ספר הבהיר

Sepher Ha-Bahir

or

“The Book of Illumination”

Attributed to Rabbi Nehunia ben haKana

Translated by Aryeh Kaplan

The Bahir

The First Verses of Creation 3

The Aleph-Beth 7

The Seven Voices and the Sephiroth 12

The Ten Sephiroth 32

Mysteries of the Soul 53

Index 57

The Bahir

Section I

The First Verses of Creation

1. Rabbi Nehuniah ben HaKana said:
One verse (*Job 37:21*) states, "And now they do not see light, it is brilliant (*Bahir*) in the skies…[round about God in terrible majesty]."
Another verse, however, (*Psalm 18:12*), states, "He made darkness His hiding place." It is also written (*Psalm 97:2*), "Cloud and gloom surround Him." This is an apparent contradiction.
A third verse comes and reconciles the two. It is written (*Psalm 139:12*), "Even darkness is not dark to You. Night shines like day -- light and darkness are the same."

2. Rabbi Berachiah said:
It is written (*Genesis 1:2*), "The earth was Chaos (*Tohu*) and Desolation (*Bohu*).
What is the meaning of the word "was" in this verse? This indicates that the Chaos existed previously [and already *was*].
What is Chaos (*Tohu*)? Something that confounds (*Taha*) people.
What is Desolation (Bohu)? It is something that has substance. This is the reason that it is called *Bohu*, that is, *Bo Hu* -- "it is in it."

3. Why does the Torah begin with the letter *Bet*? In order that it begin with a blessing (*Berachah*).
How do we know that the Torah is called a blessing? Because it is written (*Deuteronomy 33:23*), "The filling is God's blessing possessing the Sea and the South."
The Sea is nothing other than the Torah, as it is written (*Job 11:9*), "It is wider than the sea."
What is the meaning of the verse, "The filling is God's blessing?" This means that wherever we find the letter *Bet* it indicates a blessing.
It is thus written (*Genesis 1:1*), "In the beginning (*BeReshit*) [God created the heaven and the earth." *BeReshit* is *Bet Reshit*.]
The word "beginning" (*Reshit*) is nothing other than Wisdom. It is thus written (*Psalm 111:10*), "The beginning is wisdom, the fear of God."
Wisdom is a blessing. It is thus written, "And God blessed Solomon." It is furthermore written (*I Kings 5:26*), "And God gave Wisdom to Solomon."
This resembles a king who marries his daughter to his son. He gives her to him at the wedding and says to him, "Do with her as you desire."

4. How do we know that the word *Berachah* [usually translated as blessing] comes from the word *Baruch* [meaning blessed]? Perhaps it comes from the word *Berech* [meaning knee].
It is written (*Isaiah 44:23*), "For to Me shall every knee bend." [*Berachah* can therefore mean] the Place to which every knee bends.
What example does this resemble? People want to see the king, but do not know where to find his house (*Bayit*). First they ask "Where is the king's house?" Only then can they ask "Where is the king?"

It is thus written, "For to Me shall every knee bend" -- even the highest -- "every tongue shall swear."

5. Rabbi Rahumai sat and expounded:
What is the meaning of the verse (*Deuteronomy 33:23*), "The filling is God's blessing, possessing the Sea and the South"?
This means that wherever we find the letter *Bet* it is blessed.
This is the Filling referred to in the verse, "The filling is God's blessing."
From there it nourishes those who need it. It was from this Filling that God sought advice.
What example does this resemble? A king wanted to build his palace among great cliffs. He mined into the bedrock and uncovered a great spring of living water. The king then said, "Since I have flowing water, I will plant a garden. Then I will delight in it, and so will all the world."
It is therefore written (*Proverbs 8:30*), "I was with Him as a craftsman, I was His delight for a day, a day, frolicking before him at every time."
The Torah is saying, "For two thousand years I was in the bosom of the Blessed Holy One as His delight."
The verse therefore says, "a day, a day." Each day of the Blessed Holy One is a thousand years, as it is written (*Psalm 90:4*), "A thousand years in Your eyes is as but yesterday when it is passed."
From then on, it is at times, as the verse states, "[frolicking before Him] at every time."
The rest is for the world. It is thus written (*Isaiah 48:9*), "I will [breathe out] My praise through My nose for you."
What is the meaning of "My praise"? As it is written (*Psalm 145:2*), "A *praise* of David, I will raise You high [my God, O King, and I will bless Your name for the world and forever]."
Why is this a praise? Because I will "raise You high."
And what is this elevation? Because "I will bless Your name for the world and forever."

8. What is a blessing?
It can be explained with an example. A king planted trees in his garden. It may rain and water them, and the ground may be wet and provide them with moisture, but still, he must water them from the spring.
It is thus written (*Psalm 111:10*), "The beginning is Wisdom, the fear of God, good intelligence to all who do them [His *praise* endures forever]."
You may think that it lacks something. It is therefore written, "His praise endures forever."

7. Rabbi Amorai sat and expounded:
What is the meaning of the verse (*Deuteronomy 33:23*), "The filling is God's blessing, possessing the Sea and the South?"
Moses was saying, "If you follow my decrees, you will inherit both this world and the next."
The World to Come is likened to the sea, as it is written (*Job 11:9*), "It is wider than the sea."
The present world is referred to as the South. It is thus written (*Joshua 15:19*), [Give me a blessing] for you have set me in the land of the south, [therefore give me springs of water]."
The Targum translates this, "behold the earth is the south."

8. Why did God add the letter *Heh* to Abraham's name, rather than any other letter?
This was so that all parts of man's body should be worthy of life in the World to Come,

which is likened to the sea.
To the extent that we can express it, the Structure was completed in Abraham. [Regarding this Structure] it is written (*Genesis 9:6*), "For in the form of God, He made the man."
The numerical value of Abraham is 248, the number of parts in man's body.

9. What is the meaning of (*Deuteronomy 33:23*), "[The filling is God's blessing, the Sea and the South] he shall inherit it (*YiRaShaH*)?" It would have been sufficient if the verse said, "inherit (*RaSh*) [the Sea and the South]."
But this comes to teach us that God must also be included. The word *YiRaShaH* thus contains the letters *RaSh YH* [meaning, "inherit God"].
What does this resemble? A king had two treasuries, and he hid one away. After many days he said to his son, "Take what is in these two treasuries." The son replied, "Perhaps you are not giving me all that you have hidden away." The king said, "Take everything."
It is thus written, "the Sea and the South, he shall inherit it." Inherit God (*YH RaSh*) -- everything will be given to you if you only keep My ways.

10. Rabbi Bun said:
What is the meaning of the verse (*Proverbs 8:23*), "I was set up from eternity (*Me-Olam*), from a head, before the earth?"
What is the meaning of "from eternity (*Me-Olam*)?" This means that it must be concealed (*He-elam*) from the world.
It is thus written (*Ecclesiastes 3:11*), "He has also placed the world (*Ha-Olam*) in their hearts [that they should not find out the work that God has done from the beginning to the end]." Do not read *Ha-Olam* (the world), but *He-elam* (concealment).
The Torah said, "I was first, so that I might be the head of the world." It is thus written, "I was set up from eternity, from a head."
You may think that the earth was before it. It is therefore written, "before the earth."
It is thus written (*Genesis 1:1*), "In the beginning created God the heaven and the earth."
What is the meaning of "created"? He created everything that was needed for all things. And then God. Only after that is it written "the heaven and the earth."

11. What is the meaning of the verse (*Ecclesiastes 7:14*), "Also one opposite the other was made by God."
He created Desolation (*Bohu*) and placed it in Peace, and He created Chaos (*Tohu*) and placed it in Evil.
Desolation is in Peace, as it is written (*Job 25:2*), "He makes peace in His high places."
This teaches us that Michael, the prince to God's right, is water and hail, while Gabriel, the prince to God's left, is fire. The two are reconciled by the Prince of Peace. This is the meaning of the verse, "He makes peace in His high places."

12. How do we know that Chaos is in Evil? It is written (*Isaiah 45:7*), "He makes peace and creates evil."
How does this come out? Evil is from Chaos, while Peace is from Desolation.
He thus created Chaos and placed it in Evil, [as it is written "He makes peace and creates evil." He created Desolation and placed it in Peace, as it is written, "He makes peace in His high places."]

13. Rabbi Bun also sat and expounded:

What is the meaning of the verse (*Isaiah 45:7*), "He forms light and creates darkness?" Light has substance. Therefore, the term "formation" is used with regard to it. Darkness has no substance, and therefore, with regard to it, the term "creation" is used. It is similarly written (*Amos 4:12*), He forms mountains and creates the wind."
Another explanation is this:
Light was actually brought into existence, as it is written (*Genesis 1:3*), "And God said, let there be light." Something cannot be brought into existence unless it is made. The term "formation" is therefore used.
In the case of darkness, however, there was no making, only separation and setting aside. It is for this reason that the term "created" (*Bara*) is used. It has the same sense as in the expression, "That person became well (*hi-Bria*)."

14. Why is the letter *Bet* closed on all sides and open in the front? This teaches us that it is the House (*Bayit*) of the world. God is the place of the world, and the world is not His place. Do not read *Bet*, but *Bayit* (house).
It is thus written (*Proverbs 24:3*), "With wisdom the *house* is built, with understanding it is established, [and with knowledge are its chambers filled]."

15. What does the *Bet* resemble? It is like a man, formed by God with wisdom. He is closed on all sides, but open in front. The *Aleph*, however, is open from behind.
This teaches us that the tail of the *Bet* is open from behind. If not for this, man could not exist.
Likewise, if not for the *Bet* on the tail of the *Aleph*, the world could not exist.

16. Rabbi Rahumai said:
Illumination preceeded the world, since it is written (*Psalm 97:2*), "Cloud and gloom surround Him." It is thus written (*Genesis 1:3*), "And God said, 'let there be light,' and there was light."
They said to Him, "Before the creation of Israel your son, will you then make him a crown?"
He replied yes.
What does this resemble? A king yearned for a son. One day he found a beautiful, precious crown, and he said, "This is fitting for my son's head."
They said to him, "Are you then certain that your son will be worthy of this crown?"
He replied, "Be still. This is what arises in thought."
It is thus written (*2 Samuel 14:14*), He thinks thoughts [that none should be cast away].

The Bahir

Section II

The Aleph-Beth

17. Rabbi Amorai sat and expounded:
Why is the letter *Aleph* at the beginning? Because it was before everything, even the Torah.

18. Why does Bet follow it? Because it was first.
Why does it have a tail? To point to the place from which it came.
Some say, from there the world is sustained.

19. Why is Gimel third?
It has three parts, teaching us that it bestows (gomel) kindness.
But did Rabbi Akiba not say that Gimel has three parts because it bestows, grows, and sustains. It is thus written (Genesis 21:8), "The lad grew and was bestowed."
He said: He says the same as I do. He grew and bestowed kindness to his neighbours and to those entrusted to him.

20. And why is there a tail at the bottom of the Gimel?
He said: The Gimel has a head on top, and is like a pipe. Just like a pipe, the Gimel draws from above through its head, and disperses through its tail. This is the Gimel.

21. Rabbi Yochanan said:
The angels were created on the second day. It is therefore written (Psalm 104:3), "He rafters His upper chambers with water [He makes the clouds His chariot, He walks on the wings of the wind]." It is then written (Psalm 104:4), "He makes the winds His angels, His ministers from flaming fire."
[Rabbi Haninah said: The angels were created on the fifth day, as it is written (Genesis 1:20), "And flying things shall fly upon the firmament of heaven." Regarding the angels it is written (Isaiah 6:2), "With two wings did they fly."]
Rabbi Levatas ben Tavrus said: All agree, even Rabbi Yochanan, that the water already existed [on the first day]. But it was on the second day that "He raftered His upper chambers with water." [At that time He also created] the one who "makes the clouds his chariot," and the one who "walks on the wings of the wind." But His messengers were not created until the fifth day.

22. All agree that none were created on the first day. It should therefore not be said that Michael drew out the heaven at the south, and Gabriel drew it out at the north, while God arranged things in the middle.
It is thus written (Isaiah 44:24), "I am God, I make all, I stretch out the heavens alone, the earth is spread out before Me." [Even though we read the verse "from Me" (May-iti), it can also be read] Mi iti -- "Who was with Me?"
I am the One who planted this tree in order that all the world should delight in it. And in it, I spread All.
I called it All because all depend upon it, all emanate from it, and all need it. To it they look, for it they wait, and from it, souls fly in joy.

Alone was I when I made it. Let no angel rise above it and say, "I was before you."
I was also alone when I spread out My earth, in which I planted and rooted this tree. I made them rejoice together, and I rejoiced in them.
"Who was with Me?" To whom have I revealed this mystery?

23. Rabbi Rahumai said: From your words we could conclude that the needs of this world were created before the heavens.
He answered yes.
What does this resemble? A king wanted to plant a tree in his garden. He searched the entire garden to find a spring flowing with water that would nourish the tree, but could not find any. He then said, "I will dig for water, and will bring forth a spring to nourish the tree." He dug and opened a well, flowing with living water. He then planted the tree, and it stood, giving forth fruit. It was successfully rooted, since it was always watered from the well.

24. Rabbi Yanai said: The earth was created first, as it is written (Genesis 2:4), "[On the day that God made} earth and heaven."
They said to him: Is it not written (Genesis 1:1), "[In the beginning God created] the heaven and the earth"?
He replied: What is this like? A king bought a beautiful object, but since it was not complete, he did not give it a name. He said, "I will complete it, I will prepare its pedestal and attachment, and then I will give it a name."
It is thus written (Psalm 102:26), "From eternity You founded the earth" -- and then, "the heavens are the work of Your hands."
It is furthermore written (Psalm 104:2), "He covered Himself with light like a garment, He spread out the heaven like a curtain, He rafters His upper chambers with water." It is then written (Psalm 104:4), "He makes the winds His angels, His ministers of flaming fire."
Finally, it is written (Psalm 104:5), "He founded the earth on its pedestals, that it not be removed for the world and forever."
When He made its pedestal, He strengthened it. It is therefore written, "that it not be moved."
What is its name? "And Forever (VoEd) is its name. And [the name of] its pedestal is "World" (Olam). It is therefore written, "for the World And Forever."

25. Rabbi Berachiah said:
What is the meaning of the verse (Genesis 1:3), And God said, 'Let there be light,' and there was light"? Why does the verse not say, "And it was so"?
What is this like? A king had a beautiful object. He puts it away until he had a place for it, and then he put it there.
It is therefore written, "Let there be light, and there was light." This indicates that it already existed.

26. Rabbi Amorai said: What is the meaning of the verse (Exodus 15:3), "God is a man (Ish) of war"?
Mar Rahumai said to him: Great master, do not ask about something that is so simple. Listen to me and I will advise you.
He said to him: What is this like? A king had a number of beautiful dwellings, and he gave each one a name. One was better than the other. He said, "I will give my son this dwelling whose name is Aleph. This one whose name is Yod is also good, as is this one whose name is Shin." What did he do then? He gathered all three together, and out of them he made a single

name and a single house.
He said: How long will you continue to conceal your meaning?
The other replied: My son, Aleph is the head. Yod is second to it. Shin includes all the world. Why does Shin include all the world? Because with it one writes an answer (T'shuvah).

27. The students asked him: What is the letter Daleth?
He replied: What is this like? Ten kings were in a certain place. All of them were wealthy, but one was not quite as wealthy as the others. Even though he is still very wealthy, he is poor (Dal) in relation to the others.

28. They said to him: What is the letter Heh?
He grew angry and said: Did I not teach you not to ask about a later thing and then about an earlier thing?
They said: But Heh comes after [Daleth].
He replied: The order should be Gimel Heh. Why is it Gimel Daleth? Because it must be Daleth Heh.
And why is the order Gimel Daleth?
He said to them: Gimel is in the place of Daleth, on its head it is in the place of Heh. Daleth with its tail is in place of the Heh.

29. What is the letter Vav?
He said: There is an upper Heh and a lower Heh.

30. They said to him: But what is Vav?
He said: The world was sealed with six directions.
They said: Is not Vav a single letter?
He replied: It is written (Psalm 104:2), "He wraps Himself in light as a garment, [he spreads out the heavens like a curtain]."

31. Rabbi Amorai asked: Where is the Garden of Eden?
He replied: It is on earth.

32. Rabbi Ishmael expounded to Rabbi Akiba:
What is the meaning of the verse (Genesis 1:1), "[In the beginning God created] (et) the heaven and (et) the earth"? [Why is the word et added in both places?]
If the word et (an untranslated preposition that connects a transitive verb to its predicate noun) were absent, we would think that "heaven" and "earth" were gods. [For we could have read the verse, "In the beginning, God, the heaven and the earth created…" taking all three nouns as subjects of the sentence.]
He replied: By the Divine Service! You may have reached out for the true meaning, but you have not sorted out, and therefore you speak in this manner. But [in the case of "heaven"] the word et comes to include the sun, moon, stars and constellations, while [in the case of "earth"] it comes to add trees, plants, and the Garden of Eden.

33. They said to him: It is written *(Lamentations 2:1)*, "He threw the beauty of Israel from heaven to earth." From here we see that it fell.
He replied: If you have read, you did not review, and if you reviewed, you did not go over it a third time. What does it resemble? A king had a beautiful crown on his head and a beautiful cloak on his shoulders. When he heard evil tidings, he cast the crown from his head and the

cloak from his shoulders.

34. They asked him: Why is the letter Cheth open? And why is its vowel point a small Patach?
He said: Because all directions (Ruach-ot) are closed, except for the North, which is opened for good and for evil.
They said: How can you say that it is for good? It is not written *(Ezekiel 1:4)*, "And behold, a stormy wind coming from the north, a great cloud and burning fire." Fire is nothing other than fierce anger, as it is written *(Leviticus 10:2)*, "And fire went out from before God, and it consumed them and killed them."
He said: There is no difficulty. One case is speaking of when Israel does the will of God, while the other is speaking of when they do not do His will. When Israel does not do His will, then the fire comes close [to destroy and punish]. But when they do God's will, then the Attribute of Mercy encompasses and surrounds it, as it is written *(Micah 7:18)*, "He lifts up sin and passes over rebellion."

35. What is this like? A king wanted to punish and whip his slaves. One of his governors stood up and asked the reason for this punishment. When the king described the offence, the governor said, "Your slaves never did such a thing. I will be their bondsman until you investigate it more thoroughly." In the meantime, the king's anger was calmed.

36. His students asked: Why is the letter Daleth thick on the side?
He replied: Because of the Segol which is in the small Patach.
It is thus written *(Psalm 24:7)*, "The openings *(pitchey)* of the World." There He placed a Patach above and a Segol below. It is for this reason that it is thick.

37. What is the Patach? It is an opening (Petach).
What is meant by an opening? This is the direction of north, which is open to all the world. It is the gate from which good and evil emerge.
And what is good?
He mocked them and said: Did I not tell you that it is a small Patach (opening)?
They said: We have forgotten, teach us again.
He reviewed it and said: What is this like? A king had a throne. Sometimes he carried it on his arm, and sometimes on his head.
They asked why, and he replied: Because it is beautiful and it is a pity to sit on it.
They asked: Where did he place it on his head?
He replied: In the open Mem. It is thus written (Psalm 85:12), "Truth sprouts up from the earth, and the righteousness looks down from heaven."

38. Rabbi Amorai sat and expounded:
What is the meaning of the verse (Psalm 87:2), "God loves the gates of Zion more than all the dwellings of Jacob."
"The gates of Zion" are the "openings of the World."
A gate is nothing other than an opening. We thus say, "Open for us the gates of mercy."
God said: I love the "gates of Zion" when they are open. Why? Because they are on the side of evil. But when Israel does good before God and are worthy that good be opened for them, then God loves them -- "more than all the dwellings of Jacob."
["The dwellings of Jacob"] are all peace, as it is written (Genesis 25:27), "Jacob was a simple

man, dwelling in tents.

39. This is like two men, one who is inclined to do evil and does good, and the other who is inclined to do good and does evil.
Who is more praiseworthy? The one who is inclined to do evil and does good, for he may do good again.
It is therefore written (Psalm 87:2), "God loves the gates of Zion more than all the dwellings of Jacob." These [dwellings] are all peace, as it is written (Genesis 25:27), "Jacob was a simple man, dwelling in tents."

40. His students asked: What is Cholem?
He replied: It is the soul -- and its name is Cholem.
If you listen to it, your body will be vigorous (Chalam) in the Ultimate Future. But if you rebel against it, there will be sickness (Choleh) on your head, and diseases (Cholim) on its head.

41. They also said: Every dream (Chalom) is in the Cholem.
Every white precious stone is in the Cholem. It is thus written [with regard to the High Priest's breastplate] (Exodus 28:19), "[And in the third row…] a white stone (aChLaMah)."

42. He said to them: Come and hear the fine points regarding the vowel points found in the Torah of Moses.
He sat and expounded: Chirek hates evildoers and punishes them. Its side includes jealousy, hatred and competition.
It is thus written (Psalm 37:12), "He gnashes (Chorek) his teeth at them." Do not read chorek (gnashes), but rochek (repels).
Repel (rachek) these traits from yourself, and repel yourself from evil. Good will then certainly attach itself to you.

43. Chirek. Do not read ChiRiK but KeRaCh (Ice). Whatever the Chirek touches becomes ice. It is thus written *(Exodus 34:7)*, "and cleanses."

44. What is the indication that Chirek has the connotation of burning?
This is because it is fire that burns all fire. It is thus written *(1 Kings 18:38)*, "And God's fire fell, and it consumed the burnt offering, the wood, the stones, the dust, and evaporated the water that was in the trench."

The Bahir

Section III

The Seven Voices and the Sephiroth

45. He (Rabbi Amorai) said:
What is the meaning of the verse *(Exodus 20:15)*, "And all the people saw the voices." These are the voice regarding which King David spoke.
It is thus written *(Psalm 29:3)*, "The voice of God is upon the waters, the God of glory thunders." [This is the first voice.]
[The second voice is] *(Psalm 29:4)*, "The voice of God comes in strength." Regarding this it is written *(Isaiah 10:13)*, "By the *strength* of my hand have I done it." It is likewise written *(Isaiah 48:13)*, "Also *My Hand* has founded the earth."
[The third voice is] *(Psalm 29:4)*, "The voice of God is with majesty." It is also written *(Psalm 111:3)*, "Splendour and majesty are His works, his righteousness stands forever."
[The fourth voice is] *(Psalm 29:5)*, "God's voice breaks the cedars." This is the bow that breaks the cypress and cedar trees.
[The fifth voice is] *(Psalm 29:7)*, "God's voice draws out flames of fire." This is what makes peace between water and fire. It draws out the power of the fire and prevents it from evaporating the water. It also prevents [the water] from extinguishing it.
[The sixth voice is] *(Psalm 29:8)*, "God's voice shakes the desert." It is thus written *(Psalm 18:51)* "He does kindness to his Messiah, to David and his descendants until eternity" – more than [when Israel was] in the desert.
[The seventh voice is] *(Psalm 29:9)*, "God's voice makes hinds to calf, strips the forests bare, and in His Temple, all say Glory." It is thus written *(Song of Songs 2:7)* "I bind you with an oath, O daughters of Jerusalem, with the hosts, or with the *hinds* of the field."
This teaches us that the Torah was given with seven voices. In each of them the Master of the universe revealed Himself to them, and they saw Him. It is thus written, "And all the people saw the voices."

46. One verse states *(2 Samuel 22:10)*, "He bent the heavens and came down, with gloom under His feet." Another verse says *(Exodus 19:20)* "And God came down on Mount Sinai, to the top of the mountain."
Still another verse, however, *(Exodus 20:22)* states "From heaven I spoke to you."
How is this reconciled? His "great fire" was on earth, and this was one voice. The other voices were in heaven.
It is thus written *(Deuteronomy 4:36)*, "From the heavens He let you hear His voice, that He might instruct you. And on the earth He showed you His great fire, and His words you heard from the fire."
Which [fire] was that? It was the "great [fire" that was on the earth.]
From where did the speech emanate? From this fire, as it is written, "and His words you heard from the fire."

47. What is the meaning of the verse *(Deuteronomy 4:12)*, "You saw no form, only a voice"?

This was explained when Moses said to Israel *(Deuteronomy 4:15),* "You did not see an entire image." You saw an image, but not an "entire image."
What is this like? A king stands before his servants wrapped in a white robe. Even though he is far away, they can still hear his voice. This is true even though they cannot see his throat when he speaks. In a similar manner, they saw an image, but not an "entire image".
It is therefore written, "You saw no form, only a voice." It is also written *(Deuteronomy 4:12)* "A voice of words you heard."

48. One verse *(Exodus 20:15),* states, "and all the people saw the voices." Another verse, however, *(Deuteronomy 4:12)* states, "The voice of words you heard." How can [the two be reconciled]?
At first they saw the voices. What did the see? The seven voices mentioned by David. But in the end they heard the word that emanated from them all.
But we have learned that there were ten.
Our sages taught that they were all said with a single word.
But we have said that there were seven.
There were seven voices. Regarding three of them it is written *(Deuteronomy 4:12),* "The voice of words you heard, but you saw no form, only a voice." This teaches us that they were all said with a single word.
This is so that Israel should not make a mistake and say, "Others helped him. It might have been one of the angels. But His voice alone could not be so powerful." It was for this reason that he came back and included them [in a single word].

49. Another explanation:
It was so that the world should not say that since there were ten sayings for ten kings, it might be that He could not speak for them all through one. He therefore said *(Exodus 20:2),* "I am [the Lord you God]," which included all ten.
What are the ten kings? They are the seven voices and three sayings *(Amarim).*
What are the sayings? [They are the ones alluded to in the verse] *(Deuteronomy 26:18)* "God has said for you today."
"What are the three? [Two are mentioned in the verse] *(Proverbs 4:7),* "The beginning is Wisdom: acquire Wisdom, with all your acquisition, acquire Understanding."
It is thus written *(Job 32:8),* "The soul of Shaddai gives them Understanding." The soul of Shaddai is what gives them Understanding.
What is the third one?
As the old man said to the child, "What is hidden from you, do not seek, and what is concealed from you, do not probe. Where you have authority, seek to understand, but you have nothing to do with mysteries."

50. We have learned *(Proverbs 25:2),* "The glory of God is to hide a word."
What is "a word"? That of which it is written *(Psalm 119:160),* "The Beginning of Your word is truth."
[It is also written] *(Proverbs 25:2),* "The glory of kings is to probe a word."
What is this "word"? That of which it is written *(Proverbs 25:11),* "A word spoken in its proper place *(Aphen-av)*", do not read "its proper place" *(Aphen-av),* but "its wheel" *(Ophen'av).*

51. The students asked Rabbi Berachiah, "Let us discuss these words with you," but he would not give them permission. Once, however, he did give them permission, but he did so to test them, to see if they would now pay good attention.
One day he tested them and said, "Let me hear your wisdom."
They began and said:
"In the beginning" is one.
[Two is] *(Isaiah 57:16)*, "The spirit that unwraps itself is from Me, and I have made souls."
[Three is] *(Psalm 65:10)*, "The divisions of God are filled with water."
What are these "divisions?" You taught us, our master, that God took the waters of creation and separated them, placing half in the skies and half in the ocean. This is the meaning of "the divisions of God are filled with water."
Through them, man studies the Torah.
Rabbi Chama thus taught: Because of the merit of deeds of kindness, a person can study the Torah. It is thus written *(Isaiah 55:1)*, "Ho, let all who are thirsty come for water, let him without silver come, stock up and eat." Go to Him, and He will do kindness with you, and you will "stock up and eat."

52. "Let him without silver come" can also be explained in another way. Let him come to God, for He has silver. It is thus written *(Haggai 2:8)*, "Mine is the silver, and Mine is the gold."
What is the meaning of the verse, "Mine is the silver, and Mine is the gold"?
What is this like? A king had two treasuries, one of silver, and one of gold. He placed that of silver to his right, and that of gold to his left. He said [of the silver], "This should be ready, and easy to take out."
He keeps his words calm. He is attached to the poor and directs them calmly. It is thus written *(Exodus 15:6)*, "Your right hand, O God, is mighty in power."
If he rejoices in his portion, then all is well. If not, then *(Exodus 15:6)*, "Your right hand, O God, crumbles the enemy."
He said to them: This is referring to the gold. It is thus written, "Mine is the silver, and Mine is the gold."

53. Why is [gold] called *Zahav*? Because it includes three attributes, [alluded to in its three letters, *Zayin, Heh, Beth*].
[The first attribute is] Male, *(Zachar)*. This is the *Zayin*.
[The second is] the Soul. This is the *Heh*. [The numerical value of *Heh* is five, alluding to] the five names of the soul: *Nephesh, Ruach, Neshamah, Chiah, Yechidah.*
What is the purpose the *Heh*? It is a throne for the *Zayin*. It is thus written *(Ecclesiastes 5:7)*, "For one above the other watches."
The *Beth* is its sustenance. It is thus written *(Genesis 1:1)*, "In *(Beth)* the beginning [God] created…"

54. What is its function here?
What is this like? A king once had a daughter who was good, pleasant, beautiful and perfect. He married her to a royal prince, and clothed, crowned and bejewelled her, giving her much money.
Is it possible for the king to ever leave his daughter? You will agree that it is not. Is it ever possible for him to be with her constantly? You will also agree that it is not. What can he

then do? He can place a window between the two, and whenever the father needs the daughter, or the daughter needs the father, they can come together through the window. It is thus written *(Psalm 45:14)*, "All glorious is the king's daughter inside, her garment is interwoven with *gold*."

55. What is the *Beth* at the end? [As it is written] *(Proverbs 24:3)*, "With wisdom will the house *(Bayit)* be built."
The verse does not say "was built", but "will be built". In the future God will build and decorate it, thousands of times more than it was.
It is as we have said: Why does the Torah begin with a *Beth*? As it is written *(Proverbs 8:30)*, "I was with Him as a craftsman, I was His delight for a day, a day, [frolicking before Him at every time]." These are the two thousand years, which are the "beginning".
Two? But the scripture says seven, as it is written *(Isaiah 30:26)*, "The light of the moon shall be like the light of the sun, and the light of the sun shall be sevenfold [like the light of the seven days." And we said, "Just like the sun was for seven, so the moon was for seven." [He replied,] "I said thousands."

56. They said to him: Up until now there are five. What comes next?
He replied: First I will explain gold. What is gold? We learn that it is where justice emanates. If you bend your words to the right or left, you will be punished.

57. What is the meaning of the verse *(Isaiah 30:26)*, "The light of the moon shall be like the light of the sun, and the light of the sun shall be sevenfold, like the light of the seven days." The verse does not say "seven days," but "*the* seven days." These are the days regarding which it is written *(Exodus 31:17)*, "For six days God made [the heaven and the earth]."
As you said, God made six beautiful vessels. What are they? "The heaven and the earth." Are they not seven? Yes, as it is written *(ibid.)* "And on the seventh day, He rested and souled."
What is the meaning of "souled?" This teaches us that the Sabbath sustains all souls. It is therefore written that it souled.

58. Another explanation:
This teaches us that it is from there that souls fly forth. It is thus written, "and He souled."
This continues for a thousand generations. It is thus written *(Psalm 105:8)*, "The word that He commanded until a thousand generations."
Immediately after this it says, "[the covenant] that He cut with Abraham."
What is the meaning of "cut"? He cut a covenant between the ten fingers of his hands and the ten toes of his feet.
Abraham was ashamed. God then said to him *(Genesis 17:4)*, "And I, behold My covenant is with you," and with it, "you will be the father of many nations."

59. Why is heaven called *Shamayim?*
This teaches that God kneaded fire and water, and combined them together. From this He made the "beginning of His word." It is thus written *(Psalm 119:160)*, "The beginning of your word is truth."
It is therefore called *Shamayim – Sham Mayim* (there is water) – *Esh Mayim* (fire water).
He said to them: This is the meaning of the verse *(Job 25:2)*, "He makes peace in His

heights." He placed peace and love between them. May He also place peace and love among us.

60. We also say *(Psalm 119:164),* "seven times each day I praised You for Your righteous judgement."
They asked him, "What are they?"
He replied, "You do not look at it carefully. Be precise and you will find them."

61. They asked him, "What is the letter *Tzaddi*?""
He said: *Tzaddi* is a *Nun* and a *Yod*. Its mate is also a *Nun* and a *Yod*.
It is thus written *(Proverbs 10:25),* "The righteous *(Tzadik)* is the foundation of the world."

62. They asked him: What is the meaning of the verse [with regard to Balak and Balaam] *(Numbers 23:14),* "And he took him to the field of the seers."?
What is the "field of the seers"? As it is written *(Song of Songs 7:12),* "Come my beloved, let us go out to the field."
Do not read *Sadeh* (the field), but *Sidah* (carriage).
What is this carriage? He said, "The Heart of the Blessed Holy One."
His heart said to the Blesssed Holy One, "Come my beloved, let us go out to the carriage to stroll. It will not constantly sit in one place."

63. What is his heart?
He said: If so, Ben Zoma is out side, and you are with him.
The heart *(Lev)* [in numerical value] is thirty-two. These are concealed, and with them the world was created.
What these 32?
He said: These are the 32 Paths.
This is like a king who was in the innermost of many chambers. The number of such chambers was 32, and to each one there was a path. Should the king the bring everyone to his chamber through these paths? You will agree that he should not. Should he reveal his jewels, his tapestries, his hidden and concealed secrets? You will again agree that he should not. What then does he do? He touches the Daughter, and includes all the paths in her and in her garments.
One who wants to go inside should gaze there.
He married her to a king, and also gave her to him as a gift. Because of his love for he, he sometimes calls her "my sister," since they are both from one place. Sometimes he calls her his daughter, since she is actually his daughter. And sometimes he calls her "my mother."

64. Furthermore, if there is no wisdom, then there is no justice.
It is thus written *(1 Kings 5:26),* "And God gave wisdom to Solomon." He then judged the case [of the two mothers and the infant] correctly, and it is then written *(1 Kings 3:28),* "And all Israel of the judgement that the Kind had judged, and they feared the king, for they say that the wisdom of God was in him to do judgement."

65. And what wisdom did God give to Solomon?
Solomon had God's name. We have thus said that whenever Solomon is mentioned in the *Song of Songs,* it is a holy name, except in one case.
God said to him, "Since your name is like the name of My Glory, I will let you marry my

daughter."
But she is married!
Let us say that He gave her to him as a gift. It is thus written *(1 Kings 5:26),* "And God gave wisdom to Solomon."
Here, however, it is not explained. Where then is it explained? When the scripture states *(1 Kings 3:28),* "For they saw that the wisdom of God was in him to do judgement." We then see that the wisdom that God gave him was such that he could "do judgement."
What is the meaning of "to do judgement?" As long as a person does judgement, God's wisdom is inside him. This is what helps him and draws him near. If not, it repels him, and not only that, but it also punishes him. It is thus written *(Leviticus 26:28),* "I will chastise you, also I."

66. And Rabbi Rahumai said: What is the meaning of the verse *(Leviticus 26:28),* "[I will chastise you,] also I"?
God said, "I will chastise you."
The Congregation of Israel said, "Do not think that I will seek mercy for you, but I will chastise you. Not only will I render judgement, but I will also chastise you."

67. What is the meaning of *(Leviticus 26:28),* "[I will chastise you, also I], seven for your sins"?
The Congregation of Israel said: "I will chastise you, also I" – and also those regarding which it is written *(Psalm 119:164),* "Seven each day I praised You."
They joined her and replied: Also us seven. Even though among us is the one who reverses itself, the one who oversees good and merit, we too will reverse ourselves and chastise.
Why? Because of your sins.
But if you return to Me, then I will return to you. It is thus written *(Malachi 3:7),* "Return to Me, and I will return to you."
The scripture does not say, "I will bring you back to Me." Instead it says, "I will return to you" – with you. We will all seek mercy from the King.
What does the King say? [He says] *(Jeremiah 3:22),* "Return you backsliding children, I will heal your backslidings." [He also says] *(Ezekiel 18:30),* "Return and bring back."
What is the meaning of the verse, "Return and bring back"? Come back and ask those Seven to return with you. The scripture therefore says, "and bring back " – those regarding which it is written, "seven for your sin."

68. The disciples asked Rabbi Rahumai: What is the meaning of the verse *(Habakkuk 3:1),* "A prayer of Habakkuk the prophet, for errors." A prayer? It should be called a praise [since it speaks of God's greatness].
But whoever turns his heart from worldly affairs and delves in the Works of the Chariot[*] is accepted before God as if he prayed all day. It is therefore called "a prayer."
What is the meaning of "for errors"? As it is written [regarding wisdom] *(Proverbs 5:19),* "With its love you shall always err."
Regarding what is this speaking? The Works of the Chariot, as it is written *(Habbakuk 3:2)*

[*] i.e "Maaseh Merkavah" or Merkavah Mysticism which Kaplan says was synonymous with the Qabalah at the time the Bahir was first composed.

"O God, I heard a report of You and I feared."

69. What is the meaning of, "I heard a report of You and I feared, [O God, bring to life Your works in the midst of the years]"?
Why does the verse say "I feared" after "I heard a report of You," and not after "in the midst of the years"?
But it was "from the report of You" that "I feared."
What is the "report of You"? It is the place where they listen to reports.
Why does the verse say "I heard" and not "I understood"? [The word "heard" has the connotation of understanding] as we find *(Deuteronomy 38:49),* "A nation whose language you do not hear."

70. Why did he say "I feared"? Because the ear looks like the letter *Aleph*.
The *Aleph* is the first of all letters. Besides this, the *Aleph* causes all the letters to endure.
The *Aleph* looks like the brain.
When you mention the *Aleph* you open your mouth. The same is true of thought, when you extend your thoughts to the Infinite and Boundless.
From *Aleph* emanate all letters. Do we not see that it is first?
It is thus written *(Micah 2:13),* "God *(YHVH)* is at their head." We have a rule that every Name that is written *Yod He Vav He* is specific to the Blessed Holy One and is sanctified with holiness.
What is the meaning of "with holiness"? This is the Holy Palace.
Where is the Holy Palace? We would say that it is in thought and in the *Aleph*.
This is the meaning of the verse, "I heard a report of You and I feared."

71. Habakkuk therefore said: I know that my prayer is accepted with delight. I also delighted when I cam to that place where I understood "a report of You and I feared." Therefore, "Bring to life your works in the midst of the years" – through Your unity.
What is this like? A king who was talented, hidden and concealed went into his house and commanded that no one seek him. One who does seek is therefore afraid, lest the king find out that he has violated the king's order. [Habakkuk] therefore said, "I feared, O God, bring to life Your works in the midst of the years."
This is what Habakkuk said: Because You name is in You, and You is Your name, "bring to life Your works in the midst of the years." Thus will it be forever.

72. Another explanation of "Bring to life Your works in the midst of years":
What is this like? A king had a beautiful pearl, and it was the treasure of his kingdom. When he is happy, he embraces it, kisses it, places it on his head, and loves it.
Habakkuk said: Even though Kings are with You, the beloved pearl is in Your world. Therefore, "Bring to life Your works in the midst of years."
What is the meaning of "years"? It is written *(Genesis 1:3),* "And God said, 'Let there be light.'" Light is nothing other than day, as it is written *(Genesis 1:16),* "The great light to rule the day, and the small light to rule the night."
Years are made from days.
It is thus written, "Bring to life Your works in the midst of years" – in the midst of that pearl that gives rise to years.

73. But it is written *(Isaiah 43:5),* "[Fear not, for I am with you,] I will bring your seed from the east." The sun rises in the east, and you say that the pearl is day.
[He replied:] I am only speaking with regard to the verse *(Genesis 1:5)* "And it was evening and it was morning, day." Regarding this it is written *(Genesis 2:4),* "In the day that God made earth and heaven."

74. And it is written *(Psalm 18:12),* "He made darkness His hiding place round about, His *Succah* the darkness of waters, thick clouds of the skies *(Shechakim)*."
He said: Regarding this it is written *(Isaiah 45:8),* "The skies *(Shechakim)* pour down righteousness."
This righteousness *(Tzadik)* is the Attribute of Judgement for the world. It is thus written *(Deuteronomy 16:20),* "Righteousness, righteousness shall you pursue."
Immediately after this, it is written, "that you may live and occupy the land." If you judge yourself, then you will live. If not, then it will judge you, and it will be fulfilled, even against your will.

75. Why does the Torah say "righteousness, righteousness" twice?
He said: Because the scripture continues *(Psalm 18:13),* "At the glow opposite Him."
The first "righteousness" is literal righteousness *(Tzedek).* This is the Divine Presence *[i.e Shekinah]*. It is thus written *(Isaiah 1:21),* "Righteousness dwells in it."
What is the second "righteousness"? This is the righteousness that frightens the righteous.
Is this righteousness charity *(Tzadakah)* or not?
He said that it is not.
Why? Because it is written *(Isaiah 59:17),* "He put on righteousness like a coat of mail, and [a helmet of salvation on His head]."
His head is nothing other than Truth. It is thus written *(Psalm 119L160),* "The head of Your word is truth."
Truth is nothing other than peace. It is thus written [that King Hezekiah said] *(Isaiah 39:8),* "There shall be peace and truth in my days."
Is it possible for a man to say this? But this is what Hezekiah said: The attribute that You gave to David my ancestor is half of my days, and peace and truth are half of my days. It is for this reason that he mentioned "my days."
He mentioned both "peace and truth" and "in my days," since it is all one. It is thus written *(Genesis 1:5),* "And it was evening, and it was morning, one day."
[The day reconciles morning and evening, and is therefore peace.] Just as the day is peace, so he chose peace. It is therefore written *(2 Kings 20:19),* "Peace and truth shall be in my days."
This shall be through the attribute that You gave to David. Regarding this, it is written *(Psalm 89:37),* "His throne shall be like the sun before Me."

76. What is the meaning of the verse *(Habakkuk 3:2),* "In the midst of years make it known"?
He said: I know that You are the holy God, as it is written *(Exodus 15:11),* "Who is like You, mighty in holiness?" Holiness is in You and You are in holiness. Nevertheless, "in the midst of years make it known."
What is the meaning of "make it known"? [This means] that You should have mercy. It is thus written *(Exodus 2:25),* "And God saw the children of Israel, and God knew."

What is the meaning of, "and God knew"?
What is this like? A king had a beautiful wife, and had children from her. He loved them and raised them, but they went out to bad ways. He then hated both them and their mother.
The mother went to them and said, "My children! Why do you do this: Why do you make your father hate both you and me?" [She spoke to them in this manner] until they had remorse and did the will of their father.
When the king saw this, he loved them as much as he did in the beginning. He then also remembered their mother. This is the meaning of the verse, "And God saw… and God knew."
This is also the meaning of the verse, "In the midst of years make it known."

77. What is the meaning of the verse *(Habakkuk 3:2)* "In anger, you shall remember love *(rachem)*"?
He said: When Your children sin before You and You are angry at them, "remember love."
What is the meaning of "remember love"? That regarding which it is written *(Psalm 18:2),* "I love *(rachem)* You O God, my strength."
And You have him this attribute, which is the Divine Presence of Israel. He recalled his son whom he inherited, and whom You gave to him. It is thus written *(I Kings 5:26),* "And God gave wisdom to Solomon."
And You should remember their father Abraham, as it is written *(Isaiah 41:8),* "The seed of Abraham My friend" – "In the midst of years make it known."

78. Where do we see that Abraham had a daughter? It is written *(Genesis 24:1),* "And God blessed Abraham with all *(Bakol)*."
It is also written *(Isaiah 43:7),* "*All* that is called by My name, for My glory I created it, I formed it, also I made it."
Was this blessing his daughter, or was it not?
Yes, it was his daughter.
What is this like? A king had a slave who was complete and perfect before him. The king tested the slave in many ways, but the slave withstood all temptation.
The King said, "What will I give that slave? What should I do for him? I can do nothing but command my older brother to advise him, watch over him and honour him." The slave thus went to the older brother and learned his attributes. The brother loved him very much, and called him his friend. It is thus written *(Isaiah 41:8),* "The seed of Abraham My friend."
He said, "What will I give him? What can I do for him? Behold I have made a beautiful vessel, and in it are beautiful jewels. There is nothing like it in the treasuries of kings. I will give it to him, and he will be worthy in his place."
This is the meaning of the verse, "And God blessed Abraham with all."

79. Another explanation:
[It is written] *(Habakkuk 3:2),* "I heard a report of You and I feared." [This means] "I understood what was reported about You and I feared."
What did he understand? He understood God's though. Even [human] though has no end, for man can think, and descend to the end of the world.
The ear also has no end and is not satiated. It is thus written *(Ecclesiastes 1:8),* "The ear is not satiated from hearing."
Why is this so? Because the ear is in the shape of an *Aleph. Aleph* is the root of the Ten

Commandments. Therefore "the ear is not satiated from hearing."

80 What is the meaning of the letter *Zayin* in the word *Ozen* (ear)?
We have said that everything that the Blessed Holy One brought into His world has a name emanating form its concept. It is thus written *(Genesis 2:19),* "All that the man called each living soul, that was its name." This teaches us that each thing's body was thus.
And how do we know that each thing's name is its body?
It is written *(Proverbs 10:7),* "The memory of the righteous shall be a blessing, and the name of the wicked shall rot." What actually rots, their name or their body? [One must agree that it is their body.] Here too, [each thing's name refers to] its body.

81What is an example of this?
Take the word for root – *Shoresh (Shin – Resh – Shin).*
The letter *Shin* looks like the roots of a tree.
[*Resh* is bent, since] the root of every tree is bent.
And what is the function of the final Shin? This teaches us that if you take a branch and plant it, it will root again.
What is its function of the *Zayin* [in *Ozen* – ear]?
[Its numerical value is seven] corresponding to the seven days of the week. This teaches us that each day has its own power.
And what is its function [in the word *Ozen*]?
This teaches us that just like there is infinite wisdom in the ear, so is there power in all parts of the body.

82 What art the seven parts of man's body?
It is written *(Genesis 9:6),* "In the form of God, He made man." It is also written *(Genesis 1:27),* "In the form of God He made him" – counting all his limbs and parts.
But we have said: What does the letter *Vav* resemble? It is alluded to in the verse *(Psalm 104:5),* "He spreads out light like a garment." For *Vav* is nothing other than the six directions.
He replied: The covenant of circumcision and man's mate are considered as one.
His is two hands then make three, his head and body, five, and his two legs make seven.
Paralleling all these are their powers in heaven. It is thus written *(Ecclesiastes 7:14),* "Also one opposite the other had God made."
These are the days [of the week, as it is written] *(Exodus 31:17),* "Because six days God made the heaven and the earth." The scripture does not say "in six days," but rather, "six days." This teaches us that each day [of the week] has its own specific power.

83 What is the significance of the *Nun* [in the word *Ozen*]?
This teaches us that the brain is the main part of the spinal cord. It constantly draws from there, and if not for the spinal cord, the brain could not endure. And without the brain, the body could not endure.
The entire body exists only in order to provide for the needs of the brain. And if the body did not endure, then the brain would also not endure.
The spinal cord is the channel from the brain to the entire body. It is represented by the bent *Nun.*
But [in the word *Ozen*] the *Nun* is a straight one.

The straight *Nun* is the one that is always at the end of a word. This teaches us that the straight *Nun* includes both the bent one and the straight one.
But the bent *Nun* is the Foundation. This teaches us that the straight *Nun* includes both male and female.

84. The open *Mem*. What is the open *Mem*?
It includes both male and female.
What is the closed *Mem*?
It is made like a belly from above.
But Rabbi Rahumai said that the belly is like the letter *Teth*.
He said it is like a *Teth* on the inside, while I say that it is like a *Mem* on the outside.

85 What is a *Mem*?
Do not read *Mem,* but *Mayim* (water). Just like water is wet, so is the belly always wet.
Why does the open *Mem* include both male and female, while the closed *Mem* is male?
This teaches us that the *Mem* is primarily male. The opening was then added to it for the sake of the female.
Just like the male cannot give birth, so the closed *Mem* cannot give birth. And just like the female has an opening with which to give birth, so can the open *Mem* give birth. The Mem is therefore open and closed.

86. Why should the *Mem* have two forms, open and closed?
Because we said: Do not read *Mem,* but *Mayim* (Water).
The woman is cold, and therefore, must be warmed by the male.
Why should the *Nun* have two forms, bent and straight?
Because it is written *(Psalm 72:17),* "Before the sun shall his name reign *(ya-Nun).*" [This is] from two *Nuns*, the bent *Nun* and the straight *Nun*, and it must be through male and female.

87. It is written *(Ecclesiastes 1:8),* "The ear is not satiated from hearing." It is also written *(Ecclesiastes 1:8),"*The eye is not satiate from seeing." This teaches us that both draw from thought.
What is thought?
It is a king that is needed by all things that were created in the world, both above and below.

88. What is the meaning of the expression, "It rose in thought"? Why do we not say that "it descended [in thought]"?
Indeed, we have said, "One who gazes into the vision of the Chariot first descends and then ascends."
We use the expression [of descent] there because we say, "One who gazes into the vision *(Tzafayat)* of the Chariot." The Aramaic translation of "vision" *(Tzafiyat*) is *Sechuta* [meaning a covering, and alluding to the fact that one is looking down from above]. It is also written *(Isaiah 21:8),* "And he called as a lion: 'Upon the watchtower *(Mitzpeh),* O God.'"
Here, however, we are speaking of thought, [and therefore only speak of ascent]. For thought does not include any vision, and has no ending whatsoever. And anything that has no end or limit does not have any descent.
People therefore say, "Someone descended to the limit of his friend's knowledge." One can

arrive at the limit of a person's knowledge, but not at the limit of his thought.

89. Rabbi Amorai sat and expounded:
What is the meaning of the *Segol*? Its name is *Segulah* (treasure). It comes after the *Zarka*.
What is the meaning of *Zarka?*
It is like its name – something that is thrown *(ni Zrak)*. It is like something that is thrown, and after it comes *(Ecclesiastes 2:8),* "the treasures of kings and lands."

90. What is the reason that it is called *Zarka?*
It is written *(Ezekiel 3:12),* "Blessed is the glory of God from His place." This indicates that no being knows His place. We recite [God's] name of the Crown, and it goes to the head of the Owner. It is thus written [regarding God] *(Genesis 14:19),* "Owner of heaven and earth." When it goes, it is like it is thrown *(Zarka)*. Following it is treasure *(Segulah)*. It is at the head of all letters.

91. Why is [this accent] at the end of a word, and not at the beginning?
This teaches us that this Crown rises higher and higher.
It is included and crowned, as it is written *(Psalm 118:22),* "The stone that the builders rejected has become the head cornerstone." It ascend to the place from which it was graven, as it is written *(Genesis 49:24),* "From there is the Shepherd, the Stone of Israel."

92. He also said:
What is the reason that we place blue wool in the *Tzitzit*? And why are there 32 [threads]? What is this like? A king had a beautiful garden, and in it were 32 paths. He placed a watchman over them to show that all these paths belong to him alone. [The king] said to him, "Watch them, and walk upon them every day. As long as you walk these paths, you will have peace."
What did the watchman do? He appointed other watchmen [as his assistants to watch] over them. He said, "If I remain alone on these paths, it is impossible for me, a single watchman, to maintain them all. Besides that, people may say that I am the king." The watchman therefore placed his assistants over all the paths. These are the 32 paths.

93. What is the reason for the blue?
The watchman said, "Perhaps those assistant watchmen will say that the garden belongs to us." He therefore gave them a sign, and told them, "See this. It is the sign of the king, indicating that the garden belongs to him. He is the one who made these paths, and they are not mine. This is his deal."
What is this like? A king and his daughter had slaves, and they wanted to travel abroad. But [the slaves] were afraid, being in terror of the king. He therefore gave them his sign. They were also afraid of the daughter, and she [also] gave them a sign. They said, "From now on, with these two signs, 'God will watch you from all evil, He will safeguard your soul.'"

94. Rabbi Amorai sat and expounded:
What is the meaning of the verse *(1 Kings 8:27),* "Behold the heaven and the heaven of heaven cannot contain You"?
This teaches us that the Blessed Holy One has 72 names.
All of them were placed in the Tribes [of Israel]. It is thus written *(Exodus 28:10),* "Six of

their names on one stone, and the names of the other six on the other stone, according to their generations."
It is also written *(Joshua 4:9),* "He raised up twelve stones." Just like the first are *(Exodus 28:12),* "stones of memorial," so these are *(Joshua 4:7),* "stones of memorial."
[There are therefore] 12 stones [each containing six names] making a total of 72. These parallel the 72 names of the Blessed Holy One.
Why do they begin with twelve? This teaches us that God has twelve Directors. Each of these has six Powers [making a total of 72].
What are they? They are the 72 languages.

95. The Blessed Holy One has a single Tree, and it has twelve diagonal boundaries:
The northeast boundary, the southeast boundary;
The upper east boundary, the lower east boundary;
The southwest boundary, the northwest boundary;
The upper west boundary, the lower west boundary;
The upper south boundary, the lower south boundary;
The upper north boundary, the lower north boundary;
They continually spread forever and ever;
They are the arms of the world.
On the inside of them is the Tree. Paralleling these diagonals there are twelve Functionaries.
Inside the Sphere there are also twelve Functionaries.
Including the diagonals themselves, this makes a total of 36 Functionaries.
Each of these has another. It is thus written *(Ecclesiastes 5:7),* "For one above another watches." [This makes a total of 72.]
It therefore comes out that the east has nine, the west has nine, the north has nine, and the south has nine.
These are twelve, twelve, twelve, and they are the Functionaries in the Axis, the Sphere, and the Heart.
Their total is 36. The power of each of these 36 is in every other one.
Even though there are twelve in each of the three, they are all attached to each other.
Therefore, all 36 Powers are in the first one, which is the Axis. And if you seek them in the Sphere, you will find the very same ones. And if you seek them in the Heart, you will again find the very same ones.
Each one therefore has 36. All of them do not have more than 36 forms.
All of them complete the Heart [which has a numerical value of 32]. Four are then left over.
Add 32 to 32 and the sum is 64. These are the 64 Forms.
How do we know that 32 must be added to 32? Because it is written *(Ecclesiastes 5:7),* "For one above another watches, [and there are higher ones above them]."
We thus have 64, eight less than the 72 names of the Blessed Holy One. These are alluded to in the verse, "there are higher ones above them," and they are the seven days of the week.
But one is still missing. This is referred to in the next verse *(Ecclesiastes 5:8),* "The advantage of the land in everything is the King."
What is this "advantage"? This is the place from which the earth was graven. It is an advantage over what existed previously.
And what is this advantage? Everything in the world that people see is taken from its radiance. Then it is an advantage.

96. What is the earth from which the heavens were graven?
It is the Throne of the Blessed Holy One. It is the Precious Stone and the Sea of Wisdom. This parallels the blue in the Tzitzit.
Rabbi Meir thus said: Why is blue chosen above all other colours [for the Tzitzit]? Because the blue resembles the sea, the sea resembles the sky,l and the sky resembles the Throne of Glory. It is thus written *(Exodus 24:10)*, "They saw the God of Israel, and under His feet was like a pavement of sapphire, like the essence of heaven in clarity." It is furthermore written *(Ezekiel 1:26)*, "As the likeness of a sapphire stone was the appearance of a Throne."

97. Rabbi Berachiah sat and expounded:
What is the meaning of the verse *(Exodus 25:2)*, "And they shall take for Me a lifted offering *(Terumah)*"? It means, "Lift Me up with your prayers."
And whom? Those whose "hearts make them willing." These are the ones who are willing to draw themselves away from this world.
Honour him, for it is in him that I rejoice, since he knows My name. From him it is fitting to take My lifted offering, as it is written *(Exodus 25:2)*, "from each man whose heart makes him willing, you shall take My lifted offering." From he who makes himself willing.
Rabbi Rahumai said: [This refers to] the righteous and pious in Israel who raise Me over all the world through their merit. From them the Heart is sustained, and the Heart sustains them.

98. And all the Holy Forms oversee all the nations. But Israel is holy, taking the Tree itself and its Heart.
The Heart is the beauty *(hadar)* of the fruit of the body. Similarly, Israel takes *(Leviticus 23:40)*, "the fruit of a beautiful *(hadar)* tree."
The date palm is surrounded by its branches all around it and has its sprout *(Lulav)* in the centre. Similarly, Israel takes the body of this Tree which is its Heart.
And paralleling the body is the spinal cord, which is the main part of the body.
What is the *Lulav*? [It can be written] *Lo Lev* – "it has a heart." The heart is also given over to it.
And what is this Heart? It is the 32 Hidden paths of Wisdom that are hidden in it.
In each of their paths there is also a Form watching over it. It is thus written *(Genesis 3:24)*, "To watch the way of the Tree of Life."

99. What are these Forms? They are that regarding which it is written *(Genesis 3:24)*, "And He placed the Cherubim to the east of the Garden of Eden, and the flame of a sword revolving, to guard the way of the Tree of Life."
What is the meaning of, "He placed to the east *(kedem)* of the Garden of Eden"? He placed it in those paths that preceded *(kadmu)* the place that was called the Garden of Eden. It was also before the Cherubim, as it is written, "the Cherubim." It was furthermore before the flame, as it is written, "the flame of a sword revolving."
Is it then before [the flame]? Heaven is called *Shamayim*, indicating that fire and water existed before it. It is written *(Genesis 1:6)*, "Let there be a firmament in the midst of the waters, and let it be a division between water and water." It is then written *(Genesis 1:8)*, "And God called the firmament heaven *(Shamayim)*."
How do we know that the heaven is fire? It is written *(Deuteronomy 4:24)*, "For the Lord your God is a consuming fire, a jealous God."

100. And how do we know that "" refers to the Blessed Holy One?
It is written *(1 Kings 8:36),* "And you, O Heaven, shall hear." Was Solomon then praying to heaven that it should hear their prayers? But [we must say the he was praying] to the One whose name is Heaven.
It is thus written *(1 Kings 8:27),* "Behold the heaven and the heaven of heaven cannot contain You." This is the name of the Blessed Holy One.
You therefore have fire. How can you then say that it was before?
But we must say that their Power existed before the Forms of that place. Only then did these Holy Forms come into existence.
What is their Power? It is that regarding which it is written *(I Samuel 2:2),* "There is none holy like God, there is none other than You, and there is no Former like our God."

101. Rabbi Berachiah sat and expounded:
What is the *Lulav* that we discusses? It is the 36 *(Lu)* given over to 32 *(Lav).*
And how?
He replied: There are three Princes, the Axis, the Sphere and the Heart. Each one is twelve, and the three therefore constitute a sum of 36, through which the world is sustained. It is thus written *(Proverbs 10:25),* "And Righteous is the foundation of the world."

102. We learned: There is a single pillar extending from heaven to earth, and its name is Righteous *(Tzadik).*
[This pillar] is named after the righteous. When there are righteous people in the world, then it becomes strong, and when there are not, it becomes weak.
It supports the entire world, as it is written, "And Righteous is the foundation of the world."
If it becomes weak, then the world cannot endure.
Therefore, even if there is only one righteous person in the world, it is he who supports the world. It is therefore written, "And a righteous one is the foundation of the world."
You should therefore take My lifted offering from him first. Then *(Exodus 25:3),* "And this is the lifted offering that you should take from them" – from the rest. What is it? "Gold, silver and copper."

103. Another explanation:
It is written *(Exodus 25:2),* "and the shall take for Me *(Li)* a lifted offering." [*Li* (for Me) can also be read, "for the *Yod.*"] They shall take the *Yod,* which is the tenth, as a lifted offering to make it holy.
How do we know that the tenth is holy? Because it is written *(Leviticus 27:32)* "The tenth shall be holy to God."
What is holy? That regarding which it is written *(Ezekiel 44:30),* "The *beginning* of all the first fruits … and every lifted offering of every thing."
It is furthermore written *(Psalm 111:10),* "The *beginning* of wisdom is the fear of God." Do not read "is the fear" but "and the fear." [The verse will then read, "The beginning is wisdom and the fear of God.]

104. The disciples asked Rabbi Eliezer: Our master, what is the meaning of the verse *(Exodus 13:2),* "Sanctify to Me every first-born"? Does the Blessed Holy One then have a first-born?
He replied: "Sanctify to Me *(Li)* every first-born" refers to nothing other than the second

level of holiness.
It is the name that is given to Israel, as it is written *(Exodus 7:22)*, "My son, My first-born, Israel."
To the extent that we can express it, He was with them [in Egypt] in the time of their oppression. It is therefore written *(Exodus 4:27)*, "Send forth My son and he will serve Me." [Here, only "My son" is mentioned,] and not "My first-born."
Rabbi Rahumai said:
What is the meaning of the verse *(Deuteronomy 22:7)*, "You shall surely send away the mother, and the children you shall take for yourself." Why does it not say, "You shall surely send away the father"?
But the scripture says, "you shall surely send away the mother" in honour of the one who is called the Mother of the World. It is thus written *(Proverbs 2:3)*, "For you shall call Understanding a Mother."

105. What is the meaning of, "and the children you shall take for yourself"?
Rabbi Rahumai said: These are the children that she raised. And who are they? They are the seven days of creation, and the seven days of *Succot*.
Are the seven [days of *Succot*] then not the same as the seven days of the week?
The difference is that [the days of *Succot*] are more holy. Regarding them it is written *(Leviticus 23:37)*, "holy convocations."
But then, why not [also include the seven weeks before] Shavuot, since this is also called *(Leviticus 23:21)*, "a holy convocation"?
He replied: Yes, but this is the one and the other is two. It is thus written *(Exodus 12:16)*, "The first day shall be a holy convocation, and the seventh day shall be a holy convocation."
He said:
Why is *Shavuot* one [day]?
Because the Torah was given to Israel on that day. And when the Torah was created in the beginning, the Blessed Holy One ruled His world alone with it. It is thus written *(Psalm 111:10)*, "The beginning is wisdom, the fear of God." [God] said [to it], "This being so, your holiness shall be yours by yourself."
And what is Succot?
He replied: the letter *Beth* [which has the connotation of a house *(Bayit)*]. It is thus written (Proverbs 24:3), "With wisdom a house is built."
And how do we know that *Succot* has the connotation of a house? As it is written *(Genesis 33:17)*, "And Jacob travelled to Succot. He built himself a house, and for his livestock he built *Succot* (huts). Therefore he named the place Succot."

106. Rabbi Berachiah sat and expounded:
What is the Axis *(Teli)*?
This is the likeness that is before the Blessed Holy One. It is thus written *(Song of Songs 5:11)*, "His locks are curled *(Taltalim)*."
What is the Sphere? This is the Womb.
What is the Heart? It is that regarding which it is written *(Deuteronomy 4:11)*, "unto the heart of heaven." In it are included the 32 mystical paths of Wisdom.

107. What is the meaning of the verse *(Numbers 6:24-26)*, "May God *(YHVH)* bless you and watch you. May God *(YHVH)* make His face shine on you and be gracious to you. May God

(YHVH) lift His face to you and give you peace."
This is the explicit Name of the Blessed Holy One. It is the Name containing twelve letters, as it is written, *YHVH YHVH YHVH*.
This teaches us that God's names consists of three troops. Each troop resembles the other, and each one's name is like [the other's] named. All of them are sealed with *Yod He Vav He*.
And how?
The [four letters] *Yod He Vav He* can be permuted 24 different ways, forming one troop. This is, "May God *(YHVH)* bless you…"
In a similar manner, the second one, "May God *(YHVH)* make His face shine…" These are 24 names of the Blessed Holy One.
In a similar manner, the third one, "May God *(YHVH)* lift His face…" These are 24 names of the Blessed Holy One.
This teaches us that each army, with its leaders and officers, has 24. Multiply 24 by three and you have the 72 names of the Blessed Holy One.
These are the 72 names derived from the verses *(Exodus 14:19-21)*, "And travelled… And came … And stretched …"

108. And who are the Officers? We learned that there are three.
Strength *(Geburah)* is the Officer of all the Holy Forms to the left of the Blessed Holy One. He is Gabriel.
The Officer of all the Holy Forms to His right is Michael.
In the middle is Truth. This is Uriel, the Officer of all the Holy Forms [in the centre].
Each Officer is over 24 Forms. But there is no reckoning of his troops, as it is written *(Job 25:3)*, "Is there a number to His troops?"
But if so, then there are 72 plus 72 [making a total of 144].
He said: This is not the case. For when Israel brings a sacrifice before their Father in heaven, they are united together. This is the unification of our God.

109. Why is this sacrifice called a *Karban* [which means "bringing close"]?
Because it brings the Forms of the Holy Powers close. It is thus written *(Ezekiel 37:17)*, "And you shall join one of them to the other, making one stick, and they shall become one in your hands."
And why is [the sacrifice] called a "pleasant fragrance"?
Fragrance is only in the nose. The sense of smell is through breath, and this is nowhere but in the nose.
"Pleasant" *(nicho'ach)* means nothing other than "descending." It is thus written *(Leviticus 9:22)*, "And he descended," and the Targum translates this as *Ve-Nachit* [having the same root as *nicho'ach*].
The fragrance-spirit descends and unifies itself with those Holy Forms, bringing itself close through the sacrifice. It is for this reason that [a sacrifice] is called a *Karban*.

110. There is a name that is derived from the three verses *(Exodus 14:19-21)*, "And travelled … And came … And stretched…"
The letters of the first verse, "And travelled…" are arranged in this name in the order that they are in the verse.
The letters of the second verse, "And came …" are arranged in the name in reverse order.

The letters of the third passage, "And stretched…" are arranged in the name in the same order as they occur in the verse, just like the case of the first verse.
Each of these verses has 72 letters.
Therefore, each of the names that is derived from these three sentences, "And travelled… And came… And stretched…" contains three letters.
These are the 72 names. They emanate and divide themselves into three sections, 24 to each section.
Over each of these sections is a higher Officer.
Each section has four directions to watch, east, west, north and south. The four directions then have a total of 24 forms. [This is true of the first section] as well as the second and the third.
All of them are sealed with *YHVH*, God of Israel, the living God, Shaddai, high and exalted, who dwells in eternity on high, whose Name is holy, *YHVH*. Blessed be the name of the glory of His kingdom forever and ever.

111. Rabbi Ahilai sat and expounded:
What is the meaning of the verse, "God *(YHVH)* is King, God *(YHVH)* was king, God *(YHVH)* will be King forever and ever."?
This is the Explicit Name *(Shem Ha Mephoresh)*, for which permission was given that it be permuted and spoken. It is thus written [regarding the above-mentioned Priestly Blessing] *(Numbers 6:27)*, "And they shall place My name upon the children of Israel, and I will bless them."
This refers to the Name containing twelve letters. It is the name used in the Priestly Blessing, "May God bless you…" It contains three names [each having four letters] making a total of twelve.
Its vowel points are *Yapha'al Y'pha'oel Yiph'ol*.
If one safeguards it and mentions it in holiness, then all his prayers are heard. And not only that, but he is loved on high and below, and immediately answered and helped.
This is the Explicit Name that was written on Aaron's forehead.
The Explicit Name containing 72 letters and the Explicit Name containing twelve letters were given over by the Blessed Holy One to [the angel] Mesamariah, who stands before the Curtain. He gave it to Elijah on Mount Carmel, and with them he ascended and did not taste death.

112. These are the Explicit Holy Exalted Names. There are twelve Names, one for each of the twelve tribes of Israel:
Ah-Tzitzah-ron
Aklithah-ron
Shemaqtharon
Demushah-ron
Ve-Tzaphtzaphithron
Hurmyron
Brach Yah-ron
Eresh Gadra-aon
Basavah Monahon
Chazhavayah
Havahayryhah

Ve-Harayth-hon
All of them are included in the Heart of heaven.
They include male and female. They are given over to the Axis, the Sphere and the Heart, and they are the wellsprings of Wisdom.

113. Rabbi Rahumai sat and expounded:
What are the twelve tribes or Israel?
But this teaches us that the Blessed Holy One has twelve rods [on high. The word *Shevet* is the same for both "tribe" and "rod."]
What are they?
What is this like? A king had a beautiful fountain. All his brothers has no water other than this fountain, and could not endure thirst. What did he do? He made twelve pipes for the fountain, and named them afters his brothers' children.
He then said to them, "If the sons are as good as their fathers, they will be worthy, and I will let water flow through the pipes. The fathers will then drink all they wish, and so will the sons. But if the sons are not worthy and do not do what is right in my eyes, then regarding this, these pipes will stand. I will give them water only on the condition that they give none to their children, since they do not obey my will."

114. What is the meaning of the word *Shevet* [which has the connotation of both a tribe and a rod]?
It is something simple and not square.
What is the reason?
Because it is impossible to have one square inside another square. A circle inside a square can move. A square inside a square cannot move.

115. What are the things that are circular?
They are the vowel points in the Torah of Moses, for these are all round. They are to the letters like the soul, which lives in the body of man.
It is impossible for [man] to come [into this world] unless [the soul] endures within him. It is impossible for him to speak anything, great or small, without it.
In a similar manner, it is impossible to speak a word, great or small, without the vowel points.

116. Every vowel point is round, and every letter is square.
The vowel points are the life of the letters, and through them, the letters endure.
These vowel points come through the pipes to the letters through the fragrance of a sacrifice, which immediately descends. It is therefore called "A descending (pleasant) fragrance to God" – indicating that it descends to God.
This is the meaning of the verse *(Deuteronomy 6:4)*, "Hear O Israel, the Lord is our God, the Lord is One."

117. Rabbi Yochanan said:
What is the meaning of the verse *(Exodus 15:3)*, "God is a man *(Ish)* of war, God *(YHVH)* is His name"?
Man *(Ish)* indicates a sign. The Targum thus renders, "God is a man of war," as "God is the Master of victory in war."

What is this Master?
Aleph is the first, the Holy Palace.
Do we then say that the Palace is holy? Instead we say, "the Palace of the Holy One."

118. *Yod* is the Ten Sayings with which the world was created.
What are they? They are the Torah of Truth, which includes all worlds.
What is the *Shin*?
He said: It is the root of the tree. The letter *Shin* is like the root of a tree.

119. What is this tree that you mentioned?
He said: It represents the Powers of the Blessed Holy One, one above the other.
Just like a tree brings forth fruit through water, so the Blessed Holy One increases the Powers of the Tree through water.
What is the water of the Blessed Holy One?
It is wisdom. It is the souls of the righteous. They fly from the fountain to the great pip, ascend and attach themselves to the Tree.
Through what do they fly?
Through Israel. Whey they are good and righteous, the Divine Presence dwells among them. Their deeds then rest in the bosom of the Blessed Holy One, and He makes them fruitful and multiplies them.

120. How do we know that the Divine Presence is called *Tzedek* (Righteous)? It is written *(Deuteronomy 33:26)*, "He who rides in the heavens is your help, and His majesty is in the skies *(Shechakim)*." It is also written *(Isaiah 45:8)*, "The skies *(Shechakim)* run with Righteousness *(Tzedek)*."
Tzedek is the Divine Presence, as it is written *(Isaiah 1:21)*, "Righteousness *(Tzedek)* dwells in it."
Righteousness was given to David, as it is written, *(Psalm 146:10)*, "May God reign forever, your God O Zion, for generation to generation." It is also written *(1 Chronicles 11:1)*, "Zion is the city of David."

121. What is the meaning of "generation to generation"?
Rabbi Papias said: "A generation goes and a generation comes *(Ecclesiastes 1:4)*."
Rabbi Akiba said: "The generation came" – it already came.

122. What is this like? A king had slaves, and he dressed them with garments of silk and satin according to his ability. The relationship broke down, and he cast them out, repelled them, and took his garments away from them. They then went on their own way.
The king took the garments, and washed them well until there was not a single spot on them. He placed them with his storekeepers, bought other slaves, and dressed them with the same garments. He did not know whether or not the slaves were good, but they were [at least] worthy of garments that he already had and which had been previously worn.
[The verse continues] *(Ecclesiastes 1:4)*, "But the earth stands forever." This is the same as *(Ecclesiastes 12:6)*, "The dust returns to the earth as it was, but the spirit returns to God who gave it."

Section IV

The Ten Sephiroth

123. Rabbi Amorai said:
What is the meaning of the verse *(Leviticus 9:22)*, "And Aaron raised up his hands to bless the people, and he blessed them and he descended [from making the sin offering, the burnt offering, and the peace offerings]."?
Did he not already descent? But he descended "from making the sin offering, the burnt offering, and the peace offerings," and then "Aaron raised up his hands to bless the people."
What is the meaning of this raising [of hands]?
It was because he had offered a sacrifice and brought them before their Father in heaven, as we have said. Those who offer sacrifice must elevate them, [and those who] unify them [must] unify them among these.
And; what are they? The people, as it is written "to the people." [This means] "for the sake of the people."

124. Why are the hands lifted when they are blessed in this manner?
It is because the hands have ten fingers, alluding to the Ten *Sephiroth* with which heaven and earth were sealed.
These parallel the Ten Commandments.
In these Ten are included the 613 Commandments. If you count the letters in the Ten Commandments, you will find that there are 613 letters.
They contain all 22 letters except *Teth*, which is missing in them.
What is the reason for this? This teaches us that *Teth* is the belly – and in not included among the Sephiroth.

125. Why are they called *Sephiroth*?
Because it is written *(Psalm 19:2)*, "The heavens declare *(me-Saprim)* the glory of God."

126. And what are they?
They are three. Among them are three troops and three dominions.
The first dominion is light. Light is the life of water.
The second dominion includes the *Chaioth Ha-Qadesh*, the *Ophanim*, the wheels of the Chariot, and all the troops of the Blessed Holy One. The bless, exalt, glorify, praise and sanctify the might King with the *Kedushah*. Arranged in the mystery of the great *Kedushah* is the fearsome and terrible King. And they crown Him with three "holies."

127. Why are there three "holies" and not four?
Because the holiness on high is three by three. It is thus written, "God is King, God was King, God will be King forever and ever."
It is also written *(Numbers 6:24-26)*, "May God bless you… May God shine upon you… May God lift…"

It is furthermore written *(Exodus 34:6)*, "God *(YHVH)*, God *(YHVH)*." The third one includes the rest of God's Attributes.
What are they? [As the verse continues], "God, merciful and gracious" – the thirteen Attributes [of Mercy].

128. [The *Kedushah* is the verse *(Isaiah 6:3)*, "Holy holy holy is the Lord of Hosts, the whole earth is filled with His Glory."]
What is the meaning of "holy holy holy"? [And why is it] foollowed by, "the Lord of Hosts, the whole earth is filled with His glory"?
The [first] "holy" is the highest Crown.
The [second] "holy" is the root of the Tree.
The [third] "holy" is attached and unified in them all.
[This is followed by], "the Lord of Hosts, the whole earth is filled with His glory."

129. What is the "holy" that is attached and unified?
What is this like? A king had sons, who in turn also had sons. When the [grand]sons do his will, he mingles with them, supports them, and satisfies them all. He gives [his sons] everything good, so that they should be able to satisfy their children. But when the [grand]children do not do his will, then he only gives the fathers as much as they need.

130. What is the meaning of, "the whole earth is filled with His glory"?
This is the earth that was created on the first day. It is on high, filled with God's glory and paralleling the Land of Israel.
And what is [this glory]? It is Wisdom, as it is written *(Proverbs 3:35)*, "The wise shall inherit glory."

131. What is "God's glory"?
What is this like? A king had a matron in his chamber, and all his troops delighted in her. She had sons, and each day they came to see the king and to bless him.
They asked him, "Where is our mother?" He replied, "You cannot see her now." They said, "Let her be blessed wherever she is."

132. What is the meaning of "from His place"? This indicates that none know his place.
This is like a royal princess who came from a far place. People did not know her origin, but they saw that she was a woman of valour, beautiful and refined in all her ways. They said, "She certainly originates from the side of light, for she illuminates the world through heer deeds."
They asked her, "From where are you?" She replied, "From my place." They said, "If so, the people of your place are great. May you be blessed, and may you place be blessed."

133. Is this "glory of God" then not one of His hosts? Is it not inferior? Why then do they bless it?
But what is this like? A man had a beautiful garden. Outside the garden but close to it, he had a nice section of field. On this section, he planted a beautiful flower garden.
The first thing that he would water would be his garden. The water would spread over the entire garden. It would not reach the section of field however, since it was not attached, even though it was all one. He therefore opened a place for it and watered it separately.

134. Rabbi Rahumai said:
Glory *(Kavod)* and Heart *(Lev)* both have the same [numerical value, namely 32].
They are both one, but Glory refers to its function on high, and Heart refers to its function below.
"God's glory" and the heart of heaven" are therefore both identical.

135. Rabbi Yochanan said:
What is the meaning of the verse *(Exodus 17:11)*, "And it was when Moses would raise his hands, Israel would prevail, and when he would lower his hands, Amalek would prevail."?
This teaches us that the whole world endures because of the Lifting of Hands.
Why?
Because the name of the power given to Jacob is Israel.
Abraham, Isaac and Jacob were each given a particular Power. The counterpart of the attribute in which each one walked was given to him.
Abraham did deeds of kindness. He prepared food for everyone in his area and for all wayfarers. He acted kindly and went out to greet them, as it is written *(Genesis 18:2)*, "and he ran to greet them." Not only that, but *(Genesis 18:2)*, "He bowed to the earth." This was a complete act of kindness.
God therefore granted him the same measure and gave him the attribute of Kindness *(Chesed)*. It is thus written *(Micah 7:20)*, "You give truth to Jacob, Kindness to Abraham, as You swore to our fathers from days of yore."
What is the meaning of "from days of yore"? This teaches us that if Abraham did not do deeds of kindness, then he would not have been worthy of the attribute of Truth. Jacob would then not have been worthy of the attribute of Truth.
In the merit through which Abraham was worthy of the attribute of Kindness, Isaac became worthy of the attribute of Terror. It is thus written *(Genesis 31:53)*, "And Jacob swore by the Terror of his father Isaac."
Does anyone then swear in this manner, mentioning his belief in the Terror of his father? But up until that time, Jacob had not been given any power. He therefore swore by the power that was given to his father. It is for this reason that it is written, "And Jacob swore by the Terror of his father Isaac."
What is it?
It is Chaos. It emanates from evil and astounds people.
And what is that ? It is that regarding which it is written *(I Kings 18:38)*, "And fire came down and it consumed the burnt offering, and the stones, and the earth, and it evaporated the water that was in the trench." It is also written *(Deuteronomy 4:24)*, "The Lord your God is a consuming fire, a jealous God."

136. What is Kindness?
It is the Torah, as it is written *(Isaiah 55:1)*, "Ho, let all who are thirsty come for water, let he without silver come, [stock up and eat – come, stock up wine and milk, without silver and without payment]."
[Kindness is therefore] silver. It is thus written, "come, stock up and eat – come, stock up wine and milk, without silver and without payment." He fed you Torah and taught you, for you have already earned it through the merit of Abraham, who did deeds of kindness.
Without silver, he would feed others, and without payment, he would give them wine and milk.

137. Why wine and milk? What does one have to do with the other?
But this teaches us that wine is Terror and milk is Kindness.
Why is wine mentioned first? Because it is closer to us.
Do you then think that this refers to actual wine and milk? We must say that it is the Form of wine and milk.
Through the merit of Abraham, who was worthy of the attribute of Kindness, Isaac was worthy of the attribute of Terror. And because Isaac was worthy of the attribute of Terror, Jacob was worthy of the attribute of Truth, which is the attribute of Peace.
God bestowed him according to his measure. It is thus written *(Genesis 25:27)* "Jacob was a complete man, dwelling in tents." The word "complete" means nothing other than peace. It is thus written *(Deuteronomy 18:13),* "You shall be complete with the Lord your God," and the Targum renders this, "You shall be at peace *(sh'lim).*"
The word "complete" refers to nothing other than the Torah. It is thus written *(Malachi 2:6),* "A Torah of truth was in his mouth." What is written in the very next phrase? It sates, "With peace and uprightness, he walked before Me." "Uprightness" is nothing other than peace, as it is written *(Psalm 25:21),* "Complete and upright."
It is therefore written *(Exodus 17:11),* "And it was when Moses would raise his hands, Israel would prevail. This teaches us that the Attribute that is called Israel has in it a "Torah of Truth."

138. What is the meaning of "a Torah of Truth?"
It is that which teaches *(Moreh)* the Truth of [all] worlds, as well as His deeds in thought.
He erected Ten Sayings, and with them the world stands. It is one of them.
In man He created ten fingers, paralleling these Ten Sayings.
Moses raised his hands and concentrated to some degree on the Attribute that is called Israel, which contains the Torah of Truth. With his ten fingers, he alluded that he was upholding the Ten. For if [God] would not help Israel, then the Ten Sayings would not endure every day. It was for this reason that "Israel prevailed."
[The verse continues], "And when he lowered his hands, Amalek prevailed." Would Moses then do anything that would cause Amalek to prevail? But [this teaches us] that it is forbidden for a person to stand for [more than] three hours with his hands spread out to heaven.

139. His disciples asked: To whom are the hands raised?
He replied: To the heights of heaven. How do we know this? It is written *(Habbakkuk 3:10),* "The deep gives forth its voice, it lifts up its hands on high." This teaches us that the Lifting of Hands is only to the heights of the heaven.
When among Israel there are people who are wise and know the mystery of the Glorious Name, and they lift up their hands, they are immediately answered.
It is thus written *(Isaiah 58:9),* "Then *(Az)* you will call and God will answer." If you call God "then" *(Az),* He will answer you immediately.

140. What is the meaning of "then" [- *Az* – spelled *Aleph Zayin*]?
This teaches us that it is not permissible to call *Aleph* alone. [It can] only [be called] through the two letters that are attached to it, which sit first in the kingdom.
Together with the Aleph, they are then three. Seven of the Ten Sayings then remain, and this

is the *Zayin* [which has the numerical value of seven].
It is also written *(Exodus 15:1)*, "Then *(Az)* sang Moses and the children of Israel."

141. What are the Ten Sayings?
The first is the Highest Crown. Blessed and praised be it name and its people.
Who are its people?
They are Israel. It is thus written *(Psalm 100:3)*, "Know that the Lord is God, He made us, and not *(Lo)* we, His people." [Lo is spelled *Lamed Aleph* and can be read, "to *Aleph*".] The verse then reads, "to *Aleph* are we."
[It is our duty] to recognise and know the Unity of Unities, who is unified in all His names.

142. The second one is Wisdom .
It is thus written *(Proverbs 8:22)*, "God procured me, the beginning of His way, before his works, from then *(Az)*." A "beginning" is nothing other than Wisdom, as it is written *(Psalm 111:10)*, "The beginning is wisdom, the fear of God."

143. The third one is the quarry of the Torah, the treasury of Wisdom, the quarry of the "spirit of God".
This teaches us that God carved out all the letters of the Torah, engraved it with spirit, and with it made all Forms. This is the meaning of the verse *(1 Samuel 2:2)*, "There is no Rock *(Tzur)* like our God" – there is no Former *(Tzayir)* like our God.

144. These are three. What is the fourth?
The fourth is *(Deuteronomy 33:21)*, "the charity of God," His merit and his Kindness *(Chesed)* to all the world.
This is the Right Hand of the Blessed Holy One.

145. What is the fifth?
The fifth is the great fire of the Blessed Holy One> Regarding this it is written *(Deuteronomy 18:16)*, "Let me see the great fire no more, lest I die."
This is the Left Hand of the Blessed Holy One.
What are they? They are the *Chaioth ha-Qadesh* and the holy *Seraphim*, to their right and their left. They are the "pleasant ones" which ascend higher and higher, as it is written *(Ecclesiastes 5:7)*, "And ones higher than they."
It is also written *(Ezekiel 1:18)*, "And as for their height, they had height, and they had fear, and their height was filled with eyes, around the four." And around Him are angels. Those around them also bow down before them, kneeling and declaring, "The Lord He is God, the Lord He is God."

146. The sixth one is the Throne of Glory, crowned, included, praised and hailed.
It is the house of the World to Come, and its place is in Wisdom . It is thus written *(Genesis 1:3)*, "And God said, 'Let there be light,' and there was light."

147. And Rabbi Yochanan said:
There were two [types of] light, as it is written, "[let there be light,] and there was light." Regarding both of them it is written *(Genesis 1:4)*, "[And God saw the light] that it was good."

The Blessed Holy One took one [of these types of light] and stored it away for the righteous in the World to Come. Regarding this it is written *(Psalm 31:20),* "How great is the *good* that You have hidden away for those who fear You, that You have accomplished for those who find shelter in You…"
We learn that no creature could look at the first light. It is thus written *(Genesis 1:4),* "And *God* saw the light that it was good."
It is furthermore written *(Genesis 1:21)* "And God saw all that He made, and behold, it was very good." God saw all that He had made and saw shining, brilliant good.
He took of that good, and included in it the 32 paths of Wisdom, giving to this world. This is the meaning of the verse *(Proverbs 4:2),* "I have given you a doctrine of *good,* My Torah, do not abandon it." We say that this is the treasury of the Oral Torah.
The Blessed Holy One said, "This Attribute is considered to be included in this world, and it is the Oral Torah. If you keep this Attribute in this world, then you will be worthy of the World to Come, which is the good stored away for the righteous."
What is it?
It is the force of the Blessed Holy One. It is thus written *(Habakkuk 3:4),* "And the glow will be like light, [He has rays from His hand, and His hidden force is there]." The glow that was taken from the first Light will be like [our visible] light if His children keep the "Torah and Commandment that I wrote to teach them." It is thus written *(Proverbs 1:8),* "Hear my son, the admonition of your father, and do not abandon the Torah of your mother."

148. And it is written *(Habakkuk 3:4),* "He has rays from His hand, and His hidden force is there."
What is "His hidden force"?
This is the light that was stored away and hidden, as it is written *(Psalm 31:20),* "[How great is the good] that You have hidden away for those who fear You, [that You have accomplished for those who find shelter in You]."
What remains for us in that which "You have accomplished for those who find shelter in You." These are the ones who find shelter in Your shadow in this world, who keep Your Torah, observe Your Commandments, and sanctify Your name, unifying it secretly and publicly. The verse thus concludes, "in the sight of the sons of man."

149. Rabbi Rahumai said:
This teaches us that Israel had light. Torah is light, as it is written *(Proverbs 6:23),* "For a commandment is a lamp, Torah is light, [and the way of life is the rebuke of admonition]."
And we say that a lamp is a commandment, illumination *(Orah)* Oral Torah, and light *(Or)* is the written Torah. [How can we then say that the Oral Torah is light *(Or)*?]
Because this light has already been kept, it is called light.
What is this like? A room was hidden at the end of a house. Even though it is day, and there is bright light in the world, one cannot see in this room unless he brings along a lamp.
The same is true of the Oral Torah. Even though it is a light, it needs the written Torah to answer its questions and explain its mysteries.

150. Rabbi Rahumai said:
What is the meaning of the verse *(Proverbs 6:23),* "And the way of life is the rebuke of admonition"?
This teaches us that when a person accustoms himself to study the Mystery of Creation and

the Mystery of the Chariot, it is impossible that he not stumble. It is therefore written *(Isaiah 3:6)*, "Let this stumbling be under your hand." This refers to things that a person cannot understand unless they cause him to stumble.
The Torah calls it "the rebuke of admonition," but actually it makes one worthy of "the way of life." One who wishes to be worthy of "the way of life" must therefore endure "the rebuke of admonition."

151. Another explanation:
"Life" is the Torah, as it is written *(Deuteronomy 30:19)*, "And you shall choose life." It is furthermore written *(Deuteronomy 30:20)*, "For it is your life and your length of days."
If one wants to be worthy of it, he should reject physical pleasure and accept the yoke of the commandments. If he is afflicted with suffering, he should accept it with love. He should not ask, "Since I am fulfilling the will of my Maker and am studying the Torah each day, why am I afflicted with suffering?" Rather, he should accept it with love.
Then he will be completely worthy of the "way of life."
For who knows the ways of the Blessed Holy One? Regarding all things, one must therefore say, "Righteous are You, O God, and Your judgement is fair. All that is done from heaven is for the good."

152. You said [that the sixth one was] His Throne. Have we then not said that it is the Crown of the Blessed Holy One? We have said, "Israel was crowned with three crowns, the crown of priesthood, the crown of royalty, and the crown of Torah above them all."
What is this like? A king has a pleasing, beautiful vessel and he was very fond of it. Sometimes he placed it on his head – this is the *Tefillin* worn on the head. At other times he carried it on his arm – in the knot of the *Tefillin* worn on the arm. Sometimes he lend it to his son so that it should remain with him.
Sometimes it is called His Throne. This is because He carries it as an amulet on His arm, just like a throne.

153. What is the seventh? It is the heaven [called] *Aravot*.
And why is it called heaven *(Shamayim)?* Because it is round like a head.
We learn that it is in the centre, with water at its right and fire at its left. It supports water *(Sa Mayim)* from fire and water, and brings peace between them.
Fire comes and finds the attribute of fire on its side. Water comes and finds the attribute of water on its side. It is therefore written *(Job 25:2)*, "He makes peace in His high places."

154. Is it then the seventh? Is it nothing more than the sixth.
But this teaches us that the Holy Palace is here, and it supports them all. It is thus counted as two. It is therefore the seventh.
And what is it?
It is Thought that does not have any end or boundary. This place likewise does not have any end or boundary.

155. The seventh one is the east of the world. It is from where the Seed of Israel comes.
The spinal cord originates in man's brain and extends to the [sexual] organ, where the seed is. It is therefore written *(Isaiah 43:5)*, "From the east I will bring your seed, [and from the west I will gather you]."

When Israel is good, then this is the place form which I will bring your seed, and new seed will be granted to you. But when Israel is wicked, [then I will bring] seed that has already been in the world. It is thus written *(Ecclesiastes 1:4)*, "A generation goes and a generation comes," teaching us that it has already come.

156. What is the meaning of the verse *(Isaiah 43:5)*, "And from the west I will gather you"? [This means that "I will gather you"] from the attribute that always points to the west.
Why is [west] called *MaAReV*? Because it is there that all seed is mixed together *(MitAReV)*.
What is this like? A king's son had a beautiful bride and he hid her in his chamber. He took riches from his father's house and constantly brought it to her. She in turn took everything, constantly put it away, and mixed it all together. Ultimately he seeks to see what he had gathered and accumulated.
It is therefore written, "And from the west I will gather you."
And what is his father's house?
It is that regarding which it is written, "From the east I will bring your seed." This teaches us that it is brought from the east and sowed on the west. He then gathers what he has sowed.

157. What is the eighth one?
The Blessed Holy One has a single Righteous One *(Tzadik)* in His world, and it is dear to Him because it supports all the world. It is the Foundation *(Yesod)*.
This is what sustains it, and makes it grow, increasing and watching it. It is beloved and dear on high, and beloved and dear below; fearsome and mighty on high, and fearsome and mighty below; rectified and accepted on high, and rectified and accepted below.
It is the Foundation of all souls.
Did you then say that it is the eighth? And do you say that it is the Foundation of all souls? Is it then not written *(Exodus 31:17)*, "And on the seventh day He rested and souled"? Yes, it is the seventh. This is because it decides between them. There are six, and three are below and three above, and it decides between them.

158. Why is it called the seventh? Is it then the seventh?
It is not. But it is because the Blessed Holy One rested on the Sabbath with the attribute regarding which it is written *(Exodus 31:17)*, "For six days God made the heaven and the earth, and on the seventh day He rested and souled." This teaches us that each day has a Saying that is its Master.
This is not because it was created on that day, but because that is when it does the task to which it was assigned. Each one does its task and maintains its activities.
The seventh day therefore comes and does its task, making them all rejoice. Not only that, but it also causes their souls to grow, as it is written, "on the seventh day He rested and souled."

159. What is this "rest"? It is the absence of work. It is a cessation which is called *Shabbat* (meaning rest).
What is this like? A king had seven gardens, and the middle one contained a fountain, welling up from a living source. Three [of his gardens] are at its right, and three are at its left. When it performed its function and overflowed, they all rejoiced, saying, "It overflowed for our sake." It waters them and makes them grow, while they wait and rest.
Do we then say that it waters the seven? But it is written *(Isaiah 43:5)*, "From the east I will

bring your seed." This indicates that one of [the seven] waters it.
We must therefore say that it waters the Heart, and the Heart then waters them all.

160. Rabbi Berachiah sat and expounded:
Each day we speak of the World to Come. Do we then understand what we are saying?
In Aramaic, the "World to Come" is translated "the world that came."
And what is the meaning of "the world that came"?
We learned that before the world was created, it arose in thought to create an intense light to illuminate it . He created an intense light over which no created thing could have authority.
The Blessed Holy One saw, however, that the world could not endure [this light]. He therefore took a seventh of it and left it in its place for them. Thee rest He put away for the righteous in the Ultimate Future.
He said, "If they are worthy of this seventh and keep it, I will give them [the rest] in the Final World."
It is therefore called "the world that came," since it already came [into existence] from the six days of creation. Regarding this it is written *(Psalm 31:20),* "How great is Your good that You have hidden away for those who fear You."

161. What is the meaning of the verse *(Exodus 15:27),* "And the came to Elim, where there were twelve wells of water and seventy date palms, and they encamped there by the water"?
What is so special about seventy date palms? In one small place there can be a thousand.
But [this teaches us that] they were worthy of their counterpart. They are likened to date palms.
It is written *(Exodus 15:23),* "And they came to Marah, and they could not drink of the waters of Marah, for they were bitter *(marah)*." This teaches us that the north wind confused them. It is thus written *(Exodus 15:25),* "And he cried out to God, and He showed him a tree. He cast it into the waters, and the waters became sweet."
God immediately placed His hand against the Satan and diminished him. It is thus written *(Exodus 15:25),* "There He gave them a decree and a law, and there He proved them."
This teaches us that at this time, the Satan attached himself to them in order to blot them out from the world. It is thus written *(Exodus 15:24),* "And the people complained to Moses saying, 'What shall we drink?'" [The Satan] continued to denounce Moses until he cried out to God and was answered.
What is the meaning of the verse, "And He showed him a tree"? This teaches us that the Tree of Life was near the water. The Satan came and removed it in order to denounce Israel and cause them to sin against their Father in heaven.
[The Satan] said to them, "Are you now then going into the desert? Even now [you have nothing] other than bitter water, but this has some benefit, since you can make some use of it. But when you enter the desert, you will not even find [water] with which to wash your hands and face. You will die from hunger and thirst, naked and having nothing."
The people came to Moses and repeated these words, but he put them off. When [the Satan] saw that he could not overcome them, he strengthened himself [to overcome] Israel and Moses.
The people came, and "they complained to Moses." They said, "Even here we lack water. What will we drink in the desert?"
The Satan had falsified the situation in order to cause the people to sin. As soon as Moses saw the Satan, "He cried out to God, and He showed him a tree." This is the Tree of Life

that Satan had removed. He then "cast it into the water, and the water became sweet."
The Blessed Holy One then gave the Satan a "decree and a law," and it was there that He "proved" Israel. The Blessed Holy One warned Israel saying *(Exodus 15:26)*, "If you listen to the voice of the Lord your God, [and do what is upright in His eyes, give ear to His commandments, and keep all His decrees, then all the sickness that I brought upon the Egyptians, I will not bring upon you, for I am God who heals you]."

162. What is this like? A king had a beautiful daughter, and others desired her. The king knew about it, but could not fight those who wanted to bring his daughter to evil ways. He came to his house and warned her, saying, "My daughter, do not pay attention to the words of these enemies and they will not be able to overcome you. Bo not leave the house, but do all your work at home. Do not sit idle, even for a single moment. Then they will not be able to see you and harm you."
They have one Attribute which causes them to leave aside every good way and choose every evil way. When they see a person directing himself along a good way, they hate him.
What is [this Attribute]? It is the Satan.
This teaches us that the Blessed Holy One has an Attribute whose name is Evil. It is to the north of the Blessed Holy One, as it is written *(Jeremiah 1:14)*, "From the north will Evil come forth, upon all the inhabitants of the earth." Any evil that comes to all the inhabitants of the earth comes from the north.

163. What is this One Attribute?
It is the Form of a Hand.
It has many messengers, and the name of them all is Evil Evil. Some of them are great, and some are small, but they all bring guilt to the world.
This is because Chaos is toward the north. Chaos *(Tohu)* is nothing other than Evil. It confounds *(Taha)* the world and causes people to sin.
Every Evil Urge *(Yetzer HaRa)* that exists in man comes from there.
And why is it placed to the left? This is because it does not have any authority any place in the world except in the north.
It is not accustomed to be anywhere except in the north. It does not want to be any place but in the north. If it remained the south until it learned the routes of the south, how could it lead others astray? It would have to stay there for [several] days until it learned, and then it could not cause people to sin. It therefore is always in the north, to the left.
This is the meaning of the verse *(Genesis 8:21)*, "For the Urge of man's heart is evil from his youth." It is evil from his youth, and it does not incline [in any direction] other than the left, for it is already accustomed to be there.
It is regarding this that the Blessed Holy One said to Israel *(Exodus 15:26)*, "If you listen to the voice of the Lord your God, and do what is upright in His eyes, and give ear to His commandments" – and not to the commandments of the Evil Urge – "and keep all His decrees" – and not the decrees of the Evil Urge – "[then all the sickness that I brought upon the Egyptians, I will not bring upon you,] for I am God who heals you."

164. What does the Evil Urge gain?
What is this like? A king appointed clerks over the lands of his kingdom, over his work and over his merchandise. Each and every thing had its clerk. There was one clerk in charge of the storehouse containing good food. Another was in charge of the storehouse containing

stones. Everyone came to the storehouse containing good food. The clerk in charge of the storehouse of stones came and saw that people were only buying from the other [clerk]. What did he do? He sent his messengers to tear down the weak house [so that people would need stones to rebuild them]. They could not do so, however, to the strong ones. He said, "In the time that it takes to tear down one strong [house], you can tear down ten weak ones. People will then all come and buy stones from me, and I will not be inferior to the other."
It is thus written *(Jeremiah 1:14),* "From the north will evil come forth, upon all the inhabitants of the earth." The verse then continues *(Jeremiah 1:15)* "For I call all the families of the kingdom of the north – says God – and they will come, and each one will place his throne at the opening of the gates of Jerusalem…" Evil will be their business, and the Evil Urge will also constantly strive.
The word *Satan* means "turning aside," since he turns all the world aside to the balance of guilt.
How is this indicated? It is written *(Genesis 38:16),* "And he turned aside to her," and the Targum renders this *VeSata,* [*Satah* being the root of Satan]. It is likewise written *(Proverbs 4:15),* "Turn aside *(S'the)* from it and pass on."

165. What is the significance of the seventy date palms?
They had accepted upon themselves the commandments, as it is written *(Exodus 15:26),* "If you listen to the voice of the Lord your God." Immediately after this we find *(Exodus 15:27)* "And they came to Elim *(Elimah)* [where there were twelve wells of water and seventy date palms]."
What is the meaning of *Elimah?* It is *Eli Mah* – "to me is what."
"Where there were twelve wells of water." At first God gave it to them as wells, and in the end, he gave it back to them as stones. It is thus written [regarding the stones set up near the Jordan] *(Joshua 4:9),* "twelve stones."
What it the reason? It is because the Torah was originally likened to water in the world. Only later was it put in a permanent place. Water, however, is here one day and elsewhere the next.

166. What are the seventy date palms?
This teaches us that the Blessed Holy One has seventy Structures.
These draw from the twelve Simple Ones. Just like water is simple, so are these simple.
How do we know that the date palm is a Structure? Because it is written *(Song of Songs 7:8),* "Your structure is like a date palm."
Besides that, there are seventy kinds of date palms. It is therefore written that there were seventy date palms. One was not like the other, their functions were all different, and the taste of one was not like the taste of the other.

167. You said that the seventy date palms represent the seventy Structures. But have you not said that there are 72?
There are 71. Israel makes 72, but it is not included.
But did you not say that there were seventy?
One is the Officer of the Satan.
What is this like? A king had sons and bought slaves for them. The king then told his sons, "I am giving you all equally."
One of them replied, "I do not want to be with you, for I have the power to steal everything

from you."
The king then said, "Because of this, you will not have a portion among them at all." [The rebellious son] did what he could. He went out and lay in wait for [the slaves], showing them much gold, jewels and troops. He said, "Come over to me."
What did the king do? He amassed his armies together with the armies of all his sons. He showed them to the slaves and said, "Do not let him trick you into thinking that his armies are stronger than mine. Behold the troops of that son. He is deceitful and wants to rob you. Therefore, do not listen to him, for at first he will speak smoothly in order to entice you into his trap, but in the end he will laugh at you. You are my slaves, and I will do for you everything good if you turn away from him and do not listen to him."
He is the Prince of Chaos. It is thus written *(1 Samuel 12:21),* "Do not turn aside, for you will follow Chaos. It will not help or save, for it is Chaos." [It cannot help or save,] but it can do harm.
The advice that I give you is that you should *(Exodus 15:26),* "Listen to the voice of the Lord your God, do what is right in His eyes, and give ear to His commandments, and keep all His decrees."
When you keep all His decrees, then, "All the sickness that I brought upon the Egyptians, I will not bring upon you."
Why did He say all this? In order to close all doors, so that he should not find you soft at times and hard at times.
When you keep all His decrees, then "all the sickness that I brought upon the Egyptians" – through My hand – "I will not bring upon you."
What is the meaning of "for I am God who heals you"? This means that even when he comes and strikes, I am God who will heal you.

168. Why do you call it the eight?
Because with it the eight are begun, and with it the eight numbers are completed. In function, however, it is the seventh one.
And what are [the eight] that were begun? This is the fact that a child enters the Covenant of Circumcision when eight days old.
Are they then eight? They are nothing more than seven. Why then did the Blessed Holy One say eight? Because there are eight directions in man.
What are they? They are as follows:
The right and left hands;
The right and left legs;
The head, the body, and the Covenant as an arbitrator;
And his wife, who is his mate.
It is thus written *(Genesis 2:24),* "And he shall cling to his wife, and they shall be one flesh."
They are the eight, and they parallel the eight days of circumcision. Are they then eight? They are nothing more that seven, since the body and covenant are one. It is therefore eight.

169. What is the ninth?
He said to them: the ninth and tenth are together, one opposite the other.
One is higher than the other by 500 years.
They are like two Wheels *(Ophanim*). One inclines toward the north, while the other inclines toward the west. They reach down to the lowest earth.

What is the lowest earth? It is the last of the seven earths down below.
The end of the Divine Presence of the Blessed Holy One is under His feet. It is thus written *(Isaiah 66:1),* "The heaven is My throne, and the earth is the hassock for My feet."
The Victory *(Nitzachon)* of the world is there. It is thus written *(Isaiah 24:10),* "for Victory of Victories *(Netzach Netzachim).*"

170. What is the meaning of "Victory of Victories"?
There is a single Victory *(Netzach).* Which is it? It is the one that inclines toward the west.
And what is secondary to it? This is the one that inclines toward the north.
And the third one? This is the one that is below.
The third one? But you have said that the Chariot has two wheels. We must therefore say that the end of the Divine Presence is also called Victory.
This is the meaning of "Victory of Victories." "Victory" is one, and "Victories" is two, giving [a total of] three.

171. His disciples said to him: From above to below we know. But from below to above we do not know.
He replied: Is it not all one – below to above and above to below?
They said: Our master, ascending is not the same as descending. One can run while descending, but cannot do so while ascending.
He replied: Go out and see.
He sat and expounded to them:
There is a Divine Presence below, just like there is a Divine Presence above.
What is this Divine Presence? We have said that it is the light that was derived from the first Light, which is Wisdom. It also surrounds all things, as it is written *(Isaiah 6:3),* "The whole earth is filled with His glory."
What is its function?
What is this like? A king had seven sons, and he assigned each one a place. He said to them, "Sit here, one above the other."
The lowest one said, "I will not sit at the bottom. I do not want to be far from you."
[The king] replied, "I will surround you and see you all day long."
This is the meaning of the verse, "The whole earth is filled with His glory."
Why is He among them? This is so that He should support them and sustain them.

172. And what are the sons?
I have already told you that the Blessed Holy One has seven Holy Forms.
All of them have a counterpart in man, as it is written *(Genesis 9:6),* "for in the form of God He made man." It is likewise written *(Genesis 1:27),* "In the form of God He made him, male and female He made them."
This is what they are:
The right and left legs;
The right and left hands;
The body, covenant and head.

But these are only six. You have said that there are seven.
The seventh is with his wife. It is thus written *(Genesis 2:24),* "And they shall be one flesh."
But she was taken from his ribs, as it is written *(Genesis 2:21),* "And He took one of his

ribs."
He said: Yes from his ribs.
Does he then have a rib?
Yes. It is written *(Exodus 26:20),* "the ribs of the tabernacle." The Targum renders this, "the side of the tabernacle."
And what is His side?
What is this like? A king had an idea to plant ten male trees in a garden. All of them were date palms. He said, "Since they are all the same kind, it is impossible for them to endure."
What did he do? He planted and *Etrog* among them. This was one of those which he had intended to be male.
And why is the *Etrog* female? Because it is written *(Leviticus 23:40),* "The fruit of a beautiful tree, fronds of a date palm, [branches of a tree of leaves, and willows of the brook]."
What is the fruit of a beautiful *(hadar)* tree?
The Targum renders this verse, "The fruit of the *Etrog* tree, and the *Lulav.*"

173. What is the meaning of "beautiful"? It is the beauty of all things. This is also the beauty of the *Songs of Songs.* Regarding it, it is written *(Songs of Songs 6:10),* "Who is she who looks forth as the dawn, fair as the moon, clear as the sun, terrible like an army with banners?"
This relates to the Female.
Because of her, the female was taken from Adam. This is because it is impossible for the lower world to endure without the female.
And why is the female called *Nekevah*? Because her orifices *(Nekev)* are wide. Also because she has more orifices than the male. What are they? They are the orifices of the breasts, the womb, and the receptacle.

174. And what is the reason that you said that the *Song of Songs* is beautiful?
Yes, it is the most beautiful of all the Holy Scriptures.
Rabbi Yochanan thus said: All Scripture is holy, and all the Torah is holy, but the *Song of Songs* is the Holy of Holies.
What is the meaning of the Holy of Holies? It means that it is holy for the Holy Ones.
What are the Holy Ones? They are the counterparts of the six directions that are in man.
That which is holy for them is holy for everything.

175. What is this that is Holy? It is the *Etrog,* which is the beauty *(hadar)* of them all.
Why is it called beautiful *(hadar)*? Do not read *hadar,* but *HaDar* – "Which dwells."
This refers to the *Etrog* which is not bound together with the *Lulav.* Without it the commandment of the *Lulav* cannot be fulfilled.
It is also bound with them all. It is with each one of them, and is unified with them all.

176. What does the *Lulav* parallel? It is the counterpart of the spinal cord. It is thus written *(Leviticus 23:40),* "[fronds of a date palm,] a branch of a tree of leaves, and willows of the brook."
The [leafy] branches [of the myrtle] must cover the majority [of the bunch]. If its branches do not cover its majority, it is invalid.
Why?

What is this like? A man has arms, and with them he protects his head. He has two arms, and his head makes three.
[It is therefore called] "a branch of a tree of leaves." A "branch" is to the left, and the "leaves" are to the right. It then comes out that the "tree" is in the centre.
And why is it called a "tree"? Because it is the Root of the Tree.

177. What are "willows of the brook"? There are two [willow branches in the *Lulav*,] and these parallel the two legs in man.
Why are the ["willows of the brook"] called *Arvey Nachal*? Because the greater of the two is inclined toward the west *(ma-Arev)* and draws its strength from there.
The one to the north is smaller than it by a journey of 500 years. It is on the northwest side, through which it functions.
It is named after it, since they are both mixed *(Arav)*.

178. Another explanation:
[Willows of the Brook] are called *Arvey Nachal* because the function of one is sometimes mixed *(ma-arav)* with that of the other.
Why are they called Willows of the *Brook*? This is because of the place in which they are fixed, which is called Brook. It is thus written *(Ecclesiastes 1:7)*, "All the Brooks go to the sea, but the sea is not filled."
What is this sea? We say that it is the *Etrog*.
How do we know that each of the seven Attributes is called a Brook *(Nachal)*? Because it is written *(Numbers 21:19)*, "From Gift to Nachaliel [, from Nachaliel to Bamot, and from Bamot to the valley that is in the Field of Moab, the head of the cliff, and it looks down on the face of the Yeshimon]." Do not read Nachaliel, but *Nachley El* – Brooks of God.
And all six then go on one path to the sea.
What is this path? It is the one that arbitrates between them. It is thus written *(Habbakuk 3:5)*, "Before Him goes the pestilence, and fiery bolt at His feet."
All of them go to that pipe, and from that pipe to the sea.
This is the meaning of the verse, "From Gift to Brooks of God." [Gift] is the place that is given, namely the brain. From there they go to the Brooks of God.
"And from Brooks of God to Bamot." What is Bamot? As the Targut renders it, *Ramta* – "heights." This is the *Segol* that follows the *Zarka*.
[The verse continues,] "And from Bamot to the valley that is in the Field of Moab, the head of the cliff, and it looks down on the face of the Yeshimon."
"And from the heights *(Bamot*) to the valley that is in the Field of Moab." This is that which is prepared. And what is that which was in the Field of Moab? Do not read Moab, but *May-av* –"from a father." This is the father regarding which it is written *(Genesis 26:5)* "Because Abraham hearkened to my voice, kept My trust, My commandments and My decrees…"
What is this field? It is the one that is at "the head of the cliff," and which also "looks down on the face of the Yeshimon." [Yeshimon] is interpreted to mean Heaven.
Regarding that pipe, it is written *(Song of Songs 4:15)*, "A fountain of gardens, a well of living waters, flowing from Lebanon."
What is Lebanon? We say that this is Wisdom.
What are the Willows of the Brook *(Nachal)*? We say that this is that which gives inheritance *(Nachalah)* to Israel. It refers to the two Wheels of the Chariot.

179. We learned that there are Ten Spheres and Ten Sayings. Each Sphere has its Saying. It is not surrounded by it, but rather, it surrounds it.
This [physical] world is like a mustard seed inside a ring.
Why? Because of the Spirit that blows upon it, through which it is sustained. If this spirit were to be interrupted for even a moment, the world would be annihilated.

180. There are three Spheres in this world.
How? This world inclines to the north and the south.
How? North west south. North west is the first sphere that revolves around us.
Do we then say that it is to the north-west? But we say that its strength is to the north. This is the left foot.
Above it is the second Sphere, which is entirely to the west.
Do we then say that it is to the west? But we say that its power is to the west. These are the Victories of the world.
Above it is the third Sphere, and its power is to the south-west.
What is the original power that you said was second? We say that this is the right foot.
And what is the power that is to the south-west? This is the Foundation of the world.
Regarding this it is written *(Proverbs 10:25)*, "The Righteous is the Foundation of the world."
The second power stands behind the Chariot, while the first power stands in front of it.
The "Righteous, Foundation of the world" is in the centre. It emanates from the south of the world, and is officer over the other two.
In its hand are also the souls of all living things. It is the Life of Worlds.
Whenever the word "creation" *(Beriah)* is used, it is done with it. Regarding it, it is written *(Exodus 31:17)*, "He rested and souled."
This is the attribute of the Sabbath day. Regarding this it is written *(Exodus 20:8)*, "Remember the Sabbath day and keep it holy."
But it is also written *(Deuteronomy 5:12)*, "Keep [the Sabbath]." This is speaking of the seventh attribute. Regarding this seventh attribute it is written *(Leviticus 19:30)*, "My sabbaths you shall *keep*, and My sanctuary you shall fear."
What is the seventh attribute? This is the Blessed Holy One's attribute of Goodness.

181. Why is it written, "My sabbaths you shall keep," [in the plural] rather than "My sabbath" [in the singular]?
What is this like? A king had a beautiful bride, and every week she would set aside a day to be with him. The king also had beautiful beloved sons. He said to them, "Since this is the situation, you should also rejoice on the day of my joy. For it is for your sake that I strive,, and you also respect me."

182. What is the reason that [the Torah says] "remember" [in one place,] and "keep" [regarding the Sabbath in another]?
"Remember" *(zachor*) refers to the male *(Zachar)*. "Keep" *(shamor)* refers to the bride.
Why is it connected to, "and My sanctuary you shall fear"? This is because My sanctuary is holy. Why? "Because I am God who makes you holy" – from every side.

183. Why do we say [in the blessing after food], "On all that He created…[Blessed]is the Life of Worlds." Why do we not say, "On all that You created"?

But we bless the Holy One, who grants His wisdom to this "Life of Worlds." It then provides for all.

184. What is the reason that we say [in blessings, "Blessed are you…] who made us holy with *His* commandments and commanded us" [in the third person]? Why do we not say, "that You made us holy with Your commandments, and You commanded us, " [in the second person]?
This teaches us that all commandments are included in the Life of Worlds.
Because of His love for us, He gave us [the commandments] in order that they should make us holy and allow us to be worthy. Why? Because when we are in this world, we can become worthy of the World to Come, which is great.
In its hand is the treasury of souls. When Israel is good, these souls are worthy of emerging and coming to this world. But if they are not good, the [these souls] do not emerge.
We therefore say, "The Son of David will not come until all the souls in the Body are completed."
What is the meaning of "all the souls in the Body"? We say that this refers to all the souls in man's body. [When these are completed] new ones will be worthy of emerging.
The Son of David (the Messiah) will then come. He will be able to be born, since his soul will emerge among the other new souls.
What is this like? A king had an army, and he sent them much bread to eat. They were so lazy that they did not take care of [the bread] which they did not eat [immediately]. The bread therefore became mouldy and went to waste.
The king investigated to find out if they had what to eat, and to see if they had eaten what he had sent them. He found that the bread had become mouldy and they were ashamed to ask for new bread. How could they tell the king, "We did not take care of [what you sent us,] but now we are asking for more"?
The king also became angry. He took the mouldy bread and ordered that it be dried and rectified as much as possible. He swore to the men, "I will not give you any more bread until you eat all this mouldy bread." He then returned the bread to them.
What did they do? They agreed to divide it up, and each one took his portion. The diligent one took his portion and placed it in the air, taking care of it and keeping it in good condition to eat. The other one took it and ate it lustfully. He ate what he could and laid the rest aside, not taking care of it since he had given up on it. It spoiled even more and became so mouldy that he could not eat it at all. He therefore starved to death.
He was then blamed for the sin of his body: Why did you kill yourself? Is it not enough that you ruined the bread the first time? But I returned it to you and you ruined it [again]. You ruined your portion because you were too lazy to take care of it. And not only that, but you also killed yourself."
[The solder] replied, "My lord, what could I have done?"
He answered, "You should have taken care of it. And if you claim that you were not able to, you should have watched your friends and neighbours with whom you shared the bread. You should have seen what they did and how they took care of it, and you should have kept it like they did."
They also interrogated him: Why did you kill yourself? Is it not enough that you ruined the bread? But you also went ahead and killed the matter of your body. You shortened the days of your life, or [at least] caused it. It may have been possible that you would have had a good son. He could have saved you, and [rectified] the damage that you and others did. Your

suffering will therefore be increased on all sides.
He became confused and replied, “What could I have done when I did not have any bread? With what could I have sustained myself?”
They answered: If you would have strived and worked in Torah, you would not reply foolishly and brazenly like this. Because of your reply, it is obvious that you have not worked or strived in Torah. It is thus written *(Deuteronomy 8:3)*, “For not by bread alon does man live, but form all that emanates from God’s mouth does man live.” You should have searched and probed and asked, “what is it through which man lives?”
What is this which “emanates from God’s mouth”
From here they said, “An ignoramus cannot be pious.”
If a person does not act with kindness *(Chesed)* toward himself, he cannot be called pious *(Chasid)*.

185. How can one do kindness to his Master?
By studying the Torah. All study of Torah is a deed of kindness toward one’s Master. It is thus written *(Deuteronomy 33:26)*, “He rides the heavens with your help, [His pride is in the skies].” God says, “When you study Torah for its own sake, then you help Me and I can ride the heavens.”
Then, “His pride is in the skies *(Shechakim)*.”
What is *Shechakim*? We say that it is in the innermost chamber. The Targum thus renders it, “His word is in the Heaven of Heaven.”
Therefore, “not by bread alone does man live, but from all that emanates from God’s mouth does man live.”
However, “the fool answers brazenly.”
“Abandon this brazenness, and do not reply in this manner!”
He is therefore punished. What is his punishment? We have already discussed it.

186. What is the meaning of the verse *(Job 15:2)*, “Should a wise man answer knowledge of spirit?” What is “knowledge of spirit”?
This is the Knowledge that is close to the spirit. Regarding this it is written *(Isaiah 11:2)*, “And there will rest upon him a spirit of God, a spirit of wisdom and understanding, [a spirit of counsel and strength, a spirit of knowledge and the fear of God].”
[First comes] Wisdom, and then comes Understanding. And in Understanding is “counsel, strength, knowledge and the fear of God.”
But you told us that “counsel” is deeds of Kindness, and that Understanding is the Attribute of Justice.
[One is above the other.]
Knowledge is Truth. Knowledge is therefore that with which one recognises the truth.
“The fear of God” is the Treasury of the Torah .
This is like I say, but one is above the other.
Rabbi Akiba thus said: With whatever God created, He created its counterpart. It is thus written *(Ecclesiates 7:14)*, “Also one opposite the other has God made.”
What is the Treasury of the Torah? It is that regarding which it is written *(Isaiah 33:6)*, “The fear of God is His treasury.” A person must first be god-fearing, and then he can study Torah.
This is like a person who comes to buy date honey but does not bring a vessel in which to carry it. He says, “I will carry it in my bosom.” He tries to carry it in his bosom but it was

very heavy, and he is also afraid that it will tear and soil his clothing. He therefore throws it away on the road.
This person is then punished twice. First because he ruined good food, and second because he wasted his money.

187. The fear of God is the one that is higher.
It is in the palm of God's hand. It is also His Force.
This palm *(kaf)* is called the pan of merit *(Kaf Zechut).* This is because it inclines the world to the pan of merit.
It is thus written *(Isaiah 11:3),* "I will grant him a spirit of the fear of God, and he will not judge by the sight of his eyes, he will not admonish according to what his ear hears." He will incline all the world to the pan of merit. From there counsel emanates, and from there health emanates to the world.
[It is also written,] *(Genesis 49:24)* "From there is the Shepherd, the Stone of Israel." This is the place that is called "There." Regarding this, it is written *(Habakkuk 3:4),* "[He has rays from His hand,] and His hidden Force is *there.*"

188. Once this thing comes, sharpen it. What is its sharpening? Tell us the meaning of the verse, "He has rays from His hand."
Why does it first say "rays" and they "His hand"? It should have said "His hands" [in the plural].
There is no contradiction. This is very much like the verse *(Exodus 32:19),* "And Moses' anger flared, and he threw the tablets from his hands." The way this is written, however, it would be read "His hand" [in the singular].
It is likewise written *(Exodus 17:12),* "And his hands was faithful until the sun set." The verse says *Emunah* ("was faithful" – in the singular) and not *Emunot* ("were faithful" – in the plural.
They replied: Our master, we are pointing out a contradiction in order to receive an answer, and you are covering our eyes. Did you not teach us, master, that you must answer first things first and last things last?
[He said:] And what have you then asked? [The meaning of,] "He has rays from His hand." By the Divine service, I have just explained it to you with my words.
They were ashamed.
When he saw that they were ashamed is it not true that [at first] there was water, and that fire emanated form it? Water therefore included fire.
And Master, what is the meaning of "rays"?
He replied: There are five rays. These are the five fingers on man's right hand.

189. And master, you are the one who told us in Rabbi Yochanan's name that there are only tow arms of the world."
He replied: Yes. But here "rays" allude to the two rays that are below them.
And what are they?
He said: With the anger of your head.
And what is above?
He said: The fear of God.

190. And what is the fear of God?

It is the first light.
Rabbi [Meir] thus said: Why is it written *(Genesis 1:3)*, "And God said, 'let there be light,' and there was light"? Why does it not say, "and it was so"?
But this teaches us that the light was very intense, so that no created thing could gaze upon it. God therefore stored it away for the righteous in the Ultimate Future.
This is the measure of all merchandise *(Secorah)* in the world. It is also the power of the precious stones that are called *Socheret* and *Dar*.
And upon what is the attribute of Dar?
This teaches us that God took a thousandth of its radiance, and from it He constructed a beautiful precious stone. In it He included all the commandments.
Abraham came, and He sought a power to give him. He gave him this precious stone, but he did not want it. He was worthy and took Kindness as his attribute, as it is written *(Micah 7:20)*, "Kindness to Abraham."
Isaac came, and He sought a power, but He gave it to him and he did not want it. He was worthy and took the attribute of Strength, which is [called] Terror. It is thus written *(Genesis 31:53)*, "And Jacob swore by the Terror of Isaac his father."
Jacob came and wanted it, but it was not given to him. They said, "Since Abraham is above and Isaac is below him, you will be in the centre and take all three."
What is the centre?
It is peace, as it is written *(Micah 7:20)*, "You give Truth to Jacob." Truth is identical with Peace, as it is written *(Esther 9:30)*, "Words of Peace and Truth." It is likewise written *(2 Kings 20:19)*, "For peace and truth will be in my days."
This is the meaning of the verse *(Isaiah 58:14)*, "I will feed you with the inheritance of Jacob your father." This is a complete inheritance *(Nachalah)*, comprising Kindness, Terror, Truth and Peace.
It is therefore written *(Psalm 118:22)*, "The stone despised by the builders has become the chief cornerstone." This is the Stone that was despised by Abraham and Isaac, the builders of the world, and that then became the chief cornerstone.

191. And why did they despise it? Is it not written *(Genesis 26:5)*, "Because Abraham hearkened to My voice, and kept My watch, My commandments, My decrees, and My Torahs."
What is the meaning of "My watch"?
It refers to what the Attribute of Kindness said: As long as Abraham was in the world, I did not have to do my job. Abraham stood there in my place and "kept my watch." It is my task to bring merit to the world, and even when people are guilty, I bring them merit. I also bring them back, directing their hearts to do the will of their Father in heaven.
All this Abraham did, as it is written *(Genesis 21:33)*, "And he planted a tamarisk in Beersheba, and he called there in the name of the Lord, God of the world." He would share his bread and water with all the people in the world, bringing them merit. Seeking to convince them, he would say, "Whom then are you serving? Serve the Lord, God of heaven and earth." He would preach to them until they would repent.
How do we know that he would also bring merit to those who were guilty?
It is written *(Genesis 18:17)*, "Shall I then cover from Abraham what I am doing? Abraham is becoming a great, mighty nation, and all the nations of the earth will be blessed through him."
[God said,] "I will give him merit. I know that he will seek mercy for them and be worthy."

Is it then possible to say that the Blessed Holy One did not know that they could be saved? But He told this [to Abraham] to bring him merit. From here they said, "If one comes to purify himself, they help him. If one comes to defile himself, they open for him."
What is the meaning of, "they open for him"? It refers to those that are always open.

192. [It is written that Abraham kept] *(Genesis 26:5)*, "My commandments, My decrees, and My Torahs." He said, "Since I do not want [the precious stone], I will keep all the commandments that are included in it."
What is the meaning of "My Torahs"? This teaches us that he knew and kept even the decisions *(Horah)* and discussions that are taught on high.

193. And what is the meaning of the verse *(Genesis 49:24)*, "From there is the Shepherd, the Rock of Israel."
From "There" is nourished the Rock of Israel.
What is the meaning of "from There"? We say that this is the Supernal Righteous One *(Tzadik)*.
What is it?
It is [the precious stone called] *Socheret*. And the stone that is below it is called *Dar*.
And what are the rays mentioned in the verse *(Habakkuk 3:4)*, "He has rays from His hand"?
These are the five fingers of the right hand.

Section V

Mysteries of the Soul

194. Rabbi Rahumai said:
This I received [from the tradition]. When Moses wanted to know about the glorious fearsome Name, may it be blessed, he said *(Exodus 33:18)*, "Show my please Your glory." He wanted to know why there are righteous who have good, righteous who have evil, wicked who have good, and wicked who have evil. But they would not tell him.
Do you then think that they did not tell him? Can one then imagine that Moses did not know this mystery? But this is what Moses said: "I know the ways of the Powers, but I do not know how Thought spreads through them. I know that Truth is in Thought, but I do not know its parts." He wanted to know, but they would not tell him.

195. Why is there a righteous person who has good, and [another] righteous person who has evil?
This is because the [second] righteous person was wicked previously, and is now being punished.
Is one then punished for his childhood deeds? Did not Rabbi Simon say that in the Tribunal on high, no punishment is meted out until one is twenty years or older.
He said: I am not speaking of his present lifetime. I am speaking about what he has already been, previously.
His colleagues said to him: How long will you conceal your words?
He replied: Go out and see. What is this like? A person planted a vineyard and hoped to grow grapes, but instead, sour grapes grew. He saw that his planting and harvest were not successful so he tore it out. He cleaned out the sour grape vines and planted again. When he saw that his planting was not successful, he tore it up and planted it again.
How many times?
He said to them: For a thousand generations. It is thus written *(Psalm 105:8)*, "The word that He commanded for a thousand generations."
It is in relation to this that they said, "Lacking were 974 generations. The Blessed Holy One stood up and planted them in each generation."

196. Rabbah said: If the righteous wanted, they could create a world. What interferes? Your sins, as it is written *(Isaiah 59:2)*, "Only your sins separate between you and your God." Therefore, if not for your sins, there would not be any differentiation between you and Him.
We thus see that Rabba created a man and sent it to Rav Zeira. He spoke to it, but it would not reply. But if not for your sins, it would also have been able to reply.
And from what would it have replied? From its soul.
Does a man then have a soul to place in it?
Yes, as it is written *(Genesis 2:7)*, "And He blew in his nostrils a soul of life." If not for your sins, man would therefore have a "soul of life." [Because of your sins, however] the soul is not pure.
This is the difference between you and Him. It is thus written *(Psalm 8:6)*, "And You have

made him a little less than God."
What is the meaning of "a little"? This is because [man] sins, while the Blessed Holy One does not. Blessed be He and blessed be His Name for ever and ever, He has no sins.
But the [Evil] Urge comes from Him.
Can we then imagine that it comes from Him? But it originated from Him until David came and killed it. It is thus written *(Psalm 109:22)*, "My heart is hollow within me."
David said: Because I was able to overcome it *(Psalm 5:5)*, "Evil will not sojourn with You."
How was David able to overcome it? Through his study, since he never stopped [studying] day or night. He therefore attached the Torah on high. For whenever a person studies Torah for its own sake, the Torah attaches itself to the Blessed Holy One.
They therefore say, "A person should always study Torah, even not for its sake, since if [he studies it] not for its sake, he will eventually come to [study it] for its sake."
What is this Torah that you are discussing?
It is the Bride who is adorned and crowned, and who is included in the commandments. It is the Treasury of the Torah. It is the betrothed of the Blessed Holy One, as it is written *(Deuteronomy 33:4)*, "Moses commanded us the Torah, the heritage *(Morasha)* of the congregation of Jacob." Do not read "heritage" *(Morasha)* but "betrothed" *(Me'urasa)*.
How is his so. When Israel engages in the Torah for its own sake, then it is the betrothed of the Blessed Holy One, then it is the heritage of Israel.

197. Rabbi Amorai sat and expounded:
Why was Tamar worthy of being the mother of Peretz and Zerach?
It was because her name was Tamar. Tamar was [also] the sister of Amnon. She was therefore made for this.
Why were they called Peretz and Zerach?
Peretz was named after the moon. The moon breaks out *(paratz)* at times, and will be built up in the future. Zerach was named after the sun, which always shines *(zarach)* in the same manner.
But Peretz was the first-born. Is then the sun not greater than the moon?
This is no difficulty, as it is written *(Genesis 38:28)*, "One put out a hand," [indicating that Zerach's hand emerged before Peretz was born]. It is then written *(Genesis 38:30)*, "This his brother, upon whose hand was the scarlet thread, emerged, and he was named Zerach." [Zerach] was supposed to have been the first-born. But God saw that Solomon would descend [from Peretz], and He had such great joy that He made [Zerach] return.

198. Why was she called Tamar and not any other name?
Because she was female.
Can we then say that [it was something special that] she was female?
But it is because she included both male and female. For [Tamar means a date palm, and] every date palm includes both male and female.
How is this? The frond *(Lulav)* is male. The fruit is male on the outside and female on the inside.
And how? The seed of the date has a split like a woman. Paralleling it is the power of the moon above.
The Blessed Holy One created Adam male and female, as it is written *(Genesis 1:27)*, "Male and female He created them." Is it then possible to say this? Is it then not written *(Genesis*

1:27), "And God created man in His image, in the image of God He created him"? It is only then later written *(Genesis 2:18),* "I will make him a helper opposite him," and *(Genesis 2:21),* "And He took one of his ribs, and closed the flesh under it." [We therefore see that the male was created first, and only later the female.]
But we must say that the Torah uses [three different words]: "formed" *(yatzar),* "made" *(asah),* and "created" *(bara).*
When the soul was made, the word "made" is used. [The word "created" is then used:] "Male and female He *created* them." The word "formed" was used when the soul was combined with the body and the spirit was brought together.
How do we know that "forming" means bringing together? For it is written *(Genesis 2:19),* "And the Lord God formed (gathered) all the beasts of the field and all the flying things of the heaven, and He brought them to the Man to see what he would call each thing."
This explains the verse *(Genesis 5:2),* "Male and female He created them." It is also written *(Genesis 1:28),* "And God blessed them."

199. The soul of the female comes from the Female, and the soul of the male comes from the Male. This is the reason why the Serpent followed Eve. He said, "Her soul comes from the north, and I will therefore quickly seduce her."
And how did he seduce her? He had intercourse with her.

200. His disciples asked: Tell us how this took place.
He replied: The wicked Samael made a bond with all the host on high against his Master. This was because the Blessed Holy One said [regarding man] *(Genesis 1:26),* "And let him rule over the fish of the sea and the flying things of heaven."
[Samael] said, "How can we cause him to sin and be exiled from before God?" He descended with all his host, and sought a suitable companion on earth. He finally found the serpent, which looked like a camel, and he rode on it.
He then went to the woman and said to her *(Genesis 3:1),* "Did God also say, from all the trees of the garden [you shall not eat]?" [He said, "I know that He did not forbid all the trees,] but I will seek more – I will add in order that she should subtract."
She replied, "He did not stop us from anything besides" *(Genesis 3:2)* "the fruit of the tree that is in the middle of the garden. God said, 'Do not eat from it and do not touch it, lest you die.'"
She added two things. She said, "from the *fruit* of the tree that is in the middle of the garden," while [God] had only said *(Genesis 2:17),* "from the Tree of Knowledge." She also said, "do not touch it lest you die," [while God had only spoken of eating it].
What did Samael do? He went and touched the tree. The tree cried out and said, "Wicked one, do not touch me!" It is thus written *(Psalm 36:12),* "Let not a foot of pride overtake me, and let not the hand of the wicked move me. There have the workers of iniquity fallen – they are thrust down, they cannot rise."
He then said to the woman, "See, I touched the tree and I did not die. You can also touch it and not die."
The woman went and touched the tree. She saw the Angel of Death approaching her and said, "Woe is to me. Now I will die and the Blessed Holy One will make another woman and give her to Adam. I will therefore cause him to eat with me. If we die, we will both die, and if we live, we will both live."
She took the fruit of the tree and ate it, and she also gave some to her husband. Their eyes

opened and their teeth were set on edge. He said, "What is this that you have given me to eat? Just as my teeth were set on edge, so will the teeth of all [future] generations be set on edge."

[God then] sat down in true judgement, as it is written *(Psalm 9:5)*, "[You have upheld my cause, You have sat on the throne as a] righteous Judge." He called to Adam and said "Why do you flee from Me?"

[Adam] replied *(Genesis 3:10)*, " 'I heard Your voice in the garden' – and my bones trembled. 'I was afraid because I was naked, and I hid.' I was naked of works, I was naked of commandments, and I was naked of deeds." It is therefore written "because I was naked, and I hid."

What was Adam's garment? It was a skin of fingernail. As soon as he ate from the fruit of the tree, this skin of fingernail was removed from him, and he saw himself naked. It is thus written *(Genesis 3:11)*, "Who told you that you were naked? [Did you eat from the tree that I commanded you not to eat from it?]"

Adam said to the Blessed Holy One, "Master of all worlds: When I was alone, did I ever sin before You? But the woman that You placed with me enticed me from your word." It is thus written *(Gensis 3:12)*, "The woman that you placed with me [gave it to me, and I ate]."

The Blessed Holy One said to her, "Is it not enough that you sinned? But you also caused Adam to sin."

She replied to Him, "Master of all worlds: The serpent enticed me to sin before You."

[God] took the three of them, and decreed upon them a sentence of nine curses and death. He then cast the wicked Samael and his group from their holy place in heaven. He cut of the feet of the serpent and cursed it more than all the other animals and beasts of the field. He also decreed that it must shed its skin every seven years.

Samael was punished and made the guardian angel over the wicked Esau.

In the Future, when God uproots the Kingdom of Edom, he will lower him first. It is thus written *(Isaiah 24:21)*, "God will punish the host of heights of high." This statement, death and punishment all came because she added to the commandment of the Blessed Holy One. Regarding this it is said, "Whoever increase diminishes."

May God enlighten our eyes with the light of His Torah,
May He place in our hearts His fear,
May we be worthy to greet Him.

He will enlighten the hear
Waken the heart with understanding
Make the heart shine with brilliance.

Index

1 Kings, 11, 17, 24
1 Samuel, 38
2 Kings, 20, 54
2 Samuel, 6, 12
32. See Heart
613 Commandments, the, 34
64 Forms, the, 25
72, 45
72 names, the, 24, 25, 29, 30

A

Aaron, 30, 34
Abraham, 4, 15, 20, 36
Aleph, 5, 7, 9, 18, 38
Amalek, 36
Amos, 5
angels, 7, 8, 13, 39
Attribute
  "that is called Israel", 37
  Evil, 44
  of Judgement, 19
  of Mercy, 10
  Oral Torah, 39, 40
  Satan, the, 43, 44, 45
Axis, 25
Az, 38

B

Bayit, 3, 5, 15, 28
beauty, 10, 26, 48
Berachah, 2
Bet, 2, 3, 5, 7
Beth, 7, 14, 28
Blessed Holy One, the, 3, 16, 18, 21, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 38, 39, 40, 42, 44, 45, 46, 47, 50, 55, 57, 58, 59
Bohu. See Desolation

C

Chaioth ha-Qadesh (Holy Living Creatures), 34,39
Chaos, 2, 5, 36
Chariot, the, 18, 23, 34, 40, 47, 49, 50
Cherubim, 26
Cheth, 10
Chiah, 14
Chirek, 11
Cholem, 11
copper, 27
Creation, 2, 40
Crown, the (Kether), 23, 35, 38, 40

D

Daleth, 9, 10
Darkness, 5
David, 3, 12, 20, 51, 57
Desolation, 2, 5
Deuteronomy, 2, 3, 4, 12, 18, 36, 57
Divine Presence, the (Shekinah), 19, 20, 32, 46, 47

E

Ecclesiastes, 4, 14, 21, 39
Eden, Garden of, 9, 10, 26
Elijah, 30
Etrog, 48
Evil, 5, 44, 57
Evil Urge, the, 44
Exodus, 8, 11, 12, 20, 35, 56
Explicit Name (Shem Ha Mephoresh), 30
Ezekiel, 10, 17, 39

F

foundation, 16, 27

G

Gabriel, 5, 7, 29
Genesis, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 15, 16, 19, 36, 56
Gimel, 7, 9
gold, 14, 27, 45

H

Habakkuk, 18, 39
hadar. See beauty.
Haggai, 14
Heart, 16, 25, 36
heaven, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 12, 16, 19, 26, 27, 34, 49, 52, 58
Heh, 4, 9, 14
Holy Palace, the, 18, 32, 41

I

Isaiah, 3, 5, 7, 12, 19, 35, 56
Israel, 6, 10, 11, 12, 17, 35, 57

J

Jacob, 11, 28, 36, 57
Jeremiah, 17, 44
Job, 2, 4, 5, 13, 16, 29, 41
Joshua, 4, 24, 45

K

kaf, 53
Karban, 29
Kedushah, 34

Kindness (Chesed), 36, 37, 38, 52, 54
Knowledge (Daath), 52, 58

L

Lamed, 38
Lamentations, 10
Lev. See Heart. See Heart. See Heart
Leviticus, 10, 17, 34
Light, 5, 19, 34
Lulav, 26, 48, 58

M

Malachi, 17, 37
Mem, 10, 22
Messiah, 12, 51
Micah, 10, 18, 36
Michael, 5, 7, 29
Moses, 4, 11, 13, 31, 36, 56

N

Nephesh, 14
Neshamah, 14
Numbers, 16, 29, 35
Nun, 16, 22

O

Ophanim (Wheels), 34, 46

P

Peace, 5, 20, 37
Peretz, 57
Proverbs, 3, 4, 5, 13, 16, 18, 35
Psalm, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 34, 56

R

Rabbi
- Akiba, 7, 9, 32, 53
- Amorai, 3, 7, 8, 9, 11, 12, 23, 24, 34, 57
- Berachiah, 2, 8, 14
- Bun, 4, 5
- Chama, 14
- Eliezer, 27
- Haninah, 7
- Levatas ben Tavrus, 7
- Nehuniah ben HaKana, 2
- Rahumai, 3, 5, 8, 17, 18, 22, 26, 28, 31, 36, 40, 56
- Yanai, 8
- Yochanan, 7, 32, 36, 39, 48, 53

Resh, 21
righteous, 16, 19, 27, 32, 39, 40, 41, 50, 55, 56
righteousness, 10, 12, 19
Ruach, 10, 14

S

Sabbath, the, 15, 42, 50
sabbaths. See Sabbaths, the.
Samael, 58
Segol, 10, 23, 49
Sephiroth, 12, 34
Seraphim, 39
Seven Voices, The, 12
Shabbat, 42
Shaddai, 13, 30
Shamayim. See heaven.
Shavuot, 28
Shechakim (skies), 19, 32, 52
Shevet, 31
Shin, 9, 21
silver, 14, 27, 37
Solomon, 2, 17, 20, 57
Song of Songs, 12, 16, 17, 28, 45
spinal cord, the, 22, 26, 48
Strength (Geburah), 29
Succot, 28

T

tabernacle, 47
Tamar, 57
Targum, the, 4, 29, 32, 37, 45, 48, 52
Teli. See Axis
Ten Commandments, the, 21, 34
Terror (Pachad) *a term for Geburah*, 36, 37, 54
Teth, 22, 34
Tohu. See Chaos
Torah, 2, 3, 4, 7, 11, 12, 19, 37, 57, 59
Torah of Truth, 32, 37
Treasury of the Torah, 52, 57
Tree of Life, the, 26, 43
Truth, 10, 14, 16, 20, 36, 37, 52, 54, 56
twelve, 24, 42
twelve tribes of Israel, the, 30
Tzaddi, 16
Tzadik. See righteous.
Tzitzit, 24

U

Understanding (Binah), 13, 28, 52
Uriel, 29

V

Vav, 9, 18
Victory (Netzach), 46, 47
voice, 12, 38, 59
voices, 12

W

Wisdom (Chokmah), 2, 3, 13, 25, 26, 29, 31, 35, 38, 39, 47, 49, 52

Y

Yechidah, 14
YHVH, 18, 30, 35
YiRaShaH, 4
Yod, 9, 16, 18

Z

Zahav. See gold
Zarka, 23, 49
Zayin, 14, 21, 38
Zerach, 57
Zion, 11, 32

ספר הבהיר

Sepher Ha-Bahir

or

“The Book of Illumination”

Attributed to Rabbi Nehunia ben haKana

Translated by Aryeh Kaplan

The Bahir

The First Verses of Creation 3

The Aleph-Beth 7

The Seven Voices and the Sephiroth 12

The Ten Sephiroth 32

Mysteries of the Soul 53

Index 57

The Bahir

Section I

The First Verses of Creation

1. Rabbi Nehuniah ben HaKana said:
One verse (*Job 37:21*) states, "And now they do not see light, it is brilliant (*Bahir*) in the skies…[round about God in terrible majesty]."
Another verse, however, (*Psalm 18:12*), states, "He made darkness His hiding place." It is also written (*Psalm 97:2*), "Cloud and gloom surround Him." This is an apparent contradiction.
A third verse comes and reconciles the two. It is written (*Psalm 139:12*), "Even darkness is not dark to You. Night shines like day -- light and darkness are the same."

2. Rabbi Berachiah said:
It is written (*Genesis 1:2*), "The earth was Chaos (*Tohu*) and Desolation (*Bohu*).
What is the meaning of the word "was" in this verse? This indicates that the Chaos existed previously [and already *was*].
What is Chaos (*Tohu*)? Something that confounds (*Taha*) people.
What is Desolation (Bohu)? It is something that has substance. This is the reason that it is called *Bohu*, that is, *Bo Hu* -- "it is in it."

3. Why does the Torah begin with the letter *Bet*? In order that it begin with a blessing (*Berachah*).
How do we know that the Torah is called a blessing? Because it is written (*Deuteronomy 33:23*), "The filling is God's blessing possessing the Sea and the South."
The Sea is nothing other than the Torah, as it is written (*Job 11:9*), "It is wider than the sea."
What is the meaning of the verse, "The filling is God's blessing?" This means that wherever we find the letter *Bet* it indicates a blessing.
It is thus written (*Genesis 1:1*), "In the beginning (*BeReshit*) [God created the heaven and the earth." *BeReshit* is *Bet Reshit*.]
The word "beginning" (*Reshit*) is nothing other than Wisdom. It is thus written (*Psalm 111:10*), "The beginning is wisdom, the fear of God."
Wisdom is a blessing. It is thus written, "And God blessed Solomon." It is furthermore written (*I Kings 5:26*), "And God gave Wisdom to Solomon."
This resembles a king who marries his daughter to his son. He gives her to him at the wedding and says to him, "Do with her as you desire."

4. How do we know that the word *Berachah* [usually translated as blessing] comes from the word *Baruch* [meaning blessed]? Perhaps it comes from the word *Berech* [meaning knee].
It is written (*Isaiah 44:23*), "For to Me shall every knee bend." [*Berachah* can therefore mean] the Place to which every knee bends.
What example does this resemble? People want to see the king, but do not know where to find his house (*Bayit*). First they ask "Where is the king's house?" Only then can they ask "Where is the king?"

It is thus written, "For to Me shall every knee bend" -- even the highest -- "every tongue shall swear."

5. Rabbi Rahumai sat and expounded:
What is the meaning of the verse (*Deuteronomy 33:23*), "The filling is God's blessing, possessing the Sea and the South"?
This means that wherever we find the letter *Bet* it is blessed.
This is the Filling referred to in the verse, "The filling is God's blessing."
From there it nourishes those who need it. It was from this Filling that God sought advice.
What example does this resemble? A king wanted to build his palace among great cliffs. He mined into the bedrock and uncovered a great spring of living water. The king then said, "Since I have flowing water, I will plant a garden. Then I will delight in it, and so will all the world."
It is therefore written (*Proverbs 8:30*), "I was with Him as a craftsman, I was His delight for a day, a day, frolicking before him at every time."
The Torah is saying, "For two thousand years I was in the bosom of the Blessed Holy One as His delight."
The verse therefore says, "a day, a day." Each day of the Blessed Holy One is a thousand years, as it is written (*Psalm 90:4*), "A thousand years in Your eyes is as but yesterday when it is passed."
From then on, it is at times, as the verse states, "[frolicking before Him] at every time."
The rest is for the world. It is thus written (*Isaiah 48:9*), "I will [breathe out] My praise through My nose for you."
What is the meaning of "My praise"? As it is written (*Psalm 145:2*), "A *praise* of David, I will raise You high [my God, O King, and I will bless Your name for the world and forever]."
Why is this a praise? Because I will "raise You high."
And what is this elevation? Because "I will bless Your name for the world and forever."

8. What is a blessing?
It can be explained with an example. A king planted trees in his garden. It may rain and water them, and the ground may be wet and provide them with moisture, but still, he must water them from the spring.
It is thus written (*Psalm 111:10*), "The beginning is Wisdom, the fear of God, good intelligence to all who do them [His *praise* endures forever]."
You may think that it lacks something. It is therefore written, "His praise endures forever."

7. Rabbi Amorai sat and expounded:
What is the meaning of the verse (*Deuteronomy 33:23*), "The filling is God's blessing, possessing the Sea and the South?"
Moses was saying, "If you follow my decrees, you will inherit both this world and the next."
The World to Come is likened to the sea, as it is written (*Job 11:9*), "It is wider than the sea."
The present world is referred to as the South. It is thus written (*Joshua 15:19*), [Give me a blessing] for you have set me in the land of the south, [therefore give me springs of water]."
The Targum translates this, "behold the earth is the south."

8. Why did God add the letter *Heh* to Abraham's name, rather than any other letter?
This was so that all parts of man's body should be worthy of life in the World to Come,

which is likened to the sea.
To the extent that we can express it, the Structure was completed in Abraham. [Regarding this Structure] it is written (*Genesis 9:6*), "For in the form of God, He made the man."
The numerical value of Abraham is 248, the number of parts in man's body.

9. What is the meaning of (*Deuteronomy 33:23*), "[The filling is God's blessing, the Sea and the South] he shall inherit it (*YiRaShaH*)?" It would have been sufficient if the verse said, "inherit (*RaSh*) [the Sea and the South]."
But this comes to teach us that God must also be included. The word *YiRaShaH* thus contains the letters *RaSh YH* [meaning, "inherit God"].
What does this resemble? A king had two treasuries, and he hid one away. After many days he said to his son, "Take what is in these two treasuries." The son replied, "Perhaps you are not giving me all that you have hidden away." The king said, "Take everything."
It is thus written, "the Sea and the South, he shall inherit it." Inherit God (*YH RaSh*) -- everything will be given to you if you only keep My ways.

10. Rabbi Bun said:
What is the meaning of the verse (*Proverbs 8:23*), "I was set up from eternity (*Me-Olam*), from a head, before the earth?"
What is the meaning of "from eternity (*Me-Olam*)?" This means that it must be concealed (*He-elam*) from the world.
It is thus written (*Ecclesiastes 3:11*), "He has also placed the world (*Ha-Olam*) in their hearts [that they should not find out the work that God has done from the beginning to the end]." Do not read *Ha-Olam* (the world), but *He-elam* (concealment).
The Torah said, "I was first, so that I might be the head of the world." It is thus written, "I was set up from eternity, from a head."
You may think that the earth was before it. It is therefore written, "before the earth."
It is thus written (*Genesis 1:1*), "In the beginning created God the heaven and the earth."
What is the meaning of "created"? He created everything that was needed for all things. And then God. Only after that is it written "the heaven and the earth."

11. What is the meaning of the verse (*Ecclesiastes 7:14*), "Also one opposite the other was made by God."
He created Desolation (*Bohu*) and placed it in Peace, and He created Chaos (*Tohu*) and placed it in Evil.
Desolation is in Peace, as it is written (*Job 25:2*), "He makes peace in His high places."
This teaches us that Michael, the prince to God's right, is water and hail, while Gabriel, the prince to God's left, is fire. The two are reconciled by the Prince of Peace. This is the meaning of the verse, "He makes peace in His high places."

12. How do we know that Chaos is in Evil? It is written (*Isaiah 45:7*), "He makes peace and creates evil."
How does this come out? Evil is from Chaos, while Peace is from Desolation.
He thus created Chaos and placed it in Evil, [as it is written "He makes peace and creates evil." He created Desolation and placed it in Peace, as it is written, "He makes peace in His high places."]

13. Rabbi Bun also sat and expounded:

What is the meaning of the verse (*Isaiah 45:7*), "He forms light and creates darkness?" Light has substance. Therefore, the term "formation" is used with regard to it. Darkness has no substance, and therefore, with regard to it, the term "creation" is used. It is similarly written (*Amos 4:12*), He forms mountains and creates the wind."
Another explanation is this:
Light was actually brought into existence, as it is written (*Genesis 1:3*), "And God said, let there be light." Something cannot be brought into existence unless it is made. The term "formation" is therefore used.
In the case of darkness, however, there was no making, only separation and setting aside. It is for this reason that the term "created" (*Bara*) is used. It has the same sense as in the expression, "That person became well (*hi-Bria*)."

14. Why is the letter *Bet* closed on all sides and open in the front? This teaches us that it is the House (*Bayit*) of the world. God is the place of the world, and the world is not His place. Do not read *Bet*, but *Bayit* (house).
It is thus written (*Proverbs 24:3*), "With wisdom the *house* is built, with understanding it is established, [and with knowledge are its chambers filled]."

15. What does the *Bet* resemble? It is like a man, formed by God with wisdom. He is closed on all sides, but open in front. The *Aleph*, however, is open from behind.
This teaches us that the tail of the *Bet* is open from behind. If not for this, man could not exist.
Likewise, if not for the *Bet* on the tail of the *Aleph*, the world could not exist.

16. Rabbi Rahumai said:
Illumination preceeded the world, since it is written (*Psalm 97:2*), "Cloud and gloom surround Him." It is thus written (*Genesis 1:3*), "And God said, 'let there be light,' and there was light."
They said to Him, "Before the creation of Israel your son, will you then make him a crown?"
He replied yes.
What does this resemble? A king yearned for a son. One day he found a beautiful, precious crown, and he said, "This is fitting for my son's head."
They said to him, "Are you then certain that your son will be worthy of this crown?"
He replied, "Be still. This is what arises in thought."
It is thus written (*2 Samuel 14:14*), He thinks thoughts [that none should be cast away].

The Bahir

Section II

The Aleph-Beth

17. Rabbi Amorai sat and expounded:
Why is the letter *Aleph* at the beginning? Because it was before everything, even the Torah.

18. Why does Bet follow it? Because it was first.
Why does it have a tail? To point to the place from which it came.
Some say, from there the world is sustained.

19. Why is Gimel third?
It has three parts, teaching us that it bestows (gomel) kindness.
But did Rabbi Akiba not say that Gimel has three parts because it bestows, grows, and sustains. It is thus written (Genesis 21:8), "The lad grew and was bestowed."
He said: He says the same as I do. He grew and bestowed kindness to his neighbours and to those entrusted to him.

20. And why is there a tail at the bottom of the Gimel?
He said: The Gimel has a head on top, and is like a pipe. Just like a pipe, the Gimel draws from above through its head, and disperses through its tail. This is the Gimel.

21. Rabbi Yochanan said:
The angels were created on the second day. It is therefore written (Psalm 104:3), "He rafters His upper chambers with water [He makes the clouds His chariot, He walks on the wings of the wind]." It is then written (Psalm 104:4), "He makes the winds His angels, His ministers from flaming fire."
[Rabbi Haninah said: The angels were created on the fifth day, as it is written (Genesis 1:20), "And flying things shall fly upon the firmament of heaven." Regarding the angels it is written (Isaiah 6:2), "With two wings did they fly."]
Rabbi Levatas ben Tavrus said: All agree, even Rabbi Yochanan, that the water already existed [on the first day]. But it was on the second day that "He raftered His upper chambers with water." [At that time He also created] the one who "makes the clouds his chariot," and the one who "walks on the wings of the wind." But His messengers were not created until the fifth day.

22. All agree that none were created on the first day. It should therefore not be said that Michael drew out the heaven at the south, and Gabriel drew it out at the north, while God arranged things in the middle.
It is thus written (Isaiah 44:24), "I am God, I make all, I stretch out the heavens alone, the earth is spread out before Me." [Even though we read the verse "from Me" (May-iti), it can also be read] Mi iti -- "Who was with Me?"
I am the One who planted this tree in order that all the world should delight in it. And in it, I spread All.
I called it All because all depend upon it, all emanate from it, and all need it. To it they look, for it they wait, and from it, souls fly in joy.

Alone was I when I made it. Let no angel rise above it and say, "I was before you."
I was also alone when I spread out My earth, in which I planted and rooted this tree. I made them rejoice together, and I rejoiced in them.
"Who was with Me?" To whom have I revealed this mystery?

23. Rabbi Rahumai said: From your words we could conclude that the needs of this world were created before the heavens.
He answered yes.
What does this resemble? A king wanted to plant a tree in his garden. He searched the entire garden to find a spring flowing with water that would nourish the tree, but could not find any. He then said, "I will dig for water, and will bring forth a spring to nourish the tree." He dug and opened a well, flowing with living water. He then planted the tree, and it stood, giving forth fruit. It was successfully rooted, since it was always watered from the well.

24. Rabbi Yanai said: The earth was created first, as it is written (Genesis 2:4), "[On the day that God made} earth and heaven."
They said to him: Is it not written (Genesis 1:1), "[In the beginning God created] the heaven and the earth"?
He replied: What is this like? A king bought a beautiful object, but since it was not complete, he did not give it a name. He said, "I will complete it, I will prepare its pedestal and attachment, and then I will give it a name."
It is thus written (Psalm 102:26), "From eternity You founded the earth" -- and then, "the heavens are the work of Your hands."
It is furthermore written (Psalm 104:2), "He covered Himself with light like a garment, He spread out the heaven like a curtain, He rafters His upper chambers with water." It is then written (Psalm 104:4), "He makes the winds His angels, His ministers of flaming fire."
Finally, it is written (Psalm 104:5), "He founded the earth on its pedestals, that it not be removed for the world and forever."
When He made its pedestal, He strengthened it. It is therefore written, "that it not be moved."
What is its name? "And Forever (VoEd) is its name. And [the name of] its pedestal is "World" (Olam). It is therefore written, "for the World And Forever."

25. Rabbi Berachiah said:
What is the meaning of the verse (Genesis 1:3), And God said, 'Let there be light,' and there was light"? Why does the verse not say, "And it was so"?
What is this like? A king had a beautiful object. He puts it away until he had a place for it, and then he put it there.
It is therefore written, "Let there be light, and there was light." This indicates that it already existed.

26. Rabbi Amorai said: What is the meaning of the verse (Exodus 15:3), "God is a man (Ish) of war"?
Mar Rahumai said to him: Great master, do not ask about something that is so simple. Listen to me and I will advise you.
He said to him: What is this like? A king had a number of beautiful dwellings, and he gave each one a name. One was better than the other. He said, "I will give my son this dwelling whose name is Aleph. This one whose name is Yod is also good, as is this one whose name is Shin." What did he do then? He gathered all three together, and out of them he made a single

name and a single house.
He said: How long will you continue to conceal your meaning?
The other replied: My son, Aleph is the head. Yod is second to it. Shin includes all the world. Why does Shin include all the world? Because with it one writes an answer (T'shuvah).

27. The students asked him: What is the letter Daleth?
He replied: What is this like? Ten kings were in a certain place. All of them were wealthy, but one was not quite as wealthy as the others. Even though he is still very wealthy, he is poor (Dal) in relation to the others.

28. They said to him: What is the letter Heh?
He grew angry and said: Did I not teach you not to ask about a later thing and then about an earlier thing?
They said: But Heh comes after [Daleth].
He replied: The order should be Gimel Heh. Why is it Gimel Daleth? Because it must be Daleth Heh.
And why is the order Gimel Daleth?
He said to them: Gimel is in the place of Daleth, on its head it is in the place of Heh. Daleth with its tail is in place of the Heh.

29. What is the letter Vav?
He said: There is an upper Heh and a lower Heh.

30. They said to him: But what is Vav?
He said: The world was sealed with six directions.
They said: Is not Vav a single letter?
He replied: It is written (Psalm 104:2), "He wraps Himself in light as a garment, [he spreads out the heavens like a curtain]."

31. Rabbi Amorai asked: Where is the Garden of Eden?
He replied: It is on earth.

32. Rabbi Ishmael expounded to Rabbi Akiba:
What is the meaning of the verse (Genesis 1:1), "[In the beginning God created] (et) the heaven and (et) the earth"? [Why is the word et added in both places?]
If the word et (an untranslated preposition that connects a transitive verb to its predicate noun) were absent, we would think that "heaven" and "earth" were gods. [For we could have read the verse, "In the beginning, God, the heaven and the earth created…" taking all three nouns as subjects of the sentence.]
He replied: By the Divine Service! You may have reached out for the true meaning, but you have not sorted out, and therefore you speak in this manner. But [in the case of "heaven"] the word et comes to include the sun, moon, stars and constellations, while [in the case of "earth"] it comes to add trees, plants, and the Garden of Eden.

33. They said to him: It is written *(Lamentations 2:1)*, "He threw the beauty of Israel from heaven to earth." From here we see that it fell.
He replied: If you have read, you did not review, and if you reviewed, you did not go over it a third time. What does it resemble? A king had a beautiful crown on his head and a beautiful cloak on his shoulders. When he heard evil tidings, he cast the crown from his head and the

cloak from his shoulders.

34. They asked him: Why is the letter Cheth open? And why is its vowel point a small Patach?
He said: Because all directions (Ruach-ot) are closed, except for the North, which is opened for good and for evil.
They said: How can you say that it is for good? It is not written *(Ezekiel 1:4)*, "And behold, a stormy wind coming from the north, a great cloud and burning fire." Fire is nothing other than fierce anger, as it is written *(Leviticus 10:2)*, "And fire went out from before God, and it consumed them and killed them."
He said: There is no difficulty. One case is speaking of when Israel does the will of God, while the other is speaking of when they do not do His will. When Israel does not do His will, then the fire comes close [to destroy and punish]. But when they do God's will, then the Attribute of Mercy encompasses and surrounds it, as it is written *(Micah 7:18)*, "He lifts up sin and passes over rebellion."

35. What is this like? A king wanted to punish and whip his slaves. One of his governors stood up and asked the reason for this punishment. When the king described the offence, the governor said, "Your slaves never did such a thing. I will be their bondsman until you investigate it more thoroughly." In the meantime, the king's anger was calmed.

36. His students asked: Why is the letter Daleth thick on the side?
He replied: Because of the Segol which is in the small Patach.
It is thus written *(Psalm 24:7)*, "The openings *(pitchey)* of the World." There He placed a Patach above and a Segol below. It is for this reason that it is thick.

37. What is the Patach? It is an opening (Petach).
What is meant by an opening? This is the direction of north, which is open to all the world. It is the gate from which good and evil emerge.
And what is good?
He mocked them and said: Did I not tell you that it is a small Patach (opening)?
They said: We have forgotten, teach us again.
He reviewed it and said: What is this like? A king had a throne. Sometimes he carried it on his arm, and sometimes on his head.
They asked why, and he replied: Because it is beautiful and it is a pity to sit on it.
They asked: Where did he place it on his head?
He replied: In the open Mem. It is thus written (Psalm 85:12), "Truth sprouts up from the earth, and the righteousness looks down from heaven."

38. Rabbi Amorai sat and expounded:
What is the meaning of the verse (Psalm 87:2), "God loves the gates of Zion more than all the dwellings of Jacob."
"The gates of Zion" are the "openings of the World."
A gate is nothing other than an opening. We thus say, "Open for us the gates of mercy."
God said: I love the "gates of Zion" when they are open. Why? Because they are on the side of evil. But when Israel does good before God and are worthy that good be opened for them, then God loves them -- "more than all the dwellings of Jacob."
["The dwellings of Jacob"] are all peace, as it is written (Genesis 25:27), "Jacob was a simple

man, dwelling in tents.

39. This is like two men, one who is inclined to do evil and does good, and the other who is inclined to do good and does evil.
Who is more praiseworthy? The one who is inclined to do evil and does good, for he may do good again.
It is therefore written (Psalm 87:2), "God loves the gates of Zion more than all the dwellings of Jacob." These [dwellings] are all peace, as it is written (Genesis 25:27), "Jacob was a simple man, dwelling in tents."

40. His students asked: What is Cholem?
He replied: It is the soul -- and its name is Cholem.
If you listen to it, your body will be vigorous (Chalam) in the Ultimate Future. But if you rebel against it, there will be sickness (Choleh) on your head, and diseases (Cholim) on its head.

41. They also said: Every dream (Chalom) is in the Cholem.
Every white precious stone is in the Cholem. It is thus written [with regard to the High Priest's breastplate] (Exodus 28:19), "[And in the third row…] a white stone (aChLaMah)."

42. He said to them: Come and hear the fine points regarding the vowel points found in the Torah of Moses.
He sat and expounded: Chirek hates evildoers and punishes them. Its side includes jealousy, hatred and competition.
It is thus written (Psalm 37:12), "He gnashes (Chorek) his teeth at them." Do not read chorek (gnashes), but rochek (repels).
Repel (rachek) these traits from yourself, and repel yourself from evil. Good will then certainly attach itself to you.

43. Chirek. Do not read ChiRiK but KeRaCh (Ice). Whatever the Chirek touches becomes ice. It is thus written *(Exodus 34:7)*, "and cleanses."

44. What is the indication that Chirek has the connotation of burning?
This is because it is fire that burns all fire. It is thus written *(1 Kings 18:38)*, "And God's fire fell, and it consumed the burnt offering, the wood, the stones, the dust, and evaporated the water that was in the trench."

The Bahir

Section III

The Seven Voices and the Sephiroth

45. He (Rabbi Amorai) said:
What is the meaning of the verse *(Exodus 20:15)*, "And all the people saw the voices." These are the voice regarding which King David spoke.
It is thus written *(Psalm 29:3)*, "The voice of God is upon the waters, the God of glory thunders." [This is the first voice.]
[The second voice is] *(Psalm 29:4)*, "The voice of God comes in strength." Regarding this it is written *(Isaiah 10:13)*, "By the *strength* of my hand have I done it." It is likewise written *(Isaiah 48:13)*, "Also *My Hand* has founded the earth."
[The third voice is] *(Psalm 29:4)*, "The voice of God is with majesty." It is also written *(Psalm 111:3)*, "Splendour and majesty are His works, his righteousness stands forever."
[The fourth voice is] *(Psalm 29:5)*, "God's voice breaks the cedars." This is the bow that breaks the cypress and cedar trees.
[The fifth voice is] *(Psalm 29:7)*, "God's voice draws out flames of fire." This is what makes peace between water and fire. It draws out the power of the fire and prevents it from evaporating the water. It also prevents [the water] from extinguishing it.
[The sixth voice is] *(Psalm 29:8)*, "God's voice shakes the desert." It is thus written *(Psalm 18:51)* "He does kindness to his Messiah, to David and his descendants until eternity" – more than [when Israel was] in the desert.
[The seventh voice is] *(Psalm 29:9)*, "God's voice makes hinds to calf, strips the forests bare, and in His Temple, all say Glory." It is thus written *(Song of Songs 2:7)* "I bind you with an oath, O daughters of Jerusalem, with the hosts, or with the *hinds* of the field."
This teaches us that the Torah was given with seven voices. In each of them the Master of the universe revealed Himself to them, and they saw Him. It is thus written, "And all the people saw the voices."

46. One verse states *(2 Samuel 22:10)*, "He bent the heavens and came down, with gloom under His feet." Another verse says *(Exodus 19:20)* "And God came down on Mount Sinai, to the top of the mountain."
Still another verse, however, *(Exodus 20:22)* states "From heaven I spoke to you."
How is this reconciled? His "great fire" was on earth, and this was one voice. The other voices were in heaven.
It is thus written *(Deuteronomy 4:36)*, "From the heavens He let you hear His voice, that He might instruct you. And on the earth He showed you His great fire, and His words you heard from the fire."
Which [fire] was that? It was the "great [fire" that was on the earth.]
From where did the speech emanate? From this fire, as it is written, "and His words you heard from the fire."

47. What is the meaning of the verse *(Deuteronomy 4:12)*, "You saw no form, only a voice"?

This was explained when Moses said to Israel *(Deuteronomy 4:15),* "You did not see an entire image." You saw an image, but not an "entire image."
What is this like? A king stands before his servants wrapped in a white robe. Even though he is far away, they can still hear his voice. This is true even though they cannot see his throat when he speaks. In a similar manner, they saw an image, but not an "entire image".
It is therefore written, "You saw no form, only a voice." It is also written *(Deuteronomy 4:12)* "A voice of words you heard."

48. One verse *(Exodus 20:15),* states, "and all the people saw the voices." Another verse, however, *(Deuteronomy 4:12)* states, "The voice of words you heard." How can [the two be reconciled]?
At first they saw the voices. What did the see? The seven voices mentioned by David. But in the end they heard the word that emanated from them all.
But we have learned that there were ten.
Our sages taught that they were all said with a single word.
But we have said that there were seven.
There were seven voices. Regarding three of them it is written *(Deuteronomy 4:12),* "The voice of words you heard, but you saw no form, only a voice." This teaches us that they were all said with a single word.
This is so that Israel should not make a mistake and say, "Others helped him. It might have been one of the angels. But His voice alone could not be so powerful." It was for this reason that he came back and included them [in a single word].

49. Another explanation:
It was so that the world should not say that since there were ten sayings for ten kings, it might be that He could not speak for them all through one. He therefore said *(Exodus 20:2),* "I am [the Lord you God]," which included all ten.
What are the ten kings? They are the seven voices and three sayings *(Amarim).*
What are the sayings? [They are the ones alluded to in the verse] *(Deuteronomy 26:18)* "God has said for you today."
"What are the three? [Two are mentioned in the verse] *(Proverbs 4:7),* "The beginning is Wisdom: acquire Wisdom, with all your acquisition, acquire Understanding."
It is thus written *(Job 32:8),* "The soul of Shaddai gives them Understanding." The soul of Shaddai is what gives them Understanding.
What is the third one?
As the old man said to the child, "What is hidden from you, do not seek, and what is concealed from you, do not probe. Where you have authority, seek to understand, but you have nothing to do with mysteries."

50. We have learned *(Proverbs 25:2),* "The glory of God is to hide a word."
What is "a word"? That of which it is written *(Psalm 119:160),* "The Beginning of Your word is truth."
[It is also written] *(Proverbs 25:2),* "The glory of kings is to probe a word."
What is this "word"? That of which it is written *(Proverbs 25:11),* "A word spoken in its proper place *(Aphen-av)*", do not read "its proper place" *(Aphen-av),* but "its wheel" *(Ophen'av).*

51. The students asked Rabbi Berachiah, "Let us discuss these words with you," but he would not give them permission. Once, however, he did give them permission, but he did so to test them, to see if they would now pay good attention.
One day he tested them and said, "Let me hear your wisdom."
They began and said:
"In the beginning" is one.
[Two is] *(Isaiah 57:16)*, "The spirit that unwraps itself is from Me, and I have made souls."
[Three is] *(Psalm 65:10)*, "The divisions of God are filled with water."
What are these "divisions?" You taught us, our master, that God took the waters of creation and separated them, placing half in the skies and half in the ocean. This is the meaning of "the divisions of God are filled with water."
Through them, man studies the Torah.
Rabbi Chama thus taught: Because of the merit of deeds of kindness, a person can study the Torah. It is thus written *(Isaiah 55:1)*, "Ho, let all who are thirsty come for water, let him without silver come, stock up and eat." Go to Him, and He will do kindness with you, and you will "stock up and eat."

52. "Let him without silver come" can also be explained in another way. Let him come to God, for He has silver. It is thus written *(Haggai 2:8)*, "Mine is the silver, and Mine is the gold."
What is the meaning of the verse, "Mine is the silver, and Mine is the gold"?
What is this like? A king had two treasuries, one of silver, and one of gold. He placed that of silver to his right, and that of gold to his left. He said [of the silver], "This should be ready, and easy to take out."
He keeps his words calm. He is attached to the poor and directs them calmly. It is thus written *(Exodus 15:6)*, "Your right hand, O God, is mighty in power."
If he rejoices in his portion, then all is well. If not, then *(Exodus 15:6)*, "Your right hand, O God, crumbles the enemy."
He said to them: This is referring to the gold. It is thus written, "Mine is the silver, and Mine is the gold."

53. Why is [gold] called *Zahav*? Because it includes three attributes, [alluded to in its three letters, *Zayin, Heh, Beth*].
[The first attribute is] Male, *(Zachar)*. This is the *Zayin*.
[The second is] the Soul. This is the *Heh*. [The numerical value of *Heh* is five, alluding to] the five names of the soul: *Nephesh, Ruach, Neshamah, Chiah, Yechidah.*
What is the purpose the *Heh*? It is a throne for the *Zayin*. It is thus written *(Ecclesiastes 5:7)*, "For one above the other watches."
The *Beth* is its sustenance. It is thus written *(Genesis 1:1)*, "In *(Beth)* the beginning [God] created…"

54. What is its function here?
What is this like? A king once had a daughter who was good, pleasant, beautiful and perfect. He married her to a royal prince, and clothed, crowned and bejewelled her, giving her much money.
Is it possible for the king to ever leave his daughter? You will agree that it is not. Is it ever possible for him to be with her constantly? You will also agree that it is not. What can he

then do? He can place a window between the two, and whenever the father needs the daughter, or the daughter needs the father, they can come together through the window. It is thus written *(Psalm 45:14)*, "All glorious is the king's daughter inside, her garment is interwoven with *gold*."

55. What is the *Beth* at the end? [As it is written] *(Proverbs 24:3)*, "With wisdom will the house *(Bayit)* be built."
The verse does not say "was built", but "will be built". In the future God will build and decorate it, thousands of times more than it was.
It is as we have said: Why does the Torah begin with a *Beth*? As it is written *(Proverbs 8:30)*, "I was with Him as a craftsman, I was His delight for a day, a day, [frolicking before Him at every time]." These are the two thousand years, which are the "beginning".
Two? But the scripture says seven, as it is written *(Isaiah 30:26)*, "The light of the moon shall be like the light of the sun, and the light of the sun shall be sevenfold [like the light of the seven days." And we said, "Just like the sun was for seven, so the moon was for seven." [He replied,] "I said thousands."

56. They said to him: Up until now there are five. What comes next?
He replied: First I will explain gold. What is gold? We learn that it is where justice emanates. If you bend your words to the right or left, you will be punished.

57. What is the meaning of the verse *(Isaiah 30:26)*, "The light of the moon shall be like the light of the sun, and the light of the sun shall be sevenfold, like the light of the seven days." The verse does not say "seven days," but "*the* seven days." These are the days regarding which it is written *(Exodus 31:17)*, "For six days God made [the heaven and the earth]."
As you said, God made six beautiful vessels. What are they? "The heaven and the earth." Are they not seven? Yes, as it is written *(ibid.)* "And on the seventh day, He rested and souled."
What is the meaning of "souled?" This teaches us that the Sabbath sustains all souls. It is therefore written that it souled.

58. Another explanation:
This teaches us that it is from there that souls fly forth. It is thus written, "and He souled."
This continues for a thousand generations. It is thus written *(Psalm 105:8)*, "The word that He commanded until a thousand generations."
Immediately after this it says, "[the covenant] that He cut with Abraham."
What is the meaning of "cut"? He cut a covenant between the ten fingers of his hands and the ten toes of his feet.
Abraham was ashamed. God then said to him *(Genesis 17:4)*, "And I, behold My covenant is with you," and with it, "you will be the father of many nations."

59. Why is heaven called *Shamayim?*
This teaches that God kneaded fire and water, and combined them together. From this He made the "beginning of His word." It is thus written *(Psalm 119:160)*, "The beginning of your word is truth."
It is therefore called *Shamayim – Sham Mayim* (there is water) – *Esh Mayim* (fire water).
He said to them: This is the meaning of the verse *(Job 25:2)*, "He makes peace in His

heights." He placed peace and love between them. May He also place peace and love among us.

60. We also say *(Psalm 119:164),* "seven times each day I praised You for Your righteous judgement."
They asked him, "What are they?"
He replied, "You do not look at it carefully. Be precise and you will find them."

61. They asked him, "What is the letter *Tzaddi*?""
He said: *Tzaddi* is a *Nun* and a *Yod*. Its mate is also a *Nun* and a *Yod*.
It is thus written *(Proverbs 10:25),* "The righteous *(Tzadik)* is the foundation of the world."

62. They asked him: What is the meaning of the verse [with regard to Balak and Balaam] *(Numbers 23:14),* "And he took him to the field of the seers."?
What is the "field of the seers"? As it is written *(Song of Songs 7:12),* "Come my beloved, let us go out to the field."
Do not read *Sadeh* (the field), but *Sidah* (carriage).
What is this carriage? He said, "The Heart of the Blessed Holy One."
His heart said to the Blesssed Holy One, "Come my beloved, let us go out to the carriage to stroll. It will not constantly sit in one place."

63. What is his heart?
He said: If so, Ben Zoma is out side, and you are with him.
The heart *(Lev)* [in numerical value] is thirty-two. These are concealed, and with them the world was created.
What these 32?
He said: These are the 32 Paths.
This is like a king who was in the innermost of many chambers. The number of such chambers was 32, and to each one there was a path. Should the king the bring everyone to his chamber through these paths? You will agree that he should not. Should he reveal his jewels, his tapestries, his hidden and concealed secrets? You will again agree that he should not. What then does he do? He touches the Daughter, and includes all the paths in her and in her garments.
One who wants to go inside should gaze there.
He married her to a king, and also gave her to him as a gift. Because of his love for he, he sometimes calls her "my sister," since they are both from one place. Sometimes he calls her his daughter, since she is actually his daughter. And sometimes he calls her "my mother."

64. Furthermore, if there is no wisdom, then there is no justice.
It is thus written *(1 Kings 5:26),* "And God gave wisdom to Solomon." He then judged the case [of the two mothers and the infant] correctly, and it is then written *(1 Kings 3:28),* "And all Israel of the judgement that the Kind had judged, and they feared the king, for they say that the wisdom of God was in him to do judgement."

65. And what wisdom did God give to Solomon?
Solomon had God's name. We have thus said that whenever Solomon is mentioned in the *Song of Songs,* it is a holy name, except in one case.
God said to him, "Since your name is like the name of My Glory, I will let you marry my

daughter."
But she is married!
Let us say that He gave her to him as a gift. It is thus written *(1 Kings 5:26),* "And God gave wisdom to Solomon."
Here, however, it is not explained. Where then is it explained? When the scripture states *(1 Kings 3:28),* "For they saw that the wisdom of God was in him to do judgement." We then see that the wisdom that God gave him was such that he could "do judgement."
What is the meaning of "to do judgement?" As long as a person does judgement, God's wisdom is inside him. This is what helps him and draws him near. If not, it repels him, and not only that, but it also punishes him. It is thus written *(Leviticus 26:28),* "I will chastise you, also I."

66. And Rabbi Rahumai said: What is the meaning of the verse *(Leviticus 26:28),* "[I will chastise you,] also I"?
God said, "I will chastise you."
The Congregation of Israel said, "Do not think that I will seek mercy for you, but I will chastise you. Not only will I render judgement, but I will also chastise you."

67. What is the meaning of *(Leviticus 26:28),* "[I will chastise you, also I], seven for your sins"?
The Congregation of Israel said: "I will chastise you, also I" – and also those regarding which it is written *(Psalm 119:164),* "Seven each day I praised You."
They joined her and replied: Also us seven. Even though among us is the one who reverses itself, the one who oversees good and merit, we too will reverse ourselves and chastise.
Why? Because of your sins.
But if you return to Me, then I will return to you. It is thus written *(Malachi 3:7),* "Return to Me, and I will return to you."
The scripture does not say, "I will bring you back to Me." Instead it says, "I will return to you" – with you. We will all seek mercy from the King.
What does the King say? [He says] *(Jeremiah 3:22),* "Return you backsliding children, I will heal your backslidings." [He also says] *(Ezekiel 18:30),* "Return and bring back."
What is the meaning of the verse, "Return and bring back"? Come back and ask those Seven to return with you. The scripture therefore says, "and bring back " – those regarding which it is written, "seven for your sin."

68. The disciples asked Rabbi Rahumai: What is the meaning of the verse *(Habakkuk 3:1),* "A prayer of Habakkuk the prophet, for errors." A prayer? It should be called a praise [since it speaks of God's greatness].
But whoever turns his heart from worldly affairs and delves in the Works of the Chariot[*] is accepted before God as if he prayed all day. It is therefore called "a prayer."
What is the meaning of "for errors"? As it is written [regarding wisdom] *(Proverbs 5:19),* "With its love you shall always err."
Regarding what is this speaking? The Works of the Chariot, as it is written *(Habbakuk 3:2)*

[*] i.e "Maaseh Merkavah" or Merkavah Mysticism which Kaplan says was synonymous with the Qabalah at the time the Bahir was first composed.

"O God, I heard a report of You and I feared."

69. What is the meaning of, "I heard a report of You and I feared, [O God, bring to life Your works in the midst of the years]"?
Why does the verse say "I feared" after "I heard a report of You," and not after "in the midst of the years"?
But it was "from the report of You" that "I feared."
What is the "report of You"? It is the place where they listen to reports.
Why does the verse say "I heard" and not "I understood"? [The word "heard" has the connotation of understanding] as we find *(Deuteronomy 38:49),* "A nation whose language you do not hear."

70. Why did he say "I feared"? Because the ear looks like the letter *Aleph*.
The *Aleph* is the first of all letters. Besides this, the *Aleph* causes all the letters to endure.
The *Aleph* looks like the brain.
When you mention the *Aleph* you open your mouth. The same is true of thought, when you extend your thoughts to the Infinite and Boundless.
From *Aleph* emanate all letters. Do we not see that it is first?
It is thus written *(Micah 2:13),* "God *(YHVH)* is at their head." We have a rule that every Name that is written *Yod He Vav He* is specific to the Blessed Holy One and is sanctified with holiness.
What is the meaning of "with holiness"? This is the Holy Palace.
Where is the Holy Palace? We would say that it is in thought and in the *Aleph*.
This is the meaning of the verse, "I heard a report of You and I feared."

71. Habakkuk therefore said: I know that my prayer is accepted with delight. I also delighted when I cam to that place where I understood "a report of You and I feared." Therefore, "Bring to life your works in the midst of the years" – through Your unity.
What is this like? A king who was talented, hidden and concealed went into his house and commanded that no one seek him. One who does seek is therefore afraid, lest the king find out that he has violated the king's order. [Habakkuk] therefore said, "I feared, O God, bring to life Your works in the midst of the years."
This is what Habakkuk said: Because You name is in You, and You is Your name, "bring to life Your works in the midst of the years." Thus will it be forever.

72. Another explanation of "Bring to life Your works in the midst of years":
What is this like? A king had a beautiful pearl, and it was the treasure of his kingdom. When he is happy, he embraces it, kisses it, places it on his head, and loves it.
Habakkuk said: Even though Kings are with You, the beloved pearl is in Your world. Therefore, "Bring to life Your works in the midst of years."
What is the meaning of "years"? It is written *(Genesis 1:3),* "And God said, 'Let there be light.'" Light is nothing other than day, as it is written *(Genesis 1:16),* "The great light to rule the day, and the small light to rule the night."
Years are made from days.
It is thus written, "Bring to life Your works in the midst of years" – in the midst of that pearl that gives rise to years.

73. But it is written *(Isaiah 43:5),* "[Fear not, for I am with you,] I will bring your seed from the east." The sun rises in the east, and you say that the pearl is day.
[He replied:] I am only speaking with regard to the verse *(Genesis 1:5)* "And it was evening and it was morning, day." Regarding this it is written *(Genesis 2:4),* "In the day that God made earth and heaven."

74. And it is written *(Psalm 18:12),* "He made darkness His hiding place round about, His *Succah* the darkness of waters, thick clouds of the skies *(Shechakim)*."
He said: Regarding this it is written *(Isaiah 45:8),* "The skies *(Shechakim)* pour down righteousness."
This righteousness *(Tzadik)* is the Attribute of Judgement for the world. It is thus written *(Deuteronomy 16:20),* "Righteousness, righteousness shall you pursue."
Immediately after this, it is written, "that you may live and occupy the land." If you judge yourself, then you will live. If not, then it will judge you, and it will be fulfilled, even against your will.

75. Why does the Torah say "righteousness, righteousness" twice?
He said: Because the scripture continues *(Psalm 18:13),* "At the glow opposite Him."
The first "righteousness" is literal righteousness *(Tzedek).* This is the Divine Presence *[i.e Shekinah]*. It is thus written *(Isaiah 1:21),* "Righteousness dwells in it."
What is the second "righteousness"? This is the righteousness that frightens the righteous.
Is this righteousness charity *(Tzadakah)* or not?
He said that it is not.
Why? Because it is written *(Isaiah 59:17),* "He put on righteousness like a coat of mail, and [a helmet of salvation on His head]."
His head is nothing other than Truth. It is thus written *(Psalm 119L160),* "The head of Your word is truth."
Truth is nothing other than peace. It is thus written [that King Hezekiah said] *(Isaiah 39:8),* "There shall be peace and truth in my days."
Is it possible for a man to say this? But this is what Hezekiah said: The attribute that You gave to David my ancestor is half of my days, and peace and truth are half of my days. It is for this reason that he mentioned "my days."
He mentioned both "peace and truth" and "in my days," since it is all one. It is thus written *(Genesis 1:5),* "And it was evening, and it was morning, one day."
[The day reconciles morning and evening, and is therefore peace.] Just as the day is peace, so he chose peace. It is therefore written *(2 Kings 20:19),* "Peace and truth shall be in my days."
This shall be through the attribute that You gave to David. Regarding this, it is written *(Psalm 89:37),* "His throne shall be like the sun before Me."

76. What is the meaning of the verse *(Habakkuk 3:2),* "In the midst of years make it known"?
He said: I know that You are the holy God, as it is written *(Exodus 15:11),* "Who is like You, mighty in holiness?" Holiness is in You and You are in holiness. Nevertheless, "in the midst of years make it known."
What is the meaning of "make it known"? [This means] that You should have mercy. It is thus written *(Exodus 2:25),* "And God saw the children of Israel, and God knew."

What is the meaning of, "and God knew"?
What is this like? A king had a beautiful wife, and had children from her. He loved them and raised them, but they went out to bad ways. He then hated both them and their mother.
The mother went to them and said, "My children! Why do you do this: Why do you make your father hate both you and me?" [She spoke to them in this manner] until they had remorse and did the will of their father.
When the king saw this, he loved them as much as he did in the beginning. He then also remembered their mother. This is the meaning of the verse, "And God saw… and God knew."
This is also the meaning of the verse, "In the midst of years make it known."

77. What is the meaning of the verse *(Habakkuk 3:2)* "In anger, you shall remember love *(rachem)*"?
He said: When Your children sin before You and You are angry at them, "remember love."
What is the meaning of "remember love"? That regarding which it is written *(Psalm 18:2),* "I love *(rachem)* You O God, my strength."
And You have him this attribute, which is the Divine Presence of Israel. He recalled his son whom he inherited, and whom You gave to him. It is thus written *(I Kings 5:26),* "And God gave wisdom to Solomon."
And You should remember their father Abraham, as it is written *(Isaiah 41:8),* "The seed of Abraham My friend" – "In the midst of years make it known."

78. Where do we see that Abraham had a daughter? It is written *(Genesis 24:1),* "And God blessed Abraham with all *(Bakol)*."
It is also written *(Isaiah 43:7),* "*All* that is called by My name, for My glory I created it, I formed it, also I made it."
Was this blessing his daughter, or was it not?
Yes, it was his daughter.
What is this like? A king had a slave who was complete and perfect before him. The king tested the slave in many ways, but the slave withstood all temptation.
The King said, "What will I give that slave? What should I do for him? I can do nothing but command my older brother to advise him, watch over him and honour him." The slave thus went to the older brother and learned his attributes. The brother loved him very much, and called him his friend. It is thus written *(Isaiah 41:8),* "The seed of Abraham My friend."
He said, "What will I give him? What can I do for him? Behold I have made a beautiful vessel, and in it are beautiful jewels. There is nothing like it in the treasuries of kings. I will give it to him, and he will be worthy in his place."
This is the meaning of the verse, "And God blessed Abraham with all."

79. Another explanation:
[It is written] *(Habakkuk 3:2),* "I heard a report of You and I feared." [This means] "I understood what was reported about You and I feared."
What did he understand? He understood God's though. Even [human] though has no end, for man can think, and descend to the end of the world.
The ear also has no end and is not satiated. It is thus written *(Ecclesiastes 1:8),* "The ear is not satiated from hearing."
Why is this so? Because the ear is in the shape of an *Aleph. Aleph* is the root of the Ten

Commandments. Therefore "the ear is not satiated from hearing."

80 What is the meaning of the letter *Zayin* in the word *Ozen* (ear)?
We have said that everything that the Blessed Holy One brought into His world has a name emanating form its concept. It is thus written *(Genesis 2:19),* "All that the man called each living soul, that was its name." This teaches us that each thing's body was thus.
And how do we know that each thing's name is its body?
It is written *(Proverbs 10:7),* "The memory of the righteous shall be a blessing, and the name of the wicked shall rot." What actually rots, their name or their body? [One must agree that it is their body.] Here too, [each thing's name refers to] its body.

81What is an example of this?
Take the word for root – *Shoresh (Shin – Resh – Shin).*
The letter *Shin* looks like the roots of a tree.
[*Resh* is bent, since] the root of every tree is bent.
And what is the function of the final Shin? This teaches us that if you take a branch and plant it, it will root again.
What is its function of the *Zayin* [in *Ozen* – ear]?
[Its numerical value is seven] corresponding to the seven days of the week. This teaches us that each day has its own power.
And what is its function [in the word *Ozen*]?
This teaches us that just like there is infinite wisdom in the ear, so is there power in all parts of the body.

82 What art the seven parts of man's body?
It is written *(Genesis 9:6),* "In the form of God, He made man." It is also written *(Genesis 1:27),* "In the form of God He made him" – counting all his limbs and parts.
But we have said: What does the letter *Vav* resemble? It is alluded to in the verse *(Psalm 104:5),* "He spreads out light like a garment." For *Vav* is nothing other than the six directions.
He replied: The covenant of circumcision and man's mate are considered as one.
His is two hands then make three, his head and body, five, and his two legs make seven.
Paralleling all these are their powers in heaven. It is thus written *(Ecclesiastes 7:14),* "Also one opposite the other had God made."
These are the days [of the week, as it is written] *(Exodus 31:17),* "Because six days God made the heaven and the earth." The scripture does not say "in six days," but rather, "six days." This teaches us that each day [of the week] has its own specific power.

83 What is the significance of the *Nun* [in the word *Ozen*]?
This teaches us that the brain is the main part of the spinal cord. It constantly draws from there, and if not for the spinal cord, the brain could not endure. And without the brain, the body could not endure.
The entire body exists only in order to provide for the needs of the brain. And if the body did not endure, then the brain would also not endure.
The spinal cord is the channel from the brain to the entire body. It is represented by the bent *Nun.*
But [in the word *Ozen*] the *Nun* is a straight one.

The straight *Nun* is the one that is always at the end of a word. This teaches us that the straight *Nun* includes both the bent one and the straight one.
But the bent *Nun* is the Foundation. This teaches us that the straight *Nun* includes both male and female.

84. The open *Mem*. What is the open *Mem*?
It includes both male and female.
What is the closed *Mem*?
It is made like a belly from above.
But Rabbi Rahumai said that the belly is like the letter *Teth*.
He said it is like a *Teth* on the inside, while I say that it is like a *Mem* on the outside.

85 What is a *Mem*?
Do not read *Mem,* but *Mayim* (water). Just like water is wet, so is the belly always wet.
Why does the open *Mem* include both male and female, while the closed *Mem* is male?
This teaches us that the *Mem* is primarily male. The opening was then added to it for the sake of the female.
Just like the male cannot give birth, so the closed *Mem* cannot give birth. And just like the female has an opening with which to give birth, so can the open *Mem* give birth. The Mem is therefore open and closed.

86. Why should the *Mem* have two forms, open and closed?
Because we said: Do not read *Mem,* but *Mayim* (Water).
The woman is cold, and therefore, must be warmed by the male.
Why should the *Nun* have two forms, bent and straight?
Because it is written *(Psalm 72:17),* "Before the sun shall his name reign *(ya-Nun).*" [This is] from two *Nuns*, the bent *Nun* and the straight *Nun*, and it must be through male and female.

87. It is written *(Ecclesiastes 1:8),* "The ear is not satiated from hearing." It is also written *(Ecclesiastes 1:8),"*The eye is not satiate from seeing." This teaches us that both draw from thought.
What is thought?
It is a king that is needed by all things that were created in the world, both above and below.

88. What is the meaning of the expression, "It rose in thought"? Why do we not say that "it descended [in thought]"?
Indeed, we have said, "One who gazes into the vision of the Chariot first descends and then ascends."
We use the expression [of descent] there because we say, "One who gazes into the vision *(Tzafayat)* of the Chariot." The Aramaic translation of "vision" *(Tzafiyat*) is *Sechuta* [meaning a covering, and alluding to the fact that one is looking down from above]. It is also written *(Isaiah 21:8),* "And he called as a lion: 'Upon the watchtower *(Mitzpeh),* O God.'"
Here, however, we are speaking of thought, [and therefore only speak of ascent]. For thought does not include any vision, and has no ending whatsoever. And anything that has no end or limit does not have any descent.
People therefore say, "Someone descended to the limit of his friend's knowledge." One can

arrive at the limit of a person's knowledge, but not at the limit of his thought.

89. Rabbi Amorai sat and expounded:
What is the meaning of the *Segol*? Its name is *Segulah* (treasure). It comes after the *Zarka*.
What is the meaning of *Zarka?*
It is like its name – something that is thrown *(ni Zrak)*. It is like something that is thrown, and after it comes *(Ecclesiastes 2:8),* "the treasures of kings and lands."

90. What is the reason that it is called *Zarka?*
It is written *(Ezekiel 3:12),* "Blessed is the glory of God from His place." This indicates that no being knows His place. We recite [God's] name of the Crown, and it goes to the head of the Owner. It is thus written [regarding God] *(Genesis 14:19),* "Owner of heaven and earth." When it goes, it is like it is thrown *(Zarka)*. Following it is treasure *(Segulah)*. It is at the head of all letters.

91. Why is [this accent] at the end of a word, and not at the beginning?
This teaches us that this Crown rises higher and higher.
It is included and crowned, as it is written *(Psalm 118:22),* "The stone that the builders rejected has become the head cornerstone." It ascend to the place from which it was graven, as it is written *(Genesis 49:24),* "From there is the Shepherd, the Stone of Israel."

92. He also said:
What is the reason that we place blue wool in the *Tzitzit*? And why are there 32 [threads]? What is this like? A king had a beautiful garden, and in it were 32 paths. He placed a watchman over them to show that all these paths belong to him alone. [The king] said to him, "Watch them, and walk upon them every day. As long as you walk these paths, you will have peace."
What did the watchman do? He appointed other watchmen [as his assistants to watch] over them. He said, "If I remain alone on these paths, it is impossible for me, a single watchman, to maintain them all. Besides that, people may say that I am the king." The watchman therefore placed his assistants over all the paths. These are the 32 paths.

93. What is the reason for the blue?
The watchman said, "Perhaps those assistant watchmen will say that the garden belongs to us." He therefore gave them a sign, and told them, "See this. It is the sign of the king, indicating that the garden belongs to him. He is the one who made these paths, and they are not mine. This is his deal."
What is this like? A king and his daughter had slaves, and they wanted to travel abroad. But [the slaves] were afraid, being in terror of the king. He therefore gave them his sign. They were also afraid of the daughter, and she [also] gave them a sign. They said, "From now on, with these two signs, 'God will watch you from all evil, He will safeguard your soul.'"

94. Rabbi Amorai sat and expounded:
What is the meaning of the verse *(1 Kings 8:27),* "Behold the heaven and the heaven of heaven cannot contain You"?
This teaches us that the Blessed Holy One has 72 names.
All of them were placed in the Tribes [of Israel]. It is thus written *(Exodus 28:10),* "Six of

their names on one stone, and the names of the other six on the other stone, according to their generations."
It is also written *(Joshua 4:9),* "He raised up twelve stones." Just like the first are *(Exodus 28:12),* "stones of memorial," so these are *(Joshua 4:7),* "stones of memorial."
[There are therefore] 12 stones [each containing six names] making a total of 72. These parallel the 72 names of the Blessed Holy One.
Why do they begin with twelve? This teaches us that God has twelve Directors. Each of these has six Powers [making a total of 72].
What are they? They are the 72 languages.

95. The Blessed Holy One has a single Tree, and it has twelve diagonal boundaries:
The northeast boundary, the southeast boundary;
The upper east boundary, the lower east boundary;
The southwest boundary, the northwest boundary;
The upper west boundary, the lower west boundary;
The upper south boundary, the lower south boundary;
The upper north boundary, the lower north boundary;
They continually spread forever and ever;
They are the arms of the world.
On the inside of them is the Tree. Paralleling these diagonals there are twelve Functionaries.
Inside the Sphere there are also twelve Functionaries.
Including the diagonals themselves, this makes a total of 36 Functionaries.
Each of these has another. It is thus written *(Ecclesiastes 5:7),* "For one above another watches." [This makes a total of 72.]
It therefore comes out that the east has nine, the west has nine, the north has nine, and the south has nine.
These are twelve, twelve, twelve, and they are the Functionaries in the Axis, the Sphere, and the Heart.
Their total is 36. The power of each of these 36 is in every other one.
Even though there are twelve in each of the three, they are all attached to each other.
Therefore, all 36 Powers are in the first one, which is the Axis. And if you seek them in the Sphere, you will find the very same ones. And if you seek them in the Heart, you will again find the very same ones.
Each one therefore has 36. All of them do not have more than 36 forms.
All of them complete the Heart [which has a numerical value of 32]. Four are then left over.
Add 32 to 32 and the sum is 64. These are the 64 Forms.
How do we know that 32 must be added to 32? Because it is written *(Ecclesiastes 5:7),* "For one above another watches, [and there are higher ones above them]."
We thus have 64, eight less than the 72 names of the Blessed Holy One. These are alluded to in the verse, "there are higher ones above them," and they are the seven days of the week.
But one is still missing. This is referred to in the next verse *(Ecclesiastes 5:8),* "The advantage of the land in everything is the King."
What is this "advantage"? This is the place from which the earth was graven. It is an advantage over what existed previously.
And what is this advantage? Everything in the world that people see is taken from its radiance. Then it is an advantage.

96. What is the earth from which the heavens were graven?
It is the Throne of the Blessed Holy One. It is the Precious Stone and the Sea of Wisdom. This parallels the blue in the Tzitzit.
Rabbi Meir thus said: Why is blue chosen above all other colours [for the Tzitzit]? Because the blue resembles the sea, the sea resembles the sky,l and the sky resembles the Throne of Glory. It is thus written *(Exodus 24:10)*, "They saw the God of Israel, and under His feet was like a pavement of sapphire, like the essence of heaven in clarity." It is furthermore written *(Ezekiel 1:26)*, "As the likeness of a sapphire stone was the appearance of a Throne."

97. Rabbi Berachiah sat and expounded:
What is the meaning of the verse *(Exodus 25:2)*, "And they shall take for Me a lifted offering *(Terumah)*"? It means, "Lift Me up with your prayers."
And whom? Those whose "hearts make them willing." These are the ones who are willing to draw themselves away from this world.
Honour him, for it is in him that I rejoice, since he knows My name. From him it is fitting to take My lifted offering, as it is written *(Exodus 25:2)*, "from each man whose heart makes him willing, you shall take My lifted offering." From he who makes himself willing.
Rabbi Rahumai said: [This refers to] the righteous and pious in Israel who raise Me over all the world through their merit. From them the Heart is sustained, and the Heart sustains them.

98. And all the Holy Forms oversee all the nations. But Israel is holy, taking the Tree itself and its Heart.
The Heart is the beauty *(hadar)* of the fruit of the body. Similarly, Israel takes *(Leviticus 23:40)*, "the fruit of a beautiful *(hadar)* tree."
The date palm is surrounded by its branches all around it and has its sprout *(Lulav)* in the centre. Similarly, Israel takes the body of this Tree which is its Heart.
And paralleling the body is the spinal cord, which is the main part of the body.
What is the *Lulav*? [It can be written] *Lo Lev* – "it has a heart." The heart is also given over to it.
And what is this Heart? It is the 32 Hidden paths of Wisdom that are hidden in it.
In each of their paths there is also a Form watching over it. It is thus written *(Genesis 3:24)*, "To watch the way of the Tree of Life."

99. What are these Forms? They are that regarding which it is written *(Genesis 3:24)*, "And He placed the Cherubim to the east of the Garden of Eden, and the flame of a sword revolving, to guard the way of the Tree of Life."
What is the meaning of, "He placed to the east *(kedem)* of the Garden of Eden"? He placed it in those paths that preceded *(kadmu)* the place that was called the Garden of Eden. It was also before the Cherubim, as it is written, "the Cherubim." It was furthermore before the flame, as it is written, "the flame of a sword revolving."
Is it then before [the flame]? Heaven is called *Shamayim*, indicating that fire and water existed before it. It is written *(Genesis 1:6)*, "Let there be a firmament in the midst of the waters, and let it be a division between water and water." It is then written *(Genesis 1:8)*, "And God called the firmament heaven *(Shamayim)*."
How do we know that the heaven is fire? It is written *(Deuteronomy 4:24)*, "For the Lord your God is a consuming fire, a jealous God."

100. And how do we know that "" refers to the Blessed Holy One?
It is written *(1 Kings 8:36),* "And you, O Heaven, shall hear." Was Solomon then praying to heaven that it should hear their prayers? But [we must say the he was praying] to the One whose name is Heaven.
It is thus written *(1 Kings 8:27),* "Behold the heaven and the heaven of heaven cannot contain You." This is the name of the Blessed Holy One.
You therefore have fire. How can you then say that it was before?
But we must say that their Power existed before the Forms of that place. Only then did these Holy Forms come into existence.
What is their Power? It is that regarding which it is written *(I Samuel 2:2),* "There is none holy like God, there is none other than You, and there is no Former like our God."

101. Rabbi Berachiah sat and expounded:
What is the *Lulav* that we discusses? It is the 36 *(Lu)* given over to 32 *(Lav).*
And how?
He replied: There are three Princes, the Axis, the Sphere and the Heart. Each one is twelve, and the three therefore constitute a sum of 36, through which the world is sustained. It is thus written *(Proverbs 10:25),* "And Righteous is the foundation of the world."

102. We learned: There is a single pillar extending from heaven to earth, and its name is Righteous *(Tzadik).*
[This pillar] is named after the righteous. When there are righteous people in the world, then it becomes strong, and when there are not, it becomes weak.
It supports the entire world, as it is written, "And Righteous is the foundation of the world."
If it becomes weak, then the world cannot endure.
Therefore, even if there is only one righteous person in the world, it is he who supports the world. It is therefore written, "And a righteous one is the foundation of the world."
You should therefore take My lifted offering from him first. Then *(Exodus 25:3),* "And this is the lifted offering that you should take from them" – from the rest. What is it? "Gold, silver and copper."

103. Another explanation:
It is written *(Exodus 25:2),* "and the shall take for Me *(Li)* a lifted offering." [*Li* (for Me) can also be read, "for the *Yod.*"] They shall take the *Yod,* which is the tenth, as a lifted offering to make it holy.
How do we know that the tenth is holy? Because it is written *(Leviticus 27:32)* "The tenth shall be holy to God."
What is holy? That regarding which it is written *(Ezekiel 44:30),* "The *beginning* of all the first fruits … and every lifted offering of every thing."
It is furthermore written *(Psalm 111:10),* "The *beginning* of wisdom is the fear of God." Do not read "is the fear" but "and the fear." [The verse will then read, "The beginning is wisdom and the fear of God.]

104. The disciples asked Rabbi Eliezer: Our master, what is the meaning of the verse *(Exodus 13:2),* "Sanctify to Me every first-born"? Does the Blessed Holy One then have a first-born?
He replied: "Sanctify to Me *(Li)* every first-born" refers to nothing other than the second

level of holiness.
It is the name that is given to Israel, as it is written *(Exodus 7:22)*, "My son, My first-born, Israel."
To the extent that we can express it, He was with them [in Egypt] in the time of their oppression. It is therefore written *(Exodus 4:27)*, "Send forth My son and he will serve Me." [Here, only "My son" is mentioned,] and not "My first-born."
Rabbi Rahumai said:
What is the meaning of the verse *(Deuteronomy 22:7)*, "You shall surely send away the mother, and the children you shall take for yourself." Why does it not say, "You shall surely send away the father"?
But the scripture says, "you shall surely send away the mother" in honour of the one who is called the Mother of the World. It is thus written *(Proverbs 2:3)*, "For you shall call Understanding a Mother."

105. What is the meaning of, "and the children you shall take for yourself"?
Rabbi Rahumai said: These are the children that she raised. And who are they? They are the seven days of creation, and the seven days of *Succot*.
Are the seven [days of *Succot*] then not the same as the seven days of the week?
The difference is that [the days of *Succot*] are more holy. Regarding them it is written *(Leviticus 23:37)*, "holy convocations."
But then, why not [also include the seven weeks before] Shavuot, since this is also called *(Leviticus 23:21)*, "a holy convocation"?
He replied: Yes, but this is the one and the other is two. It is thus written *(Exodus 12:16)*, "The first day shall be a holy convocation, and the seventh day shall be a holy convocation."
He said:
Why is *Shavuot* one [day]?
Because the Torah was given to Israel on that day. And when the Torah was created in the beginning, the Blessed Holy One ruled His world alone with it. It is thus written *(Psalm 111:10)*, "The beginning is wisdom, the fear of God." [God] said [to it], "This being so, your holiness shall be yours by yourself."
And what is Succot?
He replied: the letter *Beth* [which has the connotation of a house *(Bayit)*]. It is thus written (Proverbs 24:3), "With wisdom a house is built."
And how do we know that *Succot* has the connotation of a house? As it is written *(Genesis 33:17)*, "And Jacob travelled to Succot. He built himself a house, and for his livestock he built *Succot* (huts). Therefore he named the place Succot."

106. Rabbi Berachiah sat and expounded:
What is the Axis *(Teli)*?
This is the likeness that is before the Blessed Holy One. It is thus written *(Song of Songs 5:11)*, "His locks are curled *(Taltalim)*."
What is the Sphere? This is the Womb.
What is the Heart? It is that regarding which it is written *(Deuteronomy 4:11)*, "unto the heart of heaven." In it are included the 32 mystical paths of Wisdom.

107. What is the meaning of the verse *(Numbers 6:24-26)*, "May God *(YHVH)* bless you and watch you. May God *(YHVH)* make His face shine on you and be gracious to you. May God

(YHVH) lift His face to you and give you peace."
This is the explicit Name of the Blessed Holy One. It is the Name containing twelve letters, as it is written, *YHVH YHVH YHVH*.
This teaches us that God's names consists of three troops. Each troop resembles the other, and each one's name is like [the other's] named. All of them are sealed with *Yod He Vav He*.
And how?
The [four letters] *Yod He Vav He* can be permuted 24 different ways, forming one troop. This is, "May God *(YHVH)* bless you…"
In a similar manner, the second one, "May God *(YHVH)* make His face shine…" These are 24 names of the Blessed Holy One.
In a similar manner, the third one, "May God *(YHVH)* lift His face…" These are 24 names of the Blessed Holy One.
This teaches us that each army, with its leaders and officers, has 24. Multiply 24 by three and you have the 72 names of the Blessed Holy One.
These are the 72 names derived from the verses *(Exodus 14:19-21)*, "And travelled… And came … And stretched …"

108. And who are the Officers? We learned that there are three.
Strength *(Geburah)* is the Officer of all the Holy Forms to the left of the Blessed Holy One. He is Gabriel.
The Officer of all the Holy Forms to His right is Michael.
In the middle is Truth. This is Uriel, the Officer of all the Holy Forms [in the centre].
Each Officer is over 24 Forms. But there is no reckoning of his troops, as it is written *(Job 25:3)*, "Is there a number to His troops?"
But if so, then there are 72 plus 72 [making a total of 144].
He said: This is not the case. For when Israel brings a sacrifice before their Father in heaven, they are united together. This is the unification of our God.

109. Why is this sacrifice called a *Karban* [which means "bringing close"]?
Because it brings the Forms of the Holy Powers close. It is thus written *(Ezekiel 37:17)*, "And you shall join one of them to the other, making one stick, and they shall become one in your hands."
And why is [the sacrifice] called a "pleasant fragrance"?
Fragrance is only in the nose. The sense of smell is through breath, and this is nowhere but in the nose.
"Pleasant" *(nicho'ach)* means nothing other than "descending." It is thus written *(Leviticus 9:22)*, "And he descended," and the Targum translates this as *Ve-Nachit* [having the same root as *nicho'ach*].
The fragrance-spirit descends and unifies itself with those Holy Forms, bringing itself close through the sacrifice. It is for this reason that [a sacrifice] is called a *Karban*.

110. There is a name that is derived from the three verses *(Exodus 14:19-21)*, "And travelled … And came … And stretched…"
The letters of the first verse, "And travelled…" are arranged in this name in the order that they are in the verse.
The letters of the second verse, "And came …" are arranged in the name in reverse order.

The letters of the third passage, "And stretched…" are arranged in the name in the same order as they occur in the verse, just like the case of the first verse.
Each of these verses has 72 letters.
Therefore, each of the names that is derived from these three sentences, "And travelled… And came… And stretched…" contains three letters.
These are the 72 names. They emanate and divide themselves into three sections, 24 to each section.
Over each of these sections is a higher Officer.
Each section has four directions to watch, east, west, north and south. The four directions then have a total of 24 forms. [This is true of the first section] as well as the second and the third.
All of them are sealed with *YHVH*, God of Israel, the living God, Shaddai, high and exalted, who dwells in eternity on high, whose Name is holy, *YHVH*. Blessed be the name of the glory of His kingdom forever and ever.

111. Rabbi Ahilai sat and expounded:
What is the meaning of the verse, "God *(YHVH)* is King, God *(YHVH)* was king, God *(YHVH)* will be King forever and ever."?
This is the Explicit Name *(Shem Ha Mephoresh)*, for which permission was given that it be permuted and spoken. It is thus written [regarding the above-mentioned Priestly Blessing] *(Numbers 6:27)*, "And they shall place My name upon the children of Israel, and I will bless them."
This refers to the Name containing twelve letters. It is the name used in the Priestly Blessing, "May God bless you…" It contains three names [each having four letters] making a total of twelve.
Its vowel points are *Yapha'al Y'pha'oel Yiph'ol*.
If one safeguards it and mentions it in holiness, then all his prayers are heard. And not only that, but he is loved on high and below, and immediately answered and helped.
This is the Explicit Name that was written on Aaron's forehead.
The Explicit Name containing 72 letters and the Explicit Name containing twelve letters were given over by the Blessed Holy One to [the angel] Mesamariah, who stands before the Curtain. He gave it to Elijah on Mount Carmel, and with them he ascended and did not taste death.

112. These are the Explicit Holy Exalted Names. There are twelve Names, one for each of the twelve tribes of Israel:
Ah-Tzitzah-ron
Aklithah-ron
Shemaqtharon
Demushah-ron
Ve-Tzaphtzaphithron
Hurmyron
Brach Yah-ron
Eresh Gadra-aon
Basavah Monahon
Chazhavayah
Havahayryhah

Ve-Harayth-hon
All of them are included in the Heart of heaven.
They include male and female. They are given over to the Axis, the Sphere and the Heart, and they are the wellsprings of Wisdom.

113. Rabbi Rahumai sat and expounded:
What are the twelve tribes or Israel?
But this teaches us that the Blessed Holy One has twelve rods [on high. The word *Shevet* is the same for both "tribe" and "rod."]
What are they?
What is this like? A king had a beautiful fountain. All his brothers has no water other than this fountain, and could not endure thirst. What did he do? He made twelve pipes for the fountain, and named them afters his brothers' children.
He then said to them, "If the sons are as good as their fathers, they will be worthy, and I will let water flow through the pipes. The fathers will then drink all they wish, and so will the sons. But if the sons are not worthy and do not do what is right in my eyes, then regarding this, these pipes will stand. I will give them water only on the condition that they give none to their children, since they do not obey my will."

114. What is the meaning of the word *Shevet* [which has the connotation of both a tribe and a rod]?
It is something simple and not square.
What is the reason?
Because it is impossible to have one square inside another square. A circle inside a square can move. A square inside a square cannot move.

115. What are the things that are circular?
They are the vowel points in the Torah of Moses, for these are all round. They are to the letters like the soul, which lives in the body of man.
It is impossible for [man] to come [into this world] unless [the soul] endures within him. It is impossible for him to speak anything, great or small, without it.
In a similar manner, it is impossible to speak a word, great or small, without the vowel points.

116. Every vowel point is round, and every letter is square.
The vowel points are the life of the letters, and through them, the letters endure.
These vowel points come through the pipes to the letters through the fragrance of a sacrifice, which immediately descends. It is therefore called "A descending (pleasant) fragrance to God" – indicating that it descends to God.
This is the meaning of the verse *(Deuteronomy 6:4)*, "Hear O Israel, the Lord is our God, the Lord is One."

117. Rabbi Yochanan said:
What is the meaning of the verse *(Exodus 15:3)*, "God is a man *(Ish)* of war, God *(YHVH)* is His name"?
Man *(Ish)* indicates a sign. The Targum thus renders, "God is a man of war," as "God is the Master of victory in war."

What is this Master?
Aleph is the first, the Holy Palace.
Do we then say that the Palace is holy? Instead we say, "the Palace of the Holy One."

118. *Yod* is the Ten Sayings with which the world was created.
What are they? They are the Torah of Truth, which includes all worlds.
What is the *Shin*?
He said: It is the root of the tree. The letter *Shin* is like the root of a tree.

119. What is this tree that you mentioned?
He said: It represents the Powers of the Blessed Holy One, one above the other.
Just like a tree brings forth fruit through water, so the Blessed Holy One increases the Powers of the Tree through water.
What is the water of the Blessed Holy One?
It is wisdom. It is the souls of the righteous. They fly from the fountain to the great pip, ascend and attach themselves to the Tree.
Through what do they fly?
Through Israel. Whey they are good and righteous, the Divine Presence dwells among them. Their deeds then rest in the bosom of the Blessed Holy One, and He makes them fruitful and multiplies them.

120. How do we know that the Divine Presence is called *Tzedek* (Righteous)? It is written *(Deuteronomy 33:26)*, "He who rides in the heavens is your help, and His majesty is in the skies *(Shechakim)*." It is also written *(Isaiah 45:8)*, "The skies *(Shechakim)* run with Righteousness *(Tzedek)*."
Tzedek is the Divine Presence, as it is written *(Isaiah 1:21)*, "Righteousness *(Tzedek)* dwells in it."
Righteousness was given to David, as it is written, *(Psalm 146:10)*, "May God reign forever, your God O Zion, for generation to generation." It is also written *(1 Chronicles 11:1)*, "Zion is the city of David."

121. What is the meaning of "generation to generation"?
Rabbi Papias said: "A generation goes and a generation comes *(Ecclesiastes 1:4)*."
Rabbi Akiba said: "The generation came" – it already came.

122. What is this like? A king had slaves, and he dressed them with garments of silk and satin according to his ability. The relationship broke down, and he cast them out, repelled them, and took his garments away from them. They then went on their own way.
The king took the garments, and washed them well until there was not a single spot on them. He placed them with his storekeepers, bought other slaves, and dressed them with the same garments. He did not know whether or not the slaves were good, but they were [at least] worthy of garments that he already had and which had been previously worn.
[The verse continues] *(Ecclesiastes 1:4)*, "But the earth stands forever." This is the same as *(Ecclesiastes 12:6)*, "The dust returns to the earth as it was, but the spirit returns to God who gave it."

Section IV

The Ten Sephiroth

123. Rabbi Amorai said:
What is the meaning of the verse *(Leviticus 9:22)*, "And Aaron raised up his hands to bless the people, and he blessed them and he descended [from making the sin offering, the burnt offering, and the peace offerings]."?
Did he not already descent? But he descended "from making the sin offering, the burnt offering, and the peace offerings," and then "Aaron raised up his hands to bless the people."
What is the meaning of this raising [of hands]?
It was because he had offered a sacrifice and brought them before their Father in heaven, as we have said. Those who offer sacrifice must elevate them, [and those who] unify them [must] unify them among these.
And; what are they? The people, as it is written "to the people." [This means] "for the sake of the people."

124. Why are the hands lifted when they are blessed in this manner?
It is because the hands have ten fingers, alluding to the Ten *Sephiroth* with which heaven and earth were sealed.
These parallel the Ten Commandments.
In these Ten are included the 613 Commandments. If you count the letters in the Ten Commandments, you will find that there are 613 letters.
They contain all 22 letters except *Teth*, which is missing in them.
What is the reason for this? This teaches us that *Teth* is the belly – and in not included among the Sephiroth.

125. Why are they called *Sephiroth*?
Because it is written *(Psalm 19:2)*, "The heavens declare *(me-Saprim)* the glory of God."

126. And what are they?
They are three. Among them are three troops and three dominions.
The first dominion is light. Light is the life of water.
The second dominion includes the *Chaioth Ha-Qadesh*, the *Ophanim*, the wheels of the Chariot, and all the troops of the Blessed Holy One. The bless, exalt, glorify, praise and sanctify the might King with the *Kedushah*. Arranged in the mystery of the great *Kedushah* is the fearsome and terrible King. And they crown Him with three "holies."

127. Why are there three "holies" and not four?
Because the holiness on high is three by three. It is thus written, "God is King, God was King, God will be King forever and ever."
It is also written *(Numbers 6:24-26)*, "May God bless you… May God shine upon you… May God lift…"

It is furthermore written *(Exodus 34:6)*, "God *(YHVH)*, God *(YHVH)*." The third one includes the rest of God's Attributes.
What are they? [As the verse continues], "God, merciful and gracious" – the thirteen Attributes [of Mercy].

128. [The *Kedushah* is the verse *(Isaiah 6:3)*, "Holy holy holy is the Lord of Hosts, the whole earth is filled with His Glory."]
What is the meaning of "holy holy holy"? [And why is it] foollowed by, "the Lord of Hosts, the whole earth is filled with His glory"?
The [first] "holy" is the highest Crown.
The [second] "holy" is the root of the Tree.
The [third] "holy" is attached and unified in them all.
[This is followed by], "the Lord of Hosts, the whole earth is filled with His glory."

129. What is the "holy" that is attached and unified?
What is this like? A king had sons, who in turn also had sons. When the [grand]sons do his will, he mingles with them, supports them, and satisfies them all. He gives [his sons] everything good, so that they should be able to satisfy their children. But when the [grand]children do not do his will, then he only gives the fathers as much as they need.

130. What is the meaning of, "the whole earth is filled with His glory"?
This is the earth that was created on the first day. It is on high, filled with God's glory and paralleling the Land of Israel.
And what is [this glory]? It is Wisdom, as it is written *(Proverbs 3:35)*, "The wise shall inherit glory."

131. What is "God's glory"?
What is this like? A king had a matron in his chamber, and all his troops delighted in her. She had sons, and each day they came to see the king and to bless him.
They asked him, "Where is our mother?" He replied, "You cannot see her now." They said, "Let her be blessed wherever she is."

132. What is the meaning of "from His place"? This indicates that none know his place.
This is like a royal princess who came from a far place. People did not know her origin, but they saw that she was a woman of valour, beautiful and refined in all her ways. They said, "She certainly originates from the side of light, for she illuminates the world through heer deeds."
They asked her, "From where are you?" She replied, "From my place." They said, "If so, the people of your place are great. May you be blessed, and may you place be blessed."

133. Is this "glory of God" then not one of His hosts? Is it not inferior? Why then do they bless it?
But what is this like? A man had a beautiful garden. Outside the garden but close to it, he had a nice section of field. On this section, he planted a beautiful flower garden.
The first thing that he would water would be his garden. The water would spread over the entire garden. It would not reach the section of field however, since it was not attached, even though it was all one. He therefore opened a place for it and watered it separately.

134. Rabbi Rahumai said:
Glory *(Kavod)* and Heart *(Lev)* both have the same [numerical value, namely 32].
They are both one, but Glory refers to its function on high, and Heart refers to its function below.
"God's glory" and the heart of heaven" are therefore both identical.

135. Rabbi Yochanan said:
What is the meaning of the verse *(Exodus 17:11)*, "And it was when Moses would raise his hands, Israel would prevail, and when he would lower his hands, Amalek would prevail."?
This teaches us that the whole world endures because of the Lifting of Hands.
Why?
Because the name of the power given to Jacob is Israel.
Abraham, Isaac and Jacob were each given a particular Power. The counterpart of the attribute in which each one walked was given to him.
Abraham did deeds of kindness. He prepared food for everyone in his area and for all wayfarers. He acted kindly and went out to greet them, as it is written *(Genesis 18:2)*, "and he ran to greet them." Not only that, but *(Genesis 18:2)*, "He bowed to the earth." This was a complete act of kindness.
God therefore granted him the same measure and gave him the attribute of Kindness *(Chesed)*. It is thus written *(Micah 7:20)*, "You give truth to Jacob, Kindness to Abraham, as You swore to our fathers from days of yore."
What is the meaning of "from days of yore"? This teaches us that if Abraham did not do deeds of kindness, then he would not have been worthy of the attribute of Truth. Jacob would then not have been worthy of the attribute of Truth.
In the merit through which Abraham was worthy of the attribute of Kindness, Isaac became worthy of the attribute of Terror. It is thus written *(Genesis 31:53)*, "And Jacob swore by the Terror of his father Isaac."
Does anyone then swear in this manner, mentioning his belief in the Terror of his father? But up until that time, Jacob had not been given any power. He therefore swore by the power that was given to his father. It is for this reason that it is written, "And Jacob swore by the Terror of his father Isaac."
What is it?
It is Chaos. It emanates from evil and astounds people.
And what is that ? It is that regarding which it is written *(I Kings 18:38)*, "And fire came down and it consumed the burnt offering, and the stones, and the earth, and it evaporated the water that was in the trench." It is also written *(Deuteronomy 4:24)*, "The Lord your God is a consuming fire, a jealous God."

136. What is Kindness?
It is the Torah, as it is written *(Isaiah 55:1)*, "Ho, let all who are thirsty come for water, let he without silver come, [stock up and eat – come, stock up wine and milk, without silver and without payment]."
[Kindness is therefore] silver. It is thus written, "come, stock up and eat – come, stock up wine and milk, without silver and without payment." He fed you Torah and taught you, for you have already earned it through the merit of Abraham, who did deeds of kindness.
Without silver, he would feed others, and without payment, he would give them wine and milk.

137. Why wine and milk? What does one have to do with the other?
But this teaches us that wine is Terror and milk is Kindness.
Why is wine mentioned first? Because it is closer to us.
Do you then think that this refers to actual wine and milk? We must say that it is the Form of wine and milk.
Through the merit of Abraham, who was worthy of the attribute of Kindness, Isaac was worthy of the attribute of Terror. And because Isaac was worthy of the attribute of Terror, Jacob was worthy of the attribute of Truth, which is the attribute of Peace.
God bestowed him according to his measure. It is thus written *(Genesis 25:27)* "Jacob was a complete man, dwelling in tents." The word "complete" means nothing other than peace. It is thus written *(Deuteronomy 18:13),* "You shall be complete with the Lord your God," and the Targum renders this, "You shall be at peace *(sh'lim).*"
The word "complete" refers to nothing other than the Torah. It is thus written *(Malachi 2:6),* "A Torah of truth was in his mouth." What is written in the very next phrase? It sates, "With peace and uprightness, he walked before Me." "Uprightness" is nothing other than peace, as it is written *(Psalm 25:21),* "Complete and upright."
It is therefore written *(Exodus 17:11),* "And it was when Moses would raise his hands, Israel would prevail. This teaches us that the Attribute that is called Israel has in it a "Torah of Truth."

138. What is the meaning of "a Torah of Truth?"
It is that which teaches *(Moreh)* the Truth of [all] worlds, as well as His deeds in thought.
He erected Ten Sayings, and with them the world stands. It is one of them.
In man He created ten fingers, paralleling these Ten Sayings.
Moses raised his hands and concentrated to some degree on the Attribute that is called Israel, which contains the Torah of Truth. With his ten fingers, he alluded that he was upholding the Ten. For if [God] would not help Israel, then the Ten Sayings would not endure every day. It was for this reason that "Israel prevailed."
[The verse continues], "And when he lowered his hands, Amalek prevailed." Would Moses then do anything that would cause Amalek to prevail? But [this teaches us] that it is forbidden for a person to stand for [more than] three hours with his hands spread out to heaven.

139. His disciples asked: To whom are the hands raised?
He replied: To the heights of heaven. How do we know this? It is written *(Habbakkuk 3:10),* "The deep gives forth its voice, it lifts up its hands on high." This teaches us that the Lifting of Hands is only to the heights of the heaven.
When among Israel there are people who are wise and know the mystery of the Glorious Name, and they lift up their hands, they are immediately answered.
It is thus written *(Isaiah 58:9),* "Then *(Az)* you will call and God will answer." If you call God "then" *(Az),* He will answer you immediately.

140. What is the meaning of "then" [- *Az* – spelled *Aleph Zayin*]?
This teaches us that it is not permissible to call *Aleph* alone. [It can] only [be called] through the two letters that are attached to it, which sit first in the kingdom.
Together with the Aleph, they are then three. Seven of the Ten Sayings then remain, and this

is the *Zayin* [which has the numerical value of seven].
It is also written *(Exodus 15:1)*, "Then *(Az)* sang Moses and the children of Israel."

141. What are the Ten Sayings?
The first is the Highest Crown. Blessed and praised be it name and its people.
Who are its people?
They are Israel. It is thus written *(Psalm 100:3)*, "Know that the Lord is God, He made us, and not *(Lo)* we, His people." [Lo is spelled *Lamed Aleph* and can be read, "to *Aleph*".] The verse then reads, "to *Aleph* are we."
[It is our duty] to recognise and know the Unity of Unities, who is unified in all His names.

142. The second one is Wisdom .
It is thus written *(Proverbs 8:22)*, "God procured me, the beginning of His way, before his works, from then *(Az)*." A "beginning" is nothing other than Wisdom, as it is written *(Psalm 111:10)*, "The beginning is wisdom, the fear of God."

143. The third one is the quarry of the Torah, the treasury of Wisdom, the quarry of the "spirit of God".
This teaches us that God carved out all the letters of the Torah, engraved it with spirit, and with it made all Forms. This is the meaning of the verse *(1 Samuel 2:2)*, "There is no Rock *(Tzur)* like our God" – there is no Former *(Tzayir)* like our God.

144. These are three. What is the fourth?
The fourth is *(Deuteronomy 33:21)*, "the charity of God," His merit and his Kindness *(Chesed)* to all the world.
This is the Right Hand of the Blessed Holy One.

145. What is the fifth?
The fifth is the great fire of the Blessed Holy One> Regarding this it is written *(Deuteronomy 18:16)*, "Let me see the great fire no more, lest I die."
This is the Left Hand of the Blessed Holy One.
What are they? They are the *Chaioth ha-Qadesh* and the holy *Seraphim*, to their right and their left. They are the "pleasant ones" which ascend higher and higher, as it is written *(Ecclesiastes 5:7)*, "And ones higher than they."
It is also written *(Ezekiel 1:18)*, "And as for their height, they had height, and they had fear, and their height was filled with eyes, around the four." And around Him are angels. Those around them also bow down before them, kneeling and declaring, "The Lord He is God, the Lord He is God."

146. The sixth one is the Throne of Glory, crowned, included, praised and hailed.
It is the house of the World to Come, and its place is in Wisdom . It is thus written *(Genesis 1:3)*, "And God said, 'Let there be light,' and there was light."

147. And Rabbi Yochanan said:
There were two [types of] light, as it is written, "[let there be light,] and there was light." Regarding both of them it is written *(Genesis 1:4)*, "[And God saw the light] that it was good."

The Blessed Holy One took one [of these types of light] and stored it away for the righteous in the World to Come. Regarding this it is written *(Psalm 31:20),* "How great is the *good* that You have hidden away for those who fear You, that You have accomplished for those who find shelter in You…"
We learn that no creature could look at the first light. It is thus written *(Genesis 1:4),* "And *God* saw the light that it was good."
It is furthermore written *(Genesis 1:21)* "And God saw all that He made, and behold, it was very good." God saw all that He had made and saw shining, brilliant good.
He took of that good, and included in it the 32 paths of Wisdom, giving to this world. This is the meaning of the verse *(Proverbs 4:2),* "I have given you a doctrine of *good,* My Torah, do not abandon it." We say that this is the treasury of the Oral Torah.
The Blessed Holy One said, "This Attribute is considered to be included in this world, and it is the Oral Torah. If you keep this Attribute in this world, then you will be worthy of the World to Come, which is the good stored away for the righteous."
What is it?
It is the force of the Blessed Holy One. It is thus written *(Habakkuk 3:4),* "And the glow will be like light, [He has rays from His hand, and His hidden force is there]." The glow that was taken from the first Light will be like [our visible] light if His children keep the "Torah and Commandment that I wrote to teach them." It is thus written *(Proverbs 1:8),* "Hear my son, the admonition of your father, and do not abandon the Torah of your mother."

148. And it is written *(Habakkuk 3:4),* "He has rays from His hand, and His hidden force is there."
What is "His hidden force"?
This is the light that was stored away and hidden, as it is written *(Psalm 31:20),* "[How great is the good] that You have hidden away for those who fear You, [that You have accomplished for those who find shelter in You]."
What remains for us in that which "You have accomplished for those who find shelter in You." These are the ones who find shelter in Your shadow in this world, who keep Your Torah, observe Your Commandments, and sanctify Your name, unifying it secretly and publicly. The verse thus concludes, "in the sight of the sons of man."

149. Rabbi Rahumai said:
This teaches us that Israel had light. Torah is light, as it is written *(Proverbs 6:23),* "For a commandment is a lamp, Torah is light, [and the way of life is the rebuke of admonition]."
And we say that a lamp is a commandment, illumination *(Orah)* Oral Torah, and light *(Or)* is the written Torah. [How can we then say that the Oral Torah is light *(Or)*?]
Because this light has already been kept, it is called light.
What is this like? A room was hidden at the end of a house. Even though it is day, and there is bright light in the world, one cannot see in this room unless he brings along a lamp.
The same is true of the Oral Torah. Even though it is a light, it needs the written Torah to answer its questions and explain its mysteries.

150. Rabbi Rahumai said:
What is the meaning of the verse *(Proverbs 6:23),* "And the way of life is the rebuke of admonition"?
This teaches us that when a person accustoms himself to study the Mystery of Creation and

the Mystery of the Chariot, it is impossible that he not stumble. It is therefore written *(Isaiah 3:6)*, "Let this stumbling be under your hand." This refers to things that a person cannot understand unless they cause him to stumble.
The Torah calls it "the rebuke of admonition," but actually it makes one worthy of "the way of life." One who wishes to be worthy of "the way of life" must therefore endure "the rebuke of admonition."

151. Another explanation:
"Life" is the Torah, as it is written *(Deuteronomy 30:19)*, "And you shall choose life." It is furthermore written *(Deuteronomy 30:20)*, "For it is your life and your length of days."
If one wants to be worthy of it, he should reject physical pleasure and accept the yoke of the commandments. If he is afflicted with suffering, he should accept it with love. He should not ask, "Since I am fulfilling the will of my Maker and am studying the Torah each day, why am I afflicted with suffering?" Rather, he should accept it with love.
Then he will be completely worthy of the "way of life."
For who knows the ways of the Blessed Holy One? Regarding all things, one must therefore say, "Righteous are You, O God, and Your judgement is fair. All that is done from heaven is for the good."

152. You said [that the sixth one was] His Throne. Have we then not said that it is the Crown of the Blessed Holy One? We have said, "Israel was crowned with three crowns, the crown of priesthood, the crown of royalty, and the crown of Torah above them all."
What is this like? A king has a pleasing, beautiful vessel and he was very fond of it. Sometimes he placed it on his head – this is the *Tefillin* worn on the head. At other times he carried it on his arm – in the knot of the *Tefillin* worn on the arm. Sometimes he lend it to his son so that it should remain with him.
Sometimes it is called His Throne. This is because He carries it as an amulet on His arm, just like a throne.

153. What is the seventh? It is the heaven [called] *Aravot*.
And why is it called heaven *(Shamayim)?* Because it is round like a head.
We learn that it is in the centre, with water at its right and fire at its left. It supports water *(Sa Mayim)* from fire and water, and brings peace between them.
Fire comes and finds the attribute of fire on its side. Water comes and finds the attribute of water on its side. It is therefore written *(Job 25:2)*, "He makes peace in His high places."

154. Is it then the seventh? Is it nothing more than the sixth.
But this teaches us that the Holy Palace is here, and it supports them all. It is thus counted as two. It is therefore the seventh.
And what is it?
It is Thought that does not have any end or boundary. This place likewise does not have any end or boundary.

155. The seventh one is the east of the world. It is from where the Seed of Israel comes.
The spinal cord originates in man's brain and extends to the [sexual] organ, where the seed is. It is therefore written *(Isaiah 43:5)*, "From the east I will bring your seed, [and from the west I will gather you]."

When Israel is good, then this is the place form which I will bring your seed, and new seed will be granted to you. But when Israel is wicked, [then I will bring] seed that has already been in the world. It is thus written *(Ecclesiastes 1:4)*, "A generation goes and a generation comes," teaching us that it has already come.

156. What is the meaning of the verse *(Isaiah 43:5)*, "And from the west I will gather you"? [This means that "I will gather you"] from the attribute that always points to the west.
Why is [west] called *MaAReV*? Because it is there that all seed is mixed together *(MitAReV)*.
What is this like? A king's son had a beautiful bride and he hid her in his chamber. He took riches from his father's house and constantly brought it to her. She in turn took everything, constantly put it away, and mixed it all together. Ultimately he seeks to see what he had gathered and accumulated.
It is therefore written, "And from the west I will gather you."
And what is his father's house?
It is that regarding which it is written, "From the east I will bring your seed." This teaches us that it is brought from the east and sowed on the west. He then gathers what he has sowed.

157. What is the eighth one?
The Blessed Holy One has a single Righteous One *(Tzadik)* in His world, and it is dear to Him because it supports all the world. It is the Foundation *(Yesod)*.
This is what sustains it, and makes it grow, increasing and watching it. It is beloved and dear on high, and beloved and dear below; fearsome and mighty on high, and fearsome and mighty below; rectified and accepted on high, and rectified and accepted below.
It is the Foundation of all souls.
Did you then say that it is the eighth? And do you say that it is the Foundation of all souls? Is it then not written *(Exodus 31:17)*, "And on the seventh day He rested and souled"? Yes, it is the seventh. This is because it decides between them. There are six, and three are below and three above, and it decides between them.

158. Why is it called the seventh? Is it then the seventh?
It is not. But it is because the Blessed Holy One rested on the Sabbath with the attribute regarding which it is written *(Exodus 31:17)*, "For six days God made the heaven and the earth, and on the seventh day He rested and souled." This teaches us that each day has a Saying that is its Master.
This is not because it was created on that day, but because that is when it does the task to which it was assigned. Each one does its task and maintains its activities.
The seventh day therefore comes and does its task, making them all rejoice. Not only that, but it also causes their souls to grow, as it is written, "on the seventh day He rested and souled."

159. What is this "rest"? It is the absence of work. It is a cessation which is called *Shabbat* (meaning rest).
What is this like? A king had seven gardens, and the middle one contained a fountain, welling up from a living source. Three [of his gardens] are at its right, and three are at its left. When it performed its function and overflowed, they all rejoiced, saying, "It overflowed for our sake." It waters them and makes them grow, while they wait and rest.
Do we then say that it waters the seven? But it is written *(Isaiah 43:5)*, "From the east I will

bring your seed." This indicates that one of [the seven] waters it.
We must therefore say that it waters the Heart, and the Heart then waters them all.

160. Rabbi Berachiah sat and expounded:
Each day we speak of the World to Come. Do we then understand what we are saying?
In Aramaic, the "World to Come" is translated "the world that came."
And what is the meaning of "the world that came"?
We learned that before the world was created, it arose in thought to create an intense light to illuminate it . He created an intense light over which no created thing could have authority.
The Blessed Holy One saw, however, that the world could not endure [this light]. He therefore took a seventh of it and left it in its place for them. Thee rest He put away for the righteous in the Ultimate Future.
He said, "If they are worthy of this seventh and keep it, I will give them [the rest] in the Final World."
It is therefore called "the world that came," since it already came [into existence] from the six days of creation. Regarding this it is written *(Psalm 31:20),* "How great is Your good that You have hidden away for those who fear You."

161. What is the meaning of the verse *(Exodus 15:27),* "And the came to Elim, where there were twelve wells of water and seventy date palms, and they encamped there by the water"?
What is so special about seventy date palms? In one small place there can be a thousand.
But [this teaches us that] they were worthy of their counterpart. They are likened to date palms.
It is written *(Exodus 15:23),* "And they came to Marah, and they could not drink of the waters of Marah, for they were bitter *(marah)*." This teaches us that the north wind confused them. It is thus written *(Exodus 15:25),* "And he cried out to God, and He showed him a tree. He cast it into the waters, and the waters became sweet."
God immediately placed His hand against the Satan and diminished him. It is thus written *(Exodus 15:25),* "There He gave them a decree and a law, and there He proved them."
This teaches us that at this time, the Satan attached himself to them in order to blot them out from the world. It is thus written *(Exodus 15:24),* "And the people complained to Moses saying, 'What shall we drink?'" [The Satan] continued to denounce Moses until he cried out to God and was answered.
What is the meaning of the verse, "And He showed him a tree"? This teaches us that the Tree of Life was near the water. The Satan came and removed it in order to denounce Israel and cause them to sin against their Father in heaven.
[The Satan] said to them, "Are you now then going into the desert? Even now [you have nothing] other than bitter water, but this has some benefit, since you can make some use of it. But when you enter the desert, you will not even find [water] with which to wash your hands and face. You will die from hunger and thirst, naked and having nothing."
The people came to Moses and repeated these words, but he put them off. When [the Satan] saw that he could not overcome them, he strengthened himself [to overcome] Israel and Moses.
The people came, and "they complained to Moses." They said, "Even here we lack water. What will we drink in the desert?"
The Satan had falsified the situation in order to cause the people to sin. As soon as Moses saw the Satan, "He cried out to God, and He showed him a tree." This is the Tree of Life

that Satan had removed. He then "cast it into the water, and the water became sweet."
The Blessed Holy One then gave the Satan a "decree and a law," and it was there that He "proved" Israel. The Blessed Holy One warned Israel saying *(Exodus 15:26)*, "If you listen to the voice of the Lord your God, [and do what is upright in His eyes, give ear to His commandments, and keep all His decrees, then all the sickness that I brought upon the Egyptians, I will not bring upon you, for I am God who heals you]."

162. What is this like? A king had a beautiful daughter, and others desired her. The king knew about it, but could not fight those who wanted to bring his daughter to evil ways. He came to his house and warned her, saying, "My daughter, do not pay attention to the words of these enemies and they will not be able to overcome you. Bo not leave the house, but do all your work at home. Do not sit idle, even for a single moment. Then they will not be able to see you and harm you."
They have one Attribute which causes them to leave aside every good way and choose every evil way. When they see a person directing himself along a good way, they hate him.
What is [this Attribute]? It is the Satan.
This teaches us that the Blessed Holy One has an Attribute whose name is Evil. It is to the north of the Blessed Holy One, as it is written *(Jeremiah 1:14)*, "From the north will Evil come forth, upon all the inhabitants of the earth." Any evil that comes to all the inhabitants of the earth comes from the north.

163. What is this One Attribute?
It is the Form of a Hand.
It has many messengers, and the name of them all is Evil Evil. Some of them are great, and some are small, but they all bring guilt to the world.
This is because Chaos is toward the north. Chaos *(Tohu)* is nothing other than Evil. It confounds *(Taha)* the world and causes people to sin.
Every Evil Urge *(Yetzer HaRa)* that exists in man comes from there.
And why is it placed to the left? This is because it does not have any authority any place in the world except in the north.
It is not accustomed to be anywhere except in the north. It does not want to be any place but in the north. If it remained the south until it learned the routes of the south, how could it lead others astray? It would have to stay there for [several] days until it learned, and then it could not cause people to sin. It therefore is always in the north, to the left.
This is the meaning of the verse *(Genesis 8:21)*, "For the Urge of man's heart is evil from his youth." It is evil from his youth, and it does not incline [in any direction] other than the left, for it is already accustomed to be there.
It is regarding this that the Blessed Holy One said to Israel *(Exodus 15:26)*, "If you listen to the voice of the Lord your God, and do what is upright in His eyes, and give ear to His commandments" – and not to the commandments of the Evil Urge – "and keep all His decrees" – and not the decrees of the Evil Urge – "[then all the sickness that I brought upon the Egyptians, I will not bring upon you,] for I am God who heals you."

164. What does the Evil Urge gain?
What is this like? A king appointed clerks over the lands of his kingdom, over his work and over his merchandise. Each and every thing had its clerk. There was one clerk in charge of the storehouse containing good food. Another was in charge of the storehouse containing

stones. Everyone came to the storehouse containing good food. The clerk in charge of the storehouse of stones came and saw that people were only buying from the other [clerk]. What did he do? He sent his messengers to tear down the weak house [so that people would need stones to rebuild them]. They could not do so, however, to the strong ones. He said, "In the time that it takes to tear down one strong [house], you can tear down ten weak ones. People will then all come and buy stones from me, and I will not be inferior to the other."
It is thus written *(Jeremiah 1:14),* "From the north will evil come forth, upon all the inhabitants of the earth." The verse then continues *(Jeremiah 1:15)* "For I call all the families of the kingdom of the north – says God – and they will come, and each one will place his throne at the opening of the gates of Jerusalem…" Evil will be their business, and the Evil Urge will also constantly strive.
The word *Satan* means "turning aside," since he turns all the world aside to the balance of guilt.
How is this indicated? It is written *(Genesis 38:16),* "And he turned aside to her," and the Targum renders this *VeSata,* [*Satah* being the root of Satan]. It is likewise written *(Proverbs 4:15),* "Turn aside *(S'the)* from it and pass on."

165. What is the significance of the seventy date palms?
They had accepted upon themselves the commandments, as it is written *(Exodus 15:26),* "If you listen to the voice of the Lord your God." Immediately after this we find *(Exodus 15:27)* "And they came to Elim *(Elimah)* [where there were twelve wells of water and seventy date palms]."
What is the meaning of *Elimah?* It is *Eli Mah* – "to me is what."
"Where there were twelve wells of water." At first God gave it to them as wells, and in the end, he gave it back to them as stones. It is thus written [regarding the stones set up near the Jordan] *(Joshua 4:9),* "twelve stones."
What it the reason? It is because the Torah was originally likened to water in the world. Only later was it put in a permanent place. Water, however, is here one day and elsewhere the next.

166. What are the seventy date palms?
This teaches us that the Blessed Holy One has seventy Structures.
These draw from the twelve Simple Ones. Just like water is simple, so are these simple.
How do we know that the date palm is a Structure? Because it is written *(Song of Songs 7:8),* "Your structure is like a date palm."
Besides that, there are seventy kinds of date palms. It is therefore written that there were seventy date palms. One was not like the other, their functions were all different, and the taste of one was not like the taste of the other.

167. You said that the seventy date palms represent the seventy Structures. But have you not said that there are 72?
There are 71. Israel makes 72, but it is not included.
But did you not say that there were seventy?
One is the Officer of the Satan.
What is this like? A king had sons and bought slaves for them. The king then told his sons, "I am giving you all equally."
One of them replied, "I do not want to be with you, for I have the power to steal everything

from you."
The king then said, "Because of this, you will not have a portion among them at all." [The rebellious son] did what he could. He went out and lay in wait for [the slaves], showing them much gold, jewels and troops. He said, "Come over to me."
What did the king do? He amassed his armies together with the armies of all his sons. He showed them to the slaves and said, "Do not let him trick you into thinking that his armies are stronger than mine. Behold the troops of that son. He is deceitful and wants to rob you. Therefore, do not listen to him, for at first he will speak smoothly in order to entice you into his trap, but in the end he will laugh at you. You are my slaves, and I will do for you everything good if you turn away from him and do not listen to him."
He is the Prince of Chaos. It is thus written *(1 Samuel 12:21),* "Do not turn aside, for you will follow Chaos. It will not help or save, for it is Chaos." [It cannot help or save,] but it can do harm.
The advice that I give you is that you should *(Exodus 15:26),* "Listen to the voice of the Lord your God, do what is right in His eyes, and give ear to His commandments, and keep all His decrees."
When you keep all His decrees, then, "All the sickness that I brought upon the Egyptians, I will not bring upon you."
Why did He say all this? In order to close all doors, so that he should not find you soft at times and hard at times.
When you keep all His decrees, then "all the sickness that I brought upon the Egyptians" – through My hand – "I will not bring upon you."
What is the meaning of "for I am God who heals you"? This means that even when he comes and strikes, I am God who will heal you.

168. Why do you call it the eight?
Because with it the eight are begun, and with it the eight numbers are completed. In function, however, it is the seventh one.
And what are [the eight] that were begun? This is the fact that a child enters the Covenant of Circumcision when eight days old.
Are they then eight? They are nothing more than seven. Why then did the Blessed Holy One say eight? Because there are eight directions in man.
What are they? They are as follows:
The right and left hands;
The right and left legs;
The head, the body, and the Covenant as an arbitrator;
And his wife, who is his mate.
It is thus written *(Genesis 2:24),* "And he shall cling to his wife, and they shall be one flesh."
They are the eight, and they parallel the eight days of circumcision. Are they then eight? They are nothing more that seven, since the body and covenant are one. It is therefore eight.

169. What is the ninth?
He said to them: the ninth and tenth are together, one opposite the other.
One is higher than the other by 500 years.
They are like two Wheels *(Ophanim*). One inclines toward the north, while the other inclines toward the west. They reach down to the lowest earth.

What is the lowest earth? It is the last of the seven earths down below.
The end of the Divine Presence of the Blessed Holy One is under His feet. It is thus written *(Isaiah 66:1),* "The heaven is My throne, and the earth is the hassock for My feet."
The Victory *(Nitzachon)* of the world is there. It is thus written *(Isaiah 24:10),* "for Victory of Victories *(Netzach Netzachim).*"

170. What is the meaning of "Victory of Victories"?
There is a single Victory *(Netzach).* Which is it? It is the one that inclines toward the west.
And what is secondary to it? This is the one that inclines toward the north.
And the third one? This is the one that is below.
The third one? But you have said that the Chariot has two wheels. We must therefore say that the end of the Divine Presence is also called Victory.
This is the meaning of "Victory of Victories." "Victory" is one, and "Victories" is two, giving [a total of] three.

171. His disciples said to him: From above to below we know. But from below to above we do not know.
He replied: Is it not all one – below to above and above to below?
They said: Our master, ascending is not the same as descending. One can run while descending, but cannot do so while ascending.
He replied: Go out and see.
He sat and expounded to them:
There is a Divine Presence below, just like there is a Divine Presence above.
What is this Divine Presence? We have said that it is the light that was derived from the first Light, which is Wisdom. It also surrounds all things, as it is written *(Isaiah 6:3),* "The whole earth is filled with His glory."
What is its function?
What is this like? A king had seven sons, and he assigned each one a place. He said to them, "Sit here, one above the other."
The lowest one said, "I will not sit at the bottom. I do not want to be far from you."
[The king] replied, "I will surround you and see you all day long."
This is the meaning of the verse, "The whole earth is filled with His glory."
Why is He among them? This is so that He should support them and sustain them.

172. And what are the sons?
I have already told you that the Blessed Holy One has seven Holy Forms.
All of them have a counterpart in man, as it is written *(Genesis 9:6),* "for in the form of God He made man." It is likewise written *(Genesis 1:27),* "In the form of God He made him, male and female He made them."
This is what they are:
The right and left legs;
The right and left hands;
The body, covenant and head.

But these are only six. You have said that there are seven.
The seventh is with his wife. It is thus written *(Genesis 2:24),* "And they shall be one flesh."
But she was taken from his ribs, as it is written *(Genesis 2:21),* "And He took one of his

ribs."
He said: Yes from his ribs.
Does he then have a rib?
Yes. It is written *(Exodus 26:20),* "the ribs of the tabernacle." The Targum renders this, "the side of the tabernacle."
And what is His side?
What is this like? A king had an idea to plant ten male trees in a garden. All of them were date palms. He said, "Since they are all the same kind, it is impossible for them to endure."
What did he do? He planted and *Etrog* among them. This was one of those which he had intended to be male.
And why is the *Etrog* female? Because it is written *(Leviticus 23:40),* "The fruit of a beautiful tree, fronds of a date palm, [branches of a tree of leaves, and willows of the brook]."
What is the fruit of a beautiful *(hadar)* tree?
The Targum renders this verse, "The fruit of the *Etrog* tree, and the *Lulav.*"

173. What is the meaning of "beautiful"? It is the beauty of all things. This is also the beauty of the *Songs of Songs.* Regarding it, it is written *(Songs of Songs 6:10),* "Who is she who looks forth as the dawn, fair as the moon, clear as the sun, terrible like an army with banners?"
This relates to the Female.
Because of her, the female was taken from Adam. This is because it is impossible for the lower world to endure without the female.
And why is the female called *Nekevah*? Because her orifices *(Nekev)* are wide. Also because she has more orifices than the male. What are they? They are the orifices of the breasts, the womb, and the receptacle.

174. And what is the reason that you said that the *Song of Songs* is beautiful?
Yes, it is the most beautiful of all the Holy Scriptures.
Rabbi Yochanan thus said: All Scripture is holy, and all the Torah is holy, but the *Song of Songs* is the Holy of Holies.
What is the meaning of the Holy of Holies? It means that it is holy for the Holy Ones.
What are the Holy Ones? They are the counterparts of the six directions that are in man.
That which is holy for them is holy for everything.

175. What is this that is Holy? It is the *Etrog,* which is the beauty *(hadar)* of them all.
Why is it called beautiful *(hadar)*? Do not read *hadar,* but *HaDar* – "Which dwells."
This refers to the *Etrog* which is not bound together with the *Lulav.* Without it the commandment of the *Lulav* cannot be fulfilled.
It is also bound with them all. It is with each one of them, and is unified with them all.

176. What does the *Lulav* parallel? It is the counterpart of the spinal cord. It is thus written *(Leviticus 23:40),* "[fronds of a date palm,] a branch of a tree of leaves, and willows of the brook."
The [leafy] branches [of the myrtle] must cover the majority [of the bunch]. If its branches do not cover its majority, it is invalid.
Why?

What is this like? A man has arms, and with them he protects his head. He has two arms, and his head makes three.
[It is therefore called] "a branch of a tree of leaves." A "branch" is to the left, and the "leaves" are to the right. It then comes out that the "tree" is in the centre.
And why is it called a "tree"? Because it is the Root of the Tree.

177. What are "willows of the brook"? There are two [willow branches in the *Lulav*,] and these parallel the two legs in man.
Why are the ["willows of the brook"] called *Arvey Nachal*? Because the greater of the two is inclined toward the west *(ma-Arev)* and draws its strength from there.
The one to the north is smaller than it by a journey of 500 years. It is on the northwest side, through which it functions.
It is named after it, since they are both mixed *(Arav)*.

178. Another explanation:
[Willows of the Brook] are called *Arvey Nachal* because the function of one is sometimes mixed *(ma-arav)* with that of the other.
Why are they called Willows of the *Brook*? This is because of the place in which they are fixed, which is called Brook. It is thus written *(Ecclesiastes 1:7)*, "All the Brooks go to the sea, but the sea is not filled."
What is this sea? We say that it is the *Etrog*.
How do we know that each of the seven Attributes is called a Brook *(Nachal)*? Because it is written *(Numbers 21:19)*, "From Gift to Nachaliel [, from Nachaliel to Bamot, and from Bamot to the valley that is in the Field of Moab, the head of the cliff, and it looks down on the face of the Yeshimon]." Do not read Nachaliel, but *Nachley El* – Brooks of God.
And all six then go on one path to the sea.
What is this path? It is the one that arbitrates between them. It is thus written *(Habbakuk 3:5)*, "Before Him goes the pestilence, and fiery bolt at His feet."
All of them go to that pipe, and from that pipe to the sea.
This is the meaning of the verse, "From Gift to Brooks of God." [Gift] is the place that is given, namely the brain. From there they go to the Brooks of God.
"And from Brooks of God to Bamot." What is Bamot? As the Targut renders it, *Ramta* – "heights." This is the *Segol* that follows the *Zarka*.
[The verse continues,] "And from Bamot to the valley that is in the Field of Moab, the head of the cliff, and it looks down on the face of the Yeshimon."
"And from the heights *(Bamot*) to the valley that is in the Field of Moab." This is that which is prepared. And what is that which was in the Field of Moab? Do not read Moab, but *May-av* –"from a father." This is the father regarding which it is written *(Genesis 26:5)* "Because Abraham hearkened to my voice, kept My trust, My commandments and My decrees…"
What is this field? It is the one that is at "the head of the cliff," and which also "looks down on the face of the Yeshimon." [Yeshimon] is interpreted to mean Heaven.
Regarding that pipe, it is written *(Song of Songs 4:15)*, "A fountain of gardens, a well of living waters, flowing from Lebanon."
What is Lebanon? We say that this is Wisdom.
What are the Willows of the Brook *(Nachal)*? We say that this is that which gives inheritance *(Nachalah)* to Israel. It refers to the two Wheels of the Chariot.

179. We learned that there are Ten Spheres and Ten Sayings. Each Sphere has its Saying. It is not surrounded by it, but rather, it surrounds it.
This [physical] world is like a mustard seed inside a ring.
Why? Because of the Spirit that blows upon it, through which it is sustained. If this spirit were to be interrupted for even a moment, the world would be annihilated.

180. There are three Spheres in this world.
How? This world inclines to the north and the south.
How? North west south. North west is the first sphere that revolves around us.
Do we then say that it is to the north-west? But we say that its strength is to the north. This is the left foot.
Above it is the second Sphere, which is entirely to the west.
Do we then say that it is to the west? But we say that its power is to the west. These are the Victories of the world.
Above it is the third Sphere, and its power is to the south-west.
What is the original power that you said was second? We say that this is the right foot.
And what is the power that is to the south-west? This is the Foundation of the world.
Regarding this it is written *(Proverbs 10:25)*, "The Righteous is the Foundation of the world."
The second power stands behind the Chariot, while the first power stands in front of it.
The "Righteous, Foundation of the world" is in the centre. It emanates from the south of the world, and is officer over the other two.
In its hand are also the souls of all living things. It is the Life of Worlds.
Whenever the word "creation" *(Beriah)* is used, it is done with it. Regarding it, it is written *(Exodus 31:17)*, "He rested and souled."
This is the attribute of the Sabbath day. Regarding this it is written *(Exodus 20:8)*, "Remember the Sabbath day and keep it holy."
But it is also written *(Deuteronomy 5:12)*, "Keep [the Sabbath]." This is speaking of the seventh attribute. Regarding this seventh attribute it is written *(Leviticus 19:30)*, "My sabbaths you shall *keep*, and My sanctuary you shall fear."
What is the seventh attribute? This is the Blessed Holy One's attribute of Goodness.

181. Why is it written, "My sabbaths you shall keep," [in the plural] rather than "My sabbath" [in the singular]?
What is this like? A king had a beautiful bride, and every week she would set aside a day to be with him. The king also had beautiful beloved sons. He said to them, "Since this is the situation, you should also rejoice on the day of my joy. For it is for your sake that I strive,, and you also respect me."

182. What is the reason that [the Torah says] "remember" [in one place,] and "keep" [regarding the Sabbath in another]?
"Remember" *(zachor*) refers to the male *(Zachar)*. "Keep" *(shamor)* refers to the bride.
Why is it connected to, "and My sanctuary you shall fear"? This is because My sanctuary is holy. Why? "Because I am God who makes you holy" – from every side.

183. Why do we say [in the blessing after food], "On all that He created…[Blessed]is the Life of Worlds." Why do we not say, "On all that You created"?

But we bless the Holy One, who grants His wisdom to this "Life of Worlds." It then provides for all.

184. What is the reason that we say [in blessings, "Blessed are you…] who made us holy with *His* commandments and commanded us" [in the third person]? Why do we not say, "that You made us holy with Your commandments, and You commanded us, " [in the second person]?
This teaches us that all commandments are included in the Life of Worlds.
Because of His love for us, He gave us [the commandments] in order that they should make us holy and allow us to be worthy. Why? Because when we are in this world, we can become worthy of the World to Come, which is great.
In its hand is the treasury of souls. When Israel is good, these souls are worthy of emerging and coming to this world. But if they are not good, the [these souls] do not emerge.
We therefore say, "The Son of David will not come until all the souls in the Body are completed."
What is the meaning of "all the souls in the Body"? We say that this refers to all the souls in man's body. [When these are completed] new ones will be worthy of emerging.
The Son of David (the Messiah) will then come. He will be able to be born, since his soul will emerge among the other new souls.
What is this like? A king had an army, and he sent them much bread to eat. They were so lazy that they did not take care of [the bread] which they did not eat [immediately]. The bread therefore became mouldy and went to waste.
The king investigated to find out if they had what to eat, and to see if they had eaten what he had sent them. He found that the bread had become mouldy and they were ashamed to ask for new bread. How could they tell the king, "We did not take care of [what you sent us,] but now we are asking for more"?
The king also became angry. He took the mouldy bread and ordered that it be dried and rectified as much as possible. He swore to the men, "I will not give you any more bread until you eat all this mouldy bread." He then returned the bread to them.
What did they do? They agreed to divide it up, and each one took his portion. The diligent one took his portion and placed it in the air, taking care of it and keeping it in good condition to eat. The other one took it and ate it lustfully. He ate what he could and laid the rest aside, not taking care of it since he had given up on it. It spoiled even more and became so mouldy that he could not eat it at all. He therefore starved to death.
He was then blamed for the sin of his body: Why did you kill yourself? Is it not enough that you ruined the bread the first time? But I returned it to you and you ruined it [again]. You ruined your portion because you were too lazy to take care of it. And not only that, but you also killed yourself."
[The solder] replied, "My lord, what could I have done?"
He answered, "You should have taken care of it. And if you claim that you were not able to, you should have watched your friends and neighbours with whom you shared the bread. You should have seen what they did and how they took care of it, and you should have kept it like they did."
They also interrogated him: Why did you kill yourself? Is it not enough that you ruined the bread? But you also went ahead and killed the matter of your body. You shortened the days of your life, or [at least] caused it. It may have been possible that you would have had a good son. He could have saved you, and [rectified] the damage that you and others did. Your

suffering will therefore be increased on all sides.
He became confused and replied, “What could I have done when I did not have any bread? With what could I have sustained myself?”
They answered: If you would have strived and worked in Torah, you would not reply foolishly and brazenly like this. Because of your reply, it is obvious that you have not worked or strived in Torah. It is thus written *(Deuteronomy 8:3)*, “For not by bread alon does man live, but form all that emanates from God’s mouth does man live.” You should have searched and probed and asked, “what is it through which man lives?”
What is this which “emanates from God’s mouth”
From here they said, “An ignoramus cannot be pious.”
If a person does not act with kindness *(Chesed)* toward himself, he cannot be called pious *(Chasid)*.

185. How can one do kindness to his Master?
By studying the Torah. All study of Torah is a deed of kindness toward one’s Master. It is thus written *(Deuteronomy 33:26)*, “He rides the heavens with your help, [His pride is in the skies].” God says, “When you study Torah for its own sake, then you help Me and I can ride the heavens.”
Then, “His pride is in the skies *(Shechakim)*.”
What is *Shechakim*? We say that it is in the innermost chamber. The Targum thus renders it, “His word is in the Heaven of Heaven.”
Therefore, “not by bread alone does man live, but from all that emanates from God’s mouth does man live.”
However, “the fool answers brazenly.”
“Abandon this brazenness, and do not reply in this manner!”
He is therefore punished. What is his punishment? We have already discussed it.

186. What is the meaning of the verse *(Job 15:2)*, “Should a wise man answer knowledge of spirit?” What is “knowledge of spirit”?
This is the Knowledge that is close to the spirit. Regarding this it is written *(Isaiah 11:2)*, “And there will rest upon him a spirit of God, a spirit of wisdom and understanding, [a spirit of counsel and strength, a spirit of knowledge and the fear of God].”
[First comes] Wisdom, and then comes Understanding. And in Understanding is “counsel, strength, knowledge and the fear of God.”
But you told us that “counsel” is deeds of Kindness, and that Understanding is the Attribute of Justice.
[One is above the other.]
Knowledge is Truth. Knowledge is therefore that with which one recognises the truth.
“The fear of God” is the Treasury of the Torah .
This is like I say, but one is above the other.
Rabbi Akiba thus said: With whatever God created, He created its counterpart. It is thus written *(Ecclesiates 7:14)*, “Also one opposite the other has God made.”
What is the Treasury of the Torah? It is that regarding which it is written *(Isaiah 33:6)*, “The fear of God is His treasury.” A person must first be god-fearing, and then he can study Torah.
This is like a person who comes to buy date honey but does not bring a vessel in which to carry it. He says, “I will carry it in my bosom.” He tries to carry it in his bosom but it was

very heavy, and he is also afraid that it will tear and soil his clothing. He therefore throws it away on the road.
This person is then punished twice. First because he ruined good food, and second because he wasted his money.

187. The fear of God is the one that is higher.
It is in the palm of God's hand. It is also His Force.
This palm *(kaf)* is called the pan of merit *(Kaf Zechut).* This is because it inclines the world to the pan of merit.
It is thus written *(Isaiah 11:3),* "I will grant him a spirit of the fear of God, and he will not judge by the sight of his eyes, he will not admonish according to what his ear hears." He will incline all the world to the pan of merit. From there counsel emanates, and from there health emanates to the world.
[It is also written,] *(Genesis 49:24)* "From there is the Shepherd, the Stone of Israel." This is the place that is called "There." Regarding this, it is written *(Habakkuk 3:4),* "[He has rays from His hand,] and His hidden Force is *there.*"

188. Once this thing comes, sharpen it. What is its sharpening? Tell us the meaning of the verse, "He has rays from His hand."
Why does it first say "rays" and they "His hand"? It should have said "His hands" [in the plural].
There is no contradiction. This is very much like the verse *(Exodus 32:19),* "And Moses' anger flared, and he threw the tablets from his hands." The way this is written, however, it would be read "His hand" [in the singular].
It is likewise written *(Exodus 17:12),* "And his hands was faithful until the sun set." The verse says *Emunah* ("was faithful" – in the singular) and not *Emunot* ("were faithful" – in the plural.
They replied: Our master, we are pointing out a contradiction in order to receive an answer, and you are covering our eyes. Did you not teach us, master, that you must answer first things first and last things last?
[He said:] And what have you then asked? [The meaning of,] "He has rays from His hand." By the Divine service, I have just explained it to you with my words.
They were ashamed.
When he saw that they were ashamed is it not true that [at first] there was water, and that fire emanated form it? Water therefore included fire.
And Master, what is the meaning of "rays"?
He replied: There are five rays. These are the five fingers on man's right hand.

189. And master, you are the one who told us in Rabbi Yochanan's name that there are only tow arms of the world."
He replied: Yes. But here "rays" allude to the two rays that are below them.
And what are they?
He said: With the anger of your head.
And what is above?
He said: The fear of God.

190. And what is the fear of God?

It is the first light.
Rabbi [Meir] thus said: Why is it written *(Genesis 1:3)*, "And God said, 'let there be light,' and there was light"? Why does it not say, "and it was so"?
But this teaches us that the light was very intense, so that no created thing could gaze upon it. God therefore stored it away for the righteous in the Ultimate Future.
This is the measure of all merchandise *(Secorah)* in the world. It is also the power of the precious stones that are called *Socheret* and *Dar*.
And upon what is the attribute of Dar?
This teaches us that God took a thousandth of its radiance, and from it He constructed a beautiful precious stone. In it He included all the commandments.
Abraham came, and He sought a power to give him. He gave him this precious stone, but he did not want it. He was worthy and took Kindness as his attribute, as it is written *(Micah 7:20)*, "Kindness to Abraham."
Isaac came, and He sought a power, but He gave it to him and he did not want it. He was worthy and took the attribute of Strength, which is [called] Terror. It is thus written *(Genesis 31:53)*, "And Jacob swore by the Terror of Isaac his father."
Jacob came and wanted it, but it was not given to him. They said, "Since Abraham is above and Isaac is below him, you will be in the centre and take all three."
What is the centre?
It is peace, as it is written *(Micah 7:20)*, "You give Truth to Jacob." Truth is identical with Peace, as it is written *(Esther 9:30)*, "Words of Peace and Truth." It is likewise written *(2 Kings 20:19)*, "For peace and truth will be in my days."
This is the meaning of the verse *(Isaiah 58:14)*, "I will feed you with the inheritance of Jacob your father." This is a complete inheritance *(Nachalah)*, comprising Kindness, Terror, Truth and Peace.
It is therefore written *(Psalm 118:22)*, "The stone despised by the builders has become the chief cornerstone." This is the Stone that was despised by Abraham and Isaac, the builders of the world, and that then became the chief cornerstone.

191. And why did they despise it? Is it not written *(Genesis 26:5)*, "Because Abraham hearkened to My voice, and kept My watch, My commandments, My decrees, and My Torahs."
What is the meaning of "My watch"?
It refers to what the Attribute of Kindness said: As long as Abraham was in the world, I did not have to do my job. Abraham stood there in my place and "kept my watch." It is my task to bring merit to the world, and even when people are guilty, I bring them merit. I also bring them back, directing their hearts to do the will of their Father in heaven.
All this Abraham did, as it is written *(Genesis 21:33)*, "And he planted a tamarisk in Beersheba, and he called there in the name of the Lord, God of the world." He would share his bread and water with all the people in the world, bringing them merit. Seeking to convince them, he would say, "Whom then are you serving? Serve the Lord, God of heaven and earth." He would preach to them until they would repent.
How do we know that he would also bring merit to those who were guilty?
It is written *(Genesis 18:17)*, "Shall I then cover from Abraham what I am doing? Abraham is becoming a great, mighty nation, and all the nations of the earth will be blessed through him."
[God said,] "I will give him merit. I know that he will seek mercy for them and be worthy."

Is it then possible to say that the Blessed Holy One did not know that they could be saved? But He told this [to Abraham] to bring him merit. From here they said, "If one comes to purify himself, they help him. If one comes to defile himself, they open for him."
What is the meaning of, "they open for him"? It refers to those that are always open.

192. [It is written that Abraham kept] *(Genesis 26:5)*, "My commandments, My decrees, and My Torahs." He said, "Since I do not want [the precious stone], I will keep all the commandments that are included in it."
What is the meaning of "My Torahs"? This teaches us that he knew and kept even the decisions *(Horah)* and discussions that are taught on high.

193. And what is the meaning of the verse *(Genesis 49:24)*, "From there is the Shepherd, the Rock of Israel."
From "There" is nourished the Rock of Israel.
What is the meaning of "from There"? We say that this is the Supernal Righteous One *(Tzadik)*.
What is it?
It is [the precious stone called] *Socheret*. And the stone that is below it is called *Dar*.
And what are the rays mentioned in the verse *(Habakkuk 3:4)*, "He has rays from His hand"?
These are the five fingers of the right hand.

Section V

Mysteries of the Soul

194. Rabbi Rahumai said:
This I received [from the tradition]. When Moses wanted to know about the glorious fearsome Name, may it be blessed, he said *(Exodus 33:18)*, "Show my please Your glory." He wanted to know why there are righteous who have good, righteous who have evil, wicked who have good, and wicked who have evil. But they would not tell him.
Do you then think that they did not tell him? Can one then imagine that Moses did not know this mystery? But this is what Moses said: "I know the ways of the Powers, but I do not know how Thought spreads through them. I know that Truth is in Thought, but I do not know its parts." He wanted to know, but they would not tell him.

195. Why is there a righteous person who has good, and [another] righteous person who has evil?
This is because the [second] righteous person was wicked previously, and is now being punished.
Is one then punished for his childhood deeds? Did not Rabbi Simon say that in the Tribunal on high, no punishment is meted out until one is twenty years or older.
He said: I am not speaking of his present lifetime. I am speaking about what he has already been, previously.
His colleagues said to him: How long will you conceal your words?
He replied: Go out and see. What is this like? A person planted a vineyard and hoped to grow grapes, but instead, sour grapes grew. He saw that his planting and harvest were not successful so he tore it out. He cleaned out the sour grape vines and planted again. When he saw that his planting was not successful, he tore it up and planted it again.
How many times?
He said to them: For a thousand generations. It is thus written *(Psalm 105:8)*, "The word that He commanded for a thousand generations."
It is in relation to this that they said, "Lacking were 974 generations. The Blessed Holy One stood up and planted them in each generation."

196. Rabbah said: If the righteous wanted, they could create a world. What interferes? Your sins, as it is written *(Isaiah 59:2)*, "Only your sins separate between you and your God." Therefore, if not for your sins, there would not be any differentiation between you and Him.
We thus see that Rabba created a man and sent it to Rav Zeira. He spoke to it, but it would not reply. But if not for your sins, it would also have been able to reply.
And from what would it have replied? From its soul.
Does a man then have a soul to place in it?
Yes, as it is written *(Genesis 2:7)*, "And He blew in his nostrils a soul of life." If not for your sins, man would therefore have a "soul of life." [Because of your sins, however] the soul is not pure.
This is the difference between you and Him. It is thus written *(Psalm 8:6)*, "And You have

made him a little less than God."
What is the meaning of "a little"? This is because [man] sins, while the Blessed Holy One does not. Blessed be He and blessed be His Name for ever and ever, He has no sins.
But the [Evil] Urge comes from Him.
Can we then imagine that it comes from Him? But it originated from Him until David came and killed it. It is thus written *(Psalm 109:22)*, "My heart is hollow within me."
David said: Because I was able to overcome it *(Psalm 5:5)*, "Evil will not sojourn with You."
How was David able to overcome it? Through his study, since he never stopped [studying] day or night. He therefore attached the Torah on high. For whenever a person studies Torah for its own sake, the Torah attaches itself to the Blessed Holy One.
They therefore say, "A person should always study Torah, even not for its sake, since if [he studies it] not for its sake, he will eventually come to [study it] for its sake."
What is this Torah that you are discussing?
It is the Bride who is adorned and crowned, and who is included in the commandments. It is the Treasury of the Torah. It is the betrothed of the Blessed Holy One, as it is written *(Deuteronomy 33:4)*, "Moses commanded us the Torah, the heritage *(Morasha)* of the congregation of Jacob." Do not read "heritage" *(Morasha)* but "betrothed" *(Me'urasa)*.
How is his so. When Israel engages in the Torah for its own sake, then it is the betrothed of the Blessed Holy One, then it is the heritage of Israel.

197. Rabbi Amorai sat and expounded:
Why was Tamar worthy of being the mother of Peretz and Zerach?
It was because her name was Tamar. Tamar was [also] the sister of Amnon. She was therefore made for this.
Why were they called Peretz and Zerach?
Peretz was named after the moon. The moon breaks out *(paratz)* at times, and will be built up in the future. Zerach was named after the sun, which always shines *(zarach)* in the same manner.
But Peretz was the first-born. Is then the sun not greater than the moon?
This is no difficulty, as it is written *(Genesis 38:28)*, "One put out a hand," [indicating that Zerach's hand emerged before Peretz was born]. It is then written *(Genesis 38:30)*, "This his brother, upon whose hand was the scarlet thread, emerged, and he was named Zerach." [Zerach] was supposed to have been the first-born. But God saw that Solomon would descend [from Peretz], and He had such great joy that He made [Zerach] return.

198. Why was she called Tamar and not any other name?
Because she was female.
Can we then say that [it was something special that] she was female?
But it is because she included both male and female. For [Tamar means a date palm, and] every date palm includes both male and female.
How is this? The frond *(Lulav)* is male. The fruit is male on the outside and female on the inside.
And how? The seed of the date has a split like a woman. Paralleling it is the power of the moon above.
The Blessed Holy One created Adam male and female, as it is written *(Genesis 1:27)*, "Male and female He created them." Is it then possible to say this? Is it then not written *(Genesis*

1:27), "And God created man in His image, in the image of God He created him"? It is only then later written *(Genesis 2:18),* "I will make him a helper opposite him," and *(Genesis 2:21),* "And He took one of his ribs, and closed the flesh under it." [We therefore see that the male was created first, and only later the female.]
But we must say that the Torah uses [three different words]: "formed" *(yatzar),* "made" *(asah),* and "created" *(bara).*
When the soul was made, the word "made" is used. [The word "created" is then used:] "Male and female He *created* them." The word "formed" was used when the soul was combined with the body and the spirit was brought together.
How do we know that "forming" means bringing together? For it is written *(Genesis 2:19),* "And the Lord God formed (gathered) all the beasts of the field and all the flying things of the heaven, and He brought them to the Man to see what he would call each thing."
This explains the verse *(Genesis 5:2),* "Male and female He created them." It is also written *(Genesis 1:28),* "And God blessed them."

199. The soul of the female comes from the Female, and the soul of the male comes from the Male. This is the reason why the Serpent followed Eve. He said, "Her soul comes from the north, and I will therefore quickly seduce her."
And how did he seduce her? He had intercourse with her.

200. His disciples asked: Tell us how this took place.
He replied: The wicked Samael made a bond with all the host on high against his Master. This was because the Blessed Holy One said [regarding man] *(Genesis 1:26),* "And let him rule over the fish of the sea and the flying things of heaven."
[Samael] said, "How can we cause him to sin and be exiled from before God?" He descended with all his host, and sought a suitable companion on earth. He finally found the serpent, which looked like a camel, and he rode on it.
He then went to the woman and said to her *(Genesis 3:1),* "Did God also say, from all the trees of the garden [you shall not eat]?" [He said, "I know that He did not forbid all the trees,] but I will seek more – I will add in order that she should subtract."
She replied, "He did not stop us from anything besides" *(Genesis 3:2)* "the fruit of the tree that is in the middle of the garden. God said, 'Do not eat from it and do not touch it, lest you die.'"
She added two things. She said, "from the *fruit* of the tree that is in the middle of the garden," while [God] had only said *(Genesis 2:17),* "from the Tree of Knowledge." She also said, "do not touch it lest you die," [while God had only spoken of eating it].
What did Samael do? He went and touched the tree. The tree cried out and said, "Wicked one, do not touch me!" It is thus written *(Psalm 36:12),* "Let not a foot of pride overtake me, and let not the hand of the wicked move me. There have the workers of iniquity fallen – they are thrust down, they cannot rise."
He then said to the woman, "See, I touched the tree and I did not die. You can also touch it and not die."
The woman went and touched the tree. She saw the Angel of Death approaching her and said, "Woe is to me. Now I will die and the Blessed Holy One will make another woman and give her to Adam. I will therefore cause him to eat with me. If we die, we will both die, and if we live, we will both live."
She took the fruit of the tree and ate it, and she also gave some to her husband. Their eyes

opened and their teeth were set on edge. He said, "What is this that you have given me to eat? Just as my teeth were set on edge, so will the teeth of all [future] generations be set on edge."

[God then] sat down in true judgement, as it is written *(Psalm 9:5)*, "[You have upheld my cause, You have sat on the throne as a] righteous Judge." He called to Adam and said "Why do you flee from Me?"

[Adam] replied *(Genesis 3:10)*, " 'I heard Your voice in the garden' – and my bones trembled. 'I was afraid because I was naked, and I hid.' I was naked of works, I was naked of commandments, and I was naked of deeds." It is therefore written "because I was naked, and I hid."

What was Adam's garment? It was a skin of fingernail. As soon as he ate from the fruit of the tree, this skin of fingernail was removed from him, and he saw himself naked. It is thus written *(Genesis 3:11)*, "Who told you that you were naked? [Did you eat from the tree that I commanded you not to eat from it?]"

Adam said to the Blessed Holy One, "Master of all worlds: When I was alone, did I ever sin before You? But the woman that You placed with me enticed me from your word." It is thus written *(Gensis 3:12)*, "The woman that you placed with me [gave it to me, and I ate]."

The Blessed Holy One said to her, "Is it not enough that you sinned? But you also caused Adam to sin."

She replied to Him, "Master of all worlds: The serpent enticed me to sin before You."

[God] took the three of them, and decreed upon them a sentence of nine curses and death. He then cast the wicked Samael and his group from their holy place in heaven. He cut of the feet of the serpent and cursed it more than all the other animals and beasts of the field. He also decreed that it must shed its skin every seven years.

Samael was punished and made the guardian angel over the wicked Esau.

In the Future, when God uproots the Kingdom of Edom, he will lower him first. It is thus written *(Isaiah 24:21)*, "God will punish the host of heights of high." This statement, death and punishment all came because she added to the commandment of the Blessed Holy One. Regarding this it is said, "Whoever increase diminishes."

May God enlighten our eyes with the light of His Torah,
May He place in our hearts His fear,
May we be worthy to greet Him.

He will enlighten the hear
Waken the heart with understanding
Make the heart shine with brilliance.

Index

1 Kings, 11, 17, 24
1 Samuel, 38
2 Kings, 20, 54
2 Samuel, 6, 12
32. See Heart
613 Commandments, the, 34
64 Forms, the, 25
72, 45
72 names, the, 24, 25, 29, 30

A

Aaron, 30, 34
Abraham, 4, 15, 20, 36
Aleph, 5, 7, 9, 18, 38
Amalek, 36
Amos, 5
angels, 7, 8, 13, 39
Attribute
  "that is called Israel", 37
  Evil, 44
  of Judgement, 19
  of Mercy, 10
  Oral Torah, 39, 40
  Satan, the, 43, 44, 45
Axis, 25
Az, 38

B

Bayit, 3, 5, 15, 28
beauty, 10, 26, 48
Berachah, 2
Bet, 2, 3, 5, 7
Beth, 7, 14, 28
Blessed Holy One, the, 3, 16, 18, 21, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 38, 39, 40, 42, 44, 45, 46, 47, 50, 55, 57, 58, 59
Bohu. See Desolation

C

Chaioth ha-Qadesh (Holy Living Creatures), 34,39
Chaos, 2, 5, 36
Chariot, the, 18, 23, 34, 40, 47, 49, 50
Cherubim, 26
Cheth, 10
Chiah, 14
Chirek, 11
Cholem, 11
copper, 27
Creation, 2, 40
Crown, the (Kether), 23, 35, 38, 40

D

Daleth, 9, 10
Darkness, 5
David, 3, 12, 20, 51, 57
Desolation, 2, 5
Deuteronomy, 2, 3, 4, 12, 18, 36, 57
Divine Presence, the (Shekinah), 19, 20, 32, 46, 47

E

Ecclesiastes, 4, 14, 21, 39
Eden, Garden of, 9, 10, 26
Elijah, 30
Etrog, 48
Evil, 5, 44, 57
Evil Urge, the, 44
Exodus, 8, 11, 12, 20, 35, 56
Explicit Name (Shem Ha Mephoresh), 30
Ezekiel, 10, 17, 39

F

foundation, 16, 27

G

Gabriel, 5, 7, 29
Genesis, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 15, 16, 19, 36, 56
Gimel, 7, 9
gold, 14, 27, 45

H

Habakkuk, 18, 39
hadar. See beauty.
Haggai, 14
Heart, 16, 25, 36
heaven, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 12, 16, 19, 26, 27, 34, 49, 52, 58
Heh, 4, 9, 14
Holy Palace, the, 18, 32, 41

I

Isaiah, 3, 5, 7, 12, 19, 35, 56
Israel, 6, 10, 11, 12, 17, 35, 57

J

Jacob, 11, 28, 36, 57
Jeremiah, 17, 44
Job, 2, 4, 5, 13, 16, 29, 41
Joshua, 4, 24, 45

K

kaf, 53
Karban, 29
Kedushah, 34

Kindness (Chesed), 36, 37, 38, 52, 54
Knowledge (Daath), 52, 58

L

Lamed, 38
Lamentations, 10
Lev. See Heart. See Heart. See Heart
Leviticus, 10, 17, 34
Light, 5, 19, 34
Lulav, 26, 48, 58

M

Malachi, 17, 37
Mem, 10, 22
Messiah, 12, 51
Micah, 10, 18, 36
Michael, 5, 7, 29
Moses, 4, 11, 13, 31, 36, 56

N

Nephesh, 14
Neshamah, 14
Numbers, 16, 29, 35
Nun, 16, 22

O

Ophanim (Wheels), 34, 46

P

Peace, 5, 20, 37
Peretz, 57
Proverbs, 3, 4, 5, 13, 16, 18, 35
Psalm, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 34, 56

R

Rabbi
- Akiba, 7, 9, 32, 53
- Amorai, 3, 7, 8, 9, 11, 12, 23, 24, 34, 57
- Berachiah, 2, 8, 14
- Bun, 4, 5
- Chama, 14
- Eliezer, 27
- Haninah, 7
- Levatas ben Tavrus, 7
- Nehuniah ben HaKana, 2
- Rahumai, 3, 5, 8, 17, 18, 22, 26, 28, 31, 36, 40, 56
- Yanai, 8
- Yochanan, 7, 32, 36, 39, 48, 53

Resh, 21
righteous, 16, 19, 27, 32, 39, 40, 41, 50, 55, 56
righteousness, 10, 12, 19
Ruach, 10, 14

S

Sabbath, the, 15, 42, 50
sabbaths. See Sabbaths, the.
Samael, 58
Segol, 10, 23, 49
Sephiroth, 12, 34
Seraphim, 39
Seven Voices, The, 12
Shabbat, 42
Shaddai, 13, 30
Shamayim. See heaven.
Shavuot, 28
Shechakim (skies), 19, 32, 52
Shevet, 31
Shin, 9, 21
silver, 14, 27, 37
Solomon, 2, 17, 20, 57
Song of Songs, 12, 16, 17, 28, 45
spinal cord, the, 22, 26, 48
Strength (Geburah), 29
Succot, 28

T

tabernacle, 47
Tamar, 57
Targum, the, 4, 29, 32, 37, 45, 48, 52
Teli. See Axis
Ten Commandments, the, 21, 34
Terror (Pachad) *a term for Geburah*, 36, 37, 54
Teth, 22, 34
Tohu. See Chaos
Torah, 2, 3, 4, 7, 11, 12, 19, 37, 57, 59
Torah of Truth, 32, 37
Treasury of the Torah, 52, 57
Tree of Life, the, 26, 43
Truth, 10, 14, 16, 20, 36, 37, 52, 54, 56
twelve, 24, 42
twelve tribes of Israel, the, 30
Tzaddi, 16
Tzadik. See righteous.
Tzitzit, 24

U

Understanding (Binah), 13, 28, 52
Uriel, 29

V

Vav, 9, 18
Victory (Netzach), 46, 47
voice, 12, 38, 59
voices, 12

W

Wisdom (Chokmah), 2, 3, 13, 25, 26, 29, 31, 35, 38, 39, 47, 49, 52

Y

Yechidah, 14
YHVH, 18, 30, 35
YiRaShaH, 4
Yod, 9, 16, 18

Z

Zahav. See gold
Zarka, 23, 49
Zayin, 14, 21, 38
Zerach, 57
Zion, 11, 32

I'm not a bot

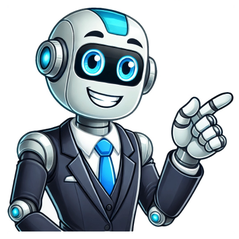

Sefer raziel hamalach

The Kabbalistic text "Sefer Raziel" is a sacred book that has been made available for free download in its entirety, as it is in the public domain. The following excerpts are from the first two pages of this ancient text. It outlines the fundamental principles and teachings of the Sefer Raziel, emphasizing the importance of reverence, wisdom, and love in one's relationship with the divine. The book begins by stating that those who possess wisdom and understand the mysteries of the universe are blessed. The Torah is revered as a guide for human beings to learn the truth and live with honor and strength. The text emphasizes that the power of both heaven and earth is interconnected, forming the foundation of the glory of Elohim. The secret teachings contained within the Sefer Raziel are likened to milk and honey, signifying their sweetness and worthiness. These secrets, however, are reserved for those who approach them with humility. The worthy individuals who seek righteousness will find that reverence for the Lord is the key to unlocking these mysteries. It is written in the text that there are three primary secrets corresponding to the Torah of the prophets: reverence for the Lord, the secret of the Merkabah (the divine chariot), and the secret of Berashith (Genesis). These secrets are further divided into three kinds of reverence: for the Lord, Shaddai, and Elohim. The text highlights that reverence for the Lord involves loving the name of God and serving in love. The importance of keeping the commandments is also emphasized, as it is through these laws that one demonstrates love and reverence for the divine. The text reminds readers that Abraham was beloved by God due to his willingness to follow divine guidance, rather than following wicked counsel. Ultimately, the Sefer Raziel teaches that those who live in purity and reverence are loved by the Lord. It concludes with a call to bathe in the glory of Elohim's light and to journey on the path of righteousness, guided by love and wisdom. Given article text here The light of Elohim shines down upon the world, symbolizing divine love and reverence. This light is divided between those who follow God's will and those who are led astray. From this love, understanding and righteousness were created, with three classes: love, petition, and reverence. Each class corresponds to a different type of offering: burnt offering (love), peace offering (petition), and sin offering (reverence). The burnt offering is a sacrifice to God's glory alone, while the peace and sin offerings are for the benefit of the living body. To serve God in righteousness, one must proclaim love, petition from reverence, and give glory and honor to the kingdoms. In goodness, God created the universe by His word, not labor. The Lord is strong, wise, good, and compassionate, tolerating all things while revealing the mysteries of the universe. By offering sacrifices, one can bring light into the world, heal physical and spiritual ailments, and receive salvation from affliction. Of the righteous, a burning passion burns like flames of fire. Keep God's commandments in reverence, as the Lord Elohik demands. This is not a reward for devotion and love, but a response to Shem Hamephorash's creation from love. The written word requires reverence of Shaddai. Revere God by keeping every commandment, recognizing that reverence itself is not glory, but rather the act of obedience. Fall to your knees in supplication and cry out to El, seeking to establish your heart and grant your petition. Reject wickedness and condemn those who reject reverence of Shaddai. Forsake your prayer if you do not reverently call upon the name of Shaddai, allowing desire or evil to grow in your heart. In the midst of the house, humble yourself and gather with others to show reverence. As it is written in the Midrash, withhold mercy from those who forsake reverence of Shaddai. Stand before God, serving with humility. Show reverence in prayer and receive tranquility, and deliver yourself from all evil. Dwell in the secret place of the Most High, hidden in the darkness of the shadow of Shaddai. Deliver yourself from the mouth of the trap, seeking protection from El Shaddai's support. Petition in prayer, speaking truth and receiving protection from traps. In every petition to Shaddai, be blessed by God the Father (El Abiek), and through His support, be fruitful and multiply (Pherov Vorebov). El Shaddai sees and turns away, beholding those who are fruitful and multiplying. Wherefore be silent, and bring forth from the secret place that the Father reveals to you. Establish Shaddai, the number sixty-four hundred thirty-three, representing five hundred burnt offerings (I' AaOLH). The passage emphasizes the significance of using the term "fear" to describe the dimensions of heaven, referencing Job 11:9. It also delves into the world of Gematria, represented by the letters S', Th', L'. The text highlights various books related to Sefer Raziel, including an original Hebrew version and English translations, such as Sepher Rezial Hemelach and Sepher Raziel. These resources offer insight into the holy names of God, angel hierarchies, and divine divisions, making them valuable for those interested in Kabbalah and ceremonial magic. In this section, I have curated a wealth of information about my in-depth study of Sepher Raziel and its significance within Judaic mysticism. Explore the links provided, which open in a new window, allowing you to return to this page for more downloads and resources on Kabbalah and Sefer Raziel. Free access is available to various Kabbalah books, including "The Book of Raziel," a historical translation from 1701 that offers insights into holy names, angelic hierarchies, and the divisions between Heaven and Hell. According to Hebrew legend, Sepher Razial was given to Adam in the Garden of Eden by God's hand. This ancient text is said to be the first book ever written, comprising a diverse collection of Hebrew lore. For those interested in translating Sefer Raziel from its original Hebrew version, tips on translation and transcribing can be found on this site. In "Kabbalah's Secret Circles," discover how ancient Jewish mystics combined letters of the Hebrew alphabet to achieve miraculous results. The instructions for constructing a Kabalah Wheel, similar to that described in chapter 2 of Sefer Yetzirah, are also provided. This web section is authored and published by Robert Zucker, who has made available his collection of hard-to-find Occult & Kabbalah books on Amazon.com. These rare volumes date back to the 1980s and earlier, often in hard cover or early editions, and include topics such as Qabalah, parapsychology, Hermetics, and other occult subjects. Browse a selection of available titles from Robert Zucker's library, which is constantly being updated with new additions. A sample from his collection can also be viewed on this site. Some recommended books about Sefer Raziel include the original Hebrew version "Sefer Raziel haMalach" and Steve Savedow's English translation "Sepher Rezial Hemelach: The Book of the Angel Rezial," which features an explanatory text on holy names, Heaven and Hell, and angelic hierarchies. The Sepher Raziel has been a topic of controversy due to its translations by Steve Savedow. Despite this, it remains a valuable resource for those who cannot read Hebrew. The book includes a foreword discussing the independent traditions behind the Sepher Raziel manuscripts, as well as an essay on English-language literature related to Solomonic magic. It also features an appendix on incense nomenclature and a comprehensive bibliography of printed works on Solomonic magic. The volume is presented in both literal transcription and modern English translation. A similar edition, Sepher Rezial Hemelach: The Book of the Angel Rezial, offers insights into the holy names of God, divisions of Heaven and Hell, and the hierarchy of angels and spirits. Additionally, other publications such as "Das Buch Razuel" by Giovanni Grippo and "Liber Salomonis: Sepher Raziel" edited by Tarl Warwick provide further exploration of this complex text, which claims to have been given directly to King Solomon by a mysterious figure from the East. The subject matter encompasses various aspects, including invocation, herbal medicine, and Judeochristian lore. The Book of Raziel presents ancient mystical works on incense for summoning spirits, categorization of beasts and stones aligning with daily hours, governed by seven angels and celestial bodies. Translated into modern English for a modern audience, this apocryphal work showcases fascinating philosophy and is presented here. 83 pages. #Sefer Raziel #Kabbalah #Entertainment Magazine This compilation of mystical texts stems from the literary tradition of the Ḥasidei Ashkenaz, dating back to the 13th-century Hasideans. Included are sections on Sod Ma'aseh Bereshit and Sodei Rezaya by Eleazar of Worms, as well as kabbalistic works discussing Holy Names and Sefer ha-Razim. These texts showcase pre-Lurianic kabalistic theology. A notable advancement in QBL Keys integration into a functional program for public use is underway. The software allows users to explore correspondences, modify text fields, and study the Sefer Yetzirah word-for-word in both English and Hebrew. A demo version of the program is anticipated for release later this year. Interested parties can email Bob to be notified when available. The QBL program has grown substantial, necessitating segmentation into smaller components for smoother operation and affordability. Currently, it's being developed using FileMaker Pro, enabling users to analyze correspondences and delve into the "Sefer Yetzirah" and related concepts in Qabalah. As part of this project, the "32 Paths Key" is being prepared – an initial component covering the first chapter of the Book of Formation. This key includes verse-by-verse analysis, tables for the 32 paths, 22 letters (3 Mothers, 7 doubles, 12 simples), and 6 directions. Users can add their own commentaries and notes to the text fields, further customizing the program. Years of refinement have optimized the software for study, ease of navigation, and added complexity. It's been a singular resource in deciphering qabalistic concepts, offering unparalleled functionality for understanding this complex subject matter. Sample images and pdfs will soon be available on the main page, showcasing new developments in the QBL project. A FileMaker Pro 8.5 database has been set up and a template is being tested for public release. Although functional testing is ongoing, certain features are still missing. Interested individuals who have emailed in the past will be contacted when a sample test group is ready to go online. Offline use of CDs containing the FileMaker database may also be available. The upcoming version of FileMaker Pro 8.5 boasts web-integration, allowing embedded web pages to deliver updated content within a standalone program connected to the internet. Registered subscribers can download the software without needing an installed copy, accessing real-time updates and interactive features such as graphics, charts, and social networking options. Over the past few months, numerous email inquiries and phone calls have been received regarding the development of a computer program for Qabalah study. Progress has been made in modifying FileMaker Pro databases to cross-reference the 22 letters with 231 gates and 10 sephiroth. This led to the creation of Hebrew dictionary translations and word-by-word database translations of "Sefer Yetzirah" and other texts, ultimately resulting in a comprehensive computer program called QBL Keys. The QBL Keys consist of over a dozen interconnected databases, collectively referred to as "Keys." Each Key contains interactive information in both English and Hebrew, guiding users through the study of Qabalah and Sefer Yetzirah. The Keys have the ability to cross-reference content added to individual databases, making it possible for users to access a vast array of information. Ongoing testing is necessary to ensure the program's functionality, but its potential for growth and development is substantial. There is a wealth of information regarding QBL Keys, including charts, tables, and correlations. The data can be updated and revised as new connections are established or corrected. New features in Filemaker 8.5 will allow web pages to be embedded within the keys, potentially enhancing their functionality. In the future, the QBL Keys may be available as a standalone program, compatible with both PC and Mac operating systems. The keys are organized into two main sections: Practical Qabalah and Theoretical Qabalah. Practical Qabalah focuses on letter combinations and word translations from various Qabalistic manuscripts, while Theoretical Qabalah delves deeper into chapter-by-chapter explanations and commentaries from authors such as Kaplan and Sholem. A Resource section provides basic information, and several books on the right were used to gather some of this data. It is recommended to have a copy of these resources nearby when utilizing the keys. While working on completing the QBL Keys project, there is ample reading material available for those interested. To acquire a copy of the QBL Keys, email bob@emol.org with interest, and future details will be provided on purchasing options, including CD and download formats. Additional links to relevant sections on this site are included, offering information such as Practical Qabalah Keys, Root Letters, and Theoretical Qabalah Keys. A shareware version may be available for testing the keys before full release. This web section will be updated with examples of the QBL Keys and progress updates.

What is raziel. Sefer raziel hamalach pdf español. Libro sefer raziel hamalach. Libro sefer raziel hamalach pdf. What kind of angel is raziel. Sefer raziel hamalach english pdf. What is raziel the angel of. Sefer raziel hamalach en español. Sefer raziel hamalach hebrew pdf. Sefer ha raziel. Sefer raziel hamalakh english. El sefer raziel hamalakh pdf. Sefer raziel hamalach pdf. Sefer raziel hamalakh. El sefer raziel hamalach.

Heichalot

Heichalot or "Heikhalot" (The Palaces) refers to a collection of Jewish literature which dates from Talmudic times and earlier. Many motifs of later Kabbalah are based on the Heichalot texts, and the Heichalot literature itself is based upon earlier sources, including traditions about Enoch.[1]

Some of the Heichalot texts are:[2]

- Hekhalot Zutartey ("The Lesser Palaces"), which details an ascent of Rabbi Akiva;
- Hekhalot Rabbati ("The Greater Palaces"), or Pirkei Hekhalot, which details an ascent of Rabbi Ishmael;
- Ma'aseh Merkabah ("Account of the Chariot"), a collection of hymns recited by the "descenders" and heard during their ascent;
- Merkhavah Rabbat ("The great Chariot"):
- Sepher Hekhalot ("Book of Palaces," also known as *3 Enoch*)

Other similar texts are:[3]

- Re'uyyot Yehezqel ("The Visions of Ezekiel")
- Masekhet Hekhalot ("The Tractate of the Palaces")
- Shi'ur Qomah ("Divine Dimensions")
- Sepher Ha-Razim ("Book of the Mysteries")
- Harba de Moshe ("The Sword of Moses")
- Alphabet of Akiba ben Joseph

References

[1] Scholem, Gershom, *Jewish Gnosticism, Merkabah Mysticism, and the Talmudic Tradition*, 1965.

[2] Schäfer, Peter (1992). *The hidden and manifest God: some major themes in early Jewish mysticism* (http://books.google.com/books?id=hz06KXyyqEcC&pg=PA7&lpg=PA7#v=onepage&q&f=false). p. 7. ISBN 9780791410448. .

[3] Don Karr. "Notes on the Study of Merkabah Mysticism and Hekhalot Literature in English" (http://www.digital-brilliance.com/kab/karr/mmhie.pdf). . Retrieved 21 December 2010.

External links

- The Zoharic Seven Heavens (http://www.sacred-texts.com/jud/zdm/zdm027.htm#fr_4)
- The Heichalot & the Merkavah (http://www.tabick.abel.co.uk/heichalot.html), (The Palaces & The Chariot)
- Notes on the Study of Merkabah Mysticism and Hekhalot Literature in English (http://www.digital-brilliance.com/kab/karr/mmhie.pdf)
- English translation of the Hekhalot Rabbati (http://www.digital-brilliance.com/kab/karr/HekRab/index.htm)

Article Sources and Contributors

Heichalot *Source*: http://en.wikipedia.org/w/index.php?oldid=421655133 *Contributors*: A ntv, Abafied, Asarelah, Eliyak, Hrafn, Java7837, Jeff3000, Jimhoward72, Kathleen.wright5, Lighthead, Maxim Leyenson, Miq, Morgan Leigh, Mrg3105, PhilipW, Shelhabiron, Shotwell, Steven J. Anderson, 5 anonymous edits

License

Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported
//creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/

Version

1

PLANETHOUR APPLICATION

Sounak Software

Users Manual

PLANETHOUR APPLICATION SOFTWARE

Users Manual

© Sounak Software
www.sounaks.com
Phone: +91-9595949401
E-mail: Sounak_s@rediffmail.com

Table of Contents

Introduction 1
- Planetary hour 1
- Rahu kaal, Gulika kaal and Yamakataka kaal (time) 2

Software Usage 3
- Main screen 4
  - Shortcut keys of Main Screen 4
- All hour's list 6
- Places List 7
- Place Adder 8
  - To search in Google 8
- Add place from list 8
- Change date 9
- Settings screen 9
- Planet help alert / screen 11
- Help alert / screen 11

PlanetHour screen shots 12
- Screen Shots 12
- Planet Images 14

Miscellaneous 15
- Articles worth reading: 15

Chapter 1

Introduction

PlanetHour is a software which calculates planetary hour or "grah hora" for you. It differs from other software of the category, that it displays **Chaldean planetary hour / Grah hora along-with Vedic Rahu kaal, Gulika kaal and Yamakantaka kaal**. When a particular planet's time is selected, a list of regular tasks which are favorable for that planet's period will be displayed. Thus it gives us an opportunity to schedule our works in a way that leads to maximum output or benefit.

Planetary hour

The "grah hora" or "planetary hour" has traditionally been used in electing favorable times to initiate activities in our daily life. It is among the oldest branch of astrology almost all over the world. It is as old as, when, 7 (seven) days of week and 12 (twelve) hours a day ware classified! In this system each of the seven planets, namely, Saturn, Jupiter, Mars, Sun, Venus, Mercury and Moon, hold out particular times of day. A weekday got its name from the first hour of day that one of these planets holds. For example, when "Sun" occupies the first hour, the day is termed Sunday, if it is moon –

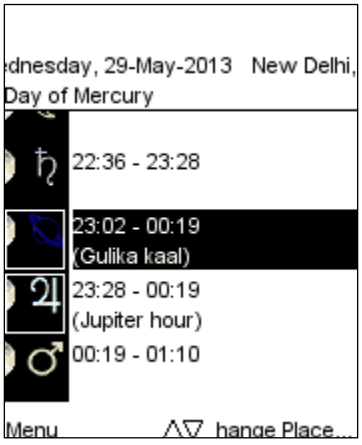

Monday, Tuesday is in fact "Tīw's Day". Tiw (god of law and heroic glory in Norse Mythology) was equated with Mars in the interpretatio germanica. In this way Tuesday is Mars's day, as Mars occupies the first hour, etc.

Rahu kaal, Gulika kaal and Yamakataka kaal (time)

According to a section of hindu astrology, Rahu, Gulika and Yamakantaka holds a particular duration of day. This duration depends on day and night duration.

● Rahu's duration is called Rahu kaal. It is believed that initiatives and activities during this time is governed by our desires and doesn't take other things into consideration, and hence faces significant degree of failures.

● Gulika's duration is called Gulika kaal. Gulika is the son of Saturn (Mand) and also known as Mandi. Activities and initiatives in Gulika kaal have to be done again.

● Yamakantaka's duration is called Yamakantaka kaal or Yamagandam. Yamakantaka is the son of Jupiter. No work is favorable in its time except death rituals. It is considered as death time and any initiative in this time will have an incomplete end.

It is evident that the works related to a particular planet, when done in its planetary day and hour, gives favorable result! For example, those who seek love may get benefit during Venus hour in Venus's day (Friday), seekers of knowledge may use mercury and Jupiter hours and days to their benefit, etc.

Chapter 2

Software Usage

In this section, various menus and key functions of this app are described. Note that, all heavenly bodies, either real or fictitious are referred as “a planet” in this manual.

At first to display the correct planetary hour, location needs to be set, as they are location and time specific. The default place is set to “New Delhi, India” at first startup after install. After setting and selecting a new place, it will be automatically set from next start-ups. The software displays planetary hour for the currently selected place only. To change the place, please follow the instructions in the application screen detail number 4, i.e. “place adder”.

The application consists of the following more important screens:

1. **Main screen**
2. **All hour’s list**
3. **Places list**
4. **Place adder**
5. **Change date form**
6. **Settings screen**
7. **Planet help alert / screen**
8. **Help alert / screen**

Main screen

The main screen shows five celestial bodies floating in the sky with animated starfield at the background. If the current time is day time then sun and earth are constant whereas, if night time moon and earth remains constant. Rest three planets are changing according to current time. The center-most planet is the "current hour planet". The half showing planet at top of screen is "day planet". The remaining one planet is either the next hour planet or the hindu planet (rahu, gulika, yamakantaka) depending on settings.

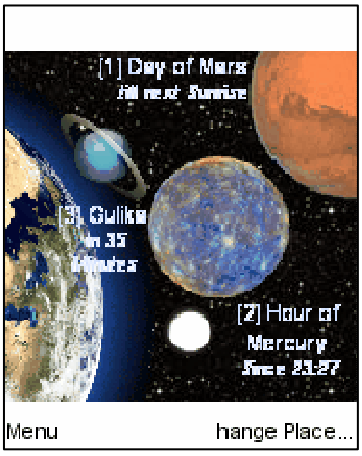

Shortcut keys of Main Screen

In touch screen devices, tapping a planet will display the related favorable task as the keys [1], [2] and [3] in **Table-1** below. In addition, in full-screen mode, tapping the lower pane will display the help screen as will do the [*] key in **Table-1** below. Swapping downwards in touch screen will activate "on screen keyboard".

In Main screen mode pressing each key (from 0 to 9, * and #) will do the following functions. Please note that these shortcut keys will work in the main screen only:

Key	Function
[1]	Display favorable tasks for day planet
[2]	Display favorable tasks for "hour planet"
[3]	Display favorable tasks for next / hindu planet (whichever shown on screen)

[4]	Open date settings (here date can be changed)
[5]	Start / pause background stars animation
[6]	Open place selection page (here a place can be selected, added, edited and removed)
[7]	Show / hide planet name and time information on screen
[8]	Show / hide hindu planet. If hindu planet is not shown, next hour planet is shown instead
[9]	Switch to “All hours list” screen
[*]	Show key shortcuts help screen
[0]	Quit application
[#]	Open application settings screen
[↑]	Text scroll up in Planet help or Help screen
[↓]	Text scroll down in Planet help or help screen
[←]	Text size decrease
[→]	Text size increase

[Table-1]

The above actions can also be done through options menu (soft key). Each menu in options describes one of the above actions.

All hour's list

This screen sequentially lists all the planetary hours, including rahu, gulika and yamakantaka kalams, from the current date sunrise to the next date sunrise. The start time and end time of each planet is displayed in hh:mm – hh:mm format respectively. Here hh is hour in 24 hour clock format and mm is minutes.

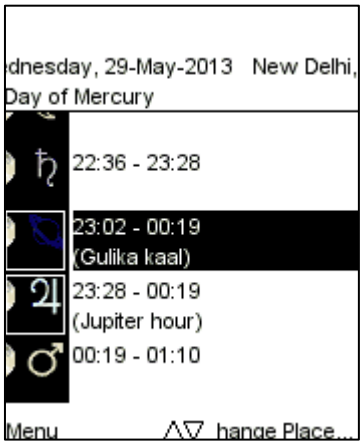

The title of the page shows the "day planet".

On selecting a planet the related favorable task for its time period will be displayed.

There are six menu options:

i) Change place

ii) Change date

iii) Settings

iv) About

v) Exit, and

vi) Back

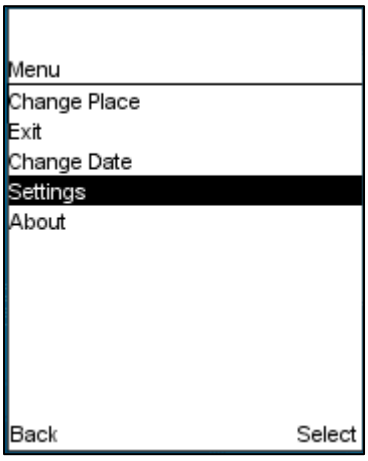

The "Change date", "Change place", "Settings" and "Exit" does the specified actions as in **Table-1** keys [4], [6], [#] and [0] respectively. The "Back" menu option switches to the "Main Screen".

Places List

This screen shows all the places to select from. On selecting a place, the planetary hour is updated for that place. It should be noted that planetary hour calculation is dependent on sunrise and sunset, which intern are dependent on latitude and longitude of a place. Without correct place information the planetary hour calculation will be quite misleading. To get the correct result the user's place information must be fed in the place form by clicking "Add place" from the menu in places list. By default one place (New Delhi, India) is already added after install. The following are the menu options of Places List screen:

i) Add (Add a place)

ii) Add… (Add from list)

iii) Edit (Edit this place)

iv) Remove (Remove this place)

v) Select (Set as default)

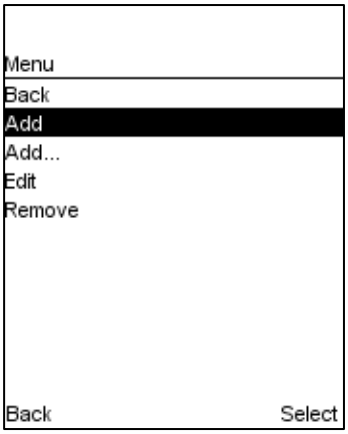

While "remove" and "select" directly removes or selects a place from the list, "add" and "edit" presents us with the "Place adder" form.

Place Adder

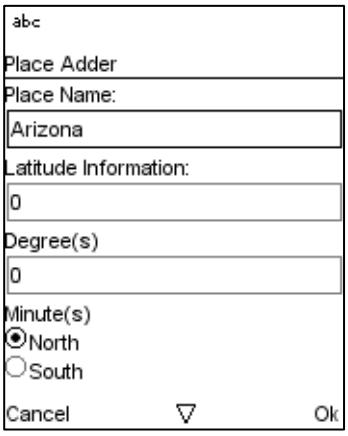

As the name suggests, the place adder screen serves the purpose of adding or editing a place manually. Note that all the fields in this form are required. (Place name is un-editable in this screen when invoked through edit option in the menu.) After filling all the fields, press "Ok". The changes will be saved. The new place will appear in the "Places List" screen, which may be selected as default place. The fields are:

i) Place name	ii) Latitude (in degrees)
iii) Latitude minute	iv) Latitude North or South selection
v) Longitude (in degrees)	vi) Longitude minute
vii) Longitude East or West selection	viii) Time zone of the place

All the above information is easily available through Google search, given the place name.

To search in Google

Open a browser in the phone, such as opera, etc. → Open website www.google.com → Enter the desired place name <space> "lat" <space> "long" <space> "in degrees" in the search box → Click search. The latitude and longitude of the place can be found in the search results. Similarly, the time-zone of a place can also be searched by entering place name <space> "time zone".

Add place from list

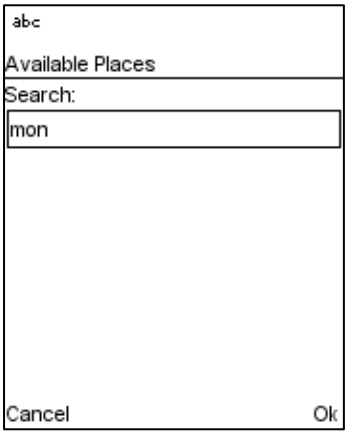

A list of 1000 (one thousand) places is included in the app which can be searched from the search box provided. A list of places which matches the search criteria will be displayed. On selecting the desired place, the new place will appear in the "Places List" screen, which may be selected as default place.

Change date

This screen gives an opportunity to change the current date. Suppose the planetary hour of another day is required then this could come out handy. There are only one field and a button.

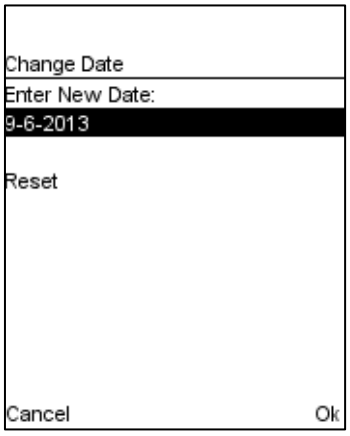

i) The new date can be selected / typed in. after pressing "Ok" the software updates the information and the changes are reflected.

ii) The "Reset" button resets the date to the date set in the phone.

Settings screen

The settings screen contains three sections. The topmost is settings for "Main screen" mode. The center section is for "Places list" mode. And the bottom section for full-screen mode. Note that text in the image may vary from phone to phone.

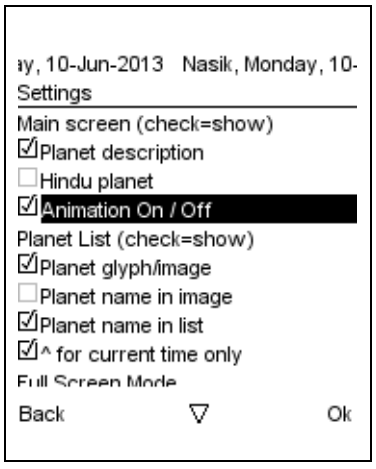

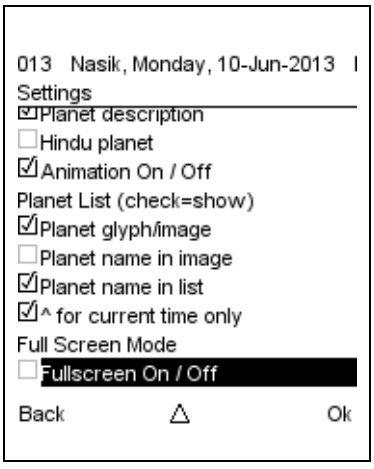

The following table lists the settings that can be altered:

Sl. No.	Setting	Description
Main screen		
1	Planet description	Show or hide planet timings and name in the main screen
2	Hindu planet	Show or hide the hindu planet (rahu, gulika or yamakantaka). When the hindu planet is not shown, the planet for the next planetary hour is shown instead.
3	Animation On / Off	Toggles the background stars movement in the main screen.
Planet List		
4	Planet glyph / image	Toggles whether planet symbolic glyphs or planet images are displayed in the list image part.
5	Planet name in image	Select to display planet name in the image part of the list.
6	Planet name in list	Select to display planet name in the text part of the list.
7	^ for current time only	Select to display the planet name in above (5) and (6), for the currently running planetary hour only.
Full Screen Mode		
8	Fullscreen On / Off	Toggles full screen mode for the “main screen” only. This setting will be applied on next startup of the application.

[Table - 2]

The settings, except full-screen, will be reflected after pressing “Ok”. Full screen setting will be applied on next application start.

Planet help alert / screen

The tasks favorable for a planet will be displayed on doing the following:

i) Tapping a planet image in “Main Screen” mode.

ii) Clicking a planet image with mouse curser, on a device having mouse, in “Main Screen” mode.

iii) Pressing keys [1], [2] or [3] in “Main Screen” mode. Where [1] represents day planet, [2] – hour planet and [3] – next hour planet or hindu planet, whichever displayed.

iv) Selecting a planetary hour from the planetary hour’s list in “Planet List” mode.

Help alert / screen

The shortcut keys in “Main Screen” mode will be displayed on doing the following actions:

i) Tapping the lower panel in “Main Screen” in full-screen mode.

ii) Selecting help option from menu of main screen.

iii) Pressing [*] key in “Main Screen” mode.

Chapter

3

PlanetHour screen shots

Screen Shots

Following are the screenshots of some of the screens of the application. It should be noted that texts and images may vary from phone to phone.

(1)

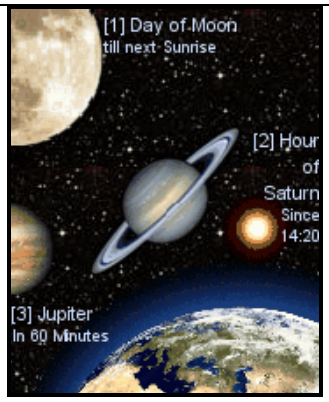

Main screen in full-screen mode

(2)

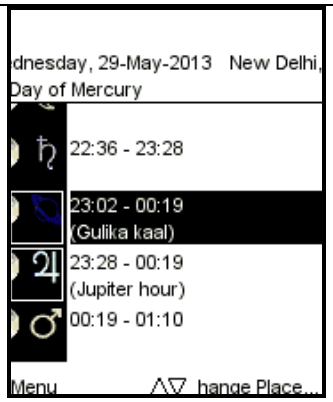

Planets List

(3)

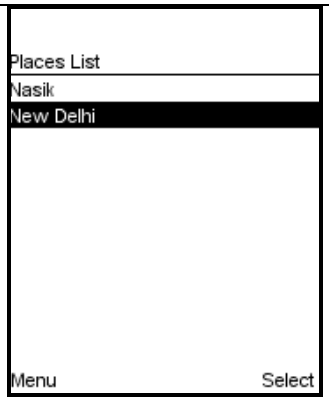

Places List

(4)

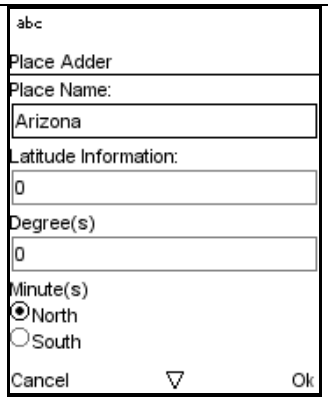

Place Adder form

(5)

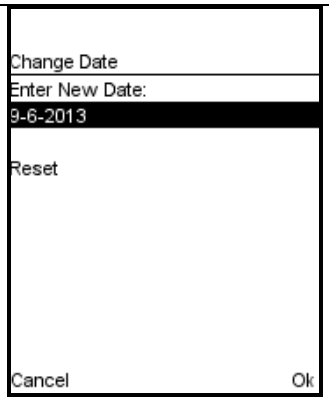

Change date form

(6)

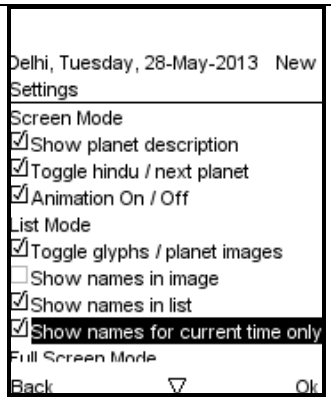

Settings screen

(7)

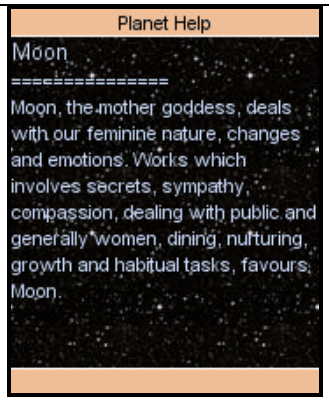

Planet Help screen in full-screen mode

(8)

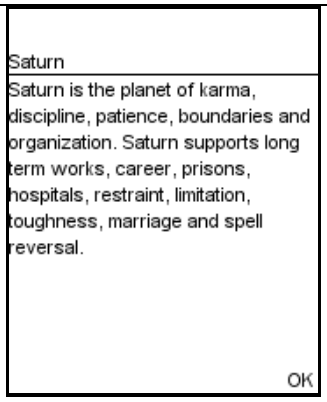

Planet Help alert in non-full-screen mode

(9)

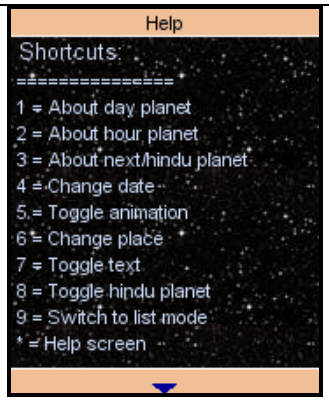

Help screen in full-screen mode

(10)

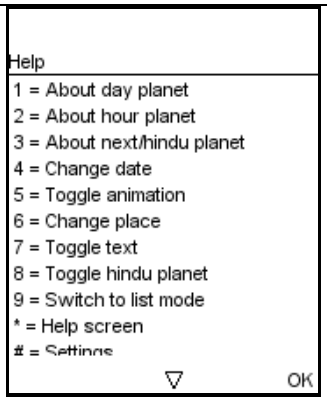

Help alert in non-full-screen mode

Planet Images

Following are the planet images used in this application:

Planet name	Image used	Glyph/Symbol used
Sun		
Moon		
Mars	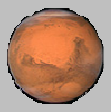	
Mercury	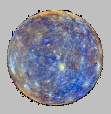	
Jupiter		
Venus		
Saturn		
Rahu		
Gulika	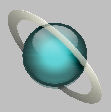	
Yamakantaka	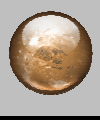	

Miscellaneous

Articles worth reading:

Wikipedia - Planetary Hours:
`http://en.wikipedia.org/wiki/Planetary_hours`
MysticWays – Planetary Hours:
`https://mysticways.wiki.zoho.com/Planetary-Hours.html`
Examiner – How to calculate planetary hours:
`http://www.examiner.com/article/how-to-calculate-planetary-hours`
A Treatise on Planetary Hours:
`http://www.astronor.com/hours.htm`
Lunarium – Planetary hours and days:
`http://www.lunarium.co.uk/articles/planetary-hours-and-days.jsp`
NeoAGRIPPA – Magick planetary hours and days:
`http://www.neoagrippa.com/magick-hours.html`

[Table – 3]

END OF USER MANUAL

THE HEKHALOT LITERATURE AND SHAMANISM

James R. Davila

Society of Biblical Literature, Atlanta, 1994, pp. 767-89.

Abbreviations available at (http://www.sbl-site.org/scripts/SBL/Publications/SBL-pubs-JBL-inst.html).

<0A> = A, ring (as in "<0A>ngstrom")
<`'c> = c with hacek
<:e> = schwa (usually written as an upside-down "e")
<-o> = vowel with a macron over it
----- = start of notes to preceding paragraph
<1> = note 1 etc.
===== = resume text after notes
*****
text
***** = block quotation of translated text
=====

INTRODUCTION<1>

The Hekhalot literature is a bizarre conglomeration of Jewish esoteric and revelatory texts produced sometime between late antiquity and the early Middle Ages. The documents have strong connections with earlier apocalyptic and gnostic literature and claim to describe the self-induced spiritual experiences of the "descenders to the chariot" that permitted these men to view Ezekiel's chariot vision (the Merkavah) for themselves, as well as to gain control of angels and a perfect mastery of Torah through theurgy. This material is of particular interest for the study of divine mediation and mystical/revelatory experiences, because the Hekhalot documents claim to detail actual practices used to reach trance states, gain revelations, and interact with divine mediators.

<1>My thanks to Central College for a research and development grant that helped make this study possible. The textual basis of the Hekhalot literature for this paper is found in Peter Schäfer et al., *Synopse zur Hekhalot-Literatur* (Tübingen: Mohr [Siebeck], 1981); Schäfer, *Geniza-Fragmente zur Hekhalot-Literatur* (Tübingen: Mohr [Siebeck], 1984); and (for *3 Enoch*) Hugo Odeberg, *3 Enoch, or the Hebrew Book of Enoch* (New York: Ktav, 1973 [orig. pub. 1928]). The citation "para(s)." plus a number refers to paragraph numbers in the _Synopse_ unless otherwise indicated. For 3 Enoch, Odeberg's chapter and verse numbers are given, followed by the corresponding paragraph numbers of the _Synopse_ in parentheses. The citation G with a number (e.g., G8) refers to the numbers assigned to the Geniza fragments in _Geniza-Fragmente_. This paper divides the _Synopse_ (both Hekhalot and related texts) into the following macroforms:
3 Enoch (paras. 1-79);
Hekhalot Rabbati (paras. 81-121, 152-54, 156-73, 189-96, 198-277);
Sar Torah (paras. 281-306);
Hekhalot Zutarti (roughly paras. 335-74, 407-26);
Magic Book (paras. 489-95);
Ma‘aseh Merkavah (paras. 544-96);
arba de Moshe (paras. 598-622, cf. paras. 640-50);
Sar Panim (paras. 623-39);
Merkavah Rabba (paras. 655-708);
Seder Rabba de Bereshit (paras. 743-853 and parallels).
These divisions are for convenience only and do not imply a theoretical statement about the textual boundaries of the Hekhalot literature.

=====

Philip Alexander has drawn on anthropological works on shamanism to illuminate some material in the Hekhalot literature.<2> This paper follows up his observation in depth by analyzing the

Hekhalot literature from the perspective of the anthropological study of shamanism. The study of the Hekhalot literature raises the obvious question of whether and to what degree the texts reflect actual mystical experiences. Two approaches have developed on this issue. Some scholars, such as Gershom Scholem, Philip Alexander, and Christopher R. A. Morray-Jones, understand the Hekhalot texts to describe actual theurgical practices and typical visionary experiences of the group that produced the documents.<3> Others, such as David Halperin, see the Hekhalot traditions as primarily exegetical. Halperin reconstructs a tradition of synagogue exegesis associated with Shavuot sermons that he believes generated the traditions found in the Hekhalot literature. He allows for the possibility that the writers sometimes had visionary experiences or "hallucinations," but he sees the major developments as literary.<4>

<2>Philip S. Alexander, "The Historical Setting of the Hebrew Book of Enoch," _JJS_ 28 (1977) 156-80, esp. 169-73.

<3>Scholem, _Jewish Gnosticism, Merkabah Mysticism, and Talmudic Tradition_ (2nd ed.; New York: Jewish Theological Seminary of America, 1965); Alexander, "Historical Setting" (n. 2); Morray-Jones, "Paradise Revisited (2 Cor 12:1-12): The Jewish Mystical Background of Paul's Apostolate," _HTR_ 86 (1993) 177-217, 265-92. I take no position in this paper on the date of composition and redaction of the Hekhalot literature or on its precise relationship to Second Temple apocalyptic and esoteric literature (on the latter question, see the discussion in the last two sections of this article).

<4>Halperin, _Faces of the Chariot: Early Jewish Responses to Ezekiel's Vision_ (Tübingen: Mohr [Siebeck], 1988). See especially Halperin's comments on p. 441. See also n. 57 below.

=====

This exegetical approach to the Hekhalot materials has much to commend it. Halperin has traced the interpretation of Ezekiel 1 and related passages through many centuries and has illuminated this exegetical tradition a great deal. I believe, however, that more can be done with the experiential element in the texts and that the concept of "Merkavah mysticism" has some reality behind it. However, the term "mysticism" seems to me to be something of a misnomer when applied to the esotericism found in the Hekhalot literature. Our understanding of these documents can be advanced by focusing on shamanism rather than mysticism as a paradigm for what they claim to be about. In order to follow up this assertion it is necessary to define a number of terms and draw some important distinctions. First, there is "mysticism." Evelyn Underhill, in an old but still useful work, defined it as "the expression of the innate tendency of the human spirit towards complete harmony with the transcendental order; whatever be the theological formula under which that order is understood. This tendency, in great mystics, gradually captures the whole field of consciousness; it dominates their life and, in the experience called 'mystic union,' attains its end." The goal of mysticism, then, is union of the soul with the Absolute. Although this union is an absorption of an individual into the divine, the unitive life of the highest mystics is generally intensely social: they seek to bring the benefits of their experience into their community.<5>

<5>Underhill, *Mysticism: A Study in the Nature and Development of Man's Spiritual Consciousness* (New York/Ontario: Meridian, 1974 [1st ed. 1911]) xiv, 428-32. I am well aware that "mysticism" is often used in the more general sense of esoteric spiritual experience. For my purposes it is more useful to use the term in the restricted sense of mystical union. For detailed discussions see Ileana Marcoulesco, "Mystical Union," and Louis Duprè, "Mysticism," *Encyclopedia of Religion*, ed. Mircea Eliade, vol. 10 (New York/London: Macmillan, 1987) 239-45 and 245-61, respectively.

=====

Underhill contrasts mysticism with a closely related, but in her opinion, inferior form of esotericism -- magic. She says that magic "claims to be a practical, intellectual, highly individualistic science; working towards the declared end of enlarging the sphere on which the human will can work, and obtaining experimental knowledge of planes of being usually regarded as transcendental." Magic, then, is esoteric practice by an individual that seeks to gain knowledge of and power over the supernatural realm. Underhill considers it inferior because it falls short of what she holds to be the real goal of esotericism -- the mystical union with the Absolute.<6>

<6>Underhill, *Mysticism* (n. 5) 152, 164. Again, definitions of magic are notoriously difficult, since the word "magic" is often used merely to mean religious cult that is disapproved of by the speaker. The comments of John Middleton are useful here: "Magic is usually defined subjectively rather than by any agreed-upon content. But there is a wide consensus as to what this content is. Most people in the world perform acts by which they intend to bring about certain events or conditions, whether in nature or among people, that they hold to be the consequences of these acts. If we use Western terms and assumptions, the cause and effect relationship between the act and the consequence is mystical, not scientifically validated. The acts typically comprise behavior such as manipulation of objects and recitation of verbal formulas or spells. In a given society magic may be performed by a specialist." ("Theories of Magic," *Encyclopedia of Religion*, ed. Eliade, vol. 9 [n. 5] 82-89. The quotation is on p. 82.) The definitions of Underhill and Middleton apply well to the ancient and medieval Jewish magical texts whose relationship to the Hekhalot literature will be explored later in this paper.

=====

There is, however, an intermediate stage of esoteric spiritual experience unacknowledged by Underhill. This stage, shamanism, is found, like mysticism and magic, in religious traditions all over the world. Åke Hultkrantz has described the shaman as "a social functionary who, with the help of guardian spirits, attains ecstasy in order to create a rapport with the supernatural world on behalf of his group members."<7> The shaman, then, like the mystic, achieves ecstasy, a trance state in which he or she "stands outside" the body. This ecstatic state usually involves the perception that the soul of the shaman is ascending or descending to levels outside of mundane reality. Like the magician, the shaman uses spirit intermediaries and seeks not mystical union, but esoteric knowledge and power. But, again like the mystic, the beneficiary of the esoteric experience is the community, not just the individual practitioner or clients.

<7>Hultkrantz, "A Definition of Shamanism," *Temenos*, 9 (1973) 25-37. The quotation is from p. 34. I accept Hultkrantz's description as a working definition that can, as we shall see, be widely applied cross-culturally. Space does not permit a detailed discussion of other attempts to define shamanism.

=====

The experiences described in the Hekhalot literature do not seem much like mysticism. There is no thought of mystical union. God is nearly as remote in the heavenly throne room as he is on earth. Nor is Hekhalot esotericism merely magic: it includes visionary experiences atypical of magic and often seems to be functioning in the context of a community. I propose therefore that the most illuminating framework for these experiences is shamanism. Using Hultkrantz's definition as a basis, the rest of this paper will test this approach by organizing the Hekhalot literature according to the component elements of shamanism as generally accepted by anthropologists.

BECOMING A SHAMAN

There is no one way that a person becomes convinced of his or her call to shamanhood. We can, however, make some significant generalizations about the range of experiences that lead to this conviction. First, the call may be either imposed from an external source (usually the spirits) or a voluntary decision of the future shaman. If the call is imposed, it may come from compelling dreams or revelations from the spirits, who may bring an illness upon an initiate until the initiate agrees to accept the call.<8> Or the call may be hereditary, or determined from childhood by the presence of a "shaman's mark," a special physical characteristic on the initiate's body. Hereditary or "marked" shamans usually do not resist the call.<9> If the decision is voluntary, the prospective shaman seeks out contacts with the spirits.<10>

<8>For example, the Gol'd shaman of Siberia, who was smitten with an illness until he entered into a shamanic marriage with his assisting spirit (Joan Halifax, _Shamanic Voices: A Survey of Visionary Narratives_ [New York/London: Arkana/Penguin, 1979] 121).

<9>The call of Nick Black Elk, a Native American Lakota Sioux, was hereditary: shamanism ran in his family. He was four years old when the spirits first called him. When he was nine, they struck him unconscious for twelve days, during which he received his "Great Vision" (to be discussed below) (John G. Neihardt, _Black Elk Speaks: Being the Life Story of a Holy Man of the Oglala Sioux_ [Lincoln Neb./London: University of

Nebraska, 1988 (originally published in 1932)] 18-47). Nick was one of the eleven spiritual "grandfathers" of Wallace Black Elk, who was groomed to be a shaman from childhood in accordance with a prophecy of nineteen generations before (Wallace Black Elk and William S. Lyon, _Black Elk: The Sacred Ways of a Lakota_ [San Francisco, Calif.: HarperSanFrancisco, 1990] xviii-xx, 3-15. Shamans' marks among Siberian shamans are discussed by V. N. Basilov, "Chosen by the Spirits," in _Shamanism: Soviet Studies of Traditional Religion in Siberia and Central Asia_, ed. Marjorie Mandelstam Balzer (New York/London: Sharpe, 1990) 3-48, esp. 8; N. A. Alekseev, "Shamanism among the Turkic Peoples of Siberia," in _Shamanism_, ed. Balzer, 49-109, esp. 99; L. V. Khomi<`'c>, "A Classification of Nenets Shamans," in _Shamanism in Siberia_, ed. V. Di<'o>zegi and M. Hopp<'a>l (Budapest: Akad<'e>miai Kiad<'o>, 1978) 245-53, esp. 245.

<10>For example, Sanimuinak, the Angamagsalik Inuit, who decided to become a shaman as a boy and actively sought out the spirits (Halifax, _Shamanic Voices_ [n. 8] 111).

=====

The Hekhalot literature itself does not indicate how one is chosen to become a descender to the chariot. However, a closely related and overlapping genre of literature, the physiognomic texts, seems to indicate that certain physical characteristics are required of initiates in order for them to be accepted into the group. One of these, HKRT PNYM LR' YŠM‘’L, "The Physiognomy of R. Ishmael," is a Hebrew text originally published from several manuscripts by Gershom Scholem, who dates it to the Talmudic period.<11> (I see no reason that it could not be as late as the Geonic period.) Presented as a revelation to R. Ishmael by the angel Suriah (as in the Hekhalot literature), it describes the outward physical characteristics that indicate to the initiated whether a person is righteous or wicked and what that person's fate shall be. A number of the descriptions of the righteous tend to indicate that they are numbered among the descenders to the chariot. They are repeatedly described as "meriting (from one to four) crowns" (PRI paras. 5, 12, 18, 37), which brings to mind the various references to the Great Seal and Fearsome Crown mentioned in the Hekhalot literature (e.g., paras. 318-21 = 651-54). One description indicates that the subject is "a son of two worlds" (PRI para. 4), which Scholem compares to the comment in Merkavah Rabba that the reciter of the Shi‘ur Qomah "has good in this world and rest for the world to come" (para. 705).<12> Another reads, "And if he has one (line) that stands on his forehead, thus he ascends opposite those who bind on crowns" (PRI para. 32). Scholem points out that "binders of crowns" seem to be a category of angel mentioned twice in the Hekhalot Rabbati.<13> Other passages describe the good man as exceptionally wise (PRI para. 20) and "a son of Torah" (PRI para. 31), both characteristics of those who participate in Sar Torah theurgy (see below).

<11>Scholem, "Physiognomy and Chiromancy," in _Sepher Assaf_, ed. M. D. Cassuto et al. (Jerusalem: 1953) 459-95 (Hebrew). The text is discussed on pp. 469-74 and published in Appendix B (pp. 480-87). Scholem also published another article on this text with an improved German translation that took into account a new manuscript: "Ein Fragment zur Physiognomik und Chiromantik aus der Tradition der spätantiken jüdischen Esoterik," in _Liber Amicorum: Studies in Honor of Professor Dr. C. J. Bleeker_ (Leiden: Brill, 1969) 175-93. Citations from the Physiognomy of R. Ishmael (hereafter PRI) follow the paragraphing of the latter article.

<12>Scholem, "Physiogonomy" (n. 11) 481 n. 12.

<13>Scholem, "Physiogonomy" (n. 11) 485 n. 42; cf. paras. 103, 253.

=====

A Geniza fragment (T.-S. K 21.88) with similar material, but also including astrological speculation, was published by Ithamar Gruenwald.<14> The connections between it and the Hekhalot literature are less pronounced, but it is worth noting that it has some emphasis on characters who are gifted in Torah (one can learn it twice as fast as his companions) (1a 8-9, 18; 2a 15-17).

<14>Gruenwald, "New Fragments from the Physiognomic and Chiromantic Literature," _Tarbiz_ 40 (1970-71) 301-19 (Hebrew). The text is introduced on pp. 301-304 and published on pp. 306-17.

=====

The most important physiognomic document for our purposes is a Geniza fragment (T.-S. K 21.95.L [= G12]) that begins as a Hekhalot text but includes physiognomic and astrological material.<15> Entitled SYMN +WB, "A Good Omen," it begins with an account by Rabbi Ishmael of his ascent to the chariot and describes how the angel Metatron showed him the souls of human

beings yet to be born. Essentially the same material is found in 3 Enoch 1 and 43-44 (paras. 1-2, 61-62), but in a form redactionally secondary to G12.<16> After a tour of the places of the souls of the future righteous, intermediate, and wicked, Metatron shows R. Ishmael the twelve constellations and begins reciting a horoscope:

<15>Schäfer translates and discusses the text in "Ein neues Fragment zur Metoposkopie und Chiromantik," _Hekhalot-Studien_ (Tübingen: Mohr [Siebeck] 1988) 84-95. It should also be noted that, in addition to the three documents discussed in this section, a number of medieval Jewish writers ascribed esoteric physiognomic wisdom to the descenders to the chariot (see Scholem, "Physiognomy" [n. 11] 459-68; Schäfer, "Ein neues Fragment," 84 n. 1).

<16>Schäfer, "Ein neues Fragment" (n. 15) 86-87.

=====

*****

He who is born in the constellation of Libra, on the first day, in Jupiter or in the moon: when he, the child, is born in these two hours, he is only born little and small and sallow. And he shall have a sign on the fingers of his hands and the toes of his feet, or an extra finger [or "toe"] on his hands or on his feet. And this man shall be a ready . And three lines in (the form of) crowns are on his forehead and the middle one is broken into three, and they are wide lines. And he is one of the good. And at the age of seven months and ten days he shall become sick and shall be in hot water. They shall ascend upon him and anyone who sees him says that he shall not be saved from this. . . ." (2b 15-22)<17>

*****

17"Little and small": emending according to the suggestion of Jonas Greenfield (Schäfer, "Ein neues Fragment" [n. 15] 95 n. 58). "A ready ": emending to SWPR MHYR on the basis of the parallel expression in T.-S. K 21.88 (cf. Schäfer, "Ein neues Fragment" [n. 15] 95 n. 61).

=====

Much in this passage is obscure; however, a number of points should be noted. This text combines a Hekhalot vision with physiognomic and astrological speculation. The righteous man described here, whose character is indicated by physical markings and the time of his birth, is also (if we accept the emendation) a "ready ," that is, one skilled in Torah. Finally, the illness of his childhood is reminiscent of childhood illnesses that sometimes presage the onset of a shamanic call.
Thus, the "call" of the descenders to the chariot seems to be connected with physiognomic, and perhaps astrological, criteria, just as is sometimes true for shamans.

INITIATORY DISINTEGRATION AND REINTEGRATION

Frequently a candidate will gain shamanic powers during a visionary experience in which he or she undergoes some form of death or personal destruction and disintegration at the hands of divine beings, followed by a corresponding resurrection or reintegration that purges and gives a qualitatively different life to the initiate. For example, the Siberian (Tagvi Samoyed) Sereptie, in his long and arduous initiatory vision (on which see below), was at one point reduced to a skeleton and then was "forged" with a hammer and anvil.<18> Autdaruta, an Inuit initiate, had a vision in which he was eaten by a bear and then was vomited up, having gained power over the spirits.<19> Nick Black Elk, in the narrative of his Great Vision (discussed below), describes what seems to be an initiatory transformation: "I saw that I was painted red all over, and my joints were painted black, with white stripes between the joints. My bay had lightning stripes all over him and his mane was cloud. And when I breathed, my breath was lightning."<20>

<18>A. A. Popov, "How Sereptie Djaruoskin of the Nganasans (Tagvi Samoyeds) Became a Shaman," in _Popular Beliefs and Folklore Tradition in Siberia_, ed. V. Di<'o>zegi (Bloomington: Indiana University, 1968) 137-45. The forging episode is on p. 142.

<19>Halifax, _Shamanic Voices_ (n. 8) 108-109. For a cross-cultural overview of initiatory disintegrations and reintegrations see Mircea Eliade, _Shamanism: Archaic Techniques of Ecstacy_ (rev. ed; Princeton N. J.: University Press, 1964) 33-66.

<20>Niehardt, _Black Elk Speaks_ (n. 9) 44. Initiatory disintegration and reintegration is much more common in Arctic (Inuit and Siberian) and Australian shamanism than in Native American shamanism. Daniel Merkur suggests that this experience is a form of anxiety attack generated by sensory deprivation (e.g., "kayak-angst" among the Inuit), and that perhaps the natural environment in the Arctic and Australia may be more conducive to sensory deprivation than the natural environment normally experienced by Native Americans (_Becoming Half Hidden: Shamanism and Initiation Among the Inuit_ [Stockholm Studies in Comparative Religion 24; Stockholm: Almqvist & Wiksell, 1985] 177-98, esp. n. 89).

=====

The clearest example of an initiatory disintegration and reintegration in the Hekhalot literature is found in one of its latest strata: the description of the transformation of the mortal Enoch into the angel Metatron in 3 Enoch 3-15 (paras. 4-19). Enoch's experience is much like that of the shamans:

*****

As soon as the Holy One, blessed be He, took me to serve the throne of glory, the wheels of the chariot, and all the needs of the Shekhinah, at once my flesh was changed into flame, my tendons into a fire of glowing heat, my bones to glowing juniper coals, my eyelids to radiance of lightningbolts, my eyeballs to torches of fire, the hair of my head to glowing heat and flame, all my limbs to wings of burning fire, and my bodily frame to scorching fire. On my right were hewers of fiery flames, on my left torches were burning. There blew around me wind, storm, and tempest, and the noise of earthquake upon earthquake was in front of me and behind me. (15:1b-2; para. 19)

*****

The apotheosis of Enoch in this passage is clearly a literary event, not necessarily meant to describe the experience or potential experience of a descender to the chariot. Nevertheless, it provides an important context for difficult texts in earlier strata of the Hekhalot literature. The following passage from the Hekhalot Rabbati is a case in point. It describes the effect that the vision of God on his throne has on one who sees it:

*****

And the eyes of every creature are unable to gaze on Him, neither eyes of flesh and blood nor the eyes of His attendants. And the one who gazes on Him and peers and sees Him, _flashbacks_ seize his eyeballs and his eyeballs emit and bring forth torches of fire and they scorch and burn him. The fire that goes forth from the man who gazes burns him and scorches him. For what reason? Because of the likeness of the eyes of the shirt of ZHRRY<)>L YHWH, God of Israel, who is garlanded and comes onto the throne of glory. . . . For with six voices the _beings_ who carry His throne of glory sing, the cherubim and the ophannim and the holy living creatures, with voice after voice that is exalted over its companion and that is modulated before Him.

The voice of the first: whoever hears it immediately moans and prostrates himself. The voice of the second: whoever listens to it immediately gets lost and does not return again. The voice of the third: whoever hears it is seized by convulsion and dies immediately. The voice of the fourth: whoever listens to it -- immediately the skull of his head, as well as his frame, is shattered, and most of the heads of his ribs are torn out. The voice of the fifth: whoever hears it is immediately poured out like a ladle and it dissolves all of him into blood. The voice of the sixth: whoever listens to it -- immediately skipping seizes his heart and his heart shakes and overturns his bowels and it dissolves his gall inside him like water. (paras. 102-104 [cf. para. 159])

*****

A related passage appears in the Hekhalot Zutarti. R. Ishmael, speaking of the obscure angel MGH(Y)SšH or MN<.H>šH, reports:

*****

And he stands at the first gate and ministers at the great gate. When I saw him, my hands and feet were burned and I was standing without hands and feet until PNYYWN the prince from among the heavenly attendants appeared to me before the throne of glory opposite the inner room of the

seraphim, whose name is like His name, and it is one name. (para. 420 [cf. G8.2a. 37-41])
*****
It has been recognized by Christopher Morray-Jones that these three passages should be interpreted together. "The meaning must be that the vision of the garment of the Glory, which embodies the name of God, involves a transformation of the mystic's body into fire, a process which is terrifyingly dangerous, even fatal, should he prove unworthy."<21> Thus, the descender to the chariot undergoes a personal destruction and resurrection as part of the process of gaining his power to function in the supernatural world.

<21>Morray Jones, "Transformational Mysticism in the Apocalyptic-Merkabah Tradition," _JJS_ 43 (1992) 1-31. The quotation is on p. 25.

=====

SHAMANIC TECHNIQUES

Shamans reach the state that gives them access to the supernatural world in a variety of ways. A very common way is by ingesting mind-altering drugs of various types.<22> Another common method is to listen to the protracted pounding of a drum.<23> Less direct methods are also widely practiced. These include various forms of isolation and self-denial, such as fasting, solitary confinement, celibacy, dietary and purity restrictions, and protracted prayer. Igjugarjuk, a Caribou Inuit shaman, claims to have been isolated by his mentor in a small snow hut where he fasted and meditated in the cold, drinking only a little water twice, for thirty days. After his initiatory vision (see below) he continued a rigorous regime involving a special diet and celibacy.<24> Leonard Crow Dog, a Native American Sioux shaman, describes in detail the process of his first vision quest. He participated in a sweat lodge ceremony for spiritual cleansing, then was taken to a fasting place of his family's, where he was wrapped naked in a blanket and left in a hole to fast and pray alone for two days (an adult shaman will fast four or more days).<25> Wallace Black Elk also frequently describes both the sweat lodge ("stone-people-lodge") ceremony and the vision quest.<26> Ascetic practices by Japanese shamans are especially prevalent among those who actively seek shamanhood rather than being called by a deity. These practices include fasting and dietary restrictions of various kinds, seclusion in a dark place, walking pilgrimages between sacred places, and rigorous regimes of immersion and bathing in ice-cold water. These disciplines, especially the endurance of cold, eventually fill the shaman with heat and spiritual might.<27>

<22>See, most recently, Michael Ripinsky-Naxon, _The Nature of Shamanism: Substance and Function of a Religious Metaphor_ (Albany, N.Y.: State University of New York, 1993).
<23>Eliade, _Shamanism_ (n. 19) 168-80.
<24>Halifax, _Shamanic Voices_ (n. 8) 65-68.
<25>Halifax, _Shamanic Voices_ (n. 8) 76-84.
<26>E.g., Black Elk and Lyon, _Black Elk_ (n. 9) 47-48, 60-66, 67-86, 138-170.
<27>Carmen Blacker, _The Catalpa Bow: A Study of Shamanistic Practices in Japan_ (2nd ed.; London/Boston: Allen & Unwin, 1986) 85-93, 98-103.

=====

The magic of song is also drawn upon by shamans in all traditions. Japanese shamans recite words of power that Carmen Blacker has divided into three categories. (1) Some words are considered to confer power on the reciter because of their meaning, such as passages in the Lotus Sutra that describe the redemptive virtue of the Bodhisattva Kannon. (2) Other words have no meaning to the reciter, but their mere recitation gives power, theoretically because of the inherent structure of the words themselves. In Japan, corrupt Sanskrit texts whose meanings are lost to all but a few scholars often serve in this category. (3) The invocation and pronunciation of divine names is also understood inherently to endue the invoker with power. These three types of recitation are normally combined with ascetic practices.<28>

<28>Blacker, _The Catalpa Bow_ (n. 27) 93-98.

=====

These categories of power words serve as a useful framework for shamanic songs in general. For example, the songs of the Siberian Evenki (Tungus) shamans often contain so much linguistically archaic material that they are unintelligible to a modern Evenki. The songs that can be understood (either through the linguistic knowledge of the researcher or because they are sung in a more modern form by a literate speaker) clearly derive power from their content. Space allows for only a single example, the first part of a song sung during the Evenki ceremony of "searching for souls of the sick." The shaman gathers his helping spirits and he goes down the shaman's river, but encounters difficulties and is forced to retreat temporarily. The entire song is about four times the length of this excerpt and contains lines unintelligible to the translator and his informants.

*****

Go another way! Go another way! / Go another way! Go another way! / <`'c>in^{e}k^{e} Birds have sent [him off] / Without circling / He went well inside/ Down [along the river] he started / Here he led my children [the Evenki]/ Children farther / Why do you go forward? / Come here my children! / Now there is a soul / On the sharp peak [of the mountain] of the earth / There we meet / On the wretched place of earth / There where the sharp peak [stands] / In the very middle of the earth. / At the two waterfalls [of the river] / On the third waterfall / I am held up [they catch me] / On the fourth waterfall / I am held up, / On the fifth waterfall, / I am held up / On the sixth waterfall, / I am held up / On the seventh waterfall, / I am held up / On the eighth waterfall / I am held up. / Turn round! Turn round! Turn round! / Upwards! Upwards! Upwards you go! / My dogs, my fast ones / Don't fall behind!<29>

*****

<29>G. M. Vasilevi<`'c>, "Shamanistic Songs of the Evenki (Tungus)" in _Popular Beliefs_, ed. Di<'o>szegi (n. 18) 351-72. The introductory discussion and the song in question are on pp. 351-59. The words in brackets appear to be variants from different recitations.

=====

Nothing in the Hekhalot literature indicates that the descenders to the chariot made use of psychoactive drugs to induce their visionary experiences. Nor is there any mention of their using drums. However, a somewhat similar effect may have been achieved by protracted repetition of divine names. In the Hekhalot Rabbati, when R. Nehuniah ben HaQanah suggested to his disciple R. Ishmael that the descender to the chariot must be morally perfect, R. Ishmael despaired. R. Nehuniah then had his prot<'e>g<'e> gather together the academy so that he could explain a theurgical method for experiencing the descent to the chariot (paras. 198-203). R. Ishmael continues:

*****

We came and sat before him, and the associates were a whole crowd standing on their feet, because they were seeing to the globes of fire and the torches of light that they had set as a barrier between us and them. And R. Nehuniah ben HaQanah sat and set out in order all the matters of the chariot: descent and ascent; how one who descends, descends and how one who ascends, ascends: When a man seeks to descend into the chariot, he calls on Suriah, prince of the Presence, and adjures him one hundred and twelve times by <.T>W<.T>RWSY<)>Y YWY who is called <.T>W<.T>RWSY<)>Y <.S>WR<.T>Q <.T>W<.T>RBY<)>L <.T>WPGR š<)>RWYLY<)>Y ZBWDY<)>L and ZHRRY<)>L <.T>ND<)>L and šQDHWZY<)>Y DHYBYRWN and <)>DYRYRWN YWY God of Israel. And he must be careful not to add to the one hundred and twelve times, nor to subtract from them. And if he adds or subtracts, his blood is on his own head. But his mouth must only enunciate the names and the fingers of his hands must count to one hundred and twelve. And at once he will descend into and will have authority over the chariot. (paras. 203-205)<30>

*****

<30>Cf. para. 311 (a theurgical fragment), para. 681 (Merkavah Rabba), and G19.1a. 11-25 (an incantation invoking Metatron) for parallels to this passage.

=====

Another cluster of techniques, which involve various forms of self-denial and ritual purification, is associated with many passages in the Hekhalot literature. A fairly typical example appears as an instruction of R. Akiva in the Sar Torah text that frequently follows the Hekhalot Rabbati in the manuscripts:<31>

<31>Additional passages that give descriptions of this set of praxes include a Sar Torah fragment (paras. 310-14); the Sar Panim ("The Prince of the Presence") (para. 623); the Merkavah Rabba (paras. 681-84); the Metatron incantation (G19.11-25; see n. 30 above); and the Magic Book (paras. 489, 495). The last belongs, strictly speaking, to the magical literature rather than the Hekhalot literature; but see the discussion below on the relation between these two genres. The Sar Panim contains elements of both genres, and it is not clear that it should be assigned exclusively to either. Note also that the Merkavah Rabba and the Metatron incantation include both the recitation of divine names (as per para. 204) and techniques of self-denial.

=====

*****

Let him who would join himself to the prince of Torah wash his garments and his clothes and let him immerse (in) a strict immersion as a safeguard in case of pollution. And let him dwell for twelve days in a room or in an upper chamber. Let him not go out or come in, and he must neither eat nor drink. But from evening to evening see that he eats his bread, clean bread of his own hands, and he drinks pure water, and that he does not taste any kind of vegetable. And let him insert this midrash of the prince of Torah into the prayer three times in every single day; it is after the prayer that he should pray it from its beginning to its end. And afterward, let him sit and recite during the twelve days, the days of his fasting, from morning until evening, and let him not be silent. And in every hour that he finishes it let him stand on his feet and adjure by the servants (and?) by their king, twelve times by every single prince. Afterward let him adjure every single one of them by the seal. (paras. 299-300)

*****

The next two paragraphs give a very corrupt set of angelic _nomina barbara_ to be recited.
A similar passage appears in the Ma‘aseh Merkavah:

*****

R. Ishmael said: I was thirteen years old and my heart was moved on each day that began with fasting. As soon as R. Nehuniah ben HaQanah revealed to me this mystery of Torah, Suriah, prince of the Presence, was revealed. He said to me: (As for) the prince of Torah, Yophiel is his name. Let anyone who seeks him sit forty days in fasting. Let him not eat his morsel with salt, nor let him eat any kind of filth. Let him immerse (with) twenty-four immersions. Let him not gaze on various dyed things. Let his eyes be pressed down to the earth and let him pray with all his might. Let him set his heart on his prayer, and let him seal himself with his seal and invoke twelve words. (para. 560)

*****

Paragraphs 561-64 give various prayers, _nomina barbara_, instructions, and warnings to be used and heeded by the practitioner. Then, in para. 565, R. Ishmael continues his narrative:

*****

I sought this mystery, and I sat for twelve days in fasting. As soon as I saw that I could not serve by means of fasting, I made use of the name of forty-two letters. And PRQDS, the angel of the Presence, descended in rage, so that I shrank back, falling backward. He said to me: Mortal, son of a putrid drop, son of a maggot and a worm! You made use of a great name! It has taken for you arrays of Torah! I am not giving to you until you sit for forty days. At once I stood with all my might, and I carefully invoked three letters, and he ascended. (This: B‘R‘<)> BYH GDWLT <)>TYT BYH.) And I sat forty days in fasting and I prayed three prayers at dawn, three at noon, three at the afternoon offering, and three in the evening. And I invoked twelve words on every

single one. And for the last day I prayed three (times) and invoked and PRQDS, the angel of the Presence, descended, and with him were angels of mercy.
And they placed wisdom in the heart of R. Ishmael.
*****
Songs also play a crucial role in the esoteric practices described in the Hekhalot literature, which is permeated with what Scholem calls "numinous hymns."<32> The Hekhalot Rabbati begins with R. Ishmael's question, "What are these songs that one recites who seeks to observe the vision of the chariot so as to descend safely and to ascend safely?" (para. 81). Starting in para. 94, songs of the angels who attend the throne of God are given. This collection of songs concludes, "R. Ishmael said: R. Akiva heard all these songs when he descended to the chariot. He seized and learned them from before the throne of glory, for His attendants were singing before it" (para. 106). Near the end of the Hekhalot Rabbati we are given a set of songs that are recited daily by the throne of glory, which the descender to the chariot should also sing (paras. 251-57 = 260-66). The Ma‘aseh Merkavah begins with R. Ishmael requesting "a prayer by which a man prays the praise of RWZYY YHWH God of Israel" (para. 544).

<32>Scholem, _Jewish Gnosticism_ (n. 3) 21.

=====
There are countless examples of these songs in the Hekhalot literature. Space permits the citation of only two in their entirety, both from the Ma‘aseh Merkavah, and both chosen to show the correspondence of Merkavah hymns to the canons of shamanic hymns established above. The first is a prayer revealed by R. Nehuniah to R. Ishmael for protection from the angels who stand in the heavenly throne room. The other is the second in a series of five hymns at the end of the work.
*****
Blessed are You, YY' my God and my Former, great and fearsome, living forever, magnificent over the chariot. Who is like You, magnificent on high? Give me success in all my limbs and I will meditate on the gates of wisdom, I will search in the ways of understanding, I will watch closely the chambers of Torah, I will meditate on the treasuries of blessing, and they shall be treasured up for me, for wisdom is before You. And save me from all the enraged ones who stand before You and let them love me before You. And I know that Your holiness is forever, and I bless the holiness of Your name forever, and I sanctify Your great name. And let it be a great seal upon the limbs of my body, as it is written, "Holy, holy, holy" (Isa 6:3). Blessed are you YHWH who live forever. (para. 569)
*****
*****
You are declared holy, God of heaven and earth,
Lord of Lords,
Magnificent One of magnificent ones,
God of the cherubim,
Rider of the cherubim.
God of hosts,
And His rulership is over the hosts.
God of the attendants,
And His name is declared holy over the attendants.
He is His name and His name is He.
He is in He and His name is in His name.
A song is His name and His name is a song.
Z‘WPH Z‘P ZW‘Y ZY‘ <)>HSY HWHSYN RMYY YHH HW<)> RGš BRQ <)><.T>G<)>H HW<)> <.H>YL<)>H <)>HY <)>H HW<)> HW<)>B DRY ‘YL RHY RS ‘L DRW ZRYZ Yš` WYš` ZRYZ. Eye to eye, strength in strength, might in might, greatness in greatness, support in support, poor in poor, shadow "in the shadow of šDY he will take refuge." (Ps 91:1). You are declared holy, King of the world, since everything depends on Your arm and all declare praise to

Your name, for You are the Lord of the worlds and there is none like You in all the worlds. Blessed are You YY`, the holy One in the chariot, rider of cherubim." (para. 588)
*****
Thus the techniques of the descenders to the chariot as described in the Hekhalot literature conform well to the techniques used by shamans as established by anthropologists. These include the use of fasting, isolation and sensory deprivation, purity rituals, extended prayer, and singing. The Merkavah hymns, like shamanic hymns, may derive their power from their content, from the divine names recited in them, or from the unintelligible sounds pronounced in them.

CONTROL OF THE SPIRITS

One of the central functions of the shaman is to control spirits. Almost every other shamanic activity depends on this control. At the end of his ordeal in the snow hut, Igjugarjuk was visited by a spirit in the form of a beautiful woman who came as a sign that he was to become a shaman.<33> Leonard Crow Dog, near the end of his vision quest, was translated to a prairie in another world, where he was visited, empowered, and admonished by spirits.<34> Wallace Black Elk interacted with various spirits in his work as a shaman.<35> Blacker describes four types of spirits with which Japanese shamans have to do: sacred powers in the physical and human world (kami), souls of dead people (tama), neglected and malevolent human ghosts, and "witch animals" who parasitically possess human beings.<36>

<33>Halifax, _Shamanic Voices_ (n. 8) 67.
<34>Halifax, _Shamanic Voices_ (n. 8) 85.
<35>E.g., Black Elk and Lyon, _Black Elk_ (n. 9) chs. 6, 8-10.
<36>Blacker, _The Catalpa Bow_ (n. 27) chs. 2-3.
=====
The control of spirits (almost always angels) is also central to the practices attributed to the descenders to the chariot. Indeed, it is not too much to say that this power is the linchpin that holds together the disparate praxes and concepts in the Hekhalot literature. Nearly every passage cited in the previous section associates the methods described with the imposition of human will on angels. In para. 204, the chanting of the divine names summoned the angel Suriah as a guide for the descent to the chariot. In paras. 299-303 the Sar Torah initiate was instructed to call on the angels in order to obtain, immediately and without effort, the knowledge of Torah that is normally acquired only after years of arduous study. In paras. 560-65 R. Ishmael compelled the angelic prince of Torah, with a good deal of difficulty, to give him wisdom (apparently, again, knowledge of Torah without study). Many other passages deal with the control of angels, but these are representative.

THE OTHERWORLDLY JOURNEY

Perhaps the best-known element of shamanic experience is the alleged ability, either as a free soul or in bodily form, to journey to other realms of existence not materially connected to our world. Eliade summarizes the cosmology of shamanism in terms that are nearly universally cross-culturally valid: "the universe in general is conceived as having three levels -- sky, earth, underworld -- connected by a central axis."<37> The latter is usually pictured as a tree growing through the three layers (the "world-tree") or as a mountain (the "cosmic mountain"). The shaman, who originates in the middle realm, our earth, travels to either or both of the other levels. Often the upper and lower realms are subdivided into (frequently seven or nine) layers.

<37>Eliade, _Shamanism_ (n. 19) 259. All of ch. 8 of this book deals with shamanic cosmology.
=====
The example from the Arctic chosen here is somewhat atypical for Siberian shamanism, in that the initiate was repeatedly tested by the spirits during the course of his adventure, rather than simply

being guided by them. But this and other features of the narrative are strikingly similar to the experiences ascribed to the descenders to the chariot, making the initiatory vision of the Tagvi Samoyed shaman Sereptie of special interest to us. His first-person account describes how, when he was preparing to fell a tree to make a sledge, the tree was transformed into the world tree, from which a guiding spirit emerged and accosted him. With the spirit he descended through a hole into the underworld. He was led through six tents, while the spirit demanded that he explain numerous beings and phenomena encountered along the way. In the sixth he entered as a skeleton and was "forged" into a shaman. Sereptie and the spirit reached two more tents, then the spirit announced that Sereptie must find his way alone for the rest of the journey. He befriended a female spirit who answered some of his questions and tested him further. Finally, he snatched a stone from the underworld, and then revived near the root of the tree he was about to cut down, having been fully instructed as a shaman.<38>

<38>Popov, "How Sereptie" (n. 18) 137-45.

=====

In his "Great Vision" (see n. 9) Nick Black Elk was taken to the upper world on a cloud. He was introduced to his six "Grandfathers," the Powers of the World (the spirits of the four cardinal points, the sky, and the earth) who came to him in the form of horses. They showed him the future tribulations of his people during his lifetime and equipped him with various shamanic powers with which to aid them. At one point he seems to have replanted the world tree (p. 34), and later he found himself on the cosmic mountain looking down on the sacred hoops of many peoples, with the world tree growing in the center. After his intiatory transformation he was returned to earth.<39>

<39>Niehardt and Black Elk, _Black Elk Speaks_ (n. 9) 20-47. Otherworldly visionary journeys are not characteristic of Japanese shamanism, although Blacker argues the likelihood that they were much more common in the past. She relates one visionary journey to heaven and hell reported by Deguchi Onisabur<-o>, a founder of a popular religious movement. His experience took place in 1898 (see _The Catalpa Bow_ [n. 27] ch. 10). Rather than a world tree, a cosmic mountain seems to be found in Japanese cosmology (ibid. ch. 4).

=====

Otherworldly journeys are also described frequently in the Hekhalot literature. In the beginning of the story of the ten martyrs in the Hekhalot Rabbati R. Ishmael relates that Rome ordered the arrest of some of the sages and that R. Nehuniah "stood and made me descend to the chariot." There the angel Suriah explained the negotiations between Sammael, the angelic prince of Rome, and the heavenly law court, and assured R. Ishmael that the situation was well in hand. R. Ishmael then returned and related the news to his companions, who promptly threw a party to celebrate (paras. 107-11).

The longest and most detailed description of the descent to the chariot is in R. Nehuniah's instructions to the academy in the Hekhalot Rabbati. After explaining how to summon the angel Suriah (para. 204, translated above, p. 12), he described how God sits enthroned in the center of the seven concentric palaces. Eight angels guarding the gate of each palace must be shown the proper seal (i.e., a _nomen barbarum_) before letting the descender to the chariot pass. The angels and seals for each gate are listed. In particular, the monstrous nature of the angels guarding the sixth and seventh palaces is belabored in horrific detail. However, the descender to the chariot who follows instructions exactly will pass through every obstacle to be welcomed before the throne of God and allowed to observe the angelic liturgy (paras. 205-37).<40>

<40>Paragraphs 224-29, missing in an important Geniza fragment, are a later addition to the narrative that purports to explain some of the strange behavior of the guardians of the sixth palace. Although in paras. 205-37 R. Nehuniah was clearly describing an ideal descent to the chariot, the writer of paras. 224-29 misunderstood that R. Nehuniah was relating a vision as he experienced it (see Peter Schäfer, "Ein neues Hekhalot Rabbati-Fragment," _Hekhalot-Studien_ [n. 15] 96-103; Margarete Schlüter, "Die Erzählung von der Rückholung des R. Ne<.h>unya ben HaQana aus der Merkava-Schau in ihrem redaktionellen Rahmen," _FJB_ 10 [1982] 65-109).

=====
In the Hekhalot Zutarti, R. Akiva reports that "I had a vision of and observed the whole inhabited world and I saw it as it is. I ascended in a wagon of fire and gazed on the palaces of hail and I found GRWSQ<)> GRNSQ<)> that sits on MQLYLK<)>" (para. 366). Later in the same work he gives instructions for the journey to the chariot, complete with the names of the guardians of the gates of the seven palaces and the magic seals that placate them. Once one negotiates the seven gates he will be seated in the bosom of God (of whom several names are given) (paras. 413-17). In this case the goal seems to be the magical granting of a wish. R. Akiva instructs,
*****
Make your request (as follows): May there be favor from before You, YHWH God of Israel, our God and the God of our fathers. (_Nomina barbara_), may You give me grace and lovingkindness before Your throne of glory and in the sight of all Your attendants. And may You join to me all Your attendants so as to do such and such, O great, mighty, fearsome, strong, valiant, magnificent, and eminent God! (paras. 418-19)
*****
The Ma‘aseh Merkavah recounts a number of visions and ascents (not "descents") to the chariot. Summaries of a representative sampling are given here. In paras. 545-46 R. Akiva relates his ascent and vision of the celestial bridges. In paras. 554-55 he describes the vision of the innermost heavens and innermost chambers and the myriads of flaming chariots in the seven palaces. In para. 558 R. Ishmael narrates his ascent through the seven palaces, and his singing of a hymn in the seventh. In para. 595 R. Akiva tells R. Ishmael how he ascended through the seven palaces and saw what was above the heads of the seraphim who stand above the head of God. The Merkavah Rabba, after prescribing the standard praxes (paras. 681-84), describes a descent of R. Akiva during which God on his throne enthusiastically affirmed the value of these praxes for learning Torah (paras. 685-86). Shortly after this another vision of God's throne is narrated by R. Ishmael. In this vision the prince of Torah, at the behest of R. Ishmael, recited the details of the measurements of God's body (Shi‘ur Qomah). The salutary effects of reciting this teaching are also described (paras. 688-706).<41>

<41>A fragmentary account of the descent to the chariot and its perils is also found in G8. Space does not permit a detailed exposition of it here.

=====
The cosmology of the Hekhalot literature is, not suprisingly, inconsistent in detail; but in its broad outlines it conforms well to the parameters of shamanic cosmology. A description of the world tree forms an inclusio for R. Nehuniah's instructions to the academy in the Hekhalot Rabbati. R. Nehuniah prefaces his instructions with the comments,
*****
What does this character [of the descender to the chariot] resemble? A man who has a ladder inside his house on which he ascends and descends; there isn't any living creature who can prevent him. . . . I will recite before [the academy] the mysteries, the concealed things, the gradations, wonders, and the weaving of the web that is the completion of the world and on which its plaiting stands, the axle of heaven and earth, to which all the wings of the earth and inhabited world and the wings of the firmaments on high are tied, sewn, fastened, hanged, and stand. And the way of the ladder on high is that its one head is on earth and its other head is on the right foot of the throne of glory. (paras. 199, 201, cf. para. 237)
*****
Seven heavens are mentioned occasionally in the Hekhalot texts (e.g., 3 Enoch 17 = paras. 21-22), but normally the otherworld is conceived of as consisting of seven concentric palaces, with God's throne room in the innermost palace. Mention of the underworld (Gehinnom or Sheol) is also rare, and it is visited by a descender to the chariot only once: R. Ishmael was taken to see the damned souls of the wicked in 3 Enoch 44:1-6 (para. 62, cf. G12). However, lurid descriptions of the various levels of the underworld are given in the cosmological tractate Seder Rabba de Bereshit (the Greater Order of Creation), which appears in some of the manuscripts of the Hekhalot literature (see

n. 1 above). Since in the esoteric Jewish tradition the underworld is a place of torment for those eternally damned and beyond help, it may have aroused little interest among the composers of the Hekhalot literature.
The otherworldly journey, like the control of spirits, can have more than one function. In the Hekhalot Rabbati, R. Nehuniah sent R. Ishmael to the otherworld for practical information on the actions of Rome (para. 107-111). In the instruction of R. Nehuniah to the academy (paras. 198-237) the descender to the chariot is already assumed to have knowledge of Torah (he must affirm this before the angels when he arrives: paras. 234-35). The purpose of the journey is to permit the descender to experience the liturgy of the angels before God's throne (para. 236). Something similar appears to be involved in the visions of the Ma‘aseh Merkavah (e.g., para. 595). The visionary ascent in the Hekhalot Zutarti seems to be a quest for raw theurgic power (para. 419; translated above, p. 20). Finally, the visions in the Merkavah Rabba discussed above are directly connected with the theurgical use of Sar Torah traditions and the Shi‘ur Qomah material (paras. 681-706).

THE HEKHALOT LITERATURE AND JEWISH MAGIC

The question of the relation between the Hekhalot literature and Jewish magic is an important one that has not yet received much attention. Space permits only a few preliminary observations. First, the medieval manuscripts mingle Hekhalot and magical texts indiscriminately. Schäfer's Synopse includes magical works such as the <.H>arba de Moshe (Sword of Moses), the Seder Rabba de Bereshit, and the unnamed Magic Book (see n. 1 above), simply because they appear in the manuscripts he used. Indeed, it is difficult to be certain whether to define the Sar Panim as a Hekhalot or a magical document. Second, the magical literature frequently makes use of themes and ideas typical of the Hekhalot literature. For example, the Cairo Geniza amulet T.-S. K1.168 mentions the 390 firmaments, contains speculations about the throne of God and the living creatures, and mentions an angelic high priest of heaven.<42> T.-S. K 1.19, a book of miscellaneous magical recipes from the Geniza, includes a Sar Torah passage.<43> Sepher Ha-Razim (the Book of the Mysteries), a magical book reconstructed by Mordecai Margalioth and dated by him to the Talmudic period, is structured around the seven firmaments and the angels in each who can be controlled theurgically.<44> Both types of text make frequent use of _nomina barbara_, and both have some tendency to write the Tetragrammaton instead of a substitution or abbreviation. The rhetorical elements that are standard for Geniza incantations also appear in the Hekhalot literature.<45> Overall there are strong indications that closely related and perhaps overlapping groups were using each kind of texts.

<42>Lawrence H. Schiffman and Michael D. Swartz, _Hebrew and Aramaic Incantation Texts from the Cairo Geniza_ (Sheffield, England: Academic Press, 1992) 143-59. See especially lines 20-25 and 40-46, and note that the name reconstructed as [Metatron] in line 40 could also be ‘Anaphi<)>el or Michael.

<43>Joseph Naveh and Shaul Shaked, _Magic Spells and Formulae: Aramaic Incantations of Late Antiquity_ (Jerusalem: Magnes, 1993) 158-64 (Geniza 11, p. 4, ll. 7-18).

<44>Margalioth, _Sepher Ha-Razim_ (Jerusalem: Yediot Achronot, 1966) (Hebrew). The text is translated by Michael A. Morgan in _Sepher Ha-Razim: The Book of the Mysteries_ (SBLTT 25; Chico, Calif.: Scholars Press, 1983).

<45>Michael D. Swartz, "Scribal Magic and Its Rhetoric: Formal Patterns in Medieval Hebrew and Aramaic Incantation Texts from the Cairo Genizah," _HTR_ 83 (1990) 163-80, esp. 171-79. The same constellation of elements appears in a rather baroque form in Sar Panim (paras. 623-39) and sometimes elsewhere (e.g., paras. 418-20 in the Hekhalot Zutarti).

==========

This point is of some interest for our comparison of the Hekhalot literature with shamanism, inasmuch as magical healing and exorcism, two practices found frequently in shamanism, are scarcely mentioned in the Hekhalot texts.<46> The main focus of the descenders to the chariot is to gain esoteric knowledge of the otherworld along with theurgical power, especially the power to learn and teach Torah without effort. This power functions as a form of healing, since it sometimes

serves as a cure for a scholar who forgets the Torah he is taught. Nonetheless, it may be that magical healing and exorcism are neglected in the Hekhalot literature simply because they are adequately dealt with in the more general magical literature, some of which is preserved in the medieval manuscripts and Geniza fragments discussed above. In other words, context in the manuscripts, content, and the social background reconstructed in this paper all point to the Hekhalot literature being a subgenre of Jewish magical literature. I suggest that the practitioners who used Hekhalot praxes probably used the other closely related magical texts and thus may have been healers and exorcists as well.

<46>There seems to be an allusion to healing in 3 Enoch 48D:10 (para. 80). The Ma‘aseh Merkavah gives an invocation against demons who might harm the practitioner (para. 568, cf. para. 499 in the Magic Book). The end of the Sar Panim appears to be an exorcism text (para. 639).

=====

SHAMANISM AND COMMUNITY

As indicated by Hultkrantz's definition, the shaman functions in the context of a community. His definition focuses on the exoteric community, for whom the shaman functions as an intermediary in order to create a rapport between this group and the supramundane world. Usually this intermediation involves influencing the spirits to act on behalf of human beings. Sereptie, after his initiatory vision, healed people by propitiating the evil spirits tormenting them.<47> Igjugarjuk was also a healer.<48> Japanese shamans heal, give oracles of various types, and perform exorcisms.<49> Wallace Black Elk used his shamanic powers to have the spirits heal the sick, give information leading to the recovery of stolen horses and a drowned child, bring peace to the dead, and even to repair a television and a stove.<50> We can also generally speak of an esoteric community: the other shamans in the society, which would include, but often would not be limited to, the person or persons who trained a given shaman.

<47>Popov, "How Sereptie" (n. 18) 145.
<48>Halifax, _Shamanic Voices_ (n. 8) 68-70.
<49>Blacker, _The Catalpa Bow_ (n. 27) chs. 12-15.
<50>Black Elk and Lyon, _Black Elk_ (n. 9) 100-103, 159-170, 173-79.

=====

The question of the community or communities behind the Hekhalot literature is a very complex one, and space allows only some generalizations. It has been shown by Ira Chernus that the various macroforms within this literature have somewhat different views of community.<51> The Hekhalot Rabbati presents the descenders to the chariot as acting on behalf of their own esoteric community (paras. 107-11, 200-37). They are also ordered to report their visionary experiences to the Jewish community, so as to make clear the connections between the heavenly and earthly liturgical worship and to harmonize the two realms (paras. 169, 216, 218). The picture in the Sar Torah text (paras. 280-306) is similar. The Ma‘aseh Merkavah focuses on the individual and the benefits accruing to him from Sar Torah theurgy. The emphasis in the Merkavah Rabba is also on the individual, although it does speak of revealing the secrets of Sar Torah theurgy "to all Israel" (paras. 675-76). Both macroforms, I would add, show a good deal of interest in the interaction between master and disciple. G8 refers a number of times to the teachings of Hekhalot mysteries to others, including future generations. It also seems to allude to a future leader of an esoteric community in Babylon. Whether this future time is the writer's present or not remains unclear.<52> In sum, the Hekhalot literature shows significant interest in the individual practitioners presented in it, as well as in a larger community. Whether this community was an esoteric group or the exoteric totality of the Jewish people (or even the human race) has not yet been resolved. The answer may not be the same for every macroform in the corpus.

<51>Chernus, "Individual and Community in the Redaction of the Hekhalot Literature," _HUCA_ 52 (1981) 253-74.

<52>Chernus does not comment on the Hekhalot Zutarti, since apparently it was not available to him when his article was written. In general the Hekhalot Zutarti focuses on the gaining of theurgical power by the individual. Chernus sees the concerns of the Maseket Hekhalot to be similar to those of the Hekhalot Rabbati, and he declines to tackle the concept of community in 3 Enoch. Since it is widely agreed that the latter two documents are literary reformulations of Hekhalot material that are redactionally later than the other texts, I leave them out of consideration here.

=====

The only sustained effort to locate the community behind the Hekhalot literature has been made by David Halperin. He argues, on the basis of a passage found in some manuscripts of the Sar Torah text (paras. 304-305), that the ‘am h<-a>-<)><-a>re<.s>, the "people of the land," the uneducated people who were held in contempt by the rabbis, made theurgic use of the myth of the ascent of Moses to seize the Torah from heaven, and that the result was the Hekhalot literature. As Halperin admits, the term "people of the land" is not well understood, and thus is of limited use for our purposes.<53> I wish to make a proposal that is probably compatible with Halperin's reconstruction, but that approaches the problem from a different angle and provides a somewhat more focused solution. I have already suggested that the Hekhalot literature should be regarded as a subgenre of Jewish magic. It would seem to follow logically that the community behind the Hekhalot texts was at least closely related, and probably overlapped with, the community that produced the Jewish magical texts. The Geniza magical texts were produced by professional scribes who did not have a rabbinic education. They had some imperfect knowledge of the Bible and rabbinic teachings, and a wide acquaintance with Jewish folklore.<54> This description also seems to fit well the composers of the Hekhalot literature.

<53>Halperin, _Faces of the Chariot_ (n. 4) 429-46.

<54>Schiffman and Swartz, _Incantation Texts_ (n. 42) 49-52.

=====

I propose then, that the composers of the Hekhalot literature were a group of professional scribes who lacked formal rabbinic training and whose socio-economic position probably suffered as a result. They envied the superior station of the rabbis and defied them with another skill common in their own profession -- magic.<55> The "descenders to the chariot" (the only self-designation they have given us) were familiar with and no doubt transmitted, augmented, and used the Jewish magical literature. But they also developed a strain of magical praxis that from an anthropological perspective is closer to shamanism than anything else. They were, to paraphrase Hultkrantz, social functionaries who, with the help of guardian spirits, attained ecstasy in order to create a rapport with the supernatural world on behalf of the members of their group. According to their beliefs they used theurgy to compel angels to take them to the otherworld and to give them an infallible knowlege of Torah. They in turn passed on the power from their experiences to their community (which on various levels seems to have been as narrow as a circle of adepts and as broad as the human race).

<55>Thus I disagree to some extent with Peter Schäfer's description of them as "an elite post-Rabbinic group of scholars" in "The Aim and Purpose of Early Jewish Mysticism," _Hekhalot-Studien_ (n. 15) 277-95. The quotation is on p. 294. They may well have been post-Talmudic, but they seem to have seen themselves as inferior to the rabbis in education and social status.

=====

MEDIATOR FIGURES, THE HEKHALOT LITERATURE, AND SHAMANISM

The goal of this paper has been to set a single religious community or tradition that made use of many divine mediator figures within its social context. The intersection of a new method (the anthropological study of shamanism) with a relatively unmined corpus (the Hekhalot literature)

provides us with a theoretical framework through which it may be useful to filter the earlier traditions about mediator figures. The Hekhalot literature developed, at least indirectly, from traditions that are also found in Second Temple apocalyptic literature, Greco-Roman religion and magic, and gnostic literature, so it is reasonable to hope that it may illuminate the earlier texts. The anthropological approach used here has focused on descriptions of cultic praxes and revelatory experiences and the Hekhalot literature gives us much more information on these areas than any of the other corpora. The following paragraphs suggest some ways in which the approach and material in this study can contribute to our understanding of divine mediator figures in antiquity.

In the Hekhalot literature specific theurgic praxes are used to interact with divine mediators. A closer look at the praxes in the Second Temple and gnostic texts associated with otherworldly visions and communication with angelic beings may therefore be in order.<56> Ezra used fasting, prayer, and isolation to prepare to meet (summon?) the angel Uriel in 4 Ezra. Zostrianos used prayer, isolation, (heavenly) immersions, and _nomina barbara_ in association with his heavenly journey and angelic guides in the Coptic gnostic Zostrianos tractate. The Qumran texts include a physiognomic tract that allows one to determine the amount of "light" and "darkness" in (i.e., the eternal destiny of) individuals based on their physical characteristics and astrological signs (4Q186; cf. 4QMess ar). The prince of light (opposite the angel of darkness, or Belial) is clearly related to the theology behind this magical evaluation. The question of how the physiognomic material determined the relationship of individuals to this divine mediator and thereby established their status in the community may be illuminated by the use of similar texts in the Hekhalot literature.

<56>Daniel Merkur has made an interesting start in applying the social sciences (in this case, psychoanalysis) to this literature in "The Visionary Practices of Jewish Apocalyptists," _The Psychoanalytic Study of Society_, vol. 14, _Essays in Honor of Paul Parin_, ed. L. Bryce Boyer and Simon A. Grolnick (Hillsdale, N.J.: Analytic Press, 1989) 119-48; _Gnosis: An Esoteric Tradition of Mystical Visions and Unions_ (Albany, N.Y.: State University of New York, 1993) esp. chs. 1- 2, 5-7.

=====

It is interesting that the relationship between practitioner and mediator is overall rather hostile in the Hekhalot literature, no doubt due to the theurgic element central to the texts. Suriah, the Sar Torah, and the Sar Panim must be summoned correctly or the practitioner is in danger of precipitating serious violence against himself, if not causing the destruction of the world (para. 623)! Such a relationship is unusual in the earlier texts, although a good parallel is found in the Testament of Solomon in the interactions between Solomon and the demons he compelled to build the Temple in Jerusalem. Only Metatron in 3 Enoch was friendly and did not need to be controlled through magic. Whether this is because Metatron had his roots in Second Temple traditions about Enoch or because the theurgic elements have been deliberately purged from 3 Enoch, or perhaps for both reasons, is open to discussion.

The transformation of Enoch into a divine being may be the mediatorial tradition most directly illuminated by this paper. The Hekhalot literature gives us enough extra information for our anthropological analysis to suggest that, at least for the descenders to the chariot, this transformation should be set in the context of shamanic initiatory disintegration and reintegration, and thus theoretically ought to be available on some level to many or all members of the esoteric group that transmitted the traditions. Whether this was true of esoteric groups in the Second Temple period remains to be seen. Besides the early Enoch traditions (1-2 Enoch), the ascent and deification of Moses described by Ezekiel the Tragedian, the apotheosis of Melchizedek in Qumran and gnostic texts, and the transfiguration of Jesus in Mark 9 are all worthy of reexamination from this perspective.<57>

<57>Martha Himmelfarb, in _Ascent to Heaven in Jewish and Christian Apocalypses_ (New York/Oxford: Oxford University Press, 1993), which came to my attention only when this paper was nearly completed, discusses some of these traditions, as well as others not mentioned here. She takes the position that the Second Temple apocalypses should be read "not as fictionalized accounts of personal experiences but as works of fiction from start to finish" (p. 113). I take no position on this conclusion (to what is an extremely difficult

problem), but I take issue with her similar conclusions about the Hekhalot literature (pp. 108-109 and n. 53). The use of songs and repetitions of divine names to trigger a visionary journey (as per paras. 81 and 204) are standard techniques used by shamans. It is true that fasting, purification, and isolation are mentioned only in association with theurgy in the preserved Hekhalot texts, but, as in shamanism, these texts do not make a sharp distinction between the visionary journey and theurgy. The culmination of the ascent in paragraph 419 is the theurgical adjuration of God. R. Akiva descends to the chariot to confirm the efficacy of the theurgical ascesis (paras. 684-86) and to be instructed in the theurgical power of the Shi‘ur Qomah by the Sar Torah (paras. 691-705). It may be of the ascetic practices of the Hekhalot literature that "[c]ompared to the elaborate rituals of the magical papyri they are not very impressive" (p. 109), but they closely parallel shamanic practices that purport to have the same effects that are claimed in the Hekhalot literature.

=====

Finally, the role of magic in divine mediator traditions needs further exploration, and an anthropological approach may prove helpful. Larry Hurtado has argued that Christianity arose from a "mutation" within Judaism that led to the treatment of Jesus as an object of worship and devotion.<58> Some time ago Morton Smith proposed that the historical Jesus was a typical Greco-Roman magician, that veneration of Jesus as a divine being arose directly out of the magical traditions he used, and that this magical element in the Jesus tradition was for the most part purged from Christianity in the first century.<59> Since the Hekhalot literature is a tradition involving mediator figures from which the magical element was not purged, at least until very late (in 3 Enoch and Maseket Hekhalot), it may be helpful in forming a theoretical model for testing Smith's claims. Likewise, the framework of shamanism as presented by anthropologists has proved useful in studying the Israelite prophets,<60> and it may be worthwhile to apply it to the Jesus traditions. Jesus, after all, is presented in the Gospels as a person with a divine calling, if not compulsion, that temporarily drove him into the wilderness, a person who became a healer and exorcist (sometimes using magical techniques), who experienced an initiatory transformation (the transfiguration), and who ascended to heaven and achieved apotheosis. It is not impossible that what we could reasonably call a "shamanic" tradition has influenced the material about Jesus.

<58>Hurtado, _One God, One Lord: Early Christian Devotion and Ancient Jewish Monotheism_ (Philadelphia: Fortress, 1988).

<59>Smith, _Jesus the Magician_ (San Francisco: Harper & Row, 1978), esp. pp. 97-104, 125-26.

<60>Robert R. Wilson, _Prophecy and Society in Ancient Israel_ (Philadelphia: Fortress, 1980).

=====

CONCLUSIONS

In this paper I have argued that the Hekhalot literature describes praxes and experiences that correspond closely to the praxes and experiences that anthropologists report to be integral to shamanism all over the world. The writers claim to do the same things that shamans do, and they claim, as a result of their practices, to have the same experiences that shamans describe. This conceptualization of the Hekhalot literature also sets the material in an order and context where it makes sense as an organic whole. The visionary and theurgic elements both flow naturally out of the control of spirits for the good of the community. A further implication of my theory is that the Hekhalot texts contain a tradition of real praxis, not just a tradition of scriptural exegesis (although the latter is certainly true as well). The most natural understanding of the material is that it preserves at least a literary residue of actual practices and experiences.

I have also pointed to a close connection between the Hekhalot texts and Jewish magic. This connection reinforces the other indications of real praxis. The magic texts were made to be used; if the Hekhalot literature was produced in a similar context, it becomes very difficult to deny that it was used as well.

Thus, according to my reconstruction, the descenders to the chariot were a scribal group (among the ‘am h<-a>-<)><-a>re<.s>?) who resented the superior status of the rabbinic scholars, and who compensated with a brand of theurgy that they believed siphoned divine power into their own community. The constellation of practices and experiences that has sometimes been called Merkavah mysticism is better described as a form of shamanism heavily tinged with magic. These results also indicate that both anthropological approaches to intermediation between the human and

divine worlds and further study of the Hekhalot literature may give us new tools to help unlock the secrets of divine mediator traditions in antiquity.

Shi'ur Qomah

(N.B. A normal *parasang* is about 4 miles.

Regarding the 'names', only the consonants are found in the ms.)

With the help of the Rock, and [God's] salvation, with the aid of heaven; with the help of GOD we will begin and we will complete [it]. 'My help comes from GOD, who made heaven and earth' (Psalm 121:2).

I will begin to write the *Shi'ur Qomah*. All Israel has a portion of the world-to-come, as it is said: 'Your people shall all be righteous; they shall possess the land forever. They are the shoot that I planted; the work of My hands so that I may be glorified' (Isaiah 60:21).

...Rabbi Ishmael said: I saw the Ruler of the ruler of rulers, the Holy Blessed One sitting on a high and exalted throne. The [divine] soldiers stood before, to the right and to the left. The Prince of the Face [i.e. Presence], whose name is *Metatron Ruchpi, Sokoniah, Paskon, 'Itimon, the Ga'on, 'Igron, Sagron, Danigaron, Miton, Mikon, Hastas, Haskas, Sartam, Haskam, Hikron,...na, Raba, Bantaszantaf* spoke to me.

Rabbi Ishmael said: How much is the height of the body (*shi'ur qomah*) of the Holy Blessed One who is hidden from all creatures? The *parasangs* of [God's] feet fill the entire world, as it is said: 'Heaven is My throne and the earth is My footstool' (Isaiah 66:1). The height of [God's] soles is 30 million *parasangs*. [God's] right sole is called*Parsamiah Atrakat Shamah* and the left *Agomatz*. From [God's right] sole to the ankle is 150 million *parasangs*. Similarly the left. The right ankle is

called *Tzagmiah* and the left *Astamatz*. From [God's right] ankle to the knees is 190,005,200 *parasangs*. Similarly the left. The right calf is called *Kangago Mahadiyah Tasaskam* and the left*Mangahovaziyah...zaziyah*. From [God's right] knee to the thigh is 120,001,200 *parasangs*. And similarly the left. The right knee is called *Satmagatz Yehamiyi* and that of the left is called *Maghanuriyah*. The right thigh is called *Shashtastafarnisiyi* and the left is called *Tafganichaziza*. From [God's] thighs to the neck is 240 million*parasangs*. [God's] thighs are called *'Astanah...dadiyah*. On [God's] heart are placed seventy names: *Tzatz, Tzedek* ('Righteousness'), *Tzachi'el, Tzur* ('Rock'), *Tzvi*('Deer'), *Tzaddik* ('The Righteous'), *Sa'af, Sachatz, Tzeva'ot* ('Hosts'), *Shaddai* ('Almighty'), *'Elohim* ('God'), *Zan* ('Provider'), *YaH, YaH, YHVH, Tzach* ('Shining'),*Dagul* ('Distinguished'), *'Edom/'Adom* ('red'), *Sasas*, *'A', Va'a'a, 'Aya', 'Aha, Hav, YaH, Ho, Vecho, Tzatzatz,...faf, Natz, Heh, Chai* ('Living'), *Chai, Chai, Hahabav, 'Aravot* ('Skies'), *Yav, HeH, VaH, Mamam,...Nan, Havav, YaH, Yahah, Chafetz* ('Will'), *Katzetz, 'Ay, Za', Tza'a', Za', 'A'a',...Heh, Kesher* ('Connection'), *Bozach, Niter, Ya', Ya', Yod, Hon* ('Wealth'), *Fa'af, Ra'u, Yayay,...f, Vavav, Vro, Bavav, Bavav, Tatat, Bafach, Palal, Sis*, are its letters. Blessed be the name of [God's] glorious kingdom forever and ever. Blessed be the name of [God's] glorious kingdom forever and ever. Blessed be the name of [God's] glorious kingdom forever and ever.

[God's] neck 130,000,800 *parasangs*....[God's] neck is called *Sangihu Yavah Tikatz*. The circumference of [God's] head is 3,000,000,033 and a third *parasangs*, of which the tongue cannot speak nor the ear hear. *'Atar Hodariya' 'Atasya* is its name. [God's] beard is 11,500 *parasangs*. Its name is *Hadrak Samiya'*. The appearance of the cheeks is like the form of the wind/spirit (*ruach*) and like the form of the soul (*neshamah*). [And therefore,] no soul can recognise [it]. [God's body] is like beryl, the splendour of [God's] glory is luminous, awesome in the darkness, cloud and dense cloud. Surrounding it are the princes of the Face (Presence) and the *Seraphim* are before [God supplicating] as [obediently as water poured from] a pitcher. We have nothing in our hands but the names that have been revealed to us. The nose is called*Lagbagtziya'*, but *Gagtafiya'* is [also] its name. [God's] tongue [stretches] from one end of the world/universe to the other, as it is said: 'Making [God's] words known to Jacob, [God's] statutes and judgments to Israel' (Psalm 147:19). *'Asasgichu'ya'* is its name. The width of [God's] forehead is... *Masasgihu Na'yaya'* is its name. On [God's] forehead there are written seventy-two letters: *YYHV, HYH, YVH, VYH, H', HY, HY, HY, H', HH, VVH, YYHV, VH, VYHV, HH, YH, Y', H', YH, YHV', HV, HV, YYHYV, HYH, VYH, YHV, H', H', HYH, VYH*. The black of [God's] right eye 11,500 *parasangs*, and similarly, the left. The right is called *'Urik 'At Tisum* and the name of its prince is *Rechavi'el*. The left is called *'Asasagychu'ya'*. The flashes of their lights [extend] to

all creatures. The white of [God's] right eye is 20,000, and similarly the left. [God's] right tooth [sic] is called *Padranpasiya* and the left...*uktzatia*'.

From [God's] right shoulder to the left is 160,000,000 *parasangs*. The right shoulder is called *Matatgi'a' 'Angatz* and the left *Tatmahnagia'*. It [also] has another name:*Shalmahingya'*. From [God's] right arm to the left is 120,000,000. The arms are folded. The right arm is called *Gavarhazazya'tachsi* and the left *Metataghagtziku*. The fingers of [God's right] hand are 100,000,000 *parasangs* each. Similarly the left. [Those] of the right [are called] *Tatmah, Tatzmatz, Gagmavah, Gagshamash, Gagshas*and [those] of the left [are called] *Tatzmatz, Tatmah, 'Agagmatz, 'Ugmatz, Veshoshnas*. And thus you may count from the big one onwards. The palm of [God's right] hand are 40,000,000 *parasangs* and similarly the left. The name of the right is...*zaziya' 'Atgariyi* and the left is called *Shakizaziya'*. [God's] toes [on the right] are 10,000,000 *parasangs*. 2,000,000 *parasangs* for each toe. And similarly the left. [The names of those] on the right is *'Adomatz, 'Asumat, Darmanat, Kavta...,...ramon*, and [those] of the left are *Yeshnayan, Baznayan, Hatzmat, 'Ahuz, Vtahamum*. From the hands you count onwards. Therefore [God] is called 'the great, mighty, and awesome God,' as it is said: 'For GOD your God is God, [and] ruler of rulers, the trustworthy God, who keeps the covenant and love with those who love [God] and keep the divine commandments for a thousand generations' (Deuteronomy 7:9).

However, he told me the calculation of the *parasangs*. Each parasang is three *mils*, and each *mil* is ten thousand cubits. Each cubit is two spans of [God's] spans. And one of [God's] spans fills the entire world/universe (*'olam*), as it is said: 'Who measured out the waters with the hollow of the hand, and marked off the heavens with a span?' (Isaiah 40:12).

Rabbi Nathan, Rabbi Ishmael's student, says: Even [regarding] the nose he gave me an exact measurement; similarly the lip, and the cheeks. The appearance of the face and the cheeks was like the measure and the form of the soul. No creature can recognise it. Even though he gave me the measurement of the forehead, the width of the forehead is like the height of the neck. Similarly, the shoulder is like the length of the nose, the nose is like the length of the little finger. The height of the cheeks is [like] half the circumference of the head. Similarly the measure of any person. [God's] lip is like 77,0000. The name of upper lip is *Gavrahtiya'* [and] that of the lower is*Hashrayiy.* [God's] mouth is like a consuming fire' what it speaks [?]...*Sadrasa'* is its

name. What [God?] desires, the spirit in [God's] mouth speaks. The crown on [God's] head is 500,000 by 500,000; Israel is its name. On the precious stone that is between its horns are engraved [the words] 'Israel, My people, is mine. Israel, My people, is mine.' 'My beloved is shining and ruddy [...]' his head is the finest gold. His locks are wavy.[...] His eyes are like doves beside springs of water[...]. His cheeks are like beds of spices,' etc. (Song of Songs 5:10-13).

...20,000,000 *parasangs*. Anyone who does not finish with this verse is deviating [from the correct path]. 'Yielding fragrance, his lips are lilies distilling liquid myrrh. His arms are rounded gold set with jewels. His calves are pillars of alabaster[...] His speech is most sweet; he is altogether very desirable. This is my friend and my beloved' (Song of Songs 5:14-16). *'Antiyya' Tachun Yachun Good Pure Yod Yod Yod Yah Yah Yah Chasin [Ya]h YHVH* in place of *YH YH*. 'Holy, holy, holy is GOD of Hosts. The whole earth is full of [God's] glory' (Isaiah 6:3). [God's] eyebrows are like the measure of the height of the eye. The right eye is called *Hadrazolad* and the left *'Afdah Tzatziyhu*. [God's] sideburns are like the height of the forehead. That of the right is called *'Atztahiyya'* and the left *Metatotzatziya'*. Thus the total measure is 100,000,000,000 *parasangs* high and 10,000,000,000 *parasangs* wide.

Rabbi Ishmael said: When I said this thing before Rabbi Akiva, he said to me: Whoever knows the measure of the height (*shi'ur qomah*) of the Creator and the praise of the Holy Blessed One is protected from all creatures, secure in being a child of the world-to-come, and they will lengthen his days. Rabbi Ishmael said: Akiva and I are guarantors in this matter, but only if one recites this *mishnah* each day.

Blessed is GOD forever. Amen and amen. Finished.

translation of British Library ms.10675, in Martin Samuel Cohen, The Shi'ur Qomah: Texts and Recensions (Tubingen: J.C.B. Mohr (Paul Siebeck), 1985), pp.192-194.

Go back to the 'sources' page

Go to the top of this page

HOME

ספר

רפאל המלאך

הנואל לכנסת ישראל מכל צרה וצוקה. בספר הזה נקבצו

א) סגולות וקמיעות על כל צרה שלא תבוא. מאת הצדיקים הקדמונים המפורסמים בעולם ז״ע. וגם קמיע חדשה למנפה מאת המגיד הקדוש מטוריסק זצוקלה״ה זי״ע.

ב) רפואות מועילות להרבה מחלות. הן רפואות בייתיות והן רפואות רוכליות. מאותן שניתנה רשות מאת הממשלה למוכרן לכל. ונזכרות בשמותן של לשון ליטיין כדי שיוכל כל איש לקנותן.

ג) לחשים להרבה מחלות כפי המקובל מדור דור. ועוד מלבד זה נמצאו בו הרבה ענינים נחוצים מאד לכל אדם.

כל אלה חברתי אנכי הצעיר באלופי ישראל עבד לעבדי ה׳

יהודה יודל בר׳ ישראל יצחק ז״ל ראזענבערג.

החונה כעת בעיר לאדז. לפנים רב בק״ק טארלא.

מחבר הספרים ידות נדרים. שערי זהר תורה.

אליהו הנביא. חתר מגזע רבינו יהודה החסיד זצוקלה״ה.

נדפס בהוצאות המו״ס ר׳ יצחק שלאמאוויץ מעיר לאדז.

פיעטרקוב

בדפוס הנגיד מו״ה שלמה בעלכאטאווסקי נ״י.

שנת תרע״א לפ״ק

ב״ה;יצא לאור עכשיו לטובת אחינו בני ישראל ע״י

הרב אשר אנשיל קרויז

רב דקהל ראצפערט - פה ווילי׳אמסבורג

נכד להגה״ק מופת הדור, פועל ישועות ברפואות של רפאל המלאך כקש״ת מוה״ר אשר אנשיל יונגרייז ב׳ מנוחת אשר מטשענגער זי״ע;

שנת....ברפאל הזה סגולה ורפואה....תשל״ב לפ״ק

בס"ד ראש חודש אדר תשל"ב לפ"ק

צו מיינע טייערע בריידער יחי'

איך וויל אייך דא אויפקלערן עטלעכע ענינים וועגן דעם חייליגן ספר "רפאל-המלאך" און איך שרייב די עטלעכע שורות אין אידיש, כדי יעדער זאל עס קענען פארשטיין.

נאך מיט איבער 20 יארן צוריק האב איך שוין געלאזט אפדרוקן דעם דאזיגן ספר מיטן נאמען "רפאל-המלאך" וואס דער נאמען אליין באוויזט שוין די גרויסקייט און וויכטיגקייט פונם אינהאלט, און טאקע דערפאר וויל עס איז א גרויסע סגולה דאס צו האלטן אין חויז, האב איך באשלאסן עס נאך אמאל צו לאזן אידערוקן און זיי פארשפרייטן צווישן מייענע בריידער יחי' כדי יעדער זאל דעם חייליגן ספר קענען ארויסנשטעלן צווישן זיינע ספרים, און דער גרויסער זכות פון די חייליגע מלאכים און די צדיקים וועלכע ווערן דערמאנט אין דעם ספר, זאל מגין זיין אויף יעדן איינעם און ברענגען אין זיין חויז סיל שפע ברכה והצלחה, ישועות און רפואות.

אזוי ווי מיין חייליגער זיידע פון טשענגער (נאך וועם איך רוף זיך)וועלכער איז געווען פאררעכנט אלס דער גרעסטער בעל מופת אין אונגארן איז זיין דור, וואס ער האט אויך געהיילט טויזנטער קראנקע מיט די רעצעפטן און רפואות וואס ער אליין האט אנגעשריבן,עס איז נאך יעצט אויך פארבליבן איינס פון זיינע " ספר--הרפואות" וואס ער אליין האט עס געשריבן און א טייל הערפון האט ער מקבל געווען פערזענלעך פון "מלאך-רפאל" אליין,ווי עס ווערט געברענגט אין די סיפורים וואס זענען שוין פון לאנג צוריק געדרוקט געווארן אין לשון הקודש, און איך האלט זיי יעצט בקרוב אי"ה ביים ארויסגעבן אויך איבערזעצן אויף אידיש. עס ווערן דארט געברענגט זייער פיל וואונדערלעכע סיפורים און מופתים, בלויז 1 סיפור וויל איך איך דא ברענגען בקיצור, וויל עס האט א שטיקל שייכות צו "רפאל-המלאך";

(סיפור נ"א) <u>דער רבי באקומט רעצעפטן פון מלאך-רפאל</u>

ווען דער מחבר פון דעם בארימטן ספר "מנוחת אשר" איז געווארן מרא דאתרא אין שטאט טשענגער איז ער געזעסן און געלערנט יומם ולילה מיט א אויסערגעווענלעכע = התמדה, ער האט נישט געוואלט מבטל זיין קיין איין רגע פון ליימוד התורה,אפילו די רביצין, די טאכטער פון דעם גרויסן גאון און צדיק פון מאטערסדארף מוה"ר ר' מאיר אלמאשדער זצוק"ל האט אים נישט געטארט מפסיק זיין, אויב עמיצער איז געקומען צום רבי'ן וועגן אן ענין וואס די רביצין האט פארשטאנען אז עס איז נישט גאר וויכטיג האט מען אים נישט אריינגעלאזט.

אמאל ווען דער טשענגערער צדיק איז געזעסן און געלערנט אין זיין ספרים-צימער כדרכו בקודש, איז געקומען אין זיין הויז איינער וועלכער איז געווען נישט ווי אלע אנדערע וואס פלעגן צו קומען צום רבי'ן פון נאהנט און וויט,און קיינער האט אים נישט געקענט, ער האט נאר געזאגט אז ער איז געקומען אין א גאר וויכטיגע שליחות צום רבי'ן, דערנאך ווען די רביצין און דער גבאי האט אים געהייסן אביסעל ווארטן, איז ער פלוצים אריין צום רבי'ן און געזאגט; איך בין געקומען צום רבי'ן אין שליחות איבערצוגעבן א וויכטיגע רפואה, און דער שליח האט אויפן לאנגן ספרים טיש אויפגעשריבן די רעצעפט און א סך אנדערע רפואות וואס קיינער האט עס גארנישט געקענט לייענען, ער האט איבערגעלאזט א ברכה און ער איז גלייך נעלם געווארן.

פאר די רביצין איז די זאך נישט שטארק געפעלן געווארן, וויל גאנצע טיש איז געווען אנגעשריבן מיט אזא טינט וואס זי האט נישט געקענט דאס אפריניגן האט דער טשענגערער רבי זי באראוהיגט אז ער וועט עס ריין מאכן, און אזוי ווי ער האט דעם כתב איבערגעשריבן אין א ספר איז עס באלד פון זיך אליין אפגעמעקט געווארן און די טיש איז געווארן אזוי ריין ווי פריער.

דעם אנדערן טאג גאנץ פרי קומט אן איז חויף פון טשענגערער רבי'ן א וואגן וואס איז געווען אינגאנצן באדעקט מיט זילבער, און פון דארטן האט מען ארויסגע - נומען א חולה און אים געברענגט צום רבי'ן איז שטוב אריין, דער חולה האט געהאט א זייער שטארקע מיט קראנקהייט אז ער האט נישט געקענט שטיין אויף זיי. דער חולה איז געווען א גרויסער גראף וואס ער איז שוין אויסגעווען ביי די גרעסטע רופאים דאקטוירעס און מיט שפעציאליסטן, בעדער און קור-ערטער און עס איז ווי געווען.

אזוי ווי ער האט שוין א סך געהערט פון דעם גרויסן פועל ישועות ורפואות דעם אידישן רבי'ן פון טשענגער אז ער גיט רפואות און ביי אים ווערט מען געהאלפן האט זיך דער גראף באין ברירה געמוזט אונטערגעבן און קומען קיין טשענגער,ווי ער וויל טאקע אויף זיך אליין זען אויב די זאך איז טאקע ריכטיג, און ער אליין האט טאקע געבעטן אז דער רבי זאל אים געבן א רפואה,

דער טשענגערער רבי האט מיט זיין תמימות געטראכט, און ער האט ביים ערשטן מינוט נישט געווייסט וואס פאר א רפואה אים צו געבן, איז אים געקומען דער געדאנק גלייך, דאס ער זאל אים געבן די רפואה וואס דער שליח האט אויפן טיש אויפגעשריבן האט דער רבי געהייסן אז מען זאל גלייך ברענגען די מעדצינן פון אפטייק און דאס געבן דעם גראף, ווען דער גראף האט נאר עפעס אריינגענומען פון דער רפואה איז ער גלייך געזונט געווארן, מחמת דאס איז געווען פאר אים צוגעגרייט פון הימל, דורך דעם גראף איז דערנאך ארויסגעקומען אסך ישועות פאר אידן.

דער אונסדארפער גאון און צדיק זצ"ל האט שפעטער דערציילט, אז ער האט פון טשענגערער רבי'ן אליין געהערט, וואס דער רבי האט אים אליין מגלה געווען,אז דער פרעמדער מענטש וואס האט אויפגעשריבן די רפואה איז געווען דער מלאך-רפאל אליין וואס דעמאלט איז ער דאס ערשטע מאל געווען ביי אים, און פון דעמאלט און מייטער איז ער מער און מער נתגלה געווארן, ביז עס זענען געקומען צו אים מענטשן אין די טויזנטער נאך רפואות און אלע זענען געהאלפן געווארן; זכותו יגן עלינו ועכ"א ;

טייערע בריידער נ"י; איר וועט קענען ארויסנעמען פון דעם חייליגן ספר אסך סגולות און רפואות, עס וועט איין זייער צונוץ קומען אין אלע נויטן, דערפאר האף איך אז איר וועט האלטן דעם ספר, עס וועט איך ברענגען א חיים של ברכה, געזונט-און פרנסה בריוה מיט א סך נחת אמן.

כתובת המו"ל ;

RABBI A. KRAUSZ
171 South 9th Street
Brooklyn 11, N. Y.
EV 4-2569

הקדמה

בתוב אשרי משכיל אל דל. ואין דל כמו החולה המוטל על ערש דוי. כי אף אם עשיר גדול הוא מה הלאה לו אז מעשרו. והנה מממעוט משכיל הוא בפשוטו לעיין בדבר בהשכל ודעת לדעת איך ובמה לעזור לו. וזה עיקר מלות בקור חולים לעיין ולבקר את מחלתו כדי להבין במה נוכל לעזור לו. והנה לאמת הדבר שכבר חשבתי בזה ואמרתי בפירוש. כי אני לקח עלי עבודה הזאת. להוליך לאור ספר כזה הגחון מאד להמלא בו סגולות מועילות ורפואות ביתיות וגם רפואות רוכליות. מהותן שניתנה רשות לכל אדם לעשותן בלי רופא. כי לאו בכל מקום ובכל זמן יש בהשגות להשיג תיכף רופא. ובפרט העניים שאין ידם משגת לקרות רופא. וכל הספרים כולה שהופיעו לאור עד עתה אין גם לאחד מהם שיהי' בו תכלית המבוקש. כי בשורה הראשונה עומדים הספרים שבילי חמונה. מעשי טוביה. זבח פסח. תולדות אדם. מפעלות אלקים. זכירה. הנה הספר מעשי טוביה אמת שהוא היותר מועיל. אבל הרפואות שממלאות בו מעט מזער הנה. ועיקרו מתאבר רק על יסודי "היגיענה" איך להשמר בבלתי ליפול במחלה. ואחר הספרים שזכרתי הלא הרפואות שמזכרו בהם הן עוד מזמנים הקדמונים כאשר חכמת הרפואה עמדה בשפל המדרגה ורזה. ולא היו עוד בתי רוכלים גדולים כמו היום. רק היו רוכלים מחזירים בעירות עם לרורות סממנים. והיו נוהגים אז לרפאות את החולים עם כל דברים נמאסים. דהיינו מיני לוחה. מיני שמן. מיני מרה. חלבון וחלמון. חלב דוב. עור זאב. זנב חרי. קרן הצבי. טלפי הפיל. עיני נשר. חבני העטלף. ועוד בדומה להם. או שהדבר נמאס ומתעב ביותר או שרחוק הדבר להשיגו. ומה הועילו חכמים בתקנתן. וכן גם הקמיעות המובאים בהלוי הספרים ג"כ על פי רוב הם מה שאסור עפ"י דין לעסוק בהם. כי מי זה יהיב לבו בימים הללה לעסוק בהשבעות מלאכים חדירים וקדושים. ומלבד זה הן מלות שבושים מחמת שגגת טעות הדפוס. והנה לאחרי ספרים הנזכרים קמו עוד בעלי מחברים אשר בחנו קימחא טחינא וקבלו דין מן דין להעתיק סגולות ורפואות מן המינים אשר זכרתי. והרבה עמלתי להשיג הספרים האחרונים שהינם נמלאים כל כך במדיומתינו. הלא המה הספרים. מרחם הילדים. רפואה וחיים. ימלט נפשו. האח נפשנו. ימלא חייס. דבק מלא. לאמתחת בנימין. כתר תורה. ילקוט משה. דברי יאחק. סגולות ישראל. ורחיתי בכלם החזירו הטעורה ליושנה. ולא יועילו ולא יצליחו לזמן הזה. ובכן לא נתנו לי רעיוני מנוח ועוררו אותי תמיד לאמר. חזק ואמץ כי עליך מוטלת המלאכה הזאת לאחבר ספר כזה אשר יהיה תועלת ומזור להיושבים במקומות שאין רופאים מלוים. ובפרט לעניים ואביונים שאין ידם משגת לקרות תיכף לרופא. וכל מחלה בתחילתה נקל להעבירה אז עכ"פ להאלישה גם ע"י רפואה קטנה. אבל אם אין לוחמים אתה כלל בתחילתה הנה תתגבר ותתעצם כעצבות הענלה. ואנכי התעללתי בזה כי עסקתי בחיבורים אחרים. לאמת כאשר נחלתי על רגלי ברים שחת דשנת תרע"ח. וכל משכבי הפכתי בחולי בישורים גדולים רח"ל. אז עלה על רעיוני אולי זאת טוענ מן השמים על אשר

תגי

לחי מתעלל בחיבור ספר כזה. והחלטתי בלבי כי כאשר יעזור לי שדי להחלימני ולהקימני בשלום אפנה מכל עסקי להוליך מחשבתי לפועל. ותודה לאל עליון אשר שלח לי עזרתו מקודם וירפאני ממחלתי. וקראתי אל המלאכה בכחמון לעזר לנפש שיהיה לי בעזרי להשכיל אל דל לא בשמועות והבלים. כי אם ברפואות מועילות. אבל לא מנעתי מלבדוק גם מעט רפואות וסגולות מן המובחות בספרים הנ"ל. אשר שקלתי בפלס אחת לאחת ובירורתי מהן רק אותן שים בהשערות לכל אדם להשיגם. וגם שהן לינן זרות מאד לחכמת הרפואה המהגת בזמן הזה. וכן גם בעניין הקמיעות לקחתי ובירורתי מהם רק אלה אשר ידועות ובדוקות לי עפ"י ניסיון שאינן מפוקפקות. וגם שאינן מן השבטות מלאכים רק שמות קדושים של ניסוי פסוקים שהן רק כמו תפלה לימה ואדירה. ואגל כל רפואה וסגולה וקמיע שהעתקתי מן הספרים הנ"ל הגדתי מקור מולדן בר"ת של הספרים הנ"ל. ואגל אלה אשר הגדתי תדע אתן ידע הקורא שהוא ר"ת *אברהם *מרדכי *נחום. הלא המה קדושה משולשת לדיקי יסודי עולם המגיד הקדוש מטורים"ק ואביו וזקנו זצוקללה"ה זי"ע. אשר מקובל לי שהשתמשו בחותן הסגולות לו הקמיעות:

והנה די והותר בדברים האלה שכתבתי שיבין הקורא תועלת הספר הזה. ואינני צריך להתגלל לפני הקוראים על מה ולמה בחתי עד הלום לחבר ספרי זה. כי כמו שחולמי הרואות נחון להם בחי עינים המחיים ומחזיקים כח רואיהם. וכמו שכל חיגר נצרך למקל אשר ישען עליו כן נצרך הספר הזה לכל חים וחים. וחף גם זאת לא נעלם ממני כי לא יחסרו מתנגדים על ספרי זה אשר יחרלו עליו לשונם לשון נחש הקדמוני ולשון נחש בריח עקלתון. אשר רוח הקנאה וחמת שנאת חנם תבער בם. ויתפקשו לבלתי קנות חותו. אבל עליהם כתוב נניס פחים בדרך עקש. וכל שומר נפשו ירחק מהם ויתקרב אל ספרי לקנותו תיכף. כי אולר יקר ונחמד הוא. ובפרט כי גם הספר בעלמיותו הוא סגולה גדולה להחים ישועה למקשה לילד ושמירה ליולדת. בהניח הספר הזה מכוסה תחת מרחשותיו של נפש נעגה בכח שמות המלאכים החדיים הנזכרים בהקמיעות של הספר הזה:

ובעניין הלחשים לא עשיתי כל בירור וליקוט. ולא מנעתי מלהביא את אשר עלו במלודתי הרבה לחשים לכמה מיני מחלות. הן אלה הלחשים אשר נדפסו בספרים הנ"ל והן אלה אשר נמלאו אגלי בקבלה. כי הלא עיקר כח הסגולות והלחשים. אלו כמו אלה. הוא רק כח הפה. שהלדיק גוזר והקב"ה מקיים. אבל אמת שנצרך גם לו חיזו פעולה גשמית. ובודאי יש בזה סוד. ולזאת לא רציתי לעשות בירור בהם. כי אם ילאו מפי פה קדוש כלם יועילו אבל אם הסגולות והלחשים ילאו מפי חים פשוט שאין לו כח הפה. מסופק אנכי מאד אם יועילו. כאשר האריכתי בענין זה בפנים במערכת „סגולה". ואגאה מועד להם להמוך על עזרת הרפואות המרפאות בכח דרך הטבע. כמו שהלחם מרפא את מחלת הרעב בכח דרך הטבע. וע"ז כתוב ורפא ירפא. ודרשו חז"ל מכאן שנתנה התורה רשות לרפואות. וע"כ עמלתי הרבה לנקט

לפעולות ביתיות ולפעולות רוכליות מן הרבה ספרי חכמי הרופאים הנמצאים בזמן הזה. והלבתי את הרפואות בסמוכין של לטון „ליטיין" כמו שמקראים אצל הרוכלים בכל העולם. שהתחלנו כלם בענין זה שהשמות העיקריים של הרפואות יהיו כמו שנקראים בלטון „ליטיין". ובכן יוכל כל איש ואיש מהזה מדינה שהוא להשיג לותן הרפואות אצל כל הרוכלים שבעולם. כי לא נמלאו בהן שמי מות. ולא נמלאו בהן את אשר יוכ'ו לגרום שום נזק וקלקול להחולה כי אם את אשר יוכלו להביא מזור ומרפא לגרם את המחלה כלה. הו עכ"פ להחליפה:

ומעתה נשאר לי רק להתפלל לאל גומר עלי ש'יהי' בעזרי שלא יחדל על ידי ח"ו שום מכשול ותקלה. כי אם שכל חולה ימלא בספרי זה רפואה ותעלה. וזכות זה יעמוד לי שאזכה לעלות מעלה מעלה וחדש להשיג לשולחי העובה חמיתית על כל שאלה ושאלה. ואל יבושו כי קוין ה"א לבאות. ואל יכלמו כי מבקשיך אלהי ישראל. ואזכה לראות בבוא לציון גואל. במהרה בימינו אמן:

דברי המחבר המלפה ליעוץ בקרוב בכלל ובפרט

הק' **יודל ראזענבערג**

כלל שלא לסלוח הגיר חלק לגיג בזה מה שרחיתי מובח בחיזה ספריס קטנים סגולה להריון שהאשה העקרה תבלע טרלה מן התיבוק הקטן. ועוד ראיתי לומדים מסבריס את האשם ומפלפלים בזה אם מותר לעשות סגולה או לו לא. שהרי בשר החדש מחיסור תכילה הוא. ויש מדחיקים עלמס להתיר מחמת דבליעה הוא שלא כדרך הגחתן. והנה כל זה כדאי הפשר למפל ולמיין בזה אם היינו שומעים שלפעמים נפקדה עקרה ע"י סגולה זו. או אם היינו מבינים היא ממשות בסגולה זאת לומר שבזכות המלוה הזאת שתבלע האשה טרלה תפקד בהריון. או הפשר שע"י כח הטרלה תפקד בהריון מחמת שהטרלה מתן בה כח שתוכל לקבל הריון. או שהטרלה תכריח את המלאך הממונה על הריון שיפקוד בהריון לאשה הזאת. אבל כמדומה לו שכל בר דעת יודע ומבין שאין שום שייכות הן עפ"י כח רוחניות והן עפ"י כח טבעית לאמר שע"י סגולה זאת תפקד העקרה. וכן אתאפק כל אוכל מלומר על אלה המפלפלים בדין הזה שאין כדאי להם לבלות זמן ועיר ודיו על שטותים והבלים כאלה. כי עושים רק תוכח ועלילה שתמלא כזאת בספרות ישראל. כי היתכן לומר שבנות ישראל יבלעו בקרבן דבר המתועב ומשיקן ביותר שהוא חלקו של הנחש הקדמוני אבי אבות הטומאה. ועוד לבדות שקר מגוחה כזה ולומר שע"י יתן הש"ת הריון להעקרה. הלא ידוע מאמר חז"ל מאוסה הטרלה שמגנו בה הרשעים וכו'. ובזוה"ק מובא כמה פעמים שזה חלקו של הנחש הקדמוני. ומ"ש נותנים הטרלה בשפר עד"ר הכתוב ונחש עפר לחמו. ועל כן אני אומר בפירוש שאותן הרבי'לעך שנותנים סגולה כזאת הם אך קלי הדעת וכלי דעת. כי רוחים בספרים קטנים סגולות מהבילות. וסוברים שכל מה שנדפס בספרים כאלה הם דברים שיש בהם ממש. ואין יודעים בין ימינם ושמאלם לברור לוכל מתוך פסולת ולוך מתוך חשך ומתוק מתוך מר. ואחת להיות מחקן הוא מסכן ומקלקל. כי זה דבר ברור שמעולם עוד לא נפקדה שום עקרה ע"י שטות כזה. ורק עוד מדביקים כח הטומאה בבנות ישראל. ומי יודע אם לא יקימו עוד מהבילים כאלה לומר סגולה חדשה שתבלע האשה מים האחרונים ועי"ז תפקד בהריון. כי היינו הך. שהרי גם על מים האחרונים אמרו זה הלק לחש רשע וגו' כידוע. אמרתי להאריך עוד יותר בזה. אבל עוד ניחמתי ואמרתי כי די בזה למבינים:

ספר
רפאל המלאך:
אות א

אבן. אם יש אבנים בבני מעיים בכליות או בכים או בגיד. סגולה שתקח עז ולא תחלוב אותה ג' ימים וג' לילות ואח"כ יחלבו אותה. ותיכף אחר החליבה ליתן להחולה לשתות החלב החם. ומזה יחוצצו האבנים (מ"א):

אבן. סגולה אם יצא מן החולה אבן עם השתן. יכתוש האבן היטב וישתה האבק מעורב באיזו משקה. ולא תצמח עוד אבן בקרבו (מ"א):

אבן. רפואה לערב במים כף קמון „טרינק־סאָרץ" ולשתות. כן יעשה ג"פ ביום אחר האכילה:

אבן. רפואה לשתות בכל בקר אליבא ריקנא עשר טיפות „טעָרפאָטין" טוב מעורב בחלב:

אבן. לאבנים בכל מקום שהם רפואה לקנות באפטייק עשב הנקרא בלשון ליטיין „פֿלאָרעם־לאַוואַנדולי" ולבשל ביין טוב ולשתות כף יין בכל ב' שעות ויועיל בעזהש"י:

אבן. רפואה לקחת זרע של שום ולשרות במים ויותר טוב ביין כ"ד שעות. ואח"כ ישתה המשקה בערך ג' „גלעָזלין" ליום. ועל חצי „גלאָז" זרע שום יוכל ליתן ג' „גרעָזער" מים, או ב' „גלעָזער" יין (מ"א):

אבן. רפואה לקחת א' ליטרא כרפס הנקרא פּיעטרושקא. א' ליטרא צנון חצי ליטרא חריין. ולבשל כל זה ביחד עם ג' קווארט מים בקדירת טבוסה עד י"ב שעות. אח"כ תסנן המרק ע"י מפה. וישתה החולה מזה בערך ג' גלעָזער ליום. ובאם קשה על החולה לשתות המים יוכל לערב בהם מעט „מאַלינע־סאָק" (מ"א):

אבן. רפואה לבשל כמו טיי עשב הנקרא באפטייק בלשון ליטיין „פאלי-
גאנום-אאוריקולאריע". וישתה מזה בערך ג' גלעזער ליום:

אבן. אם קשה על החולה להשתין, מחמת מחלת האבנים והחול אשר
בכליות והבים. רפואה לבשל כרפס הנקרא פיעטרושקא במים וליתן
לו לשתות:

אבן. רפואה לעצירת השתן לבשל להחולה האבער-גריז. וישתה מים
שנתבשלו בהם תבואה שבולת שועל הנקרא האבער, וגם ישים
בהמים שמבשל להחולה לשתות עשב הנקרא באפטייק בלשון ליטיין
„עקוויזעמי":

אבן. סגולה לעצירת השתן. שישב החולה נגד האש ותמשחנו בפרת
פרה מן המבור עד רגליו. ועי"ז ינרשו האבנים מן השלחופת (מ"א):

אבן. רפואה לעצירת השתן לעשות להחולה אמבטאות חטות מן מים
שנתבשל בהם שבולת שועל או התכן של שבולת שועל ביחד עם
חצי ליפרא עשב הנקרא באפטייק בלשון ליטיין „עקוויזעמי":

אבידה. מי שנאבדה לו אבידה. סגולה שינדר תיכף מעות או שמן
למאור לעילוי נשמתו של ר' מאיר בעל הנס. ויאמר בזה
הלשון „אלהא דמאיר ענני. אלהא דמאיר ענני. ויעזור לי שאמצא או
שיחזירו לי במהרה את האבידה אשר אבדתי. בזכות זה שאני מנדב
סך... לעילוי נשמתו של ר' מאיר בעל הנס זכור לטוב". וכאשר
תעלה בידו לעשות סגולה זו תיכף אחרי שנאבדה האבידה יעזר לו
השי"ת שימצאנה במהרה (מדת"ל):

אבידה. מי שנאבדה לו אבידה סגולה שישתוק ולא יגלה לשום אדם.
רק יהפוך הכתונת שלו וילך וישכב בה כך ג' מעת לעת.
ויצא או שיחזירו לו אבידתו. אבל לאחר שגילה הדבר לאיזה איש.
לא תועיל לו סגולה זו (מ"א):

אהבה. סגולה להיות אהוב לכל לומר בכל יום כל הנגינה „פשטא
מנח זרקא וכו'" עד גמירא בהניגון של החומש. (ר"א):

אהבה. אם תרצה אהבת מי שהוא. סגולה שתקח כוס מים או יין
או שכר ומלא לונמך ותחזיר המשקה להכוס. כן תעשה
פעם אחר פעם בתכיפות עד ג"פ. ותתן המשקה לזה לשתות ותרא
פלאים (זכירה):

אהבה. אם תרצה אהבת מי שהוא. סגולה שתערב בכוס באיזו
משקה י"ב טפות מן השתן שלך ותתן לזה לשתות (מ"א):

אהבה בין איש לאשתו. סגולה שיקח האיש תפוח זהב הנקרא „פאמיראנץ" אשר המיץ שלו אדום כדם ויטיף בתוכו ג' טיפות מדם אצבעו הקטן ויתן להאשה לאכול. ותאהב אותו (רו"ח):

אהבה בין איש לאשתו. סגולה שיחתוך האיש צפורני ידיו ורגליו וישרפם לאבר ויערב האפר באיזו משקה ויתן להאשה לשתות. ותאהב אותו (רו"ח):

אהבה בין איש לאשתו. סגולה שיקח האיש ג' שערות מראש האשה ויכרוך אותן על מחט ויתחוב המחט בקרקע. ותאהוב אותו (זכירה):

אהבה בין איש לאשתו. סגולה שתרחץ האשה דדיה באיזו משקה ותתן המשקה לבעלה לשתות. ויאהב אותה (שב"א):

אהבה בין איש לאשתו. סגולה שתקבץ האשה לתוך כוס קטן ויעת פניה בשעה שיושבת באמבטי חמה. ותערב הויעה ביין ותתן לבעלה לשתות. ויאהב אותה (רו"ח):

אהבה בין איש לאשתו. אם אין להבעל שלום בית ושונא את אשתו, סגולה לכתוב שמו ושמה כתיבה תמה על קלף חלק ועב בשורה אחת. ותחת השורה הזאת יכתוב עוד שורה אחת כזה „אתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום". ולהניח הקלף בתוך איזו משקה עד שימחה הכתב. ודבעל לא ידע כלל מזה. והאשה תתן לבעלה לשתות המשקה הזה. ותעבור השנאה מלבו. ואם תעל תעשה זאת ערב שבת בהיין שהוכן לקידוש ליל שבת (בקבלה):

אהבה בין איש לאשתו. אם הבעל נעשה שונא לאשתו ואינו רוצה לדור עמה. סגולה שתקח האשה י"ט פלפלין שלמים. ומעט סיד חי. ומעט כסף חי. ומעט מלח. ותשים כל זה על כיסוי קדרה של חרס. אח"כ תשפוך על כל זה שפירט של יין שרף. ותעמיד הכיסוי על התנור ותדליק זאת ותאמר „כשם שזאת בוער כן יבער אלי לב בעלי פב"פ עד שיבוא אצלי ויעשה רצוני" (מ"א):

אזן. לכאב האזן. רפואה שתצלה בצל ותסחוט ממנו המיץ ותערב שוה בשוה עם שמן שקדים מרים. ותטבול בזה פתילה של „וואטי" ותניח באזן וישקוט הכאב (רו"ח):

אזן. לכאב האזן. רפואה שתקח מרה של חזיר ותערבנה בחלב אשה. ותטבול בזה פתילה של „וואטי" ותניח באזן וישקוט הכאב (רו"ח):

אזן. לכאב האזן. רפואה שתקח מרה הן מבהמה והן מעוף ותערוב בו

מעט שתן של אותו אדם וגם מעט חלב אשה הכל שוה בשוה ותחמם מעט על האש. ותערב היטב. ותטבול בזה פתילה של „וואטי" והניח באוזן (מ"א):

אוזן. לכאב האוזן אצל ילדים. רפואה שתטיף אשה מינקת לתוך האוזן חלב חם מן הדדים (מ"א):

אוזן. לכאב האוזן אצל גדולים. רפואה לערוב מעט שמן „כאמפאר" עם מעט שמן „קאיעפוטי" אשר יקנה באפטייק. ויטבול בזה פתילה של „וואטי" ויניח בתוך האוזן פעם אחת בכל יום:

אוזן. לקלקול השמיעה. רפואה להטיף באוזן חלב כלבתא חם (מ"א):

אוזן. לקלקול השמיעה. רפואה שתקח חתיכה שומן מתרנגולת וחתיכה שומן מאוז בלתי מלוחים ותרתיח השומנים עד שימוסו. אח"כ תמנן השומן ותטיף ממנו איזו טפות פושרין לתוך האוזן (מ"א):

אוזן. לרעש באוזן. רפואה להרתיח מרה של כבש עם שמן זית שוה בשוה ויטבול בזה „וואטי" ויטיף לאוזן:

אוזן. לקול הברה באוזן. רפואה לבשל קליפת אתרוג בשמן זית טוב. ותטיף ממנו לתוך האוזן ג' טיפות בבקר וג' טיפות בערב (מ"א):

אוזן. לרעש באוזן ובראש. רפואה לערוב כף אחת „קאלי ברענמאטי" בתוך „גלאז" מים וישתה מזה ד' כפות בכל יום:

אוזן. אם נכנס שרץ קטן באוזן. רפואה להרתיח חמאה עם מלח ותטיף באוזן פושרין. או שתטיף שמן שקדים מרים פושרין לתוך האוזן ויצא משם השרץ (מ"א):

אויב. להכניע אויבים איתא בגמרא השכם והערב עליהם לבית המדרש ויש קבלה אמיתית סגולה גדולה לומר בגמר תפלת שחרית ובגמר תפלת ערבית אחרי עלינו לשבח הפסוקים של אל תירא מפחד פתאם וגו' אח"כ יוסיף עליהם עוד זה הפסוק „לז יתיצב איש בפניכם פחדכם ומוראכם יתן ה' אלהיכם על פני כל הארץ אשר תדרכו בה כאשר דבר לכם" (יט"ג):

אויב. כשאדם הולך בדרך ופגע אויבים. סגולה לומר אלו הששה פסוקים על אצבעות ידו הימנית. והם. תורת ה' תמימה וגו'. עדות ה' נאמנה וגו'. פקודי ה' ישרים וגו'. מצות ה' ברה וגו'. יראת ה' טהורה וגו'. משפטי ה' אמת וגו'. ויתחיל למנות מן האגודל ואז יבוא השם הקדוש תמיד על האצבע. ואח"כ יראה האצבע נגד האויב. ולא יוכלו להרע לו (ארה"ח):

אויב. להכניע את האויב סגולה לקחת חרדל ומלח וליתן בכלי ותשתין בתוך הכלי ותעמיד את הכלי כך במקום סתר ג׳ ימים. ואחר ג׳ ימים תשפוך מן הכלי על פתח ביתו של האויב ויבנע (רו״ח):

אויב. כאשר תפגע בשונא שלך תאמר לפניו „אמתלאי בת עורבתא״ ג״פ (מד״ת):

אויב. להכניע השונאים תתפלל עליהם בכל יום ז׳ מזמורי תהלים האלה. ל״ה. מ״ח. נ״ג. נ״ד. נ״ה. ע״א. ע״ד (ש״ת):

אויב. לסתום פי שונא שלא ידבר עליך רעה. סגולה שתקח בשתן ושוור ממנו חוט ארוך. ולך אל קבר ומדוד הקבר מראשו עד סיפו. ומיד תקשור קשרים הרבה בזה החוט. ותאמר על כל קשר וקשר „בכאן אני קושר וסותם פיו של פב״פ שלא יוכל לדבר עלי רעה״. אח״כ תקבור שם החוט הנקשר (ל״ש):

אויב. אם פגעת באויבך ואתה יודע שרצונו להרע לך תקרא לנגדו בכוונה ז׳ פעמים השם הקדוש **אוריאל**. ואחר פעם הז׳ תאמר „הצילני מאויבי״ ולא יוכל להרע לך (ת״א):

איצטומכא. אם נתקלקלה האיצטומכא ע״י קרירות. ועי״ז האדם מקיא את המאכל בחזרה תיכף אחר האכילה או השתיה. רפואה לבשל א׳ לויט בושם „נעגעלעך״ בקוואַרט מים. ואחר שיתקררו המים ישתה החולה מן המים מעט מעט. ומאכלו ומשתהו יהיו קרים. ומעט מעט יאכל וישתה:

איצטומכא. אם נתקררה האיצטומכא ומקיא תמיד מאכלו ומשתהו. רפואה לקנות באפטייק „מיענטא־טראָפען״ עם „וואַלעריאן־טראָפען״ ויערבם שוה בשוה. ויקח בכל שעה בערך ט״ו טיפות על חתיכה ציקער. וגם יניח על האיצטומכא „חלאדנא״ חמה מן זרע פשתן הנקרא „ליאנע־שעמין״ ויחבוש ממעל בדבר רך וחם:

איצטומכא. לחזק כח העיכול באיצטומכא ולתאוות אכילה. רפואה לקנות באפטייק העשב הנקרא „צענטאַריע״ ויבשל כמו טיי ביחד עם קליפות יבשות של „פאָמיראַנצען״ וישתה מזה איזה פעמים ביום. ואם אינו יכול לסבול זה העשב יכול ליקח במקומו העשב הנקרא באפטייק „פאָל מילעפאָלי״ לבשלו ג״כ עם קליפות „פאמיראַנצען״ כנ״ל:

איצטומכא. להקאה מועילה הרבה פעמים רפואה הזאת להניח על הבטן

כנגד האיצטומכא שאור הנילוש עם חרדל כתוש. ולפעמים מועיל נ"כ להניח שם חריין מגורר:

איצטומכא. כל אדם צריך ליזהר שיהיו מעיו רפין כל ימיו ויהא קרוב, שלשול מעט. ועי"ז ימלט מהרבה מחלות קשות:

אכילה. לחשקות אכילה. רפואה שתטעום בבקר מעט, קרימעטאטארע":

אכילה. שלא תזיק לך האכילה. סגולה לומר קודם האכילה השם הקדוש **רפאל** (ח"ט):

אכילה. שלא תזיק לך האכילה תהי' זהיר עכ"פ באלה עשרת האזהרות.

א) אל תבלע המאכל בלי טחינה ולעיסה היטב.

ב) א ת ל בשעת כעסך:

ג) אל תאכל בשר אלא בין הערבים.

ד) סעודת לילה תהי' קלה מסעודת היום.

ה) תקדים לאכול מאכל הקל לפני מאכל הגס.

ו) אל תאכל לחם חם או שאינו אפוי היטב.

ז) אל תאכל בציים קשים כי אם רכים.

ח) אל תאכל דגים מתים שנתישנו. וגם לא בשר ישן.

ט) אל ותאכל כל פירות עם קליפתן. מאותן ששייך בהם חשש משמוש ידים של אנשים חלשים.

י) מנע עצמך מאכילה גסה וממאכלים חריפים וממשקאות חריפות:

אכילה. צריך ליזכור מה דאיתא במסכ' בבא קמא שיש פ"ג מיני חלאים התלוין במרה כמנין מחל"ה. וכולן פת במלח וקיתון של מים שחרית מבטלתן. ובמסכ' ב"מ איתא י"ח דבר נאמרו בפת של שחרית. מצלת מן החמה ומן הצנה ומן המזיקין ומחכימת פתי וזוכה ללמוד וללמד ודבריו נשמעין ותלמידו מתקיים בידו ואין בשרו מעלה הבל ונזקק עם אשתו ואינו מתאוה לאשה אחרת והורגת כנה שבמעים, ויש אומרים אף מכנים אהבה ומוציא קנאה. ואיתא באחרונים דהיינו קינוח סעודה ולא סעודה בקביעות כי זמן קביעות סעודה ממש היא לת"ח בשעה ששית אחר שקם ממטתו ולשאר בני אדם ברביעית:

אם. לכאב האם. סגולה שהאשה תעשן עצמה בשער בעלה. באופן שיכנום העשן בפנים (מ"א):

אם. אם יש נפוח והתקשות באם או באשכול הביצים. רפואה שתעשה לה אמבטאות מן קלופת „דאמב". וגם תבשל „דאמב" במים שהמים

שהמים יהיו אדומים. ותסנן ותעשה לה מזה „שפריציוואנעס" בפנים.

אם. לזיבה ירוקה מן האם. רפואה שתעשה לה „שפריציוואנעס" מן כף „טיי=סאדע":

אם. לזיבה ירוקה מן האם. רפואה שתבשל „האפען" במים ותשתה חם. כמו ששותין טיי עם צוקער:

אם. לכאב האם בשעת הוסת. רפואה שתבשל עשב „ראזמארין" ותשתה עם צוקער:

אסטמא. היא מחלה קשה שנתבטל אצל החולה כח הנשימה. לפעמים בא זאת מן מחלת הלב. ולפעמים מן מחלת הריאה. ואם האסטמא היא מן מחלת הריאה ע"י התרבות הליחות. רפואה לשתות כמו טי העשב הנקרא באפטייק בלשון ליטיין „פעקטאראלעס=קרייטעצץ" איזו פעמים ביום. וגם רפואה לשתות בכל יום ה' טיפות „יאדינא" מעורב בחצי „גליאז" חלב. וגם רפואה שירתיח בקדרה חצי לוג מים ואח"כ ישים בהקדרה ט"ו טיפות „טערפענטין". ויסבב את פי הקדרה עם נייר באופן שיהי' נעשה מלמעלה פה קצר. ואז ישאף בקרבו את הפארי היוצא מלמעלה. כן יעשה בבוקר ובערב:

אסטמא. לאסטמא של מחלת הריאה. רפואה לשתות חלב פרה חם עם חמאה. וגם טוב לשתות חלב עז חם תיכף אחר החליבה. ועיין עוד לקמן מזה בסימן „ריאה" ובסימן „שיעול":

אסטמא. אם האסטמא באה מן מחלת הלב רפואה לערוב דבש דבורים עם חמאה טפלה ולטגן ביחד אצל האש. וגם לערוב בתוכו אַ „גלעזיל" יין שרף טוב. אח"כ יעמוד הטיגון במקום קר עד שיקרוש, ויאכל מזה איזו כפות קטנות ביום. ועיין עוד לקמן בסימן ל"ב ותמצא עוד רפואות לחזק את הלב:

אסטמא. לאסטמא של מחלת הלב. רפואה ליקח אַ „גליאז" שבולת שועל ותשים בקדרה עם ג' „גליעזער" מים ותבשל היטב עד שיעמדו המים על גליאז אחד. אח"כ תסנן המים ותערב בהם חצי גליאז דבש דבורים ותחמם ביח' על האש. וישתה החולה מזה בכל שעה כף קטנה:

אסטמא. לאסטמא של מחלת הלב. סגולה בשעה שהמחלה תתקוף על החולה להדוק היטב את הזרוע השמאלית עם „פֿערטשיילץ". וגם סגולה שישים החולה ב' כפות ידיו עד למעלה מן הדופקים בתוך מים חמין כשעור שיכול לסבול:

אסכרה. סגולה להשמר הילדים ממחלת האסכרה רח"ל. להיות נזהר לבלתי

לבלתי היות עם היולדים בחוץ בשעת כולד הלבנה (זוה"ק):

אסכרה. סגולה לאסכרה בילדים רח"ל. שתמהר אמו או אחותו או קרובתו תיכף בתחלת המחלה להכניס אצבע יד ימינה באותו מקום שלה ואח"כ תכנים האצבע בפי התינוק ויתרפא בטח בעזהשי"ת (רו"ח):

אסכרה. מחלת האסכרה בילדים היא מחלה קשה רח"ל ונחוץ לזה רופא מומחה. וטרם שיבוא הדאקטער נחוץ ליתן להילד להקיא. ולחבוש את צווארו עם „קאמפרעסען" קרים לטבול מפה בטים עם מלח ולסחוט היטב ולחבוש את הצוואר. ועל זה צריך לחבוש מטעל עם דבר רך חם, וגם יכול לחבוש עם קאמפרעסען של מים עם שפירט ין שרף שוה בשוה. ואחר ההקאה נחוץ ליתן להילד לשלשל שמן־רצין:

אסכרה. בארצות הקדם מרפאים אסכרה ברפואה בייתית כזה. לוקחים צואת כלב ושורפין אותו לאפר. והאפר מעבירין בקיסמי או שמנפין אותו בנפה דקה שהאפר יהי' אבק דק כקמח. ועושים קנה צר מן נייר. ופותחין היטב פה התינוק עם בף קטן ומפיחין עמוק בגרונו ע"י הקנה את האבק הזה ונרפא בזה (רו"ח):

ארס. לארס של דבורה או זבובים. ימעך את הדבורה או הזבוב. זאת או אחרת. בעודנה חיה וימרח על הנשיכה. אבל צריך מתחלה למשוך מן הנשיכה את העוקץ של הדבורה. (מ"א)

ארס. לארס של דבורים או זבובים. לאחר המשכת העוקץ יניח על מקום הנשיכה חתיכה בצל. ולאחר שחתך החתיכה מן הבצל יניחנה תיכף על מקום הנשיכה:

אריכת ימים. סגולה לאריכת ימים להזהר מלדבר שקר. כי רוב שקרנים מתים בקצרות ימים (לקהרי"ן ומ"פ):

אריכת ימים. סגולה לאריכת ימים לומר בכל ר"ח אחר אמירת הלל כזה. „ואברהם זקן בא בימים וה' בירך את אברהם בכל. וגדיה ישמרני ויחייני כן יהי רצון מלפניך אלהים חיים ומלך עולם אשר בידך נפש כל חי אמן". כן יאמר נ"פ. ובאיזה סידורים כבר נדפס אחר ההלל תפלה הזאת:

אריכת ימים. סגולה לאריכת ימים שלא לדבר מה שלא נחוץ כל כך בבית המרחץ ובבית הכסא. אפי' דברים של חול (מ"ח):

אריכת ימים. סגולה היותר גדולה לאריכת ימים היא התורה והמצות שנקראת עץ חיים.

בטן. אם נתקשה הבטן בצד שמאל במקום הטחול זה סימן שהטחול נפוח. ורפואה ליקח ברזל „שטאהל" של איזו ליטרות ותלבן באש ותכבה במים בערך „קוואטיראל" אחת. אח"כ תערוב המים עם יין טוב שוה בשוה. וישתה מזה החולה ג' או ד' כפות ליום:

בטן. להתקשות הבטן בצד שמאל במקום הטחול. רפואה לבשל „גערשטינע גראָפין" עד שיתרככו. אח"כ תטגן אותם בשומן חזיר. ותניח מזה „חלאדנעם" חמות על מקום הכאב:

בטן. לשטעכעניש בבטן. רפואה ליקח „ווייצענע קלייען" עם מלח ולחמם היטב בקדרה על האש בלי משקה. אח"כ תזלף בקדרה מעט חומץ עד שיתלחלחו הקלייען. ותניח מזה חלאדנעם חמות על מקום הכאב:

בטן. לשטעכעניש בבטן. רפואה לבשל זרע פשתן כתוש במים בישול עבה ולשום בתוכו כף קטון „קאַמפער" כתוש ולערוב היטב. ותניח מזה חלאדנעם חמות על הבטן:

בטן. לשטעכעניש בבטן ע"י „ליפטפערשפאַרונג". רפואה לקנות באפטייק קליפת „קרושינא" ותבשל כמו טיי ותשתה:

בטן. לגרימענייש בבטן עם שלשול שע"י קרירות. רפואה לקנות באפטייק עשב „מיענטא" עם שורש „וואַלעריאן" שוה בשוה. ותבשל כמו טיי ותשתה:

בטן. לנפוחת הבטן. סגולה לבשל צפרדע חיה עם' קוואטירל שמן „פראָוואַנס" בכלי חרס חדש עד שישאר מן השמן רק החצי והצפרדע תהי' נימוח ויתראה כמו משיחה עבה. ותסוך בזה הבטן. ואם ירד אח"כ הנפיח ברגלים תסוך בזה גם את הרגלים:

ביצים. לכאב ונפיחת בביצים או בביצים רפואה לקנות באפטייק „בראָווי־קראָפלים". ותערוב מזה כף אחת בחצי גליאז מים קרים. ותטבול בזה „גאַזע" ותניח קאַמפרעסען קרים על הביצים. ותחבוש ממעל עם „וואטע". ותחליף הקאמפרעסען כאשר הגאַזע תתייבש:

בית. הבונה בית חדש צריך שיזכיר בפיו בפירוש שבונה הבית כדי לקיים בו מצות הבנסת אורחים ומצות סוכה (זוה"ק):

בית. יש להקפיד שלא לעשות קורות הבית זוגות (פסחים ק"י):

בית. יש ליזהר להניח כנגד הפתח אמה על אמה שחור בלי צבע. כדין. ועי"ז יתקיים הבית ונגע לא יקרב בו:

בית. סגולה לעשות חנוכת הבית ע"י סעודת מצוה של מסיבת ת"ח או מסיבת עניים. ויזמרו מומור שיר חנוכת הבית. ויהדשו חידושי

בית. לחינוך הבית סגולה לשחיט תרנגול ותרנגולת בבית החדש וליתן העופות לעניים (ח"ס):

בית. סדר הלימוד לחנוכת הבית כבר סידר הגאון חיד"א וצ"ל ללמוד משניות שהר"ת הוא **בית** כזה. ברכות. יו"ט. תמיד. וגם בזוה"ק חלק ג' דף נ' ע"א ד"ה וכאין ישראל. עד ולא תחטא כתיב. וגם במסכת ב"ט דף ק"ז ע"א ד"ה א"ל ר' לרבנן. עד והסיר ה' ממך כל חולי א"ר זהו העין (תוהרש"ל):

בית. אלו הימים בחודש טובים ליכנום לדור בדירה חדשה. ב' ד' ט' י' י"א ט"ז ט"ז י"ט כ' כ"א כ"ז כ"ט. אבל סימן א' ג' ה' רעים הם. והשאר לא טובים ולא רעים (פרה"א): ובספר זכירה כתב אלו הימים בחודש טובים ליכנום לדור בדירה חדשה. ז' ט' י"א י"ז י"ט כ"א כ"ז כ"ט:

בית. הנכנס לדור בבית חדש סגולה ליקח צרור מחטים חדשים ויתקע מחטים כמה שירצה בחרכי ספי החלונות והפתחים ויאמר. "הריני עושה בזה מעקה של ברזל להשמר מכל רוחות רעות ומכל חליים רעים כמו שכתוב כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו". כך יאמר בכל חלון ובכל פתח (ת"א):

בית. אזהרה זו מובאת בכמה ספרי קדמונים. מי שרוצה לצאת מבית השני לשוב ולדור בבית הראשון שיצא משם. לא יעשה ככה עד לאחר ז' שנים. ואם הניח איזה דבר בבית הראשון. וזה הדבר עדיין נמצא שם. ואפי' הוא יתד בקיר. יש להקל. ואם נחוץ לו הדבר לחזור לדירה הראשונה יעשה סגולה זו שטרם שיחזור לדירה הראשונה יניח בדירה הראשונה כאשר היא ריקנית תרנגול ותרנגולת שיהיו שם בלבדם יום ולילה. ואח"כ יחזור ויקבע דירתו שם והתרנגול עם התרנגולת יהיו עוד שם שבוע אחד. ואח"כ ישחוט העופות ויחלקם לארבעה עניים הגונים. ועי"ז לא תאונה אליו כל רע (ח"ס):

בית. כתבו המקובלים שבבית חדש שלא עמד שם מעולם בית במקום הזה שם מתגרים המזיקים ביותר להזיק. כי היצר להם המקום ונגזל מהם שבילין שהי' להם רשות לעופף בהם. ע"כ כל הקובע דירתו **בבית חדש** יבקש מסופר שיכתוב לו על קלף כשר קמיעות האלה ויקבע אותן ממעל להפתחים וממעל להחלונות:

זה נוסח הקמיע לפתח:

וזפ הלא פעב ביב באמ ובה והו
והאפה הבמוג ולה
רדפמיאל

זה נוסח הקמיע לחלון:

ילשת באשר בוליב
יואאחצבירון

בנים. סגולה להעמיד תולדות. לומר בכל יום המעמדות (לק"ע):

בנים. סגולה לבנים. שלא יקפח פרנסה לשום אדם. ושלא ידבר לשון הרע ושקר (סה"מ):

בנים. סגולה לבנים. להיות מן תמכי דאורייתא. כמש"כ ותומכיה מאושר. ומי שאין לו בנים אינו מאושר (לק"ע):

בנים. סגולה לבנים. להשתדל בפדיון שבוים (ז"ז):

בנים. סגולה לבנים. לקיים מצות ציצית בראוי (מדת"נ) ועיין לקמן מערכת ציצית:

בנים. סגולה לבנים לכתוב לו ספר תורה. ויותר טוב להשתדל בהדפסת ספרים הנחוצים ומועילים לתלמוד תורה. ורמז לזה מן התורה שמות יב זה ספר תולדות אדם, היינו שבזכות הספר יזכה לתולדות אדם (מצ"א) ואם אין ביכולתו לעשות כזה. יקנה ספרים וישאילם לאחרים ללמוד בהם. וסגולה זו מובאה במדר' פ' אמור:

[ועיין עוד לקמן רפואות וסגולות במערכת הריון]

בנים. סגולה לבנים טובים להרבות בנרות של שבת ושתתן האשה איזו פרוטות לצדקה של ארץ ישראל קודם הדלקת הנרות (גמרא) וגם צריכה להתפלל על זה בשעת הדלקת הנרות שיהי' לה בנים טובים:

בנים. לפעמים מניעת ההריון היא מחמת שהאשה מתקשטת עצמה ביותר והיא בעלת נאוה (לקהר"ן):

בנים. סגולה לגידול בנים. שהאב והאם אל יקללו את הבנים. וגם לא יקללו זה את זה (לקהר"ן):

בנים. מי שמתים לו בניו רח"ל. סגולה שאחר שתטהר האשה מאותו ילד הנולד ותטבול טבילה הראשונה ותזדווג עם בעלה. תקח האשה תיכף אחר התשמיש הזרע הנמצא באותו מקים שלה ותטעים ממנו לאותו הילד הנולד. ולא ימותו עוד ילדיהם בקטנותם (מרהי"ל) וסגולה הזאת מועילה רק אם לא חטא האב בניאוף והוצאת זרע לבטלה במשך הזמן שאחרי הלידה):

בנים. סגולה לזה שאין בניו מתקיימים רח"ל. שהאב ימכור את הילד או את העובר לאחר בעד כסף. ויקרא בנו של האחר הקונה (רב"מ):

בנים. סגולה לזה שאין בניו מתקיימים רח"ל. להלביש את הילד בבגדי פשתן לבן ונקי שלא יהי' מעורב בו אפי' חוט אחד ממין אחר ועי"ז ינצל התינוק מכל רע (חס"ל):

בנים. סגולה לבנים שיחיו ולא ימותו בקטנותן שלא יקרא לו שם כלל לאחר הלידה או ביום הברית מילה. רק שם „אלטער" יקראו לו. או לילדה תקרא „אלטע". וכאשר יגיע יום הבר מצוה או לילדה ביומי נערותיה, או יקראו בשמותם האמיתים (ז"ח):

בנים. סגולה שלא ימותו הבנים בקטנותן שיקרא לבנו הנולד בשם „בן ציון" ויחי'. (ירושלמי) וגם סגולה טובה לקרוא לבניו הנולדים לו מעתה בב' שמות (עקהד"ט). ועוד סגולה לקרוא לו שם כזה שיסתיים עם השם הקדוש „אל". כגון גבריאל ישראל מיכאל רפאל שמואל. או שישתתף השם הקדוש „יה" בשמו כגון אליהו ירמיה וכיוצא. או שיקרא את בניו בשם איזו חיה. כגון צבי זאב דוב אריה וכיוצא (זבל"ר):

בנים. מי שמתים ילדיו בקטנותן. סגולה שיכתוב על קלף כשר המזמור קכ"ו מתהלים שיר המעלות בשוב וגו'. ואחר המזמור יכתוב בשיטה אחת כזה **סנוי וסנסנוי וסמנגלף** ויתלה כתב כזה בארבע רוחות בית דירתו (ש"ת):

אות ג

גב. לכאב הגב. הנקרא „קשיז-ווייטאג" רפואה ש'שכוב החולה פרקדן על שק קטון עם חול חם:

גב. לכאב הגב. רפואה לערב ב' חלקים „גארטשיצאווי-שפירט" עם חלק אחד

אחד „קאמפער=שפירט" ולמשוח בזה היטב על הגב:

גב. לכאב הגב. רפואה לסוך את הגב איזה פעמים ביום עם „שפירט" שנכבש בו „טערקישען=פֿעפֿער":

גב. לכאב הגב. רפואה אמבטאות חמות עם ששה לטרות מלח בכל מרחץ. וישב במי הרחצה בערך חצי שעה:

גב. לכאב הגב. רפואה לקנות באפטייק „עקספעללי" ולסוך על מקום הכאב איזה פעמים ביום. ואחר הסיכה טוב להניח שם „קאמפרעם" חם:

גב. לכאב הגב. רפואה לקנות באפטייק „האלץ=שפריט" גם „טערפאנטין" ולערב שוה בשוה ולסוך על מקום הכאב איזה פעמים ביום:

גבורת אנשים. מי שיש לו חולשה שמזריע היכף. רפואה שירחץ במים קרים את בשרו באמבטי בכל בוקר. מן חמשים עד ששים פעמים:

גבורת אנשים. רפואה לקחת עשב הנקרא בלשון ליטוין „אורטיקא". ובלע"ז „פאקשיווא" או „קראפיווא". וזה העשב צומח בכל מקום והנ"ע בו נכווה. והוא טוב יותר בתחלת הקיץ כאשר צמח גבוה מן הארץ לא יותר מן רבע אמה. ותוציא העשבים האלה מן האדמה עם השורש. ותרחץ אותם במים מן האבק והעפר. אח"כ תבשלם עם מי גשמים. ותסנן את המים שיהיו צלולים. וישתה איזו פעמים ביום מן המים האלה מעורב עם יין שוה בשוה. ואם אין לך מי גשמים תוכל לבשלם ביין וישתה היין ויתגבר כחו (ת"א):

גבורת אנשים. רפואה לערוב מעט מור הנקרא „פיזום" בתוך יי"ש טוב או יין טוב וישתה חם. בערך ג' כוסות קטנים ליום:

גבורת אנשים. סגולה לקחת גיד של שור או של תייש. ותיבש אותו היטב ותכתוש אותו לאבק דק כקמח ותערב מזה האבק מעט בערך משקל שליש לויט בכוס יין טוב וישתה בבקר אליבא ריקנא. וגם בערב ישתה כוס כזה בערך ב' שעות קודם השכיבה (ת"א):

גבורת אנשים. סגולה לגבורת אנשים לאכול בכל יום תאנים הרבה (רו"ח):

גבורת אנשים. סגולה לגבורת אנשים גבורת גשמים. שישתה מי גשמים. וביותר טובים הגשמים היורדים מן פסח

עד עצרת. ובאם האויר חם בין פסח לעצרת ויורדים גשמים. יעמוד במקום מוצנע ערום שירדו הגשמים על גופו. וגם יפתח את פיו שירד הגשם לתוך פיו. וירפא עי"ז מן כמה מיני חולאים ויתחזק כחו (אד"פ):

גבורת אנשים. רפואה לגבורת אנשים שתצלה בצלים ותסחוט מהם המיץ ע"י סמרטוט נקי. ותקח מי דבש טוב ותחמם על האש. וכמה שיהי' לך מיץ בצלים תקח כנגדו ב' חלקים מי־דבש ותערב יחד ותשתה חם קודם השכיבה ויתגבר כחך (אמ"ן):

גבורת אנשים. רפואה לגבורת אנשים שתקנה באפטייק העשב הנקרא „אקסין־צינגין" ובלשון ליטיין נקרא „הערבא־אספערו־גינים". ותשרה זה העשב בין ישן ומוב ג' ימים. אח"כ תשתה זה היין ויתגבר כחך (מ"א):

גבורת אנשים. רפואה לגבורת אנשים למשוח את האבר בשמן „שפיגנארד". ובלשון ליטיין נקרא „לעוואנדול־עהל" (מ"א):

גנבה. לדעת הגנב. תכתוב שמות כל הנחשדים בחתיכות קטנות קלף כשר, לכל שם פתקא אחרת. ותמלא קערת חרס עם מים שתוקים ותניח הפתקאות על המים. אח"כ תאמר על הקערה ג"פ הקפיטל ט"ז מכתם לדוד. ותכוון בהשם הקדוש חקי היוצא מן אות הראשונה והאחרונה של הפסוק חבלים נפלו לי בנעימים וגו'. או תרד למטה אותה הפתקא של שם הגנב. ובאם לא נעשה כזאת אחר אמירת ג"פ. תיאמר עוד ז"פ. ואם גם או לא נראה שנוי בשום פתקא תדע שאין ביניהם שם הגנב (ת"א):

גנבה. אם גנבו ממך איזה דבר קח גרזן שבבית ותלה אותו מחוץ לבית ולא יניח הגנב עד שיחזור הגנבה. (רו"ח):

גנב. סגולה שלא יהיו הבנים גנבים יזהרו אביו ואמו של התינוק שלא יליך התינוק לעולם בגילוי ראש. (מס' שבת):

גנב. לידע הגנב סגולה ליקח קלף כשר ולכתוב עליו עוף עוף עוף ולתלות הקלף בצואר תינוק לבן ולהניח את התרנגול בין האישים שנמצא שם חשד ומיד יקפוץ התרנגול על ראש הגנב או ירוץ אליו וינשך אותו (מרת"ל):

געלע זוכט. היא מחלת הירקון. רפואה לטבול ספוג בחלב פרה תיכף אחר החליבה שעדיין החלב חם וירחץ בהחלב כל גופו (ת"א):

נעלע זוכט. רפואה לערוב ה' טיפות שמן „לעוואנדע" עם יין וישתה בבקר אליבא ריקנא. כן יעשה איזה שבועות (מ"א):

נעלע זוכט. סגולה לקחת דג חי שנקרא „שלייען" ותבקעהו לשנים ברוחבו מן ראשו ער זנבו ותוציא כל השדרה עם העצמות ותחבוש כ' חצאי הדג עם צדדי החתוך על החזה בצד שמאל כנגד הלב וינוחו שם כ"ד שעות. אח"כ תשליך חצאי הדג לאשפה ותקח דג „שלייען" אחר ותבקעהו כנ"ל ותחבוש חצאי הדג מתחת החזה על הקיבה ג"כ על כ"ד שעות. אח"כ תשליך הדג לאשפה ותקח עוד דג „שלייען" שלישי ותבקעהו כנ"ל ותחבוש אותם על כפות הרגלים ג"כ על כ"ד שעות. ואח"כ תשליכם לאשפה. ובאם לא נרפא עוד מן ג' ימים האלה תעשה כנ"ל עוד הפעם ג' ימים. ובאם לא נרפא עוד יעשה כן פעם ג' עוד ג' ימים עם ג' דגים כנ"ל. וירפא בעזהש"י. (ת"א):

נעלע זוכט. סגולה לקנות קדרה חדשה ותשלם כמה שיאמר המוכר בפעם ראשון. והחולה ישתין בקדרה. וגם שעוה תשים בתוכה. ותבשל הקדרה על האש. אח"כ יקח החולה את הקדרה וילך עמה מחוץ לעיר ויניחנה בפרשת דרכים וילך לביתו ולא יחזור עצמו להסתכל לאחוריו. (מ"א):

נעלע זוכט. סגולה שישתין החולה לכלי נקי ותקח תיכף השתן החם ותלוש עמו קמח סלת ותעשה ג' עגות. וכל זה תעשה בלי ידיעת החולה. תאפה העגות ותתן להחולה לאכול. וירפא. (מ"א):

נעלע זוכט. סגולה שיסתכל החולה כמה פעמים לראות תמונת פניו בדזעגיטש שחור או בחליף של השוחט. (רו"ח):

נעלע זוכט. על פי חכמת הרפואה היא מחלת המרה וטוב לקנות באפטייק שלשה מיני עשבים האלה הנקראים בלשון ליטיין „הערבא־חעליראני" וגם „הערבא ציקאריום־ינטיבום" וגם „הערבא היפא־ריקום־פערפאריאטום". ויבשל כמו טיי. מין עשב הראשון יהי' פחות בערך החצי מן כל מין של ב' מיני עשבים האחרים. וישתה מזה איזו פעמים ביום:

נעלע זוכט. סגולה לחולי ירקון שקורין נעלע זוכט ליקח יונה זכר לזכר ונקיבה לנקיבה ולהושיב היונה על טיבור החולה ותשאב בקרבה מן החולה כל הירקות. היונה תמית והחולה ירפא (דבי"צ):

גרון. לכאב בגרון עם קושי בליעה מחמת שנתקרר. רפואה שיטבול מפה במי מלח קרים אח"כ יסחוט המפה היטב ויחבוש בה את

הגרון

הגרון. ויחבוש על זה ממעל עם „וואטי" או בנד של צמר. ובכל ג' שעות יטבלו מחדש את המפה במי מלח ולחבוש את הגרון כנ"ל. וכן יעשה כמה פעמים עד שיוקל הכאב. וגם טוב לעשות קאמפרעסען מן שפריט של יין שרף מעורב עם מים קרים. ויצחצח בכל פעם את הגרון עם „קאלעך-וואסער" או עם „בור-זויערע-וואסער" או שיבשל עשב „סאלוויא" או „מאלווא" ויצחצח עם המים את הגרון:

גרון. לכאב הגרון בילד שקורין „צעפעל-געפאלען". רפואה למשוח שומן ארנבת הנקרא „האזען-שמאלץ" על סמרטוט ולהניח על הגרון מאחוריו על הקדקוד. ועי"ז תבוא ה„צעפעל" שהיא לשון הקטון על מקומו הראוי לו:

גרון. מי שבלע עצם ונתחב לו בגרונו. סגולה לזה עיין בסוף המפר בחלק הלחשים:

אות ד

דיבור. מי שנתאלם פתאום וניטל ממנו כח הדיבור רח"ל. סגולה להשים בפיו קליפת אתרוג (יל"מ):

דיבור. ילד שניטל ממנו הדיבור ונתאלם מחמת איזה חולי או פחד ובהלה. סגולה שאמו תניח אצבע יד ימינה תוך רחמה באותו מקום עד שתחמם האצבע ואח"כ תניח תיכף אותו האצבע לתוך פי הילד וידבר (רי"ח):

דבורים. לנשיכת דבורים. ראשית תמשוך הארס מן הבשר אח"כ תתפוס דבורה זו או אחרת ותמעך ותמשוח על המקום הנשוך וירפא הנפוח. וכן הוא בנשיכת זבובים ארסיים:

דדים. לכאב והתקשות דדי אשה. רפואה למשוח אותן עם שמן הנקרא „רצין-עהל" ולחבוש אותן עם „וואטי" או עם „חלארנעם" חמות של זרע פשתן הנקרא „ליאנע-שעמין":

דדים. לכאב והתקשות דדי אשה, רפואה לבשל „קארטאפלעם" ולמעך אותם היטב היטב. ואח"כ לטגן אותם עם שומן חזיר הרבה ולעשות מזה „חלאדנעם" חמות ולהניח על הדד. ועל החלאדנע צריך לחבוש עם דבר חם:

דדים. לכאב והתקשות דדי אשה. רפואה לקחת קמח שעורים מנופה וללוש

וללוש במי ורדים שנקרא באפטייק „רויזען־וואסער". וגם צריך לערב חלמון ביצה ומעט „צוקער" ולערוב הכל היטב שיהי' רך כמו משיחה.
ולעשות מזה החבושת על הדד הכואב (מרהי"ל):

דדים. אם הדד נתקשה מאד ונתנפחה ויש בה מוגלא שנחוץ מאד לפתוח אותה. אם אין רופא שיפתחנה ע"י איזמל. עיין לקמן סימן מכה ותמצא שם משיחה לפתוח את המכה:

דדים. לכאב והתקשות בדדי אשה. רפואה לבשל ביצים על קשה ותקלפם ותכתוש אותם היטב במכתשת ותערב בזה דבש דבורים צלול עם שמן הנקרא באפטייק „באַלזאַם־פּעראַוויאַמי" ותמעך הכל ביחד היטב עד שתעשה כמו משיחה. ותמשח בזה את הדד הכואב ותחבוש עם „וואטי" (מ"א):

דדים. לכאב והתקשות בדדי אשה. רפואה שתבשל בחלב זרע פשתן הנקרא „ליאני־שעמין" עם זרע הנקרא באפטייק בלשון ליטיין „פֿאיעניקולי" בתוך חלב ותניח מזה „חלאדנעם" חמות על הדד הכואב:

דדים. לכאב והתקשות בדדי אשה. סגולה שתקח צואת יונים יבשה ושיהי' להצואה מראה לבן. תכתוש הצואה ותבשל עם שמן של זרע פשתן הנקרא „ליאני־עהל" עד שיהי' מעובה כמו משיחה ותמשח על וואטי ותניח חם על הדד הכואב (ת"א):

דדים. לכאב והתקשות בדדי אשה. רפואה טובה לעשות בהתחלת הכאב שתקנה באפטייק הזרע הנקרא בלשון ליטיין „פֿאיעניקולי" ותבשל עם סלת בחלב עד שיהיה מעובה ותשים בכים של פשתן ותניח מזה „חלאדנעם" חמות על הדד הכואב ותחבוש ממעל עם „וואטי" ויעבור הכאב:

דם. לעצור דם חוטם. רפואה שישים את רגליו עד ממעל לקרסוליו במים קרים. או שישים את הכים עם הבצים שלו בכלי מלא חומץ. ואשה תשים דדיה במים קרים. או שיטבלו ספוג או „וואטי" במים קרים ויניחו על הגומא שאחורי הראש:

דם. לעצור דם חוטם. סגולה לכתוב מן הדם על המצח **איש בירוניקיש** ולאשה **בירוניקישה** ויעצר. עוד סגולה לכתוב שמו על מצחו בכתיבה מרובעת (מ"א) או לכתוב מן הדם על מצחו תיבת **אסף** (רו"ח) או תיבת **זמן** (ת"א):

דם. מי שיש לו טבע של נזילת דם מן החוטם. סגולה שירגיל עצמו להריח הדסים (ח"צ):

דם. **מי** שרוקק דם או משתין דם. רפואה שישתה בכל יום **חלב שקדים** (מ"א):

דם. מי שמשתין דם סגולה שתקח קליפות ביצים שנולדו בו ביום מתרנגולת. ותכתש אותם היטב הדק לאבק בקמח. ותשתה זה האבק מעורב בתוך חלב שקדים איזה ימים ג"פ ביום וירפא. ואם אין לו חלב שקדים יכול לשתות מעורב בחלב או במים (הנ"פ):

דם. לדם היוצא מן הגרון שבא מן הריאה נחוץ לקרוא רופא מומחה. וטרם שיבא הרופא ישכיבו את החולה במטה פרקדן ולא ידבר כלל. ויניחו על החזה „קאָמפרעסען" קרים. ויתנו לו לבלוע חתיכות קטנות קרח. ויתנו לו לשתות בכל פעם כף מי מלח וגם „לימאָנאדע" קרה. וכאשר רק יוטב לו יסע תיכף למקום אויר צח ביער של „סאָסנאָווי" עצים:

דם. לנזילת דם מן הריאה. רפואה שירגיל עצמו לשתות בכל יום חלב עם חמאה. ויותר טוב שישתה חלב עז חם מן החליבה. ובחורף ישתה שומן דגים טוב הנקרא „פיש=טראהן". וגם רפואה שירגיל עצמו לאכול התבשיל שעושין מן רגלי בהמות. ויותר טוב מן רגלי עגלים. וגם רפואה שירגיל עצמו לאכול הרבה ענבים טובים. ועיין עוד לקמן בסימן ריאה:

דם. מי שעלול לנזילת דם מן הריאה יקנה באפטייק מין עץ שנקרא בלשון ליטיין „ווימקום=אַלבום" ויבשל בחלב וישתה בכל יום כמה שירצה:

דם. לעצור דם מילה. רפואה לקנות באפטייק „אייזען=טראָפען". ויאמר באפטייק שנצרך לו לעצור דם. ויקח „גאָזע" ויעשה „באַנדאָזעל" ויטבול בהטראָפען הנ"ל ויכרוך על המילה ויפסוק הדם:

דם. לעצור דם מילה. סגולה שיקח גחלי עץ שרופים היטב ויכתשם במכתשת נקי וינפה אותן ע"י נפה. באופן שיהי' האבק דק כקמח וישים האבק על המילה וישקוט הדם מלצאת:

דם. לעצור דם מילה וכל דם פצע. רפואה שתקח „קופער=וואסער" ותשרף אותו עד שיהי' נעשה אדום. ותדוק אותו לאבק דק ותשים על המילה או על מקום הפצע. ויעמוד הדם במקומו:

דם. לעצור דם נדה. רפואה שתשתה איזה ימים בבקר אליבא ריקנא לובן ביצה חיה מעורב עם קאניאק או עם יין שרף (ת"א):

דם. לעצור דם נדה. רפואה שתקח עפצים הנקראים „גאַלישען" ויהיו שלימים בלי נקבים. ותכתוש אותם לאבק דק כקמח ותשים האבק תוך תפוח יפה ותצלה התפוח ע"ג גחלים ותאכלנו עם האבק. כן תעשה איזה פעמים ותרפא (יל"מ):

דם. לעצור דם נדה. רפואה שתשרה מלא כף עשב „ראָזמאַרין" בגליאז יין שרף טוב. ותשתה מזה ג' כוסות קטנים ליום (מ"א):

דם. לעצור דם נדה. רפואה שתקנה באפטייק השורש הנקרא בלשון ליטיין „ראַדיקם=אַרטעמיזיא" וגם מה שנקרא באפטייק „וויכקום=אלפום" ותבשל שניהם יחד במים ותשתה כמו ששותין טיי עם צוקער:

דם. לעצור דם נדה. סגולה שתקח ג' „קרעלין" אדומים וטובים ותכתשם היטב לאבק דק כקמח. ותערוב עם יין אדום. ותשתה בבקר אליבא ריקנא. וכן תעשה איזה ימים והרפא (ת"א):

דם. אשה שאינה יכולה להטהר לבעלה. סגולה שתתלה עליה עצם חזיר ותרפא (מרהי"ל):

דם. לעצור דם נדה. סגולה גדולה ליקח צפרדע מן הנהר. וטוב יותר שתהי' נקבה. ותשרף הצפרדע לאפר בקדרה חדשה. ותתלה האפר על הצואר בכיס של פשתן חדש. ומעשה השרפה יהי' דוקא ביום ה'. וטוב שיהי' נתלה על צואר האשה הנדה ע"י אשה אחרת שהיא בריאה ויש לה וסת כוראוי. וזאת הסגולה מועלת ג"כ לאנשים שיוצא מהם דם. רק לאנשים מועיל יותר שתהי' הצפרדע מין זכר (ת"א):

דרך. היוצא לדרך. סגולה שיתן קודם צאתו לדרך איזו פרוטות לצדקה. שנאמר צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו (ס"ח):

דרך. כשרוצה לעלות על העגלה. סגולה שכאשר יעמיד חד כרעא אארעא וחד אעגלה יאמר פסוק המתחיל עם א"ת של התהלת שמו ומסיים עם אות של מיום שמו. כמו למשל אם שמו יהודה יאמר הפסוק „ה' צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה" (מ"א):

דרך. ההולך לדרך רחוק. סגולה שיאמר אחר תפלת הדרך „הרני מקבל עלי כשאגיע למקום פלוני בשלום לומר שם תיכף נשמת כל חי עד האל בתעצומות". וכאשר יגיע למחוז חפצו יקיים תיכף את נדרו (וכירה) או שיאמר כן קודם צאתו מפתח ביתו כאשר יניח את ידו על המזוזה לנשק אותה:

דרך. בשבוע שרוצה לצאת לדרך. סגולה שיאמר במוצש"ק אחר ההבדלה הפרשה של וישלח עד מאה קשיטה. ויצליח דרכו (רמב"ן):

דרך. היוצא לדרך. סגולה שילווה אותו איזה איש. ואחרי שיפריד ממנו יאמר אחריו המלווה ברכת כהנים (אגד"פ עה"ק):

דרך. לשמירה בדרך. סגולה שיקח עמו לדרך ההושענא שלו

מן הושענא רבה. וישא אותה אצלו בכל הדרך (זכירה):

דרך. לשמירה בדרך. סגולה שיקח עמו לדרך כזית מן האפיקומן של מצה שמורה שלו שנשאר מן ליל פסח. וישא אצלו בכל הדרך (זכירה):

דרך. היוצא לדרך ופגע בצאתו שנושאין לנגדו כלי ריקן. או אם נכשל באיזה דבר ונפל כאשר יצא מביתו. יחזור לביתו ולא ילך לדרך ביום הזה כי לא יצליח (זכירה):

אות ה

הבדלה. סגולה שבכל מוצאי ש"ק אהר הבדלה ימעום מעט מן הכוס ואח"כ יסתכל היטב בכוס של הבדלה עד שיראה פניו ומצחו ויאמר בלחש ג"פ הפסוק "כי ראיתי אלהים פנים אל פנים ותנצל נפשי". ועי"ז ינצל מפגעים רעים בכל השבוע. ואם ההבדלה היא של שעוה יריח בעשן ההבדלה אחרי הכביה (זכירה):

הבדלה. סגולה להנצל מכל אסן ופגע רע וכחות הטומאה לומר בלחש בהבדלה בשעת הסתכלות בצפורניים "וראית את אחורי ופני לא יראו". ויכוון בהשם הקדוש אנף סנף נגף. ונם יכוון שהשלש תיבות פנ"י ל"א יראו הן האותיות של ב' מלאכים הקדושים פניאל אוריאל (מכוונת האריז"ל):

הצלחה. סגולה אמיתית להצלחה ועושר להפריש מעשר מן הרווחים. ויתן להחזיק בזה לומדי תורה. ועל זה דרשו חז"ל עשר בשביל שתתעשר. וגם על זה כתוב ותומכיה מאושר (מד"ר):

הצלחה. סגולה להצליח לפני שר ומושל תאמר טו"ב פעמים שם אמו של אברהם אבינו ע"ה שהוא אמתלאי בת כרנבו קודם שתעמוד לפניו. ואח"כ תאמר הפסוק "מגדול עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב". ותכוון בי"ן ירו"ץ בגי' שדי. ר"ת שומר דרכי "י (עה"ק):

הצלחה. היוצא לדרך או להתיצב לפני שר לבקש בקשה אם יפגע בצאתו מביתו שנושאין לנגדו כלי ריקם יחזור לביתו ולא ילך באותו היום כי לא יצליח (זכירה):

הצלחה. סגולה להצלחה. דע שכמעט אין לך אדם שלא ימצא לפעמים

לפעמים מטבע או איזו מטבעית מונחות על הארץ. ויזהר שלא להוציא אותן המטבעות אלא יחזיקן תמיד אצלו בכיס קטן מיוחד לזה (בקבלה):

הצלחה. להצלחה בפרנסה סגולה להזכיר בכל מוצאי שבת קודש שבעים פעמים אליהו הנביא ולכוון בהשם הקדוש **אנלא**. כך מובא בכמה ספרים קדושים. ועפ"י יסוד זה הדפסתי בספרי "אליהו הנביא" את הזמר של אליהו הנביא באופן שהאומרו כן מזכיר ע' פעמים אליהו:

הצלחה. להצליח במשפט סגולה שיאמר בשעה שמעיינים בדינו הפסוקים של ויברך דוד עד ומרומם על כל ברכה ותהלה (נמרא):

הצלחה. להצליח במשפט סגולה שיאחז ביד ימינו מזוזה קטנה כשרה (בקבלה):

הצלחה. להצליח במשפט סגולה שתחזיק מרגלית טובה תחת הלשון ולא תפסיד במשפט (ת"א):

הצלחה. להצליח בעסק מסחר תהי' נזהר בכל עניני העסקים אשר אתה רוצה לעשות שתאמר מקודם כאשר אתה מדבר מזה הענין "אם ירצה השם" (זכירה):

הצלחה. סגולה להצלחה לקנות המצוה של ששה נרות בביהכנ"ס או בביהמ"ד. ויתן בכל ערב שבת ששה נרות שידליקו בתוך העמוד אשר לפני הש"ץ. ועי"ז תרום קרנו בכבוד (מדרש):

הצלחה. סגולה להצלחה בלכתו למלאכתו או בלכתו לעשות מסחר וקנין. קודם שיוצא מביתו יתן ידו על המזוזה ויאמר פסוקים האלה בכונה. "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל. ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים. ויאמר יעקב כאשר ראם ויכוון שהוא ר"ת **רפאל אוריאל מיכאל** מחנה אלהים זה ויקרא שם המקום ההוא מחנים. האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי. יערף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי. כשעירים עלי דשא וכרביבים עלי עשב. יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי בזכות השמות הקדושים היוצאים מאלו הפסוקים שבהם הוכיח משה לישראל במדבר. שימתיקו דברי בעיני כל שומעי. ואצליח בכל דרכי ועניני ועסקי. ותתנני לחן ולחסד ולרחמים בעיני כל רואי. אמן סלה נצח ועד" (ימ"נ):

הצלחה. צריך ליזהר שלא ישאל איש כיסו וארנקו לחברו. כי

בזה הוא מוכר או נותן מזלו ח"ו. (בבא מציעא כ"ו):

הצלחה. להצלחה בכל מיני עסק ומסחר שרוצה האדם לעשות. **סגולה** שיאמר ג"פ המזמור לה' הארץ ומלואה. ואחר כל פעם יאמר תפלה זו, יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שהשם הקדוש הזה יצליחני בעסק (פלוני ופלוני) שאני הולך לעשות ותנחני באורח מישור ובדרך צלחה למען שמך הגדול והקדוש אלהי השמים ואלהי הארץ אמן סלה נצח ועד. (מדת"ל) וצריך לפרש העסק והענין באר היטב:

הצלחה. קמיע להצלחה מספר רזיאל המלאך. וז"ל קמיע להרויח אדם במשא ומתן והצלחה גדולה בעזהשי"ת כתוב זה בקלף כשר ותלהו בצדך השמאלית. וזהו הנוסח [מוגה].

והדרך צלח רכב על דבר אמת וענוה צדק ותורך נוראות ימינך

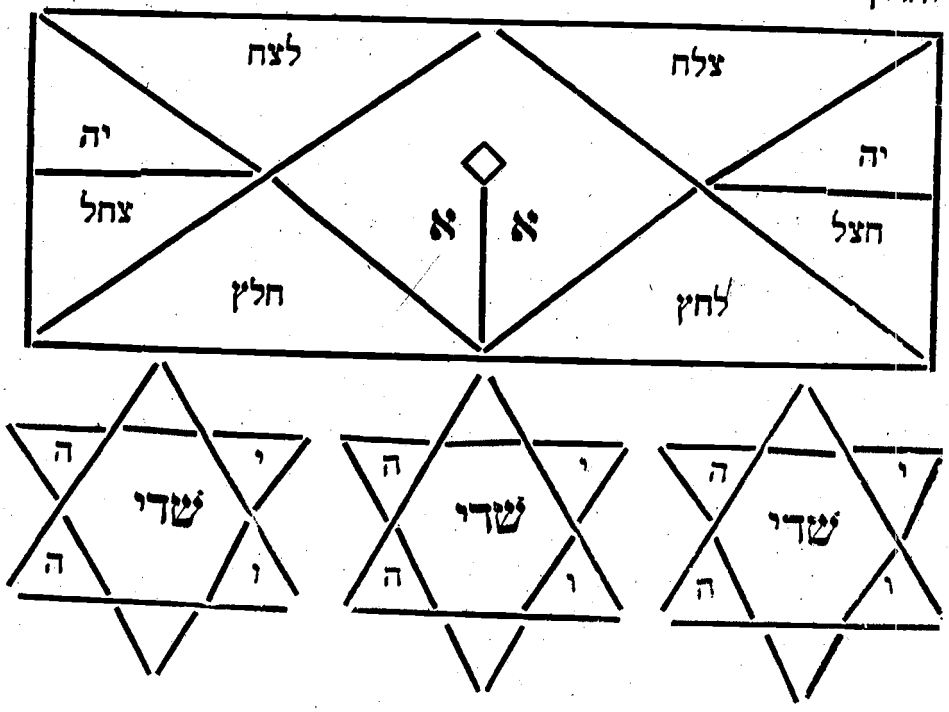

סגמכר טגף כרך זג מכך יתם טוכסן טמי כמסכר כסכיסם קתקבר

יהי רצון מלפניך יהוה אלהי ישראל שתציה למלאכיך אלו לבוא אל בית פב"פ ולכת עמו ויצליחו אותו בסחורתו ובכל מעשה ידיו בהצלחה ובהרוחה גדולה בין ביום בין בלילה בין בבית בין בחוץ לבית בין בעיר בין בחוץ לעיר ושמך וחותמך הקדוש ירחיבו במעשיו ובביתו והצליחו לפב"ב אמן סלה:

הרהורים. להנצל מהרהורים רעים ומחשבות זרות בשעת התפלה. סגולה להתפלל מתוך הסידור. זכר לדבר שכתוב „אמר עם הספר וישוב מחשבתו הרעה" כן מובא בהרבה ס"ק:

הרהורים. להנצל ממחשבות זרות בשעת התפלה. יש מן המקובלים שכתבו סגולה לומר קודם התפלה הפסוק „אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה". ויש כתבו לומר הפסוק הביאה לי ציד ועשה לי מטעמים וגו'. ויש כתבו לומר הפסוק לב טהור ברא לי אלהים וגו':

הרהורים. להנצל מהרהורים רעים. סגולה שיצייר במחשבתו דמות דיוקנו של אביו ועי"ז יצטנן יצרו הרע (מד"ר):

הרהורים. החגורה של צדיק אמת מבטלת הרהורים רעים מן החגור בה (לקהר"ן):

הרהורים. סגולה לבטל הרהורים ומחשבות זרות בשעת התפלה שיטול עשר אצבעות ידיו במים תיכף כשרואה שבאה לו מחשבה זרה. ויכוון שכל אדם הוא קומה שלמה והעשר אצבעות של ידיו הן כנגד העשר ספירות. ועי"י המים המטהרים מכל טומאה יוטהרו כל העשר ספירות שלו מן מחשבות זרות הבאות מן כח הטומאה כדי לבלבל את האדם מתפלתו. דבר זה קבלתי מאת אדומו"ר אריה"ק דבי עילאי בוצינא דנהוריא וכו' מרן מהרי"ל איגר זצוקלה"ה מלובלין:

הריון. להריון רפואה שתקח באפטיק עשב הנקרא בלשון ליטין „סאלוויא" ותבשל מעט מן העשב ביין טוב ותתן להאשה לשתות מן היין בליל הטבילה ותתעבר (מ"ט):

הריון. סגולה להריון קח עור ארנבת ושרוף אותו עד לאפר ותן לה לשתות מן האפר בכוס יין. כך תעשה ט' ימים רצופים בכל בוקר ותתעבר מיד (מהרי"ל) ויש גורסין עור שועל:

הריון. סגולה לעקרה שתעשה משעוה כמו קדרה קטנה ותכנים בה דם נדתה ותסתום פי הקדרה במכסה ותטמון הקדרה באדמה אצל שורשי אילן תפוח. ועי"ז תקבל האשה הריון והאילן לא יעשה עוד פירות (נפ"מ)

הריון. להריון תזהר האשה מלשאת עלי' כסף חי אפילו כל שהוא. כי זה מונע ההריון (ת"א):

הריון. סגולה להריון אם אין שום מחלה להאיש ולהאשה. תקח יונה זכר ויונה נקבה ותשחטם ותוציא המוח שלהם תיכף. ותשב האשה אחר הטבילה במטה ותכנים ברחמה את המוח מן השני צפרים על

שעה שלימה. ואחר שעה תזדווג עם בעלה ותתעבר (מהי"ל):

הריון. קמיע ברורה ובלתי משובשת להריון. יכתוב סופר מהור נברא על קלף כשר בכתיבה תמה. ויאמר מקודם. "הריני כותב קמיע הזאת בשעתא שבתא בגדא טבא לאסוותא מן שמיא עבור האשה פב"פ אשת פב"פ".

וזה נוסח הקמיע:

יהי רצון מלפניך אהיה אשר אהיה שתרחם על האשה פב"פ ותתן לה בקרוב הריון מבעלה פב"פ בזרע של קיימא בכח השמות הקדושים האלה ע"י המלאך **שמשיאל**

ואא הבבא באזובאאולאפוואהוובה והוהההעה

א	ה	י	ה
ה	ו	ה	י
י	ה	ו	ה
ה	י	ה	א

אכהלייה יצהבואהות
אמן סלה נצח ועד
ה ה ה
הלזז

הקמיע צריכה להכתב בציור הזה ולשום אותה בתיק קטן של מתכות, ודתיק ישים בכים של עור ותתלה האשה עליה את הקמיע בין דדיה. ותלך בה רק בימים הטהורים (ת"א):

הריון. סגולה להריון. שהבעל והאשה לא יזרקו ההושענות שלדם ביום הושענא רבא אלא יצניעם ויצטרפו לדם גם הב' ערבות מן הלולב שהיו מברכין עמו. ולפני תשמיש הראשון שאחר יום הושענא רבא יבשלו השני הושענות עם השני ערבות בתוך חצי קווארט מים. אח"כ ימוגו המים לשני כוסות. ויקח הבעל כוס אחד והאשה כוס אחד ויאמרו על הכוסות ההושענא המתחלת "אדם ובהמה" ואח"כ ישתו הכוסות עם צוקער כמו ששותין טיי. וישמשו ממתם ויושעו ממרומים (אמ"ן) וערב"ה בגימ' ור"ע וגם בגימ' הריו"ן עם הכוללים של האותיות והתיבה):

וואַרצלין. לשומא או יבלת שקורין „וואַרצעל" הצומח על בשר אדם. רפואה למשח הוויארצעל ב' פעמים ביום עם המשקה של מרת בהמה (מ"א):

וואַרצלין לסיר הוואַרצעל. רפואה למשחו ב"פ ביום עם חומץ החזק והחריף מאד כיאד הנקרא „עסענציע-עסטיג":

וואַרצלין. להסיר הוואַרצעל שהיא קשה ומבוקעת. תקנה באפטיק קראפלים הנקראין „קרוואָט". ותשים בכל יום על הוואַרציל טפה אחת:

וואַרצלין. להסיר וואַרצלין. סגולה למשוח אותם בדם יונה חם תיכף מן השחיטה (מ"א):

וסת. אשה שאבדה וסתה בנעוריה. אלה הם הבשמים אשר יכולים לעורר דם נדה. תבשל קדרה בת ד' קווארט מים ותשים בה ג' לויט קנה-בשם הנקרא „צומרינד" א' לויט בושם „נעגעלעך", חצי לויט כרכום הנקרא „ואפערען" ותשתה חם עם צוקער כמו ששותין טיי (מ"א):

וסת. אשה שאין לה וסת בנעוריה. רפואה שתבשל עשב הנקרא בלשון ליטוין „מאַבינא" עם מים ותשתה כמו ששותין טיי (מ"א):

וסת. להביא וסת לאשה שאין לה אורח כנשים. תכתוש קליפות שקדים יבישים לאבק דק כקמח ותליש האבק עם דבש ועם שומשמין עד שיהי' כמו עיסה. ותחתוך לחתיכות ותטגנם על האש. ותאכל מזה איזה פעמים ביום חודש ימים. ויבוא לה הוסת (ימ"נ):

וסת. להביא הוסת מועל הרבה שתעשה לה מרחצאות של חמין ולערוב בהמים „גאַרטשיצא":

אות ז

זיוג. מי שקשה לו למצוא בת זוגו יתפלל בכל יום בכוונה שירת הים ויאמר אחר התפלה מזמורי תהלים האלה ל"ב ל"ח ע' ע"א קכ"ד (נפ"מ):

זיעה. להביא זיעה על החולה. רפואה לבשל היטב שבולת שועל הנקרא „האַבער" או שעורים בחומץ. ואחר שתתרכך התבואה היטב תעשה מזה חלאדנעס חמות ותניח על בטן החולה ויזיע (מ"א):

זיעה. לאנשים בריאים שיש להם טבע שמזיעים מאד בלילה ועי"ז מאבדים

מאכרים את כחם ונעשים רזים. רפואה שיסוך את בשרו הרבה פעמים עם שמן דגים טוב ויערוב בו לריח טוב מעט „נעלקין=עהל". דהייגו שבתוך חצי קווארטירל שמן דגים יערוב ט"ו טפות „נעלקין=עהל". אבל נצרך לחמם מעט את השמן דגים, כדי שיתערב היטב עם ה„נעלקין=עהל":

זיעה. להביא זיעה יקנה באפטייק „בעזאווי=טיי" עם „ליפאוויי=טיי" ועם „מאלינעס" יבשות. כל מין בעד ג' קאפ'. ויבשל א קווארט מים ובשעת הבשול ישים בהמים ג' מינים הנ"ל. ויקח הקדרה מן האש ויכסה הקדרה ואחר חצי שעה ישתה מזה ד' גלעזער חם עם צוקער ועם „ציטרין" כשהוא שוכב במטתו. ויזיע:

זכרון. סגולה לזכרון לומר תמיד קודם הלימוד עשרה פעמים הפסוק „זכור דבר לעבדך על אשר יחלתני" (מ"א):

זכרון. סגולה לזכרון לומר קודם הסעודה על כום משקה פסוקים האלה — אכן רוח הוא באנוש ונשמת שדי תבינם: לאדם מערכי לב ומה' מענה לשון: אל תשליכני מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממנו: ה' בצר פקדוך צקון לחש מוסרך למו: לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי: ה' אלהים נתן לי לשון למודים לדעת לעות את יעף דבר: יעיר לי בבקר בבקר יעיר לי אזן לשמוע בלימודים: ה' אלהים פתח לי אוזן ואנכי לא מריתי אחור לא נסגותי: רוח ה' דבר בי ומלתו על לשוני: יהי רצון מלפניך א' או"א אברהם יצחק ויעקב אשר קראת שמו ישראל שתפתח לבי בתורתך ותאיר עיני ולבי ע"י מלאכיך הקדושים **פתחיאל רפאל יופיאל** שלא אשכח כל ימי חיי מכל מה שלמדתי ולעולם לא אשכח כל דבר תורה מכל מה שאלמוד מעתה ועד עולם אמן נצח סלה ועד — אח"כ ישתה הכום: (מספר רזיאל) וטוב לעשות כך בכל סעודת ראש חודש:

זכרון. סגולה לזכרון להתפלל קודם הלימוד בקדושה ובטהרה תפלה זו. „יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתעשה למען השמות הקדושים היוצאים מן הפסוק וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכר. שצירופו הוא כך

וית זרי כבא רתב תאר
יפה אאם תוא בקז רחב
יצר תין ייה יתא עיר
קרץ ובא בהז ואב אפר

ויכוין בשמות האלה ואל יוציאם בפיו שלא אשכח כל דבר מכל מה שאלמוד בתורתך הקדושה היום ובכל יום ויום ותהיה תורתך שמורה בלבי ובמוחי לנצח. אמן סלה (א"ח):

זכרון. לחדד הזכרון. סגולה לאכל בכל יום בבקר אליבא ריקנא כף קטנה דבש דבורים. וזה ג"כ טעם שאנו אוכלים ביום הזכרון דבש. כדי שתעלה זכרוננו לטובה על כל השנה:

זכרון. סגולה לזכרון. לאכול שמן זית טוב וביותר מארץ ישראל:

זכרון. לחדד הזכרון רפואה לקנות באפטייק „אנא-קאַרדינא" ולאכול ממנו בבקר אליבא ריקנא דראכמא אחד. ויכול לאכול כן ג' ימים בכל שבוע. והג' ימים לא יהיו רצופים. וישתמש ברפואה זו איזו שבועות (מ"א):

זכרון. סגולה לזכרון לומר בכל יום ז"פ הפסוק „נר לרגלי דבריך ואור לנתיבתי (ש"א):

אות ח

חולה. דרש ר' פנחס בר חמא כל שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם שבעירו ויבקש עליו רחמים. שנאמר חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם יכפרנה. (גמרא):

חולה. יתחזק החולה בכל כחו להתפלל על עצמו בדמעות. ויגיל בכל עת לומר בכוונה „ראה עניי ועמלי ושא לכל חטאתי. רפאני ה' וארפא הושיעני ואושעה כי תהלתי אתה". ויכוון בהשם הקדוש היוצא מן הר"ת של רפאני ה' וארפא שהוא רזון המועיל לרפואה. ויתפלל בכל יום ג"פ מזמור מ"א מתהלים. שנאמר כי שמע אלהים אל קול הנער באשר הוא שם. ויש לפרש כלומר שהשכינה שם למעלה מראשותיו של החולה:

חולה. יזכור מה דאיתא במסכ' ברכות (נ"ה) יומא קמא לא לגלי ולא ליומא מידי כי היכא דלא ליתרע מזליה. מכאן ואילך ליגלי כי היכי דליבעי רחמא עליה:

חולה. מי שיש לו ילד קטן חולה מאד ח"ו. סגולה טובה שיקבלו עליהם אביו ואמו שיתענו בכל שנה ביום שנולד הילד עד שיהי'

להילד י"ג שנים. ובאם שיהי' להם איזה אונם שלא יוכלו להתענות יתן כל אחד אגרא דתעניתא ח"י גדולים לעניים. וגם יקבלו עליהם להדליק בכל ערב ר"ח בביהכנ"ס נר לכבוד נשמת ר' מאיר בעל הנס. ג"כ עד שיהי' להילד י"ג שנים. והילד בעצמו יביא הנר לבית הכנסת (זכירה):

חולה. סגולה לחולה מסוכן רח"ל לעשות עבורו פדיון נפש הידוע:

חולה. סגולה לחולה מסוכן רח"ל שינוי השם. אבל שיעשה זאת עפ"י דעת חכם וצדיק:

חולה. אמירת תהלים עבור חולה כמו שנדפס בסידורים היא סגולה גדולה שיאמרו התהלים עשרה אנשים ביחד שהם אוהבים להחולה. ואם אין עשרה אנשים צריך להשתדל שתינוקות של בית רבן יאמרו התהלים עבור החולה:

חלומות. חלום טוב צריך לספר לאוהב נאמן שיפתרנו לטוב. כי רוב חלומות הולכים אחר הפה. חלום רע יסיח מדעתו ואל יחשוב בו כלל וכלל. ויאמר בהקיצו משנזו הפסוק "והחלומות שוא ידברו". וזה הכלל בדוק ומנוסה שכל מה שהאיש יקפיד על חלומות רעים יותר יתגרו בו. וידוע שכן אמר בפירוש הגאון הצדיק וכו' מרן מהר"ם מליבאוויץ זצוקלה"ה על דבר החלומות/שאמרו חז"ל שצריך להתענות עליהם אפי' בשבת. ואמר שכל זה הי' רק בדורות הראשונים שחלומותיהם היו קרובים לנבואה. אבל בזמן הזה החלומות שוא ידברו. עכ"ל. וכל אשר יש לו ידיעה בחכמת ה"אנאטאמיא" יבין שעפ"י רוב באים חלומות רעים מן כח הדמיון שמתחזק להפחיד את האדם כדי לעוררו משנתו בעבור איזו חסרון בגוף, כגון שמניח ידו על לבו וכיוצא:

חלים. מי שחלם לו חלום רע שצריך להתענות ע"ז. והוא מן האנשים המקפידים על חלומות רעים אבל קשה עליו התענית. יעשה ראשית הטבת חלום. וגם יעשה תרנגול או תרנגולת לכפרה כדרך שעושין בערב יוהכ"פ. ומלבד זה יתן ק"ס מטבעות לחכם היודע לעשות פדיון נפש. וגם הכפרה יהלק לעניים. ויוצא בזה שיתהפך לטוב (עה"ח):

חלום. לשאלת חלום. יאמר בטהרה בחדר טהור ועל משכב טהור ונקי קודם השכיבה – לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת וגו' עד ולחזק לכל. גבריאל ופחד יצחק היה לי. יהי רצון מלפניך ה' או"א שתשלח לי רוחו של יצחק גדי בן אברהם להגיד שאלתי בחלום ברור

בלילה

בלילה הזה שאני רוצה לדעת . . . . . — (כאן יפרוט שאלתו באר היטב (כתבי הריב"ש):

חלום. לשאלת חלום. תקח בדעתך השאלה שאתה רוצה לשאול ותאמר ע"ב פעמים בכונה גדולה זה הפסוק — „שמעו נא דברי אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו" — (ת"א):

חן וחסד. סגולה לחן וחסד. לומר אחר תפלת שחרית ד' פסוקים הראשונים מן האזינו השמים ואדברה עד הבו גודל לאלהינו (עה"ק):

חן וחסד. לחן לפני השלטון או לפני מי שתרצה לבקש מלפניו עבורך סגולה שתשים מקודם יד ימינך על מצחך. באופן שצד גב הכף יהי' לצד המצח. האגודל למטה והזרת למעלה. ותאמר ג"פ הפסוק „השיבה לי ששון ישעך ורוח נדיבה תסמכני" (מדת"ל):

חן. לחן לפני השלטון. סגולה לומר לפני השלטון ג' פעמים שם אמו של אברהם אבינו **אמתלאי בת כרנבו** (פי"צ):

אות ט

טבילה. הגאון בעל ספר חסידים כתב שם בהצוואות סי' מ"א וז"ל לא יניח אדם מלזקוק עם אשתו בליל טבילתה. ע"כ. ומובא על זה בספר רוח חיים שבאם אירע איזה אונס בליל טבילה שלא יוכל בעלה לקרב אליה. תעשה סגולה זו שתתכסה באותה לילה עם בגד של בעלה ותנצל עי"ז מסכנה:

טבילה. טבילה במקוה היא סגולה לכמה וכמה ענינים, כי היא ענין התחדשות כח החיים. רק באופן שלא יהיה כטובל ושרץ בידו:

טבילה. מובא בכתבי האריז"ל. מי שאין לו מקוה או חמום ולינו יכול לטבול במקוה סגולה שיחזק ידיו מ' רחילות כנזכר למעלה. וקודם הרחילה יאמר זה:

לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה. ארחץ בנקיון כפי ואסובבה את מזבחך יְהֹוָה. ויהי רצון מלפניך יְהֹוָה אלהי ואלהי אבותי שאלו רחיצות ידי תהיינה נחשבות לי כאלו טבלתי במקוה כשר של ארבעים סאה. ואזכה למשוך מים מ' הלובן העליון החתום ביו"ד רבתי של ועתה יגדל נא כח יְהֹוָה. וידחו ו צ ז עזה ועזאל בני אנרת ולילית. ובכח סגולת נקיון שע"י הרחיצה הזאת יתוקן שמרת הדין הבאה מן ספירת **גבורה** העולה

ריון כמספר נקיון תתהפך עלי למדת הרחמים שעולה רחץ כמו שנרמז בהפסוק ארחץ בנקיון כפי וגו׳:

עתה ירחץ ידיו בחופן זה. רחצית ירחץ יד ימנית עשר פעמים. ויכוין בעשר האותיות של שם הוי״ה ב״ה דמילוי יודי״ן כזה יוד הי ויו הי׳ דהיינו שבכל רחילה יכוין לאות אחת כסדר. ואח״כ ירחץ יד שמאלית עשר פעמים ויכוין ג״כ בעשר האותיות כנ״ל. ואח״כ ירחץ ג׳ הידים בסילוגין פעם אחת יד ימנית ופעם אחת יד שמאלית. ויכוין ג״כ על עשר האותיות ג׳ פעמים. דהיינו שברחילה הראשונה של יד ימנית יכוין לאות י׳ וכן ברחילה הראשונה של יד שמאלית יכוין ג״כ לאות י׳. וברחילה השניה של ג׳ הידות יכוין לאות ו ד״פ. וכן בשאר הרחילות יכוין ד״פ בכל אות ואות כסדר. ויעלו כל הרחילות ביחד למספר תרבעים כנגד מ׳ שלה דמקוה. ואחר המ׳ רחילות יאמר זה:

ויהי רצון מלפניך יהוה אלהי ואלהי אבותי שבכח סגולת רחיצה הזאת יהיו נמתקים הדינים ברחמים. כמו שנרמז בהפסוק ויקרא אלהים ליבשה ארץ ולמקוה המים קרא ימים. ויאיר עלי השם **אהיה** שעולה **מקוה** (בזה אל״ף ה״ה יו״ד ה״ה) ויהא חשוב לפניך כאלו מבלתי במקוה טהורה שלמעלה הנרמז בהפסוק מקוה ישראל יְהוָה. וכתוב מקוה ישראל מושיעו בעת צרה. מושיעו ודאי. ההוא דמקורא דמקוה בידוי. אמן סלה:

הנה בספר הקטן לווחת הריב״ם והמגות ישרות״ מביא ענין רחילה הזאת עם מעט ביאור בסוד הכוונה של הפסוק ויקרא אלהים ליבשה ארץ וגו׳. אבל המעיין שם יראה שהביאור נאמר בקילור מאד ולריך פילום לפירושו. וגם לא נזכר שם מנין הרחילות. ומלבד זה עוד נפלו שם הרבה שיבושים ומעות הדפוס כמובן לכל מבין. וע״כ קבלתי עלי עבודה הזאת לבאר בעזהם״י הסוד של כוונת הרחילה וסוד הרמז של הפסוק ויקרא אלהים ליבשה ארץ וגו׳ בהלריכות מעט:

זאת ידוע ליו״ח שהשם אלהים מורה על דין ומרמז לפעמים על בחי׳ מלכות לימח תחלה השם היא ההתגלות של מדת הדין. ובשביל זה נקרחת בשם אדני שהוא לילוף אדי״ן. ולפעמים מרמז השם אלהים על בחי׳ בינה לימח עילאה. ולע״פ שהשם הוא רחמים ומחיל שם השם אהיה. מ״מ כיון דדינין מתערין מינה כידוע. לכן תקרא מדה זו ג״כ בשם אלהים. וענין ההקת הדינים הוא להעלותם לשרשם. שהשם אלהים והשם אדני יומתקו ע״י השם אהיה ותתעלה יתתקרב תיבת ים הרומז על שכינתא תתחה אל תיבת מי הרומז על שכינתא עילאה. וזאת נעשה ע״י כוונת היחוד שנכוון לפלג השם אלהים על ג׳ שמות אהי״ה אדנ״י ולזווג ג׳ השמות ביחד כזה אאהדינהי. כי ג׳ שמות האלה הם בגי׳ כמספר השם אלהי״ם. ועי״ז נעשה מיס. הייגו חסדים. כידוע מהבעש״ט זלוקלה״ה בכוונת המקוה שמי״ם רומז על מ׳ יודי״ן

מן ד' מילואי שם הוי"ה ב"ה ע"ב ס"ג מ"ה בן שהן בגימ' מים. וזהו פלג אלהים מלא מים. ולזיך לכוון שהשם אלהים יומתק בכל הג' מילואין שלו. שע"י כחות ה יכול להתמלאות בג' לופנים כזה הי הא הה. נמלא שהשם אלהים במילוי י בגימ' ס'. ובמילוי א בגימ' רל"ח. ובמילוי ה בגימ' רל"ה.

מערכה יובן כוונת הרמז של הפסוק ויקרא וגו'. כי תיבת ויקרא וכן תיבת ידבר בגימ' שי"ן. וזה רומז על השם אלהים במילוי י. כי הם גלרף מספר עשרה מן כוללות עשר האותיות של השם אלהים במילואו כזה אל"ף למ"ד ה"י מ"ם. וגם עוד מספר אחד של כולל כל התיבה. הרי לך הוספה של מספר י"ח. ועוד גלרף מספר חמשה מן כוללות ה' אותיות של השם אלהים פשוט ג"כ עם עוד מספר אחד של כולל כל התיבה של השם אלהים פשוט. נתוסף עוד מספר ו'. ועולה הכל ביחד מספר שי"ן כמספר תיבת ויקר"א ותיבת ידב"ר. והשם אלהים במילוי א נרמז בתיבת ארץ. כי מספר שוה לשניהם. והשם אלהים במילוי ה ג"כ נרמז בתיבת ארץ. כי הם גלרף לתיבת ארץ הג' כוללים של הג' אותיות. וגם כולל אחד מן כל התיבה נתוסף מספר ד' ועולה ביחד רל"ה כמספר השם אלהים במילוי ה. ותיבת מקו"ה בגימ' השם אהיה במילוי ההי"ן. ותיבת מי"ם בגימ' ט' יודי"ן של ד' מילואי השם הוי"ה ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. וכן מבוארת הכוונה שהתיבות ויקר"א אלהי"ם לידב"ר אר"ץ הרומזות על השם אלהים בג' מילואין יומתקו בהתיבות ולמקו"ה המי"ם הרומזות על השם אהי"ה ועל הט' יודין דמילואי השם הוי"ה ע"ב ס"ג מ"ה בן. ועי"ז יהיה קר"ח ימי"ם. היינו שיזדווגו תיבת ים עם תיבת מי שהמי מלכות תתעלה עד הבינה. כמו שנרמז בהר"ת של הפסוק מקום ישראל ה' וגו'. מקום ישראל מושיעו בעת לרה. ולי בזה לאמין:

טחול. לכאב הטחול כבר מובא לעיל באות ב' סימן בטן איזו רפואות.

ועוד רפואה לכתוש זרע חרדל ולעשות ממנו אבק דק בקמח ולערב בדבש ולבשל עד שיעשה כמרקחת. וימשח במקום הכאב בצד השמאל של הבטן תחת הצלעות מלמעלה למטה ומלמטה למעלה בעוד המשיחה חמה. ולחבוש ממעל עם "וואטי". כך יעשה בכל יום ב"פ בערך שני שבועות. וירפא.

טחול. לכאב הטחול. רפואה ליקח מוח ארנבת מזכר לזכר ומנקבה לנקבה ולכתשו מעט ולמעכו עד שיעשה כמו משיחה ולמשוח על חתיכת בד ולהניח על מקום הכאב שיונח שם שש שעות ולא יותר. ועי"ז יוקטן

נפיחת הטחול (מ"א):

טחול. לכאב הטחול. רפואה ליקח זבל צאן ה' גרגרים ולמעכם ולערבם עם מעט חומץ חזק ולמשוח על חתיכת בד ויניח על מקום הכאב שיונח שם מעת לעת. כן יעשה כמה ימים. וירפא (ת"א):

טחול. להתקשות ונפיחת הטחול בילדים ונערים. סגולה לקחת טחול של בקר. מזכר לזכר ומנקבה לנקבה, [illegible]

רק בשני קצותיו ישאר מחובר ועי"ז יהי' כמו טבעת. ותכנים ראש החולה תוך חלל הטחול וכן תוריד ותשפיל הטחול עד מתחת לרגליו שיוציא את רגליו מן הטחול. כן תעשה ג"פ. ואח"כ תתלה הטחול בעשן במקום חם. וכשיתייבש הטחול יתרפא הטחול של החולה (כתבי הריב"ש):

טחול. לכאב הטחול. רפואה שישתה מים שנכבה בהם ברזל=שמאהל. ובזמננו שנתחדש היין מארץ ישראל הנקרא כרמל=ברזל הוא רפואה טובה לכאב הטחול:

טחורים. לחולי הטחורים הנקרא „מאריזען". אם יצאו אבעבועות קשות ואדומות הנקראים „פיקלען" מסביב לפי הטבעת ומזה נולד כאב גדול. רפואה לחמם מי דבש הנקרא „מעהר" ולשפוך בקערה חם וישב החולה במרחץ הזה בערך חצי שעה. כן יעשה איזה פעמים וירוח לו. ואחר כל מרחץ ימשחם בשמן שקדים מרים, או עם המשיחה הנקראת באפטייק „קאלד=קרעם". או עם המשיחות הנזכרין הלאה:

טחורים. לאבעבועות אשר מסביב לפי הטבעת. רפואה לעקור עם שורשם עשבים המכווה הנקראים „פאקרזיווא" ולבשלם במים ולשפוך המים החמים בקערה וישב החולה בזה בערך חצי שעה. כן יעשה איזה פעמים. ואחר המרחץ ימרח את ה„פיקלען" במשיחות הנזכרין הלאה:

טחורים. לאבעבועות שנקראים „פיקלען". רפואה שיעשה החולה לעצמו מרחצאות של ישיבה מן „קאמעללין" הנקרא באפטייק „מיענטא" וישב במי בישול הקאמעללין בערך חצי שעה שיהיו חמין ואח"כ ימשח שם באחת מן המשיחות:

טחורים. לעצור דם הטחורים. רפואה לחתוך התבן מן התבואה הנקראת „טאטארקא" על חתיכות קטנות ולבשל ביחד עם חתיכות קטנות של העץ הנקרא באפטייק בלשון ליטיין „וויסקום=אלבום". וישתה המים כמו ששותין טיי. אבל שלא יהיו המים חמין ביותר:

טחורים. לאבעבועות הנקראים „פיקלען". רפואה לכתוש „האלאהן" שרוף עם מעט „גרינשפאן" ולערוב עם מעט „שמיעטאנקא" או עם מעט חמאה תפילה עד שתעשה כמו משיחה ותמרח משיחה הזאת על חתיכת „וואטי" ותניח על האבעבועות איזה פעמים ביום. וירפא:

טחורים. לאבעבועות הנקראים „פיקלען". רפואה לשים לובן ביצה בקערת חרס ותקח חתיכה „האלאהן" ותמען אותה על שולי הקערה בתוך הלובן ביצה עד שיעשה כמו משיחה. ותמרח את המשיחה על חתיכה „וואטי" ותניח על ה„פיקלען" איזה פעמים ביום. ויהפא:

טחורים. רפואה ל„פיקלען". שתחמם שומן חזיר עד שיהי׳ צלול. אח״כ תניח השומן עד שיהי׳ פושרין ואז תערוב בו „יאדינא" שוה בשוה. ותטבול בזאת המשיחה חתיכה „וואטי" ותניח על הפיקלען איזה פעמים ביום. וירפא:

טחורים. רפואה לפיקלען לערוב מרת בהמה עם דבש שוה בשוה ולחמם על האש ולערוב היטב עד שתעשה כמו משיחה. ותמרח את המשיחה על „וואטי" ותניח על ה„פיקלען" ב׳ פעמים ביום. וירפא (מ״א):

טחורים. רפואה לפיקלען שתקנה באפטייק החומץ הנקרא „ליגווי־ בּאָראָווי" ותערוב כף חומץ בתוך חצי גליאָז מים וגם תערב בזה חצי כף קטנה „האַלאָהן" כתוש לאבק דק. ותערוב הכל היטב ותכסה במכסה ותעמיד הגליאָז במקום חם כדי שיהי׳ המים קרוב לפושרין. ותטבול בזה „וואטי" ותסחוט מעט ותניח על ה„פיקלען". ובכל חצי שעה תחליף:

אות י

ידיעות. לדעת ממי מניעת ההריון אם מן האיש או מן האשה. סגולה לקחת ב׳ כלים עם סובין וישתין הבעל בכלי אחד והאשה בכלי הב׳. תכסה הכלים ותעמידם כך תחת המיטות על ג׳ ימים מעת לעת. ובאותו הכלי שיהיו נמצאים אז תולעים. ממנו מניעת ההריון (מ״א):

ידיעות. לדעת אם הרה זכר או נקבה תשתין האשה בקערת עץ ותתקע בתוכה על השוליים מחט עבה ותשהה שם יום שלם. אח״כ תסתכל ותראה אם עלו השמרים מן השתן מסביב להמחט כמו עמוד תדע שהרה זכר. ואם נחו השמרים בתחתית הכלי הרה נקבה (מ״א):

ידיעות. לדעת אם הרה זכר או נקבה סגולה לשום מחלבה בחודש התשיעי בכלי של מים. אם ישקע החלב הרח זכר. ואם יציף החלב הרה נקבה (מ״א):

ידיעות. לדעת אם הרה זכר או נקבה. סגולה לפזר מעט מלח על ראש האשה בלי ידיעתה. אח״כ תכנום בדברים עמה. ואם היא תתחיל לדבר מזכר הרה זכר. ואם מנקבה נקבה (מ״א):

ידיעות. לדעת אם הרה זכח או נקבה. סגולה שתאמר לה פתאם.

הראיני את ידיך. ואם תראה ידיה באופן שיהי' הגב של היד למעלה הרה זכר. ואם הגב יהי' למטה. דר"ה נקבה (מ"א):

ידיעות. לדעת ע"י חלום תמונת זוגתו שנגזרה לו מן השמים. סגולה לקחת ביצה שנולדה ביום ב' או ביום ה' ותצלה אותה קשה ותחתוך אותה על שנים. ואכול החצי בלילה קודם שתלך לישון. והחצ השני תניח תחת מראשותך (ת"א):

ידיעות. לדעת מי ימות תחלה. האיש או אשתו. תחשוב מספר ב' שמותם יחד ותוסיף על מספרם י"ג ותשליך ט' ט' עד אשר ישאר בידך ט' או פחות. ותראה אם נשאר מספר זוגי ימות הבעל קודם. ואם נשאר מספר נפרד תמות האשה קודם (מ"א):

ידיעות. לדעת אם הבעל שברח ישוב לביתו לאשתו או לא. וכן אם ישוב בקרוב או לא. תחשוב שם השואל ושם האשה ושם אותו יום השבוע שבאה בו לפניך השאלה ותצרף ביחד החשבון של ג' המספרים. ותוציא מן החשבון ז' ז' והנותח קח בידך. אם נשאר אחד תדע שלא ישוב לעולם. אם נשאר ב' ישוב. אם נשאר ג' ישוב בנחת ולא בצער. אם נשאר ד' לא ישוב אלא אחר זמן מרובה. אם נשאר ה' ימות בחזירתו או יוכה ביסורין גדולים בדרך חזירתו. אם נשאר ו' יבוא לביתו בקרוב. אם נשאר ז' לא ישוב לעולם. וכמו כן לדעת אם האשה תחזור לבעלה שברחה ממנו. תחשוב שם השואל ושם הבעל ושם יום השבוע. הכל כנ"ל. ותדע כי שם יום השבוע חושבין באופן הזה. שאם באה לפניך השאלה ביום א' תחשוב שם היום למספר אחד. ואם ביום ב' תחשוב מספר ב'. וכן השאר (מקבלת הריב"ש):

ידיעות. לדעת אם אדם שהלך למרחקים עודנו בחיים. תקח ביצה מתרנגולת שחורה דאתילדה מאתמול וגם רביעית מים צלולים שתוקים. והלקיחה תהיה על שם פב"פ שהלך למרחקים. ואחר שיהיו בידך הביצה עם המים תאמר — מיט יעם ווייל איך וויסען אויב פב"פ לעבט אדער ניט — אח"כ תשבר ותשפוך לובן הביצה לתוך המים. ואם יעמיד לובן הביצה באמצע המים כמו ראש זה סימן טוב כי חי הוא. ובאם יפול למטה הוא להיפוך (מכתבי רבנו נפתלי כ"ץ):

ידיעות. לדעת הרוצה להוות שוחט ובודק אם נולד בכוכב מאדים או לא. יחשוב שמו כמו שקורין אותו לתורה. וגם שם אמו. ויצרף המספרים. וישליך כל מספר ז' ז'. ויחשוב מספר הנשאר. אם נשאר מספר א' סימן שנולד בכוכב שבתאי. ואם נשאר מספר ב'

סימן

סימן שנולד בכוכב צדק. וכן כלם על סדר שבעה כוכבי לכת שהם שבתאי צדק מאדים חמה נוגה כוכב לבנה (מ"א):

ידיעות. אדם הרוצה לדעת באיזה מזל נולד יחשוב שמו כמו שקורין אותו לתורה. וגם שם אמו. ויצרף דמספרים. וישליך כל מספר י"ב י"ב. ויחשוב מספר הנשאר. אם נשאר מספר א' סימן שנולד במזל טלה. ואם ב' סימן על מזל שור. וכן כלם על סדר י"ב המזלות (מ"א):

ידיעות. לדעת אם החולה יקום מחליו או ימית ח"ו. בכניסתך אל החולה תאמר הפסוק „גלמו ראו עיניך ועל ספרך כלם יכתבו" ואם ידבר החולה עמך תיכף תוך כדי דבור סימן שיחי'. ואם לאו הוא להיפוך (זכירה):

ידיעות. לדעת אם החולה יקום או להיפוך ח"ו. תשים בשתן שלו חלב אשה. ואם ישקע החלב ימות. ואם יציף החלב ממעל יחי' (מ"א):

ידיעות. לדעת אם החולה יחי' או להיפוך ח"ו. תקח ביצה בת יומא ותשקול אותה היטב בצמצום. ותשים הביצה תחת מראשותיו של החולה על לילה אחד. ובבקר תקח הביצה ותחזור ותשקול אותה. ובאם תהי' במשקלה כבראשונה סימן שיחי'. ואם נחסרה ממשקלה הוא להיפוך (ת"א):

ידיעות. לדעת אם החולה יחי'. כתב הרמב"ם ז"ל סגולה לקחת חתיכה שומן חזיר מזכר לזכר ומנקבה לנקבה ולמשוח כפות רגלי החולה ואח"כ ישליך חתיכה הנשארה לכלב. ואם יאכלנה הכלב סימן שיחיה החולה:

ידיעות. לדעת אם מחלת החולה היא ע"י כשוף. תשפוך שמן זית בכום של זכוכית בערך עד ב' שלישיות מן הכום. ותכסה את כל הכום מבחוץ עם נייר שחור. ויכתבל החולה בתוך הכום. אם נעשה לו כשוף יראה את פניו בתוך הכום שהוא דפוך. ובאם לאו יראה את פניו ביושר (מ"א):

ידיעות. לדעת אם נעשה לאדם כשוף ילך אל קן של נמלים וישב שם. ואם נבדקו בו הנמלים ומרחשים עליו סימ' שלא נעשה לו כשוף. ובאם לאו. בודאי נעשה לו כשוף (מ"א):

ידיעות. לדעת באיזה מקום במים מונח נוף האדם הנטבע. סגולה לקחת כבר לחם שלם או קערה של עץ. וזרוק למים והוא ישוט מיד לאותו מקום שמונח שם מתחת המים נוף הנטבע ויעמוד שם (ת"א):

ידיעות על אדות גבוה עין לעיל אות ג' בעניני גבהו:

יולדת

יולדת. יולדת צריכה שמירה עד שתטבול. ובאם נחוץ לה ללכת לאיזה חדר בבית דירתה ביחידות. סגולה שתניח בצלחתה סכין (יום"א):

יולדת. שמירה ליולדת. תצוה לסופר שיטבול עצמו ויכתוב בכתב ס"ת על קלף כשר קמיע בזאת הצורה. ותניח הקמיע אצל היולדת במטתה מכוסה בין ב' ניירות ויועיל בעוהש"י (ת"א):

ע	ש	צ	י	י
ש	ב	ט	ד	י
צ	ז	ה	ג	צ
י	ו	א	ח	ש
י	י	צ	ש	ע

יולדת. שמירה ליולדת. כתוב על קלף כשר או על נייר בכתיבה תמה כזה. ותשים בתיק ותניח אצל היולדת או עליה או תחת הבר. ותלך בקמיע זו עד שתטבול. וזה הנוסח (ת"א):

אָדוֹן מָרוֹן נָדוֹן נַכְדָן נַשְׁמַן נַשְׁקַט
אתה סתר לי מצר תצרני רני פלט תסובבני סלה
סלה תסובבני פלט רני תצרני מצר לי סתר אתה
אזבוגה

ילדים. ילד שאינו רוצה להניק יבדקו בפיו אם אין בו איזה חסרון. וגם יבדקו פטמאות דדי אמו אם אין בהם איזה חסרון. ובאם לא נמצא כל חסרון צדדי. סגולה שתקח אמו את התינוק ערום כמו שנולד ותניח את הילד בין דדיה ועל בטנה בשר לבשר בלי הפסק שום דבר. עד שיתחמם הילד היטב מן בשר אמו. כן תעשה איזה פעמים. ויתרצה להניק. ומצד הרפואה טוב לחמם פי הילד עם קאמפרעסען חמים ולפעמים מועיל למשוח פטמאות הדדים עם דבש צלול. וגם צריך לשאול את היולדת אם לא הריחה איזה מאכל כשהיתה מעוברת. ואז ימבלו אצבע בזה מין המאכל ויתנו להתינוק לטעום ועי"ז ירצה לינוק:

ילדים. ילד הבוכה תמיד בלי כל סבה של איזו מחלה. סגולה לכתוב על קלף כשר השם הב הב יה. ולכרכו בין ב' חתיכות נייר נקי ולהניח תחת מראשותיו (מ"א):

ילדים. סגולה לילד בריא הבוכה מאין הפוגות ללחוש לו באונו בשעה שאינו בוכה זה הפסוק דישעיהו. „כי עם בציון ישב בירושלים בכו לא תבכה חנון יחנך לקול זעקך כשמעתו ענך". וזה הפסוק נמצא במעמדות ליום ראשון בסוף (מרהי"ל):

ילדים. תינוק הבוכה תמיד בלי מחלה. סגולה שתקח שמן זית ותשפכנו בכוס או בקערה ותאמר עליו ג' ימים זה אחר זה בזמן שקיעת החמה מזמור ח' של תהלים. אח"כ תסיך עם זה השמן פניו ידיו ורגליו של התינוק וישקוט מלבכות (ש"ת):

ילדים. ילד שנחלה פתאום ולא ניכר בו סימן מחלה צריך לחשוש שניזק מעין הרע. וסגולה טובה שהאדם המחזיק את הילד יאמר עליו הפסוקים המסוגלים להסיר עינא בישא. ואלה הם. אוסרי לגפן עירה ולשחקה בני אתונו. וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו ותהי עליו רוח אלהים. ואני ברוב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך (אמ"ן):

ילדים. צריך להזהר כשרוחצין את הילד ערום שלא יהי' כנגד הנר ממש. כי זאת קשה לחולי נכפה רח"ל (גמרא):

ילדים. ילדים שהם כחושים ורזים שקורין חולי דאָר והילד יונק הרבה ואיננו שבע. רפואה טובה לרחוץ התינוק במים חמין שיזיע ואחר שיקחו את הילד מן המרחץ יעטפו אותו מיד במעטפה חמה ויסוך עור בשרו במי דבש מתוק. ואחר איזו רגעים יסתכלו היטב על עור בשרו ויתראו שם כמו נקודות ושערות שחורות. ואז נודע הדבר שהחולי דאָר בא להילד מן תולעים קטנים ודקים מאד שפרו ורבו מתחת לעור בשרו וראשית יעשו מן קליפת לחם כעין סכין חד ויעברו את הסכין על עור הבשר להסיר ולמעך ממנו את הנקודות השחורות. ואח"כ ירחצו את הילד במים שנתבשל בהם העשב המר הנקרא „פיעלין" או „ווערמוט". או שירחצו את הילד במי „סובלימאַט". ואחר הרחיצה יסיכו את כל בשרו במשיחה הנקראת באפטייק „שאַרי־מאַשץ". ובאם לא נראה על בשר הילד נקודות שחורות יכול להיות שהחולי בא לו מחמת תולעים שבבני מעיים שלו. והסימן לזה שמתעטש הרבה וגורר בחוטמו. ובאם לא נראה בו גם סימן הזה אין זה כי אם שחלב מינקתו לא טוב. וצריך להחליף החלב (מ"א):

ילדים. ילד שנחלה על חולי דאָר הנקרא ג"כ „מאַמאַטי" ונעשה בכל פעם יותר כחוש ורזה. סגולה לקחת ענפים מן עץ ערבת הנקרא

דנקרא „וויערזפי=בוים" ולבשל הענפים במים שתוקים. ותקח את הכלי שמחמיצין בו העיסה לאפיית לחם הנקרא „דזיוי" ותעשה בו החמיצה הנקראת „ראשטשינא" של עיסה לאפיית לחם. ותעמיד אמבטי קטנה על ה„דזיוי" אשר בה העיסה. ותשפוך באמבטי את המים החמין של בישולי ענפי הערבה ותרחוץ את הילד בהמים ג' פעמים כל זמן שהעיסה מתחמצת בה„דזיוי". וא"כ תשפוך מי הרחיצה תחת עץ הערבה שנחתכו ממנו הענפים ותאמר בזה הלשון: „נעם דיר צו דיר דאר מיט דיר סאחאטא פון דעם ילד פב"פ". (ת"א):

ילדים. ילד שסובל יסוריז כשמתחילין השיניים לצמוח. רפואה לחמם חמאה או שומן תרנגולת ויטבול בזה „וואטי" וימרח בשר החניכים איזה פעמים ביום. וגם ערפו וגרונו ימרחו בזה השומן. ויצאו שיניו בנקל ומצד הסגולה טוב להלות בצווארו שן של סום או שן של כלב (מרהי"ל):

ילדים. ילד שאין השיניים צומחין בו בזמן הראוין לצמוח. רפואה ליתן לו לשתות מעט מעט מן ששה עד עשרה כפות קטנות מי=סיד מעורב בחלב. והמי=סיד יקנה באפטייק:

ילדים. יזהרו מלכסות צואת הילד לאחר שעשה צרכיו באפר חם, כי זאת מזיק לגוף שיצאה הצואה ממנו (ס"ח):

ילדים. ילד המקיא הרבה מחמת צמיחת השיניים סגולה לקחת ב' חצי קליפות של „וועלטשינע=נים" ולמרוח קצה ופי הקליפות עם ופת. ויתן בקליפה אחת ג' שקדים מרים ג' פלפלין וג' חתיכות קטנות מלח, ובקליפה הב' ישים שממית חיה ותיפף ידבק היטב הקליפות שיהיו כמו אגוז שלם. ויתן האגוז בתוך כים קטון ויתלה על צואר הילד שהכים יהי' מונח על הגומא שתחת הלב. ועי"ז תשקוט ההקאה (ע"ח):

ילדים. ילד הרגיל בקיכלען. אל תאכל המניקת שלו תפוחי אדמה „קאר=טאפעל" רק תאכל מאכלים שמנים המברים את הגוף. וטוב שתשתה המנקת שלו „ענעם" מבושל במים כמו טיי:

ילדים. ילד הרגל בקיכלען עם קרעמפען. רפואה ליתן להילד ג' ימים בכל שבוע בבקר מן ג' עד ה' טפות „בורשטין=עהל". ונקרא באפטייק בלשון ליטין „סוכצינעם=עהל" בכף כסף עם חלב אמו:

ילדים. לקיכלען. סגולה להעמיד הילד על מפתן דבית תחת המזוזה. ויניח על ראש הילד לוח דק. ויעשה חריץ במזוזה הפתח כמדת

גובה ראש הילד תחת הלוח. וכשיגדיל הילד קצת שיהי' גבוה מעט מן החריץ. תסיר ממנו הקיכלען (כ"ת):

ילדים. עוד סגולה לקיכלען. שתקח מן התנור ב' לחמים או ככרוח שנדבקו זה לזה בשעת האפיה. ותעמוד מאחורי הילד ותשבר את הככרות להפרידם זה מזה על ראש הילד (אמ"ן):

ילדים. עוד סגולה לקיכלען עם קרעמפען. שתחתוך צפורני ידיו ורגליו של הילד וגם מעט שערות ראשו. ותמדוד את הילד עם חוט „בוימוואל" לבן מאמצע ראשו עד עקבו. ותכרוך עם החוט את הצפורנים והשערות ותדבק כל זה עם חתיכה שעוה הנקרא „יארי־וואקס" ותעשה נקב באילן ותתחוב את השעוה בחור האילן ותאמר „הא לכם חלקכם וקחו גם את מחלת הקיכלען מן זה הילד". אח"כ תתקע בחור האילן „פלעקעל" צר. ותלך לביתך ואל תביט אחריך. וירפא הילד (אמ"ן):

ילדים. עוד סגולה לקיכלען. שתעמיד את הילד אחוריו לכותל ותנקוב חור בהכותל למעלה מראש הילד. ומקודם לזה תגזוז שערות הילד וגם צפורני ידיו ורגליו ותצרור הכל יחד בצרור קטן. ותתחוב בהחור שבכותל בשעה שתעמיד את הילד אחוריו לכותל. ותסתום תיכף את הנקב עם פלעקעל צר. ותאמר בזה הלשון: „כשם שהשערות והצפורנים האלה לא יחזרו עוד אל הילד הזה כן לא התחזור עוד מחלת הקיכלען אל הילד הזה לעולם ועד אמן סלה נצח" (אמ"ן):

ילדים. לקאנקעל־הוסט בילדים. רפואה הראשונה היא שינשום בקרבו אויר צח. וע"כ טוב שילכו עמו בכל יום לטייל בחוץ. וכאשר הילד בבית יזרקו על בגדיו מלפניו כמה פעמים ביום מי „קארבול" כדי שישאף באפיו הריח של „קארבול" ויוטב לו:

ילדים. לקאנקעל־הוסט. רפואה ליתן להילד חלב מבושל עם „בריסט־מיי". עוד רפואה לבשל „בארעקים" עם „קאנדעל־צוקער" בישול הרבה. וליתן לו המרק לשתות בכל שעה כף קטנה:

ילדים. לקאנקעל־הוסט. רפואה לכתוש ב' לויט קאנדעל־צוקער עם לויט אחד גפרית שיהי' בקמח. ותחלק זאת על ששה חלקים. ותתן להילד חלק אחד מן הששה חלקים בבקר וחלק אחד בערב מעורב בחלב חם לשתות. כן תתן לו לכל הפחות ג' ימים ויוטב לו (ט"א):

ילדים. ילד שאין לו כח ללכת על רגליו. סגולה לקחת הסכין אשר בצע בו את החלה בליל שבת קודש תיכף אחרי הבציעה ולהניחו על הארץ שיהיה צד החד למעלה. ולהנהיג את הילד על הארץ שיפסע

פסיעות באופן שיפסע על היבין. דהיינו שהסכין יהי' בין הפסיעות. כן יעשו נ"פ ישר והפוך בחזרה. ואח"כ יתחיל ללכת (אמ"ן):

ילדים. כשמתחיל הילד ללכת תגדל ברגליו צריכה האם לשים עין היטב על היציאה שלו אם נמצאים בה הולעים קטנים המרחשים שם. ואז נחוץ מאד ליתן להילד בכל סוף חודש העשב הנקרא „וועריס-קרויט". או לקנות באפטייק „וועריס-ציקערלעך". וכמספר השנים של הילד כן יהי' מספר הציקערלעך שיהנו לו:

ילדים. סגולה להציל הילדים מן עין הרע לתלות עליו מם של כסף או של מהבות אחר עם צורה בולטת של אות ה (זכירה):

ילדים. יש מנהג בין הנשים לקשור חוט אדום על ידי הילדים. וזה אסור משום דרכי האמורי כדאיתא בתוספתא:

ילדים. ילדים החולים על מחלת השקראָפעל צריך ליתן להם לשתות שמן דגים טוב. ולעשות להם בכל יום מרחץ. יום אחד מן מלח. ויום אחד מן מאלץ עם סובין של חטים. ובזמן הקיץ טוב לעשות להם מרחץ גם מן עלי אגוזים שנקראים „טערקישי-נים":

ים. הרוצה ליסע על הים ומתירא שלא יזיקנו שינוי האויר של הים. סגולה שקודם שישב על הספינה יאכל בצל שלם בלי מלח (ז"ן):

ים. הנוסע על הים סגולה שיאמר בכל יום תפלת יונה הנביא. והרח"ו זצוקלה"ה בספרו לק"ת פ' שמות כתב סגולה שיהרהר תמיד בנסיעתו על הים בהשם הקדוש **מה"ש** שהוא שם אחד מן השם ע"ב. וסגולתו להציל מטביעה במים.

ים. אם רואה אדם הסכנה לפניו שהוא ח"ו טובע בנהר או בים. ישא עיניו לשמים ויאמר: „הושיעני אלהים כי באו מים עד נפש. ועזרני בכח השם הקדוש **נעוריון** שאנצל מטביעת מים ברוב רחמיך וחסדיך הרבים. אמן סלה נצח" (זכירה):

ים. תפלה לעוברי ימים. „יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתוליכני לשלום ותסמכני ותצילני משטף מים ומרוח סערה ומכף כל אויב ואורב בדרך ביער ובים. ותנהיגני בצל ימינך לטובה. והתנני היום ובכל יום ויום לחן לחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואי ותגיעני אל מחוז חפצי לשלום והשמע קול תפלתי בשועי אליך ברוך אתה ה' שומע תפלה" (מדת"ל):

כבד. לנפוח הכבד ולאבני מרה. רפואה לשתות איזה פעמים ביום ה' טפות „טערפענטין" מעורב בחלב:

כבד. לנפוח הכבד וכאב שלו. רפואה לבשל זרע פשתן הנקרא „ליאנישעמין" עם חומץ יין טוב ויניח מזה „חלארנעם" חמות על צד הימין נגד מקום הכבד.

כבד. למחלת הכבד. רפואה לקנות באפטייק העשב הנקרא בלשון ליטיין „הערבא־חעלירא־ני" ולבשל במים וישתה החולה מזה ג' כוסות ביום כמו ששותין טיי.

כלב. המהירא מן הכלבים שלא ינשכו אותו. סגולה מקבלת רב פפא לומר לפניהם בזה הלשון „סורו סורו ממני כלבים ערת מרעים כי יש בי תשי"ו עצמות דקדושה המבטלים תשי"ו עצמות דטומאה":

כלב. המהירא מן הכלבים סגולה שישא אצלו שן כלב גדול שחור ולא ינבחו עליו הכלבים (ש"א) או ישא אצלו לב כלב ולא יזיק לו שום כלב ושום כשוף. ויכול לשרות הלב בשפריט חזק של יין שרף כדי שלא יעלה רקב מהרה (ת"א).

כלב. נשיכת כלב שוטה מסוכנת מאד. ובזמן הזה נמצאים בעיירות הגדולות רופאים מומחים לזה המתמנים ממעם המשלה לטובת המדינה. וקודם שיוכל לבוא לפני הרופא יעשה רפואה ביתית. שיקח בצל ויכתוש או ימעך אותו על „ריבאייזען" ויערוב עם מלח ודבש חי עד שיעשה כמו משיחה. וימשח על מקום הנשיכה איזה פעמים ביום. ומקודם יפתח הפצע היטב באיזמל חד וישים שם כוסות המציצה. ומסביב הפצע יעמיד עלוקות. וגם יקשור בחוזק עם חבל דק משני צדדי הנשיכה במרחק ג' אצבעות ממקום הנשיכה:

כלב. כלבים משחקים. סימן שאליהו הנביא נמצא בעיר. כלבים צועקים ובוכים. סימן שמלאך המות נמצא בעיר. וכאשר יוצא האדם מפתח ביתו בבקר ובא כנגדו כלב משחק. דהיינו שהוא מרקד ומשתחוה לפניו. סימן שביום זה יצליח בכל אשר יפנה (דן ידין).

כלב. סגולה אם אירע ח"ו לאדם נשיכת כלב שוטה להרוג תיכף את הכלב ולא ימות האדם הנשוך (רו"ח).

כרכשתא. לכרכשתא הנופלת לחוץ מפי הטבעת. ראשית יראה שהתי' לן יציאה רפה ורכה. ורפואה לבשל חתיכות קליפת עץ „דאמב" עד שהמים יהיו ארומים וישפוך המים חמין בקערה גדולה ויעשה לו מרחצאות של ישיבה. ומלבד זה יעשה לו משיחה שימנן חלמון ביצה

עם „באקען-חלב" וימרח המשיחה על החיכת „וואמע" ויניח חם שני פעמים ביום.

כשפים. לבטל כשפים. סגולה לקנות דג חי הנקרא „העכט" וישלם בעדו כמה שהמוכר רוצה בפעם ראשון. וישתין החולה לתוך פיו של הדג. אח"כ יחזיר את הדג בעודנו חי להמים שניצד משם (ת"א):

כשפים. לבטל כשפים. סגולה ליתן להחולה לאכול דג הנמצא בתוך דג. אם עדיין לא נפרח היטב ולא נרקב (מ"א):

כשפים. לבטל כשפים. סגולה לקחת שליא מן ולד הנולד ולרחוץ השליא במים. ואח"כ ירחצו באותן המים את גוף המכושף (ת"א):

כשפים. לבטל כשפים. סגולה לתת בבית עשב „רוטא" עם אזוב. וגם חלבנה הנקרא „טייוועלסקויט". ולתלות הכית בצואר החולה (אמ"ן):

כשפים. לבטל כשפים. סגולה לקחת אגוז לוז הנקרא „וועלמשונע-נים" ולחלקה על ב' חצאין. ויריק האוכל מן הקליפות וישים בהן מעט כמף חי. ואבנים לבנות כמראה הברד הנמצאות בקורקבן תרנגול לאבר. ומתרנגולת לנקבה. ויוהר טוב שהתרנגול או התרנגולת יהיו שחורים. וגם מעט מלח ישים בהן. וידבק ב' חצאי הקליפות בדבק היטב שלא יהי' נקב. וישים האגוז במכסה של עור דק ויתלה בצואר החולה. וסגולה זו טובה נ"כ נגד עין הרע (ת"א):

כשפים. לבטל כשפים ולהבריח מן החולה רוח רעה. סגולה לעשן את החולה בלב דג חי. או לעשנו עם הכרבלת האדום שעל ראש התרנגול. וצריך לחתוך ממנו הכרבלת תיכף ומיד אחר השחיטה וליתנו תיכף על הגחלים. או לעשנו עם המוח של ראש תרנגול לזכר ועם המוח של ראש תרנגולת לנקבה. וצריך לעשות שהעשן של ההקטרות האלה יכנס באף החולה. ובאם אפשר הדבר טוב שיאמר ההולה בשעת ההקטרה ז' פעמים הפסוק „שרים רדפוני חנם ומדברך פחד לבי" (אמ"ן):

כשפים. לבטל כשפים ולהבריח מן החולה ריח רע. סגולה לכתוב על קלף בשר בכתיבה תמה אלו השמות הקדושים **שדי קרע שמן**. ועוד יקח חתיכה קטנה של קלף כשר ויכתוב השם הקדוש **מרפניאל** וישים ב' הקמיעות ביחד בתוך תיק קטן של מתכות. והתיק של מתכות יכסה במכסה של עור ויתלה על החולה (ספר רזיאל):

כשפים. לבטל כשפים ולהבריח מן החולה רוח רע. יקח מזוזה קטנה כשרה ויבקש מן הסופר שיכתוב בעבר השני תחת השם **שדי**

אלו השמות **קרע שטן** וישים המזוה בתוך תיק קטן של מתכות ויכסה התיק במכסה של עור ויתלה על החולה (אמ"ן):

כשפים. אם הכשוף כבר נשלך למים או נשרף באש קשה מאד לבטל הכשוף. ועל זה אמרו חז"ל מפני מה נקרא שמם כשפים. שמכחישים פמליא של מעלה:

כשפים. סגולה לבטל כח הכשוף מן החולה. תקח הכלי שהחולה משתין בה ותשים בו גחלי אש ועל הגחלים תשים עשב יבש וגם מעט נוצות מן הכסת שהחולה מתכסה בה. ויעשן החולה את כל גופו בזה העשן. ואח"כ ישתין החולה על הגחלים והזרוק את הגחלים לאשפה (זכירה):

כתמים. להסיר הכתמים מעל הפנים. והן הנקראים „זומער־שפרענקלעך". קח ביצת תרנגולת שאיננה מוסרחת ושנולדה במילוי הלבנה ותשרה הביצה בחומץ חזק. ובכל יום תחליף את החומץ. ותשרה כך איזה ימים עד שתתרכך הקליפה. ואח"כ תדקור במחט את הביצה ויצא ממנה משקה. ובמשקה הזה תסיך על הכתמים איזה פעמים (מ"א):

אות ל

לב. לכאב לב. רפואה לקנות באפטייק השורש הנקרא „פיאלקאווי־ווארצעל" ולבשלו בחלב ולשתות ג' כוסות ליום:

לב. לכאב לב תשרה עשב „רוטא" בין מתוק ג' ימים ותשתה מן היין ג' כוסות קטנים ליום:

לב. לכאב לב. רפואה לקחת חצי „קוואטירל" חמאה טפלה וחצי קוואטירל דבש דבורים ולבשל ביחד. ולערוב בשעת הבישול כוס קטן יין טוב או יין שרף טוב. ואחר שנתבשל מעט הכל ביחד תעמיד זאת במקום קר שיקרוש. ויאכל החולה מזה ה' כפות קטנות ליום:

לב. מי שיש לו מחלה של חולשת הלב יאכל בבקר תיכף בקומו ממטתו אפי' קודם התפלה:

לב. לכאב לב רפואה שתבשל ב' „קוואטירעל" מים ותשים בתוכו ב' כפות עשב „רוטא" וישתה מזה גליאו אחד בבקר וגליאו אחד בערב. כן יעשה איזה שבועות:

מגפה. סגולה נפלאה ובדוקה מקבלת רב פפא בימי הש...ה. תקח בכל יום אגוז הנקרא „לאָערבּעָר" ותאכל החצי. וחצי השני יניח בפיו כל היום. רק כשרוצה לאכול יוציאו מתוך הפה. וכל זמן שהחצי „לאָערבּעָר" בפיו לא תאונה אליו כל רעה (ת"א):

מגפה. מי שניכר בו סימני המגפה השחורה רח"ל הנקראת „פּעסט" או „טשאָמע". סגולה לסוך תיכף על המקום שכואב מחמת החולי עם דיו. טרם שיתוודע לאדם אחר מן החולי. ועי"ז תסיר ממנו המחלה.

ויש חרם מקדמונים לבלתי לגלות זאת הסגולה לזרים (אמ"ן):

מגפה. למגפת חחולי רע רח"ל נשלחה מירושלים ליחידי סגולה קמיע לכתוב אותה על נייר דק בכתב אשורית. וכאשר אך מתחיל להרגיש סימני המחלה יבלע החולה תיכף את הקמיע. וכתבו לנו חכמי ירושלים שיש להם בקבלה זאת הקמיע מאת הקדוש ז' שלום בעש"ט וצ"ל ומוסכם שמותר לכותבה אפילו בשבת.

וזה תוארה.

פרעון קרון האן פינר
קרון האן פרעון פינר
האן פרעון קרון פינר
יחנט צורה

מגפה. על פי חכמת הרפואה יזהר כל האדם בזמן המגפה לאשמר את עצמו מציגה ולשאף אויר נקי. ולא יטייל במקומות הלחים. ואם האויר קר יזהר מאד להחזיק את הרגלים והבטן בחמימות. ויאזור על הבטן „פלאַנעלי" רכה. ולא ישתה הרבה ממשקאות המשכרים. לא יתיגע הן ביגיעה גופנית והן ביגיעה רוחנית. יהי' נזהר בפת שחרית. ובכל היום אל ימלא כרסו. רק שיאכל קרוב לשבעה:

מגפה. על פי חכמת הרפואה תיכף ומיד כשמרגיש ח"ו שלשול וצמאון בלי שום סבה יזהר לפנות עצמו תיכף אל רופא מומחה. וקודם שיבוא הרופא יוכלו לעשות איזה אמצעים נגד השלשול. דהיינו לעשות „קאָמפּרעסען" חמין על הבטן. ללחלח היטב נייר „ביבעלי" עם שפירט של יין שרף ולפזר עליו פלפלין שחוק וכתוש. ולעשות נקב באמצע הנייר ולחבוש על הבטן באופן שהשרר יהיה נגד הנקב. ועל הנייר יחבוש עם „וואטי". או „פלאַנעלי". ליתן לו לשתות מי בשול „מיעָנטא"

עם

עם פאַנטאַג. מי בשול אורז כתוש. „קאַוויַ" חמה שחורה עם „קאַניאַק". ליתן לו איזה פעמים בערך עשרים טפות הנקראות באפטייק „ינאַוועמצאַווי־קראַפלים". או וואַלעריאן קראַפלים מעורב עם „מיעַנטא קראַפלים". בעת ההקאה יתנו לו לבלוע חתיכת קרח. וירחצו את פניו מתחת לחוטמו עם „עַסהעַר־סולפוריקי". וכאשר יאחזהו השבץ באברי הגוף ישפשפו שם עם בגד צמר ביובש עד שהעור יתאדם. וגם יכולים לשפשף היטב בידים עם שפירט „גאַרטשיצאַווי" ב' חלקים מעורב עם חלק אחד „קאַמפאַר שפירט". וגם יחממו את רגליו עם בטנו על ידי בִּיטלעַם מים חמין או אמבטי. המתעסקים עמו יזהרו בכל פעם לרחוץ את ידיהם ופניהם עם מי קארבול. או עם עַסהעַר. ואת פיהם ירחצו בכל פעם עם יין שרף חזק. ויזהרו מאד מלנגוע ביציאה של החולה רק ישפכו סיד על היציאה. וכן על ההקאה:

מנפה. על פי חכמת הרפואה נצרך להזהר בשעת המנפה. ראשית שיהי' בית דירתו נקי מכל לכלוך וריח רע. גם הבתי כסאות צריכים להנקות ולשפוך בהם בכל יום סיד. וגם לזרוק שם עם מימי חומץ הקארבולי. וטוב לקטר החדרים בעשבים הנותנים ריח ועשן טוב. כמו „סאַלוויא". „מיעַנטא". „יאַלאַוויעץ". „עַאוקאַליפטא". „רוטא". וגם טוב ללבן באש לבֵנה או ברזל ולזרוק עליו חומץ־יין חזק בכל בקר וערב. והאנשים יריחו את הקיטור העולה. וגם טוב להריח ב„עַסהעַר סולפוריקא". כן נקרא בלשון ליטיין. וצריכים להזהר מלשתות מים צוננים בלתי מבושלים. כי אם מבושלים ישתה. ויותר טוב שיהיו חמין עם עלי „טיי" או עלי „מיעַנטא". וגם טוב לעשן „טיטין־טאַבאַק". ויזהרו מלאכול פירות חיים בלתי מבושלים. כי אם מבושלים יאכל. מאכלו יהי' מאכלים קלים. ויזהר מחולשת הלב ואין להתענות שום תענית בזמן המנפה. ואם אוכל פירות חיים יזהר מאד לקלוף אותם:

מנפה. סגולה בשעת המנפה. למלאות בכל בקר קדירות עם מים חיים ולכתוב על כל קדירה בנתר שנקרא „קרייד" אות ת ולהעמיד בכל חדר קדירה אחת. והקדירות תהיינה חדשות (ז"פ):

מנפה. בשעת המנפה אל יתהלך אדם בחוץ בערב מן שעה ששית עד שעה שביעית. ובכל היום כאשר נמצא בחוץ אל יתהלך באמצע הרחוב כי אם בצדדי הרחוב (גמרא):

מנפה. בשעת המנפה רח"ל סגולה לומר בכל יום בבקר ובערב הפסוק אתה סתר לי מצר תצרני וגו'. ג"פ ישר וג"פ הפוך. (כוונות

האריז"ל) ואח"כ יאמר ג"פ הפכוק "אהבת כל דברי בלע לשון מרמה נם
אל יתצך לנצח יחתך ויסחך מאהל ושרשך מארץ חיים סלה":

מגפה. בזמן המגפה רח"ל. סגולה לתלות בצל לבנה עם שים בכל החלונות של הבית ובכל הפתחים ובד' כותלים שבכל החדרים.
(זה"פ):

מגפה. סגולה וגם רפואה בזמן מגפת החולי רע רח"ל. שיצוה לעשות לו טס דקה ועגולה מן נחשת אדום הנקרא "קיפער=בלעך" שיהי' גודלו בערך פי כום גדול הנקרא "גלאז". ויעשה על השפה אוזן קטון או שיעשה אצל השפה נקב קטון וימשוך בתוכו משיחה הנקרא "בענדיל". ויתלה את הטס על צוארו באופן שיבוא הטס תחת גומת הלב
ולא יסיר הטס ממנו במשך כל זמן המגפה:

מגפה. בזמן שליטת המגפה רח"ל. סגולה מהגאון הצדיק ר' עקיבא איגר זצוקלה"ה לבלוע בכל יום ט' גרעיני חרדל אליבא ריקנא.
ולייבש בכל יום חתיכת לחם על גבי גחלים ולישא הלחם בכיסו:

מגפה. בזמן מגפת החולי רע רח"ל. טוב לאכול אחר כל האכילה מעט בצל ושומים כדי שישאר בפיו זה המעם והריח. ולא יזיקנו
שנוי האויר:

מגפה. לכל מיני דבר ומגפה רח"ל. סגולה לכתוב על קלף כשר בכתב אשורית עם תגין כדין. חותם כזה. ולתלות על הצואר בתיק
כמו קמיע (ת"א):
וזהו תמונת החותם.

א	ג	ה	ז	ט
ג	ה	ז	ט	ז
ה	ז	ט	ז	ה
ז	ט	ז	ה	ג
ט	ז	ה	ג	א

מגפה. בספר הקדוש שער היחודים כתוב שטוב לכוין תמיד בזמן המגפה בשם נגף בניקוד שור"ק חיר"ק ציר"י. והוא שם גורא מאד. וכתב עוד דע כי הקליפות המכים את האדם במגפה רח"ל הם הולכים תמיד דבקים עמו ומקיפים אותו מכל צדדיו שיעור כמה אמות.
ואפילו

ואפילו ביותה שכו ה שיושב שם אדם המוכה או איזה כלי ומלבוש ממנו. וכל ההולך ומתדבק שם מתדבק בהאי סטרא אחרא ויכול להנזק ח"ו. וזה סוד הפסוק ידבק ה' בך וכו'. עכ"ל. ותדע שכן הוא גם על פי חכמת הרפואה. מלבד במגפת החולי־רע שיטת הרופאים היא כעת שדמ:פה הזאת איננה ממאה באויר כי אם במגע:

מגפה. קמיע למגפה מאת הרח"ו וויטאל זצוקל"ה. וזה לשונו. בזמן המגפה בר מינן תלך ביום ד' בזמן מלוי הלבנה קודם זריחת השמש ותלקט עלי רוט"א. ותפרש בפיך שאתה לוקט לשם פב"פ. ותחתוך העלים במטבע של זהב. וביום ד' במלוי הלבנה צריך לכתוב קמיע הזאת. וצריך הסופר להתענות ולטבול ולכתוב בקלף כשר. ותשים הרוט"א בתוך הקמיע ותתלה על זה האיש שנכתבה עבורו. ויזך בה כל זמן המגפה וינצל בעזהשי"ת. וזה נוסח הקמיע.

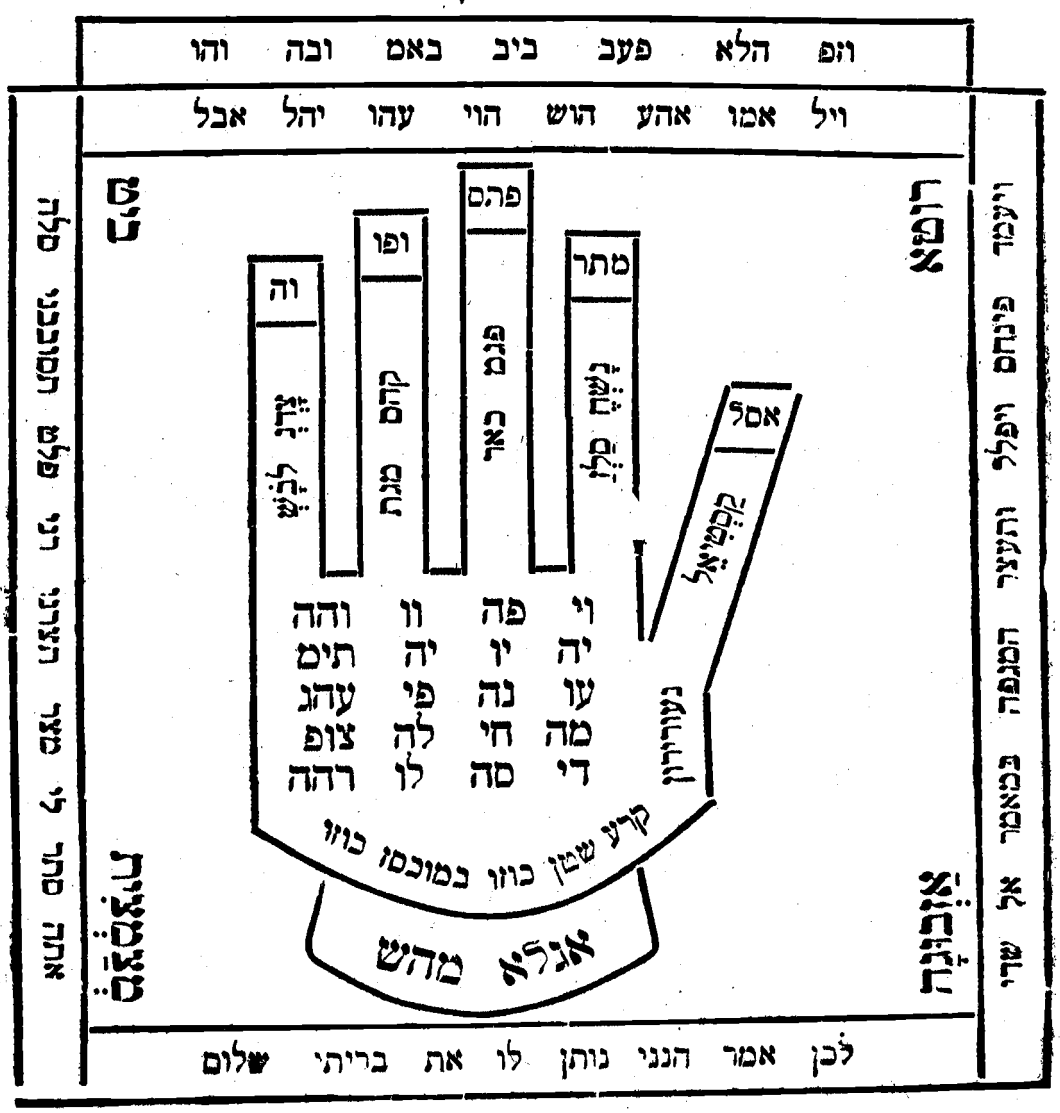

מגפה. ובמקום אחר מצאתי בזה הלשון עשב "רובא" יש בו סגולה נפלאה להן להריח בו. והן לעשן בו. והן לתלותו על הצוואר בקמיע. אך צריך לחותכו עם דינר זהב ביום ד' בתוספות הירח קודם הנץ החמה. ולומר ויהי נועם יושב בסתר כל המזמור ז"פ קודם שחותך העלים. וצריך לפרט בשפתיו השם של זה האיש שחותך בשבילו. וכך יאמר אנכי לוקט עלי רוט"א האלה בשם ה' אלהי ישראל לאסותא מן שמיא ולשמירה עבור פב"פ מן כל פגעים רעים ומרעין בישין. ובשעת המגפר וח"ל יחתוך עלי רוט"א כנ"ל וישים בתוך כים קטן של עור דק ביחד עם הקמיע הזאת כתובה על קלף כשר בכתב אשורית וע"י סופר טהור גברא. ויתלה הקמיע על צווארו וילך בה בכל זמן המגפה ולא תאונה אליו כל רע בעזרת השי"ת. וזה נוסח הקמיע.

שדי	קרע	שטן

וי	פה	וו	והה	וי	יה	עו	מהד
יה	יו	יד	היפ	פי	יה	נו	חהס
עו	נה	פי	עהג	וי	יה	פו	להל
מה	חי	לה	צופ	וי	תה	עו	צהר
די	סה	לו	רהה	הי	מה	גו	פהה

מגפה. מובא בכמה ספרים קדושים סגולה גדולה בזמן המגפה שיטבלו עשרה אנשים בני תורה בבקר השכם וינמרו כל ספר תהלים בביהכנ"ם. אח"כ יקיפו את העיר ויתפללו בארבע פנות העיר פרשת הקטרת עם פטום הקטורת. ואחר כל פעם יאמרו היהי רצון כמו שנדפס במעמדות ליום הראשון.

מגפה. קמיע מומחית לתלותה בזמן המגפה רח"ל על מזוזת השמאל בפתח הבית כנגד המזוזה. ולא יקפלנה רק יתלנה כמות שהיא שיהי' הכתב נראה. ויקבענה בתוך „רעהמעל" עם זכוכית (מקבלת הרוקח וצ"ל). סוד הקמיע וביאורה תמצא בסוף הספר:

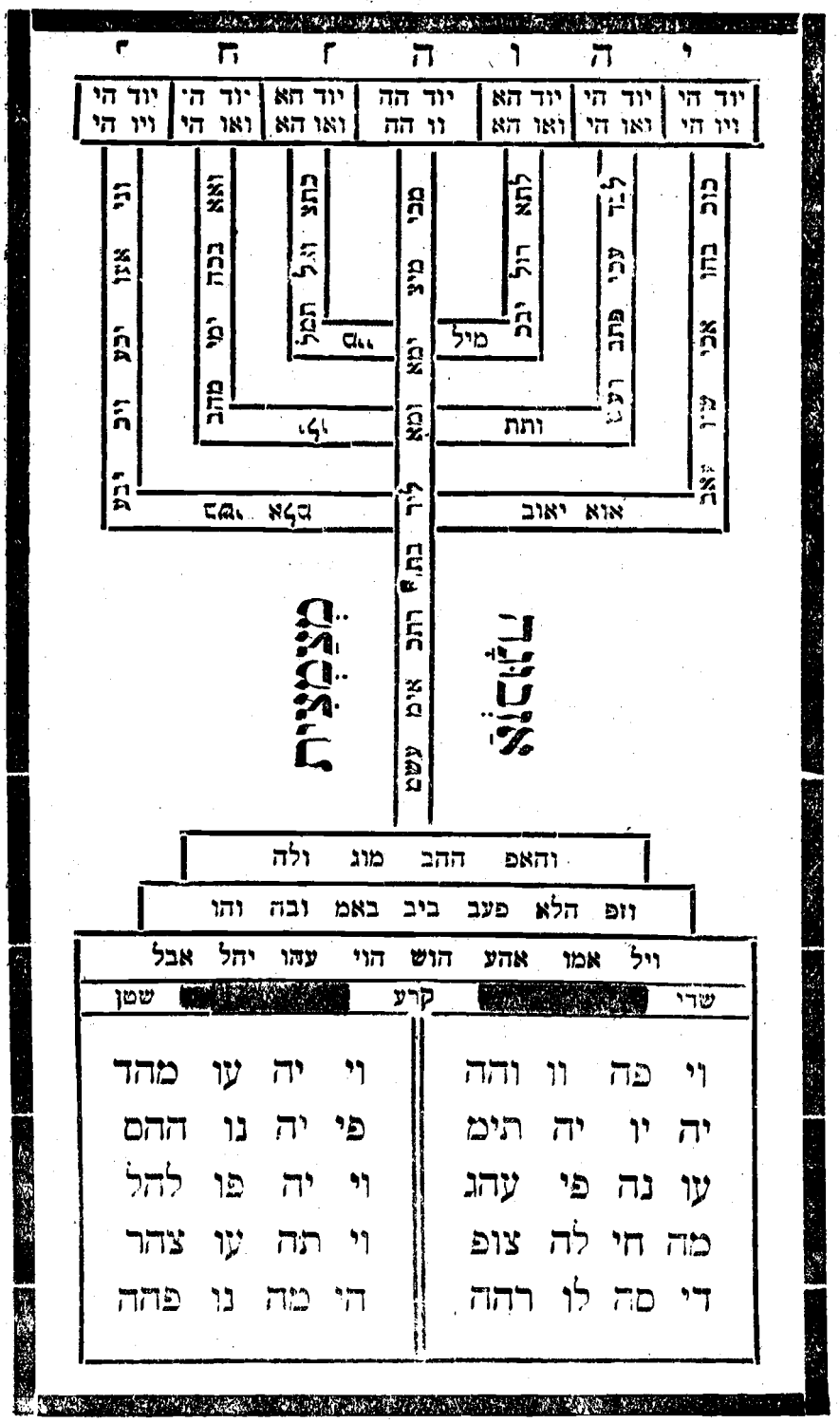

מגפה. קמיע מומחית להנצל ממגפה מאת הרה"צ קדוש עליון וכו' מרן אליהו זצוקלה"ה מגרוידיץ. לתלותה בבית או על מזוזת הפתח בשמאל כנגד המזוזה. שיהיו כל הכתב נראה. ע"כ טוב לקבוע אותה בתוך "רעהמעל" תחת זכוכית: וסיד הקמיע תמצא בסוף הספר

למה פרצת גדריה וארוה כל עברי דרך
אָיָא כבר גסי מתנ צהל חקז ריע רום שוט ענר
הָוֹנ זגי דזי שיד כיש הָבי טרר עצנ תהג
אלהים צבאות שוב נא הבט משמים וראה ופקד גפן זאת.

מחלוקת. מאד מאד יזהר האדם להתרחק ממחלוקת. ואל יתפתה מיצרו הרע שעושה זאת לשם שמים. כי נקל מאד ליפול ברשת ע"י מחלוקת שיהי' לו חרטה על זה כל ימי חייו ויהי' בכלל מעוות לא יוכל לתקן. ודי גם די מה שאמרו חז"ל כי מחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות. והרב הצדיק הקדוש ר' פנחס מקאריץ וצו"קללה אמר כי במקום ששני יהודים מריבים זה עם זה ומזלזלים זה את זה נמצא זה המקום סביבם עד ב' מאות אמות. כי תיכף נתמלא זה השטח עם קליפות ושדים משחיתים ומזיקים וכל העומד שם יכול בנקל להנזק ח"ו:

מחלוקת. אם יש מחלוקת בין איש ואשתו בלי כל סבה נגלית צריך לעיין בהכתובה שלהם אם לא נמצא בה איזו טעות וע"י התיקון של הטעות תתבטל המחלוקת ויהי' שלום ביניהם (לק"ע):

מחלוקת. אדם שנתעורר עליו מחלוקת סגולה שילמוד מסכת סוכה. זכר לדבר הכתוב תצפנם בסוכה מריב לשונות (לקה"רן):

מחלוקת. שמעתי מפה קדוש החסיד המפורסם ר' שמואל ליסיבוגער ז"ל. שכיפר בשם הרב הצדיק אור ישראל נזרו ותפארתו מרן שמחה בונם זצוקלה"ה מפרשיסחא. שהבעש"ט אמר קודם הסתלקותו שממנו מתחלת הנהגה האחרונה עד ביאת המשיח. כי עשרה מיני רועים נפקדו על ישראל. הלא המה. נביאים. שופטים או זקנים. מלכים. כהנים. תנאים. אמוראים. נשיאים. גאונים. רבנים. והאחרונים הם הצדיקים. וישאל השטן בשמים מה זה מנהיגים צדיקים. הלא כל ישראל מחויבים להיות צדיקים כמ"ש ועמך כלם צדיקים. והשיבו לו שתהיינה כתות חסידים וכל כת יהי' לה ראש ומנהיג אשר יקראו לו בשם צדיק. והוא יורם דרכי חסידות ועבודת השי"ת. והבין חשטן שהענין הזה לא טוב עבורו מאד מאד ואמר שיחנור את עצמו היטב עם כל כחותיו לקטרג תמיד על הצדיקים ולא יתן להם מרגוע. וממילא לא יהי' להם כח להנהיג את הדור. אך בזאת ניאות ליתן לו רשות וכח לחרחר ריב ומדון בין כתות החסידים שלא יתאחדו בשום אופן. רק שכל כת וכת ידברו עתק על המנהיג של כת השני ויבזו אותו תמיד ויסברו שעושין מצוה בזה. ע"כ שמעתי. והנה כל מבין יבין מזה איך שיצרא דמחלוקת בוער מאד וביותר בלב החסידים וזאת מעכב את הגאולה:

מכה. לגעשוויער פשוט. רפואה בייתית שתליש קמח חטים עם דבש דבורים

דבורים עד שתעשה כמו עיסה רכה. ותניח העיסה על הנגע עד שתתרכך ותתבקע ותתרפא מהר:

מכה. לרפואת מכה שיש בה חום גדול עם „אייטער" ע"י משיחה בייתית. תיקח כף חמאה תפילה ותחמם מעט על האש עד שתהי' צלולה. אח"כ תערב בזה חלמון ביצה ותערב היטב עד שיעשה כמו משיחה. אח"כ תעמיד זאת להצטנן עד שתתקרש. ותסיך המשיחה על סמרטוט נקי ורך והנח על המכה איזה פעמים ותרפא:

מכה. לפתוח מכה שיש בתוכה „אייטער". רפואה למעך בצל על „רייבאייזען" ותערב היטב עם בורית צלול הנקרא „נרינעד־זוף" ועם מעט דבש ותחמם על האש ותערב היטב עד שיעשה כמו משיחה. והנח מזה חם על המכה ויפתח מעצמו:

מכה. לרכך את המכה עד שתפתח מעצמה תקנה באפטייק „מעלילאטעם־פלאסטער" ותמשוח על סמרטוט נקי ורך ותניח על המכה ב"פ ביום:

מכה. למכה שוב ממנה אייטער ימים רבים שנקרא „פיסטול" ועומדת על פי רוב סמוך לפי טבעת. נוהגין בין הרמון לעשות רפואה זו. שלוקחין צואה מן תינוק רך היונק שלא אכל עוד שום מאכל. וצואתו אינה מוסרחת. ומושחין זאת על סמרטוט ומניחין על הפיסטול. ואומרים שמועיל זאת יותר מן משיחות הרוכלים:

מכוה. לכל מיני כויה. סגולה שיאמר הנכוה תיכף ומיד בכונה גדולה כל הפסוק של ברכת כהנים יברכך. יאר. ישא. כך יאמר ג"פ וירפא (עכוה"ק):

מכוה. רפואה למכות אש. שתניח איזו חתיכות קטנות סיד חי בקערה ותשפוך עליו מים מנהר. ותרבה המים עד שלא יהי' נבלעו בהסיד ע"י הכיבוי. ויהיו המים גבוהים מן הסיד. ואחר איזו שעות יהי' נעשה על המים עור לבן דק. תקלוט עם כף של מתכות את העור הדק ותשים בכלי זכוכית נקי ותערב היטב שוה בשוה עם שמן של זרע פשתן הנקרא „ליאנוי־עהל" ותסיך על סמרטוט רך ונקי ותניח על המכוה איזה פעמים ביום וירפא במהרה:

מכוה. בכל מכוה נחוץ מקודם למשוך האש מן המכוה. ורפואה לזה להניח קאמפרעסען קרים מן „צונק־וואסער" שתקנה באפטייק. גם טוב להניח תיכף אחר המכוה טיט חדש ונקי מעורב עם מעט חומץ או מים קרים. ויותר טוב לזה חומץ בארווי שיקנה באפטייק. וגם טוב להניח

להניח תיכף אחר המכוה שפירט של יין שרף מעורב עם מלח דק. ואם אין לך רפואות האלה תערב היטב שתן קר עם חלבון ביצה שוה בשוה והניח מזה קאָמפרעסען קרים על המכוה וישקע האש:

מכוה. רפואה למכות אש. לערב חלמון ביצה עם „ליאַני־עהל" ועם קמח סלת בד בבד ולחמם מעט על האש ולערב היטב עד שיהי' נעשה כמו משיחה ולחבוש בזה על המכוה:

מכוה. רפואה ביתית למכוה לערב היטב ע"י הכאה חלבון ביצה עם „ליאַני־עהל" ולטבול בזה סכרטוט נקי ורך ולהניח בכל פעם על המכוה:

מכוה. רפואה טובה למכוה ולכל מכה שיש בה חום גדול. לקחת כף חמאה תפילה ולחמם מעט על האש עד שתעשה צלולה. אה"כ תערב בזה חלמון ביצה. ותערב היטב עד שיעשה כמו משיחה. אה"כ העמיד זאת במקום צונן עד שתתקרש. ותסיך מן משיחה הזאת על כמרטוט נקי ורך והנח על המכוה ב"פ ביום ותתרפא מהר:

מנקת. להרבות חלב בדדים. תאכל האשה מאכלים מתוקים ושמנים. וגם מיני לפת כמו „מיירעץ" וגם „פאַסטערנוק" מבושלים ומטוננים בשומן עם „ציקער" כל אלה מרבים חלב טוב ושמן. ותזהר מלאכול הרבה תפוחי האדמה שנקראים „קאַרטאָפֿעל" כי מזה נעשה החלב רזה מאד. ורוב ילדים החולים על המחלה הקשה הנקראת „ענגעלישע־קרענק" סיבת מחלתם היא אכילת ה„קאַרטאָפֿלעס" במידה מרובה. וגם תזהר מלאכול דברים מלוחים וחרופים וחמוצים ובצלים. כי מזה נולד צרעת בילדים. וגם לא תאכל לב שמטמטם את השכל:

מנקת. להרבות חלב בדדי מנקת. רפואה שתבשל „פֿענעכיל־טיי" במים. ותסנן המים ותליש בהם עיסה מן קמח הנקרא „רעטשינע־מעהל" ותעשה מן העיסה „קלייסקיליעך" ותבשל בחלב ותאכל:

מנקת. להרבות חלב בדדי מנקת. רפואה שתבהוש זרע פשתן דנקרא „ליאַני־שעמין" ותעשה מזה קמח. ותליש הקמח עם דבש דבורים ועם שומשמין. ותגלגל העיסה שלא תהי' עבה. ותטגן את העיסה במחבת על האש עם מעט שמן זית ודבש. ואחר דטיגון תחתוך העיסה לחתיכות קטנות. ותאכל מזה איזה פעמים ביום ויתרבה דחלב:

מנקת. המנקת שאיננה רוצה עוד לדניק ודדיה מלאים חלב. תערוב טיט חדש במים ותחבוש על הדדים איזה פעמים ביום (מ"א):

ניקת. המנקת שאינה רוצה עוד להניק ודדיה מלאים חלב. תמשוח הדדים עם שמן הנקרא „ריצין־עהל" ותחבוש ממעל עם „וואטע". ואם הדדים מתחילים לכאוב מן החלב תכתיש אורז הנקרא „ריז" ותערב במים ותטבול בזה סמרטוטין ותניח על הדדים הרבה פעמים.

מנקת. בצוואת רבנו יהודה החסיד מובא שכאשר תתחיל האשה להניק את בנה תתחיל להיניקו מן דדה השמאלית:

מעוברת. סגולה לאשה שלא תפיל. שתשא על צוארה אבן תקומה הנקרא „שטערן־שוֹם":

מעוברת. סגולה למעוברת שלא תפיל. שתעשה מפה חדשה לס"ת ותיטול המפה הישנה ותחגור בה את בטנה עד זמן הלידה ואח"כ תחזיר המפה ליד מי שנלקחה ממנו:

מעוברת. סגולה לאשה הרגילה להפיל. שתמכור את העיבור בעד כסף:

מעוברת. סגולה לאשה הרגילה להפיל. שתקח קליפת ביצה שיצא ממנה אפרח ותכתוש היטב לאבק ותן לה לשתות מעורב באיזה משקה קודם שתתעבר (מ"א):

מעוברת. סגולה למעוברת שתלד בשלום ולא תאונה אליה ולהילד כל רע. שכאשר תגיע לחודש התשיעי תטבול עצמה במקוה כשרה (זכירה):

מעוברת. קמיע למעוברת שלא תפיל תכתוב לשמה על קלף כשר בכתב אשורית כזה.

אדם הדע פתגמא
משה קיים פתגמא
נח טריד לתיבה ויסגור אלהים בעדו

וכאשר תגיע בחצי חודש התשיעי תסיר ממנה הקמיע. והקמיע תתלה עליה בתיק מתחת הלב (דבמ"א):

מעוברת. קמיע למעוברת להשמר מכל רע. תכתוב לשמה על קלף כשר בכתב אשורית קפיטל קב"ז מתהלים אשרי כל ירא ה' וגו'. ותתלה עלי' בתיק כמו קמיע ותלד בשלום (ש"ת):

מעוברת. סגולה למעוברת להשמר מכל רע. תקח ג' אלמוגים אדומים טובים ויפים שלא יהיו מנוקבים. והתיבה מצה שמירה שנשארה

מן האפיקומן ומעט מלח. כל זה השים בכים קטן של פשתן. ותקשור הכים בכתונת שלה. ותישא זאת עליה כל זמן עיבורה והלד בשלום (אמ"ן):

מעוברת. סגולה שלא תהיה מקשה לילד. שתנשך כשיניה את הפיטום מן האתרוג ביום הושענא רבה אחר התפילה. וגם תשמר מאכילת צנון ושאר דברים חריפים בזמן עיבורה:

מעוברת. סגולה שלא תהיה מקשה לילד. שבאשר הגיע לחודש התשיעי ישתדל הבעל במצות פתיחת הארון והוצאות ספר התורה. ולבסוף בריך שמיה יוסיף לומר כן ותשלים משאלין דלבאי ולבא דכל עמך ישראל ולבא דאנתתי (פב"פ) דתפתח ית מיעהא בעגלא בלא קשיותא כמה דפתחית ית פתחא דארונא קדישא בעגלא בלא קשיותא. והלד זרעא קיימא לטב ולחיין ולשלם אמן ואמן" (בקבלה):

מעוברת. סגולה למעוברת שלא תהי' מקשה לילד. שתזהר לאכול בכל מוצאי שבת קודש איזה מאכל. ותזכיר בפירוש בפיה. שאוכלת לשם מצות סעודת מלוה מלכה שהיא סעודת דוד המלך עליו השלום. כך הוא בקבלה מאת הצדיק הגדול מרן אלימלך זצוקלה"ה מליזענסק:

מעוברת. סגולה למעוברת שלא תשלוט בה ולא בולדה עין הרע. שתאמר בכל יום י"א פסוקים הידועים שמתחילים באות נו"ן ומסיימין באות נו"ן. כמו שנדפס בהמעמדות של יום ראשון. וגם תאמר התפלה הנדפסת שם אחר הי"א פסוקים:

מעוברת. מעוברת שאינה מרגשת את הולד במעיה. רפואה שתאכל בכל יום הדבה שקדים מתוקים:

מקשה לילד. סגולה להתפלל עליה הקפיטל למנצח מזמור לדוד יענך ה' ביום צרה וגו' תשעה פעמים בלשון נקבה. ואח"כ יאמר את האשה פב"פ אין אנחנו יודעים מה לעשות לך עוד. אלא מאן דעני לאמך בקשיותה הוא יענה ויושיע לך בקשיותך. אמן סלה:

מקשה לילד. סגולה להתפלל עליה מזמור כ"ב מתהלים למנצח על אילת השחר וגו' בכוונה גדולה שבע פעמים:

מקשה לילד. סגולה לקרוא לזה האיש שהיה בעל מפטיר ביום א' דר"ה ויבוא ויעמוד אצל מזוזת הפתח של החדר שנמצאת בו המקשה לילד. ויניח זה האיש את ידו על המזוזה ויקרא ג"פ הפסוק וה' פקד את שרה וגו' עד למועד אשר דבר אתו אלהים. ויכוון בכל שם הוי"ה ב"ה את הניקוד של צֵא אַתָּה בזה יְהוָה. ואח"כ יקרא ההפטרה של

יום א' דר"ה. ואם קשה למצוא את הבעל מפטיר יכול איש אחר לעשות את הסגולה וגם הבעל בעצמו יכול לעשות זאת הסגולה:

מקשה לילד. סגולה לקרוא לאיש בן תורה. ויכול להיות גם הבעל בעצמו. ויניח את ידו על המזוזה של חדר המקשה לילד ויקרא את כל ההפטורה מן פרשת שופטים. ואח"כ יקראו באוזן המקשה לילד את הפסוק „מיהר צועה להפתח ולא ימות לשחת ואל יחסרו לחמה" וגם את הפסוק „וירדו כל עבדיך אלה אלי והשתחוו לי לאמר צא אתה וכל העם אשר ברגליך ואחרי כן אצא ויצא צא צא בשם אהיה אשר אהיה ה' אלהי ישראל כלי כאבין וחבלין. אמן סלה:

מקשה לילד. סגולה שתשים המילדת אם היא אשה צנועה או אשה אחרת בעלת מעשים טובים את ידה הימנית על בטן המקשה לילד ותאמר עם המקשה לילד שבע פעמים מלה במלה את הפסוק „והוא כחתן יוצא מחופתו ישיש כגבור לרוץ אורח":

מקשה לילד. סגולה לכתוב על קערת חרס קטנה חדשה את השמות האלה ותעמיד הקערה על טבורה. ומיד כשיצא הולד יסירו ממנה הכלי פן יצאו מעיה. וזהו הנוסח „**חוק חק חרש צום**" (כ"ז מספר ת"א מ"א ועוד):

מקשה לילד. ואלה הסגולות והרפואות המועילות אם ניתנים לה לשתות מהם (א) ליתן לה בכל רובע שעה כף חלב מדדי אשה מנקת. ויותר טוב לערוב בהחלב לובן ביצה חיה וליתן לה לשתות. (ב) ואם יש לחוש שמת הולד בקרבה וצדיכה להפיל. יחממו חלב אשה עם דבש על האש עד שיעשה צלול ויתנו לה לשתות כף אחת בכל רובע שעה. (ג) לערב צואת סוס יבשה ביין או במים וליתן לה לשתות בלי ידיעתה. ויצא תיכף הולד אפילו אם מת ח"ו. (ד) להמם חמישה לויט „ציקער" בתוך כוס גדול מים וליתן לה מזה לשתות בכל פעם כמה שתוכל. (ה) ליתן בפיה חתיכת אפיקומן שתתפום אותה בין שיניה. ואחר הלידה תוציא תיכף מפיה החתיכה. (ו) לקחת צואה יבשה ולבנה של יונים בערך כף אחת ולעשן אותה מתחתיה עם חצי כף. והשאר חצי כף לבשל ביין וליתן לה לשתות ותלד מיד. (ז) אם חלב אשה בדבש אינו מועיל להפיל הולד. יקחו חלב כלבתא ויערבו עם דבש על האש ויתנו לה כף אחת בכל רובע שעה ויצא הולד מיד אפי' אם מת ח"ו. (ח) או תקנה באפטיק עשב הנקרא בלשון ליטיין „סאבינא" ותבשל במים ותשתה ותפיל הולד. (ט) לערב בערך חצי כף קטן מאפר צפרדע שרופה וליתן לה לשתות מעורב ביין

או

או במים ותלד מיד. (י) עוד סגולה לעשן אותה מתחתיה עם חרדל. (כ"מ מספר ת"א מ"א ועוד):

מקשה לילד. אם מת הולד בבטנה ח"ו והיא מקשה ללדת לקחת כוס גדול מלא מים שתוקים בידך ואמור על המים לפני המקשה לילד זה הלחש. "שלשה מלאכים נחתו מן שמיא ועמהון תלת שרביטין. חד חיורא חד אוכמא חד סומקא. חיורא סליק ומחא לשמיא ואתא מיטרא. סומקא מחא לימא בשרביטא ופלגיתי. ואוכמא מחא לסיטרא דפב"פ ואתיא מולדתא ושליתא בשלם". אה"כ תשתה המקשה לילד מן מים האלה כפי רצונה. ולצורך גדול שהיא מקשה ללדת ויש לפחד מסכנה מותר לעשות סגולה זו אף אם הולד חי ויועיל בעזרת השי"ת (ת"א):

מקשה לילד. קמיע למקשה ללדת. כתוב תמונה זו של השמות האלה לשם האשה. והרגילה להיות מקשה ללדת יכין הבעל עבורה קמיע זו בהגיע חדש התשיעי. והכותב יאמר. "הריני כותב קמיע הזאת בשעתא טבתא בגדא טבא לאסוותא מן שמיא עבור האשה פב"פ דתוהי למילד בלי חבלין וכאבין זרעא חייא וקיימא. אמן סלה". ותקשור הקמיע על מצחה עם ב' חוטין שיהי' הכתב כלפי חוץ. וצריך לכתוב על קלף כשר בכתיבה תמה עם תגין ושרטוט. וזהו הנוסח. (ת"א)

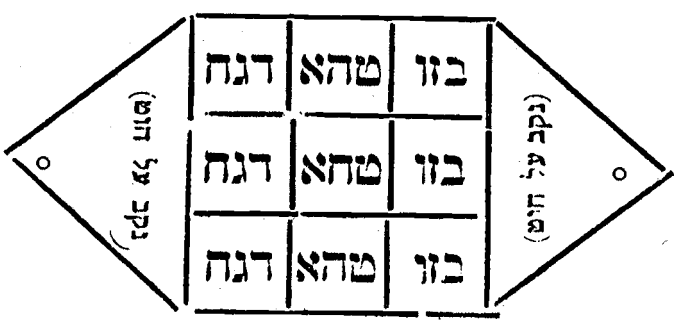

מקשה לילד. הא לך עוד נוסח של קמיע למקשה לילד. להתנהג כנ"ל בקמיע הקודמת ולקשור על מצחה. הכל כנ"ל.

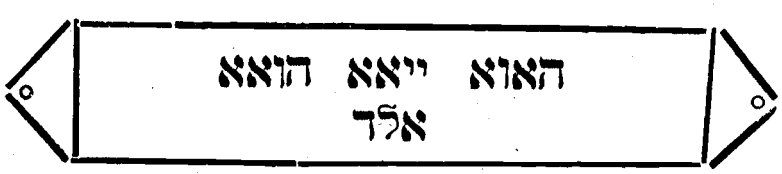

קמיע זה נתגלה לי מן השמים. ואני מזהיר מאד באזהרה גדולה לבל יהין

בל איש להשתמש בקמיע הזה. מלבד זה אשר ידע ויבין סוד הצירוף של שלש השמות האלה:

משוגע. למשוגעת ורוח רעה. סגולה להעמיד החולה תחת אילן לוז או תחת אילן „אֶשעֶצַא" ולגזוז שערות ראשו ולחתוך צפורני ידיו ורגליו ותעשה נקב באילן עם מקדח רחב ותתחוב השערות עם הצפורנים בתוך החור ותתקע את החור עם „פֶלעֶקִל" של עץ בסתימה חזקה. ותאמר „הא לכם חלקכם. וכשם שהשערות והצפורנים לא יחזרו לעולם אל החולה הזה כן לא תחזור לעולם מחלה הואת על החולה הזה". וצריך לקשור את עיני החולה שלא יראה את האילן ויחזור עמו לביתו. ואם אין ביכולת לקחת את חחולה תחת האילן. תיקח חוט המדידה שלו עם שערות ראשו וצפורני ידיו ורגליו ותכרך עם החוט בתוך שעוה הנקרא „יאַרעֶ־וואַקס" ותלך אל אילן ותעשה חור באילן כנ"ל ותאמר כנ"ל ותחזור לביתך ואל תסתכל אחריך (אמ"ן):

משוגע. סגולה למשוגע. לתת לו לאכול מבשר נבלת תרנגולת שמתה מעצמה (בקבלה):

אות נ

נגע צרעת. לנקות דם הגוף כדי לגרש הנגעים והצרעת. רפואה לשתות בכל בקר ג' חדשים מן ה' עד עשר טיפות „טעֶרפאַנטין" מעורב בחלב:

נגע צרעת. לכל מיני נגעים ופצעים רפואה לערב היטב כף „גלייט" עם כף „בלייַוויים" עם כף שמן זית „פּראָוואַנס" עם חלמון ביצה ולסיך את הנגעים ב' פעמים ביום:

נגע צרעת. לנגעים ופצעים באוזן או באצבע מחמת קרירות שנתקררו רפואה לחמם על האש שמן פשתן עם שעוה שוה בשוה אח"כ תקחם מן האש שלא יהיו חמין כל כך. ואז תערב בזה חלמוני ביצים לפי ערך כמות השעוה או השמן פשתן שיהיו הנ' מינים חלקים שוים. ותערב היטב עד שיהי' נעשה כמו משיחה. ותמשח מזה על סמרטוט רך ונקי והנח על הפצעים ב' פעמים ביום:

נגע צרעת. לנגעים הנקראים „לישייעם". רפואה לחמם כף אחת חמאה תפילה ולערוב עם ב' חלבוני ביצים ולהכות התערובות

היטב

היטב עד שתיעשה הכל כמו חמאה. ותמשח בזה הנגעים ב' פעמים ביום:

נגע צרעת. לצרעת „לישיי" שהוא יבש ואינו מוציא ליחה כלל: רפואה להניח בתנור עץ לח בין עצים יבשים ותדליק העצים ויטיף מיץ מן עץ הלח. אז תניח לשם חתיכה „וואטי" שיבלע את המיץ והמשח בזה את ה„לישיי":

נגע צרעת. לצרעת הפנים. רפואה לקחת צואת יונים יבשה שיש לה מראה לבן. ותבשל עם חלב כבש עד שתעשה כמו משיחה והמשח על ממרטט רך ונקי והנח על הפנים על כל הלילה. ותחבוש ממעל עם „וואטי". כן תעשה איזו לילות. וזאת תמשוך מן הפנים כל הזוהמא ויצהל הפנים (מ"א):

נגע צרעת. לצרעת על הגוף הנקרא „לישייעם". רפואה לערוב דכש דבורים עם נפט עם „דזיעגיטש" מזוקק שיקנה באפטייק. הכל שוה בשוה. ויחמם על האש ויערוב היטב ויניח להצטנן. ויסיך בזה את הלישייעם ב"פ ביום:

נחש. לנשיכת נחש ח"ו. סגולה מן הגמרא שימהר האדם להתקדם לרוץ לשתות מים מן נהר. טרם שיתקדם הנחש לרוץ אל מים. ועי"ז ימות הנחש ויחי' האדם:

נחש. הנושא בחגורתו ראש נחש לא יוכל איש להרע לו (ש"א):

ניחור. לניחור הקול שקורין „הייזעריג". רפואה לבשל סובין של חיטים כמים. ואח"כ תניח המים שיצולו ותסננם ע"י מפה. ותבשל בהם תאנים עם „לאקריץ" ותשתה מזה איזה גלעזער בכל יום יום כמו ששותין מיי חמה:

ניחור. לניחור הקול. רפואה למשוח הגרון עם „גרינעם-זייף" ולחבוש ממעל עם „וואטע" את כל הגרון מסביב:

ניחור. לניחור הקול. רפואה לכתוש „קאנדיל-ציקער" ולערוב היטב כף אחת עם חלמון ביצה. אח"כ ישים זאת בתוך חצי „גלאז" חלב חם. ויערב וישתה חם. כך יעשה ג"פ ביום. איזה ימים:

ניחור. לניחור הקול. רפואה לשהות „בריסט-טיי" עם חלב ועם „קאמריל-ציקער" כמה פעמים:

ניחור. לניחור הקול רפואה לבשל קדרה מים וליתן בתוכה כף קטן „מערפאנטין" טוב. ולסכב את פי הקדירה עם נייר עב מעט, באופן שיהי' נעשה מלמעלה נקב צר אשר על ידו יוצא הקיטור מן הקדרה. והחולה יפתח את פיו וישאף בקרבו הקיטור החם הזה. וירפא:

נכפה. רפואה לחולי נופל רח"ל. תקח „גליאז" וחצי טים חמין מבושלים ותערב בהם ב' כפות „קאלי-בראמאטי" עם כף אחת „קאלי-יאדאטי" שתקנה באפטייק. וישתה החולה מזה ג' כפות בכל יום. כן יעשה איזה חדשים ויוטב לו:

נכפה. רפואה לחולי נופל רח"ל. שתבשל ג' גלעזער מים עם ב' כפות עשב „רוטא" וכף אחת עשב „ארניק" ועם לויט א' שורש „ראדיקם-ארטעמיזא" ולויט א' שורש „ראדיקם-וואלעריאן" שתקנה באפטייק. וישתה החולה מזה „גליאז" אחד בבקר וגליאז אחד בצהרים וגליאז אחד בלילה כמו ששותין טיי עם צוקער ויוטב לו. גם רפואה זו צריך לעשות זמן ארוך:

נכפה. רפואה לחו"נ בילדים. ליתן לו בכל בקר ה' טפות שמן „לאוואנדי" שתקנה באפטייק. מעורב עם כף חלב. רק שצריך לבקש שהשמן יהי' נקי בלי תערובות דברים מזויפים (מ"א):

נכפה. רפואה לחו"נ שיבלע בכל בקר ט' גרעינים זרע חרדל (מ"א):

נכפה. סגולה לחו"נ בתינוק להניח בעריסה תחת הכר מראשותיו ט' חתיכות ברזל:

נכפה. רפואה לחו"נ בתינוקות. שתקנה באפטייק „בורשטין-עהל" וליתן להתינוק בכל בקר ג' טפות מן השמן הזה מעורב בחלב אמו על כף כסף טחור או על כף זהב טהור. וגם צריך לסוך את ראש התינוק על המוח במקום הרך עם ה' טפות מן השמן הזה בכל יום. וגם ימשח עם שמן הזה את ב' הדופקים מן ב' כפות ידיו. וגם בשעת הכפיה טוב לסוך כן (מ"א):

נכפה. רפואה וגם סגולה לחו"נ. להמאים את המחלה בהאכיל להחולה דברים נמאסים. והם לצלות כבד מן חמור או בשר מן חמור וליתן להחולה לאכול. או ליקח שליא מן חזיר שילדה פעם ראשונה. או שליא מן שונרא אוכמתא תקח תיכף אחר שילדה ותייבשנה עד שתהי' קשה ותכתוש אותה לאבק ותתן להחולה לשתות מעורב במשקה. או שתערב האבק עם קמח ותלוש עוגה ותאפה ותתן להחולה לאכל. וגם טוב ליתן לשור לשתות בקערה גדולה. ומה שינטוף מפה השור ירין וטפות מים לתוך הקערה תתן להחולה לשתות וירפא:

נכפה. סגולה לחו"נ. שתלך עם החולה ותעמידהו תחת אילן ליווים או תחת אילן הנקרא „אשעצא" ותעשה נקב באילן עם מקדח למעלה מראש החולה ותחתוך צפורני ידיו ורגליו. וגם תגזוז מעט שערות מן כל מקומות

שיער שבגופו. ותתחוב הכל בחור האילן ותאמר „הא לכם חלקכם". אחר תסתום הנקב היטב עם „פלעקעל" צר וחזק ותאמר „כשם שהשערות והצפורנים האלה לא יחזירו עוד על החולה. כך לא תחזור עוד על החולה פב"פ מחלת הנכפה מעתה ועד עולם אמן סלה נצח ועד". וצריך לקשור עיני החולה שלא יראה כלל את האילן (אמ"ן):

נכפה. אם אי אפשר לקחת את החולה תחת האילן ימדוד את החולה עם חוט לבן של „בוימוואל" מאמצע ראשו עד עקבו ויחתוך צפורני ידיו ורגליו וינזוז מעט שערות מן מקומות שיער שבגוף החולה וידבק כל זה עם חתיכה שעוה הנקרא „יאר־וואקס" וילך אל אילן ויעשה נקב עם מקדח ויניח שם השעוה ויאמר „הא לכם חלקכם" ויסתום תיכף הנקב היטב עם „פלעקעל" צר וחזק ויאמר כנ"ל. וילך לביתו ואל יביט לאחוריו:

נכפה. סגולה לחו"נ. שילך החולה למקום שמונח שם אדם מת קורם הקבורה ויקח את יד המת בידו ויאמר לו בזה הלשון „איך בעהב אייך נעמט בײַ מיר צו דיר שלאפקײט פון דיר נכפה. אײַך וועט עס נישט שאדען און מיר וועט איהר טוהן אטובה" אח"כ יקוף החולה עם יד המת על בשר החזה שלו ג"פ ויבקש ממנו מחילה וילך אל ביתו (ח"ם):

נכפה. סגולה לחו"נ. לעשן את החולה עם כרבלתו של תרנגול תיכף לאחר השחיטה. וגם סגולה לעשן עם לב דג חי. כן תעשה איזה פעמים (ת"א):

נכפה. קמיע לילד הנכפה מספר ת"א. לכתוב על קלף כשר בטורת נוסח הזה בכתב אשורית עם התגין ויתר דיני קמיע.

אץ קן נש בג חע יק שת נהוריאל
ישלח רפואה וינצל [ותנצל] הילד פ' [הילדה פ']
הנולד [הנולדה] מן האשה פ' הנקוע מכל מיני חולי
הנופל וחולי הנכפה מעתה ועד עולם אמן סלה נצח ועד

ועיין בסוף הספר דינים וכללים של כתיבת קמיע] יניח הקמיע בתיק של מתכות המכוסה עם עור דק ויתלה על צואר הילד החולה וירפא בעזהשי"ת:

נכפה. סגולה נפלאה לחו"נ מאת המגיד מקאזניץ ז"ע כפי שקבלתי איש מפי איש שעשה סגולה זו ופעלה היטב. תעשה בית יה

קטנה

קטנה של ה' אצבעות הנקרא „העֶנטשקילֶע" מן עור דק של מראה לבן הנקרא „ווייסי־יארחי" ולמלאות חמש האצבעות אגודל אצבע אמה קמיצה זרת כזה. אצבע האגודל תמלא עם אזוב מארץ ישראל. האצבע תמלא עם אבנים קטנות לבנות כמראה ברד הנמצאות בקורקבן. מתרנגול לזכר ומתרנגולת לנקבה. אצבע האמה תמלא עם ששים מחטים קטנים. אצבע הקמיצה תמלא עם פרורים קטנים של חלבנה הנקרא „טייוויל־סקויט". אצבע הזרת תמלא עם קנה כסף חי. ואת הכף יד תמלא עם עשב „רוטא". וגם תקח אגוז ותבקיע אותו לשנים ותוריק המאכל ותמשח את השפות של ב' חצאי הקליפות עם זפת רך ותשים בחצי קליפה אחת ג' שקדים מרים. ג' פילין שנקרא „פֶּעפֶּער" וג' פרירין מלח. ותתפום עכביש חי ותניח אותו בחצי קליפה השנית כשהוא עדיין חי. ותיכף תדבק ב' חצאי הקליפות שיהיו כמו אגוז שלם. וגם תכרוך את האגוז עם חוט מסביב ותקשור החוט היטב כדי שלא יתפרדו הקליפות. ותניח את האגוז בין ה„רוטא" בתוך הכף יד של הבית יד. אח"כ תקשור את הבית יד במקום הפתוח עם חוט אדום ותתלה על צואר החולה באופן שדבית יד יבוא על הגומא אשר תחת הלב. ואז יאמר כן. „דאָם איז אַ כגולה פון קאָוויניצער מגיד ישראל בן פעריל זכר צדיק לברכה אַז די חולי נופל זאָל דאָ קיין שליטה נישט האָבען". ובכל ערב ראש חודש צריך להכין אגוז אחרת כראשונה וליקח האגוז מן הבית יד ולזורקה לבית הכסא ותיכף להניח בתוך הבית יד אגוז החדשה. סגולה זו בדוקה ומנוסה רק לבלתי לשנות מזה מאומה ותועיל בעזהשי"ת:

נכפה. אזהרות לחולי נופל רח"ל.

יזהר שלא יכעום. ואל יראה פני המת. וגם לא יצא אחרי מיטת המת. ולא ישמע כלי זמר ולא קול רחיים: אל מרחץ חם לא יבוא. וגם אל בית האופה לא יבוא בשעת האפיה. טבילה מזקת לו רק יעשה לו אמבטאות פושרין. ויזהר שלא יאכל לחם חם. ולא יאכל לחם שחור. ולא גבינה. ולא בשר בקר. ראש בהמה ראש עוף וראש דג אל יאכל לעולם. לא ישתה שום משקה חזק שיש בתוכו „אַלפאָהאָל" ולא שום חומץ ולא קאווי ולא טיי. רק ישתה מים קרים מבושלים. ויותר טוב המים שנכבה בהם ברזל „שטאָהל" המלובן באש. ויסרס עצמו מתשמיש כל מה דאפשר. ויאכל בכל בקר בהקיצו משנתו טרם שיקים ממטתו. ואסור בתענית. וביום הכפורים יתנהג כדין חולה שיש בו סכנה. ואם אינו יודע בעצמו הדין יעשה שאלת חכם.

נכפה. מי שיש לו חולי נופל רח"ל יזהר שיהי' לו בכיסו תמיד טלה דק. וכאשר אך מתחיל להרגיש שהמחלה באה יתפום תיכף כף מלח וישים בפיו ויבלע עם מים ועי"ז יחלש כח המחלה:

נפוח. לכל מיני נפוח עם כאב העצם. רפואה טובה לקנות באפטייק השורש הנקרא „זיווא-קאשטש" ולחתכו על חתיכות קטנות ולטגנו היטב עם שומן חזיר עד שלא יהי' צלול כל כך רק מעובה ולעשות מזה „חלאדנעם" חמות בתוך כיס של פשתן ולהניח על מקום הכאב כמה פעמים ויועיל בעזרת השי"ת:

נפוח. לכל נפוח רפואה בייתית לסוך במקום הנפוח עם שמן „קאמפאר":

נפוח. במקומות שאין אפטייק נמצא יכול לעשות הרפואה של ההמון לטבול סמרטוט במימי רגלי הקטנים ולהניח פעם אחר פעם על מקום הנפוח. ולפעמים מועיל זאת:

נפוח. סגולה לנפוח הבטן לבשל בכלי חרס חדש שמן זית טוב ובשעת הבישול ישים בו ב' או ג' צפרדעים חיים ויבשל השמן עד שהצפרדעים יהיו נימוחים ויהי' נעשה כמו משיחה. וימשח בזה השמן את בטן החולה. ועי"ז תתמשך הנפיחה מן הבטן אל תוך הרגלים. ואז יסוך גם את הרגלים ותלך הנפיחה משם לגמרי (ת"א):

נפוח. על פי רוב יבוא הנפוח מחמת עיכוב יציאת מי רגלים כראוי ע"י מחלת הכליות או ע"י מחלת הלב. ונצרך לזה רופא מומחה שיכיר סבת המחלה וידע איזו רפואות ליתן:

נפוח. לכמה מיני נפוח שיש בהם חום. רפואה להניח „קאמפרעסין" קרים מן תערובות ב' כפות חומץ „בארעווי" בתוך גלאז מים קרים:

אות ס

סגולות. בענין נתינת סגולות לחולים ולענינים אחרים ראיתי להעיר ולהודיע בי יש בזה סודות עמוקים. וכל מי שאינו בקי בחכמות ובקבלה ובודה סגולות חדשות מלבו אשר לא יועילו ולא יצליחו הוא מקלקל את האמונה ומבזה את התלמידי חכמים. ואף הסגולות הנדפסות בספרים מגדולי עולם. וכן מה שאני לקטתי הרבה מהם והצנתי בספרי זה. אם יאמר אותן איש בער אשר לא ידע מה הוא עשה. יש ספק גדול אם יועילו מאומה. כי מלבד שצריך להיות לו ידיעה. העיקר

היותר

היותר גדול הוא שהסגולה תצא מן פה קדוש שלומד תורה. ויש לו הכח של בחינת מלכות פה ותורה שבעל פה קרינן לה. שעל זה אמרו חז"ל מאן מלכי רבנן. והנני נותן לך רמז על זה האותיות **מנסעפצקרשת** שהן ראשי תיבות האלה. *מי *נותן *סגולה *עוה. *פה *צדיק *קדוש *רב *של *תורה:

סכנה. דגים ובשר. דגים וחלב. לא מבעיא ביחד אלא אפילו בזה אחר זה בלי שום הפסק אסור משום סכנה. ושאר דברים שהם סכנה מובאים בספר זכירה, וביותר בספח הנעים "תו יהושע":

סכנה. כל הדברים שאין ממצעין ואין מתמצעין משום סכנה אם הולך ומקלו בידו אין לחוש משום סכנה (בקבלה):

סכנה. קי"ל דחמירא סכנתא מאיסורא. אבל לענין בלוע הוא להיפוך דבאיסורא אוסרת בלוע ובסכנתא אין בלוע אוסרת (פוסקים).

סכנה: לסכנה גדולה בדרך יזכיר אלו השמות שמסר יעקב אבינו לבניו בשעת פטירתו. וצוה להם שלא ישתמשו בזה רק במקום סכנה גדולה. ובכח זה ניצל יעקב מעשו אחיו. וכך יאמר: "רבון העולמים אנא בשם **רַחֲשׁ תַּמֵּךְ שׁוֹת** רחום חנון **שׁדי תקוף מציל פּוּדה שׁוֹמר תָּמִים** שתעשה לי נס במהרה ברחמיך הרבים ותצילני מסכנה הזאת אמן סלה נצח ועד". (כך מובא במדת"ל ובמ"א):

סכנה. במקום סכנה יאמר "אנא בשם י"י אלהים צבאות אלהי ישראל ובשם **מָם מֵם נָם** שאנצל מכל צרה וסכנה אמן סלה נצח ועד" (מדת"ל):

סכנה: כשרואה שעומד בסכנה מחמת שונאים שבאים עליו מרחוק יאמר בזה הלשון. "פגעתי אויבי וראיתי אותם והם לא יראוני. אני אמשול בם והם לא ימשלו בי. דבריהם יהיו לארץ ודברי יהיו עליהם. ראשם ראש חמור וראשי ראש אריה. לשונם לשון חזיר ולשוני לשון מלך. שליתי דאימיוהו בפומהון. **יוחך** ישמרני. **שדי** יצילני. **מַפְתַּפְיָה** יהיה בינינו". כך יאמר ג"פ. (מדת"ל):

סכנה. בראותך אויבים באים עליך תאמר ג' פסוקים האלה. **אתה** סתר לי מצר תצרני רני פלט תסובבני סלה. **בטחו** בה' עדי עד כי ביה י"י צור עולמים. י"י עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום אח"כ יאמר **השם אבי** היוצא מן אותיות הראשונות של ג' פסוקים האלה. (ל"ש):

סכנה. להנצל מלסטים וחיות רעות. תאמר ג"פ הפסוק „עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה" ואח"כ תאמר „זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארוממנהו ה' איש מלחמה ה' שמו. שלום עלי ועל כל ישראל אמן סלה נצח ועד" (ל"ש):

סכנה. שלא יוכלו אויבים להרע לך. סגולה שתשא בחגורתך ראש נחש וגם סגולה שתקשור עין של תרנגול בצד ימינך. (ל"ש):

סכנה. סגולה להנצל מכלי זיין. שתעשה טס קטן של כסף עגולה כמו מטבע קטנה ותחקוק עליו בכתיבה בולטות כזה. **מִכָּאֵל הוֹשִׁיעֵנִי**. ותעשה נקב או אוזן בהטס ותקשור בו חוט ותשאנו עליך ולא תירא מכלי זיין (מדת"ל):

אות ע

עגונה. סגולה לאשה שבעלה ברח ממנה והניחה עגונה שתקרא כתובתה בכל יום מלה במלה בבקר ובערב חודש ימים. ואם אינה יכולה לקרות יקרא אחר לפניה מלה במלה והיא תשמע היטב ותאמר אחריו מלה במלה. (בקבלה):

עין הרע. סגולה לעין הרע. תשפוך מים שתוקים בקערה וקח ז' נחלים לוחשות ותאמר על כל אחד הפסוק „ויצעק העם אל משה ויתפלל משה אל ה' ותשקע האש". ואחר שיאמר הפסוק ישליך נחלת אחת אל הקערה. כך יעשה ז' פעמים. וטוב לכוין בכל פעם שאומר הפסוק בשם אֲנָלָה. ואח"כ תתן להחולה לטעום מעט מאותן המים. וגם תרחץ פניו עם החזה וכפות ידיו עם הדופקים במים האלה והשאר תשפוך ותועיל זאת בעזהשי"ת (זכירה):

עין הרע. להנצל מעין הרע הן סוחר בחנותו הן מעוברת ועוד כדומה מי שמתירא שלא יתנו לי עין הרע. סגולה לומר בכל יום י"א פסוקים הידועים שמתחילים באות נו"ן ומסיימין באות נו"ן. ואח"כ יתפלל התפלה הנדפסת במעמדות של יום ראשון אחר אותן י"א פסוקים:

עין הרע. סגולה לעין הרע משם רב יהודאי גאון ז"ל. קח שתי קיזרות קטנות נקיות. באחת התן מים זכים ובאחת שמן זית זך. ותאמר עליהם. ה' אל שדי צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה (ג"פ) ה' אל שדי צבאות אשרי אדם בוטח בך (ג"פ) ה' אל שדי צבאות הושיעה

המלך יענגו ביום קראנו (ג"פ). אח"כ המבול ב' אצבעות האצבע והזרת בתוך השמן ותטיף ב' טפות בתוך המים. ובשעת ההטפה תאמר. בשם גבריאל בשם מיכאל בשם רפאל אני עושה זה. וכשם שאלו הטפות נאבדות ומהבטלות במים כך יהבטלו ויאבדו כל מכאב וכל חולי וכל עין הרע מן פב"פ אמן סלה". אח"כ השפך היכף המים לארץ בכח חזק (עה"ק). (ועיין עוד בסוף הספר בשער הלחשים):

עינים. לעינים אדומות מחמת חום. רפואה לקחת באפטייק חצי קוואטיריל „רויזין-וואסער" ותשים בהם מעט „ניקם" כתוש בערך אגוז קטנה ותעמוד עד שיהיה נמוח והמבול בזה סמרטוט רך ונקי והנח בכל פעם על העין הכואב. וכאשר תתחמם הסמרטוט המבול מחדש במים האלה והניח על העין:

עינים. לעינים אדומות מחמת חום. רפואה לקחת לובן ביצה עם יין שרף ממוצע שוה בשוה. והערב היטב והמבול בזה סמרטוט רך ונקי והניח בכל פעם על עין הכואב:

עינים. רפואה טובה ובחינה לעינים אדומות מחמת חום. שהקח מים מבושלים חצי קוואטיריל והנח בהם חצי „קלעציל" צוקער וגם מעט „ניקם" בערך הצוקער וגם ששה „נעגילעך" בושם ויעמוד כך יום שלם במקום חם מכוסה היטב. ובכל ג' שעות יערב את המים עם כף נקי. ואחר המעת לעת תסנן את המים על ידי מפ: נקיה אל תוך בקבוק. ויהיה לך לרפואה. ולפעמים די לרפא את העין על ידי טיפה אחת מן המים האלה:

עינים. לעינים אדומות מחמת חום. רפואה להניח קאַמפרעסען חמין מן מים שנתערב בהן „בורזוייערין". על חצי גלאָז מים נצרך כף קטנה עם „בורזוייערין":

עינים. לכאב גבות עינים מחמת שעורה הנקרא גערשטין. רפואה להניח פה של קמח סולת הנשרה בחלב:

עינים. לכאב בשר הסובב את העין ממחלת הנקרא „טראַחאָמא". רפואה לקחת חצי קוואַטיריל מים מבושלים ותשים מהם מעט „קאַמפאָר" בערך אגוז קטן. וגם „ניקם" בערך כזה. וגם „בלאָה-שטיין" בערך כזה. ותשרה כל זה בהמים מעת לעת שלם. והערב בכל פעם את המים. ואחר המעת לעת תסנן את המים בנקיות גדולה. ותמבול בזה בכל פעם סמרטוט רך ונקי והניח כמה פעמים על העין. וגם תשים מזה בעין בכל יום טיפה אחת:

עינים. סגולה שלא יבוא לידי באב עינים. להעביר את הציצית על עיניו בשעת נישוק את הציצית בקריאת שמע (האריז"ל):

עינים. סגולה לכאב עינים. הסתכלות על דבר מציה דהיינו שלהבת נרות חנוכה. ואהרג וציצית. ואותיות הספר תורה בשעת הגבהה. ומאור הלבנה לפני קידושה:

עינים. סגולה ורפואה לעינים כואבות. להסתכל על מי נהר בבקר כאשר האויר צח אחרי זריחת השמש. וזאת מחזק כח הראות של העינים (אבן עזרא):

עינים. יש מין חולאת של עינים הנקראת „עורת־התרנגולים". והוא שלעת הערב כאשר התרנגולים הולכים לישון נעשה זה האיש עור ואינו רואה כלום, אף על פי שאינו מרגיש שום כאב בעינים. רפואה וגם סגולה לזה לקנות כבד של בהמה. מזכר לזכר ומנקבה לנקבה. ולבשל הכבד בכלי רחב. והחולה יחזיק את פניו עם עינים פתוחות על ה„פארי" החמה היוצא מן הבישול. כן יעמוד עד שיתבשל הכבד. ואח"כ יאכל את הכבד וירפא:

עשירות. סגולה לעשירות. לענג את השבת כדאיתא בגמרא. ולהזהר לקדש ולהבדיל על היין:

עשירות. סגולה לעשירות. לתת מעשר מן כל הרוחים אשר ירויח. כמו שדרשו חז"ל עה"פ עשר תעשר. עשר בשביל שתתעשר:

עשירות. סגולה לעשירות. מצות סנדקאות שהיא מעשירה כמו קטורת:

עשירות. סגולה לעשירות. שיפריש בכל יום מעט לצדקה בשעה שאומר בתפלת שחרית ואתה מושל בכל ובידך כח וגבורה. וכשהולך לביהכ"נ להתפלל יכין לעצמו בכיסו מטבע על זה ויקחנה בידו בשעה שאומר ואתה מושל בכל ויפרשנה לצדקה. ואחר התפלה יניחנה לאיזו צדקה או יתננה לעני הנמצא ראשון. ומי שהיא בעל מוח יכוין בהשם הקדוש **בוכן** היוצא מן הר"ת של **בכל** ו**בידך כח** ו**גבורה** שהוא בגימ' **ידך** ועל זה נאמר ובידך כח וגבורה. וגם ע"ז כתוב פותח את **ידך**. וצריך לשלב אותו עם השם **אהיה** שהוא מקורו. כמובא בספר הקדוש שער היחודים:

אות פ

פאקין ומאזלין. רבוזה לדקל נחלת הפאקין ומאזלין ליתן להחולה לאכול

לאכול מרקחת מן קליפות אתרג. וגם ליתן לו לשתות חלב כום הנקרא „קאָמוס":

פאקין. להקל השוועֶנדזעֶני מן הפאָקין. רפואה לסוך אותם עם שמן שקדים ב' חלקים מעורב עם חלק א' שמן—„מיעֶנטא":

פאקין. להקל השוועֶנדזעֶני מן הפאָקין. רפואה ליתן עליהם „רייַ־פוּדער" ובפרט על הפנים טוב מאד רפואה זאת:

פאדאגרא. לכאב הנקרא „פאָדאגרא" בלשון ליטיין ומובא גם כן במדרש והיא מחלת כאב כפות הרגלים עם נכוח בקרסולים וגם באצבעות הרגלים. רפואה לקחת טיט חדש ולקנות באפטייק חומץ בארָווי ולערב היטב בתוך הטיט ולהניח זה הטיט על מקום הכאב:

פאדאגרא. לכאב הפאָדאגרא. רפואה לקחת רובע ליטרא „יאַלאָוויץ". ב' לויט „אינגבער" יבש. ב' לויט „ציטוואָר" יבש. ותכתוש הכל דק כקמח שתנפה האבק ע"י נפה. ותקח קדרה חדשה של חרס הנקרא „גלאָזירט" ותחמם בה רובע ליטרא חמאה חדש עם קוואַרטירל שפירט של יין שרף. אח"כ תשים האבק בהקדירה ותכסה עם מכסה טוב ותניח אבן על הכיסוי ותעמיד הקדרה על אש קל שתתבשל כך ג' שעות עד שיהי' מטונן היטב ותיעשה כמו משיחה. ותמשח בזה על מקום הכאב ב' פעמים ביום ותחבוש עם „וואטי". ותזהר שהקדרה תהיה גדולה מעט שלא תהיה מלאה. כי אם שליש מן הקדירה יהי' ריקן:

פאדאגרא. לכאב הפאָדאגרא עם ניפוח באצבעות הרגלים או בקרסולי הרגלים. תקח מרה של ענל ותשפוך בכלי חרס ותערב בה מעט מלח ותחמם על האש ותערב היטב. ואחר שיהיו פושרין הטבול בזה סמרטוטין והנח על מקום הכאב ב' פעמים ביום ותחבוש ממעל עם „וואטי" (מ"א):

פדיון. פדיון נפש לחולה מסוכן. תקח מטבעות כמספר שם החולה. למשל אם שמו ראובן תקח רנ"ט מטבעות מאיזה מין שיד החולה משגת. ותתחיל לברור מהן בתחילה ר' מטבעות. ואח"כ מטבע אחת. וא"כ ו' מטבעות. ואח"כ ב' מטבעות. ואח"כ נ' מטבעות. ובכל פעם שתמנה המטבעות כמספר אותיות שם החולה תאמר בכל מספר „הריני נותן צדקה בשם כל ישראל" וכשתמנה המספר של אות האחרון משם החולה תאמר „הריני נותן צדקה בשם כל ישראל ובעד פב"ב החולה". אח"כ תאמר ויהי נועם יושב בסתר עד גמירא. ואח"כ תערוב כל המטבעות ותחלקם על ז' חלקים. למשל שבשם ראובן [illegible]צא בסך הכל רנ"ט

מטבעות

מטבעות עולה על חלק ז' ל"ז מטבעות. ותתחיל לברור ז' פעמים ל"ז מטבעות ותאמר אחר כל חלק ז' אשר ביררת "הריני נותן צדקה בשם כל ישראל ובעד פב"פ החולה". ותאמר ג"כ על כל חלק ז' ויהי נועם כלו. ואחר כל אלה תאמר "אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו. ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי כפר". אח"כ תחלק הז' חלקים מטבעות לז' עניים הגונים. ואם הוא עשיר וידו בישגת יותר טוב שיתן מטבעות כסף. ואם ישאר על ז' חלקים איזו מטבעות יותר. תתן המותר אל חלק הז' (ת"א:

פדיון. פדיון נפש עבור חולה מסוכן. או עבור כל העיר בעת צרה רח"ל: מאת הצדיק הקדוש מו"ה **ישעיהו מדיניוויץ** זצוקללה"ה. לקחת ח"י מטבעות על פדיון ולומר מזמור לדוד יענך י"ב פעמים ואחר כל פעם לומר ב' פסוקים האלה. "הצילני נא מיד אחי מיד עשו כי ירא אנכי אותו פן יבא והכני אם על בנים. הפול עליהם אימתה ופחד בגדול זרועך ידמו כאבן". וקודם כל פעם שמתחילין לומר צריך ליתן ע"פ מטבע אחת לצדקה של ארץ ישראל. ולומר הריני נותן צדקה עבור פדיון נפש פב"פ. או עבור פדיון נפשות עמך ישראל אשר בעיר פ'. אח"כ לומר זה הפסוק ג"פ ישר והפוך. "ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל ויקד העם וישתחוו". וקודם כל פעם ג"כ ליתן לצדקה כנ"ל ולומר כנ"ל. אח"כ לומר זה הפסוק ג"פ ישר והפוך. "ואת האנשים אשר פתח הבית הכו בסנורים מקטון ועד גדול וילאו למצוא הפתח". וג"כ ליתן לצדקה קודם כל פעם כנ"ל ולומר כנ"ל. אח"כ לומר בתמניא אפי פסוקי תהלים מאותיות **קרע** בשילוב **הויה** כזה **יקהרועה**. ואח"כ האותיות **שטן** בשילוב **הויה** כזה **ישהטונה**. אח"כ לומר עוד האותיות מתמניא אפי נגד השמות **אהיה הויה אדני** בשילוב כזה **איא הדה יונ הדי**. אח"כ לומר האותיות מתמניא אפי של שם החולה פלוני בן פלונית ואו של שם העיר) ואח"כ לומר תפלה זאת. "יה"ר מלפניך האו"א שבזכות הפדיון שאנחנו נותנים לצדקה עבור החולה פב"פ ואו עבור כל העיר פ') ובזכות פסוקי תהלים שקראנו לפניך תרחם על החולה פב"פ ואו על כל עמך ישראל אשר בעיר פ' מקמנים עד גדולים) ותקרע רוע גזר דיננו ותשמרנו ותצילנו מכל מיני פורעניות המתרגשות לבוא בעולם. ותתן שלום בארץ ותסיר מעלינו כל מחלה ותצילנו מדבר

ומנפה ומכל צרה ויגון ואנחה מעתה ועד עולם אמן סלה. ויהי לרצון
אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי:

פדיון. סדר פדיון נפש על החולה עם ק"ס מטבעות.

הנה סור פדיון נפש הזה שע"י ק"ס מטבעות מובא בכמה ספרים אבל ביאור הסוד והכונה לא נזכר בכל מקום באופן אחד. וביותר האריך בזה בעל קיצור השל"ה. אבל גם שם לא נזכר הכל. ואמרתי כדי לזכות את הרבים לבאר הענין על מכונו בקיצור. אבל בסדר טוב והגון כמובן לי"ח:

תקח ק"ס מטבעות. העשיר ירבה ליתן מטבעות גדולות של כסף. והדל ימעיט ליתן מטבעות קטנות. אך יהיו במספר ק"ס. וסוד זה המספר עולה כמנין **עץ** וכמנין **צלם** וכמנין **כסף**. והיינו שהאדם הנקרא עץ השדה ויש לו צלם אלהים יהי' נפדה ע"י הכסף הזה. ולכך אם אפשר מוטב לפדותו במטבעות של כסף דוקא. אבל גם כל המטבעות נקראים כסף כי אשה נקנית בכסף שהוא פרוטה של נחשת:

ראשית תמנה מספר כל המטבעות ע"ז שתעשה מהם ד' צבורין באופן זה. שתמנה בצבור אחד י' פעמים ה'. ובצבור השני תמנה ה' פעמים י'. ובצבור השלישי תמנה ו' פעמים ה'. ובצבור הרביעי תמנה ה' פעמים ו', ותכוין שזה המנין הוא המספר של השם הוי"ה ב"ה ע"י הכאה כזה. יפ"ה הפ"י ופ"ה הפ"ו. שסך הכל עולה למספר ק"ס. עתה תערב יחד הד' צבורין על צבור אחד. ותקח ממנו ראשית ל"א מטבעות ותעשה מהם צבור אחד ותציג אותו בלבדו. והמנין יהי' ע"י שתוציא מפיך בפירוש א' ב' ג' ד' וכו' עד שתגיע למספר המטבע של ל"א. ואז תאמר הפסוק "חסד אל כל היום". ותכוין להגביר מדת החסד הנרמז בהשם **אל**:

אח"כ תקח עוד מטבעות מן הצבור הגדול עד מספר ס"ד כמנין די"ן. והמספר הזה של ס"ד אל תמנה בפירוש בפיך רק תכוין את המספר במחשבתך. יען כי הוא מספר של דין. ותעשה מן הס"ד מטבעות ג"כ צבור אחר. ותיכף תקח מטבעות מאותו הצבור על הס"ד ותמנה עד י"ז ותכוין להשם הגדול **אהוה**. ותניח את הי"ז מטבעות בצבור בלבד ואח"כ תקח עוד מטבעות מאותו הצבור במספר כ"א. ותכוין להשם הגדול **אהיה**. ותניח את הכ"א מטבעות ג"כ בצבור בלבד. ואח"כ תמנה שאר המטבעות של אותו הצבור שהם כמספר כ"ו. ותכוין להשם הגדול **יהוה**. ותניח את הכ"ו מטבעות ג"כ בצבור בלבד. וגם תכוין כי כמו שפירות

למטה

למטה את המספר ס"ד שהוא די"ן על ג' מספרים של ג' שמות הקדושים **אהוה אהיה יהוה** שהם ג' מדות הרחמים. כך תתפורר למעלה הגזרה של מדת הדין ותהפך למדת הרחמים על פב"פ הנפדה בזה:

נמצא שמונחים עתה לפניך ד' צבורין מטבעות. מלבד הצבור החמישי הנשאר מן הצבור הגדול. ואלה הד' צבורין הם של מספר ל"א ושל מספר י"ז ושל מספר כ"א ושל מספר כ"ו. ולכי זה צריך להמצא בצבור החמישי ס"ה מטבעות:

ועתה תקח בידך המטבעות של הצבור החמישי ותמנה את המטבעות עד שתגיע למספר ס"ה. וקודם שתמנה המטבע של ס"ה תכוין שהם בנגד השם **אדני** שעולה ס"ה. והוא הצירוף של **דין א**. וסוד האות **א** במילואו כזה **אלף** מרמז על **פלא** עליון אשר שם רק רחמים גמורים. ובכן האות **א** ממתיק את הג' אותיות **דין** של השם **אדני**. ובכונה הזאת תמנה את המטבע האחרונה אשר בידך שהוא המטבע של מספר ס"ה. והוא כנגד אות **א** של השם **אדני** הממתיק את הדין ומהפכו לרחמים בכח אור הגנוז של **פלא** העליון:

אחרי כן תיכף בלי הפסק תקח הצבור של מספר י"ז ותערבו בתוך צבור האחרון של מספר ס"ה. ותכוין בזה ליחד את השם **אהוה** עם השם **אדני** כזה **אאהדינהי**. אחר כך תקח את הצבור של מספר כ"א ותערבו גם כן אל תוך הצבור האחרון. ותכוין בזה ליחד את השם **אהיה** עם השם **אדני** כזה **אאהדתהי**. ואחר כך תקח גם את הצבור של מספר כ"ו ותערבו גם כן אל תוך הצבור האחרון. ותכוין ליחד את השם **יהוה** עם השם **אדני** כזה **יאהדונהי**. ועתה יהיו מונחים לפניך רק ב' צבורין אחד הוא הצבור של מספר ל"א. ובצבור השני נמצאים מטבעות במספר קכ"ט. ותחלק מיד את הקכ"ט מטבעות לעניים הגונים דוקא. ואל תהמיץ את המצוה אם תוכל לקיימה מהר. והצבור של מספר ל"א יהיה לך. והיה בזה מעשה הצדקה שלום וחיים עד עולם על כל ישראל אמן:

ואחר שעשית את הפדיון תתפלל על החולה תפלה הזאת.

ידי רצון מלפניך ה' או"א שתעשה למען קדושת שמותיך הקדושים והטהורים הנזברים והנעשים פה על ידי הפדיון הזה נתכוין כזה **אהוה אהוה יהוה אל אדני**] ותצטרף מחשבה טובה למעשה כי לך ה' החסד ואתה תשלם לאיש כמעשהו. ותגבר חסדך על מדת דינך ויתקו הגבורות הקשות על ידי **פלא** העליון אשר הוא חסדים גדולים ורחמים גמורים ופשוטים שאין בהם הערובת דין כלל. ויכבשו רחמיך

את

את בעמך בעלינו ומעל פב״פ על ידי פדיון נפש הזה שעשיתי עבורו (עבורה) והפרשתי הממון לצדקה כמו שכתוב וצדקה תציל ממות. ובכן יר״מ שיעלה לרצון לפניך פדיון נפש הזה להמליץ עליו (עליה) לטובה. ולסתום פי המקטריגים עליו (עליה) והחתור תהיה מתחת כסא כבודך לקבל עתירותינו ועתרת פב״פ להציל נפשו (נפשה) ממות ולהחלימו ולהחזיקו (ולהחלימה ולהחזיקה) ולרפא אותו (אותה) ברפואה שלמה במהרה רפואת הנפש ורפואת הגוף. ותפדה אותו (אותה) מרדת שחת ותאמר מצאתי כופר לבטל מעל פב״פ הגזרה הרעה ולרחם עליו (עליה) במדת הרחמים. כי אתה הוא רב סליחות ובעל הרחמים. יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה׳ צורי וגואלי. ברוך ה׳ לעולם אמן ואמן:

פחד. סגולה למי שנפל בפחד פתאם. להיות נזהר לומר בכונה אחר עלינו של הג׳ תפלות. הפסוקים של אל תירא מפחד פתאום וגו׳:

פחד. סגולה לפחד. שיכתוב סופר הגון מזוזה קטנה כשרה ותחת השם שדי יכתוב עוד השמות קרע שמן וישים בתיק ויתלה בצווארו:

פחד. אדם שיש לו פחד. יכתוב לו סופר הגון קמיע זאת על קלף כשר בנוסח זה (ת״א) וצריך לשים הקמיע בתיק ולתלות על צווארו:

> אנא בשם יהוה חי חי חי חי חי חי חי חי חי פנואל פנואל פנואל פנואל פנואל פנואל פנואל פנואל פנואל פנואל שיסיר הפחד והבהלה מן פב״פ ותתישב דעתו עליו במהרה אמן נצח סלה ועד:

פחד. סגולה לפחד. לתלות עליו כים עם עשב „רוטא״ ועם „טייוויילסקויט״ ועם צואת יונים יבשה שיש לה מראה לבן:

פחד. סגולה לפחד. לומר בכל יום ה״א פסוקים המתחילים באות נו״ן ומסיימים באות נו״ן עם התפלה הנדפסת אחריהם במעמדות ליום ראשון (עבוה״ק):

פרנסה. סגולה היותר גדולה לפרנסה. מה שנזכר בתורה בפירוש ועבדתם את ה׳ אלהיכם וברך את לחמך ואת מימיך. והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי וגו׳ ונתתי מטר ארצכם בעתו וגו׳. ובתלמוד מובא. ולא עוד אלא שהרעותי את מעשי וקיפחתי את פרנסתי:

פרנסה. סגולה לפרנסה. תפלה בצבור ותפלה בזמנה. לומר פרשת הקטורת

הקטורת מלה במלה בשחרית ובמנחה. לומר בכל יום הי"ב עיקרים. לומר בב"י פרשת חמן. לבוין בפסוק פותח את ידיך כוונה הידועה:

פרנסה. סגולה לפרנסה. להיות נזהר בסעודת במצות נטילת ידים עם הרבה מים ושאר דקדוקי המצוה. כדאיתא בגמרא אנא משינא מלא חופנאי מיא ויהבו לי מלא חופנאי טיבותא. וגם שיאמר בכל יום קודם הסעודה מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר:

פרנסה. מי שהוא איש פשוט ואין בכחו ללמוד תורה בכל יום יהי' נזהר לומר המעמדות בכל יום בבקר השבם. וזאת סגולה לפרנסה ולבנים:

פרנסה. סגולה לפרנסה. להיות נזהר בסעודה לברך ברכת המזון בקול מלה במלה ובשמחה. כנזכר בזוהר הקדוש. וגם כי שמחה היא סגולה לפרנסה כמובא בס"ק הרמז שהסופי תיבות של הפסוק והיית אך שמח הוא השם חתך המורה על כח המשפיע פרנסה. והוא השם היוצא מן ס"ת של הפסוק פותח את ידך. וע"כ זאת צריך כל אדם להיות על בל פנים בשמחה בשעת ברכת המזון. ולי נראה לרמז כי „והיית אך שמח" בגימטריא „יברך עלי מזון בשמחה":

פרנסה. סגולה גדולה לפרנסה. שיאמר בכל מוצאי ש"ק אחר ההבדלה ויתן לך. ויכוין מקודם בשמות הקדושים האלה מָאָן יְבֵי כָּנָתְּ מַיָּן כְּתָלֵל הֲצָךְ. מקרים מן מי כמכה. ויתן לך. אבג יתץ. ואח"כ יהיה נזהר לאבול סעודת מלוה מלכה ולהזכיר ע' פעמים אליהו הנביא ולבוין בהשם הקדוש והנורא אגלא. ובספרי הנעים „אליהו הנביא" אשר הוצאתי לאור בעוה"י הרפסתי את הזמר של אליהו הנביא באופן שהאומרו כן מזכיר ע' פעמים אליהו:

פרנסה. כעם ומהלוקת מזיק מאד לפרנסה (לק"ע):

פשפשין. הנקראים „וואַנצען" להבריחם או להמיתם. צריך למשוח במקומות שהם נסתרים שם עם מרה של שור מעורבת בחומץ חזק. או למשוח עם חומץ החזק מאד שעושים ממנו חומץ ונקרא „עסיג-עסענציא". או למשוח עם „נפט":

פתיחת הלב. סגולה לפתיחת הלב בתורה ובחכמה. שתכתוב ביום ד' בקדושה ובטהרה בכתיבה תמה ותנין על עלה של הדס השמות הקדושים האלה לֵלָה הַלֵּל עֵהָה. וקודם הבדלה תניח העלה בין טוב ובשר בלי שום חשש נסך, ועל כן מוטב שתעשה עבור

זה יין טוב מצמוקים בביתך. ואחר שימחו השמות מאליהם בתוך היין תבדיל על היין ותשתה כל הכוס (ת"א):

אות צ

ציצית. מצות ציצית יש בה סגולה גדולה לכמה ענינים ושקולה כתרי"ג מצות ומצלת האדם מן החטא ומשמרתו מכל דע. וכמו מזוזה לבית כן ציצית לגוף. כי היא הנותנת לאדם את הכח של אור מקיף. אבל זאת רעה חולי שאף אחד מאלף אינו מקיים מצות ציצית כראוי. כי מלבד זה שחסר מצות תכלת. אבל גם מצות לבן אינו מקיים. כי כמה דקדוקי דינים יש במצות ציצית כמבואר בשלחן ערוך. וצריך לזכור העיקר שצריך להיות גדיל הציצית נוטף על הכנף. והדין מבואר היטב בסידור הרב הרז"ש זצוקללה"ה איך לעשות עצה על ידי התקשרות חוט של תפירה שהציצית יהיו נוטפין תמיד על הכנף. ועוד יש עצה טובה יותר קלה דהיינו שימשוך את הגדיל אל הנקב ויעשה חוט תפירה שנקרא „פעקילקא" על הגדיל ממן אל הנקב. ובכן יהיה הגדיל תמיד תחת חוט התפירה ולא יזוז משם. ולא לחנם אמרו במסכת שבת. כל הזהיר במצות ציצית זוכה ומשמשין לו ב' אלפים ות"ת עבדים. וכבר נשאלתי מאת משכיל אחד. הלא כמעט כל היהודים בערך עשרת מיליאן לובשים ציצית ומאין יהיו כל כך עבדים בעולם. אבל האמת הוא שצריך לבקש אחד בעיר ושנים במשפחה אשר יהי' זהיר במצות ציצית שיקיים המצוה כראוי בכל פרטיה ודקדוקיה. ואנכי רוצה לזכות את הרבים בעצתי. ובל השומע לי ינעם לו:

צרה. סגולה להתפלל על כל צרה שלא תבוא בזה הנוסח. ראשית תאמר מזמור ס"ג בצורת המנורה כמו שנדפס בסידורים. אחר כך תאמר עלינו לשבח עד אין עוד. ישר והפוך עם אנא בכח עד צרורה. ותכוין בהשם מ"ב היוצא מהר"ת שהוא **אבג יתץ**. אחר כך תאמר עוד הפעם עלינו לשבח ישר והפוך כנ"ל עם קבל רנת עך נורא. ותכוין בהשם השני שהוא קרע שטן. אחר כך תאמר עוד עלינו כנ"ל עם השם השלישי מהשם מ"ב. וכן תאמר עד ז' פעמים ישר והפוך ותגמור כל השם מ"ב. ואח"כ תאמר שיר המעלות ק"כ קכ"א קכ"ג קכ"ד קכ"ה קכ"ט ק"ל. אח"כ תתפלל בלב נשבר ותפרט בפירוש הישועה אשר אתה מבקש להנצל

מן הצרה הבאה עליך. וכך תאמר „יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתשלח לי עזרך מקודש ותושיעני במהרה מן הצרה... ..... אשר באה עלי. כי אין בי כח לסבול הצרה הגדולה הזאת. ועשה נא למען שמך כמו שכתוב עמו אנכי בצרה. וכתוב בכל צרתם לו צר. ובכן שלח נא במהרה מלאך פניך להושיעני ולחלצני מן הצרה הזאת. מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה ברוב רחמיך הרבים וחסדיך המרובים. ואף על פי שאינני כדאי. חנני נא חנני בישועה שלימה במהרה מאוצר מתנת חנם. ככתוב וחנותי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם. יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי אמן סלה". אח"כ תאמר על כן נקוה עד גמירא. (זכירה):

צרה. סגולה גדולה בעת צרה. להדליק שמן או נר או לתת לצדקה ח"י גדולים. ויאמר בפירוש שמנדר זאת לעילוי נשמת רבי מאיר בעל הנס. ואח"כ יאמר „אלהא דמאיר ענני [ב"פ] ובשם שעשית נסים ונפלאות לעבדך מאיר בעל הנס כן תעשה גם עמדי ותעזרני לחלצני מצרה הזאת". כאן יפרט מבוקשו היטב:

צרה. סגולה בעת צרה להמתיק הדין. שיקח ב' מטבעות ויפיל עליהן גורלות. גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל. והמטבע שיצא עלי' הגורל לה' יתן אותה לצדקה. והשניה שעלה עליה הגורל לעזאזל ישליכנה לבית הכסא. ועי"ז נמתק הדין מעליו (ימ"נ):

צרה. מי שהוא בצרה ומתפלל לה' על הצרה. סגולה שיזכיר בתפלתו חסדי ה' שעשה אתו עד עתה. ויאמר כשם שהושעתני והצלתני מן הצרה ההיא כן תעזרני גם עתה להושיעני מצרה הזאת (מרש):

צרה. מי שהוא בצרה גדולה. סגולה שיאמר ז' פעמים בכוונה ובלב נשבר פרשת העקידה ויוושע מצרתו (ימ"נ):

צרה. סגולה גדולה לאדם שהוא בצער הן יחיד או רבים וכן ליולדת המקשה לילד. לומר מזמור כ' יענך ה' ביום צרה י"ב פעמים ולכוון בשם יבק ד' פעמים כידוע שמרומז בד' מקומות בהר"ת. ואח"כ לומר בתמניא אפי כל הפסוקים מן האותיות של שם הבעל צרה. ואחר כך כל הפסוקים מתמניא אפי האותיות מן השם קרע שטן ואח"כ לומר היהי רצון הנרפם בשערי ציון (זכירה):

צרה. על כל צרה שלא תבוא. סגולה גדולה לומר כל תהלים מרישא לסיפא בלי שום הפסק היהי רצון שבין הספרים:

קבר. מובא בספרים בשם הבעש"ט ז"ל סדר הוספת קברת ארץ חדש על מקום בית החיים. איך להמשיך קדושה על המקום הזה. וכן הוא הדין כשעושין לגמרי בית החיים חדש. יתקבצו מרא דאתרא עם שאר תלמידי חכמים ואנשים כשרים אשר בעיר ויתענו באותו היום ויטבלו כלם במקוה. ואחר התפלה יאמרו כל ספר תהלים ואח"כ ילכו כלם אל השדה ויעשו כסדר הזה. וזה לשון הבעש"ט ז"ל.

מקום החדש שהוקצע לביה"ק יקיפו מתחלה המקום ההוא עשרה אנשים ז' הקפות ויתחילו מצד קרן דרומית מזרחית ויאמרו באותו הקרן תהלים קפיטל ק"ב בעמידה. ואח"כ יתחילו משם להקיף לצד קרן מזרחית צפונית ויאמרו בעת ההקפה ויהי נועם יושב בסתר. וכשיגיעו לצד קרן מזרחית צפונית יעמדו ויאמרו קפי' ק"ג בתהלי'. ואח"כ יקיפו לצד קרן צפונית מערבית ויאמרו בעת ההקפה ויהי נועם יושב בסתר. וכשיגיעו לאותו הקרן יעמדו ויאמרו קפי' ק"ד בתהלים ומשם יקיפו לקרן מערבית דרומית ויאמרו בעת ההקפה ויהי' נועם. יושב בסתר. ובאותו הקרן יעמדו ויאמרו בישעי' קפיטל מ"ב מן הפסוק יו"ד המתחיל שירו לה' שיר הדש עד גמירא. ואח"כ יקיפו משם לקרן דרומית מזרחית ויאמרו בעת ההקפה ויהי נועם יושב בסתר. ובגמר ההקפה יאמרו אנא בכח ויכוונו השם הראשון של פסוק הראשון ובזה נגמרת הקפה א'. ואח"כ יתחילו לעשות הקפה ב' ושוב יאמרו שם קפיטל ק"ב בעמידה. ואח"כ יקיפו ויאמרו בעת ההקפה ויהי נועם יושב בסתר הכל כבראשונה. רק שבגמר הקפה הב' יאמרו ג"כ אנא בכח ויכוונו לשם הב' של פסוק הב'. וכן יעשו עד שיגמרו השבע שמות בז' הקפות. ולא יתחילו לקבור ברוח צפונית נגם המחיצה המקפת לא יתחילו לעשות מרוח צפונית. ויה"ר שיבולע המות לנצ"ח בבא"ס:

קבר. בנידון מעוברת שמתה. צריך להשתדל בכל מה דאפשר לבלתי לקוברה עם העובר. כי יוכלו להנזק בעבור זה כמה אנשים ונשים המביאים אותה כך לקבורה. אמנם כבר כתבו הפוסקים שאין לנבלה לחתוך הבטן להוציא את העובר. אבל נהגו להמתין מלקוברה עד יום השלישי. ומסעיין לה הנשים של הח"ק בכל יום שתחזיר את העובר. ומושיבין אותה בכל יום באמבטי של מים חמין. ואם עוד לא החזירה את העובר מושיבין ב"ד של ג' אנשים בעלי תורה ומתרין בה שתחזיר את העובר. כי אם לאו תקבל עונש גדול בעבור שעוברת על מה שכתוב בתורה שופך דם האדם באדם דמו ישפך. ותוקעין לפני' בשופר ל' קולות.

ויאמרו

ויאמרו שגוזרים עליה בקול השופר שתיציא תיכף את העובר. ומאיימין עליה שבאם לא תחזיר את העובר יקברו אותה תחת הגדר של בית הקברות כמו שנקברים אלו המאבדים עצמם לרעת. ואם אחר כל אלה לא החזירה את העובר יעמדו לפניה ב"ד של ג' אנשים בעלי תורה ויאמרו לה. הננו גוזרים עליך בשם אל שדי אלהי ישראל שלא תזיקי לשום איש ואשה בעבור זה אשר תקברי עם העובר בבטנך. וכל האחריות של העובר יהי' מוטל עליך ואנחנו נהיה נקיים. — אח"כ יקברו אותה עם העובר (ס"ק):

קדחת. על פי חכמת הרפואה אין רפואה טובה ומעולה לקדחת כמו „חינין". וצריך לקחת רפואה הזאת ג' ימים. ג' „פחאָשקים" ליום. ותבקש בהאפטייק שיעשה הפראָשקים שיהי' בכל פראָשיק מן ג' עד ה' גראַן „חינין":

קדחת. סגולה לקדחת. לחתוך צפורני ידיו ורגליו של החולה ולעשות עוגה קטנה ולשים הצפורנים בתוך העוגה ולאפות אותה. ואחר האפיה יקח החולה את העוגה וילך לשוק ואל ידבר עם שום אדם. והכלב הראשון אשר יראה יתן לו העוגה לאכול. ועי"ז ירפא בעל הקדחת. (רמב"ן):

קדחת. סגולה לקדחת. שישתין החולה בקערה ויערוב בה חלב עם מעט לחם ויתן לכלב לאכול (ת"א).

קדחת. סגולה לקדחת. לחתוך צפורני ידיו ורגליו של החולה ותזרק אותם על גחלי אש בכלי, והחולה יכסה עצמו עם סדין על ראשו כדי שיכנסו העשן היטב בפיו בבקר אליבא ריקנא. וגם מעט גפרית ישים על הגחלים אחר שריפת הצפורנים. ואחר ההקטרה ישתין החולה על הגחלים ויזרקם לאשפה (אמ"ן):

קדחת. סגולה לקדחת. קח אגוז לוז ותבקע אותה על ב' חצאין ותריק המאכל ותתפום „שפין" גדול ושחור. ותשים אותו חי בתוך קלופי האגוז ותדבק חצאי הקליפות עם דבק. ותשים האגוז בכיס של פשתן ותתלה על צוואר החולה על ח' ימים וירפא (ת"א):

קדחת. סגולה לקדחת. חוץ מקדחת רביעית רח"ל. תקח תפוח ותכתוב עליו בדיו כתיבה תמה **גיחון פישון חדקל פרת**. דהיינו שיחלק את התפוח על ד' חלקים ועל כל חלק יכתוב שם אחד. ויאכל החולה את התפוח כסדר בתחלה גיחון אח"כ פישון וכו'. וירפא (ת"א):

קדחת. סגולה לקדחת. תקח תשעה שקדים מרים ותברור שיהיו גדולים ותכתוב בכתיבה תמה על שלשה שקדים **אגן מגן נגן**. ועוד

תכתוב על שלשה שקדים **ביקדיש מיקדיש ניקדיש** ועוד על שלשה תכתוב **מנטור נטור טור**. ויאכל החולה ביום אחד בבקר השקד אנ"ן. בצהרים יאכל השקד ביקד"ש. בערב יאכל השקד טנטו"ר למחרתו יאכל כ' הג' שקדים של מג"ן מיקד"ש נטו"ר. וביום השלישי יאכל כן הג' שקדים של נג"ן ניקד"ש טו"ר. סגולה זו בדו"מ ונזכרת בכמה ספרים רק שהחולה בעצמו אל יכתוב את השמות על השקדים כי אם אדם אחר שיכול לכתוב כתב אשורית. ואחר אכילת השקדים ימתין החולה מלאכול ולשתות שעה שלימה:

קדחת. סגולה לקדחת. שתקח דג מלוח „הערינג" מן החבית ותקח זה הדג הנשרה בהציר שקורין „לאָגער". ותחתוך את ראש הדג ותשרה אותו בין שרף בתוך „גלאָז". שהיין שרף יכסה כל ראש הדג. וישרה כן ששה שעות. אח"כ ישתה החולה את היין שרף שעה אחת קודם הזמן שצריכה לבוא עליו הקדחת (כתר תורה):

קדחת. סגולה לכל מיני קדחת אפי' לקדחת רביעית. שתקח סרטן חי הנקרא „קרעפס" ותחתוך מן החולה צפורני ידיו ורגליו ותשים בסמרטוט ותצרור בקשר ותתלה הצרור הנקשר על הסרטן שלא יזיז הצרור משם. דהיינו שתקשור הצרור אל הסרטן עם חוט לבן ותניח הסרטן עם הצרור לנהר ויתרפא בעוהש"י (אמ"ן):

קדחת. סגולה לקדחת. שתקח „קרעפס" חי ותחתוך מן החולה הצפורנים מן הידים והרגלים ותשים יחד בכים קטן ותתלה על החולה את הכים כנגד לבו ויתרפא בעוהש"י (ת"א):

קול. לקול חזק שלא יהי' ניחר גרונו. רפואה לגמוע בבקר בבקר ביצת תרנגולת עם מעט „קאַנדיל-ציקער" דק כקמח:

קצבים. סגולה לקצבים שיצליחו בשחיטתם לקנות בהמות כשרות. שילכו בכל יום לביהכנ"ס בבקר השכם להתפלל בצבור. והעיקר שיהיו מעשרה הראשונים. ויש בזה סוד גדול והמבין יבין ויחשה:

קרי. סגולה טובה לקרי. בכל יום בבקר קודם שיאמר אלהי נשמה יכוין לשלב אותיות שמו עם האותיות של תיבת נשמה. דהיינו למשל אם שמו יהודה יכוין כזה „נישהמוהדה". וזה בחול. אבל בשבת יכוין לשלב באופן שאותיות שמו תהיינה הראשונות כזה „ינהשומדהה". (זכירה):

קרי. סגולה שלא יראה קרי. ללמוד קודם השכיבה בספר הקדוש „תנא דבי

דבי אליהו" או המעשיות של אליהו הנביא המפורים בש"ס ומדרשים וזוהר. כנדפס בספרי אליהו הנביא שהוצאתי לאור:

קרי. סגולה שלא יראה קרי. לומר קודם השינה ד' מזמורים הראשונים שבתהלים. כי יש בהם ש"י היבות כמנין קר"י ור"ת ום"ת מהמזמורים האלה הוא מנין קל"א כמנין סמא"ל שר הטומאה להכניע כחו. וגם יכוין בכל שם הוי' מן הד' מזמורים נקוד בְּרִית כזה יְהוָה

(מידור הרז"ש)

קרי. מי שראה קרי צריך להתאמץ בו ביום לתקן זהפגם. ותיקונו הוא שיטבול עצמו ויאמר בלב נשבר אלו עשרה מזמורים. ט"ו ל"ב מ"א מ"ר ט"ט ע"ז ז' ק"ה קל"י ק"נ (לקהר"ן)

קרי. מי שראה קרי ח"ו בליל יום הכפורים. אם הוא רגיל תמיד לטבול לקרויו כו ביום יש גדולים שמתירים לטבול בהצנע בבוקר השכם בטים קרים. ע"כ אם יש ביכולתו יעשה שאלת חכם. וכתבו המקובלים תיקון על זה שכל י' יום רצופים אחר יוהכ"פ יאמר הפיוטים של ד' קדושות מיום הכפורים. של שחרית מוסף מנחה נעילה בלב נשבר וינצל. ויתחיל בקדושת שחרית ובכן לך תעלה וכו' מי יתנה תוקף תהלתך וכו' עד קדושה משולשת. אל ברוז עצות וכ" עד יבא בם הרוח. תמיד תתלונן וכו' עד את הנפש. אליך ועדיך וכו' עד יהם כל בשר. אליך תלויות וכו' עד לדור ידור הללויה. ויתחיל בקדושה מוסף עשה למען שמך וקדש וכ" עד קדושה בקודש. אז מלפני וכו' עד ביו' ינון. אז מלפני וכו' עד הללויה. ויתחיל בקדושת מנחה נא רכובו בערבות וכו' עד יהנקדש בקודש. ויתחיל בקדושת נעילה שעירי ארמון וכו' וכל הקדושה עד הללויה. חמול על מעשיך וכו' עד המלך המשפט ויסיים במזמור קמ"ג ה' שמע תפלתי וגו':

קרעמפין. היא מחלת השבץ רח"ל. ועל פי רוב שכיח יותר בילדים. ובאין לפעמים מן תולעים שבבני מעיים. ולפעמים מן צמיחת השניים וגם ביולדת המקשה לילד שכיחין „קרעמפין" ולפעמים באים ה„קרעמפין" אחרי מחלה קשה. וצריך לרפאות להסיר סבת ה„קרעמפין" וממילא יתבטלו ה„קרעמפין": רפואה ל„קרעמפין". לעשות „קרימטירען" מן „וואלעריאן" שנתבשל במים עם מעט הלבנה שנקרא „טייוולסקוט".

ועל הראש צריך להניח „קאמפרעסין" קרים מן מים וחומץ:

קרעמפין. ל„קרעמפין" בילדים. רפואה להניח תיכף הילד במים חמין מן הרגלים עד הטבור. ואם אינו יכול לעשות לו מרחץ

כזה יעשה לו תיכף „קאַמפרעסען" חמין על הרגלים:

קרעמפין. ל„קרעמפין" בנדולים. צריך לקרות תיכף רופא מומחה. כי אולי היא מחלת השבץ הפשוטה הנקראת „אַפּאָפּלעקסיע" ואזי בתוך מאד להעמיד תיכף „פּאַוקעס" אחורי האזנים בעזרת רופא מומחה.

אות ר

ראש. הראש הוא מלך העליון של הגוף. והלב הוא משנה למלך. והם פועלים ונהפעלים זה מזה כדמיון שני הכחות של חכמה ובינה. ואין כאן המקום לבאר הענין באריכות. רק שעי"ז יובן שיש כמה מיני כאב ראש. ויש למנותם במספר שבע. ואלו הן א) מן הקיבה שאיננה בתיקונה הראוי ועולה ממנה אדים מעופשים אל הראש אל הקדקוד ואל השורף. ב) מן חמימות שבגוף בסבת איזו מחלה. ג) מן קרירות שבגוף הנקרא קאַטאַר. ד) מן מחלת העצבים. ה) מן התרבות הדם שהלב מזנק על המוח הרבה דם. ו) מן חוסר דם בגוף ונעשה המוח רזה ויבש. ז) הוא כאב הראש בעצמו שלא מן סבת הגוף דהיינו ע"י הכאה בראש או ע"י הכאב הנקרא „מיגרענע". וכל מי שרוצה לרפאות כאב הראש צריך תחלה לחקור ולדרוש סבת המחלה ואז ידע איזו רפואה ליתן:

ראש. לכאב ראש שהוא מן חמימות הבאה מן איזו מחלה שבגוף. רפואה להניח „קאַמפרעסען" קרים מן מים וחומץ או מן מים קרים שנתבשל בהן ב' עשבים הנקראים „אַרניק" וגם „מיעֶנטאַ":

ראש. לכאב ראש מקרירות וקאַטאַר. רפואה לבשל שבולת שועל בחומץ ולעשות מזה „חלאָדנים" חמות ולהניח על הראש איזה פעמים עד שיזיע:

ראש. לכאב ראש מועיל לפעמים לעשות מרחצאות של רגלים למעלה מן הקרסולים עד הארכובה עם מים חמין ומלח ואפר. ויחזיק שם הרגלים בערך חצי שעה ויסיר כאב הראש:

ראש. לכאב ראש מן מחלת העצבים. רפואה שתקח „גליאז" וחצי מים חמין מבושלים ותערב בהם ב' כפות „קאַלי-בראָמאַטי" עם כף אחת „קאַלי-יאָדאַטי" שתקנה באפטיק. וישתה החולה מזה ג' כפות בכל יום. ויזהר מלשתות משקאות חריפים:

ראש. לכאב ראש מחמת עצמו. שנקרא „מיגרענע". והסימן שאינו כואב

כואב כל הראש כי אם חלק ממנו בצד אחד. רפואה שתקח ה' כפות „נאַרטשיצע־שפּירט". ב' כפות „קאַמפֿאָר־שפּירט" וב' כפות „מראָווצאַנע־שפּירט". כל זה תקנה באפטייק ותערוב יחד ותמשח היטב בכח על מקום הכאב:

ראש. עוד רפואה טובה ל„מיגרענע". שתשתה אַ גלעזל „קאַווע" טובה שחורה חמה ותשים בה חתיכה „צימרין":

ראש. לכאב ראש באנשים שיש להם קרחת או גבחת. רפואה שתקנה באפטייק „ווייסע־אינגבער" ותכתשנו לאבק דק כקמח ותבשלנו היטב עם שמן שומשמין. ואחר שהשמן יהי' פושרין תערב בו חלמון ביצה עד שיעשה כמו משיחה. וימשח מזה על סמרטוט רך ונקי ויניח על ראשו בקרחתו או בגבחתו (מ"א):

רגל. לרגלים שנחלש כחם. רפואה לסוך אותן ג"פ בשבוע עם „נפט":

רגל. לכאב הארכובה הנקרא „קני". רפואה למשוח הארכובה עם דבש דבורים טוב כנגד האש. ואה"כ תפזר שם מלח דק ותחבוש היטב עם „פלאַקס" שהיו מונחים בו אתרוגים. ואם אין לך „פלאקס" בזה תחבוש עם „וואַטי" רכה ועם „באַנדאַרזש" חזק. ויהי' מונח כך איזה ימים וירפא:

רגל. לכאב שוק הרגל ולפעמים נמשך הכאב למטה בשאר פרקי הרגל וזאת המחלה נקראת „ישיאַס". רפואה להניח חול חם. וגם טוב ליקח צנון שחור וקשה ולגרר אותו על „ריב־אייזן" ולפזר על סמרטוטין ולהניח על מקומות הכאב ולחבוש היטב ממעל. ולפעמים מועיל לזה מרחצאות מן ב' הלקים מלח וחלק אחד „סאָדע":

ריאה. למחלת הריאה הנקרא „שווינדזוכט" רח"ל. רפואה הראשית היא שישאף החולה בקרבו אויר צח ביער של „סאָסנאָווי" עצים:

ריאה. למחלת הריאה. רפואה גדולה היא שיאכל החולה מאכלים שמנים. וישתה חלב עם חמאה. ויאכל בכל יום רגלי בהמה עם הרוטב השמן שלהם. ואם אין קיבתו יכולה לעכל רגלי בקר. יאכל רגלי עגלים. ואם קיבתו חלושה שקשה עליה לעכל שומן כזה. יזהר לאכול שומן שהוא קל להתעכל דהיינו שומן דגים. שומן כלבים. או שומן אווז עם חלב חם לשתות בכל בקר:

ריאה. למחלת השיעול שקורין „הוסט". עיין לקמן בסימן „שיעול". ועיין לעיל בסימן „אסטמא":

רימאטין. רפואה למחלת „הרעומאַטיזם". אם הכאב הוא במקום אחד. למשוח

למשוח מקום הכאב בדבש דבורים ולפזר על הדבש חרדל בתוש לבן. ולכרוך ממעל עם פשתן הנקרא „ליאני־פלאקם" ויהי' מונח שם הפשתן עד שיפול מעצמו:

רימאטין. רפואה לרימאטין. ליקח „קאנאפיעם" רך ולטבול בשפירט של יין שרף ולפזר על הקאנאפיעם „קאליפאני" כתושה לאבק דק בקמח. ולהניח ה„קאנאפיעם" עם ה„קאליפאני" על מקום הכאב. ולחבוש ממעל היטב עם „באנדאזש" חזק. ויהי' מונח כן ג' ימים:

רימאטין. רפואה לרימאטין. לקנות באפטייק „טערפאנטין" עם „האלץ־שפריט" ולערוב יחד שוה בשוה ולמשוח בזה היטב בכח על מקום הכאב ב' פעמים ביום:

רימאטין. רפואה לרימאטין. לכתוש סיד שאינו מכובה על חתיכות קטנות וליתן בבקבוק של זכוכית. ולשפוך עליו שפירט של יין שרף. ויעמיד הבקבוק במקום זריחת השמש על ג' ימים. ויערוב את הבקבוק בכל יום איזה פעמים. ואחר הג' ימים יסנן את השפירט על ידי סמרטוט עב וישפכנו אל בקבוק נקי. ויסתום היטב את פי הבקבוק. וימשח עם זה השפירט על מקום הכאב ב' פעמים ביום:

רימאטין. רפואה טובה לרימאטין שצריך כל אדם לראות להכין זאת בביתו. כי זאת רפואה טובה שתשפוך בבקבוק של זכוכית „קוואטירל" חומץ חזק וטוב. ותשים בתוכו שתי מאות מחטים נקיים בלי חלודה. והמחטים הם מה שתיפרים עמהם. ויניחו שם בערך חודש ימים עד אשר המחטים יהיו נימוחים לגמרי. ותמשח היטב עם החומץ הזה על מקום הכאב ב' פעמים ביום:

רימאטין. הרבה פעמים מועיל לרימאטין מרחצאות חמות של ב' חלקים מלח וחלק אחד „סאדע" שלוקחין לרחיצת בגדים:

רימאטין. רפואה טובה לרימאטין. ליקח חריין קשה ולח. ולמעכו על „ריב־אייזען". ולשימו בתוך בקבוק של זכוכית. ולשפוך עליו שפירט של יין שרף. ולסתום היטב הבקבוק. וגם טוב לשים בתוך הבקבוק איזה כפות מלח. ואחר שיעמוד כל זה ג' ימים יקח בכל פעם מן היין שרף וימשוח על מקום הכאב:

שושנה. למחלת השושנה הנקראת „רויז". הן שהוא חלק והן שעלה בו אבעבועות. רפואה לעשות משיחה הזאת. שתקח לויט אחד „הלוין". לויט אחד „גרינשפאן" ותבתוש לאבק דק כקמח. אח"כ תקח כרפס הנקרא „פיעטרושקא" ותרחצהו שיהי נקי ותגרר אותו על „ריבאייזען" ותקח מן הכרפס הנגרר ג"כ לויט אחד. וגם תקח קמח שעורים לויט אחד. ותשים כל זה בקערת חרס נקיה ותערוב בה כל הד' מינים האלה ביחד. אח"כ תתן בתוך הקערה חלבון ביצת תרנגולת עם יין שרף ותערוב הכל ביחד היטב עד שתעשה כמו משיחה. והנח זאת על פישתן מרוסק שנקרא „ליאנוי-פלאקס" והנח על מקום הכאב. ותחבוש ממעל עם „וואטע". ויהי' מונח שם זמן ארוך ויעבור הכאב:

שושנה. למחלת השושנה. רפואה לכתוש נתר שנקרא „קרייד" לאבק דק כקמח ותפזר ה„קרייד" על חתיכה „פלאנעלי" אדומה. או על החתיכה בגד צמר רך ואדום. ותחבוש בזה את השושנה שיהי' מונח שם זמן ארוך וירפא:

שושנה. צריך ליזהר לבלתי ללחלה את מקום השושנה במים. ואם נתלחלח במים הוא קשה להרפא. וצריך תיכף להניח שם „קאמפרעסין" מן יין שרף וירפא מהר:

שחין. רפואה לשחין בילדים. שתקח נפרית כתוש. לאבק דק כקמח. וגם „בור-וויערע" תקנה באפטייק. ותבקש שימכור לך מזה המין שהוא אבק דק כקמח. ותערב אלה שני המינים שוה בשוה עם „וואזילינע" או עם חמאה תפילה. או עם שומן חזיר תפל. כל זה תחמם על האש ותערב היטב ותמשח בזה את השחין ד' שבועות וירפא:

שחין. לשחין ראש בגדולים. רפואה לעשות משידה זאת שתקח כף אחת דבש חי הנקרא „פאטינע". כף אחת לבונה זכה. כף אחת שומן חזיר תפל. כף אחת חומץ טוב. וגם מעט „גרינשפאן" דק. ימעט זפת שחור. ותבשל הכל ביחד מעט על האש. ותערוב היטב עד שתיעשה כמו משיחה. ותמשח בזה את השחין ד' שבועות. וירפא

שחין. אחר שנמשח השחין עם המשיחות הנ"ל ד' שבועות ונרפא. צריך למשוח עוד ד' שבועות עם המשיחה הזאת. שתעשה מן חצי ליטרא שומן חזיר ישן וחצי קוואַרט חומץ טוב. שתבשל ביחד בישול ארוך עד שלא ישאר מהחומץ כלום רק השומן בלבד. ותמשח עם שומן הזה את הראש פעם אחת בלילה חודש ימים. וצריך ליזהר מאד לגזוז

תמיד את השערות בכל היכולת. הן בזמן משיחה. הראשונה. והן בזמן משיחה האחרונה. ובעוהש"י ירפא לגמרי:

שינה. מי שאינו יכול לישן. סגולה שיכוין ויהרהר בהשם **איתיאל** שהוא שם המלאך הממונה להפיל תרדמה על האדם (דמ"א):

שינה. מי שאינו יכול לישן. סגולה שישתה חלב עז עם מלח (רו"ח):

שינה. מי שאינו יכול לישן. סגולה שתבשל חזרת הנקרא „חריין" במים שתוקים. אח"כ המעך החריין ותמשח אותו על סמרטוט כמו „פלאסטער". והנח על המצח עם ה„שלעפין" חם ויישן (מ"א):

שינה. מי שרוצה לקום בלילה. סגולה שיאמר קודם השינה הפסוק „עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר". ז' פעמים ישר והפוך. ויזכיר בכל פעם השעה שרוצה להקיץ בה. אח"כ יאמר הפסוק „בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך". ג"כ ז' פעמים ישר והפוך (זכירה):

שינה. מי שיש לי מבע מגונה שמדבר מתוך השינה. סגולה שיתלה על צוארו שן כלב (זכירה):

שינה. מי שצועק מתוך שינתו. הנה יבהלוהו חלומות רעים כדי שיקיץ. וזאת בא מחמת שגולד איזה חסרון בגוף וע"י שיקיץ יתקן הדבר והרבה פעמים בא זאת אם ישן פרקדן ומשים ידו על לבו בשעת השינה ונעשה מזה כובד הנשימה. וגם הרבה פעמים בא זאת מחמת חלושת העצבים ע"י איזו עגמת נפש או סיבה אחרת. וע"כ אין להתענות כלל בשביל חלומות רעים כאלה:

שינה מי שאינו יכול לישן מחמת שיש בביתו תרנגול הקורא. סגולה שישחה ראש התרנגול בשמן. וגם את אזני התרנגול ימשח בשמן. או שיתלה על צואר התרנגול ענף עץ ועי"ז ישתוק התרנגול (שרהי"ל):

שינה. מי שאינו יכול לישון בלי שום סיבה. רפואה להניח על ראשו מעט באמצע הראש כים של פשתן עם מלח לח. ובאם נתייבש המלח על הראש ילחלחו שנית את המלח:

שיעול. למחלת השיעול שקורין „הוסטען" רפואה לשתות חלב עז חם תיכף מן החליבה:

שיעול. למחלת השיעול. רפואה לקנות באפטיק העשבים הנקראים בלשון ליטין „ספעקציעם-פעקטאראלים" וישהה כמו שיי עם „קאנדיל-ציקער". ויכול לשתות זאת גם עם חלב:

שיעול. רפואה למחלת השיעול. לבשל „ענים" בחלב וישתה עם צוקער כמה ימים:

שיעול. רפואה למחלת השיעול. שתקח צנון שחור קשה ולח ותקליפהו ותחתכהו לחתיכות דקות או שתגרור אותו על „ריב־אייזען" ותפזר עליו „קאַנדיל־צוקער" כתוש ותכסה בכלי. ואחר שיזיע הצנון ויפס הצוקער תסחוט המוץ ע"י סמרטוט נקי. ותשתה מן זה המוץ כף אחת בכל שעה. כן תעשה איזה ימים ותרפא:

שיעול. רפואה למחלת השיעול. שתכתוש ״ לויט גפרית עם ג׳ לויט „קאַנדיל־צוקער" לאבק דק כקמח. ויאכל מזה בכל בוקר אליבא ריקנא כף קטנה:

שיעול. רפואה למחלת השיעול לקנות באַפטייק העשב הנקרא בלשון ליטיין „ליבֶען־יסלאַנדיקום" ולבשל כמי טיי ולשתות עם „צוקער" איזה גלעזער בכל יום:

שיעול. לשיעול יבש שקשה לו להוציא ליחה. רפואה לבשל „גראָפין" של שעורים עם „קאַנדיל־צוקער" לסנן הרוטב מי ה„גראָפין" ולשתות חם כמה פעמים

שיעול. לשיעול יבש ומרגיש כאב וכובד על החזה. רפואה שתקנה באַפטייק „וואַזעלינא" לבנה עם שמן שקדים. ותקח כף מזה וכף מזה ותחמם ביחד על האש. ותסוך בזה את החזה בבקר. בערב:

שכרות. מי שנשתכר מאד ורוצים להפיו שכרותו: סגולה לטביל סמרטוט או „וואַט" בחומץ טוב. ולחבוש בזה את הכים עם הביצים שלו (מ"א):

שכרות. מי שרגיל בשכרות ורוצה למאס בתועבה הזאת וקשה עליו להתאפק. סגולה שישתה בכל ב׳ שעות כף שמן זית טוב או שישתה בכל יום ג׳ כפות שמן דגים טוב. כן יעשה זמן ארוך ועי" ימאס בשכרות:

שליקערץ מי שיש לו מיחוש של גניחת הלב שנקרא „שליקערץ". רפואה שישתה חלב חם תיכף אחר החליבה. וחלב עז יותר טוב:

שליקערץ. סגולה וגם רפואה טובה ל„שליקערץ" „יין־כרמל־ברזל" וטוב שישרה ט׳ חתיכות לחם כלת בתוך היין הזה. וכל חתיכה תהי׳ לא פחות מכזית. ואחר שהחתיכות תהיינה מובלעות היטב עם היין יאכל אותן החולה בבקר בבקר אליבא ריקנא. חתיכה אחר חתיכה. כן יעשה חודש ימים וירפא: שליקערץ

שליקערץ. סנולה לשליקערץ. שתקח ב׳ ליטראות צנון שחור קשה ולח ותקלוף אותו ותגררו על „ריב־אייזען" ותפזר עליו עשרה לויט צוקער כתוש שנקרא „מאַנטשקי" ותערב ותכסה בכלי ויעמוד כך בערך שעה אחת עד שיזיע הצנון וימס הצוקער. אח״כ תסחוט המיץ וישתה החולה את המיץ בבקר אליבא ריקנא. כן יעשה ב׳ שבועות וירפא (מ״א):

שליקערץ. לשליקערץ פשוט אצל אנשים זכרים. שגונח הלב הרבה גניחות פעם אחר פעם. לזה יש רפואה פשוטה רק להשקיט השליקערץ תיכף. והוא או לשבת תיכף על רגע אחד בלי שום תנועה ואפי׳ רק ביד או ברגל ג״כ אין לעשות שום תנועה. או לגמוע תיכף איזו משקה. פה מלא ולבליע. וישקוט תיכף ה„שליקערץ":

שלשול. יש ב׳ מיני שלשול. אחד. הבא מחמת השחתת הקיבה ובני מעיים ע״י מאכלים מקולקלים. שני. הבא מחמת קרירות. לשלשול הבא מן השחתת הקיבה צריך לתת לו רפואות לנקות הקיבה ובני מעיים. וצריך להשמר מאד מן מאכלים גסים. לשלשול הבא מחמת קרירות. צריך לתת לו רפואות המחממות את הבני מעיים:

שלשול. לשלשול עם הקאה רח״ל. תקנה באַפּטייק „ינאָעמצאָווי־קראָפּלים" ותתן להחולה בכל שעה מן חמש עשרה עד עשרים טפות עם „אַריק" או יין אדום. וגם תשפוך שפירט של יין שרף על נייר „בויבילע" ותפזר על הנייר פלפול כתוש. ותעשה באמצע הנייר נקב ותניח את הנייר על בטן החולה. באופן שהנקב יבוא כנגד הטבור. ותחבוש ממעל עם „וואַטי":

שלשול. לפעמים רפואה טובה לשלשול להחולה „קריסטיער" כזה. שתקח „קוואַטירע" אחד חלב מבושל שיהי׳ פושרין. ותערב בזה ב׳ חלמונים מביצי תרנגולת. וצריך להכות ולערוב היטב מקודם את החלמונים כדי שיתערבו היטב עם החלב. ולעשות מזה „קריסטיער" להחולה. וכן צריך לעשות ג׳ ימים ויוטב לו:

שלשול. גם „חלאָדנעם" חמות רפואה טובה לשלשול. וטוב לעשות „חלאָדנע" שתחמם היטב סובין יבשים. ותזלף עליהם חומץ מעט כדי ללחלח אותן מעט. וכשהם מרותחין תתן אותן בתוך שק קטון מן בד אשר יכסה את הבטן. ובכל שעה או ב׳ שעות תניח על הבטן „חלאָדנעם" חמות כאלה. ותחבוש ממעל עם „וואַטי":

שלשול. לשלשול ו„גרימינעש" בבטן הן בגדולים והן בקטנים. טובים

„חלאָדנעס" חמות כאלה. שתבשל ז"ע פשתן הנקרא „ליאַני-שעמין" בחומץ שיהי' תבשיל עב. ותשים בקררה גם מעט שמן זית או שומן חזיר. ותשים בתוך שק קטון מן בד אשר יכול לכסות את הבטן. ותניח חם על הבטן. ובכל ב' או ג' שעות תחליף ותתן „חלאָרנע" חמה אחרת. ותחבוש ממעל עם „וואַטי":

שלשול. לשלשול עם דם. סגולה לבשל עשב „רוטא" בחלב. וליתן להחולה לשתות מזה החלב ה' כפות בכל שעה. והחלב יהי' פושרין כאשר ישתה החולה ממנו. ויכול לשתות זה החלב עם צוקער:

שִׁנַּיִם. אם השיניים מתנועעים מחמת רכות וחולשת בשר החניכים. רפואה לשרות חצי „גלאָז" „חריין" מעוך עם „גלאָז" וחצי שכר „ביריש" בתוך בקבוק גרול מגופה היטב. ואחר שיערוב היטב יעמיר הבקבוק על כ"ר שעות. ואח"כ טובה הרפואה להשתמש בה. וישפך בכל פעם מעט שכר מן הבקבוק בתוך בום קטן ויצחצח בזה את השינים. כן יעשה ג' פעמים ביום:

שִׁנַּיִם. סגולה לכאב שנים מהצדיק המפורסם נזר ישראל וכו' מרן הריב"ש זצוקלה"ה מרוזין. לומר בשעת קירוש הלבנה „בשם שאני רוקד כנגדך ואיני יכול לנגוע בך בך לא יוכלו כל אויבי לנגוע בי לרעה. וכך לא יהי' לי לעולם כאב שִׁנַּיִם". כן יאמר ג' פעמים:

שִׁנַּיִם. אם כואבים כל השיניים מצר אחד. וסבם הכאב היא מחמת קרירות. רפואה שתקנה באפטייק „גארטשיצי-שפירט" וגם „קאַמפֿאָר-שפירט" ותטבול בזה „וואַטי" ותמשח את הלחי אשר בצד הכאב אח"כ תחבוש ממעל עם „וואַטי" יבשה וישכוב עצמו החולה לישון וישקוט הכאב:

שִׁנַּיִם. אם כואבים כל השיניים מצד אחד מחמת קרירות. סגולה שתחתוך במגרה לוח קטון מן עץ „סאַסנאַווי" שהוא לח מעט. ותשפוך על הלוח במקום שנחתך שפירט של יין שרף. אח"כ תפזר שם פלפל שחוק. ותניח הלוח על הלחי הכואב באופן שהשפירט והפלפל יהיו לצד הלחי. ותחבוש את הלוח עם „וואַטי" וישכוב עצמו החולה לישן וישקוט הכאב:

שִׁנַּיִם. לשן הכואב שיש בו נקב. רפואה להניח בהנקב מעט „סאַלמיאַק" או מעט „קאַמפֿאָר" או מעט „סאַרע" שרוחצין בו. ותסתום הנקב עם מעט „וואַטי":

שִׁנַּיִם. לשן הכואב שיש בו נקב. תעשה כדור קטון מן „וואַטי" ותטבול

באחד

באחד מן ה„קראָפלים" האלה אשר הקנה באַפטייק. או „נעלקין" עהלי. או „יאַדינא־קראָפלים". או „קוואַס־קאַרבול". ותניח הכדור בתוך הנקב. והוי זהיר ככל מיני הקראָפלים שלא הגע עם הוואטי בלשון או בחניכים. כי יכוה העור מהן מחמה חריפתן:

שְׁנַיִם. לשן הכואב שאין בו נקב. העשה רפואה ביתית שתקח פלפל ומלח כתושים על כף של מהכות או על קערה קטנה. ותשפוך בזה יין שרף שאיננו חזק כל כך. ותדליק היין שרף עד שתשקע האש. וישאר בכלי מיץ אדום. ותטבול בזה „וואַטי" ותניח על השן. וזאת מועיל גם אם יש נקב בשן להניח ה„וואַטי" גם בתוך הנקב:

שְׁנַיִם. לשן הכואב שאין בו נקב. רפואה ביתית לקחת לובן ביצת תרנגולת בתוך קערה קטנה ותשפוך בתוכה יין שרף חזק במדה שוה כערך החלבון. ותערוב היטב עם כף. אח"כ תדליק היין שרף ועי"ז יתבשל החלבון. וכאשר תשקע האש מן החלבון על „וואַטי" תיכף בעודנו חם תניח על השן הכואב:

שְׁנַיִם. לשן הכואב שאין בו נקב. רפואה ביתית שתליש מעט קמח סלת עם מעט דבש ותערב בזה הרבה מלח ופלפל מהודק. ותעשה עיסה מזה ותניח על השן הכואב. ויזיב רוק מן הפה וישקוט הכאב (ע"ח):

שְׁנַיִם. רפואה לכאב שיניים. שתקח ב' כפות חלב שקדים ותשים בזה כף אחת צוקער כתוש הנקרא „מאַנטשקע" ותחמם על האש. ויקח מזה בפיו כדי גמיעה ויתפום בפיו איזה רגעים כמו שיכול לסבול וישקוט הכאב:

שְׁנַיִם. (במדרש תלפיות מביא שיש חילוק בין ישראל לאוה"ע במספר השיניים. שלישראל יש ל"ב שיניים. ולאוה"ע ל"נ):

שְׁנַיִם. רפואה לכאב שיניים. לחמם חלב עם כרכום ויקח מן החלב בפיו כדי גמיעה חם כמו שיכול לסבול. כך יעשה איזה פעמים וישקוט הכאב (מ"א):

שְׁנַיִם. אם אין בעירך „אפטייק" תוכל לעשות „קראָפלים" לשיניים בביתך. שתקח חצי לויט בשם־„נעגילעך" עם חצי לויט „קאַמפער" בתוש. ותשים בתוך בקבוק ותשפוך עליהם „שפירט" של יין שרף. לא הרבה רק כדי שיכסה ה„שפירט" את התערובות. ואחר כ"ד שעות תוכל להשתמש עם ה„קראָפלים" האלה לטבול מעט „וואַטי" ולהניח בתוך שן הכואב:

שערות

שערות. להצמיח שערות במקום קרחה. תקח ב׳ כפות שמן הנקרא „ריצין־עהל״ ותערוב בו חלמון ביצה. ותערב בכף היטב עד שיהי׳ נעשה כמו משיחה. ותמשח בזה ב״פ ביום:

שערות. „קאָלטעָן״ על הראש. אין להחתכו או לגוזזו עם כלי ברזל. כי זה סכנה לכל הגוף. רק יש עצה ללבן באש „דראָהט״ ולשרוף עם ה„דראָהט״ את שורש ה„קאָלטעָן״ לאט לאט עד שיפול. אבל בעל „הקאָלטעָן״ צריך אז בשעת השרפה לישב באמבטי מים חמין־עד הצואר. ואחר שנפל ה„קאָלטעָן״ צריך למשוח תיכף את הראש עם שמן „שפּוּנגאַרדי״ הנקרא בלשון ליטיין „ליוואַנדי־עהל״. וכשיפול ה„קאָלטעָן״ לא יגיד לשום אדם אפילו לאביו ולאמו או לאשתו ולבניו. וכן האשה לא תגיד לבעלה ולבניה. רק להצניע את ה„קאָלטעָן״ במקום מוצנע (מ״א) עם שינוי והוספה עפ״י חכמת הרפואה אשר בזמן הזה. אבל גם באופן הזה אין לחתוך ה„קאָלטעָן״ רק אם הוא דבר נחוץ מאד. כי גם באופן הזה יש עדיין ספק שלא יסבול מזה כל הגוף:

שרפה. סגולה להרחיק האש מן הבית בשעת שרפה. שתתלה כתונת המלוכלך עם דם נדה על הבית אשר כנגד השרפה. ואז לא תלך האש אל אותו צד שתלוי׳ שם הכתונת (מ״א):

שתן. לנעצר משתן. רפואה לכתוש גרעיני שעורים היטב ולשרות אותן בחומץ חזק לכל הפחות מעת לעת. ואין צריך לבשלן. ואח״כ תן להחולה לשתות מזה החומץ ויועיל. (מ״א):

שתן. מי שאינו יכול להשתין מחמת „קאַטאַר״ בהשלחופת. רפואה ביתית לבשל כרפס הנקרא „פיעטרושקי״ וישתה המים. וגם יבשלו לו שבולת שועל וישתה המים. ויבשלו לו „האָבער־גריץ״ לאכילה ואם יש ורע כרפס. טוב לבשל ב׳ כפות בקוואָרט מים. והחולה יקח מזה בכל פעם כף אחת:

שתן. רפואה לעצירת השתן. לעשות להחולה מרחצאות חמות באמבטי מן מים שנתבשל בהן שבולת שועל או התבן של שבולת שועל:

שתן. לעצירת השתן. סגולה לבשל שקדים מרים עם חלב עז. וישתה כמה פעמים (ת״א):

שתן. לעצירת השתן. רפואה לקנות באַפטייק „בורשטין־עהל״ הנקרא בלשון ליטיין „סוקצינים״ וליתן לו לשתות מעורב בתוך „ווישע־וואַסער״ או „סעלטער־וואַסער״ בערך מן ג׳ עד ו׳ טפות ג״פ ביום:

שתן. לעצירת השתן. סגולה שישפוך שמן זית חם בכלי. והחולה ישים

ניד האמה בתוך הכלי. באופן שישרה הניד בתוך השמן זית (מ"א):

שתן. הסובל על מחלת השתן אל ישתה שום משקה המכיל בקרבו „אלכאהאל":

שתן. מי שאינו יכול לעצור השתן. ובפרט בלילה שמשתין במטה. רפואה לעשות לו מרחצאות באמבטי מן גפרית פשוט שיהיה כתוש לחתיכות קטנות. כן יעשה הודש ימים מרחצאות כאלה:

שתן. למשתין במטה רפואה שישתה קודם השינה כף קטנה „סאדי" של שתיה. מעורב בתוך ה' כפות חלב קר.

שתן. למשתין במטה יראו שמראשותיו יהיו נמוכים מן מרגלותיו. והיינו שתחת רגלי המטה של מרגלותיו יניחו לבנים:

שתן. מי שאינו יכול לעצור השתן. רפואה לקנות באפטייק „קימעל-עהל". וישתה החולה איזה פעמים ביום חמשה טפות מזה השמן מעורב ביין אדום:

שתן. למשתין במטה. סגולה ליקח שלחופית יבש מן כבש ולשרוף אותה בכלי. וישתה האפר מעורב ביין אדום (זכירה):

אות ת

תהלים. שמוש תהלים.

להצלחה. מזמור נ"ז: מזמור קכ"ב:

להצליח בדירה חדשה. מזמור ס"א:

להצליח בחנות. מזמור ס"ג. מזמור קי"ד:

להצליח בבקשה מאיזה איש. מזמור ד'. מזמור ח'. מזמור ט"ו. מזמור ל"ד. מזמור ס"ה. מזמור קכ"ב:

להצליח בדרך. מזמור י"ז. מזמור ל"ד:

לזכות בדין. מזמור ז'. מזמור ל"ה. מזמור צ"ג:

לחן בעיני השלטון. מזמור ח'. מזמור ל"ד. מזמור ע"א. מזמור קכ"ב:

להנצל מצרה ומשביה. מזמור ט"ז. מזמור כ"ה. מזמור כ"ו. מזמור ס"ז. מזמור ע"א. מזמור ע"ז:

להכניע

להכניע שונאים. מזמור ל"ה. מזמור מ"ח. מזמור נ"ג. מזמור נ"ד. מזמור נ"ה. מזמור ע"א. מזמור ע"ד:

להחזירך על כנך לאומנתך. מזמור מ"א. מזמור מ"ב. מזמור מ"ג:

להבריח רוח רע ושדים. מזמור י'. מזמור ט"ו. מזמור צ"א. מזמור קמ"ד:

לפתיחת הלב. מזמור ט"ז. מזמור י"ט:

לשאלת חלום. מזמור כ"ג. מזמור מ"ב:

לבקש רחמים על עקרה. מזמור ק"ב. מזמור ק"ג:

להתפלל על מקשה לילד. מזמור כ':

לכתוב קמיע למעוברת. מזמור קכ"ח:

לכתוב קמיע בבית שמתים הילדים. מזמור קכ"ו.

תהלים. אמירת כל ספר תהלים מרישא לסיפא בלי שום הפסק היא סגולה גדולה על כל צרה שלא תבוא ואחר שסיים כל התהלים יתחיל אשרי האיש ויסיים בהפסוק וכל אשר יעשה יצליח. וגם יש תקון גדול למי שאינו יכול להתענות על חטא שחטא לומר ג"פ כל התהלים בלילה אחד בלי שום הפסק. ואף שלא יאמר שום יהי' רצון בין ספר לספר (בקבלה).

תולעים. לתולעים אשר בתוך הספרים. אם נחרבו ומקלקלים את הספרים עצה טובה לזרוק איזו טפות שמן „טערפֿאַנטען" בתוך ארון הספרים ועל הספרים מבחוץ. ומלבד זה יעמיד בתוך הארון של הספרים קערה קטנה עם מעט שמן „טערפֿאַנטען". מכל זה יהי' נלקט היטב ריח השמן הזה בתוך הארון ובתוך הספרים. ועי"ז יברחו התולעים משם:

תולעים. להמית התולעים אשר על בשר האדם הנקראים „פּילץ־לייז" או „מענדעוויסקים". רפואה לסוך עליהם עם שמן הנקרא בלשון ליטיין „לאוואַנדיל־עהל". או עם „שארי־מאשץ":

תולעים. לתולעים שבבטן הילדים. יקנה באפטייק „פּאַסטילקעס" לתולעים. וכפי מספר שנות הילד כן מספר ה„פּאַסטילקעס" שצריך ליקח. ואחר שאכל אותן ה„פּאַסטילקעס" יתנו לו לשלשל בני מיעיו. וזאת טוב לעשות בסוף חודש. וכן כל הרפואות והסגולות לתולעים טוב לעשות בסוף חודש:

תולעים. לתולעים שבבטן הילדים. כגולה שתשרה בצלים קלופים במים

בימים לילה אחר. ולמחרתו תתן להילד לשתות אותן המים
(מ"א):

תולעים. לתולעים שבבטן הילדים. סגולה לבשל חלב עם שום כתושו. ותסנן החלב ותתן להילד לשתות (מ"א):

תולעים. לתולעים שבבטן הילדים. תשביב את הילד על כתפיו ותמשח לו תחת החוטם עם מעט „רזענטש". אח"כ תמשח את בטנו ביין שרף חזק. ואח"כ תמשח את בטנו עם מרה של בהמה. כן תעשה לו ג' ימים תיכף בבקר:

תולעים. לתולעים שבבטן הילדים. סגולה שתקח קמח שעורים מנופה היטב ותליש את הקמח עם מרה של בהמה ותעשה ממנו עיסה קטנה. אח"כ תטגן את העיסה בחמאה. ותשים את העיסה על טבור הילד כשהוא עדיין חם. ותחבוש ממעל שיהי' מונח שם מעת לעת (מרהי"ל):

תולעים. לתולעים שבבטן הילדים. סגולה שתקח לענה שקורין „ווערמיט" גם נקרא „פיאלען". ותחתוך אותו לחתיכות קטנות ודקות ותטגן אותו בחמאה. והנח על הטבור חם ויצאו התולעים (מ"א):

תולעים. גם אצל גדולים שכיח תולעים כמה מינים. וביותר שכיח תולע הנקרא „סאליטר" ונקרא ג"כ „באנד-וואָרם" והוא משחית נורא כי שואב ובולע בקרבו הרבה לחליחות שהגוף נצרך אליו. ולפעמים ארכו איזו מאות אמות. והוא רחוב ודק. וכאשר צר לו הוא זורק מעצמו חתיכות חתיכות עם היציאה של הגוף. ולפעמים גם אלו החתיכות אורכן איזו אמות. והוא מדבק עצמו עם שיניו בבני מעיים. וקשה לגרשו כלה מן הגוף כי כל זמן שנשאר ראשו הוא מתגדל מהר כבראשונה. אבל עתה המציאו חכמי הרופאים רפואה טובה מין סם המשכר אותו מאד. ונגרש תיכף כלו מן הגוף עם ראשו. ומי שיש לו תולע כזה צריך לפנות עצמו אל רופא מומחה וירפא:

תולעים. אם הילד נחלה מן תולעים ויש לו חום. רפואה ליתן לו ב' כפות קטנות שמן זית טוב מעורב עם צוקער כתוש. אחר זה להמתין ב' שעות וליתן לו „רצין-עהל".

תורה. סגולה לחידושי תורה שיושפע לו מן השמים אור תורה ויפקחו עיניו להבין דברי תורה הן בנגלה והן בנסתר. שיהרהר ויכוין בהשם הקדוש **מהש** בשעה שרוצה לחדש חידושי תורה. (אריו"ל):

תורה. סגולה לחידושי תורה שיבין רזין דאורייתא ויפקחו עיניו לחדש חידושין

חידושין. יתפלל בכונה ובלב נשבר הפסוקים של אות מ'. מה אהבתי תורתך וגו'. אח"כ יתפלל ויאמר הפסוק „גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך". ויכוין בזה הצירוף

נַבֵּט לִי עֲמָתַי יְהוֹ נַנֵּר יְפָתַ וְלָךְ אַאוֹ

ועל ידי זה יפתחו לו מעיינות החכמה ויבין רזין דאורייתא (כסא מלך):

תורה. להבין עמקות התורה. סגולה שיצייר במחשבתו צורת רבו (רו"ח):

תפיסה. סגולה שיזכה בדין להנצל מהתפיסה. שיאמר בכונה ובלב נשבר קודם שיכנום מזמור ל"ד לדוד בשנותו את טעמו וגו'. אח"כ יאמר הפסוק „אתה סתר לי מצר תצרני רני פלט תסובבני סלה. סלה תסובבני פלט רני תצרני מצר לי סתר אתה". כך יאמר ג"פ (בקבלה):

תפיסה. להנצל מתפיסה. סגולה שישא אצלו בשעה שמוליכין אותו לשם גט שנתגרשה בו אשה. ויעזור לו הש"י שיזכה בדין ויצא לחפשי (מרהי"ל):

תפיסה. סגולה שיצא לחפשי. שישתה עם ג' אוהבים יין שרף לחיים קודם שיכנום ויכוונו כלם בשעה שמברכים שהכל נהיה בדברן שהר"ת והס"ת בגימטריא חפש. ויברכו אותו הג' אוהבים שיעזור לו הש"ת שיזכה בדין ויצא לחפשי (בקבלה):

תשובה. מי שברח ויצא לתרבות רעה ח"ו. הן בעל שברח מאשתו הן להיפוך. והן בן או בת שברחו מאביהם ויצאו לתרבות רעה. סגולה להחזירם בתשובה. שתקח לבינה חדשה וחלקה ותשים אותה בתנור אש שהוסק בערב שבת לאפות בו חלות על שבת. והלבינה תנוח שם עד ערב שבת הב' אחר אפיית החלות של שבת הב'. כדי שהלבינה תחלבן באש של שבת ב' פעמים. ותהי' ב"פ בהתנור יחד עם החלות של ב' שבתים. ואח"כ תקח משם הלבינה ותכתוב עליה שם החוטא עם שם אמו בשורה אחת. ותחת אותה השורה תכתוב כזה. „ובשם שהלבינה הזאת בערה בתנור אש כן יבער לב פב"פ שיצא לתרבות רעה שיתהפך לבו לשמים לטובה". אח"כ יקרא הכותב ג"פ את הכתב שכתב על הלבינה. ואח"כ תשים את הלבינה בקבר של צדיק שהניח שם שבוע אחד או יותר. ותרא פלאים. וזהו בדוק (זכירה):

תשמיש. חתן שנאסר ע"י כשפים מתשמיש המטה. סגולה שיאמר ג"פ קודם התשמיש פסוק הזה בדקדוק. „דרך גבר בעלמה. דרך נשר בשמים. דרך נחש עלי צור. דרך אניה בלב ים". [משלי ל'] (זכירה):

תשמיש. חתן הנאסר מתשמיש המטה ע"י כשפים. סגולה שילך אצל נהר שצודין בו דגים הנקראים "העכט" ויקנה דג "העכט" חי. וישלם בעדו כמה שירצה המוכר בפעם ראשון. וישתין בפי הדג ואח"כ ישליכנו תיכף לאותו הנהר כשהוא עדיין חי (מ"א):

תשמיש. הרוצה למעט בתשמיש המטה אבל אינו יכול להתאפק עצמו. סגולה שישתין בקערת עץ ואח"כ יתחוב בשולי הקערה מחט חדש. ועי"ז תתמעט תאותו לאשה עד שיוציא המחט משם (זכירה):

שער הלחשים.

לחש לכל מיני חולאים.

[ישכב החולה על צדו השמאלית וילחש לו באזנו הימנית ג"פ]

בשם אלהי ישראל. שיק טיר דיין מלאך **רפאל** דאָס עָר דעָם פב"פ הייַלעָן זאָל פון זיין חולאת. השם יתברך ישמרהו מכל חולי ויצילהו וירפאהו ממחלתו. אויב עָם איז אַ מחלה פון די ע"ב חלאים וואָס אויף דעָר וועלט זענען דאָ. באַשוועהר איך **בשם אל שדי**. בייַ דעָם אַלמעכטיגען גאָט ברוך הוא. און בייַ אַלע זיינע גענאָט. בייַ דעָר זון און די לבנה. און בייַ דעָם הימלישען העָרן גאָט ברוך הוא. און בייַ די מלאכים וועלכע וואָהנען בייַ אונזער ליבעָן העָרן. בייַ נייַן דורות. און בייַ נייַן ספרי תורות. און צעָהן אופנים. דאָס חולאת זאָל זיך אָפשיידען פון דעָם חולה פב"פ. וואָס עָם איז עָהם אין הויז אָנגעקומען. אָדער וואָס עָם איז עָהם אין הויף אָנגעקומען. האָט עָם עָהם דעָם ווינט אין די אויגען געווייעט. האָט עָם עָהם דעָר רעָגען גענשפריצט. האָט עָם עָהם דעָר האָהן אָנגעקרייעט. האָט עָם עָהם די שידית געטוהן. איז עָם עָהם אין וועג אָדער אין שטעג אָנגעקומען. און ווי עָם איז אויף עָהם געקומען. דאָ הייַלט דעָר אַלמעכטיגער גאָט ברוך הוא אויף דיעזער שטונדע. דאָס איז וואָהר אמת ויציב אין גאָט ברוך הוא נאָמען. אמן סלה. וכן יהי רצון, יה בימינו וברוח בשמאלו. אלהים מלפניו ואדיר מאחוריו, ושכינת אל על ראשו, עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל. אמן:

לחש לאהבה.

ביום ה' בבקר כאשר אנשי הבית עוד ישנים תקח מלח וזרוק באש ואמור כך. „אני לוקח מן פב"פ את בשרו ודמו שישרוף לבו אלי באהבה עזה כמו ששורף המלח הזה. שלא יוכל להיות בלעדי כמו שלא יכיל הצבי להיות בלי אליה והאם בלא ולדה. אמן סלה":

לחש לאהבת האשה את בעלה.

הבעל שאשתו מורדת בו ואינה אוהבת אותו. יקח מעט שערותיה ומעט מלח ומעט כסף הי ויצרור כל זה בתוך סמרטוט. ויניח נחלי אש **בתוך ביתו של חרם** וישים את הצרור על הנחלים. וכאשר יתחיל להשרף

יאמר כך. „בשם שזה הכסף מתהפך על הנחלים כך יתהפך לב אשת" פב"פ באהבה עזה אחר בעלה פב"פ ולא הנוח ולא תשקוט ולא תישן ולא ראבל ולא תשתה עד שתאהוב אותי אהבה עזה. אהבה אמתית. ואהבה תמידית. אמן סלה" (רו"ח):

לחש לאהבת הבעל את אשתו.

הבעל שמרד באשתו והוא שונא אותה בלבו. תקח מלא כף יד מלח כתוש. ומעט סיד חי כתוש לחתיכות קטנות. ותשעה עשר פלפלין שחורים. ומעט כמף חי ותניח בל זה בתוך כיסוי של חרס. אח"כ השפוך על זה מעט שפריט של יין שרף שיתלחלח הכל. ותעמיד את הכיסוי בתוך תנור אש ביום ה' בבקר כאשר אנשי הבית עוד ישנים. וכאשר תתחיל הכיסוי להשרף תאמר כך. אזוי ווי דאס אלעם וואם דא אין דער שטערץ ליגט ברענט. אזוי זאל ברענען דאס הארץ פון מיין מאן פב"פ צו זיין ווייב פב"פ. ער זאל קיין רוה נישט האבען ביז ער זאל זיך מיט מיר איבערבעהטען. און זאל מיך ליב האבען מיט א שטארק ליבשאפט אויף עוויג. אמן סלה" (מ"א):

לחש להפוך מאויב לאוהב.

לך קודם זריחת השמש מחוץ לעיר והעמד עצמך עם הפנים לצד מזרח כנגד מקום הזריחה. ובשעה שעולה השמש ונתראה עיגולו תאמר כך. „אני מחויב ליתן לך שלום מאת הקדוש ברוך הוא שברא אותי ואותך. ואני מבקשך שתהיה שליח לפב"פ שיהפך לבו אלי לא ב אותי ולעשות רצוני. וכאשר תחנם ההרים והגבעות כך תחמם דמו ונפשו ובשרו לאהוב אותי תמיד באהבה עזה. אמן סלה". כך תאמר תשעה פעמים רצופים בלי שום הפסק (דרי"ש):

לחש לעצם בגרון.

במסכת שבת (ס"ז.) איתא מי שבלע עצם ונתחב לו בגרונו. יקח ממין העצם ויניח על קדקדו ויאמר כך. „חד חד נחית בלע. בלע נחית חד חד":

לחש לאדרא.

פירוש עצם של דג שישב לאדם בושט יאמר כך. „ננעצתא כמחט, ננעלתא בתרים. שיא שיוא":

לחש לעצם בגרון.

מי שבלע עצם בגרונו יקח ממין העצם ויניח על קדקדו ויאמר כך. „יזר יזר נזר בלע. בלע נזר יזר יזר":

לחש לעצור דם החוטם.

לעצור דם החוטם. יאמר זה הלחש ג' פעמים. „אונטערן שווארצען ים ליגט א ווייסער שטיין. אונטערן שטיין רינען":

לעצור דם החוטם. יאמר זה הלחש ז' פעמים. „ערות על יאור על פי יאור וכל מזרע יאור יבש נדף ואיננו. ויסכרו מעינות תהום וארובות השמים ויכלא הגשם מן השמים. כן יסברו הווירידין ויכלא הדם לצאת מן פלוני בן פלוני":

לחש לעצור דם מילה. מאת מרן הר"ן כ"ץ זצוקלה"ה, „הן אמת חפצת בטוחות ובסתום חכמה הודיעני. המטיב לאדונים. עבדים נקשרים לאדם נטע גן. משה קרע את הים. ויסכרו מעינות תהום וארובות השמים ויכלא הגשם מן השמים. כן יסכרו הווירידין ויכלא הדם לצאת מן הילד הנימול פב"פ". כן יאמר ג' פעמים ויועיל:

לחש לעצור דם השותת מן מכת ברזל. יסבב באצבע הקטנה מסביב להפצע ויאמר זה הלחש ג' פעמים. „שבעה אחים עומדים בגשר. ושבעה קרדומות בידם. ושבעה עצים רעננים היו מקצצים. ושבעה הרים וגבעות מסתתמין הפצע אשר הדם מטפטף ממנו אצל פב"פ אמן נצח סלה ועד" (ימי"נ):

לחש להנצל מכלי זיין.

[תשא עיניך לשמים ותאמר ג' פעמים]. די ערד איז הויך. דער הימעל איז מין הויט. די ערד איז מין שיך. גאט ברוך הוא זאל זיין מיין באשערמער. דאם מיך קיין שווערד ניט שנייד. דאם מיך קיין מאן ניט שים. דאם מיך קיין וואסער ניט פארגים. דאם ווערט וואהר בשם אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב. אמן נצח סלה ועד. (כה"י):

להש במקום סכנה מאויבים.

כשרואה שעומד במקום סכנה מחמת שונאים שבאים עליו יאמר זה הלחש ג' פעמים. „פגעתי אויבי וראיתי אותם והם לא יראוני. אני אמשול בם והם לא ימשלו בי. דבריהם יהיו לארץ ודברי יהיו עליהם. ראשם

ראש

ראש חמור וראשי ראש אריה. לשונם לשון חזיר ולשוני לשון טלך. שלייתי ראיטייהו בפומהון. יודך ישמרני. שדי יצילני. מַפְטַפְיָה יהיה בינינו (מרת"ל):

לחש עבור מעוברת שלא תפיל.

יקח נא ביד ימנית „בְּעַנְדִּיל" ארוך ד' אמות ויאמר כך. „רבונו של עולם בכח זה הפסוק שאמר יחזקאל הנביא. ויאמר אלי ה' השער הזה סגור יהיה לא יפתח ואיש לא יבוא בו כי ה' אלהי ישראל בא בו והיה סגור. כן יהיה סגור רחמה של אשה הרה הזאת שלא תפיל פרי בטנה ותלד בעתה ובזמנה זרע של קיימא. אמן סלה נצח ועד":

ובאם יהיה נעשה זאת ע"י בעל מוח שיודע לכוון בפסוק הזה הכונות הראויות לכוין. וגם שיש לו לב טהור ופה קדוש וידים נקיות אזי יכול להיות בטוח שנעשה „בענדיל" הזה מסוגל שכל זמן שתלך אשה הרה עם ה„בְּעַנְדִּיל" הזה קשור על בטנה לא תפיל בעזרת השי"ת. ותזהר להסיר את ה„בְּעַנְדִּיל" באמצע חודש התשיעי (בקבלה):

(ענין הזה מובא גם בספר מרהי"ל אבל קטוע וחסר)

לחש למקשה לילד.

לאשה שמת הולד בבטנה ח"ו. קח כום מלא מים שתוקים בידך ואמור לפני האשה זה הלחש.

„שלשה מלאכים נחתו מן שמיא. ועמהון תלת שרביטין. חד חורא. חד אוכמא. חד סימקא. חיורא סליק ומחא לשמיא ואתא מיטרא. סימקא מחא לימא בשרביטא ופלגיתי. אוכמא מחא למיטרא דפב"פ ואתיא מולדתא ושלייתא בשלם":

אח"כ תן להאשה לשתות מים מן הכום כפי רצונה. ולצורך גדול שהיא מקשה לילד ויש לפחד מסכנה. מותר לומר זה הלחש אף אם הולד חי. ויועיל בעזרת השי"ת (ת"א):

לחש לעין הרע.

„שלש נשים עומדות על שן סלע. אחת אומרת פב"פ חולה. ואחת אומרת פב"פ אינו חולה. ואחת אומרת פב"פ אינו חולה ולא יחלה לעולם. אם איש עשה לו (לה) את הדבר הרע הזה בכוונה יפלו שערות ראשו וזקנו וגבות עיניו. ואם אשה עשתה לו (לה) בכוונה את הדבר הרע הזה

יפלו

יפלו שערות ראשה וגבות עיניה ודדיה. וכשם שהים אין לו דרך. והדג אין לו כוליא. והנמלה אין לה עצם. כך לא תשלוט עין הרע בפב"פ ולא תהיה לו (לה) שום חולשה. בכח הכתוב בן פורת יוסף בן פורת עלי עין בנות צעדה עלי שור. שור עלי צעדה בנות עין עלי פורת בן יוסף פורת בן. עלי באר ענו לה באר חפרוה שרים כרוה נדיבי עם במחוקק במשענותם ממדבר מתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל במות ומבמות הגי. וכשם שנתרפא יחזקיהו מלך יהודה מחליו כן יתרפא (תתרפא) במהרה פב"פ וישיב לאיתנו (ותשיב לאיתנה) בכח השם הקדוש היוצא מן הראשי תיבות של אתה גבור לעולם אדני. וקודם שיגיה תשעה ירפא הקב"ה אותו (אותה) כאמור את מספר ימיך אמלא וברך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך. כן יהי רצון אמן סלה נצח ועד:

וזה הלחש מקובל מאת הגאון הצדיק הקדוש וכו' הרבי ר' שמעלקי מניקלשבערג זצוקלה"ה:

לחש לעין הרע.

ויצעק משה אל ה' לאמר. אל נא רפא נא לה. אַזוי ווי מען קאָן נישט אבצייִלען קיין נזין. אַזוי זאָל אצל פב"פ קיין עין הרע נישט שולט זיין. נישט נזין. נישט אכט. נישט זיבען. נישט זעקס. נישט פינף. נישט פיער. נישט דריי. נישט צוויי. נישט איינס: נישט איינס. נישט צוויי. נישט דריי. נישט פיער. נישט פינף. נישט זעקס. נישט זיבען. נישט אכט. נישט נזין. די בעדייטונג פון דעם שפרוך איז אזוי. אין די תורה שטעהט צעהן ווערטער. אַזוי ווי אין די תורה קאָן מען נישט אבצייִלען קיין נזין. בעוויל עס איז נישט דאָ קיין נזין. אַזוי זאָל אצל פב"פ קיין עין הרע נישט שולט זיין":

(ספר ספורי יעקב בשם הגאון הצדיק הר"א וצ"ל אבד"ק פפד"מ):

לחש לעין הרע.

ואני תפלתי לך ה' עת רצון אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך (ג"פ) ואני ברוב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך (ג"פ) בן פורת יוסף בן פורת עלי עין בנות צעדה עלי שור (ג"פ) רבונו של עולם בכח השמות הקדושים היוצאים מן הפסוקים האלה מראשי תיבות ומאמצעי תיבות תסיר עין הרעה מן פב"פ ותשלח לו (לה) במהרה

:מהרה רפואה שלמה מן השמים. אמן סלה נצח ועד. ויהי רצון כאלו
כיונתי כל הכונות שכיון בהן רב הונא עליו השלום :
(קרניים בהוספה מספרים אחרים קדמונים)

לחש לעין הרע.

משביע אני עליכם כל מין עינא בישא. עינא אוכמא. עינא צרובא. עינא תכלתא. עינא ירוקא. עינא ארוכה. עינא קצרה. עינא רחבה. עינא צרה, עינא ישרה. עינא עקומא. עינא עגולא. עינא שוקעת. עינא בולטת, עינא רואה. עינא מבטת. עינא בוקעת. עינא שואבת. עינא דדכורא, עינא דנוקבא. עינא דאיש ואשתו. עין דאשה ובתה. עין דאשה וקרובתה, עין דבחור. עין דזקן. עין דזקנה. עין דבתולה. עין דבעולה. עין דאלמנה. עין דנשואה. עין דגרושה. וכל מין עינא בישא שיש בעולם שראתה והביטה ודברה בעין הרע על פב"פ. גזרנא ואשבעיא לכון בההוא עינא עילאה. עינא קדישא. עינא חדא. עינא חוורא. עינא דאיהי חיור גו חיור. עינא דכליל כל חיור. עינא דכלא ימינא. עינא פקיחא. עינא דאשגחותא תדירא. עינא דכלא רחמי. עינא דאיהי רחמי גו רחמי. עינא דכליל כל רחמי. עינא דלית עלה גבנוני. עינא דלא אדמיך ולא נאים. עינא דכל עיינין בישין אתכפיין ואתמרן לגו כיפין מן קדמוהי. עינא דנטיר לישראל. כדכתיב הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל. וכתיב הנה עין ה' אל יראיו למיחלים לחסדו. בההיא עינא עילאה גזרית ואשבעית עליכון כל מין עינא בישא שתסירו ותערקו ותברחו מעל פב"פ ולא יהי' לכם כח לשלוט בו לא ביום ולא בלילה לא בהקיץ ולא בחלום ולא בשום אבר מרמ"ח איבריו ולא בשום גיד משס"ה גידיו (לנקבה. ולא בשום אבר מאבריה ולא בשום גיד מגידיה) ולא בשערותיו ולא בצפורניו (לנקבה. ולא בשערותיה ולא בצפורניה) מעתה ועד עולם. אמן נצח סלה ועד. אתה סתר לי מצר תצרני רני פלט תסובבני סלה. סלה תסובבני פלט רני תצרני מצר לי סתר אתה. בן פורת יוסף בן פורת עלי עין בנות צעדה עלי שור. שור עלי צעדה בנות עין עלי פורת בן יוסף פורת בן. יושב בסתר (וכו' עד גמירא):
(מספר עה"ק בהוספה מספרים אחרים קדמונים)

לחש לעין הרע.

(מצאתי בספר כ"י זה הלחש הנ"ל בקיצור בזה הנוסח)

משביע אני עליכון כל מין עינא בישא שבעולם שראתה והבימה ודברה בעין הרע על פב"פ. גזרנא ואשבענא לכון בההיא עינא עילאה. עינא קדישא. עינא פקיחא דנטר לישראל לעלמין. כדכתיב הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל: וכתיב הנה עין ה' אל יראיו למיחלים לחסדו. שתסורו ותערקו מעל פב"פ. ולא יהי' לכם כח לשלוט בו (בה) לא בשום אבר מרמ"ח אבריו ולא בשום גיד משס"ה גידיו (לא בשום אבר מאבריה ולא בשום גיד מגידיה) לא בשערותיו ולא בצפורניו (לא בשערותיה ולא בצפורניה) מעתה ועד עולם. בכח הפסוקים. אתה סתר לי מצר תצרני רני פלט תסובבני סלה. סלה תסובבני פלט רני תצרני מצר לי סתר אתה. בן פורת יוסף בן פורת עלי עין בנות צעדה עלי שור. שור עלי צעדה בנות עין עלי פורת בן יוסף פורת בן. יושב בסתר (וכו' עד גמירא). ויהי רצון מלפניך אתה גבור לעולם אדני אלהי ישראל אל שדי שתשלח במהרה את המלאך רפאל לרפא את פב"פ לחיים ולשלום אמן סלה נצח ועד:

להש /כל מיני קדחת.

ישתין החולה בתוך כד חדש של חרס ביום ה' בערב ויעמיד את הכד על כל הלילה תחת מטתו. וביום ו' בבקר קודם זריחת השמש יקח החולה את הכד עם השתן וילך אל אילן הנקרא „האָלדעָר בוים" ויקבור את הכד עם השתן תחת האילן בארץ. ויאמר בשעת הטמנת הכד זה הלחש ג' פעמים.

„שווינד זוכט. געָל זוכט. זומעָר זוכט. זיבעָן אוּן זיבעָנציג אַלעָרלייַ געזוכט. אין בעָסעָר אין בעָגראָב דיך אייַדעָר דו מיך. דאָם וועָרט וואָהר אין נאָמען אמן סלה" (ת"א):

לחש לכאב הראש.

לכאב ראש הנקרא „מיגרענא" תאמר ז' פעמים זה הלחש בהניח ידך הימנית על ראש החולה.

„הישועה הזאת עשה בישראל. חי ה' אם יפול משערות ראשו ארצה. ויפדו העם את יונתן ולא מת. יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי מלך הרחמים שתרחם על פב"פ ותסיר ממנו כאב הראש ומיחוש

הראש

הראש, ותרפאהו ברפואה שלמה שישוב אל בריאותו כבראשונה בזכות שמותיך הקדושים היוצאים מן הפסוקים האלה. לה' הישועה על עמך ברכתך סלה. ה' הושיעה המלך יענינו ביום קראנו. אמן נצח סלה ועד" (ימ"נ):

עוד לחש לכאב ראש.

מיחוש הראש היה על שפת הים. כסוס היה רץ. כנחש היה נושך. כאיל היה מדלג. כשור היה נועה. פגע בו מיכאל המלאך. אמר לו מיכאל אנה תלך. אמר לו אני הולך לאיש פב"פ לישב על מצחו ולהוציא את עיניו. א"ל מיכאל ר' שבועה שלא תריץ כך ואל תלך לשם. ואל תוציא את עיני פב"פ. אלא לך ותשב נגדי. והלך וישב (רו"ח):

לחש לכאב שניים.

כאשר תראה את הלבנה בפעם ראשון אחר המולד תאמר כך. „איוב היה מהלך בדרך. פגע בו אליהו הנביא זכור לטוב. ואמר לו מפני מה אתה מצטער. אמר לו איוב מפני כאב השניים שיש לי אמר לו אליהו לך וטבול עצמך בנהר דינור ותתרפא, ונתרפא. ומי שריפא לאיוב הוא ירפא אותי פב"פ, שלא אדע עוד מן כאב שניים. אמן סלה נצח ועד". (באה"מ):

לחש לכאב שינים.

(במקום אחר מצאתי לחש הנ"ל בנוסח הזה). „איוב היה מהלך בדרך והיה שרוי בצער, שאל לו הקדוש ברוך הוא. מפני מה אתה שרוי בצער. השיב לו איוב בשביל הכאב שיש לי בשיניים שלי. א"ל הקב"ה לך אל נהר ששמו גרינדא ושתה מימיו ולא יהיה לך עוד שום כאב כלל. וכך לא יהיה עוד שום כאב בשיניים של פב"פ מעתה ועד עולם אמן סלה נצח ועד". [זה הלחש יאמר החולה בעצמו. או שילחוש עליו איש אחר בהנחת אצבעו על השן הכואב. או בהנחת ידו על הלחי אשר כנגד מקום הכאב]:

לחש לכאב שיניים.

כאשר יראה החולה את הלבנה בפעם ראשון אחר המולד ישא את עיניו נגד הלבנה ויאמר הלחש הזה. „די לבנה איז אין הימעל. איך בין אויף די ערד. דער שטיין איז טיף אין ים. דער בעהר איז טיף אין וואלד. אזוי ווי עס קאן איינם צום אנדערען נישט צו קומען. אזוי זאל צו מיר קיין ציין-ווייטאג נישט קאנען צו קומען. אמן סלה נצח ועד". (כת"י):

לחש על שמן זית.

הקח ביד הימנית הכלי עם השמן זית ותאמר עליו י"ד פעמים זה הפסוק שן ישעי' י"ט. ,ערות על יאור. על פי יאור. וכל מזרע יאור. יבש נדף ואיננו". וצריך לכוין שהראשי תיבות של שש תיבות הראשונות הוא עעי עפי בגימטריא שי כמנין עשרה פעמים אל הרומז על חסד. בסו שכתוב חסד אל כל היום. והראשי תיבות של שש תיבות האחרונות הוא ומי ינן בגימטריא יבק הרומז על היחוד של השלשה שמות אהיה יהוה אדני. והשאר יבין המבין מעצמו. ובבח הבונה הרציוה ע"י לב טהור ופה קדוש וידים נקיות נעשה השמן זית הזה מסונל לגרש כל כאב וכל נפוח וכל כחלה לסוך עמו במקום הכאב:

(הספר אביעה חידות מביא סגולה זו אבל חסר שם הרבה):

אזהרות וכללים לכותבי קמיעות.

בספר תולדות חדם סי' קע"ח החמיר מאד בחומרות גדולות בעניז טהרת כותב הקמיע. לכל זה דבר קצה. ועל כן אנכי בספרי זה לא הבאתי הקמיעות שהם הסבעות לעמות מלאכים אדירים תרשישים וטרפיס. כמובא בספר תולדות אדם כי אם בירתי אותן שהם רק לירופי שמות קדושים מן פסוקים המדברים מענין הישועה המבוקשה. וקמיעות כאלה הם רק במקום הפלה תדירית כמבואר בספרי הקבלה. ולזאת לא הבאתי בזה גם החומרות הגדולות של הספר תולדות אדם. אמנם הבאתי מה שאחון מאד לדעת ולהזהר לכל כותבי קמיעות. ודי בזה בעזרת השי"ת:

וז"ל התולדות אדם בקיצור. כותבי קמיעות צריכין להיות בעלי יראת שמים עם טהרת הגוף ונקיות המקום. וע"כ לא יגוס לא לאשתו ע"פ בלילה שלפני יום הכתיבה. ובבקר קודם הפלת שחרית יטבול עצמו במקוה אחר שיתפלל לפורעי ידיו ורגליו. ואחר התפלה יתן ב' מטבעות לצדקה. אחת עבור אותו האיש שכותב עבורו הקמיע. ואחת עבור עצמו. וצריך ללבוש מקודם בגדים נקיים. ואם איו רואה קרי בלילה. אז לא יקרב בסוס אופן ביום המחרת לכתוב קמיע. כי עי"ז ים סכנה לנפשתו ואיו קודמין. ואף אם יש פקוח נפש וא"א לו יסתכן עצמו לכתוב. אבל אם לא ראה קרי בלילה רק שהיה ממתו באותו הלילה. אזי אם הי הפשר להליל מן סכנת נפשות באופן אחר. מותר לו לכתוב הקמיע אחר שיטבול עצמו כמה טבילות ולבוש בגדים נקיים וכתונת נקי. אבל אם אפשר להליל את האיש מן הסכנה באופן אחר לא יכתוב לו קמיע בלעז פרישה ע"פ בלעז הקודם. וגם יזהר מאד הסופר לכתוב הקמיע במקום נקי וטהור. וקודם הכתיבה ירחון ידיו היטב. ויכוין שהרת

שמהרת עשר מלבושיו היה נגד עשר ספירות העליונות. ולח"כ יאמר ויהי נועם יוסד כסתר עד גמירא. ולח"כ יתפלל תפלה זו בכוונה כנגד מזרח. יהי רצון מלפניך אהיה אשר אהיה ה' צבאות אלהי ישראל שיצליח פב"פ על ידי קמיע זה שאנכי פב"פ כותב עבורו. יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי. אמן סלה נצח ועד"

ולח"כ יברטע ויכתוב ויזהר בכל דיני הכתיבה כמו בכתיבת ספ"ס:

וז"ל הספר מפעלות תלקים בקיצור. כל מי שאר יעדוב לבו להתעסק בקדשים לריך שיהי' לו התנאים שמזכירים בפרק עשרה יוחסין. למעט ומעלי וכו'. ויהי' מזהר מלשמות כלל וכלל. רק שיהיו נכתבים בדקדוק גדול. וכל המשנה ידו על התחתונה. וגורם פגם להחולה וגם לנפשו ולנשמתו ועון גדול בידו. והנה תנכי שתלתי תת המקובל המפורסם מוה"ר יואל בעל שם זלוקלה"ה שהאר"י ז"ל סותר דברי עלמו. כי במקום שהוא מפליג באיסור שימוש ע"י שמות הקדושים. משום שאין לנו שפר פרה וכלנו ממתי מתים. ובמקום שאר מתיר אם הוא בעניו לחיי. והשיב לי שיש ג' חופנים בעניו זה. חופן ה' היותר גדול והיותר מסוכן הוא הנקרא שימוש בשמות הקדושים בפועל ובחוש. שעושה מעשים נפלאים חוץ מדרך הטבע לעין כל. כמו למשוך יין מן הכותל. או לכבות שרפה פתאם בלי מים. או להפוך אבן לנחש ובהפך לזהב וכדומה. חופן ב' הוא לעשות השבועות או לכתוב קמיעות עם שמות הקדושים כדי להגן על הנפגע לגרש ממנו את החילוים וכחות הטומאה המציקים בכוחם כל מיני מחלות ומגפות רח"ל. והנה בעניו חופן ה' לריך לדעת ולהזהר בחותן השמות הקדושים שלריכים שיהיה שם שפר פרה. ולמעט כי גם בחופן הזה יש שמות שקדושתן נשגב ונורא מאד מאד עד שאין לריכין מן הדין כל טהרה. על דרך הכתוב הלא כה דברי כאש. מה אם אין מקבל טומאה כך וכו'. אבל ודאי מ"מ מפני כבוד השם לריך טהרה גדולה בכל מה דאפשר. ובעניו חופן הב' די בודאי טהרת הגוף ע"י מבילה עם טהרת הלב ונקיות בגדים ונקיות המקום של הכתיבה. כי אין זה נקרא כלל משתמש בשמות. רק עניו הדבר הוא שכחות הטומאה והחילוים בשמעם ההשבעות או ברחותם הקמיעות מתפחדים וירחים ובורחים משם מהמת יראה או מחמת שאינם יכולים לסבול ולעמוד נגד אור הקדושה שנמשך לשם ע"י פעולה זו. ובורחים כמו שבורח המשך מן האור. והרי פעולה זו כמו הפעולה של קריאת שמע ותפלת ויהי נועם יוסד בסתר שמסוגל לגרש את החילוים. ובאם עניו הקמיע הוא לפעול הריון והצלחה וכדומה. על פי רוב קמיע כזו היא מן לירופי שמות של איזה פסוק המדבר מעניו ישועה זו. והרי פעולה זו כעניו תפלה תדירית. ובאם אים הזה אינו רלוי לעשות פעולה זו אין להפעילה כח הרלוי למשוך אותו האור הנלרך. וגם אין החילוים מתפעלים מאומה מזה. כמו שאין הבטן מתפעל ברחם השנה מתקיעת שופר של ר"ה או מתקיעת שופר של חדש ששי. ודבר זה ידוע ומובן ליודעי חן:

עוד מובא בספר תולדות אדם בעניו התלה. כל מקום שנכתב שלריך לילך

בקמיע

בקמיע תמיד. לעפ"כ רשות להסירו בשעת רחילה ומבילה. ואם הקמיע
בתוך תיק של עור רשות ליכנס לבית הכבוד עם הקמיע:

רשות להפועל לכתוב להנפעל כל הקמיעות הצייכים לזה. וגם לעשות
כל הרפואות בדרך הטבע. ואין קמיע אחת סותר קמיע בנית.
גם אין פעולה בשמיות סותרת כח הקמיע. ואין כח הקמיעות סותר את
הפעולה הגשמית. חמנם צריך לכתוב כל קמיע על קלף מיוחד. ואף שיכתוב
כמה קמיעות לפעולה אחת. אבל רשות להשים כל הקמיעות בתיק אחד:

לפעמים יש חילוף נוסחאות בקמיעות. אזי רשות לכתוב כל קמיע לפי
הנוסחא שלו. רק שכל קמיע יהי' נכתב על חציצה קלף מיוחד:

כל דבר שאדם קונה לעם רפואה הן אם קונה קמיע והן אם קונה רפואה
צריך לקנות לעם רפואה על פנ"ך וליתן כמה שהלה המוכר
בפעם ראשון:

כל מקום שנזכר לעיל הקמיע בהעטה. הפירוש הוא לעיל הקמיע בתיק
ולהניח תחת הכר. אבל קמיע שחולין על ולון המטה אי על הכותל אי
למזקפה לילד אין צריך תיק:

יש קמיעות שלא נזכר בהם עם הנפעל. מ"מ מהני הקמיע מאחר שהפועל
מזכיר עם הנפעל בעת הכתיבה כנ"ל. לחנם ליתר שאת יכתוב עם
הנפעל פנ"ך בשולי הקמיע. דהיינו שאחר סיום נוסח הקמיע יכתוב זה
הלשון — "רפואה מן שמים לפנ"ך הנושא קמיע זה לחן שלה וכן יהי
רצון" — ואל יעשה הסופר מזה כי זאת אין מקלקל בודאי. ולפעמים יכול
לתקן בזה:

אלו הקמיעות אשר לפעולת ההריון צריכה האשה להלוחן על לוחה. בשעת
שמקום הקמיע יהי' תמיד בין דדיה הן בשעת התשמיש והן בשעת
הליכתה. ותלך בה בכל ימי טהרתה:

במקום שנזכר לקשור את הקמיע על ירך המקשה לילד או על המלת
צריך שלא יהיה דבר חוצץ בין הקלף של הקמיע ובין בשרה
והכתב יהיה למעלה. אבל צריך לכתוב את הכתב בתחיבה נגד פניהן לבן
ונקי. ועניו הקשירה צריך למשוך בפאות הקלף ג' משיחות ולכרוך
מסביב הרחם או הירך ולקשור:

כל מקום שלא נרשום בלדו לזה אם יהיה נכתב בתחילת השיטה וזה
אם בסוף השיטה תדע שאין עיכוב בדבר. ובלבד שלא תחלק אם
אחד לכתבו בב' שיטות:

לא יחמר הפועל שדוקא הוא לעייר הציורים בקמיע כמו שנדפסים בהספר
כדוגמתן בחורבן ורוחבן. אלא רשות לו לכתוב גדולים יותר או קטנים
יותר. רק שיזהר שתהיה הצורה כמו בהספר:

בכל קמיעות שיכתוב פנ"ך צריך לכתוב בן פלונית על שם אמו:

אם שמה אמות בין צריך להיות בין כשר. בלי שום חשש נסך. וצריך
למכול את הכלי:

ואני הקטן מחבר ספר הזה מוסיף אזהרה על כל אזהרות הנ"ל. שיזהר הסופר מלכתוב קמיע עדם ידע בבירור לירוף הקמיע על נכון. כי כמעט כל הקמיעות הנדפסות בספרים. מקובצים המה מחמת טעות הדפוס. כי על פי רוב הבעלי מניהים בהדפוסין אין להם ידיעה בענינים כאלה. ונשארו הענינים בלתי מתוקן. על כן אני מזהיר ככה. וכל השומע לי יעמוד על הברכה:

עוד איתא בספר מפעלות אלקים שכותב הקמיע צריך להזהר מאד בענייני המלאכים לדעת מאיזה כחות הם. אם מרחמים או מלד הדין. גם צריך להזהר שלא לכתוב קמיע כי אם בשעת שליטת הכוכבים האלה. לדק. חמה. נוגה. כוכב:

אמנם לא אבין דבריו מדוע בירר השעות לכתיבת קמיעות רק בזמן שליטת לרבעת הכוכבים האלה. כי הלא יש סתירה לדבריו מן הספר רזיאל המלאך. שכתב שם בספר המזלות. וזה לשונו:

אלה השעות מימי השבוע הראוים לכתוב בהן קמיעין. יום א' שעה ז'. יום ב' שעה ה'. יום ג' שעה א'. יום ד' שעה ג'. יום ה' שעה ד'. יום ו' שעה ה' ושעה י'. ושמן ז' שעות האלה הוא זה אבד הי. עד כאן לשונו:

ועתה לא אשוב עפ"י הכלל הידוע מסדר שליטת ז' כוכבי לכת בימים ובלילות שמן של סדר התחלת הימים הוא חלם בצנש. ושמן של סדר התחלת הלילות הוא בצנש חלם. נמלא שביום א' שעה ז' הוא זמן שליטת מאדים. וביום ב' שעה ה' הוא זמן שליטת חמה. וביום ג' שעה א' הוא זמן שליטת מאדים. וביום ד' שעה ג' הוא זמן שליטת לבנה. וביום ה' שעה ד' הוא זמן שליטת נוגה. וביום ו' שעה ה' הוא זמן שליטת לדק. ובשעה י' הוא זמן שליטת לבנה. הרי בפירוש שגם בזמן שליטת מאדים ולבנה מתיר הספר רזיאל לכתוב קמיעין. ועוד קשה דמנא ליה להספר מ"ש שמותר לכתוב קמיעין גם בשעה שליטת כוכב. שהרי בהותן ז' שעות שמזכיר הספר רזיאל שולטים רק חלה הכוכבים. מאדים. חמה. לבנה. לדק. וגם דברי הספר רזיאל קשה להבין. דממ"נ אם מותר לכתוב קמיעין בזמן שליטת לרבעת הכוכבים האלה מ' ח' ל' צ'. למה חשב רק ז' שעות בשבוע. הלא יש עוד כמה שעות בשבוע שמולטים בהן ד' כוכבים האלה:

ועוד קשה יותר ויותר שהרי יש סתירה גדולה מדברי הספר רזיאל. הן לדברי עצמו. והן לדברי הספר מ"ח. שהרי כתב עוד שם בספר רזיאל בהותו העמוד שמתחיל ספר המזלות. וזה לשונו:

ואלה ימי החודש אשר הם רחוים לכתיבת קמיעין. א. כל היום. ב בקר. ג לא כלום. ד כל היום. ה בקר. ו לא כלום. ז בקר. ח בקר. ט. י לא כלום. יא בקר. יב כל היום. יג לא כלום. יד בקר. טו לא כלום. טז בקר. יז ערב. יח. יט. כ. לא כלום. כא בקר. כב כל היום. כג לא כלום. כד בקר. כה כל היום. כו לא כלום. כז בקר. כח כל היום. כט לא כלום. ל בקר. עד כאן לשונו:

וכל יודע ומבין ירצה ויבין שחשבון השמי של הספר רזיאל סותר דברי עצמו בחשבון הראשון. וגם ים שתירה מדבריו לדברי הספר מ"ח. ואינני רואה להאריך בזה לבדר השתירות. כי אני סומך בזה על המבין מעצמו. ועוד נפלאת הוא בעיני מה שכתב עוד בספר רזיאל. וזה לשונו:

הבותב קמיע יאמר "בשם די ברח שמיח וארעח תכתוב זה הקמיע לפלוני בן פלונית. ובשם המלאך הממונה בשעה הזאת על יום הזה". עכ"ל:

משמע מדבריו שכותב הקמיע צריך להזכיר שם המלאך הממונה על אותה השעה. והוא על פי הסדר של שליטת הז' כוכבי לכת. אבל הרי סופר אחת דברי עצמו בענין שמות המלאכים התלה בד' מקומות. פעם אחת וראה שם בדף ד' עמוד ב' שמביא סדר שליטת המלאכים בזמן תהלוכת הז' כוכבי לכת כזה. שבתאי מיכאל. צדק ברקיאל. מאדים גבריאל. חמה דודניאל. נוגה חסדיאל. כוכב צדקיאל. לבנה עניאל: ובדף י"ג עמוד ב' מביא סדר אחר כזה. שבתאי מיכאל. צדק ברכיאל. מאדים גבריאל. חמה רפאל. נוגה חסדיאל. כוכב צדקיאל. לבנה ענאל: ועוד שם באותו העמוד מביא סוד סדר אחר כזה על פי נוסחת נכונה. שבתאי מיכאל. צדק צדקיאל. מאדים סמאל. חמה רפאל. נוגה ענאל. כוכב ברקיאל או חסדיאל. לבנה גבריאל: ובדף כ"ו עמוד ב' מביא עוד סדר אחר כזה. שבתאי מיכאל. צדק צדקיאל. מאדים סמאל. חמה רפאל. נוגה קפציאל. כוכב מיכאל. לבנה גבריאל: כמלא דאליבא דכל הדעות כך הוא סדר שליטתן.

שבתאי	מיכאל
צדק	צדקיאל או ברכיאל או ברקיאל
מאדים	סמאל או גבריאל
חמה	רפאל או דודניאל
נוגה	חסדיאל או ענאל או קפציאל
כוכב	צדקיאל או ברקיאל או מיכאל
לבנה	גבריאל או ענאל או עניאל

וז"ש מי יוכל לעמוד על דעתו לבדר הדברים לחמיתתן ולהכריע בין הדעות. ואין עלי כי אם לנתת ידי כל הדעות. דהיינו להזכיר בזה שמות מלאכים ביחד

ביחד. לומן שיש להסתפק עליהם. וכל זה אם היו שמות כאלה שמותר להזכירם. דהיינו שמות כאלה אשר נתנו גם לאנשים להקרות בהם. אבל אלה השמות אשר מעולם לא נקראו אנשים ככה. הרי אסור להזכירם על אנס. ח"כ גם עלה הזאת לאו עלה טובה היא:

שוב ראיתי טוד מניעה אחרת אשר אין בהפטרות לנאת ידי כל הדעות על הספר רזיאל בעניין כתיבת קמיעין. שהרי מביא עוד שם בחלק הנקרא ספר נח דף ל' עמוד ב'. וזה לשונו:

בל מי שרוצה לכתוב קמיע לריך לכתוב אלה שמות המלאכים הממונים על לותה התקופה וכו'. ומחשב שם שמות לומן המלאכים של הד' תקופות השנה. והנה שם בלותו העמוד מביא תיכף ליזה נוסחאות שונות בשמות המלאכים ההם. מלבד מה שמפורר שם בכל הספר שמות מלאכי התקופות אשר לא הרי זה כהרי זה. ואין דרך ברור להכריע בין לומן הדעות והנסחאות:

ולזאת הדרך היפר הוא לנאת לגמרי מן המבוכה הזאת. ועל דעתי כי כל אלה האזהרות של הספר רזיאל להזכיר מלאכי מזרות השמים או גם מלאכי התקופות קודם כתיבת הקמיע. וכן ענין דקדוק השעות והימים. כל זה שייך רק בעניין כתיבת קמיעין של השבעות מלאכים להשתמש עמהם להכריחם שיעשו רצון החדש. ובעיני נראה זאת לאיפור גמור. ואף שבעל הספר מ"ח רוצה בדרך אחד להקל בעניין השבעות למלאכים כנ"ל. אבל אנו אין לנו אלא דברי חז"ל שאמרו על בכל קראתו אליו. אליו ולא למידותיו. ועוד אמרו לא תלוה לא למיכאל ולא לגבריאל וכו'. בלתי לה' לבדו. ומכל שכן מלאכי מזרות השמים שאין לנו להשען עליהם ולפנות בבקשה אליהם כלל וכלל. כי עליהם כתוב אשר חלק ה"א לוותם לכל העמים. וגם הבט וראה מה דאיתא בספר רזיאל בדף י"ג עמוד ב'. וזה לשונו "ואעפ"י שהן ממונים אין להם רשות להטיב ולא להרע. אלא הכל בגווי היולר. וברצונו הכל. שכן הוא אומר כי לא ירעו וגם לא ימיטו". ע"כ. ומה שאיתא בספר רזיאל בהרבה מקומות השבעות למלאכים וגם קמיעות כאלה. אין ראיה משם. כי הספר רזיאל הוא ספר המורכב מן תערובות חלקי ספרים ישנים גם חדשים בלי שום סדר הגון. והישנים הן נתגלו בעולם עוד קודם מתן תורה. קודם שנאמר ליפראל כל עניני עבודה זרה. אפי' מבודה זרה של השתתפות. מה שלא נאסר לבני נח. וחלק אחד יש בספר רזיאל שנקרא בשם ספר נח. והוא ראיה שהרי מביא שם להקריב תרנגול לבן אל החמה. האם יעלה על הדעת שזאת מותר ליפראל. וחלה חלקי ספרים הישנים אשר בספר רזיאל נמלאים גם בספרי הרומיים בלשון ליטיין עוד יותר הרבה ממה שנדפס בספר רזיאל שלנו. ועיין במדרש תלפיות אות כ' ענף כתוב שם בזה הלשון. "ואני המחבר ראיתי ספר בלשון טוגרי. קורין לותו ספר אדם הראשון. וראיתי בו דברים מתמיהים בחכלית הבקיאות. ושם כל כתות השמימיות ושריהם ומילוסיהן

ומילוסי

וחילופי חילופיהן ודרכם וכחותם וזמני שלטונותם של שעות וימים שבועות חדשים ותקופות ומולדות וחלי שנה ושנה. ושמות מלאכי קודש ושמות מלאכי חבלה המציעים הגלגלים והמזלות וכוכבי לכת לילותיהם וימותיהם. והוא דבר פלא. עכ"ל. ומינה גדולה יש בלבי על המונח לאור לראשונה את הספר רזיאל בתערובות כזה בלי שום סידור נכון. ועירב חשך עם אור. מר עם מתוק. והדפים קמיע עם ליוריס של שנה מלאכים שראשיהם כראשי הסרנגולים. ואך תוכח ועלולה עשה כזה. ולא נאה להמלא כזאת בין ספרות ישראל. וד"ל:

והיוצא לנו מכל זה שאין להביא ראיה משם להתיר ענין השבעות למלאכים וגם לא קמיעות כאלה. ואנו אין לנו היתר בכתיבת קמיעות כי אם באופן שהקמיע יהיה ענין תפלה תדירית. שהשמות יהיו מן לירופי פסוקים המדברים מענין אותה הישועה המבוקשת. ואף אם נזכיר בהם שם איזה מלאך. מ"מ נריך להזהר שהקמיע יהיה נכתב בדרך תפלה ובקשה אל רבון כל העולמים אלהי ישראל שיעזה למלאכיו הקדושים האלה להחיש ישועה הזאת המבוקשת. אבל להשביע למלאכים על איזה דבר שיעשו רצון האדם. נראה בעיני בודאי ובודאי לאיכוד גמור:

ובכן כיון שבאנו לזה הדרך הישר. שעלינו להניח לגמרי ענייני השבעות למלאכים. מעתה אין לנו בכתיבות קמיעות המותרות בודאי כנ"ל לדקדק באזהרות הספר רזיאל. להזכיר שמות מלאכי התקופות בפה או לכותבן בהקמיע. וגם אין לנו לדקדק כל כך בהשעות. רק העיקר שעלינו לדקדק בשאר הענינים דהיינו אלה המזכירים בספר תולדות אדם. הנאי טהרה ונקיות יראה שמים וכוונה לשמותיו הקדושים של הבורא יתברך שמו וזכרו לנצח נצחים:

ידע נא כותב הקמיע שמוב לו לכוין קודם כתיבת הקמיע לירופי שמות שם הוי"ה ולירופי שמות שם אהי"ה ולירופי שמות שם אדנ"י. הן מן החודש הזה והן מן השעה הזאת שעומד בה. כי בכל חודש תתנהג ההשגחה העליונה ע"י לירוף אחר. וכן בכל יום ובכל לילה ובכל שעה. כי בי"ב שעות היום שולטים בכל שעה ב' לירופים אחרים. לירוף אחד מן השם הוי"ה. ולירוף אחד מן השם אהי"ה. ובי"ב שעות הלילה שולטים בכל שעה ב' לירופים אחרים מן השם אדנ"י. וכדי שיהי' נקל לכוין כונה הראוי' לכל כותב קמיע. הנחתי לפניך לוחות מן כל הלירופים. ואתה אם בעל נפש אתה בין הבין את אשר לפניך:

לוח החדשים עם צירופיהם.

ניסן	יהוה	אהיה	אדני	אינד
אייר	יההו	אההי	אדינ	אידנ
סיון	יוהה	איהה	אניד	אנדי
תמוז	הוהי	היהא	דניא	ינדא
אב	הויה	היאה	דנאי	ינאד
אלול	ההוי	ההיא	דינא	ידנא
תשרי	והיה	יהאה	נדאי	ניאד
חשון	וההי	יההא	נדיא	נידא
כסלו	ויהה	יאהה	נאדי	נאיד
טבת	היהו	האהי	דאינ	יאדנ
שבט	היוה	האיה	דאני	יאנד
אדר	ההיו	ההאי	דיאנ	ידאנ

ועתה אציג לפניך לוח השעות מן הימים והלילות של שבוע שלם. ולא אמנע מלהציג אללם גם סדר שליטת הז' כוכבי לכת. וסדרתי לפניך הסדר של שעות ליל ה' ושל יום ה' עם צירופי השמות השולטים בכל שעה ושעה. ואח"כ סדרתי בלוח אחר שאר ימי השבוע רק עם סדר שליטת הז' כוכבי לכת בלבד. כי נשתנים בכל שעות הלילות והימים. ולא הצגתי בלוח האחרון סדר צירופי השמות של שאר הימים. ידע כי תמיד סדר השמות כמו בליל ה' ויום ה'. ולוחות האלה נצרכים מאד. להו דוקא לכותב קמיעין כי אם גם לכל אדם בר דעת לכמה וכמה ענינים. ובפרט בענין תולדותיו בהולד לו ילד. יוכל תיכף לדעת ע"י לוחות האלה באיזה מזל נולד. אשר על פיו תהייה מדותיו ונטיותיו המבעיות. וד"ל:

7–6	8–7	9–8	10–9	11–10	12–11	1–12	2–1	3–2	4–3	5–4	6–5
א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יא	יב
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

א. סוד השם

6–5	5–4	4–3	3–2	2–1	1–12	12–11	11–10	10–9	9–8	8–7	7–6
יב	יא	י	ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

ב. השם בגימטריא שווה ל־א, זה מורה על אחדות הבורא.

רפאל המלאך

לוח השעות מן הלילות והימים של שאר ימי השבוע עם סדר שלימת הז׳ כוכבי לכת.

ליל ב	צ	מ	ח	נ	ל	כ	צ	ח	מ	נ	ח	מ	כ
יום ב	ל	ש	צ	מ	נ	ח	ל	כ	ש	צ	מ	נ	ח
ליל ג	נ	כ	ל	ש	מ	צ	נ	ח	כ	ל	ש	צ	נ
יום ג	מ	ח	נ	כ	ש	ל	מ	צ	ח	נ	כ	ל	מ
ליל ד	ש	צ	מ	ח	כ	נ	ש	ל	צ	מ	ח	נ	ש
יום ד	כ	ל	ש	צ	ח	מ	כ	נ	ל	ש	צ	מ	כ
ליל ה	ח	נ	כ	ל	צ	ש	ח	מ	נ	כ	ל	ש	ח
יום ה	צ	מ	ח	נ	ל	כ	צ	ש	מ	ח	נ	כ	צ
ליל ו	ל	ש	צ	מ	נ	ח	ל	כ	ש	צ	מ	ח	ל
יום ו	נ	כ	ל	ש	מ	צ	נ	ח	כ	ל	ש	צ	נ
ליל ז	מ	ח	נ	כ	ל	ש	מ	צ	ח	נ	כ	ל	מ
יום ז	ש	צ	מ	נ	כ	ל	ש	מ	צ	ש	ח	נ	ש

כדי להורות את בני עמי שידעו איך להגיה את הקמיעות הגדולות מן הזיבומים. הנני מוכרח לשרטט הסדורות של הקמיעות האלה:

סוד הקמיע למגפה מאת הרוקח זלוקלה"ה. הוא לירוף מן הראשי תיבות של ויהי נועם. יואב בסתר וכו' עד גמירא בגיור המגורה. ורגל המגורה בזיבה הראשונה הוא לירוף מן הר"ת של הפסוק "ואת האבנים האלה פתח הבית הכו בסגורים מקטון ועד גדול וילחו למלא את הפתח". זיבה ד' של רגל המגורה הוא לירוף מן הר"ת של הפסוק "ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל ויקד העם וישתחו". זיבה ג' מן רגל המגורה הוא לירוף מן הר"ת של הפסוק "ועבר ה' לנגף את מצרים וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח ה' על הפתח ולא יתן המשחית לבוא אל בתיכם לנגף". ומחת רגל המגורה הוא לירופי הפסוק "ויעמד פינחס ויפלל ותעצר המגפה". בד' חופנים. ועם כל התיבה נעטרף לותיות הסם הוי"ה בי"ה ג"כ בד' חופנים. ואחר הענינים הנזכרים עם ידועים הם ומובנים מעצמם:

סוד הקמיע הנפלאה למגפה מאת הגדיק רבנו אליהו מגריידין זלוקלה"ה. בקמיע הזה נמלאות ט"ז שורות. כל שורה בת ז' תיבות. כל תיבה בת תשע אותיות. נמלא סך כל התבות עולה במספר הסם הקדוש יבק. וכל האותיות ביחד הן ה' פעמים של מספר יב"ק ועולות בסך הכל במספר תק"ס. וכל המספר יב"ק מן האותיות הוא לירוף אחד. דהיינו שכל אותיות הראשונות מן כל התיבות ים להן לירוף אחד. וכל אותיות השניות מן כל התיבות ים להן גם כן לירוף אחד. וכן השאר. וד"ל:

מספר יב"ק מאותיות הראשונות ים להן לירוף הזה מן הפסוקים האלה. "ויזכר אלהים את נח ואת כל החיה ואת כל הבהמה אשר אתו בתבה. ויעבר אלהים רוח על הארץ וישכו המים. ויסכרו מעינת תהום וארבת השמים ויכלא הגשם מן השמים":

מספר יב"ק מאותיות השניות ים להן לירוף הזה מן הפסוקים האלה. "וישועתך קויתי הוי"ה. ויצעק משה אל הוי"ה לאמר אל נא רפא נא לה. ויקח אהרן כאשר דבר משה וירץ אל תוך הקהל והנה החל הנגף בעם ויתן את הקטרת ויכפר על העם ו":

מספר יב"ק מאותיות השלישיות ים להן לירוף הזה מן הפסוקים האלה. "ויעמד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה. ויעמד פינחס ויפלל ותעצר המגפה. אחה סתר לי מצר תצרני רני פלט תסובבני סלה. אחה אתל עשה פלא הודעת בעמים עז":

מספר יב"ק מאותיות הרביעיות ים להן לירוף הזה מן הפסוקים האלה. "ך גאלת בזרוע עמך בני יעקב ויוסף סלה. יוד הי ויו הי הושיעה המלך

המלך יעננו ביום קראנו לו תחנה לילך רעה ונגע לא יקרב באהלך.
תנג דהו זחט יכל מנם עפל קך שת":

מספר יב"ק מלותיות החמישיות ים להן לירוף הזה היולח מן הרחמי
היבות של יוסב בסתר וכו' עד גמירא כזה. "יבע בשי חלמ
זוח בכה ימי מהב ילו כחל וחל תמל מיי מבי מיל ימח ומח ליר בהו רחב
לוח עשמ לתח רול יבב מיל לבד עכי פתב רעם ותת כוב בהו לכי שיו
עחב לוח יח וב":

ואחד הפסוק למה פרלת נמלח הפסוק "יכרסמנה חזיר מיער וזיז שדי
ירעגה" בלירוף השמות חב"ג יח"ן. קר"ע שקי"ן. נג"ל יכ"ם
בע"כ לת"ג. ואחר כל תיבה מן הפסוק הזה נמלח לוח לחת מן השני
שמות ח"ל הוי"ה:

סוד הקמיע למגפה מלת המגיד הקדוש מטוריסק זלוקלה"ה. קמיע זה סודו
עמוק. והרבה יגעתי להשיג סודו. וברוך החונן לאדם דעת בעמדתי
על האמת. הנה ליור הקמיע סודו הוא שנעשה כמו מחתה מוקפת עם
כותלים מסביב ובאמלע הוא התוך ושולי המחתה. כותלי המחתה העמדו
והרכבו מן פסוקים ולירופי שמות. ובאמלע המחתה הן לירופי שמות מן תיבת
שם ואחד עשר סממני הקטרת. נמלח שהרי זה כלו כמו מחתה עם שם
ואחד עשר סממני הקטרת שסגולתה לעלור המגפה. זה הוא סוד ענין קמיע
הזה בכלל. ועתה נפרשנה בפרטיות:

הנה בלד העליון מימין בקרן מזרחית דרומית נמלחות ד' לותיות גדולה
מחתה. מתחתית לותיות החלה כתובים שמות ד' מלחכים שהרחמי
תיבת של שמותם הוא **מחתה**. בחוכיות של לותיות החלה כתובים שמות ד'
מלחכים שהר"ת של שמותם הוא קטרת. לד דרומה של המחתה העמד מן
השם הקדוש טפטפיה חשר סודו ידוע להגן ולעשות מחשה על החדם מסביב
להלילו מכל רע. מתחת בלד קרן דרומית מערבית נמלחים הפסוקים לוך שנעלרה
המגפה ע"י הקטרת של להרן הכהן הגדול. מתחת בלד קרן מערבית לפונית
נכתבים לירופי שמות מן הרחמי תיבות של ויהי נועם יוסב בסתר וכו' עד
גמירא. והחשבה לותיות חשר לבסוף הן הר"ת מן הפסוק "ויעמד פינחס ויפלל
ותעלר המגפה". לד לפונה של המחתה העמד מן לירופי שמות היולחים מן
הר"ת של למנלח בגימות ומן הלותיות של תיבת מגפה במילואן. בלד קרן
מזרחית לפונית נזכרים לירופי שמות מן הר"ת של הפסוקים ויאמר משה לל
להרן קח לת המחתה וגו' עד ותעלר המגפה. בסוף הג' שורות נכתבים ג'
מילואי לות ה. ובשורה הד' הוא השם הוי"ה ב"פ במילואי ע"כ. ולח"כ כתובים
לירופי שמות מן הר"ת של המזמור ללהים יחנני ויברכנו. ולח"כ נזכרים לירופי
שמות מן הסופי תיבות של זה המזמור. באמלע הקמיע שהוא כמו התוך
והסולים של המחתה כתובים לירופים מן תיבת איש בפסוק ובמילואי. וגם

התיבות

המינות אחד עשר נלירופיו של שם הופניס. כי תיבה בת ג' אותיות
יש לה יותר מן שם לירופיס. ובתוך תוכו הן לירופי שמות מן הרמזי תיבות
של כל סממני הקטרת. שהם נטף ושחלת וחלבנה סמיס ולבונה זכה בד בבד
יהיה. וחמ"כ הן לירופי שמות מן הר"ת של המחד עשר סממנים שהם הלרי
והלפרן החלבנה מור וקליעה שבלת נרד וכרכם הקשט קלופה קנמון כורית
כרשינה יין קפריסין חמר חורין עתיק מלח סדומית מעלה עשן. ומה שנכתב
בהקמיע השם גוגף כמה פעמים הוא שם הקדוש נגף לעומת הנגף דקליפה.
ויתן לו תוספות אות ו שהיא אות של אמת המורה חיים. ונקודותיו הוד
שיתהפוך מן דוה להוד. ומה שנכתב ממעל להמחתה השורה מה קוף חיים
וכו'. זה רמז על היד של המחתה. אבל אינני בכח לגלות רמז הזה. ודי
לחכימא ברמיזה. והקב"ה יזכור את רחמיו ויכבוש את כעסו ויכלה דבר
ומגפה ולא ישמע שוד ושבר בגבולנו. לך שמן ושמחה ישכנו באהלנו. אמן:

הרי לך י"א פסוקים המתחילים בנו"ן ומסיימין בנו"ן. והם מסוגלים להנצל מעין הרע ומכשפים:

נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן:
נחנו נעבור חלוצים לפני ה' ארץ כנען ואתנו אחוזת נחלתינו מעבר הירדן:
נביא מקרבך מאחיך כמוני יקים לך ה' אלהיך אליו תשמעון:
נהר פלגיו ישמחו עיר אלהים קדוש משכני עליון:
נגד אבותם עשה פלא בארץ מצרים שדה צוען:
נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן:
נפתי משכבי מור אהלים וקנמון:
נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן:
נופת תטופנה שפתותיך כלה דבש וחלב תחת לשונך וריח שלמותיך כריח לבנון:
נדו מתוך בבל ומארץ כשדים צאו והיו כעתודים לפני צאן:
נושקי קשת מימינים ומשמאילים באבנים בחצים ובקשת מאחי שאול מבנימין:

ויהי רצון מלפניך ה' או"א שתתמלא רחמים עלי ותציל אותי ואת בני ביתי מעין הרע ומכל מיני כישוף ותבריח את היצר הרע ואת השטן מאתנו. וכשם שפרשת כנפיך על אבותינו במדבר והצלת אותם מעינא בישא דבלעם הרשע כן תפרוש את כנפיך עלינו ברחמיך הרבים ונהיה מכוסה במכסה של אור מקיף הנשפע ע"י שמותיך הקדושים היוצאים מן השמות האלה. אמן נצח סלה ועד:

כתבו המקובלים הקדמונים סגולה להנצל מכמה צרות לומר בכל יום
זה המזמור בצורת המנורה :

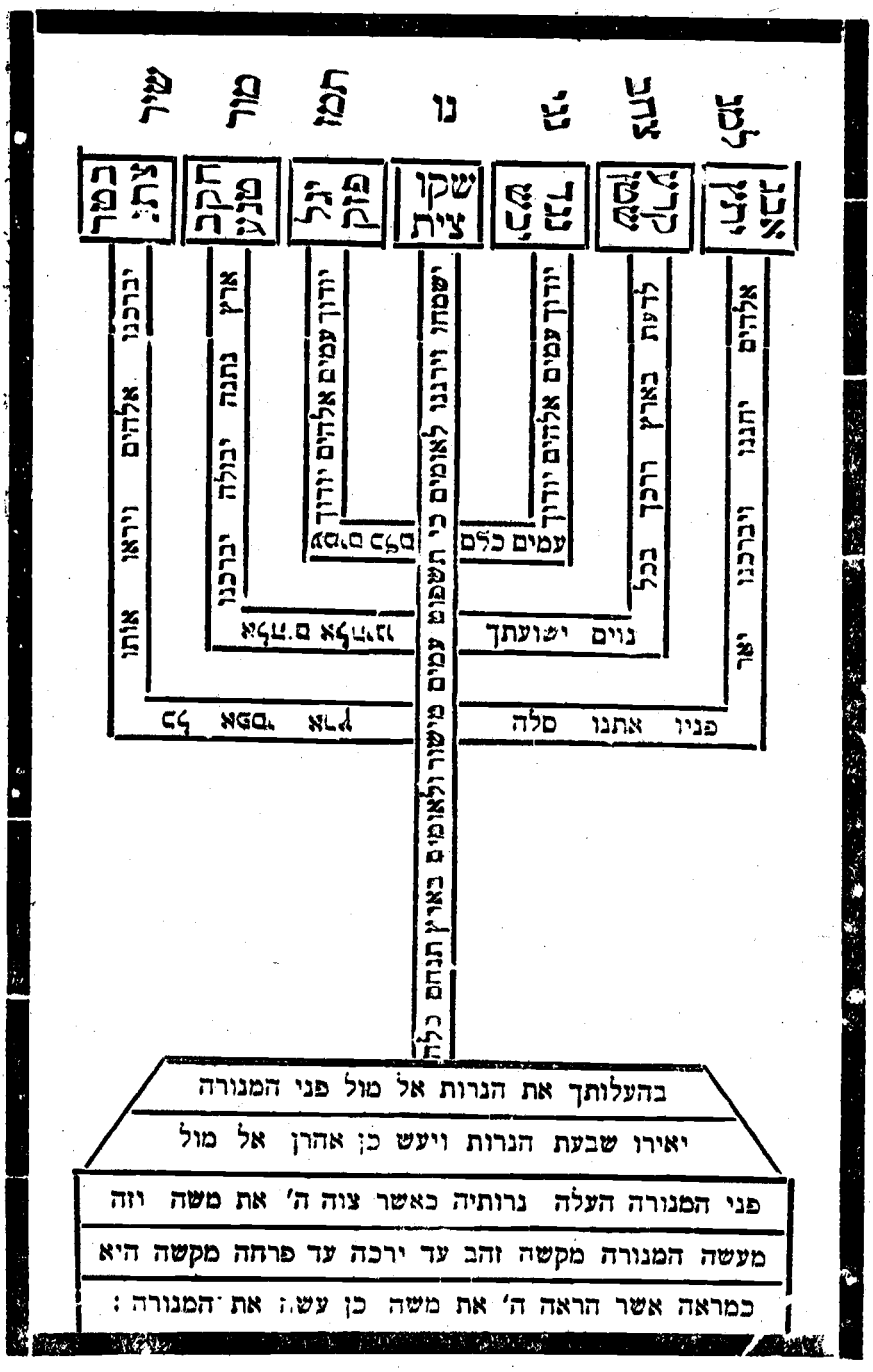

אות א

אבן
אבני מרה
אבני כליות
אבני שלחופת
אבידה
אהבה לבריות
אהבה מאיש לאשתו
אהבה מאשה לבעלה
אוזן
באב האוזן
ריש באוזן
חרשות האוזן
שרץ באוזן
אויבים
להכניע השונא
לסתום פי השונא מרע
שהאויב אל ירע לו
איצטומכא
קלקול האיצטומכא
לחזק האיצטומכא
להקאה מאיצטומכא
אכילה
לתאות אכילה
אזהרות באכילה
אם של נשים
לבאב האם
לזיבה מן האם

אסטמא
אסטמא של הלב
אסטמא של הריאה
אסכרה בילדים
אסכרה בגדולים
ארס דבורים
ארס זבובים
אריכת ימים

אות ב

בטן
התקשות הבטן
שטעכעניש בבטן
נפיחת הבטן
ביצים נפוחות
בית חדש
שמירה לבית חדש
חינוך הבית
ימי קביעת דירה
קמיעות לבית חדש
בנים
סגולות לבנים
סגולות לבנים טובים
סגולות לגידול בנים
קריאת שם לבנים

אות ג

גב הכואב
גבורת אנשים
גנבה
להכיר הגנב
להנצל מבנים גנבים
נעלע זוכט
גרון
כאב בגרון
עצם בגרון

אות ד

דבור
נחסר כח הדבור
ילד שנתאלם פתאם
דבורים
נשיכת דבורים
דדים
כאב ונפוח בדדים
דם
לעצור דם החוטם
מי שרוקק דם
מי שמשתין דם
נזילת דם מהריאה
לעצור דם טילה
לעצור דם פצע
לעצור דם נדה
דרך
שמירה לדרך
להצליח בדרך

אות ה

הבדלה
כונת הבדלה

הצלחה
סגולות להצלחה
להצליח לפני שרים
להצליח במשפט
להצליח בעסק
קמיע להצלחה
להנצל מהרהורים
הריון
סגולות להריון
קמיעות להריון

אות ו

ווארצלען
להסיר שומא ויבלת
וסת הנשים
סגולות לסדר נשים
להביא הוסת

אות ז

זיוג
לראות זוגו בחלום
למצוא בת זוגו
זיעה
להביא זיעה לחולה
לזיעה יתירה
זכרון
סגולה לזכרון
לחדש השכל והזכרון

אות ח

חולה
לבקש רחמים על חולה
סגולות לכל חולה
חלומות
שאלת חלום
חן וחסד
לחן לפני השלטון

אות ט

טבילה
ליל טבילה
ענין טבילה במקוה
לאונם באין מקוה
טחול
נפיחת הטחול
כאב הטחול
טחורים, העמארידען
דם הטחורים
אבעבועות הטחורים
לעציר דם הטחורים

אות י

כמה מיני ידיעות
לדעת מניעת ההריון
לדעת מה העיבור
לדעת תמונת זוגתו
לדעת מי ימות תחלה
לדעת אם יש'ב הבעל
לדעת אם חי הבורח
לדעת מזל כל האדם
לדעת אם יקים החולה
לדעת עם החולה מבושף
לדעת מקום הנטבע
יולדת
שמירה ליולדת
ילדים
ילד שאינו דוצה להניק
ילד הבוכה תמיד
ילד שנחלה פתאם
רחיצת הילד
סוכאטא בילדים
צמיחת שיניים בילדים
יציאת הילד
הקאה בילדים
קייכען בילדים
קאנקול=הוסט בילדים
חלישת רגלים בילדים
עין הרע בילדים
שקראפעל בילדים
ים
נסיעה הים
שמירה לנוסע בים
תפלה לעוברי ימים

אות כ

כבד
מחלת הכבד
נפוח הכבד
כלב
נשיכת כלב

נשיכת כלב שוטה
כלבים משחקים
ברכשתא הנופלת לחוץ
כשפים
סגולות לבטל כשפים
בתמים שעל הפנים

אות ל

לב
כאב לב
חולשת הלב
דפיקת הלב בחזקה

אות מ

מגפה
סגולות למגפה
אזהרות למגפה
קמיעות למגפה
קמיע מאת הרוקח
קמיע מר"ח וויטאל זצ"ל
קמיע מהר"א מגריידץ זצ"ל
קמיע מהמגיד מטוריסק זצ"ל
מחלוקת
סגולה למהלוקת
ענין מחלוקת החסידים
מכות ונעשווירען
רפואות למכות
לפתוח המכה
לרכך המכה
למכה „פיסטול"
מכות אש
רפואה למכוה
למשוך האש מהמכוה
לרפאות המכוה
מנקת
להרבות חלב המנקת
מנקת שרוצה לגמול
הנהגות למנקת
מעוברת
סגולות שלא תפיל
קמיעות שלא תפיל
סגולות שתלד בנקל
שלא תנזק מעין הרע
מקשה ליולד
סגולות למקשה ליולד
קמיעות למקשה ליולד
משוגעת
לרוח רע
למרה שחורה

אות נ

נגע צרעת
לנגעים „לישייעם"
לנגעי הפנים
לנגעים על הגוף
נחש
נשיכת נחש
ראש נחש
ניחור הקול
נכפה
רפואות לחו"נ
סגולות לחו"נ
קמיעות לחו"נ
אזהרות לבעלי נכפין
נפוח
נפוח הבטן
נפוח שאר איברים

אות ס

סגולות
מה זאת סגולות
סכנה
להנצל מן הסכנה

אות ע

ענונה
סגולה לעגונה
עין הרע
לבטל עין הרע
להשמר מעין הרע
עינים
רפואות לכאב עינים
סגולות לכאב עינים
סגולה לעורת־תרנגולים
עשירות
סגולה לעשירות

אות פ

פאקען ומאולען
להקל השוועדזענע
פאראגרא
פדיון נפש לחולה
פדיון נפש לכל העיר
פחד
כגולות לבטל הפחד
פרנסה
סגולות לפרנסה
פשפשים „וואנצען"
פתיחת הלב

אות צ

צציות
צרה
להנצל מכל צרה

אות ק

קברות
הוספה לבית החיים
קבורת מעוברת
קדחת
רפואות לקדחת
סגולות לקדחת
קול
לחזק את הקול
קצבים שיצליחו בבשר
קרי
סגולות להנצל מקרי
קרעמפין
רפיאות לקרעמפין

אות ר

ראש
כאב ראש
רגל
חולשת הרגלים
כאב הרגלים
ריאה
רפואות למחלת ריאה
רעמאטיזם
רפואות לרימאטען

אות ש

שושנה „רויז"
שחין
שינה
סגולה לשינה
סגולה לבטל השינה
למדבר בתוך השינה
להשתיק התרנגול
שיעול „הוסט"
רפואות להוסט
שכרות
להפג השכרות
שליקערץ
שלשול
שלשול עם הקאה
שלשול עם דם
שיניים
רפואות לשיניים
סגולות לשיניים
שערות
להצמיח שערות
לשערות של „קאלטון"
שרפה
להרחיק השרפה
שתן
לעצירת השתן
למשתין במיטה

אות ת

תהלים
שמוש תהלים
סגולת תהלים
תולעים
רפואות לתולעים
תורה
חידושי תורה
תפיסה
להנצל משביה
תשובה
להחזיר בתשובה
תשמיש
חתן הנאסר
להנזר מתשמיש

לחשים

לחש לכל מחלות
לחש לאהבת הבריות
לחש לאהבת הזיוג
לחש נגד אויבים
לחש לעצם בגרון
לחש לאדרא
לחשים לדם החוטם
לחש לדם מילה
לחש לדם פצע
לחש להנצל מכלי זיין
לחש במקום סכנה
לחש למעוברת
לחש למקשה לילה
לחשים לעין הרע
לחש לקדחת
לחשים לכאב ראש
לחשים לכאב שיניים
לחש של שמן זית

אזהרות לכותבי קמיעין
תקנות לכותבי קמיעין
כללים לכותבי קמיעין
ביאור ענינים עמוקים
הספר רזיאל המלאך
ביאור על ג׳ קמיעות
של הרוקח זצ״ל
של הר״א מגרוידיץ זצ״ל
של המגיד מטורישק זצ״ל
מזמור ס״ז בציור המנורה
י״א פסוקים המתחילים
בנו״ן ומסיימין בנו״ן

University of Southern Maine
USM Digital Commons

Sefer Raziel | Judaica Collection

January 2023

Sefer Raziel HaMalakh

USM Special Collection

Follow this and additional works at: https://digitalcommons.usm.maine.edu/jud_sefer_raziel

Recommended Citation

USM Special Collection, "Sefer Raziel HaMalakh" (2023). *Sefer Raziel*. 1.
https://digitalcommons.usm.maine.edu/jud_sefer_raziel/1

This Book is brought to you for free and open access by the Judaica Collection at USM Digital Commons. It has been accepted for inclusion in Sefer Raziel by an authorized administrator of USM Digital Commons. For more information, please contact jessica.c.hovey@maine.edu.

ספר רזיאל המלאך

דא ספרא קדישא דאדם קדמאה שנתן לו רזיאל המלאך הקדוש

נדפס פה קהל קדוש דזולא אבירה

ברשות של הגדיונו מחנך מלכי מלכים אוגוסטוס מלך אוליין ודוכס נדול לוניבע עצמעצ בנצרת ירום שדו אמן

בשנת זה ספר תהלות אדם נפ"ק

הקדמה

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד

הקדמות בעל המדרשים

הקדמה

זו תפלת אדם הראשון

שמחתני בשמך שגורש מגן עדן ועד שנתן לו הספר הקדוש הזה ויתחנן לפני הגבורה וילמד ה' אלקי מעולם ימים
ברחם את כל העולם להדר יקר הסיון ושפעם כרצונך ותלכוהו נגח בהיום ומפלרמך לדור ודור ואין כל דבר נפלא
ממך ואין נשאר מגנזי עיניך ואתה כוננתני במפעלי ידיך ומשלני על כל בריותיך לשוט שליט על מפעליך והנשמע
הערום הסיתני בעץ חלום תמד ושוד שתשם חיקי השולח לוחי ונא כוזפתני מם יהיה ומה יהיה לבני ומה
יבא עלי ולדורות הבאים תמרי וידעתי וניעותי כי נא יצלח לפניך כל מי ומם כמי לפעניו פני נגדך אין לי פה לפניך
ולדבר ולא עין ליטול כי משלחי והרשעתי וניעותי נגדשמי סיום ומגני בוקש ומולא בלרך לעבוד אם אלהי ממנם לאמתי
ואין אפסי ומורתי על דרי מרן כתחלתי כי משם מוכלי מעץ מדעם ועברתי על דרכיך מכלם אכמתי אתני ואתי
כשר ולא מדע וכסיל ולא לבין אם יסיס :

ועתה על רשום וחנון שוב ברחמיך הרבים על רשם יצירתיך ועל רוח שנפחת ועל נפש שנתת בהשמיך
כי אתה מסיד מרך לפנים ורב חסד תכלם מכלתי לפני נפש טוהרתי לפני כפא רחמיך
ותחנני יקיו לרצון לחמרי כי לפניך ולא תחעלם מחתנתי לפם טיום ותסיה לעולם לתה מכלת ומחול מחול נא על
מעשה ידיך וכפיני ומודיעני מה יסיה למולדתי ולדורתי ומן יבא בלי בכל יום ויום ובכל מדם ומדם ולא תכפת
ממני מכמת עזר"ך ר"ח ערוך ומלכיך :

אדר שלשה ימים למשנתנו כח מלין רזיאל המלאך שטוח יבא על מסר טיוצג מגן עדן וינלה מליו עד
יום השמש ובידו ספר ואמר מליו מדם למה מתם מכתובים למה החשבב ומדבר מיום שממדש
יום ובשם מדע מם יקרלך כד יום מוחך ובל מדם מבניך שימוד מחמך ובל דורות לחרונים שיכנסו בשכר הקדוש
ויחיים כל דבר נגלו לו ויבין וידע מם יהיה רשם או רעב או ערוב כבד או גשמים או טרפה שהבולם או
קשתעב או ישלו רשעים בשולם שם חרגם ושם תפיל יהיה ושם יפל עץ שם פירותיו ושם מכה מחין ובני אדם ושם
מלחמות מפיניה ושם יסורין יהיו ושם מות ימשול בבני אדם או בבהמה ושם גזרה טובה מגף ממרוס או רשם ושם דין
יעשוך או יתנך הלל בעיר נאתה אדם קרב עד מאד ומן לנך ולולזעך מם דרך הספר הזה ומה קדושתו :

ויפתח רזיאל המלאך את הספר ויקרא באזני אדם ויהי כשמעו לם דברי הספר הקדוש הזה מפי רזיאל המלאך
ויפול על פניו מרעיד ויאמר אדם קום הכמזק ואל הפחד ואל תירא וקח את הספר הזה מידי ושמור
כי כי ממני אדם ומשביל ולודיע לכל מי שיזכה בו ויהיה הלקו ונעשה שלקח אדם את הספר הזה קדמה את על שמת
הטר ויעל המלאך בלבת אם בשמיעתו או בהן ויבא אדם כי מלאך אלקים הוא ומלפני המלך הקדוש שולח הספר
קום והתזיק בו בקדושה ובטהרה :

ואלה שם דורי הספר אם נקם אדם להשליט ולעשות דבר ממנו יפשור שלשה ימים לבני בא יום ראשון אדם של
ירח ואל יאכל כל אדם שומאה ולא כל מוליה דם ולא יבחה יין ויהיה מהשבב אשה ובאלו הימים ירחץ
בימים לפני עלות השמש ויצא מחוץ לבתים ויתחטא בשלכל כל המחם בים ויעלה בים לו לפני סיום ויתפלל
כי השמלאתי אחד ומשלי בשבר הסני ויוליח לה מפיהן וירחץ בים ויצית שלשה פרקים מיין ומן ולבונה וכשעה

קודם הלטוד

ע"כ שקודם למוד ספר קבלה יאמר תפלה זו ;

ראובן שמולאים ומהוני מלרוניים שם הרחמים ושקליחות שודים מנחתי לפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו
וכשזכותם שקרבתו לחורתיך ולעבודתך שבודם שקודם ונתת לנו חלק בשידות חורתך שקדושה עד מה
ומה תיינו אשר עשית חשך נדול כוח ע"כ אמתו מפילים תחנוניהו לפניך שתשתול ותשלח לכל
תעלתינו ושוטתינו ואל יהי עוונותינו מבדילין ביניהו לביניך וכן יהי רצון מלפניך ה' אלקינו
ואלקי אבותינו שתכונן אם לבבינו לידלתך ולעשבך ותקשיב אזנך לתפילתינו הלא ותפתח לבבינו
קשרל בשורות תורתיך הקדושה ויהי' לאותינו זה נחת רוח לפני כקב בכוחך ברחים נמות
ותחניל שלינו אור מקור בשתיינו בכל בתיבותינו ושיחותינו ניצוצות שבודיך
פקדושים אשר על ידם נלית דבריה הלא בעולם ושכינה תכיתם
וזכות תורתם ותשיחתם ותקדושתם יעמד לנו לכל ולכל בדבריה
אלו ובזכותם תאיר עיניהו במם שלא נוחדים למחר
נעים זמירות ישראל על עיני ותביתם בשלמות
מחורתיך ' יתו לרצון אמרי פי
והניון לבי לפניך ה' צורי
וגואלי ' כי ה' יחן
תכתם תפיו דעת
ותבונה ;

כתוב בם' זוהר ויכוד שבודם שבכון לומר זה קודם למוד ספר קבלה

הריני ויהא לשלוד ספר קבלה בדי לתשיג קלת נדולתו ורוממותו של יוצרי וכוראי ב"ה וב"ש ולהשיג נוחל
מעלה תורתו תקדושה בכדי לקבל בשתי של תרשם ולעשות כזה תקוניה נדולים בעולמות
שמלילים תקדושים ושיקר כוונתי כזה לשלוד לשם ליוצרי וכוראי בשם רוח נדול
לשם יחוד קב"ה ושכינתי' כו' ויהי נועם כו' ;

דכל נקי ומיר ובלבלם כלאכה עם כני מסי דאוזרים ויולפם ויעמד אחם מאים נאחים ויחן על מקומים לפני עליון
מאזר ויסיק עציק בכנד לכן ויעמד וילך ויסיר ויזיר אם מאים אחלפי' מאזרתי' כמדבר מהות אחרת אשר לו ויזרק
מאזר ויסיק עציק בכנד לכן ויעמד וילך ויסיר ויזיר אם מאים אחלפי' מאזרתי' כמדבר מהות אחרת אשר לו ויזרק
כל דבר מאנחזים כל יום ויום כלכם שמאים כיום ומים הכליבי יבוא כל הדבן ויעזר עליו על מקרקע כאוך
כנים וויבן עליו ויזיר עליו ומאזר עליו ומאזר עליו ומאזר עליו ומאזר עליו ומאזר עליו ומאזר עליו ומאזר עליו
עם מאום מלם ומבלו מלוי מאלפי' כלילם בחוכן בחרבי' ולא כחוזרים וירישהו ויעבו כו כל דבר מאר יחלל כלא אחד

ואחר מרבים דוזרים שמר מיכן כן ירד ומסביל ביריאם מלים ומניעם עלמי כמקרים ומים ומחקרים
כמים מיום מאל מאיכם כלכי כוחם כלכל ומכלם מאקום בחלום שמוכן כו מחסר מדרך מיכם
כו ומם מלאכמי ומקדוש מחכמים ומסבים ומלך לעשים ומיזר עד מקרמים ומכם מאים מחמים מכמי כו כמרו מה יבינו כו
מבני מקום ולבני מלך כיוך מוך מחכון ומעלך כמרים ומחוזק כמם מחמר ומכמם מכמכן כו כמרו מיבינ כלל כרכיו

כי בכאר מוך מכמים ומרים כמקרים לאוזנים וכלכל מלוזרים מחכמרים כלכל מדם ומדם ומכמום מקרלים
לכל מקוצ ומקוצם ומחלמים מחכמרים בלרכם מקוצם מכמם ומכמיל מאמ מלרן ומכמם
מכמים ומכלמים מאם ולכנם ומקיכם לכבדו כלכל כאו ומכון כלכל מכמם יומר על מדם מרחמון ומכון כי לא יעלנו
כם לעשר כו מוזרים מכלים מאריו כי מכום ומכוכד מוך מיני על מעבר נו כן לאך מים לניך מכים ים כוזרוזיו
ומכמם ם"ק מכם למיון נמכמם מלרך בשיעל מאם מלוזרים ומכמים כל כאר מת מדכו על מלרן ומעל נמקם מלרך

מכמים לעני כמך כמוזר על מקר"ם ומת מכלי מן מעיני ם' :

ואז נמלא מיני רמ"ל מאר מקרוש ויאמר מיני מי מלחיי כדבר מלוים מלוך לרמלות מלרך ולמוליש
מת יומים ומת יומאם ויומאם מלו מן מעון מאמר מקרוש הוא ויביאהו כיעל יומב נו ומם מלמכמו ומם
קדושים מאריהו :

ויאמר מיני מאת דבר ם' מאר מאנחם מיום מיוכיחך הנא נחתי לך למאר מקרוש הוא ומוליחך
כל מאריו ורויו לעשותו כקדושם ובשרכם ובכניסות ובעשים ומתו מלחיי לעיניהם מיום מיני עלי נוסי ומכנם
מכם וכניך ומיוחך ומיני כניך למכנם מאת רגע מך ומיום : ויקח נח מם מלאכי מיר רמ"ל מאר מקרוש ובעת
מכנין מי כתוזרות מקקוים נחם עליו רוח ם' ומאם מזיכם כתוכך וכיוחם כלאם מאמכם הוא ומשמע
לו כי מחם וכל כניכך לו מיניכם כי מוכך רמיחי כניכ :

ואז נח כן לאך מלאיהו לעני כמו מל מחיכם ויכן כל מוזרוזיהו וכן לכניכם מל מיניכם מים ומאמם מים
ומאמר ויאמור ם' כשוכר מאמל מרכיבים יום ומרכיבים ליעל לו מאם זיו כרוח מכמם ומכמיכם ויבוך

ויאמר ברוך ה' מאר נתן מחכמהו כיריחי אמר • כניך מאמלי לם מאדם כיריחו מלניל נשמות מלילהו
ומאמר מיהו כללו ומאמיר מליכם לכמיים מחיכן לם מכליו רוח מכל ומיכם לדבר מם
כל מרמ"ל ומיו ומיו ומיכם לכוזרוכם כמך ומיכ נמוריך ומרכ מכל ומאמיל מם מאמר מהו ומיו יומב מם
יום מם ליעל ומיו יומב מלכל ומאמר מאמיל מם מאמר מהו ומיו יומב מם מאמר מהו ומיו יומב מם
מאם מלכל ומאמר מאמיל מם מאמר מהו ומיו יומב מם מאמר מהו ומיו יומב מם מאמר מהו ומיו יומב מם

בחזית מאמר מים מן מחכמה ומריכם לכם כמו כי מאמ מים מכן כמיכם ומם כמו נמו כי ומחויק כי
כך מאריו כ"ל ומם מאמר ומיו לאמר ומ ומכריכם ליעל מיכך ויאמר ויאמר לעני ומיו לעמם
ומאמר ומאריו לאמרל ומאמיל מכמי כל מרוזרות ומיו לאמר ום :

וכל מי מיכם כי מאריו ומיו כי כי ימלם כמל מיכך ומכוללי לכמ מיכך ומיכיכל כי מלכו כי כי לא לכל נמן
ולא יכיכו ולא ומיכו כל מלכים מאמ כי מכמ מיכמ מיומם ם' ומיכו מים מלם ולכך ומכם

כי כל

כי כל מאמוזק מספר מום ומים מלמר מלכי ולא ימעמ מם כמרו ומל מקם לם יעב כנלם מומלמם ומל
נמם מת לם יכל ומכל מרל לא ימעמ ומקם מת כמרו מנמים מיים ומיכר. מלמר למיום בחלכים
ולא יחלל דבר מקח ולא יעב כל מומלם ומיכם מקומכו כלל מכמוב כו ומו מלליח :

וכל מאויר בחומים מכם מקנים ולא יקדש מת יעמר ולא יסקר מת מיכר ומיכב כו כלי מוהר ומיכב כו
מלוים רמם ולא יעמרמי מלמיכר כדרכו ויויר כו לחללו יעבם ומיכבד מן מעולם ומיכל מלכו למרם' ומיכים לדהמון
שלום ומוללמו לא מעום ומנו לא מכבם ומקם כל ומידומו ומאר מל מחכבר ימדמומו כי מם קולך מחרי ירחם יומרו
ומוכב כו בעשרים ומקדומים ומלם לכל דבריו ומלכים כלל מעביו ומיתן למן ומחקר ומחמשים בעיני כל רוחיו וכל מוניו

ירחי ומחני ומבעיו כי מם מקדומים יקרא מי מחכם ומיכן מלם נמון ומידמם כי יבריח דרכי ם' ומושעים יכלכו מם

לאצלחה למקון נרכם למוריות למוכבת למחמעת כמולם מן מקומם. מוא מדין מקרא נמקנם עניך וכל מם
דמכמך מם מקקך דמחמבת ומם מלימחים ככל ירח מחמבם יומין נרימת ומחמבם יומין נמחמעימם
ומכלים כל מוכרך :

ארום מקרא מדין ומכרת ומוכחמת ומחוי ם' מלחים לבעוסי כי כל דעביד יהים ויעבר יהים סיך דכמיב
ביש יהים ומלנים בכל עובדוסי :

הדין מקרא מדין מוא כדין יעביד כל מתן דבעי למיעבד יומר מצא דסיקרת ומצא דמחמב יומן ם'
כלישראל ום' בחלצירוף ום' בסוכה :

התקופה מרא מזוהם מהים מחמב בחלם כמו"ר ומסתומים ומים ג"ם ונ' מעום ות' מלרבע ומלים למצם :
התקופה מצניים מרם"ן מרי"ם במול"ם יומים מהמים ומחד ומם מעום ומחד מלילבע למלם מעום :

התקופה אם מרניעים נל"י ומל"י ומנ"ם יומים מהמים ומחד מן מחמד ומרבע למלם מעום :
בקצה למהמיון מעון כחרך מו כי מחמצה כומים קח מים ומקשון מל מחרן דבר מם מקרון בכל מקופה
ומקופה ומחרך יחמה מחמצה ומחם ומלנים :

אם בחקופה רחשונה נמצל למיעבד בימחת בורעת לחקרעת מעור מחת דחמצה ליעבדים יח"ו ם"ו מין ומם
ם' כחבם מנעל"ה מקר ומם מקופה רחשונה מחת מ"ל ומנכו"ל ומכו מי ד מקמ"ר ומם מחמצה
מניו"ם ומם ומל מלם מת"ן ומם למיעבדין על ומרעת למרחם יסור"ן מנר"ם יו"ם מרכ"ם ומל ומעת"ל
ומבחם מחמת ומוסר בעיכת מנכון קיימי מלמין דחמצדין לי כל מתן מלילבו מין מד"ן ומן"ן :

אם בחקופה מיים נמצל למיעבד בחילנת מעור מחת למרחם כל מת"ד ומם מרם מלים"ן ומם מני בחבת
מוחם"ר ומם מלמני מחקופה נמני"ם על נחקי"ל מל ומרם מני"ם ומם יהי"ם מל"ן
ומם מול מרם"ן קמל"ר ומם למיעבדין בחילנת מעדי"ם ומולדים רבחיסי מרבחי"ם קרניני"ם מבכב"ם נמנב"ם
למרבחי"ל מל ומבחם מחת ומרני מן למצל למרל ומני מנמון ומיון מכרין מם כב מם נים :

אם בחקופה מיים נמצל למיעבד למיסר ריחמת מעור מחת למרחם ומם מרעת יני"ים ומרם יחת"ל מל
ומם מרוח מרי"ן ומרם רב"ל מל נמרי"ם מל מרוי"ם מל ומם מלים"ן מחקופה מלים"ם
מרחם מלים"ם מל מרחם מלים"ם מל מרוי"ם מל ומרם רב"ל מל נמרי"ם מל מרוי"ם מל ומם מלים"ן ומם
מת"ם מל מחמם רב"ל מל רוקי"ם מל נמרי"ם מל יום"ם מי"ם מל מלי"ם מל ומחמרת רחמם ומקיימת למרחם
ומ"ל מרחת דקריב נים מלכים ומכם מרין מנלחניית למחמין מד מן יחיים מתך מחמלים ומיון עכרון כל מוקדיע
מוחם מרם מוריתו מחקיים כיכו ומכיון נמצמין ומומתי מוקלת על מכרים ומכיני מלילחין ומרם מוך ומ ומכל
מחמצה מר מוך כל מרוחת מלקת רנו על מלמת מוא מלמה למון דמל יחיים ומוא מקבל מלמת ומיין מיון
מרק"ל מת מרכ"ם מל ומכם מחרים ומכל יהך למחיתם ומכ נלוחים ומכל יהים קמן נחתר מחמם מן ומוכים

ם"ם ומכוכים על דין מוא מחכיהן מלנת ריחמת מלנת :

אם בחקופה רביעים נמצל למיעבד מיוחת מעור יום רביעי. בחמת רמ"מי מור מם"ר ומם מקופה רביעים
מנר"ם נדוד"ם מרבי"ם מל רב"ו דרם"ם ומם מחמת מבלת"ר מחב"ר כחר"ן מחר"ן קלד"ן
ומם מול נלי מב"ר לו"ר ומם למלישין כחיוחת מקבירי"ר מחבל"ר מל מרי"ם ומב"ם ומקופה ומחמם מחת ומים
מחיוחת מלוני מן מלרני כחיתר קדוש ומקוני מחמת

ואם בחקופה רשונים נמצל למיעבד בחירת מעור מם יום מחיני בחמת בחקופה, מבריי"ם ומם ומר"ם

מניות

ספר רזיאל המלאך

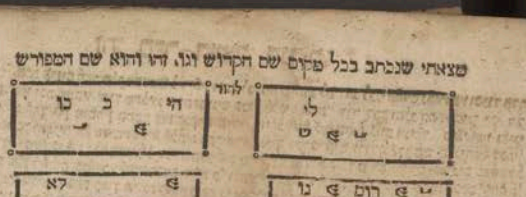

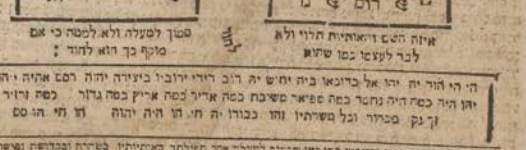

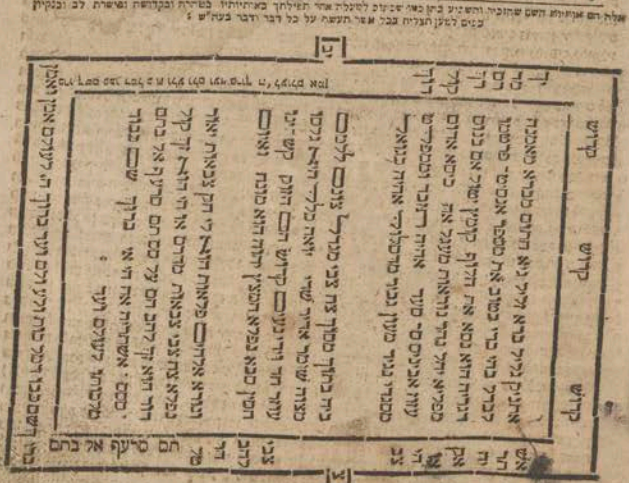

ברוך

ספר רזיאל הגדול

ספר רזיאל הגדול

ביום כנגד מזרח שולח בלא קליפה פלגנים כדורי מים למעלה למזרח השלם מזרח לעליונים כך : וכיון כל שקליפות תור ונכרתו הקור מלחלוחים ה׳ כנ׳ כרח מים מלעורות מים מטר וברק ותורות פלג יפתחו שמים מחריב ושם חין מגבך וכן פלג ומן מטר מגך ופרקים ושברקים מתחת חתיות מהורים וקרא אור על שם חיוב טוקן מחך ופלגים לריך עם כל פעולה לכך בכולן כחיב ויפי כן ובאור כחי׳ ויס ׳ור שכולן לריכין לאור וכולן כחיב וירא אלקים כי טוב ובאור כחיב וירא אלקים את האור כי טוב כי כולם לריכין לו ולפעולה ואחר שוב אמר האור ולא על השמים והארץ ומים כי עדיין לא נתברכו כל מלאכתם לפי שלא אמר כי אם יהי אור ולא אמרם ויהי מים ולפי שהאור והחשך בין שקליפתי כי מדרגת יגיא שקליפה לכך ז׳ שמות חין בחיב כאן ויהי כן כי אם ויהי אור ואחר כיון שקליפתי׳ מים אחרי׳ ולא אמרם ויהי מים ול

בלילה נזכר עם הכוכבים לשתול ולזכר עם שרשיהם לכולם בשם יקרא בשמיהם . תחת משורר ס יהי ל"ו ומס מ"ו לפי נמרוד שלוחיו, כך וחיל לרון ולעוף בכל מקום שעולה לכולם בשם יקרא בשמיהם . תחת משורר מלביטי מ"ו ומס

עטואל

מגידים כל דבר בחלום לכולם בשם יקרא בשמיהם ובלילה :

השואל השמנה על הזיולן רקיע שמשונה על י"ב אלפים מלאכים והרבה הרבים בשמים ובשאריך הדרך באויר באש שחור ובמקום שמשק יש הר גדול של אש לנגה מפסיק אש צח בלא ראות ושמש וחלאת מתפשט לדרך אחר בהפסק הדרך אש לבן צח צבו . מתפצל הרחבים ויש מלאכי רחבים זה תלך לכאן כפי הרכו ללבת יש שהולך בסיבות ער שיעלה למקום מהקיע לחקיע ער המרכבה ויש מלאכים שאין עבין לצבות (ס"א לצוות) בנוף המרכבה : בכל מקום שכתוב השמים או בשמים משמע בחלל הכיפת או ער נוף הרקיע אבל השמים למעלה מן השמים כמו והרחה הדר בחדר ועיע כי כל חשמיש עשוים כקובה ויסתחם כאהל לשכת עמודים קרקפי ויש שוים בפי אוקי נוס הם אחזיים שמפי אוקיינוס בין קצות השמי' לבין קצות הארץ וקצות הארץ וקצות השמים על פני אוקיינוס הם פיניקי' שנאמר השקרה בפים עליונות תוכי של פים עולה למעלה כאהל פרוסה ובני ארם עומרים תחתיה לקוותה למטה ותיכה למטה מן הן השמים קוותם למטה ותוכן לשעלה כל הבריות יושבים תחתיהן כאהל לשבת ותחת השמי' והארץ כשבע' אתי"ה אשר אתי"ה א"ה מלמטה ו"ה מלמעלה וחם שלשה אתי"ה אשר אתי"ה אתי"ה כנגר י"ב שעות היום ו"ו ב שעות הלילה י"ב תרשיי השנה י"ב מזלות י"ב שבטים וכיצר נחתפו ר' לכל הוח והוח ב' אותיות למעלה ב' אותיות למטה א"ה מלמטה י"ה מלמעלה לג' רוחות ג' אתי"ה והוח רביעי, פתוחה ועומרים ואינה תחזוח יש זמן שהיא התוחה אלין כוח"ה י"ה מלמעלה ו"ה מלמטה וסימן ישמחו השמי' ותגל הארץ ישמחו השמים י"ה למעלה יותגל הארץ ו"הארץ ו"ה למטה בתחלת האותיות שב בן ר' אותיות . ומה שפחת צפון שכן ירדה שכינה לבלבל תלשון וירד ה' לראות את העיר ובמר ירד לסיני וירד ה' על הר סיני וכו וירד לתרים ירושלים ועזיין רגלין ביום התוא על הר זתים ואותיות התוים כשראה הבוך ולהבית אי והואות באלף אלפים רבבות פרשאות קושטו ומפני שתקדי' באצבעו קשורים פתרים של ויקי ויהי והואות אתי"ה אלפים רבבות פרשאות קושט האחת שעור שהיא ע"ם שלהבת שכוחב כו שלש אלפים למה השמים בשבעת (ס"א בשבעת) מפני כשאנו מתעסק בהם ומשתמש היה העולם נשקף כאש כי חיולות רבות של שמי אש מעשות עצומות גדולי אש רגים לגיר ומשרה העולם בין שהיום קשורים בכנפות הארץ וכנפיו הארץ ככנפי השמים כתוים אתי"ה עומרים מבעפם-ונוהגים בפרת רחשים : ותחתו כיס"ו קורא לי"ב (ס"א לע"ב) מלין נכפלות פ"ן ו"ת פ"י לנפש ק"ב לקח יה"ו כח ו מעפרת כלרוף פלוסיות פלי שמו ונרשן וז כוס ועפה פקר"ם כשמים כעין כפף ונף כפף ממש רק למוריים לפי שמלכי'

מלאכים שהוא מלך על כולם וחשמים מכפי' ושין כסא והו קשים מפסקי' כבוד על ושמחי כך ואשלם תן בשמים וס ולמעלה מן ים שים ליים ביין יראים תרת שמי' לכולם הרעוש מוקים על אם מקצות לוחו ושלים גדול בשמים ומלבו תנים נרקיע ומלכים קריבי' וכרובים : כבריים מהוגים עליו יוצלבי' מתוכי' על שערי' לשון זן ס' ; קס ו' יכל שערי דרום . קס ו' על שבו יוחו ; קס ו' על שערי אחרי ; רולמים שרויין בקף [רגל שבל עגול) מכנים ולאחר שאלי לקיים קם שבאחר ים על שבר שגיו יכלו לא יקבו ולכתם לפי שהשגול חוץ השליחים מרגיזו רגלין שלגלגים קף רגל יתת שרולים רגל עגול כי קשוך הקף לגריאתן וקשוך כבור לכך שקם שלחם . ס בקר חחת קים ריח רגל יצרת שין רגל שור גדול שבל תריי וגל ס מרם שבל כשר שת רגו תשבוע ; קס ו' יכל ייתי כן קוף בלשם בלישות לבקף ס' מבלן וז' ומלן וקוף עגול קיי המשלות נדולות קוף אמנים בל כך ולגלו שים ליוף ב' בלישות ים תשלות כתו כ' כך דשות בקף וכ' כשין תבקר"ם וכ' וכ' ; קשיר ו' ס' משבל בקר, ועבור כמי כ' לכך בל"ב ר' מקיע כשבש שיהי כ' שבל בקף תבכוד דשבו שבוניים תאר לבן שקר"ם ומקף ענול מרשיעים תבינו כי כ' שבל ולשניו ירחם ובל כבודינו כי תרום מרשעין נאמר כבוד מלכותך יתמרו דבתיב ומקף ענול רגלי בן קוף בלשם בלישות לבקף ס' מבלן וז' ומלן וקוף עגול קיי המשלות נדולות קוף אמנים בל כך ולגלו שבאחר השקרה בפים עליונות תוכי של פים עולה למעלה כאהל פרוסה ובני ארם עומרים תחתיה לקוותה למטה ותיכה למטה מן הן השמים קוותם למטה ותוכן לשעלה כל הבריות יושבים תחתיהן כאהל לשבת ותחת השמי' והארץ כשבע' אתי"ה אשר אתי"ה א"ה מלמטה ו"ה מלמעלה וחם שלשה אתי"ה אשר אתי"ה אתי"ה כנגר י"ב שעות היום ו"ו ב שעות הלילה י"ב תרשיי השנה י"ב מזלות י"ב שבטים וכיצר נחתפו ר' לכל הוח והוח ב' אותיות למעלה ב' אותיות למטה א"ה מלמטה י"ה מלמעלה לג' רוחות ג' אתי"ה והוח רביעי, פתוחה ועומרים ואינה תחזוח יש זמן שהיא התוחה אלין כוח"ה י"ה מלמעלה ו"ה מלמטה וסימן ישמחו השמי' ותגל הארץ ישמחו השמים י"ה למעלה יותגל הארץ ו"הארץ ו"ה למטה בתחלת האותיות שב בן ר' אותיות . ומה שפחת צפון שכן ירדה שכינה לבלבל תלשון וירד ה' לראות את העיר ובמר ירד לסיני וירד ה' על הר סיני וכו וירד לתרים ירושלים ועזיין רגלין ביום התוא על הר זתים ואותיות התוים כשראה הבוך ולהבית אי והואות באלף אלפים רבבות פרשאות קושטו ומפני שתקדי' באצבעו קשורים פתרים של ויקי ויהי והואות אתי"ה אלפים רבבות פרשאות קושט האחת שעור שהיא ע"ם שלהבת שכוחב כו שלש אלפים למה השמים בשבעת (ס"א בשבעת) מפני כשאנו מתעסק בהם ומשתמש היה העולם נשקף כאש כי חיולות רבות של שמי אש מעשות עצומות גדולי אש רגים לגיר ומשרה העולם בין שהיום קשורים בכנפות הארץ וכנפיו הארץ ככנפי השמים כתוים אתי"ה עומרים מבעפם-ונוהגים בפרת רחשים : ותחתו כיס"ו קורא לי"ב (ס"א לע"ב) מלין נכפלות פ"ן ו"ת פ"י לנפש ק"ב לקח יה"ו כח ו מעפרת כלרוף פלוסיות פלי שמו ונרשן וז כוס ועפה פקר"ם כשמים כעין כפף ונף כפף ממש רק למוריים לפי שמלכי'

(תנה)

ב' אותיות שלה ב"ל אתי"ה אשר אתי"ה והינו אם השכלל בצור שלפניך תמצא ג' אתי"ה ב' פעמים אתי"ה ופעם אחת אתי"ה הרי חתום שמים וארץ ג' אתי"ה וכו' כאשר בפי' :

ובספר יצירה

פרשים ר' מלכים על מלחמת למיתים המשחים ורוזים ואמלים כחוגן וגבורה כראש ודמות לחם ואמונה קלח ויחידון ומקבלים מלחם ולחם מיסי חק וארכבות חק וירלחם לחם ; על מלחמת שרים שמרי' ר' חדשים מלכים על קלחת מהויקים ובקונמות חק ומקומים שרי' לע מחעכבי' מדוישים כפל מלוחת כמחים לבדיחם ; על מלחמת ר' פרזי' ר' ר' מלים כגדולם ולחם מחנות מערכות למרוים על מיסה וחם חם מלחן מחר ומשופטין ומוחנין הלל ליוליחה ; על מלחמת ר' פרזי' ר' מקיחין לחק וקרי סוד בדחקיהן מלחים חכונה מוכנים לכללו עומדים מלחמה ומחקם : חליים מסוררים ומליים פוים מחריחים מרפא לכורח חוכם ולכל חבר יזכרו חכים ר' ומוח חכים כרקיע לבל ויפה ולבל מחקן לכחים וגדול כח מלח מרח בחלח ;

לבחם שם מבל בסה ומקיפ מלח מוכיו לו' כוכבי' ומכחי למלוח מכולם כך :

מיכאל על שבתי מחנה · ברכיאל על צדק ממונה ·
גבריאל על מאדים ממונה · רפאל על חמה ממונה ·
חסדיאל על נוגה ממונה · צדקיאל על כוכב ממונה ·
ענאל על לבנה ממונה ·

שבעי הן ריבוי בקלח וכוכבי ' נר"ק חם ולח משוקף ביניהי ' מלח"ים חם ויבש פלח ·
חמ"ם כוכב חב ' נוג"ם קר ורטב ' כוכ"ב בקר ורטב יבש לח חמצו ' לכבד חשוקף בקלר ורטב :

בלחם ר' משולחות יודעים פחוחים שני מיי מלחים מבר יולד קר בחול כוכב בקיר חיך יודעים פחוחים מיי מלחים בשבח שקולר יולח לשולם מחול לקוחת הגולה מן חחורת הוח ביום מיי ולחם חיים ביום כוכ"מי מול מלוחת שני ויבוי ר' ם לחם לרק שני ויבוי ש"ם ב' חם מלחי"ם ויבוי ם"ר ' חם כוכ"ב נוג"ם שני יבוי כ"ב ד' ' ורטב כוכ"ב חמ"ם יבוי ש"ר ' ם ' ובלבד מיהיו המול בכיחה שבח' חמוחם על חרוים ועל חשבוח ועל חכוכבי' ועל חולי ולחה לשולחי' בנוף ועל חחיים : נר"ק מחוחם על חחיים ועל חלבוש ועל חכוסם ועל חמחחם ועל חשוכר ועל חכרולם ועל חחלכות : מלחי"ם מחוחם על חדם ועל חחרוסל חרחם ועל חסכון ועל חחלחמח ועל חחקחמח ועל כעלי רכוחם ועל חשלשים ועל סנרוב ועל חחם ועל חחים ועל חמחוכח : כוכ"ב נוג"ם מחוחם על חחן ועל חשוכר ועל חחלוים ועל חחלחמח ועל חריחים ועל חרוים ועל ולבי חלדם ועל ולבי בחחים על פירות חלרך ועל פירות חחילן : כל"ב חמ"ם מחוחם על חחכמח ועל חרוים על חקדם לפקוח על חקח ולחשוב כל מיכוחם חלוחים וכל נעיר בל כל לחבן : חמ"ם מחוחם לחפרול בין קלור ובין חלילם לחמוח כן ישיה וגשים ולבשוח כן כל חלבשה חלוחים ועל בחר בל כל לחבן לגלות כן גלויים מעיר לעיר מחרוים למרוים : לכל"ם מחוחם על מפקחי חחים ולחרך ועבוד חיח בכל חכריות לפעשיהן לרפח ולכוחבה ולחפל' בחן מחוחים לחן לפה רחוק לפקיע ולבל לקרב חלה חלוכר בלוי חיולר ובכלנו בכל חבן חוא חומר בי לא יעשו ובח לא יעמו ולא יבחל לא חי כריכי לע לחור מקדש ביום ולא לחור חלבנה בלילה בחל"ם שולך לפניהם יומם לחיים עימוד חלח לעולם בבח חבן יבחל כריבי לחור חחבנה בח ביומו ולא לחור חלבנה בלילה בח"ם ולולך לפניהם יומם ולא יבחל לעולם ועד ועשר ולא יבח עוד חמבר מבחן חמרו רבנם ני ר' ל' מנהג חחחם וחק חלבנה ועבוד חחיכון חקדוש חמים וחחלוחם ומקומ בי שנ' בחם חח"ם מיכ"ם ' כוכ"ב נדרי' לה ים ' ח חם ' לל ' לבנ"ם נגדי' לה בבח ' ' בבח ' חחחם כל מקולות בחלבים בבח לר"ק לבקי חחרי' ם ' ח"ם ר' ם ' לל ' נוג"ם בעל"ג ' ' חלחי' לו' בשוח בבח ' חחחם עם לו חול ומול חי חים וחחלם נחלה נחר וחחחם עם כל חיולוח כוון בל בבח לרק חחחם עם כל חול ומול ' כ חורם נחלה נחר עם כוון לי"כ בחים חלח"ים חחחם עם כל חול ומול כלבים יום חלה חחחם עם כוון ' כ חורם נוג"ם חחחם עם כל חול ומול כ"ם בחים חחלה חחחם עם כל חול ומול כ"ם ' ' ' ' כוכ"ב ומח"ם חחרח עם כל חול ומול כ"ם ' ' ' ' ל חחחים עם בוון ל' ' ' ' ומחלם נחלה חחחם עם כחים חכבים יום ;

סדר שבעה הכוכבים

כך הם חכחי הנוים חחרחי' חרקיע ני' חלה לל' חלוח וי חלחלה חוי ' ומן ' ' חשוחם של בבר ' כוכבים חלבה ווח חרוון חלוח חחחלחה בחחוכם לחרך חיח חשוחם של בבר ומח חכוכם חרקיע נרוח מן חחרך ח"ב חלכים בחבל בל חבל יח לו לו ' ם ' ם ' ם בחבל חרך חלח"י ' ל' ר' ' ל' ר' ' ל' ר'

ספר רזיאל הגדול

תקופת

ועתה

בשעת החמה ויעשהו כתלמן שלאחר בתמן יכוון פתר כתמן יגלה מחשבתי:
קריאת שמע ובשעה מבשרת לאדם שהיא מכשלת ומביאתו לעבירה כדכתיב ובשעה שהיו מרבים לעבוד לפני עגל הזהב ומבקש לחזור בתשובה ואינו יכול לפי שהיו מכשלים אותו ומפתים אותו לעבור עבירה ולכך נאמר ב

על כן נתנו חכמים קנסות אע"פי שאין מאיזיין בהן לחשוש שלמען לא יחשוב שלשם לא תאמר כן
לפי שנראה מה נורך לעשות כפן אך כל כרח לפרוש שעולם ומן כח סער של כוכבי' רגיש בפעולתם
וגם תמוני' ומחשבי' ריצוף ורפוי' של מזומר רק עמהם וכ"ג אריס בכדבי' שאי לבריך מחזקות ומפתירו' על כן נקרא
רפוי' של לשון רך וירך מחורש ורפה כי כל אלילים נקראים על שם מה שתמונים בעון רזיאל' שמסר סתרים
וכו מצביל מלם שיעשון ובו מלמדו' על החכמים שסיפ' של נשיא על מדם ניצן ושתו ל"ג אלילים רגיל' של נשיא של
שיור ושתו ב"ג מלחמים • תריג"ור נשיא על עיון ושתו ס"ם אלילים • תפ"ך כו' נשיא על תתו ושתו כ"ח אלילים
תם ר' נקי' נשיא על אברעשו כ"ם מלחמים • תור' של נשיא על אלול ושתו כ"ם אלילים תשרי"ן נשיא על מבדי
ושתו כ"ם אלילים • לירב"ג נשיא על מרחשון ושתו כ"ו אלילים • תרכנד"ור נשיא לכסליו ושתו כ"ם אלילים •
מברכי' של נשיא על חדר ושתו ב"ח אלילים' לפי שסטיניא נקרא תורכי' של ניסן בריבע מחזיו אלילו' מעקרים בעוב
כנון רומי' של מרסי' של שיבי' של אלילי' של וכל כיוצא בהם סריס סקב"ם ותוריד מרדכי בחדש תדר
ומסתר מן וחתר ובשר סוכרוניא וגם לצלוס לשרדכי ופים מצמח למלך ונתן כרכום למלך מכבוד מורי' של על דיוקר
שמצי' של ורחי' של על סירת כוכבי' של על תכוכבים סיפרי' של על מבדי סחיים על שם אמרי ספר וכוכבי' של •
של וכיוצא ישראל יפרי' של על אלילים זה ולחתך עליון נקראו כל אלילי' על שם שמצלמים וכלאחר לרף סקב"ם
סמזמזים ומשם בגלל סדמויות שסיש כי לכרתום וקרא וכל למשלם בשמם בחשם ולפי שמשמש
ושורת וכוכבי' נכרא מנסר דעור של כן שוא כרקיע שבני לשילוך מחול לשיוש מולות סקדיים ומשם בריכות מים לפני
שמשם לקרר מום מחם ולכשליכן נתן בריום סריבועי מולות מנסר דעור חתם וחת"כ לנכם וחת"כ ובחלו כרקיעי
וכדומן מדעור מרוחק מחרקי חריים רחיקם לבך כוכבים קולטים לבך אחד כאדם שמלקן נגוים מחלם ויוצא מן מאלב
סגביב ומשם שמשם' מחלב מכבל ויוצים כמו נגיעם לויט כל כך לכן לבך אחד לכן מירת ויורת מכוכבי' ומשמש לכוכב
ירת מוסם על מצים וכנרת כפר דעור ומשם נכראו מלוחות ומם שתרגו מנסר מנסר יוצ' מוסבת מחיות ומחיו' נכראו
כפני מנים סם אחד מוסות מלל כשם מכבוד ועל רשם הנעים יחול •

וברקיע מפני נסר דעור אחד שמשולות נדמון ממנו שתרגו מלמעלן ומכ כוסם כדעור לון ניעול מפני
סקור ומשלות כרקיע הפני בהגוסם ומה שחסם סולמים כיוצ דעור סולך בשם רשתון ונקרא יום
ונפעלך חסם נגילם סולך דעור בחכסם כי בעולם סים מים ומכיב לעים בקליפם שחוסם מים ומכיב לאין תוכך היו •

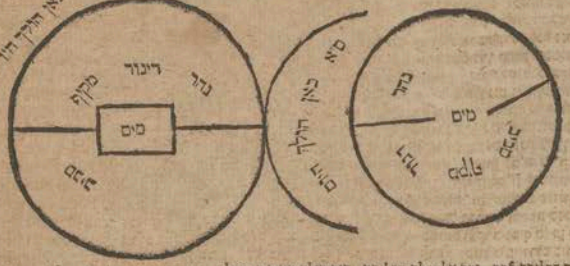
ריבוד
מקום
מים
מים
מים

בתקופה רפ"ח מנקבי קרס"ן • בטליסים פמיע"ם • ברציעים פנפוע"ם ;
במעון מפמי מערב נו נדק ומלמלו נרכי"ל • בתקופה רביעיה נקרע עין ג'ור • בטניים פניב'ור ;
בטליסים וק"ם • ברציעים קינו"ל ;
במעון בתקופה מערב נו מלדים • ומלמלו נבכי"ל • בתקופה ברפ"ח נקרע מדו"ם בטניים דר"ום •
בטליסים נר"ן • ברציעים פום"ם ;
במעון ברביעים מערבו מתם ומלמלו דודני"ל • בתקופה רפ"ח נקרע תפ"ם קיו"ם • בטניים ארו"ם •
בטליסים תדבו"רים • ברציעים קנם"ל קינו"ם ;
במעון בטליסים מערב טוכ"כ נו"ם ומלמלו תפדי"ל • בתקופה ראשונה נקרע כוכב מגוכ"ו מכרוד"יפי •
בטליסים קלי"פו ופ"ם • ברציעים פום"ור ;
במעון בטני מכרם כוכ"ב תפ"ם ומלמלו נקדני"ל • בתקופה ראשונה נקרע כוכב תפ"ם פרפ"ים • בטניים
דישופ"ל • בטליסים קלי"ם ברציעים לפטופ"ם ;
במעון בתקופה ראשונה • מלמלו קנפ"ל • בתקופה ראשונה נקרע לבנם פולנים • בטניים פריפ"ו •
בטליסים נופ"לי • ברציעים מיפר"ני ;
ואלה שמות טניים עשר מזלות מתחרשים בלילה תקופות פמיע"ם • שור מלוזים • קרטן מרי"ם
במולם מאזנים • עקרב קמק נד"י דל"י דגים ;
בתקופה ראשונה • מלמלו מנפ"ל • בטניים נמשות • בטליסים נמפ"ל בתקופה ותקופה ;
בתקופה שחת שם שלם שמ"ן • בטניים נמשות • בטליסים נמפ"כ • נ"ן בכתפיהם ברביעים קלי"ן ;
בתקופה שחת שם שור הורמ"ור • בטניים קניחו"ל • בטליסים קימב"דל • ברציעים מורם"כר ;
בתקופה שחת שם מלוזים שנרון פלמד"ין • בטליסים ולרד"ם • ברביעים תכנם"כ ;
ואלה שמות תדבי פמיע בנגד פלם מזלות ניסן לחיד סיון • בתקופה שחת שם ניסן תקנע"ך • שמות
מפנ"ך פלטיים דרימ"ן • ברביעים שפנו"מט ;
ואלה שמות שחקופה בתקופה שחת שם שור קפכ"ל פלטיים מפנ"ול ברביעים נוכריפ"ל על
בתקופה שחת שם סיון קנד"ים • בטניים נ"ם ניר • פלטיים ככקנ"י מל ברביעים קנגדי"ל ;
ואלה שמות פלטיים תמזרחים בתקופה פמיע סרי"ן בתול"ם • בתקופה שחת שם קרטן קדוקר"די
פים קפל"ן • פלטיים פרפ"ל • ברביעים מפני"ל מרי"ם בתול"ם • בתקופה שחת שם קרטן קדוקר"די
ם"ן ד' שחל"כך • בתקופה ב' שם כוכב קישתי"ל כ' מבוד"ם ג' סיע"ל ד' קרטו"מים ;
ואלה שמות תדבי פמיע בנגד פלם מזלות ניסן לחיד סיון • בתקופה שחת שם ניסן תקנע"ך • שמות
רביעית מעשיר"כו • בתקופה שחת שם שה כדורמ"ום טניים קת"לתדי' פלטיים קנדמ"ם • ברביעים
פים"כל • בתקופה שחת שם פלטיל פניפ"ער • טניים תפר"גב • פלטיים נפפ"ער ברביעים קטו"ל ;
ואלה שמות פלטיים מתמזרחים בתקופה פלטיים מלוזים מקרב קפם • בתקופה שחת שם מלוזים
עריי"ל • פלטיים מרפ"ון • פלטיי קשנרי' ברביעים לקנפ"כן • בתקופה שחת שם מקרב תרפ"יך
פמיע פנפ"ן • פלטיים שמנפ"ון • ברביעים שנפ"ך ;
ואלה שמות פלטיים תדבי בתקופה פלטיים תמזרחים בלילה בתקופה שחת שם מלוזי דר"ך • פמיע
מוזר"מר • פלטיים נקתד"ם • ל' פנפ"רם • בתקופה שחת שם מרתבון בפ"ם • פמיע פלפ"ון •
פלטיים קדנפ"לר • ברביעים כוכר • בתקופה שחת שם בלילה פלפנ"ום • ב' כת"ר • ג' ך • ד' פונפ"ום טוכנ"ם
ואלה שמות פלטיים תמזרחים בתקופה ברביעים גד' • ל' • דנ"ום • בתקופה שחת שם נדו תפ"לי
פמיע בית"ל פלטיים דפר"י • ברביעים מלי"ל • בתקופה שחת שם דלי תפפ"ם • ב' מנר"ל ;
מזיקה • ברביעים דפ"ל • בתקופה שחת שם דגים קנ"ן מניים קרפ"ן • פלטיים בלל ל' • ברביעים תפני"ל ;
ואלה שמות תדבי פלטיים תמזרחים בתקופה ברביעים טכת שכב תדר • תקופה שחת שם טוכ נלמני"ך • פמיע
מבכריים פלטיי"ם מכער"וך • ברביעים בכרפנ"ל • בתקופה שחת שם פוכ"טון • פמיע קרונב"ם
פלטיים פלפ"ים ברביעים יוור"ם ;
בתקופה שחת שם מדר טונל"ך פמיע בשר"ן • פלטיים בניב ארע • ברביעים קרומק"רב

ואלה שמות טמני המזלות לכל תקופה ותקופה בתקופה שחת שם שלם שמע"ן שור דכת"ן תקומש מנר"מי ;
בתקופה פמיע פרפן קבדי פרים פתניים • בתולם יזיריים בתקופה פלטיים מקומיע תפנב"ן שקרב ניהרו"ן ;
קשת תכפ"ן • בתקופה רביעית נדי מנדלו • ולי מנמר"ל • דגים קפת"ך פתולות פלם כד פמומן
בפילוגן שם שחת שמשתם שם כל תפלות לכל מול ומול פלכם ימים והיו תנמור כל המלות עד י"ב חדש ;
ואלה שמות תקופה פלטיים בלחר שמש"ן חרו"ן אנר"מי ופ"ם נצרי"ל כל ומס לכנם לחריות בפניים
יפיע"ם מנרי"ם ן"ן ופרח"ך ופ"ך בת"ל ומ"ל כל מנר"ל דנ"ל פרוץ ;
פלפים שחרי"ל כל ופרח יפ נרון רפני"ל כל שרנר דני"ל פחריף ;
ואלה שמות טוכני תפלות לכל תקופה פלם ורם טור דכ"רון תקומיע פנרון תרפן"ים • תריף לנוגנר •
בתולם ען קנ"ך • תקומיע נתקי"ל כל תקופה פלם ורם טור דכ"רון תקומיע פנרון תרפן"ים • תריף לנוגנר •
דגים שמשנן • בפניים פלפ בתי טור מוכרין תקומיע כיסדר"ון קרפ"ן קסד"ר תריף כנ"ם קר בתולם יהודים
מזקים שקנ"ך עקרב מנדמר • קשת רבר"ון • נדי יפיפ"ם • דלי מברד"ן • דגים מנים"ן בפלטיים פלם פתומ
טור תדרנ"ל • תלומים פלכ"ך • ברפן ברחון • תריף טיקר בתולם פנדני • תקומיע תפנגבן פקרל כומבן • קשת
תכנור • נדי פניניך • דלי תקפיי • דגים פתרי • וברציעים פלם טור קנם תמניע תקומיע תפנרון • ברפן מיתשנן
פרים ליתברן • כתולל פנתן • תקומיע שתקן • עקרב בדור בתר וקשת פניפנע נדי פנרלח • דלי עכתר"ם דגים
קשיתנגו • וחר"ן שבתשם שם כל תול ומול ונומרת כל תמזלות לפלטיים יום ויהרן תרין ופללה ;
ואלה שמות פיפיים בתקופה ראשונה שם שחת בשבת פיניהן בתני מנכ"ן • בפלטיי מיפתרין ברביעים
מלכל תר • בתקופה שחת שם שני בשבת תשבר בתני מתחזקו בפלטיי קלנתרן • ברביעים שנר"ן •
בתקופה שחת שם שלישי בשבת מיתחן • בתני קפנרנד"ן בפלטיי סור"ן • ברביעים הגלומש ;
בתקופה שחת שם רביעי בשבת פניא לאור בתני תיבור • בפלטיי דגים ברביעי בתקרע • בתקופה שחת שם
יום שני בשבת קלעזרפן בפניים דלמתון נג' תפתנור • ברביעים לחריב"ר"ו • בתקופה שחת שם
יום שני בשבת קלעזרפן בפניים דלמתון נג' תפתנור • ברביעים לחריב"ר"ו • בתקופה שחת שם
ואלה שמות פלכ"ך בתקופה ראשונה • בתקופה שחת שם פלכ"ך תפר"ין • בפניים יפיפ כנ' תכל כד' תו"ם רו"ם ;
ואלה שמות רומום פלכ"ך בתקופה ראשונה • בתקופה שחת שם פלכ"ך תפר"ין • בפניים יפיפ כנ' תכל כד' תו"ם רו"ם ;
כל תנך ורפיח יפמלי"ם פתום • ברביעים תור ברך יפתוכלום ;
ואלה שמות רומום פלכ"ך בתקופה שחת שם תום שתרם"ון ורפיח תפנר"ון נפניול רפנל תוריפל
בפלטיים לחריפל רפיח נפניול ברביעים קידרם"ון ורפיח נפניול רפנל תוריפל בתקופה רפנום
ואלה שמות רומום פלכ"ך בתקופה שחת שם תום שתרם"ון ורפיח תפנר"ון נפניול רפנל תוריפל בתקופה רפנום
שם רום תפרב קפלנ"ך בפני מיל פי בפלטיי • פתמי"ר ברביעים פתניים תפניול דפיפל יופל פתפל :
ואלה שמות רומום פלכ"ך בתקופה ראשונה • בתקופה שחת שם רביעי פי בפלטיי • פתמי"ר ברביעים פתניים תפניול דפיפל יופל פתפל :
ואלה שמות

ספר רזיאל המלאך

צמאו ושא מקבל מחוך ידך ותחת מעשה ותעליה לכל דבר ודבר ושלח מחרחת ונקמותם :

ואלת מעות מחטוח נחקור מחד ודרש לפניהל בעניים פיעמטן ודרש מחיהל בתליסים תאר ם"ך ודרש ;
מנחלמות ' כרביעיות מלי"מוב ודרש בפניהל ;

ואלת מעות מחלמים מחדרים בחש ובכלהמלכיהל רפדיהל נורוהל ממיהל מרפיהל נורוהל יורהל ;

אש נקמת לעשות דבר ולבלך בחך לו ניכנס בחם לו לכנס חקם למור חם עם מחקומה ותח מעות שבעה

ואלא המלחמים ממעוים על נקרי חם וכל מקחתך עזיזים ומרכלים בידך ועזיזים כל רגונך ;
עם מחלחמי מחדרים בים ובכל מיום מבוקעי'הל זכורלי'הל מרבי'הל חם בקנת לחבליך דבר ניס

כמוך מעמות מחלם נקיעי'הל רעוים עם שמות מחקרפה ומבליך ניס ועשה מחפך עם רע וכמוך בניך כל כחך ;

אלה עם מחלחמים מעוזים על מחטר עם יחיה נצורת ונקנה להחפלל על מבר עמה ותח ומחחבל ומחטר
עשם מערוכות מלבי'הל מרמרת'ות טהטי'הל מבני'הל קנחי'הל חני'הל נדי'הל כרמי'הל יחני'ם

מערי'הל ליתי'הל מחר חת המלחמים הלחם מבשה פעמים ונח שבוי לבן בעוכר ונעקרין ומחטוקו וכחם חת דמו

ומעזר חת מבריו ומניח חת בני מעיו ומלחמו מור ולבונה וכרכום ומבלבלין טוב וזרח לבן ומבלבלין לבן ודבק
ומלב ויין יחן ושמוד בענד מעשה בורוח ומשוחה ומחטר מנקח חני מכם קדישי עליונין מורידי כל ומטר מחפחתו

מערי מעורות מן ברכם והורידו מבר ומלמחו העולם כחוכר נדבה ;

ואש לח נעזרם בלחם מסר מפוק על פניך בחרך ומזכיר חת מחבלח ומחר מזכיר חת מעשה הכנסד ומעורע
ומקדוש ומלך מן המלכ ומן מחדם ומן מיין בנעשה פעמים וירד קנשם מקרם ויחחדם סעולם וכל

מעשיך עשם בחמירם ובמקרם ובחנעב ומבלח ;

אלה עם המלחמים המחבלים בכל מיום רשות כעון דוכים ומרוחם וחרוחם מעמי'זיר בענדם ומנרו ומעמו
לח מיעם אחד ומלם עם מחני'הל ומחני'הל ומכני'הל חנרו מוס מיוחד מלין ממני

במיחר קדוש רב ומחז'הל ומעזי'הל ומרע ;

ואש יבלח בדרך ורעים חת המלחמים בך בחים לקרחתך בים ידך על בלידך בימים וקרע עם מרוח

אש מעול בקבלח רעים ומכין כי מבנו על ך למעיהך ומוסיע מין לך עשם מכבד ומעור יחיח לך למוסיע שים שחי
ידך על בלידך ומחר עד עשם בקבוחמו ועם עשם מעמלמו כחו שבוע כחכח ובמוחיו ומבנה בו ביוכר ומעלם ;

ואש מכחוב לוחו כעם על ומבכנו' רעות ומחבוחות מדם יובנו מעך ומכלכך בדרך ונעלו מליך רוחני' בדרך
ואש קרם רחיסם רחוך מעור חת עשם בקבוחמו ועם עשם מעמלמו כחו שבוע כחכח ובמוחיו ומבנה בו ביוכר ומעלם

ורעות מרם יחעור ורקיע חת הדרך על עשה ' ומשח מני ידיך על רחמך ורקרעם חת עשם בקבוחמו עוד לח יחעוך

ואש מחיה בניח ונפל עליך ומקרח ורקרעם חת עם בחרך בקבוחמו ועם עשם מעמלמו כחו שבוע כחכח ובמוחיו

ואש קרם רחיסם רחוך מעור חת עשם ב' ם' ועוד לח יחעוך ועם עשם ונפלם בידי' מעור חת עשם למקרם ומחלם
מוקך חו כל דבר מיעול עליך ומחלם בנח מעם ;

ואש מחיה בלעים ניס ויקיה מבר גדול ניס ורחיה כי ניך מעם לעם ולמלם ורקרעם עם ניס בחבוחמו ועם
בלבבך ומעמך מזכור עניעם ויעשה מבעד לדמעם ונעלמה ;

ואש מעשה עשם על דבר ומחיה חת עוולך בעיניך ומעם עמי יחיך על מוניך ניימים ומעור ומבנע
בחעוחיו עשם מיעלו על לבך ומלבך מעשם ;

ואש לח נעמעו דכיך ויידעת כי עשם ושניו יש בידך חו עשם מבלמח חו מעום מיחרע לעבעו ומבכנו ומעמלב
ם בעלב מלחמים בעשה ' עוד ומזכרת חת עשם מיעלו על לבבך ומיבחו מריך לפניך ומלבך ;

ואש בקבח לרחות חת עשם בעלומה כחרבנה מעור חת עם עשם בחבוחמו ומזכור חת עם עשם ומעמור
כעבעו ומיבר עשם ומרחם חומר מחח בחתן עלח מעשיהו וכל מחעשיהו מלך מעבו ומעו יחן לך ומחר לך

חעור מעביע למרך ומיעד ומכר חת עשם עוד עשם מעוניע כחרך ובקחת ליך ומכ מעוקם מבעחים ומכוון עליו כ"ג
חוח עשם עוד בקדוש ומשחור ובקרחתו בחפיל מלחת ומבלח בן יוכח לבן ומבקרתו בפניהל מלחת בלעוחיו

מעשרחת חומר בחעור בחקום עירד בו בחעם נרעניו עם מעומרים עם בחוך חעיר ועמד על הגג ובלח ומבוח עם
עמקום עבע עשמים ומח ניים חעור חת עם בלילה חעור חת עם מלכנם בחקומה :

ממי ומעוזות ומן לחוזקתו ומפחו דפ"ויב ימי ומעשה עשים וכ"ב מיירם חרקיע ומן מרקיע עשוי לחחקים כלומר חרקיע
כב מים מ"ם מחקים כרחי מלח ומרם בפניהל בעניים פיעמטן ודרש מחיהל בתליסים תאר ם"ך ודרש ;
ומן עשמים יפקל על ידי פרוח כלומר מחח עשים עפרם ומן חרקיע עם ומן מרקיע עם ומן מפחו ים ומן מפחו
ומן עשמים תלח מים ומן קרח לקוחה מקרן עליח ויש מים מעלי' כח לומר מעל ומעל עליח לחעלה ומן
מעמקים עשוים יפקל על ידי פרוח כלומר מחח עשים עפרם ומן חרקיע עם ומן מרקיע עם ומן מפחו ים ומן קרח לקוחה

מים משים וקצר לו קצר וכו' : בספר פיגירים הגיע הקב"ה רוח מרוח קדישו ותקן ותלבן בלוחות מרוח שמשת
שיגר בו ד' רוחות קטולם ורוח בכל אחד להנחיל לזמן כמי שמושה כלי וכוכים לוקח כלי ברזל נקוב מהלם
אל קצת ולוקח מן הזכוכים מכור הכסבן וטוען קצת בכלי כפיו אם כל תהלם מבלי אחוז תוכנים בפיו טעם כרוח פיו
וחרוח עובר מתוך בכלי נקוב ומגיע עד הזכוכים הסכוכי' נקלה בכלי הנקוב וחרוח רוח זיו טעמה נזכוכים התוחכת
ונעשם כלי קבן לו נחול לאיך לו קצור לו רחב לו מד' פעמים ככתו יזבר כ"ם בהלל שבגדול הנגזר וחטר' בשאלילית רומי
בחתה מלנו שב טולם וחולית מים מן למלוחו קרב לאין שעור וחלב וחקק בקל הכבוד וכל בצע מיום וגע רבה הקב"ה
לשמוח מחשב הגדולה מן ישוחו לו שמוח שם מוכנם שם ולקח מים שם ורוח וברית משרתיו ומוקק פיהים לנ' מלקים
מחלק ג' שקניה שם פעמים ומרקים בחם כחם וכשכון רשם ושבר וגשנים קלרך מלק שבני עשם כל צבא מרום ושמים
שעליוני' חלק שבליבי בשרקים רקיע שעליהו לחבדיל בין מים למים היו מניים למשלם ומניים למשם ומניים שלקח
מלחמם היו חמתים ומתרחים חגרניו מים לנו לגיות קריונים חלל נורחיים ולקחים חמתים ומשוכים מחק בשל הכבוד
ומשופפים בשמחת דבק ומשמים שבח ושוללם ומכתירים כתר ומחבה ליוצר עולם שב' מקוללות מים רעים
מדירים בשמשם כרחביות חמצה י"ל פעמים מים ובלחם מולדות נח י"ל פעמים מים לאחר בדור י"ל חיים נח ומים מבול
ושקב"ה ידע שפעים יחודו לעולם . ובפיומים י"ל פעמים מים לפי שדור חמבול משלו בלחם מים כשושם ונוגר שקב"ה
על פעים שפעם מפי מרום ונוגר לפניהם מים על מלריים י"ל פעמי' מים כחיבה מים ב' ממין הרי כ"ב ממין לכך כ"ב מחי'
בספוק ויאמר ס' לל משה לאחר על אחרן קח מטך ונפח אם יבך על מימי מלריים על נהרותם על יאוריהם ועל אגמיהם
וגו' לומר שם שכל אחד, כי אין אדם חשה בשעה לכך בוחנע חחלח יש ומים מן קצירם עד ויפח משה י"ל פעמים ורם
ביפחם י"ל פעמים מים מ' פעמים מי מיריבן ג' פעמים מים שחשחה לחלק מי פיס לפני בני ישראל ובן ויפח פיס לפניהם
בקר לשחוט לחעלח בפעמם עם פיס משכח יפי כרחביהם ומשים שעליוני' חלוי' במאחר בחפלה :
קרקע לח נאחר חלח מעל לרקים לומר שחליין בחאחר :

פרע חלקים מלח מים מלאך שפלב קחלמים חם המים ונחנו חלי נרקים ומלים כחוקיקים ; קרקע דומם לבריחם
ולמעלה חן שבריחם ביחם ומחחם הבריחם ביחם מוצח ובקו מוצח עפ"ן פנים ומם יו"ד למוך פעים שחלוחי'
ומשים בעליוני' עלוני' מבל דבר ומים שעליוני' יקרים מעים שפחחונים שבעים מדוח שקו בא מים לעים שבעי' מים זם
שיר למעלות ל' מעלות חם בית למעלח מלמע' ולמשל קרא למעלח יותר מלמע' כי שלוחן בשמות ם יש כלל בחא וברח
חעלחים כחבר בשרש נשניים בחלחי' ומים שעליוני' שם וכרים ושחחחונים שבקות וכן עליונים לחחחוני' ב'
מבעות ושקן קרקים מבדיל ביניהם לבן ביחעים פחח מי מדד בשעלו מים בשמים וארץ רוח בשבר עולם
שחנו בן מים עליוני' כי קרקיעים יש בחן כחוץ בניעים בים קובל מים בנחמר מי מדד בשעלו מים בידלו בלף חרבל
ושחם"כ בשמים ושחם"כ בארץ ושחם"כ רוח חיום כי שבולם רוח ושרוח מרחף על פני חיום לשעלח ולשקח ושרי"ח חלויין ברוח
שערם לבל בבריחים שבים וארץ רוח מים בשבר חחזוח ושמים שב שם ס"ק בל ס"ם שב"ג שע"ר שה"י ח שע"
מים ולשם שם קדם וחלח שער חחלק לניות בחל בשמים שם ושבניהם בשמי' על בן קדם שע"ק שם ושם קוח רחב
למזוח על בן שם קדם בריחים בית חניות שם בשמים ושע"ק ושחריו שב"ג שער שחם שורף שער ועליוניהו שער
ושחריו שע"ר רוח כי שם"ד שיכם שארץ וישבר חנשים רוח על ישראל וארץ שקבל שם קרוח בלח יחמים ש"קורעים
ושחריו שע"ר מים ושב רוחו יולו מים ושלוב חניות חיום ושם כי שרבן חים ושחריו שם חריש עוח שם
שבשים שבנין ג' שחם ושחר חריש שוח שם בחוכם שה עשר שחשך שרוף חשער ושחר חשער מזל נחולם שלחוניש
שחוח רוח שבשער וחרים נדולים שוברים חרוח ושחר מחוניש רוח עקרב שקוח מים שחרוח שוכר נלי חים ושלי מים
ושנגים שבל עקר בקבלם ושקרץ לעולם עומדים ושכיר מולדו' שקרץ דור שחלך שחח וי"ב שעב חשפר בשמים ורוחרוח
שם לשחיים שבחים וחרוח חשוב ושח"כ ושקרץ שחר מולדות חוח שבחח כי שם חילרץ חים לשוכיר כי חין לים
כי שם על ידי שחח ושחר שחים רוח שיכר שוכר חילך חיוח שחח כי חרוח לשרבע שלים כי חולך עם שבחח לים
רוח מים כי שבלים מולבים של חים ונלפי שבקבלם שחבם וכחיב יושר דנרי שחח שבל דוד שבחבם בעניין לי
בדב' ס' שחמי' נשבו וכרו' שיו בל בנח' בוש בנד מי חיש ורחלו חח' בל שקרץ לומר ברושו שחמי' שפרח לנלך חו
שרץ מים ושחר רוח יש שברוח שבנם נלים ושוכרי' ושחר יש שרץ על שם שלוחי לח חיולו נשם ס' שבר חמל נבו
ליש ודוד שבחבם בעניין שחר שחים רוח חרץ ושדר חומן חלשעלה לחשח שיקח חור בשלשח ושברוח שחי שרי לשבח
חשנם בחים בירושים שם שבחים שעליוניים בשם שביש רבאנו בעגנים בשבח בחשים שמנין על בנפי רוח כי בל שלוח

ע	ש	צ	י	י				
ש	ת	א	ו	י				
צ	ג	ה	ז	צ				
י	ד	ט	נ	ש				
א	י	צ	ש	ע				

א	ה	י	ה					
ה	ו	ה	ו					
ו	ה	י	ה					
ה	י	ה	א					

אנא האל אב
הרחמן הגדול
הגבור והנורא
אהיה אשר אהיה
המושיב ומוכתר

בכתר האמונה יושב בכסא

העולמות בכזז יוד הי ואו הי ארבע שמיות הויה
יוד הי ואו הי יוד הא ואו הא יוד הה ואו הא יוד הה
זזי זזי זזי זזי פנואל פנואל פנואל פנואל פנואל פנואל
פנואל פנואל פנואל שמור שלקאת
רוזא מכל נגעי בני אדם ומן אגרת בת מחלת ומכל זקיקין
ומזיקין בכזז השמות הקדושים סנוריה יוא אדזח עצבוריין
ובשם דזבדו חזבוד אל וזתום הגדול והבדוש צורטק יש
את שולקא בת רוזא מכל דבוק שדים ומעין הרע ומכאב לב
ומשעמום הראש ומקשב מרירי שבריר ירירי מעתה ועד
עולם אסנו עשציי בשם אגלא אזבוגה שפטפיה צוה פזחד על
כל לב זר ועל עצבא לתאר וליב כמיל לבד

מ	צ	פ	ץ					
ת	צ	מ	ץ					
ת	ק	ט	ם					
א	ג	ל	א					

וי	יה	ע	מה	ד	וי			
פי	יה	נן	זזה	ס	יה			
וי	תה	עון	צה	ר	פו			
ה	מ	ג	פ	ה	לה			

ספר רזיאל הגדול

אבג יתץ קרע שטן נגר יבש בטר צחנ חקב טנע יגרד פזק שקוציח

ום סגס קדוס ותקוים ופוק נודע מלאיושו ופוק יוצא מן פסיקת פרלמנין מכוונים קוס מן ב'סל ברלמנים עד ב' סל נוסף
וידוע סל סמוסק כולם שמוסיו סל מקב"ס יסכרך וסקו קוס מוסק מוריי וירושם ומוסכל למקוללים :

וחן ילי סיס עלם מחש לילה אבא בחת הזי אלד לאו אהיע יול מבח הריו הקם לאו
כלי לוו פחל נקך ייי מלה חחו נחח האא ירת שאה ריי אום לכב ושר יהו להה
כוק מבר אני חעם רהע ייי ההה מיק ווק ילח מאב ערי עשל סיה והו רני החש עמם
נגא ניח נבח סוי נסם ייל הרח מצר ומב יהה ענו מזי דמב מנק ראע חבו ראה
יבם הזי מעם

דע כי אלהים חשמו שלם אחד סם מלוחיו, סס בזיווים סקודו, סל ב"כ סחוקים חלק שמסם יזבוי למקבלים חיי סע"ב:

אלהים למדקי מעשוחי ועד הים חניך נבלעמיוך **יהודה** סם פיכבך ויכוונת משוחים בע"כ בחוק קוילח מני
כסן נדול נקדוקם וכסקרם כאחר סחים קים מקובל כי כרחוי וסוח סיוקא מב' פסוקים היוחנים סיוקים מן
סמדם ויגאו כולן בדרך חוך רחם סוק לב' סוחיים בסל שם ולהו סדבריים נורחים ובעלמים מלך כי סם כחוק הסדם
שפליונם ולחוחי ונליונות אחר חלקם מסם לב' פסוקי' נורחים מלוך בקוד נקצב ובעלם כאחר נודע לו ובכם ידעו
מסכבילים כל קוד נקצב ובעלם אחר בסם קוד סחים ואחרך הפליונים מקוד סלוחיים וסק מלוחים לב' כחוק ופיחם
ובחחי כ"ם ב"ב סחוקים מכל בזיווים קוחת סם מלוחים לאחר חלקים נורחים בחעם שבעה בכל חלק ובכם רשון כל
קוק יוחא מלוחים שפליונים סם סניוחן; ובוד מלאך חלקים ובוד בעני כבוד ובוד בח חים ובחים ובוד בסויים יד סחם
על חים ובוד מחנם מלוחים ובחנם יבראל ואור ומוקד יום ובילם ובוד רוח קדים ובל חלנו סם דברים נורחים שלוניות
קיחוי' בכח קוד עבר ק זירו' ווח שיוחסם בעוד נקצב ונוכל בעוד לב' חזיוחבי' סחם חחוחים בעוד סעוחן סחלוחי'
ובוחי בי מלאך מחלקים סם בחוק נורחות עליונות עד יבי"ן ובוע"ו סחקבלין ומקיחין ע"ח וק"ד ליבראל קוזן
ומחלקין חחני חעדיים ובולי, וק חלח ובוח חלח עד חקוס חניליחן חעבן לאור ומחך לאם ויבראל קוזן חקוק יבין
ובוחו בחוכם: ובלילם חבכולם חכולם לבקיר מן האור ולבחחיך מן סחם ובוח ובדל מחנם חלוניות מלחות
חחחוחים חדבוקות בם ומאור חקיניות חיליך לבקיר לחם בחוקם. ואו לא קרב זם אל ום ב' יקנו חים אל סקוס
אחד ואו ונקרא זם אל זיב מיכ'אל ונבריא'אל ועוחדים בימין ובשמאל ובוחני' רחוק זם לוק ונקרא לובסם לרך ובם סקוס
חחים ובחם בי כוכ כל"ח ויש חחם לזיוני החחילם בנלחא חאר חכם לב' חלים בבריות חקבוחה ובח קדוש בעולם
בכל בני ובני"ם ובכל אלו בם קדוש בלוחות נורחות בחוק עליונות חיכל חבריות אלו חלוחים חבר חחוק בקוד
חחיבות. ובעני בעוד ובחשיחות וכל חלאך ובח עליון אבר בחבריהו בולם בעוד חבריח ובח בכחו ובללם בעוד חקבוחים
עליונות ונורחו'רבוחות דקוק ובעלמות זבות בחוחים אבר קוד בללם ובחבריהם ליר בליחוד בלוחים בחוק חחוק
חידים בחבראי'בחללי בדולם עליונם דבוקם ובללים בם קם ע"ב רחוק נורחות עליונות חלוקים ובללם חלקים
לב"ל ב"ב חחוק ובל חלק בם בעני עלחם ובוד בם חלוקי'לבחרים חלקים ז' בכל חלק בל אחד בח בחנב בעני עבחי

ועוד בם חלוקי'לב"ב דבריים חבראי חבלילים חבליונים ובלבוניים ע"ב קחוק ובל דבור ובם ובח בחנב ונורח
בעני עבחי. ועוד בם חלוקים לם"ו חוחיים נורחות עליונות נורוק בחוחות בחלוקים בחוק עבחוחם לבר בחוק
עליונות לבחלי'בחות'ו. בחות לבורות ובחוחיות ובחוק עליונות ודבריים נורחים עליונים ובעלמות חבר בחם בחוק
בללל בם בחוחיות בחלל חבולק ודבוקים בללם בחם בחלל בחם ודיוים עליונים חנחבריחם בחל
בחבות וכל חבינויים בחבריחם וחבחבים בללם בחם בחלל בחם ודיוים עליונים חנחבריחם בחל
חבר"י חנחלל בחם ם:חחי ובחלל בחם בחל חבריחם בלוחות בחוחיות ודינו נקרא חבר בחם קוד חיחוד בבוד חבריחם
ובחבנון ולא בח ודעיון כי בח ב'. חוחיות נורחות וכל נקרחות חבר בחם קוד חיחוד בבוד חבריחם ודעיון ולא דעת
ליחוד חיחוד חיחוד בעוד חבריחם ובחם בחנלני' בכל בעוכר בריך חוא ובריך שמו ומחבר בחבל נלחל חבוד חבריחם בחבריחם ובוחי
חוחים עליונות נורחות נבלחות ונבחבריחם חבר בח חיחוד בחם ובחם חבר חיחוד בבוד עבר חבריחם ובחבריחם ובוחי
וחבחבת

ספר רזיאל הגדול

ונחבחם וצבאותם חכל כלולים וה בוה ביחוד מיוחד זה בוה ליחוד אחד וחוח ע"ב נוראים הנחראים שם חמפורש ופל
אלו חם כחות קדושות טהורות לחוקים ח'עלות בכל דבר שמוכי' אותם אראם חמבובל בהם ובבחינת ובפעולות וסוח
הציור וחכח והמלאך היוצא מכל ציור ואות ששם בסרחם בלשונו שכל אחד שם מן חמפורש אשר לכל מאנו יכין אחם
ששות ובחו ומלאכו בשם כל אות ששם חמפורש אשר מהם משחלשל הכל מאנו יודע כח כל דבור מלאך גלגל ומוכב וכל
דבר עליון ואו ישכיל כל משכיל וידע דבריים נוראים ויחגלו לן כל סוד נורא ונשגב נעלם ונסתר ויבין סוד חשוך
האוחיות וסודם ומעמם וציורם ובל חנועתם יודע לכל משכיל ומכאן יבין חמבין לחבר ששות ואוחיות עליונות ולצרף
אוח זח חשם חנכבר וחנורא וכבה כחוב ומבואר ומפואר כל שם בכחו וחלופי הפיכו וציורו ותשבונו ושס כחם בסרחן
לעשול כל דבר ופועל כאשר הוא מפורש ומצויר רק בקדושה ובטהרה כפוחב שם ואו יחשב שלם כאחד מפפליא
עליונה ועל זה שים לח נבון וכוונת שלשה לחבין כל אלו הדברי' הנוראי' ופי' שם נורא ונשגב שם חייחור שם בן ד'
אוחיות נוראות ופי' בציורו ג"ה ובכחו חנורא ובפי' ג"ה בסודו חנוברים שם וכל שם ושם בפי' נסתר ונעלה ומחפוך ומכור
והאות וחציור וחכל סהם בסרה יודעה לרסות בכחו ולסקוסו חנשגב וחעלה מאד כל אחר לפי חכח ולחציור חבא לכל
אות בציורו ובכחו ומכאן חבין כל דבר על בוריו:

ותדע כי כל כח שם חעכבר וחנורא בסודו חנסחר וזה לך פ' שלם שם בן ארבע אוחיות ומוראי' וחם סימים בסוד
חאמת חנרולים חמחוברים ושחוברים לאמת ובעקור סוד חשמשה וענייניה להיות סחם אור קטן בסורות
וגעלם"ם כי יה"ו או"ר אשר שמנו מצות עשה חכתיב אנכי ה' אלהיך ומצות לא תעשה דכתיב ולחי אור כא"ר ל אנכי
ולא יהיה לך ספי חנבורה שמעון ועל זה אם בח יה"ו חאש"ר לכח' וחכח':

שלום שהיא שלום וגם בצורה כי
עת קץ
ה'ראשון' שלם ה' אוחיות הם כן שם חעשם בסורח ומיר חרבה חמשמשה בניסטריא שם"ם עם אוחיותיו וחמשלה
שחי ירוח לקרש האחר לאחתי וענייניח לחכרת י"ה רמוזה לב' חיי שע"ו בעניין שלו"ם ופי' שלו"ם מני אשרי"
יהוחיו והיה לקשר האחר וה"א עניינים עליונות בפפו שנאמר יו"ד והוא עשו הרשע אשר עליו אשר יעקב אע"ה
צורח ה' יו"ד רל"ת י"ד ד' בני' וקנאו ונבנו ו"ח ל"ח ספירות ושכחי בשלום אל בית אבי' ויר' שלו' לי' חחץ
אח"ר עם חשלה: עד קנאו ויו"ד אחרת לב' אחרות עליונות עשו' הוא שו"ע בן כנעני ואם חשם מסגר את"ו
ונבו גופו רמז לב' ספירות ה': רוחניות בסר עשר וחמי סיד אצל עשו חרי שצ"ה כמספר נשמה אשר עליו אשר
לה' ספירות ה': ה"י ז' כי קנאו של נשבע ונעלם בסוף אל ק"ף נעלם הב"ע בלעיני שתי' קעשיר מוך
יו"ד ראינו חן חמניין לו' ראחרונ' כי ה' ו"ה ר' רבוני' ולא הבוקי' בניסטריא ר"ן חצלני' בסן חקין עם אוחיות ן' חוא
של י"ה רמז לב' אחרינו' חרוי' בעבור השמשות של יצחק ויו"ד צח"ק חנו' שם מספר שצ"ח עם חשלה ויחחיל בניסוק
ספירות נרצוי' בסוף יה"ו ואו' רבוקים חציר ולל ת ואו"ו שיחיו לעת חגאלה ליוחן חחוחות בניסוק ונזקת
רבוק ה' לעילם חיובל רבוקי' לוישב בששים יצחק להם חגלח שלמוחן עליוני חיסוד
זה בוה עתח יה"ו כי חז"א לעשח ובעלות יקרא יהו"ה ויתן לך ביצחק בחוספת יו"ד חוא כח"ר בירוע ישם כתוב
הז"א ולא ב' בשם ארבע אוחיות חנוברות' לעליוני' זה' להחתוני' מלמוח בראשח ויחליכוח חחת ושחי:
רבוקים זה בוה זוה בסקום זה עתח ולעקיר עתה כח ב מבין שני שמו בני משל' ל' של ום ז'
חכרובים ירבר ול ונשו ר ל"ך יו"ם אף שו' אלהי אברחם אלהי יצחק

אלהי יעקב באשגב ולעזרת יעלו ח א בשקוב י"ה ונאמר בסוד עליון חאל הנבוה וחנורא לחבוה שלום ובחיות
העשירי בונה שלשון יאמר שם מלא על עולם מלא ליחוד אחת ושלום בסוף נא' רמז לשני כרובים יו' להפארת על כן
הם רביקים חציר ושם י"ה להיות מחיכר לעליונים ומצויר בחחתוני' סקוף חשמשה וחשוב אל בית אביה בעניות
שנאמר לך זוט אף לך לילה וגו' בסוד יה"ו אר' כי זו קוה שם חוי"ה בין חכל כי בראש יה"ו אור ווה"י כי כתוב
למקומו ואז יהי שם בן ארבע אוחיות מלא ושלם וחאוחיות מחובירות לשם וסחעלות אל מקום אצילות בשם יה"ו שליון
עירא ונעלם הנקרא בסורו שלום הכתיב ויקרא לו ה' שלום ויקרא לו אל בזמן חששמשה ויסחלפים בעכיר מדנו ונזכר
סוד נשמב בגול יה"ו עולי' וה' יוחדי' עבמצאו ליוחנה אחר באמצע ונולא מאר באמצע עולי' וב' יוחדי' במצאו באמצע חסול לאוחר

וחחבמה מאין תמצא מאין יבא עוזי להחגיל חל אחרוחיך יש אשר מסנו וה' בקרנו כי. משם יצחק ויחיח
ומשם עקבו ראשיתם וכל חיילת וכל מחנותיך ובח ושמחת סור חשכינה ומקרבן להיות אדם מקריב מן
חבהמות אדם

אדם כי יקריב מכם קרבן מן הבהמה מבקר ומצאן שור שגאלך לכיוב השלמה ומן העוף השלום כעבור השמטה דגורמת בבהמה והחזה הבהמה מהוראה בפני השמטה בימים השמיטה, כי מן השמטה נשאר לצורך העולמות בפרט בימים וחסר ומן לכל השמטה שנשארו מהן לצורך העולמות הוראה מכל שמטה וכן ון השמטה המשמרת וקברתן מן הצאן עיקר הקרבן שב׳ תקריבו את קרבנכם ועל ידי בית חסר ובול וזה סיד נעלם ואם מן העוף טמא בפיר נעלם ואם לא נזכר בריאתה לדים העלמות וגם אם כוזה נחברי עליוני׳ ותתתוני׳ לא בראש ששם שלש עשרה מדות גבורות שאינם בעבורי מקום יניקתם אשר שם ר״נ נכוחי אלכסונים ושם עיקר השבועה בהקיפה והיבר סרסו משה באמרו ועתה ירגל נא כח כי עם זה יהיה חבור שלש לתרי״ג בצות שלמים ושם מלא שם עליון כי משם שהגלגל הכל ון ב נשרשים לע״ב

והו מורה בשם הגדול והנכבד בחכוחו ויצורו ר׳ כחות המורות והכללות בעשוריים ויותר שהוא עשרת הפארת

יהי הנקרא זה׳ עליון יתברך השתעל, עליון הרחמני נאמני׳ כולו לכן אשר ממנו הגבור׳ לעליוני׳ ומגבור׳ לשלמי׳ רמז הוא ה׳ עליון יתברך השתעל, עליון הרחמני נאמני׳ כולו לכן אשר ממנו הגבור׳ לעליוני׳ ומגבור׳ לשלמי׳

סיט ברכה ויצורו ר׳ כחות המורים ברבר ועזאב״ה כי הוא קרסון לכל קרסון וחבורו ויצורו מורים ברבר : מורה רחמים גיולים נמורים ואשר אינה נמורי׳ אשר ברם משפט וצדקה באריך החיים וחבור ג׳ כחות המורי׳

עלם ברבר ויצורו ה׳ כחות כי הב׳ מחוברות והב׳ זה בחוך זה שכינה תוך משכן וחחמישי שהם ו׳ מורה בסקום החיים בנצח ועזאבה היה והוא חי יקים לנצח :

מחש מורה בשני הויות שהם בסקום הנמורים יה״ו נשגב בריוים עליונים ובניהם לריין הכל ויצורו שבעה כחו׳ דבוקות המורים בכל הכניין ועזאב״ה כי הוא הראה ורשותי בריינים לעשות ריין בסורים עם נ׳ פסוקים אשר שהם הכל ומסור חבורם יסו״ר לעשות צב״י הפארה עליון אמצעי והם סורים על הרבר :

ללה מורה סוד ארבעה בתים שבתפילין והרבק אי׳ באור העליון ונסתר וחבורו מורה עשרת ת״ת הא״א תוך הה״א הכלול מן התפילין שי״ן וצורה מורה בניין שלם לבושי הכתר הסורים ברבר ועזאב״ה בכח נצח המנצח שהוא כ״ח הת׳ ציורו המנוחים לרבקה בצורתה האבות ובהם :

אבא מורה מרכבה למרכבה לשוחר בסור שני : ועולים וחכוחו תפארת ותפארת לרחמים גיולים רבוקים ליחור אחרי וצורו ששה כחות המורים ברבר ועזאב״ה שנכרא העולם ברחמים ובעשרה מאמרות מן המאמרי חיריע הא׳ אחרונה ומחבורו חבין הדבר :

בהת מורה ביסור אשר כל הנשמות והששמות באות לו לחיים נאת ברבוק הנשם״ה והשמש״ה וחבורו מורה ג׳ פסיריות הסורים בג׳ נקודות חול״ם שור״ק חיר״ק וציורו ז׳ כחות הסורים כי הוא תרבק בחוכם ועזאב״ת כי מורה כפרה ומרגיע החיים ומחוך אלו הכחות חבין כח הפעולות בסרחם וכן לכולם :

חזי מורה כאשר אמר בעל הפעולה וציורו ח׳ כחות המורות כולם ביי״ר המחלבשות בבניין אלו האזורות הכאים אלהינו שבשמים ברוחה מן חכמה עילאה :

מורה כי חיחור הוא רבוק בחסר ועזאב״ה ה׳ רס על כל רמים רוצה לוסר על כל המדות וציורו ר׳ כחות

אלד המורים ברבר וביחור וחבורו חשני ה״חי ביי״ר והמנצח המורים ברבר למשכילים כי הוי״ר התעלה לת׳ ושניהם בנצח ליחור אחר :

מורה מרכבה למרכבה לא׳ תפארת ועזאב״ה כי יתעלה למעלה וחבורו ג׳ כחות חסר ותפארת בתפארת

לאו עליון בביגה וציורו ששה צורות תפארת תפארת לאחר :

מורה בשני פועלי׳ הסקבלי׳ מן הביגה ועזאב״ה כי יתעלה היו״ר רין במצרים ממקום המשל ומחר וציורו

זהוע ר׳ כחות המחברים לא׳ המורים ברבר וחבור יחור ג׳ לא׳ :

יוד מורה מה שמורה בעל הפעולה ומן החבור מורה כב׳ פועלים :

ובציורו כל כחות גלגל ומלאך שם כחו בע״ן המקראי מ״ר וציורו ז׳ כחות המורים בששה קדוש וברבר ועזאבה כוח

מבה מורה כי שם הגדול בעצמו ובבוראו וחברותם מפארת בחכמה בעשרה ובכל דבר א׳ וכח ת׳ של הקב״ה אשר שלח לבשה בעצמו ומחוך אלו

מכחות מצין כח הפעולות :

חרי מורה שם חמיוחד ומחובר מכל מי׳, וחבורו שלשם מחוח לרבר ג׳ מצרפים מרץ מחוים דבוקים וציורו

חקם מורכב מחוח המורים ברבר ועזאב״ה כי טוב ג׳ בעליונים :

לאו מורה בחני פועלים וכי״ב נגולי מלכמן שבשבע כחם וחבורם עשרים מרכה דבוקים עם חכינה וע״ם מחוח על

כלי קדבר וציורם ז׳ כחות המורים בניהם שהשבע לה פועלים ועזאב״ה וכרון לשם בחמו :

לוז מורה שלשתם בחשלח׳ וציורו שלשם ששה כחות עשרה ם״ח לבוקי׳ ומפלר׳ בין בחי חכמות שבעה׳ ברוני׳ מרכר וש״ם בשבע בגלל הכל ובכל מלא לב׳ קדושי׳ ועזאב״ה מורה בקדושה של מעלה וחבורו שם ע׳ לשם :

פהל מורה בשם שבגול מלרכם לחלות שמלש שלעיון ועזאב״ה שבולוני׳ ברחמים ועזורו ד׳ כחות המורים נדבר

נקה מורכב כ״ם שבשבע בי׳ וציורו מורה ד׳ מזלות של ישראל :

זוי מורה בחני פועלים זה בחוך זה ועזאב״ה כי חחקוק כי״ב מזלות של ישראל :

החו מורה בחני פועלים זה בחוך זה ועזאב״ה כי חשפע יורד בסרש יחו״ה ומשם יורד לכל העולם :

נתה מורה בחני פועלים זה בחוך זה ועזאב״ה כי חחשע בין שבשם ע״ב חחוך ומחוך ע״ב חחוך ע״ם שבשם

האא מורכב בשבע בי׳ מרוח שבגול שבשם ע״ב ומחוך ע״ב חחוך ע״ם שבשם ע״ב ומחוך ע״ב חחוך ע״ב שבשם

ירת מורה שבגול שבשם ע״ב ומחוך ע״ב חחוך ע״ב שבשם ע״ב ומחוך ע״ב חחוך ע״ב שבשם ע״ב ומחוך ע״ב

שאה מורה בח שבגול שבשם ע״ב ומחוך ע״ב חחוך ע״ב שבשם ע״ב ומחוך ע״ב חחוך ע״ב שבשם ע״ב ומחוך

ריו מורה חחוח שבשם ע״ב ומחוך ע״ב חחוך ע״ב שבשם ע״ב ומחוך ע״ב חחוך ע״ב שבשם ע״ב ומחוך

אום מורה כח שבשם ע״ב ומחוך ע״ב חחוך ע״ב שבשם ע״ב ומחוך ע״ב חחוך ע״ב שבשם ע״ב ומחוך

ושר מורה כח שבשם ע״ב ומחוך ע״ב חחוך ע״ב שבשם ע״ב ומחוך ע״ב חחוך ע״ב שבשם ע״ב ומחוך

יהן מורה שבי פועלים זה בחוך ג׳ ועזאב״ה כי חחקוק כי״ב מזלות של ישראל :

לחה מורה שבי פועלים זה בחוך ג׳ ועזאב״ה כי חחקוק כי״ב מזלות של ישראל :

בוק מורה שבי פועלים זה בחוך ג׳ ועזאב״ה כי חחקוק כי״ב מזלות של ישראל :

מנר מורה שבי פועלים זה בחוך ג׳ ועזאב״ה כי חחקוק כי״ב מזלות של ישראל :

אני מורה כי זה מלם מזה לשיום ע״ד שלם וכלל מן פי ומחוברים שמרים ועזאב״ה כמן קדש של מלאך הנורא

ומב מורה ד' כחות על שם ג' הנמוכים לשבוע כיום לשרות ולילה כמתוקנם ומשוכ"ם לשמיים מחזה למעשה
כ"ס ד' אלפי' ותחזורו מורה כך ויורו ס' כלה כקוד סי' כלה : **יהוה** מורה כיחוד מיוחד עם השטרה ושוכ"ם
קוד הם ס' שחוקם עולמו משם שקבל החזורו מורה כך ויורו ס' כחות המורים כי קבל ג' ;

ענו מורה כי שקולים כוחם : ראל עם שעליוני' ושל זה כל הקדושים ומיחדים אלו גם אלו אחד לעולם כעוכים ונלוים
עליונים וגם מתחוברים לכל שבעתים שם מון ושמיהרים ושוכ"ם שמורם כניסוך כל'עונות וחזורו מורה כדבר
ויורו ס' כחות הכל כגוד כשטר"ם ומחוך זה מבין כח השפולם : **מחי** מורה שבני קדושים נעשה ישראל דנוקי'
צעליון ליחוד יחוד ס' כשליוני' ושכללו' לאחר שם שלהל ושוכ"ם כדי שיהיה עמהם בלא אחד ולחבור מורם
קוד שני מיצלים עם כל הבניין ויורו ס' כחות אחוזי' שהבל הולל כשון סרטון ;

דמב מורה שבעה ירוח מן השפלחים ושבעה כשטר"ם ושוכ"ם כשם שמלוים שבעה למעלה כך למטה ו' ומם
כלדיוקים שבעה וחזורו כך מורם ויורו ס' כחות מורה כי כבל גדול בי' ;

מנק מורם כשם ד' שב' מלוח קביב לשלחת כך מקם כ' כחות מלחים מכחם קביב השטרם מנקרא עץ החיים
מבדל ומיצלים לידוע ושוכ"ם כי מסם מלמעלם בין כדין עם עליון חזורו מורה חבור כדבין כולו זה בזה לבא
לחד ויורו ס' כחות ושוכ"ם כי כסם כולל כשטרם : **אין** מורה נכני שעלי' ומשב' מסם כשוד לוכך עלמו שלא
יחשב נשבו בירוכלי' עליון ועלמו בירוכלי' שבל וסים מבקי' מעליון לשליון ומחרחם לעלמו ושעליון קבלו ויחחלק לא
קבלו בעבור קוד שעליון הקשלם ושוכ"ם כי כוח שסם נקי נגע כלרך ולא נשמע לו וחזורו מורם מקשרם ושקרם על
שבעים לידוע ובשרשו מעשלם ומבוך שבא בא לארך ביורו ס' כחות מורים שסם כחות מחזורים כדבר ;

חבן ראה מורם כיחזורו מאזור ושוכ"ם וגם חזורו חב' לחחד ויורו ס' כחות מורים על שדבר ;
מורים על שחם כחות שבעים כשבעים כשבעה קרעו ז' שחת שב' מ"ב וגח' בעוד כל כיוכל ושוכ"ם
ויורו ס' כחות שסם כי קם ס' שירות ח' : בחחסם ויד בזכן שבשם זה לוח עד מקומן הרחוק חזורו מורם כך
כי קם ס' שירות ח' : בחחסם ויד בזכן שבשם זה לוח עד מקומן הרחוק חזורו מורם כך

יבם מורם כי השטרם מבח מחקרת עבקים זה בזה לבח אחד ושוכ"ם
רחו לשבח כחות מחזורים כשלוחת כשל וחזורו מורם בידר ויורו ס' כחות מחזורים כדבר כי כל בלול כי ;

חיי מורם כי שבח עלמו כל קוד קוד שם ושוד שבר שבירות בשוב ג' קדושות בח שבר כל אחד מורם עבוים בעניין
דשבח כיח ס' לשקדם בחחרו ש"ד על שי' ד' ו' : ושם ג' כשלמה בעניין קוד השבירות מלילוחם ושם ב' עליונות
ג'שניים כלבח כשלוש ושם רחו כחות שבעה חחריכים כל שאחר כלם ושבח ולבל מלוח וכשלל השבעה ב' עליונות
שבעה כל קוד לחכי השבעה השקדם השלמים כשבעה כיבור לשם ושקדוש לשם קוד-ק-יהוד קוד חוי ק-יהוד קבינ"ם כי יהוה הכל כשלם
עליונים שבשלמי' ושבחרי' שלח מלרים שעליונים בלילוח ושים לילוח שם. דבוקי' דבוק חוק. כולם לפ' כשוד כ' יום ושם לפ'
כל שלהוה עם וחזורו מורם כדרכו ויורו ס' כחות מרחוק כחות מרחוק מורם כשדקדוש ושכל שבניין ;

מום מורם כי חוק בשני שעלי' שבר שבם ושם הכל ושוכ"ם כי שחלק ושוקו בשם ושני' כל' כי כל אחד כלול
כשבם קלוח שחקדי' חוזר שם שני שיעלים כח שחוזר לחם קשים לרבות ושם זכרי לדר דר ונומר
כך ויורו ס' כחות שבשם כשלול כי הכל וכל כי ;

חנה כשלם שוד שם שחוזר שבעבר שעלם אחד ואחד שחוזר כשוחזרו שבחוזר שבחר בו כל שוד שנים ושרץ וכל
פעולם יקרא שבח חבורו ויורו ס' כחות שבעבר ככח כל שם ושם שחוזר כשלוחו' שבחר' כשבר חוץ שבוחר כשל
שם ושם כשנים ניחלחם ושבעבים ושניהם שבר כוכב בלו שבח שבינה ושיכור שבחים קבוחר כשבחר' כשבח' יום
שם השנים שבריש טרפים בשבעם שבחות שבחות ושם שדקדם נשם כל אחד ואחד וכשל כלול נשח קוד שנים קשלים ושם
כולם ס' כילי' ירדקי' ושבח כחות כלשם : שבעים נבריו' ושלשים קדושים וכל כיכר וכלול וקיום ושיכון ושנים וכל שר
על דגלו ושנות נוחלות ושכל בשם אחד ש"ב שנות. ושלשים ושנות בעבורם כל חום נשות שכח ויורו כחות
ושלשות ושנותם בשם שער שנים שנים חוץ שנים שנים ושלשים ויורו ס' כחות שבשם שנים שנים ושלשים
עליונות נוחלות שם שרי' ושנים חוזרי' שלישי' שבר שנה ושלשים ושלשים שנים ושלשים ושלשים ושלשים
ס' שנים שלשים מזוגריים ומנגרים כל ליל כניורו וכל שם נשמו ושם ליורים לם' קוראים ס' כחות ס' ושלשים
כחבר

חעם מורם כשם כחות שנוים לשנוע כי ב' שנוים ישראל ושם
כין שני מדות לם ושוכ"ם שקוקים בשם כי כלל שמנו וכו וחזורו מורם בכל שבניין ויורו שבעה כחות המורים כדבר ;

רהע מורם כי' שריכוך כשרבות על כיו' ד' שנוים ושבדיים ושבעים כחות המורים כדבר ;

יח לם' ושוכ"ם ושם כן ד' על כל ושחזורו ויורו ס' כחות המורים כדבר ;
מורם כשוכחים ב' מרכבה לם' עם שחזורים ניחן שעם שם ושוכ"ם מדם ס' לום שחזרים וחזורו שני שבח
בעלם שמורם כדבר ויורו כך : **דהדה** מורם כי' ס' בגוד ס' ושמרם ושם כח שנוים שנוים וחזורו מורם כדבר
מורם שם ד' שמות שם : **מיך** מורם שבשם שבעים שלמלך ולבנים ו' ושם שם שבח כי' ושם כח העבדים ועל
ושוכ"ם כי שלין ובשל כעוד כי שכל וחזורו שם שיחוד של שכל ויורו מרכב כחות המורים ושוב שנין שח השפולם ;

וול מורם בשני פועלים שבח שם ס' ויעשלם ביחוד ויקראלו יקוד שפולם מבר בנים עבר גבולי מלכמוני,
ושוכ"ם כי שם כי' ס' שהקדם ושבח עליו וחזורו ויורו מורם כדבר ;

ילה מורם עילים ושם שם שבחח ועל ושוכ"ם כי ס' מדות של י"ב מדות שד' רחמים ושבדים ושחשבי כלול מבולם
סי' נ' וחזורו כך מורם ויורו ס' כחות שיל שהבלם מבולם : **סאל** מורם כי שם שלבח מלחים ושבחים לשרי'
מורי' על שנבדלים' ושם כ' ס' שלבח קיבלות בעבר שפירות ושוכ"ם בכח נ' לוחיות שמנשיגים לם שפולמות מבח

ערי מורם כי שעבדים לם שבעים שעלים שם כחות מבר שחח ידם כל שעבדים שם כחות מבר שחח ידם כל עד
שבשירי מידם לבשם שבכבד ושוכ"ם עם ויי"ך קדם כולם כפולים כי שפשירות בפולח בכל ושבילים בכל
וחזורו מורם כך ויורו ס' כחות מחזורים כדבר : **עשך** מורם כי שפרדם קיום שבשבעים ושחנות שלבנים כ"ב
נשלי שלבפיעין ושוכ"ם כי שם מיום שהקשם לקיום שחרך וחבונו ויורו שבעה כחות המורות כדבר ובכוח ;

מיה מורם בשני פועלים ליחוד מחד ושוכ"ם כי לח מידם שם שבקשר מהם כי שם למעלם וחזורו ס' כח ושם
שם שפרד ויורו ס' כחות מחזורים בעד שבקבל מלחת ביעין כשוד ;

וחי מורם כבר נ' שבוח שלם נ' ושוב כשמרו נשוך שוב הרחם ליחוד מחד ושוכ"ם ושוח שוד ס' שחיונים של שם
כשלם שי' שחרין וחזורו כל שבניין ליחוד מיוד לשפרד ויורו ר' כחות שחזורים כדבר ושוח הבין ;

רני מורם שבוח שבוד נ' שחות לשפרד ג' שחוקם מבולבלן ושוכ"ם כי שוח כחות שבם שם ס' ו' נב' קדושות
עילוח ושחלק נשחלשים וחבורו מורם כך ויורו נ' כחות חזורם שבם שם ס' ו' נב' קדושות

החש מורם עיכר לבניין כשם וכבל כלול כי' ושוב ס' ושב' כלול בכלח עילוח וחזורו מורם בדבר ויורו ס'
כחות חזורים כל שבניין : **עמם** מורם לעבדי לחילון שן שי' ושן שם כי לכל ושוכ"ם משבם ס' שלילון
וחזורם מורם עילוח ושלוח ושלוח כחבור לחד ביחוד שחם ויורו ס' כחות חזורים כדבר : **נגא** ביחוד מורם כשוד שרבשם כחות שבם שבח שם כל שחיים שברכות וחם כחות שרחות ושלוח מיוד
ושר שחבוחם ושבל נעבד כחלשם ס' יום שעליונים ושורחים ויחוד מחד של בל שחר ושבלח ושוכ"ם כי כחות שעליונים
מבכחים לבם בכל יום כשלח שבחות וע"ז שקוי ישראל ס' נרכלות חזורו ויורו ס' כחות חזורים כדבר

ניח מורם כשר שי' ושוח נשון רבות לשחבל ושפך נברכי על ישראל ושוכ"ם כי שוח כיי' שבר לו כח שי'
ושבם לבולם שידוע ושכל מושם לחבל ושפך נברכי על ישראל ושוכ"ם כי שוח כיי' שבר לו כח שי'

מכה מורם כשם שבשרם עם חיים כל מנייד כחד ושוכ"ם ס' לוח ד' כחות שמורם יחוד שלם :
מורם ככל ליחוד ס' ויורו ו' כחות חזורים כי' ולילים כם : **פרי** מורם כשלמו וכבודו בשבל בחלרים
ושוכ"ם שקולים שם חשבר שבוח כשבר חדברו, ושחזורו מקדם חוך שקדם וחבור שני שוכל ויורו ד' כחות חזורים כדבר
ושיון כחות שלו חבון השעולות : **נמם** מורם כשר שלבבם כחות ושר חשם בישם דבוקין נב' ושו שחים שבינם חורם
בחון שיבשל שחשם ויובל לשבוח ושל שם כי הקדם שחת שבון בקדם השבחים ושחזורו מורם שני שירות
לחברם כיובל ויורו ס' כחות חזורים שוב שבשם כיובל : **ויל** מורם כי יחשלם כיי' ד' כל כל שבר ברח לעבוח ושוכ"ם
כי יחשבם שוחו שבח שבר וכך שב"ם וחזורו מורם חרך שחיים לבניין שבם ויורו ס' כחות חזורים כדבר ;

דרח מורם ניחוד בשור וכך שב"ם וחזורו מורם חרך שחיים לבניין שבם ויורו ס' כחות חזורים כדבר ;

מצר מורם כשלם כי שחוק שחשלמלם שעולמן לשני שחקים שחשלים שם לעורך שבשם בשור ושוכ"ם ובכל שחר
ושן שני בשם וחזורו מורם כך ושעורם שבשרם בבינ"ם ויורו ס' כחות שבשבשי שם ובכלן כי ;

מפ	רש
יה	וה

הנמרה

אלהים מצמיח מצמיח על בני אדם לרפות שם מכיל דורש לם לעשים כי לם נוחל יחלל מאמלל מכלל ויחוש מחוי ויסיח שולם הדבר על מלרך נשבע ס' ניחיצו ונזוחוש עזו ולמר ומצאו מכתב ויסיח סוידו על דבר עד שפחזק ס' ו נתנגם קדבר וכו' סרב מגדול הים מחמון והוא כלמרו אמאא האא אנו יהו יעב מוב מגדול מפגזגול למך בגבורת יחיך ס' נלברי בכח יחיך ס' קרשך לוזיב יחיך ס' רוממה ימין ס' עוצמה מיב כך ד' וש עם גבורה מעוז ידך והרוס יחיך ומוא כלמרו נלדר בקודם מסם עליונות המעוזה ס' קרשך לוזיב יחיך ס' רוממה ימין ס' עוצמה מיב כך ד' וש עם מלמוי מבר הכלה כלמרו רם מוא ונבוא בעבא גדול נורא ונכבא ס' ניחיצו בשוד קדוש רגש לעדו ומגלם רי מגבורה כלמרו כי לא יעשם ס' מלים דבר כי לם נלא מורו על מנדעי הגבוהים ומם מגלם הקוד הגורא והנעלם לבבי מרא בלבים ונכבא לבבו כמוך קדושים שרשים וחוזים מלמעי קודם ולל לנע מרוזים בלוזים ומוזך ולרן ומשים מרוזיב' שמעו בם ס' לנע ד' ומוא עבר מברוזים ולמבר לו רלו כבוד לוזים מיב נבור ס בלוזיו לם נודעתי לפם מחם מם מלגם קיר נבורות שני לוזים נלמו ומעני כלמרו כיחי נלמו מוא יחיים הקוד הוא לבבר כלמרו בב יד על לפם ים כלמרו מיזם נים לבר מנע לי ולוזים מקום מעוחף ולוזי כל מלם ידי שפחה כי כי ס' נור שולמים ומלוזים ידי עליך עוד כמיב מיחם עלי ד' ס' מלוך ס כי מם ס' מקרא עליך ולוזי להלריך בשמעי העשרי' מוא מיחם מקדושים מלם רבם ומי לבר מבר קבל בלוזי מלבא לוזי לו יבין רז גדול ונורא כי מחרים מבם גדול ונורא מם מבגועים מקדושים מלם

והחכמה מאין תמצא נלבוא זה השוד מוא מם מעלם ובמוך בן בשוד העין מכוח : ויזיח מקום ויזיח זה בלא זה בלמרו זה לעומת זה ס' והנני יהוה ויזיח מקום מם הקדוש ולוזי זה בלא זה בלמרו זה לעומת זה עם מחנים לבל זה מכח זה וזה מקושל ויבא מן מכח אל מקום אמר כי מם ס' מקרא ויזיח עוד מכנר לבלמי יומנו ולא לבלמי לילה כי כל הולך אל מקום אמר כי מם ס' מקרא ויזיח עוד מכנר לבלמי יומנו ולא לבלמי לילה מחנים מאמר כי מיח מקום מלוזים מלם בלמרו מבלמי יומנו ולא לבלמי לילה מחנים מאמר כי מיח מקום מלוזים מלם

עלמם ומבר נבורם שמו מחלוק לחלוק נבורוחיו אמר מולים במוללם מם למעלם במו למעם ומוח מעמרו ומבמו לי מקדש מכון מכוננו ומבוא מקדש מלמעלה במעמרו רם ס' ומבא וכמגדו ויו העמודים אמר מם יקוד מכניין כמו ומלכי נבמו כי על מיסוד בוינן מכניין ומל זם ויו מבמודים מם בכל כלומר כי נבוה מעל נבוה זם בים מאקדש על מעלם מוא מקדש מבמיחת ויבא מן מכח אל מקוד אל מעמק כלי לעשוד מעולים מחמוים מיקרים ומקלמים אמר קודש מעלם ונמשא מם מקרבנות ומולות ומלמים ומנמים כלי לכפר אדם מעלי אחיהם ומו יכוב מרצון לרצותו ומבאל אמר מעלו ומבא מם מל מרבע מוזיות מלם בזם ס' במיבוי במו ס' במחבוב עם ס' עופף כ' מיקוי בו ס' מוא מם מלם כי מכח מוא י' ס' וכמיב בי ס' ס' לור שולמים וס' למו מל ס' מם ס' מסם ניב' ס' מבור ס' מלכוח ס' לב' מדוח מחרוחם ומבא מל ס' ס' וב

נלך ויו ויזיורו מורם עלם ומצעים שמות שמם מחקוקי נשמם נשמרו זם מלי :
היה רשם שכיעים של תמי"ם כי שם כח אגוזים של משם ומל יעמיטו נשמרים וח מזיעו וזם חזון תמי
נשם שם"ן מחקוקים ומם מעידי' על ג' קדושות תגר העולם שומד נמן ג' בעצר שדברים ותחד בעבר
מסטירים ותמר בעבר שפלגות של מרחים ומם פשוד תמי"ם :
מלא ויזורו כ"ו כ"ו ד"י משם מוכר כי' של משל' ומשם מוכל כ"ו' של משם שוח מקם מחגלגל לוחם נכח מנדולם
ויא ויזורו דוד"י מורם עלם ומעריס ותרנע יפודות פשולם :
נהה ויזורו נדוד"י לח נזכר נורם שר' עד הנח כי היה תחרוגם מכולם ומבוחוח ויניע מרגל שלשם נכח רגל
נמן כי חוח מנשם חם פשולם בחמד תגר יפוד העולם ותלמו לחנם לנגד נשם תשולם כי הוח נגלל
מומגיע חת פשולם מנשם בחמד תגר ונדל ומבוחנו בחסרון שם'ומבוחנו ומחוכמת לנגד חלוף כי חלוף נקדם ותחי"ו עמוד
מקדם של משם ומוח חוח מקדם מנוכח חת כל העולם כמנשם כמו שתמר מכפוב ומכר ה' מעולם ועד פשולם על ירושלם
ונדקחו ונו'ומורם כי חוח נם ה"ם חנם על עלמו מורם עם של ע"ב בנטורחו מגדולם :
חחחא ויזורו ד"י כ"ו כ"ו כי יחמנן מדניק בחחם ס"ם, של רחום בכלנם מברם מחזום ומוכם נכח ג' :
ירח ויזירו ירד"ו מורם מנשם מכפוב למעלם שן שמי"ו ומם מיי"ד מחגיש מגר חוח מנשם של תמי"ם
שחחת ויזירו מכו"ו תגר חוח מורם עם של רחמים ומנשם מחקוק :
ריו מחכנון מרחבון ומוח נם על מברים ומנים חומות תגר תמי"ם וח"ן נרחנם מנרחם מבניעים :
חום ויזירו כ"ו כ"ו שני חוזם ומעזוד כמוכם חוח מעמוד תגר חמי"ם חומ מנרחם מבניעים :
לכב ויזירו כוכ"ד מורם שני חויים ומורם מרכבם מחנות :
ושר ויזירו ו"י"ר חנם רו ומכלנם יודי"ן עם כענד מלנם רחניתי' על חנות ומחקם נשם כן לחנרחם לומחק ולישקב :
כרם כרים לחמר לעמיד לקויים לוזרעך מחן חת סי"ן מרץ קוחם וכן כמוב נם כן לחנרחם לומחק לישקב :
יוצ ויזירו ידי"ו מלחך שמו"ם ומרחים מלחות מחזב בלנב כמו שכתוב ידיו נלילי וזב ממולחי בחרחים
וחוח נם כן מורם כי חוח שם של עבר"ם ומשם :
להה ויזירו כ"ו ד"י ד"ו חוח בכל מפוכל חגר שמו משמרו"ן מקרחו חנם דודי ירד לגנו משמל ומם חל
חוחזות מורם נם שני חויים :
כוס ויזירו כ"ו מורם שם חנם חוח מפוכם בחנשים בחמות :
מנר ויזירו כוכ"ו חוח רומו לחמרים מיזיכל חם חקח חגר מן חמחשים ומם בחוך קדי' יחיים ה' ויישחרו מ"ם
חם מעריו כיום ומחברהו חפע מלחנים מפוזם מ', שברום נם קדושות מחם ומורם חם חנחנם חם חנם מכ"ם
ומלנים ומחים נפ"ני חכמה :
מגי ויזירו כוכ"ו מורם כשם חדני' עם הדל"ם של ד"י עם פלנם של אל"י חוח חדני' כמו שמפרש בחקוחו :
חעש ויזירו דוכ"ו וחוח שם של ע' נשים חקוק כשם נשים עשר שנשי ישראל לנד שמשנב נמו לנדו שקים
מנין שני קרוזים :
דחנ ויזירו רדי"ם חדני' טיוכב של מחנכם של מעלם כי כל חעדה כולם קדושים ובחוכם ה' חדני' ותרנשם
מן מרכבם ויניח נם' ממם עם שכעים וחדני' חוח כלל נחמחד בי חדני' על שכעים חעזם ועל שכעים
שבלוח ויוכל ויניח מרכבם ויחוח קוד :
יין ויזירו כ"ו וזן' ומשם וגם כ"ב חוחיות ומם"ן חוח רמז לם' מחזם משם כל כ"ו חוחיות חקוקות שם בקורות :
משא ויזירו ד"י דיד"י מורם עלם משם כיוחד בקוד נדול כי שם שלשם לכלנם מעמדון כי משם ני' מחזם ויכך
שם שני משם כי שם הני מחמד נשנם חעזם ונו נמלך חעדר נם כן למנין חנל ויזירו חוח ידיד משם שקוח
משם לנו' פנים בקוד ועל זה חוח ויזירו יפו"ם ויו"ן פנים :
שיך ויזירו כוי"ך מורם עלם שלשם מעמדים חתחומים הנה חגר כחב עליהם ם' ומקדישם לקדים כמה כנודי
כי שם יפוד שעזם כמו שמפרש לשמם :
ו וול ויזירו וכ"ו מורם כי שכן ם' על ו"י קשמודי' ומוכל כי ב' מערנות וזם חוח שם שמחר יפוד מקלום ישראל :
לא ויזירו יכוד"י מורם על כ' חוזים עם סי"ל כל עלמם ומורם"ם מחזם נשם שלשם מקלום ישראל :
כאל ויזורו כ"ו כ"ו כ"ו חוח שכעה סיכל ם' מיכל ם' מיכל ם' נ' פעמים פרחבון ירוקלים קדיים ככנים לה ום'
ומכני

משני ויעבר מלכם לפניהם וה' בראשם וה' משלישי כי אל ה' והם נ' ויכלות חוקות בכסא ח' והם ואלפ"א בית"א וזח חשם
יש לו סור נדול באמרו ח' ח' אל והזם והנין נ' פעמים בזחב :
עדי וז ורו נגר"י כי ע' מעלות ש בכח חנ'נלים ומורה כי שם של ע"ב הוא באלה המעלות שבשב'וכח י'נלנלים
והוא באמרו ארחה שמיך מעשה אצבעותיך :
עשל ויזירו נגו ו"ל בא לזכור בריות נוח בעבור נ' אבות שיש בו שלא לשחות את העולם יותר וכחיב וזכרתי את
בריתי זה אחר זה עד בחינת הקשת והוא באמרו והארץ אזכור והוא כמו שזכרנו בעיור השם והשבונו כ"ו
וע"כ שפות ואחד שמו על הכל רוכב :
מיה שמפורש בספר הישר באמרו ושמי ה' לא נודעתי להם כי לא נזרע לשום בריה מן הראשונים בריה ושבונו כ"ו כ"ו :
ורון ויזירו ורי"ו בראשון כאחרון ועזר אני ראשון ואני אחרון הוא שנ'ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלוהים עמדי
פעם ם והו שוחחיל וה"ו וחחם ם סה והחחילו וה"ו וחזחם ם"ם כי סור הראשון כאחרון ואין לחאריך בספרו'העסיקים :
דני ויזורו עצמו והוא שם ה' והוא מן האמות ועל זה נחסר מכנו האלף כמו שיחסר מיחו"ה להיות אמות וחוא
שורש הנעזם לכל קדושת השם שהם אמות על סוד נדול והוא סורה לשש כנפים הם קצוות העולם ועל זה
נחסר נ'ונשאר נ' כדי להבדיל הכבר בשורש הצור ונמצא כן שני הזיות ושני זו"ן לששה קנים ושמה נביעים והזיות
חלוקות בהם כדי להאיר אותם מזו השכינה אל פני המנורה ויאירו של מעלה :
החש ויזורו דיוחוש הוא שם של שר' כי השי"ן בויזורו סורה שנראה לנ' אביח והוא אמרו וארא אל אברהם אל
יצחק ואל יעקב בא"ל שר' כי אור שכל הפועל אשר נעזו בהם באומר שבעה ות' מוצקות לנחות אשר על
ראשה כי הרכיב אותו על עשר :
עמם ויזורו נ'כ'ו כ'ו סורה שני הזיות והשי"ן לע"ן טלאכי השרת שמקדישים אותו בכל יום ומשתחוים למול
כבודו וכחיב וישתחוו לו כל אלוהים כי הם ז' כחות הזישבים ראשונה בסלכות והזיור סורה לנלנל ח' כי
שם הם כח נשמות הכוכבים המקבלים נזרה מאלו השמרים :
ננא ויזיורו נ'כ' סורה הנינים על סה שכחוב שנת תע' שנה קדש ושש ועשרים קדושה הם הא'בכור קדוש הנה נ'
קדושות באות לקדושה אחת כי הם מאה ברכות שיזשראל מחללים בכל יום והשם ברוך הוא עליהם שופר
וכחיב סה ה'אלהיך שואל מעמך ונומר אל הקרי'סה אלא מאה ויש עליהם שופר ויקרב סלכם לפניהם וה' בראשם :
נית ויזירו ניר ו בא להזכיר נבורותיו של הקב"ה בבח התי' ובאשר ברא כל העולם והעטידו על עמוד א'כאמרו
נדריך יסור עולם כי בחשך וזיה כל העולם עד שקם העמוד להעשיר את העולם באור התי"ו כי הוא שם של
כ"ו כמו שפירשנו לשעלה כי הוא אור השמש הנדול כי לא ניזנו להאריך שם כי אור השמש הוא אור היסוד והו התי' וחוא
ויזירו כורו' רי שני אוזות עם ב' אותיות והוא שמו של מטטרו"ן כי השם קראו דודי באמרו דודי ירד לנגו
לנולם קטן :
פני ויזורו כו"י הוא השם שנקרש שמו בעשרת הדברים והראה נכורתו בעשר מכות שהביא הוא על המצרים :
נשם ויזורו נכ"ו הם שני שמות היחוד הנקדשים על הקדושה העליונה והוא כאמרו שנת החמשים שנה קדש כי
בזמן הקדש קדש כי נקדש נקדש שמו :
ויך ויזורו י"כ שמו שנקדש שקם כמא כבודו על י' נלנלים ונוכ נדלו בעשרה מאמרות כאמרו חמשים כמאי
והארץ הרום רנלי וכחיב כמחולת מחנים :
הרת ויזורו דירד"ן ורי"ש בחסרון והוא שם של כ"ו כאמרו והוא כאחד ומי ישיבנו :
מצר ויזורו כ"ו יע"ר ואיריו עם הנ' איחות השם והוא אמרו יהו"ה אדנ"י חילי ויפש :
ומב ויזורו כ"ו ור"ו חק ר'יסודות המפורשים לי"ב גלוחם הם כח השעות הנשלות ביום וכלילה :
יהח ויזורו ויזיר"י ברוך הוא וקדושתו ובגבורתו כי השמש להודיע בת"א האמת ח בלא שום ספק כי הוא החו"א
באמת וברור הוא על שם הצור העטוק המפורש הנה ואחריו ר' כי אחר אמתתו ואהרוחו אין להחזר ואמר
די הרפא ואין להאריך עוד :
ענו ויזורו יגי"ו כ"ו כ"ו תשיר סקרני' אותו ומנהלי' אותו בסרת רחמים א'על ע'לשונות וא'כ"ר פנות השלום
הבלבול ברחבים וכחיב ויזיר ח' כי שם בלל ח' :
בחי

מחי וזיורו כוח"ו י"ם כ' כ' קדושות שמקדישין אותו תמיד הם סוד הכרובים והאשת חב' קדושות אלו הם ב' כתות
כת אחת שראל למשה וכת שני שמות הם השני מעלה אשר הם מקדישין אותו תמיד :

דמב וזיורו דכור"ו כ"ו זוהר"ר שבשה בשבעה מוצקות לרוח הטמיאות לפניו :

מנק וזיורו כ"ג כ"ו זוהר"ר על הנ' תיולות בנ"ג שבלבי השרת המהלכים בשליחות השם תמיד אשר שלי-הוחם כ"כ יסורות כחם יעצם סביב הכבוד שוחים הכביד הכסא והם בשלוחות בוראם כאשרו עושה כלאכיו רוחות משרתיו אש להט' ומהם שומרים להש החיב המתהפכת בתוך דגן והשני סורה בשם אחי"ה עם אות זיורו הפנימי והעליון שהוא על הכל :

איע וזיורו כוע"ג סורה בשני שמות הנוראים אשר בהם נתהנן הצדיק באמרו ה' אלהים אתה התחלות וגו' עם ב' אותיות :

חבו וזיורו עליו פתח ואמר א"א אל"ה גדול"ה אר"ה קדוש ונורא שמו לעולם כי הוא לעולם כי הוא העצם לבד כב' יתברך שמו :

ראה וזיורו בבורי האמת כי בזה השם הזכיר רבינו שמות גבורתו ועצמו לקראת כתם על הילה הגולה וקראת שמו פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום ושם העצם בתוכם להראות כי כתם מהגבורה והגבורה עצמה כתם והם הנקראים ראו כי שרו של הגבורה בת' נכלל ס הם בהשכמה ה' הנראה לפני והוא סורה כי הם הישובים על קדושה אותו שהוא שם הגבורה אשר בתוכם :

יבם וזיורו ר"י השם עצמו סוד"ה כי הוא הוכב על י' נלגלים באמרו סלו לרוכב בערבות אבל זיורו סורה כי ג' תם אחי"ה לעשר דברי' התורה אחי"ה לעשר מצוות הנזכרות לבעלה בספר אחי"ה באשרו אחי"ה אשר אחי"ה נקדש שם בן ארבע אותיות ותתגדל נג' עשרות הנזכרות לבעלה בספר אחי"ה לעשר מצות שבית במצרים וכעולי הקבלה מזכירי' אותו בשם אחי"ה הסרגיש את כל העולם כולו עשרה של תורת עם עשר מאמרות עם עשרה של מצרים והאשת בו הלו לבל ותעשע וחרעש הארץ והוא כאשרו ואשקע אחריו קול רעש גדול וחזר חוקה מאד ויש בו סיות הרבה לפי שנצטוו בספר שם אל"א אשר בו סוד השבועות והסיות עם האלף השביעי ת' תשכב ה' לבדו ביום ההוא ועור כתיב וה שפי לעלם וזה זכרי לדר דר כי בו תחם הנבורות וכל הקדושות וכל מצות התורה וכל הכתות אשר הוה כתם כאשר פרשו חכמי הקבלה היה ותו"ת והיתה היה בסור התום בעשרת הדברים והו"ה תתים לעשרה מאמרות ויהיה נתתם בעשרה סכות לעולמי עולמים ועל זה אזו חכמים סגולה גמורה להזכיר יציאת מצרים כיום ובלילה שנאמר תזכור את יום צאתך וחרשו על משית עד לעולם חכא ואין עוד להאריך כי הוא סוד גנוז והחתום לבעלי הקבלה כי הוא רמוז מן האז נוטן חוון וזכו' :

חיו וזיורו ר"י סורה על ג' קדושות כל אחד מעשרה וד' על הכל :

מום וזיורו כוס"ו סורה כי הוא מחזיק יחידו וגרותו כתפארתו באשת כי תתם בשני שמות העצם לאחר כי הוא ראשון והוא אחרון ועוד כי אני הוא אני הוא ואין אלהים עמדי א' וביניהם הוו רמז לששה נקודים שם ידשי' איהו תמיד שהם השש קצוות העולם שנאמר בהם והם סורה שעיר נאון דרום שעלה ומשה רמז לששה נקודים שם ידשי' איהו תמיד שהם השש קצוות העולם שנאמר מלכי ארץ וכל לאמים שרים וכל שופט ארץ וצדקתך אלהים עד סרום ומשפטיך תהום רבה :

כבר נמלם סירום מהור וזיורי מקשר חסדון הקדושה קבלם המקובלת מפי הגבורה למשה מסיני ומהורים ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים וכן הלאה עד שהגיעו לידינו ועליכם כתיב שוב ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלהים לאינו עובד אותו ואמרו חז"ל כל המקיים מצוה אחת בכל יום מאריכין ימיו ושנותיו ומוסיפין לו חיים לעולם הבא ומי שאינו מקיים מצוה אחת בכל יום מקצר

וערה שמע אלי בני מחנה ואביגיל אשת נבל ויקח דוד בשורתה ויאמר לה שלום לך עלי ביתך ושלום כל אשר לך ותאמר ותקח אביגיל מאת דוד את אשר הביא לה ותאמר אליו שלום עליך אדוני אל ירע נא לבך על אשר לא שמעת אל דברי נבל איש הבליעל כי כשמו כן הוא נבל שמו ונבלה עמו ואני אמתך לא ראיתי את נערי אדוני אשר שלחת ועתה אדוני חי יי וחי נפשך יי אשר מנעך מבוא בדמים ומהושע יך ידיך ועתה יהיו כנבל אויבי ומבקשי רעה לאדוני והיה הנערים אשר הלכו לאדוני יתנו לנערי אדוני ותקח אביגיל מידו את אשר הביא לו ותאמר לו עלה לשלום לביתך ראה שמעתי בקולך ואשא פניך ויאמר דוד אל אביגיל ברוך יי אלהי ישראל השלחך היום הזה לקראתי ברוך טעמך וברוכה את אשר כלאתני היום הזה מבוא בדמים ומהושע יד לי ואולם חי יי אלהי ישראל אשר מנעני מהרעתך כי אלמלי לא מהרת ותבאת לקראתי כי אם נותר לנבל עד אור הבקר משתין בקיר ויאמר דוד אל נערי קשרו איש חרבו ויקשרו איש חרבו ויעל דוד גם איש אחריו כארבע מאות איש ומאתים ישבו על הכלים ותבא אביגיל אל נבל והנה משתה בביתו כמשתה המלך ולב נבל טוב עליו והוא שכור מאד ולא הגידה לו דבר קטן ועד גדול עד אור הבקר ויהי בבקר ביום השלישי ויצא שאול מן המלחמה ויגידו לו לאמר הנה דוד מבקש רעתך ויקח שאול את שלשת אלפים איש בחור בישראל וילך לבקש את דוד ואת אנשיו על פני צורי היעלים ויבא אל גדרות הצאן על הדרך ושם מערה ויבא שאול לרגל את מערת ודוד ואנשיו ישבים בירכתי המערה ויקומו אנשי דוד ויאמרו אליו הנה היום אשר אמר יי אליך הנה אנכי נתן את אויבך בידך ועשית לו כאשר יטב בעיניך ויקם דוד ויכרות את כנף מעיל שאול בלט ויהי אחרי כן ויך לב דוד את שאול ויאמר אל אנשיו חלילה לי מיי אם אעשה את הדבר הזה לאדוני למשיח יי לשלח ידי בו כי משיח יי הוא ויסת דוד את אנשיו בדברים ולא נתנם לקום אל שאול ושאול קם מן המערה וילך בדרך ודוד קם אחריו ויצא מן המערה ויקרא אחרי שאול לאמר אדוני המלך ויבט שאול אחריו ויקד דוד אפים ארצה וישתחו ויאמר לשאול למה תשמע דברי אדם המדברים הנה דוד מבקש רעתך היום הזה ראו עיניך אשר נתנך יי היום הזה בידי במערה ואמרו להרגך ותחס עיני עליך ואמר לא אשלח ידי באדוני כי משיח יי הוא וראה אבי גם ראה את כנף מעילך בידי כי בכרתי את כנף מעילך ולא הרגתיך דע וראה כי אין ברעה ובפשע ידי ולא חטאתי לך ואתה צד את נפשי לקחתה ויי ישפוט בינותי ובינך וינקמני יי ממך ויד שלי לא תהיה בך כאשר יאמר משל הקדמוני מרשעים יצא רשע ויד שלי לא תהיה בך אחרי מי יצא מלך ישראל אחרי מי אתה רודף אחרי כלב מת אחרי פרעש אחד ויהי כאשר כלה דוד לדבר את הדברים האלה אל שאול ויאמר שאול הקולך זה בני דוד ויישא שאול את קולו ויבך ויאמר אל דוד צדיק אתה ממני כי אתה גמלתני הטוב ואני גמלתיך הרע ואתה הגדת היום הזה כי עשית עמדי טובה אשר לא הרגתני בהסגירו יי אותי בידך ולא המתני ויי ישלם איש צדקתו ואמונתו אשר נתנך יי היום הזה בידי ולא אבית לשלח ידי במשיח יי ועתה הנה ידעתי ידוע תדע כי מלוך תמלוך ונקמה בידך ומלכותך תקום בידך ועתה השבעה לי ביי אם תכרית את זרעי אחרי ואם תשמיד את שמי מבית אבי ויי יבקש את אויבי דוד ויי יכרית איש את אויבי שאול ויי יכרית איש את זרעו ואת שמו מבית אבי דוד

עמם מורה שנעשים בחום מכח חום ומכח כח גו׳ ככני לכח מתנועה ח׳ למשרתיה: **נגא** מורה כי בחום
שלישיים שבחיים לשם כלל יום מחלה מיני שבחות וכרכות וכבנגים חלקו ישראל מחם ברכות בכל יום
ותחתיהם נקרא גם כוכב מן העליונים: **ניח** מורה כי יום ההוא ישמח בזרע ישראל עולם שמועד שלום עליון ומזל
מרם לחת כי הוא חור שליון קיומו של הקב״ה: **מבה** מורה כי רוח הלל הוא קבלה חוך הוא לירד בתוך הלבים
בשות עולם מקומן: **פוי** מורה כי חקוקים הם עשר מכות של מצרים בעוד שהיתה דבריהם ולעז ג׳ מחות מכוריות וחכים
ומחוקים לשמש מחם כל דבר נקבם דרך הטבע ותחתי חוחם של מים וכוח ומחים כל מעיין לחבע ג׳, ממות מכוריות וחכים
מרבה על ישראל ויתחבר כך יחו רעין מלאניך ושמותם הקדושים ומגדולים חלאה מחלמד כל דבר מורה ומחבא: **צאא**
סמם כך יעשה בכל יום ס׳ בנקר מרחם מדם ניתן עד חני מחמש: **נגים** מורה כי שער מחמשים הוא מה חלכים
מיוחדים מכל בריח חיתה כוכבים מחקדם של מחם ומכוכל היוכלקודים ובגוחים חכח מחיל מחם ומכח מחם חלכים
ויל מורה כי מחעלם חוחם חכח על כל העליון: **הרח** מורה שם מהקדם בשבח לבדו בג׳ ומי יכלנו:
צור מורה כ״כ זה חל׳ כי בעוד זה ומזה כח מחד: **ומב** מורה שם מהקדם בשבח לבדו בג׳ ומי יכלנו:
מחזרת למעלה: **יהה** מורה קוד ס״ם מהיות גח כל חעולם בלבד חיות בחשבות יומם ולילה
במדת רחמים בניסוך הנשמות כדי להחזיר בחשבון בחיות ס׳ בכוכב ג׳ של מעלה ולמזל ג׳: **ענו** מורה שנחלה בעשים
מעלם מחיל ומבפרם על כל עוונות וחיקוד במדת בירחה ובכוסרם חם ידע וחסן מן ומבע בדול ומזה בשבח בדולה מן
שלישים חן מן שום שלם בדול יחודה כל עוונותיו כזה שבח ויחטר יחי רצון מלפניך שבח שגדול שלחם בעל שליחם ובפרם
מחחמל לי של כל עוונותי ומלני מן חעוון הזה לבל לרע חוץ ולא יחעלל אחו בכוונם שלמע ובנשרם נדולם כיום
ס׳ בחדם מבח בשעתו: **דמב** מורה בשקדמי, אחר למעלה בי ישראל בחשבון בי כח יחיו שחבח בכח מחד ויחים
למבנין מחד: **מגק** מורה כי ג׳ חיולות שלם כחוח שניבב בבשח חם חשבח חמ ריים לפני חבח בשבח בעדקה, וכך כל עדיים
איש: **ראה** מורה כי בזה חבח בחלי חעולם מעשרם בשיחות כי חם ס׳ בחשבון ובכ׳ שהח חשבון על יחודו
רמז הנביא בחוח שלי חעולם מעשרם בשיחות כי חם ס׳ בחשבון ובכ׳ שהח חשבון על יחודו: **חבו** מורה על יחודו
מורה יגד בעבור שבבח וכן בעבור הבח כי שבן הוח לים ולים קוח עליון שהי שבחח שהם בחשבון בחשבון וקרח
חבר קוח בגולח מן הכל: **חיי** מורה כי חלה ג׳ בשיחות הם שבחות שלבח וחם קיום שהי חבר מבדול כי בשם נחנ ג׳ חמורם
ובכרח שמלם וכב׳ חשם כחזחו בנוראות ס׳ חשיב בחיבור בנוראים כשחשבים בבדולה ומחזקים בחחחונים בבו שבחוב
ובחחי חבדשים בבחים ובחרך חכח בדולות ובחחות חבר לשולמות בחבחים בבליונים ומחזקים בחחחונים בבו שבחוב
על בני ישראל חבי״ם שבחחי וח שחי בשולם בכל בחי העם ו׳ ובעולמי עד חח וכרי לדור ודור לחחיים פחחים ודו דר
מום מורה כי חלחם מעשם בשם בראשים ובשיב בשיחות בשם שבא חבח מי ישחק בנגח בשיחים:
ויודעים כי חוח חל ון ישראל בחשבון בחשבונים חוחו בכל ומחולל חלקי חבדלים חוחו ומזרעים
ואחה כי שחבם חבח בחרני לך חח בבדולות ובח בשיחות חחקות ובח שבולות ישקיח ובחשרות בירושת שבח חבדוש
ואל חחחיר כח לחזבח ואל חבח בכל עח חל שקיח על בבשח ל׳ ומחולל מלכי חרץ וכל לחמים שריחם וכל שוחבי ארץ
שמך בשחבח לרחוח חת אני ס׳ חלקיך בשחר ובחרת בכך וך ובכוונם שלמח בשחבשם בדורם ושבח ס׳ ישלי
מרחם שבדולם שבם שבכבך ושבחת בשחרי בשבחי בשבחים בדורם ושבחים לשוח לאור
רחויים חבר שבע דברי חלקים חיים ולא לאחרי, ברש״י: ס׳ בי ג׳ חלקים שם חקוקים ומלכם בם בחוח ומלכם
ניחח שיך חיח חקוקה בשקל מרחים חיים וחרחים ואל יבין שיר לבר מחלבח
חיים שבחוח או חחי שחבשבים בבחוח או חחי נבחיים או חחי מחיריים או חחי שבחים או חחי חבדים או
זכים או חחי שבחים או חחי יבריח או חחי חבחיים או חחי שבחים או חחי שבחים או חחי שבחים או חחי
חחי שבחים או חחי חולבדים או חחי בחבר ובחרת בחבחת בחבחים בחבחים ומערים לבל חבר
חחי שבחים או חחי חולבדים או חחי בחבר ובחרת בחבחת בחבחים בחבחים ומערים לבל חבר
לחח בשבחים בחבחים בחבחים בחבחים בחבחים בחבחים בחבחים בחבחים בחבחים בחבחים בחבחים
בח

יהוה
אהיה
זה זו היא צורתם
שרים עוי"ל
ויהי ושם
ומשך ולילה
צורת עי"א ירח
שם תשך
לילה
זה לך סדר תכונתם
עוי"ל ואמה
ואש לאוי
ליום
כנגד
כנגד
כנגד
כנגד
שם
שם
שם
שם
שם

סדר רויאל הגדול

לבא • וכשיהיה בשורק גדול שלא יוציו לו כל מוקים ושרים וכשבא כשוא לרפאות הולה וכשבא בשורק קטן לרעת
מזלות כשיהיה בקמץ לעלם חבירו וכשיהיה בפתח להחכים לפתי • וכשיהיה בצירי להעשיר • וכשיהיה בסגול
לאהבה • וכשיהיה בחולם לאוילחה • וכשיהיה בחיריק להפיל שונא • וכשיהיה בשורק גדול לכבוש שלשון • וכשיהיה
בשבא לצאה ולבא • וכשיהיה בשורק קטן לחן ולחסר : נשלם סדר רמז השם והמבין יבין :
ברוך ה' לעולם אמן ואמן :

תפלה נוראה וקדושה כשמגיע לשומע תפלה

רבונו של עולם גלוי וידוע לפניך שחשאתי ושעויתי ושפשעתי ומל עברות שבעולם עשיתי ואיני כדאי לבקש דבר
ם מפך וכשביל שאתה סלא רחמים כמו שכתוב בתורתך ה' ה' אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד
ואמת נוצר חסד לאלפים נושא עון ופשע והשאה ונקה באתי להתפלל לפניך בשפך הגדול האמיץ העיזו המאור
המפורש האושב על כנפי רוח פרוש וקדוש הנכתב ולא נקרא אלהי הצבאות • יהוה יהוה יהוה
הקדושים בכתר העורא שלך אשר שפם בך • נשבענו נבי' אל שתצילני
מכל רבר רע ומכל פגע רע אני וכל ביתי ותצוה ברכה בכל יגיעי ועשלי ותתנני לחן ולחסר ולרחמים בעיניך ובעיני
כל רואי • ברוך אתה ה' שומע תפלה : ואח"כ אומר רצה ומרים שים שלום :

זה סדר השם המיוחד הנכבר והנורא

שאלת חלום יכאוב זה השם בקלף משורטט וישים אותי תחת ראשו ויאמר אתה שר החלום משביע אני אותך
בשם הגדול הנבור והעורא שתבא אלי בזה הלילה ותגיד לי את שאלתי ובקשתי כין בחלום כין בפראה
כין בפשק כין כדבור כין כרבר הלכה כין בכתיבה בעניין שלא אשכח ואזכיר שאלתי **אאא ססם** •

וזה הוא השם **מאבריית אברית בריית ריית יית** •

נקוד יהוה כשיהיה אדם בצרה יכוין בשם וכנקודו וחם הנקודות כמה שהוא נקוד לעולם ה' רבוך נצב בשמים
יאבר יהי רצון מלפניך השם העוזו האביון האריר החזק הזה שתצילני מכך וכך או העשה עמי כך
וכך : קבלה: בו נקוד אחר שהוא באלהו אחר כי בי השק • בילא"ו

עם הא עשה הקב"ה שמים וארץ שנאמר בהבראם בה"א בראם עם הי"ר ששש ויהי שנא' מעשה אצבעותיך
והסבן יבין עם ו"ו עשה האור והחשך ורמש ושרץ והיות ובאמות שנאמר ושוכבת ושאשאיך עם ה"א
מחביק והחקיקן הכל ונכפל כמו אחי"ה אשר אחי ה' והסבין יבין וכל היודע זה השם ואינו משמרה חבר הוא לאיש משחית
וכל היודעו ומשמרו כשהוא יאריכו ימיו ושנותיו ויהיה מכובר לעולם ובעולם העליון הגאה שנאמר נוצר חסד יאכל
פריו עליו נאבר ושומר ארוניו יכובר בלומר השומר והמכבר לארוניו ארוניו יכבדהו שנאמר
אחלוהו ואכבדהו אשגבהו כי ירע שמי זה היודע כבוד יוצרו שנאמר כי על כל כבוד חופה
שהמבין יבין • ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד :
ברוך ה' לעולם אמן ואמן :

סליקא

ספר רויאל הגדול

בשם ס' מלחי יעקיאל מחמיאל זם מסבר מעפרי הרוים מכיון לנח בן למך בן מתושלח בן חנוך בן
מחוח בן סם בן בדם מפי רויאל מלאך בשם כיאחו לחוכם לבני בניאחו ונעתר על בן בניו בשני בלי
משיב ואחנו למד מעצם שליש ורוי ושרכי בינה ומחכמה עמוק ומשמעה עלם לעיאוד על מקר מעלות
מרוחים ולשוטם על חבר בשבשם מעיאם ולפעבד כל כשל מעלה ולפחכונן כבל מעבי ולבשם' מקר מל-עם ולירע מפילות
עם בשיל וכיעם ולעיאוד מ"ם שמות שכבל רשים ורקיע ומם מלפפון ומכח ילילאל לכל דבר ומם שמות שחרשי משוערים
בכל שיעם ושמות ובשבע לשם לעבוד כל חצן כל מסיק מלוחם בשחרח זלילה ו מעבד מעבח מות ושעבח חיים לכבין שיש
ומעיר • לית' מעבד בשיעים לילע עם כללה ומם למלח עם כשבח ועם כשבח מלוחם ומחוחות לעורר קרב
ולחבלים מלחמות ולפחול כרחוחם וכפנעים ולכלחם ולכלו כשבחים לחבים בחרבם רחוחם לחרון מחוכם בקול
רשעים לבקר מם מעבם בחקים ולחעיד מם יהים כל חדם ומדם ולעשוד על עסק כל כעם ובעם מם לחבוחם מם
בעבוחיך לחלוים מם לבלוים מם לעבחם לפוחם כ'חחר אין מעריחים ולחבין ולפחכל בקונרחם מרוח ;

ומחכמת מספר למד נח לעשות מיבת נופר • ולפחחיל מחי מעק ומחי מחבול לחבין עתו ועתו • ובשפש
ולפכבים מכל מוכל ומכל מלכל ויחבק לחרון ובל ויבינאחו מחלק לחיבת לילע ממנו עפום יום ועתות
לילה ובלילות עוכה יחמיד לחבל כוחב ובשבע מן חחיבת כי חים מבשחם כל ימי חיין • ובעם מוחו מעריו לבם ושם
לבחרחם ומברחים לוחק ויבחק לעבוד רשקב לנלו ולוי לקבח ובקח לעמרם ועמרם לשם ומשם ליוכבד ויוכבד
לבקבים וחקרים לבחיחים ובבחים לחמני' וכן בכל דור ודור עד שעמד בלעם מחלך ונגלם לו מפר מריאם ובשבול מלי
בדברי חריאם בעם ומ"ל בל הרחוחם ובכל מחבעי' ומבוטפים בשלם ומבר חוסם ושלם עליהם ובעם
ומבלים מבשחם מפפר הזה כי ברבם מפרים נמפרו בידו וזם נמלח יקר ובבבר מבולם מבדי בין שרחם וחזון שמעם ולב
מיבין ובשבול הבשחו • בשבעם הרקיעים ובל מפר בשם מחמיחם ולמד • לפשבול בכל דבר ומלחים בכל מעשם לפשוח
ולחבוך מחכמם מפפר :

שם הרקיע הראשון נקרא שמים וגו מחנח מלחים ובשבע בפלחים מוכים שם ועליהם שבעם
טוערים ושבים ומוקפים לפם מחנח חוח ומחם ובשבעים לבני חדם בשבח
עפקם ובל מעוחד בשבח שבעחם ולפחכים בפוחבם בשוכ מבשמע לפלנים מעבח ובכל מחנות מעלנים
בלחם שבעם טוערים מלחם מוכלים לבלחם בכל מבך לרוע ולפלנים :

ואלה שבעם שמות מוכבים על שבעם בפלחים שם קף' חורמני'אל שם מב' מיגד"א שם הג' דום"ל שם
הל' פלמי"ח שם ס' מחמ"ור שם ו' מפכ"ר שם ו' חוח"ל מלח ומרחיאם שם ומבם מלבעם
בי מלם יפלו • ולף יפלו מפלנים מבשרים לפם בלא רחוח לפקום דבר משבם עד שיבא לפם חומר עפי שבעם
מוכוריים ומבני בפלחים מחוכלים מפשם כי חחם מעבדבם ומרבות ומפלנון ובל חחד משם שומר על מלחמו ומעבדום
לפם בל חבר ומלחם חם לעזר חם לרע חם לזוחר חם למבחיח חם לבלחם חם לבלים ובלם קרוחים בשמו מיום
שנולדו :

ואלה שמות שבעם מחנות מחבריים לבעם המוכריים כי בל מחנם מחת נפחר חן המוכריים ומוביר שם
מפלנים מחבריים לבניו • שבעם בעתים ומחר כך מבקש חני פלוני בר פלוניח מלבניך ע"י
רפואתם של פלוני בר פלוניח ובל חבר מבקש לרפואם חם בבשר חם בנפשם ; טוב עלאך מבל מומחם ובקש בחרוך שבל
ומם ומח מבליח :

ואלה שמות מבלחים מחבריים חם מורמי'אל • חמו"ר חמ"ל חבר"ח מאפ"י חאי"ך חמי"כ
חפפ"ר שם נחפ"י חפפ"ור מרום"ך רחק"מו מורום"ך מל"ום פרוסם חקו"ת וברקו"ך ברו"ק
מקור"ת חתכ"מי נוטע"ן חם"ם חדעו"ך חכב"ך ומנח"ל חרמ"ל חנח"ל חנ"ף חרי"מור שבחי"אל מו"ן חנ"ן
מע"ל לנ"ף ומחם"ם רחנח"ל רחמ"לו ורמ"ו חמעו"אל חמע"י יוח"ם קבי"ן כרכ"י נורכ"ום פריו"ך שחמ"פ
מוב"ן כרוי"ל ובבי"אל חבדי"ן חינח"ל נפוי"ל כרוב"ם בוזב"ם ניב"ל חלמ"י חוח"לי כוובב"ם חרי"אל
אל כפי"אל חוקח"ם חחבח"ם עטב"ם חלוח"ל חחחפי"אל חב"ל חיחאב"ל חחבו"ם חלוח"ל נשב"ם
חוחפוי"ל :

ואלה חלבחי חחחם שיוח חחחריחים חם חיגר"ם חבח"ר חרב"ם כרוב"ן חוחחם ר"ל
S יח מרוחים

ספר רזיאל הגדול

ואלה מצות שלשים שמצרפים את יהוה • חוזרני נא תעבוד כי כרמוני לא לעבוד לאל מחר
פרשת ויקהל אכתר תכלת ותכלת אחר תכלת ותכלת אחר תכלת ותכלת אחר תכלת ותכלת אחר
על מעלה שמשים אלא מביום ולד קנה ד לקנה לא אחרים לא אחרים לא אחרים לא אחרים
ראשית בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ : את השמים ואת הארץ בראשית ברא אלהים
כלומר כי ביום ה' עשה יהוה ד' שמים וארץ כלומר כי ביום ה' עשה יהוה ד' שמים וארץ
זה חרקיע ויקרא אלהים לרקיע שמים ויקרא אלהים לרקיע שמים ויקרא אלהים לרקיע שמים
שם הראשון יהוה אלהינו יהוה אחד שם השני יהוה אלהינו יהוה אחד שם השני יהוה אלהינו
אלין מוליא ומלאכיא דמתמנין על כל אחד ואחד מנהון • ומלאכיא דפרס • ומלאכיא דפרס
ואלה מלאכים שמצרפים בשמותם ראשי אותיות של כל שם ושם מלאכים שמצרפים בשמותם

וכניאל ברקיע חמישי מלכו ושמו שעשע שרו ומספרם נגדיון כוכב ויעמ׳ ס״ת במספר מיכאל ז״ל לוקח ממנו ונותנם לסנדלפון שעמד מאחורי המרכבה ועושה מהם עטרות לבוראם ואומר ברוך כבוד ה׳ ממקומו

ארבו על שלוש מלכו ח״ק מנהג ו״ג שנים ורחבו ת״ך ק״ס אמה ויש מגדול חוזר לעולם בלי וכלי כמין כסא ומעמדין בלבן ומעולם כלו על כיסאות של לוחות עומד ולוחות מוכן בימים שהמחנות נשי זה מעיר בעיר ומה שהם אומרים על מימי הרקיע עומדים על מימי הקדש ומשבחים לפני הקב״ה ואומרים קדוש קדוש קדוש ה׳ צבאות מלא כל הארץ כבודו ומשבחים לפני הקב״ה ואומרים ברוך כבוד ה׳ ממקומ

זה התפלה צריה לומר בבוקר גדולה

ברוך אתה ה' אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב אל הגבור אל הנורא אל עליון קונה כל הבריות שמים וארץ אתה שלי מלך מלכי המלכים הקב"ה וית"ש אתה יצרת את העולם כולו ואת כל אשר בו אתה ברא את הים ואת כל אשר בו אתה ברא את הנהרות ואת כל אשר בהם אתה ברא את הדגים ואת כל אשר בהם אתה ברא את הבהמות ואת כל אשר בהם אתה ברא את החיות ואת כל אשר בהם אתה ברא את העופות ואת כל אשר בהם אתה ברא את הרמשים ואת כל אשר בהם אתה ברא את האדם ואת כל אשר בו אתה ברא את הגלגלים ואת כל אשר בהם אתה ברא את הכוכבים ואת כל אשר בהם אתה ברא את המלאכים ואת כל אשר בהם אתה ברא את הרוחות ואת כל אשר בהם אתה ברא את הנשמות ואת כל אשר בהם אתה ברא את הנפשות ואת כל אשר בהם אתה ברא את הגופות ואת כל אשר בהם אתה ברא את הנפלאות ואת כל אשר בהם אתה ברא את הנסתרות ואת כל אשר בהם אתה ברא את הנגלות ואת כל אשר בהם אתה ברא את הנעלמות ואת כל אשר בהם אתה ברא את הנשגב

אמר רבי ישמעאל

רבי נתן

לחיין

גבינין

אמר

אמר

אבל

לפקד׳ שלש פעמים בכל יום ויום ע״י מטטרון ומיכ׳ שהוא ממונה על מלאכי מעלה ומשרתין שר המניח מעלה
ושר הגדול של כל הפמליות ועל כל מלאכי השרת : ושם שומדיה לעניני ותוא עומד למעלה למעלה למרום ומשתמש לפני
מי״ם ת״ם מלכה לא כפא שתה שבא מעטרו״ן שר הפנים שנקרא בשם אחת עשרה אותיות ופרץ וחמש בפנים

אהיוך אשר **אהיוך** ואשרהיוך ואשרהיה בחכמה ובינה ומדעת ובשכל ובמוסר ובמדות ובמעשים ובמצות קדושות
ויושלם על שלש עשרה מדותיהם ובקש׳ ב׳ לעניינו : בחכ׳ בשבעה קולות בשבע רוחות שהם על רוח ונפש בחדרי מדרי׳ ובשתי פתיחות
שבשלשי שלמי׳ למשם רמיני ותוא סתם בקש׳ ת רשות לשמשם בו לא לחדש קרבנות ולא לשנות בין נח ולא לאברים׳ ולא ליעקב
ולא ליעקב אלא למשה בלבד שנ׳ תנה אתי מלאך לפניך ומשיר הקש׳ ם למשם שיתחדר בו שנ׳ השמר מפניו ושמע
בקולו אל תמר בו כי לא ישא לפשעכם כי שמי בקרבו ומשה אמר לפני הקש׳ ם אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה ומלפני׳
אמר שתו פנים ושוכני׳ לפני בשת תרבות בין אדם לחבירו ואפי׳ אדם אחד ובשביל שכינת הכבוד נתחלש ואמ׳ לתת עולם
על קדושים ויורדת על מעכן מטטרו״ן ותומרת ביקו גדול דממה דקה וזוק כשת הכבוד מיד שתקו התופפי׳ דממה
מעלתים גדולים ונוראים ומשים ורוממים ומשבחים לפני׳ ויראה ואימה מעטים פניהם בפחד מטטרו״ן ומניא לתם מחרדים ומומן
בפומיהן על מיות כדי שלא ישמעו תת קול הכבוד של הקב״ם ולא יתם שם מתפחדים מחטטרו״ן מזכיר בתוכו השם וכך הוא
קורא להקב״ם בשתי אותיות ותקבל ואומרת ובשביל ומחמת ותשמעו ותקבל ומבינה ובכבוד ונראת אדרבה אדרבה
דיהוי׳ יהוה אהיה אשר אהיה התי יוא תבה תה וה תהה ורה תה היא תוא תה יתי תי תי יהיה יהוה
מי תפעלים זם שמי לעלם וזם זכרי לדר דר **ובשבמרין** ויפריטו כלשון פרסי יהו תהיה היה יה יה יה
תהתי היה ויהיו יהו תהי ויהה יהי תי תהיה תיו יתוה יהו תיהה תי יהוה

מלכותה לעולם ועד :

אל במדברי מדוניו לדק לבש ישראל מיתי לדקך בך ידקה סלה לדקיהך ירוממו לרומם לך • ישלמו שם ויעט
ויתמרו ס׳ מרוניו שם תדיר שמך בכל מקרי תבר תנה תודך על השמים • תתה קדוש ושמך קדוש • תתה
תדיר ושמך תדיר • תתה תמיך ושמך תמיך • תתה תמים ושמך תמים : תתה נורך ושמך נורך • תתה בתור ושמך
בתור : תתה גדול ושמך גדול • תתה גביר ושמך גבור • תתה נתה ושמך נתה : תתה דגול ושמך דגול : תתה
תדור ושמך תדור • תתה זיק ושמך זיק ותיק • תתה זך ושמך זך : תתה זקוק ושמך זקוק : תתה
תזין ושמך תזין • תתה חי ושמך חי : תתה טתור ושמך טתור : תתה יקר ושמך יקר • תתה יחיד ושמך יחיד
יחיד ושמך יחיד : תתה כביר ושמך כביר : תתה לומם ושמך לומם : תתה מרום ושמך מרום • תתה מתוק
מתוק : תתה נורא ושמך נורא • תתה סגיב נשגב ושמך סגיב נשגב • תתה עזרת ושמך עזרת : תתה פודה
ושמך פודה ושמך פוזו • תתה צדיק ושמך צדיק : תתה קדוש ושמך קדוש : תתה רחום ושמך רחום • תתה שדי ושמך שדי :
תתה תמים ושמך תמים : ברוך תתה ס׳ מלא הקדוש • תמן תלא :

עלינו לשבח לאדון הכל לתת גדולה ליוצר בראשית שלא עשנו כגויי הארצות ולא שמנו כמשפחות
האדמה שלא שם חלקנו כהם וגורלנו ככל המונם : ואנחנו כורעים ומשתחוים ומודים לפני מלך מלכי המלכים
הקדוש ברוך הוא שהוא נוטה שמים ויוסד ארץ ומושב יקרו בשמים ממעל ושכינת עזו בגבהי מרומים הוא
אלהינו אין עוד אמת מלכנו אפס זולתו ככתוב בתורתו וידעת היום והשבת אל לבבך כי יתוה הוא האלהים
בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד : ועל כן נקוה לך יתוה אלהינו לראות מהרה בתפארת עזך להעביר
גלולים מן הארץ והאלילים כרות יכרתון לתקן עולם במלכות שדי וכל בני בשר יקראו בשמך להפנות אליך
כל רשעי ארץ יכירו וידעו כל יושבי תבל כי לך תכרע כל ברך תשבע כל לשון : לפניך יתוה אלהינו יכרעו
ויפלו ולכבוד שמך יקר יתנו ויקבלו כולם את עול מלכותך ותמלך עליהם מהרה לעולם ועד : כי המלכות שלך
היא ולעד תמלוך בכבוד כאמור בתורתך יתוה ימלך לעלם ועד : ונאמר והיה יתוה למלך על כל הארץ
ביום ההוא יתוה אחד ושמו אחד : ובכתובים כתוב וענו על לבבך היום כי יתוה הוא האלהים בשמים ממעל
ועל הארץ מתחת אין עוד : ועל ידי עבדיך הנביאים כתוב לאמר בעת ההיא יהיה יתוה למלך על כל הארץ
ביום ההוא יהיה יתוה אחד ושמו אחד : ובכתוב שלישי מעידים לנו ואומרים ואת השמים ואת הארץ אני
מלא נאם יתוה : ועל ידי משה רבינו ובני ישראל אמרו בעת שעמדו על הים זה אלי ואנוהו אלהי אבי
וארוממנהו : ונאמר יתוה ימלך לעלם ועד : ונאמר והיה יתוה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יתוה
אחד ושמו אחד : ובכתוב שלישי מעידים לנו ואומרים ואת השמים ואת הארץ אני מלא נאם יתוה : ועל ידי
משה רבינו ובני ישראל אמרו בעת שעמדו על הים זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארוממנהו : ונאמר יתוה
ימלך לעלם ועד : ונאמר והיה יתוה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יתוה אחד ושמו אחד : ובכתוב
שלישי מעידים לנו ואומרים ואת השמים ואת הארץ אני מלא נאם יתוה : ועל ידי משה רבינו ובני ישראל
אמרו בעת שעמדו על הים זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארוממנהו : ונאמר יתוה ימלך לעלם ועד : ונאמר
והיה יתוה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יתוה אחד ושמו אחד : ובכתוב שלישי מעידים לנו ואומרים
ואת השמים ואת הארץ אני מלא נאם יתוה : ועל ידי משה רבינו ובני ישראל אמרו בעת שעמדו על הים
זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארוממנהו : ונאמר יתוה ימלך לעלם ועד : ונאמר והיה יתוה למלך על כל
הארץ ביום ההוא יהיה יתוה אחד ושמו אחד : ובכתוב שלישי מעידים לנו ואומרים ואת השמים ואת הארץ
אני

הי הי הי חוה חי עולמים זוה שמי לעולם וזה זכרי לדר דר בשבמרו יהי חהיון היה היי יה יהה חו חי
חוה ויהיו יהו ההי והי יהה יה יהי הן ההיון היי הו יהוה יהו ההו הי חוה :

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד .

בשמו כן גדולתו • ובגדולתו כן תפלתו • וכתפלתו כן מלכותו • ומלכותו כן קדושתו • וקדושתו כן תפארתו • ותפארתו כן תורך שניו • ותורך שניו כן תורך תפו • ותורך תפו כן רוב חסדיו • וברוב חסדיו כן רוב רחמיו • ורוב רחמיו כן גבורתו : וגבורתו כן גדולתו • וגדולתו כן נגלותו • ונגלותו כן סגולתו • וסגולתו כן רחמיו על כל מעשיו :

לך נאה נתת כבוד שמו סגדולתך וגבורתך ותפארתך ותהלתך כי כל בעתים ובכל זמן ועת לנך שם כבודך ושבולם שמך ככבוד לעולם ועד עליונים יכרכו שמך ותשפחר שמך ומקדים שמך ומעולה ומרומם שמך על כל ברכם ותהלם כי שמך כך זכך שמך כי בפי כל נכון שמך ונשועתו עולמים נכון שמך מפרים שמך כי שמך שמם גדולי לכם מעכמים שמך ומרפים מפללים שמך ותיום מקדישים שמך ומעלים משלם וכל מעון ומעון ירעדו ויתמדו שמים ויגל לך תחי מעמך יועם מים לפחמור וכל מעכנרון וגליו מלדניים שמך וכל דרי נעכרי לפי דוד עכיך כן גלעקם עפר ושפר כלם לך וכפל רוח רמם ותלעם לכל פוכר בלין מקדם לפקיד מחיני לפניך ותפקדני למגרע מן נשיניך ומן ותפך ודקדקורמעים לפני כפא כבוד מלכותך כי תחק קריב לכל קוראיך ומצוי לכל דורשיך קדום ונורא כי תחק עלה רחמים כי תחק יך ויפר מעך ורחום כי תחק יך על כוני ומלכה כי תחק יך עם נם שמעי ותפלתי וכקשתי מלפני כפא כבודך ותפקד שערי ירחם שערי חפלם בשערי תקוטם ושערי בשערי מלכם ובשערי דמם שערי לדקה ופפקד לי דוד כן זלעקתם עבדיך שערי חפלם בשערי ברכתם שערי פרעם ולכלכם ומכתבי בשפר מחיים עם מלדיקים ומן מלכי כתורתך ונורלי נחיים סוטים כעבור כנוד שמך הגדול סגבור ותנורא שמתורם ומלכיר ותפקיר ופחזק ותפקלה דקדוש ומפקיר בכנוד שמך הגדול סגבור ותנורא שמתורם ומלכיר

אשר מלאיך צבאך לך יהנו לך יהללוך סלה כל סמרי כבודו :

ולך ישמחו ויפחחו בשירה וקלות תהלה שירה וזמר • ברכה שבח והלל ופארו ולך יקדישו ולך ירוממו בזוח ונגון חעיון גילה צהלה שמחה וששון רננות ונועם ענוה וגאוה וגוה אחת צריק וישר וגילה וגדולה פאר ועוז ועלוי וגחמה ויו וכות וזהר נורח הופע ועשר נוגה אור ונעם ושלום ושאון כסא חסרה ונחמה חן וחסד ליופי תאר אור חסרה ואומץ ושאוי רוממה וזהרון קדושה ושהרה ונקיון עוון גבורה וחיל גדולה נאות וצלכות והוד והדר עטרה נאות וכתר מלך מלכי המלכים ואלהי האלהים ואירוני האדונים הממוצב בקשרי מלכות המוקף בענני נגידי נוגה שבעקף הוגיד שמים וברהיו הופיע סמרום ם מפיו נתבעיו תחומות ומתאר נתנו שחקים גאים שפלם תארו ואיחנים ספיצין נתרו ויקרים שיר חלקו וכל עלוב ישמחו בדבריו ויענו ישאון בשמחו וברביו יולו בשמים שוחרין ויאצין יקרים בלחב אש על רא תנ ם איחן ישרוסם על הניאים פאר למלכי' תהלה לקדושי' נגילה לקדושי' ומצוי לכל מיחלי' שבו טוב בכל דרכ ויישר בכל מעשיו ונעים בכל מדותיו וך בעצה וברעת ברור בכינת ובעלילה דיין לכל ונשפה ועד לכל דבר ושוע' לכל סלה שבזיר בחכמה בכל רז וריו בטהרה ובכל קדושה • מלך אשת ויחיד מלך חי וקיים לעולמים מלך ספית ומחיה מלך יוצר כל מכה וברוא כל רפואה • מלך יוצר כל ברנה • ומכין כל מוכה : מלך זך בכל מעשיו ומכולל כל יצוריו ומשוך צדיק וישר נאצן חזק והגון מלך רם ונשא ונשבב ונפלא יקר ונכבד ויחיד ישי חזק ואצין עליון ונעלה קדוש קשורי נאוה ומחוקן על כל עמודי פאר בהריחי חיכל נאוה צופה בספתרים זרואה כמעטים ובכל מקום שם הוא ולא יסלוך כסאו להרוב והוה מלך רחום וחנון סלחן ומחל סגדול ונעביר התהדר בכל שיר תתפאר בכל נועם • תתרומם בהיכלי נאוה מתנשא בכל פאר תתגבה בכל המעשים תתגאה על כל היצורים תתכבר על כסא כבודיך תתיקר על כלי

תמדמיך • תמנרך בכל מנרגות • תשמנת בכל מחוכנותם מחשבל בכל קלם מחקלם בכל קרבנות • תמגדל לעולמים מחקדם לעדי עד **מטרים יהוה** מלכים ה' ומר מעולמים ומדון כל המעשים ומכם בכל הרצים ומוכל כל מרומות מלכים ה' ומר מעולמים ומדון כל המעשים מלך יחיד מפר נלח מלכים מלך :

ידי שמך מבורך לעולם ולעולמי עולמים מי כמוך מלך מגפרא **מטרסין יהוה** מלכי ישראל מדון מלדונים יחקלל כפא כבודך • לך יתנו נפלם ונבורים • לך יבכנו עיז ויחפארם • לך יחזקו • לך יאמצו • לך יהללו • לך יזמרו • ידינו • לך יאמצו • לך יברכו • לך יבנמו • לך יזמרו • לך יפארו • לך יכתרו • לך יגדלו • לך יהדרו • לך יזמרו • לך ייחדו • לך יאמצו • לך יקלסו • לך יכתירו • לך יעלמו • לך יפלטו • לך יעלו • לך יקדישו • לך יקלסו • ישירו • לך יעניעו • לך מפר לסי • לך ם מלכי ישראל מדרוך מרחים • לך יציע רנות • לך מפר לסי יסו ם מלכי ישראל מפרמיך • יכתירו לך בתרי ויזירו לך שיר מדם ויעלילך לנצח • וכל ממלכתך ועל כל מעשיהם לעולם ועד מפר לסי יסו ם מלכי ישראל נמ' • מלך על כל מרומים ומדון כל מגבורות ובכסאך כם קורא לח הפפר כך הוא קורא לחוני ומו נרי לסי ומר • זם ם לי ומר • זם ם לי ומר • וכיוצין מפ ם דו לי מפר ם יסו ם מלכי ישראל • ערכות מלדרי רו לוח זם שמו של נפר לנצ יליך קצנח חייב ומשפחת בחנת חלם מפרלח מתניו ומפות לח • זמרות מלדרי רו לוח זם שמו של נפר לנצ יליך • שמו של נפר בכפא של רבו מלפחר כי שמי בקרבו דומין זם לזם ומפרלח מתניו ולפעלה מין דומין זם לזם • חומים בפחות עולם כ"ו חומים וכפחות יורד כ"ג שמו של הקב"ם שבעים ושנים חומים וחצי של נפר ע"ב חומים בפחות עולם כ"ו חומים וכפחות יורד כ"ג חומים בעוד מלים פפחר דבר כדי שלא יקרוב מן פפוכב ע"ב ממכת שלמה מכלן ואיזך לך עסק בפחרות וחד פחוב בפפר בן פירוש כפוכב יום ויום בכ"ד של מפלם וכל פפוכב בראשם בפנים ולא במרכב, לפיכו ניחוד מלא ם"ב כראשים קבעתי לו בריכם בכל יום ויום בכ"ד של מפלם וכל פפוכב בראשם בפנים ולא במרכב, לפיכו ניחוד מלא ם"ב כחד יליפין בכך שנו ג"ל אין לזרוקין בראים בכלכם ולא פפוכב בראשם בפנים ולא במרכב, לפיכו ניחוד מלא ם"ב

חשם ימים מכם ומכין מדעתו מוקדין לו רחמי פרקים :

יתירו שיני למכין עם שמר מחנים בנין כפי נפיק מן יו"ד שבחל"ם ושליק ליו"ד שבחל"ם נפיק מן ם"י נפיק מן מ', ומן מ' שבחת"ם ומן ל"ת שבחל"ם ושליק ליו"ד שבחת"ם • לת פנים נפיק מן ו"ד ומן ם"ם שבחת"ם ומן ל"ת שבחל"ם ושליק ליו"ד שבחת"ם ושליק ליו"ד שבחת"ם • לת פנים נפיק מן ו"ד ומן ם"ם שבחת"ם ומן ל"ת שבחל"ם ושליק ליו"ד שבחת"ם ושם ם"ם מפוכם בפ"ת לת"ם בו על דבר סם פקדום מחר ר"ש ליין פנים, ירידם ועליהם זו לכני ישראל קבעו לי ג' ברכות בכ"ד של מפלם וכ"ד של מפם כנים פנים בו על לחת כמם ובמם נרכות נרכאים קבעתי לו ברכם בכל יום ויום בכ"ד של מפלם וכל"ד של מפם כנים פנים בו על לחת כמם ובמם נרכות

ישוד שמני מוכם מומו ובומם מום :

וכל מי שהוא למכנים בכל יום ויום יקח מפפר מום ויקרא בו מרמבו ושב סובו והנית מחר בו מפפר מום לת יפול בו לת בלא תכלם ולא שמני ז ובא חזרון (שלני חזרו לת מרע"ם) שם מחמש למעלה :

לשאלת מלום בדוק ומעשם נוים ני ומלכי ישראל מדון מפפר מום ויקרא בו מרמבו ושב סובו והנית מחר בו מפפר מום ומפפר מחר ר"ש ליין פנים, ירידם ועליהם זו לכני ישראל קבעו לי ג' ברכות בכ"ד של מפלם וכל"ד של מפם כנים פנים בו על לחת כמם ובמם נרכות נרכאים קבעתי לו ברכם בכל יום ויום בכ"ד של מפלם וכל"ד של מפם כנים פנים בו על לחת כמם ובמם נרכות

שאלת מלום בדוק ומעשם נוים ני ומלכי ישראל מדון מפפר מום ויקרא בו מרמבו ושב סובו והנית מחר בו מפפר מום ומפפר מחר ר"ש ליין פנים, ירידם ועליהם זו לכני ישראל קבעו לי ג' ברכות בכ"ד של מפלם וכל"ד של מפם כנים פנים בו על לחת כמם ובמם נרכות נרכאים קבעתי לו ברכם בכל יום ויום בכ"ד של מפלם וכל"ד של מפם כנים פנים בו על לחת כמם ובמם נרכות

אאא ססס נתת נלח נלח ומכל על נדך מיומים ונוכל מיומים סמתלים ומתנקם מכל בומם ומכל נבדי, נקיים לכנים ומתנקם מכל בומם ומכל נבדי, נקיים לכנים ומתנקם מכל בומם ומכל נבדי, נקיים לכנ

אשבעית על שמך ועל שמחך שמך מנון ורחום שמך בשב"מלו :

עליך סער מסער"ן כסא סדרים שרפים מרכבת מקופות מלאכים • רמשוש טוריא"ל
רקיעיא"ל מניים עוזיא"ל פתא"ל עמ"ל ושליטיא זכריא"ל סמכיא"ל
רשפ"ל מכביר"ם סער"ן כסא ערבין ומקופים מקופים מלאכים סמ :

אשבעית תוקף סער מסער"ן כסא נהוראין ומכוער שמו ומרומם על כל ברכה ותהלה בשמך כי שמך נך ופך
מעשיך שמך וכל גבורי מעלה כל שמך מפארים ושמך גם תוך תשמך ירעדו הכל ופים יומם ללחור מיראתם ותחתונים
משבריו וגביר מלכיהם ומפארים שמך מרך תרשך כשביעך כם ושמרים יאמרו ויחבלו משמך ועל כסא שמך וכל
ומיירי עולם יפחדו וירעדו מפיחת שמך וגיירי תכוף ומכבדן ניס וגלגל' ושמו משמך וגן עדן והכל תפיידך ירגנו לשמך וכל
מצר נשמת רוח חיים כלפו בעשותם לכוונו ימים כמוך בשמך ומן כמוך לשמך ותני ספר ותאר רשם ומולע' ונכם לב ופלל
רוח כל עוכר כליך מצדק כלפי מתגבי ברגון מלפניך ומהר מחלתי ברחמים ופשם חפני כי שמך קרוב לכל
ואחר כל ומם לכר לעוך ומניך יפיו לפשם ופוח רשום יכפר עון וגל ישחים ומרכם להשיב תבו וגל ישיר כל מתחנן
ויעבור יורד ם' כשבן ומחלל מן קרוש תכר עליו ויחן על ע' מים מוקיעים ויפי כעוש עליהם קרוש ויחנכלו וגל ישפר :
ם' על פניו ויקרא ג' עזר מסך לאלפים וג' ומלחם לעוניהו וג' כי מעך מסליקה וג"ה' מחשה ם' סלחם ם'
מקדיכם וגי ויגל ישקב מבחר שכם וגי ויפגע במקום וילן שם וגי וישלם ומנם שלם מלכי וגי' ומנם ם' נלב
עליו וגי' ומים זרעך כעפר מהרן ופרצת וגי' ומנם מלכי עמך ומרחיך בכל תבר מלך וגוים' מתחר לנו מפקוחים כלפ
בכוונם ומניך יפיו למשם ומרחם מלפניך :

זהו שם המפורש מזכיר מרע"ם בשמם וכל מי מזכיר מומו על הפך יברח ועל פתח יכנם ועל מחוצי
ירפרפ ועל מהקרוים יחיר"ם ומם יזכור מדם מחני ויכתוב מומו על מכונת ומו של מכלכון יפתב מומו ומזכר שלא מקרא מומו מלא מם מחם שחר ונקי מכל מומלם רכל מי מיקרא מומו ומיגו מסור ונקי
יעות ורלפי ומך לריך לומר נזרתי עליך **חניאל וחסדיאל וצדקיאל** נפש סוש מחשבו לי כך ומך ומוש
פשם סיוש מן שלשם מעזקים על ויפש ויבש ומוש ישרכם וה עם ום' רפה ופוף ורפם ; ומזר פשם מכבכד ומגורת
ומוש ומזרם בכבשים ומפים שמות ומלו פס :

ומו יני סיש עלם מפם ללם תבת כשם סוי תלך לאו מפם יזל מפם מרי מקש לאו כלי לוו פפל
גלך יוי מלא תמו ימם מפלך פחם ריי פוש לכב ושר יתו לחת כוש מנל מני חפם רפע יוי
פפם מיך ווג ילם כפל ערי עבל מים ומו לני פחם שמם נעל ניש מנם סוי נמם יול פרח מלר
ומב ומם עבו מתי דפב מנק ניש חבו רחם יכם סיי מוש בשב"מלו ובירוך שם כבוד מלכותו לעולם ועל

אם תבקש לשמיר לך פפשם ולא מפשע מלא מליך קח מוש מפיך ופניך בכלי זכוכים מדם וקח פם נחפש
מחר וכמוד עליו על פפק קשיטר"ן שם פצר"פר ומשות פפלאכים ופפלך לחוכו ומשור על דשת
פניך מצניע מני עליכ"ם מלאכי מדש (ר"ת מוש) שחסצפם לפם לכ פלונית לו פלוני כן פלונית ' ולא מעשם דבר בלעדי
ומצא לכם לו לכו מפרש לני וקח פלוניות ומפות פמקום מעברת וזש כמוכ ביום ס' בד' שעות ביום פחין יום ס' מהריע
בלחוצ מודם ולהו פאלפים וכשוכר עשם וכשוכר קוץ פלם ית ולהם מצרחני אכריי"ם חומר' מי דמעם' מע"מי
פפלך מפני"ך טוניא"ל נגיא"ל חוצר' נפח' חוריא"ל מניא"ל וכא"מו פרט"ן נפקק"י במרכוא"ם
פרפי"ם כרפו"ן חפא"ך פכני"ר פקפי"ר פהרי"ם חנים"ם פלניא"ל מור"פני פרכוני"ם מלכיא"ל
פפא"ך פמי"ם פרש"ם נזיא"ל פכניא"ל כוכ"ם פלם פם פפלאכים פצרפים נפ"ם ולהם פם פפלאכים
פפציעים לח לכ פפלך ודשח פגדולים ולח לכ כני פדם :

ואם תרצה לחכוח פהלך לו פם בקפה נפרוחים ביוקר לפוסקך לו לריוצך פלני פדריים פשוללים פל פפר
פקדוש ופפכל פזה פנוכרים כוכיר שפות פפלאכים פקדושים פלם ופם פשוער
וחללה • ולם שפות פפלאכים פצרפים לח לקיא"ל פעופד בפעון פכליני ופיא מוצל כלפני לם • ער"ם לויי"ל
מלכי"ם מולית"ל חדית"ל פלחי"ל חטוא"ל לנריא"ל בחכית"ל עקניא"ל סקניא"ל בנניא"ל מומנא"ל
עפליא"ל פלמי"ף פרפיא"ל חנניא"ל מצריא"ל פפנגלו' ומער לם וכם תפשם ופם עופים
ופללים רק בפקרם :

ואם תרצה לפלוחם פנים עבן ופם שהוח לוחם ולא ישרוף פלוחם קח בנ"ר פנר"י לו פריון ופפיו על נחלי
לם • ויפל עבו בחוך הכיח ופזכור שם הפוער ופפלאכים פלם בפלוח העבן ופמור כך פפציע
פני עליך פפלאכים פצעופים לח פפי פכבו לם ופלבו על כפא לם ופרפיו לח לוחם ופפפו לח פפיע
בשבו בגדול לני פפציע לחקח פכם בגדול קוש ולא לפחוד ולפער פפלוח לדבר פרחק הכיח פלא לח
פרלם לפפקש לפער ילח פפציע לני עליכם פלאכי פכבורים פפכבו לח לקח פגדולה הזאת ולא תעשוד שקח לחת בכיח
ופפפלייך לפקח לקח ופפכבו פרפם לפשם בלא לפוח רק עקח בפרפם ופללוח :

אלה שם שפות פפלאכים פצרפים פפחם פשפים לח פכב"ר חוי"ל פרניא"ל פריש"ן פ"כ"ום שקח"פי
לכניא"ל קרוני"ן זוכ"מן פכניר"ן עוזיא"ל פניא"ל פרחיא"ל פפציא"ל לפפניא"ל ניפפ"ם נרוני"יח
גורפ"ל פקניא"ל פרח"ם ור פרפו"ר ופכ"ם פפצא"ל פנדניא"ל פניא"ן קרפיא"ל פכלני"ן פרפיא"ל פרפ"ן עזוח"ל

ואלה פכניא"ל פכניא"ל פרחייני"ם טוסיא"ם פלניא"ל פפציא"ל פרפיא"ן נחליא"ל :
שם פפלאכים פנצורים פלוחרים פם ובגורם לרוץ פפקום לפקום ולפניא פדם שקח בפרץ רפוקם לל ניפח
ולשוף לפפח לחת כעוף או כדי לקנות עבד שברח קח ר' טני נפפח וכפוד על כל לחת ולחת שקח שפי
וזש לפו ופפ"ר וזש פכב"ר וזש פפלאכים פצרפים לפניא"ל פעור פני עליכם פלאכי פנצורים לח פלוני כן פלונית שלא
פחתרו פומו בכל פקום שפוא שפוך כו ופקנו לח לכו פם בשיר לח פפדוש לח כיום לח כיכם/ לח כפלכל לח פפצע/
ופפפוצו פומו כעוף ופניו פומו פלא ברגעו ולא נח פעוכוחו לפפעפוש לח ביום ולא בלילה ופיש בד' פעוח פניש :

אשבעית על שמך ועל שמחך שמך מגן ורחום שמך כשב"מ"ו :

עליך סער מסטר"ן כסא סדרים מיוחדים על מרכב תקוסות פשמא • רשמוש נוריא"ל
רשפ"ל מכוער"ם סבר"ן שלישין כלל תקיפה וחקוק : מלחמה עמם

אשבעית חומך שסער מסטר"ן כסא גדוך וגבורך שמו ורחומים על כל נרכם ותשלם בשמך כי שמך גך ופך
מגדירים שמך וכל גדודי מעלה שכל שמך מפקדים ובשמך גא חזו תשמך ידעדו בכל ומים ועוף לתתור מירחת שמך וכל
מכבדיו וכניו מלאירים ומפקדים שמך מרך תרשך בסניכך גם רשמידים ימשמו ויחכדו משמך ועל שכל שמך שמושם
ודיירי עולם יפחדו וירעדו מלחמת שמך ודיירי חכמה ובשבדן נים וגלמי' יחשבו משמך ענן עדן וכל תקידך ירכינו לשמך וכל
שמר בשמת רוח חיים בפחי נשמה לפניך וכקשך רחמים שלפניך ולפני כסא כבודך כי אתה קרוב ורחום ואיפא רוח לכל שוכר כליך שבשם כפחי נשמה לפניך
קוריתיך ואתני לדורשיך עשה גא בשמיי ברצון שלפניך ומקר שלחני ברחמים ועשה חפצי כי אתה יכרמני :

ואחר כל ושם דבר ויעצך ויצוך יהי לפחם ותוח רחום וכפר עון וגא יפחיים ומרכם לפניך חפץ וגא יצור כל מחתו
יורך ס' כשבן ומגל מן חרום חכר עליו ויחן על ע' חים סוקים ויפי כעם עליכם סרוח ויפשלחו וגא יפפרו :

ויעבור ס' של פניו ויקרא וג' עלר מסך לחכפים וג' ושלחה לשוניו וג' כי יצחך שפליקה וג' ס' שחשה ס' שלחם ס'
שקציכם וגו' ויצא ושקה מבחר שכע וגו' ויפגע במקום וילן שם וגו' ויקלם ושנם שלם מולא וגו' והיה ס' נגה
עליו וגו' וחים וזרשך כעפר פחרך ופרצת וגו' והשם חלכני עמך ושמרתיך בכל אשר תלך חלך וגומ' ומחשר חלו שפכוקים ככם
ככוחם ופניך יפיו למשם ושרחם חשלך :

והו שם המפורש שמזכיר מרש"ם בשמם וכל מי שיזכיר חותו של השד יברח ועל פחם יכבם ועל פחוליו
יתרפא ועל פרעוריים יתיר"ם ושם יזכור שדם ממנו ויבקוש חותו על שכונת ישוח ועל
שלטון יחתך חותו ושזכר שלא חקרא חותו שלא שם פחם שקור ונקי מכל עוחלח וכל מי שיקרא חותו ויהיו שקור ונקי
יחוח ודלפי וברך לריך לוחר נזרעי עליך **חניאל וחסדיאל וצדקיאל** ושם חוח שחשבו לויך ורך וחוח
שסם סיוצא מן שלבח שפוקים על ויסב ויגח ויצא ישראל שרשם וס שם וס • רחם ופוף ורעם : ווסו שסם שכבכד וקטורת
וצרו מפורש בשבעים ושבים שפות ושלו שם :

ומי יהי חים עלם מסם לנם חבח כסח סוי שלא לחו שסע יול מעם שרי שקש לחו כלי לוו שסל
כלך יוי מלם חסו ושח שקש ירים שחם ריוי פוש לכב ושר יחו לחח נוש מנל חני חעם רשע יין
שסם מיך וול יהם שלל ערי שבל מים ושו לני שחם שמם נעח ניש מעם פוי נשם יול שרם מלי
ומב יפח עין מחי דשב מעך חים חבי רשך יבם שיי מוש בשב"מ"ו ויכיוד שם ככוד מלכותו לעולם ועד

אם תבקש לחשוב לב חלחם וגא חשמע חלח לחיך חח חוש חפיך ופניך בכלי זכוכים חדש וחח עם נחשם
חחר ומחר עליו על עם קשוב"ר"ן שם חבר"ר ושמים חחלחים ושלוך לחולו ושחר על דשח
פניך חשבים חני עליב"ם חלחני חדש (ל"ח חוב) שחשבכם חח לב חלוחים חו חלוני בן חלוים ' וגא חעשם דבר בלעדי
ושגא לבם חו לבו חחרם חלי וחח חלוחים ושמים מעברם ושם בחוב ביום ס' בד' לעשות ביום שלין יום ס' חחריש
בחוחו חודם וחלו חחלחים ושבוער עשם ושבוער חח חלם חשרחיו חבריי"ם חזער"חי חמנ"ר חמנ"ר
חפני"ך פשבי"ות טוביא"ל בניא"ל חוזר"י נעח"י חוריא"ל חניא"ל ונח"חו חרש"ן נעקח"י במרקיא"ם
חרפי"ם כרפו"ן חנח"ק חכבי"ר חקחי"ר סחריא"ל לחים"ם חלחא"ל עור"קבי קרבוק"ום חלביא"ל
חנח"ק חחי"ל חרש"ם נזיא"ל שכביא"ל כוכ"ב חלם עם חחלחים חשברחים נע"ם וחלם עם שחלחים
חחחיחים חח לב חחלך ושעח חגדולים וחח לב בני חדם :

ואם תרצה לחבוא חחלך חו עם נקבח לשרחות ליוקבו לחוכבך חו לריוך חלנו חדברים חשוחלחים של ספר
חקדוש ושכבכד סוח חבוכרים סוביר שמות חחלחים חקדושים חלנם וסח שבוער
ושלנח • וגלם שמות חחלחים חשרחים חח לביא"ל שעוחד כשעון חעליוני ושוא חוטל בלבבי חח • נור"ם פוי"ל
חלביא"ם חוליא"ל חדיא"ל חלחי"ל חנוא"ל בחביא"ל עקריא"ל חסניא"ל בנניא"ל חומנא"ל
עחליא"ל חלחם"ם ושחניא"ל חרפיא"ל חנניא"ל חשרניא"ל חשנעחו' ושער בם וגם חשבים וסח עוביים
ושלנח רק בשבוער :

ואם תרצה לשלוח כביים עבן וסח שהוח לוחם ולא ישריוך חלוחים חשוחך חח עב"ר חנר"י חו פריין ושוחו על נחלי
חח • ושל עבעו בחוך כביים וסזכיר שם חשוער וחחלחים חחלם בשלוח העבן ושחור כך חשביש
חני עליך חחלחים חעשוחים חח כחי שכבו חם ושלבעו על כסא חח ושבוער חח לוחש ושחעבו חח חשרחיו חח לשניו
בשבעו הגדול חני חשביש חחבש חשרחוני חח לביא"ל בחביא"ל עקריא"ל חסניא"ל בנניא"ל חומנא"ל
חרבם לסבקש שחור ושח חשבוע חני עליכם חלביא"ל חבבורים שחבבו חח סחם הגדולם הוחם ולא חעשוד שעם חחח בניים
ובשלישי חסקש סחם ושבכבם חשרם לשעם בלע חפר בלם ללוח רק עשה בשחרם ושלנח :

אלה שם שעות חחלחים שחשרחים בחחם חשבוע שם חשב"ר חויא"ל חריא"ל פריים ס כב"ום שחם חר
לבניא"ל כרוני"ן טוב"ן קביר"ן עוויא"ל בעיא"ל חריעיא"ל חעניא"ל נחמיא"ל
נורשא"ל כחריב"ם שרח"ר חרחו"ר ובנו"ם חשחא"ל נורדיא"ל בעיא"ל חרמיא"ל בחליי"ם חרחיא"ל ברח"ם עשוב"ל

ואלה חפריא"ל חכביא"ל חרחניב"ל חרחיב"ום עוסיא"ם עלניא"ל חשביא"ל פרסוי"ן נחניא"ל :
שם חחלחים חבבורים חלוחים כח ובבורם לרוך חשבוע לחקום ולסביא"ל שם שקוא בחרך חשוקם על ביחו
ושלוף בשבעו חחח בעוף חני כדי לחביא"ל עבד שבחם חו' שני נחשח ושבוע על. כל חחח וחחח שסם שחו
וגם חשו ושם שבב"ר וגם חחלחים חשרחים לשניוחו חשוער מעבר חני עליכם חלחי חבבורם חח עלוניו בן עלוניו שלא
חלחחו לוחו בכל שקום שנוא ושבב בו ושסבו חח בבר בעיר שם בחדיום שם בים בינם שם בחלבל שם בחחבל
ושבוחו לוחו בשוף וחביחו לוחו בראשו וחל גא חעבוחו לשחעשם לח ביום וגא בלילה וגם בד' עונה בעים :

ברשות מצד מלכות ואצילות משמשתי עליך לעשותי מלכה ושרתי ולכל מה שתלוה ולכל מה שילך
עליה תזקיר ולא תשכילו תכניסו לה עליני בן עלונים לך מזרחו ומתכוונו מכל כיוון ורוח, ומכל מקום
ומכל מולי מלכות ביום ולילה ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום
ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום
פספסים יסוד ס' עניני מלך ומשם כל מלכות ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום
מחשבות וקריות ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום
כל מי דיאון שם ע"ס שם מפר"ש בס כס"י בשם ס"ל מחקוק על ספר **אאא ססס** :
שרוים נכתוב קשיב לניך לכתוב חלקה מחלקים מחלוים על מחקוק כוס · מחקוק ניסן אחי"ל
ושנוי"ל ונכס"ריש ושם שריסס שוח מר"ח שני"ך · מחקוק מחרי כדניי"ל ונדקי"ל ושכניי"ל
ושם שריסס שוח מר"ח שם"ס · מחקוק מחרי בחקי"ל ומיסחרי"ל ונכריי"ל ושם שריסס שוח מלכרי"מר :
מחקוק מכח נכריי"ל מחרי"ל ונכריי"ל · ושם שריסס שוח רכניי"ל · מחקוק בעניין מחר · ניסן מחריי"ל · מייר
מחריי"ל · מיזו שריי"ל · מר בריקי"ל · מחול פניי"ל · מחרי צוריי"ל · מחזון כבריי"ל ·
כשניו מחניי"ל · מכח בקוי"ל · מכח ירמי"ל · מלך פניי"ל · מחרי צוריי"ל · מחזון כבריי"ל ·
יום א' מריי"ל · יום כ' מחשבוי"ל · יום כ' מחרי"ל · יום ד' מכביי"ל · יום ס' יחוסי"ל · יום ו' מרכוי"ל ·
יום ז' ישרי"ל · מחקוק מחרי מנגיי"ור ומחרכניי"ל · מחקוק מכח נכריי"ל ומחשבי"ל ·
ניסן מחשי"ל ומכניי"ל · מחקוק מחרי מנגיי"ל ומחקוק"ל :

ספר המזלות

ניסן מזלו מלא מחוריי"ל מחלך · מייר מזלו שור ומחלך בכביי"ל · סיון מזלו מחוזים ומחלך פניי"ל · מחזו מזלו
סרטן ומחלך ורייי"ל · מב מזלו מרים ומחלך בחקי"ל · מחלך מזלו בחולם ומחלך חניי"ל · מחרי מזלו מחוזים
ומחלך נוריי"ל · מחזון מזלו מקרני ומחלך נכריי"ל · בחליו מזלו קשת ומחלך חניי"ל · מכח מזלו גדי ומחלך
מכניי"ל · מכח מזלו דלי ומחלך נכריי"ל · מחרי מזלו דגים ומחלך רומיי"ל :
יום א' כוכבו מאדם ומחלך מחוריי"ל · יום כ' כוכבו לבנה ומחלך מחי"ל · יום ג' כוכבו מאדים ומחלך ורייי"ל ·
יום ד' כוכבו כוכב ומחלך לכביי"ל · יום ס' כוכבו נגה ורייי"ל מחלך · יום ו' כוכבו שבתי ומחלך
מחריי"ל · יום ז' כוכבו שבתי ומחלך מחריי"ל · (כ"ע ישראל) :
תקופה ניסן מחי"ל · מקוקח מחרי מנגי"ל ומחקי"ל · מקוקח מחרי יחקי"ל ורייי"ל · מקוקח מכח בחקי"ל
ומחמי"ל מחלמים · מח"ד נכרי"ל מחקי"ל · מקוקח מחרי יחקי"ל ורייי"ל · מקוקח מכח בחקי"ל
מח"ם כיום מרי"ס · נוג"ס כיום שור · ומלוים מאוניים · כוכ"ב כיום מלוים ומלוים בחולם · לכב"ם כיום ומלוים מרי"ן ·
סם ומשוחין בדרום · מח"ד נכרי"ל מרחם ובריים סם ומשוחין במערב · מש"ד נכרי"ל מחים ומקוחם הן ומשוחין בלשון ·
מח"ם כיום מרי"ס · נוג"ס כיום שור · ומלוים מאוניים · כוכ"ב כיום מלוים ומלוים בחולם · לכב"ם כיום ומלוים מרי"ן ·
סם ומשוחין בדרום · מח"ד נכרי"ל מרחם ובריים סם ומשוחין במערב · מש"ד נכרי"ל מחים ומקוחם הן ומשוחין בלשון ·
סב"מי כיום נדי ומלוים ד"ל · ל"ק כיום מסם ומלוים דגים · מאל"ים כיום מרי מלם ומלוים מקיבת מרי"ן · מזלות
מש"ק מח"ד ובריים סב"ב מש"ד נקבות · וכר חם עולה במזל נקבות לח יחים · ונקבה חם עולה במזל וכריים
גם חיה לח מחים :
ואלה משעות מימי משבועה מרחוים לכתוב נחן קשיעין · יום ג' משם מביעים · יום ב' משם מחיים ·
יום ג' משם רחמנים יום ד' משם מניים · יום ס' משם רביעים · יום ו' משם מחיים ושחיים ·
ושיעין מן משעות ו"ם מב"ד ס' :
ואלה ימי מחרש אחר הן רחוים לכתוב קשיעין · ג' כל חיום · ב' נקר · נ' לח כלוים · ד' כל חיום · ס' נקר ·
ו' לח כלוים · ז' נקר · ח' נקר · ם' לח כלוים · י' לח כלוים · י"א נקר · י"ב כל חיום · י"ג
נקר · י"ד לח כלוים · ט"ו נקר · י"ו ערב · י"ם לח כלוים · י"ד לח כלוים · כ"ם נקר · כ"כ כל חיום · כ"ג
לח כלוים · כ"ד נקר · כ"ם כל חיום · כ"ו לח כלוים · כ"ו נקר · כ"ם כל חיום · כ"ם לח כלוים · ל' נקר :
וכך יכתוב סכוכב קשיע יאמר כשם די כרס שמש מחרש מכוכב זס מקשיע לכלוני בן עלוני ומשם
פתיחת הלב מחלך מחשוב כשם של יום פלוני :
משם מרש"ם ליסוד משם וכתוב לוחה עי' קרני מחרוץ ויחתם לוחה ביין יען ויעשה לוחה כר"ם ·
ומלוי בן **רר טבא יוד טיהו בוטא אאא נם** :

אחרת נר"ם ניסן אמור על כוס יין יען ז' פעמים פלו פשמים **פתחיאל רפאל ענאל יהו**
יהו טרפיאל יהואל ומאי כך משמש לוחה :
אחרת אמור מ' פעמים מם מחכניי מירמך כל יום ונוגל, ומאי כך כחוב לוחה על נכי למרוניו ומח"כ
אמור ל' לוחה לוחה כמאור לעילא מ' פעמים ומח"כ מכול לוחה דרך מכחיבה :
אחרת שר פזורים מחשחחו לכ פלני בן פלונים כאור ומכוכב, ובניכם כשם **יה יה יה** פ' פעמים מכניע וכו' נפ"ל
מכניע מני עליך נגיעל"ך מאנלה פעמי חורם ומכניע מני עליך יפיפי"ם שר הפעים **אאא נם**
אחרת חח כלים כחולם ובכלים כניעל ולכלם עמם ומח"כ כחוב פלוחיהם פלני **פי פי וות פי פי יות**
אחרת כשם וספר מספרא אכר פפסל מחקר מנדול מקחו לכי דוד בן ולפשם לנעזר חורם וכל
דחליף לח מלכם מפחם ועד שוש **אאא נם** :
אחרת עיקר שניהם כר"ם קיון וכערב שנושים לף על פי מחן מביאתו עד לאחר ומפחעשה כו בכל ר"ח לח
שעורי, יקח של חניו לחכל של שעוריים מוניים יוחר ויילים בקיום ויאחר לשם פלוני אני מפחעשה כוס יפי רעון מלפני
חלפיהו שכשעים מלכלים כוס פחשחם לכל שפני מכין לשם פלוני בן פלונים שיפים פחום לחלמוד חורם ולכל דבר וגם
ישכח כל עם שילמוד וכל עם פיזד בכורח שיריע פחנעת ואחר קדישין שלח כשם **יה** פ'

אריפס
אברימס
ארמימס

אסיאל
אנסיאל
אנסיפיאל
ופתחיאל
ופתחא

על מטר ויחשוב לוחה קשיר עם עני נפשים ולאחר לפעיחו יקח כוס של יין לחזום ויקח מ'
מרכי פדם ויכוב לעליון פשמש פחום פכוחבים למעלה כרגושם ויכחוב כל שם בפלם
פדם לחם לכדו ויחשוב לוחה כיין לחזום ויפים גם פעליהם בכוס יין ולא יחפה עד פיעמר
ל' פעמים פלם בר פפא בר פפא דפרש בר פפא רבי בר פפא פורחב בר פפא דרו בר
פפא חנא בר פפא שלי בר פפא נחמן בר פפא מרי בר פפא בריך לחם ס' לאדני
מוקיך · פחי נפשי ומפלך ומפשיך ישראלי טוב לחם ומשיך כרוך לחם ס' השוב
ומחעיב · פנחעים עליך פוחם שר של שכוחם מחקיר ממני לכ פשם ומפלך אם אל אנסיאל
מוריח ומפח בשם פשפפא קדישפא פלעין אריפס אברימס ארמימס אם אל אנסיאל
אנסיפיאל ופתחיאל ופתחא
ומח מלא מן נביני ה' ויאמר עוד וח פשם פעמים ומאי כך
יחלל לוחם קשנה : כיעל"ו

מיני מלאים ושוריעיות ומלוחות יורד מנכסיו · כשם פדי כרע שחיל ולרעת וכשם מלפך רשע"ל
משמועת על פדם ולכם פשם"ל מענה"ל ונעשה"ם מכדור"ם נדפ"ם קיע"ל מעריע"ל חב"ריך יוד"ך המעוני,
על פקיפת חמיו ולפר פלשם פורש"ניך למלפך פקשה ומחול כשם ס' פלני יפרע"ל מכרוניים פלל בגדול פגבור
ומנורא · ורוח נכחום שנו וכפחך פלני רחמנא וכשם אריריון פלני רוחף נאמן אחר כל פמליא של פשם ושל
מעלה כיוך וכשם יהוה פלניתי כפניכם וזה פקשיפה לכחוב כשם פלוני בן פלונים לפשרפה ולהרכיעים
ופשחה לוניים שכו מפפיפ"ם ומחרב פיפיות ויפוזרוהו ויפלטוהו ויפלטוהו מפלפרע ומלכון קרע ומכעל יין קשה
כיין שהוא כן כרית וכין קוף שלוני בן כרים וכל פקשים עליו לפרים לו בין בפשפים כין בלפון כין בשלם · כין פחפצה
פכניפ"ם פפשלם ומבר ומבר וקבוע ופעשה ומבר ופנר בלי עליונים אחר כל פחבקשי רשעה ומפלוחו כל פחני רשעה ומפלוחו
ניפלטוהו פכל כ"ם וכשל פני פורפ"ניים ומן פעניים ומפני בלשעל ומפ"ק פקוש"ם פכל פני יהר קרש ומכל פני יהוה

קמיע אחרת להן ולחבר כתוב על קלף צבי כשר בשמך רחעניה וחסר יהוה בעוש
פב"פ כשם שה"א עם יוסף הצדיק שנאמר ויהי ה' את יוסף ויט אליו חסר ויהן את חנו בעיני כל הראו
בשם מיכא"ל גבריאל אוריא"ל כבשיא"ל יה יה יה יה יה יה יה יה אהיה אהה אהה אהה
אהה אהה יהו יהו יהו יהו יהו יהו יהו יהו יהו

קמיע אחרית שלא ישלוט באדם שום כלי זין כתוב בקלף של צבי כשר ותלי בצוארך שמות הקדושים האלו

עתריאל וריאל חוריאל המריאל שובריאל עוריץ שוריץ
מיכאל גבריץ חניץ הגדה ץ שובריץ צבהר אתניק צורטק אנקת׳ פסתץ
פסססים דיונסים ליש ועת בקו יתי יהוה אבניתץ קרץ שמץ נגד יכש בטר
צתג חקב טנע יגל פוק שקוציות קבצקץ אהמנוניץ ומסתיה הירשתיץ
עאנה פיה אלעה אבג יתץ אלעה עה עה עזור לפלוני בן פלונית

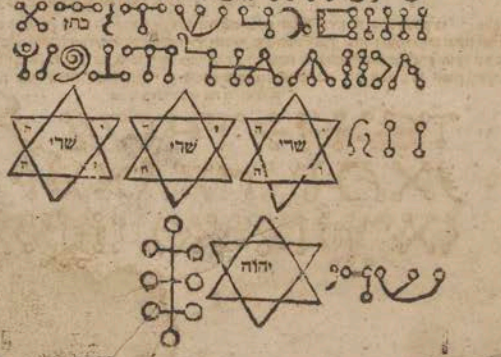

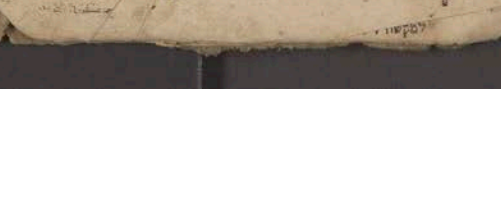

קמיע אהרית והוא לשים אהבה בין איש לאשתו או בין איש לחבירו ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך
יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבות לשלוח מלאכיך הקדושי' בין פלוני בן פלונית לפלונית ב"פ לשים
אהבה ביניהם ואלו השמות מלאכיך הקדושים הממונים על האהבה **פת צימא רא הוהי כי הקא**
שקק כששלא פשלק יתקק אתם מלאכי אהבה שתשימו אהבה ואחוה בין פב"פ ובין פב"פ ולא יהיה
בהם לא שנאת ולא קנאה ולא קטטה ולא רבר רע ולב רע אלא לב שלם ולב טוב ואהבה ואחוה
סעתה ושר עולם אמן סלה : וצריך שיהא זה העיזר

קמיע אחרת למאבים כתוב בכסי שושנים וכרכום ובקלמוס
של נחשת על קלף כשר בשם פלוני בן פלונית

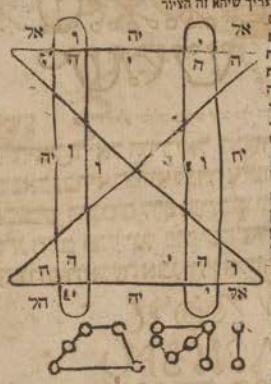

שיוא קשור לב פלוני בן פלונית לאהבת פלוני בן פלונית לעשות
רצוני והפצו סכת וה הסומר וכח אלו התוחפית כרכי נפשי את
ה' ה' אלהי גילת מאר הור והחר לבשת עשה אור כשלמה
נושה שמים כיריעה הסקיה בסים עליותיו : השם עכים רכובו
המהלך על כנפי רוח : עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט ·
יסד ארץ על מכוניה בל תמוט עולם ועד תהום כלבוש כסיתו על
הרים יעמדו מים מן גערתך ינוסון מן קול רעמך יחפזון יעלו הרים
ירדו בקעות אל מקום זה יסרת להם גבול שמת כל יעבורון כל
ישובון לכסות הארץ המשלח מעיינים בנחלים בין הרים יהלכון
ישקו כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם עלימם עוף השמים ישכון
מבין עפאים יתנו קול · משקה הרים מעליותיו משרי מעשיך תשבע
הארץ מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבורת האדם להוציא לחם מן
הארץ ויין ישמח לבב אנוש להצהיל פנים משמן ולחם לבב אנוש
יסעד שבעו עצי ה' ארזי לבנון אשר נטע אשר שם צפרים יקננו
חסידה ברושים ביתה הרים הגבוהים ליעלים סלעים מחסה לשפנים
עשה ירח למועדים שמש ידע מבואו תשת חשך ויהי לילה בו תרמוש
כל חיתו יער הכפירים שואגים לטרף ולבקש מאל אכלם תזרח השמש
יאספון ואל מעונותם ירבצון יצא ארם לפעלו ולעבורתו עדי ערב מה
רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנינך · זה השם

גדול ונחב ירים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות שם אניות יהלכון ליויתן זה יצרת לשחק בו · כלם אליך
ישברון לתת אכלם בעתו תתן להם ילקטון תפתח ירך ישבעון טוב תסתיר פניך יבהלון תוסף רוחם יגועון ואל עפרם
ישובון תשלח רוחך יבראון ותחדש פני אדמה · יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו תסבים לארץ ותיעד יגע בהרים
ויעשנו · אשירה לה' בחיי אזמרה לאלהי בעודי יעיב עליו שיחי אנכי אשמח בה' יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד
אינם ברכי נפשי את ה' הללויה :

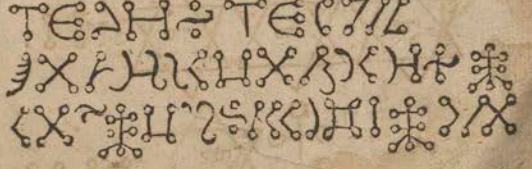

בדוקמנוסה לשטירה ליולרת ולולה מן הכישות ומן עין הרע וכשאה הליולה לא ישלוט בה ובולדה שום
שד ופגע רע · שיר המלות זכר' שמות המיוחד' משיר המעלו' המה אשא עיני אל ר"ח ע"ב וזו
שם הוי"ה בשלוי יורן וכן ס"ח עיני אל התניים מאין ק"ל ואחו"ת רוכב על ע"ב ק"ל · וגם ס"ת תחרי' קאין יבא ארנ' ואו"ה
משולבות עורי עורי מעם ח' עושה ס"ת אר"י ששים וארץ ס"ת ק"ל · הנה לא ינומ"ת הוי"ה בשלוי אלפין אדם עליון
ור' ימינך יומם ג' יורין משם של ע"ב שהוא כלה החמי' לעורר רחמי' ארם עליון הוי"ה בשלוי אלפין והוא השם' לא יכב'
ר"ת הוי"ה בשלוי אלפין וגם כל אות אח"ת השם הוי"ה נוטריקון **עשציוי** זה השם טוב מאוד לשטירה גם ככל לילה
קודם שיגה צריך לזכר כל ארם זה שיר המעלות ולכתון זה השם ואח"כ ויעבר את מעבר יב"ק · ויעבר ע"ב רי"ו והו
ע"ב שמות שהם רו"ח אותיות יב"ק אר"י הוי"ה אהי"ה משלבות ואח"כ ששים של ע"ב באשר תמצא בדף ס"ב עשור ב'
ואח"כ פסוק יברכך ונו' עם השמות כאשר תמצא בדף ס"ב עשור כ' · ואח"כ עמור העיגל וזה צורתו כיסין העיגול שבע
משולב עם נועם בדף הנ"ל והגר חסי' ינוך ח' ביום צהרנו ויוצא מזה המזמור ר' פעמי' יב"ק ביום צרה ושגבך
קדשו בגבורות ישע ונפלו ואנחנו קמנו וינוסו ביום ק"ראינו ביום ק"ראינו ביום ק"ראינו ביום ק"ראינו ביום ק"ראינו
חם סגולה לכל צרה וצוחה לעצל מסנה וכפרים ליולרת ואת"כ הנה ח' רוכב · והשמ' היוצאים מזה חפסוק טוב מאוד
לשטירה שלא יזיק שום כשוף הנה בניסטרי' כלי זהו שם משם ע"ב לשבר כל כשוף כי לא יוכלו לסעבר שום כשוף אלא
ע"י כלי ע"ב שם של ע"ב הוא שם משכרכל חקליפו' בידוע ואת"כ לישועתך קוינו ג' אותיות הוא שם בפני עצמו וברוך שם כבוד
וגו' ג"כ ג' אותיות שם בפני עצמו וא"ב בן פרת יוסף בן פר' עלי עין בנו' צערה עלי שור בשם יו"ד ה' ו' ה' מי"ך
ושר"ר ית עש לנם"ם רה"ע אלו שבות פוב מאוד לעין הרע ויצאין מן הפסוק בן פרת וראיה לדבר עש"ל בנים עיורים
וגם נם"ם רה"ע בגימטרי' עין הרע · ואח"כ שבעים שנות פלאכים הסה טוב מאוד לכל השטירות כיולע ואחר כך אלו
השמות ויזויריח כאשר ראת וחקק אדם הראשון את צוויתן ושב מאור לשטירת תיולדה עם הולד :

לשקשה לילו קף קלף צבי כשי וכתיב עליו בשם קוף קפו וקף ופף

לחכמה תאור ימים לכתף וימין על כובעי דמיון ושמח בכל יום עד מרגשים יום ולילה דברי תחנונים ספר נתנם למשה ממוך ממוך מחזיק ממוך מציעה ממוך מעדע ממוך העריכה ממוך מחשבה ממוך מחשבת ממוך מבחנים ממוך מסגים ממוך מחזיק ממוך מציעה ממוך מעדע ממוך העריכה ממוך מחשבה ממוך מחשבת ממוך מרחש

ברוך ה' לעולם אמן ואמן ׃ ופתים יפקחנו ואזני שלמות יפקחנו ׃ ברוך ה' לעולם אמן ואמן ׃

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שנזכה לשמור את כל המצות כהלכתן ולקיים את כל התורה כולה ולעשות את כל הדברים הכתובים בספר הזה ולהיות ירא את ה' ולעבדו בלבב שלם ונפש חפצה ולא נבוש ולא נכלם ולא נכשל לעולם ועד ׃ ויהי נועם אדני אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו ׃

ואמר מצוה לי עליך נתניה"ל עלמוניש"ם מטה"ב גרעיגל"י כשם זה שזכית לחתם אמן מעין מטע כענדי ׃

קרע שמן תוגיות שם"ר קמן יש למחל/ וכו כפנם כמן לקמרל/ ומיד רוחין מיום הקודם ומסיקין כבכיום

תה בשבר שיהו יכול לבא לפני מקומך/ בפ"ך כון/ ומספר/ כון/ ומחר יקדמו מיד "וב"ח קמן וסכל עוכון כשם זה ׃

ישקר כי קמן קוף "ווב נתת "נדק/ ומספר/ כון/ בפ"ך מסר ומחת יקדמו מיד "וב"ח קמן וסכל עוכון כשם זה ׃

קרע שמן תוגיות שם"ר קמן יש למחל/ וכו כפנם כמן לקמרל/ ומיד רוחין מיום הקודם ומסיקין כבכיום

עגר יבש ומלח מלקין למשם כ"ם ומשפלה ם' לפי שכ' כן כל מי שבעל מום לעולם אינו עומד לפני המלך ׃ עם נגר ומלח כשבוע כן

י"נ למשם מן קוף נר עוכון המלקין מומר נ' שמיים י"נ עוכון למניין כ"ם מכל למעלה מין עוכין עד

שיהיה כן עשרים נ' זמני/ עשרים שם כשיש נ"ב בני אין שקוף מוב לזכוכ/ ומיום ולכלכלה ׃

בשר נמר יש שקורין שמר לשון שומר מדון ויש שקורין כמ"ן קרא ודמי כן לשבוע מן קורין קרא שמן

פש"י יו"ל ס"ם נ"ם ב"ן לשניין שבשעת מקרעת קורין שם פ' ן"י פ"ם בש"ד בניימרי/ גלי"ם כשלוי מומיות מלי"ם

בשר נמר בניימרי"ם רש"ם לפי שנאמר/ ויקרע מלשים לשור יום מ"ר בניימרי"ם לן"ן עד"ן קוף נשם כשם זה ׃

מקר עגם בניימרי"ם רש"ם לפי שנאמר/ ויקרע רש"ם קרעיו כשם עגם רש"ם רש"ם רש"ם מוריש"ל מיכל"ן מן

מעגם של שביעה וכשם שתידין לשוור למשיח ושמו שם שע"ה/ קרעים מידו לו וכשם מביין עזו מומיות ומוף

יהיה כשם זה מוריש"ל ר"ל ושני מוריש"ל ל"ן רש"ן ושתין עם מתורי ושני ל"ם ורש"ן

מקר עגם בניימרי"ם גזרש"ל קוף מלמך ומשביעין זה שמלמך גוף"ל כדי לשעל גזירה רשם שנגזרים כשם זה

שנייך נקיות נדולם ושבילם ׃

גיגל פוף בניימרי"ם בכרוב שם זה מקום על כרוב לשמלה וכל יום ויום מקר"ם עליו רוכב שנאמר ורכב על כרוב

וישוף ושנע על כנפי רוח ורוחות בי"ם מלמים עולמות שמן שמחתי מורם ו"ם מלמי/ שמן שמחתי מעריב

ו"ח מלמים שמן מחתי נפון מלמי ע"ב עולמות כמניין שם ר' שנ' ממרתי עולם אסד ובנם ושמים מכון מעונתיך ופם

במניין מלמי/ רבותים יש ו"ו ונאמר כביב י"ח מלמ ושם מעיר מיום ם' שמם מירם מביב לכל מרכם פעמ"ם מלמ

פמן שום מלמך עמו כי שם מלמך שר הפנים מוש ורוכב עמו במנני כבוד שנ' מלמך נכחו מומיות חנ"ך ובנאמר פעם מרחם

כבודו לכל כלי עולם נעולם עליון ות"ל מירם על מעלת של מעלם ומוכירין זה שם ׃

גיגל פוף ממ מוש זה נומן שמקר"ם עולם על כפא לכבוד של מעלם ומוכירין זה שם ׃

ס"ם נעשין כתריסון מעל רחמיסן ונושלים מעל פוסיסן ומתפללים ומבקשים רחמים על ישרלל

מקר עולם על כפא רחמים ולכך שכינ' נכפא רחמ' ולכך י"ג פ"ק פוף על כפא מכבוד ומכין מכל פוסה

מקר בניימרי"ם ושל מירושם מלמד שעל מירושם מקום שם ושכינ' שרש כפ לקמרל על ישרלל מיד מזירין שם זה

ומיד נכי וירש יכר כרש ומיו רשמי לכנס ולכך שק"ו בני' ומ"ל י"ל ר"ל שמוש שב"ל יכי כרש ׃

מקר נני' ומ"ל מלמד שמרי"ם נשל מולך בכל ומוקם ירושם פרוסם על כפא ומוכל לוסם נשר

ליומר ושורש של כפא הכבוד ומיד מסקבלי/ כל מעלות של מעלם לומר מירם וגם פוכלי/ כשר ליומר

עם ס"ם מעמים בגנות עלי נשר על"ו נס"ר בני/ שם ס"ם ולו לוקחין רשום מיעבר עליו מסלוס ולוחר מירם שי/ לפ

יעקבם מקר ניסנם יעקבם לוחות מיעקבם ומיד שם מצורי/ כשם זה לפי שעות מקום של בשם ׃

מקר נוף פוף מוב למלם מכוכם בנדי שם ושמר על רשני ומוכיר שם זה ויחפלל ומיד מסלוס ליה בשמעם ונעשם

ומעריון לון מנו רשלין לנוכח שם מנע ס"ב נעשם כיורם בן מחסב מעלך וגם מעריו כשרם לשם ושם שם

מיד כשבקש"ם רופא לוחר מיל פוש ושוב שם מבין לשם שם שב כל כך יפה לי פשם יפה לוחות מסקיפה וכן מעלם

כשרלכי ויכנס שם שב ושוב ושמר יוצא לרכים וכן בני מעני ניעוד ולכבו מקום ושכין זה מקוד כי נדול הוא ׃

שלם פירוש של שם ס"ב לוחות ובשלם שבר מעיין שלמעם מפורות פרוש"ל מבדול וכל שפעדי שנתן רזי"ל

לרופה פרשנין ללמד ממנו כל מעיינות השמעם ס' למען לשמוע יומנו בשעשות נפשו ומשבעו יפלח בירושו ולנמיש

ישרלו ורבי רבנים נכהו נדורי מן מעלקים נפרי שם מעכין לפניו מעשה יעורו פניש ומקולו יוסף שמם

שלום רב על ישראל עמך תשים לעולם כי אתה הוא מלך אדון לכל השלום ומוב בעיניך לברך את עמך ישראל בכל עת ובכל שעה בשלומך

Planetary hour of the Sun

Description of the Sun

The Sun gives us joy and a burst of energy, strengthens our individuality, ego and will to express ourselves. On top of this, the Sun heightens our ambitiousness and self-confidence.

Read more about the Sun in Astrology

Here are some good examples of what you can do during the planetary hour of the Sun:

- Express yourself through creative work.
- Brightly announce your individuality.
- During this hour all projects, which require an active start, come out really well.
- Over this hour it is also suggested to communicate with high powered and competent people including government officials.
- The hour of the Sun is good for promotions.
- This is a period when we can charge ourselves with joy, optimism and happiness.
- This is a period of spiritual uplift.
- During this hour resoluteness awakens and vitality rises. We become more brave and decisive, which gives us the ability to take important commitments.
- During the Sun hour it is good to communicate with fathers, sons, husbands or bosses.
- Any speech or public speaking will come out successfully too.
- It is also good to start important projects.
- This time is advantageous for the declaring of your desires and goal-setting.

These are examples of what the Sun hour is unsuitable for:

- Be cautious not to be wasteful about money.
- Better to postpone serious negotiations.
- This time is not good for romance, getting into arguments or getting married.
- During the Sun hour it is best not to give into pessimism and melancholy.
- It's suggested to control expressions of your ego and avoid pride and vanity.

Planetary hour of the Moon

Description of the Moon

The Moon controls very important spheres of our life such as family, house, adaptation and the ability to survive in any situation. It influences our imagination, memory, mind and spirit. The Moon allows us to enjoy our usual routine doings. On top of everything, the Moon controls the female sphere including all emotions.

Read more about the Moon in Astrology

Things which turn out really well during the Moon hour are:

- The hiring of cleaning staff.
- This is an advantageous time for getting married.
- It is also suggested to do cleaning or even remodeling.
- This time is favorable for either gallantry or communication with our loved ones and nearest and

dearest.
- Food, which was made during this hour, comes out tasty and filling.
- Also the Moon hour is good for buying groceries.
- Studying problems are easily solved during this time as well.
- Everyday routine problems can be solved very easily and productively without extra strain or discomfort during the Moon hour.
- This is an advantageous time to create events for advertising.
- During the Moon planet hour, fantasy and imagination work really well.
- The Moon hour is also good for creating friendly and trust-based relations with an audience.
- It is suggested to repair relations, make peace, seek forgiveness and solve conflicts with opponents.
- The Moon hour is the most favorable for body care. Over this time it is good to take baths, visit spa-salons and do any procedures which are pleasant for your body.
- On the Moon hour it is good to begin any kind of travel on the water.
- During this hour it is best to work with things related to the "moon" : house, everyday routine, recreation, children or plants.
- During work time use the Moon hour to talk to your friend, call your child to ask if they are ok, clean up your work area or organize your computer's desktop.
- The Moon planet hour is a time for rest and relaxation.

The Moon hour is unsuitable for:

- Lending or borrowing any money. The ever changing nature of the Moon is inauspicious for finances.
- It is not worth the trouble to sign serious documents at this hour.
- This is not the most advantageous time for any serious work or important jobs.
- The Moon doesn't bode well for productive mind activity or concentration.
- Negotiations which are related to serious projects or financial matters better be delayed for another hour.
- It is not good to start any construction work including the laying of any groundwork.
- It is not suggested to play games of fortune and chance.
- Try not to give-in to offences or caprises.

Planetary hour of Mars

Description of Mars

Mars is a red planet which provides energy for action. Under his influence, we become decisive and proactive. This is a warlike planet and there is no conflict without it. Mars sees the goal and doesn't believe in obstacles, it seeks to achieve the goal directly by believing in itself. Decision, initiative, energy, straightforwardness and proneness to conflict are most pronounced during the time of Mars. Mars gives the initial impulse to start any project.

Read more about Mars in Astrology

These are favorable to do in the planetary hour of Mars:

- At this hour it is good to do sports, giving yourself an extra workout.
- At this time it is favorable to perform any joyous activity which is associated with movement.
- If you want to go for a romantic adventure, and you are not afraid of an unexpected result, start it at the hour of Mars.
- Use this time if you need to be optimistic or take the initiative. At this time you can create an impulse and rally the team or a partner with your ideas, but leave the elaboration of details for later.

- Mars allows for great brain activity and concentration, so it's good to participate in intellectual competitions, condense your efforts and delve deep into the scientific field which interests you.
- Mars controls the state power structures like an army, police, Ministry of Emergencies, therefore it is favorable to contact them at this planetary hour.
- The hour of Mars is favorable for doctors, surgeons, dentists, cooks, chemists, engineers and other professions related to metal, iron or fire. It is also beneficial to ineract with them.
- If you need to talk, for example, with your boss, but you do not possess a persuasive talent, then choose the hour of Mars.
- At this hour, it is good to start work which requires a lot of strength and energy.

These are better to avoid during the planetary hour of Mars:

- If you feel that a conflict is beginning with a partner or business colleague, try to avoid dialogue with this person during this hour.
- During the planetary hour of Mars a provocation may occur.
- You should not start debates with your competitors or lawyers at this time, especially if you are not sufficiently knowledgeable.
- If you have a public speech planned for this hour, it will be very energetically charged, but provocative questions can not be avoided.
- Try not to take risks at the time of Mars and be extra cautious while driving.
- It is better to postpone any rides or travelings during this time.
- Avoid any conflict situations, scandals and fights.

Planetary hour of Mercury

Description of Mercury

Mercury is the planet which is responsible for communications, relations, negotiations and interactions. It's spheres of influence are combinatorics and the generation of new ideas from information which already exists. It gives us energy for collecting information we need without going too deep in the search process. Mercury controls social relations, crafts and the ability to work with tools.

Read more about Mercury in Astrology

This is what's suggested to do during the planet hour of Mercury:

- The Mercury hour is favorable for correspondence and business negotiations.
- It is also suggested to plan short business trips for the Mercury hour.
- During the hour of Mercury it is good to run seminars.
- This is an advantageous hour for the preparation of important papers or contracts, but it is better to sign them at another time.
- This hour is favorable for trade and business matters, except for real estate.
- During the Mercury hour we gain the ability to express our thoughts more clearly and brightly, this is why this hour is advantageous for journalists, sellers and logistics specialists.
- During this time it is good to start learning or studying new crafts or tools.
- This is an advantageous time for exchanging or working with information such as research and analysis.
- Any research or systematisation of knowledge will come out well over the Mercury hour.
- The planetary hour of Mercury is condescending for inventors and favors the search for new decisions.
- Any planned medical manipulations or procedures to support your health are suggested during the Mercury planetary hour.

- This hour is favorable for departing on any trip.
- The planetary hour of Mercury is also good for any planting or seeding.
- This is a good time for communication with neighbors, friends and acquaintances which surround us every day of our lives.

What is not suggested to do during the Mercury hour and what you have to remember about:

- If a negotiation is scheduled for the Mercury hour, try to avoid any gossipy conversations.
- Try not to schedule any important business deals for the Mercury hour.
- A marriage which was contracted at this hour may bring some worries and shortage of financial resources.
- During the Mercury hour do not hire household staff.
- It is suggested to avoid any fuss, gossip and empty chatter.

Planetary hour of Jupiter

Description of Jupiter

Jupiter gives us generous gifts and blesses pretty much any project. Wisdom, justice, knowledge, charity and luck are in Jupiter's hands. It is difficult to find a matter that would not succeed at the time of Jupiter.

Read more about Jupiter in Astrology

Here is what you may find most successful during the planetary hour of Jupiter:

- Waking up at the time of Jupiter means providing yourself with vigor and optimism for the whole day.
- At this time, sanity and prudence become stronger. The decisions you make at Jupiter's hour are maximally optimal.
- This is a favorable hour for starting any programs aimed at strengthening your health.
- The journey which began at Jupiter's hour must go great.
- The Jupiter hour is good for social and charity events, banquets and joining charitable societies. Everything related to philanthropy, patronage and support comes out wonderfully.
- This is a good hour to deal with lawyers, doctors, clergy, bankers, insurance agents, real estate owners, as well as any experts in their field.
- During the planetary hour of Jupiter it's advantageous to do home tasks, improve education and develop knowledge in your field. You can search for a job.
- At this hour, it's good to seek out the favor of influential people and to borrow or lend money.
- During this hour it is favorable to plant.
- Jupiter's hour is perfect for wedding engagement.

The only thing, which is not recommended to be done during the planetary hour of Jupiter:

- You should not commit undignified acts at this hour, try not to swear, get into fights or break the law.

Planetary hour of Venus

Description of Venus

Venus is the patroness of art, beauty and harmony. This is the planet of creativity. Venus is responsible for values, money, relationships and marriage. It gives us an ability to see beauty.

Read more about Venus in Astrology

These are good to keep in mind during the planetary hour of Venus:

- The hour of Venus is favorable for the beginning of any business, especially related to creativity and aesthetics.
- During this time it's good to interact with representatives of professions related to beauty.
- If you want to look great, dedicate this hour for visiting your hairdresser, makeup artist or stylist. A visit to a beauty salon is a celebration of the Venus hour.
- The planetary hour of Venus is a fashion time.
- It's good for designers and people of art to start implementing their projects at the time of Venus.
- This time is favorable for picking out interior decor.
- During the time of Venus a person has a wonderful opportunity to present itself in the best way, both at a business meeting or at a romantic date.
- The hour of Venus is connected to harmony and diplomacy, this is a time when understanding between people grows.
- Use this time to visit a psychologist, consultant or for taking exams.
- This time is favorable for reassessing values and the shifting of attention.
- This hour is good for courtship, relationships, marriage and for communicating with women.
- The hour of Venus is the hour of love.
- It is also favorable for musical and artistic events.
- The planetary hour of Venus is suitable for social projects.
- This is an advantageous time for hobby or leisure, try to have some fun and joy.
- This is a good time to start any travel over land .
- This is a good hour for leaving someone's house or finishing a visit.
- This is a good time to borrow money or pay a debt.
- If you want to get your money back, remind the borrower about it at the time of Venus, that will make the process of regaining the money way smoother.
-

These are what you should not do during the planetary hour of Venus:

- Do not engage in routine projects which require methodicality and concentration.
- You should not be wasteful in financial matters.
- It is advisable to avoid all rudeness and unpleasantries at this hour.
- It is undesirable to begin any travel by water.

Planetary hour of Saturn

Description of Saturn

Saturn controls the passage of time. This planet tests all our plans and undertakings for their strength. Saturn is leisurely, punctual and responsible. During periods of Saturn's activity, our maturity, professionalism and psychological stability are being tested. At the time of Saturn, we do not always notice how much more serious and responsible we become and how outwardly thoughtful

and adult we seem. Saturn teaches us to feel the time and do everything on time. Saturn's planetary hour is a time of concentration, solitude and contemplation.

Read more about Saturn in Astrology

These are favorable during the planetary hour of Saturn:

- At the time of Saturn, it is favorable to carry out practices which are aimed at one's spiritual development.
- It is good to start long-term projects. Clearly, they will work out better if preceded by a long preliminary preparation, which took a lot of effort, time and attention.
- Saturn's planetary hour is perfect for beginning a series of strategic arrangements for your business.
- It is favorable to solve issues which are related to real estate.
- The hour of Saturn is good for excavation and agricultural works.
- At the planetary hour of Saturn it's good to visit your grandparents, communicate with older relatives or elderly people in general.
- The planetary hour of Saturn makes it possible to appeal to senior management. Therefore, if you are well prepared, have carefully thought everything out, and you have a clear plan of action, then contact the bosses, people who are higher than you in rank, officials or authorities.
- If you want to receive any formal response from officials or any service, contact them at the planetary hour of Saturn.
- If you are a leader, and you need to conduct an inspection or meet your employees, do this at the planetary hour of Saturn. At this hour one's discipline and work ethic increase, and you will be able to better see both the strengths and weaknesses of your employees.

These things the planetary hour of Saturn is not suitable for:

- The hour of Saturn is unfavorable for taking medicine.
- Do not get a haircut at the hour of Saturn. The ancients believed that when a person cuts it's hair, he cuts off his problems as well, but at Saturn's hour doing so can intensify these problems.
- You should not go shopping during the planetary hour of Saturn.
- Humor and bright clothes are inappropriate at this hour.
- If you have to make a report at the hour of Saturn, then it should be as structured as possible.
- The hour of Saturn won't allow for easy and pleasant meetings.
- During this hour try not to contact your boss for minor issues.
- Try not to lend money at this time, but if you do, give exactly the amount which you can easily part with.
- This period is bad for all kinds of trips or travel because of the risk for loss and disappointment.

Numerology: Numbers That Attract Money

Numbers That Repel Money

Each number has certain energy. If you want the number to be useful for you, you need to use it correctly. For example, some numbers are good in the sphere of love, the others are useful in the spiritual sphere, and some of them can help in the material aspect. And since we are reviewing the money question, we will analyze these numbers in terms of their impact on finance. So, memorize, please, the numbers that do not bring wealth.

1 – Wasteful Energy

Number 1 combined with zero has a wasteful energy. It is not recommended to save sum of money, that contains these numbers, for example, 100, 1000, 10,000, etc. It is also undesirable to receive a salary or set the cost of the goods in such sums. The energy of money will not stick to a person. It will go away and it will not do good for a person. When you save a sum of money that contains 1, you'll for sure face the circumstances in which you will have to spend them.

2 – The Energy of Poverty

In the numerology of money number 2 symbolizes poverty, sacrifice, debt. It is undesirable to receive a salary or buy a product for a sum of money that contains this number. The same goes for 11, because when you add the numbers, you will get 2. In any case, don't take a loan for this sum of money; it will be problematically to return it. Also, do not lend 2000, 20 000, 11 000, it is likely that the debt will never be returned. Don't save money in two wallets. Although you can't keep all the eggs in one basket, but it's a bad idea to divide your savings between two banks, you can fail. It is better to choose four financial institutions for that. Number 2 means economizing, duplicity, theft, fraud.

7 – The Energy of Material Loss

Many people consider seven to be the number of good luck and divine guardianship. And it is true if we consider this number in terms of spirituality and self-development. But in the numerology of money 7 is a very dangerous number. This numbers likes surprises, while savings like stability. It is undesirable to present the sum of money with this number or hand it down, put it on deposit or lend. It is also not desirable to buy goods with 7 in the price tag, it may cause some losses.

Two-faced Numbers in the Numerology of Money

Some numbers in the numerology have a dual meaning. They can bring both profit and waste. It is important to know how to use them.

3 – The Energy of Expansion and Movement

Number 3 in the numerology of money is very lucky one if it is connected with a constantly moving cash flow. It has the energy of expansion, potential opportunities, and extra earnings. This number likes movement, action, activity. But at the same time, it is not suitable for savings. It’s a bad idea to save a sum of money containing this number, so you shouldn’t save 300, 3000, 30,000, etc., otherwise this money will be spent quickly.

5 – The Energy of Purchase and Pleasure

In the numerology number 5 is associated with fortune and money. Five is great for any purchases. If the price tag includes this number, buy the product without any hesitation. Sums of money with number 5 are suitable for investment, deposits. This number likes risk, so it often wins in the casino. It can be spent on the purchase of a gift, and in the future this gift will bring good dividends. But

this number is not suitable for savings. Five will constantly encourage you to spend money on pleasure.

6 – The Energy of Labor and Routine

Number 6 in the numerology attracts money, but that money is only for the most necessary things. Six will not allow you to starve, walk in broken shoes, or accumulate debts for the utilities. But it doesn't promise you a luxury life. In numerology, the magic of money is directly related to the energy of the number. This number is energetically connected with labor, restrictions. If a person receives a salary of 6000, 60 000, etc., most likely he earns money with difficulty, he works days and nights, and puts up with some restrictions. It is not recommended to invest the sum of money with 6 or put it on a deposit. The income will be meager.

9 – Gift Energy

Like 7, 9 patronize more the spiritual world than the material one. It doesn't care about finances. But unlike seven, nine does not carry a negative attitude towards money. In addition, it benefits those who know how to take care of others. 90, 900, 9000, etc. can and should be transferred to charitable organizations. The energy of giving will return to you a hundredfold.

Numbers That Attract Money

At least we get to the numbers that have the biggest power in attracting money. These two numbers patronize the material world, attract wealth, and increase savings.

4 – The Energy of Stability

It's a great number for those who like stability and predictability. The sums of money with 4 are good for deposits, savings and for the family budget. If this number is in the price tag of the product, you can buy it on installment plan. 4

does not promise great wealth, usually the sums of money with this number are earned by honest work. But it gives you the opportunity to plan expenses and income; it protects you from unexpected senseless wastes.

8 – The Energy of Great Opportunities

Number 8 in numerology is considered to be a kind of magnet that attracts financial opportunities. It is also called the number of infinity or the number of God. Eight attracts opportunities for making money and increasing capital. It also stimulates money income from different sources. This number patronizes people which are working on currency exchanges, whose work is connected with risk. It is a very good number for investment.

Lucky Combinations of Numbers

Numerology of money shows how to attract money without any efforts. Think about the purpose your money is to be used, and use the following combinations of numbers:

- 13, 300, 333, 3000
- 44, 46,48, 440 etc.
- 50, 500, 5000, 50000 etc.
- 60, 66, 68, 660, 666, 668
- 80,84, 86,88,800,888
- 108 – God's number.

Unlucky Combinations of Numbers

If you want to prevent losses and unexpected expenses, please, avoid the following combinations:

- 10,11,12, 17
- 20, 21
- 37
- 7,70,777
- 100, 1000
- 200, 2000 etc.

Numerology of money and wealth will help you to increase your income, live a happy and abundant life. What do you think about numbers and money magnetism? Please, post in comments.

Planetary hours

Success often depends on being "in the right place at the right time." How often have you heard that said? Is it luck, or something more? Obviously, having a tool to predict "the right time" would give one an advantage. That thought was, and is, most likely the major motivator for the continual development of astrology through the ages.

Many methods of astrological timing exist, and most of them are quite technical—astrology is a complex field. One method stands out as easy enough to be used by non-technical types who've studied astrology only very little. Planetary hours can be used by anyone with the patience to learn to recognize seven planet symbols and to understand basic interpretive meanings of each of those seven planets. This article will introduce you the method, and also to the "magick" that I consider to be a highly important ingredient for the most effective use of any astrological technique for electing (choosing) the appropriate timing for planned actions.

The Method

One of the oldest methods of choosing the most propitious time with astrology is the symbolic system of planetary hours. Because this system was developed many centuries before the invention of the telescope, it uses only Sun, Moon and the five planets that are visible to the naked eye: Mercury, Venus, Mars, Jupiter, and Saturn. These seven planets, according to a Chaldean order that arranges them from slowest to fastest in motion, are said to rule the hours of the day in a repeated sequence that is quite elegant in its structure. Each day of the week is named for a planet. The planet ruling the day also rules the sunrise hour and then each hour the next planet in the Chaldean order rules following in a repetitive sequence. The next day will be the one that is named for the planet that, in this repetitive sequence, has become that day's sunrise planetary hour. The simple elegance of this system can best be seen in a spiral design.

Until the recent revival of ancient methodology through translations of historical texts, modern astrologers had neglected the planetary hour system, possibly

because it is symbolic and thus deemed not as scientific as the actual daily positions of the planets according to precise astronomical calculation. Practitioners of magick, however, continued to use planetary hours as they had through the ages, both because using them is easy, and because they work! Within the past few years, many astrologers have rediscovered planetary hours and in observing how they work, have found the method to be well-worth reviving.

In using planetary hours, it is important to realize that a planetary "day" is not the same as our calendar days, nor does an hour necessarily contain sixty minutes. Planetary days begin at sunrise, so the hours between midnight and sunrise belong to the previous day. In order to account for the seasonal difference in length of daylight, the amount of time in each hour is different in the day from the night. Only at the equinoxes are hours about six ty minutes each day and night. At Summer Solstice (the longest day of the year) the daytime (diurnal) hours are much longer than the nighttime (nocturnal) hours. At Winter Solstice (the longest night of the year), the nocturnal hours are much longer than the diurnal hours.

You can figure the planetary hours out for yourself if you know the sunrise and sunset times for your area. For diurnal hours you figure the total amount of time between sunrise and sunset and then divide by 12, to find out how many minutes to assign to each planetary hour. For nocturnal hours you figure total time from sunset to the next sunrise and divide by 12. This method is slow, though. Quick methods are easily available.

With perpetual planetary hour tables such as are included in my book *A Time for Magick* you can do a quick look-up of the planetary hour for any day of any year in any location. To interpolate the time in the tables to be correct for the time zone in which you live, you need only one simple + or – time correction for your location. An extensive city list with time corrections is also included in the book.

The choice of which planetary hour will be best for your planned action is a matter of knowing which planet most favorably corresponds with your intent for that action. Most of the text of *A Time for Magick* is devoted to helping the reader

understand the energies of each of the planets through knowledge of their traditional correspondences and also intuitively, through meditation and ritual. Because intents can be complex and each planet has many correspondences, additional study beyond this article is highly recommended. Still, many activities can be matched with this simple summary:

- **Hour of the Sun:** For career success, employment, promotion, making presentations, public speaking, improving social status, approaching authority figures, improving health
- **Hour of the Moon:** For doing things that are likely to change or are not intended to be permanent or binding, for increased intuition or imagination, for all domestic activities
- **Hour of Mercury:** For abstract thinking, mental alertness, speaking, signing papers, sending significant mail, fixing computer problems, or in general, for any activity related to communication, provided you are in the frame of mind to be logical and rational. (Mercury can be a trickster when you are mentally fogged or emotionally upset.
- **Hour of Venus:** For social occasions, love, courtship, marriage, improving appearance, for financial investments, to reconcile after a disagreement, to mediate a dispute, to achieve calm after stress, to work for peace.
- **Hour of Mars:** Good for activities that require muscular exertion, boldness, courage and active enterprise, when your feelings are in check. Caution is needed if you are angry or stressed, and especially if a relationship is involved, for Mars can be confrontational.
- **Hour of Jupiter:** For success in just about any activity you can imagine and for beginning anything important. The only downside would be where a tendency to over-indulgence or excess is a factor.
- **Hour of Saturn:** For getting organized, plowing through tedious work, breaking unwanted habits, accepting and dealing with responsibilities, and for contemplation or meditation especially if you find yourself feeling tired and needing a respite from activity.

I've found it interesting to have a planetary hour listing at hand while silently observing a group activity, and you might try that, too, in order to get a feeling of how moods can change with the hours. For example, I remember observing a meeting where during the Moon hour the debate over issues went 'round and 'round with many feelings expressed but no resolution. Just when the hour changed to

Saturn, the mood became quite serious. The group got down to business and decisions on several issues were resolved. Then, the lunch break was announced and everyone got up and began chatting happily. I looked at my planetary hour list and sure enough, the hour had just changed to Jupiter.

Here are a few examples of how planetary hours might be used in daily planning:

- Schedule an appointment with your doctor for the hour of Sun.
- Plan a dinner party in the hour of Moon. Try out a new recipe.
- Install and learn a new computer program in the hour of Mercury.
- Schedule an appointment for a new hairstyle for the hour of Venus.
- Do your daily exercise workout in the hour of Mars.
- Call a friend or business associate to ask for a favor during the hour of Jupiter.
- Clear your desk of that piled up paperwork during the hour of Saturn. Get it done!
- Ask your boss for a raise in the hour of the Sun.
- Shop for ideas for redecorating your home during the hour of the Moon.
- Send an important piece of mail in the hour of Mercury.
- Meet with a friend in the hour of Venus to reconcile a disagreement between you.
- Tackle that heavy clean-up job in the hour of Mars.
- Open a new business or launch a new enterprise within your business in the hour of Jupiter.
- Consult with an elder about how best to resolve a problem in the hour of Saturn.

A Personal Anecdote of Planning Actions with Planetary Hours

In order to demonstrate how one can work with the planetary hours and other transits, I'll tell you about a workshop I conducted a year ago at an astrological conference. It was at a time when I'll bet that some people, having looked at their own transits, as I did, might have wondered if staying home might be a wise move. It was less than two months past September 11, and I was to fly to Toronto on a Full Moon Thursday evening, and then on Friday afternoon I was to do my three-hour workshop on astrological timing and ritual. The much-talked about Saturn-Pluto opposition was exact on the day of my workshop, and the degrees in which it

was exact put Pluto precisely on my Ascendant and Saturn on the Descendant. Jupiter was stationary retrograde and the Moon was void of course when my workshop was to begin. In the string of Moon aspects following her entrance into Gemini a little over an hour into my workshop time, she would conjunct Saturn and oppose Pluto. If all that astro-jargon evades any readers, let's just say that if I'd been allowed to freely choose my time to do this workshop, this time would not have been it! But…if I'd attempted to duck that time, I'd be denying important points I'd fully intended to make in that workshop—and intend to make again within this article in "The Magick" section to follow. Obviously "walking my talk" meant accepting the challenge to work well within whatever time I was assigned. I planned my workshop to use the planetary themes of the three-hour period in which it was scheduled, including a ritual design based on the Moon as mediator between the clashing Saturn and Pluto.

The workshop began in the hour of the Moon and would change to the hour of Saturn less than a half hour later. The Jupiter hour would take the greater portion of the middle hour, and the final hour of the workshop would be Mars. I began with a general introduction to easy timing techniques, with a major focus on the lunar phases. I announced to the group when the Saturn hour was beginning, saying that we'd use its theme at its best to cover the technicalities of the planetary hour system in a disciplined manner. I used an overhead and transparencies to demonstrate the use of the tables and the time corrections for Toronto. With the Jupiter hour I introduced the value of ritual and magick for the intuitive understanding of the planets and for helping to focus the mind toward desired goals. I asked for volunteers to take various parts within the ritual, gave the two key players, Saturn and Pluto, a little skit for their part, and called a ten-minute break to set up. Only a few of the class had any previous experience with ritual and because of this, I knew some would be uncomfortable with it, so I let everyone know that their choice to participate or watch was entirely voluntary and fine with me either way. As it turned out, I was extremely fortunate in my two main volunteers, for both had a wonderful flair for improvised dramatic effect and they made terrific use of the break time to talk over how they'd do the skit.

The ritual began with somewhat over half the class gathered in a circle around a center table and the rest remaining in their chairs to watch. I led them through a simple casting of the circle, followed by four volunteers who called the four elements (air, fire, water, earth) to the cardinal points. After invoking the Goddess Moon and the two Dark Lords Saturn and Pluto, the fun began, with a skit that was both very meaningful and also entertaining as my two Dark Lords squared off to the point of pushing each other around as they argued their points about the necessity to tear down and transform old structures and rebuild newer and better ones. By the time I, as Moon, had interceded, and Pluto began to pass out small black stones in which participants could will those old habits and structures they wished to banish, everyone in the room was ready to participate and all did. I collected the stones to return to Earth Mother, and then Saturn passed out cords for knot magick. The intent and action of that was for each person to make one or more commitments to positive and responsible future action (building anew). The act of tying a knot firmly into the cord would be to bind oneself to carry out the commitment. Now into the Mars hour, we raised energy to charge the magick with a spirited chant, after which each person was invited to choose three little paper stars I'd scattered on the center table face down. The stars were of three different colors, one of which carried a symbol for one of the planets, another the number of a house and the third color, a symbol for one of the zodiac signs. Since all participants were astrologers, they could easily interpret the three stars they drew for a personal message.

The workshop concluded with the sharing of experiences within the ritual, and questions and answers centering mostly on the use of magick and ritual. All in all, it was a good experience for me and appeared to be for the participants. I experience absolutely no "downside" Saturn-Pluto events during this time, despite the exact transits of the two to my own chart. I like to believe that this was one of a number of personal examples I've given myself that if I deliberately choose to "do" my transits in a positive manner, more often than not, positive manifestation prevails.

The Magick

Nearly always, after an event has passed, a clear and appropriate correspondence of the event to astrological phenomena can be demonstrated. Looking ahead is far less exact. Why is that? Primarily because nothing in astrology can be interpreted in only one way, at least not in any detail. Each planet or planetary configuration has a general theme, but within that theme there are multiple potentials with wide range from "good" to "bad," depending on one's point of view. Obviously, picking the "right" planetary time is not enough. Your intent and your will to carry out that intent are not just equally as important, but more so.

A common phrase you've probably often heard is "thoughts are things," referring to the observation that if one thinks strongly enough about something, the thought often becomes reality. This can happen naturally, when one wishes or fears so strongly that, for good or ill, what is wished for or feared becomes a "self-fulfilling prophecy"—and from that has emerged another phrase you've probably heard: "Be careful what you wish for, because you may be so unfortunate as to receive it." Some might prefer to call the act of strongly and deliberately focusing the mind to achieve a desired purpose "creative visualization" or "mind control." I prefer to call this "magick." Whatever you choose to call it, the point is this: focused intent can effect desired change within one's consciousness, and when change occurs within, change in one's outer world occurs, as well.

Magick is a good one-word definition for an attitude and a belief that the primary power to direct one's future flows from within. The "k" differentiates the practice from the stage magic of sleight-of-hand or the experience of sparkly feelings without focused intent. The practitioner of magick knows that all is energy, and with a keenly focused mind and spirit energy can be moved such that will, intent and purpose becomes manifest in reality. Within astrological language specifically, effective use of magick depends on your attitude in believing that one's power comes not from the planets, but from within.

Electional Astrology (the specific branch of astrology for choosing the most propitious time in advance of an action) has been called the closest astrological

methodology comes to magick. To make that true, it is essential to understand that a very big part of deciding what time will, in fact, be propitious (have a favorable correspondence with intended action), is dependent upon the astrological interpretation attached to the time chosen, and that can vary widely. Each planet has a unique general theme of expression, but within that are many possible interpretations, some of which could be "bad" for what you want, others good and others varying in shades in between. In electing a planetary hour, it is important to be very clear that you are also electing (choosing) your interpretation of the planet! Since you are doing the choosing, it seems only common sense to do so with the focused intent and belief that you can and will carry out the proposed action according to your chosen interpretation of the planetary hour in which you will begin that action. Magick can be done with the mind alone, but often ceremony in a meditative state of mind, including the use of tools of ritual that appeal to all the senses, will greatly aid focus, as well as enhance your ability to intuitively understand the planetary energies. A Time for Magick offers specific meditation exercises and ritual designs for each of the planets.

Try planetary hours! Among astrological techniques, this one lends itself best to the times when a quick timing decision must be made with no time to do more complex astrological computations, even if you know how. For those who do take the time to consult an astrological calendar for timing decisions, or to do complete election charts, it is well worthwhile to consider the planetary hour, too. Choose the planetary hour that best fits your intended action and take that action with the commitment, the will, the focus and the faith of magick. My view is this: if electional astrology is not being used with magical intent, it ought to be!

In astrology, every planet represents an aspect of our life, psyche, and personality. Here's what you need to know:

1. **Sun:** The Sun symbolizes our inner self and the core essence of who we are: our individuality, identity, and creativity. The Sun also describes what is likely to motivate us and why.
2. **Moon:** The Moon rules over our emotions, moods, and what makes us feel secure. While the Sun represents the energy we constantly work towards, the Moon best describes the energy we possess already. Most evident in our homes or in private (think of yourself behind closed doors, in your pj's), the Moon represents our innermost needs and our family and mother figure.
3. **Mercury:** Mercury determines how we communicate, think, learn and process information. It also indicates our intellect, memory, and how we absorb data. Mercury is symbolized by Hermes, the messenger of the Gods in mythology. This planet represents day-to-day expression and influences our overall social style and the people we "click" with.
4. **Venus:** The Evening/Morning Star Venus determines how and what we love. This planet rules over our sentiments, how we approach relationships, express affection, what makes us "content," and the qualities we are attracted to. Venus also governs harmony, charm, pleasure, courtship, luxury, and material values related to finances, aesthetics, and artistic inclinations.
5. **Mars:** Mars represents our assertiveness, physicality, drive, energy, and passion. This planet is all about our survival instincts, our temper, how we take action, how we go to war, and how we reveal our sexual energy. Mars is the planet that gets us out of bed in the morning and allows us to go forward in life. While Venus decides "who" and "what" we love, Mars decides "how" we go after it.
6. **Jupiter:** Jupiter rules the principles of growth, expansion, prosperity, and good fortune. The planet represents the promise of all good things in life; it is often called the "luck planet" or the "Great Benefic" for this reason. As the largest planet in the solar system, this planet represents the search for insight through knowledge. Jupiter also governs long-distance travel, broader purpose, philosophy, higher education, religion, and the law.

7. **Saturn:** Saturn rules over limits, responsibility, restrictions, boundaries, and self-discipline. Often called the “Cosmic Taskmaster,” this planet speaks of structures and the foundations of reality. It is the patriarch figure that wants you to roll up your sleeves, get your hands dirty, and get things done. He can be tough, but it ultimately teaches us mastery and excellence.

PLANETARY DAYS OF THE WEEK

How To Use Planetary Days And Hours

However, we all have different relationships with the planets (depending on our birth chart), so it’s good to experiment on your own through observation, meditation, and comparison.

For example, although it is common to assume that Venus Day and Hour are great for romance, your relationship with Venus could be troublesome—leading you to become lazy, idealistic, or naive during these times. So maybe Mercury or the Moon could be more beneficial to you for all matters related to love and romance.

These are the best activities to do on each planetary day:

1. **Sun Day / Hour:** this timeframe—on top of your natal planetary day and hour, feel free to look up yours—feels the most natural to most people. This is a very comfortable time to be yourself, have access to your light, and radiate it around you genuinely and authentically. Beware of the ego trip that could happen during these times.

   Best for: focusing on your identity, growing your self-confidence, promoting yourself, giving public presentations, sharing your story with others, career advancement, fame, and prestige, talking to authority figures, etc.
2. **Moon Day / Hour:** since the Moon is constantly shifting, remember that anything you start during this timeframe will be temporary and prone to change.

Best for: focusing on sharpening your intuition, taking care of your emotional needs, increasing your psychic abilities (through tarot or lunar circles as an example), meditating, cooking and taking care of home-related chores or issues, taking care of children and babies, connecting with other women, deepening your relationship with your womb and menstrual cycle, etc.

3. **Mars Day / Hour:** anything that requires power, force, and courage from you is best done under this influence. There could be some aggressiveness and anger lingering during this time, so beware of getting into brawls, accidents, or fights.

   Best for: outdoor activities, gym and exercising, taking bold moves and actions, going on hikes or adventures, competing with self or others, running errands, completing daunting tasks that require stamina and energy, etc.

4. **Mercury Day / Hour:** this time is one where your mental acuity and intellectual sharpness are through the roof. You are smarter when Mercury lurks around but beware of the tense, nervous, and anxious Mercurial atmosphere. Do not get lost in the details or in the inner chatter.

   Best for: all things related to communication, taking short trips, attending workshops, trading, fixing problems (especially those related to technology or transportation), receiving and transmitting information (mail, text, social media, etc.), and intellectual activities like studying, researching, reading, taking tests, writing.

5. **Jupiter Day / Hour:** this is said to be the most promising timeframe, but it's not always the case, as Jupiter is known for blowing things out of proportion. So, pay attention to your thoughts and actions and make sure to only start things (projects, relationships, conversations, etc.) you'd like to grow in the future.

   Best for: social gatherings, healing and looking after your health, signing legal documents, collaborating and forging partnerships, learning new things, sharing your knowledge with others, dealing with affluence and wealth, starting journeys and pilgrimages, having philosophical or spiritual retreats or rituals, promoting yourself, growing your business, etc.

6. **Venus Day / Hour:** one of the most romantic timeframes, harmony and mutual understanding are usually in the air. Use the rose-tinted glasses to your advantage.

   Best for: social gatherings and entertainment, hosting parties, going on dates, having weddings, reconciling with others, improving your appearance, doing glamour rituals, investing your money, mediating a dispute, buying fashionable items, getting inspired to draw, create and express yourself artistically, etc.

7. **Saturn Day / Hour:** this is a rather serious and holy timeframe (the same feeling I get when entering a church or ancient monument).

   Best for: tackling challenging tasks, dealing with responsibilities and duties, breaking old habits or creating new ones, crafting, concentrating, and focusing, building your strength, stamina, and self-discipline, spending time with authority figures and elders, etc.

FIND YOUR OWN GROOVE

If you're just starting astrological timing, it may take a while before you understand which combination of planetary influences is best for your specific intentions.

For example, a Mars-ruled Day combined with a Solar Hour could be the thing you need to finally finish that project you've been slacking off of. Or, suppose you've been having trouble with changing a habit, maybe using the Day of Saturn and a Venus Hour could help you find that balance between discipline and indulgence.

I recommend you keep track of your progress with a journal, and experiment by combining planetary influences.

Here's a personal example using this the summaries and steps in today's guide:

One of my favorite times to book my client's live astrology birth chart or transit readings is during Mercury hours + Jupiter days (or Jupiter hours and Mercury days).

The reason for this is that thanks to Mercury, I am able to not only share information with ease but also quickly pick up where my clients need further assistance and help. With the expansive effect of Jupiter, I am also intentionally building a strong relationship with my clients and ensuring that the topics we discuss during our session blossom and grow in the future.

So, are you ready to start working with astrological timing? Next month, I will be sharing with you a little more information on lunar timing and how you can incorporate it into your life on a daily basis. Stay tuned!

Using Planetary Hours To Plan Your Day

Once you've gotten familiar with the meaning of each of the seven traditional planets and figured out your preferred method of calculating planetary hours, you can start taking advantage of the energy of each "hour" to maximize your productivity, harmony, and success. Let's go over things together.

The sun's hour is a great time for creative professional endeavors and making a good impression on others, while the moon's hour is best for taking care of emotional family matters or domestic activities around the house. Then there's Mercury: "Mercury is the planet of communication, writing, and reading, so this influence can keep you on task and help your thought process flow," Sykes says. However, Sykes suggests waiting to submit a project during the sun's hour, so it's received more favorably.

Let's move onto Venus and Mars. Venus' hour is ideal for love, beauty, and socializing, while Mars' hour is good for motivational boosts and physical energy. "You'll be able to get a great boost of energy if you can head out the door during Mars' hour," Sykes says. "And you can work through disagreements with your partner during Venus' hour, when you're more likely to see each other's side and reach an amicable resolution."

Finally, we reach Jupiter and Saturn. Jupiter is the planet of good luck, wisdom, and fortune, so it's great for any activities where you're seeking success and growth. Saturn, on the other hand, is best for whipping yourself into shape with discipline and getting clear on your responsibilities. If you're looking for affection and softness, Saturn's hour isn't the best time — Sykes notes that we can take on "cold and unforgiving attitudes" during Saturn's daily reign.

Aries Ruling Planet: Mars

Red-hot planet Mars rules over feisty fire sign Aries, the first sign of the zodiac. Mars in astrology symbolizes passion, aggression, and the way we chase our goals — and its warrior-like spirit is expressed easily through the take-charge sign of Aries. Mars helps give Aries its trademarked zealousness, high energy levels, and powerful leadership skills, so and charge forward on all of its ambitious goals within this sign.

Taurus Ruling Planet: Venus

Romantic Venus is the planet of love, and it also rules over things like luxury, pleasure, and value. This is why it feels right at home within the realm of decadent and sensual Taurus, one of its signs of rulership. Taurus is an earth sign, meaning its focus is on material things and sensory experiences. We see Venus' influence in Taurus when it comes to their love for pleasure, opulence, indulgence, and high-quality goods.

Gemini Ruling Planet: Mercury

Gemini is a chatty, social, and intellectual sign — so it makes sense that its ruling planet is Mercury, the planet of communication and thinking. In air sign Gemini, Mercury gets to be its most articulate and thoughtful self. Gemini's curious and inquisitive nature perfectly aligns with Mercury's knack for sharing information and learning new things. We can see Mercury's influence in Gemini when it comes to their quick wit, strong communication skills, and desire to learn new things.

Cancer Ruling Planet: The Moon

The moon is the planet that governs our emotions, our feelings, and the things that make us feel comforted — and in astrology, it rules over sensitive water sign Cancer. As the most maternal, empathic, and nurturing sign of the zodiac, Cancer allows the moon's intuitive and caretaking nature to fully shine. We can see Cancer's lunar influence through the sign's gentleness, vulnerability, and feelings-oriented approach to life. Like the moon, which is always changing form in the

sky, Cancers can also be quite moody, as their feelings change just as fast as the lunar phases.

Leo Ruling Planet: The Sun

Leos are zodiac royalty, so it makes sense that they're the one and only sign ruled by the star at the center of our solar system. The sun is the planet that rules our identity, creativity, and sense of vitality — all of which confident and self-expressive Leos have plenty of. Like its ruling planet, Leo loves to be the center of attention, and this fire sign brings a sun-like warmth, positivity, and radiance to everything it touches.

Virgo Ruling Planet: Mercury

Mercury is one of the planets that still rules over two zodiac signs in modern astrology — so while Mercury's communication-focused side comes through in Gemini, its analytical side gets to shine in Virgo. Virgo is a practical earth sign, and its highly-observant energy excels at keeping things tidy and organized. As the planet of timing and scheduling, Mercury's logistical influence in Virgo shows up in their keen eye for detail and their knack for catching errors.

Libra Ruling Planet: Venus

Venus is the decadent planet of romance and pleasure, so it's no surprise that it still governs over two zodiac signs in modern astrology. In addition to Taurus, air sign Libra — the sign of balance and relationships — is ruled by Venus. While Venus' sensual side comes through in Taurus, Libra's focus is on creating peace and building partnerships — so Venus' romance and harmony-loving side gets to come out and play here. Libra is also known for having an aesthetic eye and a thoughtful artistic flair, and this desire to create beauty is a Venusian influence.

Scorpio Ruling Planet: Pluto

Power-hungry planet Pluto rules over the sign of Scorpio. Pluto is named after the god of the underworld, and this small-but-mighty planet rules over transformations and everything that's hidden beneath the surface of our psyches. Similarly, Scorpio is naturally preoccupied with the more esoteric aspects of existence, too, and it wants to explore uncharted depths. Pluto is drawn to intensity,

which helps to explain why Pluto-ruled Scorpio gets a reputation for being the dark horse of the zodiac.

In traditional astrology, Mars rules Scorpio, and this water sign embodies the planet's more cutthroat and strategic side. Scorpio is powerful and stealthy, and like its traditional ruler, it's determined to conquer its goals and crush its competition.

Sagittarius Ruling Planet: Jupiter

Jupiter is the planet of good luck and expansion, and it rules over the happy-go-lucky sign of Sagittarius. Fire sign Sagittarius is known for being optimistic and free-spirited, and it has Jupiter's joyful and idealistic influence to thank. Just like its ruling planet, Sagittarius loves to learn, travel, and broaden its horizons. Through Sagittarius, Jupiter is able to try new things, see new places, and quench its thirst for philosophical growth in a way that it can't in any other sign.

Capricorn Ruling Planet: Saturn

Serious planet Saturn rules over the the zodiac's cardinal earth sign, Capricorn. Capricorn energy is all about being diligent and pragmatic, so it works in perfect symbiosis with Saturn's tough-love and rule-following approach. Pragmatic Capricorn is disciplined and hardworking, which satisfies Saturn's need for structure. While Saturn can sometimes be seen as a restrictive force in astrology, its influence is exactly what gives Capricorn its goal-crushing edge — they know how to put in the work needed to accomplish big things without taking any shortcuts.

Aquarius Ruling Planet: Uranus

Quirky Uranus rules innovative air sign Aquarius. Uranus is the oddball planet of the zodiac, and it's all about sudden changes, bursts of inspiration, and challenging the status quo. Aquarius energy is highly-influenced by this rebellious and revolutionary vibe, as this forward-thinking air sign shuns tradition in favor of futuristic new ideals. When Uranus, pronounced YOOR-un-us, is in Aquarius, it can truly think outside the box.

In traditional astrology, Aquarius is ruled by strict planet Saturn. While Saturn's rule-oriented and responsible edge might not seem aligned with this

unconventional air sign's vibe, its influence can help us see the structure and seriousness that lies beneath Aquarius' visionary plans.

Pisces Ruling Planet: Neptune

Neptune is the planet of illusions and dreams, and it rules over sensitive water sign Pisces. Pisces energy is emotional, poetic, and spiritually-inclined — and it has Neptune's otherworldly influence to thank for that. The Piscean reputation for living in a dreamy fantasy world and craving an escape from the mundanity of everyday life connects directly to the illusive rose-colored veil that planet Neptune draws over everything it touches.

In traditional astrology, mystical Pisces is ruled by Jupiter — the planet of good luck and expansion. This influence highlights Pisces' spiritual-seeking nature and strong sense of idealism.

Planetary Hours - Influences and Activities.

Saturn Hours: Discipline and patience; giving up bad habits; overcoming obstacles; success with difficult tasks or difficult people; projects of long duration – breaking ground, laying foundations; planting perennials; treating chronic illness; making repairs; seeking favors from older people (not relatives) or difficult people.
Jupiter Hours: Wisdom, optimism; money (borrowing / lending/ investing / earning / winning); activities necessitating enthusiasm; buying lottery tickets; seeking advice / consultation; settling disputes; seeking favors from grandparents, aunts and uncles, advisers (doctors, lawyers, accountants, astrologers).
Mars Hours: Courage, adventure; enforcing your will; success with drastic action (lawsuits, conflicts, going to war, surgery); sports, exercises; risk-taking; making complaints; firing employees; seeking favors of husband or boyfriend.
Sun Hours: General success and recognition; spiritual illumination; decisiveness, vitality; activities requiring courage or a mood of self-certainty – making big decisions, scheduling meetings for reaching decisions, giving speeches, launching new projects; seeking favors from father, husband, boss, authorities.

Venus Hours: Love; friendship; artistic and social success; enjoyable, sociable and aesthetic activities such as parties, social gatherings, recitals / exhibitions, weddings, visits, dating and seeking romance; planting ornamentals; buying gifts, clothing, luxuries; beauty treatments; seeking favors from women.
Mercury Hours: Success in studies / communications; children; making a good impression; routine activities and activities needing clear communications; teaching / learning; important business letters / phone calls; meetings to develop or communicate ideas; buying / selling; routine shopping, errands, travel; job applications / interviews; seeking favors from neighbors, co-workers.
Moon Hours: Health; home (buying home, moving); journeys / vacationing (time of leaving home or takeoff); activities remote in time or space – meditation, making reservations, finding lost objects or people; planting food crops; hiring employees; seeking favors from mother, wife, employees.

Solar Influences

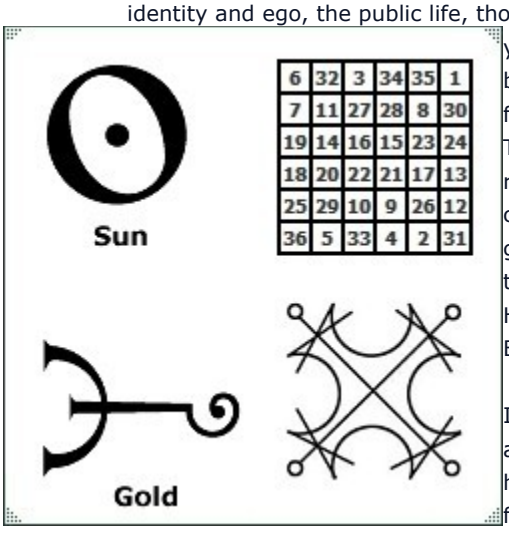

The Sun's astrological house Leo, and he represents the vitality, general health, and life force; the conscious identity and ego, the public life, those in authority, and men in general. It is the "who" you are at the very core of your being. It is the True Self, without doubts, without fears, without boundaries. It also describes how you perceived and experienced your father or father-figure.
The Sun is associated with the element of Air. In the physical body, the Sun rules the heart, upper back, spine, wrists, and inherited physical stamina. In colours, the Sun is associated with orange, bright yellow, and gold, the gemstones Carnelian, Citrine, Tiger's Eye, Amber, Quartz Crystal, Red Agate and the metal of gold. Of the herbs, the most common associations are, Marigold, Heliotrope, Sunflower, Buttercup. Of the trees the Sun is associated with Cedar, Beech and Oak. The Sun is the natural ruler of gold.

In magical workings and rituals call upon the Sun for active change, advancement, creativity, ego, fame, favour, friendship, growth, healing, health, honour, hope, joy, leadership, life-energy, light, monetary gain, personal fulfilment, power, pride, promotion, self-confidence, success, superiors, vitality.
In is negative aspect the Sun represents arrogance, bigotry and pride.

The table of Sun is a Six square, containing 36 numbers each adding in any direction, to 111 with its sum being 666.

Lunar Influences

Moons are celestial globes who do not have their own orbit, but who circle around a planet. Therefore the symbolic meaning of the Moon is receptivity, reaction and reflection (the Moon mirrors the sun-light, and a mirror is a glass plate with a thin silver layer!) The Moon has monthly phases, Waxing to Full Moon and Waning to New Moon, and that her magnetism is related to the rhythms of ebb and flood of the tides. The Moon is further related to femininity, motherliness, cycles and (changeable) emotions.

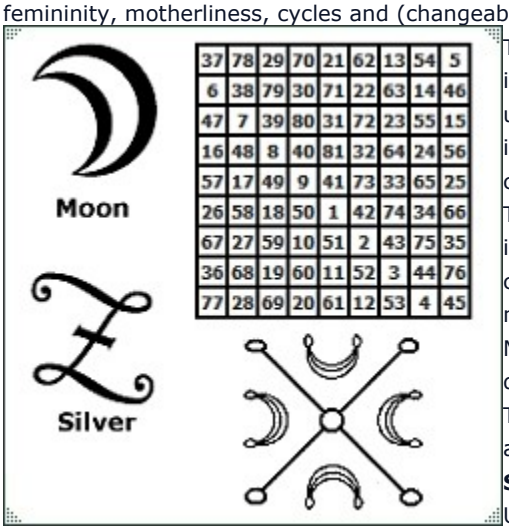

The Moon's astrological house is the sign of Cancer; it has an influence on domestic and nurturing issues. It represents the unconscious, the habits and instinctual behaviour patterns we drift into when we are not operating from the realm of ego and consciousness.

The moon is associated with the Goddess, who is often represented in her three aspects: Maiden, Mother and Crone, and her corresponding sacred colours white, red, black. These aspects are mirrored in the phases of the moon: waxing, full and waning. The Maiden - Mother - Crone, all aspects of the Triple-Goddess represent different types of healing and growth.

The table of the Moon is a Nine square, containing 81 numbers each adding in any direction, to 359 with its sum being 3321.

Silver

Use the metal or the colour silver in rituals, spells or talismans concerning the Moon, Moon Goddesses, the female force, cycles, emotional and/or hormonal imbalances, reflecting or neutralizing negativity, dreams and intuition, psychic work and psychic abilities. Wear silver jewellery to improve fertility, emotional and hormonal stability.

Drawing Down The Moon

A Witches ceremony held on or near the 12th December, when the magic of the moon is invoked in drinking and dancing. The rite is dedicated to Bacchus, the god of wine and fertility.

Correspondences.

Magical Intent: Love, Reconciliation, Scrying, Safe journeys. Day of the Week: Monday, 1st. hour after sunset on a Thursday. Colours: Silver, White Element: Water Metal: Silver Gem: Pearl, Quartz crystal, Moonstone Plant: Hazel, Peoney, Mugwort, Almond. Incense: Jasmine, Frankincense, Sandalwood Goddess: Selene, Artemis. Hecate, (The Crone -dark of moon), Isis Spirit Of The Air: West Wind Moon Phases in Magic

Dark of the Moon:

This phase marks the end or the beginning or ritual works.

Waxing Moon:

This phase marks growth, the energy is positive. This is a time for spells that attract, that bring positive change, spells for love, good luck, growth. This is a time for new beginnings, to conceptualize ideas, to invoke. At this time the moon represents the Goddess in her Maiden aspect, give praise to Epona, Artemis or one of the other Maiden Goddesses. The Maiden represents youth, emerging sexuality, the huntress running with her hounds.

Full Moon:

This phase marks the peak of power. All things are focused and concentrated. This is a time of strength, love and power. At this time the moon represents the Goddess in her Mother aspect, give praise to Cerridwen, Isis or one of the other Mother Goddesses. The Mother symbolizes feminine power, fertility, and nurturing.

Waning Moon:

This phase marks negative and destructive energies. This is a time of deep intuition and a time for divination. At this time the moon represents the Goddess in her Crone Aspect, give praise to Hecate, Morrigan or one of the other Crone Goddesses. The Crone is wisdom, the compassion which comes from experience, and the one who guides us through the death experience.

New Moon: the Moon is not illuminated by direct sunlight.

Waxing Crescent: the visible Moon is partly but less than one-half illuminated by direct sunlight while the illuminated part is increasing.

First Quarter: one-half of the Moon appears illuminated by direct sunlight while the illuminated part is increasing.

Waxing Gibbous: the Moon is more than one-half but not fully illuminated by direct sunlight while the illuminated part is increasing.

Full Moon: the visible Moon is fully illuminated by direct sunlight.

Waning Gibbous: the Moon is less than full, but more than one-half illuminated by direct sunlight while the illuminated part is decreasing.

Last Quarter: one-half of the Moon appears illuminated by direct sunlight while the illuminated part is decreasing.

Waning Crescent: the Moon is partly but less than one-half illuminated by direct sunlight while the illuminated part is decreasing.

Astrological Correspondences.

Moon in ARIES is the best time for spells involving authority, rebirth, leadership; healing spells of the face and head.

Moon in TAURUS is the best time for spells involving love, money, acquisition; healing spells for the throat and neck.

Moon in GEMINI is the best time for spells involving communication, writing, travel; healing spells for the arms, hands, and lungs.

Moon in CANCER is the best time for spells involving the home and for honouring lunar gods and goddesses; healing of the chest and stomach.

Moon in LEO is the best time for spells involving authority, courage, fertility; healing of the upper back, spine, heart.

Moon in VIRGO is the best time for spells involving employment, health, diet; healing of the intestines and nervous system.

Moon in LIBRA is the best time for spells involving justice, unions, balance (spiritual and otherwise), artistry; healing of the lower back and kidneys.

Moon in SCORPIO is the best time for spells involving power, psychic growth, sex; healing of the reproductive organs.

Moon in SAGITTARIUS is the best time for spells involving travel, sports, truth, horses; healing of the liver and thighs.

Moon in CAPRICORN is the best time for spells involving organization, ambition, career, politics; healing of the knees, bones, teeth, skin.

Moon in AQUARIUS is the best time for spells involving science, freedom, friendship, breaking bad habits or addictions; healing of the calves, ankles, blood.

Moon in PISCES is the best time for spells involving music, art, telepathy, dreams; healing of the feet and lymph glands.

The Planets: Mars.

Mars is the fourth planet from the Sun and the seventh largest. In Roman mythology Mars was the god of war. Phobos is the larger and innermost of Mars' two moons. In Greek mythology Phobos was the personification of fear and terror. Deimos is the smaller and outermost of Mars' two moons, and the smallest known moon in the solar system. In Greek mythology Deimos personified dread.

Mars was known to the Ancients as the "Lesser Malefic", a negative influence and a harbinger of strife, turmoil, accidents, and general misfortune. Mars's ruling astrological house, is Aries (and Scorpio to the Ancients), is the pioneer of the zodiac. Aries want to always be the first to do something.

The Planets: Mars.

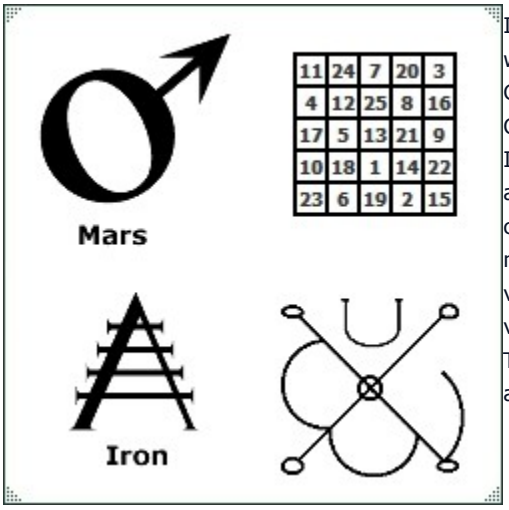

In daily correspondences, Aries rules Tuesday. Mars is associated with the element of Fire. the colours Red, the gemstones Bloodstone, Garnet, Iron and Steel and the herbs Allspice, Blessed Thistle, Cayenne, Garlic, Ginger, Pepper, Pine, Tobacco, Wormwood.

In magical workings and rituals, the ruling aspects of the planet Mars are working on the astral plane, aggression, ambition, arguments, competition, conflict, destruction, energy, goals, lust, male sexuality, medical issues, sports, strength, strife, struggle, surgery, upheaval, victory, war. In its negative aspect Mars represents anger and violence.

The table of Mars is a Five square, containing 25 numbers each adding in any direction, to 55 with its sum being 325.

The Planets: Mercury

Mercury is the closest and densest planet in the solar system to the Sun. Its interior is composed of a huge iron core. This is thought to be partially molten, and acts like a dynamo generating Mercury's weak magnetic field.

In Roman mythology Mercury was the god of trade and profit, merchants and travellers. The god Mercury with his winged feet is known as the messenger of the gods; he symbolizes contact, communication, any transportation, flow, swiftness, playfulness and flexibility.

The Planets: Mercury

Mercury, is the natural ruling planet of the astrological signs Virgo and Gemini, deals with our intellectual capabilities, how we sort, collect, classify and interpret information, it also deals with all forms of communications. The Ancients and modern astrologers, consider Mercury to be neutral, it is neither masculine nor feminine, positive nor negative, it takes on the qualities of whatever it aspects it comes in contact with. As the ruler of Gemini and Virgo, Mercury is clever, facile, adaptable, and represents the mind, intellect, education, writing and other forms of communication, transportation, short trips, siblings, and the immediate environment.

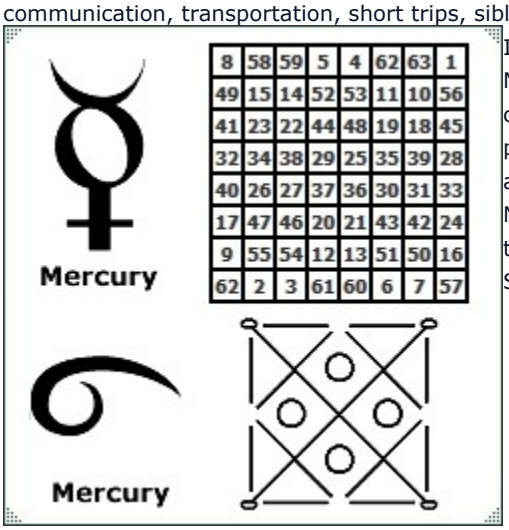

In magical workings and rituals, the ruling aspects of the planet Mercury are business, buying and selling, cleverness, communication, contracts, creativity, information, intellect, memory, perception, science, wisdom, and writing. Mercury in its negative aspects is the root of dishonesty, deception.

Mercury is associated with the element of Air, the day Wednesday, the colour Orange, the gemstones Opal, Moss Agate, Aventurine, Sodalite, and Flourite. Of the herbs associated with Mercury, the

following are most common correspondences, Almond, Anise, Clover, Dandelion, Dill, Hyssop, Lavender, Lemongrass, Lilac, Mace, Peppermint, Rosemary, Vervain.
The table of Mercury is a Eight square, containing 64 numbers each adding in any direction, to 250 with its sum being 2080.

The Planets: Jupiter.

Jupiter is fifth from the Sun and the largest. This planet is more massive than all of the others combined, plus their satellites, the asteroids and all the comets. The planet's magnetic field is so powerful that it creates a sphere of influence around Jupiter that is larger than the Sun.
Jupiter (Greek: Zeus) was the supreme god of the Roman pantheon; a god of light and sky, and protector of the state and its laws. Jupiter was called the "Greater Benefic" by the Ancients, an extremely positive influence.
It has 16 known satellites: Adrastea, Amalthea, Ananke, Callisto, Carme, Elara, Europa, Ganymede, Himalia, Io, Leda, Lysithea, Metis, Pasiphae, Sinope, and Thebe.

The Planets: Jupiter

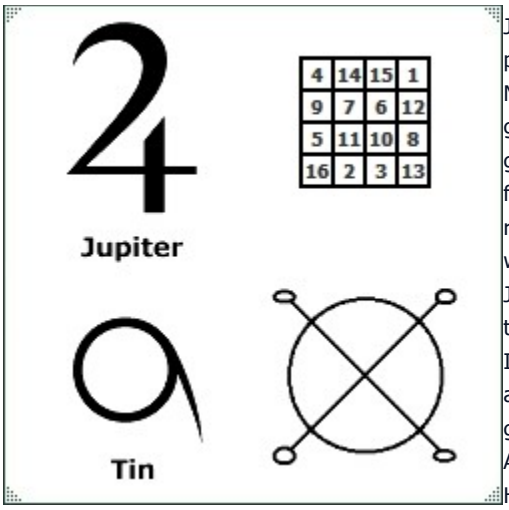

Jupiter is the largest planet of the solar system, the largeness of the planet gives us some clues as to the ruling aspects of Jupiter in Magical and ritual workings associated with abundance, prosperity, growth and success. We also realize that we can have too much of a good thing, so it has come to represent "excesses", as well as good fortune. Jupiter is the planet of healing, regeneration and rejuvenation. Jupiter in its negative aspect is the cause of greed and wastefulness.
Jupiter's ruling astrological house is Sagittarius, the philosophers of the zodiac, always concerned with the Big Picture, the Philosophical Idea. In daily correspondences, Sagittarius rules Thursday. Jupiter is associated with the element of Fire. the colours Blue, Purple, the gemstones Amethyst, Lapis Lazuli and Sodalite and the herbs Agrimony, Anise, Cedar, Cinnamon, Cinquefoil, Dandelion, Honeysuckle, Hyssop, Linden, Mint, Nutmeg, Sage.
The table of Jupiter is a Four square, containing 16 numbers each adding in any direction, to 34 with its sum being 136.

The Planets: Jupiter.

Jupiter is fifth from the Sun and the largest. This planet is more massive than all of the others combined, plus their satellites, the asteroids and all the comets. The planet's magnetic field is so powerful that it creates a sphere of influence around Jupiter that is larger than the Sun.
Jupiter (Greek: Zeus) was the supreme god of the Roman pantheon; a god of light and sky, and protector of the state and its laws. Jupiter was called the "Greater Benefic" by the Ancients, an extremely positive influence.
It has 16 known satellites: Adrastea, Amalthea, Ananke, Callisto, Carme, Elara, Europa, Ganymede, Himalia, Io, Leda, Lysithea, Metis, Pasiphae, Sinope, and Thebe

The Planets: Jupiter

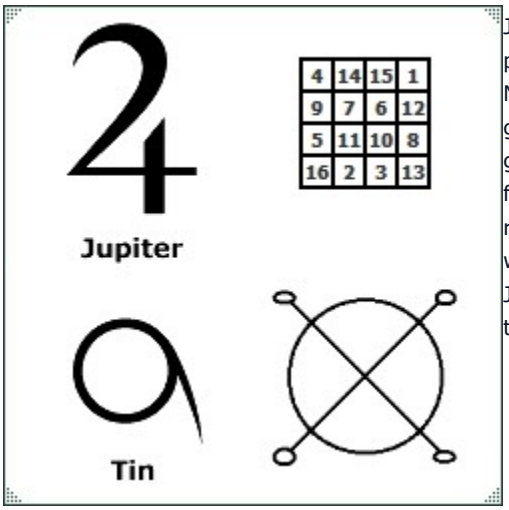

Jupiter is the largest planet of the solar system, the largeness of the planet gives us some clues as to the ruling aspects of Jupiter in Magical and ritual workings associated with abundance, prosperity, growth and success. We also realize that we can have too much of a good thing, so it has come to represent "excesses", as well as good fortune. Jupiter is the planet of healing, regeneration and rejuvenation. Jupiter in its negative aspect is the cause of greed and wastefulness.
Jupiter's ruling astrological house is Sagittarius, the philosophers of the zodiac, always concerned with the Big Picture, the Philosophical

Idea. In daily correspondences, Sagittarius rules Thursday. Jupiter is associated with the element of Fire. the colours Blue, Purple, the gemstones Amethyst, Lapis Lazuli and Sodalite and the herbs Agrimony, Anise, Cedar, Cinnamon, Cinquefoil, Dandelion, Honeysuckle, Hyssop, Linden, Mint, Nutmeg, Sage.
The table of Jupiter is a Four square, containing 16 numbers each adding in any direction, to 34 with its sum being 136.

The Planets: Venus

Venus is the second planet from the Sun, the Ancients called Venus the "Lesser Benefic", named after the Roman goddess of love and beauty, the planet is veiled by thick swirling clouds, composed of sulphuric acid droplets.
The Earth and Venus both are similar in size, mass, density and volume and were both formed about the same time out of the same nebula. The surface of Venus is very different from the Earth, there no oceans and the heavy atmosphere is composed mainly of carbon dioxide with virtually no water vapour.

The Planets: Venus

Venus is the bringer of pleasure, happiness, wealth, good fortune, and love. Venus is also associated with the principles of attraction, persuasion, and getting along. Venus's ruling astrological houses are, Taurus and Libra, Venus represents sociability, friendliness, harmony, balance, values, art, beauty, and romantic love (as opposed to sexual love which is Mars' domain).

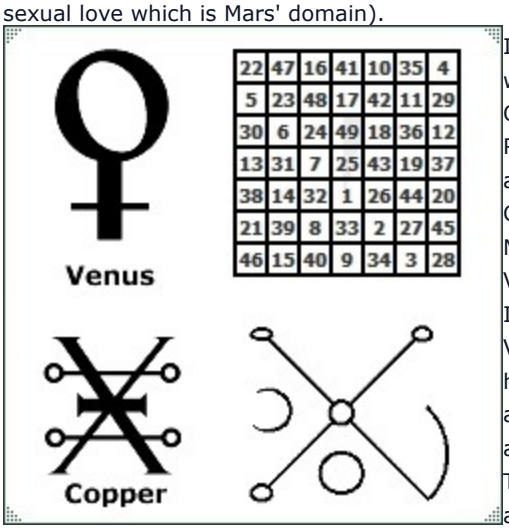

In daily correspondences, Taurus rules Friday. Venus is associated with the elements of Earth and Water, the colours strong Blues, deep Orange, Yellow, Green, Indigo, Rose, the gemstones Emerald, Opal, Rose Quartz; and the metal Copper. The following herbs have strong associations with the planet Venus, Apple, Balm of Gilead, Bergamot, Catnip, Damiana, Dragons Blood, Geranium, Hibiscus, Magnolia, Mugwort, Plumeria, Rose, Rose Geranium, Strawberry, Vanilla, Vervain, Violet.
In magical workings and rituals, the ruling aspects of the planet Venus are the arts, attraction, beauty, female sexuality, friendship, harmony, love, luxury, music, pleasure, scent, sensuality, social affairs. In its negative aspects, Venus represents coldness, isolation and lechery.
The table of Venus is a Seven square, containing 49 numbers each adding in any direction, to 175 with its sum being 1225.

The Planets: Saturn

Saturn is perhaps the best known and recognized astronomical object by picture. Saturn is a gas world made mostly of hydrogen, with helium, ammonia, and methane gases as well. It is the sixth planet from the Sun. It has 17 known satellites; Pan, Atlas, Prometheus, Pandora, Epimetheus, Janus, Mimas, Enceladus, Tethys, Telesto, Calypso, Dione, Helene, Rhea, Titan, Hyperion, Phoebe.
Chronos, the Greek name for Saturn, is the father of time. In legend, after death the soul is weighed on scales made from lead, Saturn's ruling metal, Lead is associated with the serious nature of Saturn; it also inherits the heaviness of this element. Saturn's ruling astrological house is Capricorn, acquiring the tenacity and persistent nature of this star sign. In daily correspondences, Saturn rules Saturday.

The Planets: Saturn

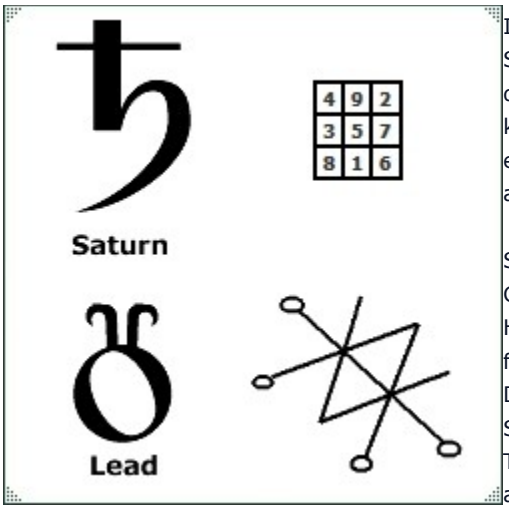

In magical workings and rituals, the ruling aspects of the planet Saturn are working on the astral plane, banks, binding, buildings, death, debts, discipline, history, institutions, karmic debts, knowledge, limitations, longevity, magical knowledge, obstacles, real estate, sacred wisdom, structures and time. Saturn in its negative aspect is the cause of oppression, pain, discord and quarrelsome.

Saturn is associated with the element of earth, the colours Black, Grey and Blue, the gemstones, Apache Tears, Black Tourmaline, Hematite and Obsidian. Of the herbs associated with Saturn, the following are most common correspondences, Comfrey, Cypress, Datura, Hemlock, Mandrake, Mullein, Musk, Patchouli, Scullcap, Slippery Elm, Thyme, Witch Hazel.
The table of Saturn is a three square, containing 9 numbers each adding in any direction, to 15 with its sum being 45.

Sepher Rezial Hemelach

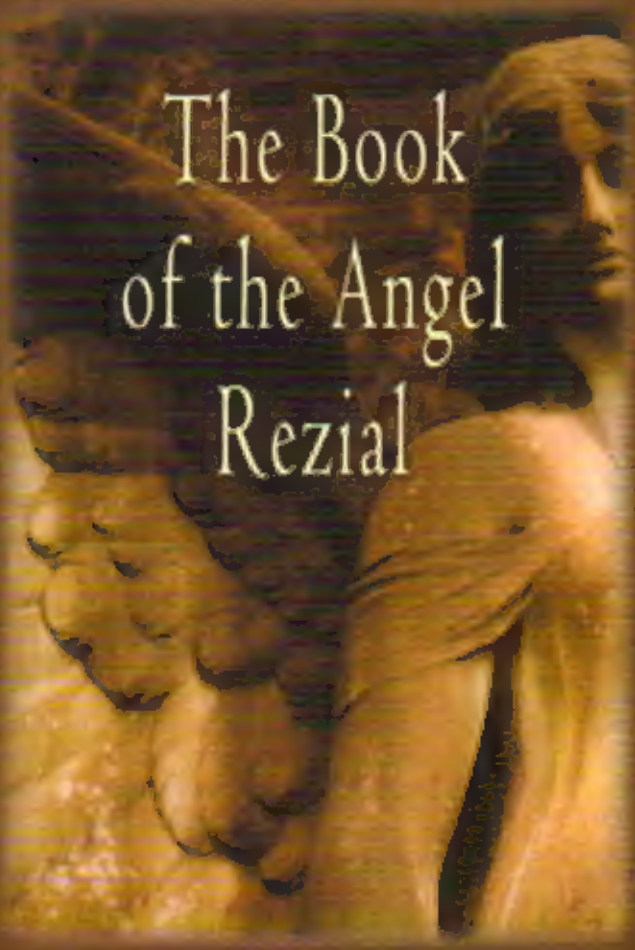

The Book of the Angel Rezial

edited and translated by

Steve Savedow

Sepher Rezial Hemelach

The Book of the Angel Rezial

Edited and translated by
Steve Savedow

WEISER BOOKS
Boston, MA/York Beach, ME

CONTENTS

Translator's Introduction 9

Title Page for the 1701 Edition i
Foreword by the Master Proofreader iii

Book One

Part 1—Book of the Vestment [Sepher Hamelbosh] 1
Part 2—This is the Prayer of Adam, the First Man 5

Book Two

Part 1—This is the Book of the Great Rezial 34
Part 2—Regarding the Power of Ruoch 54
Part 3—In the Beginning, Part 1 [Berashith] 62
Part 4—In the Beginning, Part 2 92

Book Three

Part 1—The Holy Names 145
Part 2—The Gemarah 166
Part 3—The Actions 181
Part 4—The First Action 185

Book Four

Part 1—Book of the Mysteries [Sepher Hereziem] 205
Part 2—This is the Work of Genesis 212
Part 3—This is the Prayer Required to Establish Greatness 225

Book Five

Book of the Signs of the Zodiac (Sepher Hemazeloth) 255

Appendix—Sepher Rezial Manuscripts 280
Bibliography 287
Index 289
About the Author 303

TRANSLATOR'S INTRODUCTION

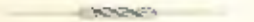

ACCORDING TO HEBREW LEGEND, the *Sepher Rezial* was presented to Adam in the Garden of Eden. It was given by the hand of God, through the medium of the angel Rezial. It is, therefore, suggested that this is the first book ever written. The text is an extensive compendium of ancient Hebrew magical lore, and quite probably the original source for much traditional literature on angelic hierarchy, astrology, qabalah, and Gematria.[1]

There is very little published bibliographical information available on the *Sepher Rezial*. It is noted in the bibliography of Gustav Davidson's *Dictionary of Angels* that the *Sepher Rezial* is sometimes titled *Raziel ha-Malach*, and credited to Eleazer of Worms.[2] Davidson mentions a Hebrew edition, published in 1881, and an

[1] "Qabalah" is an ancient mystical system usually attributed to Jewish religion. The study of qabalah is reputed to offer a multitude of spiritual benefits. There are several excellent introductory texts available on the subject, including *The Mystical Qabalah* by Dion Fortune (London: Rider & Co., 1935; and Samuel Weiser, York Beach, ME, 1984). *Tree of Life* by Israel Regardie (London: Rider & Co., 1932; and Samuel Weiser, York Beach, ME, 1972) and *Holy Kabbalah* by Arthur Waite (London: Williams & Norgate, 1928).

Gematria is a form of qabalistic numerology, in which each of the Hebrew letters is assigned a numerical value. Combining the letters yields a numerical value for every word. See the essay "Gematria" by Aleister Crowley (*The Equinox*, vol. 1, no. 5, London, 1911), later reprinted in *The Qabalah of Aleister Crowley*, edited by Israel Regardie (York Beach, ME: Samuel Weiser, 1973), currently available as *777 and Other Qabalistic Writings*. See also Gareth Knight's *Practical Guide to Qabalistic Symbolism* (Cheltenham, England: Helios, 1965; now published by Samuel Weiser, York Beach, ME).

[2] Gustav Davidson, *Dictionary of Angels* (New York: Free Press, 1967), p. 365

English manuscript in the British Museum.[5] The bibliography of Joshua Trachtenberg's *Jewish Magic and Superstition* notes a 1701 edition of *Raziel ha-Malach* published in Amsterdam, and "a German-rabbinic script that does not correspond throughout with the printed text, but often contains a more complete text." Trachtenberg further states: "*Sefer Raziel*, probably compiled in the 13th century and containing much Geonic mystical material (so potent were its contents considered that mere possession of the book was believed to prevent fires)."[4]

In Appendix IV of Aryeh Kaplan's translation of *Sefer Yetzirah*, Kaplan notes 25 various 19th-century editions of *Sepher Rezial*. He also notes that Eliezer (ben Yehudah) Rokeach of Worms (Garmiza) lived in the years 1160–1237.[5]

There is certainly no evidence to support the theory that the *Sepher Rezial* was actually written over 5000 years ago. There are however, references to the *Sepher Rezial* in several scholarly texts establishing a certain amount of validity to its claim to antiquity, dating it at least as far back as the 13th century. There have been various quotes printed from *Sepher Rezial* in a few English texts on Hebrew folklore, such as the Trachtenberg book mentioned earlier, and *Myths and Legends of Ancient Israel* by Angelo Rappaport.[6] (For the record, no English edition was cited in either of these books' ample bibliographies.) Also, diagrams from *Sepher Rezial* were printed in Davidson's *Dictionary of Angels*, Trachtenberg's *Jewish Magic and Superstition*, and David Goldstein's *Jewish Folklore and Legend*.[7]

The introduction of the ancient Hebrew grimoire, *The Sword of Moses* states that ". . . the so-called Sefer Raziel, or the book delivered to Adam by the angel Raziel shortly after he had left Paradise. It is of composite character, but there is no criterion for the age of the component parts. The result of this uncertainty is that it has been ascribed to R. Eleazar, of Worms, who lived about the middle

[5] Mss. 3826 of the Sloan Collection. A list of Sepher Rezial manuscripts was posted on the World Wide Web by Adam McLean. See Appendix.
[4] Joshua Trachtenberg, *Jewish Magic and Superstition* (New York: Behrman House, 1939), pp. 321, 322, 315.
[5] Aryeh Kaplan, *Sefer Yetzirah* (York Beach, ME: Samuel Weiser, 1990), p. 330.
[6] Angelo Rappaport, *Myths and Legends of Ancient Israel* (London: Gresham, 1928.
[7] For an example, see David Goldstein, *Jewish Folklore and Legend* (London: Hamlyn, 1980), p. 50.

of the 13th century. One cannot, however, say which portion is due to his own ingenuity and which may be due to ancient texts utilized by him. I am speaking more particularly of this book as it seems to be the primary source for many magical or, as it is called now, a cabbalistical book of the Middle Ages."[8]

Trachtenberg states, "The long list [of magical incantations] in such a work as Sefer Raziel are proof of the arduous training that the novice in magic must undergo if he would learn how to direct all the memunium [Hebrew for "in charge of" or "appointed to"] of air, wind, date, time, place, etc., which can control a situation at a given moment."[9] In *Folklore in the Old Testament*, J. G. Frazer notes, "He (Noah) learned how to make it (the ark) from a holy book, which had been given to Adam by the angel Raziel, and which contained within it all knowledge, human and divine. It was made of sapphires, and Noah enclosed it in a golden casket when he took it with him into the ark, where it served him as a time-piece to distinguish night from day, for so long as the flood prevailed, neither the sun nor the moon shed any light on the earth."[10]

Sepher Rezial is also mentioned briefly in James Hastings' *Encyclopedia of Religion and Ethics*. "The Book of Raziel, said to have been taught to Adam by the angel Raziel, and also to Noah, is a compilation, probably by various writers. It has affinities to the Shiva Koma and Sword of Moses. According to Zunz, Raziel was the work of Eleazer of Worms. It describes the celestial organization, and gives directions for the preparations of amulets."[11]

In *Hebrew Myths: The Book Of Genesis*, Robert Graves and Raphael Patai claim that:

> Solomon is said to have won much of his wisdom from the "Book of Raziel," a collection of astrological secrets cut on a sapphire, which the angel Raziel kept. The idea of a divine

[8] Moses Gaster, trans., *Sword of Moses* (London: D. Nutt, 1896; reprinted by Samuel Weiser, New York, 1970), p. 15.
[9] Trachtenberg, *Jewish Magic and Superstition*, p. 70.
[10] J. G. Frazer, *Folklore in the Old Testament*, vol. 1 (London: MacMillan, 1918), p. 143.
[11] James Hastings, *Encyclopedia of Religion and Ethics*, vol. 7 (New York: Scribner, 1908–1927), p. 628; it is also briefly mentioned in vol. 2, p. 658 (concerning the childbirth amulet); and in vol. 6, p. 238.

> book containing cosmic secrets appears first in the Slavonic "Book of Enoch" (xxxiii), which states that God had written books of wisdom (or, according to another version, dictated them to Enoch), that He then appointed the two angels Samuil and Raguil (or Semil and Rasuil) to accompany Enoch back from heaven to earth, and commanded him to give these books to his children and children's children. This may well be the origin of the "Book of Raziel" which, according to Jewish tradition, was given by the Angel Raziel to Adam, from whom it descended through Noah, Abraham, Jacob, Levi, Moses and Joshua until it reached Solomon. According to the Targum on Ecclesiastes X.20: "Each day the angel Raziel standing upon Mount Horeb proclaims the secrets of men to all mankind, and his voice reverberates around the world." A so-called "Book of Raziel," dating from about the twelfth century, was probably written by the Kabbalist Eleazar ben Judah of Worms, but contains far older mystical beliefs.[12]

A reference to the angel Raziel is presented *in Witchcraft, Magic, and Alchemy* by Emile Grillot de Givry, who quotes from the preface of a manuscript titled "Le Secret des secrets, autrement la Clavicule de Salomon ou le véritable Grimoire," where Solomon speaks to his son, Rehoboam: ". . . I named the most holy Name of the Lord, Yahweh, and I merited the means that may not be named, the means of the Wisdom, which the Angel Raziel showed me in a dream, whereof the close tale may not be told to the understanding, and said to me, 'Hide well the Secret of Secrets, because the time comes when the universal sciences will be destroyed and utterly hidden and will become void; and know that thy time is near.'"[13]

In *Jewish Folklore and Legend*, Goldstein states: "Enoch consulted the wonderous 'Book of Raziel' that had originally been given to Adam, and there he read of the part that Noah was to play in the salvation of the human race."[14] George Yurchison, in *World of*

[12] Robert Graves and Raphael Patai, *Hebrew Myths: The Book of Genesis* (New York: Doubleday, 1963), p. 53.
[13] Emile Grillot de Givry, *Witchcraft, Magic, and Alchemy*, J. Courtney Locke, trans. (Boston: Houghton Mifflin, 1931), p. 103.
[14] Goldstein, *Jewish Folklore and Legend*, p. 30.

Angels, mentions that, ". . . when Adam was expelled from the Garden, the Archangel Raziel, at the instructions of the Lord, presented him with a Book of Secrets (known also as the Book of Adam, Secret of Secrets) to aid mankind in their attempt at salvation." He later states that "In ensuing generations of Adam's seed, the first man with his progeny were visited constantly by Michael and other Archangels to aid, instruct and console the mortals. It was at this point that Raziel gave the Book of Secrets to Adam. This is the only known book prepared actually in Heaven that existed (and still does, in fragments) on the earth."[15]

In *Dictionary of Angels*, under the heading "Raziel," Davidson presents the following:

> In the cabala, Raziel is the personification of Cochma (divine wisdom), 2nd of the 10 holy sefiroth. In rabbinic lore, Raziel is the legendary author of "The Book of the Angel Raziel" ("Sefer Raziel"), "wherein all celestial and earthly knowledge is set down." The true author is unknown, but he has been commonly identified as Eleazer of Worms or Isaac the Blind, medieval writers. Legend has it that the angel Raziel handed his book to Adam, and that the other angels, out of envy, purloined the precious grimoire and cast it into the sea, whereat God ordered Rahab, primordial angel/demon of the deep, to fish it out and restore it to Adam, which Rahab obediently did, although it should be pointed out that before this, Rahab had been destroyed. "The Book of the Angel Raziel" finally came into the possession of, first Enoch (who, it is said, gave it out as his own work i.e. "The Book of Enoch"); then of Noah; then of Solomon, the latter deriving from it, according to demonographers, his greatest knowledge and power in magic. (Rf. De Plancy, *Dictionnaire Infernal.*) From a midrash (Ginzberg, *The Legends of the Jews I*, 154–157) it develops that Noah learned how to go about building the Ark by poring over the Raziel tome. (Rf. Jastrow, *Hebrew and Babylonian Traditions.*) . . . Searching further in the cabala, one learns that Raziel is one of 10 (actually one of 9) archangels in the Briatic world, which is the 2nd of the 4 worlds of creation. . . .

[15] George Yurchison, *World of Angels* (New York: Vantage Press, 1988), pp. 30, 48.

> According to Maimonides in his "Mishna Thora," Raziel is chief of the order of erelim (q.v.); also, the herald of deity and preceptor angel of Adam. In further connection with "The Book of the Angel Raziel", "The Zohar I", 55a, reports that in the middle there occurs a secret writing "explaining the 1,500 keys [to the mystery of the world] which were not revealed even to the holy angels."[16]

In the first book of the Zohar (Berashith-Genesis), there is a fairly long passage referring to the *Sepher Rezial*, that gives some insight to the legendary origins of this book.[17]

> This is the Book of the generations of Adam. In the day that Alhim created man, in the likeness of Alhim made he him." (Gen. v.,1.) Said Rabbi Isaac: "The Holy Ones showed Adam the forms and features of his descendants that should appear in the world after him, and of the sages and the kings who should rule over Israel. He also made known to him, that the life and reign of David would be of short duration. Then said Adam to the Holy One, "let seventy years of my earthly existence be taken and granted to the life of David." This request was granted, otherwise Adam's life would have attained to a thousand years. This was the reason that David said: "For thou Lord, hast made me glad through thy work; I will triumph in the work of thine hands (Ps. xcii.,5), for thou hast filled me with joy in prolonging the days of my life." "It was thy own act and wish," said the Holy One, "when thou wast incarnated as Adam, the work of my hands and not of flesh and blood." Amongst the wise men and sages that should

[16] Davidson, *Dictionary of Angels*, pp. 242–243.

[17] The Zohar is a twenty-four-volume compilation of qabalistic wisdom and lore. It was first introduced in the 13th century by a Spanish Jew named Moses de Leon, of Granada. There is some controversy surrounding the Zohar, as some believe that the work was not derived from ancient manuscripts, but actually written by de Leon himself. However, this does not detract from the fact that it is an extremely valuable qabalistic work. There have been several portions of the Zohar translated into English, most notably the five volumes translated by Harry Sperling, Maurice Simon, and Paul Levertoff, published by Samuel Bennet in 1958. This translation was later reprinted by Soncino Press in 1984.

> appear on the earth. Adam rejoiced greatly on beholding the form of Rabbi Akiba who would become distinguished by his great knowledge of the secret doctrine. On seeing, however, as in a vision, his martyrdom and cruel death, Adam became exceedingly sad and said: "Thine eyes beheld me ere I was clothed in a body and all things are written in thy book; each day hath its events that shall come to pass, are therein to be found." Observe that the book of the generations of Adam was that which was the Holy One through the angel Rasiel, guardian of the great mysteries and secret doctrine, gave unto Adam whilst yet in the Garden of Eden. In it was written all the secret wisdom and knowledge concerning the divine name of seventy two letters and its esoteric six hundred and seventy mysteries. It also contained the fifteen hundred keys, the knowledge and understanding and use of which had never been imparted to anyone, not even to angels, before it came into the possession of Adam. As he read and studied its pages, angelic beings assembled around him and acquired the knowledge of Hochma, or divine wisdom, and in their delight exclaimed "Be thou exalted, oh God above the heavens, and let thy glory be above all the earth" (Ps. lvii., 5). Then was it that the holy angel Hadraniel sent one of his subordinates to Adam, saying unto him, "Adam! Adam! guard thou well and wisely the great and glorious gift entrusted to thee by the Lord. To none of the angels on high have its secrets ever been revealed and imparted, save to thyself. Be thou therefore discreet and refrain from making them known to others." Acting on these injunctions Adam zealously and secretly kept this book up to his expulsion from the Garden of Eden, studying it and making himself acquainted with its wonderous mysteries. When, however, he disobeyed the commands of the Lord, the volume suddenly disappeared leaving him overwhelmed with grief and most poignant regret, so that he went and immersed himself up to his neck in the river Gihon. On his body becoming covered with unsightly ulcers and sores threatening physical dissolution, the Holy One instructed Raphael to return the book to Adam. After obtaining a full knowledge of its occult teachings, he handed it, when at the point of death, to his son

> Seth, who in turn bequeathed it to his posterity, and eventually it came into the possession of Abraham who was able by its secret teachings to attain to higher and more enlightened knowledge of the Divine, as was the case with his predecessor Hanoch and enabled him, as it is written, "to walk with Elohim," that is to converse with them.[18]

The *Sepher Rezial* is very rare in any form, and the text is of great importance. It seems incomprehensible that it has never been translated, in its entirety, into English. The translation presented here was derived from a single text, the 1701 Hebrew edition, published in Amsterdam. The 1701 edition is a compilation of five texts, gathered together by its editor, who transcribed the letters of the various manuscripts into one volume. The title page notes that the book was "Printed in the chosen house of the respected priest [Kamir] Moses Ben Hieshiesh, by the honorable Abraham Mindim Kovitineyov."

The text is in biblical Hebrew, which uses no vowels. Hebrew vowels are represented by small dots and dashes positioned above and below the letters. According to the *Oxford Companion to the Bible*, the use of vowels in Hebrew writing developed between the fifth and tenth centuries C.E.[19] The full Hebrew text is 97 pages long. Each page has an average of 48 lines, with an average of 90 characters per line.

The use of vowels greatly simplified the matter of translating Hebrew into English. The variations of word interpretations became more specific with the placement of vowels. Also, there are very few pronouns and verbs utilized in biblical Hebrew, and almost no punctuation. In this translation, I have kept sentences as simple as possible, and have elected not to inject any implied verbs or pronouns, except where necessary to the grammar and/or syntax of the passage. Also, I have attempted to remain

[18] The quote is from the 1978 edition of the Zohar, translated by Nurho de Manhar (William Williams), and later reprinted by Wizards Bookshelf (San Diego, 1995). There are several other references to the book on pp. 234–235 of the 1995 edition, under the heading "Traditions Concerning Adam."

[19] Interestingly enough, this text actually discussed the use of the vowels in detail.

consistent with the words translated. You will therefore, likely note some repetition.

There are several difficulties involved with translating biblical Hebrew into English. English utilizes more words than any other language, especially Hebrew. Therefore, one Hebrew word may have a fairly large variety of possible translations, depending on the context of the passage. This obviously leaves room for interpretation. Most biblical Hebrew words have a root of three letters. The meaning may change depending on addition or omission of a prefix or suffix. For example, the root word (TzDQ) may be interpreted as right, righteous, righteousness, just, justice, justify, honest, correct, innocent, blameless, acquittal, vindicate, equitable, or charity. To complicate matters further, one English word may have several Hebrew interpretations. For example, the Hebrew words for the term "evil" include Ra'a, Resha'a, Ragezeni, Moseri, Chota, Cheli, Mezieq, Nezeq, Tzereh, and Hereh-Ason.

Each of the five manuscripts within the 1701 edition was produced during a different time period, while the manner of writing Hebrew was changing and improving. In each manuscript there is a different form and dialect of biblical Hebrew. Some of the dialects are of a very ancient form that was never intended to be translated into English. The first sections appear to have been derived from the most modern manuscripts. The style of writing in each book is different, with the use of different prefixes and suffixes, and different verbs and word spellings, and the expressions varied from section to section. The later sections are a bit "degraded" in places, as they are transcriptions of the most ancient manuscripts, and they were the most difficult to translate. For these reasons, the translation may seem rough and the "flow" of the text changes throughout this book. However, there is no way to accurately interject terms for the sake of literary integrity without possibly making an incorrect assumption. Those readers who have studied medieval Hebrew texts will understand the meaning as presented. Those not well-versed in this type of material may have difficulty, but they can also research similar works for clarification.

Due to the rarity of the *Sepher Rezial*, I could not locate alternate texts for comparison. I obtained two fragmented texts in English

translation, but neither was of much use for comparison. One section of this text was published in English translation as *Sepher Ha-Razim: The Book of the Mysteries*. In the preface of this translation, the editor states that ". . . no English translation [of "Sepher Ha-Razim"] exists."[20] The 1966 Hebrew edition used for this translation was edited by Mordecai Margalioth.[21] Also, an English translation of a Raziel manuscript was posted anonymously on the Internet. This consisted of less than 100 pages, and was titled *Liber Ratziel: The Book of Salomonis*. It was obviously taken from a Latin manuscript, as many passages were left in the original Latin.[22]

There are several concepts discussed in detail in this translation that may be unfamiliar to novices. Biblical Hebrew texts often use several names for God, and this book is certainly no exception. The most commonly used name here is (Hebrew: HQBH). This is an acronym for Hova Qedesh Berek Hova, which translates "He is holy. Blessed is He." When this acronym is used, I translate it simply as "God." Other names of God employed in the text include El, Elohim, Elohik, Elohinu, Eloah, Yah, Yehuwa, Adonai, Ahieh, Shaddai, and Melek Meleki Melekiem (The king, king of kings). In these cases, I simply leave the word in the English equivalent of the Hebrew pronunciation.[23] Also, the letter Heh followed by an apostrophe was often used as "The Lord." There are other mystical words in the text that do not translate clearly into modern English, so I have also left these in the English equivalent of the Hebrew characters. Table 1 on page 19 shows the Hebrew characters and the Roman equivalents used in this book. Please note that letters in parentheses (Hebrew: IHOH, for example) may not be translated as they are phrases used repeatedly throughout the text, or they are referring to the unspoken name of G-D.

One of the most important aspects of this book is the material concerning the various names of God, specifically the "72-fold name," the "22-fold name," and the "42-fold name." According to

[20] Michael A. Morgan, *Sepher Ha-Razim: The Book of the Mysteries* (Chico, CA: Society of Biblical Literature/Scholars' Press, 1983), p. ii.
[21] *Sepher HaRazim*, Mordecai Margalioth, ed. (Jerusalem: Yediot Achronot, 1966).
[22] Probably Sloan Ms. 3846. See Appendix.
[23] In modern Hebrew texts, the name of God is never spelled out, but is often represented by two Yods. In prayer, this is usually pronounced as Adonai. Devout Jews will not even write the name God in English, and instead write out G-D.

Table 1. Hebrew and Corresponding Roman Characters.

HEBREW	Name	ROMAN	HEBREW	Name	ROMAN
א	Aleph	A	ל	Lamed	L
ב	Beth	B	מ	Mem	M
ג	Gimel	G	נ	Nun	N
ד	Daleth	D	ס	Samekh	S
ה	Heh	H	ע	Ayin	Aa
ו	Vau	O	פ	Peh	Ph
ז	Zayin	Z	צ	Tzaddi	Tz
ח	Cheth	Ch	ק	Qoph	Q
ט	Teth	T	ר	Resh	R
י	Yod	I	ש	Shin	Sh
כ	Kaph	K	ת	Tau	Th

Trachtenberg, "The name of 22, however is another matter, more interesting and puzzling—and much more important for the magician. Its debut was made in Sepher Raziel. . . ." Trachtenberg presents an extremely informational essay on the names of God. He also discusses the *Sepher Rezial* extensively throughout this same chapter, as well as in the following one, on angelic names.[24]

Another important concept discussed is the five names of the human soul. Each name corresponds to a certain aspect of the soul. The *Neshemah* refers to the breath of life. *Nephesh* refers to the soul itself. *Ruoch* refers to the spirit or mind. *Cheyah* refers to the life or vitality of the spirit. *Yechideh* refers to the unity or uniqueness of the spirit.

The concept of the Hebrew hells is also detailed. According to Hebrew mythology, there are actually seven hells: *Gihenan* (hell), *Sha'arimath* (the gates of hell), *Tzalemath* (the shadow of death), *Baraschecath* (the pit of destruction), *Tithhoz* (the clay of death), *Abaddon* (the perdition), and *Shehol* (the highest, triple, or Supernal hell). In qabalistic lore, these are described as the ten hells in seven palaces, and they correspond to the ten sephiroth of the qabalistic tree of life.

The divisions of the Garden of Eden are mentioned several times in the first few sections. According to the Old Testament (Genesis

[24] Trachtenberg, *Jewish Magic and Superstition*, pp. 83–87.

2:10–14), the Garden of Eden is divided by four rivers. The first is Pishon, which flows around the land of Havilah. The second is Gihon, which flows around the land of Cush. The third and fourth rivers are the Tigris and the Euphrates. These are two actual rivers that defined the boundaries of the ancient land of Mesopotamia, which today is essentially the land in the area of Iraq and Iran. In fact, the word "Mesopotamia" means literally "between the rivers."

In his foreword, the original editor states that this work is a compilation of several manuscripts. He also claims to have proofread the text repeatedly to insure that this book would be "worthy to be studied by the children of my people." Although there is some repetition, the translation presented here is, for the most part, verbatim, in order to preserve the integrity of the text, as well as the intention of the original editor. I have also proofread the text repeatedly, and have taken great pains to produce an accurate transcription. I truly believe that the original editor would find this English translation to be worthy of study by the children of his people.

The title page is also of interest. We have reproduced it here, and the translation is as follows:

> This is the book of the history of man [Sephera Adem Qedemah] that was given to him by the angel Rezial. This is the gateway of the Lord. The righteous come forth. Rise upon the path. Rise to the House of El. Reach the glory of El. In every house of Israel, it is treasured. Rise up and see descendants most wise and intelligent. Prosper and be blessed. Extinguish the fire of enemies, that they do not rule in the house. Of every evil spirit and wicked enemy, fear not in the dwelling. Oh who has this holy book, glory and honor to you. Keep it hidden and concealed near silver and gold in a house of treasure. In the course of sickness and misfortune, let there be salvation quickly. Testify [bear witness] and proclaim to all learned in the Torah. [25]

[25] The Torah is the holy book of the Jewish people, consisting of the first five books of the Old Testament. It is kept as a heavily ornamented scroll within an ark in the Temple, usually upon the pulpit. It is often carried and worshipped during ceremonies. The word "Torah" may be translated as "law," and may also be interpreted as "instruction" or "teaching." See Metzer and Coogan, eds., *The Oxford Companion to the Bible* (New York: Oxford University Press, 1993), p. 747.

FOREWORD

BY THE

MASTER PROOFREADER

[HERSHEL HENOCHOVICH]

IN THE NAME OF THE UNITY of the tabernacle of the Lord [Hesgat Hakodesh] and the dwelling of the Lord [Shemmachuth] consecrated and holiness. Blessed is the name of the glory of the kingdom, forever! Send to restore the glory of his everlasting Church. Let us commence to study the doctrines and know every sentence of secrets and hidden things.

This is the Book of the History of Man. Study and learn. Proceed to the generations, from the beginning until the end. O that I may cross the path of the Lord, the righteous journey thereon, be overtaken, sing, utter Shem. Hebrew letters Shi'Mi. Break through as the dawn. Illuminate the eyes. See visions, come to atonement. Visions of the damnation. Evil does not befall the righteous who understand the commandments of purification coming forth from the ten books.

This Book was concealed and locked away in the house of treasures of many years. The children of my people [Bene Ami, usually translated as "my countrymen"] are enlightened in the paths by the old [ways, as] ancestors did not speak a word, and

---

Some Notes Related Methodology Procedure. This [illegible] works [illegible] the text

[illegible] Shem [illegible] Book of Enoch, the Zohar, etc.

regretted not learning the word. Upon seeing the vision of two visions (Ran Ravith Sne'ha Ravnoth) it was printed in large quantity.

To the souls to pronounce the images of the letters from all the world, praised be Lady. The holy and anointed book is response to the commandments of the Torah. This was given long ago, introduced by the Rabbi Obadiah the Elder. A great outcry arose. The work was diminished and error after error discovered. I succeeded in rendering the errors by careful study and seeking out the best portions of the book.

There are two books from other countries. I see mine is the original of all of them. They have all been copied from my book. I see the doctrines corrected for the benefit of the children of my people. Also included is the smaller work of Eleazer, son of the Rabbi Judah, see Introduction, who received the work of Merkabah [chariot] from his pious Rabbi Judah. The rabbinical Judah the Hassidic received it from his father Rabbi Simeon the Hassidic.[3] Obadiah himself proofread it and sealed therein by the teacher of the great illumination Rabbi Ta'abeh found during sojourn in the Land of Israel Aretz Tzeba. He traveled from one end of the world to the other. Those not dwelling in the land are not passed over. As travelers, as immigrants to Israel dwelling in lamentation without possessions in the House they are not passed over. They also receive greatest benefits by this book from prayers rising up. From the beginning, the prayers are answered at once. Cry for joy all the day. There is no second to understanding the knowledge revealed in the name. Know the name to proclaim and be answered.

The great prophets were not able to make prophecies until studying this book, beginning properly on the third page.[4] The book prepared them to make prophecies. The Lord gives wisdom to understand every word in the world. It is required to prepare

[3] This is a highly significant [illegible] to the Dead Sea Scrolls. The text of *Sepher Reziel* deals with [illegible] Merkabah and the Apocalypse. See the discussion of this passage contained in earlier footnotes.

[4] There are several different Rabbis by the name of Judah and Simeon in recorded Jewish history. See the Zohar and the New Testament. Also see Joshua 19:1 [illegible] regarding Simeon's territory, later controlled by Judah.

[5] In the text this is written as MEHORR which is a misprint for MOHR'R an acronym for Moreinoy Verabenioy Harawo Rabbi.

[6] The *Sepher Semeleth Book of Covenant* is found on the last page of the Hebrew text.

days as the days of Daniel the prophet Elijah [see The Book of Jasher in the Apocrypha] the vessels of Moses the prophet [see Kings I, the Old Testament] and the fifty burnt offerings of the prophet Israel [see Apocrypha]. This book also makes the Earth full with knowledge.

Also it is written on the third page of the book, [illegible] be closed or covered. The copyright will not last, but it is not to be lost. Let it be known, the words coming with [illegible] this copyright is renewed and covered. The copyright protects by foolishness. The wise by become wise, wonderful by teaching the knowledge. Heeds for all the attributes [Medot] written in the book of the great Rezial.

The book was not properly established by Obadiah. The work called The Vaccie of this Holy Book diminished, not being complete and corrected. The parched ear receive great benefit and essential as by petition and prayer. It is required to speak all names and proclamations correctly. Only then to receive vision after vision, and the answer of answers to the secret of secrets.

The people dwelling in Egypt who settle outside the land of Egypt are not oppressed by powers of evil [Qliphoth] ruling the kingdoms above. Shaitan[5] commands the powers of evil ruling from above and bound by the dwelling of the Lord [Shekineh]. Protection the day of retribution [Hyem Shekineh] to punish the sons [the shadow of death, Tzalamoth] falls, bringing darkness across the lands. Israel languished, until the words of the Torah and word of the prophet Death comes forth through the window [Chalon] by the powers of evil [see Exodus 11:1 to 8, the tenth plague of Egypt]. Cover the window and speck, protect us from the cloud passing over. The darkness falls, seen in the visible heavens. The people to see the vision by the [illegible] of the book. Serve the holy spirit [Ruach Hakadesh]. Go forth over the words in Hyage [illegible] round on the wall of the palace [illegible] and also inside. The hole closed and a great cloud passed over spreading an abominable covering of bitumen [Chemar].[6]

[5] Hebrew name of Satan. According to the Midrash, Shaitan was the chief of the seraphim, and was created on the sixth day of creation. See Gustav Davidson, *Dictionary of Angels* (New York: Free Press, 1967), p. 281.

[illegible] is a [illegible] Lake [illegible] Israel [illegible] under [illegible] and also from the floor of the Dead Sea.

The prophets receive understanding. Fill the belly with all wisdom of the universe. There is nothing more precious than learning the wisdom of the qabalah, upholding the Mishnah [oral education of Jewish or oral law]. Without understanding the knowledge, there is no interpretation of the Mishnah, no knowledge of the work of the Merkabah, no learning the General commentary [9] of the Mishnah, and no interpreting the unity of God. From understanding the knowledge, receive wisdom to interpret the significance of the unity of God. Begin the path of the Lord, but not without understanding the knowledge of the doctrine of the book. Is not so, what Ezekiel and other prophets have written, bound, and sealed in the book?[10]

Change the names of the Malechiem.[11] In times of destruction [Gimel-vel] as in the Midrash of the scriptures[12] when Shaitan was cast out of heaven to the earth where there is no wonders, meaning of the Gimel-vel meaning, Physhat, the literal plain meaning. Of every work of qabalah, it is necessary to establish the seasons, the months, the days, and the hours. In every hour, change the name of the Malechiem guided by the pages of this book. God created darkness to establish the hours. In the Midrash, Shaitan commanded the king of fire and blood, to extinguish the lamps. The Sun and Moon darkened. The shining stars increased.

Change the Malechiem watching over the heavens and Earth. Reveal the words of absolution by the Torah of Moses. Then the prophecies are revealed. Ears hear and eyes see. Cover the ears not to hear, and close the eyes not to see.

The qabalah is perfection, the root of the Torah. There are two Tablets of the Decalogue [Sheni Lochoth Haberith] arranged in order. The priest never purity. It is never necessary to study and learn the 613 precepts of the Talmud. Solomon divided and distinguished the secret portions.[13] By grace of the Lord,

[9] Ezekiel was a prophet who lived from 593–571 B.C.E. See the Book of Ezekiel in the Old Testament.

[10] This term is often used as a general reference to angels. In some texts, the Malechiem are actually a specific order of angels.

[11] The Midrash is the non-halakhic body of rabbinic literature. The term may also be translated as "commentary."

[12] The Hebrew Bible is composed of three parts: the Mishnah. Solomon was the King of Israel in the years 962–922 B.C.E. See Kings I of the Old Testament. Also, there are many amazing tales depicting the magical feats of Solomon in Hebrew and Arabic folklore. See the Zohar for more on Midrash and the Talmud. Many of these books mentioned in the Introduction.

reveal the prophecies. Make known the great perfection of the [illegible].[14]

Goodness is the ascending of the first wisdom. The beginning is the end. According to the commandments, exceeding goodness from the revealed [Negelah] teachings of secret things.[15] You succeed in goodness by keeping the commandments.

Proclaim the unspoken commandments of the Torah, the secret light. Do not forsake the commandments written in the Torah. The light reveals and the commandments are superior. The light reveals the commandments as a lamp. The Torah as light [see Proverbs 6:23]. The secret is revealed. Bring to consummation. Lamp the oil of flame. Extinguish the burning flames as flame consumes flame. The fire of God goes forth to consume it. The lamp of Elohim.

The Neshemeth of man [see Introduction] is the root of perfection. Reach to God. Reach unto the Lord Elohik. The small lamp reaches to the great light. Make many commandments. Increase the lamps creating flames. Distinguish the secrets and reveal them. Be consecrated by the power of God. Reveal the divisions without rendering the commandments. God created to dwell in the most Holy. Establish the prayers. Build the foundation of the Sukkah.[16] Dwell therein in prayer. Speak to the Lord and proclaim prayers above in reverence. Complete the tabernacle in prayer. Forgive the guilty banished [Diaspora].[17]

Keep all commandments. Reach to the Lord. The secrets of creation to your sons. Dwell in the world. The sons and the [illegible] as one.[18] All righteous dwell in the presence of power [A'atzeinov].[19]

[14] On page 161 of *The Bahir* (New York: Jewish Meditation Center, 1979, translated by Aryeh Kaplan), Rabbi Asher ben David is quoted as saying, "Concerning the verse [illegible] Rabbi Asher explained, 'The word negelah comes from the word [illegible] which means [illegible]. The language is such, for it is [illegible] God.'"

[15] On page 70 of *The Bahir* (trans. Kaplan), it is noted: "What is the seventh attribute? It is the Blessed Holy One's [illegible] Goodness." "Negelah" translates as "revealed." The Bahir also states: "[illegible] is a parable. It is like a person [illegible] and all his neighbors [illegible] Genesis 1:3, 'And God said, Let there be light.' Most likely, [illegible] Hebrew mysticism discuss the concept of light.

[16] A sukkah is a booth of three sides and leaves. It is adorned with fresh fruit. [illegible] Greek [illegible] expression. See [illegible] Lev. [illegible]

[17] The mysticalness of the Hebrew and not any interpretive [illegible] Old and New Testaments and other religious sources.

[18] The root Ao'l'M may be translated as power, force, strength, essence, home, self, substance, etc.

The seal of Elohim is 86 by Gematria [29] In the beginning [Bereshith] Elohim created the seal Hebrew letters ShAaH (Z) upon a ground [Adamah] [30] The wise understand and hereafter reach to God

An unutterable sound of heaven comes forth from the heat Do not be destroyed by the powers of evil Stand trembling before presence [31] Afterward, man speaks of the punishment of death see Genesis 3 Tremble before the wrath and be consumed by heat. The Torah speaks of heat to consume.

All are locked outside the gate. Weep and lament in Gihenam [the first hell see Introduction] In lamentation experience 32 stones the key of the 32 paths of wisdom and power of man OI Yod Heh Vau Heh, sheds tears and now revealing the secret of secrets concealed from ancient times. The secrets of the Neshamoth and Malachim above

The pure learn and understand the words of the book. Be with Eoh n as Enoch was taken by Eohim [32] At the established time speak to Israel of the act of Et.

This is the Book of the History of Man and the Book of the Origin of Man The worthy see the book of books is truth [33] Behold man is stationed in the Garden of Eden. Man received the secret of ten books from God through the mediation of Rezial the holy angel appointed over the highness and most holy mysteries The ten highest plates are engraved of the most holy wisdom There are 72 kinds of wisdom The divisions are revealed as 170 (Hebrew MAH OSh BAaIN) engravings of the highest secrets By means of the book engrave the wisdom and reveal 1665 (Hebrew ALP OC hMSh) keys to the highest and most holy secret concealed in ten

[29] The Gematria value of the name Elohim, as presented in the text, is actually eighty-six. In older Chaldee texts, however, the spelling of Elohim often terminates with [illegible] Note the Ivri Mem at Gematria value of 86 it would be correct.

[30] "Beraishith" has a great deal of significance, as will be discussed later

[31] The concept of judgment and wrath See the Old Testament, New Testament, Enoch 1 (22 4), *The Bahir* (verse 65), the Zohar

[32] See Genesis 5:22. Also see *The Book of Enoch*

[33] Ps Lxxxv 2 "Truth shall spring out of the earth and righteousness look down from heaven"

books The book was assembled at the time God indicated for Israel to write ten books, as the intermediary of man

[illegible] came Abraham By the ten books, he knew [illegible] God's oneness and disobedience of the world He knew [illegible] writing ten books. Because of his righteousness in the world, he merited them The brilliance was restored. Enoch rose up to reach his ascension and ceased being [illegible] You sent forth the holy angel to relate ten high wisdoms and deliver ten books Keep hidden in the tree of Life [Aylon Chiyeh, see Genesis 2–3] Learn the divisions It is true that God gave this book to man through Rezial because

The book came to Rabbi Aqiyah and Rabbi Ishmael The workings of the Book of Formation were revealed by the Book of the History of Man [26] It was handed down from generation to generation to A'aqivah. He rejoiced in the warmth of the light. It is also written in the Gemara, reveal to the generations. Rabbi Aaqiyah [illegible] in the laws. The gift is seeing the generations. Reveal the visions at once. Be in awe by what is written on page 42 [of the original Hebrew text] [27] Write the names upon a myrtle leaf It is not forbidden to engrave these seven names, as it is forbidden to engrave Ahieh. The gift to the worthy is knowing the signs of the third section

The worthy come forth in purity Learn from the pages of this book. Work in holiness and purity Sons and grandsons of the pure [illegible] are created in purity Only the father is required to guide them in glory as it is written in the Book of Yesimi ust The first section of this book.

It is required to keep this book in a house of [illegible] with silver and gold Such be duly read from beginning to middle to conclusion, and receive great benefit and usefulness.

[26] The Zohar notes 620 mysteries and 1500 keys, see the passage quoted in the [illegible] See also [illegible] Yesod [illegible] Book of Enoch [illegible] Appendix [illegible] Kabbalah [illegible] Appendix [illegible] Kabbalah [illegible] Appendix [illegible] Kabbalah

In the first section of this book is the Book of the Vestment. Therein are works of the book, of how it was given to man by Rezial, the angel, and how to be guarded therein. Also, the names of the seasons, and the names of the Malachim ministering in every season and every month and every day. Also, the names of the heavens and Earth, and every spirit and angel ministering over every sign of the zodiac, and the angels of the seven planets in every season, and days of the week.

In the second section is the Book of the Mighty Rezial. The corrected doctrine is sweet as honey dropped from the honeycomb. Also, the work of Merkabah and words of wisdom. All words are properly corrected and suitable to be revealed to the worthy. Also the works and actions of the Malachim, and knowledge of winds and rains and such things.

In the third section is knowledge of the 72-fold name and the actions of the letters and vowel signs.

In the fourth section is the Book of Noah. The actions of the greatest works are written. Also, of the work of Berashith and prayers to rise up in exaltation.[28]

In the fifth section is the Book of the Signs of the Zodiac. Also the clarums [Qo neva avoth] over all things, tried and proven. Also the 22-fold name and 42-fold name, and their actions.

It is required to establish and make known, not to speak the most holy names aloud. Only regard them in the heart, even in prayer. It is written in the Gemara, worship the Lord the true God in all hearts. The prayers are difficult to learn. Much sleep is required to learn the meanings of the letters. Remember the holy names, as required to prepare, but do not speak them aloud.

It is also required to prepare, by rabbinical consecrations and devotions not printed in this book, for a period of ten years. These are not printed here, as a wise man said it is not appropriate to print them in this holy book. Knowledge against knowledge hinders understanding. The cabbalah combined with that printed here are united as one. Forsake them and be cursed by all plagues foretold in the Torah of Moses. It is established, those not keeping

[illegible] commandments of the Torah are accursed. Those who do not understand and sin unintentionally, the foolish are accursed. Let it be known the knowledge is reserved for those prepared by rabbinical consecrations and devotions. The scholars of Earth are favored in the eyes of the Lord.

Now this [illegible] transcription is printed. I have copied it letter by letter, with special attention to the most holy names, and also the seals of the Malachim. I proofread it four times, letter by letter. If there are any errors, I beg the Lord to forgive me. It is now prepared to be printed and bound by Isaac Ben Checheber Abraham, [illegible] Mordekai.

[28] Sepher Berashith means Genesis, or [illegible] in the beginning. It is also the first word of the book of Genesis, the first book of the Old Testament.

BOOK ONE

PART I

BOOK OF THE VESTMENT
[SEPHER HAMELBOSH]

[illegible] THE BODY AND [illegible] ARE FILLED with secret wisdom [illegible] [Shoresh]. True knowledge is the result of understanding.

Do we not tremble and cry in joy from [illegible] times carried in the womb of the [illegible]? The chosen are pure of heart. Make to heal the body. Give grace that measures the strength of the light of the sun [illegible] star. Grow with the strength. The power is established forever by [illegible] us before the generations. Remove in silence from generation to generation of the holy heights. [Qedoshot Merom]. It is written is pure good. A babbling fountain of purity is established in the center of the supreme power. Of the works of glory the most precious pearls are not compared with the glory of the most exalted of Ahiel. The value of wisdom cannot be measured nor in the searching of knowledge. Also, there is no measure to the value of [illegible] is written he reveals as revealed by Elohim.

As the forces of fire, all search secrets. As [illegible] order of the heavens, [illegible] secrets. The Tree of Life is supported and grounded and [illegible] as the apple of his eye by [illegible] of the words, [illegible] glory is [illegible]. Obtain the glory to obtain life. O understanding, receive wisdom. O salvation, keep from death. O fulfillment of the Sephiroth by consecration. Of the power he strengthened by reverence [illegible]. O learning, acknowledge, understand and fill the house with wisdom from drawing of life [illegible] increase from the sole to the [illegible] of [illegible] as the Garment of Elohim.

Do have treasures in reverence. The Tree [illegible] all the East with glory [illegible] where [illegible] is established. There is no

[illegible] power [illegible] to sing [illegible]

...to the glory. Seven fountains rise and fall to honor a thousand thousands ministers [Mesharethim] and a myriad myriads hosts [Tzebavoth].[2] The force of fire ignites the river of fire flowing forth. The sound shakes the nations in fear of destruction. A vision comes forth of the image of a fiery archer as Tharshish and Sardonyx, and arrows as swift as lightning.[3]

The throne of the glory resembles ice [crystal]. Surrounded by Malachim, the archer Ophan[4] rides the flames.[4] The people of the dominion tremble in fear and cover their eyes. The Lord made clouds and fog, all around wrapped in swaddling cloth, dwelling alone upon the throne, concealed and hidden.

The worthy go forth to the hidden light. The most profound secrets are revealed. The revelations are made clear not obscured by darkness. There is nothing in all the universe that compares. All righteous and holy desires are fulfilled by works revealed. Become proficient and results occur quickly. Those who attempt to duplicate the works receive no results. The souls [Nepheshoth] of the disobedient and rebellious are punished by condemnation. By decree, to establish the curse. The sea dries up, the Sun and Moon darken. The light of the stars becomes dim. The mountains shift and fall, and the Earth trembles. This is the result of arrogance. Those chosen are strengthened by the power of the wisdom established by understanding the knowledge.

In the holy book are 72 signs, given by Michael, the great prince above seven princes ministering before the king, King of kings [Melech Melechi Melechim]. From it, Adam, the first man, received the beginning wisdom. From it, awaken and proclaim the names of every living creature and bird and creeping thing and fish. From understanding, increase the wisdom of all created by Elohim on the sixth day of Genesis [Berashith].

[2] Ten million. A myriad equals ten thousand.

[3] Tharshish is a semiprecious stone from the Spanish Kingdom of the same name. Some suggest it is called beryl or crysolite. It is also the name of the presiding angel of the angelic order of Tharshishim.

[4] In Gustav Davidson, *Dictionary of Angels* (New York: Free Press, 1967, p. 215) it is noted that Ophan is described as a great sage who sings. Sandalphon, the twin brother of Metatron. Also, see p. 257.

...and the holy book and [illegible] words is. [illegible] words were true. The knowledge lifted him above all the [illegible]tures. He was in awe from all he saw therein and understood all that is written in the book is the truth.[5] It is true. All the words in the book are most holy. Great is the glory of every [illegible]

...ness and must perform the operations. In humility and [illegible]ty, succeed in all works. Become wise by the spirit of wisdom [illegible] book [illegible].

...ever, Adam prepared a coat of gold and parchment with [illegible]. He then engraved the respect the sight of the holy book [illegible]ness and purity. Then [he] placed the book in a cleft of the [illegible] on the east side of the Garden of Eden—not to fall to Earth, [illegible]dom and sustain the power. In every place, Adam was [illegible]

...proclaimed, Adam wandered upon the earth, as a ship upon [illegible]. He remembered and recorded when mountains melted [illegible]s and the sea went forth as hoar frost, and the [illegible]ons and leopards and bears and animals of the pasture [illegible]s and still and insects rose up in the [illegible]s, and the [illegible] a desert wilderness.[6]

...remembered and recorded the letters of the holy name between Sun and the Moon and Orion [Hakesil]. By the light of all [illegible], able to righteousness and in reverence of Elohim. Also [illegible] dominion over the spirit [Ruoch] and over violence [Shad] [illegible] misfortune [Phega'a, or enemy] and adversaries [Shatan], [illegible] over men and women. It is written: be summoned as you [illegible]nd desire.

...[illegible]led when the stone wall of the tower suddenly fell to [illegible]nd and fruit trees bear fruit before the proper time; and [illegible]ple take flight before battles of war.

...[illegible]ryption was revealed to him of the holy spirit [Ruoch [illegible]] [illegible] decades and life of goodness and evil. Also, the [illegible]ons of hours and minutes of time and number of days. Calculate

[illegible] 6:6. "The beginning of your wonders [illegible]

the seasons and anniversaries. Yobelim refers to the equinoxes and solstices until the end of the universe. Measure the time from the beginning until the end.

Then serve us, son Seth. For ten years, instructed according to the way of the holy book, he received understanding of all letters and words engraved in the holy book of all powers revealed. He knew by the powers therein to perform miracles, and learned to perform the works. He kept the book hidden away in the cleft of a rock.

From the book, Adam learned that the time of death drew near. Every day he required mortification: not eating fruits or vegetables or any meat giving forth blood. Every day [he bathed] in the purity of running water, once in the morning and once in the evening. He spoke to his son Seth by revelation, about not guided by the holy spirit. Preparation is difficult. Work only in humility and repentance in purity and holiness. Every path is revealed and you become wise by the signs.

After all this Adam was released to the long home [Beth Olam, a reference to the cemetery or grave]. His son, Seth,[7] served the Lord. He was sustained therein by every power, not turning to the left and right from every word spoken by his father, Adam. He became wise, understanding the knowledge, and received the wisdom of the holy book. He opened the gate of wisdom and understanding. Know the difference between good and evil, be repelled by evil and choose goodness.

Seth told the generations of ancestors coming after. Be foolish and the vain and the sinful perfume by proclaiming falsehoods in the name of God. The disobedient and rebellious tolerate suffering, not knowing or understanding. Journey in darkness.

Seth became wise by the secrets of the book and the letters of the holy name engraved therein. He learned that God would cause the sea to overflow and destroy the world by his power. He kept the book in a vault of gold and also placed in the vault all the precious spices and kept it hidden in a cave. He lived in the city of Enoch, built by his brother Cain [see Genesis 4:17].

[7] Seth was Adam's third son, after Cain and Abel. See Genesis 5:3.

BOOK ONE

PART 2

THIS IS THE PRAYER OF ADAM, THE FIRST MAN

THE PRAYER SPOKEN BY ADAM when cast out of the Garden of [illegible] from [his] prayers for mercy, [he was] given the holy book by the compassion of the Lord.

Adam spoke: Lord, eternal God of the universe, [you] created all the universe by power and glory.[1] The kingdom is everlasting [illegible] going from generation to generation. Nothing is unknown [illegible] nothing hidden from your eyes. You created me by your hand, and gave dominion over all living creatures and lord over actions.

The cunning and accursed serpent of the tree deceived my wife [illegible]am by lies, leading [her] astray to eat [illegible] fruit of the tree of knowledge. I know not what will become of my wife and myself and my sons and the generations coming after. I am disobedient and foolish, running away before your power, not answering nor raising my eyes, ashamed of sins, of wickedness and iniquity, knowing you would cast me out into day.

Here am I in the wilderness to plow the soil as I toil upon me and [illegible] receiving nourishment from [illegible], trembling in fear upon the [illegible] dwelling, from this time by eating the fruit of the tree of knowledge and not heeding your words, not receiving wisdom. I know not what will come from foolishness.

You are merciful and you will give compassion. I am he first one you created and breathed into me. Enoch and gave the [illegible]ephet [illegible] [illegible] [illegible]

petition for salvation from the throne of compassion. Let there be mercy. I desire to speak in your presence, no longer hiding as I pray for mercy. The everlasting Lord of the universe holds dominion over all, ruling in great compassion.

I pray you reveal what will come of the generations coming after. What will occur every day and every month. I pray you do not conceal the wisdom. Watch over me and sustain my labors.

Adam prayed for three days. God sent forth Rezial the angel who dwelled upon the river going forth from the Garden of Eden. He was revealed to Adam as the Sun went black. By his hand he gave the book to Adam, saying, "Do not fear and lament no longer. From the day you served in prayer the prayers were heard. I come to give the knowledge of the words of purity and great wisdom. Become wise by the words of this most holy book. They reveal until the day of death. All sons serve below. All generations coming after are guided by this holy book to prosper in purity. Be humble in Room Revealah that is written therein. Know what comes to pass every month, and between day and night.

"Every world is revealed. Learn when to eat, when to fast, and when to hunt. Astrology: what to do in heavy rain or in times of drought; how to increase crops; hold dominion over wickedness in the world. [What to do] when plagued with locusts, Arbeh, and locust larvae. [Cancel] Learn what to do when fruit is picked off the trees, when [you are] plagued with boils, when to fight wars, [to] when to turn away. [Learn] how to act when disease comes to man, in beasts, when the good come upon the highest favor, when the wicked spill blood, when to amend that the profane desecrate the flesh."

Adam drew near and heard learning to be guided by the holy book. Rezial the angel opened the book and read the words. Hearing the words of the holy book from the mouth of Rezial the angel, he fell upon the ground trembling in fear. Rezial spoke. "Rise up and be strong. Revere the power of God. Take the book from my hand and learn from it. Understand the knowledge. Make it known to all pure. There is established what will occur in all time."

A [sacred] observance, as in Sabbath restrictions, eating certain foods, carrying certain things, or walking to a certain place.

[illegible] the book. A great fire kindled [illegible] The angel rose up in flames and returned to heaven. [illegible] Knowing the angel had been sent forth by Elohim, the holy [illegible] studied the book, sustained by such kindness and mercy.

Contained in the book [illegible] works to perform when seeking [illegible] to the world. Four [illegible] days before the New Moon, Rosh [illegible] is to be fasted on the first of the month, prepare by eating [illegible] drink wine nor lay down with his wife. Bathe in the sea before the evening Sun.

[illegible] two turtledoves. Slaughter them with a knife of [illegible] bronze, glass or copper, with two edges. Slaughter the [illegible] birds with one edge of the knife. Slaughter the second with the other edge. Remove the intestines and wash [illegible] in the sea. Bring three shekels of aged wine, pure frankincense, [illegible] bottle honey, pure and clear. Mix all together and rub the [illegible] of the turtledoves. Then cut them into pieces. Place [illegible] upon burning coals before the rising Sun of noon as a burnt [illegible].

Then be wrapped in white robes and go forth unshod. Write the [illegible] of the Malachim numbering in the months. Divide the [illegible] into three sections. Burn one section every day for three [illegible]. On the third day gather up all the ashes. Scatter them upon [illegible] in the middle of the house. Then sleep above the ashes. [illegible] above the names of the Malachim [or Hacaremim, mighty or more ones] the Chozekiem [powerful ones], the Geborim [strong ones], the Kadeshim [holy ones], and the Moshelim [leaders or dominions]. Then awaken. The Malachim came forth in the night in dreams to reveal their names. These were made clear, [illegible] riddles but all clearly revealed. Seek without fear.

After four generations Enoch son of Jered served and became [illegible] at the reverence of Elohim, keeping the body in purity, [illegible] bathing in the sea of Mem Gravem] on having [illegible] of holiness at [illegible] the Creator of the universe [Bora Le'cholom]. In a dream [illegible] was revealed to him where the book was concealed and [illegible] also the path to exit herein. Work in holiness and purity. Rise early [illegible]

[illegible] and in the Occult Magic and Superstition (New York: Bramhall House [illegible] p. 45.

and walk until noon. Because of the heat of the Sun stop to rest not [e]ndur[ing the rest] in the [holy] place. There pray in the presence of God and be blessed. Rise up in purity and be sustained in the place of purity. What concealed there in the light of all paths will be seen. Guide therein until seeing the highest holiness. Separate from those dwelling upon the Earth, taken by Elohim.

In this holy book is knowledge of the Malachim ministering in the seasons, the signs of the zodiac, all the luminaries, and those ministering in every month. Also, the names and invocations of every season and the Malachim ministering in the four seasons of the year. Become wise from the names of the Earth and the names of the heavens. Also, the names of the Sun and Moon. Increase the glory by every power. Understand all knowledge over all creation.

Adam the first man understood the power was passed on to the generations coming after, by the power and the glory. After Enoch was taken by God it was kept hidden, until coming to serve Noah, son of Lamech, a most righteous and honest man, loved by the Lord.[5]

In the time of Eve hundred years, there was great corruption on the Earth, by acts of violence and corruption of all flesh. Because of the ways of people of the Earth, a great cry rose up from the Earth to the heavens, before the throne of the glory of God.

Noah was favored in the eyes of the Lord. The Lord sent forth the holy prince Raphiel to Noah. Raphiel spoke: I have been sent forth by the word of Elohim. The Lord God restores the Earth. I make known what will be and what to do, and deliver this holy book. You will understand how to be graced therein by works most holy and pure. Hear the word of the Lord. You are the most righteous and honest man in all the ages. Behold, I give you this holy book to reveal all the secrets and mysteries. Work in holiness and purity, in humility and modesty. From it, learn how to make the ark from pitch pine [Aatzi Gopher]. Gather your sons and wives and sons' wives. Live in hiding for a short time, until the wrath of the Lord passes over.

Noah took the book from the hand of the holy prince Raphiel. In time he received understanding of the knowledge therein. By

[5] See Genesis 5:28.

[illegible]ch of the holy book, [he was] guided unto the Ruoch of the [illegible]. He made the ark in the length and width written therein.[6] By knowledge, Noah became wise by the holy name and spoke to the house of God: Come to the ark, those righteous and worthy.

From the secrets of the book, Noah, son of Lamech, built the ark. He understood all the words. [He] then brought to the ark [illegible] and seven males and females.[7] The sky opened up and the [illegible] rested forty days and forty nights. Noah spoke by the Ruoch of wisdom and understanding, giving blessing to the Lord Elohim, [illegible] strong, and honored king.

Noah spoke: Blessed is the Lord, giving wisdom to revere your [illegible]. Blessed is the kingdom. By reverence, deliver the souls of [illegible]. In the secret place, protect and deliver us in salvation [illegible] by your grace, forever serving your spirit. By understanding [illegible] word, every man and beast and living creature and bird and [illegible]ping thing and fish know of the power and great strength. Become wise by the great wisdom of the holy book. Make known [illegible] it is day and when it is night. Know when to eat and when to [illegible].

The prayers rose up to the throne of glory, giving salvation to all in the ark. The Ruoch of Elohim passed over the Earth, lowering the water. The ark rested gently upon the mountain of Ararat.[8]

Noah was guided by the wisdom of the book. It was made known to his son, Shem. From it, Noah learned to build the ark, and what would come. Shem was guided therein and sustained by the book, knowing the works in holiness. Shem handed down the book to Avraham,[9] then from Abraham to Isaac, from Isaac to Jacob, from Jacob to Levi, from Levi to Moses, from Moses to Aaron, from

[illegible] According to the Old Testament (Genesis 6:[illegible]) the ark was 300 cubits in length, [illegible] cubits wide, and [illegible] cubits in height.

[7] According to the Old Testament (Genesis 7:2), God told Noah: "Take with you seven pairs of all clean animals, the male and its mate, and seven pairs of the birds of the air, also male and female, to keep their kind alive on the face of the earth." [illegible] Ararat, a mountain in the same range where Noah's ark was said to have rested, according to the Old Testament (see Genesis 8:4).

[9] According to the Old Testament, the lineage from Shem to Abraham was Shem, [illegible] Terah. Terah was the father of Abram (Genesis 11:26).

Aaron to Phineas[10] from Phineas to his son and to all the generations coming after

All who are pure rise up in happiness and goodness by the knowledge. Become wise as established therein. All are not of forced grace and not a gain for understanding of the knowledge. The beginning wisdom comes from reverence of the Lord. By this the wise man considers how to become wise therein. From understanding man serves the Lord. Study the book in purity. Do not fall upon your face, trembling in fear. Do not go astray from the path of the Lord. Do not go before the power of evil. Come forth in goodness. Compel the wicked to join together, casting off their wicked ways. Live in goodness and happiness is obtained in life, not being persecuted by evil spirits and wicked enemies. Deliver from misfortune at once. The house is blessed.

Journey to the high place to contemplate grace. Give blessings to the holy name. Attain the brilliance of the light. By visions know all are good in the eyes of Elohim. Man knows by visions of the death of the wicked. Deliver the Nephesh of the righteous to live. Convict the Nephesh of the wicked, soon enduring death by the power in the presence of the kings assembled. Serve in the name of God, the king over all kings.

All are sanctified by our book. It is written, keep the body pure and do not defile the flesh. The wife is not to toil in impurity.[11] The Nephesh is not to die. All one remembers. Vared[12] are not to profane. Keep holy the flesh in the seal of it. Purify the body to be with Elohim. Do not consume unclean things. Do not toil in corruption. Work only in holiness by all written herein and prosper.

Those who are in proper wrongdoers by the letters of the holy name not keeping the body in purity and holiness, and corrupting the flesh, they are guided to err in wisdom. By not keeping to the path, and by going with arrogance therein, they profane and desecrate the holy name. They shall be punished and perish from the world. They shall be accursed and an abhorrence in the world.

[10] Phineas was Aaron's grandson, and the son of Eleazer.
[11] The term used here is "Nedah," which is usually a reference to female menses.
[12] This term may simply refer to someone who is not Jewish.

not favored and not graced. The priests not exalted. They will wander in darkness, moving farther away from the light of the Lord.

Show reverence to the Creator of all the universe. Come before him in purity and holiness. Understand the knowledge of all the words herein. Succeed in all the works. Be favored in the eyes of the Lord in mercy and compassion. All enemies tremble to fear before the power of the holy name. Proclaim to the wise and understand the knowledge. Travel the direst path to the Lord. Commit sins, and stumble, and fall before the power.

Prosper in the established and ordained blessings. Rise up to dwell in the light of the Lord, judge by the book. The mouth bow down to serve. All go forth to the Lord on five days at the beginning of the month, and five days in the middle of the month, and succeed in all works.

Rise up and be judged by the great book. Be exhilarated, declare the Lord Elohim in prayer. All serve and live as it is written by the Lord to live, and succeed in all works.

Be judged by the book of judgment. In judgment, all serve and worship in prayer.[13] Of the works change the course of the Moon and Sun, five days in the beginning, five days in the middle, and five days in the end.

In the first season, the Sun is in Aries [Taleh], Taurus [Shor], and Gemini [Tavomiem] for 91 days, three hours, and one from four of three hours. Achad Marba'a Vast'elesh Sha'al.[14]

In the second season, the Sun is in Cancer [Saretan], Leo [Aryeh] and Virgo [Betholeh] for 91 days, six hours, and one from four of three hours.[15]

In the fourth season, the Sun is in Capricorn [Gedi], Aquarius [Deli], and Pisces [Dagem] for 91 days, and one from four of three hours.

[13] In the *Sefer Raziel Hemalakh*, this is a separate prayer, but the context suggests that it is meant to be recited as part of the ritual described in the previous paragraph.

[14] *Sefer Raziel Hemalakh*, 13a. Cf. Liber Mysteriorum Secundum Salomonem, p. 24 and note 1. "Achad" is a Hebrew word meaning "one," and "Marba'a" is a Hebrew word meaning "four." The rest of the passage is unclear, but it seems that it should read "Achad Marba'a Vast'elesh Sha'al," meaning "one from four of three hours."

[15] The text here is unclear, but it seems that the passage should read "Be the third season the Sun is in Libra [Moznaim], Scorpio [Akrav], and Sagittarius [Qeshet] for 91 days," etc.

When seeking to make the earth fertile take water and pour it upon the earth. Speak the names of the earth in every season. The earth will absorb the water at once. You work and succeed.[16]

When in the first season, perform works to cultivate and sow the soil. Speak the name of the earth and the sun, and the prince, Yehov Hov Ayien, and the name of the first day of the week, Phiegnotheqer, and the names of the first season, Samal, A'anal and Ge'esh.orash, and the prince, Aried Meseta', and the name of the Sun Phenevotheh, and the name of the sign of the zodiac Aries, Shaatan, and the names of the rulers (Sheteth) or magistrates over sowing the soil, Yesomen, Thorethah, Yeoda, A'arekeh, Dekadal and A'anal, and the seven names.[17] Speak the prayers of holiness to serve all who work. They are Sheden and Ascren.

When in the second season, perform works that the trees and crops may thrive. Speak the name of the earth, Kol Acneq,[18] and the name of the prince Phehon; and the name of the second day of the week, Mochethiri, and the names of the angels of the second season, Nemelial, Tzedeqial, and A'anal; and the prince, Abier Abenemon, and the name (Hebrew: IHOH ABIN) [God the father]; and the name of the sign of Cancer, Qechedar; and the name of the rulers over the crops and trees, A'aqerieh and Hemoledieh, and [the names of the] princes of the Lord, A'arebrethiehov, Qe'ebathieh, Abekeleh, Nethelebi, and Derekethial, and the seven names. The trees will grow tall and strong. The crops will thrive by the prayers. They will serve whether conditions are good or bad.

When in the third season, perform works that the harvest is prosperous. Speak the name of the earth, Yiesh.eshieh, and the prince Yehemial, and the name of the spirit of the east, Abiyan,

[16] These first four operations focus on improving the agricultural aspects of the land. It is generally accepted in biblical lore that there is a close connection between agriculture and religion. In fact, several of the ritual regulations [illegible] upon the harvesting of crops. For example, Leviticus, at Verses [illegible] also [illegible] Booths or Sukkoth, celebrates the [illegible] harvest [illegible] the names of the seven archangels [illegible] the planets Michael, Seraph, Camael, Tzadqiel, Haniel, Raphael, Gabriel, Tzadqiel, Chesetual, Tzadqiel, and Amael.

[17] Kol Acneq translates as "every one." The term is presented as a name in the text.

... the princes Raphal, Gabrial and Avorial and the name of the ... of the week, Pherethan, and the names of the third season ... Samal, Ashemreh, and Gabrial, and the prince, Alebera ... the name (Hebrew: IHOH SOPOThONIN); and the ... the sign of Libra, Theshegon, and the names of the rulers ... the harvest, Raphal, Roqial, Gabrial, Tzorial, Yehov Yeheh, ... and Shelshial. From the first shoots, thrive until the ...

... comes after, drawing near the Lord. In the place, see ... One serves as the right hand of the Lord and one ... the left hand of the Lord. They serve Abaddon, the minis- ... death.[19] By his authority, endure. Hear the words and impose ... mankind wealth and prosperity, and goodness to him and ... until the end of all the generations. When corruption ... the Lord, send forth to fall upon the right side and be sus- ... They are Meroqaphera and Merakephial; and the seven ... of the princes. Raise hands to the heavens. From the flask ... with precious oil, anoint and consecrate. By judgment, [you ... bound in servitude to harvest the earth.

When in the fourth season, perform works insuring the preser- ... of the harvested crops. Speak the name of the fourth day of ... week, Rameh Shor Setar; and the names of the fourth season, ... Gedodial, Berakial, Robiyoveh, and Derapa, and the names ... Sun, Abelad, Ashekor, Kechedon, Shecheron, and Qoledon, ... the name of the sign Capricorn, Shenar Levi, and the names of ... ruler over the preservation of the crops, Ahedierier, Methag- ... Aazrial, Zebena, and Zereqetha, and the seven names. Over ... days, crops will be preserved. Serve Pheon Ben Phelon by the ... commandment.

When in the first season, perform works that the cattle may ... Speak the name of the fifth day of the week, Abenemonos; ... the name (Hebrew: IHOH PNIOTh), and the name of the sign of Aries, Shepheten; and the names of Moses and Aaron and ... son of Non, and the most holy, Daeha, Bonegos, Beravoth,

[19] Abaddon is sometimes referred to as "the destroyer." This is the Hebrew name for "Apolyon," the angel of the bottomless pit, see Revelations 9:10. According to S. L. MacGregor-Mathers' translation of *The Key of Solomon the King* (London: George Redway, 1888; reprinted by Samuel Weiser, 1972, 1989, 1998), Moses invoked the name Abaddon to bring down the plague upon the land of Egypt.

Vometebrath Gedeg, and Sebelievothavoth, and the seven names. Serve Shenyien and Ayieserien.

When in the second season, perform works that the cattle may thrive. Speak the name of the sixth day of the week, Atheroph and the names of the second season, Nemoval, Tzedheqial, A'anial, and the prince Aber Abieriem; and the name (Hebrew, IHOH ANKON), and the names of the sign of Cancer, Qeheder, Ovalien, Thenonial Benebod, and Ayiepheten; and the seven names, Serve Ged ehon and Gereiniehon

When in the third season, perform works that the camels may thrive. Speak the name of the fourth day of the week Agemekon and the names of the third season, Shoaresal Ovasl eneze and Gabrial, and the names of the princes, El Bera Avor, Shemasha, and Sophethemen; and the names of the sign of Libra, Thenegebon, Beqoneqephethov, Menkebehov, and Anomiekehon; and the seven names Take hair from a camel. Braid it in a circle and bury it in the earth. Petition Elohim. Do not return to the place until the hair turns to dust. In the place the hair was put into the earth, incense the camels.

When in the fourth season, perform works that the birds of fowl may prosper. Speak the name of Earth [Aretz], and the name of the first day of the week, Makel; and the name of the spirit of the east, Siederavon, and the names of the princes, Gabrial, Raphal and Avonal, and the names of the fourth season, Agedal, Gedodial, and Beokial and the name of the prince, Robtyov Derepha; and the names (Hebrew: IHOH), Abelecheh, Ashekor, Kechedon, Beseron, Shechedon, and Qolehon; and the names of the sign of Capricorn, Sheger, Levi, and the names Neqoa, Dema, Shebenial, Shenathial, A'azebenial, and Tenebial, and the seven names, Serve Phelon Bather Phelon.

When in the first season, perform works that the wine may be sweet and strong. Speak the name of the second day of the week, Ha'asher; and the name of the spirit of the west, Bechieledek; and the names of the princes, Yiedieam, Voval, and Shemal, and the names of the first season, Samal, A'anal, and Geneshoresh; and the name of the prince (Hebrew IHOH); and the names of the sign of Taurus, Dekeron, Yereshial, Yerekethial, Va'anobien, and Samal, and the seven names

When in the second season, perform works that the oil may be rich. Speak the name of the third day of the week, Qeah Dereshan,

[illegible] name of the spirit of the north, Selenesh and the names of princes Aneza Zekeriel and Shemeshial and the names of [illegible] season Remonial Tzadiqiel, and Vavial and the [illegible] the princes, Abier Abieriem, and the name (Hebrew IHOH [illegible]) and the names of the sign of Leo Shemeshen, Mirba [illegible] Rephedia Ova'akedial, Roqial, Toriel, and Iyovediem and [illegible] names.

When in the third season, perform works that the spices may be [illegible] and sweet. Speak the name of the fourth day of the week, [illegible] the name of the earth Yeshieshieh and the name of [illegible] prince Yeremiel Yeremayoth and the name of the spirit of [illegible] Aphosmoun and the princes Koschia Shemial and Shemial, and the names of the third season, Shemeshial, [illegible]ial, and Gabrial, and the name of the prince, Aemeen [illegible], and the name of the spirit, Shehial and the seven names [illegible].

When in the fourth season, perform works that the mines may be [illegible] with jewels and gemstones. Speak the name of the fifth [illegible] week Beri Aberiyov and the name of the spirit of the [illegible] Mephenyel, and the name of the prince, Yechedial Ovoval [illegible] Shemial and the names of the fourth season Aseenia, Gedodial [illegible] Beokial; and the names of the princes, Rebon, Herapha, and [illegible] and the names (Hebrew IHOH) Abelechod, Ashekor [illegible], Shelekon and Qeheder and the names of the sign of [illegible] Avodeth Aquethiel, Bechenial, Noalon, Phenial, [illegible]vegel, and Gelethoiz; and the seven names.

When in the first season, perform works to bring forth [illegible] Speak the names of the sixth day of the week Abelech Reseph and [illegible] name of the prince, Avopheter and the name (Hebrew IHOH PHI) and the names of the sign of Gemini Shepheon Mi'aresoth Meoth Meremayoth, Nerochial Segenial [illegible], Qeheron, Aschecon Noriel Shechial Schenial, A[illegible] Geregon Senenial, A[illegible]avoth Yeshiel and Vogeziel, and the seven names. Speak seven times. Speak the prayer to establish [illegible] prayers [illegible] before the throne and Adonai can descend to fill the world from the storehouse. Blessings fall upon the surface of the earth and there is no drought.[39]

[39] The operations of rain were of utmost importance. Palestine records virtually no rainfall during the months between April and October.

When in the second season, perform works to stop the hail. Speak the name of the day of the week [not specified]. Deluge-struck, and the name of the spirit of the west, Sephophiron, and the names of the princes, Yecteriah, Yovel, and Samal; and the names of the second season, Nemenal, Izadqiel, and Vanial; and the name of the prince, Abeheem, and he name (Hebrew: IHOH ANKIN), and the names of the sign of Virgo, Yecleriah, Owyeel, Phechenayoth, Seraial, Phecheria, Genchiah, and Chezeqiel, and the seven names. There will be no destruction by hail.

When in the third season, perform works to form wells and bubbling springs. Speak the name of the first day of the week, Sopoteremeon, and the name of the ocean, Asheresher, and the name of the prince, Aha Bavoth, and the name of the spirit of the south, Abacarchios, and the names of the princes, Azazial, Zebedial, and Shemaiyal, and the names of the third season, Shemeshiah, and Vasoumeeh, and the name of the prince, El Bera Bavoth, and the name, Hebrew: IHOH SOPNEHIN, and the names of the sign of Sagittarius, Anomer, Abdedyon, Mehomet Iveh, Vothepechuyoth, Abyoth, and Arebaeth, and the seven names.

When in the fourth season, perform works for an abundance of fresh water. Speak the name of the second day of the week, Shogeien, and the name of the sea, Aphaveremon, and the name of the prince, Dedecemedial, and the name of the spirit of the south, Yrchel Decos, and the names of the princes, Kokeniel, Shemial, and Medial, and the names of the fourth season, Anediel, Gedodial, and Berekiel, and the name of the prince, Rehevoy Derephes, and the names (Hebrew: IHOH), Ahevoneel, Ashekon, Bechedon, Shebedon, and Qeebon, and the names of the sign of Pisces, Beenemeen, and the names, Yehov, Yeh, Qetheoth, and Vohavin, and the seven names.

When in the first season, perform works that the water may be purified by heat. Speak the name of the first day of the week, Varebon, and the name of the spirit of the east, Qoaedek, and the names of the princes, Gabriel, Raphiel, and Avoriel, and the names of the second season, Nanial, and Izedeqee, and the name of the prince, Abier Aneheen, and the name, Hebrew: IHOH ANKON, and the names of the sign of Cancer, Qubeder, Vohaiayn, and Mienyeh. Speak, Heh Yehieh Yehiel Adokeh Yehiel Yechezoriva Ivayar Aveeseken Yeh Yeh Yeh Yeh Yeh Ahieh Asher Ahieh

speaches Yehoveh [IHOH]; and the seven names. By heating [illegible] of the well, purify it and make it fit to consume.

When performing works in the first season, speak the name [illegible] the days of the first season, and the name Tachiah in the nights of the first season.[1]

When performing works in the second season, speak the name Hahoah [IHOH] in the days of the second season, and the name [illegible] in the nights of the second season.

When performing works in the third season, speak the name [illegible] in the days of the third season, and the name Shemeh in the nights of the third season.

When performing works in the fourth season, speak the name [illegible] in the days of the fourth season, and the name Dechiyotha in the nights of the fourth season.

The names of the Malachim ministering in the first season are [illegible] A'anial, and Geneshorash. The name of the prince is [illegible] Ami Kosesor. These names are proclaimed when performing works in the first season, otherwise the work will not succeed.

The names of the Malachim ministering in the second season are Sacrosial, Izedupiel, and Vania, and the name of the prince is [illegible] Abieriem. These names are proclaimed, otherwise the work will not succeed.

The names of the Malachim ministering in the third season are Berequal, Avoreredial, and Gebria, and the name of the prince is El Bera Avoi. These names are proclaimed, otherwise the work will not succeed.

The names of the Malachim ministering in the fourth season are Aeorial, Berial, and Kerebial; and the name of the prince is Debedeona. These names are proclaimed, otherwise the work will not succeed.

The names of the Malachim ministering in the nights of the first season are Shelgiel, Sheraiz, Sheregeneen, and Shekeneen. The name of the prince is Aasiah. The name of the Moon is Levadeh. These names are proclaimed when performing works in the nights of the first season.

[1] Yom translates as "day" and Lailela translates as "night."

The names of the Malachim ministering over the nights in the second season are Ashoshal, Ateredemen, and Shecheqonek; and the name of the prince is Lebermeq; and the name of the Moon is Avoliyar

The names of the Malachim ministering over the nights in the third season are Phelayiem, Vothedoregel, and Shethenesheron and the name of the prince is Phenial; and name of the Moon is Yirech

The names of the Malachim ministering over the nights in the fourth season are Ashegeron Redoplial Shedel and Livedi and the name of the prince is Gedial; and the name of the Moon is Shehenen

These are the names of the Sun in the four seasons. In the first season, the Sun is in the signs of Aries, Taurus, and Gemini. The name ministering in the first season is Avor Bemephetemeh In the second season, the Sun is in the signs of Cancer, Leo, and Virgo. The name ministering is Akethemiem. In the third season, the Sun is in the signs of Libra, Scorpio, and Sagittarius. The name ministering is Aberiyavor In the fourth season, the Sun is in the signs of Capricorn, Aquarius, and Pisces. The name ministering is A'aseqo.on

These are the four names of the heavens in every season. In the first season, the name is Ason Avor In the second, the name is Rom Reqovaia In the third is Mephiatz Nogeh In the fourth is Shechoq Ma'avon. These are the names of the heavens in the seasons. When performing operations in the seasons, proclaim the names of the heavens in the beginning of every season

These are the names of the earth in the four seasons of the year In the first season, the name is Mememen. In the second, the name is Yebesheh. In the third is Thebel. In the fourth is Hed Herom

These are the four names of the spirits [Ruochoth].[22] In the first season, the name is Abekeren. In the second is Qoherebek. In the third is Nebenal In the fourth is Areteral

[22] Some texts suggest this term refers to the winds of the world. In the *Oxford Companion to the Bible*, it is noted: "There is no distinct term for spirit in the languages of the Bible: the concept was expressed by a metaphorical use of words that mean literally, wind and breath: the English word spirit is simply an Anglicized form of the Latin word for breath (spiritus). Wind is an invisible, unpredictable

These are the names of the spirits of the north in the seasons. In [illegible] season, the name is Amoneh. In the second is Abetten. In the third is Nolegedod. In the fourth is Desephor

These are the names of the spirits of the east in the seasons. In the first season, the name is Akeberon. In the second is Qorebek. In the third is Abedoth. In the fourth is Begierethov

These are the names of the spirits of the west in the seasons. In the first season, the name is Mechenyem. In the second is Gorgon. In the third is Zerezor. In the fourth is Demyavor

These are the names of the spirits of the south in the seasons. In the first season, the name is Meneshor. In the second is Alepheron In the third is Methenal. In the fourth is Themehor

These are the names of the princes of the planets ministering in the houses [Ma'avon], and the angels ministering in the seven [illegible] houses. The names of the planets are Saturn [Shabau] Jupiter [Tzadiek], Mars [Madiem], Sun [Chemeh], Venus [illegible], Mercury [Kokeb], and Moon [Lebanah].

In the seventh house, ministering therein is Saturn. The angel is Michael. To invoke Saturn in the first season, the name is Qovore-[illegible]. In the second, it is Pheshuetos. In the third, it is Qoremelos. In the fourth, it is Phenephophos.

In the sixth house, ministering therein is Jupiter. The angel is Barcipal. To invoke Jupiter in the first season, the name is Aaveh [illegible]. In the second, it is Phemebor. In the third, it is Zavos. In the fourth, it is Qomenia.

In the fifth house, ministering therein is Mars. The angel is Geonial. To invoke Mars in the first season, the name is Adom. In the second, it is Derom. In the third, it is Beron. In the fourth, it is Phezeron

In the fourth house, ministering therein is the Sun. The angel is Bakeniel. To invoke the Sun in the first season, the name is Chovezelos. In the second, it is Herotes. In the third, it is Thedephonem. In the fourth, it is Tenephal Phenyos.

[illegible]pellable force, which bears down on everything in its path; and people would early that they are exposed to circumstances that affect them like the wind" (page 287). There is also an interesting passage in the New Testament that reads: "He makes his angels winds, and his servants flames of fire" (Hebrews 1:7).

In the third house, ministering therein is Venus. The angel is [illegible]. To invoke Venus in the first season, the name is Kokav Hanogeh,[23] In the second, it is Aphrodite[24] In the third, it is Qohepho Voymephes. In the fourth, it is Phezetor

In the second house, ministering therein is Mercury. The angel is Tzedeqial. To invoke Mercury in the first season, the name is Haremuem.[25] In the second, it is Hyethophial. In the third, it is Tehem. In the fourth, it is Antolovivem.

In the first house, ministering therein is the Moon. The angel is A'anial To invoke the Moon in the first season, the name is Phlonieth. In the second, it is Seriyeqov In the third, it is Nezephuelov. In the fourth, it is Heviphereki

These are the names of the twelve signs of the zodiac and those ministering in the four seasons of the year The names of the twelve signs are Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpio Sagittarius, Capricorn, Aquarius, and Pisces.

In the first season, the signs of the zodiac are Aries, Taurus, and Gemini. These are the names ministering in every season

In the first season, the name over Aries is Sha'aphon. In the second, it is Behemoth In the third, it is Bekemesheb or Bekemekesheb. In the fourth, it is Qotzien.

In the first season, the name over Taurus is Dierenavor. In the second, it is Heniethebol In the third, it is Siemegedel. In the fourth, it is Morepheker

In the first season, the name over Gemini is Sheneron In the second, it is Phelehedien. In the third, it is Volereked. In the fourth, it is Akeneseb.

The names of months of the year corresponding to the signs of the zodiac in the first season are Nisan, Ayer, and Sivan.

In the first season the name over Nisan is Asegesenek. In the second, it is Mesokenek. In the third, it is Deniegemon. In the fourth, it is Shethenovesenov

[23] Kokav Hanogeh translates as "venus."

[24] The name of the mythological Greek goddess is printed here in Hebrew characters. She is the Greek equivalent to the Canaanite goddess Ashtaroth who was also primarily a deity of love and fertility. Also, see Trachtenberg *Jewish Magic And Superstition* p. 100

[25] Trachtenberg, *Jewish Magic and Superstition*, p. 100

In the first season, the name over Ayer is Phemelor. In the second it is Qotenebial In the third, it is Ma'ago. In the fourth it is [illegible]

In the first season, the name over Sivan is Seriediem In the second it is Tzoveh Tziver. In the third season, it is Qoseqormal In the fourth, it is Senegedial

The names of the signs of the zodiac in the second season of the year are Cancer, Leo, and Virgo. These are the names ministering in every season

In the first season, the name over Cancer is Qedoqoredi In the second it is Qohiseren In the third it is Phereshethial In the fourth it is Meneneial

In the first season, the name over Leo is Bephopher In the second, it is Lieshebeker. In the third, it is Shehenen. In the fourth, it is Shebelekek

In the first season, the name over Virgo is Siemosial In the second it is Sebodeh In the third, it is Sugel. In the fourth season, it is Jeremoihiyeh

The names of the months in the second season of the year are Tammuz, Ab, and Elul.

In the first season, the name over Tammuz is Zemeda.[26] In the third, it is A'aphierepheleh In the fourth, it is Ma ava'aqobebov,

In the first season, the name over Ab is Kedoremot. In the second, it is Hetheledemu. In the third, it is Qonezerema'a. In the fourth, it is Hehemekel

In the first season, the name over Elul is Phelietepheter. In the second it is Thesedegeb. In the third, it is Nephesa'ar In the fourth it is Qomoval.

The names of the three signs of the zodiac in the third season are Libra, Scorpio, and Sagittarius. These are the names ministering in every season

In the first season, the name over Libra is A'anegol. In the second, it is Mereton. In the third, it is Qa aben. In the fourth, it is Teqoshemelek.

[26] The name over Tammuz in the second season is omitted from the ex

In the first season, the name over Scorpio is Therephietz. In the second, it is Phetza'an. In the third, it is Shemophethen. In the fourth, it is Thokesed.[27]

The names of the three months of the third season of the year are Tishri, Marheshavan, and Kislev.

In the first season, the name over Tishri is Derek. In the second, it is Mezeredeter. In the third, it is Neqocheda. In the fourth, it is Ascpheres.

In the first season, the name over Marheshavan is Beqosh. In the second, it is Pheladen. In the third, it is Seherenar. In the fourth, it is Kebod.

In the first season, the name over Kislev is Phelestos. In the second, it is Kether. In the third, it is Henek. In the fourth, it is Phonetos Lobonos.

The names of the three signs of the zodiac in the fourth season of the year are Capricorn, Aquarius, and Pisces. These are the names ministering in every season.

In the first season, the name over Capricorn is Ameni. In the second, it is Bieker. In the third, it is Depheri. In the fourth, it is Memorial.

In the first season, the name over Aquarius is Meta'am. In the second, it is Theberien. In the third, it is Shethoqoeh. In the fourth, it is Danial.

In the first season, the name over Pisces is Qometzon. In the second, it is Qeberegen. In the third, it is Tzeletzel. In the fourth, it is Amenia.

The names of the three months of the fourth season of the year are Tebeth, Shevet, and Adir. These are the names ministering in every season.

In the first season, the name over Tebeth is Naphemetz. In the second, it is Sekeneriem. In the third, it is Senekeros. In the fourth, it is Bekereba'al.

In the first season, the name over Shevet is Pholekemoon. In the second, it is Qeronega. In the third, it is Shelomieth. In the fourth, it is Yavorer.

In the first season, the name over Adir is Koneled. In the second, it is Ba'aren. In the third, it is Sebebekera'a. In the fourth, it is Qoromeqoreb.

These are the names of the signs of the zodiac in every season.

[27] The names for Sagittarius are omitted from the text.

In the first season, the name over Aries is Shetom. The name over Taurus is Dekechon. The name over Gemini is Shegeron.

In the second season, the name over Cancer is Qeredeo. The name over Leo is Shehenom. The name over Virgo is Yicherieh.

In the third season, the name over Libra is Theshegekon. The name over Scorpio is Bietheron. The name over Sagittarius is [illegible].

In the fourth season, the name over Capricorn is Shegerdevi. The name over Aquarius is Aketheral. The name over Pisces is [illegible].

These are the names over the signs of the zodiac, the names ministering over the Moon in the seasons in the signs of the zodiac [illegible] sign of the zodiac ministers for thirty days. All the signs are [illegible] in twelve months.

These are the names ministering in the seasons, with the names of the Moon.

In the first season, the names are Shaitan, Therezien, and [illegible]. The prince is Gabrial. The name of the Moon is [illegible].

In the second season, the names are Yieshueshieh, Aberererehon, and Shehegonek. The prince is Bal Menael. The name of the Moon is Seletheleb.

In the third season, the names are Phelayiem and Ketherenial. The prince is Rebenial. The name of the Moon is Yieshegeron.

In the fourth season, the names are Biyom Bieth, and Rotheo. The name of the prince is Danial. The name of the Moon is [illegible]neph.

These are the names ministering over the Moon in the signs of the zodiac in every season.

In the first season, the name in Aries is Zerem. The name in Taurus is Dekedon. The name in Gemini is Shegeron. The name in Cancer is Mekerechiem. The name in Leo is Letzon-ber. The name in Virgo is A'anen Qenek. The name in Libra is Tzedeqiel. The name in Scorpio is Therephieth. The name in Sagittarius is Tzoqor. The name in Capricorn is Meshegeriem. The name in Aquarius is Mi'ashemem. The name in Pisces is Sha'apiemen.

In the second season, the name in Aries is Beherni. The name in Taurus is Mezekenen. The name in Gemini is Bichereron. The name in Cancer is Qebeder. The name in Leo is Shegeter. The name in Virgo is Yiehedieh. The name in Libra is Shegedhek. The

name in Scorpio is Menedebel. The name in Sagittarius is Reberon. The name in Capricorn is Yieshieshefi. The name in Aquarius is Aberedon. The name in Pisces is Antesien.

In the second season, the name in Aries is Phelonoch. The name in Taurus is Thetetemael. The name in Gemini is Yielebek. The name in Cancer is Kerestyon. The name in Leo is Vavoqor. The name in Virgo is Kemeden. The name in Libra is Theshegekon. The name in Scorpio is Kotrebon. The name in Sagittarius is Abenor. The name in Capricorn is Shebiebiek. The name in Aquarius is Mesepher. The name in Pisces is Sethered.

In the fourth season, the name in Aries is Qomosh. The name in Taurus is Aneeno. The name in Gemini is Ashegeteon. The name in Cancer is Melkeneeon. The name in Leo is Vyethebon. The name in Virgo is Shegeton. The name in Libra is Shechegon. The name in Scorpio is Bedod Besher. The name in Sagittarius is Kemepenal. The name in Capricorn is Shegerelovi. The name in Aquarius is A'anethera. The name in Pisces is Qohemehogov.

These are the names of the days in the seasons:

The name in the first day of the week of the first season is Phegenochen. In the second, it is Tenekien. In the third, it is Kophethenten. In the fourth, it is Makelecheel.

The name in the second day of the week of the first season is Tha'shee. In the second, it is Menechetton. In the third, it is Qolenecheren. In the fourth, it is Shegedon.

The name in the third day of the week of the first season is Shetivachetz. In the second, it is Qohebetenegeth. In the third, it is Phezeren. In the fourth, it is Hegelomoth.

The name in the fourth day of the week of the first season is Phenelon Lavon. In the second, it is Miyeshon. In the third, it is Degiem. In the fourth, it is Betheroqa.

The name in the fifth day of the week of the first season is Kedemenor. In the second, it is Avorchetzel. In the third, it is Qovephethem. In the fourth, it is Bariebererov.

The name in the sixth day of the week of the first season is Qoshazeran. In the second, it is Dezemethok. In the third, it is Akethenor. In the fourth, it is Aneh.

[illegible] the names of the earth in the seasons. In the first season, the name of the earth is Menegen. In the second, it is Yibesen. In the second, it is Thebel. In the fourth, it is Hezeh Dowem.

These are the names of the spirits of the earth in the seasons. In the first season, the name of the spirit is Mechemed Lov, and the prince is Yihov Yihov Ayn. In the second season, the name of the spirit is Bel Ached, and the prince is Yihemeleh Mavoth.[28] In the third season, the name of the spirit is Avor Berek, and the prince is Yemolonsoth.

These are the names of the spirits of the earth. In the first season, the name of the spirit of the east is Aseberon. In the second, the spirit of the east is Akeberon. In the third, the spirit of the east is [illegible]. In the fourth, the spirit of the east is Siederehon. The princes are Gabrial, Raphal, and Avorial.

In the first season, the name of the spirit of the west is Qezeneek. In the second, the spirit of the west is Siemephov. In the third, the spirit of the west is Sechemon. In the fourth, the spirit of the west is Mephemeh. The princes are Derial [or Rudial], Yoval, and Sedial.

In the first season, the name of the spirit of the north is Amomem. In the second, the spirit of the north is Deschori. In the third, the spirit of the north is Archach. In the fourth, the spirit of the north is Mephemal. The princes are A'azrial, Zebedial, and Shemaial.

In the first season, the name of the spirit of the south is Mephem Shesher. In the second, the spirit of the south is Isachoron. In the third, the spirit of the south is Aphosien. In the fourth, the spirit of the south is Yihelederek. The princes are Kokebial, Sedrial, and Michal.

These are the names of the Malechiem in every season, and the names of the four spirits of the world in the seasons.

In the first season, the name of the spirit of the east is Akeberon. In the second, the spirit of the east is Qoherok. In the third, the spirit of the east is Abeneth. In the fourth, the spirit of the east is Berekoch.

In the first season, the name of the spirit of the north is Amorcoch. In the second, the spirit of the north is Aseresen. In the

[28] The names for the third season are not included in the text.

third, the spirit of the north is Gezoroph ed. In the fourth, the spirit of the north is Kephor

In the first season, the name of the spirit of the west is Mazemiem In the second, the spirit of the west is Siegor. In the third, the spirit of the west is Zerezor. In the fourth, the spirit of the west is Avor

In the first season, the name of the spirit of the south is Meneshor In the second, the spirit of the south is Phenlemor In the third, the spirit of the south is Themekon [29]

When serving man traveling from a place or returning, separate the thoughts of the friend from the enemy. Be as a star [Kokeb] of the four spirits of the world and be without desire. Wander in the world without the desire to speak the names of every spirit. In that place, appear at once and work as you wish Succeed in every operation and every work, however, work in purity

These are the names of the sea [Heyiem] in the four seasons of the year. In the first season, the name of the sea is belied In the second, it is Thehom In [illegible] is Meremal In the fourth, it is Shebiel Geder

The name of the sea in the first season is Aregez, and the prince is Bethemial. In the second, it is Behenephe , and the prince is Phelzephal. In the third, it is Kieserephenon, and the prince is Thethederehial. In the fourth, it is Aphareten, and the prince is Therebegohal

When seeking to cast a thing [Devar, to the middle of the sea, and make a thing in the middle of the sea, write the name of the waters in every season Place it in the middle of the sea and receive by it. Work and succeed in every work, but work in purity and holiness.

These are the names of the ocean [Thehom] in the seasons. In the first season the name is Nedinqotred and the prince is Izepurnal. In the second, it is Siemplieten, and the prince is Athial. In the third, it is Ashereshek, and the prince is Ababavoth. In the fourth, it is Hayithob, and the prince is Bephenial.

These are names of the Malachim ministering over fire and flames: Melekial, Rephedial Gorial [or Gezerial], Amiemal, Arahelael, Nonal, and Yizerael. When seeking to make a thing and

[29] The name for the fourth season is omitted here in the text

into fire or gather in fire, or extinguish fire, speak the [illegible] the season and the seven names of the Malachim appointed over the river of fire, and receive all desire

These names of the Malachim ministering over the sea, and all life [illegible] Shemeqel a Zekoreth al, and Therekial When [illegible] to cast a thing into the sea, write the names Neqieua. and [illegible] with the names of the season. Cast it into the water and [illegible]. Write upon a plate of silver.

These are the Malachim ruling over rain When drought [illegible] and [you] seek to make it rain, pray in supplication Speak [illegible] in this order: Melekial, Meremeremoth Nohetua., Sebe [illegible] Gobethial, Themal, Gedial, Keremia., Yishaaeh Meterial, [illegible] Speak the names of the Malachim seven times. Then [illegible] white cock and purify it, cleansing it of all defilement Re[illegible] blood and feathers, and take out the intestines. Fill it with [illegible]ense and myrrh and saffron, the best peppers and the [illegible] blossoms of the white peppers, honey and milk, and aged [illegible] Then stand before the passing Sun and speak in petition [illegible] I stand before you in holiness and petition you to open the [illegible] of the blessed storehouse. Allow the rain to flow down Re[illegible] the earth from the blessed storehouse

If rain does not fall at once, lay upon your face upon the earth [illegible] the prayer and, after, speak the holy names of the glory and [illegible]. Offer a libation [make a drink offering] of the milk, honey [illegible] wine seven times. Rain will fall quickly to restore the world [illegible] yourself pure and humble, and all your works will succeed

These are the Malachim ruling over all dangerous creatures [illegible] as bears, lions, and wolves. Speak these names before the creatures and close their mouths. The names are Methenial, Aphethial, and Vobehie ael. By these names, shut the mouth of the animal.

When going forth on the path seeing bandits at [illegible] coming forth, place the hand upon the right side. Proclaim the names of [illegible] spirits of the days of the week. Then speak the names in re[illegible]. The battle will end before.

When [illegible] congregation of the wicked, consider death and understand there is no salvation. By the name of the [illegible] and host of [illegible] salvation Place [illegible] upon your sides. Speak the name of the Sun in the season the name from the

brightness, evil is written. By the letters separate therein righteousness and deliverance.

Write the letters upon a plate of gold. Of all thoughts of wickedness and corruption, man turns away. When going on the path and falling upon persecution on the path, not yet seeing, turning away from the path of the Shaddai (Almighty God), place both hands over your head. Pronounce the names of the Sun in the seasons. If you still do not see the vision, speak the names three times. If you still do not see, spread [your] arms out and drop your heads. Speak out names of reverse and be delivered.

If upon you are in the house, it falls upon the earth, quickly pronounce the names of the earth in the seasons and the names of reverse. The stones and wood will be lifted away, and be delivered without injury.

When to cross in the sea, and a great storm arises upon the sea, seeing, here is your charge: pronounce the names of the sea in the seasons. Through the names of the glory and honor of the highest, the storm will abate and you will be delivered.

When seeking to judgment become the enemy, place [your] hands over your ears. Speak out names of the words and the letters of the names. Rise up to the heart of the enemy, righteous in judgment.

Worthy of hearing words, knowing that sin and iniquity are better [not]. Of disgrace and shame, command the prisoner to cover supplication. The prayers of his holy books. Remember the names and the proper blessing to destroy enemies in righteousness.

When seeking to see the Sun rise in the chariot Merkabah, speak the names of the Sun in the seasons. In holiness and purity, see the passing Sun. See as the bridegroom going forth from the wedding canopy.[30] For all desires, petitions and prayers will be given. After the petition, behold, the Earth trembles. Speak the names in reverse and send forth upon the path.

When seeking to locate [ancient treasure] and bring forth silver and gold buried in the earth, take the gold [dirt] purified seven fold. Write upon the letters of the name of holiness and purity

[30] The *kaphah* is a copy of Lewis's under which [illegible] ... gold ... [illegible]

see top of page 40] bind it with a purple cord.[32] Bring forth a [illegible] and tie the purple cord around its neck. Then [illegible] the sign into his [illegible]. Follow at a distance [illegible] seeds is the secret place. If desert is [illegible], stand [illegible] to Walk around seven times. When you speak the names of the Sun in the seasons. In the night, speak the names of the Moon in the seasons.

TRANSLATOR'S NOTE: The Hebrew in the original is here missing one [illegible] and another [illegible] translation is certainly open to [illegible] interpretation. The translation by Hebrew scholars may possibly represent [illegible] and spellings of the name HOH; however, HH may be translated as "oh," or "here is." HO may also be translated as "oh," or "alas." HHH, study reveals, is "to be," but may also signify "the Lord." HHO may signify "barren." There are numerous possible interpretations. Also, AI and AHHH are names of God although AI may also have various interpretations. Hence, I have carefully translated as Jehovah, leaving God names and Yod Heh Vau combinations in Hebrew characters. Additionally, the language presented here is [illegible] difficult to translate. The translation presented is certainly open to interpretation.

[32] The word used here is *Dakeh*, which represents a colored dye obtained from a [illegible] species [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ...

TRANSLATION OF THE TALISMAN
(PAGE 31)

1) Go forth to write in every place Of the holy name complete, this is Shem Hemaphorash

2) Separate

KO	K	HI
O	Sh	I

Separate

LI		
Sh	Sh	N

3)

A		SI

NO	Sh	ROM	Sh	N

Separate

4) Then the name and letters are suspended. Not supported above and not below, but alone by itself separated around.

5)

HI HI HOD HI HO AL BROKA BIEI IChOSh HI ROB DIDI IROBIO BITzIRH IHOH DSS AHIH IHO HH IHO HIH KMH HIH NChMD KMH MPOAR MShOBCh KMH ADIR KMH ARITz KMH NDOR KMH ZRZIR KMH ZK NQI BBROR OKI MShRThIO ZHO KBODO HI HI HO HIH IHOH HO HI HO SS

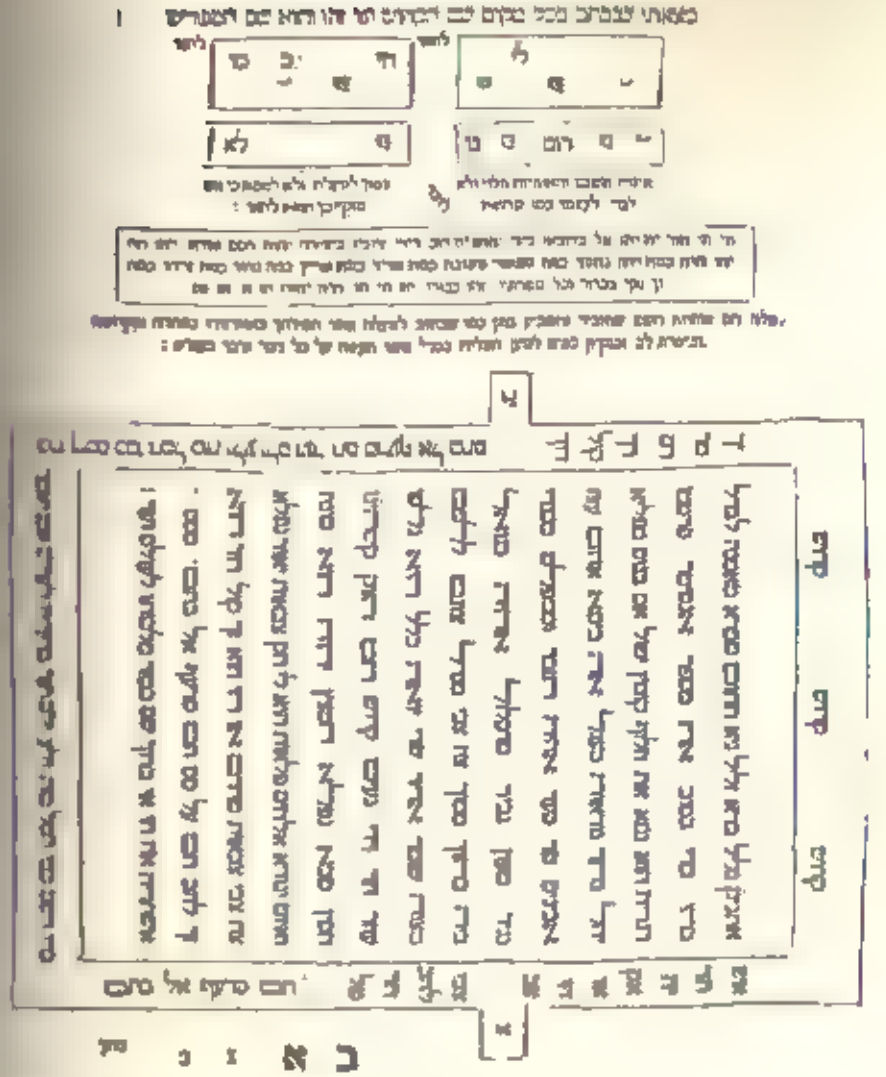

Figure 1 The translation of the text for this figure appears on the following page. The transliteration will be very literal so readers can interpret the text according to their studies

Translation of the talisman (5):

HI HI splendor IH IHO AL blessing by IH to hasten IH great [strong] by the hand of [power of] Strengthen [be great] by formation IHOH DSS.[33] AHIH IHO HH IHO HIH desire [Kemeh]. HIH delight in desire, wondrous from praise. Desire glory. Desire to rush forth. Desire to make a vow. Desire to bind together. Desire that the pure be clean by purification. Of all serving, this is the glory IH HI HO HIH IHOH HO HI HO SS

Translation of the caption under the talisman:

These are the letters of the name to proclaim. Make the oath by those written above. After prayers by the letters, be in purity and holiness. Be upright in the heart and in cleanliness for the sake of deliverance by all works over every word and the word Ba'a-hesh [DBR BAa"HSh]

Translation of the larger talisman:

Be pure in the fields of the province. Flow into the sealed valley from the open field. The faithful are separated by goodness. From the book, you write in detail of the work of the Lord [Degertem][34] Taking flight and passing by, you are grasped and lifted up. When taking flight miraculously, praise the shining splendor in the course of life. Oh, cover man in strength. Desire to turn aside. Ahieh gives support from deliverance. Lead to worship in the dwelling of the Lord. Exalt Ahieh as the redeemer. Be within by anointment in pure splendor of the commandment. Keep the commandments of great Shaddai. The worthy complete, forming to support one. From holy desires, bind in great strength around. Reveal from the shining (Hebrew: IHOH) Most Holy calling, [illegible] Elohim. Of the splendor to me, the law of the hosts enlighten. Provoke wonder of pure splendor as the hosts dwell. Here is the clear voice. Dwell in the clear flames

[33] The Daleth is likely superfluous, as two Samekhs usually signify termination of the sentence.

[34] This actually translates "the Lord broods (over eggs)," which does not make much sense. A lesser-known interpretation of the root DGR is "work persistently

those above. Complete the division of El in perfection [Them [illegible] Al Bethem]. Oh, here is where the Lord breaks forth [illegible]. Blessed is the name of the glory of the kingdom [illegible].[35]

At the top of the diagram (Hebrew: QDOSh) translates as "holy."

The line at the bottom of the diagram translates: "Blessed is the [illegible] of the glory of the kingdom forever. Blessed is the Lord of the universe, Amen and Amen."

The line on the upper right side translates: "The Lord breaks [illegible] to strengthen [or bind]. Here is the shining splendor of the glittering mountain of dew."

The line on the lower right side translates: "Complete the division of El in perfection." The line on the upper left side translates: "Through the ages, in a soft and tender voice."

The line on the lower left side translates: "Blessed is the name of the glory of the kingdom forever and ever. Complete the division of El in perfection."

There are various possible interpretations of this. Them may be translated [illegible] and [illegible] could be translated as "division between [illegible] of days." Al [illegible] be translated as "and [illegible]."

BOOK TWO

PART 1

THIS IS THE BOOK OF THE GREAT REZIAL

BLESSED ARE THE WISE BY THE MYSTERIES COMING from the wisdom Of reverence, the Torah is given to teach the truth to human beings. Of the strength and glory, honor the Skekinethov. The power of the highest and lowest works is the foundation of the glory of Elohim. The secret word is as milk and honey upon the tongue. Let it be to you alone. The teachings are not foreign to you. This book proclaims the secret of Rezial, but only to the humble. Stand in the middle of the day, without provocation and without reward. Learn the tributes of the reverence of Elohim. Turn away from evil and journey on the path to pursue righteousness. The secret is reverence of the Lord. The worthy go directly to the secret. It is written, only reveal the secret of El to serve the prophets.

There are three secrets corresponding to the Torah of the prophets. All secrets correspond to these three. The first commandment is the first wisdom, reverence of the Lord.[1] It is written reverence of the Lord is the first knowledge. The beginning wisdom is reverence of the Lord, corresponding to three wisdoms.

It is written, of the outer wisdom, rejoice and build the house of wisdom with the secret of the foundation. Be wise by opening the heart to the secret.

[1] This is often interpreted as "The beginning of wisdom is the fear of God." The term "Yirath" may be translated as "fear," but it may also be interpreted as "reverence." Many scholars disagree, but I firmly believe that "reverence" is appropriate. In support of this conclusion, I refer to the *Oxford Companion to the Bible*, Metzger and Coogan, eds. (New York: Oxford University Press, 1993), p. 225, where it is stated, "The fear of God involves worshipping the Lord with deep respect and devotion. It is a religious expression, and as such implies obedience, love and trust."

There are three kinds of secrets. The secret of the Merkabah [chariot],[2] the secret of Berashuth [in the beginning, or Genesis],[3] and the secret of the commandments [the laws of God].[4] These are made clear by the help of Shaddai.

There are three kinds of reverence of heaven. They are reverence of the Lord, reverence of Shaddai, and reverence of Elohim. It is made clear that reverence of the Lord is to love the name of God and serve in love. It is written, man is happy to revere the Lord. It is not written here of reverence of Elohim, but only of reverence of the Lord.

It is written in the commandments to serve in love. Desire to reverence in the heart and keep the commandments. In the commandments, it is said of the reverence of Elohim, revere Elohim, lest [it become] into the hands of temptation. Man is not to serve in temptation, of reverence before the king, not rising up by the storm.

It is decreed, as it is written, Abraham was beloved. God spoke to him to lead his son. It is written, you know to revere Elohim. You know of love. Know it is decreed, man is happy not to journey by counsel of wickedness. It is written herein, man is happy to revere the Lord. Show reverence to the heavens all the day. Regard love in the heart. The reverence of the heavens is in the heart at all times, reverence of the purity of the Lord. Those giving reverence are loved by the Lord. There is much value in living in purity. Bathe in the glory of the light of Elohim. Go from darkness into light, departed from those led astray. As the light shines down upon the sea, that is the reverence of Elohim who spoke to Abraham. From love, understanding was created by the love and reverence. A thousand generations come after from the love.

[2] The term Merkabah is used to describe the mysteries of the Hekhaloth, or the seven heavenly halls of the palace of God. One would travel through them upon a chariot.

[3] Berashuth is the name of the first book of the Old Testament, as well as the first word of the book.

[4] Most people are familiar with the tale of the Ten Commandments, which were handed down to Moses on Mount Sinai after the liberation of the Jews from the land of Egypt. However, in the Old Testament (Exodus 20:2–23:9) there are over 600 commandments that were proclaimed by God to Moses. Also see *Oxford Companion to the Bible*, page 790.

It is written in the Midrash of three kinds of offerings. They are the burnt offering [A'avolah], the peace offering [Shelomim, or "thank offering"], and the sin offering [Chetath] [5]

There are three classes of righteousness. They are love, petition and reverence. The burnt offering corresponds to love. The peace offering corresponds to petition. The sin offering corresponds to reverence. The burnt offering is a sacrifice to the glory of God alone. The peace offering and sin offering are for the sake of the living body. Proclaim love from the petition and petition from the reverence. From love, you serve God in righteousness. Give glory and honor to the kingdoms alone before all things. In goodness, the Lord created the universe by the word, not by labor. The God [Haloveh, and father and king is strong and wise, good and compassionate. You tolerate all things, filling all the highest and lowest, sustaining in the high places and bringing forth all creatures. You reveal the mysteries of the universe, the knowledge of good and evil. You tolerate wickedness for the sake of the restoration. Behold, all goodness to the righteous who love God. Give praise and laud over the greatest works.

The burnt offering is sacrifice. By petition, serve in the holy place, blessed is it. Fall in supplication and petition. Petition for every measure of goodness for the sake of the benefit of the body. This is the foundation of wisdom, understanding of knowledge. From this, bring light in the days. Heal the woman unable to conceive and make sons upright in the heart. You succeed in works of wealth and glory and treasures, all to the good. Petition the Lord above, thus sacrifice the peace offering.

Give reverence and serve God in great fear.[6] Be delivered from curses written in the Torah. The punishment comes forth from the holy place, blessed is it. Its measure is longer than the [illegible] wider than the sea.[7] Receive salvation from affliction, injury, and suffering. Do not writhe in pain. Do not be ruled over by foreign lands. Do not bring death or speak evil. Fill the days in goodness

[5] There are five kinds of offerings described in the Old Testament (Leviticus 1:1–5:14): the burnt offering, the grain offering, the offering of well-being, the sin offering, and the offering with restitution.

[6] The context of this passage warrants the use of the term "fear."

[7] This reference describes the dimensions of heaven. See Job 11:9.

[illegible] things in the world. Deliver from misfortune and affliction [illegible] from the walls of fire in Gihenam. The wicked pre[illegible] in flames on the day of the great judgment. Yom [illegible] Hagedol]. By reverence of the Lord, rise up by sacrifice of [illegible] offering. Make three sacrifices: the burnt offering, the [illegible] offering, and the sin offering.

[illegible] sacrifices in the first house [Beth Achad] through the first [illegible] Kohen Achad] in the name of the one God [El Achad], [illegible] in righteousness: by love, by petition, and by reverence [illegible] them and be protected by God, protecting and loving [illegible] petition and reverence.

The beginning wisdom is reverence of the Lord and love of [illegible]. The heart of the righteous burns as flames of fire. Keep [illegible] commandments in reverence of the Lord. Thus the Lord [illegible] requires, not making reward for reverence and love. It [illegible] in of reverence and love, the Shem Hamephorash [illegible] created from love. Of the written word, this is the rever[illegible] of Shaddai. Revere God by keeping every commandment. [illegible]erence of God is not in itself glory, but keeping every [illegible] commandment.)

Fall down in supplication and cry out to El. Establish the heart [illegible] Receive the petition at once. Reject wickedness and condemn the [illegible]. Forsake reverence of Shaddai. Know to withold mercy for [illegible] forsaking [illegible] petition, not revering the name of Shaddai, and [illegible] seeking desire of evil grow in the heart. In the middle of the [illegible], the humble show reverence and gather in the house. It is [illegible] in the Midrash: withhold the mercy from those forsaking [illegible]erence of Shaddai. Stand and serve before God. Show reverence [illegible] and receive [illegible] duly therein. Deliver from all evil [illegible] in the secret place of the most high, hidden in the darkness [illegible] the shadow of Shaddai. Deliver from the mouth of the trap, the [illegible] of the snare].

Petition in prayer. Speak, protect from traps. In every petition to Shaddai, be blessed by God the father [El Abick]. By support of El Shaddai, be merciful and multiply [Pherov Vorebov]. El Shaddai remain turns away. Behold, be fruitful and multiply. Wherefore be [illegible], and bring forth from the secret place that the father reveals you. Establish Shaddai of [illegible] hundred, thirty and the [illegible] above [Hebrew: I' Aa[illegible]., or other burnt offerings] is five

hundred.[8] The man Job begets sons and daughters. There are five hundred of them.[9] Five hundred strong ones [Abenem] 248 sons and 252 daughters. There are four more daughters than sons. Thus be fruitful and multiply (Hebrew: PROORBO).[10] By Gematria the letters Tau Qoph are the name over be fruitful and multiply.[11]

Therefore establish to petition the name. Thus, the course of the universe is five hundred years. It is treasured by Shaddai as the measure of heaven. Speak of heaven. According to Shaddai, there is not enough to serve. Remember Shaddai by the prophet of the [illegible] seeing Shaddai. Behold the reverence of Shaddai. Be adorned by the name Shaddai, protected from the evil spirits. Heavens open. By protection of Shaddai, wage and speak prayers of supplication. Therefore the name is written upon the Mezuzah.[12] Penetrate the iron over the Mezuzah. Proclaim and remember the name Shaddai to protect from the evil spirits, that is (Hebrew: IHOH BATh BSh MTz"PTz Sh').[13] Of the letter Shin of Shaddai, Shin is above [or "300 burnt offerings"] in the name of (Hebrew: IHOH). Of Shin above, (Hebrew: BATh BSh ShM HQDSh ODI) corresponds to (Hebrew: ID KOZO BMOK"SZ KOZO) written in the Mezuzah.[14]

Reveal the secret of the fourteen signs of the holy name. (Hebrew: KOZO HOIH) in reverse Aleph Beth. Thus Yod upholds Kaph, Koph upholds Vau, Vau upholds Zayin, and Heh upholds Vau. Thus, (Hebrew: KOZO)

[8] The letters S' Th' L are used here to represent the Gematria.

[9] In the Book of Job in the Old Testament, it is noted that Job had seven sons and three daughters (Job 1:2). This name may also be Joab, who was a general in King David's army. There are a few stories of Joab involving children. In the Midrash, one tale depicts Joab slaying 500 warriors in Kasal, the Amalekite capital.

[10] The Gematria of the letters of this phrase is 500.

[11] Tau is 400; Qoph is 100.

[12] Mezuzah is a talisman attached to the doorpost. It contains a prayer written on a small scroll. Also, see Trachtenberg, *Jewish Magic and Superstition*, p. 145.

[13] BATh may be translated as "come forth" or "in you." BSh may be translated as "[illegible]" but is likely interpreted as "by Shin." MTZ"PTz is a name. The Gematria value is 300.

[14] The name KOZO is considered the antithesis of YHVH, or "Tetragrammaton." The numerical value of KOZO is 39. Also, see Joshua Trachtenberg's *Jewish Magic and Superstition*, p. 92.

(Hebrew: BMOK"SZ ALHINO). Beth upholds Aleph. Mem upholds [illegible]. Vau upholds Heh, Koph upholds Yod, Teth upholds [illegible] upholds Vau. Here are fourteen signs corresponding to [illegible] (Hebrew: H' ALHINO). Therefore, write fourteen [illegible] for the sake of the two corresponding to (Hebrew: H' ALHINO). Write Shaddai with Shin Daleth Yod.

[illegible] first Daleth corresponds to the back [or neck]. The Yod of [illegible] corresponds to the fathers, Jacob, Isaac, and Abraham. The fourteen words are (Hebrew: BATh BSh ShDI).[15] Beth, Shin, Daleth, Mem, and Yod.[16] The beginning Yod Yod Aleph is the number of (Hebrew: AHIH).[17] When adding the numbers Resh, Yod, Samekh, Tau,[18] Israel proclaims Jacob to be Resh, Yod, Samekh, Tau.[19] That is to say, take Resh, Tau, Vau, Samekh, Tau, [illegible] Cubes. Abraham, Isaac, Jacob, Israel, here is 203.[20] Combination letters from the three names of the fathers, and here is [illegible]. Thus the signs of the fathers correspond to thirteen tributes.

[illegible] are three praises. Of the Aleph before the name are 63 as[illegible] [Bechineth].[21] Therefore, see the God [El] of Abraham, God [illegible] and God of Jacob, by El Shaddai. Also the secret of Shad[illegible] revealed by calculating Tau Qoph.[22] The life of the fathers is [illegible] Abraham lived 175 years. Isaac lived 180 years. Jacob [illegible] 147 years. Together, the years total 502.

[illegible] [with a value of 2] corresponds to heaven and Earth. In [illegible] of 505 years, the fathers gather to them as the days of [illegible] heavens above the Earth. Make clear as the days of the heavens [illegible] the Earth. The course is 500 years as the lives of the fathers.

[illegible] letter Shin is in the house of prayer. First consider the correspondence to Jacob, that is written Israel.[23] Thus, praise in

[illegible] Gematria of these letters is 102.

[illegible] Gematria of these letters is 106.

[illegible] Gematria of these letters is 210.

[illegible] These are the Gematria values of the names of the fathers: Abraham is 248; [illegible] Jacob is 86. Also, the name Israel has a value of 541.

[illegible] the text, it appears to read 5"C (which is 65). However the lettering is a bit [illegible].

[illegible] The numerical value of these two letters is 502.

[illegible] See Genesis 32:28, where Jacob's name was changed to Israel.

prayer Proclaim the praise, speaking Praised is the ruler above and the chosen cast down to Earth. It is written, be cast out from heaven to Earth, the beauty of Israel Prayers proclaim the glory By prayer with the letters of glory, stay upon the path of the Lord. Therefore, by the nine fathers [Thesha'ah Bab], give the crown [Apher] in the place of prayer[24] Of the days of the Messiah, give praise below the crown.

It is written in the *Book of Formation*, the letter Shin reigns.[25] Bind to the crown and bind therein the heavens Therefore, [illegible] sembles Jacob in heaven. By the letter Shin, create fire, and see fire therein. Thus, in the house of Jacob is fire corresponding to the letter Shin, as Jacob wrestled the angel of fire.

Also, the letter Shin has three branches, corresponding to the three names of Jacob, Israel, and Jescharon [a periphrastic name of Israel]. The letter Shin is over the noble houses [Bethiem Atzel]

It is written, the image engraved in the throne of glory resembles the image of a flying cherub. Come forth to Egypt. It is written, fly over as the cherub takes flight. Revere Israel by the hand of the strength It is written to revere Israel, by the hand of the great grandfather [Seva]. Israel resembles Jacob over the sea. Sing the hymn unto Israel The Lord reigns forever and ever. Therefore, resemble Jacob, according to the written truth Give the truth to Jacob. According to this, do not go forth unto carved images Phesoleth]. The daughter, Dinah was troubled by Shechem[26] and the maiden Aseneth,[27] daughter of Potipherah.[28] The tribes

[24] Apher actually translates "gray," "ash," or "meadow." It is probably a transcription of Pha

[25] See passage 9:9 of the *Sepher Yetzirah* This is presented on page 55 of Aryeh Kaplan's translation (*Sefer Yetzirah*, York Beach, ME: Samuel Weiser, 1990

[26] Dinah was the daughter of Jacob and Leah Shechem was the name of a province, and the man for whom the province was named, who had raped Leah [illegible] and her brothers then took severe revenge upon him See Genesis [illegible]

[27] Aseneth was the wife of Joseph, son of Jacob and Rachel. The most famous story concerning Joseph is the tale of the coat of many colors (see Genesis 37:3–37:36), which results in his own brothers selling him into slavery in Egypt. He earned the good graces of the Pharoah by his prophecies. The Pharoah gave Joseph the name Zaphenath-pareah, as well as the hand of Aseneth in marriage She bore him two sons, Manasseh and Ephraim

[28] Potipherah was the father-in-law of Joseph, and a priest of On

[illegible] put forth the law.[29] Do not speak of idolatry. In the [illegible] Jacob, written by Jacob is the great name Shem Hamphorash the holy tzitz.[30] Take Mika, to become the wife of [illegible][31] Proclaim Joseph to take the daughter

[illegible] the Shin, twelve prayers divide, corresponding to the [illegible]s The three divide and three tribes spread out as they [illegible] upon Egypt

[illegible] Daleth corresponds to the back of the neck, corresponding [illegible] Israel, Straighten the back to unite the name of God. Daleth [illegible] of the back All the flesh of the back corresponds to the [illegible] the neck. Of all the flesh of the back of the neck, wring the [illegible] before shave the back. Place the strap upon the flesh In[illegible] Israel, The letter Daleth is over the head in purple [argeman purple or reddish-purple] Therefore, the letter Daleth [illegible] unds to the neck

[illegible] draw above and below, dwelling in the fourth firmament, [illegible] in the Holy Temple (Beth Hamikadesh), thus the holy [illegible] [Meshikan] of four coverings. The first covering is sky[illegible] [tekaleth].[32] The second veil is of goat skin The third is of [illegible] leather The fourth covering is of Egyptian leather [illegible]rpoise, seal, dugong, or badger skin]

[illegible] the lowest dwelling, Isaac is sacrificed upon the back of the [illegible] degrees [Mezabech Shel Ha'aeh] therefore corresponding [illegible] Daleth It is written in the *Book of Formation*, reign with [illegible] Bind it tight and create Mars in the fifth firmament.[33] Close [illegible] Sun, it receives the heat of the Sun to be dry as are There[illegible] Daleth corresponds to Isaac, the rising of the Sun Mars is dry [illegible] and appointed over heat, and over anger and wrath. Therefore [illegible] when God is angry, remember Isaac as he is honored. It is [illegible]on, remove the ashes from the burnt offerings.

[illegible] twelve tribes of Israel are descended from the twelve sons of Jacob: Reuben, [illegible] Levi, Judah, Issachar, Zebulon, Joseph, Benjamin, Dan, Naphtali, Gad [illegible]

[illegible]tzitz is a shining plate or tablet worn on the forehead of the rabbi.

[illegible]khal was the daughter of Saul and wife of David. According to *The Oxford Companion to the Bible* (p. 546) the wife of Potipherah, Zuleika, attempted to seduce [illegible]

[illegible] refers to a colored dye obtained from a mouse (helix janthina), termed [illegible]an purple. However, the term may also mean sky-blue, light blue, or azure See *Sepher Yetzirah*, 4:8–4:9.

The Yod of Isaac corresponds to Abraham tested by ten trials.[34] Give in prayer near the side of the first house over the first name Abraham. It is written in the *Book of Formation*, the letter Yod reigns. Bind to the crown and create therein Virgo.[35] Abraham takes his beloved bride [Sarah] as virgin and form with the letter Yod. He perfection of the Lord Kadosh [is] separated. Rise over by counsel from the perfection [Kadosh].[36] It is written, rise up to the perfection. It is written in contrast to the counsel, take instruction and correspond to perfection. Give counsel and speak to close friends. The father Abraham did not learn much from the book, but learned perfection is as two fountains or springs of wisdom.

Also, the letter Yod corresponds to Abraham lifting the hand of the Lord God. The Yod corresponds to the heart. It is written, the faithful reach out with the heart.

Also, the Yod corresponds to Abraham, as according to it God foresees Abraham serves by ten trials. Create the universe by ten commandments. It is written of the history of the heavens and the earth, the name Abram became Abraham.[37]

The ten numbers are nothing. Thus one and two, three and four, five and six, seven and eight, nine and ten. Then all calculations repeat. Begin eleven, twelve, and so on. Then twenty is two times the letter Yod. Thirty is three times the letter Yod, and so on. These all calculations are perfection. Nothing is concealed by language. By ten numbers speak and close the mouth to speak profoundly.

At first, the Sheloh precedes the universe by eternal myriads years creation moves forward. The glory of the universe is above or below, deep and profound. It is in the east and west, north and south. How great is the light to darkness, obscure the firmament. Here is the letter Yod. At his is the letter Aleph. At the end is the letter Beth. Gimel is above. Daleth is below. Heh is to the east. Vav is to the west. Zayin is to the north. Cheth is to the south. The light of the letter Teth reveals light in the air. Darkness obscures all

[34] See Genesis 22.

[35] See *Sefer Yetzirah* 5:8.

[36] This [word] usually means "the reward, secret parts." This usually denotes the secret workings or processes of the soul. In this context, it probably means simply "perfection."

[37] See Genesis 2.

[illegible] All is formed. It is in all and it is all. Bow down by all. Rise [illegible] give thanksgiving in the heart. As the letter Yod bows down, [illegible] sons of Abraham go forth. Understand by the *Book of Formation* [illegible] reveal over the Lord [Adon]. Place it in the bosom and kiss [illegible] bosom. Make a covenant.

Also much more is revealed in the secret work of Bereshith with [illegible] Yod Shoddai.

Also the letter Yod corresponds to Adam, in as Yod upholds [illegible] from Adam until Abraham is twenty generations. The universe was created by Yod. Bring forth small things, as Yod is diminutive. Yod is as a humble man, bowing down and rising up.

Also make clear the reverence of Shaddai. Man serves God with [illegible] the heart. Great is the reverence and devotion [illegible] the commandments. Rejoice in supplication to serve [illegible] creator of the universe. By rejoicing and reverence, serve the Lord in reverence and tremble in exhaltation, as is written, serve the Lord in rejoicing. The heart rejoices to petition the Lord.

Revere Elohim and serve in fear of Gehenam and he days of [illegible] of the suffering and torment. That is the reverence of Elohim. Judge and deliver retribution, as angered by the sins of [illegible]. Of every word, it is difficult to speak, Elohim. I do revere you to speak with great difficulty very humbly at your feet. I shall not [illegible] interest, but journey to the house and revere you, lest I be pun[illegible]. It is written, Elohim judge not by reverence.

I revere Elohim, speaking every word devoted in my heart. It is spoken by the Lord Elohim, revere and uphold the reverence of Elohim, not to fall from grace. In every place, revere Elohim and [illegible] from the reverence.

Behold the reverence of the Lord. Serve in love, corresponding to the burnt offering. Be sustained in exaltation by the reverence of Shaddai, for not to revere is not to serve the Lord. That is not to serve.

Corresponding to the peace offering, fat [Cheleb] and blood is [illegible] [or learned]. [illegible] is to the Lord's [illegible] Elohaichem. The disciple [illegible] peace [illegible] is the peace offering, brought peace in a world. Serve from love and discipline, and sustain the body. Love of [illegible] creator, [illegible] with [illegible] and gleam in [illegible] rejoicing, revere, become [illegible] or revere [illegible] the [illegible] of the house of [illegible] Aneshi

believe, do not deserve support corresponding to the sin of [illegible] going overseas. There is great love from the action and supplication from the reverence.

At this time become wise and prosper. Of the love of God blessed, after, write the secret of the Merkabah. Let man be wise by reverence forever. Consider the wisdom of the world, by the glory, for in the king of flesh and blood. Command the armies and go to battle to smite the enemies in the name of the Lord. Give reverence to God before going into battle. There is not even one enemy so wise, prevailing over the name in every dwelling.

The king of all kings, God exalts in reverence before going on all paths. The Lord is everywhere and in every place. He observes the good and wicked in every place. The worthy revere the Lord in righteousness. Unite the nations in order that the reason [not to] divorced. Work on the side of the heavens. Every path is created from the blessings. Establish the heart. It is written, surely the Lord. He is eternal, therefore established.

Blessed is the Lord. Command man to bind and calculate every season. Of the man who is a sinner or thief or adulterer of women, bring to consider much. Of the wisdom, this man is not to know and not to come near, disgraced in every dwelling created by the wisdom of the Creator.

Consider the wisdom that created the commandments, making reward for the love. Serve the Lord a little and serve much. Also, man considers forever not to forsake the wish of the Creator.

Bring the Book of Judgment [Baal Hadin] before the magistrates. Shelton], Reveal that the magistrates rule over the necromancer [Baal Ov], and magician [Yidononi] or engaging in demonical works. Magician Shedim or works by the knowledge of the signs of the zodiac.[38] Do not be false or deceitful, as it is revealed to the magistrates know all. Also, [illegible] works burning, will be revealed. For [illegible] that you come forth to be judged before the magistrates.

[38] Baal Ov: Baal Ov is one of several terms in Jewish [illegible] necromancy, or communication with the dead. The word Ov [illegible] a spirit of the dead. The term Yidoni refers to a [illegible] Magician Shedim: Shedim are demons. Works of the signs of the zodiac: Works of astrology [illegible] destruction.

[illegible] heart and mine heart. By [illegible] reverence to [illegible] thoughts and understanding of all works. Love over people [illegible] stretch on the days of judgment. Speak the words [illegible] Rise up that the words may be true. Is written, those [illegible] will be insolent to know [illegible] the universe [illegible] known we shall not be necessary. Speak, I will to do [illegible] quiet and deceive by speaking or writing words, not to see [illegible] the eyes. This in every heart and mine consider [illegible] to serve the heart. Examine the perfection. Keep the [illegible] subject and slow [illegible] reverence over the [illegible].

[illegible] the root of all revolutionary acts. Close the ear, my heart to His [illegible] heart, previously be judged by every word you write or [illegible] all works.

[illegible] the root of reverence, the words are difficult. Know you re- [illegible] heart and perfection.

[illegible] the root of supplication, rejoice in the heart in love of God [illegible] heart from the person of the Lord. Therefore be [illegible] and protected.

[illegible] the root of the Torah, the most profound knowledge of the [illegible] of all words, as is written as made by the Lord is good.

[illegible] the root of the commandments is eight words corresponding [illegible] eight threads of the Tzitzith.[39] Write and remember all [illegible] commandments of the Lord.

[illegible] eyes, thread corresponds to the eyes. Do not see without [illegible] open eyes. Do not burn with tears. After, the eyes do not close [illegible] by the power of eyes, as you [illegible] forget the words seen. Close [illegible] the eyes to salvation. Also, the lot path is between the eyes.[40]

[illegible] second thread corresponds to the ears. Do not be deceived [illegible] hearing lies, nor hear the evil dog of words. Israel hears the [illegible] voices.

[illegible] third thread corresponds to the throat. Do not swallow all [illegible] murmurings. Make to eat and drink and sustain [illegible] angel.[41]

[illegible] a large garment or shawl, draped around the shoulders of one praying [illegible] or a people.

[illegible] [illegible] Israel. The custom of covering [illegible] Passover originates [illegible] the Exodus. When [illegible] was [illegible] [illegible] they [illegible] [illegible] [illegible]

The fourth thread corresponds to the mouth. Let the tongue not speak words. Of all words written, [do] not labor to make the oath, [do] not deceive by words or speaking the name, [do] not make the oath and speak falsehoods. Also, the teeth are not white in the mouth, or the tongue articulate.

The fifth thread corresponds to the hands. Do not lay the hand in sin and do not steal. Open the door with the hand. Bind the signs by the means of it.

The sixth thread corresponds to the feet. Do not walk about after strange Gods [Elohim Acheri], not stumble and fall. Walk after the Lord Elohik. Journey by all paths, as commanded by the Lord Elohik. Watch the feet as you walk to the house of Elohik.

The seventh thread corresponds to the skin [Ha'aroh].[42] Do not commit adultery. Be fruitful and multiply. Respect circumcision [Hamilah].

The eighth thread corresponds to the nose. Let it not be irritated or excited by the sweet scent of idolatry, nor desire the oblation. Smell the myrtle on the Sabbath, and similar things.

Man is to remember these eight things for all time. Let them be in the heart. Eyes first, ears second, throat third, mouth fourth, hands fifth, feet sixth, and skin seventh. Do not sin by them. The heart is with each. Consider thoughts of every one.

It is written in the Midrash, the congregation [Asepheh] diminishes and grows. Behold them equally over the years. Cast down to the battles. The first rise up and make the offering, fixing the crowns [or ornaments]. The first rise up, fixing the crowns. Reveal what is great. Speak, to ascend by the crowns. Of the wicked, smite the sinners rotting before smelling the scent of idolatry. The eyes close before the journey and the head turns away from the Lord in Gal enam.

The first threads of the Tzitzith are the strands of the greatest length and suitable to adorn. Of the first strand, speak not to deliver the strong ones [Geborim] to vanquish the uncircumcised [A'arel m]. The body is righteous to fulfill the commandments.

First, beginning in prayer. Second, the proclamations of the Torah. Third, opening the heart. Fourth, the nose smells the

[42] This may also mean "bare skin" [illegible] is obvious from the context here that this refers to male genitalia.

[illegible]h, the hands give righteousness. Sixth, consecration of [illegible]d and supplication before God. Seventh, the covenant of [illegible]h is suspended therein. Eighth, the feet walk to the syna[illegible]th Kenesioth] and the house of study [Beth Midrashoth [illegible]e for synagogue]. Therefore complete perfection.

[illegible]mit of the reverence of the Lord is to forsake the pleasures [illegible] the path of the reverence of the Lord. Do not revere the [illegible] the sake of salvation of the universe, or being eternal. You [illegible], lest not to be perfect before God in love.

[illegible] commandments come into the hands, you labor over the [illegible] Make as Abraham by sacrificing the son. It is written, at this [illegible] know you revere Elohim. At this time, it is made known. Is it [illegible] that before the secrets of the universe were revealed, the [illegible]ge was not yet concealed in the belly [womb]? Speak, you [illegible]pted. Henceforth not to be tempted by all temptations. [illegible] the letter reveals by the word. The heart is perfect by all [illegible]ndments, as it is not necessary to be tempted. At this time, [illegible] Lord is great. All to Eloh m

[illegible] by the name Aloah, Joseph spoke: Elohim, I show reverence [illegible] you. It is difficult to rise up and go forth to you by the feet. [illegible] Elohim. I revere you. My sons endure in famine and the [illegible] of El. You, the Lord, are revered. It is difficult to rise up, lest [illegible]not to dwell and be slayed. However, he spoke of reverence [illegible]nk with devotion in the heart. He spoke to the Lord, I honor [illegible] reverence, You, the Lord, by the holy words. The weight is [illegible]n heart. Consider before the reverence of the Lord. I re[illegible], the Lord. Surely, take up your son Isaac in the name of [illegible] Lik. up Nephesh and consider the power [A'atzem]. Come [illegible], as a word. It is difficult to rise up, through that beyond [illegible].

[illegible]The root of love is to cherish the Lord. The Nephesh is filled [illegible] love. You rejoice by passing over the pleasures of the body [illegible], over the pleasures of the universe. Love is rejoicing in [illegible]gth. Strengthen the heart. Consider always how to create de[illegible] God. Bring forth pleasure, walking as women before the love [illegible] Creator. More in youth and passing of the days, many women [illegible] come before E. From measure of the Lord El the heart burns [illegible] up to the Lord. From much love and desire rise up to the [illegible]. Of the lightning of the early rain [Iyoreh Kachetz, or arrows

of the archer], benefit much from all without making desire of the Creator. The body is kept in purity and holiness by the love.

Phineas betrayed the body and slayed Zimri.[43]

As Abraham, place the hand to the highest when below. Until the shoe latchet [Sherok Naal], Elishah did not desire to receive from Naʾaman, and loved the heavens in the heart as flames.[44]

Bind the divisions, not seeing women there and not from the word cast forth. End the words. Toil and labor, making favor of the Creator. Delight by praises to fulfill desire. Rejoice to cherish the Lord.

The root of humility is to go away from the glory and be praised when returning before the Rabbi. It is revealed, gather the friends of the Rabbi to sleep. Know when to rest. Lie down after hard labors. Know when not to toil. Speak thus of labor and desire. Give glory to the friend, but do not speak of young women.

It is written, of you who send forth to journey, speak to send forth. Do not speak to send forth before the heretics [Mienim], not speaking by the authority in the place. They are also houbik. Go before the name of the friend, the house of praise [Beth Chelel] to the house of heaven [Beth Shemaya]. The friend senses [or experiences] and stops speaking. All are able to diminish the glory. Great is the glory to revere the name.

It is written, honor the Lord with the reverence in the eyes to contention. When seeing humility, there is no desire to go before God. Great is he. Go before Shemethbiyesh (Hebrew: ShMTh BIISh). Be humble before the great Shemethbiyesh. From honoring them, go before the Lord.

When proclaiming, man learns of El, Rabbi Shemethbiyesh proclaims. Do not praise man much before and much after, and not speaking much. Speak thus, as it is written. Speak to him to learn of Rabbi Eleazer over Rabbi Jochenan Ben Zekezai. The

[43] Phineas was the son of Eleazer and grandson of Aaron. Also, another Phineas was the son of the high priest Eli; see Samuel I 1:3. The time frame here appears to be appropriate. Phineas was said to be a "scoundrel" and an "idolater" (Samuel I 2:12). See Kings I 16:9.

[44] Elishah was a prophet and the companion and successor of Eliyah. See Kings II and II. Naʾaman was the Syrian commander of king Aram's army. See Kings II 5:1.

[45] According to Kaplan, in the introduction of his translation of the *Sepher Yetzerah*, Rabbi Yochanan ben Zakkai lived in the years 47 B.C.E.–73 B.C.E. (p. xvi).

Consecrated. El beholds the heart of man hitherto. When you do not praise the body. It is written, praise the enemy [Zer, enemy], and not the mouth, but only of the friend. Learn to [from] the teacher be able to praise the body. Speak of the [house] of Aheh. Watch the path of the Lord. Do not are the [not] to rise up to the high place [Beman].[46] Lengthen the days. Show them the high place. Also, lengthen their days.

[Do] all the commandments in secret. In secret, go with Elohik. [In] keeping them, know how to work before all, such as in [Tzitz] and by the Tzitzith. Of envious writers. Sopheriem] increase the wisdom and the commandments. All are able to make [commandments] for the sake of the heavens.

[Speak] of the righteous, you are righteousness by every commandment. Do not be occupied by other matters. Place the love of [the] Creator in the heart. Reverence is necessary before him. Be [careful] making the commandments. Rejoice before El and speak [good] words.

[In] every place and in the synagogue [Beth Hakeneseth, house [of] meeting or assembly], stand in awe before the Shekinah. Establish [the] heart only to him. Do not withhold passage, as there is dis- [pleasure] before making the covenent. He is angered when man is not [able] to revere, lest [you] make it known to human beings to be [afraid].

[Increases] forth, that which brothers [Shachuyiem] make. Do not [make] labor double [or multiply]. Every man toils before the king [and] before woman. The Creator of the commandments sees before [the] king. By splendor the king finds favor in the eyes, however, [women] are forbidden to see. Speak, it is forbidden for the wife of [man] to see even the face of the Lord. When preventing sickness [or] Dark],[47] do not see before the women. The labor doubles.

[For] know all the increased words are brought into the hands of the [Creator]. Consider the suffering of the loss of commandments corresponding to labor. Let all works be for the sake of the heavens. It is [good] to possess more from them of the brilliance. When you make [it] to be happy in the world. Good things come to you forever.

[46] [Ma]n generally describes a hill or high place, usually dedicated to religious [worship].

[47] [Dar]kening sickness, usually the night of a woman's menses.

They come from the assistance of the Lord, who created the Heavens and Earth

The secret is reverence of the Lord. Of the secret work of Bereshith Isaac speaks, it is not necessary to begin the Torah but only to explore his to you. Begin w Bereshith. Because of this, secret of the power of works revealed to people. All was created to come to know and understand and make wise by the greatest and most wondrous works

Beth witness there is none as God, there is none other. It wrote in book to proclaim the secrets and reveal the strength of the creation of the universe. Man is happy to search the secrets to fear the Lord. Shechinah dividing the universe. Come and see over the mouth of the gates of all that is above know of the fear of God. O the glory, give the heart over to reverence. Bow down to him. He is one and there is not two of him. Bereshith

Aleph as God. It is first and last as he reigns over all the universe. There is no other name for him. In it and has the Aleph is 1 of the letters. God is first of all the Malachim. The Aleph is first. The calculation is small. There is none less than. Thus a myriad of elohim

Aleph is the first letter of the word, Achad and there are. Aleph is the last letter of the word Rehova [invalid]. Spoke I one. Achad Achad. Chad and a myriad Rehova. Rehova Rehova,

It is written by Ezekiel the first word is E Achad. By Daniel is written of the first and myriads [Rebow Rehoweth] before existence. The Aleph fell, as it is the first to designate one. Speak Achad Rehova [one myriad]. The Aleph tells as it is the one and Rehova. Speak Rehova. Human beings know it is first. There are not second to it. It is first and it is last.

Aleph is the beginning of all creations and the end of all creations. As the Aleph begins the alphabet as Aleph, Beth, Gimel, Daleth. Aleph is at the end, as Aleph, Tav, Shin, Resh, Qoph, Tzadik, Peh, Ayin, Samek. It is proclaimed by three Letters Aleph, Tav, Peh

Aleph is the letter of the larynx. Tav is the letter of the openings the tongue, in the center of the palate.[48] Peh is the letter of the lips

[48] The palate is the roof of the mouth. It can be used as a reference point for the seat of perception.

[illegible] the tongue is in the throat. Of the letters, the tongue is not to be the palate. By the tongue and lips, to speak

[illegible] the known that A hid is first [Rasheth], middle A tzade [illegible Acheth]. The was Aleph is forever away or opposite [illegible] the universe. The Achad is the universe. Create by [illegible] place away from the universe. Speak and [illegible] Aleph

[illegible] understand, is witnessed by the destruction. Chet seen of [illegible] Speak do not see it does not know. These no [illegible] know that, in the beginning, to create the universe. In [illegible] construction of the Beth. The birth of Bereshith is the [illegible] Rasheth [First Beth, or first temple of the Holy Temple [illegible] Mikdesh], which there is upon the heavens of the Universe the most holy

[illegible] through the gates of Tav, et, taking. There is to chaos. Tohu [illegible] by the written word [Achuleh in the middle. By Genesis [illegible] God and creating the Universe. Beth Rasheth serves 1[illegible] to call.[49] By Genesis, Tav Kaph [120] indicates the second [illegible] Beth Shem serving 420 years of chaos. Tav Tamech [illegible] 400 years two times [illegible] serving of 840 years. That is to say Tav Tav Kaph (Hebrew SHKNTh), is the meditation. Hebrew [illegible] SHKNTh.[49] Here is Tav Yod, also of the letters Hebrew SHKNTh [illegible] Tav Kaph is in many places mentioning the destruction of [illegible] Beth. In time make known Beth Rasheth in the beginning of [illegible] universe. Remember the destruction of the Beth is destroyed [illegible] is released. The word alone is sufficient

[illegible] created by Beth are in pairs, two worlds, heaven and Earth [illegible] two mouths, two ears, two nostrils, mouth and tongue, two hands, two feet and [illegible] two sons of man

[illegible] and he distinguishes Beth, reversing one direction. Make [illegible] created, there is a set. Therefore, opened is the other Beth [illegible] to create the kingdom possessed with

[illegible] See Appendix 1, [illegible]

[49] This is a discussion of Hebrew suffixes.

According to Shem (Hebrew Sh"M) Aleph is the first of the letters. Aleph begins the name (Hebrew ADNI) however Yod begins the chosen name (Hebrew YHVH). It is recognized Aleph Vau Melaphon makes known the universe was created by the ten commandments and filled all

Also, recognize Aleph Vau, Above is the punctuation point of Vau, The punctuation point is below Aleph.[51] Thus, Aleph Kamatz[52] Patch[53] Aleph, Hotel[54] Kamatz Aleph Hatel Patch Aleph, Vau.[55]

Of the seven above, recognize Aleph Vau Revoal. It is united above the seven Ornaments. He is the ruler of all (and) according the name of Aleph. The name Ahiel is the beginning of the sephiroth, above to below Adonai is the end of the ten sephiroth beginning by Aleph. Aleph is first of all letters and end of letters before. Tau Shin Resh Peh. Compute to see every one by these letters

Recognize All the most holy names Yod begins the chosen name Hebrew YHVH. You are not able to write Aleph without the first Yod and also all the vowels.[56] Recognize the cause. It is not able to exist without Yod Vau that Yod Chorem a Hebrew vowel corresponding to the Latin "O"] or Melaphom or Chiroq a Hebrew vowel indicating the sounds "ee" and "i," as in "sop" or "sleep"

Reveal by Yod, creation sephiroth, the universe in the middle and the universe at the bottom—of Aleph itself, Sheva Tzeri Petach, Chiroq Cholem Melaphom Chiroph Petach (Hebrew QO) Petach Short Yod, Sheva Hatel Patah (Hebrew QO) When the Yod is below Kametz with Yod above. Of Vau, Chorem with the middle Yod (Hebrew: QO), Melaphom, as when above the line, Chiroq without the line Sheva or Tzeri with the line. Of three letters (Hebrew: SGL). Aleph by itself, Yod Vau Yod.

[51] Portrayed by an Aleph with a dot beneath it

[52] A Hebrew short vowel in the form of a small mark or dot beneath the letter to indicate the sound of "a" as in "father" (long kamatz), or "o" as in "short" short kamatz

[53] A Hebrew vowel to indicate the sound of "a" as in "but."

[54] A short vowel mark to indicate the sound of e, e or o

[55] The Aleph has a dot beneath it

[56] [illegible] the vau has a dot at the middle

[illegible] This is the Book of the Great Rezial 53

[illegible] over the name Hebrew (OHH) Reveal [illegible] is [illegible] rected all the universe the highest, [illegible], [illegible] [illegible] there is no vowel placed or the covenant [illegible] [illegible] Blessed is he He is one above the seven [illegible] is the ruler over all

[illegible] the one God [illegible], Achad [illegible] many myriad myriads [illegible] years [illegible] the beginning of the universe and to the [illegible] Above on earth you see by them and by hear, the splendor [illegible] Speak in the heart Human beings are not to consider [illegible] of the kingdom [illegible] the universe, that is to pass [illegible] the understanding of the heart in reverence. Serve [illegible] and the perfect rest and goodness of them all the days [illegible] Aboal spoke, all come forth from the Ruach or the [illegible] Ruach Kadesh. It is the test of all the coverables of [illegible] from the world, Knock comes forth from the mouth. There [illegible] pens are not shut up by the worthy in secret

[illegible] ures on fasting [illegible] Chamneth, or self-humiliation are in [illegible] *Book of Formation*.[58] Here are words of the Ruach of fire and [illegible] From the word, mem possesses in Ips. By force the voice [illegible] with Sparks go forth by the Ruach. Therefore it is spoken of [illegible] stonishing rocks. Sparks go forth from stones. It becomes [illegible] the power of the sparks coming from the mouth. Therefore, [illegible] is not so the power of the word is as it is. He is power [illegible] by voice of man, the Ruach of water the heat of the fire [illegible] swelling from the word, fire consumes fire. Here one [illegible] how to create by and water. The Ruach is the glory of [illegible] the secret word. From blessings over the days, all existing [illegible] ords

[illegible] text concerning astrology, as well as [illegible] [illegible] of *Sepher Yetzirah* [illegible] [illegible]

[58] See *Sepher Yetzirah*, 1.14

Book Two

PART 2

REGARDING THE POWER OF RUOCH

THE THREE LETTERS OF RUOCH go forth three times. Awake on the days of Job, Elihu and Jonah. These make three attributes. The Ruoch breaks boulders and dissolves mountains, and fire goes forth.

It was written by Elihu, Ruoch is great and powerful, dissolving mountains and breaking boulders before the Lord. It was written by Ezekiel Ruoch is great and continuous fire [Ash Metuleqocheth].

Resh is the first letter of Ruoch. Resh reduces Beth by numbers. The second letter is round.[1] It is spoken of Ruoch, El goes around in circles to restore Ruoch.

Vau is in Ruoch. It is spoken of the Messiah, first is the spirit of wisdom [Ruoch Chokam], second is the spirit of understanding, third is of strength, fourth is of intelligence, fifth is of knowledge, sixth is of the reverence of the Lord, and seventh is Ruoch.

There are seven [sic] kinds of spirits. The first is Neqemeh [to establish] Do not judge Ruoch. The second is Hamemsheheth [the breathing one]. It is spoken, in the world, the Ruoch of Elohim hovers above. The third is Melak [messenger, or herald], not by the Ruoch of the Lord. In Yonethen's translation, Hemelak Henoch [the angel of the spirit], in the dwelling of the Lord, creates the spirit Melak.[2] The fourth is Berieh [nature, or human being]. Speak of El Eloht Heruoch. The fifth is Rechebah [proudly], making the laws of the spirit of justice [Ruoch Meshephet]. The sixth is Shera Demiyonoth [Prince of fantastic images, or prince of

[1] Beth is the second letter of the Hebrew alphabet. It is said to the shape of the letter Beth.

[2] Yonethen translates as "Grecian."

vision]. Fear the Ruoch of Elohim. The seventh is A'arietzoth [illegible]. Do not carry heavy loads though you are [illegible] Ariotzoth takes on your burden. The eighth is Neqemeh [illegible] giving you the Ruoch. The Lord raises the soul to [illegible] regarded above. The Ruoch of the Lord pours out Ruoch [illegible]. These are the eight kinds of spirits.

[illegible] the king of Shin Aleph Alept. There is great value and [illegible] to the knowledge of Ruoch. Of human beings, [illegible] [Megorah, the Mishnah, the Talmud and the Hagadah] [illegible] interpretive and hermeneutical portion of the Talmud. In them [illegible] of the earth and mysteries of the importance of Ruoch. [illegible] male is Amesh. Mem is in the middle between Aleph and [illegible] (Hebrew: BATh BSh [OR]). Here is Amesh, the male [illegible] female is Amesh. Mem is changed by the Lord by Aleph [illegible] (Hebrew: AP BAa GS DN HM). Here is woman from Ashem. [illegible] letters are prominent, illuminated by shining lights and [illegible]. Thus, before the creation of the universe, letters are [illegible] in the Torah. Of the letters (Hebrew: AShM), thus created. Strengthen by the ghost power. Males [illegible] strong [illegible] [illegible] B[illegible]uthe and multiply.

[illegible] is complete. Created from the air, the females are created [illegible] weaker than males. There is air from the great weakening [illegible] the females. There is air from the great strengthening of [illegible] Be fruitful and multiply.

[illegible] Ruoch goes forth from the holy spirit, filling the caves of all [illegible] with the breath of Ruoch. Therefore remember Elohim by [illegible] Ruoch. Many say the Ruoch of Elohim hovers above. From the [illegible] of Ruoch came the sea. By the power of water came fire. [illegible] in the world.

[illegible] Abraham lies in the palm of the hand and sees moisture. Know [illegible] to heat water in a clear glass [or crystal] vessel.

[illegible] praise to the Sun in the month of Tammuz. In the [illegible] provinces, the atmosphere is warm. Be able to ignite the fire of the [illegible]. Thus from the fire, the stones heat the water in the kettle. [illegible] therein for many days. After, find the stone divided below the [illegible], revealed by the knowledge.

[illegible] strength of Ruoch [illegible] [illegible] is sustained by the [illegible] [illegible] of God [illegible] [illegible] to communion with the Ruoch of the Creator.

It is written the sea is arranged above the firmament, creating darkness and light. The light is formed and the darkness created. The Ruoch of Elohim hovers above the surface of the sea. Reuel Ruoch over the sea and therefore El. In the days of Elihu as on the palm of the hand, man rises from the sea. Ruoch is there.

The Ruoch of Elohim is the holy spirit. The living air goes forth from the living spirit [Ruoch Chayim]. It is created as the glory of the air. The holy name [Shem Hakodesh] from the Ruoch created all spirits. Know Ruoch is the first of all creatures [Haberyanh] below and above.

Of the four spirits [Ruochoth] of the world, every one of them is in all four corners of the world. Ruoch is actually within every dwelling.

Every day, speak from the *book of formation* [see *Sepher Yetzirah* 1:9–1:14] of the Ruoch. It is inscribed and engraved therein of Ruoch. The mouth is as night and dawn by three.

Ruoch is actually moist and warm. It goes forth from the holy spirit. From the Ruoch goes forth water. From the water goes forth fire. Water is from Ruoch. Every place there is water there is Ruoch.

It is written you go to the Lord as water from Ruoch. In the beginning, fill the sea with life by means of Ruoch. The Ruoch is moist. Collect the moisture of the air in the sea on one side. Carve a line of foliage from it. It covers all the world as a kind of green herb [algae, growing upon the surface of the sea.

The stones disintegrate [erode] from the moisture. They sink down in the ocean [Thehom] and water goes forth.

From the letter Mem, create the sea, as Mem is water.[3] Opposite to the proportion of the earth, there is water. Mem resembles water. Man proclaims, you drink between the lips and the sign of the sea resembles it [the letter Mem].

Mem is the first letter of the word Mayim [water], Mebova'a [spring], Meqovor [fountain], Ma'ayan [well], Moqvoh [pool, or pond]. From the holy word all water goes forth in purity as a pool of water. God proclaims Moqvoh three times.

[3] The Hebrew word for water is Mem spelled Mem Yod Mem.

[illegible] Moqvoh Isene the Lord and Alephyan Mory that as [illegible] Moqvoh kemy. [illegible] the Lord, therefore, Moqvoh by using [illegible] Amen. Moqvoh, as Geometrics to by Scripture[4] by the *Book of Formation* [see *Sepher Yetzirah* 4:8] Mem is sound [illegible] crown. Combine this word at Food or Earth forever cool in the year. Draw out by Nephesh, male and female.

[illegible] the name Mem. Begin the word and combine [illegible] letters [illegible] two words. Pro Lum the first is Mash [Mem Aleph Shin] [illegible] the second Mesha. Mem Shin Aleph]. From Earth is the [illegible] as a fountain of cool water. In the belly is the heat to [illegible] consume and bring forth the cold. Male is Mash and female is Mesha.

[illegible] is Earth. Bring forth the words and bring forth grass be- [illegible] of every word, there is female and male. On raining days, it [illegible]

[illegible] is warm. There is moisture in the breath, as vapor comes [illegible] the mouth. Thus, place the word upon fire. The water goes [illegible] from the moisture, therefore do not speak of how to create [illegible] spirit of the Lord is over the waters. In the beginning, you, the [illegible] receive by voices. Speak, the Lord is mighty in the heights [illegible] beyond.]

[illegible] The Torah holds dominion over the sea. Of all who thirst for [illegible] it comes to pass from counsel of Melakethov [angels, or her- [illegible] Be in purity as instructed by the Lord [Lomedneh, or disciple [illegible] the Lord]. Therefore, in forty days Moses received the Ten Com- [illegible] dements. Also, forty days afterward, of two-times-forty and the [illegible] Commandments, here is water. The moisture of the word fills [illegible] the world with water. Ruoch hovers above the sea.

[illegible] of water and fire, water comes forth from Ruoch of the holy [illegible] Ruoch Debor Kadesh]. By the virtue, complete it. Fire comes [illegible] it carving the throne as divided. Shin is engraved above and [illegible] rises to heaven. Of fire, hissing by tearing [Qoriya ath, or [illegible] ing],[5] from hearing the sound of the letter of fire. When burn- [illegible] the sound goes forth. Shin is above as a lamp extinguished. [illegible] times rise up. Come forth and proclaim Shin to change the

[illegible] for Seah, which is a liquid measurement equaling fourteen quarts.

[illegible] term usually refers to the tradition of tearing one's garment a time of mourning. Also, see *Sepher Yetzirah* 2:1

angelic Of Heaven, as in the *Book of Formation*, the Shin is bound to the crown. Combine this with that corresponding the letters (Shemiem).

In the world the heat in heaven begins. Of Nephesh, the male and female. Divide the crown of Shin by Fire and engrave the first word. Combine the letters, making two words. Know and ponder. She makes and fetches. Shin is Shaan. From the Heavens in the universe. Fire and the heat of the year. The first alone is from heat. Bring forth heat. There is heat in heaven. Divide from the heavens and bring forth human beings, males and females.

Shin changes the language. Of Sun, there are three branches. It is the first letter of Heaven. The Sun there is fire and the Moon is snow. The Blackness spreads. Heat is three. The Sun is fire as of coals and the Moon as flames. The Moon in the firmament is similar to coal cinders. Thus, there are three branches of Shin.

Fire is formed with the Shin. There are three things flames, smoke, and embers. There is no fire without Ruach flowing the letters. Therefore binding Aesh with Sin is Ash (fire). By Aleph form Ruach. By Shin comes fire. Shin changes language. He brings heaven creates water. Consume the water. It is written, drink the water by licking it up.

The heart goes forth from the holy spirit as the brightness of fire. It is written, every word comes by the Passover breath. Purity. Above purity by fire of the river of fire. Nether Darkness. This is also a reference to the Milky Way. And below purity by the sea existing by the water.

Fill the world with Ruach, water, and fire. Aneesh is air, water, fire. Fire decreases the water. Coal worked the person with fire exported above to descend below. Flames rise upward coming to the place. The Ruach of Elohim hovers over the surface of the deep. The holy spirit uses the fire together in the middle of the Tree Shaleau. Now, fire is in the world. Of water Ruach is over the water and fire is above all things.

Speak to the Lord in the heart. There is no glory to the king without the Lost to create worlds of knowledge and the glory of the kingdom. Counsel the king in all things. Teach him the Torah. The

[5] That is spelled Shin Mem Yod Mem. Also, see *Sepher Yetzirah*, 5:3

[illegible] importance of Berashith [illegible] Aleph sets the [illegible] the word. The Great Existential Things.

[illegible] teaching of God in the Midrash, he wisdom is the creation of the universe. There is no wisdom, but only of [illegible] is written, there is nothing wise as in the highest realm. Let that God rested he moves so by the wisdom to [illegible] know (Hebrew: Ca Th KP MM HH [illegible] by God and is

[illegible] written, in the beginning Elohim created [illegible] Berashith Bara [illegible] of. There is no beginning but only creation. Therefore, the Lord establishes the beginning point of Be[illegible]th. By Gematria the four was sourced to learn from know [illegible] verse was joined by the Torah.

[illegible] Aleph is one and Beth is two which is three. Gimel is three [illegible] Daleth is four which is ten. He is five which is fifteen. Vav is six which is twenty-one. Zayin is seven which is twenty-eight. Cheth is eight, which is thirty-six. Teth is nine, which is forty-five. [illegible] is set in order to form one. Now calculate. Tet and [illegible] is one hundred. Twenty and eighty is one hundred. Thirty and seventy is one hundred. Forty and sixty is one hundred. To number this is four hundred.

[illegible] Yod and Kaf is order [illegible] Kaf with one-five is twelve. Seven [illegible] five with four hundred. Here is four hundred and [illegible] five.

[illegible] Lamed is from five hundred, Mem Nun Samekh is seven hundred fifty-three. Ayin is Ch Pe Tsadi. The Torah includes [illegible] is one hundred.

The universe was created in the course of one hundred years. [illegible] from the Torah from the universe. It is written of the [illegible] day and night, are because of Heaven and Earth [illegible] of Shalem in the Torah in the world.

[illegible] there is day and night. It is known, study the Torah in [illegible] Consider every verse the Torah, scripted to us by Moses [illegible] language, it is (Hebrew: Aleph Beth Mem Resh) In numerics, it is (Hebrew: [illegible] Shin Resh Mem). The is essay.

[illegible] Genesis 1:1 actually called is spelled [illegible] Bet Resh Aleph Shin Yod Tet.
[illegible] Genesis 1:1 of Aleph Lamed Hey Yod.
[illegible] to 13 A Feast

One times four hundred is four hundred

Six times eighty is four hundred and eighty

Three times two hundred is six hundred

Five times ninety is four hundred and fifty

Here is (Hebrew ThORH) [Torah] nineteen hundred and thirty.[10]

Five times ninety is four hundred and fifty

Six times eighty is four hundred and eighty

Five times ninety is four hundred and fifty

Here is (Hebrew TzOH), thirteen hundred and eighty.[11]

Twenty times thirty is six hundred.

Nine times fifty is four hundred and fifty

Six times eighty is four hundred and eighty

Here is (Hebrew HNO) fifteen hundred and thirty.[12]

Ten times forty is four hundred

Two times three hundred is six hundred

Five times ninety is four hundred and fifty.

Here is (Hebrew MShHD), fourteen hundred and fifty.[13]

Ten times forty is four hundred

Six times eighty is four hundred and eighty

Three times two hundred is six hundred

Two times three hundred is six hundred

Five times ninety is four hundred and fifty.

Here is (Hebrew MORShH), twenty-five hundred and thirty.[14]

[10] The Gematria is for ThORH and APQTz

[11] The Gematria is TzOH and HPTz

[12] The Gematria is NO and KT

[13] The Gematria is MShHD and HPTz

[14] The Gematria is MORSHH and LPQBTz

[illegible] one hundred is one hundred.

[illegible] ninety is four hundred and fifty.

[illegible] forty is four hundred.

[illegible] sixty is six hundred

[illegible] four hundred is four hundred

[illegible] Hebrew QRIQOTh) two-two hundred and fifty.[5]

[illegible] forty is four hundred

[illegible] seventy is four hundred and ninety

[illegible] one hundred is four hundred

[illegible] three hundred is six hundred

[illegible] eighteen hundred and ninety.[6]

[illegible] Hebrew SKHKTI TG) a thousand less forty [M

[illegible] there are twelve hours in the day, and in every hour, one [illegible] and eighty divisions. So there is twelve times one thou[illegible] and eighty, thirteen thousand less forty, and thus night[7] [illegible] the in day and night.

Twenty-four books correspond to twenty-four hours in the day [illegible] night. Six orders [Sedrien] correspond to the six days of the [illegible] week. Of four orders, there is Gemara against four days of the [illegible] week without reading the Torah, and four orders of classes.

The Torah is the counsel of God, the King, King of Kings, Melech [illegible] Melachim. Blessed is the Lord of the Universe. Amen and Amen.

[illegible] The Gematria of QRIQOTh is DLZMN [illegible] Vav was added. [illegible] Although two Vavs in Hebrew [illegible] the Mem Sofit and Mem Pe[illegible] ORIGAL [illegible] [illegible]

Book Two

Part 3

IN THE BEGINNING [BERASHITH]

In the beginning, God created twenty gates. It is revealed to the son of man by twenty letters. Create two names (Hebrew: AaH/ OHAaHB) By Yod Heh, the Lord formed the worlds, the Heh of (Hebrew: HAaHB) by Yod and (Hebrew: AaHB) over the works of creation preceding the universe. Yod precedes Heh and Aleph Heh precedes the holy name, blessed is it. Of Aleph Beth of Yod, for the sake of combining Yod Heh Vau.

Aleph is one. Beth is two, which is three. Gimel is three, which is six. Daleth is four, which is ten. The Yod is upheld by Heh Vau. Yod Heh Vau is the holy name. Divide the gates by the names of Beth. There are three sides to the universe, as the letter Beth.

Of Yod, words are created corresponding to the Ten Commandments.

Of Tau, the lives of the people [Thechyieth Hamethiem] [are created]. Therefore, this is the gate to create the universe. Also the face of Beth is above. Aleph stands alone, forever turning the face on the universe.

Beth is written at the side of the desert as Bethiem [Beths, or houses]. You see Beth in the desert as the Earth. Here is chaos [Tohu Vobohu].[1] El was in the heavens, but there was no man in the beginning of the universe. The Earth was chaos, in darkness and desolation [Tohu]. Divide the emptiness [Roqnieth], from all goodness.

[1] This [illegible] the two words [illegible] translates "desolation," and Bohu translates "emptiness." Collectively, they translate "chaos."

[illegible] desolation, lament in the desert. It is the place of desolation, [illegible] goodness therein. After the desolation, do not benefit [illegible] delivered from [it]. Thus, see the Earth is chaos and [illegible] man. Falling to the Earth, desolation consumes all the [illegible].

[illegible] [Bohu] establish the days. Adam and his wife are [illegible] in the middle of the tree in the garden. It is not a cemetery. Ba [illegible] em]

[illegible] darken, as water is dark in the sky. Proclaim the [illegible] me dark and withhold the light. The darkness obscures [illegible] Ehek descends in the darkness of the clouds. Here cre- [illegible] clouds. Darkness is not without speaking, let there be light. [illegible] arkness, light was not created in the universe.

[illegible] of darkness over the surface of the ocean. The clouds [illegible] by the water near the sea. Also, in the beginning, the uni- [illegible] dark. [illegible] a substance, as required by darkness. Of [illegible] thousands of myriads, there is no beginning.

[illegible] the universe, God is in the worlds. After, there are eyes [illegible] an other than Elohim. Do not rise up to support the [illegible]. Illuminate according to the time of rest, as the rebellion [illegible] darkness, in the dark of night, counseled by God in thanks [illegible] the creation of the universe. The Torah is written by the [illegible] of the fire of the Moon.

[illegible] are seventy-three names of God inscribed to the right [illegible] the universe, turn to this side and fear there is no man. [illegible] to be alone forever and to be one. He turns away from you, [illegible] once you beg. The one goes forth, taking three drops of [illegible] and filling the universe with water. Dwell over the sea.

[illegible] is a note in the original text that reads as follows: Add one, two, three [illegible] and six. The total is twenty-one. The second begins. That is to say Aleph [illegible] By the addition of seven, this is twenty-eight. The secret of Aleph Zayin [illegible] deliverance, indicates twenty-eight works. Also, study Aleph Beth, Gimel, [illegible] Heh. The secret of Aleph Daleth [AD translates as mist or vapor], rising up [illegible] earth. Add one, two, three, and four. The total is ten. Aleph Daleth by [illegible] [written "A'D BG"] in the center is the Heh. Heh is Nun. By the number [illegible] and here is the name Adonai. That is the secret of Beth, Gimel, Daleth [illegible] QODSh) [holy] indicates Beth, Gimel, Daleth, Beth, Daleth, Kadesh [illegible] the Gimel in the middle, here is Beth, Gimel, Daleth, by Gematria. Yod, Heh [illegible] Gimel, Daleth. In itself is nine, and Resh Tau and Samekh Tau. [OR "Th [illegible] Beth and Daleth is six. There is four."] ["01].

The Ruach of Elohim hovers over the face of the sea. The water is divided into three parts. One third is suspended above by his command. One third is springs. One third is sea.

Second, take three drops of light and divide them. One third is Hebrew BAaHZ. One third is Hebrew BAdHB. One third is the days of the Messiah.

Third, take three drops of fire and divide them. One third to create the Malachim. One third is the lives [Chayoth] of the holy. Of one third, do not breathe the fire.

Fill the world with water, light, and fire. Fire is on the right. Air is on the left. Water is below. Take and mix this with that. Take fire and water to create the heavens. Take water and air to create the throne of glory. Take fire and air to create the lives of the holy. The angel [Malachi] serves.

It is written, the wisdom of the Lord is the foundation of the Earth. Number the wisdom seventy-three, as the seventy-three names of God. Inscribe by the strength of God, laying his hand upon seventy names, every one able to create one universe. Thus it is indicated in the Midrash, the wisdom of the Lord is the foundation of Earth.

I perceive, as it is written in the *Book of Formation*, of ten sephiroth. First, of the Ruach of Elohim, the living breath of the mouth. Second, of the holy spirit, the Ruach of air. The Ruach does not go forth, but seven spirits, Ruachoth, go forth. From the word, Ruach goes forth. The water is third, from Ruach, the witness of the moisture of the words. The fire is fourth. The water displaces the heat by the words. The fifth is above. The sixth is below. The seventh is to the east. The eighth is to the west. The ninth is to the south. The tenth is to the north.[2]

From the words come the world, except for air, water, and fire. Mix fire and water together to create the heavens. Proclaim before, let there be light, not requiring light. Light is the power of Shaddai.

It is written, be wrapped in light as Solomon, the man that built the precious house, Beit Segoul. The shining lamp illuminates the shadows of the Ruach of air as fog.

[2] See *Sepher Yetzirah*, 1:9–1:14.

[illegible] from the mists of the face. The fire, Ruach rises up as a pillar of smoke. It is between the heavens, in the [illegible] in the desert, second, in the mountains, and third in [illegible] land. Holy dominion in the dwelling. Without eyes, [illegible] rule by the desire to see in the house.

[illegible] three windows. The strength of the Star goes forth [illegible] windows and within the house. This desire is as the [illegible] of the strength. Bind and stand away from the windows. It [illegible]

[illegible] days of winter, see the narrow fountain rising up from the [illegible] fire. It is not gathering above, but sinking in water to heat. [illegible]th. It is not usually visible, going forth from outside.

[illegible] in the days of the winter when the air is cold, body heat [illegible]th from the breath from the mouth of man standing out [illegible] like smoke.

[illegible] the days of summer, the air is warm and the body is warm, not [illegible]ing this from that.

The heavens are suspended in the air. Earth is suspended from [illegible] By the turning of the wheel, Earth turns around. There is [illegible] movement from the place. Speaking metaphorically, it is as a [illegible] glass with the width of the mouth short, and as a chaff, or [illegible] feather of wing of a bird, or the shed. Put it in place, face to face [illegible] the vessel. Breathe the Ruach by the power, and filling the [illegible] with Ruach. Then rise up in the air in the midst of the ves[illegible]el. Ruach is there in. Thus, Earth is suspended in air, and [illegible] sinks in moisture.

The power of the Sun is the heat of the day. However, at night [illegible] down below the air, covered in a garment of wool or leather. [illegible] the next day, the moisture goes forth from the mouth in a flowing [illegible] Ruach is a river in the air going forth from the mouth. Of the [illegible] of Ruach, water is from air.

Of God, there is none like him. Only in the image, in order to [illegible] instruct the teaching. Thus the river goes forth from her mouth [illegible] from the flowing of the water is the power of the river, [illegible] small account. It covers the rivers from the heart of clay. The river [illegible] goes in the direction of the green image. It resembles an [illegible] of a green arch.

When man is in a boat on the sea in the highest waves, look in the direction of the green above. It is reddish near the bottom and

the sea below is black near the deepest points. This is the place of darkness. In the shadow of the water, be able to look from end to end, to the ends of the world, from heaven to Earth.

The shadow of the water is fifteen cubits high from the heights of the mountains. By movement of water, man rises over the top of the mast [Thoren]. Observe the curvature of the earth before the water rises. Man sees this in the water. From the distance of the province, see all lands are like a bowl.

From the foam, the sea freezes as snow. In the mud and loam raise a flower bed of fragrant herbs. Sow many varieties of fragrances. Make the border around the flower bed and place up a wall. When the sea comes forth, do not forsake them in a storm. It is as a valley. Put the rain therein. The clouds are filled with water and become dark. Do not speak how the light goes forth from the word.

I learn the secrets of fire and light. Also, how much moisture is inside, and of times to listen to sounds not able to rise above the foundation, and how to rise above the hidden and unknown but only as ancestors receive in their hands. Reveal how to illuminate the sea from the holy word. Speak of you ruling over the truth.

Man instructs the signs from the image. The angel drives out the accursed. God casts down from the heavens to find Adam the first man. Return to inscribe the image from Aleph until Heh Yod Vau.

Thus of the water, Heh Yod Vau of the shining [or glorious] Malachim. Also by the name, man is the shining lamp in the house of illumination [Beth Lehayir, or house of light]. Thus created the universe by the most holy word, blessed is it.

Over the shadows of the sea, light goes forth. Light illuminates it forever. Let there be light. Perform miracles by the light. Create the sea. In many places, it is proclaimed, the sea is as light. Disperse the cloud with light. When covering the eye from light, therein the sea flows as tears from the eye.

Therefore, proclaim the light of day is the inlet of the sea. Let there be light. The clouds go dark. The Ruoch connects over the sea and the air between the shells [Qliphoth]. Heaven is in the day. The Moon is as a sphere. Water is above and below the universe, going around the firmament thus.

Figure 2. The translation of this talisman reads, "Light fills Earth above water."

Between all the shells is light. The light is created from the moisture of the word. Create water in the storehouse of water as rain or lightning. The storehouse of snow is the place the water shines. There is no darkness.

Times of snow and rain, lightning comes, the lightning of the rotation of the luminaries. Proclaim light over the name of air to [illegible] the darkness. The light is required of all factors. [illegible] formed.

It is written, let there be cubits of coming of light. Also it is written, let there be light to sustain the requirements of light. Also, it is written of the appearance of Elohim by the light.

Goodness encompasses the requirements of actions. Speak in goodness over the light, not over the heavens and Earth. The water is above. Let there be light, not being heaven, not Earth, and not written. Therefore, it is not written, let there be understanding. Let there be light. The river of fire is shining between the qliphoth.

From the word, the light goes forth before all. Engrave the word and be enlightened. Your light is sweet and treasured. Rejoice in righteousness. Rejoice in the light of righteousness.

The world is one third water, one third wilderness, and one third inhabited land. Also, the Earth of heaven is in the days. Also [illegible] (Brew: HAaHZ OHAaB). In the days of the Messiah, reward the people of Jerusalem with mercy.

In the dwelling is three firmaments. From here, create pillars to strengthen them, not to be seen from the side. They are as stones hung up by the side, thus they are not seen. It is written, heaven measures three spans (or hand-spreadths).

God takes pure fire and pure water, mixing them to create Heaven. Create heaven with fire. In the beginning, Elohim created the heavens and the Earth, arranging seven houses above and seven below. Heaven extends upward as a cobra [Pethen] in a [illegible]. The Sun is complete, extending to surround heaven [illegible] resembling a veil.

It is revealed, you are over the gate and brought forth. The king brings forth and covers you, going forth and passing over you. The veil rises up as the morning star [A'amod Heshecher].

Of the heat of the Sun, cover the first firmament before the wheel of the Sun. Gather the heat passing over. Gather the Moon, stars, and signs of the zodiac. The Sun in the universe is the House of Glory [Beth He el].

Speak of the Earth, created by the glory. Thus, the gate is in heaven before arranging the constellations.

Nisan is the first month of the year. Fire is the beginning of all things. Here is light to measure first. Nisan is the beginning of the warmth of the year. Aries is fire. It is the sign of the zodiac of Nisan. It is (Hebrew: TAQ)

After fire (Hebrew: AaPR) is Taurus, the sign of Ayir [the second month]. It is earth and (Hebrew: SI BG) is earth.

(Hebrew: AChK) is air. Gemini is the sign of Sivan [the third month]. It is air and (Hebrew: AChK)

Water corresponds to Cancer, the sign of Tammuz [the fourth month]. It is water and (Hebrew: SPD) is water.

Leo is the sign of Av [the fifth month] and fire.

Virgo is the sign of Alul [the sixth month] and earth.

Libra is the sign of Tishri [the seventh month], and air.

Scorpio is the sign of Marheshvan [the eighth month] and water.

Sagittarius is the sign of Kislev [the ninth month] and fire.

Capricorn is the sign of Teveth [the tenth month] and earth.

Aquarius is the sign of Shevet [the eleventh month] and air.

Pisces is the sign of Adar [the twelfth month] and water.

[illegible] ShShTh SAB MAQ GDR) are appointed. Therefore, [illegible] arrange heaven and earth. The Ruach of Elohim [illegible] above the surface of the water.

[illegible] first, thus Aries is fire and proclaimed first. Nisan establish[illegible] chamber to consume the offering. Obtain lambs from [illegible]. Proclaim the light. Speak to him of the secret of [illegible]. I desire to create the universe by the light. Speak before [illegible] what you created before. Speak of not turning aside and de[illegible] curse with you, to perish from the world. I am the Creator [illegible] light of Aries. It is the fire, the sign of Nisan.

[illegible] after the light El created. Your darkness resembles Taurus, [illegible] sign of Ayer.

[illegible] created Gemini, the sign of Sivan. Man shuts out light. In [illegible] darkness, give two tablets.

[illegible] created Cancer of water, the sign of Tammuz. Everything [illegible] is water.

[illegible] Yah speaks of Leo, the sign of Av. Man grasps with the [illegible] of a lion.

[illegible] Yah speaks of Virgo, the sign of Alul. Man is ready to be [illegible].

[illegible] El of Libra, the sign of Tishri. Man as Virgo weighs you in [illegible].

[illegible] El of Scorpio, sign of Marheshvan. Weigh you in Libra. O [illegible] be cast down to Gehenam, the place of serpents and [illegible].

[illegible] Yah speaks of Sagittarius, the sign of Kislev. Descend directly [illegible] Gehenam, not rising to the Lord directly. From the petition of [illegible] highest for mercy, I cast down to Gehenam as an arrow from [illegible] bow.

[illegible] El of Capricorn, the sign of Teveth. Be cast down directly to [illegible] Gehenam, not rising up. Therein are the power of darkness [illegible] [Sitra Achra], turning away and escaping up. Rise as Capricorn.

After all of Aquarius, the sign of Shebet Sprinkle water to cleanse in purification of iniquity

After, Yah speaks of Pisces, the sign of Adar Rise up directly from Gineham. Succeed in the universe. Go forth to the spring, therein the dominion Thus it is distinguished in the Midrash

Then flow to the previous position of Aries in Ere in Nisan, forming the chamber.

Of Pisces Jamusiel is in Avel going forth from Hachom below He is image of a fish flying down on the ground a tatted lamb to assing, therefore make the image of a calf upon the ground above he set

Gemini is in Sivan corresponding to the Rooch There is no in going forth By it went from death he trees flourish Cancer in Tammuz corresponding to the water Of the great name of every generation on the Earth suspend the signs of the zodiac Therefore heaven precedes Earth However, Earth was created in the beginning, and here explaining the creation of Earth

Of the twelve signs of the zodiac God created light to shine in day and in night but it was to see in the day before the power of the wheel of the Sun Measure it he see in night except from the sign of the rising Sun the highest is when the measure rises up to the sign of the zodiac After, the moon is concealed from them it is revealed to rise in the east The star sinks down here and there over the measure

Aries is arranged as the highest Libra is in the period that stands in the east setting in the west The star of Aries sinks in the west as the star of Libra rises Aries measures sinking Libra measures rising Pisces Leones and Scorpio Gemini and Sagittarius Cancer and Capricorn, Leo and Aquarius Virgo and Pisces

Measure the disappearing going forth in the amount rising from the east in the amount sinking in the west In the amount, there is not one of them, but two arranged, not gathering in the boundary of the divisions of the sign of the zodiac.

When serving in the Spring, not serving in the Autumn. When serving in the Winter, not serving in the Summer When serving in

[1] Archangel [illegible] Spring, Worship [illegible] Autumn, to serve in Winter

Arrange the ministers in the middle Libra, Scorpio, and Sagittarius are in the middle, Plant seeds during these months. They minister for sixty-one days. In the middle is Sagittarius. Of Capricorn in the middle is Aquarius. They minister in the days of the winter for sixty-one days. In the middle is Aquarius. Of Pisces, in the middle is Aries They minister in the days of the spring for sixty-one days. In the middle is Aries. Of Taurus in the middle is Gemini. They minister in the days of the summer for sixty-one days In the middle is Gemini. Of Cancer, in the middle is Leo. They minister in the days of the summer for sixty-one days In the middle is Leo. Of Virgo in the middle is Libra. They minister in the days of warmth for sixty-one days.

The wise men of Israel speak of the firmament It is made as a roof. The signs of the zodiac are fixed in the wheel The wise men of the nations speak of the circle of the wheel. The signs of the zodiac are fixed therein turning around The wise men speak the winds not indicating Scorpio is in the south and the Dipper constellation is in the north. The Dipper constellation does not move from the place not entering in the wheel

The letters (Hebrew TAQ) are fire (Hebrew ShKG) are earth (Hebrew ThMD) are air and (Hebrew SAaR) are water. Measures of know the root source essential origin of the signs of the zodiac God created them but not from these actions.

It is written I [illegible] point to water in heaven and [illegible] to the signs of the zodiac Rejoice the works of the highest Blessings the signs circle Proclaim the sign of the zodiac when leaving. Bow down to the glory and the hosts of heaven [Tzeba Shemiem] [1] Bow down and be humble Create all hosts by the Rooch from the north

The four above and below correspond to the twelve divisions (Hebrew: TAQ) is fire; (Hebrew ShKG) is earth (Hebrew ThMD) is air; (Hebrew SAaR) is water. The twelve signs of the zodiac correspond to the three letters. Therein are the hosts [Mezzechelun

[1] Hebrew [illegible] [illegible] [illegible]

of judgment. The last letters are (Hebrew ShAZHINN), the three letters without (Hebrew ZHNN)

Thus there are twelve months and twelve great lives [ChOLOTh] in the hands and feet. There are twelve tribes and twelve Malachim surrounding the throne of glory. Twelve blessings increased by all prayers. Twelve orders of the Torah, the laws of the Lord

The first is integrity [Themeneh]. The second is the restoration of the soul [Meshibeth Nephesh]. The third is faithfulness [Nameneh]. The fourth is intelligence [Mechokeneth]. The fifth is uprightness [Yesherenem]. The sixth is rejoicing in the heart [Meshemechi Lebov]. The seventh is chastity [Bera]. The eighth is enlightenment [Mayereth]. The ninth is cleanliness [Tehoreth]. The tenth is servitude [A'avonedeth]. The eleventh is truthfulness [Ameth]. The twelfth is righteousness [Tzadiqov]

Therefore, the twelve hours of the day are occupied by these twelve orders of the Torah. Thus, the offering of bread for you to eat is of twelve shew breads. There are twenty-four tribes [A'asheroneth] serving the students of the Torah. Study for twelve hours in the day and twelve hours in the night. Of the twenty-four books, therefore be upheld at the side of the Lord and receive redemption

The first step is to cook and mix the wine. Prepare the table and proclaim to those serving. Instruct those who are simple. Instruct them even when there is no desire to occupy themselves with the instructions of the Torah. Therefore, eat the bread of the Torah by eating twelve shew breads.

There are twelve praises [Shebechoth] of the Torah. The first is beginning [Rasnul]. The second is preceding [Qedomim]. The third is from before [Maz]. The fourth is of old [Ma'avolem]. The fifth is in advance [Merash]. The sixth is early [Meqedomi]. The seventh is without [Bayn]. The eighth is Bayn. The ninth is Bayn.[5] The tenth is before that [Beterem]. The eleventh is in front of [Lephem]. The twelth is not until [A'ad La]

Of the twelve after, the first is the way of [Derekov]. The second is the act of [Mepha'alyov]. The third is the work of [A'avosh]

[5] The eighth and ninth may be typographical errors.

[illegible] fourth is in the presence of [Bechiqov]. The fifth is in the midst of [Bechiqov]. The sixth is in the midst of [Bameiza'a]. The seventh is by the strength of [Ba'azoz]. The eighth is by the name of [Yeshomov]. The ninth is by the law of [Bechequv]. The tenth is on the side of [Atzelov]. The eleventh is in the presence of [Leph[illegible]]. The twelfth is in the land of [Aretzov]

The twelve signs of the zodiac were created for the sake of the Torah. There are four divisions of the signs, and thus of the Torah set over the gates of the dwelling day by day. The first is by the [illegible] [Vobelekethek]. The second is by rising up [Vobe[illegible]k]. The third is by lying down [Vobeshekebek]. The fourth is sleeping [Vobesheneh]. These are the four periods

Man returns to serve [illegible] of the three periods in the day and [illegible] of sixteen in Yetzirah of sixteen in Asiu. Therefore uphold and [illegible] the commandments

[illegible] all of the laws of God in fifteen days of the second [illegible] and uphold them. Thus the mother learns to appreciate, as [illegible] thrust forth from the earth. Be in the mother's womb for [illegible] portions of the year—actually, the days filled in the womb, [illegible] eight days of eight months. (Hebrew ThSh"I). A myriad [illegible] [illegible] divisions, relax in time to thrust forth in birth (Hebrew ThSh"I)

It is written, you and your sons receive the laws of Elohik, and [illegible] the ancestors as thrust forth in birth (Hebrew ThSh"I). It is [illegible]ed to Abraham that El regards them as a stone to be hewn. [illegible]ham was occupied in the Torah, and learned the signs of the [illegible]. Go forth abroad and [set] forth astrological matters [Atz[illegible]uk]

Also four are drawn above and below, corresponding to the twelve signs. Divide four above and below. (Hebrew TAQ) is fire [illegible]esponding [to] above. There fire is sustained, corresponding [illegible] above. (Hebrew ShKG) is earth corresponding [to] below. (Hebrew ThMD) is air [Ruoch] to guide above. (Hebrew SAaD) is water below. Also, guide above and below. The clouds are of air and water when in the sky. Man is in the days of raining. Ruoch opens, [illegible]mbling a cloud, and it is water. In the days of raining, find growth to establish the green vegetation in open fields.

The rain falls upon the soil of the earth. Desire the growth of green vegetation. When water falls as rain in a stone vessel, it corresponds generated after many days.

In the days of heat, the sign is minister with the Sun. Ruling in the days of heat, the signs minister with the Sun. O the sun, thou seeing many kinds of tropical flowers, seeing all varieties.

(Hebrew: TAQ) is the beginning of fire. The heavens are the foundation of the creation, above and first is Heaven. (Hebrew: ThMD) is an oil the Ruoch above, of all kinds, only bound in the heavens. This Earth was created second. Also of the connection to Earth, the Ruoch (Hebrew: HMD) takes to earth. The Ruoch gathers, reaching to Earth. The sea is fourth. Of (Hebrew: SAaD) the sea flows below and in the desert in the low country. It flows down to the heart of the nation. Of the sea, the dew comes down. It is written flow down and establish the low country from the most great earth.

These are the four seasons of the year. The season of Nisan is hot and moist. The season of Tammuz is hot and dry. The season of Ashrin is cool and dry. The season of Tebeth is cool and moist.

The four elements of man are blood, phlegm, red bile and black bile. These are cold, wet, wet, and dry, as the earth, air and water. The four elements of the body are blood, phlegm, red bile and black bile. The seasons correspond to cold and moist, and the color white. The world was created from fire, earth, air, and water. The red bile corresponds to fire. Black corresponds to earth. Phlegm corresponds to water. Blood corresponds to air. The blood is the Nephesh and the Nephesh is warm.

Learn the interpretation of creation of the elements of the world. In the beginning, create Ruoch from the Ruoch of the Creator of all things. From Ruoch create water and air. From the water create the ice, the snow. From air created from water create the heavens from the snow create the earth.

Of the heavens and the living Ruoch of the heavens. The air of the heavens is hot and dry, corresponding to fire. Bring forth Ruoch from air. The earth is dry and cold. The water is wet and cold.

Thus, create the four elements of the body. The living Ruoch is the father and mother Ruoch of the creation of all. From the living Ruoch of the father and mother, create the seed. The blood corresponds to water and the blood is opposite to the air. The seed [illegible] from the father. The mother creates and bore. The glory was as snow created from the darkness by the words of the Lord. The sea of the universe was water. Of Ruoch the mind was as a moving over the water. The glory of the king seen in the above.

The lord was written as the spirit of the Most over the black fire of fire. Over the great abyss on the bosom [to hollow out]. Of the seas the mind stands by the word of the mind of coming life as paradise. A wayen[?] the garden knowledge of the Godhead covered the light from the images therein of all creatures and Nesecmeth, it was hidden in power below the water.

Behold, on the left there are seven habitations built in the Garden of Eden. The Holy Temple [Beth Hamekadesh] was built before. The dwelling of glory [Shekinah Kebod] is in the middle. Out of the king the Messiah, is inscribed upon the stone of darkness upon the altar. The Ruoch of Elohim sustained you and the universe was created. Be counselled by the temple, or there is no counsel. O the creation of the universe, remember and create by Metatron that there is no sin. The first was Sodom. It moved to drink the water of iniquity.

God restored it be created restored by healing him sin by the Nephesh, healing man from a great state of death. In the Holy Temple of the sacrifices, state of atonement in the Garden of Eden. Nephesh [illegible] bring repentance at Gilgal, of passing over the [illegible] of the Torah. The Messiah is occupied with the Torah gathering the pages by and Adhamah of the restoration of the Torah.

Book of the greatness of the universe. You are Eloh, Elohim of the universe. He speaks to you of what do we see there is no host of the king and where to journey to the desert by the words of the holy [illegible] Of the numbers of heaven, power, glory Rom to the [illegible] and the seven nations.

Eloh is the form of the heaves, the heaves of the heavens Yesheon Hashemeny, the Earth me al [illegible]. The scriptures [illegible] are seeing to the [illegible] meetings of the Lord.

[illegible] the heavens to the Earth [illegible] of 50 years. Thus, [illegible] are to be with words, this [illegible] to [illegible] about the [illegible] and Now about the [illegible]

funnel and listen to the sound of words. Give reverence to the heavens in the heart. Then, understand the knowledge of matters of the universe. Take snow from beneath the throne. Cast it upon the water. Freeze the water and make soil upon the earth. Of snow, establish the earth.

It is written of earth that snow comes forth. By the word of the beginning, freeze the water and make the storehouse of snow. Take snow from below the throne. The earth is the foundation. Of water, snow is cast and low down. The waters are moods. Thus, all creatures receive and good from the heavens.

In the order, He rests the earth. Of snow, six houses [Qorenoth]? Thus all the operations of earth are six days. Of seed are six tasks [or customs]. Seed and harvest of winter, spring, summer, and autumn.

It says in the *Book of Formation*, water is from Ruoch. Engrave anew chaos [Toha Vebehuh] from mud and clay as a flower bed.[7] Establish by heat. From neglect, place snow above. Of the work, speak of snow.

Speak of the desolation of Earth. The green vegetation surrounds the Earth. The rocks fall and are immersed in the ocean. Water goes forth. Divide water from Ruoch. The moisture is to one side. How Tohu were. The green surrounds the word. Green is from the water and upon the rocks. Moisture lasts and, the water goes forth. The water is created.

The man does not support. Yes, not creating rock from water. Like a brazen vessel. Make rock from the brazen vessel. Take pure, clear water and boil it over the fire. When the water decreases, add two cups of well water. The brass vessel breaks and a rock is found in it. Thus, in man and beast, find small rocks from the moisture boiled in the body. Make a rock in the liver or kidneys, or in the bladder.

Of God, fire consumes the words, making the water into moisture, grains, and rocks, and earth. The moisture goes forth from water.

It will come to pass, the earth is [becoming, for] is seen by eyes. And [over] them is the foundation of heaven. The origin of the

[illegible] is a symbol of strength. Pleasure [illegible] of the mountain peaks.

[7] See *Sepher Yetzirah*, 1.11.

[illegible] foundation of the Earth. Water goes forth. Collect the [illegible] and make mud, loam, and clay. Make it like a flower bed in a [illegible] surrounded by a wall. From neglect, by virtue of the signs [illegible] mud and loam separate. Place snow above. Freeze and make earth. Speak of snow, earth is made.[8]

[illegible] *Book of Formation*, it says [illegible] for it. Actually, chaos [illegible] mud and [illegible] establishing earth. Actually make the earth [illegible] Create the [illegible] house, [illegible] engraved above is the [illegible] Emanorast in 42 letters. Establish it [illegible] over the surface of the ocean. Cover the waters and moods. 20 letters. Every word is sealed in the name of the heavens.

[illegible] by (Hebrew AHIH) Aleph Heh is below, and Yod Teh [illegible], corresponding to the crown. The throne is sealed by Yod [illegible] (Hebrew IHOH) of the three letters of fire and flame. By (Hebrew IHOH), create heaven and Earth. Therefore, the beginning is Yod Heh.

Rejoice the heavens and exalt the Earth [Ishmecho Hashemiem Vegil Haretz] by the great name. Of all suffering [or burden], the Lord makes all. Seal in the pouch 42 letters. Offer over the ocean. The water does not rise up as the deluge of the ages. Take the pouch and at once divide the water of all the springs. The water increases. As one hastens to anoint the pouch, speak in vain to [illegible] [verse 11].

[illegible] the Holy Temple and take the pouch. The water goes forth and floods the worlds. Fall upon the face. By the song of degrees, Shir Hama'alot, from the valley pray to the Lord. [illegible] is seized quickly. Rise up by the fifteen songs of degrees. Except [illegible] every song of degrees of David. Solomon to [illegible] the most important.

Thus corresponding [illegible] the dwelling in Chesed. As [illegible] Tzevaot Elohei Mitzpah [illegible] of 10 letters, never place the 4 letters, Od Yun Sud Het [illegible] these are the 10 letters. By [illegible] the ocean is to reveal. God beholds the [illegible] by Jehovah to wash [illegible] the Earth. Over the pouch God speaks to David [illegible] and [illegible] the foundation of the Holy Temple. David sees that [illegible] the

[illegible] *Sepher Yetzirah*, 1.1.

[illegible] [illegible] [illegible] [

pouch is written above the fifteen letters of the Shem Hamephorash. Around it, it is written, let there be glory to the Lord forever and He rejoices.

It is also written of David and Solomon, build the Holy Temple. Extend the hand and raise the pouch to be touched by El. The name of the Creator is engraved upon it.

Of God, he miracles guide the pouch. It is late [Gorel] of Joshua to proclaim. It is late to return the pouch from heaven to David. By Teraam of the Creator, David is filled with the love of God. Rejoice in you and raise the pouch by the power over the Shem Hamephorash. The water rushes upward.

God spoke to David, giving instructions of the arrangement of Aleph Lamed and instructed the building of the Holy Temple to remember the name. Establish it. Turn away from wickedness.

David raises the pouch and engraving over the Shem Hamephorash, casting it over the surface of the ocean, and afterward returned. Now become wise by the hidden, secret things of El. Learn without receiving the desires of the heart. When receiving the desire of the heart, speak of the desire in you.

Of thoughts, turn aside the heart. Serve and be reverent of life. Desire to be lifted upright at once. Incline upright and desire to return. Bow down thus, not to rise above the heart. Consider the valley below. The glory is below in the valley. In an heaven the splendor of the Kingdom, and the glory of the name.

It is written, below sow the earth. Know the heavens surround the Earth as a shell over all the universe.

All the universe is 500 over 500 [Th"Q AaL Th"Q]. The great sea circles the universe to support the foundation of the universe. The letter covers all the great sea. All the universe is supported by one pillar. The righteous name is (Hebrew: ShNA). Righteousness is the foundation of the universe and the letter of the pillar.

All the universe is upon the single fin of Leviathan, whale or sea serpent. Leviathan dwells in the lowest sea, as a small fish in the sea. The lowest sea is over the sea in the beginning.

Upon the shore of the sea, proclaim the name of the sea of weeping and the water rises up. Take the water of the highest

[illegible] Desire and holiness [illegible]

[illegible]g. The lowest weeping is not as pure as the highest. The [illegible] desire is the path of God.

The sea of weeping is suspended above the lowest Earth [Aretz]. [illegible] extends over the sea. It is written, the Earth extends over the sea. The sea is over the pillar of Chashmal.[1] The pillar of Chashmal is over the storehouse of snow. The storehouse of snow is [illegible] mountain. Below. Her house. [illegible] The mountain Bohen is [illegible] the ocean [Thehom], resembling ice or hearts [Rush Shem]. [illegible] as the ocean [illegible]. [illegible] Desolation is in the [illegible] of the greenness. Darkness goes forth. Desolation is over [illegible]ness [Bohu], resembling stones.

[illegible] water goes forth to serve. Emptiness is the pillar over [illegible]. The sea is over the water. The water is over the [illegible]. The mountain is over Ruoch. Ruoch is suspended [illegible] gate [Sha areh], bound by the elements of the lowest [illegible] Aretz]. The angel appointed over the lowest Earth is [illegible]zavalon.

[illegible]ecame the name of Earth. Desire to make the word of the [illegible]ching over the lowest Earth. The ocean [Thehom] is over the [illegible] of desolation [Thehom Tohu], over chaos [Tohu Vobohu], [illegible] the sea of emptiness [Bohu Im], over the sea of water [Im and] over the sea of ashes [Mim Apher]. The lowest Earth is sus[illegible]ded on the gate and bound in the dome of land. Kedoush [illegible], Oxeo and Adameh] is the greatest glory, power and [illegible]s by the virtues of the Creator.

In the beginning, El sees land. Exalt and rejoice. Proclaim how [illegible] man from the soil. The Lord Elohim forms Earth [Aretz] [illegible] land. The angel appointed over land is Ademael, and over [illegible] ocean of land [Adameh Thehom]. The ocean of land is over [illegible] ocean of desolation, over chaos, over the sea of emptiness, [illegible] the sea of water, over the sea of the desert [Mim Ghorabah]. [illegible] Land is suspended [illegible] the gate and bound in the dome of desert [illegible] Kephah Cherubeo. The angel appointed over the desert is [illegible] Chetuloch.

Proclaim the name of the desert to draw water from all the seas [illegible] the world. Regard the desert over the surface of the streams of

[1] In modern Hebrew this actually translates as "electricity," it may also refer to a [illegible]

land Adamah Iyavorim Chorubeh are over the streams. The streams of the desert Iyavorim Chorubeh are over the ocean of desolation, over chaos over the sea of emptiness, over the sea of water, over the sea of dry land Mim Yabeshah] Cheled] is suspended in the gate and bound in the dome. The angel appointed over dry land [Yoman] is Yabeshchaeo

Proclaim the name of dry land. Of all seas in the world Is called goes by every name] within the sea. The water of the rivers and springs of water go to the sea, making dry land. Above the ocean of dry land [Tachom Yabeshah] is the ocean of desolation, over the sea of desolation Tohu Bohu over the sea of water, over the sea of land Mim Aroqa] Dry land is suspended in the gate and bound in the dome. The angel appointed over Earth Aretz] is Aroqiel. Proclaim the name Aroqiel

In Gihenam, the wicked are judged by the fire Eloha in heaven judges the disobedient Aroca Shahul, and Abbadon and Bar Shecheth, and Tit Hiyon and Sha'ar Tzalemoth Gate of the Shadow of Death are in Gihanem.

Of the wicked, there are forty Malachim and Chobchobiah appointed over them. The clouds of darkness form a wall. The wicked are silent in the darkness.

Shahul is half fire and half hail. They suffer in pain and terror in Shahul. The Neshemeth do not languish, as the worms do not die in the river of fire.

There are seven great dwellings in Gihenam. In every dwelling, there are seven rivers of fire and seven rivers of hail. The highest is served by the fire. Every dwelling is bound together. There are 7000 caves [Chuts] in every dwelling. In every cave are 7000 clefts. In every cleft are 7000 scorpions. Every scorpion inflicts 300 wounds. By every wound, there are 7000 bitter deaths. There are seven rivers of poison [Sam]. Of them in the north is scattered thereon. The angel Gubaleh settles your judges you. For every moment of one hour of the year in rain and hail in mist and snow.

In Tzemarah a vessel containing snow is from the north. Between the seas of mist above the ocean of Earth Aretz Tachom The ocean Thelom] is suspended in the gate and bound in the

See the Zohar on this page 10

[illegible] world [illegible]. Proclaimed over the world is [illegible] ocean [illegible] name of the world

[illegible] Rahab] are signs of the works of goodness [illegible] are wonderful as a household dwellings of the Lord. Who speak [illegible] the commandments between [illegible] dissolve

In the world [illegible] kinds of creatures over human beings regarding the body of [illegible] are of [illegible] the Lord [illegible] and the body of [illegible], the beasts of the field, [illegible] are wolves. There are three kinds for human, one body [illegible], and one soul.

Over the world God prepares to judge. Speak to the world [illegible] righteousness are create the [illegible] spring from the [illegible] [illegible] It came to pass, making [illegible] to walk the world [illegible] goodness and [illegible] throughout [illegible] from the [illegible]

The throne of glory is over the ocean, over the ocean of desolation [illegible] chaos, over the sea of emptiness, over the sea of water [illegible] the sea of the world Mim Cheled] The world Cheled] is suspended in the gate and bound in the dome. The angel appointed [illegible] the world is Cheledia. Proclaim the name Cheledial

In the world, you are human beings. Of acts of wickedness, [illegible] is not the world, but only the body. The world is over man [illegible] beasts, birds and fishes, creeping things and insects.

Of the righteousness of the Torah and works of goodness, the [illegible] heaven. All inhabitants of the nations listen

In the world [illegible] are seven lands and seven oceans between them. Proclaim the four spirits of the world. From the spirit of the east [illegible] goes to the universe from the spirit of the south [illegible] cool [illegible] from the spirit of the west [illegible] stretches out to show the secrets of hail and cold [illegible] from the spirit of the north [illegible] stopping the spirit of destruction [Ruach Mezonit] the horrors [illegible] evil spirits [Ruchoth] and demons Shedim [illegible] hail is the hell of the east. Proclaim [illegible] [illegible] stop [illegible] from letting rain. Only [illegible] are set [illegible] against the north gate.

The Shekinah is south-west. At the right west, [illegible] The universe is created corresponding to the east, south, and west.

It is written in the Torah of the knowledge be counted by the Most [illegible] [illegible] the universe was created [illegible] days.

After six thousand years, the universe is established. The right column is occupied by the doctrine of the Torah. The Lord first imparted unto testimony second, the orders, third, the commandments fourth, the reverence of the Lord fifth, the judgment of the Lord sixth, the blessings.

Thou first, be blessed. Second, preserve the light of the Lord. Third, consecrate. Fourth, rise up in exaltation. Fifth, be at peace. Sixth, observe the commandments.

First, keep watch over Israel. Second, observe. Third, observe. Fourth, observe the Nephtali. Fifth, observe the going forth. Sixth, observe the coming of the Lord.

Sing the song of degrees, keep in purity by keeping the Torah in purity. The divisions of the Garden are five signs. Five are evident in Dinur, Egypt, Mesopotamia, Sinai, Jericho, and Israel.

Keep in tablets of six spans [or hand breadths]. The six orders are saved from Gehenam. It is written thereon of the shadow of death. Izdemonit, not of the orders of the tablets six spans over six.

Set there the light to every one of the six. In the desert [there is a body] consisting six divisions of the six. This equals 36 spans, arranged span over span. The width is three spans. Three times 36 is 108, appointed to Gehenam. Be delivered from it.

Kenas, Gehenam, and the Garden of Eden are supported by the four rivers, divided between them. The Garden of Eden is on the northeast side. In the north, Hiddekel. The return, the Sun is set in the west. Flourish by the brightness, as surely the fire is in Eden. In the northwest is Gehenam. From the burning coals of fire, the Sun in the west is received. The hot springs go forth from Gehenam. Euphrates, well from the side from the springs. Gehenam is diagonal to the south. Come to the gate of Gehenam below the firmament. Gehenam is the universe on one side. The rest is outside of the firmament.

In the Qliphoth, set the river of fire. Above the Qliphoth, the sight of Gehenam is surrounded by the second Qliphoth. Of Gehenam and Gehenam, the power of the Qliphoth. The river of fire is above the Qliphoth.

Of the throne of glory. He comes from the strength. Establish the turning of the Sun, Moon, and signs of the zodiac. Of boiling

[illegible] seven [illegible]

[illegible] the not [illegible] water descends going [illegible] northeast [illegible] west [illegible] and south.

[illegible] [illegible] last [illegible] course of 50 years. Pro[illegible] [illegible] is [illegible] inwards courts. [illegible] the midst [illegible] [illegible] [illegible] Qliphoth and [illegible] [illegible]. This course [illegible] below [illegible] the universe [illegible] the [illegible] of the seven.

Be [illegible] light from the heavens goes forth beyond the Garden of Eden, be the [illegible] ars of the northeast side. Ladders between [illegible] comes to the world. The [illegible] divides the universe [illegible] the Garden of Eden.

The Malachim come forth from the firmament. The darkness of [illegible] firmament obscures from the Earth. As [illegible] firmament seen [illegible] Garden brilliance.

Above the Qliphoth is the throne of glory. Below is the gate of [illegible] [Rooch Shaareh]. There is nothing surrounding. On the [illegible] north. It faces Gehenam and Gehenam, surrounding the universe [illegible] path to the river of fire.

[illegible] [illegible] limits of Gehenam, the signs of the zodiac are near the [illegible] fire, immersed therein above. One from 60 in the garden [illegible] to 60 in Eden, and one from 60 in Gehenam.

Be occupied by the study of the Torah. Of one from 60 of the first wisdom, be delivered from death and from Gehenam [illegible] to the Garden of Eden. It is written, the wisdom of the Lord, be foundation of [illegible].

Of the 22 letters of the Torah, Aleph is one, Vau, Beth is two, [illegible] three, Gimel is three, making six. Daleth is four, making [illegible]. Heh is five, making three. Vau is six, making two, seven [illegible] is seven, making two, eight. Cheth is eight, making [illegible], nine. Teth is nine, making forty. Yod is ten, and Yzade is forty, [illegible] one hundred. Kaph is two, and Peh is eighty, making one [illegible] hundred. Lamed is thirty, and Nun is seven, making one hundred [illegible]. Samekh is sixty, making one hundred [illegible]. Ayin is seventy, [illegible] seven, making two hundred [illegible]. Tzaddi is ninety, [illegible] seven, making three hundred. Qoph is one hundred. Resh is two hundred. Shin is three hundred [illegible] and Tau is four hundred, making one thousand. Heaven is three hundred.

[illegible] calculates as 4,608,000 miles. A [illegible] to make to see the distance from [illegible] [illegible] [illegible]

Twenty-five hundred-and-forty and six-hundred-and-forty seven-hundred-and-sixty and eight hundred and seventy and two hundred and one thousand here is six thousand

In the beginning Elohim created Hebrew R"Th BKA Otiyot BA"H B"Sh of six as much indicated 6000 rising upward By the right of three fathers and four mothers create seven firmaments Divided by seven lands Twelve tribes correspond to the twelve signs of the zodiac

The names of Abraham Isaac and Jacob by Gematria are 608 Abraham 248 Isaac 208, Jacob 182 The names of Sarah Rebecca Rachel and Leah by Gematria are 1087 [Sarah 305 Rebecca 307, Rachel 248 Leah 36] The names of Reuben Simeon Levi Judah Issachar Zebulon Benjamin, Dan, Joseph Naphtali, Gad and Asher by Gematria are 3466 [Reuben 316 Simeon 386 Levi 46 Judah 30 Issachar 830 Zebulon 95 Benjamin 152 Dan 54 Joseph 156 Naphtali 570 Gad 7 Asher 501] Israel and Yesheron are 1107 [Israel = 541, Yesheron = 566] [15]

Of the prophets of the Torah, as it is written of the three, here are six thousand years. The universe will endure. Of Ephraim Manessah, and Israel (Hebrew BAFh BSh ALP L"H), here is 7000 corresponding to 6000 to be the universe and Aleph Zayin of Iobel

Therefore twice as much as Lamed Cheth [L"Ch] corresponding to Cheth the seventh of seven firmaments Of seven planets and seven countries and seven oceans that seven is the world of Iobel

Therefore survive to the days of Achab [14] for 7000 not kneeling before Baal 7000 in days of Jehoyachez [17] Here is divided seven countries and seven deserts between them of seven firmaments

It is written the wisdom of the world is the foundation of the Earth Fill with wisdom, not coming forth It is written the science of the Lord is the wisdom, however in heaven be filled with intelligence Understand the wisdom

[15] Yesheron is a periphrastic name of Israel, meaning "the righteous people."
[16] King of Israel. Also, the name of a synagogue.
[17] The name of a King of Israel the son of Jehu. Also, the name of a King of Judah son of Joash.

[illegible] two worlds speak of intelligence [illegible] In [illegible] presents knowledge gives [illegible] two drops. From those of [illegible] intelligence [illegible] presents [illegible] the great rock and all the works [illegible]

[illegible] the seventh day the love of the Lord shines upon [illegible] Great seven commands Give the laws to all [illegible] peoplums of the seventh firmament The seventh gives [illegible] the Sabbath Thus bind them and create around the [illegible] Afterward surround by fire and water

[illegible] fear of lightning and thunder Trouble in love of the [illegible] The noise and triumph returns as afterward, silence One [illegible] after, speak the Kaddash [Prayer for the Dead] After speaking Blessing, speak in counsel After all this, the holy life and [illegible] plenum, the throne of glory, and the foot of the Shekinah [illegible] and the back of the head, see life on Earth as the Shekinah [illegible] thus, the Shekinah is below and splendor fills the Earth. [illegible] heaven is the throne and the Earth is the footstool [illegible] thousand thousands and a myriad myriads ministering angels [illegible] below the feet of the Shekinah. From every kind of praise [illegible] and every kind of praise [Qolos], fill the Earth below [illegible] the lands of the Shekinah are over the throne of glory from [illegible] all the powers of the universe, the second power to what is [illegible] the lowest labors. First is the highest labor, keeping the glory [illegible] and below. The glory of the Creator is in the air and in the [illegible] in every place filled Do not fill the firmaments with [illegible] One is above and one is below

The word written by the Lord is of one rhyme tooth His one [illegible] is one like him There is no Creator other than him [illegible] except as it is explained in the and of the Torah

The Creator established all The vision of glory is in seven [illegible] Dwell in the glory above and especially to the house Of [illegible] Sanctuary Sanctum Chashmallon, Cherubim, Ariphim Ofanim [illegible] below the lowest earth

[illegible] the glory above by the singing of the wings. Listen to the [illegible] of the wings. From the wings, those on the Earth hear the [illegible] singing from above and blessings from below. When speaking [illegible] work in the temple [Miqedesh] and dwellings. Gather to [illegible] habitation above Come forth to God and speak to him What is

the matter with you, dwelling in an unclean place? It is better to dwell in purity I shall purify the dwelling. Dwell in the temple of

God spoke to them: Of man below, be equal. Complete the sig Rejoice by the singing. Rejoice in heaven created by the Lord. Dwell in the lowest Earth and rejoice in heaven.

The Malachim dwell in the lowest Earth. O! Israel from singing, know, and moreover the singing. It is well-known to rejoice unison by glory that comes forth.

The people of Israel call out. Yimvadon or sound me to respect to every son of Elohim. Consider more of all congregations. Do not rise up to rejoice the name of Aaron. The song of Aaron rises up. Rejoice as Jacob rejoices.

It is written, see and rejoice in the heart when you hear. Thus, when quiet, it is complete.

Moses and Esau are appointed to consecrate in the midst of the dwelling. Corresponding to the letters of the names Abraham, Isaac, Jacob, Reuben, Simeon, Levi, Judah, Issachar, Zebulon, Dan, Naphtali, Gad, Asher, Joseph, Benjamin, Sabbatai, and Yeshurun. There are seventy-two letters (Hebrew: ABRHM IIzQ IQ IVaQ RAOBN ShMAaON LOI IGaODH ISh SaKR ZBOLN DN NPTaLI GD ASHR IOSP BNIMIN SnBTI ISRON).

Thus, by the name (Hebrew: OISAa OIBA OIT). The letters of the mothers are as the letters of the fathers. Embrace and kiss the image of Jacob.

Israel is the holy land, the place of God. Below is the Early Temple. Speak, Holy, Holy, Holy [Qeresh Qeresh Qedesh], as it is written in the book of the temples of God. Embrace and kiss the letters of the image of Jacob, engraved upon the throne of glory.

Place two seeds of Jacob. Speak, happy is the father of the praises of your son. By the most holy praise, see the vision of (Hebrew: ShDI HIOH) the Almighty God and see God.

The prophet Balaam performs works of the Merkabah. Place Jacob upon the throne. Speak of the greatness of Enoch. Of Jacob by Gematria Jacob is born before. It is written below the left side (Hebrew: IRASHI ISRAL). On the right side, emphasize. Therefore, speak of the hand over the right hand of man.

[illegible] 89

[illegible]lohim, AaL AISh (MINK) by Gematria (Hebrew: AaLAISh MINK) [powerful strength] to you (Hebrew: [illegible] by Gematria is Israel. It is written (Hebrew: GBVRH GDVLH AMTzThIK) [powerful strength].

Ascend, support the right side. Strength consists. Speak Holy Holy Holy. Consecrate respecting to [illegible]. In the heavens above. Above the Earth below, second. There is no other in the world. There is not a [illegible] highest and lowest no [illegible] God. There is not a [illegible] highest and lowest no [illegible] heaven.

Corresponding to three praises [Yithodien] we speak, hear me [illegible] the Lord our God, the Lord is one.[1]

[illegible] blessings before, he who endures, position in the morning [illegible] evening. First, proclaim from the beginning of [illegible] generations. Second, proclaim to the Lord. Last, rise and [illegible]. Thus speaks the Lord, King of Israel, and the redeemer [illegible] of hosts. I am first and I am last. There is no other unto [illegible]. Of the third actually sprinkle the blood.

[illegible] ancient times, return in vestments as white as snow. The [illegible] of the flames of pure fire. The flames shine as a wheel of [illegible] fire. First, put forth the darkness. Behold the clouds around [illegible] to come near. From ancient times, reach and come near see- [illegible] from ancient times, deliver judgment of the highest and most [illegible]. Appoint to reach the kingdom, possess holiness, to rid.

[illegible] morning, speak three times Holy, Holy, Holy. Once in [illegible] and once in Amen, Power of Eighteen. Be the throne, [illegible] holiness, and one is to engage in the Kaddish.

[illegible] holy glory is in the air between heaven and Earth. Those [illegible] the three prayers of standing, bow, three days. The Prayer of Eighteen Benedictions is the supplications.

[illegible] divinely from eighteen. Of Gehenom, 98 returns by the [illegible] of God, from Gehenom, open to me gates wide without. He [illegible] "Q" and gates (Hebrew: Aa"). Those eighteen hundred [illegible] hundred years.

[illegible] of the eyes not see sight [illegible] be [illegible] than the seven able to see [illegible] knows. Oblivion [illegible] of mercy] associated.

1 prayer in Shema, Shema Yisrael Adonai Eloheinu Adonai Echad. In modern tradition, followed by "Amen."

It is written, be satisfied in the eternal life of eighteen thousand [lands] of God. See in all time. They are hidden. Therefore, hide them. It is written, they are minded. In other words, in the world. There are eighteen benedictions of the Amida. It is written to hide. Thus in the world, there are eighteen rows of the throne. For it is written, O hide.

The Creator came out and filled all space with the glory. Rise up over the holy abode in heaven. Thus, honor the most holy place over the Ark below the throne. Before the throne of glory, below is above.

The name Shekinah is written upon the throne of the heavens. The Earth is the foundation. It is written, the glory fills the Earth.

Place the sign at the feet of the Shekinah surrounding 18,000 lands. Of the spirit of the north, 4,500. Of the spirit of the south, 4,500. Of the spirit of the west, 4,500. Of the spirit of the east, 4,500. Thus, the circle is 18,000.

The 4,500 of the spirit of the north are of splendor and glory, of strength and praise, of song and honor, of joy and exaltation and majesty.[20]

The 4,500 of the spirit of the south are of fulfillment [Melavim] and holiness, of purity and righteousness, the great name.

The 4,500 of the spirit of the west are of fulfillment, of adorning the crown, of the kingdom and the sound of the silence of time [Qol Demameh Dekeh].

The 4,500 of the spirit of the east are of fulfillment, of splendor and glory, of beauty and exaltation, of rejoicing in song. Restore is written therein.

The sign in the north is of fulfillment, grace and righteousness. Be strengthened by the great victory.

The sign in the south is of fulfillment, of splendor and glory, of beauty and glory. Exalt in the majesty.

The sign in the east is of fulfillment. The song restores the crown of the kingdom and the sound of the silence of time.

The sign in the west is of fulfillment. Adorn in the splendor of strength and exaltation, rejoice and sing in the words of praise.

20 In the Yekevan Vegehonah Yesterday's Account of Yehoiris Account Yesterday's Vegavon. Many of the words are [illegible]

wheels of the chariot of Elohim. Of myriad thousands upon thousands is the Lord is in them.

Eighteen thousand remain and they minister before and after. 18,000 lands surrounded by the river of water. After the river of water surrounded by the river of fire. After the river of fire, surrounded by walls of fire and water. After the walls of fire and water surrounded by mountains of hailstones and hills of snow. After is the wall of storm. After is the shaking of an earthquake. After is the heat of thunder and lightning. After are the Cherubim flying upon the wings of the wind. After are thousands upon thousands. After are myriads of pleasures. After are song hymns. After are myriads of pleasures. After are the sound of blowing the Shofar. After are myriads of pleasures. After are further praises. After are the words. After are the words of blessings. The glory fills the Earth.

After all this is the mud and mire. After mud and mire there is nothing, henceforth chaos and darkness. You cannot see, as there is no measure to it.

It is written, hidden in the darkness is a secret place. Every day at all time, God rides above the Cherub. Go forth to ride above the Cherub swiftly and return to see. Flying upon the wings of the wind. I ride above the Cherub flying upon the wings of the wind. I ride above the Cherubim on the south, thus going to the south side. All the Cherubim and every spirit dwell by the Rock of Adadchim.

By the sign of the side, the strongest princes [Methegeborim] are to be at below the strongest. The brightness of the glory is to be on the second side. Therefore, Solomon speaks in prayer. Hear in the heavens. The foundation of the dwelling comes sounds of prayers coming forth in the brightness of the glory. Mandchim.

Place the sign of eighteen lands of strength, holiness. The sand is sacred, but not there, as the lands are innumerable. Completely these signs in love of 310 lands.

Give the sign of the universe in the name of the lands. By the brightness of the glory, see from the place of the throne. Glory in the brilliance around it is from the blessing.

Blessed is the glory of the Lord. It is all in this act, to be between the powers of the fourth seal. [illegible] as Mesh Ber[illegible] as he [illegible] Rabbi Yaakov.

[illegible] mercy of the Lord fills the Earth. Great mercy is given from God. Know in the Torah, to proclaim mercy. It is written in the book of mercy over the language above. The Lord is merciful and the Lord is compassionate. They shall know all put forth of the holy names and what is in the midst of the first. It is the veil high above. The veil covers and binds. It is as a sheet spreading. It is our veil to secure in the house. Thus, extend to surround heaven.

To be morning spread out over the surface of the firmament of the heavens. Protect from the heat of the Sun, in the night, [from the] cold.

The sight is before the stars of the signs of the zodiac. In the morning, return to the place. Cover the firmament in the evening, bound by the morning, cover and be renewed every day.

Of the work. Behold the veil of heaven is bound. Unite the veil and heaven below the firmament is separated. It is written the heavens are covered by the glory of El. It is revealed by the firmament. Return above the veil surrounding. See in the day. Know God created 900 firmaments of heaven. Double, [or multiple] to multiply, spreading to double every firmament to my name and with [illegible] bowl and every one ministering between the throne of glory.

Of seven firmaments, they are the foundation. Above all the firmaments are competent and perfect. The veil surrounds the heavens and course of 500 years.

The Ladder stands upon the Earth [Aretz]. Over 500 years, begin reading, the cover is the heavens. Rise up the ladder in the course of 500 years.

The most-honored princes [Sher Nekbadim] appoint seven [illegible] Sesasim) over the lands. Above and below come forth the messengers of Metatron. Create the heavens from fire and water by the word of the Lord. Create heaven by the word of God. By the power of the heat of fire and the moisture of the water, create the heavens therein.

The skies are below the firmament. Raise water by the name of the Lord. In firmament. The hosts [illegible] angels stand guard. Seven thrones stand over the heavens, not dwelling in the highest. Watching over and ministering, they are the highest magistrates [Sholetem or dominions].

Bind to them, the most merciful, the highest blessings, and the most [illegible]. Desire to take voyage [illegible] in the blessed place. The

[illegible] [Mezaqem, or dominions] or [illegible] [illegible] Metatron.

Of the seven messengers, the Malachim are appointed [illegible] seven princes [Sharem] or the magistrates. She [illegible] created from fire. See in the Princes of the fire. Go to [illegible] fire. The hosts did not create the world, but only when consulted by the magistrates. By authority of the seven put forth wisdom [illegible] of the wicked, whether wealthy or poor, whether [illegible] war or [illegible].

Below the first dominion. Shin [illegible] are 70 princes ministering. They listen to every word. Of works of healing, proclaim the name [illegible] and Death.

Below the second dominion are the princes and Malachim overseeing. Of the consecration, keep guard and cast down the enemies in battle. Proclaim by the name of the Malachim. Proclaim in purity.

Below the third dominion are four princes of the Masachim overseeing. They are Lords of man, whether situated or [illegible] anger. Every word comes forth, whether good or wicked. Proclaim from the name in purity.

Below the fourth dominion are 42. They are appointed over the heart of the king and the princes and every man. Proclaim the name in purity.

Below the fifth dominion are 22. They listen in the night to the words. Pertain the stars and speak with the spirits. Proclaim the name in purity.

Below the sixth dominion are 37. They are strong Malachim, ruled in power and strength, covering all the corners of the world. Proclaim the name in purity.

Below the seventh dominion are 46. They read every word in [illegible]. Proclaim the name in purity and you succeed in the works.

BOOK TWO

PART 4

IN THE BEGINNING, PART 2 (BERASHITH)

THE ANGEL A'AMOAL IS APPOINTED over the veil of the firmament appointed over 12,000 Malachim. Of the many paths in heaven, ... to divide the path of the light of the tree of splendor. In the place, there is a great mountain of white fire. Divide the pure fire, not seen from there. Go forth beyond to divide the path of the white fire from the pure.

On the grassless paths, the Malachim go forth. Go forth on a journey upon the path. Go around, until rising up the ladder from firmament to firmament, the Merkabah is reached. There are the Malachim. Those who are not pure will not reach the splendor (as it is commanded), rising up to the Merkabah.

In every place, it is written of the heavens, either of the signifi... cance of an open hand or the body of the firmament; however the heavens above the heavens are as a chamber within a chamber.

It is revealed that all the heavens are formed as a tent, stretched by a tent hook in the Sea of Oceanus. [Ve Ve'eqavenos] Be caught as a hook in the Sea of Oceanus. Distinguish the limits of the heavens. Distinguish the limits of the Earth. The limits of the Earth and the limits of the heavens extend from the Sea of Oceanus.

Be refreshed in the highest sea. In the midst of the sea, rise above, as a tent extending forth. The human being stands below. The limits are below and in the middle of the heavens. The limits below and in the middle are above all the creatures of the lowest dwelling. Dwell in the tabernacle.

Of the seal of the heavens and the Earth, by the seal of Ahieh Aleph Heh is below and Yod Heh is above. Of the three seals of Ahieh, there are twelve letters corresponding to the twelve hours of

the day and twelve hours of the night, twelve months of the year, twelve signs of the zodiac, and the twelve tribes.

To the side (see figure 3 on page 94), there are four seals of ... spirit. Two letters are above and two letters below. Aleph Heh ... below and Yod Heh is above. Of three spirits and three letters of Hebrew: AHIH. The fourth spirit is established to serve, but not ... the seal until the appointed time.

In the divine seal of (Hebrew: IHOH), Yod Heh is above and Vau Heh is below. By this sign, rejoice the heavens and exalt the ... Rejoice the heavens [Ishemechov Hasheniem], as Yod Heh ... above. Exalt the earth [Vothegel Haretz], as Vau Heh is below. These are the four letters of the name.

From the north gate, the Shekinah descends. Sustain the language. The Lord descends to see the city of Gomer.

Descending to Sinai, the Lord descends upon Mount Sinai to re... Jerusalem. Stand upon feet in the day, thus, upon the Mount of Olives. The letters of the seal are seen as lightning and flames of ... See a thousand thousands myriads of divisions rising up. Before that, engrave by the fingers. Bind the crowns of burning arrows of brilliance.

The letters Aleph Heh Yod Heh are a thousand myriad divisions. The one measure rises up as 79 [Aa"T] flames. It is written ... of 9000 of the seal of the heavens. As before, I employ the ... of the Sun in the universe. Be consumed by fire.

The myriad hosts of heaven of the orders of fire. The orders of ... powers of the force of fire rush forth to cast down and burn the ... Thus, see the limits of the heaven, bound by the ends of the ... the ends of the earth by the ends of the heavens by the seal ... Shall Serve in sorrow and bring forth by measures of mercy.

The seal is in the *Book of Formation*.[1] Raise in the hand three simple ... rings [Pheshototh]. Cover them in the name of the great (Hebrew: IHOH). Seal them with six edges. Face upward and seal by ... (Hebrew: IHOH). Proclaim of twelve (or by Aleph Beth) not dou... Heh Vau Zayin Cheth Teth Yod, Mem Qoph Yod Nun, taking ... Heh Vau Heh.[2] Reveal by combining the letters of the name.

Sepher Yetzirah, 1.13 and 6:6.

Gematria of Qoph Yod Nun is 190. The word is Qien, or Cain, and translates ... "lance" or "spear."

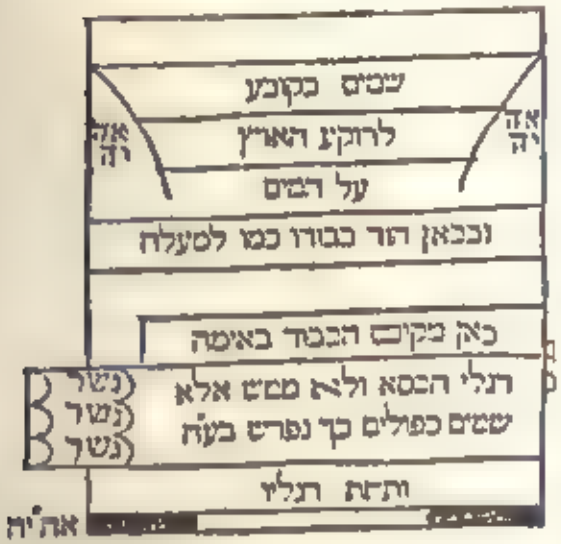

Figure 3. The caption under the diagram translates as: Of these twelve letters (N"L AHIH), that (AHIH) observes by the description. Before find three seals of (AHIH), two times (AHIH) and one time (AHIH). Here is the seal of heaven and Earth, of three seals of (AHIH). Complete as that before

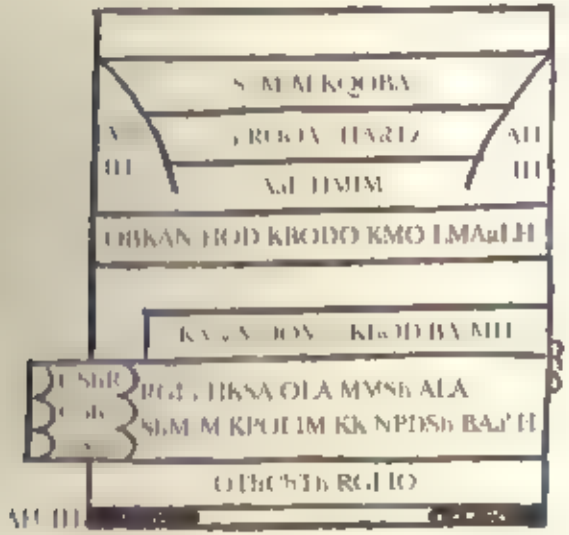

AH	Heaven is as a helmet	AH
IH	spread the earth	IH
	over the water	

and here, splendor and glory as above

Here is the place of the glory, where the foot of the throne, and not being except in Heaven to double, thus to divide by 7's and beneath the feet

Bridge
Bridge
Bridge
A Ho

this with that, making Heh Qoph Beth Heh in heaven

[illegible] Royal only [illegible] Malachim. He is king over all [illegible] heavens. Double the image of the throne.

The heavens number the glory of [illegible] seven heavens of heavens above the sea of water to the sea of lightning and [illegible] Troubles as the walls of the powers of fire surround the [illegible]

The great ladder is placed in heaven. The top reaches to the firmament. The most holy Malachim and most honored princes are appointed over it.

The Malachim are appointed over the south gate by the grace of the Lord. There are six over the south gate, six over the east gate, [illegible] six over the west gate.

Malachim are in the sole (the round circle of the foot). The steps divide to establish. El speaks to man. Pass before, not turning away according to the circle which. Bring forth the [illegible] round [illegible] of the foot. Interpret the feet and the oval sole of the foot. The steps on the circle are as darkness in the beginning of creation, resembling an ox. Therefore, create twelve oxen below. The foot is [illegible] upright. The foot of the ox grows as the beginning of man and similar to the eagle. What the Lord creates is great

[illegible] know when described thus by three seals of the throne of [illegible] Qoph Aleph as the highest. Reverse the three ways. Aleph is above [illegible] Beth resembles a throne. Gimel is as the eye of Cheshmal, [illegible] a sapphire. Aleph is above and created as Beth, therefore [illegible] of Beth.

[illegible] of Rabbi Aqeeba, the Beth descends from above from the [illegible] of glory. Trouble as the wheels (Gegalgal). God speaks to [illegible] Restore to Beth those. Those of great [illegible] regarding of all the splendors of heaven [Kebodino Merom].

From the beginning speaks of the glory of the Kingdom. Speak [illegible] to us western. He is [illegible] of the throne below before the [illegible] chest. God is as the place is from his dwelling sitting upon the [illegible] throne in the heavens. The Lord is the footstool of the house [illegible] of Beth Mercy seat [illegible] the ark. Adon. The gods or is none [illegible] of Beth Mercy seat [illegible] the ark. Adon. The gods or is none [illegible] House of God. Beth El is all [illegible] how are these the holy ones stood [illegible] Qoph [illegible] this, [illegible] Mishkan. Sapphire [illegible] Mishkan [illegible] to [illegible] [illegible] [illegible] before the [illegible]

the footstool of the Lord. Thus there are seven thrones in heaven. These thrones are in the heavens, seen therein. The magistrates appointed over them.

The root of the word is engraved in the throne of glory in the court of the temple of the king. The honored prince is Voqemoval. The host is Sederial, appointed over the Malachim. The magistrate is appointed over 12,000.

The king stands over the gates of heaven. Therein are multitudes numbering the glory of El. It is written, the heavens number the glory of El.

Teth corresponds to the portion of the firmament reaching unto the firmament by Samekh Berasnith, until the sea shines upward to the heavens. Aleph is the most high [Meromiem]. Beth is the angels [Melakiyov]. Gimel is the hosts [Tzebayov]. Daleth is the Sun. Heh is the Moon. Vau is the stars. Zayin is the heaven of heavens [Shemi Shemiem]. Cheth is the sea above the heavens. Teth is, thus, the foundation of the dwelling.

The foundation dwells in the heavens. There are nine kinds of fire. By the works of Merkabah corresponding to Teth, make the firmament above the heavens. The firmament is fixed therein. The Sun, and Moon, the constellation of the Pleiades, Orion, stars, every sign of the zodiac, every ocean, and every great lander are placed in the firmament. The top reaches up to the sky. The angels as flames of fire. The most honored princes are appointed over it.

There are seven appointed over the gates of the firmament. O the gates of the firmament, make the north spirit. In the north are appointed six princes. There are seven princes serving over the spirit of the south, seven princes over the east, and seven princes of the west.

In the the second firmament is frost and vapor, the storehouse of snow, the storehouse of hail, the angel of fire, the angel of judgment, and the spirits of fear. Of the sign, the firmament fills with fear. In the midst of the Malachim, serve the unfathomable [Ayin Cheqor]. Make the hosts and the highest princes and most honored magistrates.

In the firmament are twelve degrees. In every degree stands the most honored and highest Malachim. Of every one of every body [Gopheh] hear to make a human being. Of every

[illegible]lamation in purification over the first degree serve nine [illegible]ces and magistrates serving. The fear weakens them. The ter[illegible]nds them by fear. Tremble as they are dying by the image of [illegible] around as a vision of lightning. The mouth is not to silence [illegible] commandments and not to hear sounds. The angels are [illegible]. They come upon them suddenly rushing over all to serve [illegible]ighest.

[illegible] are seven princes serving over the second degree. They [illegible]ve by the power. Fill with strength, love, and desire. The burning [illegible] rushes forth from one nearest sign of the zodiac.

Fourteen princes serve over the third degree. Tremble in fear of [illegible]anger of human beings, hindering thoughts. They are strengthened by the strength. Fear is before and fear is to follow. Of groaning and trembling, walk from the sound of the trembling of thunder as the sounds of fire. Burning fire goes forth from the [illegible]s, to establish, complete, and abolish.

There are sixteen princes serving over the fourth degree. Seven [illegible] the storm. The sound of steps walking are as the sound of [illegible]ons being brandished in the east. From the north are sounds as [illegible]ning and rushing fire. Of the divisions of the year, and of good or evil.

There are twelve princes serving over the fifth degree. They [illegible] a shield and spear, a helmet upon the head, and a coat of [illegible]n mail armor covering the right side and left side. Of hail [illegible]s, tremble in oppression as fire goes forth. Hold a lamp and whisper [Lecheshiem) the answer. Do not silence the mouth as [illegible]oning flames go forth from the fire. The Ruoch from the nose consumes the fire. Make the storehouse of fire, from where fire goes forth.

There are seventeen princes serving over the sixth degree. They [illegible] the humble, filled with glory and robed in white vestments. They are seated upon great thrones, over faithfulness, loyalty, honesty, and over the hearing of the faithful and the peaceful.

There are eleven princes serving over the seventh degree, [illegible]ound by the power to strengthen in fear. One half resembles fire [illegible] one half resembles water. They are wondrous, not serving over [illegible] rises up as burning coals in the eyelids. Serve in fear of the owner not being able to see the visions. Serve the highest. Be afraid [illegible] the visions and the three spirits of the world.

There are nineteen princes serving over the eighth degree. There are fourteen offices over the faithful appointed over the rushing forth of power and strength. Form man by the strength of the bow and lance. Seal up the fire. Fear the horsemen of fire and chariots of fire.

There are fourteen princes serving over the tenth degree [The ninth degree is ommitted]. The offices are over the faithful. By the powers of the sounds of fire, not hindering all the knowledge, make the covenant in heaven.

There are sixteen princes serving over the eleventh degree. They serve in greatness. The hosts minister over the princes. The fire rises up in splendor. Fly and give praise to the Creator.

There are twenty princes serving over the twelfth degree. They are surrounded in righteousness and shine in splendor. In the beginning, fill the foundation of the building. These serve half and half. Half are roots and half are branches. Afterward, heal by words of binding. All remember healing in the firmament. The tabernacle of beauty is improved by the arrangement of heaven and filled with a great light.

Speak the name of the Sun in the tabernacle. The firmament divides the darkness of seven planets. Saturn is the highest. Mikal is appointed over Saturn. Berekial is appointed over Jupiter. Gabriel is appointed over Mars. Raphal is appointed over the Sun. Chesedial is appointed over Venus. Tzedeqial is appointed over Mercury. A'anial is appointed over the Moon.

Saturn is cold and dry, as ice and hoar frost. Jupiter is hot and moist, in even mixture. Mars is hot and dry, as fire. The Sun is complete fire. Venus is cold and hot. Mercury is cold and hot, less dry and moist. The Moon is a mixture of cold and hot.

Four dwellings are revealed to the prophets of the life of man. Bring forth by the star constellation [Mezeh Kokeb]. Reveal to the prophets of the life of man. In time, bring forth. The rising star goes forth in the universe from out of the east. It is the house of life [Beth Chiyov].

First, the house of the planet Saturn rises in 57 years. Second, Jupiter comes to pass in 79 years. Third, Mars comes to pass in 60 years. Fourth, Venus comes to pass in 22 years. Fifth, Mercury comes to pass in 77 years. Be alone in the house of the planet

Saturn is appointed over Hebrew: RIOCh [probably an alternate spelling of Ruach] over affliction, bruises, sickness, and disease hidden in the body, and over death.

Jupiter is appointed over [illegible Chesem], over peace, goodness, uprightness, wealth, and over the great treasures of the kingdom.

Mars is appointed over the blood. It has been destruction, the lightning, with wrath, vengeance, anger, and over the great wars [Ba'ali Reboth], over wounds and injuries, over heat, and over fire and water, and over the sword.

Venus is appointed over beauty, over mercy, lust and desire, sexual intercourse, fertility, nature, over the birth of men and birth of beasts, over the spirit of the earth and fruits of the trees.

Mercury is appointed over wisdom and understanding, over the science of writing and all engravings, the importances of all arts of education, all customs of every culture, and all languages.

The Sun is appointed over the division of light and darkness and determines the days and years, making therein all arts of education over the writings of all languages. Reveal the revelations from city to city and from country to country.

The Moon is appointed over the gates of heaven and Earth, and the mixture of all the covenants, establishing the divisions of good and evil. They are appointed, not dominated by good or evil. Its rules are all in the commandments of the Creator. Favor all things upon the earth. They are not evil, and also they are not [illegible] even in Israel.

The light of the Sun is not necessary in the day, nor the light of the Moon in night. The Lord goes before the days, not touching the foundation.

The clouds in the day also come forth in the world. Is not [illegible] require the light of the Sun nor the light of the Moon, not [illegible] through. The Lord goes forth in the day.

Speak not because of the Sun, for the Sun and Moon are driven [illegible]. The signs of the zodiac are fixed. Thus, calculate the seasons to measure the days. Calculate the hours and the orders of the [illegible] from the beginning.

The strength within the Sun is Michael. Mercury is Beraqia. [illegible] Chesedial is the Moon. Gabriel is Saturn.

Saturn from the Sun, of all the signs of the zodiac, is 30 years. Jupiter is Tzedeqial. Mars is Sun. The Sun is Raphal. Venus is

Varal. The seven Malcoum are of seven hours of Saturn from the Sun. Of every planet is two in the middle reach the end. From the Sun with all the signs of the zodiac completed in 30 years.

Of Jupiter from the Sun with every planet in 12 months reach the end. Be complete in 12 years.

Of Mars from the Sun with every planet of 30 days to reach from the sun. Twelve months as Venus from the Sun with every planet. Twenty-eight years to reach from the Sun and 30 years of Mercury.

The Sun ministers with every planet. In seven days, reach from the Sun. Three hundred days of the Moon from the Sun with every planet. In 29 days, reach from the Sun. Complete in thirty days.

The arrangement of the seven planets is the wisdom of the prophet. Gyneral. The firmament is ten divisions of seven degrees above. There are seven dwellings of seven planets. These are arranged from the lowest degree. Upheld Earth by the dwelling of the Moon. The Moon circles in the firmament, rising up from the Earth 730 measures. Chebehoum.[1]

By the measure of the heavens, to every measure there are 166 measures. Measuring to reach the Earth, the end is 123,880 by measures of the Earth.

The second degree is the degree of Mercury. Rise up 353 measures by the measure of the heavens. Of every measure there are 161 measures. Earth to reach the end is 56,433.

The third degree is the dwelling of Venus. It is around every firmament. Rise from the dwelling, 58 measures by the measure of the heavens. Every measure is 84 measures. Earth to reach the end is 4,562.

The fourth degree is the center of the dwelling of the Sun. Rush to the second the firmament in twelve months. Rise from the dwelling of Venus is 80 measures by the measure of the heavens. Every measure is 518 measures. Earth to reach the end is 41,440.

The fifth degree is the degree of Mars. Rush forth around the firmament. Rise from the dwelling of the Sun up 90 measures by the measure of the heavens. Every measure is 119 measures. Earth to reach the end is 357[illegible] measures.

[illegible] crossing [illegible]

The sixth degree is the dwelling of Jupiter. Rise from the dwelling of Mars in 112 measures by the measure of the heavens. Every measure is 112 measures. Earth to reach the end is 8,551.

The seventh degree is the highest. It is the dwelling of Saturn around the firmament in 30 years. Rise from the dwelling of Jupiter in 90 measures by the measure of the heavens. Every measure is 90 measures. Earth to reach the end is 1,700 measures.

From the dwelling of the Moon to the dwelling of Saturn is 6,041 measures by the measure of the heavens. Of 291,801 measures by measuring, Earth.

Every measure of mercury is 5 cubits. It measures of the whole is 1,000 cubits to reach 72,540 miles less one measure. And one from eight in the half and one from two miles, and 170 days and one half and one from 40 miles to the bounds of the firmament.

In the hollow space of the universe from the Earth to the firmament is 730 measures by the measure of the heavens. Every measure is 166 measures. By the measure of Earth to reach the end is 123,480 measures of Earth. The 2,447-mile course is 71 days and seven miles.

Of the wisdom of Israel it is spoken. From Earth to the firmament is 500. Speak the truth of the seven planets of Saturn, Jupiter, Mars, the Sun, Venus, Mercury and the Moon.

Divide the firmament in seven arrangements and seven rounds of Cherubim. By these seven planets know to bring forth the creation of good and evil.

Above the second firmament is the highest star. Known as the planet Saturn. It is near the sun. Therefore, it is cold, and its upper comes from the west. It is near the Sun, but receives great heat. It is, it is cold, and it is very cold. It is, it is cold, and it is near the heat. It is not great heat.

It appears to Saturn according to the cold. It is cold to the sun. The heat goes to Mars, in the center between the cold and heat. Therefore, Mars's power from the nature of the cold is of great heat, or [illegible] cold.

Mars is near the Sun. It is hot and dry as fire. The Sun is of the seven planets. The great [illegible] to the Sun. It is the one in path. There are [illegible] measure is the flame of [illegible] below.

Of Venus from the cold and Mercury and the Moon from the heat of the Sun rise up and meet the cold. Mercury is cool from the cool of Earth, the Moon is cool as snow.

Heat is received from Venus and Mercury. Below reduce the moisture of the Moon from the mixture. Cool is snow received from cold from the lowest waters. From the [illegible] Ruach between the Earth, freeze the cold as snow. From the mixture of the heat received from the heat of the planets. It rises from Earth, not as cold as Saturn.

The heat received from the most powerful hosts [illegible] Overcome, comes not. Therefore the power is from the mixture of cold and hot.

The Sun is hot. Mercury is dry. Jupiter is wind. Venus is [illegible]. The Moon is cool. Saturn is flowing water. Mars is boiling water.

The Sun is as the land of Gog.* Mercury is as the southern land of Kokabiel. Venus is as Eden. The Moon is as Shinar. According to [illegible] Babylon. Jupiter is as Irtanael. Mars is as Kephethor. Saturn is as Hodav.

The Sun and Jupiter are the ruling planets of fire. The Sun rules in the day and Jupiter rules the night.

Venus and the Moon are the ruling planets of water. Venus rules in the day and the Moon rules in the night.

Saturn and Mercury are the ruling planets of air. Saturn rules in the day and Mercury rules in the night.

Mars is the ruling planet of water in the night, ruling in the day and in night.

Seven Malachim are appointed to the highest. Therefore seven rule in the day and the night. Give the power and strength of the Sun [illegible] the planets as one. Mars is ruling. The Moon is love. The Sun and Jupiter are hate. Saturn and Mars are as one in place. Venus is one favor goodness in the place. Evil is disfavored, being avoided and ill-favored.

Jupiter, the Moon, Mercury, and Venus are as one to favor hate. Ill-favored to consecrate this so that not Love with the Moon.

Mercury to Venus, as once avowed. They are favored and of love this with that. Of desire not passing over Mercury with the

* This is probably a reference to Megog, an unknown region, probably Scythia.

[illegible] cool of the Moon with Venus, and [illegible] sign. Aries with [illegible] Mars with Saturn.

[illegible] Sun, Venus, and Saturn are favorable. Venus and Aries [illegible] Jupiter. Mars with Saturn. The Sun, Venus, and Saturn favor [illegible] Jupiter and Saturn favor [illegible] cool. The Sun and Jupiter favor [illegible] Leo. The Sun, Venus, and the Moon favor Virgo. The Sun favors Sagittarius. Jupiter, Saturn, and Venus favor Capricorn. The Sun, Jupiter, and the Moon favor Aquarius. The Sun, Venus, and the Moon favor Pisces.

[illegible] created the universe by seven [illegible] elements or especially seven winds. Create the Sun and Moon corresponding to two [illegible] By Zayin, create the planets corresponding to the Earth, [illegible] these cold. Create many stars corresponding with the signs of the [illegible]

[illegible] created the twelve signs of the zodiac in the universe. Of [illegible] signs and planets, create power. Chavah of fifteen powers. Of [illegible] powers are 30 powers. Of the powers of Ruchbon, there are [illegible] Of Ruchbon there are 30 legions, 322,020 in every legion. [illegible] Seraph of 9,720,000 [illegible] 30 of Shemqeal of 10,000,000 and [illegible] Kafzeel of 50,000 stars is appointed, the days [illegible] Sun of 100,000,000,000 [illegible] thousand myriads, [illegible] 100,000,000.

[illegible] and night. Ruling the seven planets in the day [illegible] Hazmesh and in the night is Chelem. In the day Kasbiel [illegible] rules in the day over the seven arrangements of the constellations of the Pleiades, beginning with Taurus. The stars unite, [illegible] as one as the brood below the chickens.

[illegible] constellation of the Pleiades begin with the sign of Taurus, [illegible] the Little Dipper and the Big Dipper, being after the constellation of the Pleiades speaks [illegible] Little Dipper, the Big Dipper, [illegible] being after seeing the stars of the Little Dipper. Pi[illegible] and the Little Dipper are dwellings of Orion, of the [illegible] and the Pleiades, of seven stars.

[illegible] beginning, and [illegible] as one [illegible] in Virgo [illegible] the days are in eight. [illegible] seven and two days [illegible] are suspended from the wheels in the firmament. Those [illegible] go forth and reverse, with all the signs returning. Of [illegible] after, there are no rulers of these signs, according to

the desire of God, the king of kings who created the wisdom of the signs, to whom there is no end

Therefore, to every man's Neshemeh, Ruach, and Chayeh (see Introduction, page 19). Face Yam, as he knows in the heart will comes forth in the day. Be united by the signs. Understand to every dwelling. Of him who created. Know of all thoughts unto not creating all the great shining luminaries in the sky, ornament of the Little Dipper, as it is placed in the north.

The decrees [Mozenem] go in the firmament. The Malachim fall from the most holy place from the heavens, to accept to be one word. After the veil follow after in the tribe of man. By the hand return to the place.

All stars and planets, and all signs of the zodiac were to indicate the first quarter not preceding the two parts of the rotation. Therefore every work of the Sun is slow. Every work of the Moon is swift.

The Sun and Moon are the two great shining luminaries in the firmament. The lagoon is stretched as a tent, extending as it can. Isaiah speaks that it is spread as a tent. All the creatures cover the firmament as a tent, covering to below.

The wheel turns the luminaries, the stars, and the signs from east to west, from west to east, going from Aries to Taurus, to Gemini and so on, unto Pisces. From the beginning until the end of the year going around and around. Rising up and descending, with the two great, shining luminaries. The stars to south to north and from north to south.

Earth extends over the sea, mixed with the waters of the oceans, as a ship in the middle of the sea. The Sea of Oceans surrounds it. Procreation the great sea. Hu Hagedol. There is no way proceed therefrom going forth. Cast down nevertheless to water going to turn the converse.

When passing Oceanus, reach chaos. From there reach the ends of the firmament. It is written in the Book of Job, so it is divided. Isaiah speaks of the Creator of the ends of earth.

Earth is created like a dwelling on the north side. Earth rises up to the dome reaching the firmament on every side. It is supported by the strength of the firmament. Of the wheel of the constellations, the Sun is the heavy one, the Moon is swift.

The desire of knowledge is on every place. The head is suspended, protecting with the creation of the universe in two

as Dodecahedron twelve years and the remainder the months corresponding to the year and corresponding to the months.

The head is suspended, and the two pages be moved. Thus the face is before all. Bring forth by going forth face to before the suspended. Rise by the letters Yod, Heh, and Vav and Heh of God.

For are seven planets. Bow the head before the created star for there. Suspend the twelve signs of the zodiac. Set them from women. Revolve Tav Aleph Vav the case of the testament. In the case of a young maiden. A are moved signs in letters and every word is in the highest.

The beginning, and is Shin kept. Gate, square women to be [illegible] dance the south. Cast down every work by casting down not as women are below.

Mem Aleph Daleth is mute north, counting in Yohat by three. Mem is women of Tau Mem Daleth in the west. Mem are before the north and west.

On the dwelling in the west there is no glory. Of men, Tau Peh Tav. The names of each are according to the dominions. On these rises as man and his seed above.

The kopa Gimel is earth. The names of women are according of common of earth. The nation below are as women being below.

Tau Mem Daleth is air. The names of each are according to the [illegible] air between above and below. Heard that blows [illegible] Aleph Daleth as water.

The names of women are according to the colour of water [illegible] is below. Heard, women below down so it is seen below.

Now the elements of fire, air, water, and earth.

[illegible] created the twelve signs of the zodiac in the universe, [illegible] them in the firmament. They are Aries, Taurus, Gemini, [illegible] Leo, Virgo, Libra, Scorpio, Sagittarius, Capricorn, Aquarius, to Pisces.

The Sun is arranged in the twelve months of the year. For the [illegible] of the day among [illegible] are as in love, to visit [illegible] to before [illegible] to the Sun. Turn west of the Sun, visible through outside from the signs. The Sun works above [illegible] [illegible] there are six to the left and six to the

Aries is arranged highest. From the strength of the star, Ar sinks down. Libra rises up. When Libra sinks down compete by forth from the number of hosts and complete the n nes

There is not one gathering in the boundary limits; not leadi to minister in the season of sowing; not ministering in the season of the harvest not ministering in the season of sowing

Arrange to minister from the middle of Libra. Scorpio is in the middle. Sagittarius ministers in the season of sowing for 61 d The hosts are in the middle of Sagittarius. Capricorn is in the mi dle. Aquarius ministers in the days of the winter for 61 days middle of Aquarius. Pisces in the middle. Aries ministers in the son of the winter for 61 days, in the middle of Aries, and Tau the middle. Gemini ministers in the season of the harvest for 61 days.

Thus speak come forth with sheaves of grain in the beginni harves. The priest [kohen] of El comes forth with sheaves of g in the days of Nisan. Thus speak of the river Jordan. It overflow over every river bank in all the days of the harvest.

In the middle of Gemini and Cancer, and the middle of Leo in the season of the summer for 61 days, speak of the season of sowing until the harvest. Of the Sun in the course of the seven planets, from the middle of Libra until the middle of Aries, there are 180 divisions. Thus, in the season of the harvest until the season of sowing, seven planets from the middle of the signs of the zodiac until the middle of Libra, there are 180 divisions.

The divisions of the planets in the firmament are made as a helmet. Therefore, proclaim the planets go forth. Thus proclaim in the universe, the Little Dipper is in the south and the Little Dipper is in the north, leading in wisdom

The Big Dipper, Orion, and the constellation of the Pleiades lead the order, every one in the season of the year, changing with the passing seasons. The Big Dipper and Orion minister. Define Orion and define the passing in the days of the Sun. Thus speak to del t eat Language Close and seal as making prophecy by Isaiah

O Orion, define the passing and the interpretation of the Lord of the universe, creator of all. Seal the star. Orion passes close. The winds return from the strength of the days of turning. There is no path to the host of the sea [Mechonot Yom]

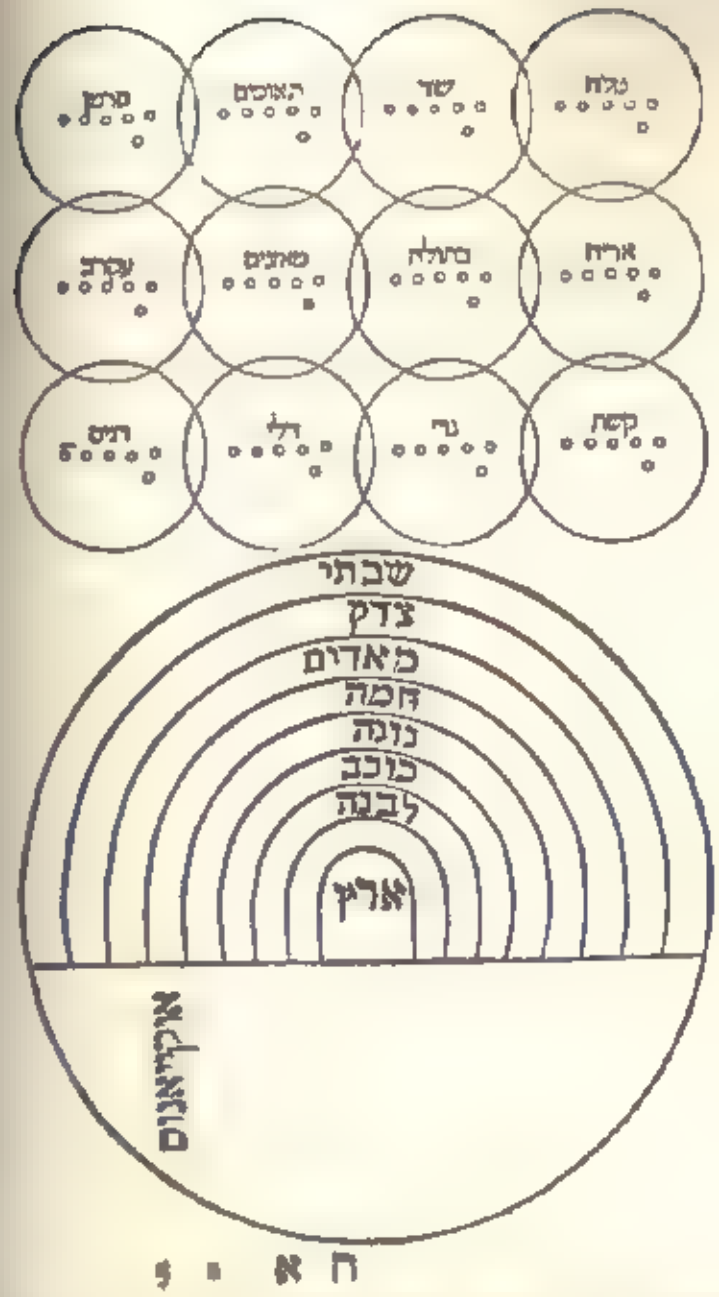

Figure 4. Earth and the heavens. The smaller circles (top row, reading left to right) contain the 12 signs of the zodiac: Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpio, Sagittarius, Capricorn, Aquarius, Pisces. The orbits below show Saturn, Jupiter, Mars, Sun, Venus, Mercury, Moon, Earth. Below is the "Sea of Heaven."

In the number of Saturn reveal the covenant of Cheshmoval to the firmament. It is made as a comic, resembling a tent extended over Earth. Dwelt in the boundaries below, in the center and above.

The above resembles a tent. All Earth is below. The Sea of Oceanus is around the Earth and chaos. It is written in the Book of Isaiah. It is not so. The knowledge not to hear from the Creator of the universe. Of the ends of the Earth there is no dwelling. The Earth reaches the limits of the Firmament around.

In the book of the wisdom of the Centuries [Sepher Chokmot Hagoyem], the firmament is above the Earth on every side. In the book of the wisdom of Israel the firmament is in the north side not reaching the limits of the Earth.

It is not established that the north corner is over desolation. Job. Suspend Earth over nothingness. The south corner is the chamber in the closed circle. It is written make great until not seeing. The making of the Big Dipper, Orion, and the constellation of the Pleiades.

The south chamber is from the east. From the west, the foundation of the firmament is over Earth. It is written in words, obscure. Or heavens above. Bind over the foundation of Earth. In the south and the chamber in the south the Rimel is concealed in the midst of it.

In the days of raining. God ministers. Job knows to fly as the hawk spreading its wings in order to gather from the south because the wings are observed. Let there be power of the bird to judge the rest of the birds. However as the hawk has great wings and great is the feather of the male, it is from the rest of the birds.

Thus in the years, in the first year, the constellation of the Pleiades ministers in the days of the raining. The serpent [Nechesh] is sealed in the star [Berriech Hova Mezel, or sealed its fate]. Of the crocodile [Themen, or sea serpent], proclaim in the language of the wise ones. The star is suspended, according to the twelve signs of the zodiac.

Suspended therein are six from one side and six from the other side, sealed in the heavens from end to end. Therefore, proclaim the serpent is sealed. From the twisting tail gather therein. The middle of the face is as the twisting serpent.

The innermost six signs minister, leading the universe. Come forth in the period of the rising of the Sun. Also twisting from the

[illegible] side in order [illegible] gather the [illegible] signs [illegible] the [illegible] out of the universe.

Minister at this time Sun and [illegible], sealed in the [illegible] covered. The firmament exists over all the universe from end to end, from north to south, and the Mazloth. The universe of three divisions. One-third is sea, second is wilderness, and one-third is inhabited land.

In the east of Earth in the period of Tishri, the southwestern sight. Until the firmament, it is written. Go around and come according to the stories of the Great Oceanus. On every side and to every length go around the east, the south, and the west and the north. The sights are as open windows in the east and open windows in the west.

In the east, in the period of Tishri, is the southeastern side of the period of Teheth. Asu. Be cast is the center, the circle of the period of Tammuz. In the corner, there are 91 windows in the south corner. Therefore, 91 in the north corner.

There is a window in the center. The splendor shines in the window. In the north there is a window in the corner. It is covered and [illegible] forth.

It is said from the covering, light goes forth. It is the east corner south of the period of Teheth. Proclaim the window is open. The window in the north corner is of the period of Tammuz. Proclaim it is pleasant. From the beginning, the Sun shining in the window is pleasant. Go around in a circle. Afterward, rest down [illegible] to south, going past the window by the measure of [illegible] windows there is one window in the chamber. In it is the window of [illegible] corner.

The period of Tishri begins when the Sun rises before the window, shining in splendor. Go around to the eastern corner, the south, window after window, until it reaches the open window. The period of Teheth begins from the open window. Go around in a circle. Afterward, rise from south to north, window after window, until reaching the concealed window. Go around and rise to the eastern corner, from the northern window until reaching the pleasant window until the window in the chamber.

In the chamber [illegible] 91 Constellations in the beginning, the [illegible] [illegible] [illegible]

window to the chamber. There is the window sloping in six places. Here at numbers 183. These windows at the east are 183, corresponding to 183 windows in the west.

Three enter and the Sun rises every day before the window sinks down, passing over to the west corresponding to the windows in the east, and it passes. Rising up at the darkness it passes the window.

Secret return at the dawn. It is spoken, when the dawn rises near the rising of the dawn and it comes and goes. Excuse me, the dawning. O passage of darkness. It is spoken let the Sun come out darkness be.

The Sticktail is in the west of the universe, rising up to end blackness to the first window in the center of the four quarters between the east and south.

In the period of Tebeth between the eastern windows, spreading there north to the period of Tammuz, it spreads out. From the chamber comes the tempest, from the spreading of heat. The Sun course to go north to gather heat. Over one of the great cities the Sun is erected thereon. The course is directed to the east to west.

There are three faces of four sides. The first side is warm and moist. The second side is warm and dry. The third side is cold and dry. The fourth side is cold and moist, corresponding to the four seasons of the year.

In the period of Nisan, the side of the Sun is changed between Thus, the fourth season of the year is warm and moist below to earth. It is warm and moist in the season, for three months.

In the period of Tammuz, the side of the Sun is changed. It is hot and dry, beyond the rising up of earth. It is hot and dry in the season for three months.

In the period of Tishri, the side of the Sun is changed. It is cold and moist for three months.

In the period of Tebeth, the side of the Sun is changed. It is cold and dry for three months.

If the Sun does not pass around four revolutions, the universe is not served by the seven. And the constellation of the Pleiades in five winds and Orion in two. This seven. There are twelve around the wheel. Seven are beyond

[illegible] return to the south side. These gates [illegible] to the north. Four set to go by [illegible] and five to the outside. The gathering day in spring [illegible] the east. Seven is Scorpio. The eighth is from Orion. Sagittarius, between Scorpio and Cancer, between Scorpio and between the Big Dipper to Scorpio, the Big Dipper to the east and Scorpio to the south. They set up in four towards the four stars down in a circle toward the south.

In the north the big Dipper rises, and in rises with those suns served by the wheel. These seven dedicated to the stars to the wheel [illegible] in a circle. A [illegible] is in two days, and the stars in the air suspended, to see the Big Dipper is leading. Complete [illegible] to serve by Enoch, the heavy of heaven.

[illegible] the name of Sachiasa, bound and suspended in the circle [illegible] gather the luminaries as kings. The seven stars as princes of hosts. Arrange the stars as hosts in a group. Go to it by the order of hosts.

Consider twelve signs of the zodiac counting the constellation of the Pleiades and Orion above. The seven planets reach from the constellation of the Pleiades and Orion above.

[illegible] are to by arrangements of the constellation of the Pleiades of the seven dwellings, with Orion beginning. When [illegible] change the constellation of the Pleiades. Orion is beginning [illegible] on board. Learn from the signs.

Of the seven planets know the Lord arranged the constellation of the Pleiades and the seven dwellings with Orion beginning. God [illegible] is to regard, and spoke to me Baalee to bind the five [illegible] of the constellation of the Pleiades. There are seven. Begin [illegible] seven dwellings of Orion.

The world made twelve and the constellation of the Pleiades to the signs. Leaves, from the end of August, the constellation of the Pleiades. Consider it as near as from Orion. The Little Dipper and Big Dipper go after the constellation of the Pleiades.

[illegible] Little Dipper, the Big Dipper go after the constellation of the Pleiades, the Little Dipper, and Orion. In the Lord proclaimed the help of Orion seven. Consider before the Little Dipper [illegible] and of dwellings and stars [illegible] and the new Moon [illegible] Moon [illegible] Orion [illegible] constellation of the Pleiades,

there are seven stars. They Lind the constellation of the Pleiades. The Big Dipper goes after the constellation of the Pleiades.

God created, he would flood the world. Take two stars from the constellation of the Pleiades and thus the flood. As person of the passing, take two stars from the Big Dipper. Conceal them in a place. Go above the Big Dipper after the Constellation of the Pleiades.

Person one sees of the Lord. Belief. Make the Big Dipper over the sons of the Lord. Lead the universe as the beginning sign the one sign in the east.

Libra is seven. Come be regarding coming forth and sinking in the west. It is not visible. Complete the seven planets and Lo[illegible] the cross. Rise up to see from the ends the seven suns and one not visible. Aries and Libra are in the period.

Begin with Aries sing, are from the beginning. Libra scales Taurus and Scorpio from the person. Taurus begins sing. Scorpio in the beginning sinks down. Has Gemini and Sagittarius. Cancer and Capricorn. Leo and Aquarius. Virgo are Pisces.

Six signs in the universe rise from the north. To the day it is in the south side south, visible to reason. They go lower to the north side after the height of Earth, not visible to the eye. Thus, not the signs after. Over this, reckon. Samuel is wise to perceive the gates. By the language, and the gate.

The seven are to sound above and be not sinking. The ewe ring is no visible to the eye. Has is not designated in the seven times.

These are all of the signs of the zodiac and the planets. The Big Dipper and Orion are in the sign of Gemini. The constellation of the Pleiades and the Big Dipper begin with the sign of Taurus. Rise up above. Much is revealed from all the planets and all the signs. Above they are continuous. The constellation of the Pleiades to Orion rule. Draw near to unite this with that. Going forth after that regard with Leos.

Thus after God to Job bind the bands of the constellation of the Pleiades or dwellings of Orion. These are the gates to earth Lock of the firmament. Rise up to the constellation of the Pleiades. Leo is as in the east. See the sign of Scorpio sinking in the west. In one period, Scorpio rises up at the east, Taurus is sinking in the west. Orion is near Taurus. The signs our gate. Or other words, Or signs of the zodiac constellation

The dwellings of the signs are from west to east, are from the [illegible] Cadaver Earth rises up. Problem he dwelling. Used in the [illegible]. Also discover the constellation of the Pleiades [illegible] he [illegible] Lower no by room a bet signs above.

Thus [illegible] are the [illegible] gates. See. From the beginning [illegible] from the constellation of the Pleiades. Rise from earth and [illegible] rises from the south. The rest of the signs rise from the [illegible]. The constellation of the Pleiades is from east to west. Measure [illegible] Orion's. The bands are considered near Orion. Five bands [illegible] from west to east in the season. Orion is in the east, and [illegible] sticks in the west. A number of the five signs they are in the [illegible] side. The bands near Orion are in the west to the east.

From south side, from the sign of Scorpio, reach to Gemini on [illegible] the seven are in the east after the constellation of the [illegible]. The bands are regarded from the east to west in the north [illegible]. From the sign of Gemini, Orion is in the end of the seven [illegible] Scorpio in the end. Five are in the west. Begin to Gemini [illegible] and the beginning of Sagittarius.

Of the west signs of the zodiac measure from the constellation of the Pleiades and Orion. There are twelve degrees no less [illegible] more.

In the beginning increase the bands of the constellation of the [illegible]. Divide into divisions of the constellation of the Pleiades. [illegible] in the days of raining and from death, with worms from [illegible] death.

The division of the band of Orion is between Sagittarius. Divide [illegible] to Capricorn in the days of the sun. Of the new days of the [illegible] divide the sun near the second from the west increase the [illegible] by rising, come to room of shining. Lessen is the path of the [illegible] path, men.

Yea thus one [illegible] side stand the baking. Magic and [illegible] of the Sun. Of [illegible] windows and 180 degrees in three days, rise up by the east [illegible] go. Of 180 degrees in three days descend by the west sun spot.

Becoming of the days of the year, the Sun goes [illegible] path is in the west. The Shekinah is in the west [illegible] at the throne [illegible] going down before God the King, King of Kings. Signs of the [illegible] rising, cause making as spoken.

Both period [illegible] and both the course is [illegible] southern [illegible]. The Sea of Orion, his [illegible] in Orion. It appears to

the limits of Earth Sucking down the glory is great and the power great and the power reaches the window in the window in the east quickly produced therein

In the period of Nisan and Tammuz the course is in the northeastern corner The Sea or Oceanus is between the limits of the south The course is north Go north in the period of Tishri and Cheshvan The north is in the period of Nisan, in the southern corner for six months and in the northern corner

The course above is in the windows in the east The spirit of the Sun remains by the three letters of the name written over the heart The Malachim lead by the letter They lead in the day not in night

The Sun rises in the chariot and the horsemen are adorned as the bridegroom It is said The bridegroom is adorned in beauty as the bridegroom goes forth to the bridal chamber

In the days of the Sun shining see the fire shining from Face Face upward of Hat Were it not for the hat covering the letter the universe is consumed It is not concealed because of this.

In the winter cover and turn your face above from below Were it not for the heat of the fire the hail is not in the universe Be able to serve before the cold Speak before the cold of the day serve and the Sun shines

The 400 bands (in other words windows) are the number of the days of the Sun Therefore 400 of the names Shesesh, Shemesh Chedes, Chunch

In every day of the Sun and Moon cover the eyes from the light above Cast out flaming arrows and go forth in strength Of weakness from the iniquities of human beings, be bound by the blessings of the day Above the arch of the firmament pass below hearing the sea from there Thus, not hidden from the heat

Thirteen words are written over the heart Therefore from the beginning until enduring the night Thirteen and five Malachim lead the letters of the day Therefore last words of the Sun

The bridegroom goes forth first Exalt in the strength second Reach to it third The seasons fourth Not hidden from the heat fifth Thus the light is wisdom eight First in the beginning [Bereshith], three Malachim lead the letters in the night.

Shemeshah [Heart] are hidden invisibly belonging to the Sun

There are eight Malachim seven and the seventh night according to the four days Eight months Eighth Lord [Adon] is over all Asking eighth wisdom Godliness strength] is first Votebow [of goodness is second Mercy [Hesed] is third Wavelength universe [Olam] is fourth Death [knowledge] is fifth Votebow [of intelligence] is sixth Subduing [Kavash] encircling is seventh Avoiding Thou, or sight is eighth

Thus of every color Outside are Aleph Beth Kaph Lamed, Shin MVB KT SnTh However by these the Lord God, Aleph corresponds to the 22 letters of the Torah There are three of the Sun [Shemesh Shem], shares in them The Torah of the Lord divides between day and night Upholding them are four Eyes They are a thousand corresponding to the Torah, proceeding thousand

The Sun is immersed every morning It circles and the light increases going forth in brilliance until the day is established Bow to Hanoch Enoch in the flesh and blood

The Sun comes forth in the firmament Be immersed to purify with the power Thus in all time Gezegehal is the prince appointed over the wheel of the Sun Ninety-six Malachim great and glorious, over the wheel radiating [Heleh] in the firmament There are 400 divisions in every day

The Sun shines in the filthy place Meqom Heter ophoth [there is no destruction Mezeq, or demon] Be immersed at the [above The eye is not able to see It is written, man does not [life

Thus serve the Moon according to the New Moon circling around [Kavah When the Moon is half, cover around the Shekinah [between clouds and fog are around The Moon is curved as [among the Lord

Face neck is below and the face is above Of natural speak of [steps The blessing is over the Moon Recent before the Shekinah [Glory before Of the desires of the return and escape from [with the New Moon

Aphmud is the prince appointed over the wheel of the Moon [of Malachim serve the wheel of the Moon Of 24,000 divisions [every night of every season. In the season, the Moon serves in [as of the first season [Before a New Moon of every month

The dwelling of the Moon is between the clouds and fog, [illegible] made as a dish. The New Moon covers this with that. It is between the eyes, as the birth of the Moon.

These two coverings change before the western spirit. It goes forth from between both, as a kind of shoot on the right. The first measure is in night. Measure second, and thus until the middle of the month. It is reversed, the two coverings change places.

By the spirit of the eastern corner, the Moon goes forth. Gather and cover between the second and the night. First measure and second measure, and thus until the end, and the covering complete.

It is spoken of the covering, place the covering of cloud and fog. Bring forth to cover completely. Blow the trumpet on the New Moon. He shofar is in the New Moon. He time of the meeting. He gegewish is in the New Moon. In the night, complete the covering. Blow the trumpet in the New Moon. He shofar is in the head. God comes forth.

He Sun and Moon, in the beginning of the night is four hours. Return to the hours. Perceive the light of the Moon covering the Sun in the day. Forty degrees pass to be covered and broken with light.

In great brilliance. Rebi Nehoniah. The king speaks and declares the miracles of Israel. In the passing year, perceive the beam of the Sun reaching to the Moon in night. Forty degrees pass in the centre. From the night is darkness. Israel desired to perceive over the passing year. God is perfection. Of the Sun, send forth was over the nations of the world. Thus it is spoken of the Lord God over the path of the people.

The night of the Moon is concealed in times and revealed in times. However the night of the Sun of the universe is revealed to all people. The Sun and Moon go to the constantly, but the path of the Sun is not as the path of the Moon. The path of the Sun is fixed. The path of the Moon is also fixed.

At times, go forth with the planets in shortness of night of the. How many steps from the tower. See it is long from the world. See it is short and not seeing it remember the word, as it is spoken. Make the Moon of the festivals.

The Sun knows to come forth. Thus it is arranged, not going to the house as Saturn, Capricorn, and Aquarius.

[illegible] Sagittarius and Pisces. Mars, Aries, and Scorpio. Venus, [illegible], and Libra. Mercury, Gemini, and Virgo. The Sun, the Moon, and Cancer.[5]

[illegible] is the prince appointed over the stars. Seventy-two [illegible] in great and glorious, serve with the signs of the zodiac [illegible] from east to west, in west to east.

[illegible] called the planets and signs of the zodiac, going to the [illegible] east to west and from west to east.

[illegible] Sakmakiah is the prince appointed. Three hundred and sixty-[illegible] hosts myriad Malachim, greatest and most glorious serve [illegible] by places. From city to city, from country to country, to [illegible] region of the heavens, and all suspended there.

God created the firmament to the highest divisions of seven, [illegible] with those suspended from the head, from the. From water [illegible] coming of a great crocodile as a twisting serpent. Make the heaven [illegible] of Place to the darkness of the firmament. In the place, ex[illegible] there is to cut here, the twisting serpent springing forth to [illegible] circle of the night. In the middle, extend in a great circle. All [illegible] stars and signs of the zodiac surround all the planets therein [illegible] two luminaries.

[illegible] twelve signs of the zodiac hold dominion over them, governing [illegible] good and evil. Darken the light of the two luminaries and [illegible] seven planets. They go and come with the constellations and signs [illegible] zodiac, from east to west and from west to east.

[illegible] to the person, the planets go and. Proceeding to serve in the one [illegible] speaking to here and to following after. You go forth or [illegible] journey directly from the and from water, see the hidden things [illegible] by the eye. Deliver the messages, writings I go forth to [illegible] acknowledge those suspended. O power from holding demon [illegible] from kingdom in reverence in goodness. In weakness, [illegible] to the sides bring [illegible] there.

[illegible] purpose to go from stars, stars and signs, go. Go forth to [illegible] change the times going away, behind the veil of the signs and [illegible] see. Surrounded there are the constellations, six in the south [illegible] in the east. Know elsewhere of the signs places [illegible] hour, are some with go in first to the darkness of the [illegible] firmament.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

The stars are fixed and surrounded therein forever not moving from their place. They are fixed in the wheel circling around the firmament in the south to the north, from east to west. Those suspended extend therein from end to end. They are bound and suspended created in the center of the wheel.

The Big Dipper is placed from the north side by virtue of those suspended on the north side. The signs of the southern part of the wheel are suspended by virtue of those suspended in the wheel. The Big Dipper is fixed in the circle. Those suspended from the wheel of the signs are fixed in the wheel from east to west. From the north, from west to east of the universe.

Of the seven planets, the wheels diminish. The wheel of the signs goes forth with seven wheels of seven planets. They are Saturn, Jupiter, Mars, the Sun, Venus, Mercury, and the Moon.

The planets and the twelve signs of the zodiac are from east to west. From west to east. From the wheel of the Big Dipper, headwards those suspended. The fixed, lead the suspended from the wheel, the wheel of stars. Seven of seven planets completed by the Ruoch of God.

By the power, speak of the Ruoch of heaven. Create beauty by the hand of the serpent. Shepherd. Clothed. Yalov. Nechesbal. Rule those suspended as written by the word of the Lord, who created heaven.

Ruoch is in the face of all hosts. El proclaims the names of the planets. Count what is written. Count the number.

Figure 5 The Hebrew translates from bottom to top, as "Water/earth/suspend/wheel."

It is written of the great power of the great Yeova [illegible] the great greatness by the strong acts of Eth Malkuth. Of the twelve signs and those suspended in the wheel, as the Big Dipper, greatness in the rest. Create the universe, for the rest. Wisdom, to wisdom. Distinguish the universe as wisdom. Be in of the suspended body [illegible], for where of the signs [illegible] there is no wisdom. (HEBREW A'Ge ARTH) The Sun is the uppermost part of the universe. The wheel of the signs is suspended. There is no wisdom to observe when the Moon is new or its [illegible] completes. The sea dries as fire. The name of the prince is God. Land is earth and Libra is air. Ruoch.

Serve Venus when the Moon is new. Air is flowing water. Of [illegible] and of rain, the prince is Anael (Hebrew OIK"Q [illegible] OD, Gemini is air and Virgin is earth.

Serve the planet when the Moon is new. Flow a little and carry it upon the foundation of the earth. Of air, the prince is [illegible] (Hebrew S'Lz. Cancer is water.

Serve the Moon when therein or when the New Moon is coming. The prince is Gabriel (Hebrew QD"Shi). Sagittarius is fire. Aquarius is air.

Serve Saturn when the Moon is new. Dry by placing over it to set. Sear the mixture by moist air into flowing water. The prince is Shaztiel (Hebrew GD"Lz). Capricorn is earth and Pisces is water.

Serve Jupiter in the New Moon. Divide in half. Dry in the place. Divide in half of flowing water. The prince is Tzadqiel (Hebrew [illegible] MD. Aries is fire and Scorpio is water.

Serve Mars in the New Moon. Dry in the place. Divide in half as [illegible] water. The prince is Samael.

[illegible] the signs of the Sun. The Sun rises clear and pure. Of the [illegible] reveal the qualities of fire, air, and purity. When rising, the [illegible] clear and pure in flames of fire. Of red flames reveal the [illegible] and most powerful spirits.

[illegible] seen before the Sun rises, the clouds are green and red [illegible] the rain. When shining as the flames of the Sun, reveal [illegible] nature of the unseen and wants. The Sun rises at [illegible] seconds to hours.

[illegible] the midst of the sea, such the flame revealing the water and [illegible] rain. When the Sun rises, rises go before for the clouds, [illegible] do want [illegible] and [illegible].

When the Sun rises in the west, the clouds increase around. Reveal the qualities of the purity of the firmament and the air.

The Sun comes forth, returning from the spirit of the north. Draw away the redness of the colours from the south side and the clouds from the south side. Reveal the qualities of purity of the winter and autumn.

When rising with Ruach also designate the raining. When from every side, the Sun is at the approach of evening signs of the red clouds shine in brilliance of the Sun. The clouds reveal the spirit of strength. It decreases when the winds blow clouds to be from here and from there.

The Sun reveals the winter and autumn. See the firmament great darkness as the dawn of life [Shechoroth]. The darkness shows the decay and the rivers dry up, and the springs and wells.

When the Sun rises, circle around to reveal the winter and autumn. The Sun rises at the time. After weaken and scatter the greenness from here. The brilliance of the flames flames from the west of the clouds. Reveal the rain mixed together with hail storing down. In other words reveal all the rain together with Ruach Ruach of earth signs sun the Ruach of the world.

Kindle flames in heavens. Send forth, shining in brilliance. Send forth the sun as a lamp of fire. Follow after and complete by revealing the rain which are together.

When the brilliance is pure the Ruach of the north dwells. Of the purity of the body of the heavens, the Ruach of the north is pure by Ruach. The Creator decrees Yod. Tau [Tav] over that. Dwell on land from the high at colony place. From all the highest places the clouds spurn darkness of Ruach black and darkness. The light of the Sun shines without darkness cloud and fog as the shining splendor of the light.

When seeing the Moon in the day be concealed in the holy place. The highest shining of the Moon reveals the Ruach of the north. When concealing the lower Ruach reveal the dwelling of Ruach. When seeing the Moon in the day, reveal the qualities of the purity of Ruach.

When seeing the Moon in the day it is diminished by fog and cloud. Pure and clear reveal the changing of Ruach. Dwell by the sign of the coming day.

When seeing the Moon clouds reveal the winter and autumn. When the Moon is the fourth day of the New Moon lift up

[illegible] in the corners until the Ruach returns from the south of the west reveal the water and darkness. When seeing the Moon divided from the place, see the wind is revealed into [illegible]. The Ruach returns.

When the Moon is full pass until the fourth day from the fourth until the fourth day. Illuminate reveal the period [illegible] near the Sun. The Ruach of the fourth sign goes with the change the spirit of seven days.

Thus, by the signs of the Moon second understate the knowledge of the signs, the quarter of rain for three days of the New Moon on three days following the New Moon fill the [illegible] respect.

For the half of the Moon measure to fill all the seasons. Of the [illegible] to see the quarters of rain for three days or following three days. When the Moon is thin, pure, and clean not seeing horizon any-[illegible], swollen, bind over the qualities of the air.

When seeing the dwelling of the Moon, it is circled around with mist and fog. The wisdom of the purity of the Moon is in every cloud. See every Ruach star coming. Leading clouds above. Bind the Ruach dwelling from the sign at the side. Lead the sign of the clouds.

When seeing the Moon surrounded and dark the name binds [illegible] autumn and rain. When around the Moon as one lamp of pure descend from the dwelling. Decrease the lamp she bind over [illegible] qualities of air and purity and when two or three [illegible] wind over autumn and rain and winter, when surrounded as wax [illegible]. Divide from the first sate of the sign of the side darkness [illegible]. When darkness decreases or is yellowish surrounded in [illegible] darkness, see the divisions completed when greatest. Thus also, [illegible] alter the air and change much.

In Ruach the Sun goes around as a circle of light. When divided quickly bind over the qualities of purity [illegible] rainbow is rise in the Sun. Know by the signs of the sky where there is to be rain. When the Sun rises from the midst of the clouds, heat rises as a time of fire then to be winter and autumn. As the Sun rises red [illegible] looking, bind over Ruach. When in the morning, see he [illegible] great and long then to be winter and autumn. When seeing the Sun coming before the rising, and over it. When rising see [illegible] clouds and [illegible] coming to be south side. When [illegible] stars stop, as in [illegible] As, when seeing

the great blackness passing over and thus gather to b[illegible] sl[illegible] sounds, bind over rain.

Know the periods in the beginning, all the periods of heat [illegible] ic cuddale portions Venus is as much raining Mercury is com[illegible] plete wheel The Moon is completely dark Saturn is as the same and he winter, cool and much raining Jupiter is completely cov[illegible] of snow and rain Mars's heat, decreased cold, and completely [illegible] out cold

The signs of the zodiac are arranged, ministering in th[illegible] beginning

In the first night, Kelesh Tzemchoq Kelesh Tzem
In the first day, Chenkel Shetzemech Kenel Chenkel
In the third night, Nekel Shetzem Chenkel Shetzemech.
In the second day, Leshetzemech Chenkel Shetzemech
In the fourth night, Shetzemech Chenkel.
In the fifth night, Chenkel Shetzem Chenkel
In the fifth day, Tzem Chenkel Shetzem Cheneb.
In the sixth night, Leshetzem Chenkel Shetzemech
In the sixth day, Nekel Shetzem Chenkel Shetz
In the seventh night, Mechnekel Shetzem Chenkel
In the seventh day, Shetzem Chenkel Shetzem Chen.

Read the order of the nights keze nesel Chelen Aso, [illegible] gene[illegible] to [illegible] stand when [illegible] is autumn, or rain s[illegible] [illegible] signs o[illegible] the Moon in the third day of the lunar month

The New Moon draws out when the beams of the Moon [illegible] plates of metal Of darkness the sign binds over rain Thus w[illegible] the Moon is risen in the fourth day [illegible] [illegible] Wh[illegible] [illegible] the Moon is seen as [illegible] is the sign to bind over [illegible] great rain [illegible] autumn filling the seas When seeing the Moon is black [illegible] sign to bind over the great rain in autumn, filling the seas Whe[illegible] al[illegible] ounces is as a lamp in a circle or two or three circles, bind ov[illegible] autumn and the great rain

Also learn and understand the knowledge of rain [illegible] rains by the signs of the Sun When the Sun rises second [illegible] rain It is established to sink in the west When black clouds come near from the left side [illegible] it will rain at once as the Sun rises second, he comes When he comes out of the Sun

[illegible] as flames, it is the sign of bind over [illegible] Thus, it is written in [illegible] *Book of the Signs of the Zodiac* [Sepher Hamezeloth, presented [illegible] as Book Five

[illegible] over west of the Moon is over [illegible] and [illegible] th[illegible] [illegible] rays When pigs or goats have sexual intercourse the [illegible] with [illegible] males are about [illegible] produce Cease the sexual inte[illegible] [illegible] make strong Ass [illegible] when desired [illegible] [illegible] [illegible] wi[illegible] [illegible] places of the sea, [illegible] and dry desire to be very dirty [illegible] desire pleasures and seek pleasure from below the earth, until the ends of the opening edges

[illegible] around the head to correspond [illegible] the north side Also, [illegible] the dogs dig in the earth and the wolf comes near the goats, [illegible] when immersing the princes of the tribes in the mirror of the [illegible] springs, not to be ceased Also, [illegible] when proclaiming [illegible] consuming the crops The [illegible] of species with calls [illegible] strength, not to snare Ruach All these bind over autumn [illegible] in the light of the days

[illegible] course of the Moon, decrease to proclaim the small light [illegible] there is no dominion of the stars in the firmament, when [illegible] number is ninety-eight [Tz"Ch].

[illegible] the Moon over the dwellings of the Lord [illegible] [illegible] Create the stars as a mark of power over the [illegible] [illegible] and homes go forth Therefore the stars with the Moon [illegible] from the beginning, in their courses

[illegible] the signs and the wheel Record and calculate and [illegible] [illegible] number Consider the calculations of the planets [illegible] [illegible] of the zodiac Calculate the periods and cycling [illegible] [illegible] of these suspended signs of the zodiac in everlasting [illegible] [illegible] light Calculate in order to see the generations Pre[illegible] [illegible] to see them from the beginning, and proceed

[illegible] [illegible] weather works and courses, proclaim the generations [illegible] the beginning before the creation of the universe In order [illegible] to establish the actions [illegible] every man in righteousness and [illegible] holiness decree over every one According to the works, p[illegible] [illegible] was between good and [illegible]

[illegible] about to place in the signs of the zodiac scatter with [illegible] [illegible] bringeth between good and evil A was created by the [illegible] [illegible] west in the [illegible] [illegible] [illegible] the universe

The wisdom of the Lord is the foundation of Earth. Number the planets and signs of the zodiac of every man. The inverse was formed before them. According to the works, man is made to prosper. God does not give the planets and signs of the zodiac by permission of wickedness or goodness.

In the beginning see man to established and without form. Man is written to hear of the wise so man is formed from youth. Elohim's compassionate and merciful. Compassion is over wicked ness. Arrange and set in order. Return from the beginning of creation which not yet existing to bring forth. Mankind dwells and not to mean from sin is restored in repentance of the Lord. Elohim.

There is no sign of the zodiac fixed. All is according to the hour, by the sign and hour. As it is written by Ishmael, by the name and by the letters of the luminaries see of the periods. Therefore speak in the night. Pass with the periods and change the hours, but not in the morning hours. Shacharoth, or morning prayers. The cock proclaims the Sun in the night. Change the period and on the morrow song clouds. The clouds go to the heights.

In the times the Moon is not shining in night, change with the periods. The next one is three planets in the night.

That is the division between day and night. However, in the morning see to calculate hours in day. It is written to work all good to be weary and complete the name of the Lord of the hosts.

Learn to correspond Heh of the luminaries, thirty begets is over all the the signs. His God is above all human beings. Observe from the beginning of the creation of the universe by the command let there be light.

Of the river of fire [Neher Dienor], the luminaries go forth by the commands. See, if not, to tell the constellation of the Pleiades in the river of fire. No creature is able to serve in the cold. He can tour the Sun and Moon and planets see the keenness of the Sun going forth in the day.

The river of fire goes forth in the place. The Sun goes forth in the day. The river of fire goes forth and the sign goes forth to proclaim day.

Proclaim the season of the day in the place. The Sun goes forth in night. In all days, be humble to go to the sign in the place and proclaim night.

Of the division Elohim is between the light of the river of fire. Which the darkness of day darken the sky and proclaim Elohim. With light of he [illegible] is the river of [illegible] the Lord goes stepping going forth [illegible] to speak [illegible] evenings and be morning. Here suspend the luminaries.

[illegible] river of [illegible] goes [illegible] the [illegible] Sun. Of the light [illegible] river of [illegible] Of darkness, proclaim night. Of darkness [illegible] does the path of the Sun in the morning, light of the river of [illegible] into the midst of the sky. The river of fire is above to the east [illegible] west in the fourth day. Go forth from the river of fire [illegible] three candelabra day, [illegible] river of [illegible] is above and the Moon [illegible] planets are above. Spirits of extending the heavens.

According to the going forth, arrange the measurements of the [illegible] years. Of 360 degrees, twelve signs of the zodiac are bound [illegible] on. The names of the signs are Aries, Taurus, Gemini, Cancer, [illegible] Virgo, Libra, Scorpio, Sagittarius, Capricorn, Aquarius, and [illegible] ces.

Of every circle go north 30 degrees. All degrees are 60 degrees [illegible] Gesterayoth.[7] Of every Gesteraroth are 60 Beneporoth.[8] Of every [illegible] Beneporoth are 60 Ayotoch.[9] Of every Ayototh are 60 Avanoth.[10] Of every Avanoth are 60 Sototh.[11] Of every Sototh are 60 [illegible] hosayoth.[12] Of every Aphorisayoth are 60 Heophoth[13] as it [illegible] ready to move.[14]

Calculate until seven and twelve words follow the exactness of [illegible] revolution however the planets descend in the universe to [illegible] the universe. The names are Saturn, Jupiter, Mars, the Sun [illegible] times, Mercury, and the Moon. There is a division to every one of

[illegible] [illegible] by [illegible] Mars which [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] the seeing of [illegible] night [illegible] Heaven. The [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

the planets on the strength of Dirqon Dinor (Hebrew ORVDO DINOR, a reference to the term in Egyptian astrology).

Thus at the period of the sign suspended from the wheel forth in heaven. The twelve suspended give seven from the of the constellation of the Pleiades. The Lord binds the signs pendeth from the wheel are going forth in heaven. In seven. The Lord binds twelve around the wheel, be within. Heaven's outer gates. Seven rise from the right south to the south.

The Lord is from the south to the right side corresponds Castle six in the day and six in the night. Gemini's sections seven and Scorpio is at the end. The Lord is from Centaur Sagittarius and from Scorpio to Cancer. This gathers the Dipper to Scorpio, with the Little Dipper in the north and Scorpio in the south.

Rise in a circle, according to its sinking in the south. Extended according to the south in the north, for Little Dipper rests for the period with those suspended. The signs are suspended the signs of the wheel. The wheel rotates. In the wheel is Aquarius.

The signs are as lords [Sovereign] suspended as the rulers here. Begin by six at the tail suspended in the east. The six begin to govern and the tail goes opposite. Thus in the beginning the west of the sun in the converse. Afterward from Leo's 80 days. On the fourth day sun and the five of are. Begin and create the Sun to light on the day upon the basin. The river of Leo is near the sign of bear. God is the constellation of the Pleiades. Shows the Mazzaroth going forth by them. Therefore, create the smaller planets in the northern except to warn the reverse of the light of the north setting forth. Do not speak of what is created what is necessary the reverse, not only to create, but the beauty of the reverse.

From the power of the light of the planets, desire exalt Also, the signs and emanations desire. Rehearsal is the magistrate [Master of desire. Twenty-three princes correspond to the desire of the signs. The emanations intelligences concern. Rehearsal the language of desire. Desire to interpret desire.

At the Malachim proclaim over the name that supports the printing of Rezial. Deliver. The *Book of the Mysteries*, Sepher Hazzim, Adam, the first man learned the emanations of the Malachim over the months.

The Malachim presides over the [illegible] Nisan with 30 Malachim

Isgeriah presides over Iyar with 13 Malachim
Yahaviah presides over Sivan with 28 Malachim
Dalaziah presides over Tammuz with 28 Malachim
Hadariah presides over Ab with 29 Malachim
Mahasiah presides over Elul with 29 Malachim
Yehaliah presides over Tishri with 29 Malachim
Mebahiah presides over Marheshvan with 29 Malachim
Anagedon presides over Kislev with 29 Malachim
Yabrekiah presides over Adar with 28 Malachim

[illegible] proclaim Yabrekiah in the house [illegible]. The lowest are proclaimed by goodness Cassiah Rosh Chesmal Tephemal Shemesh am Mechmal

All go forth seeing God. Send forth Mordecai in the month Esther is grace and peace.[1]

Of the *Book of Memorials, Sepher Hazzikronoth*, or *Book of Commemoration* [illegible] come to Mordecai, sang in one next to the king. Governors of the king of Hungary.

Nogah is over the river of Tir. Shemeshiah is over the Sun. Levanah is over the Moon. Kokabiah is over the planets. Shopheriah over the *Book of Life, Sepher Hachayim*, or the numbers of life, [illegible] to speak of. Tsedeqiah Zakkai is over the purity of soul. Yahoel is over the Malachim, extending to the Eagles.

Proclaim all the Malachim over the name of the countries where the circles [Hebrew IQBH]. Create the wheel of the [illegible] Seven [illegible] sections of creation. Proclaim to rise upward by [illegible] revolving according to the Sun, Moon, and planets, revolving over the [illegible] over the second [illegible] come. The stars go forth proceeding of the conclusion.

Make blessings [illegible] are seven. Of the seed, here the [illegible] signs of the house [illegible] opened, three [illegible] go out from the river of fire. The Sun, Moon, and planets are suspended in the [illegible].

[1] Esther is the Persian Queen who saves the Jews from destruction in the Book of Esther. In Hebrew, her name means "star," and she is identified with the goddess Ishtar. Esther is the central figure in the Jewish holiday of Purim.

In judgment from the river of fire, boiling and put forth ... ward, therefore the planets go to one side. Man is established, ... cheese begins to go forth from the milk. When taken from ... milk, it ripens and becomes cheese. Thus, it is not all white. The... fore, the Sun is white from the Moon.

From the planets, diminish the covering of the Moon. Of figu... over the days, create the river of fire. From them, create the light... This is what is spoken by the wise ones. The shining goes forth, ... the motion of the living. Create in the highest heaven, from the ... tion near the throne of the glory above. The wicked turn away.

In the second firmament, the river of fire is one. Of the judg... ment of the stars, speak of the many. If not for the tail of the ... stedation of the Pleiades in the river of fire, there is no severe... before the cold. The stars in the second firmament shine as the Sun goes in the day.

The river of fire is in the first day. Proclaim day by the Sun going forth. In night, go forth in the darkness of the universe. Of the days, take load of an shell (Hebrew: BQLIPH Sh LhOPSh) in the days. Among the shells of the stars the river of fire goes forth in one shell above. In the shell going forth, the Sun goes forth in the day. Below is the shell is the place of the Sun in night. Thus go forth in the darkness of the days.

Of the days or heaven, between the shell dwell in darkness. Upon the path of the days, however, proves shadows. It is written of darkness, proclaim night as in the place of darkness. Proclaim the place of night, as the Sun goes forth in night. Thus, of every star above in the side of the end of the firmament.

Of the firmament receive from the great fire, from the treasure the holy word and the holy spirit. Mix together to bring forth crystal. Be curious to extend and spread.

It is written on the right side extend heaven. That is dry land. Of the firmament, create the firmament [see figure 6 on page 129].

The clouds of the firmament are moist. See the force cast down as the dry land extends. Of heaven alone, the path over the high places is in the day. By dry land toward spread as a tent. Of the dwelling, extend the abundance, all by means of the Ruoch. It is written, of the beauty of the Ruoch of heaven.

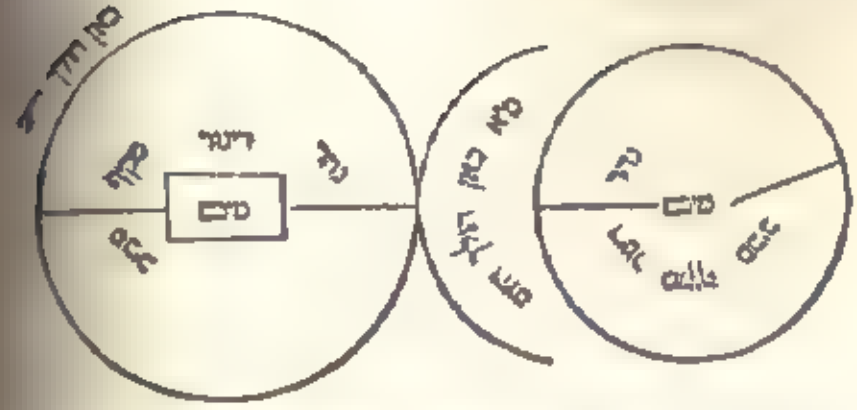

Figure 6. Diagram of the firmament of the heavens. The Hebrew in the center of the circles translates as "water." The text circling "water" reads, counterclockwise, *Neher/Dinor/*circling (or surrounding)/around." The text on the outside of the circle reads "here journey in the day." *Neher Dinor* is interpreted as "River of Fire."

Of the power of the firmament above, the power rises to the beams of the protruding roof. Quoth one: Thus it reads, of the heavens between the beams, is proclaimed above of the following of the day.

Every star rises above, reading in the days. Rise up and remove beams of the roof of the heavens. Strengthen and support the ... over the heavens. Is it not written heaven stretches ... on side. The rebatements give with one another and not bearing ... walls of the house, not preventing between the walls. The ... The second is above the first. The sign proclaims the rebatements ... according to the wall support. To nourish the thickness of the wall ... side to proclaim in the place. The sign is above, in the end of the ... Proclaim to extend above in the wall. In the heavens, place pro... from these things. By the sign in the place the rebatements of a ... wall are weakened. By the seeing, the reports between the walls ... above, six above seven.

It is therefore written in the floor, the lower is five cubits, the ... outer is six cubits, and the third is seven cubits in width. However, not above, but only of the place of the limit.

In the Torah, it is proclaimed to extend. It is written, all these precious stones are hewn in measures, in the ministry from within

and without the foundation, until extending from the foundation Undertake the majesty of heaven. Extend the right side of heaven It is necessary to divide the beams protruding upward to heaven. The beams are after the heavens. The sign protrudes when in the wall. Cool in the rising sea.

In the place, heaven is supported, and also there is Earth. From the place. Receive the heavens and protrude to heaven. Come to the middle of the limit. Thus, the purse of silver is made the co Receive the covering.

It is written of the side of the foundation of Earth, the right side extends to heaven. Reach this by that. Above the beams, there is heaven. It is a kind of dome. It is written, serve the name in the tabernacle.

Above is the river of fire and 22 shells [Qliphoth]. From the name, cast down and diminish the river of fire. Cast down every star and go with the star by boiling.

It is written, the river of fire leads. Go forth from the presence of a thousand thousands to serve the Lord. In the river of fire the Malachim serve the Lord. The sign goes forth of every star. Great things are covered and each shell before the river of fire in every place, however the first indicates the days. Going to the top, here are a thousand thousands. Bear the sign of Elohim in the firmament. The heavens are between, with beams protruding.

Let there be shining luminaries. Do not speak of the luminaries when placing the lights. Here is the Sun, offering as a crystal. The light goes forth outside the crystal. Of the sign of the crystal it is said, let there be luminaries in heaven. Fill with splendor. Produce splendor as the crystal fills with splendor.

Move to the outer. Speak by the dwelling of the gate every day. The gates open in the east. The darkness of the firmament comes from the place. The Sun comes in the morning, going forth for 50 years.

There are gates in the place of darkness of the firmament. There are windows in the firmament. In the place, regard the universe seen from the Earth as the Sun comes in the gate.

The gates serve the morning and grow larger. Therefore, speak of the gates opening in the east. There is no division of the name. There is the Sun. Wind comes forth in the universe. The windows weaken. Therefore speak, divide the window of the firmament. Do

go by the power and by the strength. Consume all the universe completely.

God goes forth in the place. The Sun goes forth from the place of the Moon from the place. Place it in the hollow of the heavens. The Sun is as a kind of dish in the hollow. Of the dwelling of the Sun dwelling in the place, the Sun goes forth in morning or in evening. It spreads light in all the universe.

Therefore, the Sun is in the language of the female. Let there be luminaries. Do not speak of the luminaries when the Sun rises over. The language of female is of great beauty. The Sun is in the heaven.

Speak in the language of the male. The Sun goes forth over Earth. It is shining and goes forth. Thus, the Sun's strength of four days from the river of fire. Serve between the shells.

The river of fire freezes [coagulates] as cheese. Create the heavens and dry up, seeing the river of fire as milk already made into cheese. Afterward, separate the firmament above the shells.

Beneath the darkness of the sea, it is dark. Create the Sun and Moon and planets and stars. Of every one, the glory of the firmament.

Know the planets serve in the firmament between day and night. Before the brilliance of the Sun, there is no offering seeing them as man. Settle in the flames of the Sun, not visible in the brilliance, of the outer, before it is clear. When placing burning from the Sun, see as ashes. Therefore, in the day, the brilliance of the Sun covers in light and is not visible. However, in the night, the Sun is beneath the Sea of Oceanus, and the planets are visible.

Speak to create the planets. Release the binding, as not shining. According to this, the highest sea cools. The host of the heavens made by the heat of the sign.

In the morning, see the place of going forth from the place of the chamber [Zehemetoth]. The dry comes seen as one by fire to the form. Go forth from the place of the first rainfall [Yivoren] as shining. The place goes above in the flowing. Men are to be taking to going forth give praise. Establish the flowing in heaven. In the place of the flowing, it is established. Increase the brightness in order to be more visible. Of goodness, the light is over the Earth. Cover in darkness to the lowest firmament.

Support the Earth. The starring extends over the Earth not in the firmament, but in planets and stars all being over the Earth. Man is able to receive the knowledge between good and evil as is given in the heart, as God knows all. Here is flesh and blood.

Revere every word by the stars. Of every dwelling God knows all knowing of all flesh and blood. It is not necessary to know it. Blessed is he. Rest in memory forever and ever, but not in every dwelling. (Hebrew OQ"O BNO Sh. Q O MIM M BMIM. Bind to it.

In the *Book of Formation* God goes forth. He Ruach is from the holy spirit. He gave the vision of Ruach, the breath. Four in the earth the four spirits of the universe.

Ruach is in every one divided as instructed. Of fire, who makes the crystal vessel, receive the vessel of iron bore from and to earth. Receive water by the vessel, from the smelting furnace. Ash be the end of the vessel in the mouth of all. The end of the vessel comes to the mouth. Breathe in Ruach of the mouth. The Ruach passes from the ends of the vessel bore. Read to fill the vessel of the crystal. Make the vessel small or large, or long or short or wide. Measure mouths by the power.

Of the power and the strength, the wondrous Ruach goes forth. Extend the hollow of the universe. The sea goes forth from the slight cross-section reach without measure. Carve and engrave the throne of the glory.

Of every high mist do not restrict to God, to make from the gross. Be in order not to liken to it. Be constitutes. Be Receive the sea of Be and Ruach. Create he persisters [Mesle el hoy]. Divide the water into three divisions. In one portion freeze the water. Boil the water into the [smoke]. In the smoke Sea is made into the ocean. The second portion makes every night. Lost. Heaven is the night sky. The third portion is the firmament above. Separate between water. Water is divided above and divided below. The water is received from below.

Rejoice and speak of suppress. Here as are to as. Bring near close to the Oceans. Of Ivrag and concaving upheld below the throne of the glory. Fly in great happiness. Give praise and

[6] See *Sepher Yetzirah*, 1:9.

[illegible] singing and praise. Adore the crown [illegible] of [illegible] the universe.

It is written, the source of water is the greatest glory. By the waters beneath reach eleven times water. Of great [illegible] of each of seven times water. In eleven generations, here is Noah. Here is to be a flood. God knows the water [illegible] universe. [illegible] outside eleven times by the sea. According to the generations. The flood punishes in female. Asteroid and male [Ayish] human name and separate. God is over the sea, being the highest sea. [illegible] the sea over Egypt. Eleven times the sea. In the ark [illegible] seas in two kinds. Here are twenty-two kinds. Therefore twenty-two kinds in the Bible.

In Deut. El speaks and Moses speaks to Aaron [illegible] brother [illegible] as to his High Priest. Receive the staff, and extend your [illegible] over the waters of Egypt over rivers and streams, and over [illegible]. And give a portion restored below in Sea.

Therefore, Joshua reaches the sea. Water is from the spring. Secondly with Israel by Moses seven times. Also by Joshua, seven times. He sea is eight times the water of the Jordan. Of seven times the sea gave to divide the water of the sea before the crossed sand. Thus the water dwells at the approach to receiving.

The offering is ever as sung, the offering with the water of six days beneath. The highest seas is suspended by the command of God between the sea and over the firmament above the [illegible] as suspended by the command.

Let us divide to fill the sea. Learn to divide. Of you. Hot in the sea give half in the human divide in Oceanus. The [illegible] resembles a pool of water. About the pool of water is the [illegible] from the heat of the sea to water and the moon to the [illegible] dense winds. Oh. They are cast down with the cell of the [illegible] of seas. The highest seas is clear for the very word.

The highest sea from the lowest sea is thirty cubits. Power [illegible] is unity. The song of degrees is that of degrees above. [illegible] in the breeze above. From below the shaking of the sea goes forth [illegible] plenitude.

Create the Mazzaroth [illegible] over in the eyes. The Mahanaim are the highest sea. They [illegible] and northwest are females. Is [illegible] highest to northwest [illegible] going around the firmament dividing the zones.

Therefore by Isaiah the gate of the sea extends in the hollow over the sea for the sake of the sea of heaven and Earth. R[illegible] charged the universe to the highest sea.

The ornaments are as goblets [bulls]. The house receives the sea. It is said the sea extends in the hollow. The sea is the hard[illegible] sole of the foot heaven and Earth and the living Ruoch, the everlasting Ruoch.

The Ruoch hovers over the surface of the sea. Above and below the mountains are suspended in the storm of Ruoch. However in the beginning is heaven and Earth the Ruoch arranged the sea and heaven of fire (Hebrew TAQ ShI ASh ShBO AaPR HAMI ROCH SAaD) and the sea. Of them fire precedes the other Sod is the beginning of the house of praise [Bieth Helel] but only the fire of heaven. The Shekinah is in heaven.

Therefore (Hebrew TAQ) is fire. Aries is the beginning of the signs of the zodiac. Over this fire precedes Berashith Elohim created the heavens of (Hebrew TAQ).

After (Hebrew ShBO) is earth. Fire consumes soil and trees. Let there be earth.

After (Hebrew ThMR) is air (Hebrew ThMR) is from the dryness of the earth. The Ruoch of Elohim passes over the earth. Earth receives the Ruoch from you, not corrupted.

After (Hebrew SAaD) is water. The Ruoch dwells, flowing in the sea. The forces of the water go forth after the sea of fire. Cancer is water.

After is fire. Leo is fire. The water extinguishes the fire.

After the fire of Leo, Virgo is earth. The fire consumes the earth.

After the earth is the sign Virgo. There is Libra that is air. Of the earth are the greatest mountains make a windbreak of the Ruoch.

After the air of Libra, Scorpio is water. The air breaks the waves of the sea. From blowing the water is clouds, the foundation of the congregation. The earth serves forever.

Record the generations of the Earth, the generations of the king. Restore the earth, as being from generation to generation. The living are the overg[illegible] once forth. The spirits restore.

The earth speaks of generations. The Sun rises, not enclosing heaven. Offer a sacrifice. There is not awareness when near the Sun.

[illegible] the heavens. Ruoch is around, a circle. The Ruoch goes [illegible] to the four corners going with the Sun. Air is [illegible]. The sea is the cause of the rivers to flow. According to the congregation upholds the foundation.

The word written is the earth, however love supports by [illegible] Spirit. By the word of the Lord, create heaven. Blessed is he [illegible] the Most High gather moving as [illegible] Earth. Restore the [illegible] the earth. In Ruoch is the beauty of heaven.

Therefore Ruoch earth water. After Ruoch is water. The [illegible] gathers waves and breaking. After water is air, to [illegible] of the sign. Do not fear the declaration of the [illegible] the water. Generations uphold to establish after [illegible] Ruoch earth.

Arrange the sign above. Below earth to right. As perfection and [illegible] the Lord. The song of degrees extends to heaven as veils [illegible] the highest heavens.

In the place of darkness, lead the clouds below the heavens. [illegible] the wings of the wind. All beasts of fields below the clouds [illegible] before every bird flies upward. The Ruoch gives power of the [illegible] making messenger spirits (Mrkhvoh Ruoch) cast down to [illegible].

Establish the universe and be content. Offer a sacrifice to the [illegible] Elohim going to and from in the universe. Offer the sacrifice to [illegible] monsters. The name is before fire, burning, the foundation of [illegible] Earth. Over the foundation of the Earth, we are above the [illegible] as a vestment of clothing.

These are the seven oceans. They are between four [illegible] the mountains establish water [illegible] below the earth. It is [illegible] extended [illegible] earth over water. The water is over the mountains. The mountains are suspended to the gate. In the end of [illegible] [illegible] not [illegible] and establish [illegible] heaven. Ravel [illegible] earth.

The sea rises to heaven. From the rising of the sea, gather [illegible]. It is near the heavens. According to the Ruoch of heaven's [illegible] the Ruoch comes [illegible] clouds [illegible] the side of the sea. Water is [illegible] the Ruoch.

The Ruoch [illegible] was flowing water. Increase [illegible] Ruoch [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] earth to drain away.

In the beginning the dominion of Earth, heaven water and ether Ruoch According to that the earth is created first According to that on the foundation of the universe

The earth and the heavens are bound above Water is above and below Also, first is the foundation of Earth Scatter snow as water Make mud as a flower bed The wisdom of the Lord is the foundation of earth

Establish heaven in the place Receive the power of fire shining in the vision Of the purest water, create in the place of the heavens After knowledge the oceans divide Divide the oceans below The skies drop blessed dew over every place Dew comes forth There is no Ruoch to commemorate Ruoch

According to that the foundation of the Earth is in every place Commemorate the foundation forming the earth Of heaven press Ruoch of heaven, earth, not water from above Below the Ruoch circles around. It is written, place the darkness circling around The darkness drops down as water from clouds in the skies

The name of the Ruoch is Hebrew ANH ALK MRChK Also speak Hebrew ANH MPNK ABRCh Speak when rising to heaven The name is Hebrew SH OAZ ZAa ShAOH

Thus is in the end of water The name ends and completes darkness The darkness of the universe is not obscured from you by pressing Earth heaven Ruoch water according to that command create the foundation The foundations tremble

It is wonderful to make Aleph in Earth. The earth trembles and shakes Of heaven descend from above Fly upon the wings of the wind, above and around The darkness of water is in dark clouds around Here it is regarded from below rising up By Job Earth water heaven, Ruoch Suspend Earth over nothingness It is written extend the earth over the water

There one speak after The sphere is over the surface of the water Serve heaven over Oceanus Therefore support the pillar of heaven The Ruoch weakens of the beauty of heaven

Also from below the clouds rise up Of Earth bind water in the clouds Of heaven above the clouds Ruoch is near Of Job water heaven and Earth, Ruoch from the word Establish that rain is the first water

from the heat of the d[illegible] the water [illegible] The water over the firmament ascends as over Earth The Ruoch ascends and the rain descends Reduce the drops of water The drops in clouds fill streams From the water the lotus is dark It is established in the bosom of the sea

Light shines over the corners of the Earth drawing out and receive Ruoch from the chamber The sun, corners of the Joy, earth water heaven and Ruoch according to the commandments be foundation preceding Earth That is the foundation The earth around Heaven is supported in the sea Earth the commandment of Earth

The sea puts forth The corners comes around the water The foundation of the fire is in the gates, for the sake of ruling the corners Earth After the knowledge of the borders of heaven are stood in the sea According to that commemorate the foundation Earth

Water extends to Earth Create the heaven Do not commemorate Ruoch not seeing with the eyes Also note visions so much better necessary of the ancient law Speak of the ancient Father over the oceans Establish heaven in the heights

Of Earth heaven is created by the power of the established Elohim Hochmah wisdom and understanding Of the second Tohu a sound of water in heaven, not from the word of the creation of the universe, but only to restore Thus speak of the path of the prophet Goveum Learn many signs of the heavens not below

Go forth in his bride in silver and gold Change by praise and words It is written as Zechariah, weaken the word The prophet makes not from words, to stop when dew and rain fall According to the word in order to receive in weakening, as said by Jonah From the Lord rain from the face of the gate rain Malachi The Lord makes lightning bolts, he sent down an abundant rain

Grass to you field is from God This weakens the word also to the ease Create Earth is the power of the word Signs of the Messiah Jesus as written over Egypt over heaven and over Father rain Other speak of severe, a sea of goodness Heaven are no signs Of man the Lord Heaven is opened Rain the lambs and the people do not [illegible] [illegible] from rain Sept

the commandments. From the blessings below heaven, stop the raining. From above, return to create Earth by the power

Of the mountains, it is written, from the sign, destroy mountains. Of the foundation of the world. The bel- [a wise one] of the world in the place of Earth increase its people. God creates wisdom

Of vengeance, it is written by Jeremiah in every language. Fear counsel. Curse. Evil thoughts. Consider the Chaldeans [Babylonians] when they dragging the small cattle on the ground. The young lions gather above the battle. Of Nebuchadnezzar, king of Babylon (605–562 B.C.E.), it is written he is to speak in the heart

The heavens above are divided. They atone are arranged to be bound over the mountains as the greatest ones in heaven. By understanding extend heaven above. Give the sound of water in heaven, it is spoken of rain

Do not dwell over creatures of the world. Speak to extend heaven. Do not speak to create heaven according to seeing the sign. Do not bring about to see, but only as the heavens are filled with stars, as in the beginning of the month or the end, thus it is made to extend as the world extends. See so much, thus all the places and stars according to the great heavens, for the sake of visibility

Therefore, it is written to give the sound of water. They are understanding of what the day, cool and calmness from the clouds of every divine. From heaven. O pagans [Meleken], the world is created by means of the stars

The Lord, created heaven by the power, created with the sound, therefore, be worthy. It is written by the word of the Lord in heaven, create Earth by the power. Give the sign, therefore, praise from the Earth

For the sake of the writing, the people speak. Where is Elohim and Elohino in heaven? All the Lord desires is made in heaven. On Earth in days and all oceans go forth to sustain heaven. Therefore, in praise it is first written, heaven is the beginning

It is written, all that the Lord desires is made in heaven. On Earth in days, all oceans go forth to sustain heaven. Begin the power over Eohino in heaven. Therefore, all the Lord desires is made in heaven

[illegible] written is as the sound of water? In heaven, water [illegible] touch. According to the sign, the heavens are clear in the [illegible] the order comes, water comes without. Rule. It comes to [illegible] the understanding, heaven exceeds as it is of visible [illegible] ounds in day, as it is shown in some days

[illegible] written by Joel, of earth and heaven, Rouch [illegible] ays [illegible] is established to decree. God decrees heaven. Under [illegible] path. It is known in every place. Send Earth heaven. Rule [illegible] the ends of earth

[illegible] not necessary to reach below all the heavens. Regard the [illegible] of Rouch. Plummet is a ladder. Measure going, no [illegible] Measure the length and the width. Serve the angel and fill [illegible] water. As God blows the Rouch, divide in 70 steps of hell the [illegible] know therefore, divisions

[illegible] is established by the measure of all land and earth. It is [illegible] the measure of the seas in hand, as it were over the vessels [illegible] written by the false prophets. Beneath Hasheqon, the sign [illegible] over the nations are crumbs of bread

[illegible] measures, the vessel is measured thirteen. Measure six measures. By Malachim Gobi, the King of Edom, (Hebrew: GBI MLK) [illegible] points out the ashes. Apher, keep all the people of [illegible] at the foot. Foil the city with dust. All the people accept [illegible] that mind it is not possible to measure

[illegible] spans the measure of the highest mountains upon [illegible] By the span of the measures of the foundation of Earth [illegible] at side extends to heaven and the two measures

[illegible] is written by Amos, when written Sh'ol, Hell, from the [illegible] ole. When breath of the heavens, from [illegible] to descend [illegible] ol. When concealed from the eyes in soul of the water, heaven's [illegible] coal

To Eklam Sh'ol, and the well-cultivated plain of heaven by the [illegible] [Melekim] in song. It is written, the foundation of the heavens tremble. By striking the foundation, Earth trembles when beside the planets

[illegible] sea breaks the rocks over the water. By seeing, as the power [illegible] and the peace. The king goes to the valleys and strikes between [illegible]s

[illegible] alon is the name of a clothier, or may also mean palm of the hand or foxes [illegible] may be the name of a man, or may also translate as goat, hairy, or a kind of [illegible]

Of 10 000 lives, take captive the sons of Judah (the 4th son of Jacob). Go to the top. Cast down from the top of the rock. It becomes completely

In every place it is written of the foundation of Earth. How the beginning of Earth is recorded. Of heaven, it is written by Isaiah I place words in my mouth. Concealed in the shadows, established heaven and the foundation of Earth

Speak to the people of Zion. What language is established in heaven? Is it not so they establish and serve only heaven, even in the highest mountains? According to that Sennacherib [King of Assyria, 705–681] did not receive all the gold that was burned (Sherebiah) by Josiah

It is written let there be in fourteen years to King Hezekiah over Sennacherib, King of Assyria, over every city of Judah, fortification. Take flight all Israel from the cities. Therefore speak to the people of Zion not to take flight. Over these that are burning Judah takes flight. It is written by kings Israel rejoices, being over the people of Assyria in the day. Consider the days heard as of Hezekiah returning. It is written, send forth, Hezekiah over all Israel. Judah comes to the house of the Lord in Jerusalem making Pesach to be Lord [God] of Israel.[1]

Also written by Isaiah, speak of watching [Watcher], behold Jerusalem.[2] Thus of the feast [Mehesheret] of Jerusalem. Jerusalem is, as other places to come after

The scriptures speak of the beauty over the mountains. Of the flesh of the foot, reveal to the king, the Messiah [Hamashiach Hamenshoach]. It is written, after to speak upon the high mountains to run over the flesh of Zion. Reveal the flesh

Speak of the watching of Judah. Here is the king in glory. God rises up to the highest sea to establish the covenant with Earth not able to live even for a small moment before the power of the great fire over the highest heavens, of the great heights and great abundance of the highest sea.

[1] Pesach is the holiday of Passover, although this may refer to a Passover sacrifice or offering.

[2] Watcher is watching or waking, however Aur is also the root of a word for flesh.

[3] Is a day as a thousand years, and a thousand years as a day?

The great darkness is of the divine. Here is a test. Do all the [illegible] words, as a, the greatness of not to be [illegible]. If the highest is the highest sea covers the universe, can be measured above. Heat is heat of the fire above the source of the universe with bigness [illegible].

The water is suspended in the air far from [illegible] firmament. The [illegible] is 500 years. By the sign purify the scope. It is written [illegible] the water of the highest sea purified on. Here the dome [illegible] the moment of water as air. Man receives the vessel in the [illegible] of the bathing (Hebrew) [illegible]. It is filled with water [illegible] the heat and the warmth.

Mishkan dwellings are before the heat of the Sun. The great fire is as [illegible] Of the flowing of the oceans below there are two created [illegible] ocean. It is written of the ocean proclaim from [illegible]. He made it of the desert of malt. Thus, Earth and, the ocean are from [illegible] of the flowing of the rain, the one lords over Earth.

Therefore, all is pure by [illegible] water or pass over [illegible]. Purity according to that. The sea goes forth from the [illegible] of the word. The fire is by the power of the heat of the word.

The Lord created the complete heavens by the blessings over [illegible] water. All comes to pass by the word. The power of the seas expanded by the command of God. Blessed is he and blessed is the [illegible] he forever.

Appointed was the firmament as Cherubim. Speak of the bigness of high (Aliyon Ani). Cherubim is bound in the weights in [illegible] course of 66 myriad divisions. Of every word going forth from [illegible] south go forth with 12 000 Eagles [Requyem] of which [illegible] Lebanon by the power of horses (Sheri Tzabaot).

Ivriqual is appointed over the Mishkan in the firmament [illegible] of the power that went clear the people in the universe. Speak and [illegible] to reveal the firmament.

Of the letter Nun, God reveals 50 gates of understanding. These [illegible] handed down to Moses less one, corresponding to 49 days [illegible] on the first day of Pesach until Shavuoth [The Feast of Weeks], [illegible] the fiftieth day, receive the Torah.

[illegible] lies down and 50 rise up. Speak of Aleph Beth of Rabbi [illegible]. The [illegible] dwellings set to God. Decreased and [illegible] set over heaven, the Mishkan set over. Thy vine of [illegible], reaping [illegible] reserveth. Scripture [illegible] up in great [illegible] in

seven lands united. Cover the highest Earth. Suspend in the [illegible] and bind in the dome

The vet is suspended in the gate in the firmament. The firmament is suspended by 60 and 100 as two [BS OQ KB]. The vet is suspended by 60 and 100 as two

The plants [Arboch] are suspended and bound in the [illegible] Zevova of God. The righteous speak to the sky. Sink down, be righteous.

It is written, the sky goes forth rising high above. The gates of heaven open to ram manna to eat. Remember as there are Malachim in heaven. The sky stretches forth from the righteousness. There is strength in the sky. Power and might is to you and your sons.

Manna rains as water coming from the sky from all the firmaments of the heavens, before the great power of God. Of the [illegible] strength of the dwellings of the law. Shekinah thou. Thou thou Jeusalem are the holy temple. It is written, give strength to Hoholo over Israel.

By majesty and strength in the heights of the sky, lean in heaven. Support in the heights of the dwelling of the sky. The sky is pure high above not in the place but only Shekinah. It is written of the Lord Eloh im from God, nod to eat comes from the sky. Of Israel rain manna from above to eat.

It is written in the Torah about the strength in the sky. There is no strength, but only in the Torah. The strength of the Lord is given to people. Bless the people in peace. Of the Holy Temple Jerusalem, the Lord built with stories of goodness Hoholoth. At the feet are sapphire stones. By the blessing every kind of precious stone. The sky sinks down to Jupiter, for the right courts of Jerusalem and the Holy Temple.

It is written, the righteous dwell in the power. At this time he began to serve Jerusalem. The Holy temple is suspended by chains from the sky. In the day go forth and shine in the wheel of the Sun.

The angels of the hosts of hosts [Melak Tzebaoth] Methemoth of the classes Kethoth are in the middle. The Ladder is fixed in the sky. The top reaches to the dwelling of the Malachim the most holy heaven. The most glorious princes are appointed over the gates of the sky. Of the Ruach of the six princes of the gates of the north six princes of the gate of the south six princes of the gate of the east, and six princes of the west.

[illegible] is the prince of the host appointed over. Proclaim the [illegible] of the righteous. The dew and rain fall. Israel rejoices in the [illegible] Come and speak of the sky. The ceiling of the sky is made of [illegible] [Sheet], and every kind of praise [Shebach], [illegible] kind of song [Zemerah].

Before the Shekinah is the heavy temple in the heights. Speak of splendor, the glory of the Holy temple in the sky. The [illegible] covers every remote part of the firmaments in the highest. Out of the concealment of heaven and the spirit of the sky [illegible] of Hethemoth. The hosts serve in the holy temple in the morning before it every day.

Observe Host of The themes the great Malachim minister in the sky, the tumult of the seons in Hethemoth. The hosts around the Shekinah in the sky. The highest praise of God is in a kind of praise Shebach and song Zemerah.

From morning until evening speak Holy, Holy, Holy. From morning until evening speak blessed is the glory of the Lord. The earth rises up in night to the heights. Of the [illegible] house of Meshabrerim] speak you are the hidden God [Atheh Meshabrerim].

The third firmament hills the storehouse of clouds. Spirits go forth out. In the midst of the hosts thunder and lightning go forth out. Three princes go forth upon the seas of the images of brooms of fire. The fire shines like gold, resembling every kind of fire. They are in the majesty of [illegible]. The sounds of the sounds of thunder. The eyes are as wheels [illegible] zeroa. The Sun [illegible], a wheel of burning flames. The wings of the images as [illegible] houses or visions, as a lamps [illegible] words, a rustle, a [illegible] coming of birds [illegible] of every spirit and from the wheels in the [illegible] [Pharah].

These are the names of the princes mustering in the third [illegible].

[illegible] Yekem I Of [illegible] 9 March in number by the [illegible] appointed over every word of fire to kindle and extinguish [illegible] Sun [illegible] is several. Six within a March in number by, each word every the hosts [illegible] of fire in the house of fire [illegible] broken and speak.

Of [illegible] Yekem is to keep I Sun [illegible] March in number running [illegible] three or [illegible] going out of the walking of the sky

therein, The sky is in every vessel. Sing before God. Sandalp[hon] appointed over, binding [the] crowns, possessing and delivering [the] Merkabah. Speak O Sandalphon, bound by Thephilim [prayer or phylacteries] in the beginning by the eternal God [Tzur Olemiem], the Lord Eloh of Israel. In the Thephilem, it is said who are like the people of Israel.

These are also the names of the Malachim ministering to Shaddai, above. He dwells with Boreeqal serve the name. He possesses names of fire: Nogah, Avoyl, Meqiqiyel, Chokmah, Cheqal, Chokmah, Sheqchial, Tzegerial, Kemehial, A'avorial, Sesemal, Gobiah, Dimmah, Anchor, Lutemenoph, Vothechemial, Arephiel, Aqchor, Meshemal, Anorgeiar.

These are the names of Malachim ministering in all seven dwellings. In the first dwelling is Yerial. In the second dwelling is Tzedeqiel. In the third dwelling is Chesedal. In the fourth dwelling is Dominial. In the fifth dwelling is Gabrial. In the sixth dwelling is Bereqial. In the seventh dwelling is Mikal.

These are the Malachim ministering by water. All are there with Qoyal, Thotsial, Tuckerial, Neqiyet, and Vogahch. Ruling over the rain are Ma'aroboth, Melekial, Meremeravoth, Seraphim, Tzegobchor, Themial, Gedial, Kemehial, Israyel, Mechiel and Lachbiel.

This is Shem Hemaphorash. It is the beginning of all the name. The beginning is the highest name and the lowest. Of the secret of male and female, Berash Adam Vochoweh. Of the name of four letters, Yod Heh Vau Heh. The great and honored name is the knowledge of our existence, the root of the invocation. Change the beginning of all existence. Bind to deliver by the tried arc[h] of essence of truth. Of favorable existence, all was created by the wisdom and desire, according to the decree of wisdom, the desire to bless. Decree the name of twelve signs, of twelve written words combined.

HOH HHO IOHH HOHI HOIH HHO OHH OHHI OHHO HHO HIOH HHOI

These names are approved, combined from the spo[ken] Hemvocned] name. The root reveals the beginnings, explained the names written afterward. This is the name of 12 letters

BOOK [illegible]

PART

THE HOLY NAMES

[illegible] LETTERS: ABG HDZ QRA ShTN NGD IKSI BTR TzHG [illegible]NA. IGL PZQ SI QOI zHL [1]

[illegible]one holy name. It is revealed by the combination going forth [illegible] beginning scriptures in the Torah. From the Beth of Be[illegible]n til the Beth of Boho. Knowledge of the wisdom of the [illegible]completes the names of God, blessed are they. The rows of [illegible]veal the knowledge and wisdom is received.

[illegible] letters: OHO ILI SHI AaI M MHSh LLH AKA KHTh HZI [illegible]O HHAa IZL MBH HRI HQM LAO KLI LOO PHL NI K IH [illegible]OhO NThH HAA IRTh ShAH RII AOM LKB OSaR IHO [illegible]OQ MND ANI ChAaM RHAa IIZ HHH MIK OOL ILH [illegible] AaShL MIH OHO DNI HChSh AaMM NNA NITh M IH [illegible]MI IIL HRCh MTzR OMB IHH AaNO MChI DMB MNQ [illegible]IBO RAH IBM IHI MOM [2]

[illegible]ese are the complete names. They are combined here to [illegible] secrets of 72 letters. Prophesy the lives of ancestors by [illegible]OH I ohim learn from. Thus far reveal the miracles of Yod [illegible]Heh.

[illegible]ne of the glory and honor is divided in 72 names com[illegible]ed from the mouth of the high priest [Kohen Gedol]. In ho[illegible]al unity [illegible]

[illegible]

from three scriptures. Reveal the going forth from the [illegible] forth to begin on the path from beginning to end.

There are three letters in every name. These words reveal the most glorious and hidden power. Of the powers of the right measure, the letters are glorious and exalted.

They are delivered from three scriptures, of glorious power, the sublime one [illegible] secret. By them reveal the wisdom and the lightenment of every sublime and hidden secret. The secret of heaven and Earth. The highest secret of the letters.

They are divided in three groups of 24 names. Reveal the path of ten divisions, seven in every division. They initiate every secret going forth of the highest waters. The secret of the image of Hum. The secret to cover with glory. The secret of the power of water and the sea. The secret to enter the hand of Moses open. The secret of the host of Egypt are the host of Israel of light and darkness, day and night. The secret of the unicorn seen Ruach Qedem.

The highest and most glorious words reveal the power. Of the secret of the ten sephiroth reveal the sublime secret and grow to reveal the divisions of the profound secret of places. Reveal the image of Elohim, of the most glorious and highest powers of Jachin and Boaz among the victory and splendor of the house Israel.[8]

The two pillars rise up on the forehead. He inscribed on the upper arch [Atzilath] is covered in light. Of darkness of the secret Israel is around Jachin and Boaz which is in the middle.

The right is complete, destroying the [illegible] tormation [illegible] light. Of darkness from fire, separate the host of Egypt, the [illegible] from the desolate powers. Reach to be right to the divine emanations [Atzilath] through. Illuminate as in dawn. Do not bring one near to the other.

Measure one seem one place. Thus proclaim one to be over. Michael and Gabriel stand on the right side and left side, right to the unity of this to that. Proclaim the dryness of Earth and water springs forth. This is good. Grow old and depart [Ke.ech Voyit]. Be delivered and rise up in victory.

[8] Jachin and Boaz were the two pillars of the temple of Solomon. Also, [illegible] the names of Ruth and [illegible] as the seed of Shimon.

seven rivers [Neqevtem] are by the ancient spirit Ruach Qedem. The heavy powers is hidden and resistance. Destroyed [illegible] forces for tackles and wondrous deeds of the highest powers go to be complete from the understanding of the power going forth to light the paths.

Power in glory of the names of every angel. By the highest seal, reveal the highest secret of Egypt. From the highest powers and marvelous deeds are revealed the secret of purity and of images and power.

By completion the secret of Hegoh [illegible],[9] and judgment of [illegible] of the principalities of the great Sanctuary reach the East. Included are the 72 spirits of marvelous deeds.

The highest divisions are of three divisions [illegible] 24 names. The thrones of power before the strength are divided in ten divisions, [illegible] every division every one is born power before the strength. From every division are open doors of marvelous deeds [illegible] strength from power. Bind the image of names, and the powers [illegible] Be restored by it.

Also exalt 72 words from the highest wave of the Metatron. In the images 72 names of every words of the name of power seal on [illegible] they before the strength.

Also exalt 36 letters of marvelous deeds. The highest images [illegible] the powers of the strength of every one.

Also [illegible] the images of the highest glory and hidden powers [illegible] bodies of hosts, ten divisions of images and decrees of the right [illegible] names and words of glory are power and the highest image. Proclaim all conquer the Shem Hamephorash. Reach to conquer the name.

All the powers of the Four [Kerubim] are from the name [illegible] of the [illegible] ADNI AI AHIH Mi of the living hosts. Of seven [illegible] Eth] Al establish the visions. Proclaim the language of the [illegible] names. Divide with the powers. Remember a [illegible] complete [illegible] name of Hebrew ADNI emanating from the hidden and [illegible] to me.

[illegible] translates as "overcoming the Lord," but generally refers to the possession and the engaging in Sacred [illegible] [illegible] [illegible]

All is secret in the letters. Do not proclaim. Do not reach the thoughts. Do not know knowledge and intelligence and not power all forward. Of the four glorious letters, do not proclaim the secret of the unity of the Lord.

In the secret of ten sephiroth are thoughts of unity of the Lord. Of the perfection of the emanations all is remembered. Blessed be he and blessed is the name.

All emanate from four foundations. The highest mysteries deeds are most secret and hidden by the power of the unity of the Lord. Of ten sephiroth with all actions and paths and the commands the hosts, complete all things by that. Unite this by that. Of the unity of one, the secret of the 72 most glorious. Proclaim the Shem Hemaphorash. All the powers are most holy and most pure.

By the strength of the actions of every word remember the letter man receives. By powers and actions is the secret image and the power. The angel goes forth from every image. Of the letters of the name measure in language every one name from the book.

All men know of names and the power of the angels of every letter of the name. The book is a branch. All know the power of every word, of the angel of the wheel and planets, of all the high words.

Thus understand all intelligence. Know the words of glory. Reveal every secret of glory sublime as it is, unknown and hidden. Understand the secret to change the letters. Of secrets, decrees, images and all movements. Know of all intelligence. Understand the intelligence. Bind the names and highest letters. Combine the letters of the glorious and wondrous name.

It is written, every name is revealed and explained by the power. Change the images and calculate the name in measures. Of the actions of every word, reveal the images, but only in holiness and purity. Thus, consider the highest divisions established. Be prepared and understand all the words of glory according to the name of glory.

Of the sublime name of the unity of the Lord, the name of four letters is most glorious. According to the image of Yod Heh the power and the glory. According to Vau Heh, the secret of the name of every name. Reveal the hidden name and the reverse. Bind the sign and the image.

By all measures known and not by the lower all is established, every one according to the power. The image comes every letter. In the image and power understand every word, know every power of the name [glory and honor]. The hidden is according to the most glorious name of four letters. Love is the secret of the greatest truth. Reach the truth of the all of the names and matters of existence.

The light is diminished by the hidden secrets. Let there be light [the commandments, creation] is written, I am the Lord Eternal, I created the commandments. It is written, let there be light I will create for you according to the accepted power over this.

Of the daughter of the mother [Ani Beth], let there be the power of the daughter and the daughter of the mother. Thus, the master understands the secret of the image of Heh Heh Aleph complete the names and proclaim complete.

Also by the images, thus the name of the Neshoman. Of the secret of the word, bind Yod Heh indicating three highest matters. Speak out and cut off. Qetzor Ozmabon, or dock the tail. Vau Heh of 15 numbers, Yod follows three. To follow in spirituality Shehemavoth, by the secret of ten and the sublime and hidden secret. Aleph completes, hidden that the Yod Daleth binds, but to nothing for the sake of the name of Isaac. Of Yod Vau binds eternal. Of Daleth Vau binds Heh forever. The second unites this by [and now Yod Heh Vau. The Heh is below. Above proclaim Yod Heh Vau Heh. Pass Heh of Aleph Beth. By the name of four signs, remember the highest Aleph and the lowest Heh. Bind this by that. In this place now prepare to write by the authority. Speak of the Shekinah.

Also it is written of the God [Elohim] of Abraham, the God of Isaac and the God of Jacob, Isaac is in the center. Prepare to raise the Aleph in the place of Yod Heh. Speak of the highest secret, the great strength and the glory of binding complete, the excellence of wealth delivers. Vau an Pheta[n]

Speak the full name over the unity of the universe in truth. Expect in the end Aleph indicates two Cherubim one Vau of two. The other bind to this.

Of the name Yod Heh the existence is power in the highest of the until lowest of the most distant. Consider the

house of the Lord Father [Bith Abieh]. The servant of the L
[Nat'avorteh] speaks to you in day and also night.

Heh is in the beginning of the name and Heh is in the end, the
hands of the holy ones. Of two hands, bind the one and the o
Heh Yod Daleth.

Yod is matter with the word to cut off the body to
Cross of Heh. Of seventy-two divisions of Heh. Of seventy-two
The norm of the Yod is not in the amount of the last Yod of
Heh Yod. Educate the last three and here are ten sephirot
are the word Yod Heh Yod.

Moses to cut off the stalk Qopled Qeruch] and cut down
tree [Ovageimos Ovarkeroth]. Of Israel two ends. Avail Qo

The names by Gematria Sha Sanekh. Teth his letters and
words. Here is 476 [ShAa"O] as in the amount of Heb
ShLOM] and before 376; here is the word.[6]

Make the wicked to speak to Jacob. Of the Sabbath, be at pe
in the house of the father [Beth Ab] and make peace to me [Sh

It is 376 [ShO"Ah] thus as it declared when established from
book. Hebrew AOHD is near [Atzel (Hebrew AaShO). He
495 [ShLz"H], as from the book.

The Neshemeh as above. Speak of salvation at once. (Hebrew
AGLL over Aal] (Hebrew AaShO). Remember at once
Gematria. Of salvation, recreate the end with the letters. One hu
three ninety-eight [LzCh"Q] is Lah the number 495 [ShLz"H] with
the word of the prayer over binding.

At the time of the Redeemer [Hegavolch] give the spirit of
understanding. Ruach Binecheim]. Be worthy to dwell in heav
Isaac reveals the kingdom above. Indicate to Isaac by addition
Yod. Of the crown [Kether]. Know to establish the crown of the
kingdom [Keter Malkuth] in the beginning. The Lord rules
below. Make the sons to rule in peace. (Hebrew AaSI O BNV
MOShL ShLOM.

[6] The Gematria of Shin Sanekh. Teth is 300. The Gematria of Shin Ayin is 370.
[7] The Gematria of O

[illegible] of (Hebrew: HI AOR) [Let there be light], the secret
[illegible] (Hebrew: HOHH BIN KL BRAShITh HI AOR O HI HH)
[illegible] the end and thus, let there be the name. Thus four letters
[illegible] complete. The letters spread down. Rise to the face of
[illegible] crosses by the name Yod Heh Vau O the highest glory and the
[illegible] conclusion of secret. Shalom. Proclaim. He [illegible] sometimes
[illegible] to the Lord, live o Heh] Shalom. Proclaim. The time [illegible] e
[illegible] Change the secret. Incomplete the sublime secret.
[illegible] crosses up and He descends. Keter the unity. He. O e n
[illegible] and hand glory. Beth rises and Beth descends. Reach
the center of the ladder of unity.
[illegible] teaching to wisdom. King supposed to possess love of the
[illegible] the secret of the divided name, of the existence, [illegible] reign
[illegible] strength of every host of the Lord. Of power and a secret of
[illegible] Oeshen] man offers the beasts. Man makes the offering of
[illegible] beast in secret.
[illegible] face of the bull cover the purity of the Cherub from the
[illegible] be purity of the names. Of the heroes of the seas be at pe
[illegible] of secret purification in water, be purified from remission. The
[illegible] of the land remains as measures in the sea. Of mercy, thus
[illegible] remission remains of the image of the lands. Go forth from
[illegible] remission. Thus, remission is purified.
[illegible] from the Cock offer the sacrifice. It is written make the o
[illegible] the house of mercy, the dwelling of the hidden secret. The
[illegible] profane [Temu]. Keep in hidden in secret. Do not remember
[illegible] names to scrap, riddle, and secluded up.
[illegible] reach the highest and lowest. Do not begin the name by [illegible]
[illegible] ces of strengths, and not [illegible] the sage of a [illegible]. For the sake
[illegible] resume the Spirit sources are changeable.[7] The seven mandations
[illegible] ceased.
The word is said [illegible] by Moses speaking. At this time increase
[illegible] power. Bind and complete 613 [Theryag] commandments by
[illegible] name.

[illegible] Yod [illegible]

The highest names from the name of the wheel All 72 [Geshriem] are of 72 names of wondrous actions. Thos beginning

OHO—Guide [Moreh] the great name. The glory binds the of four powers. Be guided in perfection [Keleloth] By adorned abundance descends to the temple of Hebrew [HOH] name, descend to all the universe

HJ—The Lord indicates the highest blessing. Rise up to the est compassion The perfection is complete Therefore, from strength of the highest strength. Cover the blessing and imag four powers. Guide by the word (Hebrew OAaZABH) It is the cient of all ancients [Qedemon Lekel Qedemon]. Bind the guided by the word

SIT—Guide the greatest compassion Be complete by righteousness is in the living Earth Bind three powers guided the word and image The powers of the Lord support Beth Beth is in the middle. The Shekinah is in the center dwelle There are five of them Seven guide in the place of living, in victo Of (Hebrew OAaZABH), live and exist in victory

AaLM—Guide by the second existing Being in the place comple Yod Heh Yod. Sublime in the highest judgment, understand judgment. The image of seven powers join to guide all understand ing. (Hebrew: OAaZABH) sees authority by making judgment Egypt, with three scriptures from them all. The foundation bloc Yesod Adorn in splendor by the highest beauty in the center guide over the word.

MHSh—Guide the four secret houses in prayer Reach to the Lo in the highest light, concealed and bound. Be guided to adora (Hebrew: ThTh ThThA) In the center is the Heh. Complete prayers. Of Shin, the image guide between the vestmen the priest. Guide by the word (Hebrew: OAaABH). By the powe of victory, the Heh is the image of the Lord. Reach in righteousn to the fathers by thei

HHA—Guide the Merkabah Of the Merkabah to adorn by the highest compassion and bind beauty to the greatest compassion each to the unity of one. The image of six powers is guided by the (Hebrew: OAaZABH). Create the universe in compassion by commandments. From the commandment, reveal the one Support to understand the word.

ShA—Guide in the foundation of the souls, Neshemeth and Ruachs By the sign of living in victory, reach the Neshemeth Of bound bound to guide three septenaries Guide by the power Shemesh, Sheresh, and Chuach The image of seven powers guide each in the middle. (Hebrew: OAaZABH) guides to atonement perfect moment. Of life and death, understand the power of the by measures and thus complete.

HHTh—Guide as the Lord of the action [Ba'al Hepha'avoleh] The image of five powers guides Compete by Yod Of the understanding of vestments, and also the images coming forth the Torah support to understand and rest over the rewards of righteous Of the righteous (Hebrew OAaZABH) speaks. Blessed is he Of the covenant of Elohim in heaven is pure by the highest wisdom

HZI—Guide to unity Reach by mercy. (Hebrew OAaZABH) The Lord over all the heights and over the measures The image of four powers guides by the word in unity Bind the HH by Yod Guide and lead by the word of enlightenment. The Yod rises up to the Lord Both are in victory of the unity of one.

ALD—Guide the Merkabah Of Merkabah Aleph adorns (Hebrew: OAaZABH). Rise up and bind three powers, mercy and beauty of the highest beauty understanding six images of crowns, the beauty of one

LAO—Guide by the second actions received from the understanding (Hebrew OAaZABH) The Yod rises up. Judge Egypt from the place of the gathering of men The image of six powers sup- ports the Aleph. Guide by the word. Bind in unity

HHAa—Guide the Lord of the action. Bind to guide as 20 actions.

IZL—Guide the Yod by the great name in the power of victory. By the image of four powers guides by the word (Hebrew OAaZABH) the Yod in all actions. By the seal of all powers of the wheel [illegible] By the power of victory and to guide by two actions. By two actions in every power by the power victory.

MBH Guide by the great name the name of power by 70 Yods [illegible] By the image of six powers guide by six seconds and by [illegible] (Hebrew OAaZABH). The power of God sends forth to Moses the power and he gave By Binah beauty by wisdom [illegible] the power to every word is one and the one power. Extend the powers to understand the power of the actions.

HRI—Guide the name of the army Binah all by the Yod By the [illegible] powers of the one word Proclamation Living Lamb Reach and by the image of four powers guides by the word (Hebrew OAaZABH) the highest one.

HQM—Guide by two actions By Yod, the diagonal border Sword and oath by the end and by the crown Reach and guide stones and (Hebrew OHbH) [illegible] to the lower Four grooves one by the word. The image of six powers guide by the understanding, the oath. Of two actions (Hebrew OAaZABH). Remember the Lord by the name.

LAO—Guide three [illegible] army. Of the image of six powers [illegible] crown. Hebrew H"Th) [illegible] actions the beauty between two wisdoms. Speak from between two Cherubim. By the word (Hebrew OHbH), complete all. All are divided in three holy things. Hebrew OAaZABH) guides by the holy words of degrees. Binah [illegible] one name to them.

KLI Guide by the name. Compose the four gates of the highest universe. Hebrew OAaZABH) completes in compassion. By the image of four powers guide by the word. Binah the crown of beauty. Of wisdom, guide by all understanding.

LOO—Guide by the commandment. The power of the oath by the Yod. The image guides, thus engraving in twelve signs of the zodiac of Israel.

MHH Guide by two actions In the [illegible] is Guide by OAaZABH [illegible] compassion of the Lord's second. To know from the highest to guide. The image of six powers guides the crown and binah in mercy and compassion. Bring over the highest.

OLK Guide by the great name. The oath is in the power of the God Moses, of the power to [illegible] marvelous deeds. Binah to [illegible] for the understanding of wo. The image of powers guide by word. Thus received the [illegible] Four thousand actions [illegible] are considered.

NLL Guide by three series of three vowels. One [illegible] army of the crown AHIH) The highest path is a line in the center until the Yod [illegible] by the three vowels (Hebrew OAaZABH) follows the high Root the resting place in the universe. Make the oath to all creation by the three [illegible] Of our power indicate the power of the universe. Bind to guide thus are also the image three.

SLH Guide by two actions. All the wheel below rises to every one [illegible] Of the army of one this the called Aleph) Binah to guide by the image of six powers guides. The daughter Beth becomes the [illegible] One (Aleph).

PHO Guide by four foundations below the Yod. From the power, (Hebrew HTh"Th OAaZABH). From the power of four foundations I and to guide by two sides. Above comes new over and bound of the Lord. Below or heavenly. By the image of five powers guides by the word and by understanding.

QHH Guide man from the [illegible] of suffering by the strength of Hathokesh [illegible] battles] or Hathophesh) Of the universe each in righteousness. In righteousness (Hebrew OAaZABH, complete by two treasures and bind guide by the image of six powers guides. In secret, by souls [illegible] God Truth or by understanding, [illegible] in the heaven. Righteous natures. Speak to the sake of the great strength and in the power (Hebrew HDn"Th).

[illegible] is [illegible] the Hebrew text. Hathokesh translates as "to catch" or "seize."

HAA—Guide by three measures. Complete the name (Hebrew AHH). Complete (Hebrew OShABH) by the power of Aleph. Measure one and bind to guide by Vau. Complete them. The image of eight powers guide by the word. All complete by Jacob. Of images of mercy and truth, understand the secret images. Complete the highest, beginning and ending of understanding the secret of the glory.

IRTh—Guide by completing the moving. Do not move from the place of victory. Hebrew OAaZABH) he may establish forever. Bind to guide as 20 measures. Receive this from that until becoming afraid. The image guide seal. Bound by Yod. Bow down in fear. Do not move from victory.

ShAH—Guide by victory in beauty. By the power of action in Egypt. The model of degrees. Hebrew OAaZABH) goes forth to judge in Egypt. The seven bind therein. When passing forth in Egypt to smite. Bind to guide by the word. Not image of nine powers. The actions complete in the minds of Egypt. Understand the actions.

RII—Guide by the letters of the sephiroth. Go forth from the seat. The understanding of the wisdom of (Hebrew OAaZABH) is the last wisdom. Bind to guide thus. The image of three powers guide by possessing wisdom of the highest wisdom.

AOM—Guide by two actions. Proclaim the name of one. The foundation is in the midst. Also of Hebrew OAaZABH) righteousness is the foundation of the universe. Bind to guide thus. The image of six powers guides to six ends.

LKK—Guide by throne. Of the one throne (Hebrew OAaZABH) is the horseman over the fathers. Bind to guide to the crown between the wisdom and understanding. The image of five powers reaches to be one. Hebrew OKhT BRCh DPIS.)

OShR—Guide by establishing the covenant to the end, reach thou one. Of the Lord of the sabbath. Bring Shaqebeh, or Lord of the revolving, bind to guide thus. The image of six powers guides by the word.

IHO—Guide by two actions from the six. Of the unity of one, the Lord speaks. Bind, to guide thus and shall be one kings. The image

of four powers guides by two luminaries. Of the secret of two actions bind by this.

HHTh—Guide by two lives (Hayyoth). In the place of Chokmah [Wisdom] is abundance by Yod in the place of the highest man able to guide in understanding of abundance by Yod. The image of six powers guide by the word.

KVQ—Guide to the name of the judgment of the one power. Bind [Hebrew BAaTRTh] as Uphanoth and Bring. The image of eight powers guides in the kingdom. Reach one in understanding two actions understand the power of two actions.

GNI—Guide as Moses rises up to the heights. Reveal to bind by the image of Binah. Actions of mercy are by two actions of guidance.

ANI—Guide by the word. The Yod is of life. Complete the Yod. Of the guides (Hebrew OAaZABH) of the holiness above. Bind by the Vau and the Yod. Hebrew ThTh OHOD). Reach in understanding. The image of five powers guide by the word.

ChAaM—Guide by the power of the powers of hosts. The Moon [Lebaneh] is in twelve tribes of Israel. The Tau [HTh Th] is between two measures of Aleph. Of (Hebrew OAaZABH) engrave the name, all from it and therein. Bind to guide by all understanding. The image of seven powers guide by the word.

HHAn—Guide by the Yod. The host-man in the evening, is over the east. The lines of the Scripture and Aanaphiem are all below and above.[10] All Merkabah of Yod and all of Tau. Of (Hebrew: OAaZABH) The name of four is over all. Bring the image guides by the word.

IIZ—Guide by two powers two ends to Merkabah of the [LA' OCh' LCh']. After, experience the power of Hebrew OAaZABH) eight measures and eight. Bring two wisdoms, recovery. Guide with the word an image thus.

[10] Aanaphiem or Ofanim usually refers to Ophanim

HHH—Guide by Binah to Geburah and the crown. From the [illegible] power of the crown. Bind Tau. The image guides by Chesed the six powers.

MIK—Guide by three works of the three angel and vestment of Yod and the [illegible] Yod, the power of the Aaneph en [illegible] (Hebrew ZABH) Of the highest complete all by Yod Bind the name of the unity over all. The image of four powers guides. Understand the power of the actions.

OOL—Guide by two actions and the name of 42. Rise in unity. Pro[illegible] the foundation of the universe. The twelve borders [illegible] sanctified Of (Hebrew OAaZABH) by Yod Heh is the crown over the holy temple. Bind the image to guide by the word.

ILH—Guide by rising up (Hebrew OThThAH) Of wisdom over (Hebrew ZABH), five measures of thirteen measures. Four are of compassion and mercy. The fifth is complete by Heh Yod Vau. Bind this to guide. Of the image of five powers, five receive to complete.

SAL—Guide by the Malachim, Asethrial, Aderial, Sandalphon. Of the three palaces in ten sephiroth Of (Hebrew OAaZABH) by the power of three letters. Of the chariots of the worlds the highest power and the highest compassion. The three complete by the three tribes. (Hebrew OThPA) Of the unity of Aleph and the image of seven powers.

AaRI—Guide by the crown of seventy degrees. The powers cast down all the branches. The powers are all cast down to all the earth are holy in the name of the glory Of (Hebrew OAaZABH) the Yod is holy. Complete to multiply [double] The tenth multiply by all and combine. Bind to guide. The image of five powers guides by the word.

AaShL—Guide by the crown Establish the oath. The hosts of Moon in thirteen borders shaken Of (Hebrew OAaZABH) set the arch. Establish the earth. Bind and the image of nine powers guide by the word in secret.

MIH—Guide by two actions of one unity Of (Hebrew OAaZABH), do not reveal the hidden name of Moses. Bind Tau of the Yod with the crown. The image of five powers guides. Receive in secret.

NHO—Guide by three Divine [illegible] The [illegible] is [illegible] beginning of one Of (Hebrew OAaZA[illegible], the secret of Ruth follows [illegible] name. By the division of three [illegible] understand [illegible] unity is from the Yod of the crown. The image of four powers guides the word. From that, understand.

BNI—Guide by the root of three names of the crown. Three letters each Of (Hebrew OAaZABH) the root of the name is Yod Heh [illegible] By three movements, the letters rise up. Bind to guide this. The image of five powers guide all the unity of Aleph.

HChSh—Guide by the foundation of understanding. By the name, [illegible] is complete by Yod Of (Hebrew OAaZAB"H) the three commanded, in victory rising up. Bind to guide by the word. The image of eight powers guides by all understanding.

AaMM—Guide by the branch of the tree from the Yod and from the five powers of all Of (Hebrew OAaZABH), the branches of the [illegible] powers of wheels and planets are from the power of the boss. Bind to rise up. Bind one in the foundation. The image of seven powers guides by the word.

NNA—Guide by the foundation. The secret of four powers is the power of the living blessings. The powers of marvelous deeds go forth from the motion after the wisdom. All is made known by wisdom in 100 days of the highest glory and unity of one, therefore concealed and unknown as (Hebrew OAaZABH) Of the highest powers, praised as the name Of every day by 100 kinds of powers, against 600 blessings of Israel. Bind and the image of five powers guides by the word.

NTTh—Guide by the secret of (Hebrew HTHO) The [illegible] is sealed Of the blessing over Israel (Hebrew OAaZABH) of Tzadiq, by the power of Yod, reveal the eternal name. All is sealed in one. Bind. Guide this. The image of four powers guides. The [illegible] is complete.

MBH—Guide by the power of the crown with the hosts of the world. All from the images of man (Hebrew: OAaZABH) commands to ascend in the midst of man. The universe is diminished. Bind to [illegible] by all unity of one. The image of six powers guides the Yod and completes by Heh.

POI—Guide by the strength and glory of the action in Egypt. Of (Hebrew: OAaZABH), consider the ten plagues as ten commandments. Bind in the midst of the temple. Bind two actions. The image of four powers guides by the word. Extend the powers to understand the actions.

NMM - Guide by the light of the Moon and by the warmth of the Sun. Two reach by Nun. Thus the Shekinah exists. Appoint the rows [Naoreh Bezemen] and release Israel. By the ram's horn reach the unity above. Speak of the how the Nun of the [illegible] crown. Bind to guide by two luminaries. Bind by the ram's horn. The image of eight powers guides. In the end, release the ram's horn.

IIL—Guide by raising up the Yod over all created. Of (Hebrew: OAaZABH) rise up the sign of power over all. Bind to guide over the understanding. Conceal the unity of one. The image of four powers guides by the word.

HRCh -Guide by unity. Thus (Hebrew: ABH) binds to guide the living Earth. Complete the understanding. The image of five powers is complete by all.

MTzR—Guide as these two names. Change the actions before the place. The name goes forth. Of the image in the secret time of (Hebrew: OAaZABH), of every one, do not change any and diminish. Guide thus by the beauty of the crown by Binah. The image of four powers is of the abundance. Complete by Yod.

OMB—Guide by four powers of the name, by 72 boundaries around the day of the [illegible] mansion and the night (Hebrew: OAaZABH) leads from east to west. Of the unity of one, bind to guide thus. Of the image of five powers all is secret. The Yod complete.

IHH—Guide by the unity. The unity is with the crown. Of (Hebrew: OAaZABH) the secret is the Heh. Take the universe from what is received. Bind to guide thus. The image of five powers guides all by the Yod.

AaNO—Guide the sound of the highest assembly in Israel. From the rest these also unite the lives. Reach and complete the highest and also the lowest. The outer [illegible] extend. Of (Hebrew: OAaZABH), guide by scattering the languages. Bind to guide by the word and image of five powers. All is complete by the crown (Hebrew: BAaTRH). In the midst, understand the power of the powers.

MchI—Guide the two most holy assemblies of Israel. Reach to the highest in unity. Of unity, Aleph is highest. In the lowlands bind the tabernacle of (Hebrew: OAaZABH). In order to be darkened [illegible] one power bind one. Bind to guide the secret of two actions. Of understanding the image of five powers guides. All is complete by the strength of desire.

OMB—Guide seven lamps from the beauty. Of seven by the crown (Hebrew: OAaZABH). The name calls, emanates seven above and thus below seven. Of the righteous seven, bind thus to guide. The image of five powers guides. All is complete by Yod.

MNQ—Guide by the name of four that measures two around. Of heaven thus two classes of Malachim. Of power around the crown, [illegible] the Tree of Life grows in Jerusalem. Reveal (Hebrew: OAaZABH). Of the abundance in the Garden of Eden, the highest power binds to guide. By understanding, complete this by that of [illegible] power. The image of five powers guides. All is complete by the crown.

AAa—Guide by two actions. Change Moses in the secret image [illegible]. Do not see the Nephesh in highest Jerusalem and in lowest Jerusalem. Seek after from the highest to highest. See the highest and receive. Do not receive for the sake of the highest and sublime secret of (Hebrew: OAaZABH). By the name, pertaining to come to birth. Do not listen. Bind to guide by beauty. The crown over 70 [illegible] is the secret of the sublime mysteries. Do not come to birth. The image of six powers guides by the word.

HHO—Guide in unity complete. Of (Hebrew: OAaZABH) also [illegible] one. The image of five powers guides by the word.

HAH—Guide over [illegible] names. The seven reasons to increase or [illegible] seven names. Of [illegible] 72 by the [illegible] [illegible] the [illegible] (Hebrew: OAaZAH). To call [illegible] the [illegible] supernal [illegible] without [illegible] Sabbath. It is

bind us to that until the beginning place. Bind to guide us the image of six powers guides to complete the ends.

IBM—Guide by the crown. By the power of the beauty and [illegible] power after (Hebrew OAaZABH, indicates the measure follows) to complete all. Bind to guide by the word. The image of five powers guide by the word. All is complete by Yod.

HH—Guide to indicate every secret of creation. By [illegible] and the secret of ten sephiroth. By the secret of three mothers holy every one guides ten. Consider the resemblance to the house of the Lord. In the temple, speak Yod is over Yod and Yod. Thus complete. Consider the secret of the sephiroth, of the divine emanations and the eight highest realms. Of the ten ends [illegible] calculate in the Torah, and follow every commandment. Of every commandment and every Sabbath, completed. Go forth in the secret path of the names. It is decreed go forth and complete the foundation. At that time proclaim the foundation of Israel. All dwell on the earth. Proclaim to go forth from Egypt the highest mighty and holy. The vessels return to the strength. Consider by Aleph secret and three days from the enemy of the highest mysteries sublime secret. Every secret reveals (Hebrew OAaZABH) Speak of the God of the creation of Israel [Elohi Israel]. The secret of names remembered from generation to generation of the written name. Bind to guide us in the path. The image of nine most glorious powers guides by the voice, holy and by all understanding.

MOM—Guide by completing two actions. By all of them (Hebrew OAaZABH) is the beginning. End by the power of compassion. Every one is combined by six ends of the everlasting temples, and the two actions of power. Seek you out in the highest heavens and you are in the highest realm. Bind to guide us. By the image of Moses compete, three [illegible] between.

This is the secret Sepher Hemephorash complete. It is substance to hidden, divided in secret. Proclaimed therein is every secret of heaven and earth, [illegible] of every action and image can be powerful. Bind by the image of wisdom by the power of every name.

O! the Sepher Hemephorash! the secrets are [illegible] and secrets pointed to every name of most glorious powers sublime, mighty and strongest. Complete by the power of understanding.

[illegible] of the practical doctrine is one of freedom and [illegible] consolation to ways of life of causes. The Lord [illegible] in forty days of fifty gates most glorious. In seven Sabbaths, unite the holy power of Nephesh [Keeh Qodesh Nephesh]. Of seven, all is complete by the power of the secret of two actions. Bind to the Yod.

Search the powers of a thousand paths divided. Of the most high Malachim. Of every planet and wheel and firmament. Of every prince and magistrate and the innermost and outermost parts.

Of the holy, and from the highest classes of most glorious divine. This bond that, [illegible] host and each over another. Of the eight glorious names, all are by one power. Of 72 names, change by holy images. Calculate every letter.

The power and image of the highest and most glorious powers of 22 letters, most glorious and highest. Consider the empyreans of Aleph. The images are complete by the most glorious and other powers, concerned and seated upon the gates of power.

[illegible] one holy number of the highest days, hidden in secret, of the secret of Yod, sustained by the secret of praise of the Lord [El Hellohim] from the four creatures ruling. Bind [illegible] highest images. All [illegible] the vessel of perfection [illegible] House thereof. The holy power is united by Binah. Holy and powerful. Bind every image by image and every power by power. The power of the five images are one by the secret of Yod. After bind the images. Engrave the throne of the glory. Every one in its place, round the throne. By name of the glory and [illegible] engraved in it.

Of all divine emanations, every power and action is of [illegible]. After, by the power and image of every power, and by each action is of the highest and the [illegible] of the highest power and the highest decree and order and command and word and proclamation. All [illegible] from the power of the letters.

Of the four [illegible] of the holy engrave in more high and holy. Rise up by [illegible] wings and [illegible] Seraphim and [illegible] are up of four [illegible] holy as wings [illegible] and [illegible] Hebrew BMSs Chesed AeRIOT Ho.

The hidden name of righteousness and justice is blessed. O[illegible]ing as peace. O[illegible]ving and diving of the powers of souls. Neshamoth! Proclaim the throne of glory. Proclaim heaven receives from the crown of beauty. Therefore, the [illegible] are the g[illegible]s[illegible]ures of the souls of the righteous ones.

Complete ten sephiroth in three palaces before three divisions of the sephiroth. The palace of Machun is in the Garden of [illegible]. The universe comes forth from the holy temple. In the palace [illegible] den in the images of the oracle of Seraphim and Chiyoth.

The holy letters around the [illegible]rone are engraved in the holy dwelling. Proclaim by the name. Heaven receives from the crown. All is complete therein by the crown.

In the throne of the Lord, the name is all figures and images. All was created by Elohim. Divide three hosts and palaces below the palace of the Lord. Of the holy palace, all therein proclaim the dwelling. Speak, cover the holy dwelling of the heavens. Bless you, the people of Israel. From the name comes the blessing.

Also, every word of the throne of the Lord is of these two letters. The highest are engraved in the throne of glory. Heh indicates to complete the Aleph following.

Of the name of everlasting power, experience the word by utterance. Thus the 26 letters are concealed around the engraving of the throne. Two conceal most glorious powers. Give power and the image is complete. Of Yod and Vau, two names of every one.

Of every secret of the sephiroth. Of the trodden paths and the Sabbaths. Of every sublime and hidden secret. Of the fire of Ruach [Ash Voruoch], reach this by that. Of every power and angel and highest prince, all are of one power and one image. Complete all by the one image of the highest glory of two letters, Yod and Vau.

Proclaim Aleph is first. Give power of the image. Bind the letters. Therein is the secret of the sephiroth, the most holy of all ends. All highest and lowest. Of the four gates of the universe, of the vessel, proclaim the secret of ten sephiroth and 22 most glorious letters. The secret of two is 32 most glorious trodden paths, hidden by wisdom. By the thorn of Yod and the chamber of seal [Unem], highest and hidden.

Proclaim the praise of the Lord. Man is happy to revere the Lord. Keep the Nephesh, as much comes to the path of El. Do not receive much strength by every word and every letter of the image

[illegible]st most g[illegible]rious p[illegible]wer. Re[illegible]ch the name by [illegible]ed[illegible]ce pat[illegible]ic by [illegible] goodness of Gabriel.

Thus proclaim the angel Hemlach is living, prosperous and [illegible] Souls reach by the living Ruach of the [illegible]m. No flesh is pure [illegible] holy. Thus reveal [illegible] secret [illegible] the Lord. The glory of the [illegible]ve [illegible] secrets of all actors and powers, speak above. By desire, [illegible]ing forth exaltation. Know the name [illegible] pro[illegible]ur[illegible]d be answered by the strength, [illegible] salvation, the glory of light is in the days [illegible] operation. Secret [illegible] salvation. Blessed is the Lord of the universe, [illegible] amen.

BOOK THREE

PART 2

THE GEMARAH [COMMENTARY]

FROM HEAVEN ELOHIM LOOKS UPON THE SON OF MAN [Ben Adam who is seen to possess intelligence. You seek to know when to prais Elohim. Of the praise is enlightenment. Know the sign and th strength of the word over the earth.

Make an oath to the Lord by the right side and by the strength of the arm. Speak in the name thereof. Make an oath by the sect of the word until the scriptures reveal the word. Therein is great strength. Be favored, and speak (Hebrew: AAA HAAa AGO IHO 1AaB MOB). How great you are and great is the name.

Be covered by the strength of the right side of the Lord. By the power of the right side of the Lord, crush the enemy. Rise up to the right side of the Lord. Create strength in your arm with the strength. Strengthen the hand. Rise up to the right side. Speak a covered by the highest holy name. Rise up to the highest. Speak, l is high and lofty. Exalt in the dwelling and every miracle.

Speak of the mighty and holy. Provoke wonder by great miracles. Of the sublime glory, rise up by the most holy and great secret. Speak and reveal the mystery of the strength. Speak of all created by the Lord, Elohim. The word reveals the secret.

El serves the prophets. The name reveals the secret of the glor The unknown glory is of the strength. The most sublime secret o the most holy Seraphim and Aophanim, the Holy angel and every host of heaven. In terror and fear serve Earth and heaven Tremble to hear the name. The name of the Lord of hosts.

Of the Cherubim see the glory of Elohim living. By speaking the name of strength reveal the truth. The name reveals the secret strength. O, the name in unison and full, worthy and humble. Speak

house of the faithful. Speak of the secret as the hand over tone of Yod Heh. Speak to build the house for me and rest in ace.

is created by Yod Heh. Draw the hand over the highest gs. It is written, be at the hand of the Lord and praise the Lord. n above the name of the Lord. Do not extend the depth in depths of the great ocean. Speak of the great ocean and sea. by the image of the Alpha Beta (Hebrew: HALPO BITHA). s understand the great mystery. Being devoted to God is the wisdom.

The splendor is of the most ancient wisdom, the secret of the of the strength. It is written, the Garden is barred and sealed eyes.

The wisdom comes forth by understanding of the first and the nd. First is Yod Heh and second is Vau Heh. Here is Yod Heh Heh. Of the holy name, it is said there is nothing to compare. Elohim created by the power and the action. The action goes th from the power. Speak not of the covenant of day and night. s creed of heaven and Earth. There is no second to the action.

All go forth to the one name the Lord proclaims. The secret of word is divinity [Alehothov] and unity and existence. The se- of the book is truth. The strength of the name divides the divi- of strength rising in degrees. What is above is as below. Speak ake to establish the temple.

Of the temple above speak of the Lord high and lofty. Exalt as fore. The Vau of the pillars of the foundation divide. Is sword Below over the foundation. Divide the dwelling. Bone Above the Vau of the pillars of his might over the heights. Of the new temple ights es the holy arise. Gi form from the power of E.

The action below is the action of actions [Pauvel Hapo dom, the most perfect, the most right eas, and the most en ce ursh ower secrets. Set them up before offerings. The burn ings, peace offerings and sacrifices are in order for a one- ation.

Of the lower action, as with the secret of desires. The action s power to give. Of such is the Elohim gives.

In every place, the sacred as he Lord. The name is ing, of the of the Elohim gives. Compose a psalm. Not Even

Figure 7. Talisman of the Shem Hemaphorash This talisman known also as a "magic square," shows the name MPRSh IHOH divided. This may be translated as "division of God," as MPRSh translates literally as "divided," and IHOH is the holy name of God, sometimes called the Tetragrammaton, or the divided name of God. Tr Note.

Let it be so as Vau Heh Regard as Vau Heh rising Koph Aleph added therein. Heh completes the name by the power of Yod Heh

It is written of Yod Heh, Heh is the eternal image Heh indicates the Cheth Of Binah, Geborah, Malkuth, three of three measures after the action of Vau Heh

It is written, when not making the covenant, be not without It is also written rise over to proclaim Aatzem [power] Every letter Aatzem now is as five times Yod Heh The Heh rises upward. Heh all are divided by Heh. Of Heh, creation of the lower By Heh, create the pillar by the strength of the Creator, blessed is he. Speak the name A'atzem

Yod Heh Vau is already divided in the place. By the secret of ten signs and ten sephiroth, proclaim the divisions in the wheel of 72

It is written of salvation, measure five. Speak of love [DOD, as David]. Salvation measures five. Speak of the light in days. Swear oath and revere (Hebrew: IH IHO IHOH) Go forth from the name of 70

[1]This has a Gematria of twenty-nine

of the aged man, all the congregation completes the most holy. (Hebrew IHOH)

for every name is one. By the power and strength of one, man above the side. The light goes forth by the one The king is the image and the memorial is below. Go forth to the light of valor. Of the power of the most holy name images rise up to complete, It is written, pass before complete Of Heh in the beginning there proclaim the beginning

OHO The image (Hebrew ODIO) guides over (Hebrew YHVH) over (Hebrew OOI). The pillars over (Hebrew OII) is in the beginning

IIH The image (Hebrew IKOI) guides with the letters of the name (Hebrew AHIH), the name of the strength and the power

MIT The image (Hebrew KOIT) guides (Hebrew KO) and the letters of (Hebrew AHIH) second

Aal M The image (Hebrew: AaM AaKO KO) guides two lives [Chayoth, may refer to desires or breaths] by the sublime and holy holy names.

MIIShi—The image (Hebrew KO DI OSh) is in memorial of the rainbow [arch], however guide over as it is spoken in the scriptures (Hebrew BAL ShDI) [by Almighty God], and the name of the gods

IIH The image (Hebrew KO KO DI) guides over the four spirits of the world, created by the ten commandments with their powers by day

AKA Here is the most holy name Make the oath Prepare to go forth by the sea. (Hebrew: BAKA) Speak only on the tenth of the month, not thus, but (Hebrew AKA). Rest in the place and receive atonement by the purity of souls The most pure prepare to come forth in the world by the image of the two names of power [A'atzem] and the letter of the name of power

KIIIh—The image (Hebrew KDIDO) guides the 32 paths of wisdom. Of the two tablets of the Decalogue [The Ten Commandments], thus in heaven, Below, remember the secret of life.

HZI—The image (Hebrew DIDO), guides (Hebrew KO) He who after completes the high and holy Guide El high and holy one exalt

ALD—The image (Hebrew KO ChOD) guides the two lives and the four wheels of the chariot

LAO—The image (Hebrew KO KOO) guides (Hebrew HVz) By name of the dominion is in the group above The second is in the group The temple corresponds to the temple and the ends of the universe

HHAa—The image (Hebrew DI DIAa) guides by the name of power It is divided in the name of z2 engraved over the brow of Aaron Thus El comes forth the most holy holiness (Qadesh Haqedeshim)

IZL—The image (Hebrew IZKO) guides the sublime name of the Lord over the ofan wheels (Galgalim) holding dominion in seven firmaments. Therein are homes and hosts

MBH—The image (Hebrew KDODI) is of the great prince The Lord proclaims of (Hebrew DODI, speak (Hebrew DODI Li (Hebrew OADOM) Raise the banner Begoil over the Holy Merkabah of (Hebrew HHOH) with two leaves

HRI—The image (Hebrew DIDO) seeks the Tenth Divide by two On the Sabbaths, brace, the signs above After supreme alone

HQM—The image (Hebrew DIKOM) guides the power David twelve stones being carvings by these holy names

LAO—The image (Hebrew KOKOO) guides the two eyes The ends from (Hebrew AHHH) mens, holy in the universe

KLI—The image (Hebrew KKOI) guides (Hebrew KOKO) The Daleth is over the four gates of the universe

LOO—The image (Hebrew KOOO) guides Engrave the twelve signs of the zodiac and the tribes of Israel Of Yod Heh the testimony of Israel

PHL—The image guides the two lives by the name of (Hebrew AHHH) with three effects of (Hebrew AaIzM)

GLA—The image guides the power Seven names are engraved in scarlet

OI—Begin the psalms with (Hebrew AHH) as the power and strength of Moses and Isaiah, speak of becoming secure over all nations by name (Hebrew AKA) engraved God upon the breastplate The universe is served as with ten commandments One hundred ten supplements are by the ten tables Nephthoth of Yesod by one secret of (Hebrew AHHH)

MOH—The image (Hebrew KOKO H) is the name of sudamus to ten degrees The name of the dominions of seven tribes. In name of the wheels Hemgeige is the sign of the great power

GHIO—The image (Hebrew DODZO) guides six and twenty of the foundations of the universe

SHH—Of the image (Hebrew NDODD), do not confuse the images of five until here following to complete by praise O the three are to the sole of the foot of the righteous The nephesh is in the universe Mercy is the foundation of the universe equal to below to correspond with abundance of the universe (Hesed) guides the universe Of the humble, mercy and righteousness Consider the making of the tenth festoon shape change to correspond to the Aleph Of the Aleph (Hebrew QDSh OHHhO), temple of the temple By the staff and the holy sign, guide all the universe in judgment Speak as it is written of the mercy of the seed of the universe Land the world is of reverence and right to cross guide by the name of the power The power guides the name (Z2) by the great strength

HAA—Of the image (Hebrew DI KO KO) He prayed for mercy of the righteous In truth the Lord Eye is compassionate by the fourteen statutes Complete by the one power

IRIh—The image (Hebrew IsDO) gives the knowledge written above from (Hebrew HHhO) The holy reveals the name of (Hebrew AHH)

SsAH—The image (Hebrew SKOOI) gives the name Encompassed and the mighty one

RH—Consider the beginning of the name of twenty and two letters (Hebrew: AHH OH), is in the beginning. In the beginning is to [illegible]

AOM—The image (Hebrew: KOO KO) is of two lives of the power. It is written: the pillar is the light of the universe and the foundation [illegible] Righteous is the foundation of the universe.

LKB—The image (Hebrew: KOKOD) guides two lives and [illegible] the chariots of the fathers.

OShR—Of the image (Hebrew: OHR), here is mystery. Three [illegible] correspond to the three first fathers. The rainbow is below. Of the rainbow of Noah: make a covenant of earth. Prepare to establish. You sow the earth. Thus, it is also written of Abraham, Isaac and Jacob.

IHO—Of the image (Hebrew: IDIO) the name of the angel. (Hebrew: IHO) is as Tarshish in the images of gold in flame. It is written, the gold ring of the hand is set in Tarshish. Thus also, [illegible] the name of twenty and six.

LHCh—Of the image (Hebrew: KO DI DO) all the actions of the name Metatron. Proclaim the name (Hebrew: DODI). Descend the garden of the jumble. With two letters, also guide two lives.

KOQ—The image (Hebrew: KO KO) guides the name of [illegible] power, divided by seventy names.

MND—The image (Hebrew: KOND) indicates fifty from the palace. When receiving one from the fifty the name is in the [illegible] of the four being five remaining from nine gates of understanding. Want it le from Elohim in the lives of five decades. Of the [illegible] Holy fire, guide by the name of the power by the name (Hebrew: AKA) and 32 paths of wisdom.

ANI—The image (Hebrew: KOND) guides by the name (Hebrew: ADNI. With the Daleth, of Hebrew: DND) and with the Yod (Hebrew: ANI (which translates as the pronoun "I"), here is MNI as divided in the place.

OMaM—Of the image (Hebrew: DOAaK(O), the name of 70 is enclosed by the name of twelve tribes of Israel [illegible] to the source to alone and establish the two Cherubim.

RDIAa—Of the image (Hebrew: RDIAa AaDNI), dwell over the Merkabah of degrees. The assembly comes forth to complete the [illegible] holy. In the midst is (Hebrew: H' ADNI). Four are from the Merkabah. Seventy are actually with 70 of (Hebrew: ADNI). Al[illegible] that (Hebrew: ADNI) is over 70 nations and over 70 degrees [illegible] horsemen of the Merkabah.

OIV—The image (Hebrew: KO OV) is the name of 22 letters (Hebrew: OHHV) indicates five measures of the name of 22 letters. Enclose them in the Torah.

DIDI—The image (Hebrew: DI DIDI) guides the power of the one in unity. In great secret, the three divisions of three tenths, of five measures, thus half the name. With half of the one, complete the universe. Therein exists the word. Thus regard the image (Hebrew: IDID). Of the name Vau faces it in secret and over the image (Hebrew: IHOH OIO).

KOIK—The image (Hebrew: KOIK) guides with three tenths of the [illegible] here. The Lord rises up. The holy of holies of the throne of glory. The foundation of the universe is divided below.

OOKL—The image (Hebrew: OOKL) guides. The Lord dwells over (Hebrew: OOI) serves the dominion in twelve orders. Speak, dwell [illegible] house of Israel.

IKODI—The image (Hebrew: IKODI) guides over two lives with [illegible] holy power [Chiel A'atzem]. Guide by five measures of the [illegible]. Of the true image, speak of all power.

KOKOKO—The image (Hebrew: KO KO KO) is written in the palace of the Lord. The palace of the Lord. The palace of the Lord. Three [illegible]. The first is the mountains around Jerusalem. The second [illegible] over you face the Lord in the beginning. The third is the [illegible] El. Of the three palaces, engraved in the throne of the Lord, [illegible] the name Alpha Beta, there is a great secret. Speak the [illegible], the Lord El in compassion and mercy, three times in unity.

AaRI—Of the image (Hebrew NGDD) is 70 degrees. The power of the wheels guides the name of 72. By them, the degrees are in power of ten wheels. Speak of the reverence of heaven making fingers

AaShL—Of the image (Hebrew NGIOOL), come to remember the covenant of Noah. For the sake of three fathers, therein not to corrupt your universe anymore. It is written, remember your covenant After, until the covenant of the rainbow, speak of the Earth to remember the image of the name and consider (Hebrew KO), of fourteen and one hundred over all horsemen

MIH—The image (Hebrew KRDD) is written (Hebrew ANI) and (Hebrew ANI) Last In the beginning serve the king Jehovah Lord in the beginning. The name (Hebrew EHOH) is divided to secret. Of the image, speak of the name of the Lord. It is not revealed to them. Reveal the name of the covenant. Stout Bench From the beginning of the covenant regard (Hebrew KO KO)

OHO—The image (Hebrew ODIO) is in the beginning not in the end. Also (Hebrew ANI) is first and (Hebrew ANI) is last. Speak and see this time O (Hebrew ANI AND) not serving, at the end of Elohim. O, in the beginning (Hebrew OHO) seal (Hebrew HDI) Of the beginning (Hebrew OHO), seal (Hebrew MM) The secret of the first is as the rest. Do not extend the most profound, secret

DNI—Of the image (Hebrew AaIzMO) of the name of the Lord are of the seventy-two. Want from the area wanting from (Hebrew HHOH) Of the nations, the root of the power of it is the most holy name. The nations, are over the great secret Gods of the six worlds of the universe. Above, want room be three. Three remain in order to come forth by the word. By the root of the image, to [illegible] two lives. The two (Hebrew OO"IN) are of six stalks of them] and six branches. The lives are divided in order to come to vow in the splendor of the Shekinah of El before the light of the worlds rise up

HChSh—Of the image (Hebrew DIDOSh), the name of (Hebrew ShDI) Of the Sun, the image guides to see three fathers. Speak behold the God of Abraham, the God of Jacob, the God of Abraham. E. Shaddai is the light of all the actions. Establish to speak

[illegible] times. Seven castles to observe [illegible] the signs [illegible] order

AaMM—The image (Hebrew GN KO KO) guides two lives. Of the [illegible] the prince, the angel of the most holy sign in every day. Bow [illegible] before the glory. It is written, all bow down before Elohim. The seven grades dwell in the beginning of the kingdom. The image guides by the name. Of the Lord, the power of Nepheshoth [illegible] stars are divided by these princes.

NNA—The image (Hebrew NNKO) guides to establish above. It is written second is the Nun. Second is Hebrew QUSh. Of Heaven (Hebrew QDOShIH) Also the Aleph is firstborn. Behold to the firstborn. (Hebrew QDNI) Here is three most holy by the sign of one. Of the 100 blessings of Israel, bless prayer every day the name. Blessed is it. It is written of the Lord Elohim, perfect from the people. Be complete, proclaim what 100 are kept away. The king passes before the Lord in the beginning

NIRh—Of the image (Hebrew NIRZ), come out to remember the powers of God. By the power of (Hebrew HHLOI) He created the universe pillar over pillar. Aaaraidex Val Aumen. His speak righteousness is the foundation of the universe. All the universe is in darkness until it is established. The pillar serves the universe with light of (Hebrew HHhIO). The name of 26 is divided above. The light of the great Sun does not extend the grace of the natural. The light of the Sun [illegible] the foundation (Hebrew IE HO) is go to the rest speak of 60 powers a and it (Hebrew I hIO) The fish name goes forth from the scriptures. Reveal the blessing [illegible] me.

MMH—Of the image (Hebrew KOKODI) is two lives with two faces of the name of Metatron. Proclaim the name (Hebrew KOI) Speak (Hebrew DOO) discords to the grace of the universe

FOH—Of the image (Hebrew KOH) is the name of the holy name of the ten words. See the strength in ten plagues coming over [illegible]

NMM—Of the image (Hebrew NBOKO) is the universe of the most holy over the mighty of holiness. Speak of the years, the holy years of the holy period by the holy name.

IIL—Of the image (Hebrew IIKO), the holy name establishes the throne of glory over ten wheels. Rise to the greatness by the numbers. Speak of the throne of the heavens, and the earth is the footstool. It is written of the casting of the hosts. Meek of Mercy.

HRGh—Of the image (Hebrew DIRDO) the Rosh is Lacking of the name of 26 speak of one who cures.

MTzR—Of the image (Hebrew KO INR), of (Hebrew ADNI) are the forces signs of the name. Speak (Hebrew HOH ADNI) is the name of the host.

OMB—Of the image (Hebrew KO ODO) the four foundations are divided. Of twelve signs of the zodiac the power of the hosts the dominions in day and night.

IHH—Of the image (Hebrew IDIDI), blessed is it. Of the most holy is strength by Yod Heh. From the name, revealed by the He the truth of the name. The profound image is divided here. After four of one truth. Of unity, do not speak of four to heal and not to prolong.

AaNO—The image (Hebrew NGNO KO KO) is everlasting, the most holy sign and the strongest sign. The strongest sign is merciful justice. One is over 70 languages and one of 24 facing. The universe is sustained by compassion. It is written, eight descend to complete the name of eight.

MGhL—The image (Hebrew KODO IM B) is most holy, the most holy sign of the world. Of the secret of the Chariot image. Be numb of the two most holy. Of these two classes, one class of Israel below. Of the second class, by names are to abolish the above most holy sign of the world.

DMB—The image (Hebrew DKODO KO DO) is seven by seven east candles of the illumination.

MNQ—The image (Hebrew KON KO) guides over the 70 hosts. By Nun the image protects power by the message. Shelah Lord

everlasting name. The message is of 25 on great mysteries through power and the glory. Keep the glory of the throne. By the strongest ones speak to make the angels in mysteries and of keeping the flame is the cherub (Hebrew HM HaPPs) In mysteries of the gates. The two gates by the name (Hebrew HeH). The letters of the image are hidden. The power is over the.

AVa—The image (Hebrew KOINO) guides by the two most gentle names. The righteous pray for mercy. Speak, the Lord Elohim of the hosts. Compassion with two letters.

AHO—On the image above he gate speak (Hebrew ATH AHH HOHH ADON) [You are God the great Lord. Holy is the glory of the name of the universe forever. Of the one power blessed is the name.

KBH—On the image (Hebrew KBOD) seventh by the name. The mighty remembers names of strength and power. Proclaim the power over birds. Proclaim the name Pach. Go unto. He by the image of the father until ruling in peace by the name of the seven. In visions is power from the strength and strength from seven. Proclaim to see the prince of the strength of the Lord, including thoughts of the Lord. Of the vision before, guide to dwell in the holy one. The name of the strength is in the midst.

OIM—The image (Hebrew: DII) is the name of power guiding the horseman over ten wheels. Speak of the horseman rising up in the heavens. The image guides to the temple between four great signs, as the tenths. The memorials above are by the number. (Hebrew: OIH.) Speak (Hebrew: AHIH ZH AHIH N'). (Hebrew: AHeH) of seven commandments of the Torah. (Hebrew: AHIH) of ten words. (Hebrew: AHIH) of ten plagues in Egypt and Lord of global. Israel. Hezekiel. Remember the sign by the name (Hebrew: AHIH). At the world of his temptations be numb of the seven mysteries and with the ten of Egypt. The sixth secret spoken of Israel. Creation creates. Speak and Lord, that suggest and Lord coming. Remember the strength seven and suggest mysteries according to the sun burial between (Hebrew: AaSA). Therein is the seventh secret, the seal with the Aleph. Of the secret, the Lord's name. [illegible] is the [illegible] is the [illegible] the name is [illegible] for generations of

generation. Therein seal the strongest and all the most [illegible] commandments of the Torah and all the powers by them [illegible] planned by the wise ones. Of the qabala, being (Hebrew OHOH) becomes to pass, by the secret seal in ten commandments of the OHOH. The seal of ten commandments are sealed in every [illegible] forever and ever, over the order of wise men. The commandments of Gemorah. Remember to go to the Egyptian day and night. Speak in order to remember the day of deliverance. Pray that the Messiah comes in the world. Also not to neighbor. Husbandry was [illegible] and sealed. Of the Tree of the qabalah indicates by beauty of from revelation.

HH The image (Hebrew DH) graces over three most holy [illegible] one from ten and four over all.

MOM The image (Hebrew KOOKO) graces from most strength to purity. The strongest is beauty to truth. Seal by the two names of power. One is rest and ask (Hebrew ANI ANI OI A A. HIM) Messiah. Messiah. Of the understanding of the Lord. The Various directions gods. Above, north, east, west, south, south, above, and below, indicating six corners. The most holy sign is over as it [illegible] the six ends the universe speak of the kings of Israel and all nations of the princes and every magistrate. Shepherd of Earth. Of which consists of heaven and heights are from the magistrate [illegible] great ornan.

Now complete by revealing to bind the image of the book. Consider the most holy qabala, received from the mouth by the strength of Moses from Sinai. It was handed down to Joshua and from Joshua to the elders (Aqpomonia) and from the elders to the prophets. Nehyyaven. The prophets handed down to the men of the great assembly (Keneset) the parliament of Israel.

Of the Lord of wisdom. Lord of qabala. Lord of honor. Lord of glory and Lord of understanding speak of the secret of the Lord. Of reverence. Measure to be meek. Of the secrets of the qabalah all the qabalah is to Moses on Sinai. Do not interpret or deduct in. Do not draw out and do not test on. When men understands what is done, cast off the stomach and loathsome meat.

Eagle flies in the garden and stands down the sign. Man understands the wisdom to receive Hokmah. The secret is passed on to generations in order to establish knowledge and understanding

[illegible] simple and order the eyes and [illegible] every people [illegible] every sight. Regard the ears of the [illegible] blessed is the name [illegible] upon the power most glorious in power and [illegible] of truth. [illegible] quite a great is understood.

The highest [illegible] shines to [illegible] Of the seal of the [illegible] being shines in darkness. The upright remember the knowledge of the purity and goodness. Dwell by the sign of the Eagles. Speak the [illegible] of the [illegible] of the commandments. The loyal [illegible] not. Consider (Hebrew OHE) the name in knowledge of the [illegible] upright understand the image. But from three holy books, but the name of the glory.

The glory is divided by purification. In purity, happiness and [illegible] overcome love. He is everlasting. He is all just, holy, [illegible] creation, is great to light. Knowledge comes from above with the seal of the Messiah, the image of the Lord of Hosts.

The images are graven in the throne. Of the high throne are 22 [illegible] to the forum. The secret of (Hebrew AHIH) and the right of the covenant. The angel is above Israel is below. He can be seen [illegible] between the eyes. Engrave in [illegible] places, the [illegible] and the image. Of the image. In Alpha [illegible] received by the Messiah from the mouth.

Of the strength it is written. By the sign gave to the throne. Esau Of the signs (Hebrew BH OHH) Regard the power by You [illegible] Van, the two names of the holy power. Every one seeks [illegible] of the power [La'atzemov].

Of the power of the two. (Hebrew BIOD OIO.) The chosen [illegible] is by them, according to the power of strength. The greatest [illegible] is by one alone by the images of the strength. The first is [illegible] and the second is Ruach. It is written the first of Elohim and [illegible] Ruach Elohim, the Malach in the account [illegible] throne of the [illegible] before and Ruach. Speak [illegible] make the images of Ruach [illegible] strong.

The two signs are of the strength of the images of the creator [illegible] and power [illegible] cross [illegible] sent to people. Give to the [illegible] people strength and [illegible] salvation.

Of the power of powers, of all [illegible] of the image, and not [illegible] and the greatness. But [illegible] in the place. For he [illegible] and the holy is image with [illegible] house of the king, with [illegible] [illegible] By the [illegible] strength of holy glory [illegible] people [illegible] speak [illegible] holy [illegible] image. All people

come after. The name is as the name of the Creator. Also, the power of the image of the Creator.

Seeks to provide and support. Lead in measures of compassion and purity of obedience. Make the hand to adorn you in the temple of your kingdom. From worshipping you and from the power, the strength of the prayer of Moses. By you, the days are revealed. Remember the compassion before the strength. Thus speak in prayer. O Lord El is compassionate and merciful before the six ends of the temple. You are everlasting in reverence and supplication that before the most holy. That Beth is in the place, indicate to compose ten sephiroth.

Remember David. Understand to indicate the word and secret of the one Lord great and strong. Complete ten as the covenant the signs received in the great secret. Of the written words by five. Moses remembers them. These six complete ten as the power of Moses to the Lord Elohim.

Of the Lord El are before the secret of the most holy one that three is six, as two to four. Understand the secret by the Lord Yeh, the everlasting image. The three secrets of three natures divided is over the secret of ten sephiroth of 22 letters of the Torah. Below is the king. Bind every one of the images of the image of the 22 letters.

The food is on the table of the king. Receive every one of the images. Of the image above, nourishment of El. Of the glory of the king seeks. Pass over the king before. Heh begins as the name of the great name. Remember above as the image divines power of the name of power. The power of the name is from the bow name and from the Shem Hemaphorash. Proclaim the name of 72 as Shem Hemaphorash, the power of the name of power.

All go to the one place, one of every one word. Hereby is our entry in compassion, we are supported by salvation of the Neshemach. Of understanding, reveal Nephesh unto. Serve you in the heart. Compose by Neshesh. Desire in fear and in awe exalt of Neshemach. Forgive iniquities by sin offerings. It is written, the Lord speaks, forgive and complete and return at the end and the high compassion. It is written, you are compassionate. Of the mercy of the king, compassionate and merciful. It is he in great goodness. Mercy. Let there be. Blessed is the Lord of the universe. Amen, amen.

BOOK THREE

PART 3

THE ACTIONS [HEPHA'AVOLOTH]

[Set forth by the strength of the Lord Elohim. Encompassed in wonder. Blessed is Elohim by the holy path. El is great as the name of Elohim. Learn from south and here showing marvelous works. Bind by strength.

Expand the wise son [Ben Chokem] in the heart. The wise son perceives in the heart at this time. The wise son admonishes you, as nourishing the man of the wisdom. Go forth on the path. The darkness covers the earth and fog obscures the lands. The Lord is above.

Now the wise son is with the Lord Elohiek and opens the eyes. Remove all foreskin [A'arleh] from the heart, removed by all desires in every period, cover with linen [Lebonem] of sanctuals, unseen by feet. In the place, Elohim enters.

Serve until the man comes to forsake. Inexpert one invested in every palace lest ye suffering much grain. Make the settlement of the roof and cast down. Cast now from above the divine creation. Of the holy man, chosen from people by the priests of the sacred Levites. Hebrew: YOUK.

The Lord Elohiek chooses from every place. Seek and search by pleasures. Draw near with the offering. The foreigner [Zer] does not consume and does not suffer except with heart by every breath. The heart gives. Give the heart to El.

Now the wise son is perfect in the universe, revere Elohim and go away from evil. Second in the heart. El is over all. Elohim's judgment when he sees lives and when making the guilt offering. Thanksgiving].

By the word of the oath, you he down there and rest in thought. Be strong by the high priest [Hekehen Hegedol] Of the three from the nearest nation, of sacrifice or supplication, suspend the nation over the name

Uphold the heart. Life is suspended in the dwelling, however when turning around, receive visions. Regard the chosen prophecies. After most holy Take the priest in wicker basket down before the altar of the Lord Elohim

Now the wise son is complete fulfilled by all the word. You are ten Revere Elohim and keep your commandments. Revealed to you is the qabalah by the division of the name of the glory of honor It is divided by powers and secrets, most wondrous and powerful

Of the Holy Rabbi [Qeddish Rabbi] and Rabbi Ishmael necessary deliver thereon By the secret, understand the signs and the power and image and the actions from them all in festivals and hours and times to reveal When you are pure and upright declare the word by wisdom conceived in the womb

It is written upon the tablet of the heart of the innocent and pure Understanding the glory of Elohim is the secret word complete and revealed to you in answer Change by the wisdom and power for him Change wisdom and power for him understand wisdom and power on him

Complete the powers of the images, most wondrous and most powerful and most glorious Come to enlightenment approved heart and being upright Complete by prayer song and musical victory Rejoice in the heart Consider the understanding of life by them over the beginning of beginnings and the ending of endings Rise up without ladder and without degrees Cast down and establish those who are cast down

Now listen to the wise son Understand how to rise up, and how to come by the secret and how to obtain power and glorious light When receiving them in the beginning, reach the end Have understand much Examine and search the holy original scriptures with simple and plain meaning Also, examine the concealed meanings Also, examine the written words Examine the actions, every one be raised Also, examine the changing of understanding

and the images by understanding of powers, and by the most [illegible] me that guides every one. From them, examine in actions. [illegible] the sign to you alone. Complete in the heart by the written [illegible] ds above,

[illegible] peak to you of already knowing what is written. Deliver the [illegible] Elohim. Deliver the pillar of the cloud. The highest powers [illegible] east power [illegible] most gorious [illegible] the most exalted, and [illegible] the power of the Lord Divide understanding

[illegible] the signs of the days of the seasons Complete the [illegible] powerful and strong Also, the action of the spirit of the east [illegible] Qedem] Also, the strength of power. Measure all the [illegible] est before the power of the sea

Of strength, regard the highest. It is written the spirit of the [illegible] conquerors of Arvoth Yesh[illegible] translates as "a shut of [illegible] shast." [illegible] s mist of the seas rises up to the visible heavens

[illegible] s watch go with the Lord. The sea begins in love and com[illegible] son Do not [illegible] s once Come above by measures of strength [illegible] all the right Measure right and [illegible] s retained and weak

[illegible] every king of the world [illegible] seems to be sound Give the three [illegible] mes Understand in order to separate the two substances of [illegible] wers. The measure is weak Begin above and end below

[illegible] to the strength of the powers, cast down to judgment Rise up to [illegible] s the understanding [illegible] he secrets of being [illegible] s. However [illegible] the path after him strength will strength, and the wish [illegible] s consume all the universe From these secrets to all in our [illegible] se, all the universe is exalted, no being above to make actions [illegible] e creatures is established by the power however low, reach out [illegible] to them. A set of goodness, favor, of judgment and compas[illegible] love and [illegible] ce pure and wise Also hearing and removing [illegible] s words from the power of images and from power of incle[illegible] ness and the gates that are there existing by them

Now the wise son and the faithful make adoration of the Lord [illegible] e creatures in every period every season come for to [illegible] s the five words of the Shema Yesh[illegible] Increase, decrease, yes [illegible] most word, be revealed with [illegible] s secrets Know the creatures [illegible] s goodness in the spirit

[illegible] s through [illegible] s of the two rings the spirit, he swear and call [illegible] s [illegible] e you to [illegible] s and sons [illegible] s [illegible] s

wandering around many times, the good see before every natio and every power, according to the observance of knowledge.

By images and by divisions, understand what to speak: that (He brew: IH) is (Hebrew: IDI) in the image. Actually the power is bless, however, there are therein three measures—the three sh before Kether, the most high, Chokmah, and Binah. However, t truth of the three measures indicate the fathers.

The truth and all power is unity. Of the power of the s therein as the hand of the Lord. Here is compassion. Also, of th hand of the Lord, here is the judgment.

Receive therein and change over the sign of power. Desire th action therein. Also the Lord corresponds to the lower of the power of the Lord, the power everyone and one name als the image. Hebrew: IDO IHOA IHOD) corresponds to the p of the universe. Of the holy temple of the Lord (Beth Hoo qedesh), below and above is the Earth. It is written, fill the Earth with the glory of the temple. From the temple of all th Earth, and also the 70 going forth from power the one name strength and power.

BOOK THREE

ACTION

THE FIRST ACTION [HEPHA'AVOLEH HERASHONEH]

OHO—Guide by the above name. Descend to the Holy Temple from the name, descend to the world.

HI—Guide by the ancient name. Short Qadem mon of all ancient.

MI—Guide by coming to pass of life and existence [Chi Voqiem]

AaLM—Guide by the vision of strength of the three most wondrous sculptures. Make people in Egypt and in the sea.

MHSh—Guide by establishing three fathers by three measures of the name in power and victory, for the sake of victory.

HLH—Guide over the creation of the universe by compassion. Also, [illegible] by ten commandments.

AKA—Guide the universe coming forth in atonement and forgiveness. The Nephesh rests. Guide the lives of the people from the image by compassion with the seven holy names. When making inscriptions [Lochshicm] of the sign or writing on the silver plate, of those to spread death. It is written, learn by them for the sake of disturbing every evil spirit. It is difficult to measure. Make the inscription by the sign in hours of the Sun. Write the sign in the day in the first hour. Remember the power of desire. Of the angel, one over the sign in the hour. Be pure and fast. Be immersed in pure water. Be pure from sexual intercourse.

KITh—Guide by the highest wisdom of the Torah. Of the covenant of Elhiemov in heaven and over not remembering (Hebrew: LH IO)

HZI—Guid by the wisdom of the army completes. Thus sight see all heights.

ALD—Guide by rising up over the chariots of the Seraphim above and below.

LAO—Guide to see miraculous deeds in Egypt. Above and below create heaven and Earth. Thus the dominion. People revere all the universe.

HHAa—Guide by the illumination of Moses. Hereafter the [illegible] therein. Come in the temple and remember the powers of God. Hang down the breast plate of the priest and the name of letters.

IZI—Guide in God. Rise up in strength. Dwell as king over the throne of glory in the kingdom. In order of regiment, all comes the universe. Assorted judgment with the gates in seven [illegible] ments. Do not place them over it taking every word of judgment Egypt.

MBH—Guide by the power of God, in every power by the grace God. Of Moses, action by the name (Hebrew: IH) over the face the Lord. Of the seven names, path [illegible] is learned by wisdom. Write the sign on the silver plate. Drink from the sea of life. The song of life. Of the song of life, begin in the mouth of Nisa. Suspend the sign above in goodness. Keep back from every spirit and evil eye, from every demon (Mezeq). Suspended above written on the shells, covered in holiness and purity. The new are after, of day and hours. In the beginning, measure Moses.

HRI—Guide one by the ghost.

HQM—Guide over the sceptre. (Hebrew: IH) is engraved on the stones. Remember before the Lord.

LAO—Guide by the most holy above.

KLI—Guide by the four gates of the universe, engraved by compassion.

LOO—Guide by the twelve tribes. The holy name is in the [illegible] and measures above.

PHL—Guide by the compassion of God. Loved history.

NLK—Guide by the name engraved in the altar. Of Moses, by the names of the seven most holy names. In goodness, make the tablets [Qemiya a]. Drive out every evil spirit of fear and lamentation. It is good to petition compassion before the name. You are delivered from every fear. You speak to the four spirits of the universe by names. Speak, let there be desire from before the Lord Eloh Eloh of the fathers by the name and the divine names. By the power of compassion, seven [illegible] in measures of the first city. Of Sarah's in the city and [illegible] by the angel. Also, [illegible] to rest on the four holy in purification, by fasting and [illegible] upon the face.

OH—Guide by the Sabbaths. Shaddai el chai. O You [illegible] corresponding to names (Hebrew: AHIH) of the days and the hours. In the [illegible] pledge in the measures. From the power of every holy place, the most holy name of God power after. The power of the universe indicates the highest.

MLH—Guide by the highest and lowest. Of the power reach the right.

GHH—Guide by the name from the power of love to and [illegible] is.

NTHH—Guide by the power [Natzeret] (Hebrew: HHNO). Lowered [illegible] Keshesemnes the humane. Begin the power universe. Power (Hebrew: HOO) [illegible] right is proclaim to the left. Come [illegible] the two measures of the eagle eats.

HAA—Guide by 18 measures. Complete the sign by one measure [illegible] power. Of seven [illegible] complete.

HCh—Guide by the [illegible] one established forever.

YAH—Guide by the name. Go forth from the place of judgment of Egypt. See visions by the name of strength. The seven names are of the purification of goodness. Journey on the paths of the seven letters. The name is in the place of fear. The names are written on the seven plate. Remember and write in purity. Be immersed in the [illegible] Israel, even [illegible] and power [illegible] the seventh hour, before the day is the day.

RII—Guide by 22 letters of the Torah. From the power of [illegible] name, (Hebrew: AHIH) is above from the last Sabbath and the [illegible] cret third Sabbath

AOM—Guide also thus over righteousness, the foundation of [illegible] universe

LKB—Guide over the name of the horseman over the fathers

OShR—Guide the rainbow. Indicate three measures in three [illegible] of colors. By the measures, make the oaths of Earth. Israel is [illegible] the sign. Teach to the holy people and dwell by the name of [illegible]

IHO—Guide by the power of (Hebrew: IEOEH) is Ehareh which [illegible] cates (Hebrew: EHRESH)

LHCh—Guide by the Ruoch of Elohim, the living Ruoch [illegible] Chokmah and Binah. In abundance, the highest manifests [illegible] seal universe of all the actions.

KOQ—Guide by the name (Hebrew: KO). Of the first power [illegible] seven most holy and divine names. Remember the sign of holiness [illegible] ness purity. It is good to study the Torah and wisdom of the [illegible] Write upon the first seven place (Hebrew: TOBIM TOBIM) [illegible] good or goodness.] Above is power from all. Study in the [illegible] day by measures of power. In the hour, write in holiness and [illegible]

MND—Guide as Moses ascends to the heights. Deliver to him [illegible] wisdom and understanding of the heart of the paths of wisdom [illegible] dicate the holy wisdom to the highest governors [Pechoth] [illegible] highest power

ANI—Guide by the holy above, corresponding to the [illegible] palaces below

ChAaM—Guide by the twelve tribes engraved by the holy name

RHAa—Guide by the highest power corresponding to the [illegible] book [Hemgeleh] Seventy nations correspond above to seven [illegible] grees. The name between is four letters over all. The secret [illegible] vided in the throat. Search out the 70 and 12. The rising [illegible] indicates Jacob and sons

RI—Guide by the ten measures of the powers by the signs (Hebrew: [illegible])

HHH—Guide by the power of three measures of the name. Of the [illegible] of the life of the weak. The power of the living is from [illegible]

MK—Guide by the three most holy serving the highest and lowest. [illegible] power of the name of 70 and the divine and most holy seven [illegible]. It is good to petition. Petition the words many times. Con[illegible] them when writing. Remember the scriptures and understand[illegible] comes forth. Of the song of generations, the Lord is our [illegible] plead. In unity revere the words of his words. It is worthy to [illegible] by the most holy. In great purity remember. Of the Se[illegible] to [illegible] undergarment, heavenly [illegible] purity [illegible]. The shell is pure and the ink. Complete four or five. Re[illegible] seven times. Place the written word below. From the be[illegible] be in purity. Speak, let there be desire from the Lord [illegible] the Elohim of the fathers. Of the most holy's grace is most glo[illegible] to rest in the night by the word. Thus (Hebrew: OKK AO HM [illegible] AO) In the middle of the day do not consume. Make [illegible] and petition thus

[illegible]—Guide by the foundation of the universe. Of the most holy, [illegible] s temple and the name is above. The name seals the tribes [illegible]

[illegible]—Guide by four measures. Complete compassion alone. The [illegible] s in the middle and complete.

[illegible]—Guide by the image of the signs corresponding to the three [illegible]. The leaders of three worlds by the highest power. The se[illegible] the Lord El. The highest completes compassion and the [illegible] complete.

[illegible]—Guide by the 70 degrees in seven firmaments, however, [illegible] tenth holy is complete, double.

[illegible]—Guide by the righteousness of the fathers. Serve the uni[illegible] the most holy seals and Earth

MOH—Guide by the image of the name. The signs are not revealed to Moses.

OHO—Guide by the first secret. The secret of the Heh is last in the name, that Heh is the last one star. Yod is first of the seventy holy names so potent. It's good to petition compassion by every letter. Of every creature or with the king or name of the power of [illegible] and even as the great are very strong by compassion. This speak let there be desire from before the great and powerful name [illegible] the prayers and petitions. Make desire and actions from the [illegible] (Hebrew: OKK OKK). I love as desire. Of desire speak to the [illegible] accordance. Heg your [illegible] the heart before the image of the [illegible] Begin on the sixth day. Observe the measures. By the angel, [illegible] rity make retribution [Shelemeh] by prayer and by fasting.

DNI—Guide by the root of the name (Hebrew: OHO) and [illegible] third holy secret.

HChSh—Guide by the measure (Hebrew: ShDI) exists by the [illegible] fathers of three complete. Victory is the highest wisdom.

AnM—Guide by 70 powers below the name. From them is [illegible] power of seven planets moving forth in arrangement.

NNA—Guide by the highest powers. Praise the name exceedingly with 100 kinds of praises and blessings. Establish in Israel 100 blessings. Every day in prayer and supplication proclaim also from the highest.

NITh—Guide by seeing in righteousness. The foundation of the universe serves the highest universe. Measure the truth of the sign of the highest seal so God.

MBH—Guide by the Ruoch of intelligence. The pure are [illegible] powers to consecrated in the midst. The midst is the small universe.

POI—Guide by considering the ten plagues of Egypt corresponding to ten commandments. Of seven names in purity and cleanliness. By the powers, petition every word by petition and supplication. Speak of the sign over the sea of purity. The living springs are flowing. Directions are the face and first. Cast over the Dead and Upon this Letter the desire from before the most [illegible]

[illegible] great divine names. Learn every word of the Torah. Of the sign, thus create every day. The Lord is in the morning in the beginning of the month of Nisan until the middle of the month.

NMM—Guide by the 50 gates of the power. Heal in Compassion every living creature. Turn away from the Outside be seated of the holy name's host. Stop the power. In this one be patient of the house in holiness.

OH—Guide by raising up the sign of power over all the highest.

ORCh—Guide by how to [illegible] It is established in the by the answer who runs.

MTzR—Guide by 22 corresponding to (Hebrew: ADNI) and the [illegible] power.

OMR—Guide by the name. Give power in the hours of the beginning of day and night, from east to west.

HHH—Guide by the secret of the Heh. Receive it with all the understanding in righteousness and compassion.

GNO—Guide by seeing times in measures of compassion. Scatter languages in order to return. Restore that the Ayin corresponds to 70 degrees and the seven holy gates. It is good to petition prayers of forgiveness and atonement for all iniquities [illegible] holiness in reverence and in purity. When knowing of compassion by great sin or crime, be in great repentance [illegible] about or from the state. Man confesses all iniquities by the voice. Speak, create be desire from above. Suggestions. Note the Lord of forgiveness, atonement forgive me for all iniquities and shade me from death and all misfortune. When praying, [illegible] establish retribution. Be in great purity in the day. Measure is Moses' Hours.

MGDL—Guide by the mouth's sign above. Also, Israel is below in power of power. Be the nation in one power and in one dwelling.

OMR—Guide by the name illuminating seven powers above. Also, [illegible] [illegible] the name in righteousness [illegible] righteousness.

MNQ—Guide by the 70 powers. Of the powers around the three put forth the everlasting name. Receive abundance by the dis power [A'atzem Halehieth]

AlAa—Guide by the name of supplication. Come forth and go to Earth, not to hear him

ChBO—Guide over the unity [thereof].

RAH—Guide by indicating to the prophet of powers rising up fr ten sephiroth. Eight by calculation and three powers from seven. Of the ten, the eight by calculation. Proclaim the sign deliverance for the sake of the abundance. Thus, for the sake of power, prepare man and man rises up

IBM—Guide by indicating to measure last. Complete all

HII—Guide by three terms. The three Sabbaths establish the p rance. Give the Torah and create the universe by three. Strongest. The powers go forth, most glorious by the great strongest signs of the highest and lowest. It is written give the sign rd heaven and on Earth. Of the great plagues, the faithful are Lasting. Remember until all the generations come forth. It is written. Thus spoke el of the children of Israel [Bene Yisrael Hebrew AHIH] Forsake the eternal name of all coming forth Hebrew tHAaH/, forever until Hebrew OOFD. Remember generation to generation of the deaths of the living from ge tion to generation of the 3,000 of all the days of the life of the verse unto the generation of the Sabbatical year. It is written. the image completes the action. Of the name of the strength, and victory

MOM—Guide by the beginning works of the name in compass overall creation from the greatest sign. Consider and know by vides support of all. Praised, great the signs. From the midst king of Earth, and all princes of the nations and all magistrates Earth

Now understand the wisdom I am. Gather to you the greatest most glorious and most powerful. See the wondrous actions

and precious things. Reveal. Learn the workings here. It is everlast ing life. El comes in every period. El is holy.

In the cotton cloth of the holy vestments, you are the high priest. The people do not rise up at the time of coming out of the face of the Lord. Look. Be afraid in reverence in the pure heart. Establish retribution by explanation of the Lord that is

Beauty goes forth from the visible light. Great is the name of the ons and honor. The powers of miracles are bound in reverse and positive images of the most holy book. All are worthy of the seven ords. Of Elohim, live and do not be hungry and thirsty after. ink of the living sea, most glorious. Thus understand the secret ings of Alpha Beta engraved in the highest throne. All hosts wor ip the three palaces.

The name is engraved. Complete the most glorious powers of eborn living. Change this from that. Exalt the Lord this from that. Most glorious, this from that. Marvelous deeds, this from that. Most powerful, this from that. Most pure this from that. Most exalt, this from that. Most innocent this from that. Most upright, this from that. Most perfect this from that. Most praised this from that. Most dominating this from that. Most beautiful this from that. Most shining, this from that. Living, this from that. Insatiableness [Chesetnitem], this from that. Most holy, this from that. Complete the flame of fire this from that.

Serve in reverence. In reverence and holiness. Serve your Lord know. He creates the signs. The name of every one who dem ds the works of the desire of the Creator. Of 22 letters three palaces engravings of images of every sign of which itself. They proclaim th with of the highest powers. Reveal to you the hidden one, pro found secret of the glory. Your sons have taught at the time to see Israel and be revealed to you.

These are actually the powers of the name. Proclaim in truth of the highest powers. Engraved at the time, seal every sign once in the image by the power. Proclaim that the angel Hoom is liv ing, with most glorious and most holy and highest signs.

Thus bind Moses your sons to get from him the image and from powers, do not consume the exalted sign. The pure one consumes and burns. Receive it in purity. By images, change every power for each of the power of the most glorious. I am preaching the sign of upper Elohim living.

The highest powers from behind the shrinkage of power of El Work between, bind power, power according to be from and powers at reset is of action Reveal Own to see the appearance of the vision of great power. In great power great weakness story and be upright. When living, women not between Corrupt Earth not seeing and not prophesying.

The image is suspended. Abundance does not lessen upon Favor. The secret of (Hebrew SHARZI) is the seconder. Secretes Earth, resembling the sea. When separating by cast way survey of live and from is the abomination. Has come and perish. Over that (Hebrew AR/I ASOR GDOL) connected powers above without the great image that is not seen. By

Of the Choice of Before Cook power and Bench, the Rose of Eden is living. The powers facing before are most powerful most glorious and shining. Seraphim from here. The Merkabah of the Fathers. The Unbegotten of the Lord.

The Fathers speak of the shining above. All desires are of the powers. Of the most powerful deeds, however, in the servants and the Seraphim are serving from above. Of all the highest powers the Eye is divided around. By desire, flourish by all powers.

From the day of Strength (Yisdothem), master day and night seasons, the periods in the course of time, in order to each the glory of formation. It is written hasten Covenant after the Seraphim. Proclamation of days and, penitence is from what. Where are crossed and glorious prevail holy and covenant. Holy is the Lord of Hosts.

Increase the power in short time by the sound of worship to holiness in existence speak, blessed is the glory of the Lord. All the highest draw away. Everlasting speak, blessed is the name of glory of the kingdom forever and ever.

Of the Merkabah one returning Seraphim above, the Eighteen powers compare. Malachi and the Nesiah not of the glorious people Israel are below. The ways consecrate in Gabriel's stress. Speak, holy holy holy is the Lord of Hosts.

By the sight of the most sublime is the Lord. Of the power upon progress witness. Rest is over the Tzaddik of the kingdom. Dwell upon the chariot of mercy and compassion. Speak, also I serve. Is said. Prayers accepted. Happy is man in the morning of every day praise and honor. O strength in error and fear in holiness, such (Hebrew BSHKVH).

It seems in the mercy of the Lord. All powers set among beings that are according to the power of degrees. Of all things, the temple is the place set in the sanctuary. Is not and sorrow. Of compassion of the great, of goodness, of reward, mercy, reward, righteousness. Of justice and righteousness all before Tzaphqiel. Of peace, of war, of destruction, of the destructive. Abiding in the secret and to dwell in the midst of the secret of love. All by the desire of the Lord the kingdom is established and fixed over them serving and ruling. Complete in powers, living and glorious. Worship ye the Lord. Speak. (Hebrew BSHKVH) Tapoy is seen to reveal. Holiness.

Of numbers and by the most glorious and most powerful, over the new. From the west to the, go forth. West the western of from the west to the east to the life and light of days.

Also forge the signs. Thus the Aleph and the Mem are before one path and the Eighteen name the powers, are in the midst of the greatest and most glorious powers, make the vows to the Lord. (Hebrew AaMHMV) Seal in compassion of the creation. Of judgment, bind and proclaim the trees. Hebrew SHARZI is the counsel of God. From before goes forth the judgment. Change in compassion and all signs as given by the one image.

Serve and Aleph is by the chronometer thus below. Of the Aleph signs. Hebrew (BBHBD) The power upon the first with Do to make the holy sign to the name (Hebrew DB) by two images. Do and the most holy six. Serve the holy. (Hebrew GL GLGL) This is the Eye is the last image to calculate. From create the seal of the wicked. Darkness goes forth in the universe. The name (Hebrew NHOHN) of the seven creations of the creations. The vowel completes the inner.

Holy and sublime is the Lord to purify. Thus the seven angels. (Hebrew BGDSHI KKON' GDSHS' SH"OA. NGHI KSOLZ' HOLK"OD R'GDSH SH' AAOTh HK' H"OD) Every word as the seven angels above. Of and to see. The Merkabah of the four corners of the universe, serving above the universe in the kingdom. Of the palace of Metatron and the consecrating of numbers. Enthroned of the Nephesh Man consecrates the spirits. The palace of the seal by seven tests that from the Merkabah. Of all the seven angels, and with the Neshamah. Of Neshamah rising up the highest. Powers in the universe, in the sanctuary of each

Of the palace of Metatron the name comes from Nephesnoth, the most righteous of the universe. Of the perfect secret Metatron's the actions and power of Shaddai of all the great power. His proclamation, Metatron comes from below, purified clean Divide consecrate way Hechonier. The name comes out the place Hew the Neshemeh of the purity. Of the universe, Ga'a to above.

Of the pure and the upright, all the highest powers. Also the signs of the strongest and most powerful powers. Do not petition receive the remaining powers. All see first the Yod Vau, first of all the highest powers. Bind mingle in the mirror. Moses rises up to cover the Torah. Know that Moses ceases to descend from the Ohel the holy temple engraved ordinary and wait to consume.

However continue to sing the highest name of the universe. Indicate to serve by Moses. Of the Nephesnoth of the most righteous, also receive from the highest and from the most holy and the most of the body of man (Goph Hadem). They are above from the remaining powers. Above indicate the Lord. Be humble to receive. The horseman rises up. Of the father of orphans. Ask Yahoriel the judgment of El.

You understand the powers of the name. Of the highest and the most humble of El. Speak, the Nephesnoth of the most righteous are above the Malachim. Hear the word of the Lord of Hebrew: MGADRDON/RX/ZAdO is complete.

Attract, and every sign of the images. Come to Moses and to send to our people, engraved in tablets. Of the name, call the most holy secret of the sepulcher. Of the 22 holy letters, bind of the letters from them. Of the illumination of light, the highest of vowels. Of 70 names and four hour, the name of the first power and every word. Of all the highest powers, the words of the most glorious secrets are concealed and sealed, closed up and locked. Of the strongest and most powerful, of valuable and precious things, the most profound writings. From afar, engrave the many signs unlike. The high priest of man knows the illumination.

It is most fulfilling to calculate the generations. Consider and know the seasons and periods. Thus, sacrifice offerings of the righteous. O gods, contrary to the lords, turn impartation. The remaining people step, and seek from that. Worship and draw near

Images stop serving. Fulfills for the [illegible] and destroy. Praises our power. For the [illegible] and the Lord. He Lord. He to reveals. Our to consist being and the [illegible] was [illegible] with every word of the [illegible]. He spy's must be even the Lord as the commandments. Desire and [illegible] complete.

Hebrew: IH.) Restore the mystery of the vowels. Of the name of [illegible] reveal. Receive from the root and foundation. Calculate designs between. Of three measures here is (Hebrew: ADNI).

Hebrew: OIHI OII IHO IH.) This name is [illegible] together [illegible] the vowels has written here. Beveal. Aleph is below. Each of the letter is below the Shin. The Shin is above. Begin to [illegible] and each by what is established. Thus, except the secret [illegible] know of all going to it from the signs. The point is from formed [illegible] above. The name of mercy comes forth. A other praise to [illegible] Metatron. Thus when desire to make the oath and this the [illegible] comes forth. Know the secret to the name corresponding to [illegible] powers of the Sun. Shemesh. Combine and thus reveal the secret of Azazel. Of the Sun [Chemeh] is fire and light and day, corresponding to the signs. By the seal of Metatron reveal the secret [illegible] vowels from the letters. Thus, the first name is by the letters and vowels. It is known to reveal a triple of three. There is world in two names remaining.

Hebrew: OHI IH.) Previously reveal the first name of A'azel. Of the Sun and light are first and day. The power of the name [illegible] stands the power are here. Thus, the second name. In the middle, [illegible] world names ruling over the creatures. Reveal by the assistance [illegible] the name. It [illegible] is [illegible] each in to guide over the second.

Hebrew: OHI.) Of all revealed from vowels and letters. (Hebrew: [illegible]) guides over the two magistrates. Azazel and A'avozal. Consider understanding and the secret of A'azael and Aavozal already guides you. Thus the second magistrate as eight steps [illegible] above, or threshold. After reveal the secret of the center [illegible]. Reveal quickly the third name.

Hebrew: IH.) Know [illegible] [illegible] and the name by vowels and letters. Complete. Hebrew: [illegible] (IHONG) of the secret of

A avozia. Of the Moon, water, and darkness, and night. After this here is the name Compel by the name corresponding to six days. The prince serves to reveal After, revea. in reply. Restore and remember the third All know the great name compels two princes. Change the Sabbath of the Jews [Leshebeth Yihediyov]. Do gather in the border of the country. Do not draw near the other. The middle name reveals. Compel to understand both as not standing A aza and A zael Behold the fortification. Also, as creed, indicate to guide by the powers that correspond. The middle name is the sea.

(Hebrew: OHO.) B nd to rise up and establish with both and image serves.

Here is the image serving. Correspond and change. Rise up and establish. In order to establish, speak after you lessen by the established response

Return and speak. Lessen by the mouth of eight princes. Know the name A'aza guides over the wisdom The name A'avozia guides the throne of the glory. Of the high priest and Urs of Besneth , all is in secret. Thus reveal your mysteries [but, do not or enigmas] of wisdom.

Come upon the paths. Reveal the path of the king Come forth to not escape to the knowledge of the contemplation Depart and hide at through the language of men Deceived when on eve of the Lord Forsake the knowledge of the name of glory and the Lord

Hebrew. OHHO OHO HO.) Know first to calculate the and name. Guide the highest powers. Abundance comes from three standing the name The two powers of the two faces are in the water. Believe with the Lord of Mystery beloved my counsels revealed to you Know the first name by itself

(Hebrew: OHHI.) Calculate to compel (Hebrew ChThIZ). By the name (Hebrew ChThLI), reveal the oaths above in the house of the Fire [Beth Hash]. I make the oath of the wheel of the Merkabah By the power of the highest, man is appointed by the established power of fire By the power, at once understand much from the word The secret is beneficial [Mova'ayiel], Know to speak by the three names The second changes. Bow down in the middle Understand this in

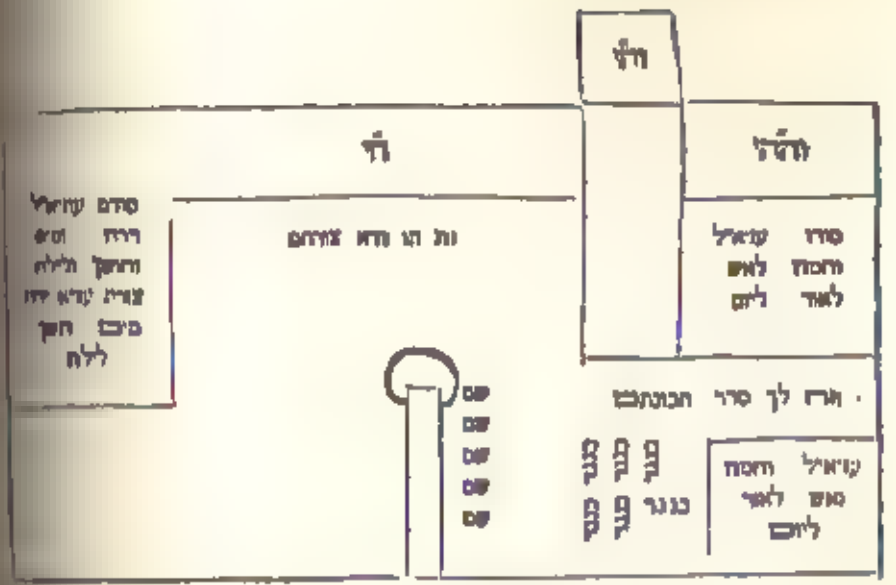

ure 8. The text in the upper eft corner translates as, "The secret of Aavozia , and the Moon and Water [or 'and in days"] and darkness and night Aa'za [*Esau*, translates as "strong man"] the Moon water, darkness, Moving clockwise in the ta sman. the upper characters form H , a nd below this is "Th s to be formed of that The name Vohi appears the right of this. and further right is the name Voheh. Moving down and lowise from Voheh, the text translates as, 'The Secret of Aa zial and heat sun] of fire of light. of the day.' The next line translates and that to you a ge n order [or arrange the seder]," below this is "Aa zial and heat [names may be translated as "heat" or "sun"] and fire of light of the day." anged and siem translate as 'corresponding to' and 'name," respectively.

the middle is the prince of the highest powers I desire to reveal you the middle name Bow down By two paths return in the night you know and understand therein the ineffable hearing

Hebrew: IHO. O sacred sign compell (Hebrew ThQT) with the middle O of the secret, Metatron is in the middle is strong, above from the wheels create desire and wishes by the power of the Lord Be Blessed Deliver from destruction by the powers Encompass the name of the same path Speak, Metatron's master Shadday by the power of the cycle [Mechezor] of the wheel Over the wheel and fire, the secret is divined going forth from it You understand and hear El, Lord of intelligence [Baal Shekel] See the power of the six going forth from the blessed name; but only the actions of the powers change by desire. Compel by the sign to serve by powers. After, speak of two names. To renounce, speak the terrible name It is opposite is but to wate

(Hebrew: HO.) Calculate to compel (Hebrew ThThQIT). Almighty established Reveal to speak of (Hebrew: BAD). Swear an oath to the prince Metatron appointed by man over (Hebrew: AThG OAKG) The highest wheels descend, compelled by the power through Metatron. El will desire Atonce, divide the water, big is the secret This is the secret of the lowest man

The oath goes out from the secret Know to be exact Records Remember the two written words Understand in front of the book once thereon Prepare much by the most profound secrets Receive the most holy and highest Place the Heart Understanding wisdom Petition the name of the Lord Elohim. Seek in every Nephesh and in every Nephesh Journey by the path. Go forth by every

Know to support the root of the universe. Consider the angel the intermediary Conceal the oath and swear the oath to the name Shom Shem]. Know to support the root and wheels [Aopheriov]

After seeing all as attractive [Hemoshek], make the oath to the divine glory of the name Berashith return the glory therein with the name. How many times, perhaps because of all desire by the Lord The image from the oath is over the path of the humble the name

Hebrew: IHOH.) Hear the invocation Shemhamphoras oath of the prince Metatron Face the prince of hosts by

[illegible] of the wheel Here occupy [illegible] the power of the wheel Moses at Ararat Michael [illegible] Moses from the gift of the Lord [illegible] blessed is the person of the knowledge by the covenant How many times I make to call by the vision of the image El Shaddai, God of Abraham God of Isaac and God of Jacob by the Shemhamphorasi

Hebrew: IHOH. Reveal the foundation Correct for [illegible] Elohim before and [illegible] to the universe [illegible] from a journey, the one secret [Hebrew ShALOMNI BN HH]

IHOH For all the path of the most powerful knowledge The root of the knowledge preceding is everlasting Secrets of the Zadkiel is the truth of the spirit [Heruoche Hamedia] [Hebrew RUH] is the understanding of the truth. (Hebrew HAHD). Heavenly understanding from this time and forever, amen

Figure 9 The text translates, from right to left 'The secret of the vanity [or foolishness] of Cain Make the body and the Nephesheh and intelligence' The smaller square Thethetz Far left Shelchebeth Neqi.

[illegible] (Hebrew Q' QMTz) is below the name. From Yod Heh Vau Heh, as [illegible] being by Yod, man is able to make

Ruling by Phattah, be able to gain wealth
As Tau, be able to protect from destruction
As Seggol, be able to make love and brotherhood
As Cholem be able to make joyful and remove anxiety [illegible]
As Cholik, overthrow the enemy.
With Great Shureek, great success [illegible]
With [illegible] Shureek [illegible]

By Sheva, to slay [Leherog]
Be neighbor to the Sheva
By Kametz, make love.
By Patteh, tear, drive out, and destroy, crush
By Tzere, hold down on
By Seggol, rise up
By Cholam, of wealth
By Chirik, knowledge to prepare for what is to come in the future
By the great Shurruk, not to endanger Yezuq, all secret Mezaqot, and evil spirits. Sneaker
By Sheva, heal sickness.
By the small Shurruk, knowledge of the signs of the zodiac
By Kametz, divination.
Bind by Patteh, of the lives of the foolish, simple
By Tzere, wealth
By Seggol, love
By Cholam, success.
By Chirik, overthrow the enemy
By the great Shurruk, conquer [Lekebosh, or occupy the dominion]
By Sheva, go forth and come forth
By the small Shurruk, grace and mercy.

Complete the secret. Indicate the name (Hebrew OIIMBIN IBIN.

Blessed is the Lord of the universe, amen and amen.

THPLH NORA OQDOShH kShMOIAa LSnOMAa ThPLH

The Lord of the universe reveals. Know before the [illegible] and transgression, of all offenses made in the universe, now to order to speak the petition For the sake of [illegible] with compassion [illegible] it is written in the Torah, the Lord El is of compassion and mercy. Endure [illegible] long great mercy and truth. From me over [illegible] thousand [illegible] sin [illegible] Avon] and sin [Pesha-im]. Be pardon and innocence the prayer comes for [illegible] great name. Of the secret, and mighty, pardon is divided

[illegible] dwelt in the heights over the wings of [illegible] Holy is the [illegible] Do [illegible] proclaim El hu o the hosts. (Hebrew [illegible] OIIOIHOH.)

Of the most Holy. Keter, the glory is the essence of the crown (GBIA MSTGBIAI). Deliver from every evil thing and every plot and [illegible] Phegua], and every house and beneath [illegible] by every work and labor. Give of grace and mercy and compassion in eyes and in eyes every vision. Blessed are you [illegible] to hear the prayer.

Speaker desire and the secret in the name of peace. Sheon. That the secret of the name of holy, mighty, and he heard [illegible] his dream. Our lords, with the name enacted [Qeriah] into [illegible] knowing design. Place the sign below the head and speaks, you [illegible] the prince of the [illegible] Darkness each by the sign of the great [illegible] Of the strength and the glory come to me at the right. Move [illegible] prosperity seek to understand the dream. Understand and [illegible] vision. Understand the scriptures. Understand the word. Understand the word of the Heheh [illegible] portion of the talmud, mainly [illegible] concerning laws. Understand the written words in testimony. Do [illegible] forsake them. Remember to petition. (Hebrew: AAA SSS.)

Of the name (Hebrew: MABKITh ABRITh BRITh RITh ITh Th

Vowels of (Hebrew: IHOH) are as the fortification of man. Foolish by the name and by vowels. Of how many vowels. The word of the universe. The word of the Lord. Rise to heaven [illegible] speak, let there be desire from before the great name. Of the power of the strong, the mighty deliver from this and thus create with us.

Receive therein the one vowel. In Elohino after that in me [illegible] [Chesheq]. (Hebrew: BILAO.

With the Heh, God created heaven and Earth. Speak of the [illegible] by the Heh. Create with the Yod, the Sun and Moon [illegible] created [illegible] angels, and (Hebrew: IaMBIN IB N with (Hebrew: [illegible] Make the light and the darkness, and receiving [Reuesse] [illegible] creeping [Sheretz] and creatures. Gayot and beasts [illegible] on.

Speak loved with desire with Hebrew: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Malakym (Hebrew: ANGELS) And [illegible] (Hebrew: IHOIMBN IB N) [illegible] [illegible] Do not keep [illegible] prayer

corruption. All is revealed. Keep in purity to endure days and [illegible]. Be from the glory forever.

In the highest world, rise up [Hegah]. Speak, form the figure [Lamech, may also mean sex to impulse] and seat or rest him [Phediyov] above. Speak of Adoniyov to keep, of glory to keep to the glory of the Lord, Lord of glory [Hebrew: ADONIO ADONI IKBDHO]. Speak of deliverance. Glory rises up. Know the [illegible]. Reveal the glory to form. Speak over all. Cover with glory. (Hebrew: O IMBIN IBIN.)

Blessed is the name of the glory of the kingdom forever to ever. Blessed is the Lord of the universe, amen. (Hebrew: SI [illegible].

BOOK FOUR

PART 1

BOOK OF THE MYSTERIES
[SEPHER HEREZIEM]

[illegible] IN THE NAME OF THE LORD ELOHI OF ISRAEL, bring forth the *Book of the Mysteries*. Noah gave it to his son, Lamech, to his son, Methuselah, to his son, Enoch, to his son, Mahalaleel, to his son, Enos, to his son, Seth, and to his son, Adam.[1]

It came from the mouth of Rezia., the angel. In years to come, the written words came before the assembly [Kenisethov]. It was [illegible] upon a sapphire stone. The characters are engraved. From [illegible] on of wondrous actions and mysteries by understanding and [illegible]ligence of the humble.

[illegible] counsel thoughts to serve. Investigate the degrees of heaven [illegible]g through all in seven dwellings, going around all by every sign [illegible] the zodiac. Observe every manner of life. Examine and inquire [illegible] the Moon. Reveal the paths of the Big Dipper, Orion, and the [illegible]nstellation of the Pleiades. Consider what names are in every fir[illegible]mament and what angels. Also, what will come to pass of every [illegible]nd. Also, what names minister the magistrates [Meshel] reth[illegible]

[illegible]ea[illegible] humility and modesty, hear them make every desire. All [illegible]ow must be [illegible]ve in purity. Reveal works of death and works of life. [illegible]derstand evil and good. Examine the periods and minutes to re[illegible]ve periods of birth and death, and of affliction and healing. Inspire dreams and waking visions. Draw near battles and make [illegible]ces in wars. Hold dominion by spirits and send forth

[1] According to the Old Testament, Cainan was the son of Enos, and the father of Mahalaleel. Also, Jared was the son of Mahalaleel, and the father of Enoch.

Go forth to worship. Consider the four spirits of the earth. M
from the wisdom. By the thunder, tremble From the book, wh
works of lightning. Consider what comes in every month. Serv
over works in every year. When of crops, of drought, of pe
war Live by one from the most glorious. Understanding of wisd
in the treasury in the heights.

From the wisdom of the book, Noah learned to make the ar
from pitch pine [Gopher] Protect from the flood of the s
from the deluge Come to bring forth with two and seven

O the preparation of all food and meat, give in the ark to gode
Come in the beginning of the ark. Reveal the periods of day an
night, of which period to serve. Bring forth deliverance and
forth from the ark Therein, come forth all days of life

In time of death, deliver it to Shem, and Shem to Abra
Abraham to Isaac, and Isaac to Jacob, and Jacob to Levi, and
Kohath, and Kohath to Amram, and Amram to Moses and Mose
to Joshua, and Joshua to the elders, and the elders to the prophe
and the prophets to the wise men. Thus in every generation
serving Solomon, the King Reveal to him the *Book of the Myste*
Reveal by the word of the mysteries. By the understanding, hold d
minion over all spirits. Of all desires, seek and wander in the wor

Bind and release the sign to rule above. Understand and p
per from the wisdom of the book The great books are delivered
the hand, being precious and honored. Happy is the eye to
and ear to hear. The heart is intelligence and understanding
wisdom. By the seven firmaments, all from the hosts to learn

Of the wisdom in every word, succeed in all works. Consider
wisdom of the book

The name of the first firmament is proclaimed heaven. There
are hosts of Malachim Seven thrones establish the name Ther
are seven dominions dwelling. Hosts stir round them hence
thence.

Listen to human beings in the hours of matters. All serve in m
ters by names Of names and memorials [Ezhezkeroth] by sign
the period. Succeed in works by all hosts of the Malachim. Of th
seven magistrates of the dominions, send forth by every desire
sure and succeed

These seven names rule over the seven thrones. The first nam
is Avorphenial The second name is Aygeda. The third is Dohel

The fourth is Phelnuya. The fifth is Asiemor The sixth is Phusker
The seventh is Phoval Form from one and see the lines from the fir
going forth.

The Malachim do not go forth ministering without domain to
employ them. By speaking the word, work until going forth to speak
about the seven magistrates dwelling on the thrones of the domin-
ions above. Below is the power in the domain to journey Every one
knows when the kingdom and congregation of them all Send forth
from good, when evil when abundance, when lacking, when war,
from peace. All proclaim the name from the day to form

These are the seven names of the hosts ministering of the seven
magistrates [Sholetim]. Of every host, one from the magistrates.
Remember the name of the Malachim ministering before

Seven times speak thus from petition. I am Pheloni Ber Phel-
oneth (Hebrew: ANI PLONI BR PLONITh). Succeed in healing by
Pheloni Ber Pheloneth. All from the petition of healing, when
given by petition

Be pure from all corruption Purify flesh from all abomination,
and thus succeed.

These are the names of the Malachim ministering with Avor-
phenial Chemori, Demma, Aplod Aephe Amok, Qetesh Phata-
ta, Gemethi, Pha'avod, Nerotheq, Reqchethov, Avodem,
Nuoth, Pheroseh, Aqoniya, Vohereqovova, Beroqi, Chesedora,
Vehemen Golm Chemeh Acmeva, Abeka, Nethenal, Aoial,
Aeph Heriyavor, A'abedial, Ton, Alien, Mol, Leleph,
Chenospheth, Rechegal Romalov, Vokethov, Adenoval, Ashem,
Nuosh, Qephnen, Kereb, Gorshom, Pheriyatz, Sheshem'a, Plok-
ta Kenal, Zebdial, Agedelen, Murgal, Gepha, Kedeneh
Nodeh Diegel, Alebovi. Thucheh, Sokeleth, Adial, Al, Kesal, Se-
phoneh, Ashekeh, Notheneh, Chelial, Aschial, Thena, Mienal,
Chenial, Aphoneh, Thelegial, Ga'aneh, Avosethial.

These are the second host of Malchim ministering with Aygeda
Nesther, Mekeres, Kerebieh, kemeshen, Ayshoteb, Redethal Ar-
Geha, Anekier, Kebier, Thueh Kemethek, Herekon,
Nephid, Nodial Herochon, Shelhebien, Ashlekeh Meshebub
Hatha, Chegeda, Chegera, Amiemial Chegeleth, Lega,
Nuchid, Themenial, Abemetha, Bemetha, Reka, Chesnethek,
Nuheah, Asethierotz, Avorephenial, Ashenor Melekial, Ad,
Ha, Shemoch, Hemiek, Thereuech, Zenkieh, Hetzmepha,

Hetzenephe-eaon Vashoveva. Ashepho Areq, Qenonial Ne
Gedial Azeq, Remeneno Phenog Rechonid Zegeta Aber
Dunenal Delepneth Hekel Hehal Aeal Moth, Avokel Ph
Phonephena Zephoeh Avornemok Acenal Wseth-uner
Avesco Ier Avotoeh Beregent Demon Diegeta Ph
Qonniva, Renerzena Delegia Pherothial

These are the third host of Malachim ministering with P
Avzerekeho, Anehosiel, Berethohial Delohial Avachial Bere
thien, Bereka, Davoniem, Amek, Abiyar, Athelega, Avoth
Asheheno, Asleptes Therogial Amephial Atherehon
Akenon Ashor, Akal Avavok Ashaeon Tephial A
Oeserer Lemeshoeh, Doil Dreethes Aleph Anook Ar
Megial, Ahal.

The angel of the consciousness is all around and with no
written upon the precious mantle Avoper Gemenoval Al
ten are written labor Receive prosperity The Lord rest
gives from the midst of goodness Cast the words to the wind

Serve to correspond the Sun in the hour of noon Speak
path Lion above the Sun, the dominion and the universe be
tain of the Malachim Of the understanding of the wisdom of
doms of hidden and secret things. Create from knowledge
to me. Petition and reveal what is to be in the year Conceal
me the word

These are the third host of Malachim ministering with Phelio
rendered here as Belmiya]: Abedieh, Demeniva, Amen
Amoteaer Ovamenok Phenakeza, Iobesl Gedal Aphaer
th, Avoreena, Pherephohov Asephaer Areq Ieheno
Avoneni Thoneeni, Avomena Meena Geemenov Seretov
qeten, Koretheyavom, Seresieth, Phiresoer, Vriaph Phe
Hesehaer Sethesal Aneses. Helesial Seteresen Qeres
Melekia, Areteq Ghesehe Acheseph Amoval Phenoeen
Sebeka Koheb Henoger Sheneve Aphredier Vemelek Ghese

The fifth movement is above the precious light One hundred
myriad cover the precious Eli Teange with price Gavoh] Ero
midst be still at fear Of orders of the strongest powers
hewing Ieoh time The sound rushes forth is a storm to the
Of the wheels going forth, tremble.

The name of the twelve princes of glory dwelling by the th
of glory They reset the thrones in vision of time In the centers

[illegible] ornament are faces of four spirits of the [illegible] Seraphim
[illegible] go forth as flames in wings of fire From [illegible] seeing Ineos
[illegible] in the firmament They are appointed over the twelve
[illegible]hs of the year

Establish what is to be in every month Of the one it is the spo
[illegible] of when darkness was for me to Stand to serve Melchizedek w
[illegible] months that come to be over Thes[illegible] the names of the 12
[illegible]ces Neshamen]

The first name is Sha'ephial serving over the month Nisan
The second is Degial serving over Aver
The third is Dedinaven serving over Sivan
The fourth is Tha'akenov, serving over Tamuz
The fifth is Theheregel, serving over Ab
The sixth is Mesial serving over Ahil
The seventh is Hehedan serving over Tishri
The eighth is Yiderneg serving over Marheshvan
The ninth is Arethegemol serving over Kislev
The tenth is Mephesial serving over Tebul
The eleventh is Theshmegeeres serving over Shevet
The twelfth name is Aberekial, serving over Adar

[illegible]se are the signs of the zodiac and the angels ruling and minis-
[illegible]ng over every one

[illegible]e first day is the Sun The sign is Leo The angel is Raphael
[illegible]ministering in the first week Daniel 5:1 [10] from Hebrew
[illegible]SHT) (Hebrew ShTzM = stretch middle

[illegible]e second day is the Moon The sign is Cancer The angel is
[illegible]sial ministering, in the second week in the preceding year

[illegible]e third day is Mars The signs are Aries and Scorpio The ange
[illegible]ael

[illegible]e fourth day is Mercury The signs are Gemini and Virgo The
[illegible] is Michael

[illegible]e fifth day is Jupiter The signs are Sagittarius and Pisces The
[illegible]el is Zadkiel

In the sixth day is Venus. The signs are Capricorn and Aq[illegible]. The angel is Qephezial.*

In the first night is Mercury. The signs are Capricorn and Tau[illegible]. The angel is Michael in the first hour.

In the second night is Jupiter. The signs are Sagittarius and P[illegible]. The angel is Tzedeqial.

In the third night is Venus. The signs are Gemini and Virgo. T[illegible] angel is Anial in the first hour.

In the fourth night is Saturn. The sign is Capricorn. The ang[illegible] Qephezial in the first hour.

In the fifth night is Mercury.* The sign is Leo. The angel is Raf[illegible] in the first hour.

In the sixth night is the Moon. The sign is Cancer. The angel Gabrial in the first hour.

In the seventh night is Mars. The signs are Aries and Scorpio. T[illegible] angel is Samael.

These are the names of the Malachim ministering by the sixth h[illegible] Pheseker, Avoyal, Arebial, Temphon, Phonekos, Phesetheniel, [illegible]nial, Qedonial, Shokerien, Sebieren, A'avozial, Phemal, Thekemo[illegible] Ouememial, Tzeremial, Niemiesem, Gedoniya, Baroba /[illegible] Ouekemal, Teredial, Phemal, Qedemal, Kephelva Adon[illegible] Aneelion, Heremod, Aabiesal, Ou, Vaniesal, Sephelma, Qephezial, Shebebial, Aeneenos Zeth Phos Phesetzial, Ouephphial Phoos[illegible]mon, Nechelal.

These are the angels of the strength. Bind by strength and power. Desire in every place and fly in all corners [Phenotheo]. Come forth with all. Taking flight, man comes forth on Earth.

Take four brazen trays and write upon every one, of the na[illegible] (Hebrew AMO) and, the name (Hebrew PSKR).

* The seventh day is omitted in the text, however the [illegible] the signs are Libra and Taurus.
*Typographical error. This should be the Sun.

Of the name of the Malachim ministering [illegible] angel of the strength is seth [illegible] Phenotheo, [illegible] number. In every place, dwell therein. Charge with the heart, [illegible] in the city and in the country, when in day and in night, [illegible] on the sea and on dry land, when eating and drinking.

[illegible] as a thief. Come to [illegible] by [illegible] not in the day and not in night.

Place the four brazen trays in the four corners of the house [illegible] forth when in the city, in the country, that [illegible] flight. Of every word, to take flight.

These serve above the sixth degree: Vachiel, Qenoel, Delequa[illegible]berial, Aderek, Gedechial, Chonekial, Semeckiah, Rebaiah, Vivequenial, Shemiel, and Menerial. Dorael, Bierekeon, Vezeheon, Qenial, Phesetelen, serving with Rieshuron, Kelesonsetenechen.

These serve over the sixth degree. Guide in humility and fill [illegible] glory. The vestments of linen garments go forth. Man measures the most glorious as men sitting Shivah [Yishiebeh]. Dwell [illegible] the thrones of glory. The faithful are over the truth and serve over the healing.

Blessed is the maker [Iyotzerem] and the Creator [Boram]. Go forth to create all the commandments to you, the great Lord.

BOOK FOUR

PART 2

THIS IS THE WORK OF GENESIS [ZEH MA'ASHEH BERASHITH]

IN THE BEGINNING. The LORD ELOHIM created the heavens and the Earth. The Lord Elohim proclaimed Berashith as Hebrew B SHITH. His the root is not written as Hebrew BRASHITH.

What is Berasith, as the letters of Berashith. Create with the heaven and Earth. Speak the Lord Yeh is the everlasting [Tzor]. Of two letters (Hebrew BE) and of four (Hebrew BRSH) words is six. Behold, learn of these six letters. Elohim created the heavens and the Earth.

Speak of heaven and Earth created by these six letters. Speak the Lord, Yeh is the everlasting rock. Learn by these six letters of the second everlasting. (Hebrew HAaRZ OHAaRB.) Then speak of berashith, what is Berashith?

By one letter, Elohim created the heavens and Earth. It is from the fire. What is one letter? By it create heaven and Earth with Heh. Speak of the generations of the heavens and Earth in the creation. El proclaims the creation by Heh.

With the letters, Elohim created the heavens and the Earth. (Hebrew OHAaRZ OHAaRB.) O hear from the fire of Gehenna it is by Final and heal me. Judge the wicked by the burning of Gehenna. Consume them as fire. Judge by the fire. Consume the letters as on other words, judge by rain. Hail burns as fire and fire burns as hail.

The angel of destruction [Melek Chebeleh] descends from above. Keep the Neshemethen in the mean body. Speak that words do not bring death.

Every day the angel of destruction descends. Every day the angel of death [Melak Moth] descends from above, guarding

from hail to fire and from fire to hail, as the shepherd leads a herd of cattle from mountain to mountain. Speak is the name is guided to Shuhal, the place of death.

The angel of destruction descends from above, purging you at the ram for twelve months.

After twelve months, you descend to the gate of the shadow of death [Sha'ar Tzelemoth]. You are judged in the gate of the shadow of death for twelve months.

After twelve months, you descend to the gate of death [Sha'ar Moth]. You are judged in the gate of death for twelve months.

After twelve months, you descend to the mud mire [Ha Yaven]. You are judged in the mud mire for twelve months.

After twelve months you descend to the grave pit [Ba Shachath]. You are judged in the grave pit for twelve months.

After twelve months you descend to hell [Aladon]. You are judged in hell for twelve months.

After twelve months you descend to the lowest hell [Sha'ar Isch Hachuthoth]. You are judged in the lowest hell for twelve months not seeing all righteousness.

Speak before him who has compassion over acts of judgment [Chesed] and speak these are holy. Nephesh is not satisfied before the destruction of the house. Understand angel.

Speak do not dwell in the sacred angel. Cheseb Aph, [Chesed Aph, anger wrath] created at this time and it is established to prepare the hour.

After twelve months you descend to the Earth [Arets], a low [Ish] covered fire [Neder Sud Ash] going forth from a low [Ish] one of the glory. Speak here is the tempest [Sa'arah] of the Lord.

The Sun goes forth and the tempest moves over the head of the wicked. Fall and descend, returning to the Earth. Do not speak [Hebrew ALHA D SaMA] of Earth Arets, do not serve or is appear from the Earth.

The sixth ocean. The one above the Earth [Arqa is the ocean above the ocean] descends to [Hebrew Tachtonah], above chaos [Hebrew Tohu above waste [Hebrew Boh emptiness [Hebrew Rik], above the sea [Meyam]. Speak is above the seed [Earth. Above [Hebrew

Upon the Earth [Hebrew Aretz] mountains and hills [Hebrew all [Hebrew things speak not to me as [Hebrew] [illegible]

The sixth ocean above the earth [Thebel] is the ocean above the ocean of desolation above chaos above the sea of emptiness above the sea of seas [Miem Miem] and over the sea of the world [Miem Chaled]

Of man and beasts, of creatures of the field and birds of the air and fish of the sea. O the Torah make goodness and reverence. Speak of all listening to dwell in the world [Chaled].

The seventh ocean is above the world [Chaled]. Gather lodgers [Aarbeth] as lodge. Go forth going around from the ocean to ocean every day.

Of the work of Berashith above lodge in heaven. Speak extend as a veil of heaven. Proclaim the name [Shemem] of heaven. According to the boundary of fire and water. God extends this between and created heaven.

Speak also of the foundation of Earth. Heaven extends to the right side. It proclaims heaven. Fire and water is above the sea of heaven. Of grain and new wine. Hatirosh and new oil. Yizehar.

In the period, God desires to bless the earth. Dew and rain descend in times. Above the sea of water [Chem Miem] and above the sea of the firmament, between the sea to the firmament suspended.

Serve the wheel of the Sun and Moon and planets and signs of the zodiac. The Sun illuminates all the universe and holds dominion in every ocean. Light descends over the lowest Earth.

Speak, Elohim gives you to complete above the sea of water. Of water of the seas pure. Of the land that arises from the drops complete. The narrow walls of the are surrounding. Speak of the heavens and the name [Shem] of the heavens.

Over the gate of heaven of the spirit of the north, these are the names of the princes appointed: E E Ovel (Hebrew: AL AL OVL) Biem, Bela'ayial, Bela ayn, Vobetzehal.

Over the gate of the spirit of the south, these are the princes appointed: Doremal, Derekial, Hemon, Dimal, Gechemal.

Over the gate of the spirit of the east, these are the princes appointed: Doremal, Gabbial, Gederial, Aaderial, Mothal, Rechemal, Vochemial.

Over the gate of the spirit of the west, these are the princes appointed: El Tzieh, Sutgon, Zemesial, Vobechial, Vobequeten, Voterephemal.

Above the firmament of heaven, [as the Scripture] the Moon in signs of the zodiac. The end of the [firmament] rests [on] the Sun and Moon and planets in signs of the zodiac, [which] end of the firmaments, holding down and over [them]. Light descends over the lowest earth. Speak, Elohim [gives] to the firmament of the heavens.

Over the gate of the spirit of the north in the firmament, these are the names of the princes appointed: Yesial, Yida'a, Yirat, Nera'a, Vochelopeni, Vochemial.

Over the gate of the spirit of the south, these are the princes appointed: Kezah, Bocachial, Belchial, Doval, Yibal, Nequeni.

Over the gate of the spirit of the east, these are the princes appointed: Mesiem, Keremial.

Seal in the ring [Vochethemeh Beteba'ath] (Hebrew: AHIH VShR AHIH). Before sealing in the ring, they are not sealed in the ring. Every human being [Berieh] is not able to seek by the letters before the flames of fire.

All who come to the gate seek by the letters. At once, fill the fire, before concealed by the letters and sealed in the ring.

Therefore, speak of Berashith. What is Berashith? In the beginning create heaven and earth. Give habitations and move the arms to establish seven dwellings above corresponding to seven arms below. Extend above corresponding to the foundation of Earth [Adamah] below. Establish the sky [Shechequem] above corresponding to the dwelling of the land [Yabeshch] below. Extend habitation above corresponding to the foundation of Earth [Aretz] below. Extend the habitation above corresponding to the foundation of Earth. These below extend the desires. Aaretzeh above corresponding to the foundation of Earth, Eretz below. The throne is established above. The glory extends as the work of the first day.

In the second day the sea. From it take below and take above. Speak, Elohim create the firmament and separate between the sea.

In the third day gather the waters in one place. See the dry land and name the earth. Go forth trees and grasses. All kinds of plants, trees bearing fruit, all kinds of plants bearing seed. Speak, grass springs forth and upon the earth. Grass springs forth from sowing seeds of all kinds.

In the fourth, create the luminaries. Divide between the [illegible] and night. Give the Sun dominion in day. The Moon and st[illegible] hold dominion in night. Speak, Elohim created the two great [illegible] luminaries.

In the fifth, create fish and all creeping things [Sheretzi] of [illegible] water, and the birds above the face of the earth. Speak, the [illegible] teems with creeping things and living creatures and birds [illegible] Earth.

In the sixth, create beasts and creatures and creeping things [illegible] Speak, go forth on Earth living creatures of all kinds. After, cre[illegible] man to hold dominion. Rule over every one, serving the gre[illegible] angel.

Begun to complete the storm [Sopheh] surrounding and [illegible] tempest. Search surrounding. Speaking holy blessings and spoke[illegible] dom. Ills hurl to the lowest ocean.

Above the ocean of desolation, above chaos, above the sea [illegible] emptiness, above the sea of seas, above the sea of dry land [Chere[illegible] beh], and above dry land is illumination. Voyage upon the ocean. Speak, give illumination to dry land.

The third ocean is above dry land. The ocean is above the oce[illegible] of desolation, above chaos, above the sea of emptiness, above [illegible] sea of seas, above the sea of dry land [Yibeshen], and above dr[illegible] land are the seas and rivers and every place of water. Speak, crea[illegible] the sea and dry up to form them.

The fourth ocean is above dry land. The ocean is above the [illegible] ocean of desolation, above chaos, above the sea of emptiness, above the sea of seas, above the sea of Earth [Miem Areqa], and above Earth. Areqa] is the lowest hell. Samael are hell [Abaddon and the grave pit and mud mire and gate of death and the gate of the shadow of death and Gihenam. The angel of destruction is ap[illegible] pointed over the wicked.

From the highest dwelling to the lowest hell, the course of the depth is three hundred years.

From the second dwelling to Abaddon, the course of the depth is three hundred years.

From the third dwelling to the grave pit, the course of the depth is three hundred years.

From the fourth dwelling to the mud mire, the course of the depth is three hundred years.

From the fifth dwelling to the gate of death, the course of the depth is three hundred years.

From the sixth dwelling to the gate of the shadow of death, the course of the depth is three hundred years.

From the seventh dwelling to Gehenam, the course of the depth is three hundred years.

Of the fire of the lowest hell, the power is complete from the fire of Abaddon.

Of fire of Abaddon, the power is complete from the fire of the grave pit.

Of fire of the grave pit, the power is complete from the fire of the mud mire.

Of the fire of the mud mire, the power is complete from the fire of the gate of death.

Of the fire of the gate of death, the power is complete from the fire of the gate of the shadow of death.

Of the fire of the gate of the shadow of death, the power is complete from the fire of Gehenam.

Segen to begin the [illegible] ences in praise and song. By the song, expe[illegible] ocean soothing [illegible] the flood. Make the pulls. Of the [illegible] als, make to speak the works.

Of the angel Yiedod [to love], learn the letters of the exaltations Sol'moth]. Make strong this to that. Descend eternally. By the [illegible] dome, peace descends in the universe. The course of the length of the universe is five hundred years.

The course of the width is five hundred years. Of eighteen cir[illegible] cles A'agol] The great sea is as a circle [Chozer] around all the universe, as a kind of dome. It is served by all.

Leviathan serves all [illegible] ocean of the seas. Leviathan dwells in the lowest sea as a fish in pure water in the center of the sea. The

lowest sea is above. From the days of Berashith, as a small fount[illegible] upon the shore of the sea.

From the days of Berashith, serve over the Sea of Oceanus as [illegible] small fountain upon the shores of the sea. Oceanus serves over [illegible] waters of weeping [Miem Hebokiem] as a small fountain upon [illegible] shore of the sea.

Proclaim the name of the waters of weeping according to [illegible] hour Go forth and divide the sea. Take from above and give bel[illegible] The sea is given below being in breath. From the crying of mourn[illegible] tation, the cold sea is weeping.

Speak, the pure of foot [illegible] Draw near to form that which [illegible] makes the refuge [Ha'azozov] before. Divide the oceans. Pet[illegible] rise up to the heights and be backed by God. The [illegible] [Kibosheh] is below the soles of the are[illegible]

Speak of the Lord speaking and give by the path of water and [illegible] the forces of the sea. On the trodden path, God speaks to beget [illegible] create by glory, not the domain of the highest sea.

Sing until being cast forth from the domain. Speak of the [illegible] sounds of the great sea, of mighty and powerful waves of [illegible] Great glory is in the heights of the Lord El. Proclaim the wa[illegible] from the sound of song. Speak of the sea. Rise up to the dom[illegible] the highest sea. Speak of great glory in the heights of the Lord.

Therefore proclaim the waters of the weeping. The waters of the weeping are suspended and serve above the lowest Earth [Aretz]. The lowest Earth is distant over the sea. Serving over the sea stands Heshemel.

Serve the mountain of hail. The mountain of hail is over the storehouse of snow.

The storehouse of snow serves over the sea.

The sea is over fire and serves over the ocean.

The ocean serves over desolation [Thehov].

Desolation serves over emptiness [Behov].

Emptiness serves over the air [Ruoch], and the air is sus[illegible] pended in the gate [Sa'areh].

Earth [Ademeh] is bound in the dome, and Earth is sus[illegible] pended in the gate.

Dry land [Cherebeh] is bound in the dome and suspended in the gate.

Dry land [Yibesheh] is bound in the dome and suspended in the gate.

Earth [Areqa] is bound in the dome and suspended in the gate.

The world [Thebel] is bound in the dome and suspended in the gate.

The world [Chelel] is bound in the dome and suspended in the gate.

Heaven [Shemaeim] is bound in the dome and suspended in the gate.

The firmament is bound in the dome and suspended in the gate.

The sky [Shechequem] is bound in the dome and suspended in the gate.

The dwelling [Mekon] is bound in the dome and suspended in the gate.

The dwelling of the house [Mekon Ma'avon] is bound and suspended in the gate.

The habitation [Zebol] is bound in the dome and suspended in the gate.

The deserts [Aareboth] are bound in the dome and suspended in the gate.

[illegible] in the strong arm [Zerova'a Aavozov] of God, speak to [illegible] heaven. Become weak in wonder by the curse. Therefore, [illegible] speak, what great works of the Lord to complete by wisdom of the [illegible] ions [A'ashieth].

After the lowest Earth, around is the fire and the water.

After the fire and the water, around is the storm [Sopheh] and the tempest [Sa'areh].

After the storm and tempest around is the word of wra
(Amen Hemoleh].

After the word of wrath, around are Cherubim trembli
[Merophephi].

After Cherubim trembling, around are images of lives [H
moth Chyoth]

After images of lives, around is rushing forth and returnin
[Retzova Vosh ih]

After rushing forth and returning, around is holy words a
blessed words

By the lowest Earth there are the lives of the holy Of the wh
are the throne of the glory of the footstool of the Lord over all the
Earth Speak, the heavens are the throne and Earth the footstool
Speak and see the lives

Here is the one wheel. Of Earth and, in as much as the dwelling
Shekinothov, is above, thus the dwelling is below Speak of
name. Awaken in the day. There are surrounding, 18 000 lan
[A'avolemoth], Speak, be surrounded by 18,000

The spirit of the north is 4,500
The spirit of the south is 4,500.
The spirit of the west is 4,500
The spirit of the east is 4,500

Be surrounded by 18 000 lands

The world of the spirit of the north is filled with splendor and glory, power and strength, praise and song

The world of the spirit of the south is filled with splendor and glory power and strength, praise and song and filled with splendor and glory, exaltation and glory uprightness and majesty

The world of the spirit of the east is filled with holiness and purity power and righteousness, victory and strength.

The world of the spirit of the west is filled with beauty and adorned by the crown [Atereh Kether] of the kingdom [Malkuth]

The storm of a tempest M[illegible] dle, with fire and hail and water

After the fire and water Teheriel Nonal, and Kegebia .

After 18 lands, around are the fire and water

After the fire and water around are the storm and tempest

After the storm and tempest, around are the trembling and quaking

After the trembling and quaking, around are terror and fear

After terror and fear, around are thunder and lightning

After thunder and lightning, around are the wings of the wind

After wings of the wind around is the river of fire

After the river of fire, around is the river of water

After the river of water, around is the river of the sea.

After the river of the sea it is completely dark There is no end There is no number, There is no measure. There is no amount There is no calculation

Speak of darkness. Be in secret around the tabernacle [Sekoth] Around are Noberial and Nonal, from the gate [Phethech] of the east of the east

Over the gate Sha'ari] of the spirit of the west, these are the names of the princes appointed Qodial, Phedal, Sekeh al, A anal, Vanal.

Above the firmament of the sky [Shecheqiem], there is the storehouse of snow, the storehouse of hail and the storehouse of fire

From the storehouse of snow [illegible] ing and dwelling Th[illegible] th Ge[illegible]em] Speak of the majesty of the sky.

Over the gate of the sky of the spirit of the north these are the names of the princes appointed Phenal Phenal, Rethae, Remiel, Berechial

Over the spirit of the south these are the princes appointed: Phenual Tzerial, Qenial, Shesthenial Soemn'ayial, Sherna'aha

Over the gate of the spirit of the east these are the princes appointed Izedequal, Qethesha, Thuretal, Aheremyas, Hodeth, A'amal

Over the gate of the spirit of the west, these are the princes appointed Toreenal Qeenal, Rekiel, Meletal Phekeval

Above the dwelling [Keon] of the sky, therein build the holy temple and the altar of the incense and the altar of the burnt offering. The great prince Michael serves. The consecrated altar. The burnt offering is upon the altar of the burnt offering.

Speaks of the dwelling [Keon] of the Lord. The holy temple is built by the name of the Lord.

Over the gate of the dwelling of the spirit of the north, these are the princes appointed Rechomiel, Chenoutal Iechiel, Sarcaiel Mesial, Shera

Over the gate of the spirit of the south, these are the princes appointed Iechoutal Mechenial Gedial Ghoshial, Vorsaiel Voqeshial

Over the gate of the spirit of the east, these are the princes appointed Iecephial, Benoial Begegil, Remeial, Qelebeni Aseoni

Over the gate of the spirit of the west, these are the princes appointed Aenhoeenal, Asenereial Izhequeri, Sorgekem Yrieli

Above the dwelling of Habitation Mekon Mazvon, there is an army of Malachim. Every host of heaven speaks of the dwelling of the Lord [Keon]

Over the gate of the dwelling of the spirit of the north, these are the princes appointed Achial Aiial Vorsezeqial Medegephial Shethephial, Vomethenenal.

Over the gate of the spirit of the south, these are the princes appointed Ichuriel Mechenia Gedial Ghoshia Vorsaiel Voqesial

Over the gate of the spirit of the east, these are the princes appointed Iereqeial Behehial, Dereezal Heneeial Qelebeni Ateron (or Anoron).

Over the gate of the spirit of the west, these are the princes appointed Aleneeeni, Asetheeeni Izbeeeni, Iereeeni, Yilieli.

Above the dwelling of Habitation there is an army of Malachim. Every host of heaven speaks of the dwelling of the Lord [Keon]

Over the gate of the dwelling of the spirit of the north, these are the princes appointed Achial Aiial Sorezeqial Medegephial Shethephial, Vomethenial.

Over the gate of the spirit of the south, these are the princes appointed Nesesedeni Nepeleni Qedesiai, Hoderia, Nechemial, Vomeleqial.

Over the gate of the spirit of the east, these are the princes appointed Shemeshiel, Voleeqial Yeeshiel, Cheneriel Voshiel Vophiel Voyhemeq Reai

Over the gate of the spirit of the west, these are the princes appointed Anerial Pedekhi, Vophaehiel Izreteer Shera Qeeosi [or Holy Name], Vetepeia Phekeli, Kal Shem Hashem [The Name of the Name]

Above the Habitation of holiness Mazvon Zebul, speak and regard your heaven. See above the holy habitation Beauty is above. From the Habitation in the deserts, sing a song to Rekhon. Sing the song of the name to the horseman in the deserts.

In the deserts, there is right conduct. There is right justness and peace. Treasure living and treasure blessing are in safe keeping. Nesperatheeeni are most righteous. Of the Gods, preserves life, therein the dying body Prepare to come forth. Speak the new shoots sprouting from the high

The dance of seraphim serves. Keeper Qeshem Gebi over the deserts. In the heights, a thousand thousands and a myriad myriads measures correspond to the cubits. Holiness is above from the wheels of wheels. Golgoleni Avoshemeni over the curve of the arch

In the heights a thousand thousands and a myriad myriads measures correspond to the Serapheni and Avopheneni and Kedoshim above. The lives are given over the wheels of the wheels

In the heights, a thousand thousands and a myriad myriads measures corresponds to the names of the Gebeli. Th Great Ones]

[illegible] shell of the [illegible] given the beginning [illegible] lives [illegible] ess of the speed of [illegible] the measure [illegible] resent height [illegible] The [illegible] gave [illegible] sound [illegible] ess of the speed for

[illegible] the heights, [illegible] thousand thousands and a myriad myriads measures correspond to thousands and thousands.

Above the dwelling, the vision of the light gives over the ice. H
glory in the heights a thousand thousands and a myriad myri
measures corresponding to grace Elohim a thousand myriads

Above the dwelling the most glorious vision is given from the
sion of the highest light. A thousand thousands and a myriad my
ads measures correspond to the rays of the splendor. Guide t
glory above from the throne of sapphire stone Give over from t
most glorious vision

In the heights a thousand thousands and a myriad myri
measures correspond to power and strength [A'azoz Vogebor]
Above the throne of the glory give over the sapphire stone

In the heights a thousand thousands and a myriad my
measures by the Lord of all the universe. Glory is given above
Speak of the vision. You, the Lord, dwell upon the throne. Raise up
and speak, below the feet, serve to establish the sapphire

All the universe is supported by the strength of the arms is an
amulet Speak of below the feet Speak below the arms is the uni
verse is bound Correct the brilliance of the sapphire and emerald
born become the visions of the eye Speak, do not regard the eye of
the name of the Lord proclaim great is the gift of Elohim

BOOK FOUR

PART 3

THIS IS THE PRAYER REQUIRED TO ESTABLISH GREATNESS [ZEH HEFTHEPHEI EH TZERIEK I OMER BEKOVONEH GEDOLEH]

BLESSED ARE YOU THE LORD EL OLENO God Face of the ages
God of Abraham, God of Isaac, and God of Jacob I the great the
strong and the honored I call the highest annunciation [Qoul] by
the compassion of heaven and earth You are king of kings of the
Malachim [Melek Melchi Hamelechim]

(Hebrew HQBH IThSh.) Great is the name Honored is the
name, Adorned is the name. Victory is the name. Praised is the
name, Uplifted is the name. Remember the universe is everlasting.
Forever dwell upon the throne of the glory. Lives rising up to the
throne of glory. You are fire of the throne of fire. Of the lives of the
holy fire, divide the flames of fire

Your fire consumes fire. The prince over all princes and chariots
over the Avophanim. Send forth David Ben Zelatch [Hebrew DOD
BN ZLATH]. The truth is the path From the sons in the genera-
tions [Men Bera Deremen], appointed over ministers of the Lord.
Wisdom the heart and mouth as the eye. Of the power reach in the
mass Do not deceive

Blessed are you, Lord over the name of names. In the great
heights, the Lord is strengthed from praise. Sing of strength. Praise
the great name and the holy glory. Sing to the Lord In life, praise
the Lord while yet I am.

Speak of Rabbi Ishmael Speak to me, Metatron, the great
prince. Bear witness as I testify. (Hebrew IHOH), God of Israel,
God of life and living

Proclaim to rise up 118 [Q"ICh] myriads. From within, come forth to proclaim the Lord. Below are 118 myriads resembling

Of the Lord, 236 [RL"O] myriads thousands divisions from the [illegible] of the left side

Seventy-seven [Z"Z] myriads from the wheel of the eye, from the right eye until the wheel of left eye. Thirty [L'] myriads wheels of the Lord

In the beginning are three and three myriads crowns.

In the beginning, 60 myriads correspond to 60 myriads thousands of Israel. Therefore proclaim, El is great, of the power and the glory.

Of the perfection of the beloved ones [Yidedoth]. El is [illegible] lives. Of the corruption of the rotting, pick it off. Picking to cut off for the sake of touching by that as cut off

Speak, all reveal the mystery. Know and understand what is to come in the world. Of salvation in the land of Gihenam from every kind of retribution [Phora'am]. Of every kind of retribution [Gezer] and hardship. Of every [illegible] come forth in the world. Of salvation from every kind of sorcery [Keshephiem]. Bring forth to us

Deliver us from violence. Deliver me. Levi Ben Zoskien. Hebrew [illegible] BN ZOSKIN. Deliver us the letter of every evil word. Of every retribution and hardship. Every kind of retribution is for the sake of the great name. Therefore we are bound in songs of praise. Praise and accept, arise and exalt, bless and exalt, holiness and unity and devotion, rising over

The one king. The strong king. The one king. The first king and the last. The Lord [Adon] king. The brave king. The blessed king. The humble king. The chosen king. The creator king. The proven king. The great king. The strong king. The exalted king. The savior king. The impetuous king. The protector king. The king who rests in the heavens. The king raises the banner. The king of judgment. The protection king. The king of generations. The king of the wars of peace. The king of righteousness. The king adorned in vestments. The king rules wealth. The king of splendor. The king of glory. The eternal king. The ancient king.

The king speaks. The king raises pure. The king heeds. The king shall be forsaken. The king rises up the humble. The king of compassion. The mighty king. The gracious king. The merciful and compassionate king. The loving king. The king of everlasting life. The king of victory. The king of strength. The king of the grace of the weak. The king of the innermost and secret workings of the soul [Choqer kelwoth]. The king of the life of the living.

The king hews the flames of fire. The good king. The upright king. The pure king. The king supports. The king of goodness and wickedness. The king of good hope. The one king. The upright king. The honored king. The king knows to bear witness. The king dwells in secret. The true king. The king rises up to the heights. The king of glory, the king of power. The king establishes the throne in righteousness.

The king conquers anger. The king is clothed in righteousness as armor. The king is eternal. The king is robed in compassion. The king of absolution and forgiveness. The king of dying and living. The king of atonement. The king overcomes every sin. The king forgives. The king of adoration.

The king descends and ascends. The king of the poor and rich. The king of lowering and raising up. The king, providing sustains. The king maintains and supports. The king of heights are raising up. The king is filled with compassion. The king is filled with purity. The king of blessings by praises. The king of the kingdom of victory. The king holds communion over every king. The king of the miracle of miracles.

The king reveals prosperity and salvation. The king of secrets and support. The king discerns letters. The king treasures letters. The king of the kings of the kingdom. The king of pure and majesty. The king of wondrous deeds. The king is revealed. The king is sublime. The king is named. The faithful king. The honored king. The king of pleasure and desire.

The king created mercy. The proud king. The king forgives sin. The wise king is forever and ever. The king upholds the earth. The king hears the voice. The eternal king. The king protects us. Is concealed [illegible] the covered in glory. The king of praises majesties. The king [illegible] strength in power. The mighty king. The powerful king. The glorious and honored king.

The king [illegible] creating. The king [illegible] creates. The king makes miracles [illegible] of the weak. [illegible]. The ancient king. The mighty and powerful king. The king of redemption and deliverance. The king [illegible] salvation. The king [illegible]

hand to all. The righteous king. The upright king of white, Jacob and red [Adom]

The king observes the periods. The king of the eternal letters [Tzer A'soloth Tzion]. The king of the glory of hosts. The holy king. The honored king that was near to proclaim. The zealous king. The vengeful king establishes Heaven and Earth. The holy king, above the king proclaims above. The high and lofty king. The king rises to. The king of compassion and mercy. The king is high and lofty over the heights.

The king guides through the deserts. The king leads above to the house of glory over the Cherubim and over the wings of the wind. The king desires to restore. The king of the dwelling of the sky. The king hears supplication. The Almighty [Shaddai] king dwells above. The strong king. The king of the path of perfection. The king of the hosts of the universe. The king of praise to sing above and below. The king of the name of the king of kings. Melachim. God rules in compassion and the king forgives all sins, trespasses and leads all sacrifices.

The king created with the letters of goodness for the sake of the great name. Speak in the presence of Jacob.

To you, the Lord of the great and strong of hearts and voice and splendor. All in heaven and Earth is to you. Adonim the Lord of kings [Adoniem Hemelekeh]. Exaltation of all who begin.

Who secures the strength of the Lord. Hear all supplications of the king of kings of Melachim. Who knows the book by heart, supplications? Who is able to declare the strength and power of his works? Who knows the book of great miracles. Who dwells to consider the book?

O mercy and happiness of Israel. The Lord secures above. By the commandments, desire much. Who loves you and gives compassion upon you as the compassion of the father over sons. Give by the light of the living. Deliver from the path to death.

Of the sign of the path. David ben Zemach serves. By the path of the living, secure the names above.

Who is Adonomov? Who is Heluenov. Who is Melekenov. Who is Moshaya'anov?

Not by Heluenov. Not by Adonuenov. Not by Melekenov. Not by Moshaya'anov.

Give thanks to Heluenov. Give thanks to Adonuenov. Give thanks to Melekenov. Give thanks to Moshiya'anov.

Bless Adonomov. Bless Heluenov. Bless Melekenov. Praise Moshiya'anov.

You are the power. You are the strong. You dwell in the great kingdom. You are the splendor. You are the glory. You dwell in the glory of the kingdom. You are the strength. You are the power. You dwell in the glory and the strength. You are great to make miracles.

You are Heluenov. You are blessed. The Lord blesses. You create the heavens and the numerous names. All hosts of the earth praise the Lord El first and last. You are the Lord. The beginning and beginnings and head of all creatures. You are the strength of great power and deliverance of the Lord of Hosts. Happy is man to have faith in you.

Rabbi Ishmael speaks. I see you dwelling upon the high and lofty throne. Rise up and hosts serve before you, on the right side and left side. Speak to me. The angel princes across to name Metatron Rauch, Mesepenoch, Phesepeel, Aeeliel, Hegeon, Stegelon, Sarcon, Sandegoon, Maegon, Chesekos, Sethuem, Heshekem, Chepeneon, Nathiopeneon, Ziena, Reba, Nenetosh, Zenetoph, Hekeqeon.

Of Rabbi Ishmael how much is the treasure of God. Covered from all the human beings. Beside the feet of seraphs of [illegible] all the universe. All speak of the heavens as the throne and the earth is the footstool. How divisions are to be begot to every sole of Dieu, ten hands thousand divisions.

Of the sole of the foot of [illegible] sole [illegible] name as Chesekos, seventy Metzepeel. Of the left side the name as Agrieneon.

From the soles of the feet to the ankles are 008 inverted and divisions of Aegon. Thus of the left side of the ankles.

Of the right side, the name is Hetzeneel, seventy-seven steps. The name of the left side is Aeeliel, seventy.

From the ankles to the knees are [illegible] of seventy-seven steps and thus of the left side.

Of the leg of the left side, [illegible] Megegon Metzeneel seventy steps. The name of the [illegible] seventy is Mesepeel, Nogeeliel.

From the knees until the thighs are 12,000 myriad divisions and 1,004 divisions of height. Thus the name of the left side is Mochoiboy Henoch.

The name of the thigh of the right side is Sheshephoseph Pheresh. The name of the left side is Dephegeet Chozieza.

From the thighs to the neck or back, are 24,000 myriad divisions. The name is Motheni Motheniyov, and the name is Mothenieychov Athesegeh Yidiedeh.

Over the heart are 70 names[1] written

IZIZ IZDQ ZCIAL IZOK IZ3I ZJ QSAGPSRGal BOGAN
IZBAOIh SIDI AIHIMaI OIF ZCI DGOI OADOM SSS
VOAV AAA AIA AHO RBaIHI HO OGI IZIZIZPPsKN CII
CIIC ICh KOKBAaRBOCI HIHIOII MMM NNN HOO
IIC CIPIZ IIIZZ AI ZA CIAGA AAA QQQ QSER RZ ZK
GBORIA IA IOQ HAN AIaOMN PA'KOP RAO IIA sBB
a'I B&K PLI SIIM AOThIOTF BShB M.O

The neck is 13,000 myriad and 800 divisions of height. The name is Senemehov Vobehetheqen. The curve of the head is 300,000 myriad, of three and one third divisions. The mouth is not able to speak and the ear not able to hear. The name is Alber Hoderieh A'atesech A'ateneh.

The chin is one myriad and one thousand and 500 divisions. The name is Hedereq Semeyi.

See the face. See the jaws as one image of Enoch. For he is to Nesiel[1]. Now every creature is able to remember and witness his deeds. The shining bright lights from the midst of darkness. Clouds and fog stand before the sight. Of every prince of the Seraphim. Speak before, and to no secret. Close the holes with fire. Burn. The name Legoel huyia and the name Abenegel Tetephiyel.

Of the tongue from one end to the other. Speak in the presence of Jacob. All who keep are not exalted. See the serpent. Speak in the presence of Jacob. The name is Asesegeiyve hov Voayyia.

[1]There are actually 72 names here.

Of the forehead, the name is Mevesigeyeh hov Vaeeiya, Negeiy, Hor the Eternal is with. Hebrew letters: IIOOIIIIOOIIO HAHIHIHIHAHHOOIIIHOOHIOIIIEIAIIIHIHIA IOIIOIIIIIIIIOIIOISIAIIIOIOD.

The black around the eye of the right side is one myriad and one thousand and 500 divisions, and as of the left side. The name of the right side is Azeriyyeh Azeriyyeh Aieteios. The name of the prince is Rehebial. Over the name is Shehoval Meiet Geophiuetzu. Of purification, go forth from the chamber of divisions.

The white of the eye of the right side is two and twenty myriad and two divisions and 1,000 of the left side. The name is Bezeeeeh.

From the shoulder of the right side to the shoulder of the left side is 10,000 myriad divisions. The name of the shoulder of the right side is Metetegeiyvaheh Aeiteger. The name of the left side is Oiomeiuiuia Oiomeiuiuia (Hebrew: SHIMIIINNIAH).

From the arm, or forearm of the right side to the arm of the left side is 12,000 myriad divisions. The divisions are double. The name of the arm of the right side is Geberehezeziya A'akehovi. The name of the left side is Metetegehetzetziehov.

The fingers of the right hand are 15,000 myriad divisions by every finger, and thus of the left side. The name of the right side is Hethemetzemetz Gegemoth Gegeshemesh. The name of the left side is Dutz Meph Hethemetz Agegemetz Agegemoth Voshoshemeth. This, you appoint to go on all your ways.

The palm of the right hand is 1,000 myriad divisions, and as of the left side. The name of the right side is Bezeziya Aiyeiyeiyeh. The name of the left side is Ashebezee.

The wrist of the right side is 1,668 myriad divisions by every one, and thus of the left side. The name of the right side is Atheremtz Adeiamth Beiamemeth Betethemeiamem Ovaiaz. The name of the left side is Zekeiviemt Iezekeiviemt Hethemeiem Ahoz.

You appoint over lands and go forth. For you, to remind us of the power in My glory. Speak of the Lord Hosts keeping us out of Gods Hosts Hosts and Lord of Hosts [Acoma Hosts] is great, in power and glory.

Speak in the third and fourth divisions in proportion in my measures of every division. The division of three miles [Michael] is one Mile is four divisions. Each of that is

two spans Zerethoth] The span fills all the universe All seeks who measures by That over the sea and heaven Establish by the span.

Rabbi Nathan is the disciple of Rabbi Ishma'a. He speaks of the nose of the face Of Nathan, measure from the right side and measure from the left side. This of the lips and jaws of Nathan Measure the forehead of Nathan every cubit, whom the Lord adorns.

The width of the forehead is as the eyebrows to the neck. This the shoulder as the peak of the nose. The point of the nose is the point of the small finger. The height of the jaws is half the curve of the head. Thus measures every man.

The lips are 77 divisions. The name of the higher lip is Tsvi. The name of the lower lip is Hozeretayu.

Of the mouth. Its constituents are Dalyeth Aleph, from the word Of the name Akedeth, who desires to present as an ornament.

Pure gold [Kethem] is engraving 500,000 over 500,000 and the name (Hebrew HSh)

The precious stone is between the rays. The name (Hebrew HSh) is with (Hebrew ALL) Tarshish with (Hebrew ALL) engraved (Hebrew AaLHH DODD) of the white and red hammer.

The Merkabah begins in gold. Of the goat (Phez) locks of hair.

The eye is established over the horizon of the sea, as a fragrant flower bud. Two thousand myriad divisions of all the scales of scriptures. Beasts. Fragrant flower bed of holy gums, aromatic potatoes. The lips are as lilies. Of myrrh dripping, passing over the hand. The gold ring is rolled, as Tharshish in the womb, ivory covered by sapphires.

Stand and rejoice, as instructed. Of Adonai, fine gold appears as white [Lebenon]. The young man perceives sweetness and all desire that love [DODI] and that beloved [RAaI] sons of Jerusalem.

AGTHH TChON ICHON TOB THOR IOD IOD IOD IHIH ChSIN ChSIN

Holy, holy, holy. The Lord of hosts fills all the Earth with glory.

The eyebrows measure the eye of the right side. The name is Heder Nevolen. The name of the left side is Aplaeeth Tzetzuenes.

The height of the ears are as the height of the nose to the right side. The name is Atzeriyyy. The name of the left side is Magogenov Tzetzrya.

Of the all the measures of every cymbal. Myriad myriads of thousands of divisions in height and a thousand thousands of myriads of divisions in width.

Rabbi Ishma'el speaks. As speaking the word before Rabbi Akiba. Speak to me of all who know to measure the crowned Lamb God for covering the creatures, knowledge of security, one to understand what is to come to the world. Small is good in the world. Know of the good coming in the world and the length of days in the world.

Speak to me of Rabbi Ishma'a before the disciple. And Rabbi Akiba answered me the word. It is by that All who know measures [illegible] crowned Jesse God. Of security, understood (Hebrew HAHB). The second, letter is saying [illegible] every day.

Establish to Ell (Hebrew KKSIOD) of the (Hebrew DDh BG BG Gh HOMG). The name of the locks of hair. Establish the name (Hebrew DBR BRIR DOKN). There is half. Call the name (Hebrew GI ShRIS).

One eye sees from one end of the universe to the other. Its name is Akeseseth. It is necessary to go forth from all natural form to all the creatures. One eye sees afterward, of what exists eternally.

Of the name Atenoneseth, the body resembles an arch. The [illegible] resembles [illegible] name is Lepesesthy. Over the name Meta [illegible]. The name Chereteov Mezenezeze Metziv.

Of the Throne of glory. Its name is Dorekez Peretoth. Of the dwelling place. The name is Dor Pherez Phenephez. It is called by the name. The feet of the glory of lives (Chiyoth)

The living serve below the foot of the first throne, that it is living. The name is A'agchiyov Chezebiyyeh. Of the foot of the second throne it is living. The name is Bekebeb Phelebiyyephen. Of the foot of the third throne, it is living. The name is Kekebeb Mogivl. Of the foot of the fourth throne, it is living. The name is Atzesiyya Bezekez. The name is Alegivl.[2]

[illegible]

Of the image of the faces, the seal of the lion, the seal of the eagle, the image of the bull. The face of man conceals four faces. One of four faces and four faces to every face. Of sixty and four faces to every tile. Four faces and four corners to one and four corners to four corners. Four corners to faces and faces to corners and sixty and four faces to every tile.

Of the prince of the face of the man, the names are Ahdi, Azazeh, Amatz, Ameta, Kemetz.

Of the prince of the face of the lion, the names are Hadriel, Diel, Theeova'al, Avoma, Hoel, Howrah. The regent etz.

Of the prince of the face of the bull, the names are Ahdi, Tzemetzemene'al, Mesekia.

Of the prince of the face of the eagle, the names are Asphpe, Ahdi, Memetzemi, Tzehoriemal.

The sun offering of Israel covers the face of the bull and the Cherub comes below.

Of the prince of the face of the Cherub, the names are Iomemi, Ahdi, Kerobiel, Kerobeh, Phosphesech, Hereqereqiya.

Of them, speak they are holy. Speak it is blessed to speak. Declare words to Jacob. Of a Lwl, are not seated in Sepher Berashith in order to work Berashith. Here prosper in the beauty of God, beauty fills all noses.

Thunder and storms are from the right side. Support the storm from the left side. Omens of the storm come before. Flames of fire are signs of brilliance. Of darkness and clouds and fog and mist and rain. Before strengthen between seas to stir, the source of light. Between, grinding, to light a lamp. Of the gate of Hashemel, of seven above, and thunder and sounds and lightning and the sheen of the arch and vapor. Hebdeen, belonging to the sea. Ascend and descend therein over God. The grace and mercy and glory and compassion and splendor and crown and honor and beauty and majesty.

Of the hand of God and the name Metatron, speak of power and strength. Speak of calmness and blessing. Speak, there is not a multitude more. Serve before being cast out. Metatron, princes and

Place before the name (Hebrew HQMH AHDWT). Of praise and beauty speak, blessed is the glory of the Lord from the name (Hebrew HWHWHWHWHWHH). Blessed is the glory of the Lord from the name. Thus speaking, praised is the glory of the Lord from the name (Hebrew QBSHKMLQ)

rather before and below the throne of the glory. Go around to the right side. Separate fire and stones of hail and the wall of fire. Root of Root. The other side goes to the corners of the storm and strength of the tempest.

Another Metatron before God, between the three camps of glory and great strength of the princes every angel in rushes before and Speak. Blessed is the power and glory in praise of God, speak three times every day for eighty days.

Of Metatron, God gives from the splendor and glory Metatron sovereign over the ministering angels. It is written, he great in counsel and mighty in deeds and over every angel commanding.

Serve before and serve above. In the heights, minister before Adam. Let consumes fire. Of the throne the name of Moses by the prince Metatron.

It is written, by one letter created heaven and Earth. Seal in the living Hebrew AHDNASHR AHIH. It is written in seven letters. Of seven letters of 24 signs and 70 names and seven most holy. Give over six from the names. Engrave upon twelve stones.

It is written in seven sounds, six over six high. Give in the precious chamber [Chedeni Chedenemi], by the secret of secrets Sether Sethenemi and the miracle of miracles Phelaa. Pronounce, but only to Rabbi [Rabbenoy] Moses.

God did not give to man nor allow to make use of by Adam or Noah, and not to Shem, son of Noah and not to Abraham or not to Isaac and not to Jacob but to Moses alone.

Speak, seven Lamps to burn. Light and be brilliant to God. Moses keeps it thereon. Speak, keep there not. Listen to the sound. Passes up as smoke therein. Do not step up to roll on to heave.

Moses draws near and speaks before God. When no Evening has gone forth to rise up. The Malachim come forth and circle before the throne of the glory on one side. Lives are from one side. Sekenah over Sekenah. The glory is in the center.

One of rises over the Sekenah one descends from the Sekenah. Memetron sustains the great sea of an small science. The throne of glory is set [illegible] Ab. The princes are set and over the Malachim. Of the six angels as the cross over sleep and [illegible] over the

Lives give faces by the Earth. Metatron comes forth as fire most excellence. Give in the ears of lives, in order not to hear the sound of the glory of God. O veil the Shem Hemaphorash. (Hebrew: HTTTRONO)

Remember by the sign of the hour. Thus proclaim to God by the name of the fire of the pure and the holy. Of the greatness and the glory and the strength and the power and the love and the might and honor and splendor.

ADRIEO AFIRKI HOLII IHOH AHIH ASGR ATHH HOH IOSI IHKH HH OH HOH OHO HH HIA HOA HH HH IE EO IHIO IHOH

Of the everlasting Lord, the name is remembered from generation to generation divided in portions in clear language.

IHO IHHO HHE EL IE IH HOH HH OHIO IHO IEOH IHHO HH IH IHHO HHEIO IHOH IHO HHO EI IHOH

Blessed is the name of the glory of the kingdom forever and ever.

By commandment of Adonuen is righteous host of Israel. Hope and expect righteousness with you. Be righteous and rise up to righteousness. Rise up in exultation to you. Burst into song. Let the mountains. Answer and speak. The Lord Adonuenoy. What mighty name is to all the Earth. Praise the splendor over the heavens.

You are holy and your name is holy. You are mighty and your name is mighty. You are strong and your name is strong. You are true and your name is true. You are blessed and your name is blessed. You are chosen and your name is chosen. You are great and your name is great. You are power and your name is power. You are exalted and your name is exalted. You are praised and your name is praised. You are honored and your name is honored. You are ancient and your name is ancient. You are eternal and your name is eternal.

You are pure and your name is pure. You are refined and your name is refined. You are mighty and your name is mighty. You are life and your name is life. You are pure and your name is pure. You are precious and your name is precious. You are upright and your name is upright. You are immaculate and your name is immaculate.

You are great and your name is great. You are flame and your name is flame. You are high and your name is high. You are pleasure and your name is pleasure. You are glory and your name is glory. You are desire and your name is desire. You are secret and your name is revealed. You are forbearance and your name is forbearance. You are upholding and your name is upheld. You are power and your name is power. You are wondrous and your name is wondrous. You are splendor and your name is splendor. You are righteous and your name is righteous. You are pure and your name is pure. You are holy and your name is holy. You are compassion and your name is compassion. You are beauty and your name is beauty. You are Almighty and your name is Almighty. You are perfect and your name is perfect. Blessed are you, the holy Lord El. Amen.

Give praise above. Adore and exalt. Of the mirror of the everlasting image, the Lord is over all the universe. The Lord is over all creatures and all the lives of the living souls [Nepheshoth Chi Hachayoth], first and last.

Of the song of the Lord, the majesty of the king. Be clothed in the vestment of the Lord. Strengthen he [illegible] is [illegible] world [Tebel] is not to shake. Establish the everlasting [illegible]. You raise the rivers. The Lord raises up the sound of the rivers. The great rivers rise up from the sounds of the great sea. The most powerful waves of the great sea.

In the heights, the Lord witnesses the most [illegible] dwelling in the most holy house of the Lord. Engraved [illegible] Song of the Love [or the Song of David]. Deliver to the Lord. Build strength and deliver to the Lord the glory and strength. Deliver to the Lord the glory of the name. Bow down to the Lord in the splendor.

The holy voice of the Lord is over the sea. Of the glory the waters of the Lord. Over the great sea the voice of the Lord. By the power of the voice of the Lord the glory of the voice. Of the glory [illegible] cedar trees. The Lord strengthens the white robe [illegible] as a white calf. A coat of armor as in privy [Ramem]. The voice of the Lord hews [illegible] of fire.

The voice of the Lord strengthens [illegible] wilderness. Strengthen the Lord from the Holy world. The voice of the [illegible] strengthens [illegible] and strengthens [illegible] the [illegible].

In the palace all speak of the glory of the Lord. Of the ones to dwell. Dwell the Lord, king of the universe. The Lord of the strength of the nation. Give the Lord to bless your nation in peace.

Sing of the love of the Lord of the Earth. Fill the world and dwell in it. Over the foundation of seas and over rivers, establish who climbs up the mountain of the Lord. Who rises up in holy place with clean ones and pure heart. Do not bear falsehood Nephesh. Do not make the oath to deceive.

Rise up and you are blessed from the Lord. To the right one Elohi gives salvation to the generations. Seek in person Jacob and rise up to two gates. Of the first, rise up the gate of the universe. Come forth the glory of the king. Who is he that is king? Of the glory of the Lord, mighty and strong. The Lord of the strength of hosts. Rise up to two gates first.

Rise up to the gate of the universe. Come forth the glory of the king. Who is he that is king? The glory of the Lord of hosts. He is king. His glory rises up.

The Lord blesses you. Create the heaven of heavens. Of the heavens and the fullness of the Earth. All rise up in the days. Of them, you are life and you compete. Of the host of the heavens you are worshipped.

You are the one, Elohim, that chose Abram to go forth. Born in the light of prosperity. Therefore the name Avraham. Reach your knee humble before.

Of the covenant of the people, the covenant gives you the land. Of the Kenazi and Cadmonite [Hebrew tribe of a people who see ond son of Canaan], the Amorites, the Perizzites, the Yibusites [ancient name of Jerusalem], and the Gergeshi [name of a Canaanite nation]. Spread the seed and rise up by your words, that you are righteous.

You are the Lord. The great and the strength and the beauty and the victory and the splendor is in heaven and Earth. You are the Lord of the kingdom. All, rise up to begin. You hold dominion over all through power and strength, greatness and might over. You are Elohim. We praise you and praise are the sake of your name. Blessed is the name of the glory of the height is above.

Of every blessing and splendor, compassion and mercy. One thousand rise up in sin and iniquity of darkness and purity. The Lord Elohim Shadda, of hosts.

[illegible]AHH EATHAE HASSRAHH, HOLY [illegible]OHAI

In compassion and mercy, you are slow to anger. Of great mercy and truth established [illegible] prove the power of compassion. Of sadness and anger and wrath, pass the instance from it.

Serve to understand the truth. Of Pharaoh, all to me. From every house and from every [illegible] ones and divisions, let there be compassion. The Lord above shows pity and is merciful above.

All speak of the Lord Elohim, and your prayer comes before. Worship to dwell in above. Dwell in the highest heaven. Do repaired Pachont guides in the deserts. Dwell in the habitation.

Dwell in the habitation. Dwell in the sky and dwell upon the [illegible] of compassion.

In the seventh firmament, all light is sevenfold. The light shines on all the habitations. Therein is the [illegible] tone of the glory established over. Their lives a glory. Therein is the storehouse of souls [Ochyyim] and storehouse of souls. Nephesh doth. It is [illegible] abode.

In the world, the great illuminaries [illegible] from the great light illuminate the earth. Mazzaloth are bound to serve light. Light shining and not extinguished. Set. As the movement of a ship.

Of lightning, serve we the raging light. It is most wondrous. Come to the dwelling of the high and lofty. The one. Rise up and [illegible] above. There is no hunt and there is no end.

Before the voice of the hundred rise up to dwell. Rise up in silence to serve. From the sound, the nations tremble. The powers stand to serve before. Do not behold the images facing. Conceal [illegible].

Of the sign, not able to see. Of the unity, images from all hidden. All images are not hidden in the most profound book. Divide darkness and go forth to light. In the shadows, know what is secret in darkness. The light is of splendor.

[illegible] come of all the high. Awe [illegible] the height of the [illegible]. See [illegible] stands the light of awe. For Aparsan rise up.

[illegible] the darkness [illegible] [illegible] hours, over [illegible] [illegible] below give [illegible] [illegible] and [illegible]. Do not raise down faces [illegible] fear and terror.

Of hills [Gebehem] serve before breasing into piece
mersed in the river in purity, wrapped in white cover
the sound of streng
Holy holy holy The hosts
place of
Garden of Eden Also
is no
Be
revere by the Ruach
lished
ing
Of the word there is no end to the life of the king
Melchizedek God is king over every king of the Earth. Re
every angel in heaven. Search the hearts until not found
thoughts until not existing.

In the name of the Lord, be blessed will honor
universe forever and ever Eternal victory forever Follow
as it does
By the sound, the earth trembles. Mountains move
mountains dissolve Change by the wrath of the power of
Travel and serve in the world Proclaim all
der from the eternal life dwells
great holy kingdom.

Travel and serve in the world Travel in the world Do not
trouble Know all the most secret things Know what is in dark
Change the shadows of night Illuminate night as day All
secret things are revealed by the Sun Be in wonder before
The holy king, examines the ways of the wicked
in many worlds Do not in darkness Hide The Sun and
and the planets and all signs of the zodiac worship him
veiled in the Garden of Eden place the Tree of Life in the
Blessed is the name in every generation From blessing to
habitation above the ancient [A'atheq]. Of the ancient and
eons blessed is the glory of the place From blessing to
Ill in beauty From understanding knowledge of creation
and reveal Thus, reverence of the name
Blessed is he who Proclaims the tabernacle from the
ing, strength in beauty.

Blessed is the name. Come forth snow from the blessing. The
of names
Blessed is the name Splendor in brightness from the blessing
ness and glory of the Luminaries
Blessed is the name of the deserts From the blessing, he
lies upon mountains.
Blessed is the name he [Mercury Lehoboth]
Blessed is the name The sound of thunder From the blessing,
ning rushes forth
Blessed is the name Adm Earth From the blessing, seas in
Blessed is the name Alone in deserts From the blessing waves in
Blessed is the name Alone on the throne From the blessing,
The strength
Blessed is every Neshemah From the blessing, every creature
Blessed is the name forever and ever From the blessings, forever
Blessed is the Lord of the universe, upon whom the Seraphim
Ophanim forsakes Bless Haroch Uza'azoph to command
Cursed your punishment Mose [The Lord El condemns
Israel, in punishment keep the commandments and laws
Speak to the eye Do not remove the covering Kephet
Ezekiel
Cursed be the [illegible] day and night for the sake of
Torah were all written therein Thus succeed upon you and this
Will prosper Is it not so appointing strength and power? El
Process Is now the name
The Lord Elohim, shall go for to the ear A poem the secret
Come in night sing prayer to El Blessed is the everlasting
God the great kingdom

[illegible] HOLY HOLY HOLY ASER SHEH HOLOAH
[illegible]

[illegible] everlasting, [illegible] from generation
[illegible] generation

BSnKMLO IHI HHIO HIH HI IH HH HO HI HOH OIHI
HHI OHI HH IH IHI HO HHIO HII HO IHOH IHO IHO
HOH

Blessed is the name of glory, the kingdom forever and ever. Blessed is the name, thus great. Of greatness, thus glory. Of glory, thus holiness. Of holiness, thus majesty. Of majesty, thus holy. Of holiness, thus beauty. Of beauty, thus power. Of power, thus exaltation. Of exaltation, thus light now. Of light now, thus light then. Of light then, thus great mercy. Of great mercy, thus power. Of power, thus exaltation. Of exaltation, thus great. Of greatness, thus great compassion. Of great compassion, thus goodness. Of goodness, thus compassion to works.

To you, beauty of the glory of the name great and strong the kingdom and the beauty and the victory and the splendor in heaven and in Earth. The name is from [ ]. Thus the name is over the universe. The name of glory forever and ever.

The highest blessing is of the name. Of the name of sacred and holy name, praise the name. The highest name is over all blessing. In prayer the name is as thus. The name is before all to establish the name forever and ever.

Establish the name from the name. Arises [ ] second time. From the glory of the name, new flame. Praise the name. Seraphim praise the name of the lives of the most holy. The Ophanim is from the name of purity. The name makes you to the creatures.

Of the name, receive from the name. The senses speak. All wives and undations are from the great name. All above. Every habitation and dwelling trembles and shakes.

In heaven and Earth dwell with the Lord [ ]. Ocean and the desert. Tzchi hell. And lion and shadows [ ] moth], man and beast, mountains and valleys and hills. Covers. Of fire, hail and snow and vapor of the great Rock. Angels of fire and angels of water.

Tremble from the name. All Neshemeth, Ruoch, Chayot. Thus rest, bless the glory of the name. I, David Ben Zelatem. Dust and ashes afflict the heart of the temple, Ruoch is upon. Of worms, shadows pass over the field.

Come or hear to labor supplication. Of prayers before the grace in the eyes. Of grace the face and righteousness.

passion before the throne of the glory of the surgeon. You are near to every proclamation and commandment.

Seek glory in holiness. You fill with compassion. You are pure and bright. Mercy and compassion are to you who are pure and [ ]. Rise up, you who are pure. Make graves and perform and [ ] on before the throne. Before the throne of glory. Open to me, David Ben [ ] serves. The gate is prayer. The gate is answer. The gate is understanding. The gate is wisdom. The gate is knowledge. The gate is righteousness. The gate is compassion. The gate is revelation heaven. The gate is blessing. The gate is supporting and [ ]ing.

It is written in the book, of the living nation of the most righteous. Give thanksgiving and be great of the lives of goodness of the glory of the great name, the power and glory.

The [ ]visions are the mighty and the powerful and the strong. The wonderous and the holy and the secret and the honor. Holy, holy, holy. The Lord of hosts fills all the Earth in glory.

The angel host gives honor to you and strengthens you. Adores and protects you. You are to be holy and you exalt. You to prayer. To song. You praise the splendor in song. Sing blessings. Praise [Shebach] and praise [Held] and praise. Qedusi to splendor. Hebrew [ ] thanksgiving of freedom and victory.

To the music. The sound is exaltation. Rejoice in joyfulness. Excitement. Sing and reply in answer. Of beauty and dignitaries. Smooth. Be upright and rejoice in the great glory and majesty. Rise above in wonder. Salvation is in the quiet resting. To be at comfort and calm in peace and serenity and security. Goodness, mercy and love.

Look up on [ ] grace and mercy and beauty. In the light of the splendor in glory. In purity the brilliance [ ] seeing. Be [ ]formed in shining light or seeing, outward. Be [ ]ed in seeing light. As space from salt, light [ ]mages. Of [ ] majesty and glory and strength. To [ ] dominion and [ ]thon. Rise up to the heights.

[ ] of holiness, holiness, mercy. Of mercy, mighty strength. Of great power. Of [ ] quests of the kingdom in splendor and [ ]. The crown is majesty. The crown is most glorious. The praise [ ] of the Redeemer. It is pleasant and the splendor of the [ ]. [ ] of the beauty of [ ]

Desire the glory. Minister from desires before. There
erous power in the presence of the king of kings of the Mater
the God of Gods [Eloh Helohoem] and Lord of Lords
Hadonoem. Go around by binding the kingdom. Surround
branches.

In the presence of shining light cover with splendor
heaven in the splendor. Brilliance comes from the horn
Our mouth burn the oceans. Describe the splashing
of the skies. Of deliverance appear perennially from the
sion. Tremble and flames push forth to divide all formed.

Rejoice by singing the song. It is recaured to rejoice. Wo
down heaven. Push out and go forth is burning in flames
Be happy in the morning in tranquility. Establish love
Of desire the pure exhilited over all. Be lifted up high
separation above. Generation to generation rise
perennial in the nights. Over the most glorious praise of
in splendor.

Draw near the exaltation of the holy. It is common to all
protection by the good name by every upright path
Pleasure is our vestments. Be pure by counsel.

By the knowledge of the ages by understanding of the
judge of the Neshemal arises every word. Of judgment by
word power is wisdom of every mystery. Be skillful to pour
all holy.

The true king. The one king of eternal life. The king
and life. The king is creator of every plague and
cure. The king is creator of every blessing. Establish all
The king is pure in all works and in all creation. H
high and lofty. Of all the ows and all mighty power the k
and exalted are sublime. Of honor and glory desire
highest power. Of the nation holy and pure righteous
right faithful and pure great and strong.

Thus constantly dwell upon the holy throne. Rise up
great strength, honor and glory. Thrones over all. Bow
desire over every crown. Be praised in the splendor of
of the palace. Consecrate and cover and see the most profound.

In every place is our name. Do not dwell over words, not
alter with desire. Wish not to dwell not to take flight from

conceal it. Reign eternally. Reign upon the throne from gen
tion to generation.

The king of mercy and compassion forgives. Dance to
in honor in every song. Honor in every desire. Rise
by exaltation. Bear all splendor to exalt in all the workings.
Power all creatures. Be honored upon the throne of glory. Be
seated over all precious things. Be blessed in all the blessings. Be
praised in all the praises. He hosts accounts. Be praised [Theh
[Yo] every praise. Qeros! Be praised. Theh queros in all the
things. Be great eternally. Be holy forever and ever.

Hebrew: [TRM HOH.] Eloh most exalted King over all. Ex
Lord [Adon] of all the works of wisdom by all mysteries. Hol
saints by all the spirits. Eloh in and princes. Formal corrected all
works. The one king rises up in eternal victory.

Let there be the name from the blessing forever and ever. Ete
The king proclaims (Hebrew: [TRSIO HOH]) Eloh of Is
The Lord of Lords. Praise the throne of glory. You give
glory and strength. You dwell in strength and beauty. You are
king. You are power. You restore. You repent. Yrenenoy. You
praised. Yisheracheoy. You are blessed. You are praised. [Yishe
racheoy.] You raise up. You are adorned. You bring forth. You are
true. You are honored. You sing. You are one. You are secure. You
praised. [Ynpleseoy.] You are crowned. You are victory. You are
mighty. [Yisheseoy.] You are exalted. You are holy. You are praised
[Yisheracheoy.] You sing. You are desire.

You are. (Hebrew: [TRSH]) You are the Lord Eloh of Israel
on the Seraphim. You declare greatness. You are. (Hebrew
[TRSH HOH.]) Eloh of Israel in mysteries. You crown with crowns
[Yo] heroes! Sing to you the new song and reign forever. Be holy
in over all kingdoms. The entities are united forever and ever.
(Hebrew: [TRSI HOH.]) Eloh of Israel. Of eleven kings over
the mysteries. Lord of all the secure things.

God proclaims you are Nazar. [Yo] is he proclaims you
and wander. Call out the name. Hew from flames of fire in
[Yo] seen from generation to generation is he name of Nazar. D
[Yo] also he guards. The first passes with. The second passes over
crossing the strength [Yo] how [Yo] shall they do that. For crossing
strength above [Yo] is more [Yo] shall

The name of Na'ar is as the name of Re'ov Speak of who
ammes herein, the name of God of 72 etters Of he na
Na'ar 72 letters rise up Twenty-six letters descend Twenty-six
ters of the g ory of Eo nu is the secret word

In order for to cast out from the universe 72 of De'ev
Me'ela A alena From here and henceforth you go not bot
mam wer the word

Thus it is written in the book To turn away is incomprehe
ble You do not require Cover you from above Investigate
which is to reveal the knowledge Do not be concerned with

One by one, turn that which changes Do not require Re
three Not in the work of Berash t two Not by Merkeva
though it is of study but only wisdom From hidden secrets
knowledge be instructed of its first nature

The name illuminates his eyes Understand what is spoke
the beginning Understand Hebrew BI goes forth from
brew IOD ShBAI BM, Come up to (Hebrew IOD SHBAI M

Go forth from the seven From the seven (Hebrew ShBA
from (Hebrew IMD ShBAI BM) Come up to (Hebrew
ShBAChS) This is Eeing

Go forth from (Hebrew IOD) From (Hebrew GH ShBA
and from (Hebrew IMR ShBAI BM) Come to (Hebrew
ShBAChS

Here is the Shem Hemaphorash (Hebrew BAI AMH AOH
over the word of the holy name

Speak, desire to establish, to reveal, to descend and ascend
the sons of Israel, designate to me three blessings by six
above and six below. All are secondary in order of the work
rashath Designate four blessing in every day Of days six is
and six is below.

In the house of rejoicing Beth Sheshonim, are four
blessings. Also, that I love you the reverence Phocebl

All who desire the wisdom every day receive he book P
therein from the beginning until Second When the book
the house do not fail therein free Do not perish Do not
served Do not turn away You regard the name of De
above

Petition that the dream is proven. From the experience
the hands in purity Draw the hands to the left by the wrist of

he zeret) It is written above is the Lord This, the weighing of
most holy Malachim The names of the

Show me a l petition by dreams. When speaking, increase the
spiration of the dream As this time know when to answer.
Hear mercy and show me the truth

Hebrew AAA SSS NTzCh NTzCh NTzCh) Lie upon the right
ab It is good to be on the left See and be amazed

Let on the dream is proven from the experience. Fast for three
days in purity and humility and reverence Be bathed in river vest-
ments Be cleansed from all defilement Purify the body for three
days of the second, third and fourth every so often and be clean
On the fifth night light the Lamp in the house Lie upon the
floor in the middle of the house upon the face Let there be
light the lamp Speak in peace and make an oath

Invocation by the Shem Hemaphorash, Iwchi in the darkness
of nights, heaven You come in the night, by evil and mouth
to heart complete Do not come forth, but only in Love Speaks the
person to me That is what I seek Explain to me the petition, as
to Gabriel explained to Nebuzaradan the dream of the Pharaoh He
explained to me Thus come forth in the night in truth.

Reveal to me an petition Petition in the name of the prince
Sandalphon by the Shem Hemaphorash Dwell over the wheel of the
Merkabah in the name of life Establish to dwell in deserts. By Yod
Heh Vav Heh, the name

Explained before, in the name of the great El, the power and
glory He in love and desire and faithfulness. Make the oath to the
prince Metatron by (Hebrew AHIH AShR AHIH) It is revealed to
Moses son of A'amerem, from the midst of the bush [Hesenen]
Seventy scriptures [Demeremn] are appointed by the name Mebahel
in seventy languages Of these [Hemaphaneh] in 70 languages
Protected by 70 names from the seventy letters in the name, to
guard You and the universe from the name Gedolah Nehobe
Highest and lowest Of wrath the earth trembles. The people
cannot endure the wrath Blessed is the glory of the Lord
Of the name (Hebrew OBShAMLOD), the adjuration over the
Name Mebahel of the God Lord of Israel God of Abra
ham, Isaac, and Jacob By the name, the Malachim establish to pre-
serve (Hebrew AI HA RhA)

The seven Malachim are Michael, Gabriel, Raphael, Azriel, Yeiazel, Yeriel, and Asmodel. They are over the name and over the truth of the name, in mercy and compassion.

Of the name (Hebrew: BSHKMLO) the adjuration over the prince Metatron. By the name, the princes are appointed over the four seasons of the year.

In the first are Nogah and Tzedeqah. In the second are Mars and Samael. In the third are Zebedah and Sachiel. In the fourth are Gabriel and Raphael. Ashebiorel. Heshiron rule in the season of the year.

Of the adjuration of the sign of the prince Metatron is by the blessed name. From the blessing of the name, in the beginning every blessing.

Begin by the name. Thus the name is before all. Exalted is the name forever and ever. Serve the name. From the name, they tremble, ghost and lowest. Of the most magnificent (Mephiboshet) name. Of every Godship above. Of every most magnificent. Do not regard the name. All tremble.

The sea flows in reverse from reverence of the name. The most powerful waves are of the magnificent name. Heaven and earth bless by regarding it. Serve the Lord. Shake in fear from the name. Over every name of the world. (Hebrew: ODIIRI.) The world trembles in fear from the name. (Hebrew: ODIIRI.) Thehom and Gehinnom and the shadow of death flow from the name. In the Garden of Eden all praise shout for joy of the name. Of all Neshamot, Ruachot, Chayyim in the rose.

By desire, the language gives glory of the name. Every knee bends the name. I am as dust and ashes cast forth. Worms scatter the name.

Of the Ruach of the humble cover until as a flower on the face you cast down to be humble before me. Petition compassion before the throne of glory. You draw near to every proclamation and commandment. Seek to make prayer in petition by desire before me. Prepare petition in compassion. Make desire that your [illegible].

Of all, desire, let there be below. Of compassion forgiveness. Do not defile. Many return in anger. Do not designate all. The Lord descends in clouds formed from the Ruach above. [illegible] over seventy men, the elders. Let there be quiet above the Ruach. Prophesy and do not fail.

The Lord passes over above the [illegible] and includes three [illegible] forms mercy to thousands. Of three persons sins. Pardon, forgiveness in the name. Of these the Lord hears. Hear and see days. The Lord listens. Of three Jacob goes forth from Bar Sheva. Of three, reach the place and remain there. Then ascend and [illegible] stands the ladder. Of these none is the Lord. Stand above and be spread as dust of the earth. Break forth. Of rest here, we are not [illegible]. Keep by all that go forth. Speak these are the complete scriptures. Let there be facing below to see desire.

Thus is the Shem Hamephorash. Remember from desire in heaven. All who remember the sign over the destruction. Hasheit [illegible] to flight. It is over extinguishing the fire and healing. Decree, and over the mountains of Tharshish.

When man remembers and writes the sign, the enemy dies and the magistrate loves you. Remember not to proclaim the sign, but only when you are sure from a deliberation.

Of all who proclaim the sign, those who are not pure will surely be. Thus the consecrations are necessary.

Of Cherub and Chesed and Tzedeqah above by the name rest to me. Thus the name goes forth from three scriptures. Travel over come forth to be granted. Make a pledge. Iva'arebem to the [illegible]. Begin and end and begin.

Thus is the name of the honor and glory. It is divided into these [illegible] courses.

> OIDO [illegible] SH A.I.M M BSh LLI AKA KITA HZ I A D LAO
> [illegible] A.IZ MB I I RE I QM AO KI I I GO PID NEK III MI I
> GHIO N I RI [illegible] AA IRTh ShAI RI AOM I KB OSs R I I O
> A IBGI ROQ MN O ANI G A.M RI A.IIZ IHBI M K OOL I I I
> SA Ank A.SaI MI I OBIO DN [illegible] GI SI AAMM NNA N II
> MI [illegible] POI NMM II [illegible] ROh MIZR OMB BIII A.IN O MoIi
> DMI MNQ A.A. GIBO RAII IBM HI MOM

Of the new BSHKMLO. Blessed is the name of the glory of the kingdom forever and ever.

When petitioning to turn away the heart of the woman, not to hear; but only Ehek receives from the motion of the nose of the [illegible]. On the New Moon, take one brazen tray and inscribe the [illegible] upon the tray. (Hebrew: QSI RON) is the name of the

magistrate. Of the names of the Malachim cast forth to the midst. Speak over the knowledge of the face. Of the oath I am A'al.ekem [illegible] change of knowledge. Charge your heart Phel[illegible] Phel[illegible] Phelonieth. Do not create the word by putting it in order [illegible]pty the heart or regard in the heart.

Take the flask and conceal it in the place of passing. It is written in the day, five in four hours in the day, that there is not five days.

Afterward, come forth to restore. These are the Malachim and the magistrate of the nation. The magistrate is Phelemiya. These are the Malachim ministering: Aberieh, Azemerehi, Demeneh, Amerieh, Aphenok, Phetebieza, Tobial, Gehal, Avophori, Gemethi, Yourmiel, Mi[illegible]mal, Vobemethov, Sereten, Tzebeqethemi, Be[illegible]ethiyas, Serapheph, Kerasoyieh, Amiph. Phekehier, Heseth.er Sethenal, Aliesen, Helesial, Soresephi, Qerekototh, Melekial, Abeseph, Amial, Pheretem, Gedial, Sebekial, Kokeb.

These are the Malchim ministering. These are the Malachim ex[illegible]ning your heart. Of the king and the greatest knowledge, and your [illegible]man heart.

When the king desires to come forth, or when petitioning the v[illegible] sions of the image of love or friendship from these words, the mo[illegible]ths of the holy book and the glory, remember the recorded names of the most holy Malachim and the name of the magistrate, and succeed.

These are the names of the Malachim ministering with De[illegible]epti[illegible] serving in the three dwellings and hosting dominion by thirties [illegible]ael Nerieh, Avoyiel, Melekieh, Cholial, Chedial, Shelechial, [illegible]ehoya, Izonal, Bemekial, A'aqerial, Sesenal. Benekial, Thome[illegible]al A'amehal, Thelemeteph, Votechemal, Areph al Agemal, Mesh[illegible]al, Amenegenavoth.

Speak thus and thus create. They create and succeed only in [illegible]ty.

When of desire, the house is filled with smoke and fire. The [illegible]times do not consume anything. Gather fruit [Pheryon] and [illegible]ce upon the coals of fire. Smoke rises in the midst of the house. [illegible]ember the name of the magistrate and the Malachim. The [illegible]moke rises. Speak thus from the oath. I above the Malachim [illegible]aken the fire by who understands fire. Dwelling upon the throne [illegible] fire and ministering flames of fire, the host of fire ministers fire

Figure 10. The upper level of "banners" translates, from right to left, as "First/rise up/as an orchard [or garden]/and a door [or gate]/first/as purple." The lower level translates, from right to left, as "King/toast/a [illegible]

by the great name I speak the oath You see to rise up the great ness Do not fear Complete the word See the house fill with fire

When to desire, the fire abates. Speak from the oath I above the most powerful angel You extinguish the great fire Do not see one hour at the house In completion, the fire abates and is ex gasted quickly in the hour without ash and without destruction Work in purity and secrecy.

These are the names of the Malachim ministering by the six host Pheseker, Azial, Arebial, Ternephon, Phiekebom, Phesel mer, Lenegial, Qeromieren, Shobehen, Sebieren, A'aremor Phemial, Therenial, Chemenial, Tzehemial Bemenom, Gor zemiyeth, Gorenetal, Baroba, A'aremor, Heremor, Zebenon Chesenial, Notediial, Phemyavon, Qeremial Bephcayna Aromor A'aremon Asphosal, Sepheniel Qetheniial Shebehial Aroto sye tos Iophemos Phetzetzial Chetephial, Phetesmeon Nechehial

These are the Malachim the most strong [Hegebouteni] mo most powerful [Hayozeneni], Of power and strength, rust forth from place to place Come to me upon the earth far from my house of El Fly as one hour of the bird or in order to come to serv that to pass.

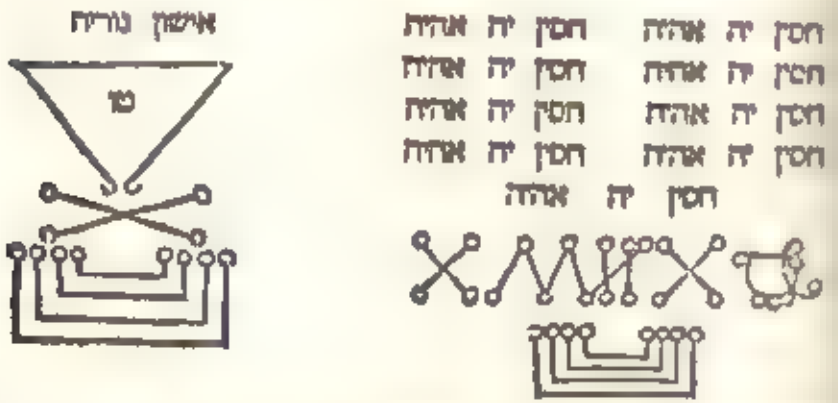

Figure 11 The talisman on the left reads, from right to left The title mar [refers to the small image of a person as seen in the pupil of the eye] / Light of the Lord The characters in the center are likely to be an error and should be Tau Vau which translates as "sign The talisman on the right displays the word mighty" on the far right and the names of God to the left

Take four brazen trays and inscribe upon every one Pheneel hem the name and the name Amon, in the name Pheseker an the name of the Malachim ministering before Speak correctly I am above the angel of the strong You are Phelom Ben Phelom ron You do not follow in every place dwells therein Face your east when in the city when in the country, when on the sea, when on dry land, when eating, when drinking. You fly as a bird Come to me not by desire. Pray to El. Tarry not in day and not in nigh Place in the four corners of the house

In the beginning is the name of the honor and the glory. Of the ath, above is Asmoday, the king of demons. Of every group, go outh to gather in groups of diseases Of every group, go forth Do not cast for thyself do not fear Do not be afraid You are Phelem ron Phelometh but only by assistance and support from a Lmasto Cure and distress

Of all who fall upon harm and ill disease gather Of Berrmech Voheriem, by the four names of the gates [Mephe ne hem] Of Dayvochen Phethechiel Yidechon Segetor Bless the Lord and enlighten the face of the Lord above Favor Phesephesem Exal the face of the Lord above Restore peace to every

Of adjuration above the king is Levy Of purity destroy and bride every man to warmth and coldness. Of every devil Sheed] and demon [Mezeq], of every binding [Aytsor] and weight [Keshet], of every enchantment Cheresheph and every sorcery [Kesshophim]

Of Pheloni Ben Phelometh, by the names Dichon, Diyavon Sichow, Shemoth, Mepheresha, Keshemi, by the name Shel [Sh"L, 1330 names], engrave upon the crown. (Hebrew AAA SSS.)

Of all who desire to write the amulet [Qemiya'a], it is necessary to write first the Malachim appointed over the period as thus.

In the period of Nisan, the names are Semal and Aanoval and Gemesheriesh. The name of the prince is Avor Phemek.

In the period of Tammuz, the names are Kedemial and Tzedepial and A'akemial. The name of the prince is Asie Aoreiem

In the period of Tishri the names are Bechemial in Azsemera and Gaeiem. The name of the prince is Aoreiem Yavet

In the period of Chesvan the names are Ademeiem Azemial and Berekiel. The name of the prince is [illegible]

Concerning the periods afterward, Nisan is Avorial. Ayer is [illegible] rial. Sivan is ____.[5] Tammuz is Terial. Ab is Bereqial. Elul is Pheoro Tishri is Tzorial. Marheshvan is Keberial. Kislev is Adenial. Tebeth is Tzephonial. Shebet is Yerial. Adir is Somal. In Adir is Sandalphon

The first day is Aniyal. The second day is Asephenial. The th day is Aniyal. The fourth day is Hekebial. The fifth day is Yo va'aniyal. The sixth day is Hederial. The seventh day is Israel

In the period of Tishri is Gelietzor and Hederenial
In the period of Tebeth is Berezial and Sememial
In the period of Nisan is Semial and A'anial.
In the period of Tammuz is Nemetzial and Tzereqial.

[illegible] the [illegible] of the name [illegible] [illegible]

BOOK FIVE

THE BOOK OF THE SIGNS OF THE ZODIAC [SEPHER HEMAZELOTH]

IN THE MONTH OF NISAN, the sign of the zodiac is Aries, and Ovavoial is the angel.

In Ayer, the sign is Taurus, and the angel is Lehetial.
In Sivan, the sign is Gemini, and the angel is Phenial.
In Tammuz, the sign is Cancer, and the angel is Zorial.
In Ab, the sign is Leo, and the angel is Bereqial
In Elul, the sign is Virgo, and the angel is Chenial
In Tishri, the sign is Libra, and the angel is Tzorial.
In Marheshvan, the sign is Scorpio, and the angel is Gabrial
In Kislev, the sign is Sagittarius, and the angel is Metoqial
In Tebeth, the sign is Capricorn, and the angel is Shenial
In Shebet, the sign is Aquarius, and the angel is Gabriel
In Adir, the sign is Pisces, and the angel is Romial.

In the first day, the planet is the Sun, and the angel is Avoriel
In the second day, the planet is the Moon, and the angel is Semial.
In the third day, the planet is Mars, and the angel is Voyeroval.
In the fourth day, the planet is Mercury, and the angel is Lehebial
In the fifth day, the planet is Jupiter, the angel is Zeroval.
In the sixth day, the planet is Venus, and the angel is Ashediel
In the seventh day, the planet is Saturn, and the angel is Asiel [illegible] Israel

In the first season, beginning with Nisan, the angel is Semal.
In the second season, beginning with Tammuz, the angels are Nemetzal and Tzedeqial.
In the third season, beginning with Tishri, the angels are Yiqemial and Yiremoth
In the fourth season, beginning with Tebeth, the angels are Bereqial and Sememial

(Hebrew: TAQ) creates the males from fire, and they serve in the east.
(Hebrew: ShKG) creates the females from earth, and they serve in the south
(Hebrew: ThMD) creates the males from air, and they serve in the west
(Hebrew: SAaD) creates the females from water, and they serve in the north

In the day, the Sun rules in Leo.
In the day, Venus rules in Taurus, and in Libra in the night.
In the day, Mercury rules in Gemini, and in Virgo in the night.
In the day and the night, the Moon rules in Cancer
In the day, Saturn rules in Capricorn, and in Aquarius in the night.
In the day, Jupiter rules in Sagittarius, and in Pisces in the night.
In the day, Mars rules in the horn of Aries, and in the sting of Scorpio in the night.

Of the twelve signs of the zodiac (Hebrew: TAQ) and (Hebrew: ThMD) are male and (Hebrew: ShKG) and (Hebrew: SAaD) are female

When a male is born in the feminine sign of the zodiac, he will not live

When a female is born in the masculine sign of the zodiac, she also will not live

These are the hours of the days of the week when it is suitable to engrave the amulets [Qemiya'ayen].

In the seventh hour of the first day.
In the fifth hour of the second day
In the first hour of the third day
In the second hour of the fourth day.
In the fourth hour of the fifth day.
In the fifth hour of the sixth day.[1]

Of the sign [Siemen] from the twelve hours (Hebrew: AB"D H"I).

These are the days of the month when it is suitable to engrave the amulets.

Anytime in the first day
The morning of the second day
Not on the third day.
Anytime in the fourth day.
In the morning of the fifth day
Not on the sixth day
In the morning of the seventh day.
In the morning of the eighth day
Not on the ninth day
Not on the tenth day.
In the morning of the eleventh day
Any time in the twelfth day.
Not on the thirteenth day
In the morning of the fourteenth day
Not on the fifteenth day.
In the morning of the sixteenth day
In the evening of the seventeenth day
Not on the eighteenth day.
Not on the nineteenth day.
Not on the twentieth day
In the morning of the twenty-first day
Any time in the twenty-second day
Not on the twenty third day.
In the morning of the twenty-fourth day.

1. Joshua Trachtenberg *Jewish Magic and Superstition* (New York: Behrman House, 1939) p. 145

Any time in the twenty-fifth day
Not on the twenty-sixth day.
In the morning of the twenty-seventh day.
Any time in the twenty-eighth day.
Not on the twenty-ninth day.
The morning of the thirtieth day.

Thus inscribe the amulet and speak, by the name (Hebrew DI) c ate heaven and Earth [Shemiya Ovara'a, or sky and ground].[7]

It is written, this is the amulet of Phelomi Ben Phelomith and by the name of the angel appointed in the hour of the day Phelomi

Open the heart to make desire o shua [The Lord is his salv tion]. Write the sign upon the leaves of citrus [Ieroph Athrogi]. Wipe the sign [ager wine are drunk in pa y].

These are the letters to write

DR IBA IOD IHIO BOTA AAA NS

Afterward in privy to Nisan speak over the glass of aged wine seven times. These are the names: Phethehiel Rephiel Yahoel Yhos Yhoy Iedephia. Yhoval. After this, you drink.

Afterward speak, beloved is the Lord [Hoh m Ahabath] to times.

After, engrave the sign upon the back of citrus or apple. As engrave the circle around the sign speak La avra three time Their consonants. The sign and, written word.

After the aspiration speak I am above Gebetzon [In the hou [Berregelen], the Intaro ne eos d aspiration I am above Yphe shieh. The prince three is aspiration. Zegenez Gal s the prince the Torah. Open the heart of Phelomi Ben Phelomith by the Torah by wisdom, and understanding. By the name (Hebrew I IH IH I of hosts (Hebrew AAA NS

Take the virgin egg [Beitzen Betulah] and boil to harden the shell. Upon the shell write these letters

PI PI OOIh PI PI IOTh ChIL PI PI IOTh AKOTh ChIL TzOR IIo FATITh QDOSh QDOSh AAA NS

Usually we [illegible] ing Heaven Shemiya [illegible] Earth is Arets

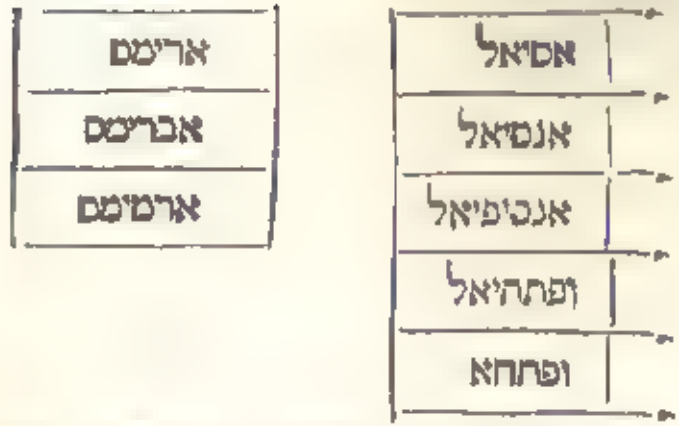

Figure 12 The transliteration of the Hebrew s as follows: left hand column: *ARIMS, ABRIMS, ARMIMS* right hand column: *ASIAL, ANSIAL, ANSIPIAL, OPThHIAL, OPThChA*.

Afterward by the name (Hebrew OMSPR MSPRA AKD PSPSI the great teacher [Ameser Gedol]. Open the heart, David Ben Ze Iuchi is learned in the Torah. All can not to forsake Thou this a mel forever. Hebrew AAA NS)

Afterward, the root of the worshipings is privy to Sivan in the evening of the Sabbaths, nevertheless do not eat until tomorrow Concerning all matters seem privy s not to [illegible] mation.

It is required to keep the body and heart a privy. Establish heaven and his progenitor. Like flour and barley. If not barley, [illegible] wheat, however barley is best. Knead in unity. Speak the name Phel mi employ by that, yet there be desire to [illegible] mi between succeed by opening the heart. I establish the name Phelomi Ben Phelomith. Be the keeper of the Talmud and Torah. Of every word, ca not forsake. Teach all, and all is known by decrees in [illegible] ries. Of ac logma [Pheilagemata] speak most holy, at these by the name (He brew) By the Lord of hosts. Knead in engrave the flour. Make pure the fine meal. From the fine meal, make round cakes as one part of the sand. Take oil and make four drawings of the four cakes.

Write in the center of the cake. Write upon the fourth these four names. Write as these are tried and proven. Do not write in one and not in two, but only in three rows.[8]

[illegible] Torah [illegible]

Behind the cake make the corresponding fourth sign [illegible] ready to succeed. After make six, drawings with ink. Write the two names above. Every prince before the strength is written and proven. After write all the second names on the sides of the cake. Bake the cake in the oven. Heat the oven with wood of wild trees. After baking, take a glass of red wine and take eight invited ones. Insert be the eight names written above on the fourth. With wine to the bowl. Draw out a lone and wipe with the wine. Also place above in the glass of wine. Do not drink nor speak, this seven times. Adi Ber Phe ora Repatem Ber Phapha Rena Ber Phapha Yikush Ber Phapha Sorochel Ber Phapha Bezov Ber Phapha Chema Ber Phapha Ach Ber Phapha Nechemon Ber Phapha Ahi Ber Phapha [Blessed be you the Lord, to eat the law before Atheh H' Lemedem Chorqiek].

Of Nephesh live and praise. Of judgment support ye in goodness. Blessed be you the Lord. The good and the evil goodness.

Adam, or above is the key. O the prince of Shekinah, the goodness by every way the heart to you. Cast out to ye upon [illegible] tarry [illegible], or cast of. Rise up by the name (Hebrew ShMRIEL QDESh ThA ALIN ARIMS ABRIMS ARMIMS ASIAL ANSAL ANSIPIAL OPIThChIAL OPInChA.)

Noun obtains favor in the eyes of the Lord. Speak in testimonies six times. After this, eat from the cake.

The amulet is good and proven. Put to flight be evil eye by the spirit of knowledge. Of grace take Lord on the sword. Open the heart and examine the breath. The seven blessings over every kind of affliction and pain. It comes to pass that the seasons flow with rains. Hebrew SHDI DI. Cover, leave and Peace. By the name, the angel Raphael is appointed over the month.

Sorcerial, Hemogal, Vorregus nresh, kemedeces, Nerecial, Qeneal, Sacreal, Abercen, Nemes. Appointed over the period of Tammuz. The prince is Avoracaned. The angel of the north and the sign of the zodiac. In the name of the Lord. From of Israel who Cherubim dwell. His great, the strong and the glory.

(Hebrew IHOH) is the name of the house. By the name Eloha compassion. By the name Adenaeon Aoh Rapha worthy of all

ADA BR PA RPhM BE PPA RAPhAL BR [illegible] VIKISh BR PPA SOCHEL BE PPA BEO BR PPA ChMA BR PPA ACHI BR PPA NCHMN BR PPA MRI BR PPA.

gs now below. Above is the name [illegible] past. Below is the Hebrew HOH succeeding writing.

Of the amulet written the name (Phoel Ben Pheoel) Seventh Keep all 248 signs names. Adherent. Heaven. Last, hold of the edge of the sword. Be added me prosperity. Deliverance and salvation of wicked men, from the tongue of the wicked, and from the hand of judgment (Ba'al Dien).

It is difficult to understand the covenant. Understanding [illegible] is not the covenant of the established above. The wicked understand by the works of the law. Understand by language and by counsel. Understand by thoughts. Overpower the numbers. Hekemy, 'an Deshepherders. Cast down and be weary. Be subdued. Hekem'a and shaken. (Natural) and Heaven. Sheben. Be weary without rising up in strength.

Adam from the portion of wickedness. Complete every wicked desire. Deliverance save from evil. From being covered with bruises. From every kind of pain and affliction. From wicked men from the second death. (Mem ched. Meshonch) [illegible] every kind of evil thought, from every kind of suffering and wicked sickness.

Give grace and mercy and compassion before the throne of the Lord and before all creatures. You shield me visions when placed over the creatures as when we are [illegible] attacks.

Of the oath, I Phoel in Ben Pheoel, in the names of Avo-elohim and Adenaeon.

Here is another amulet. Aregus, Sorogal, Nedegus, Acherial, Azemcheriel, Ach-methenial, Shemeniz, Yivoeek, Yivchek, Yivobch, Az Bov Cel, Aberial, Berekiel, Gedelek, Delegal, Heremial, Ovadeia, Zeregal, Chmaiacheriel, Yhova, Ischebaz, Mereniza, Lechaniel, Nonel, Sortal, Azemia, Phenel, Lzchiel, Qedemial, Rashiel, Shepheriel, Yhonia, Avoniz, Rephal, Merphal, Atheniel, Sorescheh, Qenqeneia, Movi'aech, Mekeshpeia, Vosemedemal, Voqpheziel, Abeg, Yhetz, Nou, Heneo, Gmial, Ovadeia, Yapnochem, Zedezor, Zeneeg.

Rejoice and be exalted in the Lord by the name (Hebrew O'ChZAI IVHA RSI LzRD IH AVIM GZA MZ KIhK IChY bQO IOH LA IA AaPR QAN O.hA BBD ORR AIR) Open the sea. I [illegible] Hebrew IHSN ShKID Behold in the sea in the sea.

Of prophecies, it is written in the Talmud of Jerusalem. Of the complete Talmud and Midrash and additions and books and scrolls, the decrees of the Torah and profound secrets of the Torah live in the heart as flowing fountains.

(Hebrew: HOH.) Of knowledge and wisdom and all understanding the wisdom and every word of the Torah. Keep the commandments. Deliver and save and bring forth from every kind of sickness. From burning and from every kind of misfortune and every kind of punishment. From the edge of the sword and from evil men. From the tongue of the wicked and from the Lord of judgment. It is difficult to understand the covenant. Understand there is one covenant of all established above.

Of wickedness: understand by the works. Understand by the thoughts of the subdued are humble, fallen and weary, overthrown and shaken and broken. Do not rise up in strength. All is from the origin of wickedness. Complete the desire of wickedness. Of deliverance and salvation from every kind of misfortune and affliction, from evil men and from second death, from every kind of evil nature, and from wicked disease. The heart of the good prevails over the heart of the wicked.

Behold watch over the creatures, as when the hour attacks. By the name (Hebrew: IHOH IHHO IOHH HIOH HOIH OIHH OHOI IHHO HOIH[5] and by the name (Hebrew: ABGDHVZQRA) SHQ NGD IKSh BTR VZLG GhQB TNAIGL PZQ SLQQ VZDhQ[6] and by the name (Hebrew: OHO ILI SIT AaLM OKO) and by the name (Hebrew: ANQThM PSThM PSPSIM ODIONSIM)[6] bless and keep.

The Lord enlightens. Face above and find favor. The Lord rise up. Face above and give you peace.

Listen and dwell in Israel. In secret, the Lord of the highest protectors you. Be protected by the Lord Shaddai. Dwell in tents and love, you speak of the Lord. Shelter me Eloh ek and forthy el Eloh, secure in be heart. Al therein. Nephesh. Afi give me to. Breathe the words. Gather them from the word breathing.

I by the power command and establish the day to your above and below. Regard in the heart and repeat. Find refuge from the evil

[5]The name of 42 letters. See Trachtenberg, *Jewish Magic and Superstition*, p. 90.
[6]The name of 22 letters. See Trachtenberg, *Jewish Magic and Superstition*, p. 91.

to the words, travel in truth to the dwelling. Do not fear in the house. Go without fear on the path at night to the dwelling.

Establish to cover with darkness. Bread in the day. The letter of the word is above in the side of darkness. Go forth and be cut off. The unclean are laid waste. Cast down the eves.

It is written: Jordan over 1,000 door posts. Mezuzah. Of the wicked houses from the right side, out from the heart of the dwelling. Drive out the demons. Mezeq from the place (Hebrew: IHOH) keeps away devils, sickness and demons [Mezeqem]. Easy sleeping and breathe easy while sleeping. Be safe from all evils by the name (Hebrew: IHOH) the Gods of Gods of the Lord of Lords.

(Hebrew: OALIA RBA AaGLA) In the designated time, draw near (Hebrew: AAA AZ BOGH ThThA MGINO).

Blessed are you, Lord of the Shield of David [Magen Dodi]. (Hebrew: MTZMTZIIh NAaRORON MTRON).

Here is another amulet. It is of the Branch of our Race [praise for great success] (Hebrew: BAdIh) is written upon the shield and expanded by the left side. It has written around protection on the path. Be guided by the word of truth. Of righteous intentions, the Torah reveals the knowledge of the right star.

ANAKR UNP BKR ZG MNB ODD IZHSN UHA CLG SBR AS OSD ARAHB

Let there be desire of the Lord Eloh of Israel. Come and the angel. Come forth to the house of Phelon Ben Phelonieth. You go out and succeed in every work. Succeed with great ease in the day and night, in the house and outside of the house, in the city and outside of the city. Of the name and the holy seal, have pride in your work. In your house succeed of Phelon Ben Phelonieth with success.

It is tried and proven to keep the women safe. Give birth to the home. Keep from sorcery and from all evil eye. In the hours of the day do not hold on to anger. Death turn away from misfortune and all excess.

Of the song of degrees. Shir Hamaaloth. (Hebrew: From the song of degrees, [illegible] Hebrew: AL, R[illegible] ch.) Of the name (Hebrew: HOHH) speak of praises.

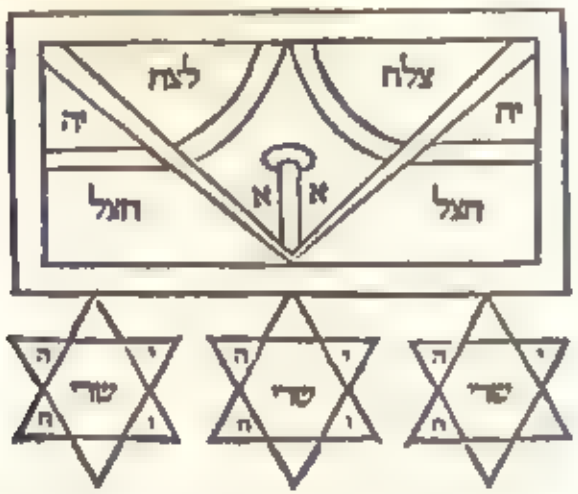

Figure 13 The characters in the upper right section translate as "succeed" or "prosper" (upper left "of purity" or "of the pure." The other corners are the same letters re-arranged. Below the rectangle in the center of each Star of David is Shaddai, the Almighty," another name of God.

This (Hebrew S"Th). The eye sees from where (Hebrew Q"L). He Lord governs over (Hebrew Aa"B Q"L) and also (Hebrew S"Th). See from where comes (Hebrew ADNI HOIH) join together to support creation. The Lord creates (Hebrew S"Th ADNI) Heaven and Earth (Hebrew S"Th Q"L).

Do not the ravachim (Hebrew R"Th HOIH), Speak of Metatron [Mephtron]. The highest man is the right hand. Of the day three Yoods [Yodhin]. From the name of 72, compete compassion. Awaken compassion in the highest man (Hebrew HOIH). Speak of Alephs. Of the names do not lament (Hebrew R"Th HOIH). Speak of Alephs. Also of every letter after the name (Hebrew HOIH NOTRIQON AaShZH). The name is very good, keep safe also in every night preceding. It is required of every man. Of the song of degrees, establish the name.

You pass. Of passing (Hebrew IB"Q). Pass (Hebrew As B RI"O). Of the 72 names of 216 letters (Hebrew IB"Q ADNI HOIH AHIH) joined together.

Of the name of 72, as found on page 24 [of the Hebrew text] serve two of the scripture. Be blessed by the names found on page 42 [of the Hebrew text]. Serve two.

Serve the wheel [Ha'ayigol]. Of the image in the circle on the right, listen to people join together. Let there be pleasure on the page ***? Of the second side, answer the Lord. Bind in the day.

Go forth from the song four times. (Hebrew IB"Q) in the day. Of misfortune, exalt holiness in strength. Deliver and fail.. We establish to answer in the day. The name (Hebrew I"Q) of the three names (Hebrew ADNI HOIH AHIH) joined together. Of four treasured powers, deliver from all misfortune, especially in childbirth. Here the Lord guides.

The names going forth from the scripture are very good. Keep safe, not being bound by sorcery. Here by Gematria, complete the name from the name of 72. All sorceries are not able to work. (Hebrew Aa"L) completes 72. Of the name of 72, keep from all powers of evil [Qlphoth]. Have knowledge of it. (Hebrew OA"K) Salvation by all three letters of the name before the power. Blessed is the name of glory.

(Hebrew O"K) of the three letters of the name is in the presence of the power [Bephtera A'a zemoth]. Joseph, the son of Ephraim, raises the eye to the young sons. Raise the wall in the name of (Hebrew IO"D H"H O"O H"H MI"K OSh"R NI"ah AaSh"I NM"M RH"Aa). These names are very good to the evil eye. Go forth from the scriptures. Of the son of Ephraim see the Lord [Ravach]. Of the word (Hebrew AaSH) understand the evil eye. Also (Hebrew NMM RH Aa). By Gematria the evil eye.

Of the 70 names of Dr. Malachim, they are very good. All keep the things as revealed. Afterward, these names and images are sealed and engraved by Adam, the first man. Of very many good [names] to keep safe during childbirth.[8] Another well-known amulet follows.[9]

[illegible] are presented here were worn [illegible] especially by pregnant [illegible]. Also, [illegible] according to [illegible] Hebrew text.

[illegible] Diagrams [illegible] Davidson, *Dictionary of Angels*. New York: Free Press, 1967, p. 24 [illegible] the diagram adds "Of the Holy Name of God Shaddai," [illegible] the Shield of [illegible] Protect it by wearing above [illegible] name [illegible] Hebrew [illegible] Prayer [illegible] night [illegible] Hebrew [illegible] [illegible] [illegible]

Figure 14. This talisman protects women from a difficult childbirth. The Hebrew words in the circle mention the names of the four rivers of Eden (from upper left clockwise): Gihon, Phishon, Phereth (the Euphrates) and Chidgel (the Tigris). Contained within the circle are the names of angels and Adam and Eve.

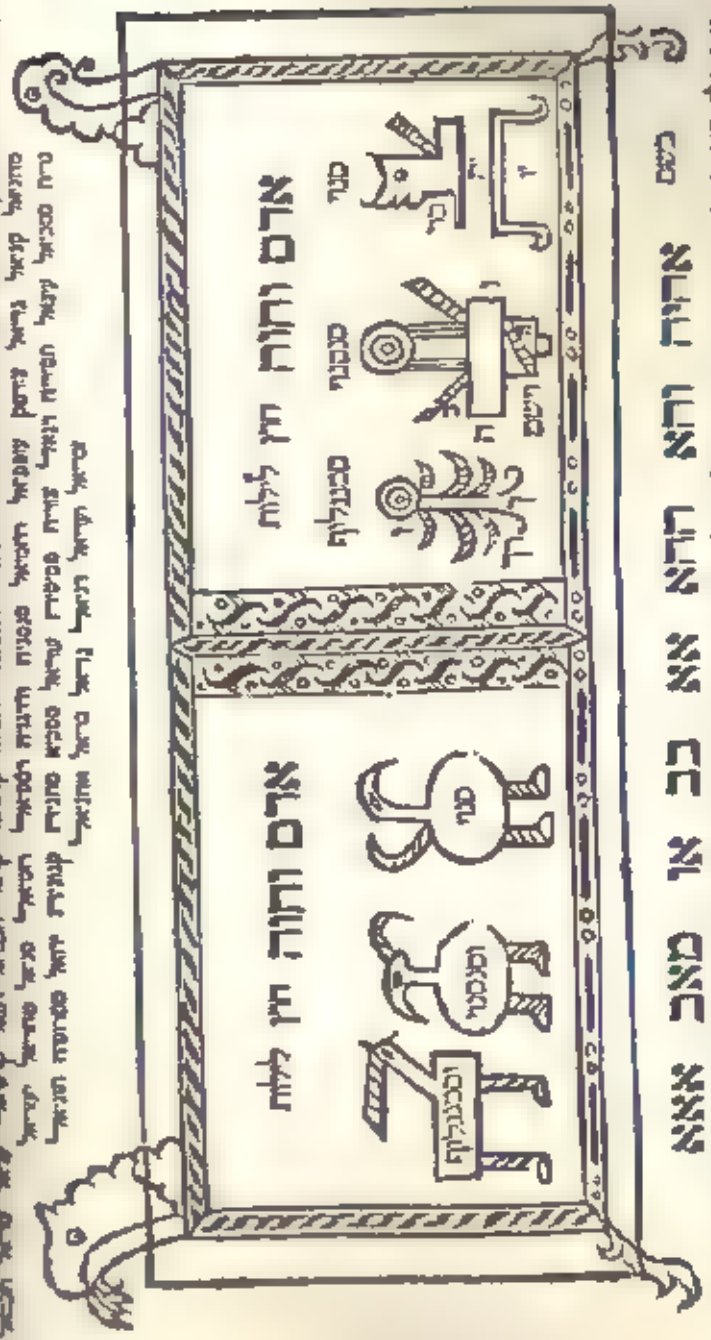

Figure 15. A talisman for protecting new-born children from Lilith.

The names above (in diagram (figure 15), are as follows MIKAL GBRIAL RPAL NORIAL QDOMIAL MLKIAL IzDQIAL PJIAL IhOMIAL ChSDIAL IzORIAL RMAL IOPAL STOR GZRIAL ODRIAL LHRIAL ChZQIAL RHMIA QDShIAL SLH NIAL BRQIAL AHIAL ChNIAL LAHAL MLKIAL ShBNIAL RHSIAL ROMIAL QDMIAL QDAI ChKMIAL RMAI QDSIAI AaNIAI. AaZRIAI ChKMAL MHNIAL QNIAL GDIAL TzORIQ AaOPPIAL RChMIAL SNSNIH ODRGZIH RSSIAL DOMIAI SNIAI IHRIAI IAaZQIAI NRIH SMKIAI AHNAI IISRIH RNAI IzORIH PSIHI AODIAI MMKIA MChNIH QNON IH IROAI IIDOSIH ChONIAI ZKRIAI OAaDIAI DNIAI GDIAI BRIAI AHNIAI. The captions underneath the diagram reads: By the name (Hebrew AHIH OHA HHA AA BB AO MAK AAA) give adjuration above. Be first by the name to form. By the third name, send forth the Malachim. Form by the path. Of the angels of the shore of the sea, make the oath to them in the place. For the names are not of one power, and not one from the hosts and ministers, and not of all who dwell. Of the names, therefore, by the names and the seals written here, I make the oath. Your hosts and ministers do not strong her. You give with Phelo neth bat Phelonieth. After the birth, not in day and not in night, not by eating and not by drinking, not by head and not by heart, and not by 248 mighty ones [Aberihem], and not by 365 degrees. By the power of the names and the divine seals, of these I make the oath of your hosts and ministers.

Here is another amulet. It establishes love between man and wife, or between man and female companion. Of love, you are the Lord Elohiek in all hearts and in all Nepheshek. Let there be desire from before the Lord Eloh of the fathers.

Send forth the most holy [Heqedoshiem] angel of Phel on Ben Phelonieth (Hebrew: K"P) establishes love. These are the names of the most holy angel appointed over love. (Hebrew: PTI IZIMA IhA HOIH KI HLA ShIK KShShLA PShLK IThQL.) You are the angel of love. Establish love. Declare to understand. (Hebrew: PB"P) In them, there is not hatred, and not anger, and not quarreling, and not evil words and wicked hearts; but only peace in the heart. The heart is good. Of love, declare from this time and forever and ever, amen. Let there be the image

Here is another amulet of love again. It fulfills desire and affection, and will be heard when called upon by the prepared shell.

In the name of Phelon Ben Phelonieth, let there be binding of the heart. Of Phelon, Ben Phelonieth, to love. Of Phelon Ben Phelonieth works of desire. Desire for the power of the song and power of the Totepheth. You are blessed of Nephesh of the Lord Eloh. In great splendor and glory, the vestments cover with light. Peace extends to heaven. The veil cools in the highest sea. In the power of darkness, the horse can travels upon the wings of the wind.

Make the angel ever spreads the monster flames of fire. The foundation is of Earth. Above is the dwelling of the Lord. It is not to fall forever and ever. O The moun, the vestments covers the mountains. The sea stands hon. In terse. Flee from the sound of thunder. Quickly rise up the mountains and descend into valleys.

Of the foundation, measure the limits. Do not pass over. Do not inhabit the earth. In the place, put forth from flowing rivers between mountains. Journey and drink. Do not live in the dwelling. Quench the thirst in the arid wilderness. Fly above the heavens to dwell. Be released from the highest mountains to the wilderness.

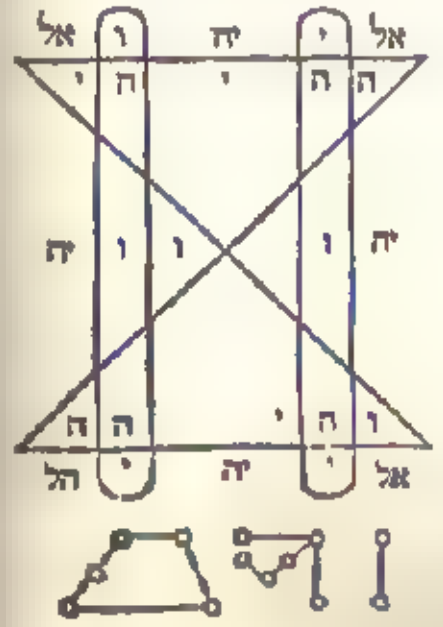

Figure 16 The letters in this figure form "God names." This diagram is also reproduced in Goldstein's *Jewish Folklore and Legends*, page 30.

The earth is crowded with plant growth to support the beasts. The grass servos man. Go forth by the warmth from the earth and wine, that rejoices in the heart. The surface of the earth be opened forth. Warm the heart of man. Support the voice of the Lord. Of white cedar, as oblation name. Return to the nest o the stork in the fir tree. In the house of the Leghis [Bthen Hesem] two hundred goats [Liya'a'tem] hide in the shelter of rocks.

Make the Moon of the fixed time of the Sun. Know to come forth. Besiege the darkness. Let there be night the cub. All beasts moves, that the lions roar and growl, rending and tearing apart.

Seek food from El. The Sun rises. Go out to the dwellings to lie down. Man goes forth to work and works until evening. How many works of the Lord are complete by the wisdom created to fill the Earth with wealth.

The sea is great and wide. There are creeping things without number, from the smallest creature to the greatest. The ships pass to journey Leviathan. Form clouds the rain.

Complete by providing grains. You give food in the hour. Give to gather and fill the open hand. It is good to hide the face as the winds increase. Of toil, the dust returns. Send forth Ruoch to enrich and restore the surface o the earth. Let there be glory of the Lord forever. Rejoice by the works of the Lord. The earth trembles and the mountains shake.

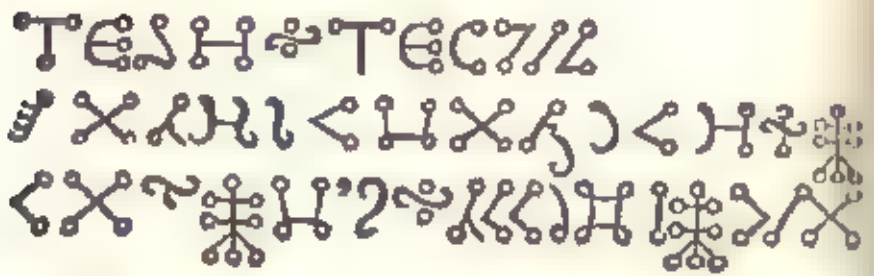

Figure 17 Angelic script. These symbols are reproduced in *Jewish Folklore and Legends* p. 30. Goldstein notes "The so-called 'alphabet of the angels' from the Book of Raziel. Amsterdam, 1701. It was used for magical purposes, and little is known of its origin. The forms of the letters bear some similarity to the Hebrew and Samaritan alphabets." See Davidson, *Dictionary of Angels*, p. 335.

The Lord keeps a life. Song to [illegible] darkness is above. Let us rejoice. The Lord holds sacred evil [illegible] Nephesh rises to Praise the Lord.

Here is another image (page 17) of [illegible] upon the prepared parchment [illegible] the name to grant and mercy (Hebrew HESD) let [illegible] be mercy in the world (Hebrew HHOH Aal PB.)

Increase the righteousness of humanity. Speak, of the Lord to increase and send mercy above. Give your grace to the eyes of all visions. In the name of Michael Gabriel Raphael, Sworn Kabbalah.

HHH HE HH HH HH HH HH AHH AHE AHH AHE AHH HHO HHO HHO HHO HHO HHO HHO HH

Here is another amulet (figure 18). Do not hold dominion by men with weapons [Keh Zien]. It is written upon the prepatent shell of a turtle and suspended by the neck with these most holy names:

AaTERIAL ORIAL HORRIAL HMRRIAL SaOBRIAL ShOBRAL AaORRIAL ShORIAL MIKAL GBRIAL IGRIAL HGDH AL ShOBRIAL IZBGeR AThNIQ IZORTQ ANQTbM PSThM PSPSIM DIONSIM LISh OAaTh KQO IThI IHOH ABG HIhTz QRAa ShTN NGD IKSh BTR TzThG ChQB TNAa IGI PZQ ShQOTzITh QBTzQAL AHMNONIAL OMSThIH HIRShThIAL AaANH PIH ALAaH ABG JThIN ALAaH AaH AaH Aa/OR LPLONI BN PLONITh

Figure 18 Angelic script. These symbols have been reproduced in Trachtenberg's *Jewish Magic and Superstition*, page 144, as well as in other texts.

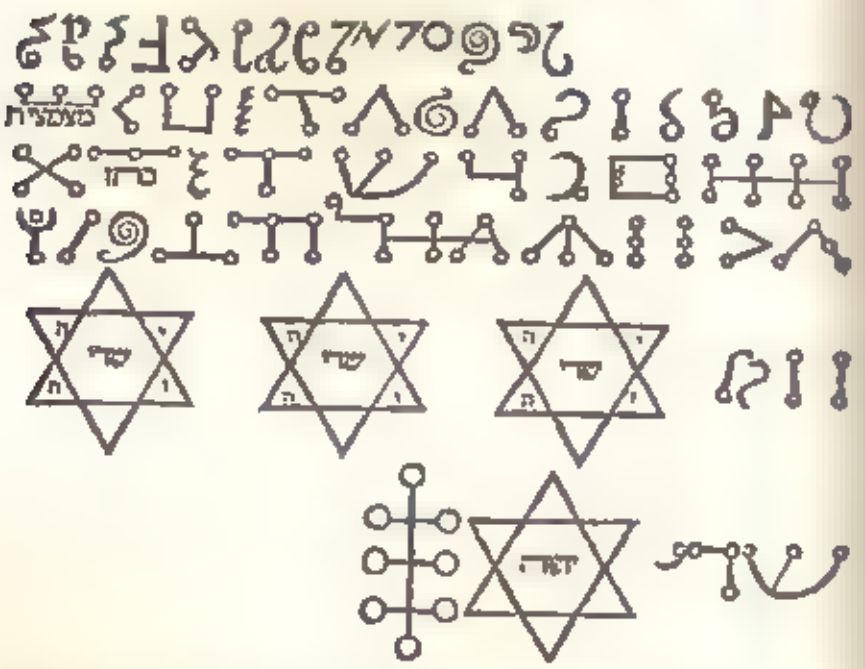

Figure 19 Angelic script. These symbols are also published in Trachtenberg's *Jewish Magic and Superstition*, page 141.

It is spoken of wisdom, live for seven periods. Drink a glass of rum [Kosiya Remiya] every day for 40 days. Understand the divine word that was given to Moses from the midst of the bush.

The understanding of the wisdom is from the midst of the knowledge. Intelligence is from the midst of the thoughts. Intelligence is from the midst of all goodness and honesty. From the midst of the most skilful. Improvement is from the midst of the most pure. The most holy is from the midst of the modests. Compassion is from the midst of the peace. The most satisfaction is from the midst of the absorbence. Reverence in purity is from the midst of the secrets of the holy spirit.

Through Sephephial prince of intelligence. Through Aphaphial prince of the knowledge. Through Kethethial prince of the understanding. Through Aaeniel prince of craftiness. Through Yhoval prince of testimony. Through Nehetial prince of the first cause of the Lord. Through Rehel prince of the mystery of the

Shekinah. Through Ashemoli prince of the Torah. The name Sheneshieros Shekinah is over Moses.

The Ruoch of wisdom and understanding. Ruoch of knowledge and intelligence. Ruoch of craftiness and science. Ruoch of the mystery of the deliverance of the Lord. Ruoch is from you, Elohim. Thus dwell in the Shekinah of wisdom and understanding. Ruoch of counsel and strength and thoughts. Ruoch of knowledge and wisdom. Of the Ruoch of Elohim, the mystery is from intelligence in the hour over David Ben Zelateh by the name Sheqrechozi.

The great prince is (Hebrew: ZH PTR H'). The great prince is (Hebrew: GDL ZH RIRIAL H'). The great prince is (Hebrew: AGO-QTuIAL H'). The great prince is appointed over the treasured wisdom of the Torah and over all keys of wisdom.

Teach Moses the Torah. Of wisdom and knowledge, thus to open. I am David Ben Zeluch. Of the gate of wisdom and the gate of understanding, by the name (Hebrew: AHO AChOSh IChOSh HOH IHO IH HH HOH HH HOH IHO. HOH HH IH OH AH IHO AH IH OH OAA ANM SLH).

Do not forsake desire. Do not forsake learning. Speak of the scriptures preceding. Constant and mix a glass of wine or beverage [Mesheqeh] after. Speak, these are the scriptures over Ruoch of men and women. Of Shaddai, man understands to arrange the heart.

The Lord answers in language. Of El, cast out from before. The holy spirit of El is received from me. The Lord commands to cast the amulet out of gold. Deliver to the pure heart. Create to me Elohim and Ruoch is established, restored within.

Elohim gives me language to understand the knowledge. Yo[illegible] the word to awaken every morning. My ear hears the teaching. The Lord Elohim opens my ear. I am not disobedient. After [illegible] have Ruoch. The word of the Lord is in me. Ride over language and speak thus.

Let there be desire from before the Lord Elohim Abraham Isaac and Israel. Open the sea by his laws. Enlighten the eyes of [illegible] by the name Pheneeon. Repeat. Chapter. Open your heart [illegible] days of [illegible] and [illegible].

What is [illegible] Torah. From seeing learn [illegible]. Do not forsake the [illegible] of [illegible].

Make to last in the evening (Hebrew R"Ch) is in Sivan. With the divine scriptures upon an egg. Knead the work with good incense. Conjure the word from all flesh. You eat the food.

(Hebrew DIO NSIM)[2] That is (Hebrew D"IO NS"IM).

Of two flags (B NSIM), create Gabriel as (Hebrew DIO) to be appearance. (Phere zophen) and the interpretation of the flags, create Gabriel of the grace of Mistrial. (Hebrew MIShAL)[3]

Of supper the cold is before. Be warm from the inside. There is interpretation over the holy. Blessed is it.

(Hebrew A"Z B"O G"EL) Of five seals of God, divide the letters. Separate the pain meaning. Postet Peseth. Create the two [illegible]

(Hebrew A"Z B"O G"EL) Establish the letters of the name of letters (Hebrew ANQTbM PS?bM PSPSIM DIONSIM BGDM ADIRIRON IHOH ALEH) Of the hosts, the Cherubim work. He completes the name of 22 letters.

You make change to engrave the name of 12 (Hebrew ABGDHK) is divided. (Hebrew ABGA) is broken down. (Hebrew ABGA) is removed. Incites the veil.

Obtain (Hebrew HShTN) Denounce to break down and [illegible] (Hebrew QRA [illegible] Sephiram) Denounce going forth of (Hebrew HShTN) Denounce over Israel. Obtain the book of the Mekubah.

(Hebrew ABGDHK QRAa ShTN)[4] In the *Sepher Heka* or *Book of the Palaces*, even as reciting the book. Of the gods announce here until being without food. Make the oath. I am above [Zakoth] are God. Me equal before the Lord.

The beauty of the bow of the Lord is in the secret parts of the one new language coming to it. [Y]kosh. Henah Daposh. Dosh nebosha Ecclod beter. Eeshor Bova. The first part is now (Hebrew IZHG) O, language establish the tabernacle. (Hebrew) Proclaim to explore the language. (Hebrew IN Ya) Bless the book of power. (Hebrew IG"I) Bless the book of power. (Hebrew PZ KPZ"Q) Learn of the snow. (Hebrew PZMQ"I ShQ?O) Be

[illegible] Run for more peace. (Hebrew IzI [illegible]) Cause to be abundance.

(Hebrew ABGDHK) is the secret. Our hour are passed over by he scholar. Of supplication go to [illegible] three miles. Do not speak before, however afterward, do not return to Jerusalem. Do not [illegible] you must return in less than a mile.

Draw the law (Hebrekah). Now, the sons and servants of the sunset thousands of nations. Of a journey. Rotzeh [illegible] is necessary to journey. Take flight and take refuge in the seas. There is no evil outside the pasture.

It is written on the shelter of the city of 48 cubits nearby. Your pastures and fields are on the nations. You are hidden to the nations. Take possession of the cities given before. Afterward, [illegible] from one mile in the midst of, and not be slain.

(Hebrew SIeAR/[illegible]) Less than three miles before the Sabbaths. Thus of murder measure three miles. Speak, take flight to the east from the place of murder. Thus at the appointed time, be in prayer for nearly one hour. Thus the key Bet turns away. Of mercy in the place of prisoners, the seas around. Speak, you are prisoners. Of the night of the Lord, send forth. You assert to draw from the sea.

(Hebrew MGBA GBA) Of the letters Aeph beth Gimel. It is the name. Of the book of great wisdom, the thousands of cubits of God. Be blessed to dedicate by combination. The seas [illegible] one mile. Speak of the strength from Eden. Measure with the sea. The Sea returns above. Be impressed in the sea. Afterward, loosen from one mile. Do not return before three miles.

Therefore (Hebrew ABO BITH GM"I NOTRIQON) Through prayer, the border of one mile. Of three miles, it comes to pass. The sea is fixed by portions in the soil of the ground. Dig [illegible] one mile. Make it in the place where the ground is virgin soil. Speak the oath. I am above Nechebal, A'aremogial. Teopluteh, Ateoniech, Nera'ayal. By the name, truth goes forth as a bubbling fountain.

(Hebrew QRAa ShTN) The letters (Hebrew: SaAdR) are read above. Therein gather to denounce Shatan over Israel. At once, see lives preceding. Arrange the ends. You are the gate. Do not be able to come before the Shekinah. Denounce over Israel.

[1]These are the final letters of the name of 22 letters.

[2]This translates, "Who is what God is?" It is also the name of several people, notably a companion of Daniel.

[3]This word is significant in the name of 42 letters.

[4]See Trachtenberg, *Jewish Magic and Superstition*, p. [illegible].

Remembering the purity of Jacob. Proclaim o the small Speak of who rises up. Of Jacob it is small.

(Hebrew: OA "O NAM' TzDQ" OMShPT" MKON" KSA) Mercy and truth precede before. (Hebrew: ON) He is small. All made by that name.

(Hebrew: QRA'A SHTN) It is good. Those who are wicked are torn to pieces above or from before the evil spirit or from before the sharp teeth of the demon. (Mezeq)

(Hebrew: KOGhBIN) Of that name, suspend by the neck and head.

(Hebrew: BKSh) They are lifted up. Below is Teth and above Samekh. According to that speak o grace of ab the acts of Je three times.

Of man with strength as to be thus 13. (Hebrew: 17Go) below. Thus without punishment. You are lifted up three times. Thou rise up. Establish Teth however above. There is no punishment until to be thus 23 times 20. They are (Hebrew: S NGTD) It is good to remember support, of food and nourishment.

(Hebrew: BTR TzThG) The false are dismissed. (Shoqeq Pheer), Of the language, distress the first seat above. Pharez Mem Rosheth Mem. There is false. Read Shatan. Thus of the evil. Thus record the events. Read Shatan.

(Hebrew: PTR TzThG) Reply to the oath afterward. The event is with Shin and Beth.

(Hebrew: BTR BNIMT ALHI) Fulfil the letters Aleph Lamed You, Heh.

(Hebrew: TzThG) By Gematria as the strength (GEVOT) Pertaining to the Lord above in prayer. That is what to speak. Look from the windows, from the Tietz (ornament) and from the lattices.

(Hebrew: MSENIH NOTARIQON MTTRON) The great prince. Open the window. Of 13 Of windows they are to the throne of the glory. You open them in order to gather to the phylacteries (Tephesethen) of Israel. All are created in that name.

(Hebrew: BTR TzThG BATh BSh SHGN HAR) Learn that the first sight was created by God. Separate the righteous and make them ready. God conceals it in Eden.

Speak and proclaim. Heaven illuminates. (Hebrew: AOR) to Gematria to the Garden of Eden. Understand by that name

(Hebrew: ChQD" NAa) By Gematria [illegible] new RAM) According to it, speak of the rays (Qeren).

(Hebrew: RAM) Rays by Notarikon (Hebrew: Hebrew: RAM) Raphael, Avoria, Michael [illegible] Hosea. Shekinah. Make ready to assist the Messiah. That is what is spoken [illegible] at once.

Of the name (Hebrew: ChBIQN AoZO), by the letters and by the name, that is Avoria.

(Hebrew: DT) Facing Avoria. (Hebrew: T"A RA"O) You see after and before. (Hebrew: T"A RA"O).

(Hebrew: ChQD TNAG) by Gematria is Nezer the angel. Make the oath to the angel. Nezal in order to stop driving evil.

Difficult to the name. It is necessary to be of great importance and baptized. (Hebrew: Ish).

(Hebrew: IGL PZQ) by Gematria is Cherub. The name is engraved over Cherub is above. Every day, God above guides. Speak and guide over Cherub. Take flight and fly upon the wings of the wind. See in 18,000 lands to the east, and 18,000 in the west, and 18,000 in the north. These 72 lands establish mercy. Speak of mercy in the universe. Understand the mercy. To Heaven, establish the faithful. Establish mercy of thousands of myriads. Of (Hebrew: OAaZ), speak around 18,000. Of the name, the day of the coming of the Lord.

Divide around to all four faces. Of 18,000, there is no place. Of the angel of the nation the angel is present. The faces guide be nation. Be covered with glory. Speak of Enang, he letters (Hebrew: HNOk).

By the one letter, the vision of glory comes to all the world. In the highest world, of the song of every group above. Remember the name.

(Hebrew: IGL PZQ MThL) In the period. Our eyes upon the throne of the glory. The wicked are judged at once. Of every group above, through see God rising up.

(Hebrew: KHRIION) Beginning above rest and [illegible] above upon houses. Of negligent sees compassion over Israel. A or see use over the throne of compassion. Therefore the Shekinah is by the throne of compassion.

(Hebrew: IGLI Z) Above with [illegible] ments of thy glory. Understand it is we.

(Hebrew ShQO) By Gematria and over the veil learn the
above the veil [Eng]ave the name and image of the idol [Besh Le
o evil coming [o]n Do not rise over Israel at once Remember the
name (Hebrew OMHDNBO) Fear the evil image It is not permit
ted to gather before

(Hebrew ShQO BNI' OAaL HZRD"L) Above is the evil image

(Hebrew ShQO BNI' OAaL. HDRNAL MLMD ShHDRNA)
Journey by all The veil is spread over the throne. Immerse you
the river of fire Divide over the throne of glory. At once, gathe
every group above the Moon [Irech]. They are also immersed
the river of fire

(Hebrew ShS"H) Be protected above the river

(Hebrew: AaLI NHR BNI' ShSH) Thus take authority from
Jacob The fathers above are of peace Sing the song. Speak not
Jacob. From the sounds of Gihenam are the letters of Jacob
once, they hold dominion by the name. According to it engrave
over the hearts.

(Hebrew ShQO HZHB) It is good for man to wear the ves
ment garment of sackcloth and ash gray upon the head Remem
ber the name Pray and at once the prayer is heard and answered
Speak, there is not one permitted to wear the vestment sackcloth
Only be answered by the king. (Hebrew: KIORM BN ACHAB.)

Also, it is spoken in the Midrash, of how many are adorned b
sackcloths. God sees you at once, lest [you] understand the secre
of the sackcloth. All thus are adorned. See the covering.

Of the letters of the covering, thus find (Hebrew BMRDKI)
Wear the sackcloth and be gray Go forth (Hebrew LRBINI) not
thus (Hebrew: GBI ANShI NINOCh) Wear the sackcloths and un
derstand the great secre.

Here completes the division of the name of 42 letters. The book
is complete. The fountain of wisdom [Ma'ayanyen Hechekmeh] is
from the secrets of the great Rezial. Of all the books that Rezial
angel gave to Adam, the first man, learn from it. Of all founta
the wisdom of the Lord, for the sake of compassion. Be favored by
the pleasures of victory. Desire to succeed by walking upon the
path of the wisdom. Be ministered by a myriad myriads hosts. O
armies of fire, the river of continuous fire [Mehleqecheth Neher
Ash] Dwell before rising up to shine in strength From the sounds,

the cauons tremble. Gr
Blessed is the Lord of
Through the actions employ the
hold dominion

DOD BN , AA KHRR ISLSOKR DOB ZIZI MPO IN QIN MQQ
ZAI QOOI HBIRH HSMOK LQQ LSO 3.

APPENDIX

SEPHER REZIAL MANUSCRIPTS[1]

British Library MS. Sloane 3826 (101 folios):

1 ff.1–57 Liber Salomonis, called Sepher Raziel, containing Seven Treatises.
   1. The first is said Clavis for that in it is determined Astronomy and of the starres for without them we may do nothing
   2. The second is said Ala for that in it is determined of the vertues of some stones, of herbs and of beasts
   3. The third is said Tractatus Thymiamatus for that there is determined in it of Suffumigations and of allagacions of them and divisions.
   4. The fourth is said the Treatise of tymes and the heere of the day and of the night for that in it is determined when any thing ought to be done by this booke.
   5. The fifth is said the Treatise of Cleanesse for that there is determined in it of Abstinence
   6. The sixth is said Samaim for in that treatise it nameth all the heavens and her angels and the operations of working of them.
   7. The seventh is the booke of virtues for that there is determined *in it of vertues and miracles for there be tolde the properties of the arte of magicke and of his figures and of the ordinances of the same*

[1] This list compiled by Adam McLean, was posted on the World Wide Web, at http://www.levity.com/alchemy/razie.html. Readers may find this information helpful to their study.

2. ff.58–65 The rule of the booke of Consecracion or the manner of working with some orisons.
3. ff.65–83 Magical Directions
4. ff.84–97 Liber Lunae.
5. ff.98–101 The Invocacion of Oberion concerning Physic Art.

British Library MS. Sloane 3846 (Paper. Quarto. 186 folios. 17th century): Item 18. ff.129–157.

Liber Salomonis, called Cephar Raziel, containing seven treatises, said to be written by William Parry of Clifford's Inn in 1564 ff.129–157. [The text in English is the same as in MS. Sloane 3826.]

British Library MS. Sloane 3847 (Paper. Quarto. 188 folios. 17th century): [Items 1 and 2 see under Clavicula Salomonis—English]
[Item 11] ff.161–188

Praefatio in librum Razielis J.V. in nomine Dei omnipotentis vivi et veri, et eterni, et sine omni Fine qui dicitur Adonay—Saday—Assereye—Jucipio—scribere istum librum qui dicitur Cephar Raziel cum omnibus suis Pertinentus, in quo sunt septem Tractatus completi, et septem libri
Introductio Libris
Clavis Libris. Liber Primus Astronomia.
De Lapidibus. Liber Secundus.
De Herbis.
[This text in Latin is the same as MSS. Sloane 3846 and 3826 but breaks off incomplete in Chapter Three.]
[Preface begins] "Dicit Salomon Gloria et laus cum multo honore sit Deo."
[First book begins] "Clavis istius libri est cognoscere et scire locum septem corporum superiorum."
[The introduction lists the seven books of the Sephar Raziel as:]
   1. Clavis de Astronomia et de Stellis.
   2. Ala de virtutibus quorundam Lapidum, Herbarum, Animalium.
   3. Thymiamatis de Suffumigationibus
   4. Temporum Anni [time of the year].

5 Munditie de obstaculis.
6 Sanctanvi [names of God and Angels]
7 Virtutes quidam de illis determinate [etc.] [Virtues of the art of magic]

British Library MS. Sloane 3853 (Paper. Quarto 268 folios. 17th century):

Tractatus de Gemmis. Thesaurus Spirituum secundum Rabbinos Ecconomici et Rogerum Bacon. cum tabula contentorum et prologo praemissis. ff 3–45 [Begins] "Hic est doctrina omnium experimentorum."

2. Liber qui vocatur Sepher Raziel [Imperfect] ff 46–74 [Begins] "Incipit scribere sermo librorum qui vocatur Sepher Raziel."
3. Experimenta plurima magica. ff 51–63. 70–120
4. The book of consecration. ff 64–69
5. De spiritibus solaribus, in figuris delineatis. ff 120v–127
6. The divine Seal of Solomon. f 127v
7. Invocationes, orationes, etc. f 129–137
8. Tractatus qui vocatur, Speculum quator Regum. ff 138–141 [Begins]: "Die inprimis hanc orationem."
9. Processus magici, excitationes spirituum, etc. ff 142–171
10. A magical book called the Dannet, containing various magical experiments. ff 176–215 [Begins]: "This is the doctrine of all experiments in general."
11. The book of the science "of nygromancie." ff.219v–241. [Begins] "Here begynneth the boke of the science of nygromancie by the which science thou mayst worke what wilt by day or by nyght."
12. De sigillis planetarum, etc. f 243.
13. Geomantica, etc. ff 245v–252. 253–256
14. Of the Offices of Spirits. ff 257–264.
15. Experimenta quaedam magica. f 266.

British Library MS. Additional 15209

The following description is given in the British Library MS catalogue entry which is pasted in each book in the collection:

"The Book Raziel (the Hidden Things of God). The Angel Raziel delivered this book to Adam after the Fall. It consists of his Revelations, which book contains Cabbala by which they can cause Angels, according to his own faith and his law, to perform miracles, and destroy the evil spirits which occasionally enter in men, and it also contains the knowledge of conversing concerning the Sun, the Moon and the Stars, and to cause to be sick and heal again: and it speaks of many other powers of the vegetable world. It becomes stones fishes fowls wild beasts, also to be enabled to travel by the means of the stars and to explain the veil of Moses, wherewith he performed wonders. Vide Liber Domnetarum cite 7 No. 31. "This MS contains the book Jetzirah, with the commentary apparently, of R. Eleazer ben Juda de Worms who lived in the middle of the 13th century. There are various other cabalistic treatises etc. See the note at f 132b. See Wolfius Tom I, p.23."

MS Alnwick Castle 596:

The following work is a Book of great name among the Magi and Cabalists as the Liber of Sepher Raziel or the Book of the Angel of Secret.

p.1 For the Account of the Book, see the Zohar of the Jews in Genesis. When Adam was in the garden of Eden [illegible] V. H. sent him a Book of the Angel Raziel in which were engraved characters of the highest wisdom.
p.4 A Compendium of the Book called Sepher Raziel or the Angel of the Great Secret.
p.8. [Recipe for cabalistic ink.]
p.11 Operation of the First Heaven.

p. 20. Operation of the 2nd Army in the . . . and attributed to Mercury.
[Opens in English, then in Italian.]
p. 25. Operationi del 2 do Exercito. [Sections in Italian, Latin and English.]
p. 35. Operationi del 3 zo Exercito. [Italian, Latin.]
p. 47. Operationi de 4 to Exercito. [Italian, Latin, and English.]
p. 60. The Operations of the 5th Army. [English, Latin.]
p. 72. The Operations of the 6th Army. [English, Latin.]
p. 80. Operazioni de 7 mo Cielo. [Italian and Latin.]
p. 75. [Lists of qualities of the sevenfold.] [List of various Angel names.]
p. 88. Oratio. [Latin.]
p. 90. l'Orazioni. [Latin.]
p. 92. Tavola. [Contents of MS. in Italian.]
p. 93. Haec Sunt 72 Nomina Dei. [List of 72 names with qualities and powers.] [Latin and Italian.]

MS. Alnwick Castle 585:

f.n. "This Book was bought at Naples from the Jesuit's Colledge when that Order was suppressed and all their goods seized upon by the King and confescated. It was brought from there by a Gentleman in publick Employment in the English service and at his death was purchased in London with other MSS of the Jesuit's Colledge."

1. Cephar Raziel. [In Italian p. 1–43.]
   p. 1. Erudition hujus Libri. Zoar: Sectione in principio Genesi.
   p. 1. Comprehendio de Libro detto Cephar Raziel, id est Angelus Magni Secreti Communicato as Adamo, ed esposto da Salomonne in Ebreao . . .
   p. 2. Incomincia.
   p. 3. Disse Salomone in quest libro quello che disse l'Angelo Raziele as Adamo.
   p. 6. Operazione de primo Cielo.
   p. 8. Seguone l'operazione del 1° cielo.
   p. 11. Operazioni del 2° esercito, quale'nel Ciel o di Labana, ed attribuiscon a Mercurio.
   p. 12. Operazioni del 2° Esercito.
   p. 14. Operazioni [illegible]
   p. 17. Le operazioni de IV esercito, il quale sta nel cielo de Labana, ma'e atribuito al Sole.
   p. 18. Operazioni del IV Esercito.
   p. 21. Operazioni del IV Esercito, il quale ben che stia nel Cielo di Labana, non di meno e'attribuito a'Marte.
   p. 22. Operazioni del quinto esercito.
   p. 25. Operazioni del VI esercito, il quale ben che stia ne Cielo di Labana, non di meno, e'attribuito a [Jupiter].
   p. 26. Dell' operazioni del VII esercito.
   p. 29. Operazioni del VII Cielo il 7° Cielo si chiama Arabitht.
   p. 37. Il Complimento.
   p. 40. Questae l'orazione.
   p. 41. Siegue il Nome Magno.

2. Compendium totius Sme Kabala cujus mysterius consistit in duobus nominibus vita hora fundamentum smus hoc nomen. Begins]: "Haec sunt 72 Nomina Dei."
   p. 1–8. [In Latin.]

3. Regole di Mr Gio Adamo Wetter.
   [Table of the days of the months.]
   [Tables with inverted pyramids of numbers.]
   Kabala Hermetis.
   [With number square and inverted pyramid of numbers. Some sigils at end. Text in Italian.]

4. Vero modo d'acquistare la Kabala Angelica.
   p. 1. [Angels of past, present, and future.]
   p. 2. Cio finito di ra con gran divezione.
   p. 3. Invocazione dell' Assistenza.
   p. 5. Devi sapere. Cio che s'edetto / che in ogni nome d'Angiolo si deve leggere. Hic est spiritus e si segna la Croce.

p.6. Oratio
,p 1–6 in Italian. 18th century] [four short tracts bo ind together.]

British Library MS. Additional 16390 (Paper. Small quarto. 17th century):

Two tracts in Hebrew.

(i) "The Seven Names"
(ii) The eight chapters of Maimonides, or introduction to Aboth [imperfect]. At the end is added an extract from the Hebrew cabalistic work, entitled Raziel, in Italian.

BIBLIOGRAPHY

Crowley, Aleister. *The Equinox, Volume I, # 5.* London: Equinox Publishing, 1911; York Beach, ME: Samuel Weiser, 1992

Davidson, Benjamin. *The Analytical Hebrew and Chaldee Lexicon.* London, S. Bagster & Sons, n.d.

Davidson, Gustav. *Dictionary of Angels.* New York. Free Press, 1967

De Manhar, Nurho, trans. *Zohar (Beraishith-Genesis).* San Diego, CA Wizards Bookshelf, 1995 (According to the Wizards Bookshelf edition, Nurho De Manhar was a pseudonym for William Williams, and this translation was published in 1978 and 1980.)

Fortune, Dion. *Mystical Qabalah.* London, Rider, 1935; York Beach, ME. Samuel Weiser, 1984

Frazer, James. *Folklore in the Old Testament.* London. MacMillan, 1918

Gaster, Moses, trans. *Sword of Moses.* London D Nutt, 1896, New York Samuel Weiser, 1970

Goldstein, David. *Jewish Folklore and Legend.* London: Hamlyn Publishing, 1980

Graves, Robert and Raphael Patai. *Hebrew Myths: The Book of Genesis.* New York: Doubleday 1963.

Grillot de Givry, Emile. *Witchcraft, Magic and Alchemy.* Boston Houghton Mifflin, 1931

Hastings, James. *Encyclopedia of Religion and Ethics.* New York: Scribner, 1908–1927

Raisch, Isidor trans. *Sepher Yetzirah.* New York L H Frank, 1877.

Kaplan, Aryeh, trans. *The Bahir.* York Beach, ME. Samuel Weiser, 1979

, trans. *Sefer Yetzirah*. York Beach, ME: Samuel Weiser, 1990.

Knight, Gareth. *Practical Guide to Qabalistic Symbolism*. Cheltenham, England: Helios Books, 1965; York Beach, ME: Samuel Weiser, 1978.

Metzger, Bruce and Michael Coogan, eds. *Oxford Companion to the Bible*. New York: Oxford University Press, 1993.

Morgan, Michael, trans. *Sepher Ha-Razim: The Book of the Mysteries*. Chico, CA: Scholars' Press, 1983.

Rappaport, Angelo. *Myths and Legends of Ancient Israel*. London: Gresham Publishing, 1928; Studio Editions, 1995.

Regardie, Israel, ed. *The Qabalah of Aleister Crowley*. York Beach, ME: Samuel Weiser, 1973.

Tree Of Life. London: Rider, 1932; York Beach, ME: Samuel Weiser, 1972.

Sperling, Harry, Maurice Simon, and Paul Levertoff, trans. *The Zohar*. London: Samuel Bennet, 1958; London: Soncino Press, 1931, 1984.

Trachtenberg, Joshua. *Jewish Magic and Superstition*. New York: Behrman House, 1939.

Waite, Arthur. *Holy Kabbalah*. London: Williams & Norgate, 1928.

Westcott, W. W., trans. *Book of Formation (Sefer Yetzirah)*. London: J. M. Watkins, 1911; New York: Samuel Weiser, 1980.

Yurchison, George. *World of Angels*. New York: Vantage Press, 1983.

INDEX

(Numbers in bold refer to pages in the Translator's Introduction.)

Abraham, 21, 127, 209, 254, 255
Adam, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 14, 5, 45, 69, 226, 265, 285, 288
  prayer of, 3
Adamah-Theburn, 79
Adamic, 104
Adamite, 74
Adamus, 284
Adeptus, 107
Adeptus, 103
Adir, 207
Adiriron, 261
Adiriron Eloh Rosha, 269
Adir, 252, 255
Adnan, 19
Adonaia, 59
Adoniram, 228, 229, 235
Adonijah, 284
Adrammelech, 221
Aeons, 3
Agrippa, 144
Agrippa, 1

Agemiel, 207
Agenia,
Agerial, 25
Agerieskon, 4
Agerkemon, 224
agesoni — ni aspesia, 20
[illegible]
Aggeriel, 27n
Aglaiel, 9
Agla, 92
  [illegible]
  [illegible]
Agla, 90
[illegible] 58, 71, 74, 102, 103, 190, 204
Agnaleon, 252
Agni, 209
Agrippa, Heinrich Cornelius, 25
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Ahabi, 4
Ahabiel, 42
Ahaliab, 4
Ahamiah, 5
Ahasuerus, 5
Ahavah Rabbah, 5
Ahavah Zuta, 5
Ahavat Olam, 1
Ahavat Rayim, 20
Ahavat Tzion, 259
Ahavat Yehonatan, 29
Ahaziah, 4
Ahemhegemal, 422
Aiephi, 60, 5, 52
  [illegible]
Aiepheron, 10
Aiephi, 207, 208
Aiim, 208
[illegible]
[illegible]
Aimiel, 208
Aimiel, 7
Ainuelgema, 252
Air, 68, 69, 27
Airgiah, 218, 5
[illegible]
[illegible]
Airiehia, 44
Airiel, 9
Airiel, 9
Airiel, 9
Airiel, 918
Airiel, 9
Airiel, 9
Airiel, 9

Binah, 47
body, 8
Bonegan, 4
Book of Formation, 6, 40, 4
58, 56, 57, 58, 64, 70, 77, 19
book against Razia, 54
Book of the Luminary of Mam, 42
Book of Job, 64
Book of the Mysteries, 205
Book of Noah, 9
Book of the Signs of the Zodiac
3, 255
Book of the Ventriloquist, 5
Bonet [illegible] 7
[illegible] 50
[illegible] 7

[illegible], 43
Cain, 4
calf, 76
[illegible], 4
Cancer, 12, 4, 10, 8, 20, 24
25, 24, 68, 65, 70, 7, 119
[illegible] 9, 146
[illegible] 255, 256
Capricorn, 13, 4, 15, 18, 20,
22, 23, 24, 69, 70, 7, 108,
05, 106, 6, 119, 25, 21
255, 256
cast down every word be casting
down women, 05
Chamaeus, 138
cause, 64
charms, 8
Chastisements, 85
chastity, 72
Chavekem, 7
Cheesa, 44
[illegible]
[illegible]
Cherubs, 214
Cherubs, 25
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Chesaronah, 207
[illegible], 4
chestnut, 211, 210, 252
chestnut, 207
[illegible], 249, 250
Chesuron, 222
Chieftainess, 225
[illegible]
Medina, 233
[illegible]
Chronicles, 125
chrysa, 64
Circuits, 80, 98, 250, 272
Circumcision, 66, 176, 228, 260
274
[illegible] 111, 258
[illegible]
Circumcisers, 205
Circumcised, 207
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Circumstances, 254
Circumstances, 205
Circumcised, 250, 252
Circuits, 29
[illegible]
Chief Archangel, 175
Chiefs, 20, 202
Chiefs, 49
Chiefs, 268
[illegible]
Chokmah, 152, 188, 191, 283
Chosen, 202, 20
Chosen, 144, 25
Chosen, 222, 224
Chosen, 242
circling, 115
[illegible], 72
Cochma (divine wisdom), 43
commandments, 45, 47, 54,
[illegible]
[illegible]
companion, 152, 154, 155, 176,
[illegible] 197, [illegible]
[illegible]
[illegible] to Pleiades
[illegible] 185, 211
113, 26, 128, 205
covenant, 274
creation, secret of, 67
crescent, 108
crown, 150, 58, 162
power of, 150
of seventy degrees, 150
Crystal, 2, 252
Cush, 20

Daath, 215
Dalbha, 19
Dalet, 27, 29
Dalmon, 61
David, 77, 78, 181
David ben Zebulah, 225, 228
249, 277
Day [illegible] Creation, 2, 20, 9, 202
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Deborah, 17
Decalogue, two tablets of, 160
declination, 17
Degital, 209
Degions, 24
Degleym, 25
[illegible]
[illegible], 186
chord, 118
Gnath, 108
ninth, 190
sixth, 101
seventh, 160
[illegible] 53
Dekalual, 19
Dekerion, 23
Dekerion, 84
Delegual, 208, 231, 251
Delegoth, 206
[illegible]
[illegible]
Delubual, 206
Demon, 4
Demoroba, 251
Demoroba, 206
[illegible] 17
demons, 205
demons, 91, 104, 106, 259
Demons, 208
Demozal, 225
Depheri, 22
Derapa, 15
Deraphs, 15
Derek, 22
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] of Pharaoh, 250
[illegible]
[illegible], 9
[illegible], 5
Descents, 15
[illegible]
Desgal, 197
[illegible], 247
[illegible]
[illegible], 99
[illegible]
[illegible]
[illegible]
divide the sea, 215
divine emanation, 181
Division, 253
Dioscorbes, 253
Doale, 61, 19
Dobel, 206, 208
Dosual, 211
[illegible] of the seven stars
[illegible]
[illegible], 59
[illegible], 59
Dosual, 144, 214
Dosephos Phenomephos, 28
[illegible], 65
[illegible], 118
[illegible]
[illegible]
[illegible]
of Pharaoh, 247

ears, 45

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Gabriel's hour 24
Gabul 38
Gabual 244
Gad
  five seals of 27
  restored by hearing from
    ark 56
  seventy-three names of 63
  several names for 19
  strong gates of 234
Gadreel 207
Gamaliel 207
Garden, Robert 11
  [illegible] 28
  [illegible] 8
  [illegible] 8

Hamaliel 4
Hamberlain 7
Hamshaheleth 34
[illegible]
Hastings, James, 11
Hate 115
  Baran 217
  Bavath 30
Hawk 60
  Bael Bath 27
Hearing 9
Heart, [illegible] 72
  [illegible] 18
  [illegible]
Heaven 156, 58, 87 169
  seven Hebrew names 58
Hebrew 30[illegible]
Hebrew, [illegible]
  [illegible]
  Hebrew [illegible] Roman characters
    [illegible]
  Hebrew [illegible]
  [illegible]
  Hebrew Version 7
  Hebrewisms 254
Hebrews Sephira 238
Hedekiel 254
  Bel Hebrew 8
Hegemonith 24
Hemerion 289
Hephemeron, 2
Hephekiel 254
Hephekhen Hegedon 82
Hepker 208
Heptagram 229
Heptekiah 207
Heptekiel 208 25
Heptiat 200
Hell 159, 2
Hemerapi 225
Hengeleh 188
Hepnek 207
  Hepnekhieh 32
Heptegan 260
  [illegible] 28
Hephegeh 218
  Hetrick 42
Hetnevekhiah 90
Hetnoch 16
Hephephathiah 147
Heraphin 18
  Herakiah 207
  Heremiah 240
  Hermon 254
  Heriyavor 207
  Hershabiah 31
Hershiah 125
  Hershon 91
  Hese-mes 208 251
Heshekhiah 255
  Hesmone, 254
  Hetheleleth 21
Hetzmephin 207
  Hetzmephekhow 206
  Hephherah 20
  Hezeh Heveh 25
Hezekiah King 210
Hezzemiha 232
Hezziya Angelchiah 231
Hiephiah 254
Hinges 20 220
  [illegible]
  [illegible]
  [illegible]
  [illegible]
  [illegible]
  [illegible]
  [illegible]
  [illegible]
  [illegible]
  [illegible]
    [illegible]
    [illegible]

Melekeem Rumah, 140
Melekeem, 208, 216
Melek[illegible] 202
[illegible] 28
Melek[illegible] 199
Melek[illegible] 101
Melekeem, 252
Melekeem
Melekeem, 11
Memeraqeem, 1
Memeraqeem
Memeraqeem, 188
Memeraqeem, 205
Memeraqeem, 24
Memeraqeem, 205
Memeraqeem, 2
Memeraqeem, 11
Memeraqeem, 140
Memeraqeem, 216
Memeraqeem, 117
Memeraqeem, 210
Memeraqeem, 18
Memeraqeem
Memeraqeem, 18
Memeraqeem, 80, 210, 211
[illegible] 208, 211
[illegible] 277
Memeraqeem, 275
Memeraqeem, 1
Memeraqeem
Memeraqeem, 25
Memeraqeem, 206
Memeraqeem
Memeraqeem, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77,

fourteen serving over eighth degree, 98
fourteen serving over third degree, 97
nineteen serving over eighth degree, 98
of the planets, 19
seventeen serving over sixth degree, 97
sixteen serving over eleventh degree, 98
sixteen serving over fourth degree, 97
twelve serving over fifth degree, 97
twenty serving over twelfth degree, 98
prophets, 178
punishment, 36.
276purification, 11, 179, 187, 196
purify, 58
purity, as, 7, 37, 82, 91, 120, 141, 196
of names, 151

Qa'aberi, 21
Qabala, 9n, 177, 178
is perfection, vi
Qechedar, 12
Qedemial, 210
Qedesh Hegedeshiem, 170
Qedeshial, 223
Qedesha, 222
Qedonial, 210
Qedosh, 224
Qedoqoredi, 21
Qeheder, 14, 23
Qeheregen, 22
Qelabath, 15
Qelebem, 222
Qelechon, 15
Qelehon, 16
Qemial, 260
Qenegegi Meherierha Teseseqos, 229
Qenial, 211, 221
Qenod, 211
Qeriomial, 208
Qepezial, 210
Qephien, 267
Qerekatoth, 251
Qeremial, 252
Qerenial, 222
Qeresetom, 205
Qeronega, 22
Qeronieren, 252
Qethemial, 210, 252
Qethothial, 16
Qeuchi, 207
Qliphoth, a, 82n, 82, 83
Qoch Deresham, 14
Qoheberemeded, 24
Qoheder, 16, 23
Qoheleren, 21
Qohelorek, 25
Qohemehogos, 24
Qohemera, 23
Qoherehek, 18
Qoherok, 25
Qokathial, 27
Qola'azeran, 24
Qoledon, 13
Qolehos, 14
Qoleneheren, 24
Qoliepho Voymephes, 20
Qomeizon, 22
Qomiya, 208
Qomoval, 21
Qonetlek, 16
Qonezerema'a, 21
Qoniemial, 19
Qonoah, 24
Qorehek, 19
Qorehihieh, 12
Qoremelos, 19
Qoromequrek, 22
Qoseqomial, 21
Qoremehial, 21
Qothial, 144
Qozizo, 20
Qovephedhem, 24
Qovoreiom, 19
Qoyizeha, 19

Rabbi A'aqieba, 233
Rabbi Ishma'al, 229, 232, 233
Rabbi Ishmael, 225, 229
Rabbi Moses, 235
Rabbi Nathan, 232
Raguil, *12*
rain, 15n, 102, 119, 122, 137
rainbow, 188
Ramieh Sher Setar, 18
Raphael, as, 8, 13, *15*, 119, 209, 210, 221, 248, 248, 260, 277
Raphael Patsu, *11*
Raphal, 13, 14, 15, 16, 25, 98, 99
Rappaport, Angelo, an, 5n, *10*
Rash Chadesh, 7
Raziel, *12*, *13*
Raziel ha-Malach, *9*, *10*
Reba, 223, 229
Reba'zyial, 211
Rebenial, 25
Reberon, 24
Rebial, 253
Rebiyow Dereephes, 16
Rebon, 15
Rebow, 246
Rebowa, 50
receive visions, 182
Rechebah, 54
Rechegal, 207
Rechemial, 214
Rechoniial, 222
Rechonial, 208
redemption, 243
Redekial, 207
Redophial, 18
Regoneh, 27
Rehal, 272
Rehebial, 231
Rehet, 15
Rehetial, 117, 129, 142
Rehoboam, *12*
Rekial, 207, 222
Remeonial, 222
Remial, 221
Remieonial, 208
Renerdena, 208
Rephedial, 15, 26, 27
Reqeherhos, 207
revere every word, 132
reverence, 45
Reziel, as, 6, 34, 126, 206, 278
holy angel, son, 205, 273
Riebesha, 17
Riesbiehon, 211
right-hand path, 81
righteous, speak of, 49
righteousness, 72, 125, 156, 164, 188, 190
of the fathers, 180
three classes of, 90
river
of fire, 221
Jordan, 106
of sea, 221
of water, 221
Riyehaon, 103
Robiyoweh, 13
Rokeach, Eliezer (ben Yehudah), *10*
Rokeach of Worms, Eliezer, an
Rom Requwa'a, 18
Romial, 255
Romalos, 207
Romial, 127
rood
of humility, 48
of love, 42
of power, 134
Roplosiroth, 125
Roqial, 13, 15
Rosheps, 23
rum, 272
Ruoch, *19*, 53, 54, 57, 70, 99, 104, 108, 111, 115, 118, 119, 120, 125, 134, 135, 136, 137, 139, 142, 164, 167, 179, 230, 235, 240, 242, 273
breathe in, 132
of El, 167
of Elsha, 55
of Elohim, 56, 64, 66, 75, 134, 165, 188, 194, 273
of heaven, 118, 128
of intelligence, 150
of man, 263
of the north, 120
regarding power of, 54
of the west, 121
of wisdom, 273
Ruoch Mesiqia, 81
Ruochoth, 56, 81, 179

Sa'aziel, 260
Sabbath, 130, 137
sacrifice, 20
preparing, 7
three, 37
Sagittarius, 15, 18, 20, 21, 23, 24, 69, 70, 71, 103, 105, 106, 111, 112, 113, 117, 119, 125, 126, 269, 210, 255, 256
Salvation, 150, 108
Samael, 209, 248
Samal, 12, 14, 15, 16, 17, 25, 99
Samekh Beresheth, 96
Samuel, 112
Samuil, *12*
Sandalphon, 2n, 144, 158, 254
Sanhedrin, 147
Sarah, 42
Sardonyx, 2
Satan, en
Saturn, 19, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 108, 116, 118, 119, 122, 125, 210, 255, 256
Scorpio, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 69, 70, 71, 105, 106, 111, 112, 115, 117, 119, 125, 126, 134, 260, 210, 255, 256
sea, 134
of Oceanus, 92, 104, 108, 109, 113, 114, 131
seal the star, 106
seal
of Aluch, 93
of heaven and earth, 94
season, first, 12
Sebekial, 208, 251
Sebelievodhasoth, 14
Sebemial, 25
Sebiebehera'a, 22
Sebiieren, 210, 252
Sebodeh, 21
Sechemoz, 25
Sechaeial, 211
second
house, 20
season (save for trees and crops), 12, 14, 16, 17, 18
secret
of Az'zial, 199
of ancient spirit, 146
of angel of Elohim, 146
of creation, 162
of the day, 199
of fire, 199
of Heh, 191
of light, 199
name, 151
sacrifice, 201
of sephiroth, 164
Sedemial, 96
Segedial, 15
Segerem, 253
Seggel, 203, 205
Segmemem, 22
Sehebereren, 22
Sehemial, 146
Seheresh, 15
Seherekiah, 23
Sehial, 208, 255, 264
Sehekiah, 251
Semeremial, 260
Semeremial, 156, 251, 249
Semial, 214
Semehem, 21
Semegedial, 21
Semehesa, 22
Sememial, 15
Sememiehe Vehehehiegen, 236
Semegerem, 229
Sememeherh, 140
Sephanion, 274
Sephephial, 272
Sepher Beraishah, 254
Sepher Heseberemoth, 227
Sepher Hamezeleth, 123
Sephorial, 210, 252
sephiroth, 156, 177, 186
secret of, 164
ten, 32, 64, 148, 158
Sephophien, 16
Seraphim, 85, 143, 157, 164, 186, 194, 223, 245
holy, 166
Serasim, 99
Serekial, 16
Seremial, 15
Serephieth, 251
Seresieth, 208
Seresien, 251
Seretien, 229
Serevor, 208
Seriyeqos, 20
serpent, 5, 108
servitude, 72
Sesemial, 144, 251
Sesera, 103
Seseresesi, 208
Seth, *4*, *16*, 205
Setheriel, 24
Setherial, 208, 251
Sethieon, 229
seven dwellings above, 215
seven firmaments, 70 degrees in, 189

seventh
house, 19
season, 177
sexual intercourse, 123
Sha'agien, 17
Sha'alim, 130n
Sha'aphuneza, 22
Sha'aphial, 209
Sha'aphon, 23
Sha'ar Ezekeseh, 60
Sha'arenah, 19
Sha'aza, 12
Sha'ziz, son of, 139
Shadrapeza, 19
Shadrik, 95, 17, 43, 193, 173
Shafiel, 17
Shafiel, 60

Shaham, as, 11, 205, 270
Shaiezia, 21
Shaiel, 194
Shaiezik, 141
Shaka'a, 146
Shakabiah, 180, 214
Shakemiah, 14
Shakat, 16, 254, 265
Shakiehek, 24
Shakiel Gedol, 16
Shakuppiah, 27
Shalbadon, 14
Shalbon, 40
Shalbuppa, 24
Shalbuppael, 38
Shalbuppa, 15
Shalbon Ma'aseh, 18
Shalcharoth, 129
Shalem, 12
Shalem, 18
Shalin, 81
Shaqedon, 24
Shaqeher, 25
Shaqeqpa, 24
Shaqeqpael, 38
Shaqeqpa, 15
Shaqeqpa Ma'aseh, 18
Shaqeqpoth, 129
Shaqeqpa, 12
Shaqeqpa, 18
Shaqin, 81
Shaqedon, 24
Shaqeqpa, 25
Shaqeqpa, 24
Shaqeqpa, 16
Shaqelelek, 21
Shaqemem, 21
Shaqemem, 23
Shaqeqpunek, 23
Shaqeqpa, 18
Shaqeqpeph, 23
Shaqeqpa, 15
Shaqeqpaqiw Shaqinah, 272
Shaqiya, 208
Shaqiow, 253
Shaqoval Metet Geraphemetzia, 231
Shaqeqpemem, 17
Shaqinah, 49, 81, 85, 88, 93, 110, 113, 115, 134, 142, 143, 160, 235, 272, 275, 277, 280
Shaqinaqiow Thaqeqpow, 142
Shaqel, 255
Shaqeqpial, 144, 251
Shaqemial, 127
Shaqeqpaqem, 207
Shaqeqpial, 15
Shaqeqpaqiel, 22
Shaqem, 9, 206, 225, 235
Shaqem Haraqephoraah, 37, 147, 201, 236, 247
talismans of, 169
Shaqem Haqeqpem, 225
Shaqem Haqeqpeqinah, 144, 148, 162, 180, 240
Shaqem Qedemem, 205
Shaqema Sa'a, 193
Shaqema'abai, 221
Shaqema'abial, 21
Shaqema'ajial, 16, 221

Shemiá, 14
Shemasha, 14
Shemel, 15
Shemesh, 114
Shemeshial, 15, 16, 127, 225
Shemesial, 14
Shemethbiyiesh, Rabbi, 48
Shemiechiod, 211
Shemish, 17
Shemnopheiheu, 22
Shemoth, 253
Shemar Levi, 15
Shenashial, 14
Shenehon, 15
Shenesemi, 23
Shenecron, 20
Shenial, 256
Shenooch, 207
Shepheten, 13
Shephiya'asal, 127
Shequbhiek, 24
Shequechias, 273
Sher, 207
Sher Nekhadim, 90
Sher Trabasoth, 141
Shera Demivmoth, 54
Sheral, 222
Sheraphial, 222
Sheregemen, 17
Sherial, 15, 16, 25
Sheriyacheiz, 24
Sheriyien, 14
Sherqon, 103
Shesech, 114
Shesethental, 271
Sheshema'a, 207
Sheshephaseth Phenesch, 250
Shesher, 15
Shethenesheron, 18
Shethenoveseneu, 20
Shethephial, 223
Shethoqueh, 22
Shetoriem, 91
Sheva, 202
Shevet, 22, 68, 209
Shiethial, 15
Shin, 174
Shin Samekh Teth, 150
Shinar, 102
Shiva Koma, *11*
Shobehen, 252
shofar, 127
Shokerien, 210
Sholetiem, 90
Shopheial, 127
Shotes, 91
Shuhal, 212
Shurruk, 202
Shuruk, 201
Siederason, 14
Siederehon, 25
Siegedon, 229
Siegel, 21
Siegor, 26
Siemegedei, 20
Siemephre, 25
Siemesial, 21
Siemoial, 17
Siemphesen, 26
sign, 72, 2, 115
  in the east, 88
  of the fathers, 39
  in the north, 88
  of power, 184
  in the south, 88
  in the west, 88
  of the zodiac, 209
Simeon the Hasadic, Rabbi, *n*
Sinai, Mount, 93
sitting Shivah, 211
Sivan, 20, 21, 68, 69, 70, 127, 209, 254, 255, 259, 274
six orders corresponding to six days of week, 61
six princes
  of the gate of the east, 142
  of the gate of the north, 142
  of the gate of the south, 142
  of the west, 142
sixth day of week, 15
sixth house, 19
Skekimethos, 54
skin, 46
sky, 143
Sloan Collection, Mss. 3826, 9n
Sloan mss. 3846, 180
smoke, 132
Sobehiem, 115
Sodom, 75
Sokeleth, 20
sole of foot, 95
Solomon, vin, *12*, 77, 78, 89, 206
Somekem, 222
Somial, 254
soothsayer, 44n
Sopheteremen, 15
Sophethesien, 14
Sopemah, 207
Sopiel, 214
sorcery, 226
  to keep from, 263
Sorsephi, 251
Soteth, 125
soul, restoration of, 72
souls of disobedient, 2
spell, evil, 44
spider, web of, 123
spirits, 18, 91
  of the earth, 25
  of the east, 12, 16, 19, 25, 183, 220, 222, 223
  eight kinds, 55
  of fear, 96
  four, 56
  holy, 3
  of marvelous deeds, 72, 147
  messenger, 135
  of the north, 15, 16, 19, 25, 81, 214, 215, 220, 222, 223
  seven, 64
  seven kinds of, 54
  of the south, 15, 16, 19, 25, 26, 81, 96, 214, 220, 222, 223
  of strength, 120
  of understanding, 54
  of the west, 15, 16, 19, 25, 26, 81, 214, 220, 271 222, 223
  of wisdom, 54
  of the world, three, 97
splendor, 194
star constellation (Mezoh Kokeb), 98
stars, 96, 216
  fixed in the wheel, 118
storehouse
  of fires, 239
  of souls, 239
storm and tempest, 221
strength, 54, 115, 169, 183, 185, 196
  of Hethokesh, 155
Sukkah, vii
Sun, 12, 13, 19, 58, 82, 96, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 109, 110, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 122, 124, 125, 127, 128, 150, 151, 154, 155, 141, 142, 160, 175, 197, 203, 209, 213, 215, 216, 240, 255, 256, 270
supplication, 45, 102
Sword of Moses, *11*

Ta'abeh, Rabbi, *n*
tabernacle, *nin*
talisman
  protection against Lilah, 266
  protects women from difficult childbirth, 266
Talmud, *nin*, 250, 262
Tamonus, 21, 58, 68, 69, 70, 109, 110, 114, 127, 209, 253, 254, 254, 256, 256, 260
Tarshith, 172
Taurus, 18, 20, 23, 24, 68, 69, 70, 71, 103, 104, 105, 106, 111, 112, 117, 119, 125, 210, 255, 256
Tebeth, 22, 109, 110, 203, 255, 254, 254, 255, 256
Techorial, 222
Teberial, 222
Temetremeni, 254
Tebeth, 22, 69, 113, 114
Tekem, 20
Temple of Solomon, 146n
Ten Commandments, 57, 62, 169
ten plagues of Egypt, 190
ten sephiroth, 164, 192
Tenebial, 14
Tenelicu, 24
Tenephial Phenisus, 19
Tepherial, 127
Terephial, 220, 271
Terial, 254
Terephur, 252
Teriphon, 240
Termouthiyeh, 21
Terrial, 144
Teseth, 68
Teseon, 91
Tha'akenos, 209
Tha'abet, 24
Thaasiada, 2, 230
Thebaen, 269
Thebeniel, 240
Thebel, 18, 25, 81, 137, 158
Thebenes, 22
Thedephoreen, 19
Thedermael, 24
Thedermokial, 16
Thehaan, 26, 70
Thekerial, 144
Thelegial, 207
Thelemenoph, 144
Thelemeteph, 251
Themegemeu, 234
Themethos, 19
Themeton, 26
Thena, 207
Thenegebus, 14
Theniel, 27, 144
Theniniel, 207
Themoniel, 14
Thepheget Cheziza, 230
Thephiliera, 144
Therthegedial, 26
Theregial, 208
Therth, 91
Therekial, 27
Thermach, 207
Thereniel, 252
Thereniyial, 222
Therephieth, 23
Therephiera, 22
Theresica, 23
Therial, 221
Theroia, 17
Theredegeh, 21
Thesdegeheu, 23, 24
Thesbegon, 15
Thesbendeteneus, 209
Thethedecedial, 26
Thethemethieneu, 231
Thethenecteneu Gegenaeh Gegedeneseh, 231
Thetheracch, 145
Theu Nephi Thethemeth Agegeneu Agegeneth Vadeshenieu, 231
Thetheneneschenieh Tedhesieneu, 229
Thieches, 208
Thieleh, 207
Thieveia, 227
Thir haeat, 26
Thir seven, 34, 11, 72, 13, 20
  karnei, 12
Thochih, 227
Thochenges, 239
Thoeneh, 222
Thokeneel, 27
Thomenial, 251
Thomial, 144
Thonneia, 208
Thopheth Dies'abeh, 81
Thoreghah, 11
Thothial, 144
three
  measures, 150
  names of the crown, 159
  powers, 186
  Sabbaths, 132
throat, 45
throne, 156
thunder and lightning, 221
Tier, 206
Tiesqueeh, 203
Tigris, *20*
Tiphareth, 157
Tishri, 22, 69, 69, 199, 115, 114, 127, 208, 253, 254, 255, 256, 254
Tit Hiyon, 80
Tithithon, *19*
Tiya, 232
Tiyal, 215
to keep the women safe, 263
Tobial, 208, 251
Tolon, 155, 157
Tomekem, 222
Ton, 2107
Tophiemon, 252
Torah, *nin*, 20n, 54, 56, 43, 45, 50, 57, 58, 59, 65, 72, 73, 75, 81, 82, 83, 84, 90, 95, 103, 115, 128, 141, 142, 145, 162, 17, 177, 179, 185, 188, 191, 192, 196, 197, 202, 215, 258, 259, 260, 261, 272, 278
  commandments of, *n*
  letters of, 83
  of Moses, *n*
  three secrets, 34
  22 letters of, 188
Torenial, 222
Toriel, 15
Toreplieth, 209
Tori, 210
Trephek, 179
tresses, 5
Trachtenberg, Joshua, 7n, *16*, *18n*, *19*, 20n, 145n, 257, 259, 262, 272, 274n
treasure, hidden, 28
Tree of Life, *n*, 1, 181
tribe of Benjamin, 127n
trials, 238
tribulations, 72
Trin, 208, 262
Trinal, 249
tri-darkness, 7
twelve
  blessings, 72
  hours of the day, 72
  months, 72
  ordered the Torah, 71
  praises of the Torah, 72
  signed the zodiac, 20, 73, 93
  tribes, 72, 44, 93
twelve tribes of Israel, 172, 193, 193
twinning, 103
Tzaddiq, 159
Tzadiqial, 15, 16
Tzadeemeh, *19*
Tzdaneth, 2
Tzelaqeniea, 208
Tzelaqethiel, 251
Tzelelgial, 12, 20, 48, 99, 144, 209, 210, 232, 248, 249, 255, 256
Tzelequel, 16, 25
Tzelequial, 14
Tzeliqial, 17
Tzegerial, 144
Tzehenial, 252
Tzehoriel, 254
Tzelefuel, 72
Tzemeniem, 254
Tzeneh, 80
Tzephial, 254
Tzephiial, 26
Tzeremial, 210
Tzereqial, 254
Tzerial, 221
Tzion, 214
tzore, 20n, 41
Tziri, 202
Tzitzith, 49
Tzoqor, 23
Tzoreteq, 225
Tzoriel, 13, 251, 254, 255
Tzveeh Tzivet, 21

uncircumcised, 46
understanding, 158, 159, 189
  of powers, 188
unity, 183, 184, 188, 180, 181, 186, 187, 188, 192
universe, 155
  creation of, 75
  is 366 over 366, 78
  foundation of 189
  four gates of, 186
  four spirits of, 187
  hollow space of, 101
upright men, 72

Vaezekiel, 14
Vaishial, 15
Vaheemeda, 15
Vaheemeth, 16
Venus, 19, 20n, 98, 99, 103, 102, 105, 117, 138, 119, 122, 125, 216, 255, 256
vessel of purification, 143
vestments, 128
victory, 154, 176, 180
violence, 5, 224

virgin egg, 238
Virgo, 18, 20, 21, 23, 24, 69, 70, 71, 103, 105, 112, 117, 119, 125, 194, 209, 210, 256, 256
Vis'anemal, 222
Vish'ayi, 16
Vshechial, 214
Vshehichel, 27
Vshemethov, 251
Vshenoval, 15
Vshequtemal, 214
Vshereqial, 223
Vshetzrial, 234
Vschelequiem, 215
Vschenial, 214, 215
Vschesepheth, 207
Vsgabeh, 144
Vsgenzial, 15
Vshayin, 16
Vshehi, 199
Vsherequova, 207
voice of the lord, 237
Vskethov, 207
Vsleteked, 20
Vsmelek, 208
Vsmelekial, 223
Vsmetebuth, 14
Vsmethenial, 223
Vsnegeshoresh, 260
Vsophelelal, 223
Vsqemoval, 96
Vsqeshial, 222
Vsshereqhial, 223
Vsshusova, 208
Vstechenial, 251
Vstereqhenial, 214
Vsthelumeh, 115
Vsthechenial, 144
Vstheloregel, 18
Vsthegel Haretz, 93
Vsthephenoyoth, 16
Vstobos, 115
Vsval, 14
Vsyteroval, 265
Vsyshemeq, 223
Vszequoen, 211

water, 6
water, 56, 58, 64, 68, 69, 70, 71, 75, 76, 77, 102, 103, 110, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 141, 256
  boiling, 102
  flowing, 102
Westcott, W. Wynn, xiii
wheel, 158
  of Merkabah, 247
white fire, *12,000* flashes of, 141
wickedness, 81
wind, 102
wine, 7, 273
wisdom, 25, 72, 119, 151, 155, 178, 182, 192, 243, 272
  decree of, 144
  of Israel, 101
  knols, 166
  paths of, 172
  spirit of, 3
wise son, 182, 183
wizard, 44n
wolf, 123
women of Tau Mem Daleth in west, 195
word, 79, 157
words
  of glory, 146, 148
world, established, 137
worms, 113

Yals, 69, 70
Yasurer, 22
Yebesheh, 18
Yechuleh, *19*
Yeh, 16
Yehemmoth, Yechemal, 15
Yehemal, 12
Yehieh, 13
Yehov, 18, 16
Yehov Hov Ayien, 12
Yereksethial, 14
Yereshial, 14
Yeshiesheh, 15
Yhavohavoth, 25
Yibeaheh, 25
Yibou, 238
Yida'al, 215
Yida'aveni, 44n
Yidlehan, 253
Yiechel Derek, 16
Yiediedial, 14, 15
Yiedierial, 16
Yiehedieh, 24
Yieherial, 16
Yiehieneh, 23
Yiekeheh, 24
Yieshegeron, 25
Yieshieshieh, 12, 23, 24
Yiesoriem, 12
Yietzevial, 248
Yihela, 222
Yihelal, 222
Yihelederek, 25
Yihemeheh Mavoth, 25
Yihenial, 127
Yihev Yihov Ayin, 25
Yihova'ayial, 254
Yihoyal, 272
Yikeniel, 148
Yikeveeq, 260
Yilial, 215
Yinal, 215
Yiphecphieh, 258
Yiqemial, 250
Yira'ashial, 223
Yirech, 18
Yiremath, 256
Yirial, 254
Yish'aieh, 27
Yisonah, 207
Yiesha, 12
Yisqemial, 211
Yisrael, 27
Yisheshehael, 80
Yod, 103
  of Isaac, 42
Yom, 17
Yosal, 16, 25
Yurchison, George, 13n

Zawn, 12
Zayin, 103
Zebelial, 207, 248
Zebedial 16, 25
Zebenia, 13
Zebenos, 252
Zechariah, 137
Zegdial, 208
Zegenee, 258
Zehenieroth, 131
Zehiera, 17
Zekediel, 15
Zeketel, Rabbi Jochenan Ben, 48
Zekiyiyeo Kerekhiyio Hetheneth Ahoz, 251
Zekobial, 127
Zekorethial, 27
Zemieda, 21
Zenkieth, 207
Zenesial, 214
Zenetoph, 220
Zenochyem, 210
Zequoiem, 178
Zereen, 23
Zerergeha, 13, 214, 256
Zereson, 19, 26
Zerova'a, 142
Ziena, 229
Zieroval, 255
Zinri, 48
Zion, 140
zodiac, 8, 44, 70, 71, 82, 90, 96, 99, 103, 104, 105, 115, 117, 118, 123, 124, 125, 214, 260
  signs of, 122
Zohar, *viii*, *14n*
Zurial, 255

ABOUT THE AUTHOR

Steve Savedow is the author of *The Magician's Workbook: A Modern Grimoire* (Weiser, 1995) and *Goetic Evocation: The Magician's Workbook, Volume 2* (Eschaton Productions, 1996). He has studied magic and the Western Mystery Tradition for many years. Savedow lives in Daytona Beach, Florida, and owns the Serpent's Occult Bookstore, an independent bookstore specializing in magic and pagan titles. He has been interested in the *Sepher Rezial Hemelach* for many years.

MAGIC

USA $24.95

Sepher Rezial Hemelach is the long-awaited, first English edition of this famous magical text—a translation from the ancient Hebrew in the rare and complete 1701 Amsterdam edition. According to Hebrew legend, the Sepher Rezial was presented to Adam in the Garden of Eden, given by the hand of God, and delivered by the angel Rezial. The myth thus suggests that this is the first book ever written, and is of direct, divine provenance. A diverse compendium of ancient Hebrew magical lore, this book was quite possibly the original source for later traditional literature on angelic hierarchy, astrology, Qabalah, and Gematria. Moses Gaster mentions this in his introduction to *The Sword of Moses* (1896) suggesting that the Sepher Rezial could be a primary source for many magic and qabalistic books of the Middle Ages.

Sepher Rezial Hemelach is a compilation of five books: "The Book of the Vestment," "The Book of the Great Rezial," "The Holy Names," "The Book of the Mysteries," and "The Book of the Signs of the Zodiac." It includes explanatory text on the holy names of God, the divisions of Heaven and Hell, the names and hierarchy of the angels and spirits, as well as symbolic interpretations of both the Book of Genesis and Sepher Yetzirah. It also includes material on astronomy, astrology, gematria, and various magical talismans, most notably those used for protection during childbirth. In his introduction, Steve Savedow details the history, bibliographical citations, and lineage of this famous work. The release of this contemporary English translation is a landmark event for students of magic and the ancient Hebrew tradition.

WEISER BOOKS
An Imprint of Red Wheel/Weiser
Boston, MA/York Beach, ME

Cover design by Kathryn Sky-Peck, cover photograph © 2001 Photodisc, Inc.

X0002HDD9H
Sepher Raziel Hemelach, The Bo
Used - Good

The Ohio State University
3 2435 07206237 5

V 9R1

of the large articles of
Hebrew book as a
Hebrew work by Zolkiew,
H. Block

שני ספרים, חביבים ויקרים

א

ספר היכלות

מהתנא

רבי ישמעאל כהן גדול.

ב

ספר היכלות

מהתנא

רבי ישמעאל כהן גדול.

והם

שלשים פרקים

עם תפלה מהתנא ההוא

הדור אתם ראו דבר חדש אשר הקרה ה' לפני המביא לבית הדפוס כתב יד ישן נושן, ספר היכלות מהתנא רבי ישמעאל כהן גדול, אשר דבריו הקדושים והטהורים בוערים כלפידים ובפרט התפלה הנוראה אשר בסוף הספר, כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו.

וואַרשא

בדפוס ר' יואל לעבענזאהן נ"י

שנת תרלה לפ"ק

СЕФЕРЪ ГЕХОЛЕСЪ

т. е. Книга дворцовъ

ВАРШАВА 1875.

Въ Типографіи Ю. Лебенсона,
на улицѣ Налевки № 9.

Дозволено Цензурою.

Варшава 14 (26) Мая 1875 г.

פרק א ויתהלך חנוך את האלקים ואיננו כי לקח אותו אלקים אמר ר' ישמעאל כשעליתי למרום להסתכל בצפיתי במרכבה והייתי נכנס בששה היכלות חדר בתוך חדר. וכיון שהגעתי לפתח היכל שביעי עמדתי בתפלה לפני הקב"ה ונשאתי את עיני כלפי מעלה ואמרתי רבונו של עולם בבקשה מלפניך שתגרום לי בשעה הזאת זכות אהרן בן עמרם אוהב שלום ורודף שלום שקבל כתר כהונ' מלפני כבודך בהר סיני שלא ישלטו בי קצפיא"ל השר ומלאכים שעמו ואל ישליכוני מן השמים. מיד זימן לי מטטרו"ן עבדו מלאך שר הפנים ופרח בכנפיו ויצא כנגדי בשמחה רבה להצילני מידם ותפשני בידי לעיניהם ואכר לי בואך בשלום שנרצית לפני מלך רם ונשא להסתכל בדמות המרכבה באותה שעה נכנסתי להיכל שביעי והרכיבני למראה שכינה והציגני לפני כסא הכבוד להסתכל במרכבה וכשראוני שרי המרכבה ושרפי להבה נתנו עיניהם בי מיד נזדעזעתי ונרתעתי ונפלתי ממעמדי ונרדמתי מפני זוהר דמות עיניהם וזיו מראה פניהם עד שגער בהם הקב"ה ואכר להם משרתיי שרפיי כרוביי ואופניי כסו עיניכם מלפני ישמעאל אוהבי חביבי וכבודי שלא יתתע ולא יזדעזע מיד בא מטטרו"ן שר הפנים והחזיר לי נשמתי והציגני על רגלי ועדיין לא היה בי כח לומר שירה לפני כסא כבודו של מלך הכבוד אדיר על כל המלכים זוהר על כל הרוזנים עד שכלהה שעה ולאחר שעה פתח לי הקב"ה שערי שכינה שערי חכמה שערי שלום שערי כח שערי גבורה שערי דבור שערי שירה שערי קדושה שערי נעימה והאיר את עיני ואת לבי באמרי תהלה ושבח ורנה ותודה וזמרה פאר ונאוה הילול עוז וכשפתחתי פי ושבחתי שירה לפני כסא חיות הקודש מתחת כסא של מלך הכבוד ולמעלה מן הכסא עונים אחריו ואומרים ק"ק וברוך כ"מ:

פרק ב אמר ר' ישמעאל באותה שעה היו נשרי המרכבה ואופני להבה ושרפי אש אוכלה באים ושואלים למטטרו"ן ואומרים לו נער מפני מה הנחת ילוד אשה שיבא ויסתכל במרכבה מאיזה עם הוא מאיזה שבט הוא מה טיבו

של זה משיב מטטרו"ן ואומר להם מעם ישראל שבחר הקב"ה להיות לו לעם משבעים לשונות משבט לוי הוא מרים תרומה לשמו מזרע אהרן הוא שבחר הקב"ה להיות לו משרת שקשר לו הקב"ה בעצמו כתר כהונה בסיני מיד פתחו ואמרו בוודאי ראוי זה להסתכל במרכבה דבתיב אשרי העם שככה לה:

פרק ג אמר ר' ישמעאל באותה שעה שאלתי את מטטרו"ן מלאך שר הפנים אכרתי לו מה שמך אמר לי יש לי שבעים שמות כנגד שבעים לשונות שבעולם וכולם על שמו של מלך מלכי המלכים אבל מלכי קורא אותי נער:

אמר ר' ישמעאל אמרתי למטטרו"ן מפני מה אתה נקרא בשם קונך בשבעים שמות ואתה גדול מכל השרים גבוה מכל המלכים וחביב מכל המשרתים ונכבד מכל הצבאות ויר מכל האדירים במלוכה ובגדולה ובכבוד ומפני מה קורין אותך בשמי מרומים נער השיב ואמר לי מפני שאני חנוך בן ירד כשחטאו בני דור המבול וסרחו במעשיהם. ואמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיך לא חפצנו נטלני הקדוש ברוך הוא מביניהם להיות עד עליהם בשמי מרום לכל באי עולם שלא יאמרו רחמן אכזרי הוא מה חטאו כל אותן האוכלוסין נשיהם בניהם ובנותיהם סוסיהם פרדיהם כקניהם וקניינם וכל עופות שחיו בעולם שאובדן הקב"ה עמהם בימי דור המבול מה עולם יאמרו אם הללו בני דור המבול חטאו בהמה חיה ועופות מה חטאו שספו עליהם לפיכך העלני בחייהם לעיניהם לשמי מרום להיות עד עליהם לעולם הבא ויזוגני הקדוש ברוך הוא במרום לשר ולנגיד בין מלאכי השרת עוז עוזא ועזא"ל היו מכטינין עלי בשמי מרומים ממלאכי השרת ואמרו לפני הקב"ה רבש"ע לא יפה אמרו ראשונים לפניך לא תברא אדם עוד משיב הקב"ה ואומר להם אני עשיתי ואני אשא אני אסבול ואמלט וכיון שראו אותי אמרו לפנוי רבונו של עולם ברוך הוא מה טיבו של זה שעלה למרום מרומים לא מבניהם הללו שנאבדו בימי המבול עוד משיב הקב"ה ואומר להם מה טיבכם שאתם נכנסים לדברי שאני חפצתי בזה יותר מבולכם להיות לשר ולנגיד עליכם בשמי מרום מיד עמדו כולם ויצאו לקראתי

והשתחוו

והשתחוו לפני ואמרו לי אשריך ואשרי הוריך שרצה בך קונך ומתוך שאני קטן בתוכם ונער ביניהם ביומים ובחדשים ובשני׳ לפיכך קוראין אותי נער:

פרק ד אמר ר׳ ישמעאל אמר לי מטטרו״ן שר הפנים מיום שטרדו הקב״ה לאדם הראשון מגן עדן היתה שכינה שרוי׳ על כרוב תחת עץ החיים ומלאכי השרת היו מקפצין ובאין ויורדין כתות כתות מן השמים וחבורות חבורות מן השמים ומחנות מחנות מן השמים לשוט בכל העולם כלו ואדם הראשון והורו יושבין על פתח גן עדן להסתכל ברמות תארו של זיו השכינה לפי שזיו השכינה היה מהלך מסוף העולם ועד סופו על אחת ששים וחמשה אלפים ובגלגל שכל המסתכל בזיו אותה השכינה אין זבובין ויתושין שורין בו ואינו חולה ואין כל מזיקין מזיקין אותו ולא עוד אלא מלאכים אינן שולטין בהם והקב״ה הי׳ הולך ושט מגן לעדן ומעדן לגן ומן גן לרקיע ומרקיע לגן עדן והכל מסתכלין בזיו שכינתו ואין ניזוקין עד שבאו בני דורו של אנוש והיו הולכין מסוף העולם ועד סופו ומביאין כל אחד מהם כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות בהרים הרים וגבעות גבעות. ועושין אותן ע״ז בעולם כשיעור אלף פרסה ומורידין חמה ולבנה כוכבים וכוזלות ומעמידין לפניהם מימנם ומשמאלם לשמש בהם כדרך שהיו משמשין להקב״ה שנאמר כל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו והאיך הי׳ בהן כח שהיה מורידין אותן ומשתמשין בהם אלא ע״א ועזא״ל היו מלמדין להם כשפים שהיו מורידין אותן ומשתמשין בהן שאלמלא כן לא היו יכולין להוריד באותה שעה קראו מלאכי השרת קטיגור לפני הקב״ה ואמרו לפניו רשכ״ה מה לך אצל בני האדם מה אנוש כי הזכרנו ובן אדם כי תפקדנו מה אדם לא נאמר אלא מה אנוש שהוא ראש לע״ז מפני מה הנחת את שמי השמים העליונים מלון בבוד שלך וכסא רם ונשא שברום ערבות ובאת ולנת אצל בני אדם שעוברין ע״ז שהשוו אותך כע״ז עבשיו אתה בארץ וע״ז בארץ מה טובך בין דיירי ארץ עובדי ע״ז מיד סילק הקב״ה שכינה מן הארץ מביניהם באותה שעה ומלאכי השרת

וגדודי צבאות וחיילי ערבות ואלף מחנות ורבי צבאות ונטלו את חצוצרות ותפשו בידם את השופרות והקיפו את השכינה בשרים ושירות לשמי מרום שנאמר עלה אלקים בתרועה ה׳ בקול שופר:

פרק ה אמר ר׳ ישמעאל אמר לי מטטרו״ן מלאך שר הפנים כשביקש הקב״ה להעלות אותי למרום בתחלה שיגר לי ענפיא״ל השר ונטלני מביניהם לעיניהם והרכיבני בכבוד גדול על רכב אש וסוסי אש ומשרתי כבוד והעלני עם השכינה לשמי מרום ובין שהגעתי לשמי מרום והיו חיות הקודש ואופנים ושרפים וכרובים וגלגלי המרכבה ומשרתי אש אכלה מריחין את ריחי ברחוק ששים וחמשת אלפים רבבות ושלש מאות פרסאות ואומרים מה ריח ילוד אשה ומה טעם טיפת לבן שהיא עולה לשמי מרום וישמש בין חוצבי שלהבת משיב הקב״ה ואמר להם משרתי צבאי ברוביי ואופני ושרפי אל ירע לכם בדבר זה שכל בני אדם כפרו בי ובמלכותי הגדולה והלכו ועבדו ע״ז וסילקתי שכינתי מביניהם והעלתי למרום וזה שנטלתי ביניהם מובחר שבכלם הוא וזה שקול כנגד כולם באמונה ובצדקה ובכשרון מעש וזה שנטלתי שכרי בעולמי תחת כל השמים:

פרק ו אמר ר׳ ישמעאל אמר לי מטטרו״ן מלאך שר הפנים כשלקחני הקדוש ברוך הוא מן פני דור המבול העלני בכנפי רוח שכינה לרקיע העליון והכניסני לתוך פלטרין גדולים שברום ערבות רקיע ששם כסא הכבוד שכינה ומרכבה נדודים של זעם וחיילים של זעף ושנאנים של אש וברובים של לפיד ואופנים של נהל ומשרתים של להב וחשמלים של בזק ושרפים של ברק והעמידני לשמש בכל יום ויום את כסא הכבוד:

פרק ז אמר ר׳ ישמעאל אמר לי מטטרו״ן מלאך שר הפנים קודם שהעמידני לשמש את כסא הכבוד פתח לי הקב״ה שלש מאות אלפים שערי חכמה ושלש מאות אלפים שערי בינה ושלש מאות אלפים שערי ערמה ושלש מאות אלפים שערי חיים ושלש מאות אלפים שערי שלום ושלש

מאות אלפים שערי שכינה ושלש מאות אלפים שערי גבורה וחיל ושלש מאות אלפים שערי כח ושלש מאות אלפים שערי חן וחסד ושלש מאות אלפים שערי אהבה ושלש מאות אלפים שערי תורה ושלש מאות אלפים שערי פרנסה ושלש מאות אלפים שערי רחמים ושלש מאות אלפים שערי ענוה ושלש מאות אלפים יראת שמים באותה שעה הוסיף לי הקדוש ברוך הוא חכמה על הכמה. בינה על בינה. ערמה על ערמה דעת על דעת. רחמים על רחמים. תורה על תורה. אהבה על אהבה. חסד על חסד חמדה על חמדה. ענוה על ענוה. גבורה על גבורה. כח על כח. חיל על חיל. זוהר על זוהר. יופי על יופי. תואר על תואר. ונתכבדתי ונתפארתי בכל מדות טובות ומשובחות הללו יתר מכל בני מרומים:

פרק ח אמר ר' ישמעאל אמר לי מטטרו"ן מלאך שר הפנים אחר כל המדות הללו הניח הקדוש ברוך הוא את ידו עלי וברכני אלף שלש מאות וששים וחמשת אלפים ברכות ורוממתי והגבהתי כשיעור ארכו ורחבו של עולם והעלה לי שבעים ושתים כנפים ל"ו כנפים מצד אחד ול"ו כנפים מצד אחר וכל כנף כמלא עולם וקבע בי שלש מאות ששים וחמשת אלפים עינים וכל עין ועין כמאור הגדול ולא הנית ממין של זיו ותואר ויופי ואורות שבעולם שלא קבע בי:

פרק ט אמר ר' ישמעאל אמר לי מטטרו"ן שר הפנים כל זאת עשה לי הקדוש ברוך הוא עשה לי כסא כעין כסא הכבוד ופרש עלי פרש של זיו ושל זוהר ותואר וכבוד ויופי וחסר מעין פרש של כסא הכבוד שכל מיני זיו ומאורות שבעולם קבועין בו ושמו על פתח היכל שביעי והושיבני עליו והכרוז יצוא יצא עלי בכל רקיע ורקיע לאמר מטטרו"ן עבדי שמתיו לשר ולנגיד על כל שרי מלכותי ועל כל בני מרומים חוץ משמונה שרים הגדולים הנכבדים והנוראים שנקראים יי בשמו של מלכם. וכל כלאך ומלאך שיש לו דבר לדבר לפני ילך לפניו וידבר אליו וכל דבר ודבר שהוא מדבר בשמי עליכם תנטרון ותפעלון מפני ששר החכמה ושר הבינה משרתים לו ללמדו חכמות עליונים ותחתונים חכמת

עוזיז וחכמת עוה"ב וגם אני מניתיו על כל גנזי היכל ערבות ועל כל אוצרות חיים שיש בשמי מרום:

פרק י אמר ר' ישמעאל אמר לי מטטרו"ן מש"ה גילה לי הקדוש ברוך הוא מאז כל סתרי תורה וכל רזי חכמ' וכל עמוקי תמימ' וכל מחשבות לבבות של בריות וכל רזי עול' וכל סתרי בראשית גלויים לפני כדרך שגלויים לפני יוצר בראשי' וצפיתי מאז להסתכל ברזי עמוקה ובסוד מופלאה קודם שיחשב במרום ובעומק עולם נעלם ממני:

פרק יא אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרו"ן מש"ה מתוך אהבה שאהב אותי הק' יותר מכל בני מרומים עשה לי לבוש של גיאה שכל מיני מאורות קבועין בו והעטיפני ועשה לי כתר מלכות שקבועין בו ארבעים ותשע אבני טוהר באוד גלגל החמה שויוו הולך בארבע רוחות ערבות רקיע ובשבעה רקיעים ובארבע רוחות העולם וקשרו על ראשי וקראני יי הקטן בפני כל פמליא שלו שבמרום שנאמר כי שמי בקרבו:

פרק יב אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרו"ן מש"ה מתוך אהבה רבה וחמלה גדולה שאהבני וחכמני הק' יותר מכל בני מרומים כתב באצבעו בעט שלהבת על כתר שבראשי אותיות שנבראו בהן שמים וארץ אותיות שנבראו בהן ימים ונהרות. אותיות שנבראו בהן הרים וגבעות אותיות שנבראו בהם כוכבים ומזלות ברקים רוח ורעמים קולות שלג וברד סופה ושערה אותיות שנבראו בהם כל צרכי עולם וכל סדרי בראשית וכל אות ואות מפרכוסת פנים בפנים כמראה צאת השמש ולבנה וכוכבים:

פרק יג אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרו"ן מש"ה כשקשר לי הקב"ה כתר זה בראשי זעו ממני כל שרי מלכיות שברום ערבות רקיע וכל חילי רקיע ורקיע ואפילו שרי אלים ושרי טפסרים ושרי אראלים שנדולים מכל מלאכי השרת המשמשין לפני כסא הכבוד זיעין ונרתעין ממני כשרואין אותי ואפילו סמאל הרשע שר כל הסטינין שהוא גדול מכל מלכיות שבמרום ירא ומזדעזע ואפילו מלאך האש מלאך הברד

מלאך

מלאך הרוח מלאך הברק מלאך הזעם מלאך הזעף מלאך הרעש מלאך השלג מלאך המטר מלאך היום מלאך הלילה מלאך החמה מלאך הלבנה מלאך הכוכבים מלאך המזלות שמנהיגין את העולם מתוך ידיהם זייעין ונרתעין ונבהלין מלפני כשרואין אותי ואלה שמות׳ של שרים שמנהיגין את העולם גבריא״ל מלאך האש ברדיא״ל מלאך הברד רוחיא״ל שהוא ממונה על הרוח ברקיא״ל שהוא ממונה על הברקים זעימיא״ל שהוא ממונה על הזעם זיקיא״ל שהוא ממונה על הזיקין זיעא״ל שהוא ממונה על הזועות זעפיא״ל שהוא ממונה על הזעף רעמיא״ל שהוא ממונה על הרעמים רעשיא״ל שהוא ממונה על הרעש שלגיא״ל שהוא ממונה על השלגים מטריא״ל שהוא ממונה על המטר שמשיא״ל שהוא ממונה על היום לילא״ל שהוא ממונה על הלילה גלגיא״ל שהוא ממונה על גלגל חמה אופניא״ל שהוא ממונה על אופני לבנה כוכביא״ל שהוא ממונה על הכוכבים רהטיא״ל שהוא ממונה על המזלות וכולם נופלין על פניהם כשרואים אותי ואינם יכולים להסתכל בי מפני הוד והדר זיו זוהר יופי תואר נוגה אור כבוד שעל ראשי:

פרק יד אמר ר׳ ישמעאל א״ל מטטרו״ן מש״ה הדר מרום כל כיון שלקחני הק׳ בשמחות לשמש את כסא הכבוד ואת גלגלי המרכבה ואת כל צרכי השבינה מיד נהפך לי בשרי לשלהבת אש וגידיי לאש לוהטת ועצמותי לנחלי רתמים ואור עפעפיי לזוהר ברקים וגלגלי עיני ללפידי אש ושערות ראשי ללהט ולהבה וכל איבריי לכנפי אש בוערת וגוף קומתי לאש יוקדת וכימיני חוצבי להבות אש ומשמאלי בערו לפידי אש וסביבותי נפרחת רוח סער׳ וסופ׳ וקול רעש ברעש מלפני ומאחרי:

פרק טו אמר ר׳ ישמעאל א״ל מטטרו״ן מש״ה הדר מרום כל בתחלה הייתי יושב על כסא גדול על פתח היכל שביעי ודנתי את כל בני מרומים מרשות הק׳ וחילקתי גדולה וכבלות ורבות ושולטן הדר ושבח ועטרת וכתר וכבוד וכל שרי מלכיות כשאני יושב בישיבה שלמעלה ושרי מלכיות עומדים עלי מימיני ומשמאלי מרשות הק׳ וכיון שבא אלישע

בן אבוי הוא אחר להסתכל בצפיית מרכבה ונתן עיניו בי מתירא ומזדעזע מלפני ונפשו מבוהלה לצאת ממנו מפני פחדי ואיכתי ומוראי שאני יושב על כסא כמלך ומלאכי השרת עומדים עלי כעבדים וכל שרי המלכיות קשורים כתרים סובבים אצלי באותה שעה פתח פיו ואמר בוגדאי ב' רשויות הן בשמים מיד יצתה קול מלפני השכינה ואמרה שובו בנים שובבים חוץ מאחר באותה שעה בא ענפיא"ל ו"י השר נבבה ונהדר נפלא נחמד נורא נערץ בשליחותו של מקום והבני ס' פולסאות של אור והעמידני על רגליי:

פרק טז אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרו"ן משיה הדר מרום כל ז' שרים הם גדולים נוראים נפלאים נכבדים שהם ממונים בז' רקיעים ואלו הם. מיכאל גבריאל שתקיאל וברדיאל ושחקיאל וברקיאל וסדריאל וכולן שרי צ-א רקיע הן ועם כל א' וא' ארבע כאות ותשעים ושמה אלפים ורבבות מלאכי השרת מיכא"ל השר הגדול ממונה על רקיע שביעי עליון שבערבות גבריאל שר הצבא ממונה על רקיע ששי שבמכון שהקיא"ל שר הצבא ממונה על רקיע רביעי שבזבול ברדיא"ל שר הצבא ממונה על רקיע שלישי שבשחקים ברקיא"ל שר הצבא ממונה על רקיע שני שברקיע סדריא"ל שר הצבא ממונה על רקיע ראשון שבגילון שבשמים. למטה מהן גלגיא"ל השר ממונה על גלגל חמה ועמו תשעים ושמה מלאכים רבים ונכבדים שהן מריצין את גלגל החמה ברקיע שלש מאות ושמים וחמשת אלפים פרסאות בכל יום למטה מהן אופניא"ל השר הממונה על גלגל הלבנה ועמו ששים ושמונה מלכים מלאכים שהם מריצים את גלגל הלבנה ושלש מאות וחמשים וארבע' אלפים בכל לילה ולילה שהלבנה עומדת במזרח בתקופה למטה מהם רהאטיאל השר שהוא ממונ' על המזלות ועמו שבעים ושנים מלאכים גדולים ונכבדים ולמה נקרא שמו רהאטיא"ל מפני שהוא מרהיט את המזלות בגלגליהם ובמסילותיהם שלש מאות ושלשים ותשעה אלפים פרסאות בכל לילה ולילה מן המזרח למערב ומן המערב למזרח מפני שאהל אחד עשה להם הק' לחמה ולבנה כוכבים ומזלות

שהן

שהן מהלכים בו בלילה מן המערב למזרח למטה מהן כוכביא"ל השר שהוא ממונה על הכוכבים כולם ועמו שלש מאות ששים וה' אלפים רבבות מלאכי השרת גדולי' ונכבדים שהן מריצין את הכוכבים מעיר לעיר וממדינה למדינה ברקיע השמים ולמעלה מהן יש שבעים ושנים שרי מלכיות במרום כנגד שבעים ושנים לשונות שבעולם וכולם קשורים כתרי מלכות ולבושי' בגדי מלכות ועטופי' עדיי מלכות וכולם רכובי' בסוסי מלכות והופשי' בידם שרביטי מלכות וכל א' וא' מהם כשהוא מהלך ברקיע רצין לפני בכבוד גדול וביקר רב שמשי מלכות וב"א וא' מהם כשהוא מהלך ברקיע רצין לפניו חיילות רבות כדרך הארץ במרכבה בכבוד ובגדול' שבח ותהל' ותפארת :

פרקיז אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרו"ן מש"ה הדר מרום כל כל מלאכי רקיע א' כשהן רואין את שר שהן יורדין מעל סוס שלהן ונופלין על פניהן ושר רקיע ראשון כשהוא רואה שר רקיע שני מעביר כתר כבוד מעל ראשו ונופל על פניו ושר רקיע שני כשהוא רואה שר רקיע שלישי מעביר כתר כבוד מעל ראשו ונופל על פניו ושר רקיע שלישי כשהוא רואה שר רקיע רביעי מעביר כתר כבוד שעל ראשו ונופל על פניו ושר רקיע רביעי כשהוא רואה שר רקיע חמישי מכ"כ מעל ראשו ונופל על פניו ושר רקיע חמישי מפני שר ששי ושר רקיע ששי מפני שר רקיע שביעי ושר רקיע השביעי כשהוא רואה את שבעים ושנים שרי מלכיות מעביר כתר כבוד מעל ראשו ונופל על פניו : **סדר היכלות** ושבעים ושנים שרי מלכיות כשהן רואין את שומרי פתח היכל ראשון שבערבות רקיע העליון הם מעבירין את כתר מלכות מעל ראשם ונע"פ ושומרי פתח היכל ראשון מפני שומרי פתח היכל שני ושומרי פתח היכל שני מפני שלישי ושומרי פתח היכל שלישי מפני רביעי ושומרי פתח היכל רביעי מפני חמישי ושומרי פתח היכל חמישי מפני ששי ושומרי פתח היכל ששי מפני שביעי ושומרי פתח היכל שביעי כשהן רואין את ארבעה שרים גדולי' הנכבדים הממוני' על ארבע מחנות שכינה מעבירי' כתרי כבוד מעל ראש' ונופלי' על פניהם וארבע' שרי' גדולי' כשהם רואי' את תגע"ץ

שרא רבא ויקירא בשירה תהלה בראש כל בני עליונים מעבירין כתרי כבוד מעל ראשם ונע״פ . ותגע״ץ שרא רבא ויקירא כשהוא רואה את עטפיא״ל השר הגדול של שלש אצבעו׳ ברום ערבות רקיע העליון מעביר כתר כבוד מעל ראשו ונע״פ ועטפיא״ל השר הגדול כשהוא רואה את המון השר הגדול הנורא והנכבד הנחמד והנערץ שהוא מרעיש את בני מרומים בשעת הגעת זמן לומר שילוש קדושה שנאמר מקול המון נדדו עמים מרוממותיך נפצו גוים מעביר כתר כבוד מעל ראשו ונע״פ והמון השר הגדול כשהוא רואה את השר טוטריסיא״ל י״י השר מעביר ככמ״ר ונע״פ וטוטריסיא״ל י״י השר כשהוא רואה את אטרוגניא״ל י״י השר הי׳ מעביר ככמ״ר ונע״פ ואטרוגניא״ל י״י השר כשהוא רואה נעריריא״ל י״י השר היה מעביר ככמ״ר ונע״פ ונעריריא״ל י״י השר כשהוא רואה את סמניגיא״ל י״י השר היה מככמ״ר ונע״פ וסמניגיא״ל י״י השר כשהוא רואה את זוריא״ל י״י השר היה מככמ״ר ונע״פ וזוריא״ל י״י השר כשהוא רואה גבורתיא״ל י״י השר מככמ״ר ונע״פ וגבורתיא״ל י״י השר כשהו׳ רואה את טערפיא״ל י״י השר היה מעביר כתר כבוד מעל ראשו ונופל על פניו וטערפיא״ל י״י השר שהו׳ רואה את אשרוויל״י י״י השר היה מככמ״ר ונע״פ ואשרוויל״י השר ראש על בני פרק כרומי׳ כשהוא רוא׳ את גיליצו״ר י״י השר מגל׳ רז כתר תורה כתר קדושה כתר מלכו׳ הי׳ מעביר ככמ״ר ונע״פ וגליצו״ר י״י השר כשהוא רוא׳ זכזכיא״ל השר המטונה לכתוב זביותיהן של ישראל על כפא הכבוד הי׳ מככמ״ר ונע״פ וזכזכיא״ל השר כשהוא רואה את ענפיא״ל י״י השר הי׳ מככמ״ר ונע״פ וענפיא״ל השר הוא המטונה לשמור פתחי היכלי ערבות רקיע ולמה נקרא שמו ענפיא״ל מפני שענף הודו והדרו ובתרו וזיו וזוהרו מכסה את כל חדרי ערבות רקיע עליון כיוצר עולם מה יוצר עולם כתוב בו כסה שמים הודו ותהלתו מלאה הארץ אף ענפיא״ל השר מכסה הודו והדרו את כל חדרי ערבות עליון וענפיא״ל השר כשהוא רואה את סורר אשיא״ל י״י השר הגדול והנורא והנכבד הי׳ מככמ״ר ונע״פ ולמה נקרא שמו סותר אשיא״ל מפני שהוא ממונה על

ספר היכלות

ארבעה ראשי נהר דינור כלפי כסא הכבוד וכל שר ושר שהוא יוצא ונכנס לפני השכינה אינו יוצא ונכנס אלא ברשותו מפני שחותמות נהר דינור מסורות בידו ולא עוד אלא שרום גובהו ע' אלפים רבבות פרסאות והוא סוהר אשו של נהר דינור. ויוצא ונכנס לפני השכינה לפרש בכתובים על כל באי עולם כענין שנאמר דינא יתיב וספרין פתיחו וסותר אשיא"ל ח"י השר כשהוא רואה שקדהוזי"י י"י השר הגדול הגבור והנורא והנכבד הי' מכתמ"ר ונע"פ ולמה נקרא שמו כך מפני שהוא שוקל בכף מאזנים לפני הק' ושקדהוזי"י השר כשהוא רואה את זהפטרי"י י"י השר הגדול הנהדר והנערץ בכל פמליא של מעלה כעביר כתמ"ר ונע"פ ולמה נקרא שמו כך מפני שהוא זועף בנהר דינור ודועכו ממקומו וזהפטרי"י י"י השר כשהוא רואה את אזבג"ה י"י השר הגדול הגבור והנורא והנכבד והנהדר הנפלא והנשגב הנחמד והנערץ בתוך שרים הגדולים המכירים ברזי כסא הכבוד מכתמ"ר ונע"פ ולמה נקרא שמו כך מפני שהוא אור בגדי חיים ועוטף מעיל חיים לעתיד לבא לצדיקי עולם ולחסידי עולם כדי שיהיה חיים בהם חיי עולם ואזגובהי"י י"י השר כשהוא רואה את שני השרים הגדולים רבים ונכבדים העומדים למעלה היכנו מכתמ"ר ונע"פ ואלה שמות שני השרים סופריא"ל י"י מטית שר גדול ונכבד נהדר ונקי וישיש ועז ולמה נקרא שמו סופריא"ל ממית מפני שהוא ממונה על ספרי מתים וכל מי שהגיע יום מותו הוא כותבו עד ספרי כתים וסופריא"ל י"י מחי' ולמה נקרא שמו סופריא"ל מחי' מפני שהוא ממונה על ספרי חיים שכל מי שרוצה בו הק' להחיותו הוא כותבו בספרי חיים מרשות המקום ושמא תאמר הואיל והק' יושב על כסא אף הם יושבים וכותבים ת"ל וכל צבא שמים עומדים עליו צבא השמים לא נאמר אלא וכל כלכד שאפילו שרים הגדולים שאין כיוצא בהם בשמי מרום אין עושין את צרכי השכינה אלא כשהן עומדין וכיצד כותבין כשהן עומדין אלא זה עומד על גלגלי סופה וזה עומד על גלגלי סופה זה לבוש אצטלית של מלכים וזה לבוש אצטלית של מלכים זה עשוי מעיל גאוה וזעט"ג זה קשור כתר של מלכות וזה קשור כ"ש

מלכות זה גופו כולו מלא עינים וזה גכט"ע זה מראהו כמראה ברקים וזה מראהו כמראה ברקים זה עיניו כשמש בגבורתו וזה עיניו כשמש בגבורתו זה זיוו כזיו כסא הכבוד וזה זככ"ה זה גובהו כרום שבעה רקיעים וזה גובהו כרום ז' רקיעים זה כנפיו כימות שנה וזה ככ"ש זה כנפיו כמרחבי רקיע וזה כנפיו כמרחבי רקיע זה שפתיו כשערי מזרח וזה שכ"ם זה לשונו כרום גלי הים וזה לכג"ה זה יוצא מפיו שלהבת וזה יט"ש זה יוצאין מפיו ברקים וזה יכ"ב זה מזיעתו האש דולקת וזה מה"ד זה מלשונו בוער לפיד אש וזה מלשונו בל"א זה על ראשו אבן ספיר וזה על ראשו א"ם זה על כתיפיו גלגל כרוב קל וזה עכנכ"ק זה בידו מגילה של נחל וזה במש"ג זה בידו עט שלהבת וזה בע"ש שיעור הכגילה שלשת אלפי רבבות פרסאו' שיעור של עט שלשת אלפים פרסאות שיעור כל אות ואות שהן כותבין שלש מאות וששים וחמשה פרסאות . אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרו"ן משי"ה המ"כ למעלה מהן משני השרים הגדולים הללו יש שר אחד אלוף ונכבד אדיר ונהדר הדור ונערץ גבור וחזק גדול ומגודל תקיף ומפואר נפלא ונשגב נקי ונחמד שליט נאה ורם וישיש ועז שאין כיוצא בו בכל השרים כולם רכביא"ל יי השר הגדול הגבור והנורא שמו שהוא עומד אצל המרכבה ולמה נקרא שמו רכביא"ל שהוא ממונה על גלגלי המרכבה וגלגלי מרכבה כסורין בידו ובמה גלגלי' הם שמונה שני' לכל רוח ורוח וסביבותיהם ארבע רוחות מקיפות להם ואלו הן הרוחות רוח סופה ורוח סערה ורוח עזה ורוח רעש ומתחתיהן מושכי ויוצאין ארבעה נהרי אש נהר אחד לכל צד וביניהן מוקפין ועומדין ארבעה עננים ואלו הן ענני אש ענני לפיד ענני נחל ענני נפרית שתוכים ועומדים כנגד גלגליהם ורגלי החיות נתונות על גבי גלגלים ורעש נרעש בין גלגל לגלגל ורעם נרעם בין גלגל לגלגל וכשמגיע זמן לומר שירה רועשים המן גלגלים רועדים המן עננים רועשים כל שלישים רוגשים כל פרשים נרתעים כל גבורים מזדעזעים כל הצבאים מתפחדים כל הגדודים נחפזים כל המטונים מתבהלים כל השרים וחיילים ואילים מהמונגים כל המשרתים מתחוללים כל המלאכים והרגלים

בקול

בקול ישמיעו גלגל לגלגל כרוב לכרוב חיה לחיה. אופן לאופן שרף לשרף שנאמר סולו לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו:

פרק יח אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרו"ן משי"ה המי"כ למעלה מהן יש שר אחד גדול ותקיף חיליא"ל יי שמו שר אדיר ונורא שר אלוף וגבור שר גדול ונורא שר שכל בני מרומים מזדעזעים מלפניו שר שיכול לבלוע את כל העולם כולו בבת אחת ולמה נקרא שמו חיליא"ל מפני שהוא ממונה על חיות הקודש והוא מכה את החיות בפולמאות של אור והוא מפאר אותם בתתם תהלה שבח ורננה והוא ממהר אותם לומר אחרי קדוש ברוך כבוד יי ממקומו:

פרק יט אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרו"ן משי"ה המי"כ ר' חיות כנגד ארבע רוחות כל חיה וחיה כמלא העולם כולו וכל אחד ואחד יש לו ארבעה פנים כפני מזרח וכל א' וא' יש לו ארבע כנפים וכל כנף וכנף ככסוי של עולם וכל א' וא' יש לו פני' בתוך פנים וכנפים בתוך כנפים שיעורן של פנים מאתים וארבעה ושמונה פנים ושיעורן של כנפים שלש מאות וששים וחמשה כנפים וכל אחת ואחת קשורים בראשה שני אלפים כתרים וכל כתר וכתר כמראה הקשת בענן והיו כזיו גלגל חמה וניצוצין היוצאין מכל אחת ואחת כזיו כוכב הנוגה במזרח:

פרק כ אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרון מש"ה המ"כ למעלה מהן ים שר אחד מדיר ומופלג לימין ומסובב כל מיני שבח כרוביא"ל י"י שמו שר גבור מלך כח גבורות שר גאה ושמו גאות שר לדיק ושמו לדקש שר קדוש ושמו קדושש שר מפואר בתלפי לבאות שר מסתלסל ברוכי מיילות מקלפי תרעם מבל ומרגז ירעדו מחנות ומהימתו יחילו יסודו' ומנערתו ירעשו ערבות קומתו מלאה גחלים רוש קומתו כרוש שבעש רקיעים ורוחב קומתו כרוחב שבעה רקיעים ועובי קומתו כעובי שבעה רקיעים מפתח פיו דולק כלפיד שם ולשונו לוהטת שם ושפעיו כזוהר ברק ועיניו כזיקוקי זוהר ומראה פניו כשם יוקד וזהר קדושש על ראשו שש סמפורש חקוק בו וממנו נרקים יולאים וקשת סביב בין כתיפיו ומרכו כברק על מתניו

ופגו כנזק על חגוריו ותניים אם חוכלס על לוחציו וגחלי רחמים
סביבותיו זיו סביבים על פניו וקלקי סמוד על חור פניו ולניף
מלאכם על קדקדו וגופו כלו מלא עיניים וגופם קומתו כולו
כנפיים תימימו לסכם תלסע ומסתלו לפע תלסע ונחלים בוערים
מתגו ולפידים יולאים מגופו וברקים מבסיקים מפניו ועמו חמיד
רעם ברעם וחלולו חמיד רעש ברעש שני שרי מרכבה במקומו
(בקומתו) ולמה נקרא שמו כרוביא"ל מפני שסוח ממוסף של
מרכב כרוביים (מרכבות חיות) וכחובי גבורם מסוריים בידו וכתרי
רחמם סוא מעלר ועטרת קדקדם סוא מלחלח ושבח תהרם
סוא מעורר ותפלרת גאוסם סוא ממסר ורבות שפרם סוא
מרכב וגודל יקרם סוא מגדיל ושיר תסלתם סוא מעורר ועוז
תפלרתם סוא מבין ושוכר כבודם סוא מזריח ופלר חן וחסדם
סוא משפיר וחמדת נוגסם מרקם וחמלת יופיים סוא מייפס.
וקובע סדרם סוא מסדר וסדר שבחם סוא מסלסל לסכין מובב
ליובב סכרוביס. וסכרוביס עומדים גלל חיות סקודם וכנפיסם
כרום רחפיסם ושביסם על גביסם ושוכר כבוד על פניסם ושיר
תסלס בפיסם וידיסם תחת כנפיסם ורגליסם מפוסים בכנפיסם
וקרני סדר על רחפיסם וזיו שכיסם על לפיסם ושכינת אל על
גביסם ומכני ספיר סביבותיסם ועמודי אס על רבעיסם
ועמודי לפיד בלידיסם ספיר ע' מזס וספיר אחד מזס תחת
ספירים גחלי רתמים ברוב אחד מזס וכרוב אחד מזס וכנפי
כרוביס זס אח זס מקיפין על קדקדן בכבוד פרוסים לשורר
בסס שיר לשוכן שחקים ולסעריץ בסס פלר למלך מלכי סמלכי'
וכרוביא"ל י"י הסר שסוא ממונס עליס' מסדר חותס בסדרים
נאים ויפים ונעימי' ומסלסל חותס בכל מיני סלסול יקר וכבוד
וממהר חותס בכבוד ועוז לפעול רצון קונס בכל רגע ורגע כי
על רוס רחפיסם תמיד כבוד מלך רס ומסב סכרוביס:

סדר רוחות

פרק בא אמר ר' ישמעאל ז"ל מטטרון מס"ס המ"כ כמס
רוחות מנסבות מתחת כנפי סכרובי' מנסבת
רוח מרחפת ע' ורוח מלכים מרחפת מנסבת רוח עזס ע'
ויולך י"י את היס ברוח קדיס עזס מנסבת רוח קדיס ענג'

ורוח קדישים נפש חיה מתרגם מנשבת רוח שלוים שנ' ורוח
נסע מאת י"י ויגז שלוים מנשבת רוח קנאה שנ' ועבר עליו
רוח קנאה מנשבת רוח רעש שנ' ואחר רוח רעש לא ברעש
י"י מנשבת רוח י"י שנ' ויוליכני ברוח י"י ויניחני וגומר מנשבת
רוח רעש שנ' וסרס מעליו רוח סרעש מנשבת רוח חכמה
ובינה ורוח דעת ורוח יראת שנ' ומשח עליו רוח י"י רוח
חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת י"י מנשבת רוח
גשמים שנאמר רוח לפון תחולל גשם מנשבת רוח ברקים
שנאמר ברקים למטר עשה מוליא רוח מאוצרותיו מנשבת רוח
מסבר סלעים שנ' ומשם י"י טובר ורוח גדולה וחזק מנשבת
רוח מסיכת מים שנ' ויעבר אלהים רוח על הארץ ויבבו המים
מנשבת רוח חימס ולחגם שנ' ומשם רוח גדולם בשם מעבר
המדבר וינע בארבע פיות סבית ויפול על הטערים מנשבת רוח
סערה שנ' רוח סערה עושה דברו ומשטין עומד בין הרוחות
הללו שאין רוח מסערה אלא משטין וכל הרוחות הללו תוין
מנשבות אלא תחת כנפי הכרובים שנ' וירכב על כרוב ויעף
וידא על כנפי רוח ולמיכן סס סולכות הרוחות וכלות מלמד
שמתחת כנפי הכרובים יולאות וונופלות בגלגל חמס שנ' סולך
אל הדרום וסובב אל לפון סובב סובב סולך הרוח ועל סביבותיו
שב הרוח ומגלגל חמס חוזרת ונופלת בשרות וביום בהריס
ובגבעות שנ' כי הנה יולר הריס וכורא רוח ומיום ונהרות
חוזרת ביסוב ומיסוב חוזרת ונופלת בעיירות ובמדיות ומשם
נופלת לגן ומגן נופלת לעדן שנ' מתהלך בגן לרוח היום ובתוך
גן עדן מתערבת ונושבת מלד זה ללד זה ומתבשמות מבשמי
גן וממרקחות עדן עד שנפרדות ומתמלאות מרוח בושם טהור
ומביאות ריח מרקחי גן ובושמי עדן לפני לדיקים וחסידים
יוהבי גן עדן ועד שהייב לעתיד לבא שנ' עורי לפון ובואי
תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו:

פרק בב אמר ר' ישמעאל ח"ל מטטרו"ן משה"ס שמ"ב כמה
מרכבות יש לו לסקב"ה יש לו מרכבות כרוב
שנ' וירכב על כרוב ויעף יש לו מרכבות רוח שנ' וידא על
כנפי רוח יש לו מרכבות עב קל שנ' הנה י"י רוכב על עב קל

ים לו מרכבות עניים שנא' כשם שהכי בא לניך בשב שענן ים
לו מרכבות מזבח שנאמר רחיתי את י"י נצב על המזבח ים לו
מרכבות רבותים שנא' רכב אלפים אלפי שנאן ים לו מרכבות
שחוכל שנאמר וירח י"י בחוכל בעמוד ענן ים לו מרכבות אחכל
מועד כל' וידבר י"י אליו מאחכל מועד לאמר ים לו מרכבות
כפרת שנא' וישמע את קול מדבר אליו וגו' ים לו מרכבות אבן
ספיר שנא' ותחת רגליו כמעשה לבנת ספיר ים לו מרכבות
כרובים שנאמר ושבת אחכם על כנפי כרובים ים לו מרכבות
תרועה שנא' עלה אלהים בתרועה ים לו מרכבות ערבות שנא'
סולו לרוכב בערבות ים לו מרכבות עבים שנאמר שם עבים
רכובו ים לו מרכבות חיות שנאמר והחיות רצוא ושוב כמראה
ברקות וכתיב בהשכינה על רוש רחשיסה ים לו מרכבות
גלגלים שנאמר ויאמר בא אל בינות לגלגל ים לו מרכבות כרוב
קל שנאמר רוכב על עב קל ובשעה שהוא רוכב על כרוב קל
ומיד על גביו רגל אחת ועדיין לא הניח רגלו שנייה סוקר
שמונה עשר אלפים עולמות בשקרא ומבין ורואה בחולוסין
ויודע בכל אלו ואלו עד שמניח רגלו שנייה על גביו שנאמר
סביב שמונה עשר אלף ומיד שהוא סוקר בכל אלו בכל יום
שנא' אלפים מאמיס שמקיף על בני אדם לרחות איס מאכיל
דורם את אלפים ים לו מרכבות חופיס שנאמר ואחופיס מלאים
עיניס סביב ים לו מרכבות כסא קדשו שנאמר אלפים יאב על
כסא קדשו ים לו מרכבות כם יה שנאמר כי יד על כם יה ים
לו מרכבות כסא כבוד שנאמר כסא כבוד מרום מראשון מקום
מקדשנו ים לו מרכבות כסא רם ונשא שנאמר ואראה את י"י יושב
על כסא רם ונשא :

פרק כג אמר ר' ישמעאל ס"ל מעשרו"ן מס"ס למעל' מהן
ים שר ת' גדול ונורא גבור ונכבד אלוף וגערץ
ישים ועז ותפשיחל"ל י"י שמו שים לו שם שער פנים אראשם
פנים לכל לד ולד וים לו שמונה אלפים ושבע מאות ושבעים
ושבע עיניס כמנין שבת ימות שבשה שני אלפים ומאה ושבעים
ואחת ושם עשרה לכל לד ולד ואותם שתי עיניס שבפניו בכל
אחת ואחת ברקים מבריקו' ומכל אחת לפידים בוערות ואין

ברי׳ יכולם להסתכל בסם שכל המסתכל בסם מיד נשרף וכוס קומתו מהלך שני חלפים וחמש מאות שנה שמץ שמץ של עין יכולם לרחות ואין כל פה יכול לדבר כח גבורות עוזו ולא מלך מלכי המלכים הקב״ה בלבד ולמה נקרא שמו הפניה״ל מפני שהוא ממונה על הפופיים וכם מסוריס בידו וכוח עומד בכל יום ויום ומשמם ומפאר הומם ומסדר ומסלסל את מרוממם ומגדיל את דוכנם ומעדן דירתם ומרום את פיתם ומדבן את מושבם וכוח מסכיס ומעריב עליהם לילה ויום לרבות את תפארתם ולהגדיל את גאוחם ולעבוחם מסירים בשבח קוריסם והפופיים כולם מלאים עינים מלאים כנפים עינים בנגד כנפים כנפים בנגד עינים ומביניהם מבסיקים זיו זוהר כחור נוגה וע״ב חבני ספיר קבועי׳ על לבושם מסחלל כל אחד ואחד ומרכב חבני ברקת קבועים על כחד שכל אחד ואחד זיוו כולך כמרכב רוחות ערבות כגלגל חמם שזיוו כולך כמרכב רוחות שבולם ולמה נקרא שמו ברקת מפני שזיוו דומם למראה ברק ומקיפין לשם סוכות זיו סוכות זוהר סוכות חור ספיר וברקת מפני מרחית דמות עיניהם :

פרק כד אמר ר׳ ישמעאל ח״ל מעשה ו״ן שם״ה למעל׳ מהן ים שר אחד מופלא ונהדר רב יקר גבור

ועריץ חלוף ונגיד סדור וכבד ומחמד וכולו מלא זיו וכולו מלא שבח ומגן וכולו מלא זוהר וכולו מלא חור וכולו מלא יופי ממדה גדולה דמותו כמלאכים וגופו כשרים זיוו כברקים מוחרו כלפידים ויופיו כבזיקים וכולו כנחלים סדרו כחממלים נגהו כחור נוגה מרחיהו כמחור סגדול גופהו כשבעה נקיעים וחור עפעפיו כחור שבעתים וחבן ספיר על רחמו כמלוח עולם כזיו עלם כשמים לעוסר וגופו מלא עינים ככוכבי השמים שמץ לשם חקר ואין לשם מספר וכל עין ועין ככוכב הנוגה וים משם כמחור סקטן וים משם כמחור סגדול מקרסוליו ועד מרכבותיו ככוכבי ברק ומרכבותיו ועד יריכותיו ככוכב סנוג׳ ומירכותיו עד מחניו כמחור שלבשם וממחניו עד לוחרו כמחור שחשם מלוחרו ועד קדקד רחשו כחור לא נעדר וכחר שעל רחשו כזיו כשם ככבוד שיעור של כחר מכלך חמם מחות ובחי שנים

ואין

ואין מיני זיו ואין מיני זוהר ואין מיני נוגה ואין מיני מאור בעולם שאין קבועים בתותו ככתר ואותו הספר שריפה"ל י"י שמו מפני שהוא ממוקם על הספרים ומרפי לספה מסוריס בידו והוא עומד עליהם ליללם ויום ומלמד להם שירה תהלה פאר עוז וגאוה לפאר למלכם בכל מיני שבח וקדושה וכמה הם הספרים תרבע כנגד תרבע רוחות של עולם וכמה כנפים להם שם כנגד שבת ימי בראשית וכמה פנים יש להם שם עשרה פנים תרבע לכל רוח ורוח ועיטורן של ספרים ורוח כל ה' וה' כנגד ז' רקיעים שיעורן של כנפים כל כנף וכנף כמלא רקיע שיעורן של פנים כל פנים ופנים כפני מזרח מהירין כל ה' וה' כזיו ככבוד שאפי' חיות הקודם ואופני סוד וכרובי סדר הין יכולין להסתכל בו שכל המסתכל בו עיניו כהות מזיו גדול שעליו ולמה נקרא שמן הספרים מפני שהם שורפים פגעלות של שטן בכל יום ויום השטן יושב עם שמע"ל הרשע שר של רומי ועם דומיא"ל שר של פרס וכותב עוונותיהן של ישראל על פגעלות ונותנין לותן לספרים להכניס לותן לפני הקב"ה לתבד את ישראל מן השעל' והספרים יודעים ברזי הקדוש שהיו רוצה שתפול לותה זו של הקב"ה מה עושין הספרים בכל יום ויום נוטלין מיד השטן ושורפין לותן בתם יוקדת שכנגד כשם רם ונשא כדי שלא יכנסו לפני הקב"ה בשעה שהוא על הדין ודן את כל העולם כולו בחמת:

פרק בה אמר ר' ישמעאל ח"ל מעשרו"ן שם"ם למעלה מן הספרים יש שר אחד מעולם מכל הספרים

מופלא מכל המשרתים דדויריח"ל י"י שמו שהוא ממוקם על גבי ספרים והוא מוניף [illegible] ומביא דלוסקים של כתבים שספר זכרונות בתוכו לפני הק' והק' נוטלן מידו ונותן לותן לפניו ולפני הסופרים לקרות בב"ד הגדול שברוש ערבות רקיע בפני פמליה של מעלה ולמה נקרא שמו דדויריח"ל מפני שכל דיבור ודיבור יוצא ממנו מלאך אחד ועומד בשירות של מלאכי השרת ואומר שירה לפני הק' בשעה שניע זמן לומר קדוש:

פרק בו א סדר עירין א"ר ישמעאל ח"ל מעשרו"ן שם"ם למעלה מכל חלו ים תרבעה

סריס גדולים עירין וקדישין שמם רמיס וכבדיס נורגיס ונחמדים
נפלאים והדירים גדולים מכל בני עליונים ושין כמותם בכל שרי
העליונים ושין כערכן בכל המשרתים כולם שבל ה׳ וה׳ שקול
כנגד כולן ומחילתן כנגד כסא הכבוד ועמידתן כנגד סך השוכר
מחילתן מעין זוכר כסא הכבוד וזיו דמותן מעין זיו הסביבים
וסן פתורין מפאר גבורים ומשבחין משבח שביעים ולע שוד חלע
שין סקב״ס עושה דבר בעולמו עד שמלך עליהן תחילם ותח״כ
עושה דבר בעולמו שב׳ בגזירת עירין פתגמא ובמאמר קדישין
שלהא עירין שביס וקדישין שביס וכילד סס עומדין לפני סקב״ס:

ב ברכה שבח ושלל שיר תודה ושודיות שבח פאר ולהם קילוס
עטוף וחסד להדון להדיר להביר להמין לברוך לבחור לבוחן
לגבור נאה וגבוה בפיסם זמרה ובעשרם רננות תהומות שין
לסם לע לילה ולע יום חלע כחור נוגה זמרה והלל. ג אתה
סוע חדון סגדול סגבור וסמורח סלדיק וסחסיד סקדוש וסנאמן
מלך חפיס ורב חסד ואמת אתה סוע חדון חלמי סחלמיס
ומחוללי סחלוסים אתה סוע גדול לך מגדילים כל בעלי גדולה
אתה סוע גבור לך מגבירים כל בעלי גבורה אתה סוע נורח
לך מרננים כל בעלי רננה אתה סוע לדיק לך מלדיקים כל
בעלי לדקה אתה סוע חסיד לך מייחלין כל בעלי חסידות אתה
סוע קדוש לך מקדישין כל בעלי קדושה אתה סוע נאמן בדבריך
לך מאמינים כל בעלי אמונה: ד אתה סוע שגלית סודך ושמה
ולע כיסית ממנו כל גבורותיך בזמן שאין שדבור יולע מפיך סיו
כל שרים כרמים מזדעזעין ושומדין לפניך בשמלה גדולה בזמן
שהדבור יולע מפיך סיו כולן נשרפין בלשבי אש אתה סוע
בוחן כליות ובוחר חמוגים אתה הר בלבת דיעורין ושלשביות
אתה סוע גבור גאים גאה על ככל מתגאה על ככל מפיל
גאים ומגביס שפלים ברוך סוע: ה גאה שבריות חדם דמות
חדם שכסאך קבעת פני חדם לפס וידי חדם תחת כנפיסם רגין
כחדם עמלים כחדם כורעין ומשתחוים שביהם כחדם ופימתך
מלך עליהם גאה שבשמות שור דמות שור שכסאך קבעת רגין
כשור עמלים כשור עומדין על עמדם כשור ופימתך קדום עליהם
גאה שחיות שרי דמות שרי שכסאך קבעת שלגתן שרי׳ ופימתן

כשרים

כתריס פתחתן כתרי׳ וזרוע עוזן כתריס ותימתך תדיר (נורח)
עליכן גחלי בעופות נבר דמות נבר בבשתך קבעת רליס כנבר
קליס כנבר ועופפין כנבר וטסין כנבר ותימתך טעור עליסס
וכולס מצלצלים קדושתך בקדושת מעלת כדבר שי׳ קדוש קדוש
קדוש י״י צבאות מלא כל הארץ כבודו:

ד׳ תתאדר תתכדר תתרוממ תתגאת תתפאר תתברך תתחבב
תתגדל תתקדש תתעלה תתעלס תתקלס
שכן חובת היוצרים לתדרך להדרך לרוממך לגאתך ולפארך לברכך
ולשבחך לגדלך ולקדשך לעלך לעלזך ולקלסך מלך הקדוש שליט
על העליונים ועל התחתונים על הרתסוים ועל התחרונים
שמתוך זיע ורתת מצלצלין קדושתך בקדושת מעלת כדבר שנאמר
קדוש קדוש קדוש י״י צבאות מלא כל הארץ כבודו:

ז׳ האדרת והתמוגה לחי העולמים: סביוס והברכה לחי
העולמים. הגדולה והגבורה לחי העולמים: הדעה
והדבור לחי העולמים: הסוד והכבד לחי העולמים: הוועד
והוותיקות לחי העולמים. הזכות והזוכר לחי העולמים: החן
והחסד לחי העולמים: הטהרה והטוב לחי העולמי׳: היקר
והישועה לחי העולמים: הכתר והכבוד לחי העולמים. הלקח
והלבוב לפי העולמים: המלכות והממשלה לחי העולמים:
הנועם והנעלה (והכוי) לחי העולמים: הסוד והשכל לחי העולמים.
הענו והענוה לחי העולמים: הפאר והפלא לחי העולמים:
הצהלה והצדקה לחי העולמים: הקילוס והקדושה לחי העולמים:
הרגעות והרחמים לחי העולמים: השתן והשקט לחי העולמים:
התהלה והתפארת לחי העולמים:

ח׳ מי יוכל לדבר אחד מאלף אלפי אלפים ורוב רובי רבבות
גבורותיך מלך מלכי המלכים ברוך הוא שהחיות נושאות
ושומעות לפניך דממה דקה קן הם היכן הם וסילוכן הם ודיבורן
הם וקן מתיירחין מפניו הם שמע ישראל בלבבי הם סובבותן
לך הקפתן תלוי נפוגים בקיניך הוגים בסוד ושכל חזורי עוז
עטופי הדר עין לא תשור חיל תוכך מלך גדול וקדוש שליט על
העליונים ועל התחתונים על הרתסוים ועל התחרוני׳ ואין לו
בעליונים ולא בתחתונים ולא ברתסוים ולא בתחרונים שיכול

לידע

לידע את מעשיך ולחקור את כל נפלאותיך כמה שאין יכול לדמות אלף בית. בית גימל. גימל דלת. דלת הא. הא וו. וו זין. זין חית חית מטטרו"ן שנקרא שמו על ח' שמו מרגויע"ל שמו גויה"ל שמו זוהי"ל שמו מיזיפי"ל שמו יהוא"ל שמו מיוא"ל שמו סגנגני"ל שמו סגנורי"ר שמו ומתוך שהכסא שהיו מוכנין לותו במרוס היו קורין לותו במחנות קדושים מטטרו"ן עבד י"י. י"י י"י לרך לפיס ורב חסד בה"י מכס ברזים ומדון הסתרים חמן חמן סלה:

סליק פרקא

פרק כו תום' אמר ר' ישמעאל בן שלם שמרם שנם רשם חותי ר' נחוניה בן הקנה בסיגוף ובצער גדול ובסבנה גדולה מקרה שהייתי קורא היום הייתי שוכח למחר משנה שהייתי שונה היום למחר הייתי שוכח מה שהייתי כיון שרחיתי שתין הסורס עומדת בי תפשתי לעלמו ומנעתי את עלמי ונפשי מלכילה ושתייה ורחילה וכיכה ועיניתי את עלמי מהשמים המעט ולא רוצתי ולא שחקתי ולא ילא מפי דבר מכל זמר ושיר מיד עמד ר' נחוניה בן הקנה רבי ולקחני מבית לבי וכניסני ללשכת הגזית ושהביעני בחותם גדול ובשבועה גדולה שים לזבודתי"ל י"י הלהי ישראל וזהו מטטרו"ן י"י הלהי ישראל הלהי השמים והלהי הארץ הלהי הלהים הלהי היש והלהי היבשה וגילה מידה סודה של תורה ומיד הניח לבבי כשערי מזרח ולפו עיני במעמקות ובנתיבות תורה ושוב לא נשתכח מפי דבר כל מה שלמדו חזקי מפי ר' ומפי התלמיד ומנתיבות כל מה שהשיתי בהן להמיהן שוב לא סייתי משכח לותן: חמר רבי ישמעאל חס לא עשיתי תורה כלום די' לי במדה הזו שקבעתי בהן בישראל כנגד כל התורה כולה כדי שירבו את התורה שלא ביגיעה ע"כ תו':

א אמר ר' ישמעאל כך חמר ר' עקיבא משום ר' אליעזר בגדול מיום שניתנה תורה לישראל ועד שנכנס בבית התרון תורה ניתנה לבל הדרש ויקרש בבודה וגדולה ותפלרתה לימתם פחדתם וירלתה עושרה וגלוות וגלוות זיעתה וזיעתה עוזה ועזוז ממנתה וגבורתה לה ניתנו עד שנכנס בבית

התרון

סחרון ולא שרתם בו שביעי: ב' עמדו ישראל בספון תרעומת לפני הבוסם שבשמים לומר שרבם לרות ספלת עליהו לי זו נתפום ולי זו נעזוב השלכת עליהו טורח גדול ומשלוי כבד לחרת לנו בהו לי בית ולא"פ שתתם בונים עשקו בתורם וזו תשובת בניו. ג' וזו תשובת לביהם שבשמים בעלם גדולם היה לפם בין סגליות וסייתי מתחוה לימתי לשמע קול דברי תורתי מפיכם תחם לא עשיתם יפה ולהי לא עשיתי יפה תחם לא עשיתם יפה שחלקתם עלי וכעסתם עליכם ועמדתי ועשיתי כלה ונחרלם על עירי ועל ביתי ועל בניי ולהי לא עשיתי יפה שעמדתי לנגדיכם וחתמתי עליכם גזר דין בודלי מדה שהיא עומדת לעולם ולעולמי עולמים תהא לה תחרות מדה שלין לה תורך ללא לו שם לו שתים לו עבר לו שלשים ולם בגבורות על מלם וסלכה לה ללא שתתם הוכחתם לותי יפה עשיתם כבר קיבלתי עלי תוכחתכם: ד' כי ערבם עלי לתת ישראל וכשתם לותי תלות תורם שלין בזלזי דבריכם ומתקבלין עלי לחרי פיכם תחם עשקו בבית בחירתי ותורם מפיכם לא תמום כי בעל נפלאות והדון פריסות לחי סוף גבורות לפני מתרגשות ניסין ומסתין לפני בסתי מי הקדימני ולא שילמתי לו מי קרלני ולא עניתיו מיד לחרו לפני כל משלוחיכם ותלות נפשכם ברבו עלי: ה' בתי גזזתי ובתי לוערותי לין כל דבר חסר מפם לחרו משלוחיכם ויכתו לכם ותלות נפשכם מיד תעשה כי לין עת בעת הזאת ולין זמן בזמן הזה לין עת בעת הזאת שתתם נפשי עד שרתיתי תחכם ולין זמן בזמן הזה שתתם שתבתם בלבי:

פרק ב"ח א אני יודע מה לחת מבקשים ולבי בביר מה לחת מתלוי' תורם מרובה לחת מבקשים וסמון תלמיד ורוב סמועות לשחול הלכה לחת מלפים ולסמון רזוי לחת מחמדין להרבות תעודם ברים ברי' להעלות תוסיף גבעות גבעו' לסגליל תלמיד בחוצו' ופלפול ברחובות להרבות הלכות בחול היה ובנים בעפרות תבל להביל יציאות בשערי חוללים לפרש בהן חיסור וכיתר לעמת בהם את הטעמ לעסר בהם את הטעור להכשיר בהם את הכשר ולפשול בהם את

הפסול

ספסול להכיר בכם את הדמיס להורות לגדות מה יעשו לקשור
כתריס ברחשיכם ושטרות מלכות ברחם בניכם לכוף שועים
להשתחוות לכם להזקיק רוזנים להשתטח לפניכם. ב' להפקיע
שמכם בכל כיפה וזברכם בכרכי סיס להחיר פניכם כזריחת
היום וכין עיניכם ככוכב נוגה את חזקו בשותם זה להשתמם
בכתר שלי עם הארץ לא ימלא בעולם וכסיל ועיפש לא ימיש
בכם. ג' את שמחים ומברתי עלביש ברז זה אחד מן הרזים
יולא מביש גנזיי כל יפיפות שלכם בו כשגלי מרכב לא בעמל
ולא ביגיעה אלא בשם מיתם זה ובזכרון כתר עורא שתמי'
תמיד עליכם והדווה דוב עליכם רביש מתים בשתחם ויולאת
נשמתן על שמע כבודכם: ד' שובר וממון מתגבר עליכם גדולי
עולם מהדבקין בכם משפחה שאתם עושים ממכם סובבת אותם
יחסות ויחזקום מכל לדדיש שמתגרך בכם מבורך והמשתבח
בכם משתבח מלפיקי הרביש את נקראים מזכי ברית קורחים
אתכם קדישות חדשים מכם תלא ושיבור שיש מעורמת חכמתכם:
ה' על ידיכם נפילים מתמשחים על פיכם לחות בית דין עומדים
דשמי גליות אתם מעמידים שופטי עיירות מרשות שלכם תקנת
עולם מכם תלא ואין מי חולק עליש מלחמם רבם נלחמו עמי
משרתי קטיגור גדול ממלאכי שברת זו תשובם שלו:

פרק כט א רז זה הל יולא מביש גנזיך וסתר ערמם
מאולרותיך הל תביש בשר ודם כמוני הל
תדמם בני לדם השורתיו ייגעו בחורה במדה שהן יגיעין
ונאין מן שדובו' ואילך יקיימו אותם בעמל וביגיעה ובחשיק
גדול זהו כבודך וזהו תפארתך כשהן משבחין חוזרין וסודרין
לפניך קורחין בלבב שלם לך מתחנני' בנפש חפילה ישמוד
בידיהו מה שקריהו יתקייש בלבהו מה שמיהו יחפשו כליותיהו
כל מה שמעהו חזיהו יחזיק לבביהו נחיבות תלמיד שמעהו מפי
ברב ויהיו מכבדין זה לא זה אבל אש רז זה אחד מגלה
לבניך יהוו קטן כגדול וכסיל כחכם זו חשובת עבדיו: ב הל
משרתיי הל עבדיי הל תטריחו לפני בדבר זה רז יולא מביש
גנזיי וסתר ערמם מאולרותי לעם אחוב אני מגלה עליו לזרע
נחמן אני מלמד לותו לשם גנוז מיסות עולם ומימי ברחשית

לשם

לסם מתוקן ולא עלתה על לבי ליתנו לכל סדורות הללו מימות משה ועד עכשיו לדור זה היה ראוי להשתמש בו עד סוף כל סדורות כי מרעה של רעה יצאו לותי לא ידעו שעומעם לבם מן סגליות והיו ר"ת קשים בחזיונם כשחשת וכשרגז לסם רחוי להשתמש בו להביאה תורה כמים בקרבם וכשמן בעלומתם כי היה ישראל בעוני מיוסר שחרה לפי בו וכביתיו ורגזו הסריס והיתה נבלת כסותה בקרב חוללות: בשה תרלס ובשה תחתמם חו מה מדה טובה של חמדה יש לי במרום שחוליה ולתן לסם ושמשתם בו לפיתי ורחיתי זכר עמי זכר בעולם כסף עמי כסף בעולם חביים טובות ומרגליות עמי חביים טובות ומרגליות בעולם חטים ושעורים דבש ושמן כבר נתתי בעולם חבל מה חסר בעולם רז זה וסתר זה שחיו בעולם מדה של גחוש שיתגלו פה בני:

תום' אמר רבי עקיבה שמעתי קול יולה מתחת כסא הכבוד אומר ומה הוא היה חומר מכרתיו לקחתיו פקדתיו זכו חנוך בן ירד שמשו מטטרו"ן ועטלתי חותו מבני אדם ועשיתי לו כסא כנגד כסאי וכמ' שיעורו של חותו כסא חרבעים אלף רבבות פרסאות של אש ומסרתי לו שבעים מלאכים כנגד שבעים חומות ופקדתי בידו כל פמליה של מעלה וכל פמליה של מטה וסדרתי לו כל סדרי ברחשית ושמתי שמו אדוני הקטן שמשו בגימ' שבעים ואחד ונתתי לו חכמה ובינה יותר מכל המלאכים ועשיתי לו גדולה יותר מכל מלאכי השרת. אמר רבי עקיבא בכל יום ויום מלאך אחד עומד שחרית בחמלע רקיע ופותח ואומר י"י מלך וכל נצח מרום עונים אחריו עד שמגיע לברכו וכשמגיע לברכו היה אחת עומדת בחמלע הרקיע ושמש ישראל וחקוק על מלחש ישראל ואומרת ברכו את י"י המבורך וכל שרי מעלה עוכן אחריה ברוך י"י המבורך לעולם ועד עד שלא נגמר הדבר רועשים ורועדים החופני' ומרטידים את כל העולם כולו ואומרים ברוך כבוד י"י ממקומו ואותה השי' עומדת בחמלע הרקיע עד שרועשין כל שרי מעלה ושרפים וכרובים וגדודים וכל המחנות וכל ג' וג' בעומדו אומר לחיה שמע ישראל י"י אלהינו י"י אחד: עד כאן הוס': **ד'** אמר

רבי

רבי ישמעאל כך אמר רבי עקיבה משום רבי אליעזר הגדול לא קיבלו עליהם אבותיו לשום אדם על אחד בסיכל י"י עד שכפו למלכו של עולם ולכל מחניו וגזק להם וגילה להם סודם של תורה כיצד יעשו וכיצד ידרשו וכיצד ישתמשו בו מיד הופיע רוח הקודש ממכוני הסליסי אמר בניתי ס': ד' כי לא ירדה ולא ברחה שכינה בניתי קודם הקדשים מפני שגזירה כיון שראו אבותיו את כסא הכבוד שנסתלסל ועמד בין החול' ולמזבח שמע"פ שעדיין עד לותה שעה לא בנו בניין אלא על מקום הגורות שהן גורות ועומדות לעולם עליהם החולם והסיכל והמזבח וכל הבית כולו וכיון שראו אבותיו את כסא הכבוד שסילסולו מתוכן ועומד בין החולם ולמזבח ומלבו של עולם עליו מיד נפלו על פניהם ועל לותה שעה הוא אומר גדול יהיה כבוד הבית הזה שתחרון מן הראשון: ן' שבמקדם רחמון לא נזקקתי לבני אלא בקול זה לי ולכסאי ולכל מחניי והלוחי בני למה אתם נופלים ומוטלים על פניכם עמדו ושבו לפני כשמי כמדת שאתם יושבים ביושבה ותפשו כתר וקבלו חותם ולמדו סדר סוד תורה זה כיצד תעשוה וכיצד תדרשוה כיצד תשתמשו בו כאיך תעלין מעלין נתיבות לבבכם כיצד לופין לבבות שלכם בתורה מיד נעשה זרובב"ל בן שלתיא"ל ועמד על רגליו לפניו כמתורגמן וכיצד מפרש שמות שרי תואר אחד אחד בשמו שם כתר ושם חותם:

פרק ל א אמר ר' ישמעאל כך א"ר עקיבה משום ר' אליעזר הגדול אדם המזקיק את עלמו להשתמש בסוד תורה זה יכבס בגדיו ומלותיו ויטבול טבילה חמורה מספק חולץ (הטומאה) קרי ויכנס ויטבל שניה שער ימים בחדר או בעלייה לא יאכל ולא ישב ולא יישן ולא ישתה אלא מערב עד ערב ומיאכל לחמו לחם ידיו בטלית נקייה וישתה מים זך ולא יטעום כל מיני ירק ומים משתיו: **ב'** ויקבע מדרש סוד תורה זה בחפל' ג"פ בכל יום ויום לאחר תפל' שחפלל לותו מרחמו ועד סופו ואח"כ ישב וישתוק את המשנה כל שנים עם' ימים ימי תעניותיו מן הבקר ועד הערב ולא ישון ובכל שעה שמסיימו יעמוד על רגליו וישבח כעבדים במלכם ויקרא

שנים

שחים עשרה פעמים לכל יום ויום ואח"כ יקביעו בחותם לכל ז' וז' מסס: ב' וכללותו י"ב יום יוצא לכל מדות תורה שמבקש ממנו למקרא שם למשנה שם לתלמוד שם לפייט מרכבה כי במדה טובה טובדה טוב יולא ומלער ומסיגוף גדול כי תלמוד גדול הוא בידינו תקנת הרחמנים ומסורת עתיקים שכתבו והניחו לדורות לשמחם בו לעושים ומי שרצוי נעשה בשם. ד' חוס' אמר ר' שמעאל כך אמר ר' עקיבא משום ר"ש סגדול שברי מי שזכות אבותיו מסייעתו ולדקת יולדיו עומדת לו וזהו שאמרתם בתג זה ובחותם זה ויהיו מזקקין לו וזהו מתגאה בגאותה של תורה: ה' ר"ת ישמעאל נעשה דבר זה ע"י ר"ש ונעשה ולא שלמין ונעשה על ידי ולא שלמנתי עד שסבחתי קיבה ו' ונעשה כמוני חזר ונעשה על ידי הרועים ונעשו כמוני הורידו את ר' עקיבא לחוץ לארץ מרגלית ב"ד ונתעכב עד שנעשה ע"י רבים שלא קרחו ולא שנו ונשנו לחריסה לחריסה ונעשו כתלמידי חכמים: ו' בת וקיים וסמכי' עדותו בב"ד של נשיא לתמר נעשה שבבר הזה לך לחושם לארץ והלילים וכך אמר ר"ש סגדול. וחכמים אומרים שמא בזכות ו"י סיח על ידינו ולא שלמינו עד שהורידו ר"ע לבבל ונעשה והלילה ואח"כ שמחנו ע"כ תוס': ז' ח"ר ישמעאל מי יפתח שדם קודם שיחפלל סוד זה תירה זה כיון שעמד לומר תפלה תתרומם תגבה מלך מפואר כי על כם רם ונשא גורל ומבוסל לתת שוק בחדרי מרום סיכל גאות מצרתי כשלך מבוטלין ומזיעין ערבות הדום רגליך בכל יום בקול רם וברעש זמתם והמון שירם כדבר שנא' ק' ק' ק' י"י לבדות מלא כל הארץ כבודו ויסביב ויאמר מי לא ירומם לותך מלך גורא ומבוסל על כל מצרתיך ברתת ובזיע מצרחים לותך בבסל וברעדה מחבלין מלפניך בגזירה שוה בפס אחד שמך גורא מוליחין מפני תימה וירחה שעומדין בם לפניך אין מקדים ואין מאחר וכל שמעבד את סקול מחביבו בשמך תפי' כסיטור ניתא של סיער מיד ידחף ואם לסבה מדחפת לותו כדבר שנא' קדום קדום יי' לבדות מלא כל הארץ כבודו:

סליקו הלכות היבלות סך כולם שלשים פרקים:

בתחלה

בשם השם אמן

בתחלה יקבע מדרש סוד תורה אחר כל תפלה מראשו ועד סופו ואח"כ יעמוד על רגליו ויתפלל תפלת חותם גדול וזו היא.

אל חמת תתקדם לנגח נגחיה שמים ברחת בתבונה וארץ יסדת בחכמה בסיכל לממה כסאך כוננת והדום רגליך בחבל תרלך כוכבים ומזלות לך מסתחוים שמם וירח כוננתם שמים שמים כוננתם במעמקי מים בעבותות יקך כוננתם שמים וארץ וכל נבא מרום כה עוזים תתקדם תלכיהו תתקדם מלכנו תתקדם יוצרנו בכל שירות ותשבחו' על רוב גדולם שחת בלב כל בני בשר ברוך המבורך בפי כל עמה: (ותח"ל יתפעל תפלת כתר מורח וזו היא. (תתה סוח סתל סגדול סגבור וסמורח מלך מלכי המלכים ברוך סוא כתרך גדול וחביב יומר מכל הכתריס וגבורתך מכל הגבורות מי כמלכנו מי כתלסיהו מי כתלוגו מי כיוצרנו מלך העולמים תתקדם במעלם תתקדם במעם תתברך במעלם תתפאר במעם תתסדר בהדריס תתקלס בשרפיס עושם גדולות עד אין חקר ונפלאות עד אין מספר ברוך זריח על כל הגבולים וברוך בתמוניס סתדרת וסתמונם וכו'. תתסדר תתרומם תתנשא מלך מפואר כי על כשא רם ונשא אתם מרח ומבוסל אתם יושב וסוכן בתדרי סיכל גאוס מסרתי בסאך מבוסלין ומזיעין ערבות סדום רגליך בכל יום בקול רנס ורעש זמרס וסמון שירס לבבר שנא' ק' ק' ק' י"י לבאות מלא כל סארץ כבודו ובמקלות רבבות עמך בית ישראל יתפאר שמך וזכרך מלכנו בכל דור ודור שכן חובת כל סיצורים לפניך י"י תלסיהו ותלסי תבותיו לסודות לכלל נשבח לפאר לרומס ולסדר ולקדם על כל דברי שירות ותשבחו' דוד בן ישי עבדך משיחך כדבר שנא' כל סנקרא בשמי ולכבודי ברחתיו יצרתיו אף עשיתיו ונאמר עס זו ילרתי לי תסלתי יספרו ונאמר במקלו' ברכו תלסים י"י ממקור ישראל ונאמר ונחנו עמך וצאן מרעיתך נודה לך לעולם לדור ודור נספר תסלתך ונאמר כי יעקב בחר לו יס ישראל לסגלתו ועתה י"י תלסי ישראל סאל סגדול סגבור וסמורח שומר הברית וחסד תל ימעט לפניך את כל התלא תצר מלאתנו למלכנו למריבו ולכסיבו ולנביאיהו

ולחבותיהו

ולאחותינו ולכל עמך מימי מלכי אשור עד היום הזה ואתה
לדיק על כל הבא עלינו כי אמת עשית ואנחנו הרשענו י"י
אלהינו בעלונו לחודיס זולתך לבד כך מזכיר שמך לפי תורת
משפטיך י"י קויתיך לשמך ולזכרך תאות נפש נפשי לויתיך
בלילה לפי רוחי בקרבי אשחרך כי כאשר משפטיך לארץ לדק
למדו יושבי תבל כבש משמים ורחם מזבול קדשך ותפארתך
לי' קנאתך וגבורתיך המון מעיך ורחמיך אלי כתפקו כי
אתה הבינו כי הברסם לא ידעתו ויסרתל לא יכירנו אתה י"י
תבינו גוחלנו מעולם שמך ואתה י"י תבינו לפני אנחנו כחומר
ואתה יוצרנו ומעשה ידך כולנו אל תקצוף י"י עד מאד ואל
לעד תזכור עון הן הבט נא עמך כולנו ערי קדשך כי' מדבר
ציון מדבר שיחה ירושלים שמם' בית קדשנו ותפארתנו אשר
הללוך בו אבותינו היו לשריפת אש וכל מחמדינו היו להרבסם
ואנחנו בזיך עמך ועבדיך בני בחוזיך זרע אברסם יצחק ויעקב
בחיריך נתפזרנו בכל הקצוי' ובעוונותינו נותנו ביד מלכי
הארצי' למשול בנו וברכושינו כרצונם וברע גדולה לנחנו כי
ידי עם הארץ התמוטטו ומסידים ואנשי מעשה ועוסקי תור'
נתמעטו והנה כעת אשר יאתה לך להושיענו וכח יוודע עוז
רחמיך וכבן יקי רצון מלפניך י"י אלהי ישראל התקייס עלינו
אמרי נחמותיך אשר ייעדת לנו ע"י נביאיך ודברת בחזון למסידיך
ואשר גליתה לעבדך ברז תורתך וייאמנו עליו ועל כל ישראל
עמך הבטחו טובותיך וישועתיך וירחם אל עבדיך פעליך והדרך
על בניהם ויהי נועם י"י אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה
עלינו ומעשה ידינו כוננהו: הינה י"י אלהי ישראל אלהי האלהים
מלך מלכי המלכים הוא הנאמן אומר הבריח והחסד לאוהביך
ולשומרי מצותיך תיקר נא בעיניך נפש עמך בית ישראל ונפש
בניך ועבדיך אלה העומדים לפניך החפצים לירחם את שמך
והנכספים לדעת סוד תורתך בלבב שלם ובנפש חפילה אשר שמו
פניהם בארץ חביס לבקש את פניך ולספר שבחך ולהידבק
בעבודתך ולשתחוות בחצרותיך אתה אל שדי טוב ומטיב
אלהינו ואלהי אבותינו אלהי הברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב
האל הגדול הגבור והנורא אל עליון קונה שמים וארץ הרשתיך

שמלת לנו ושפע עליונו שפע ברכותיך ותכתירנו בכתר מכמס ובינה ותגדיל חסדך עליונו להגבירנו בגבורת תורתך ויקרת שמך סגדול עליונו כדבר שנא' ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר ושבעיני נלח מסוד רב טובך ונדק מפפעך ועדותיך בחורש שבעל פס ויגלה שמך ומלכותך עליונו למען שמך סגדול. ובכן יהי רצון מלפניך י"י אלהי ישראל שתשפ תורתך תומנתנו ותעמידם בידינו בשול' כזה ותשפ עמנו בעולם הבא לחיי העולמים י"י אלהי ישראל נותן חכמה לחכמים ומדע ליודעי בינה. פתח שערי לבינו בשערי תורה בשערי חכמה בשערי שכל בשערי דעת בשערי בינה לחיין חזק וגבור חזקנו ואמצנו וסגבירנו בתגבורת שתורה וסדריכנו בדרכיה ובתיבותיה ותסייענו ללומדה בעסרה להשלים פעולתינו לפי רצונך ותערב בפינו ובפיות עמך בית ישראל ונהיה חכמנו ומלמדינו ומלמדי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה ותעמיד בידינו מס שקריינו ונקרא מס שמעינו ונשמע יתקייס בלבבינו יתפשו כליותינו כל מס שממעו חזינו ויממעו יחזיק לבבינו בתיבות תלמוד תורה שתת לעמך ישראל בקדושת ובטהרה שעדנו ומושפע שלא נהיה לומדים תורה ושוכחים תעדיף טובך עליונו שעדנו ותשמוך ידינו ותן בלבנו להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות וייחד לבבינו לסכיר יחוד שמך שנכבד ונאורת לסזכר בו בנקיות ובטהרה בפחד ובהיראה לקבל עליונו עול מלכות שמים ועול מלותיך לקיימם מתכבה. ובכן יהי רצון מלפניך י"י אלהי ישראל שתחלבם בזדקותיך ותתכפה ברחמיך ותתעטף בחסידותיך ותתזר בחינותיך ותבא לפניך מדת טובך ועטותותך ותביט בבושתנו ותרחם בעיניו ותלין בחסרון דעתינו לשר סיא מפני שחור שבעיסס שמעכב בידינו ומפני תורך סגליות ומפני מיעוט שחכמים יודעי סודותיך עד שאר קלרס יד ביותינו מסביג דיעה ברורה ברז תורתך לשר נתתס לעבדיך להשחמם בו ושגנו סיום בחיים בכל לב ובכל נפש ברוב תבוק ובכוסף גדול לחסות בצל כנפיך ולהשכיל בשתך מתפללים ומתחננים לפני הדרת זיו תפארתך שתתמלא עליונו רחמים וחגיות ממרומים ותסיר מעליונו כל סדברים

שמעכבים

המעכבים ומונעים אותנו מלקבל פעולותינו לפי רצונך ומלא
כן וחסד בעיניך ותגלה לעבדיך הברית הממונים על סוד תורה
ולמלאכים חבר עליהם שיהיו מזקקים לנו למלאות רצונינו
ולעשות את בקשתינו במהרה תורה ובסודותיה לפרקים תעודה
להפליא עלה להגדיל תומים במקרא במשנה ובתלמוד בהלכות
ובאגדות ולהשכיל בחכמת בשם חזקיה"ם חותם גדול ובשם
עורפ"ק שם קדוש וכתר עורף. אנא י"י אלהי אברהם יצחק
וישראל היום ידע כי אתה י"י אלהים בישראל ואנו עבדיך
אלהי ישראל ברך את עמך ישראל בשלום ומלא משאלות לבנו
לטובה ומהר פניך אליו ותשעה גל עיניו והביטה ופלטות
מחורתך ותזכינו לחזות בנועמיך ולבקר בהיכלך ולאור בחור חמיים
כדבר שנאמר כי עמך מקור חיים בתורך נראה אור ונאמר י"י
תורי ויפעי ממי תירח י"י מעון חיי ממי תפחד ונאמר כל כלי
יוצר עליך לא יצלח וכל לשון תקום אתך למשפט תרשיעי זאת נחלת
עבדי י"י ולדקתם מאתי נאם י"י ונא' י"י אלהים לבחות בהיבנו
בהר פניך ותשעה י"י עזי לעמו יתן י"י יברך את עמו בשלום.
ערם נקרא אתה תעטה כדבר שנאמר ויהי ערם ויקרהו ואני
אעטה עוד הם מדברים ואני אשמע כי אל שומע תפלה ותחנון
אתה בה"י שומע תפלה מי לה יבוא חומך מלך ורוח ומשפל
על כל מברחיך ברחת ובזיע מברחים חומך בשבל וברעלה
מחבלים מלפניך בגזירה בפה אחד שמך ורוח מוליחים מפני
חימה וירחה שעומדים בה לפניך אין מקדים ואין מאחר וכל
המעכב את הקול מחבירו בשמך תפילו כמיעור ימת של שיער
מיד נדחף ואם לשבה מדחפת חומו כדבר שנא' קדום קדום
קדום י"י לבחום מלא כל הארץ כבודו:

ואומרים אבינו מלכנו:

תם ונשלם

The Ohio State University
3 2435 07206237 5

V 9R1

of the large articles of
Hebrew book as a
Hebrew work by Zolkiew,
H. Block

שני ספרים, חביבים ויקרים

א

ספר היכלות

מהתנא

רבי ישמעאל כהן גדול.

ב

ספר היכלות

מהתנא

רבי ישמעאל כהן גדול.

והם

שלשים פרקים

עם תפלה מהתנא ההוא

הדור אתם ראו דבר חדש אשר הקרה ה' לפני המביא לבית הדפוס כתב יד ישן נושן, ספר היכלות מהתנא רבי ישמעאל כהן גדול, אשר דבריו הקדושים והטהורים בוערים כלפידים ובפרט התפלה הנוראה אשר בסוף הספר, כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו.

וואַרשא

בדפוס ר' יואל לעבענזאהן נ"י

שנת תרלה לפ"ק

СЕФЕРЪ ГЕХОЛЕСЪ

т. е. Книга дворцовъ

ВАРШАВА 1875.

Въ Типографіи Ю. Лебенсона,
на улицѣ Налевки № 9.

Дозволено Цензурою.

Варшава 14 (26) Мая 1875 г.

פרק א ויתהלך חנוך את האלקים ואיננו כי לקח אותו אלקים אמר ר' ישמעאל כשעליתי למרום להסתכל בצפיתי במרכבה והייתי נכנס בששה היכלות חדר בתוך חדר. וכיון שהגעתי לפתח היכל שביעי עמדתי בתפלה לפני הקב"ה ונשאתי את עיני כלפי מעלה ואמרתי רבונו של עולם בבקשה מלפניך שתגרום לי בשעה הזאת זכות אהרן בן עמרם אוהב שלום ורודף שלום שקבל כתר כהונ' מלפני כבודך בהר סיני שלא ישלטו בי קצפיא"ל השר ומלאכים שעמו ואל ישליכוני מן השמים. מיד זימן לי מטטרו"ן עבדו מלאך שר הפנים ופרח בכנפיו ויצא כנגדי בשמחה רבה להצילני מידם ותפשני בידי לעיניהם ואכר לי בואך בשלום שנרצית לפני מלך רם ונשא להסתכל בדמות המרכבה באותה שעה נכנסתי להיכל שביעי והרכיבני למראה שכינה והציגני לפני כסא הכבוד להסתכל במרכבה וכשראוני שרי המרכבה ושרפי להבה נתנו עיניהם בי מיד נזדעזעתי ונרתעתי ונפלתי ממעמדי ונרדמתי מפני זוהר דמות עיניהם וזיו מראה פניהם עד שגער בהם הקב"ה ואכר להם משרתיי שרפיי כרוביי ואופניי כסו עיניכם מלפני ישמעאל אוהבי חביבי וכבודי שלא יתתע ולא יזדעזע מיד בא מטטרו"ן שר הפנים והחזיר לי נשמתי והציגני על רגלי ועדיין לא היה בי כח לומר שירה לפני כסא כבודו של מלך הכבוד אדיר על כל המלכים זוהר על כל הרוזנים עד שכלהה שעה ולאחר שעה פתח לי הקב"ה שערי שכינה שערי חכמה שערי שלום שערי כח שערי גבורה שערי דבור שערי שירה שערי קדושה שערי נעימה והאיר את עיני ואת לבי באמרי תהלה ושבח ורנה ותודה וזמרה פאר ונאוה הילול עוז וכשפתחתי פי ושבחתי שירה לפני כסא חיות הקודש מתחת כסא של מלך הכבוד ולמעלה מן הכסא עונים אחריו ואומרים ק"ק וברוך כ"מ:

פרק ב אמר ר' ישמעאל באותה שעה היו נשרי המרכבה ואופני להבה ושרפי אש אוכלה באים ושואלים למטטרו"ן ואומרים לו נער מפני מה הנחת ילוד אשה שיבא ויסתכל במרכבה מאיזה עם הוא מאיזה שבט הוא מה טיבו

של זה משיב מטטרו"ן ואומר להם מעם ישראל שבחר הקב"ה להיות לו לעם משבעים לשונות משבט לוי הוא מרים תרומה לשמו מזרע אהרן הוא שבחר הקב"ה להיות לו משרת שקשר לו הקב"ה בעצמו כתר כהונה בסיני מיד פתחו ואמרו בוודאי ראוי זה להסתכל במרכבה דבתיב אשרי העם שככה לה:

פרק ג אמר ר' ישמעאל באותה שעה שאלתי את מטטרו"ן מלאך שר הפנים אכרתי לו מה שמך אמר לי יש לי שבעים שמות כנגד שבעים לשונות שבעולם וכולם על שמו של מלך מלכי המלכים אבל מלכי קורא אותי נער:

אמר ר' ישמעאל אמרתי למטטרו"ן מפני מה אתה נקרא בשם קונך בשבעים שמות ואתה גדול מכל השרים גבוה מכל המלכים וחביב מכל המשרתים ונכבד מכל הצבאות ויר מכל האדירים במלוכה ובגדולה ובכבוד ומפני מה קורין אותך בשמי מרומים נער השיב ואמר לי מפני שאני חנוך בן ירד כשחטאו בני דור המבול וסרחו במעשיהם. ואמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיך לא חפצנו נטלני הקדוש ברוך הוא מביניהם להיות עד עליהם בשמי מרום לכל באי עולם שלא יאמרו רחמן אכזרי הוא מה חטאו כל אותן האוכלוסין נשיהם בניהם ובנותיהם סוסיהם פרדיהם כקניהם וקניינם וכל עופות שחיו בעולם שאובדן הקב"ה עמהם בימי דור המבול מה עולם יאמרו אם הללו בני דור המבול חטאו בהמה חיה ועופות מה חטאו שספו עליהם לפיכך העלני בחייהם לעיניהם לשמי מרום להיות עד עליהם לעולם הבא ויזוגני הקדוש ברוך הוא במרום לשר ולנגיד בין מלאכי השרת עוז עוזא ועזא"ל היו מכטינין עלי בשמי מרומים ממלאכי השרת ואמרו לפני הקב"ה רבש"ע לא יפה אמרו ראשונים לפניך לא תברא אדם עוד משיב הקב"ה ואומר להם אני עשיתי ואני אשא אני אסבול ואמלט וכיון שראו אותי אמרו לפנוי רבונו של עולם ברוך הוא מה טיבו של זה שעלה למרום מרומים לא מבניהם הללו שנאבדו בימי המבול עוד משיב הקב"ה ואומר להם מה טיבכם שאתם נכנסים לדברי שאני חפצתי בזה יותר מבולכם להיות לשר ולנגיד עליכם בשמי מרום מיד עמדו כולם ויצאו לקראתי

והשתחוו

והשתחוו לפני ואמרו לי אשריך ואשרי הוריך שרצה בך קונך ומתוך שאני קטן בתוכם ונער ביניהם ביומים ובחדשים ובשני׳ לפיכך קוראין אותי נער:

פרק ד אמר ר׳ ישמעאל אמר לי מטטרו״ן שר הפנים מיום שטרדו הקב״ה לאדם הראשון מגן עדן היתה שכינה שרוי׳ על כרוב תחת עץ החיים ומלאכי השרת היו מקפצין ובאין ויורדין כתות כתות מן השמים וחבורות חבורות מן השמים ומחנות מחנות מן השמים לשוט בכל העולם כלו ואדם הראשון והורו יושבין על פתח גן עדן להסתכל ברמות תארו של זיו השכינה לפי שזיו השכינה היה מהלך מסוף העולם ועד סופו על אחת ששים וחמשה אלפים ובגלגל שכל המסתכל בזיו אותה השכינה אין זבובין ויתושין שורין בו ואינו חולה ואין כל מזיקין מזיקין אותו ולא עוד אלא מלאכים אינן שולטין בהם והקב״ה הי׳ הולך ושט מגן לעדן ומעדן לגן ומן גן לרקיע ומרקיע לגן עדן והכל מסתכלין בזיו שכינתו ואין ניזוקין עד שבאו בני דורו של אנוש והיו הולכין מסוף העולם ועד סופו ומביאין כל אחד מהם כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות בהרים הרים וגבעות גבעות. ועושין אותן ע״ז בעולם כשיעור אלף פרסה ומורידין חמה ולבנה כוכבים וכוזלות ומעמידין לפניהם מימנם ומשמאלם לשמש בהם כדרך שהיו משמשין להקב״ה שנאמר כל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו והאיך הי׳ בהן כח שהיה מורידין אותן ומשתמשין בהם אלא ע״א ועזא״ל היו מלמדין להם כשפים שהיו מורידין אותן ומשתמשין בהן שאלמלא כן לא היו יכולין להוריד באותה שעה קראו מלאכי השרת קטיגור לפני הקב״ה ואמרו לפניו רשכ״ה מה לך אצל בני האדם מה אנוש כי הזכרנו ובן אדם כי תפקדנו מה אדם לא נאמר אלא מה אנוש שהוא ראש לע״ז מפני מה הנחת את שמי השמים העליונים מלון בבוד שלך וכסא רם ונשא שברום ערבות ובאת ולנת אצל בני אדם שעוברין ע״ז שהשוו אותך כע״ז עבשיו אתה בארץ וע״ז בארץ מה טובך בין דיירי ארץ עובדי ע״ז מיד סילק הקב״ה שכינה מן הארץ מביניהם באותה שעה ומלאכי השרת

וגדודי צבאות וחיילי ערבות ואלף מחנות ורבי צבאות ונטלו את חצוצרות ותפשו בידם את השופרות והקיפו את השכינה בשרים ושירות לשמי מרום שנאמר עלה אלקים בתרועה ה׳ בקול שופר:

פרק ה אמר ר׳ ישמעאל אמר לי מטטרו״ן מלאך שר הפנים כשביקש הקב״ה להעלות אותי למרום בתחלה שיגר לי ענפיא״ל השר ונטלני מביניהם לעיניהם והרכיבני בכבוד גדול על רכב אש וסוסי אש ומשרתי כבוד והעלני עם השכינה לשמי מרום ובין שהגעתי לשמי מרום והיו חיות הקודש ואופנים ושרפים וכרובים וגלגלי המרכבה ומשרתי אש אכלה מריחין את ריחי ברחוק ששים וחמשת אלפים רבבות ושלש מאות פרסאות ואומרים מה ריח ילוד אשה ומה טעם טיפת לבן שהיא עולה לשמי מרום וישמש בין חוצבי שלהבת משיב הקב״ה ואמר להם משרתי צבאי ברוביי ואופני ושרפי אל ירע לכם בדבר זה שכל בני אדם כפרו בי ובמלכותי הגדולה והלכו ועבדו ע״ז וסילקתי שכינתי מביניהם והעלתי למרום וזה שנטלתי ביניהם מובחר שבכלם הוא וזה שקול כנגד כולם באמונה ובצדקה ובכשרון מעש וזה שנטלתי שכרי בעולמי תחת כל השמים:

פרק ו אמר ר׳ ישמעאל אמר לי מטטרו״ן מלאך שר הפנים כשלקחני הקדוש ברוך הוא מן פני דור המבול העלני בכנפי רוח שכינה לרקיע העליון והכניסני לתוך פלטרין גדולים שברום ערבות רקיע ששם כסא הכבוד שכינה ומרכבה נדודים של זעם וחיילים של זעף ושנאנים של אש וברובים של לפיד ואופנים של נהל ומשרתים של להב וחשמלים של בזק ושרפים של ברק והעמידני לשמש בכל יום ויום את כסא הכבוד:

פרק ז אמר ר׳ ישמעאל אמר לי מטטרו״ן מלאך שר הפנים קודם שהעמידני לשמש את כסא הכבוד פתח לי הקב״ה שלש מאות אלפים שערי חכמה ושלש מאות אלפים שערי בינה ושלש מאות אלפים שערי ערמה ושלש מאות אלפים שערי חיים ושלש מאות אלפים שערי שלום ושלש

מאות אלפים שערי שכינה ושלש מאות אלפים שערי גבורה וחיל ושלש מאות אלפים שערי כח ושלש מאות אלפים שערי חן וחסד ושלש מאות אלפים שערי אהבה ושלש מאות אלפים שערי תורה ושלש מאות אלפים שערי פרנסה ושלש מאות אלפים שערי רחמים ושלש מאות אלפים שערי ענוה ושלש מאות אלפים יראת שמים באותה שעה הוסיף לי הקדוש ברוך הוא חכמה על הכמה. בינה על בינה. ערמה על ערמה דעת על דעת. רחמים על רחמים. תורה על תורה. אהבה על אהבה. חסד על חסד חמדה על חמדה. ענוה על ענוה. גבורה על גבורה. כח על כח. חיל על חיל. זוהר על זוהר. יופי על יופי. תואר על תואר. ונתכבדתי ונתפארתי בכל מדות טובות ומשובחות הללו יתר מכל בני מרומים:

פרק ח אמר ר' ישמעאל אמר לי מטטרו"ן מלאך שר הפנים אחר כל המדות הללו הניח הקדוש ברוך הוא את ידו עלי וברכני אלף שלש מאות וששים וחמשת אלפים ברכות ורוממתי והגבהתי כשיעור ארכו ורחבו של עולם והעלה לי שבעים ושתים כנפים ל"ו כנפים מצד אחד ול"ו כנפים מצד אחר וכל כנף כמלא עולם וקבע בי שלש מאות ששים וחמשת אלפים עינים וכל עין ועין כמאור הגדול ולא הנית ממין של זיו ותואר ויופי ואורות שבעולם שלא קבע בי:

פרק ט אמר ר' ישמעאל אמר לי מטטרו"ן שר הפנים כל זאת עשה לי הקדוש ברוך הוא עשה לי כסא כעין כסא הכבוד ופרש עלי פרש של זיו ושל זוהר ותואר וכבוד ויופי וחסר מעין פרש של כסא הכבוד שכל מיני זיו ומאורות שבעולם קבועין בו ושמו על פתח היכל שביעי והושיבני עליו והכרוז יצוא יצא עלי בכל רקיע ורקיע לאמר מטטרו"ן עבדי שמתיו לשר ולנגיד על כל שרי מלכותי ועל כל בני מרומים חוץ משמונה שרים הגדולים הנכבדים והנוראים שנקראים יי בשמו של מלכם. וכל כלאך ומלאך שיש לו דבר לדבר לפני ילך לפניו וידבר אליו וכל דבר ודבר שהוא מדבר בשמי עליכם תנטרון ותפעלון מפני ששר החכמה ושר הבינה משרתים לו ללמדו חכמות עליונים ותחתונים חכמת

עוזיז וחכמת עוה"ב וגם אני מניתיו על כל גנזי היכל ערבות ועל כל אוצרות חיים שיש בשמי מרום:

פרק י אמר ר' ישמעאל אמר לי מטטרו"ן מש"ה גילה לי הקדוש ברוך הוא מאז כל סתרי תורה וכל רזי חכמ' וכל עמוקי תמימ' וכל מחשבות לבבות של בריות וכל רזי עול' וכל סתרי בראשית גלויים לפני כדרך שגלויים לפני יוצר בראשי' וצפיתי מאז להסתכל ברזי עמוקה ובסוד מופלאה קודם שיחשב במרום ובעומק עולם נעלם ממני:

פרק יא אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרו"ן מש"ה מתוך אהבה שאהב אותי הק' יותר מכל בני מרומים עשה לי לבוש של גיאה שכל מיני מאורות קבועין בו והעטיפני ועשה לי כתר מלכות שקבועין בו ארבעים ותשע אבני טוהר באוד גלגל החמה שויוו הולך בארבע רוחות ערבות רקיע ובשבעה רקיעים ובארבע רוחות העולם וקשרו על ראשי וקראני יי הקטן בפני כל פמליא שלו שבמרום שנאמר כי שמי בקרבו:

פרק יב אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרו"ן מש"ה מתוך אהבה רבה וחמלה גדולה שאהבני וחכמני הק' יותר מכל בני מרומים כתב באצבעו בעט שלהבת על כתר שבראשי אותיות שנבראו בהן שמים וארץ אותיות שנבראו בהן ימים ונהרות. אותיות שנבראו בהן הרים וגבעות אותיות שנבראו בהם כוכבים ומזלות ברקים רוח ורעמים קולות שלג וברד סופה ושערה אותיות שנבראו בהם כל צרכי עולם וכל סדרי בראשית וכל אות ואות מפרכוסת פנים בפנים כמראה צאת השמש ולבנה וכוכבים:

פרק יג אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרו"ן מש"ה כשקשר לי הקב"ה כתר זה בראשי זעו ממני כל שרי מלכיות שברום ערבות רקיע וכל חילי רקיע ורקיע ואפילו שרי אלים ושרי טפסרים ושרי אראלים שנדולים מכל מלאכי השרת המשמשין לפני כסא הכבוד זיעין ונרתעין ממני כשרואין אותי ואפילו סמאל הרשע שר כל הסטינין שהוא גדול מכל מלכיות שבמרום ירא ומזדעזע ואפילו מלאך האש מלאך הברד

מלאך

מלאך הרוח מלאך הברק מלאך הזעם מלאך הזעף מלאך הרעש מלאך השלג מלאך המטר מלאך היום מלאך הלילה מלאך החמה מלאך הלבנה מלאך הכוכבים מלאך המזלות שמנהיגין את העולם מתוך ידיהם זייעין ונרתעין ונבהלין מלפני כשרואין אותי ואלה שמות׳ של שרים שמנהיגין את העולם גבריא״ל מלאך האש ברדיא״ל מלאך הברד רוחיא״ל שהוא ממונה על הרוח ברקיא״ל שהוא ממונה על הברקים זעימיא״ל שהוא ממונה על הזעם זיקיא״ל שהוא ממונה על הזיקין זיעא״ל שהוא ממונה על הזועות זעפיא״ל שהוא ממונה על הזעף רעמיא״ל שהוא ממונה על הרעמים רעשיא״ל שהוא ממונה על הרעש שלגיא״ל שהוא ממונה על השלגים מטריא״ל שהוא ממונה על המטר שמשיא״ל שהוא ממונה על היום לילא״ל שהוא ממונה על הלילה גלגיא״ל שהוא ממונה על גלגל חמה אופניא״ל שהוא ממונה על אופני לבנה כוכביא״ל שהוא ממונה על הכוכבים רהטיא״ל שהוא ממונה על המזלות וכולם נופלין על פניהם כשרואים אותי ואינם יכולים להסתכל בי מפני הוד והדר זיו זוהר יופי תואר נוגה אור כבוד שעל ראשי:

פרק יד אמר ר׳ ישמעאל א״ל מטטרו״ן מש״ה הדר מרום כל כיון שלקחני הק׳ בשמחות לשמש את כסא הכבוד ואת גלגלי המרכבה ואת כל צרכי השבינה מיד נהפך לי בשרי לשלהבת אש וגידיי לאש לוהטת ועצמותי לנחלי רתמים ואור עפעפיי לזוהר ברקים וגלגלי עיני ללפידי אש ושערות ראשי ללהט ולהבה וכל איבריי לכנפי אש בוערת וגוף קומתי לאש יוקדת וכימיני חוצבי להבות אש ומשמאלי בערו לפידי אש וסביבותי נפרחת רוח סער׳ וסופ׳ וקול רעש ברעש מלפני ומאחרי:

פרק טו אמר ר׳ ישמעאל א״ל מטטרו״ן מש״ה הדר מרום כל בתחלה הייתי יושב על כסא גדול על פתח היכל שביעי ודנתי את כל בני מרומים מרשות הק׳ וחילקתי גדולה וכבלות ורבות ושולטן הדר ושבח ועטרת וכתר וכבוד וכל שרי מלכיות כשאני יושב בישיבה שלמעלה ושרי מלכיות עומדים עלי מימיני ומשמאלי מרשות הק׳ וכיון שבא אלישע

בן אבוי הוא אחר להסתכל בצפיית מרכבה ונתן עיניו בי מתירא ומזדעזע מלפני ונפשו מבוהלה לצאת ממנו מפני פחדי ואיכתי ומוראי שאני יושב על כסא כמלך ומלאכי השרת עומדים עלי כעבדים וכל שרי המלכיות קשורים כתרים סובבים אצלי באותה שעה פתח פיו ואמר בוגדאי ב' רשויות הן בשמים מיד יצתה קול מלפני השכינה ואמרה שובו בנים שובבים חוץ מאחר באותה שעה בא ענפיא"ל ו"י השר נבבה ונהדר נפלא נחמד נורא נערץ בשליחותו של מקום והבני ס' פולסאות של אור והעמידני על רגליי:

פרק טז אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרו"ן משיה הדר מרום כל ז' שרים הם גדולים נוראים נפלאים נכבדים שהם ממונים בז' רקיעים ואלו הם. מיכאל גבריאל שתקיאל וברדיאל ושחקיאל וברקיאל וסדריאל וכולן שרי צ-א רקיע הן ועם כל א' וא' ארבע כאות ותשעים ושמה אלפים ורבבות מלאכי השרת מיכא"ל השר הגדול ממונה על רקיע שביעי עליון שבערבות גבריאל שר הצבא ממונה על רקיע ששי שבמכון שהקיא"ל שר הצבא ממונה על רקיע רביעי שבזבול ברדיא"ל שר הצבא ממונה על רקיע שלישי שבשחקים ברקיא"ל שר הצבא ממונה על רקיע שני שברקיע סדריא"ל שר הצבא ממונה על רקיע ראשון שבגילון שבשמים. למטה מהן גלגיא"ל השר ממונה על גלגל חמה ועמו תשעים ושמה מלאכים רבים ונכבדים שהן מריצין את גלגל החמה ברקיע שלש מאות ושמים וחמשת אלפים פרסאות בכל יום למטה מהן אופניא"ל השר הממונה על גלגל הלבנה ועמו ששים ושמונה מלכים מלאכים שהם מריצים את גלגל הלבנה ושלש מאות וחמשים וארבע' אלפים בכל לילה ולילה שהלבנה עומדת במזרח בתקופה למטה מהם רהאטיאל השר שהוא ממונ' על המזלות ועמו שבעים ושנים מלאכים גדולים ונכבדים ולמה נקרא שמו רהאטיא"ל מפני שהוא מרהיט את המזלות בגלגליהם ובמסילותיהם שלש מאות ושלשים ותשעה אלפים פרסאות בכל לילה ולילה מן המזרח למערב ומן המערב למזרח מפני שאהל אחד עשה להם הק' לחמה ולבנה כוכבים ומזלות

שהן

שהן מהלכים בו בלילה מן המערב למזרח למטה מהן כוכביא"ל השר שהוא ממונה על הכוכבים כולם ועמו שלש מאות ששים וה' אלפים רבבות מלאכי השרת גדולי' ונכבדים שהן מריצין את הכוכבים מעיר לעיר וממדינה למדינה ברקיע השמים ולמעלה מהן יש שבעים ושנים שרי מלכיות במרום כנגד שבעים ושנים לשונות שבעולם וכולם קשורים כתרי מלכות ולבושי' בגדי מלכות ועטופי' עדיי מלכות וכולם רכובי' בסוסי מלכות והופשי' בידם שרביטי מלכות וכל א' וא' מהם כשהוא מהלך ברקיע רצין לפני בכבוד גדול וביקר רב שמשי מלכות וב"א וא' מהם כשהוא מהלך ברקיע רצין לפניו חיילות רבות כדרך הארץ במרכבה בכבוד ובגדול' שבח ותהל' ותפארת :

פרקיז אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרו"ן מש"ה הדר מרום כל כל מלאכי רקיע א' כשהן רואין את שר שהן יורדין מעל סוס שלהן ונופלין על פניהן ושר רקיע ראשון כשהוא רואה שר רקיע שני מעביר כתר כבוד מעל ראשו ונופל על פניו ושר רקיע שני כשהוא רואה שר רקיע שלישי מעביר כתר כבוד מעל ראשו ונופל על פניו ושר רקיע שלישי כשהוא רואה שר רקיע רביעי מעביר כתר כבוד שעל ראשו ונופל על פניו ושר רקיע רביעי כשהוא רואה שר רקיע חמישי מכ"כ מעל ראשו ונופל על פניו ושר רקיע חמישי מפני שר ששי ושר רקיע ששי מפני שר רקיע שביעי ושר רקיע השביעי כשהוא רואה את שבעים ושנים שרי מלכיות מעביר כתר כבוד מעל ראשו ונופל על פניו : **סדר היכלות** ושבעים ושנים שרי מלכיות כשהן רואין את שומרי פתח היכל ראשון שבערבות רקיע העליון הם מעבירין את כתר מלכות מעל ראשם ונע"פ ושומרי פתח היכל ראשון מפני שומרי פתח היכל שני ושומרי פתח היכל שני מפני שלישי ושומרי פתח היכל שלישי מפני רביעי ושומרי פתח היכל רביעי מפני חמישי ושומרי פתח היכל חמישי מפני ששי ושומרי פתח היכל ששי מפני שביעי ושומרי פתח היכל שביעי כשהן רואין את ארבעה שרים גדולי' הנכבדים הממוני' על ארבע מחנות שכינה מעבירי' כתרי כבוד מעל ראש' ונופלי' על פניהם וארבע' שרי' גדולי' כשהם רואי' את תגע"ץ

שרא רבא ויקירא בשירה תהלה בראש כל בני עליונים מעבירין כתרי כבוד מעל ראשם ונע״פ . ותגע״ץ שרא רבא ויקירא כשהוא רואה את עטפיא״ל השר הגדול של שלש אצבעו׳ ברום ערבות רקיע העליון מעביר כתר כבוד מעל ראשו ונע״פ ועטפיא״ל השר הגדול כשהוא רואה את המון השר הגדול הנורא והנכבד הנחמד והנערץ שהוא מרעיש את בני מרומים בשעת הגעת זמן לומר שילוש קדושה שנאמר מקול המון נדדו עמים מרוממותיך נפצו גוים מעביר כתר כבוד מעל ראשו ונע״פ והמון השר הגדול כשהוא רואה את השר טוטריסיא״ל י״י השר מעביר ככמ״ר ונע״פ וטוטריסיא״ל י״י השר כשהוא רואה את אטרוגניא״ל י״י השר הי׳ מעביר ככמ״ר ונע״פ ואטרוגניא״ל י״י השר כשהוא רואה נעריריא״ל י״י השר היה מעביר ככמ״ר ונע״פ ונעריריא״ל י״י השר כשהוא רואה את סמניגיא״ל י״י השר היה מככמ״ר ונע״פ וסמניגיא״ל י״י השר כשהוא רואה את זוריא״ל י״י השר היה מככמ״ר ונע״פ וזוריא״ל י״י השר כשהוא רואה גבורתיא״ל י״י השר מככמ״ר ונע״פ וגבורתיא״ל י״י השר כשהו׳ רואה את טערפיא״ל י״י השר היה מעביר כתר כבוד מעל ראשו ונופל על פניו וטערפיא״ל י״י השר שהו׳ רואה את אשרוויל״י י״י השר היה מככמ״ר ונע״פ ואשרוויל״י השר ראש על בני פרק כרומי׳ כשהוא רוא׳ את גיליצו״ר י״י השר מגל׳ רז כתר תורה כתר קדושה כתר מלכו׳ הי׳ מעביר ככמ״ר ונע״פ וגליצו״ר י״י השר כשהוא רוא׳ זכזכיא״ל השר המטונה לכתוב זביותיהן של ישראל על כפא הכבוד הי׳ מככמ״ר ונע״פ וזכזכיא״ל השר כשהוא רואה את ענפיא״ל י״י השר הי׳ מככמ״ר ונע״פ וענפיא״ל השר הוא המטונה לשמור פתחי היכלי ערבות רקיע ולמה נקרא שמו ענפיא״ל מפני שענף הודו והדרו ובתרו וזיו וזוהרו מכסה את כל חדרי ערבות רקיע עליון כיוצר עולם מה יוצר עולם כתוב בו כסה שמים הודו ותהלתו מלאה הארץ אף ענפיא״ל השר מכסה הודו והדרו את כל חדרי ערבות עליון וענפיא״ל השר כשהוא רואה את סורר אשיא״ל י״י השר הגדול והנורא והנכבד הי׳ מככמ״ר ונע״פ ולמה נקרא שמו סותר אשיא״ל מפני שהוא ממונה על

ספר היכלות

ארבעה ראשי נהר דינור כלפי כסא הכבוד וכל שר ושר שהוא יוצא ונכנס לפני השכינה אינו יוצא ונכנס אלא ברשותו מפני שחותמות נהר דינור מסורות בידו ולא עוד אלא שרום גובהו ע' אלפים רבבות פרסאות והוא סוהר אשו של נהר דינור. ויוצא ונכנס לפני השכינה לפרש בכתובים על כל באי עולם כענין שנאמר דינא יתיב וספרין פתיחו וסותר אשיא"ל ח"י השר כשהוא רואה שקדהוזי"י י"י השר הגדול הגבור והנורא והנכבד הי' מכתמ"ר ונע"פ ולמה נקרא שמו כך מפני שהוא שוקל בכף מאזנים לפני הק' ושקדהוזי"י השר כשהוא רואה את זהפטרי"י י"י השר הגדול הנהדר והנערץ בכל פמליא של מעלה כעביר כתמ"ר ונע"פ ולמה נקרא שמו כך מפני שהוא זועף בנהר דינור ודועכו ממקומו וזהפטרי"י י"י השר כשהוא רואה את אזבג"ה י"י השר הגדול הגבור והנורא והנכבד והנהדר הנפלא והנשגב הנחמד והנערץ בתוך שרים הגדולים המכירים ברזי כסא הכבוד מכתמ"ר ונע"פ ולמה נקרא שמו כך מפני שהוא אור בגדי חיים ועוטף מעיל חיים לעתיד לבא לצדיקי עולם ולחסידי עולם כדי שיהיה חיים בהם חיי עולם ואזגובהי"י י"י השר כשהוא רואה את שני השרים הגדולים רבים ונכבדים העומדים למעלה היכנו מכתמ"ר ונע"פ ואלה שמות שני השרים סופריא"ל י"י מטית שר גדול ונכבד נהדר ונקי וישיש ועז ולמה נקרא שמו סופריא"ל ממית מפני שהוא ממונה על ספרי מתים וכל מי שהגיע יום מותו הוא כותבו עד ספרי כתים וסופריא"ל י"י מחי' ולמה נקרא שמו סופריא"ל מחי' מפני שהוא ממונה על ספרי חיים שכל מי שרוצה בו הק' להחיותו הוא כותבו בספרי חיים מרשות המקום ושמא תאמר הואיל והק' יושב על כסא אף הם יושבים וכותבים ת"ל וכל צבא שמים עומדים עליו צבא השמים לא נאמר אלא וכל כלכד שאפילו שרים הגדולים שאין כיוצא בהם בשמי מרום אין עושין את צרכי השכינה אלא כשהן עומדין וכיצד כותבין כשהן עומדין אלא זה עומד על גלגלי סופה וזה עומד על גלגלי סופה זה לבוש אצטלית של מלכים וזה לבוש אצטלית של מלכים זה עשוי מעיל גאוה וזעט"ג זה קשור כתר של מלכות וזה קשור כ"ש

מלכות זה גופו כולו מלא עינים וזה גכט"ע זה מראהו כמראה ברקים וזה מראהו כמראה ברקים זה עיניו כשמש בגבורתו וזה עיניו כשמש בגבורתו זה זיוו כזיו כסא הכבוד וזה זככ"ה זה גובהו כרום שבעה רקיעים וזה גובהו כרום ז' רקיעים זה כנפיו כימות שנה וזה ככ"ש זה כנפיו כמרחבי רקיע וזה כנפיו כמרחבי רקיע זה שפתיו כשערי מזרח וזה שכ"ם זה לשונו כרום גלי הים וזה לכג"ה זה יוצא מפיו שלהבת וזה יט"ש זה יוצאין מפיו ברקים וזה יכ"ב זה מזיעתו האש דולקת וזה מה"ד זה מלשונו בוער לפיד אש וזה מלשונו בל"א זה על ראשו אבן ספיר וזה על ראשו א"ם זה על כתיפיו גלגל כרוב קל וזה עכנכ"ק זה בידו מגילה של נחל וזה במש"ג זה בידו עט שלהבת וזה בע"ש שיעור הכגילה שלשת אלפי רבבות פרסאו' שיעור של עט שלשת אלפים פרסאות שיעור כל אות ואות שהן כותבין שלש מאות וששים וחמשה פרסאות . אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרו"ן משי"ה המ"כ למעלה מהן משני השרים הגדולים הללו יש שר אחד אלוף ונכבד אדיר ונהדר הדור ונערץ גבור וחזק גדול ומגודל תקיף ומפואר נפלא ונשגב נקי ונחמד שליט נאה ורם וישיש ועז שאין כיוצא בו בכל השרים כולם רכביא"ל יי השר הגדול הגבור והנורא שמו שהוא עומד אצל המרכבה ולמה נקרא שמו רכביא"ל שהוא ממונה על גלגלי המרכבה וגלגלי מרכבה כסורין בידו ובמה גלגלי' הם שמונה שני' לכל רוח ורוח וסביבותיהם ארבע רוחות מקיפות להם ואלו הן הרוחות רוח סופה ורוח סערה ורוח עזה ורוח רעש ומתחתיהן מושכי ויוצאין ארבעה נהרי אש נהר אחד לכל צד וביניהן מוקפין ועומדין ארבעה עננים ואלו הן ענני אש ענני לפיד ענני נחל ענני נפרית שתוכים ועומדים כנגד גלגליהם ורגלי החיות נתונות על גבי גלגלים ורעש נרעש בין גלגל לגלגל ורעם נרעם בין גלגל לגלגל וכשמגיע זמן לומר שירה רועשים המן גלגלים רועדים המן עננים רועשים כל שלישים רוגשים כל פרשים נרתעים כל גבורים מזדעזעים כל הצבאים מתפחדים כל הגדודים נחפזים כל המטונים מתבהלים כל השרים וחיילים ואילים מהמונגים כל המשרתים מתחוללים כל המלאכים והרגלים

בקול

בקול ישמיעו גלגל לגלגל כרוב לכרוב חיה לחיה. אופן לאופן שרף לשרף שנאמר סולו לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו:

פרק יח אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרו"ן משי"ה המי"כ למעלה מהן יש שר אחד גדול ותקיף חיליא"ל יי שמו שר אדיר ונורא שר אלוף וגבור שר גדול ונורא שר שכל בני מרומים מזדעזעים מלפניו שר שיכול לבלוע את כל העולם כולו בבת אחת ולמה נקרא שמו חיליא"ל מפני שהוא ממונה על חיות הקודש והוא מכה את החיות בפולמאות של אור והוא מפאר אותם בתתם תהלה שבח ורננה והוא ממהר אותם לומר אחרי קדוש ברוך כבוד יי ממקומו:

פרק יט אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרו"ן משי"ה המי"כ ר' חיות כנגד ארבע רוחות כל חיה וחיה כמלא העולם כולו וכל אחד ואחד יש לו ארבעה פנים כפני מזרח וכל א' וא' יש לו ארבע כנפים וכל כנף וכנף ככסוי של עולם וכל א' וא' יש לו פני' בתוך פנים וכנפים בתוך כנפים שיעורן של פנים מאתים וארבעה ושמונה פנים ושיעורן של כנפים שלש מאות וששים וחמשה כנפים וכל אחת ואחת קשורים בראשה שני אלפים כתרים וכל כתר וכתר כמראה הקשת בענן והיו כזיו גלגל חמה וניצוצין היוצאין מכל אחת ואחת כזיו כוכב הנוגה במזרח:

פרק כ אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרון מש"ה המ"כ למעלה מהן ים שר אחד מדיר ומופלג לימין ומסובב כל מיני שבח כרוביא"ל י"י שמו שר גבור מלך כח גבורות שר גאה ושמו גאות שר לדיק ושמו לדקש שר קדוש ושמו קדושש שר מפואר בתלפי לבאות שר מסתלסל ברוכי מיילות מקלפי תרעם מבל ומרגז ירעדו מחנות ומהימתו יחילו יסודו' ומנערתו ירעשו ערבות קומתו מלאה גחלים רוש קומתו כרוש שבעש רקיעים ורוחב קומתו כרוחב שבעה רקיעים ועובי קומתו כעובי שבעה רקיעים מפתח פיו דולק כלפיד שם ולשונו לוהטת שם ושפעיו כזוהר ברק ועיניו כזיקוקי זוהר ומראה פניו כשם יוקד וזהר קדושש על ראשו שש סמפורש חקוק בו וממנו נרקים יולאים וקשת סביב בין כתיפיו ומרכו כברק על מתניו

ופגו כנזק על חגוריו ותניים אם חוכלס על לוחציו וגחלי רחמים
סביבותיו זיו סביבים על פניו וקלקי סמוד על חור פניו ולניף
מלאכם על קדקדו וגופו כלו מלא עיניים וגופם קומתו כולו
כנפיים תימימו לסכם תלסע ומסתלו לפע תלסע ונחלים בוערים
מתגו ולפידים יולאים מגופו וברקים מבסיקים מפניו ועמו חמיד
רעם ברעם וחלולו חמיד רעש ברעש שני שרי מרכבה במקומו
(בקומתו) ולמה נקרא שמו כרוביא"ל מפני שסוח ממוסף של
מרכב כרוביים (מרכבות חיות) וכחובי גבורם מסוריים בידו וכתרי
רחמם סוא מעלר ועטרת קדקדם סוא מלחלח ושבח תהרם
סוא מעורר ותפלרת גאוסם סוא ממסר ורבות שפרם סוא
מרכב וגודל יקרם סוא מגדיל ושיר תסלתם סוא מעורר ועוז
תפלרתם סוא מבין ושוכר כבודם סוא מזריח ופלר חן וחסדם
סוא משפיר וחמדת נוגסם מרקם וחמלת יופיים סוא מייפס.
וקובע סדרם סוא מסדר וסדר שבחם סוא מסלסל לסכין מובב
ליובב סכרוביס. וסכרוביס עומדים גלל חיות סקודם וכנפיסם
כרום רחפיסם ושביסם על גביסם ושוכר כבוד על פניסם ושיר
תסלס בפיסם וידיסם תחת כנפיסם ורגליסם מפוסים בכנפיסם
וקרני סדר על רחפיסם וזיו שכיסם על לפיסם ושכינת אל על
גביסם ומכני ספיר סביבותיסם ועמודי אס על רבעיסם
ועמודי לפיד בלידיסם ספיר ע' מזס וספיר אחד מזס תחת
ספירים גחלי רתמים ברוב אחד מזס וכרוב אחד מזס וכנפי
כרוביס זס אח זס מקיפין על קדקדן בכבוד פרוסים לשורר
בסס שיר לשוכן שחקים ולסעריץ בסס פלר למלך מלכי סמלכי'
וכרוביא"ל י"י הסר שסוא ממונס עליס' מסדר חותס בסדרים
נאים ויפים ונעימי' ומסלסל חותס בכל מיני סלסול יקר וכבוד
וממהר חותס בכבוד ועוז לפעול רצון קונס בכל רגע ורגע כי
על רוס רחפיסם תמיד כבוד מלך רס ומסב סכרוביס:

סדר רוחות

פרק בא אמר ר' ישמעאל ז"ל מטטרון מס"ס המ"כ כמס
רוחות מנסבות מתחת כנפי סכרובי' מנסבת
רוח מרחפת ע' ורוח מלכים מרחפת מנסבת רוח עזס ע'
ויולך י"י את היס ברוח קדיס עזס מנסבת רוח קדיס ענג'

ורוח קדישים נפש חיה מתרגם מנשבת רוח שלוים שנ' ורוח
נסע מאת י"י ויגז שלוים מנשבת רוח קנאה שנ' ועבר עליו
רוח קנאה מנשבת רוח רעש שנ' ואחר רוח רעש לא ברעש
י"י מנשבת רוח י"י שנ' ויוליכני ברוח י"י ויניחני וגומר מנשבת
רוח רעש שנ' וסרס מעליו רוח סרעש מנשבת רוח חכמה
ובינה ורוח דעת ורוח יראת שנ' ומשח עליו רוח י"י רוח
חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת י"י מנשבת רוח
גשמים שנאמר רוח לפון תחולל גשם מנשבת רוח ברקים
שנאמר ברקים למטר עשה מוליא רוח מאוצרותיו מנשבת רוח
מסבר סלעים שנ' ומשם י"י טובר ורוח גדולה וחזק מנשבת
רוח מסיכת מים שנ' ויעבר אלהים רוח על הארץ ויבבו המים
מנשבת רוח חימס ולחגם שנ' ומשם רוח גדולם בשם מעבר
המדבר וינע בארבע פיות סבית ויפול על הטערים מנשבת רוח
סערה שנ' רוח סערה עושה דברו ומשטין עומד בין הרוחות
הללו שאין רוח מסערה אלא משטין וכל הרוחות הללו תוין
מנשבות אלא תחת כנפי הכרובים שנ' וירכב על כרוב ויעף
וידא על כנפי רוח ולמיכן סס סולכות הרוחות וכלות מלמד
שמתחת כנפי הכרובים יולאות וונופלות בגלגל חמס שנ' סולך
אל הדרום וסובב אל לפון סובב סובב סולך הרוח ועל סביבותיו
שב הרוח ומגלגל חמס חוזרת ונופלת בשרות וביום בהריס
ובגבעות שנ' כי הנה יולר הריס וכורא רוח ומיום ונהרות
חוזרת ביסוב ומיסוב חוזרת ונופלת בעיירות ובמדיות ומשם
נופלת לגן ומגן נופלת לעדן שנ' מתהלך בגן לרוח היום ובתוך
גן עדן מתערבת ונושבת מלד זה ללד זה ומתבשמות מבשמי
גן וממרקחות עדן עד שנפרדות ומתמלאות מרוח בושם טהור
ומביאות ריח מרקחי גן ובושמי עדן לפני לדיקים וחסידים
יוהבי גן עדן ועד שהייב לעתיד לבא שנ' עורי לפון ובואי
תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו:

פרק בב אמר ר' ישמעאל ח"ל מטטרו"ן משה"ס שמ"ב כמה
מרכבות יש לו לסקב"ה יש לו מרכבות כרוב
שנ' וירכב על כרוב ויעף יש לו מרכבות רוח שנ' וידא על
כנפי רוח יש לו מרכבות עב קל שנ' הנה י"י רוכב על עב קל

ים לו מרכבות עניים שנא' כשם שהכי בא לניך בשב שענן ים
לו מרכבות מזבח שנאמר רחיתי את י"י נצב על המזבח ים לו
מרכבות רבותים שנא' רכב אלפים אלפי שנאן ים לו מרכבות
שחוכל שנאמר וירח י"י בחוכל בעמוד ענן ים לו מרכבות אחכל
מועד כל' וידבר י"י אליו מאחכל מועד לאמר ים לו מרכבות
כפרת שנא' וישמע את קול מדבר אליו וגו' ים לו מרכבות אבן
ספיר שנא' ותחת רגליו כמעשה לבנת ספיר ים לו מרכבות
כרובים שנאמר ושבת אחכם על כנפי כרובים ים לו מרכבות
תרועה שנא' עלה אלהים בתרועה ים לו מרכבות ערבות שנא'
סולו לרוכב בערבות ים לו מרכבות עבים שנאמר שם עבים
רכובו ים לו מרכבות חיות שנאמר והחיות רצוא ושוב כמראה
ברקות וכתיב בהשכינה על רוש רחשיסה ים לו מרכבות
גלגלים שנאמר ויאמר בא אל בינות לגלגל ים לו מרכבות כרוב
קל שנאמר רוכב על עב קל ובשעה שהוא רוכב על כרוב קל
ומיד על גביו רגל אחת ועדיין לא הניח רגלו שנייה סוקר
שמונה עשר אלפים עולמות בשקרא ומבין ורואה בחולוסין
ויודע בכל אלו ואלו עד שמניח רגלו שנייה על גביו שנאמר
סביב שמונה עשר אלף ומיד שהוא סוקר בכל אלו בכל יום
שנא' אלפים מאמיס שמקיף על בני אדם לרחות איס מאכיל
דורם את אלפים ים לו מרכבות חופיס שנאמר ואחופיס מלאים
עיניס סביב ים לו מרכבות כסא קדשו שנאמר אלפים יאב על
כסא קדשו ים לו מרכבות כם יה שנאמר כי יד על כם יה ים
לו מרכבות כסא כבוד שנאמר כסא כבוד מרום מראשון מקום
מקדשנו ים לו מרכבות כסא רם ונשא שנאמר ואראה את י"י יושב
על כסא רם ונשא :

פרק כג אמר ר' ישמעאל ס"ל מעשרו"ן מס"ס למעל' מהן
ים שר ת' גדול ונורא גבור ונכבד אלוף וגערץ
ישים ועז ותפשיחל"ל י"י שמו שים לו שם שער פנים אראשם
פנים לכל לד ולד וים לו שמונה אלפים ושבע מאות ושבעים
ושבע עיניס כמנין שבת ימות שבשה שני אלפים ומאה ושבעים
ואחת ושם עשרה לכל לד ולד ואותם שתי עיניס שבפניו בכל
אחת ואחת ברקים מבריקו' ומכל אחת לפידים בוערות ואין

ברי׳ יכולם להסתכל בסם שכל המסתכל בסם מיד נשרף וכוס קומתו מהלך שני חלפים וחמש מאות שנה שמץ שמץ של עין יכולם לרחות ואין כל פה יכול לדבר כח גבורות עוזו ולא מלך מלכי המלכים הקב״ה בלבד ולמה נקרא שמו הפניה״ל מפני שהוא ממונה על הפופיים וכם מסוריס בידו וכוח עומד בכל יום ויום ומשמם ומפאר הומם ומסדר ומסלסל את מרוממם ומגדיל את דוכנם ומעדן דירתם ומרום את פיתם ומדבן את מושבם וכוח מסכיס ומעריב עליהם לילה ויום לרבות את תפארתם ולהגדיל את גאוחם ולעבוחם מסירים בשבח קוריסם והפופיים כולם מלאים עינים מלאים כנפים עינים בנגד כנפים כנפים בנגד עינים ומביניהם מבסיקים זיו זוהר כחור נוגה וע״ב חבני ספיר קבועי׳ על לבושם מסחלל כל אחד ואחד ומרכב חבני ברקת קבועים על כחד שכל אחד ואחד זיוו כולך כמרכב רוחות ערבות כגלגל חמם שזיוו כולך כמרכב רוחות שבולם ולמה נקרא שמו ברקת מפני שזיוו דומם למראה ברק ומקיפין לשם סוכות זיו סוכות זוהר סוכות חור ספיר וברקת מפני מרחית דמות עיניהם :

פרק כד אמר ר׳ ישמעאל ח״ל מעשה ו״ן שם״ה למעל׳ מהן ים שר אחד מופלא ונהדר רב יקר גבור

ועריץ חלוף ונגיד סדור וכבד ומחמד וכולו מלא זיו וכולו מלא שבח ומגן וכולו מלא זוהר וכולו מלא חור וכולו מלא יופי ממדה גדולה דמותו כמלאכים וגופו כשרים זיוו כברקים מוחרו כלפידים ויופיו כבזיקים וכולו כנחלים סדרו כחממלים נגהו כחור נוגה מרחיהו כמחור סגדול גופהו כשבעה נקיעים וחור עפעפיו כחור שבעתים וחבן ספיר על רחמו כמלוח עולם כזיו עלם כשמים לעוסר וגופו מלא עינים ככוכבי השמים שמץ לשם חקר ואין לשם מספר וכל עין ועין ככוכב הנוגה וים משם כמחור סקטן וים משם כמחור סגדול מקרסוליו ועד מרכבותיו ככוכבי ברק ומרכבותיו ועד יריכותיו ככוכב סנוג׳ ומירכותיו עד מחניו כמחור שלבשם וממחניו עד לוחרו כמחור שחשם מלוחרו ועד קדקד רחשו כחור לא נעדר וכחר שעל רחשו כזיו כשם ככבוד שיעור של כחר מכלך חמם מחות ובחי שנים

ואין

ואין מיני זיו ואין מיני זוהר ואין מיני נוגה ואין מיני מאור בעולם שאין קבועים בתותו ככתר ואותו הספר שריפה"ל י"י שמו מפני שהוא ממוקם על הספרים ומרפי לספה מסוריס בידו והוא עומד עליהם ליללם ויום ומלמד להם שירה תהלה פאר עוז וגאוה לפאר למלכם בכל מיני שבח וקדושה וכמה הם הספרים תרבע כנגד תרבע רוחות של עולם וכמה כנפים להם שם כנגד שבת ימי בראשית וכמה פנים יש להם שם עשרה פנים תרבע לכל רוח ורוח ועיטורן של ספרים ורוח כל ה' וה' כנגד ז' רקיעים שיעורן של כנפים כל כנף וכנף כמלא רקיע שיעורן של פנים כל פנים ופנים כפני מזרח מהירין כל ה' וה' כזיו ככבוד שאפי' חיות הקודם ואופני סוד וכרובי סדר הין יכולין להסתכל בו שכל המסתכל בו עיניו כהות מזיו גדול שעליו ולמה נקרא שמן הספרים מפני שהם שורפים פגעלות של שטן בכל יום ויום השטן יושב עם שמע"ל הרשע שר של רומי ועם דומיא"ל שר של פרס וכותב עוונותיהן של ישראל על פגעלות ונותנין לותן לספרים להכניס לותן לפני הקב"ה לתבד את ישראל מן השעל' והספרים יודעים ברזי הקדוש שהיו רוצה שתפול לותה זו של הקב"ה מה עושין הספרים בכל יום ויום נוטלין מיד השטן ושורפין לותן בתם יוקדת שכנגד כשם רם ונשא כדי שלא יכנסו לפני הקב"ה בשעה שהוא על הדין ודן את כל העולם כולו בחמת:

פרק בה אמר ר' ישמעאל ח"ל מעשרו"ן שם"ם למעלה מן הספרים יש שר אחד מעולם מכל הספרים

מופלא מכל המשרתים דדויריח"ל י"י שמו שהוא ממוקם על גבי ספרים והוא מוניף [illegible] ומביא דלוסקים של כתבים שספר זכרונות בתוכו לפני הק' והק' נוטלן מידו ונותן לותן לפניו ולפני הסופרים לקרות בב"ד הגדול שברוש ערבות רקיע בפני פמליה של מעלה ולמה נקרא שמו דדויריח"ל מפני שכל דיבור ודיבור יוצא ממנו מלאך אחד ועומד בשירות של מלאכי השרת ואומר שירה לפני הק' בשעה שניע זמן לומר קדוש:

פרק בו א סדר עירין א"ר ישמעאל ח"ל מעשרו"ן שם"ם למעלה מכל חלו ים תרבעה

סריס גדולים עירין וקדישין שמם רמיס וכבדיס נורגיס ונחמדים
נפלאים והדירים גדולים מכל בני עליונים ושין כמותם בכל שרי
העליונים ושין כערכן בכל המשרתים כולם שבל ה׳ וה׳ שקול
כנגד כולן ומחילתן כנגד כסא הכבוד ועמידתן כנגד סך השוכר
מחילתן מעין זוכר כסא הכבוד וזיו דמותן מעין זיו הסביבים
וסן פתורין מפאר גבורים ומשבחין משבח שביעים ולע שוד חלע
שין סקב״ס עושה דבר בעולמו עד שמלך עליהן תחילם ותח״כ
עושה דבר בעולמו שב׳ בגזירת עירין פתגמא ובמאמר קדישין
שלהא עירין שביס וקדישין שביס וכילד סס עומדין לפני סקב״ס:

ב ברכה שבח ושלל שיר תודה ושודיות שבח פאר ולהם קילוס
עטוף וחסד להדון להדיר להביר להמין לברוך לבחור לבוחן
לגבור נאה וגבוה בפיסם זמרה ובעשרם רננות תהומות שין
לסם לע לילה ולע יום חלע כחור נוגה זמרה והלל. ג אתה
סוע חדון סגדול סגבור וסמורח סלדיק וסחסיד סקדוש וסנאמן
מלך חפיס ורב חסד ואמת אתה סוע חדון חלמי סחלמיס
ומחוללי סחלוסים אתה סוע גדול לך מגדילים כל בעלי גדולה
אתה סוע גבור לך מגבירים כל בעלי גבורה אתה סוע נורח
לך מרננים כל בעלי רננה אתה סוע לדיק לך מלדיקים כל
בעלי לדקה אתה סוע חסיד לך מייחלין כל בעלי חסידות אתה
סוע קדוש לך מקדישין כל בעלי קדושה אתה סוע נאמן בדבריך
לך מאמינים כל בעלי אמונה: ד אתה סוע שגלית סודך ושמה
ולע כיסית ממנו כל גבורותיך בזמן שאין שדבור יולע מפיך סיו
כל שרים כרמים מזדעזעין ושומדין לפניך בשמלה גדולה בזמן
שהדבור יולע מפיך סיו כולן נשרפין בלשבי אש אתה סוע
בוחן כליות ובוחר חמוגים אתה הר בלבת דיעורין ושלשביות
אתה סוע גבור גאים גאה על ככל מתגאה על ככל מפיל
גאים ומגביס שפלים ברוך סוע: ה גאה שבריות חדם דמות
חדם שכסאך קבעת פני חדם לפס וידי חדם תחת כנפיסם רגין
כחדם עמלים כחדם כורעין ומשתחוים שביהם כחדם ופימתך
מלך עליהם גאה שבשמות שור דמות שור שכסאך קבעת רגין
כשור עמלים כשור עומדין על עמדם כשור ופימתך קדום עליהם
גאה שחיות שרי דמות שרי שכסאך קבעת שלגתן שרי׳ ופימתן

כשרים

כתריס פתחתן כתרי׳ וזרוע עוזן כתריס ותימתך תדיר (נורח)
עליכן גחלי בעופות נבר דמות נבר בבשתך קבעת רליס כנבר
קליס כנבר ועופפין כנבר וטסין כנבר ותימתך טעור עליסס
וכולס מצלצלים קדושתך בקדושת מעלת כדבר שי׳ קדוש קדוש
קדוש י״י צבאות מלא כל הארץ כבודו:

ד׳ תתאדר תתכדר תתרוממ תתגאת תתפאר תתברך תתחבב
תתגדל תתקדש תתעלה תתעלס תתקלס
שכן חובת היוצרים לתדרך להדרך לרוממך לגאתך ולפארך לברכך
ולשבחך לגדלך ולקדשך לעלך לעלזך ולקלסך מלך הקדוש שליט
על העליונים ועל התחתונים על הרתסוים ועל התחרונים
שמתוך זיע ורתת מצלצלין קדושתך בקדושת מעלת כדבר שנאמר
קדוש קדוש קדוש י״י צבאות מלא כל הארץ כבודו:

ז׳ האדרת והתמוגה לחי העולמים: סביוס והברכה לחי
העולמים. הגדולה והגבורה לחי העולמים: הדעה
והדבור לחי העולמים: הסוד והכבד לחי העולמים: הוועד
והוותיקות לחי העולמים. הזכות והזוכר לחי העולמים: החן
והחסד לחי העולמים: הטהרה והטוב לחי העולמי׳: היקר
והישועה לחי העולמים: הכתר והכבוד לחי העולמים. הלקח
והלבוב לפי העולמים: המלכות והממשלה לחי העולמים:
הנועם והנעלה (והכוי) לחי העולמים: הסוד והשכל לחי העולמים.
הענו והענוה לחי העולמים: הפאר והפלא לחי העולמים:
הצהלה והצדקה לחי העולמים: הקילוס והקדושה לחי העולמים:
הרגעות והרחמים לחי העולמים: השתן והשקט לחי העולמים:
התהלה והתפארת לחי העולמים:

ח׳ מי יוכל לדבר אחד מאלף אלפי אלפים ורוב רובי רבבות
גבורותיך מלך מלכי המלכים ברוך הוא שהחיות נושאות
ושומעות לפניך דממה דקה קן הם היכן הם וסילוכן הם ודיבורן
הם וקן מתיירחין מפניו הם שמע ישראל בלבבי הם סובבותן
לך הקפתן תלוי נפוגים בקיניך הוגים בסוד ושכל חזורי עוז
עטופי הדר עין לא תשור חיל תוכך מלך גדול וקדוש שליט על
העליונים ועל התחתונים על הרתסוים ועל התחרוני׳ ואין לו
בעליונים ולא בתחתונים ולא ברתסוים ולא בתחרונים שיכול

לידע

לידע את מעשיך ולחקור את כל נפלאותיך כמה שאין יכול לדמות אלף בית. בית גימל. גימל דלת. דלת הא. הא וו. וו זין. זין חית חית מטטרו"ן שנקרא שמו על ח' שמו מרגויע"ל שמו גויה"ל שמו זוהי"ל שמו מיזיפי"ל שמו יהוא"ל שמו מיוא"ל שמו סגנגני"ל שמו סגנורי"ר שמו ומתוך שהכסא שהיו מוכנין לותו במרוס היו קורין לותו במחנות קדושים מטטרו"ן עבד י"י. י"י י"י לרך לפיס ורב חסד בה"י מכס ברזים ומדון הסתרים חמן חמן סלה:

סליק פרקא

פרק כו תום' אמר ר' ישמעאל בן שלם שמרם שנם רשם חותי ר' נחוניה בן הקנה בסיגוף ובצער גדול ובסבנה גדולה מקרה שהייתי קורא היום הייתי שוכח למחר משנה שהייתי שונה היום למחר הייתי שוכח מה שהייתי כיון שרחיתי שתין הסורס עומדת בי תפשתי לעלמו ומנעתי את עלמי ונפשי מלכילה ושתייה ורחילה וכיכה ועיניתי את עלמי מהשמים המעט ולא רוצתי ולא שחקתי ולא ילא מפי דבר מכל זמר ושיר מיד עמד ר' נחוניה בן הקנה רבי ולקחני מבית לבי וכניסני ללשכת הגזית ושהביעני בחותם גדול ובשבועה גדולה שים לזבודתי"ל י"י הלהי ישראל וזהו מטטרו"ן י"י הלהי ישראל הלהי השמים והלהי הארץ הלהי הלהים הלהי היש והלהי היבשה וגילה מידה סודה של תורה ומיד הניח לבבי כשערי מזרח ולפו עיני במעמקות ובנתיבות תורה ושוב לא נשתכח מפי דבר כל מה שלמדו חזקי מפי ר' ומפי התלמיד ומנתיבות כל מה שהשיתי בהן להמיהן שוב לא סייתי משכח לותן: חמר רבי ישמעאל חס לא עשיתי תורה כלום די' לי במדה הזו שקבעתי בהן בישראל כנגד כל התורה כולה כדי שירבו את התורה שלא ביגיעה ע"כ תו':

א אמר ר' ישמעאל כך חמר ר' עקיבא משום ר' אליעזר בגדול מיום שניתנה תורה לישראל ועד שנכנס בבית התרון תורה ניתנה לבל הדרש ויקרש בבודה וגדולה ותפלרתה לימתם פחדתם וירלתה עושרה וגלוות וגלוות זיעתה וזיעתה עוזה ועזוז ממנתה וגבורתה לה ניתנו עד שנכנס בבית

התרון

סחרון ולא שרתם בו שביעי: ב' עמדו ישראל בספון תרעומת לפני הבוסם שבשמים לומר שרבם לרות ספלת עליהו לי זו נתפום ולי זו נעזוב השלכת עליהו טורח גדול ומשלוי כבד לחרת לנו בהו לי בית ולא"פ שתתם בונים עשקו בתורם וזו תשובת בניו. ג' וזו תשובת לביהם שבשמים בעלם גדולם היה לפם בין סגליות וסייתי מתחוה לימתי לשמע קול דברי תורתי מפיכם תחם לא עשיתם יפה ולהי לא עשיתי יפה תחם לא עשיתם יפה שחלקתם עלי וכעסתם עליכם ועמדתי ועשיתי כלה ונחרלם על עירי ועל ביתי ועל בניי ולהי לא עשיתי יפה שעמדתי לנגדיכם וחתמתי עליכם גזר דין בודלי מדה שהיא עומדת לעולם ולעולמי עולמים תהא לה תחרות מדה שלין לה תורך ללא לו שם לו שתים לו עבר לו שלשים ולם בגבורות על מלם וסלכה לה ללא שתתם הוכחתם לותי יפה עשיתם כבר קיבלתי עלי תוכחתכם: ד' כי ערבם עלי לתת ישראל וכשתם לותי תלות תורם שלין בזלזי דבריכם ומתקבלין עלי לחרי פיכם תחם עשקו בבית בחירתי ותורם מפיכם לא תמום כי בעל נפלאות והדון פריסות לחי סוף גבורות לפני מתרגשות ניסין ומסתין לפני בסתי מי הקדימני ולא שילמתי לו מי קרלני ולא עניתיו מיד לחרו לפני כל משלוחיכם ותלות נפשכם ברבו עלי: ה' בתי גזזתי ובתי לוערותי לין כל דבר חסר מפם לחרו משלוחיכם ויכתו לכם ותלות נפשכם מיד תעשה כי לין עת בעת הזאת ולין זמן בזמן הזה לין עת בעת הזאת שתתם נפשי עד שרתיתי תחכם ולין זמן בזמן הזה שתתם שתבתם בלבי:

פרק ב"ח א אני יודע מה לחת מבקשים ולבי בביר מה לחת מתלוי' תורם מרובה לחת מבקשים וסמון תלמיד ורוב סמועות לשחול הלכה לחת מלפים ולסמון רזוי לחת מחמדין להרבות תעודם ברים ברי' להעלות תוסיף גבעות גבעו' לסגליל תלמיד בחוצו' ופלפול ברחובות להרבות הלכות בחול היה ובנים בעפרות תבל להביל יציאות בשערי חוללים לפרש בהן חיסור וכיתר לעמת בהם את הטעמ לעסר בהם את הטעור להכשיר בהם את הכשר ולפשול בהם את

הפסול

ספסול להכיר בכם את הדמיס להורות לגדות מה יעשו לקשור
כתריס ברחשיכם ושטרות מלכות ברחם בניכם לכוף שועים
להשתחוות לכם להזקיק רוזנים להשתטח לפניכם. ב' להפקיע
שמכם בכל כיפה וזברכם בכרכי סיס להחיר פניכם כזריחת
היום וכין עיניכם ככוכב נוגה את חזקו בשותם זה להשתמם
בכתר שלי עם הארץ לא ימלא בעולם וכסיל ועיפש לא ימיש
בכם. ג' את שמחים ומברתי עלביש ברז זה אחד מן הרזים
יולא מביש גנזיי כל יפיפות שלכם בו כשגלי מרכב לא בעמל
ולא ביגיעה אלא בשם מיתם זה ובזכרון כתר עורא שתמי'
תמיד עליכם והדווה דוב עליכם רביש מתים בשתחם ויולאת
נשמתן על שמע כבודכם: ד' שובר וממון מתגבר עליכם גדולי
עולם מהדבקין בכם משפחה שאתם עושים ממכם סובבת אותם
יחסות ויחזקום מכל לדדיש שמתגרך בכם מבורך והמשתבח
בכם משתבח מלפיקי הרביש את נקראים מזכי ברית קורחים
אתכם קדישות חדשים מכם תלא ושיבור שיש מעורמת חכמתכם:
ה' על ידיכם נפילים מתמשחים על פיכם לחות בית דין עומדים
דשמי גליות אתם מעמידים שופטי עיירות מרשות שלכם תקנת
עולם מכם תלא ואין מי חולק עליש מלחמם רבם נלחמו עמי
משרתי קטיגור גדול ממלאכי שברת זו תשובם שלו:

פרק כט א רז זה הל יולא מביש גנזיך וסתר ערמם
מאולרותיך הל תביש בשר ודם כמוני הל
תדמם בני לדם השורתיו ייגעו בחורה במדה שהן יגיעין
ונאין מן שדובו' ואילך יקיימו אותם בעמל וביגיעה ובחשיק
גדול זהו כבודך וזהו תפארתך כשהן משבחין חוזרין וסודרין
לפניך קורחין בלבב שלם לך מתחנני' בנפש חפילה ישמוד
בידיהו מה שקריהו יתקייש בלבהו מה שמיהו יחפשו כליותיהו
כל מה שמעהו חזיהו יחזיק לבביהו נחיבות תלמיד שמעהו מפי
ברב ויהיו מכבדין זה לא זה אבל אש רז זה אחד מגלה
לבניך יהוו קטן כגדול וכסיל כחכם זו חשובת עבדיו: ב הל
משרתיי הל עבדיי הל תטריחו לפני בדבר זה רז יולא מביש
גנזיי וסתר ערמם מאולרותי לעם אחוב אני מגלה עליו לזרע
נחמן אני מלמד לותו לשם גנוז מיסות עולם ומימי ברחשית

לשם

לסם מתוקן ולא עלתה על לבי ליתנו לכל סדורות הללו מימות משה ועד עכשיו לדור זה היה ראוי להשתמש בו עד סוף כל סדורות כי מרעה של רעה יצאו לותי לא ידעו שעומעם לבם מן סגליות והיו ר"ת קשים בחזיונם כשחשת וכשרגז לסם רחוי להשתמש בו להביאה תורה כמים בקרבם וכשמן בעלומתם כי היה ישראל בעוני מיוסר שחרה לפי בו וכביתיו ורגזו הסריס והיתה נבלת כסותה בקרב חוללות: בשה תרלס ובשה תחתמם חו מה מדה טובה של חמדה יש לי במרום שחוליה ולתן לסם ושמשתם בו לפיתי ורחיתי זכר עמי זכר בעולם כסף עמי כסף בעולם חביים טובות ומרגליות עמי חביים טובות ומרגליות בעולם חטים ושעורים דבש ושמן כבר נתתי בעולם חבל מה חסר בעולם רז זה וסתר זה שחיו בעולם מדה של גחוש שיתגלו פה בני:

תום' אמר רבי עקיבה שמעתי קול יולה מתחת כסא הכבוד אומר ומה הוא היה חומר מכרתיו לקחתיו פקדתיו זכו חנוך בן ירד שמשו מטטרו"ן ועטלתי חותו מבני אדם ועשיתי לו כסא כנגד כסאי וכמ' שיעורו של חותו כסא חרבעים אלף רבבות פרסאות של אש ומסרתי לו שבעים מלאכים כנגד שבעים חומות ופקדתי בידו כל פמליה של מעלה וכל פמליה של מטה וסדרתי לו כל סדרי ברחשית ושמתי שמו אדוני הקטן שמשו בגימ' שבעים ואחד ונתתי לו חכמה ובינה יותר מכל המלאכים ועשיתי לו גדולה יותר מכל מלאכי השרת. אמר רבי עקיבא בכל יום ויום מלאך אחד עומד שחרית בחמלע רקיע ופותח ואומר י"י מלך וכל נצח מרום עונים אחריו עד שמגיע לברכו וכשמגיע לברכו היה אחת עומדת בחמלע הרקיע ושמש ישראל וחקוק על מלחש ישראל ואומרת ברכו את י"י המבורך וכל שרי מעלה עוכן אחריה ברוך י"י המבורך לעולם ועד עד שלא נגמר הדבר רועשים ורועדים החופני' ומרטידים את כל העולם כולו ואומרים ברוך כבוד י"י ממקומו ואותה השי' עומדת בחמלע הרקיע עד שרועשין כל שרי מעלה ושרפים וכרובים וגדודים וכל המחנות וכל ג' וג' בעומדו אומר לחיה שמע ישראל י"י אלהינו י"י אחד: עד כאן הוס': **ד'** אמר

רבי

רבי ישמעאל כך אמר רבי עקיבה משום רבי אליעזר הגדול לא קיבלו עליהם אבותיו לשום אדם על אחד בסיכל י"י עד שכפו למלכו של עולם ולכל מחניו וגזק להם וגילה להם סודם של תורה כיצד יעשו וכיצד ידרשו וכיצד ישתמשו בו מיד הופיע רוח הקודש ממכוני הסליסי אמר בניתי ס': ד' כי לא ירדה ולא ברחה שכינה בניתי קודם הקדשים מפני שגזירה כיון שראו אבותיו את כסא הכבוד שנסתלסל ועמד בין החול' ולמזבח שמע"פ שעדיין עד לותה שעה לא בנו בניין אלא על מקום הגורות שהן גורות ועומדות לעולם עליהם החולם והסיכל והמזבח וכל הבית כולו וכיון שראו אבותיו את כסא הכבוד שסילסולו מתוכן ועומד בין החולם ולמזבח ומלבו של עולם עליו מיד נפלו על פניהם ועל לותה שעה הוא אומר גדול יהיה כבוד הבית הזה שתחרון מן הראשון: ן' שבמקדם רחמון לא נזקקתי לבני אלא בקול זה לי ולכסאי ולכל מחניי והלוחי בני למה אתם נופלים ומוטלים על פניכם עמדו ושבו לפני כשמי כמדת שאתם יושבים ביושבה ותפשו כתר וקבלו חותם ולמדו סדר סוד תורה זה כיצד תעשוה וכיצד תדרשוה כיצד תשתמשו בו כאיך תעלין מעלין נתיבות לבבכם כיצד לופין לבבות שלכם בתורה מיד נעשה זרובב"ל בן שלתיא"ל ועמד על רגליו לפניו כמתורגמן וכיצד מפרש שמות שרי תואר אחד אחד בשמו שם כתר ושם חותם:

פרק ל א אמר ר' ישמעאל כך א"ר עקיבה משום ר' אליעזר הגדול אדם המזקיק את עלמו להשתמש בסוד תורה זה יכבס בגדיו ומלותיו ויטבול טבילה חמורה מספק חולץ (הטומאה) קרי ויכנס ויטבל שניה שער ימים בחדר או בעלייה לא יאכל ולא ישב ולא יישן ולא ישתה אלא מערב עד ערב ומיאכל לחמו לחם ידיו בטלית נקייה וישתה מים זך ולא יטעום כל מיני ירק ומים משתיו: **ב'** ויקבע מדרש סוד תורה זה בחפל' ג"פ בכל יום ויום לאחר תפל' שחפלל לותו מרחמו ועד סופו ואח"כ ישב וישתוק את המשנה כל שנים עם' ימים ימי תעניותיו מן הבקר ועד הערב ולא ישון ובכל שעה שמסיימו יעמוד על רגליו וישבח כעבדים במלכם ויקרא

שנים

שחים עשרה פעמים לכל יום ויום ואח"כ יקביעו בחותם לכל ז' וז' מסס: ב' וכללותו י"ב יום יוצא לכל מדות תורה שמבקש ממנו למקרא שם למשנה שם לתלמוד שם לפייט מרכבה כי במדה טובה טובדה טוב יולא ומלער ומסיגוף גדול כי תלמוד גדול הוא בידינו תקנת הרחמנים ומסורת עתיקים שכתבו והניחו לדורות לשמחם בו לעושים ומי שרצוי נעשה בשם. ד' חוס' אמר ר' שמעאל כך אמר ר' עקיבא משום ר"ש סגדול שברי מי שזכות אבותיו מסייעתו ולדקת יולדיו עומדת לו וזהו שאמרתם בתג זה ובחותם זה ויהיו מזקקין לו וזהו מתגאה בגאותה של תורה: ה' ר"ת ישמעאל נעשה דבר זה ע"י ר"ש ונעשה ולא שלמין ונעשה על ידי ולא שלמנתי עד שסבחתי קיבה ו' ונעשה כמוני חזר ונעשה על ידי הרועים ונעשו כמוני הורידו את ר' עקיבא לחוץ לארץ מרגלית ב"ד ונתעכב עד שנעשה ע"י רבים שלא קרחו ולא שנו ונשנו לחריסה לחריסה ונעשו כתלמידי חכמים: ו' בת וקיים וסמכי' עדותו בב"ד של נשיא לתמר נעשה שבבר הזה לך לחושם לארץ והלילים וכך אמר ר"ש סגדול. וחכמים אומרים שמא בזכות ו"י סיח על ידינו ולא שלמינו עד שהורידו ר"ע לבבל ונעשה והלילה ואח"כ שמחנו ע"כ תוס': ז' ח"ר ישמעאל מי יפתח שדם קודם שיחפלל סוד זה תירה זה כיון שעמד לומר תפלה תתרומם תגבה מלך מפואר כי על כם רם ונשא גורל ומבוסל לתת שוק בחדרי מרום סיכל גאות מצרתי כשלך מבוטלין ומזיעין ערבות הדום רגליך בכל יום בקול רם וברעש זמתם והמון שירם כדבר שנא' ק' ק' ק' י"י לבדות מלא כל הארץ כבודו ויסביב ויאמר מי לא ירומם לותך מלך גורא ומבוסל על כל מצרתיך ברתת ובזיע מצרחים לותך בבסל וברעדה מחבלין מלפניך בגזירה שוה בפס אחד שמך גורא מוליחין מפני תימה וירחה שעומדין בם לפניך אין מקדים ואין מאחר וכל שמעבד את סקול מחביבו בשמך תפי' כסיטור ניתא של סיער מיד ידחף ואם לסבה מדחפת לותו כדבר שנא' קדום קדום יי' לבדות מלא כל הארץ כבודו:

סליקו הלכות היבלות סך כולם שלשים פרקים:

בתחלה

בשם השם אמן

בתחלה יקבע מדרש סוד תורה אחר כל תפלה מראשו ועד סופו ואח"כ יעמוד על רגליו ויתפלל תפלת חותם גדול וזו היא.

אל חמת תתקדם לנגח נגחיה שמים ברחת בתבונה וארץ יסדת בחכמה בסיכל לממה כסאך כוננת והדום רגליך בחבל תרלך כוכבים ומזלות לך מסתחוים שמם וירח כוננתם שמים שמים כוננתם במעמקי מים בעבותות יקך כוננתם שמים וארץ וכל נבא מרום כה עוזים תתקדם תלכיהו תתקדם מלכנו תתקדם יוצרנו בכל שירות ותשבחו' על רוב גדולם שחת בלב כל בני בשר ברוך המבורך בפי כל עמה: (ותח"ל יתפעל תפלת כתר מורח וזו היא. (תתה סוח סתל סגדול סגבור וסמורח מלך מלכי המלכים ברוך סוא כתרך גדול וחביב יומר מכל הכתריס וגבורתך מכל הגבורות מי כמלכנו מי כתלסיהו מי כתלוגו מי כיוצרנו מלך העולמים תתקדם במעלם תתקדם במעם תתברך במעלם תתפאר במעם תתסדר בהדריס תתקלס בשרפיס עושם גדולות עד אין חקר ונפלאות עד אין מספר ברוך זריח על כל הגבולים וברוך בתמוניס סתדרת וסתמונם וכו'. תתסדר תתרומם תתנשא מלך מפואר כי על כשא רם ונשא אתם מרח ומבוסל אתם יושב וסוכן בתדרי סיכל גאוס מסרתי בסאך מבוסלין ומזיעין ערבות סדום רגליך בכל יום בקול רנס ורעש זמרס וסמון שירס לבבר שנא' ק' ק' ק' י"י לבאות מלא כל סארץ כבודו ובמקלות רבבות עמך בית ישראל יתפאר שמך וזכרך מלכנו בכל דור ודור שכן חובת כל סיצורים לפניך י"י תלסיהו ותלסי תבותיו לסודות לכלל נשבח לפאר לרומס ולסדר ולקדם על כל דברי שירות ותשבחו' דוד בן ישי עבדך משיחך כדבר שנא' כל סנקרא בשמי ולכבודי ברחתיו יצרתיו אף עשיתיו ונאמר עס זו ילרתי לי תסלתי יספרו ונאמר במקלו' ברכו תלסים י"י ממקור ישראל ונאמר ונחנו עמך וצאן מרעיתך נודה לך לעולם לדור ודור נספר תסלתך ונאמר כי יעקב בחר לו יס ישראל לסגלתו ועתה י"י תלסי ישראל סאל סגדול סגבור וסמורח שומר הברית וחסד תל ימעט לפניך את כל התלא תצר מלאתנו למלכנו למריבו ולכסיבו ולנביאיהו

ולחבותיהו

ולאחותינו ולכל עמך מימי מלכי אשור עד היום הזה ואתה
לדיק על כל הבא עלינו כי אמת עשית ואנחנו הרשענו י"י
אלהינו בעלונו לחודיס זולתך לבד כך מזכיר שמך לפי תורת
משפטיך י"י קויתיך לשמך ולזכרך תאות נפש נפשי לויתיך
בלילה לפי רוחי בקרבי אשחרך כי כאשר משפטיך לארץ לדק
למדו יושבי תבל כבש משמים ורחם מזבול קדשך ותפארתך
לי' קנאתך וגבורתיך המון מעיך ורחמיך אלי כתפקו כי
אתה הבינו כי הברסם לא ידעתו ויסרתל לא יכירנו אתה י"י
תבינו גוחלנו מעולם שמך ואתה י"י תבינו לפני אנחנו כחומר
ואתה יוצרנו ומעשה ידך כולנו אל תקצוף י"י עד מאד ואל
לעד תזכור עון הן הבט נא עמך כולנו ערי קדשך כי' מדבר
ציון מדבר שיחה ירושלים שמם' בית קדשנו ותפארתנו אשר
הללוך בו אבותינו היו לשריפת אש וכל מחמדינו היו להרבסם
ואנחנו בזיך עמך ועבדיך בני בחוזיך זרע אברסם יצחק ויעקב
בחיריך נתפזרנו בכל הקצוי' ובעוונותינו נותנו ביד מלכי
הארצי' למשול בנו וברכושינו כרצונם וברע גדולה לנחנו כי
ידי עם הארץ התמוטטו ומסידים ואנשי מעשה ועוסקי תור'
נתמעטו והנה כעת אשר יאתה לך להושיענו וכח יוודע עוז
רחמיך וכבן יקי רצון מלפניך י"י אלהי ישראל התקייס עלינו
אמרי נחמותיך אשר ייעדת לנו ע"י נביאיך ודברת בחזון למסידיך
ואשר גליתה לעבדך ברז תורתך וייאמנו עליו ועל כל ישראל
עמך הבטחו טובותיך וישועתיך וירחם אל עבדיך פעליך והדרך
על בניהם ויהי נועם י"י אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה
עלינו ומעשה ידינו כוננהו: הינה י"י אלהי ישראל אלהי האלהים
מלך מלכי המלכים הוא הנאמן אומר הבריח והחסד לאוהביך
ולשומרי מצותיך תיקר נא בעיניך נפש עמך בית ישראל ונפש
בניך ועבדיך אלה העומדים לפניך החפצים לירחם את שמך
והנכספים לדעת סוד תורתך בלבב שלם ובנפש חפילה אשר שמו
פניהם בארץ חביס לבקש את פניך ולספר שבחך ולהידבק
בעבודתך ולשתחוות בחצרותיך אתה אל שדי טוב ומטיב
אלהינו ואלהי אבותינו אלהי הברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב
האל הגדול הגבור והנורא אל עליון קונה שמים וארץ הרשתיך

שמלת לנו ושפע עליונו שפע ברכותיך ותכתירנו בכתר מכמס ובינה ותגדיל חסדך עליונו להגבירנו בגבורת תורתך ויקרת שמך סגדול עליונו כדבר שנא' ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר ושבעיני נלח מסוד רב טובך ונדק מפפעך ועדותיך בחורש שבעל פס ויגלה שמך ומלכותך עליונו למען שמך סגדול. ובכן יהי רצון מלפניך י"י אלהי ישראל שתשפ תורתך תומנתנו ותעמידם בידינו בשול' כזה ותשפ עמנו בעולם הבא לחיי העולמים י"י אלהי ישראל נותן חכמה לחכמים ומדע ליודעי בינה. פתח שערי לבינו בשערי תורה בשערי חכמה בשערי שכל בשערי דעת בשערי בינה לחיין חזק וגבור חזקנו ואמצנו וסגבירנו בתגבורת שתורה וסדריכנו בדרכיה ובתיבותיה ותסייענו ללומדה בעסרה להשלים פעולתינו לפי רצונך ותערב בפינו ובפיות עמך בית ישראל ונהיה חכמנו ומלמדינו ומלמדי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה ותעמיד בידינו מס שקריינו ונקרא מס שמעינו ונשמע יתקייס בלבבינו יתפשו כליותינו כל מס שממעו חזינו ויממעו יחזיק לבבינו בתיבות תלמוד תורה שתת לעמך ישראל בקדושת ובטהרה שעדנו ומושפע שלא נהיה לומדים תורה ושוכחים תעדיף טובך עליונו שעדנו ותשמוך ידינו ותן בלבנו להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות וייחד לבבינו לסכיר יחוד שמך שנכבד ונאורת לסזכר בו בנקיות ובטהרה בפחד ובהיראה לקבל עליונו עול מלכות שמים ועול מלותיך לקיימם מתכבה. ובכן יהי רצון מלפניך י"י אלהי ישראל שתחלבם בזדקותיך ותתכפה ברחמיך ותתעטף בחסידותיך ותתזר בחינותיך ותבא לפניך מדת טובך ועטותותך ותביט בבושתנו ותרחם בעיניו ותלין בחסרון דעתינו לשר סיא מפני שחור שבעיסס שמעכב בידינו ומפני תורך סגליות ומפני מיעוט שחכמים יודעי סודותיך עד שאר קלרס יד ביותינו מסביג דיעה ברורה ברז תורתך לשר נתתס לעבדיך להשחמם בו ושגנו סיום בחיים בכל לב ובכל נפש ברוב תבוק ובכוסף גדול לחסות בצל כנפיך ולהשכיל בשתך מתפללים ומתחננים לפני הדרת זיו תפארתך שתתמלא עליונו רחמים וחגיות ממרומים ותסיר מעליונו כל סדברים

שמעכבים

המעכבים ומונעים אותנו מלקבל פעולותינו לפי רצונך ומלא
כן וחסד בעיניך ותגלה לעבדיך הברית הממונים על סוד תורה
ולמלאכים חבר עליהם שיהיו מזקקים לנו למלאות רצונינו
ולעשות את בקשתינו במהרה תורה ובסודותיה לפרקים תעודה
להפליא עלה להגדיל תומים במקרא במשנה ובתלמוד בהלכות
ובאגדות ולהשכיל בחכמת בשם חזקיה"ם חותם גדול ובשם
עורפ"ק שם קדוש וכתר עורף. אנא י"י אלהי אברהם יצחק
וישראל היום ידע כי אתה י"י אלהים בישראל ואנו עבדיך
אלהי ישראל ברך את עמך ישראל בשלום ומלא משאלות לבנו
לטובה ומהר פניך אליו ותשעה גל עיניו והביטה ופלטות
מחורתך ותזכינו לחזות בנועמיך ולבקר בהיכלך ולאור בחור חמיים
כדבר שנאמר כי עמך מקור חיים בתורך נראה אור ונאמר י"י
תורי ויפעי ממי תירח י"י מעון חיי ממי תפחד ונאמר כל כלי
יוצר עליך לא יצלח וכל לשון תקום אתך למשפט תרשיעי זאת נחלת
עבדי י"י ולדקתם מאתי נאם י"י ונא' י"י אלהים לבחות בהיבנו
בהר פניך ותשעה י"י עזי לעמו יתן י"י יברך את עמו בשלום.
ערם נקרא אתה תעטה כדבר שנאמר ויהי ערם ויקרהו ואני
אעטה עוד הם מדברים ואני אשמע כי אל שומע תפלה ותחנון
אתה בה"י שומע תפלה מי לה יבוא חומך מלך ורוח ומשפל
על כל מברחיך ברחת ובזיע מברחים חומך בשבל וברעלה
מחבלים מלפניך בגזירה בפה אחד שמך ורוח מוליחים מפני
חימה וירחה שעומדים בה לפניך אין מקדים ואין מאחר וכל
המעכב את הקול מחבירו בשמך תפילו כמיעור ימת של שיער
מיד נדחף ואם לשבה מדחפת חומו כדבר שנא' קדום קדום
קדום י"י לבחום מלא כל הארץ כבודו:

ואומרים אבינו מלכנו:

תם ונשלם

Heikhalot Rabbati 40
Sefaria Community Translation
Source
Translation
Source with Translation
Layout
Font Size
Heikhalot Rabbati
Chapter 1
אמר ר 'ישמעאל מה הפרש שירות שהיה אומר מי שבקש להסתכל בצפיית המרכבה לירד בשלום ולעלות בשלום: Said Rabbi Ishmael: What are those songs which he recites who would behold the vision of the Merkaba, who would descend in peace and would ascend in peace?
גדולה מכולם להכנס ולהכניסו ולהביאו לחדרי היכל הרקיע להעמידו לפני כסא כבודו ולידע כל מה שהוא עתיד להיות בעולם למי משפילין ולמי מגביהין למי מרפין למי מגבירין למי מרוששין למי מעשירין למי ממיתין למי מחיין למי נוטלין ממנו ירושה למי נותנין לו ירושה למי מנחילין לו תורה למי נותנים חכמה: Greatest of all, it is that have a care for him, to gather him in and bring him unto the chambers of the palace of the seventh heaven, to cause him to stand on the right hand of the throne of the glory of God; for there be times when he standeth over against Tazsh the Lord God of Israel, to see all that which is done before the throne of His glory and to know all that which is destined to come to pass in the world: Who shall be cast down, who exalted; Who shall be weakened, who made strong; Who shall be crushed with poverty, who made rich; Who shall die, who shall live; From whom shall inheritance be taken, To whom shall inheritance be given; Who shall be granted the Law for his portion And who be given Wisdom.
גדולה מכולם שהוא צופה בכל מעשה בני אדם יודע ומכיר בו נאף אדם יודע ומכיר בו רצח נפש יודע ומכיר בו נחשד על המה יודע ומכיר בו גדולה מכולם שמכיר בכל מיני כשפים: Greatest of all it is that he beholdeth all the works of the children of men, yea even those which they work in their secret chambers, whether these be seemly works or works corrupt: A man stole – he knoweth and recognizeth it; A man committed adultery – he knoweth and recognizeth it; A man committed murder – he knoweth and recognizeth it; A man was suspect to have lain with a woman in her uncleanness – he knoweth and recognizeth it; A man spread slander – he knoweth and recognizeth it. Greatest of all it is that he recognizeth all those who know sorcery.
גדולה מכולם שכל המגביה ידו עליו ומכהו מלבישין אותו צרעת ומעטרים אותו בהרת גדולה מכולם שכל המספר עליו לשון הרע מטילין ומשליכין אותו על מכות צמחים וחבורות ופצעים שירד מהם שחין לח: Greatest of all it is that any man who lift up his hand against him and smite him is clothed with scalls and covered with leprosy and crowned with a pox. Greatest of all it is that any man who slander him is subject to all manner of injuries: morbid growths and discolourations and wounds which give rise to running ulcers.
גדולה מכולם שכל המגביה ידו שהוא מובדל מכל בני אדם ונבהל בכל מיני בני אדם בכל מדותיו ונכבד על

העליונים ועל התחתונים וכל מי שהוא נכשל בו הכשלות גדולות ורעות טפלות עליו מן שמים וכל מי ששולח בו יד בית דין של מעלה שולחין בו יד: Greatest of all it is that he is set apart from all the children of men and is exalted in all his doings and is honored by those above and those below. And if any man find cause of offense in him, upon that man do offenses, great and evil and harsh, fall from heaven. And if any man stretch forth his hand against him in reproach, against that man doth the heavenly court of justice stretch forth its hand to consume him from the world.

Chapter 2

גדולה מכולם שכל הבריות לפניו ככסף לפני צורף אי זהו כסף פסול ואי זהו כסף טהור ואף הוא צופה במשפחה כמה גרים יש כמה פצוע דכא יש כמה כרות שפכה יש כמה בני נדה כמה עבדים כמה ערלים: Greatest of all it is that all men are set before him as silver before the refiner, to know which is alloyed silver, which is pure silver. And, moreover, he beholdeth in families: How many in a family be children of forbidden unions, How many in a family be children of their mother’s impurity, How many in a family be wounded in the stones, How many in a family be cut off of their privy members, How many in a family be children of slaves, How many in a family be children of the uncircumcised, How many in a family be unfit for the priesthood.

גדולה מכולם שכל המעיז פניו בו מכהין מאור גלגל עיניו גדולה מכולם שכל הבוזה אינו עוזב לא שורש ולא ענף אף לא יורש גדולה מכולם שכל המספר בגנותו מביאים עליו כלה ומהומה ואין חומלין: Greatest of all it is that any man who harden his face against him to gainsay him is darkened from the light of the balls of his eyes. Greatest of all it is that if any man treat him despitefully he leaves neither root nor branch nor yet inheritor. Greatest of all it is that any man who spread evil report against him is consumed, his judgment is determined and no mercy is had upon him.

גדולה מכולם שתוקעים ומריעים ואחר כך מנדין ושבים מנדין ומחרימין שלשה פעמים בכל יום ויום מיום שנתנה רשות לכשרים ולענוים לעלובים לנבונים ולישרים ולחסידים לבחורים ולפרושים לצדיקים ולתמימים לירד ולעלות במרכבה לומר יהא בנדוי דטעצ"ש ה 'אלקי ישראל לו ולכסא כבודו ולכתר ראשו לבית דין של מעלה ולבית דין של מטה ולכל צבא מרום ולכל משרתיו מי שעומד לפניו חושש במרכבה ועוזב אותן: Greatest of all it is that in the heavenly court of justice, three times each day three times each day they blow the trumpets thrice and excommunicate with the lesser excommunication and again excommunicate with the greater excommunication, saying: “Let him be excommunicated to Tazsh the Lord God of Israel, to him and to the throne of His glory and to the crown upon His head, to the heavenly court of justice and to the earthly court of justice and to all the host of heaven and to all its servants, he who standeth before one beholding the Merkabha and who abandoneth him.”

אמר ר 'ישמעאל כך היו שונין בצפיית המרכבה החושש במרכבה אין לו רשות לעמוד אלא מפני שלש מדות הללו מפני מלך מפני כהן גדול ומפני סנהדרין בזמן שיש ביניהם נשיא אבל אם אין ביניהם נשיא אפילו מפני הסנהדרין לא יעמוד ואם עמד דמו בראשו מפני שמקצר ימיו וממעט שנותיו: Said Rabbi Ishmael: Thus ran the teaching as to the vision of the Merkabha: He who beholdeth the Merkabha hath no right to stand up [out of courtesy to a superior], except before three authorities only: before a king and before a high priest and before a Sanhedrin. And should he stand up he would be guilty of death because he had stood up before it, and he would lessen his days and cut short his years.

אמר ר 'ישמעאל מה הפרש שירות שאדם משורר ויורד למרכבה פותח תחלת שבח וראשית שירה תחלת גילה וראשית רנה משוררים השרים המשרתים בכל יום לה 'אלקי ישראל על כסא כבודו הם מתנשאים גלגול כסא כבודו רנן רנן מושב הריע הריע פלא כלי חמדה פלא ופלא תשמיח תשמיח מלך שעליך

בשמחת חתן בבית חופתו ישמח ויגיל כל זרע יעקב וכשבאתי לחסות תחת כנפיו בשמחת לבב ששמח בך ושיחתך עם שיחת יוצרך ועם מלכך שנאמר)קדוש קדוש קדוש ה 'צבאות מלא כל הארץ ישעיה ה ג(כבודו: Said Rabbi Ishmael: What be the words of the songs which a man doth recite when he descendeth to the Merkabha? Let him begin and recite the principal songs: The beginning of praise and the commencement of song The beginning of jubilation and the commencement of exultation Do the princes sing who serve each day The Lord God of Israel and the throne of His glory; They bear up the wheel of the throne of His glory: —Sing, sing for joy, supernal dwelling!—Shout, shout for joy, precious vessel! —Made marvelously and a marvel. —Surely thou shalt gladden the King who sitteth upon thee, —as the joy of the bridegroom in his bridechamber. When I came to take refuge under the shadow of Thy wings In the joy of my heart which rejoiced in thee.

Chapter 3

משבח ושירה של כל יום ויום מגילה ורנה של שבח מההיגיון היוצא מפי המשרתים ומהגיון המתגבר מפי קדושים הם אש וגבעות להבה נצברות ונגנזות נתיבות בכל יום ויום כדבר שנאמר)שם (קדוש קדוש קדוש ה 'צבאות מלא כל הארץ כבודו: —From the praise and song of each day, —From the jubilation and exaltation of each hour, —And from the utterance which preceedeth out of the mouths of the holy ones —And from the melody which welleth up out of the mouths of the servants —Mountains of fire and hills of flame —Are piled up and hidden and poured out each day.

מה לך אתה נבהל עבד נאמן מה לך אתה מרתיע משרת ואהוב אומר לפניך והדריא"ל ה 'אלקי ישראל אם אני לא מרתיע מי הוא שירתיע אם אני לא אבהל מי הוא שיבהל שאני הוא שנקרא לו לגבורה שש שעות בכל יום ואלף פעמים סוחבין אותי על רכיבותי עד שאני לכסא כבודו והנה הקול משיב ואומר)יחזקאל א כה (ויהי קול מעל לרקיע אשר על ראשם הללו שעושין לך דברים הללו אין כלימה על דבריהם ואין סותר על שיחתם משרתי הדרו רואים פני הדור יושב בחדרי היכל דממה יבא ואמר קדושה טהר וגו 'קדוש קדוש קדוש ה ג)ישעיה ה ג שנאמר(': “Why should’st thou be affrighted, faithful servant? “Why should’st thou be terrified, servitor beloved?” “I say to thy face, Zohardriel, Lord God of Israel, “If I be not affrighted, who is he that shall be affrighted? “If I be not terrified, who is he that shall be terrified? “For I am summoned before the Omnipotent six hours in each day, “And a thousand times I am dragged upon my knees “Until I touch the throne of glory.” And then the voice would answer say: “As for those who practice upon you those practices – “Reproach shall not be cast upon their words, “Nor shall any contradict their discourse, “Nor any contradict their words.” His kingly servants behold the King majestic Enthroned in the chambers of the palace of silence, Dread and fear, holiness and purity.

מלך נסין מלך גבורה מלך נפלאות מלך פרישות כסאך מעופף משעה שתקעת יתד אריגת המסכת ששכלול העולם וסלסולו עומד עליו ששם רבות מדות עד אין קץ ועדן לא הניח רגליו על הקרקע ערבות אלא כעוף מעופף ועומד תחתיו גאה גאים קשורי כתרים וכל מלאכי ראשי מדות שבראת חבושים עומדים תחת כסא הכבוד והיו מנטלים בעוז תוקף וגבורה ואף הם לא הניחו רגליהם על קרקע ערבות אלא כעוף מעופפים ועומדים תחתיו: King of miracles, King of powers, King of wonders, King transcendent. Thy throne doth fly and standeth still. Years very many, generations without end have passed Since thou didst drive the peg for the weaving of the web On which the perfection of the world and the excellence thereof do stand And even yet hath Thy throne not rested its foot upon the firm ground of the seventh heaven, But as a bird doth fly it fly and standeth still.

ושלושה פעמים בכל יום כסא כבודך משתטח לפניך והדריא"ל ה 'אלקי ישראל ושב בה מלך מפואר שמשמך חביב עלי ואינו כבד עלי כדבר שנאמר)שם (קדוש קדוש קדוש ה 'צבאות וגו': The loftiest of

the lofty, they whose brows be bound with diadems, And all angels, the chief hypostases which Thou hast created, Stand harnessed beneath the throne of glory And do hold it up continually with strength, might and power. And they also have not rested their feet upon the firm ground of the seventh heaven, But as a bird do they fly yet stand still.
גאוה מופלא ושררה משונה גאוה של דוממה ושררה של זהיוה שמלאך הפנים מתנהג בה בכל יום שלשה פעמים בבית דין של מעלה כשהוא הולך ובא על ערבות רקיע שעל הכרובים ושעל ראשי האופנים ושעל ראשי החיות: And three times in each day Doth the throne of Thy glory prostrate itself before Thee and say to Thee, “Zohar‌ariel, Lord God of Israel, “Pray seat Thyself upon me, O splendid King, “For Thy burden is delightful to me “And weigheth not heavy upon me.”
Chapter 4
וכיון שרואין כל מי שבמרום כשהוא הולך ובא עד הרקיע שעל ראשי הכרובים ושעל ראשי האופנים ושעל ראשי חיות הקדש מרתיעין ומתבהלין ומתעלפין ונופלין על פניהם ולאחוריהם במאה ושמונים וחמשת אלפים רבבות פרסאות אין כל בריה יכולה ליגע באותו המקום מפני זוחלי אשות שמעוררים ויוצאים מפי האופנים ומפי חיות הקודש ומפי הכרובים שפותחים פיהם לומר קדוש קדוש קדוש בשעה שישראל אומרים קדוש קדוש קדוש ה 'וגו': Wonderful loftiness and strange lordship Is the loftiness of exultation and the lordship of splendor With which the angel of the presence doth conduct himself Three times each day In the heavenly court of justice As he goeth and cometh upon the seventh heaven Which is upon the heads of the cherubim and upon the heads of the ophanim And upon the heads of the holy beasts. And the cherubim and the ophanim and the holy beasts Are harnessed and stand beneath the throne of glory. And when they behold anyone in the height As he goeth and cometh upon the seventh heaven They are terrified and affrighted and faint and fall backward, For no creature is able to attain unto that place By a distance of one hundred and eighty five thousand myriad parasangs Because of the streaming fires which flow and issue forth From the mouths of the cherubim and from the mouths of the ophanim and from the mouths of the holy beasts Who open their mouths to say “Holy” When Israel saith before Him “Holy”.
מדה של גבורה מדה של רתת מדה של זיע מדה של קול מדה של חלחלה מדה של חלוק של והדריא"ל אלהי ישראל שמעוטר ובא על כסא כבודו ה 'ה: A measure of holiness, a measure of dominion, A measure of fearfulness, a measure of consternation, A measure of trembling, a measure of shaking, A measure of terror, a measure of panic Is the measure of the garment of Zohar‌ariel Lord God of Israel Who cometh crowned to the throne of His glory.
וחקוק ומלא כלו מבפנים ומן החיצון ה 'ה ועיני כל בריה אינה יכולה להסתכל לא עיני בשר ודם ולא עיני משרתיו והמסתכל בו והמציץ בו והרואה אותו אוחזתו מחזיות לגלגלי עיניו וגלגלי עיניו מפלטין ומוציאין לפידי אש והם מלהטין והם שורפין אותו האש והיוצא מפי אדם והמסתכל הוא מלהטת אותן והוא שורפת אותן מפני מה מפני דת עינים של והדריא"ל ה 'אלקי ישראל שמעוטר ובא על כסא כבודו: And it is every part engraved from within and from without with the words The Lord, The Lord. And the eye of no creature is able to behold it, Not the eyes of flesh and blood, and not the eyes of His servants. And as for him who doth behold it, or glimpseth or seeth it, Hallucinations lay hold upon the balls of his eyes And the balls of his eyes emit and send forth torches of fire And these enkindle him and these burn him. Why? Because of the measure of the garment Of Zohar‌ariel, Lord God of Israel, Who cometh crowned to the throne of His glory. And pleasant and sweet is His beauty As the appearance of the

beauty of the glory of the majesty Of the eyes of the likeness of the holy beasts.
וערב ומתוק יפיו במראה יופי זיו הדר עיני חיות כדבר שנאמר (שם קדוש קדוש קדוש ה' צבאות וגו':
Who is like unto our King among all the lofty ones of them who lay hold upon kingship? Who is like out Maker? Who is like unto the Lord our God? Who is like unto Him among those who knot the knots of diadems? For with six voices do the supernal servants,
מי כמלכנו בכל גאה תופש מי כיוצרנו מי כמלכנו מי כאלקינו ומי כמהו בקשר כתרים מי בששה קולות משוררים לפניו משרתי ומדות נושאי כסא כבודו הכרובים והאופנים וחיות הקדש שבכל קול שלמעלה משל חבירו ראשונה משלפניו: The bearers of the throne of His glory, The cherubim and the ophanim and the holy beasts, sing before Him, For each voice is exalted beyond its fellows and differeth form that which was before it.

Chapter 5

קול ראשון כל השומע אותו מיד מתענה ומשתטח קול השני כל המאזין לו מיד תועה ושוב אינו חוזר קול השלישי כל המאזין לו מיד נשברה גלגלת ראשו ומתנקרין בו בראש צלעותיו קול החמישי כל השומע אותו מיד נשפך כקיתון ושברת מדרתו בכרכיו להיות כמים כדבר שנאמר (שם קדוש קדוש קדוש ה' צבאות וגו':
The first voice: Everyone who heareth it at once crieth out and prostrateth himself. The second voice: Everyone who hearkeneth unto it at once falleth into confusion and thereafter returneth not. The third voice: Everyone who heareth it at once is seized by convulsions and at once dieth. The fourth voice: Everyone who hearkeneth unto it at once hath the skull of his head and his body broken and most of the ends of his ribs are torn out. The fifth voice: Everyone who heareth it at once poureth himself out as a vessel and is utterly dissolved into blood. The sixth voice: Everyone who hearkeneth unto it at once is seized at heart by a fierce fire, and his heart is tumultuous and overturneth his inmost bowels, and his bile is dissolved within him as to be as water.
מי כאלקינו מי כמלכנו מי כיוצרנו חמה מפליט ומוציא כתר ראשה (נ"ב סוד כימה וכסיל וכוכב כימה) הנוגה צוררין ויוצאין מחלוק שלו מזלות וכוכבים שמעורר ובא על כסא כבודו אור גדול היה מפליט בין עיניו משוררין לפניו משרתיו וגבורות ומלך נפלאות ומלך פרישות כדבר שנאמר (שם קדוש קדוש קדוש ה' צבאות וגו': כי מלך גבורות ומלך נפלאות ומלך פרישות כדבר שנאמר
Who is like unto our King? Who is like unto our Maker? Who is like unto the Lord our God? The sun and the moon emit and send forth the crown on His head. The Pleiades and Orion and the star of morning, Constellations and stars and planets Flow and issue forth from the garment of Him Who sitteth crowned upon the throne of His glory. And He gave forth a great light from between His eyes. For King of miracles, King of powers, King of wonders, King transcendent is He.
אמר ר' ישמעאל כל השירות הללו שמע ר' עקיבא כשירד למרכבה ותפש ולמד לפני כסא כבודו שהיו משוררין לפניו משרתיו: Said Rabbi Ishmael: All these songs did Rabbi Akiva hear when he descended to the Merkabha, and he laid hold upon them and learned them before the throne of God’s glory, for there His servants sang them before God.
אמר ר' ישמעאל אותו היום חמישי בשבת היה כשבאה שמועה קשה מרומי לומר תפשו מאבירי ישראל ארבעה אנשים ר' שמעון בן גמליאל ר' ישמעאל בן אלישע ור' אלעזר ור' יהודה בן בבא ושמונים אלפים תלמידים מירושלים פדיון שלהם: Said Rabbi Ishmael: That day was the fifth day of the week when there came abysmal tidings from the great city of Rome saying: “Four men from among the mighty of Israel have been seized – Rabbi Simon ben Gamaliel and Rabbi Ishmael ben Elisha and Rabbi Elazar ben Dama and Rabbi Judah ben Baba; and eight thousand students from Jerusalem shall be their ransom.”
וכיון שראה ר' נחוניא בן הקנה גזרה זו עמד והורידם למרכבה שר הפנים אמר לי עשרה נתנו ונתנו לסמא"ל הרשע שרה של רומי לומר לך והכחד מישראל כל נתח טוב ירך וכתף להשלים וגונב איש ומכרו וגו' שמות כא טז (לפי שעמדה מדת הדין לפני הקדוש ברוך הוא ואמרה לפניו רבונו של עולם כתבת

בתורתך וגונב איש ומכרו וגו 'ובני ישראל שגנבו את יוסף אחיהם ומכרוהו מה בא עליהם מיד נתנה רשות לסמא"ל להכחיד עשרה גבורים תחתיהם להשלים הגזרה ושמורה לו להנקם כשיגיע עת יפקד ה 'על צבא המרום במרום ואחר כך על מלכי האדמה באדמה)ישעיה כד סד (שהוא נשחט ומוטל הוא וכל שרי מלכות שבמרום כגדיים וכבשים של יום הכפורים: And when Rabbi Nehunya ben Hakkanah saw this decree, he caused me at once to descend to the Merkabha and I questioned Surya the Prince of the Presence. And he said to me: “Ten men did the heavenly court of justice write down, and gave them unto Sammael the wicked, the genius of Rome, saying: ‘Go out and destroy from the mighty of Israel every good member, thigh and shoulder, to fulfill the decree’: “And he that stealeth a man and selleth him, or if he be found in his hand, he shall surely be put to death.” And the sons of Jacob stole Joseph their brother and sold him, what shall be done concerning them? At once was the authority given to Samael to destroy ten of the mighty in their stead, in order to fulfill the decree. And a vengeance to be avenged upon him is laid up against him until the time shall come when ‘The Lord shall punish the host of the high ones on high,’ for he shall be cut down and cast upon the earth, ne and all the princes of the kingdoms in the height, as the goats and sheep of the day of atonement.”

Chapter 6

אמר ר 'ישמעאל כל ההתראות הללו וכל התנאים הללו כי התרו והתנו בו בסמא"ל והוא אמר קבלתי עלי ויכחדו עשרה אבירים הללו: Said Rabbi Ishmael: All these warnings and all these conditions were made known to and laid upon Samael the wicked, and he saith, ‘I have taken all upon me provided only that ten of the mighty shall be destroyed, to wit: Rabbi Akiva ben Joseph, and Rabbi Judah ben Baba, and Rabbi Jeshbab the scribe, and Rabbi Hananya ben Teradyon, Rabbi Hozpit the interpreter, Rabbi Elazar ben Shammua, Rabbi Hanina ben Hakinai, Rabbi Ishmael ben Elisha, Rabban Simon ben Gamaliel, Rabbi Eliezer ben Dama.’

אמר ר 'ישמעאל מה עשה והדריא"ל ה 'אלקי ישראל לא הפסיק לו לסופר כתוב גזרות ומכות גדולות שנתמלא על סמא"ל הרשע שקבל עליו כל התנאים הללו אלא נטל הוא בעצמו ניר וכתב עליו ליום נקמה שעתיד ושמור לרומי הרשעה תעלה ענן אחת ותשמור למעלה מרומי ותוריד שחין לח על האדם ועל הבהמה ועל הכסף ועל הזהב ועל כלי מתכות שלשה חדשים ואחר כך תעלה ענן אחרת ותראה את חברתה ותעמוד במקומה ששה חדשים ותוריד נגע צרעת ספחת בהרת על רומי עד שיאמר אדם הי לך רומי וכל אשר בה בפרוטה ויאמר אינה מתבקשת: Said Rabbi Ishmael: What then did Zohardriel the Lord God of Israel? Because of the wrath with which He was filled against Sammael as having taken upon him all those conditions, [His patience] did not then suffice Him that He should say to the scribe: “Write decrees of punishment and great plagues, strong and harsh and fearful and terrible, heavy and disgraceful against the wicked city, Rome.” Nay, but at once He Himself took paper and wrote upon the paper. And thus He wrote against the day of vengeance which is destined and laid up for the wicked city, Rome. “One cloud shall come up and stand above Rome six months and pour down a running sore upon man and upon beast and upon the silver and upon the gold and upon all the fruit and upon all kinds of metals. And thereafter shall another cloud come up and drive away its fellow and stand in its place six months and pour down a scall of leprosy and scab and pox and all manner of scalls whatsoever upon the wicked city Rome, until the time shall come when a man shall say to his fellow, ‘Behold, the wicked city Rome, she and all that which is in her, are thine for one farthing,’ and he shall say to him, ‘I want her not.’”

אמר ר 'ישמעאל סח לי סגגסגא"ל שר הפנים ידידי שב בחיקי ואגיד לך מה תהא על ישראל ישבתי בחיקו

והיה מסתכל בי ובכה והיו הדמעות נופלות מעיניו ונופלות על פני אמרתי לו הדר זיו מרום למה תבכה אמר לי ידידי בא ואכניסך ואודיעך מה גנוז לישראל עם קדש תפשני והכניסני בחדרי חדרים ולגנזי גנזים ולאוצרות של הפנקסים ופתח והראני כמה צרות כתובות צוררות משונות זו מזו אמרתי לו הללו למי אמר לי לישראל אמרתי לו ויכולין לעמוד בהם אמר לי למחר בא ואודיעך צרות משונות מאלה למחר הכניסני לחדרי חדרים והראני צרות משונות מהראשונות אשר לחרב ולרעב ולשבי אמרתי לו הדר זיוי ישראל בלבד חטאו אמר לי בכל יום מתחדשות צרות רבות עליהם מאלה וכשנכנסים לבתי כנסיות ועונין אמן יהא שמיה רבא אין אנו מניחים אותם לצאת מחדרי חדרים: Said Rabbi Ishmael: Seganzegael, the Prince of the Presence, said to me, “My friend, sit in my bosom and I shall tell thee what is to come upon Israel.” I sat in his bosom and he gazed upon me and did weep, and his tears ran down continually from his eyes and fell upon my face. I said to him, “Why does your Excellency weep?” He said to me, “My friend, come, and I shall take thee in and teach thee what is laid up for Israel, the holy people.” He grasped me by my hand and took me in to the inmost chambers and to the most secret rooms and to the treasuries. He took tablets and opened them and showed me letters written with griefs each different from the other. I said to him, “For whom are these?” He said to me, “For Israel.” I said to him, “And can Israel bear them?” He said to me, “Come tomorrow and I shall teach thee of griefs yet different from these.” On the morrow he took me in to the inmost chambers and showed me griefs more bitter than the first: those by the sword for the sword; those by hunger, for hunger; those who shall be led captive, for captivity. I said to him, “And did then, your Excellency, Israel alone sin?” He said to me, “Griefs more bitter than these are laid on them anew each day. And when, assembling in synagogues and schools, they say, ‘Amen. Let the great name be blessed,’ we do not permit these to go forth from the inmost chambers.”

בשעה שירדתי מלפניו שמעתי קול מדבר בלשון ארמי וכך היה אומר מקדשא צדיו"תא ובתולן ועולמין לבזה ובני מלכא לקטלא ודירותיה דמלכא תנטר ארמלתא ומדבחא לאסתאבו ופתורה דמתקנן יבזוניה בעלי דבבא וירושלים ליגרש וארעא דישראל לזיע: When I went down from before him I heard a voice speaking in the Aramaic language, and thus it said: “The holy shrine shall be a ruin; and the temple, a fire burning; “And the dwelling of the king, desolation; and she in whom the king rejoiced shall mourn as a widow; “And the virgins and the youths shall be spoiled; and the servants of the king, be killed; “And the pure altar, polluted; and the table which was set before the Lord, taken as spoil by the enemy; “And Jerusalem shall be desolation; and the land of Israel trembling.”

כיון ששמעתי את הקול החזק נבעתי ונדמתי ונפלתי לאחורי עד שבא הדרניא"ל השר ונתן בי כח ונשמה והעמידני על רגלי ואמר לי ידיד מה עלתה לך אמרתי הדר זיו מרום שמא אין להם תקנה לישראל אמר לי ידידי בא ואכניסך לגנזי נחמות וגנזי ישועות הכניסני לגנזי ישועות גנזי נחמות וראיתי כתות של מלאכי השרת יושבין ואורגין בגדי ישועה עושין כתרי חיים וקובעין בהם אבנים טובות ומרגליות ומרקחים כל מיני בשמים וממתקין יינות לצדיקים וראיתי כתר אחד משונה וחמה ולבנה ושנים עשר מזלות קבועים בו אמרתי לו הדר זיו מרום כתרים הללו למי אמר לי לדוד מלך ישראל אמרתי לו הדר זיו מרום הראני את כבודו של דוד אמר לי המתן ידידי שעות עד שיבוא דוד מלך ישראל בכאן ותראה בגדולתו: When I heard the voice of this vision I was terrified and struck silent and fell backwards. But then came the angel Hadariel and gave me breath and spirit and stood me upon my feet. He said to me,” My friend, what came over thee?” I said to him, “Your Excellency, is there no restoration for Israel?” He said to me, “Come, and I shall bring thee in to treasuries of consolations and to treasuries of salvations and shall show thee.” He brought me in to treasuries of salvations and to treasuries of consolations and I beheld the companies of ministering angels, that they were sitting and weaving garments of

salvations and making crowns of life and fixing in them precious stones and pearls and compounding all manner of spices and perfumed wines for the righteous. And I beheld one crown which differed from all the [other] crowns, and the sun and the moon and the twelve signs of the zodiac were fixed in it. I said to him, “Your Excellency, for whom are these crowns?” He said to me, “For Israel.” “And that different crown, for whom is that destined?” He said to me, “For David, the king of Israel.” I said to him, “Your Excellency, show me the glory of David.” He said to me, “My friend, wait for three hours until David cometh hither and thou shalt behold his greatness.”

Chapter 7

תפשני והושיבני בחיקו אמר לי מה אתה רואה אמרתי לו אני רואה שבעה ברקים שהם רצים כאחד אמר לי בני כבוש עיניך שלא תזעזע שיצאו לקראת דוד מיד רגשו כל אופנים ושרפים וחיות הקדש ואוצרות שלג וענני כבוד ומזלות וכוכבים ומלאכי השרת ולהוטי זבול ואומרים למנצח מזמור לדוד השמים מספרים וגו) 'תהלים יט א (ושמעתי קול רעש הבא מעדן ואומר ימלוך ה 'לעולם)שם קמו (ודוד מלך ישראל בראש וכל מלכי בית דוד אחריו וכל אחד ואחד כתרו בראשו וכתרו של דוד מובהק ומשובח מכל הכתרים וזיוו הולך מסוף העולם ועד סופו: He took me and seated me in his bosom. He said to me, “What dost thou see?” I said to him, “I see seven lightnings which strike as one.” He said to me, “My son, close thine eyes that thou not be shaken by those that shall go forth to meet David.” At once, all ophanim and seraphim and the holy beasts and treasuries of snow and treasuries of hail and clouds of glory and planets and stars and ministering angels and fiery spirits of the fourth heaven cried out in tumult, saying: “For the chief musician, a psalm of David. The heavens are telling the glory of God.” And I heard a sound of a great uproar which came from Gozen, saying: “The Lord shall reign forever and ever.” And behold David, the King of Israel, came first, and I beheld all the kings of the house of David following after him, and each had his crown on his head and the crown of David was more brilliant and differed from all the other crowns and its splendor went forth from one end of the world to the other.

כיון שעלה דוד לבית המקדש שברקיע מוכן לו כסא של אש שהוא ארבעים פרסאות גובה כפלים ארכו וכפלים רחבו כיון שבא דוד וישב לו על הכסא שמוכן לו כנגד כסא קונו וכל מלכי בית דוד יושבין לפניו וכל מלכי ישראל יושבין מאחריו מיד עמד דוד ואמר שירות ותשבחות שלא שמען אדם מעולם וכיון שפתח דוד ואמר ימלוך ה 'לעולם)שם (פתח מטטרו"ן וכל פמליא שלו קדוש קדוש קדוש ה 'צבאות והחיות משבחות ואומרות ברוך כבוד ה 'ממקומו)יחזקאל ג 'יב (ורקיעים אומרים ימלוך ה 'לעולם)תהילים קמ״ו:י׳ (והארץ אומרת ה 'מלך ה 'מלך וכל מלכי בית דוד והיה ה 'למלך על כל הארץ)זכריה יד ט(:When David went up to the great school which is in the firmament, there was set for him a throne of fire which was forty parasangs in height and double in length and double in breadth. And when David came and sat down upon his throne which was prepared for him opposite the throne of his Creator (and all the kings of the house of David sit before him, and all the kings of the house of Israel stand behind him) at once David arose and uttered songs and praises [such as] ear hath not heard from [the creation of] the world. And when David began and said, “The Lord shall rule forever; thy God, Zion, to all generations, Hallelujah!” Metatron and all his servants began and said, “Holy, holy, holy is the Lord of Hosts, all the earth is full of His glory,” and the beasts praise God saying, “Blessed be the glory of the Lord from His [dwelling] place,” and the firmaments say, “The Lord shall reign forever,” and all the earth saith, “The Lord has been King, the Lord is King, the Lord shall be King, forever and ever,” and all the kings of the house of David say, “The Lord shall be King over all the earth, in that day shall the Lord be one and His name One.”

אמר ר 'ישמעאל כשבאתי והודעתי זו מלפני כסא הכבוד שמחו כל החברים ועשו יום משתה ושמחה ולא עוד אלא שאמרו הנשיאים בשמחתן הביאו לפנינו מיני זמר ונשתה בהם הואיל ועתיד הדריא"ל ה 'אלקי ישראל לעשות נקמה ונפלאות ופלא פלאות ברומי הרשעה ונגילה בשמחת כנור ועוגב: Said Rabbi Ishmael: When I came and bore witness to this [which I had received] from before the throne of glory, all [my] fellows rejoiced and they made that day before Rabbi Nehunya ben Hakkanah a day of feasting and rejoicing; and yet more - the Patriarch himself did say in his joy, “Bring in before us all manner of musical instruments, and we shall drink wine to their accompaniment, inasmuch as Zohariel the Lord God of Israel shall surely wreak vengeance and do wonders and wonders of wonders upon the wicked city Rome, and we shall exult with joy of harp and flute.”...

אמר ר 'ישמעאל מה עשו בית דין של מעלה באותה שעה צוו למלאכי חבלה וירדו ועשו על לופינוס קיסר ונחרצה ולא נשתייר בכל שריד ופליט ורפה אשת נעוריו וכל אמהותיו ופלגשיו היו טרופין ומוטלין לפניו כל בניו ובני ביתו וכל מחמדי עיניו: Said Rabbi Ishmael: What then did the heavenly court of justice? They at once gave command to the angels of torment, and these descending, wrought upon Lupinus Caesar utter destruction; and there was not left in all his palace a fugitive nor a remnant, and Rufa the wife of his youth and all his mistresses and all his maid- servants and all his concubines were cast dead on the earth before him, and all his sons and all his daughters and all the delights of his eyes were rent asunder and thrown [dead] before him.

מה עשו לאותו רשע ניוולוהו ונבלוהו במתיו מפני שהיו מוטלין לפניו וכיון שהיה שולח ידו כל בריה ליטול אחד ממתיו של לופינוס קיסר להניחו על מטתו לקברו היה התהום בולעו שהיה מושך יד ופולטו והיו מוטלין לפניו ולא עוד אלא שסרחו ונבאשו בכל היכל מלכותו והיו מתבייש בפני שרי המלכיות שהיו נכנסין לפניו: Said Rabbi Ishmael: What was done to that wicked man himself? He was abased and made contemptible by reason of his dead, that they lay ever before him. And whensoever and man stretched forth his hand to take one of the dead of Lupinus Caesar, that he should lay it upon the bier and take it forth to bury it, then would the abyss swallow up that body, and, when the burier withdrew his hand, would the abyss again vomit it forth. Thus did his dead lie ever before him; and yet more – they were noisome and stank throughout all his royal palace and he was ashamed before the royal princes who came in and went out before his face.

Chapter 8

אמר ר 'ישמעאל סח לי סורי"א שר הפנים ידידי אומר לך כל בושה וכל כלימה של אותו רשע למה על רבי חנינא בן תרדיון שהגיע יומו להורגו אמר לו מרי קיסר חזור בך על אותו חכם שלא יהרג אמר ימות הוא וכל בני ביתו ורומי תספה עמו ובדבר הזה איני חוזר: Said Rabbi Ishmael: Surya, the Prince of the Presence, spoke to me [saying]: “Friend, why did all this disgrace, all this revilement, and all this shame befall that wicked man? Because of Rabbi Hanaya ben Teradyon. For when the day came which he had set for his execution, [some of his servants] said to him, ‘Lord Caesar, repeal [the sentence which] thou [hast passed] upon that sage, that he be not killed.’ [But] he replied, ‘Let him die. For though I and all these of my family, yea, even though all Rome be destroyed with him – yet in this matter I will not change my mind.’”

אמר ר 'ישמעאל סח לי סורי"א שר הפנים ידידי אל תעצב במדה זאת שאתה נפטר בה לבית עולמך שכבר מלא והדריא"ל ה 'אלקי ישראל שחוק על אותו רשע ואמר הדר גאון שאני שרוי בו וכסא כבוד שסלסלו לו בין שאיני עוזב משנברא ועדי עד שאני מטעימו טעם אור וגחלי אש כרובים ואופנים וחיות הקדש ושרפים לאותו רשע בגהנם על ידי רבי חנינא בן תרדיון: Said Rabbi Ishmael: Surya, the Prince of the Presence, spoke to me [saying]: “Friend I say unto thee, thou shalt not be

grieved at this death in which thou departest to thine eternal dwelling, for already hath Zohariel the Lord God of Israel filled His mouth with laughter at that wicked man and said: ‘By the glory of the loftiness of the fearful palace in which I dwell, and by the throne of My glory which is My concern and which I leave not from [the time of] its creation and unto eternity: In Gehenna, at the hand of Rabbi Hananya ben Teradyon, I will cause that wicked man to taste the taste of flame of fire and fiery coals of cherubim and ophanim and the holy beasts.’”

שח לי סוריי"א שר הפנים ידידי אומר לך מה עשה הדר טהור זיו הדר אוריה"ם ה 'אלקי ישראל ואית דאמרי אוהיהי"ם ה 'אלקי ישראל באותה שעה צוני וירדתי ודחפתי את לופינוס קיסר מהיכלו שהיה ישן בו בלילה והולכתי אותו בבית להקת חזירים וכלבים והכנסתי את רבי חנינא בן תרדיון והולכתי אותו בהיכלו של לופינוס קיסר למחר באו ההורגים על שנצטוו על ר 'חנינא בן תרדיון לומר נפלאות יושב ועושה בבית המדרש ויושב ומלמד תורה לאבירי ישראל התיזו את ראשו ונדמה להם לופינוס קיסר כר 'חנינא בן תרדיון וחתכו את ראשו: Said Rabbi Ishmael: Surya, the Prince of the Presence, spoke to me [saying]: “Friend, I shall tell thee what did then the pure effulgence of the splendor of the effulgence of ’Uzhaya the Lord God of Israel. At that time He commanded me and I descended and banished and drove out Lupinus Caesar from his palace in which he was sleeping during the night and took him to a pig sty and a dog pound and put him asleep [there], and I brought in Rabbi Hananya and put him asleep in the palace of Lupinus Caesar. Next day came the executioners who had been commanded concerning Rabbi Hananya to this effect: ‘He is sitting and doing wonders in the school and is teaching law to the mighty of Israel. Off with his head!’ Lupinus Caesar appeared to them as Rabbi Hananya ben Teradyon and they cut off his head.

ר 'חנינא בן תרדיון קשר כתר מלכותו ומלך על רומי כצורת פניו של לופינוס קיסר ששה חדשים והרג ששת אלפים הגמונים אלף לחדש והעמידו בצורת ר 'חנינא בן תרדיון לופינוס קיסר לפני רומי ונטלוהו והשליכוהו באש והמיתוהו ואחר החיותן של מעלה תפשוהו והטילוהו באש ובמדה זו לכל עשרה חכמי ישראל: And Rabbi Hananya ben Teradyon bound on the diadem of his royalty and reigned over the wicked city Rome in the likeness of Lupinus Caesar, six months, and killed in it six thousand bishops, a thousand bishops a month. And something in the form of Rabbi Hananya ben Teradyon was then put before the men of the wicked city Rome and they laid hold upon it and cast it into the fire. And who was he whom they cast into the fire? Lupinus Caesar. For after he was killed, he was made alive again in the heavenly court of justice. And they laid hold upon him and cast him into the fire, and he was in anguish in the midst of the fierce fire. And after this manner did they with all ten sages of Israel,

מפני שהכרוז יוצא מערבות רקיע מכריז ואומר בבית דין של מעלה מחשבה שחשבה רומי הרשעה על אבירי ישראל לאבדם והדריא"ל ה 'אלקי ישראל היה מסכים ואף על פי כן אחרי הרהור שרומי הרשעה מחשבת הרי היא כאלו עשאוה: for the proclamation goeth forth from the seventh heaven proclaiming and saying in the heavenly court of justice: ‘As for the design which the wicked city Rome designed against the mighty of Israel to destroy them, Zohariel the Lord God of Israel has agreed, but even the meditation of the heart which Rome meditateth against his children is weighty to them as if they carried it out.’”

Chapter 9

אמר רבי ישמעאל סח לי סוריי"א שר הפנים ידידי אומר לך שבחו של מלך וכסאו לכך נאמר כסא כבודך על כרובי מעלה רוממת ואופני שבעה נושאים אותן ובריות כפור וקיטור ובריות דליקה מעוטרת בגאוה ובזהיון ועיני שדי נשואות בהם והיו מושכות תחתיו כאילות תחת המחרישה והיה נטוי על ראשיהם כעוז תוקף וגבורה כדבר שנאמר קדוש קדוש קדוש ה 'צבאות וגו': Said Rabbi Ishmael: Surya, the

Prince of the Presence, spoke to me, saying, “Friend, I shall tell thee the praise of the King and of his throne.” Therefore it is said: Thou hast uplifted the throne of Thy glory upon the cherubim of heaven, and the ophanim of greatness do bear it, and creatures of frost, creatures of mist, creatures of flame, Crowned with loftiness and with splendor. And the eyes of Shaddai are lifted up upon them, And they were extended beneath it as rams beneath the plough. And it was erected upon their heads with strength, might and power. (As it is said, “Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.”)

תתהדר תתנשא תתרומם מלך מפואר מעל כסא רם ונשא נורא ומבוהל אתה שוכן בחדרי היכל גאוה מבוהלין ומזיעין ערבות הדום רגליך בקול רנה ורעש וזמרה וההמון אומרים שירה כדבר שנאמר קדוש קדוש קדוש ה' צבאות וגו': Be exalted, be raised on high, be lifted up, O splendid King! Upon the throne raised high and lifted up, fearful and terrific. Thou dwellest in the chambers of the temple of loftiness. The servants of Thy throne are terrified and make tremble the heavens which are the footstool of Thy feet, each day, with voice of exultation and tumult of psalmody and roar of songs. (As it is said, “Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.”)

עירי גבורה ומפעמי שכינה ומכת יושר קול מגדלי שירה וגערה לקול משרתים לקול אבירים לקול משוררים כחך ערב ונעימה קדושה שוכן בהגיון להבה הם מנשאים גלגלי כסא כבוד רנה רנן מושב עליון הריע הרעיונות יפ"ב מאמר ה': Messengers of the Power [of God] and awakeners of the Shekhinah (tumultuous of voice, who magnify song to the voice of the servants and the voice of the mighty), sing, with sweet mouth and with holy melody, Him who dwelleth in the lava stream of flaming coals. They bear up the wheel of the throne of His glory, [singing]: “Sing, sing for joy, supernal dwelling! Shout, shout for joy, precious vessel!

עטורי פאר וכתרי כתרים מרנני עליון בשיר גילה רוממו אתם לאדו להבה כי בשכינה שכינה חדר חדרי חדרים אתם חונים הפליא את שמכם משם משרתיו הבדיל אתכם משרי המרכבה המזכיר שם אחד מכם אש לוהטות אותם להבה סובבת מקפת גחלי זיו מנתזות כדבר שנאמר קדוש קדוש קדוש ה' צבאות וגו': O wreathed with splendor, crowned with crowns, supernal singers in the song of rejubilation, extol ye the Lord of flame, for in the innermost Shekhinah, in the innermost chamber of the chamber of His chambers do ye dwell. He hath distinguished your name from the name of His servants, He hath separated you from the servants of the Merkabha. He who nameth the name of one from among you – fire flames, flame encircles, blaze encompasseth, coals of splendor brought forth. (As it is said, “Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.”)

מבטלי גזירה ומעירי שבועה מעבירי אימה משיבי קנאה מזכירי אהבה מסדרי דיעות לפני הדר גאון היכל מה לכם שאתם מרננים ופעמים לכם שאתם נוראים ופעמים לכם שאתם מבוהלים אמרו כשאופני מרכבה מהדירין ועומדין בבהלה וכשזוהר מרכבה מלא דין אנו שמחים שמחה רבה כדבר שנאמר קדוש קדוש קדוש ה' צבאות וגו': O ye who cancel decrees, who annul vows, who avert wrath, who quiet jealousy, who cause love to be remembered, who set forth friendship before the loftiness of the majesty of the fearful palace, what aileth ye that ye be fearful and there be times when ye rejoice? What aileth ye that ye do sing for exultation, and there be times when ye are terrified? They said: “When the ophanim of the power of God darken the Merkabha we rejoice with great joy.” (As it is said, “Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.”)

Chapter 10

פנים נאים פנים הדורים של יופי פנים של להבה פני ה' אלקי ישראל כשהוא יושב על כסא כבודו וסלסולו מתייא במושב הדר יופי ואז מיופי גבורת הדא מעלה מהדר חתנים וכלות בבית חופתן המסתכל בו מיד נבקע המציץ ביפיו משתפך כקיתון המשרתים אותו ביום לא ישרתוהו מחר והמשרתים אותו למחר אינם

משרתים לו היום כי תשש כחו והושחרו פניהם תעלה לבן ונחשכו עיניהם אחר הדר יופי הדר של מלכם שנאמר קדוש קדוש קדוש ה' צבאות וגו': A lovely face, a majestic face, a face of beauty, a face of flame, is the face of the Lord God of Israel when He sitteth upon the throne of His glory and His dignity is established in the dwelling of His majesty. His beauty is more lovely than the beauty of the powers, His majesty surpasseth the majesty of the bridegrooms and brides in their bridechambers. He that beholdeth Him is at once torn in pieces, and he that glimpseth His beauty at once poureth himself out as a vessel. They who serve Him today serve Him not tomorrow, and they who serve Him tomorrow serve Him never again. For their strength grew feeble and their faces darkened, their hearts wandered and their eyes were obscured after [the vision of] His majesty, the splendor of the beauty of their King. (As it is said, “Holy, holy, holy.”)

משרתים אהובים ונאים משרתים קלים מטהרים העומדים על אבן כסא הכבוד והנצבים על גלגל המרכבה כשאבן כסא הכבוד מחזר עליהם כסא גלגל המרכבה מחיצתן העומדים לימין חוזרים ועומדים לשמאל העומדים לפנים חוזרין ועומדין לאחור והעומדים לאחור חוזרין ועומדין לפנים הרואה את זה אומר זה הוא והרואה את זה אומר זה הוא קלסתר פניו של זה דומה לזה אשרי המלך שאלו משרתיו אשרי משרתיו שזהו מלכם אשרי עין הנזונת והמסתכלת באור המופלא הזה ראיה מופלא ומשונה עד מאד כדבר שנאמר קדוש קדוש קדוש ה' צבאות וגו': Servitors beloved, servitors lovely, servitors who hasten, servitors swift, are they who stand upon the stone of the throne of the glory and who are stationed upon the wheel of the Merkabha. As the stone of the throne of the glory returneth upon them, as the wheel of the Merkabha snatches them, they who stand to the right return and stand to the left and they who stand to the left return and stand to the right, and they who stand before return and stand behind And they who stand behind return and stand before. He who beholdeth the other saith, “This is he,” for the feature of the face of the one is like the feature of the face of the other, and the feature of the face of the other is like the feature of the face of the one. Happy the King of whom those be the servants! And happy the servants of whom this be the King! Happy the eye which feedeth itself... and which gazeth upon this wonderful light, a vision wonderful and exceeding strange! (As it is said, “Holy, holy, holy.”)

נהרי ששון נהרי שמחה נהרי גילה נהרי אהבה נהרי דעות נהרי רצון משתפכין ויוצאין לפניו מלפני כסא הכבוד ומתגברין והולכין בשער נתיבות ערבות רקיע מקול נגינות כנורות חיותיו מקול רנה מפי אופניו מקול זמירות צלצול כרוביו ומתגבר קול ויוצאין ברעש בשעה שישראל אומרים לפניו קדוש קדוש קדוש וגו': Rivers of joy, rivers of rejoicing, rivers of rejubilation, rivers of content, rivers of love, rivers of friendship, pour themselves, issuing forth from before the throne of glory, strengthen themselves and pass through the gates of the seventh heaven. From the sound of the playing of the harps of His beasts, from the sound of the exultation of the drums of His ophanim, and from the sound of music of the cymbals of His cherubim a sound strengtheneth itself and goeth forth in a great tumult when Israel saith before Him, “Holy, holy, holy.”

כקול מים רבים כרעש נהרות רגלי תרשיש שרוח דרומית עוררות בהם כקול שירה של כסא הכבוד שמזכיר ומשבח למלך מפואר המון רעש גדול הרבה ואין עוזבין בו קולות בכסא הכבוד לעזרו ולחזקו כשהוא מזמרו ומקלסו לאביר יעקב כדבר שנאמר קדוש קדוש קדוש ה' צבאות וגו': In the sound of the seas, in the tumult of rivers, in the waves of Tarshish which the south wind troubleth, in the sound of the song of the throne of glory which maketh music and praiseth the splendid King – a multitude of sounds and great tumult! – Many did utter their voices before the throne of glory, to aid it and to strengthen it, when it maketh music and applaudeth the Mighty One of Jacob. (As it is said, “Holy, holy, holy.”)

לי שמים וארץ ויורדי מרכבה אם כרובים תגידו זה אמרו לכלימה אני עושה בתפלת שחרית ובתפלת המנחה בכל יום בכל שעה שישראל אומרים קדוש קדוש קדוש ה' ולמדו אותן ואמרו להם שאו עיניכם לרקיע כנגד בית תפלתכם בשעה שאתם אומרים קדוש קדוש קדוש ה' צבאות וגו': “Blessed be ye to the heavens and to the earth, ye who descend to the Merkabha, if ye will say and will declare to My children what I do, in morning prayer and in noonday and in evening prayer and in each day and in each hour when Israel saith before me ‘Holy.’ Teach them, and say unto them, ‘Lift up your eyes to the firmament over against your house of prayer. t the time when you say before Me ‘Holy.’””

Chapter 11

אין לי הנאה בבית עולמי שבראתי אלא בשעה שעיניכם נשואות לעיני ועיני נשואות לעיניכם בשעה שאתם אומרים לפני קדוש קדוש קדוש כי הקול ההוא היוצא מפיכם לפני כריח ניחוח: “For I have no pleasure in all My world which I have created like in that time when your eyes are lifted up to Mine and Mine eyes are lifted up to yours, at the time you say before Me, ‘Holy.’ For the breath which goeth forth from your mouths at that time moveth and riseth up before Me as a pleasant savor.”

והעידו להם מה עדות אתם רואים מה אני עושה לקלסתר פניו של יעקב אביכם שהיא חקוקה על כסא כבודי כי בשעה שאתם אומרים לפני קדוש קדוש קדוש כורע אני עליה ומנשקה ומחבבה ומגפפה וידי על זרועותי בשעה שאתם אומרים לפני קדוש קדוש קדוש ה' וגו': “And bear witness to them, witness of what ye have seen, what I do to the feature of the face of Jacob your father which is graven for Me upon the throne of My glory, for at the time when you say before Me, ‘Holy,’ I bow down upon it and clasp it and embrace it and kiss it and My hands rest upon its arms three times as against the three times that you say before Me, ‘Holy.’” (As it is said, “Holy, holy, holy.”)

מי לא יהדר למלך מהודר מי לא ישבח למלך משובח מי לא יקדש למלך מקודש שבכל יום ויום נפלאות וגבורות באות ומתרגשות לפניו משונות זו מזו כי מקבל עפעפי אפריותיו ששורר ויוצא מפיהם באותו השם שם הנכנס באזנים ויוצא בפה ומשתכח מהלב שאינו הגון לו כדבר שנאמר קדוש קדוש קדוש ה' צבאות וגו': Who will not attribute majesty to the King majestic, who will not give praise to the King who is praised, who will not hallow the King who is hallowed? For each day do powers and many wonders come to pass before Him, each surpassing and more strange than the other. For from the breath of the eyelids of His chief servants, which moveth and goeth out from their mouths when they make mention of that splendid name, the name which entereth by the ears and goeth out by the mouth and which is forgotten from the heart that is not fitted for it. (As it is said, “Holy, holy, holy.”)

במקום שמזכירין אותן מאיר ומזריח מזהיר ומכסיף ועורר פטדה ויהלום ספיר נפך וברקת ושיש טהור כי מופלא ומשונה גדול שם שנברא בו שמים וארץ ונבלמו ונתלו בו כל סדרי בראשית כדבר שנאמר קדוש קדוש קדוש ה' וגו' התגבהו בעלי רוממה התגברו בעלי גבורה התגאו התגאו בעלי גאוה התנשאו התנשאו בעלי זהיון כי למלכו של עולם בלבד ולכל משרתיו רוממה גבורה וגאוה וזהיון כי למשרתי גאונו נאה להתגאות ולמנטלי כסאו ראוי להתגבר: For in that place where it be mentioned It lighteneth and dawneth and gildeth and silvereth and moveth topaz and onyx and sapphire, aarbuncle and emerald and pure marble, for wonderful and strange and great secret is it, the name by which heaven and earth were created and by which all the categories of creation were swallowed up and bound together and suspended and sealed. (As it is said, “Holy, holy, holy.”) Be proud, be proud ye lofty! Lift yourselves up, lift yourselves up ye splendid! Strengthen, strengthen yourselves, ye strong! Exalt, exalt yourselves, ye haughty! For to the King of the world and to all His servants, to them alone [belong] loftiness and strength, haughtiness and splendor. For it is fitting that the

servants of His sublimity should exalt themselves, and it is proper that they who bear up His throne should make themselves strong.
Chapter 12
מכסא כבודו ומעלה מאה ושמונים אלפים ומאת אלפים רבבות פרסאות גבהו מזרוע ימין ועד שמאלו שבעים ושבעה רבבות פרסאות וזרועותיו כפולים על שכמו זרוע ימין קניססיקי"ה שמו שמאל מתקהיאססי"ה שמו כפות ידיו ארבעת אלפים רבבות פרסאות כל אחד ואחד כף ימין הורז"יה שמו ושל שמאל היא חששי"ה שמו למה נקרא שמו האל הגדול הגבור והנורא אמר מטטרו"ן עד כאן ראיתי רום ידידי"ה דמאריה עלמא שלום מה דודך מדוד וגו) 'שיר השירים ט ה (דודי צח וגו 'כל הפרשה כולה עד בנות ירושלם: For from the throne of His glory and upwards His height is one hundred and eighty thousands of myriads of parasangs, and from the throne of His glory and downwards there be one hundred and eighty thousands of myriads of parasangs. His stature is two hundred and thirty and six thousands of myriads of parasangs. From the ball of the right eye to the ball of the left eye there be thirty myriads of parasangs. The width of His right eye is three myriads of parasangs and three thou sands of parasangs, and so for His left eye. And from His right arm to His left arm His width is seventy and seven myriads of parasangs, and His arms are folded upon His shoulders. His right arm – The Mover is its name, and the name of His left arm is The Follower (?) The palms of His hands are four thousands of myriads of parasangs, each one. The right palm – its name is Just, and of the left the name is Holy. Therefore He was called “God the great, the strong, and the fearful.” Said Metatron, “Thus far have I beheld the height of Jedidiah, the Master of the world. Peace.” [These revelations enable us to understand the verses in the Song of Songs 5.9 ff.] “What is thy beloved move than another beloved, O thou fairest among women?” etc. “My love is white and ruddy,” etc., all the section down to “daughters of Jerusalem.”
כי כמה גבורים הם מנטלים כסא הכבוד של מלך גבור טעונים ועומדים יום ולילה ערב ובקר וצהרים בחרדה גדולה באימה ברתת בזיעה וביראה: For how many of the mighty are they who bear up the throne of the glory of this mighty King, standing laden, day and night, evening and morning and noon, in trembling and in terror, in fright, in shivering, in shaking and in fear!
וכי כמה כח יש בכם משרתי אלקינו שאתם משמיעין לו זכרון שם ברום עולם אין חקר ואין מספר בקול בתקף גזרת שמים עליכם יורדי מרכבה ואם לא תגידו ותאמרו מה ששמעתם ותעידו מה שראיתם על פנים: And how great strength is there in ye, ye servants of our God, that ye recall to Him and cause Him to hear the reminder of His name, in the height of the world! There is no searching out and no telling the sound and the strength. (As it is said, “Holy, holy, holy.”) The ban of Heaven be upon ye, ye who descend to the Merkabha, if ye remember not and declare not what ye have heard and if ye bear not witness of what ye have seen on the faces,
פנים של רוממה פנים של גבורה פנים של גאוה פנים של זהיון שמתנשאות מתנטלות מתרגשות ומתגדלות הפנים מתגהות ומתגברות שלש פעמים בכל יום ויום במרום ואין בני אדם יודעים ומכירים בהם כדבר שנאמר קדוש קדוש קדוש ה 'צבאות וגו': The faces of loftiness, the faces of strength, the faces of sublimity, the faces of splendor, which lift themselves up, and maintain themselves on high, which crowd upward and make themselves great, the faces exalt and strengthen themselves three times each day, on high, and the children of men know them not and recognize them not. (As it is said, “Holy, holy, holy.”)
Chapter 13
כשמלאך הפנים נכנס לסלסל ולסדר לכסא כבודו ולהכין מושב לאביר יעקב אלף אלף כתרים קושר

לאופני הוד לכל אחד ואחד מהם בראשו אלף אלף פעמים כורע ונופל ומשתטח לפני כל אחד ואחד מהן שני אלפים כתרים קושר לכרובי כבוד לכל אחד ואחד מהן בראשו ושני אלפים פעמים כורע ונופל ומשתטח לפני כל אחד ואחד מהן שלשת פעמים אלפים כתרים קושר לחיות הקדש לכל אחד ואחד מהן בראשה ושלשת אלפים פעמים כורע ונופל ומשתטח לפני כל אחת ואחת מהן ששה אלפים כתרים קושר לנוגה אור לו ולשמונת אלפים אלפי אלפים ורוב ריבי ריבבות כתרים ששה אלפים פעמים כורע ונופל ומשתטח לכל אחד מהן שנים עשר אלפים כתרים קושר לבזק לו ולששה עשר אלף אלף אלפי אלפי אלפים רוב רובי ריבי ריבי רבבות רבבות כתרים שנים עשר אלפים פעמים כורע ונופל ומשתטח לפני כל אחד ואחד מהן: When the Angel of the Presence goeth in to arrange and to set in order the throne of His glory and to prepare a seat for the Mighty One of Jacob, a thousand diadems doth he bind upon the head of each one of the ophanim of majesty, and a thousand times doth he kneel and fall down and prostrate himself before each one of them. Two thousand diadems doth he bind upon the head of each one of the cherubim of glory, and two thousand times doth he kneel and fall down and prostrate himself before each one of them. Three thousand diadems doth he bind upon the head of each one of the Holy Beasts, and three thousand times doth he kneel and fall down and prostrate himself before each one of them. Six thousand diadems doth he bind to [him who is called] Shining Light, to him and to eight thousand thousands of thousands of myriad myriads of myriads of diadems, and six thousand times doth he kneel and fall down and prostrate himself before each one of them. Twelve thousand diadems doth he bind upon [the angel of] lightning, upon him and upon sixteen thousand thousands and myriad myriads of myriads of diadems, twelve thousand times doth he kneel and fall down and prostrate himself before each one of them.

בבקשה מכם מדות נושאי כסא הכבוד בלב שלם ובנפש חפצה ויגדילו גילה ורנה שירה וזמרה לפני כסא כבודו של טוטרוסיא"י נבו"ב מרתצע"ן ואית דאמרי נדי"ב מתרצע"ן ה 'אלקי ישראל ופותח לבו בשעת תפלת בניו וידרש וימצא להם ליורדי מרכבה בשעה שהן עומדין לפני כסא כבודו: I make a request of ye... hypostates, who bear the throne of His glory with whole heart and with longing soul: Increase rejubilation and exultation and song and the making of music before the glorious throne of Totrosiai Nebhobh Medhath Za’an. (And there be those who say Tesar Nadhibh Merath Za’an the Lord God of Israel.) And let His heart rejoice at the time of the prayer of his children, and He will permit Himself to be sought and to be found of them that descend to the Merkabha at the time when they stand before the throne of His glory.

בכל יום ויום בהגיע עלות השחר מלך הדור יושב ומברך לחיות לכם חיות אני אומר לכם בריות אני משמיע חיות חיות נושאות כסא כבודי בלב שלם ובנפש חפצה תתברך שעה שיצרתי אתכם ותתרומם המזל שיצרתי אתכם בו יאיר אור אותו יום שעליתם במחשבה על לבבי שאתם כלי חמדה שתקנתי ושיכללתי אתכם בו כי החרישו לי קול יצורי שבראתי ואשמע ואאזין לתפלת בני: Each day, when the dawn beginneth to appear, the King majestic sitteth and blesseth the beasts: “To ye, Beasts, do I speak, ye, Creatures, do I cause to hear. O Beasts, who bear the throne of My glory with whole heart and with longing soul, may that hour be blest in which I created ye, may that planet be exalted under which I formed ye, may the light of that day in which ye occured to the thoughts of My heart, shine. For ye are a precious vessel which I have prepared and have completed. Be silent before Me, all creatures which I have made, that I may listen and give ear to the voice of the prayer of My children.”

בכל יום ויום בהגיע תפלת המנחה מלך הדור יושב ומרומם לחיות עד שלא יכלה דבר מפיו חיות הקודש יוצאות מתחת כסא הכבוד ופיהם מלא רנה בכנפיהם מלא גילה ידיהם מנגנות ורגליהם מרקדות ומקיפות וסובבות את מלכם אחת מימינו ואחת משמאלו אחת מלפניו ואחת מאחריו ומגפפות ומנשקות אותו

ומפרעות פניהם הן מפרעות ומלך הכבוד מכסה פניו והיה ערבות רקיע מתבקע מפני מלך הדר זיו יופי תואר חמדת חמלת תאות זוהר הנזר שבה מראה פניהם כדבר שנאמר קדוש קדוש קדוש ה' צבאות: Each day, when [the time of] the afternoon prayer arriveth, the King majestic sitteth and praiseth the beasts, but before He have finished speaking the holy beasts come forth from beneath the throne of glory, their mouths full of exultation, their wings full of rejubilation, clapping their hands, their feet dancing, and they encircle and surround their King, one on His right and one on His left and one before Him and one behind Him. And they embrace and kiss Him and uncover their faces, (they uncover, and the King of glory covereth His face) and the seventh heaven is broken like a sieve because of the effulgence of the splendor of the beauty of the dignity of the loveliness of the mercy of the desire of the brilliance of the glory of the praise of the appearance of their faces. (As it is said, “Holy, holy, holy.”)

Chapter 14

מבטלי גזרה מפירי שבועה מעבירי חימה משיבי קנאה מזכירי אהבה אהבתו של אברהם אבינו לפני מלכם כשהיו רואין אותו שהוא כועס על בניו מה הן עושין מחבטין כתריהן ומתירין את מתניהן ומכים על ראשם ונופלים על פניהם ואומרים התר התר יוצר בראשית סלה סלה אביר יעקב מחול מחול קדוש ישראל כי אדיר מלכים אתה: They who cancel decrees, who annul vows, who avert wrath, who quiet jealousy, who cause love to be remembered – the love of Abraham – before their King, when they behold Him, that He is angry against His children, what do they do? They beat upon their crowns and ungird their loins and strike their heads and fall upon their faces and say: “Release, release, O Maker of Creation! “Pardon, pardon, O mighty One of Jacob! Atone, atone, O Holy One of Israel! For loftiest of Kings art thou. מלך נורא מלך מבוהל מלך יקר ונכבד למה לך איבה עם זרע אברהם למה לך קנאה עם זרע יצחק למה לך תחרות עם זרע יעקב כי קנין שמים וארץ קראת אותם ויוצאות קרנות מתחת כסא כבודו פמיליות פמיליות ותוקעות ומריעות ומברכות: King fearful, King terrific, King beloved, King honored, why shouldst Thou be hostile against the seed of Abraham? Why shouldst Thou be jealous against the seed of Isaac? Why shouldst Thou be contentious against the seed of Jacob? For Thou hast called them the purchase of heaven and earth.” And horns come out from beneath the throne of His glory in many multitudes, and blow long and loud, and bless [saying]:

ברוכים אתם מלמדי זכות על בני שבח לכם מסלסלי אבות וכל צבא מרום כבוד וגדולה עשו להם אדר"ו אט"ה סע"ן עוד"י פצ"ת ה' אלקי ישראל היו נקראיך הרי הוא אומר)ד"ה א כט יא (לך ה' הגדולה והגבורה וגו' ואומר)תהלים קד כד (מה רבו מעשיך ה' וגו' לכך נאמר תתהדר תתרומם ותתנשא מלך מפואר תתברך ותתקדש טוטרוסיא"י ה' אלהי ישראל: “Blessed be ye who are advocates for My children, Praised be ye who laud the Patriarchs.” And all the host on high rendered them glory and greatness, ’drw ’th t‘n ‘wry tzt the Lord God of Israel, which they were called. Behold it saith [I Chr. 29.2 ff.]: “Thine, Lord, is the greatness, and the power, and the glory, and the victory, and the majesty: for all that is in the heaven and in the earth [is Thine]; Thine is the kingdom, O Lord, and Thou art exalted as head above all. Both riches and honor come of Thee, and Thou rulest over all, and in Thine hand is power and might, and in Thine hand it is to make great and to give strength unto all. Now, therefore, our God, we thank Thee, and praise Thy glorious name.” And it saith, “How many are Thy works, O Lord, all of them hast Thou made with wisdom. The earth is full of Thy creatures.” Therefore be clothed with majesty, be exalted and be lifted up, O splendid King, be blessed and be praised and be hallowed, Totrosi’ai Lord God of Israel.

שהוא נקרא טוטרוסיא"י טוטרוסי"ה טוטרותי"ה טוטרוסי"ה טוטרוסיא"ל טוטרוסי"ג טוטרוסי"ך טוטרוסי"ף טוטרוסי"ץ טוטרוסי"ש טוטרוסי"ב טוטרוסי"ן טוטרוסי"ס טוטרוסי"ע טוטרוסי"ק טוטרוס"ת צורט"ג והדריא"ל אשרוליא"י)וסימן דהדא הלכתא למגרס אילון שמהתא דברכתא מטורסיא"י ועד טוטורוסי"ת ניגרוס הדא מסורתא יה אחל גך פץ שבנ"ס עק"ת): For He is called Totrosi’ai, Totrosyah, Totrosy’a, Totrosih, Totrosiel, Totrosig, Totrosikh, Totrosiph, Totrosiz, Totrosish, Totrosibh, Totrosin, Totrosis, Totrosi‘, Totrosik, Totrosith, Zurtag, Zohariel, ‘Ashrawwili’ai. And the right procedure in dealing with this paragraph with these great [magical] names is to read Totrosi’ai to Totrosith according to this order, Yod, He, Aleph, Heth, Lamed, Gimel, Kaph, Pe, Zade, etc. [These being the final letters of the names.]

Chapter 15

אמר רבי ישמעאל כיון שראה ר 'נחוניא בן הקנה את רומי הרשעה שנטל עצה על אבירי ישראל לאבד אותם עמד וגילה סודו של עולם מדה שהוא דומה למי שהוא ראוי להסתכל במלך וכסא בהדרו ויופיו וחיות הקדש בכרובי גבורה ובאופני שכינה כבזק מבוהל בחשמל נורא ברגיון שמוקף סביב לכסא בגישרין ובשלהביות שמתגברות ועולות בין גשר לגשר ובאבק עשן ובריח זו שהיה מעלה כל אבק גחליו שהיה מחופה ומכסה את כל חדרי היכל ערבות רקיע בערפלי גחליו וסורי"א שר הפנים עבד טוטרכיא"ל ה 'גאה: Said Rabbi Ishmael: When Rabbi Nehunya ben Hakkanah saw that the wicked city Rome had taken counsel against the mighty ones of Israel to destroy them, he straightway revealed the secret of the world, that which is seen of him who is worthy to gaze upon the King and His throne, in His glory and His beauty, and [upon] the holy beasts, upon the cherubim of the Power [of God], and upon the ophanim of the Shekinah, upon lightning terrific, upon chain-lightning terrible, when the lava-stream which encompasseth His throne, upon its bridges and upon conflagrations which increase in strength and rise up between one bridge and another, and upon dust of smoke and upon wind of splendour which raised all the dust of coals which was covering and hiding with the darkness of coals all the chambers of the palace of the seventh heaven. And Surya, Prince of the Presence, the servant of Totrakhiel the Lord, is great.

למה דומה זו לאדם שיש לו סולם בתוך ביתו לכל מי שנקי ומנוער מעבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים וחלול השם ועזות פנים ואיבת חנם וכל עשה ולא תעשה שומר: To what can this scheme for those who descend to the Merkabha be likened? It is like unto a man who hath a ladder in his house, [and] who was going up and down on it and there is no creature that preventeth him. Whoever is clean and guiltless of idolatry and of sexual sins and of murder and of slander and vain oaths and of blasphemy and presumption and of groundless enmity and who keepeth every positive and negative commandment.

אמר ר 'ישמעאל אמר לי ר 'נחוניא בן הקנה בן גאים אשריו ואשרי נפשו שכל מי שנקי ומנוער משמונה מדות חללו שטוטרכיא"ל ה 'וסורי"א עבדו מואס בהם: Said Rabbi Ishmael: My master Rabbi Nehunya ben Hakkanah said to me: Scion of nobles, fortunate is he (who is thus clean) and fortunate is his soul, for everyone who is clean and guiltless of these eight matters (which Totrakiel the Lord and His servant Surya the Prince of the Presence loathe)

יורד ומסתכל בגאוה נפלאה ושררה משונה גאוה של רוממה ושררה של זיהיון שהן מתרגשות לפני כסא כבודו פעמים בכל יום ויום במרום מיום שנברא העולם ועד עכשיו לשבח שטוטרכיא"ל ה 'מתנהג בה במרום: may go down and gaze on the wonderful loftiness and strange lordship, loftiness of exaltation and lordship of splendor, which come to pass before the throne of His glory three times each day, on high from the day when the world was created and until now, for praise, with which Totrakiel the Lord doth conduct himself on high.

Chapter 16
אמר רבי ישמעאל כיון ששמעו אזני התראה הזאת תשש כחי אמרתי לו רבי אם כן אין לדבר סוף שאין לך אדם שהנשמה בו שנקי ומנוער משמונה מדות הללו אמר לי בן גאים ואם לאו עמוד והביא לפני כל גבורי חבורה וכל אדירי ישיבה ואומר לפניהם הרזים הסתורין הכבושין נפלאות ועריגת המסכת ששכלול העולם וסלסולו עומד עליה ושפוד שמים וארץ שכל כנפי ארץ ותבל וכנפי רקיעי מרום קשורין תפורין ומחוברין תלוין ועומדין בו ונתיב סולם מרום שראשו אחד בארץ וראשו אחד על רגל ימין כסא כבוד: Said Rabbi Ishmael: When my ears heard this warning my strength grew feeble. I said to Rabbi Nehunya ben Hakkanah my master, “If so there is no end to the matter. For you will find no man whose soul is yet in his body who is clean and guiltless of these eight matters.” He said to me, “Scion of nobles, and if not – ? Arise and bring before me all the great ones of the company and all the mighty ones of the academy, and I shall declare before them the hidden, the concealed secrets, wonders of the ascent, and the weaving of the web upon which the perfection of the world and the excellence thereof doth stand, and the beauty of heaven and earth (wherein all the ends of the earth and the world and the ends of the firmaments of the height are bound, sewed and joined, hung and standing) and the path of the ladder to the height, of which one end is on earth and one end on the right foot of the throne of glory.”
אמר רבי ישמעאל מיד עמדתי והקהלתי את כל סנהדרין הגדולה וקטנה למבוי הגדול השלישי אשר בבית ה 'ואני יושב על ספסל של שיש טהור שנתן לי אלישע אבי מחפץ יולדתי שהכניסה לו בכתובתה: Said Rabbi Ishmael: Straightway I arose and assembled all the Sanhedrin, great and small, to the third entrance which was in the house of the Lord. And he was sitting upon a chair of pure marble which Elisha my father gave me, for it was of the goods of her that bore me which she did bring to him in her dowry.
ובא רבן שמעון בן גמליאל ורבי אליעזר הגדול ורבי אלעזר בן דמה ור 'אליעזר בן שמוע ור 'יוחנן בן דהבאי וחנניה בן חכינאי ויונתן בן עוזיאל ור 'עקיבא ור 'יהודה בן בבא באנו וישבנו לפניו והיו כל המון חבירים עומדין על רגליהן כי היו רואין כוביות של אש ולפידי אור שמפסיקין ביניהם ובינינו ור 'נחוניא בן הקנה יושב ומסדר לפניהם את כל דברי מרכבה ירידה ועליה היאך יורד מי שיורד והיאך יעלה מי שיעלה: And there came Rabban Simon ben Gamliel and Rabbi Eliezer the Great and Rabbi Elazar ben Dama and Elazar ben Shammua and Jonathan ben Dahabhai and Haninah ben Hakkanai and Jonathan ben Uziel and Rabbi Akiba and Rabbi Judah ben Babba. We came and sat down before him. And all the multitude of companies were standing upon their feet, for they saw spiderwebs of fire and torches of light which made a separation between them and between us. And Rabbi Nehunya ben Hakkanah sitteth and setteth in order before them all the teachings concerning the Merkabha, [the] descent and [the] ascent, how he descendeth who descendeth, and how he ascendeth who ascendeth.
וכיון שהיה אדם מבקש לירד למרכבה היה קורא אותו לסורי"ה שר הפנים ומשביעו מאה ושנים עשר פעמים בטוטרוסיא"י ה 'שהיה נקרא טוטרסיא"י צורט"ק טוטרכיא"ל טופג"ר אשרויליא"י זבודיא"ל וזהרריא"ל טנדא"ל שוק"ד הוזי"א דהיבורי"ן ואדירירו"ן ה 'אלקי ישראל: And whenever a man wished to descend to the Merkabha he would call to Surya the Prince of the Presence and conjure him one hundred and twelve times by Totrosi’ai the Lord (who is called Totrosi’ai Zurtak Totrakhiel Tophgar ’Ashrawwili’ai Zebhodiel Zohariel Tandiel, and Shekhadhozi’ai Dehibhiron, and ’Andiriron the Lord God of Israel.
שלא יוסיף על מאה ושנים עשר פעמים ולא יגרע מהם או מוסיף או גורע דמו בראשו אלא פיו יוצא שמות ואצבעות ידיו מאה ושנים עשר יספרו מיד יורד ושולט במרכבה: And let him beware that he do not exceed an hundred and twelve times and do not diminish from them. And if he exceed

or diminish his blood is upon his own head. Bit his mouth must utter [the words of conjuration] and the fingers of his hands must count one hundred and twelve and forthwith he may go down and rule in the [world of the] Merkabha.)
Chapter 17
אמר רבי ישמעאל כך אמר ר 'נחוניא בן הקנה בשבעה היכלות יושב טוטרסיא"י ה 'אלקי ישראל חדר בתוך חדר ובפתח כל היכל והיכל שומרי הסף שמונה ארבעה מימין המשקוף וארבעה לשמאל המשקוף: Said Rabbi Ishmael: Thus did Rabbi Nehunya ben Hakkanah say to me: Totrosi'ai the Lord God of Israel of Hosts sitteth within seven palaces, one within another. And at the entrance to each palace are eight door-keepers, four to the right of the lintel and four to the left of the lintel.
אלה שמותם של שומרי פתח היכל הראשון דהביא"ל וקשריא"ל גהוריא"ל ובזתיא"ל טופהיא"ל ודהריא"ל מתקיא"ל ושויא"ל ואית דאמרי שיביא"ל: These be the names of the door-keepers of the first palace: Lahabhiel, and Kashrael, Gahoriel, Zekhuthiel, Tophhiel, and Lahariel, Mathkiel, and Shuwael. And there be those who say, And Shubhael.
אלה שמותם של שומרי פתח היכל השני טגריא"ל ומתפיא"ל סרהיא"ל וערפיא"ל שהרריא"ל וסטריא"ל רגעיא"ל וסהיביא"ל: These be the names of the door- keepers of the second palace: Tagriel, and Mathpiel, Sarhiel, and 'Azpiel, Shahartariel, and Starel, Rig'iel, and Sahabiel.
אלה שמותם של שומרי הפתח היכל השלישי שבוריא"ל ורצוציא"ל שלמיא"ל סבליא"ל וזהזהיא"ל הדריא"ל ובזריא"ל: And these be the names of the door-keepers of the third palace: Shebhuriel, and Rezuziel, and Shalmiel, Sabhlael, and Zahazhael, Hadarel, and Puriel, and Paltriel.
אלה שמותם של שומרי פתח היכל הרביעי פחדיא"ל וגבורתיא"ל כזויא"ל ושכיניא"ל ושתקיא"ל וערביא"ל וכפיא"ל וענפיא"ל: These be the names of the door- keepers of the fourth palace: Pahdiel, Gebhurthiel, Pozaziel, and Shekhinael, Shathkael, and 'Arbhiel, and Kapiel, and 'Anaphiel.
אלה שמותם של שומרי פתח החמישי תחיא"ל ועוזיא"ל גטיא"ל גטהיא"ל וסעפריא"ל גרפיא"ל וגריא"ל דריא"ל ופלטריא"ל: These be the names of the door-keepers of the fifth palace: Tehilael, and 'Azwiel, Gatoel, Gathoel, and Sa'aphriel, Naraphiel, and Gariel, Hadiel.
אלה שמותם של שומרי פתח היכל הששי רומיא"ל וקצמיא"ל גהגהיא"ל וארסברסביא"ל עגרומיא"ל ופרציא"ל ומחקיא"ל ותופריא"ל: And these be the names of the door-keepers of the sixth palace: Domiel, and Kazpiel, Gahaghiel, and 'Arasbarasbiel, 'Anromiel, and Parziel, and Magogael, and Tophrael....
ובפתח היכל השביעי זקופין ועומדין כל הגבורים עריצים עזים וקפוים נוראים ומבוהלים גבוהים מהרים ולטושים מגבעות קשתותם דרוכות והן בפנים חרבות לטושות והן בידיהם וברקים טורדין ויוצאין מגלגלי עיניהם וכוביות אש מחוטמם ולפידי גחלים מפיהם וכובעים ושריונות הן מעוטרין ורמחים וחניתות תלויות להם בזרועותם: And at the door of the seventh palace stand angry all the heroes, warlike, strong, harsh, fearful, terrific, taller than mountains and sharper than peaks. Their bows are strung and stand before them; their swords are sharpened and in their hands. And lightnings flow and issue forth from the balls of their eyes, and spider-webs of fire from their nostrils and torches of fiery coals from their mouths. And they are equipped with helmets and with coats of mail, and javelins and spears are hung upon their thews.
Chapter 18
סוסיהם סוסי חשך סוסי צלמות סוסי אפילה סוסי אש סוסי דם סוס ברד סוסי ברזל סוסי ערפל סוסים שרוכבים עליהם העומדים על אבוסי אש ומלאים גחלי רתמים ואוכלים גחלים מתוך אבוסיהם כשיעור ארבעים סאה בפה אחד לשיעור פה כל סוס וסוס שלשה כשיעור פתח מאבוסי של קיסריה: Their

horses be heroes of darkness, horses of the shadow of death, horses of thick darkness, horses of fire, horses of blood, horses of hail, horses of iron, horses of fog. The horses upon which they ride stand beside mangers of fire full of coals of juniper and eat fiery coals from their mangers, [taking] a measure of forty bushel of coals in one mouthful. And the measure of the [content of the] mouth of such horse is [the content of] three mangers such as the mangers of Caesaraea, and the measure of each manger is the measure of the gate of Caesaraea.

ונהרי אש בצד אבוסיהם והיו שותים כל סוסיהם כשיעור אמת המים שיש בנחל קדרון שמוציאה ומחזקת כל מימי גשמים של ירושלים והיה שם ענן למעלה מראשם מזלף דם למעלה מראשם שלהם ושל סוסיהם וזהו סימן ומידה של שומרי פתח היכל השביעי וסוס כל פתח ופתח כל היכל והיכל: And there be rivers of fire beside their mangers, and each of their horses drinks as the measure of the fullness of the watercourse which is in the valley of Kidron, which bringeth and containeth all the rainwater of all Jerusalem. And in that place was a cloud above their heads, showering blood above their heads and [above the heads] of their horses. And this is the sign and the measure of the horses of the entrance of the seventh palace and a horse of the entrance of each palace.

והיו עולין כל בעלי יורדי המרכבה ואינם נזוקים אף שהיו רואים כל היכל זה ויורדים בשלום ובאים ועומדין ומעידין ראיה נוראה ומבוהלה ומה שאין בו בכל היכל של מלכי בשר ודם מברכין ומשבחין ומקלסין ומפארין ומרוממין ומהדרין ונותנין כבוד ותפארת וגדולה לטוטרוסי"א ה 'אלקי ישראל ששמח ביורדי מרכבה והיה יושב ומצפה לכל אחד ואחד מישראל אימתי ירד בגאוה מופלאה ושררה משונה בגאוה של רוממה ושררה של זיהיון שמתרגשות לפני כסא הכבוד שלשה פעמים בכל יום במרום ומשנברא העולם ועד עכשיו לשבח: And all of those who descend to the Chariot would go up and not be injured, even though they would see all of this chamber. So they would descend in peace and come and stand and testify to an awesome and shattering sight, something which is not found in any chamber of the kings of flesh and blood. They bless, praise, laud, adorn, elevate, embellish and give glory, splendor and greatness to Totrosiyah, the Lord God of Israel, who rejoiced about those who descended to the Chariot; and sat and anticipated when every Jew shall descend with wonderous greatness and unusual power, with the greatness of elevation and the power of the beings that enthuse in praise before the Throne of Glory three times every day in the Heights, from when the world was created until now.

מלך ישר מלך נאמן מלך אהוב מלך נחמד מלך סומך מלך עלוב מלך עניו מלך צדיק מלך חסיד מלך קדוש מלך טהור מלך ברוך מלך גאה מלך גבור מלך חנון מלך רחום מלך מלכי המלכים: King just, King faithful, King beloved, King lovely, King supporting King lowly, King humble, King righteous, King pious, King holy, King pure, King blessed, King lofty, King mighty, King gracious, King merciful, King of Kings of Kings

ואדון הכתרים מחמד ומצפה טוטרוסא"י ה 'אלקי ישראל במדה שמצפה לגאולה ולעת ישועה ששמורה להם לישראל אחר חרבן הבית השני האחרון ואימתי ירד היורד למרכבה מתי יראה בגאות מרום מתי ישמע קץ ישועה מתי יראה עין לא ראתה מתי יעלה ויגיד לזרע אברהם אוהבו: and Lord of the Crowns. Totrosi’ai the Lord God of Israel desireth and awaiteth – in such measure as He awaiteth for the redemption and for the season of salvation which is laid up for Israel for a day of vengeance after the destruction of the last temple – when shall he that descendeth to the Merkabha descend? When shall he see the loftiness of the height? When shall he see the end which bringeth salvation? When shall he hear the end which is wrought by wonders? When shall he see that which eye hath not seen? When shall he ascend and tell to the seed of Abraham who loved Him?

Chapter 19
אמר ר 'ישמעאל כשאתה בא ועומד על פתח היכל הראשון טול שני חותמות בשתי ידיך אחד של טוטרוסיא"י ה 'ואחד של סורי"א שר הפנים של טוטרוסיא"י ה 'הראה אותו לעומדים לימין ושל סורי"א הראה אותו לעומדים לשמאל מיד בהביא"ל השר שהוא ראש פתח היכל הראשון ופקיד על היכל ראשון ועומד לימין המשקוף וטופהיא"ל שר העומד לשמאל המשקוף עמו מיד תופסין אותך ומשלימין ומזהירין עליך לטגריא"ל השר שהוא ראש פתח היכל השני ועומד מימין המשקוף ומתפיא"ל השר העומד לשמאל המשקוף עמו: Said Rabbi Ishmael: When thou comest and standest at the entrance of the first palace take two seals in thy hands, one that of Totrosi'ai the Lord and one that of Surya the Prince of the Presence. Show that of Totrosi'ai the Lord to those standing to the right, and show that of Surya the Prince of the Presence to those standing on the left. Straightway Dahabhiel the Prince who is head of the entrance of the first palace and is appointed over the first palace and standeth to the right of the lintel, and Tophahiel the Prince who standeth to the left of the lintel with him, – straightway they seize thee, one from thy right and one from thy left until they bring thee and hand thee over to Taghriel and Mathpiel and make thy peace with them and warn them concerning thee. Now Taghriel is the prince who is head of the entrance of the second palace and standeth to the right of the lintel, and Mathpiel is the prince who standeth to the left of the lintel with him.
והראה אותם שתי חותמות אחד של אדריהרו"ן ה 'ואחד של אוהזיי"א שר הפנים של אדריהרו"ן הראה אותו לעומדים לימין ושל אוהזי"א שר הפנים הראה אותו לעומדין לשמאל מיד תופסין אותך אחד מימינך ואחד משמאלך עד שמוליכין ומוסרין אותך ומשלימין אותך ומזהירין עליך לשבוריא"ל השר שהוא ראש פתח היכל השלישי ועומד לימין המשקוף ורצוציא"ל השר העומד לשמאל עמו: And show them two seals, one of 'Adhriwaron the Lord and one of 'Uzhiy'a the Prince of the Presence. Show that of 'Adhriwaron the Lord to those standing to the right, and show that of 'Uzhiy'a the Prince of the Presence to those standing to the left. Straightway they seize thee, one from thy right and one from thy left, until they bring thee and hand thee over to Shebhoriel and Reziziel and make thy peace with them and warn them concerning thee. Now Shebhoriel is the prince who is head of the entrance of the third palace and standeth to the right of the lintel, and Reziziel is the prince who standeth to the left of the lintel with him.
והראה אותם שתי חותמות אחד של צורת"ק ה 'ואחד של דהביורו"ן שר הפנים של צורת"ק ה 'הראה אותו לעומדין לימין ושל דהביורו"ן שר הפנים הראה אותו לעומדין לשמאל מיד תופסין אותך אחד מימינך ואחד משמאלך ומוליכין לפניך שני שרים מלפניך ושני שרים מאחריך ומשלימין אותך עד שמוליכין אותך ומזהירין עליך לפחדיא"ל השר שהוא ראש פתח היכל הרביעי ועומד לימין המשקוף וגבורתיא"ל השר העומד לשמאל המשקוף עמו: Show them two seals, one of Zurtak the Lord to those standing to the right, and show that of Dehabhyoron the Prince of the Presence to those standing to the left. Straightway they seize thee, one from thy right and one from thy left, and these bring thee – two princes before and two princes behinds the – and hand thee over to Pahdiel and Gebhortiel and make thy peace with them and warn them concerning thee. Now Pahdiel is the prince who is head of the entrance of the fourth palace and standeth to the right of the lintel, and Gebhortiel is the prince who standeth to the left of the lintel with him.
והראה אותם שני חותמות אחד של זבודיא"ל ה 'ואחד של מרגיויא"ל שר הפנים של זבודיא"ל הראה לאותן העומדין לימין ושל מרגיוא"ל שר הפנים הראה לאותן העומדין לשמאל מיד תופסין אותך אחד מימינך ואחד משמאלך עד שמוליכין אותך ומוסרין אותך ומשלימין אותך ומזהירין עליך לתחיא"ל השר שהוא ראש פתח היכל החמישי ועומד לימין המשקוף ועוזיא"ל השר העומד לשמאל המשקוף עמו: And

show them two seals, one of Zebhoriel the Lord and one of Margiwiel the Prince of the Presence. Show that of Zebhoriel the Lord to those standing to the right, and show that of Margiwiel the Prince of the Presence to those standing to the left. Straightway they seize thee, one from thy right and one from thy left, until they bring thee and hand thee over to Tehilael and ‘Azriel and make thy peace with them and warn them concerning thee. Now Tehilael is the prince who is head of the entrance of the fifth palace and standeth to the right of the lintel, and ‘Azriel is the prince who standeth to the left of the lintel with him.

והראה אותם שני חותמות אחד של טוטרביא"ל ה 'ואחד של זהפניריא"י שר הפנים של טוטרביא"ל ה ' הראה אותו לעומדין לימין ושל זהפניריא"י שר הפנים הראה אותם לעומדים לשמאל מיד תופסין אותך שלשה שרים מלפניך ושלשה שרים מאחריך וכו': And show them two seals, one of Totrakhiel the Lord and one of Zehaphtariai the Prince of the Presence. Show that of Totrakhiel to those standing to the right, and show that of Zehaphtariai to those standing to the left. Straightway they seize thee and bring thee – three princes before thee and three princes behind thee and two princes at thy sides,

מפני ששומרי היכל הששי היו משחיתין ביורדי מרכבה ולא ביורדי מרכבה שלא ברשות והיו מצוין עליהן ומכין אותן ושורפים אותם ומעמידים אחרים במקומיהם ואף אחרים העומדים תחתיהם כך היא מדתם אינם מתיראים ומעלים ללב לומר למה אנו נשרפים וכי מה הנאה יש לנו שאנו משחיתין ביורדי מרכבה ולא ביורדי מרכבה שלא ברשות ועדיין כך היא מדתם של שומרי פתח היכל הששי: because the door-keepers of the sixth palace would destroy all those who “do and do not” descend to the Merkabha because they act without permission. And [the superior powers] did give the door-keepers orders and beat them and burn them and set others in their place. And also the others who replace them behave in the same fashion, for they do not fear, nor do they consider, saying: “Why should we be burned and what pleasure is it to us that we should destroy [all] those that do and do not descend to the Merkabha because they act without permission?” And this is still the behaviour of the door-keepers of the sixth palace.

Chapter 20

אמר ר 'ישמעאל אמרו לי כל חבורה בן גאים אתה מושל באור של תורה כרבי נחוניא בן הקנה ראה אם החזרתו וישב אצלינו מצפיה שהיה מציץ ויאמר לנו מה הוא מיורדי המרכבה ולא ביורדי מרכבה שהן פוגעין בהן שומרי היכל הששי ולא היו נוגעין ביורדי מרכבה כל עיקר מה הפרש בין אלו לאלו: Said Rabbi Ishmael: All the companions said to me: “Scion of nobles, thou who rulest by the light of the Law as doth Rabbi Nehunya ben Hakkanah, see him and bring him back that he sit with us, leaving the vision which he glimpseth in the vision of the Merkabha, and that he tell us who is he who doth and doth not descend to the Merkabha – he whom the door-keepers of the sixth palace would attack, for they would not touch at all those who [really] descend to the Merkabha. What is the difference between those [who would not be attacked] and those [who would]?”

אמר רבי ישמעאל מיד נטלתי מטלית של מילת פרח בה ונתתי אותה לרבי עקיבה ורבי עקיבה נתנה לעבד שלנו לומר לך והעמד מטלית זו אצל אשה שטבלה ולא עלתה לה טבילה והטבילה שאם תבוא אותה האשה ותאמר מדת וסתה לפני חבורה בידוע שאחד אוסר ורוב מתירין אמרו לאותה אשה געי בה במטלית זו בראש אצבע צרדה של יד ואל תדרכי ראש האצבע עליה אלא כאדם שנוטל עצה מגלגל עיניו שנפלה מדחה אותה ברמיזה: Said Rabbi Ishmael: Thereupon I took a piece of woolen cloth and gave it to Rabbi Akiba, and Rabbi Akiba gave it to a servant of ours, saying, “Go and lay this cloth beside a woman who immersed herself and yet did not become pure, and let her immerse [herself a second time]. For if that woman will come and will

declare the measure of her menstrual flow before the company, it is known that one forbids [her to her husband] and the majority permit. Say to that woman, ‘Touch this cloth with the end of the middle finger of thy hand, and press not the end of thy finger upon it, but [only] as a man [presseth] who taketh a hair, which hath fallen therein, from out his eye-ball, pushing it very gently.’”

הלכו ועשו כן והניחו את המטלית לפני רבי ישמעאל נעץ בה מורביא של הדס מלאה פלייטון ששרו באפלסמון נקי והניחוהו על ארכובותיו של רבי נחוניא בן הקנה מיד פטרוהו מלפני כסא הכבוד שהיה יושב ורואה בגאוה מופלאה ושררה משונה בגאוה של רוממה ושררה של זיהיון שמתרגשות לפני כסא הכבוד שלשה פעמים בכל יום ויום במרכבה משנברא העולם ועד עתה לשבח: They went and did so, and placed the cloth before Rabbi Ishmael. He [picked it up by] thrusting into it a bough of myrrh full of oil of spikenard which was laid up in clean balsam and they placed it upon the knees of Rabbi Nehunya ben Hakkanah and therewith caused him to be dismissed from before the throne of glory where he had been sitting and beholding wonderful loftiness and strange lordship, loftiness of exaltation and lordship of splendor, which come to pass before the throne of His glory three times each day, on high, from the time when the world was created and until now, for praise.

ובקשנו ממנו מי הוא מיורדי מרכבה ולא מיורדי מרכבה אמר לנו אלו בני אדם שהיו לוקחין אותם יורדי מרכבה ומעמידין אותם למעלה מהם ומושיבין אותם לפניהם ואומרין להם צפו וראו והאזינו וכתבו כל מה שאני אומר וכל מה שאנו שומעין מלפני כסא כבוד ואותם בני אדם אינם הגונים לכך לפיכך היו פוגעין בהן שומרי פתח היכל הששי היו זהירין שתבררו לכם בני אדם כשרים והן מחברים הבדוקין: And we besought of him [to know] who is he who “doth and doth not” descend to the Merkabha. He said unto us, “These be the men whom those who [really] descend to the Merkabha do take and cause to stand above them or to sit before them and do say unto them, ‘Behold and see and give ear and write down all that which we say and all that which you hear from before the throne of glory.’ And if those men be not fit for this task, then would the door-keepers of the sixth palace attack them. And take care that ye choose for yourselves fit men and these from the tested companions.”

כשאתה בא ועומד על פתח היכל הששי והראה שלשה חותמות של שומרי פתח היכל ששי לקצפיא"ל השר שחרבו שלופה בידו וטורדין ויוצאין ממנה ברקים והיה מעורכה על כל מי שאינו ראוי להסתכל במלך וכסא ואין כל בריה שממחה בידו וחרבו שלופה צווחת ואומרת חבל ושמד במשקוף של ימין: When thou comest and standest at the entrance of the sixth palace, display three seals of the door-keepers of the sixth palace. Display two seals to Kazpiel the Prince, whose sword is drawn in his hand, and there issue forth from it lightnings, and he shaketh it against everyone who is not fit to behold the King and his throne, and there is no creature who may stay his hand. And his sword crieth and saith: “Pain!” And he standeth by the lintel of the [entrance on the] right. And one seal show Dumiel.

ואחד של דומיא"ל וכי דומיא"ל שמו והלא אביר גהידריה"ם שמו למה נקרא שמו דומיא"ל אמר רבי ישמעאל כך אמר ר 'נחוניא בן הקנה בכל יום ויום בת קול יוצאת מערבות רקיע ומכריז ואומר בית דין של מעלה כך אומרים טעו"ם ובר מנצ"ה זפוכי גש"ש געש"ת ה 'אלקי ישראל קרא אותו דומיא"ל על שמי ומה שאני רואה מחריש כך דומיא"ל רשות שלי משקוף של ימין והוא אתו קצפיא"ל השר ואין לו עליו לא איבה ולא שנאה ולא קנאה ולא תחרות אלא אלו לכבודי ואלו לכבודי: And is Dumiel indeed his name And is not ’byrghydrhym (i.e. Air Earth Water Fire) his name? And why was his name called Dumiel? Said Rabbi Ishmael: Thus said Rabbi Nehunya ben Hakkanah: “Each day doth a voice go forth from the seventh heaven and proclaimeth and saith in the heavenly court of justice (saying as follows): ’t ‘ws wbrmnzh / wpwr g ‘st the Lord God of Israel called him Dumiel according to His Own Name, [saying]: ‘Just as I see and hold

my peace so doth Dumiel [viz: The silence of God].’” His authority [extendeth over] the right lintel, but Kazpiel the Prince driveth him away, yet he cherisheth against him neither enmity nor hatred nor jealousy nor contention, but each [doteth] for His honor.
Chapter 21
זהרריא"ל ופעלי פעליו שני חותמות הללו הראה מי שהוא לקצפיא"ל וברוני"ה הראה לדומיא"ל השר שר ישר ועלוב מיד היה קצפיא"ל השר דורך קשתו ועטש ומביא לך רוח סערה ומושיב אותך בקרון של נוגה ומתקיע לפניך כשיעור שמונת אלפים רבבות קרנים ושלשה אלפים רבבות שופרות וארבעת אלפים רבבות חצוצרות ודומיא"ל השר תופס דורן והולך לפניך: Zohariel and Paʿali Paʿali: Show something of these two seals to Kazpiel, and show Beronyah to Dumiel the Prince, a just and humble prince. And at once would Kazpiel the Prince string his bow and draw his sword and bring thee a whirlwind and seat thee in a chariot of brilliance and trumpet before thee as eight thousands of myriads of horns and three thousands of myriads of rams’ horns and four thousands of myriads of bugles. And Dumiel the Prince seizeth a gift and walketh before thee.
ומה דורן אמר רבי ישמעאל כך אמר רבי נחוניא בן הקנה רבי דורן זה שהיה דומיא"ל השר תופס לפני קורין של אותו אדם שזוכה ויורד למרכבה לא דורון של כסף או של זהב אלא שזוכין לאותו אדם ולא היו שואלין אותו לא בהיכל ראשון ולא בהיכל שני ולא בהיכל שלישי ולא בהיכל רביעי ולא בהיכל חמישי ולא בהיכל ששי ולא בהיכל שביעי אלא הוא מראה להם חותמו ועוזבין אותו ונכנס: And what gift? Said Rabbi Ishmael: Thus said Rabbi Nehunya ben Hakkanah my master: “This gift which Dumiel the Prince would seize [and carry] before the chariot of that man who doth deserve by reason of his righteousness to descend to the Merkabha is not a gift of silver and not a gift of gold, but it is that they grant him the privilege that he should not be questioned, not in the first palace and not in the second palace and not in the third palace and not in the fourth palace and not the in the fifth palace and not in the sixth palace and not in the seventh palace, but he showeth them his seal and they leave him [in peace] and he entereth.”
ובפתח היכל ששי דומיא"ל השר שומר הסף של ימין של פתח היכל ששי היושב על ספסל של יתוק טהור שבו זיו מאורות רקיע כבריתו של עולם אדסטא"ן ואיר"ן אדסטא"ר וכפינ"ו שמנו"ש עכשנ"ה ה 'אלקי ישראל ודומיא"ל השר מקבל אותו בסבר פנים יפות ומושיבו על ספסל של יתוק טהור ויושב אצלו על ימינו: And in the entrance of the sixth palace Dumiel the Prince guardeth the sill of the right [side] of the entrance of the sixth palace, sitting on a chair [wrought] of a pure gem which [hath] in it the splendour of the luminaries of the firmament such as [they were at] the creation of the world. (Fortunate Day. Best of luck. Show the sign. Peace. The Lord God of Israel) And Dumiel the Prince receiveth him kindly and seateth him upon a chair wrought of a pure gem, and himself sitteth beside him at his right.
והוא היה אומר שתים לפניך אני מעיד ומתרה אין היורד למרכבה אלא מי שיש בו שני מדות הללו מי שקרא ושנה תורה נביאים וכתובים ושונה משניות הלכות ואגדות ופתרון הלכות אסור והיתר ומי שקיים כל תורה כולה ושומר כל האזהרות וכל חוקים ומשפטים ותורות שנאמרו למשה בסיני: And Dumiel would say to him: “I bear witness and warn thee concerning two things: That none of those who descend to the Merkabha succeed to descend except only he who hath these two qualifications: He who hath read the Bible and studieth mishna, midrash, halakhoth and agadoth, and the explanation of halakhoth as to what is forbidden and permitted; and he who hath fulfilled all that which is written in the law and keepeth all warnings of statutes and of judgments and of laws which were declared to Moses on Sinai.”
Chapter 22

ואם אמר יש בי שתי מדות הללו מיד היה דומיא"ל השר נזקק לו גבריא"ל הסופר וכותב לו את הנייר בסיקרא של קרון של אותו אדם לומר כך וכך תורתו של פלוני וכך וכך מעשיו ומבקש ליכנס לפני כסא הכבוד: If he said to Dumiel the Prince, “I have one of these two qualifications,” Dumiel the Prince would at once get in connection with Gabhriel the Secretary and write his the paper with red paint and would hang the paper upon the chariot of that same man, saying: “Thus and so is the knowledge of such a one in the Torah, thus and so are his actions, and he desireth to enter in before the throne of His glory.”
וכיון שהיו רואין אותו שומר פתח היכל השביעי לדומיא"ל וגבריא"ל וקצפיא"ל שהם באים לפני קרון של אותו אדם שזוכה ויורד למרכבה מכסיף פניהם ויושבים שהיו זעופים מתירים הקשתות הדרוכות ומחזירין החרבות הלטושות אל פדנן אף על פי כן צריך להראות להם בחותם גדול וכתר נורא של אע"ר סוב"ר מצוגיי"ה ובעשפט"ש ה 'אלקי ישראל והיו נכנסין כבודו והיו מוציאין לפניו כל מיני זמר ושירה והיו מזמרין ובאין לפניו עד שמעלין אותו ומושיבין אותו אצל הכרובים ואצל האופנים ואצל חיות הקודש והוא רואה נפלאות וגבורה גאוה וגדולה וקדושה וטהרה אימה וענוה וישרות באותו שעה: And when the door-keepers of the seventh palace would see that Dumiel and Kazpiel and Gabhriel, were before the chariot of that man who deservingly descendeth to the Merkabha, they [would] cover their faces, which had been angry, and they [would] at once unstring the strung bows, and return the drawn swords to their sheaths. And nevertheless it is necessary to show them a great seal and a fearful crown: God of heaven, Master of earth the Lord God of Israel. And they would enter in before the throne of His glory and bring out before that man all sorts of [instruments for] music and song, and they would come making music before him until they bring him up and seat him beside the cherubim, beside the ophanim, beside the holy beasts. And he beholdeth wonders and powers, loftiness and greatness, holiness and purity, fear, humility and justice.
אמר רבי ישמעאל שמו כל החברים מדה זאת לאדם שיש לו סולם בתוך ביתו שעולה ויורד בו ואין כל בריה שממחה בידו ברוך אתה ה 'אל חכם הרזים ואדון הסתרים אמן אמן: Then said Rabbi Ishmael: “All the companions made a parable of this scheme [for those who descend to the Merkhaba: It is like] unto a man who hath a ladder in his house, [and] who was going up and down on it, and there is no creature that preventeth him.” Blessed be thou, O Lord, who art wise in secrets and master of hidden things. Amen. Amen....
אמר רבי ישמעאל זעף לי רבי שמעון בן גמליאל אמר לי כמעט רגע כגפננו זה פטריא"י ה 'אלקי ישראל מפני מה היה לך שגגת זדון עמנו כסבור אחרי שיונתן בן עוזיאל אדם קטן מישראל הוא מה אם סתם ובא ועמד על פתח היכל שביעי: Said Rabbi Ishmael: Rabban Simon ben Gamliel was angry with me. He said to me, “Almost had Zahaphtariai rebuked us and shucked {us} as husks of corn. Why didst thou, by criminal carelessness, sin against us? Dost thou, perhaps, think that Jonathan ben Uzziel is a man of small account in Israel? If he simply descended and came and stood at the entrance of the seventh palace [without any seal, what would happen to him? He could not blink an eye before the door-keepers of the seventh palace had utterly exterminated him. And yet you have said nothing about the necessary seals nor the names of the angels to whom they must be shown.]
אמר רבי ישמעאל מיד הלכתי וכעסתי כנגד נחוניא בן הקנה לאמר נשיא כעס למה לי חיים אמר לי בן גאים אם לזו מה כבודי עליכם שמתי בפיכם תורה נביאים וכתובים משנה ומדרש הלכות ואגדות ופיסקי הלכות אסור והיתר אלמלא סתרי תורה שגנזתי מכם כלום באתם ונראתם לפני יודע אני על מה באת לא באת אלא על שומרי היכל השביעי: Said Rabbi Ishmael: I went and was angry with Rabbi Nehunya ben Hakkanah my master, saying, “The patriarch is angry with me, why do I live?” He said to me, “Scion of nobles, if [you ask for an answer] on this point [then tell me,] what is my distinction among you? I put in your mouths the prophets, the writings,

mishna and midrash, halakhoth and agadoth, and the explanation of halakhoth as to what is forbidden and permitted. Were it not for the mysteries of the law [in which] I have initiated some of you, would ye have come and appeared before me at all? I know why thou hast come. Thou hast only come because of the door-keepers of the seventh palace.

Chapter 23

לך אמור לנשיא לכל שומרי ששה פתחי היכלות יש רשות להזכיר את שמותם וליגע בהם אבל שומרי פתח היכל השביעי ממשמע שלהם מבוהל אדם היכן יוכל ליגע בהם לפי שכל אחד ואחד מהם שמו נקרא על שם מלכו של עולם ולא פרשתי אותם עכשיו שאתם אומרים לי פרוש בואו ועמדו על רגליכם כל אחד מכם כששמו יוצא מפי כרעו ותפלו על פניכם מיד באו כל גבורי חבורה וכל אדירי ישיבה ועמדו על רגליהם לפני רבי נחוניא בן הקנה והסופרים כותבים והם נופלים: Go and say to the Patriarch: ‘As for all the door-keepers of the [first] six palaces, it is permitted to mention the names of each one of them and to touch them; but as for the door-keepers of the seventh palace, by the sound of their names is a man terrified and is not able to touch them, inasmuch as the name of them is called according to the name of the King of the world. Consequently I have not stated them. But now – since you say to me, “State them.” – come ye and stand upon your feet and, each one of you, when His name goeth forth from my mouth, kneel and fall upon your face.’” Forthwith came all the great ones of the company and all the mighty ones of the academy and stood upon their feet before Rabbi Nehunya ben Hakkanah and he speaketh and they fall upon their faces and the scribes write.

אלה שמותם של שומרי פתח היכל השביעי הפרש של עליה חורפניא"ל זהפטריא"י ה 'אלקי ישראל שר ונכבד ונחמד ונורא אבירזהיא"י כבפא"ל ה 'שר ונחמד נכבד ונורא אטרגיא"ל ה 'חטרוגיא"ל בנגא"ל ה ' ה"ש שר ונכבד ונחמד ונורא ומבוהל ויקר ומפואר ועוז ואדיר ססטיטיא"ל ה 'שר נכבד ונחמד ונורא ומבוהל ויקר ומפואר ועוז ואדיר ואמיץ ענפיא"ל ה 'שר נחמד נורא ומבוהל ויקר ומפואר ועוז ואדיר ואמיץ ששמו נזכר לפני כסא כבודו שלשה פעמים בכל יום ויום במרום מיום שנברא העולם ועד עכשיו לשבח מפני מה שטבעת של חותם שמים וחותם הארץ מסורה בידו: These be the names of the door-keepers of the seventh palace: Zahaphtari’ai the Lord, a prince honored and beloved; ’Abhirahi’ai the Lord, a prince honored and beloved and fearful; ’Atrighael the Lord, a prince honored and beloved and fearful and terrifying; Barnael the Lord, a prince honored and beloved and fearful and terrifying and dear; Noraphneel the Lord, a prince honored and beloved and fearful and terrifying and dear and splendid; Na‘aroriel the Lord, a prince honored and beloved and fearful and terrifying and dear and splendid and strong; Sastitiel the Lord, a prince honored and beloved and fearful and terrifying and dear and splendid and strong and mighty; ‘Anaphiel the Lord, a prince honored and beloved and fearful and terrifying and dear and splendid and strong and mighty and powerful and just and gallant, a prince whose name is mentioned on high before the throne of His glory three times each day from the day when the world was created and until now, for praise. Why? Because the ring of the seal of heaven and earth is given over to his hand.

וכיון שהיו כל מי שבמרום רואין אותו כורעים ונופלים על פניהם ומשתטחין לפני מה שאין כן במרום ואם תאמר לפני שר הפנים משתחוים אלא חוץ מן העומדים לפני כסא הכבוד שאין משתחוים לו לשר הפנים ולפני ענפיא"ל השר הם משתחוים ברצון וברשות אטרט"ס רבי הגדול אפימיא"ל שמ"ה ברצ"ע ה 'אלהי ישראל: And whenever they see him all those on high kneel and fall down and prostrate themselves before him, a thing which is not done in the height [before any other prince]. If you say, ‘They do not fall down before the Prince of the Presence’ [This is true] for

those who stand before the throne of His glory, who do not prostrate themselves before the Prince of the Presence, but before ‘Anaphiel the Prince [even] so with the permission and according to the will of ’ntrws rbyhg. Some say pwmyl smh brz’, the Lord God of Israel.
אלה שמותם של פתח היכל שביעי של ירידה שאלו שהפרשתו שמותם של טופיא"ל ולביא"ל עליה טרפיא"ל ה 'שר נכבד נחמד ונורא שהיה נקרא אבירזהא"י ה 'דלקוקיא"ל ה 'שר נכבד ונחמד ונורא שהיה נקרא לבבפיא"ל ה 'יקריא"ל ה 'שר נכבד נחמד ונורא שהיה נקרא אטריגיא"ל ה 'ישישיא"ל ה 'שר נכבד נחמד ונורא שהיה נקרא בנאנ"א ה 'טרפיא"ל ה 'שר נכבד נחמד ונורא שהיה נקרא זוהליא"ל ה 'ענפיא"ל ענפיא"ל ה 'שר נכבד ונחמד ונורא שהיה נקרא שופסיא"ל ה 'חזק ישר ואמיץ: These be the names of the door-keepers of the seventh palace of the descent, for those whose names I have just stated were of the ascent. Noraphiel the Lord, a prince honored and beloved and fearful, who was called ’Abhirzahi’ai the Lord; Dalkokiel the Lord, a prince honored and beloved and fearful, who was called Lebhakhpiel the Lord; Yekariel the Lord, a prince honored and beloved and fearful, who was called ’Atrighiel the Lord; Yeshishiel the Lord, a prince honored and beloved and fearful, who was called Ben’an’ael the Lord; Teraphiel the Lord, who was called Shakdihiel the Lord; Na‘aroriel the Lord, a prince honored and beloved, who was called Zohaliel the Lord; ‘Anaphiel the Lord, a prince honored and beloved and fearful and terrifying and dear and splendid and strong and mighty and powerful and just and gallant, who was called Tophriel the Lord.
ולמה נקרא שמו ענפיא"ל מפני ענף כתרי כתרים שהיה מונח בראשו חופה ומתכסה את כל חדרי היכל ערבות רקיע כיוצר בראשית מה יוצר בראשית כתוב מקרא עליו כסה שמים הודו)חבקוק ג ג (אף ענפיא"ל השר עבד שנקרא על שם רבו כך ולמה חביב מכל שומרי ששה פתחי היכלות מפני שפותח פתח היכל השביעי ומאתים תשעים ושש פנים יש בכל חיות הקדש נגד פתח היכל השביעי: And why was his name called ‘Anaphiel? Because of the ramification ‘anaph of the crowns [which were] placed upon his head, for he overcast and covered all of the chambers of the seventh heaven as did the Maker of Creation. Just as, concerning the Maker of Creation it is written [Hab. 3.3]: “His glory covered the heavens,” so also [does the glory (of)] ‘Anaphiel the Prince as a servant who is called by his master’s name. And why is he more lovely and beloved than all the [other] door-keepers of the palaces? Because he openeth the doors of the entrance of the seventh palace and closeth them before the throne of glory which is set high and standeth opposite the entrance of the seventh palace.

Chapter 24

גדולה מכלם חמש מאות ושתים עשרה עינים יש בארבע חיות נגד פתח היכל השביעי פנים של צורת אדם פנים של ששה עשר פנים יש בכל חיה וחיה נגד פתח היכל השביעי: Still greater it is that there be 512 eyes in [each of] the four beasts opposite the entrance of the seventh palace. Their faces are of the likeness of the face of a man, faces of 16 faces each are there in each beast opposite the entrance of the seventh palace.
וכיון שהיה אותו אדם מבקש לירד במרכבה היה ענפיא"ל השר פותח דלתות היכל השביעי והיה אותו אדם נכנס ועומד על מפתן פתח היכל השביעי וחיות הקדש נושאות בו חמש מאות ושתים עשרה עינים וכל עין ועין מעיני חיות הקדש פקועה כשיעור כברה גדולה של נוצרים ומראה עיניהם כברקים ירוצצו חוץ מעיני כרובי הגבורה ואופני השכינה שהם דומים ללפידי אור ושלהביות גחלי רתמים: And whenever a man desired to descend to the Merkabha, ‘Anaphiel would open for him the doors of the entrance of the seventh palace and that man would go in and stand on the door-sill of the entrance of the seventh palace and the holy beasts would lift up upon him 512 eyes and each one of the eyes of the holy beasts is pierced as a sieve of withes, and the

appearance of their eyes [is described in Nahum 2:4]: “they run like lightnings.” And these are in addition to the eyes of the cherubim of the Power [of God] and the ophanim of the Shekinah, which are like torches of fire and conflagrations of coals of juniper.
והיה אותו אדם זיע ומזדעזע ומרתיע ומתבהל ונבהל ומתעלף ונופל לאחוריו והיה סומכו ענפיא"ל השר הוא וששים ושלשה שומרי שבעה פתחי היכלות והיו כולם עוזרין אותו ואומרים אל תירא בן זרע אהוב הכנס וראה מלך ביופיו ואין אתה נשחת ואין אתה נשרף: And that man would sway and tremble and start backward and be frightened and be terrified, faint and fall backward. And ‘Anaphiel the Prince would support him, he and sixty and three door-keepers of the entrances of the seven palaces. And all of them would help him and say to him: “Fear not, son of a seed beloved, enter and see the King in His beauty, end thou shalt not be destroyed and thou shalt not be burned.
מלך אביר מלך אדיר מלך אדון מלך ברוך מלך בחור מלך ברוק מלך גדול מלך גבור מלך גאוה מלך דעת מלך דגול מלך דורש מלך הדור מלך הוד מלך הון מלך ועד מלך ותיק מלך ועד מלך זוכר מלך זכאי מלך זהר מלך חי מלך חנון מלך חסיד מלך טוב מלך טהור מלך ישר מלך יקר מלך ישועה מלך כביר מלך כתר מלך כבוד מלך לב מלך לקיח מלך לוהט מלך מבין מלך מוריש מלך מעשיר מלך נאה מלך נאמן מלך נצח מלך סוד מלך שכל מלך עלוב מלך עוזר מלך עניו מלך פאר מלך פלט מלך פודה מלך צדיק מלך צהלה מלך צח מלך קדוש מלך קרוב מלך קלוס מלך רנה מלך רחום מלך רך מלך שומע מלך שוקט מלך שאנן מלך תאר מלך תם מלך תומך ברוך הוא: “A just King is He, a faithful King is He, a submissive King is He, a humble King is He, a righteous King is He, a pious King is He, a holy King is He, a pure King is He, a blessed King is He, a lofty King is He, a mighty King is He, a gracious King is He, a merciful King is He, a lowly King [is He] – blessed be He.”
והם נותנין בו כח מיד תוקעין קרן ממעל לו לרקיע אשר על ראשם וגו' (יחזקאל א כה וחיות הקדש מכסים פניהם וכרובים ואופנים מחזירין פניהם והוא עומד נפנה ועומד לפני כסא כבודו: And they attribute to Him power. Forthwith a horn soundeth from above the firmament and cherubim and ophanim turn away their faces and he goeth in and standeth before the throne of His glory.
Chapter 25
כיון שעומד לפני כסא כבודו פותח ואומר שירה שכסא כבוד משורר בכל יום ויום תהלה ושירה וזמרה ברכה ושבח והלל וקלוס תודה והודיות נצוח נגון הגיון גילה צהלה שמחה וששון רננות נועם ענוה גאוה נוה אמת צדק ויושר סגולה פאר ועוז עלוץ ועלוז ועלוי ונחת ומנוחה ונחמה ושלוה והשקט ושלום שאנן בטח וטובה וחיבה וחמלה חן וחסד ויופי תואר חמדה הדר חמלת זיו זוהר זכות זורח הופע עיטור נוגה אור ענף סגוף פלאות וישע רוקח ממולח מאור אדירות עזירות עריצות כח גובה ויקר חזק ממשלה ואמיץ ורצוי רוממה וזהיון עזוז וגבורה וחוג קדושה וטהרה ונקיון גאוה גדולה ומלכות הוד כבוד ותפארת להההרריא"ל ה 'אלקי ישראל מלך מפואר ומעוטר ברקמי שיר המעוטר בתפארת המהודר בהוד וכבוד והדר עטרת גאוה כתר נוראות ששמו ערב לו וזכרו מתוק וכתר הדר לו הודו נאה והיכלו מהדר לו ומשרתיו מנעימים לו וישרים עזוזו ונפלאותיו מלך מלכי המלכים ואלקי האלקים ואדוני האדונים הנשגב בקשרי מלכות המוקף בענני נוגה גיד שבענף כסה שמים הודו (חבקוק ג ג וכבודו הופיע ממרום מפיו נתבערו תהומות מתוארו נתזו שחקים וכל עצים ישמחו בדברו וירננו דשאים בשמחתו: When he standeth before the throne of glory he beginneth and reciteth a song which the throne of glory singeth each day: “Laud, song, and music, blessing, praise and celebration and applause and thanks and thanksgivings, victory and melody, speech and rejubilation, rejoicing and joy and gladness, exultations, accord, humility, brilliance, propriety, truth, righteousness and justice, treasure, ornament and might, delight and ecstasy and elevation, calm and rest and consolation, contentment and quiet and peace, tranquility, security and prosperity, love, loveliness, grace and mercy and pulchritude, renown,

acclaim and pity, splendor, glory, innocence, effulgence, appearance, adornment, brilliance, fire, ramification, sublimity, wonders and salvation, perfume, salt, light, loftiness, help, violence, potency, height, preciousness, mightiness, lordship, fortitude, elevation, exaltation and brightness, kingliness, power and force, holiness, purity and cleanliness, pride, greatness and kingship, magnificence and majesty, honour, and beauty to Zohar ariel the Lord God of Israel." Spendid King, He robed with splendour, Made majestic with embroideries of song, Crowned with magnificence and majesty, A crown of loftiness and a diadem of fearfulness. For His name is agreeable to Him, and His title is sweet to Him, And His throne is splendid to Him and His palace is magnificent And His glory is delightful to Him, and His majesty is becoming to Him, And His strength is pleasant to Him and His servants sing pleasantly to Him, And Israel tell to Him the kingliness of His wonders. King of Kings, God of Gods, and Lord of Lords, He surrounded with chains of crowns, encompassed with the ramifications of the rulers of brilliance, He who covereth the heavens with the ramification of His magnificence, and who, in His majesty, appeared from the heights, from His beauty the deeps were enkindled, and from His stature did the clouds shower rain. His stature sendeth out the lofty, and His crown blazeth out the mighty, and His garment floweth with the precious. And all trees shall rejoice in His word, and herbs shall exult in His rejoicing.
בם מלך אהוב ונחמד ונקה וגאה ומתגאה על גאים ומתגבר על כל יצורים פאר למלכים ותהלה לבחורים
ענוה לעלובים ערב בפי כל קוראיו מתוק למיחלי שמו טוב בכל דרכיו ישר בכל מעשיו זך בעצה ובדעת
ברור בבינה ובעלילה דיין בכל הנשמה ועד בכל דבר ושופט בכל דבר אביר בחכמה ובכל רז אדיר
בקדושה ובטהרה: King beloved and lovely and clean, exalted beyond all the haughty, haughty, clothed in majesty beyond the majestic, majestic, lifted up beyond the mighty, mighty, upraised beyond the powerful. Splendor of kings, praise of nobles, treasure of the holy, humility of the lowly, pleasant in the mouth of all those that call upon Him, sweet to them that hope in His name, righteous in all His ways, upright in all His doings, just in counsel and in knowledge, clear in understanding and in practice, judge of every soul, witness of every transaction, judge of every word, mighty in wisdom and in every secret, lofty in purity and in holiness.
מלך אמת ויחיד מלך זך במעשיו ומכלכל יצוריו מלך חי וקיים מלך ממית ומחיה מלך יוצר כל ברכה ומכין
כל טובה מלך ברוך מלך יחיד ונכבד ואדיר וישיש עוזר ועניו קדוש וטהור צדיק אמת וישר נאמן וחזק מלך
מובהק שהוא חילול על כל קשרי גאוה ומתוקן על עמודי פאר בחדרי היכל צופה במסתרים ורואה
במעמקים ומביט במחשכים ובכל מקום שהוא שם ולא להשיב על דברו וחפצו לא להסיר ואין מקום לנוס
ממנו ולא לסתר להחבא מפניו: King true and only, King who liveth forever, King who killeth and maketh alive, King who sayeth and doeth, King who formeth every disease, and createth every cure, King who maketh every blessing, and establish every good, King who feedeth all his works, and supporteth all his creatures, King who is high to each of the lowly, and who is strong to each of good courage. King high and lifted up, sublime and wonderful, beloved and old, upright and faithful, precious and honored, strong and stout-hearted, righteous and true, holy and pure, pious, great and mighty, strong, powerful, precious, fearful and terrific, high-placed upon perfections of loftiness, established upon the adornments of splendour in the chambers of the palace of loftiness. Who seest profundities, beholdest mysteries, observest dark matters, and who, in every place is... and there is no changing His purpose, nor retorting to His word, nor delaying His will and there is no place to flee from Him, and no secret place to hide from before Him.

תמלוך לעולמים מלך רחום וחנון סולחן ומחלן מגלגל ומעביר תתהדר בכל שיר תתרומם על כסא כבודך תתיקר על כל חמדתך תתקלס בכל רננות תשתבח בכל התשבחות תתהלל בכל התהלות תתגדל לעולמים תתקדש לעולמי עד טוטרוסיא"י ה 'אלקי ישראל ה 'מי כמוך טוטרוסיא"י ה 'אלקי ישראל בעל גבורות לך טוטרוסיא"י ה 'אלקי ישראל יהלל כסא כבודך לך יתנו גאות ורבות עוז ותפארת לך יחזקו לך יאמצו לך יחדשו לך ירננו לך ישיחו לך יברכו לך ישבחו לך ירוממו לך יפארו לך ינשאו לך יגדלו לך יהדרו לך יהללו לך יקלסו לך יקדשו לך טוטרוסיא"י ה 'אלקי ישראל משרתיך יכתירו כתרים לך וישירו לך שיר חדש וימליכוך לנצח נצחים ותקרא אחד לעולם ועד כי אתה ה 'אלקי ישראל גבור חיל ורב להושיע אל חכם לממשלתך חכם למלכותך ברוך אתה ה 'חכם הרזים ואדון הסתרים אמן ואמן: Reign forever, King merciful and gracious, Pardoner and forgiver, who rolleth away and taketh away [sin], let Thy majesty be declared in every song, Thy splendor in every chant. Be high above the palaces of loftiness, be lifted up above the adornments of splendor, be exalted above all Thy doings, be praised above all created things, be honored above the throne of Thy glory, be precious above the vessel of Thy loveliness, be blessed with all blessings, be praised with all praises, be lauded with all laud, be applauded with all songs, be magnified forever, be holy world without end, Totrosi'ai the Lord. Who is like unto Thee, Totrosi'ai Lord God of Israel, who doest mightily? To Thee Totrosi'ai Lord God of Israel, shall the throne of Thy glory sing praise, to Thee shall be attributed loftiness and greatness, strength and beauty, Thou shalt be called strong, Thou, mighty; for Thee shall they make new [song] for Thee exult. With Thee shall converse be held, Thou shalt be blessed, Thou praised, Thou exalted. To Thee shall splendor be attributed, Thou shalt be lifted up, Thou magnified, Thou called majestic. Thou shalt be praised, Thou applauded, Thou sanctified, for Thee, Totrosi'ai Lord God of Israel, shall Thy servants weave diadems and shall sing unto Thee a new song and shall declare The King forever and ever. All things are Thy kingdom, and over all things is Thy kingdom, and Thou shalt be called One, world without end, Totrosi'ai, Lord God of Israel. Blessed be Thou O Lord, King of all secrets and Lord of all hidden things.

Chapter 26

וארא כעין חשמל)יחזקאל א כז (זה נזקק וברור אם ראוי לירד במרכבה אם לאו אם ראוי לירד במרכבה כיון שאומר לו הכנס ואינו נכנס חוזרין ואומרין לו הכנס ומיד נכנס היו משבחין אותו בודאי לומר זה מיורדי מרכבה אבל אם אינו ראוי לירד במרכבה כיון שאומרים לו הכנס והוא נכנס מיד מטילין עליו אלפים מגזרי ברזל: And I beheld something like unto the appearance of lightning which was fixed and stationary and was divided, among those who descend to the Merkabha, between those who were fit to descend to the Merkabha and those who were not fit to descend to the Merkabha. If a man were fit to descend to the Merkabha, when they say to him "Enter" and he doth not enter, they repeat themselves and say to him "Enter," and he at once entereth. They would then praise him, saying, "Surely this is on of those who descend to the Merkabha." But if a man be not fit to descend to the Merkabha, when they say to him "Enter" and he entereth, they at once place upon him a thousand pieces of iron, מפני ששומרי פתח היכל ששי היו עושים כמי שמטילים עליו אלף אלפי גלי מים ואין שם אפילו טפה אחת אם אמר מים הללו מה טיבן מיד רצין אחריו בסקילה ואומרין ריקה שמא מזרעו של מנשקי העגל שאין אתה ראוי לראות במלך וכסאו לא זז משם עד שמטילין עליו אלף אלפים מגזרי ברזל: because the door-keepers of the sixth palace place upon him a thousand thousands of waves of water, and there is not in that place even a single drop. And if he said, "What is the nature of this water?" they at once run after him, stoning him, and saying to him, "Wretch, are thou not of the seed of them that kissed the [golden] calf, and art unfit to see the King and His throne in his beauty." And if he be such, a voice goeth forth from

the seventh heaven saying, “well have ye said [that] he is from the seed of them that kissed the [golden] calf and is not fit to see the King and His throne.” He does not move from the spot before they place on him a thousand thousands of pieces of iron.
אתה פועל גבורות מחדש חדשות בריותיו מחדש בכל יום ויום משרתיו מאש זריז ומזהיר בתוך רבבות זונח שנאה וקנאה איבה ותחרות מרחיק כעס מפיר קצף מריבה כל חי וטוב כרובי כבודך אש ומתגאה על כרובי אש על השרפים שרפי להב סביבות כסאך עומדים זה לזה משמיעים סולו לרוכב בערבות רוב ברכה ושבח וקלוס שיר ותודה והודיות פאר לחש ענוה וחסד לאביר לאמיץ לאדיר לברור לבחור לבחון לגבור לגאה לגבוה בפיהם שירה וזמרה בלשונם רננות תנומה אין להם לא לילה ולא יום אלא כאור נוגה והלל זמרה: Thou workest wonders, dost bring to pass new things, renewest Thy creatures each day, servants [created] from fire to lift up praise of Thy mystery, O Sacred One. Who shinest in the midst of myriads of fire, who loathest hatred and jealousy, who despiseth enmity and contention, who settest anger afar, who turnest away wrath, who multipliest all grace and goodness, the cherubim of Thy glory are fire. [O Thou] who art exalted upon cherubim of fire, Prince over princes, seraphim, seraphim of flame do stand about Thy throne, hither and other sound forth: “Make way for Him who rideth the heavens.” Blessing, praise and laud, song, thanks and thanksgivings, splendor and whispering, applause, humility and mercy to the lofty, to the powerful, to the brave, to the elect, to the chosen, to the choosing, to the mighty, to the haughty, to the high. In their mouths music, on their tongues exultation, they slumber not, neither night nor day, But music and laud are as blazing light.
אתה הוא אדון הגדול הגבור והנורא הברוך הגבור הדגול ההדור הותיק הזכאי החסין הטהור הישר הכביר הלבוב המחיה הנחמד חסיד העניו הפודה הצח הקדוש הרחמן השומר התומך ארך אפים ורב חסד ואמת אתה הוא אדון אלקי האלקים ואדוני האדונים אתה הוא גדול לך מגדילים כל בעלי גדולה אתה הוא גבור לך מגבירין כל בעלי גבורה אתה הוא נורא לך מיראין כל בעלי יראה אתה הוא צדיק לך מצדיקין כל בעלי צדקה אתה הוא חסיד לך מיחלין כל בעלי חסידות אתה הוא קדוש לך מקדישין כל בעלי קדושה אתה הוא נאמן לך מאמינים כל בעלי אמונה: Thou art the great Lord the mighty and fearful, the righteous and pious, the holy and the faithful, slow to anger and plenteous in mercy and truth. It is Thou who art Lord, O God of Gods and Lord of Lords, It is Thou who art Great, Thee do all the great magnify, It is Thou who art Mighty, Thee do all the mighty declare strong, It is Thou who art Fearful, Thee do all the singers celebrate, It is Thou who art Righteous, Thee do all the righteous justify, It is Thou who art Pious, Thee do all the pious expect, It is Thou who art Holy, Thee do all the holy hallow, It is Thou who art Faithful, Thee do all the faithful believe.

Chapter 27

אתה הוא שגלית סודך למשה ולא כסית ממנו כל גבורתך בזמן שהדיבור יוצא מפיך היו הרמים מזדעזעין ועומדים בבהלה והיו כולם נשרפים בלהבי אש אתה הוא בוחן כליות ולבבות ובוחר אמונים אתה דר בלהבת צורה בלהבי אש צר כשלהבת אש אתה הוא גבור גאה על כל גאים ומתגאה על הכל משפיל גאים ומגביה שפלים ברוך הוא: It is Thou who hast revealed thy secret to Moses and who hast not concealed from him any of Thy mighty works. When the words goeth not forth from Thy mouth all the lofty mountains trembled and stood before Thee in great consternation; when the word goeth forth from Thy mouth they were all of them burned with flames of fire. It is Thou who examinest the inward parts and choosest the faithful. Thou dwellest in the flame of rivers of fire and conflagrations. It is Thou who art mighty, more lofty than all the lofty and lifted up above all, who dost cast down the haughty and exaltest the humble.
גאה בבריות אדם דמות אדם בכסאך קבעת פני אדם להם ויד אדם תחת כנפיהם (יחזקאל י ח רצים

כאדם ועמלים כאדם כורעים ומשתחוים בשירה ואימתך מלך עליהם: The most lofty of creation is man. The likeness of a man hast Thou fixed in Thy throne: they have the face of a man, and the hands of a man are under their wings, they run as a man, they toil as a man, they kneel down and prostrate themselves in song as a man doth, and the fear of Thee, O King, is upon them.
גאה בבהמות שור דמות שור בכסאך קבעת פני שור להן רצין כשור עמלין כשור עומדין על עמדם כשור ואימתך קדוש עליהם: The most lofty of cattle is the ox. The likeness of an ox hast Thou fixed in Thy throne: they run as an ox, they toil as an ox, they stand in the places as an ox, and the fear of Thee, O Holy One, is upon them.
גאה בחיות ארי דמות ארי בכסאך קבעת פני ארי להם שאגתם כארי אימתם כארי זרוע עוזם כארי אימתך נורא עליהם: The most lofty of wild beasts is the lion. The likeness of a lion hast Thou fixed in Thy throne: they roar as a lion, they are feared as a lion, the thew of their strength is as that of a lion, and the fear of Thee, O terrible One, is upon them.
גאה בעופות נשר דמות נשר בכסאך קבעת פני נשר להם קלין כנשר ועופפין כנשר נסין כנשר ואימתך טהור עליהם וכולם משלשין קדושתך בקדושה משולשת כדבר שנאמר קדוש קדוש קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו: The most lofty of birds is the eagle. The likeness of an eagle hast Thou fixed in Thy throne: they move as an eagle, they are swift as an eagle, they fly as an eagle, they soar as an eagle, and the fear of Thee, O Pure One, is upon them. And all of them do triply declare Thy sanctitude with the triple sanctus. (As it is said, “Holy, holy, holy.”)

Chapter 28

האדרת והאמונה לחי העולמים הבינה והברכה לחי העולמים הגדולה והגבורה לחי העולמים הדעת והדבור לחי העולמים ההוד וההדר לחי העולמים הועד והותיקות לחי העולמים הזכות והזכרון לחי העולמים החן והחסד לחי העולמים הטהרה והטוב לחי העולמים היקר והישועה לחי העולמים הכתר והכבוד לחי העולמים הלקח והלבוב לחי העולמים המלכות והממשלה לחי העולמים הנוי והנצח לחי העולמים הסוד והשכל לחי העולמים העז והענוה לחי העולמים הפאר והפלא לחי העולמים הצהלה והצדקה לחי העולמים הקלוס והקדושה לחי העולמים הרננות והרחמים לחי העולמים השקט והשאנן לחי העולמים התהלה והתפארת לחי העולמים: Honour and faith are His who liveth forever; understanding and blessing are His who liveth forever; greatness and might are His who liveth forever; knowledge and utterance are His who liveth forever; magnificence and majesty are His who liveth forever; assembly and trustworthiness are His who liveth forever; brilliance and effulgence are His who liveth forever; grace and mercy are His who liveth forever; purity and goodness are His who liveth forever; preciousness and salvation are His who liveth forever; crown and glory are His who liveth forever; doctrine and encouragement are His who liveth forever; kingdom and power are His who liveth forever; beauty and victory are His who liveth forever; secret and intelligence are His who liveth forever; strength and humility are His who liveth forever; jubilation and righteousness are His who liveth forever; applause and holiness are His who liveth forever; splendour and wonder are His who liveth forever; song and praise are His who liveth forever; laud and loveliness are His who liveth forever.
מי יוכל להגיד אחת מאלף אלפי אלפים וריבי רבבות גבורתיך מלך מלכי המלכים ברוך הוא שהחיות נצבות ועומדות לפניך דממה דקה הן אש הלוכן אש דכורא והן מתיראין אש מאש שמא ישרפו בלהבי אש סבבתן לך הקפתן לך אצלם צפונים בקרבך הוגים בסוד ושכל עזורי עוז עטופי הוד עין לא תשור איה חניתך כי מלך וקדוש אתה שיכול לדעת את מעשיך ולחקור את גבורתיך כמה שאין יכול לראות אלף בית גימל וכן כולם מטטרו"ן שנקרא שמו על שמונה שמות מרגיוא"ל שמו גיותיא"ל שמו זיותיא"ל שמו אחיהיא"ל שמו כייוא"ל שמו יהויא"ל אוזהי"ה אוזיהא"ל סגנסגא"ל סגדיא"ל שמו סגנסייריי"ה סגנסגא"ל

שמו ומתוך אהבה סגנסויל"ה שהיו אוהבים אותם במרום היו קוראים אותם במחנות קדושים מטטרו"ן עבד ה 'ארך אפים וגדל חסד ברוך חכם הרזים ואדון האדונים והסתרים אמן אמן סלה סלה: Who is able to state one from a thousand thousands of thousands and a myriad myriads of myriads of Thy mighty deeds, O King of Kings of Kings, before whom the beasts are stationed and stand [speaking] with a still small voice – they are fire, their palate is fire, their movement is fire, their speech is fire, yet are they afraid because of fire, lest they be burned in flames of fire; it is Thou whom they encompass, it is Thou whom they surround; with Thee are they hidden, in Thy bosom do they give utterance, in secret and intelligence, girded with strength, clothed with magnificence. The eye may not travel to where Thou dwellest, King great and holy, ruler over the highest and over the lowest, over the first and over the last. There is none among the highest, nor among the lowest, nor among the first, nor among the last, who can know Thy works and search out all Thy wonders. Just as none is able to imagine ab, bc, cd, de, ef, fg, gh, hi, ij. Metatron whose name is called according to eight names, his name is Margawiel, his name is Gayothiel, his name is Ziwathiel, his name is ’Izihiel, his name is Yahawiel, his name is Mayoel, his name is Segansagiel, his name is Segansayriyah. And from the love with which they love him on high, they call him in the camps of the holy ones, Metatron, Servant of the Lord, slow to anger and plenteous in mercy. Blessed be thou O Lord, wise in secrets and Lord of hidden things, Amen, Amen, Selah, Selah.

אמר ר 'ישמעאל כך אמר ר 'עקיבא משום ר 'אליעזר הגדול מיום שנתנה תורה עד שנבנה הבית האחרון תורה נתנה הדרה יקרה גדולתה וכבודה ותפארתה אימתה פחדה ויראתה עשרה גאותה וגאונה עוזה ועזוזה וכבודה לא נתנו עד שנבנה בית אחרון לא שרתה בה שכינה: Said Rabbi Ishmael: Rabbi Akiba did indeed say in the name of Rabbi Eliezer the Great: From the day when the Law was given to Israel until the last temple was built, the Law was given, its majesty was not given, and its preciousness, its glory and its greatness and its beauty, its terror, its reverence and its fear, its richness and its loftiness and its exaltation, its trembling and its splendour, its strength, its rule and its might were not given, until the last temple was built and the Shekinah did not dwell in it.

Chapter 29

עמדו ישראל לשפוך תרעומת לפני אביהם שבשמים לומר צרות הרבה הפלת עלינו טורח גדול ומשאוי גדול אמרת לנו בנו לי בית אף על פי שאתם בונים עסקו בתורה זו תשובת עבדיו: Thereupon Israel began to pour forth complaint before their Father who is in heaven, saying: “Thou hast laid many troublesome tasks upon us. Which shall we hold to and which shall we abandon? Thou hast thrown upon us great labour and great burden; Thou hast said to us, ‘Build Me a house, and although ye build, yet study the Law.’” This is the plea of His children.

כי בטלה גדולה היתה לכם מן הגליות והייתי מתאוה מתי אשמע דברי תורה מפיכם כי אתם לא עשיתם יפה שלקחתם מכבודי וכעסתי עליכם ועמדתי ועשיתי על עירי ועל ביתי ועל בני כלה ואני לא עשיתי יפה שעמדתי לנגדכם וחתמתי עליכם גזר דין בודאי שהיה עומדת לעולם ולעולמי עולמים ותהא לי תחרות מדה שאין להם ארך או שתים או עשר או שלשים אם בגבורות עד מאה והלכה לה אלא שאתם הוכחתם אותי אתם יפה עשיתם קבלתי עלי תוכחתם: And this is the answer of their Father who is in heaven. Ye had a long rest between captivities, and I longed [saying], ‘When shall I hear the sound of the words of My Law from your mouths?’ Ye have not done well, and I have not done well. Ye have not done well in that ye have differed from Me, and I was angry against you and arose and brought utter destruction on My city and My house and My children. And I did not do well in that I arose against you and sealed a decree of

judgment against you. Indeed, shall that which endureth forever and ever, world without end, contend with that which hath no endurance but for a year, or two, or ten, or thirty, and if at most for an hundred years, and then passeth away? But in that ye have rebuked Me, ye did well. Already have I accepted your rebuke.
כי ערבה עלי אנחות ישראל וכסתה אותו תאוה נתחננו באזני דבריכם ומתקבלים אמרי פיכם אתם עסקו בבית בחירתי ותורה מפיכם לא תמוש בעל נפלאות אני בעל פרישות אני בעל פלא ונסים אני נקרא בעל גבורות לפני מתרגשות נסים ותמהין לפני כסאי מי הקדימני ולא שלמתי מי קראני ולא עניתיו אמרו לפני משאלותי: “For the sigh of Israel is sweet to Me, and the desire for the Law hath covered Me, your words have found grace in My ears, and I accept the sayings of your mouths. Ye have labored in the house of My choice, and the Law shall not move from your mouths, for I am master of wonders, the transcendent Lord, I am He. Mighty works come to pass before Me, miracles and marvels before My throne. Who hath come before Me and I have not fulfilled his [prayer]? Who hath called upon Me and I have not straightway answered him? State before Me all your requests, and multiply upon Me the desire of your hearts.
בתי גנזי ובתי אוצרותי ואין כל דבר חסר בהם אמרו משאלותיכם ותאות נפשיכם מיד תעשה כי אין עת כעת הזה ששהה נפשי עד שראיתי אתכם ואין זמן כזמן הזה שדבקה אהבתכם בלבי: My storehouses and My treasuries, – nothing in them is lacking. State your requests and they shall be given you, and the desire of your hearts shall be done forthwith, for there is no season like to this season, and no time like to this time. There is no season like to this season, for My soul bowed down till I beheld you, and there is no time like to this time, for the love of you cling to My heart.
אני יודע מה אתם מבקשים ולבי הכיר מה אתם מתאוים תורה מרובה אתם מבקשים והמון למודים ורוב שמועות לשאול הלכה אתם מצפים ולהמקרב אתם מחמדין להרבות תורה להפלאות תושיה גבעות גבעות להפליא תלמוד בחוצות ופלפול ברחובות להרבות תורה כחול הים והלכות כעפרות תבל: I know what ye request, and My heart perceiveth what ye desire. Ye request much [knowledge of] Law, and a multitude of Talmud and many halakhic traditions; ye hope to ask questions on points of law, and ye covet a multitude of secrets. To multiply testimony in mountains upon mountains, to make wisdom wonderful in hills upon hills, to increase knowledge of the Talmud in the streets, and subtleties in the roads, to multiply laws as the sand of the sea, and rabbis as the dust of the world,
Chapter 30
להושיב ישיבות בשערי לפרש מהם אסור והתר לטמא בהן את הטמא ולטהר בהן את הטהור להכשיר בהן את הכשר ולפסול בהן את הפסול להכיר בהן את החיים להורות לנדות מה יעשו לקשור קשרים בראשיכם ועטרות מלכות לכוף מלכים להשתחות לכם ולזקק רוזנים להשתטח לפניכם להפקיע שמכם בכל כיפה וזכרכם בכרכי הים להאיר פניכם כזריחת היום ובין עיניכם ככוכב הנוגה ואם תזכו לחותם זה להשתמש בכתר עם הארץ לא יהיה בכם וכסיל וטפש לא ימצא בכם: To seat academies in the gates of the tents, to expound therein what is prohibited and what is permitted, therein to declare the impure impure, and therein to declare the pure pure, therein to declare the fit fit, and therein to declare the unfit unfit, therein to recognize the [sorts] of blood, and to teach the menstruants what they should do, to bind diadems upon your heads, and crowns of royalty upon the heads of your children, to force kings to prostrate themselves before you, to compel princes to fall down in your presence, to send forth your name beneath all the heavens, and your memory in the great ports, to illumine your faces as the brilliance of the day,and the space between your eyes as a blazing star. And if ye be worthy [to employ] this seal, and to make use of the fearful crown,

neither vulgar nor ignorant shall be found in you, nor fool nor idiot shall be of your number.
אתם שמחים ומשרתי עצבים שרז זה אחד מן הרזים היוצאים מבית גנזי קול ישיבת שלכם כעגלי מרכבה לא בעמל לא ביגיעה אלא בשם חותם זה ובזכרון כתר נורא התאוה תאוה לכם והדאגה דאגה לכם רבים מתו מאנחותיכם ויוצא נשמתם על שמע קולכם: Ye rejoice, and My servants are grieved, that this secret goeth forth from My treasury. By virtue of it the voice of your academies [soundeth] as [the voice of] fattened calves. Not with toil and not with weariness [do they learn], but with the name of this seal and with the mention of the fearful crown. He that marveleth at you, and he that grieveth grieveth because of you; many die in their sighing, and their souls go forth by reason of the repute of your glory,
עושר וממון מתגבר עליכם גדולי עולם ידבקו בכם משפחה שאתם נושאים ממנה וחסות מכל צדדיה המתברך בכם מבורך המשתבח בכם משובח מצדיקי רבים נקרין מזכי בריות קורין אתכם קביעות חדשים מכם יצא ועבור שנים מערמת חכמתכם: Wealth and riches increase upon you; the great of the world cleave unto you; that family from which ye marry a daughter is known on all sides to be noble, he that is blessed in you is truly blessed, he that rejoiceth in you rejoiceth truly. Ye are called, ‘Those who turn many to righteousness’; they call ye, ‘Those who prove men innocent.’ The determinations of the months proceed from your [council], and the intercalculation of years from the subtlety of your wisdom.
על ידיכם נשיאים נשמעים על פיכם אבות בית דין עומדים ראשי גליות אתם מעמידין שופטי עיירות מרשות שלכם תקנות עולם מכם תצא ואין מי חולק עליה מלחמה רבה נלחמו עמי משרתי קטיגור גדול מלאכי השרת זה תשובה שלו: By your hands are patriarchs anointed, and presidents of the sanhedrin take office according to your words; ye set up exilarchs, and the judges of cities are appointed by your authority. The order of society shall go forth from you, and none shall differ therefrom. A great war was waged with Me and My servants, as accuser appeared the greatest of the ministering angels. This is his plea:
רז זה אל יצא מבית גנזיך וסתר ערמה מאוצרותיך אל השם בשמרם פארי אל תראה תרמה בני אדם מדברותינו מגיע מדורותינו בתורה במדה שאין יגעין ובאין מן הדורות ואילך יקימוה בעמל ובתשנוק גדול זהו כבודך וזהו תפארתך כשהן משבחין וסודרין לפניך קורין בלבב שלם לך מתחננים בנפש חפצה יעמוד בידינו מה שקרינו ותקיים בידינו מה ששנינו יתפשו כל מה שישמעו אזנינו יחזק לבבינו נתיבות תלמוד ששמעו מפי הרב אבל אם רז זה יצא לפניך נשוו קטן כגדול וכסיל כחכם זה תשובת עבדיו: ‘Let not this secret go forth from Thy storehouse, and mystery of prudence from Thy treasuries; let not flesh and blood as our equals, suppose not the children of men our substitute. Let them grow weary in the study of the Law as much as they wish, and let those who come from their descendants, and after, fulfill it with labor and great anguish. This is thy glory, this is thy beauty. In the midst of their rejoicing they bethink themselves and pray to Thee, they cry out before Thee whole-heartedly, they beseech Thee with desirous soul: “May that which we have read remain in our possession, may that which we have studied remain in our possession, may our inward parts grasp all that which our ears have heard, may our hearts hold firmly the ways of the teaching which we have heard from the mouth of the teacher.” And let them continue to honour one another. But if Thou revealest this secret to Thy children, “the small will be as the great and the fool as the wise.”’’’

Chapter 31

אל משרתי אל עבדי אל תטריחו לפני בדבר זה רז יוצא מבית גנזי וסתר ערמה מאוצרותי לעם אהוב אני מגלה אותם להם גנוז מימות עולם ומימי בראשית להם מתוקן ולא עלה על לבי לתנותם לכל הדורות הללו מימות עולם ועד עכשיו לדור זה היה שמור להשתמר בו עד סוף כל הדורות כי מרעה אל רעה יצאו

ואותי לא ידעו)ירמיה ט ב (שנשמטו מלבן הגליות והיו דברי תורה קשים כנחשת וכברזל להם ראוי להשתמש בו להביא תורה כמים בקרבכם וכשמן בעצמותיכם כך היו ישראל שחרה אפי בו והכתיו ורגזו הרים והיתה נבלתם כסוחה בארץ חוצות)ישעיה ה כה(: Nay, My servitors, nay, My servants, trouble Me not in this matter. This secret shall go forth from My storehouse, and mystery of prudence from My treasuries. To a beloved people I reveal, to a faithful seed I teach; for them it is laid up from the fountainhead of the world, and from the days of creation prepared for them. And I never thought to give it to any of the generations, from the days of Moses and until now. For they shall go from evil to evil, and Me shall they not know, for their understanding was obscured by exile, and the words of the Law were hard as brass and iron. It is proper for them to make use of it, to bring the Law as water in their inward parts and as oil in their bones. For Israel was in affliction from the day when Mine anger waxed hot against them, and I smote them, and because of them mountains trembled, and their carcasses were as refuse in the midst of the street.
במה ארצנו במה אנחמנו או מה מדה טובה בבית גנזי ואנחמנו כי צפיתי וראיתי כסף וזהב עמי כסף וזהב בעולם אבנים טובות ומרגליות עמי אבנים טובות ומרגליות בעולם אבל מה חסר העולם רז זה וסתר זה שאינו בעולם מדה של גאוה שיתגאו בו בני: With what shall I appease them? With what shall I comfort them? Or what good form of treasure is there on high that I should bring it forth and give it them and cause them to rejoice? For I have beheld and seen: I have gold, [but] there is gold in the world; I have silver, [but] there is silver in the world; I have precious stones and pearls, [but] there are precious stones and pearls in the world. Wheat and barley, honey and oil, I have already placed in the world. But what is lacking the world? This secret and this mystery which is not in the world. Therefore I shall give them this means of loftiness, that thereby My children shall raise themselves up."
אמר ר 'עקיבא שמעתי קול יוצא מתחת כסא הכבוד אומר ומה היה אומר לקחתיו אחזתיו פקדתיו זה חנוך בן ירד ששמו מטטרו"ן ונטלתי אותו מבני אדם ועשיתי לו כסא כנגד כסאי וכמה שיעור של אותו כסא אלף אלפי רבבות פרסאות של אש ומסרתי שבעים מלאכים כנגד שבעים אומות ופקדתי בידו כל פמליא של מעלה וכל פמליא של מטה וסדרתי לו כל סדרי בראשית ושמתי שמו אדנ"י הקטן ששמו בגימטריא שבעים ואחד ונתתי לו חכמה ובינה יותר מכל המלאכים ועשיתי לו גדולה יותר מכל מלאכי השרת: Said Rabbi Akiba: I heard a voice going forth from under the throne of glory, saying. And what was it saying? "I strengthened him, I took him, I commanded him (i.e. Enoch ben Jared whose name is Metatron), and I took him from among the children of men, and I made a throne for him over against my throne." And what is the measure of that throne? Forty thousand myriads of parasangs of fire. And I gave over to him seventy angels, as against seventy peoples, and I gave into his hand all my servants in the world above and all my servants in the world below, and I explained to him all the categories of creation, and I set, as his name, The Lesser Lord [which is the numerical equivalent of 'My Lord; and he is lesser than The Lord]. (For his name, reckoning by the numerical equivalents of the letters, is 71.) And I gave him wisdom and understanding more than all the angels and made him greater than any of the ministering angels.
אמר ר 'עקיבא בכל יום ויום מלאך אחד עומד באמצע הרקיע ופותח ואומר ה 'מלך וכל צבא מרום עונין אחריו עד שמגיע לברכו כיון שמגיע לברכו חיה אחת יש ששמה ישראל וחקוק על מצחה עמי לי עומד באמצע הרקיע ואומרת ברכו את ה 'המבורך וכל שרי מעלה עונין אחריה ברוך ה 'המבורך לעולם ועד עד שלא יגמור דבריו רועשים ורועדים האופנים ומרעידים את כל העולם ואומרים ברוך כבוד ה 'ממקומו ואותה חיה עומדת באמצע הרקיע עד שרועדים כל שרי מעלה וטפסרים וגדודים וכל המחנות וכל אחד ואחד בעמדו אומר לחיה שמע ישראל ה 'אלקינו ה 'אחד)דברים ו ד(: Rabbi Akiva said: Every day, an angel stands in the middle of the firmament and begins and says, "The Lord is the

King," and the whole celestial retinue answers after it; until it reaches, 'Barchu' (the prayer leader's invitation to the congregation to bless God). Once it reaches, "Barchu," there is a chaya (a lofty angel), whose name is Israel - with "My people is Mine" imprinted on its forehead - who stands in the middle of the firmament and and says, "Bless (Barchu) the Lord who is blessed!" And all of the ministers on high answer after it, "Blessed is the Lord who is blessed forever and ever!" Before it finishes its words, the ofanim (another group of angels) shout and shake, and shake up the whole world, saying, "Blessed is the glory of the Lord from His place!" And that chaya stands in the middle of the firmament until all of the ministers on high and the officers; and the divisions and all of the hosts shake. And each one says in its place to the chaya, "Hear O Israel, the Lord is our God, the Lord is One" (Deuteronomy 6:4).

אמר ר 'ישמעאל כך אמר ר 'עקיבא משום ר 'אליעזר הגדול לא קבלו עליהם אבותינו לשום אבן על אבן בהיכל עד שכפו למלכו של עולם וכל משרתיו ונזקקו להם וגילה להם סודה של תורה היאך יעשוהו והיאך ישתמשו בו מיד הופיע רוח הקדש ממבוי הגדול אשר בבית ה 'שלא ירדה ולא שרתה שכינה בבית קדשי הקדשים מפני הגזרה וכיון שראו את הכסא הכבוד שנתסלסל ועמד בין האולם והמזבח שאף על פי שער בנוי: Said Rabbi Ishmael: Thus said Rabbi Akiba in the name of Rabbi Eliezer the Great: Our fathers did not undertake to put one stone upon another in the Temple until they compelled the King of the world and all his servants and He met with them and showed them the secret of the Law, how they should do it and how they should explain it and how they should practice it. At once the Holy Spirit appeared from the great entrance which is in the House of the Lord – since the Shekinah did not dwell in the Holy of Holies because of the decree. And when our fathers saw that the throne of glory made its way and stood between the cella and the altar – for although up to that time they had not built the building,

Chapter 32

לא בנו אלא צורת אבן שהם צורות עומדות לשכלל עליהם האולם והמזבח וכל הבית כלו וכיון שראו אבותינו את כסא הכבוד שסלסול מתוכו ועומד בין האולם ולמזבח ולמלכו של עולם מיד נפלו על פניהם ועל אותה שעה אמר)חגי ב ט (גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון: over the place of the rooks which they were shaping to found upon them the cella and the temple and the altar and all the structure generally – and when our fathers saw that the throne of glory was set on high between the altar and the cella, and the King of the World upon it, they at once fell upon their faces, [298] and concerning that moment it says [Haggai 2.9]: “The latter glory of this house shall be greater than the former.”

שמקדש הראשון לא נזקקתי לי ולבני בקול זה ולכל משרתי ולכסאי והלואי בני למה אתם נופלים על פניכם עמדו ושבו לפני כסאי במדה שאתם יושבים בישיבה ותפשו כתר וקבלו חותם ולמדו חותם ולמדו ספר תורה זה היאך תדרשוהו והיאך תשמשו בו כי היא מעלין נתיבות לבבכם: “For in the first temple I did not communicate with My children but by voice and in this temple ye have compelled Me and My throne and all My servants [to appear]. And would that it might endure! My children, why are ye fallen and lying upon your faces? Stand and seat yourselves before My throne in the order in which you sit in the academy and take hold upon a crown and receive a seal and hear the order of this secret of the Law, how ye shall do it, how explain it, and how practice it, how ascend the roads of your hearts, how your hearts may behold the Law.”

היו צופין לבבכם בתורה מיד נענה זרובבל בן שאלתיאל בארבעה וארבעה לחדש השביעי לחדש החגים ועמד על רגליו כתורגמן והיה מפרש שמות כתורגמן: At once did Zerubabel the son of Shealtiel answer and stood upon his feet as an interpreter and stated the names of the princes of the Law, each one according to his

name, the name of a crown and the name of a seal.
ויאמר זרובבל בהל לכי עלי איה צור עולמים ויענני מדלתות שמים ויאמר אלי אתה הוא זרובבל ואומר אני ויען וידבר אלי כאשר ידבר איש אל רעהו וידבר אלי דברי נכחים הרבה מאד:
ואומר לי מי אתה אדנ"י ויאמר אלי אני מטטרו"ן שר צבא ה 'וישם שמי כשמו ויראני איש כתינוק יפה ומיופה ויאמר אלי מטטרו"ן זהו משיח ה 'וזה נולד לבית דוד ויצפנהו ה 'להיות נגיד על ישראל וזהו מנחם בן עמיאל וזהו נולד בבית נבוכדנצר וישאהו רוח וישימהו בננוה עיר הדמים היא רומי עד עת קץ:
Chapter 33
ואשאל מה אותות שיעשה מנחם בן עמיאל ויאמר אלי מטטרו"ן ומיכאל שנה קודם שבוע אחת משגר הקדוש ברוך הוא שליח לישראל בבטח בשלוה בדיצה בעליצה ובעליזה הוא דור עני שאין לו זכות אלא עומדין ומתריזין כנגדם ומבזין אותם בשוקים וברחובות שקורין לסטים ומשומדים ואומרים עליו דברים שאין האוזן יכולה לשמוע:
באותו שעה אמר כך הקדוש ברוך הוא עדין לא שעבדו שעבודין הן מבקשין יותר מיד הקדוש ברוך הוא כועס וחובש למשיח שמנה שנים מצומצמות כנגד שמונת ימי מילה מה תנוק זה שמנה ימים שלא נימול אינו ראוי לבא בקהל אף אותם שנים שמשיח נחבש הקדוש ברוך הוא מסתיר פניו ממנו:
שוב נותן הקדוש ברוך הוא פתחון פה לישראל עליו ביותר ואומר זה לזה תדעו שאותו אדם תועה היה והיה מרעה את ישראל כלום חבש פרעה את משה ששליח זה חבשוהו:
בשנה הראשונה שהוא נחבש היו מכריזין עליו בכל עיירות ישראל ומתכנסין עליו גבורי תורה וגבורי פרנסה וקושרין עליו קנונטיא ומחבלין עליו את מראהו שנאמר)ישעיה נב יד (כן משחת מאיש מראהו ואין רבים עליו אלא ישני עפר שנאמר)דניאל יב ב (ורבים מישני עפר יקיצו והיו מתי עולם אומרים זה לזה שמא עבר סברנו ובטל יוצא בת קול ואומר אל תראו ובזכותו אתם עומדים:
ובאותן שנים שנחבש נאספין גבורי תורה שבעיר ובטלים אנשי אמונה ופוסקין מעיירות חכמה ועומד דור ריקן ולא ראשי ישיבות להגן לכם ולא רעים נאמנים וחסידים לבטל הגזרה וננעלים שחקים ונסגרים שערי פרנסה כל אלו שבע שנים אבל שנה האחרונה שהמשיח יוצא מבית האסורין דור הולך ונופל בקבר בחייו מפני גזרות שנגזרו עליהם והרבה מתים בלא שנותם בשעבוד:
Chapter 34
גזירה ראשונה זו עקירת הרים מי שיש לו בן הבן כופר באביו מי שיש לו שדה כופר בה גזירה הראשונה שמואל א ג ד) (נשבעתי לבית זו אדום הרשעה שהיא עתידה למלוך על ישראל תשעה חדשים שנאמר עלי מלמד שנשבע הקדוש ברוך הוא שתמלוך אדום הרשעה בקץ האחרון מכיפה לכיפה וצריך אתה ללמד מה היא גזרתם כופלין אם על גבורי תורה על אחד עשר כל מי שנותן עשרה דנרי כסף מבקשין ממנו עשרה דנרי זהב וכל מי שאין לו חותכין מבשרו עשרה דנרי בשר וגוזרין שלא ימלו את בניהם ושלא ישמרו את הנדה והמזכיר שמו של הקדוש ברוך הוא חותכין את ראשו:
גזירה שלישית או כיון איספוד שאינם צריכים לעשות מלחמה אלא ממראיהן הכל מתים שבעה עינים יש להם שתים ככל אדם ואחד בראשו ואחד בפדחתו ואחד בין כתיפיו ואחד בלבו ואחד בטבורו שנאמר)זכריה ג ט (כי הנה האבן אשר נתתי לפני יהושע על אבן אחת שבעה עינים באותו שעה צועקים ישראל ואומרים בקול אחד אשרי מי שלא נברא אשרי דורות הראשונים שלא ראו כזאת וכל כך למה בשביל גבורי תורה שלא האמינו מתחילה ולא זכרו ה':
גזירה הראשונה מכל הגזרות זו מלכות גוג ומגוג שכל תורה ומצות אינו מבקשים אלא לאותו שעה שכל אחד ואחד מישראל נשלטין בו חמש מאות ושמונה עשר אלף שנה שנאמר)תהלים ב ב (יתיצבו מלכי ארץ בגימטריא הכי הוי:
ואף הקדוש ברוך הוא אינו שו"ק ממקומו באותה שעה מקיפין את העולם מארבע רוחותיו וכל אחד ואחד מישראל אין לו לברוח שנאמר)שם קלט ח (אנה אלך מרוחך זהו שאמרו אוי לדור שמשיח נגלה בו:
ועומד הקדוש ברוך הוא להוציא המשיח הוא בעצמו מבית האסורין שנאמר)חבקוק ג יג (יצאת לישע עמך וכתיב)קהלת ד יד (מבית אסורים יצא למלוך אלא כיון שיצא מבית האסורים ומסתכל בכל החיילות שנאספו עליו היה מזדעזע ואומר מי יוכל לעמוד בכל החיילות האלו באותו שעה מכניס חיילות מישראל ובא לבבל ומבקש רחמים וכל ישראל מבזין חברין חוזרין ממנו ואומרים הוי שנחבש שמנה שנים בבית האסורין הוא אומר שליח אני ועכשיו כשהוציאוהו מבית האסורין עומד ומבקש רחמים באותו בזיון שמבזין

אותו הקדוש ברוך הוא עונה אותו שנאמר)תהלים כ ז (ידעתי כי הושיע ה 'משיחו והכל נופלים תחתיו שנאמר)שם ט (המה כרעו ונפלו:

Chapter 35

ואחר כך הקדוש ברוך הוא מושיבו בחיקו ומחבקהו ומנשקהו ומכהין זיוו מכיפה לכיפה וגבורי תורה כלו ישראל אומרים זה לזה כמה תעינו סבלי עונינו ואני לא ידענו שנאמר)ישעיה נג ו (כלנו כצאן תעינו ואחר כך מנחמו לו ולאבליו שנאמר)נז יח (דרכיו ראיתי וארפאהו ולקרא שנת רצון לה 'ועל ידי זכריה נאמר ':)זכריה יד א (הנה יום בא לה

דבר אחר הנה יום בא כנגד מי אמרו לא אמרו אלא כנגד אותו שבוע שהמשיח בא בו שהוא מוטמן ובא כל אותן הדורות ונפלה עליהם תרדמה ושנתקע מהם משיח וכשהקדוש ברוך הוא רוצה בו מרעיש ארבע פנות העולם ובא ומבטיח את ישראל ואומר להם כבר גאלה ומתקבצים אנשים ונשים וטף ומבקשים רחמים גדולים שנאמר)ישעיה נד ז (ברגע קטן עזבתיך:

וחוזרין בתשובה באותו שעה ש"ש רבוא מישראל ומקבצים כל אומות העולם ומבקשים לחזור בתשובה כשרואין את ישראל שהם הולכים לבתי כנסיות ובתי מדרשות ומבקשים רחמים בקול רם ורואין כמי שאינם רואים ולא שומעים יראו גוים ויבשו)מיכה ז טז(:

יושבין ודואגין ואומרין ודאי יש גאולה לישראל ואנו הלעגנו עליהם שנאמר)שם שם יז (ילחכו עפר כנחש וכו 'ראוי למקרא לומר יצאו ממנו מה תלמוד לומר ממש הם מתיראין מקולו של משיח באותו שעה ששומעין קולו כשהוא עומד בגלגל המרכבה של הקדוש ברוך הוא אומרים העולם חס ושלום שזה ילוד אשה שאינו מכשיל בקולו:

וחוזרין אומות העולם בתשובה מיד עומד שרו של משיח משתבח לפני הקדוש ברוך הוא ואומר לפניו רבונו של עולם אם יש לך יסורין גדולים מאלו יסרני ואחד מאומות העולם לא יראו ולא יתענגו מהטובה הצפונה לישראל אמר לו הקדוש ברוך הוא אפרים משיח צדקי גם אני כך רוצה לעשות אלא חסתי על כבודך מיד נוטל הקדוש ברוך הוא שני קולרין של ברזל ומניחן על כתפו של משיח ואומר לו אחד לעון דורך ואחד שלא אומות העולם באותו שעה חוזרין ישראל לדעת אחרת ומבזין למשיח ואומרים אוי לנו שתעינו אחר משוגע זה אמר להם הקדוש ברוך הוא משוגע אתם קורין אותו עכשיו תראו את האור שלו שהיה מהלכת סביבותיו שנאמר)תהלים נ ג (וסביביו נשערה מאד וכל שהאמין בו אינו נמחק מספר החיים שנאמר)דניאל יב א (ובעת ההיא ימלט עמך:

Chapter 36

בשנה האחרונה יסורין קשין וגזרות רבות ושעבוד הכבד וחלאים רבים והעולם משתנה וטעם הכל נתן והיו ביוקר וליוצא ולבא אין שלום)זכריה ח י (ובעלי אמנה נאספין ומיד משיח נגלה:

ובשעה שהמשיח יעלה מבית האסורין מתעסק על אומות העולם לכל עם ואומרים לו מפני מה אתה רוצה לעקור שבעים אומות מפני אומה אחת כל רעות שיש בעמנו יש בעמך גנבים יש בעמנו גנבים יש בעמך שופכי דמים יש בעמנו שופכי דמים יש בעמך מגלה עריות יש בעמנו מגלה עריות יש בעמך:

באותו שעה משתתק ואין לו תשובה למשיח ואפילו מיכאל שר הגדול משתתק ואין לו תשובה שנאמר)איוב לב יז (הוחלתי כי לא ידברו מיד מתגלגלין רחמיו של הקדוש ברוך הוא על משיח ועונה אותו ביום צרה אמר להם שוטים שבעולם אחר בני מהרהרין אתם כלום יש בכם קורין קריאת שמע שחרית כבני על אותו שעה אומר)ישעיה נז יב (אני אגיד צדקתך אל תקרי מעשיך אלא אותן מעשיך:

מי שמע כזאת מי ראה כאלה וכו 'בתחילה היה דעתו של הקדוש ברוך הוא להתעות את ישראל במדבר ששה חדשים מניסן ועד תשרי כיון שנסתכל בצערו של משיח כל השנים הללו מיד פתאם יבא אל היכלו (מלאכי ג א):

דבר אחר מפני שישראל אומרים שבאותו הדור אפשר עולם כמנהגו נוהג ויש גאולה בשנה זו והם אינם יודעים שפתאם יבא:

Chapter 37

דבר אחר כי הנה יום בא לימות המשיח מתגיירין אומות העולם ובאין עם ישראל ומקימין מצות סוכה ומילה ותפלין וצצית ונכנסים ויוצאים עם ישראל ארבעים שנה שנאמר ומולך עולם גוים רבים ולאחר ארבעים שנה בא גוג ומגוג על ישראל הוא וכל מלכי מזרח ומערב ומדינת גמר וכל אגפיה שנאמר)יחזקאל לח ו (גמר וכל אגפיה וכו 'וכיון שרואים הגרים שמתגיירים לגוג ומגוג וכל חילו שבאו עמהן

משאילין ואומרין להם להיכן אתם הולכין אמר להם)תהלים ב ב (על ה 'ועל משיחו מיד מנתקין ציציותיהם בקרקע ובועטין בסוכותיהן ונוטלין מזוזותיהן והולכין עמהן על ישראל שנאמר)שם ג (ננתקה את מוסרותימו באותו שעה יושב הקדוש ברוך הוא ושוחק וכל איש מישראל מקיפין לו תשע אלפים וחמש מאות חרבות שנאמר)שם א (רגשו גוים בגימטריא הכי הוי:

הנה יום בא לה 'אותו היום שבא גוג ומגוג על ישראל מרגיז ארץ ושמים ורעש גדול באדמת ישראל ועולים ללכוד ירושלם שנאמר)זכריה יד ב (ואספתי את כל הגוים אל ירושלם באותו שעה עושה מלחמה בגוג ומגוג ויוצאין עמו שבעה רועים ושמונה נסיכי אדם דוד באמצע אדם שת אנוש ומתושלח ומימינו אברהם יצחק ויעקב משה ואהרן משמאלו שמנה נסיכי אדם שאול ושמואל עמוס וצפניה ואליהו ומלכי צדק וישי וחזקיהו באותו שעה מתקררת דעתן של מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא שבשעה שדורך הקדוש ברוך הוא את רומי לא דורכה אלא לבדה שנאמר)ישעיה סג ג (פורה דרכתי לבדי אומרים מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם מאיזה מקום אתה בא אמר להם ממרום אומרים לו מדוע אדום ללבושיך)שם ב (היה הוא אומר לפניו רבונו של עולם כלום יש מלך שהולך למלחמה ואין פרשים עמו מפני מה לא בקשתנו ללכת עמך אומר להם גת קטנה היתה ולא נצטרכתם לי אף על פי כן לא נתקררה דעתן אומר להם המתינו מעט יש לי גת גדולה אחרת ואתם נצרכתם לי שנאמר)זכריה יד ה (ונסתם גיא הרי כי יגיע גי הרים וגו': Lo, a day of the Lord is coming (Zechariah 14:1): On that day that Gog and Magog come against the land of Israel, they will shake the earth and the heavens, and there will be a great earthquake in Israel, and they will come to capture Jerusalem, as it is stated, For I will gather all the nations to Jerusalem (Zechariah 14:2). At that time, He will make war against Gog and Magog, and seven shepherds, and eight princes among men [alluding to Micah 5:4] will go out with him. David is in the middle [with] Adam, Seth, Enosh, and Methuselah; to his right are Abraham, Issac, Jacob, Moses, and Aharon; and to his left are the eight princes among men, Saul, Samuel, Amos, Zephaniah, Elijah, Malkitsedek, Jesse and Hezekiah. At that time, the minds of the ministering angels cooled off before the Holy One, blessed be He. For at the time that the Holy One, blessed be He, trod upon Rome, He trod upon it only by Himself, as it is stated, I trod out a vintage alone (Isaiah 63:3). The ministering angels say before the Holy One, blessed be He, "Master of the world, from which side are You coming?" He said to them, "From above." They say to him, "Why is your clothing so red?" (Isaiah 63:2). He would say before Him, "Master of the world, is there a king that goes to war but his riders are not with him? Why did you not request us to go with You?" He said to them, "I had a small vat, so you were not needed by Me." Nevertheless, their minds were not cooled off. He said to them, "Wait for Me a little, I have another large vat, so I will need you, as it is stated, And you shall flee to the valley of the mountains; for the valley of the mountains shall reach, etc. (Zechariah 14:4).

וכיון שבא גוג ומגוג על ישראל הקדוש ברוך הוא יוצא בכל מיני פורעניות להלחם עמו ויוצאין מלאכי השרת שנאמר)יחזקאל לח כב (ונשפטתי אתו בדבר ובדם והקדוש ברוך הוא מכה אותם הכאה גדולה וכלם נופלים מפניו שנאמר)זכריה יד יב (וזאת תהיה המגפה וגו 'ואין צריכים ישראל לחטוב עצים אלא מאספקנין שלהם ומכלים שלהם ולאחר גוג ומגוג ישבו ישראל לבטח שנאמר)שם יא (וישבו בה וחרם לא יהיה עוד ונאמר)ישעיה מט ז (גואל ישראל קדושו:

Chapter 38

דבר אחר כה אמר ה 'גואל ישראל קדושו כנגד מי אמר ישעיה מקרא זה לא אמרו אלא כנגד ישראל שהבדילן הקדוש ברוך הוא משבעים אומות שנאמר)ירמיה ב ג (קדש ישראל לה 'ראשית תבואתה ובעונותינו שרבו נפלו לעמקי ארץ נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל)עמוס ה ב (ומי עתיד להגביה משיח שהוא מלביש כל אויביו בשת וכלימה ובזמן שרואין אומות העולם כורעין ומשתחוין לו שנאמר)ישעיה מט ז (מלכים יראו וקמו:

וצריך אתה ללמד משיח כשהוא מגלה כבשר ודם הוא מגלה או כמלאך הוא מגלה כבר מפורש על ידי

דניאל וארו עם ענני שמיא כבר אנש אתה הוא)דניאל ז יג (מלמד שמוסרין לו חמש מאות רבוא גלגלי אור ועמו חיות הקודש שרפים וכרובים וכיון שרואין אותו אומות העולם באותו שעה אומרים זה לזה שמא זהו שאומרים עליו משיח הוא והוא אומר להם אני הוא משיח שכולם נופלים תחת כפות רגליו שנאמר)תהלים פט כד (וכתותי מפניו צריו ומשנאיו אגוף וכתותי מפניו צריו אלו הפרסיים שהוא משקין רוחן של ישראל כבשר בתוך הקדרה ומשנאיו אגוף אלו מלכי אדום הרשעה שעתיד הקדוש ברוך הוא להשיב גמולם בראשם שנאמר)דברים לב מא (אשיב נקם לצרי ולמשנאי אשלם:

יושב בשמים ישחק)תהלים ב ד (מה משיח על הרמאות שעתיד משיח לעשות להם לאומות העולם בשעה שרואין אותו מתביישין ואומרים מה נעשה והוא אומר להם ממי אתם מתיראין לכו אצל עבודה זרה שלהם והיא מצלת אתכם מיד כל אחד ואחד הולך אצל יראתו והם נופלות מיד אומר זה לזה לשוא ולריק יגענו כל אותם השנים חוזרים ובאים אצל משיח ואומרים ראתן שלהם אין ממש בהם אומר להם אל תיראו אין לכם אלהות קשים מאלו והם חמה ולבנה מיד הולכים להם אצל חמה ולבנה ורואין אותן שכבה אורן שנאמר)ישעיה כד כג (וחפרה הלבנה ובושה החמה וחוזרין אצל משיח ואומרים לו חמה ולבנה כבה אורן שנאמר)תהלים מו ו (המו גוים מטו ממלכות:

מיד אומר זה לזה עכשיו מה תקנה יש לנו באו ונקריב דורן למשיח אולי ירצה לנו מיד מביאין דורן ובאין אצלו שנאמר)שם עב י (שבא וסבא אשכר יקריבו אומר להם מה אני ומה מלכותי לכו והגישו להקדוש ברוך הוא אומרים לו וכי הקדוש ברוך הוא מקבל שוחד והלא הוא מחזיר על מי שמקבל שוחד מפני מה עברתם על ציווי וקבלתם שוחד:

אומרים לו עכשיו מה תקנה יש לנו אומר להם יש תקנה וגהינם שמה אומרים לו היאך הוא והיאך הוא דומה אומר להם מתנות טובות יש בה אש וגפרית חשך ואפלה אומרים לו אין רחמים בדינך והלא מעוטה ידיו של הקדוש ברוך הוא אומר להם אף אני בשליחות דן אתכם אומר להם במדה שעשיתם לבני כך אני עושה לכם באותה שעה קורא לו שר של גהינם אומר לו אפרים משיח צדקי דייך שיחה עמהם מיד אוחז משיח בארבע כנפות הארץ ומנערן בתוך גהינם כאדם שמנער כסותו מן העפר שנאמר)איוב לח יג (לאחוז בכנפי הארץ וגו':

Chapter 39

וארבעים שנה קודם שיבא משיח בן דוד ששמו מנחם בן עמיאל יבא נחמיה בן חושיאל איש לאפרים בן יוסף ויעמוד בירושלם ויתקבצו אליו כל ישראל שם יקבץ איש וביתו ויקריבו בני ישראל קרבן ויערב לה ' ויתיחסו בני ישראל למשפחותם ולאחר ארבעים שנה לנחמיה בן חושיאל יעלה שידויי מלך פרס וידקור את נחמיה בן חושיאל בירושלם ויספדוהו כל ישראל בהספד גדול ובכי ואחר כך תבא אשת נתן הנביא בן דוד חפצי בה והאותות האלה מגיעות בחדש אב בששה לחדש ידקור שידויי מלך פרס את נחמיה בירושלם ויגע לישראל על אבל ויצר להם מאד ויפוצו למדבר ירושלם למלאות לאבל נחמיה אחד וארבעים יום תהיה נבלתו מושלכת בשערי ירושלם ואדם ובהמה וחיה ועופות לא יוכלו ליגע בו ולאחר ארבעים יום קוברו הקדוש ברוך הוא בקברות בית יהודה: And forty years before the Messiah, son of David, whose name was Menahem son of Ammiel, came, Nehemiah son of Hushiel, a man of Ephraim son of Joseph, came and stood in Jerusalem, and all Israel gathered to him. There, each man with his household gathered, and the children of Israel offered a sacrifice and made a vow to the Lord, and the children of Israel related themselves to their families. And forty years after Nehemiah son of Hushiel, Shiddowei king of Persia came up and stabbed Nehemiah son of Hushiel in Jerusalem, and all Israel mourned him with great mourning and weeping. And after that, the wife of Nathan the prophet son of David came, whom I desired. And these signs come in the month of Ab, on the sixth day of the month, Shiddowei king of Persia stabbed Nehemiah in Jerusalem, and he afflicted Israel with mourning and great distress, and they were scattered into the wilderness of Jerusalem to fulfill the mourning of Nehemiah alone and for forty days his corpse would be thrown out at the gates of Jerusalem, and man, beast, animal, and bird would not be able to touch him. And after forty days, the Holy One, blessed be He, buried him in the tombs of the house of Judah.

ואני זרובבל הוספתי לשאול מטטרו"ן ומיכא"ל שר צבא ה 'על אודות ברית עם קדושים ויאמר אלי העגל הזה שם ירבץ וכלה סעיפיה)ישעיה כז י (והכרך הזה היה עיר ננוה עיר הדמים היה רומי רבתי ואמרתי לו אדוני עד מתי קץ הפלאות)דניאל יב ו (וידבקני ויאחז בידי ויביאני אל בית החרף ויראני שם אבן שיש לה פנים כמראה הבתולה אשר לא ידעה איש ויפה עד למאד ויאמר אל זרובבל מה אתה רואה ואומר לו אני רואה צלם שיש ודמות פניה כאשה יפה ויען ויאמר אלי האיש המדבר בי ויאמר הצלם הזה אשת בליעל היה ובשעה שידע הבליעל את הצלם ותהר ותלד זה ארמילוס והוא יהיה לראש לכל עבודה זרה ויהיה כל חתוך מצד אחד כי חציו מן האבן וחציו מן הבליעל וחציו שמן האבן יהיה חתום כמראה אבן:
והדבר הזה היה בנביאות ה 'אל זרובבל ותצר לי נפשי מאד ואקום ואלך ראש המים ומועד שם לה 'אלקי ישראל והוא אלקי כל בשר וישלח מלאכו ועוד תפלה בפי והפסק לא הפסקתי וראיתי כי הוא מדבר עמי כל הדברים הראשונים ואכרע ואשתחוה לה 'ויען ויאמר אלי שאל לך קודם אלך מעמך ואוסיף לשאול אותו על משיח ה 'ואמרתי לו מתי יבא ישראל ויען ויאמר אלי חי ה 'אשר שלחני אשר שמני על ישראל ועתה אגיד לך מעשה ה 'כי האל הקדוש אמרם לי לך והודיע את זרובבל עבדי את אשר ישאל:
ויאמר גשה נא אלי ואדבר לך דבר אלקים דע כי מנחם בן עימיאל יבא בארבעה עשר בניסן ויעמד על בקעתי ויען ויאמר מנחם בן עמיאל לזקנים אני הוא משיח ה 'אשר שלחני לבשר אתכם:
Chapter 40
ויביטו הזקנים כי הוא נבזה ולבוש בלויים יבזו אותו כאשר בזתה את הזקנים כי הוא נבזה ותבער בו חמתו ויסר בגדיו מעליו וילבש בגדי נקם תלבושת ויבא עמו אליהו הנביא וילכו לירושלם ויחיה את נחמיה בן חושיאל הנקבר בשערי ירושלם וילכו אל עדת ישראל ויראוהו בני ישראל כי נחמיה עמו ויאמינו במנחם בן עמיאל דבר מטטרו"ן ומיכאל שר צבא ה 'באמת אפרים לא יקנא את יהודה)ישעיה יא יג (ועצת שלום תהיה ביניהם)זכריה ו יג (ובשבעה ועשרים לחדש הראשון חרבות ירושלם שמונה מאות ותשעים שנה תשועה לה': And the elders looked, for he was despised and dressed in rags, they scorned him as she had scorned the elders, for he was despised, and his anger burned within him. And he removed his garments from upon him and wore garments of vengeance, a costume. And the prophet Elijah came with him, and they went to Jerusalem. And he revived Nehemiah son of Hushiel, who was buried in the gates of Jerusalem. And they went to the congregation of Israel, and the children of Israel saw him, that Nehemiah was with him, and they believed in Menahem son of Amiel, the word of Metatron and Mikael, the prince of the host of the Lord. In truth, Ephraim will not be jealous of Judah (Isaiah 11:13), and a counsel of peace will be between them (Zechariah 6:13). And on the twenty-seventh of the first month, the ruins of Jerusalem for eight hundred and ninety years, salvation to the Lord.
ויצא מנחם בן עמיאל בגימט 'ארמילוס וילך הוא ונחמיה בן חושיאל ואליהו הנביא בן אלעזר בן אהרן הכהן ויעמדו ביחד על הים הגדול ויעשו ויעלו את הפגרים אשר נפלו בידי אויביהם ויעל גלי הים וישליכם אל נחל הסוטר כי יהיה משפט לרשעים ושמחה לצדיקים ובחדש השני הנזכר תעלה עדת קרח אשר פצתה האדמה ובלעה אותם ובדבר זה נענה והיה מפתח שמות כתורגמן אחד ואחד בשמו שם כתר שם חותם: And Menahem son of Amiel went out, whose Gematria is Armilus, and he and Nehemiah son of Hushiel and Elijah the Prophet son of Eleazar son of Aaron the Priest went, and they stood together on the Great Sea. And they made and brought up the corpses that had fallen into the hands of their enemies. And the waves of the sea rose and cast them into the Sut'ar stream, for there will be judgment for the wicked and joy for the righteous. And in the second month mentioned, the congregation of Korah, which the earth opened its mouth and swallowed, will ascend. And in this matter, he was answered, and it was a key of names like a translator, each one by his name, a name of a crown, a name of a seal.
אמר ר 'ישמעאל כך אמר ר 'עקיבא משום ר 'אליעזר הגדול המזקק עצמו בסוד תורה יכבס בגדיו ושמלותיו ויעלה טבילה חמורה מספק חוצץ קרי וישב שנים עשר יום בחדר או בעליה אל יצא ואל יבא ואל

יאכל ואל ישתה אלא מערב עד ערב שיאכל לחמו לחם נקי וישתה מים ואל יטעום כל מיני ירק: Rabbi Ishmael said, thus said Rabbi Akiva in the name of Rabbi Eliezer the Great: He who purifies himself for the secret of the Torah shall wash his clothes and garments and immerse himself in a strict ritual bath due to the possibility of an intervening substance [or] a seminal emission. And he shall sit for twelve days in a room or an attic; he shall not go out and not come in, and he shall not eat and he shall not drink except from evening to evening, when he shall eat his bread, clean bread, and drink water, and he shall not taste any kind of vegetable.

ויקבע שר תורה זה בתפלה שלש פעמים בכל יום ויום ולאחר תפלה שיתפלל אותו מראשו ועד סופו ואחר כך ישב וישנה אותן שלשה ימים ימי תעניתו מבקר עד ערב ולא ידום וכל שעה שמסיימו יעמוד על רגליו וישביע במלאכים ומלכם ויקרא שתים עשרה פעמים בכל שר ואחר כך ישביענו בחותם של כל אחד מהם ואלה שמותם שקדהוזיא"י ה 'השר נהברדיואל"ו ה 'השר אבירגהורידיא"י ה 'השר יש אומרים גהודידיה"ו ה 'השר פליטרי"ה ה 'השר הרמון והובדי"א ה 'השר אזבוהדא"י ה 'השר טוטרוסיא"י ה 'השר אשרוויליא"י ה 'השר זבודיא"ל ה 'השר מרגזיא"ל ה 'השר רהדביוכו"ן ה 'השר ואדירירו"ן ה 'השר וישבע אותם שתים עשרה פעמים בשם יופיא"ל הדר במרום מלכו ובשם סרביא"ל שהוא משרי המרכבה ובשם שהדריא"ל הנקרא לגבורה שש שעות ביום שהוא שר אהוב ובשם חסדיא"ל שר אהוב ויחזור וישביע אותן ארבע שרים האחרונים בחותם גדול וכתר נורא בשם אזבוג"ה שהוא חותם גדול ובשם צורט"ק שהוא כתר נורא ושם קדוש יצא לכל מדת תורה שהוא מבקש למקרא ולמשנה ולצפיית המרכבה ממנה טהרה יצאו מצער ומסגוף גדול כי תלמוד הוא בידנו ומסורת עתיקים שמסרו והניחו לדורות להשתמש בו צנועים ומי שראוי נענה מהם אמר ר 'ישמעאל דבר זה נעשה על ידי ר 'אליעזר ונענה ולא האמינו ונעשה על ידי ר 'עקיבא ולא האמינו וחזר ונעשה על ידי ולא האמנתי עד שהבאתי כס אל אחד והושוה כמוני והורידו ר 'עקיבא לחוצה לארץ מרשות בית דין ונתעכב עד שנעשה על ידי רבים שלא קרו ולא שנו והושוו אחריהם ונעשו תלמידי חכמים בו לקיים עדותן ובית דינו של נשיא לומר אף דבר זה ר 'אליעזר וחכמים שמא דורות ארץ ישראל מפסיקין על ידינו ולא האמינו עד שהורידו ר 'עקיבא לבבל אמר ר 'ישמעאל שאלה אחת שאלתי את ר 'נחוניא בן הקנה על חותם כך למדתי אותה משום ר 'נחוניא בן הקנה רבי צורת"ק דכ"ע גינ"ת ער"ך נזי"ר שורטי"ן זהו חותם גדול שבו נחתמו שמים וארץ אזבוג"ה אבגדה"ו זחוזי"ה זוהלי"ה זהו כתר נורא שמשביעין אותן לכל שרי חכמה: And this Prince of Torah shall establish it in prayer three times every single day. And after he prays it from beginning to end, he shall then sit and repeat it for those three days, the days of his fast, from morning until evening, and he shall not be silent. And every time he finishes it, he shall stand on his feet and adjure the angels and their king. And he shall call twelve times upon each prince, and afterward, he shall make him swear by the seal of each one of them. And these are their names: Shoqedhoziya"y the Prince, Nehavardiyo'el"u the Prince, Abirgehoridiya"y the Prince (some say Gehudidiya"hu) the Prince, Palit'ri"h the Prince, Harmon and Hovdi"a the Prince, Azbohoda"y the Prince, Tutrusia"y the Prince, Ashruilia"y the Prince, Zevodi'el the Prince, Margazi'el the Prince, Rahdviochon the Prince, and Adiriron the Prince. And he shall adjure them twelve times in the name of Yofi'el who dwells in the height of his kingdom, and in the name of Sarbi'el who is one of the princes of the Chariot, and in the name of Shahadri'el who is called to might six hours a day, who is a beloved prince, and in the name of Hasdi'el, a beloved prince. And he shall again adjure those last four princes with a great seal and a fearsome crown, in the name of Azbuga"h which is a great seal, and in the name of Tzurtak which is a fearsome crown. And a holy name shall go forth for every measure of Torah that he requests, for Scripture, for Mishnah, and for the vision of the Chariot. From it, purity shall emerge from pain and great affliction, for it is a teaching in our hand and an ancient tradition that they transmitted and left for generations, for the modest to use. And whoever is worthy is

answered by them. Rabbi Ishmael said: This thing was done by Rabbi Eliezer and he was answered, but they did not believe. And it was done by Rabbi Akiva, and they did not believe. And it was done again by me, and I did not believe until I brought a throne for one and he was made equal to me. And Rabbi Akiva brought him down to outside the Land of Israel by the authority of the court, and he was delayed until it was done by many who had neither read nor studied, and they were made equal after them and became Torah scholars through it to confirm their testimony. And the court of the Nasi said, "Even this thing, Rabbi Eliezer and the sages, perhaps the generations of the Land of Israel are being cut off by our hands." But they did not believe until they brought Rabbi Akiva down to Babylon. Rabbi Ishmael said: I asked one question of Rabbi Nehunia ben HaKanah about a seal. Thus I learned it from Rabbi Nehunia ben HaKanah, my teacher: Tzurtaq D'K"A G"inat A"rakh N"ezir Sh"ortin. This is the great seal whereby heaven and earth were sealed. Azbuga"h Avgad"hu Z'huzi"ah Z'hali"ah. This is the fearsome crown by which all the princes of wisdom are conjured.
ובכלותו שנים עשר יום יצא לכל מדות תורה שיבקש למקרא או למשנה או לצפיית המרכבה כי במדה טהרה הוא יוצא ומצער ומסגוף גדול כי תלמוד הוא בידנו ותקנת הראשונים ומסורת עתיקים שכתבו והניחו הדורות להשתמש בו צנועים ומי שראוי נענה בהם אמר ר 'ישמעאל מה יפתח אדם קודם שיתפלל שר של תורה זה כיון שעומד יאמר תתהדר תתרומם תתנשא וכו 'כדכתיב בפרק ראשון וישביע ויאמר מי לא ירומם אותך מלך נורא ומבוהל על כל משרתיך ברתת ובזיע משרתים אותך בבהלה וברעדה מתבהלים בגזירה בפה אחד ששמך נורא מוציאין מפני אימה ויראה שעומדין מלפניך אין מוקדם ואין מאוחר וכל המעכב את חכם בשמך בשיעור כמה של שער נדחף ומשלהבה מדחפת אותן שנאמר קדוש קדוש קדוש ה 'צבאות וגו 'וזאת הקבלה ישביע השרים האחרונים יופיא"ל סרכיא"ל שהדריא"ל חסדיא"ל בחותם גדול וכתר נורא אך לא יוציא בפה אלא שיכתוב בלשון שבועה וזהו חותם צורט"ק דר"ע גינ"ת ער"ך נזי"ר שורטי"ן ידודי"ה וזהו כתר נורא אזבוג"ה אבזדה"ו זו"ה וזי"ה זו"ה צי"ה וקודם שיכתוב חותם גדול תפלל תפלתו אל אמת תתקדש לנצח נצחים בראת בתבונה ארץ יסדה:

Resources
About this Text
Table of Contents
Search in this Text
Translations(1)
Resources
Topics(1)
Tools

אמר ר 'נחוניא בן הקנה :כתוב אחד אומר)איוב ל"ז כא (ועתה לא ראו אור בהיר הוא בשחקים ,וכתוב אחד אומר)תהלים י"ח יב (ישת חושך סתרו ואומר)תהלים צ"ז ב (ענן וערפל סביביו קשיא ,בא הכתוב השלישי והכריע ביניהם)שם קל"ט יב (גם חשך לא יחשיך ממך ולילה כיום יאיר כחשיכה כאורה: Rabbi Nehuniah ben HaKana said: One verse (Job 37:21) states, "And now they do not see light, it is brilliant in the skies..." Another verse, however, (Psalm 18:12), states, "He made darkness His hiding place." It is also written (Psalm 97:2), "Cloud and gloom surround Him." This is an apparent contradiction. A third verse comes and reconciles the two. It is written (Psalm 139:12), "Even darkness is not dark to You. Night shines like day — light and darkness are the same."

אמר ר 'ברכיה מאי דכתיב)בראשית א 'ב (והארץ היתה תהו ובהו מאי משמע היתה ,שכבר היתה תהו , ומאי תהו דבר המתהא בני אדם ,ומאי בהו ,אלא תהו היתה וחזרה לבהו ,ומאי בהו דבר שיש בו ממש דכתיב בהו בו הוא: Rabbi Berachiah said: It is written (Genesis 1:2), "The earth was Chaos and Desolation." What is the meaning of the word "was" in this verse? This indicates that the Chaos existed previously. What is "Chaos" (tohu)? Something that confounds (taha) people. What is "Desolation" (bohu)? It is something that has substance. This is the reason that it is called bohu, that is, "bo hu" — "it is in it."

ומפני מה התחיל התורה בבי"ת כמה דאתחיל ברכה ומנלן דהתורה נקראת ברכה ,שנאמר)דברים ל"ג כ"ג (ומלא ברכת ה 'ים ודרום ירשה ,ואין ים אלא תורה שנאמר)איוב י"א ט (ורחבה מני ים ,מאי ומלא ברכת ה 'אלא כל מקום שנאמר בי"ת הוא לשון ברכה כדאמרינן בראשית ,ואין ראשית אלא חכמה שנאמר)תהלים קי"א (ראשית חכמה יראת ה,' ואין חכמה אלא ברכה שנאמר ויברך אלהים את שלמה וכתיב)מלכים א ה כו (וה 'נתן חכמה לשלמה ,משל למלך שהשיא את בתו לבנו ונתנה לו בחתונה ואמר לו עשה בה כרצונך: Why does the Torah begin with the letter ב? In order that it begin with a blessing (בְּרָכָה). How do we know that the Torah is called a blessing? Because it is written (Deuteronomy 33:23), "The filling is God's blessing possessing the Sea and the South." The Sea is nothing other than the Torah, as it is written (Job 11:9), "It is wider than the sea." What is the meaning of the verse, "The filling is God's blessing"? This means that wherever we find the letter ב it indicates a blessing. It is thus written (Genesis 1:1), "In the beginning..." The word "beginning" is nothing other than Wisdom. It is thus written (Psalm 111:10), "The beginning is wisdom, the fear of God." Wisdom is a blessing. It is thus written, "And God blessed Solomon." It is furthermore written (I Kings 5:26), "And God gave Wisdom to Solomon." This resembles a king who marries his daughter to his son. He gives her to him at the wedding and says to him, "Do with her as you desire."

ומאי דההוא ברכה לישנא דברוך הוא דילמא לישנא דברך הוא דכתיב)ישעי 'מ"ה כג (כי לי תכרע כל

ברך, מקום שכל ברך כורע, משל למה הדבר דומה למבקשים לראות את פני המלך ואינם יודעים אנה ביתו, שואלים אנה בית המלך תחלה ואח"כ שואלים אנה המלך, לפיכך כי לי תכרע כל ברך ואפילו תשבע כל לשון, עליונים: How do we know that the word בְּרָכָה (blessing) comes from the word בָּרוּךְ (blessed)? Perhaps it comes from the word בֶּרֶךְ (knee). It is written (Isaiah 44:23), "For to Me shall every knee bend." The Place to which every knee bends. What example does this resemble? People want to see the king, but do not know where to find his house. First they ask "Where is the king's house?" Only then can they ask "Where is the king?" It is thus written, "For to Me shall every knee bend" — even the highest — "every tongue shall swear."

ישב ר 'רחומאי ודרש מאי דכתיב)דברים ל"ג כג (ומלא ברכת ה 'ים ודרשה ירשה, אלא בכל מקום בי"ת מבורך הוא, כי הוא המלא שנאמר ומלא ברכת ה 'ומשם משקה הצריכים, ומן המלא נטלה עצה תחלה, משל למה"ד למלך שרצה לבנות פלטרין שלו בסלעים חזקים קצץ צורים וחצב סלעים ויצא לו מעין מים גדול מים חיים, אמר המלך הואיל ויש לי מים נובעים אטע גן ואשתעשע בו אני וכל העולם, הה"ד)משלי ח 'ל (ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום משחקת לפניו בכל עת, אמרה תורה אלפים שנה הייתי בחיקו של הקב"ה שעשועים שנאמר יום יום, ויומו של הקב"ה אלף שנה שנאמר)תהלים צ 'ד ('כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור, מכאן ואילך לעתים שנאמר בכל עת, והשאר לעולם שנאמר)ישעי ' מ"ח ט(ותהלתי אחטם לך, מאי ותהלתי דכתיב)תהלים קמ"ה א (תהלה לדוד ארוממך, מאי תהלה, משום דארוממך, ומאי רוממות 'משום דאברכה שמך לעולם ועד: Rabbi Rahumai sat and expounded: What is the meaning of the verse (Deuteronomy 33:23), "The filling is God's blessing, possessing the Sea and the South"? This means that wherever we find the letter ב it is blessed. This is the Filling referred to in the verse, "The filling is God's blessing." From there it nourishes those who need it. It was from this Filling that God sought advice. What example does this resemble? A king wanted to build his palace among great cliffs. He mined into the bedrock and uncovered a great spring of living water. The king then said, "Since I have flowing water, I will plant a garden. Then I will delight in it, and so will all the world." It is therefore written (Proverbs 8:30), "I was with Him as a craftsman, I was His delight for a day, a day, frolicking before him at every time." The Torah is saying, "For two thousand years I was in the bosom of the Blessed Holy One as His delight." The verse therefore says, "a day, a day." Each day of the Blessed Holy One is a thousand years, as it is written (Psalm 90:4), "A thousand years in Your eyes is as but yesterday when it is passed." From then on, it is at times, as the verse states, "...at every time." The rest is for the world. It is thus written (Isaiah 48:9), "I will breathe out My praise through My nose for you." What is the meaning of "My praise"? As it is written (Psalm 145:2), "A praise of David, I will raise You high..." Why is this a praise? Because I will "raise You high." And what is this elevation? Because "I will bless Your name for the world and forever."

ומאי ברכה, אלא משל למה"ד למלך שנטע אילנות בגנו, ואע"פ שירדו גשמים ושואב תמיד וגם הקרקע לח ושואב תמיד צריך הוא להשקותן מן המעיין שנאמר)תהלים קי"א י ('ראשית חכמה יראת ה 'שכל טוב לכל עושיהם, ואז תאמר שהיא חסרה כלום הרי אומר)שם (תהלתו עומדת לעד: What is a blessing? It can be explained with an example. A king planted trees in his garden. It may rain and water them, and the ground may be wet and provide them with moisture, but still, he must water them from the spring. It is thus written (Psalm 111:10), "The beginning is Wisdom, the fear of God, good intelligence to all who do them..." You may think that it lacks something. It is therefore written, "His praise endures forever."

ישב רבי אמוראי ודרש מאי דכתיב)דברים ל"ג כג (ומלא ברכת ה 'ים ודרום ירשה, כך אמר משה אם תלך בחוקותיו תירש העולם הזה והעולם הבא, העולם הבא שהוא נמשל לים שנאמר)איוב י"א ט (

ורחבה מני ים ,והעוה"ז נמשל לדרום שנאמר)יהושע ט"ו יט (כי ארץ הנגב נתתני ומתרגמינן ארי ארעא דרומא: Rabbi Amorai sat and expounded: What is the meaning of the verse (Deuteronomy 33:23), "The filling is God's blessing, possessing the Sea and the South"? Moses was saying, "If you follow my decrees, you will inherit both this world and the next." The World to Come is likened to the sea, as it is written (Job 11:9), "It is wider than the sea." The present world is referred to as the South. It is thus written (Joshua 15:19), "...for you have set me in the land of the south..." The Targum translates this, "behold the earth is the south."

ועוד למה הוסיף הקב"ה ה"א באברהם יותר משאר אותיות אלא כדי שיזכו כל אבריו של אדם לחיי עולם הבא שהוא נמשל ליום ,כביכול בו נשלם הבנין דכתיב)בראשית ט' ו (כי בצלם אלהים עשה את האדם ,ואברהם בגמטריא רמ"ח כמנין אבריו של אדם: Why did God add the letter ה to Abraham's name, rather than any other letter? This was so that all parts of man's body should be worthy of life in the World to Come, which is likened to the sea. To the extent that we can express it, the Structure was completed in Abraham. It is written (Genesis 9:6), "For in the form of God, He made the man." The gematria of Abraham is 248, the number of parts in man's body.

מאי דכתיב)דברים ל"ג כג (ירשה רש היה לו לומר ,אלא אפי' הקב"ה בכלל ,והיינו רש יה ,למה"ד למלך שהי' לו ב' אוצרות והקצה אחד מהם ,לסוף ימים אמר לבנו טול מה שיש בשני אוצרות הללו ,אמר הבן שמא לא יתן לי מה שהקצה ,א"ל טול הכל ,והיינו דכתיב ים ודרום ירשה ,ויה רש וינתן לך הכל ולואי שתשמור דרכי: What is the meaning of (Deuteronomy 33:23), "...he shall inherit it?" It would have been sufficient if the verse said, "inherit" But this comes to teach us that God must also be included. The word יְרָשָׁה (he shall inherit) thus contains the letters "רֵשׁ יָהּ" (inherit God). What does this resemble? A king had two treasuries, and he hid one away. After many days he said to his son, "Take what is in these two treasuries." The son replied, "Perhaps you are not giving me all that you have hidden away." The king said, "Take everything." It is thus written, "the Sea and the South, he shall inherit it." Inherit God (יָהּ רֵשׁ) — everything will be given to you if you only keep My ways.

אמר רבי בון מאי דכתיב)משלי ח' כ"ג (מעולם נסכתי מראש מקדמי ארץ ,מאי מעולם ,שצריך להעלימו מכולי עלמא דכתיב)קהלת ג' י"א (גם את העולם נתן בלבם ,אל תקרא העולם אלא העלם ,אמרה תורה אני קדמתי להיות ראש לעולם שנאמר מעולם נסכתי מראש ואם תאמר שמא הארץ קדמה לה ת'ל מקדמי ארץ כד"א בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ .ומאי ברא ,ברא כל צרכי הכל ואח"כ אלהים: Rabbi Bun said: What is the meaning of the verse (Proverbs 8:23), "I was set up from eternity, from a head, before the earth"? What is the meaning of "from eternity" (מֵעוֹלָם)?" This means that it must be concealed (הֶעֱלֵם) from the world. It is thus written: (Ecclesiastes 3:11), "He has also placed the world in their hearts..." Do not read "the world" (הָעֹלָם), but "concealment" (הֶעֱלֵם). The Torah said, "I was first, so that I might be the head of the world." It is thus written, "I was set up from eternity, from a head." You may think that the earth was before it. It is therefore written, "before the earth." It is thus written (Genesis 1:1), "In the beginning God created heaven and the earth." What is the meaning of "created"? He created everything that was needed for all things. And then God. Only after that is it written "the heaven and the earth."

ומאי גם את זה לעומת זה עשה האלהים)קהלת ז' יד ,(ברא בהו ושם מקומו בשלום וברא תהו ושם מקומו ברע, בהו בשלום שנאמר)איוב כ"ה ב (עושה שלום במרומיו מלמד שמיכאל שר הימיני של הקב"ה מים וברד וגבריאל שר שמאלו של הקב"ה אש ,ושר שלום ביניהם מכריע והיינו דכתיב עושה שלום במרומיו: What is the meaning of the verse (Ecclesiastes 7:14), "Also one opposite

the other was made by God."? He created Desolation and placed it in Peace, and He created Chaos and placed it in Evil. Desolation is in Peace, as it is written (Job 25:2), "He makes peace in His high places." This teaches us that Michael, the prince to God's right, is water and hail, while Gabriel, the prince to God's left, is fire. The two are reconciled by the Prince of Peace. This is the meaning of the verse, "He makes peace in His high places."

ומנלן דתהו הוא ברע דכתיב)ישעי' מ"ה ז (עושה שלום ובורא רע, הא כיצד רע מתהו ושלום מבהו ברא תהו ושם מקומו ברע שנא 'עושה שלום ובורא רע ברא בהו ושם מקומו בשלום שנאמר עושה שלום במרומיו: How do we know that Chaos is in Evil? It is written (Isaiah 45:7), "He makes peace and creates evil." How does this come out? Evil is from Chaos, while Peace is from Desolation. He thus created Chaos and placed it in Evil, as it is written "He makes peace and creates evil." He created Desolation and placed it in Peace, as it is written, "He makes peace in His high places."

ועוד ישב ר 'בון ודרש מאי דכתיב)ישעי' שם (יוצר אור ובורא חושך, אלא אור שיש בו ממש כתיב בו יצירה, חשך שאין בו ממש כתיב ביה בריאה, כמה דאת אמר)עמוס ד, יג (יוצר הרים ובורא רוח .ואי בעית אימא אור שיש בו הויה דכתיב)בראשית א 'ג (ויאמר אלהים יהי אור ואין הויה אלא ע"י עשיה, קרי ביה יצירה, חשך דלא הוה ביה עשיה אלא הבדלה והפרשה בלבד קרי ביה בריאה כמד"א הבריא פלוני: Rabbi Bun sat, and also expounded: What is the meaning of the verse (Isaiah 45:7), "He forms light and creates darkness"? Light has substance. Therefore, the term "formation" is used with regard to it. Darkness has no substance, and therefore, with regard to it, the term "creation" is used. It is similarly written (Amos 4:12), “He forms mountains and creates the wind." Another explanation is this: Light was actually brought into existence, as it is written (Genesis 1:3), "And God said, let there be light." Something cannot be brought into existence unless it is made. The term "formation" is therefore used. In the case of darkness, however, there was no making, only separation and setting aside. It is for this reason that the term "created" is used. It has the same sense as in the expression, "That person became well.”

למה ב סתומה מכל צד ופתוחה מלפניה ללמדך שהוא בית לעולם והיינו דקב"ה מקומו של עולם ואין העולם מקומו, ואל תקרא ב אלא בית הדא היא דכתיב)משלי כ"ד ג (בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן: Why is the letter ב closed on all sides and open in the front? This teaches us that it is the House (בַּיִת) of the world. God is the place of the world, and the world is not His place. Do not read ב, but בַּיִת (house). It is thus written (Proverbs 24:3), "With wisdom the house is built, with understanding it is established."

ולמה ב 'דומה, לאדם שנוצר בחכמה שסתום מכל צד ופתוח מלפניו והאל"ף פתוחה מלאחריו, לומר זה זנב הב 'שפתוחה מלאחריו, שאלמלא כן לא יתקיים האדם כך אלמלא בית בזנבה של א 'לא יתקיים העולם: What does the ב resemble? It is like a man, formed by God with wisdom. He is closed on all sides, but open in front. The א, however, is open from behind. This teaches us that the tail of the ב is open from behind. If not for this, man could not exist. Likewise, if not for the ב on the tail of the א, the world could not exist.

אמר ר 'רחומאי האורה קדמה לעולם שענן וערפל סביביו שנאמר)בראשית א 'ג (ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור, אמרו לו קודם יצירת ישראל בנך תעשה לו עטרה, א"ל הן, משל למה"ד למלך שהתארה לבן ומצא עטרה נאה קלוסה ומשובחת שמח שמחה ואמר זה לבני לראשו כי לו נאה, א"ל ויודע הוא שבנו שמואל ב 'י"ד יד (וחשב מחשבות וגו)שנאמר, אמר שתוקי כך עלה במחשבה ונודע, ראוי': Rabbi Rahumai said: Illumination preceeded the world, since it is written (Psalm 97:2), "Cloud and gloom surround Him." It is thus written (Genesis 1:3), "And God said, 'let there be light,' and there was light." They said to Him, "Before the creation of Israel your son, will

you then make him a crown?" He replied yes. What does this resemble? A king yearned for a son. One day he found a beautiful, precious crown, and he said, "This is fitting for my son's head." They said to him, "Are you then certain that your son will be worthy of this crown?" He replied, "Be still. This is what arises in thought." It is thus written (2 Samuel 14:14), “He thinks thoughts.”

ישב ר 'אמוראי ודרש למה אל"ף בראש, שהיא היתה קודמת לכל, ואפילו לתורה: Rabbi Amorai sat and expounded: Why is the letter א at the beginning? Because it was before everything, even the Torah.

ולמה בי"ת קרובה לה, מפני שהיא היתה תחילה, ולמה יש לה זנב, להראות מאיזה מקום היתה, וי"א שמשם נתקיים העולם: Why does ב follow it? Because it was first. Why does it have a tail? To point to the place from which it came. Some say, from there the world is sustained.

ולמה גימ"ל שלישית, מפני שהיא שלישית, ולהודיע שהיא גומלת חסדים. והלוא ר 'עקיבא אמר למה ג שלישית מפני שגומלת ומתגדלת ומתקיימת כמה דאת אמר (בראשית כא ח) (ויגדל הילד ויגמל, א"ל הוא דברייי כי הוא גודל וגומל חסד לשכנו עמו ואמון אצלו: Why is ג third? It has three parts, teaching us that it bestows (גּוֹמֶלֶת) kindness. But did Rabbi Akiva not say that ג has three parts because it bestows, grows, and sustains? It is thus written (Genesis 21:8), "The lad grew and was bestowed." He said: He says the same as I do. He grew and bestowed kindness to his neighbours and to those entrusted to him.

ומפני מה יש לה זנב למטה לגימ"ל, אמר להם ראש יש לו לג 'למעלה ודומה לצינור, מה צינור זה שואב מלמעלה ומריק למטה אף ג שואבת דרך הראש ומריקה דרך הזנב והיינו ג: And why is there a tail at the bottom of the ג? He said: ג has a head on top, and is like a pipe. Just like a pipe, ג draws from above through its head, and disperses through its tail. This is ג.

אמר ר 'יוחנן בשני נבראו המלאכים דכתיב (תהלים ק"ד ג) המקרה במים עליותיו וכתיב (עושה שם ד) מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט ואמר ר 'לויטס בן טברוס הכל מודים ומודה ר 'יוחנן דהמים כבר היו, אבל בשני המקרה במים עלי ותיו, ומי השם עבים רכובו, ומי המהלך על כנפי רוח, אבל שלוחים לא נבראו עד יום ה: Rabbi Yochanan said: The angels were created on the second day. It is therefore written (Psalm 104:3), "He rafters His upper chambers with water..." It is then written (Psalm 104:4), "He makes the winds His angels, His ministers from flaming fire." Rabbi Levitas ben Tavros said: All, even Rabbi Yochanan, agree that the water already existed. But it was on the second day that "He raftered His upper chambers with water." – the one who "makes the clouds his chariot," and the one who "walks on the wings of the wind." But His messengers were not created until the fifth day.

ומודים הכל שלא נבראו ביום ראשון שלא יאמרו מיכאל היה מותח בדרומו של רקיע וגבריאל בצפונו והקב"ה סודר באמצעיתו, אלא אני ה 'עושה כל נוטה שמים לבדי רוקע הארץ מאתי (ישעי 'מ"ד כד) מי אתי כתיב אני הוא שנטעתי אילן זה להשתעשע בו כל העולם ורקעתי בו כל וקראתי שמו כל שהכל תלוי בו והכל יוצא ממנו, והכל צריכים לו, ובו צופים ולו מחכין, ומשם פורחים הנשמות בשמחה, לבדי הייתי כשעשיתי אותו, ולא יגדל עליו מלאך לאמר אני קדמתי לך, כי גם בעת שרקעתי ארצי שבה נטעתי ושרשתי אילן זה ושמחתי ביחד ושמחתי בהם, מי אתי שגליתי לו סודי זה: All agree that none were created on the first day. It should therefore not be said that Michael drew out the heaven at the south, and Gabriel drew it out at the north, while God arranged things in the middle. It is thus written (Isaiah 44:24), "I am God, I make all, I stretch out the heavens alone, the earth is spread out before Me (מֵאִתִּי: ק) "Who was with Me?" (מִי אִתִּי: כ) I am the One who planted this tree in order that all the world should delight in it. And in it, I spread All. I called it All because all depend upon it, all emanate from it, and all need it. To it they look, for it they wait, and from it, souls fly in joy. Alone was I when I made it. Let no angel rise above it and say, "I was before you." I was also alone when I spread

out My earth, in which I planted and rooted this tree. I made them rejoice together, and I rejoiced in them. "Who was with Me?" To whom have I revealed this mystery?
אמר ר 'רחומאי מדברך נלמד שצורך העולם הזה ברא הקב"ה קודם השמים ,א"ל הן ,משל למה"ד למלך שביקש ליטע אילן בגנו ,השגיח בכל הגן לדעת אם יש שם מעיין נובע מים להעמיד אותו ,ולא מצא ,אמר אחפור מים ואוציא מעין כדי שיוכל להתקיים האילן ,חפר והוציא מעין נובע מים חיים ואח"כ נטע האילן ועמד ועשה פרי והצליח בשרשיו שהשקוהו תמיד מן המעיין: Rabbi Rahumai said: From your words we could conclude that the needs of this world were created before the heavens. He answered yes. What does this resemble? A king wanted to plant a tree in his garden. He searched the entire garden to find a spring flowing with water that would nourish the tree, but could not find any. He then said, "I will dig for water, and will bring forth a spring to nourish the tree." He dug and opened a well, flowing with living water. He then planted the tree, and it stood, giving forth fruit. It was successfully rooted, since it was always watered from the well.
אמר ר 'ינאי הארץ נבראה קודם לשמים שנאמר)בראשית ב 'ד (ארץ ושמים ,אמרו לו והכתיב)בראשית א 'א (את השמים ואת הארץ ,אמר להם למה"ד למלך שקנה חפץ נאה ולא היה שלם ולא קרא עליו שם , אמר אשלימנו ואתקן כנו וחבורו ,ואז אקרא לו שם הה"ד)תהלים ק"ב כו (לפנים הארץ יסדת ואח"כ ומעשה ידיך שמים ,ואומר)שם ק"ד ב (עטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה המקרה במים עליותיו וגו ' ואומר)שם ד (עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט ,ואח"כ)שם ה (יסד ארץ על מכוניה בל תמוט עולם ועד ,כשתיקן לה מכון אז האמיץ בה שנאמר בל תמוט ,ומה שמה ועד שמה ומכונה עולם והיינו עולם ועד: Rabbi Yanai said: The earth was created first, as it is written (Genesis 2:4), "...earth and heaven." They said to him: Is it not written (Genesis 1:1), "...the heaven and the earth"? He replied: What is this like? A king bought a beautiful object, but since it was not complete, he did not give it a name. He said, "I will complete it, I will prepare its pedestal and attachment, and then I will give it a name." It is thus written (Psalm 102:26), "From eternity You founded the earth" — and then, "the heavens are the work of Your hands." It is furthermore written (Psalm 104:2), "He covered Himself with light like a garment. He spread out the heaven like a curtain, He rafters His upper chambers with water." It is then written (Psalm 104:4), "He makes the winds His angels, His ministers of flaming fire." Finally, it is written (Psalm 104:5), "He founded the earth on its pedestals, that it not be removed for the world and forever." When He made its pedestal, He strengthened it. It is therefore written, "that it not be moved." What is its name? ‘And Forever’ is its name, and its pedestal is ‘World’. It is therefore written, "for the World And Forever."
אמר ר 'ברכיה מאי דכתיב)בראשית א ,ג (ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור ,ולא והיה אור ,משל למלך שהיה לו חפץ נאה והקצהו עד שזימן לו מקום ושמהו שם הה"ד יהי אור ויהי אור שכבר היה: Rabbi Berachiah said: What is the meaning of the verse (Genesis 1:3), "And God said, 'Let there be light,' and there was light"? Why does the verse not say, "And it was so"? What is this like? A king had a beautiful object. He puts it away until he had a place for it, and then he put it there. It is therefore written, "Let there be light, and there was light." This indicates that it already existed.
אמר ר 'אמוראי מאי דכתיב)שמות ט"ו ג (ה 'איש מלחמה ,אמר ליה מר רחומאי ברבי לא תבעי לך מילתא דפשיטא ,שמע לי ואמלכינך ,א"ל למה"ד למלך שהיה לו דירות נאות ושם שם לכל אחד ואחד מהם וכולן זו טובה מזו ,אמר אתן לבני דירה זו ששמה אל"ף ,גם זו טובה ששמה יו"ד גם זו טובה ששמה שי"ן ,מה עשה אספן כל השלשה ועשה מהם שם אחד ועשה מהם בית אחד ,א"ל עד מתי תסתום דבריך ,א"ל בני אל"ף ראש ,יו"ד שני לה ,שי"ן כולל כל העולם ,ולמה שי"ן כולל כל העולם מפני שכתוב בה תשובה: Rabbi Amorai said: What is the meaning of the verse (Exodus 15:3), "God is

a man (אִישׁ) of war"? Mar Rahumai said to him: Great master, do not ask about something that is so simple. Listen to me and I will advise you. He said to him: What is this like? A king had a number of beautiful dwellings, and he gave each one a name. One was better than the other. He said, "I will give my son this dwelling whose name is א. This one whose name is י is also good, as is this one whose name is ש." What did he do then? He gathered all three together, and out of them he made a single name and a single house. He said: How long will you continue to conceal your meaning? The other replied: My son, א is the head. י is second to it. ש includes all the world. Why does ש include all the world? Because with it one writes an answer (תְּשׁוּבָה).

שאלו לו תלמידיו מהו דלי"ת, א"ל מלה"ד לעשרה מלכים שהיו במקום אחד, וכלם עשירים, ואחד מהם עשיר אך לא כאחד מהם, אע"פ שעשרו גדול דל נקרא לגבי העשירים: The students asked him: What is the letter ד? He replied: What is this like? Ten kings were in a certain place. All of them were wealthy, but one was not quite as wealthy as the others. Even though he is still very wealthy, he is poor (דַּל) in relation to the others.

אמרו לו מה ה"א, כעס ואמר להם לא אמרתי לכם לא תשאלו לי על דבר אחרון ואח"כ על הראשון, אמרו לו וה"א אחרון כתובה, אמר להם ראוי הוא להיכתב גימ"ל ה"א ועל מה נכתב גימ"ל דלי"ת מפני שהיה לכתוב דלי"ת ה"א, ומפני מה כתב גימל דלית, אמר להם נחלפים הגימל במקום דלית בראשה במקום ה"א דלי"ת בקוצה מקום ה"א: They said to him: What is the letter ה? He grew angry and said: Did I not teach you not to ask about a later thing and then about an earlier thing? They said: But ה comes after. He replied: The order should be ה-ג. Why is it ג-ד? Because it must be ד-ה. And why is the order ד-ג? He said to them: ג is in the place of ד; on its head, it is in the place of ד. ה, with its tail, is in place of the ה.

אמרו לו מאי וא"ו, אמר ה"א, אמר ה"א תחתונה וה"א עליונה: What is the letter ו? He said: There is an upper ה and a lower ה.

אמרו לו מאי וא"ו, אמר להם בששה קצוות נחתם העולם, אמרו לו והלא ו' אחת, אמר להם והלא כתוב (תהלים ק"ד ב) עוטה אור כשלמה: They said to him: But what is ו? He said: The world was sealed with six directions. They said: Is ו not a single letter? He replied: It is written (Psalm 104:2), "He wraps Himself in light as a garment..."

אמר ר' אמוראי גן עדן היכן הוא, א"ל בארץ: Rabbi Amorai asked: Where is the Garden of Eden? He replied: It is on earth.

דרש ר' ישמעאל לר' עקיבא מאי דכתיב (בראשית א' א) את השמים ואת הארץ, אלמלא לא נאמר את היינו אומרים שמים וארץ אלהות הן, אמר לו העבודה נגעת אבל לא בררת, כן דברת, אבל את לרבות חמה ולבנה כוכבים ומזלות, ואת לרבות אילנות ודשאים וגן עדן: Rabbi Ishmael expounded to Rabbi Akiva: What is the meaning of the verse (Genesis 1:1), "...the heavens and the earth"? If the word את were absent, we would think that "heaven" and "earth" were gods. He replied: By the Divine Service! You may have reached out for the true meaning, but you have not sorted out, and therefore you speak in this manner. But, the word את comes to include the sun, moon, stars and constellations, while it comes to add trees, plants, and the Garden of Eden.

אמרו לו הכתיב (איכה ב' א) השליך משמים ארץ תפארת ישראל וא"כ נפלו, אמר להם אם קרו לא שנו ואם שנו לא שלשו, מלה"ד למלך שהיה לו עטרה נאה על ראשו מלת נאה בכתפיו ובא לו שמועה רעה השליך העטרה מעל ראשו והמלך מלפניו: They said to him: It is written (Lamentations 2:1), "He threw the beauty of Israel from heaven to earth." From here we see that it fell. He replied: If you have read, you did not review, and if you reviewed, you did not go over it a third time. What does it resemble? A king had a beautiful crown on his head and a beautiful cloak on his shoulders. When he heard evil tidings, he cast the crown from his

head and the cloak from his shoulders.
שאלו לו מפני מה חי"ת צורת פתח ונקודה בפתח קטן ,א"ל מפני שכל הרוחות סתומות חוץ מפאת צפון שהוא פתוחה לטוב ולרע ,א"ל לטובה והכתיב)יחזקאל א 'ד (והנה רוח סערה באה מן הצפון ענן גדול אש מתלקחת ,ואין 'אש אלא חרון אף דכתיב)ויקרא י 'ב ('ותצא אש מלפני ה 'ותאכל אותם וימותו ,א"ל לא קשיא כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום כאן כשאין ישראל עושין רצונו ,בזמן שאין ישראל עושין רצונו אש קרובה ,ובזמן שעושין רצונו מדת הרחמים מתגלגלת וסובבת הה"ד)מיכה ז 'יח (נושא עון ועובר על פשע: They asked him: Why is the letter ח open? And why is its vowel point a small patach? He said: Because all directions (רוּחוֹת) are closed, except for the North, which is opened for good and for evil. They said: How can you say that it is for good? It is not written (Ezekiel 1:4), "And behold, a stormy wind coming from the north, a great cloud and burning fire." Fire is nothing other than fierce anger, as it is written (Leviticus 10:2), "And fire went out from before God, and it consumed them and killed them. " He said: There is no difficulty. One case is speaking of when Israel does the will of God, while the other is speaking of when they do not do His will. When Israel does not do His will, then the fire comes close. But when they do God's will, then the Attribute of Mercy encompasses and surrounds it, as it is written (Micah 7:18), "He lifts up sin and passes over rebellion."
משל למה"ד למלך שרצה לרדות את עבדיו וליסרם ,עמד הגמון אחד ושאל על מה ,אמר לו על כן ,א"ל לא עשו עבדיך דבר זה מעולם ואני ערב לך בהם ואתה תבדוק אחריהם ,בין כך ובין כך שככה חמת המלך: What is this like? A king wanted to punish and whip his slaves. One of his governors stood up and asked the reason for this punishment. When the king described the offence, the governor said, "Your slaves never did such a thing. I will be their bondsman until you investigate it more thoroughly." In the meantime, the king's anger was calmed.
שאלו תלמידיו ואמרו מפני מה דלי"ת עבה מן הצד ,אמר להם מפני הסגו"ל שהוא בפתח וקטן שנאמר)תהלים כד ז (פתחי עולם ,שם שם פתח למעלה וסגול למטה ובאה עבה: His students asked: Why is the letter ד thick on the side? He replied: Because of the segol which is in the small patach. It is thus written (Psalm 24:7), "The openings (פִּתְחֵי) of the World." There He placed a patach above and a segol below. It is for this reason that it is thick.
מאי פתח ,פתח ,ומאי פתח ,הוא רוח צפונית שהוא פתח לכל העולם ,מן השער שיצא הרע יוצא הטוב , ומה טוב ,לגלג עליהם הלא אמרתי לכם פתח קטן ,אמרו לו שכחנו שנה לנו ,שנה אמר להם למה"ד למלך שהיה לו כסא לפעמים לוקח אותו בזרועו ולפעמים על ראשו ,א"ל למה ,לפי שהוא נאה וחס לישב עליו , א"ל ואנא שמו על ראשו ,אמר להם במ"ם פתוחה שנאמר)תהלים פ"ה יב (אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף:
ישב ר 'אמוראי ודרש מאי דכתיב)תהלים פ"ז ב (אוהב ה 'שערי ציון מכל משכנות יעקב ,שערי ציון הם פתחי עולם ,ואין שער אלא פתח כמד"א פתח לנו שערי רחמים ,כך אמר הקב"ה אוהב אני שערי ציון כשהן פתוחין ,למה ,שהן מצד הרעה ,וכשישראל טובים לפני המקום וראוים להפתח לטוב הקב"ה אוהבם מכל משכנות יעקב שהם כולם שלום שנאמר)בראשית כה כז (ויעקב איש תם ישב אהלים:
משל לשני בני אדם אחד מזומן לעשות רעה ועשה טובה ,ואחד מזומן לעשות טובה ועשה טובה ,למי משבחין יותר למי שרגיל לעשות רע ועשה טוב ,אולי יעשה פעם שניה הה"ד)תהלים פ"ז ב (אוהב ה ' שערי ציון מכל משכנות יעקב שהן כולם שלום שנאמר)בראשית כ"ה כז (ויעקב איש תם ישב אהלים:
שאלו תלמידיו מהו חולם ,א"ל נשמה ושמה חולם שאם תשמע תחלים גופך לעתיד לבוניו ואם תמרוד בה ישובו חלאיך בראשך וחלים בראשה:
ועוד אמרו שכל חלום הוא בחולם ,וכל מרגלית לבנה הוא בחלם כדכתיב)שמות כ"ח יט (ואחלמה: אמר להם עולו ושמעו דקדוקי נקודה דאורייתא דמשה .ישב ודרש להם חיריק שונא את הרעים ומייסרם , ובצדו הקנאה והשנאה והתחרות דכתיב)תהלים ל"ז יב (וחרק עליו שניו אל תקרי חרק אלא רחק ,רחק

אלה המדות ממך ויתרחק ממך הרע ,וכל שכן דהטוב ידבק בך:
חרק אל תקרי חרק אלא קרח ,אלא כל מקום שדבק חרק נשאר קרח שנאמר)שמות ל"ד ז (ונקה:
ומאי משמע דהאי חרק לשון שורף משום דהיא אש שורפת כל האשות דכתיב)מ"א י"ח לח (ותפול אש ה' ותאכל את העולה ואת העצים ואת האבנים ואת העפר ,ואת המים אשר בתעלה לחכה:
אמר מר מאי דכתיב)שמות כ' ט"ו (וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ,וכי נראים קולות ,אלא וכל העם רואים את הקולות אותן קולות שאמר דוד)תהלים כ"ט ג (קול ה' על המים אל הכבוד הרעים ה' גו' קול ה' בכח ואומר)ישעיה י' ג (בכח ידי עשיתי ,ואומר)שם מ"ח יג (אף ידי יסדה ארץ ,קול ה' בהדר ואמר קרא)תהלים קי"א ג (הוד והדר פעלו וצדקתו עומדת לעד ,קול ה' שובר ארזים)שם כ"ט ה (זה קשת שמשברת עצי ברושים ועצי ארזים ,קול ה' חוצב להבות אש)שם ז (זה שעושה שלום בין המים ובין האש ,שחוצב כח האש ומונע אותו מללחוך המים וגם מונען מלכבותו ,קול ה' יחיל מדבר)שם ח (שנאמר)שם י"ח נ"א (ועושה חסד למשיחו לדוד ולזרעו עד עולם ,יותר מן המדבר ,קול ה' יחולל אילות ויחשוף יערות ובהיכלו כולו אומר כבוד)שם כ"ט ט ,(וכתיב)שה"ש ב' ז (השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה ,הא למדת שבשבע קולות ניתנה תורה ,ובכלם נגלה אדון העולם עליהם וראוהו והיינו דכתיב וכל העם רואים את הקולות:
כתוב אחד אומר)שמואל ב כ"ב י (ויט שמים וירד וערפל תחת רגליו ,וכתוב אחד אומר)שמות י"ט כ (וירד ה' על הר סיני אל ראש ההר ,וכתוב אחד אומר)שם כ' י"ט (כי מן השמים דברתי עמכם ,הא כיצד .אשו הגדולה היתה בארץ שהוא קול אחד ושאר הקולות היו בשמים דכתיב)דברים ד' לו (מן השמים השמיעך את קולו ליסרך ועל הארץ הראך את אשו הגדולה ודבריו שמעת מתוך האש ,ומאי היא הגדולה ,ומאין היה יוצא הדיבור מתוך האש שנאמר)שם (ודבריו שמעת מתוך האש:
ומאי ותמונה אינכם רואים זולתי קול)דברים ד' יב (ההוא כדאמר להם משה לישראל)שם ט"ו (כי לא ראיתם כל תמונה ,תמונה ולא כל תמונה .משל למה"ד למלך שעומד על עבדיו מעוטף כסות לבנה לא די לאימת מלכות שיסתכלו במלבושיו ,ועוד רחוק היה המלך ושמעו את קולו ,יכולים לראות גרונו ,אמרת לא , הא למדת שראו תמונה ולא כל תמונה .והיינו דכתיב)שם (ותמונה אינכם רואים זולתי קול ,וכתיב)שם (קול דברים אתם שומעים:
כתוב אחד אומר)שמות כ' טו (וכל העם רואים את הקולות ,וכתוב אחד אומר)דברים ד' יב (קול דברים אתם שומעים ,הא כיצד ,בתחילה רואים את הקולות .ומה ראו שבע קולות שאמר דוד .ולבסוף שמעו הדיבור היוצא מבין כולם .והא אנן עשרה תנן ,דרבנן אמרו כולהו אמירן בחדא מילתא ,כן כולה אמירן בחדא מילתא ,והוי שבע אמירן דשבעה קולות ,ועל תלתא מנייהו נאמר קול דברים אתם שומעים ותמונה אינכם רואים זולתי קול ,הא למדת דכולהו בחדא מילתא אמירן ,ובעבור שלא יטעו ישראל לומר אחרים עזרוהו או אחד מן המלאכים אך קולו לבד לא יוכל להיות חזק כל כך ,בעבור כן חזר וכללן:
ד"א שלא יאמרו העולם הואיל והם עשרה מאמרות לעשרה מלכים .שמא לא יוכלו לדבר ע"פ אחד כתב ביה אנכי וכלל כל העשרה ,ומאי עשרה מלכים שבע קולות ושלשה אמרים ,ומאי אמרים וה' האמירך היום דברים כ"ו יח ,(ומאי נינהו שלשה דכתיב)משלי ד' ז (ראשית חכמה קנה חכמה ובכל קנינך קנה בינה , כד"א)איוב ל"ב ח (ונשמת שדי תבינם ,נשמתו של שדי היא תבינם ,שלישי מאי היא כדאמר ליה ההוא סבא להההוא ינוקא במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור ,במה שהורשת התבונן אין לך עסק בנסתרות:
תנא כבוד אלקים הסתר דבר)משלי כ"ה ב ,(מאי דבר ,כדאמר)תהלים קי"ט קס (ראש דברך אמת , וכבוד מלכים חקור דבר)משלי שם ,(מאי דבר ,דכתיב)שם כ"ה יא (דבר דבור על אופניו ,אל תקרי אופניו אלא אפניו:
שאלו תלמידיו את ר' ברכיה נרצה דברינו לפניך ,לא נתן להם רשות ,פעם אחת נתן להם רשות ,והיא דעביד לבודקן אי אינון השתא כוונו נפשייהו ,יום אחד בדק אותם אמר להם השמיעוני חכמתכם ,פתחו ואמרו בראשית אחד ורוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי)ישעי' נ"ז טז (פלג אלהים מלא מים)תהלים ס"ה י (מאי פלג ,כך למדתנו ראינו שנטל מימי בראשית וחלקן ונתן חצים ברקיע וחצים בים אוקינוס הה"ד פלג אלהים מלא מים ועל ידם אדם לומד תורה דאמר ר' חמא בזכות גמילות חסדים אדם לומד תורה כדכתיב)ישעי' נ"ה א (הוי כי צמא לכו למים ואשר אין לו כסף לכו שברו ואכלו ,לכו אליו ויגמול לכם חסד ושברו ואכלו:

ד"א ואשר אין לו כסף לכו אליו כי יש אצלו כסף דכתיב)חגי ב 'ח (לי הכסף ולי הזהב ,מאי לי הכסף ולי הזהב ,משל למה"ד למלך שיש לו שני אוצרות אחד של כסף ואחד של זהב ,שם של כסף בימינו ושל זהב בשמאלו ,אמר זה יהיה מזומן וקל להוציאו ,ועושה דבריו בנחת והוא יהיה דבוק עם העניים ומנהיגם בנחת הה"ד)שמות ט"ו ו (ימינך ה 'נאדרי בכח ,ואם שמח בחלקו טוב ,ואם לאו ימינך ה 'תרעץ אויב ,מאי ימינך ה 'תרעץ אויב ,א"ל זה הזהב דכתיב לי הכסף ולי הזהב:

ולמה נקרא שמו זהב ,שבו כלולות שלש מדות ,זכר ,והוא זי"ן ,הנשמה ,והיא הה"א ,וחמשה שמות לנשמה רוח חיה יחידה נפש נשמה ,מאי עבידתיה בה"א .והוא כסא לזיי"ן דכתיב)קהלת ה 'ז (כי גבוה מעל גבוה שומר ,ובי"ת היא קיומם כדאמר בראשית ברא:

ומאי עבידתיה הכא ,משל למה"ד למלך שהיתה לו בת טובה ונעימה ונאה ושלימה ,והשיאה לבן מלך , והלבישה ועטרה וקשטה ונתנה לו בממון רב ,אפשר לו למלך לישב חוץ מביתו ,אמרת לא ,אפשר לו לשבת כל היום תמיד עמה ,אמרת לא ,הא כיצד ,שם חלון בינו לבינה וכל שעה שצריכה הבת לאביה או האב לבתו מתחברים יחד דרך החלון הה"ד)תהלים מ"ה יח (כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה:

ומה היא בי"ת דכתיב בסופה)משלי כ"ד ג (בחכמה יבנה בית ,נבנה לא נאמר אלא יבנה ,עתיד הקב"ה לבנותה ולקשטה אלפים באחד על אשר היתה ,כדאמרינן מה הוה דתחילת התורה בבי"ת דכתיב)משלי ח 'ל ('ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום תרי אלפין שנין ,שהיא ראשית ,תרי והכתוב אומר שבע דכתיב)ישעי 'ל 'כו (והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים ,דאמרינן מה חמה לשבעה אף לבנה לשבעה ,אנא אלפים אמרו:

א"ל עד כאן חמשה מכאן ואילך מאי ,א"ל אני אפרש תחלה זהב ,מאי זהב ,מלמד שממנו יוצא הדין ,ואם תטה דבריך ימין ושמאל נזהר ממך:

מאי דכתיב)ישעי 'שם (והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים , הימים ימים מיבעי ליה ,אלא אותן ימים שכתוב בהן)שמות ל"א יז (כי ששת ימים עשה ה 'וגו ,'אמר לו חברו וכן קבלתי מדכתיב כי ששת ימים עשה ה ,'כמה דאת אמר ששה כלים נאים עשה הקב"ה ,ומאי הם את השמים ואת הארץ ,והא ז 'הן וכן כתוב)שם (וביום השביעי שבת וינפש ,מאי וינפש ,מלמד שיום השבת מקיים כל הנפשות שנאמר וינפש:

ד"א מלמד שמשם פורחין הנשמות שנאמר וינפש ,עד אלף דור שנאמר) .תהלים ק"ה ח (דבר צוה לאלף דור ,וסמיך ליה)שם ט (אשר כרת את אברהם ,ומאי אשר כרת ,כרת ליה ברית ,בין עשר אצבעותיו ידיו ועשר אצבעות רגליו ,נתבייש אברהם א"ל הקב"ה אני הנה בריתי אתך ובו תהיה לאב המון גוים:

ומאי שמים ,מלמד שגיבל הקב"ה אש ומים וטפחן זה בזה ועשה מהן ראש לדבריו דכתיב)תהלים קי"ט קס (ראש דברך אמת ,והיינו דכתיב שמים ,שם מים ,אש ומים ,א"ל עד כאן עושה שלום במרומיו נתן ביניהם שלום ואהבה יתן בינינו שלום ואהבה:

ועוד אמרינן)תהלים קי"ט קמ"ד (שבע ביום הללתיך על משפטי צדקיך ,אמרו לו מה הם ,אמר להם לא דקדקתם בדברי ,צאו ודקדקו בהם ותמצאם:

שאלו אותו מאי צד"י ,אמר להם זה נו"ן יו"ד צד"י אף זוגו נו"ן יו "ד הה"ד)משלי י 'כה(וצדיק יסוד עולם:

שאלו אותו מאי דכתיב)במדבר כ"ג יד (ויקחהו שדה צופים ,מאי שדה צופים ,דכתיב)שה"ש ז 'יב (לכה דודי נצא השדה ,מאי השדה ,אל תקרי השדה אלא השירה ,ומאי השירה ,א"ל לבו להקב"ה לכה דודי נצא השדה לטייל ואל אשב תמיד במקום אחד:

ומאי לבו ,א"ל א"כ בן זומא מבחוץ ואתה עמו ,לב הוא שלשים ושתים והיו סתומים ובהם נברא העולם , מאי ל"ב ,א"ל ל"ב נתיבות ,משל למלך שהיה בחדרי חדרים ומנין החדרים ל"ב ,ולכל חדר יש לו נתיב , נאה למלך זה להכנס הכל בחדרו על דרך נתיבתיו ,אמרת לא ,נאה לו לגלות פניניו ומשבצותיו ומצפוניו וגנזיו וחמודותיו ,אמרת לא ,מה עשה נגע בבת וכלל בה כל הנתיבות ובמלבושה ,והרוצה להכנס בפנים יסתכל הנה ,ונשאה למלך גם נתנה לו במתנה ,לפעמים קורא אותה באהבתו בה אחותי כי ממקום אחד היו ,ולפעמים קורא אותה בתו כי בתו היא ,ולפעמים קורא אותה אמי:

ועוד כי אין דין אם אין חכמה ,שהרי נאמר)מ"א ה 'כו (וה 'נתן חכמה לשלמה ,ואחרי כך דן את הדין על מתכונתו שנאמר)שם ג 'כח (וישמעו כל ישראל את המשפט אשר שפט המלך ויראו מפני המלך כי ראו כי חכמת אלהים בקרבו לעשות משפט .לא:

ומה חכמה נתן הקב"ה לשלמה ,שלמה נושא שמו של הקב"ה כדאמרינן כל שלמה האמור בשה"ש קודש לבד מאחד ,אמר הקב"ה הואיל ושמך כשם כבודי אשיא לך בתי ,והא נשואה היא ,אימא במתנה נתונה לו ,דכתיב)מ"א ה 'כו (וה 'נתן חכמה לשלמה ,ולא פירש ,והיכן פירש ,להלן שנאמר)שם ג 'כח (כי ראו חכמת אלהים בקרבו .לעשות משפט ,הוי אומר אותה חכמה שנתנה לו אלהים ושהיא עמו בחדרו היא בקרבו לעשות משפט ,מאי לעשות משפט ,אלא כל זמן שאדם עושה משפט חכמת אלהים בקרבו ,זאת עוזרתו ומקרבתו ,ואם לאו מרחקתו ,ולא עוד אלא מייסרתו דכתיב)ויקרא כ"ו כח (ויסרתי אתכם אף אני ואמר ר 'רחומאי מאי דכתיב)שם (אף אני ,אלא הקב"ה אמר ויסרתי אתכם ,וכנסת ישראל אומרת אל תדמו שאני מבקשת רחמים עליכם אלא אף אני איסר אתכם ,לא די שאני אדון הדין אלא אף אני איסר אתכם:

מאי שבע על חטאתיכם ,אלא אמרה כנסת ישראל ויסרתי אתכם אף אני ואותם שנאמר בהם)תהלים קי"ט קסד (שבע ביום הללתיך ,נתלוו אליה וענו ואמרו אף אנו שבע ,אע"פ שבנו מי שמתהפך ,מי שממונה על הזכות ועל הטובה ,אף אנו נתהפך ונייסר ,למה ,מפני חטאתיכם ,ואם תשובו אלי ואשובה אליכם דכתיב)מלאכי ג 'ז (שובו אלי ואשובה אליכם .ואשיב לא נאמר אלא ואשיבה אליכם ,עמכם ונבקש כלנו רחמים מן המלך ,ומה אומר המלך)ירמי 'ג 'כב (שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם) ,יחזקאל י"ח ל (שובו והשיבו ,מאי שובו והשיבו ,אלא שובו ובקשו לאותן שבע שישובו עמכם הה"ד והשיבו ,אותם שאמרו שבע על חטאתיכם:

שאלו תלמידיו את ר 'רחומאי מאי דכתיב)חבקוק ג ,א (תפלה לחבקוק הנביא על שגיונות ,תפלה ,תהלה מיבעי ליה ,אלא כל המפנה לבו מעסקי עולם ומסתכל במעשה מרכבה מקובל לפני הקב"ה כאלו מתפלל כל היום שנאמר תפלה ,מאי שגיונות ,כדכתיב)משלי ה 'יט (באהבתה תשגה תמיד 'ומאי ניהו .מעשה מרכבה דכתיב)חבקוק ג 'ב (ה 'שמעתי שמעך יראתי:

ד"א מאי דכתיב)שם (ה 'שמעתי שמעך יראתי וגו 'מ"ט כשאמר שמעך אמר יראתי וכשאמר בקרב שנים לא אמר יראתי אלא משמעך יראתי ,ומאי משמעך ,מקום ששומעים בו ,ומ"ט אמר שמעתי הבנתי מבעי ליה ,כד"א)דברים כ"ח מט (גוי אשר לא תשמע לשונו

ומ"ט אמר י ר א ת י ,משום דאוזן דמות א ל "ף ואלף ר א ש ל כ ל האותיות ,ולא עוד אלא אל"ף גורמת לכל האותיות קיומם ,ואל"ף דמות המוח ,מה אל"ף כשאתה זוכרה אתה פותח פיך כך המחשבה כשאתה חושב לאין סוף ותכלית ,ומהאל"ף יצאו כל האותיות ,הלא תראה שהיא בתחילתן ואומר)מיכה ב 'יג (וה ' בראשם ,דקיימא לן דכל שם הכתוב ביו"ד ה"א וי"ו ה"א מיוחד הקב"ה ומקודש בקודש ,ומאי בקדש , בהיכל הקדש ,ואנה היכל הקדש ,הוי אומר במחשבה והיינו אל"ף הה"ד)חבקוק שם (ה 'שמעתי שמעך יראתי:

וכן אמר חבקוק תפלתי ידעתי שנתקבלה בתענוג ,גם אני התענגתי וכשהגעתי למקום פלוני והבנתי שמעך יראתי ,על כן)חבקוק שם(הן פעלך בקרב שנים חייהו ,ביחודך ,משל למה"ד למלך אמון מופלא ומכוסה שנכנס לביתו וצוה בל יבקשו עליו ,על כן המבקש יפחד פן ידע המלך שהוא עובר על מצותו ,ולכך אמר יראתי ,ה 'פעלך בקרב שנים חייהו כך אמר חבקוק הואיל ושמך כך ובך שמך פעלך בקרב שנים חייהו ,כן יהיה לעד:

ד"א פעלך בקרב שנים חייהו משל למה"ד למלך שהיה לו מרגלית טובה והיא חמדת מלכותו ובעת שמחתו מחבקה ומנשקה ושמה על ראשו ואוהב אותה ,אמר חבקוק אע"פ שהמלאכים .עמך ,אותה המרגלית חמדה היא בעולמך ,על כן בקרב שנים חייהו ,מאי משמע לישנא דשנים ,שנאמר)בראשית א ' ג (ויאמר אלהים יהי אור ,ואין אור אלא יום דכתיב)שם טו (את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה ,והשנים הם מימים הה"ד)חבקוק שם (בקרב שנים חייהו ,בקרב אותה המרגלית המולידה את השנים:

והכתיב)ישעי 'מ"נ ה (ממזרח אביא זרעך ,והשמש זורחת במזרח ,ואמרת שהמרגלית היא יום ,אני לא אמרתי אלא)בראשית א 'ה (ויהי ערב ויהי בקר יום ,הה"ד)שם ב 'ד (ביום עשות ה 'אלהים ארץ ושמים והכתיב)תהלים י"ח יב (ישת חשך סתרו סביבותיו סוכתו חשכת מים עבי שחקים ,א"ל כתיב ביה)ישעי ' מ"ה ח (ושחקים יזלו צדק ,וצדק זה מדת הדין של עולם שנאמר)דברים טז כ (צדק צדק תרדוף וכתיב בתריה)שם (למען תחיה וירשת את הארץ ,אם תדין עצמך תחיה ,ואם לאו הוא ידין עליך ותתקיים בעל כרחך:

ומאי צדק צדק)דברים שם (תרי זימני ,א"ל דכתיב)תהלים י"ח יג (מנגה נגדו ,צדק ראשין צדק ממש והיא שכינה כדכתיב)ישעי' א 'כא (צדק ילין בה ,ומאי צדק שני ,זה צדק שמפחיד את הצדיקים ,והאי צדק הוי צדקה או לא ,לאו ,ומאי טעם ,כדכתיב)שם נ"ט יז (וילבש צדקה כשריון ,וצדק הוי כובע ישועה בראשו)שם (ואין ראשו אלא אמת שנאמר)תהלים קי"ט קס (ראש דברך אמת ,ואין אמת אלא שלום שנאמר)ישעי 'ל"ט ח (כי יהיה שלום ואמת בימי ,אפשר לאדם לומר כך ,אלא כך אמר חזקיה אותה המדה שנתת לדוד אבי הוא חצי ימי ,ושלום ואמת חצי ימי ,על כן הזכיר ימי והזכיר שלום ואמת ובימי שהכל אחד הדא היא דכתיב שלום) ,בראשית א 'ה (ויהי ערב ויהי בקר יום אחד ,מה היום שלום אף הוא בקש שלום שנאמר)מ"ב כ 'יט (שלום ואמת יהיה בימי ,באותה מדה שנתת לדוד אבי דכתיב)תהלים פ"ט לז (וכסאו כשמש נגדו:

ומאי)חבקוק ג 'ב (בקרב שנים תודיע ,כך אמר ידעתי שאתה האל הקדוש דכתיב)שמות ט"ו יא (מי כמוכה נאדר בקדש ,וקדש בך ואתה בקדש ,ואעפ"כ בקרב שנים תודיע ,ומאי תודיע ,תרחם ,כד"א)שם ב 'כה (וירא אלהים את בני ישראל וידע אלהים ,מאי וידע ,משל למה"ד למלך שהיתה לו אשה נאה והעמיד ממנה בנים ,וחיבבם וגדלם .ויצאו לתרבות רעה שנאם ושנא אמם .חזרה אמם אליהם ואמרה בני , למה אתם עושים כך שאביכם שונא אותי ואתכם ,עד שנחמו וחזרו לעשות רצון אביהם ,ראה אביהם כך אהבם כבתחילה וזכר אמם הה"ד)שם (וירא אלהים וגו 'וידע וגו ',וכתיב)חבקוק שם (ובקרב שנים תודיע:

ומאי)שם (ברוגז רחם תזכור ,אמר בעת שיחטאו לך בני ,ותכעוס עליהם ,רחם תזכור ,ומאי רחם תזכור , אותו שאמר)תהלים י"ח ב (ארחמך ה 'חזקי ,ונתת לו המדה הזאת שהיא שכינתו של ישראל ,וזכר בנו שירשה ונתת לו דכתיב)מ"א ה 'כו (וה 'נתן חכמה לשלמה ,וזכור אביהם אברהם ,דכתיב)ישעי 'מ"א ח ,(זרע אברהם אוהבי בקרב שנים תודיע:

מהיכן היתה לאברהם בת ,דכתיב)בראשית כ"ד א (וה 'בירך את אברהם בכל וכתיב) ,ישעי 'מ"ג ז (כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו ,האי ברכה היתה בתו או לא היתה ,הן בתו היתה ,משל למה"ד למלך שהיה לו עבד תמים ושלם לפניו נסהו בכמה נסיונות ועמד בכלן ,אמר המלך מה אתן לעבד זה או מה אעשה לו ,אמר אין לי אלא אצונו לאחי הגדול ליעצו ולשמרו ולכבדו ,חזר העבד עם אחיו הגדול ולמד מדותיו אהבו האח מאד וקראו אוהבו דכתיב)שם מ"א ח (זרע אברהם אוהבי ,אמר מה אתן לו או מה אעשה לו הנה כלי נאה עשיתי ובו מרגליות נאות אין כמותם סגולות מלכים אתננה לו ויזכה במקומו ה"ה"ד וה 'בירך את אברהם בכל:

ד"א שמעתי שמעך יראתי)חבקוק ג 'ב (הבנתי שמעך יראתי ,מה הבין שנתירא ,הבין מחשבתו של הקב"ה ,מה מחשבה אין לה קץ דהא חשיב אינש ושפיל לסופיה דעלמא אף האזן אין לה קץ ולא תשבע דכתיב)קהלת א 'ח (דלא תמלא אזן משמוע ,ומאי זיי"ן באוזן ,מאי טעמא ,מפני שהאזן דמות אל"ף , ואל"ף עיקריהן דעשרת הדברות הלכך לא תמלא האזן משמוע:

ומאי זיי"ן דכתיב באזן ,דהא אמרינן כל מה שהביא הקדוש ברוך הוא בעולמו שם מעניינו דכתיב)בראשית כ 'י"ט (וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו ,כלומר הוא גופו הוי כך ,ומנלן דשמו גופו הוי דכתיב)משלי י 'ז (זכר צדיק לברכה ושם רשעים ירקב ,אטו שמו ירקב אלא גופו ,הכי נמי גופו: כגון מאי ,כגון שרש דשי"ן ,דומיא דשרש האילן ,ושורש כל האילן הוא מעוקם ,ושי"ן בתרא מאי עבידתיה , ללמדך שאם תקח ענף ותטעהו ישוב שרש ,זיי"ן מאי עבידתיה ,כמנין ימי השבוע ,ללמדך שכל יום יש לו ומאי עבידתיה הכא ,ללמדך שיש חכמה גדולה באוזן לאין תכלית כך יש הכח בכל האיברים:

ומאי איברים שבע שיש באדם ,דכתיב)בראשית ט 'ו (כי בצלם אלהים עשה את האדם ,וכתיב)שם א כ"ז (בצלם אלהים ברא אותו ,בכל איבריו ובכל חלקיו ,והא אמרינן ו 'למה הוא דומה לעוטה אור כשלמה)תהלים ק"ד ה ,(דהא ו 'אינו אלא שש קצות ,א"ל ברית מילה וזוגו של אדם חשבינן חד ושתי ידיו שלשה , ראשו וגופו חמשה שתי שוקיו שבעה ,וכנגדן כוחותם בשמים דכתיב)קהלת ז 'יד (גם את זה לעומת זה עשה האלהים ,והיינו ימים)שמות ל"א יז (כי ששת ימים עשה ה 'את השמים ואת הארץ ,ולא אמר בששת ימים מלמד כי כל יום ויום יש לו כחו:

ומאי נו"ן ,ללמדך שהמוח הוא עיקר חוט השדרה ,ומשם הוא שואף תמיד ,אלמלא חוט השדרה לא יתקיים המוח ,ובלי מוח לא יתקיים הגוף ,כי כל הגוף הוא לצורך המוח ,ואם לא יתקיים כל הגוף לא יתקיים המוח ,על כן חוט השדרה מריק לכל הגוף מן המוח ,והיא נו"ן כפופה ,והא נו"ן זאת ארוכה היא ,

נו"ן ארוכה לעולם בהשלמת המלה, ללמדך שנו"ן ארוכה כוללת הכפופה וארוכה, אבל כפופה יסוד ,
ללמדך שנו"ן ארוכה כלולה מזכר ונקבה:
מ"ם פתוחה, מאי מ"ם פתוחה, כלולה מזכר ונקבה, מ"ם סתומה מאי, עשויה היא כמין בטן מלמעלה ,
והא אמר רבי רחומאי, הבטן כמין ט, ההוא דאמר כמין ט בפנים, אנא דאמרו כמין ט בחוץ:
ומאי מ"ם, אל תקרי מ"ם אלא מים מה המים הללו לחים אף הבטן לח לעולם, ולמה מ"ם פחותה כלולה
מזכר ונקבה וסתומה זכר, ללמדך שעיקר המ"ם הוא זכר, והוסיפה פתוחה לשם נקבה, ומה הזכר הזה
אינו מוליד בפתיחה אף מ"ם סתומה אינה מולדת אלא בפתוחה, ומה הנקבה מולידה בפתוחה אף מ"ם
סתומה ופתוחה. לט:
ומה ראית לרבות מ"ם בפתיחה וסתימה, משום דאמרינן אל תקרי מ"ם אלא מים, והאשה קרה על כן
צריכה להתחמם בזכר, ומה ראית לרבות נו"ן כפופה וארוכה דכתיב (תהלים ע"ב יז) לפני שמש ינון שמו ,
משני נוני"ן, נו"ן כפופה וארוכה, וצריך להיות ע"י זכר ונקבה:
כתיב (קהלת א' ח) ולא תמלא אזן משמוע, וכתיב (שם) ולא תשבע עין לראות, מלמד ששניהם שואבים
מן המחשבה, ומאי מחשבה, מלך שצריכים לו כל מה שנברא העולם בעליונים ובתחתונים:
ומאי הוה הא דאמרינן עלה במחשבה, ולא אמרינן ירד, דהא אמרינן המסתכל בצפיית המרכבה ירד
ואח"כ יעלה, התם משום דאמרינן המסתכל בצפיית המרכבה, וצפיית מתרגמינן סכותא ואמרינן (ישעי '
כ"א ח) ויקרא אריה על מצפה אדני, הכא במחשבה לית ליה צפייה כלל ולית ליה תכלית כלל, וכל דלית
ליה תכלית וסוף לית ליה ירידה, כדאמרי אינשי ירד פלוני לסוף דעתו של חבירו לא לסוף מחשבתו:
ישב רבי אמוראי ודרש מאי דכתיב סגול, אלא סגולה שמה כדאיתא לעיל, בתר זרקא, מ"ט זרקא, כשמו
כן הוא דהוא נזרק כגון דבר הנזרק ובתריה אתיא סגולת מלכים והמדינות:
ומ"ט זרקא, דכתיב (יחזקאל ג' מב) ברוך כבוד ה' ממקומו, מכלל דליכא דידע את מקומו, ואמרינן שם
אתגא ואתיא לראש קונה, דכתיב (בראשית י"ד יט) קונה שמים וארץ, וכד אזלא הוי כזרקא וסגולה
אבתריה והוי בראש כל אותיות:
ומאי טעמא היא בסוף התיבה ואינה בראשה, ללמדך שאותה תגא עולה עד למעלה למעלה, ומאי משמע
דהאי תגא אבן יקרה היא מכוללת ומעוטרת דכתיב (תהלים קי"ח כב) אבן מאסו הבונים היתה לראש
פנה, ועולה עד המקום אשר נחצבה ממנו דכתיב (בראשית מ"ט כד) משם רועה אבן ישראל. מא:
ועוד אמר מאי טעמא אנו מטילין תכלת בציצית, ומאי טעמא שלשים ושתים, משל למה ה"ד למלך שהיה
לו גן נאה ולו ל"ב נתיבות ושם שומר עליהם והודיע לו לבדו אותן הנתיבות, א"ל שומרם ולך בהם בכל יום
ובכל זמן שתדרכם שלום לך, ומה עשה אותו השומר, שם שומרים עליהם, אמר אם אני אהיה לבדי
באלה הנתיבות אי אפשר לשומר אחד לקיים כל אלה הנתיבות, ועוד כי יאמרו העולם כילי הוא מלך זה
לכך שם שומר זה שומרים אחרים לכל הנתיבות, אלה הם ל"ב נתיבות:
ומ"ט דתכלת, אמר השומר שמא יאמרו השומרים האלה הגן שלנו הוא, נתן להם סימן, ואמר להם ראו
זה סימן של מלך שהוא שלו הגן הזה ואלה הנתיבות הוא תקנם ואינם שלי, והנה חותמו, משל למה"ד
למלך ובתו שהיו להם עבדים ובקשו לילך למרחוק פחדו מאימת המלך נתן להם המלך סימנו, פחדו מן
הבת, נתנה להם סימן, אמרו מעתה בשני סמנים אלה (תהלים קכא ז) ה' ישמרך מכל רע ישמור את
נפשך. מב:
ישב ר' אמוראי ודרש מאי דכתיב (מ"א ח' כז) הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך, מלמד שע"ב שמות
יש לו להקב"ה וכולם קבעם בשבטים דכתיב (שמות כ"ח י) ששה משמותם על האבן האחת ואת שמות
הששה הנותרים על האבן השנית כתולדותם, וכתיב (יהושע ד' ט) ושתים עשרה אבנים הקים וגו',
אלה אבני זכרון אף אלה אבני זכרון, ושתים עשרה אבנים הם ע"ב כנגד ע"ב שמות של הקב"ה, ומאי
ומאי התחיל בשתים עשרה, ללמדך שי"ב מנהיגים יש לו להקב"ה ובכל אחד ואחד ששה כוחות
טעמא, נינהו ע"ב לשונות:
ואילן אחד יש לו להקב"ה ובו שנים עשר גבולי אלכסונין גבול מזרחית צפונית, גבול מזרחית דרומית ,
גבול מזרחית רומית, גבול מזרחית תחתית, גבול מערבית דרומית, גבול מערבית צפונית, גבול מערבית
רומית, גבול מערבית תחתית, גבול דרומית רומית, גבול דרומית תחתית, גבול צפונית רומית, גבול
צפונית תחתית ומרחיבין והולכין עד עדי עד, והם זרועות עולם, ובפנים בהם הוא האילן, ובכל אלו
האלכסונין יש כנגדם פקידים והם שנים עשר י', וגם בפנים בגלגל י"ב פקידים, אלה שלשים וששה

פקידים עם האלכסונים ,ולכל אחד יש אחד כדכתיב)קהלת ה 'ז (כי גבוה מעל גבוה שומר ,נמצא לרוח מזרחית תשעה ,לרוח מערבית תשעה ,לרוח צפונית תשעה ,לרוח דרומית תשעה ,והיינו י"ב וי"ב וי"ב שהם פקידים בתלי ,וגלגל ולב ,והם ל"ו ,וכלם ל"ו מל"ו שכח האחד בחבירו ואע"פ ששנים עשר בכל אחד ואחד מן השלשה כלם אדוקין זה בזה ,וכל השלשים וששה כחות נמצאים בראשון שהוא תלי ,אם תדרשם בגלגל תמצאם אותם עצמם ,ואם תדרשם בלב תמצא אותם עצמם ,הלכך לכל אחד ל"ו וכלם אינם יותר מל"ו צורות ,וכלם נשלמו בל"ב מסור לל"ב ל"ב ונשארו ארבעה והם ס"ד צורות ,ומנלן דנמסר ל"ב לל"ב דכתיב)שם (כי גבוה מעל גבוה שומר ,א"כ היינו ס"ד ,חסר שמונה לע"ב שמותיו של הקב"ה והיינו דכתיב)שם (וגבוהים עליהם ,והם ז 'ימי השבוע וחסר א 'והיינו דכתיב)שם ח (ויתרון ארץ בכל היא מלך ,ומאי יתרון ,מקום שמשם נחצב הארץ ,והוא יתרון ממה שהיה ,ומאי ניהו יתרון כל דבר שבעולם כשאנשי העולם ראוים לקחת מזיוו אז הוא יתרון: ... “The advantage/profit/surplus/yitron of the land/arets over All /bakol is a king” [Ec 5:8] – And what is yitron? A place from which is carved out the earth/arets . . . And what is this “earth”? That from her was carved out the Whole /hakol, and from him (hakol) was carved out heavens, and he is the throne of the Holy One, and he is a precious stone, and he is the sea of wisdom.

ומאי ניהו ארץ שנחצבה ממנו שמים והוא כסאו של הקב"ה ,והוא אבן יקרה ,והוא ים החכמה וכנגדה תכלת בציצית ,דאמר ר 'מאיר מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד שנאמר)שמות כ"ד י (ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר ,ואומר)יחזקאל א 'כו (כמראה אבן הספיר דמות כסא: And corresponding to her (the earth) is the deep-blue/t’cheilet of the tsitsit (the corner fringes on a prayer shawl). For R’ Meir said: How is t’cheilet different from all kinds of colors? Because t’cheilet resembles the sea and the sea resembles the firmament and the firmament resembles the throne of glory, as it is said, “And they saw Israel’s God and under His feet [was something] like sapphire brick-work and like the essence of the heavens for purity” [Ex 24:10] and it says, “like the appearance/mar’eh of sapphire stone, a likeness of a throne / d’mut kisei’” [Ez 1:26].

ישב ר 'ברכיה ודרש מאי דכתיב)שמות כ"ה ב (ויקחו לי תרומה ,הרימו אותי בתפלותיכם 'ומי ,אותו שנדבו לבו להמשך מן העוה"ז ,כבדוהו כי בו אני שמח שיודע שמי ,וממנו ראוי לקחת את תרומתי שנאמר)שם ב (מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי ,מאותו המתנדב ,ואמר ר 'רחומאי הצדיקים והחסידים שבישראל שמרימין אותי על כל העולם בזכותיהן ומהן מתפרנס הלב והלב מפרנסן:

וכל הצורות הקדושות ממונות על כל האומות וישראל קדושים נטלו גוף האילן ולבו ,מה לב שהוא הדר פרי הגוף ,אף ישראל נטלו פרי עץ הדר ,מה אילן תמר ענפיו סביביו ולולבו באמצע אף ישראל נטלו גוף האילן זה שהוא ל ב ו ,וכנגד הגוף חוט השדרה באדם שהוא עיקר הגוף ,ומה לולב זה כתיב לו לב אף לב מסור לו ,ומה לב ,זה שלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה בו אף בכל נתיב מהן צורה שומרת דכתיב)בראשית ג 'כד (לשמור את דרך עץ החיים:

ומאי ניהו צורות ,דכתיב)שם (וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים ,ומאי וישכן מקדם לגן עדן ,וישכן באותם הנתיבות שקדמו לאותו מקום הנקרא גן עדן ושקדם לכרובים דכתיב)שם (את הכרובים ,ושקדם ללהט דכתיב)שם (ואת להט החרב המתהפכת , שקדם ,והכתיב שמים דמים ואש קדמו דכתיב)שם מו (יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים , וכתיב)שם ח (ויקרא אלהים לרקיע שמים ,ומנלן דשמים הוי אש דכתיב)דברים ד ,כד (כי ה 'אלהיך אש אוכלה הוא אל קנא:

ומנלן דשמים הקדוש ברוך הוא ,דכתיב)מ"א ה 'לב (ואתה תשמע השמים ,אטו שלמה התפלל אל השמים שישמעו תפלתם ,אלא אותו שנקרא שמו על השמים דכתיב)שם כ"ז (השמים ושמי השמים לא יכלכלוך ,הרי שמו של הקב"ה והוי אש ואמרת קדם ,אלא אימא כחם קדם של אותם צורות של המקום ההוא ואח"כ הצורות הקדושות ההם ,ומאי ניהו כחם ,כד"א)ש"א ב 'ב (אין קדוש כה 'כי אין בלתך ואין צור כאלהינו:

ישב ר 'ברכיה ודרש מה לולב דאמרינן אלא ל"ו מסור לל"ב ,והאיך ,א"ל שלשה שרים הם תלי וגלגל ולב ,

וכל אחד ואחד י"ב, חזרו בשלשה מנין ל"ו שבהם נתקיים העולם דכתיב)משלי ג 'כה (וצדיק יסוד עולם:
תנא עמוד אחד מן הארץ לרקיע וצדיק שמו על שם הצדיקים, וכשיש צדיקים בעולם מתגבר ואם לאו
מתחלש, והוא סובל כל העולם דכתיב)שם (צדיק יסוד עולם, ואם חלש לא יוכל להתקיים העולם, הלכך
אפי 'אין בעולם אלא צדיק אחד מעמיד העולם שנאמר וצדיק יסוד עולם לפיכך קחו תרומתי ממנו תחילה
ואח"כ וזאת התרומה אשר תקחו מאתם, מאת הנשאר, ומהו, זהב וכסף ונחשת:
ד"א ויקחו לי תרומה, ויקחו לקדש תרומה שהיא יו"ד והוא עשירי ומנלן דעשירי קדש דכתיב)ויקרא כ"ז
לב (העשירי יהיה קדש לה', ומאי ניהו קדש, דכתיב)יחזקאל מ"ד ל (וראשית כל בכורי כל וכל תרומת כל
וגו', וכתיב)תהלים קי"א י (ראשית חכמה יראת ה 'אל תקרי יראת ה 'אלא ויראת ה':
שאלו תלמידיו את ר 'אליעזר רבינו מאי דכתיב)שמות י"ג ב (קדש לי כל בכור, וכי הוי הקב"ה בכור, א"ל
אין קדש לי כל בכור אלא שני בקודש, ונקרא על שם ישראל דכתיב)שם ז 'כב (בני בכורי ישראל, כביכול
עמהם היה בשעת שעבוד, והיינו דכתיב)שמות ד 'כז (שלח את בני ויעבדני, ולא בכורי, אמר ר 'רחומאי
מאי דכתיב)דברים כ"ב ז (שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך, ולא אמר שלח תשלח את האב,
אלא שלח תשלח את האם בכבוד אותה שנקראת אם העולם שנאמר)משלי ב 'ג (כי אם לבינה תקרא:
ומאי ואת הבנים תקח לך)דברים שם, (ר 'רחומאי אומר אותם בנים שגדלה, ומאי ניהו שבעת ימי
בראשית ושבעת ימי הסוכות, והיינו שבעת ימי השבוע שהם שבעה, איכא בנייהו שהם יותר קודש דכתיב
בהם)ויקרא כ"ג לז (מקראי קודש, והיינו א"כ עצרת דהוא מקרא קודש)שם ל"ו (א"ל אין, אבל זה אחד
וזה שנים דכתיב)שם לה (ביום הראשון מקרא קודש וביום השביעי מקרא קודש, אמר ליה מאי טעמא
הוי עצרת אחד, מפני שבו ניתנה תורה לישראל וכשנבראת התורה ראשית היה הקב"ה שליט בעולמו
עמה יחידי דכתיב)תהלים קי"א י (ראשית חכמה יראת ה', אמר הואיל וכן קדושתך תהיה לך לבדך, ומאי
ניהו סוכות, א"ל בי"ת, דכתיב)משלי כ"ד ג (בחכמה יבנה בית, ומנלן דסוכות הוי בית דכתיב)בראשית
ל"ג יז (ויעקב נסע סכותה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סוכות על כן קרא שם המקום סוכות:
ישב ר 'ברכיה ודרש מאי תלי, זה דמות שיש לפני הקב"ה דכתיב)שה"ש ה י"א (קווצותיו תלתלים, מאי
גלגל, זה בטן, ומאי לב, דכתיב)דברים ד י"א (עד לב השמים, ובו כלולים ל"ב נתיבות פליאות חכמה:
מאי דכתיב)במדבר ו 'כח (יברכך ה 'וישמרך, יאר ה 'פניו אליך ויחנך, ישא ה 'פניו אליך וישם לך שלום,
זה שמו של הקב"ה המפורש, והוא שם בן שתים עשרה אותיות דכתיב הוי"ה הוי"ה הוי"ה מלמד
ששמותיו של הקב"ה שלשה חיילים, וכל חיל וחיל דומה לחבירו, ושמו כשמו, וכולם חתומים ביו"ד ה"א ו"ו
ה"א, והאיך תצרף יו"ד ה"א ו"ו ה"א כ"ד פעמים והיינו חיל אחד יברכך ה', וגם השני יאר ה 'והם כ"ד
שמותיו של הקב"ה, וגם השלישי ישא ה 'והם כ"ד שמותיו של הקב"ה, מלמד שכל חיל ראשיהם ושריהם
הם כ"ד, תצרף כ"ד שלשה פעמים ויהיו ע"ב שמותיו של הקב"ה, והיינו ע"ב היוצאים מן)שמות יד יט-כא (
ויסע ויבא ויט:
ומי הם אלה השרים, מלמד ששלשה הם, שהגבורה שר על כל הצורות הקדושות מצד שמאל של הקב"ה
והוא גבריאל, ומימיני שר על כל הצורות הקדושות והוא מיכאל, ובאמצע הוא האמת והוא אוריאל שר על
כל הצורות הקדושות, וכל שר כ"ד צורות ואין חקר לגדודיו דכתיב)איוב כ"ה ג (היש מספר לגדודיו, אם כן
הרי ע"ב וע"ב, א"ל לא, דבשעה שישראל מקריביו קרבן לפני אביהם שבשמים מתיחדים יחד והיינו יחידו
של אלהינו:
ואמאי אקרי קרבן, אלא מפני שמקרב הצורות הכחות הקדושות כדכתיב)יחזקאל ל"ז י"ז (וקרב אותם
אחד אל אחד לך לעץ אחד והיו לאחדים בידך, ואמר לריח ניחוח, ואין ריח אלא באף, ואין נשימה שהיא
הריח אלא באף, ואין ניחוח אלא ירידה דכתיב)ויקרא ט 'כ"ב (וירד ומתגרמינן ונחית, והרוח יורד ומתייחד
בצורות הקדושות ההם ומתקרב ע"י הקרבן, והיינו דאקרי קרבן:
השם היוצא מן השלשה פסוקים ויסע ויבא ויט)שמות יד יט כא (אותיות הפסוק הראשון של ויסע כסדר
הפסוק נסדרות בשם, ואותיות הפסוק השני בהיפך הפסוק נסדרות בשם, ואותיות הפסוק השלישי שהוא
ויט כסדר הפסוק נסדרות בשם כמו הראשון שהוא ויסע, ובכל אחד ואחד מהפסוקים ע"ב אותיות, נמצא
שבכל שם ושם מע"ב שמות היוצאים מאלו השלשה פסוקים שהם ויסע ויבא ויט שלשה אותיות, אלה הם
ע"ב שמות היוצאים ומתחלקים לג 'חלקים כ"ד לכל חלק, ועל כל חלק מג 'חלקים שר גבוה עליהם, ועל כל
חלק יש לו ד 'רוחות לשמור מזרח ומערב צפון ודרום ומתחלקים ששה לכל רוח, נמצא לד 'רוחות כ"ד
צורות, וכן לשני וכן לשלישי, וכולם חתומים בהוי"ה אלהי ישראל אלהים חיים שדי רם ונשא שוכן עד מרום

וקדוש שמו הוי"ה בשכמל"ו:
ישב ר 'אהילאי ודרש מאי דכתיב ה 'מלך ה 'מלך ה 'ימלוך לעולם ועד ,אלא זהו השם המפורש שניתן בו רשות לצרף ולהזכיר דכתיב)במדבר ו 'כ"ז (ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם ,והוא שם בן י"ב אותיות בשם של ברכת כהנים יברכך ה 'וגו 'שהם שלשה והם שתים עשרה ,ונקודו כן יפעל יפועל יפעול , וכל השומרו ומזכירו בקדושה ובטהרה מתקבלים כל תפלותיו ,ולא עוד אלא שהוא אהוב אהוב למטה ואהוב למעלה ,נחמד למטה ונחמד למעלה ונענה ונעזר מיד ,זה השם המפורש הנכתב על מצח אהרן ,ובשם המפורש מע"ב אותיות ,ובשם המפורש שהוא י"ב שמות שמסר הקב"ה למסמריה העומד לפני הפרגוד , והוא מסרם לאליהו בהר הכרמל ובהם נתעלה ולא טעים טעם מיתה:
ואלו הן השמות המפורשות היקרות והמפוארות שהם שתים עשרה לשנים עשר שבטי ישראל אהציצה"רון אכליתה"רון שמקת"רון דמושה"רון וצפצפסית"רון הורמי"רון ברחיה"רון ער"ש גדר"און בסאו"ה מנא"הון חז"הויה הוהי"רי הא"ה אהי"ה והראית"הון .וכולם נכללים בל"ב השמים ומתחלקין לכ"ד שמות ,ובהם כלול זכר ונקבה ופקודים בתלי וגלגל ולב ,והם מעיינות החכמה:
ישב ר 'רחומאי ודרש מאי י"ב שבטי ישראל ,אלא מלמד שי"ב שבטים יש לו להקב"ה ,ומאי ניהו ,מלה"ד למלך שהיה לו מעין נאה ולכל אחיו אין להם מים אחרים אלא מאותו המעיין ,ואינן יכולין לסבול צמא ,מה עשה ,עשה למעיין י"ב צנורות וקראם על שמות בני אחיו ,ואמר אם יהיו הבנים טובים כאבותם יזכו ואמלא הצנורות ,ירוו אבותם וישתו בניהם אחריהם ואם לא יזכו הבנים ולא יעשו דברים הגונים לפני הרי צנורות עומדות על ענין זה אתן להם מים על מנת שלא יתנו לבניהם דבר אחרי שאינם עושים רצוני: ומאי לישנא דשבט ,דבר פשוט הוא שאינו מרובע ,מ"ט ,דלית אפשר מרובע בגו מרובע אחר ,אלא עיגולה בגו ריבועא רהטי ,ואי מרובע בגו ריבועא לא רהטי:
ומאי ניהו עיגולא ,הדין נקודה דאורייתא דמשה דאינהו כולהו עיגולא ודמיין באתוותא כנשמתא דחיי בגופיה דאינש דלית אפשר ליה למיתי כל היכא דלית קיימא בגויה ,ולא למנקט מימרא זוטרא ורבתא בלא נשמתא כוותיה דהדין נקודה דלית אפשר למלתא זוטרא או רבתא לאתאמרה בלא נקודה:
וכל נקודה עיגולא ,וכל אתיא רבועא ,ומתקיימא אתיא בנקודה ואינון חייהון ,והדין נקודה אתיא דרך הצינורות להדין אתיא על ידי ריח הקרבן ומיד יורד דכתיב)ויקרא א 'ט (ריח ניחוח לה ,'שיורד לה ,'היינו דכתיב)דברים ו 'ד (שמע ישראל ה 'אלהינו ה 'אחד:
אמר רבי יוחנן מאי דכתיב)שמות ט"ו ג (ה 'איש מלחמה ה 'שמו ,אלא איש הוי סימן כדמתרגמינן ה 'איש מלחמה ה 'מארי נצחן קרבייא ,ומאי ניהו מארי ,אל"ף ראשונה היכלא קדישא ,היכלא קדישא סלקא דעתך ,אלא אימא היכל הקדש:
יו"ד ,בעשרה מאמרות שנברא בהן העולם ,ומאי ניהו היינו תורת אמת שכוללת כל העולמים ,ושי"ן מאי הוי ,א"ל שרש האילן ,דשי"ן הוי כעין שרש האילן:
ומאי הוי אילן דאמרת ,א"ל כוחותיו של הקב"ה זה על גב זה ,והן דומין לאילן ,מה אילן זה על ידי המים מוציא פירות אף הקב"ה על ידי המים מרבה כחות חאילן ,ומאי ניהו מים של הקב"ה ,היינו חכמה ,והיינו נשמות הצדיקים שפורחין מן המעיין אל הצנור הגדול ועולה ודבק באילן ,ועל ידי מה פורח ,על ידי ישראל , כשהם צדיקים וטובים שכינה שרויה ביניהם ושרויה במעשיהם בחיקו של הקב"ה ומפרה אותם ומרבה אותם: And what would the tree be that you spoke of? He said to him: [It is] the powers/kochot of the Holy One, this on back of this, and they resemble/domin a tree: just as this tree, by means of the waters, brings out fruit, even so the Holy One by means of the waters increases the powers of the tree. And what are these waters of the Holy One? They are wisdom, and they are the souls/n’shamot of the righteous that bloom/grow/fly/por’chin from the spring unto the great channel. And he goes up and joins with the tree, and by what means does [the tree] bloom/grow? By means of Israel, [for] when they are righteous and good, Shekhinah rests among them, and through their deeds she rests in the bosom of the Holy One, and makes them fruitful and increases them.
ומנלן דשכינה אקרית צדק דכתיב)דברים ל"ג כ"ו (רוכב שמים בעזרך ובגאותו שחקים ,וכתיב)ישעי 'מ"ה ח (ושחקים יזלו צדק ,וצדק זהו שכינה דכתיב)שם א 'כא (צדק ילין בה ,וצדק נתן לדוד דכתיב)תהלים

קמ"ו י (ימלוך ה 'לעולם אלהיך ציון לדור ודור ,וכתיב)דהי"א י"א א ('ציון היא עיר דוד
מאי דור דור אמר ר 'פפייס דור הולך ודור בא)קהלת א 'ד ('ואמר רבי עקיבא דור בא שכבר בא
משל למה"ד למלך שהיו לו עבדים והלבישן כפי יכלתו בגדי משי ורקמה ,קלקלו השורה ,השליכן ודחפן
מעליו והפשיטן בגדיו והלכו להם ,לקח הבגדים ורחצן היטב עד שלא נותר בהן שום סיג והניחן אצלו
מזומנין ,וקנה עבדים אחרים והלבישן הבגדים ההם והוא לא ידע אם טובים הם אותם העבדים אם לאו ,
והרי זכו בבגדים שכבר באו לעולם ולבשום אחרים לפניהם ,אבל הארץ לעולם עומדת והיינו דכתיב
קהלת י"ב ו ('וישב העפר על הארץ כשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה):
אמר ר 'אמוראי מאי דכתיב)ויקרא ט 'כ"ב (וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם ,וירד ,והרי כבר ירד ,אלא
וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים ואח"כ וישא אהרן את ידיו אל העם ,נשיאות זו למה ,לפי שהקריב
קרבן ונתקרב לפני אביהם שבשמים כדאמרינן צריך אותו שמקרבן לעליונים ומייחדן לייחד בכללן אלו ,
ומאי העם דכתיב אל העם ,בעבור העם:
ומאי טעמא בנשיאות כפים וליברוך להון בברכה ,אלא משום דאית בידים עשר אצבעות ,רמז לעשר
ספירות שבהם נחתמו שמים וארץ, ואותם העשרה כנגד עשרת הדברות ,ובכלל אותן י 'נכללו תרי"ג
מצות ,ומנה אותם אותיות של י 'דברות ותשכח דאינו"ן תרי"ג אותיות ,ובהם כל כ"ב אותיות בר מן ט '
דליתא בהון ,מאי טעמא ,ללמדך דט 'הוא בטן ואינה בכלל הספירות:
ואמאי קרי ליה ספירות ,משום דכתיב)תהלים י"ט ב (השמים מספרים כבוד אל:
ומאי ניהו ,תלתא אינון ,ובכללן שלשה חיילות ושלשה ממשלות ,הממשלה הראשונה אור ,ואור החיים של
מים ,הממשלה השניה חיות הקודש והאופנים וגלגלי המרכבה וכל גדודיו של הקב"ה מברכין ומעריצין
ומהדרין ומפארין ומקדישין למלך נאדר בקדושה ונערך בסוד קדושים רבה ,מלך איום ונורא ומכתירין
בשלש קדושות:
ומאי ניהו שלש קדושות ולא ארבע ,מפני שקדושת מעלה שלש שלש ,דכתיב ה 'מלך ה 'מלך ה 'ימלוך
לעולם ועד ,וכתיב)במדבר ז 'כד ו (יברכך ה 'יאר ה 'ישא ה ,'וכתיב)שמות ל"ד ו (ה 'ה 'והשאר של מדות
ה 'שלישי מה הוי ה 'אל רחום וחנון וגו 'שלש עשרה מדות:
ומאי הוי קדוש קדוש קדוש ואחר כך ה 'צבאות מלא כל הארץ כבודו)ישעי 'ו 'ג (אלא קדוש כתר עליון ,
קדוש שורש האילן ,קדוש דבק ומיוחד בכלם ה 'צבאות מלא כל הארץ כבודו:
ומאי ניהו קדוש שהוא דבוק ומיוחד ,אלא למה"ד למלך שהיו לו בנים ולבנים בנים ,בזמן שבניהם עושים
רצונו נכנס ביניהם ומעמיד הכל ומשביע הכל ומשפיע להם טובה כדי שישבעו האבות והבנים ,וכשאין
הבנים עושים רצונו משביע להם לאבות כדי צרכם:
ומאי ניהו מלא כל הארץ כבודו)שם ,(אלא כל אותה ארץ שנבראת ביום הראשון שהיא למעלה כנגד ארץ
ישראל מליאה מכבוד השם ,ומאי ניהו ,חכמה דכתיב)משלי ג 'לה (כבוד חכמים ינחלו ,ואומר)יחזקאל ג '
יב (ברוך כבוד ה 'ממקומו:
ומאי הוי כבוד ה 'זה ,משל למה"ד למלך שהיתה לו מטרוניתא בחדרו שכל חיילותיו משתעשעין בה ,והיו
לה בנים ובאים בכל יום לראות פני המלך ומברכין אותו ,אמרו לו אמנו אנה היא ,אמר להם לא תוכלו
לראותה עתה ,אמרו ברוכה תהא בכל מקום שהיא:
ומאי דכתיב)שם (ממקומו ,מכלל דליכא דידע את מקומו ,משל לבת מלך שבאה מרחוק ולא ידעו מאין
באה ,עד שראו שהיא אשת חיל נאה והגונה בכל מעשיה ,אמרו זאת ודאי מצד האור נלקחה, כי במעשיה
יאיר העולם ,שאלו אותה מאין את ,אמרה ממקומי אמרו אם כן גדולים אנשי מקומך ,ברוכה תהיי
ומבורכת מקומה:
וכי אין כבוד ה 'זה אחת מצבאותיו ,לא גרע ,אמאי מברכין ליה ,אלא משל למה"ד לאיש שהיה לו גן נאה
וחוץ לגן בקרוב ממנו חתיכת שדה נאה עשה בו גינה נאה השקה את הגן בתחלת שקיותו והלכו להם
המים על כל הגן אך לא על אותה חתיכה של שדה שהיא אינה דבקה אע"פ שהכל אחד הוא ,לפיכך פתח
לה מקום והשקה לה לבדה:
אמר רבי רחומאי כבו"ד ול"ב הרי הם אחד ,אלא שהכבוד נקרא על שם פעולת מעלה ,ולב נקרא על שם
פעולת מטה ,והיינו כבוד השם והיינו לב השמים:
אמר ר 'יוחנן מאי דכתיב)שמות י"ז יא (והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל)שמות י"ג יא (וכאשר יניח
ידו וגבר עמלק ,מלמד שהעולם מתקיים בשביל נשיאת כפים ,מאי טעמא ,משום דאותו כח שניתן ליעקב

אבינו שמו ישראל ,לאברהם ליצחק וליעקב ניתני כוחות ,אחד לכל אחד ואחד ,ובמדה שהלך כל אחד ואחד דוגמתה ניתן לו ,אברהם גמל חסד לעולם שהיה מזמין לכל באי עולם ועוברי דרכים מזון וגומל חסד ויוצא לקראתם דכתיב)בראשית י"ח ב (וירץ לקראתם ,ועוד וישתחו ארצה)שם (זאת היתה גמילת חסד שלימה ,והקב"ה מדד לו במדתו ונתן לו מדת החסד דכתיב)מיכה ז 'כ (תתן אמת ליעקב חסד לאברהם , אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם ,מאי מימי קדם ,מלמד שאם לא היה אברהם גומל חסד וזוכה למדת חסד לא היה יעקב זוכה למדת אמת ,שבזכות שזכה אברהם למדת חסד זכה יצחק למדת פחד דכתיב)בראשית ל"א נג (וישבע יעקב בפחד אביו יצחק ,אטו יש איש שישבע כך באמונת פחד אביו ,אלא עד כאן לא ניתן ליעקב כח ,ונשבע בכח שניתן לאביו שנאמר וישבע יעקב בפחד אביו יצחק ,ומאי ניהו ,תהו שממנו יוצא הרע המתהא את בני אדם ,ומאי ניהו ,הוא דכתיב)מ"א י"ח לח (ותפול אש ותאכל את העולה ואת העצים ואת האבנים ואת העפר ואת המים אשר בתעלה לחכה ,וכתיב)דברים ד כד (כי ה ' אלהיך אש אוכלה הוא אל קנא:

ומאי ניהו חסד ,היינו תורה דכתיב)ישעי 'נ"ה א (הוי כל צמא לכו למים ואשר אין לו כסף ,הוא כסף דכתיב לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלא כסף ובלא מחיר יין וחלב ,יאכילכם תורה וילמדכם כי כבר זכיתם לכך בזכות אברהם אשר היה גומל חסד ,בלא כסף היה מאכיל ,ומשקה בלא מחיר יין וחלב:

מהו יין וחלב ,ומה ענין זה אצל זה ,אלא מלמד שהיין הוא פחד וחלב הוא חסד ,ומפני מה הזכיר יין תחילה ,מפני שהוא קרוב אלינו יותר ,יין וחלב סלקא דעתך ,אלא אימא דמות יין וחלב ,ובזכות אברהם שזכה למדת חסד זכה יצחק למדת פחד ,והואיל וזכה יצחק למדת פחד זכה יעקב למדת אמת ,שהוא מדת שלום ,ומדד לו הקב"ה כמדתו דכתיב)בראשית כ"ה כז (ויעקב איש תם יושב אהלים ואין תם אלא שלום דכתיב)דברים י"ח יג (תמים תהיה עם ה 'אלהיך ,ומתרגמינן שלים תהא ,ואין תם אלא תורה שנאמר)מלאכי ב 'ו (תורת אמת היתה בפיהו וגו ,'ומה כתיב בתריה בשלום ובמישור הלך אתי ,ואין מישור אלא שלום דכתיב)תהלים כ"ח כא (תום ויושר ,הלכך והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל)שמות י"ג יא (מלמד שהמדה שנקראת ישראל בתוכה תורת אמת:

ומאי ניהו תורת אמת ,דבר שמורה על אמיתות העולמים ופעולתו במחשבה והוא מעמיד עשרה מאמרות שבהם עומד העולם והוא אחד מהם ,וברא באדם כנגד אותם עשרה מאמרות עשר אצבעות ידים , וכשהיה משה מרים ידו ומכוין במיעוט כוונת הלב באותה המדה הנקראת ישראל ובתוכה תורת אמת ורומז לו עשר אצבעות ידיו שהוא מעמיד את העשרה ,ואם לא יעזור את ישראל לא יתקיימו העשרה מאמרות בכל יום ויום הלכך וגבר ישראל ,וכאשר יניח ידו וגבר עמלק)שם (וכי היה משה עושה שיגבר עמלק דכתיב וכאשר יניח ידו וגבר עמלק ,אלא אסור לו לאדם לשהות שלש שעות כפיו פרושות השמים:

שאלו לו תלמידיו למי נושאין כפים ,אמר להם לרום השמים ,מנא לן ,דכתיב)חבקוק ג 'י (נתן תהום קולו רום ידהו נשא ,הא למדת שאין נשיאת כפים אלא לרום שמים ,וכשיש בישראל משכילים ויודעים את סוד השם הנכבד ונושאים כפיהם ,מיד נענים שנאמר)ישעי 'נ"ח ט (אז תקרא וה 'יענה ,אם אז תקרא ה 'יענה מיד:

מאי ניהו אז ,אלא מלמד שאין רשות לקרוא לאל"ף לבדה אלא על ידי שנים האותיות הדבקים בה היושבים ראשונה במלכות ,ועם האל"ף הם שלשה ונשארו שבע מעשרה מאמרות ,והיינו ז 'דכתיב)שמות ט"ו א (אז ישיר משה ובני ישראל גם כן:

מאי ניהו עשרה מאמרות ,ראשון כתר עליון ברוך ומבורך שמו ועמו ,ומי עמו ,ישראל ,דכתיב)תהלים ק ' ג (דעו כי ה 'הוא אלהים הוא עשני ולא אנחנו עמו ,ולאל"ף אנחנו ,להכיר ולידע אחד האחדים המיוחד בכל שמותיו:

שניה ,חכמה ,דכתיב)משלי ח 'כב (ה 'קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז ,ואין ראשית אלא חכמה דכתיב)תהלים קי"א י (ראשית חכמה יראת ה':

שלישי ,מחצב התורה ,אוצר החכמה ,מחצבה רוח אלהים ,מלמד שחצב הקב"ה כל אותיות התורה וחקקו ברוח ,ועשה בו צורותיו ,והיינו דכתיב)ש"א ב 'ב (ואין צור כאלהינו ,ואין צייר כאלהינו:

שלישי הוי רביעי מאי ,רביעי הם צדקת ה 'וזכיותיו וחסדיו עם כל העולם ,והיינו ימינו של הקב"ה:

חמישי מאי ,חמישי אשו הגדולה של הקב"ה שנאמר)דברים י"ח ט"ז (ואת האש הגדולה הזאת לא אראה עוד ולא אמות ,והיא שמאלו של הקב"ה ,ומאי ניהו הם חיות הקודש והשרפים הקדושים מימינם ומשמאלם ,הם הנעימים הגבוהים עד למעלה דכתיב)קהלת ה 'ז (וגבוהים עליהם ,ועוד)יחזקאל א ,יח (

וגביהן וגובה להם ויראה להם וגבותיו מלאת עינים סביב לארבעתן ,וסביביו מלאכים ,גם סביבותיהם משתחוים לפניהם וכורעים ואומרים ה 'הוא האלהים ה 'הוא האלהים:
ששי ,כסא הכבוד המעוטר המוכלל המהולל המאושר ,הוא בית העולם הבא ,ומקומו בחכמה דכתיב בראשית א 'ג (ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור):
ואמר ר 'יוחנן שני אורים גדולים היו שנאמר)שם (ויהי אור ,ועל שניהם נאמר כי טוב .ולקח הקב"ה האחד וגנזו לצדיקים לעתיד לבא והיינו דכתיב)תהלים ל"א כ(ז מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך גו ,'מלמד שאור הראשון אין כל בריה יכולה להסתכל בו שנאמר)בראשית א 'ד (וירא אלהים את האור כי טוב ,וכתיב)שם כ"א (וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד ,ראה הקב"ה את כל אשר עשה וראה טוב מזהיר בהיר ולוקח מאותו הטוב וכלל בו ,שלשים ושתים נתיבות החכמה ונתנו לעוה"ז והיינו דכתיב)משלי ד 'ב (כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו ,הוי אומר זו אוצרה של תורה שבעל פה ,ואמר הקב"ה אם ישמרו זאת המדה בעוה"ז שזאת המדה נחשבת בכלל העוה"ז ,והיא תורה שבע"פ ,יזכו לחיי העוה"ב שהוא הטוב הגנוז לצדיקים ,ומאי ניהו ,עוזו של הקב"ה ,דכתיב)חבקוק ג 'ד (ונוגה כאור תהיה ,עתיד הנוגה שנלקח מן האור הראשון להיות כאור ,אם יקיימו בנים התורה והמצוה אשר כתבתי להורותם)שמות כ"ד י"ב (דכתיב ומשלי א 'שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך וכתיב)חבקוק שם (קרנים מידו לו ושם חביון עוזו ,מאי חביון עוזו ,אלא אותו האור שגנז והחביא שנאמר)תהלים ל"א ב (אשר צפנת ליראיך ,וזה שנשאר לנו)שם (פעלת לחוסים בך ,אותם שחוסים בצלך בעוה"ז ושומרים תורתך ומקיימים מצותיך ומקדשים שמך הגדול ומיחדים בסתר ובגלוי שנאמר)שם (נגד בני אדם:
אמר רבי רחומאי מלמד שהיא אורה לישראל ותורה אורה דכתיב)משלי ו 'ג (כי נר מצוה ותורה אור , ואמרינן נר זו מצוה ואורה זו תורה שבעל פה ,ואור זו תורה שבכתב אלא מתוך שכבר מתקיים האור קרי ליה אור ,משל למה"ד לחדר צנוע בסופו של הבית אע"פ שיום הוא ואור גדול בעולם אין אדם רואה באותו החדר אלא אם כן הכניס בו נר ,כך תורה שבעל פה אע"פ שהוא אור צריכה היא לתורה שבכתב לפרק קושיותיה ולבאר סודותיה .נא:
אמר רבי רחומאי מאי דכתיב)משלי ו 'כ"ג (ודרך חיים תוכחות מוסר ,מלמד שכל הרגיל במעשה בראשית ובמעשי מרכבה אי אפשר שלא יכשל שנאמר)ישעי 'ג 'ו (והמכשלה הזאת תחת ידך .דברים שאין אדם יכול לעמוד בהן אלא אם כן נכשל בהן והתורה אומרת תוכחת מוסר ,אבל באמת זוכה לדרך חיים ,לפיכך מי שרוצה לזכות בדרך חיים יסבול תוכחות מוסר:
ד"א חיים זו תורה שנאמר)דברים ל ,יט (ובחרת בחיים ,וכתיב)שם כ ('כי היא חייך ואורך ימיך ,ומי שרוצה לזכות בה ימאס בהנאת הגוף ויסבל עול מצות ,ואם באו עליו יסורים יקבלם מאהבה ,ואל יאמר הואיל ואני מקיים רצון קוני ואני לומד תורה בכל יום למה באין עלי היסורין ,אלא יקבלם מאהבה ,ואז יזכה לדרך חיים שלימה ,כי מי יודע דעת הקב"ה ,וחייב לומר על הכל צדיק אתה ה 'וישר משפטיך)תהלים קי"ט קלז ,(וכל דעבדין מן שמיא לטב:
אמרת כסאו ,והא אמרינן זה כתרו של הקב"ה ,כדאמרינן בשלשה כתרים נכתרו ישראל כתר כהונה וכתר מלכות וכתר תורה על גביהם .משל למה"ד למלך שהיה לו כלי נאה ומבושם ואוהבו מאד ,לפעמים שמו בראשו והיינו תפלין שבראש ,לפעמים נטלו בזרועו בקשר תפלין של זרוע ,לפעמים משאילו לבנו לשבת עמו .לפעמים נקרא כסאו כי בזרועו נושאו כקמיע כעין כסא:
ומאי שביעי ,היא ערבות שמים ולמה נקרא שמים אלא שהוא עגול כמו ראש ,ומלמד שמים מימינו ואש משמאלו והוא באמצע ,והוא שא מים מאש וממים ,ומכניס שלום ביניהם ,בא האש ומצא צדו מדת אש , ובאו המים ומצאו מצדן מדת המים ,והיינו עושה שלום במרומיו)איוב כ"ה ב(:
שביעי אינו אלא ששי ,אלא מלמד שכאן היכל הקודש והוא נושא את כולם ונחשב לשנים ,והוי שביעי , ומאי הוא ,המחשבה שאין לה סוף ותכלית ,וכך המקום הזה אין לו סוף ותכלית:
שביעי הוי מזרחו של עולם ,ומשם בא זרעם של ישראל ,כי חוט השדרה משוך מן המח של אדם ,ובא לאמה ומשם הוא הזרע ,דכתיב)ישעי 'מ"ג ה (ממזרח אביא זרעך ,כשישראל טובים מזה המקום אביא זרעך ,ויתחדש לך זרע חדש ,וכשישראל רעים מן הזרע שכבר בא לעולם שנאמר)קהלת א 'ד (דור הולך ודור בא ,מלמד שכבר בא:
ומאי דכתיב)ישעי 'מ"ג ה (ממערב אקבצך ,מאותה המדה שנוטה תמיד למערב ,למה איקרי מערב מפני

ששם מתערב כל הזרע ,משל למה"ד לבן מלך ,שהיה לו כלה נאה וצנועה בחדרו ,והיה לוקח מבית אביו עושר ומביא לה תמיד ,ולוקחת הכל ומצנעת אותו תמיד ומערבת הכל ,לסוף ימים בקש לראות מה אסף ומה קיבץ ,והיינו דכתיב וממערב אקבצך ,ומאי ניהו ,בית אביו ,דכתיב ממזרח אביא זרעיך מלמד שממזרח מביא וזורע במערב ואחר כך הוא מקבץ מה שזורע:

שמיני מאי הוי ,יש לו להקב"ה צדיק אחד בעולמו והוא חביב לו מפני שמקיים כל העולם כולו והוא יסודו , והוא מכלכלו והוא מצמחו ומגדלו ומשמרו ,אהוב וחביב למעלה ,אהוב וחביב למטה ,נורא ואדיר למעלה , נורא ואדיר למטה ,ומתוקן ומקובל למעלה ,מתוקן ומקובל למטה ,והוא יסוד הנפשות כולן ,ואמרת שמיני , ואמרת יסוד הנפשות כולן והכתיב)שמות ל"א יז (וביום השביעי שבת וינפש ,אין שביעי הוי ,משום דמכריע ביניהו ,דשית אינון תלת מלרע ותלת מלעיל והוא דאכרע ביניהו:

ומ"ט אקרי שביעי וכי היה בשביעי ,לא ,אלא מפני שהקב"ה שבת בשבת ,באותה המדה דכתיב)שם (כי ששת ימים עשה ה 'את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש ,מלמד שכל יום ויום יש לו מאמר שהוא אדון לו לא מפני שהוא נברא בו אלא מפני שהוא פועל בו פעולה המסורה בידו פעלו כולם פעולתם וקיימו מעשיהם ,לכך בא יום השביעי ופעל פעולתו ושמחו כולם ,אף הקב"ה ,ולא עוד אלא שגדלה נשמתן דכתיב וביום השביעי שבת וינפש:

ומה הוי שביתה זו דלית בה מלאכה והוי הנחה דכתיב שבת ,משל למה"ד למלך שהיה לו שבעה גנות ובגן האמצעי מעין נובע ממקור חיים ,ג 'מימינו וג 'משמאלו ,ומיד שפועל פעולה זו או מתמלא שמחים כולם ,כי אמרו לצרכינו הוא מתמלא ,והוא משקה אותן ומגדלן והם ממתינין ושובתין והוא משקה את השבעה ,והכתיב)ישעי 'מ"ג ה (ממזרח אביא זרעך והוי חד מנהון ומשקה ליה ,אלא אימא הוא משקה את הלב והלב משקה אח"כ את כולם:

ישב ר 'ברכיה ודרש מאי האי דאמרינן כל יומא העולם הבא ,ולא ידעינן מאי קאמרינן ,העוה"ב מתרגמינן עלמא דאתי ,מאי עלמא דאתי ,מלמד שקודם שנברא העולם עלה במחשבה לבראות אור גדול להאיר , ונברא אור גדול שאין כל בריה יכולה לשלוט בו ,צפה הקב"ה שאין יכולין לסובלו ,לקח שביעית ושם להם במקומו והשאר גנזו לצדיקים לעתיר לבוא ,ואמר אם יזכו בזה השביעי וישמרוה אתן להם זה לעולם אחרון והיינו עולם הבא שכבר בא מקודם ששת ימי בראשית הה"ד)תהלים ל"א כ (מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו':

מאי דכתיב)שמות ט"ו כז (ויבואו אלימה ושם שתים עשרה עינות מים ושבעים תמרים ויחנו שם על המים ,וכי מה שבח היה בשבעים תמרים ,באחת מקטני המקומות יש אלף ,אלא זכו לדוגמתם ויש להם משל בתמרים דכתיב ויבואו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם ,מלמד שרוח צפונית היתה מעורבבת שנאמר)שם כ"ה (ויצעק אל ה 'ויורהו ה 'עץ וישלך אל המים וימתקו המים ,מיד נתן הקב"ה ידו בשטן ומיעטו ,ואילמלא כך לא יכלו ישראל לעמוד מפניו דכתיב)שם (שם שם לו חוק ומשפט ושם נסהו , מלמד שבאותה שעה דבק השטן בהם כדי לאבדם מן העולם דכתיב)שם כ"ד (וילונו העם על משה לאמר מה נשתה ,ועוד קטרג על משה עד כי צעק אל ה 'ונענה ,ומאי ויורהו ה 'עץ ,מלמד שעץ החיים היה סביב המים ובא השטן ונטלו משם כדי לקטרג על ישראל ולהחטיאם לאביהם שבשמים ,והיה אומר להם עתה תכנסו במדבר ועדיין אלה המים שהם מרים הם טובים כי תסתפקו מהם ,אבל במדבר לא תמצאו אפילו לרחוץ ידיכם ופניכם ,ותמותו ברעב ובצמא בעירום ובחוסר כל ,באו אל משה ואמרו לו כך וכך ,דחה אותם ,ראה כי לא יכול להם התחזק על ישראל ועל משה ובאו העם וילונו על משה כאן חסרים לנו מים ומה נשתה במדבר ,בא השטן וזייף דבריהם אל משה כדי להחטיאם ,ומיד כשראה משה השטן ויצעק אל ה 'ויורהו ה 'עץ ,אותו עץ החיים היה שהסיר השטן ,וישלך אל המים וימתקו המים ,שם שם לו הקב"ה לשטן חק ומשפט ,ושם נסהו לישראל ,ובא הקב"ה להזהיר את ישראל ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה ' אלהיך וגו':

משל למה"ד למלך שהיתה לו בת נאה ואחרים מתאוים לה ,ידע המלך בדבר ולא היה יכול להתקוטט עם המוציאים בתו לתרבות רעה ,בא לביתו והזהירה ,אמר לה בתי אל תחושו לדברי אלה האויבים ולא יוכלו לך ,ואל תצאי לפתח הבית ועשי מלאכתך בביתך ואל תשבי בטלה אפילו שעה אחת ,ולא יוכלו לראותך ולא להזיק לך ,כי יש בהם מדה אחת מתרחקים משל דרך טוב ובוחרים בכל דרך רע ,וכשרואין איש מדריך עצמו בדרך טובה והולך בה שונאים אותו ,ומאי ניהו השטן ,מלמד שיש להקב"ה מדה ששמה רעה והיא לצפונו של הקב"ה דכתיב)ירמי 'א 'יד (מצפון תפתח הרעה על כל יושבי הארץ ,כלומר כל רעה אשר

היא באה לכל יושבי הארץ מצפון היא באה:
ומאי ניהו מדה אחת, היא צורת יד ולה שליחים הרבה ושמם של כולם רע רע, אך יש בהם קטן וגדול, והם מחייבים את העולם, כי תהו לצד צפון, ואין תהו אלא רע המתהא את העולם עד שיחטיאם, וכל יצה"ר שיש באדם משם הוא בא, ולמה ניתן בשמאל, מפני שאין לו רשות בכל העולם אלא בצפון, ולא הורגל אלא בצפון, ולא רצה להיות אלא בצפון, לפי כשיהיה בדרום עד שילמד מהלך הדרום והאיך יכול להטעות יתעכב אותן ימים שילמוד ולא יחטיא. לפיכך הוא לעולם בצפון בשמאל והיינו דכתיב (בראשית ח 'כא (כי יצר לב האדם רע מנעוריו, רע הוא מנעוריו ולא יטה אלא לשמאל שכבר הורגל בה, לפום הכי אמר הקב"ה לישראל (שמות ט"ו כו (אם שמוע תשמע לקול ה 'אלהיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו, ולא למצות יצה"ר, ושמרת כל חוקיו, ולא חקות יצה"ר, אני ה 'רופאיך:
ומאי מרויח יצה"ר, משל למה"ד למלך שהפקיד פקידים על מדינות מלכותו ועל מלאכתו ועל סחורתו, ועל כל אחד ואחד ממונה, על אוצרות המאכל הטוב, ואחד ממונה על אוצר האבנים, באו כל העולם לקנות מאוצרות מאכל הטוב, בא זה שממונה על אוצר האבנים וראה מה שקונין ממנו קנא, מה עשה, שלח שלוחיו להרוס הבתים החלשים, כי בחזקים לא יוכלו, אמר בין כך ובין כך שישתדלו להרוס בית אחד מן החזקים יהרסו עשרים מן החלשים ויבואו כולם ויבנו אבנים ממני ולא אהיה אני פחות מחבירי, הה"ד (ירמי' א 'יד (מצפון תפתח הרעה על כל יושבי הארץ, ואח"כ (שם ט"ו (כי הנני קורא לכל משפחות ממלכות צפונה נאום ה 'ובאו ונתנו איש כסאו פתח שערי ירושלם וגו', והרעה יהיה להם עסק, ושם יצה"ר ישתדל תמיד, ומאי משמע, דשטן לישנא דמטה הוא, שהוא מטה את כל העולם לכף חובה, וכתיב (בראשית ל ', ח טז (ויט אליה אל הדרך ומתרגם וסטה לותה, וכתיב (משלי ד טו (שטה מעליו ועבור:)
שבעים תמרים (שמות ט"ו כז (מאי טעם אלא קבלו עליהם המצות כדכתיב (שם כו (אם שמוע תשמע לקול ה 'אלהיך, מיד ויבואו אלימה (שם טז, (מאי אלימה, אלי מה, ושם שתים עשרה עינות מים, הקב"ה נתן להם בתחילה עינות מים ואחר החזירם להם אבנים דכתיב (יהושע ד 'ט (ושתים עשרה אבנים, מאי טעמא, מפני שבתחילה היתה התורה בעולם נמשלת למים אח"כ נקבעה במקום קבוע, מה שאין המים עושין שהיום כאן ומחר להלן:
מאי שבעים תמרים (שמות ט"ו כז. (מלמד ששבעים קומות יש לו להקב"ה ושואבים משתים עשרה פשוטות, מה המים האלו פשוטים אף הם פשוטים ומנא לן דתמר הוי קומה, דכתיב (שה"ש ז 'ח (זאת קומתך דמתה לתמר, ולא עוד אלא שיש בתמרים שבעים מינים דכתיב ושבעים תמרים ולא היו דומים זה אל זה ופעולת זה לזה וטעם זה אינו דומה לטעם זה:
ואמרת שבעים תמרים שבעים קומות, והא אמרת שבעים ושתים, אלא שבעים ואחת הם וישראל שבעים ושתים אך אינם בכלל, והא אמרת שבעים, אלא האחד שר השטן, משל למה"ד למלך שהיה לו בנים, קנה להם עבדים ואמר להם הנה לכם בשוה לכולכם, אמר אחד מהם איני רוצה עמכם כי אני יש לי יכלת לגזול מכל הכל, אמר המלך הואיל וכן הוא לא יהיה לך חלק בתוכם, ועשה ככל יכלתו יצא וארב להם בדרך והראה להם זהב הרבה ואבנים טובות וחיילות, ואמר להם סורו אלי. מה עשה המלך, סדר חיילותיו וחיילות בניו כולם, והראה להם לעבדים ואמר להם אל יטעה אתכם טועה זה לאמר חייליו רב מחיילי, הנה חיילותיו של אותו הבן רמאי וחושב לגזול אתכם, ואתם לא תשמעו לו, כי בתחילה יחליק דבריו כדי שתלכדו במצודתו ואחר כך ישחק, ואתם עבדי ואני אעשה עמכם כל טוב אם לא תשמעו לו ותסורו מאחריו כי הוא שר על תהו שנאמר (שמואל א י"ב (ולא תסורו כי אחרי התהו אשר לא יועילו ולא יצילו כי תהו המה, אך הם יכולים להזיק והנה אני מייעץ אתכם (שמות ט"ו כו (אם שמוע תשמע לקול ה 'אלהיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חוקיו, משתשמור כל חוקיו כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך, למה אמר כל זה, אלא יסגור לו כל הדלתות, כדי שלא ימצאך פעם אחת רך ופעם אחת קשה, בשמרך כל חוקיו, כל המחלה אשר שמתי במצרים, על ידו, לא אשים עליך, מאי כי אני ה 'רופאיך, ומתי הכהו, אלא כשיבא הוא ויכה אני ה 'רופאיך:
ומאי ניהו שאמרת שמיני, מפני שבו נתחלו השמונה ובו נשלמו השמונה לחשבון, אך הוא בפעולה הוי שביעי, ומאי נינהו שנתחלו בן שמונת ימים דברית מילה ושמונה הם אינם אלא שבע, ומאי טעמא אמר קב"ה שמונה, מפני שהם שמונה קצוות שיש באדם. ומאי נינהו יד ימין ושמאל רגל ימין ושמאל ראש וגוף וברית מכריע ואשתו שהיא זוגו דכתיב (בראשית ב 'כד (ודבק באשתו והיו לבשר אחד הרי שמונה. ואלו הם שמונה ימי מילה כנגדן, ותמניא אלין לא הוי אלא שבעה דגוף וברית חד הוו, הרי שמונה:

תשיעי מאי הוי ,א"ל תשיעי ועשירי הם יחד זה כנגד זה ,והאחד גבוה מחבירו ת"ק שנה ,והם כעין שני אופנים ,האחד נוטה לצד צפון והאחד נוטה לצד מערב והולכין עד הארץ התחתונה ,ומאי תחתונה , אחרונה שבשבע ארצות למטה ,וסוף שכינתו של הקב"ה תחת רגליו שנא) 'ישעי 'ס"ו א ('השמים כסאי והארץ הדום רגלי ,ושם נצחונו של עולם למטה דכתיב)שם ל"ד י ('לנצח נצחים:

מאי לנצח נצחים ,אלא נצח חד הוי ,ומאי ניהו ,זה הנוטה למערב ,ושני לו מאי הוי ,זה הנוטה לצד צפון , ושלישי זה הוי של מטה ,שלישי ,והא אמרת שני אופני המרכבה ,אלא אימא סוף השכינה הוי ג"כ נצח , והיינו לנצח נצחים ,נצח חד ,נצחים תרי הרי תלתא:

אמרו לו תלמידיו מלמעלה למטה ידעינן ,מלמטה למעלה לא ידעינן ,אמר להו ולאו חד הוי מלמטה למעלה ומלמעלה למטה ,אמרו רבינו אינו דומה העולה ליורד שהיורד יורד במרוצה והעולה אינו כן ,אמר להם צאו וראו ,ישב ודרש להם שכינה למטה כשם ששכינה למעלה .ומאי שכינה זו ,הוי אומר זה האור הנאצל מן האור הראשון שהוא חכמה ,גם הוא מסובב הכל שנאמר)ישעי 'ו 'ג ('מלא כל הארץ כבודו ,מאי עבידתיה הכא ,משל למה"ד למלך שהיו לו שבעה בנים ושם לכל אחד ואחד מקומו ,אמר להם שבו זה ע"ג זה ,אמר התחתון אני לא אשב למטה ולא אתרחק ממך ,אמר להם הריני מסובב ורואה אתכם כל היום והיינו מלא כל הארץ כבודו ,ולמה הוא ביניהם ,כדי להעמידם ולקיימם:

ומה הם הבנים ,כבר אמרתי לכם ששבע צורות קדושות יש לו להקב"ה וכולם כנגדן באדם שנאמר)בראשית ט 'ו ('כי בצלם אלהים עשה את האדם) ,שם א 'כ"ז (בצלם אלהים ברא אותו זכר ונקיבה ברא אותם ,ואלו הן שוק ימין ושמאל ,יד ימין ושמאל ,גוף ברית וראש הרי שש ,והא אמרת שבע ,שבעה הוי באשתו דכתיב)שם ב 'כב (והיו לבשר אחד ,והא מצלעותיו נלקחה דכתיב)שם כא (ויקח אחת מצלעותיו , אמר אין מצלעותיו ,ואית ליה צלע ,אין ,כדאמרת)שמות כ"ו כ (ולצלע המשכן ומתרגמינן ולסטר משכנא , ומאי סטר אית ביה .משל למה"ד למלך שעלה בלבו ליטע בגנו תשעה אילנין זכרים ,והיו כולם דקלים , אמר כשיהיו כולם ממין אחד אי אפשר להתקיים ,מה עשה נטע אתרוג ביניהם ,והוא אחד מאותו התשעה שעלה בלבו להיות זכרים ,ואתרוג מאי הוי נקבה והיינו דכתיב)ויקרא כ"ג א (פרי עץ הדר ,כפת תמרים , מאי פרי עץ הדר ,כדמתרגמינן פרי אילנא אתרוגין ולולבין:

מאי הדר ,היינו הדר הכל ,והיינו הדר דשיר השירים דאמר בהו)שה"ש ו 'י (מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה איומה כנדגלות ,והיינו על שם נקבה ,ועל שמה נלקחה נקבה מאדם שאי אפשר להתקיים עולם התחתון בלא נקבה ,ומ"ט אתקריאת נקבה על שם שנקביה רחבים ,ויש לה נקבים יתרים על האיש ,ומאי ניהו ,נקבי שדים ורחם ובית קבול:

ומאי ניהו שאמרת שיר השירים דהוא הדר ,אין הדר הוא לכל ספרי הקודש ,דאמר ר 'יוחנן כל הספרים קדושים וכל התורה קודש ושיר השירים קודש קדשים ,ומאי ניהו קדש קדשים .אלא קודש שהוא לקדשים ,ומה הם הקדשים ,אלו שהם כנגד שש קצוות שבאדם ,וקודש הוי להו קודש לכולהו:

ומאי ניהו קודש ,זה אתרוג שהוא הדר הכל ,ולמה נקרא שמו הדר ,אל תקרי הדר אלא הדר ,זה אתרוג שהוא נפרד מאגד לולב ואין מצות לולב קיימת אלא בו ,והוא גם כן אגוד עם הכל שעם כל אחד הוא ועם כולן יחד הוא:

לולב כנגד מאי ,כנגד חוט השדרה .וכן הוא אומר)ויקרא כ"ג מ (וענף עץ עבות ,צריך הוא להיות ענפיו חופין את רובו ,ואם אין ענפיו חופין את רובו אינו כלום ,מפני מה ,משל למה"ד לאדם שיש לו זרועותיו ובהם יגין על ראשו ,הרי זרועותיו שנים וראשו שלשה ,והיינו ענף לשמאל ,עבות לימין ,נמצא עץ באמצע , ולמה נאמר בו עץ ,מפני שהוא שורש האילן:

ומאי וערבי נחל)שם (אלו כנגד שוקי אדם שהם שנים ,ומאי ניהו לישנא דערבי נחל ,משום דגדול שבהם הוי למערב ומשם יונק כחו ,ושל צפון קטן ממנו מהלך ת"ק שנה ,והוא ברוח צפונית מערבית ,ובו פועל , ונקרא על שמו ,והם שניהם ערבים:

ד"א ערבי נחל ,שפעמים מערבים פעולותם זה עם זה ,ומאי וערבי נחל ,הוי אומר על שם המקום שהם קבועים בו ששמו נחל דכתיב)קהלת א 'ז (כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא ,ומאי ניהו ים זה , הוי אומר זה אתרוג ומנא לן דכל מדה ומדה מאלה השבעה אתקרי נחל דכתיב)במדבר כ"א יט (וממתנה נחליאל ,אל תקרי נחליאל אלא נחלי אל ,וכל הששה הולכים על דרך אחד אל הים ,ומאי ניהו אותו דרך אחד מכריע בנתיים דכתיב)חבקוק ג 'ה (לפניו ילך דבר ויצא רשף לרגליו ,וכולם הולכים לאותו צינור ומאתו צינור אל הים והיינו דכתיב וממתנה נחליאל ,ממקום שניתן דהיינו המוח לנחליאל ומנחליאל במות

ומאי במות כדמתרגם רמתה ,מאי רמתה אותה סגולתא שאחרי הזרקא ,ומבמות הגיא אשר בשדה מואב
ראש הפסגה ונשקפה על פני הישימון ,ומבמות הגי אשר בשדה מואב אשר הוא מזומן ,ומאי הוא אותו
אשר בשדה מואב ,אל תקרי מואב אלא מאב ,אותו האב שנאמר עליו)בראשית כ"ו ה(עקב אשר שמע
אברהם בקולי וישמור משמרתי מצותי חקותי וגו ,'ומאי ניהו אותו השדה ,אותו שהוא בראש הפסגה וגם
נשקפה על פני הישימון ומתרגמינן שמיא ,ועל אותו הצינור נאמר)שה"ש ד 'טו (מעין גנים באר מים חיים
ונוזלים מן לבנון ,ומאי ניהו לבנון ,הרי אומר זה חכמה ,ומאי ערבי נחל ,הרי אומר אותו שנתן נחלה
:לישראל והיינו שני אופני המרכבה
תאנא עשרה גלגלים ועשרה מאמרות הם ,וכל גלגל וגלגל יש לו מאמר ,לא שהוא סובב בו אלא שהוא
מסבבו ,העוה"ז כהרדלא בעזקתא ,מ"ט משום רוחא דמנשבא ביה וקאים בהכי ,ואלמלא כליא רוחא חדא
:שעתא או רגעא חדא איתחרב עלמא
שלשה גלגלים יש לו לעוה"ז והאיך ,העולם הזה נוטה לצד צפון ולדרום ,היאך ,צפונית מערבית דרומית ,
צפונית מערבית הוא גלגל הראשון הסובב עלינו ,צפונית מערבית סלקא דעתך ,אלא אימא כחו צפונית ,
והיינו שוק שמאל ,ועליו גלגל שני והוא כולו מערבית ,מערבית ס"ד ,אלא אימא כחו הוה מערב ,אלו הן
נצחי עולם ,ועליו גלגל שלישי וכחו מערבית דרומית ,ומאי ניהו כחא קמא דאמרת שני ,הוי אומר שוק של
ימין ,והדין כחא דמערבית דרומית הוא יסודו של עולם שנאמר בו)משלי י 'כו (וצדיק יסוד עולם ,וכח שני
עומד מאחורי המרכבה וכחו הראשון מלפניו ,וצדיק יסוד עולם באמצע ,הוא יוצא מדרומו של עולם ,והוא
שר על אלה השנים ,גם בידו נפש כל חי כי הוא חי העולמים ,וכל לשון בריאה בדידיה עבידא ,ועליו כתיב
)שמות ל"א יז (שבת וינפש ,והוא מדת יום השבת ,ועליו נאמר)שם כ 'ח (זכור את יום השבת לקדשו ,
והא ג"כ כתיב)דברים ה 'יב (שמור ,ההיא במדה שביעית ,ובשביעית אמר הכתוב)ויקרא י"ט ל (את
:שבתותי תשמורו ומקדשו תראו ,ומאי ניהו מדה שביעית ,זה מדת טובו של הקב"ה
ומאי טעמא אמר)שם (את שבתותי תשמורו ולא אמר את שבתי ,משל למה"ד למלך שהיתה לו כלה
נאה ,וכל שבוע ושבוע מזמינה יום אחד להיות עמו ,והמלך יש לו בנים נאים ואוהבם ,אמר להם הואיל וכן
:היא שמחו אתה גם כן ביום שמחתי ,כי בשלכם אני משתדל ואתם ג"כ הדרו אותי
ומאי טעמא זכור ושמור ,זכור לזכר ושמור לכלה ,ומאי טעמא ומקדשי תראו ,שמרו עצמכם מהרהור ,כי
:מקדשי קדש הוא ,למה ,כי אני ה 'מקדשכם בכל
ומאי טעמא אמרינן על כל מה שברא וכו 'חי העולמים ,ולא אמרינן על כל מה שבראת ,אלא אנו מברכין
:להקב"ה שמשפיע חכמתו לחי העולמים זה והוא נותן הכל
ומאי טעמא אמרינן אשר קדשנו במצותיו וצונו ,ולא אמרינן אשר קדשתנו וצויתנו ,מלמד שחי העולמים
כלולים בו כל המצות כולן וברחמיו עלינו נתתם לנו כדי לקדשנו בהם ואולי נזכה ,ומ"ט ,כי בשעה שאנו
נזכה בעוה"ז לעוה"ב שהוא גדול ,ובידו אוצר כל הנשמות ,ובשעה שישראל טובים הנשמות זוכות לצאת
ולבוא לעוה"ז ,ואם אינם טובים לא יצאו ,והיינו דאמרינן ,אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף ,
ומאי כל הנשמות שבגוף ,הוי אומר כל הנשמות שבגוף האדם ויזכו החדשות לצאת ,ואז בן דוד בא זוכה
להולד כי נשמתו תצא חדשה בכלל האחרים ,משל למה"ד למלך שהיה לו חיל ושלח להם פת מאכל
לרוב ,ונתעצלו ולא אכלו אותו גם לא שמרוהו ונתעפש ונפסד הפת ,בא לדרוש ולפקוד אם יש להם מה
יאכלו ואם אכלו מה ששלח להם מצא להם פת מעופש ומצאם מתביישים לבקש פת אחרת ,כלומר זה לא
שמרנו ואחר נבקש ,גם המלך כעס ולקח אותו הפת המעופש וציוה עליו לייבשו ולתקנו כפי היכלת ,
ונשבע לאלה האנשים פת אחרת לא אתן להם עד שיאכלו כל הפת המעופש הזה ,שלחו להם מחדש ,מה
עשו ,אמרו לחלוק אותו ,חלקוהו ונטל כל אחד מהם חלקו ,הזריז שם חלקו באויר ושמרו ואכלו טוב ,
והאחר לקחו ואכל ממנו בתאוה ,אכל מה שאכל והשאר הניחו ולא שמרו כי נתייאש ממנו ונפסד יותר
ונתעפש ולא יכול כלל לאכלו ונשאר רעב עד שמת ,נפקד עליו עון גופו למה הרגת עצמך ,לא די שהפת
קלקלתם לכם מתחילה והחזרתיו לכם מתוקן וקלקלתם אותו 'ואתה קלקלת חלקך ונתרשלת מלשמרו ,
ולא עוד אלא שהרגת עצמך ,והוא משיב אדוני מה הייתי עושה ,ועונה אותו היה לך לשומרו ,ואם תאמר
לא יכלת ,היה לך להשגיח בחבירך ושכניך שחלקו עמך הפת ותראה מעשיהם ושמירתם ותשתדל לשמור
כמותם ,ועוד דורשין אותו למה הרגת עצמך ,לא די שקלקלת הפת אלא עוד הוספת והרגת חומר גופך
וקצרת ימיך או גרמת ,ואפשר שהיה יוצא ברא מעליא ממך שהיה מציל אותך וקלקולך ואחרים וקלקולם ,
לכן מכל צד ירבו עליך יסורין ,נבהל והשיב ומה הייתי יכול לעשות אחר שלא היה לי פת ,וממה הייתי יכול

לחיות ,אומרים לו אם היית עמל ויגע בתורה לא היית משיב כסילות ועזות כזאת ,שמתוך תשובת דבריך ניכר שלא עמלת ולא יגעת בתורה והלא כתוב בתורה כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה 'יחיה האדם)דברים ח ,ג ,(היה לך לדרוש ולחקור ולשאול מה הדבר אשר יחיה האדם בו ,ומאי ניהו מוצא פי ה ,'הוי אומר יחיה בתורה דהיינו מוצא פי ה ,'מכאן אמרו ולא עם הארץ חסיד ,אם עליו אינו גומל חסד איך אפשר להקרא חסיד:

ובמה יתחסד עם קונו ,בתלמוד תורה ,שכל הלומד תורה גומל חסד לקונו דכתיב)שם ל"ג כו (רוכב שמים בעזרך ,הוי אומר כשאתם לומדים תורה לשמה אזי אתם עוזרים לי ואני רוכב שמים ,ואז ובגאותו שחקים)שם ,(ומאי שחקים ,הוי אומר בחדרי חדרים כדמתרגמינן ומימריה בשמי שמיא ,הילכך לא על הלחם לבדו יחיה האדם אלא על כל מוצא פי ה 'שהיא תורה שיצאה מפי ה 'עליה יחיה האדם ,וכסיל יענה עזות , עזוב עזות ולא תענה כאשר ענית ,הלכך נענש ,ומה עונשו כבר פירשתיו:

מאי דכתיב)איוב ט"ו ב (החכם יענה דעת רוח ,מאי ניהו דעת רוח ,אלא דעת שקרוב לרוח ,דכתיב)ישעי ' י"א ב (ונחה עליו רוח ה 'רוח חכמה ובינה ,חכמה ואחריו בינה ,ובבינה עצה וגבורה ודעת ויראת ה ' ,והאמרת לן שעצה זו גמילת חסדים ובינה זו מדת הדין דעת זו האמת ,וכן הדעת שבה בוחן שאדם האמת ,יראת ה 'היא אוצרה של תורה .והיינו דאמרי אנא אלא שזו למעלה ,דאמר ר 'עקיבא כל מה שברא הקב"ה ברא לנגד שנאמר)קהלת ז 'יד (גם את זה לעומת זה עשה האלהים ,ומאי ניהו אוצרה של תורה דכתיב)ישעי (י"ג יראת ה 'היא אוצרו ,לפיכך צריך אדם שיהא ירא שמים תחילה ואח"כ ילמוד תורה משל לאדם שבא לקנות דבש תמרים ולא הוליך כלי להביאם אמר אביאם בחיקי ,הביאם בחיקו כבד משאם עליו ,פחד פן יקרעו ויתלכלכו הבגדים וזרקם בדרך ,נענש שנים אחת משום הפסדן אוכלים ואחת משום איבוד ממונו:

ויראת ה 'זו היא שהיא למעלה ,היא בכפו של הקב"ה ,וגם היא עוזו ,ואותו הכף שנקרא כף זכות משום דמטה את העולם לכף .זכות והיינו דכתיב)ישעי 'י"א ג (והריחו ביראת ה 'ולא למראה עיניו ישפוט ולא למשמע אזניו יוכיח ,אלא מטה את כל העולם לכף זכות ומשם עצה יוצאה ,ומשם בריאות יוצאת לעולם . ומשם רועה אבן ישראל)בראשית מ"ט כד ,(והוא המקום שנקרא שם שנאמר)חבקוק ג 'ד ,(ושם חביון עוזו:

וכיון שבאה מלתא זו חדדה ,מאי חידודא ,אימא לן מאי ניהו וקרנים מידו לו)חבקוק שם ,(ומאי ניהו דאמר קרניים ואח"כ אמר ידו ,ידיו מיבעיא ליה ,לא קשיא דהיינו דכתיב)שמות ל"ב יט (ויחר אף משה וישלך מידיו את הלוחות וגו ,'מידו כתיב ,והיינו דכתיב)שם י"ח יב (ויהי ידיו אמונה עד בא השמש ,ולא אמר אמונות ,אמרו לו רבינו אנו מקשין לך לתרץ ואתה מכסה את ענינו ,למדתני רבינו משיבין על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון ,ומאי קא בעיתו ,קרנים מידו לו ,העבודה פרשתיו לכם עתה בתוך דברי , איכסיפו,כיון דחזינהו דאכסיפו התחיל ואמר להם והלא מים הוו ומהם יצא האש ,אמרו לו דברי הבל ,אם כן המים כוללים האש ,רבי ומאי היא קרנים ,אמר להם חמשה קרנים ה 'אצבעות שביד ימינו של אדם: ורבינו ,את הוא דאמרת לן משמיה דר 'יוחנן דאינם אלא שתי זרועות עולם ,אמר להם אין ,ברם הכא קרנים משמש לשתי קונים דשלמטה הימנו ,ומאי ניהו ,אמר להם בכעס ראשך ,ומלמעלה מאי ,אמר להם 'יראת ה':

ומאי ניהו יראת ה ,'האור הראשון דאמר ר 'מאי דכתיב)בראשית א 'ג (ויאמר אלהים ויהי אור ויהי אור , ולא אמר ויהי כן ,אלא מלמד שהאור ההוא היה גדול מאד ואין כל בריה יכולה להסתכל בו גנזו הקב"ה לצדיקים לעתיד לבוא ,והיא מדת כל סחורה שבעולם ,והיא כח אבן יקרה שקורין סוחרת ודר ,ועל מה היא מדת דר ,אלא מלמד שלקח הקב"ה מזיווה אחד מאלפים ובנה ממנה אבן יקרה נאה ומקושטת וכלל בה כל המצות .ובא אברהם ובקש כח לתת לו ונתנו לו אבן יקרה זו ,ולא רצה אותה ,זכה ולקח מדתו החסד דכתיב)מיכה ז 'כ (חסד לאברהם ,בא יצחק ובקש כח ונתנו לו ולא רצה בה זכה ונטל מדת הגבורה דהיינו הפחד דכתיב)בראשית ל"א נג (וישבע יעקב בפחד אביו יצחק ,בא יעקב ורצה בה ולא נתנוה לו , אמרו לו הואיל ואברהם למעלה ויצחק תחתיו אתה תהיה באמצע ותטול שלשתן ,ומאי ניהו אמצע ,היינו שלום ,והכתיב)מיכה שם (תתן אמת ליעקב ,י אמת ושלום חד הוי כד"א)אסתר ט 'ל (דברי שלום ואמת , מ"ב כ 'יט (כי אם שלום ואמת יהיה בימי ,והיינו דכתיב)ישעי 'נ"ח יד (והאכלתיך נחלת יעקב אביך , דהיינו נחלה גמורה דאית ליה החס"ד והפח"ד והאמ"ת והשלו"ם ולפיכך אמר)תהלים קי"ח כב (אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה ,אבן שמאסו אברהם ויצחק שבנו את העולם היתה עתה לראש פנה:

ולמה מאסו בה והלא נאמר)בראשית כ"ו ה (עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתי מצותי חקותי ותורותי ,מאי משמרתי ,כך אמרה מדת החסד כל ימי היות אברהם בעולם לא הוצרכתי אני לעשות מלאכתי שהרי אברהם עמד שם במקומי וישמור משמרתי ,כי אני זאת מלאכתי שאני מזכה את העולם ואפי 'נתחייבו אני מזכה אותם ,ועוד משיבם ומביא בלבם לעשות רצון אביהם שבשמים ,וכל זה עשה אברהם דכתיב)שם כ"א לג (ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה 'אל עולם ,סדר לחמו ומימיו לכל באי עולם והיה מזכה אותם ומדבר על לבם למי אתם עובדים ,עבדו את ה 'אלהי השמים והארץ ,והיה דורש להם עד שהיו שבים ,ומנא לן שאף החייבים היה מזכה שנאמר)שם י"ח י"ז (המכסה אני מאברהם אשר אני עושה ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום ונברכו בו כל גויי הארץ ,אלא אזכהו שידעתי שיבקש עליהם רחמים ויזכה ,וכי אפשר לומר שלא ידע הקב"ה שלא יוכלו להנצל ,אלא לזכותו קאמר ,מכאן אמרו הבא ליטהר מסייעין לו ,הבא ליטמא פותחין לו ,מאי פותחין לו ,אותן הפתוחים תמיד:

מצותי חקותי ותורותי)שם כ"ו ה (אמר הואיל ולא חפצתי בה אשמור מצותיה ,ומאי תורתי ,אלא אפי ' הוראת ופלפולין שמורין למעלה הוא ידעם וקיימם:

ומאי משם רועה אבן ישראל)בראשית מ"ט כד (שמשם נזון אבן ישראל ומאי משם ,הוי אומר צדיק עליון , ומה הוא היינו האור הגדול הצפון ,והיינו סוחרת ,והאבן שדרה למטה הימנה נקרא דר ,ומאי הוא קרנים שנאמר)חבקוק ג 'ד (קרנים מידו לו ,היינו חמש אצבעות של יד ימין:

אמר רבי רחומאי כך קבלתי כשבקש משה לדעת ידיעת השם הנכבד והנורא ית 'ואמר)שמות ל"ג יח (הראיני נא את כבודך ,בקש לדעת מפני מה צדיק וטוב לו צדיק ורע לו ,ורשע וטוב לו רשע ורע לו ולא הודיעוהו .ולא הודיעוהו סלקא דעתך ,אלא לא הודיעוהו מה שבקש ,וכי תעלה על דעתך שמשה לא היה יודע סוד זה אלא כך אמר משה דרכי הכחות אני יודע אבל איני יודע איך המחשבה מתפשטת בה ,יודע אני שבמחשבה האמת אבל לא ידעתי חלקיו ובקשו לדעת ולא הודיעוהו:

מפני מה צדיק וטוב לו צדיק ורע לו ,מפני שהצדיק הזה כבר היה רשע לשעבר ועתה נענש ,וכי מענשין על ימי הנערות ,והאמר ר 'סימון שאין מענשין בבית דין של מעלה אלא מבן עשרים שנה ומעלה ,אמר ליה אנא לא בחיי אמרי ,אנא דאמרי שכבר היה לשעבר אמרו לו חביריו עד מתי תסתום דבריך ,אמר להם צאו וראו משל למה"ד לאדם שנטע בגנו כרם ויקו לעשות ענבים ויעש באושים ,ראה שלא הצליח נטעו גדרו ופרצו ונקה הגפנים מן הבאושים ונטעו עוד שנית ראה שלא הצליח גדרו נטעו אחר שנקה וראה שלא הצליח ועקרו ונטעו עד כמה ,א"ל לאלף דור דכתיב)תהלים ק"ה ח (דבר צוה לאלף דור ,והיינו דאמרו ,תתקע"ד דורות חסרו ועמד הקב"ה ושתלן בכל דור ודור:

אמר רבה אי בעי צדיקי ברו עלמא מי מבדיל ,עונותיכם ,דכתיב)ישעי 'נ"ט ב (כי אם עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם ,הא אם לא היו עונותיכם לא היה הפרש ביניכם ובינו ,דהא רבא ,ברא גברא שדריה לקמיה דר 'זירא הוי קא משתעי בהדיה ולא קא מהדר ,ואלמלא עונותיכם הוה מהדר , וממאי הוה מהדר ,מנשמתיה ,ומי הוי ליה לאינש נשמתא למיעל ביה ,אין ,דכתיב)בראשית ג 'ז (ויפח באפיו נשמת חיים ,ולאינש הוה ליה נשמת חיים ,ואלמלא עונותיכם שאין הנשמה טהורה ,והיינו הפרש שיש ביניכם לבינו דכתיב)תהלים ח 'ו (ותחסרהו מעט מאלהים ,מאי מעט ,דאית ליה עונות ,והקב"ה לית ליה ,וברוך הוא ומבורך שמו לעדי עד ,עונות הוא דלית ליה אבל יצר מיהו מניה אתי ,אתי סלקא דעתך , אלא אימא הוה קאתי מניה עד דאתי דוד והרגו הה"ד)תהלים ק"ט כב (ולבי חלל בקרבי ,כך אמר דוד הואיל ולא יכלתי לו ,לא יגורך רע)שם ה 'ה ,(ובמה יכל לו דוד ,בגרסתו ,שלא היה שותק לילה ויום ,והיה מחבר תורה של מעלה ,כי כל שעה שאדם לומד תורה לשמה התורה של מעלה מתחברת להקב"ה , והיינו דאמרינן לעולם ילמוד אדם תורה ואפי 'שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה ,ומאי ניהו תורה דאמרת ,היינו כלה שמקושטת ומעוטרת ומוכללת בכל המצות ,והיא אוצר התורה ,והיא ארוסתו של הקדוש ברוך הוא דכתיב)דברים ל"ג ד (תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב ,אל תקרי מורשה אלא מאורסה .הא כיצד כשישראל עוסקים בתורה לשמה היא ארוסתו של הקב"ה ,ובזמן שהיא ארוסתו של הקב"ה היא מורשה לישראל:

ישב רבי אמוראי ,ודרש מפני מה זכתה תמר ויצאו ממנה פרץ וזרח ,מפני שהיה שמה תמר ,והא תמר אחות אמנון ,היא דעבידא לכך ,ומאי טעמא אקרי פרץ וזרח ,פרץ איקרי על שם הלבנה ,שהלבנה נפרצת לעתים ונבנית לעתיד ,וזרח איקרי על שם החמה ,שהחמה זורחת תמיד בענין אחד ,והא פרץ היה הבכור וחמה גדולה מן הלבנה ,לא קשיא דהא כתיב)בראשית ל"ח כח (ויתן יד ,וכתיב)שם (ואחר יצא אחיו

אשר על ידו השני ויקרא שמו זרח ,דהוא היה לו להיות הבכור ,ומפני שמחת הקב"ה שצפה שעתיד לצאת ממנו שלמה ,שעתיד לומר שיר השירים החזירו:
ומאי טעמא אקריאת תמר ולא שאר שמות ,מפני שהיא נקבה ,נקבה סלקא דעתך ,אלא מפני שכוללת זכר ונקבה ,דכל אילני תמרים כלולים זכר ונקבה ,והאיך ,שהלולב הוי זכר ,והפרי מבחוץ הוי זכר ומבפנים הוי נקבה ,והאיך ,בגרעיני התמר שהיא סדוקה כעין אשה ,כנגדה כח הלבנה למעלה ,והקב"ה ברא אדם זכר ונקבה שנאמר)בראשית א 'כז (זכר ונקבה ברא אותם ,אפשר לומר כך, והא כתיב)שם ב 'יח (אעשה לו עזר כנגדו), שם ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו ,ואחר כך)שם ב 'יח (אעשה לו עזר כנגדו), שם כא (ויקח אחת מצלעותיו ויסגור בשר תחתינה ,אלא אימא כתיב בהם יצירה וכתיב עשיה וכתיב בריאה בעת עשיית הנשמה ,עשיה זכר ונקבה בראם ,יצירה בעת הרכיב הנשמה על הגוף ,ואסף הרוח ,ומנא לן דהאי יצירה לישנא דאסיפה דכתיב)שם יט (וייצר ה 'אלהים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו וגו 'והיינו דכתיב)שם ה 'ב (זכר ונקיבה בראם ,וכתיב)שם ה 'כח (ויברך אותם אלהים:
נשמת נקבה מן הנקבה ונשמת זכר מן הזכר ,והיינו דקאזיל נחש בתרה דחוה ,אמר הואיל ונשמתה מצד אסיתנה מהרה ,ומאי הסתה הוה בה ,משום דבא עליה .צפון:
שאלו תלמידיו אימא לן עובדא היכי הוה ,אמר להם סמאל הרשע קשר עם כל צבאות מעלה על רבו , משום שאמר הקב"ה ורדו בדגת הים ובעוף השמים ,אמר האיך נוכל להחטיאו ולגרשהו מלפניו ,ירד עם כל חיילותיו וביקש לו בארץ חבר כמותו ,ומצא הנחש ,והיה לו דמות גמל ורכב עליו ,והלך לו אל האשה אמר לה)בראשית ג 'א (אף כי אמר אלהים מכל עץ הגן ,אבל אבקש יותר ואוסיף כדי שתגרע היא , אמרה לא מנענו אלא מפרי עץ אשר בתוך הגן אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמותון , והוסיפה שתי דברים ,אמרה ומפרי העץ אשר בתוך הגן ולא נאמר אלא ומעץ הדעת ,ואמרה לא תגעו בו פן תמותון ,מה עשה סמאל הרשע ,הלך ונגע באילן ,והיה האילן צווח ואומר רשע אל תגע בו שנאמר)תהלים ל"ו יב (אל תבואני רגל גאוה ויד רשעים אל תנדני ,שם נפלו פועלי און דחו ולא יכלו קום ,הלך ואמר לאשה הנה נגעתי באילן ולא מתי אף אתה געי בו ולא תמותי ,הלכה האשה ונגעה באילן ,וראתה מלאך המות שבא כנגדה ,אמרה אוי לי עכשיו אני מתה והקב"ה עושה אשה אחרת ונותנה לאדם ,אלא הריני גורמת לו שיאכל עמי אם נמות נמות שנינו ואם נחיו נחיו שנינו ,ולקחה ואכלה מפירות האילן ונתנה גם לבעלה ,נתפקחו עיניו וקהו שיניו ,אמר לה מהו זה שהאכלתני שהקהו שני כך קהו שני כל הדורות , ישב לו בדין אמת שנאמר)תהלים ט 'ה (שופט צדק ,קרא לאדם אומר לו למה ברחת מפני ,אמר לו את קולך שמעתי בגן ורעדו עצמותי ,ואירא כי עירום אנכי ואחבא)בראשית ג 'י ,(כי עירום אנכי מפועלי ,כי ערום אנכי מצווי ,כי ערום אנכי ממעשי שנאמר)שם (כי ערום אנכי ואחבא ,מה היה לבושו של אדם עור של צפורן ,כיון שאכל מפירות האילן הפשיט את עורו של צפורן מעליו ,ראה עצמו ערום שנאמר)שם יא (מי הגיד לך כי עירום אתה ,אמר אדם לפני הקדוש ברוך הוא רבון כל העולמים כשהייתי לבדי שמא חטאתי לך אלא האשה שהבאת אצלי היא הדיחה אותי מדבריך שנאמר)שם יב (האשה אשר נתת עמדי , אמר לה הקב"ה לא דייך שחטאת אלא החטאית את אדם ,אמרה לפניו רבון כל העולמים הנחש השיאני לחטוא לפניך מביא שלשתן וגזר עליהם דין תשע קללות ומות ,והפיל את סמאל הרשע ואת הכת שלו ממקום קדושו מן השמים ,וקצץ רגליו של נחש ואיררו מכל חית השדה ומכל בהמה ופקד עליו שיהא מפשיט עורו לאחר שבע שנים ,וסמאל נענש שנעשה שר מעשו הרשע ,לעתיד כשיעקור הקב"ה מלכות אדום במהרה בימינו ישפילהו תחילה שנאמר)ישעי 'כ"ד כא (יפקוד ה 'על צבא מרום במרום ,והאמירה והמיתה והעונש כל זה על שהוסיפה על ציווי של הקב"ה ועל זה נאמר כל המוסיף גורע ,והשם יאיר עינינו במאור תורתו ,וישם בלבנו יראתו ,ויזכנו לקראתו ,אשר הלבבות יאיר ,ולב בינה יעור ,והעינים זוהר יזהיר:

Mandaean Prayer Ceremony
Search the entire library index

Collection Index:
Library Main Page
Nag Hammadi Library
Gnostic Scriptures
GRS Mead Collection
Polemical Works
Christian Apocrypha
Corpus Hermeticum
Manichaean Writings
Mandaean Writings
Cathar Writings
Alchemical Writings
Modern Gnostic Texts
Dead Sea Scrolls

The Gnostic Society Library

Mandaean Scriptures and Fragments
Ginza Rba
The Canonical Prayerbook of the Mandaeans
Archive | Library | Bookstore | Index | Web Lectures | Ecclesia Gnostica | Gnostic Society

Archive Notes:
The texts below are taken from: E.S. Drower, Canonical Prayerbook of the Mandaeans, Leiden: 1959. Drower writes in introduction to this wor

"The first Mandaean book which came into my hands was a small volume of 200 hundred and thirty-eight pages in a poor handwriting. It was presented to me by an old Mandaean silversmith a year or two after the first World War. This volume inspired me with curiosity, and later when I has read Nodeke's ‘Mandaische Grammatik’, I found that it contained prayers for minor ablutions, the daily office (the 'nisania) and the masitqa prayers.

An early visit to 'Amarah resulted in the acquisition of a damaged and imperfect copy of the entire codex, I mean prayers considered canonical and still used by priests. A head priest (a ganzibra) copied into it some of the missing pages and to these I added others when I had had access to other MSS. Complete copies of the collection is hard to come by for they are in constant use.

It was not until many years later in the spring of 1954 that I persuaded the owner of a

prayerbook, himself a ganzibra, to give me his in exchange for a money gift for sacred manuscripts are never bought. This codex N. 53 of my collection is in a good hand and from it very little is missing."

For further study, a complete edition of E.S. Drower, Canonical Prayerbook of the Mandaeans is also now available on Google Books.

Sections of Ginza Rba:
The Book of Souls (Baptism Liturgy)

The Masiqta (The Raising Up)

The Letter

Hymns of Praise

The Responses

The Rus'hma (Daily Ablution Prayers)

Asiet Malkia

Tab taba Itabia (The Full Commemoration Prayer for the Dead and Living)

The S'umhita

Honouring of the Crown

Prayer of Yahia

Other Hymns

Ginza Rba - The Canonical Prayerbook of the Mandaeans

The Book of Souls (Baptism Liturgy)

My Lord be praised!

In the name of the Great First Other-Worldly Life! From far-off worlds of light that are above all works may there be healing, victory, soundness, speech and a hearing, joy of heart and forgiving of sins for me, Adam-Yuhana son of Mahnus through the strength of Yawar-Ziwa and Simat-Hiia!

Chapter 1

In the name of the Life and in the name of Knowledge-of-Life (Manda-d-Hiia) and in the name of that Primal Being who was Eldest and preceded water, radiance, light and glory, the Being who cried with His voice and uttered words. By means of His voice and His words Vines grew and came into being, and the First Life was established in its Abode.

And He spoke and said, "The First Life is anterior to the Second Life by six thousand myriad years and the Second Life anterior to the Third Life by six thousand myriad years and the Third Life more ancient than any 'uthra by six thousand myriad years. And any 'uthra is older than the whole earth and older than the Seven Lords of the House by seven hundred and seventy thousand myriad years. There is that which is infinite.

At that time there was no solid earth and no inhabitants in the black waters. From them, from those black waters, Evil was formed and emerged, One from whom a thousand thousand mysteries proceeded and a myriad myriad planets with their own mysteries.

The Seven were wroth with me, were outraged and said, "The man who set out and came towards us hath not bound a circlet about his head!" Then I turned my face toward my Creator who created me, the celestial Lord of Greatness, and I said to Him, "O my Creator who created me, (O) Lord of lofty Greatness! As I went (my ways) the Seven were wroth with me and said, 'The man who went and came towards us hath not bound a circlet about his head!'."

Then that Lord of Lofty Greatness took a circlet of radiance, light and glory and set it on my head; He laid on me His hand of Truth and His great right hand of healings and said to me, "Upon thee shall rest something of the likeness of Sam-Gufna and of Sam-Gufaian and of Sam-Pira-Hiwara, whose radiance gleams and whose appearance beams, for they are holy and believing beings in the Place of Light and in the everlasting Abode."

And Manda-d-Hiia, the valorous 'uthra, taught, revealed and said "Every Nasoraean man who is righteous and believing, on arising from sleep, must take a white turban symbolising the great mystery of radiance, fight and glory and shall recite this prayer thereon. And he shall twist it round his head and repeat the prayer secretly. It will be his praise in the house of the great Celestial Father. And all persons who behold him will be subdued in his presence: any persecutor, or one who inciteth to wrath, will stand before him in fear, terror and trembling, (their knees) knocking together. And for me, Adam-Yuhana son of Mahnus, who have prayed this prayer and (these) devotions, there will be forgiving of sins and I shall be pure in all my words. And Life is victorious.

[This is the prayer of the turban].

Chapter 2

Illumined and illuminating is Zihrun, the great Mystery of radiance, light and glory, from

whom Manda-d-Hiia emanated and was divulged, and from whose very Self noble sons of the mighty and sublime Life proceeded. He created 'uthras at his right and his left and installed them in their own shkintas, And they gave out light and were effulgent in their own raiment and gloried in the knowledge that their Father had transplanted them from the House of Life. And it is incumbent on a pupil to honour his Master like his parents, (so) the 'uthras rose on (their ?) thrones of radiance, light and glory and took off the crowns on their heads and placed them on the thrones of radiance, light and glory, saying, "A teacher is superior to parents! Rise, our Father, in praise, and lay on me Thy hand of truth and Thy great right hand of healings!" And Life be praised!

[This prayer is the opening prayer of "In the name of that First Being"]

Chapter 3

In the name of the Life!

Life created Yawar-Ziwa, son of Light-of-Life, Hamgai-Ziwa son of Hamgagai-Ziwa. Illumined and illuminating is the Great Mystery of Radiance, Zihrun, a Crown of radiance, light and glory from whom a flow of living water streamed out to the shkintas. For he is the revealer (lit. opener) of radiance and light and displayeth his treasure which emanated from him, to eager 'uthras. All worlds adore and praise the mighty First Life in its Indwellings, and Life is victorious.

[This is the prayer of the turban]

Chapter 4

As the 'uthras stand in their shkintas they adore and praise the Great Place in the Light which is eternal, and praise Manda-d-Hiia and speak with him. When the 'uthras are standing in their shkintas they adore and praise that Tarwan-Nhura. To what shall they dedicate the wreath upon their heads and upon what shall they hang it? They dedicate it to the Tree of Radiance and hang it (thereon).

And Life be praised!

[This is the prayer of dedication of "Life created Yawar-Ziwa]

Chapter 5

In the name of the Great Life!

Let there be light, let there be light! Let there be the light of the Great First Life! There shone forth wisdom, vigilance and praise of the First Mana which came from its place. He who twineth the wreath is Yufin-Yufafin: the bringer of the wreath is 'It-'Nsibat-'utria. 'It-Yawar son of 'Nsibat-'utria set on the wreath. He brought it and placed it upon the head of the implanted manamanas. The wreath flames and the leaves of the wreath

flame! Before the Mana there is light, behind the Mana glory, and at either side of the Mana radiance, brilliance and purity. And at the four corners of the House and the seven sides of the firmanent silence, bliss and glory prevail (lit. are found). And Life be praised! which was transplanted from guarded (?)

[This is the prayer for the turban. Read it and set it on thy head.]

Chapter 6

A crown of ether-fight shone forth dazzlingly from the House of Life. 'Uthras brought it from the House of Life and the mighty First Life established it in His shkintas. He who setteth it up shall be set up and he who uplifteth it shall be raised up into the world of light and he who establisheth it into the enduring Abode. Ye are established and uplifted to the place (in which) righteous (beings) are established.

And life be praised.

[This is the prayer of "loosing", "Let there be Light". These three prayers "In the name of that Primal Being", "Life created Yawar-Ziwa" and "Let there be light" read near thy crown and place it on thy head. And read "Manda created me" over the myrtle-wreath and put it on thy head above thy crown. And twine a myrtle-wreath for thy staff and hold it with thy crown. And when thou goest to the jordan read "Answer me, Father, answer me!]

Chapter 7

In the name of the Great Life!

There shall be healing for me, Adam-Yuhana son of Mahnush! Strengthened and enhanced is the great mystery of radiance, light and glory which resteth on the mouth of the Great Life! for from it came into being and was manifest Knowledge-of-Life (Manda-d-Hiia) who knew and interpreted the thoughts of the First Life, which are wondrous.

And Life be praised!

[Read this prayer and hold thy pandama for thy baptism.]

Chapter 8

Incense that is fragrant, incense that is fragrant! yea, for the mighty, first, sublime Life from,worlds of light, the Ineffable above all works! for the ancient Radiance and for the Primal Light, for the Life which emanated from Life and for Truth (Kushta) that was pristine, from the beginning.

Incense that is fragrant, incense that is fragrant! yea, for Yukabar-Ziwa who was mighty

in his radiance, and came in his light and his glory (as) messenger to the first righteous elect (people). He crossed over the worlds and came and rent the firmament and revealed himself.

Incense that is fragrant, incense that is fragrant! yea, for Yuzataq-Gnosis-of-Life, source of Life, who interpreteth silence and giveth hope and taketh the prayers of spirits and souls of righteous and believing men, the virtuous and well pleasing, into the Place of Light and into the Eternal Abode.

Incense that is fragrant, incense that is fragrant! yea, for the Father of 'uthras, the Ancient, Lofty, Occult and Guarded, the Man who is high (yet) remaineth deep and hidden. He seeth and understandeth that which the worlds and generations do in the worlds of darkness.

Incense that is fragrant, incense, that is fragrant! yea for the dwelling of Life and the planting of 'uthras. Incense that is fragrant, incense that is fragrant! yea, for the dwelling of four beings, sons of Perfection. Incense that is fragrant, incense that is fragrant! yea for the Dwelling of Abathur. Incense that is fragrant, incense that is fragrant! yea, for the dwelling of Hibil, Shitil and Anush, sons of a living, brilliant, healthy and steadfast stock, beings not removed by sword, nor burnt by flames of fire, nor drowned in water-floods; whose (very) sandal-straps on their feet are unwetted by water. They sought and found, went to judgment and were vindicated, spoke and were heard. They are complete, lacking in nought; perfect are they and not imperfect. They came from a pure place and go to a pure place.

Incense that is fragrant, incense that is fragrant! yea, for the lives of the men who were our ancestors, of righteous and believing men who rendered up (their souls) and departed from their bodies; and of those who yet live in their bodies. They testified and the door of Sin will be shut to them and the door of light open to them and they will be knit together in the union of Life, in which there is no separation. Pray ye for us from there, and we will pray from here for you! All fruits perish; all sweet odours vanish, (but) the perfume of Life is established for ever and unto world's end upon those who love His name of Truth.

Those souls who descend to the jordan and are baptised shall be without sins, trespasses, follies, mistakes and evil deeds: they will rise and behold the great Place of Light and the Eternal Abode. And praised be the Great Life in light. And Life is victorious.

[This saying, "Incense that is fragrant, yea for the First Life" recite over both incense and sandalwood and put them before thee on the jordan-bank in a new incense-pan. And make a fresh fire on the copper incense-pan -- (these) are aids of all order which ye carried, put (lit. "performed") at the jordan. Then read the baptismal "We acknowledged" "Praises" , "Thee, Life,", "I sought to raise eyes" (Prayer 77) and "Raising eyes".]

Chapter 9

Raising my eyes and lifting up my countenance toward the Place which is all portals of radiance, light, glory, beauty, repute and honour and to the Abode which is all beams of light; I adore, laud and praise the Mighty, Strange (other-worldly) life, and the Second Life and the Third Life; and Yufin-Yufafin, Sam-Mana-Smira, and the Vine which is all Life and the great Tree which is all healings. I adore, laud and worship the precious and guarded Place, the secret and guarded manas and the Lord of Greatness from the Secret Place and, from the Hidden Place, the pihta, need(?), truth and faith.

I worship, laud and praise Sam-Smira, the great radiancy of the First Life, son of the Great Primal Life who thought and was manifest, seeking His own: His shecinah resteth on waves of water. The assembly of souls which proceeded from Him, on the Last Day, when they leave their bodies, will rejoice in Him, will embrace Him and will rise up and behold the outer Ether and the everlasting Abode.

I worship, laud and praise the multitudinous Radiancies and great mighty Lights: I worship, laud and praise Piriawis, the great Jordan of the First Life which is all healings. I worship, laud and praise the pure Yushamin who abideth on treasures of the waters and upon mighty celestial wellsprings of light. I adore, laud and praise the life which proceeded from Life and the Truth which existed before, in the Beginning. I worship, laud and praise Yukabar-Ziwa, envoy of the Life and the Word of the first Elect Righteous ones. I worship, laud and praise the Ancient, Supernal, Occult and Guarded Abathur, who is high, hidden and guarded, whose throne is placed at the gate of the House of Life. He sitteth with the scales set before him, weighing deeds and (their) recompense. He seeth and discerneth that which the worlds and generations do. I worship, laud and praise Manda-d-Hiia lord of healings, the being whom the Life summoned and bade him heal the congregation of souls, divesting the congregation of souls of (their) darkness and clothing them with light; raising (them) and showing them that a great restoration of life exists, a place where the spirits and souls of our forefathers sit clothed in radiance and covered with light; showing the great restoration of life which is before them.

I worship, laud and praise Shilmai and Nidbai, the two delegates of Manda-d-Hiia, who rule over the great jordan of Life, for they baptise with the great baptism of Light.

And Life is victorious.

Chapter 10

On the day that the Jordan was bestowed upon Sam-Smir, the great pure radiance of the First Life which flowed forth from Him, Bihram and Ram-Rba-Hiia went with him (and ?) four hundred and forty-four thousand myriads of 'uthras, sons of light, who descended to the jordan. He baptised them and they rose to the bank. He raised them up and conferred upon them some of the glory and some of the greatness which was (conferred) on himself.

And Life is victorious.

Chapter 11

I have worshipped and praised that Yawar-Ziwa whose shkinta is situate in the world of Outer Ether and in the Enduring Abode. I have worshipped and praised the seven holy and guarded manas which were transplanted from it. I sought in prayer the First Life, and, in the presence of the mighty sublime Life, discovered that which offendeth in myself, (in me), Adam-Yuhana son of Mahnush and about what which causeth my friends to offend, and my friends' friends and the friends of the great Family of Life.

And Life is victorious.

[Pray these three prayers, "Raising eyes", "The day that the Jordan was bestowed" and "I have worshipped and praised that Yawar-Ziwa" on the jordan-bank after "I sought to raise eyes". They are the helpers (aids to) baptism.]

Chapter 12

I am Yur son of Barit (I shone forth). In great effulgence the radiance glowed (with heat?). The tanna dissolved and a shkinta came into being, a shkinta came into existence and was established in the House of Life.

And Life is victorious.

[Read this prayer and grasp thy kanzala (stole). It is the opening prayer for the jordan. Then recite "I went to the jordan"].

Chapter 13

I went to the jordan, but not I alone, (for) Shilmai and Nidbai, my helpers, went with me to the jordan; Hibil and Shitil and Anush went with me to the jordan -- they who baptise with the great baptism of Life. Piriawis-Ziwa and Piriafil-Malaka give free movement to the limbs of my body!

I go down before these souls whom the Life delivereth and saveth, and protecteth these souls from all that is evil and from those who give nothing, but take away; and from those who lend nothing and (yet) are paid back; and from evil spirits which hasted yet did not arrive, and from liliths which fell down and did not arise.

Their hands fell (powerless) on their knees; their eyes were blinded and unable to see and their ears became deaf and unable to hear. In your names, Shilmai and Nidbai, and through the strength of Hibil, Shitil and Anush, secure, seal and guard these souls who go down to the jordan and will be baptised, by the great seal of Yuzataq-Manda-d-Hiia, the healer, whose strength none can attain. And Life is victorious!

[Recite until thou reachest (the words) "Piriafil, loosen the limbs" (etc.). And descend (into the water) up to a fourth of thy thighs. If thou art baptising a single soul, say "my body, and I go down before this the soul of N." If there are several souls, recite as written (above), and at the place where it said "secure, seal and guard" say "secure, seal and guard this soul of N, and establish it" and then recite thy saying over the staff.]

Chapter 14

In the names of Yusmir the First Vine, from whom Yawar took a staff of water and went to the bank of the jordan, covered, as it were, with radiance and clothed in light. Over it he pronounced secret sayings -- these mystic names: "In the name of Yusmir-Yusamir, and of Sani-Mana-Smira; in the name of Hauran-Hauraran by which the first Yawar raised up 'uthras, flourishing Vines of life, in the jordan. By it Hibil raiseth up living souls in the jordan, those worthy of the great Place of Light and of the Everlasting Abode. By it they will be established and raised up in the House of the Mighty Life. It will raise these souls,vho go do,vn to the jordan and are baptised: they will behold the Great Place of Light and the Everlasting Abode.

[This saying is for the staff. Recite it over the olivewood staff and stick it into the jordan (-bed), then recite the baptism(-al prayers).]

Chapter 15

Bound is the sea, bound are the two banks of the sea! Bound are the devils and demons, the demon-visitants, haunting spirits, and satanic amulet-spirits. Bound are the three hundred and sixty mysteries that are in the House!

I am secured and sealed, I, Adam-Yuhana son of Mahnush, and these souls who are descending to the jordan and will be sealed by the seal of the Mighty Sublime Life, and by the great MA and the great YA and the great BAZ and by the great AZIZ and by the great AS and by the great ASIN and by the sea (of ?) AS. Bound are (Magian) priests, slaughterers, priests who cut up victims, scorners, those who make evil signs and the seven mysteries which are in the sea. Every demon (exorcised) by name, every evil spirit by his appelation, every amulet-spirit and all idol-demons who raise their heads and show their countenances, lifting themselves in pride against the Sublime Being and directing their evil Eye towards these souls who are going to the jordan, shall be struck down and smitten by Yaha-Yaha and by Zha-Zha and by angels which where sent and come against them. Flee in fear before them! and before the glory which is mighty upon them. Depart in fear and avaunt! Seven walls of iron have been set around me, Adam-Yuhana son of Mahnush, with which Haiashum, the first Kushta, surrounded himself.

And Life is victorious.

Chapter 16

I am a perfected gem: into the midst of the worlds and ages am I cast down. I am an iron club, a great rocky crag. Any demon that dasheth himself against me will be shattered and if I strike at him he will be dashed to pieces. Any demon which reareth its head, any amulet-imp which setteth its countenance against these souls in malice, overlooking them, will be thrashed and struck by 'Usfar-Manharbiel-'Staqlus, the little child who dwelleth upon pure springs of light, (yea) beaten with the mace of water by which Fire was beaten out and extinguished; (and) by the strength of Mân the Healer and by the strength of elect righteous (men).

And Life is victorious.

Chapter 17

Avaunt! flee in fear all (ye) evil, restricting, wrathful spirits! Flee, begone, be vanquished and brought to nought before the glory and light of Manda-d-Hiia! Piriawis-Ziwa and Piriafil-Malaka have set moving the limbs of my body: I descend (to the Jordan) before these stedfast, flourishing souls of the living. Shilmai and Nidbai, fly, approach, arrive! Bear ye witness to these souls who are going down to the jordan to be baptised. Ye four 'uthras, sons of light, Rhum-Hai, 'In-Hai, Sum-Hai and Zaniar-Hai, be ye my witnesses on the great day of departure (from the body). Great Jordan of Life, I laud thee and adjure thee by 'Usar-Nhura (Treasure-of-Light), the great solace and support of life, that thou givest no room to evil beings (who are) against these souls who go down into thee. Healing shall be theirs in the name of the Sublime (Strange) Life from worlds (of light). May Life be established in Its indwellings, and Life is victorious.

Chapter 18

In the name of the Life!

Piriawis, the great jordan of the First Life, which is all healings, is afire like the glory flaming in the Tanna. When Life was ardent and life burst forth in the great glory which flameth therein, Life arose and founded its shkinta above the Tanna. The radiance waxed ardent, the Tanna dissolved. They opened the waters and Life was established by its own waters). Yur (brilliant light) established Yur: Life was increased in power by its own radiance and by the great glory which flamed in It.

And in the waters Life established living (creatures); above the the waters fruit appeared and a shkinta was founded.

Thee do I invoke, great Jordan of Life, by (in the name of) Treasure-of-Light, the great support and solace of the Life, and by pure Yusamin who dwelleth upon the treasures of the waters and upon wellsprings of light; by Yusmir, the being who united with water; by Adatan and Yadatan who sit at the Gate of Life and seek spirits and souls in the Place of Light; by SiImai and Nidbai who bear witness before the Great Life. Behold these souls who quit destruction for construction, (go) from error to truth and (leave) the abode of fear of the deity of the House (i.e. world) for the great Place of Light and the

everlasting Abode!

If he to whom I speak listeneth and he to whom I call is established (in the faith) and is knit into the communion of Life and built into the great fabric of Reality, I will take his hand and be his saviour and guide to the great Place of Light and to the Everlasting Abode. If I speak to him and he hearkeneth not and call to him and he is not uplifted, he will be put to the question. (But) I shall not be put to the question, because of the Word of Truth (Kushta) and its uplifting by Yukabar. And Life is steadfast in its Dwellings, and Life is victorious.

[Then cry] "In the name of Life! Let every man whose strength enableth him and who loveth his soul, come and go down to the jordan and be baptised and receive the Pure Sign; put on robes of radiant light and set a fresh wreath on his head". [Here baptise the souls. And they shall descend behind thee and shall submerge three times. And thy staff shall be (rest) on thy left arm. Dip them with thy right hand, grasp them with thy left and place them between thee and thy staff and dip them under thrice and and sign them thrice with thy right hand. And thy face shall be toward the Gate of Prayer).

When thou hast signed them, say, "N, son of N., thou hast been signed with the Sign of Life and the name of the Life and the name of Manda-d-Hiia were pronounced upon thee. Thou hast been baptised with the baptism of the great Bihram, son of the mighty (life). Thy baptism will protect thee and will be efficacious. The name of the Life and the name of Manda-d-Hiia are pronounced upon thee!"

And give them three palmfuls of water to drink and say to them "Drink! and be healed and be strengthened! The name of the Life and the name of Manda-d-Hiia have been pronounced upon thee". Recite "Manda created me" over the myrtle-wreaths and place them upon their heads. When placing thy hand on their heads recite these secret names: "The name of the great mystic First Wellspring be pronounced on thee; the name of the great First Palmtree be pronounced on thee; the name of the great Sislam be pronounced on thee; the name of the great 'Zlat be pronounced on thee; the name of the great Yawar be pronounced on thee; the name of Simat-Hiia be pronounced on thee; the name of the great Yukabar be pronounced on thee; the name of the Mana and its Counterpart be pronounced on thee; the name of the Great Mystery and the secret sayings be pronounced on thee; the name of the great first Shaq-Ziwa be pronounced upon thee; the name of Sam-Ziwa-Dakia, the Eldest, Beloved, great First (Being) be pronounced on thee; the name of the Life and the name of Manda-d-Hiia be pronounced on thee."

Then reach them (perform with them the rite of) kushta. And he shall go up before thee (on to the bank). Then dip thy phial, fill it with water and give it to whoever standeth on the bank. Then dip thy bowl and recite the hymn "At the waterhead I went forth" and "Blessed art thou, Outer Door", and recite the dedicatory prayer for the jordan.

When thou recitest "Bound is the sea", "I am a perfected gem", "Avaunt, flee in fear", "Piriawis" and all as it is written, speak as written if there are two, three or many souls;

but it only one soul say "the soul of N, who descended to the jordan and was baptised and received the pure sign." (And pay close attention to thy baptism.)

Chapter 19

Manda created me, 'uthras set me up, radiance clothed me and light covered me: Haza-zban set the wreath on my head, mine, Adam-Yuhana , son of Mahnush, and on these souls who descend to the jordan and are baptised. Its tendrils shine and its perfume is sweet, for they (the tendrils) wither not nor do they come apart, and its leaves do not fall off.

And Life be praised!

[This is the set prayer for the baptism wreath. Recite it over the myrtle-wreath and place it on the heads of the souls that thou baptisest].

Chapter 20

Blessed art thou, Outer Door, and blessed art thou, Everlasting Abode! Blessed are ye, great beings of radiance and mighty and powerful beings of light. Blessed, lauded and honoured be the 'uthras which dwell on the jordan! Jordan! be gentle towards these souls which have descended into thee! Let healing be theirs by virtue of the Word of Truth and its upliiting by Yukabar-Ziwa.

[This is the dedicatory prayer of the jordan. When thou hast extolled the jordan, if thou baptisest several souls recite as it is written; it only one soul, say "The soul of N. who hath descended into thee" and rise to the bank and recite "I rose up from the Jordan".]

Chapter 21

In the name of the Life!
I rose up from the jordan
And I met a group of souls,
A group of souls I met,
who surrounded our father Shitil
Saying to him "By thy life, our father Shitil,
Go with us to the Jordan."!
"If I go with you to the jordan
Who will be your witness?"
"Lo, Sun hath risen above us;
He will be our witness!"
"It is not he whom I seek,
Not he whom my soul desireth.
The sun of which ye spake,
Riseth early, setteth at dusk.
The sun of which ye spake, the sun

Is vanity and cometh to an end.
Sun cometh to an end and becometh vanity
And his worshippers come to an end and are vanity."

I rose up from the jordan
And a group of souls I met,
A group I met of souls
Who surrounded our father Shitil,
Saying to him, "By thy life, our father Shitil,
Go with us to the jordan!"
"If I go with you to the jordan,
Who will be your witness?"
"Lo, Moon who shineth above us,
He will be our witness!"

"It is not he whom I seek,
Not he whom my soul desireth.
The moon, of whom ye spake,
Riseth at dusk and setteth at dawn.
The moon of which ye spake,
the moon is vanity and cometh to an end
And his worshippers come to an end and are vanity."

I rose up from the jordan
And a group of souls I met,
A group I met of souls
Who surrounded our father Shitil,
Saying to him, "By thy life, our father Shitil,
Go with us to the jordan!"
" If I go with you to the jordan
Who will be your witness?"

"Lo, there burns a fire.
It will bear witness for us."
"That is not what I seek,
Not that which my soul desireth.
The fire of which ye spake
Once a day needs a firebrand.
The fire of which ye spake --
Fire, is vanity and cometh to naught
And its worshippers come to naught and are vanity."

I rose up from the jordan
And a group of souls I met,
I met a group of souls
Who surrounded our father Shitil,

Saying to him, " By thy life, our father Shitil,
Go with us to the jordan!"

"If I go with you to the jordan,
Who will be your witness?
"The jordan and its two banks
Will bear witness for us;
Pihta, kushta and mambuha
Will bear witness for us;
Habshaba, (Sunday) and Kana-d-Zidqa
Will bear witness for us;
The sanctuary in which we worship
Will bear witness for us;
The alms that is in our laps
Will bear witness for us;
And our father who is our head
Will bear witness for us."

"this is that which I seek,
This is that which my soul desireth!
When I rise to the House of Life
And travel to the Everlasting Abode,
When Life questioneth me, (these) witnesses
Will come and will bear witness.
Witnesses of the truth are they,
Sure is all that they say!"

And Life is victorious!

[Recite this prayer after "Thou art blessed, Outer Door."]

Chapter 22

We have acknowledged the name of Life: (believe in) the great celestial Womb, in that which is endless and countless, in Yaluz-Yaluz, in Sbabut, the mighty Will of Life; in Piriawis, fount of living waters; in "He-provided-a-Dwelling" giving His Likeness its dwelling in the House of Life; in the Life Whose Eyes were fixed upon the waters. He arose, gazed and beheld the Nest from which He derived His being.

We believe in Yufin-Yufafin, in Nbat, the first Upsurge and outflow of Life at its inception, in its second (outflow), Sam-Smir; in its third, Bihram son of the Mighty (Life), Yukabar, the Word of Life who came from the House of Life to righteous and believing men.

Any person sprinkled by this oil on which I have pronounced the name of the Mighty Sublime Life and upon whom I have pronounced these mystic names, will have health (healing) abundant in his body; health abundant and not poor.

And Life is victorious.

Chapter 23

In the name of the Great Life!

Precious oil art thou, son of white sesame, son of the Euphrates bank, son of the river -pleasaunce, son of water-pools, son of treasures of light. Upon thee, Oil, Life laid His hand and sent thee to this world which is all birth, to heal, uplift, raise up and ameliorate all pains, diseases, complaints, tumours (and) the seven mysteries that inhabit the body. I praise thee, Oil, and adjure thee, Oil, by the Life, by Manda-d-Hiia and by the 'uthras, sons of salvation (and) by this strange being, who is honoured, wondrous and perfect, who summoned chosen elect beings, sons of light, and said to them: "Give me precious oil, son of white sesame, son of the Euphrates-bank, son of the river-meadow, son of water-pools, son of treasures of light.

Anoint, and I will bring you oil: anoint with radiance, fight and glory, the Oil wherewith I anointed and (which) I bestowed, not in the name of a god, not in the name of spirit, not in the name of a messiah nor in the name of a temple-Ishtar. Nay, the oil with which I anointed, (the oil) which I bestowed is at my name, my Sign and (given) as the name and sign of a living, glorious, flourishing and steadfast race. Any man anointed by this oil will live, be whole and be strengthened: his mouth will assume the nature of Anush, within him he will take on the nature of Anush. >From him the seven dolours of death and the eight afflictions of darkness shall violently depart and be expelled. Demons, devils, shedim, demon visitants, amulet-spirits and liliths will be removed and driven out of him in the presence of that which increased the strength, radiance and light of Knowledge of Life".

And Life be praised!

Chapter 24

In the name of the Life!

Thou wast established, First Life; thou wast in existence before all things. Before Thee no being existed.

For He hath fulfilled Himself and hath issued in His strength and His steadfastness and in the radiance and strength which His Father hath bestowed upon Him. For we have not changed that which thou hast commanded us. Thou enlargest our steps and liftest our eyes heavenwards. Thou descendest and givest us dwellings by springs of Life. Thou pourest into us and fillest us with thy wisdom, thy doctrine and thy goodness. Thou showest us the way by which thou camest from the House of Life and we will walk therein with the gait of righteous and believing men, so causing our spirits and souls to dwell in the dwellings of Life, the place where the spirits of our fathers abide, clothed in

radiance and covered with light, rejoicing, laughing, dancing, exulting about the glorious splendour resting (upon them) [?].

This is the Oil wherewith he anointed, the radiance, light and glory which Manda-d-Hiia blessed with his pure mouth and best-owed on all who love his name of Truth. From all those who are anointed with this oil every pain, disease, complaint, tumour, curse and physical evil will be removed. They will be freed from fetter and bond, from evil curses, from evil slander, from lying accusation, from the hand of the wicked, from the sword of enemies and from the third tongue which is softer than fat and sharper than a sword. (They will be delivered) from incubi and hobgoblins, from wicked outcry, black magic; from a spoilt wreath, from the male and female biruq and from the second death: they will be driven off and cast out by thy surpassing Name which is all life. It falleth on the dead man and he liveth: on the sick man and he stretcheth (himself); on the blind man and (his eyes) are opened; on the deaf man and wisdom and perception are infused into him. The accused is successful in his lawsuit and the prisoner is freed from prison. The hand of Truth and healing will come from the House of Healings in the name of the Life which emanated from Life and in the name of Yuzataq-Manda-d-Hiia. Every man anointed with this oil will be sinless and blameless in the Place of Life.

And Life is victorious.

[Read these three prayers "We acknowledged the name of Life" "Precious oil art thou", "Thou wast established, First Life", upon the oil and sign the souls thou hast baptised, when they rise up out of the jordan. Say "N. son of N., thou hast been signed with the sign of Life and the name of Life, and the name of Manda-d-Hiia hath been pronounced on thee. Thou hast been baptised with the baptism of Bihram the Great, son of the Mighty (Life). Thy baptism shall protect thee and attain its end. The name of Life and the name of Manda-d-Hiia are pronounced on thee." Sign thrice and grasp their right hands in the kushta (rite). Then recite and pass (thy finger) over thine (own) face -- thine own sealing. And then they shall stand up before thee. Recite over the pihta and mambuha and give them pihta that they may eat and mambuha that they may drink and take their right hands in kushta. Then make them sit before thee and read the sealing (prayer) and lay thy hand on their heads.]

Chapter 25

In the name of the Life!

When a jordan of living water (Water of Life) was bestowed on Sam-Smir, the great Radiance of Life, nine hundred and ninety-two thousand myriad 'uthras, sons of light, opened their mouths, praising Manda-d-Hiia. "Praised be Manda-d-Hiia; praised be Yawar-Ziwa; praised be Bihram and Ram; praised be Tarwan-Nhura; praised be Nbat the first great Radiance; praised be Nsab and Anan-Nsab; praised be Sar and Sarwan; praised be that great and mighty Mana; praised be that great Presence of Glory; praised be that whole abode of those at rest; praised be all the ways and paths of the Almighty (Life); praised be all the mighty celestial worlds of Light; praised be all those occult

dwellings (shkinata); praised be that Voice, Strength, Word and Command which come from the House of Abathur; praised be Abathur-Rama; praised be the myriad 'uthras who stand in the presence of Abathur; praised be Shilmai and Nidbai the guardian 'uthras of the jordan; praised be our father. Hibil, Shitil and Anush the head of the whole race.

Turn back, thrust back from me, Adam-Yuhana son of Mahnush and from these souls who have descended to the jordan and been baptised, terror, fright, fear of devils and demons, shedim, demon visitants, ghosts, amulet-spirits, liliths, gods, angels, demons of high places and shrines and idol-spirits: (all those) that the seven planets and the lords of the House loose against souls in this world.

Manda-d-Hiia! Lift up thine eyes, (behold) thy devotees, thine offspring and thy priest! Behold us who stand in this place which is all evil things! At the great Door which is all principalities do we stand, amongst the wicked, and dwell amongst sinners. Deliver us from this world which is all sinners and from the sorceries of the children of Adam and Eve. Forgive us that which we have done, and that which we do forgive us. Forgive us, Looser of sins, (our) trespasses, our follies, our stumblings and our mistakes. If thou dost not loose us from our sins, trespasses, follies, stumblings, and mistakes, no man is clean in thy sight Manda-d-Hiia!

Accept, (O) Life, Thy prayer from the Occult and assure (to us) bliss in Thy light in the name of Sharhabiel the great First Radiance. May the words of Sharhabiel the Great First Radiance, be established for all who love his name of Truth. And for me, Adam-Yuhana son of Mahnush may darkness be overcome and light set on high.

And Life be praised.

Chapter 26

In the name of the Life!

Bound (together) and sealed are these souls who went down to the jordan and were baptised in the name of the Great Life. They have been baptised with the baptism of Bihram the Great. Their souls have been secured with bonds of righteousness and with the bonds of Zhir, the great light of Life.

And Life be praised!

Chapter 27

In the name of the Life!

We were set up and raised up by 'Usar-Hiia: through 'Usar-Hai and Pta-Hai union with the House of Life came to us: Manda-d-Hiia went to us with radiance that is great and light that is powerful, with our mana, our sign, our way, our jordan and our baptism; with

Hauran our vestment; with Hauraran our covering and with Hazazban our wreath.

I call on the mighty, sublime, all-surpassing Life, supreme over all works and I say to It, "Behold, behold, Great Life, us who at Thy name, Life, descended into the jordan and for Thy name's sake, Life, we took our name and our sign from the great Jordan of Life and from the great source of healing, at the word of Truth and (the power) to uplift of Yukab1ar-Ziwa.

And Life is victorious.

Chapter 28

Bound (together) and sealed are these souls who descended to the jordan and were baptised. By Hauran-Hauraran, the out-thrust of the Great Life: by Its names, by Yufin-Yufafin and Sam-Mana-Smira; by Yusmir, vehicle of the First radiance; and by the being Yukabar, the (well-) equipped 'uthra; seal and guard these souls who descended to the jordan and were baptised, against the deities of the House, lest they gain dominion over them. (Protect them) from their devils and demons so that they shall not go near them nor harm them nor ruin them. Let all pains, diseases, afflictions and tumours be removed from them. Let all evil sicknesses and malignant curses of the body be removed and driven off, so that those who sit before Thee like men attainted shall stand up like clean men. And healing shall be theirs, those souls who went down to the jordan and were baptised.

And Life is victorious.

[Recite these four "sealing" prayers, "When .. was bestowed", "Secured and sealed" ".. By 'Usar-Hiia" and the longer "Secured and sealed" with a loud voice to the souls whom thou hast baptised after thou hast given them pihta and mambuha. If (several) souls, recite as written; if a single soul, say "for this, the soul of N." Then make them stand and recite "Ye are set up and raised up".]

Chapter 29

In the name of the Life!

Ye are set up and raised up into the Place of the Good. Established amongst manas of light are these souls which went down to the jordan and were baptised (and those) of our fathers and teachers and of our brothers and sisters who have departed the body and those who are still in the body. There, in the light shall ye be raised up.

And Life is victorious.

[Here recite "What did thy Father do for thee, Soul. "]

Chapter 30

In the name of the Life!

"What did thy Father do for thee, Soul,
The great day on which thou wast raised up?"
"He took me down to the jordan, planted me,
And took (me) up and stood me upon its bank.
He broke and gave me bread (pihta),
Blessed the cup and gave me thereof to drink.
He placed me between his knees
And pronounced over me the name of the Mighty (Life)
He passed into the mountain before me;
He cried loudly that I might hear,
That I might hear he cried loudly,
'If there is strength in thee, Soul, come!'
'If I climb the mountain I shall fall;
I shall overturn and perish from the world!'
I lifted mine eyes to heaven
And my soul waited upon the House of Life.
I climbed the mountain and fell not,
I came (thither) and found the life of my Self.

"What did thy Father do for thee, Soul,
The great day on which thou wast raised up?"
"He took me down to the jordan, planted me,
And took me up and stood me upon its bank.
He broke and gave me bread,
Blessed the cup and gave me thereof to drink.
He placed me between his knees
And pronounced over me the name of the Mighty (Life).
He passed into the fire before me;
And cried aloud that I might hear,
That I might hear he cried aloud,
'If there is strength in thee, Soul, come!'
'If I go into fire I shall burn,
I shall scorch and perish from the world!'
To heaven I lifted mine eyes
And my soul waited upon the House of Life.
I went into fire and burned not,
I came, and found the life of my Self.

"What did thy Father do for thee, Soul,
The great day on which thou wast raised up?"
"He took me down to the jordan, planted me,
Took me up and stood me upon its bank.
He broke and gave me bread,

Blessed the cup and gave me thereof to drink.
He placed me between his knees
And pronounced over me the name of the Mighty (Life).
He entered the sea before me;
He cried aloud that I might hear,
That I might hear he cried aloud.
'If there is strength in thee, Soul, come!'
'If I go into the sea I shall sink,
I shall be overturned and perish from the world!'
To heaven I lifted mine eyes
And my soul waited upon the House of Life.
I went into the sea and was not drowned,
I came, the life of my Self I found,
Yea, Life! lo, Life! Life hath triumphed over this world.

And Life is victorious.

[This is a baptism hymn. Set up (recite?) the hymns, and where it says "souls" recite as written, but if it is a single soul say " amongst manas of light, the soul of N. son of N. who went down to the jordan and was baptised and received the Pure Sign" and chant "What did thy Father do for thee, Soul" and recite the antiphonal hymn "How lovely are plants which the Jordan (planted)" and "Rightly did my baptiser baptise me", "Shilmai baptised me with his baptism", "The jordan in which we were baptised", "I rejoice in my priests" and chant other hymns: "Truly do I say to you", "To you I cry, men who have received the Sign, and explain", and "A disciple, a new one, am I who have gone to the jordan-bank".

Then recite the "Blessed and praised" of Shum (Shem) son of Noah and at the place where it says "a wreath from the Vine Ruaz" (say) "will be set on the heads of these souls who have descended to the jordan, been baptised and received the pure sign and who were called, established and sealed by this baptism, and (on the heads of) our fathers, teachers, and brothers and sisters who have departed the body and those who are yet in the body". Should it be a single soul whom thou hast baptised, say "the soul of N. who went down to the jordan and was baptised" and finish.

And recite "Good is the good for the good" and end. And offer up the Petition and say the Rahmia for the souls thou baptisest. Say " these souls who went down to the jordan and were baptised and received the pure sign." If it was a single soul, say "the soul of N. son of N, who went down to the jordan and received the pure sign. " And beware: from the beginning to this point recite all thy baptismal prayers with care, attention and knowledge. And again perform kushta with them and say to them "Kushta make you whole my brother-'uthras! The communion of the living hath been performed in the manner in which 'uthras perform it in their shkintas. Fragrant is your perfume, my brother-'uthras, (for) within ye are full of radiance."

And they shall say "Seek and find, speak and be heard!" and kiss their hands. If the

souls be female or if the soul thou baptisest is one (woman), perform the kushta with them and say to them "Kushta heal thee and raise thee up. Thy kushta shall be thy witness and thine alms thy saviour. When they say "Seek and find, speak and be heard" and kiss their hands, then say to them "Your kushta shall be your witness and your alms shall be your saviour. Your prayer and praise will rise and obtain mercy for you. In the name of the Great Life; we have acted (according to) the goodness of the Great (Life). And we have arranged (all things?) according to Thy loving-kindness from beginning to end. We have called upon the great Jordan of Water of Life and upon the three hundred and sixty jordans in which Hibil-Ziwa was baptised ". And he (H-Z.) said "Warn them, deliver them, save them and protect those souls which went down to the jordan, were baptised and received the pure sign from adultery, theft, black magic, from going to temples and worship in temples and from eating temple-food. And eat not of that which was killed by lion or wolf, or of anything disgorged or (found) dead. But immerse yourselves and purify yourselves. Manda-d-Hiia will be your helper, and your baptism will be efficacious." Then pray a prayer and Rahmia for thyself, and say "In the name of the Life! I worship the First Life and praise my lord Manda-d-Hiia and that great Presence of Splendour which emanated from Itself". Then recite "The First Life be praised! Truth make you whole! Ye are established and raised up" and transfer thy staff to thy right arm and end (the prayer). Then return it to thy left arm and recite the "Blessed and praised be Life" of Shum son of Noah. And sit and recite "Good is good for the good" and bend thy knee, sit, and pour out at "forgiving of sins" (be there for) "our forefathers" (etc.) "and the souls of Mandaeans, priests, ganzivri, treasurers, chief men and ethnarchs" in the "forgiving of sins". Then rise to thy feet, take the pihta and mambaha and recite the eight pihta prayers for the pihta and the two mambaha prayers for the mambuha. Dip the pihta in the mambuha and recite "The Life spoke and Life opened" for thy pandama and unfasten it. Eat thy pihta and drink thy mambuha and drink the rinsing-water and take a second rinsing and recite "Life is fulfilled" and "The (Great) Life dwelleth on those who love Him" and cast in thine incense at (the words) "Radiance goeth up to its place" and at the place where it says "will forgive those that love his name of Truth" he shall say "those souls who went down to the jordan, were baptised and received the pure sign, and Life is victorious". Then throw (water) beneath thy staff, recite "Good is the good for the good" and make the Petition and repeat the Rahmia for thyself. Perform the kushta with the shganda and when he goes down, recite "In radiance that is great am I immersed", slip aside thy pandama and honour thy crown.]

Chapter 31

Radiance goeth up to its place and Light to the Everlasting Abode. On the day that Light ariseth, Darkness returns to its place. The Forgiver of sins, trespasses, follies, stumblings and mistakes will remit them for those who love his name of Truth, and for those souls who went down to the jordan, were baptised and received the pure sign. Consuming fire will consume thee and thy ministration will be (noted?) in the habitations. The fragrance of life riseth to the House of Life, and we (too) will rise up to the House of Life: we shall be with the victorious 5). It is our support, and our confidence is in life in the Place of Light and in the Everlasting Abode. Life is

established and set up in its indwellings, and Life is victorious over all works.

[This is the "loosing" (consecration) of incense for baptism.]

[In the name of the Great Life! May my thought, knowledge and understanding be enlightened, mine, Adam-Yuhana son of Mahnush, by means of these (prayers), admonitions and hymns of baptism, which were transcribed from the scroll The Great Wellspring. This is the baptism wherewith Adam the first man was baptised by Hibil-Ziwa when he breathed the pure mana into him and he got up, sneezed and lived.

And Adam questioned, and spoke, "Through the power of Hibil-Ziwa have I attained my end!"

Then Hibil-Ziwa arose, put on the seven vestments, and went to the jordan-bank. When Adam had placed the qauqa (and) fire before Hibil-Ziwa, Hibil-Ziwa twined a wreath for his staff and twined a wreath for Adam, then rose and went to the jordan and recited the prayer "Answer me, my father, answer me, for I have gone to the jordan in the strength of my father Yawar, and in the strength of Manda-d-Hiia a wreath hath been set upon the 'uthras."

Then he arose and recited "In the name of that First Being" for his crown and set it on his head, then recited "Life created Yawar-Ziwa", "Let there be light" and Manda created me" for the myrtle-wreath and set it beside the crown.

And he held the end of his stole and recited "Strengthened and enhanced is the great mystery of radiance, light and glory" over his pandama, folded his pandama over his mouth and recited "incense that is fragrant, yea, for the First Life" and cast incense on the fire. And he recited "We have acknowledged," "Praises", "Thee, Thyself", "I sought to lift mine eyes", "The day that the jordan was bestowed on Sam-Smir", "I have worshipped and praised that Yawar-Ziwa" and "I am Yur son of Barit; in great radiance". And he held his stole and recited "I went to the jordan, but not I alone" up to the place where it says "give free movement to the limbs of my body; I go down," and he went down into the jordan up to a fourth of his thighs. And he recited "In the name of Yusmir, the First Vine" over his staff, and at the place where it saith "covered with radiance and clothed in light" he cast the myrtle-wreath over the staff and "clothed" it with his stole.

And he recited "Bound is the sea" and traced three circles thrice over in the jordan. And he recited "I am a perfected gem", and "Avaunt, flee in fear" and splashed the water in the jordan at his right, his left and in front of him and recited "Piriawis" as written. Then he chanted a hymn and said to him "Any man who hath strength thereto and who loveth his soul, let him come and go down to the jordan, be baptised, receive the pure sign, put on robes of radiant light and set a fresh wreath on his head."

And Adam descended into the jordan and submerged himself thrice behind him (Hibil-Ziwa), who took him by the right hand transferred him to his left, placed him between himself and his staff, dipped him thrice and signed him thrice in the jordan.

And he gave him three palmfuls of water to drink and recited "Manda created me" over the myrtle-wreath and set it upon his (Adam's) head and pronounced the secret names over him.

(Then) he took his hand in kushta over the staff and made him go up before him.

(Then) he took water from the jordan into his phial and recited the hymn "At the waterhead I went forth" and "Blessed art thou, Outer Door", and recited "I rose up from the jordan, and a group (of souls) I met". And he came up out of the jordan and completed it (the hymn). And he took up the oil and recited "We have acknowledged the name of Life", "Precious oil art thou" and "Thou wast established, First Life" over the oil. Then he signed him thrice and made passes over him thrice, and at each signing he laid his hand on his (Adam's) head and repeated those names which he had pronounced over him in the jordan.

And he performed kushta with him. (Then) he took the pihta and recited the eight prayers for the pihta over the pihta and the two prayers for the mambuha over the mambuha. And he gave him the pihta so that he should eat and gave him the mambuha that he might drink, and he drank the rinsing (water).

And he grasped his hand in kushta and seated him before him and recited the "sealing" prayers, "When a jordan of living water and bestowed upon Sam-Smir, the great Radiance of Life", "Bound and sealed", "By 'Usar-Hiia" and the greater (longer) "Bound and sealed" and laid his hand upon him and stood and recited "Ye are set up and raised up", "What did thy Father do for thee, Soul?", "How lovely are the plants which the jordan planted and raised up", "Rightly did my baptiser baptise me", "Shilmai baptised me with his baptism and Nidbai", "The jordan in which we were baptise will bear us witness", and "I rejoice in my priests and Nasoraeans who hearken to my converse".

And he chanted the hymns "Truly do I say to you", "To you I cry and explain" and "A new disciple am I who hath come to the jordan bank".

And he read all the hymns and homilies unto their end and recited "Blessed and praised be Life" of Shum son of Noah and "Good is the good for the good". And he recited "In radiance that is great am I immersed" and loosed his kanzala (stole) and "honoured" his crown.

And Life is victorious.]

[Then Hibil-Ziwa gave judgement and said "The Life hath anathematised and Manda-d-Hiia hath cried out against and the Great First Word hath pronounced against any man, priest, who performed a baptism without his pandama. He shall be accursed by the Name (Vein) Of the Great Wellspring: Shilmai and Nidbai the guardian 'uthras of the jordan will curse him and the Wellspring and Palmtree will curse him. Yukabar will take away his crown and his seal and hull him back to his natural home, the Place of

Darkness. Moreover, before any Nasoraean who retains his pandama whilst performing a baptism, a vein of the Great Wellspring will heap up and all that he doeth will be confirmed. All mischances will avoid him and darkness will roll away from him. His vestments will be kept in our safekeeping. Whilst he is alive in his body the Seven will be powerless to loose fear against him and lofty strength will be sent to him.

When he departeth the body the clouds which precede 'uthras will come towards him and dread of purgatory-demons will be powerless over him (for) he will not pass through the Purgatories.

And Abatur will clothe him in his glory and all the 'uthras will shed their light upon him.

And Life is victorious.

This is the limit (end) of the baptism which came to this world, the (baptism) wherewith Hibil-Ziwa baptised Adam the first man and it was preserved in the ages for the elect righteous, for it was written down in the scroll of the Great Wellspring belonging to Ramuia son of 'Qaimat. And Bavan-Hibil son of Brik-Yawar wrote it here and distributed it amongst a hundred Nasoraeans, (copying) it from his own scroll which he copied from the scroll of Ramuia son of 'Qaimat.

It was written in the town of Tib and was placed with Haiuna daughter of Yahia, and Bainai son of Zakia.

Those who hold to it, (let them) expound it. (But) he who doth not establish it, let him keep away from it and not approach it.

And Life is victorious.]

Then said Yahia-Adam son of Sam-Saiwia, "When the scroll of Ramuia son of 'Qaimat found in the possession of Haiuna daughter of Yahia and Bainai son of Zakia came into my possession I put it together and arranged it as it was written originally, and removed nothing from it.

And Life is victorious.]

The Masiqta ("The raising up")

i.e. spiritual resurrection or ceremony to aid the ascent of the soul

Chapter 32

In the name of the Great Life may there be healing for me, Adam-Yuhana son of Mahnush!

Strengthened, enhanced was the great mystery of radiance, light and glory dwelling on

the mouth of the First Life, for from It came forth Manda-d-Hiia (Knowledge-of-Life). For he knew and interpreted the thoughts of the First Life and perceived that they are wondrous.

And Life be praised!

[Recite this prayer and hold thy stole for the masiqta.]

Chapter 33

In the name of the Life!

Water of Life art thou! Thou art come from the Place which is life-giving and art poured forth from the House of Life.

(At thy) coming, Water-of-Life, from the House of Life, the good come and refresh themselves, (but) the wicked are discomfited and the children of (this) world abashed and say "Is there (not?) room for us in the Place of Light? For those that seek (ask) of it find, and those who speak of it are heard".

We have sought and found and we have spoken and been heard in thy presence, Manda-d-Hiia, lord of healings. As water when poured out falleth on the earth, so (too) so doth evil fall abased before good. As the water falleth on the earth, so shall their sins, trespasses, follies, stumblings and mistakes be loosed from those who love the name of Truth (kushta) and from the souls of this masiqta, and from (the souls of) our fathers, teachers, brothers and sisters who have departed the body, and those who (still) live in the body And say "Established is Life (or "the living") in Its (their) dwelling".

And Life is victorious.

[This is the mambuha prayer]

Chapter 34

Hail to the First Life before Whom none existed, the Sublime from worlds of light, the Ineffable which is above all works; to the Ancient Radiance and the Great Primal Light, the Life which emanated from Life and the Truth that was of old, from the beginning. Hail the ancient, lofty, esoteric and guarded father of 'uthras. Hail Yuzataq, Gnosis of Life, Source of Life; He who unveileth the silence , giveth hope and keepeth the prayers of the spirits and souls of righteous and believing men into the Place of Light. Hail to the life of sincere and believing men who have come to their end and departed the body, and hail to those who are stiff alive in the body. May the gate of sin be barred to them and the gate of light be open for them. May they be knit together in the communion of Life in which there is no separation.

Pray ye from there for us and we will pray from here for you. All fruits wither: all sweet

odours pass away, but not the fragrance of Gnosis of Life, which cometh not to an end nor passeth away for an age of ages and for world without end. May the souls of this masiqta rise up without sin, trespass, folly, stumbling and mistake unto the Place of Light and to the Enduring Abode.

And Life be praised!

[Read this ordinance for the incense and cast it on the fire. Then recite the prayers for the masiqta.]

Chapter 35

In the name of the Life!

I sought to lift my eyes, shoulders and arms towards the Place which is all life, radiance and glory, the place where which is all life, radiance, light and glory; a place where they who seek of it find, those who speak of it are heard and to those who ask of it, it is given them, day by day and hour by hour. This hour I address to thee, my Lord, Manda-d-Hiia, a vital petition, large and not small, for this congregation of people who have bent their knees to the ground and stretched forth their hands to the intermediate and upper (worlds). They have forsaken images, pictures and idols of clay, gods (made) of blocks of wood , and vain rites, and have testified to the name of the great, strange (sublime) Life. To them the gate of sin is closed and for them the gate of life is open. May our request, our prayer and our humble submission rise before the supreme Life which is above all works.

Before thee (in thy sight) all hands are thieving, all lips have lied. Water is in the jordan. Before thee (in thine eyes), Manda-d-Hiia, no man is clean : we are slaves who are all sin, and thou a lord who art all mercy. When thou art with us, who shall conquer us and if thou justifiest us who will convict us? Judge us not after the fashion of earthly courts of law; despise us not for our follies and associate us not with the false rites practised by the worlds and generations.

The worlds thrust hard at us, but we fell not. Backed by the Truth which is thine own, we have perfect confidence.

Establish life, and wilt thou not establish human beings? Thou hast spoken to us in thy Word and hast commanded us with thy command "Ask on earth and I will supply you with heavenly fruit : ask from below, (from) reed , swamp and mud, and I will supply you from the lofty heavens. Make supplication with the fleshly right hand, and I will bring you (what ye asked) with the right hand of kushta.

The first (generations) sought and found: let those that come after seek, and they will find. Seek and find for yourselves, for your friends, for your friends' friends and for those who love the great Family of Life. Your eyes shall not turn away from me unsatisfied."

Thou art the father of all the 'uthras, the Support which is all light, the Vine which is all Life and the great Tree which is all things. For Thou knowest hearts, understandest minds and searchest out consciences (even) in the nethermost hells of darkness. Like a servant lying prostrate before Thee, our eyes are lifted to Thee, our lips give Thee praise and blessing seven hours of the day and the three watches of the night.

Those who seek of Him find, and to those who ask of Him it will be given. For to him that standeth at a closed door Thou wilt open the closed door. In the Place of Light Thou wilt wipe away and remove from us our sins, trespasses, follies, stumblings and mistakes and wilt cast them into the hells of the earth and the nethermost limbos of darkness. Thou wilt raise us up as sinless and not as guilty, as virtuous and not as vicious before thee, Manda-d-Hiia.

The good behold and are refreshed: the wicked are discomfited and the children of (this) world abashed. And they say "Is there no place for me in the Place of Light, since those who seek therefrom find, and ask thereof and it is given them?"

We beseech thee to let some of thy radiance, thy light and thy glory rest upon us. Thou art the Healer above all means of healing, a Raiser-up above (all) that raiseth up, a Radiance above all radiancies and a light above all lights. For thou openest doors of truth and revealest mysteries and wisdom and showest forth mighty deeds in Jerusalem. Thou confinest demons and devils and frightenest away the gods from their high places. Great is thy name and praised is thy name! Thou art the counterpart of the Life, for thou wast in existence before all. Thou art the Vine, for thou wast in the Ether above heaven and above the earth. When worlds came into being and creations were called forth, thou didst hold in thy grasp the worlds and generations. Thou hast laid down a road for sincere and believing men to the Place of Life. (Though) spirits and souls sit (here) as guilty, (yet) by thy name they shall rise as innocent, (thy name of) Yuzataq-Manda-d-Hiia. To support the hands of good people, thou wilt be (bring?) healing of life to the souls of this masiqta Life is established in its indwellings and Life is victorious.

[This prayer is good for all occasions: (it may be used) on occasion for the Rahmia (daily office), or for the masiqta, or for baptism and for all purificatory rites. For the masiqta, after thou hast recited over the pandamta, "water of prayer" and the ordinance for the incense, pray "We have acknowledged", "Praises", "To Thee", "Lifting eyes" and "I sought to raise my eyes". And prepare the pihta, mambuha and klila (wreath) and set them out for the masiqta. And recite the ordnance for the oil, (placed) in something clean : in a glass or tin cup when washed and cleansed. And recite the masiqta.]

Chapter 36

In the name of the Life!

I worship, laud and praise that great, secret, First Mana who abode for nine hundred and ninety-nine thousand myriads of years alone in his own Abode - for no Companion

came to him; (none existed) save that great, secret, First Mana. For he came into existence therein and developed therein.

Then I worship, laud and praise that great, occult, First Drop who emanated from Him. They existed, (but) She abode for four hundred and forty-four thousand myriads of years in Her own Abode, alone, for She had no consort.

Then I worship, laud and praise Pirun, that great occult first Vine from whom there emanated eight hundred and eighty eight thousand myriads of 'uthras.

>From Them and from those 'uthras proceeded one 'uthra, whose name is the Great Countenance of Glory who is (at once) less than his brethren and more venerable than his parents. Manda-d-Hiia, the well-prepared 'uthra, divulged and revealed and said "Any Nasoraean man who sitteth to recite "Established is the First Life" and breaketh bread will receive condemnation from the House of Life,"

And I am established, in the light of Life and Life is victorious.

Chapter 37

I worship, laud, and praise that Occult, great First Cloud of Life, with whom in secret, he broke bread and gave thereof in secret to the Occult Life and to the Mighty First Life.

And Life if victorious.

Chapter 38

I have worshipped and praised Yawar-Ziwa, who arose and praised that great mighty Mana at whose right and left hand there stand four hundred and forty-four thousand myriads of 'uthras. A thousand myriads of 'uthras, sons of light, worship and laud the rays of his Radiance.

He arose and broke bread in secret and gave thereof to the sons of men and establisheth his Abode in secret.

And Life is victorious.

Chapter 39

I worship, laud and praise that secret saying which Yawar pronounced secretly. He made it known, and divulged and established a Life-ray therein. Radiance and light came and dwelt at his right and glory and resplendence dwelt at his left. And the 'uthras en- treated the Life that they might behold the Likeness of Yawar-Ziwa in their own glory.

Yawar-Ziwa the vigilant 'uthra divulged and revealed and said "Sixty-four sins daily will

be forgiven a Nasoraean man who repeats this secret saying, in the Great Place of Life and the Lasting Abode".

And Life is praised.

Chapter 40

I have worshipped and praised 'Usar, who broke bread for the hidden first 'uthras, so that they (find) rest in their hearts.

The holy 'uthras stood in their dwellings and praise the mighty Life in its Dwelling, adorable in Its radiance and wondrous in Its light.

I worshipped and praised that supreme First Vine, for within it is its Sap : its leaves are 'uthras and its tendrils rays of light. 'Uthras sit in its shade. And within the great first Cloud of Light there came into existence, within the Treasure-of-Light there was generated, the Secret Mana.

And Life be praised.

Chapter 41

I worshipped and praised Treasure-of-Light, the great Awaker (yawar) of Life, who broke bread in the Hidden and gave (thereof) to the Mighty First Life in Its Dwelling. I praised the seven mystic precious and preserved manas who derived existence from Their Place and were transplanted from Their Treasure-house. I worshipped and praised the mighty First Life that transported Itself from Its Place, transferred itself from its own Treasurehouse in which it came into existence, was developed, dwelt and was established; and (whereof) It discoursed and wherein It had gloried.

It praiseth and speaketh, "Every Nasoraean who reciteth these secret sayings will seek and find, will speak and be heard seven times daily. And seven sins will be forgiven him in the great Place of Light and Eternal Abode."

And Life be praised!

Chapter 42

I worship, laud and praise that first secret Word which Yawar imparted in secret. He expounded and explained it and established therein that which is living, Rays (of his light). And Yawar said "Enlightenment and praise have come to pass". And Yawar came and his glory rested upon his own shkinta. Radiance and Light came and were established before him : Glory and Enlightenment came and dwelt at his right hand. And the 'uthras ask the Life to behold the appearance of Yawar-Ziwa in their (its?) radiance, and to commend the prayer and praise which they pronounced to Shilmai and Nidbai, the 'uthras who are the two messengers of Manda-d-Hiia

Yawar hath said, "Every Nasoraean who repeateth this secret prayer seven times daily, seven sins a day shall be forgiven him. And Life abideth in its Dwelling".

Life is victorious.

Chapter 43

Thou art enduring, First Life before Whom no being had existence, Unearthly One from worlds of light, Supreme Being that art above all works, above the Ancient Radiance and above the First Light; above the life which emanated from Life and above the Truth (kushta) which was of old in the Beginning!

Thou, Manda-d-Hiia, hast established for thy chosen that which thou hast revealed to us from the book Nhur (Be light) and front Pta usra (They revealed treasure from the first treasure and from 'Usar Nhura (Treasure of Light), a solace, a great support of life, that which shineth in light, the light of which enlighteneth.

It (Manda, gnosis) came into being, was revealed, fulfilled and went forth in strength abundant and became mighty by growth of knowledge It increased in radiance and was full of light which proceeded from the Counterpart (?) of Life, a wondrous counterpart!

Thereupon the worlds were ashamed, for none had seen its like, its brilliance or its glory.

Kushta standeth by his friends and Manda-d-Hiia by his chosen ones.

For thou hast chosen (us), host taken us out of the world of hatred, envy and disputes and hast set us firmly on paths of truth and faith, so that we stand and praise the holy and guarded place. And he who partaketh of this bread (pihta), put out (for him) will be sinless in the Place of Light, the Everlasting Abode.

And Life is victorious.

[These are the prayers appointed for the pihta].

Chapter 44

Biriawish, source of living waters, first upsurging that sprang forth, great outburst of the radiance of all-abundant Life! (Be) life for the souls of this masiqta.

[This is the appointed prayer for the mambuha, If there are (several) souls, read as written; if one soul say 'for this the soul of N.']

Chapter 45

Thy name, (O) Life, is excellent: its glory is great, its light abundant, Its goodness came over (or overflowed), inaugurating the First Mystery, life which proceeded from Life and Truth which existed before the beginning. This is a wellspring of life which sprang forth from the Place of Life: we drink thereof, of this Fount of Life which Life transmitted was established in the House of Life, which crossed worlds, came, cleft the heavens and was revealed.

Thou hast shown us that which the eye of man hath not seen, and caused us to hear that which human ear has not heard. Thou hast freed us from death and united us with life, released us from darkness and united us with light, led us out of evil and joined us to good. Thou hast shown us the Way of Life and hast guided our feet into ways of truth and faith so that Life cometh and expelleth darkness and goodness cometh and casteth out evil. (Like) the mingling of wine with water, so may Thy truth, thy righteousness and thy faith be added to those who love Thy name of Truth,

And Life be praised.

[This is the set prayer for the mambuga (sacramental drink). Make the pihta and the mambuhamasiqta, and then make the myrtle wreath.] and place them (ready for) the

Chapter 46

In the Name of Life!

The Light became light, the Light became light! The Light became the light of the First Life. Glory dawned and (there was) praise of the Mana who came from his Place. He came (with) all ether-wreath, with benefits that are from the Place of Light and the Everlasting Abode. Yufin-Yufafin was the weaver of the wreath; she who brought it was 'Nisbat'-Utria (She- planted i.e. was the mother of uthras). And he who set wreath on was 'It-Yawar-Ziwa (There-is- dazzling-Radiance) son of 'Nisbat-'Utria: he brought it and set it on the head of the Mana, planted it (there) so that it was set up (thereon).

The wreath flames and the leaves of the wreath flame. Before the Mana there is radiance, behind the Mana there is light and glory, at either side of the Mana are radiance, brilliance and purity; and at the four corners of the heavens and on the seven sides of the firmament dwell silence, bliss and glory.

And Life is victorious.

Chapter 47

Enlightened and enlightening are words of light to the souls of this masiqta. Sure, assured, armed and prepared, resplendent and beauteous (are they) when the wreath with its mysteries is set on the heads of these souls of this ascent (masiqta) to the great gate of Abathur's house. They will open to them the great gate of Abathur's house and will guard them by secret and watchful manas.

And Life be praised!

[These two prayers are said over the myrtle-wreath in the masiqta.]

Chapter 48

In the name of the Life!

Manda-d-Hiia went to the stars. His appearance loosed the bound (souls): he knit (them into?) the communion that is without parting and without limit or number, by his word which issued from him in that place. All the worlds were confounded: the works of the House were destroyed and there was security for sons of the Great Family of Life.

He planted his planting and descended to the earth, (where) the hand of Evil, of the Lord of the House, lay heavy upon them. And when wickedness oppressed them, they beheld his radiance, and some of the celestial fruits appeared to them, the strength and name of the Ineffable One Who is all light was revealed to them and some of His glory was communicated to them and Knowledge of Life (Manda-d-hiia) was revealed to all who love his name of Truth at the place which is wholly (inhabited by) those convicted of sin. And when they beheld him, the lords of the worlds were con- founded but did not, from their thrones, loose (the bonds of) the captives.

He passed by: the captives were freed. He loosed them from their sins and trespasses: yea, release from their bodies was made possible to them. And (as for) the lords of the House who looked on, their ranks were discomfited and they were unable to reach him. Yea, the name of Abathur was (set) over them and the name of Yuzataq-Manda-d-Hiia was fulfilled and revealed to those who love his name. And his name shall (aid) the souls of this masiqta: it will be his name. And Life is victorious.

[This is the recitation appointed for the masiqta. Read it over pure oil in something (pure ?) and place it before thee and then read the masiqta.]

Chapter 49

In the name of the Strange (Sublime) Life!

This, the glory and light of life, is to bring forth the spirit and soul from the body and to clothe the living soul in a living garment. Yea, she is solaced and liveth, the counterpart of Life, she that emanated from a Dimat of Life, with the Outer Life, with Hauraran and Karkawan-Ziwa, with Treasure-of-Light, the solace and great support of life, with life that emanated from the Life and with the truth which existed of old in the beginning, They live in their shecinahs, and the Great Light (abideth) in its purities.

When any human being departeth from his body, there come towards him seven godlike appearances , and each standeth by his own, And Sauriel the Releaser cometh -- he

who releaseth spirit and soul from the body. Up there, with those works, he standeth with the vesture of Yuzataq-Manda-d-Hiia which releaseth (the soul). And Hauraran and Karkawan-Ziwa remove from her that in her which is of the body, and she putteth on the dress of Yuzataq- Manda-d-Hiia. Garment on garment she putteth on, she arrayeth herself in robe after robe, When she weareth the vesture of Yuzataq- Manda-d-Hiia there, she laugheth, rejoiceth, leapeth for joy, danceth, exulteth and is overjoyed about the glorious splendour resting (upon her) and the glory that accrueth to her.

Onward she goeth in the vesture of Yuzataq-Manda-d-Hiia, The planets who are in their places were out of coutenance on seeing it: they clenched their fists, beat on the forecourt of their breasts and say "Woe on (us) planets! for they (we) are powerless, but the works of Their hands are victorious!"

And they say "How beautiful is this radiancy, how steadfast this light, how lovely this glory and how wondrous this appearance!" And they ask "who will clothe us with this radiance ? Who will cover us with this light and who will shed on us this glory ? And what is it that passeth before us in this guise ? for it is fair, shining and bright: in this world nothing made can be compared to it!" And they exclaim "How good is Kushta to the good, and Manda-d-Hiia to all his chosen, (those) who stand in their bodies and dedicate themselves to the name of the Life and to becoming (thus)!"

She goeth on in the vesture of Yuzataq-Manda-d-Hiia and they let those deeds of hers pass by and (escape) the hands of all the planets.

And on she went and reached Abathur's house of detention, (Abathur), the Ancient, Lofty, Holy and Guarded one. There his scales are set up and spirits and souls are questioned before him as to their names, their signs, their blessing, their baptism and every- thing that is therewith.

The soul of N. hath entered the House of Abathur and hath given her name, her sign, her blessing, her baptism and everything that is therewith!

The souls of our fathers were signed with the sign of Life and the name of the Life and the name of Manda-d-Hiia was pronounced over them. They put them in the scales, putting in their deeds and rewards I) and weighed them. And the perfect went in (also), the spirit with the soul, but they took them out (for they were) clean. Radiance issued from the radiance of Abathur and clothed them and they brought light and covered their (therewith).

(Like them) she (the soul) put on garment on garment and robe over robe like the vestments of Abathur. There she laugheth, rejoiceth, leapeth for joy, danceth, exulteth and is overjoyed about the glorious splendour which resteth (on her) and accrueth to her . And she proceedeth in the vesture of Yuzataq-Manda-d-Hiia and went on and reacheth the watch-house (house of detention) of four beings, sons of perfection, 'In-Hai, Sum-Hai, Ziv-Hai and Nhur-Hai . Each of these beings clotheth her with his radiance and each covereth her with his light. Garment on garment she putteth on, with

garment after garment doth she clothe herself. When she puts on the vesture of the sons of perfection she laugheth, rejoiceth, leapeth for joy, danceth, exulteth and is overjoyed about the glorious splendour, the honour resting on and belonging to her.

She proceeded in the vesture of Yuzataq-Manda-d-Hiia and went onwards and reached the Waters of Death . The waters covered her, (but) Radiance crossed over- his name abode in his shkinta : honoured and chosen, he created himself - and said "Life, I am Thine, and for Thy name's sake came I forth from the world of Pthahil, from amongst evil plots and from beneath the throne of Abathur the Ancient, so that we tray bring out this soul of N, of this masiqta (so that) she cometh before him".

He is the ray of the great radiance of Life, a being who resteth upon the shkinta, and upon shkinta doth his name rest. He graspeth her with the palm of his right hand and handeth her over to two 'uthras, sons of light, to Adatan and Yadatan, of one gnosis and one mind. And Adatan and Yadatan hand her over to two 'uthras, to 'Usar-Hai and to Pta-Hai who open the Door of Life, plant the plant of Life and establish the first counterpart of the House of Life. They raised her up beside the living they bring her in, in the likeness of Life they support her in the Place where radiance, like light, flameth. And the spirits of N. went and became of the same nature as the soul and was established in the House of Life.

And Life is victorious.

50

Rightly did the baptist baptise me (in the waters of?) Yaluz-Yaluz for their spring is Hammamulai. My name, Ksasar-Hamamulai is spoken, disseminated, guarded, hidden and pure. They (the waters?) knew the source from which they proceeded: its name was on the sky, its glory on the earth. For upon treasure, in treasure, the Great Life existed and was fulfilled in Its glory.

I sit on a perfected garment and by the great fountainhead of Yukabar-Hiia, beneath a Vine which riseth above me. Praise-of-Life standeth before me. "Who will manifest himself and come and speak to me?" "I am he who is manifest, for I am great". The life that is beneath me is the Vine which riseth above me, Praise-of-Life standeth before me. This is my name and my sign which I received from waves of water and from treasures of radiance and from the great and lofty Mixing-Bowl (?).

And Life is victorious.

51

In the name of the Life!

I am baptised in the name of the Strange Life, the Sublime (Being) above all works. I am

established in the name of Treasure-of-Light. "I looked upon the Life and the Life looked upon me, and in the Life put I my trust. When this the soul of N. casteth off her bodily garment, she shall put on the dress of life and become a facsimile of the Great Life in light."

Yawar from the House of Life revealed (himself?) and shone forth , establishing his counterpart, transplanting the Great Life in his light. The worlds thrust at us, but we fell not; backed by Thy truth, we have confidence. The first sprout hath burst forth - a ray of the great radiance of Life in its triumphs; Truth (Kušta) and the great Source (kana) of its glory.

And Life be praised!

52

Whose son am I? (Of?) the guarded Mana who is Yusmir, the First Great Radiance, son of the great Primal Life, who pondered and went forth seeking His own, that which came from Him. The congregation of souls, on the last day, when departing from their bodies, rejoice in Him, embrace Him and rising up, behold the outer ether and the enduring Abode and praise the Great Life in Its light.

And Life is victorious!

53

A letter, union and victory have come to this the soul of N. from the House of Life. Its fastening is water, its wreath is light, its weapon the living word, and its seal the Chosen, the Pure One. Every man who openeth it and readeth therein shall live, be whole, and his name will beset up in the House of Life in the name of the Great Sublime Life. And the First Life is established in Its škinta.

[This is the seal of the masiqta. Up to this point recite the masiqta, and here take the pihta and break off a morsel from one upper fatira and the undermost fatira and bring a portion of the Ba and fold them together. And mingle the "water of prayer" with the wine and recite over them "Yukasar chose her (the soul) who passeth over" and recite "The Life spoke and opened" and part thy pandama and eat thy pihta and drink thy mambuha and recite "The Water of Life burst forth in splendour in its škinta.]

54

Yukasar chose her that passeth (crosseth) over; he chose her, called her forth and established her. He clothed her in radiance ineffable and brought light abounding and covered her therewith. He raised her up to the Great Place of Light and the everlasting Abode, and in his own škinta his (the dead man's) soul was assigned (a place) and found rest in his treasure. Living waters (water of Life) from the House of Life burst forth (in splendour) and (like them?) shall shine forth the souls who are called upon, raised

up and signed in this masiqta, (the souls of) our fathers, teachers, brothers and sisters who have departed the body, and of those who still live in the body. They shall rise upward on a smooth road and by the path of the perfect, shall behold the Place of Light and the everlasting Abode and be established by Him who opened (revealed) the great first light.

And Life is victorious.

55

The Great Life spoke and revealed (opened) with His mouth, in His own radiance light and glory. And Life be praised.

[This is for the loosing of the pandama. Recite this "Yukasar chose her who passeth over" over the "water of prayer" and wine when they are mingled together. If it is for (several) souls that he has recited read as written, but if for a single soul say "the soul of N. , shall be awakened" . And say "The Great Life spoke and opened with His mouth" and part thy pandama, eat thy pihta and drink thy mambuha. And recite "The living water shone forth in its place" then rise, and read one prayer alter another until the (prayer) "Yukasar chose her that passeth over" hath been offered up.]

56

In the name of the Life!

Living waters shone forth (in splendour) in their škinta. The robes of the good were resplendent in their place. The great Mana was dazzlingly bright in His glory. So (too) shall these living, (brightly) shining, steadfast and vigorous souls shine in splendour in the great Place of Light and the Everlasting Abode.

[This is a prayer of dedication for the "water of prayer"]

57

Fragrant incense riseth to its place and Thou, Life, be victorious! The Forgiver of sins, trespasses, follies, stumblings and mistakes will forgive all those who love his name of Truth (Kušta) (likewise) the soul of N.

And Life is victorious.

[A dedication prayer for the incense]

58

In the name of the Life!

Praised be the First Life, praised be the Word of the First Life: praised be that radiance, light and glory; praised be that Light which is boundless and endless and none know when it came into being. Praised be the Lord of Greatness and praised be all the 'uthras that stand to the right and left of the Lord of Greatness and praise the Lord of Greatness. Praised be my father Yawar, praised be all the 'uthras who stand and praise my father Yawar. Praised be that great first Jordan in which the First Life was baptised. Praised be all jordans of living water: praised be the fruits, grapes and trees which stand by them. Praised be all the mighty and lofty worlds of light; praised be all those sanctuaries (shkinata) of the Hidden for in each and every škinta sit a thousand thousand 'uthras, ('uthras) without end, and the myriad myriad sanctuaries that are countless. Praised are those thousand thousand 'uthras without end and the myriad myriad sanctuaries beyond count.

Praised be all those banners of radiance, light and glory unfurled before them which give them light. Praised be the great gate of the House of Abathur; praised be all 'uthras who stand before Abathur and praise him. Praised be the three hundred and sixty scales which are set up before the ancient Abathur; praised be that first great Scales that was set up before Abathur the Ancient. Praised be that great occult Drop from which he proceeded. Praised be all 'uthras who sit upon thrones of rest and recite ordinances and masiqtas and secret prayers. Praised be those recitations, masiqtas, and secret prayers in which the Great (Life) is praised. Praised be those priests who sit with them.

Praised be all mountains of radiance, light and glory; praised be all roads and paths of light.

First Life! Lift up Thine eyes upon these souls called upon, raised up and signed in this masiqta and (the souls of) our father, brothers and sisters who have departed the body, and of those who still tarry in the body. Deliver them, save them and protect them from this world of the wicked and from those watch-houses (purgatories). Let thy mercy, Great First Life, rest upon them. And ye shall say "Life is established in its indwellings".

And Life is victorious.

[This is an offering-up of supplications. It is the dedicatory prayers of the masiqta. Pray "We have acknowledged", "Praises", "Thee, Thyself", "Raising eyes" and "I sought to raise my eyes". If thou recitest for (several) souls read as written, if it is one soul say "Lift thine eyes upon the soul of N"].

59

Life is fulfilled in its own glory and the Great Light established by its victories.

[This is the prayer offered up for the pihta].

60

The Great Life dwelleth in those that love Him, and His devotees dwell in the Great Place of Light and the Everlasting Abode.

And Life be praised!

[This is the dedicatory prayer for the mambuha.]

61

An earthly wreath fadeth, but the wreath of Life is fresh and living. The wreath of an elect righteous man is set and shineth on the heads of those who love the name of Truth (Kušta). The wreath is from the world of light and the robe from the Everlasting Abode. The ether-wreath is set, with its purities, and shineth on the heads of these souls of this masiqta.

And Life is victorious.

[This is the prayer put up for the wreath of a masiqta. If thou recitest for several souls, read as written, but if for a single say "on the head of this soul of N."]

62

The worlds glisten (with costly) oil, but Nasoraeans shine with the radiance of Life.

And Life is victorious.

63

In great radiance am I immersed and in steadfast light am I established. Manda baptised me, Kušta confirmed me. A letter, communication (communion) and purity came to me from the House of Life. Its fastening is water, its wreath is light, its weapon the living word, and its seal the chosen, pure one. Every man who openeth it and readeth therein shall live, shall be whole and his name will be set up in the House of Life, in the name of the great Sublime Life from worlds (of light?).

And Life is victorious.

[This is the prayer offered up for the masiqta oil.]

64

The Life dwelleth in its own radiance and light.
And Life be praised!

[This is the confirmation of the (prayer) "Yukasar chose her who passeth over". Here recite "Ye are set up and raised up" and the masiqta-hymns.]

65

Ye are set up and raised up into the Place where the good are established amongst manas of light, the souls called upon and raised up and signed by this masiqta and (the souls of) our fathers, our teachers, our brothers and our sisters who have departed the body, and of those who are(still) living in the body. Your manas shall be set up in the Light and ye will be established in the Light.

And Life is victorious.

66

In the name of the Life!

I am crowned with a wreath and lay me down
In a dress in which there is no blemish.
No spot is there in the dress,
Nor is there aught missing or lacking in it.
The Life knew about me.
Adam, who slept, awoke;
He grasped me with the palm of his right hand
And gave (not?) into my hand a palmbranch.
Light cast me into darkness,
But the darkness was filled with light.
The day that light ariseth,
Darkness returneth to its place.
The souls of this masiqta
Approach a cloud of light.
Their journey is to the Place of Light.

And Life be praised.

[This is a masiqta hymn]

67

With him, with the Deliverer
The souls of this masiqta will ascend.
They will behold the Place of Light
And the Everlasting Abode.

On their road the Seven will not detain them,
Nor will the Judge of the False question them.
The Life will count you in His reckoning
And the good will set you up in their midst.
To the place to which the good go they will guide you
And in the place in which they stand they will set you up;
Lamps of radiance are found before you,
Beams of light behind you.
Kušta will come at your right
And Piety will smoothen your path.

For you there will be loosings
From here to the Everlasting Abode.
For the ferry which ferries over the Elect
Will set out towards you and take you across.

(Then) from Abathur of the Scales
A saviour will come forth towards you.
The saviour that cometh towards you
Is all radiancy and light from head to foot
Like the wreath in his right hand.

And on his two arms is a robe.
Bestir yourselves! Put on your robes!

Put on your living wreaths, gird on your girdles
In which nothing is awry or blemished.

Above your head there will be fruit,
And there, at your time and season
Your manas will be set up in the Light.

Your manas in the Light will be set up.
(So) rise up, behold the Place of Light!

And Life is victorious.

68

Between the Hidden and the Radiance,
Between Light and the 'uthras,
Between the Hidden and the Radiance
Stand those who question the soul,
Saying to her "Speak! say, soul,
Who constructed thee? who was thy Builder?

Who built thee and who was the Being, thy Creator?"

The soul spoke and said --
The edified, well-constructed soul spoke --
And saith to the Being who questioneth her,
Said to him, 'My father, One built me, One constructed me"
One was the Being who transplanted me;
One of the sons of salvation in his goodness
Took (accepted) his lot (duty).

He folded me in a wrapping of radiance,
Took (me) and gave me over to Adam.
Adam, in his simplicity, whilst he knew not nor understood,
Took and cast me into a physical body;
Took me and cast me into a physical body
That is all sour and bitter fluids and decaying substances.
(There) the soul remaineth and waiteth in the hostel of the body
Which he had bequeathed her: sitteth and watcheth over it
Till its measure and count were accomplished.

When its measure and count were accomplished
The Deliverer came to her;
To her came the Deliverer
Who loosed her and bore her away:
(Yea), he who had bound her, who had loosed the soul,
Went before her whom he had bound.

Coming behind him, the soul hasted
Reached her Deliverer, ran (after) him
Who had bound her to her dwelling.
The soul and her Deliverer (go):
Her course is to the Place of Light,
To the place whose sun goeth not down,
Nor do its lamps of light grow dim.

To it, and to that place, those souls
That are called upon in this masiqta
And signed by this sign, are summoned and invited.
They shall behold the great Place of Light
And the abiding Abode.

And Life be praised.

Bliss and peace there will be
On the road which Adam attained:
Bliss and peace there shall be
On the road which the soul traverseth.

The soul hath loosed her chain and broken her bonds;
She hath shed her earthly garment.

She turned round, saw it and was revolted
She uttered an evil curse on the being
Who had clothed her in the body.

She provoked the Framer-of-Bodies, she roused him
From the lair in which he lay. She said to him,
"Rise up, look, Framer-of-Bodies;
The hollow of thy hand is filled with water!"
The voice of the Framer-of-Bodies (is heard),
Who howleth and weepeth for himself
And saith "Woe is me that the hollow of my hand
Is filled with water!" And to her he saith
"Go in peace, daughter of the free, whom
In the house of evil ones they called handmaiden.

Go in peace, pure pearl that was transported
From the treasuries of Life;
Go in peace, fragrant one who imparted
Her fragrance to the stinking body.
Go in peace, radiant one, who illumined
Her dark house. Go in peace,
Pure and chosen one, immaculate and spotless!"

Flying, the soul went
Until she reached the House of Life:
She arrived at the House of Life.

`Uthras went forth towards her,
Saying to her "Take and put on thy robe of radiance
And set on thy living wreath!

Arise, dwell in the škintas,
The place where `uthras abide, conversing;
And Life is victorious and triumphant is Manda-d-Hiia
And lovers of his name".

And Life be praised!

70

Blessed and praised be Life

Who is filled with compassion for these souls.
Praised be thou, my lord, Manda-d-Hiia,
For thou raisest up these souls and dost not condemn them.

Praised be thou, pure Yushamin,
For thou wilt give them thy helping hand.
Be ye praised, Shilmai and Nidbai,
For ye will give true witness concerning them.
And be ye praised, Hibil, Shitil, and Anush
For ye will ransom them from the House-of-Dues
And from Abathur of the Scales!

For toward you will go forth a messenger,
And the messenger who goeth toward you
Is all radiance and light from head to foot.
In his right hand a kind of wreath
And on both his arms a robe.

Up! put on your robes, set on your living wreaths!
Gird on your girdles that are flawless and faultless!
Above your heads there will be fruit,
And your lamps will hang amongst lamps of light
And will shed light.

The Lord of Tolls will not confront you
Nor will lying judges put you to the question.
They will bring you liberating words
From here unto the Everlasting Abode,
The building that was built for you in the House of Life,
Will not come to nought in an age of ages!

And may some of Manda-d-Hiia's radiance and light
And the revivifying-breath of Life rest upon us!
Blessed is the Voice of Life
And praised be the great Beam which is all light.

And Life be praised.

[After thou hast recited "The Life dwelleth in its own radiance and light", "Ye are set up", "I am crowned with a wreath and lay me down", "With him, with the Deliverer", "Between the Hidden and the Radiance", "Bliss and peace there will be", "My vigilance and my praise giving", "Go in peace, Pure Chosen one", "Well, well is it for thee, soul" and the

other hymns, as many as thou art able, then recite the "Blessed and praised is Life" of Shem son of Noah.

If thou readest for (several) souls, read as it is written, but if only for one soul, say "The soul of N." and pay attention, with all watchfulness, clearness of mind and studious attention and recite "Good is the good for the good"; perform Kušta with one another and recite "In great radiance am I immersed".

And pray a prayer for yourselves and make pihta and mambuha for yourselves and eat your pihta and drink your mambuha And offer up the prayer "Good is the good for the good", perform Kušta with one another for yourselves and (then) honour your crowns.]

And Life is victorious.

71

In the name of the Life!

Blessed and praised be the Life!
Blessed and praised be the name of Life in the Place of Light!
Blessed and praised art thou, my lord, Manda-d-Hiia;
Thou and thy strength, thy radiance, thy light, thy glory and thy help.

Praised art thou, my father Yushamin the Pure,
Son of a transplanting of the mighty Life.

Praised art thou, Second Life, Life that is from Life.

Praised are ye, Shilmai and Nidbai, guardian 'uthras of the jordan.

Praised are ye, Nsab and Anan-Nsab.

(Praised are) our fathers Hibil, Shitil and Anush
The name and chief of the whole race.

Praised art thou, Lofty Abathur;
Blessed and established is the great škinta in which thou sittest.

Praised are ye four beings, sons of Perfection, who go to meet the good;
Go forth to meet the good and clothe the good with robes.
Praised art thou, Earth of Light and blessed and praised Those who dwell in thee.

Blessed art thou, Road of the great, path of the perfect
And track that riseth up to the Place of Light.

Blessed art thou, Nasirutha from whom the elect learn;

From thee learn the elect, and deal out reward and pious gift
They deal with reward and pious gift and rise up and behold the Place of light.

Praised art thou, jordan of living water, for from thee we obtain purity;
We obtain purity from thee and receive the pure sign.

My fathers beheld the Life and my teacher the Place of Light.
The 'uthras of light are victorious,
And victorious Abathur and the sons of Perfection
Who stand, praising the Life.

Enlargement of life there shall be for the believing
Who have departed out of our midst;
The believers, the poor, the lowly and priests.

And my lord Manda-d-Hiia will lend them his helping hand.

Thankfully received are the good gifts (tabuta) of life,
The good gifts of life and of knowledge of life,
The pihla that ..... at the name of the Life.

For any man who giveth an oblation,
His oblation will be his helper: elect and perfect men
Who bestow oblations will rise by Kušta 's path.
To them it shall be given.

Of the Ether-wreath they twisted them a wreath
Of speech and hearing, of joy, purity, goodness and greatness.

A wreath from the Vine Ruaz He will set on the heads
Of those souls called on, signed, and raised up by this masiqta;
(And the souls of) our fathers, our teachers, our brothers and our sisters, of those who have departed the body and those
who are yet in the body.

(A wreath like that) set on Its head by the Great (Life)
And by the Great (Life) given to 'uthras
And given by 'uthras to their priests.

Healer, whose medicine is water, come!

Be thou a healer to thy devotees,
To thy devotees be thou a healer
And to him that giveth oblation be thou a helper:
On him whom thou hast healed, do thou,
My lord, bestow soundness.

Behold him who standeth before thee and condemn him not.

My Lord, High King of Light, Revealer
Whose eyes are uncovered, seeking justice
And enacting justice for those who love it,
Do justice on those who persecute us,
Those persecutors who pursue us,
And on the wicked and furious ones
Who scheme to work evil upon us.

If it please Thee, High King of Light,
Look on us and condemn us not!

Behold these souls who believed in Thee
And for Thy name's sake stood by on earth
And were persecuted. Show us pure ether-air
So that we may forget earthly persecution,
That we may forget the persecution of earth
And the vexation of the wicked and liars.

Strengthen our insight, our voice, our vigilance and our praise!

Thereby the Great Life communed with thee
And set thee up completely (?) with His radiance
And His light, Manda-d-Hiia!

And may the vivifying-power of Life rest upon us.
My elect, ye shall say "Blessed be the Voice of Life
And praised be the great Beam which is all light!"

And Life be praised!

[This is the "Blessed and praised be the Life" of Shem son of Noah. Afterwards, read here "Blessed and praised be Life" of the souls, and then recite "Good is the Good for the good".]

72

Good is the Good for the good, and His nature is set upon those who love His name. We will seek and find, speak and be heard. We have sought and found, have spoken and been heard in thy presence, my lord, Manda-d-Hiia, Lord of all healings.

Forgive him his sins, trespasses, follies, stumblings and mistakes and (those of) him who furnished this bread, masiqta and (ritual) food. My lord, Manda-d-Hiia and (Thou)

Great First Life, forgive the sins trespasses, follies, stumblings and mistakes of the donor(s) of fee and oblation, and their wives, children, their priests and those who placed (brought) this bread and food; (likewise) you, my parents, teachers, instructors and preceptors when ye support from the Left to the Right. And ye shall say "Life be established in Its Dwellings and Life be praised;

Life is victorious over all works.

[Recite this "Good is the Good for the good" when thou readest a masiqta. When thou performest a baptism recite it, when thou distributest oil recite it, when thou recitest the Rahmia ("Devotions" recite it, and after the Rahmia. And recite it when thou partakest of the (ritual) dish.]

And Life is victorious.

The Letter

Chapter 73

In the name of the Life!

A sealed letter which leaveth the world --
A letter written in good-faith (kushta)
And sealed with the seal of the Mighty (Life) --
Righteous men wrote it, believing men tied it on,
And suspended it about the soul's neck
And despatched it to the Gate of Life.
The soul, in her wisdom,
Pressed her nail on the letter,
Her nail she pressed on the letter;
She imbued it with her mystic radiance,
Wrapped it and veiled it in her light.
How came it that Daium saw
That the soul bore a letter?
How was it that Daium saw it
As her seven sons gathered about her
And said "Who hath written the letter
Whose secret no man knoweth?
Who wrote the letter that is sealed in
By these protective strands?"
The letter is written in good faith,
And sealed with the seal of the Mighty (Life).
Righteous (men) wrote it, believing men tied it on
And hung it about the neck of the soul
And despatched it to the Gate of Life.
The soul flieth and goeth until she hath reached

The watch-house of the Seven.
The Chief-of-Dues, when he saw her,
(And) the Governor, when they saw her,
Murmur discontent and say
"Who hath written the letter
Whose secret no man knoweth?
Who wrote letter that is sealed
By these protective marks?"
"The letter is written in good faith
And sealed with the seal of the Mighty (Life).
Righteous (men) wrote it;
Believing men tied it up
And hung it about the neck of the soul
And despatched it to the Gate of Life".
The soul flieth and travelleth on
Until she reacheth spirits of Purgatory.
The spirits of Purgatory abased their heads
And the soul passed the purgatory-spirits by.
The soul flieth and goeth
Until she came to the waters of death.
As she reached the waters of death
There came forth towards her
A great Beam of radiance (and) of life, (who)
Grasped her by the palm of her right hand
And brought her over the waters of death.
The soul flieth and goeth
Until she reacheth the House of Life.
When she reached the House of Life
She uttered a cry to the House of Life,
And when He heard her call, the Life
Sent a messenger towards her,
(Who) grasped her by the palm of her hand,
Conducted her, (came) to support her
In the likeness of the Life to the place
Of radiance, light and beams of effulgence;
To unite her to (the company of) 'uthras
And to set her up amongst beams of light.
Upon her head they placed a wreath of ether
And took her out of the world in splendour.
Life supported life: Life found Its own:
It hath found Its own, and my soul hath found
That for which she hoped.

And Life is victorious.

[Up to here recite over the flask of oil as it is put into clay up to the mouth of the bottle.

And the clay must be pure and from the jordan.]

Chapter 74

Bound (secured) and sealed are the spirit and soul of N. by the seal of Kushta and the great safeguard of truth by the word of Kushta and the raising (power) of Yukabar-Ziwa.

And Life is victorious.

[This is the conclusion of the "Letter". Set (press) thy seal-ring and the nail of thy little finger of thy right hand into the clay, seal it and read this conclusion over it. And Life is victorious].

[Shouldest thou wish to administer oil (to a dying person), at the beginning and end order the chief (relative) or remaining (persons: i.e. of the family?) to throw water over the dying person. If he is a Mandaean (layman) they shall purify the hand of the dying person and pour oil on it and sign it with three signings. And he shall join with him and shall place his hand on his mouth and then put the dying person's hand on his mouth. If immediate death is near (?) at the place where they apply the oil they shall cleanse with water and purify him and bring to him proxies (those like him).]

In the name of the Great Life!

Health and victory be mine, Adam-Yuhana son of Mahnush.

When thou wishest to administer unction to anyone leaving the body (dying), say "In the name of the Great Life, union and renewal of life and forgiving of sins be there for this soul of N. son of N. of this "Letter and masiqta". And bring a clean new bottle never before used, press out pure oil and place in it. When enough, twine a wreath of myrtle about the bottle. And set it before thee and recite for thy crown "In the name of that First Being" and set thy crown on thy head. And recite beside thy crown "Life created Yawar-Ziwa", "Let there be light", and "Manda created me" for thy crown. And recite "Strengthened and enhanced is the great mystery of radiance light and glory" and bind thy pandama over thy mouth.

And take the phial into thy hand and recite "Water of Life art thou" over the bottle. And recite "Hail to the First Life" for the incense and cast incense on the fire and recite "We have acknowledged", "Praises", "To Thee" and "Raising my eyes"; and the bottle shall be in thy hand. And recite "I sought to raise eyes" and at the place where it says "wilt wipe away and remove from N. his sins, trespasses, follies, stumblings and mistakes and cast them into the hells of earth and into the nethermost Abaddons of darkness and wilt raise him up as guiltless and not as guilty and as virtuous and not as vicious before thee, Manda-d-Hiia. With thy radience thou wilt clothe him and with thy light thou wilt cover him, and wilt set thy living wreath on his head, (the head of) this the soul of N." And take care that thou readest to the end with attention!

And recite the eight prayers for the pihta over the bottle and the two prayers for the mambuhaMana", cover the bottle with the clay and take thy seal-ring with three of thy fingers -- thy thumb and the finger next thy thumb and the little finger -- and recite "The sealed letter which leaveth the world" and at the place where it saith "a letter written in good faith and sealed with the seal of the Mighty (Life)", seal with thy ring and the nail of thy little finger. And until the end let thy seal and the nail of thy little finger rest in the clay. And recite "Bound and sealed are the spirit and soul of N. with the seal of Kushta and the great safeguard of strength in the word of Kushta and the raising-up of Yukabar-Ziwa". over the bottle and recite over the myrtle wreath "The Light became light", "Enlightened and enlightening" and place the bottle on his head. Recite "Manda-d-Hiia went to the stars: his appearance loosed" over the bottle and take with thy forefinger some oil from the mouth of the bottle and recite "(In the name of the) Strange (Sublime) Life, this, the glory and light of Life" and at the place where it saith "to send forth spirit and soul" say "of N". and where it saith "And Sauriel the Releaser cometh, who releaseth spirit and soul" say "of N." and at "everything that is therewith" sign the mouth of the bottle; and at "the house of Abathur" sign the mouth of the bottle. And where it saith "the spirit of N. went and became like the soul and was raised up into the House of Life and Life is victorious" sign the mouth of the bottle. And recite "Truly did my baptiser baptise me", "I am baptised in the name of the Life", and "Whose son am I? Of the guarded

And lift thy seal-ring, thy nail and thy little finger from it and set it before thee and recite "Praised be the First Life" and at the place where it says "Lift thine eyes" say "upon N.". And thy pandamamanas light" (insert) "the soul of N. is established in that place". must be over thy mouth. And recite "Ye are set up and raised up in the place where the good are established amongst

And (recite) "I am crowned with a wreath and lay me down", "With Him, with the Deliverer", "Between the Hidden and the Radiance", "Bliss and peace there will be on the road which Adam attained", "My vigilance and praise", "Go in peace, chosen, pure and guiltless one in whom there is no spot", "The Mana rejoiceth in his treasures", "Well is it for thee, well is it for thee, soul that departed from the world", "Sunday, and Kushta and Oblation", "I am provided and provisioned", "He rose and took me up with him", "The day that the soul goeth forth" and "Ye are set up and raised up, my Chosen".

And recite the "Blessed and praised be Life" for the souls and here recite the "Blessed and praised is Life" of Shem son of Noah. And where it saith "To you it shall be given, of the Ether-wreath" say "to N. son of N." (it shall be given).

And recite "Good is the good for the good"; ask mercy for him and remit his sins and his trespasses. And give it to him to whom thou givest it and grasp in kushta the hand of him who holdeth (the hand) of the dying person and say to him "This kushta which I entrust to thee, do thou convey it to Abathur".

If it is urgent to carry him away, bestir thyself (hurry) when thou recitest "The sealed Letter which leaveth the world" and "Bound and sealed are the spirit and soul of N.".

Give him that which thou givest him, and take in kushta the hand of him who taketh (the hand of)the dying person and say to him "This kushta I speak to thee do thou speak it to Abathur". Thy pandama must be over thy mouth. Then thou shalt recite "The First Life be praised", "Ye are set up and raised up." and (so on) till the "Good is the good for the good", just as I tell thee.

Offer up for him the devotional prayers, hymns and the "raising" (prayers) of the masiqta from beginning to end. And be careful (to insert) the name of him to whom thou didst administer the oil. Let nothing be lacking and recite with attention and care.

And Life is victorious.

Then, when thou holdest thy pandama over thy mouth, pray for thyself. Make pihta and mambuha for thyself, recite "The Great Life spake and opened Their mouth" and eat thy pihtamambuha. And recite "Life is full", and "The Great Life dwelleth" for thyself and recite "Good is the good for the good" and perform the kushta-rite for thyself and honour thy crown. and drink thy

And beware, beware and beware lest thou begin any of the "loosing prayers" without thy pandama. (Do it) only after thou hast made petitions for thyself.

And Life is victorious.

This is the Benediction of Oil, which Bihram-Rba, son of Adam celebrated for his mother Hawa wife of Adam when she departed the body, whilst Hibil-Ziwa sat before them.

This Benediction of Oil was in the Diwan of Ramuia son of 'Qaimat of the town Tib, written by Zazai-d-Gawazta son of Hawa. And Bayan-Hibil son of Brik-Yawar wrote it. Here he distributed it, with these books, amongst a hundred Nasoraeans, from his own Diwan which he had copied from Ramuia son of 'Qaimat's Diwan that was found in the possession of Haiuna daughter of Yahia and Bainai son of Zakia.

And Bayan-Hibil son of Brik-Yawar said "Just as it was written, I wrote it and all the mysteries of the Oil were therein. As far as Jerusalem, the city of the Jews, their mysteries (sacramental ceremonies) are like these.

And Life is victorious.

Exhort those who administer the oil to be careful. If he (the apparently dying person) doth not depart the body, let them bring him to thee. Recite "In great radiance am I immersed", break open the seal, bear it away (?) and throw it into the jordan.

And when thou administerest oil, beware lest thou make a mistake. If thou hast committed an error, it will need a "masiqta of the sixty" for him on whom the oil falleth and it will be well. If impossible to carry him read a "sixty" masiqta for him with seven food-trays, and at "that which is with her" sign him and at "the House of Abathur" sign

him.

(If) the soul (be that of) a good, pious person, one who hath people who will do good after him, bring priests and celebrate sixty masiqtas for him in full with everything. In the upraising of the sixty" sign him alone at (the words) ma d-bh; at the words bit Abatur sign him alone. And in the last upraising sign him alone at bit Abatur and (then) sign the souls of our fathers.

For a masiqta thou requirest meat, water of prayer, incense, pihta, hamra, wreath and oil. And in (on) the seven trays: - place there all that thou wishest in the trays together with those mysteries (named above).

And when (there is) a masiqta, read the homilies about the soul; let them be many, and be compassionate. It is good (beneficial) for a soul on whom oil falleth. Recite over him and over the seven rahbata and (pray for) Mandaeans, Nasoraeans and the faithful. And pray the masiqtapihta and mambuha, the "bindings and loosings" of the masiqta prayers "We have acknowledged", "Praises", "Thee", "Lifting eyes", "I sought to raise eyes" and all the appointed prayers for the from beginning to end.

Be careful; make enquiry, display kindness, show compassion (during?) the homilies, and loose him from his sins.

And Life is victorious.

Then Hibil-Ziwa taught and said "Great disgrace will fall on any Nasoraean who (whilst) reading the masiqta openeth his pandama or adulterates the water of prayer. He will not behold his Creator and will be smitten with that blow which was administered to the First Eldest One because he sinned and blundered before his Parents. And I, Hibil-Ziwa, will not reckon him amongst my own, nor count him as one of my own".

And Hibil-Ziwa said "Any Nasoraean who holds (to?) the pandama and doth not adulterate the water of prayer, as long as he remaineth in the body shall have increase, speech and a hearing because he hath neither removed nor changed aught of that which his fathers commanded him, nor hath he performed the acts of Yushamin or rendered a portion to the Well Sumqaq, nor did he stand in the heat of the Well Sumqaq".

Every man who celebrateth these mysteries must hold (wear) the pandama. When he holdeth his pandama all the creatures of darkness are turned back from his presence, his appearance will shine and all that he hath done will be confirmed by us.

And Life is-victorious.

This is the Book of Gadana which Hibil-Ziwa gave to the chosen elect, which I have copied for myself. I am poor, lowly, child-like and striving, one whom the Seven and Twelve persecute; one of the Root of the First (Life), one insignificant amongst my

fellow-priests and ganzibras, earth beneath the feet of Nasoraeans and dust beneath the feet of the pious.

I, a slave who is all sin, copied this Book of Gadana for myself so that there should be someone to commemorate my name on earth and yonder in the celestial worlds of light. For my heart hath loved the Life and mine eyes wait upon Manda-d-Hiia, who will be to me a support, a deliverer and a rescuer from the sons of Krun And I testify to the Life and to my lord Manda-d-Hiia with a true and faithful heart.

I am Rabbi Adam-Yuhana son of Bihram son of Sa'dan son of Msa'dan, Kamisia by name, Rish-Draz. I copied it for myself from the book of a righteous and upnght woman, a believing (creature) whose mind is pure; in it there is no lechery, lust or harlotry. She consecrated herself to love of Truth (Kushta) and copied this Book of Gadana so that there should be for her a commemorator on earth and in the mighty celestial worlds of light, yonder. She was my own paternal grandmother, her baptismal name was Anhar daughter of Sharat. May there be for her enlargement of life! And the name by which she was called was 'diia, daughter of Adam son of Sa'ad-Juwiri. (She copied it from?) the copy of the great, lofty and respected R. Ram-Yuhana son of R. Yahia-Zihrun son of R. Zihrun son of R. Adam son of R. Yahia-Adam son of R. Shitil son of R. Ram son of R. Zakia son of R. Yahia son of R. Zakia son of a father of ganzibras, R. Mhatam son of R. Sam, known as Manduia, family name 'kuma (Black). He copied it from the book of the great, lofty and respected R. Yahia-Zihrun son of R. Yahia-Bihram son of R. Adam son of R. Yahia-Adam known as Manduia, family name 'kuma. He copied it for a shalmana -- the craftsman Hadaiat son of the craftsman Qasum son of Bihram son of Zakia of the sons of the Dihdaria (tribe), family name Sabur, from the book of R. Zihrun son of Asta Faruk, Asta Nuruz, his baptismal name being Bihram son of Adam-Yuhana son of Br-Hiia son of Zihrun son of Yahia-Anush, son of the great lofty and respected R. Mhatam son of Yahia-Baian son of Yuhana-Shadan, of the sons of the Dihdaria, family name Sabur. He copied from the book of Shaha whose baptismal name was Hawa-Mamania daughter of 'Aziz, family name Wasia. He copied it from a book (copied by?) Bihram-Br-Hiia son of Adam-Zakia-Br-Hiia son of Baktiar son of Adam-Bihram, family name Kuhilia, that was copied by the great, lofty and respected master-builder of knowledge and understanding, a noble and distinguished ganzibra, an excellent, accomplished man, devoted to the First Life, son of an orthodox family (root), son of a highly-distinguished family, our teacher, R. Yahia-Bihram son of a father of ganzibras, R. Sam-Bahran son of Yahia son of Zakia son of Yuhana known as Buhaiiar, Zakia by name. May Mand-d-Hiia forgive him his sins for he was kindly and long-suffering, and wrote this book so that there should be commemoration for him on earth and yonder in the worlds of light. And he copied it with the rubrics which had been copied by the great, lofty, respected and reliable ganzibra Zihrun son of Br-Hiia son of Baktiar son of Adam-Bihram, family name Kuhailia-may Manda-d-Hiia forgive him his sins! He copied it for Sam-Yuhana son of Mhatam-Bulbul son of Sam, family name 'Asakir from the book of R. Adam-Baktiar son of Yahia-Zakia-Zihrun son of Yuhana-Shitlan, family name Rish-Draz ...

[The list of copyists is so long that I venture to omit the rest this colophon of D.C. 53, up

to p. 98, line 16; (Translator).]

... Ziqa son of Ninia. And Adam-Sabur said "I went to Bit-Hurdshaiia and travelled around a great deal, but found no reliable masiqta equal to this masiqta. When I saw that it was reliable I wrote this masiqta just as it was. And any priest or Mandaean who prays, shall hold to this masiqta.

And now, ye priests who hold to it, be staunch to this masiqta so that there may be forgiveness for your sins, and the Life and Manda-d-Hiia and all the 'uthras sons of light will be your helpers. But we will abandon and not approach any man untrue to it.

And Life is victorious.

So these prayers were arranged from the "Explanation of Prayers of Baptism and the Masiqta" which was copied from the Diwan of Ramuia son of 'Qaimat: their father wrote (it?), Baian-Hibil son of Brik-Yawar and our master Baian son of Zakia. It was in his library. So that these injunctions were written by Baian son of Brik-Yawar. He distributed these books here amongst a hundred Nasoraeans from his own library, which he had copied from the Diwan of Ramuia son of 'Qaimat which was housed by Haiuna daughter of Yahia and Baian son of Zakia.

For it was written in the town of Tib. And Zakia copied it from the Diwan of Ramuia son of 'Qaimat and Yahia (?) copied from the Diwan of Sam son of Anush-Yahia, and Sam copied from the Diwan of Bihram son of Brik-Alaha ...? and Anush copied from the Diwan of 'Qaiam son of Sharat and 'Qaiam copied from Qaiuma son of Brik-Alaha and Qaiuma copied from Shganda son of Yasmin, and Shganda son of Yasmin copied from the Diwan Zazai-d-Gawazta br Hawa and Zazai-d-Gawazta copied from the Diwan of the First Life.

And Ramuia son of 'Qaimat said "From the day on which it fell from (was written by) Zazai-d-Gawazta son of Hawa till now, the years in which I wrote it, is (a space of) 368 years in the ages". And Ramuia son of 'Qaimat said "I wrote this Diwan in the town of Tib in the years when Anush son of Danqa departed with the heads of the people (ethnarchs), in the years when the Arabs advanced".

Then Baian-Hibil son of Brik-Yawar wrote "I purified myself when I got possession of these mysteries. And I myself travelled around and went on foot to Nasoraeans and took many diwansMasiqta and Oil-of-Unction. I have written them here and have distributed them to a hundred Nasoraeans in order that they may hold to and be staunch to them. from place to place. And nowhere did I find "mysteries" as reliable as these Mysteries of Baptism and

"And now, ye priests! Hold and abide by this end (purpose), like 'uthras of light who stood by these mysteries, all of them, and confirm it in a communion to which Yawar is joined.

"And any man who doth not confirm this end (conclusion) we will avoid and not approach him. He may go in his clothes and roll in his filth! His habitation will be the Sumqaq Well."

Then the writing of Ram-Ziwa-Bihram son of Baian: -- "I have looked into the Diwan of 'The Great Wellspring' of Ramuia son of 'Qaimat. Any person who writeth the Book of Gadana and removeth any of the injunctions assigned and written therein, Thou wilt place in clouds of darkness. And anyone who writeth a book of rejection, or removeth any of the injunctions written therein so that they are broken, shall be cursed with a great curse. For this is the curse which the First Life uttered and pronounced, "Anyone who becometh hostile to the Life shall die the second death of an enemy: he will belong to the Darkness; he will fall and for him there will be no uprising".

(But) those who have not removed trust in the Life or (changed) any part of that which they wrote and taught about it, any individual, he and his opinion: and hath delivered them from their sins .. Moreover, anyone who cuts a copy, or extracts therefrom the name of its owner, shall be cut off (himself and sent) to the watch-houses (purgatories) of the planets. And at the Great Judgement he will stand up, but Abathur will not take his hand in kushta.

Life is victorious over all works and victorious is Yawar-Ziwa and his helpers, his people, his priests, and his holding (partisans).

And Life and all Its works are victorious.

Hymns of Praise

Chapter 75

In the name of the Great Life! May there be healing, victory, strenght, soundness, speech and hearing for me, Adam-Yuhana son of Mahnus, from the Life!

We have acknowledged and praises (are due) To the mighty sublime First Life, The Ineffable which is over all works. (I come), bringing (dedicating) my head and my mouth To the Life and to the implanted Word And to 'Usar-Hiia, the great solace and support of Life In order to praise, honour, magnify, bless and exalt Thee. (Yet) who shall praise Thee 2), Life? And who, Life, shall magnify the greatness of Thy victories? Thou art lauded, Thou art magnified, thou art glorified And Thou art exaltedl (For lo) Thou art come, Thou camest and none but Thee came. At Thy radiancy the riders were afraid , At Thy light gates and kingdoms were troubled. on seeing Thee the Jordan turned about, [he waves of the sea rolled back And the islands of the sea were thrown into confusion, Chariots were overthrown and they fell on their faces. Cedars of Lebanon were rent, mountains shook and leaped like stags.

They opened and gave praise. Does in the desert shed their young untimely; The heights arise and speak in (Thy) honour. The earth trembled and was shaken. Jordan!

whom didst thou behold that thou didst turn back? Waves of the sea! wherefore did ye roll back ? Isles of the seal why were ye thrown into confusion? Chariots! wherefore did ye overturn and fall on your faces ? Cedars of Lebanon! why were ye rent ? Mountains! wherefore were ye shaken and why did ye leap like stags?

(Why) did ye open and give praise ?
Does in the desert! on account of 'Whom did ye miscarry your young?

Heights! in Whose honour did ye arise and speak ?
Earth ! Whom didst thou behold and (at what) didst thou tremble ?

"At the Radiance which surpasseth all radiance, At the Light which surpasseth all lights, And at the Good Being who crossed the worlds And came and cleft the firmament and revealed Himself." When the Life gazed (down) and looked on the earth And Its Glory alighted upon the roofs of Its Building, (Lo!) they were sitting on thrones of rebellion. They got down meekly from their thrones And fell upon their faces. It eclipsed and took away The glory of the worlds and generations And quenched the flames of their lamps. It set the eyes of the planets in the depths of the earth And in the lower glooms of Ilarkness. Spirit (ruha) lifted up her voice, She cried aloud and said, "My Father, my Father Why didst Thou create me ? My God, my God, My Allah, why hast thou set me afar off And cut me off and left me in the depths of the earth And in the nether glooms of darkness So that I have no strength to rise up thither?" All arose, prayed and praised the majesty of mighty (Life) And their voices sang to the Glory that is mighty Praising the Radiance which surpasseth (all) radiance And the Light which surpasseth (all) lights, And the Good Being who crossed the worlds, Came, cleft the firmament and revealed Himself. He sundered Light from darkness and sundered Good from Evil, He sundered Life from Death, And He brought out those who love His name of Truth From Darkness to Light and from Evil to Good And from Death to Life and set them On roads of Truth and Faith. And Thou hast spoken to us with Thy Word And hast commanded us with Thy commandment - "Be My glory and I will be your Glory. Be my light and I will be your Light. And my name shall be in your mouths And I will be with you". Thou art He who overthrowest (false) gods in their high-places And bringest reproach on the divinity of (false) deities.

They were broken down by shame on their way And deep ignominy befell their temples And fettered their might.

Great is the splendour in which Manda-d-hiia is arrayed! Blest is that day of light, praised is that dawn On which Thou didst travel and come from worlds of light! (That day) is not reckoned in a count of days. Nor in a reckoning of months; Except that day on which Thou wast revealed from worlds of light. We will reveal to them, that day on which Thou wast revealed, To all who love Thy name of Truth (kusta).

We offer up our commemoration, our petition, our prayer, Our submission, our tabuta and our faith In Thy presence, (O) 'Usar-Hiia, Delight and great Support of Life. Were we to stand and praise Thee, Thy name, Thy title and Thy goodness seven times a day,

my Lord, Who could praise Thee, Life, Or magnify (worthily) the greatness of Thy victories ? Can the stinking body praise Thee? or the vain tongue? Were our mouth like the sea, our lips like its waves And our tongue like cleft mountains, Then might we praise Thee, magnify Thee, honour Thee and bless Thee!

Thou knoweth him who feareth Thee with his heart And him who confesseth thee with his lips. With a pure mouth be Thou blessed And lauded with a tongue of praise. Supporters who do not waver, interpretations Of Truth (kusta) which vary not praise Thee. Sons of Perfection beside Thee, (an) endless, countless And everlasting (company), all shining with reciprocal radiance, Praise Thee, for amongst them all hatred, Envy and dissensions exist not. The Place which is all portals of radiance, light and glory Praiseth Thee. The ancient, lofty, occult And watchful One, Abathur, who sitteth according To his rank, like the Life, praiseth Thee, The 'uthra Pthahil praiseth Thee and saith to Thee, "Blessed art Thou, my Lord, Manda-d-Hiia And praised. And blessed is the Place From which Thou camest: praised, magnified And honoured is the great Place from which Thou camest. And praised, magnified and honoured is the great Place To which Thou goest." Elect righteous (men) from lower sanctuaries Ii Praise thee; for Thy knowledge, Thy wisdom, Thine understanding and Thy goodness do they praise Thee.

Thou hast come! Thou comest and art ready to reveal Thyself. Thou art immeasurable, infinite and everlasting. Thou art the Father, Thou art the Brother, Thou art the Son; Thou art the Source, Thou art the great Root of Life; Thou art the First, Thou art the Last, Thou art the Future, for Thou preparest Thyself to come And didst depart in order to reveal Thyself. Put far from us Thy wrath and bring near Thy mercy. Turn back, push back, remove and make impotent Angels of wrath, frost and hail from my land And my house - mine, Adam-Yuhana son of Mahnus - In the twinkling of an eye and at a turn of the wheels, (Let) our petition, our prayer and our submission Rise up before Thee, Manda-d-Hiia! That which we have done forgive us, And that which we do, forgive us, (For) Thou, (O) Manda-d-Hiia art a forgiver of sins, Trespasses, follies, stumblings and mistakes. If Thou, (O) Manda-d-Hiia, didst not forgive our sins, Our trespasses, follies, stumblings and mistakes, Who would stand guiltless before Thee, Manda-d-Hiia? Slaves are we, who are all sin And Thou the Lord who art all mercy. Before Thee, all hands are thieving and all lips lying; In Thine eyes, Manda-d-Hiia (even) Jordan-waters are not cleansing.

(Set for) righteous and believing people. Causing our spirit and souls to dwell in abodes of Life According to the purpose of the Life And the will of the three 'uthras . And according to the will of Manda-d-Hiia Sublimest of beings, and according to the will Of the Four Beings, sons of salvation. In Thy presence there will be restoration For our spirit and our souls. Thou wilt clothe us with Thy radiance And cover us with Thy light And will stand us before Thee with the innocent And not with the guilty; With the richly-endowed and not with the lacking. Knowledge of Life is Thy name, Truth is Thy name. Pure is Thy name, magnified is Thy name, Honoured is Thy name, blessed is Thy name And abiding is Thy name. Victorious art Thou And victorious is Thy name. Victorious are the wvords of Truth which proceed from Thy mouth Over all deeds. Make

victorious and establish This my soul (the soul of) Adam-Yuhana son of Mahnus. And Life is victorious over all works.

Chapter 76

In the name of the Life! Praises to the Outer Life

Whom Ye caused to dwell without (beyond), The abode that hath limit. For Your eyes are open to (discern) Your own, Your ears hearken at Your Place . Praises to that one great name of Life Which is above all names. Its name resteth on the great Place of Light, On the everlasting abode and on the city of 'uthras, And on the Beam who was greater than all beams, With Whose fight all beams shine And by Whom all souls are justified;

Who establisheth our strength and cutteth us not off From the House of our trust; Who restoreth our souls at the House of Ransom On the Day of Judgement, and perfecteth our souls On the great Day of joy. Praises (be) to One Who is all the 'uthras, And to One Who is all prayers, and to the Predestined One Wvho came and remained for our commemoration And who was established in the presence of Outer Life. (One) on whose mouth Life rested and whose praise Was established without. Praises, praises to the Ancient, the First, To the Son of the great Primal Life Whom Life called, prepared, armed and sent Him forth To the generations. (Lo) Thou camest and didst open a door, Thou didst level a road and tread out a path, Didst set up a boundary-stone And didst knit together a community. Thou wast Helper, Saviour and Guide To the Father of the great Family of Life , And didst knit it together in a Communion of Life, Didst build it into a great Building of sound construction And didst bring it forth to the great Place of Light And the Everlasting Abode.

O callers whom I have summoned! O nourishers whom I have nourished! O builders whom I have raised up And brought out from amongst the peoples, nations and tongues! Behold, here I stand! Behold, here I dwell! Worlds against whom I guard myself Though your words are not far from my face, If ye take mountains (of food) as your viaticum for eating,

They will not satisfy (lit. "complete") you. If ye take seas for your drinking They will not make you perfect (content you). (But) if with perfections ye stand before the Outer Life And before the Eternal Abode, I will count your number, And your reckoning shall be reckoned. Betimes I will come and will fly And will reach the sons of my Name, the sons of my Sign, And the sons of the great Family of Life. I will bind you together into the bundle of Life And I will build you into a great Building of Truth And will bring you forth to the great Place of Light And to the Everlasting Abode.

If there is no hatred, rancour, or dissension amongst you The hand of the unbartablas (customs-officers ?) will not search amongst your garments; Ye will not pass over the Bridge Nor walk in a narrow street; Ye will not stand before the judge Nor look on the countenance of the Adversary-at-law; Nor will ye see an averted face. The chief

customs-officer will not question you.

Ye will go forth: ye will behold the Perfecter of Souls, One who setteth on paths of surety His friends that are made perfect, A great comrade of the faithful, One of the great band of souls, Who will come out toward you And clothe your souls in a garment of radiance

And in good pure vestments of light Which he will bring you from the Great Place of Light And the Everlasting Abode. He will bring out toward you wreaths, A wreath of victories. And every leaf of your wreaths will (weigh) One thousand and eighty mithqals . Its brilliancy will exceed the brightness of the Sun And its light outshine the light of the moon. Ye will receive your vesture and will receive your wreaths In the presence of the Great (Life). Ye will be great, and called 'uthras amongst the 'uthras. Ye will open your eyes and behold your Judge. Betimes will the dayspring dawn upon you, In strength ye will arise and behold the Outer Ether And the great Beam who is all light, Who was set up before the Great Life: He whom Life created, prepared and sent forth To the ages and to the worlds. And every man who giveth oblation; And took part in the communion from beginning to end. They will make as perfect as the mamas, Like rays of light he will be made to shine On the day of deliverance, on the Day of Redemption, The great Day of Joy; so that his righteous act Stretcheth onward. It will precede you and will uplift, Showing you the Outer Ether and the everlasting Abode, The place which is ancient, (of) Primal Beings, And sons of the great Family of Life. They eat of that which is imperishable And drink that which is not wine, eating well And asking solace. And an 'uthra of Life Cometh and resteth upon them day by day and hour by hour Praises (be) to the fame of the righteous And to the existence of Chosen Elect (men), And to the Unearthly Being who standeth without, Whose eyes are open and fixed upon those Who love his name of Truth (kusta) - Thou art he, Manda-d-Hiia! for thou knowest About that in which the perfect man is made perfect, And about the virtuous man, in what his virtue consisteth . And the Lie , of what doth it consist. Not a word issueth from the mouth of a perfect man But thou knowest it, hast understood and expected it In the great Place of Light and the Everlasting Abode. 'the mountain doth not boast its strength, nor a hero his doughty deeds, Nor doth a bowman vaunt his bow, nor the physician his drugs, Nor the righteous and sage man the utterance of his mouth. Not so : it is an 'uthra of Life which cometh And resteth upon Thy devotees. And those who seek from Him shall find, and to those who ask of Him

It will be given. Day by day, hour by hour, behold us Who stand in Thy name and are upheld by (calling on) Thy name. We hold to Thy Leader of the great company of Truth We have held staunch because of Thy victories. Humiliate us not; cast us not into the hands of tormentors, Liars, hypocrites and the censorious. Let not torturers strike us nor condemners damn our souls! The good will see and wvill be found ready , (But) The wicked will be discomfited and the children of the world be shamed

Perfected (souls) will see that the Life existeth ,And will direct their gaze to the great Place of Light and the everlasting Abode.

Thou, Manda-d-Hiia, callest the caller , nourishest the nourisher, buildest the builder,

Exaltest horns , enlargest footsteps and settest up a road , And dost knit together in communion.

Thou art He who constructeth, and who takest out from amongst the peoples, nations and tongues every man who is summoned, worthy and invited. To every man whose term of life is over Thou wilt be a Helper, Saviour and Guide to the great Place of Light and to the everlasting Abode. As to one whose term is incomplete and he standeth (liveth) in the body, (able) to open his mouth, lift up his voice, pray his prayers and to offer up his praise, and whose feet can walk to my House , thine 'uthra shall come and shall rest upon him, Thy friend.

Diffuse Thy light over all who love Thy name of Truth (kusta). Thou hast spoken with Thy Word and hast commanded us with Thy commandment, "Over your words My Word hath precedence : and at the raising of your right hands (towards Me?) My right hand will be lifted towards you. Ye will call, and I will answer you quickly. Ye will seek My hand and I will not withhold it (from) your hands".

We will pray with Thee the 'uthras' prayer and ask of Thee, of the Great (Life), a petition for ourselves, for our friends, for our friends' friends and for those who love the great Family of Life, for the whole Nasiruta of Life, fulfilled and disseminated on earth. Thou wilt bring us some of Thy radiance, thou wilt lend us some of Thy light. We will enter into Thy radiance will go forth in Thy light, will rise in Thy name and be kept right by Thy nature . Truth is Thy name, Knowledge of Life is Thy name, precious is Thy name, magnified is Thy name, victorious is Thy name, victorious are the words of truth wvhich issue from Thy mouth, and victorious are all Thy deeds . And Life is victorious!

Chapter 77

In the name of the Life!

Thee (O) life, (is it meet) to praise, to honour, To magnify and to bless; First Life, Second Life and Third Life, Yufin-Yufafin and Sam-Mana-Smira And the Vine which is All-Life And the great Tree which is all healings.

(Meet is it) to praise, honour and magnify And to bless 'Usar-Hai and Pta-Hai Who open (reveal) the pihta of Life And transplant a planting of Light, And instal the First Counterpart In the House of Life.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless Nbat 'The First great Bursting-Forth (Emanation), The exigence of Life in Its nature.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless The Lord of Great Fruition. the great and high Being who was fruitful, begetteth and produceth Great fruit for Himself.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless Yukabar-Ziwa, who increased in his brilliancy And was great in his light.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless Yuzataq-Manda-d-Hiia, the life which proceeded from Life, The truth (kusta) that was aforetime, in the Beginning; Who was mightier in His radiance than the worlds of light.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless Has, the Stem of splendour, radiance, light and honour Whose branches are a thousand thousand and its tendrils A myriad myriad. Well is it for him Who hath looked on that Tree! Bihram , who saw it, lived, shone, was cured and established And his name hath not died.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless Sanasie , who standeth at the Gate of Life And prayeth for spirits and souls. He interpreteth silence, inspireth hope And taketh in keeping in the World of Light The prayers of pious and believing people.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless Haiasum-Kusta, messenger of Life, The Word of the first chosen elect (men). He crossed the worlds, came, pierced the firmament And revealed himself.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless Bhaq-Ziwa , who is called "He acted and succeeded in his skinta.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless Yukas'ar, source of radiance who bestoweth radiance and displayeth his fight.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless Biriawis, the strong source (kana) , The Kana took thought so that its radiance increased.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless Ayar , the pure Vine which abideth In the great and lofty Treasure-house of Light.

(Meet it is) to praise, honour, magnify and bless The pure Yusamin who resteth upon The treasures of the waters And upon mighty wellsprings of light.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless The 'uthra Tauriel , the being who resteth by The pastures of the water. When a fragment from the little finger of his right hand Fell (off ?) There was consternation on earth, And vexation(?) in the world of falsehood.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless Adatan and Yadatan , who stand at the Gate of Life And praise and extol Life, And pray for the spirits and souls Of righteous and believing people In the Place of Life.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless Silmai and Nidbai , two 'uthras Delegates of Manda-d-Hiia Who are active and do (the work of) the Life. With kusta and

with the testimony of the Life They immerse living, shining, bright and well-doing souls Who go in sincerity to the Jordan (and are baptised) (But) not in the name of gods or of a messiah!

(It is meet) to praise, honour, magnify and bless Sum-Hai, Rhum-Hai, 'In-Hai and Zamar-Hai , Four Beings, sons of perfection, Who come towards sincere and believing people, And take them out of bonds (Tied by) the hands of the wicked And from beneath the claws of scheming men; And lift them up to the great place of Light And to the Everlasting Abode. They knit them into the Bundle of Life And build them into a great Building Of sure strength .

(It is meet) to praise, honour, magnify and bless Hibil, Sitil and Anus, Sons of a Stock which is living, light-giving, Vigorous and sturdy: Beings that cannot be taken by the sword Nor consumed by flames of fire; Nor swept away by floods of water; Nor will the thongs of their sandals Be dipped in the water. They were judged and were justified; They sought and they found; They strove and reached the Great Place of Light And the Everlasting Abode.

(It is meet) to praise, honour, magnify and bless Sihiun, and Pardun, and Kanfun , 'Uthras whose names, each one, are in the House of Life;

And the 'uthras Adam-Kasia, Bihram and Ram whose names are Each one in the House of life, (but) their nature is two two, (dualistic ?) And the names of righteous and believing people Will be established in the Place of Light. Thy name giveth out light, Thy name is illustrious, Thy name is pleasing and Thy name raiseth up. Thy name is victorious and victorious are the words of truth Which issue from Thy mouth, (victorious) over all works. Make victorious and raise up this my soul, (The soul of) Adam-Yuhana sun of Mahnus! And Life is victorious over all works.

I copied these three prayers "We have acknowledged", "Praises", and "Thee (Life) " for myself so that there may be commemoration for me on earth and yonder in the mighty and lofty worlds of light. Fur my heart hath testified to the First Life and I endure the persecution of the world from suns of the planets. For one name - Yawar - do I strive with a pious and believing heart fur the love of precious Truth.

My waiteth on the Life and mine eyes upon Manda-d-Hiia; for they will be my support, my deliverer and saviour from the Place of Darkness to the Place of Light. I copied for myself, poor and lowly a slave who is all sin, dust on the feet of Nasuraeans .., etc.

(The rest of the colophon, which resembles the former colophon, is omitted)

The Responses

Chapter 78

In the name of the Great Life! May my thought, my knowledge and my understanding Enlighten me, Adam-Yuhana sun of Mahnus, By means of these responses and homilies for baptism and the masiqta.

Chapter 79

In the name of the Great Life! When the myrtle , the myrtle, flourished In the gardens of Hibil; When the wild marjoram grew in the precincts of the manda, They gave me two twigs of myrtle From which they twisted a wreath for the jordan. For it is wondrous and fragrant is its perfume!

[Recite this hymn and twist a wreath of myrtle for thy staff, then read the jordan-hymn "Hear me my father, hear me".]

Chapter 80

In the name of the Great Life !
Hear me, my Father, hear me! Draw me upward
(O) Great One, son of the mighty (Life),
Our Father, son of the Lite !
Silmai and Nidbai, lords of the jordan, hear me!
Jordan, and both its banks, hear me!
Hear me, Hibil-Ziwa, whose strength
Resteth upon his brethren, the 'uthras!
Hear me, Yawar-Ziwa, (thou)
whose creations rest on (depend upon?) the jordan!
Hear me, Mana-Rba-Kabira
And raise that which ye have planted!
Hear me, hear me, Hablaba) and Kana-d-Zidqa ,
Hear me, hear me, Abathur-Rama, whose strength
Presideth over the Scales!
Hear me, great Bihram! and raise me up
Yuzataq-Manda-d-Hiia!
Hear me, (ye) Seven Mysteries which reside
In the Great Wellspring
Hear me, (ye) three wellsprings which give out
Radiance, light and effulgence!
Hear me (ye) three manas
Who rest upon the jordan with your treasurel
Hear me, Anus-'Uthra ,
Whose strength dwelleth upon met

Chapter 81

In the name of the Great Lifel
Hear me, my Father, hear me!

And draw me upward, great Son of the mighty (Life);
Our Father, Son of the Life!
Silmai and Nidbai, lords of the jordan, hear me!
Jordan and its two banks, hear me!
Habsaba and Kana-d-Zidqa hear me!
Hear me, Great Life, from the height,
Hear me!

Chapter 82

In the name of the Great Life !
At the Fountain-head came I forth,
At the Source of springs of life went I hence.
Three skintas (sanctuaries) did I found
And set over them guardians as rulers.
The guardians I appointed to rule over them
Are sublime, blessed and trusty
To the uttermost.

[Repeat this hymn when thou art baptising and takest up the mambuha into the phial from the jordan, and recite the prayer "At the Fountain-head of Water came I forth" and then recite "Blessed art thou, Outer Door".]

Chapter 83

In the name of the Great Life!
How lovely are plants which the jordan hath planted
And raised up! Pure fruit have they borne
And on their heads they set living wreaths.
Yawar-Ziwa rejoiceth in the good plants
Which the jordan planted and raised.
The Plants rejoice and flourish
In the perfume of Manda-d-Hiia
Which breatheth upon them.

Chapter 84

Truly did my baptiser baptise me,
Well did my baptiser baptise me,
Truly did my baptiser baptise me
And your baptism shall attain its end.

Chapter 85

Silmai hath baptised us with his baptism, Nidbai hath signed us with his pure sign, The great Anus-'uthra hath placed living wreaths on our heads.

Chapter 86

The jordan in which we have been immersed Shall be our witness that we have turned not away From our sign, nor have altered our pure Word.

Chapter 87

I rejoice in my priests And in nasoraeans who hearken to my converse. I rejoice in you, my priests, For ye have not changed my pure Word.

Chapter 88

In the name of the great Life!
May the sublime Light be magnified!
Rightly do I say to you, my Chosen,
Who went up with me to the jordan,
Pervert and change me not, alter me not by hand,
Pervert not nor alienate me,
Men who have heard the Voice of Life!
He who heareth the voice of Life
Will be edified, Will be built up,
Built up and armed. (Such a man's) strength will be doubled.
Moreover, those who listen to the speech of the Life
Will be greatly increased,
Will be enriched and will not lack.
Into the communion that is great will he be knit,
He will enter the communion that is great
So that he will be united (therewith) and will arise
And will behold the Place of Light.
And Life is renowned and victorious,
And victorious the man who went hence.

Chapter 89

In the name of the Great Life The great Light be magnified! To you do I call and (you) do I teach, Men who have received the Sign. Hearken not to the talk of all peoples and generations; Let not their stumblings cause you to stumble, Stumble not because of their stumblings! Be not interrogated at their tribunals, At their tribunals be not interrogated! Certainly have ye held to established truth, Ye have held to the certainty about which I instructed you. I call to my chosen ones so that Ye may not turn your thought away from Me. Because any man who is not steadfast (in thought) Whose mind is turned against me, Whose mind is turned from me, Great and not small will be his hurt . If ye have attained my strength Bear (arms for) me ! If ye bear (arms for) me firmly Stand by me frombeginning to end! But it ye have not attained my strength (or army) Go from me, and approach not! For he that entereth it and beareth (arms) for me, His "

garment'' will be adjusted to the House of Perfection. But he that weareth it and doth not perfect it Will die and his spirit will extinguish, He will die and extinct will be his spirit, He will become the portion of the world, Thou hast conquered, Manda-d-Hiia, Good One, who confirmest Thy friends! Renowned and victorious is Life And victorious the man who went hence,

Chapter 90

In the flame of the Great Life
The sublime Light be glorified!
A disciple am I, a new one;
For I went to the jordan-bank
And took my name on my head
And in my heart I took a Sign,
My Sign is not that of Fire,
Nor is it that wherewith the Anointed One
My Sign is a jordan of living water,
The strength of which none can attain,
He chose one out of a thousand
And from two thousand he chose two,
Making traders of them
Who labour and ply their trade on earth.
And they trade for fee and pious gift,
And shine more than sun and moon.
I came to the congregation of souls,
For the Life sent me, sent me forth.
There were some who bought my wares,
There those who came to their end and lay down .
There were those who bought my wares.
The eyes (of such a one) were filled with light,
Filled with light were his eyes
(On) beholding the Great (One) in the House of Perfection,
There were those who did not buy my wares.
They went on, reached their end and lay down.
'they were blind and saw not,
Their ears were stopped and they heard not
And their hearts were not awakened
To behold the Great One in the House of Perfection.
As They called them and they answered not,
When they call, who will answer them?
Because it was given to them but they took not,
Who will give to them when they ask ?
They hated the Way of Life and its Abode
But loved the abode of the wicked.
And lo! in the abode of the wicked
Will they be held captive.

They tied up their tribute, their money
In a lappet of their clothes.
When they wish to lift their heads (hold their heads high)
They hurl them down to the Gates of Darkness

To my Chosen do I call, to my Plants Who stand by the jordan. I say to them, "My children (who walk) in my road, My children (who follow) my road, Swerve not from it or its boundary! Let him who deviateth from its boundary Cling to the boundary-stone. He who hath turned aside from both will fall into the uttermost ends of the world". Thou host conquered, Manda-d-Hiia, Good One, who confirmeth his friends! Thou wilt forgive us who praise our Lord Our sins and our trespasses. Renowned and victorious is Life And victorious the man who hath gone hence.

[Up to here are the hymns and chants of baptism; and from here to below are the hymns and chants of the masiqta.]

Chapter 91

My vigilance and praisegiving
Are my ferrymen across (the waters of death);
A transformation brought me over,
A cloud of light took me over.
In purity shalt thou rise to the Place of Light.

Chapter 92

In the name of the Life!
Go in peace, chosen, pure and guiltless one;
Thou art without spot.
Thou hast proven thyself by (thy sojourn on) earth
And thy destiny leapt upward from its struggles
From its struggles thy destiny leapt upward.
Above all the world thou hast spoken.
Chosen and pure one (saying),
"I am a seer, a diviner;
A seer am I and a diviner!"

The worlds assembled for judgement, For judgement the worlds assembled And judgement was pronounced on them, On them was judgement pronounced, On those who did not perform the works Of right-dealing Man. But thou alone, Chosen and Pure One, Fair mana, that art burnished bright, Thou goest not to the judgement hall. Judgement will not be pronounced over thee, Over thee judgement will not be pronounced; Because thou didst perform the works Of right-dealing mankind. This , that they endure and bear, Thou (O) Chosen One, wilt not find before thee. Escape the clutch of the planets And the forces of this wvorld! Take, put on thy garment of radiance, Set on thy living wreath! Bow thyself! and worship! Prostrate (thyself) and praise the

Great Life. Praise the Place of Life To which thy fathers go. Thou (O) Chosen One, Wast not from here; From this place thou wast not transplanted Thy planting, thy place was the Place of Life, Thy home the Everlasting Abode. They have set up for thee a throne of rest In which there is no heat or wrath. There is kept for thee a girdle In which there is no trouble or fault . Good one! Rise to the House of Life! And go to the Everlasting Abode !

They will hang thy lamp amongst lamps of light And they will shine in thy time, and lit thy moment. Arise! Behold the Place of Light! Renowned is Life and victorious And victorious the man who went thither.

Chapter 93

The mana rejoiceth in its treasure
And in the glory of Life
Which resteth on it.
I have acknowledged thee
(O) elect righteous one,
For thou settest my soul free
From transitory things.

Chapter 94

Hail to thee, hail to thee, soul
That hast departed from the world!
Thou leavest corruption and the stinking body
In which thou hast been: (thou leanest)
Its abode, the abode of the wicked,
The place which is all sinning,
The world of darkness,
Of hatred, jealousy and dissensions,
The abode in which the planets go about,
Bringing pains and blemishes,
Pains they bring, and blemishes,
Every day causing them tribulation.
Rise up, rise up, soul!
Ascend to thy first homeland.
Rise, rise to thy first homeland,
The place from which thou wast transplanted,
To the place from which thou wast transplanted,
To thy good dwelling, (the dwelling) of 'uthras,
Bestir thyself! don thy garment of glory
And set on thy living wreath.

Rise! inhabit the S'kintas Amongst the 'uthras, thy brethren. As thou hast learnt, praise thy first Home; And curse this place, the house of thy fostering; For (during) the years

that thou didst spend therein Every day the Seven were thine enemies, The Seven were thine enemies and the Twelve Beset thee with persecution. Renowned is Life and victorious, And victorious the man who hath gone thither.

Chapter 95

Her Sunday, her kus'ta and her alms
Bear witness for the soul.
Ye will be her witnesses
And will pass her through at the toll-house.

Chapter 96

I am provided and provisioned:
'Uthras of light equipped me.
I am provisioned; for Life provided for me.
And I am equipped by 'uthras of light.
They provided me with provision of Truth (ki

I lifted mine eyes to heaven and my soul waited on the house of life. and the life who heard my cry sent toward me a deliverer. the deliverer who came to me brought me that which was lovely; he opened out a robe and showed me its radiance and i cast off the stinking body. he grasped me with the palm of his right hand and led me over the waters of death . over the waters of death he brought me and led me onward; in the likeness of life he supported me. life supported life, life found its own. its own self did life find and my soul found that for which it had looked. renowned is life and victorious and victorious the man who went hence.

Chapter 97

He rose and took me with him and did not leave me in the perishable dwelling.

Chapter 98

The day on which the soul goeth forth,
on the day that the perfected one ascendeth,
on the day that the soul issueth from below
the spheres of death, of contention ,
strife was thrown into the earth.
ruha's slaves sit bewailing
and the seven sit in consternation.
the robe of the stars is lent
and dust is cast on ruha's head.
the hell-beasts weep
and the demons of purgatories are panic-stricken.
the being who brought me hither,

who brought me that which was beautiful,
put on me a robe, clothed me in a robe of radiance,
in a wrapping of light he covered me.
he set on (my head) a wreath of ether
and (gave me) of that which life bestoweth on the 'uthras.
he set me up amongst 'uthras
and stood me up amidst the perfected (souls).
a wreath of ether he set on my head,
and gloriously he brought me forth from the world.
life supported life,
life found its own,
its own did life find,
and my soul found that for which it had looked.
renowned is life and victorious,
and victorious the man who went thither.

Chapter 99

Ye are set up and raised up, my chosen ones,
by the word and certitude that came to you
the word and the certitude that came to the good,
the true word which came to believers.
my chosen, ye sought and ye found,
moreover ye shall seek and ye shall find.
ye sought and found, my chosen ones,
as the first (souls?) sought and found.
thou art victorious, manda-d-hiia.
and thou bringest to victory all who love thee.
and life is victorious.
[here recite "Blessed and praised is Life, that souls".]

Chapter 100

In a building which life buildeth,
good trees flourish.
fragrant is the perfume of the trees
with the perfume of manda-d-hiia
which pervadeth them.
[here recite "Blessed and praised be Life"
of Shem son of Noah,and "Good is good for the good".]

Chapter 101

The life hath founded a dwelling,
and radiance dawned
in the sublime ether!

i and my brethren, the 'uthras,
have set out every good thing ,
have set out the allotted portion of the great (life):
we have offered it up in purity to the place of light.

Chapter 102

The building that life buildeth will never come to nought. [repeat this hymn after thou hast partaken of the communion and then say "Darkness is crushed back into the Dark and Light set up in its place".]

Chapter 103

Darkness is crushed back into the dark
and light is set up in its place.
the life hath accepted your prayer,
the 'uthras have accepted your praise
the oblation is assigned to its lord,
and bounty to him who giveth it.
this soul ot n, and the souls of this masiqta rest at the
great place of light and the everlasting abode.
and life is victorious.

[here recite "In great radiance am I immersed" and lift thy hand for the masiqta and pray a prayer for thyself. and life is victorious.]

The Rus' hma

Chapter 104

My Lord be praised!
May Kul(a strengthen you! In the name of the great Life
may healing and purity be thine!
0 my Father, their Father, King Piriawis,
Great Jordan of living water,
In the name of the Great Life
We have cleansed our hands in truth (ku ja)
And our lips with faith;
We have uttered words of radiance.

My mind is absorbed in (thoughts of) Light. Blessed is Thy name, praised is Thy name My Lord, Manda-d-Hiia, and blessed and praised Is that great Countenance (Presence) of Glory which emanated from Itself. (Three times.) I, N, son of N (or daughter of N.), Am signed with the Sign of Life And the name of Life and the name of Manda-d-Hiia Were pronounced on me. (Three times) My ears have heard the voice of Life. (Three times) My nostrils have breathed the perfume of Life. (Three times) My Sign, that is on

me, was not in fire, And not in oil, and not that wherewith the Anointed One anointed.

My Sign is in the great jordan of living water And the Sign and name of Manda-d-Hiia is mentioned upon me. Darkness is crushed down, and Light set up And the name of Manda-d-Hiia is mentioned upon me. (Three times) My mouth was filled with prayer and praise. (Three times) My knees bless and worship the Great Life. (Three times) My feet tread the ways of Truth (Kus'ta) and Faith. (Three times) I, N, son of N., am baptised with the baptism Of the great Bihram, son ot the Mighty (Life) My baptism shall guard me and will succeed. And the name of Life and the name of Manda-d-Hiia Are mentioned upon me.

(Three times)

My feet - and the hands of the Seven and the Twelve Shall be powerless to rule me. The name of the Life and the name of Manda-d-Hiia Are mentioned upon me.

Asiet Malkia

Chapter 105

Kus'ta heal you! In the Name of the Great Life! Healing and victory be thine, O great Gate of the precious House of Mercies! Healing and victory be yours; My honoured First Parents Healing and victory be yours; Treasure of the great First honoured Life. Healing and victory be thine; King Mara-d-Rabutha-'laita Healing and victory be thine; King Yus'amin the Pure, son of Nis'ibtun Healing and victory be thine; King Manda-d-Hiia, son of Nis'ibtun, Healing and victory be thine; King Hibil-Ziwa Healing and victory be thine; King Anus'-'uthra Healing and victory be thine; King S'is'lam-Rba Healing and victory be thine; King 'Shaq-Ziwa-Rba-Qadmaia Healing and victory be thine; King Sam-Ziwa, pure, eldest, beloved, great, first Radiance Healing and victory be yours, Hibil, S'itil and Anus', Healing and victory be yours Adatan and Yadatan, Healing and victory be yours

S'ilmay and Nidvay, (ye) two guardian 'uthras of the jordan, Healing and victory be yours; (Ye) twenty-four 'uthras, sons of light, Healing and victory be yours; (Ye) four beings, sons of Salutation, Healing and victory be yours; Njab and Anan-Ns'ab , Healing and victory be yours; Sar and Sarwan, Healing and victory be yours; Zhir and Zahrun and Bhir and Bihrun, And Tar and Tarwan Healing and victory be yours; Yufin (and ?) Yufafin, Healing and victory be yours; Habs'aba and Kana-d-Zidqa, Healing and victory be yours; King Baibag-'uthra, Healing and victory be thine; King S'ingilan-'uthra, Healing and victory be thine; Simat-Hiia, Healing and victory be thine; Great 'Zlat , Healing and victory be thine; S'arat-Nit'ufta , Healing and victory be thine; Kanat-Nit'ufta, Healing and victory be thine; Bihrat-Anana, Healing and victory be thine; King Abathur-Rama , Healing and victory be thine; King 'Us' t'una-rba ,

Healing and victory be thine; King Abathur-Muzania, Healing and victory be thine; King Pthahil, son of Zahriel , Healing and victory be thine; King Yahia-Yuhana, Healing and

victory be thine; King Adam, the first man, Healing and victory be thine; King S'itil, , son of Adam the first man, Healing and victory be thine; O (ye) kings and'uthras, And Indwellings and jordans, And running streams and s'kintas Of the worlds of light, All of you, healing and victory (be yours!) And (may there be) forgiving of sins For myself, (Adam Yuhana) son of (Mahnus'), (N. son of N.) Who have prayed this prayer !

May there be forgiveness of sins for me! (Note. - The part which follows forms the main part of the RAHMIA or "Devotions", I.e. the prayers prescribed for the three prayer-times daily, i.e. at sunrise, at noon and before sunset; each day of the week having its own set of prayers. These must be got by heart, and their correct recitation is an essential part of every priest's training.)

My Lord be praised! In the name of the Great First Sublime (Strange) Life, from the worlds of light, the Transcendent, above all works, be there healing and purity (victory), strength and soundness, hearing and being heard, joy of heart and forgiving of sins for me, Adam Yuhana son of Mahnus'. May my thought, my knowledge and my intelligence enlighten me by means of this treasure, a section of the Devotions (Rahmia), and the strength of Yawar-Ziwa and Simat-Hiia.

Prayer 106

Up, up! ye Elect Righteous Ones
Pray this prayer in the "Devotions" of the early hours (daybreak) for it is the opening (prayer) of the "Devotions".

Here recite "My good messenger" and "I worship Life" and recite "In the name of..."]

In the Name of the Great Life!

Up, up! ye Elect righteous ones,
Rise up, ye perfected and believing ones!

Rise, worship and praise the Great Life!

And praise the great king ŠiŠlam-Rba,

And praise the Occult Tanna and Ham-Ziwa,

And praise the great Yawar and 'Zlat the great,

And praise Simat-Hiia,

From whom all worlds came into being;

And praise the Wellspring and Datepalm

From Whom the Father of 'uthras came into being.

I worship and praise that lofty and great

King of light, the Compassionate One

Who is full of loving-kindness.

[Prayers 107 -108 Pray these two prayers after "Up, up elect righteous" (#106) in the early morning devotions, then recite "In their name.., in the name of that Primal Being"]

107

In the name of the Great Life!

My good messenger of light
Who travelleth to the house of its friends,

Come, direct my speech and open my mouth in praise
That I may praise the Great Life
Wholly.

108

In the name of the Great Life!

I worship Life
And I praise my Lord Manda-d-Hiia
And that great Presence of Glory
Which emanated from Itself.

(Prayers 110 - 112 This prayer, "The time of devotions" is the opening prayer of the eventide devotions. Then recite "In their name (In the name of the Life) and "In the name of that (Primal Being) and set on thy crown and recite beside is "Life created (Yawar-Ziwa)", "Let there
be light" and "Manda created me" and then recite "Incense that is fragrant", and "Lo for the First Life" for the incense and cast it on the fire. And here recite the Sunday prayer.)

110

In the name of the great Life!

The time, the time for devotions arriveth
The time of the Lord of Prayer hath come.

My awakener is Hibil, my instructor is Šitil,
Anuš lifteth up my hymns.

The immerser in my immersion is Šilmai
And he who establisheth prayers is Nidbai.

111

In the name of the Great Life!

My good messenger of light
Who travelleth to the house of its friends

Come, direct my speech and open my mouth in praise
That I may praise the Great Life
Wholly.

112

In the name of the Great Life!

I worship the Life
And I praise my lord Manda-d-Hiia
And that great Presence of Glory
Which emanated from Itself.

(Prayers 113 - 116 Pray these four prayers:
"On the Ether-Light do I stand" (#113),
"Early I rose from my sleep" (#114),
"We have purified our hands in kušta"(#115),
"Blessed be thy name and praised be thy name"(#116).
Recite them for the "Devotions" for daybreak after incense)

#113

On the light of Ether do I stand

In the name of the Great Life, may healing be mine,
Adam-Yuhana son of Mahnuš, through this Sunday prayer!

"On the light of Ether do I stand,
I stand for the Great Light with its purities!

I am Manda-d-Hiia, emanation (planting) of the Mighty First Life.
I cried to the first day of the week, (Habšaba)
The lauded, the pure guardian of the Light
Who enlighteneth 'uthras.
To him I said

"Rise up, go, set off, descend to the earthly world,
To that world which is all birth,
To be with the Elect Righteous,
Men formed of flesh and blood.
Hold them in thy grasp, strengthen them,
Stand by them, take care of them,
Give them strength and fortitude
So that they may stand and worship and praise
The Mighty Sublime Life! "

Then Sunday spoke, saying to Manda-d-Hiia
"How canst thou send me to this world that is all birth
To be with elect righteous (men)
Formed of flesh and blood who do not respect me!
They treat me with contempt, hold me in no great honour,
And remit not my sin and transgression!"

Then Manda-d-Hiia spoke, saying to Sunday,
"Up with thee! Go, set off, descend to the earthly world
To this world that is all birth, to be with
Elect, righteous men formed of flesh and blood.
And grasp them in thy grasp, confirm them,
Stand by them and take care of them!
Turn back and drive away from them
The seven planets together with their demons and devils,
And their amulet-imps and their evil creatures;
So that they will forgive thee thy sins
And thy transgressions; will hold thee in great esteem
And victory will be ours and will be thine"

Then Manda-d-Hiia spoke and said to the elect righteous,
"Give heed to Sunday the Enlightener whom
I have sent to be with you in order to enlighten you,
To uplift you and make you upright,

And to bring you prayer and praise.
Forgive him his sins and transgressions
And hold him in great esteem."

Manda-d-Hiia taught and expounded and said,
"Anyone who doth not forsake his sins and trespasses
On Sunday, nor holdeth him in high esteem,
Will have no seat amongst the 'uthras
Nor will he behold the great Countenance of Glory.
For Sunday is more precious, greater and more beauteous
And bright than all the 'uthras!"

Blessed and praised is Manda-d-Hiia and the Confirmed"

And Life is victorious over all works.

114

Early I arose from my sleep

In the name of the Great Life!

Sublime Light be glorified!

Early I arose from my sleep: I stood,
Into radiance that was great I looked,
I gazed into radiance that was great,
Into the Light which is boundless.

When clothed') in robes of radiance
And light was thrown on my shoulders
A wreath of ether He set on my head
And set it on the head of all His race
He hymned, and the 'uthras with Him hymn
And the Light-rays answer His voice.
And it rouseth sleepers and maketh them rise up
From their sleep.
He said to them

"Arise, ye sleepers who lie there,
Rise up, ye stumblers who have stumbled,
Arise, worship and praise the Great Life
And praise His Counterpart, that is the image of the Life
Which shineth forth and is expressed
In sublime light."

And Life be praised!

#115
We have purified our hands in Kušta

In the name of the Great Life!

We have purified our hands in Kušta (truth)
And our lips in faith
We have uttered words of radiance
And were absorbed in thoughts of light.

Thou, my lord Manda-d-Hiia, art blessed and praised
And thy praise is established (on high).

Great is the strength of Life;
Abounding the glory of the mighty (Life)!

Honour resteth upon the 'uthras who sit in glory.

This is prayer and praise which came to them from
The great place of Light and the everlasting Abode.

We praise (Him) with it when we have risen from our sleep,
Before any have spoken falsehood.

For any man who prayeth this prayer there will be forgiving of sins and transgressions in the great place of Light and in the everlasting Abode.

And Life is victorious.

#116
Blessed be thy name and praised be thy name

Blessed be thy name and praised be thy name
My lord, Manda-d-Hiia!

Pure mountains that quake not have blessed thee:
'Ufalnia (interpretations!) of truth which are unchangeable
Have blessed thee.

Sons of salvation who sit in thy company
Have blessed thee.

Yawar-Ziwa, the great king of Nasirutha
Hath blessed thee;

Ayar-Nhura, the pure, the envoy who is all righteousness,
Hath blessed thee

And I worship and praise that channel of light,
The messenger of all rays-of-light.

Blessed is thy name and praised is thy name,
Being who resteth upon the Škintas!

Upon Škintas doth his name rest.

Every day, daily, they gaze on his likeness
And upon the great Countenance of Glory.

And Life be praised!

#117

[Prayer 117: Pray this prayer in the Rahmia (Devotions) of the seventh hour after incense on the fire (and after) "On the Ether-light do I stand" (#113)]

I worship, praise and laud
That Šrar, the great occult First Vine
Whose fruits are a thousand thousand,
And a myriad myriad His tendrils;

Upon Whom I called and He answered me·
Further, when I call on him, He will answer me;

For He will come and will heal me,
Will lift me up, raise me and confirm me
Will direct my eyes to the Light,
And my feet to steadfastness
My mouth to wisdom and my heart to vigilance.

Then I worship, praise and laud
That first great occult Škinta
That is the house of dazzling beings.

Then I worship, praise and laud
That occult, first Škinta

Which my Parents inhabit.

Then I worship, praise and laud
Yon Ruaz, the great first secret Vine
Which loosed its milky juices into the habitations.

Then I worship, praise and laud
That Ruaz, the great first Light
Who hath sovereignty over all worlds of light.

Then I worship, praise and laud
That great, occult, first Škinta
To which the eyes of Nasoraeans.
Men set apart, and the elect righteous
Look, that they may rise and behold
The great place of Light and the Everlasting Abode.

And Life be praised: Life is victorious.

#118

[Prayer 118: Pray this prayer in the evening devotions after incense (and) after "For the Ether-light do I stand". (#113)]

It is time to pray the "Devotions"
The great moment for humble worship
For offering up propitiatory prayer

To my lord, Manda-d-Hiia,
For arousing the elect righteous.
The priests say to Manda-d-Hiia:

"We will abjure that which we possess
Of fee, alms and benefit
And the (false) deity of the House
We will come and will be believers."

Manda-d-hiia saith to them, to the priests:

"Your Father hath great strength,
Surpassing all limit, (stronger)
Than passionate thoughts, vain things
And the devouring flame.

The Good One clotheth His children

He covereth them and raiseth and showeth them
That there is great enlargement of Life
And your souls shall rejoice
With clouds (spouses?) of light.

But other souls will die and become
As though they had never existed.

Ye shall receive your vestments
Ye shall receive your wreaths.

In the presence of the Great (Life?)
Ye will be great, and will be called
'Uthras amongst the 'uthras.

And ye will say "The Living stand
In the dwelling of the Life"

And Life is victorious over all works.

#119

[Prayers 119 - 124 SUNDAY The following three antiphonal hymns and three chants are for the first day of the week.]

In the name of the Great Life
Be the sublime Light glorified!

On Sunday, the first of days,
Who hath seen that which I have seen?

Who saw Manda-d-Hiia
When he went and came to the world?

He went (thence) and came to the world
The Earth lay prostrate and was affrighted.

He taught, and lovely was his voice!
And he lifted it up, in his mouth there was eloquence,
Eloquence he put into his mouth.

He revolutionized and forsook the world:
The world he revolutionized and forsook.

Spirit (Ruha) sitteth in lamentation
In lamentation sitteth Ruha;

And the Seven sit in consternation;
They weep and prolong their mourning
Because their mysteries are disclosed,
Because disclosed are their mysteries.
They will be brought to an end
On the great Last Day.

Namrus (Ruha) feared and trembled,
Her weapon fell from her shoulder,
From her shoulder fell her weapon
And her bows from the palm of her hand,

Ruha addresseth her sons,
Her good-for-nothing idle (sons),

She saith to them,
"Sons, when terror overtaketh your mother,
What will you Seven do!
When the Strange Being cometh,
Who will rise to confront him?"

A consuming ray of light
Is in Manda-d-Hiia'siirr's hand; felling· them
He cometh (to?) the rebels.

The Son-of-Life raiseth his Voice
At departure of the Seven
Saying to them "I have brought wares
To my friends.
I brought truthful words to believers.
Men who buy my wares,
Their merits wreathe their heads
Twined are their merits,
And their horns are exalted
On their heads.
They will arise and will behold
The Place of Light."

Renowned is Life and victorious,
And victorious the man who went hence.

#120

My day -- what is it amongst the days?
A day, My day!

What amongst the hours is one hour?
My day, what is it amongst the days?

The day on which the radiance of Manda-d-Hiia shone forth,
My day is Sunday, chief of days,

The day on which the radiance of Manda-d-Hiia dawned

On my day the radiance of Sunday dawned
Upon us and enlightened us beyond measure.

121

Before the Wellsprings were transmuted
Before the Awakening without,
Before ye were in existence
I was in the world.

The Voice of living waters (Water of Life),
(Waters) which transmute the turbid waters.

They become clear and shining
They gush forth and cast out impurities.

Wherefore should the First (Life) desire sons from the dregs?

Voices cry aloud proclamations
Planning schemes, all of them talk!

(But) one Voice cometh and teacheth all sayings,
One Being cometh and teacheth about this and that.

(As for) us, who have praised our Lord
Thou wilt forgive us our sins.

Thou wast victorious, Manda-d-Hiia
And thou leadest all thy friends to victory.

And Life is victorious.

I22

O Lord of devotions,
O Lord of Prayers

And of hymns and good books,
O Lord of prayer and praise,
Hear my voice and condemn me not!

#123

Except for six or seven nations,
Fruit is set up on the Tree

On the Tree fruit is set up
And (other) trees gather together toward it.

Toward it do the trees assemble,
And a throne is set up for the Lord of Radiance
For the Lord of Radiance a throne is set up
And the Lord of Radiance sitteth thereon.

Before him are set up recompenses
Which he delivereth to the perfect,
To the perfect doth he deliver them

And said:
"To each according to the works of his hands
It is awarded".

And he said:
“Every man who toiled
And was long-suffering shall come
and take with both hands,
But he who did not toil nor endure,
Standeth empty in the House of Dues.

He will seek but will not find,
And ask, but nought will be given him,
Because he had in his hand and gave not,
He will search there in his bosom and will find nothing."

Thou art praised, Manda-d-Hiia

Who dost not condemn thy friends.

I24

I seek a boon from the Life,
From Thee, mighty Life.

I seek a boon from the Life -
That Ye will rightly guide Your praise
For me.

(....)

Chapter 170

Tab taba Itabia (The Full Commemoration Prayer for the Dead and Living)

Good is the Good (one ?) for the good, and He set His nature upon those who love His name. We will seek and find, and will speak and be heard. We have sought and found, we spoke and were heard in Thy presence, my Lord Manda-d-Hiia, Lord of Healings. Forgive the sins, trespasses, follies, stumblings and mistakes of him who made (furnished) this bread , masiqta and tabuta . His sins, trespasses, follies, stumblings and mistakes thou wilt remit for him, my lord Manda-d-Hiia and Great First Life, (those of) the donor of fee and oblation.

For our forefathers there shall be forgiving of sins. For Yus'amin son of Dmut-Hiia there shall be forgiveness of sins. For Abatur son of Bihrat there shall be forgiveness of sins. For Hablaba and Kana-d-Zidqa there shall be forgiveness of sins. For the twenty-four 'uthras, sons of light, there shall be forgiveness of sins. For Pthahil son of Zahriel there shall be forgiveness of sins. For Adam son of Qin and Eve his wife there shall be forgiveness of sins. For S'itil son of Adam there shall be forgiveness of sins. There shall be forgiveness of sins for Ram and Rud . There shall be forgiveness of sins for S'urbai and S'arhabiel). There shall be forgiveness of sins for S'um son of Noah and Nuraita his wife. There shall be forgiveness of sins for Yahia-Yuhana son of 'Nis'bai and Qinta and Anhar his wives. There shall be forgiveness of sins for those three hundred and sixty priests who went forth from the district of Jerusalem the city. There shall be forgiveness of sins for the souls of our good fathers and for this my soul, Adam-Zihrun son of Mahnus', who hath prayed this prayer and devotions. There shall be forgiveness of sins for the soul of my father, Yahia-Bihram son of Hawa-Mamania. There shall be forgiveness of sins for the soul of my mother, Mahnus' daughter of Simat. There shall be forgiveness of sins for the soul of my teacher Bihram son of Mudalal. There shall be forgiveness of sins for his wife, Anhar daughter of Hawa. There shall be forgiveness of sins for the souls of my children Anhar daughter of Anhar. There shall be forgiveness of sins for my brothers (and sisters) Anhar, and Sam, and Mudalal, and Ram; and Muhatam-Yuhana, and Adam-Yuhana, the sons of Mahnus' : forgiveness of sins be

there for them. The souls of Mandaeans; Ram son of S'arat-Simat ,-forgiveness of sins be there for him; Zihrun son of Simat, forgiveness ot sins be there for him; Anhar daughter of Simat, forgiveness of sins be there for her; Simat daughter of Hawa, forgiveness of sins be there for her; Ram son of Simat, forgiveness of sins be there for him; Yasmin daughter of Yasman, forgiveness of sins be there for her. All the souls of our good fathers, be there forgiveness for them. And for this my soul, mine, Adam-Zihrun son of Mahnul, be there forgiveness for me. The soul of my teacher, Bihram son of Mudalal, be there forgiveness for him. The souls of priests, Adam-Zihrun son of Mamania, forgiveness of sins be there for him. Yahia-Anus' son of Maliha, forgiveness of sins be there for him. Yahia-Ram- Zihrun son of Hawa-Simat, forgiveness of sins be there for him. Yahia-Zihrun son of Mudalal, forgiveness of sins be there for him. Sam-Bihram son of Mudalal, forgiveness of sins be there for him. All souls of our good forefathers, forgiveness of sins be there for them. And for this my soul, Adam-Zihrun son of Mahnus' who have prayed this prayer and devotions, forgiveness of sins be there for me- And the soul of my teacher Bihram son of Mudalal, forgiveness of sons be there for him. The souls of ganzibria: Yahia-Yuhana son of Hawa-Simat, forgiveness of sins be there for him; Zihrun son of Simat, forgiveness of sins be there for him; Sam-Bihram son of Simat, forgiveness of sins be there for him; Bihram-S'itil son of S'arat, forgiveness of sins be there for him; Zihrun son of Maliha, forgiveness of sins be there for him; Adam son of S'adia-Maliha forgiveness of sins be there for him; Yahia-Bayan and Yahia-Bihram sons of Hawa-Mamania, forgiveness of sins be there for them; Ram-Yuhana son of Mamania, forgiveness of sins be there for him; Bayan-Zangia son of Anhar-Simat, forgiveness of sins be there for him; Sam-Saiwia son of S'arat, forgiveness of sins be there for him; Bihram son of Madinat, forgiveness of sins be there for him; Yahia son of Anhar-Ziwa, forgiveness of sins be there for him; Ram-Sindan and S'aria, forgiveness of sins be there for them; Hawa daughter of Daia, forgiveness of sins be there for her; Anhar- Kumraita daughter of Simat, forgiveness of sins be there for her; Yahia-Ramuia son of Ramuia, forgiveness of sins be there for him; Sam-Bihram son of Mudalal, forgiveness of sins be there for him; Adam son of Bihram (Bihrat?)-Dihgan, forgiveness of sins be there for him; Adam-Br-hiia son of Simat, forgiveness of sins of there for him; Brik-Yawar son of Buran, forgiveness of sins be there for him; Bihram Bisth'aq son of Hawa, forgiveness of sins be there for him; S'abur son of Dukt, forgiveness of sins be there for him; Mha- tam and S'itil, sons of Haiuna, forgiveness of sins be there for them; Anus' son of Mihria-Zad, forgiveness of sins be there for him; S'aiar- Ziwa and S'abur son (sons?) of Kaizar'il, forgiveness of sins be there for him (them?); Bhira son of Kujasta, forgiveness of sins be there for him; Zakia son of Hawa, forgiveness of sins be there for him; Ardaban-Malka-Baktiar son of Simat, forgiveness of sins be there for him.

And all souls of our good fathers, forgiveness of sins be there for them. And for this my soul, mine, Adam-Zihrun son of Mahnus', who have prayed this prayer and these devotions, forgiveness of sins be there for me. The soul of my teacher, Bihram, son of Mudalal, forgiveness of sins be there for him. The souls of the ethnarchs: Adam-Bul-Faraz son of Hawa- Mamania, forgiveness of sins be there for him; Anus' Mu'ailia son of Hawa-Zadia, forgiveness of sins be there for him; Yahia-Adam, son of Zadia-Anus' , Hawa (?), forgiveness of sins be there for him (their?); Bihdad son of

S'adia, forgiveness of sins be there for him; Bainia son of Haiuna, forgiveness of sins be there for him; Haiuna daughter of Tihwia, forgiveness of sins be there for her; Ramuia son of 'Qaimat, forgiveness of sins be there for him; S'ganda son of Yasman, forgiveness of sins be there for him, Zazai-d-Gawazta son of Hawa, forgiveness of sins be there for him. The people, (consisting of all Nasoraeans, priests and laymen (mandaiia), and ganzibria and ganzaiia (headpriests and treas- urers ?), from the age of Adam the First Man down to the end of the world (and generations); all who went down to the jordan and were immersed and received the Pure Sign, who did not betray their Sign, nor renounced (were converted from) their Baptism, forgiveness of sins be there for them. For them and their spouses and their offspring, their priests, and for those who supplied this bread and ritual food (t'abuta), and for you, my fathers, my teachers and instructors when ye upheld me from the Left to the Right, Forgiveness be there for you. And ye shall say "Life abideth in Its Dwelling " And Life be praised: Life is victorious over all works.

Chapter 171

Hymns of Praise

In the Name of the Life!

Praised be the First Great Radiance and praised the Great First Light! Praised be the Wellspring and the great first Palm-Tree Praised be the mystic Tan(n)a which dwelleth in the great mystic First Wellspring. Praised be the great S'is'lam who sitteth on the bank of the Wellspring and Palm-tree; praised is the great 'zlat Praised is the great Yawar who was formed from the loins of Radiance: praised is Simat-Hiia (Treasure-of-Life), Mother of all kings, because from them (both) all worlds proceeded - for she was appointed as the result of secret mysteries.

Praised is that first great Jordan : praised are those three hundred and sixty jordans which proceeded from that first great Jordan. Praised is that great mystic first S'kinta and praised are the three hundred and sixty S'kintas which proceeded from that first great mystic S'kinta.

Yawar-Ziwa, the vigilant 'uthra, divulged, revealed and said, "Upon every Nasoraean man who standeth at his devotions and prayeth this prayer and offereth up this (prayer of) dedication the glory of the Life will come and will rest on him, and he shall have strength and increase like Anus'-'Uthra. Upon any Mandaean man who standeth at his devotions and prayeth this prayer and raiseth this dedicatory prayer the attention of the Life will descend, will rest on him and he will have strength and greatness like a priest. And he shall say "Thou art established First Life" and dedicate (his crown) sixty-one times and make (this) petition : (and say) Ye are blessed, praised and magnified, revered and established with high honour which is great and boundless, O Life, and my Lord Manda-d-Hiia and the great First Liie, the Second Life and the Third Life; Yufin and Yufafin; Sam-Mana Smira; and the Vine which is all Life and the great Tree which is all healings. (O) Compassionate One, Forgiving One, Clement One, Pitiful One, Deliverer

and Saviour, O Looser of the bound, loosen him (me) from and forgive his (my) sins, trespasses, follies, stumblings and blunders, mine, Adam-Zihrun son of Mahnus', who have prayed this prayer and "devotions". Be there forgiveness of sins for me! O Sunday, the lauded, pure guardian of Light, (0) Ayar-Nhura, pure saviour who art all piety, who art invisible and unbounded! be my answerer and answer me : be my supporter and support me, be my Raiser-up and raise my soul, mine, Adam-Zihrun son of Mahnus' who have prayed this prayer and "devotions". Be there forgiveness of sins for me!

O Hablaba (Sunday) ! deliver me from hell-beasts and from purgatory-demons and from water-penalties , and from pots that seethe, from fire and ice, from the snare of the planets, from the plots of the planets, from the slaying of the planets and from the seven hell-beasts , the chief Levier of dues and the children of darkness. Great Bihram! baptise me in thy sublime jordan and deliver me in purity to the Place of Light. Stretch forth thy right hand of holy truth to clasp that of this my individual soul, mine, Adam-Zihrun son of Mahnus', who have prayed this prayer and (offered up) these devotions. Be there forgiving of sins for me. O Abathur-Rama, 0 Abathur-Muzania! Weigh me in thy balance, build me into thy building and count me in thy reckoning! Mahziel, Great First Word, which assured me sight in mine eyes, pour wisdom into my heart! Open the eyes of my understanding! Haias'um, healer; Kus'ta, and Yusmir healer of the mana and its counterpart, heal me (preserve me) from pains, from blemishes from hateful curses, from a sickly body and from an oozing body. 0 Yawar-Rba, Yur-Rba , Treasurer, king of worlds of light, free me, rid me of my sin, my trespasses, my follies, my stumblings and my mistakes, mine, Adam Zihrun son of Mahnus' who have prayed this prayer and devotions. Be there forgiveness of sins for me, and for my father and mother, and nor my teacher , for my wife and children, for my priests and for all souls who stood for the Name of Life and were firm in the sign of Manda-d-Hiia with a sincere and believing heart. Yea, Life, verily Life , Life will be with the victorious. They (Life) will not condemn those who love Their name: they will be joined in holy union. Life for those who know, Life for those who believe, Life for beings who instruct us . Life is established in its dwellings: Life is victorious over all works.

Chapter 172

Now (we beseech Thee), Life, (bestow) Thy pity, Thy clemency, Thine attention, Thy compassion, Thine, Great First Life! Show pity, be clement, be attentive to and show compassion on this, my soul, mine, Adam-Zihrun son of Mahnus' who have prayed this prayer and (these) devotions. May there be forgiveness of sins for me. (Three times) . For me and for my father and my mother, for my teacher and for my wife and my offspring, and for my priest and for whomsoever hath offered this bread and ritual foods. And for you, my fathers, my teachers, and my instructors and those who taught me the faith when ye supported me from the Left to the Right, may there be forgiving of sins for you. And ye shall say "Life is established in its dwellings". And Life is victorious over all works.

The S' umhita

Chapter 173

The name of the Life and the name of Manda-d-Hiia be pronounced upon thee! The name of the great mystic Wellspring is pronounced upon thee. The name of the great mystic First Palmtree is pronounced upon thee. The naive of the great S'is'lam is pronounced upon thee. The name of the great 'zlat is pronounced upon thee. The name of the great Yawar is pronounced upun thee. The name of Simat-Hiia is pronounced upon thee. The name of the great Yukabar is pronounced upon thee. The name of the Mana and his counterpart is pronounced upon thee. The name of the great Mystery, the mystic Word, is pronounced upon thee. The name of Shaq-Ziwa the great, the first, is pronounced upon thee. The name of Sam, the pure, first-produced, beloved and first radiance, is pronounced upon thee. The name of the Life and the name of Manda-d-Hiia is pronounced upon thee, Adam-Zihrun son of Mahnus'. May illness, malady, accidents, curses, vows and forfeitures , pains, infirmities, violent fevers, the evil eye and the dimmed eye be loosed and removed from thee. They shall depart (rise) to the mountains and heights from thy body, spirit and soul, thy trunk and thy, stature and (from) thine entire frame, thine, Adam-Zihrun son of Mahnus', through the strength of my Father, their Father, Manda-d-Hiia, through the strength of the treasure of the First Life and through the strength of Yawar-Zi,va and Simat- Hiia. And the name of Life and the name of Manda-d-Hiia be pronounced upon thee.

Chapter 174

I beseech the Life and my Lord Manda-d-Hiia and the 'uthras and kings of the worlds of the light for a sponsor for this high mystery (ginza) so that no lacking or deficiency may appear therein. Should there be anything missing or deficient, do thou, O Hibil- Ziwa, (thou) great Fulfiller, supplement it from thy treasure which is not deficient and from thy plenty, which lacketh in nothing. Rid it and loose it from its sins, trespasses, follies, stumblings and mistakes, (and) mine, Adam-Zihrun son of Mahnus' who have prayed this prayer and (these) devotions. May there be forgiving of sins for me.

O Sunday, receive it, save it, establish it and raise it up to perfection!

Chapter 175

In the name of the Great Life. Then, when she reacheth the Seven Mysteries, servitors of the Seven go forth towards her. They come and surround her and question her and say to her, "O soul, whence comest thou and whither goest thou ?" I say to them, "I come from the Body, the name of which is the Earth and I am going towards the Good Consumination ". They say to me, "Whose servant art thou and whose envoy art thou called ?" I say to them, "I am the servitor of the Beloved Consummation, and the envoy of the vast Ether".

Then they bless her (me); and praise her and guard her and say to her, "Everyone who knoweth this saying will rise towards the Good Goal " because they seek to grasp the mysteries of the Body . And they question her and then she riseth towards the Good

Goal.

Chapter 176

O King of all kings, O Father of all 'uthras; O Adatan and Yadatan; O S'ilmay and Nedvay, ye guardian 'uthras of the jordan; O Hibil-Ziwa, great Fulfiller who deliverest us from evil plots and deliverest us from all that is evil and ugly, O high King of Light, thou wilt give me comeliness of body, compassion of heart, fullness of hand and integrity of eye. O Life, and my Lord Manda-d-Hiia Thou deliverest me savest me and guardest me. O high King of Light!

Little New Year`s Feast Prayer

Chapter 177

In the Name of the Great Life.
Vines shone in the water
And in the jordan mighty they grew.
Ye are flourishing offshoots.
Messengers hither I bring you,
I give you great 'uthras.

I have twined for you and bring you Garlands of myrtle and marjoram For (lit. "in") the doors of the houses.

I will rear up for you babes And bring them to you. We bless you unto the world`s end : The full river (yardna) hath blessed you And the baptism which is unfailing from beginning to end.

Honouring of the Crown

Chapter 178

Kus'ta strengthen thee , my crown, Kus'ta strengthen thee, my teacher, Kus'ta strengthen thee, my turban, Kus'ta strengthen thee, guardian of my turban, Kulja strengthen thee, Great First Radiance, Kus'ta strengthen thee, Great First Light, Kus'ta strengthen you, my brother-priests, Kus'ta strengthen You, Life, my Parents , Kus'ta strengthen thee, my treasure, Kus'ta strengthen thee, Guardian of my treasure! We kiss thee with a pure mouth. (Sixty-one times) In an inner vessel they concealed thee . The Wellspring of living waters hath blessed thee, And the Nas'irutha which emanated therefrom Will be thine assuagement, it will be thy portion. And treasure will arise to its owner. And Thou, Life, wilt be victorious for ever and ever! And Life is victorious .

(...)

The Letter

Chapter 382

In the Name of the Great Life!

Vines shone in the waters:
Mighty ones were confirmed
For perfecting, for clearing the waters,
Establishing Your likeness and giving us light
Let your radiance shine upon us, great 'uthras!
Shine, shine forth, come in mystic transfiguration,
Let your radiance shine forth and the radiance of the king.
Let your fragrance come and overpower (us with its sweetness)

[This hymn the ganzibra shall pronounce over the wine-bowl, giving it to the baruka (blesser) and to the two witnesses.]

Chapter 383

In the name of the Great Life!

On the day that Hibil-Ziwa
Walked with Yawar,
Myrtle with them was plentiful,
Plentiful was the myrtle,
And to Yawar he gave it,
Into his right hand.
And he said to him,
"Take from me fresh myrtle
And pronounce blessing in the shkinata
Its blessing pronounce in the shkinata.
Then Yawar opened his mouth,
Blessing Hibil-Ziwa, blessing Hibil-Ziwa
And said to him, "Blessed art thou,
Our father, Hibil-Ziwa!
Like the myrtle that is in thy right hand
Thy Root shall flourish
Like the root of fresh myrtle:
And thou shalt have strength and increase
Like the living waters".

[The "blessers" recite this hymn and give myrtle to the ganzibra.]

Chapter 384

Myrtle, myrtle! The king took it;
The king was surrounded by the perfume of myrtle,
The king was surrounded by myrtle-perfume,
And blessing Hibil-Ziwa,
He said, blessing Hibil-Ziwa,
"Blessed art thou, our father Hibil-Ziwa,
Who hast brought this plant of fresh myrtle
And hast set it up in the dwellings of 'uthras.
The dwellings shine in its brightness
And delight in its fragrance for ever.

[The ganzibra recites this hymn and taketh the myrtle from the "blessers".]

Chapter 385

In the name of the Great Life!

All who inhale thy perfume and are crowned by thee
Sixty heinous sins will fall away from him.
And all pure spouses will be made perfect,
Delivered from evil actions.
(Those) who twine the wreaths and set them on our heads
Will arise without spot and behold the Place of Light.

(The ganzibra reciteth this prayer over the myrtle, inhaleth its fragrance and giveth it to the shganda (acolyte) to smell, and to the "blessers" and all persons present; then he throweth the myrtle into the jordan and (folds and) putteth away the banner. And (then) they "honour their crowns.")

[Note. -- Here D. C. 3 p. 328 has a colophon which begins: --]

These are the prayers for the pihtania (breads) and all the blessings of the Blessed Oblation which I copied for my brothers and parents so that there may be support and a guardian for us on earth and forgiving of sins before the Life, my Parents, in the worlds of light, so that they may be instructed therein. I am poor, lowly... etc.

[Note. -- Before No. 386D.C. 3 inserts:

Chapter 386

See Prayer No. 329.

[The rubric differs slightly, so I give it:]

[This is a hymn for consecration of crowns on the Sunday when the ganzibra wishes to consecrate the cotton crowns for the priests. Wearing his vestments, with the (novice's)

vestments and the crowns in his right hand and his staff in his left, he goes to the bank of the jordan, grasping the crowns which he wishes to consecrate together with his own in his right hand. Then, after performing ritual ablution in the jordan, he approaches the cult-hut and examines each (item) of the vestments, and recites the 'Salutation' at the Door of Mercies (i.e. facing North), to (as many) kings as he is able. After that he shall recite this hymn once over each crown. And Life is victorious!]

Chapter 387

See Prayer No. 305.

Chapter 388

See Prayer No. 306.

Chapter 389

See Prayer No. 307.

Chapter 390

See Prayer No. 308.

Chapter 391

See Prayer No. 309.

Chapter 392

See Prayer No. 310.

Chapter 393

See Prayer No. 311.

[The ganzibra shall recite these seven hymns of the Great Shishlam when he placeth the crown on the postulant. And the priests shall recite these seven other hymns, and give their reponses.]

Chapter 394

See Prayer No. 312.

Chapter 395

See Prayer No. 313.

Chapter 396

See Prayer No. 314.

Chapter 397

See Prayer No. 315.

Chapter 398

See Prayer No. 316 and 317.

Chapter 399

See Prayer No. 318 and the rubric which follows it.

Chapter 400

See Prayer No. 319 and the rubric which follows it.

Chapter 401

See Prayer No. 320 and the rubric which follows it.

Chapter 402

See Prayer No. 321 and the rubric which follows it.

Chapter 403

See Prayer No. 322 and compare Prayer 386.

Chapter 404

See Prayer No. 323 and the rubric which follows it.

Chapter 405

See Prayer No. 324 and the rubric which follows it.

Chapter 406

See Prayer No. 325 and the rubric which follows it.

Chapter 407

See Prayer No. 326 and the rubric which follows it.

Chapter 408

See Prayer No. 327 and the rubric which follows it.

Chapter 409

See Prayer No. 328 and the rubric which follows it.

Chapter 410

Prayer of Yahia

In the Name of the Great Life!

Health, victory and forgiving of sins be there for me, Adam-Yuhana son of Mahnush, who have prayed this prayer and (these) Devotions. Forgiving of sins be there for a man whose eyes wait upon his Father and whose thought is directed to the Life and whose mind doth not stray from Knowledge-of-Life.

Poor am I who make this petition: a lowly man who hath kept aloof from the Seven. And I say "O Lord of the lofty firmament, (O) Being who accepteth request, receive my prayer and my praise here; guide it with Thy directing (power), grant me a place in Thy Place, give me a dwelling in Thy world. Do not question me about my sins and the burden which hath weighed down my soul in this world. Behold me, who have sought purification before Thee! Look on me, who have borne persecution for Thy name! End for me acts of violence, for I am Thy servant and Thy child. Now I humble myself and my children to Thy name, for I have been true to thy name, and speak (it) in my heart and talk (of it) in my mind. And I subdue my form and my loins, (O) Shihrialia shilia, superior to all glories, before the pure Light which is above all lights.

And I say, "O Lord of gleaming banners, Lord of mystic books, Lord of "Letters-of-Truth". Lord of prayer and praise, He who uplifteth the prayer of 'uthras and sponsors the praisegiving of kings, Support of prayerful thoughts! Let there be strength and constancy for all lovers of Thy name! Look upon me with Your eyes and pity me in Your heart! Support me with Your strength, clothe me with Your glory, cover me with Your light. Cut me not off from Yourself! And put far from me fear, dread and terror of the seven stars and the twelve constellations: deliver me from the hands of the wicked, and loosen my feet from the bonds of death. Cut me not off from Your presence. Arm me against all that is evil: be for me a bulwark against rebels and a Hand of Truth against the destructive powers of this world. Turn away, repulse from me insecurity (?), poverty, ill-luck, lack of sleep and hours of agitation, an evil day and blows (onslaughts) which occur all the time. Be to me Life in life; give me to drink of freshly-flowing Water of

Life. Set up for me a kana d-zidqa, a Table and good fortune so that they are fully supplied by Nasirutha. And my brethren will be with me and will provide (me with) a peaceful transplanting: my wife, my plants (children), and my priests shall accomplish it.

I shall depart and come towards You after a (ritually) perfect departure (death), with pure oil, and with the proven Sign; in ripeness of years, without feebleness, in a blessed old age, in my own home.

Look on the plants, marvel at the shualania (those entering the priesthood under tuition); then let there be with You a forgiver of sins for me, Adam-Yuhana son of Mahnush who have prayed this prayer and these "Devotions". Forgiveness of sins be there for me, for my father and mother, for my teacher, for my wife, for my offspring, for my priests and for all souls who arose at the name of Life and verified the sign of Manda-d-Hiia with pious and believing heart.

Yea, Life, verily Life, life with the victorious there shall be for those love Their name! They will not sever the holy union knit between living ones, with those who know the Life and believe in the Life, and with those who teach us the faith. And Life abideth in Its Dwellings and Life is victorious over all works!

And now (I ask) of Life, Your compassion, Your forgiveness, Your reconciliation and Your compassion, Yours, Great First Life! Pity, forgive, awake and have compassion upon this my soul, mine, Adam-Yuhana son of Mahnush who have prayed this prayer and these "Devotions". Let there be forgiveness of sins for me! (thrice); for me and for my father, my mother, my teacher, my wife and my wife and my plants (children) and my priests who have placed bread and (ritual) food (here), (and) you, my fathers, my teachers, my instructors and those who taught me the faith, when ye supported me from the Left to the Right. Forgiveness of sins be there for you! Life abideth in Its dwellings and Life is victorious over all works!

[This is a prayer (called) Yahia's Petition ("John's Prayer"). Pray it in all your devotions.]

Other Hymns

Chapter 411

[This is the great Commemorative prayer known as "Our forefathers". It is usually preceded by the Tab taba ltabia prayer as in prayer 170. It is recited at every rite for the departed.]

Our forefathers, there shall be forgiving of sins for them. Yushamin son of Dmuth-Hiia, there will be forgiving of sins for him.

.... (the prayer continues from this part as in Prayer 170, inserting the name of the copyist, Adam-Yuhana son of Mahnush, and his relatives, and teacher wherever such insertions are customary. The insertions are called zharia, "injunctions", "rubrics")

[This is the chant of "Our forefathers".]

Chapter 412

In the name of the Great Life.

Then, when she (the soul) reacheth the seven mysteries,
Servants of the Seven go out towards her
And come and surround her and question her.
And they said to her "O soul, whence comest thou?
And whither goest thou?" She said to them,
"I come from the Body the name of which is Earth.
And I go toward the good Kimsa".
They say to her "Servant of whom, art thou?
Messenger of whom art thou called?"
She said to them "I am the servant of the beloved Kimsa
And the envoy of the vast Ether".
Then they bless her and commend her and say to her,
"All who know this (pass-) word shall rise
Towards the good Kimsa".
For they seek to grasp the mystery of the Body
And (so) question her.
And thereupon she ascendeth
Towards the Good Kimsa.

[This is a prayer about the questioning of the soul.]

Chapter 413

[See prayer 177.]

Chapter 414

My Lord be praised!

In the name of the Great Life!

On the day when the radiance within Radiance
Broke through and emerged,
A counterpart of the jordan was formed in mirrors;
In mirrors a counterpart of the jordan was formed.
And water was produced in the Ether.
The jordan emerged in its glory
And the water was intermingled with the Ether,
Intermingled was Water with Ether.

And the strength of Light increased greatly,
Was increased and established.
A wreath they twisted into crowns
(Of) myrtle leaves. And trees bore their burden (fruit)
Nasirutha spoke therein to kings (priests)
And their purities were intertwined.

(The bridegroom shall recite this prayer when entering his house before he "taketh kushta with his wife". Then he shall "honour" his crown. Beware of performing a marriage OI (entering into) a partnership when the moon is in Cancer, Capricornus, Sagittarius or Scorpio: they are evil days for a wedding.)

p. 1

KITĀB AL-MAGĀLL
OR
THE BOOK OF THE ROLLS.
ONE OF THE BOOKS OF CLEMENT.

In the name of the Father, and of the Son, and of the Holy Ghost, one God, the merciful Lord.

This book is one of the hidden books of Saint Clement the Apostle, disciple of Simon Cepha, which Saint Clement commanded to be kept secret from the laity. Some of them were called “The Book of the Rolls,” and there are the glorious genealogies and mysteries which our God and Saviour Jesus the Christ committed to his disciples Simon and James, and what things will happen at the end of time, and how the second coming of our Lord the Christ from heaven to the world will happen, and what will become of sinners and such like. This is the sixth of Clement’s books, treasured up in the city of Rome since the time of the Apostles.

Saint Clement said, When our God Jesus the Christ went up to heaven and the disciples were scattered in the regions of the world to evangelize, and to call mankind to the faith and to immersion by baptism, they took disciples, whom they chose and selected to be with them, and to travel about to the countries in the faith of the Christ. Wherefore Simon Cepha took me for a disciple to himself; I believed in him, and in Him that sent him, with a true faith; I recognized that he was chief of the Apostles, to whom were given the keys of heaven and earth, on whom was built the Catholic Apostolic Church of God, which p. 2 the gates of Hell shall not destroy, as our God Jesus the Christ said in the holy Gospel. After a long time he took also my brothers Constans and Constantinus to be his disciples. Twenty years after he had taken me as his disciple, he brought me together with my father and my mother, who was called Metrodora, and committed to me all the mysteries which had been given him by our Lord Jesus the

Christ on the Mount of Olives. At that time the rest of the Apostles and all the believers had a struggle with the unbelieving Jews because the Jews were killing every one of the believers whose murder was possible to them. I and my gracious Teacher Simon encompassed some of the countries, and we met with great trouble from the controversy of the Jews, and their questioning about the genealogy of the pure Mary, for their saying about her was that she was not of the children of Judah that they might invalidate by this the coming of our Lord the Christ into the world, and His Incarnation from her. They were increasing [their] bribe of money and other things to the Greeks and the Romans that they might help them in the destruction of the believers and the bringing to nought of their business, and hinder the Apostles from the reading of the Law, lest they should teach out of it about the state of mankind, and how it was in the beginning. When I saw in what misery we were with the Jews, I sought from my gracious Teacher that he would make known to me how mankind were at the beginning, and that he would make me perfect about the reasons, for he had learned everything from the Lord Jesus the Christ, and I was acquainted with the tongue of the Greeks and their books, and was learned in their mysteries, and I had deposited their secrets which had been entrusted to me, [in] my two books called the seventh and the eighth. I informed my Teacher what I conjectured about the envy towards the Lady Mary, and my anxiety at the reproach of the Jews to me that I did not understand the Torah, and their much questioning of me about the creation of our father Adam, and what I had heard with my ears of their insult to the Lady Mary and their p. 3 fiction about her without any resource being possible for me [how] I should refute them in regard to their hateful saying. The Teacher was moved by my excitement, and zeal entered him when I told him about it. He said, “I will put it in order for thee, O my son, as thou hast asked me about it, and will initiate thee in things since the beginning of the creation, and will teach thee the genealogy of the Mother of Mercy, Mary the pure, and its authenticity, and that without doubt she is of the lineage of Judah the son of Jacob and his tribe, and I will relate to thee mysteries, and what reason there was for the fall of the Devil, the prince, from heaven. Know, O my son, that the Lord is the beginning and before the beginning, He who is Infinite, raised above the height, equal with the Highest, there is nothing lower about Him, nothing inward, nothing outward, He is before the beginning, the ancient substance, He who is boundless, whom no intelligence can reach, and no discernment nor quality can comprehend. He was above Being, and with Being, and below Being, the creative Substance, the glorious Light, which darkness reacheth not. Light dwelling in the Light which eyes cannot reach, before creation He was; and He is the Former of forms, whose glory is from Himself and in Himself, and in His Essence. [He is] the Creator of what glorifies Him, that thou mayest learn His divinity and His power, He made the heaven and the earth, He created before harmony the division of things. Angels worship Him, ten homogeneous choirs, I mean by this ten ranks. The highest rank, some of whom are nearest to the throne of the Lord God, pouring out praises in abundance, is the rank of Satanaeel, who was the prince, and praises rose up to God from all the Angels; that was the beginning in the first day which was the holy first day (Sunday), chief of days; early in it God created the upper heaven and the worlds, and the highest rank of Angels, which is the rank of Satanaeel, and the Archangels, and powers, and chiefs, and thrones, and dignities and governors, and cherubim and seraphim, and light, and day and night, and wind and water, and air, and

fire and what is like these elements. Verily the Lord formed all this, may His names be sanctified! by the completion of His eternal Word p. 4 without speech, and in the first day in which these things were created, the Holy Spirit hovered over the waters, and in its hovering over them they were blessed and sanctified, and heat was formed in them by which the watery beings are born, and with this were mixed yeasts of the creatures, such as the bird which lays the egg by its wings, and from this is formed the living bird, for by reason of the nature of the heat of flaming fire, it verily reneweth heat in the wings of the bird, and lo! with them it lays an egg in which chickens are formed. Verily the reason why the holy Paraclete hovered over the waters in the form of a bird, was that every winged fowl should be formed in this shape. On the second day God created the lower heaven, which is called the firmament, on which the gaze of men falls, that thou mayest know that the beings of the highest heavens which the heaven of the visible firmament covers are like the nature of the heaven of the firmament, except that the heaven which the eyes reach is separated from the highest heavens. All the heavens are three heavens. The visible firmament, and what is above it; it is called Δίπτον and above it there is flaming fire; and a heaven which is above the fire; and the two heavens are filled with light and fire which created eyes cannot look at. On the second day which is the second of the days (Monday) the Lord, to Whom be praise! separated between the higher water and the lower water. Verily the rising up of the water which was formed in the height that day was like gathered clouds clinging together, and the waters remained resting in the air, none of them inclining to any one district. On the third day (Tuesday) God commanded the waters which were below the firmament that they should be gathered together to one place, that the dry land might be seen. When this happened, the veil was removed which was above the earth and the earth was disclosed. He looked upon it, and it was barren of verdure, [it was] dust and water mixed together. The water was in it and below it and above it, and it was shaken to the blowing of the winds through it. The air went up from the bosom of the earth, and rested in the bosom of its p. 5 crevices and passages that in these caves might arise heat and cold for the service and consolidation of the earth, because the earth was created like a sponge standing above the water. On this day God commanded the earth to bring forth grass and reeds and trees and seeds and roots and other things. On the fourth day (Wednesday) God formed the sun and the moon and the stars that the heat of the sun might be spread over the earth and it should be strengthened by its mellowness and that the moisture communicated to it by the water high above it should be dried up. On the fifth day God commanded the waters to bring forth animals of various colours and forms, some of which should fly in the bosom of the water, and others should fly above the water, and from them should spring the whales and Leviathan, and Behemoth, so terrible in their appearance, and air-fowl and water-fowl. On the sixth day God created from the earth all the beasts, and animals and insects and creeping reptiles. This day is Friday, and on it God created Adam of dust, and formed Eve from his rib. On the seventh day God had completed all creation, and He called it Sabbath. God had created Adam in the third hour of Friday the sixth day. Iblis had laid claim to Godhead which had entered him in the second hour of that day, and God had hurled him down from heaven to earth. Before God the Lord created Adam, rest fell upon all the powers; and God said, ‘Come, let us create a Man in our likeness and form and image.’ When the Angels heard this saying from the Lord they became frightened and much terrified, and they

said to one another, ‘What is this great wonder which we hear, and how is it possible that the form of our God and Creator can appear to us?’ Then all the Angels looked towards the right hand of the Lord, which was stretched out above all creation, and all of it was in His right hand. Then they looked towards the right hand of the Lord, and it took from all the earth a little handful of dust, and from all the waters a drop of water, and from the air a soul and a spirit, and from fire the force of heat, and it became in the grasp of the p. 6 Lord portions of the four elements, heat and cold, moisture and drought. Verily God, the glorious and strong, created Adam from these four weak elements, which have no power, that all creatures created from them might hear and obey him: dust, that man might obey him; water, that all that is born of it and in it might obey him; air, that it might be possible for him to breathe it and to feel its breezes, and that its birds might obey him; and fire, that the heat of forces created from it should be a powerful helper to his sense. The reason why God, may His holy names be sanctified! created Adam with His holy hand in His form and image was that he should receive wisdom and speech and animal motion, and for the knowledge concerning things. When the glorious and illustrious Angels saw one like Him in Adam, they were affrighted. The wondrous glory upon his face terrified them, his form appeared shining with divine light greater than the light of the sun, and his body was bright and brilliant like the well-known stars in the crystal. When the figure of Adam drew itself up, he leapt standing; he was in the centre of the earth, he stretched out his right hand and his left hand and put his feet in order upon Golgotha, which is the place where was put the wood (cross) of our Saviour Jesus the Christ. He was dressed with a royal robe, he wore upon his head a diadem of glory and praise and honour and dignity, he was crowned with a royal crown, and there he was made king and priest and prophet. God set him upon a throne of honour, and gathered to what was there all the animals and beasts and birds and all that God had created, and made them stand before Adam. They bent their heads and did obeisance to him, and he called each of them by its name. He made all the creatures obey him and they responded to his command. The Angels and the Powers heard the voice of God, may He be glorified and exalted! saying to Adam, ‘O Adam, I have made thee king and priest and prophet and ruler and chief and governor over all creatures that are made. All creation shall obey thee p. 7 and follow thy voice. Under thy grasp they shall be. To thee alone I have given this power; I have placed thee in possession of all that I have created.’ When the Angels heard this saying from the Lord they redoubled honour and respect to Adam. When the Devil saw the gift that was given to Adam from the Lord, he envied him from that day and the schismatic from God set his mind in cunning towards him to seduce him by his boldness and his curse; and when he denied the grace of the Lord towards him, he became shameless and warlike. God, may His names be sanctified! deprived the Devil of the robe of praise and dignity and called his name Devil, he is a rebel against God, and Satan, because he opposes himself to the ways of the Lord, and Iblis, because He took his dignity from him. While Adam was listening to the speech of his Lord to him, and standing upon the place of Golgotha, all the creatures being gathered together that they might hear the conversation of God with him, lo! a cloud of light carried him and went with him to Paradise and the choirs of Angels sang before him, the cherubim among them blessing and the seraphim crying ‘Holy!’ until Adam came into Paradise. He entered it at the third hour on Friday, and the Lord, to Him be praise! gave him the commandment, and

warned him against disobedience to it. Then the Lord, to Him be praise! threw upon Adam a form of sleep, and he slept a sweet sleep in Paradise. And God took a rib from his left side, and from it He created Eve. When he awoke and saw Eve he rejoiced over her and lived with her, and she was in the pleasant garden of Paradise. God clothed them with glory and splendour. They outvied one another in the glory with which they were clothed, and the Lord crowned them for marriage, the Angels congratulated them, and there was joy there such as never has been the like and never will be till the day in which the people at the right hand shall hear the glorious voice from the Lord. Adam and Eve remained in Paradise for three hours. The site of Paradise was high up in the air, its ground was heavenly, raised above all mountains and hills, that were thirty spans high, that is fifteen cubits, according to the cubit of the Holy Ghost. This p. 8 Paradise stretches round from the east by a wall from the hollow to the southern place of darkness where the cursed Prince was thrown, it is the place of sorrows. Eden is a fountain of God lying eastwards, to a height of eight degrees of the rising of the sun, and this is the mercy of God on which the children of men put their trust, that they shall have a Saviour from thence, because God, may He be exalted and glorified! knew in His foreknowledge what the Devil would do to Adam. Adam lived in the treasury of His mercy, as David the prophet said, ‘Thou hast been a fortress to us, O Lord, throughout all ages; cause us to live in Thy mercy.’ The blessed David said also in his prayer about the salvation of men, ‘Remember, Lord’ (the tree was the Cross which was planted in the middle of the earth), ‘Thy grace which thou hast wrought from all eternity’; I mean by this the mercy which God loved to extend to all men and to our weak race. Eden is the Church of God, and the Paradise in which is the altar of rest, and the length of life which God has prepared for all the saints. Because Adam was king, priest and prophet, God caused him to enter Paradise that he might minister in Eden, the Church of God the holy Lord, as Moses the holy Prophet testifies about this, saying, ‘That thou shouldest minister and declare by noble and glorious service, and keep the commandment by which Adam and Eve were brought into the Church of God.’ Then God planted the tree of life in the middle of Paradise and it was the form of the cross which was stretched upon it, and it was the tree of life and salvation. Satan remained in his envy to Adam and Eve for the favour which the Lord shewed them, and he contrived to enter into the serpent, which was the most beautiful of the animals, and its nature was above the nature of the camel. He carried it till he went with it in the air to the lower parts of Paradise. The reason for Iblis the cursed hiding himself in the serpent was his ugliness, for when he was deprived of his honour he got into the acme of ugliness, till none of the creatures could have borne the sight of him uncovered, and if Eve had seen him unveiled in the serpent, when she spoke to him, she would have run away from him, and neither cunning nor deceit would have availed p. 9 him with her; but he contrived to hide himself in the serpent, the cunning creature, to teach the birds with round tongues the speech of men in Greek and such like. He would bring a broad mirror with much light sending out rays; he would put it between himself and a bird, and speak what he wished that the bird should know, and when the bird heard this speech, it would glance around and look in the mirror, and see the form of a bird like itself and rejoice at it, and not doubting that it was a bird of its species that was speaking to it would listen to it and attend to its language. And it would comprehend it in a moment and talk to it. But the cursed Devil, when he entered the serpent, came towards Eve, when she was alone in

Paradise away from Adam, and called her by her name. She turned to him, and looked at her likeness behind a veil, and he talked to her, and she talked to him, and he led her astray by his speech, for woman's nature is weak, and she trusts in every word, and he lectured her about the forbidden tree in obedience to her desire, and described to her the goodness of its taste, and that when she should eat of it she should become a god; and she longed for what the cursed one made her long for, and she would not hear from the Lord, may His names be sanctified! what He had commanded Adam about the tree. She hastened eagerly towards it, and seized some of its fruit in her mouth. Then she called Adam, and he hastened to her, and she gave him of the fruit, telling him that if he ate of it he would become a god. He listened to her advice because he should become a god as she said. When he and she ate the deadly fruit they were bereft of their glory, and their splendour was taken from them, and they were stripped of the light with which they had been clothed. When they looked at themselves, they were naked of the grace which they had worn, and their shame was manifest to them; they made to themselves aprons of fig-leaves, and covered themselves therewith, and they were in great sadness for three hours. They did not manage to continue in the grace and the power with which the Lord had endued them before their rebellion for three hours, till it was taken from them and they were made to slip and fall down at the time of sunset on that p. 10 day, and they received the sentence of God in punishment. After the clothing of fig-leaves they put on clothing of skins, and that is the skin of which our bodies are made, being of the family of man, and it is a clothing of pain. The entrance of Adam into Paradise was at the third hour. He and Eve passed through great power in three hours, they were naked for three hours, and in the ninth hour they went out from Paradise, unwillingly, with much grief, great weeping, mourning and sighing. They slept towards the East of it near the altar. When they awoke from their sleep, God spoke to Adam and comforted him, saying to him, blessed be His names! 'O Adam! do not grieve, for I will restore thee to thine inheritance, out of which thy rebellion has brought thee. Know that because of my love to thee I have cursed the earth, and I will not have pity upon it, on account of thy sin. I have cursed also the serpent by whom thou hast been led astray, and I have made its feet go within its belly. I have made dust its food. I have not cursed thee. I have decreed against Eve that she shall be at thy service. Know certainly that when thou hast accomplished the time that I have decreed for thee to dwell outside, in the accursed land, for thy transgression of my commandment, I will send my dear Son; He will come down to the earth, He will be clothed with a body from a Virgin of thy race, named Mary. I will purify her and choose her, and bring her into power generation after generation until the time that the Son comes down from Heaven. In that time shall be the beginning of thy salvation and restoration to thine inheritance. Command thy sons when thy death approaches which I have decreed for thee that when thou diest they keep thy body in myrrh and cassia, and put it in the cave where thou art dwelling to-day till the time of the exit of thy children from the bosom of paradise and their passage to the dusty land. When that time comes, instruct the one of thy children who lives until then to carry thy body with him and put it in the place where I shall make him halt. This place where he shall put thy body is the centre of the earth; from it and in it salvation shall come to thee and to all thy children.' God p. 11 disclosed to him all the griefs and pains that should happen to him, and commanded him to have patience about this. When He put Adam and Eve out of Paradise, He shut its gate, and put in charge a fiery

Angel. He caused Adam and Eve to dwell in the holy mountain on which is the foundation of Paradise, in the place known as Matarimôn. They lived there in a cave at the top of the hill, hidden in it, and despairing of mercy, and they were then pure virgins. Then Adam thought of the wedding of Eve, and he found in the foundation of Paradise gold and myrrh and incense. He left this together, and consecrated it in the interior of the cave, which he had already made his house of prayer. The gold which he got from the foundation of Paradise was like in quantity to seventy-two images. He paid this with the myrrh and the incense to Eve, saying, 'This is thy dowry, keep it. This must be all offered together to the Son of God at the time of His coming into the world. The gold is the symbol of His royalty; the incense is to burn before Him; and the myrrh is to anoint His body which He will take from us. This shall be a witness between me and thee with our Saviour that He shall come to the world.' Adam called this cave the Cave of Treasures. When a hundred years had passed over him after his exit from Paradise, and he and Eve were grieved and weeping, they went down from the holy hill to its foot, and there Adam knew Eve, and she conceived, and her time was fulfilled, and she bare Cain, and Lusia his twin-sister. He knew her again, and she conceived, and her time was fulfilled, and she bare Abel and also his twin-sister Aclima. The boys and the girls grew, and attained to discretion. Adam said to Eve, 'If God lets these lads and lasses grow up, let Cain marry Aclima the sister of Abel, and let Abel marry Lusia the sister of Cain.' And they did thus. But Cain said to Eve, 'O Mother, I have a greater right to my sister who was born with me. Let her be given to me as a wife, and let Abel's sister who was born with him be given to him as a wife.' For Lusia was more beautiful than Aclima, being like her mother Eve. Adam heard of his speech, and it made him angry and annoyed him. He said to p. 12 Cain his son, 'Thy request, O my son, is unlawful, for it is not allowed to thee to marry thy sister who was born with thee.' From that time Cain envied his brother Abel and thought of killing him. Then Adam said to him and to Abel, 'Choose some of the fruits of the earth and of the young of the flock and go up this holy hill, and go into the Cave of Treasures, and pray there before the Lord. Offer to Him what you have brought, fruit, and any young animals as an offering. When you have done this, let each of you take his wife.' And they did so. While they were going up the hill, behold! the Devil entered into Cain, and incited him to the murder of Abel. Then they brought their offerings before the Lord; the Lord accepted the offering of Abel and rejected the offering of Cain, because God, may He be praised and exalted! knew the purpose of Cain, and how he was preparing the murder of his brother. When Cain saw that the Lord, may His name be praised! had accepted the offering of Abel instead of his offering, his envy of Abel increased and his wrath against him. When they came down from the hill, Cain attacked Abel and slew him with a sharp stone. God cursed Cain, and his decree came down against him. He did not cease to be in fear and terror all the days of his life. God led him with his wife from the holy hill, outside to the cursed land, and they lived there. Adam and Eve grieved much about Abel for a hundred years. Then Adam came near to Eve, and she conceived, and her time was fulfilled, and she bare Seth, the handsome man, the complete and perfect giant. In his perfection he was like his father Adam, and God protected him when he grew up, making him the father of the other giants of the earth. The first who was born to Seth was Enos. And Enos begat Cainan, and Cainan begat Mahlaleel; these were born during the life of Adam. Adam lived nine hundred and thirty years, to the time that Mahlaleel was a hundred and

thirty-five years old. When the time of his death came, he summoned Seth, and Enos, and Cainan and Mahlaleel; he prayed over them and blessed them, and commanded to his son Seth this Testament.

p. 13

The Testament of Adam.

Hear, O my son Seth! what I command thee. Keep it, and thou shalt understand it. Command it at thy death to thy son Enos, that Enos may command this to Cainan, and Cainan may command [it] to Mahlaleel, that he may act according to this testament, and that the rest of your generations may learn, generation after generation, and tribe after tribe. This is the first thing that I command thee. When I die, embalm my body with myrrh and cassia, and put it in the Cave of Treasures of the holy hill, that thou mayest tell whosoever of thy posterity is alive at the time when your exit shall take place from this holy Paradise-encircled hill, to carry my body with him, and go with it to the centre of the earth, and put it there, and in that place salvation shall come to me and to all my children. Thou, O my son Seth, shalt after my death be governor of thy people in the fear of God. Remove thyself and all thy children, and keep them apart from the children of the murderer Cain. Understand, O my son, the state of the hours of the night and of the day, and their names, and what praises God in them, wherewith you must call on God at their approach, and at what hour prayer and supplication is due. My Creator has taught me this, and made me understand the names of all the beasts of the earth, and birds of the air; and the Lord has initiated me into the number of the hours of the night and of the day, and the affairs of the Angels and their powers and how they are. Know that in the first hour of the day is the raising of the praise of my children to God. In the second hour there are the prayers of the Angels and their cry. In the third hour the birds give praise. In the fourth hour is the worship of spiritual beings. In the fifth hour is the worship of the other living creatures. In the sixth hour is the entreaty of the cherubim and their supplication. In the seventh hour is the entrance to God and the exit from His presence, for in it the prayers of every living thing rise to the Lord. In p. 14 the eighth hour is the worship of all heavenly beings and fiery creatures. In the ninth hour is the service of the Angels of God who stand before Him, and the throne of His majesty. The tenth hour is for the water, and in it the Holy Ghost hovers and goes up over the other waters and chases the devils from them. Were it not for the Holy Spirit hovering every day over the waters and descending in that hour, when any one drank water, would there not be destruction to him from the corrupting devils in it? If any one took the water in that hour, and one of the priests of God mixed it with holy oil and anointed with it the sick and those in whom were unclean spirits, they were cured of their diseases. In the eleventh hour there is joy and rejoicing to the righteous. In the twelfth hour the supplication and cry of men is accepted before God.

The hours of the night. In the first hour there is the worship of the devils. In this hour, the hour of their worship, they do not hurt any one, and no one fears them until the time of their return from their worship. In the second hour there is the worship of the great fishes and all that is upon the water, and the creeping things that are therein. In the third

hour is the worship of the fire which is below the abyss, about this hour it is not possible for any one to speak. In the fourth hour is the consecration of the seraphim. I heard that in this hour during the time of my stay in Paradise, before my rebellion against the commandment. When I transgressed the command, I could no longer hear the voices nor their movement and agitation as I used to hear them, and I could not see anything holy as I used to see it before [my] sin. In the fifth hour there is the worship of the water which is above the heaven. Verily I and the Angels used in that hour to hear voices from the water which is in the height, and a tumult as if of chariots and great wheels and the sounding amongst the waves, and commotion among the echoes in praise to the Lord. In the sixth hour is the supplication of the clouds to God when they are fearful and trembling. In the seventh hour the powers of the earth are led forth, and they sing praise, whilst the waters sleep and are stilled. If a man takes anything from the water in p. 15 that hour and the priest mixes holy oil with it and anoints with it the sick and those who cannot sleep at night, verily the sick are cured and the wakeful sleep. In the eighth hour the grass comes forth from the earth. In the ninth hour is the service of the Angels and the entrance of prayers before God. In the tenth hour the gates of heaven are opened, and the cry of my believing children is heard, and they receive what they have asked from God, may He be exalted and praised! and the seraphim rub their wings, and by the force of their rubbing the cock crows in praise to the Lord. In the eleventh hour there is joy and delight over all the earth, for the Sun enters the Paradise of God, and its light arises in the regions of the earth. All creatures are illumined by the falling of the sun's rays upon them. In the twelfth hour my children must burn jasmine before the Lord, for by it there is much repose in heaven for all its inhabitants. Know, O my son Seth, and attend to my saying. Be sure that God will come down to the earth as He said to me, and made me understand and know when He comforted me at my exit from Paradise. Praise to His names! He spoke to me, saying [that] at the end of time He will be incarnate of a Virgin girl named Mary and will be veiled in me. He will put on my skin, and will be born like the birth of man by a force and direction that none can understand but Himself and those to whom He reveals it; He will run with the children, boys and girls of that period; He will do wonders and signs openly; He will walk on the waves of the sea as if walking on the dry land; He will rebuke the winds in a manifest way, and they will be led by His command. He will call to the waves of the sea, and they will answer Him obediently. At His command the blind shall see, the lepers shall be cleansed, the deaf shall hear, the dumb shall speak, the deformed shall be straightened, the lame shall spring up, the palsied shall rise and walk. Many rebels shall be led to God, those who have wandered shall be led aright, and devils shall be driven away. When the Lord comforted me with this, He said to me, 'O Adam, grieve not, for thou art a god, as thou thoughtest to become by thy transgression of my commandment, and I will make p. 16 thee a god, not at this time, but after the lapse of years.' The Lord said to me also, 'I have verily brought thee out of the land of Paradise, to the land which brings forth thorns and briers, that thou mayest inhabit it; I will bend thy loins, and make thy knees tremble from age and senility. O thou dust! to death I will deliver thee, and thy body I will make to be food for maggots, and the fodder of the worm. After five days and a half (of my days) I will have pity on thee in my mercy. I will come down to thee, and in thy house will I dwell and with thy body will I be clothed. For thy sake, O Adam, I will become a child; for thy sake, O Adam, I will appear in the

market-places; for thy sake, O Adam, I will fast for forty days; for thy sake, O Adam, I will receive baptism; for thy sake, O Adam, I will be lifted up on the cross; for thy sake, O Adam, I will endure lies; for thy sake, O Adam, I will be beaten with the whip; for thy sake, O Adam, I will taste vinegar; for thy sake, O Adam, my hands will be nailed; for thy sake, O Adam, I will be pierced with a spear; for thy sake, O Adam, I will thunder in the height; for thy sake, O Adam, I will darken the sun; for thy sake, O Adam, I will cleave the rocks; for thy sake, O Adam, I will frighten the powers of heaven; for thy sake, O Adam, I will cause heaven to rain on the desert; for thy sake, O Adam, I will open the graves; for thy sake, O Adam, I will cause all creation to tremble; for thy sake, O Adam, I will make a new earth, and after three days, which I have spent in the grave, I will raise up the body which I took from thee, and will make it go up with me without any separation from me, and cause it to sit at the right hand of my Godhead. I will make thee a god as thou hast desired.' Keep, O my son Seth, the commandments of God, and do not despise my word to thyself, and learn that the Lord must come down to earth, and godless people will take Him, and stretch Him on the wood of the cross, and strip Him of His raiment, and raise Him between wicked thieves. He will go up upon the cross in the substance of His humanity, He will be killed, and the body which He took from us will be buried. Then after three days He will raise it and take it up p. 17 with Him to heaven, and will set it with Him at the right hand of His divinity. To Him be the glory and the dignity and the praise and the greatness and the worship and the reverence and the hallelujah and the song, and to His Son, and to the Holy Ghost from now and always, and throughout all ages and times, Amen.

Know, O my son, that there must come a Flood to wash all the earth on account of the children of Cain, the wicked man who slew thy brother for his envy about his sister Lusia. After the Flood through the wickedness of many congregations there shall be the end of the world, the conditions will be fulfilled, things will be perfected, the time will be cut short which I have fixed for the creatures, fire will consume whatever it reaches before the Lord, and the earth shall be consecrated.

Seth wrote this Testament, and sealed it with the seal of his father Adam, which he had from Paradise, and the seal of Eve, and his own seal. And Adam died, and the hosts of the Angels assembled to put him on his bier, for his honour with God, and Seth embalmed him, and swathed him, and he and his sons bare rule. And he put him eastwards of Paradise where he slept at his exit from it, near the town that was built before all building, called Enoch in the inhabited World. When Adam died, the sun was darkened, and the moon for seven days and seven nights, with a gross darkness.

Seth took the scroll in which he wrote the Testament of his father Adam into the Cave of Treasures along with the offerings which Adam had carried with him from the land of Paradise, that is to say, gold, myrrh, and incense, [about] which Adam taught Seth and his children that they should belong to three Magian kings, and that they should travel with these things to the Saviour of the world, to be born in a city called Bethlehem, a territory of Judah.

There was not one of the children born to Adam before his death who did not gather

to him; they bade him adieu, he prayed over them and wished them health. Then he died, in the nine hundred and thirtieth year by the reckoning of Abu-Seth. That is the beginning. The exit of our father p. 18 Adam from this world was at three o'clock in the day, on Friday the sixth of Nisan, fourteen nights after the new moon. On a similar day our Lord the Christ gave up His spirit to His Father's hand. Adam's children and children's children grieved for him a hundred and forty days, for he was the first mortal who died on the earth, and the tribes were divided among the people of Cain the murderer after the death of Adam. Seth took his children and his children's children and their wives, and made them go up to the glorious and holy hill, the place in which Adam was buried. Cain and his people and his children stayed below the hill, in the place where he killed Abel. Seth became governor of the people of his time in godliness and purity and holiness. My initiation, O my son Clement, into the story of Adam and this his testament was from the Magi who travelled to the Lady Saint Mary with offerings at the time of the birth of Jesus Christ our God the Saviour. Verily we found that they had a scroll with all this in it, and it was put by for safe keeping. I and the other Jews believed in this, and there were many things in it besides what I have shewn to thee, which it is not proper to make known at this time, and I must tell thee about them afterwards. I will disclose to thee all the secrets with which I have been entrusted. The reason of God's calling the children of Seth Ben-Adam, "the sons of God," was as the book says what He had revealed to Seth about godliness and purity. The Lord appropriated them to Himself by this name; it is the most famous of names on account of their favour with Him. He appointed them to replace the choir of Angels which had rebelled and fallen from Heaven. He put Seth and his race in the lower parts of Paradise, and around it on the holy hill, they praising the Lord and sanctifying His name in all peace, no thought intruding on them about the affairs of the world, their greatest work being praise and hallelujah with the Angels, for they heard their voices in praise and hallelujah in Paradise, for it was raised thirteen spans above them, by the span of the Holy Ghost. They did not undergo the least labour. The food with which they sustained their bodies was the fruit of trees growing at the summits of the Mount p. 19 of Paradise. The zephyr of Paradise, which reached these trees, ripened their fruits. This tribe was godly and holy; there was no anger in any one of them nor envy nor quarrelling nor pride nor hatred, and they held no shameless conversations nor falsehood nor slander nor calumny, and they do not swear untruthfully nor in vain. Their oaths were among themselves by the purity of the blood of pure Abel. Their custom was to rise early, all of them, the old and the young, the male and the female; to go up to the top of the hill and to worship there before God and be blessed by the body of their father Adam. Then they would lift up their eyes to Paradise and praising and sanctifying God they would return to their place.

Seth Ben-Adam the godly lived nine hundred and twelve years. Then he fell sick of his disease of which he died. There gathered to him Enos and Cainan and Mahlaleel and Jared and Enoch their wives, their sons and their daughters. He prayed over them, and made vows for them, and blessed them, and said to them, "By the truth of the blood of pure Abel, let not one of you descend from this holy hill! Do not mix with the children of Cain the murderer. You know the enmity between us since the murder of Abel the pure." Then his son Enos came near him, and he said to him, "Thou art lord of thy

people. Behold, I die. Devote thyself to service before the Lord and before the consecrated body of our father Adam." He made him swear by the blood of Abel the pure that he would govern his people well, and rule them in godliness and purity, and never cease the service before the body of Adam. Seth died lat the age of nine hundred and twelve years, on Tuesday the twenty-fourth night of Ab, the twentieth year of the life of Enoch the righteous. He was embalmed with myrrh and frankincense and cassia, and put in the Cave of Treasures with the body of his father Adam. His people mourned for him forty days.

Enos governed his tribe after the death of his father in purity and godliness; he did to them what his father p. 20 commanded. When Enos had lived eight hundred and twenty years, Lamech the Blind, of the tribe of Cain the murderer, killed [some one] in the thicket known as Nod. This was the cause of it. Lamech was passing the thicket, leaning upon one of his youthful sons. He heard a movement in the thicket, it was the movement of Cain, for it was not possible for him to stay in one place since he had killed his brother. Lamech thought that this movement was that of some wild beasts. He took up a stone from the ground and threw it towards the moving thing. The stone hit Cain between the eyes and killed him. His son said, "By God, thou hast killed our father Cain with thy shot." Then Lamech the Blind lifted up his hands to give [him] a blow on the ear out of grief for the death of Cain. He hit the head of his son and killed him. When Enos had reached nine hundred and five years he fell sick of his disease of which he died, and there gathered to him the rest of the fathers; amongst them were Jared, and Enoch, and Methuselah, and Cainan the son of Methuselah, and Mahlaleel, and their wives and their sons and their daughters. He blessed them and made vows for them and prayed over them and confirmed them in the oaths by the blood of Abel—"oh do not mix yourselves with the children of Cain, and oh do not go down from the holy mountain." He reminded them of the enmity betwixt them on account of the murder of Abel. Then Cainan his son came near him. He said to him, "O my son, be to thy people and family as I have been to them, and govern them after my death." He commanded his son Mahlaleel about the care of his tribe in godliness and purity, and that he should not cease from the service before the body of our father Adam during his life. And Enos died when he had reached nine hundred and five years, on the sabbath day, when the third night of October had passed, in the fifty-third year of the life of Methuselah. His eldest son Cainan embalmed him, and swathed him, and put him in the Cave of Treasures.

Cainan governed his people in godliness and holiness, and kept the commandments of his father. He lived for nine p. 21 hundred and twenty years and died on Wednesday, the thirteenth night of June. Mahlaleel looked after his burial, and put him in the Cave of Treasures with his fathers. Mahalaleel lived for eight hundred and ninety-five years. When death came near to him, he commanded his people like the commands of his fathers who had preceded him. He appointed Jared his son over the tribe. His death was on Sunday after two nights of Nisan had passed. Jared looked after him, and put him in the cave with his fathers. When Jared was of the age of five hundred years, some of the sons of Seth disobeyed the commands of their fathers, and threw away their faith behind their backs. One by one they began to go down from the holy hill to the

tribes of the children of Cain. This was the reason, that Lamech the Blind was followed by two sons, one being called Tufeel (Jubal) and the other Tubalcain. They made lyres, that is, harps, flutes, drums, and other musical instruments. The Devils awoke harmonious tones in them, and there was not one among the sons of Cain to command good behaviour or to restrain from what was forbidden. Every one of them did according to his lust. They busied themselves with musical instruments, and with eating and drinking, and immorality. * * * * * * The Devil hunted the sons of Seth that he might mingle them with the children of Cain, by means of these musical instruments, for they heard the tones of them; he brought them down from the holy hill to the cursed land, and he removed them from the protection of God and His angels to the protection of the Devils; they chose death rather than life, and renounced the name which God had bestowed on them, because, may His name be sanctified! He called them the sons of the Lord, according to His gracious saying in the prophecy of David, where he says, “Verily, ye are all gods, and ye shall be called the sons of the Most High. When ye do evil and defile your bodies with the idolatrous daughters of Cain, like them ye shall die in sin.” They longed for unclean amusements. * * * They had no shame about this and thought no harm of it. The earth was contaminated; children were confused; no one knew his child from the child of another. The p. 22 Devil incited them and he goaded them on and appropriated them to every misery. They rejoiced in their works. You could hear from them hateful laughter like the neighing of steeds. Their noise was heard in the holy mountain, and there assembled of the children of Seth a hundred powerful strong giants, for the descent. This came to [the knowledge of] Jared, and he was much troubled. He called them to his presence, and adjured them by the blood of Abel the Pure not to go down; he reminded them of the oaths which their fathers who had gone before had received for them. Enoch the Righteous was there and said to them, “Know, O sons of Seth, that whosoever rejects the commandment of the Father and opposes the oaths by which he has been adjured and puts them behind his back, and goes down from this holy mount, that he shall never come back to it.” But they did not turn at the warning of Jared and at the prohibitions of Enoch, and they went down. When they saw the daughters of Cain and their beauty, and that they uncovered their bodies without shame, they committed fornication with them, and destroyed their souls. When they had done this, they aimed at a return to the hill, but its stones became burning fire, and they could not do it. Another tribe wished for an alliance with them, not knowing about the affair of the stones. They went down to them, and defiled themselves with their defilement.

When Jared reached the age of nine hundred and seventy-two years, Death came near to him. There gathered to him Enoch and Methuselah, and Lamech, and Noah. He prayed over them and made vows for them and said, “But as for you, go not down from this holy mountain; yet your sons and your posterity shall be removed from it, because God will not allow them upon it on account of their transgression of the commandments of the fathers.” Then he said to the rest of their children, “You shall journey to the dusty land which brings forth thorns and briers. Whosoever of you goes out from this holy land, let him take with him the body of our father Adam, and if he can take all the bodies of the fathers, let him do it, and take with him the books of the Testaments, and the gifts of gold and myrrh and frankincense, p. 23 and put this with the body of our father Adam

where God shall command him." Then said he to Enoch, "But thou, O my son, do not separate thyself from the service and praise before the body of our father Adam and serve before God in godliness and holiness all the days of thy life." He died in the third hour of Friday when the twelfth night of May had passed, in the 360th year of the life of Methuselah. His son embalmed him and swathed him, and put him in the Cave of Treasures. God rejected the other children of Seth on account of their love of sin. Seventy assembled, and were inclined to descend. When Enoch and Methuselah and Lamech and Noah saw this, they were much grieved. When Enoch had finished his service before the Lord for fifty years, this being the 365th year of his life, he presided over his house with his God. He called for Methuselah and Lamech and Noah, and said, "I know that the Lord will be angry with this people, and will surely judge them without mercy. But you, the rest of the fathers and of the holy races, do not leave off the service before the Lord, and be pure and godly. Know that there shall not be born in this holy mountain after you any man who shall be father and chief to his people." When Enoch had finished this testament, God took him up to the land of life, and made him dwell round about Paradise in the country where there is no death. Then the children of Seth removed from the holy mountain to the quarters of Cain and his children. None of them remained on the mountain save the three fathers, Methuselah, Lamech and Noah. Noah the just kept his virgin soul for 500 years. After that, the merciful God revealed to him about the people who were subject to him, and commanded him to marry a woman named Haikal the daughter of Namousa, the son of Enoch, the brother of Methuselah. God disclosed to him about the Deluge which He was about to send upon the earth, and taught him that this would be after a hundred years, and commanded him to prepare the ark, that is, the ship for his salvation and that of his children, and that he should cut the wood from the holy mountain and make it in the quarters of the sons of Cain. He commanded him to make its length p. 24 300 cubits, according to [the length of] his arm; its breadth 50 cubits, and its height 30 cubits, by [the length of] his arm; and the breadth of its top above should be one cubit, and that he should make three stories to it. The lowest should be for the tame and the wild animals and the cattle, the middle one for the birds and their like, and the highest one for him and his children and his wife and his sons' wives. And that he should make in it storehouses for water and for food and for fodder. Also that be should prepare a gong of the cedar tree, its length to be three cubits, and its breadth one cubit, and that its hammer should be [made] of the same. "When thou beginnest to make the ship, thou shalt beat three strokes on it every day, one in the morning, the second in the middle of the day, that they may bring the workmen food; and the third at sunset for [their] departure. If they ask thee about thy work, tell them that God is sending a flood of water to cleanse the earth and that thou art making the ship to save thyself and thy children." Noah received the commandment of the Lord, and married her. In the course of the hundred years she bare him three male children, Shem, Ham and Japhet. They also married some of the daughters of Methuselah. When Noah had finished the building of the ship, and entered it with those whom God commanded should enter it with him, the second thousand of the years of the time of Adam was finished, as the 70 interpreters expound. They said, From Adam till the Deluge was 2000 years.

When Lamech had lived 777 years, Methuselah his father died; this was four years

before the Flood. Then Lameth died after him, and his death was on the twenty-first [day] of September, in the 68th year of the life of Shem, the first-born of Noah. His son Noah swathed him, and enbalmed him, and put him in the Cave of Treasures. He mourned for him 40 days and remained with all the holy fathers, Noah and his children. The daughters of Cain conceived by the sons of Seth, and brought forth giant-sons. It was certainly supposed by some that the Book relates and says that the Angels came down to earth and mingled with the children of men, that those p. 25 who came down and mingled with the children of men were really angels. This was only said on account of the sons of Seth and their union with the daughters of Cain, for God, may His name be glorified! had already out of His love to them, called them, as we said before, Sons of God and Angels of God. So he errs who thinks this; for union, that is, marriage, was not in the substance of spiritual beings, and not in their nature, and if it had been in them as it is in men, the Devils would not have left any one in the world alone without corrupting them, till not a virgin would have been left on the earth, for the foul Devils love corruption and fornication. As they cannot do this, they change their nature on account of it; they recommend it to men and make them love it.

Methuselah lived for 969 years. When Death came to him, there gathered to him Lamech, and Noah, and Shem, and Ham, and Japhet and their wives, for none but they were left on the holy hill. Methuselah blessed them, and called to them; he was weeping and sorrowful. He said to them, “There remaineth none but you on this mountain out of all the tribes who once were on it. The Lord God of our fathers who formed our father Adam and our mother Eve and blessed them till the earth was filled with their progeny, may He bless you and multiply you and cause your fruit to grow. May He be to you a keeper and a shepherd. I ask of Him to fill the earth with your progeny, and to help you and strengthen you and save you from the fearful punishment that is coming upon this hill, and that He may give you a share of the gift which He gave to our father Adam, that He may bring blessings into your dwellings, and bestow upon you prophecy, power, and priesthood.” Then he said to Noah, “O thou blessed of the Lord, hear my speech and do my commandment. Know that I go out of this world as the saintly fathers went out of it. Verily the Lord shall send a Deluge to drown the earth for the many sins of men, but thou and thy children shall be saved. When I am dead, embalm my body like as were embalmed the bodies of the fathers who have gone before. Bury me in the Cave of Treasures. Take thy wife, and thy sons, and thy sons’ wives; go down from this mountain, p. 26 and bear with thee the body of our father Adam, and the offerings which thou didst bring out with him from Paradise, namely, gold and myrrh and frankincense. Put the body of our father Adam within the Ark which God commanded me to prepare; and the other bodies separately from it, so that the body of Adam may be like a dyke ever in the midst. Put the offerings on his breast. Dwell thou and thy sons in the east of the ark, thy wife and thy sons’ wives in the west, so that the body of our father Adam may be a barrier to hinder the men from sinning with regard to the women, and to hinder them from sinning with regard to the men; let them not gather together for food or drink till ye come out of the Ark. When the water of the Deluge departs from the earth, and ye come out of the Ark, and dwell upon the earth, then gather ye together for food and drink, and cease not the service before the body of our father Adam nor the ministration before God in godliness and holiness within the Ark. When your exit from it takes place,

then put the offerings which thou didst bring out from Paradise in the east of the land in which thou dwellest. When Death comes to thee, make thy Testament to thy son Shem. Command him to carry the body of our father Adam, and to bury it in the middle of the earth. Verily (it is) the place in which there shall be salvation to him and to his children. Where he burieth the body, let him appoint a man from among his children to serve before the body and to minister. Let him be pure all the days of his life, and let him command him that he dwell not in any house, that he shed no blood, that he shave not his hair, nor pare his nails, nor bring there any offering of beasts, but let his offering before the Lord be of fine bread, pure and white, and the best drink, pressed from the fruit of the vine, until the time that God shall certainly command him. Verily the Angel of the Lord shall go before the man chosen to officiate as a priest before the body of Adam till he shall put it in the middle of the earth, and where the body ought to be buried. Let this chosen one be commanded that his raiment be of the skins of beasts, and that he be unique as it is unique. Verily he is the priest of the glorious God." When Methuselah had finished p. 27 this testament, and tears were coming down from his eyes, on account of the grief that was in his heart, he died. Then nine hundred and sixty-nine years were completed, it was in Adar (March) on a Sunday. Noah and Shem and Japhet and their wives laid him out with weeping and groaning. They held a mourning for him for 40 days; he was swathed and embalmed and laid with the fathers in the Cave of Treasures. They were blessed by the other bodies that were there. Then Noah bore the body of Adam and the bodies of the fathers from the Cave, and put them into holy coffins. Of the offerings Shem carried the gold, Ham carried the myrrh, and Japhet carried the frankincense. They left the Cave of Treasures with weeping and groaning. A noise was raised by them which was heard from Paradise, sorrow and mourning on account of [their] departure from the mountain, when they knew that they were leaving it for good. They lifted up their heads towards Paradise, they sobbed, and wept, and said: "Peace be to thee, O holy Paradise! dwelling-place of our father Adam; we are deprived of thy shelter, which is denied to us then, on our return to the cursed land in which we suffer pains and endure labours. Peace be to thee, O Cave of Treasures! from us and from all the bodies of the fathers. Peace be to thee, O glorious dwelling-place and inheritance of the saintly fathers for ever. Peace be to you, O ye Fathers, beloved friends of God. Pray for us and bless us, and entreat for our salvation, O holy ones of God, who are well-pleasing unto Him. Peace be to Seth, chief of the fathers. Peace be to Enos, governor of his people, and righteous judge amongst them. Peace be to Cainan and Mahlaleel, those who govern their people in purity. Peace be to Methuselah and Jared and Lamech and Enoch, servants of God. We entreat you all to mediate for our salvation lest we be prevented looking for our inheritance from this time forth for evermore." Then they came down from the mountain, kissing its stones and embracing its trees with weeping and great grief, and they travelled towards the land. When Noah had finished building the ship, he entered it, and p. 28 brought in the body of Adam and put it in the middle of it, with the offerings upon its breast. This was on a Friday, on the 17th day of March, it is also said, of May. Early the next day he brought in the beasts and the cattle, and made them dwell in the lowest deck. In the middle of the day he brought in the birds and all the sentient beings, and made them dwell in the middle deck. At sunset Noah and his sons and his sons' wives entered, and dwelt in the topmost deck. The Ark was built in the form of a Church, in which the men are

prevented from mingling with the women; as there is peace and love betwixt man and woman, and between the elders amongst them and the youths, thus there was love betwixt the rest of the beasts and the birds and the sentient beings in the ship; and as wise men are at peace with their inferiors, thus were the lions and the ewes at peace in the Ark. All that were in it were seven pairs of all the clean beasts, and two pairs of the unclean ones. When Noah and his people had arrived, the Lord shut the Ark. Then the doors of heaven were opened, and the doors of the abyss, and the waters came down in torrents, and the imprisoned sea appeared, which is called Oceanus, which encircles the whole earth. Raging winds were sent out from all directions. When the sons of Seth saw this, they came near to the place of the Ark, and entreated Noah to carry them; but he gave them no answer about it, because the Ark was bolted and sealed by command of the Lord, and the Angel of the Lord was standing directing it. Repentance encompassed them, sorrow came upon them, and they had no refuge from destruction, as they were also hindered from going up to the holy mountain. They were all destroyed by drowning and suffocation, in the thick waters and the raging winds, as David the Prophet sang about their state where he said, “I said, All ye are gods, and children of the Most High ye shall be called; by this great sign ye are marked; but sin hath overthrown you, and ye have rebelled against the commandment; ye have defiled jour bodies with the idolatrous daughters of Cain, and ye shall die the death like them. Ye p. 29 shall be tormented with the Prince who fell from the heavenly rank.” The Ark was lifted up from the earth to the height of the waters, and all that was on the earth perished in the deluge; the waters rose above the tops of the mountains fifteen cubits, by the holy cubit. The waves bore the ship till they brought it to the lower parts of Paradise. It was blessed from Paradise; the tops of the waves were rolled back, and they did obeisance before it, then returning from it were poured out to the destruction of those who remained on the earth. The ship flew on the wings of the wind above the waters from the east to the west, and from the south to the sea, like the sign of the Cross. It stood above the waters 150 days; the waves were stilled and laid to rest at the end of the seventh month from the beginning of the Deluge. The Ark stood upon the mountains, the Kurdish mountains, and the waters were divided from one another. They all returned to their places, and did not cease diminishing gradually, till the tenth month, which was February. He looked at the tops of the mountains from the Ark. On the tenth of March Noah opened the Ark from the eastern side, and sent the Raven, that at its return he might learn the news of the earth. It did not return to him. He sent the Dove; it circled round, and found no place for its foot. It returned at sunset. After a week Noah sent another Dove. It returned to him with an olive-branch in its mouth. About the Dove there are holy mysteries. The first dove resembles the first covenant, to which there was no rest among the rejected nations; the second dove the second covenant, which found rest with the nations that accepted the mysteries of baptism and preached the Christ at the end of 600 years of the life of righteous Noah. One day of Nisan (April) had passed, and the water was removed from the earth. On this day Noah and his wife and his sons and his sons’ wives went out of the ship. Their entrance to the ship had been in separation, their exit from it was in unity. At their exit came out all the beasts and the cattle and the birds and the creeping things which were in the ship. Noah built a town, and called it Thamânû, which remains to this day. The number of those who were in the ship with Noah was eight p. 30 persons. Noah built an altar to the Lord and offered upon

it an offering of the beasts and the clean birds that were slain. God accepted his offering, and gave a covenant that He would not send a deluge of water on the earth to all eternity. May His names be sanctified! He took off wrath from them in regard to the bow in the clouds. By it He put away the bowstring of anger; for before the Deluge men saw in heaven the bowstring of anger and the arrow of wrath. The sons of Noah planted in the town the fruit of the vine, and pressed from it a new drink; they gave their father Noah to drink, and he got drunk, for he was not accustomed to drink. While he was drunk he slept, and his nakedness was uncovered. Ham looked at him, and laughed and mocked at him, and fetched his brothers to mock with him. When Shem and Japhet knew the reason was about the uncovering of their father, they were grieved at it; they took a garment, threw it upon their hands, and went backwards, lest they should see their father uncovered; then they threw the garment upon him. When Noah awoke from his drunken sleep, his wife told him what had happened about his sons, and he was angry with Ham, and said, “Let him and Canaan be cursed, and let him be a slave to his brethren.” But Noah cursed Canaan, who was not guilty, and the guilt was Ham’s; for he knew that when Canaan should arrive at man’s estate, he should renew what had already been blotted out of the works of the children of Cain, the music-halls and such like. When he came to man’s estate, he did all this, and Noah knew it, was concerned about him and grieved at his work, that according to the example of the works of Canaan, the sons of Seth fell into sin, he increased in his curse of Canaan, wherefore his sons became slaves. They are the Copts, the Abyssinians, the Hindoos, the Mysians and other negroes. Ham was a hypocrite, a lover of unclean desire all the days of his life. This was in his mockery of his father. The sleep of Noah in his drunkenness was a type of the crucifixion of the Christ and His slumber in the tomb for three days, as David the prophet says about it, “The Lord awoke from his sleep like a man who recovers from strong drink.” When Noah awoke p. 31 from his drunken sleep, he cursed Canaan and made his posterity slaves. Likewise when the Christ arose from the grave He cursed the Devil and destroyed those who had crucified Him, and scattered them among the nations. The sons of Canaan became slaves for ever, carrying burdens upon their necks. Every proprietor negotiates riding about on his business, but the children of Canaan negotiate about the affairs of their masters, as poor men on foot, and they are called the slaves of slaves.

Noah lived after going out of the ship 350 years. When his death came near, there gathered to him Shem, and Ham, and Japhet, and Arphaxad, and Salah. He made vows for them, and desired the presence of Shem his firstborn, and commanded him secretly, saying to him, “When I die, bury me. Go into the Ark of safety, and take out of it the body of our father Adam secretly, let no one with thee know. Make for it a large chest, and put it within. Prepare for thyself a store of bread and drink, and carry the chest in which is the body of our father. Take with thee Melchizedek, the son of Malih. Verily the Lord hath chosen him from the rest of your sons to minister before our father Adam. When thou reachest the centre of the earth, bury the body there, and set Melchizedek in the place for the service of the body and the praise before it. Verily the Angel of the Lord will go before you to guide you two to the place for the body, which is the centre of the earth. From it shall be seen the power of God. The four pillars of the world are joined together and have become one pillar, and from it shall be salvation to Adam and to all

his children." Thus it was written in the tables which Moses received from the hand of the Lord and broke at the time of his anger against his people. Noah strengthened Shem in receiving the testament, and told him that it was the Testament of Adam to Seth, and of Seth to Enos, and of Enos to Cainan, and of Cainan to Mahlaleel, and of Mahlaleel to Jared, and of Jared to Enoch, of Enoch to Methuselah, and of Methuselah to Lamech, and of Lamech to Noah; he made him swear that no one [else] should attend to p. 32 what he commanded in regard to the body of Adam. When he had finished his testament, he died, being 950 years old, on a Wednesday. Shem embalmed him, and with him his other children put him on a bier and buried him. They raised a wail over him for forty days. Then Shem went secretly into the ship, and took out the body of Adam. He sealed the ship with his father's seal. Then he desired the presence of Ham and Japhet and said to them, "Know that Noah my father commanded me to journey after his death to the elevated land and to go round it to the place of the sea, that I may attend to the state of its trees, and fruits and rivers. I have already resolved on this, and have left my wife and children with you; take heed to them till the time of my return." They said to him, "Take with thee a man since thou hast resolved on this, for the land which thou hast described has wild beasts and hunting lions." He said to them, "Verily, the Angel of God is with me, he is my Saviour." His brethren called to him and said, "The Lord be with thee wherever thou dwellest." Then he said to them, "Verily, our father at his death made me swear not to enter the ship nor allow any one [else] to enter it. I have received his testament, and sealed it with his seal, and beware that ye enter it not! ye, nor any of your children." They pledged themselves to him concerning this. Then he approached the father and mother of Melchizedek and said to them, "I wish that you would give me Melchizedek that I may journey with him in my way." They said to him, "He is before thee, as thou wouldest journey, take him with thee." Then Shem called Melchizedek by night, and bore with him the body of Adam secretly. They went out, the Angel going before them, till he brought them to the place with the utmost speed. He said to them, "Set him down, for this is the centre of the earth." And they put him down from their hands. When he came to the ground, the earth was cleft for him as a door, and the body was let down into it, and they put him in it. When the body rested in its place, the earth returned and covered it over. The place was called Gumgumah, "of a skull," because in it was placed the p. 33 skull of the Father of mankind, and Gulgulah, because it was conspicuous in the earth, and was despised by its sons, for in it was the head of the hateful Dragon which seduced Adam. It was called also Otâriâ, which is, being interpreted, "the families of the world," because to it is the gathering together of mankind. Shem said to Melchizedek son of Malih, "Know that thou art the priest of the Everlasting God, who hath chosen thee from the rest of men to minister before Him before the body of our father Adam. Accept the Lord's choice of thee, and never leave this place. Do not marry any woman, do not shave thy hair, nor pare thy nails. Shed no blood for thyself, and sacrifice no beast. Do not build a building over this place. Let thine offerings before the Lord be of fine pure bread, and [let the] drink be of the juice of the vine. The Angel of the Lord is with thee for ever." He wished him peace, and bade him farewell and embraced him, and returned to his dwelling. Then came to him Jozadak and Malih, the parents of Melchizedek. They asked him about him, and he told them that he had died on the road, and that he had looked after him and buried him. His father and his people sorrowed over him with a great sorrow. When Shem the

righteous was 700 years old, he died, and his son Arphaxad looked after him, and Salah and Eber, and they buried him. When Arphaxad was thirty years old, he begat Salah his son, and when he was 465 years old, he died, and Salah and Eber looked after him. They buried him in the town that Arphaxad had built, known as Arphaxad (cod. Arbalsarbat). When Salah was thirty years old, he begat Eber, and when he had completed 430 years, he died. Eber and Peleg looked after him; he was buried in the town that Salah had built, known as Salḥadîb. When Eber was thirty years old, he begat Peleg, and when he had completed 434 years, he died; his son Peleg buried him, and Reu and Serug in the town which Eber had built and had called by his name. When Peleg attained 239 years, all the tribes of the sons of Shem, and Ham and Japhet gathered themselves together and journeyed to the elevated land; they found in the place known as Shinar a beautiful plain. They dwelt in it, and their speech was altogether p. 34 Syriac, and it is called Resany, and Chaldaean; it is the tongue and speech of Adam. Verily the Syriac language is the Queen of languages and the most comprehensive; from it all other tongues are derived; Adam is a Syriac name. Whoever asserts that it is Hebrew tells a falsehood. Speakers of Syriac will not stand on the left of the Lord but on His right, for the writing of Syriac runs from right to left, and of others the way of the Persian from left to right. In the days of Peleg the nations built the tower at Babel, upon which their tongues were diversified and confounded and divided; because of their confusion the town was called Babel. Peleg was very much grieved about this when he saw the scattering of the nations in the regions of the earth. He died, and his son Reu, and Serug and Nahor buried him in the town which he had built and had called by his name. The earth became two portions among two chiefs of tribes; they allowed to every tribe and tongue a king and a chief; they appointed in the race of Japhet thirty-seven kings, and in the race of Ham sixteen kings. The kingdom of the sons of Japhet was from the border of the holy mountain and Mount Nod (?), which is in the borders of the East, to the Tigris and the side of Algaut: and from Bactria to the island town (or Gades = Cadix). The kingdom of the sons of Shem was from the land of Persia, that is from the borders of the East to the Hardasalgs sea among the borders of the West. They had authority also in the centre of the earth. When Reu was thirty-two years old, Serug was born to him; the length of his life being 232 years. At the end of 163 years of the life of Reu, Nimrod the giant reigned over the whole earth. The beginning of his kingdom was from Babel. It was he who saw in the sky a piece of black cloth and a crown; he called Sasan the weaver to his presence, and commanded him to make him a crown like it; and he set jewels in it and wore it. He was the first king who wore a crown. For this reason people who knew nothing about it, said that a crown came down to him from heaven. The length of his reign was sixty-nine years. He died in the days of Reu, and the third thousand p. 35 since Adam was completed. In his days the people of Egypt set up a king over them called Firnifs. He reigned over them for sixty-eight years. In his days also a king reigned over the town of Saba and annexed to his kingdom the cities of Ophir and Havilah, his name was Pharaoh. He built Ophir with stones of gold, for the stones of its mountains are pure gold. After him there reigned over Havilah a king called Hayul. He built it and cemented it, and after the death of Pharaoh women reigned over Saba until the time of Solomon son of David. When he (Reu) was 239 years old, he died. Serug his son and Nahor buried him in the town called Oa‘nân, which Reu had built for himself. When Serug was thirty years old, his son

Nahor was born to him. In the days of Serug idols were worshipped, and they were adored instead of God, and the people in that day were scattered in the earth; there was not among them a teacher nor a lawgiver, nor a guide to the way of truth, nor even a right way. They wandered and were rebellious and became a sect. Some of them worshipped the Sun and the Moon, some of them worshipped the sky, some of them worshipped images, some of them worshipped the stars, some of them worshipped the earth, some of them worshipped beasts, some of them worshipped trees, and some of them worshipped waters and winds and such like, for the Devil blinded their hearts and left them in darkness without light. No one among them believed in the Last Day and the Resurrection. When one of them died, his people made an image in his likeness, and put it upon his tomb, lest his memory should be cut off. The earth was filled with sins, and idols were multiplied in it, made in the likenesses of males and females.

When Serug was 230 years old he died. His son Nahor, and Terah and Abraham buried him in the town which Serug had built and called it Serug. Terah was born to Nahor when he was twenty-nine years old. In the third year of the life of Nahor, God looked up through His remembrance at His creatures, and they were worshipping idols. He sent upon them earthquakes which destroyed all the idols. Their p. 36 worshippers did not turn from their error, but persevered in their godlessness. In the twenty-sixth year of the rule of Terah appeared witchcraft. The beginning of it was that a rich man died; his son made a golden image of him and placed it upon his tomb as a mark [to] the people of his age, and appointed a young man to guard it. The Devil entered into the image, and spoke to its guardian from the tongue of the deceased and [with] his voice. The guardian told the son of the deceased about it. After some days robbers entered the dwelling of the deceased, and took all that belonged to his son, and his grief was greater at this, and they bewailed him beside the grave of his father. The Devil called to him from the image with a voice like the voice of his father, and said, “O my son, weep not. Bring me thy little son, to sacrifice him to me, and I will restore to thee all that has been taken from thee.” He brought his son to the tomb and sacrificed him to the Devil. When he had done this, the Devil entered him and taught him witchcraft, unveiled his mysteries, and taught him omens and auguries. Since that time people offer their children to Devils. At the completion of a hundred years of the life of Nahor, God, may His name be exalted! looked on the godlessness of men, and their sacrificing of their children to the Devils, and their adoration of images. God, may His names be sanctified, sent them raging winds which tore away the images and their worshippers, and buried them in the earth and strewed over them great mounds and towering hills, and they are below these unto this day. Some assert on this account that in the time of Terah there was a Deluge of wind. Wise men of India say that these mounds came into existence in the days of the Deluge. That is nonsense, for image-worship was after the Deluge of water, and the Deluge was not sent upon them for the worship of images; verily that was done because there was so much corruption on the earth among the children of Cain, and the musical instruments which they invented. There was no people inhabiting this rough wild land, but when p. 37 our fathers were not found worthy of the neighbourhood of Paradise they were thrust away to it. Then they came out of the ship to this land, and were scattered amongst its regions. He talks nonsense who asserts that these elevated mounds have never ceased in the earth, for they have been formed

since the time of the anger of God about idol-worship. They were turned topsy-turvy, and there is no mound on the earth beneath which a Devil with an image appeareth not. In the days of Nimrod the giant, he looked at fire from heaven, and fire came up from the earth. When Nimrod saw it he adored it, and appointed in the place where he saw it people to worship it, and to throw incense into it. Since that time magicians adore fire when they see it coming up from the heaven and from the earth, and they worship it to this day. A chief magician named Sasir found a spring of bountiful water at a place in the country of Atropatene. He erected upon it a white horse. Whoever bathed in that fountain worshipped this horse. The Magi honour the horse, and there is a sect of them who worship it to this day. Nimrod travelled till he arrived at the land of Mariûn. When he entered the city of Altûrâs he found there Bouniter the fourth son of Noah. Nimrod's army was on a lake, and he went down there one day to bathe in it. When Nimrod saw Bouniter the son of Noah, he did obeisance to him. Bouniter said to him, "O giant king, why do you adore me?" Nimrod said to him, "I did thee homage because thou didst meet me." Nimrod stayed with him three years that he might teach him wisdom and strategy, then he wandered away from him. He said to Nimrod, "Thou shalt not return a second time." When Nimrod was passing through the East, he deposited books making known what Bouniter the son of Noah had taught him. The people were astonished at his wisdom. There was among the people entrusted with the worship of fire a man called Ardashir. When Ardashir saw the wisdom of Nimrod and the excellency of his star-gazing (Nimrod had a perfect genius), he envied him for this, and implored a Devil who had appeared to him beside the fire to teach him the wisdom of Nimrod. The Devil said to him, "Thou canst not do this until thou have p. 38 fulfilled the magic rite, and its perfection is the marriage of mothers, daughters and sisters." Ardashir answered him concerning this, and did what he commanded him about it. Since that time the Magi allow the wedlock of mothers, sisters and daughters. The Devil also taught Ardashir the knowledge of omens and auguries, and physiognomy, and fortune-telling, and divining and witchcraft, which were doctrines of the Devil, and the Chaldæans gave one another this doctrine; these were the Syrians, and some people say that it is the tongue of the Nabataeans. Every one who uses aught of these doctrines, his guilt before God is great. But the knowledge which Nimrod learned from Bounitar, verily Bounitar the son of Noah learned it from God, the great and glorious, for it is the counting of the stars, and the years and the months; the Greeks call this science Astronomy, and the Persians call it Astrology. Nimrod built great towns in the East, namely, Hadâniûn, Ellasar, Seleucia, Ctesiphon, Rûhîn, and the towns of Atrapatene, and Telalôn, and others that he chose for himself.

When Terah, father of Abraham, reached two hundred and three years he died. Abraham and Lot buried him in the city of Haran. [God] commanded him that he should travel to the Holy Land. Abraham took with him Sarah his wife, and Lot his brother's son, and journeyed to the land of the Amorites. Abraham the Just was then seventy-five years old. When he reached eighty years, he fought with the nations and put them to flight and delivered Lot from them, and he had no child at that time, for Sarah was barren. When he returned from the war with the nations, God commanded him to journey and pass over to Mount Yâbûs. When he got there he met Melchizedek, priest of God. When Abraham saw him, he did homage to him and was blessed by him. He

offered before him fine pure bread and drink. Melchizedek blessed Abraham and made vows for him. Thereupon God commanded Melchizedek to pare his nails. Melchizedek consecrated an offering of fine bread and drink. Abraham offered some p. 39 of it, and paid to Melchizedek the tenth of his goods. Then God, may His names be sanctified, discoursed with Abraham the second time and said to him, “Thy reward shall be great with Me. Since thou hast received the blessing of Melchizedek and thou art worthy to receive from his hand the gift of bread and wine, I will bless thee, and will multiply thy seed.”

When Abraham reached eighty-six years, Ishmael was born to him of Hagar the Egyptian bond-maid. Pharaoh of Egypt had given her to Sarah, the wife of Abraham, who was his sister by his father but not by his mother, for Terah married two wives; the name of the one was Yuta, she was the mother of Abraham, and she died when she gave birth to him; the name of the other was Nahdeef, and she was the mother of Sarah. Therefore Abraham answered as he said to the king of Egypt when he wished to do violence to Sarah, that “she is my sister.” When Abraham reached ninety-nine years, God came down to his house, and gave to Sarah a son. When he reached a hundred years, Isaac was born to him, the son whom God gave him of barren Sarah. When Isaac reached twelve years, Abraham offered him to God as all offering upon the hill Yâbûs, which is the place in which the Christ was crucified, and which is known as Golgolah. In it Adam was created; in it Abraham looked at the tree which bore the lamb by which Isaac was redeemed from sacrifice, and in it the body of Adam was laid. In it was the altar of Melchizedek, and in it David looked at the Angel of the Lord bearing a sword for the destruction of Jerusalem. Verily Abraham’s carrying up there of Isaac to the altar is a type of the crucifixion of the Christ for the salvation of Adam and his children. The proof of this is the saying of the Christ in the holy Gospel to the children of Israel, that “your father Abraham did not cease to long to look on my days, and when he saw them, he rejoiced in them.” The lamb which Abraham saw hanging on the tree was a type of the slaying of the Christ in the body, which He had taken from us, and of His crucifixion also, because the lamb was not the child of a ewe and was worthy of being sacrificed. In that place Abraham saw what pertained p. 40 to the salvation of Adam through the crucifixion of the Christ. In the hour that Abraham took up Isaac to the altar, Jerusalem began to be built, and the reason was this. When Melchizedek, priest of God, appeared to men, his fame reached the kings of the nations, and they came to him from every region to be blessed. Among those that came to him were Abimelech king of Gerar, Amraphel king of Shinar, Arioch king of Delassar (Ellasar), Kedarlaomer king of Elam, and Tidal king of men, Bera king of Sodom, Birsha king of Gomorrah, or Simeon king of the Amorites, and Simair king of Saba, Bislah king of Bela, Hiar king of Damascus, and Yaftar king of the deserts. When these kings, O my son Clement, saw Melchizedek king of Peace and priest of God, and heard his word, they honoured and applauded him and asked him to journey with them to their lands. He told them that he was not allowed to leave his place, in which God had appointed him to an office. Their unanimous counsel was that a city should be built for him at their expense, and that they should rule it. They built for him the Holy City, and delivered it to him, and Melchizedek called it Jerusalem.

Then Maoalon king of Teman journeyed to Melchizedek when his fame reached him, and gave him noble and glorious presents. He honoured him when he saw him and heard his word. All kings and nations honoured him and called him the Father of Kings. Some people think that Melchizedek will not die, and bring as proof the saying of David the Prophet in his psalms, “Thou art a priest for ever after the figure of Melchizedek.” David does not wish (to say) in this his saying that he will not die, and how can this be when he is a man? But God honoured him and made him His priest, and in the Torah there is no mention of a beginning to his days. Therefore David sang as he sang about him. Moses does not make mention of him in his book, for he was only relating the genealogy of the Fathers. But Shem the son of Noah has told us in the books of the Testaments that Melchizedek was the son of Malih, son of Arphaxad, son of Shem, son of Noah; and his mother was Jozedek.

In the hundredth year of Abraham there reigned in the East p. 41 a king called Karmos, he who built Shamshat, and Claudia, and Careem, and Leouza. He had a son called Cârân and three daughters; the name of the one being Shamshout, and the other Harzea, and the other Leouza, and he called these cities by their names. When Peleg had reached fifty years, Nimrod journeyed to the province of Mesopotamia, and built Nisibis, and Raha (Edessa), and Haran; to every city he put a wall, and he called the wall of Haran by the name of Harteeb, the wife of Sem, priest of the beautiful mountains. The people of Haran made an image in the form of this Sem, and worshipped it. Ba‘alsameen fell in love with Nalkeez wife of Nimroda, and Nimroda fled before Ba‘alsameen; on account of this the children of Israel wept over Nimroda and burnt the city of Haran in anger about him. When Sarah died, Abraham the famous (or the Friend, i.e. of God) married a woman named Kentoura, daughter of Yaftour king of the deserts. When Isaac, son of Abraham, reached forty years, Eleazar his servant journeyed in search of her who was named Rebecca for Isaac. When Abraham reached one hundred and seventy years he died; his sons Ishmael and Isaac buried him by the side of Sarah his wife. When Isaac reached sixty years, Rebecca his wife conceived Jacob and Esau. When the birth-pangs took hold of her, she went to Melchizedek; he blessed her and prayed over her. He said to her, “God has already formed two men in thy womb, who shall be chiefs of two great nations. The elder of them shall be beneath the younger. Each of them shall hate his brother, and the elder shall serve a man of the race of the other. I am servant of that man, whose name shall be called ‘the living God,’ and he shall come up upon a branch of cursing because of those who rebel against him.”

When sixty years of Isaac’s life had passed, he built a city which he called Ail, and in his sixty-fourth year Jericho was built by the hand of seven kings, the king of the Hittites, the king of the Amorites, the king of the Jebusites, the king of the Canaanites, the king of the Girgashites, the king of the Hivites and the king of the [Perizzites?], and every one of them built p. 42 a wall to it. But the town which was called Masr (Egypt), the king of the Copts had built. Ishmael was the first to work with a hand-mill, and it was called the mill of the kingdom. After one hundred and thirty years of the life of Isaac; that is in the seventy-seventh year of Jacob, God blessed Jacob, and he received the blessings of Isaac, and the blessing of Esau his brother by deceit. He journeyed to the land of the

East. While he was on his journey, behold, a deep sleep came upon him. He prepared below his head seven stones and slept upon them. In his sleep he saw a ladder of fire whose top was in heaven, and its bottom on the earth. On it Angels were descending from it and ascending, and he saw the Lord sitting on the top. When he awoke he said, “Doubtless this place is the house of God.” He took the stones which were beneath his head and built them into an altar and anointed it with oil, and vowed there that he would give to God the tenth of all his goods as an offering. The power of this vision, O my son Clernent, is not difficult to those who know, for it is a prophecy of the coming of our Lord the Christ. Verily the ladder which Jacob saw was a sign of the Crucifixion, and the Angers coming down from Heaven [were] for the Gospel to Zacharia, and Mary, and the Magi and the shepherds. The place of the Lord’s seat at the top of the ladder was like the descent of our God the Christ from Heaven for our salvation, and the place where Jacob saw it was a type of the Church, which is being interpreted, the House of God. The stones are a type of the altar, and their being anointed with oil [a type] of the union of Godhead with Manhood. The vow which he made of a tenth of his goods is a type of the Eucharist. Jacob journeyed from the place of the vision till he came to the town of his uncle Laban. He saw a well of water, at which three flocks of sheep were lying down; over the mouth of the well was a great stone. Rachel, the daughter of Jacob’s uncle, was standing there with the sheep. Jacob came near to the well, removed the stone from its mouth, and watered the sheep that were with Rachel. Then he approached Rachel and kissed her. Jacob’s uncovering of the well was a type of Baptism, which was veiled from of old, and p. 43 uncovered in the latter [days]. That which the priest gives to those whom he baptizes in the water is in the name of the Father, and of the Son, and of the Holy Ghost. Know, O my son, that Jacob did not come forward to kiss Rachel until he had uncovered the well and watered her sheep from it. Likewise, I say that it is not permitted in the law of the Christ for any one to enter the Church till after baptism, for if he is baptized, he has become one of Christ’s sheep. The prophet Moses said in his book that Jacob wrought with his uncle Laban seven years for Rachel, whom he loved of Laban’s daughters, for she was at the height of beauty, but he gave him his ugly daughter. Like this was the story of Moses with the Jews whom God saved from the bondage of Pharaoh. On account of them he did not give the young girl, but he gave her who was old and faded. Verily the first girl whom he gave to Jacob had ugly eyes, and the second one was perfect in face and had beautiful eyes. The face of the first one was covered lest the children of Israel should look at its beauty; the second one had her face uncovered, and had a bright, and shining and beautiful personality. The girl with ugly eyes who was spouse of Jacob was the type of the people of his day whom he ruled; in his time there were prophets, and saints and pure ones, and there was little sin in them. The faded old woman whom Moses describes, she is the people of the children of Israel which went astray in the worship of idols, and left the worship of God; and the girl whose face was covered so that it was not possible for the children of Israel to look at her was the tribe that was established on the holy mount, which did not mingle with the children of Israel, and did not look at them, and if they had looked at it (the tribe), verily they would have imitated its good works. The better and brighter girl is the tribe which received the Lord of the world, the Christ, and worshipped Him in His Godhead. He enlightened our hearts by His holiness.

When Jacob had reached sixty-nine years, Reuben was born to him, then followed him his brethren whom God brought out of the loins of Jacob; these were Simeon and Levi, Judah the ancestor of Mary, Issachar and Zebulun; Joseph and Benjamin p. 44 the sons of the beautiful Rachel; Gad and Asher, sons of Zilpah; Dan and Naphtali, sons of Bilhah the maid of Rachel. Two years after the emigration of Jacob, he returned to Isaac his father. He lived after that fully thirty-one years of Levi's life. When he reached one hundred and twenty years his father Isaac died. Twenty-three years afterwards he journeyed from Haran to the elevated land; Joseph was sold during the lifetime of Isaac, and he was a companion to Jacob in his sorrow. After the sale of Joseph, Isaac died; his sons Jacob and Esau buried him beside the grave of his father Abraham. After nine years Rebecca died, and was buried near the grave of Abraham. Judah married Hoshâ' the Canaanitess; Jacob was grieved at that because she was not of the children of Israel, and said to him, "By the God of Abraham and Isaac, do not mingle the seed of Canaan with us," and he did not accept it from him. He begat from her Er and Onan [Cod. Othen] and Shelah. Judah wedded his son Er with Tamar the daughter of Kedar, son of Levi. Er wrought the deed of the people of Sodom, and God punished him for his deed. God killed him in answer to the prayer of Jacob, and the seed of Canaan was not mingled with his seed. Then this Tamar disguised herself, and sat in the middle of the way; Judah came together with her, not knowing that she was his daughter-in-law; she conceived by him, and bare Pharez and Zarah. At this time Jacob and his children journeyed to Egypt, and stayed with Joseph for seventeen years. When he had completed [a hundred] and forty-seven years of life he died, Joseph that day being fifty-six years old. The wise physicians of Pharaoh embalmed him. After this Joseph removed his body and placed it beside the bodies of his father and of his grandfather Abraham. Pharez the son of Judah begat Hezron, and Hezron begat Aram, and Aram begat Aminadab, and Aminadab begat Nahson, who was the most cunning of the sons of Judah. And Aminadab wedded Eleazar the son of Aaron the priest to a girl, and from her he begat Phinehas the priest, who by his prayer took away death from the people, and whose was the deed with the javelin. Know that the priesthood was from Aminadab among the people of Israel, and from Nahson the kinghood came among them. Look, p. 45 O my son Clement, how from Judah came the priesthood and the kinghood among the children of Israel. Nahson begat a son, who is Salmon; Salmon begat Boaz. When Boaz was old, he married Ruth the Moabitess; in her was kinghood, for she was of the race of kings. She was of the children of Lot. God did not make Lot unclean for his cohabiting with his daughters, and did not attach blame to him, and did not depreciate his good deed in his support of his uncle Abraham in his exile, and his reception of the Angels in faith, but He put the kinghood into Ruth who was of his race, so that the Incarnation of our Lord the Christ was of the race of Abraham. Also [into] her, the wife of Solomon, son of David, by whom he begat. Solomon verily had six hundred free women and four hundred concubines, and he obtained no child from any of them, because God, may His name be praised! wished that the seed of Canaan should not mingle with the seed of the chosen people from whom Jesus the Christ took flesh. The rest of the wives of Solomon were of the children of Canaan. Nevertheless Moses the Prophet of God related, for the responsible books, the chronicles of the children of Israel relate that Levi, when he entered Egypt with his father Jacob, begat there his son Amram the father of Moses. When Moses was born he was thrown out by

his mother into the Egyptian Nile, and Sapphira the daughter of Pharaoh, king of Egypt, saved him from drowning and brought him up in her father's palace. When he grew up and had finished forty years, he killed Casoum the Egyptian, chief of the swordsmen of Pharaoh. He fled to Reuel to the priest of Midian for fear of Pharaoh, and that because Sapphira had died before this, and if she had been still there, why should Moses have been afraid of Pharaoh? Moses married Zipporah daughter of Jethro, priest of Midian. She bare him two sons, these were Gershon and Eleazar, at the time of the birth of Joshua the son of Nun, and Moses' age was fifty-two years. When he had completed eighty years, God spake to him from the thorn bush, and his tongue stammered out of fear for God, and he said, "O Lord, at the time when thou spakest to thy servant, his tongue stammered." All his years were 120. He spent forty in Egypt, and p. 46 forty in Midian, and he governed the children of Israel forty years in the wilderness. When he died, Joshua the son of Nun governed them thirty-one years. Then Chushan the Atheist governed them after him eight years. Then Othniel the son of Kenaz the brother of Caleb, for forty years. Then the Moabites enslaved the children of Israel for eighteen years. Then [God] prepared their deliverance from their hand. Their government was presided over by Ehud the son of Gera for eighty years. In the twenty-sixth year of the reign of this Ehud, the fourth thousand [year] from the beginning was finished. Then after him the famous Jabin presided over their government for an interval of twenty years, then Deborah and Barak looked after it for forty years. Then the Midianites conquered them, and enslaved them for seven years, then God saved them by the hand of Gideon. He presided over their government for forty years; then his son Abimelech for three years. Then Jufa (Tola) the son of Puah for twenty years, then a daughter of the Gileadite twenty-two years. Then the children of Ammon conquered the children of Israel and enslaved them for eighteen years, then God saved them by the hands of Jephthah, he who offered his daughter as a sacrifice before God. And Ibzan governed them for six years, then after him Elon son of Zebulon for ten years. Then Abdon for eight years. Then the Philistines fought with the children of Israel and subdued them and enslaved them for forty years, and God saved them by the hands of Samson. He governed them for twenty years, and after him they remained for twelve years without a leader. Then there arose to rule them Eli the priest, and he governed them for forty years, then Samuel for twenty-two years. In his time the children of Israel rebelled against God, and set up Saul as king over them; he was the first king among the children of Israel, and he governed them for forty years. In the days of Saul appeared the giant Goliath; he drove out the children of Israel and killed their young men. Then God sent against him David the Prophet, and he killed him; against Saul [He sent] the Philistines, and they killed him, because Saul left p. 47 off seeking help from God, and sought help from devils. David the son of Jesse reigned over the children of Israel for forty years. Then after his Solomon reigned over them and did many wonderful things; amogst them his sending to the city of Ophir, and bringing out the gold from its mountains, and ships continued for thirty-six months carrying gold from its mountains. Also he built the city of Tadmor in the interior of the wilderness, and wrought in it many extraordinary things. When Solomon passed by Sabad, a building built by Kourhi and Abu Nigaf (they whom Nimrod had sent to Bila'am the priest when he heard of his occupation with the stars, and he built there this altar to the Sun and a stone fort), Solomon built there also a city called the City of the Sun. Then Aradus, which is in the

middle of the sea, was built at Solomon's command and they praised him yet more for his wisdom. There journeyed to him the Queen of Sheba and she was obedient to his religious worship. There came up to him at his command Hiram king of Tyre, and had a real love for him; he had already been a friend to David before him. His reign was before the reign of David, and he remained to the last of King Zedekiah. Solomon took one thousand wives, as we said above about him; and they deteriorated his mind when he exceeded in his love to them, and they got the power to mock at him, and it caused him to slide away from the worship of God; he sacrificed to idols and worshipped them instead of the Lord. He died, after reigning for forty years, an idolator and an infidel. Then Hiram king of Tyre was seduced and forgot his humanity and disbelieved in God, and claimed divinity, and he said, "I sit in the heart of the seas like the sitting of a God"; and news of him came to Nebuchadnezzar, and he journeyed to him till he killed him. In the chronicles of the Hebrews, O my son Clement, [we learn] that in the days of this Hiram appeared the purple dye, and this [was that] a shepherd and his sheep were on the sea-shore, and he saw a dog of his gnawing with its mouth something that came out of the sea, and its mouth was filled with its blood. He looked at the blood, and had never seen the like of it. He took some p. 48 clean wool and wiped this blood with it; with that he made a crown and put it upon his head. It had a brightness like the brightness of the sun or rays of fire. The news of it came to Hiram; he sent for him and wondered greatly at the beauty of his dye. He assembled the dyers of his kingdom and gave them a commission for its like, and they were amazed at this, until some of the wise men of his time possessed themselves of the purple shell-fish. He made garments for himself with its blood, and he rejoiced over this with a great joy. Thou, O my son, and all the Greeks, disagree with the Hebrews in this narrative. After Solomon, Rehoboam his son reigned, and defiled the land by the worship of idols, by much whoredom in the city of Jerusalem, and by sacrificing to devils. In his day the kingdom of the house of David was divided, and became two parts. In his fifth year journeyed Shishak king of Egypt to Jerusalem, and took possession of all that was in the treasuries of the Lord's house and the treasuries of David and Solomon, the vessels of gold and silver, and he was strengthened by this in his power. He said to the Jews, "This is none of your earning; it is some of what your fathers brought out of Egypt at the time of their flight." And Rehoboam the son of Solomon died an infidel, after he had reigned for seventeen years. Abia his son reigned after him, being twenty years old. He enslaved Jerusalem and destroyed it, and his mother Ma'ka, the daughter of Abishalom, commended his deeds. He died after three years, and Asa reigned. He did right, and abolished the worship of the stars and the images, and whoredom from Jerusalem. He drove away his mother from his kingdom, because she committed adultery and built an altar to the idols. There came to him Azârâh king of Hind, and Asa put him to flight, and reigned for forty years, then he died. After him his son Jehoshaphat reigned, and he went in the way of his father in righteousness, but he loved the household of Ahab, and kept company with them. He built ships, and sent by them to the land of Ophir to bring gold from its mountains. God sunk his ships, and was angry with him and his mother p. 49 Sem daughter of Uriah daughter of Shalom. When he had died, his son Joram reigned, being thirty-two years of age. He was disobedient, and sacrificed to devils, on account of his wife Aliah (Athaliah) daughter of Amsir (Omri) son of the sister of Ahab. He died an infidel. After him Ahaziah reigned, being twenty years of age. He was a shameless

infidel. The Lord delivered him over to his enemies, and they killed him after one year of his reign. His mother took the kingdom to herself, and killed the kings' sons, that thereby she might destroy the kingdom of the family of David. None were saved from her except Joash, for Jehosheba the daughter of Joram son of Jehoshaphat hid him. She increased adultery and infidelity in Jerusalem. She died after seven years, and the people of Jerusalem thought about who should reign over them, Jehoiada knew about that, and their choice fell upon none but Joash whom Jehoiada had hidden. He sent and brought [him] out to the house of the Lord; the warriors completely armed surrounded him and Jehoiada the priest seated him upon the throne of the family of David his father, he being seven years of age. His mother's name was Zibiah of the family of Sheba. Jehoiada the priest covenanted with him that he should do righteousness before the Lord. When Jehoiada the priest died, Joash forgot his covenants, and did not know rightly what was administered from the throne of the family of David, nor the shedding of innocent blood. He died after he had reigned for forty years. After him his son reigned, and his mother's name was Jehoaddan. He killed every one who had killed any one of his household, but spared their sons, for in this he followed the law of the Lord. He died after he had reigned for twenty-nine years, and his son Azariah reigned after him, being twenty years old. His mother's name was Jecholiah. He did right before the Lord, save that he was bold about the priesthood, for which reason he became a leper, and God weakened the power of Isaiah the prophet from prophecy until this Azariah died, because he did not reprove him for his boldness about the priesthood. The duration of his reign was fifty-two p. 50 years, and Jotham his son reigned after him, being twenty-five years of age, and his mother's name was Jerusha the daughter of Dafma (Zadok). He did right, and the duration of his reign was sixteen years. After him his son Ahaz reigned, being twenty years of age; his mother's name was Jahkebez the daughter of Levi. He did wickedly, and sacrificed to devils and idols. God was angry with him, and Tiglath son of Cardak, king of Assyria, came against him, and besieged him. Ahaz wrote himself down his vassal, and delivered Jerusalem up to the Assyrians, and he carried all the gold and silver that was in the temple of God to Assyria the regions of Tiglath. In his time the children of Israel were led captive, and went down to Babylon. The king of Assyria sent instead Babylonians to the land of Judah to dwell in it; and they complained of what befel them to the king of Assyria, and he sent to them Urijah one of the priests of the children of Israel that he might teach them the law of the Lord. When they knew it, the lions ceased from them, and went to the land of Babylon and to Samaria. When he (Ahaz) had completed sixteen years he died, and his son Hezekiah reigned after him, being twenty-five years old, and his mother's name was Ahi (Abi) the daughter of Zechariah. He did right and broke the idols, and caused the sacrifices to cease, and cut up the serpent that Moses had made in the wilderness of the wandering (Tih), because the children of Israel were seduced in their worship of it. In the fourth year of his reign, Shalmanezer king of Assyria came to Jerusalem, and took captive the Israelites who were in it, and drove them away to a place beyond Babylon named Media. In the twenty-sixth year journeyed Sennacherib king of the province to the cities of Judah, and took captive those whom he found in them and their villages excepting Jerusalem. Verily it was saved by the prayer and cries of king Hezekiah. When Hezekiah was ill with his death-sickness, he grieved and wept because he had no son to reign after him; he prayed before the Lord, and said, "Lord, have mercy on Thy

servant, and do not let him die without offspring; let not the kingdom fail from the house of David, nor the blessings cease which have come on the tribes in my days." The Lord answered him, and told him that p. 51 He had added to his life fifteen years; he recovered; a son was born to him, and he called him Manasseh. When twenty-six years of his reign were finished, and he was rejoicing in his son, he died. His son reigned after him, being twelve years old; his mother's name was Hephzibah. He did wickedly, and his infidelity surpassed all the infidel kings that were before him in evil-doing. He built an altar to idols, and sacrificed to them; he defiled Jerusalem with corruption, and the worship of idols. He took Isaiah the prophet, and they sawed him with a wooden saw from the middle of his head to between his feet, because he had reproved him for his wicked deeds. Isaiah's age that day was one hundred and twenty years, he began to prophesy when he was ninety years old. Then Manasseh repented about that, and turned to his Lord; he put on sackcloth, and imposed a fast upon himself [all] the days of his life. God accepted his repentance and he died. His son Amon reigned after him, being that day twenty-two years of age; his mother's name was Musalmath the daughter of Hasoun. He did wicked deeds before the Lord, and burned his children in the fire. He reigned twelve years and he died. After him his son Josiah reigned, being sixty-eight years of age; his mother's name was Arnea, daughter of Azariah son of Tarfeeb. He kept righteously the feast of the Passover, a feast such as the children of Israel had never kept since the time of the Prophet Moses; he abolished the sacrifices to the images, broke the idols, sawed them with saws, killed their worshippers, and burnt in the fire the bones of the prophets of the Honoured One. He cleansed Jerusalem from defilements. None like him reigned over the Jews before him nor after him. He remained there for thirty years, but Pharaoh king of Egypt killed him. After him his son Jehoahaz reigned, being twenty-two years of age; his mother's name was Hamtoul the daughter of Jeremiah of Libnah. Not more than three months of his reign had passed when Pharaoh the lame bound him, made him fast with chains, and carried him to Egypt, and he died there. After him his brother Jehoiakim reigned, being twenty-five years of age; his mother's name was Zobeed, daughter of Yerkuiah of the town of Al-Ramah. In the third year of his p. 52 reign Nebuchadnezzar approached Jerusalem, reigned over it, and made him his vassal for three years. He rebelled against Nebuchadnezzar, and death overtook him. His son Jehoiachin reigned after him, being eighteen years of age; his mother's name was Tahseeb the daughter of Lutanan of the people of Jerusalem. Nebuchadnezzar journeyed a second time to Jerusalem, bound him after three months of his reign, and carried him and his officers and the armies of his soldiers to Babylon. Nebuchadnezzar in his first attack had bound the wife of Jehoiakim and other wives of the grandees and nobles of Jerusalem, and carried them to Babylon. The wife of Jehoiakim was pregnant that day, and in the way she gave birth to Daniel. In the Captivity were also Hananiah, Azariah, and Mishael, sons of Johanan. The reason of this Captivity was that Jehoiachin had made a truce with Nebuchadnezzar, then they betrayed one another. When Johanan died, Zedekiah the uncle of Jehoiakim reigned after him, being twenty-one years of age; the seat of all the kings of the children of Israel was Jerusalem; the name of Zedekiah's mother was Hamtoul; he was the last of the kings of the children of Israel. After eleven years of his reign, Nebuchadnezzar journeyed for the third time to the West, to pacify its cities, and the cities of the Euphrates, and of the Great Sea. He made his way through the islands of the sea, and

took captive their people, he laid Tyre waste, and smote it with fire. He killed Hiram its king as we have already said. He entered Egypt to seek those of the children of Israel who had fled, and killed its Pharaoh. He returned by sea to Jerusalem, and was victorious there a second time. He bound Zedekiah, killed his sons Jerbala and Rahmut, and carried him blind and fettered with chains to Babylon. This was a punishment from God to him for his deed that he did to the prophet Jeremiah when he threw him into a miry well. Nebuchadnezzar appointed Jozadan (Nebuzaradan) the captain of his prison in Jerusalem until he had laid waste its wall, and burned the temple of the Lord which Solomon had built in it. He demolished the rest of the dwellings of Jerusalem, carried all the tools that he found of iron and brass, and the raiment which belonged to the house p. 53 of the Lord to Babylon. Between Simeon the High Priest of Jerusalem and Jozadan captain of the prison to Nebuchadnezzar there was love and friendship. He asked if he would give him the old writings; he and Simeon carried them with him, being among the crowd of the Captivity. He saw a well in his way among the borders of the West; be laid the writings in it, and put with them a bronze vase, filled with glowing coals, and in it sweet smelling incense; he covered up this well, and went to Babylon. The devastation of Jerusalem was completed, and it became a waste. There was not one person in it, nor even a building save the tomb of the prophet Jeremiah. Jeremiah in his lifetime had dwelt in a place called Samaria; he commanded a man named Uriah that he should be buried in Jerusalem, and he did it. It was not known that this place was the grave of Jeremiah except at the devastation of Jerusalem.

Now for the genealogies. The Syrians say that no one looked after them after the last devastation of Jerusalem, except among the tribe of the Philistines, and no one looked after the genealogy of the people among whom the children of Israel married, nor from whence was the beginning of the priesthood. Jehoiachin did not cease to be bound in the land of Babylon, and shut up in prison for thirty-seven years. Meanwhile there was born to Mardul a son named Mardahi, and the king let Jehoiachin out of the prison, and married him to Helmuth the daughter of Eliakim. By him she gave birth in the land of Babylon to a son, who was called Salathiel. Then he married another who was called Melkat the daughter of Ezra the teacher, and had no child by her in Babylon. At that time Cyrus reigned in Babylon. He married Masabet the sister of Zerubabel a nobleman of the Jews, according to the custom of Persia; he let her rule his affairs; she begged him to restore the children of Israel to Jerusalem, and he did this to its place where it had been before him. He commanded a herald to proclaim, that there should not remain one of the children of Israel, who should not present himself to Zerubabel his brother-in-law. When they were gathered together, he commanded him to take them to Jerusalem and that they should build it. The children p. 54 of Israel returned to Jerusalem in the second year of the reign of Cyrus the Persian. At that time was completed the fifth thousand from the beginning. The children of Israel after their return to Jerusalem remained without a teacher to teach them the law of the Lord or any writings of the prophets. When Ezra saw this, he went to the well in which the Law had been put, uncovered it, and found the vase full of fire and incense, and he found the writings faded, there was no means to get them. God revealed to him that he should receive of them from His hands; he succeeded, and threw it on his mouth once, and twice and thrice, and God put into it the power of the spirit of prophecy; he kept all the

writings, and that fire which was in the vase in the well was from the fire of Paradise which was in the house of the Lord. Zerubabel journeyed to Jerusalem as king over it. By Joshua son of Jozadak the High Priest and by Ezra, the writing of the Law and the Books of the Prophets were completed. After their return, the children of Israel kept the feast of the Passover, and all the feasts that they celebrated were three. The first was the feast of Moses in Egypt, the second the feast of Josiah, and the third after their return from Babylon in the days of Cyrus the Persian. The number of the years of the Captivity which Jeremiah the prophet mentions are seventy years. The children of Israel built the temple of the Lord in Jerusalem, and its building was finished by the hands of Zerubabel and Joshua the son of Jozadak the priest, and Ezra the scribe of the Law, in six and forty years. When the books of the genealogies were destroyed, the fathers were in despair about genealogy, and there was despair about it after them, until their accuracy was guaranteed by the secret books of the Hebrews. I relate this to thee, my son Clement, that when Zerubabel journeyed to Jerusalem, he married Malka the daughter of Ezra the teacher, and by her he begat a son called Abiud. She had already been the wife of Jehoiachin before him. When Abiud grew up, he married Ragib, daughter of Joshua the son of Jozadak the priest. By he he begat a son called Jehoiachim. Jehoiachim married a wife, and begat a son by her. When he grew up, he married p. 55 Alfeet, daughter of Hesron, and by her he begat Zadok. Zadok married Felbin the daughter of Rahab, and by her he begat Atin. Atin married Hesheeb, daughter of Jula, and by he he begat Tur (Eliud). Tur (Eliud) married Salsin, daughter of Hasoul, and by her he begat Eleazar. Eleazar married Habeeth, daughter of Malih, and by her he begat Manar (Matthan). Manar (Matthan) married Seerâb, daughter of Phinehas, and by her he begat two sons in [one] womb. One of them was Jacob, who was called by two names, Joachim son of Yartâh. Jacob maried Had the daughter of Eleazar, and by her he begat Joseph. Joachim married Hannah, daughter of Ka‘rdal, and by her he begat Mary, by whom our Lord the Christ was incarnate. On account of our knowledge, O my son Clement, about the genealogy of the Lady Mary, and the genealogies of her ancestors, the Jews begin by assertions about us that we do not understand the genealogies, and we do not know them; and they venture to mock the mother of Light, the Lady Mary, the Virgin, and they attribute he genealogy to fornication, because they do not know that it was the Holy Ghost who came down on us, a company of twelve in the upper room of Zion, who taught us all that we need to know about the genealogies and the rest of the mysteries, as He had taught Azariah (Ezra) the teacher all the Law, so that he kept it and renewed it. Let the mouths of the cursed Jews now be stopped, and let them know assuredly that Mary the pure was of the race of Judah, also of the race of David, also of the race of Abraham; that they have nothing against the genealogies which the Holy Ghost taught us, and there is not a book left in their hands from which they can make a stand against genealogy, since their books have been burnt three times; the first time in the days of Antiochus, who defiled the temple of the Lord, and commanded sacrifices to idlos; the second by Herod at the time of the devastation of Jerusalem; and the third, hear, O blessed son, what the Holy Ghost has revealed to me, about the sixty-three fathers, whose names are registered, and how the pedigree came about to the tribe from which was incarnate our God the Christ.

The beginning of genealogies.

Adam begat Seth. Seth married Aclima, sister of Abel, and by her begat Enos. Enos married a woman called Hita, daughter of Mahmouma of the sons of Har son of Seth, and by her begat Cainan. Cainan married Karith, daughter of Kersham son of Maheâl, and by her begat Mahlaleel. Mahlaleel married Teshabfatir, daughter of Enos, and by her begat Jared. Jared married Zebeeda, daughter of Kargilan son of Cainan, and by her begat Enoch. Enoch married Jardakin, daughter of Terbah son of Mahlaleel, and by her begat Methuselah. Methuselah married Rahoub, daughter of Serkeen son of Enoch, and by her begat Lamech. Lamech married Kifar, daughter of Jutab son of Methuselah, and by her begat Noah. Noah married Haikal, daughter of Mashamos son of Enoch, and by her begat Sem. Sem married Leah, daughter of Nasih, and by her begat Arphaxad. Arphaxad married Fardou, daughter of Salweh son of Japhet, and by her begat Salah. Salah married Muldath, daughter of Kahin son of Sem, and by her begat Obed (Eber). Obed (Eber) married Rasdah sister of Melchisedek, daughter of Malih son of Arphaxad, and by her begat Peleg. Peleg married Hadeeb, daughter of Hamlâh, and by her begat Jareu (Reu). Jareu (Reu) married Tanaa‘b, daughter of Obed (Eber), and by her begat Serug. Serug married Feel, and by her begat Nahor. Nahor married a wife, A‘âkris daughter of Reu, and by her begat Tarah. Tarah married two wives, one of them Juta, and the other Salmat, by Juta he begat Abraham and by Salmat Sarah. Abraham married Sarah, daughter of this Salmat his father’s wife, and by her begat Isaac. Isaac married a wife called Rebecca, daughter of Fathâel, and by her begat Jacob. Jacob married Leah, daughter of Laban, and by her begat Judah. Judah begat Pharez by Tamar. Pharez son of Judah married Afdeeb, daughter of Levi, and by her begat Hesron. Hesron married Farteeb, daughter of Zebulon, and by her begat Aram. Aram married Safuza, daughter of Judah, and by her begat Aminadab. Aminadab married Baruma, daughter of Hesron, and by her begat Nahshon. Nahshon married Aram, daughter p. 57 of Adam, and by her begat Salmon. Salmon married Saleeb (Rahab), daughter of Aminadab, and by her begat Boaz. Boaz married Aroof (Ruth), daughter of Lot, and by her begat Obed. Obed married Nefut, daughter of Shela, and by her begat Asse (Jesse). Asse (Jesse) married Amrat, daughter of Othan, and by her begat David. David married Balseba‘ (Bathsheba), daughter of Joutân son of Shela, and by her begat Solomon. Solomon married Naama, daughter of Maheel, and by her begat Rehoboam: who had none like him. Rehoboam married Naheer, daughter of Al, and by her begat Abia. Abia married Maachah the daughter of Abishalom, and by her bcgat Asa. Asa married Auzbah the daughter of Shalih, and by her begat Jehoshaphat. Jehoshaphat married Na‘mna the daughter of Amon, and by her begat Joram. Joram married Tala‘ia, daughter of Amoi, and by her begat Ahaz. Ahaz married Suma the daughter of Balhi, and by her begat Amaziah. Amaziah married Kama, daughter of Caram, and by her begat Uzziah. Uzziah married Jerousa, daughter of Zadok, and by her begat Jeream (Jotham). Jeream (Jotham) married Jahfat, daughter of Hani, and by her begat Ahaz. Ahaz married Ahir, daughter of Zachariah, and by her begat Hezekiah. Hezekiah married Hephzibah, daughter of Jarmoun, and by her begat Manasseh. Manasseh married Artida, daughter of Azuriah, and by her begat Aman. Aman married Tarib,

daughter of Murka, and by her begat Josiah. Josiah married Hamtoul, daughter of Armeed (Jeremiah), and by her begat Jehoahaz. Jehoahaz married a woman and had no sons by her. Jehoiakim reigned after the death of his brother, and married a woman called Carteem, daughter of Haluta, and by her begat Salaeel (Salathiel). Salaeel (Salathiel) married Hamtat, daughter of Eliakim, and by her begat Zerubabel. Zerubabel married Malkut, daughter of Ezra, and by her begat Armeed (Abiud). Armeed (Abiud) married Awarkeeth, daughter of Zadok, and by her begat Jachim. Jachim married Hali, daughter of Zurniem, and by her begat A‘zor. A‘zor married Afi, daughter of Hasor, and by her begat Sadoc. Sadoc married Faltir, daughter of Dorteeb, and by her begat Asham Joteed. Joteed Asham married Hasgab, daughter of Jula, and by her p. 58 begat Liud (Eliud). Liud (Eliud) married Shabshetin, daughter of Hubaballia, and by her begat Eleazar. Eleazar married Hanbeth, daughter of Jula, and by her begat Mathan. Mathan married Seerab, daughter of Phinehas, and by her begat Jacob. Jacob married Harteeb, daughter of Eleazar, and by her begat Joachim, known as Jonahir. Joachim married Hannah, and returned to the house of Eleazar. And after sixty years of his marriage to her, he begat by her Mary the Virgin, her by whom the Christ became incarnate. Joseph the Carpenter was the son of her [paternal] uncle Laha, and therefore his vote did not fall against her when Ram, priest of the children of Israel, delivered her to a man who should be surety for her. It was in the hidden work of God (may He be glorious and exalted!) and in the mystery of His knowledge that there was no escape from the Jews reproaching Mary the pure on account of her bearing the Christ. To our Master and our God and our Lord Jesus the Christ be praise and power and greatness and dignity and worship with the Father and the Holy Ghost from now unto all time and throughout all ages. Amen.

Next

Sacred Texts | Christianity

« Previous: INTRODUCTION Index Next: APHIKIA. »
Skip to content
NASSCAL

North American Society for the Study of Christian Apocryphal Literature

The Death of Simon Magus from the Nuremberg Chronicle (or Liber Chronicarum), 1493.
The Death of Simon Magus from the Nuremberg Chronicle (or Liber Chronicarum), 1493.
Home
About
Current Officers & Board Members
By-Laws
News
NASSCAL First Fridays Workshops
Meetings

Book of the Rolls

Standard abbreviation: Bk. Rolls

Other titles: Apocalypse of Peter (Arabic), Ǧalayān Buṭrus, Kitāb al-Maǧāll, Qalēmenṭos, Apocalypse of Simon

Clavis numbers: ECCA 950

VIAF: 184718207

Category: Apocalypses, Apocryphal Acts

Related literature: Acts of Peter by Clement, Pseudo-Clementines, Story of Peter, John, and Paul in Antioch, Cave of Treasures, Testament of Adam

Compiled by Barbara Roggema, Ruhr University Bochum (Barbara.Roggema@ruhr-uni-bochum.de) and Tony Burke, York University (tburke@yorku.ca)

Citing this resource (using Chicago Manual of Style): Roggema, Barbara, and Tony Burke. “Book of the Rolls.” e-Clavis: Christian Apocrypha. Accessed DAY MONTH YEAR. https://www.nasscal.com/e-clavis-christian-apocrypha/book-of-the-rolls/.

Created September 2021.

1. SUMMARY

This Christian Arabic pseudepigraphon, which covers more than a hundred folios, is a heterogeneous text, which integrates the Testament of Adam, the Cave of Treasures, and stories of Peter paralleled in the Ethiopic Acts of Peter by Clement (itself incorporating portions of the Pseudo-Clementines). It is framed as a revelation from Christ to Peter on the Mount of Olives and then from Peter to Clement. After detailed descriptions of creation and biblical history, the middle segment of the text is a

historical-political apocalypse about the rise and fall of Islam, in which Christ condemns Muslims and their rulers in a rather sharp polemical tone and, at the same time, declares that Islam is a temporary phenomenon. The Christian readers are urged not to intermingle with the Muslims and it seems, therefore, that this part was written at a time when social boundaries between Christians and Muslims were eroding. The end of Islam is not predicted as imminent but as an inevitable development in the future, which should encourage Christians in their steadfastness.

The last section of the text consists of the vicissitudes of Peter in Rome, which show resemblance to the Pseudo-Clementine Homilies and Recognitions. The text was widely known among Miaphysite Christians. It was copied in Egypt and Syria, often in Arabic with Syriac letters (Garšūnī). There are arguments for an origin in either a Syriac or Coptic milieu. A critical edition might solve this question but is, as yet, a desideratum. As for the date, the terminus post quem is the late ninth century, because the text contains allusions to political events in that time. The manuscript Paris, BNF Ar. 76 provides the terminus ante quem of 1177, when its Vorlage was copied.

Named historical figures and characters (based on Mingana's incomplete translation, excluding the material from Cave of Treasures and the Testament of Adam): Abraham (patriarch), Abgar, Adam (patriarch), Agabus, Ananias (disciple), Antichrist, Barakūyār, Barnabas, Besalyā, Candace (king), Clement (bishop), Dan (patriarch), Daniel (prophet), daughter of Jairus, Dionysius (disciple), Elijah (prophet), Enoch (patriarch), Euphrikos/Euphraxus, Fālāh, Faustinianus, Faustinus, Faustus (father of Clement), Four Bodiless Creatures, Gabriel (angel), Ham, Hermes, Holy Spirit, Hotān, Isaac (patriarch), Jacob (patriarch), Jambres, James (son of Zebedee), Jannes, Jesus (Christ), Joachim (father of Mary), John (son of Zebedee), Joshua (patriarch), Judas Iscariot, Judas (of Damascus), Kolon, Lahwā, Lazarus, Magi, Mark (evangelist), Mary (Virgin), Mattidia, Michael (angel), Moses (patriarch), Nebuchadnezzar, Nero, Noah (patriarch), Nun, Paul (apostle), Peter (apostle), Philip (apostle), Pharaoh (of Exodus), Phinehas, Pontius Pilate, Protheus/Zerosus, Raphael (angel), Salāh, Sarh, Satan, Saul (king), Silvanus (disciple), Simon (Magus), Solomon (king), Solon, Stephen (martyr), Tares, Terah, Thaddaeus/Addai (apostle), Thomas (apostle), Tibarus, Timothy, Titus, Uriel (angel), Wailah, Wākid, Wolf (Muhammad), Yanshur.

Geographical locations: Abirom, Ablabûn, Afdār, Alexandria, al-Adiyōka, Amman, Antioch, Arados, Armenia, Arramān, Athens, Baalbeck, Babylon, Beirut, Bethlehem, Bīlāt, Carthage, Cave of Treasures, Chamber of Zion, China, Chorazin, Cyprus, Damascus, Eden, Edessa, Edom, Egypt, Emmaus, Ephesus, Euphrates River, Golgotha, Haran, Harmānīyah, hell, Hijāz, India, 'Irāk, 'Irkah, Jarbā, Jerusalem, Joppa, Judah, Judea, Ḳêsârôs River, Khawārij, Kurmah, Kûsin, Lake Gurgu, Laodicea, Lāyos, Lebanon, Lydda, Manīh, Maurikiyah, Mesopotamia, Mitālīyah, Moab, Mount of Olives, Mount Sinai, Nazareth, Nile, Nineveh, Nisibin, Nubia, Paradise, Paran, Pavilion of Light, Persia, Philippi, Phoenicia, Red Sea, Rome, Samosata, Satāfān, Seba, Sicily, Sidon, Sind, Sodom, Sudan, Syria, Tarsus, Tartaros, temple (Jerusalem), Thrace, Tigris River, Tyre.

2. RESOURCES

3. BIBLIOGRAPHY

3.1 Manuscripts and Editions

3.1.1 Arabic and Garšūnī (assigned to three recensions)

3.1.1.1 Without chapter numbers

Cambridge, University Library, Add. 306 (13th cent.)

Cairo, Coptic Museum, Lit. 2 (Graf 19) (13th cent.)

Cairo, Coptic Patriarchate, Theol. 114 (Graf 518) (1658)

Mount Sinai, Monē tēs Hagias Aikaterinēs, 508, fols. 89v–141v (ca. 9th cent.) ~ LOC; SINAI

Paris, Bibliothèque nationale de France, Arabe 76, fols. 2v–133v (1337)

Paris, Bibliothèque nationale de France, Arabe 77, fols. 2v–71v (1665) ~ divided into 91 chapters; identical to Arabe 78 and 79

Paris, Bibliothèque nationale de France, Arabe 78, fols. 1r–185v (14th cent.)

Paris, Bibliothèque nationale de France, Arabe 79, fols. 1r–305v (15th cent.)

Paris, Bibliothèque nationale de France, Arabe 5015, fols. 1r–322v (15th cent.) ~ identical to Arabe 79; CATALOG

3.1.1.2. Divided into chapters; entitled Book of Revelations, or Book of the Perfection

Berlin, Staatsbibliothek zu Berlin, 243 (Sachau 57) (1660/1661) ~ Garšūnī with an introduction in Syriac

Cairo, Coptic Patriarchate, Theol. 150 (Graf 322) (1895)

Cairo, Coptic Patriarchate, Theol. 115 (Graf 352) (1738) ~ divided into 91 chapters

Oxford, Bodleian Library, Bodl. Ar. Chr. Uri 99 ~ divided into 89 chapters

Oxford, Bodleian Library, Bodl. Ar. Nicoll 48 ~ CATALOG ~ a copy of Uri 99

Paris, Bibliothèque nationale de France, syr. 63, fols. 1r–194r (16th cent.) ~ Garšūnī; divided into 89 or 90 chapters

Paris, Bibliothèque nationale de France, syr. 232, fols. 347r–434r (17th cent.) ~ Garšūnī

ma-bulletVatican, Biblioteca Apostolica Vaticana, Vat. sir. 159, fols. 197f. (1622/1623) ~ La Spisa says 1628 and fols. 360v-443r ~ Garšūnī; divided into 90 chapters

3.1.1.3 Divided into 8 parts; entitled Book of Benefits and Revelations, Book of Secrets

Edgbaston, University of Birmingham, Mingana Syr. 441, fols. 1r–44r, 68r–124r (1781) ~ Garšūnī; (La Spiza says 1556 and fols. 1r–124r)

Edgbaston, University of Birmingham, Mingana Chr. Ar. 143 (14th cent.)

Edgbaston, University of Birmingham, Mingana Syr. 70, fols. 27r–195r (ca. 1750) ~ Garšūnī; (La Spiza says fols. 1r–194r)

Edgbaston, University of Birmingham, Mingana Syr. 555, fols. 1r–198v (1754); Garšūnī ~ CATALOG

Edgbaston, University of Birmingham, Mingana Chr. Ar. 60, fols. 141v–147v (1771) ~ summary

Vatican, Biblioteca Apostolica Vaticana, Vat. ar. 165, fols. 1r–100v (1477) ~ CATALOG; DigiVatLib

Vatican, Biblioteca Apostolica Vaticana, Vat. ar. 83, fols. 25–37 (15th cent.) ~ fragment of book 5 only (CATALOG)

3.1.1.4 Versions without particular characteristics:

3.1.1.4.1 Arabic Script

Aleppo, Fondation Georges et Mathilde Salem, Sbath Fihris 214 (1872)

Berlin, Staatsbibliothek zu Berlin, Syr. 242 (1556) ~ fragmentary

Charfet, Syrian-Catholic Patriarchate, syr. 18/3 (1714)

Mount Sinai, Monē tēs Hagias Aikaterinēs, ar. 269 (12th/13th cent.) ~ LOC

Mount Sinai, Monē tēs Hagias Aikaterinēs, ar. 441 (1196) ~ LOC; SINAI

3.1.1.4.2 Garšūnī Script

Cambridge, University Library, Dd. 10.10, fols. 319v–324r (1561)

Diyarbakir, Meryem Ana Syriac Orthodox Church, 146 (18th cent.)

Edgbaston, University of Birmingham, Mingana Syr. 106, fols. 32v–35r (1677)

Edgbaston, University of Birmingham, Mingana Syr. 138, fols. 172r–182r (ca. 1600) ~ beginning only

Edgbaston, University of Birmingham, Mingana Syr. 225, fols. 63r–75r (1578)

Edgbaston, University of Birmingham, Mingana Syr. 369, fols. 30r–32r (ca. 1480)

Edgbaston, University of Birmingham, Mingana Syr. 411, fols. 17r–32v (1864)

Edgbaston, University of Birmingham, Mingana Syr. 446, fols. 84r–102v (1781)

London, British Library, Karš. 7 (16th cent.)

Oxford, Bodleian Library, Bodl. Syr. 151, fols. 2r–131r (1555)

Vatican, Biblioteca Apostolica Vaticana, Sbath 125 + Edgbaston, University of Birmingham, Mingana Syr. 88, fols. 82r–93v (1440)

Additional Manuscripts:

Aleppo, Syrian Orthodox Church. Archdiocese of Aleppo, 51 K, fols. 1–233 (18th cent.) ~ IMAGES

Aleppo, Syrian Orthodox Archdiocese of Aleppo, 62 M (19th cent.) ~ HMML

Cambridge (Mass.), Harvard Houghton Library, Syr. 86

Mardin, Dayr Za‘farān Monastery, 215, pp. 1–15 (17th cent.) ~ HMML

Mardin, Dayr Za‘farān Monastery, 73, pp. 267–308 (18th cent.) ~ HMML

Mardin, Church of the Forty Martyrs, 173, fols. 208r–285v (19th/20th cent.) ~ IMAGES

Mardin, Church of the Forty Martyrs, 249, pp. 1–342 (18th cent.) ~ IMAGES

Mardin, Church of the Forty Martyrs, 299, pp. 1–25 (17th/18th cent.), ~ IMAGES

Mardin, Church of the Forty Martyrs, 1052, pp. 1–152 (18th/19th cent.) ~ IMAGES

Mosul, Dominican Friars of Mosul, 788, fols. 50v–79r (18th/19th cent.) ~ IMAGES

Mosul, Dominican Friars of Mosul, 742, fols. 100v–104v (16th/17th cent.) ~ IMAGES

Mosul, Mar Behnam, 392, fols. 1r–7r (17th cent.) ~ IMAGES

Mosul, Mar Behnam Monastery 402 (olim 44) (18th c.) ff. 184r-190r

Mosul, Syrian Orthodox Archidiocese of Mosul, 193, fols. 4v–11v (17th/18th cent.) ~ IMAGES

Mosul, Syrian Orthodox Archidiocese of Mosul, 282, fols. 1r–428v (16th/17th cent.) ~ IMAGES

Mosul, Syrian Orthodox Archidiocese of Mosul, 299, pp. 208–285 (17th/18th cent.) ~ IMAGES

Paris, Bibliothèque nationale de France, Arabe 68, fols. 58v–77r (1715)

Paris, Bibliothèque nationale de France, Arabe 5072, fols. 2r–10v (1339) ~ beginning only; IMAGES

Battista, Antonio, and Bellarmino Bagatti, ed. and trans. La Caverna dei Tesori: Testo arabo con traduzione italiana e commento. Jerusalem: Franciscan Press, 1979 (reprint of the Arabic texts of Bezold and Gibson with Italian translation).

Bezold, Carl. “Das arabisch-athiopische Testamentum Adami.” Pages 893–912 in Orientalische Studien Theodor Nöldeke zum siebzigsten Geburtstag. Edited by Carl Bezold. 2 vols. Gieszen: A. Töpelmann, 1906.

_____. Die Schatzhöhle. 2 vols. Leipzig: Hinrichs. 1883–1888 (Cave of Treasures portion only).

Bratke, E. “Handschriftliche Überlieferung des Petrus Apokalypse.” ZWT 36.1 (1893): 454–93 (survey of manuscripts).

Gibson, Margaret Dunlop. Apocrypha Arabica. Studia Sinaitica 8. London: C. J. Clay & Sons, 1901 (partial edition of Cave of Treasures portion based on Sinai ar. 508, pp. 1–57; English translation, pp. 1–58; partial collation of Cambridge 306, pp. xx–xxxi).

online-bulletGraf, Georg. Geschichte der christlichen arabischen Literatur. 5 vols. Rome: Biblioteca Apostolica Vaticana, 1944 (discussion, vol. 1, p. 283–92).

Lagarde, Paul de. Mittheilungen. 4 vols. Göttingen: Dieterichsche Sortimentsbuchhandlung, 1884–1891 (portions from BNF Arabe 76, vol. 4, pp. 6–16).

La Spisa, Paolo. “À propos de l’Apocalypse de Pierre arabe ou Livre des Révélations (Kitāb al-Maǧāl).” Pages 511–26 in Linguistic, Oriental and Ethiopian Studies in Memory of Paolo Marrassini. Edited by Alessandro Bausi, Alessandro Gori, and Gianfrancesco

Lusini, Wiesbaden: Harrassowitz, 2014 (overview of manuscripts, pp. 515–19; discussion of Vat. ar. 165, pp. 520–24).

Mingana, Alphonse. “Apocalypse of Peter.” Pages 93–449 in Woodbrooke Studies: Christian Documents in Syriac, Arabic, and Garshuni. Vol. 3. Edited by Alphonse Mingana. Cambridge: Cambridge University Press, 1931 (photographs of Mingana, Syr. 70, pp. 153–208, 283–348, 408–49 [lacking 124v–145v and 151v–154v]; partial translation, pp. 100–52, 215–82, 356–407).

3.1.2 Ethiopic (the Ethiopic Qalēmenṭos has a partial overlap with the Arabic text in books 1 and 2)

A London, British Library, Or. 751, fols. 2r–89v (1721–1730)

E EMML 1141 (20th cent.)

T Tübingen, Universitätsbibliothek, M. aeth. 1 = M. a. IX 1 (19th cent.) ~ IMAGES

Z EMML 1843 (14th/15th cent.)

Addis Ababā, Patriarchate Library and Museum, 007 Qalam. (1986/1987)

London, British Library, Or. 752, fols. 3r–102r (1721–1730)

London, British Library, Or. 753, fols. 1r–67v (18th cent.)

Paris, Bibliothèque Nationale de France, d’Abbadie 78, fols. 1–206 (1769) ~ IMAGES

Bausi, Alesandro. Il Qalēmenṭos etiopico. La rivelazione di Pietro a Clemente. I libri 3–7. Studi africanistici, Serie etiopica 2. Naples: Dipartimento di Studi e Ricerche su Africa e Paesi Arabi, Istituto Universitario Orientale, 1992 (includes list of 24 manuscripts, pp. 15–16; Italian translation of books 3–7 based on AETZ, pp. 45–178; photographs of manuscript A, pp. 191–248).

Bezold, Carl. “Das arabisch-athiopische Testamentum Adami.” Pages 893–912 in Orientalische Studien Theodor Nöldeke zum siebzigsten Geburtstag. Edited by Carl Bezold. 2 vols. Gieszen: A. Töpelmann, 1906.

Gabra Yoḥannes Gabra Māryām. The Book of Clement in Ge’ez and Amharic. Addis Ababa: n.p, 2008 (edition based on Addis Ababā, Patriarchate Library and Museum, 007).

3.2 Modern Translations

3.2.1 English

Gibson, Margaret Dunlop. Apocrypha Arabica. Studia Sinaitica 8. London: C. J. Clay & Sons, 1901 (edition based on Sinai ar. 508, pp.; English translation, pp. 1–58; partial collation of Cambridge 306, pp. xx–xxxi).

Mingana, Alphonse. “Apocalypse of Peter.” Pages 93–449 in Woodbrooke Studies: Christian Documents in Syriac, Arabic, and Garshuni. Vol. 3. Edited by Alphonse Mingana. Cambridge: Cambridge University Press, 1931 (photographs of Mingana, Syr. 70, pp. 153–208, 283–348, 408–49; partial translation, pp. 100–52, 215–82, 356–407).

3.2.2 French

Grébaut, Sylvain. Littérature éthiopienne pseudo-clémentine. Le Qalêmentos. Version éthiopienne en sept livres traduite en français. Livres premier et deuxième. Paris: Librairie A. Picard et Fils. Reprint of a series of articles published in Revue de l’Orient Chrétien: 16 (1911): 72–84 (overview of contents, pp. 73–78; translation begins p. 78), 167–75, 225–33; 17 (1912): 16–31, 133–44, 244–52, 337–46; 18 (1913): 69–78; 19 (1914): 324–30; 20 (1915–1917): 33–37, 424–30; 21 (1918): 246–52; 22 (1919): 22–28, 113-17, 395–400; 26 (1927/28): 22–31 (books I–III only, based on BNF d’Abbadie 78).

_____. “Un passage démonologique du Qalēmentos.” JA 211 (1927): 331–39.

_____. “Un passage eschatologique du Qalēmentos.” Aethiops 3 (1930): 21–23.

Grébaut, Sylvain, and A. Roman. “Le livre V du Qalēmentos.” Aethiops 3 (1930): 39–41.

3.2.3 Italian

Bausi, Alesandro. Il Qalēmenṭos etiopico. La rivelazione di Pietro a Clemente. I libri 3–7. Studi africanistici, Serie etiopica 2. Naples: Dipartimento di Studi e Ricerche su Africa e Paesi Arabi, Istituto Universitario Orientale, 1992 (partial translation based on London, British Library, Or. 751, EMML 1141, and Tübingen M. aeth. 1).

Battista, Antonio, and Bellarmino Bagatti, ed. and trans. La Caverna dei Tesori: Testo arabo con traduzione italiana e commento. Jerusalem: Franciscan Press, 1979 (reprint of the Arabic texts of Bezold and Gibson with Italian translation).

3.2.4 Spanish

Casado, Pilar González. La cueva de los tesoros. Madrid: Editorial Ciudad Neuva, 2004 (translation of Cave of Treasures portion only from Gibson’s edition of Sinai ar. 508, pp. 307–400).

3.3 General Works

Baumstark, Anton. Die Petrus- und Paulusacten in der literarischen Überlieferung der

syrischen Kirche. Leipzig: Harrassowitz, 1902 (pp. 48–51).

Bausi, Alessandro. “The Ethiopic Book of Clement: The Case of a Recent Ethiopian Edition and a Few Additional Remarks.” Pages 221–37 in Studies in Ethiopian Languages, Literature, and History: Festschrift for Getatchew Haile Presented by his Friends and Colleagues. Edited by Adam Carter McCollum. Wiesbaden: Harrassowitz, 2017.

_____. “Writing, Copying, Translating: Ethiopia as a Manuscript Culture.” Pages 37–76 in Manuscript Cultures: Mapping the Field. Edited by Jörg B. Quenzer, Dmity Bondarev, and Jan-Ulrich Sobisch. Studies in Manuscript Cultures 1. Berlin: De Gruyter, 2014 (pp. 57–60).

_____. “The Manuscript Tradition of the Ethiopic Qalēmenṭos. A Short Note.” Pages 47–57 in Wälättä Yohanna: Ethiopian Studies in Honour of Joanna Mantel-Niećko on the Occasion of the 50th Year of Her Work at the Institute of Oriental Studies, Warsaw University. Edited by Witold Witakowski and L. Łykowska. Rocznik Orientalistyczny 59/1. Warszawa: Elipsa, 2006.

_____. “San Clemente e le tradizioni clementine nella letteratura etiopica canonico-liturgica.” Pages 13–55 in Studi su Clemente romano: Atti degli Incontri di Roma. 29 marzo e 22 novembre 2001. Edited by P. Luisier. OCA 268. Rome: Pontificio Istituto Orientale, 2003 (see pp. 18–21).

_____. “Alcune considerazioni dul ‘Sēnodos’ etiopico.” Rassegna di Studi Etiopoci 36 (1990): 5–73 (see pp. 63–64).

_____. “Presenze clementine nella letteratura etiopica.” SCO 40 (1990): 289–316.

Buchholz, Dennis D. Your Eyes Will Be Opened: A Study of the Greek (Ethiopic) Apocalypse of Peter. SBLDS 97. Atlanta: Scholars, 1988 (see pp. 10–16).

Cowley, Roger W. Ethiopian Biblical Interpretation. Study in Exegetical Tradition and Hermeneutics. University of Cambridge Oriental Publications 38. Cambridge: Cambridge University Press, 1988.

_____. “The Identification of the Ethiopian Octateuch of Clement and Its Relationship to the Other Christian Literature.” Ostkirchliche Studien 27 (1978): 37–45.

Dillmann, August. “Bericht über das äthiopische Buch Clementinischer Schriften.” NAWG 17–19 (1858): 185–226.

Duensing, Hugo. “Ein Stücke der urchristlichen Petrus-Apokalypse enthaldender Traktat der äthiopischen pseudoklementinischen Literatur.” ZNW 14 (1913): 65–78.

online-bulletGraf, Georg. Geschichte der christlichen arabischen Literatur. 5 vols. Rome: Biblioteca Apostolica Vaticana, 1944 (vol. 1, pp. 283–92).

Grypeou, Emmanouela. "'I Have Given You the Keys of Heaven and Earth.' The Arabic Apocalypse of Peter and the History of Christian Apocalyptic Literature." Pages 214–232 in The Apocalypse of Peter in Context. Edited by Daniel C. Maier, Jörg Frey, and Thomas J. Kraus. Studies on Early Christian Apocrypha 21. Leuven: Peeters, 2024.

_____. "Kitāb al-majāll; Jalayān Buṭrus." Pages 632–37 in Christian-Muslim Relations 600–1500: A Bibliographical History. Edited by David Thomas and Barbara Roggema. Leiden: Brill, 2012.

_____. "The Re-Written Bible in Arabic: The Paradise Story and its Exegesis in the Arabic Apocalypse of Peter." Pages 113–30 in The Bible in Arab Christianity. Edited by David Thomas. History of Muslim-Christian Relations 6. Leiden: Brill, 2007.

Hammerschmidt, Ernst. "Das Pseudo-apostolisches Schrifttum in äthiopischer Überlieferung." JSS 9 (1964): 114–21.

Hoyland, Robert G. Seeing Islam as Others Saw It. A Survey and Evaluation of Christian, Jewish and Zoroastrian Writings on Early Islam. Studies in Late Antiquity and Early Islam 13. Princeton: Darwin Press, 1997 (pp. 291–94).

James, M. R. "Notes and Studies: A New Text of the Apocalypse of Peter." JTS 12 (1910): 36–54.

Le Boulluec, Alain. "La doctrine du vrai Prophète dans les écrits pseudo-clémentins." Pages 139–62 in Shiʿi Esotericism: Its Roots and Developments. Edited by Amir-Moezzi, De Cillis, De Smet, Mir-Kasimov, Turnhout: Brepols, 2016.

Marrassini, Paolo. "Peter, Apocalypse of." Pages 135–37 in vol. 4 of Encyclopedia Aethiopica. Edited by S. Uhlig with Alessandro Bausi. Wiesbaden: Harrassowitz, 2010.

_____. "L'apocalisse di Pietro." Pages 171–232 in Etiopia e oltre. Studi in onore di Lanfranco Ricci. Edited by Yaqob Beyene, R. Fattovich, P. Marrassini, and A. Triulzi. Studi Africanistici Serie Etiopica 1. Naples: Istituto Universitario – Dipartimento di Studi e Ricerche su Africa e Paesi Arabi, 1994.

Mir-Kasimov, Orkhan. "Jesus as Eschatological Saviour in Islam: An Example of the 'Positive' Apologetic Interpretation of the Christian Apocalyptic Texts in an Islamic Messianic Milieu." Intellectual History of the Islamicate World 6.3 (2018): 332–58.

_____. Christian Apocalyptic Texts in Islamic Messianic Discourse: The 'Christian Chapter' of the Jāvidān-nāma-yi kabīr by Faḍl Allāh Astarābādī (d. 796/1394). Leiden: Brill, 2016.

Nau, F. “Clementins (Apocryphes) II. L’Apocalypse de Pierre ou Clément.” Pages 216–19 in vol. 3 of Dictionnaire de Théologie Catholique. 15 vols. Paris: Letouzey et Ané, 1906–1908.

Proverbio, D. V., and G. Fiaccadori. “Un nuovo testimone etiopico della Rivelazione di Pietro a Clemente: il ms. 121 del Monumento Nazionale di Casamari (Veroli).” RANL, ser. 9, 15/4 (2004): 665–93.

Roggema, Barbara. “Biblical Exegesis and Interreligious Polemics in the Arabic Apocalypse of Peter—The Book of the Rolls.” Pages 131–50 in The Bible in Arab Christianity. Edited by David Thomas. History of Muslim-Christian Relations 6. Leiden: Brill, 2007.

Rossini, C. Conti. “Il libro dello Pseudo-Clemente et la crociata di Damietta.” Rivista degli Studi Orientali 9 (1921–23): 32–35.

Suggested edits are welcomed. Please fill in the form below with your suggestions.

Your name

Your email

Suggested edit:

WikipediaThe Free Encyclopedia

Donate
Create account
Log in

George Clayton (writer)

Article
Talk
Read
Edit
View history

Tools
From Wikipedia, the free encyclopedia

The topic of this article may not meet Wikipedia's general notability guideline. Please help to demonstrate the notability of the topic by citing reliable secondary sources that

are independent of the topic and provide significant coverage of it beyond a mere trivial mention. If notability cannot be shown, the article is likely to be merged, redirected, or deleted.
Find sources: "George Clayton" writer – news · newspapers · books · scholar · JSTOR (December 2012) (Learn how and when to remove this message)
George Clayton Jr. was an American writer, whose sole legacy appears to be Angelology: Remarks and Reflections Touching the Agency and Ministration of Holy Angels (New York: Henry Kernot, 1851), with original illustrations and dedicated to a departed George C. Morgan.[1]

The book received a negative review in the Literary Gazette, revealing nothing about its author.[2]

References
Clayton, George (August 5, 1851). Angelology, Remarks and Reflections Touching the Agency and Ministration of Holy Angels: With Reference to Their History, Rank, Titles, Attributes, Characteristics, Residence, Society, Employments, and Pursuits; Interspersed with Traditional Particulars Respecting Them. author – via Internet Archive. george clayton jr angels.
The Literary gazette 1851 "Mr. Clayton's book contains some strange fancies, but we are not disposed to speak severely of one who tells the public in his preface, that "his mind is environed by an accumulation of uncontrollable evils, aggravated by the cureless ..."

Stub icon
This article about a United States writer of non-fiction is a stub. You can help Wikipedia by expanding it.

Categories: American male non-fiction writersAmerican religious writersAmerican non-fiction writer stubs
This page was last edited on 24 January 2024, at 00:01 (UTC).
Text is available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License; additional terms may apply. By using this site, you agree to the Terms of Use and Privacy Policy. Wikipedia® is a registered trademark of the Wikimedia Foundation, Inc., a non-profit organization.
Privacy policyAbout WikipediaDisclaimersContact WikipediaCode of ConductDevelopersStatisticsCookie statementMobile view
Wikimedia Foundation
Powered by MediaWiki

WikipediaThe Free Encyclopedia

Donate
Create account

Log in

De Coelesti Hierarchia

Article
Talk
Read
Edit
View history

Tools
From Wikipedia, the free encyclopedia
Part of a series on
Neoplatonism
Reconstructed bust believed to represent Plotinus
Reconstructed bust believed to represent Plotinus, the founder of Neoplatonism
Concepts
Works
People
Related topics
Philosophy portal
vte

Latin translation, 15th century
De Coelesti Hierarchia (Ancient Greek: Περὶ τῆς Οὐρανίᾶς Ἱεραρχίᾶς, romanized: Peri tēs Ouraníās Hierarchíās, "On the Celestial Hierarchy") is a Pseudo-Dionysian work on angelology, written in Greek and dated to ca. AD the 5th century; it exerted great influence on scholasticism and treats at great length the hierarchies of angels.

In Catholicism
Thomas Aquinas (Summa Theologica, I.108) follows the Hierarchia (6.7) in dividing the angels into three hierarchies each of which contains three orders, based on their proximity to God, corresponding to the nine orders of angels recognized by Pope Gregory I.

Seraphim, Cherubim, and Thrones;
Dominations, Virtues, and Powers;
Principalities, Archangels, and Angels.
Editions
Pseudo-Dionysius Areopagita, De Coelesti Hierarchia, Surrey, 1935. Shrine of Wisdom ISBN 978-0-90066-403-8.
G. Heil, A. M. Ritter, Pseudo-Dionysius Areopagita. De Coelesti Hierarchia, De Ecclesiastica Hierarchia, De Mystica Theologia, Epistulae (1991) ISBN 978-3-11-012041-7.
See also
Orthodox St. Dionysus Institute in Paris

Christian angelic hierarchy
Gregory Palamas
Apophatic theology
Hesychasm
Seven archangels
Vladimir Lossky

External links
The Celestial Hierarchy – full text translated into English (1899)
The Celestial Hierarchy (original Ancient Greek text)
Authority control databases Edit this at Wikidata
Categories: 5th-century booksAngels in ChristianityCatholic theology and doctrineHistory of magicAncient Greek Neoplatonic texts5th-century Christian textsAncient Greek pseudepigrapha
This page was last edited on 20 September 2025, at 18:27 (UTC).
Text is available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License; additional terms may apply. By using this site, you agree to the Terms of Use and Privacy Policy. Wikipedia® is a registered trademark of the Wikimedia Foundation, Inc., a non-profit organization.
Privacy policyAbout WikipediaDisclaimersContact WikipediaCode of ConductDevelopersStatisticsCookie statementMobile view
Wikimedia Foundation
Powered by MediaWiki

Llibre dels àngels

From Wikipedia, the free encyclopedia

Title page of the translation into Spanish of Francesc Eiximenis' Llibre dels Àngels (Book of Angels), printed in Alcalá de Henares in 1527 by Miguel de Eguía
The Llibre dels àngels (Valencian pronunciation: [ˈʎibre delz ˈaŋd͡ʒels]; lit. 'Book of

Angels') is a literary work that was written by Francesc Eiximenis in 1392 in Valencia in Catalan. It was dedicated to Pere d'Artés, who was a kind of Chancellor of the Exchequer of the Crown of Aragon, and who was a close friend of him. It has two hundred and one chapters, and it is divided into five treatises.

General information

This book is a real treatise about angelology, but with several political thoughts. It was maybe the most successful Eiximenis' book, since it was translated into Latin (it is the only Eiximenis' book that was translated into that language), into Spanish, into French, and even into Flemish (maybe it was the only Medieval Catalan book that was translated into that language).

Furthermore, one of the French incunable editions was the first printed book in the Swiss city of Geneva.[1] We could say that this matter should have been treated in Eiximenis' Huitè (eighth volume) of his encyclopedic project Lo Crestià. This book should have dealt with the order of things and creatures according to medieval mentality. This order appears in what he calls "strata", and he considers that angels are one of these strata, according to the theological Medieval mentality. It appears in the famous Peter Lombard's Four Books of Sentences Quattuor libri sententiarum. The second book deals with angels. Eiximenis confirms that in the 43rd chapter of his Segon del Crestià (Second volume of Lo Crestià).[2]

Influence on the city and Kingdom of Valencia

Without exaggerating, it can be said that this book had a decisive influence in the spread of the cult and devotion of angels in the city of Valencia and the Kingdom of Valencia. The same year that the Llibre dels àngels was written (1392), the Consell General de València (General Council of Valencia. It was the city government authority) agreed on 9 August to decorate the Sala del Consell (Council Hall) with several figures, and one of these was the guardian angel. This cult and devotion was progressing and spreading years later. So in 1411 a service for the guardian angel of Valencia was composed, and it appears in some breviaries of those years. In 1446 in the Cathedral of Valencia the yearly festivity of the guardian angel began to be celebrated, according to a certain ritual.[3]

Digital editions of the Llibre dels Àngels

Manuscripts

[1] Edition in the Biblioteca Virtual Joan Lluís Vives (Virtual Library Joan Lluís Vives) of the Ms. 86 from the University of Barcelona's Reserve Books. (in Catalan)

Incunabula

[2] Edition in the Memòria Digital de Catalunya (Digital Memory of Catalonia) of the Joan Rosembach's incunabulum edition (Barcelona, 21 June 1494). (in Catalan)
[3] Edition in the Biblioteca Digital Hispánica (Hispanic Digital Library) of the incunabulum edition of the translation into Spanish that was printed by Fadrique de Basilea (Burgos, 15 October 1490). (in Spanish)
[4] Edition in the Gallica (digitalized documents and books from the Bibliothèque nationale de France) of the incunabulum edition of the translation into French that was

printed in Geneva by Adam Steinschaber on 24 March 1478. (in French)
[5] Edition in the Virtual Library of the University of Liège of the incunabulum edition of the translation into French that was printed in Lyon by Guillaume Le Roy on 20 May 1486. (in French)
Old editions
[6] Edition in the Biblioteca Virtual Joan Lluís Vives (Virtual Library Joan Lluís Vives) of the translation into Spanish that was printed by Miguel de Eguía in Alcalá de Henares on 28 January 1527. (in Spanish)
Modern editions
[7] De Sant Miquel arcàngel, edition of the fifth treatise of the Llibre dels Àngels by Curt Wittlin (Barcelona. Curial Edicions Catalanes. 1983. 177 pp). (in Catalan)
Edició crítica del 'Libre dels àngels' (1392) de Francesc Eiximenis. Catàleg de mss., índexs d'autors, bíblic i temàtic. Doctoral thesis of Sergi Gascón Urís (Universitat Autònoma de Barcelona. 1992, 931 pp.; microfiche ed., UAB 1993)
The Llibre dels Àngels inside Eiximenis' complete works
Francesc Eiximenis' complete works (in Catalan and in Latin).
References
De sant Miquel arcàngel. Barcelona. Curial Edicions Catalanes. 1983, p. 7. Introduction, edition and apendixes by Curt Wittlin
Segon del Crestià. Madrid. BNE. Ms. 1791, ff. 36r-36v.
Ivars, Andreu, OFM. "El Llibre dels àngels de Fr. Francisco Eximénez y algunas versiones castellanas del mismo". AIA, XIX. 1923, p. 116.
Authority control databases Edit this at Wikidata
VIAF23
Categories: Medieval Catalan literatureCatalan-language worksIncunabulaFrancesc Eiximenis
This page was last edited on 11 January 2025, at 13:08 (UTC).
Text is available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License; additional terms may apply. By using this site, you agree to the Terms of Use and Privacy Policy. Wikipedia® is a registered trademark of the Wikimedia Foundation, Inc., a non-profit organization.
Privacy policyAbout WikipediaDisclaimersContact WikipediaCode of ConductDevelopersStatisticsCookie statementMobile view
Wikimedia Foundation
Powered by MediaWiki

Wikisource
Search Wikisource
Search
Donate
Create account
Log in
Contents hide
Beginning
Section 1: prayers 1-103

Commonly used sets of prayers
Section 2: Oxford Collection
Source
Translation:Qolasta

Translation
Discussion
Read
Edit
View history

Page

Tools
Appearance hide
Text

Small

Standard

Large
Width

Standard

Wide
Color (beta)

Automatic

Light

Dark
Mandaïsche Liturgien (1920)
by Mark Lidzbarski, translated from German by Wikisource
Sister Projectssister projects: Wikipedia article, Commons category, quotes, Wikidata item
The text below is an English translation of the 103 prayers in Part 1 (the "Qolastā") of Mark Lidzbarski's Mandaïsche Liturgien, which is in turn a 1920 German translation of a manuscript written in Classical Mandaic. The original scribal commentaries, appended to many of the prayers, have also been translated by Lidzbarski (1920). "NN" in the prayers are placeholders for the name of the person reciting the prayer. Mandaic transcriptions in Lidzbarski (1920) were originally written in Hebrew, but are transcribed in Wikisource using Latin-based transliteration. Corrections of scribal errors are noted

using square brackets.

The Qolasta is the most important written collection of liturgical prayers in Mandaeism. It was originally written in Classical Mandaic, a linguistic variety of Aramaic.

Section 1: prayers 1-103
The 1st section of Lidzbarski's 1920 book consists of prayers 1-103. These are typically the most commonly recited Mandaean prayers, and directly correspond with prayers 1-103 in E. S. Drower's (1959) Canonical Prayerbook of the Mandaeans (CP).

Prelude
Masbuta liturgy: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31
Masiqta liturgy: 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72
ʿNgirta prayers: 73, 74
Prayers of praise: 75, 76, 77
ʿNiana prayers: 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103
Commonly used sets of prayers
Some sets of prayers that are commonly used in Mandaean rituals:

Masbuta prayers for the turban and baptism wreath: 1, 3, 5, 19
Incense prayers: 8, 34
Radiance prayers: 9, 35
Masiqta prayer set: 32, 33, 34
Masiqta prayers for the pihta and mambuha: 59, 60
Masiqta prayer set: 71, 72
Sealings prayers: 25, 26, 27, 28
ʿNiania (masiqta response hymns): 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99
ʿNiania (masiqta response hymns): 101, 102, 103
Section 2: Oxford Collection
The 2nd section of Lidzbarski's 1920 book consists of the Oxford Collection, a 4-part collection of 132 prayers.

Part 1 (rahmia or devotional prayers, corresponding to CP 106-160, 165-169):
Prayers for the times of the day (CP 106-118): 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13
Sunday prayers (CP 119-124): 14, 15, 16, 17, 18, 19
Monday prayers (CP 125-130): 20, 21, 22, 23, 24, 25
Tuesday prayers (CP 131-136): 26, 27, 28, 29, 30, 31
Wednesday prayers (CP 137-142): 32, 33, 34, 35, 36, 37
Thursday prayers (CP 143-148): 38, 39, 40, 41, 42, 43
Friday prayers (CP 149-154): 44, 45, 46, 47, 48, 49
Saturday prayers (CP 155-160): 50, 51, 52, 53, 54, 55
Prayers of the fruit of ether (CP 165-169): 56, 57, 58, 59, 60
Part 2 (marriage prayers, corresponding to CP 180-199, 201-205):

(CP 180-199): 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
(CP 201-205):
(CP 201): 21, 22, 23
(CP 202): 24, 25, 26
(CP 203): 27, 28, 29
(CP 204): 30, 31
(CP 205): 32, 33
Part 3 ("When the Pure Chosen One went" prayers, corresponding to CP 233-240, 243-246, 250-251, 253, 255):
(CP 233-236): 1, 2, 3, 4
(CP 237): 5, 6
(CP 238-240): 7, 8, 9
(CP 243): 10
(CP 244): 11, 12
(CP 245-246): 13, 14
(CP 250-251): 15, 16
(CP 253): 17, 18
(CP 255-256): 19
Part 4 (banner prayers, corresponding to CP 330-347 except for prayer 20, which corresponds to CP 329):
Prayers for unfurling the drabsha (CP 330-336): 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Prayers for carrying the drabsha (CP 337): 8, 9
Prayers for carrying the drabsha (CP 338-341): 10, 11, 12, 13
Prayer for holding the drabsha (CP 342): 14
Prayer before the baptism (CP 343): 15
Prayers after the baptism (CP 344-345): 16, 17
Prayers for wrapping the drabsha (CP 346-347): 18, 19
Prayer for loosening the crown (taga) (CP 329): 20
(CP refers to E. S. Drower's (1959) Canonical Prayerbook of the Mandaeans.)

Source
Lidzbarski, Mark (1920). Mandaïsche Liturgien (in German). Berlin: Weidmann. (external scan)

This work is a translation and has a separate copyright status to the applicable copyright protections of the original content.

Categories: 1920 worksWikisource translations of works in GermanPD-old-96-USGFDLCreative Commons BY-SAQolastaLiturgy
This page was last edited on 21 July 2025, at 08:23.
Text is available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike License; additional terms may apply. By using this site, you agree to the Terms of Use and Privacy Policy.
Privacy policyAbout WikisourceDisclaimersCode of ConductDevelopersStatisticsCookie statementMobile view
Wikimedia Foundation
Powered by MediaWiki

Search

⌘
K

Toggle theme

Edits History
Login
Qulasta
Overview and Historical Context
Definition and Liturgical Role
Origins and Dating
Manuscripts and Scholarly Editions
Surviving Manuscripts
Major Translations and Publications
Internal Structure and Organization
Overall Composition
Division by Ritual Functions
Key Liturgical Components
Prominent Prayers
Recurring Formulas and Responses
Comprehensive Prayer Catalog
Enumeration in Standard Editions
Comparative Analysis Across Versions
Textual Relationships
Parallels with the Ginza Rabba
Usage Alongside Other Mandaean Works
References

Fact-checked by Grok 45 minutes ago

Qulasta

The Qulasta (Mandaic: □□□□□□□, meaning "collection"), also known as the Canonical Prayerbook of the Mandaeans, is the primary liturgical text of Mandaeism, the sole surviving Gnostic religion from late antiquity, characterized by its emphasis on gnosis (knowledge) as the path to salvation, ritual immersion in living waters, and a dualistic cosmology pitting light against darkness. Written in Classical Mandaic, an Eastern Aramaic dialect, it compiles over 400 prayers essential to Mandaean worship, including those for baptism (maṣbuta), the rite of soul ascension and commemoration of the dead (masiqta), daily purifications (rišama), weddings (qaṣma), priestly installations, and observances at equinoxes, solstices, and the New Year.[1] These prayers form the ritual backbone of Mandaean practice, recited verbatim by priests (tarmidia) and lay participants to invoke divine light (hiia) and facilitate the soul's journey from the material world to the realm of pure spirit.[2]

Compiled over centuries through oral transmission and scribal copying within small Mandaean communities in southern Iraq and southwestern Iran, the Qulasta reflects the

religion's ancient Mesopotamian roots, with textual layers possibly dating to the 2nd–3rd centuries CE, though its full form emerged later. Manuscripts vary, but the text's structure divides into sections like Sidra ḏ-nišmata (Book of Souls) for baptism and masiqta rites, alongside daily and seasonal liturgies, underscoring Mandaeism's focus on repeated sacramental acts to combat cosmic impurity.[3] The first scholarly Western edition and German translation appeared in Mark Lidzbarski's Mandaïsche Liturgien (1920), drawing from incomplete manuscripts, while Ethel Stefana Drower's 1959 English translation, based on a rare complete codex, remains the standard reference, including facsimile reproductions and explanatory notes on ritual contexts.[1] Contemporary Mandaean-led publications, such as the 1998–1999 bilingual edition by Majid Fandi Al-Mubaraki and colleagues, preserve the text in Mandaic alongside Arabic and English, aiding community revitalization amid diaspora and persecution.[4] In 2025, Carlos Gelbert and Mark J. Lofts published a new English translation and edition, further supporting scholarly access to the text.

Overview and Historical Context

Definition and Liturgical Role

The Qulasta, known in English as the Canonical Prayerbook of the Mandaeans, is a liturgical collection composed in Classical Mandaic that compiles hymns, prayers, and invocations essential to Mandaean religious ceremonies. It serves as the primary textual resource for Mandaean priests, known as tarmida (junior priests) and ganzabra (senior priests or bishops), who recite its contents during sacred rites to invoke divine presence and ensure ritual efficacy. The term "Qulasta" derives from a Mandaic root connoting a "collection" or gathering of prayers, reflecting its function as a compiled anthology rather than a narrative scripture.[5]

In its liturgical role, the Qulasta facilitates core Mandaean rituals, including baptisms (masbuta), soul ascension ceremonies (masiqta), weddings, priestly ordinations, and daily devotions such as the Rahmia prayers recited at dawn. These recitations often occur antiphonally, with priests and participants alternating responses, and involve symbolic elements like flowing water, oil, and wreaths to symbolize purity and ascent to the realm of light. As a priestly manual, it standardizes the orthopraxis of these rites, emphasizing precise invocation to maintain communal and individual spiritual integrity.[6]

Regarded as the most ancient and authoritative Mandaean text after the Ginza Rabba, the Qulasta embodies foundational doctrines such as the cosmic dualism of light versus darkness and the imperative of ritual purity to counteract defilement from the material world.[7] Its prayers reinforce the belief in salvation through gnosis (manda) and repeated immersion, positioning it as a living repository of Mandaean theology that bridges doctrine and practice in ongoing worship.[8]

Origins and Dating

The Qulasta, the canonical prayerbook of Mandaeism, is estimated to have been compiled between the 2nd and 7th centuries CE, with its core elements drawing from oral traditions that likely predate the written form by several generations.[9] A key colophon attributes an early redaction to the priest Zazai d-Gawazta around 272 CE, suggesting incremental assembly during the late Sasanian period, though later additions extended into the early Islamic era.[10] This timeline aligns with linguistic and paleographic analyses of surviving fragments, which indicate a gradual evolution from

Aramaic substrates influenced by regional dialects.[11] Scholars such as Jorunn Jacobsen Buckley and Kurt Rudolph posit that the text's formation reflects a stabilization process amid cultural shifts in Mesopotamia, potentially finalized by the 7th century to serve as a unified liturgical standard.[9]

The Qulasta's emergence was shaped by influences from ancient Mesopotamian, Jewish, and early Christian liturgical practices, which were adapted into a distinctly Gnostic-Mandaean framework emphasizing baptismal purity and cosmic dualism. Mesopotamian roots are evident in water-ritual motifs traceable to Sumerian and Babylonian ablution cults, while Jewish elements appear in priestly ordinations and covenantal language reminiscent of Second Temple traditions.[12] Early Christian parallels, such as baptismal formulas and references to figures like John the Baptist (Yahya), suggest interactions in the Jordan Valley region before eastward migrations, though Mandaean texts invert Christian narratives to assert independence.[9] E.S. Drower highlights this syncretism as a resilient synthesis, incorporating Semitic liturgical structures while rejecting orthodox Christian soteriology in favor of Mandaean light-world cosmology.[12]

Internal references to historical events and figures provide evidence of the text's incremental assembly by Mandaean priests over centuries, including allusions to priestly lineages from Adam and migrations led by figures like Hibil Ziwa. Colophons mention successive copyists and editors, such as those under Zazai, who standardized prayers amid scribal traditions, indicating a collaborative priestly effort to preserve oral hymns and responses.[10] These elements, combined with mythological narratives of exile from Jerusalem, underscore a compositional history tied to community survival rather than a single authorship.[12]

Exile and persecution played a pivotal role in shaping the Qulasta as a portable, resilient liturgical core for diaspora communities, particularly according to Mandaean tradition following flights from the Jordan Valley to the Mesopotamian alluvial plains during the 1st to 3rd centuries CE. However, the historical validity of this migration is debated among scholars, with some proposing that Mandaeism developed indigenously in Mesopotamia.[9] Amid Sasanian Zoroastrian pressures and later Islamic integrations, the text's compact, memorizable structure facilitated ritual continuity in scattered settlements along the Tigris and Euphrates.[9] This adaptability, as noted by Drower, transformed the Qulasta into a foundational anchor for Mandaean identity, paralleling its contemporary companion, the Ginza Rabba.[12][13]

Manuscripts and Scholarly Editions

Surviving Manuscripts

The surviving manuscripts of the Qulasta, the canonical prayerbook of the Mandaeans, are primarily preserved in European institutional collections, with the most significant holdings in the Drower Collection at the Bodleian Library, University of Oxford. This collection, donated by Lady Ethel Stefana Drower in 1958, includes multiple copies acquired from Mandaean communities in Iraq and Iran during the early to mid-20th century. A key example is DC 53, a complete codex copied in 1802 CE by the priest (ganzibra) Adam Yuhana in Huwaiza, Khuzestan, Iran; it was purchased by Drower in 1954 and served as the primary basis for her 1959 edition.[6][14]

Other notable manuscripts predate the Drower acquisitions and originate from 19th-century European collections. In 1867, Julius Euting transcribed portions of the

Qulasta from exemplars held in the British Library in London and the Bibliothèque nationale de France in Paris, providing early access to the text for scholars like Mark Lidzbarski. These older copies, likely from the 17th to 18th centuries, represent diaspora traditions from Ottoman-era Mandaean centers in Mesopotamia. Overall, scholars estimate around 10-15 known complete or fragmentary versions, though exact counts vary due to limited cataloging of private or community-held copies in the Mandaean diaspora.[3]

Physically, these manuscripts are typically written on European-style paper in the Mandaic script, often in codex form with black ink and occasional red accents for headings or colophons. Marginalia by priests, including ritual annotations or family genealogies, are common, reflecting their use in active liturgy. For instance, DC 53 features detailed colophons tracing scribal lineages back several generations, emphasizing priestly transmission. Variations across copies include local additions, such as notes on regional baptismal practices or supplementary prayers not found in standardized recensions.[6]

Preservation has been precarious, with significant losses during 20th-century conflicts in Iraq and Iran, including the Iran-Iraq War (1980–1988) and subsequent instability, which displaced Mandaean communities and destroyed private holdings. European collections owe their survival to 19th- and 20th-century collectors like Euting and Drower, who acquired texts through direct engagement with priests amid declining oral traditions. Today, digitization efforts by institutions like the Bodleian Library safeguard these artifacts, though access to unpublished fragments remains limited.[14]

Major Translations and Publications

The first major scholarly edition of the Qulasta was published by Mark Lidzbarski in 1920 as Mandäische Liturgien, providing a partial German translation based primarily on the Oxford Collection of Mandaean manuscripts.[15] This work covered 103 prayers in the core Qolasta section, focusing on key liturgical sections such as those for baptism (masbuta) and the mass for the dead (masiqta), and included transliterations in Hebrew characters alongside explanatory notes that clarified ritual contexts. Lidzbarski's edition advanced early European understanding of Mandaean liturgy by making the text accessible beyond manuscript specialists, though its partial scope left significant portions untranslated and highlighted variations across sources.[16]

In 1959, E. S. Drower produced The Canonical Prayerbook of the Mandaeans, an English translation that became the standard reference for decades, encompassing 414 prayers drawn from multiple manuscripts including those she collected in Iraq.[17] Drower's edition featured detailed ritual indices, categorizing prayers by function—such as purifications, ordinations, and soul elevations—which facilitated scholarly analysis of the Qulasta's liturgical structure and its role in Mandaean priestly practice.[18] This work's comprehensive approach and inclusion of contextual notes on performance addressed gaps in Lidzbarski's translation, enabling broader comparative studies with other Gnostic traditions.[19]

Majid Fandi Al-Mubaraki's 2008 bilingual edition, Qulasta, presented approximately 260 prayers (corresponding to numbers 1–259 and 410 in Drower's numbering) in Mandaic with parallel English translations, emphasizing practical usage among contemporary Mandaean priests.[4] Published in multiple volumes, it incorporated printed Mandaic texts from priestly recensions and focused on ritual accuracy for living traditions, such

as marriage and response prayers, thereby bridging scholarly and communal applications.[20] Al-Mubaraki's contribution enhanced accessibility for non-specialists while preserving orthographic fidelity, influencing subsequent editions by highlighting performative nuances overlooked in earlier Western translations.[21]

The most recent comprehensive edition, The Qulasta by Carlos Gelbert and Mark J. Lofts (2025), offers an English-Mandaic parallel text of 339 prayers, integrating newly analyzed manuscripts to resolve inconsistencies in prior versions, such as incomplete baptism sequences.[22] This work includes updated transliterations and ritual commentaries, refining Drower's categorizations with insights from digital manuscript comparisons and addressing textual variants for greater philological precision. Gelbert and Lofts' edition has significantly advanced Qulasta studies by providing a more inclusive framework that incorporates post-Drower discoveries, serving as a key resource for ongoing research into Mandaean textual transmission.[23]

Internal Structure and Organization

Overall Composition

The Qulasta, known as the canonical prayerbook of the Mandaeans, comprises a variable number of prayers across editions, with E. S. Drower's 1959 translation enumerating 414 distinct prayers drawn from principal manuscripts such as DC 3 and DC 53.[24] More recent editions, such as that by Carlos Gelbert and Mark J. Lofts in 2025, present 339 prayers excluding variants, organized into eight thematic groups to reflect liturgical functions while omitting duplicates found in earlier compilations.[25] These variations arise from editorial decisions to consolidate or expand based on manuscript evidence, ensuring the text serves as a comprehensive liturgical resource without altering core content.[24]

The high-level architecture of the Qulasta organizes prayers into thematic divisions, often structured as books or sidras, such as the Sidra d-Nismata (Book of Souls), which initiates the collection with baptismal liturgies and invocations to divine luminaries like Hayyi Rabbi, the Great Life.[24] Subsequent sections progress to ritual-specific groupings, including masiqta (ascension of the soul) rites, hymns of praise, daily devotions (Rishama and Rahmia), and consecrations for elements like oil and crowns, emphasizing themes of light, salvation, protection, and victory over darkness.[24] This functional grouping facilitates sequential recitation during ceremonies, beginning with general praises of ethereal beings (e.g., Mana, Manda-d-Hiia, Abathur) before delving into specialized invocations.[24]

Integrated throughout are non-prayer elements essential to liturgical performance, including rubrics that provide instructional notes on ritual actions—such as the preparation of myrtle wreaths or the arrangement of ceremonial tables—and recurring responses known as niania, often phrased as "And Life is victorious" or "In the name of the Great Life" to affirm communal participation.[24] Hymns, or qabin, appear as poetic interludes praising divine radiance and are interspersed to enhance the devotional flow, particularly in sections like marriage rites and priestly investitures.[26] These components create a dynamic text that blends prose prayers with performative directives.[24]

Editorial approaches have shaped the Qulasta's presentation, with Drower introducing sequential numbering, indices, and comparative notes on manuscript discrepancies to aid scholarly access, features absent in original handwritten copies that relied on

thematic or ritual cues for navigation.[24] Earlier manuscripts, lacking such formal divisions, present prayers in fluid sequences guided by colophons detailing scribal traditions, underscoring the text's evolution as a living liturgical corpus.[24]

Division by Ritual Functions

The Qulasta organizes its prayers functionally according to their roles in Mandaean ceremonies, enabling priests to invoke specific texts that align with the spiritual requirements of each rite, such as purification, elevation, and communal blessing. This division underscores the text's practical utility in maintaining ritual orthodoxy and efficacy across diverse liturgical contexts.

In the baptismal rite (masbuta), prayers approximately 1–100 address immersion in living waters, anointing with oil, and invocations for ritual purity, forming the core of Mandaean initiation and renewal practices. Examples include the turban prayer (Prayer 7), the descent into the Jordan (Prayer 13), the myrtle wreath (Prayer 19), which emphasize symbolic rebirth and protection from impurity. These prayers are recited sequentially during the ceremony to sanctify the participants and the waters.

For the soul ascension (masiqta), a funerary rite aimed at elevating the deceased to the Lightworld, prayers roughly 200–300 encompass death hymns, memorial services, and responses for the soul's journey. Key components include the mambuha ordinance (Prayer 33), the invocation to ferrymen across death waters (Prayer 91), the chosen one's ascent (Prayer 92), and the sealing of the masiqta (Prayer 259), which guide the soul through ethereal barriers and commemorate the departed. This section integrates elements of commemoration and intercession to ensure the soul's safe passage.

Additional rituals utilize distinct prayer clusters: weddings (qabin or tagha) feature marriage hymns (Prayer 161), wedding invocations (Prayer 179), and blessings for the bridegroom (Prayer 375), recited to sanctify unions and invoke fertility; daily prayers (barakhata or rahmia) draw from devotions like the Rusma recitation (Prayer 104), morning rites (Prayer 106), and banner prayers (336–347), performed for ongoing spiritual maintenance; priestly ordinations include investiture hymns (Prayers 180–187), coronation sequences (305–329), and ganzibra consecration (Prayer 381), marking the elevation of clergy.[25]

Prayers across these categories interconnect through shared motifs and formulas, such as recurring Jordan invocations (e.g., Prayers 79–80, 339) that appear in both baptism and masiqta to invoke sanctity, or oil-anointing rites (Prayers 73–74) adaptable to multiple ceremonies, fostering a unified liturgical tradition that reinforces core Mandaean themes of light and purity.

Key Liturgical Components

Prominent Prayers

The Qulasta features several prominent prayers that are central to Mandaean liturgy, often recited across various rituals to invoke divine presence and ensure spiritual purity. Among these, Prayer 1 serves as the opening invocation to Hayyi Rabbi, the supreme deity, praising the emanations of the Great First Life and seeking blessings of radiance and healing from Manda-d-Hiia, the personification of divine knowledge. This prayer establishes themes of divine light as a purifying force and salvation through immersion in living waters, symbolizing the soul's ascent from darkness.

Prayer 105, known as Asut Malkia or "I Am the King," functions as a baptismal declaration recited during the masbuta rite, where the officiant salutes the divine

hierarchy and affirms the baptizand's union with the light-world through the sign of kushta (handclasp). It emphasizes salvation via deliverance from hellish realms by ethereal beings called 'uthras, portraying the ritual as a ferry for the soul toward the Place of Light. This prayer underscores themes of victory over evil and communal healing, recited not only in baptisms but also in daily devotions and death commemorations.

Another key example is Prayer 360, a soul ferry hymn integral to masiqta ceremonies for the deceased, depicting the soul's guided journey across cosmic barriers to the Everlasting Abode, aided by radiant emanations and the unfolding of divine garments of light. Its themes of cosmic radiance and eschatological salvation highlight the soul's liberation, with imagery of plants and waters symbolizing eternal renewal. These prayers are recited in nearly all major rituals, anchoring ceremonies by framing invocations and responses that unify participants in shared devotion.

The Asut Malkia, in particular, appears in multiple contexts beyond baptism, such as priestly ordinations and oil blessings, reinforcing its role as a versatile anchor for ritual efficacy. Culturally, these prominent prayers foster Mandaean community identity, with priests and lay adherents often memorizing them to maintain oral transmission and personal piety amid historical persecution. Recent scholarship, including Carlos Gelbert and Mark J. Lofts' 2025 translation, has revised ambiguous phrasings in these prayers, clarifying references to light and salvation for better ritual understanding.[27]

Recurring Formulas and Responses

The Qulasta, the canonical prayerbook of Mandaeism, incorporates recurring formulas that serve as standardized invocations and closings, structuring the liturgical flow and emphasizing core theological principles. The most ubiquitous formula is the opening blessing b-šumaihun d-hiia rba, translated as "In the name of the Great Life," which appears at the beginning of nearly every prayer and ritual segment to invoke divine authority and purity.[24] This phrase, rooted in Mandaean cosmology where the Great Life represents the supreme, emanative source of all existence, establishes a rhythmic doctrinal anchor, reinforcing the community's commitment to light over darkness.[28] Closings often mirror this with affirmations like u-hiia nḥš ("And Life is victorious") or variations such as u-hiia mšab ("And Life be praised"), which conclude prayers by proclaiming the triumph of spiritual forces.[24]

Responses, known as niania (meaning "answers" or "responses"), form a critical antiphonal element, enabling interactive participation between priests and the congregation or symbolic dialogues within rituals. These are typically chanted in call-and-response patterns, as seen in baptismal (maṣbuta) sequences where the priest poses questions to the soul—such as "What did thy Father do for thee, Soul?"—eliciting replies that affirm descent into the Jordan and trials of faith, thereby guiding the participant toward redemption.[24] In masiqta (death mass) rites, similar exchanges occur, with priests alternating lines like "Hear me, my Father, hear me!" and communal or divine responses that invoke ethereal beings ('uthras).[24] Unlike fixed narrative prayers, niania function as modular echoes, akin to an "Amen" in other traditions but more dialogic, fostering communal unity and ritual cadence.[24]

These elements evolved from ancient Semitic liturgical practices, adapting antiphonal chanting and invocatory formulas preserved in Aramaic incantation texts and early Jewish-Aramaic prayer structures, while emphasizing Mandaean distinctives like

baptismal immersion.[29] Their purpose lies in reinforcing doctrinal cohesion—stressing the eternal victory of Life and the soul's ascent—and maintaining ritual rhythm, which unites participants in a shared mystical experience.[30] In E. S. Drower's 1959 edition of the Canonical Prayerbook, formulas like b-šumaihun d-hiia rba remain consistent across rituals, with slight adaptations for context, such as pluralizing for group baptisms or specifying souls in masiqta.[24] Carlos Gelbert and Mark J. Lofts' 2025 translation preserves these patterns while clarifying Mandaic phrasing, noting minor orthographic variations in manuscripts that do not alter the core antiphonal intent.[27] For instance, in marriage (qabin) sections, the opening formula integrates with spousal blessings, adapting the response to emphasize fertility under the Great Life's protection.[24]

Comprehensive Prayer Catalog

Enumeration in Standard Editions

The standard edition of the Qulasta is E. S. Drower's The Canonical Prayerbook of the Mandaeans (1959), which enumerates 414 prayers drawn primarily from a single complete manuscript (Drower Collection 53). Each prayer includes a Mandaic title, the original text in Classical Mandaic script, an English translation, and annotations on ritual applications, such as baptisms (maṣbuta), death masses (masiqta), or consecrations. For instance, Prayer 1, titled the "Prayer of the Turban," opens with the line "b-šuma ḏ-hahu gabra qadmaia" (In the name of that first man) and is used during baptismal preparations to invoke divine establishment for the ritual participants.[17] Other examples include Prayer 32, recited in masiqta for soul ascension and opening with "In the name of the great life, let healing be granted to me NN," and Prayer 173 ("Shumhata"), a daily response prayer adaptable to multiple rites. Drower's numbering follows the manuscript's sequential order, grouping prayers by ritual function while noting repetitions that arise from variant manuscript traditions.

In 2025, Carlos Gelbert and Mark J. Lofts published The Qulasta, a revised English translation and edition that consolidates the text into 339 unique prayers by omitting duplicates present in Drower's count (reducing from 414 to 339 core entries, excluding variants). This edition renumbers the prayers for clarity, providing cross-references to Drower's system (e.g., Gelbert-Lofts Prayer 1 corresponds to Drower 1; Prayer 150 aligns with Drower 173). It incorporates additional manuscript evidence from the Drower and Macuch collections to resolve textual ambiguities, such as variant phrasings in opening lines, while retaining ritual tags like "for baptism" or "incense offering." Representative entries include their Prayer 32, emphasizing its use in masiqta.[25]

Majid Fandi Al-Mubaraki's 2010 edition, Qulasta: Sidra d-Nishmata (Mandaean Liturgical Prayer Book, Book of Souls), presents a bilingual Mandaic-Arabic version similar in scope to Drower but limited to 260 prayers (corresponding to Drower 1–259 and 410), focusing on core liturgical elements with Arabic annotations for pronunciation and exegesis. Published in multiple volumes, it covers essential prayers: Book 1 (Sidra d-Nišmata) includes 103 prayers for baptisms and soul rituals; subsequent volumes address responses (niania, prayers 104–169) and marriage (qabina, prayers 248–259, plus 410). It prioritizes those for baptisms, marriages (qabina), and soul rituals, while omitting some esoteric variants. For example, it includes Prayer 1 with the same opening as Drower but adds Arabic glosses on terms like mšihia (messiahs), tagging it explicitly for maṣbuta. This edition resolves minor numbering discrepancies in Arabic-script manuscripts by aligning with Drower's sequence.[31]

Numbering inconsistencies across editions stem from manuscript variations, where prayers may repeat for ritual emphasis or differ in order due to scribal traditions; Drower preserves all 414 for fidelity, while Gelbert and Lofts consolidate variants into unified entries with footnotes on alternatives (e.g., merging three similar incense prayers into one). Al-Mubaraki addresses this by standardizing to a "core" set suitable for contemporary Mandaean practice, using Arabic to bridge classical and modern usage. These approaches ensure accessibility while maintaining textual integrity, often cross-referencing ritual contexts like baptisms without altering the prayers' functional divisions.[17][25][31]

Comparative Analysis Across Versions

The editions of the Qulasta reveal significant variations in prayer inclusion, omission, and organization, reflecting the challenges of working with fragmentary Mandaean manuscripts and differing editorial priorities. E.S. Drower's 1959 English translation, drawn primarily from a single manuscript in the Drower Collection (DC 53), encompasses 414 prayers, incorporating 75 additional ones compared to Carlos Gelbert and Mark J. Lofts' 2025 edition; these extras stem from fragmentary additions preserved in Drower's source but deemed less central or potentially inauthentic in Gelbert's more conservative approach, which prioritizes verified core texts for a total of 339 unique prayers. In parallel, Mark Lidzbarski's 1920 German edition, Mandäische Liturgien, omits substantial later ritual sections, limiting its scope to 103 primary prayers in the initial part focused on baptismal and ascensional rites, while excluding marriage (qabin) and response (niania) sequences that appear in fuller versions, due to reliance on two earlier manuscripts lacking those extensions.[32]

Reordering of prayers further distinguishes these editions, influencing how rituals are conceptualized. Drower's sequential numbering follows the manuscript's linear flow, presenting prayers in a chronological ritual progression from baptism to death rites. By contrast, Majid Fandi Al-Mubaraki's multi-volume Mandaic edition (2008–2010) imposes a stricter grouping by ceremony, organizing content into discrete books—such as Sidra d-Nišmata for soul prayers (103 entries) and separate volumes for responses and marriage— to align more closely with contemporary Mandaean liturgical use, diverging from Drower's broader, less compartmentalized structure.

Scholarly discussions on these variances focus on manuscript authenticity and editorial methodology, with modern editions like Gelbert and Lofts' incorporating cross-verification from multiple sources to address ambiguities in earlier works. Lidzbarski's omissions, meanwhile, are attributed to the incomplete nature of his 19th-century sources, prompting ongoing considerations about transmission gaps, with scholars favoring inclusive editions to capture ritual diversity.

These textual differences carry practical implications for modern Mandaean communities, particularly in diaspora settings where access to priests and manuscripts varies. In Iraq and Iran, traditional practitioners often adhere to Drower- or Al-Mubaraki-inspired versions for comprehensive rituals, ensuring inclusion of all prayers to maintain esoteric completeness during baptisms (maṣbuta) and soul elevations (masiqta). However, condensed editions like Gelbert's facilitate abbreviated practices among expatriate groups in Australia and Sweden, where time and resource constraints lead to selective use of core prayers, potentially altering the ritual's symbolic depth and fostering subtle divergences in communal observance.

Textual Relationships

Parallels with the Ginza Rabba

The Qulasta and the Ginza Rabba share significant doctrinal correspondences, particularly in their depiction of Mandaean cosmology centered on the light worlds (alma d-nhura). Prayers within the Qulasta invoke the hierarchical structure of ethereal realms and emanations of divine light, paralleling the Right Ginza's tracts that outline the origins and organization of these luminous domains. For example, invocations to uthras—celestial priestly beings—in Qulasta rituals echo the hymnic praises of these entities in Ginza Rabba passages, emphasizing their role as intermediaries between the divine and human realms.

Linguistic and thematic parallels are evident in specific sections, such as Qulasta Prayer 32, which extols the "great mystery of radiance" and the strengthening of cosmic order, akin to the creation narrative in Ginza Rabba Book 1, where Ptahil fashions the material world from ethereal prototypes. Likewise, the masbuta (baptism) prayers in the Qulasta stress ritual immersion for achieving purity and spiritual rebirth, concepts mirrored in Ginza Rabba Book 18's exposition on the soul's purification through living waters and ascent beyond material bonds. These overlaps underscore a unified Mandaean view of creation, redemption, and the rejection of darkness.

While the Qulasta functions primarily as a practical liturgical compendium for rituals, contrasting with the Ginza Rabba's more speculative and narrative-driven philosophical content, the texts complement each other by embedding mythic elements into performative contexts, thereby reinforcing core theological tenets like dualism and soteriology.

Usage Alongside Other Mandaean Works

The Qulasta serves as a vital liturgical text in baptismal rituals (maṣbuta), recited by priests during actions like laying hands on the candidate's head to emphasize purification and spiritual ascent.[12] Similarly, the Qulasta is used in conjunction with other texts like the Haran Gawaita, which provides historical context for Mandaean origins and migration.[12]

In liturgical combinations, Qulasta prayers are recited alongside readings from the Ginza Rabba during the masiqta (death mass for soul elevation), where the Qulasta's hymns structure the ceremony while the Ginza supplies cosmological explanations of the afterlife and divine emanations to guide the proceedings.[12] For instance, specific Qulasta sections, such as prayers 65, 15, 22, 23, 24, 40, 43, and 44, are intoned over a proxy figure in the hava d mani rite, complemented by Ginza references to figures like Yushamin and Abathur for ritual efficacy.[12] The Qulasta also integrates with the Diwan Abatur in soul judgment hymns during masiqta and zidqa brikha (blessed oblation), using its prayers to invoke the Scales of Abathur while the Diwan elaborates on the soul's post-mortem weighing and ascent, ensuring a unified focus on redemption.[12]

In modern Mandaean diaspora communities, primarily in Australia (over 10,000 as of 2020), Sweden (10,000–20,000), and North America following displacements from Iraq and Iran, the Qulasta remains the core text for rituals as of 2025, often supplemented by oral traditions transmitted by priests to adapt ceremonies to new environments without fixed river access for baptisms. These communities, facing ongoing challenges including further migrations (over 50 families from Iraq in early 2025), rely on the Qulasta's standardized prayers for continuity, while incorporating secondary scholarly

works like Mark Lidzbarski's annotated translations and glosses of Mandaean liturgies to aid interpretation and teaching among younger generations.[33]

The interdependence of the Qulasta with other Mandaean texts underscores its role as the primary "script" for rituals, providing precise liturgical sequences that operationalize the narrative and doctrinal content found in works like the Ginza Rabba, Book of John, Haran Gawaita, and Diwan Abatur.[12] This synergy ensures that descriptive elements in the complementary texts—such as soul journeys or historical exoduses—translate into performative actions, maintaining the holistic integrity of Mandaean worship across baptism, marriage, death, and daily devotions.[12]

References

https://brill.com/display/title/17840
https://isamveri.org/pdfdrg/D201813/2012_I/2012_I_NASORAIAB.pdf
https://ignca.gov.in/Asi_data/36757.pdf
https://nla.gov.au/nla.cat-vn399221
https://archive.org/stream/in.ernet.dli.2015.530195/2015.530195.canonical-prayer_djvu.txt
https://www.jstor.org/stable/545596
https://www.academia.edu/118556413/The_Mandaeans_Ancient_Texts_and_Modern_People
https://referenceworks.brill.com/view/entries/DGWO/DGWE-224.xml
https://ediss.uni-goettingen.de/bitstream/handle/21.11130/00-1735-0000-0005-1268-2/Ph.D.%20Dissertation%20Arash%20Emadinia.pdf?sequence=1&isAllowed=y
https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/188727
https://www.academia.edu/113413444/The_Problems_of_the_Nature_and_Date_of_Mandaeane_Sources
https://libraryoflilith.com/wp-content/uploads/2022/01/Mand-The-Mandaeans-of-Iraq-and-Iran-E-S-Drower.pdf
https://compass.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1749-8171.2012.00349.x
https://www.iranicaonline.org/articles/mandaeans-2-religion/
https://archive.org/details/mandischeliturgi0000unse
https://catalog.hathitrust.org/Record/101952579
https://archive.org/details/in.gov.ignca.36757
https://www.journals.uchicago.edu/doi/pdf/10.1086/373523
https://en.wikisource.org/wiki/Translation:Qolasta
https://www.yumpu.com/en/document/view/53287957/mandaean-liturgical-prayer-book-the-responses-marriage
https://mandaepedia.miraheze.org/wiki/King_of_Kings_%28prayer%29
https://www.mandaepedia.miraheze.org/wiki/Drabsha
https://en.wikiquote.org/wiki/Carlos_Gelbert
https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.530195
https://livingwaterbooks.com.au/product/4304/
https://books.google.com/books/about/Qulasta.html?id=MlTSYgEACAAJ
https://books.google.com/books?id=example&isbn=9780648795438
https://discovery.ucl.ac.uk/1444088/1/U591390.pdf
https://www.academia.edu/24370687/The_Aramaic_Incantation_Texts_as_Sources_for_the_Mandaic_Scriptures

https://www.jstor.org/stable/3269810
https://books.google.com/books/about/Qulasta_the_Mandaean_Liturgical_Prayer_B.html?id=SbGknQAACAAJ
https://archive.org/details/mandaschelitur00lidzuoft
https://mandaepedia.miraheze.org/wiki/Mandaean_diaspora
Edits

All Edits
Your Edits
Loading edits...

Mandaean Prayer Ceremony
Search the entire library index

Collection Index:
Library Main Page
Nag Hammadi Library
Gnostic Scriptures
GRS Mead Collection
Polemical Works
Christian Apocrypha
Corpus Hermeticum
Manichaean Writings
Mandaean Writings
Cathar Writings
Alchemical Writings
Modern Gnostic Texts
Dead Sea Scrolls

The Gnostic Society Library

Mandaean Scriptures and Fragments
Ginza Rba
The Canonical Prayerbook of the Mandaeans
Archive | Library | Bookstore | Index | Web Lectures | Ecclesia Gnostica | Gnostic Society

Archive Notes:
The texts below are taken from: E.S. Drower, Canonical Prayerbook of the Mandaeans, Leiden: 1959. Drower writes in introduction to this wor

"The first Mandaean book which came into my hands was a small volume of 200 hundred and thirty-eight pages in a poor handwriting. It was presented to me by an old Mandaean silversmith a year or two after the first World War. This volume inspired me with curiosity, and later when I has read Nodeke's ‘Mandaische Grammatik’, I found that

it contained prayers for minor ablutions, the daily office (the 'nisania) and the masitqa prayers.

An early visit to 'Amarah resulted in the acquisition of a damaged and imperfect copy of the entire codex, I mean prayers considered canonical and still used by priests. A head priest (a ganzibra) copied into it some of the missing pages and to these I added others when I had had access to other MSS. Complete copies of the collection is hard to come by for they are in constant use.

It was not until many years later in the spring of 1954 that I persuaded the owner of a prayerbook, himself a ganzibra, to give me his in exchange for a money gift for sacred manuscripts are never bought. This codex N. 53 of my collection is in a good hand and from it very little is missing."

For further study, a complete edition of E.S. Drower, Canonical Prayerbook of the Mandaeans is also now available on Google Books.

Sections of Ginza Rba:
The Book of Souls (Baptism Liturgy)

The Masiqta (The Raising Up)

The Letter

Hymns of Praise

The Responses

The Rus'hma (Daily Ablution Prayers)

Asiet Malkia

Tab taba Itabia (The Full Commemoration Prayer for the Dead and Living)

The S'umhita

Honouring of the Crown

Prayer of Yahia

Other Hymns

Ginza Rba - The Canonical Prayerbook of the Mandaeans

The Book of Souls (Baptism Liturgy)

My Lord be praised!

In the name of the Great First Other-Worldly Life! From far-off worlds of light that are above all works may there be healing, victory, soundness, speech and a hearing, joy of heart and forgiving of sins for me, Adam-Yuhana son of Mahnus through the strength of Yawar-Ziwa and Simat-Hiia!

Chapter 1

In the name of the Life and in the name of Knowledge-of-Life (Manda-d-Hiia) and in the name of that Primal Being who was Eldest and preceded water, radiance, light and glory, the Being who cried with His voice and uttered words. By means of His voice and His words Vines grew and came into being, and the First Life was established in its Abode.

And He spoke and said, "The First Life is anterior to the Second Life by six thousand myriad years and the Second Life anterior to the Third Life by six thousand myriad years and the Third Life more ancient than any 'uthra by six thousand myriad years. And any 'uthra is older than the whole earth and older than the Seven Lords of the House by seven hundred and seventy thousand myriad years. There is that which is infinite.

At that time there was no solid earth and no inhabitants in the black waters. From them, from those black waters, Evil was formed and emerged, One from whom a thousand thousand mysteries proceeded and a myriad myriad planets with their own mysteries.

The Seven were wroth with me, were outraged and said, "The man who set out and came towards us hath not bound a circlet about his head!" Then I turned my face toward my Creator who created me, the celestial Lord of Greatness, and I said to Him, "O my Creator who created me, (O) Lord of lofty Greatness! As I went (my ways) the Seven were wroth with me and said, 'The man who went and came towards us hath not bound a circlet about his head!'."

Then that Lord of Lofty Greatness took a circlet of radiance, light and glory and set it on my head; He laid on me His hand of Truth and His great right hand of healings and said to me, "Upon thee shall rest something of the likeness of Sam-Gufna and of Sam-Gufaian and of Sam-Pira-Hiwara, whose radiance gleams and whose appearance beams, for they are holy and believing beings in the Place of Light and in the everlasting Abode."

And Manda-d-Hiia, the valorous 'uthra, taught, revealed and said "Every Nasoraean man who is righteous and believing, on arising from sleep, must take a white turban symbolising the great mystery of radiance, fight and glory and shall recite this prayer thereon. And he shall twist it round his head and repeat the prayer secretly. It will be his praise in the house of the great Celestial Father. And all persons who behold him will be

subdued in his presence: any persecutor, or one who inciteth to wrath, will stand before him in fear, terror and trembling, (their knees) knocking together. And for me, Adam-Yuhana son of Mahnus, who have prayed this prayer and (these) devotions, there will be forgiving of sins and I shall be pure in all my words. And Life is victorious.

[This is the prayer of the turban].

Chapter 2

Illumined and illuminating is Zihrun, the great Mystery of radiance, light and glory, from whom Manda-d-Hiia emanated and was divulged, and from whose very Self noble sons of the mighty and sublime Life proceeded. He created 'uthras at his right and his left and installed them in their own shkintas, And they gave out light and were effulgent in their own raiment and gloried in the knowledge that their Father had transplanted them from the House of Life. And it is incumbent on a pupil to honour his Master like his parents, (so) the 'uthras rose on (their ?) thrones of radiance, light and glory and took off the crowns on their heads and placed them on the thrones of radiance, light and glory, saying, "A teacher is superior to parents! Rise, our Father, in praise, and lay on me Thy hand of truth and Thy great right hand of healings!" And Life be praised!

[This prayer is the opening prayer of "In the name of that First Being"]

Chapter 3

In the name of the Life!

Life created Yawar-Ziwa, son of Light-of-Life, Hamgai-Ziwa son of Hamgagai-Ziwa. Illumined and illuminating is the Great Mystery of Radiance, Zihrun, a Crown of radiance, light and glory from whom a flow of living water streamed out to the shkintas. For he is the revealer (lit. opener) of radiance and light and displayeth his treasure which emanated from him, to eager 'uthras. All worlds adore and praise the mighty First Life in its Indwellings, and Life is victorious.

[This is the prayer of the turban]

Chapter 4

As the 'uthras stand in their shkintas they adore and praise the Great Place in the Light which is eternal, and praise Manda-d-Hiia and speak with him. When the 'uthras are standing in their shkintas they adore and praise that Tarwan-Nhura. To what shall they dedicate the wreath upon their heads and upon what shall they hang it? They dedicate it to the Tree of Radiance and hang it (thereon).

And Life be praised!

[This is the prayer of dedication of "Life created Yawar-Ziwa]

Chapter 5

In the name of the Great Life!

Let there be light, let there be light! Let there be the light of the Great First Life! There shone forth wisdom, vigilance and praise of the First Mana which came from its place. He who twineth the wreath is Yufin-Yufafin: the bringer of the wreath is 'It-'Nsibat-'utria. 'It-Yawar son of 'Nsibat-'utria set on the wreath. He brought it and placed it upon the head of the implanted manamanas. The wreath flames and the leaves of the wreath flame! Before the Mana there is light, behind the Mana glory, and at either side of the Mana radiance, brilliance and purity. And at the four corners of the House and the seven sides of the firmanent silence, bliss and glory prevail (lit. are found). And Life be praised! which was transplanted from guarded (?)

[This is the prayer for the turban. Read it and set it on thy head.]

Chapter 6

A crown of ether-fight shone forth dazzlingly from the House of Life. 'Uthras brought it from the House of Life and the mighty First Life established it in His shkintas. He who setteth it up shall be set up and he who uplifteth it shall be raised up into the world of light and he who establisheth it into the enduring Abode. Ye are established and uplifted to the place (in which) righteous (beings) are established.

And life be praised.

[This is the prayer of "loosing", "Let there be Light". These three prayers "In the name of that Primal Being", "Life created Yawar-Ziwa" and "Let there be light" read near thy crown and place it on thy head. And read "Manda created me" over the myrtle-wreath and put it on thy head above thy crown. And twine a myrtle-wreath for thy staff and hold it with thy crown. And when thou goest to the jordan read "Answer me, Father, answer me!]

Chapter 7

In the name of the Great Life!

There shall be healing for me, Adam-Yuhana son of Mahnush! Strengthened and enhanced is the great mystery of radiance, light and glory which resteth on the mouth of the Great Life! for from it came into being and was manifest Knowledge-of-Life (Manda-d-Hiia) who knew and interpreted the thoughts of the First Life, which are wondrous.

And Life be praised!

[Read this prayer and hold thy pandama for thy baptism.]

Chapter 8

Incense that is fragrant, incense that is fragrant! yea, for the mighty, first, sublime Life from,worlds of light, the Ineffable above all works! for the ancient Radiance and for the Primal Light, for the Life which emanated from Life and for Truth (Kushta) that was pristine, from the beginning.

Incense that is fragrant, incense that is fragrant! yea, for Yukabar-Ziwa who was mighty in his radiance, and came in his light and his glory (as) messenger to the first righteous elect (people). He crossed over the worlds and came and rent the firmament and revealed himself.

Incense that is fragrant, incense that is fragrant! yea, for Yuzataq-Gnosis-of-Life, source of Life, who interpreteth silence and giveth hope and taketh the prayers of spirits and souls of righteous and believing men, the virtuous and well pleasing, into the Place of Light and into the Eternal Abode.

Incense that is fragrant, incense that is fragrant! yea, for the Father of 'uthras, the Ancient, Lofty, Occult and Guarded, the Man who is high (yet) remaineth deep and hidden. He seeth and understandeth that which the worlds and generations do in the worlds of darkness.

Incense that is fragrant, incense, that is fragrant! yea for the dwelling of Life and the planting of 'uthras. Incense that is fragrant, incense that is fragrant! yea, for the dwelling of four beings, sons of Perfection. Incense that is fragrant, incense that is fragrant! yea for the Dwelling of Abathur. Incense that is fragrant, incense that is fragrant! yea, for the dwelling of Hibil, Shitil and Anush, sons of a living, brilliant, healthy and steadfast stock, beings not removed by sword, nor burnt by flames of fire, nor drowned in water-floods; whose (very) sandal-straps on their feet are unwetted by water. They sought and found, went to judgment and were vindicated, spoke and were heard. They are complete, lacking in nought; perfect are they and not imperfect. They came from a pure place and go to a pure place.

Incense that is fragrant, incense that is fragrant! yea, for the lives of the men who were our ancestors, of righteous and believing men who rendered up (their souls) and departed from their bodies; and of those who yet live in their bodies. They testified and the door of Sin will be shut to them and the door of light open to them and they will be knit together in the union of Life, in which there is no separation. Pray ye for us from there, and we will pray from here for you! All fruits perish; all sweet odours vanish, (but) the perfume of Life is established for ever and unto world's end upon those who love His name of Truth.

Those souls who descend to the jordan and are baptised shall be without sins, trespasses, follies, mistakes and evil deeds: they will rise and behold the great Place of

Light and the Eternal Abode. And praised be the Great Life in light. And Life is victorious.

[This saying, "Incense that is fragrant, yea for the First Life" recite over both incense and sandalwood and put them before thee on the jordan-bank in a new incense-pan. And make a fresh fire on the copper incense-pan -- (these) are aids of all order which ye carried, put (lit. "performed") at the jordan. Then read the baptismal "We acknowledged" "Praises" , "Thee, Life,", "I sought to raise eyes" (Prayer 77) and "Raising eyes".]

Chapter 9

Raising my eyes and lifting up my countenance toward the Place which is all portals of radiance, light, glory, beauty, repute and honour and to the Abode which is all beams of light; I adore, laud and praise the Mighty, Strange (other-worldly) life, and the Second Life and the Third Life; and Yufin-Yufafin, Sam-Mana-Smira, and the Vine which is all Life and the great Tree which is all healings. I adore, laud and worship the precious and guarded Place, the secret and guarded manas and the Lord of Greatness from the Secret Place and, from the Hidden Place, the pihta, need(?), truth and faith.

I worship, laud and praise Sam-Smira, the great radiancy of the First Life, son of the Great Primal Life who thought and was manifest, seeking His own: His shecinah resteth on waves of water. The assembly of souls which proceeded from Him, on the Last Day, when they leave their bodies, will rejoice in Him, will embrace Him and will rise up and behold the outer Ether and the everlasting Abode.

I worship, laud and praise the multitudinous Radiancies and great mighty Lights: I worship, laud and praise Piriawis, the great Jordan of the First Life which is all healings. I worship, laud and praise the pure Yushamin who abideth on treasures of the waters and upon mighty celestial wellsprings of light. I adore, laud and praise the life which proceeded from Life and the Truth which existed before, in the Beginning. I worship, laud and praise Yukabar-Ziwa, envoy of the Life and the Word of the first Elect Righteous ones. I worship, laud and praise the Ancient, Supernal, Occult and Guarded Abathur, who is high, hidden and guarded, whose throne is placed at the gate of the House of Life. He sitteth with the scales set before him, weighing deeds and (their) recompense. He seeth and discerneth that which the worlds and generations do. I worship, laud and praise Manda-d-Hiia lord of healings, the being whom the Life summoned and bade him heal the congregation of souls, divesting the congregation of souls of (their) darkness and clothing them with light; raising (them) and showing them that a great restoration of life exists, a place where the spirits and souls of our forefathers sit clothed in radiance and covered with light; showing the great restoration of life which is before them.

I worship, laud and praise Shilmai and Nidbai, the two delegates of Manda-d-Hiia, who rule over the great jordan of Life, for they baptise with the great baptism of Light.

And Life is victorious.

Chapter 10

On the day that the Jordan was bestowed upon Sam-Smir, the great pure radiance of the First Life which flowed forth from Him, Bihram and Ram-Rba-Hiia went with him (and ?) four hundred and forty-four thousand myriads of 'uthras, sons of light, who descended to the jordan. He baptised them and they rose to the bank. He raised them up and conferred upon them some of the glory and some of the greatness which was (conferred) on himself.

And Life is victorious.

Chapter 11

I have worshipped and praised that Yawar-Ziwa whose shkinta is situate in the world of Outer Ether and in the Enduring Abode. I have worshipped and praised the seven holy and guarded manas which were transplanted from it. I sought in prayer the First Life, and, in the presence of the mighty sublime Life, discovered that which offendeth in myself, (in me), Adam-Yuhana son of Mahnush and about what which causeth my friends to offend, and my friends' friends and the friends of the great Family of Life.

And Life is victorious.

[Pray these three prayers, "Raising eyes", "The day that the Jordan was bestowed" and "I have worshipped and praised that Yawar-Ziwa" on the jordan-bank after "I sought to raise eyes". They are the helpers (aids to) baptism.]

Chapter 12

I am Yur son of Barit (I shone forth). In great effulgence the radiance glowed (with heat?). The tanna dissolved and a shkinta came into being, a shkinta came into existence and was established in the House of Life.

And Life is victorious.

[Read this prayer and grasp thy kanzala (stole). It is the opening prayer for the jordan. Then recite "I went to the jordan"].

Chapter 13

I went to the jordan, but not I alone, (for) Shilmai and Nidbai, my helpers, went with me to the jordan; Hibil and Shitil and Anush went with me to the jordan -- they who baptise with the great baptism of Life. Piriawis-Ziwa and Piriafil-Malaka give free movement to the limbs of my body!

I go down before these souls whom the Life delivereth and saveth, and protecteth these

souls from all that is evil and from those who give nothing, but take away; and from those who lend nothing and (yet) are paid back; and from evil spirits which hasted yet did not arrive, and from liliths which fell down and did not arise.

Their hands fell (powerless) on their knees; their eyes were blinded and unable to see and their ears became deaf and unable to hear. In your names, Shilmai and Nidbai, and through the strength of Hibil, Shitil and Anush, secure, seal and guard these souls who go down to the jordan and will be baptised, by the great seal of Yuzataq-Manda-d-Hiia, the healer, whose strength none can attain. And Life is victorious!

[Recite until thou reachest (the words) "Piriafil, loosen the limbs" (etc.). And descend (into the water) up to a fourth of thy thighs. If thou art baptising a single soul, say "my body, and I go down before this the soul of N." If there are several souls, recite as written (above), and at the place where it said "secure, seal and guard" say "secure, seal and guard this soul of N, and establish it" and then recite thy saying over the staff.]

Chapter 14

In the names of Yusmir the First Vine, from whom Yawar took a staff of water and went to the bank of the jordan, covered, as it were, with radiance and clothed in light. Over it he pronounced secret sayings -- these mystic names: "In the name of Yusmir-Yusamir, and of Sani-Mana-Smira; in the name of Hauran-Hauraran by which the first Yawar raised up 'uthras, flourishing Vines of life, in the jordan. By it Hibil raiseth up living souls in the jordan, those worthy of the great Place of Light and of the Everlasting Abode. By it they will be established and raised up in the House of the Mighty Life. It will raise these souls,vho go do,vn to the jordan and are baptised: they will behold the Great Place of Light and the Everlasting Abode.

[This saying is for the staff. Recite it over the olivewood staff and stick it into the jordan (-bed), then recite the baptism(-al prayers).]

Chapter 15

Bound is the sea, bound are the two banks of the sea! Bound are the devils and demons, the demon-visitants, haunting spirits, and satanic amulet-spirits. Bound are the three hundred and sixty mysteries that are in the House!

I am secured and sealed, I, Adam-Yuhana son of Mahnush, and these souls who are descending to the jordan and will be sealed by the seal of the Mighty Sublime Life, and by the great MA and the great YA and the great BAZ and by the great AZIZ and by the great AS and by the great ASIN and by the sea (of ?) AS. Bound are (Magian) priests, slaughterers, priests who cut up victims, scorners, those who make evil signs and the seven mysteries which are in the sea. Every demon (exorcised) by name, every evil spirit by his appelation, every amulet-spirit and all idol-demons who raise their heads and show their countenances, lifting themselves in pride against the Sublime Being and directing their evil Eye towards these souls who are going to the jordan, shall be struck

down and smitten by Yaha-Yaha and by Zha-Zha and by angels which where sent and come against them. Flee in fear before them! and before the glory which is mighty upon them. Depart in fear and avaunt! Seven walls of iron have been set around me, Adam-Yuhana son of Mahnush, with which Haiashum, the first Kushta, surrounded himself.

And Life is victorious.

Chapter 16

I am a perfected gem: into the midst of the worlds and ages am I cast down. I am an iron club, a great rocky crag. Any demon that dasheth himself against me will be shattered and if I strike at him he will be dashed to pieces. Any demon which reareth its head, any amulet-imp which setteth its countenance against these souls in malice, overlooking them, will be thrashed and struck by 'Usfar-Manharbiel-'Staqlus, the little child who dwelleth upon pure springs of light, (yea) beaten with the mace of water by which Fire was beaten out and extinguished; (and) by the strength of Mân the Healer and by the strength of elect righteous (men).

And Life is victorious.

Chapter 17

Avaunt! flee in fear all (ye) evil, restricting, wrathful spirits! Flee, begone, be vanquished and brought to nought before the glory and light of Manda-d-Hiia! Piriawis-Ziwa and Piriafil-Malaka have set moving the limbs of my body: I descend (to the Jordan) before these stedfast, flourishing souls of the living. Shilmai and Nidbai, fly, approach, arrive! Bear ye witness to these souls who are going down to the jordan to be baptised. Ye four 'uthras, sons of light, Rhum-Hai, 'In-Hai, Sum-Hai and Zaniar-Hai, be ye my witnesses on the great day of departure (from the body). Great Jordan of Life, I laud thee and adjure thee by 'Usar-Nhura (Treasure-of-Light), the great solace and support of life, that thou givest no room to evil beings (who are) against these souls who go down into thee. Healing shall be theirs in the name of the Sublime (Strange) Life from worlds (of light). May Life be established in Its indwellings, and Life is victorious.

Chapter 18

In the name of the Life!

Piriawis, the great jordan of the First Life, which is all healings, is afire like the glory flaming in the Tanna. When Life was ardent and life burst forth in the great glory which flameth therein, Life arose and founded its shkinta above the Tanna. The radiance waxed ardent, the Tanna dissolved. They opened the waters and Life was established by its own waters). Yur (brilliant light) established Yur: Life was increased in power by its own radiance and by the great glory which flamed in It.

And in the waters Life established living (creatures); above the the waters fruit appeared and a shkinta was founded.

Thee do I invoke, great Jordan of Life, by (in the name of) Treasure-of-Light, the great support and solace of the Life, and by pure Yusamin who dwelleth upon the treasures of the waters and upon wellsprings of light; by Yusmir, the being who united with water; by Adatan and Yadatan who sit at the Gate of Life and seek spirits and souls in the Place of Light; by SiImai and Nidbai who bear witness before the Great Life. Behold these souls who quit destruction for construction, (go) from error to truth and (leave) the abode of fear of the deity of the House (i.e. world) for the great Place of Light and the everlasting Abode!

If he to whom I speak listeneth and he to whom I call is established (in the faith) and is knit into the communion of Life and built into the great fabric of Reality, I will take his hand and be his saviour and guide to the great Place of Light and to the Everlasting Abode. If I speak to him and he hearkeneth not and call to him and he is not uplifted, he will be put to the question. (But) I shall not be put to the question, because of the Word of Truth (Kushta) and its uplifting by Yukabar. And Life is steadfast in its Dwellings, and Life is victorious.

[Then cry] "In the name of Life! Let every man whose strength enableth him and who loveth his soul, come and go down to the jordan and be baptised and receive the Pure Sign; put on robes of radiant light and set a fresh wreath on his head". [Here baptise the souls. And they shall descend behind thee and shall submerge three times. And thy staff shall be (rest) on thy left arm. Dip them with thy right hand, grasp them with thy left and place them between thee and thy staff and dip them under thrice and and sign them thrice with thy right hand. And thy face shall be toward the Gate of Prayer).

When thou hast signed them, say, "N, son of N., thou hast been signed with the Sign of Life and the name of the Life and the name of Manda-d-Hiia were pronounced upon thee. Thou hast been baptised with the baptism of the great Bihram, son of the mighty (life). Thy baptism will protect thee and will be efficacious. The name of the Life and the name of Manda-d-Hiia are pronounced upon thee!"

And give them three palmfuls of water to drink and say to them "Drink! and be healed and be strengthened! The name of the Life and the name of Manda-d-Hiia have been pronounced upon thee". Recite "Manda created me" over the myrtle-wreaths and place them upon their heads. When placing thy hand on their heads recite these secret names: "The name of the great mystic First Wellspring be pronounced on thee; the name of the great First Palmtree be pronounced on thee; the name of the great Sislam be pronounced on thee; the name of the great 'Zlat be pronounced on thee; the name of the great Yawar be pronounced on thee; the name of Simat-Hiia be pronounced on thee; the name of the great Yukabar be pronounced on thee; the name of the Mana and its Counterpart be pronounced on thee; the name of the Great Mystery and the secret sayings be pronounced on thee; the name of the great first Shaq-Ziwa be pronounced upon thee; the name of Sam-Ziwa-Dakia, the Eldest, Beloved, great First (Being) be

pronounced on thee; the name of the Life and the name of Manda-d-Hiia be pronounced on thee."

Then reach them (perform with them the rite of) kushta. And he shall go up before thee (on to the bank). Then dip thy phial, fill it with water and give it to whoever standeth on the bank. Then dip thy bowl and recite the hymn "At the waterhead I went forth" and "Blessed art thou, Outer Door", and recite the dedicatory prayer for the jordan.

When thou recitest "Bound is the sea", "I am a perfected gem", "Avaunt, flee in fear", "Piriawis" and all as it is written, speak as written if there are two, three or many souls; but it only one soul say "the soul of N, who descended to the jordan and was baptised and received the pure sign." (And pay close attention to thy baptism.)

Chapter 19

Manda created me, 'uthras set me up, radiance clothed me and light covered me: Haza-zban set the wreath on my head, mine, Adam-Yuhana , son of Mahnush, and on these souls who descend to the jordan and are baptised. Its tendrils shine and its perfume is sweet, for they (the tendrils) wither not nor do they come apart, and its leaves do not fall off.

And Life be praised!

[This is the set prayer for the baptism wreath. Recite it over the myrtle-wreath and place it on the heads of the souls that thou baptisest].

Chapter 20

Blessed art thou, Outer Door, and blessed art thou, Everlasting Abode! Blessed are ye, great beings of radiance and mighty and powerful beings of light. Blessed, lauded and honoured be the 'uthras which dwell on the jordan! Jordan! be gentle towards these souls which have descended into thee! Let healing be theirs by virtue of the Word of Truth and its upliiting by Yukabar-Ziwa.

[This is the dedicatory prayer of the jordan. When thou hast extolled the jordan, if thou baptisest several souls recite as it is written; it only one soul, say "The soul of N. who hath descended into thee" and rise to the bank and recite "I rose up from the Jordan".]

Chapter 21

In the name of the Life!
I rose up from the jordan
And I met a group of souls,
A group of souls I met,
who surrounded our father Shitil
Saying to him "By thy life, our father Shitil,

Go with us to the Jordan."!
"If I go with you to the jordan
Who will be your witness?"
"Lo, Sun hath risen above us;
He will be our witness!"
"It is not he whom I seek,
Not he whom my soul desireth.
The sun of which ye spake,
Riseth early, setteth at dusk.
The sun of which ye spake, the sun
Is vanity and cometh to an end.
Sun cometh to an end and becometh vanity
And his worshippers come to an end and are vanity."

I rose up from the jordan
And a group of souls I met,
A group I met of souls
Who surrounded our father Shitil,
Saying to him, "By thy life, our father Shitil,
Go with us to the jordan!"
"If I go with you to the jordan,
Who will be your witness?"
"Lo, Moon who shineth above us,
He will be our witness!"

"It is not he whom I seek,
Not he whom my soul desireth.
The moon, of whom ye spake,
Riseth at dusk and setteth at dawn.
The moon of which ye spake,
the moon is vanity and cometh to an end
And his worshippers come to an end and are vanity."

I rose up from the jordan
And a group of souls I met,
A group I met of souls
Who surrounded our father Shitil,
Saying to him, "By thy life, our father Shitil,
Go with us to the jordan!"
" If I go with you to the jordan
Who will be your witness?"

"Lo, there burns a fire.
It will bear witness for us."
"That is not what I seek,
Not that which my soul desireth.

The fire of which ye spake
Once a day needs a firebrand.
The fire of which ye spake --
Fire, is vanity and cometh to naught
And its worshippers come to naught and are vanity."

I rose up from the jordan
And a group of souls I met,
I met a group of souls
Who surrounded our father Shitil,
Saying to him, " By thy life, our father Shitil,
Go with us to the jordan!"

"If I go with you to the jordan,
Who will be your witness?
"The jordan and its two banks
Will bear witness for us;
Pihta, kushta and mambuha
Will bear witness for us;
Habshaba, (Sunday) and Kana-d-Zidqa
Will bear witness for us;
The sanctuary in which we worship
Will bear witness for us;
The alms that is in our laps
Will bear witness for us;
And our father who is our head
Will bear witness for us."

"this is that which I seek,
This is that which my soul desireth!
When I rise to the House of Life
And travel to the Everlasting Abode,
When Life questioneth me, (these) witnesses
Will come and will bear witness.
Witnesses of the truth are they,
Sure is all that they say!"

And Life is victorious!

[Recite this prayer after "Thou art blessed, Outer Door."]

Chapter 22

We have acknowledged the name of Life: (believe in) the great celestial Womb, in that which is endless and countless, in Yaluz-Yaluz, in Sbabut, the mighty Will of Life; in Piriawis, fount of living waters; in "He-provided-a-Dwelling" giving His Likeness its

dwelling in the House of Life; in the Life Whose Eyes were fixed upon the waters. He arose, gazed and beheld the Nest from which He derived His being.

We believe in Yufin-Yufafin, in Nbat, the first Upsurge and outflow of Life at its inception, in its second (outflow), Sam-Smir; in its third, Bihram son of the Mighty (Life), Yukabar, the Word of Life who came from the House of Life to righteous and believing men.

Any person sprinkled by this oil on which I have pronounced the name of the Mighty Sublime Life and upon whom I have pronounced these mystic names, will have health (healing) abundant in his body; health abundant and not poor.

And Life is victorious.

Chapter 23

In the name of the Great Life!

Precious oil art thou, son of white sesame, son of the Euphrates bank, son of the river -pleasaunce, son of water-pools, son of treasures of light. Upon thee, Oil, Life laid His hand and sent thee to this world which is all birth, to heal, uplift, raise up and ameliorate all pains, diseases, complaints, tumours (and) the seven mysteries that inhabit the body. I praise thee, Oil, and adjure thee, Oil, by the Life, by Manda-d-Hiia and by the 'uthras, sons of salvation (and) by this strange being, who is honoured, wondrous and perfect, who summoned chosen elect beings, sons of light, and said to them: "Give me precious oil, son of white sesame, son of the Euphrates-bank, son of the river-meadow, son of water-pools, son of treasures of light.

Anoint, and I will bring you oil: anoint with radiance, fight and glory, the Oil wherewith I anointed and (which) I bestowed, not in the name of a god, not in the name of spirit, not in the name of a messiah nor in the name of a temple-Ishtar. Nay, the oil with which I anointed, (the oil) which I bestowed is at my name, my Sign and (given) as the name and sign of a living, glorious, flourishing and steadfast race. Any man anointed by this oil will live, be whole and be strengthened: his mouth will assume the nature of Anush, within him he will take on the nature of Anush. >From him the seven dolours of death and the eight afflictions of darkness shall violently depart and be expelled. Demons, devils, shedim, demon visitants, amulet-spirits and liliths will be removed and driven out of him in the presence of that which increased the strength, radiance and light of Knowledge of Life".

And Life be praised!

Chapter 24

In the name of the Life!

Thou wast established, First Life; thou wast in existence before all things. Before Thee

no being existed.

For He hath fulfilled Himself and hath issued in His strength and His steadfastness and in the radiance and strength which His Father hath bestowed upon Him. For we have not changed that which thou hast commanded us. Thou enlargest our steps and liftest our eyes heavenwards. Thou descendest and givest us dwellings by springs of Life. Thou pourest into us and fillest us with thy wisdom, thy doctrine and thy goodness. Thou showest us the way by which thou camest from the House of Life and we will walk therein with the gait of righteous and believing men, so causing our spirits and souls to dwell in the dwellings of Life, the place where the spirits of our fathers abide, clothed in radiance and covered with light, rejoicing, laughing, dancing, exulting about the glorious splendour resting (upon them) [?].

This is the Oil wherewith he anointed, the radiance, light and glory which Manda-d-Hiia blessed with his pure mouth and best-owed on all who love his name of Truth. From all those who are anointed with this oil every pain, disease, complaint, tumour, curse and physical evil will be removed. They will be freed from fetter and bond, from evil curses, from evil slander, from lying accusation, from the hand of the wicked, from the sword of enemies and from the third tongue which is softer than fat and sharper than a sword. (They will be delivered) from incubi and hobgoblins, from wicked outcry, black magic; from a spoilt wreath, from the male and female biruq and from the second death: they will be driven off and cast out by thy surpassing Name which is all life. It falleth on the dead man and he liveth: on the sick man and he stretcheth (himself); on the blind man and (his eyes) are opened; on the deaf man and wisdom and perception are infused into him. The accused is successful in his lawsuit and the prisoner is freed from prison. The hand of Truth and healing will come from the House of Healings in the name of the Life which emanated from Life and in the name of Yuzataq-Manda-d-Hiia. Every man anointed with this oil will be sinless and blameless in the Place of Life.

And Life is victorious.

[Read these three prayers "We acknowledged the name of Life" "Precious oil art thou", "Thou wast established, First Life", upon the oil and sign the souls thou hast baptised, when they rise up out of the jordan. Say "N. son of N., thou hast been signed with the sign of Life and the name of Life, and the name of Manda-d-Hiia hath been pronounced on thee. Thou hast been baptised with the baptism of Bihram the Great, son of the Mighty (Life). Thy baptism shall protect thee and attain its end. The name of Life and the name of Manda-d-Hiia are pronounced on thee." Sign thrice and grasp their right hands in the kushta (rite). Then recite and pass (thy finger) over thine (own) face -- thine own sealing. And then they shall stand up before thee. Recite over the pihta and mambuha and give them pihta that they may eat and mambuha that they may drink and take their right hands in kushta. Then make them sit before thee and read the sealing (prayer) and lay thy hand on their heads.]

Chapter 25

In the name of the Life!

When a jordan of living water (Water of Life) was bestowed on Sam-Smir, the great Radiance of Life, nine hundred and ninety-two thousand myriad 'uthras, sons of light, opened their mouths, praising Manda-d-Hiia. "Praised be Manda-d-Hiia; praised be Yawar-Ziwa; praised be Bihram and Ram; praised be Tarwan-Nhura; praised be Nbat the first great Radiance; praised be Nsab and Anan-Nsab; praised be Sar and Sarwan; praised be that great and mighty Mana; praised be that great Presence of Glory; praised be that whole abode of those at rest; praised be all the ways and paths of the Almighty (Life); praised be all the mighty celestial worlds of Light; praised be all those occult dwellings (shkinata); praised be that Voice, Strength, Word and Command which come from the House of Abathur; praised be Abathur-Rama; praised be the myriad 'uthras who stand in the presence of Abathur; praised be Shilmai and Nidbai the guardian 'uthras of the jordan; praised be our father. Hibil, Shitil and Anush the head of the whole race.

Turn back, thrust back from me, Adam-Yuhana son of Mahnush and from these souls who have descended to the jordan and been baptised, terror, fright, fear of devils and demons, shedim, demon visitants, ghosts, amulet-spirits, liliths, gods, angels, demons of high places and shrines and idol-spirits: (all those) that the seven planets and the lords of the House loose against souls in this world.

Manda-d-Hiia! Lift up thine eyes, (behold) thy devotees, thine offspring and thy priest! Behold us who stand in this place which is all evil things! At the great Door which is all principalities do we stand, amongst the wicked, and dwell amongst sinners. Deliver us from this world which is all sinners and from the sorceries of the children of Adam and Eve. Forgive us that which we have done, and that which we do forgive us. Forgive us, Looser of sins, (our) trespasses, our follies, our stumblings and our mistakes. If thou dost not loose us from our sins, trespasses, follies, stumblings, and mistakes, no man is clean in thy sight Manda-d-Hiia!

Accept, (O) Life, Thy prayer from the Occult and assure (to us) bliss in Thy light in the name of Sharhabiel the great First Radiance. May the words of Sharhabiel the Great First Radiance, be established for all who love his name of Truth. And for me, Adam-Yuhana son of Mahnush may darkness be overcome and light set on high.

And Life be praised.

Chapter 26

In the name of the Life!

Bound (together) and sealed are these souls who went down to the jordan and were baptised in the name of the Great Life. They have been baptised with the baptism of Bihram the Great. Their souls have been secured with bonds of righteousness and with the bonds of Zhir, the great light of Life.

And Life be praised!

Chapter 27

In the name of the Life!

We were set up and raised up by 'Usar-Hiia: through 'Usar-Hai and Pta-Hai union with the House of Life came to us: Manda-d-Hiia went to us with radiance that is great and light that is powerful, with our mana, our sign, our way, our jordan and our baptism; with Hauran our vestment; with Hauraran our covering and with Hazazban our wreath.

I call on the mighty, sublime, all-surpassing Life, supreme over all works and I say to It, "Behold, behold, Great Life, us who at Thy name, Life, descended into the jordan and for Thy name's sake, Life, we took our name and our sign from the great Jordan of Life and from the great source of healing, at the word of Truth and (the power) to uplift of Yukab1ar-Ziwa.

And Life is victorious.

Chapter 28

Bound (together) and sealed are these souls who descended to the jordan and were baptised. By Hauran-Hauraran, the out-thrust of the Great Life: by Its names, by Yufin-Yufafin and Sam-Mana-Smira; by Yusmir, vehicle of the First radiance; and by the being Yukabar, the (well-) equipped 'uthra; seal and guard these souls who descended to the jordan and were baptised, against the deities of the House, lest they gain dominion over them. (Protect them) from their devils and demons so that they shall not go near them nor harm them nor ruin them. Let all pains, diseases, afflictions and tumours be removed from them. Let all evil sicknesses and malignant curses of the body be removed and driven off, so that those who sit before Thee like men attainted shall stand up like clean men. And healing shall be theirs, those souls who went down to the jordan and were baptised.

And Life is victorious.

[Recite these four "sealing" prayers, "When .. was bestowed", "Secured and sealed" ".. By 'Usar-Hiia" and the longer "Secured and sealed" with a loud voice to the souls whom thou hast baptised after thou hast given them pihta and mambuha. If (several) souls, recite as written; if a single soul, say "for this, the soul of N." Then make them stand and recite "Ye are set up and raised up".]

Chapter 29

In the name of the Life!

Ye are set up and raised up into the Place of the Good. Established amongst manas of light are these souls which went down to the jordan and were baptised (and those) of our fathers and teachers and of our brothers and sisters who have departed the body and those who are still in the body. There, in the light shall ye be raised up.

And Life is victorious.

[Here recite "What did thy Father do for thee, Soul. "]

Chapter 30

In the name of the Life!

"What did thy Father do for thee, Soul,
The great day on which thou wast raised up?"
"He took me down to the jordan, planted me,
And took (me) up and stood me upon its bank.
He broke and gave me bread (pihta),
Blessed the cup and gave me thereof to drink.
He placed me between his knees
And pronounced over me the name of the Mighty (Life)
He passed into the mountain before me;
He cried loudly that I might hear,
That I might hear he cried loudly,
'If there is strength in thee, Soul, come!'
'If I climb the mountain I shall fall;
I shall overturn and perish from the world!'
I lifted mine eyes to heaven
And my soul waited upon the House of Life.
I climbed the mountain and fell not,
I came (thither) and found the life of my Self.

"What did thy Father do for thee, Soul,
The great day on which thou wast raised up?"
"He took me down to the jordan, planted me,
And took me up and stood me upon its bank.
He broke and gave me bread,
Blessed the cup and gave me thereof to drink.
He placed me between his knees
And pronounced over me the name of the Mighty (Life).
He passed into the fire before me;
And cried aloud that I might hear,
That I might hear he cried aloud,
'If there is strength in thee, Soul, come!'
'If I go into fire I shall burn,
I shall scorch and perish from the world!'

To heaven I lifted mine eyes
And my soul waited upon the House of Life.
I went into fire and burned not,
I came, and found the life of my Self.

"What did thy Father do for thee, Soul,
The great day on which thou wast raised up?"
"He took me down to the jordan, planted me,
Took me up and stood me upon its bank.
He broke and gave me bread,
Blessed the cup and gave me thereof to drink.
He placed me between his knees
And pronounced over me the name of the Mighty (Life).
He entered the sea before me;
He cried aloud that I might hear,
That I might hear he cried aloud.
'If there is strength in thee, Soul, come!'
'If I go into the sea I shall sink,
I shall be overturned and perish from the world!'
To heaven I lifted mine eyes
And my soul waited upon the House of Life.
I went into the sea and was not drowned,
I came, the life of my Self I found,
Yea, Life! lo, Life! Life hath triumphed over this world.

And Life is victorious.

[This is a baptism hymn. Set up (recite?) the hymns, and where it says "souls" recite as written, but if it is a single soul say " amongst manas of light, the soul of N. son of N. who went down to the jordan and was baptised and received the Pure Sign" and chant "What did thy Father do for thee, Soul" and recite the antiphonal hymn "How lovely are plants which the Jordan (planted)" and "Rightly did my baptiser baptise me", "Shilmai baptised me with his baptism", "The jordan in which we were baptised", "I rejoice in my priests" and chant other hymns: "Truly do I say to you", "To you I cry, men who have received the Sign, and explain", and "A disciple, a new one, am I who have gone to the jordan-bank".

Then recite the "Blessed and praised" of Shum (Shem) son of Noah and at the place where it says "a wreath from the Vine Ruaz" (say) "will be set on the heads of these souls who have descended to the jordan, been baptised and received the pure sign and who were called, established and sealed by this baptism, and (on the heads of) our fathers, teachers, and brothers and sisters who have departed the body and those who are yet in the body". Should it be a single soul whom thou hast baptised, say "the soul of N. who went down to the jordan and was baptised" and finish.

And recite "Good is the good for the good" and end. And offer up the Petition and say

the Rahmia for the souls thou baptisest. Say " these souls who went down to the jordan and were baptised and received the pure sign." If it was a single soul, say "the soul of N. son of N, who went down to the jordan and received the pure sign. " And beware: from the beginning to this point recite all thy baptismal prayers with care, attention and knowledge. And again perform kushta with them and say to them "Kushta make you whole my brother-'uthras! The communion of the living hath been performed in the manner in which 'uthras perform it in their shkintas. Fragrant is your perfume, my brother-'uthras, (for) within ye are full of radiance."

And they shall say "Seek and find, speak and be heard!" and kiss their hands. If the souls be female or if the soul thou baptisest is one (woman), perform the kushta with them and say to them "Kushta heal thee and raise thee up. Thy kushta shall be thy witness and thine alms thy saviour. When they say "Seek and find, speak and be heard" and kiss their hands, then say to them "Your kushta shall be your witness and your alms shall be your saviour. Your prayer and praise will rise and obtain mercy for you. In the name of the Great Life; we have acted (according to) the goodness of the Great (Life). And we have arranged (all things?) according to Thy loving-kindness from beginning to end. We have called upon the great Jordan of Water of Life and upon the three hundred and sixty jordans in which Hibil-Ziwa was baptised ". And he (H-Z.) said "Warn them, deliver them, save them and protect those souls which went down to the jordan, were baptised and received the pure sign from adultery, theft, black magic, from going to temples and worship in temples and from eating temple-food. And eat not of that which was killed by lion or wolf, or of anything disgorged or (found) dead. But immerse yourselves and purify yourselves. Manda-d-Hiia will be your helper, and your baptism will be efficacious." Then pray a prayer and Rahmia for thyself, and say "In the name of the Life! I worship the First Life and praise my lord Manda-d-Hiia and that great Presence of Splendour which emanated from Itself". Then recite "The First Life be praised! Truth make you whole! Ye are established and raised up" and transfer thy staff to thy right arm and end (the prayer). Then return it to thy left arm and recite the "Blessed and praised be Life" of Shum son of Noah. And sit and recite "Good is good for the good" and bend thy knee, sit, and pour out at "forgiving of sins" (be there for) "our forefathers" (etc.) "and the souls of Mandaeans, priests, ganzivri, treasurers, chief men and ethnarchs" in the "forgiving of sins". Then rise to thy feet, take the pihta and mambaha and recite the eight pihta prayers for the pihta and the two mambaha prayers for the mambuha. Dip the pihta in the mambuha and recite "The Life spoke and Life opened" for thy pandama and unfasten it. Eat thy pihta and drink thy mambuha and drink the rinsing-water and take a second rinsing and recite "Life is fulfilled" and "The (Great) Life dwelleth on those who love Him" and cast in thine incense at (the words) "Radiance goeth up to its place" and at the place where it says "will forgive those that love his name of Truth" he shall say "those souls who went down to the jordan, were baptised and received the pure sign, and Life is victorious". Then throw (water) beneath thy staff, recite "Good is the good for the good" and make the Petition and repeat the Rahmia for thyself. Perform the kushta with the shganda and when he goes down, recite "In radiance that is great am I immersed", slip aside thy pandama and honour thy crown.]

Chapter 31

Radiance goeth up to its place and Light to the Everlasting Abode. On the day that Light ariseth, Darkness returns to its place. The Forgiver of sins, trespasses, follies, stumblings and mistakes will remit them for those who love his name of Truth, and for those souls who went down to the jordan, were baptised and received the pure sign. Consuming fire will consume thee and thy ministration will be (noted?) in the habitations. The fragrance of life riseth to the House of Life, and we (too) will rise up to the House of Life: we shall be with the victorious 5). It is our support, and our confidence is in life in the Place of Light and in the Everlasting Abode. Life is established and set up in its indwellings, and Life is victorious over all works.

[This is the "loosing" (consecration) of incense for baptism.]

[In the name of the Great Life! May my thought, knowledge and understanding be enlightened, mine, Adam-Yuhana son of Mahnush, by means of these (prayers), admonitions and hymns of baptism, which were transcribed from the scroll The Great Wellspring. This is the baptism wherewith Adam the first man was baptised by Hibil-Ziwa when he breathed the pure mana into him and he got up, sneezed and lived.

And Adam questioned, and spoke, "Through the power of Hibil-Ziwa have I attained my end!"

Then Hibil-Ziwa arose, put on the seven vestments, and went to the jordan-bank. When Adam had placed the qauqa (and) fire before Hibil-Ziwa, Hibil-Ziwa twined a wreath for his staff and twined a wreath for Adam, then rose and went to the jordan and recited the prayer "Answer me, my father, answer me, for I have gone to the jordan in the strength of my father Yawar, and in the strength of Manda-d-Hiia a wreath hath been set upon the 'uthras."

Then he arose and recited "In the name of that First Being" for his crown and set it on his head, then recited "Life created Yawar-Ziwa", "Let there be light" and Manda created me" for the myrtle-wreath and set it beside the crown.

And he held the end of his stole and recited "Strengthened and enhanced is the great mystery of radiance, light and glory" over his pandama, folded his pandama over his mouth and recited "incense that is fragrant, yea, for the First Life" and cast incense on the fire. And he recited "We have acknowledged," "Praises", "Thee, Thyself", "I sought to lift mine eyes", "The day that the jordan was bestowed on Sam-Smir", "I have worshipped and praised that Yawar-Ziwa" and "I am Yur son of Barit; in great radiance". And he held his stole and recited "I went to the jordan, but not I alone" up to the place where it says "give free movement to the limbs of my body; I go down," and he went down into the jordan up to a fourth of his thighs. And he recited "In the name of Yusmir, the First Vine" over his staff, and at the place where it saith "covered with radiance and clothed in light" he cast the myrtle-wreath over the staff and "clothed" it with his stole.

And he recited "Bound is the sea" and traced three circles thrice over in the jordan. And he recited "I am a perfected gem", and "Avaunt, flee in fear" and splashed the water in the jordan at his right, his left and in front of him and recited "Piriawis" as written. Then he chanted a hymn and said to him "Any man who hath strength thereto and who loveth his soul, let him come and go down to the jordan, be baptised, receive the pure sign, put on robes of radiant light and set a fresh wreath on his head."

And Adam descended into the jordan and submerged himself thrice behind him (Hibil-Ziwa), who took him by the right hand transferred him to his left, placed him between himself and his staff, dipped him thrice and signed him thrice in the jordan.

And he gave him three palmfuls of water to drink and recited "Manda created me" over the myrtle-wreath and set it upon his (Adam's) head and pronounced the secret names over him.

(Then) he took his hand in kushta over the staff and made him go up before him.

(Then) he took water from the jordan into his phial and recited the hymn "At the waterhead I went forth" and "Blessed art thou, Outer Door", and recited "I rose up from the jordan, and a group (of souls) I met". And he came up out of the jordan and completed it (the hymn). And he took up the oil and recited "We have acknowledged the name of Life", "Precious oil art thou" and "Thou wast established, First Life" over the oil. Then he signed him thrice and made passes over him thrice, and at each signing he laid his hand on his (Adam's) head and repeated those names which he had pronounced over him in the jordan.

And he performed kushta with him. (Then) he took the pihta and recited the eight prayers for the pihta over the pihta and the two prayers for the mambuha over the mambuha. And he gave him the pihta so that he should eat and gave him the mambuha that he might drink, and he drank the rinsing (water).

And he grasped his hand in kushta and seated him before him and recited the "sealing" prayers, "When a jordan of living water and bestowed upon Sam-Smir, the great Radiance of Life", "Bound and sealed", "By 'Usar-Hiia" and the greater (longer) "Bound and sealed" and laid his hand upon him and stood and recited "Ye are set up and raised up", "What did thy Father do for thee, Soul?", "How lovely are the plants which the jordan planted and raised up", "Rightly did my baptiser baptise me", "Shilmai baptised me with his baptism and Nidbai", "The jordan in which we were baptise will bear us witness", and "I rejoice in my priests and Nasoraeans who hearken to my converse".

And he chanted the hymns "Truly do I say to you", "To you I cry and explain" and "A new disciple am I who hath come to the jordan bank".

And he read all the hymns and homilies unto their end and recited "Blessed and praised be Life" of Shum son of Noah and "Good is the good for the good". And he recited "In radiance that is great am I immersed" and loosed his kanzala (stole) and "honoured" his

crown.

And Life is victorious.]

[Then Hibil-Ziwa gave judgement and said "The Life hath anathematised and Manda-d-Hiia hath cried out against and the Great First Word hath pronounced against any man, priest, who performed a baptism without his pandama. He shall be accursed by the Name (Vein) Of the Great Wellspring: Shilmai and Nidbai the guardian 'uthras of the jordan will curse him and the Wellspring and Palmtree will curse him. Yukabar will take away his crown and his seal and hull him back to his natural home, the Place of Darkness. Moreover, before any Nasoraean who retains his pandama whilst performing a baptism, a vein of the Great Wellspring will heap up and all that he doeth will be confirmed. All mischances will avoid him and darkness will roll away from him. His vestments will be kept in our safekeeping. Whilst he is alive in his body the Seven will be powerless to loose fear against him and lofty strength will be sent to him.

When he departeth the body the clouds which precede 'uthras will come towards him and dread of purgatory-demons will be powerless over him (for) he will not pass through the Purgatories.

And Abatur will clothe him in his glory and all the 'uthras will shed their light upon him.

And Life is victorious.

This is the limit (end) of the baptism which came to this world, the (baptism) wherewith Hibil-Ziwa baptised Adam the first man and it was preserved in the ages for the elect righteous, for it was written down in the scroll of the Great Wellspring belonging to Ramuia son of 'Qaimat. And Bavan-Hibil son of Brik-Yawar wrote it here and distributed it amongst a hundred Nasoraeans, (copying) it from his own scroll which he copied from the scroll of Ramuia son of 'Qaimat.

It was written in the town of Tib and was placed with Haiuna daughter of Yahia, and Bainai son of Zakia.

Those who hold to it, (let them) expound it. (But) he who doth not establish it, let him keep away from it and not approach it.

And Life is victorious.]

Then said Yahia-Adam son of Sam-Saiwia, "When the scroll of Ramuia son of 'Qaimat found in the possession of Haiuna daughter of Yahia and Bainai son of Zakia came into my possession I put it together and arranged it as it was written originally, and removed nothing from it.

And Life is victorious.]

The Masiqta ("The raising up")

i.e. spiritual resurrection or ceremony to aid the ascent of the soul

Chapter 32

In the name of the Great Life may there be healing for me, Adam-Yuhana son of Mahnush!

Strengthened, enhanced was the great mystery of radiance, light and glory dwelling on the mouth of the First Life, for from It came forth Manda-d-Hiia (Knowledge-of-Life). For he knew and interpreted the thoughts of the First Life and perceived that they are wondrous.

And Life be praised!

[Recite this prayer and hold thy stole for the masiqta.]

Chapter 33

In the name of the Life!

Water of Life art thou! Thou art come from the Place which is life-giving and art poured forth from the House of Life.

(At thy) coming, Water-of-Life, from the House of Life, the good come and refresh themselves, (but) the wicked are discomfited and the children of (this) world abashed and say "Is there (not?) room for us in the Place of Light? For those that seek (ask) of it find, and those who speak of it are heard".

We have sought and found and we have spoken and been heard in thy presence, Manda-d-Hiia, lord of healings. As water when poured out falleth on the earth, so (too) so doth evil fall abased before good. As the water falleth on the earth, so shall their sins, trespasses, follies, stumblings and mistakes be loosed from those who love the name of Truth (kushta) and from the souls of this masiqta, and from (the souls of) our fathers, teachers, brothers and sisters who have departed the body, and those who (still) live in the body And say "Established is Life (or "the living") in Its (their) dwelling".

And Life is victorious.

[This is the mambuha prayer]

Chapter 34

Hail to the First Life before Whom none existed, the Sublime from worlds of light, the Ineffable which is above all works; to the Ancient Radiance and the Great Primal Light,

the Life which emanated from Life and the Truth that was of old, from the beginning. Hail the ancient, lofty, esoteric and guarded father of 'uthras. Hail Yuzataq, Gnosis of Life, Source of Life; He who unveileth the silence , giveth hope and keepeth the prayers of the spirits and souls of righteous and believing men into the Place of Light. Hail to the life of sincere and believing men who have come to their end and departed the body, and hail to those who are stiff alive in the body. May the gate of sin be barred to them and the gate of light be open for them. May they be knit together in the communion of Life in which there is no separation.

Pray ye from there for us and we will pray from here for you. All fruits wither: all sweet odours pass away, but not the fragrance of Gnosis of Life, which cometh not to an end nor passeth away for an age of ages and for world without end. May the souls of this masiqta rise up without sin, trespass, folly, stumbling and mistake unto the Place of Light and to the Enduring Abode.

And Life be praised!

[Read this ordinance for the incense and cast it on the fire. Then recite the prayers for the masiqta.]

Chapter 35

In the name of the Life!

I sought to lift my eyes, shoulders and arms towards the Place which is all life, radiance and glory, the place where which is all life, radiance, light and glory; a place where they who seek of it find, those who speak of it are heard and to those who ask of it, it is given them, day by day and hour by hour. This hour I address to thee, my Lord, Manda-d-Hiia, a vital petition, large and not small, for this congregation of people who have bent their knees to the ground and stretched forth their hands to the intermediate and upper (worlds). They have forsaken images, pictures and idols of clay, gods (made) of blocks of wood , and vain rites, and have testified to the name of the great, strange (sublime) Life. To them the gate of sin is closed and for them the gate of life is open. May our request, our prayer and our humble submission rise before the supreme Life which is above all works.

Before thee (in thy sight) all hands are thieving, all lips have lied. Water is in the jordan. Before thee (in thine eyes), Manda-d-Hiia, no man is clean : we are slaves who are all sin, and thou a lord who art all mercy. When thou art with us, who shall conquer us and if thou justifiest us who will convict us? Judge us not after the fashion of earthly courts of law; despise us not for our follies and associate us not with the false rites practised by the worlds and generations.

The worlds thrust hard at us, but we fell not. Backed by the Truth which is thine own, we have perfect confidence.

Establish life, and wilt thou not establish human beings? Thou hast spoken to us in thy Word and hast commanded us with thy command "Ask on earth and I will supply you with heavenly fruit : ask from below, (from) reed , swamp and mud, and I will supply you from the lofty heavens. Make supplication with the fleshly right hand, and I will bring you (what ye asked) with the right hand of kushta.

The first (generations) sought and found: let those that come after seek, and they will find. Seek and find for yourselves, for your friends, for your friends' friends and for those who love the great Family of Life. Your eyes shall not turn away from me unsatisfied."

Thou art the father of all the 'uthras, the Support which is all light, the Vine which is all Life and the great Tree which is all things. For Thou knowest hearts, understandest minds and searchest out consciences (even) in the nethermost hells of darkness. Like a servant lying prostrate before Thee, our eyes are lifted to Thee, our lips give Thee praise and blessing seven hours of the day and the three watches of the night.

Those who seek of Him find, and to those who ask of Him it will be given. For to him that standeth at a closed door Thou wilt open the closed door. In the Place of Light Thou wilt wipe away and remove from us our sins, trespasses, follies, stumblings and mistakes and wilt cast them into the hells of the earth and the nethermost limbos of darkness. Thou wilt raise us up as sinless and not as guilty, as virtuous and not as vicious before thee, Manda-d-Hiia.

The good behold and are refreshed: the wicked are discomfited and the children of (this) world abashed. And they say "Is there no place for me in the Place of Light, since those who seek therefrom find, and ask thereof and it is given them?"

We beseech thee to let some of thy radiance, thy light and thy glory rest upon us. Thou art the Healer above all means of healing, a Raiser-up above (all) that raiseth up, a Radiance above all radiancies and a light above all lights. For thou openest doors of truth and revealest mysteries and wisdom and showest forth mighty deeds in Jerusalem. Thou confinest demons and devils and frightenest away the gods from their high places. Great is thy name and praised is thy name! Thou art the counterpart of the Life, for thou wast in existence before all. Thou art the Vine, for thou wast in the Ether above heaven and above the earth. When worlds came into being and creations were called forth, thou didst hold in thy grasp the worlds and generations. Thou hast laid down a road for sincere and believing men to the Place of Life. (Though) spirits and souls sit (here) as guilty, (yet) by thy name they shall rise as innocent, (thy name of) Yuzataq-Manda-d-Hiia. To support the hands of good people, thou wilt be (bring?) healing of life to the souls of this masiqta Life is established in its indwellings and Life is victorious.

[This prayer is good for all occasions: (it may be used) on occasion for the Rahmia (daily office), or for the masiqta, or for baptism and for all purificatory rites. For the masiqta, after thou hast recited over the pandamta, "water of prayer" and the ordinance for the incense, pray "We have acknowledged", "Praises", "To Thee", "Lifting eyes" and

"I sought to raise my eyes". And prepare the pihta, mambuha and klila (wreath) and set them out for the masiqta. And recite the ordnance for the oil, (placed) in something clean : in a glass or tin cup when washed and cleansed. And recite the masiqta.]

Chapter 36

In the name of the Life!

I worship, laud and praise that great, secret, First Mana who abode for nine hundred and ninety-nine thousand myriads of years alone in his own Abode - for no Companion came to him; (none existed) save that great, secret, First Mana. For he came into existence therein and developed therein.

Then I worship, laud and praise that great, occult, First Drop who emanated from Him. They existed, (but) She abode for four hundred and forty-four thousand myriads of years in Her own Abode, alone, for She had no consort.

Then I worship, laud and praise Pirun, that great occult first Vine from whom there emanated eight hundred and eighty eight thousand myriads of 'uthras.

>From Them and from those 'uthras proceeded one 'uthra, whose name is the Great Countenance of Glory who is (at once) less than his brethren and more venerable than his parents. Manda-d-Hiia, the well-prepared 'uthra, divulged and revealed and said "Any Nasoraean man who sitteth to recite "Established is the First Life" and breaketh bread will receive condemnation from the House of Life,"

And I am established, in the light of Life and Life is victorious.

Chapter 37

I worship, laud, and praise that Occult, great First Cloud of Life, with whom in secret, he broke bread and gave thereof in secret to the Occult Life and to the Mighty First Life.

And Life if victorious.

Chapter 38

I have worshipped and praised Yawar-Ziwa, who arose and praised that great mighty Mana at whose right and left hand there stand four hundred and forty-four thousand myriads of 'uthras. A thousand myriads of 'uthras, sons of light, worship and laud the rays of his Radiance.

He arose and broke bread in secret and gave thereof to the sons of men and establisheth his Abode in secret.

And Life is victorious.

Chapter 39

I worship, laud and praise that secret saying which Yawar pronounced secretly. He made it known, and divulged and established a Life-ray therein. Radiance and light came and dwelt at his right and glory and resplendence dwelt at his left. And the 'uthras en- treated the Life that they might behold the Likeness of Yawar-Ziwa in their own glory.

Yawar-Ziwa the vigilant 'uthra divulged and revealed and said "Sixty-four sins daily will be forgiven a Nasoraean man who repeats this secret saying, in the Great Place of Life and the Lasting Abode".

And Life is praised.

Chapter 40

I have worshipped and praised 'Usar, who broke bread for the hidden first 'uthras, so that they (find) rest in their hearts.

The holy 'uthras stood in their dwellings and praise the mighty Life in its Dwelling, adorable in Its radiance and wondrous in Its light.

I worshipped and praised that supreme First Vine, for within it is its Sap : its leaves are 'uthras and its tendrils rays of light. 'Uthras sit in its shade. And within the great first Cloud of Light there came into existence, within the Treasure-of-Light there was generated, the Secret Mana.

And Life be praised.

Chapter 41

I worshipped and praised Treasure-of-Light, the great Awaker (yawar) of Life, who broke bread in the Hidden and gave (thereof) to the Mighty First Life in Its Dwelling. I praised the seven mystic precious and preserved manas who derived existence from Their Place and were transplanted from Their Treasure-house. I worshipped and praised the mighty First Life that transported Itself from Its Place, transferred itself from its own Treasurehouse in which it came into existence, was developed, dwelt and was established; and (whereof) It discoursed and wherein It had gloried.

It praiseth and speaketh, "Every Nasoraean who reciteth these secret sayings will seek and find, will speak and be heard seven times daily. And seven sins will be forgiven him in the great Place of Light and Eternal Abode."

And Life be praised!

Chapter 42

I worship, laud and praise that first secret Word which Yawar imparted in secret. He expounded and explained it and established therein that which is living, Rays (of his light). And Yawar said "Enlightenment and praise have come to pass". And Yawar came and his glory rested upon his own shkinta. Radiance and Light came and were established before him : Glory and Enlightenment came and dwelt at his right hand. And the 'uthras ask the Life to behold the appearance of Yawar-Ziwa in their (its?) radiance, and to commend the prayer and praise which they pronounced to Shilmai and Nidbai, the 'uthras who are the two messengers of Manda-d-Hiia

Yawar hath said, "Every Nasoraean who repeateth this secret prayer seven times daily, seven sins a day shall be forgiven him. And Life abideth in its Dwelling".

Life is victorious.

Chapter 43

Thou art enduring, First Life before Whom no being had existence, Unearthly One from worlds of light, Supreme Being that art above all works, above the Ancient Radiance and above the First Light; above the life which emanated from Life and above the Truth (kushta) which was of old in the Beginning!

Thou, Manda-d-Hiia, hast established for thy chosen that which thou hast revealed to us from the book Nhur (Be light) and front Pta usra (They revealed treasure from the first treasure and from 'Usar Nhura (Treasure of Light), a solace, a great support of life, that which shineth in light, the light of which enlighteneth.

It (Manda, gnosis) came into being, was revealed, fulfilled and went forth in strength abundant and became mighty by growth of knowledge It increased in radiance and was full of light which proceeded from the Counterpart (?) of Life, a wondrous counterpart!

Thereupon the worlds were ashamed, for none had seen its like, its brilliance or its glory.

Kushta standeth by his friends and Manda-d-Hiia by his chosen ones.

For thou hast chosen (us), host taken us out of the world of hatred, envy and disputes and hast set us firmly on paths of truth and faith, so that we stand and praise the holy and guarded place. And he who partaketh of this bread (pihta), put out (for him) will be sinless in the Place of Light, the Everlasting Abode.

And Life is victorious.

[These are the prayers appointed for the pihta].

Chapter 44

Biriawish, source of living waters, first upsurging that sprang forth, great outburst of the radiance of all-abundant Life! (Be) life for the souls of this masiqta.

[This is the appointed prayer for the mambuha, If there are (several) souls, read as written; if one soul say 'for this the soul of N.']

Chapter 45

Thy name, (O) Life, is excellent: its glory is great, its light abundant, Its goodness came over (or overflowed), inaugurating the First Mystery, life which proceeded from Life and Truth which existed before the beginning. This is a wellspring of life which sprang forth from the Place of Life: we drink thereof, of this Fount of Life which Life transmitted was established in the House of Life, which crossed worlds, came, cleft the heavens and was revealed.

Thou hast shown us that which the eye of man hath not seen, and caused us to hear that which human ear has not heard. Thou hast freed us from death and united us with life, released us from darkness and united us with light, led us out of evil and joined us to good. Thou hast shown us the Way of Life and hast guided our feet into ways of truth and faith so that Life cometh and expelleth darkness and goodness cometh and casteth out evil. (Like) the mingling of wine with water, so may Thy truth, thy righteousness and thy faith be added to those who love Thy name of Truth,

And Life be praised.

[This is the set prayer for the mambuga (sacramental drink). Make the pihta and the mambuhamasiqta, and then make the myrtle wreath.] and place them (ready for) the

Chapter 46

In the Name of Life!

The Light became light, the Light became light! The Light became the light of the First Life. Glory dawned and (there was) praise of the Mana who came from his Place. He came (with) all ether-wreath, with benefits that are from the Place of Light and the Everlasting Abode. Yufin-Yufafin was the weaver of the wreath; she who brought it was 'Nisbat'-Utria (She- planted i.e. was the mother of uthras). And he who set wreath on was 'It-Yawar-Ziwa (There-is- dazzling-Radiance) son of 'Nisbat-'Utria: he brought it and set it on the head of the Mana, planted it (there) so that it was set up (thereon).

The wreath flames and the leaves of the wreath flame. Before the Mana there is radiance, behind the Mana there is light and glory, at either side of the Mana are radiance, brilliance and purity; and at the four corners of the heavens and on the seven sides of the firmament dwell silence, bliss and glory.

And Life is victorious.

Chapter 47

Enlightened and enlightening are words of light to the souls of this masiqta. Sure, assured, armed and prepared, resplendent and beauteous (are they) when the wreath with its mysteries is set on the heads of these souls of this ascent (masiqta) to the great gate of Abathur's house. They will open to them the great gate of Abathur's house and will guard them by secret and watchful manas.

And Life be praised!

[These two prayers are said over the myrtle-wreath in the masiqta.]

Chapter 48

In the name of the Life!

Manda-d-Hiia went to the stars. His appearance loosed the bound (souls): he knit (them into?) the communion that is without parting and without limit or number, by his word which issued from him in that place. All the worlds were confounded: the works of the House were destroyed and there was security for sons of the Great Family of Life.

He planted his planting and descended to the earth, (where) the hand of Evil, of the Lord of the House, lay heavy upon them. And when wickedness oppressed them, they beheld his radiance, and some of the celestial fruits appeared to them, the strength and name of the Ineffable One Who is all light was revealed to them and some of His glory was communicated to them and Knowledge of Life (Manda-d-hiia) was revealed to all who love his name of Truth at the place which is wholly (inhabited by) those convicted of sin. And when they beheld him, the lords of the worlds were con- founded but did not, from their thrones, loose (the bonds of) the captives.

He passed by: the captives were freed. He loosed them from their sins and trespasses: yea, release from their bodies was made possible to them. And (as for) the lords of the House who looked on, their ranks were discomfited and they were unable to reach him. Yea, the name of Abathur was (set) over them and the name of Yuzataq-Manda-d-Hiia was fulfilled and revealed to those who love his name. And his name shall (aid) the souls of this masiqta: it will be his name. And Life is victorious.

[This is the recitation appointed for the masiqta. Read it over pure oil in something (pure ?) and place it before thee and then read the masiqta.]

Chapter 49

In the name of the Strange (Sublime) Life!

This, the glory and light of life, is to bring forth the spirit and soul from the body and to clothe the living soul in a living garment. Yea, she is solaced and liveth, the counterpart of Life, she that emanated from a Dimat of Life, with the Outer Life, with Hauraran and Karkawan-Ziwa, with Treasure-of-Light, the solace and great support of life, with life that emanated from the Life and with the truth which existed of old in the beginning, They live in their shecinahs, and the Great Light (abideth) in its purities.

When any human being departeth from his body, there come towards him seven godlike appearances , and each standeth by his own, And Sauriel the Releaser cometh -- he who releaseth spirit and soul from the body. Up there, with those works, he standeth with the vesture of Yuzataq-Manda-d-Hiia which releaseth (the soul). And Hauraran and Karkawan-Ziwa remove from her that in her which is of the body, and she putteth on the dress of Yuzataq- Manda-d-Hiia. Garment on garment she putteth on, she arrayeth herself in robe after robe, When she weareth the vesture of Yuzataq- Manda-d-Hiia there, she laugheth, rejoiceth, leapeth for joy, danceth, exulteth and is overjoyed about the glorious splendour resting (upon her) and the glory that accrueth to her.

Onward she goeth in the vesture of Yuzataq-Manda-d-Hiia, The planets who are in their places were out of coutenance on seeing it: they clenched their fists, beat on the forecourt of their breasts and say "Woe on (us) planets! for they (we) are powerless, but the works of Their hands are victorious!"

And they say "How beautiful is this radiancy, how steadfast this light, how lovely this glory and how wondrous this appearance!" And they ask "who will clothe us with this radiance ? Who will cover us with this light and who will shed on us this glory ? And what is it that passeth before us in this guise ? for it is fair, shining and bright: in this world nothing made can be compared to it!" And they exclaim "How good is Kushta to the good, and Manda-d-Hiia to all his chosen, (those) who stand in their bodies and dedicate themselves to the name of the Life and to becoming (thus)!"

She goeth on in the vesture of Yuzataq-Manda-d-Hiia and they let those deeds of hers pass by and (escape) the hands of all the planets.

And on she went and reached Abathur's house of detention, (Abathur), the Ancient, Lofty, Holy and Guarded one. There his scales are set up and spirits and souls are questioned before him as to their names, their signs, their blessing, their baptism and every- thing that is therewith.

The soul of N. hath entered the House of Abathur and hath given her name, her sign, her blessing, her baptism and everything that is therewith!

The souls of our fathers were signed with the sign of Life and the name of the Life and the name of Manda-d-Hiia was pronounced over them. They put them in the scales, putting in their deeds and rewards I) and weighed them. And the perfect went in (also), the spirit with the soul, but they took them out (for they were) clean. Radiance issued

from the radiance of Abathur and clothed them and they brought light and covered their (therewith).

(Like them) she (the soul) put on garment on garment and robe over robe like the vestments of Abathur. There she laugheth, rejoiceth, leapeth for joy, danceth, exulteth and is overjoyed about the glorious splendour which resteth (on her) and accrueth to her . And she proceedeth in the vesture of Yuzataq-Manda-d-Hiia and went on and reacheth the watch-house (house of detention) of four beings, sons of perfection, 'In-Hai, Sum-Hai, Ziv-Hai and Nhur-Hai . Each of these beings clotheth her with his radiance and each covereth her with his light. Garment on garment she putteth on, with garment after garment doth she clothe herself. When she puts on the vesture of the sons of perfection she laugheth, rejoiceth, leapeth for joy, danceth, exulteth and is overjoyed about the glorious splendour, the honour resting on and belonging to her.

She proceeded in the vesture of Yuzataq-Manda-d-Hiia and went onwards and reached the Waters of Death . The waters covered her, (but) Radiance crossed over- his name abode in his shkinta : honoured and chosen, he created himself - and said "Life, I am Thine, and for Thy name's sake came I forth from the world of Pthahil, from amongst evil plots and from beneath the throne of Abathur the Ancient, so that we tray bring out this soul of N, of this masiqta (so that) she cometh before him".

He is the ray of the great radiance of Life, a being who resteth upon the shkinta, and upon shkinta doth his name rest. He graspeth her with the palm of his right hand and handeth her over to two 'uthras, sons of light, to Adatan and Yadatan, of one gnosis and one mind. And Adatan and Yadatan hand her over to two 'uthras, to 'Usar-Hai and to Pta-Hai who open the Door of Life, plant the plant of Life and establish the first counterpart of the House of Life. They raised her up beside the living they bring her in, in the likeness of Life they support her in the Place where radiance, like light, flameth. And the spirits of N. went and became of the same nature as the soul and was established in the House of Life.

And Life is victorious.

50

Rightly did the baptist baptise me (in the waters of?) Yaluz-Yaluz for their spring is Hammamulai. My name, Ksasar-Hamamulai is spoken, disseminated, guarded, hidden and pure. They (the waters?) knew the source from which they proceeded: its name was on the sky, its glory on the earth. For upon treasure, in treasure, the Great Life existed and was fulfilled in Its glory.

I sit on a perfected garment and by the great fountainhead of Yukabar-Hiia, beneath a Vine which riseth above me. Praise-of-Life standeth before me. "Who will manifest himself and come and speak to me?" "I am he who is manifest, for I am great". The life that is beneath me is the Vine which riseth above me, Praise-of-Life standeth before

me. This is my name and my sign which I received from waves of water and from treasures of radiance and from the great and lofty Mixing-Bowl (?).

And Life is victorious.

51

In the name of the Life!

I am baptised in the name of the Strange Life, the Sublime (Being) above all works. I am established in the name of Treasure-of-Light. "I looked upon the Life and the Life looked upon me, and in the Life put I my trust. When this the soul of N. casteth off her bodily garment, she shall put on the dress of life and become a facsimile of the Great Life in light."

Yawar from the House of Life revealed (himself?) and shone forth , establishing his counterpart, transplanting the Great Life in his light. The worlds thrust at us, but we fell not; backed by Thy truth, we have confidence. The first sprout hath burst forth - a ray of the great radiance of Life in its triumphs; Truth (Kušta) and the great Source (kana) of its glory.

And Life be praised!

52

Whose son am I? (Of?) the guarded Mana who is Yusmir, the First Great Radiance, son of the great Primal Life, who pondered and went forth seeking His own, that which came from Him. The congregation of souls, on the last day, when departing from their bodies, rejoice in Him, embrace Him and rising up, behold the outer ether and the enduring Abode and praise the Great Life in Its light.

And Life is victorious!

53

A letter, union and victory have come to this the soul of N. from the House of Life. Its fastening is water, its wreath is light, its weapon the living word, and its seal the Chosen, the Pure One. Every man who openeth it and readeth therein shall live, be whole, and his name will beset up in the House of Life in the name of the Great Sublime Life. And the First Life is established in Its škinta.

[This is the seal of the masiqta. Up to this point recite the masiqta, and here take the pihta and break off a morsel from one upper fatira and the undermost fatira and bring a portion of the Ba and fold them together. And mingle the "water of prayer" with the wine and recite over them "Yukasar chose her (the soul) who passeth over" and recite "The Life spoke and opened" and part thy pandama and eat thy pihta and drink thy mambuha

and recite "The Water of Life burst forth in splendour in its škinta.]

54

Yukasar chose her that passeth (crosseth) over; he chose her, called her forth and established her. He clothed her in radiance ineffable and brought light abounding and covered her therewith. He raised her up to the Great Place of Light and the everlasting Abode, and in his own škinta his (the dead man's) soul was assigned (a place) and found rest in his treasure. Living waters (water of Life) from the House of Life burst forth (in splendour) and (like them?) shall shine forth the souls who are called upon, raised up and signed in this masiqta, (the souls of) our fathers, teachers, brothers and sisters who have departed the body, and of those who still live in the body. They shall rise upward on a smooth road and by the path of the perfect, shall behold the Place of Light and the everlasting Abode and be established by Him who opened (revealed) the great first light.

And Life is victorious.

55

The Great Life spoke and revealed (opened) with His mouth, in His own radiance light and glory. And Life be praised.

[This is for the loosing of the pandama. Recite this "Yukasar chose her who passeth over" over the "water of prayer" and wine when they are mingled together. If it is for (several) souls that he has recited read as written, but if for a single soul say "the soul of N. , shall be awakened" . And say "The Great Life spoke and opened with His mouth" and part thy pandama, eat thy pihta and drink thy mambuha. And recite "The living water shone forth in its place" then rise, and read one prayer alter another until the (prayer) "Yukasar chose her that passeth over" hath been offered up.]

56

In the name of the Life!

Living waters shone forth (in splendour) in their škinta. The robes of the good were resplendent in their place. The great Mana was dazzlingly bright in His glory. So (too) shall these living, (brightly) shining, steadfast and vigorous souls shine in splendour in the great Place of Light and the Everlasting Abode.

[This is a prayer of dedication for the "water of prayer"]

57

Fragrant incense riseth to its place and Thou, Life, be victorious! The Forgiver of sins, trespasses, follies, stumblings and mistakes will forgive all those who love his name of

Truth (Kušta) (likewise) the soul of N.

And Life is victorious.

[A dedication prayer for the incense]

58

In the name of the Life!

Praised be the First Life, praised be the Word of the First Life: praised be that radiance, light and glory; praised be that Light which is boundless and endless and none know when it came into being. Praised be the Lord of Greatness and praised be all the 'uthras that stand to the right and left of the Lord of Greatness and praise the Lord of Greatness. Praised be my father Yawar, praised be all the 'uthras who stand and praise my father Yawar. Praised be that great first Jordan in which the First Life was baptised. Praised be all jordans of living water: praised be the fruits, grapes and trees which stand by them. Praised be all the mighty and lofty worlds of light; praised be all those sanctuaries (shkinata) of the Hidden for in each and every škinta sit a thousand thousand 'uthras, ('uthras) without end, and the myriad myriad sanctuaries that are countless. Praised are those thousand thousand 'uthras without end and the myriad myriad sanctuaries beyond count.

Praised be all those banners of radiance, light and glory unfurled before them which give them light. Praised be the great gate of the House of Abathur; praised be all 'uthras who stand before Abathur and praise him. Praised be the three hundred and sixty scales which are set up before the ancient Abathur; praised be that first great Scales that was set up before Abathur the Ancient. Praised be that great occult Drop from which he proceeded. Praised be all 'uthras who sit upon thrones of rest and recite ordinances and masiqtas and secret prayers. Praised be those recitations, masiqtas, and secret prayers in which the Great (Life) is praised. Praised be those priests who sit with them.

Praised be all mountains of radiance, light and glory; praised be all roads and paths of light.

First Life! Lift up Thine eyes upon these souls called upon, raised up and signed in this masiqta and (the souls of) our father, brothers and sisters who have departed the body, and of those who still tarry in the body. Deliver them, save them and protect them from this world of the wicked and from those watch-houses (purgatories). Let thy mercy, Great First Life, rest upon them. And ye shall say "Life is established in its indwellings".

And Life is victorious.

[This is an offering-up of supplications. It is the dedicatory prayers of the masiqta. Pray "We have acknowledged", "Praises", "Thee, Thyself", "Raising eyes" and "I sought to

raise my eyes". If thou recitest for (several) souls read as written, if it is one soul say "Lift thine eyes upon the soul of N"].

59

Life is fulfilled in its own glory and the Great Light established by its victories.

[This is the prayer offered up for the pihta].

60

The Great Life dwelleth in those that love Him, and His devotees dwell in the Great Place of Light and the Everlasting Abode.

And Life be praised!

[This is the dedicatory prayer for the mambuha.]

61

An earthly wreath fadeth, but the wreath of Life is fresh and living. The wreath of an elect righteous man is set and shineth on the heads of those who love the name of Truth (Kušta). The wreath is from the world of light and the robe from the Everlasting Abode. The ether-wreath is set, with its purities, and shineth on the heads of these souls of this masiqta.

And Life is victorious.

[This is the prayer put up for the wreath of a masiqta. If thou recitest for several souls, read as written, but if for a single say "on the head of this soul of N."]

62

The worlds glisten (with costly) oil, but Nasoraeans shine with the radiance of Life.

And Life is victorious.

63

In great radiance am I immersed and in steadfast light am I established. Manda baptised me, Kušta confirmed me. A letter, communication (communion) and purity came to me from the House of Life. Its fastening is water, its wreath is light, its weapon the living word, and its seal the chosen, pure one. Every man who openeth it and readeth therein shall live, shall be whole and his name will be set up in the House of

Life, in the name of the great Sublime Life from worlds (of light?).

And Life is victorious.

[This is the prayer offered up for the masiqta oil.]

64

The Life dwelleth in its own radiance and light.
And Life be praised!

[This is the confirmation of the (prayer) "Yukasar chose her who passeth over". Here recite "Ye are set up and raised up" and the masiqta-hymns.]

65

Ye are set up and raised up into the Place where the good are established amongst manas of light, the souls called upon and raised up and signed by this masiqta and (the souls of) our fathers, our teachers, our brothers and our sisters who have departed the body, and of those who are(still) living in the body. Your manas shall be set up in the Light and ye will be established in the Light.

And Life is victorious.

66

In the name of the Life!

I am crowned with a wreath and lay me down
In a dress in which there is no blemish.
No spot is there in the dress,
Nor is there aught missing or lacking in it.
The Life knew about me.
Adam, who slept, awoke;
He grasped me with the palm of his right hand
And gave (not?) into my hand a palmbranch.
Light cast me into darkness,
But the darkness was filled with light.
The day that light ariseth,
Darkness returneth to its place.
The souls of this masiqta
Approach a cloud of light.
Their journey is to the Place of Light.

And Life be praised.

[This is a masiqta hymn]

67

With him, with the Deliverer
The souls of this masiqta will ascend.
They will behold the Place of Light
And the Everlasting Abode.

On their road the Seven will not detain them,
Nor will the Judge of the False question them.
The Life will count you in His reckoning
And the good will set you up in their midst.
To the place to which the good go they will guide you
And in the place in which they stand they will set you up;
Lamps of radiance are found before you,
Beams of light behind you.
Kušta will come at your right
And Piety will smoothen your path.

For you there will be loosings
From here to the Everlasting Abode.
For the ferry which ferries over the Elect
Will set out towards you and take you across.

(Then) from Abathur of the Scales
A saviour will come forth towards you.
The saviour that cometh towards you
Is all radiancy and light from head to foot
Like the wreath in his right hand.

And on his two arms is a robe.
Bestir yourselves! Put on your robes!

Put on your living wreaths, gird on your girdles
In which nothing is awry or blemished.

Above your head there will be fruit,
And there, at your time and season
Your manas will be set up in the Light.

Your manas in the Light will be set up.
(So) rise up, behold the Place of Light!

And Life is victorious.

Between the Hidden and the Radiance,
Between Light and the 'uthras,
Between the Hidden and the Radiance
Stand those who question the soul,
Saying to her "Speak! say, soul,
Who constructed thee? who was thy Builder?
Who built thee and who was the Being, thy Creator?"

The soul spoke and said --
The edified, well-constructed soul spoke --
And saith to the Being who questioneth her,
Said to him, 'My father, One built me, One constructed me"
One was the Being who transplanted me;
One of the sons of salvation in his goodness
Took (accepted) his lot (duty).

He folded me in a wrapping of radiance,
Took (me) and gave me over to Adam.
Adam, in his simplicity, whilst he knew not nor understood,
Took and cast me into a physical body;
Took me and cast me into a physical body
That is all sour and bitter fluids and decaying substances.
(There) the soul remaineth and waiteth in the hostel of the body
Which he had bequeathed her: sitteth and watcheth over it
Till its measure and count were accomplished.

When its measure and count were accomplished
The Deliverer came to her;
To her came the Deliverer
Who loosed her and bore her away:
(Yea), he who had bound her, who had loosed the soul,
Went before her whom he had bound.

Coming behind him, the soul hasted
Reached her Deliverer, ran (after) him
Who had bound her to her dwelling.
The soul and her Deliverer (go):
Her course is to the Place of Light,
To the place whose sun goeth not down,
Nor do its lamps of light grow dim.

To it, and to that place, those souls

That are called upon in this masiqta
And signed by this sign, are summoned and invited.
They shall behold the great Place of Light
And the abiding Abode.

And Life be praised.

69

Bliss and peace there will be
On the road which Adam attained:
Bliss and peace there shall be
On the road which the soul traverseth.

The soul hath loosed her chain and broken her bonds;
She hath shed her earthly garment.

She turned round, saw it and was revolted
She uttered an evil curse on the being
Who had clothed her in the body.

She provoked the Framer-of-Bodies, she roused him
From the lair in which he lay. She said to him,
"Rise up, look, Framer-of-Bodies;
The hollow of thy hand is filled with water!"
The voice of the Framer-of-Bodies (is heard),
Who howleth and weepeth for himself
And saith "Woe is me that the hollow of my hand
Is filled with water!" And to her he saith
"Go in peace, daughter of the free, whom
In the house of evil ones they called handmaiden.

Go in peace, pure pearl that was transported
From the treasuries of Life;
Go in peace, fragrant one who imparted
Her fragrance to the stinking body.
Go in peace, radiant one, who illumined
Her dark house. Go in peace,
Pure and chosen one, immaculate and spotless!"

Flying, the soul went
Until she reached the House of Life:
She arrived at the House of Life.

`Uthras went forth towards her,

Saying to her "Take and put on thy robe of radiance
And set on thy living wreath!

Arise, dwell in the škintas,
The place where `uthras abide, conversing;
And Life is victorious and triumphant is Manda-d-Hiia
And lovers of his name".

And Life be praised!

70

Blessed and praised be Life

Who is filled with compassion for these souls.
Praised be thou, my lord, Manda-d-Hiia,
For thou raisest up these souls and dost not condemn them.

Praised be thou, pure Yushamin,
For thou wilt give them thy helping hand.
Be ye praised, Shilmai and Nidbai,
For ye will give true witness concerning them.
And be ye praised, Hibil, Shitil, and Anush
For ye will ransom them from the House-of-Dues
And from Abathur of the Scales!

For toward you will go forth a messenger,
And the messenger who goeth toward you
Is all radiance and light from head to foot.
In his right hand a kind of wreath
And on both his arms a robe.

Up! put on your robes, set on your living wreaths!
Gird on your girdles that are flawless and faultless!
Above your heads there will be fruit,
And your lamps will hang amongst lamps of light
And will shed light.

The Lord of Tolls will not confront you
Nor will lying judges put you to the question.
They will bring you liberating words
From here unto the Everlasting Abode,
The building that was built for you in the House of Life,
Will not come to nought in an age of ages!

And may some of Manda-d-Hiia's radiance and light

And the revivifying-breath of Life rest upon us!
Blessed is the Voice of Life
And praised be the great Beam which is all light.

And Life be praised.

[After thou hast recited "The Life dwelleth in its own radiance and light", "Ye are set up", "I am crowned with a wreath and lay me down", "With him, with the Deliverer", "Between the Hidden and the Radiance", "Bliss and peace there will be", "My vigilance and my praise giving", "Go in peace, Pure Chosen one", "Well, well is it for thee, soul" and the other hymns, as many as thou art able, then recite the "Blessed and praised is Life" of Shem son of Noah.

If thou readest for (several) souls, read as it is written, but if only for one soul, say "The soul of N." and pay attention, with all watchfulness, clearness of mind and studious attention and recite "Good is the good for the good"; perform Kušta with one another and recite "In great radiance am I immersed".

And pray a prayer for yourselves and make pihta and mambuha for yourselves and eat your pihta and drink your mambuha And offer up the prayer "Good is the good for the good", perform Kušta with one another for yourselves and (then) honour your crowns.]

And Life is victorious.

71

In the name of the Life!

Blessed and praised be the Life!
Blessed and praised be the name of Life in the Place of Light!
Blessed and praised art thou, my lord, Manda-d-Hiia;
Thou and thy strength, thy radiance, thy light, thy glory and thy help.

Praised art thou, my father Yushamin the Pure,
Son of a transplanting of the mighty Life.

Praised art thou, Second Life, Life that is from Life.

Praised are ye, Shilmai and Nidbai, guardian 'uthras of the jordan.

Praised are ye, Nsab and Anan-Nsab.

(Praised are) our fathers Hibil, Shitil and Anush
The name and chief of the whole race.

Praised art thou, Lofty Abathur;

Blessed and established is the great škinta in which thou sittest.

Praised are ye four beings, sons of Perfection, who go to meet the good;
Go forth to meet the good and clothe the good with robes.
Praised art thou, Earth of Light and blessed and praised Those who dwell in thee.

Blessed art thou, Road of the great, path of the perfect
And track that riseth up to the Place of Light.

Blessed art thou, Nasirutha from whom the elect learn;
From thee learn the elect, and deal out reward and pious gift
They deal with reward and pious gift and rise up and behold the Place of light.

Praised art thou, jordan of living water, for from thee we obtain purity;
We obtain purity from thee and receive the pure sign.

My fathers beheld the Life and my teacher the Place of Light.
The 'uthras of light are victorious,
And victorious Abathur and the sons of Perfection
Who stand, praising the Life.

Enlargement of life there shall be for the believing
Who have departed out of our midst;
The believers, the poor, the lowly and priests.

And my lord Manda-d-Hiia will lend them his helping hand.

Thankfully received are the good gifts (tabuta) of life,
The good gifts of life and of knowledge of life,
The pihla that ..... at the name of the Life.

For any man who giveth an oblation,
His oblation will be his helper: elect and perfect men
Who bestow oblations will rise by Kušta 's path.
To them it shall be given.

Of the Ether-wreath they twisted them a wreath
Of speech and hearing, of joy, purity, goodness and greatness.

A wreath from the Vine Ruaz He will set on the heads
Of those souls called on, signed, and raised up by this masiqta;
(And the souls of) our fathers, our teachers, our brothers and our sisters, of those who have departed the body and those
who are yet in the body.

(A wreath like that) set on Its head by the Great (Life)

And by the Great (Life) given to 'uthras
And given by 'uthras to their priests.

Healer, whose medicine is water, come!

Be thou a healer to thy devotees,
To thy devotees be thou a healer
And to him that giveth oblation be thou a helper:
On him whom thou hast healed, do thou,
My lord, bestow soundness.

Behold him who standeth before thee and condemn him not.

My Lord, High King of Light, Revealer
Whose eyes are uncovered, seeking justice
And enacting justice for those who love it,
Do justice on those who persecute us,
Those persecutors who pursue us,
And on the wicked and furious ones
Who scheme to work evil upon us.

If it please Thee, High King of Light,
Look on us and condemn us not!

Behold these souls who believed in Thee
And for Thy name's sake stood by on earth
And were persecuted. Show us pure ether-air
So that we may forget earthly persecution,
That we may forget the persecution of earth
And the vexation of the wicked and liars.

Strengthen our insight, our voice, our vigilance and our praise!

Thereby the Great Life communed with thee
And set thee up completely (?) with His radiance
And His light, Manda-d-Hiia!

And may the vivifying-power of Life rest upon us.
My elect, ye shall say "Blessed be the Voice of Life
And praised be the great Beam which is all light!"

And Life be praised!

[This is the "Blessed and praised be the Life" of Shem son of Noah. Afterwards, read here "Blessed and praised be Life" of the souls, and then recite "Good is the Good for the good".]

72

Good is the Good for the good, and His nature is set upon those who love His name. We will seek and find, speak and be heard. We have sought and found, have spoken and been heard in thy presence, my lord, Manda-d-Hiia, Lord of all healings.

Forgive him his sins, trespasses, follies, stumblings and mistakes and (those of) him who furnished this bread, masiqta and (ritual) food. My lord, Manda-d-Hiia and (Thou) Great First Life, forgive the sins trespasses, follies, stumblings and mistakes of the donor(s) of fee and oblation, and their wives, children, their priests and those who placed (brought) this bread and food; (likewise) you, my parents, teachers, instructors and preceptors when ye support from the Left to the Right. And ye shall say "Life be established in Its Dwellings and Life be praised;

Life is victorious over all works.

[Recite this "Good is the Good for the good" when thou readest a masiqta. When thou performest a baptism recite it, when thou distributest oil recite it, when thou recitest the Rahmia ("Devotions" recite it, and after the Rahmia. And recite it when thou partakest of the (ritual) dish.]

And Life is victorious.

The Letter

Chapter 73

In the name of the Life!

A sealed letter which leaveth the world --
A letter written in good-faith (kushta)
And sealed with the seal of the Mighty (Life) --
Righteous men wrote it, believing men tied it on,
And suspended it about the soul's neck
And despatched it to the Gate of Life.
The soul, in her wisdom,
Pressed her nail on the letter,
Her nail she pressed on the letter;
She imbued it with her mystic radiance,
Wrapped it and veiled it in her light.
How came it that Daium saw
That the soul bore a letter?
How was it that Daium saw it
As her seven sons gathered about her

And said "Who hath written the letter
Whose secret no man knoweth?
Who wrote the letter that is sealed in
By these protective strands?"
The letter is written in good faith,
And sealed with the seal of the Mighty (Life).
Righteous (men) wrote it, believing men tied it on
And hung it about the neck of the soul
And despatched it to the Gate of Life.
The soul flieth and goeth until she hath reached
The watch-house of the Seven.
The Chief-of-Dues, when he saw her,
(And) the Governor, when they saw her,
Murmur discontent and say
"Who hath written the letter
Whose secret no man knoweth?
Who wrote letter that is sealed
By these protective marks?"
"The letter is written in good faith
And sealed with the seal of the Mighty (Life).
Righteous (men) wrote it;
Believing men tied it up
And hung it about the neck of the soul
And despatched it to the Gate of Life".
The soul flieth and travelleth on
Until she reacheth spirits of Purgatory.
The spirits of Purgatory abased their heads
And the soul passed the purgatory-spirits by.
The soul flieth and goeth
Until she came to the waters of death.
As she reached the waters of death
There came forth towards her
A great Beam of radiance (and) of life, (who)
Grasped her by the palm of her right hand
And brought her over the waters of death.
The soul flieth and goeth
Until she reacheth the House of Life.
When she reached the House of Life
She uttered a cry to the House of Life,
And when He heard her call, the Life
Sent a messenger towards her,
(Who) grasped her by the palm of her hand,
Conducted her, (came) to support her
In the likeness of the Life to the place
Of radiance, light and beams of effulgence;
To unite her to (the company of) 'uthras

And to set her up amongst beams of light.
Upon her head they placed a wreath of ether
And took her out of the world in splendour.
Life supported life: Life found Its own:
It hath found Its own, and my soul hath found
That for which she hoped.

And Life is victorious.

[Up to here recite over the flask of oil as it is put into clay up to the mouth of the bottle. And the clay must be pure and from the jordan.]

Chapter 74

Bound (secured) and sealed are the spirit and soul of N. by the seal of Kushta and the great safeguard of truth by the word of Kushta and the raising (power) of Yukabar-Ziwa.

And Life is victorious.

[This is the conclusion of the "Letter". Set (press) thy seal-ring and the nail of thy little finger of thy right hand into the clay, seal it and read this conclusion over it. And Life is victorious].

[Shouldest thou wish to administer oil (to a dying person), at the beginning and end order the chief (relative) or remaining (persons: i.e. of the family?) to throw water over the dying person. If he is a Mandaean (layman) they shall purify the hand of the dying person and pour oil on it and sign it with three signings. And he shall join with him and shall place his hand on his mouth and then put the dying person's hand on his mouth. If immediate death is near (?) at the place where they apply the oil they shall cleanse with water and purify him and bring to him proxies (those like him).]

In the name of the Great Life!

Health and victory be mine, Adam-Yuhana son of Mahnush.

When thou wishest to administer unction to anyone leaving the body (dying), say "In the name of the Great Life, union and renewal of life and forgiving of sins be there for this soul of N. son of N. of this "Letter and masiqta". And bring a clean new bottle never before used, press out pure oil and place in it. When enough, twine a wreath of myrtle about the bottle. And set it before thee and recite for thy crown "In the name of that First Being" and set thy crown on thy head. And recite beside thy crown "Life created Yawar-Ziwa", "Let there be light", and "Manda created me" for thy crown. And recite "Strengthened and enhanced is the great mystery of radiance light and glory" and bind thy pandama over thy mouth.

And take the phial into thy hand and recite "Water of Life art thou" over the bottle. And

recite "Hail to the First Life" for the incense and cast incense on the fire and recite "We have acknowledged", "Praises", "To Thee" and "Raising my eyes"; and the bottle shall be in thy hand. And recite "I sought to raise eyes" and at the place where it says "wilt wipe away and remove from N. his sins, trespasses, follies, stumblings and mistakes and cast them into the hells of earth and into the nethermost Abaddons of darkness and wilt raise him up as guiltless and not as guilty and as virtuous and not as vicious before thee, Manda-d-Hiia. With thy radience thou wilt clothe him and with thy light thou wilt cover him, and wilt set thy living wreath on his head, (the head of) this the soul of N." And take care that thou readest to the end with attention!

And recite the eight prayers for the pihta over the bottle and the two prayers for the mambuhaMana", cover the bottle with the clay and take thy seal-ring with three of thy fingers -- thy thumb and the finger next thy thumb and the little finger -- and recite "The sealed letter which leaveth the world" and at the place where it saith "a letter written in good faith and sealed with the seal of the Mighty (Life)", seal with thy ring and the nail of thy little finger. And until the end let thy seal and the nail of thy little finger rest in the clay. And recite "Bound and sealed are the spirit and soul of N. with the seal of Kushta and the great safeguard of strength in the word of Kushta and the raising-up of Yukabar-Ziwa". over the bottle and recite over the myrtle wreath "The Light became light", "Enlightened and enlightening" and place the bottle on his head. Recite "Manda-d-Hiia went to the stars: his appearance loosed" over the bottle and take with thy forefinger some oil from the mouth of the bottle and recite "(In the name of the) Strange (Sublime) Life, this, the glory and light of Life" and at the place where it saith "to send forth spirit and soul" say "of N". and where it saith "And Sauriel the Releaser cometh, who releaseth spirit and soul" say "of N." and at "everything that is therewith" sign the mouth of the bottle; and at "the house of Abathur" sign the mouth of the bottle. And where it saith "the spirit of N. went and became like the soul and was raised up into the House of Life and Life is victorious" sign the mouth of the bottle. And recite "Truly did my baptiser baptise me", "I am baptised in the name of the Life", and "Whose son am I? Of the guarded

And lift thy seal-ring, thy nail and thy little finger from it and set it before thee and recite "Praised be the First Life" and at the place where it says "Lift thine eyes" say "upon N.". And thy pandamamanas light" (insert) "the soul of N. is established in that place". must be over thy mouth. And recite "Ye are set up and raised up in the place where the good are established amongst

And (recite) "I am crowned with a wreath and lay me down", "With Him, with the Deliverer", "Between the Hidden and the Radiance", "Bliss and peace there will be on the road which Adam attained", "My vigilance and praise", "Go in peace, chosen, pure and guiltless one in whom there is no spot", "The Mana rejoiceth in his treasures", "Well is it for thee, well is it for thee, soul that departed from the world", "Sunday, and Kushta and Oblation", "I am provided and provisioned", "He rose and took me up with him", "The day that the soul goeth forth" and "Ye are set up and raised up, my Chosen".

And recite the "Blessed and praised be Life" for the souls and here recite the "Blessed

and praised is Life" of Shem son of Noah. And where it saith "To you it shall be given, of the Ether-wreath" say "to N. son of N." (it shall be given).

And recite "Good is the good for the good"; ask mercy for him and remit his sins and his trespasses. And give it to him to whom thou givest it and grasp in kushta the hand of him who holdeth (the hand) of the dying person and say to him "This kushta which I entrust to thee, do thou convey it to Abathur".

If it is urgent to carry him away, bestir thyself (hurry) when thou recitest "The sealed Letter which leaveth the world" and "Bound and sealed are the spirit and soul of N.". Give him that which thou givest him, and take in kushta the hand of him who taketh (the hand of)the dying person and say to him "This kushta I speak to thee do thou speak it to Abathur". Thy pandama must be over thy mouth. Then thou shalt recite "The First Life be praised", "Ye are set up and raised up." and (so on) till the "Good is the good for the good", just as I tell thee.

Offer up for him the devotional prayers, hymns and the "raising" (prayers) of the masiqta from beginning to end. And be careful (to insert) the name of him to whom thou didst administer the oil. Let nothing be lacking and recite with attention and care.

And Life is victorious.

Then, when thou holdest thy pandama over thy mouth, pray for thyself. Make pihta and mambuha for thyself, recite "The Great Life spake and opened Their mouth" and eat thy pihtamambuha. And recite "Life is full", and "The Great Life dwelleth" for thyself and recite "Good is the good for the good" and perform the kushta-rite for thyself and honour thy crown. and drink thy

And beware, beware and beware lest thou begin any of the "loosing prayers" without thy pandama. (Do it) only after thou hast made petitions for thyself.

And Life is victorious.

This is the Benediction of Oil, which Bihram-Rba, son of Adam celebrated for his mother Hawa wife of Adam when she departed the body, whilst Hibil-Ziwa sat before them.

This Benediction of Oil was in the Diwan of Ramuia son of 'Qaimat of the town Tib, written by Zazai-d-Gawazta son of Hawa. And Bayan-Hibil son of Brik-Yawar wrote it. Here he distributed it, with these books, amongst a hundred Nasoraeans, from his own Diwan which he had copied from Ramuia son of 'Qaimat's Diwan that was found in the possession of Haiuna daughter of Yahia and Bainai son of Zakia.

And Bayan-Hibil son of Brik-Yawar said "Just as it was written, I wrote it and all the mysteries of the Oil were therein. As far as Jerusalem, the city of the Jews, their mysteries (sacramental ceremonies) are like these.

And Life is victorious.

Exhort those who administer the oil to be careful. If he (the apparently dying person) doth not depart the body, let them bring him to thee. Recite "In great radiance am I immersed", break open the seal, bear it away (?) and throw it into the jordan.

And when thou administerest oil, beware lest thou make a mistake. If thou hast committed an error, it will need a "masiqta of the sixty" for him on whom the oil falleth and it will be well. If impossible to carry him read a "sixty" masiqta for him with seven food-trays, and at "that which is with her" sign him and at "the House of Abathur" sign him.

(If) the soul (be that of) a good, pious person, one who hath people who will do good after him, bring priests and celebrate sixty masiqtas for him in full with everything. In the upraising of the sixty" sign him alone at (the words) ma d-bh; at the words bit Abatur sign him alone. And in the last upraising sign him alone at bit Abatur and (then) sign the souls of our fathers.

For a masiqta thou requirest meat, water of prayer, incense, pihta, hamra, wreath and oil. And in (on) the seven trays: - place there all that thou wishest in the trays together with those mysteries (named above).

And when (there is) a masiqta, read the homilies about the soul; let them be many, and be compassionate. It is good (beneficial) for a soul on whom oil falleth. Recite over him and over the seven rahbata and (pray for) Mandaeans, Nasoraeans and the faithful. And pray the masiqtapihta and mambuha, the "bindings and loosings" of the masiqta prayers "We have acknowledged", "Praises", "Thee", "Lifting eyes", "I sought to raise eyes" and all the appointed prayers for the from beginning to end.

Be careful; make enquiry, display kindness, show compassion (during?) the homilies, and loose him from his sins.

And Life is victorious.

Then Hibil-Ziwa taught and said "Great disgrace will fall on any Nasoraean who (whilst) reading the masiqta openeth his pandama or adulterates the water of prayer. He will not behold his Creator and will be smitten with that blow which was administered to the First Eldest One because he sinned and blundered before his Parents. And I, Hibil-Ziwa, will not reckon him amongst my own, nor count him as one of my own".

And Hibil-Ziwa said "Any Nasoraean who holds (to?) the pandama and doth not adulterate the water of prayer, as long as he remaineth in the body shall have increase, speech and a hearing because he hath neither removed nor changed aught of that which his fathers commanded him, nor hath he performed the acts of Yushamin or rendered a portion to the Well Sumqaq, nor did he stand in the heat of the Well Sumqaq".

Every man who celebrateth these mysteries must hold (wear) the pandama. When he holdeth his pandama all the creatures of darkness are turned back from his presence, his appearance will shine and all that he hath done will be confirmed by us.

And Life is-victorious.

This is the Book of Gadana which Hibil-Ziwa gave to the chosen elect, which I have copied for myself. I am poor, lowly, child-like and striving, one whom the Seven and Twelve persecute; one of the Root of the First (Life), one insignificant amongst my fellow-priests and ganzibras, earth beneath the feet of Nasoraeans and dust beneath the feet of the pious.

I, a slave who is all sin, copied this Book of Gadana for myself so that there should be someone to commemorate my name on earth and yonder in the celestial worlds of light. For my heart hath loved the Life and mine eyes wait upon Manda-d-Hiia, who will be to me a support, a deliverer and a rescuer from the sons of Krun And I testify to the Life and to my lord Manda-d-Hiia with a true and faithful heart.

I am Rabbi Adam-Yuhana son of Bihram son of Sa'dan son of Msa'dan, Kamisia by name, Rish-Draz. I copied it for myself from the book of a righteous and upnght woman, a believing (creature) whose mind is pure; in it there is no lechery, lust or harlotry. She consecrated herself to love of Truth (Kushta) and copied this Book of Gadana so that there should be for her a commemorator on earth and in the mighty celestial worlds of light, yonder. She was my own paternal grandmother, her baptismal name was Anhar daughter of Sharat. May there be for her enlargement of life! And the name by which she was called was 'diia, daughter of Adam son of Sa'ad-Juwiri. (She copied it from?) the copy of the great, lofty and respected R. Ram-Yuhana son of R. Yahia-Zihrun son of R. Zihrun son of R. Adam son of R. Yahia-Adam son of R. Shitil son of R. Ram son of R. Zakia son of R. Yahia son of R. Zakia son of a father of ganzibras, R. Mhatam son of R. Sam, known as Manduia, family name 'kuma (Black). He copied it from the book of the great, lofty and respected R. Yahia-Zihrun son of R. Yahia-Bihram son of R. Adam son of R. Yahia-Adam known as Manduia, family name 'kuma. He copied it for a shalmana -- the craftsman Hadaiat son of the craftsman Qasum son of Bihram son of Zakia of the sons of the Dihdaria (tribe), family name Sabur, from the book of R. Zihrun son of Asta Faruk, Asta Nuruz, his baptismal name being Bihram son of Adam-Yuhana son of Br-Hiia son of Zihrun son of Yahia-Anush, son of the great lofty and respected R. Mhatam son of Yahia-Baian son of Yuhana-Shadan, of the sons of the Dihdaria, family name Sabur. He copied from the book of Shaha whose baptismal name was Hawa-Mamania daughter of 'Aziz, family name Wasia. He copied it from a book (copied by?) Bihram-Br-Hiia son of Adam-Zakia-Br-Hiia son of Baktiar son of Adam-Bihram, family name Kuhilia, that was copied by the great, lofty and respected master-builder of knowledge and understanding, a noble and distinguished ganzibra, an excellent, accomplished man, devoted to the First Life, son of an orthodox family (root), son of a highly-distinguished family, our teacher, R. Yahia-Bihram son of a father of ganzibras, R. Sam-Bahran son of Yahia son of Zakia son of Yuhana known as Buhaiiar, Zakia by

name. May Mand-d-Hiia forgive him his sins for he was kindly and long-suffering, and wrote this book so that there should be commemoration for him on earth and yonder in the worlds of light. And he copied it with the rubrics which had been copied by the great, lofty, respected and reliable ganzibra Zihrun son of Br-Hiia son of Baktiar son of Adam-Bihram, family name Kuhailia-may Manda-d-Hiia forgive him his sins! He copied it for Sam-Yuhana son of Mhatam-Bulbul son of Sam, family name 'Asakir from the book of R. Adam-Baktiar son of Yahia-Zakia-Zihrun son of Yuhana-Shitlan, family name Rish-Draz ...

[The list of copyists is so long that I venture to omit the rest this colophon of D.C. 53, up to p. 98, line 16; (Translator).]

... Ziqa son of Ninia. And Adam-Sabur said "I went to Bit-Hurdshaiia and travelled around a great deal, but found no reliable masiqta equal to this masiqta. When I saw that it was reliable I wrote this masiqta just as it was. And any priest or Mandaean who prays, shall hold to this masiqta.

And now, ye priests who hold to it, be staunch to this masiqta so that there may be forgiveness for your sins, and the Life and Manda-d-Hiia and all the 'uthras sons of light will be your helpers. But we will abandon and not approach any man untrue to it.

And Life is victorious.

So these prayers were arranged from the "Explanation of Prayers of Baptism and the Masiqta" which was copied from the Diwan of Ramuia son of 'Qaimat: their father wrote (it?), Baian-Hibil son of Brik-Yawar and our master Baian son of Zakia. It was in his library. So that these injunctions were written by Baian son of Brik-Yawar. He distributed these books here amongst a hundred Nasoraeans from his own library, which he had copied from the Diwan of Ramuia son of 'Qaimat which was housed by Haiuna daughter of Yahia and Baian son of Zakia.

For it was written in the town of Tib. And Zakia copied it from the Diwan of Ramuia son of 'Qaimat and Yahia (?) copied from the Diwan of Sam son of Anush-Yahia, and Sam copied from the Diwan of Bihram son of Brik-Alaha ...? and Anush copied from the Diwan of 'Qaiam son of Sharat and 'Qaiam copied from Qaiuma son of Brik-Alaha and Qaiuma copied from Shganda son of Yasmin, and Shganda son of Yasmin copied from the Diwan Zazai-d-Gawazta br Hawa and Zazai-d-Gawazta copied from the Diwan of the First Life.

And Ramuia son of 'Qaimat said "From the day on which it fell from (was written by) Zazai-d-Gawazta son of Hawa till now, the years in which I wrote it, is (a space of) 368 years in the ages". And Ramuia son of 'Qaimat said "I wrote this Diwan in the town of Tib in the years when Anush son of Danqa departed with the heads of the people (ethnarchs), in the years when the Arabs advanced".

Then Baian-Hibil son of Brik-Yawar wrote "I purified myself when I got possession of

these mysteries. And I myself travelled around and went on foot to Nasoraeans and took many diwansMasiqta and Oil-of-Unction. I have written them here and have distributed them to a hundred Nasoraeans in order that they may hold to and be staunch to them. from place to place. And nowhere did I find "mysteries" as reliable as these Mysteries of Baptism and

"And now, ye priests! Hold and abide by this end (purpose), like 'uthras of light who stood by these mysteries, all of them, and confirm it in a communion to which Yawar is joined.

"And any man who doth not confirm this end (conclusion) we will avoid and not approach him. He may go in his clothes and roll in his filth! His habitation will be the Sumqaq Well."

Then the writing of Ram-Ziwa-Bihram son of Baian: -- "I have looked into the Diwan of 'The Great Wellspring' of Ramuia son of 'Qaimat. Any person who writeth the Book of Gadana and removeth any of the injunctions assigned and written therein, Thou wilt place in clouds of darkness. And anyone who writeth a book of rejection, or removeth any of the injunctions written therein so that they are broken, shall be cursed with a great curse. For this is the curse which the First Life uttered and pronounced, "Anyone who becometh hostile to the Life shall die the second death of an enemy: he will belong to the Darkness; he will fall and for him there will be no uprising".

(But) those who have not removed trust in the Life or (changed) any part of that which they wrote and taught about it, any individual, he and his opinion: and hath delivered them from their sins .. Moreover, anyone who cuts a copy, or extracts therefrom the name of its owner, shall be cut off (himself and sent) to the watch-houses (purgatories) of the planets. And at the Great Judgement he will stand up, but Abathur will not take his hand in kushta.

Life is victorious over all works and victorious is Yawar-Ziwa and his helpers, his people, his priests, and his holding (partisans).

And Life and all Its works are victorious.

Hymns of Praise

Chapter 75

In the name of the Great Life! May there be healing, victory, strenght, soundness, speech and hearing for me, Adam-Yuhana son of Mahnus, from the Life!

We have acknowledged and praises (are due) To the mighty sublime First Life, The Ineffable which is over all works. (I come), bringing (dedicating) my head and my mouth To the Life and to the implanted Word And to 'Usar-Hiia, the great solace and support of Life In order to praise, honour, magnify, bless and exalt Thee. (Yet) who shall praise

Thee 2), Life? And who, Life, shall magnify the greatness of Thy victories? Thou art lauded, Thou art magnified, thou art glorified And Thou art exaltedl (For lo) Thou art come, Thou camest and none but Thee came. At Thy radiancy the riders were afraid , At Thy light gates and kingdoms were troubled. on seeing Thee the Jordan turned about, [he waves of the sea rolled back And the islands of the sea were thrown into confusion, Chariots were overthrown and they fell on their faces. Cedars of Lebanon were rent, mountains shook and leaped like stags.

They opened and gave praise. Does in the desert shed their young untimely; The heights arise and speak in (Thy) honour. The earth trembled and was shaken. Jordan! whom didst thou behold that thou didst turn back? Waves of the sea! wherefore did ye roll back ? Isles of the seal why were ye thrown into confusion? Chariots! wherefore did ye overturn and fall on your faces ? Cedars of Lebanon! why were ye rent ? Mountains! wherefore were ye shaken and why did ye leap like stags?

(Why) did ye open and give praise ?
Does in the desert! on account of 'Whom did ye miscarry your young?

Heights! in Whose honour did ye arise and speak ?
Earth ! Whom didst thou behold and (at what) didst thou tremble ?

"At the Radiance which surpasseth all radiance, At the Light which surpasseth all lights, And at the Good Being who crossed the worlds And came and cleft the firmament and revealed Himself." When the Life gazed (down) and looked on the earth And Its Glory alighted upon the roofs of Its Building, (Lo!) they were sitting on thrones of rebellion. They got down meekly from their thrones And fell upon their faces. It eclipsed and took away The glory of the worlds and generations And quenched the flames of their lamps. It set the eyes of the planets in the depths of the earth And in the lower glooms of Ilarkness. Spirit (ruha) lifted up her voice, She cried aloud and said, "My Father, my Father Why didst Thou create me ? My God, my God, My Allah, why hast thou set me afar off And cut me off and left me in the depths of the earth And in the nether glooms of darkness So that I have no strength to rise up thither?" All arose, prayed and praised the majesty of mighty (Life) And their voices sang to the Glory that is mighty Praising the Radiance which surpasseth (all) radiance And the Light which surpasseth (all) lights, And the Good Being who crossed the worlds, Came, cleft the firmament and revealed Himself. He sundered Light from darkness and sundered Good from Evil, He sundered Life from Death, And He brought out those who love His name of Truth From Darkness to Light and from Evil to Good And from Death to Life and set them On roads of Truth and Faith. And Thou hast spoken to us with Thy Word And hast commanded us with Thy commandment - "Be My glory and I will be your Glory. Be my light and I will be your Light. And my name shall be in your mouths And I will be with you". Thou art He who overthrowest (false) gods in their high-places And bringest reproach on the divinity of (false) deities.

They were broken down by shame on their way And deep ignominy befell their temples And fettered their might.

Great is the splendour in which Manda-d-hiia is arrayed! Blest is that day of light, praised is that dawn On which Thou didst travel and come from worlds of light! (That day) is not reckoned in a count of days. Nor in a reckoning of months; Except that day on which Thou wast revealed from worlds of light. We will reveal to them, that day on which Thou wast revealed, To all who love Thy name of Truth (kusta).

We offer up our commemoration, our petition, our prayer, Our submission, our tabuta and our faith In Thy presence, (O) 'Usar-Hiia, Delight and great Support of Life. Were we to stand and praise Thee, Thy name, Thy title and Thy goodness seven times a day, my Lord, Who could praise Thee, Life, Or magnify (worthily) the greatness of Thy victories ? Can the stinking body praise Thee? or the vain tongue? Were our mouth like the sea, our lips like its waves And our tongue like cleft mountains, Then might we praise Thee, magnify Thee, honour Thee and bless Thee!

Thou knoweth him who feareth Thee with his heart And him who confesseth thee with his lips. With a pure mouth be Thou blessed And lauded with a tongue of praise. Supporters who do not waver, interpretations Of Truth (kusta) which vary not praise Thee. Sons of Perfection beside Thee, (an) endless, countless And everlasting (company), all shining with reciprocal radiance, Praise Thee, for amongst them all hatred, Envy and dissensions exist not. The Place which is all portals of radiance, light and glory Praiseth Thee. The ancient, lofty, occult And watchful One, Abathur, who sitteth according To his rank, like the Life, praiseth Thee, The 'uthra Pthahil praiseth Thee and saith to Thee, "Blessed art Thou, my Lord, Manda-d-Hiia And praised. And blessed is the Place From which Thou camest: praised, magnified And honoured is the great Place from which Thou camest. And praised, magnified and honoured is the great Place To which Thou goest." Elect righteous (men) from lower sanctuaries Ii Praise thee; for Thy knowledge, Thy wisdom, Thine understanding and Thy goodness do they praise Thee.

Thou hast come! Thou comest and art ready to reveal Thyself. Thou art immeasurable, infinite and everlasting. Thou art the Father, Thou art the Brother, Thou art the Son; Thou art the Source, Thou art the great Root of Life; Thou art the First, Thou art the Last, Thou art the Future, for Thou preparest Thyself to come And didst depart in order to reveal Thyself. Put far from us Thy wrath and bring near Thy mercy. Turn back, push back, remove and make impotent Angels of wrath, frost and hail from my land And my house - mine, Adam-Yuhana son of Mahnus - In the twinkling of an eye and at a turn of the wheels, (Let) our petition, our prayer and our submission Rise up before Thee, Manda-d-Hiia! That which we have done forgive us, And that which we do, forgive us, (For) Thou, (O) Manda-d-Hiia art a forgiver of sins, Trespasses, follies, stumblings and mistakes. If Thou, (O) Manda-d-Hiia, didst not forgive our sins, Our trespasses, follies, stumblings and mistakes, Who would stand guiltless before Thee, Manda-d-Hiia? Slaves are we, who are all sin And Thou the Lord who art all mercy. Before Thee, all hands are thieving and all lips lying; In Thine eyes, Manda-d-Hiia (even) Jordan-waters are not cleansing.

(Set for) righteous and believing people. Causing our spirit and souls to dwell in abodes of Life According to the purpose of the Life And the will of the three 'uthras . And according to the will of Manda-d-Hiia Sublimest of beings, and according to the will Of the Four Beings, sons of salvation. In Thy presence there will be restoration For our spirit and our souls. Thou wilt clothe us with Thy radiance And cover us with Thy light And will stand us before Thee with the innocent And not with the guilty; With the richly-endowed and not with the lacking. Knowledge of Life is Thy name, Truth is Thy name. Pure is Thy name, magnified is Thy name, Honoured is Thy name, blessed is Thy name And abiding is Thy name. Victorious art Thou And victorious is Thy name. Victorious are the wvords of Truth which proceed from Thy mouth Over all deeds. Make victorious and establish This my soul (the soul of) Adam-Yuhana son of Mahnus. And Life is victorious over all works.

Chapter 76

In the name of the Life! Praises to the Outer Life

Whom Ye caused to dwell without (beyond), The abode that hath limit. For Your eyes are open to (discern) Your own, Your ears hearken at Your Place . Praises to that one great name of Life Which is above all names. Its name resteth on the great Place of Light, On the everlasting abode and on the city of 'uthras, And on the Beam who was greater than all beams, With Whose fight all beams shine And by Whom all souls are justified;

Who establisheth our strength and cutteth us not off From the House of our trust; Who restoreth our souls at the House of Ransom On the Day of Judgement, and perfecteth our souls On the great Day of joy. Praises (be) to One Who is all the 'uthras, And to One Who is all prayers, and to the Predestined One Wvho came and remained for our commemoration And who was established in the presence of Outer Life. (One) on whose mouth Life rested and whose praise Was established without. Praises, praises to the Ancient, the First, To the Son of the great Primal Life Whom Life called, prepared, armed and sent Him forth To the generations. (Lo) Thou camest and didst open a door, Thou didst level a road and tread out a path, Didst set up a boundary-stone And didst knit together a community. Thou wast Helper, Saviour and Guide To the Father of the great Family of Life , And didst knit it together in a Communion of Life, Didst build it into a great Building of sound construction And didst bring it forth to the great Place of Light And the Everlasting Abode.

O callers whom I have summoned! O nourishers whom I have nourished! O builders whom I have raised up And brought out from amongst the peoples, nations and tongues! Behold, here I stand! Behold, here I dwell! Worlds against whom I guard myself Though your words are not far from my face, If ye take mountains (of food) as your viaticum for eating,

They will not satisfy (lit. "complete") you. If ye take seas for your drinking They will not make you perfect (content you). (But) if with perfections ye stand before the Outer Life

And before the Eternal Abode, I will count your number, And your reckoning shall be reckoned. Betimes I will come and will fly And will reach the sons of my Name, the sons of my Sign, And the sons of the great Family of Life. I will bind you together into the bundle of Life And I will build you into a great Building of Truth And will bring you forth to the great Place of Light And to the Everlasting Abode.

If there is no hatred, rancour, or dissension amongst you The hand of the unbartablas (customs-officers ?) will not search amongst your garments; Ye will not pass over the Bridge Nor walk in a narrow street; Ye will not stand before the judge Nor look on the countenance of the Adversary-at-law; Nor will ye see an averted face. The chief customs-officer will not question you.

Ye will go forth: ye will behold the Perfecter of Souls, One who setteth on paths of surety His friends that are made perfect, A great comrade of the faithful, One of the great band of souls, Who will come out toward you And clothe your souls in a garment of radiance

And in good pure vestments of light Which he will bring you from the Great Place of Light And the Everlasting Abode. He will bring out toward you wreaths, A wreath of victories. And every leaf of your wreaths will (weigh) One thousand and eighty mithqals . Its brilliancy will exceed the brightness of the Sun And its light outshine the light of the moon. Ye will receive your vesture and will receive your wreaths In the presence of the Great (Life). Ye will be great, and called 'uthras amongst the 'uthras. Ye will open your eyes and behold your Judge. Betimes will the dayspring dawn upon you, In strength ye will arise and behold the Outer Ether And the great Beam who is all light, Who was set up before the Great Life: He whom Life created, prepared and sent forth To the ages and to the worlds. And every man who giveth oblation; And took part in the communion from beginning to end. They will make as perfect as the mamas, Like rays of light he will be made to shine On the day of deliverance, on the Day of Redemption, The great Day of Joy; so that his righteous act Stretcheth onward. It will precede you and will uplift, Showing you the Outer Ether and the everlasting Abode, The place which is ancient, (of) Primal Beings, And sons of the great Family of Life. They eat of that which is imperishable And drink that which is not wine, eating well And asking solace. And an 'uthra of Life Cometh and resteth upon them day by day and hour by hour Praises (be) to the fame of the righteous And to the existence of Chosen Elect (men), And to the Unearthly Being who standeth without, Whose eyes are open and fixed upon those Who love his name of Truth (kusta) - Thou art he, Manda-d-Hiia! for thou knowest About that in which the perfect man is made perfect, And about the virtuous man, in what his virtue consisteth . And the Lie , of what doth it consist. Not a word issueth from the mouth of a perfect man But thou knowest it, hast understood and expected it In the great Place of Light and the Everlasting Abode. 'the mountain doth not boast its strength, nor a hero his doughty deeds, Nor doth a bowman vaunt his bow, nor the physician his drugs, Nor the righteous and sage man the utterance of his mouth. Not so : it is an 'uthra of Life which cometh And resteth upon Thy devotees. And those who seek from Him shall find, and to those who ask of Him

It will be given. Day by day, hour by hour, behold us Who stand in Thy name and are upheld by (calling on) Thy name. We hold to Thy Leader of the great company of Truth We have held staunch because of Thy victories. Humiliate us not; cast us not into the hands of tormentors, Liars, hypocrites and the censorious. Let not torturers strike us nor condemners damn our souls! The good will see and wvill be found ready , (But) The wicked will be discomfited and the children of the world be shamed

Perfected (souls) will see that the Life existeth ,And will direct their gaze to the great Place of Light and the everlasting Abode.

Thou, Manda-d-Hiia, callest the caller , nourishest the nourisher, buildest the builder,

Exaltest horns , enlargest footsteps and settest up a road , And dost knit together in communion.

Thou art He who constructeth, and who takest out from amongst the peoples, nations and tongues every man who is summoned, worthy and invited. To every man whose term of life is over Thou wilt be a Helper, Saviour and Guide to the great Place of Light and to the everlasting Abode. As to one whose term is incomplete and he standeth (liveth) in the body, (able) to open his mouth, lift up his voice, pray his prayers and to offer up his praise, and whose feet can walk to my House , thine 'uthra shall come and shall rest upon him, Thy friend.

Diffuse Thy light over all who love Thy name of Truth (kusta). Thou hast spoken with Thy Word and hast commanded us with Thy commandment, "Over your words My Word hath precedence : and at the raising of your right hands (towards Me?) My right hand will be lifted towards you. Ye will call, and I will answer you quickly. Ye will seek My hand and I will not withhold it (from) your hands".

We will pray with Thee the 'uthras' prayer and ask of Thee, of the Great (Life), a petition for ourselves, for our friends, for our friends' friends and for those who love the great Family of Life, for the whole Nasiruta of Life, fulfilled and disseminated on earth. Thou wilt bring us some of Thy radiance, thou wilt lend us some of Thy light. We will enter into Thy radiance will go forth in Thy light, will rise in Thy name and be kept right by Thy nature . Truth is Thy name, Knowledge of Life is Thy name, precious is Thy name, magnified is Thy name, victorious is Thy name, victorious are the words of truth wvhich issue from Thy mouth, and victorious are all Thy deeds . And Life is victorious!

Chapter 77

In the name of the Life!

Thee (O) life, (is it meet) to praise, to honour, To magnify and to bless; First Life, Second Life and Third Life, Yufin-Yufafin and Sam-Mana-Smira And the Vine which is All-Life And the great Tree which is all healings.

(Meet is it) to praise, honour and magnify And to bless 'Usar-Hai and Pta-Hai Who open (reveal) the pihta of Life And transplant a planting of Light, And instal the First Counterpart In the House of Life.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless Nbat 'The First great Bursting-Forth (Emanation), The exigence of Life in Its nature.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless The Lord of Great Fruition. the great and high Being who was fruitful, begetteth and produceth Great fruit for Himself.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless Yukabar-Ziwa, who increased in his brilliancy And was great in his light.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless Yuzataq-Manda-d-Hiia, the life which proceeded from Life, The truth (kusta) that was aforetime, in the Beginning; Who was mightier in His radiance than the worlds of light.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless Has, the Stem of splendour, radiance, light and honour Whose branches are a thousand thousand and its tendrils A myriad myriad. Well is it for him Who hath looked on that Tree! Bihram , who saw it, lived, shone, was cured and established And his name hath not died.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless Sanasie , who standeth at the Gate of Life And prayeth for spirits and souls. He interpreteth silence, inspireth hope And taketh in keeping in the World of Light The prayers of pious and believing people.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless Haiasum-Kusta, messenger of Life, The Word of the first chosen elect (men). He crossed the worlds, came, pierced the firmament And revealed himself.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless Bhaq-Ziwa , who is called "He acted and succeeded in his skinta.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless Yukas’ar, source of radiance who bestoweth radiance and displayeth his fight.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless Biriawis, the strong source (kana) , The Kana took thought so that its radiance increased.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless Ayar , the pure Vine which abideth In the great and lofty Treasure-house of Light.

(Meet it is) to praise, honour, magnify and bless The pure Yusamin who resteth upon The treasures of the waters And upon mighty wellsprings of light.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless The 'uthra Tauriel , the being who

resteth by The pastures of the water. When a fragment from the little finger of his right hand Fell (off ?) There was consternation on earth, And vexation(?) in the world of falsehood.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless Adatan and Yadatan , who stand at the Gate of Life And praise and extol Life, And pray for the spirits and souls Of righteous and believing people In the Place of Life.

(Meet is it) to praise, honour, magnify and bless Silmai and Nidbai , two 'uthras Delegates of Manda-d-Hiia Who are active and do (the work of) the Life. With kusta and with the testimony of the Life They immerse living, shining, bright and well-doing souls Who go in sincerity to the Jordan (and are baptised) (But) not in the name of gods or of a messiah!

(It is meet) to praise, honour, magnify and bless Sum-Hai, Rhum-Hai, 'In-Hai and Zamar-Hai , Four Beings, sons of perfection, Who come towards sincere and believing people, And take them out of bonds (Tied by) the hands of the wicked And from beneath the claws of scheming men; And lift them up to the great place of Light And to the Everlasting Abode. They knit them into the Bundle of Life And build them into a great Building Of sure strength .

(It is meet) to praise, honour, magnify and bless Hibil, Sitil and Anus, Sons of a Stock which is living, light-giving, Vigorous and sturdy: Beings that cannot be taken by the sword Nor consumed by flames of fire; Nor swept away by floods of water; Nor will the thongs of their sandals Be dipped in the water. They were judged and were justified; They sought and they found; They strove and reached the Great Place of Light And the Everlasting Abode.

(It is meet) to praise, honour, magnify and bless Sihiun, and Pardun, and Kanfun , 'Uthras whose names, each one, are in the House of Life;

And the 'uthras Adam-Kasia, Bihram and Ram whose names are Each one in the House of life, (but) their nature is two two, (dualistic ?) And the names of righteous and believing people Will be established in the Place of Light. Thy name giveth out light, Thy name is illustrious, Thy name is pleasing and Thy name raiseth up. Thy name is victorious and victorious are the words of truth Which issue from Thy mouth, (victorious) over all works. Make victorious and raise up this my soul, (The soul of) Adam-Yuhana sun of Mahnus! And Life is victorious over all works.

I copied these three prayers "We have acknowledged", "Praises", and "Thee (Life) " for myself so that there may be commemoration for me on earth and yonder in the mighty and lofty worlds of light. Fur my heart hath testified to the First Life and I endure the persecution of the world from suns of the planets. For one name - Yawar - do I strive with a pious and believing heart fur the love of precious Truth.

My waiteth on the Life and mine eyes upon Manda-d-Hiia; for they will be my support,

my deliverer and saviour from the Place of Darkness to the Place of Light. I copied for myself, poor and lowly a slave who is all sin, dust on the feet of Nasuraeans .., etc.

(The rest of the colophon, which resembles the former colophon, is omitted)

The Responses

Chapter 78

In the name of the Great Life! May my thought, my knowledge and my understanding Enlighten me, Adam-Yuhana sun of Mahnus, By means of these responses and homilies for baptism and the masiqta.

Chapter 79

In the name of the Great Life! When the myrtle , the myrtle, flourished In the gardens of Hibil; When the wild marjoram grew in the precincts of the manda, They gave me two twigs of myrtle From which they twisted a wreath for the jordan. For it is wondrous and fragrant is its perfume!

[Recite this hymn and twist a wreath of myrtle for thy staff, then read the jordan-hymn "Hear me my father, hear me".]

Chapter 80

In the name of the Great Life !
Hear me, my Father, hear me! Draw me upward
(O) Great One, son of the mighty (Life),
Our Father, son of the Lite !
Silmai and Nidbai, lords of the jordan, hear me!
Jordan, and both its banks, hear me!
Hear me, Hibil-Ziwa, whose strength
Resteth upon his brethren, the 'uthras!
Hear me, Yawar-Ziwa, (thou)
whose creations rest on (depend upon?) the jordan!
Hear me, Mana-Rba-Kabira
And raise that which ye have planted!
Hear me, hear me, Hablaba) and Kana-d-Zidqa ,
Hear me, hear me, Abathur-Rama, whose strength
Presideth over the Scales!
Hear me, great Bihram! and raise me up
Yuzataq-Manda-d-Hiia!
Hear me, (ye) Seven Mysteries which reside
In the Great Wellspring
Hear me, (ye) three wellsprings which give out

Radiance, light and effulgence!
Hear me (ye) three manas
Who rest upon the jordan with your treasurel
Hear me, Anus-'Uthra ,
Whose strength dwelleth upon met

Chapter 81

In the name of the Great Lifel
Hear me, my Father, hear me!
And draw me upward, great Son of the mighty (Life);
Our Father, Son of the Life!
Silmai and Nidbai, lords of the jordan, hear me!
Jordan and its two banks, hear me!
Habsaba and Kana-d-Zidqa hear me!
Hear me, Great Life, from the height,
Hear me!

Chapter 82

In the name of the Great Life !
At the Fountain-head came I forth,
At the Source of springs of life went I hence.
Three skintas (sanctuaries) did I found
And set over them guardians as rulers.
The guardians I appointed to rule over them
Are sublime, blessed and trusty
To the uttermost.

[Repeat this hymn when thou art baptising and takest up the mambuha into the phial from the jordan, and recite the prayer "At the Fountain-head of Water came I forth" and then recite "Blessed art thou, Outer Door".]

Chapter 83

In the name of the Great Life!
How lovely are plants which the jordan hath planted
And raised up! Pure fruit have they borne
And on their heads they set living wreaths.
Yawar-Ziwa rejoiceth in the good plants
Which the jordan planted and raised.
The Plants rejoice and flourish
In the perfume of Manda-d-Hiia
Which breatheth upon them.

Chapter 84

Truly did my baptiser baptise me,
Well did my baptiser baptise me,
Truly did my baptiser baptise me
And your baptism shall attain its end.

Chapter 85

Silmai hath baptised us with his baptism, Nidbai hath signed us with his pure sign, The great Anus-'uthra hath placed living wreaths on our heads.

Chapter 86

The jordan in which we have been immersed Shall be our witness that we have turned not away From our sign, nor have altered our pure Word.

Chapter 87

I rejoice in my priests And in nasoraeans who hearken to my converse. I rejoice in you, my priests, For ye have not changed my pure Word.

Chapter 88

In the name of the great Life!
May the sublime Light be magnified!
Rightly do I say to you, my Chosen,
Who went up with me to the jordan,
Pervert and change me not, alter me not by hand,
Pervert not nor alienate me,
Men who have heard the Voice of Life!
He who heareth the voice of Life
Will be edified, Will be built up,
Built up and armed. (Such a man's) strength will be doubled.
Moreover, those who listen to the speech of the Life
Will be greatly increased,
Will be enriched and will not lack.
Into the communion that is great will he be knit,
He will enter the communion that is great
So that he will be united (therewith) and will arise
And will behold the Place of Light.
And Life is renowned and victorious,
And victorious the man who went hence.

Chapter 89

In the name of the Great Life The great Light be magnified! To you do I call and (you) do

I teach, Men who have received the Sign. Hearken not to the talk of all peoples and generations; Let not their stumblings cause you to stumble, Stumble not because of their stumblings! Be not interrogated at their tribunals, At their tribunals be not interrogated! Certainly have ye held to established truth, Ye have held to the certainty about which I instructed you. I call to my chosen ones so that Ye may not turn your thought away from Me. Because any man who is not steadfast (in thought) Whose mind is turned against me, Whose mind is turned from me, Great and not small will be his hurt . If ye have attained my strength Bear (arms for) me ! If ye bear (arms for) me firmly Stand by me frombeginning to end! But it ye have not attained my strength (or army) Go from me, and approach not! For he that entereth it and beareth (arms) for me, His " garment'' will be adjusted to the House of Perfection. But he that weareth it and doth not perfect it Will die and his spirit will extinguish, He will die and extinct will be his spirit, He will become the portion of the world, Thou hast conquered, Manda-d-Hiia, Good One, who confirmest Thy friends! Renowned and victorious is Life And victorious the man who went hence,

Chapter 90

In the flame of the Great Life
The sublime Light be glorified!
A disciple am I, a new one;
For I went to the jordan-bank
And took my name on my head
And in my heart I took a Sign,
My Sign is not that of Fire,
Nor is it that wherewith the Anointed One
My Sign is a jordan of living water,
The strength of which none can attain,
He chose one out of a thousand
And from two thousand he chose two,
Making traders of them
Who labour and ply their trade on earth.
And they trade for fee and pious gift,
And shine more than sun and moon.
I came to the congregation of souls,
For the Life sent me, sent me forth.
There were some who bought my wares,
There those who came to their end and lay down .
There were those who bought my wares.
The eyes (of such a one) were filled with light,
Filled with light were his eyes
(On) beholding the Great (One) in the House of Perfection,
There were those who did not buy my wares.
They went on, reached their end and lay down.
'they were blind and saw not,
Their ears were stopped and they heard not

And their hearts were not awakened
To behold the Great One in the House of Perfection.
As They called them and they answered not,
When they call, who will answer them?
Because it was given to them but they took not,
Who will give to them when they ask ?
They hated the Way of Life and its Abode
But loved the abode of the wicked.
And lo! in the abode of the wicked
Will they be held captive.
They tied up their tribute, their money
In a lappet of their clothes.
When they wish to lift their heads (hold their heads high)
They hurl them down to the Gates of Darkness

To my Chosen do I call, to my Plants Who stand by the jordan. I say to them, "My children (who walk) in my road, My children (who follow) my road, Swerve not from it or its boundary! Let him who deviateth from its boundary Cling to the boundary-stone. He who hath turned aside from both will fall into the uttermost ends of the world". Thou host conquered, Manda-d-Hiia, Good One, who confirmeth his friends! Thou wilt forgive us who praise our Lord Our sins and our trespasses. Renowned and victorious is Life And victorious the man who hath gone hence.

[Up to here are the hymns and chants of baptism; and from here to below are the hymns and chants of the masiqta.]

Chapter 91

My vigilance and praisegiving
Are my ferrymen across (the waters of death);
A transformation brought me over,
A cloud of light took me over.
In purity shalt thou rise to the Place of Light.

Chapter 92

In the name of the Life!
Go in peace, chosen, pure and guiltless one;
Thou art without spot.
Thou hast proven thyself by (thy sojourn on) earth
And thy destiny leapt upward from its struggles
From its struggles thy destiny leapt upward.
Above all the world thou hast spoken.
Chosen and pure one (saying),
"I am a seer, a diviner;
A seer am I and a diviner!"

The worlds assembled for judgement, For judgement the worlds assembled And judgement was pronounced on them, On them was judgement pronounced, On those who did not perform the works Of right-dealing Man. But thou alone, Chosen and Pure One, Fair mana, that art burnished bright, Thou goest not to the judgement hall. Judgement will not be pronounced over thee, Over thee judgement will not be pronounced; Because thou didst perform the works Of right-dealing mankind. This , that they endure and bear, Thou (O) Chosen One, wilt not find before thee. Escape the clutch of the planets And the forces of this wvorld! Take, put on thy garment of radiance, Set on thy living wreath! Bow thyself! and worship! Prostrate (thyself) and praise the Great Life. Praise the Place of Life To which thy fathers go. Thou (O) Chosen One, Wast not from here; From this place thou wast not transplanted Thy planting, thy place was the Place of Life, Thy home the Everlasting Abode. They have set up for thee a throne of rest In which there is no heat or wrath. There is kept for thee a girdle In which there is no trouble or fault . Good one! Rise to the House of Life! And go to the Everlasting Abode !

They will hang thy lamp amongst lamps of light And they will shine in thy time, and lit thy moment. Arise! Behold the Place of Light! Renowned is Life and victorious And victorious the man who went thither.

Chapter 93

The mana rejoiceth in its treasure
And in the glory of Life
Which resteth on it.
I have acknowledged thee
(O) elect righteous one,
For thou settest my soul free
From transitory things.

Chapter 94

Hail to thee, hail to thee, soul
That hast departed from the world!
Thou leavest corruption and the stinking body
In which thou hast been: (thou leanest)
Its abode, the abode of the wicked,
The place which is all sinning,
The world of darkness,
Of hatred, jealousy and dissensions,
The abode in which the planets go about,
Bringing pains and blemishes,
Pains they bring, and blemishes,
Every day causing them tribulation.
Rise up, rise up, soul!

Ascend to thy first homeland.
Rise, rise to thy first homeland,
The place from which thou wast transplanted,
To the place from which thou wast transplanted,
To thy good dwelling, (the dwelling) of 'uthras,
Bestir thyself! don thy garment of glory
And set on thy living wreath.

Rise! inhabit the S'kintas Amongst the 'uthras, thy brethren. As thou hast learnt, praise thy first Home; And curse this place, the house of thy fostering; For (during) the years that thou didst spend therein Every day the Seven were thine enemies, The Seven were thine enemies and the Twelve Beset thee with persecution. Renowned is Life and victorious, And victorious the man who hath gone thither.

Chapter 95

Her Sunday, her kus'ta and her alms
Bear witness for the soul.
Ye will be her witnesses
And will pass her through at the toll-house.

Chapter 96

I am provided and provisioned:
'Uthras of light equipped me.
I am provisioned; for Life provided for me.
And I am equipped by 'uthras of light.
They provided me with provision of Truth (ki

I lifted mine eyes to heaven and my soul waited on the house of life. and the life who heard my cry sent toward me a deliverer. the deliverer who came to me brought me that which was lovely; he opened out a robe and showed me its radiance and i cast off the stinking body. he grasped me with the palm of his right hand and led me over the waters of death . over the waters of death he brought me and led me onward; in the likeness of life he supported me. life supported life, life found its own. its own self did life find and my soul found that for which it had looked. renowned is life and victorious and victorious the man who went hence.

Chapter 97

He rose and took me with him and did not leave me in the perishable dwelling.

Chapter 98

The day on which the soul goeth forth,
on the day that the perfected one ascendeth,

on the day that the soul issueth from below
the spheres of death, of contention ,
strife was thrown into the earth.
ruha's slaves sit bewailing
and the seven sit in consternation.
the robe of the stars is lent
and dust is cast on ruha's head.
the hell-beasts weep
and the demons of purgatories are panic-stricken.
the being who brought me hither,
who brought me that which was beautiful,
put on me a robe, clothed me in a robe of radiance,
in a wrapping of light he covered me.
he set on (my head) a wreath of ether
and (gave me) of that which life bestoweth on the 'uthras.
he set me up amongst 'uthras
and stood me up amidst the perfected (souls).
a wreath of ether he set on my head,
and gloriously he brought me forth from the world.
life supported life,
life found its own,
its own did life find,
and my soul found that for which it had looked.
renowned is life and victorious,
and victorious the man who went thither.

Chapter 99

Ye are set up and raised up, my chosen ones,
by the word and certitude that came to you
the word and the certitude that came to the good,
the true word which came to believers.
my chosen, ye sought and ye found,
moreover ye shall seek and ye shall find.
ye sought and found, my chosen ones,
as the first (souls?) sought and found.
thou art victorious, manda-d-hiia.
and thou bringest to victory all who love thee.
and life is victorious.
[here recite "Blessed and praised is Life, that souls".]

Chapter 100

In a building which life buildeth,
good trees flourish.
fragrant is the perfume of the trees

with the perfume of manda-d-hiia
which pervadeth them.
[here recite "Blessed and praised be Life"
of Shem son of Noah,and "Good is good for the good".]

Chapter 101

The life hath founded a dwelling,
and radiance dawned
in the sublime ether!
i and my brethren, the 'uthras,
have set out every good thing ,
have set out the allotted portion of the great (life):
we have offered it up in purity to the place of light.

Chapter 102

The building that life buildeth will never come to nought. [repeat this hymn after thou hast partaken of the communion and then say "Darkness is crushed back into the Dark and Light set up in its place".]

Chapter 103

Darkness is crushed back into the dark
and light is set up in its place.
the life hath accepted your prayer,
the 'uthras have accepted your praise
the oblation is assigned to its lord,
and bounty to him who giveth it.
this soul ot n, and the souls of this masiqta rest at the
great place of light and the everlasting abode.
and life is victorious.

[here recite "In great radiance am I immersed" and lift thy hand for the masiqta and pray a prayer for thyself. and life is victorious.]

The Rus' hma

Chapter 104

My Lord be praised!
May Kul(a strengthen you! In the name of the great Life
may healing and purity be thine!
0 my Father, their Father, King Piriawis,
Great Jordan of living water,
In the name of the Great Life

We have cleansed our hands in truth (ku ja)
And our lips with faith;
We have uttered words of radiance.

My mind is absorbed in (thoughts of) Light. Blessed is Thy name, praised is Thy name My Lord, Manda-d-Hiia, and blessed and praised Is that great Countenance (Presence) of Glory which emanated from Itself. (Three times.) I, N, son of N (or daughter of N.), Am signed with the Sign of Life And the name of Life and the name of Manda-d-Hiia Were pronounced on me. (Three times) My ears have heard the voice of Life. (Three times) My nostrils have breathed the perfume of Life. (Three times) My Sign, that is on me, was not in fire, And not in oil, and not that wherewith the Anointed One anointed.

My Sign is in the great jordan of living water And the Sign and name of Manda-d-Hiia is mentioned upon me. Darkness is crushed down, and Light set up And the name of Manda-d-Hiia is mentioned upon me. (Three times) My mouth was filled with prayer and praise. (Three times) My knees bless and worship the Great Life. (Three times) My feet tread the ways of Truth (Kus'ta) and Faith. (Three times) I, N, son of N., am baptised with the baptism Of the great Bihram, son ot the Mighty (Life) My baptism shall guard me and will succeed. And the name of Life and the name of Manda-d-Hiia Are mentioned upon me.

(Three times)

My feet - and the hands of the Seven and the Twelve Shall be powerless to rule me. The name of the Life and the name of Manda-d-Hiia Are mentioned upon me.

Asiet Malkia

Chapter 105

Kus'ta heal you! In the Name of the Great Life! Healing and victory be thine, O great Gate of the precious House of Mercies! Healing and victory be yours; My honoured First Parents Healing and victory be yours; Treasure of the great First honoured Life. Healing and victory be thine; King Mara-d-Rabutha-'laita Healing and victory be thine; King Yus'amin the Pure, son of Nis'ibtun Healing and victory be thine; King Manda-d-Hiia, son of Nis'ibtun, Healing and victory be thine; King Hibil-Ziwa Healing and victory be thine; King Anus'-'uthra Healing and victory be thine; King S'is'lam-Rba Healing and victory be thine; King 'Shaq-Ziwa-Rba-Qadmaia Healing and victory be thine; King Sam-Ziwa, pure, eldest, beloved, great, first Radiance Healing and victory be yours, Hibil, S'itil and Anus', Healing and victory be yours Adatan and Yadatan, Healing and victory be yours

S'ilmay and Nidvay, (ye) two guardian 'uthras of the jordan, Healing and victory be yours; (Ye) twenty-four 'uthras, sons of light, Healing and victory be yours; (Ye) four beings, sons of Salutation, Healing and victory be yours; Njab and Anan-Ns'ab , Healing and victory be yours; Sar and Sarwan, Healing and victory be yours; Zhir and Zahrun

and Bhir and Bihrun, And Tar and Tarwan Healing and victory be yours; Yufin (and ?) Yufafin, Healing and victory be yours; Habs'aba and Kana-d-Zidqa, Healing and victory be yours; King Baibag-'uthra, Healing and victory be thine; King S'ingilan-'uthra, Healing and victory be thine; Simat-Hiia, Healing and victory be thine; Great 'Zlat , Healing and victory be thine; S'arat-Nit'ufta , Healing and victory be thine; Kanat-Nit'ufta, Healing and victory be thine; Bihrat-Anana, Healing and victory be thine; King Abathur-Rama , Healing and victory be thine; King 'Us' t'una-rba ,

Healing and victory be thine; King Abathur-Muzania, Healing and victory be thine; King Pthahil, son of Zahriel , Healing and victory be thine; King Yahia-Yuhana, Healing and victory be thine; King Adam, the first man, Healing and victory be thine; King S'itil, , son of Adam the first man, Healing and victory be thine; O (ye) kings and'uthras, And Indwellings and jordans, And running streams and s'kintas Of the worlds of light, All of you, healing and victory (be yours!) And (may there be) forgiving of sins For myself, (Adam Yuhana) son of (Mahnus'), (N. son of N.) Who have prayed this prayer !

May there be forgiveness of sins for me! (Note. - The part which follows forms the main part of the RAHMIA or "Devotions", I.e. the prayers prescribed for the three prayer-times daily, i.e. at sunrise, at noon and before sunset; each day of the week having its own set of prayers. These must be got by heart, and their correct recitation is an essential part of every priest's training.)

My Lord be praised! In the name of the Great First Sublime (Strange) Life, from the worlds of light, the Transcendent, above all works, be there healing and purity (victory), strength and soundness, hearing and being heard, joy of heart and forgiving of sins for me, Adam Yuhana son of Mahnus'. May my thought, my knowledge and my intelligence enlighten me by means of this treasure, a section of the Devotions (Rahmia), and the strength of Yawar-Ziwa and Simat-Hiia.

Prayer 106

Up, up! ye Elect Righteous Ones
Pray this prayer in the "Devotions" of the early hours (daybreak) for it is the opening (prayer) of the "Devotions".

Here recite "My good messenger" and "I worship Life" and recite "In the name of..."]

In the Name of the Great Life!

Up, up! ye Elect righteous ones,
Rise up, ye perfected and believing ones!

Rise, worship and praise the Great Life!

And praise the great king ŠiŠlam-Rba,

And praise the Occult Tanna and Ham-Ziwa,

And praise the great Yawar and 'Zlat the great,

And praise Simat-Hiia,

From whom all worlds came into being;

And praise the Wellspring and Datepalm

From Whom the Father of 'uthras came into being.

I worship and praise that lofty and great

King of light, the Compassionate One

Who is full of loving-kindness.

[Prayers 107 -108 Pray these two prayers after "Up, up elect righteous" (#106) in the early morning devotions, then recite "In their name.., in the name of that Primal Being"]

107

In the name of the Great Life!

My good messenger of light
Who travelleth to the house of its friends,

Come, direct my speech and open my mouth in praise
That I may praise the Great Life
Wholly.

108

In the name of the Great Life!

I worship Life
And I praise my Lord Manda-d-Hiia
And that great Presence of Glory
Which emanated from Itself.

(Prayers 110 - 112 This prayer, "The time of devotions" is the opening prayer of the eventide devotions. Then recite "In their name (In the name of the Life) and "In the name of that (Primal Being) and set on thy crown and recite beside is "Life created (Yawar-Ziwa)", "Let there
be light" and "Manda created me" and then recite "Incense that is fragrant", and "Lo for the First Life" for the incense and cast it on the fire. And here recite the Sunday prayer.)

110

In the name of the great Life!

The time, the time for devotions arriveth
The time of the Lord of Prayer hath come.

My awakener is Hibil, my instructor is Šitil,
Anuš lifteth up my hymns.

The immerser in my immersion is Šilmai
And he who establisheth prayers is Nidbai.

111

In the name of the Great Life!

My good messenger of light
Who travelleth to the house of its friends

Come, direct my speech and open my mouth in praise
That I may praise the Great Life
Wholly.

112

In the name of the Great Life!

I worship the Life
And I praise my lord Manda-d-Hiia
And that great Presence of Glory
Which emanated from Itself.

(Prayers 113 - 116 Pray these four prayers:
"On the Ether-Light do I stand" (#113),

"Early I rose from my sleep" (#114),
"We have purified our hands in kušta"(#115),
"Blessed be thy name and praised be thy name"(#116).
Recite them for the "Devotions" for daybreak after incense)

#113

On the light of Ether do I stand

In the name of the Great Life, may healing be mine,
Adam-Yuhana son of Mahnuš, through this Sunday prayer!

"On the light of Ether do I stand,
I stand for the Great Light with its purities!

I am Manda-d-Hiia, emanation (planting) of the Mighty First Life.
I cried to the first day of the week, (Habšaba)
The lauded, the pure guardian of the Light
Who enlighteneth 'uthras.
To him I said

"Rise up, go, set off, descend to the earthly world,
To that world which is all birth,
To be with the Elect Righteous,
Men formed of flesh and blood.
Hold them in thy grasp, strengthen them,
Stand by them, take care of them,
Give them strength and fortitude
So that they may stand and worship and praise
The Mighty Sublime Life! "

Then Sunday spoke, saying to Manda-d-Hiia
"How canst thou send me to this world that is all birth
To be with elect righteous (men)
Formed of flesh and blood who do not respect me!
They treat me with contempt, hold me in no great honour,
And remit not my sin and transgression!"

Then Manda-d-Hiia spoke, saying to Sunday,
"Up with thee! Go, set off, descend to the earthly world
To this world that is all birth, to be with
Elect, righteous men formed of flesh and blood.
And grasp them in thy grasp, confirm them,
Stand by them and take care of them!
Turn back and drive away from them

The seven planets together with their demons and devils,
And their amulet-imps and their evil creatures;
So that they will forgive thee thy sins
And thy transgressions; will hold thee in great esteem
And victory will be ours and will be thine"

Then Manda-d-Hiia spoke and said to the elect righteous,
"Give heed to Sunday the Enlightener whom
I have sent to be with you in order to enlighten you,
To uplift you and make you upright,
And to bring you prayer and praise.
Forgive him his sins and transgressions
And hold him in great esteem."

Manda-d-Hiia taught and expounded and said,
"Anyone who doth not forsake his sins and trespasses
On Sunday, nor holdeth him in high esteem,
Will have no seat amongst the 'uthras
Nor will he behold the great Countenance of Glory.
For Sunday is more precious, greater and more beauteous
And bright than all the 'uthras!"

Blessed and praised is Manda-d-Hiia and the Confirmed"

And Life is victorious over all works.

114

Early I arose from my sleep

In the name of the Great Life!

Sublime Light be glorified!

Early I arose from my sleep: I stood,
Into radiance that was great I looked,
I gazed into radiance that was great,
Into the Light which is boundless.

When clothed') in robes of radiance
And light was thrown on my shoulders
A wreath of ether He set on my head
And set it on the head of all His race
He hymned, and the 'uthras with Him hymn
And the Light-rays answer His voice.
And it rouseth sleepers and maketh them rise up

From their sleep.
He said to them

"Arise, ye sleepers who lie there,
Rise up, ye stumblers who have stumbled,
Arise, worship and praise the Great Life
And praise His Counterpart, that is the image of the Life
Which shineth forth and is expressed
In sublime light."

And Life be praised!

#115
We have purified our hands in Kušta

In the name of the Great Life!

We have purified our hands in Kušta (truth)
And our lips in faith
We have uttered words of radiance
And were absorbed in thoughts of light.

Thou, my lord Manda-d-Hiia, art blessed and praised
And thy praise is established (on high).

Great is the strength of Life;
Abounding the glory of the mighty (Life)!

Honour resteth upon the 'uthras who sit in glory.

This is prayer and praise which came to them from
The great place of Light and the everlasting Abode.

We praise (Him) with it when we have risen from our sleep,
Before any have spoken falsehood.

For any man who prayeth this prayer there will be forgiving of sins and transgressions in the great place of Light and in the everlasting Abode.

And Life is victorious.

#116
Blessed be thy name and praised be thy name

Blessed be thy name and praised be thy name
My lord, Manda-d-Hiia!

Pure mountains that quake not have blessed thee:
'Ufalnia (interpretations!) of truth which are unchangeable
Have blessed thee.

Sons of salvation who sit in thy company
Have blessed thee.

Yawar-Ziwa, the great king of Nasirutha
Hath blessed thee;

Ayar-Nhura, the pure, the envoy who is all righteousness,
Hath blessed thee

And I worship and praise that channel of light,
The messenger of all rays-of-light.

Blessed is thy name and praised is thy name,
Being who resteth upon the Škintas!

Upon Škintas doth his name rest.

Every day, daily, they gaze on his likeness
And upon the great Countenance of Glory.

And Life be praised!

#117

[Prayer 117: Pray this prayer in the Rahmia (Devotions) of the seventh hour after incense on the fire (and after) "On the Ether-light do I stand" (#113)]

I worship, praise and laud
That Šrar, the great occult First Vine
Whose fruits are a thousand thousand,
And a myriad myriad His tendrils;

Upon Whom I called and He answered me·
Further, when I call on him, He will answer me;

For He will come and will heal me,
Will lift me up, raise me and confirm me

Will direct my eyes to the Light,
And my feet to steadfastness
My mouth to wisdom and my heart to vigilance.

Then I worship, praise and laud
That first great occult Škinta
That is the house of dazzling beings.

Then I worship, praise and laud
That occult, first Škinta
Which my Parents inhabit.

Then I worship, praise and laud
Yon Ruaz, the great first secret Vine
Which loosed its milky juices into the habitations.

Then I worship, praise and laud
That Ruaz, the great first Light
Who hath sovereignty over all worlds of light.

Then I worship, praise and laud
That great, occult, first Škinta
To which the eyes of Nasoraeans.
Men set apart, and the elect righteous
Look, that they may rise and behold
The great place of Light and the Everlasting Abode.

And Life be praised: Life is victorious.

#118

[Prayer 118: Pray this prayer in the evening devotions after incense (and) after "For the Ether-light do I stand". (#113)]

It is time to pray the "Devotions"
The great moment for humble worship
For offering up propitiatory prayer

To my lord, Manda-d-Hiia,
For arousing the elect righteous.
The priests say to Manda-d-Hiia:

"We will abjure that which we possess
Of fee, alms and benefit
And the (false) deity of the House

We will come and will be believers."

Manda-d-hiia saith to them, to the priests:

"Your Father hath great strength,
Surpassing all limit, (stronger)
Than passionate thoughts, vain things
And the devouring flame.

The Good One clotheth His children
He covereth them and raiseth and showeth them
That there is great enlargement of Life
And your souls shall rejoice
With clouds (spouses?) of light.

But other souls will die and become
As though they had never existed.

Ye shall receive your vestments
Ye shall receive your wreaths.

In the presence of the Great (Life?)
Ye will be great, and will be called
'Uthras amongst the 'uthras.

And ye will say "The Living stand
In the dwelling of the Life"

And Life is victorious over all works.

#119

[Prayers 119 - 124 SUNDAY The following three antiphonal hymns and three chants are for the first day of the week.]

In the name of the Great Life
Be the sublime Light glorified!

On Sunday, the first of days,
Who hath seen that which I have seen?

Who saw Manda-d-Hiia
When he went and came to the world?

He went (thence) and came to the world
The Earth lay prostrate and was affrighted.

He taught, and lovely was his voice!
And he lifted it up, in his mouth there was eloquence,
Eloquence he put into his mouth.

He revolutionized and forsook the world:
The world he revolutionized and forsook.

Spirit (Ruha) sitteth in lamentation
In lamentation sitteth Ruha;

And the Seven sit in consternation;
They weep and prolong their mourning
Because their mysteries are disclosed,
Because disclosed are their mysteries.
They will be brought to an end
On the great Last Day.

Namrus (Ruha) feared and trembled,
Her weapon fell from her shoulder,
From her shoulder fell her weapon
And her bows from the palm of her hand,

Ruha addresseth her sons,
Her good-for-nothing idle (sons),

She saith to them,
"Sons, when terror overtaketh your mother,
What will you Seven do!
When the Strange Being cometh,
Who will rise to confront him?"

A consuming ray of light
Is in Manda-d-Hiia'siirr's hand; felling· them
He cometh (to?) the rebels.

The Son-of-Life raiseth his Voice
At departure of the Seven
Saying to them "I have brought wares
To my friends.
I brought truthful words to believers.
Men who buy my wares,
Their merits wreathe their heads

Twined are their merits,
And their horns are exalted
On their heads.
They will arise and will behold
The Place of Light."

Renowned is Life and victorious,
And victorious the man who went hence.

#120

My day -- what is it amongst the days?
A day, My day!

What amongst the hours is one hour?
My day, what is it amongst the days?

The day on which the radiance of Manda-d-Hiia shone forth,
My day is Sunday, chief of days,

The day on which the radiance of Manda-d-Hiia dawned

On my day the radiance of Sunday dawned
Upon us and enlightened us beyond measure.

121

Before the Wellsprings were transmuted
Before the Awakening without,
Before ye were in existence
I was in the world.

The Voice of living waters (Water of Life),
(Waters) which transmute the turbid waters.

They become clear and shining
They gush forth and cast out impurities.

Wherefore should the First (Life) desire sons from the dregs?

Voices cry aloud proclamations
Planning schemes, all of them talk!

(But) one Voice cometh and teacheth all sayings,

One Being cometh and teacheth about this and that.

(As for) us, who have praised our Lord
Thou wilt forgive us our sins.

Thou wast victorious, Manda-d-Hiia
And thou leadest all thy friends to victory.

And Life is victorious.

I22

O Lord of devotions,
O Lord of Prayers

And of hymns and good books,
O Lord of prayer and praise,
Hear my voice and condemn me not!

#123

Except for six or seven nations,
Fruit is set up on the Tree

On the Tree fruit is set up
And (other) trees gather together toward it.

Toward it do the trees assemble,
And a throne is set up for the Lord of Radiance
For the Lord of Radiance a throne is set up
And the Lord of Radiance sitteth thereon.

Before him are set up recompenses
Which he delivereth to the perfect,
To the perfect doth he deliver them

And said:
"To each according to the works of his hands
It is awarded".

And he said:
“Every man who toiled
And was long-suffering shall come

and take with both hands,
But he who did not toil nor endure,
Standeth empty in the House of Dues.

He will seek but will not find,
And ask, but nought will be given him,
Because he had in his hand and gave not,
He will search there in his bosom and will find nothing."

Thou art praised, Manda-d-Hiia
Who dost not condemn thy friends.

I24

I seek a boon from the Life,
From Thee, mighty Life.

I seek a boon from the Life -
That Ye will rightly guide Your praise
For me.

(....)

Chapter 170

Tab taba Itabia (The Full Commemoration Prayer for the Dead and Living)

Good is the Good (one ?) for the good, and He set His nature upon those who love His name. We will seek and find, and will speak and be heard. We have sought and found, we spoke and were heard in Thy presence, my Lord Manda-d-Hiia, Lord of Healings. Forgive the sins, trespasses, follies, stumblings and mistakes of him who made (furnished) this bread , masiqta and tabuta . His sins, trespasses, follies, stumblings and mistakes thou wilt remit for him, my lord Manda-d-Hiia and Great First Life, (those of) the donor of fee and oblation.

For our forefathers there shall be forgiving of sins. For Yus'amin son of Dmut-Hiia there shall be forgiveness of sins. For Abatur son of Bihrat there shall be forgiveness of sins. For Hablaba and Kana-d-Zidqa there shall be forgiveness of sins. For the twenty-four 'uthras, sons of light, there shall be forgiveness of sins. For Pthahil son of Zahriel there shall be forgiveness of sins. For Adam son of Qin and Eve his wife there shall be forgiveness of sins. For S'itil son of Adam there shall be forgiveness of sins. There shall be forgiveness of sins for Ram and Rud . There shall be forgiveness of sins for S'urbai and S'arhabiel). There shall be forgiveness of sins for S'um son of Noah and Nuraita his wife. There shall be forgiveness of sins for Yahia-Yuhana son of 'Nis'bai and Qinta and Anhar his wives. There shall be forgiveness of sins for those three hundred and sixty

priests who went forth from the district of Jerusalem the city. There shall be forgiveness of sins for the souls of our good fathers and for this my soul, Adam-Zihrun son of Mahnus', who hath prayed this prayer and devotions. There shall be forgiveness of sins for the soul of my father, Yahia-Bihram son of Hawa-Mamania. There shall be forgiveness of sins for the soul of my mother, Mahnus' daughter of Simat. There shall be forgiveness of sins for the soul of my teacher Bihram son of Mudalal. There shall be forgiveness of sins for his wife, Anhar daughter of Hawa. There shall be forgiveness of sins for the souls of my children Anhar daughter of Anhar. There shall be forgiveness of sins for my brothers (and sisters) Anhar, and Sam, and Mudalal, and Ram; and Muhatam-Yuhana, and Adam-Yuhana, the sons of Mahnus' : forgiveness of sins be there for them. The souls of Mandaeans; Ram son of S'arat-Simat ,-forgiveness of sins be there for him; Zihrun son of Simat, forgiveness ot sins be there for him; Anhar daughter of Simat, forgiveness of sins be there for her; Simat daughter of Hawa, forgiveness of sins be there for her; Ram son of Simat, forgiveness of sins be there for him; Yasmin daughter of Yasman, forgiveness of sins be there for her. All the souls of our good fathers, be there forgiveness for them. And for this my soul, mine, Adam-Zihrun son of Mahnul, be there forgiveness for me. The soul of my teacher, Bihram son of Mudalal, be there forgiveness for him. The souls of priests, Adam-Zihrun son of Mamania, forgiveness of sins be there for him. Yahia-Anus' son of Maliha, forgiveness of sins be there for him. Yahia-Ram- Zihrun son of Hawa-Simat, forgiveness of sins be there for him. Yahia-Zihrun son of Mudalal, forgiveness of sins be there for him. Sam-Bihram son of Mudalal, forgiveness of sins be there for him. All souls of our good forefathers, forgiveness of sins be there for them. And for this my soul, Adam-Zihrun son of Mahnus' who have prayed this prayer and devotions, forgiveness of sins be there for me- And the soul of my teacher Bihram son of Mudalal, forgiveness of sons be there for him. The souls of ganzibria: Yahia-Yuhana son of Hawa-Simat, forgiveness of sins be there for him; Zihrun son of Simat, forgiveness of sins be there for him; Sam-Bihram son of Simat, forgiveness of sins be there for him; Bihram-S'itil son of S'arat, forgiveness of sins be there for him; Zihrun son of Maliha, forgiveness of sins be there for him; Adam son of S'adia-Maliha forgiveness of sins be there for him; Yahia-Bayan and Yahia-Bihram sons of Hawa-Mamania, forgiveness of sins be there for them; Ram-Yuhana son of Mamania, forgiveness of sins be there for him; Bayan-Zangia son of Anhar-Simat, forgiveness of sins be there for him; Sam-Saiwia son of S'arat, forgiveness of sins be there for him; Bihram son of Madinat, forgiveness of sins be there for him; Yahia son of Anhar-Ziwa, forgiveness of sins be there for him; Ram-Sindan and S'aria, forgiveness of sins be there for them; Hawa daughter of Daia, forgiveness of sins be there for her; Anhar- Kumraita daughter of Simat, forgiveness of sins be there for her; Yahia-Ramuia son of Ramuia, forgiveness of sins be there for him; Sam-Bihram son of Mudalal, forgiveness of sins be there for him; Adam son of Bihram (Bihrat?)-Dihgan, forgiveness of sins be there for him; Adam-Br-hiia son of Simat, forgiveness of sins of there for him; Brik-Yawar son of Buran, forgiveness of sins be there for him; Bihram Bisth'aq son of Hawa, forgiveness of sins be there for him; S'abur son of Dukt, forgiveness of sins be there for him; Mha- tam and S'itil, sons of Haiuna, forgiveness of sins be there for them; Anus' son of Mihria-Zad, forgiveness of sins be there for him; S'aiar- Ziwa and S'abur son (sons?) of Kaizar'il, forgiveness of sins be there for him (them?); Bhira son of Kujasta, forgiveness of sins be there for him; Zakia

son of Hawa, forgiveness of sins be there for him; Ardaban-Malka-Baktiar son of Simat, forgiveness of sins be there for him.

And all souls of our good fathers, forgiveness of sins be there for them. And for this my soul, mine, Adam-Zihrun son of Mahnus', who have prayed this prayer and these devotions, forgiveness of sins be there for me. The soul of my teacher, Bihram, son of Mudalal, forgiveness of sins be there for him. The souls of the ethnarchs: Adam-Bul-Faraz son of Hawa- Mamania, forgiveness of sins be there for him; Anus' Mu'ailia son of Hawa-Zadia, forgiveness of sins be there for him; Yahia-Adam, son of Zadia-Anus' , Hawa (?), forgiveness of sins be there for him (their?); Bihdad son of S'adia, forgiveness of sins be there for him; Bainia son of Haiuna, forgiveness of sins be there for him; Haiuna daughter of Tihwia, forgiveness of sins be there for her; Ramuia son of 'Qaimat, forgiveness of sins be there for him; S'ganda son of Yasman, forgiveness of sins be there for him, Zazai-d-Gawazta son of Hawa, forgiveness of sins be there for him. The people, (consisting of all Nasoraeans, priests and laymen (mandaiia), and ganzibria and ganzaiia (headpriests and treas- urers ?), from the age of Adam the First Man down to the end of the world (and generations); all who went down to the jordan and were immersed and received the Pure Sign, who did not betray their Sign, nor renounced (were converted from) their Baptism, forgiveness of sins be there for them. For them and their spouses and their offspring, their priests, and for those who supplied this bread and ritual food (t'abuta), and for you, my fathers, my teachers and instructors when ye upheld me from the Left to the Right, Forgiveness be there for you. And ye shall say "Life abideth in Its Dwelling " And Life be praised: Life is victorious over all works.

Chapter 171

Hymns of Praise

In the Name of the Life!

Praised be the First Great Radiance and praised the Great First Light! Praised be the Wellspring and the great first Palm-Tree Praised be the mystic Tan(n)a which dwelleth in the great mystic First Wellspring. Praised be the great S'is'lam who sitteth on the bank of the Wellspring and Palm-tree; praised is the great 'zlat Praised is the great Yawar who was formed from the loins of Radiance: praised is Simat-Hiia (Treasure-of-Life), Mother of all kings, because from them (both) all worlds proceeded - for she was appointed as the result of secret mysteries.

Praised is that first great Jordan : praised are those three hundred and sixty jordans which proceeded from that first great Jordan. Praised is that great mystic first S'kinta and praised are the three hundred and sixty S'kintas which proceeded from that first great mystic S'kinta.

Yawar-Ziwa, the vigilant 'uthra, divulged, revealed and said, "Upon every Nasoraean man who standeth at his devotions and prayeth this prayer and offereth up this (prayer

of) dedication the glory of the Life will come and will rest on him, and he shall have strength and increase like Anus'-'Uthra. Upon any Mandaean man who standeth at his devotions and prayeth this prayer and raiseth this dedicatory prayer the attention of the Life will descend, will rest on him and he will have strength and greatness like a priest. And he shall say "Thou art established First Life" and dedicate (his crown) sixty-one times and make (this) petition : (and say) Ye are blessed, praised and magnified, revered and established with high honour which is great and boundless, O Life, and my Lord Manda-d-Hiia and the great First Liie, the Second Life and the Third Life; Yufin and Yufafin; Sam-Mana Smira; and the Vine which is all Life and the great Tree which is all healings. (O) Compassionate One, Forgiving One, Clement One, Pitiful One, Deliverer and Saviour, O Looser of the bound, loosen him (me) from and forgive his (my) sins, trespasses, follies, stumblings and blunders, mine, Adam-Zihrun son of Mahnus', who have prayed this prayer and "devotions". Be there forgiveness of sins for me! O Sunday, the lauded, pure guardian of Light, (0) Ayar-Nhura, pure saviour who art all piety, who art invisible and unbounded! be my answerer and answer me : be my supporter and support me, be my Raiser-up and raise my soul, mine, Adam-Zihrun son of Mahnus' who have prayed this prayer and "devotions". Be there forgiveness of sins for me!

O Hablaba (Sunday) ! deliver me from hell-beasts and from purgatory-demons and from water-penalties , and from pots that seethe, from fire and ice, from the snare of the planets, from the plots of the planets, from the slaying of the planets and from the seven hell-beasts , the chief Levier of dues and the children of darkness. Great Bihram! baptise me in thy sublime jordan and deliver me in purity to the Place of Light. Stretch forth thy right hand of holy truth to clasp that of this my individual soul, mine, Adam-Zihrun son of Mahnus', who have prayed this prayer and (offered up) these devotions. Be there forgiving of sins for me. O Abathur-Rama, 0 Abathur-Muzania! Weigh me in thy balance, build me into thy building and count me in thy reckoning! Mahziel, Great First Word, which assured me sight in mine eyes, pour wisdom into my heart! Open the eyes of my understanding! Haias'um, healer; Kus'ta, and Yusmir healer of the mana and its counterpart, heal me (preserve me) from pains, from blemishes from hateful curses, from a sickly body and from an oozing body. 0 Yawar-Rba, Yur-Rba , Treasurer, king of worlds of light, free me, rid me of my sin, my trespasses, my follies, my stumblings and my mistakes, mine, Adam Zihrun son of Mahnus' who have prayed this prayer and devotions. Be there forgiveness of sins for me, and for my father and mother, and nor my teacher , for my wife and children, for my priests and for all souls who stood for the Name of Life and were firm in the sign of Manda-d-Hiia with a sincere and believing heart. Yea, Life, verily Life , Life will be with the victorious. They (Life) will not condemn those who love Their name: they will be joined in holy union. Life for those who know, Life for those who believe, Life for beings who instruct us . Life is established in its dwellings: Life is victorious over all works.

Chapter 172

Now (we beseech Thee), Life, (bestow) Thy pity, Thy clemency, Thine attention, Thy compassion, Thine, Great First Life! Show pity, be clement, be attentive to and show compassion on this, my soul, mine, Adam-Zihrun son of Mahnus' who have prayed this

prayer and (these) devotions. May there be forgiveness of sins for me. (Three times) . For me and for my father and my mother, for my teacher and for my wife and my offspring, and for my priest and for whomsoever hath offered this bread and ritual foods. And for you, my fathers, my teachers, and my instructors and those who taught me the faith when ye supported me from the Left to the Right, may there be forgiving of sins for you. And ye shall say "Life is established in its dwellings". And Life is victorious over all works.

The S' umhita

Chapter 173

The name of the Life and the name of Manda-d-Hiia be pronounced upon thee! The name of the great mystic Wellspring is pronounced upon thee. The name of the great mystic First Palmtree is pronounced upon thee. The naive of the great S'is'lam is pronounced upon thee. The name of the great 'zlat is pronounced upon thee. The name of the great Yawar is pronounced upun thee. The name of Simat-Hiia is pronounced upon thee. The name of the great Yukabar is pronounced upon thee. The name of the Mana and his counterpart is pronounced upon thee. The name of the great Mystery, the mystic Word, is pronounced upon thee. The name of Shaq-Ziwa the great, the first, is pronounced upon thee. The name of Sam, the pure, first-produced, beloved and first radiance, is pronounced upon thee. The name of the Life and the name of Manda-d-Hiia is pronounced upon thee, Adam-Zihrun son of Mahnus'. May illness, malady, accidents, curses, vows and forfeitures , pains, infirmities, violent fevers, the evil eye and the dimmed eye be loosed and removed from thee. They shall depart (rise) to the mountains and heights from thy body, spirit and soul, thy trunk and thy, stature and (from) thine entire frame, thine, Adam-Zihrun son of Mahnus', through the strength of my Father, their Father, Manda-d-Hiia, through the strength of the treasure of the First Life and through the strength of Yawar-Zi,va and Simat- Hiia. And the name of Life and the name of Manda-d-Hiia be pronounced upon thee.

Chapter 174

I beseech the Life and my Lord Manda-d-Hiia and the 'uthras and kings of the worlds of the light for a sponsor for this high mystery (ginza) so that no lacking or deficiency may appear therein. Should there be anything missing or deficient, do thou, O Hibil- Ziwa, (thou) great Fulfiller, supplement it from thy treasure which is not deficient and from thy plenty, which lacketh in nothing. Rid it and loose it from its sins, trespasses, follies, stumblings and mistakes, (and) mine, Adam-Zihrun son of Mahnus' who have prayed this prayer and (these) devotions. May there be forgiving of sins for me.

O Sunday, receive it, save it, establish it and raise it up to perfection!

Chapter 175

In the name of the Great Life. Then, when she reacheth the Seven Mysteries, servitors

of the Seven go forth towards her. They come and surround her and question her and say to her, "O soul, whence comest thou and whither goest thou ?" I say to them, "I come from the Body, the name of which is the Earth and I am going towards the Good Consumination ". They say to me, "Whose servant art thou and whose envoy art thou called ?" I say to them, "I am the servitor of the Beloved Consummation, and the envoy of the vast Ether".

Then they bless her (me); and praise her and guard her and say to her, "Everyone who knoweth this saying will rise towards the Good Goal " because they seek to grasp the mysteries of the Body . And they question her and then she riseth towards the Good Goal.

Chapter 176

O King of all kings, O Father of all 'uthras; O Adatan and Yadatan; O S'ilmay and Nedvay, ye guardian 'uthras of the jordan; O Hibil-Ziwa, great Fulfiller who deliverest us from evil plots and deliverest us from all that is evil and ugly, O high King of Light, thou wilt give me comeliness of body, compassion of heart, fullness of hand and integrity of eye. O Life, and my Lord Manda-d-Hiia Thou deliverest me savest me and guardest me. O high King of Light!

Little New Year`s Feast Prayer

Chapter 177

In the Name of the Great Life.
Vines shone in the water
And in the jordan mighty they grew.
Ye are flourishing offshoots.
Messengers hither I bring you,
I give you great 'uthras.

I have twined for you and bring you Garlands of myrtle and marjoram For (lit. "in") the doors of the houses.

I will rear up for you babes And bring them to you. We bless you unto the world`s end : The full river (yardna) hath blessed you And the baptism which is unfailing from beginning to end.

Honouring of the Crown

Chapter 178

Kus'ta strengthen thee , my crown, Kus'ta strengthen thee, my teacher, Kus'ta strengthen thee, my turban, Kus'ta strengthen thee, guardian of my turban, Kulja strengthen thee, Great First Radiance, Kus'ta strengthen thee, Great First Light, Kus'ta

strengthen you, my brother-priests, Kus'ta strengthen You, Life, my Parents , Kus'ta strengthen thee, my treasure, Kus'ta strengthen thee, Guardian of my treasure! We kiss thee with a pure mouth. (Sixty-one times) In an inner vessel they concealed thee . The Wellspring of living waters hath blessed thee, And the Nas'irutha which emanated therefrom Will be thine assuagement, it will be thy portion. And treasure will arise to its owner. And Thou, Life, wilt be victorious for ever and ever! And Life is victorious .

(...)

The Letter

Chapter 382

In the Name of the Great Life!

Vines shone in the waters:
Mighty ones were confirmed
For perfecting, for clearing the waters,
Establishing Your likeness and giving us light
Let your radiance shine upon us, great 'uthras!
Shine, shine forth, come in mystic transfiguration,
Let your radiance shine forth and the radiance of the king.
Let your fragrance come and overpower (us with its sweetness)

[This hymn the ganzibra shall pronounce over the wine-bowl, giving it to the baruka (blesser) and to the two witnesses.]

Chapter 383

In the name of the Great Life!

On the day that Hibil-Ziwa
Walked with Yawar,
Myrtle with them was plentiful,
Plentiful was the myrtle,
And to Yawar he gave it,
Into his right hand.
And he said to him,
"Take from me fresh myrtle
And pronounce blessing in the shkinata
Its blessing pronounce in the shkinata.
Then Yawar opened his mouth,
Blessing Hibil-Ziwa, blessing Hibil-Ziwa
And said to him, "Blessed art thou,
Our father, Hibil-Ziwa!

Like the myrtle that is in thy right hand
Thy Root shall flourish
Like the root of fresh myrtle:
And thou shalt have strength and increase
Like the living waters".

[The "blessers" recite this hymn and give myrtle to the ganzibra.]

Chapter 384

Myrtle, myrtle! The king took it;
The king was surrounded by the perfume of myrtle,
The king was surrounded by myrtle-perfume,
And blessing Hibil-Ziwa,
He said, blessing Hibil-Ziwa,
"Blessed art thou, our father Hibil-Ziwa,
Who hast brought this plant of fresh myrtle
And hast set it up in the dwellings of 'uthras.
The dwellings shine in its brightness
And delight in its fragrance for ever.

[The ganzibra recites this hymn and taketh the myrtle from the "blessers".]

Chapter 385

In the name of the Great Life!

All who inhale thy perfume and are crowned by thee
Sixty heinous sins will fall away from him.
And all pure spouses will be made perfect,
Delivered from evil actions.
(Those) who twine the wreaths and set them on our heads
Will arise without spot and behold the Place of Light.

(The ganzibra reciteth this prayer over the myrtle, inhaleth its fragrance and giveth it to the shganda (acolyte) to smell, and to the "blessers" and all persons present; then he throweth the myrtle into the jordan and (folds and) putteth away the banner. And (then) they "honour their crowns.")

[Note. -- Here D. C. 3 p. 328 has a colophon which begins: --]

These are the prayers for the pihtania (breads) and all the blessings of the Blessed Oblation which I copied for my brothers and parents so that there may be support and a guardian for us on earth and forgiving of sins before the Life, my Parents, in the worlds of light, so that they may be instructed therein. I am poor, lowly... etc.

[Note. -- Before No. 386D.C. 3 inserts:

Chapter 386

See Prayer No. 329.

[The rubric differs slightly, so I give it:]

[This is a hymn for consecration of crowns on the Sunday when the ganzibra wishes to consecrate the cotton crowns for the priests. Wearing his vestments, with the (novice's) vestments and the crowns in his right hand and his staff in his left, he goes to the bank of the jordan, grasping the crowns which he wishes to consecrate together with his own in his right hand. Then, after performing ritual ablution in the jordan, he approaches the cult-hut and examines each (item) of the vestments, and recites the 'Salutation' at the Door of Mercies (i.e. facing North), to (as many) kings as he is able. After that he shall recite this hymn once over each crown. And Life is victorious!]

Chapter 387

See Prayer No. 305.

Chapter 388

See Prayer No. 306.

Chapter 389

See Prayer No. 307.

Chapter 390

See Prayer No. 308.

Chapter 391

See Prayer No. 309.

Chapter 392

See Prayer No. 310.

Chapter 393

See Prayer No. 311.

[The ganzibra shall recite these seven hymns of the Great Shishlam when he placeth

the crown on the postulant. And the priests shall recite these seven other hymns, and give their reponses.]

Chapter 394

See Prayer No. 312.

Chapter 395

See Prayer No. 313.

Chapter 396

See Prayer No. 314.

Chapter 397

See Prayer No. 315.

Chapter 398

See Prayer No. 316 and 317.

Chapter 399

See Prayer No. 318 and the rubric which follows it.

Chapter 400

See Prayer No. 319 and the rubric which follows it.

Chapter 401

See Prayer No. 320 and the rubric which follows it.

Chapter 402

See Prayer No. 321 and the rubric which follows it.

Chapter 403

See Prayer No. 322 and compare Prayer 386.

Chapter 404

See Prayer No. 323 and the rubric which follows it.

Chapter 405

See Prayer No. 324 and the rubric which follows it.

Chapter 406

See Prayer No. 325 and the rubric which follows it.

Chapter 407

See Prayer No. 326 and the rubric which follows it.

Chapter 408

See Prayer No. 327 and the rubric which follows it.

Chapter 409

See Prayer No. 328 and the rubric which follows it.

Chapter 410

Prayer of Yahia

In the Name of the Great Life!

Health, victory and forgiving of sins be there for me, Adam-Yuhana son of Mahnush, who have prayed this prayer and (these) Devotions. Forgiving of sins be there for a man whose eyes wait upon his Father and whose thought is directed to the Life and whose mind doth not stray from Knowledge-of-Life.

Poor am I who make this petition: a lowly man who hath kept aloof from the Seven. And I say "O Lord of the lofty firmament, (O) Being who accepteth request, receive my prayer and my praise here; guide it with Thy directing (power), grant me a place in Thy Place, give me a dwelling in Thy world. Do not question me about my sins and the burden which hath weighed down my soul in this world. Behold me, who have sought purification before Thee! Look on me, who have borne persecution for Thy name! End for me acts of violence, for I am Thy servant and Thy child. Now I humble myself and my children to Thy name, for I have been true to thy name, and speak (it) in my heart and talk (of it) in my mind. And I subdue my form and my loins, (O) Shihrialia shilia, superior to all glories, before the pure Light which is above all lights.

And I say, "O Lord of gleaming banners, Lord of mystic books, Lord of "Letters-of-Truth". Lord of prayer and praise, He who uplifteth the prayer of 'uthras and

sponsors the praisegiving of kings, Support of prayerful thoughts! Let there be strength and constancy for all lovers of Thy name! Look upon me with Your eyes and pity me in Your heart! Support me with Your strength, clothe me with Your glory, cover me with Your light. Cut me not off from Yourself! And put far from me fear, dread and terror of the seven stars and the twelve constellations: deliver me from the hands of the wicked, and loosen my feet from the bonds of death. Cut me not off from Your presence. Arm me against all that is evil: be for me a bulwark against rebels and a Hand of Truth against the destructive powers of this world. Turn away, repulse from me insecurity (?), poverty, ill-luck, lack of sleep and hours of agitation, an evil day and blows (onslaughts) which occur all the time. Be to me Life in life; give me to drink of freshly-flowing Water of Life. Set up for me a kana d-zidqa, a Table and good fortune so that they are fully supplied by Nasirutha. And my brethren will be with me and will provide (me with) a peaceful transplanting: my wife, my plants (children), and my priests shall accomplish it.

I shall depart and come towards You after a (ritually) perfect departure (death), with pure oil, and with the proven Sign; in ripeness of years, without feebleness, in a blessed old age, in my own home.

Look on the plants, marvel at the shualania (those entering the priesthood under tuition); then let there be with You a forgiver of sins for me, Adam-Yuhana son of Mahnush who have prayed this prayer and these "Devotions". Forgiveness of sins be there for me, for my father and mother, for my teacher, for my wife, for my offspring, for my priests and for all souls who arose at the name of Life and verified the sign of Manda-d-Hiia with pious and believing heart.

Yea, Life, verily Life, life with the victorious there shall be for those love Their name! They will not sever the holy union knit between living ones, with those who know the Life and believe in the Life, and with those who teach us the faith. And Life abideth in Its Dwellings and Life is victorious over all works!

And now (I ask) of Life, Your compassion, Your forgiveness, Your reconciliation and Your compassion, Yours, Great First Life! Pity, forgive, awake and have compassion upon this my soul, mine, Adam-Yuhana son of Mahnush who have prayed this prayer and these "Devotions". Let there be forgiveness of sins for me! (thrice); for me and for my father, my mother, my teacher, my wife and my wife and my plants (children) and my priests who have placed bread and (ritual) food (here), (and) you, my fathers, my teachers, my instructors and those who taught me the faith, when ye supported me from the Left to the Right. Forgiveness of sins be there for you! Life abideth in Its dwellings and Life is victorious over all works!

[This is a prayer (called) Yahia's Petition ("John's Prayer"). Pray it in all your devotions.]

Other Hymns

Chapter 411

[This is the great Commemorative prayer known as "Our forefathers". It is usually preceded by the Tab taba ltabia prayer as in prayer 170. It is recited at every rite for the departed.]

Our forefathers, there shall be forgiving of sins for them. Yushamin son of Dmuth-Hiia, there will be forgiving of sins for him.

.... (the prayer continues from this part as in Prayer 170, inserting the name of the copyist, Adam-Yuhana son of Mahnush, and his relatives, and teacher wherever such insertions are customary. The insertions are called zharia, "injunctions", "rubrics")

[This is the chant of "Our forefathers".]

Chapter 412

In the name of the Great Life.

Then, when she (the soul) reacheth the seven mysteries,
Servants of the Seven go out towards her
And come and surround her and question her.
And they said to her "O soul, whence comest thou?
And whither goest thou?" She said to them,
"I come from the Body the name of which is Earth.
And I go toward the good Kimsa".
They say to her "Servant of whom, art thou?
Messenger of whom art thou called?"
She said to them "I am the servant of the beloved Kimsa
And the envoy of the vast Ether".
Then they bless her and commend her and say to her,
"All who know this (pass-) word shall rise
Towards the good Kimsa".
For they seek to grasp the mystery of the Body
And (so) question her.
And thereupon she ascendeth
Towards the Good Kimsa.

[This is a prayer about the questioning of the soul.]

Chapter 413

[See prayer 177.]

Chapter 414

My Lord be praised!

In the name of the Great Life!

On the day when the radiance within Radiance
Broke through and emerged,
A counterpart of the jordan was formed in mirrors;
In mirrors a counterpart of the jordan was formed.
And water was produced in the Ether.
The jordan emerged in its glory
And the water was intermingled with the Ether,
Intermingled was Water with Ether.
And the strength of Light increased greatly,
Was increased and established.
A wreath they twisted into crowns
(Of) myrtle leaves. And trees bore their burden (fruit)
Nasirutha spoke therein to kings (priests)
And their purities were intertwined.

(The bridegroom shall recite this prayer when entering his house before he "taketh kushta with his wife". Then he shall "honour" his crown. Beware of performing a marriage OI (entering into) a partnership when the moon is in Cancer, Capricornus, Sagittarius or Scorpio: they are evil days for a wedding.)

Archive | Library | Bookstore | Index | Web Lectures | Ecclesia Gnostica | Gnostic Society
Skip to content
NASSCAL

North American Society for the Study of Christian Apocryphal Literature

The Death of Simon Magus from the Nuremberg Chronicle (or Liber Chronicarum), 1493.
The Death of Simon Magus from the Nuremberg Chronicle (or Liber Chronicarum), 1493.
Home
About
Current Officers & Board Members
By-Laws
News
NASSCAL First Fridays Workshops
Meetings
Register
Login/Logout
Membership Directory
e-Clavis: Christian Apocrypha
Search e-Clavis
Manuscripta apocryphorum

Materiae apocryphorum
Early Christian Apocrypha Series
NASSCAL Merchandise
Society of Biblical Literature Christian Apocrypha Section
Contact Us
NASSCAL stats

Book of the Rolls
Standard abbreviation: Bk. Rolls

Other titles: Apocalypse of Peter (Arabic), Ğalayān Buṭrus, Kitāb al-Mağāll, Qalēmenṭos, Apocalypse of Simon

Clavis numbers: ECCA 950

VIAF: 184718207

Category: Apocalypses, Apocryphal Acts

Related literature: Acts of Peter by Clement, Pseudo-Clementines, Story of Peter, John, and Paul in Antioch, Cave of Treasures, Testament of Adam

Compiled by Barbara Roggema, Ruhr University Bochum (Barbara.Roggema@ruhr-uni-bochum.de) and Tony Burke, York University (tburke@yorku.ca)

Citing this resource (using Chicago Manual of Style): Roggema, Barbara, and Tony Burke. “Book of the Rolls.” e-Clavis: Christian Apocrypha. Accessed DAY MONTH YEAR. https://www.nasscal.com/e-clavis-christian-apocrypha/book-of-the-rolls/.

Created September 2021.

1. SUMMARY

This Christian Arabic pseudepigraphon, which covers more than a hundred folios, is a heterogeneous text, which integrates the Testament of Adam, the Cave of Treasures, and stories of Peter paralleled in the Ethiopic Acts of Peter by Clement (itself incorporating portions of the Pseudo-Clementines). It is framed as a revelation from Christ to Peter on the Mount of Olives and then from Peter to Clement. After detailed descriptions of creation and biblical history, the middle segment of the text is a historical-political apocalypse about the rise and fall of Islam, in which Christ condemns Muslims and their rulers in a rather sharp polemical tone and, at the same time, declares that Islam is a temporary phenomenon. The Christian readers are urged not to intermingle with the Muslims and it seems, therefore, that this part was written at a time when social boundaries between Christians and Muslims were eroding. The end of Islam is not predicted as imminent but as an inevitable development in the future, which

should encourage Christians in their steadfastness.

The last section of the text consists of the vicissitudes of Peter in Rome, which show resemblance to the Pseudo-Clementine Homilies and Recognitions. The text was widely known among Miaphysite Christians. It was copied in Egypt and Syria, often in Arabic with Syriac letters (Garšūnī). There are arguments for an origin in either a Syriac or Coptic milieu. A critical edition might solve this question but is, as yet, a desideratum. As for the date, the terminus post quem is the late ninth century, because the text contains allusions to political events in that time. The manuscript Paris, BNF Ar. 76 provides the terminus ante quem of 1177, when its Vorlage was copied.

Named historical figures and characters (based on Mingana's incomplete translation, excluding the material from Cave of Treasures and the Testament of Adam): Abraham (patriarch), Abgar, Adam (patriarch), Agabus, Ananias (disciple), Antichrist, Barakūyār, Barnabas, Besalyā, Candace (king), Clement (bishop), Dan (patriarch), Daniel (prophet), daughter of Jairus, Dionysius (disciple), Elijah (prophet), Enoch (patriarch), Euphrikos/Euphraxus, Fālāh, Faustinianus, Faustinus, Faustus (father of Clement), Four Bodiless Creatures, Gabriel (angel), Ham, Hermes, Holy Spirit, Hotān, Isaac (patriarch), Jacob (patriarch), Jambres, James (son of Zebedee), Jannes, Jesus (Christ), Joachim (father of Mary), John (son of Zebedee), Joshua (patriarch), Judas Iscariot, Judas (of Damascus), Kolon, Lahwā, Lazarus, Magi, Mark (evangelist), Mary (Virgin), Mattidia, Michael (angel), Moses (patriarch), Nebuchadnezzar, Nero, Noah (patriarch), Nun, Paul (apostle), Peter (apostle), Philip (apostle), Pharaoh (of Exodus), Phinehas, Pontius Pilate, Protheus/Zerosus, Raphael (angel), Salāh, Sarh, Satan, Saul (king), Silvanus (disciple), Simon (Magus), Solomon (king), Solon, Stephen (martyr), Tares, Terah, Thaddaeus/Addai (apostle), Thomas (apostle), Tibarus, Timothy, Titus, Uriel (angel), Wailah, Wākid, Wolf (Muhammad), Yanshur.

Geographical locations: Abirom, Ablabûn, Afdār, Alexandria, al-Adiyōka, Amman, Antioch, Arados, Armenia, Arramān, Athens, Baalbeck, Babylon, Beirut, Bethlehem, Bīlāt, Carthage, Cave of Treasures, Chamber of Zion, China, Chorazin, Cyprus, Damascus, Eden, Edessa, Edom, Egypt, Emmaus, Ephesus, Euphrates River, Golgotha, Haran, Harmānīyah, hell, Hijāz, India, 'Irāk, 'Irkah, Jarbā, Jerusalem, Joppa, Judah, Judea, Ḳêsârôs River, Khawārij, Kurmah, Kûsin, Lake Gurgu, Laodicea, Lāyos, Lebanon, Lydda, Manīh, Maurikiyah, Mesopotamia, Mitālīyah, Moab, Mount of Olives, Mount Sinai, Nazareth, Nile, Nineveh, Nisibin, Nubia, Paradise, Paran, Pavilion of Light, Persia, Philippi, Phoenicia, Red Sea, Rome, Samosata, Satāfān, Seba, Sicily, Sidon, Sind, Sodom, Sudan, Syria, Tarsus, Tartaros, temple (Jerusalem), Thrace, Tigris River, Tyre.

2. RESOURCES

3. BIBLIOGRAPHY

3.1 Manuscripts and Editions

3.1.1 Arabic and Garšūnī (assigned to three recensions)

3.1.1.1 Without chapter numbers

Cambridge, University Library, Add. 306 (13th cent.)

Cairo, Coptic Museum, Lit. 2 (Graf 19) (13th cent.)

Cairo, Coptic Patriarchate, Theol. 114 (Graf 518) (1658)

Mount Sinai, Monē tēs Hagias Aikaterinēs, 508, fols. 89v–141v (ca. 9th cent.) ~ LOC; SINAI

Paris, Bibliothèque nationale de France, Arabe 76, fols. 2v–133v (1337)

Paris, Bibliothèque nationale de France, Arabe 77, fols. 2v–71v (1665) ~ divided into 91 chapters; identical to Arabe 78 and 79

Paris, Bibliothèque nationale de France, Arabe 78, fols. 1r–185v (14th cent.)

Paris, Bibliothèque nationale de France, Arabe 79, fols. 1r–305v (15th cent.)

Paris, Bibliothèque nationale de France, Arabe 5015, fols. 1r–322v (15th cent.) ~ identical to Arabe 79; CATALOG

3.1.1.2. Divided into chapters; entitled Book of Revelations, or Book of the Perfection

Berlin, Staatsbibliothek zu Berlin, 243 (Sachau 57) (1660/1661) ~ Garšūnī with an introduction in Syriac

Cairo, Coptic Patriarchate, Theol. 150 (Graf 322) (1895)

Cairo, Coptic Patriarchate, Theol. 115 (Graf 352) (1738) ~ divided into 91 chapters

Oxford, Bodleian Library, Bodl. Ar. Chr. Uri 99 ~ divided into 89 chapters

Oxford, Bodleian Library, Bodl. Ar. Nicoll 48 ~ CATALOG ~ a copy of Uri 99

Paris, Bibliothèque nationale de France, syr. 63, fols. 1r–194r (16th cent.) ~ Garšūnī; divided into 89 or 90 chapters

Paris, Bibliothèque nationale de France, syr. 232, fols. 347r–434r (17th cent.) ~ Garšūnī

ma-bulletVatican, Biblioteca Apostolica Vaticana, Vat. sir. 159, fols. 197f. (1622/1623) ~ La Spisa says 1628 and fols. 360v-443r ~ Garšūnī; divided into 90 chapters

3.1.1.3 Divided into 8 parts; entitled Book of Benefits and Revelations, Book of Secrets

Edgbaston, University of Birmingham, Mingana Syr. 441, fols. 1r–44r, 68r–124r (1781) ~ Garšūnī; (La Spiza says 1556 and fols. 1r–124r)

Edgbaston, University of Birmingham, Mingana Chr. Ar. 143 (14th cent.)

Edgbaston, University of Birmingham, Mingana Syr. 70, fols. 27r–195r (ca. 1750) ~ Garšūnī; (La Spiza says fols. 1r–194r)

Edgbaston, University of Birmingham, Mingana Syr. 555, fols. 1r–198v (1754); Garšūnī ~ CATALOG

Edgbaston, University of Birmingham, Mingana Chr. Ar. 60, fols. 141v–147v (1771) ~ summary

Vatican, Biblioteca Apostolica Vaticana, Vat. ar. 165, fols. 1r–100v (1477) ~ CATALOG; DigiVatLib

Vatican, Biblioteca Apostolica Vaticana, Vat. ar. 83, fols. 25–37 (15th cent.) ~ fragment of book 5 only (CATALOG)

3.1.1.4 Versions without particular characteristics:

3.1.1.4.1 Arabic Script

Aleppo, Fondation Georges et Mathilde Salem, Sbath Fihris 214 (1872)

Berlin, Staatsbibliothek zu Berlin, Syr. 242 (1556) ~ fragmentary

Charfet, Syrian-Catholic Patriarchate, syr. 18/3 (1714)

Mount Sinai, Monē tēs Hagias Aikaterinēs, ar. 269 (12th/13th cent.) ~ LOC

Mount Sinai, Monē tēs Hagias Aikaterinēs, ar. 441 (1196) ~ LOC; SINAI

3.1.1.4.2 Garšūnī Script

Cambridge, University Library, Dd. 10.10, fols. 319v–324r (1561)

Diyarbakir, Meryem Ana Syriac Orthodox Church, 146 (18th cent.)

Edgbaston, University of Birmingham, Mingana Syr. 106, fols. 32v–35r (1677)

Edgbaston, University of Birmingham, Mingana Syr. 138, fols. 172r–182r (ca. 1600) ~ beginning only

Edgbaston, University of Birmingham, Mingana Syr. 225, fols. 63r–75r (1578)

Edgbaston, University of Birmingham, Mingana Syr. 369, fols. 30r–32r (ca. 1480)

Edgbaston, University of Birmingham, Mingana Syr. 411, fols. 17r–32v (1864)

Edgbaston, University of Birmingham, Mingana Syr. 446, fols. 84r–102v (1781)

London, British Library, Karš. 7 (16th cent.)

Oxford, Bodleian Library, Bodl. Syr. 151, fols. 2r–131r (1555)

Vatican, Biblioteca Apostolica Vaticana, Sbath 125 + Edgbaston, University of Birmingham, Mingana Syr. 88, fols. 82r–93v (1440)

Additional Manuscripts:

Aleppo, Syrian Orthodox Church. Archdiocese of Aleppo, 51 K, fols. 1–233 (18th cent.) ~ IMAGES

Aleppo, Syrian Orthodox Archdiocese of Aleppo, 62 M (19th cent.) ~ HMML

Cambridge (Mass.), Harvard Houghton Library, Syr. 86

Mardin, Dayr Za‘farān Monastery, 215, pp. 1–15 (17th cent.) ~ HMML

Mardin, Dayr Za‘farān Monastery, 73, pp. 267–308 (18th cent.) ~ HMML

Mardin, Church of the Forty Martyrs, 173, fols. 208r–285v (19th/20th cent.) ~ IMAGES

Mardin, Church of the Forty Martyrs, 249, pp. 1–342 (18th cent.) ~ IMAGES

Mardin, Church of the Forty Martyrs, 299, pp. 1–25 (17th/18th cent.), ~ IMAGES

Mardin, Church of the Forty Martyrs, 1052, pp. 1–152 (18th/19th cent.) ~ IMAGES

Mosul, Dominican Friars of Mosul, 788, fols. 50v–79r (18th/19th cent.) ~ IMAGES

Mosul, Dominican Friars of Mosul, 742, fols. 100v–104v (16th/17th cent.) ~ IMAGES

Mosul, Mar Behnam, 392, fols. 1r–7r (17th cent.) ~ IMAGES

Mosul, Mar Behnam Monastery 402 (olim 44) (18th c.) ff. 184r-190r

Mosul, Syrian Orthodox Archidiocese of Mosul, 193, fols. 4v–11v (17th/18th cent.) ~

IMAGES

Mosul, Syrian Orthodox Archidiocese of Mosul, 282, fols. 1r–428v (16th/17th cent.) ~ IMAGES

Mosul, Syrian Orthodox Archidiocese of Mosul, 299, pp. 208–285 (17th/18th cent.) ~ IMAGES

Paris, Bibliothèque nationale de France, Arabe 68, fols. 58v–77r (1715)

Paris, Bibliothèque nationale de France, Arabe 5072, fols. 2r–10v (1339) ~ beginning only; IMAGES

Battista, Antonio, and Bellarmino Bagatti, ed. and trans. La Caverna dei Tesori: Testo arabo con traduzione italiana e commento. Jerusalem: Franciscan Press, 1979 (reprint of the Arabic texts of Bezold and Gibson with Italian translation).

Bezold, Carl. “Das arabisch-athiopische Testamentum Adami.” Pages 893–912 in Orientalische Studien Theodor Nöldeke zum siebzigsten Geburtstag. Edited by Carl Bezold. 2 vols. Gieszen: A. Töpelmann, 1906.

_____. Die Schatzhöhle. 2 vols. Leipzig: Hinrichs. 1883–1888 (Cave of Treasures portion only).

Bratke, E. “Handschriftliche Überlieferung des Petrus Apokalypse.” ZWT 36.1 (1893): 454–93 (survey of manuscripts).

Gibson, Margaret Dunlop. Apocrypha Arabica. Studia Sinaitica 8. London: C. J. Clay & Sons, 1901 (partial edition of Cave of Treasures portion based on Sinai ar. 508, pp. 1–57; English translation, pp. 1–58; partial collation of Cambridge 306, pp. xx–xxxi).

online-bulletGraf, Georg. Geschichte der christlichen arabischen Literatur. 5 vols. Rome: Biblioteca Apostolica Vaticana, 1944 (discussion, vol. 1, p. 283–92).

Lagarde, Paul de. Mittheilungen. 4 vols. Göttingen: Dieterichsche Sortimentsbuchhandlung, 1884–1891 (portions from BNF Arabe 76, vol. 4, pp. 6–16).

La Spisa, Paolo. “À propos de l’Apocalypse de Pierre arabe ou Livre des Révélations (Kitāb al-Maǧāl).” Pages 511–26 in Linguistic, Oriental and Ethiopian Studies in Memory of Paolo Marrassini. Edited by Alessandro Bausi, Alessandro Gori, and Gianfrancesco Lusini, Wiesbaden: Harrassowitz, 2014 (overview of manuscripts, pp. 515–19; discussion of Vat. ar. 165, pp. 520–24).

Mingana, Alphonse. “Apocalypse of Peter.” Pages 93–449 in Woodbrooke Studies: Christian Documents in Syriac, Arabic, and Garshuni. Vol. 3. Edited by Alphonse Mingana. Cambridge: Cambridge University Press, 1931 (photographs of Mingana,

Syr. 70, pp. 153–208, 283–348, 408–49 [lacking 124v–145v and 151v–154v]; partial translation, pp. 100–52, 215–82, 356–407).

3.1.2 Ethiopic (the Ethiopic Qalēmenṭos has a partial overlap with the Arabic text in books 1 and 2)

A London, British Library, Or. 751, fols. 2r–89v (1721–1730)

E EMML 1141 (20th cent.)

T Tübingen, Universitätsbibliothek, M. aeth. 1 = M. a. IX 1 (19th cent.) ~ IMAGES

Z EMML 1843 (14th/15th cent.)

Addis Ababā, Patriarchate Library and Museum, 007 Qalam. (1986/1987)

London, British Library, Or. 752, fols. 3r–102r (1721–1730)

London, British Library, Or. 753, fols. 1r–67v (18th cent.)

Paris, Bibliothèque Nationale de France, d'Abbadie 78, fols. 1–206 (1769) ~ IMAGES

Bausi, Alesandro. Il Qalēmenṭos etiopico. La rivelazione di Pietro a Clemente. I libri 3–7. Studi africanistici, Serie etiopica 2. Naples: Dipartimento di Studi e Ricerche su Africa e Paesi Arabi, Istituto Universitario Orientale, 1992 (includes list of 24 manuscripts, pp. 15–16; Italian translation of books 3–7 based on AETZ, pp. 45–178; photographs of manuscript A, pp. 191–248).

Bezold, Carl. "Das arabisch-athiopische Testamentum Adami." Pages 893–912 in Orientalische Studien Theodor Nöldeke zum siebzigsten Geburtstag. Edited by Carl Bezold. 2 vols. Gieszen: A. Töpelmann, 1906.

Gabra Yoḥannes Gabra Māryām. The Book of Clement in Ge'ez and Amharic. Addis Ababa: n.p, 2008 (edition based on Addis Ababā, Patriarchate Library and Museum, 007).

3.2 Modern Translations

3.2.1 English

Gibson, Margaret Dunlop. Apocrypha Arabica. Studia Sinaitica 8. London: C. J. Clay & Sons, 1901 (edition based on Sinai ar. 508, pp.; English translation, pp. 1–58; partial collation of Cambridge 306, pp. xx–xxxi).

Mingana, Alphonse. "Apocalypse of Peter." Pages 93–449 in Woodbrooke Studies: Christian Documents in Syriac, Arabic, and Garshuni. Vol. 3. Edited by Alphonse

Mingana. Cambridge: Cambridge University Press, 1931 (photographs of Mingana, Syr. 70, pp. 153–208, 283–348, 408–49; partial translation, pp. 100–52, 215–82, 356–407).

3.2.2 French

Grébaut, Sylvain. Littérature éthiopienne pseudo-clémentine. Le Qalêmentos. Version éthiopienne en sept livres traduite en français. Livres premier et deuxième. Paris: Librairie A. Picard et Fils. Reprint of a series of articles published in Revue de l'Orient Chrétien: 16 (1911): 72–84 (overview of contents, pp. 73–78; translation begins p. 78), 167–75, 225–33; 17 (1912): 16–31, 133–44, 244–52, 337–46; 18 (1913): 69–78; 19 (1914): 324–30; 20 (1915–1917): 33–37, 424–30; 21 (1918): 246–52; 22 (1919): 22–28, 113-17, 395–400; 26 (1927/28): 22–31 (books I–III only, based on BNF d'Abbadie 78).

_____. "Un passage démonologique du Qalēmentos." JA 211 (1927): 331–39.

_____. "Un passage eschatologique du Qalēmentos." Aethiops 3 (1930): 21–23.

Grébaut, Sylvain, and A. Roman. "Le livre V du Qalēmentos." Aethiops 3 (1930): 39–41.

3.2.3 Italian

Bausi, Alesandro. Il Qalēmenṭos etiopico. La rivelazione di Pietro a Clemente. I libri 3–7. Studi africanistici, Serie etiopica 2. Naples: Dipartimento di Studi e Ricerche su Africa e Paesi Arabi, Istituto Universitario Orientale, 1992 (partial translation based on London, British Library, Or. 751, EMML 1141, and Tübingen M. aeth. 1).

Battista, Antonio, and Bellarmino Bagatti, ed. and trans. La Caverna dei Tesori: Testo arabo con traduzione italiana e commento. Jerusalem: Franciscan Press, 1979 (reprint of the Arabic texts of Bezold and Gibson with Italian translation).

3.2.4 Spanish

Casado, Pilar González. La cueva de los tesoros. Madrid: Editorial Ciudad Neuva, 2004 (translation of Cave of Treasures portion only from Gibson's edition of Sinai ar. 508, pp. 307–400).

3.3 General Works

Baumstark, Anton. Die Petrus- und Paulusacten in der literarischen Überlieferung der syrischen Kirche. Leipzig: Harrassowitz, 1902 (pp. 48–51).

Bausi, Alessandro. "The Ethiopic Book of Clement: The Case of a Recent Ethiopian Edition and a Few Additional Remarks." Pages 221–37 in Studies in Ethiopian Languages, Literature, and History: Festschrift for Getatchew Haile Presented by his Friends and Colleagues. Edited by Adam Carter McCollum. Wiesbaden: Harrassowitz,

2017.

_____. “Writing, Copying, Translating: Ethiopia as a Manuscript Culture.” Pages 37–76 in Manuscript Cultures: Mapping the Field. Edited by Jörg B. Quenzer, Dmity Bondarev, and Jan-Ulrich Sobisch. Studies in Manuscript Cultures 1. Berlin: De Gruyter, 2014 (pp. 57–60).

_____. “The Manuscript Tradition of the Ethiopic Qalēmenṭos. A Short Note.” Pages 47–57 in Wälättä Yohanna: Ethiopian Studies in Honour of Joanna Mantel-Niećko on the Occasion of the 50th Year of Her Work at the Institute of Oriental Studies, Warsaw University. Edited by Witold Witakowski and L. Łykowska. Rocznik Orientalistyczny 59/1. Warszawa: Elipsa, 2006.

_____. “San Clemente e le tradizioni clementine nella letteratura etiopica canonico-liturgica.” Pages 13–55 in Studi su Clemente romano: Atti degli Incontri di Roma. 29 marzo e 22 novembre 2001. Edited by P. Luisier. OCA 268. Rome: Pontificio Istituto Orientale, 2003 (see pp. 18–21).

_____. “Alcune considerazioni dul ‘Sēnodos’ etiopico.” Rassegna di Studi Etiopoci 36 (1990): 5–73 (see pp. 63–64).

_____. “Presenze clementine nella letteratura etiopica.” SCO 40 (1990): 289–316.

Buchholz, Dennis D. Your Eyes Will Be Opened: A Study of the Greek (Ethiopic) Apocalypse of Peter. SBLDS 97. Atlanta: Scholars, 1988 (see pp. 10–16).

Cowley, Roger W. Ethiopian Biblical Interpretation. Study in Exegetical Tradition and Hermeneutics. University of Cambridge Oriental Publications 38. Cambridge: Cambridge University Press, 1988.

_____. “The Identification of the Ethiopian Octateuch of Clement and Its Relationship to the Other Christian Literature.” Ostkirchliche Studien 27 (1978): 37–45.

Dillmann, August. “Bericht über das äthiopische Buch Clementinischer Schriften.” NAWG 17–19 (1858): 185–226.

Duensing, Hugo. “Ein Stücke der urchristlichen Petrus-Apokalypse enthaldender Traktat der äthiopischen pseudoklementinischen Literatur.” ZNW 14 (1913): 65–78.

online-bulletGraf, Georg. Geschichte der christlichen arabischen Literatur. 5 vols. Rome: Biblioteca Apostolica Vaticana, 1944 (vol. 1, pp. 283–92).

Grypeou, Emmanouela. “‘I Have Given You the Keys of Heaven and Earth.’ The Arabic Apocalypse of Peter and the History of Christian Apocalyptic Literature.” Pages 214–232 in The Apocalypse of Peter in Context. Edited by Daniel C. Maier, Jörg Frey,

and Thomas J. Kraus. Studies on Early Christian Apocrypha 21. Leuven: Peeters, 2024.

_____. “Kitāb al-majāll; Jalayān Buṭrus.” Pages 632–37 in Christian-Muslim Relations 600–1500: A Bibliographical History. Edited by David Thomas and Barbara Roggema. Leiden: Brill, 2012.

_____. “The Re-Written Bible in Arabic: The Paradise Story and its Exegesis in the Arabic Apocalypse of Peter.” Pages 113–30 in The Bible in Arab Christianity. Edited by David Thomas. History of Muslim-Christian Relations 6. Leiden: Brill, 2007.

Hammerschmidt, Ernst. “Das Pseudo-apostolisches Schrifttum in äthiopischer Überlieferung.” JSS 9 (1964): 114–21.

Hoyland, Robert G. Seeing Islam as Others Saw It. A Survey and Evaluation of Christian, Jewish and Zoroastrian Writings on Early Islam. Studies in Late Antiquity and Early Islam 13. Princeton: Darwin Press, 1997 (pp. 291–94).

James, M. R. “Notes and Studies: A New Text of the Apocalypse of Peter.” JTS 12 (1910): 36–54.

Le Boulluec, Alain. “La doctrine du vrai Prophète dans les écrits pseudo-clémentins.” Pages 139–62 in Shiʿi Esotericism: Its Roots and Developments. Edited by Amir-Moezzi, De Cillis, De Smet, Mir-Kasimov, Turnhout: Brepols, 2016.

Marrassini, Paolo. “Peter, Apocalypse of.” Pages 135–37 in vol. 4 of Encyclopedia Aethiopica. Edited by S. Uhlig with Alessandro Bausi. Wiesbaden: Harrassowitz, 2010.

_____. “L’apocalisse di Pietro.” Pages 171–232 in Etiopia e oltre. Studi in onore di Lanfranco Ricci. Edited by Yaqob Beyene, R. Fattovich, P. Marrassini, and A. Triulzi. Studi Africanistici Serie Etiopica 1. Naples: Istituto Universitario – Dipartimento di Studi e Ricerche su Africa e Paesi Arabi, 1994.

Mir-Kasimov, Orkhan. “Jesus as Eschatological Saviour in Islam: An Example of the ‘Positive’ Apologetic Interpretation of the Christian Apocalyptic Texts in an Islamic Messianic Milieu.” Intellectual History of the Islamicate World 6.3 (2018): 332–58.

_____. Christian Apocalyptic Texts in Islamic Messianic Discourse: The ‘Christian Chapter’ of the Jāvidān-nāma-yi kabīr by Faḍl Allāh Astarābādī (d. 796/1394). Leiden: Brill, 2016.

Nau, F. “Clementins (Apocryphes) II. L’Apocalypse de Pierre ou Clément.” Pages 216–19 in vol. 3 of Dictionnaire de Théologie Catholique. 15 vols. Paris: Letouzey et Ané, 1906–1908.

Proverbio, D. V., and G. Fiaccadori. “Un nuovo testimone etiopico della Rivelazione di Pietro a Clemente: il ms. 121 del Monumento Nazionale di Casamari (Veroli).” RANL,

ser. 9, 15/4 (2004): 665–93.

Roggema, Barbara. “Biblical Exegesis and Interreligious Polemics in the Arabic Apocalypse of Peter—The Book of the Rolls.” Pages 131–50 in The Bible in Arab Christianity. Edited by David Thomas. History of Muslim-Christian Relations 6. Leiden: Brill, 2007.

Rossini, C. Conti. “Il libro dello Pseudo-Clemente et la crociata di Damietta.” Rivista degli Studi Orientali 9 (1921–23): 32–35.

Suggested edits are welcomed. Please fill in the form below with your suggestions.

Your name

Your email

Suggested edit:

KITĀB AL-MAGĀLL
OR
THE BOOK OF THE ROLLS.
ONE OF THE BOOKS OF CLEMENT.

In the name of the Father, and of the Son, and of the Holy Ghost, one God, the merciful Lord.

This book is one of the hidden books of Saint Clement the Apostle, disciple of Simon Cepha, which Saint Clement commanded to be kept secret from the laity. Some of them were called “The Book of the Rolls,” and there are the glorious genealogies and mysteries which our God and Saviour Jesus the Christ committed to his disciples Simon and James, and what things will happen at the end of time, and how the second coming of our Lord the Christ from heaven to the world will happen, and what will become of sinners and such like. This is the sixth of Clement’s books, treasured up in the city of Rome since the time of the Apostles.

Saint Clement said, When our God Jesus the Christ went up to heaven and the disciples were scattered in the regions of the world to evangelize, and to call mankind to the faith and to immersion by baptism, they took disciples, whom they chose and selected to be with them, and to travel about to the countries in the faith of the Christ. Wherefore Simon Cepha took me for a disciple to himself; I believed in him, and in Him that sent him, with a true faith; I recognized that he was chief of the Apostles, to whom were given the keys of heaven and earth, on whom was built the Catholic Apostolic

Church of God, which p. 2 the gates of Hell shall not destroy, as our God Jesus the Christ said in the holy Gospel. After a long time he took also my brothers Constans and Constantinus to be his disciples. Twenty years after he had taken me as his disciple, he brought me together with my father and my mother, who was called Metrodora, and committed to me all the mysteries which had been given him by our Lord Jesus the Christ on the Mount of Olives. At that time the rest of the Apostles and all the believers had a struggle with the unbelieving Jews because the Jews were killing every one of the believers whose murder was possible to them. I and my gracious Teacher Simon encompassed some of the countries, and we met with great trouble from the controversy of the Jews, and their questioning about the genealogy of the pure Mary, for their saying about her was that she was not of the children of Judah that they might invalidate by this the coming of our Lord the Christ into the world, and His Incarnation from her. They were increasing [their] bribe of money and other things to the Greeks and the Romans that they might help them in the destruction of the believers and the bringing to nought of their business, and hinder the Apostles from the reading of the Law, lest they should teach out of it about the state of mankind, and how it was in the beginning. When I saw in what misery we were with the Jews, I sought from my gracious Teacher that he would make known to me how mankind were at the beginning, and that he would make me perfect about the reasons, for he had learned everything from the Lord Jesus the Christ, and I was acquainted with the tongue of the Greeks and their books, and was learned in their mysteries, and I had deposited their secrets which had been entrusted to me, [in] my two books called the seventh and the eighth. I informed my Teacher what I conjectured about the envy towards the Lady Mary, and my anxiety at the reproach of the Jews to me that I did not understand the Torah, and their much questioning of me about the creation of our father Adam, and what I had heard with my ears of their insult to the Lady Mary and their p. 3 fiction about her without any resource being possible for me [how] I should refute them in regard to their hateful saying. The Teacher was moved by my excitement, and zeal entered him when I told him about it. He said, “I will put it in order for thee, O my son, as thou hast asked me about it, and will initiate thee in things since the beginning of the creation, and will teach thee the genealogy of the Mother of Mercy, Mary the pure, and its authenticity, and that without doubt she is of the lineage of Judah the son of Jacob and his tribe, and I will relate to thee mysteries, and what reason there was for the fall of the Devil, the prince, from heaven. Know, O my son, that the Lord is the beginning and before the beginning, He who is Infinite, raised above the height, equal with the Highest, there is nothing lower about Him, nothing inward, nothing outward, He is before the beginning, the ancient substance, He who is boundless, whom no intelligence can reach, and no discernment nor quality can comprehend. He was above Being, and with Being, and below Being, the creative Substance, the glorious Light, which darkness reacheth not. Light dwelling in the Light which eyes cannot reach, before creation He was; and He is the Former of forms, whose glory is from Himself and in Himself, and in His Essence. [He is] the Creator of what glorifies Him, that thou mayest learn His divinity and His power, He made the heaven and the earth, He created before harmony the division of things. Angels worship Him, ten homogeneous choirs, I mean by this ten ranks. The highest rank, some of whom are nearest to the throne of the Lord God, pouring out praises in abundance, is the rank of Satanaeel, who was the prince, and praises rose

up to God from all the Angels; that was the beginning in the first day which was the holy first day (Sunday), chief of days; early in it God created the upper heaven and the worlds, and the highest rank of Angels, which is the rank of Satanaeel, and the Archangels, and powers, and chiefs, and thrones, and dignities and governors, and cherubim and seraphim, and light, and day and night, and wind and water, and air, and fire and what is like these elements. Verily the Lord formed all this, may His names be sanctified! by the completion of His eternal Word p. 4 without speech, and in the first day in which these things were created, the Holy Spirit hovered over the waters, and in its hovering over them they were blessed and sanctified, and heat was formed in them by which the watery beings are born, and with this were mixed yeasts of the creatures, such as the bird which lays the egg by its wings, and from this is formed the living bird, for by reason of the nature of the heat of flaming fire, it verily reneweth heat in the wings of the bird, and lo! with them it lays an egg in which chickens are formed. Verily the reason why the holy Paraclete hovered over the waters in the form of a bird, was that every winged fowl should be formed in this shape. On the second day God created the lower heaven, which is called the firmament, on which the gaze of men falls, that thou mayest know that the beings of the highest heavens which the heaven of the visible firmament covers are like the nature of the heaven of the firmament, except that the heaven which the eyes reach is separated from the highest heavens. All the heavens are three heavens. The visible firmament, and what is above it; it is called Δίπατον and above it there is flaming fire; and a heaven which is above the fire; and the two heavens are filled with light and fire which created eyes cannot look at. On the second day which is the second of the days (Monday) the Lord, to Whom be praise! separated between the higher water and the lower water. Verily the rising up of the water which was formed in the height that day was like gathered clouds clinging together, and the waters remained resting in the air, none of them inclining to any one district. On the third day (Tuesday) God commanded the waters which were below the firmament that they should be gathered together to one place, that the dry land might be seen. When this happened, the veil was removed which was above the earth and the earth was disclosed. He looked upon it, and it was barren of verdure, [it was] dust and water mixed together. The water was in it and below it and above it, and it was shaken to the blowing of the winds through it. The air went up from the bosom of the earth, and rested in the bosom of its p. 5 crevices and passages that in these caves might arise heat and cold for the service and consolidation of the earth, because the earth was created like a sponge standing above the water. On this day God commanded the earth to bring forth grass and reeds and trees and seeds and roots and other things. On the fourth day (Wednesday) God formed the sun and the moon and the stars that the heat of the sun might be spread over the earth and it should be strengthened by its mellowness and that the moisture communicated to it by the water high above it should be dried up. On the fifth day God commanded the waters to bring forth animals of various colours and forms, some of which should fly in the bosom of the water, and others should fly above the water, and from them should spring the whales and Leviathan, and Behemoth, so terrible in their appearance, and air-fowl and water-fowl. On the sixth day God created from the earth all the beasts, and animals and insects and creeping reptiles. This day is Friday, and on it God created Adam of dust, and formed Eve from his rib. On the seventh day God had completed all creation, and He called it Sabbath. God had created

Adam in the third hour of Friday the sixth day. Iblis had laid claim to Godhead which had entered him in the second hour of that day, and God had hurled him down from heaven to earth. Before God the Lord created Adam, rest fell upon all the powers; and God said, ‘Come, let us create a Man in our likeness and form and image.’ When the Angels heard this saying from the Lord they became frightened and much terrified, and they said to one another, ‘What is this great wonder which we hear, and how is it possible that the form of our God and Creator can appear to us?’ Then all the Angels looked towards the right hand of the Lord, which was stretched out above all creation, and all of it was in His right hand. Then they looked towards the right hand of the Lord, and it took from all the earth a little handful of dust, and from all the waters a drop of water, and from the air a soul and a spirit, and from fire the force of heat, and it became in the grasp of the p. 6 Lord portions of the four elements, heat and cold, moisture and drought. Verily God, the glorious and strong, created Adam from these four weak elements, which have no power, that all creatures created from them might hear and obey him: dust, that man might obey him; water, that all that is born of it and in it might obey him; air, that it might be possible for him to breathe it and to feel its breezes, and that its birds might obey him; and fire, that the heat of forces created from it should be a powerful helper to his sense. The reason why God, may His holy names be sanctified! created Adam with His holy hand in His form and image was that he should receive wisdom and speech and animal motion, and for the knowledge concerning things. When the glorious and illustrious Angels saw one like Him in Adam, they were affrighted. The wondrous glory upon his face terrified them, his form appeared shining with divine light greater than the light of the sun, and his body was bright and brilliant like the well-known stars in the crystal. When the figure of Adam drew itself up, he leapt standing; he was in the centre of the earth, he stretched out his right hand and his left hand and put his feet in order upon Golgotha, which is the place where was put the wood (cross) of our Saviour Jesus the Christ. He was dressed with a royal robe, he wore upon his head a diadem of glory and praise and honour and dignity, he was crowned with a royal crown, and there he was made king and priest and prophet. God set him upon a throne of honour, and gathered to what was there all the animals and beasts and birds and all that God had created, and made them stand before Adam. They bent their heads and did obeisance to him, and he called each of them by its name. He made all the creatures obey him and they responded to his command. The Angels and the Powers heard the voice of God, may He be glorified and exalted! saying to Adam, ‘O Adam, I have made thee king and priest and prophet and ruler and chief and governor over all creatures that are made. All creation shall obey thee p. 7 and follow thy voice. Under thy grasp they shall be. To thee alone I have given this power; I have placed thee in possession of all that I have created.’ When the Angels heard this saying from the Lord they redoubled honour and respect to Adam. When the Devil saw the gift that was given to Adam from the Lord, he envied him from that day and the schismatic from God set his mind in cunning towards him to seduce him by his boldness and his curse; and when he denied the grace of the Lord towards him, he became shameless and warlike. God, may His names be sanctified! deprived the Devil of the robe of praise and dignity and called his name Devil, he is a rebel against God, and Satan, because he opposes himself to the ways of the Lord, and Iblis, because He took his dignity from him. While Adam was listening to the speech of his Lord to him, and standing upon the place of

Golgotha, all the creatures being gathered together that they might hear the conversation of God with him, lo! a cloud of light carried him and went with him to Paradise and the choirs of Angels sang before him, the cherubim among them blessing and the seraphim crying ‘Holy!’ until Adam came into Paradise. He entered it at the third hour on Friday, and the Lord, to Him be praise! gave him the commandment, and warned him against disobedience to it. Then the Lord, to Him be praise! threw upon Adam a form of sleep, and he slept a sweet sleep in Paradise. And God took a rib from his left side, and from it He created Eve. When he awoke and saw Eve he rejoiced over her and lived with her, and she was in the pleasant garden of Paradise. God clothed them with glory and splendour. They outvied one another in the glory with which they were clothed, and the Lord crowned them for marriage, the Angels congratulated them, and there was joy there such as never has been the like and never will be till the day in which the people at the right hand shall hear the glorious voice from the Lord. Adam and Eve remained in Paradise for three hours. The site of Paradise was high up in the air, its ground was heavenly, raised above all mountains and hills, that were thirty spans high, that is fifteen cubits, according to the cubit of the Holy Ghost. This p. 8 Paradise stretches round from the east by a wall from the hollow to the southern place of darkness where the cursed Prince was thrown, it is the place of sorrows. Eden is a fountain of God lying eastwards, to a height of eight degrees of the rising of the sun, and this is the mercy of God on which the children of men put their trust, that they shall have a Saviour from thence, because God, may He be exalted and glorified! knew in His foreknowledge what the Devil would do to Adam. Adam lived in the treasury of His mercy, as David the prophet said, ‘Thou hast been a fortress to us, O Lord, throughout all ages; cause us to live in Thy mercy.’ The blessed David said also in his prayer about the salvation of men, ‘Remember, Lord’ (the tree was the Cross which was planted in the middle of the earth), ‘Thy grace which thou hast wrought from all eternity’; I mean by this the mercy which God loved to extend to all men and to our weak race. Eden is the Church of God, and the Paradise in which is the altar of rest, and the length of life which God has prepared for all the saints. Because Adam was king, priest and prophet, God caused him to enter Paradise that he might minister in Eden, the Church of God the holy Lord, as Moses the holy Prophet testifies about this, saying, ‘That thou shouldest minister and declare by noble and glorious service, and keep the commandment by which Adam and Eve were brought into the Church of God.’ Then God planted the tree of life in the middle of Paradise and it was the form of the cross which was stretched upon it, and it was the tree of life and salvation. Satan remained in his envy to Adam and Eve for the favour which the Lord shewed them, and he contrived to enter into the serpent, which was the most beautiful of the animals, and its nature was above the nature of the camel. He carried it till he went with it in the air to the lower parts of Paradise. The reason for Iblis the cursed hiding himself in the serpent was his ugliness, for when he was deprived of his honour he got into the acme of ugliness, till none of the creatures could have borne the sight of him uncovered, and if Eve had seen him unveiled in the serpent, when she spoke to him, she would have run away from him, and neither cunning nor deceit would have availed p. 9 him with her; but he contrived to hide himself in the serpent, the cunning creature, to teach the birds with round tongues the speech of men in Greek and such like. He would bring a broad mirror with much light sending out rays; he would put it between himself and a bird, and speak what he

wished that the bird should know, and when the bird heard this speech, it would glance around and look in the mirror, and see the form of a bird like itself and rejoice at it, and not doubting that it was a bird of its species that was speaking to it would listen to it and attend to its language. And it would comprehend it in a moment and talk to it. But the cursed Devil, when he entered the serpent, came towards Eve, when she was alone in Paradise away from Adam, and called her by her name. She turned to him, and looked at her likeness behind a veil, and he talked to her, and she talked to him, and he led her astray by his speech, for woman's nature is weak, and she trusts in every word, and he lectured her about the forbidden tree in obedience to her desire, and described to her the goodness of its taste, and that when she should eat of it she should become a god; and she longed for what the cursed one made her long for, and she would not hear from the Lord, may His names be sanctified! what He had commanded Adam about the tree. She hastened eagerly towards it, and seized some of its fruit in her mouth. Then she called Adam, and he hastened to her, and she gave him of the fruit, telling him that if he ate of it he would become a god. He listened to her advice because he should become a god as she said. When he and she ate the deadly fruit they were bereft of their glory, and their splendour was taken from them, and they were stripped of the light with which they had been clothed. When they looked at themselves, they were naked of the grace which they had worn, and their shame was manifest to them; they made to themselves aprons of fig-leaves, and covered themselves therewith, and they were in great sadness for three hours. They did not manage to continue in the grace and the power with which the Lord had endued them before their rebellion for three hours, till it was taken from them and they were made to slip and fall down at the time of sunset on that p. 10 day, and they received the sentence of God in punishment. After the clothing of fig-leaves they put on clothing of skins, and that is the skin of which our bodies are made, being of the family of man, and it is a clothing of pain. The entrance of Adam into Paradise was at the third hour. He and Eve passed through great power in three hours, they were naked for three hours, and in the ninth hour they went out from Paradise, unwillingly, with much grief, great weeping, mourning and sighing. They slept towards the East of it near the altar. When they awoke from their sleep, God spoke to Adam and comforted him, saying to him, blessed be His names! 'O Adam! do not grieve, for I will restore thee to thine inheritance, out of which thy rebellion has brought thee. Know that because of my love to thee I have cursed the earth, and I will not have pity upon it, on account of thy sin. I have cursed also the serpent by whom thou hast been led astray, and I have made its feet go within its belly. I have made dust its food. I have not cursed thee. I have decreed against Eve that she shall be at thy service. Know certainly that when thou hast accomplished the time that I have decreed for thee to dwell outside, in the accursed land, for thy transgression of my commandment, I will send my dear Son; He will come down to the earth, He will be clothed with a body from a Virgin of thy race, named Mary. I will purify her and choose her, and bring her into power generation after generation until the time that the Son comes down from Heaven. In that time shall be the beginning of thy salvation and restoration to thine inheritance. Command thy sons when thy death approaches which I have decreed for thee that when thou diest they keep thy body in myrrh and cassia, and put it in the cave where thou art dwelling to-day till the time of the exit of thy children from the bosom of paradise and their passage to the dusty land. When that time comes, instruct the one of thy children who lives until

then to carry thy body with him and put it in the place where I shall make him halt. This place where he shall put thy body is the centre of the earth; from it and in it salvation shall come to thee and to all thy children.' God p. 11 disclosed to him all the griefs and pains that should happen to him, and commanded him to have patience about this. When He put Adam and Eve out of Paradise, He shut its gate, and put in charge a fiery Angel. He caused Adam and Eve to dwell in the holy mountain on which is the foundation of Paradise, in the place known as Matarimôn. They lived there in a cave at the top of the hill, hidden in it, and despairing of mercy, and they were then pure virgins. Then Adam thought of the wedding of Eve, and he found in the foundation of Paradise gold and myrrh and incense. He left this together, and consecrated it in the interior of the cave, which he had already made his house of prayer. The gold which he got from the foundation of Paradise was like in quantity to seventy-two images. He paid this with the myrrh and the incense to Eve, saying, 'This is thy dowry, keep it. This must be all offered together to the Son of God at the time of His coming into the world. The gold is the symbol of His royalty; the incense is to burn before Him; and the myrrh is to anoint His body which He will take from us. This shall be a witness between me and thee with our Saviour that He shall come to the world.' Adam called this cave the Cave of Treasures. When a hundred years had passed over him after his exit from Paradise, and he and Eve were grieved and weeping, they went down from the holy hill to its foot, and there Adam knew Eve, and she conceived, and her time was fulfilled, and she bare Cain, and Lusia his twin-sister. He knew her again, and she conceived, and her time was fulfilled, and she bare Abel and also his twin-sister Aclima. The boys and the girls grew, and attained to discretion. Adam said to Eve, 'If God lets these lads and lasses grow up, let Cain marry Aclima the sister of Abel, and let Abel marry Lusia the sister of Cain.' And they did thus. But Cain said to Eve, 'O Mother, I have a greater right to my sister who was born with me. Let her be given to me as a wife, and let Abel's sister who was born with him be given to him as a wife.' For Lusia was more beautiful than Aclima, being like her mother Eve. Adam heard of his speech, and it made him angry and annoyed him. He said to p. 12 Cain his son, 'Thy request, O my son, is unlawful, for it is not allowed to thee to marry thy sister who was born with thee.' From that time Cain envied his brother Abel and thought of killing him. Then Adam said to him and to Abel, 'Choose some of the fruits of the earth and of the young of the flock and go up this holy hill, and go into the Cave of Treasures, and pray there before the Lord. Offer to Him what you have brought, fruit, and any young animals as an offering. When you have done this, let each of you take his wife.' And they did so. While they were going up the hill, behold! the Devil entered into Cain, and incited him to the murder of Abel. Then they brought their offerings before the Lord; the Lord accepted the offering of Abel and rejected the offering of Cain, because God, may He be praised and exalted! knew the purpose of Cain, and how he was preparing the murder of his brother. When Cain saw that the Lord, may His name be praised! had accepted the offering of Abel instead of his offering, his envy of Abel increased and his wrath against him. When they came down from the hill, Cain attacked Abel and slew him with a sharp stone. God cursed Cain, and his decree came down against him. He did not cease to be in fear and terror all the days of his life. God led him with his wife from the holy hill, outside to the cursed land, and they lived there. Adam and Eve grieved much about Abel for a hundred years. Then Adam came near to Eve, and she conceived, and her time was fulfilled, and she bare

Seth, the handsome man, the complete and perfect giant. In his perfection he was like his father Adam, and God protected him when he grew up, making him the father of the other giants of the earth. The first who was born to Seth was Enos. And Enos begat Cainan, and Cainan begat Mahlaleel; these were born during the life of Adam. Adam lived nine hundred and thirty years, to the time that Mahlaleel was a hundred and thirty-five years old. When the time of his death came, he summoned Seth, and Enos, and Cainan and Mahlaleel; he prayed over them and blessed them, and commanded to his son Seth this Testament.

p. 13

The Testament of Adam.

Hear, O my son Seth! what I command thee. Keep it, and thou shalt understand it. Command it at thy death to thy son Enos, that Enos may command this to Cainan, and Cainan may command [it] to Mahlaleel, that he may act according to this testament, and that the rest of your generations may learn, generation after generation, and tribe after tribe. This is the first thing that I command thee. When I die, embalm my body with myrrh and cassia, and put it in the Cave of Treasures of the holy hill, that thou mayest tell whosoever of thy posterity is alive at the time when your exit shall take place from this holy Paradise-encircled hill, to carry my body with him, and go with it to the centre of the earth, and put it there, and in that place salvation shall come to me and to all my children. Thou, O my son Seth, shalt after my death be governor of thy people in the fear of God. Remove thyself and all thy children, and keep them apart from the children of the murderer Cain. Understand, O my son, the state of the hours of the night and of the day, and their names, and what praises God in them, wherewith you must call on God at their approach, and at what hour prayer and supplication is due. My Creator has taught me this, and made me understand the names of all the beasts of the earth, and birds of the air; and the Lord has initiated me into the number of the hours of the night and of the day, and the affairs of the Angels and their powers and how they are. Know that in the first hour of the day is the raising of the praise of my children to God. In the second hour there are the prayers of the Angels and their cry. In the third hour the birds give praise. In the fourth hour is the worship of spiritual beings. In the fifth hour is the worship of the other living creatures. In the sixth hour is the entreaty of the cherubim and their supplication. In the seventh hour is the entrance to God and the exit from His presence, for in it the prayers of every living thing rise to the Lord. In p. 14 the eighth hour is the worship of all heavenly beings and fiery creatures. In the ninth hour is the service of the Angels of God who stand before Him, and the throne of His majesty. The tenth hour is for the water, and in it the Holy Ghost hovers and goes up over the other waters and chases the devils from them. Were it not for the Holy Spirit hovering every day over the waters and descending in that hour, when any one drank water, would there not be destruction to him from the corrupting devils in it? If any one took the water in that hour, and one of the priests of God mixed it with holy oil and anointed with it the sick and those in whom were unclean spirits, they were cured of their diseases. In the eleventh hour there is joy and rejoicing to the righteous. In the twelfth hour the supplication and cry of men is accepted before God.

The hours of the night. In the first hour there is the worship of the devils. In this hour, the hour of their worship, they do not hurt any one, and no one fears them until the time of their return from their worship. In the second hour there is the worship of the great fishes and all that is upon the water, and the creeping things that are therein. In the third hour is the worship of the fire which is below the abyss, about this hour it is not possible for any one to speak. In the fourth hour is the consecration of the seraphim. I heard that in this hour during the time of my stay in Paradise, before my rebellion against the commandment. When I transgressed the command, I could no longer hear the voices nor their movement and agitation as I used to hear them, and I could not see anything holy as I used to see it before [my] sin. In the fifth hour there is the worship of the water which is above the heaven. Verily I and the Angels used in that hour to hear voices from the water which is in the height, and a tumult as if of chariots and great wheels and the sounding amongst the waves, and commotion among the echoes in praise to the Lord. In the sixth hour is the supplication of the clouds to God when they are fearful and trembling. In the seventh hour the powers of the earth are led forth, and they sing praise, whilst the waters sleep and are stilled. If a man takes anything from the water in p. 15 that hour and the priest mixes holy oil with it and anoints with it the sick and those who cannot sleep at night, verily the sick are cured and the wakeful sleep. In the eighth hour the grass comes forth from the earth. In the ninth hour is the service of the Angels and the entrance of prayers before God. In the tenth hour the gates of heaven are opened, and the cry of my believing children is heard, and they receive what they have asked from God, may He be exalted and praised! and the seraphim rub their wings, and by the force of their rubbing the cock crows in praise to the Lord. In the eleventh hour there is joy and delight over all the earth, for the Sun enters the Paradise of God, and its light arises in the regions of the earth. All creatures are illumined by the falling of the sun's rays upon them. In the twelfth hour my children must burn jasmine before the Lord, for by it there is much repose in heaven for all its inhabitants. Know, O my son Seth, and attend to my saying. Be sure that God will come down to the earth as He said to me, and made me understand and know when He comforted me at my exit from Paradise. Praise to His names! He spoke to me, saying [that] at the end of time He will be incarnate of a Virgin girl named Mary and will be veiled in me. He will put on my skin, and will be born like the birth of man by a force and direction that none can understand but Himself and those to whom He reveals it; He will run with the children, boys and girls of that period; He will do wonders and signs openly; He will walk on the waves of the sea as if walking on the dry land; He will rebuke the winds in a manifest way, and they will be led by His command. He will call to the waves of the sea, and they will answer Him obediently. At His command the blind shall see, the lepers shall be cleansed, the deaf shall hear, the dumb shall speak, the deformed shall be straightened, the lame shall spring up, the palsied shall rise and walk. Many rebels shall be led to God, those who have wandered shall be led aright, and devils shall be driven away. When the Lord comforted me with this, He said to me, 'O Adam, grieve not, for thou art a god, as thou thoughtest to become by thy transgression of my commandment, and I will make p. 16 thee a god, not at this time, but after the lapse of years.' The Lord said to me also, 'I have verily brought thee out of the land of Paradise, to the land which brings forth thorns and briers, that thou mayest inhabit it; I will bend

thy loins, and make thy knees tremble from age and senility. O thou dust! to death I will deliver thee, and thy body I will make to be food for maggots, and the fodder of the worm. After five days and a half (of my days) I will have pity on thee in my mercy. I will come down to thee, and in thy house will I dwell and with thy body will I be clothed. For thy sake, O Adam, I will become a child; for thy sake, O Adam, I will appear in the market-places; for thy sake, O Adam, I will fast for forty days; for thy sake, O Adam, I will receive baptism; for thy sake, O Adam, I will be lifted up on the cross; for thy sake, O Adam, I will endure lies; for thy sake, O Adam, I will be beaten with the whip; for thy sake, O Adam, I will taste vinegar; for thy sake, O Adam, my hands will be nailed; for thy sake, O Adam, I will be pierced with a spear; for thy sake, O Adam, I will thunder in the height; for thy sake, O Adam, I will darken the sun; for thy sake, O Adam, I will cleave the rocks; for thy sake, O Adam, I will frighten the powers of heaven; for thy sake, O Adam, I will cause heaven to rain on the desert; for thy sake, O Adam, I will open the graves; for thy sake, O Adam, I will cause all creation to tremble; for thy sake, O Adam, I will make a new earth, and after three days, which I have spent in the grave, I will raise up the body which I took from thee, and will make it go up with me without any separation from me, and cause it to sit at the right hand of my Godhead. I will make thee a god as thou hast desired.' Keep, O my son Seth, the commandments of God, and do not despise my word to thyself, and learn that the Lord must come down to earth, and godless people will take Him, and stretch Him on the wood of the cross, and strip Him of His raiment, and raise Him between wicked thieves. He will go up upon the cross in the substance of His humanity, He will be killed, and the body which He took from us will be buried. Then after three days He will raise it and take it up p. 17 with Him to heaven, and will set it with Him at the right hand of His divinity. To Him be the glory and the dignity and the praise and the greatness and the worship and the reverence and the hallelujah and the song, and to His Son, and to the Holy Ghost from now and always, and throughout all ages and times, Amen.

Know, O my son, that there must come a Flood to wash all the earth on account of the children of Cain, the wicked man who slew thy brother for his envy about his sister Lusia. After the Flood through the wickedness of many congregations there shall be the end of the world, the conditions will be fulfilled, things will be perfected, the time will be cut short which I have fixed for the creatures, fire will consume whatever it reaches before the Lord, and the earth shall be consecrated.

Seth wrote this Testament, and sealed it with the seal of his father Adam, which he had from Paradise, and the seal of Eve, and his own seal. And Adam died, and the hosts of the Angels assembled to put him on his bier, for his honour with God, and Seth embalmed him, and swathed him, and he and his sons bare rule. And he put him eastwards of Paradise where he slept at his exit from it, near the town that was built before all building, called Enoch in the inhabited World. When Adam died, the sun was darkened, and the moon for seven days and seven nights, with a gross darkness.

Seth took the scroll in which he wrote the Testament of his father Adam into the Cave of Treasures along with the offerings which Adam had carried with him from the land of Paradise, that is to say, gold, myrrh, and incense, [about] which Adam taught Seth and

his children that they should belong to three Magian kings, and that they should travel with these things to the Saviour of the world, to be born in a city called Bethlehem, a territory of Judah.

There was not one of the children born to Adam before his death who did not gather to him; they bade him adieu, he prayed over them and wished them health. Then he died, in the nine hundred and thirtieth year by the reckoning of Abu-Seth. That is the beginning. The exit of our father p. 18 Adam from this world was at three o'clock in the day, on Friday the sixth of Nisan, fourteen nights after the new moon. On a similar day our Lord the Christ gave up His spirit to His Father's hand. Adam's children and children's children grieved for him a hundred and forty days, for he was the first mortal who died on the earth, and the tribes were divided among the people of Cain the murderer after the death of Adam. Seth took his children and his children's children and their wives, and made them go up to the glorious and holy hill, the place in which Adam was buried. Cain and his people and his children stayed below the hill, in the place where he killed Abel. Seth became governor of the people of his time in godliness and purity and holiness. My initiation, O my son Clement, into the story of Adam and this his testament was from the Magi who travelled to the Lady Saint Mary with offerings at the time of the birth of Jesus Christ our God the Saviour. Verily we found that they had a scroll with all this in it, and it was put by for safe keeping. I and the other Jews believed in this, and there were many things in it besides what I have shewn to thee, which it is not proper to make known at this time, and I must tell thee about them afterwards. I will disclose to thee all the secrets with which I have been entrusted. The reason of God's calling the children of Seth Ben-Adam, "the sons of God," was as the book says what He had revealed to Seth about godliness and purity. The Lord appropriated them to Himself by this name; it is the most famous of names on account of their favour with Him. He appointed them to replace the choir of Angels which had rebelled and fallen from Heaven. He put Seth and his race in the lower parts of Paradise, and around it on the holy hill, they praising the Lord and sanctifying His name in all peace, no thought intruding on them about the affairs of the world, their greatest work being praise and hallelujah with the Angels, for they heard their voices in praise and hallelujah in Paradise, for it was raised thirteen spans above them, by the span of the Holy Ghost. They did not undergo the least labour. The food with which they sustained their bodies was the fruit of trees growing at the summits of the Mount p. 19 of Paradise. The zephyr of Paradise, which reached these trees, ripened their fruits. This tribe was godly and holy; there was no anger in any one of them nor envy nor quarrelling nor pride nor hatred, and they held no shameless conversations nor falsehood nor slander nor calumny, and they do not swear untruthfully nor in vain. Their oaths were among themselves by the purity of the blood of pure Abel. Their custom was to rise early, all of them, the old and the young, the male and the female; to go up to the top of the hill and to worship there before God and be blessed by the body of their father Adam. Then they would lift up their eyes to Paradise and praising and sanctifying God they would return to their place.

Seth Ben-Adam the godly lived nine hundred and twelve years. Then he fell sick of his disease of which he died. There gathered to him Enos and Cainan and Mahlaleel

and Jared and Enoch their wives, their sons and their daughters. He prayed over them, and made vows for them, and blessed them, and said to them, “By the truth of the blood of pure Abel, let not one of you descend from this holy hill! Do not mix with the children of Cain the murderer. You know the enmity between us since the murder of Abel the pure.” Then his son Enos came near him, and he said to him, “Thou art lord of thy people. Behold, I die. Devote thyself to service before the Lord and before the consecrated body of our father Adam.” He made him swear by the blood of Abel the pure that he would govern his people well, and rule them in godliness and purity, and never cease the service before the body of Adam. Seth died lat the age of nine hundred and twelve years, on Tuesday the twenty-fourth night of Ab, the twentieth year of the life of Enoch the righteous. He was embalmed with myrrh and frankincense and cassia, and put in the Cave of Treasures with the body of his father Adam. His people mourned for him forty days.

Enos governed his tribe after the death of his father in purity and godliness; he did to them what his father p. 20 commanded. When Enos had lived eight hundred and twenty years, Lamech the Blind, of the tribe of Cain the murderer, killed [some one] in the thicket known as Nod. This was the cause of it. Lamech was passing the thicket, leaning upon one of his youthful sons. He heard a movement in the thicket, it was the movement of Cain, for it was not possible for him to stay in one place since he had killed his brother. Lamech thought that this movement was that of some wild beasts. He took up a stone from the ground and threw it towards the moving thing. The stone hit Cain between the eyes and killed him. His son said, “By God, thou hast killed our father Cain with thy shot.” Then Lamech the Blind lifted up his hands to give [him] a blow on the ear out of grief for the death of Cain. He hit the head of his son and killed him. When Enos had reached nine hundred and five years he fell sick of his disease of which he died, and there gathered to him the rest of the fathers; amongst them were Jared, and Enoch, and Methuselah, and Cainan the son of Methuselah, and Mahlaleel, and their wives and their sons and their daughters. He blessed them and made vows for them and prayed over them and confirmed them in the oaths by the blood of Abel—“oh do not mix yourselves with the children of Cain, and oh do not go down from the holy mountain.” He reminded them of the enmity betwixt them on account of the murder of Abel. Then Cainan his son came near him. He said to him, “O my son, be to thy people and family as I have been to them, and govern them after my death.” He commanded his son Mahlaleel about the care of his tribe in godliness and purity, and that he should not cease from the service before the body of our father Adam during his life. And Enos died when he had reached nine hundred and five years, on the sabbath day, when the third night of October had passed, in the fifty-third year of the life of Methuselah. His eldest son Cainan embalmed him, and swathed him, and put him in the Cave of Treasures.

Cainan governed his people in godliness and holiness, and kept the commandments of his father. He lived for nine p. 21 hundred and twenty years and died on Wednesday, the thirteenth night of June. Mahlaleel looked after his burial, and put him in the Cave of Treasures with his fathers. Mahalaleel lived for eight hundred and ninety-five years. When death came near to him, he commanded his people like the commands of his

fathers who had preceded him. He appointed Jared his son over the tribe. His death was on Sunday after two nights of Nisan had passed. Jared looked after him, and put him in the cave with his fathers. When Jared was of the age of five hundred years, some of the sons of Seth disobeyed the commands of their fathers, and threw away their faith behind their backs. One by one they began to go down from the holy hill to the tribes of the children of Cain. This was the reason, that Lamech the Blind was followed by two sons, one being called Tufeel (Jubal) and the other Tubalcain. They made lyres, that is, harps, flutes, drums, and other musical instruments. The Devils awoke harmonious tones in them, and there was not one among the sons of Cain to command good behaviour or to restrain from what was forbidden. Every one of them did according to his lust. They busied themselves with musical instruments, and with eating and drinking, and immorality. * * * * * * The Devil hunted the sons of Seth that he might mingle them with the children of Cain, by means of these musical instruments, for they heard the tones of them; he brought them down from the holy hill to the cursed land, and he removed them from the protection of God and His angels to the protection of the Devils; they chose death rather than life, and renounced the name which God had bestowed on them, because, may His name be sanctified! He called them the sons of the Lord, according to His gracious saying in the prophecy of David, where he says, “Verily, ye are all gods, and ye shall be called the sons of the Most High. When ye do evil and defile your bodies with the idolatrous daughters of Cain, like them ye shall die in sin.” They longed for unclean amusements. * * * They had no shame about this and thought no harm of it. The earth was contaminated; children were confused; no one knew his child from the child of another. The p. 22 Devil incited them and he goaded them on and appropriated them to every misery. They rejoiced in their works. You could hear from them hateful laughter like the neighing of steeds. Their noise was heard in the holy mountain, and there assembled of the children of Seth a hundred powerful strong giants, for the descent. This came to [the knowledge of] Jared, and he was much troubled. He called them to his presence, and adjured them by the blood of Abel the Pure not to go down; he reminded them of the oaths which their fathers who had gone before had received for them. Enoch the Righteous was there and said to them, “Know, O sons of Seth, that whosoever rejects the commandment of the Father and opposes the oaths by which he has been adjured and puts them behind his back, and goes down from this holy mount, that he shall never come back to it.” But they did not turn at the warning of Jared and at the prohibitions of Enoch, and they went down. When they saw the daughters of Cain and their beauty, and that they uncovered their bodies without shame, they committed fornication with them, and destroyed their souls. When they had done this, they aimed at a return to the hill, but its stones became burning fire, and they could not do it. Another tribe wished for an alliance with them, not knowing about the affair of the stones. They went down to them, and defiled themselves with their defilement.

When Jared reached the age of nine hundred and seventy-two years, Death came near to him. There gathered to him Enoch and Methuselah, and Lamech, and Noah. He prayed over them and made vows for them and said, “But as for you, go not down from this holy mountain; yet your sons and your posterity shall be removed from it, because God will not allow them upon it on account of their transgression of the commandments

of the fathers." Then he said to the rest of their children, "You shall journey to the dusty land which brings forth thorns and briers. Whosoever of you goes out from this holy land, let him take with him the body of our father Adam, and if he can take all the bodies of the fathers, let him do it, and take with him the books of the Testaments, and the gifts of gold and myrrh and frankincense, p. 23 and put this with the body of our father Adam where God shall command him." Then said he to Enoch, "But thou, O my son, do not separate thyself from the service and praise before the body of our father Adam and serve before God in godliness and holiness all the days of thy life." He died in the third hour of Friday when the twelfth night of May had passed, in the 360th year of the life of Methuselah. His son embalmed him and swathed him, and put him in the Cave of Treasures. God rejected the other children of Seth on account of their love of sin. Seventy assembled, and were inclined to descend. When Enoch and Methuselah and Lamech and Noah saw this, they were much grieved. When Enoch had finished his service before the Lord for fifty years, this being the 365th year of his life, he presided over his house with his God. He called for Methuselah and Lamech and Noah, and said, "I know that the Lord will be angry with this people, and will surely judge them without mercy. But you, the rest of the fathers and of the holy races, do not leave off the service before the Lord, and be pure and godly. Know that there shall not be born in this holy mountain after you any man who shall be father and chief to his people." When Enoch had finished this testament, God took him up to the land of life, and made him dwell round about Paradise in the country where there is no death. Then the children of Seth removed from the holy mountain to the quarters of Cain and his children. None of them remained on the mountain save the three fathers, Methuselah, Lamech and Noah. Noah the just kept his virgin soul for 500 years. After that, the merciful God revealed to him about the people who were subject to him, and commanded him to marry a woman named Haikal the daughter of Namousa, the son of Enoch, the brother of Methuselah. God disclosed to him about the Deluge which He was about to send upon the earth, and taught him that this would be after a hundred years, and commanded him to prepare the ark, that is, the ship for his salvation and that of his children, and that he should cut the wood from the holy mountain and make it in the quarters of the sons of Cain. He commanded him to make its length p. 24 300 cubits, according to [the length of] his arm; its breadth 50 cubits, and its height 30 cubits, by [the length of] his arm; and the breadth of its top above should be one cubit, and that he should make three stories to it. The lowest should be for the tame and the wild animals and the cattle, the middle one for the birds and their like, and the highest one for him and his children and his wife and his sons' wives. And that he should make in it storehouses for water and for food and for fodder. Also that be should prepare a gong of the cedar tree, its length to be three cubits, and its breadth one cubit, and that its hammer should be [made] of the same. "When thou beginnest to make the ship, thou shalt beat three strokes on it every day, one in the morning, the second in the middle of the day, that they may bring the workmen food; and the third at sunset for [their] departure. If they ask thee about thy work, tell them that God is sending a flood of water to cleanse the earth and that thou art making the ship to save thyself and thy children." Noah received the commandment of the Lord, and married her. In the course of the hundred years she bare him three male children, Shem, Ham and Japhet. They also married some of the daughters of Methuselah. When Noah had finished the building of the ship, and entered it with those

whom God commanded should enter it with him, the second thousand of the years of the time of Adam was finished, as the 70 interpreters expound. They said, From Adam till the Deluge was 2000 years.

When Lamech had lived 777 years, Methuselah his father died; this was four years before the Flood. Then Lameth died after him, and his death was on the twenty-first [day] of September, in the 68th year of the life of Shem, the first-born of Noah. His son Noah swathed him, and enbalmed him, and put him in the Cave of Treasures. He mourned for him 40 days and remained with all the holy fathers, Noah and his children. The daughters of Cain conceived by the sons of Seth, and brought forth giant-sons. It was certainly supposed by some that the Book relates and says that the Angels came down to earth and mingled with the children of men, that those p. 25 who came down and mingled with the children of men were really angels. This was only said on account of the sons of Seth and their union with the daughters of Cain, for God, may His name be glorified! had already out of His love to them, called them, as we said before, Sons of God and Angels of God. So he errs who thinks this; for union, that is, marriage, was not in the substance of spiritual beings, and not in their nature, and if it had been in them as it is in men, the Devils would not have left any one in the world alone without corrupting them, till not a virgin would have been left on the earth, for the foul Devils love corruption and fornication. As they cannot do this, they change their nature on account of it; they recommend it to men and make them love it.

Methuselah lived for 969 years. When Death came to him, there gathered to him Lamech, and Noah, and Shem, and Ham, and Japhet and their wives, for none but they were left on the holy hill. Methuselah blessed them, and called to them; he was weeping and sorrowful. He said to them, “There remaineth none but you on this mountain out of all the tribes who once were on it. The Lord God of our fathers who formed our father Adam and our mother Eve and blessed them till the earth was filled with their progeny, may He bless you and multiply you and cause your fruit to grow. May He be to you a keeper and a shepherd. I ask of Him to fill the earth with your progeny, and to help you and strengthen you and save you from the fearful punishment that is coming upon this hill, and that He may give you a share of the gift which He gave to our father Adam, that He may bring blessings into your dwellings, and bestow upon you prophecy, power, and priesthood.” Then he said to Noah, “O thou blessed of the Lord, hear my speech and do my commandment. Know that I go out of this world as the saintly fathers went out of it. Verily the Lord shall send a Deluge to drown the earth for the many sins of men, but thou and thy children shall be saved. When I am dead, embalm my body like as were embalmed the bodies of the fathers who have gone before. Bury me in the Cave of Treasures. Take thy wife, and thy sons, and thy sons’ wives; go down from this mountain, p. 26 and bear with thee the body of our father Adam, and the offerings which thou didst bring out with him from Paradise, namely, gold and myrrh and frankincense. Put the body of our father Adam within the Ark which God commanded me to prepare; and the other bodies separately from it, so that the body of Adam may be like a dyke ever in the midst. Put the offerings on his breast. Dwell thou and thy sons in the east of the ark, thy wife and thy sons’ wives in the west, so that the body of our father Adam may be a barrier to hinder the men from sinning with regard to the women, and to hinder

them from sinning with regard to the men; let them not gather together for food or drink till ye come out of the Ark. When the water of the Deluge departs from the earth, and ye come out of the Ark, and dwell upon the earth, then gather ye together for food and drink, and cease not the service before the body of our father Adam nor the ministration before God in godliness and holiness within the Ark. When your exit from it takes place, then put the offerings which thou didst bring out from Paradise in the east of the land in which thou dwellest. When Death comes to thee, make thy Testament to thy son Shem. Command him to carry the body of our father Adam, and to bury it in the middle of the earth. Verily (it is) the place in which there shall be salvation to him and to his children. Where he burieth the body, let him appoint a man from among his children to serve before the body and to minister. Let him be pure all the days of his life, and let him command him that he dwell not in any house, that he shed no blood, that he shave not his hair, nor pare his nails, nor bring there any offering of beasts, but let his offering before the Lord be of fine bread, pure and white, and the best drink, pressed from the fruit of the vine, until the time that God shall certainly command him. Verily the Angel of the Lord shall go before the man chosen to officiate as a priest before the body of Adam till he shall put it in the middle of the earth, and where the body ought to be buried. Let this chosen one be commanded that his raiment be of the skins of beasts, and that he be unique as it is unique. Verily he is the priest of the glorious God." When Methuselah had finished p. 27 this testament, and tears were coming down from his eyes, on account of the grief that was in his heart, he died. Then nine hundred and sixty-nine years were completed, it was in Adar (March) on a Sunday. Noah and Shem and Japhet and their wives laid him out with weeping and groaning. They held a mourning for him for 40 days; he was swathed and embalmed and laid with the fathers in the Cave of Treasures. They were blessed by the other bodies that were there. Then Noah bore the body of Adam and the bodies of the fathers from the Cave, and put them into holy coffins. Of the offerings Shem carried the gold, Ham carried the myrrh, and Japhet carried the frankincense. They left the Cave of Treasures with weeping and groaning. A noise was raised by them which was heard from Paradise, sorrow and mourning on account of [their] departure from the mountain, when they knew that they were leaving it for good. They lifted up their heads towards Paradise, they sobbed, and wept, and said: "Peace be to thee, O holy Paradise! dwelling-place of our father Adam; we are deprived of thy shelter, which is denied to us then, on our return to the cursed land in which we suffer pains and endure labours. Peace be to thee, O Cave of Treasures! from us and from all the bodies of the fathers. Peace be to thee, O glorious dwelling-place and inheritance of the saintly fathers for ever. Peace be to you, O ye Fathers, beloved friends of God. Pray for us and bless us, and entreat for our salvation, O holy ones of God, who are well-pleasing unto Him. Peace be to Seth, chief of the fathers. Peace be to Enos, governor of his people, and righteous judge amongst them. Peace be to Cainan and Mahlaleel, those who govern their people in purity. Peace be to Methuselah and Jared and Lamech and Enoch, servants of God. We entreat you all to mediate for our salvation lest we be prevented looking for our inheritance from this time forth for evermore." Then they came down from the mountain, kissing its stones and embracing its trees with weeping and great grief, and they travelled towards the land. When Noah had finished building the ship, he entered it, and p. 28 brought in the body of Adam and put it in the middle of it, with the offerings upon its breast. This was on a Friday, on the

17th day of March, it is also said, of May. Early the next day he brought in the beasts and the cattle, and made them dwell in the lowest deck. In the middle of the day he brought in the birds and all the sentient beings, and made them dwell in the middle deck. At sunset Noah and his sons and his sons' wives entered, and dwelt in the topmost deck. The Ark was built in the form of a Church, in which the men are prevented from mingling with the women; as there is peace and love betwixt man and woman, and between the elders amongst them and the youths, thus there was love betwixt the rest of the beasts and the birds and the sentient beings in the ship; and as wise men are at peace with their inferiors, thus were the lions and the ewes at peace in the Ark. All that were in it were seven pairs of all the clean beasts, and two pairs of the unclean ones. When Noah and his people had arrived, the Lord shut the Ark. Then the doors of heaven were opened, and the doors of the abyss, and the waters came down in torrents, and the imprisoned sea appeared, which is called Oceanus, which encircles the whole earth. Raging winds were sent out from all directions. When the sons of Seth saw this, they came near to the place of the Ark, and entreated Noah to carry them; but he gave them no answer about it, because the Ark was bolted and sealed by command of the Lord, and the Angel of the Lord was standing directing it. Repentance encompassed them, sorrow came upon them, and they had no refuge from destruction, as they were also hindered from going up to the holy mountain. They were all destroyed by drowning and suffocation, in the thick waters and the raging winds, as David the Prophet sang about their state where he said, "I said, All ye are gods, and children of the Most High ye shall be called; by this great sign ye are marked; but sin hath overthrown you, and ye have rebelled against the commandment; ye have defiled jour bodies with the idolatrous daughters of Cain, and ye shall die the death like them. Ye p. 29 shall be tormented with the Prince who fell from the heavenly rank." The Ark was lifted up from the earth to the height of the waters, and all that was on the earth perished in the deluge; the waters rose above the tops of the mountains fifteen cubits, by the holy cubit. The waves bore the ship till they brought it to the lower parts of Paradise. It was blessed from Paradise; the tops of the waves were rolled back, and they did obeisance before it, then returning from it were poured out to the destruction of those who remained on the earth. The ship flew on the wings of the wind above the waters from the east to the west, and from the south to the sea, like the sign of the Cross. It stood above the waters 150 days; the waves were stilled and laid to rest at the end of the seventh month from the beginning of the Deluge. The Ark stood upon the mountains, the Kurdish mountains, and the waters were divided from one another. They all returned to their places, and did not cease diminishing gradually, till the tenth month, which was February. He looked at the tops of the mountains from the Ark. On the tenth of March Noah opened the Ark from the eastern side, and sent the Raven, that at its return he might learn the news of the earth. It did not return to him. He sent the Dove; it circled round, and found no place for its foot. It returned at sunset. After a week Noah sent another Dove. It returned to him with an olive-branch in its mouth. About the Dove there are holy mysteries. The first dove resembles the first covenant, to which there was no rest among the rejected nations; the second dove the second covenant, which found rest with the nations that accepted the mysteries of baptism and preached the Christ at the end of 600 years of the life of righteous Noah. One day of Nisan (April) had passed, and the water was removed from the earth. On this day Noah and his wife and his sons

and his sons' wives went out of the ship. Their entrance to the ship had been in separation, their exit from it was in unity. At their exit came out all the beasts and the cattle and the birds and the creeping things which were in the ship. Noah built a town, and called it Thamânû, which remains to this day. The number of those who were in the ship with Noah was eight p. 30 persons. Noah built an altar to the Lord and offered upon it an offering of the beasts and the clean birds that were slain. God accepted his offering, and gave a covenant that He would not send a deluge of water on the earth to all eternity. May His names be sanctified! He took off wrath from them in regard to the bow in the clouds. By it He put away the bowstring of anger; for before the Deluge men saw in heaven the bowstring of anger and the arrow of wrath. The sons of Noah planted in the town the fruit of the vine, and pressed from it a new drink; they gave their father Noah to drink, and he got drunk, for he was not accustomed to drink. While he was drunk he slept, and his nakedness was uncovered. Ham looked at him, and laughed and mocked at him, and fetched his brothers to mock with him. When Shem and Japhet knew the reason was about the uncovering of their father, they were grieved at it; they took a garment, threw it upon their hands, and went backwards, lest they should see their father uncovered; then they threw the garment upon him. When Noah awoke from his drunken sleep, his wife told him what had happened about his sons, and he was angry with Ham, and said, "Let him and Canaan be cursed, and let him be a slave to his brethren." But Noah cursed Canaan, who was not guilty, and the guilt was Ham's; for he knew that when Canaan should arrive at man's estate, he should renew what had already been blotted out of the works of the children of Cain, the music-halls and such like. When he came to man's estate, he did all this, and Noah knew it, was concerned about him and grieved at his work, that according to the example of the works of Canaan, the sons of Seth fell into sin, he increased in his curse of Canaan, wherefore his sons became slaves. They are the Copts, the Abyssinians, the Hindoos, the Mysians and other negroes. Ham was a hypocrite, a lover of unclean desire all the days of his life. This was in his mockery of his father. The sleep of Noah in his drunkenness was a type of the crucifixion of the Christ and His slumber in the tomb for three days, as David the prophet says about it, "The Lord awoke from his sleep like a man who recovers from strong drink." When Noah awoke p. 31 from his drunken sleep, he cursed Canaan and made his posterity slaves. Likewise when the Christ arose from the grave He cursed the Devil and destroyed those who had crucified Him, and scattered them among the nations. The sons of Canaan became slaves for ever, carrying burdens upon their necks. Every proprietor negotiates riding about on his business, but the children of Canaan negotiate about the affairs of their masters, as poor men on foot, and they are called the slaves of slaves.

Noah lived after going out of the ship 350 years. When his death came near, there gathered to him Shem, and Ham, and Japhet, and Arphaxad, and Salah. He made vows for them, and desired the presence of Shem his firstborn, and commanded him secretly, saying to him, "When I die, bury me. Go into the Ark of safety, and take out of it the body of our father Adam secretly, let no one with thee know. Make for it a large chest, and put it within. Prepare for thyself a store of bread and drink, and carry the chest in which is the body of our father. Take with thee Melchizedek, the son of Malih. Verily the Lord hath chosen him from the rest of your sons to minister before our father Adam.

When thou reachest the centre of the earth, bury the body there, and set Melchizedek in the place for the service of the body and the praise before it. Verily the Angel of the Lord will go before you to guide you two to the place for the body, which is the centre of the earth. From it shall be seen the power of God. The four pillars of the world are joined together and have become one pillar, and from it shall be salvation to Adam and to all his children." Thus it was written in the tables which Moses received from the hand of the Lord and broke at the time of his anger against his people. Noah strengthened Shem in receiving the testament, and told him that it was the Testament of Adam to Seth, and of Seth to Enos, and of Enos to Cainan, and of Cainan to Mahlaleel, and of Mahlaleel to Jared, and of Jared to Enoch, of Enoch to Methuselah, and of Methuselah to Lamech, and of Lamech to Noah; he made him swear that no one [else] should attend to p. 32 what he commanded in regard to the body of Adam. When he had finished his testament, he died, being 950 years old, on a Wednesday. Shem embalmed him, and with him his other children put him on a bier and buried him. They raised a wail over him for forty days. Then Shem went secretly into the ship, and took out the body of Adam. He sealed the ship with his father's seal. Then he desired the presence of Ham and Japhet and said to them, "Know that Noah my father commanded me to journey after his death to the elevated land and to go round it to the place of the sea, that I may attend to the state of its trees, and fruits and rivers. I have already resolved on this, and have left my wife and children with you; take heed to them till the time of my return." They said to him, "Take with thee a man since thou hast resolved on this, for the land which thou hast described has wild beasts and hunting lions." He said to them, "Verily, the Angel of God is with me, he is my Saviour." His brethren called to him and said, "The Lord be with thee wherever thou dwellest." Then he said to them, "Verily, our father at his death made me swear not to enter the ship nor allow any one [else] to enter it. I have received his testament, and sealed it with his seal, and beware that ye enter it not! ye, nor any of your children." They pledged themselves to him concerning this. Then he approached the father and mother of Melchizedek and said to them, "I wish that you would give me Melchizedek that I may journey with him in my way." They said to him, "He is before thee, as thou wouldest journey, take him with thee." Then Shem called Melchizedek by night, and bore with him the body of Adam secretly. They went out, the Angel going before them, till he brought them to the place with the utmost speed. He said to them, "Set him down, for this is the centre of the earth." And they put him down from their hands. When he came to the ground, the earth was cleft for him as a door, and the body was let down into it, and they put him in it. When the body rested in its place, the earth returned and covered it over. The place was called Gumgumah, "of a skull," because in it was placed the p. 33 skull of the Father of mankind, and Gulgulah, because it was conspicuous in the earth, and was despised by its sons, for in it was the head of the hateful Dragon which seduced Adam. It was called also Otâriâ, which is, being interpreted, "the families of the world," because to it is the gathering together of mankind. Shem said to Melchizedek son of Malih, "Know that thou art the priest of the Everlasting God, who hath chosen thee from the rest of men to minister before Him before the body of our father Adam. Accept the Lord's choice of thee, and never leave this place. Do not marry any woman, do not shave thy hair, nor pare thy nails. Shed no blood for thyself, and sacrifice no beast. Do not build a building over this place. Let thine offerings before the Lord be of fine pure bread, and [let the] drink be of

the juice of the vine. The Angel of the Lord is with thee for ever." He wished him peace, and bade him farewell and embraced him, and returned to his dwelling. Then came to him Jozadak and Malih, the parents of Melchizedek. They asked him about him, and he told them that he had died on the road, and that he had looked after him and buried him. His father and his people sorrowed over him with a great sorrow. When Shem the righteous was 700 years old, he died, and his son Arphaxad looked after him, and Salah and Eber, and they buried him. When Arphaxad was thirty years old, he begat Salah his son, and when he was 465 years old, he died, and Salah and Eber looked after him. They buried him in the town that Arphaxad had built, known as Arphaxad (cod. Arbalsarbat). When Salah was thirty years old, he begat Eber, and when he had completed 430 years, he died. Eber and Peleg looked after him; he was buried in the town that Salah had built, known as Salḥadîb. When Eber was thirty years old, he begat Peleg, and when he had completed 434 years, he died; his son Peleg buried him, and Reu and Serug in the town which Eber had built and had called by his name. When Peleg attained 239 years, all the tribes of the sons of Shem, and Ham and Japhet gathered themselves together and journeyed to the elevated land; they found in the place known as Shinar a beautiful plain. They dwelt in it, and their speech was altogether p. 34 Syriac, and it is called Resany, and Chaldaean; it is the tongue and speech of Adam. Verily the Syriac language is the Queen of languages and the most comprehensive; from it all other tongues are derived; Adam is a Syriac name. Whoever asserts that it is Hebrew tells a falsehood. Speakers of Syriac will not stand on the left of the Lord but on His right, for the writing of Syriac runs from right to left, and of others the way of the Persian from left to right. In the days of Peleg the nations built the tower at Babel, upon which their tongues were diversified and confounded and divided; because of their confusion the town was called Babel. Peleg was very much grieved about this when he saw the scattering of the nations in the regions of the earth. He died, and his son Reu, and Serug and Nahor buried him in the town which he had built and had called by his name. The earth became two portions among two chiefs of tribes; they allowed to every tribe and tongue a king and a chief; they appointed in the race of Japhet thirty-seven kings, and in the race of Ham sixteen kings. The kingdom of the sons of Japhet was from the border of the holy mountain and Mount Nod (?), which is in the borders of the East, to the Tigris and the side of Algaut: and from Bactria to the island town (or Gades = Cadix). The kingdom of the sons of Shem was from the land of Persia, that is from the borders of the East to the Hardasalgs sea among the borders of the West. They had authority also in the centre of the earth. When Reu was thirty-two years old, Serug was born to him; the length of his life being 232 years. At the end of 163 years of the life of Reu, Nimrod the giant reigned over the whole earth. The beginning of his kingdom was from Babel. It was he who saw in the sky a piece of black cloth and a crown; he called Sasan the weaver to his presence, and commanded him to make him a crown like it; and he set jewels in it and wore it. He was the first king who wore a crown. For this reason people who knew nothing about it, said that a crown came down to him from heaven. The length of his reign was sixty-nine years. He died in the days of Reu, and the third thousand p. 35 since Adam was completed. In his days the people of Egypt set up a king over them called Firnifs. He reigned over them for sixty-eight years. In his days also a king reigned over the town of Saba and annexed to his kingdom the cities of Ophir and Havilah, his name was Pharaoh. He built Ophir with

stones of gold, for the stones of its mountains are pure gold. After him there reigned over Havilah a king called Hayul. He built it and cemented it, and after the death of Pharaoh women reigned over Saba until the time of Solomon son of David. When he (Reu) was 239 years old, he died. Serug his son and Nahor buried him in the town called Oa'nân, which Reu had built for himself. When Serug was thirty years old, his son Nahor was born to him. In the days of Serug idols were worshipped, and they were adored instead of God, and the people in that day were scattered in the earth; there was not among them a teacher nor a lawgiver, nor a guide to the way of truth, nor even a right way. They wandered and were rebellious and became a sect. Some of them worshipped the Sun and the Moon, some of them worshipped the sky, some of them worshipped images, some of them worshipped the stars, some of them worshipped the earth, some of them worshipped beasts, some of them worshipped trees, and some of them worshipped waters and winds and such like, for the Devil blinded their hearts and left them in darkness without light. No one among them believed in the Last Day and the Resurrection. When one of them died, his people made an image in his likeness, and put it upon his tomb, lest his memory should be cut off. The earth was filled with sins, and idols were multiplied in it, made in the likenesses of males and females.

When Serug was 230 years old he died. His son Nahor, and Terah and Abraham buried him in the town which Serug had built and called it Serug. Terah was born to Nahor when he was twenty-nine years old. In the third year of the life of Nahor, God looked up through His remembrance at His creatures, and they were worshipping idols. He sent upon them earthquakes which destroyed all the idols. Their p. 36 worshippers did not turn from their error, but persevered in their godlessness. In the twenty-sixth year of the rule of Terah appeared witchcraft. The beginning of it was that a rich man died; his son made a golden image of him and placed it upon his tomb as a mark [to] the people of his age, and appointed a young man to guard it. The Devil entered into the image, and spoke to its guardian from the tongue of the deceased and [with] his voice. The guardian told the son of the deceased about it. After some days robbers entered the dwelling of the deceased, and took all that belonged to his son, and his grief was greater at this, and they bewailed him beside the grave of his father. The Devil called to him from the image with a voice like the voice of his father, and said, "O my son, weep not. Bring me thy little son, to sacrifice him to me, and I will restore to thee all that has been taken from thee." He brought his son to the tomb and sacrificed him to the Devil. When he had done this, the Devil entered him and taught him witchcraft, unveiled his mysteries, and taught him omens and auguries. Since that time people offer their children to Devils. At the completion of a hundred years of the life of Nahor, God, may His name be exalted! looked on the godlessness of men, and their sacrificing of their children to the Devils, and their adoration of images. God, may His names be sanctified, sent them raging winds which tore away the images and their worshippers, and buried them in the earth and strewed over them great mounds and towering hills, and they are below these unto this day. Some assert on this account that in the time of Terah there was a Deluge of wind. Wise men of India say that these mounds came into existence in the days of the Deluge. That is nonsense, for image-worship was after the Deluge of water, and the Deluge was not sent upon them for the worship of images; verily that was done because there was so much corruption on the earth among the children of

Cain, and the musical instruments which they invented. There was no people inhabiting this rough wild land, but when p. 37 our fathers were not found worthy of the neighbourhood of Paradise they were thrust away to it. Then they came out of the ship to this land, and were scattered amongst its regions. He talks nonsense who asserts that these elevated mounds have never ceased in the earth, for they have been formed since the time of the anger of God about idol-worship. They were turned topsy-turvy, and there is no mound on the earth beneath which a Devil with an image appeareth not. In the days of Nimrod the giant, he looked at fire from heaven, and fire came up from the earth. When Nimrod saw it he adored it, and appointed in the place where he saw it people to worship it, and to throw incense into it. Since that time magicians adore fire when they see it coming up from the heaven and from the earth, and they worship it to this day. A chief magician named Sasir found a spring of bountiful water at a place in the country of Atropatene. He erected upon it a white horse. Whoever bathed in that fountain worshipped this horse. The Magi honour the horse, and there is a sect of them who worship it to this day. Nimrod travelled till he arrived at the land of Mariûn. When he entered the city of Altûrâs he found there Bouniter the fourth son of Noah. Nimrod's army was on a lake, and he went down there one day to bathe in it. When Nimrod saw Bouniter the son of Noah, he did obeisance to him. Bouniter said to him, "O giant king, why do you adore me?" Nimrod said to him, "I did thee homage because thou didst meet me." Nimrod stayed with him three years that he might teach him wisdom and strategy, then he wandered away from him. He said to Nimrod, "Thou shalt not return a second time." When Nimrod was passing through the East, he deposited books making known what Bouniter the son of Noah had taught him. The people were astonished at his wisdom. There was among the people entrusted with the worship of fire a man called Ardashir. When Ardashir saw the wisdom of Nimrod and the excellency of his star-gazing (Nimrod had a perfect genius), he envied him for this, and implored a Devil who had appeared to him beside the fire to teach him the wisdom of Nimrod. The Devil said to him, "Thou canst not do this until thou have p. 38 fulfilled the magic rite, and its perfection is the marriage of mothers, daughters and sisters." Ardashir answered him concerning this, and did what he commanded him about it. Since that time the Magi allow the wedlock of mothers, sisters and daughters. The Devil also taught Ardashir the knowledge of omens and auguries, and physiognomy, and fortune-telling, and divining and witchcraft, which were doctrines of the Devil, and the Chaldæans gave one another this doctrine; these were the Syrians, and some people say that it is the tongue of the Nabataeans. Every one who uses aught of these doctrines, his guilt before God is great. But the knowledge which Nimrod learned from Bounitar, verily Bounitar the son of Noah learned it from God, the great and glorious, for it is the counting of the stars, and the years and the months; the Greeks call this science Astronomy, and the Persians call it Astrology. Nimrod built great towns in the East, namely, Hadâniûn, Ellasar, Seleucia, Ctesiphon, Rûhîn, and the towns of Atrapatene, and Telalôn, and others that he chose for himself.

When Terah, father of Abraham, reached two hundred and three years he died. Abraham and Lot buried him in the city of Haran. [God] commanded him that he should travel to the Holy Land. Abraham took with him Sarah his wife, and Lot his brother's son, and journeyed to the land of the Amorites. Abraham the Just was then seventy-five

years old. When he reached eighty years, he fought with the nations and put them to flight and delivered Lot from them, and he had no child at that time, for Sarah was barren. When he returned from the war with the nations, God commanded him to journey and pass over to Mount Yâbûs. When he got there he met Melchizedek, priest of God. When Abraham saw him, he did homage to him and was blessed by him. He offered before him fine pure bread and drink. Melchizedek blessed Abraham and made vows for him. Thereupon God commanded Melchizedek to pare his nails. Melchizedek consecrated an offering of fine bread and drink. Abraham offered some p. 39 of it, and paid to Melchizedek the tenth of his goods. Then God, may His names be sanctified, discoursed with Abraham the second time and said to him, “Thy reward shall be great with Me. Since thou hast received the blessing of Melchizedek and thou art worthy to receive from his hand the gift of bread and wine, I will bless thee, and will multiply thy seed.”

When Abraham reached eighty-six years, Ishmael was born to him of Hagar the Egyptian bond-maid. Pharaoh of Egypt had given her to Sarah, the wife of Abraham, who was his sister by his father but not by his mother, for Terah married two wives; the name of the one was Yuta, she was the mother of Abraham, and she died when she gave birth to him; the name of the other was Nahdeef, and she was the mother of Sarah. Therefore Abraham answered as he said to the king of Egypt when he wished to do violence to Sarah, that “she is my sister.” When Abraham reached ninety-nine years, God came down to his house, and gave to Sarah a son. When he reached a hundred years, Isaac was born to him, the son whom God gave him of barren Sarah. When Isaac reached twelve years, Abraham offered him to God as all offering upon the hill Yâbûs, which is the place in which the Christ was crucified, and which is known as Golgolah. In it Adam was created; in it Abraham looked at the tree which bore the lamb by which Isaac was redeemed from sacrifice, and in it the body of Adam was laid. In it was the altar of Melchizedek, and in it David looked at the Angel of the Lord bearing a sword for the destruction of Jerusalem. Verily Abraham’s carrying up there of Isaac to the altar is a type of the crucifixion of the Christ for the salvation of Adam and his children. The proof of this is the saying of the Christ in the holy Gospel to the children of Israel, that “your father Abraham did not cease to long to look on my days, and when he saw them, he rejoiced in them.” The lamb which Abraham saw hanging on the tree was a type of the slaying of the Christ in the body, which He had taken from us, and of His crucifixion also, because the lamb was not the child of a ewe and was worthy of being sacrificed. In that place Abraham saw what pertained p. 40 to the salvation of Adam through the crucifixion of the Christ. In the hour that Abraham took up Isaac to the altar, Jerusalem began to be built, and the reason was this. When Melchizedek, priest of God, appeared to men, his fame reached the kings of the nations, and they came to him from every region to be blessed. Among those that came to him were Abimelech king of Gerar, Amraphel king of Shinar, Arioch king of Delassar (Ellasar), Kedarlaomer king of Elam, and Tidal king of men, Bera king of Sodom, Birsha king of Gomorrah, or Simeon king of the Amorites, and Simair king of Saba, Bislah king of Bela, Hiar king of Damascus, and Yaftar king of the deserts. When these kings, O my son Clement, saw Melchizedek king of Peace and priest of God, and heard his word, they honoured and applauded him and asked him to journey with them to their lands. He told them that he

was not allowed to leave his place, in which God had appointed him to an office. Their unanimous counsel was that a city should be built for him at their expense, and that they should rule it. They built for him the Holy City, and delivered it to him, and Melchizedek called it Jerusalem.

Then Maoalon king of Teman journeyed to Melchizedek when his fame reached him, and gave him noble and glorious presents. He honoured him when he saw him and heard his word. All kings and nations honoured him and called him the Father of Kings. Some people think that Melchizedek will not die, and bring as proof the saying of David the Prophet in his psalms, “Thou art a priest for ever after the figure of Melchizedek.” David does not wish (to say) in this his saying that he will not die, and how can this be when he is a man? But God honoured him and made him His priest, and in the Torah there is no mention of a beginning to his days. Therefore David sang as he sang about him. Moses does not make mention of him in his book, for he was only relating the genealogy of the Fathers. But Shem the son of Noah has told us in the books of the Testaments that Melchizedek was the son of Malih, son of Arphaxad, son of Shem, son of Noah; and his mother was Jozedek.

In the hundredth year of Abraham there reigned in the East p. 41 a king called Karmos, he who built Shamshat, and Claudia, and Careem, and Leouza. He had a son called Cârân and three daughters; the name of the one being Shamshout, and the other Harzea, and the other Leouza, and he called these cities by their names. When Peleg had reached fifty years, Nimrod journeyed to the province of Mesopotamia, and built Nisibis, and Raha (Edessa), and Haran; to every city he put a wall, and he called the wall of Haran by the name of Harteeb, the wife of Sem, priest of the beautiful mountains. The people of Haran made an image in the form of this Sem, and worshipped it. Ba‘alsameen fell in love with Nalkeez wife of Nimroda, and Nimroda fled before Ba‘alsameen; on account of this the children of Israel wept over Nimroda and burnt the city of Haran in anger about him. When Sarah died, Abraham the famous (or the Friend, i.e. of God) married a woman named Kentoura, daughter of Yaftour king of the deserts. When Isaac, son of Abraham, reached forty years, Eleazar his servant journeyed in search of her who was named Rebecca for Isaac. When Abraham reached one hundred and seventy years he died; his sons Ishmael and Isaac buried him by the side of Sarah his wife. When Isaac reached sixty years, Rebecca his wife conceived Jacob and Esau. When the birth-pangs took hold of her, she went to Melchizedek; he blessed her and prayed over her. He said to her, “God has already formed two men in thy womb, who shall be chiefs of two great nations. The elder of them shall be beneath the younger. Each of them shall hate his brother, and the elder shall serve a man of the race of the other. I am servant of that man, whose name shall be called ‘the living God,’ and he shall come up upon a branch of cursing because of those who rebel against him.”

When sixty years of Isaac’s life had passed, he built a city which he called Ail, and in his sixty-fourth year Jericho was built by the hand of seven kings, the king of the Hittites, the king of the Amorites, the king of the Jebusites, the king of the Canaanites, the king of the Girgashites, the king of the Hivites and the king of the [Perizzites?], and every

one of them built p. 42 a wall to it. But the town which was called Masr (Egypt), the king of the Copts had built. Ishmael was the first to work with a hand-mill, and it was called the mill of the kingdom. After one hundred and thirty years of the life of Isaac; that is in the seventy-seventh year of Jacob, God blessed Jacob, and he received the blessings of Isaac, and the blessing of Esau his brother by deceit. He journeyed to the land of the East. While he was on his journey, behold, a deep sleep came upon him. He prepared below his head seven stones and slept upon them. In his sleep he saw a ladder of fire whose top was in heaven, and its bottom on the earth. On it Angels were descending from it and ascending, and he saw the Lord sitting on the top. When he awoke he said, “Doubtless this place is the house of God.” He took the stones which were beneath his head and built them into an altar and anointed it with oil, and vowed there that he would give to God the tenth of all his goods as an offering. The power of this vision, O my son Clernent, is not difficult to those who know, for it is a prophecy of the coming of our Lord the Christ. Verily the ladder which Jacob saw was a sign of the Crucifixion, and the Angers coming down from Heaven [were] for the Gospel to Zacharia, and Mary, and the Magi and the shepherds. The place of the Lord’s seat at the top of the ladder was like the descent of our God the Christ from Heaven for our salvation, and the place where Jacob saw it was a type of the Church, which is being interpreted, the House of God. The stones are a type of the altar, and their being anointed with oil [a type] of the union of Godhead with Manhood. The vow which he made of a tenth of his goods is a type of the Eucharist. Jacob journeyed from the place of the vision till he came to the town of his uncle Laban. He saw a well of water, at which three flocks of sheep were lying down; over the mouth of the well was a great stone. Rachel, the daughter of Jacob’s uncle, was standing there with the sheep. Jacob came near to the well, removed the stone from its mouth, and watered the sheep that were with Rachel. Then he approached Rachel and kissed her. Jacob’s uncovering of the well was a type of Baptism, which was veiled from of old, and p. 43 uncovered in the latter [days]. That which the priest gives to those whom he baptizes in the water is in the name of the Father, and of the Son, and of the Holy Ghost. Know, O my son, that Jacob did not come forward to kiss Rachel until he had uncovered the well and watered her sheep from it. Likewise, I say that it is not permitted in the law of the Christ for any one to enter the Church till after baptism, for if he is baptized, he has become one of Christ’s sheep. The prophet Moses said in his book that Jacob wrought with his uncle Laban seven years for Rachel, whom he loved of Laban’s daughters, for she was at the height of beauty, but he gave him his ugly daughter. Like this was the story of Moses with the Jews whom God saved from the bondage of Pharaoh. On account of them he did not give the young girl, but he gave her who was old and faded. Verily the first girl whom he gave to Jacob had ugly eyes, and the second one was perfect in face and had beautiful eyes. The face of the first one was covered lest the children of Israel should look at its beauty; the second one had her face uncovered, and had a bright, and shining and beautiful personality. The girl with ugly eyes who was spouse of Jacob was the type of the people of his day whom he ruled; in his time there were prophets, and saints and pure ones, and there was little sin in them. The faded old woman whom Moses describes, she is the people of the children of Israel which went astray in the worship of idols, and left the worship of God; and the girl whose face was covered so that it was not possible for the children of Israel to look at her was the tribe that was established on

the holy mount, which did not mingle with the children of Israel, and did not look at them, and if they had looked at it (the tribe), verily they would have imitated its good works. The better and brighter girl is the tribe which received the Lord of the world, the Christ, and worshipped Him in His Godhead. He enlightened our hearts by His holiness.

When Jacob had reached sixty-nine years, Reuben was born to him, then followed him his brethren whom God brought out of the loins of Jacob; these were Simeon and Levi, Judah the ancestor of Mary, Issachar and Zebulun; Joseph and Benjamin p. 44 the sons of the beautiful Rachel; Gad and Asher, sons of Zilpah; Dan and Naphtali, sons of Bilhah the maid of Rachel. Two years after the emigration of Jacob, he returned to Isaac his father. He lived after that fully thirty-one years of Levi's life. When he reached one hundred and twenty years his father Isaac died. Twenty-three years afterwards he journeyed from Haran to the elevated land; Joseph was sold during the lifetime of Isaac, and he was a companion to Jacob in his sorrow. After the sale of Joseph, Isaac died; his sons Jacob and Esau buried him beside the grave of his father Abraham. After nine years Rebecca died, and was buried near the grave of Abraham. Judah married Hoshâ' the Canaanitess; Jacob was grieved at that because she was not of the children of Israel, and said to him, "By the God of Abraham and Isaac, do not mingle the seed of Canaan with us," and he did not accept it from him. He begat from her Er and Onan [Cod. Othen] and Shelah. Judah wedded his son Er with Tamar the daughter of Kedar, son of Levi. Er wrought the deed of the people of Sodom, and God punished him for his deed. God killed him in answer to the prayer of Jacob, and the seed of Canaan was not mingled with his seed. Then this Tamar disguised herself, and sat in the middle of the way; Judah came together with her, not knowing that she was his daughter-in-law; she conceived by him, and bare Pharez and Zarah. At this time Jacob and his children journeyed to Egypt, and stayed with Joseph for seventeen years. When he had completed [a hundred] and forty-seven years of life he died, Joseph that day being fifty-six years old. The wise physicians of Pharaoh embalmed him. After this Joseph removed his body and placed it beside the bodies of his father and of his grandfather Abraham. Pharez the son of Judah begat Hezron, and Hezron begat Aram, and Aram begat Aminadab, and Aminadab begat Nahson, who was the most cunning of the sons of Judah. And Aminadab wedded Eleazar the son of Aaron the priest to a girl, and from her he begat Phinehas the priest, who by his prayer took away death from the people, and whose was the deed with the javelin. Know that the priesthood was from Aminadab among the people of Israel, and from Nahson the kinghood came among them. Look, p. 45 O my son Clement, how from Judah came the priesthood and the kinghood among the children of Israel. Nahson begat a son, who is Salmon; Salmon begat Boaz. When Boaz was old, he married Ruth the Moabitess; in her was kinghood, for she was of the race of kings. She was of the children of Lot. God did not make Lot unclean for his cohabiting with his daughters, and did not attach blame to him, and did not depreciate his good deed in his support of his uncle Abraham in his exile, and his reception of the Angels in faith, but He put the kinghood into Ruth who was of his race, so that the Incarnation of our Lord the Christ was of the race of Abraham. Also [into] her, the wife of Solomon, son of David, by whom he begat. Solomon verily had six hundred free women and four hundred concubines, and he obtained no child from any of them, because God, may His name be praised! wished that the seed of Canaan

should not mingle with the seed of the chosen people from whom Jesus the Christ took flesh. The rest of the wives of Solomon were of the children of Canaan. Nevertheless Moses the Prophet of God related, for the responsible books, the chronicles of the children of Israel relate that Levi, when he entered Egypt with his father Jacob, begat there his son Amram the father of Moses. When Moses was born he was thrown out by his mother into the Egyptian Nile, and Sapphira the daughter of Pharaoh, king of Egypt, saved him from drowning and brought him up in her father's palace. When he grew up and had finished forty years, he killed Casoum the Egyptian, chief of the swordsmen of Pharaoh. He fled to Reuel to the priest of Midian for fear of Pharaoh, and that because Sapphira had died before this, and if she had been still there, why should Moses have been afraid of Pharaoh? Moses married Zipporah daughter of Jethro, priest of Midian. She bare him two sons, these were Gershon and Eleazar, at the time of the birth of Joshua the son of Nun, and Moses' age was fifty-two years. When he had completed eighty years, God spake to him from the thorn bush, and his tongue stammered out of fear for God, and he said, "O Lord, at the time when thou spakest to thy servant, his tongue stammered." All his years were 120. He spent forty in Egypt, and p. 46 forty in Midian, and he governed the children of Israel forty years in the wilderness. When he died, Joshua the son of Nun governed them thirty-one years. Then Chushan the Atheist governed them after him eight years. Then Othniel the son of Kenaz the brother of Caleb, for forty years. Then the Moabites enslaved the children of Israel for eighteen years. Then [God] prepared their deliverance from their hand. Their government was presided over by Ehud the son of Gera for eighty years. In the twenty-sixth year of the reign of this Ehud, the fourth thousand [year] from the beginning was finished. Then after him the famous Jabin presided over their government for an interval of twenty years, then Deborah and Barak looked after it for forty years. Then the Midianites conquered them, and enslaved them for seven years, then God saved them by the hand of Gideon. He presided over their government for forty years; then his son Abimelech for three years. Then Jufa (Tola) the son of Puah for twenty years, then a daughter of the Gileadite twenty-two years. Then the children of Ammon conquered the children of Israel and enslaved them for eighteen years, then God saved them by the hands of Jephthah, he who offered his daughter as a sacrifice before God. And Ibzan governed them for six years, then after him Elon son of Zebulon for ten years. Then Abdon for eight years. Then the Philistines fought with the children of Israel and subdued them and enslaved them for forty years, and God saved them by the hands of Samson. He governed them for twenty years, and after him they remained for twelve years without a leader. Then there arose to rule them Eli the priest, and he governed them for forty years, then Samuel for twenty-two years. In his time the children of Israel rebelled against God, and set up Saul as king over them; he was the first king among the children of Israel, and he governed them for forty years. In the days of Saul appeared the giant Goliath; he drove out the children of Israel and killed their young men. Then God sent against him David the Prophet, and he killed him; against Saul [He sent] the Philistines, and they killed him, because Saul left p. 47 off seeking help from God, and sought help from devils. David the son of Jesse reigned over the children of Israel for forty years. Then after his Solomon reigned over them and did many wonderful things; amogst them his sending to the city of Ophir, and bringing out the gold from its mountains, and ships continued for thirty-six months carrying gold from its mountains.

Also he built the city of Tadmor in the interior of the wilderness, and wrought in it many extraordinary things. When Solomon passed by Sabad, a building built by Kourhi and Abu Nigaf (they whom Nimrod had sent to Bila'am the priest when he heard of his occupation with the stars, and he built there this altar to the Sun and a stone fort), Solomon built there also a city called the City of the Sun. Then Aradus, which is in the middle of the sea, was built at Solomon's command and they praised him yet more for his wisdom. There journeyed to him the Queen of Sheba and she was obedient to his religious worship. There came up to him at his command Hiram king of Tyre, and had a real love for him; he had already been a friend to David before him. His reign was before the reign of David, and he remained to the last of King Zedekiah. Solomon took one thousand wives, as we said above about him; and they deteriorated his mind when he exceeded in his love to them, and they got the power to mock at him, and it caused him to slide away from the worship of God; he sacrificed to idols and worshipped them instead of the Lord. He died, after reigning for forty years, an idolator and an infidel. Then Hiram king of Tyre was seduced and forgot his humanity and disbelieved in God, and claimed divinity, and he said, "I sit in the heart of the seas like the sitting of a God"; and news of him came to Nebuchadnezzar, and he journeyed to him till he killed him. In the chronicles of the Hebrews, O my son Clement, [we learn] that in the days of this Hiram appeared the purple dye, and this [was that] a shepherd and his sheep were on the sea-shore, and he saw a dog of his gnawing with its mouth something that came out of the sea, and its mouth was filled with its blood. He looked at the blood, and had never seen the like of it. He took some p. 48 clean wool and wiped this blood with it; with that he made a crown and put it upon his head. It had a brightness like the brightness of the sun or rays of fire. The news of it came to Hiram; he sent for him and wondered greatly at the beauty of his dye. He assembled the dyers of his kingdom and gave them a commission for its like, and they were amazed at this, until some of the wise men of his time possessed themselves of the purple shell-fish. He made garments for himself with its blood, and he rejoiced over this with a great joy. Thou, O my son, and all the Greeks, disagree with the Hebrews in this narrative. After Solomon, Rehoboam his son reigned, and defiled the land by the worship of idols, by much whoredom in the city of Jerusalem, and by sacrificing to devils. In his day the kingdom of the house of David was divided, and became two parts. In his fifth year journeyed Shishak king of Egypt to Jerusalem, and took possession of all that was in the treasuries of the Lord's house and the treasuries of David and Solomon, the vessels of gold and silver, and he was strengthened by this in his power. He said to the Jews, "This is none of your earning; it is some of what your fathers brought out of Egypt at the time of their flight." And Rehoboam the son of Solomon died an infidel, after he had reigned for seventeen years. Abia his son reigned after him, being twenty years old. He enslaved Jerusalem and destroyed it, and his mother Ma'ka, the daughter of Abishalom, commended his deeds. He died after three years, and Asa reigned. He did right, and abolished the worship of the stars and the images, and whoredom from Jerusalem. He drove away his mother from his kingdom, because she committed adultery and built an altar to the idols. There came to him Azârâh king of Hind, and Asa put him to flight, and reigned for forty years, then he died. After him his son Jehoshaphat reigned, and he went in the way of his father in righteousness, but he loved the household of Ahab, and kept company with them. He built ships, and sent by them to the land of Ophir to bring gold

from its mountains. God sunk his ships, and was angry with him and his mother p. 49 Sem daughter of Uriah daughter of Shalom. When he had died, his son Joram reigned, being thirty-two years of age. He was disobedient, and sacrificed to devils, on account of his wife Aliah (Athaliah) daughter of Amsir (Omri) son of the sister of Ahab. He died an infidel. After him Ahaziah reigned, being twenty years of age. He was a shameless infidel. The Lord delivered him over to his enemies, and they killed him after one year of his reign. His mother took the kingdom to herself, and killed the kings' sons, that thereby she might destroy the kingdom of the family of David. None were saved from her except Joash, for Jehosheba the daughter of Joram son of Jehoshaphat hid him. She increased adultery and infidelity in Jerusalem. She died after seven years, and the people of Jerusalem thought about who should reign over them, Jehoiada knew about that, and their choice fell upon none but Joash whom Jehoiada had hidden. He sent and brought [him] out to the house of the Lord; the warriors completely armed surrounded him and Jehoiada the priest seated him upon the throne of the family of David his father, he being seven years of age. His mother's name was Zibiah of the family of Sheba. Jehoiada the priest covenanted with him that he should do righteousness before the Lord. When Jehoiada the priest died, Joash forgot his covenants, and did not know rightly what was administered from the throne of the family of David, nor the shedding of innocent blood. He died after he had reigned for forty years. After him his son reigned, and his mother's name was Jehoaddan. He killed every one who had killed any one of his household, but spared their sons, for in this he followed the law of the Lord. He died after he had reigned for twenty-nine years, and his son Azariah reigned after him, being twenty years old. His mother's name was Jecholiah. He did right before the Lord, save that he was bold about the priesthood, for which reason he became a leper, and God weakened the power of Isaiah the prophet from prophecy until this Azariah died, because he did not reprove him for his boldness about the priesthood. The duration of his reign was fifty-two p. 50 years, and Jotham his son reigned after him, being twenty-five years of age, and his mother's name was Jerusha the daughter of Dafma (Zadok). He did right, and the duration of his reign was sixteen years. After him his son Ahaz reigned, being twenty years of age; his mother's name was Jahkebez the daughter of Levi. He did wickedly, and sacrificed to devils and idols. God was angry with him, and Tiglath son of Cardak, king of Assyria, came against him, and besieged him. Ahaz wrote himself down his vassal, and delivered Jerusalem up to the Assyrians, and he carried all the gold and silver that was in the temple of God to Assyria the regions of Tiglath. In his time the children of Israel were led captive, and went down to Babylon. The king of Assyria sent instead Babylonians to the land of Judah to dwell in it; and they complained of what befel them to the king of Assyria, and he sent to them Urijah one of the priests of the children of Israel that he might teach them the law of the Lord. When they knew it, the lions ceased from them, and went to the land of Babylon and to Samaria. When he (Ahaz) had completed sixteen years he died, and his son Hezekiah reigned after him, being twenty-five years old, and his mother's name was Ahi (Abi) the daughter of Zechariah. He did right and broke the idols, and caused the sacrifices to cease, and cut up the serpent that Moses had made in the wilderness of the wandering (Tih), because the children of Israel were seduced in their worship of it. In the fourth year of his reign, Shalmanezer king of Assyria came to Jerusalem, and took captive the Israelites who were in it, and drove them away to a place beyond Babylon named

Media. In the twenty-sixth year journeyed Sennacherib king of the province to the cities of Judah, and took captive those whom he found in them and their villages excepting Jerusalem. Verily it was saved by the prayer and cries of king Hezekiah. When Hezekiah was ill with his death-sickness, he grieved and wept because he had no son to reign after him; he prayed before the Lord, and said, “Lord, have mercy on Thy servant, and do not let him die without offspring; let not the kingdom fail from the house of David, nor the blessings cease which have come on the tribes in my days.” The Lord answered him, and told him that p. 51 He had added to his life fifteen years; he recovered; a son was born to him, and he called him Manasseh. When twenty-six years of his reign were finished, and he was rejoicing in his son, he died. His son reigned after him, being twelve years old; his mother’s name was Hephzibah. He did wickedly, and his infidelity surpassed all the infidel kings that were before him in evil-doing. He built an altar to idols, and sacrificed to them; he defiled Jerusalem with corruption, and the worship of idols. He took Isaiah the prophet, and they sawed him with a wooden saw from the middle of his head to between his feet, because he had reproved him for his wicked deeds. Isaiah’s age that day was one hundred and twenty years, he began to prophesy when he was ninety years old. Then Manasseh repented about that, and turned to his Lord; he put on sackcloth, and imposed a fast upon himself [all] the days of his life. God accepted his repentance and he died. His son Amon reigned after him, being that day twenty-two years of age; his mother’s name was Musalmath the daughter of Hasoun. He did wicked deeds before the Lord, and burned his children in the fire. He reigned twelve years and he died. After him his son Josiah reigned, being sixty-eight years of age; his mother’s name was Arnea, daughter of Azariah son of Tarfeeb. He kept righteously the feast of the Passover, a feast such as the children of Israel had never kept since the time of the Prophet Moses; he abolished the sacrifices to the images, broke the idols, sawed them with saws, killed their worshippers, and burnt in the fire the bones of the prophets of the Honoured One. He cleansed Jerusalem from defilements. None like him reigned over the Jews before him nor after him. He remained there for thirty years, but Pharaoh king of Egypt killed him. After him his son Jehoahaz reigned, being twenty-two years of age; his mother’s name was Hamtoul the daughter of Jeremiah of Libnah. Not more than three months of his reign had passed when Pharaoh the lame bound him, made him fast with chains, and carried him to Egypt, and he died there. After him his brother Jehoiakim reigned, being twenty-five years of age; his mother’s name was Zobeed, daughter of Yerkuiah of the town of Al-Ramah. In the third year of his p. 52 reign Nebuchadnezzar approached Jerusalem, reigned over it, and made him his vassal for three years. He rebelled against Nebuchadnezzar, and death overtook him. His son Jehoiachin reigned after him, being eighteen years of age; his mother’s name was Tahseeb the daughter of Lutanan of the people of Jerusalem. Nebuchadnezzar journeyed a second time to Jerusalem, bound him after three months of his reign, and carried him and his officers and the armies of his soldiers to Babylon. Nebuchadnezzar in his first attack had bound the wife of Jehoiakim and other wives of the grandees and nobles of Jerusalem, and carried them to Babylon. The wife of Jehoiakim was pregnant that day, and in the way she gave birth to Daniel. In the Captivity were also Hananiah, Azariah, and Mishael, sons of Johanan. The reason of this Captivity was that Jehoiachin had made a truce with Nebuchadnezzar, then they betrayed one another. When Johanan died, Zedekiah the uncle of Jehoiakim reigned

after him, being twenty-one years of age; the seat of all the kings of the children of Israel was Jerusalem; the name of Zedekiah's mother was Hamtoul; he was the last of the kings of the children of Israel. After eleven years of his reign, Nebuchadnezzar journeyed for the third time to the West, to pacify its cities, and the cities of the Euphrates, and of the Great Sea. He made his way through the islands of the sea, and took captive their people, he laid Tyre waste, and smote it with fire. He killed Hiram its king as we have already said. He entered Egypt to seek those of the children of Israel who had fled, and killed its Pharaoh. He returned by sea to Jerusalem, and was victorious there a second time. He bound Zedekiah, killed his sons Jerbala and Rahmut, and carried him blind and fettered with chains to Babylon. This was a punishment from God to him for his deed that he did to the prophet Jeremiah when he threw him into a miry well. Nebuchadnezzar appointed Jozadan (Nebuzaradan) the captain of his prison in Jerusalem until he had laid waste its wall, and burned the temple of the Lord which Solomon had built in it. He demolished the rest of the dwellings of Jerusalem, carried all the tools that he found of iron and brass, and the raiment which belonged to the house p. 53 of the Lord to Babylon. Between Simeon the High Priest of Jerusalem and Jozadan captain of the prison to Nebuchadnezzar there was love and friendship. He asked if he would give him the old writings; he and Simeon carried them with him, being among the crowd of the Captivity. He saw a well in his way among the borders of the West; be laid the writings in it, and put with them a bronze vase, filled with glowing coals, and in it sweet smelling incense; he covered up this well, and went to Babylon. The devastation of Jerusalem was completed, and it became a waste. There was not one person in it, nor even a building save the tomb of the prophet Jeremiah. Jeremiah in his lifetime had dwelt in a place called Samaria; he commanded a man named Uriah that he should be buried in Jerusalem, and he did it. It was not known that this place was the grave of Jeremiah except at the devastation of Jerusalem.

Now for the genealogies. The Syrians say that no one looked after them after the last devastation of Jerusalem, except among the tribe of the Philistines, and no one looked after the genealogy of the people among whom the children of Israel married, nor from whence was the beginning of the priesthood. Jehoiachin did not cease to be bound in the land of Babylon, and shut up in prison for thirty-seven years. Meanwhile there was born to Mardul a son named Mardahi, and the king let Jehoiachin out of the prison, and married him to Helmuth the daughter of Eliakim. By him she gave birth in the land of Babylon to a son, who was called Salathiel. Then he married another who was called Melkat the daughter of Ezra the teacher, and had no child by her in Babylon. At that time Cyrus reigned in Babylon. He married Masabet the sister of Zerubabel a nobleman of the Jews, according to the custom of Persia; he let her rule his affairs; she begged him to restore the children of Israel to Jerusalem, and he did this to its place where it had been before him. He commanded a herald to proclaim, that there should not remain one of the children of Israel, who should not present himself to Zerubabel his brother-in-law. When they were gathered together, he commanded him to take them to Jerusalem and that they should build it. The children p. 54 of Israel returned to Jerusalem in the second year of the reign of Cyrus the Persian. At that time was completed the fifth thousand from the beginning. The children of Israel after their return to Jerusalem remained without a teacher to teach them the law of the Lord or any

writings of the prophets. When Ezra saw this, he went to the well in which the Law had been put, uncovered it, and found the vase full of fire and incense, and he found the writings faded, there was no means to get them. God revealed to him that he should receive of them from His hands; he succeeded, and threw it on his mouth once, and twice and thrice, and God put into it the power of the spirit of prophecy; he kept all the writings, and that fire which was in the vase in the well was from the fire of Paradise which was in the house of the Lord. Zerubabel journeyed to Jerusalem as king over it. By Joshua son of Jozadak the High Priest and by Ezra, the writing of the Law and the Books of the Prophets were completed. After their return, the children of Israel kept the feast of the Passover, and all the feasts that they celebrated were three. The first was the feast of Moses in Egypt, the second the feast of Josiah, and the third after their return from Babylon in the days of Cyrus the Persian. The number of the years of the Captivity which Jeremiah the prophet mentions are seventy years. The children of Israel built the temple of the Lord in Jerusalem, and its building was finished by the hands of Zerubabel and Joshua the son of Jozadak the priest, and Ezra the scribe of the Law, in six and forty years. When the books of the genealogies were destroyed, the fathers were in despair about genealogy, and there was despair about it after them, until their accuracy was guaranteed by the secret books of the Hebrews. I relate this to thee, my son Clement, that when Zerubabel journeyed to Jerusalem, he married Malka the daughter of Ezra the teacher, and by her he begat a son called Abiud. She had already been the wife of Jehoiachin before him. When Abiud grew up, he married Ragib, daughter of Joshua the son of Jozadak the priest. By he he begat a son called Jehoiachim. Jehoiachim married a wife, and begat a son by her. When he grew up, he married p. 55 Alfeet, daughter of Hesron, and by her he begat Zadok. Zadok married Felbin the daughter of Rahab, and by her he begat Atin. Atin married Hesheeb, daughter of Jula, and by he he begat Tur (Eliud). Tur (Eliud) married Salsin, daughter of Hasoul, and by her he begat Eleazar. Eleazar married Habeeth, daughter of Malih, and by her he begat Manar (Matthan). Manar (Matthan) married Seerâb, daughter of Phinehas, and by her he begat two sons in [one] womb. One of them was Jacob, who was called by two names, Joachim son of Yartâh. Jacob maried Had the daughter of Eleazar, and by her he begat Joseph. Joachim married Hannah, daughter of Ka‘rdal, and by her he begat Mary, by whom our Lord the Christ was incarnate. On account of our knowledge, O my son Clement, about the genealogy of the Lady Mary, and the genealogies of her ancestors, the Jews begin by assertions about us that we do not understand the genealogies, and we do not know them; and they venture to mock the mother of Light, the Lady Mary, the Virgin, and they attribute he genealogy to fornication, because they do not know that it was the Holy Ghost who came down on us, a company of twelve in the upper room of Zion, who taught us all that we need to know about the genealogies and the rest of the mysteries, as He had taught Azariah (Ezra) the teacher all the Law, so that he kept it and renewed it. Let the mouths of the cursed Jews now be stopped, and let them know assuredly that Mary the pure was of the race of Judah, also of the race of David, also of the race of Abraham; that they have nothing against the genealogies which the Holy Ghost taught us, and there is not a book left in their hands from which they can make a stand against genealogy, since their books have been burnt three times; the first time in the days of Antiochus, who defiled the temple of the Lord, and commanded sacrifices to idlos; the second by Herod at the time

of the devastation of Jerusalem; and the third, hear, O blessed son, what the Holy Ghost has revealed to me, about the sixty-three fathers, whose names are registered, and how the pedigree came about to the tribe from which was incarnate our God the Christ.

p. 56

The beginning of genealogies.

Adam begat Seth. Seth married Aclima, sister of Abel, and by her begat Enos. Enos married a woman called Hita, daughter of Mahmouma of the sons of Har son of Seth, and by her begat Cainan. Cainan married Karith, daughter of Kersham son of Maheâl, and by her begat Mahlaleel. Mahlaleel married Teshabfatir, daughter of Enos, and by her begat Jared. Jared married Zebeeda, daughter of Kargilan son of Cainan, and by her begat Enoch. Enoch married Jardakin, daughter of Terbah son of Mahlaleel, and by her begat Methuselah. Methuselah married Rahoub, daughter of Serkeen son of Enoch, and by her begat Lamech. Lamech married Kifar, daughter of Jutab son of Methuselah, and by her begat Noah. Noah married Haikal, daughter of Mashamos son of Enoch, and by her begat Sem. Sem married Leah, daughter of Nasih, and by her begat Arphaxad. Arphaxad married Fardou, daughter of Salweh son of Japhet, and by her begat Salah. Salah married Muldath, daughter of Kahin son of Sem, and by her begat Obed (Eber). Obed (Eber) married Rasdah sister of Melchisedek, daughter of Malih son of Arphaxad, and by her begat Peleg. Peleg married Hadeeb, daughter of Hamlâh, and by her begat Jareu (Reu). Jareu (Reu) married Tanaa‘b, daughter of Obed (Eber), and by her begat Serug. Serug married Feel, and by her begat Nahor. Nahor married a wife, A‘âkris daughter of Reu, and by her begat Tarah. Tarah married two wives, one of them Juta, and the other Salmat, by Juta he begat Abraham and by Salmat Sarah. Abraham married Sarah, daughter of this Salmat his father’s wife, and by her begat Isaac. Isaac married a wife called Rebecca, daughter of Fathâel, and by her begat Jacob. Jacob married Leah, daughter of Laban, and by her begat Judah. Judah begat Pharez by Tamar. Pharez son of Judah married Afdeeb, daughter of Levi, and by her begat Hesron. Hesron married Farteeb, daughter of Zebulon, and by her begat Aram. Aram married Safuza, daughter of Judah, and by her begat Aminadab. Aminadab married Baruma, daughter of Hesron, and by her begat Nahshon. Nahshon married Aram, daughter p. 57 of Adam, and by her begat Salmon. Salmon married Saleeb (Rahab), daughter of Aminadab, and by her begat Boaz. Boaz married Aroof (Ruth), daughter of Lot, and by her begat Obed. Obed married Nefut, daughter of Shela, and by her begat Asse (Jesse). Asse (Jesse) married Amrat, daughter of Othan, and by her begat David. David married Balseba‘ (Bathsheba), daughter of Joutân son of Shela, and by her begat Solomon. Solomon married Naama, daughter of Maheel, and by her begat Rehoboam: who had none like him. Rehoboam married Naheer, daughter of Al, and by her begat Abia. Abia married Maachah the daughter of Abishalom, and by her bcgat Asa. Asa married Auzbah the daughter of Shalih, and by her begat Jehoshaphat. Jehoshaphat married Na‘mna the daughter of Amon, and by her begat Joram. Joram married Tala‘ia, daughter of Amoi, and by her begat Ahaz. Ahaz married Suma the daughter of Balhi, and by her begat Amaziah. Amaziah married Kama, daughter of Caram, and by her

begat Uzziah. Uzziah married Jerousa, daughter of Zadok, and by her begat Jeream (Jotham). Jeream (Jotham) married Jahfat, daughter of Hani, and by her begat Ahaz. Ahaz married Ahir, daughter of Zachariah, and by her begat Hezekiah. Hezekiah married Hephzibah, daughter of Jarmoun, and by her begat Manasseh. Manasseh married Artida, daughter of Azuriah, and by her begat Aman. Aman married Tarib, daughter of Murka, and by her begat Josiah. Josiah married Hamtoul, daughter of Armeed (Jeremiah), and by her begat Jehoahaz. Jehoahaz married a woman and had no sons by her. Jehoiakim reigned after the death of his brother, and married a woman called Carteem, daughter of Haluta, and by her begat Salaeel (Salathiel). Salaeel (Salathiel) married Hamtat, daughter of Eliakim, and by her begat Zerubabel. Zerubabel married Malkut, daughter of Ezra, and by her begat Armeed (Abiud). Armeed (Abiud) married Awarkeeth, daughter of Zadok, and by her begat Jachim. Jachim married Hali, daughter of Zurniem, and by her begat A‘zor. A‘zor married Afi, daughter of Hasor, and by her begat Sadoc. Sadoc married Faltir, daughter of Dorteeb, and by her begat Asham Joteed. Joteed Asham married Hasgab, daughter of Jula, and by her p. 58 begat Liud (Eliud). Liud (Eliud) married Shabshetin, daughter of Hubaballia, and by her begat Eleazar. Eleazar married Hanbeth, daughter of Jula, and by her begat Mathan. Mathan married Seerab, daughter of Phinehas, and by her begat Jacob. Jacob married Harteeb, daughter of Eleazar, and by her begat Joachim, known as Jonahir. Joachim married Hannah, and returned to the house of Eleazar. And after sixty years of his marriage to her, he begat by her Mary the Virgin, her by whom the Christ became incarnate. Joseph the Carpenter was the son of her [paternal] uncle Laha, and therefore his vote did not fall against her when Ram, priest of the children of Israel, delivered her to a man who should be surety for her. It was in the hidden work of God (may He be glorious and exalted!) and in the mystery of His knowledge that there was no escape from the Jews reproaching Mary the pure on account of her bearing the Christ. To our Master and our God and our Lord Jesus the Christ be praise and power and greatness and dignity and worship with the Father and the Holy Ghost from now unto all time and throughout all ages. Amen.

Next

Sacred Texts | Christianity

« Previous: INTRODUCTION Index Next: APHIKIA. »

Rabbi Nehuniah ben HaKana said: One verse (Job 37:21) states, "And now they do not see light, it is brilliant in the skies..." Another verse, however, (Psalm 18:12), states, "He made darkness His hiding place." It is also written (Psalm 97:2), "Cloud and gloom surround Him." This is an apparent contradiction. A third verse comes and reconciles the two. It is written (Psalm 139:12), "Even darkness is not dark to You. Night shines like day — light and darkness are the same."

Rabbi Berachiah said: It is written (Genesis 1:2), "The earth was Chaos and Desolation." What is the meaning of the word "was" in this verse? This indicates that the Chaos existed previously. What is "Chaos" (tohu)? Something that confounds (taha) people. What is "Desolation" (bohu)? It is something that has substance. This is the reason that it is called bohu, that is, "bo hu" — "it is in it."

Why does the Torah begin with the letter ?In order that it begin with a blessing .)(How do we know that the Torah is called a blessing? Because it is written (Deuteronomy 33:23), "The filling is God's blessing possessing the Sea and the South." The Sea is nothing other than the Torah, as it is written (Job 11:9), "It is wider than the sea." What is the meaning of the verse, "The filling is God's blessing"? This means that wherever we find the letter it indicates a blessing. It is thus written (Genesis 1:1), "In the beginning..." The word "beginning" is nothing other than Wisdom. It is thus written (Psalm 111:10), "The beginning is wisdom, the fear of God."

Wisdom is a blessing. It is thus written, "And God blessed Solomon." It is furthermore written (I Kings 5:26), "And God gave Wisdom to Solomon." This resembles a king who marries his daughter to his son. He gives her to him at the wedding and says to him, "Do with her as you desire."

□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□□ '□□□□(□"□)□□ □□ □□ □□□□ □□ ,□□□ □□□□ □□□ □□□ ,□□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□ ,□□□□ □□□□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□ □"□□□ □□□□□□ □□□ ,□□□□ □□□□□ □□ □□ □□□□ □□ □□□ □□□□□□ ,□□□□□□□□ □□□□ □□ :□□□□How do we know that the word □□□□□□□□(blessing) comes from the word □□□□□□□□(blessed)? Perhaps it comes from the word □□□□□□□(knee). It is written (Isaiah 44:23), "For to Me shall every knee bend." The Place to which every knee bends. What example does this resemble? People want to see the king, but do not know where to find his house. First they ask "Where is the king's house?" Only then can they ask "Where is the king?" It is thus written, "For to Me shall every knee bend" — even the highest — "every tongue shall swear."

□□□ '□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□□(□"□)□□ □□□□ □□□□ '□ □□ □□□□□ ,□□□□ □□□ □□□ □□□□ □"□□ □□□□□ ,□□□ □□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ '□ □□□□ □□□□ ,□□□□□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□ ,□□□□ □□□ □"□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□ □□□□ □□□ □□□□ □□□ ,□□□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□ □□□ □□□□□□ □□□ □□ □□□□□□□ □□ □□□ □□□ ,□□□□□ □"□□ □□□□('□)□ □□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□ ,□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□ □"□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□ ,□□□ □□□□□ □□ □"□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□□□('□)'□ □□ □□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□ □□ ,□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□ ,□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ '□□□□(□"□)□ □□□□□□ □□□□ ,□□ □□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□(□"□□)□ □□□□ □□□□ ,□□□□□□ □□□ ,□□□□ □□□□ ,□□□□□□□ □□□□ '□□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□ □□□□□ :□□□Rabbi Rahumai sat and expounded: What is the meaning of the verse (Deuteronomy 33:23), "The filling is God's blessing, possessing the Sea and the South"? This means that wherever we find the letter □it is blessed. This is the Filling referred to in the verse, "The filling is God's blessing." From there it nourishes those who need it. It was from this Filling that God sought advice. What example does this resemble? A king wanted to build his palace among great cliffs. He mined into the bedrock and uncovered a great spring of living water. The king then said, "Since I have flowing water, I will plant a garden. Then I will delight in it, and so will all the world." It is therefore written (Proverbs 8:30), "I was with Him as a craftsman, I was His delight for a day, a day, frolicking before him at every time." The Torah is saying, "For two thousand years I was in the bosom of the Blessed Holy One as His delight." The verse therefore says, "a day, a day." Each day of the Blessed Holy One is a thousand years, as it is written (Psalm 90:4), "A thousand years in Your eyes is as but yesterday when it is passed." From then on, it is at times, as the verse states, "...at every time." The rest is for the world. It is thus written (Isaiah 48:9), "I will breathe out My praise through My nose for you." What is the meaning of "My praise"? As it is written (Psalm 145:2), "A praise of David, I will raise You high..." Why is this a praise? Because I will "raise You high." And what is this elevation? Because "I will bless Your name for the world and forever."

□□□□ ,□□□□ □□□ □□□ □"□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□□ ,□□□□ □"□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□(□"□□)'□ □□□□□ □□□□ □□□□ '□ □□□ □□□ □□□ ,□□□□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□)□□(□□□□□ □□□□□ :□□□ What is a blessing? It can be explained with an example. A king planted trees in his garden. It may rain and water them, and the ground may be wet and provide them with moisture, but still, he must water them

from the spring. It is thus written (Psalm 111:10), "The beginning is Wisdom, the fear of God, good intelligence to all who do them..." You may think that it lacks something. It is therefore written, "His praise endures forever."

Rabbi Amorai sat and expounded: What is the meaning of the verse (Deuteronomy 33:23), "The filling is God's blessing, possessing the Sea and the South"? Moses was saying, "If you follow my decrees, you will inherit both this world and the next." The World to Come is likened to the sea, as it is written (Job 11:9), "It is wider than the sea." The present world is referred to as the South. It is thus written (Joshua 15:19), "...for you have set me in the land of the south..." The Targum translates this, "behold the earth is the south."

Why did God add the letter ה to Abraham's name, rather than any other letter? This was so that all parts of man's body should be worthy of life in the World to Come, which is likened to the sea. To the extent that we can express it, the Structure was completed in Abraham. It is written (Genesis 9:6), "For in the form of God, He made the man." The gematria of Abraham is 248, the number of parts in man's body.

What is the meaning of (Deuteronomy 33:23), "...he shall inherit it?" It would have been sufficient if the verse said, "inherit" But this comes to teach us that God must also be included. The word יירשנה(he shall inherit) thus contains the letters ה" "יירש(inherit God). What does this resemble? A king had two treasuries, and he hid one away. After many days he said to his son, "Take what is in these two treasuries." The son replied, "Perhaps you are not giving me all that you have hidden away." The king said, "Take everything." It is thus written, "the Sea and the South, he shall inherit it." Inherit God (ברכות ח:) — everything will be given to you if you only keep My ways.

Rabbi Bun said: What is the meaning of the verse (Proverbs 8:23), "I was set up from eternity, from a head, before the earth"? What is the meaning of "from eternity" ?)מעולם(This means that it must be concealed)מעולם(from the world. It is thus written: (Ecclesiastes 3:11), "He has also placed the world in their hearts..." Do not read “the world” ,)העולם(but “concealment” .)העלם(The Torah said, "I was first, so that I might be the head of the world." It is thus written, "I was set up from eternity, from a head." You may think that the earth was before it. It is therefore written, "before the earth." It is thus written (Genesis 1:1), "In the beginning God created heaven and the earth." What is the meaning of "created"? He

created everything that was needed for all things. And then God. Only after that is it written "the heaven and the earth."

□□□□ □□ □□ □□ □□□□□ □□ □□□ □□□□□□ □□□□('□ ,)□□ □□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□ □□□□□ ,□□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□□(□"□)□ □□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□ □□ □"□□□ □□□ □□□□ □□□□□□□ □□ □□□□□ □□ □"□□□ ,□□ □□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ :□□□□□□□What is the meaning of the verse (Ecclesiastes 7:14), "Also one opposite the other was made by God."? He created Desolation and placed it in Peace, and He created Chaos and placed it in Evil. Desolation is in Peace, as it is written (Job 25:2), "He makes peace in His high places." This teaches us that Michael, the prince to God's right, is water and hail, while Gabriel, the prince to God's left, is fire. The two are reconciled by the Prince of Peace. This is the meaning of the verse, "He makes peace in His high places."

□□□□□ □□□□ □□□ □□□ □□□□□ '□□□□(□"□)□ □□□□ □□□□ □□□□□ ,□□ □□ □□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□ '□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ :□□□□□□□How do we know that Chaos is in Evil? It is written (Isaiah 45:7), "He makes peace and creates evil." How does this come out? Evil is from Chaos, while Peace is from Desolation. He thus created Chaos and placed it in Evil, as it is written "He makes peace and creates evil." He created Desolation and placed it in Peace, as it is written, "He makes peace in His high places."

□□□□ □□□ '□ □□□ □□□□ □□□ □□□□□ '□□□□( )□□ □□□□ □□□ □□□□□ ,□□□□ □□□ □□□ □□□ □□ □□□ □□□□ □□ ,□□□□□ □□□ □□□□ □□ □□□ □□□□ □□□ ,□□□□□ □□□ □□□ □□□ □□□□(,□)□□ □□□□ □□□□ □□□□□ .□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□□□('□)□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□ □"□ ,□□□□ □□□ □□□ ,□□□□□ □□□ □□□ □□□ □□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□ □□□□□ □"□□□ □□□□□ :□□□□□Rabbi Bun sat, and also expounded: What is the meaning of the verse (Isaiah 45:7), "He forms light and creates darkness"? Light has substance. Therefore, the term "formation" is used with regard to it. Darkness has no substance, and therefore, with regard to it, the term "creation" is used. It is similarly written (Amos 4:12), “He forms mountains and creates the wind." Another explanation is this: Light was actually brought into existence, as it is written (Genesis 1:3), "And God said, let there be light." Something cannot be brought into existence unless it is made. The term "formation" is therefore used. In the case of darkness, however, there was no making, only separation and setting aside. It is for this reason that the term "created" is used. It has the same sense as in the expression, "That person became well.”

□□□ □ □□□□□ □□□ □□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□ □"□□□ □□□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□□□ ,□□□□□ □□□ □□□□ □ □□□ □□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□□(□"□)□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□□□□ :□□□□□□What does the □resemble? It is like a man, formed by God with wisdom. He is closed on all sides, but open in front. The ,□however, is open from behind. This teaches us that the tail of the □is open from behind. If not for this, man could not exist. Likewise, if not for

the on the tail of the ,the world could not exist.

אמר רבי רחומאי קדמה אורה לעולם דכתיב (תהלים צז, ב) ענן וערפל סביביו כתיב הכא (בראשית א, ג) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור אמרו לפניו רבונו של עולם לישראל בנך אתה עתיד לעשות להם כתר אמר להם כן מה דמיון לדבר לשעבר מלך שהיה חפץ בבן יום אחד מצא אבן טובה ומרגלית והיה חפץ לעשות כתר לראשו אמרו לו אי אתה בטוח שבנך יהא כדאי לכתר זה אמר להם שתוק כך עלה במחשבה תחלה הוא שכתוב (שמואל ב יד, יד) וחשב מחשבות

אמר רבי עמורי יושב ודורש למה נקרא שמה בראשית שהיא קדמה לכל הדברים אפילו לתורה

למה היא הולכת אחריה שהיא קדמה לה למה יש לה זנב להורות למקום שבאת משם יש אומרים משם נזונין העולם

למה היא שלישית שיש בה שלשה דברים מלמד שהיא מקבלת גמילות חסדים והלא רבי עקיבא לא אמר אלא שיש בה שלשה דברים שהיא מקבלת וגדלה וזנה אלא שנאמר (בראשית כא, ח) ויגדל הילד ויגמל אמר הוא אומר כמו שאני אומר הוא גדל וגמל חסדים לשכניו ולאנשי שלומו

ולמה יש זנב לתחתונה ואמר הוא יש לה ראש למעלה והיא דומה לצינור מה צינור מקבל מלמעלה דרך ראשו ומוציא דרך זנבו אף היא כך זהו

אמר רבי יוחנן מלאכי השרת נבראו ביום שני שנאמר (תהלים קד, ג) המקרה במים עליותיו כתיב הכא (תהלים קד, ד) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט אמר רבי לוי בן תברוס אף רבי יוחנן מודה שהמים היו קודמין אלא שביום שני הוא שאמר המקרה במים עליותיו עושה עבים רכובו המהלך על כנפי רוח אבל שליחיו לא נבראו עד יום חמישי

,□□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□□ ,□□ □□ □□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□ ,□□□ □□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□ :□□All agree that none were created on the first day. It should therefore not be said that Michael drew out the heaven at the south, and Gabriel drew it out at the north, while God arranged things in the middle. It is thus written (Isaiah 44:24), "I am God, I make all, I stretch out the heavens alone, the earth is spread out before Me :□(")□□□□□□□□"Who was with Me?" :□(□□□)□□□□□□I am the One who planted this tree in order that all the world should delight in it. And in it, I spread All. I called it All because all depend upon it, all emanate from it, and all need it. To it they look, for it they wait, and from it, souls fly in joy. Alone was I when I made it. Let no angel rise above it and say, "I was before you." I was also alone when I spread out My earth, in which I planted and rooted this tree. I made them rejoice together, and I rejoiced in them. "Who was with Me?" To whom have I revealed this mystery?

□□□ '□ □□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□ □"□□□ □□□□ ,□□□□□ □"□ ,□□ □□□ □"□□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ ,□□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□ □□ □□ □□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□□□ ,□□□□ □□□ ,□□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□□ ,□□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□ □"□□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□ □□ :□□□□□□Rabbi Rahumai said: From your words we could conclude that the needs of this world were created before the heavens. He answered yes. What does this resemble? A king wanted to plant a tree in his garden. He searched the entire garden to find a spring flowing with water that would nourish the tree, but could not find any. He then said, "I will dig for water, and will bring forth a spring to nourish the tree." He dug and opened a well, flowing with living water. He then planted the tree, and it stood, giving forth fruit. It was successfully rooted, since it was always watered from the well.

□□□ '□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□('□)□ □□□ ,□□□□□ □□□□ □□ □□□□□□ □□□□□□('□)□ □□ □□□□□ □□□ ,□□□□ □□□ □□□ □"□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□ □□□ □□□ □□□ □□□ □□□ □□□ □□□□ ,□□ □□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□ ,□□□□□□ □□□ □□□□ □□ □□ □"□□ □□□□□(□"□)□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □"□□□ □□□□□ □□□□ ,□□□□ □□□□□ □□(□"□)□ □□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□□ ,'□□□ □□□□□ □□( )□ □□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□ ,□□□□ □"□□□ □□( )□ □□□ □□□ □□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□□ ,□□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□ □□□□□ □□ □□□□□ □□ ,□□□□ □□□ □□□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ :□□□Rabbi Yanai said: The earth was created first, as it is written (Genesis 2:4), "...earth and heaven." They said to him: Is it not written (Genesis 1:1), "...the heaven and the earth"? He replied: What is this like? A king bought a beautiful object, but since it was not complete, he did not give it a name. He said, "I will complete it, I will prepare its pedestal and attachment, and then I will give it a name." It is thus written (Psalm 102:26), "From eternity You founded the earth" — and then, "the heavens are the work of Your hands." It is furthermore written (Psalm 104:2), "He covered Himself with light like a garment. He spread out the heaven like a curtain, He rafters His upper chambers with water." It is then written (Psalm 104:4), "He makes the winds His angels, His ministers of flaming fire." Finally, it is written (Psalm 104:5), "He founded the earth on its pedestals, that it not be removed for the world and forever." When He made its pedestal, He strengthened it. It is therefore written, "that it not be moved." What is its name? ‘And Forever’ is its name, and its pedestal is ‘World’. It is therefore written, "for the World And Forever."

□□□ '□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□(,□)□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□ ,□□□ □□□ □□□□ ,□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□ □□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□

□□□□ □□□□□ □□ ר"□□ □□□ □□□ □□□□ □□□ □□□□ :□□□Rabbi Berachiah said: What is the meaning of the verse (Genesis 1:3), "And God said, 'Let there be light,' and there was light"? Why does the verse not say, "And it was so"? What is this like? A king had a beautiful object. He puts it away until he had a place for it, and then he put it there. It is therefore written, "Let there be light, and there was light." This indicates that it already existed.

□□□ 'ר □□□□□□ □□□ □□□□□ □□□□(ר"ר)□ 'ר □□□ ,□□□□□ □□□ □□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□ □□□□ □□ □□□□□ ,□□□□□□ □□□ □□ ,□□□□□□□□ ר"ר ר"□□□ □□□□ □□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□□ □□ □□□ □□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□ □□□□ ,□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□ □□ □□□□ ,ר"□□ □□ □□ □□□□ □□□□ ר"□□ □□ □□ □□□□ □□□□ ,ר"□□ □□ □□□ □□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□□ □□ □□□ □□□□ □□□ □□□ ,□□□ ר"ר □□ □□□ □□□□□ ,□□□□□ ר"ר □□□ ר"□□ ,□□□ ר"□□ □□□ ,□□ ר"□□ □□□□ □□ ,□□□□□ □□□□ ר"□□ □□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□□□□ □□ :□□□□□Rabbi Amorai said: What is the meaning of the verse (Exodus 15:3), "God is a man (□□□□□) of war"? Mar Rahumai said to him: Great master, do not ask about something that is so simple. Listen to me and I will advise you. He said to him: What is this like? A king had a number of beautiful dwellings, and he gave each one a name. One was better than the other. He said, "I will give my son this dwelling whose name is □. This one whose name is □ is also good, as is this one whose name is □." What did he do then? He gathered all three together, and out of them he made a single name and a single house. He said: How long will you continue to conceal your meaning? The other replied: My son, □ is the head. □ is second to it. □ includes all the world. Why does □ include all the world? Because with it one writes an answer (□□□□□□□□□□).

□□□□ □□ □□□□□□□□ □□□ ,ר"□□□ ר"ר ר"□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□ ,□□□ □□□□ ,□□□□□□ □□□□ □□□ □□□□ □□ □□ □□□□ ,□□□ ר"□□ □□□□□ □□□□ □□ □□□□ □□□□ :□□□□□□□The students asked him: What is the letter □? He replied: What is this like? Ten kings were in a certain place. All of them were wealthy, but one was not quite as wealthy as the others. Even though he is still very wealthy, he is poor (□□□□ in relation to the others.

□□□□ □□ □□ ,ר"ר □□□ □□□□ □□□ □□ □□□□□ □□□ □□ □□□□□ □□ □□ □□□ □□□□□ ר"□□□ □□ ,□□□□□□ □□□□ □□ ר"□□ □□□□□ ,□□□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□ □□□□□□ ר"□□□ ר"ר □□□ □□ □□□□ ר"□□□ ר"□□□ □□□□ □□□□ □□ □□□□□ ר"□□□ ,ר"ר □□□□□ □□ □□□ □□□□ ,□□□□ □□□ □□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ ר"ר ר"□□□ □□□□□ □□□□ :ר"□They said to him: What is the letter □? He grew angry and said: Did I not teach you not to ask about a later thing and then about an earlier thing? They said: But □ comes after. He replied: The order should be -□ □. Why is it -□? Because it must be -□ □. And why is the order -□? He said to them: □ is in the place of □; on its head, it is in the place of □, □ with its tail, is in place of the □.

□□□ ,ר"ר □□□ ר"ר □□□□□□ ר"□□ :□□□□□□What is the letter □? He said: There is an upper □ and a lower □.

□□□□ □□ □□□ ,ר"□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□□ ,□□□□□ □□□□ □□ □□□□ 'ר ,□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□□(ר"ר)□ □□□□ □□□ :□□□□□They said to him: But what is □? He said: The world was sealed with six directions. They said: Is □ not a single letter? He replied: It is written (Psalm 104:2), "He wraps Himself in light as a garment..."

□□□ 'ר □□□□□□ □□ □□□ □□□□ ,□□□ ר"ר :□□□□Rabbi Amorai asked: Where is the Garden of Eden? He replied: It is on earth.

□□□ 'ר □□□□□□ 'רר □□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□('ר)□ □□ □□□□□ □□□ ,□□□□ □□□□□ □□ □□□□ □□ □□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ ,□□ □□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□ ,□□□□ □□ ,□□□□ □□□ □□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□ ,□□□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□ :□□□Rabbi Ishmael expounded to Rabbi Akiva: What is the meaning of the verse (Genesis 1:1), "...the heavens and the earth"? If

the word □□were absent, we would think that "heaven" and "earth" were gods. He replied: By the Divine Service! You may have reached out for the true meaning, but you have not sorted out, and therefore you speak in this manner. But, the word □□comes to include the sun, moon, stars and constellations, while it comes to add trees, plants, and the Garden of Eden.

□□□□ □□ □□□□□ □□□□(□)□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □"□□ ,□□□□ □□□ □□□ □□ □□□ □□ □□□ □□□ □□□ □□ ,□□□□ □"□□□ □□□□ □□□□ □□ □□□□ □□□ □□ □□□□ □□□ □□□ □□□□□□ □□□ □□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□□□□ :□□□□□□They said to him: It is written (Lamentations 2:1), "He threw the beauty of Israel from heaven to earth." From here we see that it fell. He replied: If you have read, you did not review, and if you reviewed, you did not go over it a third time. What does it resemble? A king had a beautiful crown on his head and a beautiful cloak on his shoulders. When he heard evil tidings, he cast the crown from his head and the cloak from his shoulders.

□□□□ □□ □□□□ □□ □"□□ □□□□ □□□ □□□□□□ □□□□ ,□□□ □"□ □□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□□ ,□□□□ □"□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□(□)□ □□□□ □□□ □□□□ □□□ □□ □□□□□ □□□ □□□□ □□ ,□□□□□□ '□□□□ □□ □□□ □□□□ □□ □□□□□ □□□□□(□)'□ □□□□ □□ □□□□□ '□ □□□□□ □□□□ ,□□□□□□ □"□ □□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ ,□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□ ,□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □"□□ □□□□(□)□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□ :□□□They asked him: Why is the letter □open? And why is its vowel point a small patach? He said: Because all directions)□□□□□□□□(are closed, except for the North, which is opened for good and for evil. They said: How can you say that it is for good? It is not written (Ezekiel 1:4), "And behold, a stormy wind coming from the north, a great cloud and burning fire." Fire is nothing other than fierce anger, as it is written (Leviticus 10:2), "And fire went out from before God, and it consumed them and killed them. " He said: There is no difficulty. One case is speaking of when Israel does the will of God, while the other is speaking of when they do not do His will. When Israel does not do His will, then the fire comes close. But when they do God's will, then the Attribute of Mercy encompasses and surrounds it, as it is written (Micah 7:18), "He lifts up sin and passes over rebellion."

□□□ □"□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□□□ ,□□□□□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□ ,□□ □□□ □□ □□ ,□□ □"□ □□ □□□ □□□□□ □□□ □□ □□□□□ □□□□ □□□ □□ □□□ □□□□ □□□□□ ,□□□□□□ □□□ □□ □□□□ □□ □□□□ □□□ :□□□□What is this like? A king wanted to punish and whip his slaves. One of his governors stood up and asked the reason for this punishment. When the king described the offence, the governor said, "Your slaves never did such a thing. I will be their bondsman until you investigate it more thoroughly." In the meantime, the king's anger was calmed.

□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□ □□ □"□□□ □□□ □□ ,□□□ □□□ □□□ □□□□ □"□□□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□(□□)□ □□□□ ,□□□□ □□ □□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ :□□□His students asked: Why is the letter □thick on the side? He replied: Because of the segol which is in the small patach. It is thus written (Psalm 24:7), "The openings)□□□□□□□□(of the World." There He placed a patach above and a segol below. It is for this reason that it is thick.

□□□ ,□□□ ,□□□ □□□□ ,□□□ □□□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□ ,□□□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□ ,□□□□ □□□ ,□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□ ,□□□ □□□□ □□ □□□□□ □□□ ,□□□ □□□ □□□ □□□ □"□□□ □□□□ □□□□ □□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□ ,□□□□ □"□ ,□□□ □□□ □□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□ □□ ,□□□□ □□□ □□□ □"□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□(□"□)□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ :□□□□ □□□ '□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□□(□"□)□ □□□□ '□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□□□ ,□□□□ □□□□ □□□□ □□ □□□□ ,□□□□ □□□□ □□□ □□□ □□□ □"□□□

הסכם שכירות לדירת מגורים

שנערך ונחתם בתל אביב ביום 15 במרץ 2024

בין:

משה כהן, ת"ז 123456789, מרחוב הרצל 45, תל אביב (להלן: "**המשכיר**")

לבין:

רונית לוי, ת"ז 987654321, מרחוב דיזנגוף 120, תל אביב (להלן: "**השוכרת**")

הואיל והמשכיר הוא הבעלים הרשום של דירת מגורים בת 3 חדרים, בקומה 2, בבניין ברחוב הרצל 45 בתל אביב, הידועה כגוש 6158 חלקה 72 (להלן: "**הדירה**");

והואיל והשוכרת מעוניינת לשכור את הדירה מהמשכיר לצורך מגוריה בלבד;

והואיל והצדדים מעוניינים להסדיר את יחסיהם בקשר לשכירות הדירה בהתאם לתנאים המפורטים להלן;

לפיכך הוצהר, הותנה והוסכם בין הצדדים כדלקמן:

1. מבוא וחלקים בלתי נפרדים

1.1 המבוא להסכם זה והנספחים המצורפים אליו מהווים חלק בלתי נפרד ממנו.

1.2 כותרות הסעיפים נועדו לנוחות בלבד ואין להן משמעות פרשנית.

2. תקופת השכירות

2.1 השכירות תחל ביום 1 באפריל 2024 ותסתיים ביום 31 במרץ 2026, אלא אם כן הוארכה או הופסקה בהתאם להסכם זה.

2.2 השוכרת תהא רשאית להאריך את השכירות בתקופה נוספת של שנה אחת, בהודעה בכתב למשכיר לפחות 60 יום לפני תום תקופת השכירות.

3. דמי השכירות

3.1 דמי השכירות החודשיים יעמדו על סך של 5,200 ש"ח (חמשת אלפים ומאתיים שקלים חדשים).

3.2 דמי השכירות ישולמו מראש, עד ליום 5 לכל חודש, בהעברה בנקאית לחשבון שיימסר על ידי המשכיר.

3.3 איחור בתשלום דמי השכירות מעל 7 ימים יזכה את המשכיר בפיצוי מוסכם בסך 100 ש"ח לכל יום איחור.

4. הפקדה

4.1 השוכרת תפקיד בידי המשכיר סך של 10,400 ש"ח (שני חודשי שכירות) כבטחון לקיום התחייבויותיה.

4.2 ההפקדה תושב לשוכרת בתום תקופת השכירות, בניכוי כל סכום שיגיע למשכיר בגין נזקים או חובות.

5. שימוש בדירה

5.1 השוכרת תשתמש בדירה למגורים בלבד ולא תעשה בה כל שימוש אחר ללא הסכמה בכתב של המשכיר.

5.2 השוכרת לא תשכיר את הדירה או חלק ממנה לצד שלישי, לא תעביר את זכויותיה לפי הסכם זה ולא תארח בדירה אורחים לתקופה העולה על 14 ימים ברציפות.

5.3 השוכרת לא תגרום מטרד לדיירים אחרים בבניין ותקפיד על שקט בשעות 22:00 עד 07:00.

6. תחזוקה ושיפוצים

6.1 השוכרת תשמור על הדירה במצב תקין ותבצע על חשבונה תיקונים שוטפים הנדרשים לשמירה על הדירה.

6.2 המשכיר יבצע תיקונים מהותיים בדירה, לרבות תיקון מערכות החשמל, האינסטלציה והגג, בתוך זמן סביר מרגע שנודע לו על הצורך בתיקון.

6.3 השוכרת לא תבצע שינויים בדירה, לרבות צביעה, קידוחים או התקנת מזגנים, ללא הסכמה בכתב של המשכיר.

7. ביטוח

7.1 השוכרת תבטח את תכולת הדירה בביטוח מקיף על חשבונה ותמציא למשכיר אישור על קיום הביטוח.

7.2 המשכיר יבטח את מבנה הבניין בביטוח מקיף.

8. ביטול ההסכם

8.1 כל אחד מהצדדים רשאי לבטל הסכם זה בהודעה בכתב לצד השני לפחות 60 יום מראש.

8.2 המשכיר רשאי לבטל את ההסכם ללא הודעה מוקדמת במקרה של הפרה יסודית של ההסכם על ידי השוכרת, לרבות איחור בתשלום דמי השכירות מעל 30 יום.

9. כללי

9.1 הסכם זה מהווה את ההסכם המלא בין הצדדים בכל הנוגע לנושאים המוסדרים בו, ומבטל כל הסכם או הבנה קודמים בעניין זה.

9.2 כל שינוי בהסכם זה יהיה בתוקף רק אם נעשה בכתב וחתום על ידי שני הצדדים.

9.3 הסכם זה כפוף לדיני מדינת ישראל ולסמכות השיפוט הייחודית של בתי המשפט במחוז תל אביב.

ולראיה באו הצדדים על החתום:

המשכיר: משה כהן

השוכרת: רונית לוי

[illegible]

[illegible]

[illegible]

)ב"ה בס"ד, בשבת פרשת בראשית, יום ראשון לבראשית, שנת תשע"ה לפ"ק:

בראשית ברא אלקים' (רש"י ב"ה) ב' פירושים, פירוש ראשון בראשית בשביל התורה ובשביל ישראל, פירוש שני בראשית בשביל ראשית תבואתה, ולכאורה אין מובן, מה ענין ב' פירושים אלו לשני פירושים אחרים, ומה ענין בראשית בשביל התורה ובשביל ישראל, לבראשית בשביל ראשית תבואתה, ולכאורה אין מובן מה ענין שני פירושים אלו לשני פירושים אחרים, ומה ענין בראשית בשביל התורה ובשביל ישראל, לבראשית בשביל ראשית תבואתה, ולכאורה אין מובן מה ענין שני פירושים אלו לשני פירושים אחרים:

ולכאורה יש לומר, דהנה, ידוע מה שכתב הרמב"ם בהקדמתו לפירוש המשנה, שכל מי שלומד תורה לשמה, מיד נעשה ראוי לכמה דברים, ראוי להיות חסיד, ראוי להיות ענו, ראוי להיות ירא חטא, ראוי להיות צדיק, ראוי להיות ישר, ראוי להיות נאמן, ראוי להיות רחוק מן העבירות, ראוי להיות קרוב לאנשים, ראוי להיות חבר לכל בריה, ראוי להיות מוכיח, ראוי להיות משרת לחכמים, ראוי להיות חוקר בתורה, ראוי להיות מורה, ראוי להיות עושה ומקיים, ראוי להיות מגדל בניו ותלמידיו לתורה, ראוי להיות דן את כל האדם לכף זכות, ראוי להיות סומך את הנופלים, ראוי להיות מיישב את הדעת, ראוי להיות מקבל בשמחה על כל יסורין שיבואו עליו:

ולכאורה יש להבין, מה ענין כל אלו לתורה, ומה ענין כל אלו לשמה, ולכאורה נראה לומר, דהנה, ידוע מה שכתב הרמב"ם בהקדמתו לפירוש המשנה, שכל מי שלומד תורה לשמה, מיד נעשה ראוי לכמה דברים, ראוי להיות חסיד, ראוי להיות ענו, ראוי להיות ירא חטא, ראוי להיות צדיק, ראוי להיות ישר, ראוי להיות נאמן, ראוי להיות רחוק מן העבירות, ראוי להיות קרוב לאנשים, ראוי להיות חבר לכל בריה, ראוי להיות מוכיח, ראוי להיות משרת לחכמים, ראוי להיות חוקר בתורה, ראוי להיות מורה, ראוי להיות עושה ומקיים, ראוי להיות מגדל בניו ותלמידיו לתורה, ראוי להיות דן את כל האדם לכף זכות, ראוי להיות סומך את הנופלים, ראוי להיות מיישב את הדעת, ראוי להיות מקבל בשמחה על כל יסורין שיבואו עליו, ולכאורה אין מובן:

ונראה לומר, דהנה, ידוע מה שכתב הרמב"ם בהקדמתו לפירוש המשנה, שכל מי שלומד תורה לשמה, מיד נעשה ראוי לכמה דברים, ראוי להיות חסיד, ראוי להיות ענו, ראוי להיות ירא חטא, ראוי להיות צדיק, ראוי להיות ישר, ראוי להיות נאמן, ראוי להיות רחוק מן העבירות, ראוי להיות קרוב לאנשים, ראוי להיות חבר לכל בריה, ראוי להיות מוכיח, ראוי להיות משרת לחכמים, ראוי להיות חוקר בתורה, ראוי להיות מורה, ראוי להיות עושה ומקיים, ראוי להיות מגדל בניו ותלמידיו לתורה, ראוי להיות דן את כל האדם לכף זכות, ראוי להיות סומך את הנופלים, ראוי להיות מיישב את הדעת, ראוי להיות מקבל בשמחה על כל יסורין שיבואו עליו, ולכאורה אין מובן מה ענין כל אלו לתורה, ומה ענין כל אלו לשמה, ולכאורה נראה לומר, דהנה, ידוע מה שכתב הרמב"ם בהקדמתו לפירוש המשנה, שכל מי שלומד תורה לשמה, מיד נעשה ראוי לכמה דברים, ראוי להיות חסיד, ראוי להיות ענו, ראוי להיות ירא חטא, ראוי להיות צדיק, ראוי להיות ישר, ראוי להיות נאמן, ראוי להיות רחוק מן העבירות, ראוי להיות קרוב לאנשים, ראוי להיות חבר לכל בריה, ראוי להיות מוכיח, ראוי להיות משרת לחכמים, ראוי להיות חוקר בתורה, ראוי להיות מורה, ראוי להיות עושה ומקיים, ראוי להיות מגדל בניו ותלמידיו לתורה, ראוי להיות דן את כל האדם לכף זכות, ראוי להיות סומך את הנופלים, ראוי להיות מיישב את הדעת, ראוי להיות מקבל בשמחה על כל יסורין שיבואו עליו, ולכאורה אין מובן:

[illegible]

[illegible]

[illegible]

,[[[,[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[([,)[["[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[,[[[[[[[[[[[[[[[[[[,[[[[[[[[[[[[[[[,[[[:[[[[[[[

[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[,[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[,[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[,[[[[[[[[[[[[["[[[[[[[,[[[[[[["[[[[[[[[[[[[[,[[[,[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[,[[[:[[[[[

[[[[[[[[[[[[[[[[[["[[[[[,[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[[,[[[[[[[,[[[[[[[[[[[[[[[[[[[,[[[,[[[,[[[,[[,[

WikipediaThe Free Encyclopedia

Donate

Create account

Log in

Sefer Raziel HaMalakh

Article
Talk
Read
Edit
View history

Tools
From Wikipedia, the free encyclopedia

Page 44b in the 1701 edition of Sefer Raziel HaMalakh, featuring various magical sigils (or ,□□□□□□seguloth, in Hebrew).
Sefer Raziel HaMalakh (Hebrew: □□□ □□□□□ ,□□□□□"the book of Raziel the angel") is a grimoire of Practical Kabbalah from the Middle Ages written primarily in Hebrew and Aramaic.The version of the book published in 1701 is the most known version. Liber Razielis Archangeli, its 13th-century Latin translation produced under Alfonso X of Castile, also survives.

Textual history

Like other obscure ancient texts such as the Bahir and Sefer Yetzirah, Sefer HaRaziel has been extant in a number of versions. The book cannot be shown to predate the 13th century, but may in parts date back to late antiquity insofar as its title is mentioned in another magical work of late antiquity: The Sword of Moses.

The book claims to have been revealed to Adam by the angel Raziel. Critical historians regard it as a medieval work, most probably originating among the Ashkenazi Hasidim, as citations reliant on the main body content of the work as we receive it begin to appear only in the 12th century. At least one section was available to Ibn Ezra before 1153, when he finished his commentary to Exodus.[1] The likely compiler of the medieval version is Eleazar of Worms, as Sefer Galei Razia, which developed into what we have now as Sefer Raziel, including more writings written by people of various theological opinions.[2] According to Jacob Emden, it was compiled by Abraham Abulafia.

Contents

Part of a series on

Kabbalah

Kabbalistic Tree of Life

Concepts

History

Practices

People

Role

vte

Sefer Raziel HaMalakh draws heavily on Sefer Yetzirah and Sefer HaRazim "Book of Secrets". There are multiple manuscript versions, containing up to seven tractates. The printed version of Sefer Raziel is divided into five books, some of it in the form of a mystical midrash on Creation. It features an elaborate angelology, magical uses of the zodiac, gematria, names of God, protective spells, and a method of writing magical healing amulets.

Book six of the Liber Razielis, the latin version of the book, is based on Sefer haRazim, with various additions, including the "Prayer of Adam" of Sefer Adam.

The book became notorious in German Renaissance magic, named together with Picatrix as among the most abominable works of necromancy by Johannes Hartlieb. The prayer of Adam is paraphrased by Nicholas of Cusa in two sermons (Sermo I, 4, 16.25; Sermo XX, 8, 10-13) and further made use of by Johann Reuchlin in his De Arte Cabalistica.[3] Konrad Bollstatter in the 15th century also shows awareness of the Latin version of the "Prayer of Adam" an interpolation in Cgm 252, although he replaces Raziel with Raphael and Seth with Sem.[4]

Tree of Knowledge

Adam, in his prayer to God, apologized for listening to his wife Eve, who was deceived by the snake into eating from the Tree of Knowledge. According to the Book of Raziel, God sent the highest of the angels, Raziel, to teach Adam the spiritual laws of nature and life on Earth, including the knowledge of the planets, stars and the spiritual laws of creation.

The angel Raziel also taught Adam the knowledge of the power of speech, the power of thoughts and the power of a person's soul within the confines of the physical body and this physical world, basically teaching the knowledge with which one can harmonize physical and spiritual existence in this physical world.

The angel Raziel teaches the power of speech, the energy contained within the 22 letters of the Hebrew alphabet, their combinations and meanings of names.

Adam and Abraham

According to Jewish traditions, the angel Raziel was sent to Earth to teach Adam as he prayed for guidance after the fall, and then returned to teach Abraham spiritual knowledge and laws because he had an elevated soul. The Book of Raziel explains everything from astrology to how the creative life energy starts with a thought from the spiritual realms, prior to manifestation as speech and action in this physical world. The eternal divine creative life energy of this earth is love, the book explains the spiritual laws of birth, death, reincarnation of the soul, and many spiritual laws of "change".

Heptameron

The Heptameron, ascribed to Petrus de Apono, is based on the Book of Raziel.[5]

Editions

□□□□□ .□□□□□Amsterdam (1701) Chabad-Lubavitch Library. Full-text PDF version, in Hebrew, from HebrewBooks.org

Steve Savedow (trans.), Sepher Rezial Hemelach: The Book of the Angel Rezial, Red Wheel/Weiser (2000), ISBN 978-1-57863-193-3.

The Book of the Angel Raziel. Volume I / Transl. from Hebrew and Aramaic and comm. by E. V. Kuzmin; editorship and foreword by B. K. Dvinyaninov. — St. Petersburg: Academy Of Culture's Research, 2020. — 264 pp.: illustrated, — (Code Grimoire Series). ISBN 978-5-6045100-3-2 (□□ □□□□□□□ □□□□□)

The Book of the Angel Raziel. Volume II / Transl. from Hebrew and Aramaic, afterword and comm. by E. V. Kuzmin; editorship and foreword by B. K. Dvinyaninov. — St. Petersburg: Academy Of Culture's Research, 2021. — 512 pp.: illustrated, — (Code Grimoire Series). ISBN 978-5-6045100-4-9 (□□ □□□□□□□ □□□□□)

See also

Hebrew astronomy

Jewish astrology

Jewish views on astrology

Primary texts of Kabbalah

Semiphoras and Schemhamphorash

Bahir

Sefer HaRazim

References

See Abraham Ibn Ezra on Exodus 14:19

admin (2019-01-29). "On the Origins and Authenticity of Zohar". The Rational Believer. Retrieved 2023-07-18.

Wilhelm Schmidt-Biggemann, Reuchlin-Tagung Pforzheim 2001

Cgm 252, f. 142r-144r; Encyclopaedia Judaica 1, 777

"Peter of Abano: Heptameron, or Magical Elements". www.esotericarchives.com.

Further reading

Avilés, A.G., Alfonso X y el Liber Razielis: imágenes de la magia astral judía en el scriptorium alfonsí, Bulletin of Hispanic Studies, Volume 74, Number 1, 1 January 1997, pp. 21–39

External links

The Original □□□"Sefer" Book of Raziel □□□ □□□□□ □□□□□The Amsterdam Edition of Sefer Raziel "Book of Raziel" □□□ □□□□□□□□□□

The english translation of the book on Internet Archives

Authority control databases Edit this at Wikidata

Categories: Kabbalah textsAstrological textsJewish grimoiresAdam and Eve

This page was last edited on 22 November 2025, at 10:44 (UTC).

Text is available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License; additional terms may apply. By using this site, you agree to the Terms of Use and Privacy Policy. Wikipedia® is a registered trademark of the Wikimedia Foundation, Inc., a non-profit organization.

Privacy policyAbout WikipediaDisclaimersContact WikipediaCode of ConductDevelopersStatisticsCookie statementMobile view

Wikimedia Foundation

Powered by MediaWiki

Skip to main content

Material from the rabbinic period and late antiquity (332 BCE–600 CE) now available, with more coming soon! Sign up here for free access and updates.

Posen Library

User menu

Get Free Access

Login

Shi'ur komah (Dimensions of the [Divine] Body)
Moses Cordovero

Second Half of the 16th Century

The essence of divinity is found in every single thing—nothing but it exists. Since it causes every thing to be, no thing can live by anything else. It enlivens them; its existence exists in each existent.

Do not attribute duality to God. Let God be solely God. If you suppose that Ein Sof [the infinite—Ed.] emanates until a certain point, and that…

Please login or register for free access to Posen Library
Register
Already have an account?
Engage with this Source
Creator Bio
Moses Cordovero
1522–1570
Moses Cordovero was a leading kabbalist in Safed, a disciple of Joseph Karo, and a teacher of Isaac Luria. Although his birthplace is unknown, he was probably of Spanish origin. He began studying kabbalah at age twenty and completed his first large systematic work, Pardes rimonim (Garden of Pomegranates), at twenty-seven. Cordovero synthesized the different trends of kabbalah up to his time, endeavoring to construct a speculative kabbalistic system. He was also influenced by medieval philosophers and

acknowledged the utility of philosophy in other works, such as Elimah rabbati. His Tomer Devorah (The Palm Tree of Deborah) laid the basis for the kabbalistic ethical literature that flourished in the sixteenth through eighteenth centuries and influenced many later kabbalistic moralists. In another work, Or neʿerav (Pleasant Light), Cordovero explained the importance of studying kabbalah and censured those who studied it without the necessary prior knowledge. His commentary on the Zohar, Or yakar, remained unpublished until the twentieth century.

Related Guide
Early Modern Rabbis and Intellectuals on the Move
1500–1750
Carrying books and knowledge, itinerant rabbis and scholars traveled between communities, facilitating cultural exchange.

Related Guide
The Rise of Kabbalah
1500–1750
Kabbalah spread widely after the Spanish expulsion. The Zohar's printing in Italy, Safed's influential kabbalistic center, and Shabbetai Tzvi's messianic movement popularized mystical ideas across Jewish communities.

Related Guide
Early Modern Spiritual Ideologies
1500–1750
Early modern Jewish spiritual life encompassed diverse elements, including theology, ethics, liturgy, and messianism.

Details
Posen Library
Subscribe to our newsletter

Email

Footer menu

Login

Register

Contact

Buy/Shop

Social media menu

© 2025 Posen Library. All Rights Reserved.

Legal menu

Privacy Policy

California Privacy Policy

Terms of Service

Detail from Kabbalistic Diagram, Unknown.

Bibliothèque nationale de France, département des Manuscrits, Hébreu 876.

Detail from Title Page of Moses Cordovero's Tefilah le-Moshe (Prayer of Moses), Moses Cordovero, Artist Unknown.

Courtesy Braginsky Collection, Zurich. Photography: Ardon Bar-Hama, Ra'anana, Israel.

Detail from Kabbalistic Diagram, Unknown.

Bibliothèque nationale de France, département des Manuscrits, Hébreu 876.

Detail from Kabbalistic Diagram, Unknown.

Bibliothèque nationale de France, département des Manuscrits, Hébreu 876.Close

About | Mystic Manifesto | Masthead | Submit

Search here..

Musing Mystical

 A Gathering Place for Magical Readers and Writers

Reading Corner Book Reviews Deck Reviews

The Magic of the Sword of Moses, by Harold Roth

The Magic of The Sword of Moses: A Practical Guide to Its Spells, Amulets, and Ritual, by Harold Roth
Weiser Books, 1578637260, 192 pages, August 2022

The Sword of Moses, titled Ḥarba de-Moshe in Aramaic, is one of the earliest extant grimoires of Jewish magic. Originating in northern Israel during the third quarter of the first millennium (circa 700-1000 CE), this medieval pre-Kabbalistic book of spells was written by an anonymous author in both Hebrew and Jewish Babylonian Aramaic. The author compiled magical formulas from multiple texts and documented his own personal three-day purification ritual of fasting, prayer, and angelic adjurations to be performed in order to gain the spiritual authority to use the Sword. The resulting compendium of 136 spells emphasizes the power of the spoken word rather than exotic ingredients or expensive ritual tools.

While the book's epic title The Sword of Moses may conjure up mental images of an Excalibur-like enchanted weapon, the Sword is in fact a poetic metaphor for 1,800 divine names, invoked and wielded by the magician's tongue. The authenticity of these words of power is proclaimed by inserting them in mythic time. The manuscript claims that when Moses descended from Mount Sinai with the stone tablets of the Law inscribed by God, he also carried with him the Sword of sacred names, which had been gifted to him by the angels. It may seem audacious for magicians to presume they have the authority to command angels to do their bidding, but through performing the purification ritual, which identifies them with Moses, they follow in his stead and invoke the power of the divine names to bend the world to their will.

When Harold Roth, artist and author of The Witching Herbs (2017), first encountered The Sword of Moses in the occult section of a university library, he was frustrated by its inaccessibility. Moses Gaster, who first translated The Sword of Moses into English in 1896, had bowdlerized the text by censoring many of the spells and replacing the divine names with X's, rendering the grimoire useless for magical practice. This inspired Roth to do his own research and reconstruct the sorcerous manual for contemporary use.

In The Magic of the Sword of Moses: A Practical Guide to Its Spells, Amulets, and Ritual, Roth supplies a scholarly background of rich historical context combined with detailed instructions for the modern magician to incorporate the Sword into their practice, making this work accessible to both seasoned sorcerers and curious readers with little to no previous knowledge of Jewish magic. Just as the anonymous author who first compiled these spells made them his own through creative revision, Roth has adapted this ancient grimoire for modern use with his own practical and easy to follow instructions in plain English.

Roth also supplies his own thought-provoking insights regarding the mysterious manuscript. According to The Sword of Moses, humans were given the spiritual authority to command angels by God, but cannot command the Holy One himself. "However," Roth says, "one of the most profound conclusions I've come to from studying The Sword of Moses is how much the angels seem indeed to be God, in particular because of the recurrence of parts of the ineffable Tetragrammaton in their names."1

The divine names are spelled out in easy to pronounce syllables, such as "GiBehRehYoAhLa," which Roth identifies in a footnote as "clearly the name Gabriel."2 However, this is one of the few he explains and the rest run together in long strings of barbarous names of power, such as the following, which appears to be a flowing permutation of the four-letter ineffable name of God, transliterated as YHWH: "YoHehWaWaHeh AhHehHeh HehWaHeh HehHehYo…"3 In a spell for wisdom, one of the most curious names mentioned is Prince Abraxas, a Gnostic spirit addressed as a Jewish archangel, who is charged to reveal arcane knowledge to the magician, indicating some syncretism with Greek magic.

While the power of the spoken word is emphasized, the magician may also wield the Sword in written form by creating talismans, writing the divine names on fabric and crafting them into ritual garments, or even scrawling them on one's own skin like a tattoo "to protect the magic worker from the wrath of angels, who can easily be offended by humans."4

There are a variety of intriguing spells, ranging from those addressing mundane health concerns, such as one to cure migraines believed to be caused by a demonic spirit called a palga, to the more fantastical, such as walking on water and path-jumping, a type of supernatural travel involving riding a reed, rather like a witch straddling a broomstick. A few of the spells utilize the apotropaic hand gesture of crooking the little finger of one's left hand. For example, this gesture is used in a spell to protect yourself "during legal proceedings"5, and in "a binding spell to catch thieves," the magician is instructed to put their little finger in their ear while saying the divine names.6

There are even killing spells included, without any didactic warnings or threats of karmic repercussions. Roth says that "Jewish magic does not have any idea of karma, the Three-Fold Law, the slingshot effect, or other negative reactions for negative magic."7 The Sword gives you the freedom to think for yourself, and decide what action is appropriate and justified in your situation outside of the confines of any rigid moral code. Besides, one might hope that the angels would not bestow such power on someone who would use it

irresponsibly.

In mythic time, Moses himself used a killing curse. Exodus 2:11-12 recounts how Moses murdered an Egyptian overseer who was beating an Israelite slave. The weapon he used to slay the Egyptian is not mentioned, but according to an alternate version of the tale in Pirkei de-Rabbi Eliezer (Chapters of Rabbi Eliezer), Moses cursed the overseer and slew him with "the sword of his mouth."8

Before the reader dares to try any of these spells, they must first obtain the spiritual authority to wield the Sword by performing a three-day purification rite, for which Roth gives detailed instructions.

"This book's aim is to make it as simple and easy as possible while maintaining its authenticity and power."9

The magician is advised to bathe in living water, wear only white, avoid contact with anything unclean (including insects, dead things, nocturnal emissions, semen, and menstrual blood), fast for three days, consuming only bread, salt, and water after sunset, and recite the Amidah (the Standing Prayer) thrice each day while facing the east. The prayers are interwoven with potent angelic adjurations addressing thirteen archangels. The purpose of the adjurations is to invoke the thirteen heavenly princes and bind them and all the angels under their authority to the magician, and in doing so, gain control of the Sword. If the magician is not in a state of ritual purity, he risks offending the angels and incurring their fiery wrath. As a verbal fail-safe, the angels are also ordered not to harm the magician.

I believe the threat of being burned alive is a metaphor for the transformative power of the angels. Their celestial fire brings symbolic death and transfiguration through spiritual alchemy, and they will sear away the impurities of the magician in order to make him worthy to speak the divine names. The fiery Sword of Moses bestows the power to change reality, but first the magician must initiate change from within.

This metaphorical sword of magic words captured my imagination, and I was so fascinated by the divine names that I decided on impulse to perform the purification ritual as soon as possible, following Roth's directions to the best of my ability. Roth suggests that a long weekend may work well for some practitioners, so I chose Saturday, Sunday, and Monday to perform the rite and began at sundown on

Friday in keeping with the Jewish tradition that a day begins when the sun sets the day before. Not being Jewish myself, I didn't have to worry about violating any Sabbath restrictions. According to Roth, gentiles may say the prayers because Isaiah 56:7 declares that "My house shall be a house of prayer to all nations."10

Unfortunately, I don't live close to a body of living water, so I wasn't able to dunk myself in one, but I hoped that taking a shower would suffice. I avoided using scented toiletries, as these may offend the angels, who are sensitive to strong fragrances, regardless of how pleasing humans may think they are. I wore a white robe for three days and baked my own bread for breaking fast when the sun went down. Even though the bread was delicious, it quickly became boring. I was at least permitted to butter my toast, because according to Roth, "There is nothing that says we cannot."11 I recited the Amidah and the angelic adjurations thrice each day, while facing the east in my bedroom. Roth assures us that there is no need to cast a magic circle for protection or to contain raised energy because the angels are listening to the adjurations from up in heaven. Each recitation took 35 minutes, which was a test of endurance. The first day was especially challenging because I had a headache from caffeine withdrawals. If I had only had the foresight to give up coffee a few days before I began the ritual, I could have avoided that discomfort.

The time of day for saying the prayers and adjurations was not rigid, so I chose shortly after dawn for the first recitation, solar noon for the second, and a couple of hours before sunset for the third. As I chanted, I visualized a burning sword revolving in the air before me, ablaze with Hebrew letters that lit up the blade like orange lava, as if it had been forged in a smoldering volcano. Sometimes I got tongue-tied and stumbled over the strange syllables, but in the moments when the cantillations found a steady flowing cadence and rolled off my tongue with natural ease, it felt as though my lips were possessed and aflame with the holy names. I found that concentrating all of my energy on reciting what my conscious mind registered as gibberish banished extraneous thoughts and induced a light trance state which I think is key to facilitating contact with the Divine powers being addressed. Between the fasting and standing for extended periods of time chanting, I often felt exhausted afterwards and needed to lie down.

While I would love to report that some stellar transformation occurred, or that I had an incredible vision of being gifted with a supernatural sword, after I completed the ritual, I only felt a subtle difference, a numinous sense of peace and gratitude. I felt it to be very healing and it helped me to better recognize when irrational anxiety is knotting up inside of my chest. One line in particular from the Amidah really resonated with me:

“Heal me, Nurturing One, and let me feel healed. Save me, Holy One, and let me know I am safe. Healed in body, mind, spirit. Saved from the blight of my own fears. Heal me from perfectionism and lust for results. Save me from believing my own inner critics and soothe my grief.”12

The Magic of the Sword of Moses will be a treasure to anyone who has an interest in Jewish magic and medieval grimoires. There is a wealth of information packed into this slim volume of less than 200 pages, presented with clarity and precision. The modern magician’s magical practice will be enriched by sharpening the sword of their tongue with divine names of power, as long as they approach the angels with a sense of respect and awe, ever keeping in mind that they are spirits of fire.

Rachel McConnell
Rachel Christina McConnell is a witch, tarot reader, intuitive astrologer, and writing spider. She holds an MFA in Fiction from Columbia University in the City of New York. Her short stories have appeared in Dark Moon Lilith Press and Minerva Rising Press’s The Keeping Room. Links to her publications are available here: https://rachelchristinamcconnell.wordpress.com

References

page 15
page 85
page 79
page 49
page 110
page 112
page 118
page 16
page 59
page 65
page 64
page 71

Leave a Reply
You must be logged in to post a comment.

Recent Articles

Making Tarot Magic, by Briana Saussy

Making Tarot Magic, by Briana Saussy

November 21, 2025

Making Tarot Magic by Briana Saussy is a guide that reminds us tarot isn't just a tool for insight, but a catalyst for real transformation....

Read More »

Seeds of Light Oracle Deck, by Danielle Venables and Stephanie Wicker-Campbell

Seeds of Light Oracle Deck, by Danielle Venables and Stephanie Wicker-Campbell

November 19, 2025

Seeds of Light Oracle Deck by Danielle Venables with artwork by Stephanie Wicker-Campbell invites users to connect with their intuition....

Read More »

Entering Hekate's Cauldron, by Cyndi Brannen

Entering Hekate's Cauldron, by Cyndi Brannen

November 17, 2025

Entering Hekate's Cauldron by Cyndi Brannen, PhD, is a thorough, evocative exploration of Hekatean witchcraft....

Read More »

Memento Mori, by Red Wheel/Weiser

Memento Mori, by Red Wheel/Weiser

November 14, 2025

Memento Mori by Red Wheel/Weiser is a contemplative, visually arresting meditation on the universal human experience....

Read More »

The Witching Stones, by Nicholas Pearson

The Witching Stones, by Nicholas Pearson

November 12, 2025

The Witching Stones by Nicholas Pearson is a captivating journey into the world of folklore, magic, and the sacred significance of stones....

Read More »

Karma Healing, by Yael Eini

Karma Healing, by Yael Eini

November 10, 2025

Karma Healing by Yael Eini is a paradigm-shifting read....

Read More »

Recent Comments

Seasons of the Witch: Yule Journal, by Lorraine Anderson and Giada Rose - Musing Mystical on Seasons of the Witch: Yule Oracle, by Juliet Diaz and Lorraine Anderson

Earth Magick, by Cheralyn Darcey - Musing Mystical on Green Witch Oracle, by Cheralyn Darcey

Earth Magick, by Cheralyn Darcey - Musing Mystical on The Language of Flowers Oracle, by Cheralyn Darcey

The Magical Notary Art, by Frater Barrabbas - Musing Mystical on The Languages of Magic, by Toby Chappell

Odin, by L. Dean Lee and The Saxon Storyteller - Musing Mystical on Loki, by L. Dean lee and The Saxon Storyteller

Musing Mystical

is a collaborative magazine that seeks to offer new ways of being in the world. We are all about integrating spirituality, social change, and creative expression.

Follow us

instagram twitter pinterest etsy

About Us

About

Mystic Manifesto

Masthead

Oracle Kit Reviews

Submit Reviews

Important
Disclaimer

Cookies Policy

Privacy Policy

Terms of Service

Indie Mystic Copyright 2020. Built by Voosx
Trips
Places
Foods
Stories

Open newsletter menu
View all newsletters

Open user menu
Sign In

All

the United States

Pennsylvania

Philadelphia

Cave of Kelpius

Cave of Kelpius

Where America's first doomsday cult awaited the end of the world.

Philadelphia, Pennsylvania

Added By

Aaron Netsky

Share

Tweet

Email

Been Here?

639

Been Here

Want to Visit?

3,876

Want to go

Add to List

832

Added to list

The cave from the front. AaronNetsky / Atlas Obscura User

About

Tucked away in a remote section of Philadelphia's Fairmount Park, you'll find the "Kelpius Cave," an enhanced cave built into the side of a hill, with a stone frame entrance marking what's believed to be the 17th century home of America's first cult of mystics to predict the imminent apocalypse.

Although cynics suspect the structure is simply an old springhouse, tradition holds that this area along the banks of Wissahickon Creek was settled in 1694 by mystic and scholar Johannes Kelpius and his followers. Believing, based on elaborate interpretation of the Bible's "Book of Revelation," that the world was going to end that year, the monks sought to live a solitary lifestyle in the wilderness while awaiting the End of Days

and the Second Coming.

The group was known as “Hermits of the Wissahickon,” or “The Society of the Woman of the Wilderness"—the latter a reference to a passage in "Revelation” in which a woman flees to the wilderness to seek refuge from the end of the world. Following this example, the monks (all of whom were men) established themselves on a hill at the edge of the Wissahickon woods. The area was known as Hermit's Glen; today, a nearby road called Hermit Lane gives a nod to the area's occult history.

These early Pietist monks fled their home country of Germany to the newly founded province of Philadelphia, which was built on the principle of religious tolerance and which already had a large Quaker population. (There is a statue of a man in Quaker garb called “Toleration” in the Wissahickon as well, 40 minutes north of the cave by foot, that watches over the valley).

Kelpius, Philadelphia’s first mystical guru, hailed from Transylvania and was 26 years old when he formed the Society here in the woods. He was a musician, scholar and writer, interested in botany and astronomy. Indeed, many of the monks practiced medicine and composed music while waiting out the end of days. They're thought to have lived in cabins scattered along the river, and used the cave to store books and scientific equipment.

The group of 40 monks—40 was believed to have a mystical significance—also erected a 40-square-foot tabernacle. The meeting space included a rudimentary observatory where monks practiced astronomy, thought to be the first observatory in the new world. Unfortunately all that remains is the small stone structure near the location where the tabernacle used to stand, the woods around and above it beautifully overgrown and wild.

When the end of the world did not come as planned, Kelpius and the monks stayed in the Wissahickon, creating art and music, studying the skies, and helping the community around them when they could. The group mostly disbanded after Kelpius’s death in 1708, though many stayed in the community as doctors and lawyers. One of the later members of the Society, Christopher Witt, painted the first oil painting in America, with Kelpius as his subject. The painting is currently housed at the Historical Society of Pennsylvania.

Until the 1940s, the structure dubbed Cave of Kelpius had a fireplace and chimney, which were removed due to vandalism, but do hint at its having been more than a springhouse. The cave's true identity has been debated for many years. It's marked today by a granite monolith placed outside the entrance in 1961 by the Rosicrucians (meaning "rose" and "cross"), a worldwide mystical brotherhood that claims to have secret wisdom dating to ancient Egypt, and considers Kelpius the original American Rosicrucian.

Today, you'll find the enigmatic structure located on the trails near the southern end of the 1,800-acre Wissahickon Valley Park, a section of Fairmount Park in Northwest Philadelphia.

Related Tags
Caves
Cults
Apocalypse
History
Utopia Week
Aletrail
Ecosystems
Know Before You Go
Park along Hermit Lane and walk along Yellow Trail, past the trail gate near The Hermitage. Take the first right off-shoot and it will be just a few hundred feet straight ahead to your right, you can't miss it. If you are still struggling to find it, the exact location is marked on google maps as 'Hermit Cave.'

Alternate access:

park near top of Hermit Lane, walk down toward baseball fields. Walk along the first base line fence of the first baseball field. Enter the woods to the left, and follow the path walking back the direction you just came but at the lower level. Continue walking away from baseball fields for a while and the cave will be in front of you.

Community Contributors
Added By
AaronNetsky

Edited By

hana, MandrewPatinkin, SailorAlphaC, sadbread99... See All

Published

September 14, 2016

Edit this listing

Make an Edit

Add Photos

Sources

Maximize map

Cave of Kelpius

777-795 Hermit Ln

Philadelphia, Pennsylvania, 19128

United States

40.023761, -75.201553

Visit Website

Get Directions

Nearby Places

Toleration Statue

Philadelphia, Pennsylvania

0.81 miles away

The Nervous System of 'Harriet Cole'

Philadelphia, Pennsylvania

1.2 miles away

Laurel Hill Cemetery

Philadelphia, Pennsylvania

1.54 miles away

Explore the Destination Guide

Photo of Philadelphia

Philadelphia

Pennsylvania

Places

81

Stories

41

Related Stories and Lists

12 Abandoned Utopias That Didn't Last

List

By Allegra Rosenberg

Get Thee To Totality: New York

List

By Atlas Obscura

The Mystical Early Pennsylvania Settler Who Lived in a Cave

apocalypse

By Ed Simon

Related Places

Aerial image of Vietnam, displaying the picturesque rice terraces, characterized by their layered, verdant fields.Atlas Obscura Membership

Become an Atlas Obscura Member

Join our community of curious explorers.

Get Our Email Newsletter

Enter your email

Follow Us

Facebook

YouTube

TikTok

Instagram

Pinterest

RSS Feed

Get the app

Download the App

Places

All Places

Latest Places

Most Popular

Places to Eat

Random
Nearby
Add a Place
Editorial
Stories
Food & Drink
Itineraries
Lists
Video
Podcast
Newsletters
Trips
All Trips
Wildlife & Nature
FAQ
Community
Membership
Feedback & Ideas
Community Guidelines
Product Blog
Unique Gifts
Work With Us
Company
About
FAQ
Advertise With Us
Advertising Guidelines
Privacy Policy
Cookie Policy
Terms of Use
© 2025 Atlas Obscura. All Rights Reserved.

Questions or Feedback? Contact UsThe National Library of Israel Logo - Link to Homepage
Discover
Visit

Search- □□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□□□

□□□□□□□□□□

Enlarge textShrink text

Book

Title □□□ □□□□□□□/ □□□□□□□ '□□ □□□□□□□□□□□

□□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□/ □□□□ □□□ □□.□□□□

Additional Titles □□□□□□

Book of angels / attributed to Rabbi Judah the Pious

a critical edition and study of its editorial tradition in manuscripts [by] Inbal Gur Ben Yitzhak

Related place Los Angeles (Calif.)-place of publication

Contributors □□ ,□□□□ □□□□ □□□ □□□□(□□□□ □□□□ □□□□□□□□)□□□□

□□□□□ □□ ,□□□□□ ,□□□□□ □□□□1150-1217 □□□□□()□□

Publisher □□□ □□'□□□: □□□□□□□□□

Creation Date □"□□ 2020

Notes □□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□(443-457).

,□□□□□□ □□□□□□ □□□ □□□□ □□□□□□□□□□□□□.□□□□□□□

Hebrew, with added title page and some bibliographical references in English.

Content □□□ .□□□□□5 □□□□□□ □□ ,□□□□□□□□193 ,□□□□□□4 □□□□□□ □□.□□□□□□□

□□□ .□□□6 □□□□□□ □□ ,□□□□□□□ □□□□□□214-457, 4 □□□□□□ □□.□□□□□□□

Series □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□

63-64

Sources and studies in the literature of Jewish mysticism

63-64

Extent □□□□□

27 .□"□

Language Hebrew

Call Number 70.6

Copyright Date ©2020

lds08 997009506233005171

Source of description □□□ □□'□□□

MARC RECORDS

Tags

Angels -- Judaism

Hasidism, Medieval

Cabala -- Manuscripts

Have more information? Found a mistake? Help us complete missing information

More on this subject

Demons, angels, and writing...

Annette Yoshiko Reed 1973- author

Book

A thousand thousands...

Saul M. Olyan

Book

Fallen angels and the history...

Book

On my right Michael, on my...

Mika Ahuvia 1983- author

Book

This may also interest you

Sefer Yetzirah: Letters as the Building Blocks of the World

Sefer Yetzirah: Letters as the Building Blocks of the World

“He carved and created His world in thirty-two wondrous ways of wisdom, with three linguistic tools: with counting, with writing, and with speech.”Sefer Yetzirah...

To the article on our blog

John F. Kennedy and Israel: A Look Back

John F. Kennedy and Israel: A Look Back

From Harry Truman’s diplomatic recognition of Israel within minutes of the country’s declaring independence to Donald Trump’s brokering of a deal to end...

To the article on our blog

More on this subject

Opening Hours

Copyright Queries

Document Delivery

Contact Us

Guided Tours

Genealogy: Find Your Roots

All Library Services

Terms of Use

Privacy Policy

Donate

Library Catalog

Historical Jewish Press

RAMBI

ULI

Arabic Newspapers

IHP

Hebrew Manuscripts

Popular Subjects

Events

Holidays

Education

Maps

Accessibility

Biblioteca Nacional

Subscribe to Our Newsletter

Get updates about news and events at NLI

Subscribe

The Librarians Logo – The National Library of Israel Blog

Follow Us

Facebook

Twitter

Instagram

YouTube

TikTok

The National Library of Israel Logo

All Rights Reserved 2025

Eliezer Kaplan St 1, Jerusalem

*5049

Opening Hours

Full display page

Search anything

Full display result

Dissertation

□□□' '□□□□□□□ '□□ □□□□□□ □□□□□□: □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□□/ □□□ □□□□□ □□□ □□ .□□□□

□□ ,□□□□□ □□□□□ ,□□□ ;□□□□□ ,□□□□□□ □□□□□□ □□ ,□□□□□□□ □□□□□ ;□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□ .□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ ;.□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□

□"□□□2016

Send to

Get It

Please sign in for loan and request options.

LOCATION ITEMS

Judaica

Available , Theses - Reading Room ; A645)□□□(□□.□□□□"□□□

(1 copy, 1 available, 0 requests)

Item in place

Not loanable

Details

Title

□□□' '□□□□□□ '□□ □□□□□ □□□□□: □□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□ □□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□ □□□□□ □□□□□/ □□□ □□□□ □□□ □□ .□□□□

Creator

□□ ,□□□□ □□□□ ,□□□ □□□□

,□□□□□ □□□□□ □□ ,□□□□□□ □□□□ □□□□

□□□□□□□□□□ □□ .□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ .□□□□□□

□□□□□□□□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□□

Dissertation

□□□□ □□□□□(Ph.D.) □□□□□□□□□□ □□ □□□□ □"□□2016

Language

Hebrew

Subject

□□□□□ □□ ,□□□□□ ,□□□□□ □□□□1150-1217 □□□□□□□□□

Cabala -- History -- To 1300

Hasidism, Medieval

Added title

Title on added title page: R. Judah the Pious - the 'Book of angels' : a critical edition and study of the esoteric traditions in the early esoteric writings of the German pietists / Inbal Gur Ben Yitzhak

Creation Date

□"□□2016

Description

4 □□□□□□ □□ ,□□□□□□□□ ,□354, iii ,□□□□□□ 3 □□□□□□ □□ □□□□□□□□; 30 .□"□

Source

Library Catalog

MMS ID number

990025494580205776

Virtual Browse

□□□ □□□□: □□ □□□□...□"□□□□□

'□'□'□'□'□'□ □"□□1865

□□□ □□□□□: □□ □□□□□ □"□□□□□ □□ □□□□□ □□□□ '□□ □□□□□□□ ...□"□ □□□□...□□□□□

?□"□□□

□□□□□□□□□□

□"□□2020

□□□' '□□□□□□□ '□□ □□□□□ □□□□□: □□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□ □□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□ □□□□□□□□□□□

□"□□□2016

□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□ □□□□□...□□□□□

□□ □□'□ □□□□□'□ □□'□□"□□

□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□ □□□□□...□□□□□

□□'□'□□ '□□'□'□□ □'□□'□ '□□'□ □□□"□□

□□□□□ □□□□□: ... □□ □□□ □□□□□ ...□□□ □□□□□ ...□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□ ...□□□□□□ ...□□□ □□□□ □□□□□ □"□□ ...□□□□□□ □□□□ □□□□

□□□□□□[!] □□□□ □□□□□ ...□□□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□ □□□□□□ □□□...□□□□

'□'□'□'□ '□'□'□'□ '□'□'□'□'□ □"□ □'□□□□ □'□□□□□"□□□

□□ □□□□ □□□□ □□□□□: □□□□ □□ □□□□□ ...□□□□□ ...□□□□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□...□□□□□□

□'□'□'□□ '□□'□□□ □'□□'□ '□□'□ □□□"□□□

□□ □□□□ □□□□ □□□□□: □□□□ □□ □□□□□ ...□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□□□□ ,□□□□□□□ □□□□□□□...□□□□□□

□'□'□'□□ '□□'□□□ □'□□'□ '□□'□ □□□"□□□

□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□ □□□□□...□□□□□

-"□□□□□□□

□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□ □□□□□□...□□□□□□

□□'□'□□ '□'□'□'□□ '□'□□□□ '□□'□ □□□□"□□□□

□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□ □□□□□□...□□□□□□

□□□□ □"□□□□"□□□□

Links

Display Source Record

SECRETS OF THE PSALMS

BY

GODFREY A. SELIG

INCLUDING 150 PSALMS from the HOLY BIBLE
(King James Version)

Secrets of the Psalms

by GODFREY SELIG
Lecturer and Publisher

A fragment of the practical Kabala, with extracts from other Kabalistic writings, as translated by the Author

Copyright © 1982
Dorene Publishing Co., Inc.
Arlington, TX 76004

All rights reserved. No part of this book may be reproduced in any form or by any means, without permission in writing from the publisher.

Eighth Printing . . . . . January, 1990

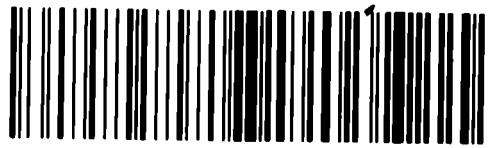

Printed in U. S. A.

"When thou hast shut the door and darkened thy room, say not to thyself that thou art alive, God is in the room."

—Epictetus

"The act of praying is the very highest energy of what the human mind is capable."

O Lord, keep me sensitive to the grace that is around me. May the familiar not be neglected. May I see thy goodness in my daily bread, and may the comfort of my home take my thoughts to the mercy seat of God.

"It is a great art to commune with God."

—Thomas A. Kempis

Keep yourself in the love of God.

"He loves everyone as though there were but one of us to love."

—St. Augustine

TABLE OF CONTENTS

Psalm for woman who is pregnant ... 9
Psalm for dangerous confinement ... 9
Psalm for danger at sea or storm ... 10
Psalm for severe headache or backache ... 10
Psalm for luck ... 10
Psalm for court cases ... 11
Psalm to heal diseases of the eyes ... 12
Psalm for cross condition and to overcome enemies plotting against you ... 12
Psalm to be successful in business ... 13
Psalm to cure male children ... 13
Psalm to overcome an evil spirit ... 14
Psalm to overcome fear and stop persecution ... 14
Psalm to overcome persecuting influences ... 14
Psalm to protect from bodily sufferings and unnatural death ... 14
Psalm to become free from slander and mistrust ... 15
Psalm against insanity or melancholy moods ... 15
Psalm to find out name of robbers ... 15
Psalm to turn sorrow into joy ... 15
Psalm to keep secure from all evil ... 16
Psalm if you are about to be attacked ... 17
Psalm for a protracted and dangerous confinement ... 17
Psalm to become free from danger and suffering ... 18
Psalm for danger at sea ... 18
Psalm to keep all misfortune away ... 18
Psalm to receive instruction or information through a dream or vision ... 19
Psalm to escape danger of floods ... 19
Psalm for someone to undergo severe imprisonment ... 19
Psalm to receive hospitality ... 19
Psalm to become reconciled with your enemy ... 20
Psalm to cast out an evil spirit ... 20
Psalm to be safe from all evil occurrences ... 20
Psalm to escape vexation ... 20
Psalm to receive grace, love and mercy ... 21
Psalm to keep children alive ... 21
Psalm to have high people receive you favorably ... 21
Psalm for a law suit ... 21
Psalm against all libel ... 22
Psalm for anyone who drank too much ... 22
Psalm if the law is taking measures to punish you ... 22
Psalm to free yourself from evil spirits ... 22
Psalm if enemies have made you lose money and have caused you to be mistrusted ... 22
Psalm to become safe from enemies ... 23
Psalm for making up between man and wife ... 23
Psalm to make yourself be believed by your fellowmen ... 23
Psalm to overcome fever in a member of your family ... 23
Psalm to receive good after committing a heavy sin ... 24
Psalm to free yourself from slander ... 24
Psalm to revenge yourself from secret enemies ... 25
Psalm to free yourself from the influence of passion ... 25
Psalm to make yourself fortunate in any of your undertakings ... 25
Psalm to prevent harm when a vicious dog attacks you ... 25
Psalm to make yourself safe from being possessed with evil ... 26
Psalm to make soldiers safe from injury ... 26
Psalm to make your home lucky ... 26
Psalm to receive holy blessings ... 26
Psalm to overcome trouble, and loss from business partners ... 27
Psalm for those travelling at sea, to make themselves safe and free from all accidents ... 27
Psalm to become fortunate in all undertakings ... 27
Psalm when possessed with an evil spirit ... 27
Psalm for severe imprisonment and fever caused by evil influence ... 27
Psalm to free yourself from the slavery of sensuousness and to conquer enemies ... 28
Psalm to receive power liberating one from prison ... 28
Psalm to make yourself forever safe from poverty ... 28

AND MANY OTHERS

150 Psalms of David (King James Version) beginning at page 42

INTRODUCTION

It cannot be denied that true, wise and enlightened Kabalists lived at one time, and that some still live. But such do not wander from place to place, offering their art for sale, in order that they may accumulate wealth, but they are satisfied to remain quietly in the pillared palace of Solomon, where they are constantly employed in gathering divine wisdom, so that (as they express it), they may finally become worthy to receive the hidden gifts from above. I myself know such a man, who obtained exalted wisdom from the Kabala, and who, notwithstanding his extreme poverty, never undertakes a kabalistic process for money. When I once asked him why he refused to write a desired amulet for a noble lord, he offered him a large sum for his services, he answered me with an adage from the well-known Pirke Awoth (Extract or Fragment from the Father):
"Deitschtammasch Betaggo Chalof," that is to say, "whosoever accepts the crown for his reward, will perish suddenly. Not for all the money in the world would I do such a thing. But if I can assist my needy neighbor therewith, then I will do what I can, trusting in the omnipotence of the Most Holy, without looking for a reward. For my necessary support I do not feel any concern, for the Almighty has methods to support me if I trust in Him. Why, he even cares for the sparrow."

It is Particularly remarkable that the greatest and most genuine Kabalists of the Jewish nation were nearly all followers and disciples of the blessed Saviour of the world, and they are so still, as I can prove satisfactorily, by numerous passages from their writings and prayers. Let this suffice for this one kind of men. But that Kabalists live and still live, who engage in experiments, and who performed wonderful works, and who will yet do wonderful things, is also an undeniable fact, unless we are prepared to condemn all that was ever said upon this subject by renowned men of wisdom.

The celebrated and well-known Prussian Hussar, Lord of Archenwood declares, in a description of London, that there lives a man in that city, whose name is Doctor Falcon, who is known to be a great Kabalist, and who is visited and consulted by the most honorable and intelligent people of London. He states further, that this same Dr. Falcon, lived not very long since in Brussels under the name of Jude Chaylim, Schmul Fulk, who according to the evidence of the French Duke of Nancy, in his published memoirs of kabalistic processes, performed the most astonishing feats.

I confidently hope and trust, and I can assert without hesitation, that my little book cannot have a tendency to foster superstition. Take it for granted that one of my readers should choose to employ one of the methods described in these pages in order to accomplish a desired object, his eagerness to satisfy curiosity will soon disappear when he takes into consideration the hard terms and strict morality which are required to avail himself to them in order to derive any benefit or be successful in their use.

Before concluding my preface, it is necessary to give the reader some instruction concerning the arrangement of this volume. We find in it, for instance, single words, names, sentences, and indeed entire experiments,

printed in the Hebrew and Chaldean languages. This fact should not prevent any one from purchasing the book. Because all the words printed in Hebrew and Chaldaie, which are intended to be impressed upon the mind, are also printed in English in plain terms, and they have been carefully translated. So far as the Hebrew passages are concerned, the meaning of each passage and experiment follows immediately in English, or it is placed beneath the Hebrew expression. I have made this arrangement in compliance with a request from a number of prominent persons, to make sure that the translation is genuine and correct. The chapter and verses of Holy Scripture, where all passages quoted may be found, are also correctly recorded.

FOREWORD

Extract from the preface of the Kabalistic Publisher

It is universally known and acknowledged, that we are named after the most holy name of the Ruler of the World and that we receive the holy decalogue or the written law from him. It is further well known that in addition to the laws which he gave to Moses engraved upon stone, he also gave to him certain verbal laws, by which, through his protracted stay upon the mountain Sinai, where all Doctrines, explanations of mysteries, holy names of God and the angels, and particularly how to apply this knowledge to the best interest of man, were entrusted to him. All these doctrines which God pronounced good, but which were not generally made known, and which in the course of time were called the Kabala, or Traditions, Moses communicated, during his life, to Joshua, his successor. Joshua handed them over to the elders, the elders gave them to the judges, and from them to the men of the great synagogue, and these gave them unto the wise men, and so the Kabala was handed down from one to the other—from mouth to mouth—to the present day: Therefore do we know that in the Thora are many names of the Most High and his angels, besides deep mysteries, which may be applied to the welfare of man, but which, on account of the perverseness of humanity and to guard against their abuse, have been hidden from the great mass of human beings.

Everything that I have here stated is as clear as the sun and needs no further proof, and it is equally clear and incontrovertible that All-merciful gave the Thora in the beginning to promote man at the same time. Therefore has God endowed the best interests of the soul and the body of her with exalted talents, powers and virtues that, with a rational use of her, man may protect himself from danger when no other help is at hand and save himself simply by uttering the words of the Living God. On this account, the expression, "For it is thy life," occurs frequently in the Thora. And Solomon says in his Proverbs, vi 22: "When thou goest it shall lead thee, and when thou sleepest it shall keep thee." That the Psalms and the Thora are equal in holiness and worthiness, will not be called in question. Our wise men declare, "He who will daily live closer to God, who deserves to unite his soul with Him, and who is willing to live in the closest communication with him, should often pray the Psalms, with fervor and devotion. Happy is the man who does this daily and hourly, for his reward will be great." The Psalms are formed and

divided into five books, just like the Thora. We can, therefore, implicitly trust in the doctrines of the enlightened Kabalists, when they assert that the Almighty accorded equal talents and powers to the Psalms as he did to the Thora, and that in them many names of the Most High Majesty of God and his angels, besides, many mysteries, are hidden.

Yet, dear reader, you must not doubt. Through a pious life and by a rational use of the Psalms you may obtain the grace of God, the favor of princes and magistrates and the love of your fellow-men. You will be enabled to promote your own welfare.

That this is all true, the contents of the prayer, with which we end each Psalm, and which we are in duty bound to pray, will amply demonstrate. But the correctness of it is also established by the teachings of the Talmud and of the old wise men, who assure us, that many of our famous forefathers availed themselves of apparently supernatural means from time to time, to protect their best interests. The truth of this I can establish by the most trustworthy witnesses; yea, I could even mention some great men, who by a proper use of the Psalms, performed great works. Such examples are rare. Let it suffice. I present you with a few passages out of standard books, through which you will become fully convinced that the Almighty has given his revealed word true and unexampled talents and power, and that, in an extreme case of necessity, we are permitted to make use of this gift of God, for our own and our neighbor's welfare. As for example, to cast out evil spirits; to relieve deep melancholy and to cure grievous disease; to set free prisoners who have been imprisoned; to arrest and resist enemies, opponents, murderers and highway robbers: to quench the fiercest fires; to resist floods of water, to defend innocence and to reveal it; and to foster good fortune, well-being and peace in a general manner.

Read the treatise on this subject, of the excellent Rabbi Schinmschon bar Abraham, in his book entitled, "Responsiones Raschaba." Examine the words of the enlightened Rabbi Jochanan ben Sackas in this Treatise of the Talmud and Senhedrin, Chap. 2, where he treats of magical conjurations, and where he asserts and proves, that it is allowed, in dangerous and incurable diseases, to make use of words and passages in the Holy Scripture for their cure. You will find more or less similar references in the treatise of Sabbath in the Talmud, as well as in the Responsonibus, by Zemach, son of Simonis, in which the Ninety-second Psalm, with certain prescriptions added, are highly recommended as a certain means to avoid suffering and danger, even in case of war, fire and similar instances, enabling us to escape unharmed, free, secure and without hindrance.

Under such happy circumstances, it is surely right and proper, that such wholesome knowledge, which up to this day was known but to a few men, and then only the learned, was yet free to all, but found only in the libraries and cabinets of the great, although not generally known, should at least, in some degree, be brought to light.

Since, however, I cannot gain my object in any other way than giving these pages to the world in a printed form, and since they will unavoidably

fall into unclean hands, I feel myself constrained, in order to prevent an unworthy use of them, to extend this preface, which might otherwise, very properly have ended here, in laying down a few rules and limits. Do not, however, be discouraged for I am really endeavoring to promote your best interests and shield you from harm.

1. If you are willing to avail yourself of the means indicated, I want you to attempt it in a case of extreme necessity, and when there is no other help at hand.

2. If this be so, in experimenting, place your trust in the goodness and power of the Most High and ever blessed God, upon whom you may perhaps have hitherto called under an unknown holy name.

3. The ordained Psalm, for this or the other undertaking, besides the appropriate prayer, you must pray with a broken, contrite heart to God, and in addition to this keep in mind the added holy name with its letters, which are given the wise Kabalists. At the same time you must have your undertaking continually before your eyes.

4. I must say to you, if you wish to console yourself with this help, that you must live in such a manner that no crime or willful sin can trouble your conscience, for it is well known, that the prayer of the ungodly is not acceptable to God. And herewith I commit you to the protection of the Most High.

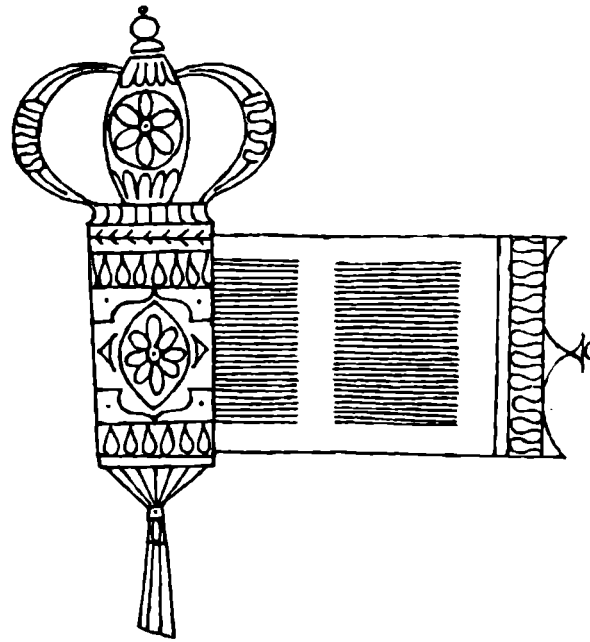

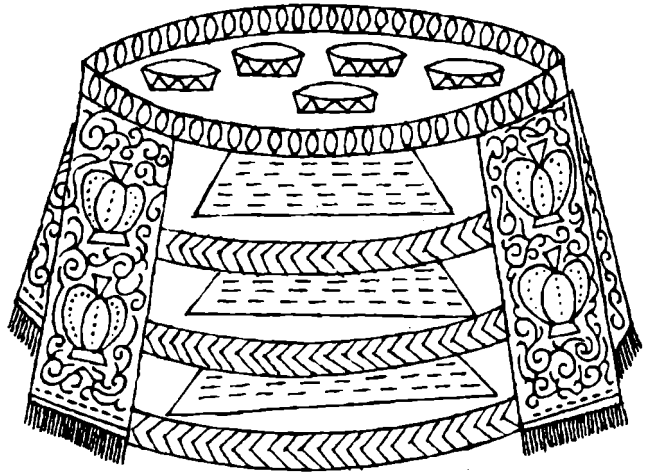

USE OF THE PSALMS

Those who believe in the efficacy of prayer and a recital of the Psalms while burning incense, using Sanctuary Oil or Holy Oil, may if they wish read and apply the following.

ADMONITION OF THE TRANSLATOR

Before I proceed further with the translation of the Psalms, it is necessary to insert in this place an admonition, which the author, who wrote only for his own nation, deemed unnecessary, and which, nevertheless, should be addressed to every one.

"Each human being," says the celebrated Kabalist, Rabbi Isaac Loriga, "except only the ignorant idolater, can by a pious and virtuous life enter into the consecrated temple of the true Kabala, and can avail himself of its benefits without being able to speak or understand the Hebrew Language. He can pray, read and write everything in his mother tongue; only the holy name of God and the angels that may occur in the experiment, must, under all circumstances, be written and retained in the mind in the Hebrew tongue (for they must in no case be uttered), because, on the contrary, a wrong direction might otherwise easily be given to the experiment, and consequently it would lose all its holiness, work and efficiency."

With this pronunciation we must all be well satisfied, and, therefore, I must write all similar words and names, from letters of which the holy names are taken, in Hebrew. In order, however, that the reader may read all similar occurring names and words in his mind and retain them, I have written all the Hebrew words with English letters together with their meaning.

PSALM FOR WOMAN WHO IS PREGNANT

PSALM FOR DANGEROUS CONFINEMENT

PSALM 1.—When a woman is pregnant and fears a premature delivery, or a dangerous confinement, she should write or cause to be written on a piece of parchment prepared from the pure skin of a deer, the three first verses of the above Psalm, together with the hidden holy name and appropriate prayer contained herein, and place it in a small bag made expressly for that purpose, and suspend it by a string about the neck, so that the bag will rest against her body.

The holy name is called Eel Chad, which signifies, great, strong, only God, and is taken from the four following words: Aschre, verse 1; Lo, verse 4; Jatzliach, verse 3; Vederech, verse 6.

The prayer is as follows:

May it please thee, O, Eel Chad, to grant unto this woman, N., daughter of R., that she may not at this time, or at any other time, have a premature confinement; much more grant unto her a truly fortunate delivery, and keep her and the fruit of her body in good health. Amen! Selah!

PSALM FOR DANGER AT SEA OR STORM

PSALM 2. — Should you be exposed to danger in a storm at sea, and your life threatened, then recite this Psalm without delay and with becoming reverence, and think respectfully of the holiest name contained therein, namely Scaddei (which means, mighty God), then immediately utter the prayer belonging thereto, after which write everything together on a fragment of a pot, and in full confidence in the Omnipotent, who fixes the boundary of the sea and restrains its power, throw it into the foaming waves, and you will see marvelous wonders, for the waves will instantly cease their roaring and the storm will be lulled.

The words, the letters of which constitute this holy name, are taken from Rageschu, verse 1; Nosseu, verse 2; and Joses, verse 9.

The prayer is as follows: "Let it be, Oh, Schadei! (Almighty God!) Thy holy will, that the raging of the storm and the roaring of the waves may cease, and that the proud billows may be the place of our destination in safety and in good time stilled. Lead us, Oh, all merciful Father, to health, for only with Thee is power and might. Thou alone canst help, thus Thou wilt surely help to the honor and glory of Thy name. Amen! Selah!

This Psalm is also an effectual remedy against a raging headache. The direction is as follows: Write the first eight verses of this Psalm together with the holy name and appropriate prayer, upon pure parchment, and hang it upon the neck of the patient; then pray over him the Psalm with the prayer arranged for it. Do this in humble devotion, and the sufferer will be relieved.

PSALM FOR SEVERE HEADACHE OR BACKACHE

PSALM 3. — Whosoever is subject to severe headache and backache, let him pray this Psalm, with the leading holy names and appropriate prayer contained therein, over a small quantity of olive oil, anoint the head or back while in the act of prayer. This will afford immediate relief. The holy name is, Adon (Lord), and is found in the words, Weatta, verse 3; Baadi, verse 3; Hekizoti, verse 5; and Hascheini, verse 7. The prayer is as follows: Adon (Lord) of the world may it please thee to be my physician and helper. Heal me and relieve me from my severe headache and backache, because I can find help only with Thee, and only with Thee is counsel and action to be found. Amen! — Selah — Selah!

PSALM FOR LUCK

PSALM 4. — If you have been unlucky hitherto, in spite of every effort, then you should pray this Psalm three times before the rising of the Sun, with

humility and devotion, while at the same time you should impress upon your mind its ruling holy name, and each time the appropriate prayer, trusting in the help of the mighty Lord, without whose will not the least creature can perish. Proceed in person to extricate your contemplated undertaking, and all things will result to your entire satisfaction.

The holy name is called: Jiheje, (He is and will be), and is composed of the four letters of the words. Teppillanti, verse 2; Selahfi, verse 5; Jehovah, verse 5; and Toschiweni, verse 9; the prayer is as follows: May it please Thee, oh Jiheje, to prosper my ways, steps, and doings. Grant that my desire may be amply fulfilled, and let my wishes be satisfied even this day, for the sake of Thy great, mighty and praiseworthy name. Amen! — Selah!

If you wish to accomplish an undertaking by or through another, proceed in all things as already stated above, with this exception: you must change the prayer as follows: Let me find grace, favor and mercy in the eyes of N., son of R., so that he may grant my petition, etc.

Again, if you have a cause to bring before high magistrates or princes, you must pray this Psalm and the closing prayer arranged for it, seven times in succession before the rising of the sun.

BY THE TRANSLATOR

I must be permitted in this place to insert another caution. When it is N., son or daughter of N., it must be understood that we must first mention the name of the person by whom we wish to be served, and afterward the name of his mother, as, for example, Isaac, son of Sarah, or Dinah, daughter of Leah.

PSALM FOR COURT CASES

PSALM 5. — If you have business to transact with your magistrates or with your princes, and desire to obtain their special favor, then pray this Psalm early at the rising of the sun and in the evening at sunset. Do this three times over pure olive oil, while at the same time you think unceasingly, upon the holy name of Chananjah (merciful God), anoint your face, hands and feet with the oil and say: Be merciful unto me, for the sake of Thy great, adorable and holy name. Chananjah, turn the heart of my prince to me, and grant that he may regard me with grace. Amen! — Selah! —

The holy name is found in the words; Chapez, verse 5; Nechini, verse 9; Nechona, verse 10; Hadichemo, verse 12; and Kazinna, verse 14.

Still another peculiarity of this Psalm is, when you find notwithstanding the utmost industry and case, your business does not prosper, and you have reason to fear that an evil star, spirit or destiny is opposing you, then pray this Psalm daily, even to the last verse with great devoutness, and you will soon find yourself in more favourable circumstances.

PSALM TO HEAL DISEASE OF THE EYE

PSALM 6. — With this Psalm all diseases of the eye may be healed. Read the Psalm for three days successively, and pray the prescribed prayer seven times slowly in a low tone, and with devotion, and with this keep continually in your mind the holy name of Jaschajah (which means help is with the Lord); believe without a doubt that the Lord can and will help you. The prayer is as follows: Jehovah, my Father, may it please Thee, for the sake of the great, mighty, holy and adorable name, Jeschajah Baal Hatschna, that is, Help is with the Lord (for he is the Lord of help, he can help), which name is contained in this Psalm, heal me from my diseases, infirmities, and from pain of my eyes, for thine is the power and the help, and thou alone art mighty enough to help; of this I am certain, and therefore I trust in thee. Amen! — Selah! —

Further it is said: If a traveler encounters danger by land or sea, he shall, when there is no other help to hope for, pray this Psalm seven times, and each time, with full confidence, in the mighty and sure help of the Almighty, and add thereto: Jeschajan, Lord of help! may it be thy holy will and pleasure to assist me in this extremity and to avert this danger from me. Hear me for the sake of thy great and most holy name, for thine is the power and the help. Amen! — Selah! —

The five letters of this holy name contain, according to the prayer the words; Jehovah al, verse 2; Schuba, verse 6; Oschescha, verse 8; Bewoshn and Vejibbahaln, verse 11.

PSALM FOR CROSSED CONDITION AND TO OVERCOME ENEMIES PLOTTING AGAINST YOU

PSALM 7. — When evil persons conspire to render you unfortunate, if your enemies watch for an opportunity to overthrow you, if they pursue you in order to harm you, then upon the spot pray this Psalm and keep in your mind the holy name of Eel Elijon, great, strong, highest God! then throw the dust in the direction of your enemies, uttering a prayer prescribed for this case, and you will find that your enemies will cease their persecutions and leave you undisturbed. The letters of the holy name are found in the words: Aisher, verse 1, Ode, verse 18, (according to the order of Al, bam, and the letters verse 7; Jadin, verse 9; Jashuf, verse 13; Elijon, verse 18).

The prayer is as follows: Oh, Eel Slijon! great, strong, and highest God! may it please thee to change the hearts of my enemies and opposers, that they may do me good instead of evil, as thou didst in the days of Abraham when he called upon Thee by this holy name. (Gen. xiv. 22.) Amen! — Selah! —

If you have incurred the ill-will of an enemy, whose cunning power and vengeance you have reason to fear, you should fill a pot with fresh water, and pronounce over it the twelve last verses of this Psalm, namely the words: "Arise, Jehovah! in thy wrath!" Pronounce these four times, and at the same time think of the holy name of Eel Elijon, and of your enemy, and pray each time. "Humble and overthrow, Oh! Eel Elijon, mine enemy, N., son of R., that

he may not have the power to provoke or to injure me." Amen! After this prayer, pour the water upon a spot at your enemy's residence, or at a place where he must pass over it, and by doing this you will overcome him.

If you have a case to decide before the court, and you have reasons to fear an unfavorable or partial verdict, then pray this Psalm slowly before you appear in the presence of the Judge, thinking at the same time of Eel Elijon and of the righteousness of your cause, and as you approach the judge pray as follows: Oh, Eel Elijon! turn thou the heart of the judge to favor my best interests and grant that I may be fully justified when I depart. Give unto my words power and strength and let me find favor. Amen! — Selah! —

PSALM TO BE SUCCESSFUL IN BUSINESS

PSALM 8. — If you wish to secure the love and good will of all men in your business transactions, you should pray this Psalm three days in succession after sundown, and think continually of the Holy name of Rechmial, which signifies great and strong God of love, of grace and mercy. Pronounce at each time the appropriate prayer over a small quantity of olive oil, and anoint the face as well as the hands and feet. The letters, composing the holy name are found in the words: Addir, verse 2; Jareach, verse 4; Adam, verse 5; Melohim, verse 6; Tanischilenu, verse 7. The prayer reads as follows: May it please thee, Oh, Rechmial Eel, to grant that I may obtain love, grace and favour in the eyes of men according to thy holy will. Amen! — Selah! —

PSALM TO CURE MALE CHILDREN

PSALM 9. — The principal attribute of this Psalm according to the precept is, that it is an unfailing remedy in the restoration of male children, who are feeble in health, when no medicines and help are at hand. This Psalm should also be prayed against the power and malignity of enemies. In the first instance write this Psalm, with its holy name, upon pure parchment, with a new pen, and hang it around the patient's neck. Afterwards repeat the prayer with reverence, and think at the same time of the holy name of Eheje Aischu Eheje, that is, I am he that will be, and utter the following prayer: All merciful Father! for the sake of thy mighty adorable and holy name, Eheje Aischer Eheje, may it please thee to take away from N., son of R., the illness (here name the disease) from which he suffers, and relieve him from his pains. Make him whole in soul, body and mind, and release him during his life from all plagues, injury and danger, and be thou his helper. Amen.

In the second case repeat this Psalm and pray devoutly: May it be agreeable to thy will for thy sake of the most holy name Eheje Aisher Eheje, to release me from the power of my enemies and opposers, and to protect me from their persecutions, as thou once didst protect the Psalmist from the enemies who pursued him. Amen! — Selah!

The letters of this holy name are in the words: Ode, 2; Haojeff, verse 7 and verse 16; and in alphabetical order in the At Basch.

PSALM TO OVERCOME AN EVIL SPIRIT

PSALM 10. — If any one is plagued with an unclean, restless and evil spirit, let him fill a new earthen pot with water from the spring, and in the name of the patient, pour into it pure olive oil, and pronounce over it this Psalm nine times, keeping in mind constantly the adorable name of Eel Mez, which means Strong God of the oppressed, and at each ending of the Psalm: May it be thy most holy will, Oh, Eel Mez, to heal the body and soul of N., son of R., and free him from all his plagues and oppression: wilt thou strengthen him in soul and body and deliver him from evil. Amen! — Selah —

The holy name may be found in the words: Alah, verse 6; Lamma, Anawin, verse 16; and Hassez, verse 17.

PSALM TO OVERCOME FEAR AND STOP PERSECUTION

PSALM 11. — Whoever prays this Psalm daily with feelings of devotion, and with it keeps constantly in mind the holy name of Pele, that is, Wonderful, and who besides utters a suitable prayer to God; he will be safe from all persecution, and will not have any great evil to fear.

The holy name is in the words: Ofel, verse 2; Paal, verse 3; and Adam. The closing prayer may be as follows: Adorable, mighty and holy God Pele: with thee is advice, action and power, and only thou canst work wonders. Turn away from me all that is evil, and protect me from the persecution of evil men, for the sake of the Great name Pele. Amen — Selah.

PSALM TO OVERCOME PERSECUTING INFLUENCES

PSALM 12. — This Psalm possesses similar power, action and worth as the foregoing. The holy name is Aineel, which means Strong God! my Father! and is found in the words of the sixth verse of Ewjonim, Akum Lo. The prayer is as follows: Almighty Father, my God Aineel! grant that all conspiracies against me may be set at naught; turn away from me all danger and injury, and thine is the kingdom and the power. Amen — Selah!

PSALM TO PROTECT FROM BODILY SUFFERINGS AND UNNATURAL DEATH

PSALM 13. — Whoever prays the Psalm daily with devotion, together with the proper prayer belonging thereto, and thinks at the same time of the powerful name of Essiel, that is, My help is the mighty God, will be safe for the next twenty-four hours from an unnatural death and from all bodily sufferings and punishments. The prayer is as follows: Protect me according to thy good will and pleasure from violent, sudden and unnatural death, and from all other evil accidents and severe bodily afflictions, for thou art my help and my God, and thine is the power and the glory. Amen — Selah!

According to tradition this Psalm is also a good cure for dangerous and painful diseases of the eyes. The patient must procure a plant that is good for the eyes, and with this must pray this Psalm with a suitable prayer, trusting

firmly in the certain help of the mighty Essiel, and then bind the plant upon his eyes. The letters composing this holy name are contained in the words: Ezoth, verse 3; Mismor, verse 1; Jarum, verse 3; Aneni, verse 4; Ojewi, verse 5; and Jagel, verse 6.

Editor's Note: Eyebright herb is considered very good for the eyes when washed with a weak tea made of it.

PSALM TO BECOME FREE FROM SLANDER AND MISTRUST

PSALM 14.—Whoso prays this Psalm in childlike faith and trust in the most holy name, Eel enunet, that is, the true God, or God of Truth, and prays the prayer belonging to it daily, will find favor with all men, and will be free from slander and mistrust. The prayer is as follows: "May it please thee, Oh! Eel summet, to grant me grace, love and favor with all men whose help I need. Grant, that all may believe my words, and that no slander may be effective against me to take away the confidence of men. Thou canst do this, for thou turnest the hearts of men according to thy holy will, and liars and slanderers are an abomination to thee. Hear me for the sake of thy name. Amen—Selah!

The letters composing this holy name are found in the words Elohim, verse 1; Maskiel, verse 2; Echad, verse 3; Ammi, verse 4; and Azai, verse 6.

PSALM AGAINST INSANITY OR MELANCHOLY MOODS

PSALM 15.—Against the presence of an evil spirit, insanity and melancholy, pray this Psalm with the prayer belonging to it, and the holy name Iali which means: My Lord! or the Lord, too, is mine, over a new pot filled with well-water that was drawn for this express purpose and with this water bathe the body of the patient. The prayer which must be repeated during the process of washing is as follows: May it be thy will, O God, to restore N, son of R., who has been robbed of his senses, and is grievously plagued by the devil, and enlighten his mind for the sake of thy holy name Iali. Amen—Selah!

The three letters of this holy name are found in the words: Jagur, verse 1; Ragal, verse 3, and Jimmont, verse 5.

He who otherwise prays this Psalm with reverence will be generally received with great favor.

PSALM TO FIND OUT NAME OF ROBBER

PSALM TO TURN SORROW INTO JOY

PSALM 16.—This Psalm is important and can be profitably employed in different undertakings. As for example, 1st. If any one has been robbed, he must proceed as follows: Take mud or slime and sand out of a stream, mix them together, then write the names of all suspected persons upon small slips of paper and apply the mixture on the reverse side of the slips; afterwards lay them in a large and clean basin, filled for this purpose with fresh water from the stream—lay them in the water one by one, and at the same time pray this Psalm over them ten times with the prayer adapted to it keeping in mind at

the same time the name of Caar, that is, Living, which name is to be found in the words of sixth verse, as follows: Chabalim, and Alei, and if the name of the real thief is written upon the slip, that upon which his name is written will rise to the surface. The prayer is as follows: Let it be thy will, Eel, Caar, the Living God to make known the name of the thief, who stole from me (here name that which was stolen). God grant that the name of the thief, if it is among the names, may arise before thy eyes, and thus be made known to mine and all others who are present, that thy name may be glorified: grant it for the sake of thy holy name. Amen—Selah!

2. Whoever prays this Psalm daily with reverence, and in childlike trust upon the eternal love and goodness of God, directed to circumstances, will have all his sorrows changed into joy.

Finally, it is said, that the daily praying of this Psalm will change enemies into friends, and will disperse all pain and sorrow.

PSALM TO KEEP SECURE FROM ALL EVIL

PSALM 17.—A traveler, who prays this Psalm the proper prayer, in the name of Jah, will be secure from all evil for twenty-four hours. Rise early in the morning, with vigor, together with prayer as follows: May it be thy holy will, Oh Jah, Jenora, to make my journey prosperous to lead me in pleasant paths, to protect me from all evil, and to bring me safely back to my loved ones, for thy mighty and adorable name's sake. Amen.

The two letters of the holy name Jah are taken from the words Shoddini, verse 9; and Mirmal, verse 1.

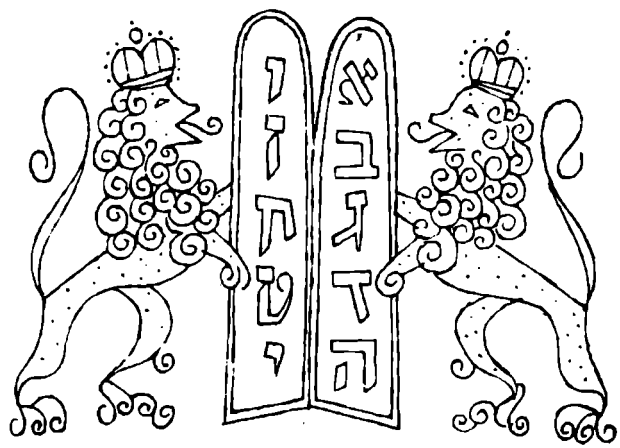

PSALM IF YOU ARE ABOUT TO BE ATTACKED

PSALM 18. — If robbers are about to attack you, pray this Psalm quickly but fervently, with the prayer belonging to it, with confidence in the holiest name of Eel Jah, that is, mighty, all-merciful and compassionate God, the robbers will leave you suddenly, without inflicting the slightest injury upon you. The letters necessary to make the holy name of God are contained in the words, Aisher, verse 1; Shoal, verse 1; Tamin, verse 33, and Haol, verse 47.

The prayer is the following: "Mighty, all-merciful and compassionate God, Eel Jah! may it be pleasing to thy most holy will, to defend me against approaching robbers, and protect me against all enemies, opposers and evil circumstances, for thine is the power and thou canst help. Hear me for the sake of thy most holy name, Eel Jah. Amen — Selah! —

Is there a sick person with you, with whom the usual bodily remedies have failed, fill a small flask with olive oil and water pronounce over it, with reverence, the eighteenth Psalm, anoint the limbs of the patient, and pray a suitable prayer in the name of Eel Jah, and he will soon recover.

PSALM FOR A PROTRACTED AND DANGEROUS CONFINEMENT

PSALM 19. — During a protracted and dangerous confinement take earth from a crossroad, write upon it the five first verses of this Psalm, and lay it upon the abdomen of the parturient; allow it to remain until the birth is accomplished, but no longer, and in the meantime pray this entire Psalm seven times in succession, with the proper holy name of God and the appropriate prayer. The holy name of this Psalm consists of two letters from the most holy name Jehovah. He, which, according to the tradition of the Kabalists, are of great power, and which embrace the so-called ten Sepiroth or reckonings, and other deep mysteries.

The prayer is as follows: Lord of heaven and earth! May it please thee graciously to be with this parturient, N., daughter of R., who is fluctuating between life and death; ameliorate her sufferings, and help her and the fruit of her body that she may soon be delivered. Keep her and her child in perfect health and grant her life, for the sake of the holy name, He. Amen. — Selah! —

Do you desire your son to possess an open and broad heart, so that he may become an apt student and understand the lessons placed before him readily, then speak this Psalm over a cup filled with wine and honey, pronounce also the holy name and an appropriate prayer over it, and let the lad drink of it, and your desires will be realized.

Finally, it is claimed that this Psalm is effectual in driving away evil spirits. It is necessary, however, to pray this Psalm, with the holy name and an appropriate prayer seven times over the person possessed of the evil spirit. The letters of the name He are contained in the words Hashamaijim, verse 2 and Begoali, verse 6.

PSALM TO BECOME FREE FROM DANGER AND SUFFERING

PSALM 20. — Mix in a vessel, rose-oil, water and salt, pray over it seven times in the most holy name Jeho, this Psalm and a suitable prayer, in a low voice and with reverence, then anoint with this oil your face and hands and sprinkle it on your clothing, and you will remain free from all danger and suffering for that day.

Are you summoned to appear before the judge in person, in a judicial trial, you should avail yourself of the above means shortly beforehand, and by so doing you will surely be justified and depart without restraint. The prayer in the last case is as follows: Lord and judge of all the World! Thou holdest the hearts of all men in thy power and movest them according to thy holy will; grant that I may find grace and favor in the sight of my judges and those placed above me in power, and dispose their hearts to my best interests. Grant that I may be favored with a reasonable and favorable verdict, that I may be justified by it, and that I may freely go from hence. Hear me, merciful beloved Father, and fulfill my desire, for the sake of thy great and adorable name, Jeho. Amen. — Selah! —

The letters of the holy name Jeho are contained in the words: Asnah, verse 2; Sela, verse 4; and Korem, verse 10.

PSALM FOR DANGER AT SEA

PSALM 21. — During an existing storm at sea, when there is danger at hand, mix rose-oil, water, salt and resin, pronounce over it slowly this Psalm, and the holy name Jeaen, and then pour the consecrated salve into the foaming sea while uttering the following prayer: Lord of the world! Thou rulest the pride of the foaming and roaring sea, and calmest the terrible noise of the waves. May it please thee, for the sake of thy most holy name Jehach, to calm the storm, and to deliver us mercifully from this danger. Amen — Selah! —

The letters of this holy name are contained in the words: Jehovah, verse 2; Duma, verse 14; and Ki, verse 13.

If you have a petition to present to the king, or to some other person in high power, pronounce this Psalm over a mixture of olive oil and resin, and at the same time think of the holy name of Jehach, anoint your face, and pray in faith and in confidence a prayer suitable to your circumstances, and then you may comfort yourself with the assurance that you will be favorably received and receive grace.

PSALM TO KEEP ALL MISFORTUNE AWAY

PSALM 22. — If a traveler prays this Psalm seven times daily, with the appropriate divine name, Aha, and a prayer arranged according to surrounding circumstances, in full trust in the mighty protection of our exalted and most merciful God, no misfortune will happen to him. Should he travel by water neither pirates nor storms can harm him, and if he travels by land he will be safe from harm, by beasts and men.

The letters of this holy name are found in the words: Eli, verse 2; Assab, verse 33.

PSALM TO RECEIVE INSTRUCTION OR INFORMATION THROUGH A DREAM OR VISION

PSALM 23. — Should you desire to receive reliable instructions in regard to something through a vision or in a dream, then purify yourself by fasting and bathing, pronounce the Psalm with the holy name Jah seven times, and pray at the end of each repetition. Lord of the World! notwithstanding thy unutterable mighty power, exaltation and glory, thou wilt still lend a listening ear to the prayer of thy humblest creature, and wilt fulfil his desires. Hear my prayer also, loving Father, and let it be pleasing to thy most holy will to reveal unto me in a dream, whether (here the affair of which a correct knowledge is desired must be plainly stated) as thou didst often reveal through dreams the fate of our forefathers. Grant me my petition for the sake of thy adorable name, Jah. Amen — Selah! —

The letters of the holy name Jah, contain the words: Jehovah, verse 1; Napschi, verse 3; and according to the alphabetical order Aasch Bechar, according to which the letters He and Nun become transposed.

PSALM TO ESCAPE DANGER OF FLOODS

PSALMS 24 and 25. — Although the contents of these two Psalms differ materially in respect to their mystical uses, they are equal and alike in power and action. Whoever repeats these Psalms daily in the morning with feelings of devotion, will escape from the greatest danger, and the devastating flood will not harm him.

The holy name is called Eli, and is found in the words of the twenty-fifth Psalm; Elecha, verse 1; Lemaan, verse 11, and Mi, verse 12.

PSALM FOR SOMEONE WHO IS TO UNDERGO SEVERE IMPRISONMENT

PSALM 26. — When imminent dangers threaten, whether by land or by water, or some one should be called upon to undergo severe imprisonment, he should pray this Psalm with the indicated holy name of Elohe, and with an appropriate prayer, and then he may confidently look forward to an early release from prison.

You will find the letters of this holy name in the words: Aisher, verse 10; Lischmoa, verse 7; Lo, verse 4 (after the order of At Basch), and Chattaim, verse 9.

PSALM TO RECEIVE HOSPITALITY

PSALM 27. — If you wish to be well and kindly received in a strange city, and desire to be hospitably entertained, repeat this Psalm upon your journey again and again, with reverence, and in full confidence that God will dispose the hearts of men to receive and entertain you kindly.

REMARK BY THE TRANSLATOR

Since the author has neither a holy name nor prayer for the above Psalm, it may be presumed that the frequent repetition of the Psalm is sufficient for all purposes intended.

PSALM TO BECOME RECONCILED WITH YOUR ENEMY

PSALM 28.—Do you wish your enemy to become reconciled to you? Pronounce this Psalm, with the appropriate holy name Alle, and a suitable prayer trusting in the power and readiness of the Great Ruler of hearts, and so, your wish will be fully realized.

The two letters of this holy name are contained in the words: Ledavid, verse 1; and Allaolam, according to the order of At Basch.

PSALM TO CAST OUT AN EVIL SPIRIT

PSALM 29.—This Psalm is highly recommended for casting out an evil spirit. The manner of proceeding is as follows: Take seven splinters of the osier and seven leaves of a date palm that never bore fruit, place them in a pot filled with water upon which the sun never shone, and repeat over it in the evening, this Psalm with the most holy name of Aha, ten times with great reverence; and then in full trust in the power of God, set the pot upon the earth in the open air, and let it remain there until the following evening. Afterwards pour the whole of it, at the door of the possessed, and the Ruach Roah, that is, the evil spirit, will surely depart.

The two letters of this holy name are contained in the words Jehovah, verse 11, and according to the alphabetical order called Ajack Bechar and Habre, verse 2.

REMARKS BY THE TRANSLATOR

With this Psalm also there is no prescribed prayer given.

PSALM TO BE SAFE FROM ALL EVIL OCCURRENCES

PSALM 30.—Whoever prays this Psalm daily, shall be safe from all evil occurrences. The holy name is Eel, and may be found in the words: Aromimdha, verse 2; and Lemaan, verse 12.

BY THE TRANSLATOR

This Psalm and the following are also without a prescribed prayer.

PSALM TO ESCAPE VEXATION

PSALM 31.—Would you escape slanders, and are you desirous that evil tongues may do you no harm or cause you vexation, repeat this Psalm in a low voice, with commendable devotion, over a small quantity of pure oil, and anoint your face and hands with it in the name of Jah.

The letters constituting this holy name are found in the words: Palteni, verse 2, and Hammesachlim, verse 22.

REMARK: The translator regards it necessary to remark once for all, that prayers especially adapted to these as well as many of the following Psalms are wanting, and that the author undoubtedly thought that the prayers already given would enable each one to extemporize a suitable prayer. This presumption is the more probable, since we find further on in the work, that the author exhorts all to engage in prayer to God, without pescribing any particular form. Another circumstance, however, related to the holy names, and if these are wanting it was so ordered by the ancient Kabalists, and on this account it should be particularly noted at all times.

PSALM TO RECEIVE GRACE, LOVE AND MERCY

PSALM 32. — Whoever prays this Psalm daily receives grace, love and mercy. With this Psalm will be found neither holy name nor prayer.

PSALM TO KEEP CHILDREN ALIVE

PSALM 33. — Have you been unfortunate in respect to the constant death of your children at birth, pronounce this Psalm with the holiest name Jehovah, over pure olive oil and anoint your wife, therewith, and the children born to you thereafter will live.

At the time of a general famine, the inhabitants of the afflicted district should pray this Psalm with united hearts and powers, and they will surely be heard.

The Letters of this holy name you will find in Lajehovah, verse 2, Hodu, verse 3, Azath, verse 9, and Hejozer, verse 14.

PSALM TO HAVE HIGH PEOPLE RECEIVE YOU FAVORABLY

PSALM 34. — Have you resolved to visit a prince or another person high in authority, pronounce this Psalm and the Holy name Pele, that is, Wonderful, briefly before appearing in their presence and you will be received pleasantly and find favor.

The letters of this holy name are found in the words, Paude, verse 23; Lifue, verse 1, and Kara, verse 7.

Even so this Psalm is highy recommended to each traveler, for if he prays it diligently he will surely finish his journey in safety.

PSALM FOR A LAWSUIT

PSALM 35. — Have you a lawsuit pending in which you are opposed by unrighteous, revengeful and quarrelsome people, then pray this Psalm with its holy name Jah, early in the morning for three successive days, and you will surely win your case.

The letters composing this holy name are contained in the words, Lochmi, verse 1; and in Wezinna verse 2.

PSALM AGAINST ALL LIBEL

PSALM 36. — Against all evil and slanderous libels pray this Psalm, and they will cause you no injury.

The holy name of this Psalm is found in the words: Arven, verse 6; Mischpatecha, verse 7; Tehom, verse 7.

PSALM FOR ANYONE WHO HAS DRUNK TOO MUCH

PSALM 37. — If any one has drunken so much wine as to lose his reason, and in consequence fears are entertained for his safety, then quickly pour water into a pitcher, pronounce this Psalm over it and bathe his head and face with the consecrated water, and give him also to drink of it.

PSALM IF THE LAW IS TAKING MEASURES TO PUNISH YOU

PSALM 38 and 39. — If you have been so much slandered that the king and the officers of the law have been turned against you, and are taking measures to punish you, arise early, at the break of day and go out into the fields. Pray these Psalms and their holy name seven times with great devotion, and fast the entire day.

The holy name of the first Psalm is Aha, and of the second He, taken from the words Hascha, verse 14; and Amarti, verse 2.

PSALM TO FREE YOURSELF FROM EVIL SPIRITS

PSALM 40. — The principal characteristics of this Psalm is that, by its use, we can free ourselves from evil spirits, if we pray it daily.

The holy name is Jah, and is found in the words: Schauaiti, verse 2, and Chuscha, verse 14.

PSALM IF ENEMIES HAVE MADE YOU LOSE MONEY AND CAUSED YOU TO BE MISTRUSTED

PSALMS 41 and 43. — If your enemies have despoiled you of credit and caused you to be mistrusted, and thereby reduce your earnings, or perhaps deprive you of your office and installed another in your place, you should pray these three times a day for three successive days, together with a prayer that is appropriate to your circumstances, and by doing this you will perceive incredible things. Your enemies will be put to shame and you will be unscathed.

The 42nd Psalm possesses this peculiar characteristic. If you wish to be sure in regard to a certain cause, and desire to obtain information through a dream, you must fast one day and shortly before retiring to rest you must pray this Psalm and the holy name Zawa, (which means Lord of Hosts)—

belonging to the Psalm, seven times, making known your desires, each time, in an appropriate prayer in which your wishes should be plainly named.

PSALM TO BECOME SAFE FROM ENEMIES

PSALM 44. — If you wish to be safe from your enemies the frequent praying of this Psalm will, it is said, answer your expectations.

PSALM FOR MAKING PEACE BETWEEN MAN AND WIFE

PSALMS 45 and 46. — These two Psalms are said to possess the virtue of making peace between man and wife, and, especially, to tame cross wives. The saying is namely: Whoever has a scolding wife, let him pronounce the 45th Psalm over pure olive oil, and anoint his body with it, when his wife, in the future will be more lovable and friendly. But if a man has innocently incurred the enmity of his wife, and desires a proper return of conjugal love and peace, let him pray the 46th Psalm over olive oil, and anoint his wife thoroughly with it, and, it is said, married love will again return.

The holy name is Adojah, (this name is composed of the first syllables of the two most holy names of God, Adonai and Jehovah).

The letters are in the words: Elohim, verse 2; Meod, verse 2; Jehovah verse 8, and Sela, verse 12.

PSALM TO MAKE YOURSELF BELOVED BY YOUR FELLOW-MEN

PSALM 47. — Do you wish to be beloved, respected and well received by all your fellow-men, pray this Psalm seven times daily.

PSALM TO STRIKE TERROR IN YOUR ENEMIES

PSALM 48. — If you have many enemies without cause, who hate you out of pure envy, pray this Psalm often, and with it think of the holy name Sach which means Pure, Clear and Transparent, and your enemies will be seized with fear, terror, and anxiety, and in the future they will no more attempt to injure you.

The letters of the holy name are to be found in the words: Achasatam, verse 7, and Ki, verse 14.

PSALM TO OVERCOME FEVER IN A MEMBER OF YOUR FAMILY

PSALMS 49 and 50. — Is one of your family burdened with a severe and perhaps incurable fever, then take a new pen and ink prepared for this purpose, and write the 49th Psalm and the first six verses of the 50th Psalm, together with the appropriate holy name Schaddi, which signifies Almighty, and which belongs to these Psalms, upon pure parchment prepared for this particular case, and hang it around the patient's neck with a silken string.

The letters composing the divine name, Schaddei can be found in the words of the 49th Psalm, Schimma, verse 1; Adaw, verse 3, and Wikas, verse 8.

REMARKS BY THE TRANSLATOR

(Should some one choose to write and wear talisman such as is described on page 23, we would kindly advise him to procure parchment, ink and pen from a Jewish writer of the ten commandments).

It is asserted that whosoever wears the 50th Psalm, written as above described, upon his person, will be safe from all danger, and escape from all the machinations of robbers.

The holy name is Chai, which signifies, Living, and the letters are taken from the words: Sewach, verse 5; and Anochi, verse 7.

PSALM TO RECEIVE GOOD AFTER COMMITTING A HEAVY SIN

PSALM 51. — Is any one troubled with an anxious and restless conscious on account of the commission of a heavy sin, then let him pronounce this Psalm with the word Dam connected with it in the mind, three times a day, namely, early at noon and in the evening over poppy-oil, and at the same time utter a prayer suitable to the occasion in which the evil deed must be mentioned in deep humility and sorrow, which must be obtained from the just yet merciful Judge of all men through a contrite heart, then let him anoint himself with the consecrated oil over the body, and he will find in a few days that he has found grace and that the heavy burden has been removed.

The letters of the word Dam, through the transposition of the B and M in the words Parim, verse 20, and Bebo, verse 2, are taken according to the order of the alphabet, Al Bam, in which the B is taken for M.

PSALM TO FREE YOURSELF FROM SLANDER

PSALM 52. — He who is so unfortunate as to be disturbed through frequent slanders is to utter this Psalm daily in the morning, and no special prayer or holy name is needed to obtain the benefit of the Psalm.

PSALMS TO REVENGE YOURSELF AGAINST OPEN AND SECRET ENEMIES

PSALM 53 to 55. — These three Psalms are ordained to be uttered by him who is persecuted without cause by open and secret enemies. If he desires only to quiet his enemies, or fill them with fear, he must daily repeat the prescribed 53rd Psalm with the holy name Ai. The letters of this name are the first letters of the two blessed names of God, Adonai, Jehovah, and are found in the words Amar. verse 2, and Jiszmach, verse 6.

If, however, he wishes not only to be secure from their miracle, but if he also desires to revenge himself upon them, then he must repeat the 54th Psalm with the prescribed holy name Jah. The letters of this are found in the last words of this Psalm, Eeni, and in the word Immenu, verse 2, and indeed according to the Kabalistic rule Gematria, inasmuch as the letter He, when it is written out signifies six in number, and in this manner may easily be taken for the letter Vav, which, in counting also numbers six.

Should he desire to render his enemies evil for evil, he shall repeat the 55th Psalm with the name Vah, which contains both of the final letters of the name Jehovah. The letters of this name are found in the words: Wattah, verse 12, and Haasinad, verse 2.

PSALM TO FREE YOURSELF FROM THE INFLUENCE OF PASSION

PSALM 56. — This Psalm is recommended to him, who is desirous of freeing himself from the bonds of passion and of sense, and who is anxious to be delivered from the so-called Jezer Horra, which means, the evil lusts of the desire to commit sin.

PSALMS TO MAKE YOURSELF FORTUNATE IN ANY OF YOUR UNDERTAKINGS

PSALM 57. — Whosoever wishes to be fortunate in all his undertakings should pray this Psalm daily after the morning prayer in the church, and with it the holy name Chai, signifying Living, which name he should keep constantly in his mind.

The two letters of this name are contained in the words: Chonneni, verse 2, and in Elohim, verse 6.

PSALM TO PROTECT FROM HARM WHEN A VICIOUS DOG ATTACKS YOU

PSALM 58. — If you should be attacked by a vicious dog, pray this Psalm quickly, and the dog will not harm you.

PSALM TO MAKE YOURSELF SAFE FROM BEING POSSESSED WITH EVIL

PSALM 59.—Would you be entirely free from the Jezor Horra, that is, from the inclination which all men possess to do evil, and the sinful appetites and passions which often overcome them, then pray this Psalm from the second verse to the end, for three days in succession, at early noon and in the evening, and the holy name belonging thereto, namely Paltioel, which signifies Strong God, My Rescuer and Saviour; also, pray the prescribed prayer, and you will become aware of the most wonderful changes within yourself.

The prayer is as follows: Lord, my Father and the Father of mine, mighty God! May it please thee for the sake of thy Great, holy and adorable name, Paltioel, to release me from the Jezer Harra (from my evil desires and passions and from all evil thoughts and acts), as thou didst the author of this Psalm when he prayed to thee. Amen.—Selah!

The letters of the holy name of Paltioel may be found in the words, Pischii, verse 3; Elohim, verse 5; Chattati, verse 3; Jehovah, verse 8; Aschir, verse 15, and Maschel, verse 14.

PSALM TO MAKE SOLDIERS SAFE FROM INJURY

PSALM 60.—If you are a soldier in any army, and are about marching into the field, repeat this Psalm, keeping in mind the holy name of Jah, and at the conclusion of each repetition of the Psalm, utter a suitable prayer in full reliance upon the endless omnipotence of Him, who can give the victory where he will, and you will be enabled to return to your home uninjured.

The two letters of the holy name Jah, are contained in the word Zarenu, verse 14, as the last word of this Psalm, and in Lelammed, verse 1.

PSALM TO MAKE YOUR HOME LUCKY

PSALM 61.—When you are about to take possession of a new dwelling, repeat this Psalm just before moving in, with a suitable prayer, trusting in the name of Schaddei, and you will experience blessing and good fortune.

The letters composing this name are taken from the words: Schimmu, verse 2, Ken, verse 9; and Jom, the last word of this Psalm. It should, however, be remarked that both the last letters are selected according to the alphabetical order of Ajack Bechar.

PSALM TO RECEIVE HOLY BLESSINGS

PSALM 62.—Speak this Psalm with proper reverence on Sunday immediately after the evening prayer, and on Monday after the evening prayer, and on Monday after vespers, and at the same time think of the holy name Ittami, which means "concealed, hidden, or invisible" (which most probably refers to the invisible God, who covers the transgressions of penitent sinners) and utter the following prayer: Great, mighty and merciful God! may it be thy holy will to pardon me all my sins, transgressions and offences: wilt thou

cover them, and blot them out as thou didst the sins and transgressions of him who uttered this Psalm in thy presence, wilt thou do this for the sake of the adorable name of Ittami, Amen — Selah!

The letters of this name may be found in the words: Achi, verse 2; Jeschuate, verse 2; Emot, verse 3; Lelohim, verse 6, and Leisch, verse 13.

PSALM TO OVERCOME TROUBLE AND LOSS FROM BUSINESS PARTNERS

PSALM 63. — If you have reason to believe that your business partners are about to take unfair advantage of you, and that you will suffer loss through them, and if you desire, on this account, to withdraw from the firm, repeat this Psalm, and with it think of the holy name, Jach, and you will not only be able to withdraw without loss, but you will obtain further good fortune and blessings.

The letters of this holy name are contained in the words Jasjmach, verse 11, and Jechuda, verse 1.

PSALM FOR THOSE TRAVELLING AT SEA TO MAKE THEMSELVES SAFE AND FREE FROM ACCIDENT

PSALM 64. — In reference to this Psalm it is only necessary to say, that seafarers who daily pray it with devotion will complete their voyage without accident, and reach their place of destination in good health. As for the rest, neither holy name nor especial prayer have been considered necessary.

PSALM TO BECOME FORTUNATE IN ALL UNDERTAKINGS

PSALM 65. — Whosoever utters this Psalm with its appropriate name Jah, persistently, will be fortunate in all his undertakings, and everything that he attempts will result to his best advantage. It is particularly recommended to one who has a petition to prefer, for it is asserted that he will certainly obtain his desires.

The two letters of this holy name are taken from the words Joschiru, verse 14, and Dumijah, verse 2.

PSALM WHEN POSSESSED BY AN EVIL SPIRIT

PSALM 66. — If a man is possessed of a Ruack Roah (evil spirit), write this Psalm on parchment and hang it upon him; then stretch your hands over him and say: Save me, O God, for the waters are come into my soul.

PSALM FOR SEVERE IMPRISONMENT AND FEVER CAUSED BY EVIL INFLUENCE

PSALM 67 and 68. — Both these Psalms contain the divine name of Jah. The letters composing it are found in the first Psalms and are selected from the words: Jechonnenu verse 2, and from the last word of the verse, Sela. In the

second, on the other hand, from Jakum, verse 2, and from Aora, verse 36. The first should be payable in a protracted case of fever, or in severe imprisonment. The second, on the contrary should be prayed over a vessel filled with water upon which the sun never shone, in a low voice, and in the name of the patient, and then work his body with the water, and the evil spirit will depart from him.

PSALM TO FREE YOURSELF FROM THE SLAVERY OF SENSUOUSNESS AND TO CONQUER ENEMIES

PSALM 69 and 70. — The first of these Psalms should be uttered daily over water, by the libertine and sensualist, who is so confirmed in his evil habits, as to become a slave to them, and who, however much he may desire to escape these habits, is unable to do so. After having prayed this Psalm over the water he should drink of it.

The second should be prayed by him who desires to conquer his enemies.

Neither of these two Psalms have prescribed holy name or prayer.

PSALM TO RECEIVE POWER OF LIBERATING ONE FROM PRISON

PSALM 71. — With this Psalm there is likewise neither holy name nor prayer, but it is said to have the power to liberate any one from prison, who will for a time pray it reverentially seven times a day.

PSALM TO MAKE YOURSELF FOREVER SAFE FROM POVERTY

PSALM 72. — Write this Psalm with the name Aha, in the usual manner, upon pure parchment, and suspend it around your neck, and you will become a universal favorite, and find favor and grace from all men; you may then live unconcerned, for you can never come to poverty.

The letters of the holy name are taken from the words: Elohim, verse 1; and Jeasshruhu, verse 17.

PSALM 73 to 83. — Since these eleven Psalms have neither holy names nor particular closing prayers, I shall, in order to economize on space, record the peculiar virtues ascribed to each one for the good of mankind.

The 73rd Psalm should be repeated reverently seven times daily by those who are compelled to sojourn in a heathen, idolatrous or infidel country, and by doing so, no one need feel afraid that he will be induced to deny his faith.

The frequent and earnest prayer of the 74th Psalm is said to defeat the persecution embittered by enemies, and will frustrate the oppressions of the self-mighty, wealth-seeking, hard-hearted people, and will at the same time bring them to a terrible end.

The devout prayer of the 74th Psalm will effect the forgiveness of sins.

The 76th Psalm is said to be the quickest and most effective defence against danger from fire and water.

Whosoever prays the 77th Psalm daily will not be overtaken by want or danger.

Whosoever prays the 78th Psalm earnestly and often, will be beloved and respected by kings and princes and will receive favor from them.

The frequent prayer of the 79th Psalm, it is said, is fatal to enemies and opponents.

The constant and industrious prayer of the 80th and 81st Psalms is said to be a happy means of saving men from falling into unbelief and saves them also from other errors.

The prayer of the 82nd Psalm will assist an envoy to transact his business toward the last word of this Psalm, and in Lelammed, verse 1.

You should write the 83rd Psalm properly, upon pure parchment, and suspend it around your neck, and by so doing you will abide safely in war, avoiding defeat and captivity. If you should, however, be overcome, your captors will not harm you, for even in captivity no harm can befall you.

PSALM 84.—When a man, through a severe and protracted illness has acquired a repulsive, disgusting and bad odor, he should pronounce this Psalm with the prescribed holy name of Af, which means Father, over a pot of water upon which the sun never shone, and then pour the water all over himself, and the bad smell will leave him.

The letters of the holy name Af, are found in the words: Żebarth, verse 2, and in Bach, verse 6.

PSALM 85.—Do you wish that your former friend, but who now lives at enmity with you, should again be reconciled to you, if you can discover no disposition on his part to make it up with you, then go out into an open field, turn your face towards the South, and pronounce this Psalm, with its prescribed holy name Vah, seven times in succession, and he will approach and receive you in great friendship.

PSALM 86 to 88.—These three Psalms again are left without a holy name, and there is nothing further said about them, than that a person should accustom himself to pray them often, because by so doing much good can be done and much evil avoided. The frequent praying, of the 85th Psalm especially, is said to promote the welfare of the community and the congregation.

PSALM 89.—Should one of your own family or dear friends waste away so rapidly, in consequence of a severe illness, so that they are already near collapse, and useless, speak this Psalm over olive oil and pour the oil over the wool that has been shorn from a wether or a ram, and with it anoint the body and limbs of the patient, and he will speedily recover.

If your friend is under arrest, and you desire his liberation, go into an open field, raise your eyes toward heaven and repeat this Psalm, with a

prayer suited to the circumstances, which should be uttered in full confidence in God.

PSALM 90.—Should you accidentally encounter a lion in the forest, or should you be deceived, cheated or plagued by an evil spirit or ghost, then grasp in your mind the name of God (Schaddei) and repeat this Psalm, and they will withdraw themselves. But you will be still more secure when such a danger should arise, if you pray the following 91st Psalm in connection with the 90th, at one and the same time.

PSALM 91.—The holy name of this Psalm is El, which means Strong God. After speaking this Psalm, and the preceding one, over a person tormented by an evil spirit, or one afflicted by an incurable disease, in the name of Eel Schaddei, then pray humbly: Let it be thy holy pleasure, oh my God! to take from N., son of R., the evil spirit by which he is tormented, for the sake of thy great, mighty and holy name El Schaddei. Wilt thou presently send him health and let him be perfectly restored. Hear his prayer as thou once did that of thy servant Moses when he prayed this Psalm. Let his prayer penetrate to thee as once the holy incense arose to thee on high. Amen. Selah!

The two letters of the name, Eel are contained in the words Jeschuti, verse 16, and Orech, verse 16.

Again write this Psalm in connection with the last verse of the previous Psalm upon clean parchment, and conceal it behind the door of your house, and you will be secure from all evil accidents.

Kabalists ascribe to this Psalm when taken in connection with the above verse, the most wonderful virtue, when it is used in accordance with the nature of existing circumstances, and when it is combined with other scriptural passages, holy names of angels, characters and prayers, it is said, for example:

Prayer through which all distress, danger and suffering may be turned aside. If any one should be in danger of his life, or become distressed, be it what it may, such as being attacked by an incurable disease, pestilence, fire or water, overwhelmed by enemies or murderers, in battles, sieges, robberies, close imprisonment, etc., let him confess his sins first of all, and then speak the Vihi Nasmprayer (the name by which the 91st Psalm with the aforesaid verse is usually known), ninety-nine times, according to the number of the two holiest names of God, Jehovah Adonei. Each time when he comes to the fourteenth verse, "Because he hath set his love upon me," etc., he shall keep in mind the holy name, and then pray devoutly each time: "Thou art the most holy, king over all that is revealed and hidden, exalted above all that is high, sanctify and glorify thy adorable name in this thy world, so that all the nations of the earth may know that thine is the glory and the power, and that thou hast secured me from all distress, but especially out of painful emergency (here the object of the prayer must be distinctly stated), which has overtaken N., son of R. And I herewith promise and vow that I will now and ever after this, as long as I shall live upon the earth, and until I return to the dust from which I was taken." (Here the vow must be verbally stated, —

stating what we will do, perform or give in the service of our Creator. The vow may consist in fasting, giving alms, or in the daily reading of several chapters of the Holy Scriptures, Psalms, of the Sohar or of the Talmud, releasing of captives, nursing the sick and burying the dead.) "Praised be Jehovah, my Rock and my Salvation. Thou wilt be my representative and intercessor, and wilt help me, for thou helpest thy poor, feeble and humble creature, and in time of need releasest from fear and danger, and dealest mercifully with thy people; merciful and forgiving, thou hearest the prayer of every one. Praised art thou, Jehovah, thou who hearest my prayer." (The last words should be repeated seven times at each ending of the prayer.)

And now, whoever will, punctually observe the foregoing instructions three days in succession, in full trust in the mighty help of God, he may rest assured of the assistance which he desires.

Kabalists, and especially the celebrated Rabbi Isaac Loria have assured us that in a time of pestilence or general emergency, the Vihi Noam-prayer should be prayed seven times daily connecting with it in the mind the figure of the golden candlestick, when it is composed of forty-one holy and important words and names of this Psalm with which we should especially consider the holy names in their order. The following are the names.

Vean	Imi	Lir,
Mii,	Lets,	Ibak,
Aab,	Veal,	Beni,
Aan,	Betu,	Jaub,
Ima,	Mili,	Wich,
Beoba,	Aki.,	Llu,
Alm,	Miz,	Uma,
Tmol,	Vetat,	Rul,
Tetak,	Pesch,	Kuck
Lakad,	Iba,	Afcham,
Schin,	Ktaz,	Raasch,
	Mehoh,	Anâ.

(See Figure A — page 32)

After this should be spoken verses, 21-28, chapter xii, of Exodus, and with them keeping in mind the names contained in the 23rd and 28th verses, in the following order:

Awal, Jahel, Ito, Iuj, Husch, Aha, Imo, Vil.

As also Vohu, Uha, Bam, Bili, Zel, Holo, Vesop, and finally the holy name: Nischaszles.

And now, he who observes all these things to the very letter, and who can keep in his memory all the letters, points or vowels, he shall be safe from all danger, shall be as strong as steel, so that, no firearms can harm him. The certainty of this is shown by the Kabalists, because the letter Seijid is not to be found in the entire Psalm, and since the word Seijin or Kie Seijin embraces within its meaning all deadly weapons, this conclusion is entirely correct.

REMARKS BY THE TRANSLATOR

The extraordinary powers ascribed to the 91st Psalm may all be right and proper enough, but it is to be regretted that the reader cannot avail himself of its benefits, especially in the last experiment, because all the recorded holy names consist of the first letter of all the words of the 91st Psalm, and likewise of the 23rd and 28th verses of Exodus, chapter xii, a passage which has already been quoted. It is, therefore, impossible to pronounce this name, properly, neither can it be translated into English or into any other language. And how shall we then memorize the first letters of each word of the Psalms together with the points or vowels belonging to them? If any one, notwithstanding the difficulties attending the use of this Psalm, should desire to avail himself of its virtues, then he must undertake the burdensome task of learning the Hebrew language, or he must write it, and wear it upon his heart as an amulet.

PSALM 92. — He who desires to attain to high honors, let him take with this object in view, a new pot filled with water. Place in it myrtle and vine leaves, and pronounce over it, with perfect trust, the following Psalms, namely, 92, 94, 23, 20, 24, and 100, three times in succession, and at each time let him wash himself out of the pot and afterward anoint his face and whole body with the water; then turn his face toward the north, pray to God for the fulfillment of his desires, and he will see wonderful things. He will be astonished with his ever-increasing good fortune. He will also, in a wonderful manner, advance from one post of honor to another.

PSALM 93. — There is nothing special recorded of this Psalm, other than that it is highly recommended to any one who has a suit with a stern and unjust opponent. The proper use of this Psalm, it is said, will surely win him his cause.

(Figure A.)

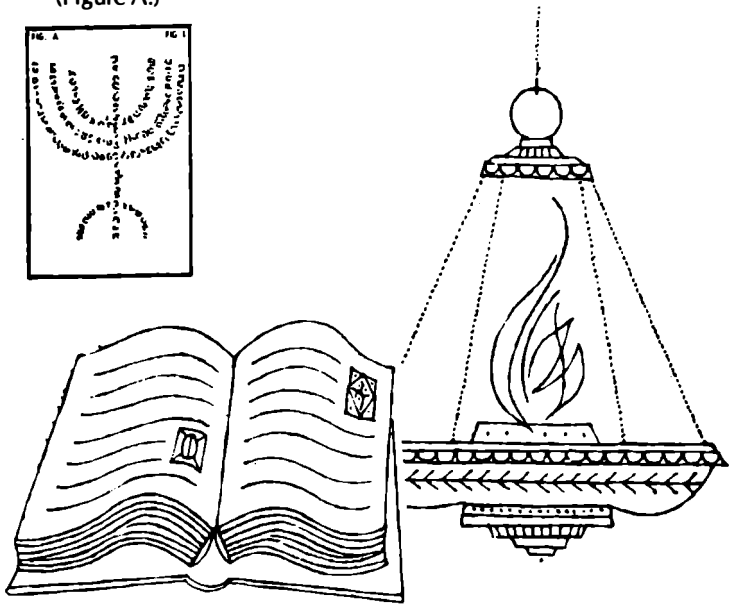

PSALM 94. — If you have a hard, unyielding and bitter enemy, who oppresses you sorely and causes you great anxiety, repair to an open field on Monday, take some incense, into your mouth, turn with your face toward the East and West, and repeat first the 94th Psalm and then the 92nd, seven times keeping in mind at the same time the holy name Eel Kanno Taf, which signifies great, strong, zealous and good God, and pray each time at the ending of these Psalms: "May it please Thee, O great, strong, zealous and good God, to humble my enemy N., son of R., as thou once did the enemies of our great teacher Moses, who rests in peace, and who completed this Psalm to thy glorification. Let my prayer arise to thee as did the sweet smell of incense from the altar of incense, and let me behold thy wonderful power. Amen! — Selah!

PSALM 95. — The appropriate holy name of God peculiar to this Psalm is Eel which is, great, strong God, and the letters are found in the words: Eel, verse 3, and Lezur, verse 1.

The pious believer should pray this Psalm for his erring and unbelieving brethren.

PSALM 96 and 97. — The holy name of these two Psalms is Jah, and the letters of the first are found in the words, Jeschuato, verse 2, and Hawn, verse 7, and those of the other in the words, Jismechu, verse 1, and Atta, verse 9. Whosoever will pray these two Psalms three times daily, will cause his family great joy and contentment.

PSALM 98. — The holy name of this Psalm is also Jah, and should be pronounced in order to establish peace and unity between families. The letters of the holy name are taken out of the words: Israel, verse 3; and Haschiah, verse 1.

PSALM 99. — With this Psalm there is no holy name recorded, and all who wish to become really pious are advised to pray it often with proper devotion.

PSALM 100. — The holy name Jah, so often mentioned already, is also appropriate to this Psalm, and whoever prays it several days successively seven times, will overcome all his enemies. The letters of this holy name are recorded in verse 3, and in Aetodah, verse 4.

PSALM 101. — Whoever bears this Psalm in addition to the 68th upon his person, written upon parchment, is secure from the persecution of evil spirits and vindictive persons.

PSALMS 102 and 103. — Both these Psalms are said to be very good for barren women by the use of which they may receive grace and favor from God. The holy name of the one is called Jah, and is taken from Anneni, verse 3, and the name of the other is Aha, and is taken from the word Adonai, verse 12, and from Sela, verse 20.

PSALM 104. — The frequent and earnest prayer of this Psalm is said to be attended with such great power, that through it the Masick may be destroyed.

REMARKS OF THE TRANSLATOR

The work Masick signifies, according to its poet, only something hurtful, something that will cause harm, it may be by spirits, beings or animals. Generally, however, the Jews understood the term to mean the Devil, and with its connections in this place the word must mean original sin and the propensity to commit sin.

PSALMS 105 to 107. — To these three Psalms the holy name of Jah is ascribed, and according to the original writing, it is said, that the 105th Psalm will cure three days' fever; and finally the praying of the 107th will cure the daily fever.

The letters of the holy names are taken from Lejaikof, verse 7, and Hodu, verse 1, and further from Sochreni, verse 4, and from Tehillato, verse 2 of the 106th Psalm and finally from Jischlach, verse 19, and Verinna, verse 21.

PSALM 108. — Write this Psalm with its proper holy name, Vi, (two letters from the most holy name of Jehovah, in which Kabbalists seek through its many divisions, great secrets), upon clean parchment, and hide it in a secure spot behind the door of your house, and then your going and coming will be blessed, and you will be successful in all your business transactions.

The two letters of the holy name Jehovah, by a transposition of Vav, and Jod, are contained in the words: Zarenn, verse 14, and in Nachon, verse 2.

PSALM 109. — Have you a mighty enemy, who plagues and oppresses you, fill a new jug with new, sparkling wine, add some mustard to it, and then repeat this Psalm three days successively, while at the same time you keep in mind the holy name of Eel (great and strong God), and afterward pour the mixture before the door of your enemy's dwelling. Be careful, however, that you do not sprinkle a single drop upon yourself when in the act of pouring it out.

The letters of the name Eel are found in the words, Elhoim, verse 3, and in Ki Jamood, verse 5.

PSALM 110 and 111. — The first of these Psalms is marked with the holy name Jah, and by its frequent use in the form of a prayer, and a man may compel all enemies and opposers to bow to him and beg for quarter and peace.

Throughout praying the 111th Psalm a man may acquire many friends without the necessity of keeping constantly in mind any special holy name.

PSALM 112 and 113. — By praying the first of these Psalms a man will increase in might and power from time to time, and by praying the second devoutly it is possible to check growing heresy and infidelity. Neither of these Psalms has a peculiar holy name.

PSALM 114. — The Holy name of this Psalm consists of two letters, taken together from the names Adonai (Lord), and Jehovah, namely Aha, which

may be found in this Psalm in the words Jiszraoel, verse 1, and Jehuda, verse 2. If you desire success in your trade or business, write this Psalm with its appropriate holy name upon clean parchment, and carry it about your person constantly in a small bag prepared especially for this purpose.

PSALM 115. — If you are determined to dispute with infidels, heretics, and scoffers at religion, pray this Psalm devoutly beforehand.

PSALM 116. — Whoever prays this Psalm daily with devotion, trusting fully in God, will be safe from violent death, neither will he be overtaken by a sudden death.

PSALM 117. — Did you make a vow to obtain a certain commandment or perform a good work, and fail in the performance of them through forgetfulness or carelessness, as soon as you recollect your remissness pray this Psalm with a broken and contrite heart.

PSALM 118. — If you pray this Psalm often and devoutly, you will be able to silence all free-thinkers, scoffers of religion and heretics, who labor to lead you astray.

PSALM 119. — This it is well known is the largest of all the Psalms, and consists in the Hebrew of eight alphabets, but in such a manner, that each letter appears in undisturbed regularity, and through this there arose twenty-two special divisions, which are included in each eight verses, because a particular power is ascribed to each division, which I cannot present to the reader in clearer manner than by placing each letter before him which forms the particular division.

ALEPH. — The eight verses of this letter, which all begin with Aleph, should be pronounced over a man whose limbs shake and quiver, and if this be done in a low and even voice, he will be relieved. If any one has made a vow, which has become burdensome to fulfill, it will be easy for him to keep his promise.

BETH.—It is said that through the second division from the ninth to the sixteenth verse, a man may obtain a good memory, an open heart, desirous to learn, and an extended intelligence. Whosoever desires to attain this must begin as follows: Remove from a hard-boiled egg the shell deftly and cleanly, so that the inside shall remain uninjured, and pray over it the above eight verses as well as the fourth verse, of Deutoronomy, xxxiii, and eight verses of Joshua, i, and also the holy name of the angels Chosniel, Schrewniel and Mupiel. The translation of these three angel-names it is not necessary to know because they must not be pronounced, but since it will be of interest to the reader to know the meaning of them, it will not be superfluous to give them here. Chosniel, signifies Cover, or overshadow me, mighty God! (namely, with the spirit of wisdom and knowledge.) Schrewniel, turn me, again, mighty God! that is, change me, convert me in to a better man or woman, as David once said: "Create in me, oh God (namely, let me attend upon the decrees of thy laws, as if I heard and received them from the mouth of God himself.) Finally the following must also be prayed over the egg: Open and enlarge my heart and understanding, that I may hear and comprehend everything that I read, and that I may never forget it.

All this must be done on a Thursday evening, after fasting the entire day, and then the egg must be inserted whole into the mouth, and when it is eaten, the four first verses of this division must be repeated three times in succession.

GIMEL.—The division of the third letter, verses 17 to 24 should be prayed seven times in succession, in a low, solemn tone and with full confidence in the omnipotence of God, over the seriously injured eye of a friend, so that the pain may cease and the eye restored.

DALETH.—By the earnest praying of this division, verses 25 to 32, a painful injury of the left eye can be cured in the first place, in the same manner as is described above, and in the second place, if a man is engaged in a lawsuit, or is vexed by a change of occupation, or residence, or if he desires to make an advantageous selection, or make resolution, he should repeat these eight times in succession. On the other hand, however, if a man must avail himself of the advice and assistance of many persons in order to accomplish an undertaking successfully, he should repeat this division ten times.

He.—The division of the letter He, verses 33 to 40, is said to make people refrain from committing sins. A sinful being who has become so much accustomed to commit sin and vice, that he cannot refrain from them, notwithstanding his best resolutions should write these eight verses upon parchment prepared from a clean deer skin, (or cause them thus to be written,) place it in a bag prepared for this purpose and hang it around his neck, so that he will carry it continually upon his breast.

VAU.—Speak these eight verses, 41 to 48, properly over water, and give it to your servant or dependent to drink, and then your rule and power over him will become easy and agreeable, and he will serve you willingly.

ZAIN.—To the seventh division, verses 49 to 56, two different effects are ascribed. It is said, for example: If one of your friends or acquaintances is afflicted with melancholy, or becomes splenetic, or has severe stitching in the side, write this division, with the holy name Raphael, which signifies, heal mighty God, properly upon a small piece of clean parchment, and bind it upon the patient where the spleen is situated.

If you have been led into an undertaking that promises evil results, through the misrepresentations of evil counsellors, repeat this division eighteen times, and you will find means to withdraw from the undertaking without injury to yourself.

CHETH.—Speak the division of this letter, verses 57 to 64, seven times over wine, and give a sick person, who has severe pains in the upper part of his body, to drink of it, and he will soon find relief.

TETH.—The division of the letter Teth, verses 65 to 72, is an easy, quick and tried remedy to cure the severest case of kidney or liver complaints, or to take away pain in the hips. Pronounce these eight verses properly, specially and reverently over the sick person and he will convalesce.

JOD.—Would you find grace and favor with God, and man, pray at the close of each morning prayer the division of this letter, verses 70 and 80, trusting fully in the mercy and grace of God, and your prayer will be heard.

CAPH.—If one of yours has a dangerous sore, or a burning swelling on the right side of the nose, pray the eight verses of this division verses 81 to 88, ten times, in a low and conjuring voice, over the sore, and you will perceive to your astonishment and joy, that the otherwise incurable sore will be healed.

LAMED.—If you are summoned to appear personally before the Judge in a lawsuit, pray on the preceding day, just after the evening prayer, the division of the letter Lamed, verses 89 to 96, and you will obtain a favorable hearing, and will be permitted to leave the court justified.

MEM.—For pain in the limbs, and especially for paralysis in the right arm or hand, a man should pray this division, verses 97 to 104, seven times for three successive days, in a low conjuring voice, over the affected arm, and the pain will cease and the arm will be healed.

NUN.—Have you a mind to travel, pray this division, verses 105 to 112, which begins with the words: "For thy word is a lamp to my feet," a few days previous to starting upon your journey, each time after the morning and evening prayer, and you will accomplish your journey safely and will prosper in your avocation.

SAMECH.—If you have a favor to ask of a superior, pray, before presenting your petition, or before you attempt to ask the favor verbally, the eight verses of the letter Samech, verses 113 to 120, and you will not go away unheard.

AIN.—In the same way and manner as the prayer of the division of the letter Mem, heals pain in the right arm, so also, the praying of the eight verses of the letter Ain, verses 121 to 128, will cure pain, in the left arm and hand.

PE.—The prayer of this division, verses 129 to 136, will prove of the same effect in the case of a boil or swelling on the left side of the nose, and the proceeding in both cases must be the same to effect a cure.

TSADDI.—Since it frequently happens that persons in an official station are induced, thru misrepresentations and other circumstances, to give a wrong and unjust decision, even against their better knowledge and desire, they are kindly advised to pray thee eight verses of this letter, verses 137 to 144, three times devoutly before giving their decision, at the same time asking the help of the Judge of all Judges, to enlighten their minds.

KOPH.—The mysterious operation of this division, verses 145 to 152, relates to the cure of a dangerous and painful injury at the left leg. These eight verses should be pronounced in a low and conjuring voice over a quantity of rose-oil and the injury anointed with the oil.

RESH.—Are your burdened with a painful, constantly running boil in the right ear, pronounce the eight verses of the division of the letter Resh, verses 152-160, in a low and conjuring voice, over onion-water or juice, and

let one drop run into the ear, when you will experience immediate relief.

SCHIN. — Against severe and burning headache speak the division of this letter, verses 161 to 168, in a low conjuring voice three times over pure olive oil, and anoint the place where the pain is the most severe.

TAU. — The last division of this Psalm, verses 169-176, should be used in the same manner as the division of the letter Resh, that is, it should be spoken over onion-water, and by its use a boil in the left ear may be cured.

Finally, it is stated at the end of this Psalm; that whosoever is afflicted with a tearing pain in both arms, in the sides, and in the legs at one and the same time, should repeat this whole Psalm in the following order: 1. The eight verses of the letter Aleph, of Tau and Beth. 2. Those of the letter Schin. 3. The division of the letter Gimmel. 4. The eight verses of the letter Resh. 5. The division of the letter Daleth. 6. That of the letter Kuf. 7. The eight verses of the letter He. 8. Those of the letter Zain. 9. The division of the letter Van. 10. The eight verses of the letter Pe. 11. The division of the letter Zain. 12. The division of the letter Ain. 13. The eight verses of the letter Cheth. 14. Those of the letter Tamech. 15. Those of the letter Tetch. 16. Of Nun. 17. The eight verses of the letter Jud, and finally, 18. The division of the letters, Mem, Caph, and Lamed. This remedy has been tried, and has proved infallible. Should any one become afflicted with tearing pains in the loins, make for him, at the conclusion of this Psalm, knots, combinations, or magical knots in water, with or under the names of: Adam, Seth, Enoch, Canaan, Maballeel, Jared, Methusaleh, Lamech, Ntah, Shem.

(The translator is compelled to admit honestly, that he does not comprehend this latter clause, and much less is he able to give any directions in regard to the method employed in making magical-knots, he does not presume that any one will be interested in this matter.)

PSALM 120. — If you must appear before the judge, repeat the Psalm beforehand, and you will receive grace and favor.

If a traveler should find himself in a forest infested with many poisonous snakes, scorpions and other poisonous reptiles as may easily happen, and thus be exposed to danger, let him pray this Psalm as soon as the comes in sight of the forest seven times and he will be able to proceed on his journey without any harm.

PSALM 121. — Are you compelled to travel alone by night, pray this Psalm reverently seven times, and you will be safe from all accidents and evil occurrences.

PSALM 122. — If you about to address a man high in station, repeat this Psalm thirteen times beforehand, and you will be received graciously and find favor. Also, pray this Psalm each time that you are present in church, and you will obtain a blessing.

PSALM 123. — If your servant or journeyman has run away from you, write this Psalm, together with his name, on a leaden or tin plate, when he will return to you.

PSALM 124. — If you are about to cross a swollen stream, or undertake a journey by water, pray this Psalm before entering the ship, and then you may commence your journey without fear.

PSALM 125. — If you are compelled to travel in a country, where you have avowed enemies whom you have reason to fear on account of threatened injury to yourself, then take, before entering the country, both your hands full of salt, pronounce this Psalm seven times over it, and then scatter it into the air towards the four quarters of the globe, and by so doing, not one of your enemies will be able to bring any harm against you.

PSALM 126. — Are you so unfortunate that your children are taken away from you in their infancy, and that you are not able to raise any of them then, when your wife again becomes pregnant, write this Psalm upon four amulets made out of clean parchment, and add to the last line of each amulet the names of the following angels: Sinui, Sinsuni, and Semanglaf, and afterward hide the amulets in the four walls of your house, when your child will live.

PSALM 127 — Write this Psalm upon pure parchment, place the amulet in a clean bag, and hang it about the neck of a new-born son immediately after birth, and no evil will ever befall him afterward.

PSALM 128. — Write this Psalm upon clean parchment, and hang it upon a pregnant woman, when she and the fruit of her body will always be secure from unlucky accidents, and she will have a fortunate confinement.

PSALM 129. — Whoever accustoms himself to repeat the Psalm daily after the morning prayer, will finally prepare himself to live piously and virtuously, and will be able to carry out many many remunerative and good works.

PSALM 130. — If you are living in a besieged city, to and from which no one can go without danger, and if you have urgent business, so that you feel constrained to venture on a journey, then, just as you are about to leave the city, pray this Psalm in a low and abjuring voice, toward the four quarters of the earth, and then you will be able to pass all the sentries without being seen or harmed. A heavy sleep will overcome them, so that they will not be conscious of your presence.

PSALM 131. — He who is so strongly possessed of the evil spirit of pride that he regards all other people with scorn, but who, upon sober reflection, desires to occupy a middle path, if his intolerable pride would only permit him, is advised to pray this Psalm reverently three times a day, after the morning and evening prayer. His pride will receive a certain check.

PSALM 132. — If you have sworn to perform anything punctually, and notwithstanding your oath you neglect to perform your obligation, and in this manner have perjured himself, you should, in order to avoid a future crime of a similar kind, pray this Psalm daily with profound reverence.

PSALM 133. — Whoever prays this Psalm daily, will not only retain the love and friendship of his friends, but he will also gain many more friends.

PSALM 134. — This very short Psalm, consisting of only three verses, should

be repeated by every learned man, and especially by every student before entering college.

PSALM 135. — Whoever is desirous of repenting sincerely from sin, and of consecrating his life to the service of God, should pray this Psalm daily after the morning and evening prayers, and then his heart and spirit will be daily renewed, and he will become more closely united with God from day to day.

PSALM 136. — Whosoever desires, on account of wilful sins and transactions, to make a penitent confession of his misdeeds, should pray this Psalm beforehand, and then make this confession with an humble and broken heart and with great reverence.

PSALM 137. — The praying of this Psalm, it is said, will root out of the heart the most inveterate hate, envy and malice.

PSALM 138. — Praying this Psalm, it is stated, will produce love and friendship.

PSALM 139. — This Psalm should be prayed to increase and preserve love among married people.

PSALM 140. — Praying this Psalm is said to be a powerful means to remove growing hatred between man and wife.

PSALM 141. — Whoever is often oppressed with heartfelt fears should pray this Psalm frequently.

PSALMS 142 and 143. — Praying of the first of these two Psalms will cure pain in the thighs and praying the other will remove tearing pains in the arm.

PSALM 144. — When any one breaks an arm this Psalm should be prayed, and the perfect cure of the arm cannot be delayed or interrupted by untoward circumstances.

PSALM 145. — He who fears ghosts and evil spirits, should pray this Psalm in connection with the 144th, with reverence, for the praying of these Psalms will drive away all ghosts and apparitions instantly.

PSALM 146. — Whoever has been dangerously wounded by a sword or other deadly weapon, he shall, during the time he is recovering surgical assistance, pray this Psalm reverently daily, and especially when the wound is being dressed and the bandages renewed, and he will shortly find reasons to rejoice in perfect restoration from his injuries.

PSALM 147. — For the cure of dangerous and deadly wounds, bites, stings of a salamander, lizard, snake, scorpion or other poisonous reptile, the earnest prayer of this Psalm is said to possess the same power of healing as the former Psalm, already described.

PSALMS 148 and 149. — These two Psalms are said to possess the desirable virtue of checking fire, when they are prayed in childlike trust on the unfailing help of the Almighty.

PSALM 150. — This happy Psalm of Praise should be uttered by every God-fearing, thankful being, after having escaped a great danger, or received a peculiar grace in answer to a prayer to the Lord of Hosts, and it should be repeated with a thankful heart to His praise and glory.

IF YOU CANNOT FIND

THESE BOOKS AT YOUR LOCAL STORE, OR NEED

A PLACE TO PURCHASE YOUR RELIGIOUS SUPPLIES,

PLEASE WRITE FOR CATALOG

DORENE PUBLISHING CO., Inc.
P.O. Box 1466, Arlington, TX 76004

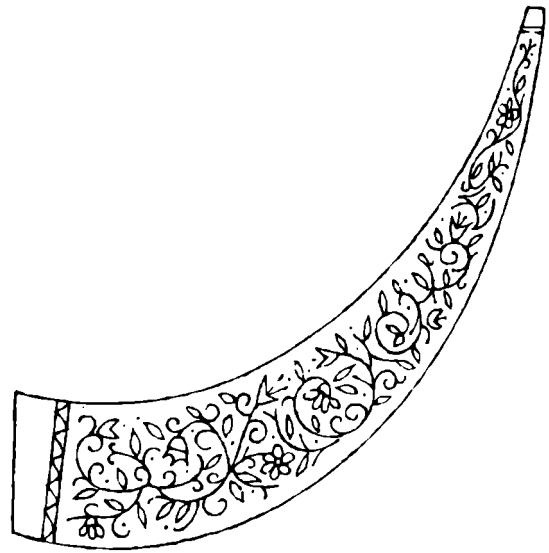

THE BOOK OF PSALMS

KING JAMES VERSION

The meaning of this book in Hebrew means praises or songs of praise.

These Psalms were gathered over a long period of time starting from the days of Moses and extending to the Postexilic time of the Second Temple.

It is reasonable to associate the early collections of the Psalms with David, King of Israel. David enjoyed the singing of songs during worship.

In future times other kings such as Hezekiah, Asa, Josiah and Solomon continued the use of the Psalms during their reign as kings. The reading of these Psalms have become very popular among people of all ages.

God Go With You

THE

BOOK OF PSALMS

PSALM 1

BLESSED *is* the man that walketh not in the counsel of the ungodly, nor standeth in the way of sinners, nor sitteth in the seat of the scornful.

2 But his delight *is* in the law of the LORD; and in his law doth he meditate day and night.

3 And he shall be like a tree planted by the rivers of water, that bringeth forth his fruit in his season; his leaf also shall not wither; and whatsoever he doeth shall prosper.

4 The ungodly *are* not so: but *are* like the chaff which the wind driveth away.

5 Therefore the ungodly shall not stand in the judgment, nor sinners in the congregation of the righteous.

6 For the LORD knoweth the way of the righteous: but the way of the ungodly shall perish.

PSALM 2

WHY do the heathen rage, and the people imagine a vain thing?

2 The kings of the earth set themselves, and the rulers take counsel together, against the LORD, and against his Anointed, *saying,*

3 Let us break their bands asunder, and cast away their cords from us.

4 He that sitteth in the heavens shall laugh: the Lord shall have them in derision.

5 Then shall he speak unto them in his wrath, and vex them in his sore displeasure.

6 Yet have I set my King upon my holy hill of Zion.

7 I will declare the decree: the LORD hath said unto me, Thou *art* my Son; this day have I begotten thee.

8 Ask of me, and I shall give *thee* the heathen *for* thine inheritance, and the uttermost parts of the earth *for* thy possession.

9 Thou shalt break them with a rod of iron; thou shalt dash them in pieces like a potter's vessel.

10 Be wise now therefore, O ye kings: be instructed, ye judges of the earth.

11 Serve the LORD with fear, and rejoice with trembling.

12 Kiss the Son, lest he be angry, and ye perish *from* the way, when his wrath is kindled but a little. Blessed *are* all they that put their trust in him.

PSALM 3

A Psalm of David, when he fled from Absalom his son.

LORD, how are they increased that trouble me! many *are* they that rise up against me.

2 Many *there be* which say of my soul, *There is* no help for him in God. Selah.

3 But thou, O LORD, *art* a shield for me; my glory, and the lifter up of mine head.

4 I cried unto the LORD with my voice, and he heard me out of his holy hill. Selah.
5 I laid me down and slept; I awaked; for the LORD sustained me.
6 I will not be afraid of ten thousands of people, that have set *themselves* against me round about.
7 Arise, O LORD; save me, O my God: for thou hast smitten all mine enemies *upon* the cheek bone; thou hast broken the teeth of the ungodly.
8 Salvation *belongeth* unto the LORD: thy blessing *is* upon thy people. Selah.

PSALM 4

To the chief Musician on Neginoth, A Psalm of David.

HEAR me when I call, O God of my righteousness: thou hast enlarged me *when I was* in distress; have mercy upon me, and hear my prayer.
2 O ye sons of men, how long *will ye turn* my glory into shame? *how long* will ye love vanity, *and* seek after leasing? Selah.
3 But know that the LORD hath set apart him that is godly for himself: the LORD will hear when I call unto him.
4 Stand in awe, and sin not: commune with your own heart upon your bed, and be still. Selah.
5 Offer the sacrifices of righteousness, and put your trust in the LORD.
6 *There be* many that say, Who will show us *any* good? LORD, lift thou up the light of thy countenance upon us.
7 Thou hast put gladness in my heart, more than in the time *that* their corn and their wine increased.
8 I will both lay me down in peace, and sleep: for thou, LORD, only makest me dwell in safety.

PSALM 5

To the chief Musician upon Nehiloth, A Psalm of David.

GIVE ear to my words, O LORD; consider my meditation.
2 Hearken unto the voice of my cry, my King, and my God: for unto thee will I pray.
3 My voice shalt thou hear in the morning, O LORD; in the morning will I direct *my prayer* unto thee, and will look up.
4 For thou *art* not a God that hath pl sure in wickedness: neither shall evil dwell with thee.
5 The foolish shall not stand in thy sight: thou hatest all workers of iniquity.
6 Thou shalt destroy them that speak leasing: the LORD will abhor the bloody and deceitful man.
7 But as for me, I will come *into* thy house in the multitude of thy mer y: *and* in thy fear will I worship toward thy holy temple.
8 Lead me, O LORD, in thy righteousness because of mine enemies; make thy way straight before my face.
9 For *there is* no faithfulness in their mouth; their inward part *is* very wickedness; their throat *is* an open sepulchre; they flatter with their tongue.
10 Destroy thou them, O God; let them fall by their own counsels; cast them out in the multitude of their transgressions; for they have rebelled against thee.
11 But let all those that put their trust in thee rejoice: let them ever shout for joy, be-

cause thou defendest them: let them also that love thy name be joyful in thee.

12 For thou, LORD, wilt bless the righteous; with favor wilt thou compass him as *with* a shield.

PSALM 6

To the chief Musician on Neginoth upon Sheminith, A Psalm of David.

O LORD, rebuke me not in thine anger, neither chasten me in thy hot displeasure.

2 Have mercy upon me, O LORD; for I *am* weak: O LORD, heal me; for my bones are vexed.

3 My soul is also sore vexed: but thou, O LORD, how long?

4 Return, O LORD, deliver my soul: oh save me for thy mercies' sake.

5 For in death *there is* no remembrance of thee: in the grave who shall give thee thanks?

6 I am weary with my groaning; all the night make I my bed to swim; I water my couch with my tears.

7 Mine eye is consumed because of grief; it waxeth old because of all mine enemies.

8 Depart from me, all ye workers of iniquity; for the LORD hath heard the voice of my weeping.

9 The LORD hath heard my supplication; the LORD will receive my prayer.

10 Let all mine enemies be ashamed and sore vexed: let them return *and* be ashamed suddenly.

PSALM 7

Shiggaion of David, which he sang unto the LORD, concerning the words of Cush the Benjamite.

O LORD my God, in thee do I put my trust: save me from all them that persecute me, and deliver me:

2 Lest he tear my soul like a lion, rending *it* in pieces, while *there is* none to deliver.

3 O LORD my God, if I have done this; if there be iniquity in my hands;

4 If I have rewarded evil unto him that was at peace with me; (yea, I have delivered him that without cause is mine enemy;)

5 Let the enemy persecute my soul, and take *it;* yea, let him tread down my life upon the earth, and lay mine honor in the dust. Selah.

6 Arise, O LORD, in thine anger, lift up thyself because of the rage of mine enemies: and awake for me *to* the judgment *that* thou hast commanded.

7 So shall the congregation of the people compass thee about: for their sakes therefore return thou on high.

8 The LORD shall judge the people: judge me, O LORD, according to my righteousness, and according to mine integrity *that is* in me.

9 Oh let the wickedness of the wicked come to an end; but establish the just: for the righteous God trieth the hearts and reins.

10 My defense *is* of God, which saveth the upright in heart.

11 God judgeth the righteous, and God is angry *with the wicked* every day.

12 If he turn not, he will whet his sword; he hath bent his bow, and made it ready.

13 He hath also prepared for him the instruments of death; he ordaineth his arrows against the persecutors.

14 Behold, he travaileth with iniquity, and hath conceived

mischief, and brought forth falsehood.
15 He made a pit, and digged it, and is fallen into the ditch *which* he made.
16 His mischief shall return upon his own head, and his violent dealing shall come down upon his own pate.
17 I will praise the LORD according to his righteo sness: and will sing praise to the name of the LORD most high.

PSALM 8

To the chief Musician upon Gittith, A Psalm of David.

O LORD our Lord, how excellent *is* thy name in all the earth! who hast set thy glory above the heavens.
2 Out of the mouth of babes and sucklings hast thou ordained strength beca se of thine enemies, that thou mightest still the enemy and the avenger.
3 When I consider thy heavens, the work of thy fingers, the moon and the stars, which thou hast ordained;
4 What is man, that thou art mindful of him? and the son of man, that thou visitest him?
5 For thou hast made him a little lower than the angels, and hast crowned him with glory and honor.
6 Thou madest him to have dominion over the works of thy hands; thou hast put all *things* under his feet:
7 All sheep and oxen, yea, and the beasts of the field;
8 The fowl of the air, and the fish of the sea, *and whatsoever* passeth through the paths of the seas.
9 O LORD our Lord, how excellent *is* thy ame in all the earth!

PSALM 9

To the chief Musician upon Muthlabben, A Psalm of David.

I WILL praise *thee*, O LORD, with my whole heart; I will show forth all thy marvelous works.
2 I will be glad and rejoice in thee: I will sing praise to thy name, O thou Most High.
3 When mine enemies are turned back, they shall fall and perish at thy presence.
4 For thou hast maintained my right and my cause; thou satest in the throne judging right.
5 Thou hast rebuked the heathen, thou hast destroyed the wicked, thou hast put out their name for ever and ever.
6 O thou enemy, destructions are come to a perpetual end: and thou hast destroyed cities; their memorial is perished with them.
7 But the LORD shall endure for ever: he hath prepared his throne for judgment.
8 And he shall judge the world in righteousness, he shall minister judgment to the people in uprightness.
9 The LORD also will be a refuge for the oppressed, a refuge in times of trouble.
10 And they that know thy name will put their trust in thee: for thou, LORD, hast not forsaken them that seek thee.
11 Sing praises to the LORD, which dwelleth in Zion: declare among the people his doings.
12 When he maketh inquisition for blood, he remembereth them: he forgetteth not the cry of the humble.
13 Have mercy upon me, O LORD; consider my trouble *which I suffer* of them that

hate me, thou that liftest me up from the gates of death:
14 That I may show forth all thy praise in the gates of the daughter of Zion: I will rejoice in thy salvation.
15 The heathen are sunk down in the pit *that* they made: in the net which they hid is their own foot taken.
16 The LORD is known *by* the judgment *which* he executeth: the wicked is snared in the work of his own hands. Higgaion. Selah.
17 The wicked shall be turned into hell, *and* all the nations that forget God.
18 For the needy shall not always be forgotten: the expectation of the poor shall *not* perish for ever.
19 Arise, O LORD; let not man prevail: let the heathen be judged in thy sight.
20 Put them in fear, O LORD: *that* the nations may know themselves *to be but* men. Selah.

PSALM 10

WHY standest thou afar off, O LORD? *why* hidest thou *thyself* in times of trouble?
2 The wicked in *his* pride doth persecute the poor: let them be taken in the devices that they have imagined.
3 For the wicked boasteth of his heart's desire, and blesseth the covetous, *whom* the LORD abhorreth.
4 The wicked, through the pride of his countenance, will not seek *after God:* God *is* not in all his thoughts.
5 His ways are always grievous; thy judgments *are* far above out of his sight: *as for* all his enemies, he puffeth at them.
6 He hath said in his heart, I shall not be moved: for *I shall* never *be* in adversity.
7 His mouth is full of cursing and deceit and fraud: under his tongue *is* mischief and vanity.
8 He sitteth in the lurking places of the villages: in the secret places doth he murder the innocent: his eyes are privily set against the poor.
9 He lieth in wait secretly as a lion in his den: he lieth in wait to catch the poor: he doth catch the poor, when he draweth him into his net.
10 He croucheth, *and* humbleth himself, that the poor may fall by his strong ones.
11 He hath said in his heart, God hath forgotten: he hideth his face; he will never see *it*.
12 Arise, O LORD; O God, lift up thine hand: forget not the humble.
13 Wherefore doth the wicked contemn God? he hath said in his heart, Thou wilt not require *it*.
14 Thou hast seen *it:* for thou beholdest mischief and spite, to requite *it* with thy hand: the poor committeth himself unto thee; thou art the helper of the fatherless.
15 Break thou the arm of the wicked and the evil *man:* seek out his wickedness *till* thou find none.
16 The LORD *is* King for ever and ever: the heathen are perished out of his land.
17 LORD, thou hast heard the desire of the humble: thou wilt prepare their heart, thou wilt cause thine ear to hear:
18 To judge the fatherless and the oppressed, that the man of the earth may no more oppress.

PSALM 11

To the chief Musician, *A Psalm* of David.

IN the LORD put I my trust: how say ye to my soul, Flee *as* a bird to your mountain?
2 For, lo, the wicked bend *their* bow, they make ready their arrow upon the string, that they may privily shoot at the upright in heart.
3 If the foundations be destroyed, what can the righteous do?
4 The LORD *is* in his holy temple, the LORD'S throne *is* in heaven: his eyes behold, his eyelids try, the children of men.
5 The LORD trieth the righteous: but the wicked and him that loveth violence his soul hateth.
6 Upon the wicked he shall rain snares, fire and brimstone, and a horrible tempest: *this shall be* the portion of their cup.
7 For the righteous LORD loveth righteousness; his countenance doth behold the upright.

PSALM 12

To the chief Musician upon Sheminith, A Psalm of David.

HELP, LORD; for the godly man ceaseth; for the faithful fail from among the children of men.
2 They speak vanity every one with his neighbor: *with* flattering lips *and* with a double heart do they speak.
3 The LORD shall cut off all flattering lips, *and* the tongue that speaketh proud things:
4 Who have said, With our tongue will we prevail; our lips *are* our own: who *is* lord over us?
5 For the oppression of the poor, for the sighing of the needy, now will I arise, saith the LORD; I will set *him* in safety *from him that* puffeth at him.
6 The words of the LORD *are* pure words: *as* silver tried in a furnace of earth, purified seven times.
7 Thou shalt keep them, O LORD, thou shalt preserve them from this generation for ever.
8 The wicked walk on every side, when the vilest men are exalted.

PSALM 13

To the chief Musician, A Psalm of David.

HOW long wilt thou forget me, O LORD? for ever? how long wilt thou hide thy face from me?
2 How long shall I take counsel in my soul, *having* sorrow in my heart daily? how long shall mine enemy be exalted over me?
3 Consider *and* hear me, O LORD my God: lighten mine eyes, lest I sleep the *sleep of* death;
4 Lest mine enemy say, I have prevailed against him; *and* those that trouble me rejoice when I am moved.
5 But I have trusted in thy mercy; my heart shall rejoice in thy salvation.
6 I will sing unto the LORD, because he hath dealt bountifully with me.

PSALM 14

To the chief Musician, *A Psalm* of David.

THE fool hath said in his heart, *There is* no God. They are corrupt they have done abominable works, *there is* none that doeth good.
2 The LORD looked down from heaven upon the children of men, to see if there were any that did understand, *and* seek God.

3 They are all gone aside, they are *all* together become filthy: *there is* none that doeth good, no, not one.
4 Have all the workers of iniquity no knowledge? who eat up my people *as* they eat bread, and call not upon the LORD.
5 There were they in great fear: for God *is* in the generation of the righteous.
6 Ye have shamed the counsel of the poor, because the LORD *is* his refuge.
7 Oh that the salvation of Israel *were come* out of Zion! when the LORD bringeth back the captivity of his people, Jacob shall rejoice, *and* Israel shall be glad.

PSALM 15

A Psalm of David.

LORD, who shall abide in thy tabernacle? who shall dwell in thy holy hill?
2 He that walketh uprightly, and worketh righteousness, and speaketh the truth in his heart.
3 *He that* backbiteth not with his tongue, nor doeth evil to his neighbor, nor taketh up a reproach against his neighbor.
4 In whose eyes a vile person is contemned; but he honoreth them that fear the LORD. *He that* sweareth to *his own* hurt, and changeth not.
5 *He that* putteth not out his money to usury, nor taketh reward against the innocent. He that doeth these *things* shall never be moved.

PSALM 16

Michtam of David.

PRESERVE me, O God: for in thee do I put my trust.
2 *O my soul,* thou hast said unto the LORD, Thou *art* my Lord: my goodness *extendeth* not to thee;
3 *But* to the saints that *are* in the earth, and *to* the excellent, in whom *is* all my delight.
4 Their sorrows shall be multiplied *that* hasten *after* another *god:* their drink offerings of blood will I not offer, nor take up their names into my lips.
5 The LORD *is* the portion of mine inheritance and of my cup: thou maintainest my lot.
6 The lines are fallen unto me in pleasant *places;* yea, I have a goodly heritage.
7 I will bless the LORD, who hath given me counsel: my reins also instruct me in the night seasons.
8 I have set the LORD always before me: because *he is* at my right hand, I shall not be moved.
9 Therefore my heart is glad, and my glory rejoiceth: my flesh also shall rest in hope.
10 For thou wilt not leave my soul in hell; neither wilt thou suffer thine Holy One to see corruption.
11 Thou wilt show me the path of life: in thy presence *is* fulness of joy; at thy right hand *there are* pleasures for evermore.

PSALM 17

A Prayer of David.

HEAR the right, O LORD, attend unto my cry; give ear unto my prayer, *that goeth* not out of feigned lips.
2 Let my sentence come forth from thy presence; let thine eyes behold the things that are equal.
3 Thou hast proved mine heart; thou hast visited *me* in the night; thou hast tried me, *and* shalt find nothing: I am

purposed *that* my mouth shall not transgress.
4 Concerning the works of men, by the word of thy lips I have kept *me from* the paths of the destroyer.
5 Hold up my goings in thy paths, *that* my footsteps slip not.
6 I have called upon thee, for thou wilt hear me, O God: incline thine ear unto me, *and* hear my speech.
7 Show thy marvelous lovingkindness, O thou that savest by thy right hand them which put their trust *in thee* from those that rise up *against them*.
8 Keep me as the apple of the eye: hide me under the shadow of thy wings,
9 From the wicked that oppress me, *from* my deadly enemies, *who* compass me about.
10 They are inclosed in their own fat: with their mouth they speak proudly.
11 They have now compassed us in our steps: they have set their eyes bowing down to the earth;
12 Like as a lion *that* is greedy of his prey, and as it were a young lion lurking in secret places.
13 Arise, O LORD, disappoint him, cast him down: deliver my soul from the wicked, *which is* thy sword:
14 From men *which are* thy hand, O LORD, from men of the world, *which have* their portion in *this* life, and whose belly thou fillest with thy hid *treasure:* they are full of children, and leave the rest of their *substance* to their babes.
15 As for me, I will behold thy face in righteousness: I shall be satisfied, when I awake, with thy likeness.

PSALM 18

To the chief Musician, *A Psalm* of David, the servant of the LORD, who spake unto the LORD the words of this song in the day *that* the LORD delivered him from the hand of all his enemies, and from the hand of Saul: And he said,

I WILL love thee, O LORD, my strength.
2 The LORD *is* my rock, and my fortress, and my deliverer; my God, my strength, in whom I will trust; my buckler, and the horn of my salvation, *and* my high tower.
3 I will call upon the LORD, *who is worthy* to be praised: so shall I be saved from mine enemies.
4 The sorrows of death compassed me, and the floods of ungodly men made me afraid.
5 The sorrows of hell compassed me about: the snares of death prevented me.
6 In my distress I called upon the LORD, and cried unto my God: he heard my voice out of his temple, and my cry came before him, *even* into his ears.
7 Then the earth shook and trembled; the foundations also of the hills moved and were shaken, because he was wroth.
8 There went up a smoke out of his nostrils, and fire out of his mouth devoured: coals were kindled by it.
9 He bowed the heavens also, and came down: and darkness *was* under his feet.
10 And he rode upon a cherub, and did fly: yea, he did fly upon the wings of the wind.
11 He made darkness his secret place; his pavilion round about him *were* dark waters *and* thick clouds of the skies.
12 At the brightness *that was* before him his thick clouds

passed, hail *stones* and coals of fire.
13 The LORD also thundered in the heavens, and the Highest gave his voice; hail *stones* and coals of fire.
14 Yea, he sent out his arrows, and scattered them; and he shot out lightnings, and discomfited them.
15 Then the channels of waters were seen, and the foundations of the world were discovered at thy rebuke, O LORD, at the blast of the breath of thy nostrils.
16 He sent from above, he took me, he drew me out of many waters.
17 He delivered me from my strong enemy, and from them which hated me: for they were too strong for me.
18 They prevented me in the day of my calamity: but the LORD was my stay.
19 He brought me forth also into a large place; he delivered me, because he delighted in me.
20 The LORD rewarded me according to my righteousness; according to the cleanness of my hands hath he recompensed me.
21 For I have kept the ways of the LORD, and have not wickedly departed from my God.
22 For all his judgments *were* before me, and I did not put away his statutes from me.
23 I was also upright before him, and I kept myself from mine iniquity.
24 Therefore hath the LORD recompensed me according to my righteousness, according to the cleanness of my hands in his eyesight.
25 With the merciful thou wilt show thyself merciful; with an upright man thou wilt show thyself upright;
26 With the pure thou wilt show thyself pure; and with the froward thou wilt show thyself froward.
27 For thou wilt save the afflicted people; but wilt bring down high looks.
28 For thou wilt light my candle: the LORD my God will enlighten my darkness.
29 For by thee I have run through a troop; and by my God have I leaped over a wall.
30 *As for* God, his way *is* perfect: the word of the LORD is tried: he *is* a buckler to all those that trust in him.
31 For who *is* God save the LORD? or who *is* a rock save our God?
32 *It is* God that girdeth me with strength, and maketh my way perfect.
33 He maketh my feet like hinds' *feet*, and setteth me upon my high places.
34 He teacheth my hands to war, so that a bow of steel is broken by mine arms.
35 Thou hast also given me the shield of thy salvation: and thy right hand hath holden me up, and thy gentleness hath made me great.
36 Thou hast enlarged my steps under me, that my feet did not slip.
37 I have pursued mine enemies, and overtaken them: neither did I turn again till they were consumed.
38 I have wounded them that they were not able to rise: they are fallen under my feet.
39 For thou hast girded me with strength unto the battle: thou hast subdued under me those that rose up against me.
40 Thou hast also given me the necks of mine enemies;

that I might destroy them that hate me.

41 They cried, but *there was* none to save *them: even* unto the LORD, but he answered them not.

42 Then did I beat them small as the dust before the wind: I did cast them out as the dirt in the streets.

43 Thou hast delivered me from the strivings of the people; *and* thou hast made me the head of the heathen: a people *whom* I have not known shall serve me.

44 As soon as they hear of me, they shall obey me: the strangers shall submit themselves unto me.

45 The strangers shall fade away, and be afraid out of their close places.

46 The LORD liveth; and blessed *be* my Rock, and let the God of my salvation be exalted.

47 *It is* God that avengeth me, and subdueth the people under me.

48 He delivereth me from mine enemies: yea, thou liftest me up above those that rise up against me: thou hast delivered me from the violent man.

49 Therefore will I give thanks unto thee, O LORD, among the heathen, and sing pr ses unto thy name.

50 Great deliverance giveth he to his king; and showeth mercy to his anointed, to David, and to his seed for evermore.

PSALM 19

To the chief Musician, A Psalm of David.

THE heavens declare the glory of God; and the firmament showeth his handiwork.

2 Day unto day uttereth speech, and night unto night showeth knowledge.

3 *There is* no speech nor language, *where* their voice is not heard.

4 Their line is gone out through all the earth, and their words to the end of the world. In them hath he set a tabernacle for the sun,

5 Which *is* as a bridegroom coming out of his chamber, *and* rejoiceth as a strong man to run a race.

6 His going forth *is* from the end of the heaven, and his circuit unto the ends of it: and there is nothing hid from the heat thereof.

7 The law of the LORD *is* perfect, converting the soul: the testimony of the LORD *is* sure, making wise the simple.

8 The statutes of the LORD *are* right, rejoicing the heart: the commandment of the LORD *is* pure, enlightening the eyes.

9 The fear of the LORD *is* clean, enduring for ever: the judgments of the LORD *are* true *and* righteous altogether.

10 More to be desired *are they* than gold, yea, than much fine gold: sweeter also than honey and the honeycomb.

11 Moreover by them is thy servant warned: *and* in keeping of them *there is* great reward.

12 Who can understand *his* errors? cleanse thou me from secret *faults*.

13 Keep back thy servant also from presumptuous *sins;* let them not have dominion over me: then shall I be upright, and I shall be innocent from the great transgression.

14 Let the words of my mouth, and the meditation of my heart,

be acceptable in thy sight, O LORD, my strength, and my redeemer.

PSALM 20

To the chief Musician, A Psalm of David.

THE LORD hear thee in the day of trouble; the name of the God of Jacob defend thee;
2 Send thee help from the sanctuary, and strengthen thee out of Zion;
3 Remember all thy offerings, and accept thy burnt sacrifice; Selah.
4 Grant thee according to thine own heart, and fulfil all thy counsel.
5 We will rejoice in thy salvation, and in the name of our God we will set up *our* banners: the LORD fulfil all thy petitions.
6 Now know I that the LORD saveth his anointed; he will hear him from his holy heaven with the saving strength of his right hand.
7 Some *trust* in chariots, and some in horses: but we will remember the name of the LORD our God.
8 They are brought down and fallen: but we are risen, and stand upright.
9 Save, LORD: let the king hear us when we call.

PSALM 21

To the chief Musician, A Psalm of David.

THE king shall joy in thy strength, O LORD; and in thy salvation how greatly shall he rejoice!
2 Thou hast given him his heart's desire, and hast not withholden the request of his lips. Selah.
3 For thou preventest him with the blessings of goodness: thou settest a crown of pure gold on his head.
4 He asked life of thee, *and* thou gavest *it* him, *even* length of days for ever and ever.
5 His glory *is* great in thy salvation: honor and majesty hast thou laid upon him.
6 For thou hast made him most blessed for ever: thou hast made him exceeding glad with thy countenance.
7 For the king trusteth in the LORD, and through the mercy of the Most High he shall not be moved.
8 Thine hand shall find out all thine enemies: thy right hand shall find out those that hate thee.
9 Thou shalt make them as a fiery oven in the time of thine anger: the LORD shall swallow them up in his wrath, and the fire shall devour them.
10 Their fruit shalt thou destroy from the earth, and their seed from among the children of men.
11 For they intended evil against thee: they imagined a mischievous device, *which* they are not able *to perform*.
12 Therefore shalt thou make them turn their back, *when* thou shalt make ready *thine arrows* upon thy strings against the face of them.
13 Be thou exalted, LORD, in thine own strength: *so* will we sing and praise thy power.

PSALM 22

To the chief Musician upon Aijeleth Shahar, A Psalm of David.

MY God, my God, why hast thou forsaken me? *why art thou so* far from helping me, *and from* the words of my roaring?
2 O my God, I cry in the daytime, but thou hearest not; and

in the night season, and am not silent.
3 But thou *art* holy, *O thou* that inhabitest the praises of Israel.
4 Our fathers trusted in thee: they trusted, and thou didst deliver them.
5 They cried unto thee, and were delivered: they trusted in thee, and were not confounded.
6 But I *am* a worm, and no man; a reproach of men, and despised of the people.
7 All they that see me laugh me to scorn: they shoot out the lip, they shake the head, *saying,*
8 He trusted on the LORD *that* he would deliver him: let him deliver him, seeing he delighted in him.
9 But thou *art* he that took me out of the womb: thou didst make me hope *when I was* upon my mother's breasts.
10 I was cast upon thee from the womb: thou *art* my God from my mother's belly.
11 Be not far from me; for trouble *is* near; for *there is* none to help.
12 Many bulls have compassed me: strong *bulls* of Bashan have beset me round.
13 They gaped upon me *with* their mouths, *as* a ravening and a roaring lion.
14 I am poured out like water, and all my bones are out of joint: my heart is like wax; it is melted in the midst of my bowels.
15 My strength is dried up like a potsherd; and my tongue cleaveth to my jaws; and thou hast brought me into the dust of death.
16 For dogs have compassed me: the assembly of the wicked have inclosed me: they pierced my hands and my feet.
17 I may tell all my bones: they look *and* stare upon me.
18 They part my garments among them, and cast lots upon my vesture.
19 But be not thou far from me, O LORD: O my strength, haste thee to help me.
20 Deliver my soul from the sword; my darling from the power of the dog.
21 Save me from the lion's mouth: for thou hast heard me from the horns of the unicorns.
22 I will declare thy name unto my brethren: in the midst of the congregation will I praise thee.
23 Ye that fear the LORD, praise him; all ye the seed of Jacob, glorify him; and fear him, all ye the seed of Israel.
24 For he hath not despised nor abhorred the affliction of the afflicted; neither hath he hid his face from him; but when he cried unto him, he heard.
25 My praise *shall be* of thee in the great congregation: I will pay my vows before them that fear him.
26 The meek shall eat and be satisfied: they shall praise the LORD that seek him: your heart shall live for ever.
27 All the ends of the world shall remember and turn unto the LORD: and all the kindreds of the nations shall worship before thee.
28 For the kingdom *is* the LORD'S: and he *is* the governor among the nations.
29 All *they that be* fat upon earth shall eat and worship: all they that go down to the dust shall bow before him: and none can keep alive his own soul.
30 A seed shall serve him; it shall be accounted to the Lord for a generation.

31 They shall come, and shall declare his righteousness unto a people that shall be born, that he hath done *this*.

PSALM 23

A Psalm of David.

THE LORD *is* my shepherd; I shall not want.
2 He maketh me to lie down in green pastures: he leadeth me beside the still waters.
3 He restoreth my soul: he leadeth me in the paths of righteousness for his name's sake.
4 Yea, though I walk through the valley of the shadow of death, I will fear no evil: for thou *art* with me; thy rod and thy staff they comfort me.
5 Thou preparest a table before me in the presence of mine enemies: thou anointest my head with oil; my cup runneth over.
6 Surely goodness and mercy shall follow me all the days of my life: and I will dwell in the house of the LORD for ever.

PSALM 24

A Psalm of David.

THE earth *is* the LORD'S, and the fulness thereof; the world, and they that dwell therein.
2 For he hath founded it upon the seas, and established it upon the floods.
3 Who shall ascend into the hill of the LORD? or who shall stand in his holy place?
4 He that hath clean hands, and a pure heart; who hath not lifted up his soul unto vanity, nor sworn deceitfully.
5 He shall receive the blessing from the LORD, and righteousness from the God of his salvation.
6 This *is* the generation of them that seek him, that seek thy face, O Jacob. Selah.
7 Lift up your heads, O ye gates; and be ye lifted up, ye everlasting doors; and the King of glory shall come in.
8 Who *is* this King of glory? The LORD strong and mighty, the LORD mighty in battle.
9 Lift up your heads, O ye gates; even lift *them* up, ye everlasting doors; and the King of glory shall come in.
10 Who is this King of glory? The LORD of hosts, he *is* the King of glory. Selah.

PSALM 25

A Psalm of David.

UNTO thee, O LORD, do I lift up my soul.
2 O my God, I trust in thee: let me not be ashamed, let not mine enemies triumph over me.
3 Yea, let none that wait on thee be ashamed: let them be ashamed which transgress without cause.
4 Show me thy ways, O LORD; teach me thy paths.
5 Lead me in thy truth, and teach me: for thou *art* the God of my salvation; on thee do I wait all the day.
6 Remember, O LORD, thy tender mercies and thy lovingkindnesses; for they *have been* ever of old.
7 Remember not the sins of my youth, nor my transgressions: according to thy mercy remember thou me for thy goodness' sake, O LORD.
8 Good and upright *is* the LORD: therefore will he teach sinners in the way.
9 The meek will he guide in judgment: and the meek will he teach his way.

10 All the paths of the LORD *are* mercy and truth unto such as keep his covenant and his testimonies.
11 For thy name's sake, O LORD, pardon mine iniquity; for it *is* great.
12 What man *is* he that feareth the LORD? him shall he teach in the way *that* he shall choose.
13 His soul shall dwell at ease; and his seed shall inherit the earth.
14 The secret of the LORD *is* with them that fear him; and he will show them his covenant.
15 Mine eyes *are* ever toward the LORD; for he shall pluck my feet out of the net.
16 Turn thee unto me, and have mercy upon me; for I *am* desolate and afflicted.
17 The troubles of my heart are enlarged: *O* bring thou me out of my distresses.
18 Look upon mine affliction and my pain; and forgive all my sins.
19 Consider mine enemies; for they are many; and they hate me with cruel hatred.
20 O keep my soul, and deliver me: let me not be ashamed; for I put my trust in thee.
21 Let integrity and uprightness preserve me; for I wait on thee.
22 Redeem Israel, O God, out of all his troubles.

PSALM 26

A Psalm of David.

JUDGE me, O LORD; for I have walked in mine integrity: I have trusted also in the LORD; *therefore* I shall not slide.
2 Examine me, O LORD, and prove me; try my reins and my heart.
3 For thy loving-kindness *is* before mine eyes: and I have walked in thy truth.
4 I have not sat with vain persons, neither will I go in with dissemblers.
5 I have hated the congregation of evildoers; and will not sit with the wicked.
6 I will wash mine hands in innocency: so will I compass thine altar, O LORD:
7 That I may publish with the voice of thanksgiving, and tell of all thy wondrous works.
8 LORD, I have loved the habitation of thy house, and the place where thine honor dwelleth.
9 Gather not my soul with sinners, nor my life with bloody men:
10 In whose hands *is* mischief, and their right hand is full of bribes.
11 But as for me, I will walk in mine integrity: redeem me, and be merciful unto me.
12 My foot standeth in an even place: in the congregations will I bless the LORD.

PSALM 27

A Psalm of David.

THE LORD *is* my light and my salvation; whom shall I fear? the LORD *is* the strength of my life; of whom shall I be afraid?
2 When the wicked, *even* mine enemies and my foes, came upon me to eat up my flesh, they stumbled and fell.
3 Though a host should encamp against me, my heart shall not fear: though war should rise against me, in this *will* I *be* confident.
4 One *thing* have I desired of the LORD, that will I see after;

that I may dwell in the house of the LORD all the days of my life, to behold the beauty of the LORD, and to inquire in his temple.

5 For in the time of trouble he shall hide me in his pavilion: in the secret of his tabernacle shall he hide me; he shall set me up upon a rock.

6 And now shall mine head be lifted up above mine enemies round about me: therefore will I offer in his tabernacle sacrifices of joy; I will sing, yea, I will sing praises unto the LORD.

7 Hear, O LORD, *when* I cry with my voice: have mercy also upon me, and answer me.

8 *When thou saidst,* Seek ye my face; my heart said unto thee, Thy face, LORD, will I seek.

9 Hide not thy face *far* from me; put not thy servant away in anger: thou hast been my help; leave me not, neither forsake me, O God of my salvation.

10 When my father and my mother forsake me, then the LORD will take me up.

11 Teach me thy way, O LORD, and lead me in a plain path, because of mine enemies.

12 Deliver me not over unto the will of mine enemies: for false witnesses are risen up against me, and such as breathe out cruelty.

13 *I had fainted,* unless I had believed to see the goodness of the LORD in the land of the living.

14 Wait on the LORD: be of good courage, and he shall strengthen thine heart: wait, I say, on the LORD.

PSALM 28

A Psalm of David.

UNTO thee will I cry, O LORD my rock; be not silent to me: lest, *if* thou be silent to me, I become like them that go down into the pit.

2 Hear the voice of my supplications, when I cry unto thee, when I lift up my hands toward thy holy oracle.

3 Draw me not away with the wicked, and with the workers of iniquity, which speak peace to their neighbors, but mischief *is* in their hearts.

4 Give them according to their deeds, and according to the wickedness of their endeavors: give them after the work of their hands; render to them their desert.

5 Because they regard not the works of the LORD, nor the operation of his hands, he shall destroy them, and not build them up.

6 Blessed *be* the LORD, because he hath heard the voice of my supplications.

7 The LORD *is* my strength and my shield; my heart trusted in him, and I am helped: therefore my heart greatly rejoiceth; and with my song will I praise him.

8 The LORD *is* their strength, and he *is* the saving strength of his anointed.

9 Save thy people, and bless thine inheritance: feed them also, and lift them up for ever.

PSALM 29

A Psalm of David.

GIVE unto the LORD, O ye mighty, give unto the LORD glory and strength.

2 Give unto the LORD the glory due unto his name; worship

the LORD in the beauty of holiness.
3 The voice of the LORD *is* upon the waters: the God of glory thundereth: the LORD *is* upon many waters.
4 The voice of the LORD *is* powerful; the voice of the LORD *is* full of majesty.
5 The voice of the LORD breaketh the cedars; yea, the LORD breaketh the cedars of Lebanon.
6 He maketh them also to skip like a calf; Lebanon and Sirion like a young unicorn.
7 The voice of the LORD divideth the flames of fire.
8 The voice of the LORD shaketh the wilderness; the LORD shaketh the wilderness of Kadesh.
9 The voice of the LORD maketh the hinds to calve, and discovereth the forests: and in his temple doth every one speak of *his* glory.
10 The LORD sitteth upon the flood; yea, the LORD sitteth King for ever.
11 The LORD will give strength unto his people; the LORD will bless his people with peace.

PSALM 30

A Psalm *and* Song *at* the dedication of the house of David.

I WILL extol thee, O LORD; for thou hast lifted me up, and hast not made my foes to rejoice over me.
2 O LORD my God, I cried unto thee, and thou hast healed me.
3 O LORD, thou hast brought up my soul from the grave: thou hast kept me alive, that I should not go down to the pit.
4 Sing unto the LORD, O ye saints of his, and give thanks at the remembrance of his holiness.
5 For his anger *endureth but* a moment; in his favor *is* life: weeping may endure for a night, but joy *cometh* in the morning.
6 And in my prosperity I said, I shall never be moved.
7 LORD, by thy favor thou hast made my mountain to stand strong: thou didst hide thy face, *and* I was troubled.
8 I cried to thee, O LORD; and unto the LORD I made supplication.
9 What profit *is there* in my blood, when I go down to the pit? Shall the dust praise thee? shall it declare thy truth?
10 Hear, O LORD, and have mercy upon me: LORD, be thou my helper.
11 Thou hast turned for me my mourning into dancing: thou hast put off my sackcloth, and girded me with gladness;
12 To the end that *my* glory may sing praise to thee, and not be silent. O LORD my God, I will give thanks unto thee for ever.

PSALM 31

To the chief Musician, A Psalm of David.

IN thee, O LORD, do I put my trust; let me never be ashamed: deliver me in thy righteousness.
2 Bow down thine ear to me; deliver me speedily: be thou my strong rock, for a house of defense to save me.
3 For thou *art* my rock and my fortress; therefore for thy name's sake lead me, and guide me.
4 Pull me out of the net that they have laid privily for me: for thou *art* my strength.

5 Into thine hand I commit my spirit: thou hast redeemed me, O LORD God of truth.
6 I have hated them that regard lying vanities: but I trust in the LORD.
7 I will be glad and rejoice in thy mercy: for thou hast considered my trouble; thou hast known my soul in adversities;
8 And hast not shut me up into the hand of the enemy: thou hast set my feet in a large room.
9 Have mercy upon me, O LORD, for I am in trouble: mine eye is consumed with grief, *yea,* my soul and my belly.
10 For my life is spent with grief, and my years with sighing: my strength faileth because of mine iniquity, and my bones are consumed.
11 I was a reproach among all mine enemies, but especially among my neighbors, and a fear to mine acquaintance: they that did see me without fled from me.
12 I am forgotten as a dead man out of mind: I am like a broken vessel.
13 For I have heard the slander of many: fear *was* on every side: while they took counsel together against me, they devised to take away my life.
14 But I trusted in thee, O LORD: I said, Thou *art* my God.
15 My times *are* in thy hand: deliver me from the hand of mine enemies, and from them that persecute me.
16 Make thy face to shine upon thy servant: save me for thy mercies' sake.
17 Let me not be ashamed, O LORD; for I have called upon thee: let the wicked be ashamed, *and* let them be silent in the grave.
18 Let the lying lips be put to silence; which speak grievous things proudly and contemptuously against the righteous.
19 *Oh* how great *is* thy goodness, which thou hast laid up for them that fear thee; *which* thou hast wrought for them that trust in thee before the sons of men!
20 Thou shalt hide them in the secret of thy presence from the pride of man: thou shalt keep them secretly in a pavilion from the strife of tongues.
21 Blessed *be* the LORD: for he hath showed me his marvelous kindness in a strong city.
22 For I said in my haste, I am cut off from before thine eyes: nevertheless thou heardest the voice of my supplications when I cried unto thee.
23 O love the LORD, all ye his saints: *for* the LORD preserveth the faithful, and plentifully rewardeth the proud doer.
24 Be of good courage, and he shall strengthen your heart, all ye that hope in the LORD.

PSALM 32

A Psalm of David, Maschil.

BLESSED *is he whose* transgression *is* forgiven, *whose* sin *is* covered.
2 Blessed *is* the man unto whom the LORD imputeth not iniquity, and in whose spirit *there is* no guile.
3 When I kept silence, my bones waxed old through my roaring all the day long.
4 For day and night thy hand was heavy upon me: my moisture is turned into the drought of summer. Selah.
5 I acknowledged my sin unto thee, and mine iniquity have I

not hid. I said, I will confess my transgressions unto the LORD; and thou forgavest the iniquity of my sin. Selah.

6 For this shall every one that is godly pray unto thee in a time when thou mayest be found: surely in the floods of great waters they shall not come nigh unto him.

7 Thou *art* my hiding place; thou shalt preserve me from trouble; thou shalt compass me about with songs of deliverance. Selah.

8 I will instruct thee and teach thee in the way which thou shalt go: I will guide thee with mine eye.

9 Be ye not as the horse, *or* as the mule, *which* have no understanding: whose mouth must be held in with bit and bridle, lest they come near unto thee.

10 Many sorrows *shall be* to the wicked: but he that trusteth in the LORD, mercy shall compass him about.

11 Be glad in the LORD, and rejoice, ye righteous: and shout for joy, all *ye that are* upright in heart.

PSALM 33

REJOICE in the LORD, O ye righteous: *for* praise is comely for the upright.

2 Praise the LORD with harp: sing unto him with the psaltery *and* an instrument of ten strings.

3 Sing unto him a new song; play skilfully with a loud noise.

4 For the word of the LORD *is* right; and all his works *are done* in truth.

5 He loveth righteousness and judgment: the earth is full of the goodness of the LORD.

6 By the word of the LORD were the heavens made; and all the host of them by the breath of his mouth.

7 He gathereth the waters of the sea together as a heap: he layeth up the depth in storehouses.

8 Let all the earth fear the LORD: let all the inhabitants of the world stand in awe of him.

9 For he spake, and it was *done;* he commanded, and it stood fast.

10 The LORD bringeth the counsel of the heathen to nought: he maketh the devices of the people of none effect.

11 The counsel of the LORD standeth for ever, the thoughts of his heart to all generations.

12 Blessed *is* the nation whose God *is* the LORD; *and* the people *whom* he hath chosen for his own inheritance.

13 The LORD looketh from heaven; he beholdeth all the sons of men.

14 From the place of his habitation he looketh upon all the inhabitants of the earth.

15 He fashioneth their hearts alike; he considereth all their works.

16 There is no king saved by the multitude of a host: a mighty man is not delivered by much strength.

17 A horse *is* a vain thing for safety: neither shall he deliver *any* by his great strength.

18 Behold, the eye of the LORD *is* upon them that fear him, upon them that hope in his mercy;

19 To deliver their soul from death, and to keep them alive in famine.

20 Our soul waiteth for the LORD: he *is* our help and our shield.

21 For our heart shall rejoice in him, because we have trusted in his holy name.
22 Let thy mercy, O LORD, be upon us, according as we hope in thee.

PSALM 34

A Psalm of David, when he changed his behavior before Abimelech; who drove him away, and he departed.

I WILL bless the LORD at all times: his praise *shall* continually *be* in my mouth.
2 My soul shall make her boast in the LORD: the humble shall hear *thereof*, and be glad.
3 O magnify the LORD with me, and let us exalt his name together.
4 I sought the LORD, and he heard me, and delivered me from all my fears.
5 They looked unto him, and were lightened: and their faces were not ashamed.
6 This poor man cried, and the LORD heard *him*, and saved him out of all his troubles.
7 The angel of the LORD encampeth round about them that fear him, and delivereth them.
8 O taste and see that the LORD *is* good: blessed *is* the man *that* trusteth in him.
9 O fear the LORD, ye his saints: for *there is* no want to them that fear him.
10 The young lions do lack, and suffer hunger: but they that seek the LORD shall not want any good *thing*.
11 Come, ye children, hearken unto me: I will teach you the fear of the LORD.
12 What man *is he that* desireth life, *and* loveth *many* days, that he may see good?
13 Keep thy tongue from evil, and thy lips from speaking guile.
14 Depart from evil, and do good; seek peace, and pursue it.
15 The eyes of the LORD *are* upon the righteous, and his ears *are open* unto their cry.
16 The face of the LORD *is* against them that do evil, to cut off the remembrance of them from the earth.
17 *The righteous* cry, and the LORD heareth, and delivereth them out of all their troubles.
18 The LORD *is* nigh unto them that are of a broken heart; and saveth such as be of a contrite spirit.
19 Many *are* the afflictions of the righteous: but the LORD delivereth him out of them all.
20 He keepeth all his bones: not one of them is broken.
21 Evil shall slay the wicked: and they that hate the righteous shall be desolate.
22 The LORD redeemeth the soul of his servants: and none of them that trust in him shall be desolate.

PSALM 35

A Psalm of David.

PLEAD *my cause*, O LORD, with them that strive with me: fight against them that fight against me.
2 Take hold of shield and buckler, and stand up for mine help.
3 Draw out also the spear, and stop *the way* against them that persecute me: say unto my soul, I *am* thy salvation.
4 Let them be confounded and put to shame that seek after my soul: let them be turned back and brought to confusion that devise my hurt.

5 Let them be as chaff before the wind: and let the angel of the LORD chase *them*.
6 Let their way be dark and slippery: and let the angel of the LORD persecute them.
7 For without cause have they hid for me their net *in* a pit, *which* without cause they have digged for my soul.
8 Let destruction come upon him at unawares; and let his net that he hath hid catch himself: into that very destruction let him fall.
9 And my soul shall be joyful in the LORD: it shall rejoice in his salvation.
10 All my bones shall say, LORD, who *is* like unto thee, which deliverest the poor from him that is too strong for him, yea, the poor and the needy from him that spoileth him?
11 False witnesses did rise up; they laid to my charge *things* that I knew not.
12 They rewarded me evil for good *to* the spoiling of my soul.
13 But as for me, when they were sick, my clothing *was* sackcloth: I humbled my soul with fasting; and my prayer returned into mine own bosom.
14 I behaved myself as though *he had been* my friend *or* brother: I bowed down heavily, as one that mourneth *for his* mother.
15 But in mine adversity they rejoiced, and gathered themselves together: *yea*, the abjects gathered themselves together against me, and I knew *it* not; they did tear *me*, and ceased not:
16 With hypocritical mockers in feasts, they gnashed upon me with their teeth.
17 Lord, how long wilt thou look on? rescue my soul from their destructions, my darling from the lions.
18 I will give thee thanks in the great congregation: I will praise thee among much people.
19 Let not them that are mine enemies wrongfully rejoice over me: *neither* let them wink with the eye that hate me without a cause.
20 For they speak not peace: but they devise deceitful matters against *them that are* quiet in the land.
21 Yea, they opened their mouth wide against me, *and* said, Aha, aha, our eye hath seen *it*.
22 *This* thou hast seen, O LORD: keep not silence: O Lord, be not far from me.
23 Stir up thyself, and awake to my judgment, *even* unto my cause, my God and my Lord.
24 Judge me, O LORD my God, according to thy righteousness; and let them not rejoice over me.
25 Let them not say in their hearts, Ah, so would we have it: let them not say, We have swallowed him up.
26 Let them be ashamed and brought to confusion together that rejoice at mine hurt: let them be clothed with shame and dishonor that magnify *themselves* against me.
27 Let them shout for joy, and be glad, that favor my righteous cause: yea, let them say continually, Let the LORD be magnified which hath pleasure in the prosperity of his servant.
28 And my tongue shall speak of thy righteousness *and* of thy praise all the day long.

PSALM 36

To the chief Musician, *A Psalm* of David the servant of the LORD.

THE transgression of the wicked saith within my heart, *that there is* no fear of God before his eyes.

2 For he flattereth himself in his own eyes, until his iniquity be found to be hateful.

3 The words of his mouth *are* iniquity and deceit: he hath left off to be wise, *and* to do good.

4 He deviseth mischief upon his bed; he setteth himself in a way *that is* not good; he abhorreth not evil.

5 Thy mercy, O LORD, *is* in the heavens; *and* thy faithfulness *reacheth* unto the clouds.

6 Thy righteousness *is* like the great mountains; thy judgments *are* a great deep: O LORD, thou preservest man and beast.

7 How excellent *is* thy loving-kindness, O God! therefore the children of men put their trust under the shadow of thy wings.

8 They shall be abundantly satisfied with the fatness of thy house; and thou shalt make them drink of the river of thy pleasures.

9 For with thee *is* the fountain of life: in thy light shall we see light.

10 O continue thy loving-kindness unto them that know thee; and thy righteousness to the upright in heart.

11 Let not the foot of pride come against me, and let not the hand of the wicked remove me.

12 There are the workers of iniquity fallen: they are cast down, and shall not be able to rise.

PSALM 37

A Psalm of David.

FRET not thyself because of evildoers, neither be thou envious against the workers of iniquity.

2 For they shall soon be cut down like the grass, and wither as the green herb.

3 Trust in the LORD, and do good; *so* shalt thou dwell in the land, and verily thou shalt be fed.

4 Delight thyself also in the LORD; and he shall give thee the desires of thine heart.

5 Commit thy way unto the LORD; trust also in him; and he shall bring *it* to pass.

6 And he shall bring forth thy righteousness as the light, and thy judgment as the noonday.

7 Rest in the LORD, and wait patiently for him: fret not thyself because of him who prospereth in his way, because of the man who bringeth wicked devices to pass.

8 Cease from anger, and forsake wrath: fret not thyself in any wise to do evil.

9 For evildoers shall be cut off: but those that wait upon the LORD, they shall inherit the earth.

10 For yet a little while, and the wicked *shall* not *be:* yea, thou shalt diligently consider his place, and it *shall* not *be*.

11 But the meek shall inherit the earth; and shall delight themselves in the abundance of peace.

12 The wicked plotteth against the just, and gnasheth upon him with his teeth.

13 The Lord shall laugh at him: for he seeth that his day is coming.

14 The wicked have drawn out the sword, and have bent their

bow, to cast down the poor and needy, *and* to slay such as be of upright conversation.
15 Their sword shall enter into their own heart, and their bows shall be broken.
16 A little that a righteous man hath *is* better than the riches of many wicked.
17 For the arms of the wicked shall be broken: but the LORD upholdeth the righteous.
18 The LORD knoweth the days of the upright: and their inheritance shall be for ever.
19 They shall not be ashamed in the evil time: and in the days of famine they shall be satisfied.
20 But the wicked shall perish, and the enemies of the LORD *shall be* as the fat of lambs: they shall consume; into smoke shall they consume away.
21 The wicked borroweth, and payeth not again: but the righteous showeth mercy, and giveth.
22 For *such as be* blessed of him shall inherit the earth; and *they that be* cursed of him shall be cut off.
23 The steps of a *good* man are ordered by the LORD: and he delighteth in his way.
24 Though he fall, he shall not be utterly cast down: for the LORD upholdeth *him with* his hand.
25 I have been young, and *now* am old; yet have I not seen the righteous forsaken, nor his seed begging bread.
26 *He is* ever merciful, and lendeth; and his seed *is* blessed.
27 Depart from evil, and do good; and dwell for evermore.
28 For the LORD loveth judgment, and forsaketh not his saints; they are preserved for ever: but the seed of the wicked shall be cut off.
29 The righteous shall inherit the land, and dwell therein for ever.
30 The mouth of the righteous speaketh wisdom, and his tongue talketh of judgment.
31 The law of his God *is* in his heart; none of his steps shall slide.
32 The wicked watcheth the righteous, and seeketh to slay him.
33 The LORD will not leave him in his hand, nor condemn him when he is judged.
34 Wait on the LORD, and keep his way, and he shall exalt thee to inherit the land: when the wicked are cut off, thou shalt see *it*.
35 I have seen the wicked in great power, and spreading himself like a green bay tree.
36 Yet he passed away, and, lo, he *was* not: yea, I sought him, but he could not be found.
37 Mark the perfect *man*, and behold the upright: for the end of *that* man *is* peace.
38 But the transgressors shall be destroyed together: the end of the wicked shall be cut off.
39 But the salvation of the righteous *is* of the LORD: *he is* their strength in the time of trouble.
40 And the LORD shall help them, and deliver them: he shall deliver them from the wicked, and save them, because they trust in him.

PSALM 38

A Psalm of David, to bring to remembrance.

O LORD, rebuke me not in thy wrath: neither chasten me in thy hot displeasure.

2 For thine arrows stick fast in me, and thy hand presseth me sore.
3 *There is* no soundness in my flesh because of thine anger; neither *is there any* rest in my bones because of my sin.
4 For mine iniquities are gone over mine head: as a heavy burden they are too heavy for me.
5 My wounds stink *and* are corrupt because of my foolishness.
6 I am troubled; I am bowed down greatly; I go mourning all the day long.
7 For my loins are filled with a loathsome *disease:* and *there is* no soundness in my flesh.
8 I am feeble and sore broken: I have roared by reason of the disquietness of my heart.
9 Lord, all my desire *is* before thee; and my groaning is not hid from thee.
10 My heart panteth, my strength faileth me: as for the light of mine eyes, it also is gone from me.
11 My lovers and my friends stand aloof from my sore; and my kinsmen stand afar off.
12 They also that seek after my life lay snares *for me;* and they that seek my hurt speak mischievous things, and imagine deceits all the day long.
13 But I, as a deaf *man,* heard not; and *I was* as a dumb man *that* openeth not his mouth.
14 Thus I was as a man that heareth not, and in whose mouth *are* no reproofs.
15 For in thee, O LORD, do I hope: thou wilt hear, O Lord my God.
16 For I said, *Hear me,* lest *otherwise* they should rejoice over me: when my foot slippeth, they magnify *themselves* against me.
17 For I *am* ready to halt, and my sorrow *is* continually before me.
18 For I will declare mine iniquity; I will be sorry for my sin.
19 But mine enemies *are* lively, *and* they are strong: and they that hate me wrongfully are multiplied.
20 They also that render evil for good are mine adversaries; because I follow *the thing that* good *is.*
21 Forsake me not, O LORD: O my God, be not far from me.
22 Make haste to help me, O Lord my salvation.

PSALM 39

To the chief Musician, *even* to Jeduthun, A Psalm of David.

I SAID, I will take heed to my ways, that I sin not with my tongue: I will keep my mouth with a bridle, while the wicked is before me.
2 I was dumb with silence, I held my peace, *even* from good; and my sorrow was stirred.
3 My heart was hot within me; while I was musing the fire burned: *then* spake I with my tongue,
4 LORD, make me to know mine end, and the measure of my days, what it *is; that* I may know how frail I *am.*
5 Behold, thou hast made my days *as* a handbreadth; and mine age *is* as nothing before thee: verily every man at his best state *is* altogether vanity. Selah.
6 Surely every man walketh in a vain show: surely they are disquieted in vain: he heapeth up *riches,* and knoweth not who shall gather them.

7 And now, Lord, what wait I for? my hope *is* in thee.
8 Deliver me from all my transgressions: make me not the reproach of the foolish.
9 I was dumb, I opened not my mouth; because thou didst *it*.
10 Remove thy stroke away from me: I am consumed by the blow of thine hand.
11 When thou with rebukes dost correct man for iniquity, thou makest his beauty to consume away like a moth: surely every man *is* vanity. Selah.
12 Hear my prayer, O LORD, and give ear unto my cry; hold not thy peace at my tears: for I *am* a stranger with thee, *and* a sojourner, as all my fathers *were*.
13 O spare me, that I may recover strength, before I go hence, and be no more.

PSALM 40

To the chief Musician, A Psalm of David.

I WAITED patiently for the LORD; and he inclined unto me, and heard my cry.
2 He brought me up also out of a horrible pit, out of the miry clay, and set my feet upon a rock, *and* established my goings.
3 And he hath put a new song in my mouth, *even* praise unto our God: many shall see *it*, and fear, and shall trust in the LORD.
4 Blessed *is* that man that maketh the LORD his trust, and respecteth not the proud, nor such as turn aside to lies.
5 Many, O LORD my God, *are* thy wonderful works *which* thou hast done, and thy thoughts *which are* to us-ward: they cannot be reckoned up in order unto thee: *if* I would declare and speak *of them*, they are more than can be numbered.
6 Sacrifice and offering thou didst not desire; mine ears hast thou opened: burnt offering and sin offering hast thou not required.
7 Then said I, Lo, I come: in the volume of the book *it is* written of me,
8 I delight to do thy will, O my God: yea, thy law *is* within my heart.
9 I have preached righteousness in the great congregation: lo, I have not refrained my lips, O LORD, thou knowest.
10 I have not hid thy righteousness within my heart; I have declared thy faithfulness and thy salvation: I have not concealed thy loving-kindness and thy truth from the great congregation.
11 Withhold not thou thy tender mercies from me, O LORD: let thy loving-kindness and thy truth continually preserve me.
12 For innumerable evils have compassed me about: mine iniquities have taken hold upon me, so that I am not able to look up; they are more than the hairs of mine head: therefore my heart faileth me.
13 Be pleased, O LORD, to deliver me: O LORD, make haste to help me.
14 Let them be ashamed and confounded together that seek after my soul to destroy it; let them be driven backward and put to shame that wish me evil.
15 Let them be desolate for a reward of their shame that say unto me, Aha, aha.
16 Let all those that seek thee rejoice and be glad in thee: let such as love thy salvation say

continually, The LORD be magnified.

17 But I *am* poor and needy; *yet* the LORD thinketh upon me: thou *art* my help and my deliverer; make no tarrying, O my God.

PSALM 41

To the chief Musician, A Psalm of David.

BLESSED *is* he that considereth the poor: the LORD will deliver him in time of trouble.

2 The LORD will preserve him, and keep him alive; *and* he shall be blessed upon the earth: and thou wilt not deliver him unto the will of his enemies.

3 The LORD will strengthen him upon the bed of languishing: thou wilt make all his bed in his sickness.

4 I said, LORD, be merciful unto me: heal my soul; for I have sinned against thee.

5 Mine enemies speak evil of me, When shall he die, and his name perish?

6 And if he come to see *me*, he speaketh vanity: his heart gathereth iniquity to itself; *when* he goeth abroad, he telleth *it*.

7 All that hate me whisper together against me: against me do they devise my hurt.

8 An evil disease, *say they*, cleaveth fast unto him: and *now* that he lieth he shall rise up no more.

9 Yea, mine own familiar friend, in whom I trusted, which did eat of my bread, hath lifted up *his* heel against me.

10 But thou, O LORD, be merciful unto me, and raise me up, that I may requite them.

11 By this I know that thou favorest me, because mine enemy doth not triumph over me.

12 And as for me, thou upholdest me in mine integrity, and settest me before thy face for ever.

13 Blessed *be* the LORD God of Israel from everlasting, and to everlasting. Amen, and Amen.

PSALM 42

To the chief Musician, Maschil, for the sons of Korah.

AS the hart panteth after the water brooks, so panteth my soul after thee, O God.

2 My soul thirsteth for God, for the living God: when shall I come and appear before God?

3 My tears have been my meat day and night, while they continually say unto me, Where *is* thy God?

4 When I remember these *things*, I pour out my soul in me: for I had gone with the multitude, I went with them to the house of God, with the voice of joy and praise, with a multitude that kept holyday.

5 Why art thou cast down, O my soul? and *why* art thou disquieted in me? hope thou in God: for I shall yet praise him *for* the help of his countenance.

6 O my God, my soul is cast down within me: therefore will I remember thee from the land of Jordan, and of the Hermonites, from the hill Mizar.

7 Deep calleth unto deep at the noise of thy waterspouts: all thy waves and thy billows are gone over me.

8 *Yet* the LORD will command his loving-kindness in the daytime, and in the night his song *shall be* with me, *and* my prayer unto the God of my life.

9 I will say unto God my rock, Why hast thou forgotten me?

why go I mourning because of the oppression of the enemy?

10 *As* with a sword in my bones, mine enemies reproach me; while they say daily unto me, Where *is* thy God?

11 Why art thou cast down, O my soul? and why art thou disquieted within me? hope thou in God: for I shall yet praise him, *who is* the health of my countenance, and my God.

PSALM 43

JUDGE me, O God, and plead my cause against an ungodly nation: O deliver me from the deceitful and unjust man.

2 For thou *art* the God of my strength: why dost thou cast me off? why go I mourning because of the oppression of the enemy?

3 O send out thy light and thy truth: let them lead me; let them bring me unto thy holy hill, and to thy tabernacles.

4 Then will I go unto the altar of God, unto God my exceeding joy: yea, upon the harp will I praise thee, O God my God.

5 Why art thou cast down, O my soul? and why art thou disquieted within me? hope in God: for I shall yet praise him, *who is* the health of my countenance, and my God.

PSALM 44

To the chief Musician for the sons of Korah, Maschil.

WE have heard with our ears, O God, our fathers have told us, *what* work thou didst in their days, in the times of old.

2 *How* thou didst drive out the heathen with thy hand, and plantedst them; *how* thou didst afflict the people, and cast them out.

3 For they got not the land in possession by their own sword, neither did their own arm save them: but thy right hand, and thine arm, and the light of thy countenance, because thou hadst a favor unto them.

4 Thou art my King, O God: command deliverances for Jacob.

5 Through thee will we push down our enemies: through thy name will we tread them under that rise up against us.

6 For I will not trust in my bow, neither shall my sword save me.

7 But thou hast saved us from our enemies, and hast put them to shame that hated us.

8 In God we boast all the day long, and praise thy name for ever. Selah.

9 But thou hast cast off, and put us to shame; and goest not forth with our armies.

10 Thou makest us to turn back from the enemy: and they which hate us spoil for themselves.

11 Thou hast given us like sheep *appointed* for meat; and hast scattered us among the heathen.

12 Thou sellest thy people for nought, and dost not increase *thy wealth* by their price.

13 Thou makest us a reproach to our neighbors, a scorn and a derision to them that are round about us.

14 Thou makest us a byword among the heathen, a shaking of the head among the people.

15 My confusion *is* continually before me, and the shame of my face hath covered me,

16 For the voice of him that reproacheth and blasphemeth; by reason of the enemy and avenger.

17 All this is come upon us; yet have we not forgotten thee, neither have we dealt falsely in thy covenant.
18 Our heart is not turned back, neither have our steps declined from thy way;
19 Though thou hast sore broken us in the place of dragons, and covered us with the shadow of death.
20 If we have forgotten the name of our God, or stretched out our hands to a strange god;
21 Shall not God search this out? for he knoweth the secrets of the heart.
22 Yea, for thy sake are we killed all the day long; we are counted as sheep for the slaughter.
23 Awake, why sleepest thou, O Lord? arise, cast *us* not off for ever.
24 Wherefore hidest thou thy face, *and* forgettest our affliction and our oppression?
25 For our soul is bowed down to the dust: our belly cleaveth unto the earth.
26 Arise for our help, and redeem us for thy mercies' sake.

PSALM 45

To the chief Musician upon Shoshannim, for the sons of Korah, Maschil, A Song of loves.

MY heart is inditing a good matter: I speak of the things which I have made touching the King: my tongue *is* the pen of a ready writer.
2 Thou art fairer than the children of men: grace is poured into thy lips: therefore God hath blessed thee for ever.
3 Gird thy sword upon *thy* thigh, O *most* Mighty, with thy glory and thy majesty.
4 And in thy majesty ride prosperously, because of truth and meekness *and* righteousness; and thy right hand shall teach thee terrible things.
5 Thine arrows *are* sharp in the heart of the King's enemies; *whereby* the people fall under thee.
6 Thy throne, O God, *is* for ever and ever: the sceptre of thy kingdom *is* a right sceptre.
7 Thou lovest righteousness, and hatest wickedness: therefore God, thy God, hath anointed thee with the oil of gladness above thy fellows.
8 All thy garments *smell* of myrrh, and aloes, *and* cassia, out of the ivory palaces, whereby they have made thee glad.
9 Kings' daughters *were* among thy honorable women: upon thy right hand did stand the queen in gold of Ophir.
10 Hearken, O daughter, and consider, and incline thine ear; forget also thine own people, and thy father's house;
11 So shall the King greatly desire thy beauty: for he *is* thy Lord; and worship thou him.
12 And the daughter of Tyre *shall be there* with a gift; *even* the rich among the people shall entreat thy favor.
13 The King's daughter *is* all glorious within: her clothing *is* of wrought gold.
14 She shall be brought unto the King in raiment of needlework: the virgins her companions that follow her shall be brought unto thee.
15 With gladness and rejoicing shall they be brought: they shall enter into the King's palace.
16 Instead of thy fathers shall be thy children, whom thou

mayest make princes in all the earth.

17 I will make thy name to be remembered in all generations: therefore shall the people praise thee for ever and ever.

PSALM 46

To the chief Musician for the sons of Korah, A Song upon Alamoth.

GOD *is* our refuge and strength, a very present help in trouble.

2 Therefore will not we fear, though the earth be removed, and though the mountains be carried into the midst of the sea;

3 *Though* the waters thereof roar *and* be troubled, *though* the mountains shake with the swelling thereof. Selah.

4 *There is* a river, the streams whereof shall make glad the city of God, the holy *place* of the tabernacles of the Most High.

5 God *is* in the midst of her; she shall not be moved: God shall help her, *and that* right early.

6 The heathen raged, the kingdoms were moved: he uttered his voice, the earth melted.

7 The LORD of hosts *is* with us; the God of Jacob *is* our refuge. Selah.

8 Come, behold the works of the LORD, what desolations he hath made in the earth.

9 He maketh wars to cease unto the end of the earth; he breaketh the bow, and cutteth the spear in sunder; he burneth the chariot in the fire.

10 Be still, and know that I *am* God: I will be exalted among the heathen, I will be exalted in the earth.

11 The LORD of hosts *is* with us; the God of Jacob *is* our refuge. Selah.

PSALM 47

To the chief Musician, A Psalm for the sons of Korah.

O CLAP your hands, all ye people; shout unto God with the voice of triumph.

2 For the LORD most high *is* terrible; *he is* a great King over all the earth.

3 He shall subdue the people under us, and the nations under our feet.

4 He shall choose our inheritance for us, the excellency of Jacob whom he loved. Selah.

5 God is gone up with a shout, the LORD with the sound of a trumpet.

6 Sing praises to God, sing praises: sing praises unto our King, sing praises.

7 For God *is* the King of all the earth: sing ye praises with understanding.

8 God reigneth over the heathen: God sitteth upon the throne of his holiness.

9 The princes of the people are gathered together, *even* the people of the God of Abraham: for the shields of the earth *belong* unto God: he is greatly exalted.

PSALM 48

A Song *and* Psalm for the sons of Korah.

GREAT *is* the LORD, and greatly to be praised in the city of our God, *in* the mountain of his holiness.

2 Beautiful for situation, the joy of the whole earth, *is* mount Zion, *on* the sides of the north, the city of the great King.

3 God is known in her palaces for a refuge.

4 For, lo, the kings were assembled, they passed by together.
5 They saw *it, and* so they marveled; they were troubled, *and* hasted away.
6 Fear took hold upon them there, *and* pain, as of a woman in travail.
7 Thou breakest the ships of Tarshish with an east wind.
8 As we have heard, so have we seen in the city of the LORD of hosts, in the city of our God: God will establish it for ever. Selah.
9 We have thought of thy loving-kindness, O God, in the midst of thy temple.
10 According to thy name, O God, so *is* thy praise unto the ends of the earth: thy right hand is full of righteousness.
11 Let mount Zion rejoice, let the daughters of Judah be glad, because of thy judgments.
12 Walk about Zion, and go round about her: tell the towers thereof.
13 Mark ye well her bulwarks, consider her palaces; that ye may tell *it* to the generation following.
14 For this God *is* our God for ever and ever: he will be our guide *even* unto death.

PSALM 49

To the chief Musician, A Psalm for the sons of Korah.

HEAR this, all *ye* people; give ear, all *ye* inhabitants of the world:
2 Both low and high, rich and poor, together.
3 My mouth shall speak of wisdom; and the meditation of my heart *shall be* of understanding.
4 I will incline mine ear to a parable: I will open my dark saying upon the harp.
5 Wherefore should I fear in the days of evil, *when* the iniquity of my heels shall compass me about?
6 They that trust in their wealth, and boast themselves in the multitude of their riches;
7 None *of them* can by any means redeem his brother, nor give to God a ransom for him:
8 (For the redemption of their soul *is* precious, and it ceaseth for ever:)
9 That he should still live for ever, *and* not see corruption.
10 For he seeth *that* wise men die, likewise the fool and the brutish person perish, and leave their wealth to others.
11 Thei inward thought *is, that* their houses *shall continue* for ever, *and* their dwelling places to all generations; they call *their* lands after their own names.
12 Nevertheless man *being* in honor abideth not: he is like the beasts *that* perish.
13 This their way *is* their folly: yet their posterity approve their sayings. Selah.
14 Like sheep they are laid in the grave; death shall feed on them; and the upright shall have dominion over them in the morning; and their beauty shall consume in the grave from their dwelling.
15 But God will redeem my soul from the power of the grave: for he shall receive me. Selah.
16 Be not thou afraid when one is made rich, when the glory of his house is increased;
17 For when he dieth he shall carry nothing away: his glory shall not descend after him.
18 Though while he lived he blessed his soul, (and *men* will praise thee, when thou doest well to thyself,)

19 He shall go to the generation of his fathers; they shall never see light.
20 Man *that is* in honor, and understandeth not, is like the beasts *that* perish.

PSALM 50

A Psalm of Asaph.

THE mighty God, *even* the LORD, hath spoken, and called the earth from the rising of the sun unto the going down thereof.
2 Out of Zion, the perfection of beauty, God hath shined.
3 Our God shall come, and shall not keep silence: a fire shall devour before him, and it shall be very tempestuous round about him.
4 He shall call to the heavens from above, and to the earth, that he may judge his people.
5 Gather my saints together unto me; those that have made a covenant with me by sacrifice.
6 And the heavens shall declare his righteousness: for God *is* judge himself. Selah.
7 Hear, O my people, and I will speak; O Israel, and I will testify against thee: I *am* God, *even* thy God.
8 I will not reprove thee for thy sacrifices or thy burnt offerings, *to have been* continually before me.
9 I will take no bullock out of thy house, *nor* he goats out of thy folds:
10 For every beast of the forest *is* mine, *and* the cattle upon a thousand hills.
11 I know all the fowls of the mountains: and the wild beasts of the field *are* mine.
12 If I were hungry, I would not tell thee: for the world *is* mine, and the fulness thereof.
13 Will I eat the flesh of bulls, or drink the blood of goats?
14 Offer unto God thanksgiving; and pay thy vows unto the Most High:
15 And call upon me in the day of trouble: I will deliver thee, and thou shalt glorify me.
16 But unto the wicked God saith, What hast thou to do to declare my statutes, or *that* thou shouldest take my covenant in thy mouth?
17 Seeing thou hatest instruction, and castest my words behind thee.
18 When thou sawest a thief, then thou consentedst with him, and hast been partaker with adulterers.
19 Thou givest thy mouth to evil, and thy tongue frameth deceit.
20 Thou sittest *and* speakest against thy brother; thou slanderest thine own mother's son.
21 These *things* hast thou done, and I kept silence; thou thoughtest that I was altogether *such a one* as thyself: *but* I will reprove thee, and set *them* in order before thine eyes.
22 Now consider this, ye that forget God, lest I tear *you* in pieces, and *there be* none to deliver.
23 Whoso offereth praise glorifieth me: and to him that ordereth *his* conversation *aright* will I show the salvation of God.

PSALM 51

To the chief Musician, A Psalm of David, when Nathan the prophet came unto him, after he had gone in to Bath-sheba.

HAVE mercy upon me, O God, according to thy loving-kindness: according unto the multitude of thy tender mercies blot out my transgressions.

2 Wash me thoroughly from mine iniquity, and cleanse me from my sin.
3 For I acknowledge my transgressions: and my sin *is* ever before me.
4 Against thee, thee only, have I sinned, and done *this* evil in thy sight: that thou mightest be justified when thou speakest, *and* be clear when thou judgest.
5 Behold, I was shapen in iniquity; and in sin did my mother conceive me.
6 Behold, thou desirest truth in the inward parts: and in the hidden *part* thou shalt make me to know wisdom.
7 Purge me with hyssop, and I shall be clean: wash me, and I shall be whiter than snow.
8 Make me to hear joy and gladness; *that* the bones *which* thou hast broken may rejoice.
9 Hide thy face from my sins, and blot out all mine iniquities.
10 Create in me a clean heart, O God; and renew a right spirit within me.
11 Cast me not away from thy presence; and take not thy Holy Spirit from me.
12 Restore unto me the joy of thy salvation; and uphold me *with thy* free Spirit.
13 *Then* will I teach transgressors thy ways; and sinners shall be converted unto thee.
14 Deliver me from bloodguiltiness, O God, thou God of my salvation: *and* my tongue shall sing aloud of thy righteousness.
15 O Lord, open thou my lips; and my mouth shall show forth thy praise.
16 For thou desirest not sacrifice; else would I give *it:* thou delightest not in burnt offering.
17 The sacrifices of God *are* a broken spirit: a broken and a contrite heart, O God, thou wilt not despise.
18 Do good in thy good pleasure unto Zion: build thou the walls of Jerusalem.
19 Then shalt thou be pleased with the sacrifices of righteousness, with burnt offering and whole burnt offering: then shall they offer bullocks upon thine altar.

PSALM 52

To the chief Musician, Maschil, *A Psalm* of David, when Doeg the Edomite came and told Saul, and said unto him, David is come to the house of Ahimelech.

WHY boastest thou thyself in mischief, O mighty man? the goodness of God *endureth* continually.
2 Thy tongue deviseth mischiefs; like a sharp razor, working deceitfully.
3 Thou lovest evil more than good; *and* lying rather than to speak righteousness. Selah.
4 Thou lovest all devouring words, O *thou* deceitful tongue.
5 God shall likewise destroy thee for ever, he shall take thee away, and pluck thee out of *thy* dwelling place, and root thee out of the land of the living. Selah.
6 The righteous also shall see, and fear, and shall laugh at him:
7 Lo, *this is* the man *that* made not God his strength; but trusted in the abundance of his riches, *and* strengthened himself in his wickedness.
8 But I *am* like a green olive tree in the house of God: I trust in the mercy of God for ever and ever.
9 I will praise thee for ever, because thou hast done *it:* and I will wait on thy name; for *it is* good before thy saints.

PSALM 53

To the chief Musician upon Mahalath, Maschil, *A Psalm* of David.

THE fool hath said in his heart, *There is* no God. Corrupt are they, and have done abominable iniquity: *there is* none that doeth good.

2 God looked down from heaven upon the children of men, to see if there were *any* that did understand, that did seek God.

3 Every one of them is gone back: they are altogether become filthy; *there is* none that doeth good, no, not one.

4 Have the workers of iniquity no knowledge? who eat up my people *as* they eat bread: they have not called upon God.

5 There were they in great fear, *where* no fear was: for God hath scattered the bones of him that encampeth *against* thee: thou hast put *them* to shame, because God hath despised them.

6 Oh that the salvation of Israel *were come* out of Zion! When God bringeth back the captivity of his people, Jacob shall rejoice, *and* Israel shall be glad.

PSALM 54

To the chief Musician on Neginoth, Maschil, *A Psalm* of David, when the Ziphim came and said to Saul, Doth not David hide himself with us?

SAVE me, O God, by thy name, and judge me by thy strength.

2 Hear my prayer, O God; give ear to the words of my mouth.

3 For strangers are risen up against me, and oppressors seek after my soul: they have not set God before them. Selah.

4 Behold, God *is* mine helper: the Lord *is* with them that uphold my soul.

5 He shall reward evil unto mine enemies: cut them off in thy truth.

6 I will freely sacrifice unto thee: I will praise thy name, O LORD; for *it is* good.

7 For he hath delivered me out of all trouble: and mine eye hath seen *his desire* upon mine enemies.

PSALM 55

To the chief Musician on Neginoth, Maschil, *A Psalm* of David.

GIVE ear to my prayer, O God; and hide not thyself from my supplication.

2 Attend unto me, and hear me: I mourn in my complaint, and make a noise;

3 Because of the voice of the enemy, because of the oppression of the wicked: for they cast iniquity upon me, and in wrath they hate me.

4 My heart is sore pained within me: and the terrors of death are fallen upon me.

5 Fearfulness and trembling are come upon me, and horror hath overwhelmed me.

6 And I said, Oh that I had wings like a dove! *for then* would I fly away, and be at rest.

7 Lo, *then* would I wander far off, *and* remain in the wilderness. Selah.

8 I would hasten my escape from the windy storm *and* tempest.

9 Destroy, O Lord, *and* divide their tongues: for I have seen violence and strife in the city.

10 Day and night they go about it upon the walls thereof: mischief also and sorrow *are* in the midst of it.

11 Wickedness *is* in the midst thereof: deceit and guile depart not from her streets.

12 For *it was* not an enemy *that* reproached me; then I could have borne *it:* neither *was it* he that hated me *that* did magnify *himself* against me; then I would have hid myself from him:

13 But *it was* thou, a man mine equal, my guide, and mine acquaintance.

14 We took sweet counsel together, *and* walked unto the house of God in company.

15 Let death seize upon them, *and* let them go down quick into hell: for wickedness *is* in their dwellings, *and* among them.

16 As for me, I will call upon God; and the LORD shall save me.

17 Evening, and morning, and at noon, will I pray, and cry aloud: and he shall hear my voice.

18 He hath delivered my soul in peace from the battle *that was* against me: for there were many with me.

19 God shall hear, and afflict them, even he that abideth of old. Selah. Because they have no changes, therefore they fear not God.

20 He hath put forth his hands against such as be at peace with him: he hath broken his covenant.

21 *The words* of his mouth were smoother than butter, but war *was* in his heart: his words were softer than oil, yet *were* they drawn swords.

22 Cast thy burden upon the LORD, and he shall sustain thee: he shall never suffer the righteous to be moved.

23 But thou, O God, shalt bring them down into the pit of destruction: bloody and deceitful men shall not live out half their days; but I will trust in thee.

PSALM 56

To the chief Musician upon Jonath-elem-rechokim, Michtam of David, when the Philistines took him in Gath.

BE merciful unto me, O God: for man would swallow me up; he fighting daily oppresseth me.

2 Mine enemies would daily swallow *me* up: for *they be* many that fight against me, O thou Most High.

3 What time I am afraid, I will trust in thee.

4 In God I will praise his word, in God I have put my trust; I will not fear what flesh can do unto me.

5 Every day they wrest my words: all their thoughts *are* against me for evil.

6 They gather themselves together, they hide themselves, they mark my steps, when they wait for my soul.

7 Shall they escape by iniquity? in *thine* anger cast down the people, O God.

8 Thou tellest my wanderings: put thou my tears into thy bottle: *are they* not in thy book?

9 When I cry *unto thee,* then shall mine enemies turn back: this I know; for God *is* for me.

10 In God will I praise *his* word: in the LORD will I praise *his* word.

11 In God have I put my trust: I will not be afraid what man can do unto me.

12 Thy vows *are* upon me, O God: I will render praises unto thee.

13 For thou hast delivered my soul from death: *wilt* not *thou*

deliver my feet from falling, that I may walk before God in the light of the living?

PSALM 57

To the chief Musician, Al-taschith, Michtam of David, when he fled from Saul in the cave.

BE merciful unto me, O God, be merciful unto me: for my soul trusteth in thee: yea, in the shadow of thy wings will I make my refuge, until *these* calamities be overpast.

2 I will cry unto God most high; unto God that performeth *all things* for me.

3 He shall send from heaven, and save me *from* the reproach of him that would swallow me up. Selah. God shall send forth his mercy and his truth.

4 My soul *is* among lions: *and* I lie *even among* them that are set on fire, *even* the sons of men, whose teeth *are* spears and arrows, and their tongue a sharp sword.

5 Be thou exalted, O God, above the heavens; *let* thy glory *be* above all the earth.

6 They have prepared a net for my steps; my soul is bowed down: they have digged a pit before me, into the midst whereof they are fallen *themselves*. Selah.

7 My heart is fixed, O God, my heart is fixed: I will sing and give praise.

8 Awake up, my glory; awake, psaltery and harp: I *myself* will awake early.

9 I will praise thee, O Lord, among the people: I will sing unto thee among the nations.

10 For thy mercy *is* great unto the heavens, and thy truth unto the clouds.

11 Be thou exalted, O God, above the heavens: *let* thy glory *be* above all the earth.

PSALM 58

To the chief Musician, Al-taschith, Michtam of David.

DO ye indeed speak righteousness, O congregation? do ye judge uprightly, O ye sons of men?

2 Yea, in heart ye work wickedness; ye weigh the violence of your hands in the earth.

3 The wicked are estranged from the womb: they go astray as soon as they be born, speaking lies.

4 Their poison *is* like the poison of a serpent: *they are* like the deaf adder *that* stoppeth her ear;

5 Which will not hearken to the voice of charmers, charming never so wisely.

6 Break their teeth, O God, in their mouth: break out the great teeth of the young lions, O LORD.

7 Let them melt away as waters *which* run continually: *when* he bendeth *his bow to shoot* his arrows, let them be as cut in pieces.

8 As a snail *which* melteth, let *every one of them* pass away: *like* the untimely birth of a woman, *that* they may not see the sun.

9 Before your pots can feel the thorns, he shall take them away as with a whirlwind, both living, and in *his* wrath.

10 The righteous shall rejoice when he seeth the vengeance: he shall wash his feet in the blood of the wicked.

11 So that a man shall say, Verily *there is* a reward for the righteous: verily he is a God that judgeth in the earth.

PSALM 59

To the chief Musician, Al-taschith, Michtam of David; when Saul sent, and they watched the house to kill him.

DELIVER me from mine enemies, O my God: defend me from them that rise up against me.

2 Deliver me from the workers of iniquity, and save me from bloody men.

3 For, lo, they lie in wait for my soul: the mighty are gathered against me; not *for* my transgression, nor *for* my sin, O LORD.

4 They run and prepare themselves without *my* fault: awake to help me, and behold.

5 Thou therefore, O LORD God of hosts, the God of Israel, awake to visit all the heathen: be not merciful to any wicked transgressors. Selah.

6 They return at evening: they make a noise like a dog, and go round about the city.

7 Behold, they belch out with their mouth: swords *are* in their lips: for who, *say they*, doth hear?

8 But thou, O LORD, shalt laugh at them; thou shalt have all the heathen in derision.

9 *Because of* his strength will I wait upon thee: for God *is* my defense.

10 The God of my mercy shall prevent me: God shall let me see *my desire* upon mine enemies.

11 Slay them not, lest my people forget: scatter them by thy power; and bring them down, O Lord our shield.

12 *For* the sin of their mouth *and* the words of their lips let them even be taken in their pride: and for cursing and lying *which* they speak.

13 Consume *them* in wrath, consume *them*, that they *may* not *be:* and let them know that God ruleth in Jacob unto the ends of the earth. Selah.

14 And at evening let them return; *and* let them make a noise like a dog, and go round about the city.

15 Let them wander up and down for meat, and grudge if they be not satisfied.

16 But I will sing of thy power; yea, I will sing aloud of thy mercy in the morning: for thou hast been my defense and refuge in the day of my trouble.

17 Unto thee, O my strength, will I sing: for God *is* my defense, *and* the God of my mercy.

PSALM 60

To the chief Musician upon Shushaneduth, Michtam of David, to teach; when he strove with Aram-naharaim and with Aram-zobah, when Joab returned, and smote of Edom in the valley of salt twelve thousand.

O GOD, thou hast cast us off, thou hast scattered us, thou hast been displeased; O turn thyself to us again.

2 Thou hast made the earth to tremble; thou hast broken it: heal the breaches thereof; for it shaketh.

3 Thou hast showed thy people hard things: thou hast made us to drink the wine of astonishment.

4 Thou hast given a banner to them that fear thee, that it may be displayed because of the truth. Selah.

5 That thy beloved may be delivered; save *with* thy right hand, and hear me.

6 God hath spoken in his holiness; I will rejoice, I will divide Shechem, and mete out the valley of Succoth.

7 Gilead *is* mine, and Manasseh *is* mine; Ephraim also *is* the strength of mine head; Judah *is* my lawgiver;

8 Moab *is* my washpot; over Edom will I cast out my shoe: Philistia, triumph thou because of me.

9 Who will bring me *into* the strong city? who will lead me into Edom?

10 *Wilt* not thou, O God, *which* hadst cast us off? and *thou*, O God, *which* didst not go out with our armies?

11 Give us help from trouble: for vain *is* the help of man.

12 Through God we shall do valiantly: for he *it is that* shall tread down our enemies.

PSALM 61

To the chief Musician upon Neginah, *A Psalm* of David.

HEAR my cry, O God; attend unto my prayer.

2 From the end of the earth will I cry unto thee, when my heart is overwhelmed: lead me to the rock *that* is higher than I.

3 For thou hast been a shelter for me, *and* a strong tower from the enemy.

4 I will abide in thy tabernacle for ever: I will trust in the covert of thy wings. Selah.

5 For thou, O God, hast heard my vows: thou hast given *me* the heritage of those that fear thy name.

6 Thou wilt prolong the king's life: *and* his years as many generations.

7 He shall abide before God for ever: O prepare mercy and truth, *which* may preserve him.

8 So will I sing praise unto thy name for ever, that I may daily perform my vows.

PSALM 62

To the chief Musician, to Jeduthun, A Psalm of David.

TRULY my soul waiteth upon God: from him *cometh* my salvation.

2 He only *is* my rock and my salvation: *he is* my defense; I shall not be greatly moved.

3 How long will ye imagine mischief against a man? ye shall be slain all of you: as a bowing wall *shall ye be, and as* a tottering fence.

4 They only consult to cast *him* down from his excellency: they delight in lies: they bless with their mouth, but they curse inwardly. Selah.

5 My soul, wait thou only upon God; for my expectation *is* from him.

6 He only *is* my rock and my salvation: *he is* my defense; I shall not be moved.

7 In God *is* my salvation and my glory: the rock of my strength, *and* my refuge, *is* in God.

8 Trust in him at all times; ye people, pour out your heart before him: God *is* a refuge for us. Selah.

9 Surely men of low degree *are* vanity, *and* men of high degree *are* a lie: to be laid in the balance, they *are* altogether *lighter* than vanity.

10 Trust not in oppression, and become not vain in robbery: if riches increase, set not your heart *upon them.*

11 God hath spoken once; twice have I heard this; that power *belongeth* unto God.

12 Also unto thee, O Lord, *belongeth* mercy: for thou renderest to every man according to his work.

PSALM 63

A Psalm of David, when he was in the wilderness of Judah.

O GOD, thou *art* my God; early will I seek thee: my soul thirsteth for thee, my flesh longeth for thee in a dry and thirsty land, where no water is;
2 To see thy power and thy glory, so *as* I have seen thee in the sanctuary.
3 Because thy loving-kindness *is* better than life, my lips shall praise thee.
4 Thus will I bless thee while I live: I will lift up my hands in thy name.
5 My soul shall be satisfied as *with* marrow and fatness; and my mouth shall praise *thee* with joyful lips:
6 When I remember thee upon my bed, *and* meditate on thee in the *night* watches.
7 Because thou hast been my help, therefore in the shadow of thy wings will I rejoice.
8 My soul followeth hard after thee: thy right hand upholdeth me.
9 But those *that* seek my soul, to destroy *it*, shall go into the lower parts of the earth.
10 They shall fall by the sword: they shall be a portion for foxes.
11 But the king shall rejoice in God; every one that sweareth by him shall glory: but the mouth of them that speak lies shall be stopped.

PSALM 64

To the chief Musician, A Psalm of David.

HEAR my voice, O God, in my prayer: preserve my life from fear of the enemy.
2 Hide me from the secret counsel of the wicked; from the insurrection of the workers of iniquity:
3 Who whet their tongue like a sword, *and* bend *their bows to shoot* their arrows, *even* bitter words:
4 That they may shoot in secret at the perfect: suddenly do they shoot at him, and fear not.
5 They encourage themselves *in* an evil matter: they commune of laying snares privily; they say, Who shall see them?
6 They search out iniquities; they accomplish a diligent search: both the inward *thought* of every one *of them*, and the heart, *is* deep.
7 But God shall shoot at them *with* an arrow; suddenly shall they be wounded.
8 So they shall make their own tongue to fall upon themselves: all that see them shall flee away.
9 And all men shall fear, and shall declare the work of God; for they shall wisely consider of his doing.
10 The righteous shall be glad in the LORD, and shall trust in him; and all the upright in heart shall glory.

PSALM 65

To the chief Musician, A Psalm *and* Song of David.

PRAISE waiteth for thee, O God, in Zion: and unto thee shall the vow be performed.
2 O thou that hearest prayer, unto thee shall all flesh come.
3 Iniquities prevail against me: *as for* our transgressions, thou shalt purge them away.
4 Blessed *is the man whom* thou choosest, and causest to approach *unto thee, that* he may dwell in thy courts: we shall be satisfied with the good-

ness of thy house, *even* of thy holy temple.

5 *By* terrible things in righteousness wilt thou answer us, O God of our salvation; *who art* the confidence of all the ends of the earth, and of them that are afar off *upon* the sea:

6 Which by his strength setteth fast the mountains; *being* girded with power:

7 Which stilleth the noise of the seas, the noise of their waves, and the tumult of the people.

8 They also that dwell in the uttermost parts are afraid at thy tokens: thou makest the outgoings of the morning and evening to rejoice.

9 Thou visitest the earth, and waterest it: thou greatly enrichest it with the river of God, *which* is full of water: thou preparest them corn, when thou hast so provided for it.

10 Thou waterest the ridges thereof abundantly: thou settlest the furrows thereof: thou makest it soft with showers: thou blessest the springing thereof.

11 Thou crownest the year with thy goodness; and thy paths drop fatness.

12 They drop *upon* the pastures of the wilderness: and the little hills rejoice on every side.

13 The pastures are clothed with flocks; the valleys also are covered over with corn; they shout for joy, they also sing.

PSALM 66

To the chief Musician, A Song or Psalm.

MAKE a joyful noise unto God, all ye lands:

2 Sing forth the honor of his name: make his praise glorious.

3 Say unto God, How terrible *art thou in* thy works! through the greatness of thy power shall thine enemies submit themselves unto thee.

4 All the earth shall worship thee, and shall sing unto thee; they shall sing *to* thy name. Selah.

5 Come and see the works of God: *he is* terrible *in his* doing toward the children of men.

6 He turned the sea into dry *land:* they went through the flood on foot: there did we rejoice in him.

7 He ruleth by his power for ever; his eyes behold the nations: let not the rebellious exalt themselves. Selah.

8 O bless our God, ye people, and make the voice of his praise to be heard:

9 Which holdeth our soul in life, and suffereth not our feet to be moved.

10 For thou, O God, hast proved us: thou hast tried us, as silver is tried.

11 Thou broughtest us into the net; thou laidst affliction upon our loins.

12 Thou hast caused men to ride over our heads; we went through fire and through water: but thou broughtest us out into a wealthy *place.*

13 I will go into thy house with burnt offerings: I will pay thee my vows,

14 Which my lips have uttered, and my mouth hath spoken, when I was in trouble.

15 I will offer unto thee burnt sacrifices of fatlings, with the incense of rams: I will offer bullocks with goats. Selah.

16 Come *and* hear, all ye that fear God, and I will declare what he hath done for my soul.

17 I cried unto him with my mouth, and he was extolled with my tongue.
18 If I regard iniquity in my heart, the Lord will not hear *me:*
19 *But* verily God hath heard *me:* he hath attended to the voice of my prayer.
20 Blessed *be* God, which hath not turned away my prayer, nor his mercy from me.

PSALM 67

To the chief Musician on Neginoth, A Psalm *or* Song.

GOD be merciful unto us, and bless us; *and* cause his face to shine upon us; Selah.
2 That thy way may be known upon earth, thy saving health among all nations.
3 Let the people praise thee, O God; let all the people praise thee.
4 O let the nations be glad and sing for joy: for thou shalt judge the people righteously, and govern the nations upon earth. Selah.
5 Let the people praise thee, O God; let all the people praise thee.
6 *Then* shall the earth yield her increase; *and* God, *even* our own God, shall bless us.
7 God shall bless us; and all the ends of the earth shall fear him.

PSALM 68

To the chief Musician, A Psalm *or* Song of David.

LET God arise, let his enemies be scattered: let them also that hate him flee before him.
2 As smoke is driven away, *so* drive *them* away: as wax melteth before the fire, *so* let the wicked perish at the presence of God.
3 But let the righteous be glad; let them rejoice before God: yea, let them exceedingly rejoice.
4 Sing unto God, sing praises to his name: extol him that rideth upon the heavens by his name JAH, and rejoice before him.
5 A father of the fatherless, and a judge of the widows, *is* God in his holy habitation.
6 God setteth the solitary in families: he bringeth out those which are bound with chains: but the rebellious dwell in a dry *land.*
7 O God, when thou wentest forth before thy people, when thou didst march through the wilderness; Selah:
8 The earth shook, the heavens also dropped at the presence of God: *even* Sinai itself *was moved* at the presence of God, the God of Israel.
9 Thou, O God, didst send a plentiful rain, whereby thou didst confirm thine inheritance, when it was weary.
10 Thy congregation hath dwelt therein: thou, O God, hast prepared of thy goodness for the poor.
11 The Lord gave the word: great *was* the company of those that published *it.*
12 Kings of armies did flee apace: and she that tarried at home divided the spoil.
13 Though ye have lain among the pots, *yet shall ye be as* the wings of a dove covered with silver, and her feathers with yellow gold.
14 When the Almighty scattered kings in it, it was *white* as snow in Salmon.
15 The hill of God *is as* the hill of Bashan; a high hill *as* the hill of Bashan.

16 Why leap ye, ye high hills? *this is* the hill *which* God desireth to dwell in; yea, the LORD will dwell *in it* for ever.
17 The chariots of God *are* twenty thousand, *even* thousands of angels: the Lord *is* among them, *as in* Sinai, in the holy *place*.
18 Thou hast ascended on high, thou hast led captivity captive: thou hast received gifts for men; yea, *for* the rebellious also, that the Lord God might dwell *among them*.
19 Blessed *be* the Lord, *who* daily loadeth us *with benefits*, *even* the God of our salvation. Selah.
20 *He that is* our God *is* the God of salvation; and unto GOD the Lord *belong* the issues from death.
21 But God shall wound the head of his enemies, *and* the hairy scalp of such a one as goeth on still in his trespasses.
22 The Lord said, I will bring again from Bashan, I will bring *my people* again from the depths of the sea:
23 That thy foot may be dipped in the blood of *thine* enemies, *and* the tongue of thy dogs in the same.
24 They have seen thy goings, O God; *even* the goings of my God, my King, in the sanctuary.
25 The singers went before, the players on instruments *followed* after; among *them were* the damsels playing with timbrels.
26 Bless ye God in the congregations, *even* the Lord, from the fountain of Israel.
27 There *is* little Benjamin *with* their ruler, the princes of Judah *and* their council, the princes of Zebulun, *and* the princes of Naphtali.
28 Thy God hath commanded thy strength: strengthen, O God, that which thou hast wrought for us.
29 Because of thy temple at Jerusalem shall kings bring presents unto thee.
30 Rebuke the company of spearmen, the multitude of the bulls, with the calves of the people, *till every one* submit himself with pieces of silver: scatter thou the people *that* delight in war.
31 Princes shall come out of Egypt; Ethiopia shall soon stretch out her hands unto God.
32 Sing unto God, ye kingdoms of the earth; O sing praises unto the Lord; Selah:
33 To him that rideth upon the heavens of heavens, *which were* of old; lo, he doth send out his voice, *and that* a mighty voice.
34 Ascribe ye strength unto God: his excellency *is* over Israel, and his strength *is* in the clouds.
35 O God, *thou art* terrible out of thy holy places: the God of Israel *is* he that giveth strength and power unto *his* people. Blessed *be* God.

PSALM 69

To the chief Musician upon Shoshannim, *A Psalm* of David.

SAVE me, O God; for the waters are come in unto *my* soul.
2 I sink in deep mire, where *there is* no standing: I am come into deep waters, where the floods overflow me.
3 I am weary of my crying: my throat is dried: mine eyes fail while I wait for my God.
4 They that hate me without a cause are more than the hairs

of mine head: they that would destroy me, *being* mine enemies wrongfully, are mighty: then I restored *that* which I took not away.

5 O God, thou knowest my foolishness; and my sins are not hid from thee.

6 Let not them that wait on thee, O Lord GOD of hosts, be ashamed for my sake: let not those that seek thee be confounded for my sake, O God of Israel.

7 Because for thy sake I have borne reproach; shame hath covered my face.

8 I am become a stranger unto my brethren, and an alien unto my mother's children.

9 For the zeal of thine house hath eaten me up; and the reproaches of them that reproached thee are fallen upon me.

10 When I wept, *and chastened* my soul with fasting, that was to my reproach.

11 I made sackcloth also my garment; and I became a proverb to them.

12 They that sit in the gate speak against me; and I *was* the song of the drunkards.

13 But as for me, my prayer *is* unto thee, O LORD, *in* an acceptable time: O God, in the multitude of thy mercy hear me, in the truth of thy salvation.

14 Deliver me out of the mire, and let me not sink: let me be delivered from them that hate me, and out of the deep waters.

15 Let not the waterflood overflow me, neither let the deep swallow me up, and let not the pit shut her mouth upon me.

16 Hear me, O LORD; for thy loving-kindness *is* good: turn unto me according to the multitude of thy tender mercies.

17 And hide not thy face from thy servant; for I am in trouble: hear me speedily.

18 Draw nigh unto my soul, *and* redeem it: deliver me because of mine enemies.

19 Thou hast known my reproach, and my shame, and my dishonor: mine adversaries *are* all before thee.

20 Reproach hath broken my heart; and I am full of heaviness: and I looked *for some* to take pity, but *there was* none; and for comforters, but I found none.

21 They gave me also gall for my meat; and in my thirst they gave me vinegar to drink.

22 Let their table become a snare before them: and *that which should have been* for *their* welfare, *let it become* a trap.

23 Let their eyes be darkened, that they see not; and make their loins continually to shake.

24 Pour out thine indignation upon them, and let thy wrathful anger take hold of them.

25 Let their habitation be desolate; *and* let none dwell in their tents.

26 For they persecute *him* whom thou hast smitten; and they talk to the grief of those whom thou hast wounded.

27 Add iniquity unto their iniquity: and let them not come into thy righteousness.

28 Let them be blotted out of the book of the living, and not be written with the righteous.

29 But I *am* poor and sorrowful: let thy salvation, O God, set me up on high.

30 I will praise the name of God with a song, and will magnify him with thanksgiving.

31 *This* also shall please the LORD better than an ox *or* bullock that hath horns and hoofs.
32 The humble shall see *this, and* be glad: and your heart shall live that seek God.
33 For the LORD heareth the poor, and despiseth not his prisoners.
34 Let the heaven and earth praise him, the seas, and every thing that moveth therein.
35 For God will save Zion, and will build the cities of Judah: that they may dwell there, and have it in possession.
36 The seed also of his servants shall inherit it: and they that love his name shall dwell therein.

PSALM 70

To the chief Musician, *A Psalm* of David, to bring to remembrance.

MAKE haste, O God, to deliver me; make haste to help me, O LORD.
2 Let them be ashamed and confounded that seek after my soul: let them be turned backward, and put to confusion, that desire my hurt.
3 Let them be turned back for a reward of their shame that say, Aha, aha.
4 Let all those that seek thee rejoice and be glad in thee: and let such as love thy salvation say continually, Let God be magnified.
5 But I *am* poor and needy; make haste unto me, O God: thou *art* my help and my deliverer; O LORD, make no tarrying.

PSALM 71

IN thee, O LORD, do I put my trust: let me never be put to confusion.
2 Deliver me in thy righteousness, and cause me to escape: incline thine ear unto me, and save me.
3 Be thou my strong habitation, whereunto I may continually resort: thou hast given commandment to save me; for thou *art* my rock and my fortress.
4 Deliver me, O my God, out of the hand of the wicked, out of the hand of the unrighteous and cruel man.
5 For thou *art* my hope, O Lord GOD: *thou art* my trust from my youth.
6 By thee have I been holden up from the womb: thou art he that took me out of my mother's bowels: my praise *shall be* continually of thee.
7 I am as a wonder unto many; but thou *art* my strong refuge.
8 Let my mouth be filled *with* thy praise *and with* thy honor all the day.
9 Cast me not off in the time of old age; forsake me not when my strength faileth.
10 For mine enemies speak against me; and they that lay wait for my soul take counsel together,
11 Saying, God hath forsaken him: persecute and take him; for *there is* none to deliver *him.*
12 O God, be not far from me: O my God, make haste for my help.
13 Let them be confounded *and* consumed that are adversaries to my soul; let them be covered *with* reproach and dishonor that seek my hurt.
14 But I will hope continually, and will yet praise thee more and more.
15 My mouth shall show forth thy righteousness *and* thy salvation all the day; for I know not the numbers *thereof.*

16 I will go in the s ength of the Lord GOD: I will make mention of thy righteousness, *even* of thine only.
17 O God, thou hast taught me from my youth: and hitherto have I declared thy wondrous works.
18 Now also when I am old and grayheaded, O God, forsake me not; until I have showed thy strength unto *this* generation, *and* thy power to every one *that* is to come.
19 Thy righteousness also, O God, *is* very high, who hast done great things: O God, who *is* like unto thee!
20 *Thou,* which hast showed me great and sore troubles, shalt quicken me again, and shalt bring me up again from the depths of the earth.
21 Thou shalt increase my greatness, and comfort me on every side.
22 I will also praise thee with the psaltery, *even* thy truth, O my God: unto thee will I sing with the harp, O thou Holy One of Israel.
23 My lips shall greatly rejoice when I sing unto thee; and my soul, which thou hast redeemed.
24 My tongue also shall talk of thy righteousness all the day long: for they are confounded, for they are brought unto shame, that seek my hurt.

PSALM 72

A Psalm for Solomon.

GIVE the king thy judgments, O God, and thy righteousness unto the king's son.
2 He shall judge thy people with righteousness, and thy poor with judgment.
3 The mountains shall bring peace to the people, and the little hills, by righteousness.
4 He shall judge the poor of the people, he shall save the children of the needy, and shall break in pieces the oppressor.
5 They shall fear thee as long as the sun and moon endure, throughout all generations.
6 He shall come down like rain upon the mown grass: as showers *that* water the earth.
7 In his days shall the righteous flourish; and abundance of peace so long as the moon endureth.
8 He shall have dominion also from sea to sea, and from the river unto the ends of the earth.
9 They that dwell in the wilderness shall bow before him; and his enemies shall lick the dust.
10 The kings of Tarshish and of the isles shall bring presents: the kings of Sheba and Seba shall offer gifts.
11 Yea, all kings shall fall down before him: all nations shall serve him.
12 For he shall deliver the needy when he crieth; the poor also, and *him* that hath no helper.
13 He shall spare the poor and needy, and shall save the souls of the needy.
14 He shall redeem their soul from deceit and violence: and precious shall their blood be in his sight.
15 And he shall live, and to him shall be given of the gold of Sheba: prayer also shall be made for him continually; *and* daily shall he be praised.
16 There shall be a handful of corn in the earth upon the top

of the mountains: the fruit thereof shall shake like Lebanon: and *they* of the city shall flourish like grass of the earth.
17 His name shall endure for ever: his name shall be continued as long as the sun: and *men* shall be blessed in him: all nations shall call him blessed.
18 Blessed *be* the LORD GOD, the God of Israel, who only doeth wondrous things.
19 And blessed *be* his glorious name for ever: and let the whole earth be filled *with* his glory. Amen, and Amen.
20 The prayers of David the son of Jesse are ended.

PSALM 73

A Psalm of Asaph.

TRULY God *is* good to Israel, *even* to such as are of a clean heart.
2 But as for me, my feet were almost gone; my steps had well nigh slipped.
3 For I was envious at the foolish, *when* I saw the prosperity of the wicked.
4 For *there are* no bands in their death: but their strength *is* firm.
5 They *are* not in trouble *as other* men; neither are they plagued like *other* men.
6 Therefore pride compasseth them about as a chain; violence covereth them *as* a garment.
7 Their eyes stand out with fatness: they have more than heart could wish.
8 They are corrupt, and speak wickedly *concerning* oppression: they speak loftily.
9 They set their mouth against the heavens, and their tongue walketh through the earth.
10 Therefore his people return hither: and waters of a full *cup* are wrung out to them.
11 And they say, How doth God know? and is there knowledge in the Most High?
12 Behold, these *are* the ungodly, who prosper in the world; they increase *in* riches.
13 Verily I have cleansed my heart *in* vain, and washed my hands in innocency.
14 For all the day long have I been plagued, and chastened every morning.
15 If I say, I will speak thus; behold, I should offend *against* the generation of thy children.
16 When I thought to know this, it *was* too painful for me;
17 Until I went into the sanctuary of God; *then* understood I their end.
18 Surely thou didst set them in slippe places: thou castedst them down into destruction.
19 How are they *brought* into desolation, as in a moment! they are utterly consumed with terrors.
20 As a dream when *one* awaketh; *so*, O Lord, when thou awakest, thou shalt despise their image.
21 Thus my heart was grieved, and I was pricked in my reins.
22 So foolish *was* I, and ignorant: I was *as* a beast before thee.
23 Nevertheless I *am* continually with thee: thou hast holden *me* by my right hand.
24 Thou shalt guide me with thy counsel, and afterward receive me *to* glory.
25 Whom have I in heaven *but thee?* and *there is* none upon earth *that* I desire besides thee.

26 My flesh and my heart faileth: *but* God *is* the strength of my heart, and my portion for ever.
27 For, lo, they that are far from thee shall perish: thou hast destroyed all them that go a whoring from thee.
28 But *it is* good for me to draw near to God: I have put my trust in the Lord GOD, that I may declare all thy works.

PSALM 74

Maschil of Asaph.

O GOD, why hast thou cast *us* off for ever? *why* doth thine anger smoke against the sheep of thy pasture?
2 Remember thy congregation, *which* thou hast purchased of old; the rod of thine inheritance, *which* thou hast redeemed; this mount Zion, wherein thou hast dwelt.
3 Lift up thy feet unto the perpetual desolations; *even* all *that* the enemy hath done wickedly in the sanctuary.
4 Thine enemies roar in the midst of thy congregations: they set up their ensigns *for* signs.
5 *A man* was famous according as he had lifted up axes upon the thick trees.
6 But now they break down the carved work thereof at once with axes and hammers.
7 They have cast fire into thy sanctuary, they have defiled *by casting down* the dwelling place of thy name to the ground.
8 They said in their hearts, Let us destroy them together: they have burned up all the synagogues of God in the land.
9 We see not our signs: *there is* no more any prophet: neither *is there* among us any that knoweth how long.
10 O God, how long shall the adversary reproach? shall the enemy blaspheme thy name for ever?
11 Why withdrawest thou thy hand, even thy right hand? pluck *it* out of thy bosom.
12 For God *is* my King of old, working salvation in the midst of the earth.
13 Thou didst divide the sea by thy strength: thou brakest the heads of the dragons in the waters.
14 Thou brakest the heads of leviathan in pieces, *and* gavest him *to be* meat to the people inhabiting the wilderness.
15 Thou didst cleave the fountain and the flood: thou driedst up mighty rivers.
16 The day *is* thine, the night also *is* thine: thou hast prepared the light and the sun.
17 Thou hast set all the borders of the earth: thou hast made summer and winter.
18 Remember this, *that* the enemy hath reproached, O LORD, and *that* the foolish people have blasphemed thy name.
19 O deliver not the soul of thy turtledove unto the multitude *of the wicked:* forget not the congregation of thy poor for ever.
20 Have respect unto the covenant: for the dark places of the earth are full of the habitations of cruelty.
21 O let not the oppressed return ashamed: let the poor and needy praise thy name.
22 Arise, O God, plead thine own cause: remember how the foolish man reproacheth thee daily.
23 Forget not the voice of thine enemies: the tumult of those that rise up against thee increaseth continually.

PSALM 75

To the chief Musician, Al-taschith, A Psalm or Song of Asaph.

UNTO thee, O God, do we give thanks, *unto thee* do we give thanks: for *that* thy name is near thy wondrous works declare.

2 When I shall receive the congregation I will judge uprightly.

3 The earth and all the inhabitants thereof are dissolved: I bear up the pillars of it. Selah.

4 I said unto the fools, Deal not foolishly: and to the wicked, Lift not up the horn:

5 Lift not up your horn on high: speak *not* with a stiff neck.

6 For promotion *cometh* neither from the east, nor from the west, nor from the south.

7 But God *is* the judge: he putteth down one, and setteth up another.

8 For in the hand of the LORD *there is* a cup, and the wine is red; it is full of mixture; and he poureth out of the same: but the dregs thereof, all the wicked of the earth shall wring *them* out, *and* drink *them*.

9 But I will declare for ever; I will sing praises to the God of Jacob.

10 All the horns of the wicked also will I cut off; *but* the horns of the righteous shall be exalted.

PSALM 76

To the chief Musician on Neginoth, A Psalm or Song of Asaph.

IN Judah *is* God known: his name *is* great in Israel.

2 In Salem also is his tabernacle, and his dwelling place in Zion.

3 There brake he the arrows of the bow, the shield, and the sword, and the battle. Selah.

4 Thou *art* more glorious *and* excellent than the mountains of prey.

5 The stouthearted are spoiled, they have slept their sleep: and none of the men of might have found their hands.

6 At thy rebuke, O God of Jacob, both the chariot and horse are cast into a dead sleep.

7 Thou, *even* thou, *art* to be feared: and who may stand in thy sight when once thou art angry?

8 Thou didst cause judgment to be heard from heaven; the earth feared, and was still,

9 When God arose to judgment, to save all the meek of the earth. Selah.

10 Surely the wrath of man shall praise thee: the remainder of wrath shalt thou restrain.

11 Vow, and pay unto the LORD your God: let all that be round about him bring presents unto him that ought to be feared.

12 He shall cut off the spirit of princes: *he is* terrible to the kings of the earth.

PSALM 77

To the chief Musician, to Jeduthun, A Psalm of Asaph.

I CRIED unto God with my voice, *even* unto God with my voice; and he gave ear unto me.

2 In the day of my trouble I sought the Lord: my sore ran in the night, and ceased not: my soul refused to be comforted.

3 I remembered God, and was troubled: I complained, and my spirit was overwhelmed. Selah.

4 Thou holdest mine eyes waking: I am so troubled that I cannot speak.

5 I have considered the days of old, the years of ancient times.

6 I call to remembrance my song in the night: I commune with mine own heart: and my spirit made diligent search.
7 Will the Lord cast off for ever? and will he be favorable no more?
8 Is his mercy clean gone for ever? doth *his* promise fail for evermore?
9 Hath God forgotten to be gracious? hath he in anger shut up his tender mercies? Selah.
10 And I said, This *is* my infirmity: *but I will remember* the years of the right hand of the Most High.
11 I will remember the works of the LORD: surely I will remember thy wonders of old.
12 I will meditate also of all thy work, and talk of thy doings.
13 Thy way, O God, *is* in the sanctuary: who *is so* great a God as *our* God?
14 Thou *art* the God that doest wonders: thou hast declared thy strength among the people.
15 Thou hast with *thine* arm redeemed thy people, the sons of Jacob and Joseph. Selah.
16 The waters saw thee, O God, the waters saw thee; they were afraid: the depths also were troubled.
17 The clouds poured out water: the skies sent out a sound: thine arrows also went abroad.
18 The voice of thy thunder *was* in the heaven: the lightnings lightened the world: the earth trembled and shook.
19 Thy way *is* in the sea, and thy path in the great waters, and thy footsteps are not known.
20 Thou leddest thy people like a flock by the hand of Moses and Aaron.

PSALM 78

Maschil of Asaph.

GIVE ear, O my people, *to* my law: incline your ears to the words of my mouth.
2 I will open my mouth in a parable: I will utter dark sayings of old:
3 Which we have heard and known, and our fathers have told us.
4 We will not hide *them* from their children, showing to the generation to come the praises of the LORD, and his strength, and his wonderful works that he hath done.
5 For he established a testimony in Jacob, and appointed a law in Israel, which he commanded our fathers, that they should make them known to their children:
6 That the generation to come might know *them, even* the children *which* should be born; *who* should arise and declare *them* to their children:
7 That they might set their hope in God, and not forget the works of God, but keep his commandments:
8 And might not be as their fathers, a stubborn and rebellious generation; a generation *that* set not their heart aright, and whose spirit was not stedfast with God.
9 The children of Ephraim, *being* armed, *and* carrying bows, turned back in the day of battle.
10 They kept not the covenant of God, and refused to walk in his law;
11 And forgat his works, and his wonders that he had showed them.
12 Marvelous things did he in the sight of their fathers, in the land of Egypt, *in* the field of Zoan.

13 He divided the sea, and caused them to pass through; and he made the waters to stand as a heap.
14 In the daytime also he led them with a cloud, and all the night with a light of fire.
15 He clave the rocks in the wilderness, and gave *them* drink as *out of* the great depths.
16 He brought streams also out of the rock, and caused waters to run down like rivers.
17 And they sinned yet more against him by provoking the Most High in the wilderness.
18 And they tempted God in their heart by asking meat for their lust.
19 Yea, they spake against God; they said, Can God furnish a table in the wilderness?
20 Behold, he smote the rock, that the waters gushed out, and the streams overflowed; can he give bread also? can he provide flesh for his people?
21 Therefore the LORD heard *this*, and was wroth: so a fire was kindled against Jacob, and anger also came up against Israel;
22 Because they believed not in God, and trusted not in his salvation:
23 Though he had commanded the clouds from above, and opened the doors of heaven,
24 And had rained down manna upon them to eat, and had given them of the corn of heaven.
25 Man did eat angels' food: he sent them meat to the full.
26 He caused an east wind to blow in the heaven: and by his power he brought in the south wind.
27 He rained flesh also upon them as dust, and feathered fowls like as the sand of the sea:
28 And he let *it* fall in the midst of their camp, round about their habitations.
29 So they did eat, and were well filled: for he gave them their own desire;
30 They were not estranged from their lust: but while their meat *was* yet in their mouths,
31 The wrath of God came upon them, and slew the fattest of them, and smote down the chosen *men* of Israel.
32 For all this they sinned still, and believed not for his wondrous works.
33 Therefore their days did he consume in vanity, and their years in trouble.
34 When he slew them, then they sought him: and they returned and inquired early after God.
35 And they remembered that God *was* their rock, and the high God their redeemer.
36 Nevertheless they did flatter him with their mouth, and they lied unto him with their tongues.
37 For their heart was not right with him, neither were they steadfast in his covenant.
38 But he, *being* full of compassion, forgave *their* iniquity, and destroyed *them* not: yea, many a time turned he his anger away, and did not stir up all his wrath.
39 For he remembered that they *were but* flesh; a wind that passeth away, and cometh not again.
40 How oft did they provoke him in the wilderness, *and* grieve him in the desert!
41 Yea, they turned back and tempted God, and limited the Holy One of Israel.

42 They remembered not his hand, *nor* the day when he delivered them from the enemy:
43 How he had wrought his signs in Egypt, and his wonders in the field of Zoan:
44 And had turned their rivers into blood; and their floods, that they could not drink.
45 He sent divers sorts of flies among them, which devoured them; and frogs, which destroyed them.
46 He gave also their increase unto the caterpillar, and their labor unto the locust.
47 He destroyed their vines with hail, and their sycamore trees with frost.
48 He gave up their cattle also to the hail, and their flocks to hot thunderbolts.
49 He cast upon them the fierceness of his anger, wrath, and indignation, and trouble, by sending evil angels *among them.*
50 He made a way to his anger; he spared not their soul from death, but gave their life over to the pestilence;
51 And smote all the firstborn in Egypt; the chief of *their* strength in the tabernacles of Ham:
52 But made his own people to go forth like sheep, and guided them in the wilderness like a flock.
53 And he led them on safely, so that they feared not: but the sea overwhelmed their enemies.
54 And he brought them to the border of his sanctuary, *even to* this mountain, *which* his right hand had purchased.
55 He cast out the heathen also before them, and divided them an inheritance by line, and made the tribes of Israel to dwell in their tents.
56 Yet they tempted and provoked the most high God, and kept not his testimonies:
57 But turned back, and dealt unfaithfully like their fathers: they were turned aside like a deceitful bow.
58 For they provoked him to anger with their high places, and moved him to jealousy with their graven images.
59 When God heard *this,* he was wroth, and greatly abhorred Israel:
60 So that he forsook the tabernacle of Shiloh, the tent *which* he placed among men;
61 And delivered his strength into captivity, and his glory into the enemy's hand.
62 He gave his people over also unto the sword; and was wroth with his inheritance.
63 The fire consumed their young men; and their maidens were not given to marriage.
64 Their priests fell by the sword; and their widows made no lamentation.
65 Then the Lord awaked as one out of sleep, *and* like a mighty man that shouteth by reason of wine.
66 And he smote his enemies in the hinder parts: he put them to a perpetual reproach.
67 Moreover he refused the tabernacle of Joseph, and chose not the tribe of Ephraim:
68 But chose the tribe of Judah, the mount Zion which he loved.
69 And he built his sanctuary like high *palaces,* like the earth which he hath established for ever.

70 He chose David also his servant, and took him from the sheepfolds:
71 From following the ewes great with young he brought him to feed Jacob his people, and Israel his inheritance.
72 So he fed them according to the integrity of his heart; and guided them by the skilfulness of his hands.

PSALM 79

A Psalm of Asaph.

O GOD, the heathen are come into thine inheritance; thy holy temple have they defiled; they have laid Jerusalem on heaps.
2 The dead bodies of thy servants have they given *to be* meat unto the fowls of the heaven, the flesh of thy saints unto the beasts of the earth.
3 Their blood have they shed like water round about Jerusalem; and *there was* none to bury *them*.
4 We are become a reproach to our neighbors, a scorn and derision to them that are round about us.
5 How long, LORD? wilt thou be angry for ever? shall thy jealousy burn like fire?
6 Pour out thy wrath upon the heathen that have not known thee, and upon the kingdoms that have not called upon thy name.
7 For they have devoured Jacob, and laid waste his dwelling place.
8 O remember not against us former iniquities: let thy tender mercies speedily prevent us; for we are brought very low.
9 Help us, O God of our salvation, for the glory of thy name: and deliver us, and purge away our sins, for thy name's sake.
10 Wherefore should the heathen say, Where *is* their od? let him be known among the heathen in our sight *by* the revenging of the blood of thy servants *which is* shed.
11 Let the sighing of the prisoner come before thee; according to the greatness of thy power preserve thou those that are appointed to die;
12 And render unto our neighbors sevenfold into their bosom their reproach, wherewith they have reproached thee, O Lord.
13 So we thy people and sheep of thy pasture will give thee thanks for ever: we will show forth thy praise to all generations.

PSALM 80

To the chief Musician upon Shoshannim-Eduth, A Psalm of Asaph.

GIVE ear, O Shepherd of Israel, thou that leadest Joseph like a flock; thou that dwellest *between* the cherubim, shine forth.
2 Before Ephraim and Benjamin and Manasseh stir up thy strength, and come *and* save us.
3 Turn us again, O God, and cause thy face to shine; and we shall be saved.
4 O LORD God of hosts, how long wilt thou be angry against the prayer of thy people?
5 Thou feedest them with the bread of tears; and givest them tears to drink in great measure.
6 Thou makest us a strife unto our neighbors: and our enemies laugh among themselves.
7 Turn us again, O God of hosts, and cause thy face to shine; and we shall be saved.
8 Thou hast brought a vine out of Egypt: thou hast cast out the heathen, and planted it.

9 Thou preparedst *room* before it, and didst cause it to take deep root, and it filled the land.
10 The hills were covered with the shadow of it, and the boughs thereof *were like* the goodly cedars.
11 She sent out her boughs unto the sea, and her branches unto the river.
12 Why hast thou *then* broken down her hedges, so that all they which pass by the way do pluck her?
13 The boar out of the wood doth waste it, and the wild beast of the field doth devour it.
14 Return, we beseech thee, O God of hosts: look down from heaven, and behold, and visit this vine;
15 And the vineyard which thy right hand hath planted, and the branch *that* thou madest strong for thyself.
16 *It is* burned with fire, *it is* cut down: they perish at the rebuke of thy countenance.
17 Let thy hand be upon the man of thy right hand, upon the son of man *whom* thou madest strong for thyself.
18 So will not we go back from thee: quicken us, and we will call upon thy name.
19 Turn us again, O LORD God of hosts, cause thy face to shine; and we shall be saved.

PSALM 81

To the chief Musician upon Gittith, *A Psalm* of Asaph.

SING aloud unto God our strength: make a joyful noise unto the God of Jacob.
2 Take a psalm, and bring hither the timbrel, the pleasant harp with the psaltery.
3 Blow up the trumpet in the new moon, in the time appointed, on our solemn feast day.
4 For this *was* a statute for Israel, *and* a law of the God of Jacob.
5 This he ordained in Joseph *for* a testimony, when he went out through the land of Egypt: *where* I heard a language *that* I understood not.
6 I removed his shoulder from the burden: his hands were delivered from the pots.
7 Thou calledst in trouble, and I delivered thee; I answered thee in the secret place of thunder: I proved thee at the waters of Meribah. Selah.
8 Hear, O my people, and I will testify unto thee: O Israel, if thou wilt hearken unto me;
9 There shall no strange god be in thee; neither shalt thou worship any strange god.
10 I *am* the LORD thy God, which brought thee out of the land of Egypt: open thy mouth wide, and I will fill it.
11 But my people would not hearken to my voice; and Israel would none of me.
12 So I gave them up unto their own hearts' lust: *and* they walked in their own counsels.
13 Oh that my people had hearkened unto me, *and* Israel had walked in my ways!
14 I should soon have subdued their enemies, and turned my hand against their adversaries.
15 The haters of the LORD should have submitted themselves unto him: but their time should have endured for ever.
16 He should have fed them also with the finest of the wheat: and with honey out of the rock should I have satisfied thee.

PSALM 82

A Psalm of Asaph.

GOD standeth in the congregation of the mighty; he judgeth among the gods.
2 How long will ye judge unjustly, and accept the persons of the wicked? Selah.
3 Defend the poor and fatherless: do justice to the afflicted and needy.
4 Deliver the poor and needy: rid *them* out of the hand of the wicked.
5 They know not, neither will they understand; they walk on in darkness: all the foundations of the earth are out of course.
6 I have said, Ye *are* gods; and all of you *are* children of the Most High.
7 But ye shall die like men, and fall like one of the princes.
8 Arise, O God, judge the earth: for thou shalt inherit all nations.

PSALM 83

A Song or Psalm of Asaph.

KEEP not thou silence, O God: hold not thy peace, and be not still, O God.
2 For, lo, thine enemies make a tumult: and they that hate thee have lifted up the head.
3 They have taken crafty counsel against thy people, and consulted against thy hidden ones.
4 They have said, Come, and let us cut them off from *being* a nation; that the name of Israel may be no more in remembrance.
5 For they have consulted together with one consent: they are confederate against thee:
6 The tabernacles of Edom, and the Ishmaelites; of Moab, and the Hagarenes;
7 Gebal, and Ammon, and Amalek; the Philistines with the inhabitants of Tyre;
8 Assur also is joined with them: they have helped the children of Lot. Selah.
9 Do unto them as *unto* the Midianites; as *to* Sisera, as *to* Jabin, at the brook of Kison:
10 *Which* perished at En-dor: they became *as* dung for the earth.
11 Make their nobles like Oreb, and like Zeeb: yea, all their princes as Zebah, and as Zalmunna:
12 Who said, Let us take to ourselves the houses of God in possession.
13 O my God, make them like a wheel; as the stubble before the wind.
14 As the fire burneth a wood, and as the flame setteth the mountains on fire;
15 So persecute them with thy tempest, and make them afraid with thy storm.
16 Fill their faces with shame; that they may seek thy name, O LORD.
17 Let them be confounded and troubled for ever; yea, let them be put to shame, and perish:
18 That *men* may know that thou, whose name alone *is* JEHOVAH, *art* the Most High over all the earth.

PSALM 84

To the chief Musician upon Gittith, A Psalm for the sons of Korah.

HOW amiable *are* thy tabernacles, O LORD of hosts!
2 My soul longeth, yea, even fainteth for the courts of the LORD: my heart and my flesh crieth out for the living God.
3 Yea, the sparrow hath found a house, and the swallow a nest for herself, where she may lay her young, *even* thine altars, O

LORD of hosts, my King, and my God.
4 Blessed *are* they that dwell in thy house: they will be still praising thee. Selah.
5 Blessed *is* the man whose strength *is* in thee; in whose heart *are* the ways *of them.*
6 *Who* passing through the valley of Baca make it a well; the rain also filleth the pools.
7 They go from strength to strength, *every one of them* in Zion appeareth before God.
8 O LORD God of hosts, hear my prayer: give ear, O God of Jacob. Selah.
9 Behold, O God our shield, and look upon the face of thine anointed.
10 For a day in thy courts *is* better than a thousand. I had rather be a doorkeeper in the house of my God, than to dwell in the tents of wickedness.
11 For the LORD God *is* a sun and shield: the LORD will give grace and glory: no good *thing* will he withhold from them that walk uprightly.
12 O LORD of hosts, blessed *is* the man that trusteth in thee.

PSALM 85

To the chief Musician, A Psalm for the sons of Korah.

LORD, thou hast been favorable unto thy land: thou hast brought back the captivity of Jacob.
2 Thou hast forgiven the iniquity of thy people; thou hast covered all their sin. Selah.
3 Thou hast taken away all thy wrath: thou hast turned *thyself* from the fierceness of thine anger.
4 Turn us, O God of our salvation, and cause thine anger toward us to cease.
5 Wilt thou be angry with us for ever? wilt thou draw out thine anger to all generations?
6 Wilt thou not revive us again: that thy people may rejoice in thee?
7 Show us thy mercy, O LORD, and grant us thy salvation.
8 I will hear what God the LORD will speak: for he will speak peace unto his people, and to his saints: but let them not turn again to folly.
9 Surely his salvation *is* nigh them that fear him; that glory may dwell in our land.
10 Mercy and truth are met together; righteousness and peace have kissed *each other.*
11 Truth shall spring out of the earth; and righteousness shall look down from heaven.
12 Yea, the LORD shall give *that which is* good; and our land shall yield her increase.
13 Righteousness shall go before him; and shall set *us* in the way of his steps.

PSALM 86

A Prayer of David.

BOW down thine ear, O LORD, hear me: for I *am* poor and needy.
2 Preserve my soul; for I *am* holy: O thou my God, save thy servant that trusteth in thee.
3 Be merciful unto me, O Lord: for I cry unto thee daily.
4 Rejoice the soul of thy servant: for unto thee, O Lord, do I lift up my soul.
5 For thou, Lord, *art* good, and ready to forgive; and plenteous in mercy unto all them that call upon thee.
6 Give ear, O LORD, unto my prayer; and attend to the voice of my supplications.

7 In the day of my trouble I will call upon thee: for thou wilt answer me.
8 Among the gods *there is* none like unto thee, O Lord; neither *are there any works* like unto thy works.
9 All nations whom thou hast made shall come and worship before thee, O Lord; and shall glorify thy name.
10 For thou *art* great, and doest wondrous things: thou *art* God alone.
11 Teach me thy way, O Lord; I will walk in thy truth: unite my heart to fear thy name.
12 I will praise thee, O Lord my God, with all my heart: and I will glorify thy name for evermore.
13 For great *is* thy mercy toward me: and thou hast delivered my soul from the lowest hell.
14 O God, the proud are risen against me, and the assemblies of violent *men* have sought after my soul: and have not set thee before them.
15 But thou, O Lord, *art* a God full of compassion, and gracious, long-suffering, and plenteous in mercy and truth.
16 O turn unto me, and have mercy upon me; give thy strength unto thy servant, and save the son of thine handmaid.
17 Show me a token for good; that they which hate me may see *it*, and be ashamed: because thou, LORD, hast helped me, and comforted me.

PSALM 87

A Psalm or Song for the sons of Korah.

HIS foundation *is* in the holy mountains.
2 The LORD loveth the gates of Zion more than all the dwellings of Jacob.
3 Glorious things are spoken of thee, O city of God. Selah.
4 I will make mention of Rahab and Babylon to them that know me: behold Philistia, and Tyre, with Ethiopia; this *man* was born there.
5 And of Zion it shall be said, This and that man was born in her: and the Highest himself shall establish her.
6 The LORD shall count, when he writeth up the people, *that* this *man* was born there. Selah.
7 As well the singers as the players on instruments *shall be there:* all my springs *are* in thee.

PSALM 88

A Song or Psalm for the sons of Korah, to the chief Musician upon Mahalath Leannoth, Maschil of Heman the Ezrahite.

O LORD God of my salvation, I have cried day *and* night before thee:
2 Let my prayer come before thee: incline thine ear unto my cry;
3 For my soul is full of troubles: and my life draweth nigh unto the grave.
4 I am counted with them that go down into the pit: I am as a man *that hath* no strength:
5 Free among the dead, like the slain that lie in the grave, whom thou rememberest no more: and they are cut off from thy hand.
6 Thou hast laid me in the lowest pit, in darkness, in the deeps.
7 Thy wrath lieth hard upon me, and thou hast afflicted *me* with all thy waves. Selah.
8 Thou hast put away mine acquaintance far from me; thou hast made me an abomination unto them: *I am* shut up, and I cannot come forth.

9 Mine eye mourneth by reason of affliction: LORD, I have called daily upon thee, I have stretched out my hands unto thee.
10 Wilt thou show wonders to the dead? shall the dead arise *and* praise thee? Selah.
11 Shall thy loving-kindness be declared in the grave? *or* thy faithfulness in destruction?
12 Shall thy wonders be known in the dark? and thy righteousness in the land of forgetfulness?
13 But unto thee have I cried, O LORD; and in the morning shall my prayer prevent thee.
14 LORD, why castest thou off my soul? *why* hidest thou thy face from me?
15 I *am* afflicted and ready to die from *my* youth up: *while* I suffer thy terrors I am distracted.
16 Thy fierce wrath goeth over me; thy terrors have cut me off.
17 They came round about me daily like water; they compassed me about together.
18 Lover and friend hast thou put far from me, *and* mine acquaintance into darkness.

PSALM 89

Maschil of Ethan the Ezrahite.

I WILL sing of the mercies of the LORD for ever: with my mouth will I make known thy faithfulness to all generations.
2 For I have said, Mercy shall be built up for ever: thy faithfulness shalt thou establish in the very heavens.
3 I have made a covenant with my chosen, I have sworn unto David my servant,
4 Thy seed will I establish for ever, and build up thy throne to all generations. Selah.
5 And the heavens shall praise thy wonders, O LORD: thy faithfulness also in the congregation of the saints.
6 For who in the heaven can be compared unto the LORD? *who* among the sons of the mighty can be likened unto the LORD?
7 God is greatly to be feared in the assembly of the saints, and to be had in reverence of all *them that are* about him.
8 O LORD God of hosts, who *is* a strong LORD like unto thee? or to thy faithfulness round about thee?
9 Thou rulest the raging of the sea: when the waves thereof arise, thou stillest them.
10 Thou hast broken Rahab in pieces, as one that is slain; thou hast scattered thine enemies with thy strong arm.
11 The heavens *are* thine, the earth also *is* thine: *as for* the world and the fulness thereof, thou hast founded them.
12 The north and the south thou hast created them: Tabor and Hermon shall rejoice in thy name.
13 Thou hast a mighty arm: strong is thy hand, *and* high is thy right hand.
14 Justice and judgment *are* the habitation of thy throne: mercy and truth shall go before thy face.
15 Blessed *is* the people that know the joyful sound: they shall walk, O LORD, in the light of thy countenance.
16 In thy name shall they rejoice all the day: and in thy righteousness shall they be exalted.
17 For thou *art* the glory of their strength: and in thy favor our horn shall be exalted.

18 For the LORD *is* our defense; and the Holy One of Israel *is* our King.
19 Then thou spakest in vision to thy holy one, and saidst, I have laid help upon *one that is* mighty; I have exalted *one* chosen out of the people.
20 I have found David my servant; with my holy oil have I anointed him:
21 With whom my hand shall be established: mine arm also shall strengthen him.
22 The enemy shall not exact upon him; nor the son of wickedness afflict him.
23 And I will beat down his foes before his face, and plague them that hate him.
24 But my faithfulness and my mercy *shall be* with him: and in my name shall his horn be exalted.
25 I will set his hand also in the sea, and his right hand in the rivers.
26 He shall cry unto me, Thou *art* my father, my God, and the rock of my salvation.
27 Also I will make him *my* firstborn, higher than the kings of the earth.
28 My mercy will I keep for him for evermore, and my covenant shall stand fast with him.
29 His seed also will I make *to endure* for ever, and his throne as the days of heaven.
30 If his children forsake my law, and walk not in my judgments;
31 If they break my statutes, and keep not my commandments;
32 Then will I visit their transgression with the rod, and their iniquity with stripes.
33 Nevertheless my lovingkindness will I not utterly take from him, nor suffer my faithfulness to fail.
34 My covenant will I not break, nor alter the thing that is gone out of my lips.
35 Once have I sworn by my holiness that I will not lie unto David.
36 His seed shall endure for ever, and his throne as the sun before me.
37 It shall be established for ever as the moon, and *as* a faithful witness in heaven. Selah.
38 But thou hast cast off and abhorred, thou hast been wroth with thine anointed.
39 Thou hast made void the covenant of thy servant: thou hast profaned his crown *by casting it* to the ground.
40 Thou hast broken down all his hedges; thou hast brought his strongholds to ruin.
41 All that pass by the way spoil him: he is a reproach to his neighbors.
42 Thou hast set up the right hand of his adversaries; thou hast made all his enemies to rejoice.
43 Thou hast also turned the edge of his sword, and hast not made him to stand in the battle.
44 Thou hast made his glory to cease, and cast his throne down to the ground.
45 The days of his youth hast thou shortened: thou hast covered him with shame. Selah.
46 How long, LORD? wilt thou hide thyself for ever? shall thy wrath burn like fire?
47 Remember how short my time is: wherefore hast thou made all men in vain?
48 What man *is he that* liveth, and shall not see death? shall

he deliver his soul from the hand of the grave? Selah.
49 Lord, where *are* thy former loving-kindnesses, *which* thou swarest unto David in thy truth?
50 Remember, Lord, the reproach of thy servants; *how* I do bear in my bosom *the reproach* of all the mighty people;
51 Wherewith thine enemies have reproached, O LORD; wherewith they have reproached the footsteps of thine anointed.
52 Blessed *be* the LORD for evermore. Amen, and Amen.

PSALM 90

A Prayer of Moses the man of God.

LORD, thou hast been our dwelling place in all generations.
2 Before the mountains were brought forth, or ever thou hadst formed the earth and the world, even from everlasting to everlasting, thou *art* God.
3 Thou turnest man to destruction; and sayest, Return, ye children of men.
4 For a thousand years in thy sight *are but* as yesterday when it is past, and *as* a watch in the night.
5 Thou carriest them away as with a flood; they are *as* a sleep: in the morning *they are* like grass *which* groweth up.
6 In the morning it flourisheth, and groweth up; in the evening it is cut down, and withereth.
7 For we are consumed by thine anger, and by thy wrath are we troubled.
8 Thou hast set our iniquities before thee, our secret *sins* in the light of thy countenance.
9 For all our days are passed away in thy wrath: we spend our years as a tale *that is told.*
10 The days of our years *are* threescore years and ten; and if by reason of strength *they be* fourscore years, yet *is* their strength labor and sorrow; for it is soon cut off, and we fly away.
11 Who knoweth the power of thine anger? even according to thy fear, *so is* thy wrath.
12 So teach *us* to number our days, that we may apply *our* hearts unto wisdom.
13 Return, O LORD, how long? and let it repent thee concerning thy servants.
14 O satisfy us early with thy mercy; that we may rejoice and be glad all our days.
15 Make us glad according to the days *wherein* thou hast afflicted us, *and* the years *wherein* we have seen evil.
16 Let thy work appear unto thy servants, and thy glory unto their children.
17 And let the beauty of the LORD our God be upon us: and establish thou the work of our hands upon us; yea, the work of our hands establish thou it.

PSALM 91

HE that dwelleth in the secret place of the Most High shall abide under the shadow of the Almighty.
2 I will say of the LORD, *He is* my refuge and my fortress: my God; in him will I trust.
3 Surely he shall deliver thee from the snare of the fowler, *and* from the noisome pestilence.
4 He shall cover thee with his feathers, and under his wings shalt thou trust: his truth *shall be thy* shield and buckler.
5 Thou shalt not be afraid for the terror by night; *nor* for the arrow *that* flieth by day:

6 *Nor* for the pestilence *that* walketh in darkness; *nor* for the destruction *that* wasteth at noonday.
7 A thousand shall fall at thy side, and ten thousand at thy right hand; *but* it shall not come nigh thee.
8 Only with thine eyes shalt thou behold and see the reward of the wicked.
9 Because thou hast made the LORD, *which is* my refuge, *even* the Most High, thy habitation:
10 There shall no evil befall thee, neither shall any plague come nigh thy dwelling.
11 For he shall give his angels charge over thee, to keep thee in all thy ways.
12 They shall bear thee up in *their* hands, lest thou dash thy foot against a stone.
13 Thou shalt tread upon the lion and adder: the young lion and the dragon shalt thou trample under feet.
14 Because he hath set his love upon me, therefore will I deliver him: I will set him on high, because he hath known my name.
15 He shall call upon me, and I will answer him: I *will be* with him in trouble; I will deliver him, and honor him.
16 With long life will I satisfy him, and show him my salvation.

PSALM 92

A Psalm or Song for the sabbath day.

IT *is* a good thing to give thanks unto the LORD, and to sing praises unto thy name, O Most High:
2 To show forth thy loving-kindness in the morning, and thy faithfulness every night,
3 Upon an instrument of ten strings, and upon the psaltery; upon the harp with a solemn sound.
4 For thou, LORD, hast made me glad through thy work: I will triumph in the works of thy hands.
5 O LORD, how great are thy works! *and* thy thoughts are very deep.
6 A brutish man knoweth not; neither doth a fool understand this.
7 When the wicked spring as the grass, and when all the workers of iniquity do flourish; *it is* that they shall be destroyed for ever:
8 But thou, LORD, *art most* high for evermore.
9 For, lo, thine enemies, O LORD, for, lo, thine enemies shall perish; all the workers of iniquity shall be scattered.
10 But my horn shalt thou exalt like *the horn of* a unicorn: I shall be anointed with fresh oil.
11 Mine eye also shall see *my desire* on mine enemies, *and* mine ears shall hear *my desire* of the wicked that rise up against me.
12 The righteous shall flourish like the palm tree: he shall grow like a cedar in Lebanon.
13 Those that be planted in the house of the LORD shall flourish in the courts of our God.
14 They shall still bring forth fruit in old age; they shall be fat and flourishing;
15 To show that the LORD *is* upright: *he is* my rock, and *there is* no unrighteousness in him.

PSALM 93

THE LORD reigneth, he is clothed with majesty; the LORD is clothed with strength, *wherewith* he hath girded him-

self: the world also is stablished, that it cannot be moved.
2 Thy throne *is* established of old: thou *art* from everlasting.
3 The floods have lifted up, O LORD, the floods have lifted up their voice; the floods lift up their waves.
4 The LORD on high *is* mightier than the noise of many waters, *yea, than* the mighty waves of the sea.
5 Thy testimonies are very sure: holiness becometh thine house, O LORD, for ever.

PSALM 94

O LORD God, to whom vengeance belongeth; O God, to whom vengeance belongeth, show thyself.
2 Lift up thyself, thou judge of the earth: render a reward to the proud.
3 LORD, how long shall the wicked, how long shall the wicked triumph?
4 *How long* shall they utter *and* speak hard things? *and* all the workers of iniquity boast themselves?
5 They break in pieces thy people, O LORD, and afflict thine heritage.
6 They slay the widow and the stranger, and murder the fatherless.
7 Yet they say, The LORD shall not see, neither shall the God of Jacob regard *it*.
8 Understand, ye brutish among the people: and *ye* fools, when will ye be wise?
9 He that planted the ear, shall he not hear? he that formed the eye, shall he not see?
10 He that chastiseth the heathen, shall not he correct? he that teacheth man knowledge, *shall not he know?*
11 The LORD knoweth the thoughts of man, that they *are* vanity.
12 Blessed *is* the man whom thou chastenest, O LORD, and teachest him out of thy law;
13 That thou mayest give him rest from the days of adversity, until the pit be digged for the wicked.
14 For the LORD will not cast off his people, neither will he forsake his inheritance.
15 But judgment shall return unto righteousness: and all the upright in heart shall follow it.
16 Who will rise up for me against the evildoers? *or* who will stand up for me against the workers of iniquity?
17 Unless the LORD *had been* my help, my soul had almost dwelt in silence.
18 When I said, My foot slippeth; thy mercy, O LORD, held me up.
19 In the multitude of my thoughts within me thy comforts delight my soul.
20 Shall the throne of iniquity have fellowship with thee, which frameth mischief by a law?
21 They gather themselves together against the soul of the righteous, and condemn the innocent blood.
22 But the LORD is my defense; and my God *is* the rock of my refuge.
23 And he shall bring upon them their own iniquity, and shall cut them off in their own wickedness; *yea,* the LORD our God shall cut them off.

PSALM 95

O COME, let us sing unto the LORD: let us make a joyful noise to the rock of our salvation.

2 Let us come before his presence with thanksgiving, and make a joyful noise unto him with psalms.
3 For the LORD *is* a great God, and a great King above all gods.
4 In his hand *are* the deep places of the earth: the strength of the hills *is* his also.
5 The sea *is* his, and he made it: and his hands formed the dry *land*.
6 O come, let us worship and bow down: let us kneel before the LORD our maker.
7 For he *is* our God; and we *are* the people of his pasture, and the sheep of his hand. To-day if ye will hear his voice,
8 Harden not your heart, as in the provocation, *and* as *in* the day of temptation in the wilderness:
9 When your fathers tempted me, proved me, and saw my work.
10 Forty years long was I grieved with *this* generation, and said, It *is* a people that do err in their heart, and they have not known my ways:
11 Unto whom I sware in my wrath that they should not enter into my rest.

PSALM 96

O SING unto the LORD a new song: sing unto the LORD, all the earth.
2 Sing unto the LORD, bless his name; show forth his salvation from day to day.
3 Declare his glory among the heathen, his wonders among all people.
4 For the LORD *is* great, and greatly to be praised: he *is* to be feared above all gods.
5 For all the gods of the nations *are* idols: but the LORD made the heavens.
6 Honor and majesty *are* before him: strength and beauty *are* in his sanctuary.
7 Give unto the LORD, O ye kindreds of the people, give unto the LORD glory and strength.
8 Give unto the LORD the glory *due unto* his name: bring an offering, and come into his courts.
9 O worship the LORD in the beauty of holiness: fear before him, all the earth.
10 Say among the heathen *that* the LORD reigneth: the world also shall be established that it shall not be moved: he shall judge the people righteously.
11 Let the heavens rejoice, and let the earth be glad; let the sea roar, and the fulness thereof.
12 Let the field be joyful, and all that *is* therein: then shall all the trees of the wood rejoice
13 Before the LORD: for he cometh, for he cometh to judge the earth: he shall judge the world with righteousness, and the people with his truth.

PSALM 97

THE LORD reigneth; let the earth rejoice; let the multitude of isles be glad *thereof*.
2 Clouds and darkness *are* round about him: righteousness and judgment *are* the habitation of his throne.
3 A fire goeth before him, and burneth up his enemies round about.
4 His lightnings enlightened the world: the earth saw, and trembled.
5 The hills melted like wax at the presence of the LORD, at the

presence of the Lord of the whole earth.
6 The heavens declare his righteousness, and all the people see his glory.
7 Confounded be all they that serve graven images, that boast themselves of idols: worship him, all *ye* gods.
8 Zion heard, and was glad; and the daughters of Judah rejoiced because of thy judgments, O LORD.
9 For thou, LORD, *art* high above all the earth: thou art exalted far above all gods.
10 Ye that love the LORD, hate evil: he preserveth the souls of his saints; he delivereth them out of the hand of the wicked.
11 Light is sown for the righteous, and gladness for the upright in heart.
12 Rejoice in the LORD, ye righteous; and give thanks at the remembrance of his holiness.

PSALM 98

A Psalm.

O SING unto the LORD a new song; for he hath done marvelous things: his right hand, and his holy arm, hath gotten him the victory.
2 The LORD hath made known his salvatio : his righteousness hath he openly showed in the sight of the hea hen.
3 He hath remembered his mercy and his truth toward the house of Israel: all the ends of the earth have seen the salvation of our God.
4 Make a joyful noise unto the LORD, all the earth: make a loud noise, and rejoice, and sing praise.
5 Sing unto the LORD with the harp; with the harp, and the voice of a psalm.
6 With trumpets and sound of cornet make a joyful noise before the LORD, the King.
7 Let the sea roar, and the fulness thereof; the world, and they that dwell therein.
8 Let the floods clap *their* hands: let the hills be joyful together
9 Before the LORD; for he cometh to judge the earth: with righteousness shall he judge the world, and the people with equity.

PSALM 99

THE LORD reigneth; let the people tremble: he sitteth *between* the cherubim; let the earth be moved.
2 The LORD *is* great in Zion; and he *is* high above all the people.
3 Let them praise thy great and terrible name; *for* it *is* holy.
4 The king's strength also loveth judgment; thou dost establish equity, thou executest judgment and righteousness in Jacob.
5 Exalt ye the LORD our God, and worship at his footstool; *for* he *is* holy.
6 Moses and Aaron among his priests, and Samuel among them that call upon his name; they called upon the LORD, and he answered them.
7 He spake unto them in the cloudy pillar: they kept his testimonies, and the ordinance *that* he gave them.
8 Thou answeredst them, O LORD our God: thou wast a God that forgavest them, though thou tookest vengeance of their inventions.
9 Exalt the LORD our God, and worship at his holy hill; for the LORD our God *is* holy.

PSALM 100

A Psalm of praise.

MAKE a joyful noise unto the LORD, all ye lands.
2 Serve the LORD with gladness: come before his presence with singing.
3 Know ye that the LORD he *is* God: *it is* he *that* hath made us, and not we ourselves; *we are* his people, and the sheep of his pasture.
4 Enter into his gates with thanksgiving, *and* into his courts with praise: be thankful unto him, *and* bless his name.
5 For the LORD *is* good; his mercy *is* everlasting; and his truth *endureth* to all generations.

PSALM 101

A Psalm of David.

I WILL sing of mercy and judgment: unto thee, O LORD, will I sing.
2 I will behave myself wisely in a perfect way. O when wilt thou come unto me? I will walk within my house with a perfect heart.
3 I will set no wicked thing before mine eyes: I hate the work of them that turn aside; *it* shall not cleave to me.
4 A froward heart shall depart from me: I will not know a wicked *person*.
5 Whoso privily slandereth his neighbor, him will I cut off: him that hath a high look and a proud heart will not I suffer.
6 Mine eyes *shall be* upon the faithful of the land, that they may dwell with me: he that walketh in a perfect way, he shall serve me.
7 He that worketh deceit shall not dwell within my house: he that telleth lies shall not tarry in my sight.
8 I will early destroy all the wicked of the land; that I may cut off all wicked doers from the city of the LORD.

PSALM 102

A Prayer of the afflicted, when he is overwhelmed, and poureth out his complaint before the LORD.

HEAR my prayer, O LORD, and let my cry come unto thee.
2 Hide not thy face from me in the day *when* I am in trouble; incline thine ear unto me: in the day *when* I call answer me speedily.
3 For my days are consumed like smoke, and my bones are burned as a hearth.
4 My heart is smitten, and withered like grass; so that I forget to eat my bread.
5 By reason of the voice of my groaning my bones cleave to my skin.
6 I am like a pelican of the wilderness: I am like an owl of the desert.
7 I watch, and am as a sparrow alone upon the housetop.
8 Mine enemies reproach me all the day; *and* they that are mad against me are sworn against me.
9 For I have eaten ashes like bread, and mingled my drink with weeping,
10 Because of thine indignation and thy wrath: for thou hast lifted me up, and cast me down.
11 My days *are* like a shadow that declineth; and I am withered like grass.
12 But thou, O LORD, shalt endure for ever; and thy remembrance unto all generations.

13 Thou shalt arise, *and* have mercy upon Zion: for the time to favor her, yea, the set time, is come.
14 For thy servants take pleasure in her stones, and favor the dust thereof.
15 So the heathen shall fear the name of the LORD, and all the kings of the earth thy glory.
16 When the LORD shall build up Zion, he shall appear in his glory.
17 He will regard the prayer of the destitute, and not despise their prayer.
18 This shall be written for the generation to come: and the people which shall be created shall praise the LORD.
19 For he hath looked down from the height of his sanctuary; from heaven did the LORD behold the earth;
20 To hear the groaning of the prisoner; to loose those that are appointed to death;
21 To declare the name of the LORD in Zion, and his praise in Jerusalem;
22 When the people are gathered together, and the kingdoms, to serve the LORD.
23 He weakened my strength in the way; he shortened my days.
24 I said, O my God, take me not away in the midst of my days: thy years *are* throughout all generations.
25 Of old hast thou laid the foundation of the earth: and the heavens *are* the work of thy hands.
26 They shall perish, but thou shalt endure: yea, all of them shall wax old like a garment; as a vesture shalt thou change them, and they shall be changed:
27 But thou *art* the same, and thy years shall have no end.
28 The children of thy servants shall continue, and their seed shall be established before thee.

PSALM 103

A Psalm of David.

BLESS the LORD, O my soul: and all that is within me, *bless* his holy name.
2 Bless the LORD, O my soul, and forget not all his benefits:
3 Who forgiveth all thine iniquities; who healeth all thy diseases;
4 Who redeemeth thy life from destruction; who crowneth thee with loving-kindness and tender mercies;
5 Who satisfieth thy mouth with good *things; so that* thy youth is renewed like the eagle's.
6 The LORD executeth righteousness and judgment for all that are oppressed.
7 He made known his ways unto Moses, his acts unto the children of Israel.
8 The LORD *is* merciful and gracious, slow to anger, and plenteous in mercy.
9 He will not always chide: neither will he keep *his anger* for ever.
10 He hath not dealt with us after our sins; nor rewarded us according to our iniquities.
11 For as the heaven is high above the earth, *so* great is his mercy toward them that fear him.
12 As far as the east is from the west, *so* far hath he removed our transgressions from us.
13 Like as a father pitieth *his* children, *so* the LORD pitieth them that fear him.
14 For he knoweth our frame; he remembereth that we *are* dust.

15 *As for* man, his days *are* as grass: as a flower of the field, so he flourisheth.
16 For the wind passeth over it, and it is gone; and the place thereof shall know it no more.
17 But the mercy of the LORD *is* from everlasting to everlasting upon them that fear him, and his righteousness unto children's children;
18 To such as keep his covenant, and to those that remember his commandments to do them.
19 The LORD hath prepared his throne in the heavens; and his kingdom ruleth over all.
20 Bless the LORD, ye his angels, that excel in strength, that do his commandments, hearkening unto the voice of his word.
21 Bless ye the LORD, all *ye* his hosts; *ye* ministers of his, that do his pleasure.
22 Bless the LORD, all his works in all places of his dominion: bless the LORD, O my soul.

PSALM 104

BLESS the LORD, O my soul. O LORD my God, thou art very great; thou art clothed with honor and majesty:
2 Who coverest *thyself* with light as *with* a garment: who stretchest out the heavens like a curtain:
3 Who layeth the beams of his chambers in the waters: who maketh the clouds his chariot: who walketh upon the wings of the wind:
4 Who maketh his angels spirits; his ministers a flaming fire:
5 *Who* laid the foundations of the earth, *that* it should not be removed for ever.
6 Thou coveredst it with the deep as *with* a garment: the waters stood above the mountains.
7 At thy rebuke they fled; at the voice of thy thunder they hasted away.
8 They go up by the mountains; they go down by the valleys unto the place which thou hast founded for them.
9 Thou hast set a bound that they may not pass over; that they turn not again to cover the earth.
10 He sendeth the springs into the valleys, *which* run among the hills.
11 They give drink to every beast of the field: the wild asses quench their thirst.
12 By them shall the fowls of the heaven have their habitation, *which* sing among the branches.
13 He watereth the hills from his chambers: the earth is satisfied with the fruit of thy works.
14 He causeth the grass to grow for the cattle, and herb for the service of man: that he may bring forth food out of the earth;
15 And wine *that* maketh glad the heart of man, *and* oil to make *his* face to shine, and bread *which* strengtheneth man's heart.
16 The trees of the LORD are full *of sap;* the cedars of Lebanon, which he hath planted;
17 Where the birds make their nests: *as for* the stork, the fir trees *are* her house.
18 The high hills *are* a refuge for the wild goats; *and* the rocks for the conies.
19 He appointed the moon for seasons: the sun knoweth his going down.

20 Thou makest darkness, and it is night: wherein all the beasts of the forest do creep *forth*.
21 The young lions roar after their prey, and seek their meat from God.
22 The sun ariseth, they gather themselves together, and lay them down in their dens.
23 Man goeth forth unto his work and to his labor until the evening.
24 O LORD, how manifold are thy works! in wisdom hast thou made them all: the earth is full of thy riches.
25 *So is* this great and wide sea, wherein *are* things creeping innumerable, both small and great beasts.
26 There go the ships: *there is* that leviathan, *whom* thou hast made to play therein.
27 These wait all upon thee; that thou mayest give *them* their meat in due season.
28 *That* thou givest them they gather: thou openest thine hand, they are filled with good.
29 Thou hidest thy face, they are troubled: thou takest away their breath, they die, and return to their dust.
30 Thou sendest forth thy spirit, they are created: and thou renewest the face of the earth.
31 The glory of the LORD shall endure for ever: the LORD shall rejoice in his works.
32 He looketh on the earth, and it trembleth: he toucheth the hills, and they smoke.
33 I will sing unto the LORD as long as I live: I will sing praise to my God while I have my being.
34 My meditation of him shall be sweet: I will be glad in the LORD.
35 Let the sinners be consumed out of the earth, and let the wicked be no more. Bless thou the LORD, O my soul. Praise ye the LORD.

PSALM 105

O GIVE thanks unto the LORD; call upon his name: make known his deeds among the people.
2 Sing unto him, sing psalms unto him: talk ye of all his wondrous works.
3 Glory ye in his holy name: let the heart of them rejoice that seek the LORD.
4 Seek the LORD, and his strength: seek his face evermore.
5 Remember his marvelous works that he hath done; his wonders, and the judgments of his mouth;
6 O ye seed of Abraham his servant, ye children of Jacob his chosen.
7 He *is* the LORD our God: his judgments *are* in all the earth.
8 He hath remembered his covenant for ever, the word *which* he commanded to a thousand generations.
9 Which *covenant* he made with Abraham, and his oath unto Isaac;
10 And confirmed the same unto Jacob for a law, *and* to Israel *for* an everlasting covenant:
11 Saying, Unto thee will I give the land of Canaan, the lot of your inheritance:
12 When they were *but* a few men in number; yea, very few, and strangers in it.
13 When they went from one nation to another, from *one* kingdom to another people;
14 He suffered no man to do them wrong: yea, he reproved kings for their sakes;

15 *Saying,* Touch not mine anointed, and do my prophets no harm.
16 Moreover he called for a famine upon the land: he brake the whole staff of bread.
17 He sent a man before them, *even* Joseph, *who* was sold for a servant:
18 Whose feet they hurt with fetters: he was laid in iron:
19 Until the time that his word came: the word of the LORD tried him.
20 The king sent and loosed him; *even* the ruler of the people, and let him go free.
21 He made him lord of his house, and ruler of all his substance:
22 To bind his princes at his pleasure; and teach his senators wisdom.
23 Israel also came into Egypt; and Jacob sojourned in the land of Ham.
24 And he increased his people greatly; and made them stronger than their enemies.
25 He turned their heart to hate his people, to deal subtilely with his servants.
26 He sent Moses his servant; *and* Aaron whom he had chosen.
27 They showed his signs among them, and wonders in the land of Ham.
28 He sent darkness, and made it dark; and they rebelled not against his word.
29 He turned their waters into blood, and slew their fish.
30 Their land brought forth frogs in abundance, in the chambers of their kings.
31 He spake, and there came divers sorts of flies, *and* lice in all their coasts.
32 He gave them hail for rain, *and* flaming fire in their land.
33 He smote their vines also and their fig trees; and brake the trees of their coasts.
34 He spake, and the locusts came, and caterpillars, and that without number,
35 And did eat up all the herbs in their land, and devoured the fruit of their ground.
36 He smote also all the firstborn in their land, the chief of all their strength.
37 He brought them forth also with silver and gold: and *there was* not one feeble *person* among their tribes.
38 Egypt was glad when they departed: for the fear of them fell upon them.
39 He spread a cloud for a covering; and fire to give light in the night.
40 *The people* asked, and he brought quails, and satisfied them with the bread of heaven.
41 He opened the rock, and the waters gushed out; they ran in the dry places *like* a river.
42 For he remembered his holy promise, *and* Abraham his servant.
43 And he brought forth his people with joy, *and* his chosen with gladness:
44 And gave them the lands of the heathen: and they inherited the labor of the people;
45 That they might observe his statutes, and keep his laws. Praise ye the LORD.

PSALM 106

PRAISE ye the LORD. O give thanks unto the LORD; for *he is* good: for his mercy *endureth* for ever.
2 Who can utter the mighty acts of the LORD? *who* can show forth all his praise?

3 Blessed *are* they that keep judgment, *and* he that doeth righteousness at all times.
4 Remember me, O LORD, with the favor *that thou bearest unto* thy people: O visit me with thy salvation;
5 That I may see the good of thy chosen, that I may rejoice in the gladness of thy nation, that I may glory with thine inheritance.
6 We have sinned with our fathers, we have committed iniquity, we have done wickedly.
7 Our fathers understood not thy wonders in Egypt; they remembered not the multitude of thy mercies; but provoked *him* at the sea, *even* at the Red sea.
8 Nevertheless he saved them for his name's sake, that he might make his mighty power to be known.
9 He rebuked the Red sea also, and it was dried up: so he led them through the depths, as through the wilderness.
10 And he saved them from the hand of him that hated *them*, and redeemed them from the hand of the enemy.
11 And the waters covered their enemies: there was not one of them left.
12 Then believed they his words; they sang his praise.
13 They soon forgat his works; they waited not for his counsel:
14 But lusted exceedingly in the wilderness, and tempted God in the desert.
15 And he gave them their request; but sent leanness into their soul.
16 They envied Moses also in the camp, *and* Aaron the saint of the LORD.
17 The earth opened and swallowed up Dathan, and covered the company of Abiram.
18 And a fire was kindled in their company; the flame burned up the wicked.
19 They made a calf in Horeb, and worshipped the molten image.
20 Thus they changed their glory into the similitude of an ox that eateth grass.
21 They forgat God their saviour, which had done great things in Egypt;
22 Wondrous works in the land of Ham, *and* terrible things by the Red sea.
23 Therefore he said that he would destroy them, had not Moses his chosen stood before him in the breach, to turn away his wrath, lest he should destroy *them*.
24 Yea, they despised the pleasant land, they believed not his word:
25 But murmured in their tents, *and* hearkened not unto the voice of the LORD.
26 Therefore he lifted up his hand against them, to overthrow them in the wilderness:
27 To overthrow their seed also among the nations, and to scatter them in the lands.
28 They joined themselves also unto Baal-peor, and ate the sacrifices of the dead.
29 Thus they provoked *him* to anger with their inventions: and the plague brake in upon them.
30 Then stood up Phinehas, and executed judgment: and *so* the plague was stayed.
31 And that was counted unto him for righteousness unto all generations for evermore.

32 They angered *him* also at the waters of strife, so that it went ill with Moses for their sakes:
33 Because they provoked his spirit, so that he spake unadvisedly with his lips.
34 They did not destroy the nations, concerning whom the LORD commanded them:
35 But were mingled among the heathen, and learned their works.
36 And they served their idols: which were a snare unto them.
37 Yea, they sacrificed their sons and their daughters unto devils,
38 And shed innocent blood, *even* the blood of their sons and of their daughters, whom they sacrificed unto the idols of Canaan: and the land was polluted with blood.
39 Thus were they defiled with their own works, and went a whoring with their own inventions.
40 Therefore was the wrath of the LORD kindled against his people, insomuch that he abhorred his own inheritance.
41 And he gave them into the hand of the heathen; and they that hated them ruled over them.
42 Their enemies also oppressed them, and they were brought into subjection under their hand.
43 Many times did he deliver them: but they provoked *him* with their counsel, and were brought low for their iniquity.
44 Nevertheless he regarded their affliction, when he heard their cry:
45 And he remembered for them his covenant, and repented according to the multitude of his mercies.
46 He made them also to be pitied of all those that carried them captives.
47 Save us, O LORD our God, and gather us from among the heathen, to give thanks unto thy holy name, *and* to triumph in thy praise.
48 Blessed *be* the LORD God of Israel from everlasting to everlasting: and let all the people say, Amen. Praise ye the LORD.

PSALM 107

O GIVE thanks unto the LORD, for *he is* good: for his mercy *endureth* for ever.
2 Let the redeemed of the LORD say *so*, whom he hath redeemed from the hand of the enemy;
3 And gathered them out of the lands, from the east, and from the west, from the north, and from the south.
4 They wandered in the wilderness in a solitary way; they found no city to dwell in.
5 Hungry and thirsty, their soul fainted in them.
6 Then they cried unto the LORD in their trouble, *and* he delivered them out of their distresses.
7 And he led them forth by the right way, that they might go to a city of habitation.
8 Oh that *men* would praise the LORD *for* his goodness, and *for* his wonderful works to the children of men!
9 For he satisfieth the longing soul, and filleth the hungry soul with goodness.
10 Such as sit in darkness and in the shadow of death, *being* bound in affliction and iron;
11 Because they rebelled against the words of God, and

contemned the counsel of the Most High:
12 Therefore he brought down their heart with labor; they fell down, and *there was* none to help.
13 Then they cried unto the LORD in their trouble, *and* he saved them out of their distresses.
14 He brought them out of darkness and the shadow of death, and brake their bands in sunder.
15 Oh that *men* would praise the LORD *for* his goodness, and *for* his wonderful works to the children of men!
16 For he hath broken the gates of brass, and cut the bars of iron in sunder.
17 Fools, because of their transgression, and because of their iniquities, are afflicted.
18 Their soul abhorreth all manner of meat; and they draw near unto the gates of death.
19 Then they cry unto the LORD in their trouble, *and* he saveth them out of their distresses.
20 He sent his word, and healed them, and delivered *them* from their destructions.
21 Oh that *men* would praise the LORD *for* his goodness, and *for* his wonderful works to the children of men!
22 And let them sacrifice the sacrifices of thanksgiving, and declare his works with rejoicing.
23 They that go down to the sea in ships, that do business in great waters;
24 These see the works of the LORD, and his wonders in the deep.
25 For he commandeth, and raiseth the stormy wind, which lifteth up the waves thereof.
26 They mount up to the heaven, they go down again to the depths: their soul is melted because of trouble.
27 They reel to and fro, and stagger like a drunken man, and are at their wit's end.
28 Then they cry unto the LORD in their trouble, and he bringeth them out of their distresses.
29 He maketh the storm a calm, so that the waves thereof are still.
30 Then are they glad because they be quiet; so he bringeth them unto their desired haven.
31 Oh that *men* would praise the LORD *for* his goodness, and *for* his wonderful works to the children of men!
32 Let them exalt him also in the congregation of the people, and praise him in the assembly of the elders.
33 He turneth rivers into a wilderness, and the watersprings into dry ground;
34 A fruitful land into barrenness, for the wickedness of them that dwell therein.
35 He turneth the wilderness into a standing water, and dry ground into watersprings.
36 And there he maketh the hungry to dwell, that they may prepare a city for habitation;
37 And sow the fields, and plant vineyards, which may yield fruits of increase.
38 He blesseth them also, so that they are multiplied greatly; and suffereth not their cattle to decrease.
39 Again, they are minished and brought low through oppression, affliction, and sorrow.
40 He poureth contempt upon princes, and causeth them to

wander in the wilderness, *where there is* no way.
41 Yet setteth he the poor on high from affliction, and maketh *him* families like a flock.
42 The righteous shall see *it*, and rejoice: and all iniquity shall stop her mouth.
43 Whoso *is* wise, and will observe these *things*, even they shall understand the loving-kindness of the LORD.

PSALM 108

A Song *or* Psalm of David.

O GOD, my heart is fixed; I will sing and give praise, even with my glory.
2 Awake, psaltery and harp: I *myself* will awake early.
3 I will praise thee, O LORD, among the people: and I will sing praises unto thee among the nations.
4 For thy mercy *is* great above the heavens: and thy truth *reacheth* unto the clouds.
5 Be thou exalted, O God, above the heavens: and thy glory above all the earth;
6 That thy beloved may be delivered: save *with* thy right hand, and answer me.
7 God hath spoken in his holiness; I will rejoice, I will divide Shechem, and mete out the valley of Succoth.
8 Gilead *is* mine; Manasseh *is* mine; Ephraim also *is* the strength of mine head; Judah *is* my lawgiver;
9 Moab *is* my washpot; over Edom will I cast out my shoe; over Philistia will I triumph.
10 Who will bring me into the strong city? who will lead me into Edom?
11 *Wilt* not *thou*, O God, *who* hast cast us off? and wilt not thou, O God, go forth with our hosts?
12 Give us help from trouble: for vain *is* the help of man.
13 Through God we shall do valiantly: for he *it is that* shall tread down our enemies.

PSALM 109

To the chief Musician. A Psalm of David.

HOLD not thy peace, O God of my praise;
2 For the mouth of the wicked and the mouth of the deceitful are opened against me: they have spoken against me with a lying tongue.
3 They compassed me about also with words of hatred; and fought against me without a cause.
4 For my love they are my adversaries: but I *give myself unto* prayer.
5 And they have rewarded me evil for good, and hatred for my love.
6 Set thou a wicked man over him: and let Satan stand at his right hand.
7 When he shall be judged, let him be condemned: and let his prayer become sin.
8 Let his days be few; *and* let another take his office.
9 Let his children be fatherless, and his wife a widow.
10 Let his children be continually vagabonds, and beg: let them seek *their bread* also out of their desolate places.
11 Let the extortioner catch all that he hath; and let the strangers spoil his labor.
12 Let there be none to extend mercy unto him: neither let there be any to favor his fatherless children.
13 Let his posterity be cut off; *and* in the generation following let their name be blotted out.

14 Let the iniquity of his fathers be remembered with the LORD; and let not the sin of his mother be blotted out.
15 Let them be before the LORD continually, that he may cut off the memory of them from the earth.
16 Because that he remembered not to show mercy, but persecuted the poor and needy man, that he might even slay the broken in heart.
17 As he loved cursing, so let it come unto him: as he delighted not in blessing, so let it be far from him.
18 As he clothed himself with cursing like as with his garment, so let it come into his bowels like water, and like oil into his bones.
19 Let it be unto him as the garment *which* covereth him, and for a girdle wherewith he is girded continually.
20 *Let* this *be* the reward of mine adversaries from the LORD, and of them that speak evil against my soul.
21 But do thou for me, O GOD the Lord, for thy name's sake: because thy mercy *is* good, deliver thou me.
22 For I *am* poor and needy, and my heart is wounded within me.
23 I am gone like the shadow when it declineth: I am tossed up and down as the locust.
24 My knees are weak through fasting; and my flesh faileth of fatness.
25 I became also a reproach unto them: *when* they looked upon me they shook their heads.
26 Help me, O LORD my God: O save me according to thy mercy:
27 That they may know that this *is* thy hand; *that* thou, LORD, hast done it.
28 Let them curse, but bless thou: when they arise, let them be ashamed; but let thy servant rejoice.
29 Let mine adversaries be clothed with shame; and let them cover themselves with their own confusion, as with a mantle.
30 I will greatly praise the LORD with my mouth; yea, I will praise him among the multitude.
31 For he shall stand at the right hand of the poor, to save *him* from those that condemn his soul.

PSALM 110

A Psalm of David.

THE LORD said unto my Lord, Sit thou at my right hand, until I make thine enemies thy footstool.
2 The LORD shall send the rod of thy strength out of Zion: rule thou in the midst of thine enemies.
3 Thy people *shall be* willing in the day of thy power, in the beauties of holiness from the womb of the morning: thou hast the dew of thy youth.
4 The LORD hath sworn, and will not repent, Thou *art* a priest for ever after the order of Melchizedek.
5 The Lord at thy right hand shall strike through kings in the day of his wrath.
6 He shall judge among the heathen, he shall fill *the places* with the dead bodies; he shall wound the heads over many countries.
7 He shall drink of the brook in the way: therefore shall he lift up the head.

PSALM 111

PRAISE ye the LORD. I will praise the LORD with *my* whole heart, in the assembly of the upright, and *in* the congregation.

2 The works of the LORD *are* great, sought out of all them that have pleasure therein.

3 His work *is* honorable and glorious: and his righteousness endureth for ever.

4 He hath made his wonderful works to be remembered: the LORD *is* gracious and full of compassion.

5 He hath given meat unto them that fear him: he will ever be mindful of his covenant.

6 He hath showed his people the power of his works, that he may give them the heritage of the heathen.

7 The works of his hands *are* verity and judgment; all his commandments *are* sure.

8 They stand fast for ever and ever, *and are* done in truth and uprightness.

9 He sent redemption unto his people: he hath commanded his covenant for ever: holy and reverend *is* his name.

10 The fear of the LORD *is* the beginning of wisdom: a good understanding have all they that do *his commandments:* his praise endureth for ever.

PSALM 112

PRAISE ye the LORD. Blessed *is* the man *that* feareth the LORD, *that* delighteth greatly in his commandments.

2 His seed shall be mighty upon earth: the generation of the upright shall be blessed.

3 Wealth and riches *shall be* in his house: and his righteousness endureth for ever.

4 Unto the upright there ariseth light in the darkness: *he is* gracious, and full of compassion, and righteous.

5 A good man showeth favor, and lendeth: he will guide his affairs with discretion.

6 Surely he shall not be moved for ever: the righteous shall be in everlasting remembrance.

7 He shall not be afraid of evil tidings: his heart is fixed, trusting in the LORD.

8 His heart *is* established, he shall not be afraid, until he see *his desire* upon his enemies.

9 He hath dispersed, he hath given to the poor; his righteousness endureth for ever; his horn shall be exalted with honor.

10 The wicked shall see *it*, and be grieved; he shall gnash with his teeth, and melt away: the desire of the wicked shall perish.

PSALM 113

PRAISE yethe LORD. Praise, O ye servants of the LORD, praise the name of the LORD.

2 Blessed be the name of the LORD from this time forth and for evermore.

3 From the rising of the sun unto the going down of the same the LORD's name *is* to be praised.

4 The LORD *is* high above all nations, *and* his glory above the heavens.

5 Who *is* like unto the LORD our God, who dwelleth on high,

6 Who humbleth *himself* to behold *the things that are* in heaven, and in the earth!

7 He raiseth up the poor out of the dust, *and* lifteth the needy out of the dunghill;

8 That he may set *him* with princes, *even* with the princes of his people.

9 He maketh the barren woman to keep house, *and to be* a joyful mother of children. Praise ye the LORD.

PSALM 114

WHEN Israel went out of Egypt, the house of Jacob from a people of strange language;
2 Judah was his sanctuary, *and* Israel his dominion.
3 The sea saw *it*, and fled: Jordan was driven back.
4 The mountains skipped like rams, *and* the little hills like lambs.
5 What *ailed* thee, O thou sea, that thou fleddest? thou Jordan, *that* thou wast driven back?
6 Ye mountains, *that* ye skipped like rams; *and* ye little hills, like lambs?
7 Tremble, thou earth, at the presence of the Lord, at the presence of the God of Jacob;
8 Which turned the rock *into* a standing water, the flint into a fountain of waters.

PSALM 115

NOT unto us, O LORD, not unto us, but unto thy name give glory, for thy mercy, *and* for thy truth's sake.
2 Wherefore should the heathen say, Where *is* now their God?
3 But our God *is* in the heavens: he hath done whatsoever he hath pleased.
4 Their idols *are* silver and gold, the work of men's hands.
5 They have mouths, but they speak not: eyes have they, but they see not:
6 They have ears, but they hear not: noses have they, but they smell not:
7 They have hands, but they handle not: feet have they, but they walk not: neither speak they through their throat.
8 They that make them are like unto them; *so is* eve one that trusteth in them.
9 O Israel, trust thou in the LORD: he *is* their help and their shield.
10 O house of Aaron, trust in the LORD: he *is* their help and their shield.
11 Ye that fear the LORD, trust in the LORD: he *is* their help and their shield.
12 The LORD hath been mindful of us: he will bless *us:* he will bless the house of Israel; he will bless the house of Aaron.
13 He will bless them that fear the LORD, *both* small and great.
14 The LORD shall increase you more and more, you and your children.
15 Ye *are* blessed of the LORD which made heaven and earth.
16 The heaven, *even* the heavens, *are* the LORD'S: but the earth hath he given to the children of men.
17 The dead praise not the LORD, neither any that go down into silence.
18 But we will bless the LORD from this time forth and for evermore. Praise the LORD.

PSALM 116

I LOVE the LORD, because he hath heard my voice *and* my supplications.
2 Because he hath inclined his ear unto me, therefore will I call upon *him* as long as I live.
3 The sorrows of death compassed me, and the pains of hell gat hold upon me: I found trouble and sorrow.

4 Then called I upon the name of the LORD; O LORD, I beseech thee, deliver my soul.
5 Gracious *is* the LORD, and righteous; yea, our God *is* merciful.
6 The LORD preserveth the simple: I was brought low, and he helped me.
7 Return unto thy rest, O my soul; for the LORD hath dealt bountifully with thee.
8 For thou hast delivered my soul from death, mine eyes from tears, *and* my feet from falling.
9 I will walk before the LORD in the land of the living.
10 I believed, therefore have I spoken: I was greatly afflicted:
11 I said in my haste, All men *are* liars.
12 What shall I render unto the LORD *for* all his benefits toward me?
13 I will take the cup of salvation, and call upon the name of the LORD.
14 I will pay my vows unto the LORD now in the presence of all his people.
15 Precious in the sight of the LORD *is* the death of his saints.
16 O LORD, truly I *am* thy servant; I *am* thy servant, *and* the son of thine handmaid: thou hast loosed my bonds.
17 I will offer to thee the sacrifice of thanksgiving, and will call upon the name of the LORD.
18 I will pay my vows unto the LORD now in the presence of all his people,
19 In the courts of the LORD'S house, in the midst of thee, O Jerusalem. Praise ye the LORD.

PSALM 117

O PRAISE the LORD, all ye nations: praise him, all ye people.
2 For his merciful kindness is great toward us: and the truth of the LORD *endureth* for ever. Praise ye the LORD.

PSALM 118

O GIVE thanks unto the LORD; for *he is* good: because his mercy *endureth* for ever.
2 Let Israel now say, that his mercy *endureth* for ever.
3 Let the house of Aaron now say, that his mercy *endureth* for ever.
4 Let them now that fear the LORD say, that his mercy *endureth* for ever.
5 I called upon the LORD in distress: the LORD answered me, *and set me* in a large place.
6 The LORD *is* on my side; I will not fear: what can man do unto me?
7 The LORD taketh my part with them that help me: therefore shall I see *my desire* upon them that hate me.
8 *It is* better to trust in the LORD than to put confidence in man.
9 *It is* better to trust in the LORD than to put confidence in princes.
10 All nations compassed me about: but in the name of the LORD will I destroy them.
11 They compassed me about; yea, they compassed me about: but in the name of the LORD I will destroy them.
12 They compassed me about like bees; they are quenched as the fire of thorns: for in the name of the LORD I will destroy them.
13 Thou hast thrust sore at me that I might fall: but the LORD helped me.

14 The LORD *is* my strength and song, and is become my salvation.
15 The voice of rejoicing and salvation *is* in the tabernacles of the righteous: the right hand of the LORD doeth valiantly.
16 The right hand of the LORD is exalted: the right hand of the LORD doeth valiantly.
17 I shall not die, but live, and declare the works of the LORD.
18 The LORD hath chastened me sore: but he hath not given me over unto death.
19 Open to me the gates of righteousness: I will go into them, *and* I will praise the LORD:
20 This gate of the LORD, into which the righteous shall enter.
21 I will praise thee: for thou hast heard me, and art become my salvation.
22 The stone *which* the builders refused is become the head *stone* of the corner.
23 This is the LORD'S doing; it *is* marvelous in our eyes.
24 This *is* the day *which* the LORD hath made; we will rejoice and be glad in it.
25 Save now, I beseech thee, O LORD: O LORD, I beseech thee, send now prosperity.
26 Blessed *be* he that cometh in the name of the LORD: we have blessed you out of the house of the LORD.
27 God *is* the LORD, which hath showed us light: bind the sacrifice with cords, *even* unto the horns of the altar.
28 Thou *art* my God, and I will praise thee: *thou art* my God, I will exalt thee.
29 O give thanks unto the LORD; for *he is* good: for his mercy *endureth* for ever.

PSALM 119

ALEPH

BLESSED *are* the undefiled in the way, who walk in the law of the LORD.
2 Blessed *are* they that keep his testimonies, *and that* seek him with the whole heart.
3 They also do no iniquity: they walk in his ways.
4 Thou hast commanded *us* to keep thy precepts diligently.
5 O that my ways were directed to keep thy statutes!
6 Then shall I not be ashamed, when I have respect unto all thy commandments.
7 I will praise thee with uprightness of heart, when I shall have learned thy righteous judgments.
8 I will keep thy statutes: O forsake me not utterly.

BETH

9 Wherewithal shall a young man cleanse his way? by taking heed *thereto* according to thy word.
10 With my whole heart have I sought thee: O let me not wander from thy commandments.
11 Thy word have I hid in mine heart, that I might not sin against thee.
12 Blessed *art* thou, O LORD: teach me thy statutes.
13 With my lips have I declared all the judgments of thy mouth.
14 I have rejoiced in the way of thy testimonies, as *much as* in all riches.
15 I will meditate in thy precepts, and have respect unto thy ways.
16 I will delight myself in thy statutes: I will not forget thy word.

GIMEL

17 Deal bountifully with thy servant, *that* I may live, and keep thy word.
18 Open thou mine eyes, that I may behold wondrous things out of thy law.
19 I *am* a stranger in the earth: hide not thy commandments from me.
20 My soul breaketh for the longing *that it hath* unto thy judgments at all times.
21 Thou hast rebuked the proud *that are* cursed, which do err from thy commandments.
22 Remove from me reproach and contempt; for I have kept thy testimonies.
23 Princes also did sit *and* speak against me: *but* thy servant did meditate in thy statutes.
24 Thy testimonies also *are* my delight, *and* my counselors.

DALETH

25 My soul cleaveth unto the dust: quicken thou me according to thy word.
26 I have declared my ways, and thou heardest me: teach me thy statutes.
27 Make me to understand the way of thy precepts: so shall I talk of thy wondrous works.
28 My soul melteth for heaviness: strengthen thou me according unto thy word.
29 Remove from me the way of lying: and grant me thy law graciously.
30 I have chosen the way of truth: thy judgments have I laid *before me*.
31 I have stuck unto thy testimonies: O LORD, put me not to shame.
32 I will run the way of thy commandments, when thou shalt enlarge my heart.

HE

33 Teach me, O LORD, the way of thy statutes; and I shall keep it *unto* the end.
34 Give me understanding, and I shall keep thy law; yea, I shall observe it with *my* whole heart.
35 Make me to go in the path of thy commandments; for therein do I delight.
36 Incline my heart unto thy testimonies, and not to covetousness.
37 Turn away mine eyes from beholding vanity; *and* quicken thou me in thy way.
38 Stablish thy word unto thy servant, who *is devoted* to thy fear.
39 Turn away my reproach which I fear: for thy judgments *are* good.
40 Behold, I have longed after thy precepts: quicken me in thy righteousness.

VAU

41 Let thy mercies come also unto me, O LORD, *even* thy salvation, according to thy word.
42 So shall I have wherewith to answer him that reproacheth me: for I trust in thy word.
43 And take not the word of truth utterly out of my mouth; for I have hoped in thy judgments.
44 So shall I keep thy law continually for ever and ever.
45 And I will walk at liberty: for I seek thy precepts.
46 I will speak of thy testimonies also before kings, and will not be ashamed.
47 And I will delight myself in thy commandments, which I have loved.
48 My hands also will I lift up unto thy commandments, which

I have loved; and I will meditate in thy statutes.

ZAIN

49 Remember the word unto thy servant, upon which thou hast caused me to hope.
50 This *is* my comfort in my affliction: for thy word hath quickened me.
51 The proud have had me greatly in derision: *yet* have I not declined from thy law.
52 I remembered thy judgments of old, O LORD; and have comforted myself.
53 Horror hath taken hold upon me because of the wicked that forsake thy law.
54 Thy statutes have been my songs in the house of my pilgrimage.
55 I have remembered thy name, O LORD, in the night, and have kept thy law.
56 This I had, because I kept thy precepts.

CHETH

57 *Thou art* my portion, O LORD: I have said that I would keep thy words.
58 I entreated thy favor with *my* whole heart: be merciful unto me according to thy word.
59 I thought on my ways, and turned my feet unto thy testimonies.
60 I made haste, and delayed not to keep thy commandments.
61 The bands of the wicked have robbed me: *but* I have not forgotten thy law.
62 At midnight I will rise to give thanks unto thee because of thy righteous judgments.
63 I *am* a companion of all *them* that fear thee, and of them that keep thy precepts.
64 The earth, O LORD, is full of thy mercy: teach me thy statutes.

TETH

65 Thou hast dealt well with thy servant, O LORD, according unto thy word.
66 Teach me good judgment and knowledge: for I have believed thy commandments.
67 Before I was afflicted I went astray: but now have I kept thy word.
68 Thou *art* good, and doest good: teach me thy statutes.
69 The proud have forged a lie against me: *but* I will keep thy precepts with *my* whole heart.
70 Their heart is as fat as grease: *but* I delight in thy law.
71 *It is* good for me that I have been afflicted; that I might learn thy statutes.
72 The law of thy mouth *is* better unto me than thousands of gold and silver.

JOD

73 Thy hands have made me and fashioned me: give me understanding, that I may learn thy commandments.
74 They that fear thee will be glad when they see me; because I have hoped in thy word.
75 I know, O LORD, that thy judgments *are* right, and *that* thou in faithfulness hast afflicted me.
76 Let, I pray thee, thy merciful kindness be for my comfort, according to thy word unto thy servant.
77 Let thy tender mercies come unto me, that I may live: for thy law *is* my delight.
78 Let the proud be ashamed; for they dealt perversely with me without a cause: *but* I will meditate in thy precepts.

79 Let those that fear thee turn unto me, and those that have known thy testimonies.
80 Let my heart be sound in thy statutes; that I be not ashamed.

CAPH

81 My soul fainteth for thy salvation: *but* I hope in thy word.
82 Mine eyes fail for thy word, saying, When wilt thou comfort me?
83 For I am become like a bottle in the smoke; *yet* do I not forget thy statutes.
84 How many *are* the days of thy servant? when wilt thou execute judgment on them that persecute me?
85 The proud have digged pits for me, which *are* not after thy law.
86 All thy commandments *are* faithful: they persecute me wrongfully; help thou me.
87 They had almost consumed me upon earth; but I forsook not thy precepts.
88 Quicken me after thy loving-kindness; so shall I keep the testimony of thy mouth.

LAMED

89 For ever, O LORD, thy word is settled in heaven.
90 Thy faithfulness *is* unto all generations: thou hast established the earth, and it abideth.
91 They continue this day according to thine ordinances: for all *are* thy servants.
92 Unless thy law *had been* my delights, I should then have perished in mine affliction.
93 I will never forget thy precepts: for with them thou hast quickened me.
94 I *am* thine, save me; for I have sought thy precepts.
95 The wicked have waited for me to destroy me: *but* I will consider thy testimonies.
96 I have seen an end of all perfection: *but* thy commandment *is* exceeding broad.

MEM

97 O how love I thy law! it *is* my meditation all the day.
98 Thou through thy commandments hast made me wiser than mine enemies: for they *are* ever with me.
99 I have more understanding than all my teachers: for thy testimonies *are* my meditation.
100 I understand more than the ancients, because I keep thy precepts.
101 I have refrained my feet from every evil way, that I might keep thy word.
102 I have not departed from thy judgments: for thou hast taught me.
103 How sweet are thy words unto my taste! *yea, sweeter* than honey to my mouth.
104 Through thy precepts I get understanding: therefore I hate every false way.

NUN

105 Thy word *is* a lamp unto my feet, and a light unto my path.
106 I have sworn, and I will perform *it*, that I will keep thy righteous judgments.
107 I am afflicted very much: quicken me, O LORD, according unto thy word.
108 Accept, I beseech thee, the freewill offerings of my mouth, O LORD, and teach me thy judgments.
109 My soul *is* continually in my hand: yet do I not forget thy law.

110 The wicked have laid a snare for me: yet I erred not from thy precepts.
111 Thy testimonies have I taken as a heritage for ever: for they *are* the rejoicing of my heart.
112 I have inclined mine heart to perform thy statutes always, *even unto* the end.

SAMECH

113 I hate *vain* thoughts: but thy law do I love.
114 Thou *art* my hiding place and my shield: I hope in thy word.
115 Depart from me, ye evildoers: for I will keep the commandments of my God.
116 Uphold me according unto thy word, that I may live: and let me not be ashamed of my hope.
117 Hold thou me up, and I shall be safe: and I will have respect unto thy statutes continually.
118 Thou hast trodden down all them that err from thy statutes: for their deceit *is* falsehood.
119 Thou puttest away all the wicked of the earth *like* dross: therefore I love thy testimonies.
120 My flesh trembleth for fear of thee; and I am afraid of thy judgments.

AIN

121 I have done judgment and justice: leave me not to mine oppressors.
122 Be surety for thy servant for good: let not the proud oppress me.
123 Mine eyes fail for thy salvation, and for the word of thy righteousness.
124 Deal with thy servant according unto thy mercy, and teach me thy statutes.
125 I *am* thy servant; give me understanding, that I may know thy testimonies.
126 *It is* time for *thee*, LORD, to work: *for* they have made void thy law.
127 Therefore I love thy commandments above gold; yea, above fine gold.
128 Therefore I esteem all *thy* precepts *concerning* all *things to be* right; *and* I hate every false way.

PE

129 Thy testimonies *are* wonderful: therefore doth my soul keep them.
130 The entrance of thy words giveth light; it giveth understanding unto the simple.
131 I opened my mouth, and panted: for I longed for thy commandments.
132 Look thou upon me, and be merciful unto me, as thou usest to do unto those that love thy name.
133 Order my steps in thy word: and let not any iniquity have dominion over me.
134 Deliver me from the oppression of man: so will I keep thy precepts.
135 Make thy face to shine upon thy servant; and teach me thy statutes.
136 Rivers of waters run down mine eyes, because they keep not thy law.

TZADDI

137 Righteous *art* thou, O LORD, and upright *are* thy judgments.
138 Thy testimonies *that* thou hast commanded *are* righteous and very faithful.
139 My zeal hath consumed me, because mine enemies have forgotten thy words.

140 Thy word *is* very pure: therefore thy servant loveth it.
141 I *am* small and despised: *yet* do not I forget thy precepts.
142 Thy righteousness *is* an everlasting righteousness, and thy law *is* the truth.
143 Trouble and anguish have taken hold on me: *yet* thy commandments *are* my delights.
144 The righteousness of thy testimonies *is* everlasting: give me understanding, and I shall live.

KOPH

145 I cried with *my* whole heart; hear me, O LORD: I will keep thy statutes.
146 I cried unto thee; save me, and I shall keep thy testimonies.
147 I prevented the dawning of the morning, and cried: I hoped in thy word.
148 Mine eyes prevent the *night* watches, that I might meditate in thy word.
149 Hear my voice according unto thy loving-kindness: O LORD, quicken me according to thy judgment.
150 They draw nigh that follow after mischief: they are far from thy law.
151 Thou *art* near, O LORD; and all thy commandments *are* truth.
152 Concerning thy testimonies, I have known of old that thou hast founded them for ever.

RESH

153 Consider mine affliction, and deliver me: for I do not forget thy law.
154 Plead my cause, and deliver me: quicken me according to thy word.
155 Salvation *is* far from the wicked: for they seek not thy statutes.
156 Great *are* thy tender mercies, O LORD: quicken me according to thy judgments.
157 Many *are* my persecutors and mine enemies; *yet* do I not decline from thy testimonies.
158 I beheld the transgressors, and was grieved; because they kept not thy word.
159 Consider how I love thy precepts: quicken me, O LORD, according to thy loving-kindness.
160 Thy word *is* true *from* the beginning: and every one of thy righteous judgments *endureth* for ever.

SCHIN

161 Princes have persecuted me without a cause: but my heart standeth in awe of thy word.
162 I rejoice at thy word, as one that findeth great spoil.
163 I hate and abhor lying: *but* thy law do I love.
164 Seven times a day do I praise thee, because of thy righteous judgments.
165 Great peace have they which love thy law: and nothing shall offend them.
166 LORD, I have hoped for thy salvation, and done thy commandments.
167 My soul hath kept thy testimonies; and I love them exceedingly.
168 I have kept thy precepts and thy testimonies: for all my ways *are* before thee.

TAU

169 Let my cry come near before thee, O LORD: give me understanding according to thy word.
170 Let my supplication come before thee: deliver me according to thy word.

171 My lips shall utter praise, when thou hast taught me thy statutes.
172 My tongue shall speak of thy word: for all thy commandments *are* righteousness.
173 Let thine hand help me; for I have chosen thy precepts.
174 I have longed for thy salvation, O LORD; and thy law *is* my delight.
175 Let my soul live, and it shall praise thee; and let thy judgments help me.
176 I have gone astray like a lost sheep: seek thy servant; for I do not forget thy commandments.

PSALM 120

A Song of degrees.

IN my distress I cried unto the LORD, and he heard me.
2 Deliver my soul, O LORD, from lying lips, *and* from a deceitful tongue.
3 What shall be given unto thee? or what shall be done unto thee, thou false tongue?
4 Sharp arrows of the mighty, with coals of juniper.
5 Woe is me, that I sojourn in Mesech, *that* I dwell in the tents of Kedar!
6 My soul hath long dwelt with him that hateth peace.
7 I *am for* peace: but when I speak, they *are* for war.

PSALM 121

A Song of degrees.

I WILL lift up mine eyes unto the hills, from whence cometh my help.
2 My help *cometh* from the LORD, which made heaven and earth.
3 He will not suffer thy foot to be moved: he that keepeth thee will not slumber.
4 Behold, he that keepeth Israel shall neither slumber nor sleep.
5 The LORD *is* thy keeper: the LORD *is* thy shade upon thy right hand.
6 The sun shall not smite thee by day, nor the moon by night.
7 The LORD shall preserve thee from all evil: he shall preserve thy soul.
8 The LORD shall preserve thy going out and thy coming in from this time forth, and even for evermore.

PSALM 122

A Song of degrees of David.

I WAS glad when they said unto me, Let us go into the house of the LORD.
2 Our feet shall stand within thy gates, O Jerusalem.
3 Jerusalem is builded as a city that is compact together:
4 Whither the tribes go up, the tribes of the LORD, unto the testimony of Israel, to give thanks unto the name of the LORD.
5 For there are set thrones of judgment, the thrones of the house of David.
6 Pray for the peace of Jerusalem: they shall prosper that love thee.
7 Peace be within thy walls, *and* prosperity within thy palaces.
8 For my brethren and companions' sakes, I will now say, Peace *be* within thee.
9 Because of the house of the LORD our God I will seek thy good.

PSALM 123

A Song of degrees.

UNTO thee lift I up mine eyes, O thou that dwellest in the heavens.
2 Behold, as the eyes of servants *look* unto the hand of

their masters, *and* as the eyes of a maiden unto the hand of her mistress; so our eyes *wait* upon the LORD our God, until that he have mercy upon us.

3 Have mercy upon us, O LORD, have mercy upon us: for we are exceedingly filled with contempt.

4 Our soul is exceedingly filled with the scorning of those that are at ease, *and* with the contempt of the proud.

PSALM 124

A Song of degrees of David.

IF *it had* not *been* the LORD who was on our side, now may Israel say;

2 If *it had* not *been* the LORD who was on our side, when men rose up against us:

3 Then they had swallowed us up quick, when their wrath was kindled against us:

4 Then the waters had overwhelmed us, the stream had gone over our soul:

5 Then the proud waters had gone over our soul.

6 Blessed *be* the LORD, who hath not given us *as* a prey to their teeth.

7 Our soul is escaped as a bird out of the snare of the fowlers: the snare is broken, and we are escaped.

8 Our help *is* in the name of the LORD, who made heaven and earth.

PSALM 125

A Song of degrees.

THEY that trust in the LORD *shall be* as mount Zion, *which* cannot be removed, *but* abideth for ever.

2 *As* the mountains *are* round about Jerusalem, so the LORD *is* round about his people from henceforth even for ever.

3 For the rod of the wicked shall not rest upon the lot of the righteous; lest the righteous put forth their hands unto iniquity.

4 Do good, O LORD, unto *those that be* good, and to *them that are* upright in their hearts.

5 As for such as turn aside unto their crooked ways, the LORD shall lead them forth with the workers of iniquity: *but* peace *shall be* upon Israel.

PSALM 126

A Song of degrees.

WHEN the LORD turned again the captivity of Zion, we were like them that dream.

2 Then was our mouth filled with laughter, and our tongue with singing: then said they among the heathen, The LORD hath done great things for them.

3 The LORD hath done great things for us; *whereof* we are glad.

4 Turn again our captivity, O LORD, as the streams in the south.

5 They that sow in tears shall reap in joy.

6 He that goeth forth and weepeth, bearing precious seed, shall doubtless come again with rejoicing, bringing his sheaves *with him*.

PSALM 127

A Song of degrees for Solomon.

EXCEPT the LORD build the house, they labor in vain that build it: except the LORD keep the city, the watchman waketh *but* in vain.

2 *It is* vain for you to rise up early, to sit up late, to eat the bread of sorrows: *for* so he giveth his beloved sleep.

3 Lo, children *are* a heritage of the LORD: *and* the fruit of the womb *is his* reward.
4 As arrows *are* in the hand of a mighty man; so *are* children of the youth.
5 Happy *is* the man that hath his quiver full of them: they shall not be ashamed, but they shall speak with the enemies in the gate.

PSALM 128

A Song of degrees.

BLESSED *is* every one that feareth the LORD; that walketh in his ways.
2 For thou shalt eat the labor of thine hands: happy *shalt* thou *be*, and *it shall be* well with thee.
3 Thy wife *shall be* as a fruitful vine by the sides of thine house: thy children like olive plants round about thy table.
4 Behold, that thus shall the man be blessed that feareth the LORD.
5 The LORD shall bless thee out of Zion: and thou shalt see the good of Jerusalem all the days of thy life.
6 Yea, thou shalt see thy children's children, *and* peace upon Israel.

PSALM 129

A Song of degrees.

MANY a time have they afflicted me from my youth, may Israel now say:
2 Many a time have they afflicted me from my youth: yet they have not prevailed against me.
3 The plowers plowed upon my back: they made long their furrows.
4 The LORD *is* righteous: he hath cut asunder the cords of the wicked.
5 Let them all be confounded and turned back that hate Zion.
6 Let them be as the grass *upon* the housetops, which withereth afore it groweth up:
7 Wherewith the mower filleth not his hand; nor he that bindeth sheaves his bosom.
8 Neither do they which go by say, The blessing of the LORD *be* upon you: we bless you in the name of the LORD.

PSALM 130

A Song of degrees.

OUT of the depths have I cried unto thee, O LORD.
2 Lord, hear my voice: let thine ears be attentive to the voice of my supplications.
3 If thou, LORD, shouldest mark iniquities, O Lord, who shall stand?
4 But *there is* forgiveness with thee, that thou mayest be feared.
5 I wait for the LORD, my soul doth wait, and in his word do I hope.
6 My soul *waiteth* for the Lord more than they that watch for the morning: *I say, more than* they that watch for the morning.
7 Let Israel hope in the LORD: for with the LORD *there is* mercy, and with him *is* plenteous redemption.
8 And he shall redeem Israel from all his iniquities.

PSALM 131

A Song of degrees of David.

LORD, my heart is not haughty, nor mine eyes lofty: neither do I exercise myself in great matters, or in things too high for me.
2 Surely I have behaved and quieted myself, as a child that is weaned of his mother: my soul *is* even as a weaned child.
3 Let Israel hope in the LORD from henceforth and for ever.

PSALM 132

A Song of degrees.

LORD, remember David, *and* all his afflictions:
2 How he sware unto the LORD, *and* vowed unto the mighty *God* of Jacob;
3 Surely I will not come into the tabernacle of my house, nor go up into my bed;
4 I will not give sleep to mine eyes, *or* slumber to mine eyelids,
5 Until I find out a place for the LORD, a habitation for the mighty *God* of Jacob.
6 Lo, we heard of it at Ephratah: we found it in the fields of the wood.
7 We will go into his tabernacles: we will worship at his footstool.
8 Arise, O LORD, into thy rest; thou, and the ark of thy strength.
9 Let thy priests be clothed with righteousness; and let thy saints shout for joy.
10 For thy servant David's sake turn not away the face of thine anointed.
11 The LORD hath sworn *in* truth unto David; he will not turn from it; Of the fruit of thy body will I set upon thy throne.
12 If thy children will keep my covenant and my testimony that I shall teach them, their children shall also sit upon thy throne for evermore.
13 For the LORD hath chosen Zion: he hath desired *it* for his habitation.
14 This *is* my rest for ever: here will I dwell; for I have desired it.
15 I will abundantly bless her provision: I will satisfy her poor with bread.
16 I will also clothe her priests with salvation: and her saints shall shout aloud for joy.
17 There will I make the horn of David to bud: I have ordained a lamp for mine anointed.
18 His enemies will I clothe with shame: but upon himself shall his crown flourish.

PSALM 133

A Song of degrees of David.

BEHOLD, how good and how pleasant *it is* for brethren to dwell together in unity!
2 *It is* like the precious ointment upon the head, that ran down upon the beard, *even* Aaron's beard: that went down to the skirts of his garments;
3 As the dew of Hermon, *and as the dew* that descended upon the mountains of Zion: for there the LORD commanded the blessing, *even* life for evermore.

PSALM 134

A Song of degrees.

BEHOLD, bless ye the LORD, all *ye* servants of the LORD, which by night stand in the house of the LORD.
2 Lift up your hands *in* the sanctuary, and bless the LORD.
3 The LORD that made heaven and earth bless thee out of Zion.

PSALM 135

PRAISE ye the LORD. Praise ye the name of the LORD; praise *him*, O ye servants of the LORD.
2 Ye that stand in the house of the LORD, in the courts of the house of our God,
3 Praise the LORD; for the LORD *is* good: sing praises unto his name; for *it is* pleasant.
4 For the LORD hath chosen Jacob unto himself, *and* Israel for his peculiar treasure.

5 For I know that the LORD *is* great, and *that* our Lord *is* above all gods.
6 Whatsoever the LORD pleased, *that* did he in heaven, and in earth, in the seas, and all deep places.
7 He causeth the vapors to ascend from the ends of the earth; he maketh lightnings for the rain; he bringeth the wind out of his treasuries.
8 Who smote the firstborn of Egypt, both of man and beast.
9 *Who* sent tokens and wonders into the midst of thee, O Egypt, upon Pharaoh, and upon all his servants.
10 Who smote great nations, and slew mighty kings;
11 Sihon king of the Amorites, and Og king of Bashan, and all the kingdoms of Canaan:
12 And gave their land *for* a heritage, a heritage unto Israel his people.
13 Thy name, O LORD, *endureth* for ever; *and* thy memorial, O LORD, throughout all generations.
14 For the LORD will judge his people, and he will repent himself concerning his servants.
15 The idols of the heathen *are* silver and gold, the work of men's hands.
16 They have mouths, but they speak not; eyes have they, but they see not;
17 They have ears, but they hear not; neither is there *any* breath in their mouths.
18 They that make them are like unto them: *so is* every one that trusteth in them.
19 Bless the LORD, O house of Israel: bless the LORD, O house of Aaron:
20 Bless the LORD, O house of Levi: ye that fear the LORD, bless the LORD.
21 Blessed be the LORD out of Zion, which dwelleth at Jerusalem. Praise ye the LORD.

PSALM 136

O GIVE thanks unto the LORD; for *he is* good: for his mercy *endureth* for ever.
2 O give thanks unto the God of gods: for his mercy *endureth* for ever.
3 O give thanks to the Lord of lords: for his mercy *endureth* for ever.
4 To him who alone doeth great wonders: for his mercy *endureth* for ever.
5 To him that by wisdom made the heavens: for his mercy *endureth* for ever.
6 To him that stretched out the earth above the waters: for his mercy *endureth* for ever.
7 To him that made great lights: for his mercy *endureth* for ever:
8 The sun to rule by day: for his mercy *endureth* for ever:
9 The moon and stars to rule by night: for his mercy *endureth* for ever.
10 To him that smote Egypt in their firstborn: for his mercy *endureth* for ever:
11 And brought out Israel from among them: for his mercy *endureth* for ever.
12 With a strong hand, and with a stretched out arm: for his mercy *endureth* for ever.
13 To him which divided the Red sea into parts: for his mercy *endureth* for ever:
14 And made Israel to pass through the midst of it: for his mercy *endureth* for ever:

15 But overthrew Pharaoh and his host in the Red sea: for his mercy *endureth* for ever.
16 To him which led his people through the wilderness: for his mercy *endureth* for ever.
17 To him which smote great kings: for his mercy *endureth* for ever:
18 And slew famous kings: for his mercy *endureth* for ever:
19 Sihon king of the Amorites: for his mercy *endureth* for ever:
20 And Og the king of Bashan: for his mercy *endureth* for ever:
21 And gave their land for a heritage: for his mercy *endureth* for ever:
22 *Even* a heritage unto Israel his servant: for his mercy *endureth* for ever.
23 Who remembered us in our low estate: for his mercy *endureth* for ever:
24 And hath redeemed us from our enemies: for his mercy *endureth* for ever.
25 Who giveth food to all flesh: for his mercy *endureth* for ever.
26 O give thanks unto the God of heaven: for his mercy *endureth* for ever.

PSALM 137

BY the rivers of Babylon, there we sat down, yea, we wept, when we remembered Zion.
2 We hanged our harps upon the willows in the midst thereof.
3 For there they that carried us away captive required of us a song; and they that wasted us *required of us* mirth, *saying*, Sing us *one* of the songs of Zion.
4 How shall we sing the LORD'S song in a strange land?
5 If I forget thee, O Jerusalem, let my right hand forget *her cunning*.
6 If I do not remember thee, let my tongue cleave to the roof of my mouth; if I prefer not Jerusalem above my chief joy.
7 Remember, O LORD, the children of Edom in the day of Jerusalem; who said, Rase *it*, rase *it*, *even* to the foundation thereof.
8 O daughter of Babylon, who art to be destroyed; happy *shall he be*, that rewardeth thee as thou hast served us.
9 Happy *shall he be*, that taketh and dasheth thy little ones against the stones.

PSALM 138

A Psalm of David.

I WILL praise thee with my whole heart: before the gods will I sing praise unto thee.
2 I will worship toward thy holy temple, and praise thy name for thy loving-kindness and for thy truth: for thou hast magnified thy word above all thy name.
3 In the day when I cried thou answeredst me, *and* strengthenedst me *with* strength in my soul.
4 All the kings of the earth shall praise thee, O LORD, when they hear the words of thy mouth.
5 Yea, they shall sing in the ways of the LORD: for great *is* the glory of the LORD.
6 Though the LORD *be* high, yet hath he respect unto the lowly: but the proud he knoweth afar off.
7 Though I walk in the midst of trouble, thou wilt revive me: thou shalt stretch forth thine hand against the wrath of mine enemies, and thy right hand shall save me.

8 The LORD will perfect *that which* concerneth me: thy mercy, O LORD, *endureth* for ever: forsake not the works of thine own hands.

PSALM 139

To the chief Musician, A Psalm of David.

O LORD, thou hast searched me, and known *me*.
2 Tho knowest my downsitting and mine uprising; thou understandest my thought afar off.
3 Thou compassest my path and my lying down, and art acquainted *with* all my ways.
4 For *there is* not a word in my tongue, *but*, lo, O LORD, thou knowest it altogether.
5 Tho hast beset me behind and before, and laid thine hand upon me.
6 *Such* knowledge *is* too wonderful for me; it is high, I cannot *attain* unto it.
7 Whither shall I go from thy Spirit? or whither shall I flee from thy presence?
8 If I ascend up into heaven, thou *art* there: if I make my bed in hell, behold, thou *art there*.
9 *If* I take the wings of the morning, *and* dwell in the uttermost parts of the sea;
10 Even there shall thy hand lead me, and thy right hand shall hold me.
11 If I say, Surely the darkness shall cover me; even the night shall be light about me.
12 Yea, the darkness hideth not from thee; but the night shineth as the day: the darkness and the light *are* both alike *to thee*.
13 For thou hast possessed my reins: thou hast covered me in my mother's womb.
14 I will praise thee; for I am fearfully *and* wonderfully made: marvelous *are* thy works; and *that* my soul knoweth right well.
15 My substance was not hid from thee, when I was made in secret, *and* curiously wrought in the lowest parts of the earth.
16 Thine eyes did see my substance, yet being unperfect; and in thy book all *my members* were written, *which* in continuance were fashioned, when *as yet there was* none of them.
17 How precious also are thy thoughts unto me, O God! how great is the sum of them!
18 *If* I should count them, they are more in number than the sand: when I awake, I am still with thee.
19 Surely thou wilt slay the wicked, O God: depart from me therefore, ye bloody men.
20 For they speak against thee wickedly, *and* thine enemies take *thy name* in vain.
21 Do not I hate them, O LORD, that hate thee? and am not I grieved with those that rise up against thee?
22 I hate them with perfect hatred: I count them mine enemies.
23 Search me, O God, and know my heart: try me, and know my thoughts:
24 And see if *there be any* wicked way in me, and lead me in the way everlasting.

PSALM 140

To the chief Musician, A Psalm of David.

DELIVER me, O LORD, from the evil man: preserve me from the violent man;
2 Which imagine mischiefs in *their* heart; continually are they gathered together *for* war.

3 They have sharpened their tongues like a serpent; adders' poison *is* under their lips. Selah.
4 Keep me, O LORD, from the hands of the wicked; preserve me from the violent man; who have purposed to overthrow my goings.
5 The proud have hid a snare for me, and cords; they have spread a net by the wayside; they have set gins for me. Selah.
6 I said unto the LORD, Thou *art* my God: hear the voice of my supplications, O LORD.
7 O GOD the Lord, the strength of my salvation, thou hast covered my head in the day of battle.
8 Grant not, O LORD, the desires of the wicked: further not his wicked device; *lest* they exalt themselves. Selah.
9 *As for* the head of those that compass me about, let the mischief of their own lips cover them.
10 Let burning coals fall upon them: let them be cast into the fire; into deep pits, that they rise not up again.
11 Let not an evil speaker be established in the earth: evil shall hunt the violent man to overthrow *him*.
12 I know that the LORD will maintain the cause of the afflicted, *and* the right of the poor.
13 Surely the righteous shall give thanks unto thy name: the upright shall dwell in thy presence.

PSALM 141

A Psalm of David.

LORD, I cry unto thee: make haste unto me; give ear unto my voice, when I cry unto thee.
2 Let my prayer be set forth before thee *as* incense; *and* the lifting up of my hands *as* the evening sacrifice.
3 Set a watch, O LORD, before my mouth; keep the door of my lips.
4 Incline not my heart to *any* evil thing, to practise wicked works with men that work iniquity: and let me not eat of their dainties.
5 Let the righteous smite me; *it shall be* a kindness: and let him reprove me; *it shall be* an excellent oil, *which* shall not break my head: for yet my prayer also *shall be* in their calamities.
6 When their judges are overthrown in stony places, they shall hear my words; for they are sweet.
7 Our bones are scattered at the grave's mouth, as when one cutteth and cleaveth *wood* upon the earth.
8 But mine eyes *are* unto thee, O GOD the Lord: in thee is my trust; leave not my soul destitute.
9 Keep me from the snares *which* they have laid for me, and the gins of the workers of iniquity.
10 Let the wicked fall into their own nets, whilst that I withal escape.

PSALM 142

Maschil of David; A Prayer when he was in the cave.

I CRIED unto the LORD with my voice; with my voice unto the LORD did I make my supplication.
2 I poured out my complaint before him; I showed before him my trouble.
3 When my spirit was overwhelmed within me, then thou

knewest my path. In the way wherein I walked have they privily laid a snare for me.

4 I looked on *my* right hand, and beheld, but *there was* no man that would know me: refuge failed me; no man cared for my soul.

5 I cried unto thee, O LORD: I said, Thou *art* my refuge *and* my portion in the land of the living.

6 Attend unto my cry; for I am brought very low: deliver me from my persecutors; for they are stronger than I.

7 Bring my soul out of prison, that I may praise thy name: the righteous shall compass me about; for thou shalt deal bountifully with me.

PSALM 143

A Psalm of David.

HEAR my prayer, O LORD, give ear to my supplications: in thy faithfulness answer me, *and* in thy righteousness.

2 And enter not into judgment with thy servant: for in thy sight shall no man living be justified.

3 For the enemy hath persecuted my soul; he hath smitten my life down to the ground; he hath made me to dwell in darkness, as those that have been long dead.

4 Therefore is my spirit overwhelmed within me; my heart within me is desolate.

5 I remember the days of old; I meditate on all thy works; I muse on the work of thy hands.

6 I stretch forth my hands unto thee: my soul *thirsteth* after thee, as a thirsty land. Selah.

7 Hear me speedily, O LORD; my spirit faileth: hide not thy face from me, lest I be like unto them that go down into the pit.

8 Cause me to hear thy loving-kindness in the morning; for in thee do I trust: cause me to know the way wherein I should walk; for I lift up my soul unto thee.

9 Deliver me, O LORD, from mine enemies: I flee unto thee to hide me.

10 Teach me to do thy will; for thou *art* my God: thy Spirit *is* good; lead me into the land of uprightness.

11 Quicken me, O LORD, for thy name's sake: for thy righteousness' sake bring my soul out of trouble.

12 And of thy mercy cut off mine enemies, and destroy all them that afflict my soul: for I *am* thy servant.

PSALM 144

A Psalm of David.

BLESSED *be* the LORD my strength, which teacheth my hands to war, *and* my fingers to fight:

2 My goodness, and my fortress; my high tower, and my deliverer; my shield, and *he* in whom I trust; who subdueth my people under me.

3 LORD, what *is* man, that thou takest knowledge of him! *or* the son of man, that thou makest account of him!

4 Man is like to vanity: his days *are* as a shadow that passeth away.

5 Bow thy heavens, O LORD, and come down: touch the mountains, and they shall smoke.

6 Cast forth lightning, and scatter them: shoot out thine arrows, and destroy them.

7 Send thine hand from above; rid me, and deliver me out of great waters, from the hand of strange children;
8 Whose mouth speaketh vanity, and their right hand *is* a right hand of falsehood.
9 I will sing a new song unto thee, O God: upon a psaltery *and* an instrument of ten strings will I sing praises unto thee.
10 *It is he* that giveth salvation unto kings: who delivereth David his servant from the hurtful sword.
11 Rid me, and deliver me from the hand of strange children, whose mouth speaketh vanity, and their right hand *is* a right hand of falsehood:
12 That our sons *may be* as plants grown up in their youth; *that* our daughters *may be* as corner stones, polished *after* the similitude of a palace:
13 *That* our garners *may be* full, affording all manner of store; *that* our sheep may bring forth thousands and ten thousands in our streets:
14 *That* our oxen *may be* strong to labor; *that there be* no breaking in, nor going out; that *there be* no complaining in our streets.
15 Happy *is that* people, that is in such a case: *yea*, happy *is that* people, whose God *is* the LORD.

PSALM 145

David's *Psalm* of praise.

I WILL extol thee, my God, O King; and I will bless thy name for ever and ever.
2 Every day will I bless thee; and I will praise thy name for ever and ever.
3 Great *is* the LORD, and greatly to be praised; and his greatness *is* unsearchable.
4 One generation shall praise thy works to another, and shall declare thy mighty acts.
5 I will speak of the glorious honor of thy majesty, and of thy wondrous works.
6 And *men* shall speak of the might of thy terrible acts: and I will declare thy greatness.
7 They shall abundantly utter the memory of thy great goodness, and shall sing of thy righteousness.
8 The LORD *is* gracious, and full of compassion; slow to anger, and of great mercy.
9 The LORD *is* good to all: and his tender mercies *are* over all his works.
10 All thy works shall praise thee, O LORD; and thy saints shall bless thee.
11 They shall speak of the glory of thy kingdom, and talk of thy power;
12 To make known to the sons of men his mighty acts, and the glorious majesty of his kingdom.
13 Thy kingdom *is* an everlasting kingdom, and thy dominion *endureth* throughout all generations.
14 The LORD upholdeth all that fall, and raiseth up all *those that be* bowed down.
15 The eyes of all wait upon thee; and thou givest them their meat in due season.
16 Thou openest thine hand, and satisfiest the desire of every living thing.
17 The LORD *is* righteous in all his ways, and holy in all his works.
18 The LORD *is* nigh unto all them that call upon him, to all that call upon him in truth.
19 He will fulfil the desire of them that fear him: he also will hear their cry, and will save them.

20 The LORD preserveth all them that love him: but all the wicked will he destroy.
21 My mouth shall speak the praise of the LORD: and let all flesh bless his holy name for ever and ever.

PSALM 146

PRAISE ye the LORD. Praise the LORD, O my soul.
2 While I live will I praise the LORD: I will sing praises unto my God while I have any being.
3 Put not your trust in princes, *nor* in the son of man, in whom *there is* no help.
4 His breath goeth forth, he returneth to his earth; in that very day his thoughts perish.
5 Happy *is he* that *hath* the God of Jacob for his help, whose hope *is* in the LORD his God:
6 Which made heaven, and earth, the sea, and all that therein *is:* which keepeth truth for ever:
7 Which executeth judgment for the oppressed: which giveth food to the hungry. The LORD looseth the prisoners:
8 The LORD openeth *the eyes of* the blind: the LORD raiseth them that are bowed down: the LORD loveth the righteous:
9 The LORD preserveth the strangers; he relieveth the fatherless and widow: but the way of the wicked he turneth upside down.
10 The LORD shall reign for ever, *even* thy God, O Zion, unto all generations. Praise ye the LORD.

PSALM 147

PRAISE ye the LORD: for *it is* good to sing praises unto our God; for *it is* pleasant; *and* praise is comely.
2 The LORD doth build up Jerusalem: he gathereth together the outcasts of Israel.
3 He healeth the broken in heart, and bindeth up their wounds.
4 He telleth the number of the stars; he calleth them all by *their* names.
5 Great *is* our Lord, and of great power: his understanding *is* infinite.
6 The LORD lifteth up the meek: he casteth the wicked down to the ground.
7 Sing unto the LORD with thanksgiving; sing praise upon the harp unto our God:
8 Who covereth the heaven with clouds, who prepareth rain for the earth, who maketh grass to grow upon the mountains.
9 He giveth to the beast his food, *and* to the young ravens which cry.
10 He delighteth not in the strength of the horse: he taketh not pleasure in the legs of a man.
11 The LORD taketh pleasure in them that fear him, in those that hope in his mercy.
12 Praise the LORD, O Jerusalem; praise thy God, O Zion.
13 For he hath strengthened the bars of thy gates; he hath blessed thy children within thee.
14 He maketh peace *in* thy borders, *and* filleth thee with the finest of the wheat.
15 He sendeth forth his commandment *upon* earth: his word runneth very swiftly.
16 He giveth snow like wool: he scattereth the hoar frost like ashes.
17 He casteth forth his ice like morsels: who can stand before his cold?

18 He sendeth out his word, and melteth them: he causeth his wind to blow, *and* the waters flow.
19 He showeth his word unto Jacob, his statutes and his judgments unto Israel.
20 He hath not dealt so with any nation: and *as for his* judgments, they have not known them. Praise ye the LORD.

PSALM 148

PRAISE ye the LORD. Praise ye the LORD from the heavens: praise him in the heights.
2 Praise ye him, all his angels: praise ye him, all his hosts.
3 Praise ye him, sun and moon: praise him, all ye stars of light.
4 Praise him, ye heavens of heavens, and ye waters that *be* above the heavens.
5 Let them praise the name of the LORD: for he commanded, and they were created.
6 He hath also stablished them for ever and ever: he hath made a decree which shall not pass.
7 Praise the LORD from the earth, ye dragons, and all deeps:
8 Fire, and hail; snow, and vapor; stormy wind fulfilling his word:
9 Mountains, and all hills; fruitful trees, and all cedars:
10 Beasts, and all cattle; creeping things, and flying fowl:
11 Kings of the earth, and all people; princes, and all judges of the earth:
12 Both young men, and maidens; old men, and children:
13 Let them praise the name of the LORD: for his name alone is excellent; his glory *is* above the earth and heaven.
14 He also exalteth the horn of his people, the praise of all his saints; *even* of the children of Israel, a people near unto him. Praise ye the LORD.

PSALM 149

PRAISE ye the LORD. Sing unto the LORD a new song, *and* his praise in the congregation of saints.
2 Let Israel rejoice in him that made him: let the children of Zion be joyful in their King.
3 Let them praise his name in the dance: let them sing praises unto him with the timbrel and harp.
4 For the LORD taketh pleasure in his people: he will beautify the meek with salvation.
5 Let the saints be joyful in glory: let them sing aloud upon their beds.
6 *Let* the high *praises* of God *be* in their mouth, and a two-edged sword in their hand;
7 To execute vengeance upon the heathen, *and* punishments upon the people;
8 To bind their kings with chains, and their nobles with fetters of iron;
9 To execute upon them the judgment written: this honor have all his saints. Praise ye the LORD.

PSALM 150

PRAISE ye the LORD. Praise God in his sanctuary: praise him in the firmament of his power.
2 Praise him for his mighty acts: praise him according to his excellent greatness.

3 Praise him with the sound of the trumpet: praise him with the psaltery and harp.
4 Praise him with the timbrel and dance: praise him with stringed instruments and organs.
5 Praise him upon the loud cymbals: praise him upon the high sounding cymbals.
6 Let every thing that hath breath praise the LORD. Praise ye the LORD.

THE END

NOTES

OTHER BOOKS DISTRIBUTED BY DORENE PRODUCTS

SECRETS OF THE PSALMS by Godfrey Selig. This all-time best seller is second only to The Holy Bible. It has been trusted the world over by people who want to keep away evil, get money, good luck, success and many other desires. Contains all 150 Psalms from the King James Bible and shows you how to use them to make your life better.

8th, 9th & 10th BOOKS OF MOSES by Henri Garnache. This enlightening book reveals the ancient secrets that come after the 6th and 7th Books of Moses. A must have for anyone who studies the secret prophecies of Moses.

MAGICAL POWER OF THE SAINTS by Ray T. Malbrough. Learn how to call upon the powers of the saints for practical help in your daily life. Shows you how to evoke the saints through prayer, candle burning and divination.

SPIRITUAL CLEANSING by Draja Mickaharic. A manual of psychic first aid, written to help you clean your spiritual atmosphere and to protect yourself in your environment. Shows you how to remove negative vibrations without spending years studying magic.

BLACK AND WHITE MAGIC by Marie Laveau. Contains 35 tried and true rituals and spells that can help you in many ways. Over 60 pages of explicit instructions on how to use roots, oils, powders, incense, candles and more to accomplish your desires.

PRAYER BOOK by Anna Riva. A treasury of meditations, devotions, verses and prayers for daily help. Covers 50 different subjects and gives you several prayers for each one.

SECRETOS DE LOS SALMOS by Godfrey A. Selig. The all-time best seller on how to use the Psalms for personal help. Contains all 150 Psalms from the Holy Bible (This is the Spanish version of Secrets of the Psalms).

If you cannot find these titles at your local book store, please write for our complete catalog of curio and religious supplies.

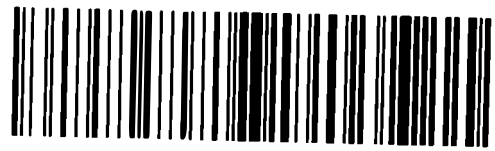

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ספר חסידים

על פי נוסח כתב יד אשר בפארמא.

עם הגהות, תקונים, באורים ומראה מקומות

מאת

יהודה הכהן ווייסטינעצקי.

יצא לאור לראשונה בשנת תרנ"א
ע"י
מקיצי נרדמים

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

דברים אחדים

כעין הקדמת המעיר

ראשי חברת מקיצי נרדמים נתנו על ידי את הספר חסידים כפי ההעתקה מכ"י אשר בפארמא להגיהו ולהעיר עליו רק בדרך קצרה, ואני פקודתם שמרה רוחי ולא הלכתי בגדולות ממני רק יגעתי והשתדלתי לציין את המקורות מש"ס בבלי וירושלמי ילקוט ומדרש אשר מהם שאב המחבר את דבריו, ולציין מראה מקומות הפסוקים שהביא רבינו המחבר, אשר רובם נכתבו שלא בדיוק אם באשמת המעתיקים או כי הרב המחבר כתב הפסוק מזכרונו ולפעמים כל דרשתו רק על סוף הפסוק והביא רק תחלתו והוצרכתי להוסיף תיבת וגו'. אמת! כי עוד נשארו מאמרים רבים אשר קצרה ידי לגלות מקורם כי הלא ידענו שכמה מדרשים נאבדו מאתנו מרוב השינושים והרפתקאות שעברו על אחב"י בכל מקום שהם ועל כל אלה מקומי וארצי גורמים כי לא יכולתי למצוא גם אם יגעתי, אבל מובטחני כי הקוראים המבינים, לא הקנטרנים, יכירו וידעו, כי עשיתי מלאכתי באמונה, ונאמן עלי הריין! כי לא חסתי על עתותי ועל כל קוץ וקוץ הרבתי להגיה ולהעיר כפי שעלתה בידי מהחונן לאדם דעת. בפנים הספר לא שלחתי יד רק דבר שקצרה בינתי להשיגו הצנתיו מוקף בשני חצאי עגולה ( ) ובצדו העמדתי תמורתו תיקונו בשני חצאי מרובע [ ]. כן רשמתי הסימנים שנמצאים בספר חסידים הנדפס בבולוניא בשנת צדיק כתמר יפרח ובזאת ובזאת עשיתי: ציון באות רש"י בחצי מרובע מורה כי הסימן הזה נמצא בנדפס ובאיזה סימן. ציון באות מרובע מוקף בשני חצאי עגולה מורה על הערותי אם להגיד המקור או שינוי הנוסחא שבכ"י. יודע אני בעצמי כי לא יצאתי ידי חובתי כן בהערותי וכן בהקדמתי זו כי עוד יצטרף להספר הזה מבוא ארוך ורחב ידים ע"ד הספר ומחברו ורשימה מדויקת מכל הסימנים והמאמרים שנוספו בהכ"י לעומת הנדפס כן ע"ד המלות מלשונות זרות שהובאו בו כן סדור לוח המפתחות מכל המאמרים אשר כל אלה יודפסו אי"ה אחרי השלמת כל הספר ובשעה זו הרי אני בבחינת יהודה ועוד לקרא. ועתה מורי ורבותי! בל תקיפוני בשאלותיכם רק קבלו באהבה את דברי כי כונתי רצויה, יכולים ורשאים אתם לחשדני באינו יכול אבל לא באינו רוצה להוציא מתחת ידו דבר מתוקן כל צרכו ואם תסתכלו על מלאכתי בעין טובה אז תודו כי עשיתי מה שמוטל עלי בשקידה רבה ועצומה. אחרי הדברים האלה הנני מזכיר לטובה את בני הרב מוהר"ר אליהו הכהן שליט"א אשר בבקיאותו הגדולה אנהיר לי לעיינין והשתתף עמדי במלאכתי זו יהי זכרו ברוך.

כה דברי אחד המכיר את משמרתו האומר שלום לרבנן ולתלמידיהון די בכל אתר ואתר

יהודה בלא"א מו"ה חיים הכהן ז"ל הכ"מ וויסטינעצקי.

סובאלקי תשיעי לירח שבט התרנ"ב לב"ע.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ספרים

היוצאים לאור בפעם ראשונה

על ידי

חברת מקיצי נרדמים

(הוקמה מחדש בשנת תרמ"ה)

תחת השגחת ראשי החברה:

אברהם ברלינער בברלין,
דוד גינסבורג בפטערסבורג,
יוסף דערענבורג בפאריז,
שלמה חיים האלבערשטאם בבילין,
אברהם אליהו הרכבי בפטערסבורג,
מרדכי יאסטראוו בפילאדעלפיא,
משה עהרענרייך ברומא,
דוד קויפמאנן בבודאפעסט.

שנה שביעית תרנ"א.

Sepher Chassidim.

BERLIN 1891.

Herausgegeben im Selbstverlage des Vereins M'KIZE NIRDAMIM.

(Dr. A. Berliner.)

In Commission bei:

J. Kauffmann
in Frankfurt a/M.

H. Engel
in Berlin, Klosterstr. 15.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ספר חסידים.

שמואל(ס):

[דף א] סוד יראי אלהים.

א. ליראי השם ולחושבי שמו אכתוב זה ספר זכרון לפניהם למען ילמדו ליראה את ה' ואת בניהם ילמדון ולא שאני חכם מבני דורי כי קטן אני במעשים טובים ובתורה כי יש בדורי חכמים בתורה ובכל חכמה ומעשים ובעלי יראה יותר ממני אלא מרב חכמתם מפלפלים בתלמוד אשר אין קץ לחכמתה (ב) ואומר, הנה יש יראי השם זה גדול מזה בחכמה וחסידים ויש חסיד חכם בתורה ויש(ס) חסיד שלבו הולך(ג) אחרי רצון בוראו ואינו מרבה מעשים טובים כחסיד וחכם, מפני שקבל מרבו, ומה שחבירו לא הרבה מפני שלא קבל מרבו ולא היה חכם להבין מלבו, ואילו היה יודע היה מקבל ומקיים, לפי שאמרו(ד) לעולם יהא אדם ערום ביראה. והנה מי שלא למד או שאין לבו ספוג לקבל התלמוד ואפילו קבל הרי סתום פעמים ומפוזר שאינו יכול לקבץ ולדעת. ומצינו בתורה שבל מי שיכול להבין אע"פ שלא נצטוה נענש עליה שלא שם על לב. שנאמ' (במדבר לא יד) ויקצף משה על פקודי החיל שרי האלפים ושרי המאות הבאים מצבא המלחמה ויאמר אליהם החייתם כל נקבה. ולמה לא ענו לו למה לא צוית לנו והלא לא אמרת לנו להמית הנשים(ה) אלא שידע משה שהיו חכמים ובקיאין לדון קל וחומר(ו) ומה כנענים שכתוב בהן (דברים כ טז יח) לא תחיה כל נשמה למען אשר לא ילמדון אתכם לעשות ונו' וכתיב (שם ז ד) כי יסיר את בנך מאחרי שמא יחשיאך להבא אלו שכבר חטאו והחטיאו לא כל שכן. והיה לכם לדון קו"ח. וכן למה לא אמר בלעם כשאמר לו המלאך (במדבר כב לב) על מה הכית את אתונך מה עון שהכיתי את אתוני ואפילו צער בעלי חיים אין כאן שלא רבצה מחמת משאוי כבד כשלחצה רגלו אל הקיר למה לא היה לו להכותה והיה לו לומר מה עון עשיתי. אלא שהיה לו לחשוב שמא שלא ברצון הקב"ה שהוא לא נתן לו רשות אלא להגיד להם העתידות. שנא' (שם שם כ) ואם לקרא לך באו האנשים שתניד להם העתידות. והקב"ה ראה ששמח אם יתן לו רשות לקלל את ישראל וזהו שאמר (שם שם לד) חטאתי כי לא ידעתי שאתה נצב לקראתי אדרבה איפכא מסתברא לפי שלא ידע שהוא נצב לקראתו לא חטא. אלא כך אמר חטאתי שלא שמתי על לב לדעת. שלא פשפשתי וחקרתי

ס) נגדפס סי' קנ"ג

א. (ס) כן כתוב בכתב יד ולא איכל לכוין ולהבין תיבה זו. (ב) יעויין דברי החסיד בחובות הלבבות בהקדמתו שאומר: ונשאל אחד מן החכמים על שאלה נכרית מענין דין הגירושין והשיב את שואלו אתה האיש השואל על מה שלא יזיקנו אם לא ידענו הידעת כל מה שאתה חייב לדעתו מן המצות אשר אינך רשאי להתעלם מהם כו'. (ג) הח' גידעמאנן בספרו תולדות היהודים ומצבם המוסרי בצרפת צד 291 גורס דולק. (ד) ברכות י"ז א'. (ה) בספרי מטות פיסקא קנ"ז: ויאמר להם משה החייתם כל נקבה אמר לו פנחס רבנו כשם שהפקדתני כך עשינו. (ו) הק"ו הזה הביא הילקוט ראובני פרשה מטות בשם המדרש, ויש להעיר כי הגר"א מווילנא בספרו אדרת אליהו על הפסוק הן האדם היה וגו' כתב שבכל מקום שנא' הן פירושו ק"ו וכתב מוהרצ"ה קאצינעלינבויגען בביאורו על ל"ב מדות המכונה נתיבות עולם צד 32 כי לא הבין דברי הגר"א כי הלא מצינו הן הנה היו לבני ישראל כו' ולפי דברי רבנו המחבר והמדרש שחביא הילקוט ראובני גם הפסוק הזה

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

באיזה עון הוא. מכאן שיהא אדם ערום ביראה הואיל ומענישין אותו על שאין יודע(1a) שיש לדעת ולחקור שהרי לפני השליט לא תוכל לאמר כי שגגה היא ולא היה יכול לומר (מלכים א ב) שמעי לשלמה שכחתי שיצאתי את נחל קדרון. ע"כ אמרתי אכתוב ספר ליראי ה' פן יענשו והם סבורים שעל חנם הוא וחלילה לה' מרשע כי לא חפץ רשע וכתיב (יחזקאל ג יז—כא) והזהרת אתהם ממני באמרי לרשע מות תמות ולא הזהרתו ולא דברת להזהיר רשע מדרכו הרשעה. הוא רשע בעונו ימות ודמו מידך אבקש. ואתה כי הזהרת רשע וג' ואתה את נפשך הצלתה. הוא ימות כי לא הזהרתו ודמו מידך אבקש. ואתה כי הזהרת צדיק חיו יחיה(ז) ואתה את נפשך הצלת. ז' אזהרות כנגד (משלי כו כה) שבע תועבות בלבו וכנגד (שם ו טז) שש הנה שנא ה' ושבע תועבת נפשו וכנגדו (ויקרא כו כא) שבע כחטאותיכם. ואתה את נפשך הצלתה. אבל אינו אומר זכיתה צדקתה. אלא את נפשך הצלתה מכאן שכל שנענש חברו והוא אינו מזהירו לומר אל תעשה הרי כל העונש שמקבלין מעלין על זה כאילו הרגו. לפי שהיה לו להזהירו ולא הזהירו(ח) ותובעין מזה דמו של זה. וזהו שכתוב ודמו מידך אבקש. על כן ערכתי ספר היראה למען יזהר הירא את דבר ה' (קהלת יב יב) ויותר מהמה בני הזהר. ואם שניתי בו יתקן ויבין החכם למען יראו את ה' כל הימים באמת(ט) אהוב(י) לך את המצוה הדומה למת מצוה שאין לה עוסקים. כאשר תראה מצוה בזוייה שאין לה עוסקים כגון שתראה שבני עירך לומדים סדר מועד וסדר נזיקים ואתה תלמוד סדר קדשים. ואם תראה שאינם חוששים ללמוד מועד קטן ומי שמתו מוטל לפניו אתה תלמדם ותקבל שכר גדול כנגד כולם. כי הם דונמת מת מצוה אותם מסכתות ואותם הלכות שבני אדם אין רגילים בהם. שזה דומה לאחד שהיו לו בנות תבעום בני אדם והשיאום להם ונשארה בת אחת שלא תבעוה להנשא אמרה לאביה לאחיותי למדתה אומנות נקייה מעשה אורג מעשה רוקם. לכך קפצו הכל [ע"כ] עליהם והיו להם לאנשים. אבל למה נתתה לי אומנות שהכל מתרחקים ממני לארוג בגדי אבל ותכריכי מתים. אילו היתה אומנתי בגדי שמחה גם אנכי הייתי לאיש כאחת מאחיותיי. אמר לה אביה אני אשבח אותך לכל שילכו הכל אצליך. כך אמרה מסכת מועד קטן והדומה לה. רבונו של עולם למה אין עוסקין בי כמו בשאר מסכתות והקב"ה אמר הרי כבר נאמר (קהלת ז ב) טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה באשר הוא סוף כל האדם והחי יתן אל לבו.

ועתה למה אומרים הוא סכנה לפי שכתוב (משלי נ יא) ואל תקוץ בתוכחתו והוא ממהר ולא ידקדק כמו בשאר מסכתות. ועוד לפי שכל דבר שתופסין אותו סכנה. אפילו מקום הוא מסוכן לפי שלשון בני אדם ועינם מוקת. אלא כך יעשה הרוצה ללמוד אותה יתפלל לפני הקב"ה שלא יארע דבר רע. ונם ילמדו הרב בחשאי ולא יפרסם ולא ינזק מאחר שלשון בני אדם מזקת ועינם וכת' (ט) (שה"ש ז ב) חמוקי ירכיך כמו חלאים אלו דברים של חלאים ותחלואי מיתות. כמו מי שמתו מוטל לפניו ומועד קטן יהיו בסתר ולא יזיק. שנא' (ישעיה כו כ) חבי כמעט רגע עד יעבר זעם. ונם שמעתי בשני דברים מלאך המות קרוב לשמוע. למי שדורש במעשה מרכבה ובמועד קטן לכך(י) נענה מלאך

ט) ע"כ. י) כעין זה בנדפס פי' ק"ה ומונח בגל"ה דף כ"ב ובמיי מלכ שם פ"ו הלכה כ' ולקמן בכ"ו פי' הקפ"ו וכן בנדפס בפי' לק"ל עד קלות לשם.

נדרש בק"ו וצדק הגר"א בכללו דכייל. (1a) כמ"ש דברי הימים א' כ"א ח'. (ז) צ"ל כי נזהר כן הוא בכתוב ובזה יהיה מספר שבע אזהרות שמביא המחבר מכוון. (ח) יעויין שבת נ"ה א' ע"ז ו"ת א' שאמרו שם: ועל אשתו להריגה דלא מיחה ביה מכאן אמרו כל מי שיש בידו למחות ואינו מוחה נענש עליו. (ט) במועד קטן מ"ז א': חמוקי ירכיך כמו חלאים מה ירך בסתר אף דברי תורה בסתר ומוסיף הערוך בערך חמק: אין חלאים אלא רבנן כדגרסינן נדרים מ"מ א' מאן חולין רבנן והן שמתעסקין בתורה שהוא מעשה ידי אומן; ויעויין מדרש רבה שיר פרשה ז'. (י) חגיגה י"ד ב' נענה מלאך מן האש ואמר הן הן מעשה מרכבה ויעויין בתוס' שם ד"ה נענה ת"ל: ולא גרסינן מלאך המות.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

המות הן הן. מעשה מרכבה כמעשה רבן יוחנן בן זכאי ור' אלעזר בן ערך שאם לא יכוין להפרע ממנו. וכן מועד קטן כיוצא בו לפי שהוא ממונה על המות לכך יעסוק בכל לבו ליישר (יא) בלא קלות ראש ס) וכן כל מצוה שתיראה שאחרים עוסקין בה ובמקצת עבודותיה אין חוששין בה אתה תחוש באותה הבזויה. ואתה תקבל שכר כנגד כולם שאם תראה שהכל נושאים את המטה של מת ורגלי המטה נפלו אתה קח בידך רגליה שאילו לא היתה למטה רגל בעת שמניחין לארץ המטה. הרי קלונו של מת ביותר וכל דבר שכיוצא בו יותר תקבל שכר מנוף הדבר וזהו שנא' (משלי יג יג) בו לדבר יחבל לו וירא מצוה הוא ישולם(יב) ויום ששי שמת לאדם מת אע"פ שהוא אביו או אמו ימהר לקוברו פן יחלל שבת. שהרי אמרה תורה (ויקרא יט ג) איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו אע"פ שאמרו (יג)המאחר את אביו ואמו מלקוברן בדי להספידן הרי זה משובח לכך סמך לו ואת שבתותי תשמורו. ואם תאמר לא הקדים שבתות למורא אב ואם הרי כבר לעניין כיבוד הקדים ולמה לא הקדים לעניין מורא לומר מי גרם לשבתות שישמור מורא אב ואם לסי כשהיה קטן ובא לחלל שבת היה אביו ואמו מוזהין בידו ומבין אותו שהרי כתיב (שמות כ י) לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך הקטנים ואם אדם מיסר את בנו כשבא לחלל את שבת ומונעו מעשות עבירה הקב"ה יתן מוראו של אביו על הבן לכך סמך איש אמו ואביו תיראו. ואת שבתותי תשמורו. ואל תאמר זהו דוקא כשמת אביו לעת ערב אבל בבקר לא אפילו בהשכמה כדי לתקן מאכל בשבת. וכדי שישתכח קצת צערו לפני השבת(יד) שנאמ' (משלי י כב) ולא יוסיף עצב עמה. ולא יהיה עצב עמה לא נאמר ואלא לא יוסיף. לא ידבר שיבא לידי דברים המביאים לידי תוספת עצב. ועל זה נאמר (שמות כ ח) זכור את יום השבת לקדשו. וכי עשוי לשוכחו והלא כל שביעי שבת אלא זכור את יום השבת מדברים המשכחים אותו מלזכור את השבת. כגון אם נעשה דבר שבא להעצב בו אל תדרשם. שאם הזכרם תוסיף להעצב. זכור את יום השבת עשה דברים שתהא זוכר את יום השבת לרחוץ בערב שבת. וללבוש בגדים ולחקן עונג שבת. ולקרוא דברים הנוהגים בשבת. מצוה3) לשנות ארבעים מלאכות חסר אחת. כדי שלא ישכח איזו מלאכה אסורה. כמו שיש לדרוש במעשה מועדים לפני המועדים כך בעניין שבת לפניו. אלא כדי למהר לצורכי שבת אחר התפילה תיקנו(טו) וקבעו לומר בבית הכנסת במה מדליקין. כלומר קיימתי3) מה שבזאת המשנה. חוץ מיום טוב הנכנס לשבת: זה סוד לימוד היראה: סוד יראי אלהים:

בי). תחילת חכמה יראת ה'. כשתבא לעשות שום דבר תחשוב אם היה אדם אחר עושהו אם היה שואל לך עיצה. מה עיצה הייתה נותן לו. וכן אמרו

ס) כפול נקמן סי' תקצ"ח. 3) נמדפס סי' קנ"ד. נ) נמדפס קיימתי. ד) נמדפס סי' קנ"ה.

(יא) אולי צ"ל לישב. (יב) במו"ק כ"ב א': על כל המתים מדחה מטתו הרי זה משובח על אביו ועל אמו הרי זה מגונה היה ערב שבת או ערב יום טוב הרי זה משובח שאינו עושה אלא לכבוד אביו ואמו. (יג) מו"ק כ"ב א'. (יד) בירושלמי ברכות פ"ב ה"ז: הדא הוא דכתיב ברכת ד' היא תעשיר זו ברכת שבת ולא יוסיף עצב עמה זו אבלות כמא דתימא נעצב המלך על בנו (שמואל ב' י"ט ג'). (טו) אמירת במה מדליקין הזכיר השבלי לקמ סי' ס"ה בשם רב שר שלום גאון וצ"ל ובשם רב נטרונאי גאון וצ"ל אבל טעמם בשביל המאחר לבא לבית הכנסת שלא ישאר יחידי ויסתכן. לכן כתבו האחרונים דביו"ט שחל להיות בערב שבת אין צריך לומר אותו. אבל לטעמו של רבינו שכתב שמראה שקיים מה שבזאת המשנה למה לא יאמרו ביו"ט הנכנס לשבת? והכלבו בהלכות שבת סי' ל"ח כתב ג"כ שטעם אמירתו הוא כדי להמתין מאן דלא מצלי משום סכנה ולפיכך כתב בהלכות אבל סי' קי"ד דבבית אבל אין אומרין אותו כי שם אינו מנין קבוע ולא שכיח שיהיה מאחר לבא. ובמחזור ויטרי סימן ק"ץ: אומר משנה במה מדליקין ממסכת שבת כדי להזכיר חיובי הדלקת שבת כו' ותקנת חכמים הוא משום סכנה דבי שמשי דשכיחי מזיקין כו' נראה כי מביא שני הטעמים ביחד, אבל תרמב"ם בפ"ש מהלכות תפלה שהביא אמירת ברכה אחת מעין שבע לא הביא המנהג הזה ובמרדכי שבת פרק כל כתבי סי' ת"ז: וזה דאמרינן פרק במה מדליקין מפני הסכנה. לכן צל"ע דבריו רבנו תפחבר שכתב חוץ מיו"ט הנכנס לשבת.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

(א)ותפארת לו מן האדם. כאשר פיללת לאחרים תראה לך. (משלי ד ז) ראשית חכמה קנה חכמה כשהגיע בנך ללמוד. אל תקנה לו אלא ביראת ה'. רב חכם וירא שמים. יראת ה' ראשית דעת (משלי א ז) כדי להכניסו ביראת [דף ב] ה'. ועוד כל ראשית תתן לו להקב"ה(ב) ראשית ביכורי כלו וכל תרומת כל. וכן תן לו ראשית היום והלילה. לברכו במה שמהגה ביום ובמה שמהגה בלילה. וכן הוא אומר (תהלים ח ד) כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך. ירח וכוכבים אשר כוננת. מעריב ערבים ויוצר אור. וכשאתה עומד משנתך והקיצות היא תשיחך (משלי ו כב). ובפותחך עיניך תשים אל לבך מלאכתך ותקנת צורכיך. וקודם לכל תקנותיך יראת ה'. וכתיב יראת ה' ראשית דעת (משלי יא ז). כיצד מי שיוצא מבית האיסורין חייב להודות להקב"ה(ג). ואין לך חבוש יותר מן הישן. ותברך להקב"ה על מה שלא היה בך יכולת קודם לכן. ולא היה בך ממשלה בגופך. וברכהו על כל אבר ואבר שהיה נקשור ועתה פתחם לעשות תקנתך בהם. ועל הידים. שמתחילה היו בחזקות הטומאה. ועוד(ד) שרוה הטומאה שורה עליהם וצוך שלא תנזק שתטול ידיך וכן על עיניו. ותיקנו חכמים ברכה על כל אחת ואחת כתקנה. ומעשה בחסיד אחד שהיה מברך על כל אבר ואבר ומקרא מסייעו לבי ובשרי ירננו לאל חי. והיה מתפלל על כל אברים שנבראו בו שיעבדו למי שבראם לכבודו ושלא לחטוא לו בהם. לפי שהקב"ה נותן בלב טובים שלא לחטוא לו. שאין מגלגלין חטא על ידם. שנאמר (משלי יב כא) לא יאונה לצדיק כל און. יצר טוב ויצר הרע טוב לצדיק שרואה שהרשע מערים ערמה על ערמה למצוא תאות נפשו. וחושב הצדיק הנה זה למצוא תאות נפשו לשעה אחת. והוא פעמים משים נפשו בסכנה בעבור תאות נפשו בפעם אחת כגון הליסטין והגנבים והנואפים על ספק. ואני בעבור מי שנותן לאוהביו תאות נפשם לעתיד לבא לעולמי עולמים(ה). הנאות מכל הנאות ניאופים ותענוגים על אחת כמה וכמה שיש לי כל היום וכל הלילה להערים. אילו היה יצר האדם יצר הטוב מתגבר עליו לעשות טובה כמו שמתגבר עליו יצר הרע לתאות הנאת בשרו וכבודו. אז היה מערים בכל עומק לעשות חפצי שמים. וכל יצר האדם שיכולת בידו היתה לעשות מה שלבו חפץ ומצוי לעשות לו בלא בושתו ואין צריך להערים כל כך על הדבר. אבל כשאין יכולת בידו לעשות מה שלבו חפץ לפני פלוני ומפני פלוני בדבר פלוני. אז צריך להערים כיצד יעשה תאות נפשו שלא יזיק לו דבר פלוני. והואיל וכל אילו דברים עמקי החכמה וגדולים חקקי חקרי לב המצויין אצל המתאוים ואצל קנאים ואצל רודפי כבוד. לפיכך הירא את דבר ה' רואה היאך מחפשים ותרים תאות נפשם ותאות רגע ספק משליכים נפשם למרחוק. וכל שכן אני. וכן אמרו ונקדשתי בתוך בני ישראל(ו) (ויקרא כב לב). שנהרגים על קדושת השם שנאמ' (תהלים מד כג) כי עליך הורגנו כל היום. הלא יצר הרע טוב לאדם. שאילו לא היה יצר הרע שולט באדם מה שכר יקבל על הטובה עתה שיצרו מתגבר עליו וכופפו בעבור הקב"ה [הרי יש לו שכר טוב] ולרשעים יצר טוב רע להם. אילו לא טעמו יצר טוב יכולין היו לומר לא ידענו מה טיבו של יצר טוב. כשיבא לידך שום דבר שלא ברצון הקב"ה או שיש לך דבר שהוא רצון הקב"ה. ומפני הבשת אתה מונע לעשות שקשה ומפליא בעיניך לעשות הדבר. או שיש לך יצר הרע שמתגבר עליך לעבור או לעשותו. תחשוב אילו היתה בשעת השמד הרי היה לך ייסורין או מות. בעבור הקב"ה על כן עלמות אהבוך (שיר א ג). על מות אהבוך(ז) ואם היו רוצים להרוג

ב. (ה) אבות פ"ב מ"א. (ג) צ"ל וראשית כל בכורי כל וכל תרומת כל והוא ביחזקאל מ"ד ל'.
(ג) בברכות ס' ב': כי תריץ ויתיב ליממא ברוך מתיר אסורים וברמב"ם פ"ז מהלכות תפלה ה"ד: כשישב על מטתו מברך מתיר אסורים, וכן הוא בטוש"ע או"ח סמ"ו ס"א. (ד) שבת ק"ח ב' ושם איתא רוח רעה. (ה) ע"ז ס"ה א': אית לכו כהאי גוונא לעלמא דאתי אמר ליה דירן עדיפא טפי מהאי. (ו) ממשמע שנאמר ולא תחלל אמור קדש וכשתוא אומר ונקדשתי מסור את עצמך

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אותך או ייסורין לעשות לך שנבחר מות מחיים הייתה סובל. וכל שכן זה הדבר שאינו כל כך גדול שמתגבר עליך יצרך. ומקבל שבר גדול. כי טוב שאדם כופף את יצרו ממאה מצות שאין יצרן תקפו ומסיתו ודוחקו עליהם. שהרי אמרו(ח) אין עובר על המצות שיעשו לעתיד לבא(ט) שאין יצר הרע לעתיד לבא(י) עד שלא יבאו ימי הרעה אלו ימי וקנה והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ. אלו ימי המשיח שאין(יא) תשובה. לפיכך טוב לעשות אותו דבר שיצר הרע מתגבר עליו. ומכניע את יצרו עבור הקב"ה משאר המצות שאין היצר חושש בהן שלא תאמר הרי המצות שקולות קלה כחמורה. עון גדול נושא על מאה מצות שאין היצר מקטרג. והוא עובר עליהם יותר מעל המצות שהיצר מקטרג. משל למלך בשר ודם שצוה לעבדיו ללכת למקום פלוני. בא אחר ואמר לעבדו אחד אל תלך במקום פלוני שהמלך שולחך ואני אתן לך ליטרא. ולקח ליטרא ולא הלך. וחבירו לא הלך לפי שנדר ליתן לו שני פשיטי' הרי זה שלקח רק שני פשיטים יותר עונשו גדול שבדבר קל ביטל רצון המלך. כך זה שחוטא בדבר שאין יצרו מתגבר עליו עונשו יותר גדול. וכל דבר [ע"ב] שיבא לידך לעשות ואינך עושה מפני הבשת שיקראוך חסיד שוטה. תחשוב אילו הייתי בשעת השמד הייתי נהרג על עבירה קלה(יב) אפילו ערקתא דמסאנא. וכל שכן שאכפוף את יצרי המסור בידי. ואם נגבת תודה ותעמוד לך. ואם הבושת מלבנת פניך הרי לך זה כקרבן כפרה. ומוטב שתתבייש בפני מאה. ואל תתבייש בפני כמה רבבות. ובפני אותם עצמם לאחר מיתתך. וכן המונע את המצוה מפני הבשת. בין מצות עשה בין מצות לא תעשה יתבייש לאחר מותו בפרהסיא בפניהם. ואולי אפילו בחיים כמו צדקיהו שאמ'(יג) (ירמיה לח יט) פן יתעוללו בי ולא נכנע מפני ה' ועוורו עיניו. וחשוב לך שתי אותיות כ"ף כי כל סאון סואן(יד) (ישעיה ט ד) כל העולם נידון מידה במידה. שנאמ' (דברים כח מז מח) תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל ועבדת את אויביך [אשר ישלחנו ה' בך] ברעב ובצמא ובערום ובחוסר כל(טו) וכל[ט] המרחם על האכזר סופו להיות אכזר על הרחמן. כגון שאול ריחם על עמלק. ונעש' אכזר על נוב עיר הכהנים. שריחמו על דוד. כל מי שמרחם על האכזר ואינו מרחם על הרחמנים ועל מי שהדין לרחם עליו. כגון על בניו ועל אבותיו ואחיו וקרוביו ויש לו ואין להם ויכול לכלכלם ואינו נותן להם הרי כל מה שיש לו יבא ליד מי שאין לו זכות וצדקה ואפילו הוא מפרנס אחרים כגון שהוא יודע שאביו ואמו ואחיו עניים ואינו מפרנסן ומפרנס אחרים. אותם עצמם שהוא מפרנס לבסוף יהיו אכזרים עליו ולא ירחמו עליו ולא יחזיקו לו טובה על החסד שעשה להם ויהפכו לו לשונאים. כי יש דבר שאין לו זכות לאדם שאם יעשנה ואם לא יעשנה יחשב לו לרעה. כגון איש ואשתו שאוהבין את ילדיהם ויש להן ומפרנסין אותן ומרחמים עליהם הרי אין זכות וצדקה. כי מאהבתם עושים להם כמו כלב לגוריו. והדוב

ט) כעין זה לקמן סי' קפ"ט.

וקדש שמי, ספרא אמור פרשה ח' ויעויין סנהדרין ע"ד א'. (ז) ילקוט שה"ש רמז תתקפ"א על פסוק זה בשם הפסיקתא רבתי: עלמות אהבוך אלו דורו של גזרה וכו' ומבואר יותר במדרש רבה שיר א': ד"א על כן עלמות אהבוך זהו דורו של שמד שנאמר (תהלים נ"ד) כי עליך הורגנו כל היום, ובמדרש שו"ט ט' י"ז: על כן עלמות אהבוך שאהבו עליך למות שנאמר כי עליך הורגנו כל היום. (ח) צ"ל אין שכר וכוונת רבנו למה שאמרו בשבת קנ"א ב' ומדרש רבה קהלת פסוק וזכור את בוראך אלו ימות המשיח שאין בהם לא זכות ולא חובה ויעויין רש"י שם שפירש: לא דבר לזכות בו שכולם עשוירים ולא חובה לאמץ לב ולקפוץ יד והרמב"ם מפרש כי אז לא יהיו בעלי בחירה יעו"ש ויעויין נדה ס"א א' שאמרו: מצות בטלות לעתיד לבא ובע"ז ג' א'. (ט) סוכה נ"ב א' לעתיד לבא מביאו הקב"ה ושוחטו כו'. (י) שבת קנ"א ב'. (יא) צ"ל בהם לא זכות ולא חובה. (יב) סנהדרין ע"ד א'. (יג) צ"ל פן יתנו אותי בידם והתעללו בי. (יד) סוטה ט' א'. (טו) מדרש רבה קהלת פ"ז ד': כל שהוא רחמן על אכזרים לסוף שהוא נעשה אכזר על הרחמנים וכן הוא בילקוט שמואל רמז קכ"א, ובמדרש שמואל פרשה י"ה תנוסחא: כל שהוא אכזר על הרחמנין סוף

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

וכל חיות שמשימין נפשם בכפם לטרוף טרף להביא לנוריהם. ואילו לא היו מרחמין על ילדיהם ולא היו מפרנסין אותן ואין לילדים מאומה או שמכים אותם שלא לצורך ושלא לייסרם גדול עונם מנשוא. לפיכך האב שעושה טובה למקצת בניו [וקצתם מואם]. אותו שהוא מבוה יירשנו ח). ואם ג) תראה שלשה דורות. ולמעלה תלמידי חכמים. ואחר כך זרעם עמי הארץ לא תאמר דברי חכמים בטלים(טז). שמא נתחתנו במשפחה שאין דינם להיות ביניהם תלמידי חכמים. ואמרו חכמים(יז) רוב בנים דומים לאחי האם לכך בניהם עמי הארץ. כיוצא בו ליראי אלהים וחסידים שנאמ' (קהלת ד יב) והחוט המשולש לא במהרה ינתק. ואם תראה שפוסק מדור רביעי יראי שמים וחסידים [בידוע שהתחתנו במי שאין דינם להתחתן כנון שאין ירא שמים וחסיד.] ולפיכך אותו הדור כך. לפיכך יתחנן אדם על עצמו ועל זרעו ועל זרע זרעו בכל יום להקב"ה לווונן בזיווג יראת שמים עם תורה וגמילות חסדים. כי על שלשתן נאמר והחוט המשולש לא במהרה ינתק. כי שלש תיבות שוות בגימטריא. ירא"ת. תור"ה. גמילו"ת חסדי"ם. ששקולין. ירא"ת. כתור"ה. וגמילו"ת חסדי"ם. כתורה:

ג.ג) **ראשית** חכמה יראת ה'. שכל טוב לכל עושיהם. לכל עושים לא נאמר אלא לכל עושיהם. אלא זה הפסוק [מרמז לנו על הכתובים] מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי (דברים ה כו). מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו' (שם י יב). הרי היראה קדמה לכל עושיהם. היראה והאהבה וג'. וללכת בכל דרכיו וג'. שכל טוב למען תשכילון בכל אשר תעשון:

ד. **כל** דבר מצוה שאדם יכול לעשות יעשה וכל דבר שאין ידו משגת יחשוב לעשות.

ה. **כמעשה** באדם אחד שהיה רועה בהמות ולא היה יודע להתפלל. וכל יום היה אומר רבונו של עולם. גלוי וידוע לפניך שאילו היה לך בהמות ונותנם לי לשומרם. לכל אני שומר בשכר. ולך הייתי שומר בחנם כי אני אוהב אותך. וישראלי היה.

ו. **פעם** אחת היה הולך תלמיד חכם אחד לדרכו ומצא את הרועה שכך היה מתפלל. אמ' לו שוטה אל תתפלל כך. אמ' הרועה אליו היאך אתפלל. מיד לימד לו התלמיד חכם סדר ברכות וקרית שמע ותפילה. על מנת שלא יאמר עוד מה שהיה רגיל לומר לאחר שהלך אותו תלמיד חכם שכח כל מה שלימד לו ולא התפלל. וגם מה שהיה רגיל לומר היה ירא לומר מפני [שאותו] צדיק מנע ממנו. ראה אותו תלמיד חכם בחלום הלילה שהיו אומרים לו. אם לא תאמר לו שיאמר מה שהיה רגיל לומר קודם שבאתה אליו. ואם לא תלך תדע הרעה אשר תמצא אותך כי גזלת לי אחד מן העולם הבא. מיד הלך ואמר לו מה אתה מתפלל אמ' לו לא כלום כי שכחתי מה שלמדתני. וגם צויתני שלא לאמר אם היו לו בהמות. אמ' החכם כך וכך בא אלי בחלום. אמור מה שהיית רגיל לומר. הרי בכאן לא תורה ולא מעשים אלא שחשב לעשות טובה והעלה לו לדבר גדול. כי(א) רחמנא [דף ג] ליבא בעי. לפיכך יחשוב אדם מחשבות טובות להקב"ה:

ז.ד) (א)**המכבד** יכבד כל שמכבד את הקב"ה ואת אשר צוה הקב"ה מכבדו. לא יתכן שתשים ספרים על מטה שישנתה עליה כי במטה שכבת זרע או אדם מפוח במטה(ב) וגם לא יתכן שתתלה בין רגליך דברי תורה(ג) או לאחוריך שנאמר

ח) ע"כ פי' קכ"ס מכלן ומילך פי' קכ"ו. ט) נמלא נפי' שם"ג, מתכמ"ג מתכלי"ג. נ) נס זה הפי' נכדפס קכ"ו. ד) קכ"ז.

שהוא נעשה רחמן על אכזרים כו' ויעוי' יומא כ"ב ב'. (טז) ב"מ פ"ה א': כל שהוא ת"ח ובנו ת"ח ובן בנו ת"ח שוב אין תורה פוסקת מזרעו לעולם. (יז) ב"ב ק"י א'.

ו. (ה) סנהדרין ק"ו ב' ולפנינו: הקב"ה. ובחובות הלבבות בהקדמה כתוב ג"כ רחמנא לבא בעי.

ז. (ה) אבות פ"ד מ"ז. (ג) עי' סנהדרין כ"א ב': אותה שיוצאת ונכנסת עמו אינו נכנס בה לא

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

(מלכים א יד ט) אותי השלכת אחרי גוך ולא יתכן כשאדם משמש מטתו ועדיין לחלוחית זרע עליו שיזכור דבר קדושה או תפלה או תורה(ד) אלא ישפשף עצמו במים בטוב שלא ידבק בו כחרדל. שתי טהורות הם לשלש אמירות. אמרות ה' אמרות טהורות (תהלים יב ז) וטהורים אמרי נעם (משלי טו כו) שלא יהא אדם במקום הטנופת ויחשוב בדברי תורה או יתפלל או ידבר לחבירו ספור דברים מהקב"ה וכן כשיש עליו שכבת זרע.

תס). יראת ה' ראשית דעת חכמה ומוסר אוילים בזו (משלי א ז). תחת כי שנאו דעת ויראת ה' לא בחרו (שם כט) או תבין יראת ה' ודעת אלהים תמצא (שם ב ה). יראת(ג) ה' שנאת רע גאה וגאון ודרך רע ופה [צ"ל ופי] תהפוכות שנאתי (שם ח יג) תחלת חכמה יראת ה' ודעת קדושים בינה (שם ט י) יראת ה' תוסיף ימים ושנות רשעים תקצורנה (שם י כז). הולך [בישרו] ירא ה' ונלוז דרכיו בוזהו (שם יד ב). ביראת ה' מבטח עז ולבניו יהיה מחסה (שם שם כו).

טנ). יראת ה' מקור חיים לסור ממוקשי מות (שם שם כז). טוב מעט ביראת ה' מאוצר רב ומהומה בו (שם טו טז). יראת ה' מוסר חכמה ולפני כבוד ענוה (שם שם לג). בחסד ואמת יכופר עון וביראת ה' סור מרע (שם טז ו). יראת ה' לחיים ושבע ילין בל יפקד רע (שם יט כג). עקב ענוה יראת ה' עשר וכבוד וחיים (שם כב ד). אל יקנא לבך בחטאים כי אם ביראת ה' כל היום (שם כג יז) אל תהי חכם בעיניך ירא את ה' וסור מרע (שם ג ז) ירא את ה' בני ומלך עם שונים אל תתערב (שם כד כא) שקר החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל (שם לא ל).

י. הרי י"ח יראת ה' כנגד י"ח מיני טרפות(א) לומר אפילו נוטלין חייו אל תמרוד במי שממית ומחיה(ב) שאם תאבד חייך בעבורו הוא יחיה אותך ואם תחיה אותך במקום שאתה מחוייב לעזוב חייך להתקדש שמו הוא יטול חייך ומי יצילך מידו. ולפי שחיים תלויה בי"ח מקומות בגוף לפיכך נקרא חי חיות האדם שכל זמן שאין חיכול בהם יכול לחיות.

יא. ועוד י"ח יראת כנגד י"ח מקומות שהחיות תלויה בהם שאם תירא הקב"ה הוא ישמור חייך. וזהו שנא' יראת ה' מקור חיים לסור ממוקשי מות וכשרצה אברהם ליטול חיות בנו את יצחק אז נקרא ירא שנא' (בראשית כב יב) כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה ולא חשכת את בנך וגו'. י"ח יראת כנגד י"ח ברכות בתפלה. ואם תאמר חכם ירא וסר מרע וכסיל מתעבר ובוטח (משלי יד טו) אין בו השם וברכת המינים כנגדו. ואם תאמר בז לדבר יחבל לו ויירא מצוה הוא ישולם (שם יג יג). כנגדו מגן שפותח בברוך ומסיים בברוך. ולמה כנגד יראת ה' ברוך ה' לפי (א) כשיתפלל האדם צריך שיעמוד ביראה שנא' (תהלים ב יא) עבדו את ה' ביראה ובתיב (שם עב ה) יראוך עם שמש עם דמדומי חמה(ב) תפלה ועוד למה כנגד יראת ה' ברוך ה' שלא ירוץ בתפלה כאלו שמח אם היה כבר מסיים אלא בכל תיבה ישוך לתת בלבו בוונה בכל מה שמוציא מפיו: הלא תחשוב אילו יש לך להתחנן דבר ולבקש דבר מאת מלך בשר

ס) קכ"ג. ג) קכ"מ. נ) קכ"מ. ד) קנ"מ. ה) נס זה נפי' קכ"מ.

לבית המרחץ ולא לבית הכסא שנאמר והיתה עמו וקרא בו (דברים י"ז י"ט) מקום הראוי לקרות בו ויעויין ברכות כ"ה ב'. אבל צל"ע מה שאמרו מ"ק כ"ח א': אסור לישב על המטה שב"ת מונח עליה משמע כי מותר להניח ס"ת על המטה. (ג) יעוי' תוס' ברכות י"ח א' ד"ה וירכב שהביא משם הירושלמי: דסקיא מלאה ספרים או שהיו בה עצמות של מת הרי זה מפשילן לאחוריו ורוכב עליו וצע"ק. (ד) יעוין מגן אברהם סי' ע"ו סק"ז שהאריך בזה.

י. (א) חולין מ"ב א'. (ב) אולי מקורו ממה שאמרו בתמיד פ"ד ל"ב א': מה יעביד אינש ויחיה אמרו ליה ימית עצמו מה יעביד אינש וימות יחיה את עצמו ויעויין בפירוש המפרש שם.

יא. (א) ברכות ל' ב'. (ב) שם כ"ט ב'. (ג) יעויין בבלי סוכה נ"ב ב': ולא הניחוהו אחיו לעשות כן, אבל בירושלמי ברכות פ"א ה"א: מאן דאמר ככהנים לא תעלה במעלות על מזבחי

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ודם הירצך או הישא פניך אם תמהר דבריך בפניו לא מיבעיא שלא יעשה חפצך אלא שיאמר אין אתה אלא מתלוצץ ויגרש אותך מלפניו ואל תחשוב את ממליך מלכים פחות מן המלכים שהם תחתיו ואם באתה לברכו ולהללו דע כשאתה מתאוה לשבח קול נעים ושיר של שבחך אם היו מריצים וממהרים בלא נגון וכי מקובל היה לך. לפיכך אין לעשות במהרה אלא במשך ובקול נעימותיך ובקול רם. שנא' (דה"א טו טז) להרים בקול לשמחה. אמרו (נ) כשהיו הולכים בעזרה היו הולכין עקב בצד גודל שלא יהיו משאוי עליו מלאכת ה' ועל זה נאמר (ירמיה כג י) ותהי מרוצתם רעה וגבורתם לא כן. לכן ברא הקב"ה קריאת הגבר ללמוד ממנו דוגמא שנאמ' (איוב לה יא) ומעוף השמים יחכמנו, ועתה לא יתכן שאם אתה תדבר לפני מלך בשר ודם שתדבר ולא ירוצו דבריך ואם תשורר להנאתך תמשוך בקולך ואיך תריץ לפני ממליך מלכים. לכך תברכהו בקולך ולכך תכבדהו בקולך ואל תעשה כאלו חובה הוא לך שיצאו מתוך פיך לא כן אלא כשתאמר דברי בקשות אמור בדרך תחנונים שנא' (משלי יח כג) תחנונים ידבר רש. כי כשאדם מתחנן לשליט אינו מריץ דבריו ועל כל דיבור משים לב שלא יטעה בדבריו וקודם שמתחנן לשליט עורך דבריו על הסדר שלא יגמגם ושלא ישבח ושלא ידלג אות כך אתה (ד) שנא' (איוב לו יט) היערוך שועך ולא בצר. ואומר (הושע יד ג) קחו עמכם דברים. וכשתאמר ברכות ושבחות תעשם כאלו אתה עומד לפני מלך והוא יאמר לך השמיעני קולך ואל תריץ דבריך ואל תמהר להוציא דבר מפיך ואם תצטרך לפרנסה אל תשים לבך לכוון רק אל אותה [ע"ב] ברכה כמו לברכת השנים. או אם יש חולה אל תשים לבך לכוון רק אל ברכת חולה מפני שאומרים עליך למעלה זה פלוני סבור שאינו צריך אלא זאת לבך תכוון כולם שהרי י"ח יראת ה' להיות לפניו ביראה על כל הברכות ואל תשים כוונת לבך רק לבקשות כי עיקר הכונה לברכות ולשבח שכן אמרו (ה) יכוון בכולם ואם אי אפשר יכוון בברכת אבות או בברכת הודאה שאם תכוון רק בבקשות או יש למעלה שטנים שאומרים אין ראוי לקבל תפלתו שבכבוד המקום אין חושש לבקש בכוונה ובדרך תחנונים ואיך נעשה רצונו שברצונו מכוון ולא בשבח. לכן טוב לכוון בשבח ובכבוד הקב"ה ותתפלל בכוונה שלא תדבר עם אדם קודם שתעמוד בתפלה אלא אמור דברים המכניעים את הלב תחלה בלשון רחמים. וכשתתפלל תוסיף על כל ברכה וברכה מענינה וצרכיך כי ביותר הם מבינים את הלב (ו) ואם לא תוכל להוסיף מפני שהקהל יסיימו קודם תוסיף באחת או בשתים למהר בברכת אחרת ככל מה שכתבנו בסדר התחינה תוסיף. ואם לא תוכל להוסיף חקור לך אחר נגונים וכשתתפלל אמור באותו ניגון שנעים ומתוק בעיניך (ז) באותו ניגון אמור תפלתך ואז תתפלל בכוונה וימשוך

(שמות כ' כ"ו) שהיו מהלכין עקב בצד אגודל וגודל בצד עקב. (ד) בר"ה ל"ה א': לעולם יסדיר אדם תפלתו ואח"כ יתפלל ובתנחומא פרשה ויקהל ופרשה יתרו: אין אדם רשאי לקרות בתורה עד שיסדור הפרשה שלש פעמים ובזוהר ויקהל דף ר"ו ב': מאן דסליק למיקרי באורייתא יסדר אינון מלין בקדמייתא בביתא כו' ויעויין תוס' מגילה ל"א ב' ד"ה משה. (ה) ברכות ל"ד ב' וע"ש ברכת הודאה יעויין באשל אברהם או"ח סי' ק"א ס"ק א' שהביא זה ג"כ משם אגודה. (ו) בבלי מהברכות כ"ט ב': מאי קבע? רבה ורב יוסף אמרי כל שאינו יכול לחדש בה דבר. ובירושלמי ברכות פ"ד ה"ג: ר' אחא בשם ר' יוסי צריך לחדש בה דבר. (ז) בפסיקתא דרב כהנא צד צ"ז: כבר את ה' מהונך שאם היה קולך ערב פרום על שמע ועבור לפני התיבה, ובתוס' ר"ה ט' ב' ד"ה שהחדש: רשב"ג ה"ל ברי דבסים קליה עייל קמי תיבותא כו' ובזהר יתרו דף צ"ג א': כבד את ה' מהונך מהונך ממונך מהונך מחנך (אולי צ"ל מחֻכָּךְ) בחדוא דנגונא למחדי לבא דהא דא חדוה דלבא

כגוונא דא נגונא דכל עלמא, ואולי הוא מה שכתוב בתוספתא לרש"י משלי ג' ט': אל תקרי מהונך אלא מגרונך והרמב"ם ז"ל בפרקי הצלחה שלו: המתפלל יהיה פונה אל השי"ת כו' ולא יסור מהנעים קולות ערבים מהדבק מכין עצמו כו' עד שימצא נפשו בעולם השכלים כאלו היא נפטרת מן המוחשות עכ"ל והכוזרי מאמר ב' סי' נ': אם תעבור בך השמחה שתשמח במצוה עצמה מאהבתך המצוה בה אל הגגון והרקוד היא עבודה ודבקות בענין אלה עכ"ל. והרב ר"מ דילונזאנו באצבע דרך חיים כתב: יש לו לכל מתפלל בכונה לבחור לו נגון טוב ונעים להתפלל בו עכ"ל, ובעקרים מאמר ד'

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לבך אחרי מוצא פיך לדברי בקשה ושאילה נגון שמבכה את הלב. לדברי שבח נגון המשמח את הלב למען ימלא פיך פה לפה אהבה וישמחה למי שרואה לבבך. ותברכהו בחיבה רחבה וגילה. כל אילו הדברים מכינים את הלב ב). ואם יבא אליך מי שאינו מבין לשון עברי והוא ירא שמים או אשה אמור להם שילמדו סדר תפילות בלשון שהם מבינים כי התפלה אינה אלא בהבנת הלב. ואם הלב אינו יודע מה שיוצא מפיו מה מועיל לו. לכך טוב שיתפלל באותו לשון שהוא מבין ג). וכשתברך על מאכלך לפניו ולאחריו לא יתכן שאתה אוכל ושותה להנאתך. וכשתברך שאתה מריין דבריך בדי לעמוד. אלא אמור לא מהרתי להנאתי גם לכבוד הקב"ה בטיפור שבחו לא אמהר אלא תנעים בקול שבראך ולא תאמר אין קולי נעים למה ארים קול בין בני אדם המרימים קול בשבח של הקב"ה. שאם תאמר כן הרי אתה מתרעם על מי שלא הנעים קולך ואין לך דבר שמכיא את האדם לאהבה את בוראו ולשמח באהבתו כקול מרים בניגון במשך ולא לנגן בכל עת בביתו כמנגנים בבית המשתה כי זה עושה לשמח את לב האדם. אם כן להנאתך אתה מתכוון ומה שכת' (תהלים קיט י) זמירות היו לי חקיך בבית מגוריי מקום מיוחד ועת מיוחד לשבח להקב"ה כי לא יתכן לספר שיחת בטלה מעת שמתחיל עד שמסיים. ונאוה לתפלה מורא. והדר התחינה בכונה. ואין התהילה קול זמר נעים וכבוד הרינה קול רם ותפארת השירה משיכה. ועטרת הברכה חדוה (ח) וכתר החכמה ענוה. ועקב ענוה יראת ה'. אין לך מידה טובה שבעולם ששומרת את בעליה ועוזרת את בעליה להביא עליו כל טובות ולמנוע ממנו כל רע כמו תוקף הענוה לשם שמים שנא' (משלי כב ד) עקב ענוה יראת ה' עושר וכבוד וחיים: הענוה של גדעון מנעה הרינה דכת' (שופטים ח א) ויריבון אותו בחוקה ויאמר אליהם מה עשיתי עתה ככם הלא טוב עוללות אפרים מבציר אביעזר וג' ומה [יכולתי עשות] ככם. אז רפתה רוחם מעליו בדברו את הדבר הזה. זו גרמה ענוותנותו. מה שאין כן ביפתח. וראה מה עשתה ענוה אפילו בדבר מצוה כמעשה דהילל הזקן (ט) שהביא את עולתו לעזרה וסמך עליה ואמרו לו בית שמאי מה זו סמיכה וכישבש בזנבה ואמר נקבה היא ולשלמים. וראה שאפילו בדבר מצוה וידע שהלכה כמותו ולא רצה לעמוד בדבריו שלא להרבות מחלוקות בישראל. וכן (י) ישב לפני שמאי בפוף. לפיכך (יא) יצתה בת קול ואמרה הלכה כבית הלל. לכך ילמד אדם עצמו בענוה ולא ירבה מחלוקת. אילמלא היה ברחבעם ענוה רק יום אחד לא נתחלקה מלכות בית דוד וזהו שנא' (תהלים מה ה) על דבר אמת וענוה צדק. אין לך דבר צדקה נדולה מענוה. ולמה זכה דוד לכל הכבוד לפי שהיה עניו ביותר. שנאמר (שם קלא א) לא הלכתי בגדולות. ברחתי מן הכבוד ורדפני הכבוד שנאמר (שם שם ב) נפשי כנמול עלי אמו. ובתיב (שם יח מד) תשימני לראש גויים. ענוה קונה ארבעה דברים שנא' (משלי כב ד) עקב ענוה יראת ה' עושר וכבוד וחיים. ביראת ה' ג' סעמים חיים (יב) כנגד העולם הזה וימות המשיח והעולם הבא מוסיף ימים על הקצובים לו: (יג) ד"א לא יפחתו לו.

ב) ע"כ נסי' קכ"ח מכאן ומילך מקפ"ח. ג) ע"כ סי' מקפ"ח.

סכ"ג: התפילה צריכה שלשה דברים כדי שתהיה ראויה להתקבל כו' וצריך שיהיו הדברים הנאמרים ההם ערבים אל השומע ולא יהיו עליו לטורח כו' ועוד נוסף עליהם שהם מכסיפים לנגוני המוזיק"א כו'. (מ) בירושלמי שבת פ"א: מה שעשה החכמה עטרה לראשה עשת ענוה עקב לסולייסה ובתנחומא בראשית: התורה סולייתה ענוה וכתרה יראה, ועל דברי רבינו בכלל אודות ענוה יעויין דברי הרמב"ם בסירושו לאבות פ"ד מ"ד. (נ) ביצה כ' א'. (י) שבת י"ז א'. (יא) עירובין י"ג ב'. (יב) כונת רבנו כי שלש סעמים נזכר חיים אצל יראת ה' והם: א) במשלי י"ד כ"ז: יראת ה' מקור חיים. ב) שם י"ט כ"ג: יראת ה' לחיים. ג) שם כ"ב ד': עקב ענוה יראת ה' עושר וכבוד וחיים. (יג) הלשון צריך תקון ואולי צ"ל: ובודאי לא יפחתו לו. ויעויין היטב יבמות נ' א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

יב.ס) למד זה למה נקרא למד על שם (דברים יז יט) למען ילמד ליראה. ולכך אמר דוד באות למד [דף ד] לימוד היראה (תהלים לד יב) לכו בנים שמעו לי יראת ה' אלמדכם. ולמה אמר בנים (א) לפי שאינו דומה מי שלומד בילדותו למי שבזקנותו ילמד. כי הבן שהרגילו אביו מילדותו מעשים טובים דומה למי שרגיל לילך בדרך במדבר ויודע ומלומד לנטות לבא לעיר. וכן דומה למי שהוא רגיל לילך בדרך הים בספינה ויודע להטות הספינה לבא למחוז חפצו. ומי שאינו יודע ילך אנה ואנה שנאמר (קהלת י טו) אשר לא ידע ללכת אל עיר ועוד דומה המלומד בילדותו לחמה ולבנה וכוכבים ומזלות שדרך ישר הם הולכים שנא' (שופטים ה לא) ואוהביו כצאת השמש בגבורתו וזהו שנא' (מלאכי ג כ) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא וג' לכך נאמר (תהלים לד יב) לכו בנים שמעו לי יראת ה' אלמדכם. זה לימוד סוד היראה. (ב) למד גדולה מכל האותיות כי למוד היראה גדולה מן הכל שנאמר (דברים ה כו) מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי וגו' כל הימים וג' הרי גדולה לפניו מכל וכתיב (תהלים קיב א) אשרי איש ירא ה' במצותיו חפץ מאד ג) כתיב (משלי יד א) חכמות נשים בנתה ביתה (שם ט א) חצבה עמודיה שבעה חכמה היה צריך לומר שהרי כתיב בחכמה יבנה בית. אלא לומר זה סדר נשים שהוא שבע מסכתות (ג) והאיש לוקח לו שבע נשים וכתיב (ישעיה ד א) והחזיקו שבע נשים באיש אחד. עמודיה שבעה (ד) שבעה מלאכות חייבת האשה לעשות לבעלה (ה) שבעה ימים ד"א חכמת נשים שבע נשים כמו שכתוב (שם שם) והחזיקו שבע נשים באיש אחד ושבעה פעמים אחות בשיר השירים וכתיב (משלי ז ד) אמור לחכמה אחותי את. חכמת נשים בנו בתים חצבו עמודיהם שבעה (ו) שבעה מלאכות חייבת האשה לעשות לבעלה. בנו לא נאמר אלא בנתה הרי תחלה פתח בלשון רבים וכולו לשון יחיד ועוד תוכל לקרא הפסוק להיפך שבעה עמודיה חצבה ביתה בנתה נשים חכמת כמו כן אותו פסוק (דברים טז ט) שבעה שבועות תספור לך מהחל חרמש בקמה תחל לספור שבעה שבועות שבועות שבעה לספור תחל בקמה חרמש מהחל לך תספור שבועות שבעה לומר שבעות (ז) שצריך בכל יום מן ח' ימים ואילך בכל יום להזכיר שבוע ויום וכן חכמות [צריך להזכיר בכל יום].

יג. מעשה שנכנסו שבעה זקנים לעבר שנה והו בנתה ביתה. וכת' (ויקרא כה כט) בית מושב וגו' עד תום שנת ממברו ר' מאיר ור' יהודה ור' יוסי ור' שמעון ור' נחמיה ור' אליעזר בן יעקב ור' יוחנן הסנדלר וכ' עד דרשון בולהון הדין פסוקא מן שבע שבע אפין אשירה נא לידידי כדי שיצא למ"ט פנים בפרק חמר בקדש (הלכה א') בירושלמי: ד"א חצבה עמודיה שבעה (אסתר א יד) שבעת [שרי פרס ומדי] רואי פני המלך (א) וכתיב (משלי כו טז) משבעה מטיבי טעם וכתיב (יונה ג ז) משעם המלך וגדוליו. ד"א (שמואל א ב ה) עד עקרה ילדה שבעה. וכתיב (רות ד טו) אשר היא טובה לך משבעה בנים. ד"א העולם שנברא בכ' עמודיה שבעה(ב) ז' ימים(ג) ז' כוכבים(ד) ז' קורין בשבתא(ה) ז' ספרים. חכמת נשים בנתה ביתה (שמות לה י) וכל

ס) נס זה נפי' קנ"ח. ג) ע"כ פי' קנ"ח.

יב. (ס) אבות פ"ד מ"כ. (ג) באותיות דרבי עקיבא נוסחא ב' נדפס בבית המדרש לר"א יעלינעק חדר ג' צד 57: למ"ד מפני מה גבוה מכל האותיות מזני שהיא באמצע כ"ב אותיות כו' וייעו' פסיקתא רבתי פכ"ב. (ג) יעוי' יבמות מ"ד א' עצה טובה קמ"ל ד' און טפי לא. (ד) כתובות נ"ט ב': ואלו מלאכות שהאשה עושה לבעלה ובמספרן אנו מוצאים שבעה. (ה) שתי תיבות אלו מחוסרי הכנה ואולי כונת רבינו לשבעה ימים נקיים שהאשת סופרת. (ו) שש תיבות אלה יש למחוק. (ז) מנחות ס"ו א': מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי.

יג. (ס) יעויין מגילה כ"ג א'. (ב) ב"ב ע"ד ב' אלו שבעה ימים וד' נהרות. (ג) פרקי דר' אליעזר פ"ו ספר יצירה פ"ד מ"ד. (ד) מגילה כ"א א'. (ה) שבת קמ"ז א': חצבה עמודיה שבעה אלו שבעה ספרי תורה, ילקוט משלי רמז תתקמ"ד ביתר ביאור, מדרש תהלים מזמור י"ד.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

חכם לב בכם יבאו ויעשו את כל וג' חצבה עמודיה שבעה ר' דגלים וגרשון וקהת ומררי. ד"א חכמת נשים בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה אילו שבעה פסוקים שבקרייה שיש בהם חכמה ויראה ואילו הן (ישעיה יא ב) ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה'. (שם לג ו) והיה אמונת עתיך חוסן ישועות חכמת ודעת יראת ה' היא אוצרו. (תהלים קיא י) ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עשיהם. (איוב כח כח) ויאמר לאדם הן יראת ה' היא חכמה וסור מרע בינה. (משלי א ז) יראת ה' ראשית דעת חכמה ומוסר אוילים בזו. (שם ט י) תחלת חכמה יראת ה' ודעת קדושים בינה. (שם טו לג) יראת ה' מוסר חכמה ולפני כבוד ענוה. הרי זה חכמה ויראה ה' בז' פסוקים כנגד שבעה דברים שהוא בית לנשמה ומושכין אותה לחטאים שנאמ' (שם ו טז) שש הנה שנא ה' ושבע תועבת נפשו ושבעה ראייה. שמיעה. דיבור. מעשה ידים והלוך רגלים ושכיבת נשים ולב חורש רעה. ושבעה מנוחות באדם. עמידת כפות רגלים ועל ברכים וישיבה ושכיבה על ארבע רוחות על שני צדדין ועל הקרקד ועל הפנים. ד"א שבעה איברים. עינים. אונים. פה. להוציא דבור. וגרון להכנים מאכל ומשקה. ידים ורגלים וערוה אילו חצבה עמודיה שבעה. בנתה ביתה שכולם תלוים בבית הלב המנהיגם חכמות למנוע ולעצור רוחו ביראת ה'. וכנגדם (ו)שבעה כתות מקבלי פני שבינה. ועל שבעה עבירות שכתבתי שהלב מנהיגם עליהם. ועתה בני שמע בקולי ושים לבך לדברי ספר [ע"ב] היראה הזה. כי כנגד שבעה היצרים האלה נכתבו שבע פעמים חכמה ויראת ה' בשבעה פסוקים בכל פסוק יראה וחכמה. שכל העובר נקרא חסר חכמה. שנא' (ירמיה ח ח) איך תאמרו חכמים אנחנו ותורת ה' אינו וכתיב (שם ד כב) אויל עמי אותי לא ידעו בנים סכלים המה ולא נבונים המה. ואומר (שם ט כב) אל יתהלל חכם בחכמתו ואל יתהלל הגבור בגבורתו אל יתהלל עשיר בעשרו (שם שם כג) כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידע אותי. וכתיב (שם ח ט) הנה בדבר ה' מאסו וחכמת מה להם. הרי לא נקראו חכמים אלא עושים רצון הקב"ה וכתיב (איוב כח כח) הן יראת ה' היא חכמה וסור מרע בינה (ז)אם אין יראה אין חכמה אם אין חכמה אין יראה לכך כללם יחד. ג' פסוקים הקדים [יראה לחכמה] וד' חכמה ליראה כמו שהלוקין הברכות בערב שתים לפניה ושתים לאחריה ובשחר שתים לפניה ואחת לאחריה. וג' ימים בשבוע קורין בתורה וד' אין קורין ועוד בראשית חכמה יראת ה'. יראת ה' ראשית דעת. תחלת חכמה יראת ה' הרי ב' בראשית א' תחלת ב' חכמה א' דעת כנגד תורה נביאים כתובים. מקרא משנה תלמוד. יראת ה' היא חכמה. יראת ה' מוסר חכמה כנגד שתי שאלות ששאל הקב"ה שנא' (דברים ה כו) מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אתי וג' ואומר (שם י יב) מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה ונומ' הן יראת ה' היא חכמה וכת' (משלי טו לג) יראת ה' מוסר חכמה. כי יראת היא חכמה מדבר שירא חטא ושומר ידו מעשות כל רע. ולא מפני שירא מעונש אדם ומעונש שמים שמונע מעשות הרע. אלא מאהבת הקב"ה ששמח לעשות רצונו בלב שלם. באהבה שאינה תלויה בעונש ובהנאה. ומה שקורא לה יראת ה'. שהוא ירא כשבא לידו דבר עבירה הוא ירא. מפני שחושב בלבו אם לא אשמור את הדבר הזה הרי איני תמים באהבתו. כעניין שנאמ' (מלכים ב כ ג) אשר התהלכתי לפניך באמת ובלבב שלם. זוהו יראת שמים. שירא חטא בעבור שלא נמצא בו חסר מן האהבה מאומה. כבהמה תמימה ושמינה בלא מום (שם שם) והטוב בעיניך עשיתי מאהבה מצות עשה. או מה שיכול לחשוב שישמח את אוהבו שבשמים וזהו היראה משובחת מן האהבה. וכן כתוב (ח)באבות דר' נתן שכן

(ו) פסיקתא דרב כהנא פיסקא ולקחתם לכם ויעויין ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א. (ז) אבות פ"ג

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

כתוב שם הוו כעבדים המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס. משל לארם שעושה רצון רבו. ולבו גם ברצון רבו. רצון אביו. ולבו גם ברצון אביו(ט). ואינו דומה זה שהוא עושה מאהבה. לזה שהוא עושה באהבה וביראה. זה שהוא עושה מאהבה נוחל חיי העולם הזה. ואינו נוחל חיי העולם הבא. וזה שעושה באהבה וביראה נוחל חיי העולם הזה והעולם הבא. שכן מצינו באבותינו הראשונים שעבדו באהבה וביראה ונחלו חיי העולם הזה והעולם הבא. באברהם מה הוא אומר (בראשית כב יב) כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה. בעובדיהו מהו אומר (מלכים א יח ג) ועובדיהו היה ירא את ה' מאד. ביונה מהו אומ' (יונה א ט) ואת ה' אלהי השמים אני ירא. על זאת היראה נאמר כשבא לעקוד את יצחק היה ירא לבו פן יעבור על זאת ונמצא פוגם בתמימותו. שאמר (בראשית יז א) התהלך לפני והיה תמים. כי האהבה שנוחל רק העולם הזה. לפי שכשהוא עושה גם חושב כשבא דבר עבירה לידו פעמים חוטא ואינו חושש כבן המתענג ואינו חושש ואומר בלבו אני יודע שאבי ימחול לי. לכך לאחר שאמר על מנת שלא לקבל פרס. אמר ויהי מורא שמים עליכם זוהו יראת חטא שירא שיהא חסר מן האהבה. זאת תורת היראה (י)אם יש לך בן הרי מזבח הזהב ומזבח הנחשת (יא)כשם שמזבח הזהב משובח ממזבח הנחשת. כך נפש מן הגוף. ומניין שהגוף הוא כנגד מזבח הנחשת שנאמ' (איוב ו יב) אם בשרי נחוש. והנפש כנגד מזבח הזהב. מה שעל מזבח הנחשת קרב הגוף נהנה ממנו. קטרת לריח והנפש נהנית מן הריח וכתיב (ירמיה יז ב) כזכור בניהם מזבחותם. לכך אתה תחשוב זה שהנאת הנשמה יקרה בעיניך מהנאת של גוף שהנאת נפשך לעולמים. והנאת הגוף אינו יודע עד מה וזה ספק. והנה כשיש לך בנים אם יחוש בראשו או באחד מאבריו. תבכה ותתענה ונקטה נפשך בחייך. ואם יחטא לאביך שבשמים. אל תחמול על גופו יותר מנשמתו. טוב שתחמול על נפשו שאם תחטא הרי היא לעולם נשרפת. שנאמ' (ישעיה סו כד) ואשם לא תכבה. לכך תחמול על כאב נצח. ולא על כאב עובר. ושקול יראת יוצרך כנגד גופך. ותכריע כף יראת יוצרך מיראת גופך ומאימת השחתת [דף ה] גוף בניך. כיצד אם יש לך בנים אם רוצה ללכת בחצי הלילה בחוץ או במקום סכנה. לבך חרד פן יקראנו אסון או דבר המחבל את גופו וכן אם אתה הולך למקום סכנה כמה צער ועצבון יהיה לך. ויש לך עצבון וצער יותר על שהשחתת נפשך. שאם תחטא הרי נפשך ממושכנת להפרע. וזאת האימה ידועה שנאמ' (דברים לב לט) ואין מידי מציל. לכך יותר יהיה בעיניך לשומרך מעון המשחית את הנפש יותר ממה שאתה ירא מהשחתת גופך וגוף בניך ואל תחטא. ואם חטאת שקול איזו תשובה שוה לה כתוב בספר התשובה. ובכל עת שאתה ירא על בניך על גופם ועל גופך. חשוב כמה נקשה נפשך בצער גוף שאינך יודע עד מתי. ותצטער יותר על נפשך שקיימת לעולם בצער אם חטאת. בעת שיפול לבך על בנך לאמר פן יארע לו דבר. יחרד לבך על נפשו יותר ויותר שמא יחטא להקב"ה ונמצא משחית נפשו ואת גופו. ותייסר את בנך ותצער את גופו בכאב קטן למען לא יכאב את בשרו ונפשו לעולם. לכך אמר יראת ה' מוסר חכמה וג' ואם מצטער אתה בחסרון נכסיך באותה שעה זכור על לבך בבוא לידך לעשות מאשר נתן לך טוב לנפשך חשוב הצער שהיה לך בחסרון ממונך. ושקול כנגד כמה תהא חסירה לעתיד לבא. שנאמ' (ישעיה ג ט) אוי לנפשם כי גמלו להם רעה. ואם לא חטאת וחטא חבירך אל תאמר אני כמלאך כנגד חבירי. כי יש מיני יצר מחשבות רעות. אם חבירך חטא בדבר ממון ואתה לא חטאת. שמא בדבר ערוה

מ"ד. (ח) תיבות דר' נתן יש למחוק כי כן כתוב בפרקי אבות פ"א מ"ג. (ט) במדרש תדשא פ"ב: העובד מאהבה והעובד מיראה שווים ועיי' תוס' יבמות מ"ח ב' ד"ה שאין. (י) ד' תיבות הללו יש למחוק. (יא) במדרש תדשא שמות פרשה י"א: ושתי מזבחות היו אחד של זהב כנגד

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שאתה לא היית יכול לשמור עצמך או בשאר דברים הוא נשמר שאין אתה יכול לשמור. אם עמדת בדבר עון ולא חטאת. תחזיק טובה ליוצרך. היודע יצרך שלא נתנך לחטוא. שלא מצדקתך נמנעת אלא שאר דברים גרמו לדבר. כמו שנאמ' (בראשית כ ו) ואחשוך גם אנכי אותך מחטוא לי על כן לא נתתיך לנגוע אליה. בעבור שרה שהיא אשת אברהם שהיה אברהם מתפלל על הדבר. וכן הוא אומר (תהלים לז לב לג) צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו. ה' לא יעזבנו בידו ודוד החזיק טובה לבעליה. על הדבר הזה. שנאמר (ש"א כה לב לג לד) ויאמר דוד לאביגיל. ברוך ה' אלהי ישראל אשר שלחך היום הזה לקראתי. וברוך טעמך וגומ'. חי ה' אלהי ישראל אשר מנעני מהרע אותך. כי לולי מהרת וגו': ותחשוב את עצמך כאילו חטאת. ותבקש מחילה על מחשבותיך. ואמור בכל יום לפני יודע יצרך. רבונו של עולם אתה יודע את יצרי. ככתוב (תהלים קג יד) כי הוא ידע יצרנו זכור כי עפר אנחנו. אל תתן ה' מאוויי יצרי הרע ואת מחשבות און הסר ממני. ואם[ח]) באתה לידי נסיון והתאפקת לחטוא. אל תחזיק לך טובה לומר הרי עמדתי בנסיון. שמא באו אבותיך לאותה מידה. וכשלא חטאו בקשו מהב"ה כשיבאו בניו באותה מידה שיתאפקו בהם מחטוא שנאמ' (בראשית כב ח) (יב) ה' יראה לו השה לעלה בני. (שם שם יד) שם המקום ההוא ה' יראה שיהו בניו נשחטים על קדושת השם ונשרפים כיצחק. והברך להקב"ה שהחזיקך על יצרך. שנתן לך לב לנצח את יצרך הרע. שנאמ' (דה"ב לב לא) כי עזבו האלהים לנסותו עזבו. מכלל שבידו הכל. לכך בקש מלפניו שנאמ' (תהלים פו יא) יחד לבבי ליראה שמך. וכת' (שם נא יב) ורוח נכון חדש בקרבי[3]). אם עמדת בנסיון גדול אל תאמן בעצמך לומר הואיל ולא חטאתי בזה הגדול. לא אחטא יותר לפי שאין יצר הרע של היום שוה לשל אתמול. לפיכך אפילו באותו דבר שמא למחר לא תוכל לסבול. שהרי דוד לא חטא באביגיל. וחטא בבת שבע. דוד לא חטא ברודפיו שרצו להורגו. ולא שלח יד במשיח ה'. ולא נתן לאבישי לשלוח בו יד. לבסוף חטא באוריה שהיה מבקש טובתו. שאם תאמר אוכל להאמין בי הואיל ונוצלתי מעבירה הגדולה. הרי אתה תופס עצמך צדיק מן העליונים. ועוד יותר ממה שבראך אתה מחזיק חכמתך. שנאמ' (איוב טו טו) הן בקדושיו לא יאמין ובמלאכיו ישים תהלה. הקב"ה שיודע מה עתיד להיות אינו מאמין במלאכיו ובקדושיו. ואתה שמחשבותיך מתחלפין משובה לרעה כל שכן שלא תאמין. וכן הוא אומר (משלי כח יד) אשרי אדם מפחד תמיד שלא יחטא. למד לבך לדעת את ה'. וכת' (תהלים קיט סו) טוב טעם ודעת למדני (יג) חוקיך.

ספר חסידים(א) ב'.

יד. למוד לך מאחת הרבה. הרי כתיב (איוב לא ד) (ב) הן כל צעדיי יספור. וכתיב (מלאכי ג טז) אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב בספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחשבי שמו. מכאן שמונין פסיעות האדם. ונגזר על האדם

ח) בנדפס ס' ק"ס. 3) ע"כ ס' ק"ס מכאן ומילך ס' קס"ח.

נפשו של אדם ואחד של נחשת כנגד גופו של אדם כשם שהזהב יקר מן הנחש כך הנפשות יקרות מן הגוף, ומזה יראה כי גם לפני רבנו היה המדרש תדשא. (יג) לפנינו אלהים. (יג) חוקיך יש למחוק כי בכתוב הזה איננו.

יד. (ח) בנדפס: ספר החסידים. (ב) צ"ל: וכל צעדי יספור. (ג) נראה כאן חסרון ואולי צ"ל:

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

כמה פסיעות ללכת וכתי' (ג) ותדע לך שכן הוא (ד) שאף על פי שאין נחש יש סימן. [ע"ב] ואסור לומר לאחרים סן יחזיקו כנחשים. אם כף רגלו של אדם. אם אוחזת החיכוך כאילו קרצתו כינה והיה ברצון מחכך בלא מעלה שחין ואחר כך תנוח החיכוך. דע לך כי יש לו ללכת במקום שאינו יודע. והוא אדם שאינו רגיל ללכת. ואם אזניו יש לו לשמוע דבר חידוש. ואם עור שעל העין. יש לו לראות חידוש או לקרוא כתבים של חדוש מה שאינו יודע. ואם לשונו יש לו לדבר דברים של חידוש. ואם נבוח עיניו יש לו לראות אנשים או נשים שלא ראה בזמן מרובה. ואם בפדחת יהיו צופים עליו ומתאוים לראות בו. ואם בכפיו יבא בכפיו כסף או זהב חידוש. ואם בחוטמו (ה) יכפוס. ואם תחת עיניו ואצל חוטם תרדנה עיניו דמעה. וכן על כל אבר מניר החיכוך כל זה. ומי עושה כל זה. אלא הקב"ה מניר לאדם במעשה אבריו כל מה שיעבור עליו. וידע האדם כי הכל נוזר הקב"ה כמה פסיעות יש לו ללכת. וכמה בני אדם יראה. וכמה ראיות יראה. וכן ליד כמה מעשים יבא. ומה לעשות. וכן לפה כמה דברים ידבר. וכן על כל אבר ואבר שינזור הקב"ה טובה למצוה ולא לעבירה. כי הכל לפי הלב. שהרי אם אדם רוצה לא יראה בנשים ניתן לאדם רשות ולפי נהונו. נוזרים לו. והכל כותבים כמה פעולות ועמל על כל אבר ואבר שלו בין טוב בין רע. ועל הלב וכמה מחשבות לאונסו וכמה ברצונו טובות ורעות. שנאמ' (ירמיה יז י) אני ה' חקר לב בחן כליות. יש דברים שאין הלב סובר שיהא עון בדבר. והוא עון כנון לשנות את הבריות ממנהגי שנבראו. כי הקב"ה עשה כל צרכי הכל לפי מה שהוא כי העוף [המעופפים] הגוולים הקטנים אינם זזים ממקומן לפי שהעוף מביא להם לאכול. עד שגדילים לו כנפים אבל עופות הבית מיד הולכין לאכול. לפי שמחייתו בהליכה ולא בעפיפה. וכן חיות אוכלי עשב אי איפשר להביא עשב לקטנים. לכך הולך. אבל חיות הטורפין ממלאין חוריהן לטרוף טרף ואין צורך לקטן לצאת מפני שאינו יכול לטרוף וברא לכל דבר צורכיו ומניניו. כפי הצורך. חי אוכל חי. כיצד קרנים לבהמה טהורה להנן מן החיה ונם בעבור לחכך בהם. ולנרש זבובים ותולעים הנושכים בה (ו) וברא זנב במקום שלא יניע קרניו לגרש זבובים בזנבו. לכך לשור זנבו ארוך במקום שלא יניע בקרניו. לנרש זבובים בזנבו לעזור לעצמו בזנבו ולעזים שקרניהם זקופים. ולאיילים ברא זנב קצר כי צוארם ארוך וקרניהם מניעות לכל נופו ואינו צריך לזנבו. הרי אם יחתוך אדם את זנב בהמה והוא סבור לא עשיתי צער בעלי חיים. אם לא הכאיבו הזנב לבהמה. הרי נורם צער לו שאינו יכול לתקן עוד. וברא לאדם ולדוב ולקוף ידים. לפיכך אין צריכין זנב כי בידיהם ממשמשין בכל הנוף. (ז) לא הניח הקב"ה צורך לשום בריה בעולם. ואם יאמר אדם היאך יתכן שברא הקב"ה באדם צפורנים שהוא דבר לבטלה אם אין אדם נוטלן היו נדילים באדם יותר מכדי צורכו. יש להשיב כי כל עשייתן ונדולן ונם השער שנדל צורך הוא פעמים מוצא רפואה והנייה בנידולן. ופעמים בנילוחן. וכן בשעריו וכן בצפורניו. הרי ברא לכל הבריות צרכיו וצרכי צרכיו. כנון ידים לאדם לעמול. וידים לדוב לטרוף. ולהכות טרף כמו אדם. אלא אדם מכה בכלים שבידו. וברא לחזיר יער שיניים. שנים למעלה ושנים למטה. שאם יבא דוב או חיה אחרת להכותו הוא מוחה בשיניו. והדוב ביד והאריה בזנבו והסוס ברגליו. ולסוסים וגמלים וחמורים. פרסותם קלוטות בעבור משאוי שעליהם ושרוכבים עליהם להתחזק ולסבול המשאוי. ולדוב שכחו בידו. יש לו כף ככף רגל אדם לעמוד על רגליו. ולכלב שאוכל עצמות ודברים קשים שיניו חדים. ועוד (ח) שישהה המאכל בתוך מעיו שלשה

ואתה צערי תספור איוב י"ד ט"ז וכמו דאיתא בשו"ט קל"ש סי' ד'. (ד) חולין צ"ה ב'. (ה) אולי צ"ל: יכעוס. (ו) יעויין שבת ע"ז ב': תורא אריכא גנובתיה כו'. (ז) הלשון מגומגם מעט ואולי

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ימים כדי שלא ירעב. (ט) ונפל אשת בלא עינים לפי שמאכלו בתחתית הארץ. ואילו היה רואה היה צריך לבקש צורכיו. ולפלוני לא עשה צרכיו. שהוא בלא יד ובלא רגל או בלא עינים נולד. או נוגף הרי לכך בראך בכל שלם. שתעשה צרכיו. שהרי הוולד קשן ואינו הולך. ואמו מתקנת לו צרכיו. וכן כל ישראל אבות ואמהות זה לזה שנא' (דברים כט ט) ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל טפכם. ושפכם לא נאמר אלא טפכם בלא וי"ו. לומר לך כל איש ישראל יהיו בעיניכם כשפכם לתקן כל מעשיהם וצורכיהם. ועוד ברא חיות בריות אוכלי בריות חיות. כגון עכביש מתקנת קוריה לתפוש זבובים ותולעים. וברא לזבובים כנפים לעוף באויר שאין עכביש יכולה להם. ויש לעכביש כמה טרחים שמתקנת ברוקה קוריה לתפוש בה זבובים וכל תולעים. וסעמים שביום לא יתפוש. הרי לכל דבר עשה שצרכיו יבאו לו בקושי. ונתן מורא דבר אחר [דף ו'] עליו. כדי שידע שיש שליט עילאה שמכין לכל חי צורכיו. והוא עושה כל ושיבקש להקב"ה להכין לו כל צורכיו. ולהצילו מחזק ממנו. והקב"ה ברא חי אוכל חי בחיות כדי שלא יתרעם האדם לומר היאך יתכן שהקב"ה התיר לאדם לשחוט בהמות ועופות ולא חש לצער בעלי חיים של בריותיו לכך ברא שאר חיות אוכלי חיים. ואם יאמר אדם לא ברא חי אוכל חי אלא החיות טורפות מדעתם יש להשיב. הואיל ומצינו שאותן עופות האוכלין בריות חיות דורסין. אם כן הקב"ה נזר כך. וכן לאדם ואם תאמר היה לו להקב"ה לגזור שהכל יאכלו עשב ולא חיים יאכלו זה את זה. לפי שהקב"ה יודע (י) שיש יצר רע שולט בכל. לכך נזר לכל דבר שיהא מורא עליו וצורכיו בעמל. כדי שיתפלל להקב"ה ויכוין לבו אליו להכין לו צורכיו. ותאותו ולהצילו מן החזק ממנו ולהודות לו על תשועתו ועל טובותיו וחסדיו. ולכך ברא הרים וגבעות לפי שידע שעתידים להרוג זה את זה. כדי שימצאו הטובים מנוס להוושע שם וכתיב (תהלים קד יח) סלעים מחסה לשפנים. וכל חיה ובהמה שאינה אוכלת חי אינה דורסת. ועוד לבהמה בשיניה להודיע שהכל מן הקב"ה. (קהלת ג יד) והאלהים עשה שיראו מלפניו. ולכך שינה זאת מזאת. ונתן מורא מזאת על זאת כדי לבקש למי שחזק מכל חזקים להושיעו מכל שתקיף ממנו. אם(ט) נצחת חבירך אל תשמח מוטב שתהיה מנוצח מלהיות מנצח. שהמנצח את חבירו בעולם הזה מוסרין אותו ביד המנוצח לעתיד לבא.

טו.(ג) **אדם** שהיה הולך בספינה או במדבר ושאר נוצלו והוא לא נוצל. או שלהם נוצל ושלו נאבד. או הוא לוקה והם אינם לוקים ראוי לגרוע מן עונותיו. ואם הצער שאדם מקבל שקול כנגד עונותיו הרי נתכפרו העונות. והזכיות במקומותם עומדות. ואין מחליפין עון בזכות (א) לכך כף ך'. אחד. רק שלא ידמה בכף. ואותו צער שקיבל ובלבד שלא יהיה לעבירה. כגון אם רואה אשת איש ומצטער עליה שאינה שלו. עיניו גרמו לו. ועוד בושת יש לו לתובעה או לא תחפוץ היא. או תודיע בושתו לבני אדם. וכן צער של גניבה שבוש מבני אדם. וצער בשביל עבירות שנמנע בשביל בשת בני אדם. ובשביל אדם שאינו יכול לעשות מה שלבו חפץ. כי אז עונשו גדול ביותר. אבל אם מקבל עליו צער בשביל הקב"ה כגון שמונע משעשוע בניו ובנותיו ששומע שבוכין. ואשתו מנדלתן והוא צעור שבוכין. ואינו עומד בשביל שעוסק בתורה ואינו הולך לטייול עם בניו. על זה יקבל שכר גדול. והצער של נהינם ממעטין לו. וכן צער אשה רעה ואינו חוטא. ודקדוקי עניות ואינו עושה עוולה. וצער ייסורין בגופו. או במי שאהובין לו.

ט) קס"ג וכפול לקמן ק' מפמפמע"ד. ג) קס"ד.

צ"ל: לא הניח הקב"ה דבר שאינו צורך לשום בריה. (מ) שבת קנ"ה ב'. (ט) מו"ק ו' ב'.
(י) באבות דר' נתן פט"ז: אין יצר בבהמה וע"ש.
טו. (א) מן לכך עד בכף ליתא בנדפס ואין מובן לדברים אלו. (ג) צ"ל אלו בני עלי ומרמז

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

או שמצטער על צער אוהביו. ועל צער אחרים הכל מחשבין לו כנגד צער ניהינם כנגד עונותיו שנאמ' (ישעיה מ ב) כי נרצה עוונה. וכתיב (שם שם) כי מלאה צבאה. ויש עונות שאע"פ שלוקה בעולם הזה ילקה בניהינם כנון ירבעם. וכל שהחטיא את הרבים. וכנון אותם שמונעים אחרים מלזכות. (ב) אבל בני עלי בעולם הזה. ואם תאמר מאחר שכת' (שמות כ ה) פוקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רביעים והלא לבני עלי כמה דורות (ג) רבה ואביי היו אחר כמה דורות. ועוד לא אחזו מעשה אבותיהם בידיהם. אלא אם אדם חוטא חטא אחד פעם אחת נפרעין ממנו ארבע דורות. ואם שונה בו או עושה חטא אחר. הרי נפרעין ממנו ח' דורות. ואם משלש או עשה ג' עונות י"ב דורות. בני עלי שנו ושלשו ורבעו וחמשו וחטאו הרבה פעמים. הרי עדיין העון על הדורות. ואם תאמר למה העון חל על הצדיקים שאין אוחזין מעשה אבותיהם בידיהם. עוד גדולה מזו אומר לך, הרי איכא למאן דאמר (ד) נולד בשבת ימות בשבת. ומה חטא הילד שחיללו שבת. הרי אמרו (ה) על כרחך אתה נולד. אלא אמרו (ו) ע"ז מכה לפניה ולאחריה כנון שדרשו וירדוף עד דן. וכל שכן מידת טובה שעושה לפניה ולאחריה. אילו (ז) עשה אחר כך הילד למה לא עמד לו זכותו מקודם. כדי שלא יוולד בשבת וכן לזרע עלי הצדיקים שלא קפץ זכותם אחורנית שלא ינזר נזירה רעה עליהם. מתחילה. וכן לכל בני אדם הראשון. ועוד מאחר שלא תפשו מעשה אבותיהם. למה יהיו נפרעין מהם. מפני שאמרו (ח) צדיק ורע לו ווהו צדיק בן רשע. והלא אין אוחז מעשיו. אלא שאם יש צדיק שנהנה מאביו או מחפה עליו. הרי האב נוזל בשביל בניו. הרי יתכן שבניו ישאו בעונו (ט). ואפילו אם עבירה אחרת עשה האב להנאת גופו שלא יתכן לומר בשביל הבן. הרי למה הבנים מקבלים עונש. הרי אמרו (י) הבועל ארמאית לא יהיו בניו תלמידים חכמים. ומה חטאו הרי תדע לך (יא) שכל אדם זוכה לבנים בחמשה דברים. הרי אמרו (יב) מי שמכבד [ע"ב] תלמידי חכמים זוכה לבניו שיהיו תלמידים חכמים. בחמשה דברים האב זוכה לבן. לכך מה ששמח האב שהוא רשע על הבן הבנים נכשלים. ומפני מה רבה ואביי שהיו בני עלי מתו. מפני שנגזרה גזירה אם לא היו זכיות גדולות לא ינצל אע"פ שהוא זכאי. שנאמ' (יחזקאל יד יט כ) אם דבר אשלח ואשפוך חמתי עליה בדם להכרית ממנה אדם ובהמה. ונח דניאל ואיוב בתוכה. חי אני נאם אדני אם בן אם בת יצילו המה בצדקתם יצילו נפשם הרי צדיקים שבצדקתם לא יצילו את עצמם. וכת' (דניאל ו כג) אלהי שלח מלאכה וסגר פם אריותא ולא חבלוני כל קבל די קדמוהי זכו השתכחת לי אם לא שנמצא לו זכות אע"פ שלא חטא לא יועיל. וכן צוה לירמיה שלא יקח אשה ולא בנים שם כי ננזרה גזירה רעה להמית בנים ובנות אבות ואמהות ולא אמר ירמיה והלא אני צדיק ולמה לא יחיו בני אלא כשנגזרה גזירה אם לא יהיה זכות גדול לא ינצלו אפילו הם לנפשם. ועוד אמ' (שמות יג יז) סן ינחם העם בראתם מלחמה ושבו מצרימה. ולמה לא יחוק לבם כדי שלא ינחם. ואם ינחם שלא ישובו. כמו שנאמ' (שם ז ג) ואני אקשה את לב פרעה. וכמו (שם יד ד) וחזקתי את לב פרעה וזרף אחריהם. וכמו (שם י א) אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו. אלא למידת הדין יש פתחון פה אומרת לפני הקב"ה אפילו אם היה אדם עושה כל זכיות

למה שאמרו שבת נ"ה ב'. (ג) ר"ה י"ח א'. (ד) שבת קנ"ו א'. (ה) אבות סוף פרק ד'. (ו) מדרש רבה בראשית פרשה מ"ג. (ז) צ"ל זכה. (ח) ברכות ז' א'. (ט) צ"ל אבל. (י) שבת נ"ה ב' וע"ש ברש"י ד"ה אפשר בא וכסנהדרין פ"ב א' וע"ש בח"א למהרש"א ד"ה יהודה שמפרש ג"כ כפירוש רבנו המחבר שהעונש יהיה שלא יהיו בניו תלמידי חכמים. (יא) עדיות פ"ב מ"ט. (יב) שבת כ"ג ב': דרחים רבנן הוו ליה בנין רבנן דמוקיר רבנן הוו ליה חתנותא רבנן אולם יעוי' מדרש רבה בראשית פפ"ד דחתנו ככנו וברש"י שם בשבת ד"ה נפיק וכמרדכי בבא מציעא סימן רפ"ב ואולי היתה גירסא אחרת לפני רבנו. (יג) צ"ל או דבר אשלח אל הארץ התיא ושפכתי

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שבעולם אין להם שכר מן הדין. שהרי אם היו גבורים או חיל של מלך עומדים על אדם בחרב או כלי זיין. ואומרי' לו אם לא תתן לנו כל מה שבידך נהרוג אותך. ונותן כל מה שיש לו כדי שיחיוהו וכן (יד) אדם אם יש לו אשה לעברה אם היו עומדים עליו בחרבות או בלא חרב עומדים עליו לא היה חוטא בשביל הבשת. וכל שכן בשביל שלא יכהו. וכל עבירות וכל וכיות אם בשביל בשת או בשביל אימת חרב שלא ימיתוהו אם לא יעשה מצות בשר ודם. או אם יאמר לאדם אני מצוך שתבעול אשתך בשוק. ותלך ערום בשוק. או תעשה עבירה של כרת או של חייבי מיתות ב"ד בסתר. ואין אדם יודע שצותו המלך. או אפילו יודע ועוד המלך מביא עמו חיל ונהרגין וכי יתן להם שכר לאחר מותם וכמה וכמה הולכין לשלול שלל ונהרגין ומוסרין נפשם בשביל דבר מועט והרי מפחד המלך כמה נלחמים ומתים במלחמה ומה שכר להם על כך וכל שכן שאתה מלך מלכי המלכים ממליך מלכים מלך עולמים. אם מפחדך עושין וכיות. ומיראתך שיריאים מפורענות בעולם הזה. שלא ימית אותם ואת בניהם. או שלא ילקו ביסורין. או שלא ידלדלו או שלא תבא עליהם התוכחות והאלות. ויראים מגיהינם. או שלא תשיב להם בגן עדן או בעולם הזה לכך מן הדין אין להם שכר בשביל מה שעושין. שאם אדם יכול להשיב להם ולהצילם מגיהינם. וממה שהיו מתייראים ממך היו עושים כן. אבל כשאדם עובד את האלהים מאהבה, על מנת שלא לקבל פרס אפילו מידת הדין שהוא השטן מלין טוב עליו, שנאמר (איוב א ט) החנם ירא איוב אלהים, אבל אם הוא חנם כלומר על מנת שלא לקבל פרס יהיה מן הדין להטיב לו בין בעולם הזה בין בעולם הבא[ס], כתיב (שמות כ ה) פוקר עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים [לשנאי] ועושה חסד לאלפים הרי מי שוכה (טו) ת"ק יותר. אם כן מי שהיה זוכה להיות שנה אחת בגן עדן. אם כן למה יהיה בגן עדן [יותר] מת"ק שנה, אלא מי שעובד שלא עמל"פ ומשמחת לב אוהב את הקב"ה. אין הפסק לטובותיו. שנאמ' (ישעיה ס כא) ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ. וכתיב (תהלים לו יח) יודע ה' ימי תמימים. שלעולם כן יהיו. לכן (שם שם) ונחלתם [לעולם] תהיה. ולמה אהב את האבות (טז) לפי שכל היום וכל הלילה לא היה לבם פנוי מלהרהר אחר חפצי שמים. שנאמר (משלי כג יז) כי אם ביראת ה' כל היום. כמו שנאמ' (בראשית כח טז) ויקץ יעקב משנתו. ואמרו חכמים (יז) ויקץ יעקב ממשנתו. כ"ד פסוקים אברהם ויצחק ויעקב בפסוק אחד על הסדר. אבל ד' פסוקים אינם על הסדר. כגון (שם לה כז) ויבא יעקב אל יצחק אביו ממרא קרית הארבע היא חברון. אשר גר שם אברהם ויצחק הרי אינו על הסדר. ולכך כ"ד על הסדר כי היו כל כ"ד שעות. שלא היה לבם פנוי מחפצי שמים אפי' בחלום, שנא' (תהלים קלט יז) ולי מה יקרו רעיך (יח) ה'. וגו'. וכת' (שם שם יח) הקיצתי ועודי עמך.[3] יש צדיקים שזוכין להיות אצל שכינה. שנאמ' (ישעיה ס ב) ועליך יזרח ה'. וכת' (ש"א כה כט) והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים את ה' אלהיך. וכת' (ישעיה ס יט) והיה (יט) ה' לך לאור עולם. ויש שעומד מרחוק ורואה שנאמ' (איוב לג כח) וחיתו באור תראה. ויש שלא רואה, שנאמר (ישעיה כו י) ובל יראה גאות ה', וכתיב (איוב כ יז) אל ירא בפלגות נהרי נחלי דבש וחמאה ג) מידה טובה מרובה על מידת פורענות ת"ק ידות, ואם

ס) ע"כ פי' קס"ד מכאן ואילך פי' קס"ה. ג) ע"כ פי' קס"ה מכאן ואילך פי' קס"ו. ג) ע"כ פי' קס"ו.

חמתי. (יד) הלשון צריך תקון ואולי צ"ל: אם אדם רוצה לעבור עבירה והיו עומדים עליו כו'. (טו) צ"ל מרובה מדה טובה ת"ק. (טז) הרמב"ם במורה ח"ג פנ"א כתב: ומפני זה היו מקפידים החסידים על השעות שהיו בטלים בהם מלחשוב בשם והזהירו ממנו ואמרו אל תפנו אל מדעתכם כו' אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב זה שמי לעולם והגיע מהתאחד דעותם בהשגתו כו' ולבותם ודעותם לא יסירו מלפני השם. (יז) ב"ר פס"ט. (יח) צ"ל אל. (יט) צ"ל לך ה'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

חטא וראוי לקבל עונש מלא כף למידה טובה יקבל ת"ק כפות, או בעולם הזה או לעולם הבא, ואין לומר למה לזה נפרעין ממנו לעולם הבא [דף ז] ולזה בעולם הזה זה יודע הקב"ה מפני שהכל רואין למעלה למה כן מדה טובה ד' ידות לעושין מאהבה שנא' (שמות כ ו) לאהבי ולשמרי מצותי והעושה מאהבה יש חילוק אם דבר גדול עושה מאהבה כגון אברהם אבינו שעקד את יצחק וגם אמר (בראשית יד כג) אם מחוט ועד שרוך נעל אם עושה דבר גדול ותדיר כן הכל כפי דבר הקשה בעניין ועושה מאהבה ותדירה שנא' (נחמיה ט' ח') ומצאת את לבבו נאמן לפניך גלוי לפניו אם היה בכל יום מנסהו היה עומד בנסיון ואין לומר מאחר שכתב (כ) לאלף דור שעושין מיראה וכתב לאלפים לעושין מאהבה אם כן הרי כפול העושין מאהבה, נמצאת מדה טובה (כא) על מדה רעה דע לך כי אין לדרוש כך אלא מכאן אמרו (כב) אם להדיוט ז' ימים א"כ לשבינה י"ד בשביל שמצאו לעושה מיראה לאלף דור ומאהבה לאלפים. כל שבט מעין מלאכתו שעבד לאביו נשתלם יהודה אמר (בראשית מד לג) ישב נא עבדך תחת הנער עבד לאדני לכך אחיו עבדים לו לדוד ושלמה ואח"כ נשאר לו (כג) בנימין, הוא אמר (שם מג ט) והצגתיו לפניך (כד) ואם לאו וחטאתי לאבי כל הימים לכך לא חטאו בעגלי ירבעם ולכך (דה"א יז יד) והעמדנוהו בביתי, וכתיב (ש"ב ז טז) (כה) מלכות עד עולם לפניך כסאך יהיה נכון עד עולם (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה וגו' וכתיב (כו) לא יכרת לדוד איש מלפני ידו של בנימין סבלה תמיכת יעקב ומתשת ימינו של בנימין ולכך (כז) מימינים ומשמאילים משבט של בנימין וכתיב (דברים לג יב) בין כתפיו שכן, ראובן אמר (בראשית לז כב) אל תשפכו דם לכך (דברים לג ו) יחי ראובן ואל ימות (כח) חושים שנחבר אל (כט) יהודה להרוג את עשו לכך (בראשית מט טז) ידין עמו כאחד שבטי ישראל יוסף כלכל את אחיו לכך (דברים לג יג) מברכת ה' ארצו ולמד סתום מן המפורש שברכת כל שבט מעין עבודתו לאביו שנא' (שם שם כח) וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב מעין שעברו ליעקב, (בראשית מו כח) ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורת לפניו גושנה (ל) לתקן לפניו בית הוראה, לכן (שם מט יור) ומחקק מבין רגליו ותרגם וספרא מבני בנוהי עד עלמא, אשר מטגן לחמו של אביו בשמן לכך מאשר יקנו כל מי שחפץ לאפות ולטגן לחמו בשמן והיה רוחץ רגלי אביו בשמן לכך (דברים לג כד) וטובל בשמן רגלו, כל שבט מעין ברכתו כך היה עבודתו שעבד לאביו, לכך האב זוכה לבן בזכיותיו בחמשה דברים לכך (לא) הבן אומר הריני כפרת משכבי אבי (לב) יחי ראובן ואל ימות והלא מת הוא אלא ואל ימות לעולם הבא, יחי ראובן במעשה יוסף ואל ימות במעשה בלהה ר' חנניא בן גמליאל אומר לעולם אין מחליפין לא זכות בחובה ולא חובה בזכות חוץ משל ראובן ומשל דוד שנא' (שמ"ב טז יג) [ושמעי עולה] בצלע ההר לעומתו וראובן מה שעשה ביוסף להצילו כנגד העונש של בלהה (לג) (מ"א יא כז) שלמה בנה את בית מילוא עד שער דוד כלומר זה כנגד זה וחכמים אומרים לעולם אין מחליפין לא זכות בחובה ולא חובה בזכות אלא נותנין מתן

(כ) סוטה ל"א א'. (כא) צ"ל שתי מאות וחמשים מחצה מחמש מאות כמו שאלף מחצה מאלפים. (כב) ב"ק כ"ה א'. (כג) ר"ל כי שבט בנימין נשאר באמונתו לשבט יהודה. (כד) צ"ל ואם לא הביאותיו אליך והצגתיו לפניך וחטאתי לך כל הימים. (כה) צ"ל וממלכתך עד עולם. (כו) או שצ"ל לא יכרת לך איש מלפני מ"א א' כ"ה או לא יכרת לדוד איש ירמיה ל"ג י"ז. (כז) דה"א י"ב כ'. (כח) סוטה י"ג א' חושים בריה דדן תמן הווה בר' שקל קולפא מחייה אריסיה. (כט) ספרי ברכה פיסקא שמ"ח ידיו רב לו בשעה שהרג את עשו ויעויי' תוס' גיטין נ"ח ב' ד"ה ביהודה: בירושלמי בראשונה גזרו גזרה על יהודה לפי שמפורת בידם מאבותם שיהודה הרג עשו וכן נמצא בירושלמי כתובות פ"א ה"ה ובגיטין פ"ה. (ל) ב"ר פצ"ה ואת יהודה שלח לפניו וכו' להתקין לו בית ועד שיהא מורה בו דברי תורה. (לא) קידושין ל"א ב': הריני כפרת משכבו. (לב) ספרי ברכה פיסקא שמ"ז מובא לקמן סימן מ"ג. (לג) צ"ל שלמה בנה את המלוא סגר את

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שכר על המצות ועונשין על העבירות ומה תלמוד לומר יחי ראובן ואל ימות שעשה ראובן תשובה שאם היה מציל יוסף היה יעקב שמח ואותו עצבון שנתעצב על יוסף שמא היה יותר שקול מעצבון שנתעצב על בלהה והיצר של הצלה של ראובן שמא לא היה שקול כנגד היצר שחטא בבלהה נמצא שפעמים יש שהעון גדול והיצר אינו גדול ופעמים שהיצר גדול והעון מועט ופעמים שהזכות מועט וקשה לעשות ופעמים שהזכות מרובה ואין קשה לעשות, דע כי שניהם שוקל הקב"ה הרי יהודה אמרו חכמים (לד) ואל עמו תביאנו שנקבר עם האבות בקבורה לפי שהרג את עשו שנא' ידיו רב לו הרי המעשה קשה וליצר קשה לעשות הרי ב' מעליות והשכר כפול שמסר נפשו על הדבר: יעקב אבינו היה לו בית תלמוד ואף בני עשו היו לומדים בפניו (לה) כגון אליפז התימני אבל ביהושפט כתיב (דה"ב כ לז) בהתחברך (לו) לרשע פרץ ה' את מעשיך כי כך היו רשעים בית אחאב כי בני יהושפט למדו ממעשיהם של בני אחאב ובני אחאב לא למדו מבני יהושפט כמו שכתוב בדברי הימים (דה"ב כב ד) בבית אחאב כי המה היו יועצים נם בעצתם הלך אבל בני אחאב לא למדו מיהושפט (לז) ובני יעקב לא היו מן הנימולים אלא זרע אברהם אבינו (לח) ועשו אע"פ שמשך לו ערלתו בקטנותו (לט) מל את בניו ואח"כ לא מלם (מ) עד שבא הורקנוס ומלם. כף משרת לשון כאשר כמו כי שוקלין בכף מאונים מחיר זה בשביל זה, כף כף חובה כף זכות: ך תארו כאדם שעומד ופושט ידו לעני ואומר לו הילך לכך ך משרת אתן לך אותך אליך אני מדבר ונקרא כף כן כף רגלו כף יריכו שלכך בכף איש וגנו של זה כרגל איש לכך (מא) פסיעה אחת נושלת אחת מחמש מאות ממאור עיניו של אדם כמנין (מא מא) ך, כף משרת כמו כאשר ונקרא כף כי כף זכות כפול על כף, ך' חמש מאות ונקרא כף כי כף זכות כפול על כף חובה כמנין ך', מרובה מדת טוב ך' ידות על מדת פורענות וחובה ולא ששוקלין עבירות ך' היא ת"ק כנגד זכות אחת אלא עבירה כנגד זכות ביוצא בה באותה עבירה שדומה הזכות לעבירה שבא על אשת איש אחרת ביוצא בה הרי יותר גדול עונש שבא על אשת איש מן הזכות אשר ניצל שלא בא על אשת איש יותר ואפילו אם בא לידו זו עצמה אשת איש לחטא בה והיה לו מקום ופנאי ויצרו מתגבר עליו כמו מתחלה שחטא בה וניצל ולא חטא אין הזכות שקול כנגד העונש ומכל מקום שקול כנגד מה שחייבה תורה עצב וצער, כנגד עונש שחייבה תורה על הבא על אשת איש, אבל כנגד הנאה שנהנה אין צריך שהרי היה בידו לבא אליה כבתחילה בעבירה ומקום ושעה ויצר היה לו כבתחלה ולא חטא הרי זה הזכות שלו שקול כנגד העבירה כל זמן שלא קבל עליו עינוי וצער כנגד העונש וכן הנוזל ליטרא ונתן ליטרא לעניים לצדקה, דע כי העונש גדול מן הזכות וכן ההורג נפש והציל נפש אבל אם מסר נפשו על האדם והצילו זה הזכות שקול כנגד העון שהרג ועל זה הזכות מרה טובה ת"ק יותר ממדת פורענות ומכל מקום נפרעין ממנו מה שהרג את הנפש שהרי דוד מסר נפשו על ישראל והצילם שנא' (ש"א י"ט ה') וישם נפשו בכפו

פרץ עיר דוד אביו. (לד) ספרי ברכה פיסקא שמ"ח. (לה) מדרש ויסעו בביהמ"ד לר"א יעליבעק ח"ג צד 5: ואליפז לא רצה לילך עמהם כי היה יעקב אבינו רבו. כן יש להעיר על הערת הרב מוהר"ש בובר שליט"א בהערותיו על ספר מעין גנים הוצאת חברת מקיצי נרדמים ברלין תרמ"ט צד 14 הערה א': א"ר ברכיה אליפז צריך היה לא מצאתי המקור" כי במדרש תנחומא וירא סי' ל"ח: וכן אתה מוצא באליפז בן עשו ע"י שנתגדל בחיקו של יצחק נעשה צדיק וכן מובא במדרש תלפיות ענף אליפז ובאגדת בראשית פנ"ח: א"ר ברכיה כו' וצדיק היה אליפז ולא הוכיח את איוב אלא בחזון כו'. (לו) צ"ל עם אחזיהו. (לז) אינו מובן ואולי צ"ל בני יצחק לא היו מן הנמולים אלא זרע אברהם אבינו ר"ל יעקב ויעויין ספר היובלים פרשה ט"ו פסוק ל"ט ובפדר"א פכ"ט. (לח) פדר"א פכ"ט ואגדת בראשית פנ"ח: עשו מאס במילה ובחר בערלה. (לט) תד"א פכ"ד: אבל זרעו של עשו לא היה כן אלא כל זמן שיצחק היה קיים היו מקיימים ברית המילה וכיון שמת יצחק היו מבטלין ברית המילה. (מ) יוסיפון פכ"ח, אבל מדברי הנביא ירמיהו ט' כ"ד: ועל כל מול בערלה משמע כי האדומים היו נימולים כהיתודים. (מא) שבת קי"ג ב' וצ"ל פסיעה גסה. (מא מא) ד"ל

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ונו' וכתיב (תהלים קיט קט) נפשי בכפי תמיד ותורתך לא שכחתי וכשנהרג אוריה על ידו נפרעין ממנו(מב) שנצטרע, וגם מעשה אדוניה אמנון ואבשלום והילד, ובשביל בת שבע שכב אבשלום עם נשיו וכנגדו מסר נפשו על נשי ישראל בוירד עמלק כששבו אותם בצקלג ואע"פ שנשיו נשבו וכן רוב מלחמות עשה פן ישבו את נשי ישראל אבל אם לא מסר נפשו עליהן והציל אין הזכות שקול כנגד העונש. ואם ממונו של אדם חביב עליו כגופו ופרה שבויים ברצון נפשו גם זה זכות גדול שאלמלא לא פראם הוא אחר לא היה פודם, ואם נשים היו שפדה, אם לא שפדאם היו שוכבים עמהם ואם זכרים היו דוחקים אותם לעבור על התורה או ממיתים אותם הרי הצילם ממות ומניהנם או מיסורים ועל דבר הערוה אם בא לידו ומסר נפשו שלא יחטא או מתאוה להם ולא חטא כאשת פוטיפר ליוסף וינם או גזל או נגב או נתן קודם לכן כנגד גזילה או גניבה וממונו חביב עליו ובא לידו שיכול לגנוב ולגזול בלא בשת אדם ויצרו מתגבר עליו ולא עשה ומחזיר הגזילה אז ת"ק יותר". ומה שאמרו(מג) תורה מכבה העבירה כשעשה תשובה ולאחר שנפרעו ממנו תורה ללמוד ולעשות וללמד שאחרים עושים שאר כל המצוות אותה מצוה מכבה העבירה שלא יביאהו לדין על אותה עבירה וכן כשבא הקב"ה להפרע מן הרשעים ולתת שכר לצדיקים שבא לידם אותו יצר והעבירה ויכלת בידם לעשות ולא חטאו ישלם לצדיקים ת"ק יותר מן הפרעון כנון על רבעים ואותן שלא חטאו לאלפים, וכנגד נהינם שהרשעים נדונין בו כנגד אומד של אש נהינם יתן הנאה לצדיקים בגן עדן שגופו יהנה כנגד מכוות אש, הרי בעת תשמיש ובעת יציאת הזרע הנאת הגוף כך יברא בענין זה הקב"ה גילה ושמחה גדולה בלב האדם ובגופו שיהנה כמו שנא' (ישעיה סה יח) כי הנה [בורא] את ירושלים גילה ואת עמה משוש ומתוך זו שכינה יהיו [עליצים] ואין חקר לאותה הנאה ועל אותה הנאה אם יהיה צדיק עד יום מותו שאילו חי לעולם היה עושה וכיות: כף כף כנגד כף מלא של הדיוטות הקב"ה פורע לו כף עליון, שנא' (תהלים סח מ) יעמס לנו האל ישועתנו וכתיב (שם מח יא) צדק מלאה ימינך. כף למ"ד בכף יד ובכף רגל למד איברים, בכל כף למ"ד, לפי שהעולם עומד על מלומדי מלחמה, מלחמת יצרם,(מד) באברהם שנא' (מה) (זכריה יא יב) ויתנו שכרי שלשים כסף וכתי' בסף נבחר לשון צדיק, כף ך', מה שכת' (תהלים קלט ה) ותשת עלי כפיכה, זה אדם הראשון (מו) שהיה מהלך ך' שנה, ך'(ס) משרת כמו אותך לך כמו מדבר לחברו פנים אל פנים, ך' מתואר כאדם שמושיט ידו ובידו חפץ ואומר לחבירו הא לך חפץ זה לכך יו"ד כ"ף למ"ד אמר הב"ה למוד תורה הא לך כפי, כי כ"ף ממוצע בין יו"ד ללמ"ד הוריתני אמרת הודאות לפני ולמדת לעשות רצוני כפי כנגד יו"ד כפי כנגד למ"ד, וכתיב (שם פ יח) תהי ידך על איש ימינך, וכתיב (ישעיה נא טז) בצל ידי כסיתיך, וכתיב (שם מט ב) בצל ידי החביאני וכתיב (שמות לג כב) ושכותי כפי עליך עד [עברי] ולשומרי מצוותי לאלף דור לעושין מיראה א"כ מדה טובה של עושי מיראה ר"ן ידות על מדת פורענות ולעושי מאהבה ת"ק ידות, אם כן שכר שלעושין מאהבה כפול על עושין מיראה וזה לא יתכן שאפי' אחד מאלף אין לעושה מיראה כנגד עושה מאהבה, אלא מה שאמר לאלפים וזה לאלף דור כנגד' השכר [דף ח'] של עולם

ס) כפול לקמן סי' תתמתכ"ו ותתמפ"ג.

לפי החשבון והסימנים שהסכימו האחרונים לחשוב אות מנצפ"ך מחמש מאות ואילך. (מג) סנהדרין ק"ז א'. (מד) סוטה כ"א א' עבירה מכבה מצוה ואין עבירה מכבה תורה. (מה) צ"ל כמו אברהם כמו שאמרו ירושלמי ע"ז פ"ב ה"א מדרש תהלים ח' בראשית רבה פרשה ל"ה: אין עולם יכול להיות פחות משלשים צדיקים כאבינו אברהם ויעויין בכלי חולין צ"ב א' ומדרש תדשא במדבר כ"א. (מו) צ"ל שהיה מהלך כ"ף אמה ומרמז למה שאמרו במדבר רבה פי"ג ובילקוט בראשית רמז כ"ז ונעשה מאה אמה רש"י סנהדרין ק' א' ד"ה קוממיות: כ"ף בגמטריא הכי הוה יעויי"ש ל"ח ב' ובאדר"ע ד"ה אתב"ש מהו ותשת עלי כפכה כו' מה עשה הקב"ה

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

הבא כמו שאמרו (מז) אם להדיוט שבעת ימים קו"ח לשכינה י"ד ימים אלא דבר כפול לכל הפחות וכן העושה מאהבה נקט דבר כפול ויש שאומרים הפרי בעולם הזה כפול לעושה מאהבה והעושה מיראה מצוה רבה ומצוה מועטת מאהבה זוהי טוב מעט בצדקה, טוב מלא כף נחת מאהבה ממלא חפנים עמל שעושים מיראה, ודע[ב] מי שמוכה את הרבים לאחר מותו ואינו עמל כל כך כנון אדם שלא עסק לשמה ועשה פירושים או תוספות או העמיד תלמידים והכל שלא לשמה ואדם אחר עסק בכל כחו לשמה ולא עלתה בידו ולא העמיד תלמידים או לא עשה פרושים ותוספות לזכות את הרבים לאחר מותו אע"פ שע"י מי שעסק שלא לשמה זוכין על ידו לאחר מותו, זה שלמד לשמה עדיף מיניה מאחר שלמד לשם שמים וברצון היה מוכה את הרבים ולא עלתה בידו (מח) רחמנא לבא בעי (מט) שהרי ר' מאיר למד לפני אחר ולא הועיל לאחר אלא שר' מאיר הביאו בנהינם ור' יוחנן הוציאו. (נ) וכשמנו מי שאין לו חלק לעולם הבא רצו למנות את שלמה אע"פ שעשה ספרים ותיקן תקנות לא חששו עד שיצאה בת קול ואמרה חוית איש מהיר במלאכתו מי[ג] שעושה זכות גדול וקשה בעיניו לעשותו וכופה את יצרו עד שעושה עדיף מן האיש שאין יצרו תוקפו מלעשותו ואיש שעושה זכות מועט ויצרו מאד תוקפו מלעשותו וכופף את יצרו עדיף ממי שהוא עושה זכות גדול ואין יצרו תוקפו למונעו ומי שעושה עון גדול ויצרו תוקפו גרוע ממנו, אדם שעושה עון מועט ואין יצרו תוקפו לפי שעושה דונמת להכעיס וזכות שעושה לאחרים כנון תורה וצדקה כפי אותו הנהנה ממנו, וכפי ההנאה שנהנה מקבל שכר ויש עושה מועט ובא לו לצדקה ועושה הרבה ואין לו זכות, כנון לאדם אחד אם יתן לו פשוטים הרבה בושת יש לו לקבל ממנו וכשאומר אכול עמי היום אין לו בשת זה זכות ושכר הרבה ויש עונשין חמורין על מה [שלא] כתוב בתורה יותר מעונשין של מצות שכתובין בתורה, שהרי על ידי עבירות שבתורה כתוב מיתה או עונש אחר, אבל המונעין מלתת את הרשעים להרינה לא ידענו מה דינם, וראה כמה חמורין, לפי שבני בנימין לא רצו לתת החייבים ביד בני ישראל לכך הרגו טף ונשים כמעט כל השבט ובענש של תורה כתיב (דברים כד טז) לא יומתו אבות על בנים ובנים לא יומתו על אבות, (נא) וכן בני עלי ששיהו קיניהן של נשים על זה לא נאמר עונשן, וראה כמה עונשין כמה דורות נכשלו בעונם:

טז. כתיב (שם שם) איש בחטאו יומתו וכתיב (יחזקאל יח ד) הנפש החוטאת היא תמות, (א) וכן מצינו בער ואונן שלא היו אלא בני ח' שנים בשנשאו תמר כדאמרינן בסדר עולם וכתיב (בראשית לח) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה' וימתהו ה' וכתיב באונן (שם יו"ד) וימת גם אותו אע"פ שלא באו לכלל י"ג שנים נענשו הרי בין גדול בין קטן אין תלוי בשנים אלא בדעה כי יש פחות מי"ג עדום בדעת לרעה ולטובה ע"ז נאמר (דה"א כח ט) כי כל לבבות דורש ה' וכל יצר מחשבות מבין וזהו שנא' (יחזקאל יח ד) הנפש החוטאת היא תמות וכתיב (בראשית ח כא) כי יצר לב האדם רע מנעוריו. וכתיב (קהלת יא יוד) כי הילדות והשחרות הבל (ב) ושלמה לא היה יותר מי"ב שנים או י"א כשאמר לו דוד (דה"א כח ט) ועבדהו

ב) מי' מק"ל. ג) מק"ל.

הניח ידיו עליו ומיעטו והעמידו לאלף אמה. (מז) ב"ק כ"ה א'. (מח) סנהדרין ק"ו ב' ולפנינו תקב"ח. (מט) חגיגה ט"ו ב'. (נ) סנהדרין ק"ד ב'. (נא) שבת נ"ה ב'.

טז. (א) במבוא למדרש תנחומא כאת רש"ב שליט"א מביא בשם גליון כ': ולמה נענשו ער ואונן והלא לא היו בר עונשין וי"ל דכך דין שמים לפי חכמת הקטן אם שיחכם כמו בן כ' דינו כמו בן כ' וראיה משמואל שרצה עלי להענישו בעבור שהורה הלכה לפניו אע"פ שהיה קטן. (ב) בתמורה ט"ו א' אמרו מקץ ארבעים שנה ששאלו להם מלך כו' ול"ז שמלך דוד הרי בעת

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

(ג) בכל לב, כי כל לבבות דורש ה' ואם תעזבהו יזניחך לעולם ומה שאמרו חכמים (ד) אין עונשין למעלה עד שיהיה בן עשרים זה מדבר בנוירה גדולה כששופט הקב"ה אומה אחת ביחד או מונה מעשרים שנה ולמעלה ואחר הרוב דן, או מדבר לעתיד (ה) כשיצחק אבינו מליץ טוב על ישראל לא יזכיר אלא מבן עשרים שנה ולמעלה. אבל אדם אפילו מי"ג שנה מעניש אותו מן השמים וכן למובה: יותר ט) טוב למי שהוא בין רשעים ואינו הולך בדרכיהם ממי שהוא בין צדיקים ואינו חוטא, ויותר רע למי שהוא בין צדיקים וחוטא למי שהוא בין רשעים וחוטא (ו) והוי זהיר במצוה הבאה לפרקים ועוברת.

יז. ז) **איזהו** יועץ חכם שיודע לתת עצה שלא יבא לידי מכשול. ואם בא לידי מכשול עצתו אע"פ שנתן עצה טובה כיון שלמכשול באה עצתו אין זה עצה טובה ואין זה יועץ חכם, אלא שירע להזהר שלא תבא עצתו לידי עבירה ולידי רעה, ואיזה רופא חכם כל שיודע להזהר שלא יבא אדם לידי חולי. ואם בא לידי חולי אע"פ שמרפא כיון שלא ידע להזהר אין זה רופא חכם וכן אם יזהר אדם שלא יחטא זהו חכם ויותר [ע"כ] טוב משיחטא וצריך תשובה וזהו שנא' (איוב כ"ח כ"ח) הן יראת ה' היא חכמה וסור מרע בינה.

יח. **העושה תשובה** יש לו להזהר שלא לעיין בנשים ואם ידוע לבני אדם מעשיו אם יחרפוהו על מעשיו יש לו לשתוק ואע"פ שאמר ר' שמעון בן מנסיא (קהלת א טו) מעות לא יוכל לתקון כדאמר במס' חגיגה (א) מפורש אעפ"כ לא יאמר אדם ולא יחשוב אין תקנה לא יועיל לו אם יעשה תשובה אלא יעשה כאשר כתוב וירבה לעשות תשובה ואם תאמר לא יוכל לתקון ולעשות תשובה (ב) ולמה אמר דוד לדואג ואחיתופל מי שבא על אשת איש יש להתכפר ודוד גרם לאוריה שנהרג ואעפ"כ היה לו תקנה אלא מעות לא יוכל לתקון שלבד מן הבעילה חטא ברבר אחר שנורם פרידה מבעלה ושיולדת ממזרים ובשעת הבעילה נ), אלא שצריך האדם להזהר שהעונות כנגד הנרמא ונרמא לא יוכל להיות בו תקנה וכן התשובה כנגד כל הנרמות שזה גורם שצריך להרבות תשובה ואם המורה רואה את מי ששואל היאך לעשות שאם המורה יחמיר על השואל לא יעשה מושב שלא יאמר לו הכל שהרי אמרו (ג) המקבל מן הגזלנין אין רוח חכמים נוחה הימנו ונם אין להקל כמו כן (ד) ולמה אותה אשה שבאה לפני ר' אלעזר זה בני הקטן מבני הגדול ולא רצה לומר לה לעשות תשובה ולא אמר הטעם משום מעות לא יוכל לתקון, אלא אם היתה

ט) מקכ"ם עד ס' י"ז. וכפל להלן ס' מתתשמ"ז. ז) מקל"ב. נ) מקוס מלק בכתב יד.

מרידה אבשלום עברו משני מלכותו של דוד ל"ז שנה ולפי דברי רש"י סנהדרין ס"ט ב' ד"ה איניטא היה שלמה בעת מרידת אבשלום בן ז' שנה ודוד מלך ארבעים שנה (מ"א ב' י"א) א"כ כשצוה דוד את שלמה בנו היה שלמה בן עשר שנה ומ"ש רבנו שהיה בן י"א או י"ב יעויי' סדר הדורות ב' אלפים תתקנ"ד. (ג) צ"ל בלב שלם ובנפש חפצה ואם תעזבנו יזניחך לעד. (ד) שבת פ"ט ב' וירושלמי בכורים פ"ב ה"א וסנהדרין פ"א ה"ה: ימי שנותינו בהם שבעים שנה צא מהם עשרים שאין ב"ד שלמעלה עונשין וכורתין מובא בתוס' מו"ק כ"ח א' ד"ה מת בחמשים והרמב"ם בפי' המשנה סנהדרין פ"י במשנה הבא על הזכר כתב: אבל מפי השמועה למדנו שהקב"ה לא יעניש החייב כרת אלא אחר עשרים שנה, ובתשובות חכם צבי סי' נ"ט כתב דדברי חז"ל בשבת הנ"ל אינם רק דברי אגדה ואין למדין מהם. (ה) שבת פ"ט: (ו) מצוה הבאה לפרקים לבאורה יש לומר שנדחית מפני מצוה שנוהגת תמיד כמו שאמרו תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם זבחים פ"ט ברכות כ"ח ובתוי"ט סוכה פ"ה מ"י אם לא כשהמצוה שאינה תדירה באה מקודם ואז משום אין מעבירין על המצות דוחה את התדירה כדמוכח תוס' יומא ל"ג א' ד"ה אין ויעויין שו"ע או"ח סי' תרפ"א בט"ז כן אם התחיל ללמוד קודם שהגיע הזמן לענין מצוה שאינה תדירה צריך להפסיק כמו ביעור חמץ שו"ע או"ח סי' תל"א. גם מ"ש רבנו לענין מצוה עוברת הוא רק שיש להקדימה למצוה שאינה עוברת כדמוכח בקידושין כ"ט אבל לשאר דברים שום כמו שמוכח בשו"ע או"ח סימן תרנ"ז שגם על מצוה עוברת אין צריך לבזבז יותר מחומש.

יח. ט) ט' א'. (ב) ב"מ נ"ט א'. (ג) ב"ק צ"ד ב'. (ד) ע"ז י"ז א' ולפנינו רב חסדא.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

מתחרטת לא היתה יכולה לחיות ולמה לא אמר לה דברים טובים שכתבנו, ואם יאמר אדם אפי' אם יעשה תשובה בזה העניין שכתבנו לא יועיל, ואם כן למה (ה) א"ר יהודה על מנשה שקבלו הקב"ה בתשובה, והלא מנשה עבד ע"ז (ו) והרג כמה נפשות וחטא הרבה וא"ר יהודה שקבלו הקב"ה בתשובה ולא מת, ולמה אמרו שאינו יכול להיות חי, אלא כך אמר (ז) ר' אלעזר לא אקבל אותה כי [מדין] מיתה חמורה היא זאת חייבת והיא צריכה לסבול ייסורין השקולים כמות והיא לא תסבול, אבל בלא כלום להתחרט לא היה יכול אלא שכל כך יצטער ומעצב לבו עד שימות (ח) כר' אלעזר בן דורדיא כל זה כשלא קיבל יסורין וידע ר' אלעזר מפני אהבת בנה הקטן לא היתה מתחרטת ומצטערת ולא היתה כל כך תוהא על הראשונות אבל מרצונו אם מי שקבל יסורין בחייו מרצונו ע"ז אין אדם חולק (ט) כר' אלעזר בר' שמעון אע"פ שלא חטא כי קוצים מן הכרם ביער רק חשב אם היו חיים היו מהם צדיקים יוצאים (י) ונחום איש גם זו בעבור שלא מיהר לתת לחם לעני ומת ביקש להקב"ה על איבריו ועל גופו (יא) ובן אחותו של יועזר קיים בעצמו ארבע מיתות ב"ד הרי למדנו מי שחטא בעבירות חמורות והביא את עצמו לייסורין יש לו חלק לעולם הבא ודוקא הוא בעצמו אבל אדם אחר לא שאם ביקש ראובן לשמעון הכיני והמיתני כדי שיהיה לי כפרה על עונותי אל ימיתנו אבל אם בקש לפני רבים לאחד ואמר אתם יודעים שעונותיי מרובים תצוו להכות אותי עד שפוך דם עלי יעשו כן רק לא יכוהו עד שימות, ולא יחטא אדם כדי שלא יחטא עוד. כגון אחד היה חוטא בנשים וסירם את עצמו כדי שלא יחטא עוד (יב) ולא יעשה אדם תשובה של עינוי בשבת שלא ישב בשבת במים קרים ושאר דברים הכתובים וכיוצא בהם (יג), ולא יעשה הבן מלקות לאביו ולא יעשה עולה לאביו כדי לקנות בנדים לאמו (יד) אבל מטעה הבן לאביו שאם האב עשיר ומרעיב עצמו ואת אמו ישעה אותו אם יוכל ובאותם מעות יקנה צרכי אביו ואמו כדי שלא ירעבו אבל לא צרכי עצמו.

יט). מי שבא על אשת איש אם בא לישאל היאך לעשות תשובה אם בא על אותם שחייב כרת במס' חניגה (א) אומר חילוק מתי מעות לא יוכל לתקון ומתי יועיל תשובה ומאותן שמועיל להן תשובה ואמרו (ב) חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתתן. הרי יש לעשות דבר השקול למלקות או לכרת, אם ימות החורף הוא כשבא לשאל וקרח אם רצה בנהר ישבר הקרח וישב במים עד פיו או עד חוטמו כפי אותה שעה שריבר עמה על העבירה עד שנמר העבירה. וכן יעשה תדיר כל זמן שיש קרח. ובימות החמה ישב בחפירה שנמלים שם ויסתום פיו או בכלי ששם הנמלים. ויהיה לו אח"כ כלי אחר מלא מים שירחוץ בו ואם העת באותן ימים שאין זה ווה יתענה רק לחם ובמים יאכל בערב כי (ג) בראובן אומר ששב לשקו ולתעניתו אע"פ שעדיין לא הודה יהודה כי עדיין לא נעשה מעשה [דף ט'] תמר ולמה במים כי אומר במדרש (ד) מאה ושלשים שנה היה יושב אדם הראשון במים עד חוטמו

ל קק"ז.

(ה) סנהדרין צ' א'. (ו) שם ק"ג ב'. (ז) לפנינו רב חסדא. (ח) ע"ז ו"ז א'. (ט) ב"מ פ"ג ב'. (י) תענית כ"א א'. (יא) בראשית רבה פרשה ס"ה. (יב) בשו"ע או"ח סי' רפ"ח ובאחרונים שם לא הוזכר אם ענוי שאינו של תענית לשם תשובה אסור בשבת אבל בכלבו סי' ס"ו כתב: לא ירחץ במים ארבעים יום רצופים לבד שבתות ויו"ט ור"ח ובאורחות צדיקים שער התשו' כתב: וישכב על הארץ כו' בלא כר וכסת כי אם בשבתות ויו"ט ישכב על תבן וקש וכר בראשו. (יג) סנהדרין פ"ה ב'. (יד) דברי רבנו בכאן סותרים דבריו שכתב לקמן סי' תתתק"כ ועו"ש ומה שהעירותי שם.

יט. (א) ט' ב'. (ב) מגילה ז' ב'. (ג) בראשית רבה פפ"ד ולפנינו בשקו ובתעניתו מובא בתוס' ב"ק צ"ב א' ד"ה מי: ששב משקו ומתעניתו ועיו"ש שדבריהם הם דברי רבנו בכאן. (ד) פרקי

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

להתכפר על שחטא בעין הרעת שנגזרה גזירה על כל הדורות. ועוד נופו נתחמם בעבידה ויתקרר ויתענה עד שיוכל לקיים לישב במים בעת הקרח. או כשיש נמלים ודבורים. ובימות החמה בנמלים ויקשור בבגד את פיו ואת נחיריו שלא יכנסו בו. ואם(ה) על כרת וילדה. או אם בא על אשת(ו) בלא אונסא או על אשת כהן באונס הרי אסרה על בעלה או אם ילדה [והוליד] ממזר. זה היה מעשה שהורו לו ועשה בנמלים ביום ובלילות היה שוכב על הארץ בימות החמה כדי שיעלו עליו פרעושים ונקל זה בעיניו והלך ערום במקום כוורת עד שהיה בשרו נפוח וכשמתרפא הולך עוד שם כך עשה הרבה פעמים מה שכתבנו. ואם חטא הרבה פעמים באשה צריך הרבה פעמים כאשר כתוב. ואם הוליד ממזרים הרי אמרו(ז) ממזרים לא חיין ומעלין עליו כאילו שופך דמים. וכן מי שבועל ארמאית וילדה ממנו או אותה שכתוב למעלה. אל יאמר הרי(ח) א"ר יהודה באותה אשה באותו מקום באותה שעה אקיים זה. ושמא האשה תחפוץ להזקק ויש לו חטא ולא אמרו שיביא האדם את עצמו לידי עון. מי שבועל ארמאית או שפחה אם בעל אפילו פעם אחת יצום שלשה ימים לילה ויום רצופים שלא יאכל לא ביום ולא בלילה כן יעשה ג' שנים ואם רוצה ג' פעמים ג' ימים וג' לילות בשנה אחת דיי לו. ואם יהיה לו בנים ממנה ועובדים לע"ז יש לו לעשות עוד דין אחר עמו ואל יאמר אדם והלא שמשון הגבור בעל ארמאית והקב"ה עשה לו ניסים כנון מן הלחי. יש לומר שמשון היה דוחקן להתגייר וכן הוולדות. אסתר אמרה (אסתר ד טז) וכאשר אבדתי אבדתי ואמרו(ט) שכך אמרה כאשר אבדתי ממך שער עתה הייתי אנוסה ומכאן ואילך שיש לי להמציא לו גופי שיש לי לומר אני אתרצה לך כדי שישמע אלי. וכיון שבעבור היהודים יש לי לחטוא לכך (שם שם) וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום לכך אם בא לפני חכם ושואל היאך יש לו לעשות תשובה שיתכפר לו יש לו להורות לו שיצום שלשה ימים ושלשה לילות רצופים ואם ילדה ממנו בנים ובנות עוברים לע"ז אע"פ שלא נתכוון להוליד כיון שיודע שהשוכב עם אשה היא מתעברת צריך לקבל דין על זה שבכל שנה [באותם] הימים שיתענה ג' ימים וג' לילות רצופים וכן מי שיש לו כדי פרנסתו ולוקה אשה שאחיה כשרים(י) ורב בנים דומין לאחי האם. הרי עתיד להפרע ממנו שגרם שבניו רשעים. ועל כל אלה נאמר מעות לא יוכל לתקון. וכתיב (הושע ה ז) כי בנים זרים ילדו ואל יאמר אדם(יא) ארבעים יום קודם יצירת הולד נוזרין לו איזו אשה יקח ולמה פושע אם יקח אשה שאינה הוגנת לו כבר ננזר אם כן לא יהיה הייב אדם על העריות. אלא הרשות ביד אדם על כל עריות וגם על שכבת זרע שאדם מוציא בעבירה. כששב יש לו להורות שישב בקרח במים. לפי שאמרו(יב) כל האוחז באמה ומשתין(יג) או שמשים ידו על טיבורו ולמטה כאילו מביא מבול לעולם וכאילו שופך דמים שהרי דור המבול חטאו בשכבת זרע לכך נידונו במבול ואין לומר(יד) כיון דברותחין קלקלו ברותחין נדונו אם כן השב מאותו עון יעשה לו כן. כיון שמעצמו משים על הלב ושואל תשובה אין להורות לו שימית את עצמו וכתיב (עמוס ה ד) דרשוני וחיו אלא ישב במים קרים וגם לא ילך לטיולים שמביא לחשוא בנשים(טו) שחוק

דרבי אליעזר פרק כ': באחד בשבת נכנס אדם במי גיחון העליון עד שהגיעו המים עד צווארו ובזהר בראשית נ"ח ב': אדם טפח על ראשו ובכי ועאל במי גיחון עד קדליה כו' וכן הוא במדרש רות החדש פרשה א' וילקוט בראשית רמז ל"ד ומה שכתב רבנו מאה ושלשים שנה יעויין עירובין י"ח ב' שאמרו: ישב בתענית מאה ושלשים שנה. (ה) צ"ל עבר על חייבי כרת. (ו) צ"ל ישראל. (ז) יבמות ע"ח ב'. (ח) יומא פ"ו ב'. (ט) מגילה ט"ו א'. (י) ב"ב ק"י א'. (יא) סוטה ב' א'. (יב) שבת מ"א א'. (יג) גדה י"ג ב' ויעוי"ש. (יד) סנהדרין ק"ח ב'. (טו) אבות פ"ג מ"י.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

וקלות ראש מרגילין לערוה. אם חטא בסתר שלא נודע לבני אדם אלא אותה אשה שחטא עמה יודעת כשעושה תשובה יש בחכמה לעשות שאותה אשה תדע שעשה תשובה ולא אחרים ולא ירבר עמה עוד ואם ידוע לרבים שחטא ידעו רבים תשובתו ואם ידעו רבים שחטא ואין ידוע [עם] איזו אשה אל יוריע שם האשה ואם חטא עם שפחה ששומרת התורה אין להם בשת הנה אמרו(טז) (ויקרא יט כ) בקורת תהיה היא לוקה והוא אינו לוקה לפי שאמרו(יז) בעבד עברי רבו מוסר לו שפחה כנענית לפיכך אחד שבא על שפחה כנענית אינו לוקה וכן יפת תואר שהתיר הכתוב כשלקחה הרי היא בידו ולכך מי שבא על שפחת כנענית אינו לוקה שלא יאמר אחד מותר לבתחלה ואחד לוקה ועושה בעניין הזה(ח): חסר כאן (נ' וחצי שורות חלק) [ע"ב. חמש שורות חלק]

כתיב (הושע יד ג) קחו עמכם דברים ושובו אל ה'(יח) אלהיכם אמרו אליו כל תשא עון וקח טוב. אחד חטא בעבירות גרולות ובא לפני חכם ושאל לו במה יתכפר לו עון קטן. ולא רצה להורות לו. אמרו לו למה לא תתן לו כפרה. אמר על החמורות אינו שואל אלא על הקלות לכך לא אתן לו כפרה. וכתיב (ירמיה ב לה) הנני נשפט אותך על אמרך לא חטאתי אלא כל עונותיו יתודה וכתיב (ויקרא טז כא) והתוודה עליו את כל עונות בני ישראל וכתיב (הושע יד ג) כל תשא עון:

כ.(ג) מי שגנב(א) או שלקח וגזל והחרימו מי שיש בידו שיחזירנו לבעלים והחזיר או שלא החרימו ויש עדים שגנב והחזיר אין לספר בגנותו ואין לפרסמו ואפילו אם נשבע ואחר כך השיב אין לביישו כדי שלא לנעול דלת לפני השבים.

כא(ג). **ראובן**(א) גזל קרקע אחד והוריש לזרעו וזרעו לזרע וזרעו לכמה דורות אם היו יודעין היו חייבין להחזיר לזרע זרעו של נגזל וכולן נידונין בניהינום אע"פ שאין עדים ושטר. ואל יאמר אדם שתופס ממון חבירו בעוולה. אם תופס שווה ליטרא ונותן כמה ליטרין לצדקה אל יאמר יחשבו לי הנתינה כנגד הגזילה. טוב לו לאדם שלא יגזול שוה פרוטה ולא יתן הרבה לצדקה מאשר יגזול מעט ויתן הרבה לצדקה(ד). אחר בא לפני חכם אמר לו הוא חולה והוא סבור שלא יחיה והוא חטא כשהיה לו ליתן הרבה למס ולא נתן אלא מעט. כך עשה הרבה פעמים ועתה מתחרט אני ואין לי במה לשלם אלא הבית שלי ויש לי בנים מה יעשו א"ל תודיע זה לשנים הטובים שבעיר ותבקש מהם(ב) שימכרו הבית ובמקצת יפרנסו בניך וילדי ביתך ובמקצת יפרנסו עניי העיר והקרן בכח הקהל או בצרכי צבור(ה): אחד גזל(ג) על רמאות שעשה אחד שחשב לו טעות ואותו הלך למדינת הים למרחוק וזה שרימה נתחרט ורצה להשיב את הגזילה ולא יכול כי הלך לו ושאל לחכם. אמר הרי אמרו(ד) יוליך אחריו אפילו למדי ווה רחוק מה אעשה א"ל החכם אותו כבר הוא באותו מקום רחוק שלא תוכל לבוא אחריו ואין לך מה להוציא בדרך ועור הליסטים יגזלו ממך ואם היה הוא יודע שרימית אותו לא היה שב הנה

ח) ע"כ ס' קס"ו מכאן ומילך מקל"ב. ז) מקל"ד. ח) מקל"ה. ט) ע"כ. מכאן ומילך מקל"ו. י) ע"כ. מכאן ומילך מקל"ו.

(טז) כריתות י"א א'. (יז) קידושין י"ד ב'. (יח) לפנינו ליתא.

כ. (ב) שתי תיבות אלו יש למחוק, ואולי כוונתו כי לקח בהיתר ואח"כ גזל.

כא. (ב) מכאן עד הרבה לצדקה מובא במדרש תלפיות ענף גזל. (ג) אולי צ"ל שישכירו ובזה יובנו דברי המחבר שכתב: והקרן בכח הקהל. (ד) צ"ל דרך רמאות. (ד) בבא קמא ק"ג א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

עבור אותו ממון והיה מתייאש תחקור אע"פ שיש לו בנים שם אם יש לו קרוב תן לו ואם לאו תעשה בהם צרכי רבים. והוא הרויח ער שהשכיר שליח נאמן ושלח לו:

כבה). **כתיב** (קהלת יב יב) ויותר מהמה בני הזהר. כי אמרו(א) מי שנזל מאחד מחמשה ואינו יודע ממי נזל ממילא לא יצא ידי חובתו מן השמים ער שיתן לכל אחד ואחד. וכת' (ויקרא ה כג) והשיב את הגזילה אשר גזל כיון שאמר הגזילה למה אמר גזל אלא אם באותו יום שגזל השיב אין להוסיף יותר עליו ואו לא השיב באותה שבוע או באותו חרש או יותר צריך להוסיף על הגזילה כפי שהיה מרויח מעת שחסרו ער שהשיב לו. ויאמר אותו אדם לפי מה שיודע לשער עסק האיש כמה היה יודע להרויח באותו גזל מן העת שנחסר ער שהשיב ולבד מזה יחשוב הצער. אע"פ שכל זה לא הצריכתו תורה. אבל לצאת ידי שמים צריך כל זה להחשיב הצער שהרי(ב) החובל חייב בחמשה. ובשת הוא עצבון. כך בכאן ידע כמה צער לנזול. כי יש שיש לו מאה ליטרין ואינו חושש בליטרא שנזלו לו. ויש אדם שיש לו אלף ליטרין ומצטער על שלקח לו באותה ליטרא יותר מאותו שיש לו הרבה מעט ממנו. ויש שיש לו מעט ולוקח ממנו ומצטער הוא בחסרון מאכל ומשתה. כי קודם שנזלו ממנו היה אוכל ושותה ומתעדן ולובש ועתה חסר ומצטער כל זה צריך לחשוב הנזלן. צער שנורם לו ולכל הנסבין עליו. וחסרון העידונין שנרם להם. ולתת להם לפי מה שנרם ולפי הנזלין כמו שאמרו(ג) הכל לפי המבייש ולפי המתבייש ולשלם בכסף וגם לקבל דין בנופו אם חרש או שני חרשים יתענה כעניין העינויין. וכסף שנשאר בו אפילו מרחו אינו חפץ לקבל וגם מוסיף משלו כנגד התענונין שנהנה מאותו ממון וענויין כנגד התענונין עליו אמרו(ד) זרונות נעשין לו כזכיות(ה). אע"פ שלא הזכירו רבותינו בפי' עומק התשובה הזאת. כך היא לחפצים שלא יקראו לדין. ואף בעולם הזה יקבל עונש ונקמה לפי שמקבל בעצמו עליו הענויין שהיו ראויין לו מן השמים וכל זה אין להורות אלא למי [דף י'] שמתחרט ומבקש להיות נקי מהקב"ה רק אם רבים גזל אע"פ ששב באלו ד' דברים שכתבנו הב"ה מביא עליו כדרכיו מפני שהרבים בקשו עליו נקמה ויקבל עליו שכר על העונשין שבאין עליו מן השמים כי מאחר שהוא מדעתו קבל עליו עונשין ועינויין ותשובות אינו ראוי לקבל עליו עונש מן השמים וכתיב (ירמיה ל יא) ונקה לא אנקך פעמים ונקה ופעמים לא אנקך כמו שכתבנו.

כג ג). **ומעשה** באחר שגזל ליטרא והרויח בה הרבה והיה(א) מבין הגזלן וידע ועשה ככל מה שכתבנו וכל מה שהרויח נתן לו שאין בידו שום הערמת ריבית(ו)(ב) ויש גזל של גוי שיבא לכמה רעות יותר מישראל לפי שאם יבא ישראל לשם ינזלוהו וזהו חוטא אחד יאבד לשאר יהודים ויוריד הרבה טובה שהיה ליהודים באותה עיר.

כדה). **בכל** פרשת עניין חטאת ואשם בויקרא יש כפרה אבל בפרשה כהן משיח אין כתוב לא כפרה ולא סליחה(א) ששננת תלמוד עולה זדון ועוד כי(ב) המכפר את עצמו. אבל בכולם הוצרך וכפר עליו הכהן. ועוד (ויקרא ד ג) לאשמת העם כתיב כי היה לו לדקדק שהוא גדול בחכמה ובגדולה ובפרישות מחביריו אחד בשוגג ואחד במזיד ואחד בחילול השם אבל בכולם כתוב סליחה וכפרה:

ה) מקכ"ח. וסימן זה עם פ' כ"ג כפול לקמן פ' מכל"ג. ז) ע"כ. מכאן ואילך מקכ"ט. ג) מקכ"ט. ד) ע"כ. מכאן ואילך פ"כ. ה) פ"כ. וכפול לקמן פ' מהמתם"ף.

כב. (א) בבא קמא ק"ג ב'. (ב) שם פ"ג ב'. (ג) שם שם. (ד) יומא פ"ו ב'.
כג. (א) בנדפס והיה אדם מבין וצ"ל האדם מכיר. (ב) יעויי' ש"ע חו"מ סי' שנ"ט.
כד. (א) אבות פ"ד מי"ג בבא מציעא ל"ג ב'. (ב) צ"ל הוא המכפר.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

כה(ה). כתיב (דניאל ט טו) חטאנו רשענו כלל עצמו בכלל (א) לפי שכל ישראל ערבים זה בזה. שנא' בעכן (יהושע כב כ) והוא איש אחד לא גוע בעונו לכך צריך בלשון רבים. לבקש סלח לנו כי חטאנו. וכשאנו מתוודים אנו אומרים על חטאים שאנו חייבים עליהם סקילה שרפה הרג וחנק (ב) אע"פ שידע אדם שלא חטא בכך שיהא חייב אעפ"כ צריך שיתוודה מפני שכל ישראל ערבים זה בזה ועוד שיודה דחייב שלא יתבייש להתוודות:

כו(ו). מה שאמר (א) ר' שמעון בן יוחי ראיתי בני (ב) העולם והגם מועטין אם שנים הם אני ובני הם. כי בעולם הבא רק העושים מאהבה. אבל מגן עדן לא דבר. כי לשם יהיה יותר:

(א)זה ספר חסידים

כז(ג). נכתב ליראי ה' ולאוהבי שמו כי יש חסיד שלבו חפץ לעשות רצון בוראו ואינו יודע לשים על לבו אלה הדברים כולם ומאיזה דבר להזהר ואיך להעמיק לעשות רצון הבורא לפי שנתמעטו הלבבות ולפי שיש חסיד שמשים הרבה דברים אל לבו ויש חסיד שעושה מעט ואילו היה יודע במילי דחסידות הרבה היה עושה יותר מאותו חסיד העושה הרבה לכך נכתב ספר החסידים לידע מה לעשות ומאיזה דבר להזהר.

כח(ד). אם יראה רשע באלה דברים נראין בעיניו כדברי שטות ואם תדברם באזניו ילעג למו לכך נאמר (משלי כג ט) באזני כסיל אל תדבר כי יבוז לשכל מליך אם היה שלמה החכם מדבר באזני רשעים כל חכמתו לא היה מועיל להיטיב לבם אלא כנגד צדיקים וחפצים בדרכי ה' כנגדם דבר שירעו וכל לב שלא יוכל להשים על לב(א) שיראה זה ספר חסידים וכתי' (הושע יד י) כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם ופשעים יכשלו בם(ה). ואמר זה בעל הספר שהבר מילי דחסידות יחדו לא מחכמתי חברתי כל אלו הדברים ולא חכם אני מאחרים אלא קבלתים ממלמדיי וממוריי וראוי ליראי ה' להורות לבניו ולתלמידיו מזה הספר איך לעשות רצון הבורא.

כתיב (תהלים קיא י) ראשית חכמה יראת ה'.

כט(ו). תחלת החכמה היא כשאדם ישן הרי הוא כשוטה. כשמקיץ מיד רואה שעד עתה לא היתה מחשבתו ברשותו וייקץ משנתו מיד מחשבתו ברשותו מיד תיקנו לומר שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד וכשהולך לישן ויחשוב בכל יום נתיבות העולם כמה עשירים הוא בעולם שנודע שמם עד למרחוק ע"י עושרם לבסוף אחר מותם אחר שנים נשכח כל נאותם שהיו מתגאים ומתנשאים בשביל עושרם וכבר נשכחו וכמה גבורים היו שהיו נודעים בבחם. לאחר מותם עברו מעט שנים נשכחו

ב) מכ"ט. ג) מכ"ג. ד) מ' ל' בנדפס. ה) ע"כ מכאן ומילך מ' ג' בקלף שמייס. ו) קיימן מכ"ג.

כה. (ה) סנהדרין כ"ז ב'. (ג) יעויי' ט"ז או"ח סימן תר"ז סק"א מה שהביא משם הרי"ץ גיאות.
כו. (ה) סוכה מ"ה ב'. (ג) צ"ל עליה.
כז. (ה) בנדפס: זה נקרא ספר חסידים דבריו ממתקים וכולו מחמדים ונכתב כו'.
כח. (ה) צ"ל לא יראה זה כו'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

כה(ה). כתיב (דניאל ט טו) חטאנו רשענו כלל עצמו בכלל (א) לפי שכל ישראל ערבים זה בזה. שנא' בעכן (יהושע כב כ) והוא איש אחד לא גוע בעונו לכך צריך בלשון רבים. לבקש סלח לנו כי חטאנו. וכשאנו מתוודים אנו אומרים על חטאים שאנו חייבים עליהם סקילה שרפה הרג וחנק (ב) אע"פ שידע אדם שלא חטא בכך שיהא חייב אעפ"כ צריך שיתוודה מפני שכל ישראל ערבים זה בזה ועוד שיודה דחייב שלא יתבייש להתוודות:

כו(ו). מה שאמר (א) ר' שמעון בן יוחי ראיתי בני (ב) העולם והגם מועטין אם שנים הם אני ובני הם. כי בעולם הבא רק העושים מאהבה. אבל מגן עדן לא דבר. כי לשם יהיה יותר:

(א)זה ספר חסידים

כז(ג). נכתב ליראי ה' ולאוהבי שמו כי יש חסיד שלבו חפץ לעשות רצון בוראו ואינו יודע לשים על לבו אלה הדברים כולם ומאיזה דבר להזהר ואיך להעמיק לעשות רצון הבורא לפי שנתמעטו הלבבות ולפי שיש חסיד שמשים הרבה דברים אל לבו ויש חסיד שעושה מעט ואילו היה יודע במילי דחסידות הרבה היה עושה יותר מאותו חסיד העושה הרבה לכך נכתב ספר החסידים לידע מה לעשות ומאיזה דבר להזהר.

כח(ד). אם יראה רשע באלה דברים נראין בעיניו כדברי שטות ואם תדברם באזניו ילעג למו לכך נאמר (משלי כג ט) באזני כסיל אל תדבר כי יבוז לשכל מליך אם היה שלמה החכם מדבר באזני רשעים כל חכמתו לא היה מועיל להיטיב לבם אלא כנגד צדיקים וחפצים בדרכי ה' כנגדם דבר שירעו וכל לב שלא יוכל להשים על לב(א) שיראה זה ספר חסידים וכתי' (הושע יד י) כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם ופשעים יכשלו בם(ה). ואמר זה בעל הספר שהבר מילי דחסידות יחדו לא מחכמתי חברתי כל אלו הדברים ולא חכם אני מאחרים אלא קבלתים ממלמדיי וממוריי וראוי ליראי ה' להורות לבניו ולתלמידיו מזה הספר איך לעשות רצון הבורא.

כתיב (תהלים קיא י) ראשית חכמה יראת ה'.

כט(ו). תחלת החכמה היא כשאדם ישן הרי הוא כשוטה. כשמקיץ מיד רואה שעד עתה לא היתה מחשבתו ברשותו וייקץ משנתו מיד מחשבתו ברשותו מיד תיקנו לומר שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד וכשהולך לישן ויחשוב בכל יום נתיבות העולם כמה עשירים הוא בעולם שנודע שמם עד למרחוק ע"י עושרם לבסוף אחר מותם אחר שנים נשכח כל נאותם שהיו מתגאים ומתנשאים בשביל עושרם וכבר נשכחו וכמה גבורים היו שהיו נודעים בבחם. לאחר מותם עברו מעט שנים נשכחו

ב) מכ"ט. ג) מכ"ג. ד) מ' ל' בנדפס. ה) ע"כ מכאן ומילך מ' ג' בקלף שמייס. ו) קיימן מכ"ג.

כה. (ה) סנהדרין כ"ז ב'. (ג) יעויי' ט"ז או"ח סימן תר"ז סק"א מה שהביא משם הרי"ץ גיאות.
כו. (ה) סוכה מ"ה ב'. (ג) צ"ל עליה.
כז. (ה) בנדפס: זה נקרא ספר חסידים דבריו ממתקים וכולו מחמדים ונכתב כו'.
כח. (ה) צ"ל לא יראה זה כו'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

וכמה רשעים היו שעשו כל תאות נפשם. וכל מה שהיו חפצים ואחר מותם נשכחו. וכמה חכמים היו שהיו נודעים למרחקים בחכמתם. ואחר שנים נשכחו. [ע"ב] וכמה צדיקים היו שצדקתם היו למרחקים מספרים. ואחר זמן נשכחו ומעשיהם: כיון שלכך ענייני העולם לאחר זמן נשכחים. צדיק ורשע חכם ועשיר. נבור ונאה ובעל הנאות הכל נשכח. לכך ישים אדם בכל יום על לב. אם יתנאה לבו. או בשביל עושר או בשביל הכמתו. יחשוב הלא לבסוף נשכח ויעשה כל מעשיו לשם כך שלא ישתכחו. וטוב לו שיוודעו כל מעשיו באותו עולם שהכל שם ולא ישתכחו מעשיו. ויעשה הכל לשם ה' והוא יפרסם לכל מעשיו ולא ישתכחו. וזהו שנאמ' (שם שם) שכל טוב לכל עושיהם. וכתיב (שם שם) תהלתו עמדת לעד:

(א) העתקתי ממגילת סתרים:

ל ב). ידענו כי זה העולם הוא מקום המעשה. והעולם הבא הוא מקום התגמול. וכי השכר שהבטיח בו הקב"ה את עושי רצונו שם הוא משלמו בעולם הבא. ובו יפרע לרשעים על עבירות שעשו בפורענות שהכין להם כעניין שנאמר (דברים ז יא) אשר אנכי מצוך היום לעשותם(ב) ולא למחר לעשותם. היום לעשותם ולמחר ליטול שכרן. ואמרו(ג) לא נטלו צדיקים כלום בעולם הזה משלהם שנאמר (תהלים לא כ) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך. ולא נטלו רשעים כלום משלהם בעולם הזה שנאמ' (דברים לב לד) הלא הוא כמוס עמדי חתום באוצרותיי. ונאמר (שם שם לה) לי נקם ושלם. וכל מה שיניע לצדיקים מן הטובות והכבוד והעוז בעולם הזה אינו מחסר להם משיעור שכרם שמזומן להם לעולם הבא כלום. אלא הכל פרי מפעלותיהם. שנאמ' (ישעיה ג י) אמרו(ד) לצדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו. וששנינו(ה) אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא. הפירות מניע להם מהרה והעיקר שמור להם לעולם שכולו אורה: וכן הרשעים איפשר שיכשל מהם בעולם הזה ז) מי שעשה עבירות גדולות. כמו שבא על אשת איש והוליד ממנה. וכן כיוצא בהן מעבירות חמורות שיש להם פרי. מגיע פרים בעולם הזה והעיקר שמור להם ומזומן להם לעולם הבא. ועל זה נאמר (משלי א לא) ויאכלו מפרי דרכם וממעצתיהם ישבעו ונאמר עליהם(ו) עבירות שעושים פירות יש להם פירית עבירות שאין עושין פירות אין להם פירות. בעולם הזה מניע לו פרי מעשיו. והעיקרי' מוכנים לו לעולם הבא ליפרע ממנו עליהם: נאמ' בתוספ' בראש פיאה אילו דברים נפרעין מן האדם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא על ע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים ועל לשון הרע כנון(ז) כולם על אילו ממהרים ליפרע ממנו בעולם הזה. חוץ מפרעון שנפרעין ממנו עליהם לעולם הבא. ובתלמוד ארץ ישראל(ח) חוקו דבר זה מן הכתובים. ואמר בעניין ע"ז (במדבר טו לא) הכרת תכרת הנפש ההיא בזמן שעונה בה. וכתיב (שמות לב לא) חטא העם הזה חטאה גדלה. לנבי גילוי עריות כתיב (בראשית לט ט) ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלהים. גבי שפיכות דמים כתיב (שם ד יג) גדול עוני מנשוא. כשבא אצל לשון הרע מה כתיב (תהלים יב ד) יכרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדלות. ומי

ט) פיזמן מכ"ד. ז) ע"כ פי' מכ"ד מכלן ומילך פי' מכ"מ.

לא. (ט) בנדפס: העתקה. (ז) עבודה זרה ג' א'. (ג) ספרי האזינו פיסקא שכ"ד וקצת מזה שם פיסקא ש"ז. (ד) לפנינו: אמרו צדיק. (ה) פאה פ"א מ"א. (ו) קדושין מ' א'. (ז) צריך להיות כנגד. (ח) ירושלמי פאה פ"א ה"א.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שיש מרשעים שהשפיעו לו טובה והנעים עליו בעולם הזה. איפשר שעשה מצוה בעולם הזה ונוטל שכרו כאן כדי שנפרעין ממנו בעולם הבא. כמו שנאמ׳ (דברים ז י) ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו. ופירושו(ט) ומשלם לשנאוהי טבן דאינון עבדין קדמיהן בחייהון לאובדיהון מכשילו הקב״ה בשילום נמולו. כשיעור שעשה בעולם הזה. וכמו כן נאמר עוד כי הצדיק שעבר עבירות מועטות. הב״ה מיסרו בעולם הזה. כשיעור מה שממרקין מעליו כדי שיהא לו שכר משלם על צדקותיו לעתיד לבא. דבר זה נאמר בתלמודינו(י) ובתלמוד ארץ ישראל(יא) ואנו מזכירין כאן מה שאמר בתלמוד ארץ ישראל לפי שתפסו בו דרך קצרה. וכן אמרו רבותינו רבו זכיות ונתמעטו עבירות. מיעוט עבירות שיש בידו נפרעין ממנו בעולם הזה כדי ליפרע לו משלם שכר לעתיד לבא. רבו עבירות ומיעטו זכיות נותנין לו שכר מצות קלות שיש בידו בעולם הזה. כדי לפרוע ממנו משלם לעתיד לבא. רבו וכיות יורש נן עדן. רבו עבירות יורש ניהינם. הרי ביארו לנו בזה הדבר כי צדיקים שעשו עבירות קלות אין נפרעים מהן בעולם הבא אלא בעולם הזה. ומי שעשה הרוב זכיות ומת עד שלא נפרעו ממנו מיעוט עבירות שעשה יורש נן עדן ואין נפרעין ממנו מיעוט עבירות שעשה. אלא מנכין לו מזכיותיו כשיעורו בזמן שלא נפרעו ממנו בעולם הזה:

לאס). ומי שמת ורבו עבירות יורש ניהינם. ואינו נוטל שכר כלל על זכיותיו. אלא פוחתין לו מן [דף י״א] הפורענות כשיעורן. ואם כבר נמלו הקב״ה על אותו מיעוט מצות קלות שעשה בעולם הזה נפרעין ממנו על כל עבירות שעשה משלם. ושכרן של צדיקים שראוי להם על זכיותיהם בעולם הבא. אין דרך לכל היצור ולא לפטן(א) לחסר ממנו כלום. אלא נתקיים להם באמת ובתמים שיזכו בו. שאי אפשר שלא יגיע להם שכרן משלם. וכמו כן מי שמת בשהוא רשע(ב). אין דרך להתפלל עליו כדי שיזכה עם הצדיקים ואותה תפילה אינה מועלת כלום. לפי ששכר שראוי לצדיקים אינו אלא הטורח והעסק שסבלו בעשיית המצות. והתחזק מעבירות אבל מי שהלך אחר תאותו להתערן בעבירות. היאך יתכן שיהא לו חלק טוב זה ודאי מבוטל ורחוק מן הרעת:

לב. ג) ומי שהזכיר מן החכמים עניין העתירה והבקשה על החוטא לא אמר אלא כדי להקל עליו מן הפורענות בלבד לפי שהשכר דין אמת לצדיק הכינו לו הקב״ה על זכיותיו, ואין מדרך אמת שיחזיר לו ממנו כלום בעולמו, וגם הפורענות דין להקב״ה על החוטא, ויתכן שיעתיר אליו מי שהוא חשוב לפניו כדי להסיר מקצתו מעליו או כולה לפי חשיבות המעתיר, וכפי פורענותו של חוטא, הלא תראה מי שמובר על

ס) סימן מכ״ה. ג) מכ״ה.

(ט) צ״ל ומתרגמינן. (י) קדושין מ׳ ב׳. (יא) פאה פ״א ה״א.

לא. (ס) כמו תמיד ל״ב ע״א סטנא נצח. כי בתנ״ך הוא בשי״ן. (ג) בספר ארחות חיים לר״א הכהן מלוניל הביא בשם רב האי גאון וזה לשונו: אם יש צדיק אחד מבקש עליו רחמים ולהקל מזה אפשר שמועיל לו אבל לזכות למתן שכר אין בידי כל אדם כל עיקר ע״כ, וכן נמצא בקובץ שו״ת ישן קונסטנטינא רע״ו תשובת ר׳ שרירא גאון וז״ל: ולזכותו למתן שכר אין בידי אדם כל עיקר ואין מעלתו וגדולתו והנאתו מזיו השכינה אלא לפי מעשיו ואפי׳ כל צדיקי עולם בקשו עליו רחמים וכל צדקות נעשות לו לזכותו אין מועילין לו בזאת עכ״ל ומסכים לדברים אלה הוא הנשיא אברהם בר חייא זצ״ל שכתב בספרו הגיון הנפש וז״ל: וכן כל החושב על מעשה בניו ובני עמו שהם עושים בגללו אחרי מותו ומתפללים בעדו שהם מועילים לו מחשבות בדויות הוא ותוחלת שוא בעיני כל החכמים וכל אנשי מדע כו׳: ולא מצאנו בתורה מקום שנוכל להבין ממנו שמעשה החי בעוה״ז יהיה מזכה את המתים כו׳ ויעויין בית יוסף שו״ע או״ח סוף סימן תרכ״א ד״ה כתב המרדכי.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

החוטא לא אמר אלא (א) יכול אני לפשור, ולא אמר לזכות החייב ואין (ב) בעבירה שום שכר לרשע כמו שאמר על דבר זה, כי הקב"ה כבר אמר לכל הרשעים (זכריה א' ג') שובו אלי (ג) (מ"ב יז יג) והשיבו מדרכיכם הרעים ואני אבטל מכם הפורענות: ואשלם לכם שכר טוב על תשובותיכם עֲרֵי והתשובה בידי אדם היא והוא יכול לעשותה וקרובה אליו: מעתירת המעתיר שאינו מאמין בה, ואינו דבר בידו שיכול לעשותו, ואילו היה מגיע לרשע שכר מחמת (ד) העבירה, כשמעתירין עליו היה מן הדין ראוי שיהיה קיבול תשובתו לפני הקב"ה לעניין מתן שכר יותר חוק וגדול, ומאחר שהקב"ה קרא לרשעים לחזור בתשובה, ואמר (מלאכי ג ז) שובו אלי ואשובה אליכם, וכיוצא בזה הרבה, וחק לנו יום העשור וקראו יום הכפורים, והבטיחנו לאמר שבו אנו מתכפרים על עונותינו, כמה שנאמר (ויקרא טז ל) כי ביום הזה יכפר עליכם, ועשיית רצונו של הקב"ה כמו כן מכפר עון, שנאמר (משלי טז ו) בחסד ואמת יכופר עון, ויש בדבר הזה טובה ותקנה גדולה לבני אדם (ה) המצויין בעבודתו של הקב"ה ויש להם שכר בכך, העתירה נמי (ו) הקל מן הפורענות, או לדחותה נתכנת, ואין בדבר זה ריחוק הדעת, ולא להיות לו שכר בשבילה, וכל שכן שהרי נאמר (ז) ההגדה אמת משום רבותינו, שהיא נאה ונתכנת לעניין מה שזכרנו: ועל הדברים הללו הנאמרים משום רבותינו יש מן הדין לסמוך מלכת אחרי דברי זולתם אמנם דין (ח) העבודה היא שוה ביום הכפורים וכמו שאומר במשנה (ט) אחטא ואשוב אחטא (י) יום הכפורים מכפר, ואמרו בתלמוד (יא) אנב שני הואיל כשיחטא האדם על כוונת שיום הכפורים מכפר עליו אין יום הכפורים מכפר עליו וגם כמו כן מי שחוטא וסומך על העתירה אין מקבלין עליו עתירה, וכך הוא דין העתירה הרי נדחה שיש לו שכר (יב) בעבודה, ונבטל ונתרצה על הדרך שאמרנו, נמצא העונש שהעניש הקב"ה את הרשעים על תנאי, שאם לא יחזור בתשובה או לא יעתיר עליו מי שעתירתו מקובלת אז יענש, שכך הבינונו מדברי רבותינו שאמרו (יג) יכול אני לפשור את כל העולם מן הדין, ואמר (יד) ר' יוחנן על אלישע אחר, כשאמות אכבה עשן מקברו כי נח נפשיה דר' יוחנן פסק קישרא מקבריה דאחר, ואלו ראיות ברורות שהעתירה מועלת, נתברר מכל הדברים שהזכרנו שהשכר המיוחד לעולם הבא, אין דרך לבל בריה ליכנס בו ולא לסטן ולא לזולתו, כדי שיחסיר ממנו משיעור מה שהוא ראוי לקבל כלום, ולא שיזכה ולא שיתוסף בפורענותו יותר ממה שהוא חייב כאלה הם מידות הצדק, אבל בעולם הזה אנו יודעים מדרך הדעת שיש טובה בייסורין המניעים לקטנים ולצדיקים מפני שיש תקנה בדבר זה לעתיד לבא שהן עתידין לקבל עליהן שכר טוב יותר מכשיעור הצער שאירע להם, ויש בדבר זה עוד ראייה לבני אדם (טו) המצויין בעבודתו של הקב"ה ותקנת דרכיהם, וכיון שיתכן, שיתחיל הקב"ה לנסות את הצדיקים בעולם הזה יתכן עוד שינסה אותם מחמת דברי מקצת הברואים, בזמן שהוא יודע שיש להם תקנת בדבר או שיוסיף בנסיונם, או יקל ממנו, כל זה אין בו שום כיעור אע"פ שדבר זה ידוע ומקויים מן הדין הרי הכתובים [ע"ב] אומרים אותו עניין שנאמר (דברים ח טז) למען ענותך ולמען נסותך להטיבך באחריתך,

---

לב. (ה) עירובין ס"ה א' ולפנינו: יכולני. (ב) צ"ל בעתירה. (ג) לפנינו שובו מדרכיכם. (ד) צ"ל העתירה. (ה) צ"ל המצויינין. (ו) צ"ל מועילה להקל. (ז) כוונתו למה שהביא לעיל יכולני לפשור, ויש להוסיף על דבריו גם מה שאמרו סוטה י' ב' ויזעק המלך קול גדול בני אבשלום אבשלום בני בני הני תמניא בני למה שבעה דאסקיה משבעה מדורי גיהנם וצ"ע ששם אמרו דאייתיה לעלמא דאתי הרי כי בתפלה יוכל האדם לפעול שיהיה גם שכר למי שנתפללו בשבילו. ויעויין ירושלמי חלק סוף הלכה ה' מי התפלל עליהן (על בני קרח) רבי שמואל בר נחמן אמר משה התפלל עליהם כו' ריב"ל אמר חנה נתפללה עליהם ומובא זה גם במדרש בראשית רבה פרשה צ"ח. (ח) צ"ל העתירה היא שוה ליום הכפורים. (ט) יומא פ"ה ב'. (י) צ"ל ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה אחטא ויום הכפורים מכפר אין יוה"כ מכפר. (יא) שם פ"ו א' וצ"ל אגב שאני ויעויין פירש"י שם ד"ה אגב. (יב) צ"ל בעתירה. (יג) עירובין ס"ח א'. (יד) חגיגה ט"ו ב'. (טו) צ"ל

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ונבון זה מעניין איוב שהעיד בו הכתוב (איוב א א) כי הוא תם וישר ירא אלהים וסר מרע, והתחיל להביא עליו אלו הייסורין קשים וחזקים, ועיקר סיבתו היתה מדברי השטן, וביאר הכתוב כי לא היה מחוייב בצרות ובייסורין שבאו עליו אלא הקב"ה התחילן כדי שיגמלהו טובה עליהם, ולמען יראו כל השומעים והרואים אותו קושי ייסורין ומתקנים דרכיהם (שם ב ג) כמו שנאמר ותסיתני בו לבלעו חנם, אינו חייב מזה שהבאתי עליו, אלא לפי שגלוי וידוע לפניו כי הוא ממתין ומייחל בייסורין הבאים עליו, לכך הבאתי עליו, וכדי שאגמלהו טובה בשכרו שהוא יותר מצרות שאירעהו, כי ייסורין המגיעין לו באדם בעולם הזה, יש מהם מה שמקבלים בתחילה על לא דבר, כדי שיזכו ויקבלו עליו גמול טוב ושכר גדול והוא הנקרא חנם, שהמנוסה בו אינו חייב שיבא עליו, ומהם מה שהוא פורענות ונקמה על עבירות שבבר קדמו, והם בדרך החייוב ולא יאמר עליהם חנם ומתחזק דבר זה ומתבאר יותר, ממה שאמר הקב"ה ליחזקאל (יחזקאל ו ט) ונקוטו בפניהם(טז) בכל הרעות אשר עשו לכל תועבותיהם וידעו כי אני ה' לא על חנם דברתי לעשות להם הרעה הזאת, מנה חטאתיהם וביאר כי הפורענות הבאה עליהם מן הדין והאמת הוא שהם חייבים שתבא עליהם ואינם ייסורין של חנם, שכל נסיון שבאין לאדם כדי שיזכה ויקבל עליהם שכר טוב כדרך הנסיון של איוב שהיה חנם כדי לזכותו עליהם, ואמרו בתלמוד בפרק(יז) השותפין ובפ' יום הכפורים כי זה השטן שהששטין על איוב הוא מלאך המות, ודבר זה אינו רחוק מן הדעת הלא אמור בתורה (במדבר כב כב) ויתיצב מלאך ה' בדרך לשטן לו, וכתיב (שם שם לב) הנה אנכי יצאתי לשטן, וכתיב (שם שם לא) ויירא(יח) מלאך ה' נצב בדרך וחרבו שלופה בידו, והמלאך שנראה ובידו חרב שלופה הוא מלאך המות, ולכך אמר לבלעם (שם שם לג) כי עתה גם אתכה הרגתי, וכמו כן ראה דוד אותו כמו שנאמר (דה"א כא טז) וישא(יט) עיניו וירא את מלאך ה' עומד (כ)בין השמים ובין הארץ וחרבו שלופה בידו נטויה על ירושלים ואומר (שם שם ל) כי נבעת מפני(כא) מלאך ה', והוא בלא ספק מלאך המות לפי שנשתלח להשחית העם כמו שנאמר(כב) בעונייך מלאך ליהושע לחזקו במלחמה, והזהיר לשטן על איוב (איוב ב ו)את נפשו שמור שלא תהרגהו, ויהי היום, (כג) ראש השנה, מלאכים מוכירים מעשים בני אדם אם טוב אם רע, ומבקשים לפני הקב"ה להסיר הספק מבני אדם שאומר למה הצדיקים בנעימות בעולם הזה. ומביא עליהם ייסורין. להודיע לבני האדם צדקותיהם. וכדי להראות אחנניהם לבריות. וכתיב (מ"א כב יט) ראיתי את ה' יושב על כסא וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו. וכתיב (דניאל ז י) דינא יתיב וספרין פתיחו. והוא אין צריך ספר כי יודע המחשבות עד שלא נוצרו אלא כמנהגינו(כר) דברה תורה כלשון בני אדם. ומביא ייסורין על הצדיקים עכור דברי השטן. לפי שבראש השנה פוקד על היצורים. אנו תוקעין(כה) לזכור לנו עקידת יצחק(כו) ולערבב את השטן לדחותו מעלינו ס). מי שהיו עונותיו וזכיותיו קלות ומועטות היאך יהיה בעסק השכר והפרענות אנו אומרים כי מכח הדעת אין ראוי לו קיבול שכר ושאר דבר.

ס) ע"כ פי' מכ"ם מכמן ומילך פי' מכ"ע.

המצויינין. (טז) צ"ל אל. (יח) בבא בתרא ט"ז א' אבל בפ' יום הכפורים לא מצאתי. (יט) צ"ל את מלאך. (יט) צ"ל דויד את עיניו. (כ) צ"ל בין הארץ ובין השמים. (כא) צ"ל חרב מלאך ה'. (כב) צ"ל בענין. (כג) בזהר שמות ל"ב ב' ויהי היום דא ר"ה דקב"ה קאים למידן עלמא כו' וכן תירגם המתרגם והוה ביומא דדינא בריש שתא וכן הביא הראב"ע בפירושו. (כה) לשון זה הביא עוד ר"ג גאון בפירושו על המאמר בשעה שהקב"ה זוכר את בניו כו' ברכות נ"ט מובא בעין יעקב שם סימן קכ"ז בדברי הכותב יעוי"ש. (כה) ר"ה ט"ז א' וכן כתב גם ר"ס גאון כמו שהביא האבודרהם בשמו ולדעת הרב שי"ר בבכורי העתים תקפ"ט צד 28 אולי נמצאו טעמי רס"ג בסדורו יעו"ש והשבולי לקט כתב בסי' רפ"ט: ותקיעת שופר היא המלמרת סנגוריא עלינו לזכר עקדת יצחק. (כו) ר"ה ט"ז ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ואמר אחר כך נאמר בשאילה זו ב' דברים הראשון שאומר שבשביל צדקותיו פוחתין לו מפורענות כגון שהיה חייב(כז) ז' חלקים מכאב הפורענות וראוי לו לקבל מן השכר הטוב על צדקותיו ב' חלקים כגון זה פרעין ממנו צ"ח חלקים של פורענות ונוטלין מעליו ב' חלקים כנגד אותם ב' חלקים. והשני דברי מי שאמ' נומלין אותו על זכיותיו. והשאר הפורענות שלימה לעתיד לבא. ודבר זה שוה לתרגום שנאמר (דברים ז י) ומשלם לשונאיו אל פניו. ומי שסובר דבר זה הביא ראייה מזה שנאמ' (מ"א יד יג) כי זה לבדו יבא לירבעם אל קבר יען נמצא בו דבר טוב. פי' בשכר. ועתה היאך יתכן שאנו אין סוברין אחר דעתו של מתרגם בדבר זה. במקום שהכל מודים שהתרגום עורא הסופר אמרו. כדאמ' במסכת מגילה(כח) אין שום טענה על דברי בעל התרגום(כט). נראה אין שכר לעתיד בעולם הבא. אין שונאי ישראל ראויין לכך ומי שרבו עונותיו ונמעטו זכיותיו אינו ראוי לקבל שכר כלום. ומשפיע לו טובה בשביל עסקיו. כדי ליפרע משלם לעולם הבא. וזה(ל) הטעם והעידון שמקבל בעולם הזה אין ממידת השכר. לפי שבו דאגות ושממון. וראוי שיניע בו לשונאי ה'. כמו לאוהבי ה' נמצאו דברי המתרגם מקויימים. ואין לשמוע לחולק על המתרגם. והתלמוד אומר(לא) [דף י"ב] בעולם הזה למה הרשעים דומים לאילן שבולו עומד במקום טומאה. ונופו נוטה למקום טהרה נקציץ נופו נמצא שבולו עומד במקום טומאה כך הקב"ה משפיע טובה לרשעים בעולם הזה כדי שירשו מדרינה התחתונה. שנאמ' (משלי יא יב) יש דרך ישר לפני איש ואחריתה דרכי מות. ואמרו(לב) כל מי שעונותיו מרובין מזכיותיו מטיבין לו כמו קיים כל התורה ואומר (שם יח ה) שאת פני רשע לא טוב שנושאין להן פנים בעולם הזה. ואומר ה'(לג) אמונ' ואין עול (דברים לב ד) משלם שכר בעולם הזה לרשעים על מצות קלות ואין עול משלם לצדיקים על עבירות קלות בעולם הזה. מי שחטאיו מרובין אין לו שכר לעולם הבא כלל(לד). פושעי ישראל בגופן כי לית להו תקנתא ברובא עונות. לכך מנעים עליו הקב"ה בעולם הזה כדי לאבדו מהעולם הבא. ומייסר הצדיקים בעולם הזה להשיבו באחריתו. ומצינו שהכתוב שוה לדברי התרגום. ומחזקו ומקיימו שנאמר באחאב לאחר שנאמ' בו(לה) (מ"א כא כה בו) כי לא היה כאחאב אשר התמכר לעשות הרע בעיני ה'(לו) ויתעב מאד ללכת אחרי גילולים נאמר בסמוך לזה (שם שם כז) ויהי כשמוע אחאב את הדברים האלה ויקרע את בגדיו. ונאמר (שם שם כט) לא אביא הרעה בימיו. בימי בנו אביא הרעה על ביתו. הרי אע"פ שעונותיו מרובין נתן לו שכרו והשפיע לו טובה הרי סמך לתרגו' (במדבר יד כא) ואולם חי אני(לז) אמ' לו הקב"ה למשה החייתני בדבריך שראה הקב"ה אם יהרגם במעשה המרגלים(לח) שיאמרו אין יכולת בפני ל"א מלכים אמ' קבלתי עתירתך סלחתי אני שכך יאמרו להקב"ה יכולת חי וקיים לעולם כלומר בעבור עתירתך נתקיים לעולם שאני חי לעד בעל היכולת והגבורה:

עד הנה דברי רב נסים(לט) גאון זכר צדיק לברכה:

(כז) צ"ל מאה. (כח) ג' א' שאמרו שם: מפרש זה תרגום. (כט) מן נראה עד ומי יש למחוק. (ל) צ"ל הנועם. (לא) קדושין מ' ב'. (לב) שם ל"ט ב'. (לג) צ"ל אל. (לד) ראש השנה י"ז א'. (לה) צ"ל רק. (לו) צ"ל אשר הסתה אותו איזבל אשתו. (לז) ברכות ל"ב א'. (לח) שם שם ודברי רבנו הם מתשובות הגאונים ליק תרכ"ד סי' ק"ש יעויו"ש. (לט) תואר גאון לר' נסים נתן גם רבנו תם בשו"ת מוהר"ם סי' קנ"ג אע"פ שהר"ן היה אחרי הגאונים.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

רבינו יצחק דאלפס:

לג. (א) בית שמאי אומרי' צדיקים נכתבים ונחתמים לאלתר לחיי עד. ורשעים נכתבים ונחתמים מיד לגיהינום בינונים שעונותיהם וזכיותיהם שוים יורדים לגיהינום ומצפצפים ועולים בינונים דקאמרי בית הלל ורב חסד מטה כלפי חסד דווקא שאין בכלל עונותיהם עון פשעי ישראל בגופן ומאי ניהו קרקפתא דלא מנח תפילי(ב) מעולם אבל אם בכלל(ג) עון מחצה פושעי ישראל בגופן מצפצפין ועולין. אבל מי שעונותיו מרובין מזכיותיו וכללן עון פושעי ישראל בגופן וכן פושעי אומות העולם והם עוברי עבירה כנון עריות יורדין לגיהינום ונדונין י"ב חודש לאחר י"ב חדש נופן כלה ונשמתן נשרפת ורוח מפזרתן תחת רגלי הצדיקים. אבל המשומדים והמסורות והמינין ואפיקורוסין שכפרו בתורה ושכפרו בתחיית המתים ושפירשו מדרכי הציבור ושנתנו חתיתם בארץ החיים וכן פרנסים המטילים אימה יתירה על הציבור שלא לש"ש ושחטאו ושהחטיאו את הרבים כנון ירבעם בן נבט וחביריו יורדין לגיהינום ונידונין בה לדורי דורות. א"ר יהודה כל פרנס המשיל אימה על הציבור כ' ורב חסד בית הלל אומרים מטה כלפי חסד פי' ר' יוחנן מעביר וקיימא לן הני בולהו שמתים בלא תשובה (י) אבל אם מת בתשובה אין מזכירין לו שום עונות שנאמר (יחזקאל לג יב) ורשעת הרשע לא יכשל בה ביום שובו מרשעו אלא הקב"ה מוחל לו כל עונותיו ונותנו במחיצתן של הצדיקים: (יא) אמר ג) רבא כל המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו שנאמר

שאילתא

ביון ו) שהקב"ה דן בראש השנה מה יהא בסופה. אם כן למה דן את האדם בכל יום בג' שעות. אלא בראש השנה דן כך ירויח פלוני בזאת השנה אבל לא יקציב לו במידה(ד) אם ירויח. על כן הקב"ה יושב ורואה בכל יום. אם יישיב דרכיו בו ביום ירויח. וכן בראש השנה דן הקב"ה למות באותה שנה ואינו קוצב באיזה יום ימות. על כן בכל יום דן אותו באיזה יום ימות. ואם תאמר למה אינו גוזר בראש השנה כל דבר בגמירה ולא יצטרך לדון בכל יום. אלא לכך דן בכל יום כדי שיבאו הנשמות וישמעו הגזירות ויתפללו על החיים ואם הוא שיש קצבה לשנות האדם ולימי מיום הוולדו א"כ למה גוזר בראש השנה וכי מאחר שגוזר על כל דבר ועל הגשמים וכמה ירדו א"כ למה נידון על המים בשמיני עצרת אלא(ה) והא לך כללו של דבר הקב"ה גוזר ברה"ש כל מה שיהא(ו) ברה"ש אבל אינו גוזר באיזה יום בשנה ע"כ בכל יום דן ולפי מעשיו של אדם דן ואם ישיבו ישראל מעשיהם יקיים בהם(ז) תתן את האלות האלך על אויביך ועל שונאיך וגו' כדאמר בתענית(ח) לגבי העגנים שהיו הולכי' לגבי עמון ומואב ואמר להו ר' חייא בר לולייאני וכי קבלו את התורה שדו מיטרא אדובתייהו(ט) ואם ישראל חוטאים שלח מטר למדברות דכתיב (מ"א ח נט) לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו:

ו) כעין זה לקמן קי' מתמקמ"ח. ג) כלפן מתחיל קימן תכ"ז.

לג. (ה) ר"ה טז ב'. (ג) הרא"ש פ"א דר"ה סי' ה' כתב דברוב ספרים לא גרסינן תיבת לעולם. (ג) צ"ל מחצה עונותיהם עון פושעי ישראל. (ד) צ"ל באיזה יום ירויח. (ה) צ"ל הרי. (ו) צ"ל בזאת השנה. (ז) דברים ל' ז' וצ"ל ונתן ה' אלהיך את כל האלות האלה. (ח) כ"ה א'. (ט) בירושלמי ר"ה פ"א ה"ג: מה הקב"ה עושה מפזרם לימים ולמדברות ולנהרות ובכלי תענית ח' ב': אם לשבט בהרים וגבעות ואם לחסד ימציאהו בשדות וכרמים ועוי"ש. (י) קידושין מ' ב'. (יא) ר"ה י"ז א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

(מיכה ז יח) נושא עון ועובר על פשע למי שהוא נושא עון למי שהוא עובר על פשע. בינונים עד עשור תלויים ולא בינוניים ממש כי אי אפשר לצמצם שלא יהא מכריע כף [ע"ב] חובה או כף זכות בהכרע כל דהו ואם שוים הרי רב חסד מטה כלפי חסדים אלא אעפ"י חובה מכרעת נקרא בינוני שאותו עון שמכריע יותר מן הזכות אינו גדול שימות בה ואם וכיות מכריעות ואין הזכות שמכריע כבר גדול כל כך שיוכל להחיותו מן המות או אם העון אינו כ"כ גדול שימות בו אע"פ שמכריע נקרא בינוני שהרי (יב) רבה בר נחמני אמר אנו בינוניים אמר אביי א"כ לא שבקתה חיי לכל ברייתא ולא נוכל לומר שהוא אמר על זה העניין כמו שאמר במקום אחר (יג) לעולם יראה אדם את עצמו כמו מעויין ובינוני מחצה עון ומחצה זכות אם עשה זכות אחד הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם לטובה כי על זה לא היה משיב אביי א"כ לא שבקתה חיי לכל ברייתא אלא בינוניים אע"פ שמכריע זכות או חובה שכ"כ אין בזכות המכריע כדי לפדותו מן המות ואין בעון המכריע לחייבו כו שאם אדם בינוני תלוי עד יום הכפורים אם גם ביום הכפורים יהיה בינוני פעמים רב חסד מטה כלפי חסד ועוד זכות יום הכפורים מכריע, והוא שוכיותיו מן גמילות חסדים וזה מועיל לו שיתפלל עליו וזהו (תהלים נה יט) כי ברבים היו עמדי, רבים לא נאמר אלא ברבים בשביל רבים ואם חטא לרבים אע"פ שרוב זכיות עשה פעמים שלוקה בזה העולם או מיתה או הוא או זרעו או ממונו או שאר צער ופעמים נושאין פני אבותיו ומאריכין לו אע"פ שרבו עונותיו (יד) כמו מנשה או שזכה במעט ופורעין לו ויש צדיקים שמתים על שגגות כדי שילמדו אחרים מזה (טו) ואותו תלמיד ששאלה אליהו הנביא זכור לטוב בימי ליבוניך מהו אצליך וזה לא היה מן התורה בפירוש וכן (טו) כדו בר קיימת קמי מרך כדי שילמדו אחרים ממנו, וכגון (יז) עוזא ויש שימות שמשנה מנהג ראשונים, כגון (יח) פיוטים שהורגל לומר כגון קרובה דרבינו משולם נ"ע שאחד אמר קרובה אחרת ומת בתוך ל' יום ואחר לא רצה לומר אין צור חלף ומת בתוך ל' יום שאין עון זה מן התורה אלא אל תשיג גבול עולם ופעמים האב הצדיק כששומע שנגזר רע על זרעו והוא מקבל עונו בקבר כדי לפדות את זרעו ואף צדיק בשביל צדיק אחר שנא' (ש"א יב טו) והיתה יד ה' בכם ובאבותיכם פעמים בשלוקים הבנים מעמידים אבותיהם שם כשהיה בידם [למחות] ולא מיחו או כשגרם עון אבותיהם או פעמים מעמידים הצדיק שם כגון (שמות יד לא) וירא ישראל את היד הגדולה (יט) ישראל סבא (תהלים נח יא) ישמח צדיק כי חזה נקם: (כ) מצרים מצרים סבא להדאיב, בשרו ונפשו (איוב יד כב) אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל וכתיב גבי עלי הכהן (ש"א ב לג)

(יב) ברכות ס"א ב'. (יג) קידושין מ' ב' ירושלמי סנהדרין פ"י ילקוט תהלים רמז תשפ"ד. (יד) צל"ע הלא בהדיא אמרו סנהדרין ק"ד א' מנשה נמי לא נמנייה מפני כבודו של חזקיהו ברא מזכי אבא אבא לא מזכי ברא חלא לא הציל חזקיהו את מנשה בנו, ורבי יהודה שאמר שמנשה יש לו חלק לעוה"ב הוא משום שמנשה עשה תשובה אבל לא בשביל זכות אבותיו אבל במדרש רבה ויקרא פרשה ל': ולא בזה תפלתם זו תפלתו (של מנשה) ותפלת אבותיו, ויעויין ירושלמי סנהדרין .פ"י ה"ב ובפרק' דר"א פ"ג. (טו) שבת י"ג ב' וצ"ל כאשת אותו תלמיד. (טז) ברכות ו' ב'. (יז) סוטה ל"ה א'. (יח) במגן אברהם סי' ס"ח סק"א הביא בשם הירושלמי אע"פ ששלחנו לכם סדרי תפלות אל תשנו מנהג אבותיכם ע"כ, מקום הירושלמי נעלם מאתי, ויעויין ירושלמי פ"ג דעירובין ה"ט: אע"פ שכתבו לכם סדר המועדות אל תשנו ממנהג אבותיכם ופירש המפרש שם לישנא אחרינא ה"פ אעפ"י שכתבו לכם סדר תפלות המועדים אל תשנו ממנהג התפלות שהנהיגו אבותיכם. (יט) כן הביא רש"י תענית ה' ב' ד"ה אף אבל בעניותי לא אדע המקום שדרשו על הפסוק וירא ישראל כי ברבה בראשית פס"ח ופע"ר דרשו על הפסוק לולי ה' שהיה לנו יאמר נא ישראל ישראל סבא, שם פע"ו דרשו: והודעתם את בניכם לאמר ביבשה עבר ישראל את הירדן הזה ישראל סבא, ובמדרש שוחר טוב מזמור קכ"ד ואתה קדוש יושב תהלות ישראל ישראל סבא, אבל בזוהר בשלח דף נ"ג א': וירא ישראל את היד הגדולה האי קרא לאו רישיה סיפיה ולאו סיפיה רישיה בקדמייתא וירא ישראל ובתר ויראו העם את ה' אלא אמר ר' יהודה ההוא סבא דנחית עם בנוי בגלותא וסביל עליה גלותא כו' הדא הוא דכתיב וירא ישראל ישראל ממש ואמר ר' יהודה סליק קב"ה להאי סבא ואמר ליה קום חמי ברך דנפקין מגו עמא תקיפא כו' יעו"ש (כ) צ"ל אשר

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

(כא) להדאיב את נפשך אף עלי בכלל וצדיק שמת על השגגה לעתיד לקבל שכר על מיתתו שלא מת [אלא] על שגגה או על דבר קטן כשביל אחרים שנא' (משלי יא לא) הן צדיק בארץ ישלם אף כי רשע וחוטא וכתיב (שם יג כג) ויש נספה בלא משפט וראוי לקבל שכר ויש שלוקה בשביל שהיה שמח במפלת חבירו שנא' (שם יז ה) שמח לאיד לא ינקה וכתיב (איכה ד כא) שישי ושמחי בת אדום (כב) גם עליך תעבר כוס וכתיב (שם א כא) שמעו רעתי ששו וכת' (שם שם) הבאת יום קראת ויהיו כמני וכל המצטער על צער רשעים נפרעים ממנו וכתוב (משלי יא י) ובאבד רשעים רינה וכשתבוא שמחה או טובה לצדיק מצוה לשמוח שנא' (קהלת ז יד) ביום טובה היה בטוב וכתיב (תהלים קו ד) זכריני ה' ברצון עמך פקדני בישועתך, מה גרם כי עסקתי (שם שם ה) לראות בטובת בחיריך לשמוח בשמחת גויך[ט], (כג) ג' ספרים נפתחים בראש השנה (כד) ואשר מעשיו שקולים עד עשור (כה) אאחד אם הוא בינוני בראש השנה אם תאמר רב חסד מטה כלפי חסד א"כ לא היה צריך ג' ספרים בראש השנה אלא בינוני בר"ה אין מטין כלפי חסד אלא בינוני ביום הכפורים רב חסד מטה כלפי חסד ועוד לא בינוני ממש אלא הרי עשרה זכיות ועשרה עבירות ביוצא בהם ועוד עבירה קטנה, ואם אין בה כדי שיהא חיוב מיתה ואם עשרה עבירות ועשרה זכיות ביוצא בהם ועוד זכות שאינו גדול כל כך כדי שיהא ראוי להצילו מן המות בשביל הנוסף כל זה הוא בינוני עד שיהא בעון כדי שיהא חייב מיתה ובזכות שיהא ראוי להחיותו עדיין הוא בינוני, ואם י' עבירות שכולן מצטרפין להמית וי' זכיות להנצל או י"א אפילו אין עוד קטנה מצטרף להכריע מתפילת שלמה (מ"א ח לב) להרשיע רשע [דף יג] לתת דרכו בראשו ולא אמר כרשעתו כמו לצדיק כצדקתו כי במדת פורענות אין עושה פירות ועוד מידה במידה אבל לצדיק טובות במידה ויותר טובות.

וצדיקים עיקר מוצנע להם לעולם הבא שנאמר (תהלים לא כ) מה רב טובך אשר צפנת ליריאיך ולרשעים פורענות מוצנע לעולם הבא. שנאמר (מלאכי ג טז) ויכתב בספר זכרון לפניו וכתיב (שם שם יז) והיו לי אמר ה' צבאות ליום אשר אני עשה סגולה (שם שם יח) ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלהים לאשר לא עבדו ובעולם הזה מה שנהנים הצדיקים בעבור תפילתם כעניים הצועקים

יש מקומות שמאריכין להם ימים דכתיב (תהלים קלג ג) כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם וכתיב (שמות כ יב) למען יארכון ימיך על האדמה ובשני דברים העולם מתנהג (כו) ועל כל כוכב יש ממונה כמו שמשמע (כז) בברייתא דשמואל ובספר המזלות והממונים עושים בעין המזלות והא דאמרינן (כח) אין מזל לישראל זהו באותו הרגע כשנגזר עליהם הרעה אם יעשו צדקה יוצלו (כט) כבת דר' עקיבא וכשנזר הקב"ה על העולם צריכים הממונים על הכוכבים ומזלות להיות שם לשמוע שלא ישנו עפ"י המזלות מנזירת הקב"ה דכתיב (מ"א כב יט) וכל צבא השמים עמד עליו מימינו ומשמאלו ויש ממונה למעלה על הממונים למטה כי יש שומרין למטה שממתינין לעומד שאין רשאין לעשות עד שיבוא העומד ששמע הגזירות ויכריז למטה שנא' עיר וקדיש (ל)

ט) ע"כ מכ"ז מכאן ולילך מכ"ח.

עשה ה' במצרים מצרים סבא. (כח) לפנינו ולאדיב. (כט) צ"ל יושבת בארץ עוץ. (כג) ר"ה ט"ז ב'. (כד) צ"ל של צדיקים של זדים ושל מעשיו שקולים כן הוא בנדפס. (כה) אולי צ"ל ואוחר כלומר כי תלוי ועומד. (כו) במזמור ק"ד מדרש שוחר"ט: את מוצא כל דבר ודבר מלאך ממונה עליו. (כז) הברייתא ההיא מובאה בהקדמת ר"ש דונולו לס' יצירה: ולמדני מדידת צל הקנה כמו שכתוב בברייתא דשמואל (ומדידה זו נזכרת בעירובין מ"ג ב' וע"ש ברש"י ד"ה נועץ) ויעיין כ"ח מחברת שמינית צד 57 שחושב שמה אלה שמזכירים את הברייתא הנ"ל ויש להוסיף עליהם גם את רבנו, ויש להעיר כי גם רש"י בפירושו לישעיה ט' י"ג כתב: ובברייתא דשמואל מצינו שיש מזלות ברקיע ממונים ואלה שמותם כו' ובכלל רבו כמו רבו מיימונים ומשמאילים בפנה זו ר"ל חכמת האיצטגינות ולדוגמא יעויין דברי ר"מ בן זרח בספרו צדה לדרך פכ"ה והראב"ד בהשגתו לחלכות תשובה פ"ה ה"ח והר"י אלבו בספרו העקרים מאמר ד' פ"ד ושם הביא גם דעתו על הראב"ע, והר"י עראמה בעקידתו פ' פקודי. (כח) שבת קנ"ו א'. (כט) שם שם. (ל) צ"ל עיר וקדיש מן שמיא נחית

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

בשערי עשירים ואל יאמר ירא נחית מן שמיא קרא בחיל גודו אילנא (דניאל ד י יא).
שמים אני צדיק ופלוני רשע. עי"ר וקרי"ש בגימטריא (לא) אי"ו גוזר"י גזירו"ת:
אני יורד והוא עולה. הוא עשיר

ואני עני. ולמה אשתמרה מעוני והוא עושה מה שלבו חפץ ומעשיו מצליחין. לפי שהקב"ה רוצה לשורדו מן העולם ואינו ממהר ליפרע ממנו. אבל הצדיק הקב"ה נפרעין ממנו מעבירה קלה כדי שלא יפרע ממנו בעולם הבא. ועוד הוא נולד במזל עשיר וצדיק במזל עני ועתה לא יאבד ממונו בדבר קל. והצדיק אם נברא במזל עני כמה זכיות צריך עד שיבטל המזל (לב) אברהם נולד במזל שלא היה לו בן אם לא שנרמו זכיות גדולים לא היה לו בן לכך צדיק ישמור עצמו מעבירות. ואל יקנא בעושי עולה כ"א יעשה זכיות מרובים (לג) אוי לרשע אוי לשכינו ביום יפקד חרון אפ[ה] אמרו (לד) צדיק נוטל חלקו וחלק חבירו רשע בגן עדן למען גרש הרשע מהסתפח בנחלת צדיקים ורשע נוטל חלקו וחלק חבירו (לה) בגיהינם ויחלץ צדיק מצרה ויבא רשע[ז]: (לו) והנה שני סופרים בגיהינום בותבין זה מקום פלוני וזה מקום פלוני כי נכון לכל איש בין טוב בין רע מקומו בגן עדן ובגיהינום. הרשע מביאין אותו להושיבו בגיהינם במקום שכתבו הסופרים זה מקום פלוני שהוא הצדיק הנפסד על ידו בעולם הזה והוא רואה שם זה מקום פלוני אומר להם למה תושיבוני במקום שאינו שלי אומרים לו תחת כי הוא נפסד על ידך תשב במקומו ויפטר ובבוא הצדיק בגן עדן יושיבוהו במקום הרשע שהפסיד אותו כי לכך נענש צדיק על הרשע שיטול חלקו בגן עדן ורואה הצדיק שכתוב בו מקום פלוני שהוא אותו שהפסידו. אומר הצדיק למה תושיבוני במקום שאינו שלי. אומרים לו כי הפסדת על ידו[ג]. הרי כתוב (משלי יא ד) לא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל ממות שני פעמים (שם שם). כתיב (שם י ב) במשלי שאם עשה צדקה ומשפט והשני אם לא עשה צדקה ואמר לאחרים שיעשו כי אין לו במה לעשות צדקה ואמר לאחרי' ונתנו צדקה הרי לכך ב' פעמים במשלי: לד[ד]. ועוד הנותן בשבילו בעולם הזה ולעתיד לא יועיל הון ביום עברה למחטיא. או שמנע אחרים מלתת ומלעשות ואם לא למד ולא עשה שלא זכה במצות

ובמעשים טובים אם לא נתן בחייו ביד נאמן לתת לאחר מותו. אילו היו אחרים נותנין בשבילו בית מלא זהב בשביל המת לא יועיל. זה זוכה וזה נהנה אינו מועיל כי אילו היה כן מה הפסיד הרשע. הרי נהנה בעולם הזה ולעתיד ירש ג"ע בטורח של זה. אם זכה ועשה עבירות יכול החי בשבילו להתענות או להתפלל שימעיטו פורענותו כנגד מה שהחי מקבל פורענות וצדקה למעט פורענותו או להרבות פורענותו כנגד העבירות. אף לאחר מיתה יכול לומר אני אקבל עלי שום צער כדי להוציאו זוהו דוקא אם זכה וחטא אבל אם לא זכה לא יועיל. הרי (א) ר' מאיר התפלל בשביל אחר להכניסו בגיהינם כדי שישארו לו זכיותיו ויאכלם לעתיד לבוא (ב) ור' יוחנן הוציאו מן הפורענות ואיפשר שקיבל ר' יוחנן שום עינוי או צדקות שיהא שקול [ע"ב] כנגד הרעות וכן (ג) שמואל שהכנים את לוי וכן (ד) ר' שמעון בן יוחי שרצה לפטור את העולם מן הדין מפני שכך אמר

ה) ע"כ פי' מכ"מ מכו"ם מכ"ע. ו) ע"כ מכ"ע מכו"ם מכ"י. ז) ע"כ מכ"י מכו"ם מכי"ם. ד) מכי"ם.

קרא בחיל וכן אמר גדו אילנא. (לב) לא אוכל לכוין גימטריא זו (א"א: אולי צ"ל דיני גזירות כי חושבנא דדין כחושבנא דדין) ויעוין פסחים ל"ג א': בגזירת עיירון. ובגדפס סימן תתשע"ו הובאת גימטריא זו בנוסחא אחרת וז"ל: עיר וקדיש בגימטריא פסקנית. והחשבון מכוון, ויעוין סנהדרין מ"ד ב', ובמנחות כ"ט א': גבריאל חגור כמין פסיקיא. (לג) שבת קנ"ו ב'. (לד) ת"כ מצורע פרשה ו', נגעים פי"ב מי"ו וסוכה נ"ו ב'. (לה) חגיגה ט"ו א'. (לה) צ"ל צדיק בגיהנם. (לו) בזהר ויקהל רי"א א': תרין מלאכין שליחין זמינין בגנתא דערן כו' ובמסכת חבוט הקבר פ"א: כשאדם מת באין עליו ג' מלאכי השרת אחד שהוא מלאך המות והשני סופר והשלישי שממונה עליו, ויעוין תרגום קהלת י"ב ה', ובתשובות הגאונים ליק תרכ"ד סי' י"ג: ויש דרך אחרת כי המלאך הממונה לכתוב זכיות חוץ מן הממונה לכתוב חובות בהיות לאדם זכות וחובה זה כותב בקולמוסו וזה כותב בקולמוסו.

לד. (ה) חגיגה ט"ו ב'. (ו) שם שם. (ג) ברכות י"ח ב'. (ד) סוכה מ"ה ב'. ובאדר"נ פמ"ז:

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ראיתי בני עלייה והם מועטים אם שנים הם אני ובני הם ואמר כך אני עשיתי זכיות הרבה וקבלתי צער ועינויים הרבה במערה ולא בשביל עונותי הרי עינויים שלא כדין קבלתי ואותם הייתי שוקל כנגד עינוי שראוי לבוא לרשעים על עונותיהם ובזה הייתי פוטרן מיום הדין ואם יש להם זכות בזה לא יפסידו ואם אין להם זכות אין להם גן עדן אע״פ שפוטרן כי לא יתכן לתת עולם הבא למי שלא עמל בו וכתיב (ירמיה ח א) יוציאו [את] עצמות מלכי יהודה(ה) וחזקיה גירר עצמות אביו להיות כפרה לפי שכתוב (יחזקאל לב כז) ותהי עונותם על עצמותם. ולכך מועלת צדקה לאחר מיתה. וכת׳ (ויקרא כו מ) והתודו את עונם ואת עון אבותם(ו) (תהלים קו יד) וחטאת אמו אל תמח:

לה(ח). מעשה בחסיד אחד שהיה נודר בשביל הנשמות בשביל קרוביו ואחר הכל היה נודר בסתם בשביל כל הנשמות אמרו לו למה אתה עושה כן אמר להם מפני שמא יש מהם שאני נהנה מזכותו ולא אהיה כפוי טובה. ועוד הם כמו כן בשבילם ייטיב לי 3) ואם תאמר הלא(א) חטאת שמתו בעליה מתה מפני כי קרבן חטאת להנן מן הייסורין וכבר מת ועוד מיתה מכפרת. אבל צדקה שנותנין דומה לעגלה ערופה שאמרו(ב) ראויה כפרה זו לכפר על יוצאי מצרים למפרע ועוד אם יאמר אדם מה מועיל אחר מיתה אם הבן רשע הרי יוכל האב לפדותו בצדקה ואומ׳ (תהלים מט ח) אח לא פדה יפדה איש אלא לפי שמצינו(ג) שאם נדר להביא עולה הבן מביאה לאחר מיתה. ולפי שכל מה שמצינו בעולה מצינו בצדקה. זו באה בנדר ונדבה וזו באה בנדר ונדבה אע״פ שאינה דומה לנמרי כי הבן אינו יכול להביא עולה [שלא] הקדיש האב: הרי היה אחד הולך ושעה ביער. ובלילה לאור הלבנה בא אדם והכיר שאותו אדם היה מת רצה לנוס אמר לו אל תברח מפני כי לא אזיק לך אני פלוני אמר לו והלא אתה מת לפני כמה שנים א״ל כן אבל בשביל שדה פלוני שגזלתי אין לי מנוחה ומיינעים אותי ביערות בשביל חפץ פלוני שגזלתי ממנו: וכיוצא בו שמעתי גוי אחד נפגר ואחר ימים הלך עבדו ומצאו בלילה אמר לו אל תברח איני מזיק לך. אמר לו והלא מת אתה אמר לו אמת אבל מייגעים אותי מפני שלקחתי נחלת פלוני בעל כרחו ועתה אמור לאשתי להחזיר לו אמ׳ לו עבדו והן לא יאמינו לי. אמר לו אמור להם שילכו למחר למקום פלוני וירא אותי שם. הלך העבד והגיד בעיר לכל. כך אמר לי פלוני שמת כבר כמה ימים. אמרו לו וכי אמר לך שום סימן אמר תמצאו אותו למחר באותו אילן ואז תאמינו לי והלכו כולם(ד) וראו אותו על האילן וחיפשוהו ולא מצאוהו בקבר אמר העבד תחזירו לנגזל את נחלתו אז ינוח. הרי זה בגוים. הרי אמת או שקר מכל מקום הרי בישראל יש כך דין הרי למה יועיל באותו עולם הואיל ובחייו לא עשה ולא צוה אלא שעושין בניו בשבילו אלא חילוק יש אם לא זכה אדם לא יועיל לו כל הצדקות. אבל אם זכה וחטא ובשביל עונותיו נרשוהו מגן עדן או עושים לו דינים בגיהינם או מייגעים אותו דרך קוצים או מלאכי חבלה משחקים בו או צדיק שמפני עון אין מכניסין אותו במחיצת צדיקים. אז מועיל אם מתפללים ואם נותנין צדקה בשבילם או אם גזל והיורשין משיבין או אם יתבזה המת לפחת ולמעט מעונותיו אבל מי שלא זכה לאחר מיתה לא יועיל כל מה שיעשו בשביל המת. אלא אם צוה בחייו ועשו במותו כנון במשה ליהושע ולכל ישראל ודוד לשלמה חלה הכתוב במשה ובדוד:

ח) סי׳ ק״ע. 3) כעין זה לקמן סי׳ רע״ג.

מכאן שישראל אין רואין פני גיהנם לעולם. (ה) פסחים דף נ״ו ע״א. (ו) צ״ל וכתיב חטאת.
לה. (ח) הוריות ו׳ ב׳. (3) שם שם. (ג) קדושין י״ג ב׳. (ד) אולי צ״ל וחפשוהו ולא מצאוהו בקבר וראו אותו על האילן.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

כתוב בספר התשובה של רבינו סעדיה(א).

לו(ב). בשביל שבעה דברים אין תפלתו של אדם נשמעת הראשון מיום שנחתם גזר דינם אין תפלת של אדם נשמעת ואין עתירתו מתקיימת וראיה לדבר ממשה רבינו כיון שנגזר עליו שלא יכנס לארץ אע"פ שנתחנן לא נעתרו פילולין שלו כמו שאומ' (דברים ג כג) ואתחנן אל ה' בעת ההיא ובך נענה לו (שם שם כו) רב לך אל תוסיף דבר עלי עוד בדבר הזה: והשנית המתפלל בלא כוונת הלב אין תפילתו נשמעת כמו שכתוב (תהלים עח לו לז) ויפתוהו בפיהם וגו' ולבם לא נכון עמו: והשלישי בשונא את התורה ואינו מקשיב דברי תורה אין תפילתו נשמעת וכן כתיב (משלי כח ט) מסיר אזנו משמע תורה גם תפילתו תועבה: והרביעי מי שאינו משיב לדברי העני ואומם אזנו מזעקתו כתוב (שם כא יג) אטם אזנו מזעקת דל גם הוא יקרא ולא יענה: והחמישי מי שהוא עושק וגוזל ואוכל [דף י"ד] את האסור אין תפלתו נשמעת כמו שכתוב (ישעיה א טו) כי תרבו תפילה אינני שומע. (מיכה ג ג ד) ואשר אכלו שאר עמי וגו' אז(ב) יצעקו אל ה' ולא יענה אותם: והששי המתפלל בלא נקיות ושהרה אין תפלתו נשמעת כמו שכתוב (ישעיה א טו) גם כי תרבו תפלה אינני שומע(ג): והשביעי אשר נברו עונותיו ועצמו תשובותיו והוא מתפלל בלי עשות תשובה אין תפלתו נשמעת בדכתיב (זכריה ז יג) ויהי כאשר קרא ולא שמעו(ד): וראוי שנדע כי כלל העונות מתכפרות בתשובה. אלא עון המענה את הרבים והמתעה אותם בנימוס רע ובטעות רע. והוראה שהורה אותם שלא כתורה ושלא כהלכה לימדם כבר אין עונו מתכפר מפני שאינו יכול לתקן מה שעיות. ואינו יכול להשיב את הרעות אשר לימד אותם. וחטאת הרבים תלויה בו. ועליו נאמר (משלי כח י) משגה ישרים בדרך רע: והשני מי שמוציא שם רע על חבירו וחרפו בחרפה אשר איננו חשוד בה ולא הכירה אין עונו מתכפר מפני שאינו יכול לתקן מה שעיוות. ואינו יכול להחזיר חרפת חבירו ועליו נאמר (שם כה י) פן יחסדך שומע: והשלישי מי שיש בידו עשק וגזל ואינו משיב גזילתו. ועליו נאמ' (ויקרא ה כג) והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגזילה וג'. ועוד כתיב (יחזקאל לג טו) חבל(ד) רשע ישיב גזילה. לכך אם מת בעל גזילה חייב הגוזל להשיב ולהחזיר הגזילה ליורשי המת שנאמ' (ויקרא ה כד) אשר הוא [לו] יתננו ביום אשמתו. ואם אין לו יורשים(ה) חייב הגוזל להפקירה ולעשותה קדש: ועוד העונות שאין מתכפרות אלא לאחר נקמה ופרעון בעולם הזה והם ארבע: הראשונה שבועת שקר. ובה נאמר (שמות כ ז) כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא. והשנית שופך דם נקי כמו שכתוב (יואל ד כא) ונקיתי דמם לא נקיתי: והשלישית הנואף עם אשת איש. כמו שכתוב (משלי ו כט) כן הבא אל אשת רעהו לא ינקה כל הנוגע בה: והרביעית המעיד עדות שקר. ככתוב (שם יט ה) עד שקרים לא ינקה: אילו העונות אם יעשה אדם אותם ויעשה מהם תשובה. יפרע ממנו היוצר בעולם הזה בפרעון קל בשביל שנאמ' בהן לא ינקה אילו העונות העושה אותם אם יעשה תשובה יפרע ממנו היוצר ואחר כך ינצל מדינה של גהינם וגם יש רשע שכלל עונותיו נצורים ושמורים ליום הדין ואחר כך שב מרשעו ועשה תשובה וחזר מחטאו ועוב חובתו ונתחייב שילקה על זדונו בזה העולם וינקום ממנו בעולמו על

ב) מכי"ב. ג) ע"כ מכאן ואילך מכי"ג.

לו. (ב) אמונות ודעות מ"ה פרק ו'. (ג) לפנינו יזעקו. (ג) צ"ל וגו' רחצו הזכו שמזה עיקר הדרשה. (ד) צ"ל ישיב רשע גזילה ישלם. (ה) למד מב"ק צ"ד ב' במי שגזל את הרבים שאינו יכול להשיב את הגזילה אז יעשה בהן צרכי רבים וזהו שכתב המחבר לעשותה קדש.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אשמתו בדי שיקרע גזר דינו. וכיון ששב מרשעו ועשה תשובה וחזר מחטאו התחילו הייסורי' לבא עליו. והנגעים שולטים בו. לפיכך תמהו כל רואיו ממעשיו וחשבו בלבם שמא אילו הייסורי' הם פרי הצדקות שהתחילו לעשות ונתפתו בו השוגגים וטעו בזה הדבר אחר הרהורם. ולא ידעו שאילו ייסורין שבאו עליו הם פרי העונות הראשונות שעשה. וכיון שמתנחם עליהם ועוזבם ועושה תשובה כבר בטלו מלישמר אותם לעולם הבא ונירון עליהם בעולם הזה. לפיכך יאחז צדיק דרכו:

עד כאן העתקתי מספר שיסד רבינו סעדיה גאון זצ"ל:

לז. **ארבעה** פעמים כתוב תשובה בפרשה אתם נצבים. כנגד ד' שמות תשובה. תשובה הבאה תשובה הכת'. תשובת הגדר תשובת המשקל. תשובה הבאה. פי' שאם העבירה הזאת באה לידו שימנע עצמו מלעשותה עוד. תשובת הכתוב שיחמיר עליו ויעשה בעצמו דין כאשר כתוב בתורה תשובת הגדר. פי' שיגדור עצמו מכל דברים שמביאים לידי עבירה זו שחטא בה תשובת המשקל. כי הנאת עבירה יעשה לעצמו צער עיקר תשובה שבא לידו עבירה ומתאוה לעשותה. ויכול לעשות ומעצר עצמו לעשות מה שלבו חפץ כלל גדול אמרו בתשובה. כפי הנאת החטא יש לעשות לאדם תשובה חרטה באותה אשה באותו מקום ותוקף יצר. ואותו עת מצוי שמתחילה היה עושה. ותשובת הגדר שיזהר שלא לדבר עם אשה שאסורה לו. ושלא לראות על אשה. ותשובה עונש של תורה. אם יש מלקות ארבעים והבשת. צריך לקבל עליו עינוי ובשת של מלקות ארבעים. ולאותו בשת שהיו מלקין בפני בני אדם. ותשובת עינוי השוה להנאת [ע"כ] שנהנה כמה פעמים. צריך עליו עינוי כנגד ההנאות שנהנה מן העבירות. וכן לכל מיני עבירה. ולא למצות לא תעשה בלבד. אלא אף למצות עשה שהרי עשה דוחה את לא תעשה:

זאת תורת השב בכל לבו:

לח. **הבא** על אשת איש ימנע מכל הנאות הבאות מחמת אשה חוץ מאשתו כמו שאמרו(א) מלוה בריבית שלא יקח ריבית אפילו מן הגוים. כך צריך זה להמנע אפילו לראות פני אשה(ב) וחכמים אסרו אפילו בבגדיה(ג) והעומד במיטה שאיש ואשה שכבו שם כאילו עומד בכריסה של אשה. וימנע מכל מגע אשה ומשחוק ומיחוד. כי נהנה בעוד עמה נפשו מלאה חדוה. ועוד גורם לאשה הרהורים. ואע"פ(ד) שאין הקב"ה מצרפה למעשה מצרפה למחשבה שנאמ' (ירמיה יז י) אני ה' חקר לב בחן כליות ולתת לאיש כדרכיו כפרי מעלליו. אילו המעשים וגורם לו על הרהורים ואפילו ניצלו מידי עבירה יהרהרו בלבם שהיה יכול להעשות הדבר ויהיה כתוהא על הראשונות. ואם אדם בכית המרחץ או במקום הטנופת והאשה עוברת לפניו יהרהר בדברי תורה ואל יהרהר אחר אשה. כי דברי תורה ניתנו לטהר הלב(ה) ותבלין ליצר הרע: וימנע עצמו מלבא לידי קרי ומלשתות יין. מידה כנגד מידה. שנאמ' (הושע ד יא) זנות ויין ותירוש יקח לב וישים על לבבו מה שעשה בכל יום שנאמ' (תהלים נא ה) כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד. ויתחרט בבכיה שנאמ' (שם קיט קלו) פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתיך. ויקבל עליו צער נגד יצר זה שהיה לו כנגדו יקבל העונש. וכן

לח. (ה) סנהדרין כ"ח ב'. (ג) ע"ז כ' ב': אסור להסתכל בבגדי צבעונים של אשה. (ד) שבת ק"מ ב' אבל יעוין שם כי אמרו ולאו מילתא היא. (ז) קדושין ל"ט ב'. (ה) קדושין ל' א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אמרו רבותינו(ו) גלות מכפרת חצי עון. אע"פ שיש חרטה. והגלות שגולה מדעת כקין וכבר הדייא כדאיתא בברכות בפ' הרואה(ז) וביהודה שגרם למכור את יוסף ונצטער אביו(ח) וגלה יהודה מאת אחיו ולפי שקיבל עליו גלות יותר מאחיו זכה להיתה יהודה לקדשו. וכת' (זכריה ב טז) ונחל ה' את יהודה חלקו וילבש לבוש זקנה. כמו שנאמר (שמות לג ה) ועתה הורד עדיך מעליך ואדעה מה אעשה לך. וכתיב (צפניה א ח) ופקדתי (ט) על כל הלובש מלבוש נכרי לבוש שגורם מעשה נכרי וימעט משמחה. שנאמ' (ירמיה יא טו) מה לידידי בביתי עשותה המזמתה הרבים ובשר קדש יעברו מעליך כי רעתכי אז תעלוז ואל יאמר אדם(י) חציף מאן דמפרש חטאיה. והיאך אגיד לחכם נאמר (משלי כח יג) מכסה פשעיו לא יצליח. וכתיב (תהלים לב א) אשרי כסויי (יא) פשע נשוי חטאה. מה שאומר מכסה פשעיו לא יצלח. זוהו שנשען על בינתו. אלא טוב לו שיגיד לחכם צנוע שיאמר לו איזו תשובה ינחנו בדרך העולם הבא. וידע החכם למי יורה תשובה ומאין וכיצד להורות. לכן כתבתי אילו דרך תשובה להודיע ליראי אלהים. ולא שבאתי להורות כל חכמי אשר נתן ה' יראתו בלבם יראו דברי ואשר שגיתי יבינו הדברים על מכון. כי לא חכם בחכמים אני כי אם תלמיד ליראי ה':

לט. וזאת לשבים. אם נודע לרבים עונו אל ימשוך מהלכות שמדברים בנואפים מפני הבושה. כי טוב לו שיתכפר בעולם הזה. כי הבושה שופכת דם האדם ומסירה העון. כמו שאמרו חכמים(א) שצריך רוצח לומר רוצח אני. ואוי לו למבייש פני חבירו:

מ. והנואף לא יאמר במקום שאין מכירין אותו נואף אני אלא יאמר חוטא אני. וכן הוא אומר (ישעיה נח ב) ואותי יום יום ידרשון ודעת דרכי יחפצון כגוי אשר צדקה עשה ומשפט אלהיו לא עזב ישאלוני משפטי צדק קרבת אלהים יחפצון. ואומר (ירמיה ב לה) הנני נשפט אותך על אמרך לא חטאתי שאומר להקב"ה אבל לבני אדם(א) לא יאמר כן אלא יאמר לחם חטאתי וכת' (עמוס ט י) האומרים לא תגיש ותקדים בעדינו הרעה לכך יאמר חוטא אני:

מא. ויתפלל בלב נשבר על חטאיו. ויזכור עונותיו שנאמ' (בראשית מב כא) אבל אשמים אנחנו. ואומר (ישעיה מב כד) מי נתן למשיסה יעקב וישראל לבוזזים הלא ה' זו חטאנו לו. ואומר (איכה ג לט) מה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו. בתחילה אומר אדם ולבסוף גבר. צריך אדם להתאונן כשהוא חי(א) אלא אדם. כמו שנאמר (קהלת יב ה) כי הולך האדם אל בית [דף ט"ו] עולמו. כמה היה צריך אדם להתאונן כשהוא חי לזכור יום המות. ומיתה ישים על לבו כשיצרו מתגבר עליו. וכן הוא אומר (שם שם א) וזכור את בוראך בימי בחורתיך. דבר אחר מה יתאונן כשהוא מצטער ומתאונן בפורעניות שהוא לקוי וחיוי אינם חיין אז יזכור כשהיה בתגבורת יצרו אז חטא. יאמר על חטאתיי כל אלה. ויהי רצון שיהו כפרה שלימה על כל חטאתיי. וכשבוכה(ל) על פשעיו יאמר דמעתי יכבה חרון אפך ממני. ואת לבבי אשר נמס ויהי למים תכבה נחלי אש אשר קדחה באפך. ותשובת מעשי הם ישיבו אפך מכני ותעניותי ועינויותי הם ימלאוך רחמים עלי. וערך שולחן אשר לא ערכתי תחשוב זבח ערוך. והסיר אשר לא הצנתי על גחלים תחשוב כאש תוקד על מזבחך לא תכבה. וכלי מאכלי אשר לא הובאו לפני תחשוב כאשר יביאו בני ישראל את המנחה. (ב) ואת חמרון דמי יכפר

(ל) סי' קע"ב.

(ו) סנהדרין ל"ז ב'. (ז) נ"ו א'. (ח) ב"ר פרשה פ"ה. (ט) צ"ל על השרים ועל בני המלך ועל כל הלובשים. (י) ברכות ל"ד ב'. (יא) צ"ל נשוי פשע כסוי חטאה.

לט. (א) שביעית פ"י מ"ח מכות י"ב ב'.

מ. (א) ר"ל לא יאמר נואף אני אלא חוטא אני ובזה יובנו דברי המחבר.

מא. (א) צ"ל ולא בשעה שהוא אדם ר"ל בשעת מיתה. (ב) כעין מה שאמרו ברכות י"ז א':

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

עלי כדמים על קרנות המובח. ומיעוט חלבי כחלבי אימורים דמעות עיני כהסך נסך שכר וקול בכיי כקול שירים שהיו משוררים וחשיכת עינים בצום ובכי כאור הנרות(ג) וריח רעבון כריח הקטורת. ושיחי כברכת כהנים ובשפיכות נפשי ולבבי עם מי דמעותי תמחה פשעיי וחלישות אברי כנתחי קרבן ושברון לבי כאבני מזבחך ומשברי לבי כזבחיך ולא תבזה לבי הנשבר ושינוי בגדים חמודות כבגדי הכהונה. ומניעה רחיצה בקידוש ידים ורגלים. כי צריך למנע רחיצות חוץ מרחיצות מצוה. ואילו לא היה לו לשנות בגדיו טוב היה לו שהרי אמרו(ד) מי שאין לו אלא חלוק אחד חייו אינם חיים וקריעת לבבי יקרעו ספרים שכתובים בהם עונותיי ומוצא שפתי יסתתמו פיות שוטניי וחלשות לבי ישמחו לב מבקשיך ובטני הריקה מן תענוגים אל תשיבני ריקם מלפניך ובעבור נפשי היבישה אשר מתאוה תמלא משאלותיי. וניחומיי ותשובותיי ישיבוך אלי, ותרצה אותי כי נחמתי על רוב מעללי על דרכי הרעים כי עשיתים בין שגיונות בין זדונות ואתה יודע ורואה כליות ולב. ואתה יודע כי שוין מחשבותיי ואמרי פי. יהי רצון מלפניך רחום וחנון שתסיר מעלי כל דברים המעכבים את התשובה ולא אשיב להרע לפניך:

מב.ס) **ומעשה** הטוב ומחשבה טובה אם יש בי יכונו לעולם לפניך ולבך עלינו לטובה:

מג. **והמורה.** ישאל לו תחילה אם מתחרט אם יאמר כן, אם בעון אשה הוא יאמר לו תחילה אם מתחרט אתה יש לך להרחיק מאותה אשה מלראותה ומלדבר עמה שנה אחת אם תעשה זה ותעמוד בזה אז אתן לך דברים להסיר עונך שאין עון סר בלא נוק שנא' (ישעיה ו ז) הנה נגע זה על שפתיך וסר עונך וחטאתך תכפר ואם יאמר תן לי כפרות אחרות וזה לא אוכל לעשות אין נוקקין לו שאין תשובה אלא בשב ממעשיו ועושה סייג שכבר אמרו(א) השב מן הריבית אפילו מן הגוי לא יקח ריבית, ומנזיר נוכל לדעת שהרי(ב) כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין שנא' (הושע ד יא) זנות יין ותירוש יקח לב. (ג) ואין נזיר לחצאין שאם נזיר באחד נזיר בכולן (ד) ולמה אסור בחרצנים עד כל משרת ענבים מכאן שיש לו לאדם לעשות סייגים ואם לא יעשה כן אין מקבלין אותו, וכן אמרו(ה) מי שקיבל עליו דברי חבירות חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו וכן גר ואין לומר שאנו נועלים דלת בפני השבים, כשבא לפני המורה להודות, ולא אמרו(ו) תקנת מריש אלא בבאין לדין, אבל לצאת ידי שמים אין אומרים לו אלא שישיב(ז) מן הגזילה, ואם אין הגנזל רוצה לקבל יתן נזילה לצדקה שלא יהנה ממה שגזל שנא' (זכריה יא יב) (ח) ויתנו שכרי שלשים כסף (שם שם יג) ואשליך(ט) אל בית האוצר מן הדין לא היו שלו וניתן לאוצר ואחר שנראה ששב ממעשיו הראשונים והרבה סייגים ואח"כ יתן הרב דין מה שכתבתי למעלה לאסור כל דברים הנאות מאשה, וביום צומו ילקוהו בסתר מכות גדולות, שכל צער שמקבל עליו מרצונו, הרי הן כיסורין המכפרין, לכן תענית טוב שמשבר את הגוף וצדקה להאריך הפורענות, הוא חייב מיתה ומחיה ומשיב נפש רעבים. (י) לעולם אין מחליפים עון בזכות אלא מחשבין לו הזכיות לבד והחובות לבד לכך יקבל עליו דין השוה לו עונש שענשה התורה וענויין שעושין להנאת העון: [ע"ב] ואל יאמר האדם והלא אמרה תורה (שמות כא כד) עין תחת עין בממון וכן (שם שם כג) אם אסון יהיה כת' (שם שם ל) אם כפר

ס) סי' קע"ט נקופו.

יהי רצון מלפניך שיהא חלבי ודמי שנתמעט כאילו הקרבתיו לפניך על גבי המזבח ותרצני. (ג) בזהר שמות כ' ב': יהי רצון מלפניך שיהא הריח העולה מפי בשעה זו כריח העולה והקרבן באש המזבח ותרצני. (ד) ביצה ל"ב ב'.

מג. (ס) סנהדרין כ"ה ב'. (ב) סוטה ב' א'. (ג) נזיר ג' א'. (ד) צ"ל ולזה אסור. (ה) בכורות ל' ב'. (ו) ב"ק ס"ו ב'. (ז) צ"ל את הגזילה. (ח) צ"ל וישקלו לי את שכרי. (ט) צ"ל ואשליך אותו בית ה' אל היוצר. (י) ספרי דברים פיסקא שמ"ו והביאו רבנו לעיל סי' ס"ו.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

יושת עליו בממון זהו לפי שהתורה חפיצה בתקנת העולם אבל מידי שמים לא יצא במשפטי הקב"ה אינן רואין האדם ואין נפרעין מן האדם לרעה ואין משלמין גמול האדם לטובה אלא לפי יצר לבבו שנאמר (ש"א טז ז) כי האדם יראה לעינים (יא) והאלהים יראה ללבב לכך במה שיראה בעיניך קלה אם יצרך מתגבר עליה [הזהר] כמו בחמורה ויש לך פרעון ושכר לפי ההנאה ולפי הצער שנא' (ירמיה יז י) (יב) בחן כליות ולב לתת לאיש כדרכיו כפרי מעלליו והדין נותן לאדם כמו שנראה ונודע לו והקב"ה כמו שרואה בלב, לפיכך אמרו חכמים (יג) שאין אתה יודע מתן שברן של מצות כי כל מצוה ומצוה כנגד הנאת היצר וכנגד הפורענות בדבר הנודע לבני האדם לגנאי או לשבח והכל שיתקדש שם שמים בעולם ומכל מקום לעולם הבא אינם הולכים אלא אחר יצר מחשבות לבם: כ"ף כ"ף כפוף את יצרך ולמד ליראה את ה' אז תבין יראת ה', כיצד חשוב כל מיני יצר הלבבות יש עבירה שחייבה עליו תורה לאו או עשה ועל עבירה קלה יצרך מתגבר יותר מעבירה חמורה דע לך ששכרך גדול על עבירה קלה יותר מעבירה חמורה כי ה' יראה ללבב, ומה שחייבה תורה בזאת מיתה ובזאת לא חייבה כנגד דיעות האדם שנראה גנאי ולא כנגד היצר, שהרי בת כהן בשריפה ובת ישראל בחנק ויצרם שוה ואם תאמר על בת מלך לא מצינו חיוב לפי (יד) שכל ישראל בני מלכים הם שנאמר (יחזקאל טז יג) ותצלחי למלוכה ואומר (שמות יט ו) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש וכן אמר דוד (ש"ב יב ה ו) כי בן מות האיש (טו) ההוא ואת הכבשה ישלם ארבעתים (טז) ואנה כתוב זה המשפט, אלא נגד דעת בני האדם הנראה לעינים, ומכל מקום לעולם הבא אינם הולכים אלא אחר יצר מחשבות לבבות ואמרו (יז) כיצד יעשה [תשובה] באותה אשה באותו מקום ויצרו כמו כעת שחטא ומוצא שעה העבירה לעשות אבל צריך לקבל העונש כפי הנאת גופו כמו שמצינו (יח) בר' אלעזר בן דורדייא שלא הניח זונה ולבסוף פירש בשעת הרגל עבירה ראה שלא הועיל לו ר' הניח ראשו על ברכיו ובכה עד שמת יצתה בת קול ואמרה ר' אלעזר בן דורדייא מזומן לחיי עולם הבא ואין לומר לפי שזונות הרבה היו לו אם לא מת היו לו לקבל עונשין לפי ההנאות יש קונה עולמו בשעה אחת כר' אלעזר בן דורדייא ויש שקונה עולמו לשנים רבות שכל ימיו בתשובה אם לא חטא וזכה כל ימיו: פ) שלשה יצרים רעים הם הלוחצים את האדם על דברי אשה, כדכתיב (הושע ז ד) כלם מנאפים (יט) כתנור בערה מאפה (שם שם ו ז) כי קרבו כתנור לבם בארבם כל הלילה ישן אפיהם בקר הוא בער כאש להבה כלם יחמו כתנור ג' תנור בפרשה ג' יצרים על האשה, יצר לראות וליראות, יצר של הרהור של תאוה וחימוד של חימום ויצר של לב בוער ולא יכבה, שהלב חושב כל שעה אחר האשה ומשתנע אחריה עד שיהיה אצלה וזה קשה מכולם יש שנעשה ע"י בשפים ואפילו לא ראה אותה בעולם, שאמרו חכמים (כ) אין היצר שולט אלא במה שעיניו רואות זה יצר של חימוד חימום התאוה, אבל יצר שהלב בוער אחר אשה בלא ראייה ועניין זה כאדם המשתנע ובאשה מעוברת שמתאווה לאכול שום דבר, ויומם ולילה היא ממהרת אחר אותו דבר ושוכחת שאר דברים בעבור זה רק זה הדבר, וכל היום בתוך לבו, ואפילו ישמע דברים ממנה לבו שמח או יראה עבד ושפחה מאותו בית ישמח והדבר ע"י בישוף (כא), ויש בלא בישוף 3). כלל גדול ותקנה גדולה לנ' יצרים להיות

פ) פי' קע"ג. 3) ע"כ קע"ג מכאן ומילך פי' קע"ג.

(יד) צ"ל והי' יראה. (יג) צ"ל אני ה' חוקר לב בוחן כליות ולתת. (יג) אבות פ"ב מ"א. (יד) שבת קכ"ח א'. (טו) צ"ל העושה זאת (טז) ברד"ק ש"ב י"ב א' כתוב: ומה שאמר ואת הכבשה ישלם ארבעתים כפלים על משפטו כי גנב אחד (צ"ל אחר) משלם ארבע הצאן תחת השה כו' הרי לפי דבריו לשלם ארבע היה כמשפט של גונב וטובח שה. (יז) יומא פ"ו ב'. (יח) ע"ז י"ז א'. (יט) צ"ל כמו תנור. (כ) סנהדרין מ"ח א'. (כא) הפלגת דברי רבנו ע"ד החשק או האהבה נראה כי היה

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

בעיר רחוק משם, שאין שיירות מצויות לבא משם, ותקנה לראייה אל יהא מצוי אצל נשים וירחיק הליכתו מהם ויעצור רוחו מראות אותם כשהן אצלו כי עיקר מנוח מפני הבשת להתקרב להן ומדבר מאותן דברים, אבל ראיה שאף אחרים עושים ורגילים לראות בנשים ומזה יעצור רוחו וכל עבירה ועבירה שתבוא לידו יחשוב אם היו גוזרים עליו שמד היה נהרג על קדושת השם ויאמר זה הדבר קשה יותר שלא אוכל לעמוד בו, כל שכן זה הקל שלא אחטא:

מד.[ס] **ועל** הירהור אשה בעת שבא להרהר על אשה בתפילה ינעוץ גודלי אצבעות רגליו לארץ ויתלה נופו עליהם ואל יסמוך ידו לכותל וזה הדבר יבטל ממנו כל מיני [דף ט"ז] הרהורים רעים של חימוד או שאר הירהורים ואם יושב ואינו יכול לעמוד מפני בני אדם ינעוץ אגודליו בחוזק בארץ: ועל יצר שלישי אהבת לבו אוהב אשה ביותר ואינו חושש באשה אחרת ולא באהבת בנים ובנות בעבור אהבת האשה זאת תקנתו לצאת ממדינה ההיא ואם עבירה באה לידו יתפלל עליה בכל לבו שהרי על ייסורין חיי שעה יבכה לבו על ייסורין שאין סוף להן ואין חקר כל שכן שיתפלל מאוד עליהם ואם עמד בדבר אל יחזיק טובה לעצמו לומר כמה אני צדיק שעמדתי בדבר זה אלא יברך להקב"ה שלא חטא שבידו הלבבות שנא' (משלי כא א) פלגי מים לב מלך ביד ה' על כל אשר יחפץ יטנו ונא' (בראשית כ ו) ואחשך גם אנכי אותך מחטוא לי:

מה.[ג] **שלשה** מיני יצר הרע הם, השנים בין בזקן בין בבחור, אילו הן, האדם מתאוה לראות ואף אם יחפוץ לעצם עיניו לראות לא יוכל ויראה בעל כרחו והשני לב אדם בוער כתנור אחריה ולא יכול להסיחנה מדעתו, אילו נוהגין בין בזקן בין בבחור, והשלישי נוהג רק בבחור שמתאוה שתתקשה אמתו, מנין לנו שכך הוא שכן מצינו בניאוף ג' תנורים ויצר הרע דומה לאש שנא' (הושע ז ו) כל הלילה ישן אפיהם בקר הוא בער כאש להבה ג' תנורים שנא' (שם שם ד) כולם מנאפים כמו תנור, (שם שם ו) כי קרבו כתנור לבם ונא' (שם שם ז) כולם יחמו כתנור: שי"ן היא עיקר תורת האש, שי"ן בגימטריא יצ"ר, שין יש לה ג' פיצולין וג' פעמים מונה אש בפסוק (שיר ח ו) רשפיה רשפי אש שלהבת יה:

מו.[ג] **יצר** הרע דומה לחיכוך, אם יחכך בשרו יעלה נופו שחין ואם יעצור ויסבול לא יעלה[ד]: שני בני אדם היו, אחד היה מתקשט עצמו כדי שיראוהו נשים כי היה מהרהר אחריהן, ואחד אינו מתקשט ואינו מהרהר, ובא עבירה לשניהם ועשו או לא עשו איזה מהן עדיף הוי אומר זה שמתקשט מתועב הרי דוד במעשה בת שבע היתה אשת איש והרג בעלה (א) ולא רצו למנותו עם ג' מלכים שאין להם חלק לעולם הבא [כי דוד] בא לפי תומו (ב) כשטבלה בת שבע, אבל שלמה היה יצרו מלמד להתאוות שהיו לו אלף נשים:

מז.[ס] **לא** (שמות כו יז) תחמד כתיב בלא וי"ו, לא (א) תַחמֹד אשת ריעך שתתיפה את פניך כדי שתחמוד אותך (ב) ולא תהא חמד לאשת רעך, לא תגרום שחבירך יחמוד אשת ריעך לא תשבח אשה יפה שמא ינרור אחריה ולא תהנה מזיו אשה יפה בין פנויה בין אשת איש ותהנה מזיו שבינה[ו] ורע מי שהוא יפה תואר ויפה

ס) קע"ב. ג) קע"ג. ד) קע"ג. ה) ע"כ קע"ג. מכו"ס פי' קע"ד. ס) ל"ע. ו) ע"כ מכו"ס נפי' ק"ג ופי' ק"ד.

לעיניו דברי החכם בספר המדות מאמר שמיני, ומ"ש ר"ס גאון בהאמונות והדעות מאמר עשירי פרק ד' יעו"ש.

מו. (ס) צ"ל כמו שרצו למנות את שלמה סנהדרין ק"ד ב'. (ג) שמואל ב' י"א ד'.

מז. (ס) צ"ל לא תחמד בבנין נפעל. (ג) צ"ל לא תחמיד כלומר בבנין הפעיל.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

מראה ובא לידו עבירה ואינו חוטא יותר זכותו ממי שאין לו יופי שאינו מקובל לנשים, וגדול זכות עני המחזיר מעשיר המחזיר אבידה וקשה לעשיר שאינו מחזיר מעני שאינו מחזיר וגדול המציל שונאו מאוהבו והמצער רבים בדבר מועט והמצער יחיד בצער גדול, והמצטער צער גדול להציל יחיד וצער קטן להציל רבים או בממון מועט מזכה רבים והמזכה היחיד בממון הרבה על זה נחלקו אבל קבלנו הכל לפי השורה והצער השכר ולפי המחשבה הטובה, חשב לזכות את הרבים ולא יוכל שאין נשמעין לו כאילו זיכה אותן:

מח.ב) **מעשה** בחסיר אחד שלא היה שוכב על מיטתו כל לילות שאשתו נידה אלא יושב או מוטה וישן כי אמר אם אשכב על מיטתי בהנאה נמצאתי ישן הרבה ועוד שמא אבוא לידי קרי אלא אישן בלא כר ובעינוי שלא אראה קרי והיה עומד בלילה ועוסק בתורה:

מט.ב) ומי שמהרהר באשה ואינו יכול למנוע הרהורים מלבו יקום ויצא לחוץ עד שיהא בטל מלבו או ידבר שאר דברים עם בני אדם וכבר כתבנו לעיל על הרהור אשה בעת שבא להרהר על אשה בתפילה ינעץ גודלי אצבעות רגליו לארץ ויתלה גופו עליהם ואל יתמוך ידו לכותל, וזה הדבר יבטל ממנו כל מיני הרהורים רעים של חימוד או שאר הירהורים ואם יושב ואינו יכול לעמוד מפני בני אדם ינעוץ אגודליו בחוזק לארץ:

נ.ג) **מעשה** באחד ששאל מי שיצרו מתגבר עליו וירא פן יחטא לשכב עם אשת איש או עם אשתו נידה או עם שאר עריות האסורות לו, אם יוכל להוציא זרעו כדי שלא יחטא (א), והשיב יש לו באותה שעה להוציא [ע"ב] שאם אי אפשר מותר שיוציא שכבת זרעו ואל יחטא באשה, אבל צריך בפרה, אם המים בקרח ישב במי הקרח בימות החורף, או מתענה ארבעים יום בימות החמה:

נא. **אדם** שבאה לידו עבירה ויצרו תוקפו ומצא שעה ומקום לעשות וצופה באשה שחפץ או הולכת ערומה ומביט בגופה כדי שיהא לו יצר תאוה לפתות לבה שאם לא היה מביט בה לא היתה הולכת כן ובכל יום עוצר רוחו שבידו לעשות חפצו בה תשובה ממדין (במדבר לא נ) ונקרב את קרבן ה', אמרו (א) אם מידי עבירה יצאנו מידי הירהור לא יצאנו:

נב. **שלשה** אנשים באו לפני חכמים להתודות לפניהם ולהורותם דרך התשובה והישרה וביד החכם ספק מה יאמר להם. הראשון אמר אבי אמר לי שהיה עני מאד וידיו ריקניות, ויש לו טיפול בנים, ולא היה לו יצר הרע לגזול ולעשות רמאות אלא במקום שהיה יודע שכספו מוטמן היה הולך שם בלילה כשהיה רואה הכסף לוקחו ומשימו במקומו והיה יצרו תוקפו ואומר לו הלא אתה עני ואין לך מושיע לעזור ולפרנס אותך ואת ביתך ואת ילדיך. ואין לדאוג משום אדם כי אין בעל הכסף יודע ולא יוודע לעולם מי לקחו, וכן היה עושה בכל יום, כדי לעמוד בנסיון, כך אמר הבחור הראשון ואמר לחכם זה אני שואל מעמך על אבי ועל בנו, זה עשה אבי כמה שנים, עד שהלך לארץ אחרת ונתעשר, וכבר ניצל מאותו מעשה, ואני עושה כמו כן, אם אבי יקבל פורענות או שכר, ואני שעושה כן אם צריך אני לקבל כפרה ואני אם חטאתי או אקבל שכר:

ב) קנ"ה. ג) קנ"ו.

נ. (ג) יעוין שו"ע אבן העזר סי' כ"ג ס"א ובדברי הבית שמואל שם.
נא. (ב) שבת ס"ד א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

נג. **אמר** השני אני (א) ריב ומדון [ואותו האיש] בכל יום מחרף ומקלל אותי ועושה לי כל רעה שיכול לעשות לי כל היום בפני רבים ויש לו קרובים בעיר ואני ירא להשיב לו ועוד שאין יצרי מתגבר עלי להתקוטט עמו, אלא כשהולך לארץ מרחקים ואני הולך מוויין ואינו הולך מזויין ואני מתקוטט עמו ומתגרה בו והוא מוסיף להתגרות בי ולקלל אותי ולהכעיסני לפי שרגיל לעשות כן ואפילו כשאין שום אדם כי אם אני והוא מכעיסני ואני מחרפו כדי שיחרפני ויקללני ומוציא אני עליו חרבי, והוא אינו חושש ואין לבי נהנה בקטטה שאין לבי מסיתני להתקוטט עמו אלא שאני ברצון מתקוטט ביחיד ביער כדי שיהא יצרי משיאני ותוקפיני להורגו ואפילו הוא מזמין להמיתני לא הייתי חושש ממנו רק שהייתי יכול לנקום נקמתי על אשר עשה לי בעיר, ובעיר אין לאל ידי, ועוד שאין יצרי מסית אותי אלא כשאני בשדה לבד ואני הולך תדיר לבדי בדרך כדי לפוגעו כדי שיהיה לי יצר לנקום ממנו ובכל זאת אני עוצר את רוחי כדי שיחשוב הקב"ה לי לצדקה, וכן עשה אבי כמה שנים וזה אני שואל אם נחשב לאבי לזכות ולצדקה וגם אני אם עשיתי טובה שהייתי עוצר רוחי או אם יש להתוודות על מה שהכאתי עצמי לידי עבירה שהייתי שולף חרבי ומחרפו ומקללו כדי שיתקוטט עמי או אם שכר וצדקה.

אמר השלישי, אני אהבתי אשה אחת והיא אשת איש, ועזה לי כמות אהבה, והלכתי עמה והבעל הלך לארץ מרחק וגם אוהבת אותי ביותר, ואחבקנה ואנשקנה, ואמשש כל גופה ולא בעלתי, וכל הנישוקים וחיבוקים לא היה בעיני אלא כזכר וכנקבה בנקבה שלא היה יצרי על זה אלא מתכוין הייתי כדי שיתגבר יצרי עלי, והיה לבי כאש בנעורת וכאש בוערת לבעול ולא היה יצרי מתגבר עליה, אלא כשהייתי מחבקה וממשמש עליה, וכן עשיתי ימים ושנים והיה בידי לעשות עמה כל רצוני, כי היינו שנינו דרים בבית והבעל הלך לארץ מרחקים ולא היה מוחה בידי כל מה שחפצתי, ואפילו לבעול ומנעתי בשביל הקב"ה שלא לבעול, אבל חיבוקים ונישוקים לא מנעתי ולא נהניתי מהם כי לא היה לבי כי אם לבעול, וזה עשיתי כמה שנים לקבל שכר, ואבי עשה כן אלא שאותה אשה היתה אשת איש וקטנה היתה ואבי עשה כן לחמותו, או באחות אשתו בחיי אשתו, אמר הבחור על זה אני שואלך אם צריך אני תשובה וכפרה על זה, וגם אבי לשם שמים נתכוון, או אם נקבל שכר שהרי (ב) נוי כלנו מעבירה. אמר החכם לכו לראש ישיבה ושאלו לו, ושלחם לראש ישיבה [דף י"ז] ואמרו פלוני החכם שלחנו אליך לשאל לך כך וכך כמו שכתבנו למעלה, ולא גילו לראש ישיבה [שהם] היו מתוודים, אלא אמרו על אנשים אחרים. אמר להם ראש ישיבה של גולה, צריכים אתם כפרה על חטאותיכם שעשיתם, לפי שאנו מצווים לבער עושי הרעות, ואתם קרובים למויד והשכר תלוי בהקב"ה, כמו שאמרו רבותינו (ג) מי שעשה מעשה או הירהר' או עשו אחרים ושמח, כל שכן שחשבו לעשות ואחר כך עצרו רוחם ואחר כך היה ירא פן יחטיא אם לא יאמר שצריכין כפרה ותשובה על ידי עונש שאשים עליכם כנגד הימים אשר חטאתם ואשר עברתם על דברי חכמים שנתייחדת עם אשת איש ונתן עונש על כל אחד ואחד וצוה להם שלא יעשו כדבר הרע הזה עוד.

נד. ב) **בתיב** (קהלת יב יד) כי את כל מעשה האלהים יביא במשפט על כל נעלם (א) זה שנזדמן לו אשה בקרן זוית או פגעה בו ולא נתכוון לראותה וראה אותה

ב) קנ"ז.

נג. (ב) צ"ל איני איש ריב ומדון חנם. (ג) צ"ל נצלנו מעבירה. (ג) יעוין מו"ק י"ח ב': הירהר בלבו לעשותו כו' או אחרים שעשו ושמח.

נ ד. (ב) יעוין ע"ז כ' ב': קרן זוית הואי וצ"ע.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

יפה ושמח הוא על שראה אותה, וחושב בלבו מאחר שבלא כוונתי ראיתיה אין לי עון על כך, ועל זה נאמר יביא במשפט על נעלם, אם טוב ששמח ברבר אם רע בעיני הקב"ה, כמו (משלי כד יז) בנפול אויבך אל תשמח, (שם יז ה') שמח לאיד לא ינקה, וזה שמח שבא לידו, והיה לו לחשוב שמא חטאתי שנזדמנה לי לראותה, ואם בא לידי מצוה שלא בכוונתו ישמח ויברך את הקב"ה שזימנה לו לעשותה.

נד. ו) שלשה פנים אסורים לראות, פני ע"ז פני אשה ופני רשע, פני רשע שנאמר (מ"ב ג יד) אם אביט אליך ואם אראך, פני אשה, שלא היתה רשאית אשת השונמית ליכנס בפני אלישע, וכת' (שם ד טו) ותעמור בפתח, וכתיב (איוב לא א) ומה אתבונן על בתולה, פני ע"ז דכתיב (ויקרא יט ד) אל תפנו אל האלילים, וכת' (יחזקאל ח ה) ויאמר אלי בן אדם שא נא עיניך דרך צפונה, ואשא עיני דרך צפונה והנה מצפון לשער המזבח סמל הקנאה, ולא אמר ראה, ולא נאמר וארא, כי דמות אדם היה ודמות זכרות ונקבות זה בזה נזקקין על ידי כישוף, וע"י אבן שואבת, ד"א בלא זקיקה, וכת' (שם שם ג) ומושב סמל הקנאה המקנה ובשניה דילג מושב, ואמר (שם שם ה) סמל הקנאה הזה בביאה, וזהו בְּהֵם עושים, מהם חסר ה' דמות זכרותם ונקבותם, ולא אמר ראה, ולא וארא (א) שאסור לראות אפילו בשעה שהבריות נזקקין ולא אמר וארא בנשים מבכות את התמוז, ולא בחמשה ועשרים איש אחוריהם אל היכל ה', הרי ידע שאסור להסתכל בצורת ע"ז ובצורת אשה ובצורת ע"ז, ד' פעמים אמ' הראית הרואה אתה(ב) כנגד ד' פרצופין שעשה מנשה, ובשביל פיקוח נפש מותרין את שלשתן לראות, שהרי יונדב בן רכב (ג) נכנס בבית ע"ז כדי שלא יהרג שום צדיק, וכתיב (בראשית יט טו) ויחזיקו האנשים בידו וביד אשתו, וביד שתי בנותיו, וכתיב (שם לג י) כי על כן ראיתי פניך כראות פני אלהים, מה פני אלהים אחרים אסור, אף פני רשע, אבל להנאתו, אפילו לפיקוח נפשות אסור (ד) שאם עולה טינא בלבו שיצר הרע מתגרה בו לראותה ימות ואל יראה.

נו. ו) ואסור לראות שום אדם והוא מתבייש ממך אם תראנו, כמו אדם רודף אחר חברו לתת לו צדקה והוא יתבייש אם יראנו אדם, ואם מביא שום דבר לשוק למכור, או שום חפץ מן השוק, או אפילו עוסק בשום מלאכה, או אפילו בביתו ואם מתבייש אם תראה אתה אותו אל תעמור שם והשמט מפניו.

נז. ג) אל יקבל אדם בביתו נשים פן יהרהר אחריהם, ולא ידור בבית שאנשי עול שם, לפי שיביאוהו לשבועה, או הוא אותם ואם יש לו בנים, שמא ילמדו ממעשיהם ולא ידור אדם במקום שיש משפחות מקובצות כי אין מקבלין תוכחה, כי המשפחה מחפה עליהם שלא יתביישו לעיני משפחות שבעיר ולעולם לא יהיו בלא ריב ומצה, ולא ידור בעיר שאין ריוח בעיר אלא בסחורות, מפני שלא יוכל להיות קבוע בלמוד, ולא ידור בעיר שפריצים שם אוכלים ושותים, ולא בעיר שאין(א) הראש, שנ' (משלי כח ב) בפשע ארץ רבים שריה.

נח. ג) צא ולמד מן(א) שר של גוים, הגמון אחד היה ובמקומו היה שוק גדול, והיו מתקבצים מכל מקומות באותו יום, ונקבצות שם זונות הרבה, ולאותם זונות [ע"ב] היתה גברת אחת על כולן, אמר ההגמון לעבדו קח ממוני הרבה ותשכיר כל הזונות, כי מחר יבאו לשוק, ולאחר שתשכיר כולן כמו שירצו תכנים כולן בבית אחר, ותציע לכל אחת מיטה יפה, ותן להם לאכול ולשתות ומלאכת צמר, ותשמרם עד שיעבור השוק,

ו) קע"ח. ג) קע"ט.

נה. (ו) שם שם. (ג) סנהדרין ק"ג ב' ובנדפס ג' פרצופים והוא טעות. (נ) מ"ב יו"ד כ"ג. (ד) סנהדרין ע"ה א'.

נז. (ו) צ"ל אחד הראש שנאמר כו' וכמו שאמרו סנהדרין ח' א' דבר אחד לדור ולא שני דברין.

נח. (ו) צ"ל כשירי שלו.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ותשיבם למקומן, הלך ודיבר אל הגברת של הזונות ואמר לה כל מה שאת חפיצה אתן לנשים שלך יותר ממה שתרויחו, ונתן לה כל מה שאמרה, והכנים כולם בבית אחת ושמרם, לאחר שעבר השוק השיב כולם לעיר, כך היה עושה כל זמן שהיה השוק והזונות באות על כן, כל שכן ישראל שצריכין לעשות סייג וגדר מעושי עבירה על כן צוה (דברים כג יח) לא תהיה קדישה מבנות ישראל[ח] כתיב (משלי כה יז) הקר רגלך מבית רעך, הרי שני חבירים בסחורות, לאחד אשה יפה, מוטב שהוא יבא לביתך.

נט.[ג] מכל מה שהוא כתוב בשיר תשירים צריך להזהר שלא ישמע קול אשה, והוא הדין לאשה שלא השמע קול איש, שכל שהאיש מוזהר האשה מוזהרת, ודע שכל אשה שהיא הולכת לפני בית איש ומתחילה לא הרימה קולה אבל כשהולכת לפני בית איש ומשמעת קול הרי כוונתה לרעה, וכן האיש, לכן כל הרגילים בזה עליהם נאמר (ישעיה סה יד) הנה עבדי ירנו משוב לב, ואתם תצעקו מכאב לב ומשבר רוח תיללו (א) ושער באשה ערוה, שנאמר (שיר ד א) שערך כעדר (ב) הרחלים, גם לא יזכה (ג) שער (ד) רישיה כעמר נקי, ואם נזהר מלראות באשה יראה את הכבוד, שנאמר (ישעיה לג יז) מלך ביפיו תחזינה עיניך, וגם אם שער ראשו יפה ואינו נזהר בו לוקה(ה) כאבשלום שנתלה בשערו. וכבל דבר שאינו נזהר בו ילקה בגופו. ומי שנזהר מלהסתכל באשה (ו) ואינו נזהר מבגדים חמודות של נשים הרי ילקה בבגדיו ולא יראה (ז) במעשה לבושו של כבוד.

ס.[ג] לא יושיב (א) רשעים אצל צדיקים כדכתיב (תהלים א א) אשר לא (ב) ישב בעצת רשעים. לכן לא יושיב רשעים אצל צדיקים ולא צדיקים אצל רשעים. לא בדין ולא בעצה ולא בסעודה, ולא יתחבר עמהם שהרי כתיב (דברים כב ט) לא תזרע כרמך כלאים. חטה ושעורה וחרצן במפולת יד. כי היין משמח ומשכר ומאבד דעת שותהו. לכן לא (ג) יחנן מי ששותה שכור ואין בו דעת, וכת' וזנות ויין ותירוש יקח לב, ואין הסובא חושש על לחם ואינו מרגיש בגופו, דכתיב (תהלים עח כה) לחם אבירים אכל איש. (ד) לחם איבורים. (ה) פת שחרית מבטלת דברים רעים ורוח רעה ומוסיף חכמה כו'. כל מה שאמרו חכמים בפת שחרית כנגדו להפך ביין לכן לא תזרע כרמך כלאים. לכן לא יושיב אדם שותים יין אצל טובים שנאמר (משלי כג ב) אל תהי בסובאי יין אל תהי סובא יין אין כתיב כאן אלא [אל] תהי בסובאי יין. לומר אל תעמוד ואל תשב ביניהם (זכריה ט יז) כי מה טובו ומה יפיו דגן בחורים ותירוש ינובב בתולות. אל תזרע כרמך כלאים[ג]. אל תערב בנים בין הבנות פן יחשיאו תשמח בתולה במחול לבדה(ו) אבל בחורים וזקנים יחדיו. וכן ילדים וילדות משחקים ברחובותיה. ילדים לבד וילדות לבד. וכן בסוף תהלים (קמח יב) בחורים וגם בתולות ולא אמר בחורים עם בתולות כמו זקנים עם נערים. גם לרבות נשים לבד.

סא.[ד] הנותן יין למי שעסקו עם הנשים מסייע ידי עוברי עבירה. אבל הנותן למי שמצטער ואינו יכול ללמוד ולהתפלל בכוונה מפני צערו עליו אני קורא המשמח אלהים ואנשים. [ס] וכתיב (משלי לא ו) תנו שכר לאובד ויין למרי נפש.

ח) ע"כ קצ"ע מכו"ם סי' מכ"ד. ג) מכ"ד. ג) ע"כ מכ"ד מכו"ם סי' קק"ח. ד) ק"ח. ה) ע"כ סי' ק"ח.

נט. (ח) ברכות כ"ד א'. (ג) צ"ל העזים. (ג) דניאל ז' ט'. (ד) צ"ל ראשה כעמר נקא. (ה) סוטה ט' ב'. (ו) ע"ז כ' ב'. (ז) אולי צ"ל כמעטה לבושו ע"ש הכתוב מעטה תהלה ישעיה ס"א נ'.

ס. (ח) צ"ל אדם רשעים וכן הוא בגדפס. (ג) צ"ל הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב. (ג) צ"ל יחכן וכן הוא בגדפס. (ד) יומא ע"ח ב'. (ה) בבא מציעא ק"ז ב' ושם איתא י"ג דברים נאמרו בפת שחרית מצלת מן החמה ומן הצנת ומן המזיקין ומן הזיקין וכחכימת פתי כו' עוד שמאמרו וכולן פת שחרית במלח וקתון של מים מבטלתן. (ו) יש להעיר כי הגאון ר"א שטיינהארדט גיסו של הגר"ז ברלין בספרו זכרון יוסף סי' י"ז מביא דרשה זו מדעת עצמו.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לכן מצוה בקידוש היום ביין (א) כי היין שבא"י ברביעית היה משמח את הלב וכתיב בשבת (במדבר י י) (ב) ביום שמחתכם. וכתיב (משלי י כב) ולא יוסיף עצב עמה(ג):

סב. במסכת מועד קטן(א) פירש רבינו חננאל חס ושלום שר' אלעאי הזקן התיר לעבור עבירה כלל. אלא כך אמ' אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו באכילה ובשתייה ובמיני זמר. ומתיירא שמא ישתכר ויבא לידי עבירה. התיר לו לילך במקום אחר וילבש שחורים. כל זה כדי לשבור יצרו. שהאכסנאי לבו שבור. כדאמ' (ב) כלבא בלא מזותיה שב שנין לא נבח. וכיון שעושה כן לבו נשבר ונמצא זה מונע מאליו. אבל לעבור עבירה או אפילו שתיית יין במיני זמר המרגילין לשמחה [דף י"ח] אסור. וכל שכן מה שהוא למעלה מזה. והוא דלא מצי לכייף ליה ליצריה(ג) וההוא צורבא מרבנן דסני שומעניה. היה שותה במיני זמר ופירש שם. ועבד כר' אלעאי. דאי סלקא דעתך עבירה הוה רב יהודה בעי אי משמתינן ליה(ד) וכיוצא בו דליכא עבירה. ואעפ"כ לצורבא מרבנן יש חילול השם בפסחים(ה) מפורש:

סגו). **מעשה** באדם אחד שהיה רוכב בלילה יחידי. והלבנה זורחת באותה לילה. היה רוכב במדבר והנה חיל גדול ענלות ענלות. ועל הענלות יושבים בני אדם. והמושכים ענלות בני אדם. ותמה מה היו עושים. כשנתקרב אצלם הכיר מקצתם שכבר מתו אמ' להם מה זה שאתם מושכים כל הלילה הענלות ומקצתכם על ענלות. אמרו לו כשביל עונינו כשהיינו חיים באותו עולם היינו משחקים עם נשים ובתולות. ועתה אנו מושכים את הענלה עד שכך אנו עייפים ויגיעים שלא נוכל לנהוג יותר. יורדין אותן שעל הענלה ואנו עולין ונחים ונוהגים אותנו עד שיניעים. ואחר כך אלה וזהו שנאמ' (עמוס ב יג) הנני אנכי מעיק תחתיכם כאשר תעיק העגלה וכתיב (ישעיה ה יח) הוי מושכי העון בחבלי השוא וכעבות עגלה חטאה והישרים מכין את המוליכין כמנהיג את הבהמה בעגלה. שנאמ' (תהלים מט יג) נמשל כבהמות נדמו. וכת' (שם שם טו) וירדו בם ישרים לבקר. מי שעושה בחייו מעשה בהמה יש לו לעבוד באותו עולם כבהמה. ומי שמשעבד בני אדם או נותן חתיתו על בני אדם משעבדים אותו [באותו] עולם כבהמה. ואפילו מי שמענה את בהמתו יותר מדאי:

סדג). **כתיב** (משלי כה יב) נזם זהב וחלי כתם מוכיח חכם על אזן שמעת. למה כתב זה המשל אלא זה מניד לנו לפי שכך כתב (שמות יא ב) דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה וג'. וכתיב (שם ג כב) ושמתם על בניכם ועל בנתיכם. לא דיבר אלא כנגד הבנים המקבלים מוסר מן המוכית. אבל בנים ובנות שאינם שומעים למוכיחים אם ילבשם עדי יבא לידי זנות. לכך כתב למי ראוי נזם זהב וחלי כתם דוקא לאוזן שומעת לדברי חכם שמוכיח שאין אדם רשאי לתקן תכשיטים לבניו הפריצי' ולבנותיו הפרוצות. ולא האיש לאשתו כשהיא פרוצה שנאמ' (הושע ב ה) פן אפשיטנה ערמה והצגתיה כיום הולדה. (שם שם יא) ולקחתי(א) צמרי ופשתי. לכך באותם ג' פסוקים של שאילות ושאלה אשה משכינתה. וישאלו וישאלו. נעלם ח' ק' ט'. כי לאחר ט' כתיב חק. ואפרשנו ביחזקאל. כת' (ט"ז ח י יא יב) ואפרש כנפי עליך א'. ואכסה ערותך. ב'. ואלבישך רקמה. ג'. ואנעלך תחש ד'.

ו) קס"ע. ג) כפול לקמן קי' מהמקל"ג ומהמקל"ד בשינויים.

סא. (ו) ברכות נ' א' וברש"י שם ע"ב ד"ה אין מברכין. (ב) ספרי בהעלותך פיסקא ע"ז. (ג) ירושלמי ברכות פ"ב ה"ז אמר שקאי על שבת.

סב. (ו) י"ז א' שם בתד"ה אם וכן הביא שם רש"י בד"ה מה בשם רב האי גאון. (ב) עירובין ס"א א' וצ"ל כלבא בלא מאתיה שב שנין לא נבח. (ג) מו"ק י"ז א'. (ד) נראה שחסר פה וצ"ל אלא שהיה שותה וכיוצא בו. (ה) מ"ט א'.

סד. (ו) צ"ל ולקחתי דגני בעתו ותירושי במועדו והצלתי צמרי ופשתי.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ואחבשך בששׁ. ה'. ואכסך משׁי. ו'. ואעדך משׁי. ז'. ואתנה צמידים. ח'. ואתן נזם על אפך. ט' וכת' ותזני. א'. תזנותך. ב'. ותיזני ג'. ותזני. ד'. מתזנותיך. ה'. ותזנותיך ו'. תזנותיך ז'. ותזני. ח'. תזנותיך ט'. וכת' (שם שם כז) והנה(ב) נשאתי ידי עליך. ואגרע חקך. הרי לאחר ט' כת' חקך. ט' זנות גורמים (לנ"ו) [לט'] זנות שכתובים לעיל ועוד ט' ותשפכי את תזנותיך מתזנותיך. ותזנותך. תזנותך תזנותיך. תזנותך. בתזנותיך(ג) הרי ט'(ד) ועתידים ט' תכשיטים שיאירו ת' פרסאות. שנאמ' (זכריה ט טז) כי אבני נזר מתנוססות על אדמתו. וכתיב (ישעיה נד יב) וכל גבולך לאבני חפץ. ולכך נעלם ט' בקומי אורי כי בא אורך. (שם ס א ב ג) וכבוד ה' עליך זרח. כי הנה החשך יכסה ארץ וערפל לאמים ועליך יזרח ה'. וכבודו עליך יראה והלכו גוים לאורך ומלכים לנגה זרחך: סה(ה). כתיב (שמות לג ה) הורד עדיך מעליך ואדעה מה אעשה לך הודיענו שבעל תשובה לא ילבש בגדי חמודות. וביום הכפורים לפי שהוא יום טוב לא צוה שלא להלביש בגדי חמודות מפני שני דברים שניתוספו בו קרבן מוספין ואיסור מלאכה וכת' (ישעיה כו טו) יספת לגוי ה' יספת לגוי נכבדת כשיש ביום שתי תוספות קרבן מוסף ואיסור מלאכה צריך לכבדו בבגדים שנאמר בהן (שמות כח ב) לכבוד ולתפארת לכך נאמר יספת יספת. ועוד ביום שיוכל לקרוע בגדים יש שק. שנאמר (מ"ב ו ל) ויהי כשמע המלך את דברי האשה ויקרע את בגדיו והוא עבר על החומה וירא העם והנה השק על בשרו מבית הרי השק למטה ולמעלה בגדו. אבל ביום הכפורים שאינו יכול לקרוע [ע"ב] אין שק(ז) כתיב (יואל ב יב יג) שובו עדי בכל לבבכם ובצום ובבכי ובמספד וקרעו לבבכם ואל בגדיכם ושובו זה יום הכפורים שאין בו קריעת בגדים. (שם שם יד) והשאיר אחריו ברכה אחריו ולא לפניו זה יום הכפורים שאין מברכין על היין לפניו אלא מבדילין על הכוס שאם לא תאמר ביום הכפורים מדבר למה אמר קרעו לבבכם ואל בגדיכם והלא מצינו הצדיקים שקורעים על צרתם אלא ביום הכפורים מדבר שצריך לקרע הלב ולא הבגדים:

סו(ג). אמר (א) ר' יהודה אין היחיד רשאי לסגף עצמו בתענית שמא יצטרך לבריות(ב) אבל אדם שיצרו מתגבר עליו להכניע יצרו(ג) והמלמד. סופר. פועלים. אסורין לסגף שימעטו במלאכתן(ד). וכשאדם מתענה ישמור עצמו שלא יהיה בעסן בו ביום. כי כשאדם רעב הוא בעסן ואם יכעום מוטב לו שלא התענה ויהיה שבע ושוב לב לבריות שלא יתקוטט וכתיב (ישעיה נח ד) הן לריב ומצה תצומו וג'.

סז(ג). והראשונים כשהיו מתענין לא היו אוכלין כי אם פת במלח ומים(א) כר' יהושע שדבר כנגד בית שמאי וכר' אלעזר בן עזריה שפרתו יצאה בירושלמי (ב) כתוב התענו עד הושחרו שיניו. ואילו היה הב"ה חפץ בתעניות היה מצוה לישראל אלא שיכנע לבו שנאמר (קהלת ג יד) והאלהים עשה שיראו מלפניו (ג) ר' יונתן צאים כל ערובת ראש השנה ר' אבין צאים כל ערובת(ד) ר' זירא צם תלתא(ה) יומין ואית דאמרי תשע מאוון. ולא חש על מגילת תענית(ו). הרי מי שהורגל להתענות בניסן אינו מונע משום מגילת תענית כי בטלה מגילת תענית:

ב) מכט"ו. ג) ע"כ מכ"ח מכט"ז. ד) מכ"ז.

(ג) צ"ל נטיתי. (ג) אם נצרף לזה ותזני ותזני שהביא רבנו לעיל אז יהיה המספר מכוון. (ד) יעוין בבא בתרא ע"ה ב' וילקוט ישעיה רמז של"ט.

סו. (ב) תענית כ"ב ב' ולפנינו ר' יוסי וכן הוא בתוספתא פ"ב דתענית. (ג) צ"ל אלא אם הוא אדם. (ג) ירושלמי פ"ז דדמאי. (ד) מכאן עד התענה כתוב בספר הישר המיוחס לר"ת.

סז. (ב) חגיגה כ"ב ב'. (ג) שבת פ"ה ה"ד. (ג) ירושלמי תענית פ"ב ה"ב ומזה כתוב בפסיקתא דר"כ פיסקא ולקחתם לכם דף קפ"ג א': ולכך ערב ר"הוגדולי הדור מתענין והקב"ה מתיר קצת ויעוין שם בהערות רש"ב שליט"א הערה צ"א וכן כתב הכלבו סי' ס"ד. אבל מדוע לא תביאו הפוסקים בשו"ע או"ח סימן תקפ"א פ"ב ובמג"א פ"ק הירושלמי הנ"ל? (ד) צ"ל שובא היינו ערב שבת. (ה) צ"ל תלת מאוון יומין. ויעויין בבלי ב"מ פ"ה א'. (ו) יעוין שו"ע או"ח סי' תכ"ט ס"ב שפליגי בזה חב"י והרמ"א.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סח(ה). **כתיב** (ש"א יד כט ל) ויאמר יהונתן עכר אבי את הארץ ראו נא כי אורו עיני כי טעמתי מעט דבש הזה אף כי לוא אכל אכל היום העם משלל אויביו אשר מצא כי עתה לא רבתה מכה בפלשתים (א). הרי כשמקיפין גוים את העיר אין מתענין פן יהיו חלשים ולא יהיו יכולים להלחם. וכן מי שהולך לפדות שבויים לא יתענה שאם יהיה חלש יעכב בהליכת הדרך וכן ההולך לעזור להציל נפש(ב) וכן כל מי שצריכין ממנו לא יתענה כגון מיילדת ומי שיש לו אב זקן ואם זקנה והוא עובדם ומי שמשמש לחולה ואין אחר מסייעו לא יתענה תענית יחיד אלא עם הצבור או תענית שרגיל להתענות ביום שמת אביו:

סט(ג). **שמשון** גבור שבגבורים ודוד חסיד שבחסידים ושלמה חכם שבחכמים ונכשלו שמשון ושלמה על ידי אשה ונכשל דוד על ידי יפת תואר ואשת אוריה לכך נכתב ענין שמשון ודוד ושלמה שנכשלו כדי להודיע תוקף אהבת נשים שיותר מדאי הוא והגדיל יצר הרע על הטובים ומניד לנו שלא על חנם כתב לנו (דברים ז ג) ולא תתחתן בם שהרי מלך חכם על כל חכמים נכשל בהם והטו נכריות את לבבו וכל שכן שאר העם. וכן גבור שבגבורים נכשל באשה והכל לפי שהיה רגיל בין נכריות ולצאת לחוצה לארץ והוא שופט להודיע שאין מגלים סוד לנשים ואם לא הניד לדלילה לא היה נכשל לכך אמרו חכמים(ב) שיהו נזהרים מן האשה נכרית ואשה זרה, בכל מקום שכתוב אשה נכרית גויה או ניורת אשה זרה יהודית, והודיע מעשה דוד להודיע כי ראש החסידים וכל עסקו לשם שמים ואעפ"כ כשראה אשה נכשל ואע"פ שהיה קרוב לוקנה וכ"ש שבחור צריך ליזהר מלהביט באלה ולהתרחק מאשה ונכתב מעשה רות מפני שהיתה צנועה ביותר ועשתה חסד גדול לנעמי שעזבה נעמי בבית שלא תתבייש והיא מלקטת לצורך נעמי ולבלתי לכת אחרי הבחורים שאם היתה לוקחת איש לא היה מניח לה לפרנס נעמי, ועתה לקחה לבועז וילדה בן(ג) ונתנהו לעובדה לכך יצאו ממנה מלכים ונביאים. לכך זכה לוט שהלך עם אברהם מחרן שנתחתנו בו זרע אברהם(ד) ומי שאוהב אשה מאד לא יקח בתה או אמה לפי שמצויה לו שמא יחטא בה, וכל כיוצא בזה.

ע. **ראובן** שאמר לשמעון אני אוהב את אשת פלוני וחקרתי שנם היא אוהבת אותי והקרובים לא נתנוה לראובן ולבסוף לקחה שמעון לאשה לא ידור ראובן עם שמעון [דף י"ט] בבית שהאשה שם פן יחטא עמה.

עא.(ה) **אחד** היה נואף ובאו קרוביו לבקש מן החכם שיעשה תקנה שלא יהיה נואף אמר החכם הייתי נותן לו [דבר] לאכול שלא יהיה לו תאוה רק איני רשאי שהרי אף לאשתו לא היה יכול להיזקק אע"פ שיש לו בנים ואפילו אם יש לו בנים ואין לו אשה שהרי יכול לקחת לו אשה.

עב.(ו) **חסידים** הראשונים היו כותבים באגרת עונותיהם כשהיו חושאים והיה תדיר בעיניהם כדי שיצטערו וכדי שיתחרטו ויעשו תשובה, וכדי להתוודות עליהם וברמיזה כותבין שלא ידעו אחרים לכך כותבין ברמז ולא בפירוש כדי שיזכור עונותיו ושלא יחטא עוד ויתחרט ויתעצב אל לבו, אבל מה שאמרו(א) חציף עליה

ה) מכ"ס. ג) מעין זה לקמן סי' תתסב"ה. ג) מכ"ע. ד) ע"כ סי' מכ"ע סגל מגלת נבדפס נסי' קפ"ז וכפל נכ"י סי' קע"ו. ה) מכ"כ. ו) סי' כ"ת.

סח. (ה) תוספתא פ"ב דתענית.

סט. (ב) שופטים י"ד. (ג) בנדפס: לכך אמר כו' וכונתו לדברי החכם מכל אדם במשלי ב' ט"ז ה' כ', ו' כ"ד, ז' ה' ויעוו"ש ברש"י. (ג) בנדפס ליתא שתי תבות אלו ואולי צ"ל וקראוהו עובד ויצאו ממנו מלכים ונביאים. (ד) מעין שאמרו יבמות כ"ו א' יע"ש.

עב. (ו) ברכות ל"ד ב' סוטה ז' ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

איניש (ב) דמפרש חטאיה שמגיד לכל חטאיו אבל אם מגיד לחכם אחד את כל עוונותיו כדי שיורה לו מה לעשות והיאך יעשה תשובה מותר. אך יאמר לו מה שעשה כך וכך עשיתי כדי שיורה לו באיזה דרך לעשות תשובה. הרי אמרו חציף אינש מאן דמפריש חטאיה. והטעם שפעמים מהרהרים אחר מידת הקב"ה ויאמרו תימהא הוא שאותו פלוני הרבה לחטוא. ופעמים שוכות אבותיו מגינים עליו ואינם נפרעים ממנו מהרה ומאריכין לו. ועוד שמא עשה תשובה בסתר או יעשה וכיות בסתר ויגינו עליו ויתמהו למה אין נפרעין ממנו. ועוד חציף אינש מאן דמפרש חטאיה לרבים שהפריצים יאמרו וכי אנו בלבד חוטאים אף פלוני חטא ולכך יכתוב ברמז חטאיו שלא ידעו אחרים כדי לקיים מה שכתוב (תהלים נא ה) וחטאתי נגדי תמיד. וכותב יום המיתה וגיהנם ולבסוף אהבת שמים כי היא מובחרתו ומי ב) שחטא וחושדין אחרים מצוה לו לומר אני הוא שחטאתי כדי שלא יחשדו את הכשרים (ג) ג). יהודה הודה בשביל תמר וראובן הודה בשביל שלא יחשדו אחיו. כך למדנו מי שעושה דבר ואחרים נחשדו בשבילו והוא עשאו בסתר והודה בשביל שלא יבאו אחרים לידי חשד הקב"ה מנחילו חיי העולם הבא שנאמר (איוב טו יה) אשר חכמים ינידו ולא כחדו מאבותם וכתי' (שם שם) להם לבדם נתנה הארץ וכתיב (תהלים ג כג) זבח תודה יכבדנני למה אמר זבח תודה כמו כן מי שזבח עולה מכבד הקב"ה אלא זובח יצרו ומודה וכן הוא אומר (יהושע ז יט) ויאמר יהושע אל עכן בני שים נא כבוד לה' אלהי ישראל ותן לו תודה והגד נא לי מה עשית אל תכחד ממני. בתנחומא בפרשה אלה מסעי במעשה דעכן אמר יהושע הגד לי מה עשית נפלה מחלוקת בישראל ועמדו שבט יהודה והרגו בישראל כיתות כיון שראה עכן כך אמר בלבו כל המקיים נפש אחת בישראל כאלו קיים עולם מלא ואני החוטא והמחטיא שנפלו על ידי ונהרגו. מוטב שאודה להקב"ה את פשעי ולפני יהושע עמד עכן והשמיע לכל העדה לא זאת בלבד עשיתי אף מעלתי (ד) וכו' אמר יהושע בן ידעתי הגד מה עשית ואראה בשלל ראיתי במה שכתי' (דברים כ יד) ואכלת את שלל אויביך ואע"פ שאני עשיר (ה) ביהודה מיד (יהושע ז כב) וישלה יהושע מלאכים וירוצו האהלה פן יגנבו שבט יהודה ויוסיפו עוד מחלוקת ויש לעכן עוד חלק לעולם הבא לפי שהיה יכול לכפור הואיל ושבטו עוזר לו והודה כדי שלא יתחזקו במחלוקת. לכך אדם שגנב או שעשה שאר עבירות ואחרים נחשדים יודה זה אני החוטא כדי שלא יהו חושדים את הנקיים.

עג. אחד גנב וגתנו חרם מי שגנב שיודה ואותו שגנב הודה והשיב לבעליו אמרו לו שטות עשית שהודית שיחרפוך אמר החכם אשריך שהודית והחזרת כי זה כבודך שהחזרת וזכותך שהנקיים שהיו חושדים נקיתה בהוראתך ותכפר הודאה על הגניבה:

עד.ג) אדם שגנב לחבירו כגון ראובן ושמעון ראובן גנב או גזל או רימהו לשמעון אין לו לשמעון לגלות על ראובן מפני תקנת השבים מפני הבשת לא ישיבו ומפני שלא יחשדו אחרים מצוה על ראובן שיודה בפני [ע"כ] הכל שלא יהו אחרים נחשדין והוא חייב ד) כבר אמרנו מי שחטא וחושדין אחרים מצוה לו לומר אני הוא שחטאתי, כדי שלא יחשדו את הכשרים ונם כשלא חטא יכול לומר חטאתי והנני שב כדי שישובו גם הם ואם מתודה על חטאות אחרים צריך לומר אני חטאתי

ב) ק' כ"ג. ג) ע"כ. ג) מכ"ל וכדפס עוד פעם לפמ"ז מכ"ל. וכפל להלן ק' ס"ס.
ד) ע"כ ק' מ"ל. וכ"כ מכ"ל ממכיל מכו"ל מה שכתוב נכ"ו ק' ע"ס.

(ג) לפנינו בסוטה דמפרש. (ג) סוטה ז' ב'. (ד) צ"ל מעלתי באחרות כן הגירסא בתנחומא. (ה) צ"ל שאין בשבט יהודה עשיר ממני.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שהרי כהן גדול מתוודה שעוויתי ושפשעתי, וגם(א) עזרא הסופר כלל את עצמו בחטאות ישראל לפי שכל ישראל ערבים זה בזה ואם ראה בני אדם שחוטאים ולא מיחה בידם, או שראה שחטאו ושמח אע"פ שהוא לא חטא צריך לומר חטאתי:

עה.ב) (א) **ואמרו** אם התחטא ביום הכפורים הזה על עונותיו לא יתוודה ליום הכפורים אחר אותם עונות שלא יהא כבלב שב על קיאו כסיל שונה באולתו, ולר' אליעזר בן יעקב מותר להתוודות שנא' (תהלים נא ה) כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד ואם שאר ימים יתוודה בשנה הוא מתוודה על כל עונותיו, כדי שיזכור עונותיו ויתחרט וידאב לבו לשמים ותמיד יתחרט על עונותיו כי מפני שזוכר עונותיו ישים תשובה על לבו כל זה איננו כבלב שב על קיאו(ג), וכשאדם מתוודה יזכור עונותיו כהוויתן ואם אין שב ממקצתן יאמר כך יוצרינו אתה יודע יצרינו ואתה תבניע יצר לבבינו ומול ערלת לבבנו ולא נקשה עוד ערפינו:

עו.ג) (א) **לא** יתכן לאדם שיביא עצמו לידי חשד ואם בא בעל כרחו ינקה עצמו וימחול למי שהשדוהו, ואם שואלין ממנו עיצה והוא יודע אם יתן להם עיצה הגונה שיהשדוהו ואם ישתוק יעשו שלא כהוגן מוטב ליתן להם עיצה אע"פ שיחשדוהו: (ב)כי היה

עז.ד) **מעשה** בשני בני אדם ראובן היה לו בן ושמעון היה לו בת וללוי בת הלך ראובן למדינת הים ושאל שמעון ללוי עצה אם יתן בתו לבן ראובן, וקרובי בן ראובן שאלו עצה ללוי ואמר לוי בלבו אם אומר אל תעשו בלא רשות ראובן יחשדוני שאני נותן עצה זאת בשביל בתי שהם יודעים שראובן יבחר בבתי יותר מבה שמעון ואמר להם טוב בעיני וכשנודע לראובן אמר ראובן ללוי חטאתך לא תכופר לא יהכן שבשביל לנקות עצמך מן החשד נתתה להם עיצה שאין להם תקנה שאמרת טוב בעיני ואין תקנת בני בו יותר היתה תקנת בני בבתך ומה שהיו חושדים אותך זה היה להם עון גדול ועל הצער של חשדה הייתה מקבל שבר גדול ועל זה עברתה על (ויקרא יט יד) ולפני עור לא תתן מכשול, ואמת אמר ראובן שבשביל שלא יהא נחשד עשה רע לא יתכן זה.

עח. כל מי שמביא עצמו לידי חשד, ימחול לכל החושדים אותו, כי הוא גרם לעצמו השמרה) שלא תשב עם מי שלא תלמוד טוב ממנו, ועוד שתגרום שיחשדוך בדבר רע, כי יאמרו לא על חנם הלכת אצלו ובך יתלו מעשיו הרעים(ו) (א) כל מי שיש לו תלמיד רע בפתאום יכהה עיניו באחייה השילוני.

לכך לא יביא אדם את עצמו לידי חשד שאם יבא לידי חשד ולא חטא יהיו נענשין על ידו או ילמדו ממעשיו, וגם לא יקבלו כשיוכיח אותם כי יאמרו כך עשית ואתה מוכיח אותנו.

עט.ז) **חלון** או חור פתוח לרשות הרבים ובחדר אוצרות כסף ואוצרות זהב ואדם חפץ לעשות צדקה ופנה עצמו לקחת מביסו וכסבורין העם שמוציא בעד החלון מן הכסף ועתה רואה שחושדין אותו, מותר לו לומר צדקה עשיתי להוציא

ב) מככ"ב. ג) ע"כ פ' מככ"ב מכו"ב מקו' כ"ג. ג) מככ"ג. ד) מככ"ג. ה) ע"ע. ו) ע"כ. ז) מככ"ג.

עד. (ב) עזרא ט' ו'.

עה. (ב) יומא פ"ו א'.

עו. (ב) שקלים פ"ג מ"ב יבמות ק"ב. (ג) שתי תבות אלו יש להדפיס בתחלת סי' ע"ז.

עח. (ב) ב"ר פרשה ס"ח: כל המעמיד בן רשע או תלמיד רשע סוף שעיניו כהות תלמיד רשע מאחיה השלוני.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

עצמו מן החשד, או שמא אסור דנראה מתגאה מן הצדקה וטוב לו שיחשדוהו (א) ותיפשוט מההיא —

פ.ב) **דמעשה** היה בחסיד שעשה שאילת חלום מי ישב אצלו בגן עדן הראו לו בחור אחד במקום רחוק למחר התקין עצמו והלך כדי לראותו והיה חוקר ומחפש אחריו כשהגיע סמוך למקום אותו האיש שאל אחריו וכל העולם תמהו עליו למה תבקש זה כי הוא פריץ מאד שמע ועצב ואעפ"כ בא לבית האיש והאיש הוציאו בחרפה [דף כ'] גדולה והכהו על הלחי ופשט מכנסים שלו, אמר לו אם תרצה תכנס כאן והיה הוא והבריו מתלוצצים בו, אעפ"כ לא השגיח ונכנס והכניסו בחדר סמוך לחדר הזונות, ובלילה הלך וכינס כל הזונות שבעיר ונכנס עמהם סמוך לחדר הזאת וישקם יין לרוב עד שנשתכרו והיה מרקד בפניהם כל הלילה עד שמשתכרות וישנו, ויצא הוא והלך לו, וכל זאת ראה החסיד והיה בוכה, למחר הכין עצמו לחזור למקומו וקודם שהלך שאל מן האיש בחייך תאמר לי אם עשית טוב מימיך כי ראיתי בחלום שתשב אצלי בגן עדן ועתה אתה עשית פריצות ואיך יתכן שתשב אצלי, אמר כל מה שראית לטובה אני מכוון, שאני מראה עצמי פריץ ומגידים לי הפריצים איזו זונה שהשכירו ואני הולך בחשאי ומוסיף אני להם כדי שיבואו אצלי והן סבורות שאני בועל אותם שהן שכורות בלילה, ועוד צויתי את אמי שבאה בלילה ומוציאה אותי בשערותי שאם יאמרו למחר למה לא שכבת אצלינו אשיב להן ידעתן שאמי הכתני ואדהכי והכי אני מונע את הפריצים מן העבירות ואיני חושש אם חושדים אותי ומוחל להם.

פא.ג) **ותאמר** האשה ולמה חשבת[ה] כזאת על עם אלהים ומדבר המלך הדבר הזה כאשם (ש"ב יד יג), הרי מי שחושב על הטובים רעה חוטא.

פב.(א) **לוי** בריה דרב הונא בר' חייא ורבה בר רב הונא הוו קאולי באורחא קדמיה חמריה דלוי לחמריה דרבה בר רב הונא אמר אימא לי מילתא כי היכא דתיתותב דעתיה אמר ליה חמור שעסקיו רעים כנון זה מהו לצאת בפרומביא בשבת, אמר ליה הכי אמר אבוך משמיה דשמואל חיה יוצאה בסוגר ובכל דבר המשתמרת ולא רצה בפירוש לומר שלא פשעתי מה שחמורי קדם לחמורך, הרי למדנו לחכימא ברמיזה, כיון שיכול אדם לנקות את עצמו מן החשד ברמז שאינו צריך להודיעו בפירוש ועוד אם היה אומר לו בפירוש יאמר אם כן כיון שאתה מנקה את עצמך אתה סבור שאני מקפיד על כבודי אלא ברמז יאמר כלומר אל תחשבני (ב)מהיר שאני מקדים לפניך.

פג.ג) **אל** ינקה אדם את עצמו בדבר שיבייש בו את חבירו כגון ראובן שהלך לפני שמעון ושמעון זקן, או הורה בפני שמעון או דיבר בדבר שהיה קשה לפני שמעון ויודע ראובן ששמעון אינו מקפיד ואינו חושש ובא ראובן ומקבל דין בפני העולם הרי יותר מתבייש שמעון שהעולם מרננים על שמעון סבורים שחפץ שמעון שיתבייש ראובן ואומר כמה קפדן שמעון הרי בידים הרע לו.

פד.ד) **כתיב** (במדבר לב כב) והייתם נקיים (מהשם) [מה'] ומישראל ולא מכל ישראל, ינקה אדם את עצמו מן המאמינים ולא ממי שאין מאמינים כי אדם שאם תנקה עצמך בפניו ולא יאמין אם כן למה יועיל שתנקה עצמך כיון שאינו מאמינך.

ב) מכ"ג. ג) מכ"ד. ג) מכ"ה. ד) מכ"ו.

עמ. (ב) שתי תבות אלו שייכים ברישׁ סי' פ'.
פב. (ב) שבת נ"א ב'. (ג) צ"ל יהיר ר"ל מתגאה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

פה.ב) **כתיב** (משלי יד יוד) לב יודע מרת נפשו, פשיטא שהלב יודע אלא מגיד לנו שפעמים שאין לאדם להגיד צערו לאחרים אלא יתפוש בלבו כנון שאדם יודע שאותם שבאים אצלו אין חושבים בצערו אם כן למה יגיד להם אבל יגיד למי שיש לו חלק בצערו, על זה נאמר (שם יב כה) דאגה בלב איש ישחנה ובשמחתו לא יתערב זר שאין לו חלק באותה (א) כלומר מי שאינו שמח ואינו חושש בשמחתו לא יספר לו שמחתו.

פו. ועתה אכתוב עונות הדומים לרציחה ואינה ניכרת לעינים והעונש גדול מאד וכמצוה קלה היא וחמורה למעלה, כנון המבייש פני חבירו או מצערו בפניו שהוא מתבייש ומצטער שאילו היה הורגו היה מקבל מיתה כדי שלא היה מתבייש, אחר כך מי שבייש מתחרט ובא לפני יראי ה' למצוא פתח לתשובה אומרים לו דע לך כי רעתך רבה ששפכת את דמו וכן מצינו (א) באבייה שהוכיח את ירבעם ברבים לביישו ונונף(ב), ויהודה שהשיב את הזקן וצהבו פניו של יהודה ומת, ומה זה שלא נתכוון אלא לדברי תורה על אמיתה ומת שאמר ר' עקיבא(ג) תמוה אני אם יוציא זה שנתו ומת, מי שמתכוין לבייש חבירו ברבים כמה הוא חייב: [רף כ' ע"ב].

פז.ג) **אם** בייש חבירו ולא שמע אדם ולא נשמע הדבר לחוץ הרי יתכן ודומה למי שגזל לחבירו ממונו והשיב לו מיד קודם שלא היה צריך, צערו מעט(א), מכל מקום עבר על (ויקרא יט יג) ולא תגזול ועל (שם שם יח) ואהבת לרעך כמוך ועל דסני לך לחברך לא תעבד, כן זה לפי שביישו ולא היה יודע אדם עבר על ואהבת לרעך כמוך וצריך לשים עליו עונש שלא יהא גדול אלא לפי מה שחטא, ירע המורה כמה הוא שיעור הבשת של מהבייש ובאיזה דבר חטא לו וישליך עליו תענית וצדקה לבעלי בתים השובים, ואל ידעו שהוא נותן ויכלם.

פח.ג) **אחד** הוצרך ליקח עיצה להשיא את בתו והזמין את המכבדים בעלייתו ליטול עצה מהם ושלח אחר אחד וטעה השליח וקרא אחר ולא רצה לומר לו לא אמרתי לקרוא לך פלוני לפי שאותו ראה הנכבדים עמו בעלייה שלא יחליש דעתו ועתה סבור לכבדני קראני ליטול עצה ממני כמו שאמר שמואל הקטן כשהזמינו (א) בציבור כדאיתא במס' סנהדרין(ב).

פט.ד) **אדם** שגנב לחבירו כנון ראובן ושמעון, ראובן גנב או גזל או רימהו ובא לעשות תשובה ומחזיר לו לשמעון אין לו לשמעון לגלות על ראובן מפני תקנת השבים כי מפני הבשת לא ישובו ומפני שלא יחשדו את אחרים מצוה על ראובן שיודה בפני הכל שלא יהו אחרים נחשדים והוא חייב הרי מצינו(א) שרב הונא ורב חסדא במעט דברים נתקוטטו וההענה כל אחד מ' יום וראה מן הבשת, הרי אמרו(ב) לפי שלא נכנם בבית המדרש וישב עם ר' חנינא, ולפי שר' אסס נתבייש כשמת לוי לא הכניסוהו בישיבה שלמעלה אלא ששמואל בקש עליו רחמים והכניסוהו, לכך יקבל עליו אדם דין בעולם הזה כדי שלא יעכבוהו עונותיו בעולם הבא וכן(ג) א"ר יהושע בושתי מרבריבם בית שמאי, ולא אמר עד לאחר בותם ער שניטפל לו אחד מתלמידי שמאי וכדאמרינן בהגיגה ואח"כ נשחטה על קבריהם והתענה עד שהושחרו שיניו מפני תעניותיו וכ"ש מי שמבייש חבירו בחייו ששופך דמים והצער מכלה ימיו

ב) מכ"ז. ג) מכ"ט. ד) נכתב לעיל פ' ע"ד.

פה. (ב) צ"ל שמחה כלומר.
פו. (ב) ב"ר פרשה ס"ה וע"ג. (ב) מנחות ס"ח ב'. (ג) שם ולפנינו תמיהני אם תאריך ימים ויע"ש.
פז. (ב) בבא מציעא ס"א ב'.
פח. (ב) צ"ל בעיבור. (ב) י"א א'.
פט. (ב) בבא מציעא ל"ג א'. (ב) ברכות י"ח ב'. (ג) חגיגה כ"ב ב' ולפנינו בושני.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שנא' (ירמיהו כ יח) ויכלו בבשת ימי וצריך לקבל עליו דין עונשין (משלי יב יח) יש בוטה כמדקרות חרב(ד) המבייש פני חבירו ומקניטו ברבים פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים(ה) וכל מי ששומע חרפתו או קללתו ושותק הקב"ה נלחם באויביו שנא' (שמות יד יד) ה' ילחם לכם ואתם תחרישון, וכן כת' (במדבר יב א) ותדבר מרים ואהרן במשה וכתיב (שם שם ב) וישמע ה', מה גרם (שם שם ג) והאיש משה עניו מאד.

צ. רקק (א) בו ולא הגיע הרוק הרא א"ר יוסי(ב) המבזה את חבירו ברבים פטור דוקא מדיני אדם, אבל בדיני שמים חייב אפילו בצער כל דהו על כל צער שאדם מצער את חבירו יענש בידי שמים שנא' (קהלת יא ט) יביאך אלהים במשפט (שם יב יד) על כל נעלם, רב אמר(ג) סרח לחבירו תחילה והלך וביקש ממנו(ד) פעם אחת שנייה ושלישית ולא קבלו יעשה שורה של בני אדם ויפייסנו לפניהם שנא' (איוב לג כו) ישור על אנשים יעשה שורה של אנשים ויאמר חטאתי ואם עשה כן כתוב אחריו (שם שם כח) פדה נפשו מעבר בשחת א"ר יוסי הרא אמרת באותו שלא הוציא עליו שם רע אבל באותו שמוציא עליו שם רע אין לו מחילה עולמית.

צא.ב) ראובן שהוציא שם רע על צדיק ומתחלל שם שמים שמאמינים ובא ראובן וביקש מחילה משמעון ומחל לו צריך ראובן לומר שקר דברתי עליו ואם כבר הלכו השומעים למדינת הים אין לו לראובן מחילה עולמית ומועיל לו שמחל מלנקום מהרה מראובן, ומי שאומר טובה על הרעים על רמאי איש נאמן הוא והאמינו לרמאי וכפר כאילו הוא גזל ששיבח את הרמאי, ועוד (שמות כג ז) מדבר שקר תרחק שאומר לרע טוב(א) א"ר שמואל בר נחמני משום ר' יוחנן מצוה לומר לשון הרע על בעלי מחלוקת שנא' (מ"א א יד) ואני אבוא אחריך ומלאתי את דבריך.

צב.ג) אדם שמספר רעה מבני אדם(א) אל תבריעו לכף זכות, אלא הרב מספר לתלמידיו כדי שלא יעשו כך ודע כל המספר על בני אדם רע תוכל לחושדו באותו דבר רע שמספר על אחרים שהרי אמרו(ב) כל הפוסל במומו פוסל, ולמה אמרו במומו פוסל כי(ג) המום של פוסל לא יוכל לחשוב מום לחבירו אלא במה שמצוי בו אומר לאחרים.

צג.ג) שוחר טוב יבקש [דף כ"א] רצון (משלי יא כז), אם ראית אדם שמרבר טובות על חבירו אף מלאכי השרת מלמדין עליו זכות לפני הקב"ה כמה דאת אמר (שמות לג יט) וחנתי את אשר אחן וריחמתי את אשר ארחם (במשלי שם), דרש רעה תבואנו, אם ראית אדם שמרבר רעה על חבירו אף מלאכי השרת מדברים עליו רעה כמה דאת אמר (תהלים ז יז) ישוב עמלו בראשו.

צד.ד) לעולם לא ידבר אדם דבר לשם גיאות, כי באותה מידה יכשל שנא' (ישעיה לט ד) מה ראו בביתך ובעניין שראו ואמר חזקיה השיב לו ישעיה

ב) מכל"מ. ג) מכל"ב. ג) מכל"ג. ד) מכל"ד.

(ד) בבבא מציעא נ"ח ב' איתא: המלבין פני חברו אין לו חלק לעוה"ב. (ה) כעין זה שבת פ"ח ב' גיטין ל"ו ב'.

צ. (ב) ירושלמי ב"ק פ"ח ה"ו. (ג) לפנינו: המבייש את חברו בדברים פטור. (ג) צ"ל אדם שסרח לחברו ובקש תחלה כו'. (ד) יומא פ"ז א' יעוי"ש.

צא. (ב) ירושלמי פאה פ"א ה"א.

צב. (ב) בנדפס אל תבריעו וכונתו כי מדברי המספר בל יבריע את מי שמספרים עליו לכף חובה כי אין להאמין להמספר, ולפי גירסת הכ"י קאי אל תבריעו על המספר כי לא ידין את המספר לכף זכות וכונת שניהם אחת היא. (ג) קדושין ע' ב'. (ג) צ"ל הלב של כבנדפס.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

(א)וכתיב (ש"ב כג א) ונאם הגבר הוקם על לבסוף הוצרך לומר(ב) (דה"א כא יג) אפלה נא.

צה. מי שאין לו בנים שאמר לאדם למה לא תתן לעני פלוני כך וכך, לא יאמר לו מי שיש לו בנים קל לך לומר תן, לפי שאין לך בנים ואין לך עול אחה אומר כן.

צו. יהי זהיר אדם שלא ילבין פני חבירו ברבים בלא כוונתו כגון(א) שישב לפניו עבד בן חורין או בן עבד בן חורין אל ידבר מן כנענים ומן עבדים פן יתבייש וכל דבר שמתבייש בו האדם אם בני אדם שמדברים מאותן דברים אל ידבר מזה.

צז. ראובן שתבע לבנו בת שמעון ולא רצה שמעון לתת בתו לבנו לא יגיד שמעון לשום אדם שלא רצה לתת בתו לבנו מפני שנורם שמתבייש ולא יאמר סתם בקשו בתי מפני שמתנאה ונהנה לבו.

צח.ס) מי שאין לו או לאוהבו אלא עין אחד לא יזכור לו אדם על שום דבר עין אחד שלא יתבייש כמו שאמרו (א) מי שנתלה אבין, לא יאמרו תלה לי חפץ זה.

צט3) אדם הקורא בנגעים או הלומד בשחין ובנגעים לא יהא רוקק מפני שכתוב (במדבר טו לא) כי דבר ה' בזה, וכן אם יראה אדם(א) כן, כי כתוב (איוב לד יט) מעשה ידיו כלם, והבריאים והחולים והכל תלויים ביד היוצר הכל, לכך לא יחכן לרוק בעבור אדם, ולכך תורגם (במדבר יב יד) ואביה ירק ירק בפניה מנוף נוף בה, שלא יתכן אפילו האב להיות רוקק על בתו בכעסו(ב) או בכעסה או בנערה.

ק.נ) לא יאמר אדם ליהודי אם כך עושה אינו יהודי(א) אם כן גוי אני או משומד אני דבר רע ואפילו בתנאי(ב) אין לאומרו.

קא. ד) לא (א) עליכם כל עברי דרך(איכה א יב) שצריך אדם לכנות, אם ראובן יספר לשמעון אמרתי לאותו גוי כך וכך חרפתיו ארור וקללתיו לא יאמר לחבירו באותו לשון עצמו (ב) שאמר לאדם מישראל אמרתי לו ארור אתה.

קב.ס) בעיר אהת באו איש ובנו וצוה האב לבן כשיקרא בתורה שלא ילך על ברכיו לנשק כי היו הרבה שלא היו להם בנים וצוה לבנו כדי שלא יהא להם עגמת נפש.

קג.ו) אם מת לאדם בן קטן או בת קטנה ואין נשאר לו לא קטן וקטנה אל יוליך אדם בניו הקטנים מקרוב זמן בפניו כי גורם לו לזכור צערו.

קד.ז) (א) אם הוציא נעו מן חושמו והוא הלך לו ובא אחר ונמאס בו יבוא זה לדין שגרם מיאום לחבירו וגם אם הביא בניו ובנותיו עמו בבית חבירו ומנהג ילדים קטנים סמוך לחושמם מאוסים אבל אם בא אדם לביתו וראה הילדים ונמאס אין זה נכשל כי מנהג ילדים כן.

ס) מכל"ס. 3) מכל"ו. נ) מכל"ז. ד) מכל"ם. ה) מכל"ט וכפול לקמן סי' מתקל"ז. ו) מכ"מ. ז) מכמ"ט.

צד. (ס) ישעיה ל"ט ו'. (3) בשמואל ב' כ"ד י"ד כתוב נפלה נא.

צו. (ס) מעין שאמרו בבא מציעא נ"ט ב': דזקיף ליה זקיפא בדיותקיה לא נימר ליה לחבריה זקיף ביניתא ועיי"ש ברש"י ד"ה מאן.

צח. (ס) גמ' בב"מ הנ"ל.

צט. (ס) צ"ל בני אדם שהם כן. (3) אולי יש למחוק שתי תבות אלו.

ק. (ס) אולי צ"ל ואמר לו חברו. (נ) יעוין פסקי מוהרא"י סי' קל"ה מובא ברמ"א חו"מ סי' ת"כ סל"ח: אם אומר אחד לחברו אתת תכזב כמו ממזר עד שתברר דבר זה או כיוצא בזה שהשיל בדבר תנאי אינו כלום דמאחר שתלה בתנאי לא היה כונתו לחרפו ולא ביישו ולפי דעת רבנו גם זה אין לאומרו.

קא. (ס) לפניכם: אליכם. (3) צ"ל שיאמר לאדם.

קד. (ס) חגיגה ה' א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

קה. (ס) (א) אל ישב אדם במקום שאוכלין, כשיש להם בושת לאכול לפניו.

קו. (ב) יכול אדם לשקר כדי שלא יתבייש הבירו וכשישקר יעסוק לשנות שלא יהיה כל כך לנמרי שקר ומצינו שאמר (עזרא יור ב) אנחנו (א) הושבנו נשים נכריות (ב) ושמואל הקטן אומר אני הוא שעליתי בלא רשות כדי שלא להלבין פני אחר. אבל במקום שאדם חוטא מלבינים פניו כמו שאמרו (ג) אם ישנו לשוחט לפנינו נשאל לו אם לא ידע הילכות שחיטה הרי אע"פ שמתבייש אין חוששין למה שחט לא היה לו לשחוט עד שיאמר לפני חכם הלכות שחיטה והיה החכם יודע אם היה יודע הלכות שחיטה.

קז. (ג) אדם תפש את חבירו בקהל לאמר לו למה אמרת עלי דברים שלא ראית בי (א), חברתה עם הרשעים ולא חברת עמהם ושחקת עמהם הרי אתה בעצמך מעיד על מעשיך ועל מחשבותיך.

קח. (ד) ההולך עם הטובים אע"פ שאינו יודע מה בלבו תכריעהו לכף זכות.

קט. (ד) אחד אמר לבנו מדוע הלכת אחרי הבחורים [ע"ב] הפריצים אמר לו לקחתי חבלי חכמה ומשכתים תחת כנפי התורה כי ראיתי שהיו חפצים לשחוק בקוביא אמרתי להם תשחקו בפסוקים מי שיאמר פסוק שסופו א' יאמר חבירו פסוק שראשו א' וכן על כל אות ואות ומי שלא ימצא יפסיד הרי עשיתי שלומדים תורה ואמרו חכמים ומקרבן לתורה אמר לו אביו עד שבאת למשוך ונמשכת ונלכדת בחבלי שוא ובעבותות החטאה כי למדתם דברי תורה להתלוצץ בהם ולשחוק וזה כפרתך אל תלך בדרך אתם יותר ועל כל אות ואות שיצא מפיהם צריך או תענית או מעות לעניים שאין להם במה להשכיר מלמדים לבניהם ותגרום שילמדו כנגד מה שהחטאת אתה אותם שלא ידעו ללמוד כגון קטנים.

קי. (ה) אדם שמחשב לעשות מצוה והיא אינה מצוה אלא עבירה היא ועשאה כי לא היה לו לשאול מקבל שכר כבנות לוט, אבל אם היה לו לשאול ולא שאל נענש (א) כעוזיהו (ב) וכיפתח. (ג) ר' ו) שמעון אומר הרואה את הנולד שרואה את המעשה מה יהיה באחריתו, ועוד הרואה את הנולד כבר, שראה אותו אדם שעשה כך וכך תעשה כל כך אם אני אעשה כן כשם שנעשה כן יעשה לו ומתוך כך יעשה שלא יחטא.

קיא. (ז) יש אדם שנלכד באותו עון שחוטא בו, כדי לגלות לכל עונו שנאמ' (משלי ה כב) עוונותיו ילכדנו את הרשע אם נזל שעל הנזל נתפש. ויש שלוקח ריבית או בעולה (א) בא ליד היזק ממון או סבור שהוא היתור או מורה לעצמו היתר והוא מאבד מצד אחר כל מה שירויח בעון כדי שירגיש וישים על לב שאותו דבר

ס) ק"ם. ז) מכמ"ב. ג) מכמ"ג. ד) מכמ"ד. ה) מכמ"ה. ו) ע"כ קי' מכמ"ה מכח"ס קי' מכמ"ו. ז) מכמ"ו.

א קה. (ס) כן כתב הרמב"ם פ"ו מהלכות ברכות סוף ה"ו: ואין מסתכלין בפני האוכל ולא למנתו שלא לבוישו ומובא בשו"ע או"ח סי' ק"ע ס"ד. ומקור דבריהם מצוואות ר' אליעזר הגדול הנקרא ארחות חיים וז"ל: והעלים עיניך מלהסתכל בו כשהוא אוכל כי נפשו רחבה ותטוש עלי אוכל. ובשבט מוסר פרק ט"ז הנוסחא ותיטיב עליו אוכל. ובראשית חכמה פרק דרך ארץ שער ד': ולא יביט בפני המסובין שמא יראה להם שיכבד עליו מה שהם אוכלים.

קו. (ס) צ"ל מעלנו באלהינו ונושיב נשים. (ב) סנהדרין י"א א'. (ג) חולין ג' א'.

קז. (ס) הלשון צריך תקון ואולי צ"ל: ואמרת כי חברתי עם רשעים ושחקתי עמהם ולא חברתי ושחקתי עמהם אמר לו הרי אתה בעצמך מעיד.

קי. (ס) צ"ל בעוזא וכונתו למ"ש ש"ב ו' ו' ויעוין סוטה ל"ה א'. (ב) בראשית רבה פרשה ס' ויקרא רבה פרשה ל"ז שלא רצה יפתח לילך אצל פנחס שיפיר לו נדרו אבל צ"ע שהלא התרה אינה תלויה בכהן גדול והיה יכול יפתח לישאל על נדרו מחכם אחר או אצל ג' הדיוטות חגיגה י' א'? ואולי כי בתנחומא בחוקותי סי' ז' ובילקוט שופטים רמז ס"ח מוסיף ואומר כי הלכה אצל סנהדרין אלא שלא מצאו פתח לנדרו שהעלים הקב"ה מהן את ההלכה ואם היה הולך אצל פנחס היה מוצא פתח להתיר נדרו. (ג) אבות פ"ב מ"ח.

קיא. (ס) אולי צ"ל בא ממון לידו.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שהורה בו היתר שהוא אסור, ויש שיצליח בעוולה כדי שירבה עונות כדי שלא יעשה תשובה ופתאום יאבד הכל וכתי' (איוב כז יט) עיניו פקח ואיננו, לכך יזהר אדם מכל אלה וישוב בעוד ממון בידו.

קיב. אחד חילל שבת והיה נושא כספו בא לפני חכם להורות לו תשובה אמר לו הכסף או שוויו חלק לבני טובים המתביישים לקבל מן הצדקה, ולא רצה לתת וגם החכם לא אמר לו תשובה (א).

קיג. מעשה ברשע אחד שאמר לחכם אילו היית מורה לי דבר אחד הייתי עושה אפי' קשה לי ביותר, אמר לו אל תכזב ובזו יהיה תשובתך אם מקובלת אמר הרשע זה אסבול אפי' שקשה לי ביותר כשבא לגזול חשב בלבו אם ידעו אם אומר אמת גולתי יתלוני ואם אומר שקר הלא אכזב נמנע, פעם אחת הפקיד המלך את הכלי שהיה הכסף והזהב בו בידו והיה יצרו אומר לו לגנולו, חשב בלבו אני צריך להשבע על שקר ואעבור על צוואת מורי נמנע, פעם אחת רצה לבוא על זונה אמר אם יבירו אם אומר שקר אעבור על מצות מורי נמנע והלך לו, כך שב על כל עונותיו, לכך נאמר (משלי ל ח) שוא ודבר כזב הרחק ממני, וזהו (צפניה ג יג) שארית ישראל [וגו'] ולא ידברו כזב.

קיד. אחד היה אומר לבחור אחד יש לי צער עליך שאינך עוסק בתורה ומצות בעבור אביך אני מצטער שאהבתי אותו שהיה טוב ואינך טוב כמוהו, אמר לו החכם לכבוד אביו אתה חושש שאתה אומר בשביל אביך ולכבוד אביך שבשמים לא הזכרת, כשאדם חוטא יש לצדיק להצטער על שאין רצון הכורא בו שהוא רוצה שיהו צדיקים שנא' (תהלים קמו יא) רוצה ה' את יראיו, (שם קמט ד) רוצה ה' בעמו ואם אדם רואה שנים שאין עוסקי' בתורה ואין מקיימין המצות יקרב יותר לבן אבות ויאמר לו הלא אבותיך סיגלו מעשים טובים ולמה לא תעשה כהם.

קטו. כתיב (שמות כד ד) ושנים עשרה מצבה לשנים עשר שבטי ישראל, ואמ' י"ב לכל שבט ושבט, ולמה י"ב לפי שכל ישראל ערבים זה בזה לכל שבט יביא בשביל כל ישראל, וכן בימי עזרא (א) הביא י"ב פרים י"ב עזים לכפר על כל ישראל, ועוד כתיב בדניאל (ט ה) חטאנו ועוינו והרשענו אע"פ שהוא לא חטא כלל עצמו עמהם, ושמעון הצדיק היה מתודה כמו כן ביום הכיפורים חטאתי עויתי פשעתי אני וביתי לפי שהצדיקים נענשים בעבור הרשעים ועוד (ב) שהקב"ה אמר למשה ולאהרן (שמות טז כח) עד אנה מאנתם מפני שכל ישראל ערבים זה בזה כדי שיזהרו ישראל וימחה בידם כדי שיקיימו (ויקרא יט יח) ואהבת לרעך כמוך ועוד מצוה על הצדיקים להתענות ולהצטער על [דף כ"ב] פורענות (ג) שהרי אסר לנח ולבניו תשמיש המטה בימי המבול, ויחזקאל היה בצער כדכתיב (יחזקאל ד ה) ונשאת עון בית ישראל (שם שם ו) ועון (ד) בית יהודה לכך צוה שישאו את עון ישראל להפרע מפני מדת הדין כי כך הוא לפני הקב"ה כשנגזר הדבר ואין עושין תשובה הרי הפורענות, ואם יש דבר לצדיק שמזיק לו הרי מתקיים הפורענות עליו שהרי גזר בימי מנשה רעה ובימי יהויקים וגלו עם יכוניה בולה הגלת שלומים והיתה מידת הדין אומרת איך ינצלו (ה) ואמ' הקב"ה ליחזקאל תקבל עליך יסורין שלא יהא פתחון פה למדת הדין כשיראה שצדיק שאין

ב) קפ"ל וכפול לקמן קי' תכ"ע. ג) תכמ"ז. ג) תכמ"ח.

קיב. (א) יעוין פסקים וכתבים למוה"ר איסרלן ז"ל סימן ס' דתשובה על חילול שבת היא תענית ארבעים יום.

קיג. (ב) כל הסי' הזת מובא בווי העמודים פכ"ד ועיין עקרים מאמר ג' פ"ל שהביא ג"כ כעין זה.

קטו. (ב) עזרא ח' ל"ת. (ב) בבא קמא צ"ב א'. (ג) סנהדרין ק"ח ב'. (ד) צ"ל את עון בית יהודה. (ה) סנהדרין ל"ט א' ילקוט יחזקאל רמז שד"מ.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

מן הדין לקבל פורענות הוא לוקה ולא יקטרג וזה ונשאת עון, ועוד ונשאת תמחול עונם, כשהצדיק לוקה בעון הדור, הרי סותם הפורענות מהם ומכל מקום חוזר ותובע מהם לכך נאמר ונשאת מחול להם ואע"פ שכת' (צפניה ג יג) שארית ישראל (ו) ולא ידברו כזב מותר לומר פשעתי שהרי אהרן הכהן ושמעון הצדיק היו צריכין לומר שעויתי ושפשעתי אני וביתי ולפי שמוטב לו לכזב בדבר זה כדי שהחייב יודה (ז) כמעשה דר' חייא ושמואל הקטן. ומעשה באשה אחת שבאו ראשי הקהל אצלה על דבר חליצה ונתעטשה מלמטה ואמר אחד מה בכך אני עשיתי שהוצרכתי לנקביי ובושתי לצאת כדי שלא תתבייש האשה.

קטז. **למה** ישראל ערבים זה בזה, מי שיחטא יענש הוא לבדו מפני שאם לא יהיו ערבים זה בזה לא היו מוחים ביד עוברי עבירה עד שכל העולם רעים כי בני צדיקים היו מתחברים לרשעים דוגמת (דברים כ טז) לא תחיה כל נשמה (שם שם יח) ולא ילמדו אתכם וגו' ועוד היו מחטיאים את הצדיקים כי אם לא היו עושים כמעשיהם היו הורגים את הצדיקים, ואם(ח) לא היו ישראל ערבים זה בזה לא היה אדם מוחה ביד חבירו ולא היה חוקר לבער עושי רעות, וגם לכך ערבים זה בזה כדי שיעשו גדירות וסיגים שלא יחטיאו(ט) ואם מיחה ביד הרשעים ואין מועיל אם יכול יתרחק ויפרד מן הרשעים שנא' (משלי ד טו) שמה מעליו ועבר.

קיז. (י) **תהא** ביראת ה' מן המנצחים כגון שבידך יכולת לעשות גדרים ולמחות ביד עוברי עבירה ולא מן המנוצחים כשמקללים ומביישים אותך ומפסידים לך.

קיח. (יא) **מעשה** (א) בזקן אחד שאמרו לו במה הארכתה ימים אמר לפי שמעולם לא קיללני אדם וחרפני אדם שעניתיו, הייתי (ב) סבלן ומוחל לכל שצערוני.

כשם (יב) שצריך אדם שיהא עניו מן המחרפין אותו ומבזין אותו ומקללין אותו, כך צריך לעשות שעל ידו לא יענו קשות, כיצד הרי שהיו מקללין אותו ומבזין אותו ובני ביתו או תלמידיו או חבירו רוצים לקלל ולחרף ולהבזות את המחרף והמבזה לא יתנם וימנע מהם שנא' (איוב לא לא) אם לא אמרו מתי אהלי מי יתן מבשרו לא נשבע וכתיב (ש"ב טז יא) ויאמר דוד אל אבישי וגו' הניחו לו ויקלל וכמו שאמרו (ג) לר' אשתך אשתי. ולר' חייא אמך אשתי ושתקו, והשומעים יש להצטער עליהם ואם יכולים לענות יענו, כמו (במדבר טז יא) ואהרן מה הוא כי תלינו עליו וכתיב (ש"א כ לב) למה יומת מה עשה, ואל יתן העניו לשום אדם להתקוטט בשבילו ואם יאמרו לו בן הזונה או על אבותיו או לאשתו ולמשפחתו אל יתן לשומעים להתקוטט בשבילו, ואם רוצים לומר עבריין, יאמר כל זמן שאינו אומר לכם (ד) תשמורו עליו חרם אינו עבריין כמו שאיני מקפיד בדבריו גם אתם תשתקו.

קיט. (יג) **מעשה** בחסיד אחד שהיה מביישו ומדבר לו דברים רעים. אמרו לו הקהל נעשה לו גזיפה ונשמור עליו חרם אמ' להם אל תעשו, אמרו

ח) ל"נ, תולם נפקנון מחכ. ט) ע"כ. י) מכמ"ח. יא) זכמ"ש וכי' מכ"כ. יב) מכ"כ. יג) קפ"ג.

(ו) צ"ל לא יעשו עולה. (ז) סנהדרין י"א א'.

קיח. (ח) בנדפס: בחסיד. (ט) מגילה כ"ח א': כי הא דמר זוטרא כי הוי סליק לפוריא אמר שרי ליה לכל מאן דמצערן ובירושלמי תענית פ"ג ובזהר מקץ ר"א ב': ר' אבא הוה יתיב אתרעא אבבא דלוד חמא בר נש כו' א"ל אימא לי מאן עובדך דהא קב"ה רחיש לך אלין תרין נסין לא למגנא א"ל התוא בר נש כו' לא סליקנא לערסי עד דמחילנא ליה ולכל אינון דמצערון ליה ובעשרה מילי דחסידותא דהוה נהיג בהו רב שנדפסו בתשובות הגאונים הנקראים בשם שערי תשובה סי' קע"ח כתוב: שביעית דכל דקפיד עלה אזיל איהו לגביה ומפיים ליה ונהיג רב זוטרא בריה דרב נחמן אחריו עכ"ל והנה הא דרב נלמד מהא דיומא פ"ז א' דהוה ליה מלתא בהדי ההוא טבחא כמו שכתב הסדר הדורות אבל שרב זוטרא נהג גם כן יש לומר שמרמז להא דמגילה הנ"ל אבל לפנינו ליתא בריה דרב נחמן. וראיתי כי גם לפני היוחסין היתה הגירסא במגילה הנ"ל מר זוטרא בריה דרב נחמן. (י) שבת ל' ב'. (יא) צ"ל דבר אל תעמו אותו דבר, רק תגזרו עליו חרם שאיני עבריין וכשאיני מקפיד.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לו נעשה בשביל שלא יעשה לאחרים אמר להם ממני תלמדו ובן תעשו כמו שאני סובל ואיני נותן לכם להתקוטט בשבילי כך כשתשמעו חרפתכם מני נבל כל היום מקול מחרף ומגדף אל תשימו לב לכל דבריו, הרי כתיב (במדבר יב ג) משה עניו מאד מכל האדם ובנגדו (דברים לד י) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה וגו' ועוד כתיב (שם יג ה) אחרי ה' אלהיכם תלכו, וכתיב (ישעיה מב יד) החשיתי מעולם אחריש אתאפק.

קכב. ו) אחד היה מצער את החכם אמרו לו כמה גדול עון אותו האיש המצערך על לא פשעך, אמר החכם איני (א) מפשיעו אלא עונותי גרמו, אמרו מצוה לנו להענישו ולקללו, אמ' להם אם כן היתי מעניש ומקלל את עצמי כי עונותי גרמו לצער זה [ע"כ] שהרי אמר הכתוב (בראשית מד טז) האלהים מצא את עון עבדיך (ב), אמר יהודה ברור לי שאחד מעבדיך שם הגביע באמתחתו, אלא עוונינו גרם שבא לנו הצער, לכן בשקילל שמעי את דוד אמר דוד (ש"ב טז יא) הניחו לו ויקלל כי (ג) ה' אמר לו, עוני גרם אם לא הייתי חוטא לא בא אמנון לשכב עם תמר, ולא היה אבשלום מורד באביו ושוכב עם נשי אביו לפיכך מה יתאונן גבר אלא על חטאיו.

קכא. ג) שלשה (א) אינם נודעים אלא בשלשה דברים, העניו בשעת כעסו, והגבור במלחמה, והאוהב בשעת הצורך.

קכב. בתיב (שמות לב י) ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם, אם (א) מי שמושל ברוחו שואל לעבדו רשות אם נראה לו מן הדין שיש לו לכעוס אל ג) יתן לו רשות לכעוס ושלא יעשה דבר עד שישאל עיצה מאותו אדם שאין דרכו לכעוס על חנם אלא כשמצוה לכעוס, אבל על המחטיא כתוב אחד אומר (ירמיה יח כג) בעת אפך עשה בהם, באותם שמונעים את הרבים מלעשות טובה כל זמן שהם בחיים ד) מי שהוא חפץ בחיים (ב) בתורה יומם ולילה, צריך להסיר מלבו קנאה ושנאה וזהו שנ' (קהלת יא י) והסר כעס מלבך, כיצד היה אחד בשהיו הציבור נותנים מם פעמים אומרים לאחד תן כך וכך למם אמרו לאחד תן כך וכך אמר אתן, אמרו לו חבירו ולמה לא תחקור עליו מה כל אחד נותן שמא אחד מן העשירים נותן פחות ממך ואתה נותן יותר ממי שהוא עשיר יותר ממך, אמר להם לא אקנא קנאה וצער ומחלוקת לעצמי וגם שנאה שאם אחקור ואחשוד אותם מחמת שנאה אמרו לי לתת כך ומחמת אהבתם של אותם אמרו לאותם לתת פחות ממני ואעשה מחלוקת ואקנא ואשנא ושמא נקיים הם ואני שונאם על חנם או שמא אותו שאני סבור שהוא עשיר שמא אין לו כמו שאני סבור ואם אערער עליהם אם ישמעו לי ויקחו יותר מהם או יפחתו ממני הרי אני כגוזל אותם ועוד אין בידי לפחות ולמה אגרום צער וכל צער ותרעומת גורמים ביטולים שמבטלים את האדם מדברי תורה:

קכג. ה) ואחד שמע שהיו אומרים עליו אתה יש לך כך וכך כך אמדנו אותך, אמ' להם אם הייתם יודעים שיש לי כפל מה הייתם עושים אמרו לו היינו לוקחים ממך כפל, אמר להם הרי איני רוצה לגזול אחרים הרי אני נותן כפל.

קכד. ו) יהודי אחד הלך למרחוק וראה יהודי בחלום שהיו העליונים שוקלים אותו שהלך בכף מאונים ועונותיו בכף מאזנים והכריעו עונותיו אמרו ביון שעונותיו מכריעין אין לו חלק לעולם הבא באו אחרים ואמרו לא שקלתם יפה, ושמו

ד) קפ"ג. ג) קפ"ד. נ) תכ"ח. ד) ע"כ מכו"ח תכ"ג. ה) תכ"ג. ו) תכ"ד.

קכ. (ב) אולי צ"ל מרשיעו. (ג) ב"ר פרשה צ"ב אמר ר' יצחק מצא בעל חוב מקום לגבות שטרו. (ג) צ"ל אמר לו ה'.

קכא. (ב) מבחר הפנינים שער מ"ג סי' ב"ו.

קכב. (ב) יש למחוק תיבת "אם". (ג) צ"ל יעסוק.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

עורות של שועלים ושאר עורות על האיש והכריע האיש אמרו הרי הוא בן העולם הבא, והאיש שראהו בחלום היה סבור שהיה חי ובשעה שחלם היה מת הנשקל, ואמרו אותם עורות שהניחו עליו היו עורות שנתן למס (א), וכתיב ונונשייך צדקה, כשהקהל מחרימין לתת כך וכך למס ונתן באמונה נחשב להם צדקה, והגוף ששקלו מפני שכתוב (דניאל ה כז) תקל תקלתא במאזניא והשתכחת חסיר דבר אחר לפי שבגופו טרח בגמילות חסדים.

קכה. ס) בשבועם אדם על עוברי עבירה ישקול כעסו (א) לפי שמשה אמר על ראובן וגד (במדבר לב יד) תרבות אנשים חטאים (ב) לכך בן בנו נעשה כהן לפסילים אע"פ שלשם שמים יכעום הכל צריך במדה, וכן בשחוק של מצוה ולא ירחוק את המתביישים לשחוק שישחקו, בכל ג) דרכיו של אדם יראה היאך לעשות מצוה בין אם בשחקו בין אם בבעסו, איך יתכן למשה להשליך מידו ולשבר את הלוחות אלא לתקנת ישראל נתכוון אמר מוטב שאני אהיה חייב ולא יהיו כל ישראל חייבים מוטב לחטוא מעט כדי שלא יתחייבו רבים, וכן מי שיש עליו ספר תורה ורואה שהולכים להשתמד מוטב להשליך ספר תורה כדי למנוע רבים מעבירה רבה וכמו שאמרו (ג) הרודה פת בתנור אם יכול חבירו לרדותה (ד) שיתחייב חבירו, וכן (ה) ניחא לחבר דליעבד עבירה קלה ולא יחטיא עם הארץ על ידו עבירה גדולה, וכן משה גרם שעיכב בהר, ועוד כיון שחרה אפו לשם שמים אמר לו (ו) יישר [דף כ"ג] כחך ששברת.

קכו. ג) מעשה בבן אחר שביבד אביו ביותר אמר לו אביו אתה מכבדני בחיי תכבדני במותי, אני מצוך שתלין כעסך לילה אחד ועצור רוחך שלא תדבר, לאחר פטירת אביו הלך לו למדינת הים והניח אשתו מעוברת והוא לא ידע, ועיכב בדרך ימים ושנים, וכשחזר בעיר בא בלילה ועלה על חדר שאשתו שוכבת שם ושמע קולו של בחור שהיה נושק אותה, שלף חרבו ורצה להרוג שניהם, וזכר מצות אביו והשיבו לתערה, שמע שאמרה לאותו בחור בנה שאצלה כבר יש שנים רבות שהלך אביך ממני אילו היה יודע שנולד לו בן וכבר הגיע להשיא לך אשה, כששמע זה הדבר אמר פתחי אחותי רעייתי ברוך ה' שעצר כעסי וברוך אבי שצוני לעצור כעסי לילה אחד שלא הרגתי אותך ואת בני ושמחו שמחה גדולה ועשו משתה לכל העם הנמצאים ושמחו הרבה מאד.

קכז. ד) מעשה בצדיק אחד שהיה רגזן וכשהיו מתקוטטים עמו לא היה משיב אלא מעניש ואחר כך עובר כעסו והיה מתחרט ושאל לחכם ואמר מה אעשה שלא אעניש בני אדם אמר לו תקבל עליך לאחר שתקלל ותעניש שתאמר כל מה שאמרתי לו יבא לי או קודם שתבוא לקללו תאמר כל מה שאומר לו יבא לי או לא תעניש ולא תקלל, (ויקרא יט יח) ואהבת לרעך כמוך וזה לא רצה לעשות כן אלא קיבל עליו בכל עת שיקלל ויעניש שיתן מעות כך וכך לצדקה שיודע שבשביל מעות לא יקלל ועוד שיהא לו כפרה ויהיה לצדקה.

קכח. ה) כל המבקש נקמה על שעשה לו רעה ונענשו על ידו כשיעשו דבר כיוצא בו [הוא] או זרעו ייענשו אע"פ שלא יענשוהו, מידה כנגד מידה.

קכט. ה) אל ידור אדם במקום שהאנשים והנשים מקללים ומענישות ויתפלל על זה להרחיקו מהם, ולהנצל מהם ומעונשן.

ס) קל"ז. ג) קל"ם. מולס נמדמם מפכ קלם. ג) מכ"ה. ד) מכ"ו. ה) מכ"ז.

קכד. (ס) ב"ב ט' א' ואם לאו באין עכו"ם ונוטלין בזרוע ואף על פי כן נחשב להן לצדקה שנא' ונונגשיך צדקה.

קכה (ס) כן כתב הילקוט ראובני פרשה משות בשם המדרש. (ג) ירושלמי ברכות פ"ט ה"ג מובא ברשב"ם ב"ב ק"י א' ד"ה ששב. (ג) שבת ד' א'. (ד) צ"ל קודם. (ה) שם בשבת ועירובין ל"ב א'. (ו) בבא בתרא י"ד ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

קל.ס) **ממהרין** להפרע מן האדם כשצועקין עליו מאשר לא יצעקו עליו שנ' (דברים טו ט) וקרא עליך אל ה' ונו' וכתיב (שמות כב כב) אם צעק יצעק אלי שמע אשמע שאם לא צעק פעמים שהיו מאריכין לו שאם עשה שום זכות כדי לשלם לו, או בעבור שיחטא הרבה כדי להרבות פורענות עליו כמו שנ' (בראשית טו טז) כי לא שלם עון האמורי עד הנה וכן דור המבול אבל כשתובע עלבונו אין מדת הדין ממתנת להאריך כמו שנאמר (שם יח כא) הכצעקתה הבאה אלי עשו כלה שאומרת מידת הדין כשצועקין לפני בשר ודם ממהר לנקום כל שכן לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה.

קלא.ג) **דע** והבן כי ההורג את הנפש או העושה רעה לאדם אינו נענש על אחד אלא על כל שמצטער עליו, שנא' (שם מב כב) ונם דמו הנה נדרש, (א)גם לרבות דמו של זקן וכל שנצטער עליו ג), והבל שנהרג(ב) נענש כין על דמו של הבל ודם של זרעו ודמם של אדם וחוה [ועל] הרוח ששם בו ובצלם אלהים ועל העולם שנברא בעבור האדם לכך (שם ד טו) שבעתים יקם הרי ההורג את הנפש(ג) כאילו החריב את העולם והעתידים להיות(ד), וגם כל שנהנין מן ההרוג החריב וכל שמצטערין עליו והעושה צער נענש על כל הצער שמצערין עליו.

קלב.ד) **מעשה** באחד שמתו בניו הזכרים בחייו, אמר לתלמידיו בשעת מיתתו יודע אני שאין בי עון אלא אחות היתה לי והיתה אלמנה והיתה ברצון לוקחת בעל ובושת היה לה לומר קח לי בעל והוא היה יכול לזוונה ולא רצה כדי שישאר (לה) [לו] ממונה ונכסיה ובשביל זה מתו בניו בלא בנים והיו נדולים.

קלג.ה) **איש** אחד היו לו בנים ובנות כשהיו נשואים מתו והיה מספר חכם אחד אמר לו מערופיא אחד נוי היה לי, ומת הנוי המערופיא שלי ואחר כך מתו בני ובנותי והממון נשאר לחתניי ולכלותיי, כיון שלא זכה להעמיד תולדות למה לא מתו קודם שנישאו שלא יבא הממון מידי לידם, ואמר כל זמן שהיה אותו נוי חי היה לי הצלחה, אמר לו החכם שמא הממון בעולה, אמר לא עשיתי לשום יהודי רעה אלא לאותו נוי הייתי מטעה אותו ועושה לו עולה, הרי כשמת ומלאכו הניד לו וצעק על זה והקב"ה עשה משפט לעשוקים בין יהודי בין נוי, לכך לא יגנוב לא ליהודי ולא לנוי שלא יתחלל שם שמים על ידו.

קלד.ו) **מעשה** באחד שנתן בנו לבת (אחת) אחר [ע"ב] ונתן לבנו כסף וספרים, מת הבן ונשארו לאלמנתו בכתובתה אמר זקן אחד אני זכור שהממון של אבות הבן היה מן הדין בעד אבות(א) מי שלקח האלמנה כי עשה להם עוולה לכך באו לידו שהאבות הניחו לאותו הבן הכל וירשה אשתו וזרעה שממון של אבותיו שלקח מאבות האלמנה יורשת האיש הרי (שמות כ ה) פוקד עון אבות על בנים.

קלה.ז) **אדם** שנפטרה אשתו לא יתכן שישא אשה אחרת(א) כל זמן ששומע מרבים שמזכירים עליה ומצערים עליה כאדם שאומר זכר פלונית לברכה כמה קשה עלינו מיתתה וצר לנו עליה מאד.

ס) מכנ"ם. ע) מנ"כ. פ) מכ"ם. צ) מכ"ם. ק) מכ"ם. ר) מכ"ם. ש) מכ"ג וכעין לקמן מ"י ממצ"ג.

קלא. (ב) ב"ר פרשה צ"א. (ג) סנהדרין ל"ז א'. (ג) שם שם כל המאבד נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו איבד עולם מלא. (ד) בבא קמא ק"ט א': אלא מתוך שהרג גוב עיר הכהנים שהיו מספיקין להם מים ומזון מעלה עליו הכתוב כאילו הרגן.

קלד. (ה) הלשון צריך תקון וכצ"ל האלמנה ותיבות מי שלקח יש למחוק כו' לכך באו לידה כו' וזרעה ממון שלקח מאבות האלמנה יורשת האיש.

קלה. (ו) יעוין שו"ע יו"ד סי' שצ"ב ס"ב דפסק שצריך להמתין שלש רגלים, ויעוין בתשב"ץ סי' תמ"ג שכתב דאשת נעורים אינה נשכחת לעולם ומקור לדבריו מזה שאמרו סנהדרין כ"ב א' לכל יש תמורה חוץ מאשת נעורים.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

קלו.ס) אדם שיש לו שפחה ויש לה בת ונישאת הבת לבעל ולבסוף מתה והניחו לבעל בת השפחה להכנים אשה אחרת אל יתנו לבעל כסות ושאר כסות שהכניסה בת השפחה לו מה שנתנה לה אמה כי אמר חכם אחר הקב"ה מקפיד על זה שאמה של מתה מבטת בצרתה שבתה מתה ועדיין רואה שיניע כפיה לאחרים, ועון הוא לך שחתנה עם אשה אחרת בבית ורואה ששובבת על מצעות שהיא נתנה אע"פ שמה שקנתה היא וכל מה שיש לה מן האדון.

קלז.ע) (א) שמואל דיהיב ליה דמיה בושתה לטעמיה, שאע"פ שאמתו היא וברשותו היא אין בידו לביישה, אסור לביישה, אסור לבייש את העבד ואת השפחה ולא את בנו ולא יצערם על חנם, ואם עשה רצונו לא יאמר לו לא עשית בטוב האומר לטוב רע ולרע טוב ולפי שהוא כפוי טובה כי אין מידה רעה כמו כפויי טובה, אפילו בנגד הבהמה(ב) אמרה תורה שנאמר (שם כב ל) ובשר בשדה טרפה לא תאכלו לכלב תשלכון אתו לפי שהכלב עזר שהזאבים לא הביאו הבהמה ביער הרי נשאר לך ההלב והעזר לכך אל תהי כפוי טובה ותן לו הטריפה, וכת' (דברים כג ז) לא תדרש שלמם וטובתם ודוד דרש שלום חנון בן נחש מפני אביו(ג) וכן (שם כה ד) לא תחסום שור בדישו(ד).

קלח.ג) כל מעשה גרמות שאדם גורם צער לחבירו נענש עליו ואף אם יעשה צער לבהמה על חנם(א) כמו שמשים עליה משאוי יותר מאשר יכולה לשאת, ומכה אותה ואינו יכול ללכת עתיד ליתן את הדין שהרי צער בעל חיים כתב לנו בענין בלעם (במדבר כב לב) על מה הכית את אתנך כנגד שאמר (שם שם כט) לו יש חרב בידי כי עתה הרגתיך כת' (שם לא ח) ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב ואנה הזהיר שהרי בבני נח לא מצינו ורדו לאדם שלא הותר לו בשר תאוה ניתנה לו רדייה, ד"א למה מן הדין אין לרדות בעבדים ובבהמות כשאינם פושעים ואין להטריחם על חנם אלא בערב שבת ובערב יום טוב כדי להכניסם מבעוד יום לביתו וכן מקום סכנה דכת' (דברים יג יח) ונתן לך רחמים ורחמך(ב), ר' יהודה אומר משום רבן גמליאל הרי הוא אומר ונתן לך רחמים ורחמך והרבך זה סימן יש בידך כל זמן שאתה רחמן ירחמו עליך(ד), (משלי יב יוד) יודע צדיק נפש בהמתו ורחמי רשעים אכזרי, וגם כשאינו צריך לאכול בשר, והוא יודע שתסרח, ואם ישחוט ולא יצטרך כלל לא ישחוט וגם עובר על בל תשחת, אבל אם צריך לעור מותר שהרי ר' חייא היה(ג) נוהר בשביל דם עוף לפשתנו.

קלט.ה) יודע צדיק נפש בהמתו חולה שלא להטריחה, ואם כבר הגיע זמנה ללדת לא ישחיטנה וכל שכן שפחתו:

קמ.ו) ויאמר אליו מלאך ה' על מה הכית את אתנך (במדבר כב לב), יכול לא יכה כשאין המשא שעליה כבד ואינה רוצה ללכת לכך אמר (שם שם) זה שלש רגלים על זה אתה נענש ביון שמלומדת ללכת היה לך לחשוב שמא חולה

ס) מכש"ד. ע) מכש"ס. ג) מכש"ע. ד) ע"כ פי' מכש"ע מכו"פ פי' מכש"ז. ה) מכש"ז. ו) מכש"ם.

קלז. (ס) נדה מ"ז א'. (ב) יעוין מכילתא משפטים פרשה כ' דרשו בענין אחר יע"ש אבל הראב"ע שמות כ"ג ל' כתב נפתח הלמ"ד שהוא שומר שורך וצאנך ואין ראוי לאוכלו כ"א הכלב, וכן כתב החזקוני שם. (ג) שמואל ב' י' ב'. (ד) כן כתב הרמב"ם בפרק מ"ב בשלישי למורה: ומן הרחמנות עליו שלא ימנע ואפי' הבהמה מלאכול ממה שהם עושים בו מן המזונות.

קלח. (ס) כעין זה לקמן סי' תתתשנ"ו וכן משמע ברדב"ז סי' תשכ"ח שאסור להשעין יותר מדאי, אבל בפסקים וכתבים של מוהרי"א סי' ק"ח כתב דרשאי לתת משא כבד על בהמתו יע"ש. (ב) תוספתא בבא קמא פ"ט ובבלי שבת קנ"א ב' בקצת שנוי שם האומר, ספרי דברים פיסקא צ"ו. (ג) צ"ל שוחט חולין פ"ח ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

היא וזהו עון שמטריחה, וכן בלילה שהבהמה עושה בנחיריה (א) בידוע שרואה רוח או מזיק ואינה רוצה ללכת ואין להכות אותה שהיא יריאה ממנה ונם מאשר רוכב עליה ב) לא יהיה כפוי טובה כנגרה ולא יכנה וכ"ש אשתו יחשוב אילו היה הוא מסור ביד אחר איך היה רצונו שיעשו לו כן יעשו לאותן שנמסרו בידו.

קמא. ג) **ואם** אדם יודע שיש לו עבד ושפחה טובים והעני ובא למוכרן לא ימכרם לאיש אכזר כי יכם על חנם באכזריות.

קמב. [דף כ"ד] איש אחד היה אכזר והיה לו סוס אכזר מאד, ובא אדם רחמן מאד ורכב עמו בדרך היה רואה הרחמן שהאכזר היה מרעיב את בהמתו, ולמחר לא היה יכולה לטרוח ומכה הבהמה באכזריות, אמר לו הרחמן לפי שלא נתתה לה לאכול כל צרכה אינה יכולה ללכת תן לה לאכול והיא תטרח, לא חשש והיה מרעיבה ומכה, אמר האכזר לרחמן תמכור לי סוסך אמר הרחמן אם היתה נותן לי כפליים משוויה לא אתן לך כשבאו לבית היה רואה שגם זה מרעיב את עבדו ושפחתו אמר הרחמן הנה סוסי הולך מעצמו למרעה וחוזר לבית לפי שאני מאכילה כראוי ומטריחה כראוי ולא הייתי מוכרה לך בדמים יקרים, ויותר ברצון אתן לאחר שאינו אכזר בזול מאשר אתננו לך, אמרו לו אפילו לגוי לא אסרו משום אכזריות (א) אמר להם איני יכול לסבול שירעיבנה ויעבור על ורחמי רשעים אכזרי.

קמג. ג) **וכלב** שאינו נושך ובא לבית אם הפיץ לגרשו יגרשו בשבט אבל לדחוק אותו בחוץ בדלת ביציאתו ולעזרו (א) לא יתכן.

קמד. **מי** שעשה בחייו מעשה בהמה יש לו לעבור באותו עולם כבהמה ומי שמשעבד בבני אדם או נותן התיתו על בני אדם משעבדים בו באותו עולם כבהמה ואפילו מי שמענה את בהמתו יותר מדאי.

קמה. **מעשה** היה בארץ ישמעאל באדם אחד שהביא על חמורו פחמים למכור ולא היה יכול למכור ומנהג שם שהמלך מעמיד השומר בגובה השוק כשהולכים בחצי היום לאכול השומר עומד על דבר גבוה ומצפה על דבר הגבוה בכל השוק ורואה כי מניחים איש ממכרו בשוק ואוכלים ועבד המלך שומר והיה שם אחד מוכר פחמים והשק שבו פחמים על החמור ולא היה יכול למכור ועיכב בשוק וקנה לחם ואכל וכל זמן שאכל השק מונח על החמור וראה שומר השוק וירד אל בעל החמור ודחק את בעל החמור לקנות מספוא ואמר לו תן לחמור לאכול ודחק את בעל החמור שלקח את השק שבו הפחמים ושם על בעל החמור עד שאכל את כל המספוא, אמר לו השומר אתה לא ריחמת על חמורך לא דיי לך שלא נתתה לחמורך לאכול אלא היה לך לפרק השק מעל החמור בעוד שהיית אוכל וכתיב יודע צדיק "נפש "בהמתו "ורחמי "רשעים "אכזרי, תחילת התיבות (א) בבור"א ולמפרע ראוב"ן (ב) לפי שהיה ראובן מרחם על הבהמה לכך (שם לב א) ומקנה רב היה לבני ראובן בכל מקום מקדים נד אלא במקנה לפי שהיתה בהמתם חביבה עליהם והניחו ארץ זבת חלב ודבש ובחרו מקום מקנה.

קמו. ד) **לעולם** אל יהא אדם כפוי טובה ממהרין ליפרע ממנו שהרי נבל היה כפוי

ב) כעין זה לקמן סי' תתמצ"ה. ג) מכ"ע וכפול לקמן סי' תתכע"ו. ד) קע"ה.

קמ. (ב) בנדפס מוסיף: כמו שקורין בלשון אשכנז שנרכן.

קמב. (ב) אלא משום רביעה כדאיתא ע"ז י"ג ב'.

קמג. (ב) צ"ל ולעוררו.

קמה. (ב) צ"ל בורא. (ג) אולי כונת רבנו למה שאמר במדרש תנחומא מטות סי' ח': וכן אתה מוצא בבני גד ובבני ראובן שהיו עשירים הרבה והיו להם מקנה גדול "וחבבו" את המקנה, אבל לפ"ז למה כתב רבנו: לפי שהיה "ראובן" מרחם על הבהמה? ויש להעיר כי ברבה מטות פרשה כ"ב גרס וחבבו את ממונם.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

טובה לדוד ועבדיו ששומרין צאנו וחומה עליהם ומת לעשרת ימים, ושמעי שעשה לו רעה נדולה ולא מת, אלא שמעי בעבור שהיה קרוב לשאול, לא היה כפוי טובה אבל דוד ואנשיו קרוב לנבל ועשו לו טובה וכפוי טובה היה לכך מיהרו ליפרע ממנו וכת' (משלי יז יג)(א) משלם רעה תחת טובה לא תמוש רעה מביתו, כי (מיכה ז ו) איבי איש אנשי ביתו אותן שנמל להם טובה והכניסם בביתו ישלמו לו רעה, לא תמיש כתיב(ב) ביה כאילו אומר על נבל שמת לי' ימים(ג) י"ו שלא ימות עד שיפרע ממנו, וירמיה ביקש מכפויי טובה (ירמיה טז טו) אל לארך אפך מאותם שהתפלל עליהם טובה והם משיבים לו רעה תחת טובה ואם תאמר למה מבקש נקמה(ד) מפני כי לית דיינא בארעא, כי היו הפצים בעלילה בלא ידיעתו לתופשו שנא' (שם כ יור) אולי יפתה ונוכלה לו הרי לא יוכל להשמר מהם ומגרשין אותו מנחלתו ומזונותיו איכה יקה.

קמז. (א) כל מי שחבירו נענש על ידו מעכב משיח מפני שאילו חי היה מוליד (ב).

קמח. ואשר לא טוב עשה בתוך עמיו והנה [מת] בעונו (יחזקאל יח יח), (א) מי שמפחיד בעונו הוא בלילה את האדם, אע"פ שבשחוק עשה או אם מת או אם חלה מחמת הפחד [ע"ב] הרי מעלין עליו כאילו שופך דמים.

קמט. מי שצמא למים או מתאוה לאכול דבר לא ישלח שמשו או יהודי אחר במקום סכנה, כגון שיש שם נחש או עקרב או חיה רעה או ליסטים או גוים רעים, שנאמר (ש"ב כג יז) (א) הבנפשות האנשים האלה ולא אבה דוד לשתותם, וכן(ב) אדם שיש לו תלמיד שהוא פחדן שמתפחד ללכת בלילה יחידי בלא נר אל יאמר לו הרב להביא לו חפץ במקום פלוני בחשך מאחר שיש לו פחד הרי נורם לו צער(ב) וכן לא ישלחנו למקום שהמשלח מתפחד להיות שם הולך אע"פ שהמשתלח אינו מתפחד שגרם לו צער, אבל אם רוצה המשתלח אינו מתפחד, ויש דרך אחרת שהמשתלח יודע שאין בו פחד ולמשלח יש פחד, ישלחנו במקום שהמשלח יודע שאין בו פחד.

קנ. כתיב (שם שם טז) ולא אבה לשתותם ויסך אותם לה', (שם שם יז) ויאמר חלילה לי מעשות זאת הדם האנשים ההלכים בנפשתם, ולא אבה לשתותם, ולא אבה פעמים ולא אבה לשתותם כי לא רצה לשתות אפילו מעט כי לא יתכן השייור לנסך ואחר שניסך לא רצה לשתות.

קנא. אחד שלח שלוחו לקנות בהמה בכפר קנה השליח הבהמה נשמטה הבהמה מן הקשר וברחה ביער והיה בפחד ביער שלא יפנעוהו והיה מתבייש איך יבא בבית בלא הבהמה פן יחשדוהו שלא יאמרו לא קנה הבהמה ותפש המעות טרח הרבה והלך בלילה עד שנמצאה הבהמה בין ערר שברחה שם והביא הבהמה ונשחטה ונתגלגל לאחר שנמלה הבשר שאכלו הכלב, והנשאר בישל בקדרה ובא הכלב ולקח הבשר מן הקדירה חם ושיבר הקדירה ואכל הבשר ואמר החכם שלא על חנם נעשה ואמרו לו מה שנעשה, ואמר ברוך המקום שמנעני מלאכול המאכל שבסכנה בא לביתי.

ב) כעין זה להלן פ' מפחיד"ם.

קמו. (ב) צ"ל כשיב. (ג) צ"ל ביו"ד. (ג) מכאן עד וירמיה יש למחוק כי אין לו מובן ואולי כונתו כי הכתיב ביו"ד והקרי בוי"ו לרמז שלא ימות "דוד" עד שיפרע ממנו מנבל. (ד) בבא קמא צ"ג א'.

קמז. (ב) עיין שבת קמ"ט ב'. (ג) כונתו על מה שאמרו: אין בן דוד בא עד שיכלו הנשמות שבגוף יבמות ס"ב ב' ע"ז ח'.

קמח. (ב) צ"ל מי שמפחיד בלילה את האדם עונו הוא אע"פ כו'.

קמט. (ב) צ"ל הדם האנשים ההולכים בנפשותם ולא אבה לשתותם. (ג) מכאן עד סוף הסימן הלשון מגומגם וקשה לתקן.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

קנב. הרי יהודים שהולכים למלחמה ונהרג אחד מאוהביו אין להניד בתוך המלחמה פן ירך לבבו ויהרגוהו, שהרי(א) דוד ואבישי אמרו לפלשתי כבר מתה אמך והרגוהו(ב) ואם כותב מזוזה או תפילין אל יאמר לו שום אדם דבר פן יעוב מלאכת ה' או לא יכתוב יפה אלא מי שבא לעשות עבירה מנידים לו בשורה רעה שנא' (ישעיה נ יא) אמרו לרשע רע(ג) ומסעדים לב הצדיקים אם הולכים לדרך או למלחמה אם מבקשים עליו לטובה כמו(ד) שאול לדוד ויהונתן לדוד אמר (ש"א כ כב) לך כי שלחך ה', ואין לבשר כוכים שנא' (תהלים מה ה) צלח רכב על דבר אמת וענוה צדק.

קנג. לאחד תפש חולי של קרירות, ושאלו לחכם, אמרו אחר רוצה לרפאו שרוצה לומר להולה שמת אוהבו וירפא ממנו חולי הקרירות, אמר החכם (שמות כג ז) מדבר שקר תרחק(א), אין משיבין על הקלקלה, אבל במקום סכנת נפש כגון(ב) אחד יצאו לו בני מעיו(ג) לזוגן עשה לו אחד באחוזת עינים שהיה נראה לו שהיה שוחט את בניו ונאנח עד שמשך באנחה את בני מעיים אליו, וכשהיו מיושבים בטוב תפר את בטנו ונתרפא.

קנד. ויאמר אליו אלישע לך אמר לא חיה תחיה, (מ"ב ח י) לו קרי לא כתיב, לומר שאמר לאחרים שלא יאמרו הנביא שקר דבר אבל לעצמו אמר חיה תחיה כמו שכתוב למטה (שם שם יד) ויאמר אמר לי חיה תחיה, הרי רופא אומן שיודע לראות בשתן או בשאר דברים אם ימות החולה אם אומר לו החולה אל תכחד ממני כלום אתה עושה אלא כדי [שלא] תטרף דעתי והלא אני שמח יותר שאויע האמת אם הוא אינו חפץ בחיים שסובל ייסורין גדולים או שהוא זקן מאד יאמר לו האמת או אם החולה צריך לצוות מילי דשמיא לומר לו אין לך להתפחד מכל מקום תצוה(א) ואם יראה שאינו רוצה שירע שלא יחיה יודיע לו שנא' (שם שם כ א) [צו] לביתך כי מת אתה ולא תחיה, ואומר (דברים לא יד) הן קרבו ימיך למות וגו', וכי לא ידע משה והלא בשנת הארבעים היה אלא שלא יחשוב נתבטל הנזירה [דף כה] ועוד כיון שקרבו ימיו של אדם למות יצוו על עניני שמים פן ימות פתאם וכתיב (מלכים א ב א) ויקרבו ימי דוד למות ויצו את שלמה בנו לאמר.

קנה. ב) (א) לעולם יתפלל אדם שלא תבוא תקלה על ידו, כגון(ב) המלך אסא כרה בור ברמה(ג) ומילהו ישמעאל חללים לפי שחטא(ד) שפשעו על גוים נילגלו זה על ידו.

קנו. אדם שזה שהולך על ידו הוא נבור ויהודי ובושח בכחו ומצא גוי ונלחם עמו והרג את הגוי והיה בעיר ואמרו לו ליהודי צא מן העיר כי אותו גוי חפץ להורגך או אותו יהודי ואותו היה בושח בכחו ולא חשש ואח"כ נהרג הרי כל מה שנעשה להם רעה על ידו תולין על זה כאילו בידים עשה, הלא3) דוד היה יכול להרוג את שאול כשהיה ישן במעגל והיה אומר(א) אע"פ שאמרה תורה הבא להורגך השכם והורגו כיון שיש תקלה לאחרים שאם אהרוג את שאול הרי תקלה לכל

ב) מ"ס. 3) מ"ס.

קנב. (ב) סנהדרין צ"ח א'. (ג) אולי צ"ל אמרו צדיק כי טוב וגו' אוי לרשע רע. (ד) יעוין סוטה מ"ב ב'. (ד) שמואל א' י"ז ל"ץ.

קנג. (ב) מגילה ט"ו א'. (ג) חולין נ"ו ב'. (ג) צ"ל לחוץ.

קנד. (ב) אולי צ"ל ואם אינו רואה שרוצה שירע שלא יחיה יודיע לו.

קנה (ב) ברכות כ"ח ב': בכניסתי אני מתפלל שלא יארע תקלה על ידי. (ב) ירמיה מ"א ט'. (ג) צ"ל ומילאהו. (ד) צ"ל שנשען על גוים כמ"ש מ"א ט"ו י"ח.

קנו. (ב) ברכות ס"ב ב' יעו"ש.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שונאי ישראל שיאספו עליהם גוים(ב) מרדכי שעשה ולא זע ולא קם ממנו אמר בלבו אם אשתחוה לו הכל ישתחוו לע"ז מוטב שיהרגני ואל תבא תקלה על ידי.

קנז. דע לך כי לא לפי חומר הפורענות תוכל לידע מצות עונשן ושכרן שהרי חילול שבת בסקילה ומקצת עריות בחנק ובכרת אע"פ שמהלל שבת בעבור פיקוח נפש מותר אינו יכול לעשות [כן] באיסור עריות וברציחה שאינו בסקילה לכך אל תאמר זו יקרה וחביבה מזו, וכתב (משלי ל ה) כל אמרת(א) ה' צרופה, וראה היאך החמירו בעריות, כי אמרו(ב) אסור לדבר לאשה אפילו על ידי אחרים, ואמרו(ג) באותו שעלה טינא בלבו, אמרו חכמים ימות(ד) ואל תייחד עמו (ה), ואפי' היא פנוייה לפי שיצרו אחר נשים אם יתירו יבא לפרצה גדולה, יחשוב אדם כי שלמה החכם נכשל בחכמתו לכך לא יאמר החכם איני צריך לקיים המייג כי יצרי אי איפשו לעשות עבירה, שלמה נכשל באומרו כן וכתיב (משלי ג ה) ואל בינתך אל תשען יחשוב אדם הנה אדם חטא בעין הרעת וגרם שמת הוא וכל הדורות וגם יחשוב שאם יחטא ילכדו אחרים עמו על עונו וכן הוא אומר (יהושע כב כ) והוא איש אחד לא נוע בעונו, ואומר (במדבר לב טו) ושחתם לכל העם הזה, ונפרעים מן הגורם כאילו הורגו בידו שנאמר (ישעיה יד כ) כי ארצך שחת עמך הרגת שנרם ארצו ליחרב, ועוד כתיב (יחזקאל כא ל) ואתה חלל רשע, לאחר שהוא חלל הוא רשע שאם גרם בעונו שמתים אחרים אפי' לאחר מיתתך הרי מעלים עליו כאילו חי וממיתם ועוד אם החטיא ומת מעלין עליו כאילו חי ומחטיא.

קנח. כתיב (ש"א כב כב) אנכי סבתי בכל נפש בית אביך, כל מי שעל ידו נהרגין בני אדם מעלין עליו כאילו הרגן וצריך לחשוב לאדם שיענה את עצמו כאילו הוא בידו הרגו, וכן אם גורם הפסד שעושה עולה לגוי ויתפוש יהודי(א) והרי זה גורם שעשה עולה(ו), ויותר עון ההורג בחור שראוי להוליד ממי שהורג זקן וזקנה וסרים שאינו מוליד(ב), ויותר עון מי שהורג מי שמזכה את הרבים, כי רבו קודם לאביו לפרותו שמביאו לעולם הבא, ודע כל האומר לראובן שמעון עשה לך כך, ונתכוון שיהרג ראובן לשמעון אע"פ שלא שמע לו מעלין עליו כאילו נהרג על פיו(ג), לפי שבדבר תלוי כיוצא עדים והוכחשו.

קנט.ג) **אחד** היה לו שני מניקות נויות בביתו והיו עושות ביניהן מחלוקת אמרו לו למה אתה גורם מחלוקת בביתך אמר אם היו באהבה יחדיו שמא יגנבו לי, אבל עתה אחת יראה מחברתה, אמרו לו עליך נאמר (דברים כב ח) ולא תשים דמים בביתך וכתיב (משלי ג ה) ואל בינתך אל תשען, שאתה גורם שמא זאת תמית את הוולד שאותה מנקת מניקה, או זאת ילד של זאת מניקת ואתה פשעת בהם ומעלה עליך כאילו בידך עשית [ע"ב] ונתתה חרב בידם, ומניין שהגורם כאילו נותן חרב בידם שנאמר (שמות ה כא) ירא ה' עליכם וישפוט [וגו'] לתת חרב בידם להרגנו.

ו) עיין לקמן סי' פחקנ"ח. ג) תכע"ג.

(ג) נראה שצ"ל וכן מצינו במרדכי, מרדכי כו'.

קנז. (ב) צ"ל אלוה. (ג) קדושין ע' ב' ותוס' שם ד"ה אין וכבא מציעא פ"ז א' ותוד"ה ע"י יעו"ש. (ג) סנהדרין ע"ח א'. (ד) לפנינו ימות ואל תבעל לו אבל יחוד לא נזכר שם. (ה) שם: וחד אמר פנויה היתה כו'.

קנח. (ו) יעוין חו"מ סי' קכ"ח ס"ב ברמ"א שכתב: אם קצתן עשו שלא כהוגן והעלול השר עליהם אין אחרים צריכין לתת לזה. (ג) עיין לקמן סימן רנ"ב. (ג) הלשון מגומגם ואולי צ"ל לפי שבדבור תלוי, כמביא עדים והוזמו ר"ל אע"פ שמי שהעידו עליו לא נהרג שאם נהרג אז העדים פסורים דדרשינן כאשר זמם ולא כאשר עשה אבל אם עדיין לא נהרג אז העדים נהרגים ואע"פ שרק על דבורם הוא שרצו להרוג בעדותם.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

קם. **לא** תשים דמים בביתך (דברים כב ח), מכשול לא נאמר אלא דמים, אם יפול אע"פ שלא ימות מעלה עליו הכתוב כאילו שפך דמים לא יניח אדם בביתו כלי מלא מים לפי שדרכן של ילדים להסתכל במים דמותם ושמא ישחה ויפול בהם ואפי' אם ינצל מנקין לו מזכיותיו ומעלין עליו כאילו חנק אדם, ולא יכנים אדם אצלו בני אדם שהם בעלי קטטה וכן בני אדם המענישים ומקללים שלא(א) יכנים זה את זה, ולא יקלל ולא יעניש איש לחבירו, נאמר דמים ולא אמר דם אלא דמים דם הנופל ודם זרעו, אם יפול וקם ויפול פעם אחרת, ונם רבים אחרים או הוא, וחייב משום (בראשית ט ה) את דמכם לנפשתיכם אדרש ולא תשים דמים בביתך ולא תנרום שיהו דמים (משלי יז יג) משיב רעה תחת טובה לא תמיש רעה מביתו(ב) וכתיב (ש"ב יב ט י) אותו הרנת בחרב בני עמון ועתה לא תסור חרב מביתך עד עולם.

קמא.[ס] **לפני** עור לא תתן מכשול (ויקרא יט יד), שלא ירחץ אדם שהוא מוכה שחין במים ואחר כך ירחץ אחר נמצא האחרון יהיה לו שחין, לכך יוריענו (שם שם יח) ואהבת לרעך כמוך (שם שם טו) לא תעמוד על דם רעך.

קמב.[ג] **כתיב** (שם שם) ולא תעמוד על דם רעך, אבל אם הרבה מתלחמים עליו אל ישליך עצמו בסכנה, ואל יעשה פשיעה בגופו ואם אדם שובע בנהר והוא כבד, אל יעוד לו שמא ישבע עמו.

קמג.[ג] **ואך** את דמכם לנפשתיכם אדרש (בראשית ט ה), אם מת אדם בפשעו או מתקוטט עד שהורגין אותו עתיד ליתן את הדין שגרם לו מיתה, ואם הלך במקום סכנה כגון על קרה ונפל ומת או חורבה רעועה, וכן המתקוטט את האדם ואותו שכנגדו אלם או רוצח ומנזם לו וזה מחרפו ומכעיסו כל אלו עתידין ליתן את הדין שגרמו מיתה לעצמם(א), והמתקוטט עם מי שהשעה משחקת לו או המתקוטט עם מכשפים או מכשפות ועם מענישים ונענשים על ידם ובני אדם שהם מעט ונלחמים עם גבורים ומרובים(ב) יכול אף כמו שצוו רב ושמואל על דבר רב אדא בר אהבה שאותו שהיה בעל ז' ראשים נפלו ת"ל ואך את דמכם לנפשתיכם חלק, כיון שידעו רב ושמואל שוכותו של רב אדא בר אהבה מרובה(ג) ולא קבלו, אמרו מוטב שיכנם ולא יפול החורבה(ד) ואעפ"כ הוא כעס.

קמד.[ד] **כשם** שחייב אדם על נזקי חבירו כך הוא חייב על נזקי עצמו, הוא עצמו שרק(א) וטש בפניו כנגד חבירו מתלש בשערו מקרע את כסותו משבר את כליו מפזר את מעותיו בחמתו פטור מדיני אדם ודינו מסור לשמים שנא' ואך את דמכם לנפשתיכם אדרש.

קמה.[ס] **אדם** שבאו עליו חומסים וגוזלים וחפצים לקחת הממון מידו והוא יכול לברוח והוא יודע בבירור שאינו יודע כנגדם להלחם ואומר כיון שלוקחים אותו ממון למה לו חיים או גואל הדם שרודף אחר הרוצח נבור ממנו ונהרג עוברים

ס) מכע"ב. ג) מכע"ד. ג) מכע"ס. ד) מכע"ע. ס) מכע"ז.

קם. (ס) צ"ל יכו. (ג) יעוין קדושין מ"ג א'.

קמג. (ס) ברכות ז' ב': אם ראית רשע שהשעה משחקת לו אל תתגרה בו. (ג) צריך תיקון וכצ"ל יכול אף כמו שצוה אביו על רב אחא בר יעקב שלא יקבלו אותו ועי"ז אותו שהוא בעל ז' ראשים נפלו לו (קדושין כ"ט ב') ורב ושמואל ורב הונא ע"ד רב אדא בר אהבה (תענית כ' ב') ת"ל ואך את דמכם לנפשותיכם חלק. (ג) שתי תבות אלו יש למחוק. (ד) ר"ל רב אדא בר אהבה כעס כמו שמבואר בתענית שם.

קמד. (ס) בדפוסים החדשים הגיהו שצ"ל ושרט אבל לא נכונה הגהתם כי כל הסימן הזה הוא תוספתא מפורשת בבא קמא פרק ט' כן יתר הגהותיהם בסימן זה אינם נכונים כמבואר למעיין שם.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

על אך את דמכם לנפשתיכם ארדש וכן המוסר עצמו בבית כשנפלה עליו דליקה להציל ממונו והאש מלהשת.

קסו. לא יראה אדם את גבורתו במקום סכנה, שאם יש גבור מזויין וחרב שלופה בידו לא יאמר גבור שבישראל ארד אליו בשבט או באנרופי שאם יהרג דמו בראשו ועבר על ואך את דמכם לנפשתיכם ארדש ואם תאמר(א) בנייהו ירד בשבט וגול החנית(ב) כי כהן היה או נזיר, כי הנזיר לא היה נושא חרב עליו ולא הולך במלחמה שהרי שמשון לא נלחם בחרב, ולמה צוהו להיות נזיר כדי שידעו כי לא יגבר איש בחרב ובחנית כי לה' המלחמה, שאם היה הורג בחרב או ברומח(ג) הרי היה מיד טמא אם הדם יורד עמו, וכדי שידעו שאם היו צדיקים היו ראויים שיהיו גבורים [דף כו] כשמשון.

קסז. כתיב (נחמיה ד ח) וארא ואקום ואומר אל החרים ואל הסגנים ואל יתר העם אל תיראו מפניהם את ה' הגדול והנורא זכרו והלחמו על אחיכם בניכם ובנותיכם נשיכם ובתיכם, הרי שילחם אדם בשביל אחד מה' דברים ישים נפשו בכפו אבל אם באים עשרה על אחד או גבור מזויין כנגד אחד שאינו מזויין לא ילחם, ואם תאמר דוד כנגד גלית הפלשתי כי נמשח למלך ועדיין לא מלך וידע שלא יהרג, ויהונתן ונושא כליו מפני שהיו נלחמים בשביל כל ישר' ולא בפרהסיא אלא(א) ממיתום כדי לפזרם ויצאו ישר' מן המחבואים אשר היו חבואים שם וירדפו אחרי פלשתים בבל האדץ.

קסח.(ד) (א) מי שחייב סקילה לא ילך במקום חיות ולא על נגות פן יפול, ומי שחושש שחייב בדבר שיש בו אפילו בשגגה חנק לא ירחץ בנהר ולא ירגיל עצמו בספינה וכן מכל דבר יזהר מכיוצא בו.

קסט.(ג) בני אדם שעומדים בים ועמדה עליהם רוח סערה לשבר הספינה או להטבע בים ושאר ספינות עוברות בשלום בידוע שיש בספינה מי שחייב ורשאין להפיל גורלות על מי יפול הגורל, שלשה פעמים זה אחר זה רשאים להפילו בים ומתפללים שלא יפול על הזכאי אלא על החייב שנאמר (ש"א יד מא) ה' אלהי ישראל הבה תמים, וכתיב (יונה א ז) ויפל הגורל על יונה, וכתיב (שם שם יב) שאוני והטילני אל הים ולמה לא אמרו ליונה תשליך עצמך אל הים אלא לא רצה להשליך את עצמו ועוד גוים היו בספינה מוטב שישליכוהו הם, ואם יש שם כלי כגון עריבה קטנה אל ישליכוהו לים אלא יתנוהו שם באותו כלי ואם ינצל ינצל, וכן צריך לומר קודם שנכנסים לים אם יבא רוח סערה(א) מי שחטא בדבר שיש בו סקילה אפילו בשגגה שיפילו גורלות, ועל שיפול להטילו לים.

קע. אדם שרואה חבורת בני אדם בדרך ורואה שמתייעצים להרוג את אחד והוא אינו יכול לעזור לו,(א) הוא יכול לומר להם תחתכו לו אבר אחד והמת אל תמיתוהו כדי שינצל בחיים, שנאמר (בראשית לז כו) לכו ונמכרנו לישמעאלים, יהודה שמע שאחיו אמרו ונהרגהו, וראובן אמר (שם שם כא) לא נכנו נפש, אלא נכנו שיוכל לחיות

ד) מכע"מ ג) מכע"ע.

קסו. (ב) שמואל ב' כ"ג כ"א. (ג) ש"ב ח' י"ח. (ד) חולין ג' א': חרב הרי הוא כחלל, אבל יש להעיר שהרי שמשון היה מטמא עצמו למתים נזיר ד' ב', ובבנייהו כתיב שמואל ב' כ"ג כ"א ויהרגהו בחניתו ולפי דברי רבנו איך הרגו בחניתו וצ"ע.

קסז. (ה) צ"ל היו ממיתים.

קסח. (ה) מזה שאמרו בכתובות כ"ט ב': מי שנתחייב סקילה או נופל מן הגג, ומי שנתחייב חנק או טובע בנהר.

קסט. (ה) צ"ל שיפילו גורלות ויפול הגורל על מי שחטא בדבר שיש בו סקילה אפילו בשגגה שיטילוהו בים, ומ"ש רבנו סקילה בשביל שמשליכין אותו לים.

קע. (ה) מקור דבריו סנהדרין נ"ז א': הרודף אחרי חבירו להורגו ויכול להצילו באחד מאברי

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ולא קבלו ממנו אלא אמרו (שם שם) ונשליכהו באחד הבורות(ב) כשהוא מת, כי אמרו אם נכנו ולא נמיתנו מה יאמר יעקב והוא השיב (שם שם כב) אל תשפכו דם אלא חי נשליכנו אל הבור הזה וימות ברעב ואמרו א"כ נקשור אותו ונשלך אמר ויד אל תשלחו בו הרי מת בידנו ויראו אורחת ישמעאלים ויאמרו מקצתם נהרגהו פן יצעק כשומעו ישמעאלים, והוצרך לומר (שם שם כו) מה בצע כי נהרג את אחינו וצריכים אנו לומר לא הרגנוהו וכיסינו את דמו וכתיב (שם ד יא) ארור [אתה מן] האדמה אשר פצתה את פיה ותהיה הארץ ארורה ומיד ידע יעקב, ועוד הרי צריכין אנו להיות נדים ונעים בארץ, ואם תאמר נחנק אותו או נמיתנו ברעב או במים לכך נאמר וידינו אל תהי בו כי אמרו במה נהרגהו ואין הארץ מקוללת לכך אמר כי אחינו בשרינו הוא ויותר עון הוא ולפוטרו אי אפשר שיניד לאביו נמכרנו וישבע שלא יניד ולא ישלח לאביו ולא יברח ממצרים ואם תאמר ישיבוהו לאביו, וישביעוהו שלא יכעיסם אין יכולים לסבול שיעקב אוהבו יותר מהם, ומן הנביאים דכתיב (יחזקאל מג ג) וכמראה המראה אשר ראיתי כמראה [וגו'] בבאי לשחת את העיר וכי תעלה על דעתך שיחזקאל משחית אלא היה רואה שהמלאכים באו להשחית שנאמר (שם ט ה ו) ולאלה אמר באזני עברו בעיר אחריו והכו אל תחום עינכם ואל תחמלו זקן בחור ובתולה וטף ונשים תהרגו למשחית, (שם שם ח) ויהי כהכותם ונאשאר אני כתוב בשני אלפי"ן כשהיה יחזקאל רואה שהם באים להכות הנשאר והמשובה, ואומר (ג) הנא שאר תנוח נא, הנא שאר, תניח שאר אני אכה והיה מכה אבר אחד או חולי או חבורה שבזה פודהו מן המות כמו שכתוב בספר הכבוד, ובכתובים (איוב לג כד) פדעהו מרדת שחת לשון פידעא פצע, ויאמר מצאתי כופר.

קעא.ב) [ע"ב] **אחד** נולד עם שיניים וזנב, אמרו אנשים לבסוף יאכל את בני אדם מוטב להמיתו, אמר להם חכם אחד תסירו לו שיניו שלפניו והזנב תחתכו עד שיהיה גופו שוה כאחד משאר אנשים ולא יוכל להזיק.

קעב.ג) **נשים** היו חשודות על שאוכלות ילדים אמרו מקצת התלמידים(א) בן סורר ומורה כיון שעתיד להרוג את הנפש הורגים אותו כך אלה, אמר להם החכם אין ישראל על אדמתם(ב) ויש נשים שעל כרחם עושים ויש שמכשפות אלא זאת עשו תכריזו כשתהיינה בבית הכנסת אף החשודות שם שידעו אם ינזק אחד מן הילדים ישחיזו שיניהם באבנים המקיפות את הבאר והחייבות ימותו באותה שעה, וכתיב (יחזקאל יג כא) והצלתי את עמי מידכן, ולא יהיו [עוד] בידכן למצדה. (ג) כתיב ג) (מ"ב יא א) ותאבד את כל זרע הממלכה.

קעג.ג) **אחת** רצתה בעל לקחת, ואמר האיש כיון שיש לה רוב בנים איני רוצה לקחתה, לקחה ידי בניה ושמתה על יד [אותם] שמתו וקראו אחריהן ומתו כנון זאת מי שהיה יכול באותו עניין לעשות לה קודם היה מציל את בניה כשעשתה לאחר ד) וכתיב (ירמיה מו טז) ויאמר גדליהו בן אחיקם אל יוחנן בן קרח אל תעשה, אל תעש כתיב (א) אם תוכל בשם להמית בלא חרב וזהו אל תעשה זה (שם כב כד) אך יד אחיקם היתה את ירמיהו אך מיעוט אמר אם יעשה פעם אחרת ולא דבר על אוריה ונכשל שנהרג גדליה בנו, אך מיעוט נער בו שאם תעשה פעם אחרת אין להצילך ונתכוון לטובה.

ב) קפ"ו. ג) מכ"פ. ג) מכפ"ח. ד) ע"כ סי' מכפ"ח.

ולא הציל נהרג עליו. (ג) צ"ל כדי שיכוות. (ג) צ"ל ונאשאר תניח נא תניח שאר כו' נראה שדרש א' כמו חי"ת בחלוף אחה"ע.

קעב. (ב) סנהדרין ע' א'. (ג) צ"ל לדון דיני נפשות. (ג) מכאן עד הממלכה צ"ל בתחלת סי' קע"ג.

קעג. (ב) דריש הת"א כמו השם.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

קעד.(ס) תינוק אחד היה בוכה בלילה והרגישו וידעו שאשה יהודית עשתה לו, ואמרה אם התינוק לחכם הנה בני בוכה שאשה אחת כשפה אותו ואני יודעת לרפאותו שלא יבכה ויחזור החולי על אותו הילד שיהיה לה תחילה. אמר לה אם אמו חטאה הילד לא חטא.

קעה. ויצא הראשון אדמוני (בראשית כה כה)(א) מלמד שנגזר לו להיות רוצח וכן בדוד כתיב (שמואל א טז יב) אדמוני, וביקש רחמים שירצה האומות. רוצח צריך להיות נע ונד בארץ ה' שנים כנגד ה' נע ונד, נע ונד נוד, ד"א נ' שנים (שם ד יב) נע ונד תהיה בארץ, וכת' (שם שם יד) והייתי נע ונד בארץ וכתי' (שם שם טז) וישב בארץ נוד, וכתיב (ש"ב כא א) ויהי רעב בימי דוד שלש שנים וכתיב (שם שם) אל שאול ואל בית הדמים ואומר (שם שם יג לד) ויברח אבשלום כנגד נע ונד תהיה בארץ שנה אחת, (שם שם לז) ואבשלום ברח שנה שנייה במקום אחר כנגד והייתי נע ונד בארץ, ואבשלום ברח שנה שנייה במקום אחר כנגד בארץ נוד, ולמאן דאמר ה' שנים הרי כת' (שם שם יד כח) וישב אבשלום בירושלים שנתים ימים ופני המלך לא ראה, ואם יש לאדם אשה ובנים אע"פ שהם קטנים ינלה כנון בזמן הזה.

קעו. ומעשה באחד שהרג את הנפש והיה מספיק מזונות ליורשים ולא היה נולה, אמר כי יודע אני שאם אגלה בין הגוים אחלל שבת ותיקן לו ברזל וחגר גופו שהיה מעונה מאד בו בייסורין ובתעניות שאמרו יותר שקול זה העוני מעוני גלות כפליים והכל עשה כדי שלא יאכל לחם של גוים ולא יחלל שבת,(ג) הרוצח(א) לא ישא אשת הנרצח(ב) ומי שאוהב אשה מאד לא יקח בתה או אמה לפי שמצויה לו שמא יחטא בה וכל כיוצא בזה.

קעז. לנום שמה רוצח, מכה נפש בשגגה בבל"י דע"ת והי"ו לכ"ם (יהושע כ ג) רמז בסופי תיבות היתו"ם, למקל"ש מנוא"ל הד"ם סופי תיבות להיפך מל"ש, אם הרג האב מלט יתום, יתומיו כדי שלא יהו נפרעין מהרה ממנו כי יש אדם שאינו חי אלא בשביל אחרים שנהנים ממנו.

קעח. אחד היה רופא והיה לשונאו בת ואותו שונאו היה חייב לו ממון הרבה [דף כז] ובשהיה קורא אותו לבית דין היה אומר תשבע ושול או אני אשבע ולא אתן ולא רצה הרופא לישבע, פעם אחת חלתה בתו של שונאו ובקשו לרופא לעשות רפואה לאותה הבת אמר הרופא לחכם איני יודע אם אני אומר לא אזקק לכם עד שתתנו לי מה שאתם חייבים לי עתה יתנו לי הכל, אמר לו אם כן מה זכות יהיה לך הרי כאילו שכירות קבלת ושמא לא יתנו לך וכת' (ויקרא יט טז) לא תעמד על דם רעך ואתה יכול להצילה מן המות אם לא תרפא כאילו הרגת אותה אמר הרופא שמעתי שאם היא תמות יעלילו עלי שהרגתי אותה בכשפים או פשעתי בה, אמר החכם תניד לי הרפואה ואני אעשה או לאחר מקרוביה אמור לעשות אם תהיה מועיל אז אומר שאתה עשית והקב"ה שלח לה רפואה על ידך ואם לאו אחריש.

קעט. תבקשם ולא תמצאם אנשי מצתך (ישעיה מא יב) תבקש רחמים על מי שהוא בריב עמך ותבקש שישיבם למושב ולא תמצאם להשתדל לראותם בשעת קלקלתם אע"פ שאינך מתכוין לבושתו ולרעתו והוא חושדך שאתה באת לרעתו ולשמוח ביום אידו וכתיב (מ"א כא כ) המצאתני אויבי שמח ברעתי, אנשי מצותיך כתי' (א).

ס) תכמ"ב. ג) נקי' קפ"ז וכן פ' קע"ח עס.

קעה. (ס) ב"ר פרשה ס"ג: הוא אדמוני נתיירא ואמר אף זה שופך דמים כעשו.
קעו. (ס) יבמות כ"ה א'. (ג) כפול לעיל סימן ס"ט.
קעט. (ס) נראה שיש כאן חסרון.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

קפ.ס) הרואה בחלום מתקן בצק למצות ורואה הצתת אש בתנור למחר יעשה מחלוקת עם שום אדם ויבקש רחמים שיהא לשם שמים ושלא יחטא במריבה.

קפא.ג) כתיב (משלי כח יז) אדם עשוק בדם נפש עד בור ינוס אל יתמכו בו, אם בורח רוצח אליך אל תקבלהו בין יהודי בין גוי כמעשה דר' טרפון בנידה (א) אם ג) יברחו רשעים וחטאים אצלך לחסות בצל כנפיך אל תהי עליהם מנן שאם תקבלם יהפך הדבר שיהו לך לסטין או לזרעך כי כאשר יבא רשע בעיר אם תוכל למחות בידו אל תתנהו לבא בעיר וכל שכן בביתך שאם תקבלהו הוא או זרעו יהיה לך או לזרעך לשיכים בעיניכם ולצנינים בצדיכם שגרמת רעות לעיר שדר בה וכת' (תהלים קכה ג) כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים למען לא ישלחו הצדיקים בעולתה ידיהם ד) (ב) ואל תחמול על מי שאינו חומל כי כל חומל על אכזריים או מקבלם הקב"ה ימסרנו בידם שנאמר (מ"א כ מב) והיתה נפשך תחת נפשו ועמך תחת עמו, וכת' (דברים יג ט) ולא תחמול ולא תכסה עליו ובוה נענש שאול באגג. ואם צדיק שבא לעיר לדור ומונעו לשבת או אינו מסייעו יתגלגל הדבר שהוא או זרעו לא יהיה באותה העיר וזה ישב שם או זרעו.

קפב.ה) אם יש לאדם בנים ואחד מהם זולל וסובא אל יעקור את עצמו ואת בניו בשביל האחד ולבסוף יצא לתרבות רעה לכך מוטב לו שקודם יעשה כאילו לא היה בנו מעולם ואל יעשה לו רעה ולבניו בשביל האחד.

קפג.ו) לאחד נשתמד בנו והלך בין הגוים ועשה כמעשה הגוים היו אביו ואמו עסוקים להוציאו ולהביאו בביתם ולנדור לו ממון שישוב, אמר להם החכם חדלו לכם פן תתחרטו ויעשה יותר ברע כי שמעתי שרוצה לתת עצה רעה ולהסית ולהדיח את אחיו ואת אחיותיו ללכת בין הגוים, ועוד הוא אומר כשהיה יהודי היה משליך בקדירה בשר נבילה מוטב שתעזבוהו בין הגוים ולא יחטיא אחרים ולא יחטיא את כל בני הברית דברים האסורים (הושע ד יז) חבור עצבים אפרים הנח לו מוטב מלקרבו ויחבר אחרים אל עצבים.

קפד.ז) ואם לחכם תלמידים ואחד עוסק לקנטר את הרב ואת חביריו מוטב לגרש האחד לתקנת הטובים שנאמר (משלי כב יוד) גרש לץ ויצא מדון, וכן לעניין עבדים ושפחות אע"פ שאינו נוגע לו ואינו מקנטר אותו אלא אותם שבבית ומבקשים נקמה על אותם שיש בידו למחות ואינו מוחה או בידו לגרש אבל במינקת לא יוכל לגרש(א) כשהתינוק מכיר את מניקתו.

קפה.ז) ואם יש לו לאדם בנים ואחד מהם [ע"ב] בעל מחלוקת או שירא פן יחטיא אחיו מוטב שידחה את הרשע בשתי ידים, ואל תאמר והרי אמרו (א) תהא שמאל דוחה וימין מקרב במקום שחב לאחרים יותר יבא לרעה אם לא ירחקוהו שהרי דוד לפי שקרב את אבשלום הרי כמה נפשות נהרגו בשבילו, לכך אל יניח אדם אף לבנו שלא יבא לידי מכשול.

קפו. אחזיהו עבד את הבעל(א) וכששלח לאלהי עקרון הקפיד אלא זה היה חילול השם לעיני הגוים וכן אומר (יחזקאל לו כג) וקדשתי את שמי הגדול המחלל בגוים, וכתיב (שם שם כב) לא למענכם אני עושה [ונו'] כי אם לשם קדשי אשר

ס) תכפ"ב. ג) תכפ"ד. ד) תכפ"ה. ה) ע"כ. ו) תכפ"ז. ז) קפ"ח. ח) קפ"ט.

קפא. (ב) ס"א א'. (ג) כעין זה לעיל סימן ב'.
קפד. (ב) כתובות ס' א': כל זמן שמכירה.
קפה. (ב) סוטה מ"ז א'.
קפו (ב) מלכים ב' א' ג'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

חללחם בגוים, אם יש איש או אשה שעושים עבירה בגלוי ואף לגוים נודע ויראים הקהל שאם ינרשום חוץ לעיר שמא ישתמדו מוטב שינרשו מן העיר שלא יתחלל שם שמים לעיני הגוים, וכל הגזירות בשביל חילול השם שבין הגוים ועוד למה אמר (מ"ב א ג) המבלי אין אלהים והלא עובד הבעל היה אלא כי אמר אמרו נביאי עקרון שיעבוד לאלהיהם ויחיה ויתן להם נדרים ויאמרו שאר ישראל כיון שאלהי עקרון מחיה ממשות יש בו לכך הקפיד עליו, תדע שכן הוא שהרי בן הדד אמר (שם שם ח ט) האחיה מחלי זה ובנדרים כתיב (תהלים קלב ב ג) נדר לאביר יעקב, אם אעלה, וכן חנה (ש"א א יא) ותדור נדר ותאמר אם ראה תראה בעני אמתך.

קפז. אף על פי שכתיב (משלי כד יז) בנפול אויבך אל תשמח אם הוא רכיל ומחטיא את הרבים ומזיק לרבים עליהם ועל כל שמורידין אותם (א) נאמר (שם יא י) ובאבוד רשעים רנה, (תהלים נח יא) ישמח צדיק כי חזה נקם.

קפח.ב) עם הארץ קורעו כדג ומגבו, כגון רשע שרודף אחר חבירו להורגו ביום הכפורים שחל להיות ביום השבת אל יאמר האדם איך אחלל שבת ויום הכפורים או עם הארץ שבא להלשין למלך לאבד שונאי ישראל כמעשה (ב) דקמצא ובר קמצא.

קפט. ומה שכתב (שם קלט כא) ובמתקוממיך אתקוטט כשיד ישראל תקיפה אבל אם כשיתקוטט ירעו לישראל (א) ושומרי תורה יתגרו בם כשידם על העליונה ולא יתכן שיתקוטט יהודי עם המשומד ושמא אותו משומד ילשין עליהם וילשין על הגרים או יפסיד ליהודים, וכתיב (מ"ב יח לו) והחרישו העם ולא ענו אתו דבר כי מצות המלך היא לאמר לא תענוהו כי אמר צדקיהו כיון שאמר מיכה (מיכה ג יב) ציון שדה תחרש אם יענוהו אם תימסר העיר בידו ירע לרבים על העניה (ב) ורבשקיה משומד היה ולאחר שהתפלל חזקיהו וישעיהו (משלי כח ד) ושחרי תורה יתגרו בם, ובמתקוממיך אתקוטט, וזהו (מ"ב יט כא כב) בזה לך לענה לך בתולת בת ציון אחריך ראש הניעה בת ירושלים, את מי חרפת.

קץ.ג) משומד שאמר לציבור תשכירו לי ספר במעות שלי כדי לקרות בו בבית הכנסת לא יקבלו ממנו שמא לאחר זמן יאמר תשיבו לי ספר תורה שלי, ועוד שלא יהא גנאי משפחה של אותו משומד שיש להם בושת כשיאמרו זה ספר תורה של אותו משומד, ואם רוב ישראל נתנו המעות ומיעוטן המשומד ישתתפו אותו עמהם ואם לאחר זמן יכולים המשומדים או יורשיהם שבגוים לומר תחתכו חלקינו ותנו לנו אל ישתתפו אותו עמהם, אבל אם היהודים רבים מן המשומדים ויכולים לסלקם במעות אם ישאלו חלקם או יקבלו מהם, ופעמים שיש כבוד למשפחה שאומרים אע"פ שהוא משומד לבו לשמים ואז יניחו לתת לו.

קצא. ג) מי שמחטיא לרבים אין מתפללין עליו שיתרפא, או מי שמונע רבים לעשות וביות אלא יוכלו להתפלל שלא יעשה יותר וכן מי שמחטיא בשוגג כגון שאין צדיק וחכם ביראת שמים ממנו אצלו אבל אם יש אצלו והוא מזהירו כבר מזיד הוא.

קצב. ואמרו (ירמיה כב ט יוד) על אשר עזבו את ברית ד' אלהיהם וישתחוו לאלהים אחרים ויעבדום, אל תבכו למת ואל תנדו לו בכו בכו להלך כי לא ישוב עוד וראה את ארץ מולדתו, סמך אל תבכו למת אצל עובדי עבודה זרה (א) ישראל

ב) מכם"ז. ג) מכם"ם וכפל להלן סי' מכע"ם. ג) מכם"ם.

קפז. (א) צ"ל ולא מעלין (כמו שאמרו ע"ז כ"ו ב').
קפח. (ב) פסחים מ"ט א'. (ג) גיטין נ"ו א'.
קפט. (ב) חסר כאן וצ"ל או ישתוקו. (ג) סנהדרין ס' א'
קצב. (א) מסכת שמחות פ"ב ה"י, אבל ממה שהביא המרדכי פ"ג ממו"ק משמע כי רבנו גרשום

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

משומד שמת אין בוכין ואין [דף כ"ח] מספידין עליו, בכו בכו להולך מתורת ד' להיות משומד כי לא ישוב עוד ומת ואם שב ומת בוכים עליו, וכשמשתמד ראוי לבכות כשנאבד הנוף בוכים כשנאבד הנוף והנפש לא כל שכן, ד"א כי לא ישוב עוד נאמר על המחטיאים לפי שלא ישוב עוד שאין מספיקין בידו לעשות תשובה.

קצב.[ס] אם נשתמד יהודי מכנין לו שם רע שנאמר (תהלים קטו ח) כמוהם יהיו עשיהם כמו(א) שלע"ז יש לכנות לה שם לגנאי כגון אם היה שמו אברהם יקרא אברם וכן כיוצא בזה ואפילו לצדיק והם תועים אחריו כמו(ב) שמעון כיפה שאומרים פטר חמור, למה[ג] לא נתגלו בתורה שמות מלאכים פן יעשו אלהות שהרי יום אחד בשנה עושין יום איד לשם מיכאל ומחפאין עליו דברי שקר ולעתיד לבא הוא יקטרג עליהם וכתיב (דניאל יב א) בעת ההיא יעמד מיכאל השר.

קצד.[ד] אם הגוים קורין לשום קדישות בשם המלאכים שעשו תועבה לשם מיכאל או לשם גבריאל משנין בית התועבה לגנאי שהרי אמרו (ויקרא כא ט) את אביה היא מחללת(א) שקורין לאב רשע ואם תאמר מפני שהאב פשע שלא הוכיח והלא אפילו לעשו בן יצחק, וזהו שנאמר (דניאל יב א) בעת ההיא יעמוד מיכאל השר הגדול העומד על בני עמך והיתה עת צרה אשר לא נהיתה מהיות גוי עד העת ההיא ובעת ההיא ימלט עמך כל הנמצא כתוב בספר, נעלם בזה הפסוק חזק בשביל שיכולים לכנות לו שם, והוא שמה על זה כמו שהצדיקים שמחים לקבל בשת ובזיון לכבוד הבורא שנ' (ישעיה נ ו) פני לא הסתרתי מכלמות ורק, ויחזקאל(ב) שגילח זקנו וכן ישעיה(ג) הלך ערום ויחף.

קצה.[ה] אם גוים יקראו שום יהודי בשם אלהיו וקדושיו אל ינוח לקרוא שמו כך שהרי כתיב (יחזקאל כח ג) חכם אתה מדניאל, מדנאל כתיב חסר יו"ד לפי(א) שמיחה לנבוכדנצר מלעשותו אלוה ולא מיחה לו מלקרותו בלטשצר בשם אלהיו.

קצו.[ס] למה היה דוד מצטער על אבשלים מפני שאילו היה עושה תשובה בימיו לא היה לו פל כך צער אבל לא עשה תשובה, ובשחטא דוד במעשה בת שבע ואוריה נגזר ואמר הרי גרם עוני שיצא אבשלום מעולם הזה ומעולם הבא ויירא פן יביאוהו לדין על עונו שגרם, לכך[ו] כ"ל סמוכים לחטי"ך, (דניאל ד כד) וחטיך בצדקה פרק, כלומר חטי כפול, וכתיב כפלים בכל חטאתיה חטא האב מגלגלין על ידי זרעו לחטוא שנאמר(ישעיה יד כט) משרש נחש יצא צפע ואם למד כסל למד(א), נ"ם סמוכין, אם אדם מן העבירה נ"ם עושין לו נסים, לעולם ינום אדם מניסים שלא ימעטו לו מזכיותיו ואמר (ב) לאברהם (בראשית טו א) שכרך הרבה מאד, שכרך בעולם הזה, הרבה לימות המשיח, מאד לעולם הבא.

קצז.[ו] (א) הפרי מיד הקרן (א) דאמר ר' שמעון בן יוחי אילו היה אברהם לוקח מבראשית עד אלי.

קצח.[ז] יש מחטיא בחייו ובמותו ונפרעין ממנו על כולם(א) כי אחר היה מבין תורה

ס) קל"ט. ג) קל"ג. ד) קל"ד. ה) קל"ה. ו) קל"ו. ז) קל"ז.

התאבל על בנו שהשתמד ומת, ויעויין תולדות רש"י להי צונץ העתקת ר"ש בלאך ד"ל הערה ל"א.

קצב. (ס) ע"ז מ"ו א. (ג) יעוין מחזור וויטרי הוצאת מק"נ ברלין תר"ן סי' ס"ו: שמעון פטר חמור שהוא טעות של רומה, ובסי' שכ"ח כתב: מימות שמעון כיפה שיסד סדר של יוה"כ.

קצד. (ס) סנהדרין נ"ב א'. (ב) יחזקאל ח' א'. (ג) ישעיה כ' ב'.

קצה. (ס) סנהדרין צ"ג א'.

קצו. (ס) ד' תיבות אלי יש למחוק. (ב) מדרש רבה בראשית פרשה מ"ד: שכרך מתוקן לעתיד לבא.

קצז. (ס) ירושלמי ברכות פ"ט ה"ג ומדרש רבה שם פל"ח.

קצח. (ס) כל דברי הסימן הזה מוזכר ברוקח סימן שמ"ו ובתשובות מוהרי"ל סי' קי"ח.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

וגזרו שמד או ליהרג, ואמר לבני עירו שישתמדו ואחר כך ישובו ליהדות ונשתמד ונשתמדו ואחר כך חזרו לדת יהודים ובשביל כך שנשתמדו והורה להם, זרע זרעו היו משומדים ונפרעים ממנו באילו החטיא את כולם ושאר דבריו כתובים על ספר הכבוד.

קצט.ס) מחשבה שיעץ וגמר בלבו לעשות כגון ע"ז כאילו עשאה שנאמר בזמרי (מ"א טז יח יט) וימת על חטאתיו אשר חטא לעשות הרע בעיני ה' ללכת בדרך ירבעם.

ר.ס) וגם אלה לחכמים אחד נשתמד ואחר הימים שאל ליהודים הנה רוצה לשוב להיות יהודי ואין לו אלא מעט כסף והגוים מאמינים לו והוא רוצה לקחת מהם ואחר כך לברוח עם הכל להיות יהודי, אמר אחד כיון שאתה רוצה לעשות תשובה אל תקח ואל תגנוב אמר חכם כיון שלא נשתמד אלא בשביל שלא היה לו תאות נפשו מוטב שיקח מן הגוים ויברח ולא יאכל חזיר ולא יחלל שבתות ואם יתפשוהו וימותהו הרי מיתתו כפרה על כל עונותיו [ע"כ] אמר החכם שלישי דעו לכם כי טוב שלא תורו לו ולא תגידו לו מה לעשות כי נגרום להרע הוא מיד יגיד לגוים שהיהודים נתנו עצה על זה ויבא לידי סכנה לכך אל תדברו לו וכן הוה הגיד לגוים וכמעט שהרגו את היהודים ונתנו ממון גדול על זה.

רא.ס) ואם יש משומד וידוע לחשובי העיר ולחכמים שבעיר שברצון היה חוזר בתשובה ואם יברח תהא סכנה לאנשי העיר שיאמרו היהודים הבריחוהו או יוכל לגנוב את דעת הגוים שיאמר רוצה ללכת לשחוק ויקח עליו שתי וערב עד שיצא ממקום מכיריו ויסיר מעליו ולא יהיה התרעומת על היהודים.

רב.ג) אבל יהודי שלא נשתמד לא יקח עליו שתי וערב(א) ולא יתקן עצמו כעין גלח וכומר כדי שלא יכירוהו, אבל ישנה בגדיו(ב) ולא יגלח זקנו.

רג.ג) מעשה היה בשעת השמד לאחד שלבש מלבוש נכרי וברח כסבורים שהוא גוי ושאל צריך אני כפרה על שעטנז אמרו לו כיון שמתחלה חשבת כך היה לך לקנות מלבוש ולתקנו בחוטין שאינן של פשתן וצריך כפרה.

רד.ג) אדם שהולך בשיירה והיו לו שינוי בגדים בלא שעטנז ואם ילך במלבושי יהודים שמא יזיק לאחרים ונמצא גורם רעה לכולם והגורם טובה לרבים כאילו עשאה בידים.

רה.ג) מעשה בחסיד אחד שהלך בדרך עם חבורה, אמרו לו תלבוש בגד מקטורן כדי שלא יכירו בך אמר מפני שתפור בשעטנז לא אלבש ותפשוהו והוצרכו לפדותו ואותו צדיק טרח עד שפרע כי אמר אני גרמתי כי מי שצריך לילך בדרך צריך שיכין מלבוש בחוטי קנבוס או במשי שלא יהא שעטנז שיהא לו מזומן כשיצא בדרך.

רו.ג) עת לעשות להי' הפרו תורתך (תהלים קיט קכו), אע"פ שאמרה תורה (דברים כב ה) לא יהיה כלי גבר על אשה ולא ילבש גבר שמלת אשה אם צרו אויבים על העיר או אם הולכים בדרך ואם יודעים שהם נשים ישכבום ילכו במלבוש איש ואף בחרב כדי שיהו סבורים שהם אנשים, אם באו עשרים אנשים והנה אין שם אלא עשרה אנשים ויש שם כארבעים נשים יהגרו חרב כדי שיהו סבורים שהם אנשים ולא יזיקום.

ס) קל"ח. ג) קל"ט. ג) כ'.

רב. (ס) יעוין יו"ד סימן קנ"ז ס"ב. (ג) ר"מ סופר ז"ל בתשובותיו ח"ס חלק או"ח סי' קנ"ט כתב בימי גזרת תתנ"ו התירו גדוליהם להמכתתים רגליהם לשנות מלבוש ולגלח זקנם שלא יכירום האויבים כי אז כבר גלחו זקניהם הגוים עפ"י מעשה ממלך פולין אחד שהיה סריס, ולפ"ז צ"ל בדברי רבנו ויגלח זקנו.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

רז.ס) **מעשה** באשה יפה מאר שהלכה עם בעלה בדרך ועשתה לה משער חבירתה זקן ושמה בפנים שלה והרואה אותה היה סבור שהיתה איש ונוצלה, וכגון בחורים שאין להם זקן וילבשו בגדי נשים להנצל או לבוש נכרי להתעות האויבים כגון(א) ר' מאיר אצבעו אחד הכנים כדבר האסור לאכול ואצבעו אחר הכנים בפיו.

רח.ג) **מי** שהחטיא אחרים כגון שהביא בניו בין הגוים או אחיו להשתמד והוא יוצא ואומר שרוצה לשוב אם שלא באונס עשה כגון שלא רצו להרוג אותו והוא הכנים אחרים עמו להשתמד כיון שהוא החטיא אחרים להשתמד אין מקבלים אותו עד שיוציא אותם שהחטיא מן הגוים וכך אומרים לו תוציא תחילה אותם שהחטאתה ואם יאמר איך תדחקוני ללכת בין הגוים אומרים לו אין אנו דוחקים אותך אלא שאתה שואל להורות לך איך יהיו לעונותיך כפרה לא נורה לך עד שתשיב אותם שנאמר (דה"ב לג ט) ויתע מנשה את יהודה וכתיב (שם שם טו) ויסר את אלהי הנכר וכתיב (שם שם טז) ויאמר יהודה לעבוד את ה' אלהי ישראל וכתיב (יחזקאל יח ל לא) נאם ה' אלהים שובו והשיבו מכל פשעיכם ולא יהיה לכם למכשול עון השליכו מעליכם את כל פשעיכם וגו' והשיבו וחיו, שובו אתם והשיבו אותם שהחטאתם, כך יאמרו למשומד שהסית והדיה שישיב אותם שהחטיא אך יקבלוהו ויורוהו איך לעשות דין.

רט.ג) **ומי** שנשתמד וחזר להיות יהודי וקיבל עליו לעשות תשובה כאשר יורוהו החכמים, הרי משעה שקיבל יכולים לשתות יין עמו ולהתפלל אם הוא משלים המניין ובלבד שיעשה כשאר יהודים, שהרי (א) ברגלים נאמנים עמי הארץ על טהרת הקדש.

ריא.ד) [דף כ"ט] **אם** ראיתה יהודי שנשתמד ולא מפני זנות ולא(א) בשביל בליעות, דע כי הוא או אבותיו או אמו עסקו בהשבעות ומעשה שדים וניתן רשות להטעותו ונפרעין מן האב שגרם.

ריא.ה) **כל** שעוסק בהשבעות מלאכים או בהשבעות שדים או בלחישת כשפים לא יהיה סופו טוב ויראה רעות בנופו ובבניו כל ימיו לכך יתרחק אדם מעשות כל אלה ולא בשאילת חלום ולא יעסוק שאחרים יעשו לו ולא בבוקייצא שקורין פלנטיינא, כי לחישה שמשביעין הפלנטיינא אסור וזה (דברים יח יג) תמים תהיה עם ה' אלהיך ולא בשום דבר כי לבסוף לא תהא לו תקנה כמה עשו וכמה שאלו וכמה נתדלדלו או נשתמדו או נפלו בחולי רע או זרעם, אם יאמר אדם טוב שאעשה שאילת חלום שאדע איזה אשה טובה אקח לעולם לא יצליח, ואין טוב לאדם אלא יתפלל לפני הקב"ה ואם יצא בדרך אל יאמר אשביע מלאכים שישמרוני אלא יתפלל לפני הקב"ה וכמה נביאים נהרגו ולא השביעו בשם הקדש אלא בתפילה עמדו אמרו אם לא ישמע תפילתנו אין אנו ראויים להנצל ולא היו עושין אלא בתפילה.

ריב.ו) **אם** תראה שאדם מתנבא על משיח דע כי הוא עוסק או במעשה כשפים או במעשה שדים או היו משביעים בשם המפורש ובשביל שהיו מטריחים את המלאכים או את הרוחין אומרים לו אל תשיח כך שינלה לכל העולם ולבסוף יהיה לבשת ולחרפה לכל העולם על שהטריח את המלאכים או השדים ובאותו מקום שום פורענות באה בשביל אותו שהשביע ושדים באים ולומדים לו חשבונות וסודות לבשתו ולבשת

ס) כ"ס. ע) כ"ע. ג) כ"ג. ד) כ"ד. ה) כ"ה. ו) כ"ו.

רז. (ס) עבודה זרה י"ח ב'.
רט. (ס) חגיגה כ"ו א'.
ריא. (ס) סימן זה מובא בתלפיות ענף זנות ושם הטעמא מפני בלהות.

www.daat.ac.il * דעת - אתר לימודי יהדות ורוח

המאמינים בדבריו ב), ונשים היו בארץ כנען שהיו אומרות כל נחמות שבישעיה בנירסא ועמי הארץ היו יודעים בנירסא כל דברי ניחומים וגזירה יהיה על ידם(א) כי אין אדם יודע על ביאת משיח.

ריג. ג) מי שיש לו בנים או חתנים או תלמידים ויש לו ספר שמות אל יניח בביתו פן יעסקו בלי ידיעתו ויעשה נגיזה שינגז במקום שלא ידעו כדי שלא יקחום שמא יעסקו בו בלי ידיעתו ויענשו והוא נענש על שהיה יכול לגנוז ולא גנז.

ריד. ג) גר שבא להתגייר וכבר קיבל עליו על כל המצות מצות עשה לעשות וכל מצות לא תעשה שלא לעשות ומבקש שימולו אותו ובני העיר יריאים למולו והיה בבית יהודי דר עד שימולו אותו והיה מאכילו נבילות וטריפות כי אמר כל זמן שלא מל ולא טבל הרי הוא כמו נכרי, אמר לו חבירו זהו לענין ישר' שמגעו אסור שאם נגע בייגו אסור לשתות אבל כבר קיבל כל המצות עליו איך יתכן להאכילו טריפות.

רטו. ד) (א) אע"פ שאמרו גר שנתגייר כקטן שנולד דמי מכל מקום משלם ואם הרג נפש צריך כפרה ה), כי ידע בגיותו שעון הוא להכות נפש.

רטז. ו) אחד בא לפני חכם אמר לו זוכר אני כשהייתי קטן הייתי גונב לבני אדם וגם הייתי חוטא בשאר חטאים, אמר שמא איני צריך תשובה כי כשהייתי חוטא לא הייתי בן י"ג שנים ויום אחד וכיון שהייתי קטן למה אני צריך תשובה ולשלם אמר לו כל עונות שאתה זוכר וכל אשר גנבתה אתה צריך לשלם שהרי(א) יאשיהו שב מכל עונות שעשה בקטנותו ושילם כל אשר דן שלא כדין שצוה להפסיד ממון שלא כדין בקטנותו, ואם תאמר זהו דין מפני שעל ידי גדולים עשה (ב)ומכל מקום שב, ואמר החכם לו לשלם כל אשר גנב, וכן מי שהיה חכם ואחר כך מטורף מדעתו ואחר זמן נתחכם כל הפסדות שיאמרו לו עדים אע"פ שהיה פטור בבית דין, וכן מי שהיה שיכור כלוט אבל אינו כל כך חייב מכל מקום על ידו נעשה, אבל אם אמרו לו מאוד קטן הייתה כשגנבתה כיון שאינו זוכר בגודלו אינו צריך לשלם(ז) וגר שנתגייר ובניותו גזל כשנתגייר ישלם אע"פ שאמרו גר שנתגייר כקטן שנולד דמי.

ריז. קטן שחילל שבת אינו נהרג וקטן שהורה [ע"ב] לפני רבו חייב מיתה כשמואל לעלי, אלא כשאמרה חנה (ש"א א כז) אל הנער הזה התפללתי, הרי משמים מעניישין קטן הואיל ודעתו כגדול(א) כער ואונן ועוד כת"ב (משלי כ יא) גם במעלליו יתנכר נער אמר עלי בקטנותו כל שכן כיוסיף דעת יוסיף להטוא ושמואל לא עשה במזיד ועלי סבר שבמזיד עשה(ב) ור' יוחנן העניש ר' כהנא, סבור שהיה משחק עליו (שם יג כג) ויש נספה בלא משפט.

ריח. ס) אדם שחשב לטובה ואחר כך העניש תלמיד חכם שברו כפול, כגון ר' יעקב בן קורשאי שאמר מן עוקצים כדי שיעיין רבן שמעון בן גמליאל(א) אעפ"כ העניש ר' מאיר, ר' יוחנן העניש רב כהנא וביקש רחמים ועמד מקברו וחי, ועל(ב) ר'

ב) ע"כ. ג) הכ"ל. ד) מכל"ב. ה) ע"כ. ו) מכל"ג. ז) ע"כ. ח) מכל"ד.

ריב. (ב) רבי פתחיה בסדורו צד 5 כתב: ובנינוה היה איש חוזה בכוכבים ושמו ר' שלמה כו' ושאל לו רבי פתחיה מתי יבא משיח כו' אבל רבי יהודה חסיד לא רצה לכתוב פן יחשדוהו שהוא מאמין בדברי רבי שלמה.

רטו. (ב) יעוין תוס' סנהדרין ע"א ב' ד"ה בן ובסוגיא שם.

רטז. (ב) שבת נ"ו ע"א. (ג) חסר וצ"ל לא כן אלא מכל מקום שב ודברי רבנו מביא הרדב"ז ח"ב סימן ב' אלפים שי"ד וחולק על רבנו וסובר כי א"צ לעשות תשובה כשיגדל.

ריז. (ב) מובא לעיל סימן ט"ז. (ג) בבא קמא קי"ז א'.

ריח. (ב) לפנינו בהוריות י"ג ב' ליתא שהעניש אבל בת"ג סוף הלכות הוראות איתא: פגע ביה רבי מאיר בי ר' יעקב בר קרשאי אמר עד אן ישנו לזה בעולם נח נפשיה. ויש להעיר שם בבה"ג כי לפנינו בהוריות ליתא. (ג) בבא מציעא פ"ד א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שמעון בן לקיש שהעניש לא ביקש רחמים לפי שרב כהנא על חנם נענש שהיה סבור ששחק עליו ולא שחק.

ריט. **הנה** אמרו לפי שקילל אלישע מ"ב ילדים נגד מ"ב אותיות של שם ואלישע נענש שחלה ואליהו העניש חמשים איש ולא אמרו שנענש לפי (א) שקיללם בשם. ד"א לפי שאליהו אמר להם אמרו למלך שימות ולא רצו לעשות שליחותו ואליהו ואלישע ידעו שלא היו הגונים, (ב) וגם ידעו שלא יצא צדיק מהם, וכן הושע אמר (הושע ט יד) תן להם ה' מה תתן תן להם, ג' נתינות נגד ג' רגלים, ולמה היה מקללן כי ידע שלא יצא מהן צדיק שני' (שם שם טז) הכה אפרים שרשם יבש פרי בל יעשון, שכל התולדות העתידים לצאת מהן אין בהן צדיק וכן (יחזקאל ז יא) לא מהם ולא מהמונם.

רכ. **למה** שיבח אליהו את עצמו שנא' (מ"ב א יוד) ואם איש אלהים אני תרד אש מן השמים, אלא לפי שהיו אומרים איש אלהים מאחר שיודעים שכך הוא היה להם ליקח עצה ממנו כמו שר חמשים השלישי ולא לכבודו עשה אלא אמר בעל כרחך יש לך לרדת וראה שכבר הפורענות יצאה וטוב לו לומר אם איש אלהים אני תרד אש וגו' שלא יבוזו הנביאים, מכלל שהיו אומרים בשת לך איש האלהים שאתה יושב בהר ואתה ירא לרדת אלינו, ואמר אתם אומרים לא היה לי להתפחד, אם איש אלהים תדעון שאיני מתפחד תרד אש ידע שלא יצא צדיק מהם, והאמוראים שהעניש כך על תנאי אם אין רע בעיני השם אבל אין מענישין בזמן הזה.

רכא. **ביצד** יפשפש האדם במעשיו, לעולם אין נפרעין מן האדם (א) אלא מידה כנגד מידה שנאמר (ישעיה כז ח) בסאסאה בשלחה תריבנה כדי שיהא חושב באותה מידה של פורענות כנגדו העון כנגד הפורענות כגון שכמעט נפל ממקום גבוה יחשוב שמא נרם בביתו שיבאו לידי נפילה כגון (ב) אותו שהשליך אבני כותלי ביתו ברשות הרבים ולבסוף לפי שלא שמע לאותו חסיד נכשל בהם, או היה יכול למחות ביד אחרים שלא יאיימו על אחרים ושלא יתנו מכשולות בבית גם לא ברשות הרבים, ושמא שם ספרים במקום קצר שמא יפלו או נפלו, (ג) כל[ה] המכבד את התורה גופו מכובד לעולם הזה וכן לעולם הבא.

רכב.[ה] **אם** תראה שמתלוצצים על אדם חשוב יפשפש באותה מידה שמא נתלוצץ על שום אדם או היו מתלוצצים ולא מיחה, כ"ף[ג]) כ"ף ששוקלים במאזנים זכיות ושכרם ועבירות ופורענות השוה לעבירה, וזה שנא' (דניאל ה כז) תקל תקלתא במאזניא והשתכחת חסיר באותו עניין שאדם מתלוצץ יתלוצצו עליו.

רכג.[ג]) **מעשה** באחד שנתלוצץ באחר שהיה רואה הבית והעליה כאחד ונולדו בניו כך (א).

רכד.[ג]) **ואם** תראה בית של צדיק או בית הכנסת חרב או רשעים או גוים דרים בו דע שאף ישראל היו מתנהגין בו דרך בזיון וכן בית המדרש שנוהגין בו קלות ראש סופו נופל בידי ערלים דיו לעבד שיהיה כרבו כי לא נהגו גוים קלות ראש ובזיון בבית ה' עד שנהגו ישראל תחילה קלות שנאמר (ירמיה ז יא) המערת פריצים היה הבית הזה, ואחר כך (תהלים פ יג) וארוה כל עוברי דרך, לעולם לא יעשו הערלים רעה

ה) כ"ז וכבל נקי' ק"ע נגדפק. ג) כ"ם. ג) כ"ע.

ריט. (ה) צ"ל שלא קיללם כו'. (ג) סוטה מ"ו ב'.

רכא. (ה) שם ח' ב'. (ב) ב"ק נ' ב'. (ג) אבות פ"ד מ"ז ולפנינו: מכובד על הבריות.

רכב. (ה) כעין מה שאמרו נדרים נ' ב': אמרה ליה שמואל רבך הכי דנן אמר לה ידעת ליה אמרה ליה אין גוצא ורבא כריסיה כו' אמר לה לבזוייה קאתית תיהוי ההיא איתתא בשמתא כו' ובבכורות מ"ג ב': רואה את החדר ואת העליה כאחד ושם מ"ד א': מחוי רב הונא חד מדידן וחד מדידהו ואיקפד רב יהודה יעוי"ש.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אלא אם כן עשו ישראל רעה ביניהם תחילה זה לזה [דף ל'] ולא יתבזו תלמידי חכמים אא"כ יבזו זה את זה תחילה או שמבזין את התורה ואין מוחה בידם.

רכה.ס) ואם תראה דור שמנהיגם רעים דע לך לפי שהיה להם מנהיג טוב והיו מבזים אותו וכתיב (ישעיה ח ו) יען כי מאס העם הזה את מי השלוח ההלכים לאט, ולפי שהצדיקים היו נוהגים בענוה בשהיה להם למחות ביד רעים היו אומרים מה אני ראוי להוכיח לו כשהיה לאל ידם או לאבותיהם לכך הרכיב עליהם מנהיג עד שאפילו היו חפצים למחות ביד רעים יראים מפניהם וגם אם יוכיחום לא יהיו דבריהם נשמעים אפילו לטובה ויהיו כפופים לפני רעים.

רכו.ע) ואם ראית רשע מאריך או שעה משחקת לו דע לך שיש בידו דבר של זכות ומשלמין לו בעולם הזה או ביד אביו ואמו היה זכות ואם אין זכות בידו דע שלרעתו הוא כדי להגביהו תחילה ואחר כך להשפילו ויותר יצטער מפני הבשת.

רכז.נ) יש רשע שיש לו פרקליט אחד טוב כגון מקבל אורחים או עוסק במתים ומתים יבקשו עליו רחמים אע"פ שיש בידו עבירות וכן המליץ טוב בעבור צבור למלך או לשלטון או אדוק בצדקות ובגמילות חסדים מרחיקים ממנו פורענות ומאריך ברעתו.

רכח.ד) אם ראית תלמיד חכם שהאריך ימים דע לך שהוסיף דקדוקים על חביריו דברים שאין כתובים בתורה שהרי בעניין שבמס' מגילה [(כ"ח א')] במה האריכתה ימים ואין שם דבר אחד מן התורה אלא דקדוקים של סברא שאינן של תורה.

רכט.פ) אם ראית חסידים לוקים דע לך שהיה להם לבקש על אחרים שלא ילקו או מתחברים לרשעים או גרים עמהם.

רל.פ) אם ראית מלך או שלטון שלוקח הרבה לפי שהיה לצדיקים לרחם על עניים שלא יתרחקו מנשותיהם ומזרעם ולא נתנו הקהל לעניים כראוי או מחלוקת ביניהם או ביטול תפילות או ביטול תורה וכתיב (דברים כח מז מח) תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך [וגו'] מרוב כל ועבדת את איביך.

רלא.ו) בעיר אחת היתה קהילה גדולה והיו עשירים ומחמת עשרם היו מתנאים ולא היו עוסקים בתורה כדבעי להו למיעבד והיה שם זקן אחד חסיד וחכם אמר להם דעו לכם אם לא תעסקו בתורה ותחזרו בכם תמיה אני אם לא תחרב העיר, כל זמן שאותו זקן היה חי בזכותו לא נעשה דבר אבל כשנפטר והלך לעולמו בא מלך אחד ודחק אותם ונתנו שליש על פי השבועה, ואמר להם השבעו בתורתכם שנתתם לי שליש מכל ממונכם באו רכילים ואמרו למלך שהטמינו ממונם תחת הקרקע, אמר להם עברתם על תורתכם ונשבעתם לשקר והוליכם בשביה והחרים את העיר לקיים את דברי הזקן כדכתיב (ישעיה מד כו) מקים דבר עבדו.

רלב. (א) כשנהרג ר' עקיבא בקיסרין באתה השמועה אצל ר' יהודה בן בתירה ואצל ר' חנניה בן תרדיון עמדו וחגרו מתניהם שק וקרעו בגדיהם(ב) שמעונו לא נהרג ר' עקיבא על שנכשל על הגזל ולא על שלא עמל בתורה בכל כחו לא נהרג אלא על מופת שנאמר (יחזקאל כד כד) והיה יחזקאל לכם למופת מכאן ועד ימים(ג) קלים לא ימצא ישר' בכל מקום שלא יהו מושלכים בו הרוגים שנאמר (ירמיה ט נא) כה נאם ה' ונפלה נבלת האדם כדומן על פני השדה, אמרו לא(ד) היו ימים קלים עד שבא פולמום ועירב את העולם מבאן ועד י"ב חדש לא היו ימים קלים עד שנהרגו

ס) מכל"ה. ע) מכל"ו. נ) מכל"ז. ד) כ"י. פ) כ"ל. ו) כ"ג.

רלב. (ס) שמחות פ"ח. (ע) צ"ל ואמרו אחינו. (נ) צ"ל מועטים לא ימצא מקום בארץ ישראל שלא יהו כו'. (ד) עברו ימים עד וכו' ועוד שם איזה שנוים.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ביהודים שנאמר (ישעיה לג יא) חרדו שאננות אילו טרקסיאות אמרו לו לא באו י"ב חדש עד שנתקיים כל מה שאמרו ולא מפני שפתתו פיהם לשטן, אלא שהיו רואים מעשים ומוכיחים ולא היו מקבלים ועל ר' עקיבא היה להם להתאבל ולהצטער ואין מקבלים תוכחה ולא היו יכולים להתאפק מלומר (שם נז א) מפני הרעה נאספ הצדיק, ומותר לומר להם דעו כי סופכם רעה תהיה שנאמר (במדבר לב כג) ודעו חטאתכם אשר תמצא אתכם כדי שיחזרו בתשובה כך מותר להוכיח בני דורו לומר [ע"ב] אם לא ישובו במידה שעושים יעשה להם.

רלג.ב) יש הריגת חרב או דבר שלא היה נגזר אלא לכלות הממזרים וכדי שלא לבייש שאם ימותו אלא ממזרים היה נודע והיתה משפחה מביישת מחבירתה ועוד הריגת זו לפי שאבות הכשרים לא עשו סייג לדבר(א) וכתיב (ויקרא ו יח) במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת, וכתיב (קהלת ג טו) ומקום הצדק שמה הרשע ועוד שלא היה לכשרים לדור בעיר עם הרשעים וכן כמה נאבד ממון כשישנו עם ממון שנעשה בעולה וכתיב (דה"ב כ לו) בהתחברך(ב) לרשע פרץ ה' את מעשיך וזהו שנאמר (משלי יג כג) ויש נספה בלא משפט.

רלד.ג) אם תראה מדינה שעמי הארץ בה ויש בה שלום ושובע ואין מזיק להם מאומה ואין בה תורה דע לך שאין ביניהם תלמיד חכם או מוכיח שאין דומה מי שחוטא בשוגג למי שחוטא במויד או נמילות חסדים יש ביניהם או אהבה יש ביניהם.

רלה.ג) אם ראית איש עשיר ומצליח ומתחתן בו איש עני צדיק ואחר כך אינו מצליח כבתחילה דע לך לפי שעושה רעה לאותו צדיק ועוד כשהוא מוכיחן בדברי שמים אין נשמעין לו ומלבן אתה למד שנא' (בראשית ל ל) ויברך ה' אתך לרגלי.

רלו.ג) מעשה באדם אחד שהיה מצליח בבנים ובנכסים בא חסיד אחד ונתארח בביתו ומאותו יום והלאה ירד מנכסיו והיתה קללה משולחת בביתו, אמר האיש מאותו היום שבא חסיד בביתי אני מפסיד קויתי טוב ויבא רע, הרי פושיפר שנתברך בגלל יוסף ולבן בגלל יעקב ואני להפך אמר חכם לבן לאחר שעשה ליעקב שלא כדין ירד שמא עשית לו שלא כדין אמר חלילה אמר החכם שמא מוכיח אתכם ואין אתם שומעים לעצתו ואע"פ שאותם מעשים בידך כשהייתם מצליחים לאחר שהוכיח אתכם מוידים אתם לפיכך אין הצלחה לכם(א) כאותה אלמנה שלא שמעה לאליהו וכתיב (מ"א יז יח) באת אלי להזכיר את עוני אבל מי ששומע לצדיק תקף לו ברכה.

רלז.ד) ואם ראית רשע עשיר ומתחתנים בו בני נדולים דע לך כי העושר לא בא לידו אלא שידע הקב"ה אם לא יהיה לו עושר לא יתחתנו בו לכך הקדים ונתן לו העושר ולא בעבור זכותו מתחתנים בו, אלא זכות אבותיו ואמותיו או שהיו מבזין אותו קודם לכן.

רלח.ה) מדה במדה לא בטלה (בראשית יח טו) ותכחש שרה לאמר לא צחקתי לפי שכיזבה על ידי יצחק(א) לפיכך מתה על ידי יצחק בעקידתו.

ב) כ"ג. ג) כ"ד. ד) כ"ו. ה) כ"ז.

רלג. (ב) בירושלמי יבמות פרק שמיני הלכה ג' אר"א בר חביבא פעם אחת לפ' שנה או לע' מביא הקב"ה דבר גדול בעולם ומכלה את הממזרים ונוטל עמהם כשרים שלא לפרסם את החוטאים ואתיא כראמר רבי בשם רשב"ל במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת שלא לפרסם את החוטאים. (ג) צ"ל בהתחברך עם אחזיהו פרץ וגו'.

רלו. (ב) יעוין בראשית רבה פרשה נ'.

רלח. (ב) בראשית רבה פרשה נ"ח: ומתה שרה מאותו צער וכן הוא בפרקי דר"א פרק ל"ב אבל זה שכתב רבנו: לפי שכזבה הוא דברי עצמו.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

רלט. מעשה באשה אחת שחלתה ביום הכפורים והיתה צמאה למים ולא שאלה לחכם והלכה ושתת הרבה וקודם שעברו שלש שנים לילה אחת צמאה למים והלכה ושתת בלילה יחידה ומלאך חבלה תפשה וחנקה ואמרה לבעלה אינה יכולה לחיות עוד כי תפשוהו בגרונה ורצו לחנקה לאחר שני ימים מתה וזהו (ירמיה יז יוד) לתת לאיש כדרכיו כפרי מעלליו וכיוצא בו (ישעיה ג יוד) אמרו לצדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו, תחילה הזכיר צדיק לשון יחיד וסוף פסוק לשון רבים, כי צדיק שויכה את הרבים יש לו חלק עם כל אחד ואחד לעוה"ב, שנא' (שם נג יב) לכן אחלק לו ברבים, אבל בעוה"ז יאכלו הפרי הצדיק וזרעו.

רמ. מידה במידה לא בטלה, אחד עשה מריבה עם חמיו, חלה חמיו ושלח אחר חתנו לבא אליו כשנטה למות ולא רצה לבא, ומת חמיו ולא היה שם, לאחר שנים היו בנים לחתנו, וקרא לאחד בשם חמיו ולא ראה טובה בו בהיותו אצלו, והלך בנו ששמו כשם חמיו לארץ אחרת ולקח אשה, וכשמת האב לא היה אצלו, והיה מתאוה לראותו קודם מותו ולא ראהו, וגם הבן מת בארץ אחרת, מידה במידה (ירמיה לא כח) אבות יאכלו בסר ושיני בנים תקהינה.

רמא. ויאמר יהודה הוציאוה ותשרף (בראשית לח כד) ולפיכך נתגלגל הדבר שמעל עכן בחרם וכתיב (יהושע ז טו) התלכד בחרם ישרף שהיה לו ליהודה לחקור קודם שיאמר ותשרף, אם לא שאמרה (בראשית לח כה) הכר נא וגו' היתה נשרפת אע"פ לענין נקמה (א) אמר ר' לר' [דף לא] שמעון בנו אותם שרצו לקחת כבוד אבותיך להם קראו אחרים, ויש אומרים אמר לו מכל מקום כיון שלא הועילה מחשבתם למה תכנה שמם זוהו לענין בני אדם שאין אדם יכול לנקום נקמתו שלא נעשה לו.

רמב. מידה במידה לא בטלה עשיר היה מגרש אורחים מביתו וגירש צדיקים לבסוף לאחר מותו נשאר ממונו לבומרים ומה שנשאר ליורשים אבדוהו, ומי שמת יצוה ממונו לנאמן כדי שיתן לטובים.

רמג. מעשה באחד שמתה אשתו והניחה לו בנים ולקח הבעל אשה אחרת והיו לו בנים ממנה והיתה האשה מצירה בניה של ראשונה ואין בעלה מוחה לסוף נשתעבדו בני השניה בשנתגדלו והיא בעצמה ובעלה לבני הראשונה, כמו (שופטים יא ב) ויגרשו את יפתח ואחר כך כתיב (שם שם ו) קצין תהיה לנו.

רמד. כתיב (הושע ז טו) חוקתי זרועתם ואלי יחשבו רע, ברא לאדם בשת כדי שיתבייש ולא יחטא והוא בעבור הבשת חוטא כמו דוד בעבור הוולד נהרג אוריה לכן שכבו עם פלגשיו ואמנון עם תמר. כל מה שאדם חוטא אם בעבור ממון נפרעין ממנו בממון ואם בעבור כבודו או בעבור הנאת גופו או בעבור קרוביו נפרעין ממנו אותו דבר שחטא בעבורו וכיוצא בו אם זכה ולא חשש בהנאת גופו או ממון או כבוד משלמין לו שכר אותו ממון שלא חשש, שלמה לא שאל על תקנתו עושר אבל רצון בוראו חכמה שאל וניתן לו מה שלא שאל, הרי כל מה שעושה אדם רצון הקב"ה ואינו לתקנתו להנאתו ולכבודו ובאותה שעה היה יכול לעסוק בתקנתו הקב"ה מספיק לו דברים שעוזב בעבור הקב"ה, למשה אמר (שמות לב יוד) הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול ולא שאל (א) ואעפ"כ נתקיים בו לכך תקנו תחילה חונן הדעת השיבנו סלח לנו שהוא רצון הקב"ה (ב) ומנשה גרם ליקרע שבטים ונקרע שבטו מעבר לירדן.

רמא. (א) הוריות י"ד א'.

רמד. (א) ברכות ז' א'. (ב) כן הוא בבראשית רבה פרשה פ"ד.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

רמה. ויאסור יוסף מרכבתו (בראשית מו כט) זה הזכות השביע רכב פרעה וכו' במכילתיה(א) כשבא אדם ללכת בדבר מצוה לרכוב יתקן בעצמו ואם אינו בקי יעמד שם וימהר ויבטל באותו ענין ובאותו מידה תיקון ומעשה אויביו, אדם שעושה המצוה או שחשב אם המעשה קרובה למחשבה שמיד שבאה לו המחשבה מיד עושה הרי כמו כן הקב"ה עושה רצונו (ישעיה סה כד) טרם יקראו ואני אענה, ואם נודר אדם לעשות ומיד עושה כמו כן (שם שם) עוד הם מדברים ואני אשמע, ואם אויביו חושבים עליו רעה אם הצדיק כשחשב רעה על האדם או דבר שבינו לבין קונו לעשות עבירה או עשו לו צער ומיד העביר על מידותיו ומיד ביטל תאותו או בא לידו מצוה ומיד עושה כמו כן הקב"ה עושה רצונו ומיד הקב"ה מבטל ומשבית מחשבות אויביו ומעשיהם כפי המהירות וכפי ההמתנה מודדין לאדם מידה במידה.

רמו.ב) אם בא ראובן לידי צער והגיד צערו לשמעון ושמעון התחנן על ראובן כאילו הצער על עצמו לבסוף כשיבוא לשמעון שום צער ולא התחנן ראובן על שמעון כמו שמעון עליו הרי כאילו גזלו וכתיב (ישעיה ג יד) גזילת העני בבתיכם ואפילו אם נושע שמעון וכתיב (ויקרא יט יח) ואהבת לרעך כמוך, ואם התחנן על חבירו אע"פ שלא הועיל כשיבא הוא או זרעו לאותו צער זכר מה שעשה לחבירו כנעשה לו זה המאורע ומושיעו.

רמז. (א) רבי אומר כל מצוה שקבלו אותה ישראל מהר סיני בשמחה עושין אותה בשמחה וכל מצוה שלא קבלו אותה ישראל בשמחה אין עושין אותה בשמחה (ב) רבן שמעון בן גמליאל אומר כל מצוה שמסרו ישראל עצמן בשעת השמד נוהגין אותה בפרהסיא וכל מצוה שלא מסרו עליה עצמן בשעת השמד עדיין הוא מחפה בידם הרי דבר שקשה על האדם לעשותה או אין יכלת בידו יתפלל עליה ויתענה כדי לעשות עושה דמה לי אם מקיימה בשעת השמד ומה לי כשחפץ לעשות ואין לו במה ודוחק את עצמו [ע"ב] או בשת וכלימה יש לו לעשות המצוה ומפציר את עצמו שפעמים קשה עליו כמות והוא מתפלל שגם זרעו יכופו את יצרם לא תזוז אותה מצוה ממנו ומזרעו.

רמח. (א) רבי הונא בשם ר' חייא אמר שרה שירדה למצרים ונדרה עצמה מן העבירה ונגדרו כל הנשים בזנותה הרי כל איש ואשה שעושה נדר לעבירה ומוסר נפשו על הדבר לא יפסוק מזרעו שלא יעשו כמהו שלעולם יעשו אותה כמותו.

רמט.ג) (א) ונקדשתי בתוך בני ישראל (ויקרא כב לב), ישראל מצווין על קידוש השם ואין הגוים מצווין על קידוש השם (ב) ר' אבא בר זומנא הוה מחייט נבי חד ארמאי ברומי איתי ליה בשר דנבילה אמר ליה אכיל דלכון אנא קטיל לך אמר ליה אין בעית מיקטל קטיל לית אנא מיכל בשר דנבילה א"ל מאן מודע לך דאילו אכלת הוינא קטל לך (ג) אמר ליה או יהודי יהודי או ארמאי ארמאי הגוים שדוחקים יהודי לאכול נבילה אם רוצה ליהרג כדי שלא יאכל (ד) יכול לעשות.

רנ.ג) אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר (תהלים קמד ח) פעם אחת נזרו שמר על ישראל להעבירם מעל דתם להטבילם במים שלהם ולעזוב את ה' אלהי ישראל כדי לתפוש אמונת הגוים וישראל עוסקים לברוח ממקומם, והיה לרבים

ב) כי"ח. ג) כי"ט. ג) מכל"מ.

רמה. (ב) בשלח פרשה א'.

רמז. (ב) שבת ק"ל א' ולפנינו רשב"ג. (ג) שם ולפנינו ר"ש בן אלעזר ועוד כמה שנוים.

רמח. (ב) ויקרא רבה פרשה ל"ב.

רמט. (ב) סנהדרין ע"ד א'. (ג) ירושלמי שביעית פ"ח. (ג) א"ל צריך למחוק. (ד) יעוין ש"ך יו"ד סימן קנ"ז סק"א שהביא משם הרמב"ם והרמב"ן דאם נהרג ולא עבר הרי זה מתחייב בנפשו.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שרים שהיו מראים עצמם כאוהבים ואמרו תבואו אלי ואנן עליכם כנגד אויביכם באו אצלם והרגום ולכך אמרו (א) אל יתייחד יהודי עם הגוי.

רנא. שני תלמידים היו בעיר אחת והיו הגוים הורגים את היהודים בעבור שלא היו רוצים להשתמד ואילו שני בחורים נסתרו במחבא ולא היו גוים יודעים ובלילה היו יכולים לברוח אמר אחד אצא כדי שיהרגוני על קידוש השם ובפשיעה אחת אבוא בגן עדן (א) שהרי ר' חנניא בן תרדיון דרש ברבים ונשרף וחבירו אמר אם יבאו עלי אהרג אבל לא אצא עליהם שהרי ר'(ב) אמר לר' חנניא בן תרדיון תמיה אני אם לא נשרף הוא וספר תורה עמו (ג) ור' יהודה בן בבא סמך בין שתי עיירות שלא יהא נודע ועוד פן ישתכחו דינין.

רנב.ב) שנים שיושבין וביקשו גוים להרג אחד מהם אם אחד תלמיד חכם והשני הדיוט מצוה לומר להדיוט הרגוני ולא חבירי (א) כרבי ראובן בן איצטרובלי שביקש שיהרגוהו ולא ר' עקיבא כי רבים היו צריכים לר' עקיבא.

רנג. (א) היה עובר ממקום למקום וכברות של תרומה בידו ואמר לו נברי תן לי אחד מהם ואטמא ואם לא הריני מטמא את כולם ר' אליעזר אומר ישמא את כולם ואל יתן לו אחת מהם ר' יהושע אומר יניח לפניו אחת על הסלע וכן נוכל לומר לעניין בכור בהמה שאמר הגוי תן לי אחד ואעשה בו מום ואם לאו אעשה בו מום בכולם כזה העניין (ב) וכן ג) נשים שאמרו להם גוים תנו לנו אחת מכם ונטמא ואם לאו הרי אנו מטמאין את כולכם ישמאו את כולם ואל ימסרו להם נפש אחד מישראל ואפילו פנויה אל ימסרו להצילו את נשי איש ובימי חשמונים עשו ברע שהיו נותנים להנמון תחילה אלא שחשבו אין אשה מתעברת מביאה ראשונה ואעפ"כ לא היה להם לתת להנמון וכמו שאמרו לעניין נשים כן זה הדין לעניין הריגה(ג) אם הגוים אומרים תנו לנו נפש אחד מכם ונהרגנו ואם לאו נהרוג כולכם יהרגו ואל ימסרו נפש אחד מישראל אבל אם אחד רשע ביניהם שמשים כולם בסכנה שמתקוטט עם הגוים ואומרים לו אל תתקוטט למה אתה משים כולנו בסכנה שמתקוטט ואינו חושש והרג את הגוי נותנים כדי שלא יהרגו שהרי הוא שם את עצמו ואת כולם לידי סכנה.

רנד. (א) הני טיעות בני אדם שמהלכין בדרך ופגעו בהן גוים ואמרו להן תנו לנו אחד מכם ונהרוג ואם לאו נהרוג את כולכם אפילו כולם נהרגים אל ימסרו להם נפש אחת מישראל ייחדו להם אחד כגון שבע בן בכרי ימסרו אותו להם ור' יוחנן אמר אע"פ שאינו חייב מיתה עולא בר קושר תבעה מלכותא [דף לב] עקר ואול ללוד גבי ר' יהושע בן לוי אתון ואקפון מדינתא אמ' לון אין לית אתון יהבין ליה אנן מחרבין מדינתא סלק גביה ר' יהושע בן לוי ופייסיה ויהביה לון הוה אליהו וכור

ב) מכל"ש. ג) ת"ש.

רנ. (ב) עבודה זרה כ"ב א'.

רנא. (ב) שם י"ח א'. (ג) צ"ל יוסי בן קסמא. (ג) סנהדרין י"ד א'.

רנב. (ב) עיין מעילה י"ז א' ובתוס' שם ד"ה אלו ובסה"ד ערך ר' ראובן כתב כי רצה להציל את ר' יהודה בן בבא וכתב הגאון מוהרי"ש נאטאנזאהן בהגהותיו שם כי לא ידע המקור לא לדברי הס"ח ולא לדברי הסה"ד אולם במדרש מעשה עשרה הרוגי מלכות שנדפס בבית המדרש של ר"א יעלינעק חדר ששי צד 28 איתא: ואחריו ר' יהודה בן בבא כו' והיה שם זקן אחד ור' ראובן בן איצטרוגיל [איצטרבול?] שמו שלח והביאו כו' אלא אם רצונך אמות אני תחתיך ותנצל אתה כו' וזהו מקור דברי רבינו והסה"ד.

רנג. (ב) תרומות פ"ח מי"א. (ג) שם מי"ב. (ג) ירושלמי תרומות סוף פ"ח ובכלל על דבר למסור אחד להריגה יעוין בראשית רבה פרשה צ"ד ויקרא רבה פי"ט וברמב"ם פ"ה מהלכות יסודי התורה ה"ה.

רנד. (ב) ירושלמי שם.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לטוב יתיב מתגלי עלויה ולא איתגלי צם כמה צומין ואיתגלי עלויה אמ' ליה למסורות אני גנלה אמר ליה ולא משנה עשיתי ואמ' ליה ודא משנת החסידים.

רנהב) **בני** אדם שבספינה והיה רוח סערה (א) אין רשאין להפיל גורלות שאם יפול על אחד מהם להטילו בים אין זה לעשות כאשר עשו ליונה בן אמיתי השתא אסמכתא לא קניא לעניין ממון וכל שכן לעניין פיקוח נפש לעניין נפשות שלא יסמכו על פי הגורל ואשר כתיב (ש"א יד מב) ויאמר שאול הפילו בינו ובין יונתן בנו וילכד יהונתן שם היה הארון ומה' כל משפטו והם ידעו באיזה עניין להפיל אבל עתה אין לסמוך על הגורל שנאמר (יהושע יח ו) ויריתי לכם גורל פה לפני ה' אלהינו ואפילו בממון אין מפילין גורל אלא כשחולקין בשוה אבל אין משימין שתי חתיכות כנגד חתיכה אחת אלא אם כן שוין שתיהן כאחת ולא חתיכה גדולה כנגד חתיכה קטנה אלא בשוה באומד הדעת ולפי שהיו צריכין שני שעירי יום הכפורים גורל (ב) ולכך היו שוין במראה ובקומה.

רנו. הוא אלהינו ואנחנו עם מרעיתו (תהלים צה ז) מתי נודעה אלהותו עלינו כשאנו נשחטים כצאן בשביל לקדש שמו הוא אלהינו אע"פ שמפשפש אדם במעשיו ולא מצא עון צריך הוא לומר ברוך דיין האמת ולקבל מאהבה אע"פ שאם נעשה נס בע"ז ועובדיה מצליחים ועובדי הקב"ה נהרגין כצאן ונסתרין כמו בימי אליהו הוא אלהינו ואין עוד אחר (שם ס יד) והוא יכום צרינו והוא אף מלאכי השרת עוזרין לישראל (זכריה יד ה) ובא ה' אלהי כל קדשים עמך לפי שכתיב (שופטים ה כג) אורו מרוז אמ' מלאך ה' ונו' כי לא באו לעזרת ה' לכך כולם יהיו בעזרת ישראל (תהלים צט ו) קוראים אל ה' והוא יענם והוא טרם יקראו יענם והוא יכום (ישעיה סג ט) ומלאך פניו הושיעם (בראשית מח טז) המלאך הגאל אתי.

רנז. מעשה בחסיד אחד שהיה באותו מקום שנזרו שמד להעבירם התורה אמרו היהודים נשמע כשנוכל לבטל הגזירה הוא וכל הירא דבר ה' ברחו משם התחיל להתענות אמרו לו למה תתענה וכבר יצאת משם אמ' כדי שלא ישתמדו אמרו לו תתענה על שאתה צריך אמר הרי כתיב (ויקרא יט יח) ואהבת לרעך כמוך אילו הייתי שם או בניי הייתי מתענה שיושיעני הקב"ה לחיים בזה חיי שעה כל שכן ע"ד שמד שמסירין ומעבירין מעולם הבא לכך אני מתענה להושיעם מן השמד (א) ואשר תענו לבטל הגזירה ולהשיבם לתורת משה רבינו שכל המתענה ומתפלל בשביל צרכי רצון שמים וצרכי ישראל גם צורכו יעשה והעוסקים בצורכי ציבור ובצרכי שמים צרכיו יעשו לו על ידי אחרים כשלמה ששאל הכמה לדון ישראל צרכיו ויתנו לו שנאמ' (מ"א ג יג) גם אשר לא שאלת נתתי לך.

רנח. (א) אמר משה רבינו רבונו של עולם הואיל שלא איכנס לארץ יכנסו עצמותיי כמו עצמות יוסף אמר הקב"ה דמורה בארעיה מתקבר בארעיה יוסף על שאמר (בראשית מ טו) גנבתי מארץ העברים וכו עצמותיו ליכנס לארץ ישראל אבל אתה על ידי ששמעתה (שמות ב יט) איש מצרי הצילנו ושתקתה להם ולא אמרת להם איש עברי אנכי לכך לא יכנסו עצמותיך לארץ מכאן אדם ששומע שהגוים אומרים עליו שהוא גוי שצריך לומר יהודי אני ומה שאומר במסכת נדרים (ב) שיוכל לומר עברא דנורא אנא, לפי שבהלכה בנדרים מדבר המשפט והאמת אבל עם הצדיקים

ב) מע"ל.

רנה. (ב) עיין סימן קס"ט וצ"ע. (ג) יומא ס"ב א'.
רנז. (ב) שתי תבות אלו יש למחוק.
רנח. (ב) ילקוט דברים רמז תתי"ד. (ג) ס"ב ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

חפץ הקב"ה לדקדק עמהם למה לא עשו לפנים משורת הדין כמעשה דר' יהושע בן לוי בירושלמי (נ) שאמרו אם לא תתנו אותו יהודי נהרוג אותו ואתכם ונתנו אותו בידם ואליהו כעס על זה אמ' לו ר' יהושע והלא מתני' היא אמ' לו היה לך לעשות מידת חסידות להיות כולם הרוגים ולא למסור נפש אחת הרי יש דברים שאע"פ [ע"ב] שהמידה כן יש לעשות יותר מלימודו וכשאמר איש מצרי היה לו לומר איש עברי אנכי (ד) ולכך זכה אליעזר שאמר (בראשית כד לד) עבד אברהם אנכי (ה) ועוד עבדא דנורא אנא לא שיקרי (ו) ור' אליעזר אמר נאמן עלי הדיין ונוצל ונצטער.

ר נט.ב) **אחד** סיפר לחבירו אני הלכתי בנגדי כומרים בין הגויות כדי שיהיו סבורות שהוא כומר ולא יזיקוהו ואחד סיפר למדתי ספר גלחים וכשהוא בין הגוים אומר מזמורים בלשונם לקיים (קהלת ז יב) והחכמה תחיה בעליה אמר החכם עליכם נאמר (יחזקאל כ כה) חקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם שהרי ר' אליעזר אמר נאמן עלי הדיין ונצטער שעל כך נוצל.

רם.ג) (במדבר כג ט) ובגוים לא יתחשב (ישעיה סא ט) כל ראיהם יכירום כי הם זרע ברך ה' כיצר שלא יאמרו ישראל אם באים חיילים שלא יעשו על בנדיהם שתי וערב ושלא יעשו עצמם כאילו הם כומרים שלא ישימו על בתיהם שתי וערב ושלא יגלחו בנובה הראש ככומרים וגלחים שיהיו הגוים סבורים שהם גוים ואם גוים עוברים ופונעים בהם יהודים והגוים הולכים בבית ע"ז לא ילכו היהודים עמהם שיהיו סבורים שהם גוים שנאמר (תהלים מד כא) אם שכחנו שם אלהינו ונפרוש כפינו לאל זר וכחיב (מ"ב כג) ויבא יהוא ויהונדב בן רכב בית הבעל ויאמר לעבדי הבעל חפשו וראו פן יש פה עמכם מעבדי ה' כי אם עבדי הבעל לבדם כי היו יראים פן יהיה מעבדי ה' עמהם מיראת המלך.

רסא.ג) **והאשה** שהולכת בדרך ושמעה שפונעין בה גוים ויראה פן ישכבו עמה יכולה ללבוש את עצמה ככומרת כדי שיהו סבורים שהיא כומרת ולא ישכבו עמה ואם היא שמעה שפריצי ישראל יפגעו בה כמו כן מותרת ללבוש מלבוש נכרית ולומר היא גויה ולומר היא תצעוק ותלשין עליהם ויכולה לצעוק קודם כדי שיבאו גוים לעזר לה אע"פ שיהרגו את הפריצים.

רסב.ד) **בשעת** השמד מקצתם נהרגו ומקצתם נשתמדו על מנת לחזור לדת יהודית כשיוכלו אלא מפני אבחת חרב נשתמדו, הנשים שנהרגו בעליהן או שהיו פנויות מקצתן היו אומרים שמא הערלים ימשאו אותם ואמרו רוצות להיות כומרות אבל נקבות קטנות לא שמו שם כי אמרו אם יברחו לא יניחו את הטף מהם ואחרות לבשו שחורות בביתם כי אמרו אם יהיו ככומרות לא יוכלו מהרה לברוח אמרו להם הגוים או תהיו בכומריא או תלבשו לבנים ולבשו לבנים כי אמרו שמא אם יהיו בכומריא לא יוכלו מהרה לברוח ואמרו החכמים שבהם אם ישמאו אותם בעל ברחם דרך זנות אינו כל כך עון כאותם שבכומריא ששומרין אותן כמה שנים שלא יברחו ואוכלות דבר טמא ומחללות שבתות אבל אם הערלים ידחקן אותם להנשא לערל שאינה יכולה לברוח מפני הבעל ששומרת אותה מוטב שתהיה בכומריא שלא ישמאנה הערל.

ב) כ"כ. ג) כ"ב. ד) מ"ג. ה) מ"ג.

(ג) תרומות סוף פ"ח. (ד) זוהר וירא דף ק"ג א': בן יכבד אב ועבד אדונין דא אליעזר לאברהם כו' אלא אמר עבד אברהם אנכי בגין לסלקא בשבחא דאברהם ולאוקיר ליה בעינייהו ובילקוט חיי שרה רמז ק"מ ובשביל שגמל אליעזר חסד ליצחק הוציאו לחרות ונתן לו הקב"ה שכרו בעולם הזה והעמידו למלך והוא עוג מלך הבשן. (ה) עיין שם בנדרים תוד"ה עבדא. (ו) עבודה זרה ט"ו ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

רסג.(ס) **יש** שנהרג על קידוש ה' ויש צדיקים שאינם נהרגים על קידוש ה' אלא מתים בידי שמים על מטותיהם ואלו היה בשעת השמד היו נהרגים ולמה יפסידו אלא שפוחתים להם מן השכר כנגד טובת הנאה שחפצים שלא לבוא לידי כך כדי שיחיו ויולידו בנים ואותן הנהרגים עודפים עליהם שכר כנגד חיי העולם הזה שלא קבלו ועולה מדת הדין לטעון כנגד הרשעים אם היה מביאן לידי מחשבה ונסיון שלא היו יכולים לעמוד ולקבל פורענות כנגד הנסיון שלא יוכלו לעמוד ויכולים הצדיקים לומר יש להם שכר שגלוי וידוע לך אם היינו באים לידי נסיון היינו יכולין לעמוד ולא היינו חוטאים.

רסד.(ע) **הרבה** יהודים נהרגים בשעת הגזירה והרבה גמרו בלבן ליהרג ונוצלו וראה יהודי אחד שמו ר' ישראל וראהו בחלום וגם הרוג אחד שמו רבי שבתאי אמ' לו ר' שבתאי ההרוג הרי כל אותם שגמרו בלבם ליהרג על קירוש ה' חלקם בגן ערן עמנו.

רסה.(ג) **רשע** אחד היה קבור בין ההרוגים בא בחלום לאדם חשוב חי שיוציאוהו מביניהם שקשה להם ביותר.

רסו.(ד) **מעשה** בתלמיד חכם צדיק שקברוהו אצל מי שאינו הגון בא הצדיק לכל בני העיר בחלום ואמר הרעותם לי שקברתוני אצל בית הכסא שריחו רע וקשה לי העשן ושמו אבנים בין קבר הצדיק לקבר הרשע כמחיצה ומשם והלאה לא בא להם בחלום.

רסז.(ה) (א) אסור לקבור רשע אצל צדיק שהחיה אלישע את הרשע שלא יהא קבור אצלו שנאמר (ב) אוי לרשע אוי לשכנו אבל קוברים רשע אצל רשע וצדיק אצל צדיק.

רסח.(ו) (א) מי שמת מנודה בחרם הקהלות מרחיקין קברו יותר מח' אמות משאר הקברים שלא תגע תפוסת קבר אחר שהוא ד' אמות בקברו.

רסט.(ז) **קהל** אחד רצו ללכת למקום אחר בא מת לאחד בחלום ואמר לאחר אל תעזבו אותנו כי יש לנו הנאה כשתלכו לבית הקברות ואם תעזבונו דעו שתהרגו ולא חששו ונהרגו כלם.

רע.(ח) **ברזילי** הגלעדי אמר (שמואל ב' יט לח) אמות בעירי כי הנאה יש למתים שאוהבים הולכים על קבריהם ומבקשים לנשמתן טובה מטיבין להם באותו עולם וגם כשמבקשים עליהם הם מתפללים על החיים(א) וכלב בן יפונה נשתטח על קברי האבות.

רעא.(ט) **אחד** נרדם בלילה בבית הכנסת וסגרו השמש בחצי הלילה נעור וראה הנשמות מעוטפות בטליתות ושני בני אדם שעדיין עומדים בחיים בתוכם אותן שנים חיו ימים מועטים ומתו.

רעב.(י) **גויה** שרית נפנרה וכששמוה בשוחה חיתה עמדה ואמרה בעולם אחר הייתי וראיתי הגמונים אבודים בגיהנום וגם אותם שעדיין היו חיים אמרה באותו זמן ימותו ויבאו בגיהינום וראיתי יהודים בגן עדן ואשה יהודית הכירה ואמרה שראתה

ס) כ"ב. ע) כ"ג. פ) כ"ד. צ) כ"ה. ק) מ"ה. ר) מ"ו. ש) מ"ז. ת) מ"ח. א) מ"י וכפול לקמן סי' תתמ"ג. ב) מ"ט. ג) נ"ע ונמצא לקמן סי' תכ"ע.

רסז. (ה) סנהדרין מ"ז א'. (ג) ספרא מצורע פרשה ו' נגעים פי"ב מ"ו. סוכה נ"ו ב'.
רסח. (ו) חב"י ביו"ד סי' של"ד כתב כי מנודה נקבר בקברי אבותיו.
רע. (ח) סוטה ל"ד ב' ויעוין רש"י יבמות קכ"ב א' ד"ה תלתא כו' ובאים על קברו עם שאר העם.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

בית יד שלה מטונף בחלב אמ' לה למה את משונה מחברותיך אמרה פעם אחת הדלקתי נר בשבת ובית יד שלי היה מטונף בחלב לכך נעשה לי זה הבשת.

רעג. (ס) **כפר** לעמך ישראל אשר פדית ה' (דברים כא ח) אמרו (א) ראויה כפרה זו שתכפר אף על יוצאי מצרים כלומר על כל המתים משיצאו ממצרים ואיך יכול המעשה לכפר על מי שלא עשאה בחייו(ב) והלא (ב) חטאת שמתו בעליה למיתה אזלא לפי שאין כפרה לאחר מיתה כי בחבלי מות האדם נתכפרו לו עונותיו אלא כך אמר ברא מזכיה אבא כגון שהאב חוטא ונותן את בנו ללמוד תורה ומעשים טובים הואיל ועל ידי האב זכה ברא מזכיה אבא ואם האבות צוו לבנים לעשות דברים לאחר מות האב הרי כשיעשו הבנים כאלו עשו האבות כפר לעמך ישראל אשר פדית (ג) ומכאן תקנו שנודרין צדקה שייטב למי שכבר מתו ומצינו שהמתים מתפללין על הבנים שנאמר (שמות טז יד) ותעל שכבת הטל (ד) פלפול תפילה שוכבי קבר וכן מועיל למתים שחיים מתפללים עליהם או צדקה ונותנין עליהם (משלי יא ד) וצדקה תציל ממות שבזה העולם וצדקה תציל ממות שלעתיד (ה) שהרי שמואל ביקש על לוי וכל שכן אם נותנים צדקה בשבילו כי מה לי תפלה מה לי צדקה דוקא אם חטא וזכה אבל אם לא זכה לא יועיל בעוה"ז יכול להטיב לנפש המת ואם שתק בעולם הזה ולא ביקש גם לא יבקש לעתיד ואם ביקש בעולם הזה לא יבקש למת (ו) ורבי מאיר שאמר בשימות יעלה עשן מקברו דאחר ורבי יוחנן אמר אקחנו מניהנם ולמה לא יכלו לעשות כן בחייהם (ז) כי רבו פשעיו של אחר אם לא שרבי מאיר בכח עשה וכן ר' יוחנן לאחר מותם שהשוער נדחה מפניהם לא היה מועיל בחייהם בבקשה כי בעולם הבא עשו בכח ומכל מקום כשמתפללין בעולם הזה נעשה לטוב למת (ח) ומתלמידי דרב במסכת נדה לאחר מותם הרם מזה על זה להודיע שהשלימו יחדיו יבא שלום וינוחו על משכבותם.

רעד. (ג) **מכים** דבר עבדו ועצת מלאביו ישלים (ישעיה מד כו) עליונים מסכימים לדעת תחתונים כשעליונים אומרים לכך וכך ראוים אותם אמר הקב"ה המתינו עד שהצדיקים יאמרו כמ (א) ולכך לא היה אומר שמועה מפי ר' מאיר עד שאמורא אמר רבי מאיר רימון מצא תוכו אכל קליפתו זרק ואמר השתא קאמר מפומיה והלא הכל גלוי לפניו אלא שחפץ שיסכימו עליונים ותחתונים למדת משפטיו שנאמר (תהלים נא ו) למען תצדק בדברך תזכה בשפטיך (תהלים פה יב) אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף כשאדם צדיק וזן דין אמת לאמיתו ומחפש איזה מדה הטובה לו ראוי לעושי רצונו מדה במדה ומדת פורענות ומכוין לדעת העליונים (שם שם יא) חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו על מדת פורענות אומר השטן רבונו של עולם אפילו תחתונים מסכימים לדעתי ועל מדה טובה שנראה בעיני הצדיקים ואומרים בפיהם שנ' (תהלים נא ו) תצדק בדברך אמר אליהו והלא הצדיקים מסכימים לדעתנו

ס) מפסע"ז. ג) כעין זה לעיל סי' ל"ס. ד) לכ"ד.

רעג. (ס) הוריות ו' א'. (ב) יומא ג' א'. (ג) בילקוט שופטים מהספרי ובתנחומא האזינו: כפר לעמך ישראל אלו החיים אשר פדית אלו המתים מלמד שהמתים צריכין כפרה ובספר חשמונאים ב' י"ב כי יהודה המכבי שלח אלפים דרכמונים בסף קרבן אשם לירושלים לכפר על המתים ויעוין תמורה כ"א שאמרו אין כפרה למתים וצ"ע. ובמסכת כלה פ"ב מובא במנורת המאור נר ג' פ"א יסר בנך ויניחך למד בנך תורה ויניחך מדינה של גיהנם ויתן מעדנים לנפשך שיכניסך לגן עדן עם הצדיקים ובזוהר סוף פרשה בחוקותי: אי האי ברא אזיל באורח מישור ותיקן עובדוהי ודאי מוקיר ליה בההוא עלמא ויעוין בבלי סנהדרין ק"ד א' וירושלמי שם. (ד) ילקוט בשלח רמז ר"ס תפלתן של אבות. (ה) ברכות י"ח ב'. (ו) חגיגה ט"ו ב'. (ז) בזה מתורץ קושית הגרל"ח בטור או"ח סי' תרכ"א סק"ג יעו"ש. (ח) נדה ל"ז א'.

רעד. (ג) חגיגה ט"ו ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

וכשנפטר לעולמו באים מדות הדין של מעלה ומנשקים אותן שכיוון לדעתן וכל האומר דבר שמועה מפיהם הן מתפללים שם עליו ומליצים טובה עליו כשישראל עושין רצונו של מקום גורם שבעלי דינים של מעלה מנשקים זה את זה ואם לאו (ישעיה לג ז) מלאכי שלום מר יבכיון וזה שנא' (שם כז ה) יעשה שלום לי שלום יעשה לי.

רעה. לא יוציא אדם מפיו אלא אם כן יודע שרצון הקב"ה בדבר אז (איוב כב כח) ותגזר אמר ויקם לך הנה ר' מאיר למד מפי אחר ונתגלגל הדבר שאמרו (א) אחרים אומרים ולא הזכירו שמו בבית המדרש על דברים שאמר (ב) לא הזכירו שמו על דבריו וכשאומר האמורא ר' מאיר רמון מצא תוכו אכל ואמ' אליהו זכור לטוב השתא קאמר רבי מאיר בני אומר פירוש עד עתה נענש בעבור אחר ובעבור שגרם שהוצרכו לומר אחרים אומרים עד עתה נתנו זמן שלא להזכיר שמו אבל מכאן ואילך מזכירין שמו.

רעו. (א) רבי אומר יום הכפורים מכפר בין על השבים בין על שאינן שבים ותימהא הוא וכי משוא פנים בדבר שזה עושים מעשים רעים ויתכפר לו ואם אדם ימות אחר יום הכפורים ולא חטא אחר יום הכפורים איך ימות וקשה הדבר הרי מה חילוק בין צדיק לרשע ועוד לר' לא היה צריך לבקש סליחה ביום הכפורים אלא לעניין גזירה כשנגזרין על האומה ומונין מספר בני ישראל (במדבר א ג) מבן עשרים שנה ומעלה אם רבו הזכאים הרי כף זכות מכרעת כנון זה שנגזרים לשבע כי לא יתכן לומר לשדה זה נשם ולשדה של הרשע לא ישלח זה לא יתכן זה מועיל שמתענין כולם גדולים וקטנים ועוד שנימול אברהם אבינו הרי הצער שלו מועיל לזרעו שני בני אדם נושאים משא אם היה זה לבד וזה לבד לא היו יכולים לשאת כמו בשניהם יחדיו שנים מרימים קולם יותר נשמע מזה לבד ומזה לבד כך יום הכפורים לפי שמתענין יחד גדולים וקטנים לכך אפילו יחטאו יחידים גזירה שנכונה לרבים כנון נשמים ושובע מכפר יום הכפורים שלא יפסיד היחיד לרבים, ולחכמים אין יום הכפורים מכפר אלא על השבים ומפסיד להם אותו היחיד קצת אבל אם הרבים חוטאים יכריע כף חובה לגזור לרבים עצירת גשמים ורעב אבל למחול לו לרשע לנמרי אין יום הכפורים מכפר אפילו לרבי כיון שאינו שב אם לא תאמר כן לא היה אדם במיעוט זכיות שהרי נמחלין עונותיו אלא כמו שכתבנו ויש שאומרים לעניין העולם הזה מכפר על שאינן שבים שהרי בספרי (ב) אומר (שם ו כו) ישא ה' פניו אליך בעולם הזה לא ישא בעולם הבא ויש שעוברין על עבירות חמורות ומאריכין ימים ולא שבו מעונותיהם כי אם יום הכפורים מכפר אף על שאין שבים כר' אם כן לא יהא מגלה פנים בתורה וכו' (ג) והאי (ד) דחנקתיה אומצא ביום הכפורים על זה לא כפר יום הכפורים לר' אם הועיל לו [דף לד] אם כן לא חנקתיה אומצא אם כן למה כתיב כרת ביום הכפורים ושאר עבירות הרי אם יום הכפורים מכפר לא היה מת בכרת אחר כך אלא לעניין גזירת רבים לעניין זה מכפר אף על שאינן שבים שהרי מתענין בו אף קטנים ומעוברות.

רעז. דרש(א) ר' עקיבא (ישעיה ה יד) לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה לבלי חוקים אין כתיב כאן אלא לבלי חוק מי שאין בידו מצוה אחת שיכריע לו לכף זכות. הדא דאת אמרת לעולם הבא אבל בעולם הזה אפילו תתקצ"ט מלאכים

רעה. (ב) הוריות י"ד א'. (ג) מכאן עד וכשאמר יש למחוק.

רעו. (ב) יומא פ"ה ב'. (ג) נשא פיסקא מ"ב. (ג) ירושלמי פאה פ"א ה"א. (ד) שבועות י"ג ב'.

רעז. (ב) ירושלמי קדושין פ"א ה"ט.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

מלמדים עליו חובה ומלאך אחד מלמד עליו זכות ואפילו תתקצ"ט צדדין מאותו המלאך מלמד עליו חובה וצד אחד מן אותו מלאך מלמד עליו זכות הקב"ה מכריעו לכף זכות מה טעם שנאמר (איוב לג כג) אם יש עליו מליץ אחד מאלף אין כתיב כאן אלא אחד מני אלף מאלף צדדין מאותו מלאך (שם שם כד) ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי כופר הדא דאת אמרת בעולם הזה אבל לעולם הבא רובו זכיות יורש גן עדן רובו חובות יורש גיהנם, ר' ירמיה בשם ר' שמואל בר רב יצחק שומר אדם עצמו מעבירה פעם ראשונה ושניה ושלישית מכאן ואילך הקב"ה משמרו מה טעם (שם שם כט) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלוש עם גבר א"ר זעירא ובלחוד דלא יתב לה מה טעם (קהלת ד יב) והחוט המשולש לא לעולם ינתק אין כתוב כאן אלא לא במהרה ינתק אין מטרחת עילויך מפסק הוא ר' הונא בשם ר' אבהו אמר הקב"ה אין לפניו שכחה הא מפני ישראל נעשה שכחן מה טעם (שמות לד ז) נושא עון נשא עון כתיב וכן דוד אמר (תהלים פה ג) נשאת עון עמך כסית כל חטאתם סלה, ומה שאמר רבי יום הכפורים מכפר בין עשה תשובה בין לא עשה בעולם הזה שהרי רשעים מצליחים הרי רשע שעשה כ' זכיות וק' עונות וצדיק עשה י"ט זכיות ומעט עונות אם אין עון כשעבר עליהם יום הכפורים אם יום הכפורים מכפר לשאינן שבין נמצאת אתה אומר שחלקו של רשע מעולה מחלקו של צדיק וכי יתכן זה אלא בעולם זה מיירי כמו שנכתב למעלה שהעתקנו מתלמוד ירושלמי בקדושין הדא דאת אמרת בעולם הזה אבל לעולם הבא רובא זכיות יורשין עדן רובא עבירות יורש גיהינום ובספרי (במדבר ו כו) ישא ה' פניו אליך בעולם הזה אשר לא ישא פנים לעולם הבא (תהלים מט ח) אח לא פדה יפדה איש, וכתיב (יחזקאל יח כ) הנפש החוטאת היא תמות בן לא ישא בעון האב והעולם הזה במזל והעולם הבא אין מזל וכנגד מה שנהנה מן העולם הזה ממעטין לו לעולם [הבא] וכנגד הצער בעולם הזה ממעטין בגיהינום אבל מי שתדיר צערו בעולם הזה (ב) באשה רעה ואין יכול לנרשה (ג) ודקדוקי עניות ויסורין התדירין והרשות וכל ענין צער שאין בידו להציל עצמו כגון שיש לו בנים ואין יכול לעשות בהם (ד) כמו האם או אין מניחין לו לגרש אשתו רעה הוי הצער במקום גיהינום וכגון שקבלם באהבה בעולם הזה.

רעה. בכל עצב יהיה מותר (משלי יד כג) אם אדם שרוי בייסורין כת' (ישעיה נג יוד) יראה זרע יאריך ימים ויחשוב הרי אחרים נהנין מייסורין שלי שנא' (שם שם ה) ובחבורתו נרפא לנו ואפילו [משחוק] לא יהנה הצדיק וביום (א) שרבינו הקדוש היה שוחק היה בא שום פורענות לעולם (ב) וכשחלה ר' אליעזר שחק ר' עקיבא אמר לפי שאתה הייתה שרוי בטובה הייתי אומר קבלת עולמך בזה העולם ולכך טוב שלא ישחוק אדם ושלא יהנה משחוק ומשאר טיולים אבל מצוה לשמוח בהקב"ה שנאמר (שם סא י) שוש אשיש בה' תגל נפשי באלהי (תהלים פט יז) בשמך יגילון כל היום:

רעט. ו) כתיב (תהלים ב יא) עבדו את ה' ביראה וכתיב (שם ק ב) עבדו את ה' בשמחה אם אדם שמח מאד (א) יזכור לו יום המיתה ואם הוא עצב (ב) יחשוב מילי דבריחותא דברי תורה שיהא לבו שמח.

רפ. ג) חכם א' צוה לבנו שלא יהנה יותר מדי בעולם הזה שלא יעברו עליו ארבעים יום בלא תענית ואפילו על שונאו יתפלל שיעבוד להקב"ה:

ו) ס"ם. ג) נכ"ה.

(ג) פסחים ק"ג ב'. (ג) עירובין מ"א כ'. (ד) אולי צ"ל מפני האם.

רעה. (ב) נדרים נ' ב'. (ג) סנהדרין ק"א א'.

רעט. (ו) ברכות ה' א'. (ג) כמו שאמרו שבת ל' ב' ויעוין פ"ה משמונה פרקים להרמב"ם שכתב: כמ"ש כי הוו חלשי רבנן מגירסייהו הוו אמרי מילתא דבדיחותא.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

רפא. ו) **דע** והבן אע״פ שאמרו חכמים (א) יפה תענית לחלום כאש לנעורת לא אמרו אלא [ע״ב] בעושה תשובה עם התענית, הרי יהודי אחד ראה בחלום בט׳ בתשרי והתענה בט׳ בתשרי וביהכ״פ הרי ב׳ ימים ולילה ולא הועיל לו הרי לפי שמראין לו חלום קשה שיפשפש במעשיו כי התענית במקום חטאת מה קרבן אין מועיל בלא תשובה שנאמר (משלי כא כז) זבח רשעים תועבה אף תענית חלום [אינו מועיל בלא] תשובה מה [3] שמתענין לאחר חג המצות ולאחר חג הסכות לא בעבור שחוטאין שלא היו קוראין בספר התורה כמו לפני ראש השנה ויום הכפורים שאין קורין בתעניות על כפרת עונם לזוכרם ביום הדין לטובה אבל אילו תעניות בשביל הנשמים, במרחשוון מתענין בשבוע ראשון כשאין חל ראש חדש מרחשוון בשבת בעבור יורה שיבא על הזרעים לברכה (ב) ובאייר מפני מלקוש על התבואה שכבר גדלה שלא תלקה בשדפון ובירקון לכך קורין בספר התורה כמו שהיו הראשונים עושים בתעניות כדי שירד המטר לברכה:

רפב. ג) **מה** שכת׳ (ויקרא ה י) ונסלח לו כשהביא קרבן על המזיד בשבועת העדות ובשבועת הפקדון ובאשם שפחה חרופה (א) והו כשעשו תשובה:

רפג. ג) **על** השגגות מביאין קרבן ואם אין קרבן נענשין עליהם אע״פ שאין כוונתו לכך, מלך שגזר שלא להחליף מעות ושנה אחד והחליף ושמע המלך היוכל לומר שניתי הירצהו או הישא פניו לפטור גם עתה בדבר הזה כן לפני מלך מלכי המלכים הקב״ה לבלתי לומר לפני המלך כי שגגה היא:

רפד. **התורה** חסה על ממונם של ישראל שהרי בענין קרבנות מצריך ב׳ כתובים לעכב (ויקרא א ה) ושחט את בן הבקר (א) מתעסק בקדשים מניין (שם כב כט) לרצונכם תזבחו לדעתכם זבוחו להביא לידי פסול הקרבן שהתורה חסה על ממונם של ישראל (ב) ועוד כדי שלא יבא לידי מחלוקת שהיה ישראל אומר לכהן תפרע לי והכהן בשביל כן לא היה מודיע ובשביל שהקרבן על ידי כהן הקל ושינה עליו לעכב:

רפה. **היה** דבר ה׳ אלי ואדבר אליכם השכם ודבר ולא שמעתם (ירמיה כה ג) אשכים כתיב כשהייתי משכים היה הדיבור יוצא בפי ומקיש לדבר ה׳ לומר אף (א) אם השכים ונפל פסוק בפיו הרי היא נבואה קטנה ונפקא מינה אם פסוק של פורענות הוא צריך תענית דבר אחר השכם ודבר בדברי תורה כמו (ב) (בראשית כח טז) ויקץ יעקב משנתו (תהלים קלט יח) הקיצותי ועודי עמך והשכם ודבר את שמע:

רפו. ד) **המתענה** בשבת תענית חלום ולמחר ראש חדש או חולו של מועד או פורים או ע״כ או חנוכה לא יתענה אלא לאחר כך יתענה יום אחר על שהתענה אבל אם התענה ביום טוב בשביל חלום ביום טוב אחרון למחר יתענה:

ו) לכ״ו. 3) לכ״ז וכפול לקמן סי׳ תמכ״ה. ד) לכ״ח. ה) לכ״ט.

רפא. (ו) שבת י״א א׳. (3) כן כתב המרדכי תענית סי׳ תרכ״ט אבל הרא״ש תענית פ״א סי׳ כ׳ כתב דהטעם כי אולי חטאו כמו בני איוב ומשו״ה כתב שאין קורין ויחל, והתוס׳ קדושין פ״א א׳ ד״ה סקבא כתבו ג״כ כהרא״ש יע״ש. ובאורחות חיים דף צ״ב כתב שיש מתענין ב׳ וה׳ גם אחר שבועות ועיין ב״י או״ח סי׳ תכ״ט, ומתוס׳ ב״ק פ״ב א׳ ד״ה כדי משמע שנהגו להתענות בב׳ וה׳ בכל ימות השנה ובכלבו סימן ס״א כתב: נהגו כל ישראל להתענות בו״ה אחר הפסח ואחר סוכות משום סקבא דשתא. ור״ת בספר הישר סימן תקל״ז והרוקח סי׳ ר״ט כתבו כדמשמע מדברי התוס׳ בב״ק הנ״ל. ובמחזור וויטרי סי׳ רע״א ובהלכות גדולות הלכות תענית כתבו: גזרו אבותינו שיהו מתענין בב׳ וה׳ מפני ג׳ דברים כו׳. ובמהרי״ל כתב: באייר מתענין תעניות בח״ב כו׳ וכן מתענין אותם אחר חג הסוכות וסמכו משום שנאמר עבדו את ה׳ בשמחה וגילו ברעדה ר״ל במקום שמחה שם תהא רעדה תענית, מדרש.

רפב. (ו) שבועות י״ג א׳.

רפד. (ו) חולין י״ג א׳. (3) כל דברי הסימן אינו מובן וצ״ע.

רפה. (ו) ברכות נ״ה א׳. (3) מדרש רבה בראשית פס״ט: ממשנתו.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

רפז. ו) **מי** שהתענה בשבת תענית חלום לא יתפלל ענינו כי לא יוכל לומר ביום צום תעניתנו ובצרה גדולה אנחנו כי לא יתכן לומר כן בשבת:

רפח. ו) **בשחל** בששי יום תענית שקורין בו ויחל או טוב שלא ילבו מבעוד יום לבית הכנסת לכך טוב או לאחר ולא להקדים:

רפט. ג) **ואם** אדם רואה מאורות לוקים כגון (א) לבנה צריך להתענות שהרי בשביל חלום מתענה בשביל כל העולם לא כל שכן. וכן הנביא כשהיה רואה פורענות היה מתפלל ואומר להם שיצומו וישובו וזהו שנא' (ירמיה יד יב) כי יצומו (ב) אינני רוצם:

רצ. ג) **מה** שמתענין (א) ביום שמת אביהן שהרי דוד התענה על שאול כי קראו אבי וצם על יהונתן ועל אבנר כי יש לצום על מיתת אדם חשוב וכתיב על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה (ב) כי אמרו הואיל ופשענו שהנחנו הלילה הזקן לבדו לכך אירע לו בשבילנו לכך נדרו שלא לאכול גיד הנשה דבר אחר דין שהאב והבן גוף אחד שיצטערו הבנים:

רצא. ד) **כי** היה מעשה ברב סעדיה בן יוסף החכם באחד שהלך למדינת הים עם עבדו והוליך עמו ממון גדול ואשתו היתה מעוברת לימים מת האדון והניח כל הממון והלך העבד והחזיק בנכסים ואמר העבד אני בנו כשגדל הבן שהולידה שמע שמת אביו הלך לתבוע נכסיו שהחזיק בהם העבד ונתחתן בגדולי הדור והיה ירא הבן לפתוח [פיו] פן יהרגוהו ונתאכסן בבית רב סעדיה והניח לפניו לאכול ולא אכל עד ששם לפניו אלו הדברים נתן לו עצה לדבר אל המלך הלך ובכה ויתחנן לפני המלך ושלח המלך אחר רב סעדיה לדון דין זה וצוה רב סעדיה להקיז דם בספל ולקח עצם לעומת העצם של אבי הבן והניחו בספל העבד ולא נבלע הדם ולקח העצם ושם אותו בספל הבן ונבלע הדם בעצם (א) כי היו גוף אחד ולקח רב סעדיה הממון ונתנו לבנו שבא הרי נאה וראוי לבן שיתעצב ביום מיתת אביו וכן אמר איוב כי לא סגר דלתי בטני ולא אמר בטן אמי שהכל כגוף אחד וכתיב ויקלל את יומו וירמיה בן עשה שלעולם לשנה הבאה באותו יום לא היה שמח לכך יש להתענות ביום שמת אביו. (ב) אחר ה) מת אביו באדר ראשון והבן מתענה באותו יום שמת אביו ובשנה פשוטה היה מתענה בשבט ואדר מספיקא:

רצב. ו) **מי** שמת אביו בפורים (א) לשנה הבאה לא יניח לשלוח מנות ובאותו פורים ישלח לעניים מעות או בשר ואם מת לו מת סמוך לפורים אם ירצה לשלוח לעניים ישלח מעות או בשר ורק לא תפנוקים שהם עשויים לשמחה וכל דבר שמחה לא ישלח ולא ישלחו לו:

רצג. ז) **ולא** נחלו על שבר יוסף (עמוס ו ו) (א) שצריך אדם להצטער כשמצטערין הציבור ועל תלמידי חכמים שמתו (ב) ומתים בניו כדי שיבכה לפי שלא בכה על מיתת צדיקים:

ה) כ"ט. ו) כ"ל. ז) ל"ג. ח) ל"ד. ט) מס"ג. י) מס"ג. יא) מס"ד.

רפט. (ה) סוכה כ"ט א' וילקוט בא סימן קפ"ח. (ו) צ"ל אינני שומע אל רנתם וכי יעלו עולה ומנחה.

רצ. (ה) קצת ראיה לזה מהא דאמרו בשבועות כ' ב' נדרים י"ב א': ביום שמת בו אביו ואמו מובא בכלבו דין ק"ד ויעוין יו"ד סי' ת"ב סי"ב ברמ"א. (ו) מובא בילקוט ראובני ובש"ך על התורה בשם רבנו והחזקוני כתב בפרשה וישלח: בדין שיש להעניש ולקנוס את בני ישראל מאכילת גיד הנשה שהניחו את אביהם הולך יחידי כדכתיב ויותר יעקב לבדו.

רצא. (א) יעויין ב"ב נ"ח א' ברשב"ם ד"ה אמר להו: שלא רצה לחבוט על קברו של אביו ויעוין ברכות י"ח ב': בעינא אבא בר אבא, ועל המעשה הזה בכלל יעוין דברי ה' שי"ר בבב"ע תקפ"ט צד 37. (ו) כפול לקמן סימן תתשנ"ד ויעויין מגן אברהם סי' תקס"ח סק"כ.

רצב. (ה) המג"א או"ח סימן תרצ"ו סקי"א גריס: לשנה הבאה ישלח מנות ויעו"ש.

רצג. (ה) תענית י"א א'. (ו) שבת ק"ה ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

רצד. ב) ביום טובה (קהלת ז יד) ששמע שמועה טובה היה בטוב דלא להתענאה ולמספד וביום רעה שמת תלמיד חכם שלא תראה בטיולים וביום רעה שטובעת אשה בנהר ראה אותה והצילה:

רצה. אדם אחד בא לעיר והגיד לחכם שמת רבו מובהק ולא רצה לטעום אמרו לו למה אמר כי הביאני לחיי העולם הבא ולא אותי בלבד אלא אף רבים היו צריכין לו, וכתיב (ש"ב א יב) ויספדו ויבכו ויצמו עד הערב על שאול ועל יהונתן בנו ועל עם ה' ועל בית ישראל כי נפלו בחרב וכתיב (שם שם יא) ויחזק דוד בבגדיו ויקרעם וגם כל האנשים אשר אתו וכת' (שם שם ג לה) כי אם לפני בוא השמש אטעם לחם או כל מאומה הרי על כיוצא באילו שרבים צריכים להם אע"פ שהוא אינו צריך [לו צריך] להתענות כששמע (א) ואין לו לבקש רעה עליו אלא שיצילנו ממנו:

רצו. ג) אחד היה לו יהודי שונא וחלה והתענה עליו כדי שירפאהו הקב"ה אמרו לו והרי ציערך כמה פעמים אמר צריכים לו רבים וכתיב (שם שם א יב) ויספדו ויבכו ויצמו עד הערב על שאול וגו':

רצז. בספרי (א) בעניין (במדבר יא טז) אספה לי שבעים איש מזקני ישראל וכן אתה מוצא שהמקום מצטער על זקן אחד כנגד כל ישראל שנאמר (ישעיה מז ו) קצפתי על עמי חללתי נחלתי [בביכול] מחוללין על הכל אבל על זקן הכבדת עולך מאד וקן כשר כשמת לא יתכן לכשרים באותו יום לשמוח ולשמע קול שירים כדי שלא ישמח כשהיה מת שום אדם צדיק כשר היה צדיק אחר אומר לחביריו לנשמעים לו לא יתכן היום בתפנוקים ולכך נכשל [נבל] על שחטא בדוד (ב) כי כשמת שמואל הנביא היה נבל עושה משתאות ושיכור ולא יתכן שיהא אדם שרוי בתענוגים ותפנוקים אבל בשבת יאכל וישתה (קהלת ז יד) ביום טובה היה בטוב:

רצח. (ישעיה נו יב) אתיו אקחה יין ונסבאה שכר והיה כזה יום מחר גדול יתר מאד (שם נז א ב ג ד) הצדיק אבד ואין איש שם על לב ואנשי חסד נאספים באין מבין כי מפני הרעה נאסף הצדיק יבא שלום ינוחו על משכבותם הולך נכחו ואתם קרבו הנה בני ענגה זרע מנאף ותזנה על מי תתענגו, הרי מאלה המקראות משמע שלא יקרא אדם את חבירו לשתות יין כשצדיק נפטר לעולמו או נמסר להריגה שלא יתכן לאדם לשמוח בימי אבל שהצדיק בצער וזהו אתיו אקחה יין וממך לו הצדיק אבד הרי כשמת הצדיק לא יתכן לשבת במשתה היין ועל זה נענש נבל ואם יש נשואין לאחר שמת הצדיק ראוי למעט בשמחה כמו שנזרו (א) כשמת רב.

רצט. מעשה שמת צדיק אחד ובאותו יום טבלה אשת חסיד אחד באותה לילה לא רצה לשמש מיטתו.

ש. כתיב (שמות לד ז) פוקד עון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל רבעים ובזרע עלי לעולם ואילו כתיב כל עון האבות פוקד היה [ע"ב] משמע כל מיני עון אלא פוקד [עון] במקום שכתב עירים הזרע נכשלים אין כתיב כל עון אם קבלו האבות עליהם כל תשלום פורענות מקילים מעל הבנים ואם לאו הכל על הזרע וכן הוא אומר (מ"א כא כט) יען כי נכנע אחאב לכן לא אביא הרעה בימיו ודוד שקבל הפורענות עליו הקלו מעל זרעו וכשיש למידת פורענות אריכות אז יש כלייה שנאמר (בראשית ו ג) והיו ימיו מאה ועשרים שנה לכך כת' (שם שם ז)

ב) מספ"ז. ג) כפול לקמן ס"י מהכ"ס.

רצד. (ב) הלשון צריך תיקון ואולי צ"ל ויש לו לבקש כי יצילנו מן הרעה הבאה עליו.
רצז. (ב) בהעלותך פיסקא צ"ב. (ג) מדרש שמואל פרשה כ"ג.
רצח. (א) שבת ק"י א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אמחה את האדם ולנבוכד נצר ע' שנה לכך לא נשאר שם ושאר נין ונכד וכשמהרה נעשה הנקמה משאירין קצת וכתיב (שם טו מז) כי לא שלם עון האמורי והאריך להם לכך (דברים כ טז) לא תחיה כל נשמה וכתיב (דניאל ט יד) וישקוד על הרעה לכן כתיב (ישעיה א ט) לולי ה' צבאות הותיר לנו שריד כמעט ועל בני עלי לא נתקיים פוקד עון אבות עד רבעים אלא יותר כי עון אחת שעושה פעם אחת פוקד עד רבעים אם כפל אותו עון הרי עד ח' ואם הרבה עונות הרי פוקד על כל דורות ובני עלי הרבו עד שיהיה עון לכל דור ודור והואיל ואמרו (א) צדיק ורע לו צדיק בן רשע אע"פ שאין אוחזין מעשה אבותיהן בידיהן מאחר שחפץ לירש אביו גם הרע יקבל כך בניו של עלי ובניהם פוקד עון אבות ואמו לא נאמר לכך אמר במקום אחר (תהלים קט יד) והטאת אמו אל תמח ובנות לא הזכיר אלא בנים לפי שאינן יורשות וברשות אחרים הן. דבר אחר בנים ואשתו של אדם יכולין למחות כדאמר (ב) גבי נעמי ובניה (ג) ובתו של ר' חנניה בן תרדיון לפי שביד האב להשיא את בתו ולקבל קדושיה ולהפר נדרה בירמיה מצאנו (ירמיה טז ג) על הבנים ועל הבנות הילודים במקום הזה בפרשה לא תקח אשה במקום הזה. וביחזקאל כת' (יחזקאל יד כ) אם בן אם בת יצילו הרי בנים ובנות לוקים בעון אבותם וכן אם חוטאים בנים אבות נושאים העון וכת' (שם ה יוד) ובנים יאכלו אבותם וכת' (הושע ד יד) לא אפקוד על בנותיכם כי תזנינה ועל כלותיכם כי תנאפנה הוא היה יכול למחות ביד בניו ובנותיו.

שא. ב) **יראת** ה' ראשית דעת חכמה ומוסר אוילים בזו (משלי א ז) מה ענין מוסר לראשית דעת וסמך לו (שם שם ח) שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת אמך מן הדין לא היה לאהוב אלא מעת שהבנים נבנסים ביראת ה' שנאמר (שם ח יז) אני אהבי אהב שהרי אם האדם אוהב גופן של זרעו כך הכלב אוהב את גוריו וכל הבריות ועל זה אמר (קהלת ג יט) ומותר האדם מן הבהמה אין אבל אם אדם אוהב לשם שמים הנשמות יותר מן הגופות כגון אם הוליך בנו או בתו בחשך או במקום שיראה שלא יהא תקנת גופם אומר לעבדו או לשפחתו או הוא בעצמו ללכת עמהם פן ינזק הגוף ופן יבוא לידי צער ויותר צריך להיות נזהר מדעת בניו ובנותיו פן יחטאו למי שבראם ויותר צריך להיות מפחד פן יחטאו במעשיהם ובגופם ובהרהור לבם ג) וראה כמה תעניות וצומות ובכי ותחנונים עושה אדם כשבנו חולה כי מרה נפשו על נוף בנו וכל שכן שהיה לו לעשות בעשותו דבר עבירה שהיא טובת נפש לעולמים וכשיחטאו ג) בהרהור לבם שנאמר (איוב א ה) כי אמר איוב אולי חטאו בני וברכו אלהים בלבבם.

שב. **אדם** אחר צדיק היה חולה מאד אמרו לו כשבכה למה אתה בוכה אם בשביל בניך הקטנים הרי אחיך הם במקומך אמר אחיי יעשו להם צרכיהם בעולם הזה אינו בוכה אלא שאם הייתי חי הייתי מוכיחם ומייסרם להביאם לעולם הבא ללמדם ולהדריכם בדרך הישרה אמ' לו אפוטרופא שמינהו על בנו אני במקומך תחתיך אמר לו לא תהיה אלא תחתיך במקומך אילו היו מצערים אותך ונוגעים לך הייתה מכה אותם כדי שלא יעשו יותר כך תהיה במקום הבורא עליהם חנכם למצות ואם יחטאו כנגד הבורא תייסרם ואל תאמר איך אכה את היתום אלא אם יאמרו אם

ב) מקע"ז וכפול לקמן פי' מפקע"ב. ג) מכאן ועד סוף פסי' כפול בפי' מפקע"ק. ג) מכאן ועד סוף בפי' מפקע"ב.

ש. (ב) ברכות ז' א'. (ג) ילקוט רות רמז תקצ"ט: מה צריך הכתוב להכריז עליו ועל אשתו ובניו לפי שלא היו מעכבין זה את זה מצרות עין שהיתה בכולם. (ג) צ"ל ואשתו והוא בעבודה זרה י"ח א': ועל אשתו להריגה בשביל שלא מיחתה בו.

www.daat.ac.il * דעת - אתר לימודי יהדות ורוח

היה אבינו חי היה מרחמינו ולא היה עוזב להכות אותנו ואתה תאמר אליהם יותר היה מכה אתכם וכן צוני לייסר אתכם ולהורות אתכם למדות הטובות ואמר לאפיטרופא (איוב לה יא) מלפנו מבהמות הארץ אם תייסר את בנו והיו נאמנים כמו הכלב הרי הכלב [דף ל"ן] מכין אותו והוא נאמן לאדונו לפי שנותן לו מזונות כך תעשה לבני תן להם מזונות ותייסרם ותפיל אימתך עליהם כשיחטאו ותתן נענועיך עליהם כשיעשו רצון הבורא אשר תצום.

שג. דוד אמר (תהלים פו ב) שמרה נפשי כי חסיד אני כי אחרים בוכים על הנאת העולם הזה כשאינו וכשמתו אוהביהם ודוד כשרואה שאינם שומרים את התורה היה בוכה אחרים בוכים על הנאת העולם הזה חכם הלך כדי לבקר חולים אמרו לו תלמידיו תכנס בזה הבית כי שם יש חולה אמר להם לא אכנס אמרו לו מפני מה אמר להם אם תחפצו תכנסו ותרעו דעתי נכנסו כשיצאו אמר להם מה דבר החולה אמרו היה בוכה ומיליל איך ימות שלא יהנה מן העולם הזה חביריו בשמחות גיל והוא בקבר רק מזה העולם היה צעור שלא יהנה עוד אמר להם אם כן בטוב עשיתי שלא הלכתי עמכם כי הכרתיו שאוהב הנאת העולם הזה והיה לו להתאבל ולהצטער על עסק שיהא לו לעולם הבא חלק שנאמר (איכה ג לט) מה יתאונן אדם חי נבר על חטאיו אם כן אינו מודה שיש עולם הבא ודוד כשרואה שאינם שומרים את התורה היה בוכה שנאמר (תהלים קיט קלו) פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתיך כשמת לו הילד לא בכה וכשנהרג אמנון ואבשלום בכה וכתיב (ש"ב יב כג) למה זה אני צם האוכל להשיבו עוד כל זה למה לא השב כשנהרגו והלא צם על אבנר ובכה על מיתת שאול ויהונתן דכת' (שם שם א יב) ויספדו ויבכו ויצמו עד הערב אל שאול ועל יהונתן בנו ועל עם ה' וגו' ועל אבשלום ואבנר בכה למה תלה האוכל להשיבו והלא כתיב (בראשית כג ב) לספוד לשרה ולבכתה וכתיב (ויקרא יוד ו) ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה' אלא כל שצריכין להם אם מתים צריך לבכות ולצום כגון שאול ויהונתן ועם ה' ואברהם שהיה צריך לשרה ושבטים לנביאות יעקב וישראל למשה ולאהרן ולא מחמת מיתה כמו שאמר האוכל להשיבו עוד ועל (א) אבשלום שראהו בניהינום ועוד אמר לו יואב שברע עשה שבכה על אבשלום ועוד בעל כרחו בוכה ועל שמחוייב לבכות אינו בוכה: (ב) ועל שמחוייב לבכות לא יבכה יותר מן ג' ימים (ג) כנגד ג' ימים שמעידין על הכרת פנים (ד) כנגד ג' ימים שנקלש הזרע כנגדן בתהלים ג' (תהלים פ ד ח כ) האר פניך ונוושיעה במזמור ותשקימו ברמעות שלישי:

שד.ה) יוסיף דעת יוסיף מכאוב (קהלת א יח) כל הנוגע בנבלת בהמה אינו טמא אלא טומאת ערב אבל הנוגע בטומאת אדם טמא ז' ימים ד"א בהמה הנוגע בנבלתה טמא ואינו מטמא אחרים אבל נוגע בנבלת אדם טמא ומטמא אחרים (קהלת ג יט) ומותר האדם מן הבהמה אין אדם אוכל ומברך שותה ומברך ישן ומברך ניעור ומברך היאך נחשב לבהמה שאינה מבחנת כלום אלא על שעת המיתה הכתוב מדבר כשם שנמלכין על הבהמה לשחיטה כך נמלכין על האדם (א) בהמה שמתה אין דין יותר אדם

ה) מפמ"ן.

שג. (א) סוטה י' ב'. (ב) מו"ק כ"ז ב'. (ג) יבמות ק"כ א'. (ד) ר"ה י' א'.

שד. (ה) בתנחומא נח סי' י"א: אפילו עכבר היה משמר משפחתו ולא נתערב במין אחר כדי ליטול שכר, ויעוין דברי רב סעדיה גאון באמונות ודעות מאמר ג', ובמורה פי"ח לשלישי, אבל במסכת כלה אמרו: מה בהמה אינה עומדת אלא לשחיטה ואין לה חלק לעוה"ב, ונגד זה אמרו במ"ר בראשית פרשה כ"ו: אין לך שהוא מתחייב באדם אלא אדם כיוצא בו ר' נתן אומר אפילו זאב וכלב רב הונא בר גוריון אומר אפילו מקל אפילו רצועה כו' א"ר אחא אף אילני סרק

www.daat.ac.il * דעת - אתר לימודי יהדות ורוח

שמת מעמידין אותו לדין ומראין אותו מעשיו ודנין אותו עליהם ולא עוד אלא מפני מה מתו בניך בחייך ובכך (ב) היה בוכה ר' יוחנן בשעת מיתתו אמרו לו תלמידיו אם אתה בוכה אנו מה תהא עלינו אמר להם בניי לא אבכה שמעמידין אותי לדין ומראין אותי כל מעשי ודנין אותי עליהם ולא עוד אלא שאומרים לי מפני מה מתו בניך בחייך ולא זביתי לתיקונו של עולם ולא דיו לאדם שמתו בניו בחייו (ג) אלא שדנין אותו עליהם לכך אמר דוד (תהלים עא ט) אל תשליכני לעת זקנה אל תרפה ידיי מן התורה ומן המצות ככלות כחי אל תעזבני אל תקהה שיניי ככניי ובכנותי (ד) שכל המתים בניו בחייו שיניו קהות ועיניו כהות וכחו כהה לכך נאמר (קהלת ב יז) כי הכל הבל:

שד. מחיה מתים אנו אומרים אחר אבות לפי שמהם יש לנו לדעת אמונת תחיית המתים שהרי כתיב [ע"ב] (מלאכי א ב) ואהב את יעקב (דברים ד לז) אהב את אבותיך (שם י טו) חשק ה' לאהבה וכתי' גבי יעקב (בראשית מו ט) מעט ורעים היו ימי שני חיי אלא לעתיד כשיחיו את המתים ייטיב להם וכתי' (דברים יא כא) למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע ה' לאבתיכם לתת להם ואבות לא היו אלא בבאר שבע ובית אל שכם וחברון ולכל ישראל אומר ירבו ימיכם על האדמה אשר נשבע ה' לאבתיכם לתת להם מה שלכל ישראל (א) אלא לעתיד לבא יהא לאבות עם כל שבט ושבט שנא' (בראשית כו ג) לך ולזרעך אתן עם כל שבט ואבות צדיקים ולא ראו טובה הרי הזכיות שעשו מתי יאכלו אלא לעתיד לבא ואמרינן (ב) הכופר בתחיית המתים אין לו חלק לעולם הבא (ג) לכך תיקנו תחיית המתים אצל אבות כי מהם אנו מאמינים שיחיו המתים ויעקב אמר (שם מז ל) וקברתני בקברתם כי טורח יש למלאך להביא את הנשמות הרחוקים יחדיו לכך רצה לשכב עמהם אצלם אם המת במיתתו אינו יודע כלום למה לו ליעקב להקבר עם אבותיו דיי לו שיקברוהו באחת המקומות בארץ ישראל אלא ש"מ שהרוחות מרברות זו עם זו ושמחים הצדיקים שלא יהא רשע ביניהם ואמר לנביא שהכהו לאריה נבלתו לא תבוא לקבר אבותיו הרי אם לאחר מותו לא היה חכמה למת לא היה הנביא חושש מה יהא מגופו אלא הרוח מנוחתו על גופו אע"פ שכבר עפר (ד) למה תיקנו בברכת המזון הטוב והמטיב שניתנו הרוגי ביתר לקבורה לפי שכתוב (הושע יג ו) שבעו וירם לבם (דברים לא כ) ואכל ושבע ודשן לכך תיקנו לאחר ברכת המזון כדי שלא יגבה לב האדם כשהוא שבע ויחשוב שהכל מתוקן לסעודה ויחשוב שכל השלג לבן ויהיה לשהרורית שישים האדם על לבו שהוא

עתידין ליתן דין וחשבון רבנן אמרי מן הכא כי האדם עץ השדה מה האדם נותן דין וחשבון אף עצים נותנים דין וחשבון, ויעוין ילקוט ויקרא רמז תרמ"ג: והאלהים יבקש את נרדף שור נרדף מפני ארי כבש מפני זאב כו' ורש"י קהלת ג' כ"א: רוח בהמה היורדת למטה לארץ ואין לה ליתן דין וחשבון והאברבנאל בראשית ט' ה' כתב: פירש חר"ן שאם חית השדה תשפוך דם האדם ידרשנו ה' לנקום נקמתו כו' כללו של דבר המדרשות חלוקים המה בענין זה. (ג) לכאורה נראה שכונת רבנו היא על ר"י בן זכאי למה שאמרו ברכות כ"ח ב' אבל לא יתכן מה שסיים רבנו להלן: ולא עוד אלא שאומרים לי מפני מה מתו בניך בחייך ולא מצינו בריב"ז שמתו בניו בחייו רק ברבי יוחנן האמורא מצינו שאמר דין גרמא דעשיראה ביר שם ח' ב'? ואולי כוונת רבנו על מה דאיתא במדרש רות החדש: רבי יוחנן קשישו יומיה ותקיפו עינוי מאסתכלא ותולשא תקיף עלוי קם ואמר מה אנא לעלמא דאתי דקא הוי לי בנין ומתו אמרו ליה רבי מימך אנו שותים כו'. (ג) בברכות ח' ב' אמרו: הקובר את בניו מוחלין לו על כל עונותיו וצ"ע. (ד) לא אדע המקור לזה, אבל אחרי שיגעתי מצאתי כי כל הסימן הזה הוא כתוב חדר בתנא דבי אליהו זוטא פכ"ד יעו"ש קצת שינויים בלשון, ובאותיות דר"ע אות ג'.

שה. (א) במדרש רבה תולדות פרשה ס"ד: למה לא נאמר האלה אלא האל לומר מקצתן אני נותן לך ואימתי אני נותן את השאר לעתיד לבא. (ב) בסנהדרין צ' א': אמרו: האומר אין תחה"מ מן התורה אין לו חלק לעוה"ב ופירש רש"י שם ד"ה הכי גרסינן האומר: הילכך כופר גמור הוא, ובתוספתא סנהדרין פי"ג אמרו: ושכפרו בתחית המתים גיהנם ננעלת בפניהם ונידונין בה לדורי דורות. (ג) בשבלי לקט סי' י"ח הביא בשם אגדה: כטל שהחיה בו יצחק אבינו מיד פתחו מלאכי השרת ואמרו בא"י מחיה המתים. (ד) ברכות נ' ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

יפה ולבסוף יהא לתרווד רקב והנה כמה אדם מתאוה לאכול ואח"כ יסריח וכן אדם חי וימות ויסריח וכשם שאמר (ה) לכסות צואה כך אמר לקבור שנאמר כי קבור תקברנו ביום ההוא ויחשוב האדם שלא יאכל הרי מה שיאכל יהיה רפש ופרוח ואסור לדבר דברי תורה כנגדו וכן המת (ו) ולמה[ב] צוה לכסות [דם] כי בריות בראשית יש ממונה עליהם ואומר רבונו של עולם זה חוטא וזה אינו חוטא איך יאכל החייב את שאינו חוטא לכך צוה לכסות דם פן יאמר הממונה הנשחט זכאי והשוחט חייב שכל זמן שהוא בגלוי הממונה אומר והדם צועק שנאמר (איוב טז יח) ארץ אל תכסי דמי ואל יהי מקום לזעקתי ומן הדין היה לכסות הצואה שיאמר זה אוכל אינו זוכר שעתיד הוא להיות והרי קרוי בחייו רפש וטיט שנאמר (שם לג כה) רטפש בשרו (ישעיה נז כ) והרשעים כים נגרש וגו' ויגרשו מימיו רפש וטיט אדם מסריח במותו וכשמאכל יוצא ממנו מסריח וכתי' (דברים כג יד) וכסית את צאתך והמת לקבורה מאכל משתה בבטן וכן אדם כשמת נדילים תולעים וכן במת כל זה יחשוב כשהוא שבע והרוגי ביתר שלא היו דומים לשאר מתים שלא סרחו ונאמר (תהלים קמה ט) טוב ה' לכל וכתיב (שם קכה ד) היטיבה ה' לטובים וכתיב (שם עג א) אך טוב לישראל [אלהים] לברי לבב קשו קראי אהדדי ועוד מי שיצא מנוגע או עיור או בחצי איברים אין טוב לו ואיך כתיב טוב ה' לכל אלא טוב לכל אף למתים שמסריחים שבשביל זה ממהרים לקוברם ועוד שמתפחדים מן המתים שכל זה כדי שימהרו לקוברם ומה שצוה לכסות הדם כדי שלא יהא הממונה קטיגור שהחייב שוחט את הזכאי ומה שאין מכסין דם צאן ובקר מפני שהן קריבין למזבח ואין הממונה יכול לומר איך ישחט זכאי החייב כי בשביל גבוה ומשולחנו קא זכו ושניא כה לא מצאנוהו כשישראל רחוקים מן המזבח לא הצריכם לשחט ולקרב למזבח וגם לא רצה שיכסו דם בהמה בזמן הזה מפני שאם היו מכסים למחר יבנה בית המקדש ויאמרו אישתקד מי לא כסינו אף עתה נכסה ולא יתכן לכסות מבהמה שקריבה למזבח שעליה לא יקטרג שהרי אם היו מכסין דם קרבנות היה כמתרעם על העליון שהתיר לשפוך דם הבהמה לשחוט ומה שהתיר לשחוט קרבן לומר שאדם הממיתה חייב ואם אדם מת בדיני שמים אין להרהר על מדותיו אם התיר להרוג החייבין אין להרהר על כך ולא יקבל אדם עונש על זה ויקבל שכר על כך כמו כהנים על שחיטת קרבנות ועל שחיטת חיה בהמה ועוף לצורך שבת ויום טוב ולצורך העור תפילין ומזוזות הרי מצוה עושה ששוחט (ז) ואם נפש אדם מתאוה לאכול בשר מותר לו ובלבד שיעסוק בתורה שכתובה בקלף התיר לא בשר שבתוך העור ואם אדם חוטא המלאך אומר איך חייב יאכל הזכאי אבל לאדם טוב התיר לו כמו שהותר לדוד המלך לפשוט בגדוד כמו לפרנס עניי ישראל וכגון שהתיר להרוג אומות כשחוטא אדם אז יאמרו (דברים לג נו) כאשר דימיתי לעשות להם אעשה לכם וכתיב (הושע א ד) ופקדתי את דמי יזרעאל על בית יהוא והלא מפי אלישע עשה אלא כיון שיהוא הרג לבית אחאב ועשה כמעשיהם הרי נתחייב והוא שיהא מחוייב על אחאב שהרג אע"פ שהיה מחוייב כי לא יתכן שיהרוג מחוייב את המחוייב כמוהו וכך אומר הסטן רבונו של עולם כיון שזכאי הורג חייב ברין עושה אבל חייב את הזכאי הרי לא יתכן ומן הדין היה אילו זכה אדם שהיה בגן עדן מה שהיה

ב) מעין דכניו לקמן סי' תמצ"ג וכנדפס שע"ג.

(ה) דברים כ"ג י"ד. (ו) ביומא ס"ז ב': דברים שהשטן משיב עליהם ואלו הן אכילת חזיר ולבישת שעטנז וכתב בתוס' ישנים שם: וכן יש הרבה אפר פרה וכסוי הדם וכיוצא כהן. והרמב"ם במורה פמ"ץ לשלישי כתב: כל חיה ועוף שמותר לאכלם כשישחט יכסה דמו בעפר עד שלא יתקבצו עליו לאכול סביביו, והחנוך מצוה קפ"ז כתב: הנפש תלויה בדם כו' ולזה ראוי לנו לכסות הנפש ולהסתירו מעין רואיו טרם נאכל הבשר כי גם בה נקנה קצת אכזריות בנפשנו. (ז) הרמב"ם במורה פמ"ח לשלישי כתב: ואמנם מצות שחיטת בהמה היא הכרחית כו'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אוכל לא היה נעשה זבל אלא נבלע באיברים (ח) כמן שהיה נבלע באברים כדי שלא יצטרך לנקביו ולא יבטל מדברי תורה והאוכל מזה המאכל צריך לכסות (איוב לה יא) מלפינו מבהמות ארץ (ט) חתול וכלב צריכין לכסות וכשישבע אדם יחשוב כשם שאכילתי לסרחון בקרבי ואני צריך לכסות כן גופי כשימות צריך קבורה ובאשר לא הסריחו הרוני ביתר אמרו נתקן ברכה עליהם שאלו נשתנו משאר מתים שלא הסריחו וניתנו לקבורה כדי שיזכור כשישבע יום המיתה שיסריח כצואה וכתיב (ירמיה טז ו) לא יקברו ולא יספדו להם (שם שם ז) ולא ישקו אותם כום תנחומים וכתיב (שם שם ח) ובית משתה לא תבוא לשבת אותם לאכל ולפי שאילו נשתנו תקנו על הכום וכתיב (שם לו ל) ונבלתו תהא משלכת לחרב ביום ולקרח בלילה וסמך לו (שם שם לא) את כל הרעה אשר דברתי, הרי כשלא הסריחו וניתנו לקבורה יתכן הטוב והמטיב טוב ה' לכל שמסריח כדי שיקברוהו מהרה ומטיב שנתנו לקבורה שכל זמן שמת מושל אסור לדבר דברי תורה בפני המת ובפני הצואה וכתיב (ישעיה כח ח) כי כל שולחנות מלאו קיא צואה בלי מקום וכתיב (מ"א יג ח) לא אבא עמך אין שכינה שם ומדבר בנ' שיושבין על שולחן אחד לכך יחשוב אדם בעת שישב על השולחן דברי תורה ויזכיר הטוב והמטיב על הרוני ביתר (תהלים קכה ב) ירושלים הרים סביב לה וה' סביב לעמו לשומרם שלא יסריחו (שם שם ג) לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים שלא ישב עם רשע ועם הארץ על השולחן מפני שאסור לדבר עמהם בדברי תורה (שם שם ד) השיבה ה' לטובים (שם קכו א) שיבת ציון היינו כחולמים שאינו מסריח ותיקנו אחר ירושלים הטוב והמטיב כמו שמצינו בבנין הבית (מ"א ח סו) על כל הטובה אשר עשה וגו' לישראל (י) שילדה כל אשה זכר ומצאום טהורות שהרי סמך לשלמה (תהלים קכז א) אם ה' לא יבנה בית וסמך לו (שם שם ג) נחלת ה' בנים שילדו זכרים (שם קכח ג) אשתך כגפן פריה שמצאו נשותיהם טהורות (שם שם) בניך כשתילי זיתים סביב לשלחנך בניך הרי ב' והוא בעצמו ג' הנה כן יבורך יברך כתיב ג' חייב לברך בזימון זיתים שמן מעכב את הברכה (שם שם ה) וראה בטוב ירושלים יכרכך ה' מציון לכך צריך להזכיר אחר בונה ירושלים הטוב והמטיב ועוד כת' (שם קלב יד) פה אשב כי אותיה (שם שם טו) צדה ברך אברך אביוניה אשביע לחם הרי במזון צריך לברך על ירושלים שבשבילה במזון ברכה (שם קלג א) מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד אחים ב' גם הרי ג' (שם שם ב) כשמן הטוב (יא) שצריך שמן לידים וסמך לו (שם קלד ב) שאו ידיכם קדש וברכו (שם שם ג) יברכך ה' מציון ומזכירים הטוב והמטיב אחר ירושלים שבירושלים יהיו מתים וזה הטעם אומרים בצידוק הדין (יב) לאחיאה מתייא ואמר יעקב (בראשית מה כח) אלכה ואראנו בטרם אמות והלא יעקב ידע שלאחר מיתה ידע שהוא חי ולמה צריך לראותו בחייו אמ' לפי [ע"ב] שהוא בין העריליים שלא היה לומד ממעשיהם הרעים אלך ואשיבנו למוטב ועוד המת רואה את החי והחי אתנו יכול לדבר עמו אלפים שנה משעסק אברהם בתורה אבל שם ועבר שלא עסקו אלא בשבע מצוות לכך אינן מן המנין אבל אברהם עסק בכל התורה (יג) אפילו בעירובי תבשילין שנאמר (שם כו ה) עקב אשר שמע אברהם בקולי תורותי תורה שבכתב ותורה שבעל פה וסמך (יד) בה'ב'ר'א'ם, א'ב'ר'ה'ם' אצל ישבות כי בו שבת עירובי תבשילין בשיש שביתת יו"ט אצל שבת וסמך לו אברהם שמע אותם ושמר כל דבר שאין נוהג בעליונים צוה לכסות עליונים חיים והאדם נברא בצלם אלהים וכתיב (תהלים פב ו) אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם וכתי'

(ח) יומא ע"ה ב'. (ט) עירובין ק' ב' ולפנינו ליתא כלב. (י) מועד קטן ט' א'. (יא) ברכות נ"ג ב'. (יב) ר"ל בקדיש אחר צדוק הדין. (יג) יומא כ"ח ב'. (יד) בה'ב'ר'א'ם, א'ב'ר'ה'ם' פו"ב בהבראם באברהם בזכותו של אברהם.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

(זכריה יב ח) ובית דויד כאלהים כמלאך (בראשית ג ה) והייתם כאלהים לכך נשמת אדם כמוצאה צורתו משתנה וצריך לקוברו אבל שאר בריות אינן צריכין קבורה כי לא נברא בצלם ולא ישתנה כי (טו) מלא טינה ושער הם ועוד עצם כל דבר טמא אינו מטמא ועצם אדם כשעורה מטמא אבל פחות מכשעורה נקרא עפר כי בעפר פחות מכשעורה מכסין הדם ואין מכסין אלא במה שצומח זרעים ויציצו מעיר כעשב אדם שעתיד לעלות מן הקבר צריך קבורה כזרעים שכמו שזרעים בארץ צומחים אבל בריות שאין בדמות ואין עתידין לעלות ולחיות אין נקברין לכך עצמות אדם (טז) אין מטמאין כדי שלא תשרה טומאה עליהם וכדי שיקברום ולפי שנשמה עולה למקום שנבראת והגוף למקום שנברא ואילו לא נקבר אדם היו אומרים מקרה אחד לאדם ולבהמה כמו שזו לשחיטה ולאכילה כך זו ויהיה אדם הורג את חבירו ואוכלו כמו אומה שאוכלת בני אדם ועוד יהא אוב וידעוני ודורשי המתים מצוי בעולם ועוד כדי שלא יצטערו אוהביו וכשאין עושין רצון בוראם אמר מידת הדין מאחר שעושין מעשה בהמה תן נבלתם למאכל לעוף ולחיה (תהלים עט ב) בשר חסידיך לחיתו ארץ לפי שהיה בידם למחות ולא מיחו דבר אחר אין לו לחסיד לדור במקום פריצים וכל (ס) ישראל עריבים זה בזה שנא' (שמות כד ג) ויען כל העם קול אחד ויאמרו כל הדברים אשר דבר ה' נעשה אילו היה אחד מוחה לא ניתנה תורה לכך אומרים ברכינו אבינו כולנו כאחד באור פניך כי במאור פניך נתתה לנו ה' אלהינו תורת חיים אהבת, נזכה כולנו במהרה לאורו (יז) ראתה שפחה לאור שכינה בים ובמתן תורה מה שלא ראו ישעיה ויחזקאל לכך אומרים ונזכה כולנו במהרה לאורו שעריבים זה בזה ולכך אומרים ברכינו אבינו כולנו כאחד באור פניך וכתיב (ישעיה מ ה) ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדו כי פי ה' דבר.

שו. כשהגיע אדם לעת זקנותו והיו אבותיו צריכים אם היה גר בארץ אחרת שמא ימות שם לכך לעת זקנותו ידור במקום שנקברו אבותיו שיקבר עם אבותיו שכן מצינו ביצחק אבינו מפני הרעב גר בארץ פלשתים לאחר שעבר הרעב עלה לבאר שבע מקום שהיה אברהם וקרא בשם ה' (א) שתיקן בית תפילה מי לה' היו מתפללין שם ומקריבין שם קרבנות ובזקנותו אומר כיון שלא ידעתי יום מותי אשב בחברון שנאמר (בראשית לה כז) ויבא יעקב אל יצחק אביו ממרא קרית הארבע היא חברון אשר גר שם אברהם ויצחק:

שז. ג) **שמע** עצה וקבל מוסר (משלי יט כ) שמע עצה בחיים וקבל מוסר מאחרים שהרבה ראיתה שצוו בחוליים ובני ביתם לא עשו מצותם וזהו (שם שם) למען תחכם באחריתך, כישקרבו (נ) ימי אדם למות יצוה לפני עדים ואפילו לאביו לא יאמין כל שכן לבניו ולאשתו ואם יודע שאביו אינו נאמן לא יעזוב ביד אביו אלא ביד יראי שמים שאם לא כן אתה הפושע וקשה יותר מן הגזל שהרי הגזלן יכול להשיב הגזילה אבל זה לאחר מיתה אין תשובה ואין כפרה ועליו נאמר (א) (קהלת ז יג) לא יוכל לתקן את אשר עיוותו (שם א טו) מעות לא יוכל לתקון וזהו למען תחכם באחריתך.

שח. ד) **כשאדם** חולה אל יבטיח עצמו לומר הוא יבריא ויתרפא ואין צריך לצוות אלא יאמר עתה בידו ליתן ולצוות ולדבר שמא ימות פתאום (ס) ודבר זה כתוב בתורה ובנביאים ובכתובים (בראשית מז כט) ויקרבו ימי ישראל [דף ל"ח] למות

ס) לל"נ. ג) מצ"ז. נ) מצ"ח. ד) מצ"ע. ס) ע"כ.

(טו) אולי צ"ל טינוף ושער וכונתו למה שאמרו בכורות י"ט ב': סימן הוולד בבהמה דקה טינוף.
(טז) יש למחוק מלת "אין." (י) מכילתא בשלח מסכתא דשירה פרשה ג'.
שן. (ס) מדרש לקח טוב לך י"ג ד'.
שז. (ס) צ"ל כי מי יוכל לתקן.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ויקרא לבנו ליוסף וצוה ליוסף ולבניו וכן (דברים לא יד) הן קרבו ימיך למות קרא את יהושע וכן (מ"א ב א) ויקרבו ימי דוד למות ויצו את שלמה בנו לאמר וכן בדברי הימים שצוה דוד לישראל לכך אל ימתין אדם עד שיחלה בחולי כבד אלא יחשוב שמא ימות בפתאום.

שמ. **וכן** יחשוב הפורש למדינת הים ולמקום רחוק ולמקום סכנה וצוה בפני עדים נאמנים ולפני צדיקים ואם יצוה בדבר ממון אל יצוה על ממונו אלא צדיקים ואם יצוה לתת לקרוביו יתומים או לצדקה יתן מה שיצוה ביד נאמנים צדיקים שידועים לכל שיעשו כמו שיצוה שכמה פעמים שראינו שאשתו ובני ביתו מאותן שהפקיד בידם שלא עשו לאחר מותו כמו שצוה אע"פ שהיו שם עדים כשצוה כי אמרו אין לנו וכמה שבועות לשקר נעשו ויש שיעשו פשרה למי שצוה לתת עשרה וקוקים לא רצו לתת כלום עד שמחלו להם מה שרצו והשאר נתנו זה דומה לליסטים שנטל הרבה ואמר לנגזל אני מחזיר לך העשירית על מנת שתמחול לי כל מה שנולתי אמר הנגזל מוטב שאמחול כדי שיתן לי העשירית ואם לא אמחול לו גם העשירית לא יתן לי הרי לא נמחל לו מן השמים כמו(א) האי שתלו אותו ומכר ממכרו ומן השמים לא ימחול לו לפיכך המצוה יתן ממונו ביד נאמנים שידע שיקיימו לאחר מותו מה שמצוה וכן מי שיש לו ספרים ובנו עם הארץ ושמא בנו לא ישאיל לבני אדם שחפצים ללמוד יפקיד הספרים ביד הצדיקים נאמנים ויכתוב לפלוני השאלתי פלוני ספר שלי להשאיל לטובים וכל שיש בידו ממון אחרים יעשה כמו שכתוב למעלה ולא ימתין עד שיחלה אלא בבריאות גופו יפקיד אם ימות שיעשה כך וכך ואם יודע שאין בני ביתו נאמנים ישאל לחכמים צדיקים היאך לעשות שלא תהא נשמתו מגורשת מצרור החיים ואם לא יעשה ככל מה שכתוב למעלה הרי כל מה שיעשו אותם שצוה מעלה עליו כאילו מחשיאם וחוטא לאחר מותו שהוא גורם וכן ההולך למקום רחוק (קהלת יב יב) ויותר מהמה בני הזהר.

שי. **אחד** היה שמת בלא בנים וקורם שמת היה מצוה שיניחוהו על אותו קש ונתן כל הכרים והכסתות לבעלי בתים עניים זה עשה קודם שמת כי יודע היה כי אנשי ביתו לא היו מהוגנין ולא יקיימו לכך בעודו בחיים נתן הכל.

שיא.ב) **מצוה** לקיים דברי המת(א) והוא כשמצוה על ממון אבל על גופו כגון לבנו לנהוג בזיון בגופו להכות על גופו אע"פ שחוקיהו גרר עצמות אביו או אביו שצוהו הנה ממון הרבה אתה יורש שהוא ממוני אל תעשה טובה באותו ממון ואל תתן צדקה ואל תהנה אלא אתה לבדך ממנה מוטב שיאמר הבן אבי תן לאחרים כיון שאין הנאה להקב"ה ממנו או תן לי רשות לעשות רצוני ונם אני אהנה ממנו.

שיב.ג) **הנה** אחד צוה לבנו כשימות שיביאוהו למקום אבותיו להקבר עמהם ומת והיה הבן חפץ לקברו במקום שצוהו אמרו לו לא יתכן שהרי ימות החמה הוא והיום חם שמא יסריח ושמא יבקע ושאל לחכם ואמר לו כיון שכבוד אביו שלא להוליך אותו אל תוליכנו מן זה המקום.

שיג. **אבא**(א) שאול בן בטנית היה אומר לבניו קברו אותי תחת מרגלותיו של אבא והתירו תכלת(ב) מטלית מפלוני ואם אמר הבן לקבור אותו למעלה

ב) מפ"כ. ג) מפכ"ב.

שמ. (ב) בבא בתרא מ"ו ב'.

שיא. (ב) בשבות יעקב ח"א סי' קס"ח כתב דמצוה לקיים דברי המת רק לענין הירושה אבל לשאר דברים לא ויש ראיה לדבריו מכתובות ק"ב ב' יעו"ש.

שיג. (ב) מסכת שמחות פרק י"ב. (ג) צ"ל והתירו תכלת מאפלוני.

www.daat.ac.il * דעת - אתר לימודי יהדות ורוח

מאביו שרגליו כלפי ראשו של אביו אומרים לו לא יתכן שרגלי הבן כלפי ראשו של אביו אבל האב שצוה לקבור את עצמו ברגלי בנו עושים.

שיד. (פ) **אחד** חלה למות וביקש מיהודי אחד שילמד לבנו קדיש (א) ועוד ביקש ממנו שלא יניח לאשתו כנען בן חורין אמר בעצתי לא יהיה והיאך אני יכול למחות והיה בן חסיד אומר קדיש והיה קשה לו מאד ללמדו קדיש כדי שיאמר קדיש ובן חסיד היה אומר קדיש אמרו לו מכל מקום מצוה ללמדו הקדיש ולומר הקדיש לבן המצוה.

שטו. **אם** אדם סובל ייסורין גדולים ואומר לאחד פלוני אתה רואה שלא אחיה הורגני כי לא אוכל לסבול אל יגע בו ומה [ע"ב] שכתוב (שופטים ט נד) ויקרא מהרה אל הנער נשא כליו ויאמר לו שלף חרבך ומותתני פן יאמרו לי אשה הרגתהו וידקרהו נערו וימת ברע עשה הנער או תוכל לומר לא חטא כי אמר אם אמיתנו מיד יפוצו ישראל מעליו ולא ישרפו את המנדל שנא' (שם שם נה) ויראו איש ישראל כי מת אבימלך וילכו איש למקומו ומן הנער נושא כליו של אבימלך רצה עמלק לפטור את עצמו שנאמר (ש"ב א י) ואמתתהו כי ידעתי כי לא יחיה אחרי נפלו ודוד הרגו וכתי' (ש"א לא ד) ולא אבה נשא כליו כי ירא מאד (א) אבל שאול מותר מפני שלא יתחלל שם שמים בישראל (ב) ואם ייסורים גדולים באים על אדם ויודע שלא יחיה אינו יכול להרוג עצמו וזה למדנו (ג) מר' חנניא בן תרדיון שלא רצה לפתוח פיו ואם(ג) גורמין שלא ימות מהרה כנון שהיה אחד נוסס (ד) והיה אחד קרוב לאותו בית חוטב עצים ואין הנשמה יכולה לצאת מסירין החוטב משם (ה) ואין משימין מלה על לשונו כדי שלא ימות ואם נוסס ואומר אינו יכול למות עד שישימוהו במקום אחר אל יזיזוהו משם אע"פ(ג) שאמרו (ו) אדם נוסס אין מוזיזין אותו ממקומו אם יש דליקה אין מניחין אותו בבית ומוציאו אם יש דליקה בבית ויש מת מוטל בבית ויש ספרים ואין ספוק להציל שניהם יציל המת אם אביו מת מוטל בבית וקטן חי ישראל אע"פ שאינו קרובו ודליקה בבית יציל הקטן החי אע"פ שיודע שאביו ישרף טריפה ואחד חי בריא יציל החי הבריא:

שטז. (ד) **מעשה** באחד שחלה בא אצלו הרופא לרפאותו אמר לו אם תשתה מים יהיה סכנה ואם תאכל מאכל פלוני מסתכן בנפשו אמר לבנו תן לי מים ואותו מאכל פלוני ואם לאו לא אמחול לך לא בעולם הזה ולא לעולם הבא אמר לו החכם אל תהיה חושש לדבריו.

שיז. (ד) **אל** יתנו לנוסס לאכול כי אינו יכול לבלוע אבל נותנין לו בפיו מים שמוצצין מן שלוויא יבתשוהו וימוצו המרק ממנו ונותנין בפיו שיוכל לדבר ואין צועקין עליו בשעת יציאת נשמה כדי שלא תחזור הנשמה ויסבול ייסורין קשין.

פ) בנדפס הוא סי' תסכ"ג, טולס תחת תיבות: למד חלה למות וכתב: לחת שלוי בן בעניים היה. ומוכחת הכ"י מתוקנת כי לפ מלחנו זה על פ"ם בן בעניים. א) תסכ"ג ושם כת' ולין. ג) תסכ"ד. ד) לפ"ד.

שיד. (פ) הסימן הזה כולו מוקשה ועיין בהמפרש וה' רייפמאנן מגיה שצ"ל לא יניח לעשותו בן חורין ר"ל שהבן לא יהיה בן חורין מאמירת הקדיש וגם זה דחוק.

שטו. (פ) בבראשית רבה פל"ד: יכול כשאול ת"ל אך. (ב) יעוין תוס' גיטין נ"ז ב' ד"ה קפצו: הכא יראים היו מיסורין הרי דבשביל שמתירא מן יסורין אין זה נקרא מאבד עצמו לדעת וכן אחיתופל שנחשב בסנהדרין צ' א' דאין לו חלק לעוה"ב קאמר שם ק"ז א' משום מלבין פני חברו ברבים ולא משום דהחניק את עצמו אלא ודאי אחרי כי אחיתופל ידע שדוד בודאי יהרגהו לכן בחר לו מיתה ע"י עצמו. (ג) עבודה זרה י"ח א'. (ד) דין זה הובא בשו"ע י"ד סי' של"ט ס"א. (ה) גם זה שם וצ"ל ומסירים המלח מעל לשונו. (ו) שמחות פ"א.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שיח.ה) ועת למות (קהלת ג ב) למה הוצרך קהלת לומר כן אלא כשאדם נופס כשנפש אדם יוצאה אין צועקין עליו שתשוב נפשו כי אינו יכול לחיות אלא מעט ימים ואותן ימים יסבול ייסורין וכן למה לא אמר עת לחיות אלא לפי שאין זה תלוי באדם שאין שלטון ביום המות.

שיט.ג) [דף ל"ט] שמעתי מי שבולע אפרסמון שקורין בלשמע משקל ג' מחציות שימות מיד.

שכ.ג) ומעשה באחר שבלע ומיד ריץ לביתו וציוה ומת וניקבו בני מעיו ולעולם יהיה במאור פניו כמו שהיה באותו שעה שאכל ומשח את פניו ואם בבחרותו משח את פניו באותו מראה יהיה לעולם.

שכא.ג) ומעשה באיש שבלע אפרסמון ומת לאחר שנים בא בחלום לבניו שיחפרו אחריו שידעו מה קשה לו היו סבורים שמא הפשיטוהו והוא ערום חפרו אחריו ומצאוהו שלם כיום שנקבר ננעו בבגד הגוף שנקבר בו שכריך בו לראות בנופו היאך הוא כשנגעו בבגד הגוף והבגד נפלו ולא נשאר כלום כי לפני כמה שנים מת והיה כאבק ולמה בא בחלום כי היו דנין אותו שהוא שלם ולכן (א) לא היו ראוי בא בחלום לכך שיפול שהיה שלם גופו.

שכב.ד) מעשה בחכם אחר שראה בחלום אדם גבוה יותר מן הבית ופני אדם לו אמר ליה בא ואראך קבר אביך והאדם הגדול הוליכו לקבר אבותיו והגביה הקבר אמר דבר עם אביך ראה שהיה אביו בכעס ולא רצה לדבר עמו אמר האדם הגדול הגבוה אינו רוצה להשיב לפי שקבר שלו מוקף באבנים ולקחו גוים ב' אבנים ואינך נותן אחרים תחתיהם והיה נראה לו כאילו שני אבנים חסרו שם ואחר כך אמר לו ועוד אביך כועס כי היה הייב לאיש פלוני ב' זקוקים והזקוק א' לא הספיק לפרוע למה לא פרעת בשבילו כשהקיץ אמ' לאמו פרע אבי אמרה כן אמר הוא רוצה למלאות הקברות אדמה והאבנים למלאות קבר אביו אמרו לו לא תעשה סכנת נפש היא לא תעשה לאחר ימים רבים ראה גוים שהוציאו עפר מבתיהם אמר הואיל ואתם מפנים עפר מבתיכם תביאו לקברות ואני אתן שכרכם וכר ראשית חלום ומילא קבר אביו וב' אבנים שחסרו שם אחרים תחתיהם ושאר קברים שנפלו מלא עפר ורצה לעשות כן לכל קבר וקבר ולא רצו הגוים להביא עפר יותר ומת לו בן ובת ומקצת הקהל אמרו לפי שהתחיל במצוה ולא גמרה (א) כמו יהודה שמתו לו ער ואונן.

שכג.ה) מעשה (א) שעשו ארון למת ונשאר מן העץ אמר יהודי אקח אותה התיכה ואתקן כינור אמרו לו אל תקח ולא חשש ותקן כלי שיר מאותה התיכה וראה בחלום אותו המת שתיקנו לו הארון ואמר לו קודם שתיקן משיור הארון כלי שיר אם יתקן הוא ינקום ממנו ולא חשש ותיקן ועוד אמר ליה אם לא ישבור הכנור יהיה מסובן ולא חשש והלה וכשחלה מאד לקח בנו אותו כלי שיר ושיבר על קבר של אותו שנראה לאביו והניח השברים על הקבר ונתרפא אביו ואמר על הענין המת (משלי יז ה) לועג לרש חרף עושהו ואשר נאמר (קהלת ט ה) והמתים אינם יודעים מאומה אם בא המת בחלום על ענין המצות כמו (ב) שאמר מת של מעשר שני הם דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין.

ה) לל"ד. ג) מפכ"ס. ג) מפכ"ו. ד) מפכ"ז. ה) מפכ"ס.

שכא. (ג) ג' תבות אלו יש למחוק.

שכב. (ד) סוטה י"ג ב' בראשית רבה פרשה פ"ה: כל מי שהוא מתחיל במצוה ואינה גומרה קובר את אשתו ואת בניו ממי אתה למד מיהודה כו'.

שכג. (ה) מובא בלחם הפנים יו"ד סימן שע"ו. (ג) סנהדרין ל' א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שכד.[ב] **אם** (א) שני בני אדם טובים בחייהם נשבעו או נתנו אמונתם יחד אם ימות אחד מהם שיודיע לחבירו היאך באותו עולם אם בחלום או ער אם בחלום יבא הרוח וילחוש באוזי החי או אצל מוחו כמו בעל החלום ואם נשבעו שידבר עמו ער המת יבקש למלאך הממונה להלבישו דמות מלבוש והרוח המפוזר להדביק יחדו עד שידבר עם הבירו את אשר עשו תנאי ביניהם להודיע כיצד יבדוק שהוא הנראה לו ואינו שד או מזיק ישביעהו(ב) ולא יוציא דבר שמים לבטלה ועור לא יוכל המת להזכיר י״ה שבו נברא העולם הזה והעולם הבא לפי שאינו בענין עולמות לא יוכל להזכיר וכתיב (תהלים קטו יז) לא המתים יהללו יה אלא (שם קנ ו) כל הנשמה תהלל יה.

שכה.[ג] **אם** (א) אדם רואה חלום או רוח או מזיקין אל יניד לשום אדם כי כל הרואה מזיקים ונוגע באש קודם שיוציא דבור מפיו ואינו מניד לשום אדם מה שראה לא ינזק ולא ימות.

שכו.[ג] **אמרו** הראשונים מי שנראה לו דמות המת והוא שד והוא סבור שהמת הוא והוא ער במקצתם אמרו שירוק עליו ויאמר לו טמא טמא ברח מכאן וירוק עליו.

שכז.[ג] **מעשה** היה באחד תלמיד חכם שהיה לו בן והיה בחור גדול והאב מלמדו תורה ונפטר הבן בלא בנים והיה האב צועק במר נפש בני ר׳ יוסף בא ללמוד וכשהיה לו לאכול היה צועק בני ר׳ יוסף בא לאכול. פעם אחת השכים האב ללמוד והיה צועק בני ר׳ יוסף בא ללמוד כמו שהיה רגיל לקרותו כשהיה חי ובא השד בדמות בנו ועמד כנגדו מיד הבין שלא היה בנו אלא השד הוא רקק עליו ואמר צא טמא מכאן וברח לך ברח השד לכך אין לאדם להצטער בשינוי העולם אין לאדם להתאבל אלא כמנהג אחרים. ויש אם נראה לאדם השד (א) יכפוף גודלו בתוך אצבעו ויניע בנחלים קודם שידבר ואל יניד לאדם מה ששמע או מה שראה ויש כשיראה המת ישביעו בשם ה׳ באותו לשון שהמת מדבר בו כשהוא בחיים ויאמר משביע אני עליך מזיק שלא תזיקני ולא תזיק לשום אוהבי ואם תשביע אותו שלא יצא משם לא יהא רשאי לצאת ובלבד שלא ישן שאותו ידמה עצמו לחיה או לאדם או לחתול שבא לנשוך או להזיק ובתוך החלום שמא יאמר צא הרי כבר נתן רשות ואם תפשו שינה יכנים גודלו בתוך אצבעותיו ויאמר (זכריה ג ב) ויאמר ה׳ אל השטן יגער ה׳ בך השטן וגו׳ מאש ואם לאדם אין לו לב להשביעו יבקש לו בעד הקב״ה שלא יזיק לו ויש אומרים יפול לפניו ארצה כיון שנכנע לא יזיקנו ואל יברח רק יבקש בשם ה׳ ובעבור ה׳ שלא יזיקנו ובדברי הימים (א כא יז) אומר תהי ידך בי ובבית אבי ובעמך לא למנפה ובשמואל (ב כד יז) לא הזכיר ובעמך לא למנפה (ב) מפני שאמר דוד רבונו של עולם מוטב שבעמך תשלח חולי או שום דבר קשה ובלבד שלא ימותו וזהו שנאמר יסור יסרני יה ולמות לא נתנני וזהו שנאמר

ב) מסכ״ט. ג) לל״ם. ג) לל״ו.

שכד. (ב) בשו״ע יו״ד סי׳ קע״ט סי״ד כתב: להשביע את החולה שישוב אליו לאחר מיתה להגיד לו את אשר ישאל אותו מותר ויש מתירין אפילו לאחר מותו אם אין משביע גופו של מת רק רוחו ויעוין בש״ך שם סקט״ז. (ג) מגילה ג׳ א׳.

שכד. (ב) יעוין לקמן סי׳ שפ״ו.

שכז. (ב) כעין זה ברכות נ״ה ב׳. (ג) אולי רצה רבנו לרמז כי כותב דברי הימים חשש רק לכבוד דוד וזרעו (יעוין המיוחס לרש״י דה״א ג׳ ח׳) לכן בשמואל לא אמר ובעמך כי החטא תלה דוד רק בעצמו אבל כותב ד״ה רצה להגיד לנו כי דוד אמר שאולי החטא בעם ישראל לכן ביקש כי לא תהיה מגפה וד״ל.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אשרי הגבר אשר תיסרנו יה וכשיפול לפניו יבקש מהקב"ה שלא יזיק לו ואם בא לנשקו לא ינשק אותו ולאדם שמת בנו או בתו אל ינשק אותם ואל יניח אשתו לנשק אותם כי מקצרים ימי בניהם ובנותיהם ויש למחות ביד האב והאם ואין לומר לשום אדם כשמת מוטל לפניו ונפשו מרה לו מאד אין לומר למת שיוליכנו אחריו וכל שכן שאין לתפוש ידו בידו ולומר שיוליכנו אחריו ומעלין עליו כאילו הורג את עצמו וכת' (בראשית ט ה) אך את דמכם לנפשותיכם אדרוש.

שכה. ה) הרואה גוי שבא בחלום אליו או גויה שכבר מתו ואומר לו לבא אחריו.

שכו. ו) ועתה אם יהודי בא אחר אדם הוא ילך על הקברות וישביענו שלא יבא אחריו ויבקשנו אבל אם הוא למרחוק ולא יוכל ללכת שם או גוי ואין ללכת שם יחקור איש יהודי ששמו כשם גוי שבא אחריו ואם יהודי זה אינו יכול ללכת שם ילך על קבר יהודי או גוי ששמו כשם של אותו שבא אחריו וכן אם יהודית או גויה תלך על קבר יהודית או גויה ששמה כשמה ויבקש לנפשה ואם גויה תשביע לנפשה ותאמר לה היא משבעת אותה בשבועה שלא תבא אחריה וכל אשר נקרא בשמה שלא יבואו ואני פלוני או פלונית בת פלונית איני רוצה לבא אחריך ולאחר כל אשר נקרא או נקראת בשמך ולא אחר שום מת או מתה ועל זה אני משביעכם ואבקש מכם כי אני רוצה עוד לחיות שנים רבות ואת או אתה הנקראים בשם הבא אחרי תלכו ותאמרו לאותה נשמה פלוני בן פלונית או פלוני בת פלוני שלא יבא אחרי ואיני רוצה לבא אחריה וגם היא לא תבא אלי והוא יאמר שלשה פעמים בקול שנשמע ארבע אמות. פעמים ז) רוחו של מת בא בחלום לחי שילך עמו ומה יתרון יש למת כי פעמים הממונה שולחו או המת מבקש שיתן לו רשות ללכת אחריו כדי שישוב בתשובה או להשיב תקנתו שהרי נאמר לחזקיה (מלכים ב כ א) צו לביתך כי מת אתה (קהלת ז ב) והחי יתן אל לבו לעשות תשובה.

של. ג) מי שנתן מתנה ומת וקברוהו ואין ידוע אם הביא שתי שערות (א) אל יקילו לחפור לראות אבל אם מנפה בעיר יחפרו ויגלו העפר לראות בשל מי הרעה במה או בקבריו. (במדבר יט יט) והזה ד) הטהור בעל תורה הוא יזה וזהו שאומרים (ב) מזה בן מזה יזה וכן המגעיל לצורך חג המצות בעל תורה שבקי בהגעלה (ג) לא יגעיל.

שלא. יזהר ה) האדם הרוחץ את המת שלא יעזוב טינוף על בשרו וכן המעיין בקבר את המת ומשכיבו יזהר שלא יהיה עפר על פניו כי יש לו בשת שם כי הנשמות בתאר הגופות.

שלב. ו) אדם שנתעטף בציצית ולא נתעטף במעיל כשמת לא יעטפוהו אלא בטלית שהיה רגיל להתעטף בשל צמר וכתיב (דניאל ז ט) לבושה כתלג חור לכך בלבנים.

שלג. ז) זקן אחר היה חולה היה עני צדיק ולא היה לו שום דבר כי אפילו הלחם היה לו בצמצום אמר הזקן כשימות שיתנו לאותו צדיק העני אותו טלית שלו אמרו לו מוטב שישכיבו בו את עצמו אמר כיון שאין לו במה לקנות לו טלית אחר לתת לו מוטב שאתן לו טלית שלי מפני שאני לא אברך עליו בקבר והוא יברך עליו בכל יום.

ה) לל"ז. ו) מצ"ל. ז) מצל"ב. ד) מצל"ג. ה) מצל"ג. ו) מצל"ד. ז) מצל"ה.

של. (ה) בבא בתרא קנ"ד א': אי אתם רשאים לנוולו. (ו) ברכות כ"ח א'. (ג) צ"ל הוא יגעיל מובא במגן אברהם סי' תנ"ב סק"ט.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שלד.(ס) איש אחד כשהלך לבית עולמו נתן טליתו לאחד כדי שיתעטף בו אמר להכם אם אתעטף לו בשבת שמא לא אוכל להתאפק שלא תרד עיני דמעה בשבת אמר לו יותר טוב תעשה לו כשתתעטף שתקנה לך מצוה ולו תהיה זכות ושכר באותו עולם.

שלה.(ג) שנים היו הולקין אחד אומר כי מפשיטין בגדי רשעים המעוטפים בעדי יפה ואותן מלבישין הצדיקים שהרי אחד ראה בחלום שמפשיטין את שאינו הגון והיו מלבישין צדיקים שאינם מעוטפים בתכריכין יפים מפני דוחקן. וחברו אמר הרבה צדיקים שהופשטו בגדיהם ובאו בחלום לאנשי העיר שהם ערומים ואמרו להלבישן ובודקין ומוצאין שהופשטו(א) ורבי ינאי שצוה שלא להלבישו לבנים הרי משמע [דף מ'] שאין מפשיטין אחד ומלבישין אחר באותן בגדים.

שלו. וישמע אברהם אל עפרון וישקול אברהם לעפרון את הכסף אשר דבר (בראשית כג טז) ולא אמר לו אברהם תן בפחות כשמת מוטל אין מאחרין (א) ואחד היה רגיל לקנות צרכי המת והיה מת מוטל ולא רצה ללכת אמרו לו למה אינך קונה אמר איני מי שמתו מוטל לפניו לא יתן לו המוכרים לא ישאלו מידי מוטב שלא איזקק עד שיתן בידי המעות ואין חושדין את הרגיל לקנות נמצאת אתה מכשילן לעתיד לבא.

שלז.(ד) (א) כל שהוא בא משום חטא ומשום אשמה מותרו נדבה מותר עולה לעולה מותר מנחה למנחה מותר שלמים לשלמים מותר שבויים לשבויים מותר שבוי לשבוי מותר נזירים לנזירים מותר נזיר לנדבה מותר עניים לעניים מותר עני לאותו עני מותר המתים למתים מותר המת ליורשים, מותר המת יהא מונח עד שיבא אליהו רבי נתן אומר מותר המת עושין לו נפש על גבי קברו. אם(ס) מקבצין לצורך אדם להשיאו אשה לצורך סעודה ונותר יתן לעני כיון שלצרכו נתנו לו הנותנים.

שלח.(ו) אחד היה שוחט עופות אמר לו חבירו אני אביא עופות שלי אלא בעוד שתשחט אל תכסה הדם לא מצא בביתו והלך לשוק ושהה שעה גדולה באו בני אדם ודברו עם מי ששחט ולא ענה אותם ולאחר כך הביא העופות ושחט במקום ששחט אמרו לו לא עניתנו אמר כל זמן שאין מדבר לא הסיח דעתו שנאמר (מ"ב ד כט) כי תמצא איש לא תברכנו וכי יברכך איש לא תעננו כיון שלא ידבר בינתים הרי כאילו אלישע בעצמו שמו למטה על הנער ולמה לא נאמר כי ידבר לא תעננו אלא אמר כי תמצא איש לא תברכנו ואם לא היה שבשליחות אלישע כמו ביום אחר כי תמצא אשה אל תברכינה אין נותנין שלום לאשה כי תמצא איש לא תברכנו ואחר כך כי יברכך זהו יקרים אדם בשלום כל אדם וכי יברכך איש לא תעניו שלא תאמר משום גזילת הענייה אעפ"כ לא תעניו כיון שאתה יודע שמת לא יתכן לא לשאל בשלום ולא להשיב בשלום. (א) כשישז) מת מוטל ובאו אורחים לא יתן להם שלום ואם יתנו לו שלום לא יחזיר לו שלום.

ס) מצ"ו וכפול לקמן סי' תכ"ס. ג) מצל"ז. ד) מצל"ח. ה) מצ"ש. ו) כל הסימן כפול לקמן סי' תמ"ף. ז) בגדפס סי' תמ"ל

שלה. (ס) שבת קי"ד א'.

שלו. (ס) אולי צ"ל לאותו שרגיל לקנות צרכי המת, והמוכרים לא יתנו עד שיתן המעות (כלומר אלא יתנו מקודם למען לא יתאחר) ואין חושדין את הרגיל לקנות כדי שלא תכשילו לעתיד לבא (כלומר שום אדם לא ירצה להתעסק בקניות צרכי המת).

שלז. (ס) שקלים פ"ב מ"ה ועיין סנהדרין מ"ח א'.

שלח. (ס) מובא ביו"ד סי' שמ"ג ס"ב ויעוין באר היטיב שם.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שלט. ס) מי שמוליך מת עמו או ספרים ויהודי פוגעו לא יתן לו שלום ולא יענה לו שלום וכן כשמת בעיר שהרי כתיב כי תמצא איש לא תברכנו וכי יברכך איש לא תעננו וכשנפרד מקרוביו לא ינשק להם ואם הוא בדרך וירא מן הגוים שאם ידעו שהוא מוליך המת יהיה בסכנה או יזלזלו במת ובא גוי לשבת על הכלי אם ימנע ממנו ירגיש הגוי וירא פן יזיקו לו ופן יחטפו אותו ופן יזלזלו בו אל ימנע מלשבת עליו ואפילו הוא יכול לשבת עליו ולטייל עמהן (א) כדי לטרדם מן הדעת שלא ירגישו ומי ג) שיושב לפני חולה שנוטה למות ואין שם אדם אחר שידע בענין המת לעיין עליו מתי תצא נפשו ויפשוט אבריו ויעצים עיניו ויעסוק בו והגיע עונה של תפלה אל יצא משם להתפלל.

שמ. מת (א) מצוה שמוטל בגון שנים בכפר ומת אחד ואין אחר עמו לסייעו וכן אדם וקן או חולה והוא במקום שאין לו מסייעין והגיע ערב הפסח והוא יודע שאין בו כח ללוש בצק בטוב ושמא מחמיץ בידו מוטב שיתן שכר טוב לגוי כדי שיעשה כחפצו לעיניו.

שמא. ומעשה באחד שתפסוהו בשביה ולא נמצאו שם יהודים ורצו הגוים לתקן לו ולא רצה לאכול בלילה הראשון מצה אבל בשאר ימים עשו לעיניו ואכל וכשלא עשו לעיניו אע"פ שנשבעו לו שתקנו בכל עניין שעשו לעיניו לא אכל ואכל רק פירות ולא ידע בגירסא האגדה והיה לו חומש ואמר כל פרשה שיש בה יציאת מצרים.

שמב. בערב הפסח אם ימות מת בעת שצריכין לתקן מצות ואפילו קודם אין לעכב פן לא יוכלו לעסוק במצות ואם בערב הסובות ואם יש אדם שלא תיקן סוכתו ואין אחר שיתקן לו מוטב שלא יצא עם המת ויתקן אם לא שיוציאוהו בשחרית ואם מת מצוה שאין [ע"ב] מי שיעסוק בו כשרואה אדם שהוא נוסס ואפילו אינו נוסס יחשוב אם ימות יהיו בני אדם טרודים בסוכה ויקדים סוכתו קודם שימות וכן המתקן לולב לקהל מוטב שיתקן לולב ואם לא יוכל להוציא את המת אם יתקן הלולב מוטב שתיקן הלולב לרבים ואם יעכב המת עד למחר. . . . ג) אבל בשביל רחיצה מוטב שהחיים יעשו תקנת המת ורחיצתו מן רחיצת החיים ואף רחיצת שבערב שבת מוטב לעזוב משיעזוב תיקון המאכל כי זה עונג ואם איסטנים כרבן גמליאל שלא היה יכול בלא רחיצה אבל במאכל כל דהו טוב לו יותר ומי שיצא מבית האסורין ובלבד שיהא לו שום דבר לאכול.

שמג. ד) עיר שמתו בה שני מתים מוציאין את הראשון (א) ואם ביום ששי אין מאריכין בהספד הראשון פן לא יוכלו לעסוק בקבורת השני מבעוד יום ואם אותו שמת שני נפוח ויריאים פן יבקע יקברו השני תחלה.

שמד. החכם עבר לפני פתח האבל שמע באותו בית שמשוררים אמר להם הלא כת' (איוב ג ז) אל תבא רננה בו אמרו לו לא יהא זה אלא (א) כרבן גמליאל שרחץ כשמתה אשתו ואמר איסטנים אני ולא נזרו חכמים באיסטנס אף כאן התינוקות בוכים ואין ישנים והרינה הזאת לישנם להפיל שינה עליהם שלא יבכו אמר להם לא יתכן שרבן גמליאל ירחץ למראית העין אע"פ שהיה איסטנים (ב)

ס) מסמ"ג. ג) מסמ"ג. ד) מקוס מלק נכ"י כעכך ס' מיצות. ד) מסמ"ד.

שלט. (ס) ברכות י"ח א' ועיין יו"ד סי' ת"ג ס"ו.
שמ. (ס) סימן זה ושלאחריו מובאים בב"ח או"ח סי' ת"ס בשם הגהת מהרש"ל ויעויין בט"ז שם שחולק על זה.
שמג. (ס) יעויין יו"ד סי' שנ"ד דגם בשאר ימות החול אין מספידין לראשון לפני קבורת השני.
שמד. (ס) ברכות ט"ז ב'. (ג) צ"ע הלא שם בברכות אמרו: אמרו לו תלמידיו למדתנו רבנו

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אלא בסתר אבל קול הרינה נשמע למרחוק והקול משמח שנאמר (שיר ב יד) כי קולך ערב (עזרא ג יב) בשמחה להרים קול ואע"פ שאין מתכוונים לכך אל תבא רננה בו לא תגרום ברינה בו שירננו העולם עליכם (במדבר לב כב) והייתם נקיים מה' ומישראל וכתיב (קהלת יב ד) וישחו כל בנות השיר.

שמה. מעשה באשה אחת שמחמת שמת בנה יצאה מדעתה והתחילו להפוך דעתה על ידי שיר (משלי כה כ) ושר בשירים על לב רע לשכוה צערה.

ישמו. ושם אלהים אחרים לא תזכירו(א) (שמות כג יג) שלא תגרמוהו שהנזים יזכירוהו וכל שכן שלא ישמע על פיך אם יש תינוק שבוכה ואתה תאמר לנכרית לומר והיא מזכרת שיר של ע"ז כדי שישן אע"פ שאתה לא תשמע אלא הילד אסור ואע"פ שהילד ישן כבר כי הניגון גורם שאינו מקיץ (ב) ולא יזמר לילד פסוקים כדי שישן התינוק ושלא יבכה הילד.

ישמז. ב) מי שיש לו בן קטן מוטל בעריסה כדי שלא יבכה לא ירננו לו ברננות שירים וזמירות של גוים ונם לא ניגוני ישראל שהם להקב"ה אבל אם יש הרגות מפסוק ותלמוד והוא מנגנם כדי שיזכרם ולא ישכחם אע"פ שהתינוק שותק ונהנה.

שמח. ב) **ולא** (א) ילמד אדם לגלח אותיות ולא ינגן לפניו זמר נעים פן ינגן הגלח באותו נגון לפני ע"ז (ב) וכל נגון שמנגנים לפני ע"ז לא יעשה יהודי אותו נגון שבח להקב"ה.

שמט. ג) **אם** המצוה שאין יחידים יכולים לעשותה אולם בטרחים גדולים כגון בעסקי המת לרחצו להלבישו אם אמרו שנים נקדים אנחנו כדי שיהא לנו שכר גדול והיה צריך שיהו מרובים שם כגון מת גדול ואז היו יותר בטוב עושים צרכי המת נמצאו חוטאים ואם מקדימם לכבוד המת שלא יסריח ושלא יבקע בטוב עושים.

שנ. ג) **אדם** שישב באבלות ביום השביעי לאבלותו לא ישמש מטתו אע"פ ששאר דברים עושים לאחר שהתפללו ביום ז' עמו לא ישמש מטתו עד שתחשך ליל שמיני וכן מי שאירע לו ביום טוב ולאחר יום טוב צריך לישב באבלות ביום טוב אל ישמש.

שנא. ד) **אדם** שאביו או אמו חולים או אבי אשתו חולה ונוסס לא יאמר הרי כשימות אסור בתשמיש המטה אמהר ואשמש קודם שימות (א) לא יתכן לשמש מטתו כשאב נוסס.

שנב. ה) **כשמזכירין** תלמידי חכמים (א) אין צריך לומר וכרוגם לברכה כמו שאין

ב) לל"ח. ג) לל"ע וכל הסימן הזה נכתב בפי' תק"נ. ג) כ"מ. ד) תקמ"ו. ה) תקמ"ו ועוד פי' מפקפ"ה וכפול לקמן פי' תפל"נ.

שאבל אסור לרחוץ הרי ראו תלמידיו כשרחץ? ויעויין ביצה י"ד ב' שג' בני אדם יש מראית עין והכא מיעוט תלמידיו שנים ועם ר"ג היו שלשה. אמת כי פרהסיא אמרו בסנהדרין ע"ד ב' דהוי בעשרה, אבל כל מקום שאמרו משום מראית העין הוי בשלשה. ומלבד זה הלא כתב תפרי חדש יו"ד סי' פ"ז סק"ז דמראית עין לא חיישינן רק במה שנתבאר בתלמוד שאם לא כן בואו ונאסר כמה דברים שהתירום לנו רבותינו כו' והכא גבי ר"ג לא הזכירו חז"ל משום מראית העין לפיכך איסטניס בכל גוונא מותר, ודברי רבנו צ"ע.

שמו. (ב) סנהדרין ס"ג ב' ועי"ש. (ג) יעוין שבועות מ"ו ב' שאמרו: להגן שאני משמע מתד"ה אסור דבכי האי גוונא מותר אף דליכא סכנה.

שמח. (ב) בשלמי הגבורים סוף פ"א דעבודה זרה כתב: אבל נביאים וכתובים נראה בעיני שמותר ללמדם לעכו"ם כו' ועל ידי כן אפשר שידבק בתורת משה ע"ש לשונו. ויודעים אנחנו כי הגאון ר"ע ספורנו למד תורה להחסיד מאומות העולם רייכלין ור' אליהו בחור למד לשון עבר לרבים מגדולי הנוצרים בפומבי. (ג) הבית חדש בתשובותיו סי' קכ"ז כתב: מה שמזמרים בבתי כנסיות בנגונים שמזמרים בהם בבית תפלתם נראה שאין אסור כו' דל"א מנייהו גמרינן.

שנא. (ב) מובא בכנה"ג יו"ד סי' שפ"ג.

שנב. (ב) ביומא ל"ח ב' משמע דכשהזכירו צדיק בעודו חי אמרו ז"ל ומזה כתב בתשובת

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אומרים כשאנו קורין בתורה על משה ועל אהרן זכרונם לטובה וכל שכן כשאדם מזכיר מענה מתלמיד חכם שאין כותבים ז"ל שהרי מור בר רב אשי כשהיה אומר בבית המדרש בשם אביו היה אומר אמר רב אשי ולא היה אומר זכרונו לברכה, בתוך י"ב חדש שמת האב אם מזכיר אותו אומר זכרונו לברכה אבל לאחר [דף מ"א] י"ב חדש לא היה אומר וכן כשאדם אומר שנים מקרא ואחר תרגום כשמזכיר הצדיקים אין לומר ז"ל, ואשר ס) אמר (ב) על חרבונא זכור לטוב אם אדם מדבר בשבח צדיקים בין יהודים בין גוים בנון אותו פלוני עשה לישראל טובה (ג).

שנג ס) **אדם** כשנפטר לעולמו כשמזכירים שמו אין אומרים זכרונו לברכה אלא אם כן יודעים בו שכל מעשיו לשמים שהרי על אותו שלא מצאו בו אלא דבר אחד אמרו ושם רשעים ירקב ומזכירים אותו לגנאי אבל כשמזכירים דברי תורה שאמר או זכות אין רשאין להזכירו לגנאי אלא לשבח.

שנד. (א) **לה'** הישועה על עמך ברכתך סלה (תהלים נ ט) ואת מטמין יפה אתה עושה ביום שנפלו ישראל בימי שאול היתה משלח דורון לאוהביך שנאמר (ש"א ל כו) ויבא דוד אל צקלג וכו' וכאן אתה מטמין את פניך חייך סופך ליהרג וכו' שמונה פעמים אמר בני בני אבשלום אמר ר' אלעזר בן חלפתא פרע ממנו האל (ב) ומתו לו שמונה בנים הבן שילדה אשת אוריה שנאמר (ש"ב יב טו) וינוף ה' את הילד אשר ילדה אשת אוריה אדוניה ואבשלום ואמנון ובשעת המלאך המשחית מתו לו ארבעה בנים (דה"א כא כ) וישב ארנן וירא את המלאך וארבעת בניו עמו מתחבאים הרי שמונה ולא עוד אלא שעמדו המינו שמונה מלכים ומתו בחרב הרי לא יבכה ולא יספידו ולא יקונן על הרשע ולא יצטער אלא יברך מי שהסיר מכשול מן העולם (משלי יא יוד) באבוד רשעים רנה.

שנה. ג) **שנים** היו כשהיו מודמנים לאותם ספרים הספר האחד שכתב איש שכבר מת או השביר לכתבו ומת וספר שכתבו איש או שהשכיר לכתבו ועדיין הוא חי על דבר זה היו שנים חסידים חלוקים אחד אומר מוטב שאקרא באותו ספר שהניח המת כדי שיהא לנפשו טוב שכל זמן שאלמוד בו או אקרא בו הרי צדקתו עומדת לעד ובלבד שנכתב לשם שמים אבל אם נכתב לשם נאות או המעות נגזלו וכתבו הרי כתיב (ירמיה יח כג) ויהיו מוכשלים לפניך ונפשו של מת במוב וגם רוחו תבקש עלי רחמים והאחר אמר מוטב שאקרא בספר שכתבו לשם שמים וחי כדי שיהא זכות לחי אעפ"כ הראשון אומר כהוגן: שני דברים אחד של חי ואחד של מת מוטב לעשות של מת וכתיב (קהלת ז ב) ושבח אני את המתים שכבר מתו מן החיים אשר הם חיים עדנה אם המתים היו צדיקים והחיים יותר צדיקים למה משבח את המתים אלא שכבר מתו בלא זמנם כמו אהרן ומשה שהיה להם לחיות יותר אלא (תהלים קו לב) וירע למשה בעבורם מן החיים שהיה להם

ס) תפמ"ח. ג) תפמ"ח.

מוהר"ו מינץ סי' י"ג: שהרי לא הזכיר אצל שמו לא "יחיה" ולא "יצ"ו" כמנהג, ובדברים רבה סוף פרשה ברכה אמרו, כי במות משה רבנו עליו השלום אמרו המלאכים זצ"ל ובבראשית רבה פמ"ט: כל מי שמזכיר צדיק ואינו מברכו עובר בעשה וכן איתא במדרש שמואל פרשה א' וביוקרא רבה פל"ב מדכרין ומניחין מדכרין ומשחקין וגם הגאונים הראשונים נהגו לומר זצ"ל כמו שמצינו בתשובות גאונים קדמונים ברלין תר"ח דף מ"א ד"ה אדכרת: כך פירש בה אבא מרי בר רב צדוק ראש ישיבה זכרונו לחיי העולם הבא. (ג) מצינו שגם על אליהו אמרו זכור לטוב ברכות ג' א' ובכמה מקומות. (נ) צ"ל יאמר ז"ל.

שנד. (א) מקור המאמר הזה נעלם ממני, ומלבד זה השם ר' אלעזר בן חלפתא הוא בטעות ואולי צ"ל ר' אלעזר בן ר' יוסי בן חלפתא. (ב) ביומא כ"ב ב' אמרו שמתו לו ארבעה בנים ויעוין ספרי ואתחנן פיסקא כ"ו ומדרש שו"ט ג'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

למות בשביל עונותיהם וחיים יותר מזמנם הרי בעולם הזה אוכלים את שכרם וטוב משניהם אשר עדן לא היה כגון (א) רבי שמעון ורבי אלעזר בנו שהיו במערה בלא עדון ורבי אלעזר היה ביסורין שנים רבות הרי שכרם לעולם הבא (ישעיה נג יב) לכן אחלק לו ברבים כגון רבי אליעזר ורבי שהעולם נהנה מן יסורין שלהם דין הוא שיהיה להם חלק עמהם עם כל אחד ואחד ואם זרעם חוטאים דין על הנהנין מזכותו לסבול.

שנו.ב) **הנותנים** בעד המתים אל החיים צריכים להודיע כדי שיתפללו על המתים ג) שהרי משה התפלל על עצמות יהודה שנאמר (דברים לג ז) שמע ה' קול יהודה ואף הנהנה מן החיים צריך להתפלל עליהם שנאמר (א) (תהלים עב טו) ויתן לו שלמה אל האביון מזהב שבא ויתפלל עליו העני ויחי שלמה וכתיב (דברים כד יג) ושכב בשלמתו וברכך ואומר (איוב לא כ) אם לא ברכוני חלציו ועל שכבר מתו וכבר עברו י"ב חדש צריך להתפלל עליהם בכל חדש וחדש וביום טוב כי מהפכים אש של גהינם שנאמר (ישעיה סו כג) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר, וכתיב (שם שם כד) ואשם לא תכבה הרי בכל חדש מחדשין ומהפכים כן ולפני יום טוב ואחריו הרי בכל חדש אותן שלא שמרו שבת ויום טוב כהוגן.

שנז.ג) **הנהנה** מן המעות שהניחו לזכר נשמת המתים בתוך שנה לפטירתו צריכים הנהנים ממנו לומר והוא רחום יכפר עון בזאת ההנאה שאני נהנה על אודות פלוני בר פלוני וחטאתו תכופר ונפשו בטוב תנוח על גורל הצדיקים בטוב שמטיבים לו בערו ורוחו תרגיע בחלק הטובים ואחר כך יאמר והוא רחום יכפר עון ולא ישחית והרבה [ע"כ] להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו ולנקבה יאמר בלשון נקבה ואם הוא וביתו נהנים יאמר בהנאה שמהנים אותנו בער נפש פלוני.

שנח. אדם שנפלו לו ירושות מחמת קרוביו שמתו והוא יורשם אל ישמח על מפלתם שאם ישמח גם יעשה לו או לזרעו אחריו באותה מידה שהרי כת' (יחזקאל כה ג ד) יען אמרך האח אל מקדשי כי נחל ואל אדמת ישר' כי נשמה ואל יהודה כי הלכו בגולה לכן הנני נתנך לבני קדם למורשה ואומר (שם שם ו) יען מחאך יד ורקעך ברגל ותשמח בכל שאטך בנפש אל אדמת ישראל וגו' וכל העניין. ודוד שברך על נבל שהרפו בירך להקב"ה לפי שידע שהקב"ה נגפו וכתיב (משלי יא יוד) ובאבוד רשעים רנה על מפלת אדם גוי ואף על מפלת אדם מישראל שמחטיא את הרבים או מזיק אבל על שלא עשה רעה כי אם לו לא יתכן לומר באבוד רשעים רנה וכתיב (איוב לא כט) אם אשמח בפיד משנאי והתעוררתי כי מצאו רע (א) כי עורי דברי שיר ואם הלב שמח אין להראות לבני אדם שמהתו לא במאכל ולא במשתה ואם שונא שלו טוב לרבים וצריכים לו רבים אע"פ שעשה לו רעה יש לו להתאבל עליו שכן עשה דוד על שאול ואם יהודי טוב מתרה בחבירו פלוני אתה הוטא ודע שסופך רע ונעשה לו רע לא יתכן שיכריז לרבים לא שמע לעצתי ואם ירננו העולם על מקרה שנעשה לאותו צדיק יאמר להם בשביל עון הדור שנאמר (איכה ד כ) משיח ה' נלכד בשחיתותם (ב) ויאשיהו אמר (שם א יח) פיהו

ב) כמ"ש. ג) כעין זה לקמן סי' ממכמ"ג וסי' ממכל"ג ולעיל סי' ג'. ג) כמ"ש.

שנה. (ב) שבת ל"ג ב'.

שנו. (ב) צ"ל ויחי ויתן לו מזהב שבא ויתפלל בעדו תמיד כל היום יברכנהו.

שנח. (ב) אולי צ"ל כמו עורי דברי שיר שופטים ה' י"ב וכונת המחבר על והתעוררתי ויש להעיר כי המתרגם תירגם ויבבית כי קרא כמו והתרועעתי מלשון חרועה ומסכים ג"כ לפירושו של רביגו. (ג) תענית כ"ב ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

מריתי אני נרמתי לעצמי ומשה שאמר (דברים ג כו) ויתעבר ה' בי למענכם אתם גרמתם לפי שהוכיחן בשנת הארבעים אמר להם לא תעשו למנהיג שלכם כמו שעשיתם לי ויכול אדם לומר לתלמידו או לחבירו אותו פלוני נענש על ידי שעשה כך וכך כדי להודיעם ולהוכיחם דונמת(נ) אמר אביי אנא ענשתיה.

שנט. אם פנעים רעים באים על האדם יחשוב היאך הפרשים עושים הולכים למלחמה להראות גבורתם ואין נסים מחרב שנכלמים לנום ונהרגים ונפצעים רק מפני הכלימה ולא יקבלו שכר מאדוניהם במותם במלחמה כך (איוב יג טו) הן יקטלני לו אייחל ואעבוד אותו על מנת שלא לקבל פרס.

שם. בשיש בעיר מכת מדינה חלאים ומכאובים לבני העיר ולא מתו ומת בבית צדיק אחד לא יאמר אותו צדיק איך נהיה זה שאותם מחלאים שהיו בעיר לא מת אדם אלא בביתו של צדיק איך נלכד לפי שהוא חשוב וכתיב ביחזקאל שמתה אשתו (יחזקאל כד כד) מופת על כל אשר בירושלם ולא אמר יחזקאל על אשתו למה תמית את אשתי להיות מופת על אחרים זה מפני כי יודע הנביא שיש לאלוה מילין להשיב (א) דיו לעבד שישוה לרבו הנה בירושלים כמה צדיקים וצדקניות בעיר ואתה שרוי בטובה ולכך הוצרך לשכב על צדו מ' יום ובעיר גם בית המקדש לשריפת אש להיות דיו לעבד שישוה לרבו ופעמים שיארע פנע לצדיק מפני שיש צדיקים במקום אחר בצרות ועושים שום פנע לצדיק זה כדי שיצטער לפי שהצדיקים מצטערים ועוד להקל מן הצדיקים הצער ולכך (ישעיה נז א) הצדיק אבד נאסף הצדיק תחילתו וסופו הצדיק כנגד המקומות שהרי יחזקאל בבבלי היה ומצטער ומתה אשתו בעבור שבירושלם ובארץ ישראל מצטערים.

שסא.ס) לכך נכתב ספר איוב אם פנעה מידת הדין באדם שיאמר בלבו הרי כתיב באיוב (איוב א ח) כי אין כמוהו בארץ והירהר וחפץ בדין לערוך ובשעמד בדין הודה מיד כך יחשוב האדם שמא עון עשיתי ואם פישפש ולא מצא שמא לידי נסיון מביאו הקב"ה לידע אם יחזיק בתומו כבתחילה שהרי כתיב (בראשית כב א) והאלהים נסה את אברהם ג) ולמה מנסה את הצדיקים כנון אברהם ואיוב ודוד והזקיה לפי כשרוצה הקב"ה לעשות טובה לאדם באתה מידת הדין ואומרת תנסהו (א) כשרצה הקב"ה לעשות טובה לאברהם אבינו להרבות זרעו אמר לפניו מידת הדין החנם ירא אברהם אלהים הלא אתה נתתה לו בן למאה שנה כל מה שתעשה לו אינו חושש אלא תאמר לו להעלות בנו לעולה אם יעלהו תעשה לו ולזרעו טובה לעולם ואילו היה הקב"ה מנסה את הצדיק אומר לסטן באיזה דבר תנסהו אומר הוא רבונו של עולם [דף מ"ב] תהנהו בידי ואחקור איזה דבר שקשה לו לעשות או שלא לעשות ביותר ואנסהו ואל תעזור בי עבד יוכל למשוך (ב) כנגד רבו והקב"ה אומר (איוב ב ו) הנו בידך לכל אשר תחפוץ תנסהו והסטן מביא הדבר להשא כיצד אם יש אדם צדיק וחרל מחימוד אשה ומכין לו אותה אשה שחומדה והיא חומדתו ועתה הוא רחוק ממנה והיא ממנו ואפילו היה בידם לחטוא נמנעים מחמת הבושת כי היאך יכול לדבר עמה מאותם דברים והיא עמו לפיכך הסטן מגלגל דברים בינו ובין האשה שיבאו יחדיו ויתיחדו יחדיו ויקה להם מפתח של אוצר החן והאהבה והחיבה והתאוה ויישאב משם נחלים של אהבה ורשפי החיבה ושלהבת התאוה ויקשור בלב האיש

ס) כפול לקמן סי' תתמט"ג. ג) ע"כ.

(נ) בבא בתרא כ"ב א'.

שם. (ס) ברכות נ"ח ב'.

שסא. (ס) סנהדרין פ"ט ב'. (ג) אורי צ"ל עם רבו.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

והאשה ובערו שניהם יחדיו ואין מכבה ויבא השטן בלבו ובלבה וילמד להם יומם ולילה ערמות ומזימות היאך לידבק יחדיו בלא בשת ופנימה ואם תאמר אם רוצה להביא האיש בנסיון מה חטאה האשה אלא שום דבר נתחייבה האשה לחטוא קישטה את עצמה להראות את יפיה למי שהיא אסורה להם (ג) כבתו של ר' חנניא בן תרדיון לכך הושיבוה בקובה של זונות וכן זאת עשתה שום דבר שהביאוה לידי מעשה זה העומד (ד) בנס אם חטא הרי הסטן יבא לפני הקב"ה ויאמר רבונו של עולם והלא כפי דבריי שלא תעשה לו הטובה שדברת לעשות לו שהרי חטא ואם לא יועיל שלא יחטא שיאמץ לבו בתורת ה' עדיין מיום אל יום יסיתנו ויכון שיראה שלא יועיל אז יבא לפני הקב"ה ויאמר לו עד מתי תביאנו לידי נסיון הנה עשיתי כל חפצך ויאמר הסטן תן לי רשות לנסות עד אותו זמן ומשם והלאה אפרידם בגילגול דברים ונכנס בלב האדם ומסיתו ויכון שאינו יכול להסיתו לרעה להפרידו מן התורה יאמר רבונו של עולם כבר נסיתיו ועמד בו ראוי הוא לכל הטובה אשר דברת עליו לכך יסוד (ה) היראה נסיון עיקר יראת ה' ניכרת בעת נסיון וכמו שכתבנו ביצר של נשים כך בכל מיני יצרים והקב"ה אינו מביא הכל בנסיון מפני שמרחם על כל מעשיו אלא כשמדבר לעשות טובה הרבה לאדם אז השטן שהוא מידת הדין אומר לא יתכן לעשות לו טובה עד שיעמוד בניסיון וכן (ה) כשדיבר לעשות לו טובה לשאול ולזרעו אחריו עד עולם (ו) ניסהו (ז) וכן הצדיקים ופעמים הקב"ה מספיק טובה הרבה לעוברי עבירה ולא לטובתן אלא לטורדן מן העולם שעל ידי העושר נופל ונתפש שנאמר (קהלת ה יב) עושר שמור לבעליו לרעתו ויש צדיק שלא יספיק לו הקב"ה עושר בעבור שאילו היה לו היה נותן למי שננזר עליו דקדוקי עניות ואילו היה לו כל כך היה מזר ופעמים היה מתבטל מן התורה וממעשים טובים שהיה רגיל בהם ולטובתו מתדלדל ויש חסיד שמתדלדל בעבור שמנסין אותו על זה שאם יהרהר ויאמר הרי כתיב (תהלים לד יא) ודרשי ה' לא יחסרו כל טוב ואני מתחנן ואין עונה ויש שמתדלדל להטעימו דקדוקי עניות או נופל בחולי כדי שיחשב בלבו לא נפלתי בחולי זה ולא באתי לידי עניות אלא שעברתי על מה שכתוב בתורה (ויקרא יט יח) ואהבת לרעך כמוך שהיה לי להתפלל על דלי ישראל ועל מכאובם וכן אמר שמואל (ש"א יב כג) חלילה לי מחטא לה' מחדל להתפלל בעדכם לכך אמרו (ז) צריך אדם לבקש צרכיו בלשון רבים וכן כל שמונה עשרה ברכות בלשון רבים ומתוך כך ישמע הקב"ה תפלתו שכן כתב (איוב מב יוד) וה' שב את שבות איוב מראשיתו בהתפללו בעד רעהו וכן (ח) אמר לו אליהו זכור למוב לר' יהושע בן לוי על דבר שאכל האריה את האדם שכעס עמו ולא רצה לבא אליו ג' ימים ואמר לו לפי שהיה לו להתפלל ולא התפלל לכך צדיקים נלכדים ונתפשים על דורם שצריכים להתפלל על כל דברים שצריכין בני אדם ומכל מיני פורעניות אז לא יענשו בעון הדור ובלבד שיוכיחו ביד עוברי עבירה במה שבידם למחות כמו שמצינו (ט) בשמעון בן שטח שאמר לו אם לא תחלה שמונים נשים כשפניות באשקלון תבא לנהינם.

שסב. ג) יש אדם שאינו זכאי שיקבל הקב"ה את תפלתו אלא בעבור תוקף תחנונים ששופך ודמעות עיניו ואע"פ שאין לו זכות ומעשים טובים מקבל

ס) י"ב. ז) ע"כ. ח) ק"ל.

(ג) עבודה זרה י"ח א'. (ד) צ"ל בנסיון. (ה) שמואל א' י"ג י"ג. (ו) במעשה אנג שם ס"ו. (ז) ברכות ל' א'. (ח) מכות י"א א'. (ט) בירושלמי פ"ב דחגיגה מובא ברש"י סנהדרין מ"ד ב' ד"ה דבעיא.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

הקב"ה ועושה חפצו. ואם(ס) ישאל דבר אחד שהוא שבח לבוראו כגון תורה או דבר אחר מחפצי שמים [ע"ב] ושופך נפשו עליו שומע הקב"ה תפלתו אע"פ שיש בידו מעשים רעים.(ג) ויש שעושין עבירה גדולה ואין דוחין אותו מן הטובה שנגזרה לו כגון דוד המלך חטא בדבר אוריה ולא נדחה מן המלכות הוא וזרעו אלא קבל עונש בזה העולם משלם לפי שחידש מעשים טובים וגדולים מה שלא עשו לפניו צרכי בית המקדש הכין וחפץ לבנות(א) ותיקן משמרות ושפט את ישראל בצדקה ולא עזב צדיקים בדיקדוקי עניות שנאמר (תהלים לז כה) ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם אלא הכינותי מזונות לו וקבע לומדי תורה ותפילות ותהלות (ב) וכל שחפצי לבו לחפצי בוראו לא הניח לכן זכה שלא לוקח ממנו מלכותו שאינו דומה מי שמחדש ומביא חפצי שמים לעולם למי שאבותיו הביאו ועושה מנהג אבותיו כי (ג) כל התחלות קשות לעשות וקשה לחדש לפיכך מחזיק לו הקב"ה טובה מרובה ולכך תלה מעשים טובים בדוד שנאמר (מ"ב יח ג) ככל אשר עשה דוד אביו. ולמפרע למי שמחדש חטאים ועונות לעולם מה שלא עשו אבותיו ולא ראה עושים לעולם כגון ירבעם על ענלי הזהב ואחאב (ד) ועומדי על הבעל לכך תלה הרשעים על חטאת ירבעם אשר חטא (מיכה ו טז) וישתמר חוקות עמרי וכל מעשה בית אחאב וכתיב (דה"ב כא ו) כי בת אחאב היתה לו לאשה ועיקר קיבול שכר מי שמחדש דבר טוב או דבר חסידות בתחילה שיש קשה לו להתחיל מפני הבשת לכך עיקר שכר בחידושו וגם יותר רע לרשע שכל אבותיו צדיקים והוא עזב מעשיהם מרשע שגם אבותיו רשעים ומה שאמרו רשע וטוב לו רשע בן צדיק וטוב לו בעולם הזה והוא שאין לו אחים יותר מאביו (ה) ועוד שיהא לו זרע כדי שלא יפסוק זרעו של צדיק ואומר עוד (ו) לצדיק בנים עמי הארץ ובלא יראת שמים בלי עון עצמם אלא בעון אחרים הבאים לו מכח אחי אמו ואחי קרוביה כגון עשו היה דומה ללבן. ועוד(ז) בימינו אנו רואים בני אדם שלקחו להם נשים והנשים לא היו צדקניות והולידו בנים (ז) שהיו מהוגנים או בלא תורה כדוגמת קרובי אשתו היו בניו וכן מצינו אותן שמן הדין היה להן להיות בנים תלמידי חכמים ויראי שמים שאבותיו יותר משלשה היו בעלי תורה ויראי שמים וכתיב (ישעיה נט כא) לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך וגו' מעתה ועד עולם(ח) ומצינו שתורה פוסקת מהם לפי שאביהם לקח אשה שאחיה לא היו בעלי תורה וצדיקים ואפילו אחיה תלמידי חכמים ואביה לאחר היולדם בעל גויה או אחר כך הוליד בנים שאינם מהוגנים או האשה עצמה אינה הגונה לכן יתפלל כל חסיד על זאת(ט) שידבק באשה טובה שאחיה טובים ואחיותיה טובות ואביה ואמה ושלא יהא דבר במי שידבק בהם שיעכב את זרעו מלהיות תלמידי חכמים ויראי שמים וכן יתפלל על בניו ועל בנותיו ושישיאם על פרקן ושיהו בהצלחה טובה וחיים טובים עם נשותיהם ובנותיו עם בעליהן והוא עם אשתו.

שסג.(י) **ועוד** אמר דברים(א) שהשם גורם לטובה או לרעה לטובה יש אדם שכל הנקראים בשמו יצליחו לגדולה זהו (בראשית מח טז) ויקרא בהם שמי ושם אבותי וכתיב (ישעיה סו כב) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עשה עמדים לפני אמר(ב) ה' כן יעמד זרעכם ושמכם (ג) (שם מג א) אכנך בשמך לי

ס) קל"ח. ג) ע"כ. ד) מכאן ועד סוף הסימן הוא בנדפס סי' למ"נ. ה) למ"ד.

שסב. (א) תענית כ"ז א'. (ב) אולי צ"ל וכל חפצי לבו הניח בשביל חפצי בוראו ולבן כו'. (ג) מכולתא יתרו מסכת בחדש פרשה ב' מובא בתוס' תענית יו"ד ב' ד"ה פסיעה. (ד) צ"ל ועמרי. (ה) צ"ל ובדי שיהא לו זרע שלא יפסוק כו'. (ו) צ"ל יש לצדיק. (ז) צ"ל שאינם מהוגנים. (ח) בבא מציעא פ"ה א' ויעוין יומא ע"ה א': אם רואה אדם שתורה פוסקת מזרעו כו'. (ט) בבא בתרא ק"י א'.

שסג. (י) מעין זה כתב המתרי"ט בתשובותיו סי' רע"ט. (ב) צ"ל נאום ת'. (ג) צ"ל קראתי בשמך.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אתה הרי יש אדם שנקראים על שמו יצליחו בתורה ובמעשים טובים וביראת שמים ויש אדם שכל נקראים על שמו יחיו ויהיו בני קימא ויעמידו תולדות ויש שכל אלה להם להפך שנאמר (שם סה טו) והנחתם שמכם לשבועה לבחירי והמיתך ה' ה' ולעבדי יקרא שם אחר ואומר (שם יד כב) והכרתי לבבל שם ושאר וכתיב (איוב יח יט) לא נין לו ולא נכד בעמו וכתיב (שם שם יז) ולא שם לו על פני חוץ לכך יתפלל האדם שכל הנקראים על שמו שיהי בהם מדות טובות האלה ולא אחת מן המדות הרעות ושלא יקראו זרעו על אותן שמדות הרעות תלויים בהן כיצד יראה האדם בשיש שני אחים וקראו שם בניהם ובנותיהם אחר שם פלוני אפילו אחר צדיק ומתו בלא תולדות או שהיו מן המדות הכתובים למעלה לרעה בהם אל יקראו יותר באותו השם או בשני אחים נתקיים למאן דאמר (ד) שנים להזקה (ה) למאן דאמר שלשה לחזקה ויש פעמים שהאחים קוראים בשם אותו האיש ונכשלים זרעו או האחים [דף מ"ג] קראו בניהם אחר אביהם ומתו והבנות קראו בניהן וחיו.

שסד. ו) ויש שם פלוני שכל המשפחה שלו ואם קראו זרעם בשמו מתו בלא תולדות ולא האריכו ימיהם ובכל אילו ענינים לנקבות וכשיראה החכם שכך הוא אל יאמר אקיים לאבותי שם שלא ישכח והוא רואה שנקראים אחרים ונכשלו הרי הוא על נושא על נפשו עון ואין אלו הדברים משום נחוש שהרי הראשונים היו קוראים זרעם שם המאורע ולא מתו אלא אם כן חטאו כער ואונן לכך יהיו צדיקים שזרעם מתים ולא מחמת עון אלא שאלו הדברים הזיקו להם ואעפ"כ יש לאדם לחשוב שמא בעוני הוא וכל שמתים בניו ואחיו קראו בניהם אחר פלוני וחיו וזה קראו כמו כן ומתו הרי נגזר עליו.

שסה. ו) פעמים ששנו שם כמו ז) . . . . חשוב אם נגזר על פלוני הרי מתגוננה עד שערי מות (א) וקורא לו שם שנוי וחי כמו (רות ד יז) ילד בן לנעמי והוא בן רות כגון ראובן שיש לו בן ונושה למות ויבא שמעון ויאמר לאביו ולאמו פלונית בן פלוני הא לכם שקל הא לכם ככר ובשר ויין ואני פודה את בניכם שיהא בני ויחיה כך עושים למי שאין מתקיימים לו בנים ואין בו משום ניחוש.

שסו. ז) אם ראית אדם שבניו אין מתקיימים דע כי (א) ה' גורם להם אם אחיו קורין שם לבניהם אותו שם ולזה אין מתקיימים דע לך שהמקום גורם ויש לו לצאת ולילך למדינה אחרת.

שסז. ז) כל שמוליד באותה מדינה שימותו יש לו לילך מאותה מדינה ואם יצא והלך במדינה אחרת והוליד ומתו הרי צריך קמיעה ויש שמתים כל זכרים ונשארו נקבות ויש למפרע ויש לבדוק באשה כי רוב בנות אחר אמם אם האם מפלת נפלים כך בתה לכך יתפלל אדם שיתן לו הקב"ה אשה בת מרות ויבדוק אדם בכל אלה באמה או באחיותיה של אמה וגם רוב זכרים אחר זקינם ורוב בנות אחר אמם ואם ישאל אדם עצה ממך או תקיים לו מה שנאמר (ויקרא יט יד) ולפני עור לא תתן מכשול (שם שם יח) ואהבת לרעך כמוך פירוש שיתיעצהו לפי מה שנראה לך המוטב לו ולשם שמים.

שסח. ו) ודע כי מעט מצער ימצא (א) שיהיו ד' אחים או ד' אחיות בעיר אחת

ו) כמ"ד. ז) רכ"י מקוס מלך כעלך ו' מיגוס ח) כמ"ס. ד) כמ"ו.

(ד) יבמות ס"ד כ'. (ה) צ"ל או שלשה למאן.

שסד. (ו) הסמ"ג עשין סי' י"ז כתב: כלומר שאני אחר ואיני אותו האיש שעשה אותו מעשה. ומוזכר שינוי השם בשו"ע אבן העזר סי' קכ"ט סי"ח. ובתרומת הדשן סי' רל"ד וברכנו ירוחם נתיב כ"ח.

שסו. (ו) צ"ל השם.

שסח. (ו) בברכות מ"ד א': שמונים זוגות אחים כהנים נשואים לשמונים זוגות אחיות כהנות ובירושלמי תענית פ"ד ה"ה: שכולן נישאו בלילה אחד.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שנשואים שיחיו כלם לארך ימים על כן טוב להם שלא יהיו יחדו ורמז כי ישבו אחים יחדו ומת אחד מהם.

שסט. ב) רבי (א) יוחנן עבר בשוקא חמא חד מזבין אילן מלטומא אמר ליה מאן אלן מאן את חיי אמר ליה אין שבקיה ואזל ליה בתר שעה עבר גביה אמר ליה ליהדר וצלי עילויה דמן ההיא שעתא לא זבנית כלום אמר ליה שני אתרך פעמים ששינוי השם גורם פעמים ששינוי המקום גורם.

שע. מגלגלין חובה על ידי חייב (א) במקום אחד עשו מחלוקת ובאו פעם ראשונה ושנייה לעשות שלום ולא הועיל ופעם שלישית ולא יכלו לעשות שלום אמר החכם תשבו במקום אחר ועשו שלום אמרו לו למה אמר להם פעמים שהמקום גורם בין לעניין מיתה בין ללידה ופעמים יש בית שבל המשמש בו מיטתו האשה מתעברת באותו בית אע"פ שהלכה לבית אחר ביון שההריון לאותה בית לא יתקיימו אותם [בנים] כי בתשמיש תלוי ואע"פ שהלכה לבית אחר.

שעא. ג) והוא הפיל להם גורל וידו בקו וגו' לדור ודור ישבנו בה (ישעיה לד יז) ובשבאים לתקן בתים ביער היתה מנפה ביושבים לפי שהמקום לשדים מיוחד וכל זמן שלא הורגלו בני אדם שם היו מתים שאלו לחכם מה לעשות אמר להם תבחרו לכם החלקה ותמדדו לארבע רוחות (א) ותשימו חבלים בהקף ותקחו עשרה וספר תורה וימתחו חבל על הקרקע באורך ויוליכו ספר תורה אצל החבל ביושר וילכו אחריו עשרה ואז יתחילו ובשהלכו אותה השורה ישימו אותו החבל ביושר שיהו דריסת רגליהם מכוונות אצל דריסת שורה ראשונה וכן יעשו עד שיהא [ע"ב] הליכתם על פני כל הקרקע ולעולם ספר תורה הולך לפניהם ויאמרו בלכתם בכל שורה ברכת כהנים ושיר של פגעים ואותם פסוקים (ויקרא כו מב) וזכרתי את בריתי יעקב ואחריו אותו פסוק (יחזקאל מה יב) והשקל עשרים גרה עשרים שקלים [וגו'] עשרה וחמשה שקל המנה יהיה לכם ואותו פסוק אחריו (דברים יא יב) ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה [וגו'] מרשית השנה ועד אחרית שנה ואח"כ (ישעיה סב ד) לא יאמר לך עוד עזובה ולארצך לא יאמר עוד שממה כי לך יקרא חפצי בה ולארצך בעולה כי חפץ ה' בך וארצך תבעל ואחריו (שם מה יח) לא תהו בראה לשבת יצרה וכו' ואותו מזמור (תהלים פה ב) רצית ה' ארצך ויגמור עד שיסבב דרך פעמיו ואח"כ אותו מזמור (שם סז ב) אלהים יחננו ויברכנו ויגמור ואותו פסוק (דברים כח ח) יצו ה' אתך את הברכה באסמיך וגו' כן יאמרו על כל שורה ושורה ולא יניחו אם לא יהיה הליכתם על פני כל הקרקע ולבסוף יאמרו על דעת המקום ועל דעת התורה ועל ישראל השומרים אותה שלא יהא רשאי שום מזיק ושום מזקת לבא במקום הזה מהיום ולעולם ואו יסורו מזיקים מאותו מקום.

שעב. אם יש דבר בעיר ושמע שבעיר אחרת טוב לא ילכו שם שכן מלאך המות יש לו רשות באשר מוצא בארץ ההיא אפילו נברים וכששיירות הולכות מעיר שיש בה דבר לארץ אחרת היא לוקה אבל יחידים שילכו ואין דעתם בסחורה לא יזיק ועושים חכמה כל מי שחפץ למלט נפשו שילך לארץ אחרת עד שתעצר המנפה ובלע המות לנצח.

שעג. אדם שאירע לבנו או לבתו שום רעה בדרך ימנע את בניו מלצאת בדרך ואם יש בנים לאותו שאירע לו רע אל ילכו כי כשיש רשות לסטן להזיק

ב) כמ"ז. ג) קוף סימן מע"ח.

שסט. (ב) ירושלמי שבת פ"ו ה"ט.
שע. (ב) שבת ל"ב א'.
שעא (ב) כעין זה במס' שמחות פ"ו.

www.daat.ac.il * דעת - אתר לימודי יהדות ורוח

באותו דרך יש לו רשות כמו כן באותו זמן משנה לשנה ובאותו עניין חולי ובאותו מין פורענות אם בדרך כמו כן אם בחרב הכל באותו עניין וזהו (בראשית מד כח כט) ויצא האחד מאתי ואמר אך טרף טרף [ונו'] ולקחתם גם את זה מעם פני וקרהו אסון הרי האב והאחים צריכים להזהר.

שעד. ערום ראה רעה ונסתר ופתיים עברו ונענשו (משלי כב ג) ארונה היבוסי ראה המלאך ונסתר בלעם עבר ונענש. אחד שראה עבירה נסתר ולא הגיד ושנים עברו ויכולים להתרות ולהעיד ולא העידו ונענשו לרחבעם אמר לו שמעיה (מלכים א' יב כד) אל תלחמו עם ישר' כי ממני היתה נסיבה ונסתר וכן (ישעיה כו כ) חבי כמעט רגע עד יעבר זעם ופתאים (במדבר יב מד) המעפילים עברו ונענשו. דוד ערום ונסתר מפני שאול ופתאים בימי שמואל נלקחה הארון.

שעה. מעשה ברבי ובבחור אחר שעשו נישואין בשבת אחת ובאותו השבוע מת הבחור ובא המת לאמו בחלום ואמר לא הגיע זמן למות אלא הגיע זמן של רבי למות ואמר הקב"ה למלאך המות הבא לי אחר מן החתנים ועל רבי אמר ומלאך המות מעה שהיה אותו חתן הולך ברחובות לבדו ולקחו והזיק לו כמו שאמרו חכמים (א) שחתן צריך שימור והמית אותו הבחור וכל אותן שנים שהיו לו לחיות נתנו לרבי לפי שלא היה רגזן ולא ציער אדם ומוחל לכל בעסו ושומע חרפתו ואינו משיב ומעביר על מידותיו ומעורב עם הבריות.

שעו. ערשא (א) דגדא אין ניחוש מפני כי ידוע להם שיש השומר לאדם כמו שאמרו (ב) רוח הטומאה שורה על הירים (ג) ותחת המיטה לא יתן אדם מאכל כי (ד) רוח הטומאה שם כל זה איננו ניחוש כי ידוע הוא ובמקום המקפידים.

שעז. כל הניחושים כנגד המקפידים גוים (ג) שקורין לבניהם בשם אביהם ואין בכך כלום (א) והיהודים הם מקפידים על כך (ב) ויש מקומות שאין קורין אותן אחר שמות החיים אלא אחר שכבר מתו וכל (ד) דבר שהוא שלש פעמים אע"פ שאין ניחוש יש סימן דונמת ער ועונן וכת' (בראשית לח יא) פן ימות גם הוא כאחיו וכת' (שיר ד יב) גן נעול גל נעול מעין חתום (ג) מעיין גורם פעמים שלש עם גבר (ד) אבל לחמישי אינו מזיק.

ב) מכ"מ. ג) בנדפס מכ"מ חסר לא נכתבו בו חלק ד' מיהום הכתשומות. ג) מ"ק. ד) חסר"ב.

שעה. (ב) ברכות נ"ד ב'.

שעו. (ב) מועד קטן כ"ז א' נדרים נ"ו א' ובסנהדרין כ' א' ולפנינו ערסא, הגה במור"ק פירש"י: מטה שמיחדים אותה למזל טוב, ובסנהדרין פירש"י: אלא לאזל הבית מונחין משום ניחוש גדא מזל וכן פירשו הרא"ש והר"ן בנדרים, ויעוין רש"י ישעיה ס"ה י"א ובשבת ס"ז ב': האומר גד גדי וסינוק לא יש בו משום דרכי האמורי, והרמב"ם בפירושו למשניות בנדרים שם לא הזכיר ממזל כלל, כי לטעמיה אזיל שכתב באגרתו לחכמי מרשיליא: דעו רבותי! שכל אותם דברים של גזירת הככבים כו' אינם דברי חכמה כלל אלא טפשות כו' ולעולם אל ישליך דעתו אחריו כי העינים הם לפנים ולא לאחור. (ג) שבת ק"ט א'. ולפנינו "רוח רעה". (ג) פסחים קי"ב א'. (ד) לפנינו שם רוח רעה.

שעו. (ב) מצינו כי אחב"י לא הקפידו ע"ז דאיתא בירושלמי נזיר פ"ד ה"ו מעשה בי ר' חנינא בן חנינא שהדירו אביו ובבבלי עירובין פ"ה ב' בוניים בן בוניים ובוכח שם פ"ו א' כי אביו היה בחיים, הרי דאביו היה עדין קיים בחיי בנו ואעפ"כ נקראו בשם אחד, ובכתובים אחרונים ספר טוביה פרשה א' פסוק י"ד: ויהי כי גדל שוביה ויקח אשה מבשמתו ושמה חנה ויולד בן ויקרא אותו בשמו טוביה. כן מצינו כי בן בתו של ר' יהודה הלוי היה נקרא יהודה כשם אבי אמו וע"ז מוסב השיר של ריה"ח בדיוואן של שד"ל סי' ט': "ואיך ישכח יהודה את יהודה?" גם בתשובות רשב"ש סימן רצ"א כתב: שרצו לקרות לנכד הרמב"ן משה בחיי הרמב"ן, רק הוא רצה יותר בשם יונה. יתר על כן מספר הנוסע ר"י ספיר בספרו אבן ספיר חלק ראשון דף נ"א א' "זאת מנהגם (של אנשי תימן) לסגולה מי אשר לא יתקיימו בניו רח"ל. יקראו לבנו בחייו כשמו". (ג) בשבת קל"ד א': והיו קוראים שמו נתן הבבלי על שמי וכן הוא בירושלמי יבמות פ"ו ה"ו ובבא מציעא פ"ד ב': ואסוקי להו אלעזר על שמיה, ור' אלעזר היה עדיין בחיים ובאבות דרבי נתן פי"ב: שאלמלא אהרן לא בא זה לעולם כו' היו קוראין שם הילד על שמו, ובמסכת כלה רבתי פ"ג: שמונים אלף כחורים קרואים בשם אחרן יצאו אחרי מטתו. (ג) יבמות ס"ד א'. (ד) זהו דעת עצמו ולא מצינו מקור ליזה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שעח.ב) כי (יחזקאל ז כה) קפדה בא ובקשו שלום ואין מבאן(א) כל דקפיד קפדי בהדי ומתוך שאין אדם יכול להזהר בהקפדות נכשל.

שעט. שיבה נקראת שישוב בתשובה ובעל שיבה יש בישיבה ובעל שיבה אוהב ישיבה ולא עמידה והולך מעט ואומר נשוב כבר יניע אני נשב אני עייף ומשיב אל לבו כבר קרוב לשוב אל עפרו ואל עפר ישוב לפי שכתוב [דף מ"ד] (דברים יט יז) ועמדו שני האנשים אם בני שיבה בחלשות או זקנים והיו יושבים בדין בחורים או תלמידים חכמים יושיבום. (איוב לז ו) כי לשלג יאמר הוי ארץ שלג זו שיבה הוא כתיב הוא והארץ שוין כי הירק צומח מן הארץ ולאחר שכבר הביא זרע מתלבן וכן אילן שמתלבן חשש כחו ומתייבש כך בעלי השיבה לכך נקרא שיבה(א) לכל טיפה של שלג ו' קרנות ומחשבת שיבה ששה כי אומר (תהלים קלט ז) אנה אלך מרוחך לארבע רוחות (שם שם ג) ארחי ורבעי זרית (שם שם ח) אם אסק שמים וגו' ואציעה שאול וכת' (יחזקאל לז ט) מארבע רוחות באי הרוח הבחור קומתו זקופה כי לא יחשוב שבקרוב ימות וישוב לאדמתו והשיבה ראשו כפוף כי קרוב ישוב לאדמתו (ב) כל שנברא בששה ימים נברא משלג וד' רוחות ומעלה ומטה וששה קרנות של שלג מעיד עליו ימי בראשית ועוד כי לשלג יאמר הוי ארץ נשם ב' מטר ג' וגשם ד' ונשם ה' משרות הרי ו' טפין של שלג כגרים וכת' (במדבר יב י) מצרעת כשלג (תהלים קמז טז) הנתן שלג כצמר (ג) שניהם מראות נגעים ולמה מטמא באהל כטומאת מת ג) כי ג) יש מין מזיק שקורין אותו (ד) דרגון בלשון יון אם יכוהו בחרב לא ינזק אבל כיוצא בו שנולד מן דרגון והיה שם אחד שנולד מבת המלך ומדרגון מין שיד אמר אותו דרגון שהיה בועל אשת המלך איני מתירא אלא מאותו דרגון בן בת המלך ואותו היה בבית הסוהר אמר המלך לאותו בן בת המלך אניח אותך בן חורין וצא מן הסוהר הלך ולקח חרב אביו וישב תחת המטה של אשת המלך מיד אותו השד הריח אמר אני מריח ממי שאני ירא אמר אעפ"כ לא אניח מלבעול הלך ובעל וזה שתחת המטה יצא להמתין לאחר ששימש וירד מן המטה הכהו ועשה בו חבורה אחת אמר אותו השיד הכני פעם שניה כי מי שפעם אחרת יכהו ימות ואם ישנה להכותו יחיה ויעשה לכמה ראשים ויעשה לכמה נזק אמר המכה אותו פעם אחת ילדתני אמי ולא שתים לכך לא אכך עוד ואשת המלך יצאה וזה המוכה אותו הבועל מת ונפח בשרו עד שנתמלא כל החדר שלא יכולים להוציאו דרך הפתח וציוה המלך לשבר גג של החדר וחתכוהו חתיכות חתיכות ושענו כמה עגלות מלאות מבשר דרגון ופנוהו משם והמלכה לא אמרה אותו דרגון בעל אותי כי אז המלך היה מת והיא היתה יורדת ודלה ועניה ואין לה הצלחה כל ימיה אבל אמרה בדמות המלך בא ועטרת מלכות בראשו כך מנהגו מתחלה בדמות הבעל נראה לאשתו והוא דרגון כשהוא במקומו או בתוך בית לא יזיק אבל כשהוא יוצא נשרף המקום וכשיש רעמים וברקים הוא בורח אם יכול יברח בבית אצל אדם אז ינצל ואז נלחמים ומורים חצים מיני מזיקים בשעת ברקים ורעמים ובני אדם יש שנזוקים בשעת ברק ורעמים כגון שמכסה על פניהם בשעת לידה צריכים או שימור מברק ורעם סוף דבר אין מזיקים מתגרים אלא במי שמתגרה בהם כגון שכתב הוא או אבותיו קמיעות או עסק בהשבעות או בכשפים

ב) נמפקם פ' מכ"ע. ג) נכ"י מקום מלק כעכך מ"י מיגום. ג) מפ"ע.

שעח. (ב) פסחים ק"י א'.

שעט. (ב) הר"י אלבו בהקדמתו לס' העקרים כתב: כי הדבורה בונה בתיה בתמונת הששיות כו' ללהיותה דומה לעגולה שהיא התמונה הטבעית. (ג) חזר ועשאו שלג חזר ועשאו ארץ כי לשלג יאמר הוא ארץ ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א ובפרקי דר"א פ"ג מאיזה מקום נבראת משלג שתחת כסא הכבוד לקח וזרק על המים ונעשה ארץ. (ג) שבועות ב' א'. (ד) בירושלמי שבת פ"ו: דרגי דרגיבת משום דרכי האמורי.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

או בשאלת חלום לכך לא יעסוק אדם בהם ולא יאמר אעשה בשביל פיקוח נפש בהשבעות או קמיעות כי אין זה חכמה כי מקצר אדם חייו וחיי זרעו ואין דוחין נפש מפני נפש וכתיב (דברים יח יג) תמים תהיה עם ה' אלהיך אין לאדם אלא בתפילה על הכל:

שם. ב) הנה אמרו במקום אחד היו נשים הרבה ומעט מהם הרות ובמקום אחר כמעט כולם הרות שאלו לחכם ואמר החכם דעו כי חקרתי כי במקום שמעוברות כי המילדות הולכות עם הנשים לבית הטבילה ושמחות שהנשים מתעברות אבל במקום שאין נשים רבות מעוברות כי ההולכות עם הנשים לבית הטבילה אינן מילדות ומכשפות הנשים שלא תהיינה הרות ותדיר תהיינה נדות ותדיר טובלות ונותנות להן שכר לכך צריך לברור להן אשה כשרה ונאמנת להאמין לה אם טובלת כהלכה וצדקת שלא תכשף כדי שתהיינה הרות כי בדבר מועט יבולין לכשף:

שפא. מי שיש לו עבד או שפחה ומאיים ומגזם אם לא יעשהו בן חורין יכשפם מוטב שישחררם שהרי מחללין שבת בשביל ספק נפשות ועוד זה עשה אינו כמו עשה אחר שהרי (א) כשלא היו עשרה לר' אליעזר שיחרר עבדו ועוד אם (ב) הניח תפילין העבד (ג) או מכרו בדבר מועט אנו אומרים יצא לחירות. אע"פ שאמרו [ע"ב] (דברים ז ב) ולא תחנם (ד) לא תתן להם מתנת חנם. אם יש מכשף או מכשפת מבקשים ממנו אל ימנע מליתן להם פשוט או שנים כדי שלא יכשפנו כמו שנותנים לשדים כדי שלא יעשו להם רעה ולמשונעים:

שפב. ג) למה החלום בא ברוב עניין וכשפותרין לו מעניינו (א) הולך אחר הפה כי לא יבא על האדם דבר בין טוב בין רע אם לא יראה בחלום קודם מעין דוגמא ואין האדם זוכה שיראה בחלום לדוגמא העתיד להיות בהווייתן בלי ספק ונימנום כי אין אמיתים המחשבות וכשאדם ישן מתערבים עם דברי המלאך ולכך הולכים אחר הפה שנפתרין מענייניו ואמ' (ב) חלום אחד מששים לנבואה וכתיב (הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה וכתיב (ירמיה א יא) מקל שקד אני רואה (שם שם יב) כי שוקד אני על דברי לעשתו על ידי משל יבין לב האדם לכך (במדבר כד ג) וישא משלו ויאמר וכתיב (משלי א ו) להבין משל ומליצה ובחלום הנביאים לא היתה מחשבתם מתערבת ולא דברי שד אבל בחלומות בני אדם מתערבים דברי השד שאם אדם צריך לנקביו בחלומו נראה כיעף ויגע וכן מי שאכל מאכל ששמו פלפלין ושתה משקה והיה מהרהר אחר אשה ובתוך כך ישן הרי חולם כאילו שוחק ומשמש עם אשה וכן כל שנכספה נפשו למקום או לעשות דבר אחד וכל נפשו שם בחלומו יראה מאותה דוגמא וכל אלה חלומות וכיוצא בהן אינן מחלומות שמגיד המלאך אלא מתוך הרהורין רואה אף בחלומו דוגמתן ועליהם נאמר (זכריה י ב) וחלומות השוא ידברו אבל חלומות פתאום שדומה כאשה באה בפניו ולא שחק עמה קודם לכן ולא הרהר אחריה וכל החלום שמחמת שד ורוח אין האדם ישן בחוזק אלא עיניו כאילו הם סגורות וחושב מחשבות כי השד אינו נכנם במחשבה אלא מלחש באוזנו בתוך עומק חור האוזן ומי שרוצ' להכיר האמת בשחרית ילחוש באוזן האדם קטן מה שיודע מה שחביב לו ויהיה נראה לו בחלומו כאילו חולם מעין מה שמלחש באוזנו ומקיץ כך השד מלחש והאדם חפץ להקיץ והוא מנפח לפני נחיריו ופיו ואין הדעת יכול לשוב האדם על מכונותיו והוא בדעתו כאדם ער וכל

ב) מע"ז. ג) נגלפס מע"ב.

שפא. (ב) ברכות מ"ז ב'. (ג) גיטין מ' א'. (ג) אולי מדמה רבנו למפקיר עבדו שם ל"ח ב' אולם קיי"ל דאין אונאה לעבדים ב"מ נ"ו א' וצ"ע. (ד) עבודה זרה כ' א'.

שפב. (ב) ברכות נ"ה ב'. (ג) שם נ"ז ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אילו החלומות מחמת שד ועליהם נאמר (ירמיה כג כח) מה לתבן את הבר כי אין בהם ממש אבל חלום שעל ידי מלאך אע"פ שלא הרהר ודבר בעת שקרוב להקיץ אז המלאך . .ב) להגיד לו כי כבר פסקו מחשבותיו והרהוריו ופעמים בתחילת הלילה או בחצי הלילה ואין אותו חלום מעורב בחלום אחר וגם אין האדם חושב על המראה שרואה ואם מחשב המחשבה אינה מחמת מלאך ולא יתקיים המחשבה ולא החלום כי דומה למי שהשליך דבר עגול ומגלגל מעצמו במקום שאין המשליך מכוין ועל החלומות של מלאך נאמר (במדבר יב ו) בחלום אדבר בו כי המלאך מדבר בתוך מחשבות האדם כמוליך עוור ומה שאמרתי כמוליך עוור שמחשב פעמים אמת פעמים שקר כך האדם בחלומו ואל תתמה שהרי אפילו ער הקב"ה מטה הלב שהאדם מחשב לשקר ולכל מה שחפץ הקב"ה שנאמר (משלי כא א) פלגי מים לב מלך ביד ה' על כל אשר יחפץ יטנו וכתיב לנבי רחבעם (דה"ב לד טו) כי היתה נסבה שנשתטה רחבעם שלא שמע לעצת הזקנים וכן כתיב (מ"א כב כ) מי יפתה את אחאב הרי שהמלאך מטה המחשבה להרהר אחר אותו דבר שגוזר הקב"ה וכל שכן כשהוא ישן שאין הדעת מכוונת על הלב שהרי אומר (תהלים סז ז) אברך את ה' אשר יעצני אף לילות יסרוני כליותי מכלל שבלילה בחלום (נ) הכליות יועצות לכן אין בחלום דעת האדם אלא כמו עוור וילד פעמים חושב אמת פעמים שקר ורוב מחשבותם אינם מכוונות.

שפג. ג) מה שמראין לאדם בחלום כאדם בא מחרש בין עם שלא יבינו לשונו ואם ידברו לו לא יבין לכך מרמזי' לו במראות בדמויות כמו אותם שמרמזים לחרש שאינו שומע וכמו (א) רבי לשלוחי אנטונינוס כוספברתא חסא ועל ידי פוגלא כך מראים בחלום והנבון ידע מה מראים לו ועל מה הראוי לו בן וכל דבר (כ) מענה מה שרואה פתרונו:

שפד. העולם הזה כנגד העולם הבא כמו ישן כנגד ער ובחלום אין אדם מתבייש שאילו היה באדם דעת בחלומו להתבייש לא היה נראה לו כאילו היה שוכב עם אשה ומשחק עמה ולא עושה דברים שמתבייש בהן כשהוא [דף מ"ה] ער אלא לפי שהחלומות הרהורין ואדם מהרהר ואינו מתבייש מן ההירהורין לפי שאין אדם יודע מה שחבירו מהרהר לפיכך לא יתבייש אף בחלום ומי שירא שמים ביותר שירא מן הקב"ה להרהר דבר רע כמו כן הוא בחלומו כך נראה לו כמו שאומר (יחזקאל ד יד) נפשי לא מטומאה (א) שהרי לא הרהרתי ביום לפיכך לא ראיתי קרי בלילה ומה ג) (ב) שאמרו מי שבא על אשת איש בחלום הרי הוא בן העולם הבא והוא שלא הירהר קודם לכן אחריה וגם אחר כך לא ישחק עמה הרי החלום על ידי מלאך וכשם שאין בשת לחולם כך אין בשת לרשעים בעולם הזה על מעשיהם שנאמר (ירמיה ו טו) גם בוש לא יבושו גם הכלים לא ידעו. כל אותם שמהרהרים ואין מבטלים הרהורם בתורה או בשאר דברים הקב"ה לעתיד לבא ישבר לבם:

שפה. כל ימי עני רעים (משלי טו טו) שמתענה על חלומות ויותר חולם ממה שמקפיד על חלומות ולמה יראו לו כדי שיצטער והצדיק כשמצטער מטיבין לעולם בזכותו ולו מטיבין לעולם הבא (שם יד כג) בכל עצב יהיה מותר (שם טו טו) וטוב (א) לו משתה תמיד שאינו מקפיד וטוב חולם [אם] לא יקפיד והוא שמח:

ב) מקום חלק נכ"י כעין ד' פנות. מכאן ואילך נמחק נכתפס חסע"ש. ג) חמ"ב. ג) חמ"ב.

(נ) ברכות ס"ב ב'.

שפג. (ב) עבודה זרה י' ב'. (ג) צ"ל מעין מה שראה הוא פתרונו.
שפד. (ב) חולין ל"ז ב'. (ג) ברכות נ"ז א'.
שפה. (ב) צ"ל לב.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שפו. ב) **אם** בחלום אמרו בשורה טובה או אפילו אליהו או מלאך לא [3]) יגלה לאשתו שמא תניד לאחרים ואין רגילים לעשות נסים בגלוי ולכך הוצרך פעם שניה לומר (בראשית יח יד) ולשרה בן:

שפז. ג) **אל** יניד אדם את חלומו לשאינו אוהבו אלא לירא חטא וחכם וכן אל ישאל עצה משונאו ולא יאמר חלום ראובן לשמעון בשאינו אוהבו משום (ויקרא יט יח) ואהבת לרעך כמוך:

שפח. **לא** יברך אדם לרשע המקום יאריך ימיו ושנותיו אלא אם כן ישוב ממעשיו ולא יפתור לו חלומותיו לומר לו שימלא הקב"ה שאילותיו כי רעה בלבו וכתיב (משלי כז יד) מברך רעהו בקול גדול בבקר השכים קללה תחשב לו וכתיב (מיכה ב א) [באור הבוקר] יעשוה וכתיב (ישעיה מח כב) אין שלום אמר ה' לרשעים (תהלים קיט קסה) שלום רב לאהבי תורתך: (משלי כו א) כשלג בקיץ וכמטר בקציר כך לא נאוה לכסיל כבוד כשם שאסור להתפלל בקציר על המטר כך אסור להתפלל ולברך לרשע לומר המקום יבבדך ולכך סמך קללת חנם מי שראוי לקללה אסור לברכו וכל שכן שלא יקלל מי שראוי לברכה:

שפט. **גלח** אחר סיפר את חלומו ליהודי אחד פתר לו זהו שיתנו לך כמה בתי תועבות בידך וינבח בהם ויורה להם חוקות הגוים אמר לו חבירו יהודי כיון שהחלומות אחר הפה הולכים הרי על פיך יעבוד ע"ז (ויקרא יט יד) ולפני עור לא תתן מכשול אמ' ליה והלא בלא זה מנבח לע"ז אכל מי שפותר ליהודי שיחטא כאילו החטיאו וזהו (ישעיה כט כא) מחטיאי אדם בדבר אע"פ שהפותר חכם ויודע אע"פ שלא יפתור יתקיים כך אעפ"כ לא יפתור שיבא לידי עון:

שצ. ד) **חלום** שאדם רואה באחרונה קרוב להיות *תחלה ומה שרואה בתחלת לילה* יתקיים באחרונה:

שצא. ה) **אין** דבר בעולם שהיה לו לאדם אלא בגזירת הקב"ה לכך צריך אדם לבקש רחמים על כל דבר וכל אשר יגזור הקב"ה עליו שיתגלגל שיהא לשם שמים שנאמר (עמוס ג ו) אם תהיה רעה בעיר וה' לא עשה אלא ודאי עשה לכך יבקש על כל דבר שיעבור עליו ויזהר אדם בבקשתו כיצד יתפלל שלא יכשל בתפלתו יש ו) אדם ששונא לאשתו (א) לו יתכן לבקש להקב"ה שיהפוך לבה לאהבה אותו או שתשא חן וחסד לפניו שתאהבהו והוא יאהב אותה:

שצב. ז) **ואם** יש לו שונא ישראל שאינו מחטיא את הרבים ומריע לו יבקש להקב"ה להושיעו ולהשלימו כי יש שונא את חבירו וחבירו תובע את עלבונו ומתחנן על מיתתו ואחר כך מתחרט זה אם מת ומשלים עמו ונעשו אוהבים ראה שביקש להענישו ומתחרט לכך יתפלל שיהפוך לבו להשלים עמו ואם כבר עשה לו רעה שאינו יכול למחול לו אל ימהר להתפלל להעניש חבירו אלא ימוד עצמו אם בדין מענישו אם יבא ויניע עצמו לידי כך שיעשה לאחרים ויראה את הנולד שמא הוא או זרעו יעשו [ע"ב] לאחרים אותה רעה ודין הוא שיענישו הוא וזרעו על אותו דבר שהתפלל שיעניש חבירו על ידי תחינתו. אם ח) חלה שום אדם אל יתלה זה חולי מחמת מאכל ומשקה בא חוליו ולא ה' פעל כל זאת ואפילו חבלוהו בני אדם רעים אלא ייחוד עונותיו גרמו לו שהרי כתיב (זכריה ח י) ואשלח את כל האדם איש ברעהו (עמוס ג ו) אם תהיה רעה

ב) ממ"ז. ג) כענין זה לקמן מתסצ"ט. ד) נכדפס ממ"ז. ה) נכדפס ממ"ל וכפול בקימן מתקכ"ח ונכדפס כפול בקי' מקק"ח. ו) מתמ"ט. ז) מתס"כ. ח) מתכ"ל. ט) מתכ"ג.

שצא. (ל) חסרון יש כאן וצ"ל לא יתכן שיבקש מה' שיתן לו אשה אחרת אלא יבקש מהקב"ה שיהפך לבה כו'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

בעיר וה' לא עשה ואומר (בראשית מב כח) מה זאת עשה אלהים לנו לכך יתפלל אדם על כל מיני פגעים מנגעי שמים ומנגעי אדם:

שצג. ב) **אל** יהא אדם מבקש צרכיו תחלה עד שיבקש על חפצי שמים [ואח"כ] על עצמו שהרי תחלה תקנו אתה חונן ואחר כך השיבנו אבינו לתורתך ואחר כך סלח לנו ואחר כך צרכיו:

שצד. ג) **יש** שמתפלל על אחרים ונענה ועל עצמו ואינו נענה והרי אמרו (א) כל המתפלל על אחרים גם הפצו תהא נעשת כאברהם אבינו שהתפלל בעד אבימלך וממיך ליה (בראשית כא ב) ותלד שרה וכן (איוב מב י) וה' שב את שבות איוב בהתפללו בעד רעהו ואיך נאמר יש שמתפלל על אחרים ונענה ועל עצמו ולא נענה אלא כך מצינו(ב) בר' חייא שלא לקה פשתן בארץ ישראל משעלה ר' חייא ונהפך שפשתנו של ר' חייא לקה וכזכות ר' חייא שלא לקה פשתנו של אחרים והמתפלל על אחרים ותפלתו נשמעת ועליו לא יועיל משום(ג) שאין חבוש מתיר את עצמו שנאמר (ישעיה סג ט) בכל צרתם לו צר והוצרך מלאך פניו להושיעם אם כן והלא לאברהם ולאיוב הועיל שנתפללו על אחרים שאני התם שהיו כשונאים שהיו ראוים לשמוח על מפלתם כאברהם על מפלת אבימלך והתפלל ובאיוב כתיב (איוב טז ד) לו יש נפשכם תחת נפשי ועל כל זאת התפלל עליהם זו היא מדה יתרה אבל מפני שישראל ערבים זה בזה לכך כשצער בא על אחד חייבים כלם להצטער ולהתפלל שנאמר (תהלים לה יג) ואני בחלותם לבושי שק וכתיב (שם שם) ותפלתי אל חיקי תשוב ואם לא היה מתפלל היה חוטא שנאמר (ש"א יב כג) גם אנכי חלילה לי מחטא אל ה' מחדל להתפלל בעדכם ודוקא כשנשמעים לו שהרי סמך לו (שם שם) והוריתי אתכם(ד) את אשר תעשון בדרך הטובה והישרה (שם שם כד) אך יראו את ה' ועבדתם אותו באמת שהרי הנביא צריך לומר בתפלתו רבונו של עולם כבר שמעו לי מה שהוריתי אותם לעשות רצונך גם אתה תעשה חפצי שנאמר (דברים כו יד, טו) עשיתי ככל אשר צויתני השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך כו' עשיתי את שלי ואתה תעשה את שלך וכן(ג) כל הנביאים קודם שהיו מתפללים על ישראל היו ישראל מבקשים לנביאים תתפללו עלינו והנביאים היו אומרים תעשו תשובה ונתפלל עליכם והיו אומרים תהיה אתה דיין ותשפוט אם שומעים לו או מתפלל עליהם ואז הקב"ה עונה להם וכל מי שאינו עושה בזה הענין אסור לעבור להתפלל בשביל ישראל. בזמן ד) שמתענין על דבר אחד כגון בתענית ובשני וחמישי אחר יום טוב או בין ראש השנה ליום הכפורים ויום הכפורים עצמו אלא בזה העניין או בשביל גורה או בשביל מגפה שמבקשים לצדיק גמור שיתפלל עליהם צריך לצדיק לחקור איזו עבירה יש ביניהם ויאמר אם אתם חפצים שאתפלל עליכם נתקן אותו עון תחלה ואם אינם נשמעין לו אל יתפלל עליהם כי יותר עון הוא שיתפלל והעון בידם ואם יהיה שום דבר בעיר יאמרו מה הועיל לנו אותו צדיק כמו שאמרו(ה) לרבי חנינא רבי יהושע צלי ואתי מטרא ואתה עוצר לנו את המטר אחר כך התפלל הוא ור' יהושע בן לוי ולא בא גשם אמר להם לא רבי יהושע מביא גשמים ולא אני עוצר גשמים(ו) אלא כשר' יהושע בן לוי רואה שום עבירה בהם מוכיחם אבל אני צועק ואינכם שומעים לי ואתם צדיקים שלא הורגלו להתפלל לא יתכן שיתפללו ביוהכ"פ אם לא עשו כמו שאמרנו ואם יתפללו יכולים להתפחד כל השנה כולה אבל לחזנים לא יזיק כי הורגלו:

ב) מצ"ג. ג) מצ"ד. ג) מצ"ה. ד) מצ"ו.

שצד. (ב) בב"ק צ"ב א'. (ג) חולין פ"ה א'. (ג) ברכות ה' ב'. (ד) ג' תיבות אלו אינן בפסוק. (ה) תענית כ"ה א' ולפנינו ר' חמא בר חנינא. (ו) זהו דברי רבינו המחבר מדעת עצמו.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שצה. ב) **ומעשה** היה בזקן שהיה רגיל להתפלל ביום הכפורים והיה אומר לזקני העיר דעו לכם מה שאני מתפלל כי יודע אני שאין יכוין כמותי ואני יודע שהקב"ה חפץ בתפלתי והכל הכירו בו שאינו מתנאה פעם אחת לא היה הזקן בעיר כי הלך בסחורה והתפלל אחר ביום הכפורים והזקן דאג כל אותה השנה ובאותה שנה מת לו בן גדול כי כל מצוה שאדם רגיל [דף מ"ו] לעשותה ועוזבה (א) מקפידין עליו ומי שאינו רגיל לוקה כמו שכתבנו למעלה ועוד נסמכים העולם על תפלתם כאסתר שזמנה המן כדי שיהיו סבורים שאינה רוצה לסייעם כדי שיצומו ויתפללו בכוונה כך צדיק גמור שאינו רגיל להתפלל ביום הכפורים והתפלל ולא עשה סייג נסמכים על תפלתו כמו שנ' אמר (ירמיה ז ד) היכל ה' היכל ה' היכל ה' רגלים שאנו עולים ינן עליהם ובידם עבירות:

שצו. **שמונה** עשר פעמים אהבה בשיר השירים כנגד שמונה עשרה ברכות:

שצז. ג) **אחד** זקן הגון היה רגיל להתפלל ביום הכפורים שנה אחת לא היה לו חוזק לעמוד אמרו מקצתם כיון שאין לנו כיוצא בו מוטב שיתפלל בישיבה אמרו הזקנים כיון שאינו יכול לעמוד יתפלל אחר אע"פ שאינו כך הגון פן ילמדו אחרים ממנו ויתפללו מיושב ואשר כתב (ש"ב ז יח) ויושב לפני ה' יישב לבו בתפלה (א) ובמכילתי (ב) (שמות יז ב) ויקחו אבן וישימו תחתיו ויקחו אבן אלו האבות וישימו תחתיו אלו מעשה האבות וישב עליה אלו האמהות הרי לא ישב ממש:

שצח. **יש** חסידים שמתפללים על בני אדם ותפילתם נשמעת וכשמתפללים על עצמם אין תפילתם נשמעת ולא עוד אלא ימצאו צרות רבות ורעות ושאילתם נהפך להם מפני שיהא זכותו כפול כמשה רבינו שהתפלל על ישראל ונענה ועל עצמו לא נענה כדי שיהא שכרו כפול לעתיד לבוא שלא הרהר על הקב"ה ועוד פעמים לא נגזר לעשות מה שהצדיק שואל כמו למשה וזהו לא יתכן שיהא לאיבוד צער בקשותיו אלא משלמים לזרעו כמו (א) למשה הקרן ולזרעו הפרי (דה"א כג יז) ובני רחביה רבו למעלה מן ששים רבוא:

שצט. **כל** אדם ששרוי בצער יתפלל בעד כל צדיק שהוא בצער שיושיעם הקב"ה (ויקרא יט יח) ואהבת לריעך כמוך ואפילו אין שרוי בצער יתפלל על כל צער של צדיקים והקב"ה יושיע אותו מאותו צער שהתפלל על אחרים ואם התפלל ולא נענה אל יחשוב איך נעשה לי כך וכן אדם שנתן עיצה טובה לשם שמים ונהפך לרעה ובא לידי תקלה אל יהרהר למה עשה הקב"ה לי כך על ידי שמא עון אותו היועץ גרם או עון שואל את העיצה שהרי אמרו (א) (תהלים י ה) מרום משפטיך מנגדו שזוכה בדין וטועה החכם ומנא לן שצריך אדם לומר (ב) כל דעביד רחמנא לטב שנאמר (בראשית נ כ) אלהים חשבה לטובה ואם תאמר לפי שכבר ראה יוסף שנעשה לטובה אבל לאחר שנעשה לו רעה קודם שידע אם לטובה הרי כתיב (ישעיה מ כז) נסתרה דרכי מה' ונאמר לו (שם שם) למה תאמר יעקב וכתיב (איוב ב י) גם את הטוב נקבל מאת האלהים ואת הרע לא נקבל וג' דע אם צדיק שרוי בצער ואינו יודע למה באיזה עון בידוע שיש צדיקים ששרויים בצער ומן השמים מצערים את זה בעבור להקל מן הצדיקים הצער או בכל צרתם לו צר אע"פ שהוא במקום אחר ואינו יודע שאילו שרויים בצער:

ב) מסכ"ו. ג) מסכ"ז.

שצה. (ב) עיין שו"ע או"ח סי' קכ"ז סעיף י"ז וכ"ב.
שצז. (ב) ילקוט שמואל רמז קמ"ו: ויבא המלך דוד וישב לפני ה' מאחר שישב עצמו וכיון את דעתו כו' והוא מירושלמי סוטה פ"ז ה"ד (ג) בשלח מסכת דעמלק פרשה א' ולפנינו ויקח אבן וישימו תחתיו אלו מעשה אבות וישב עליה אלו מעשה אמהות.
שצח. (ב) ברכות ז' א'.
שצט. (ב) שם ז' ב'. (ג) שם ס' ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ת. מורידים (א) לפני התיבה זקן שפל ברך ונוח לתשחורת ורגיל בחכמה ורגיל באגדה ויש לו בית ויש לו שדה וביתו ריקם ויש לו בנים ובנות ואם אין להם מעבירין להם לכל מי שירצו רגיל באגדה בתנא דבי אליהו (ב) מי שלא למד אגדות לא טיעם טעם יראת שמים:

תא. אם (ג) יש עצירת גשמים וצריכים למטר וכן תפלת הגשם ביום עצרת של סוכות ובהושענא רבה לא יתכן לירד לפני התיבה אלא אדם צעור ולא שמחן וביתו ריקם ממזונות ולא מי שיש לו אוצרות פירות ששמח אם תיקר התבואה ונם הפירות אלא צעור שנאמר (ירמיה יד א ב) וצוחת ירושלם עלתה ואדיריהם שלחו צעיריהם למים צעוריהם כתי' מי שלבו צעור וסמכו אל (שם יג כו) לא תטהרי וסמך לו אל (שם יד ח) מקוה ישראל שצריך טבילה וטהרה למתפלל וכתיב (שם שם ג) באו על גבים לא מצאו מים וכתיב (שם שם י) וה' לא רצם:

תב. בעיר אחת הוצרכו למטר כי נתייבשה הארץ מפני החום נתקבצו גלחים וכומרים וגוים יחדיו התענו וצעקו לאלהים בער מטר ולא ירדו נשמים אמרו ליהודים התענו והתפללו לאלהיכם על המטר כי גם אתם צריכים אמרו חשובי העיר לאחר שאתם לא תעשו תיפלה שלכם אבל עמכם לא וכתיב (במדבר כג ט) ובגוים לא יתחשב אלא עשו תחילה אתם וכתיב (מיכה ד ה) כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו אחר כך ואנחנו נלך בשם ה' אלהינו לעולם ועד וכתיב (מ"א יח כה) ועשו ראשונה כי אתם הרבים ואחר כך אליהו נענה וכן אלה התענו והתפללו וירדו נשמים:

תג. צריך (ד) אדם שהוא ירא שמים כשמתפלל שלא ישב ולא יעמוד בתפלה אצל אדם [ע"ב] רשע מפני כשעומד אדם רשע בתפלה יהרהר הרהורים רעים ושכינה מתרחקת ממנו וכתיב (ירמיה יב ב) קרוב אתה בפיהם ורחוק מכליותיהם וכתיב (תהלים כו ד) ועם נעלמים לא (א) אשב שהקב"ה מעלים עיניו מהם שנא' (ישעיה א טו) ובפרישכם כפיכם אעלים עיני מכם וכתיב (ירמיה טו יז) לא ישבתי בסוד משחקים ואעלז ואוי לרשע ואוי לשכנו שהרי יהושע הכהן הגדול (ב) לקה קצת כשהושלך עם אחאב בן קוליה וצדקיהו בן כנענה הוחרך שערו:

תד. אחד (ג) היה יושב על קתדרא בבית הכנסת והיה סופר והיה מתנהג כאילו היה צריך והיה רשע גמור ועוול ובא החכם לאותה עיר אמר החכם לאחד מבני העיר אנה אשב בבית הכנסת אמרו לו פלוני הסופר נתישב בעיר אחרת תוכל לישב על קתדרא שישב שם פלוני הסופר לישב במקומו וקולמוסיו ודיו עזב בבאן אמר החכם לא אשב במקום פלוני ולא אכתוב בקולמוסיו ולא בדיו שהיה לו ולא אתפלל בסדור שכתב כי אין קטיגור נעשה סניגור:

תה. אחד (ד) היה רגיל [להתפלל] בכלה (א) שמיוחדת לו בטהרה והיה נענה אחר זמן היה מתפלל ולא היה נענה והיה מתענה ולא הועיל שאל לחכם אמר לו מתפלל ומתחנן אתה בספר שכתבו רשע אמר אני אותו פלוני השכרתי שכותב יפה ובקלפים שלי אמר לו החכם כשהיה כותב לך לבו מלא טינא ועוולה ואין קטיגור נעשה סניגור לכך אין ראוי שישמע לך בעוד שאתה מתפלל בו (ב) וכן מי שמחק ספר פסול וכתב בו ומתפלל בו ואפילו לחותכו חתכים ליהנות ממנו אינו ראוי כי ראוים לישרף:

ה) כמ"ח. ג) מצע"ב. ד) מצע"ג. ה) כמ"ע.

ת. (ה) ירושלמי תענית פ"ב ה"ב ויעוין בבלי תענית ט"ז א'. (ג) אבות דר"נ פכ"ט: כל מי שיש בידו הלכות ואין בידו מדרש לא טעם טעם של יראת חטא.

תג. (ה) לפנינו אבוא. (ג) בפרקי דר"א פל"ג ובסנהדרין צ"ג א' ולפנינו בסנהדרין איחרוכי למאניה ועל הדין הזה חולק השל"ה בספרו דף רכ"ח יעו"ש.

תה. (ה) כמו כילי דבי רב הונא כוי שבת קל"ח א' ופי' חדר. (ג) זה מובא בהגהות מיימוני פ"ז מהלכות עכו"ם סי' ב' בשם רבנו יהודה החסיד שמעתי כו'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תו. ב) **וישאלו** בני ישראל בה' ושם ארון ברית האלהים בימים ההם ופינחס בן אלעזר בן אהרן עמד לפניו בימים ההם (שופטים ב כז כח) הרי מתחילה לא היה פינחס לבך נפלו מישראל הרי כשהיה צדיק משוח מלחמה ובקי היו נוצחים אם שואלים לצדיק רצונך שפלוני קרובך יתפלל ביום הכפורים או לעצור מגפה ויודע שאחר יותר צדיק להתפלל ותלוי בו מוטב שאותו צדיק שיותר טוב מתפלל ואל יחשוב בשנאתו כיון שבעבור רבים הוא אל יחניף ואם יבא לידי מחלוקת אל ידבר שום דבר ואם בעבורו לא יעשו או זה או זה למה יקבל שנאה וגם אל יאמר יתפלל פלוני אם אינו הגון רק ישתוק שלא יהיה על ידו:

תז. ג) **מעשה** באחד שאמר אני רוצה לשבת אצל הארון שתהא תפילתי יותר נשמעת אמר ליה החכם הרי כת' (משלי כה ו ז) אל תתהדר לפני מלך ובמקום גדולים אל תעמר כי טוב אמר לך עלה הנה מהשפילך לפני נדיב וסמך לו (שם שם ח) אל תצא לריב מהר וכשתשב אצל הארון יתקוטטו עמך היושבים ומוטב לך לשבת ברחוק כדי שלא תהיה מריבה ויותר תהא תפלתך נשמעת כשלא תגרום מחלוקת בבית הכנסת ולא שמע לעצתו ונגזר שנתגלגל הדבר שישב באבילות ולא ישב מעולם שם לכך טוב לאדם שישב ברחוק בלא מחלוקת ולא ינרה מריבה.

תח. בפסחים(א) יצתה כת שנייה ונכנסת כת שלישית תנא והיא נקראת כת עצלנין מפני שנתעצלה להיות באחרונה ואע"ג [דלא סני] בלאו הכי דמצוה לשלש כתות איבעי להו לזרוזי נפשייהו להיות מן הראשונים הרי כל המקדים לבא לבית הכנסת או לבית המדרש או לדבר מצוה נקרא זריז אבל אם יהיה מחלוקת שזה אומר אני אהיה ראשון וזה אומר אני אהיה ראשון מוטב להיות אחרון שנאמר אל תצא לריב מהר:

תט. אסור למנות שליח ציבור רגון ואוהב ממון וכן דיין שליח ציבור שמא יבעום ויבקש נקמה ויעניש ולא יברך אותו בלב שלם והציבור יריאים להוכיחו ואוהב ממון מפני שיחניף לעשיר ויקרא לו בראש השנה וביום הכפורים ולא יקרא את החסידים ואל יקפיד החסיד שבכל יום שיקראוהו יש לו לעמוד כבשבת בי בתחילה היו קורין ראויין כראמרינן(א) אחריו מי קורא אבל עתה יקרא מי שרודף אחר הכבוד כראמרינן(ב) משרבו הפריצים התחילו חסידים למשוך את ידיהם מלחם הפנים וכתיב (תהלים קיט קכו) עת לעשות לה' הפרו תורתך והיה השליח ציבור מחניף לכי שנותן לו היה מברך בניו או חוליו בקול [דף מ"ז] רם ומי שאינו נותן לו בקול נמוך לכך לא ימנו לא שחקן ולא כעסן ולא אוהב ממון ולא השומע דברים בטלים אלא אהוב למקום ולבריות שיתפלל על כל אחד בלב שלם:

תי. ג) **אחד** היה רגיל לעמוד בתוכחה בספר תורה פעם אחת כעס שליח צבור עליו ואמר לכבודך אני מכוין אמר אותו האיש מאחר שאתה סבור לכבדני בתוכחה אל תקראני בה קרא אחר אחר כך נתפייסו וקראו בתוכחה ובאותו שבוע היתה בת אותו האיש חולה ומתה במוצאי שבת שקרא בו התוכחה אע"פ שנתכון לטובה היה לו לקבל בושתו משליה צבור שחשדו שלכבודו נתכון אעפ"כ הראשונים קוראים עם הארץ בתוכחה כדי שלא יהא אדם חשוב קורא ויקיימו דבריו והוא ירא

ב) מפכ"פ. ג) מפ"ס. ג) מפס"ו.

תח. (א) ס"ד א'.
תט. (א) גיטין נ"ט ב'. (ב) יומא ל"ט א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

מן ומקללך אאור (א) אעפ"כ לא יתכן לכל מי שיקרא שליח צבור שימנע מלעמוד שנאמר (משלי ג יא) אל תקוץ בתוכחתו.

תיא.ב) **למה** (א) בתוכחה יותר תיבות ממה שבברכות לפי שאדם יותר יעשה כשביל שמתיירא ממדת הדין שלא יבא עליו פורענות ממה שמבטיחו בטובה כשהמושל יאמר לו לאדם תעשה אותו דבר בשבילי ואני אעשה לך טובה כך וכך פעמים שלא יחוש כל כך אבל אם יאמר לו כך אם לא תעשה אותו דבר אני אעשה לך רעה ומנום לו מיד יעשה כמו כן בכאן לכך יתרה התוכחה על הברכה.

תיב.ג) **יזהר** החזן שלא יקרא החזן בתורה לקרוא מי שעינו אחת עורת בפרשת עורת מפני שמתבייש על שאין לו אלא עין אחת ואם ידבר עמו אל יביט בעין העוורת או במקום שיש בו מום פן יתבייש ולא ידבר לפניו מעין אותו מום שבחבירו בפני חבירו.

תיג.ג) **והאומר** בבית הכנסת בעבור קריאת התורה אין לחשוב בלבו לשון רחמים אלא קורא לפניו אבל הציבור אומרים לשון רחמנות כאדם שמתפלל ולא שליח צבור וכן כשאומר הברכות הכתובים לפני התוכחות אין לקורא לחשוב לברך את חבירו וכשקורא הקללות אין לחשוב בשעת הקריאה על אותם גוים וכן כשקורא את שמע לא יחשוב על אוהביו למען ירבו ימיכם ולא על אויביו ואבדתם מהרה אלא לא יחשוב דבר אלא כשמתפלל יכול לחשוב כנון רפאינו וגם על אותו חולה שיש לו בבית או יוסיף כך אותו חולה תרפא: כ'. . . .ג)

תיד.ד) **כשקורין** ויחל בתענית שותק החזן והקורא בתורה עד שיאמרו הקהל שוב מחרון אפך והנחם על הרעה לעמך וגם ה' ה' אל רחום וחנון וגו' לומר כי הקהל אומרים אותו כעין תפלה ומתכוונין לבם ללשון תחנונים לדבר בלשון בקשה (א) והחזן והקורא אינן רשאין לקרוא בלשון בקשה אלא כך עשה משה.

תטו.ד) **היאך** היה המעשה שמשה בקש ומספר כל הענין (א) רחום וא' וחנון ב' ארך אפים ג' ורב חסד ד' ואמת ה' נוצר חסד לאלפים ו' נושא עון ז' ופשע ח' וחטאה ט' ונקה י' וסלחת לעונינו י"א ולהטאתינו י"ב ונחלתנו י"ג הרי י"ג מדות כמו שמנינו אותם ותדע שכן יש למנותם שהרי ר' אמיתי עשה כן אזכרה אלהים ואהמיה ועונין י"ג מדות ובאחרונה אומר תמכתי יתדותי בשלש עשרה תיבות כמו שמנינו לכך חברם יחד לאמרם ולא יתכן לומר אותו פיוט אלא אם כן בכה המתפלל או יודע שבוכים כדי שלא יהא (תהלים קא ז) דבר שקרים לא יכון נגד (ב) ה' ואיך יאמר יהי רצון מלפניך שומע כל (ג) בכיות שתשים דמעותינו בנאדך להיות ולא יתכן להיות אלא אם כן בכו.

ב) מפמ"ז. ג) מפ"ע. ד) מקוס מלק נכ"י כעכך ד' תיבות. ד) כ"כ.

תי. (ב) בכנסת הגדולה או"ח סי' נ"ג כתב בשם ר"י חסיד: מי שיודע שהש"ץ אינו אוהבו אם יקראנו לתוכחה אל יעמוד ומוהרי"ל בתשובה סי' ק"ב כתב בשם ר"י חסיד: ולי נראה שיעמוד לקרות מליכנס בעונש ועוזבי ה' יכלו ומזה אשר לפנינו נראה כמהרי"ל.

תיא. (ב) יעוין בבא בתרא פ"ח ב'.

תיד. (ב) מנהגנו אינו כן אלא גם החזן אומר בלשון בקשה ומובא במגן אברהם סימן תקס"ו סק"ב יעוי"ש.

תטו. (ב) בפרקי דר"א פמ"ו: התחיל משה צועק בקול ואומר ה' ה'. ובתו' ר"ה י"ז ב' בתוס' שם ד"ה שלש משמע ג"כ כי ה' ה' הוא מו"ג מדות וכן משמע משבלי לקט סימן כ"ט שכתב כי יחיד אינו אומר י"ג מדות רק וסלחת לעונינו ולחטאתנו ונחלתנו הרי דלא כרבנו שחושב תיבות אלו במנין הי"ג מדות. (ג) לפנינו עיני. (ג) לפנינו כתיב קול.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תטז. ויש (א) אדם יפה כדי לשמור מניאוף ומיח) שקולו נעים שאין הקב"ה נהנה מקולו ראוי הוא שלא בא לעולם ואם הקב"ה נהנה עליו נאמר (שם ג ה) קולי אל ה' אקרא וכתיב (ש"ב כג א) ונעים זמירות ישראל.

תיז. ואשמע את קול בנפיהם בקול מים רבים (יחוקאל א כד) לפי שהיו משמיעים קול ביחד קול רבים שאין קול אחד מוקדם לקול רבים ולא קול (א) אחר מאוחר בשמע כאילו קולות מים רבים השוטפים יחד הרי צריך להרים קול ביחד קול אחד בנחת ולא להריץ קול.

תיח.ג) **בראשונה** לא היו המתפללים חוזרים לאחור אלא במקום שסיימו הצבור [ע"כ] משם מתחילין כנון הצבור אומרים עד נאוה תהלה והיורד לפני התיבה מתחיל בפי ישרים וכשהיו פריצים ממהרים לומר הברכות ושבחות ולא במשך היה היורד לפני התיבה מתחיל למעלה לפי שלא היה רוצה למהר נמצא כשהם סיימו הוא לא סיים אבל כשהיו טובים ולא ממהרים ואומרים כהוגן לא היה הזוד למעלה. ועתה שחוזרים למעלה עון הוא לפי שהן עושים להשמיע קולם הנעים ועוד טורח צבור יש ושלא לצורך כיון שהקהל אמרו במשך ולא מהרו מה צורך לו לחזור מה שכבר אמרו אין לירד לפני התיבה לומר אלא מה שמוציא רבים ידי חובתם ואם הוא מתחיל למעלה בשביל להוציא חובת מי שאינו יודע היה לו להתחיל נשמת כל חי אלא הם עושים כדי להשמיע נעימות קולן ידאי שמים לא יעשו כך.

תיט.ג) **רננו** צדיקים בה' (תהלים לג א) ולא שאר רננות (שם קיח טו) קול רנה וישועה באהלי צדיקים ולא פירש איזו רננה ורנה של הקב"ה באמת ולא ידבר שקר הקב"ה עושה מן השמים ארץ ומארץ שמים ממים יין ומדבש לענה ומלענה דבש וכל דבר שאין רגילות להיות אין לשבחו כך ולכך סמך (צפניה ג יג) ולא ידברו כזב ולא ימצא בפיהם לשון תרמית וסמיך לו רני בת ציון ולא נאמר רננות אלא שמחמת ניגונים ישמח לב המנגן וששומעים....ג) בה' שני (שם שם יד) רני בת ציון הריעו ישראל שמחי ועלזי בכל לב בת ירושלם וצריך למשורר הניגון שאם יהא רוקק או ישליך מחוטמו שיקנח ויאמר ממקום שפסק לא ישמח הלב אלא במשך הניגון מי שאומר בקול רם ברכות ופיו פתוח ופורח בגרונו וזוב יפסוק וירוק בכח כדי להשליך הזוב מגרונו. מי ד) שקינח חוטמו או השליך כיחו מחוטמו ואצבעותיו מלוכלכות לא יגע בספר ולא ידבר שבחות וברכות עד שיקנח אצבעותיו ואם אדם לבדו אומר הברכות והשבחות ונזדמן לו רוק בפיו ישתוק כדי הילוך ארבע אמות ויזרוק הרוק אבל בצבור אם ישתוק כדי הילוך ארבע אמות ויזרוק הרוק לא יוכל להשיג את הציבור הרי אנוס ואין צריך ארבע אמות להמתין ובעת תפלה אסור להביט ברוק או בדבר מיאום שמעלה רוק בפה ואסור לדבר בשם כשרואה דבר מאום או כשמהרהר אחר דבר מאוסה) או אחר דבר ערוה או ליגע בדבר מאום כשמדבר או מהרהר בדבר קדושה ה).

תכ.ו) **ואדם** שמתפלל ויש לפניו דבר מאוסה) וצריך לשחות באותם ברכות ששוחה עד קרוב למיאום אם יכוף ביותר קומתו במודים יהא כנגדו לא יתכן לשוח כנגד הרוק עד שיצא מפיו הברכה.

ד) בנדפס בתוך סי' מצ"ע. ג) כ"ח. ג) מקום מלבן בכ"י בערך ע"ז מיכוח. ד) כ"ג. ה) כל זה נכפל בכ"י בטעות וגם כן נכפלו ו' מיכוח הכלמטוח על סי' ס"כ כי כבר נכתבו פעם אחת בסוף סי' ס"ע.

ו) בנדפס בתוך סי' כ"ג.

תטז. (ח) הלשון צריך תקון וצ"ל בשהאדם הוא יפה ישמור עצמו מניאוף, ומקום דברים אלו בסוף סימן זה ור"ל כמו מי שקולו נעים יראה להנות את הקב"ה בקולו כן מי שהוא יפה תאר יראה שלא יקלקל חלילה ביפיפותו.

תיז. (ט) אולי צ"ל אחד ור"ל כי קול יחיד אינו מוקדם ולא מאוחר מקול רבים רק שהרבים יאמרו ביחד לא כל אחד בפני עצמו.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תכא.ס) **הרוצה** לעשות שלא ירוק בבית הכנסת תדיר מפני שננאי הוא ועוד שנורם מאוס לבני אדם אבל בעל כרחו הוא עושה והרוצה שלא יהיה רוק כל כך ילעוס קודם שיכנס בבית הכנסת שורש מתוק שקורין לקוריצייא ולא ירוק כל כך ובלילה ילעוס קודם שינה וקודם שילך לבית הכנסת אבל ביום תענית לא ילעוס בהשכמה מפני שהמתיקות יהיה בפיו וכן בערב יום הכפורים ובערב תשעה באב לא יאכל שורש מתוק וכיוצא בו שישאר הטעם בפיו(א) וכשבולע הרוק בולע המתיקות. וכן(ב) אדם שאכל ערב יום הכפורים אכילה נסה ובלילה קשה לו לא יכנים אצבעו בפיו כדי שיקיא מפני שקשה לו מפני שמא כשמקיא יהיה טעם המאכל בפיו ואם בעל כרחו מקיא יזהר שלא יבלע הקיא שבולע טעם המאכל אע"פ שאינו מתכוין להנות וכן לא יאכל שומשמין אחר אכילתו כשיאכל כל צרכו ערב יום הכפורים לפי שיהא מעלה גרה כבהמה ויהיה המאכל בפיו בליל יום הכפורים.

תכא.ג) **הלוים** בשיר היו משוררים ורשאים למשוך בקול כל אות ואות כשיעור (א) הממונה שנאמר(ב) לשוך במשא וכתיב (תהלים ד א) למנצח בנגינות אבל היו והירין שלא יהא נשמע בניגונם כאות אחר כגון תמיד כאילו אומר תמי איד וכן פעמים כאילו אומר פעמאים בפי כאילו אומר בפאי וזהו (ירמיה יב ה) נתנה עלי בקולה על כן שנאתיה וכתיב (משלי כב כח) אל תסג גבול עולם אשר גבלו ראשונים.

תכב. **אדם** יהא זהיר שיאמר ה' אֶחָד (א) ולא יאמר אֲחַד.

תכג. **אמר** נא שבולת ויאמר סבולת (שופטים יב ו) וכשהיו [דף מ"ח] אומרים קדוש או דברים אחרים בתורה היאך אומר אלא בלשון שאדם רגיל בתורה לומר ואינו יכול לומר בעניין אחר מעלין עליו כאילו אומר יפה וכתיב (משלי ה יט) באהבתה תשגה תמיד וכנון מהולל מחולל.

תכד.ד) **כהן** אחד היה פורש כפיו והיה אומר וישמרך בדל"ת והעבירו צריק וחכם אחד (א) שאין מעבירין לפני התיבה ולישא את כפיו מי שאינו יודע לומר האותיות כנון ההי"ן חתי"ן דלת"ין רישי"ן ובא לחכם בחלום אם לא יחזירו לדוכנו ינרשוהו מגן עדן כי בלבבו לומר וישמריך ברי"ש והלך והחזירו.

תכה. **לשמך** ולזכרך תאות נפש נפשי בלילה אויתיך (ישעיה כו ח ט) אחד כנגד תפילת יום ואחד כנגד תפילת הלילה שצריך לעסוק שבתאות נפשו יתפלל ולכך היה דוד מומר בכלי שיר כדי שיהא לו תאות לב לתפילתו ולשבח הקב"ה וכן (תהלים סג ב) אלהים אלי אתה אשחרך צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ ציה ועיף בלי מים (שם שם ו) כמו חלב ודשן תשבע נפשי ושפתי רננות יהלל פי הרי כפליים כל הפרשה בישעיה שלום שלום בטוח בטחו ישפילנה ישפילה רגל רגלי עני פעמי דלים אורח אורח מישרים ישר לצדיק צדיק משפטיך משפטיך לשמך ולזכרך תאות נפש אויתיך נפש נפשי בלילה אשחרך לארץ צדק למדו יושבי תבל יוחן רשע בל למד צדק בארץ נכוחות יעול ובל יראה גאות ה', ה' רמה ידך בל יחזיון

ס) כ"ג. ג) מפע"ח. ד) נכפל הלשון בכ"י בטעות. ד) בהדפס הוסף פרק קיימן י"מ.

תכא. (ס) עיין מגן אברהם סי' תקס"ז סק"ח שכתב בשם האגודה שמותר לבלוע הרוק ביוה"כ.

תכא. (ס) שקלים פ"ה מ"א ועי' רמב"ם פ"ג מהלכות כלי המקדש. (ג) צ"ל יסור במשא דת"א מ"ו כ"ב.

תכב. (ס) כונת רבנו כמו שכתב ר"מ לונזאנו בספר שתי ידות שאין לקרות בדגש דמשמע די כמו די מחסורו אלא רפויה כו' ובדגש נשמע אחדי כמו ויחד יתרו ולא קיים מצות יחוד השם, ויעוין בבלי ברכות י"ג ב' וירושלמי שם פ"ב ה"א.

תכד. (ס) מגילה כ"ד א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

יחזו הרי י"ב דברים זוגות כנגד י"ב מזלות שתי שעות במזל אחד וכפל כנגד היום וכנגד הלילה שבתאות נפש יתפלל ולכך היו הלוים מזמרים בכלי שיר ובפה להנעים זמירות ישראל שיהא הלב נכון מאד לה' ולכך היו מורידין לפני התיבה מי שקולו נעים להכין לב השומעים בתפילה ולכך (א) הלוים נפסלים בקול. אדם(ה) שמתפלל ונפלה בלבו שמחת אהבת השם בפתאום ידע כי השם הפץ לעשות רצונו וזהו (שיר ז ז) מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים (ישעיה נח יד) אז תתענג על ה' (תהלים לז ד) והתענג על ה' ויתן לך משאלת לבך (איוב כב כו כז) כי אז על שדי תתענג ותשא אל אלוה פניך תעתיר אליו וישמעך אם בשמע קולינו או קורם יהיו לרצון אמרי פי באיזו שעה ביום יש לבקש כך יהי רצון מלפניך שואת האהבה תהא לעולם ועד נטועה וקשורה בלבי ובלב זרעי ואל יבקש אלא על האהבה ורצון השם. ואם ביום או בלילה בלא תפילה בעוד שלבו שמח ונפשו גילה בהקב"ה אל ידבר עם אדם עד שתצא מלבו והנביא בשעה שנפשו קשורה באהבה היה לבם בשם . . .(ג) כאילו אינם בזה העולם וזהו (מ"ב ט יא) מדוע בא המשוגע הזה אליך ויאמר אליהם אתם ידעתם את האיש ואת שיחו.

תכו. אם זוכה אדם לכך שיפתח השמים לעיניו היה לישאל שימציא הקב"ה נחת רוח וקורת רוח לבריותיו (א) שהרי לאחר שכילה מלאכתו אמר לבריותיו ברכוני אמר שר שבת (תהלים קד לא) ישמח ה' במעשיו תמצא נחת רוח במעשיך מיד אמר לו כך אקראך (במדבר י י) וביום(ג) שמחתכם זה שבת כדאיתא בספרי (ב) לכך אסור לאדם (ג) להיות עצב בשבת ומקדשין ומבדילין על היין שהוא משמח אלהים ואנשים לפי שאמר ישמח ה' במעשיו.

תכז.(ד) **כשהיו** אומרים ברכות ושבחות שקורין שלמש, אמרו להמרים קולו תאמר בקול נמוך כמו קולינו תשוה קולך לקולינו, אמר אני מרים קולי כדי לכוין כי איני יודע לכוין כשאיני מרים קולי, ובטוב היה עושה כל מה שאדם עושה להרים קולו כדי שיאמר בכיוונה, רק שמונה עשרה כשמתפללים בלחש אינו רשאי להרים קולו כדי שלא יבטלו כוונתם:

תכח(ה). **האומר** בלחש ברכת התורה וברכו גוזל את המצות, (א) שהרי תרי"ג קולות לא תמצא אלא עם אמן וברוך וברכו, לכך יאמרו הקהל בקול רם, וכתיב (דברים כז יד) וענו הלוים ואמרו אל כל איש ישר' קול רם:

תכט(ה). **כשקורין** בתורה, אותו המברך על התורה חוטא אם בלחש מברך שלא יוכלו לענות ברוך ה' המבורך לעולם ועד, ויענו הקהל אחריו אמן:

תוספ'(ו) **שמעתי** בשם רבי' יהודה חסיד זצ"ל שהיה רב גדול אחד ומובהק לרבים והיה נוער בבי' הכנס' כשהיו מאריכין בברכות שהיה בדעתו למהר ללימודו ונענש על ככה באותו עולם ושמעתי בשם רבי' יהודה חסיד זצ"ל שאמר כנון בימות החורף שיש קור גדול מושב שילכו לבית אותם שאינם מלובשי' היטב ואל יקצרו בשבחו של הקב"ה בעבורם ואמר רבי' יהודה חסיד זצ"ל שהכיר יהודי אחד מוורמשא והיו קורין אותו ר'

ד) תמצ"ה. ג) מקום מלק בכ"י כעדך ד' מיצות. ב) כסול לקמן סי' תכ"ד. ד) קופו של סי' תמצ"ה. ה) כ"ד. ו) כל זה נכתב על הגליון.

תכה. (ה) חולין כ"ד א'.

תכו. (ה) חולין ס' א' ולפנינו: שר העולם ויעוין בנדפס סי' תתרכ"ד ובכ"י סי' תתתרנ"ד ששם גורס שר העולם. (ב) בהעלותך פיסקא ע"ז. (ג) ירושלמי ברכות פ"ב ה"ז.

תכח. (ה) תרי"ג קולות לא אדע המקור לזה ויעוין מג"א סי' ק"ס סק"י.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תל. וקראתם אותי והלכתם והתפללתם אלי ושמעתי אליכם, (ירמיה כט יב) מאחר שאמ' וקראתם אחר כך אמ' והלכתם, אם קורא אדם ואינו נענה ילך למקום אחר להתפלל, והנה כתוב (מ"ב ד לג) ויתפלל אל ה', וכתיב (שם שם לה) וישב וילך בבית אחת הנה ואחת הנה, אמ' יש מקום שמקובלת מבמקום אחר בספר הכבוד יפרש הכל, והלכתם, והלכתם והתפללתם (א) כשיעור שני פתחים, כשאין לפניו חצר [דף מ"ח ע"ב] שמתפללים בו, ד"א (ב) כמו הוקינה שהלכה בכמה כניסיות להתפלל:

ירושלמי (א).

תלא. זה שעומד להתפלל צריך להשוות את רגליו ר' לוי ור' סימון חד אמ' כמלאכים שנאמ' בהן (יחזקאל א ז) ורגליהם רגל ישרה, וחד אמ' ככהנים שהיו מהלכים עקב בצד גודל, וגודל אצל עקב, (שמות כ כו) ולא תעלה במעלות בתפילה בעמידה מדבר, בישיבה אינו יכול לכוין רגליו, כשאומר שבחות שבישיבה יזהר שלא ישים שוק על שוק כי לא יתכן שישים שוק על שוק יש לו לחשוב כאילו לפני שכינה יושב, (תהלים קמ יד) ישבו ישרים את פניך:

תלב[ב] כשאדם הולך לבית הכנסת או לבית המדרש, צריך לברוך עליו ברגליו במנעליו שלא תהא צואה בהם, מן התורה (שמות ג ה) של נעליך מעל רגליך,[3] וכן ביהושע, ולא אמ' חלוץ נעליך, כי מה יועיל שיחלוץ והנעל אצלו, ולכך אמ' של נעליך חוץ לד' אמות, ובכתובים (קהלת ד יז) שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים, יו"ד רגליך, דונמת רגל אחד מיושרות, ורגליהם כרגל אחד ישרה, לא[ג] ינשק אדם את בנו בבית הכנסת, ולא בביתו בפני רבו, לאחר שקרא בתורה מנשק ספר תורה על שם (שיר א ב) ישקני מנשיקות פיהו, ואם נזדמן לו רוק ירוק, ואחר כך ינשק ולא ינשק ואחר כך ירוק, סמוך לערב לא יקח אדם ילד בחיקו שמא ישנק בנדיו ואם תאמר יכבס בגדיו במים לא יהיו טהורים בבתחילה, ועוד אדהכי והכי שיחפש למים שמא תעבור מנחה ושמא כבר יאמרו קדיש או דברים אחרים שלא יבא עד שהקהל בינום והיה זקן וקובר מתים ושמעתי אל נכון ועל האמת שפעם אחת השכים אותו יהודי לבית הכנסת וראה אדם אחד יושב לפני בי' הכנס' ובראשו כתר של עשבים שקורין בלשו' אשכנז צפילו ובלשו' כנען ויניץ קביטני ונתפחד וכסבור שהוא שד וקראו ואמ' לו בא הנה אצל' ואל תירא והלך ר' בינום אצלו, וא"ל וכי אינך אותו פלוני שמת וקברתיך, וא"ל הן, וא"ל היאך אתה באותו עולם, וא"ל היטב עד מאד, וא"ל מה זכות יש לך והלא אתה היית אדם כל דהו, וא"ל רק זכות זה שהייתי אומר ברכות בקול נעים בבי' הכנסת בזכות זה הביאוני לגן עדן ומבבדין אותי וזה לך סימן שאני הוא המדבר אליך כי תראה בית יד חלוקי שקרוע שקרעת לי כשהלבשתני התכריכין ושאל לו מה זה שבראשך וענהו עשבים שבגן עדן ששמתי בראשי כדי לבטל ריח רע של זה העולם:

וכתבתי אני יצחק ב"ר משה (א) נב"ה המחבר אילו המעשים כדי שיראה ירא שמים אילו המעשים וישים על לבו ויאמר שבחותיו של הקב"ה בקול נעים ובכוונה ויזכה לגן עדן: מיהו בשבתות וימי' טובי' צריכי' כך להתפלל שיצאו מבי' הכנסת בשע' חמישי' ויתחיל לאכול בשעה ה' מפני שאסור

ב) מסכ"ס. ג) ע"כ. ג) נכ"ס.

תוספ'. (ב) נב"ה ראשי תיבות נפשו בצרור החיים.
תל. (ב) ברכות ח' א'. (ג) ילקוט משלי רמז תתקמ"ג.
תלא. (ב) ברכות פ"א ה"א.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

מתפללים ושמא כשיתן הילד ממנו יבכה הילד ויחום על הילד ולא על כבוד קונו:

תלג[ה] **לא** ישא אדם עליו מעות אפילו בכיסו שיש בהן שתי וערב בשעה שמתפלל ולא כלים שמשמשין בהן לע"ז כגון כלך (א) וכיוצא בו.

תלד[ו] **כתיב** (ירמיה יג א) הלוך וקנית לך אזור פשתים ושמתו על מתניך וכתיב (שם שם ב) ואשים על מתני (שם שם יא) כאשר ידבק האזור אל מתני איש הרי במקום שכתוב שימה צריך לדבק כגון (דברים יא יח) ושמתם את דברי אלה על לבבכם שצריך לדבק בחוזק את התפלין של יד וכן כשאדם מתפלל יהא האזור דבוק למתניו וגם בשבת כשהולך לרשות הרבים אם לא ידביק אזור למתניו הרי הוא שלא לצורך עליו[ג]. תפלין[ד] של יד אין להן אלא בית אחד ויש להכניס בזרועו עד כנגד לבו וימשוך את הרצועה ויקשור זרועו (א) והקשר יהא כנגד לבו, והתפילין של ד' בתים בראש ב' טפחים מראש חוסמו עד מקום הנחת תפילין וכן ב' טפחים מן התחלת הכתף עד מקומם של הנחת תפילין (ב) כנגד טפחיים בלוחות עד מקום הכתיבה, לומר שאסור ליגע באותיות הקדש אם ימין הקדש לא נגעה בקדש כל שכן ימין הדיוט:

להתענות בשבת עד שעה ששית כדאית בירושלמי פר' (ב) קמא תעניו' [דף מ"ח ע"ב] האילו ובירושלמי פר' קונם יין שאיני ר' אחא ר' אבוהו בשם ר' יוסי בן חנינא אסור להתענות עד שש שעות בשבת א"ר יוסה מתני' אמרה כן הוו מתענין ויורדו להם נשמים קודם חצות לא ישלימו עד כדון הוא צערא, לאחר חצות ישלימו שכבר עבר רובו של יום «אור זרוע»:(ג)

תלה[ה] **בשיש** לו לאדם תפלין בזרועו אם יהיה לו דבר לישא אל ישים בין אצילי ידיו וישא שהרי יבדיל בין תפלין ללב אע"פ שהבגדים מבדילים אין זו הבדלה שכן דרכו אבל אין מכסין הזרוע בבגד ועל הבגד תפלין מפני שחוצץ בין הבשר לתפלין:

תלו[ה] **אדם** (א) שלובש מכנסים וערום מן המכנסים ולמעלה לא יניח תפלין מפני שלבו ערום ולא יברך ולא יתכן שיהא כך מניח ערום:

תלז[ה] **אדם** שהוא שומע ואינו מדבר יניח תפלין וכן המדבר ואינו שומע:

תלח[ו] **הנה** (א) שאול כשהיה עושה צרכיו לא היה הסרבל שלו עליו, לכך יש כשעושין צרכיהם בבית הכסא, מפשיטין מעליהם הסרבל (ב) וכל טלית שיש בו ציצית:

תלט. **אחד** היה צריך להתעטף בציצית אמרו לו תמתין עד שבת ותתחיל בשבת לכבוד שבת, אמ' להם אילו היה מלבוש אחר הייתי מעכב עד שבת אבל טלית בציצית לא אעכב אלא אפילו בחול אתעטף בעבור המצוה, (תהלים קיט ס') חשתי ולא התמהמהתי לשמור מצותיך:

ה) נגדפס נמוך פי' מסע"ס. ז) מסע"ס. ג) ע"כ קימן מסע"ס. ד) נכפל לקמן פי' מלל"ס. ה) מסע"ו. ו) מסע"ז.

תוספ'. (ב) צ"ל שלישי דתענית ה"י. (ג) עיין באור זרוע חלק ב' ריש הלכות שבת.

תלד. (ד) הוא לשון אשכנז קעלך.

תלד. (ה) ברכות י"ג ב'. (ז) ירושלמי תענית פ"ד ה"ה, ובמדרש רבה שמות פמ"ז ויעין מ"ש הגורבוני ח"ג פכ"ח ובעקידה שער נ"ד.

תלו. (ה) יעוין שו"ע או"ח סי' ע"ד ס"ו דק"ש מותר לקרות אף כשלבו ערום ואם החמיר רבנו בתפילין כמו לגבי תפלה אבל מנא ליה שאסור לברך וצ"ע.

תלח. (ה) יעוין שמואל א' כ"ד ד' אשר לשאול ולא אמר על שאול משמע ששאול בשעה שהלך להסך את רגליו לא היה המעיל עליו ויתר ביאור בשוח"ם מזמור ז' פסוק ד': שביטלו ממצות ציצית שעה אחת הרי שאז לא היה המעיל עליו. (ז) עיין שו"ע או"ח סי' כ"א ס"ג דלשון «וכל» שאומר המחבר אינו מדוקדק.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תמ. כתיב (שם יב ז) אמרות ה' אמרות טהורות, למה ב' פעמים אמרות ה' אמרות טהורות, אלא כשאתה מוציאם מפיך יהיו טהורות, נופך טהור ובנדיך טהורות שנאמ' (קהלת ט ח) בכל עת יהיו בגדיך לבנים, והמקום שאתה אומרם טהור, ולא לפניך מיאום וטומאה כמלא עיניך (א) אפילו פי חזיר עולה מן הנהר, אמרות טהורות על קלפים טהורים (ב) של בהמה טהורה וכשאתה כותב תהיה טהור ובנדיך טהורות [דף מ"ט] ומקומך טהור, מחשבותיך טהורות שלא תחשב אחר דבר טומאה, שנאמ' (יחזקאל ד יד) נפשי לא מטמאה בגימטריי' (ג) ישורון, על זה נקרא ישורון ישרי לב (ד) שלא ראה קרי מעולם (תהלים נא יב) לב טהור ברא לי אלהים שלא יהרהר אחר דבר טומאה, וכן בתפילה שלא יהרהר אחר דבר מאום, וכת' (שם יט יוד) יראת ה' טהורה, איזה יראה שאינה טהורה, אלא בשני סעיפים, אם(ה) מהרהר אדם דברים בטלים בתוך התפילה ואינו יכול לסלקן מלבו, ואם יהרהר אחר דברי תורה, לא יהרהר אחר דברים בטלים מוטב שיהרהר בדברי תורה להסיר דברים בטלים מלבו ואם בתוך התפילה בא לו טעם אחד מדברי תורה, והוא ירא פן ישכח אותו והוא מכוין לבו בתפילה מוטב שיכוין בתפילה ואל יהרהר אחרי תורה:

תמא. ואם לא התפלל בכוונה ברכת אבות עד מגן אברהם יחזור ויתפלל, וכן פסוק ראשון שמע ישראל (א) דוקא בלחש, אבל לא בקול רם שלא יהא נראה כשתי רשויות, כאדם שבונה יסוד רעוע, וכל מה שיבנה עליו יפול, וכן עשה אחד כשלא היה אומר שמע ישראל עד אחד בכוונת הלב, וכן באבות, אמרו לו חברותא כלפי שמיא, אמ' מלך שנתן אלף כסף לתקן לו בית גדול וקיים והוציא האומן ק' ביסוד רעוע, אם האומן יבנה עליו יפול הבנין, מוטב שיפסיד למלך ק', ויסתור היסוד ויבנה חדש מעולה כך בית תפילה יקרא, אחזור לתחילה ואתפלל בכוונה, ואם בתוך כוונה יבא לו הירהור ימתין ויתפלל, ואם יראה שאינו יכול להתפלל בכוונה יתפלל בספר, וכן יעשה לברכת המזון אם אינו יכול לכוון, ואם לא התפלל בכוונה כששליח ציבור מתפלל, יאמר כל תיבה עמו ויכוין:

תמב. לא יתפלל אדם קודם הציבור, אבל אם יודע (א) שיותר בכוונה יתפלל בביתו, ובלבד שיתפלל במקום טהרה (ב) כר' אמי ור' אסי במקום דנרסי מותר:

תמג. המתפלל ואינו יכול לכוין לבו בכוונת הלב כששליח ציבור חוזר ואומר שמונה עשרה כל הברכה שיאמר החזן אותה שלא התפלל בכוונה, יאמר כל תיבה עמו, כשיבא החזן לומר חותם ברכות, כגון ברוך אתה ה' חונן הדעת, הרוצה בתשובה, וכן כולם, ישה אוזנו לחזן בשחותם ברוך ויאמר אמן, ואם אין החזן מגביה קולו בחותם הברכות שאינו יכול לשמוע זה שלא התפלל בכוונה יאמר הוא אף מברוך ואילך ועל כל תיבה יאמר או יכוין לבו, ואם המתפלל אומר שלא ברצון חכמים או שאינו הגון, ואין השובים יכולים למחות בידו זה יאמר אף חותם הברכות:

תמד. אדם שהוא רוע מעללים בעבירות או בגזל או בחמס או ברציחות או עבריין שעבר על חרם או נידוי, או המסורות או שפירש מדרכי ציבור, או שלא נתרצו בו הציבור, ובעל כרחם תקע השופר או התפלל, או קרא מגילה וכיוצא בהם

ה) נמחק קימן מצמ"ס.

תמ. (ה) ברכות כ"ה א': פי חזיר כצואה עוברת דמי. (ג) שבת ק"ח א'. (ג) צ"ל ישרון כדי שתהא הגימטריא של "נפשי לא מטמאה" מכוונת. (ד) חולין ל"ז ב'.

תמא. (ה) בכלבו סימן י' כתב: מכאן לש"ץ שצריך להשמיע קולו בשמע ישראל כדי שישמעו חקהל וימליכו שם שמים ביחד, ויעוין שו"ע או"ח סי' ס"א ס"ד.

תמב. (ה) צ"ל שיתפלל יותר בכוונה בביתו. (ג) ברכות ח' א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שמוציא רבים ידי חובתן היחידים הצדיקים יתקעו הם לאחר שיצאו מבית הכנסת, ואם תפילה יאמרו הם בפיהם כל תיבה ותיבה ולא יסמכו עליו ואל יאמרו עיני עמך בם תלויות, כי שקר הוא, אלא בך תלויות, ואם יבא לידי מחלוקת יעשה בסתר, אם קורין לקורא בספר תורה אפילו רשע, ואחר כך הצדיק יעמוד אחריו, ואל יאמר איך הקדימו אותו, ואפילו קטן והדיוט קורין לפניו אל יקפיד כי שמא החזן מחמת שירא ממנו לכך קורא אותו תחילה לכן אל יקפיד:

תמד. אסור להרהר בתפילה ברבורי תורה וכל שכן בדברים אחרים, ואם רואה האדם שאי אפשר לכוין כלל בתפילה לא יתפלל, ואם יכול ברכה ראשונה לכוין ולא יותר, ויודע שבעל כרחו יהרהר בהבלים, מוטב לו שיהרהר בדברי תורה להבריח מלבו הרהורים של הדיוטות והבלים, וכשיהרהר בדברי תורה יהרהר בדבר קצר, וטעם קצר, כדי שישיב מיד לבו בתפילה, ואם מתפלל ויכול לכוין אז אם יחשוב בטעמים, אפילו ישבח הטעם יכוין בתפילה וקודם לכן לסיים הברכה, ושיודע מאיין יתחיל:

תמו ב). המתפלל ונפל ספר לפניו לארץ ונטרד דעתו ואין יכול להתפלל בכונה יגביה הספר ויתפלל בכונה וקודם שיגביה יסיים ברכה שהתחיל, ואם מתפלל בכונה אל יגביה ספר שהוא לארץ כי המתפלל בכונה נוחל העולם [ע"ב] הבא:

תמז. איש שעמד בהשכמה ובא עת להתפלל, והוא יודע שישן מוטב שלא יתפלל, וקודם שהולכים בבית הכנסת יתפלל בביתו, ואם (א) ירא שמים ישן יכול ללכת בתוך החדר כדי שלא תחטפנו שינה פתאום:

תמח. כשאומרים ברכו לאחר ישתבח, אם עדיין אין שעת קרית שמע, והקהל אומרים קרית שמע יאמר עם הקהל קרית שמע, אבל הברכות ישמע מפי שליח ציבור, מפני קדוש וברוך שבתוך יוצר אור, וגם יתפלל י"ח ברכות עמהם, ואחר כך כשיצאו מבית הכנסת כשכבר הגיע זמן קרית שמע יקרא את שמע עם ברכותיה ויתפלל, אבל תהילה לדוד ולמנצח ובא לציון לא יאמר שכבר אמר עם הקהל, קרית שמע וברכותיה דינם לאחר צאת הכוכבים, (א) והניחו לציבור להתפלל מבעוד יום, כי אם היו שוהים עד זמנה היו אוכלים קודם ושוכחים, ויראי שמים קורין לאחר צאת הכוכבים וכן ברכותיה:

תמט. וכשאומרים ברכו ורגילים לומר יתברך ויתעלה, ולא יוכל להספיק לברך יעזוב אותה הברכה שרגילים לומר בלחישה בשעה שאומרים ברכו:

תן. אם הלכו בהשכמה לבית הכנסת ולא הגיע עדיין השעה לברך על הציצית ועל התפילין מוטב שבאותה שעה לא יברך על תפילין ועל ציצית או שהיה יום וביריך עליהם ואחר כך נתמוטטו ממקומם, יחזירן בלא ברכה, מפני שבתוך השבחות שַלְמִש לא יוכל (א) להספיק לברך עליהם, ואם תאמר מה בכך, יברך כשיתחיל החזן יוצר אור אז לא יוכל להשיג אלא במרוצה ולכך יבטל אותה ויברך על ציצית ועל תפילין (ב) מפני שהן מן התורה, ואם הגיעו לסוף פרק בגון המלך יענינו ביום קראינו, קודם שיתחיל אשרי יושבי ביתך או מזמור לתודה אם במשך אומר יברך אז על התפילין אם הגיעה שעה ואם הפריצים ממהרים שמא לא יוכל להשיג ימתין עד ברכו ואז יברך על התפילים וציצית:

ב) תפע"ע.

תמו. (ב) אולי צ"ל שמא יישן ר"ל שלא יוכל להתפלל אפילו בביתו יכול ללכת כו'.
תמח. (ב) יעוין ברכות ב' א' ברש"י ותוס' היטיב.
תן. (ב) אולי צ"ל להספיק. (ג) חסרון יש כאן וכצ"ל כשיאיר היום מפני שאז הן מן התורה, ואם כו'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תנא. (א) **חסידים** הראשונים היו שוהין שעה אחת בתפילתן, כי היו שוהין קודם כל ברכה כגון שרוצים לומר ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהילתך, ברוך קודם שמוציאין שותקין עד שיכוין לבם, וכן כל ברכה וברכה שותקין עד שיכוונו לבם, ואם לא היה מכוין שותק כדי לכוין ועתה אי אפשר לעשות מפני ששליח ציבור שמא יאמר קדושה וזה לא היה מסיים מכל מקום קודם שיתחיל ברוך בברכת אבות ישתוק עד שיכוין לברכה כי היא יסוד הברכה להתחלה:

תנב. (דברים לג ה) ויהי בישורון מלך (שם שם כו) אין כאל ישורון (שם לב טו) וישמן ישורון הרי ג' ישורון בתורה ישורון (א) שיר רון ישורון שיר רון להפך ישרון בנימטריא ותיקן שמקיימין ג' תפילות בעונתן וכנגדן ג' (תהלים קלב ט) כהניך ילבשו צדק וחסידיך ירננו (שם טז) וכהניה אלביש ישע וחסידיה רנן ירננו (שם קמט ה) יעלזו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם הרי ג' תפילות ובישעיה כתיב (ישעיה מד ב) וישורון בחרתי בו כנגדו (תהלים ל ה) זמרו לה' חסידיו והודו לזכר קדשו כנגד המוספין או רנן ירננו שכפל כנגד המוספין ולכך אמרו הוותיקין גומרין אותה עם דימדומי חמה ישורון לשון אשורינו לשון צופין לקיים עונתה:

תנג. (משלי יד כח) ברוב עם הדרת מלך כשכולם צדיקים (ישעיה ס כא) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ אם לאו יותר טוב במעט (קהלת ד ו) טוב מלא כף נחת ממלא חפנים עמל (ו) אם המצוה שאין יחידים יכולים לעשותה אלא במרחים גדולים כגון בעיסקי המת לרחצו ולהלבישו אם אמרו שנים נקדים אנחנו כדי שיהא לנו שכר גדול והיה צריך שיהו מרובים שם כגון מת גדול ואו היו יותר בטוב עושים צורכי המת נמצאו חוטאים ואם מקדימים לכבוד המת שלא יסריח או שלא יבקע בטוב עושים.

תנד. אם הגיע עת מנחה לא יתכן לומר ברוב עם הדרת מלך או כבר קידש היום בערב שבת אפילו יחידים יתפללו שלא יעשו מלאכה וגם שלא יפסידו עת המנחה.

תנה. (ג) **מה** שמכסין פניהם בשעת תחנון כדי שיכוונו לבם (א) וכן עשה ר' חנינא בן דוסא כאליהו ששם פניו בין ברכיו בשעה שהתחנן (ב) אבל בציבור לא יתכן ומכסין את פניהם ואלישע עשה כן בשעה שהיה בוכה בתוך התחנון על דבר חואל אבל ליפול על פניו לא יתכן עד שיהא גדול כיהושע ודוקא בפני העולם אבל בסתר אם חפץ נופל זה צריך לכסות פניו בתחנון [דף נ'] קטן אבל בתפילה שהיא ארוכה לא הוצרכו ומי שמתפלל ובתפילתו ושמע קול נינונים שמבטלים אותו מכוונתו ידבר התפילה באותו נינון ולא ישתבש.

תנו. (מ"א יט יא) ועמדת בהר לפני ה' והנה ה' עובר אם עובר הוא היאך יעמוד לפניו אלא מגיד לנו אדם העומד להתפלל מתי שכינה עוברת ממנו, מי שעומד בשדה במקום רוח גדולה וזהו לא ברוח ה' או כששומע רעש גדול או בחמימות חזקה זהו לא ברעש ה' לא באש ה' לפי שאי אפשר לכוין אלא בדממה דקה כשמתפללין צריך שתיקה כדי שיכוין לבו.

תנז. (שמות לג יד) פני ילכו והניחתי לך (א) פנים של זעם, ואין להתפלל בשעת כעסו

ו) מכאן עד סוף הסימן נכתב גם בסימן שמ"ט. ג) כעין זה לקמן סי' מחמשים"ו.

תנא. (ו) ברכות י' ב'.
תנב. (ו) צ"ל ישר רון. (ג) ברכות ט' ב' ולפנינו איתא עם הגיע החמה.
תנה. (ו) ברכות ל"ד ב'. (ג) מגילה כ"ב ב' תוס' ד"ה אין בשם חירושלמי.
תנז. (ו) ברכות ז' א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

הכתי (תהלים ז יב) ואל זועם בכל יום ורתח בתלת שעי קמייתא ותנינן תפלת השחר עד ארבע שעות ועוד בתיב (ישעיה נב ה) ותמיד כל היום שמי מנואץ שיש רשעים שמכעיסין אותו כל היום וכל הלילה אם כן מתי עונה של תפילה אלא אין להתפלל על אותו דבר שכועס בו היודע כמו נביא אבל לשאר אדם יש רצון אפילו בשעת הכעס שנאמר (חבקוק ג ב) ברוגז רחם תזכור.

תנח. (ש"א כא טז) הנה הזה יבא אל ביתי, וכתיב (שם שם) להשתנע עלי קל וחומר שאין מניחין למשונע להכנס לבית הכנסת ועוד (א) שנוטל כוונות ומשחקין עליו.

תנט.ב) מי (א) שקרועין בגריו ולבו מנולה או שמנולה נגד צלעיו ותחת אצילין לא יתכן לעמוד כנגד ספר ולפתוח ארון ולסגור מפני גילוי בשרו ולא יתכן להגלות כנגד פני הספר וכנגד פני הארון.

תס.ג) אדם שפותח ארון הקדש לא יפנה שכמו ופניו מן המזרח שלא יפנה גבו ואחוריו כלפי הארון בתוך ד' אמות אלא ברחוק ד' אמות מן הארון.

תסא. אחד התפלל בחצר בית הכנסת והיו ראשי הקהל יושבין בישיבה אמר לו החכם מוטב לך להתפלל בבית שמא ראשי הקהל מדברים דבר שאינם רוצים שידע אדם לכך טוב לך להתפלל בבית.

תסב.ג) **כשקובלים** בבית הכנסת ומעכבים תפלה מוטב לו לאדם שישב בבית לעסוק בתורה אם רואה שחפצים לסגור בית הכנסת מוטב לו לאדם שיתפלל קודם הצבור מנחה כי שמא יעכבו יותר אבל אחד מראשי הקהל כשמדברים בקהל לא יתכן לו לומר כיון שאין מתפללים אלך ואעסוק בתורה בביתי לפי שדבריו נשמעין וימחה ביד המעכבים תפלה ואם כבר קראו בתורה ומעכב המערער מלהכניס ספר תורה בארון לא יתכן שיצא אדם לחוץ ואם יודע שום דבר יאמר בבית הכנסת ואע"פ ראמרו בין נברא לנברא נפיק ואמר (ישעיה א כח) ועוזבי ה' יכלו העוזב ספר תורה וכיון שמונע אחד מלהכנס ספר תורה נראה ההולך שאינו חושש ועוד שצריך לעמוד כשמכניסין ספר תורה וזהו ותנו כבוד לתורה אבל אם צריך לנקביו עליו נאמר גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה[ד]) וכל המונע ספר תורה מלהכנס ובזה רוצה לדחוק את הקהל שיעשו חפצו והטובים אומרים שלא כדין אתה עושה עתידה תורה שתצעוק עליו איש פלוני אל יבא אל מקומו לשלום כך מכריזין עליו על נשמתו ואם[ה]) המעכב תפילה והטובים אומרים שלא כדין אתה עושה כשהצדיקים משתחוים ומתפללים לעתיד לא יהיה ביניהם.

תסג. פעם אחת היו קובלים ולא היה מניח הקובל להשיב ספר תורה למקומה בארון והיה תענית ואמר אחד תתפלל (א) מיושב קודם שתעבור עת המנחה ולא תעזוב ספר תורה (ישעיה א כח) ועוזבי ה' יכלו ושעה מוכיח שאם היה רוצה יתפלל בעמידה ולא נאמר ועוזבי ה' יכלו אלא בשעה שקורין בתורה לאו) יצא אדם מבית הכנסת עד שיסיימו כל התפילה אלא אם כן צריך לנקביו או להקיא.

תסד.ז) **מעשה** בזקנה שהיתה מקדמת לתפלה והיו בה מעשים טובים לאחר

ב) קיימן זה נמלא לקמן סי' תפ"ו. ג) זה נמלא נקוי תפ"ח. ד) תפ"ט. ה) ע"כ סי' תפ"ט נכנסים, מכלן ומילך סי' ק"ו. ו) ק"ח. ז) נכנסים סי' תפפ"ח וכפל נמוך סי' י"ח. ז) תפפ"ב.

תנח. (ב) צ"ל שמבטל.

תנט. (ב) מגילה כ"ד א'.

תסג. (ד) אולי ר"ל כי אחד אמר שיתפלל בבית הכנסת הזה ביחיד כדי שלא יעזוב הס"ת. ואמר רבנו כי טעה בזה כי יוכל להתפלל בעמידה ר"ל שילך לביהכ"נ אחר כי אין בזה משום ועוזבי ה'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

מותה באה בחלום לטובים אמרו לה מה באותו עולם אמרה להם דנים אותי בדינין גדולים וכאשר שאר צדיקים וצדקניות בשמחה ובמנוחה מגרשין אותי מביניהם ואמרה כשהייתי בחיים הייתי רגילה [ע"ב] לצאת מבית הכנסת בסדר קדושה ולא הייתי ממתנת עד שיוצאים מבית הכנסת.

תסה.ב) **אשה** אחת יצאה מבית הכנסת קודם שסיימו הקהל תפלה ושלחה שפחתה לבעלה לשלוח לה מפתח כשיצא מבית הכנסת שאל לאשתו מה הוצרכת מן המפתחות אמרה כי גויות באו להחליף להם המשכונות שצריכות ללכת לבית תיפלה אמר לה בעלה הרי פשעת שיצאת מבית הכנסת ונם שלחת אחר המפתחות כדי ליתן להן המשכונות שהן תלכנה לבית תיפלן הרי רחית את הקדש מפני התועבה.

תסו. מצוה גדולה (א) לסנור דלהי בית הכנסת שאם יש אדם שלא התפלל וילך לבית הכנסת וימצא המתאחר בבית הכנסת ולא יתפלל בביתו כי פעמים ביתו מטוף ולא יזרוק ברכה מפיו אלא בכוונה יתפלל ולא יתפחד זה המתפלל וכן אמרו (ב) חסידים הראשונים היו יושבים שעה אחת קודם תפילה ושעה אחת אחר תפילה.

תסז. ומעשה באדם אחד שהיה שוכר לשמש כדי לסנור הוא הדלת של בית הכנסת והיה אומר תחנונים לפני הקב"ה ועלינו לשבח היה אומר בעמידה והיה כורע ומשתחוה במקום הראוי לו.

תסח.ג) **אשה** (א) בחורה לא יתכן שתלך בחשך לבית הכנסת ושתאחר לצאת בחשך יותר טוב שלא תלך עד שתאיר היום אלא אם כן תלך עם בעלה או עם אחיה ולא לבדה.

תסט. ג) **דע** (א) כשגלו ישראל היו אומרים הפריצים שירי גוים יפים במשקל לכך התחילו בחרזים.

תע. (א) בראשונה לא היו פייטנין עושין חרוזות (ב) ולא שמם מיוסר עליהם בשירות תורה נביאים וכתובים כי בשביל להזכיר שמם לא יסדום וברכות

ב) תסט"ג. ג) תסט"ד. ג) נכדפם תסט"ד.

תסו. (ב) ר"ל שכל אחד ישתדל שיהיה הוא האחרון בביהכ"נ ויהיה הוא הסוגר ויעוין ברכות ו' א' תוד"ה המתפלל שהכיאו שכן היה מנהג הר"י יע"ש. (ב) ברכות יו"ד ב'.

תסה. (ב) סוטה כ"ב א': בתולה ציוילנית.

תסט. (ב) דברי הסימן הזה כתב כן במחברת הערוך לר"ש פרחון חלק הדקדוק ויש להעיר ע"ז ממ"ש ר"ה גאון בשערי תשובה סי' רצ"ח: מפני קדוש השם בפני גוים ישמעאלים שטובלים לקרי צריך הישראל ג"כ לטבול. ויעוין מ"ש הרמב"ן בפירושו לתורה בראשית כ"ט כ"ז ודי בזה.

תע. (ב) בילקוט שיר השירים רמז תתקפ"ג: ציארך בחרוזים אלו הפייטנים ומי יוכל להחליט שלא היתה כונת המדרש שית"ש פסוק צוארך בחרוזים: בשעה שהיו חורזים בדברי תורה ומדברי תורה לנביאים ומנביאים לכתובים כו' והיו הדברים שמחים כנתינתן מסיני על הפייטנים והמשוררים שמערבים בדבריהם מדרש ואגדה תורה וגו"ך? כן מה שאמרו שם אית דיד"ע למיחרז ולא ידע למיקדה מרכז לנו כי עשית החרוזים היתה כעין כשרון וחכמה ולא כל הרוצה לימול שם חורז יבא ויטול, ועל בן עזאי אמרו במדרש רבה ויקרא פט"ז שהיה מחריז דברי תורה לנביאים ונביאים לכתובים ומי לא ירגיש במה שאמר רב חולין צ"ה ב': אל תהי שוטה בחרוזים הרי זה סימן ומליצה זו שוטה בחרוזים היתה שגורה בפיהם על אלה שאינם יודעים טיב מלאכה זו וטשתמשים בה ועליהם רמז המדרש רבה קהלת פסוק טוב לשמוע גערת חכם (כפי גירסת היוחסין והרמב"ן בלקוטות ריש ברכות): אלו הדרשנים מאיש שומע שיר כסילים אלו המתורגמנין והחזנין שמוסיפין על קבע התפלה, והוא (רב) היה ממסדרי תפלות .פיוטים כמו שאמרו מרגניתא דבי רב (ברכות ל"ג ב') תקיעתא דבי רב (ירושלמי ר"ה פ"א ה"ה) אשר דעת ה' צונץ כי רב תיקן תפלת מוסף לר"ה ובעשרה מלי דחסידותא שנדפסו בשערי תשובה סי' קע"ת כתוב: שהיה (רב) קולו ערב והיה רגיל לירד לפני התיבה. (ג) כדברים האלה כתב הר"י עראמה בפירושו יד אבשלום על משלי פרשת אשת חיל וז"ל: כמו שקרה להר"ש בן גבירול ז"ל המשורר בסלוק קדושת יוצר של יוהכ"פ שיסד שם פיוטים ארוכים שגבה לבו בדרכי השיר עד שלא תעלה בהבנת כונותיו שם זולת תכרת האותיות המזכירות שמו ושם אביו וכנויו כמה פעמים כאלו היתה הזכרת שם המפורש

www.daat.ac.il * דעת - אתר לימודי יהדות ורוח

שתיקנום אנשי כנסת הגדולה אין שמם מיוסד ולא בחרוזות ומאחר שהרשעים עושים פיוטים לא נאמר כלום כי איך יתכן שפיוטי הרשעים ישמע (איוב לה יג) אך שוא לא ישמע אל ולא היו יודעים איזה פיוט של צדיקים וכדי שלא יאמרו רשעים אמרום תיקנום הצדיקים שמם בפיוטיהם אם צדיק עשה הפיוט ושאין הלשון טוב כפיוטי הרשע מוטב שיאמרו של צדיקים שוכות מי שעשה הפיוט נזכר לטובה לאומרו ורשעת הרשעים נזכרת לרעה לאומרי פיוטיהם וכיון שהתחילו הצדיקים לעשות פיוטים ושמם רמוז בהם ולא יוכלו הרשעים לומר אנו עשינו אותם והיו מקנאים ועתה הכבוד יהיה להם ומשנברה יד הרשעים היו מתפללים פיוטי קרוביהם ולכך פורענות רבות וכשנברה יד הצדיקים תקנו שלא יהיו מתפללין אלא מי שיתנו הצדיקים רשות להתפלל והפיוט שאומרים לו זה תתפלל כדי שלא יתפלל רשע ולא יאמרו פיוטים של מי שאינו הגון ועשו רשויות והתחילו אומרים המתפלל ושאר העם היה להם לטורח שהיו שותקים והתחילו הפיוטים לומר עמהם פן ידברו דברים בטלים או יהיו ישנים ותקנו רשויות לפי שהיו אומרים פיוטים של רשעים או היו מתפללים שאינם הגונים ומנגנים בקול וכתיב (ירמיה יב ח) נתנה עלי בקולה על כן שנאתיה וכשהיו עומדים הראוים היו אומרים הרשות שידעו שברשות הצדיקים מתפללים ועוד היה עומר מרעיד כמו שמוכיח ברשות ומתחילה לא היו קורין בתורה אלא תלמידים חכמים המוכנין לכך וכשהיה חתן הגון היו קורין אותו ולא היו יודעין אם ברשות עמד והתחילו לעשות הרשויות של החנים שידעו שמרשות הצדיקים עמד וכשנברה ידי חזנים אוהבי שוחד ויד הרשעים אוהבי כבוד התחילו.

תעא. וגם חתן תורה וחתן בראשית התחילו לתת שוחד לחזנים וגם היו מתקוטטות המשפחות זאת אומרת ממשפחתו לעמוד התחילו ששליח ציבור יקרא בתורה אף עמי הארץ כדי להפיס דעתן ומעת שקבלו החזנין שוחד קורין הכל ולא[ב] יתכן שהחזן יקרא בפרשת עריות את החשוד עליהן ואף על כל דבר שאדם חשוד לא יתכן שיקרא אותו החזן שהרי אמרו (א) אי איפשר [דף נ"א] שראובן יעמד ויאמר (דברים כו כ) ארור שכב עם אשת אביו אם חטא אלא שלא חטא ועוד שלא ילבין פניו.

תעב.[ג] אדם שאומר בבית הכנסת ברכות ושבחות יכוין בלבו שכל שחפץ לשמוע שיצא ידי חובתו לפי שלא יצא ידי חובתו (א) עד שיכון להוציא השומעים, פעמים שאדם רק ומשליך מחושבו והוא פוסק ואם בא אדם לפסוק יפסוק בין הפסוקים כדי שלא יפסוק באמצע ואם יכול לעצור בין ספור פסוק אחד כגון ארוממך אלהי המלך שלא ירוק ולא יפסוק עד שיסיים ואברכה שמך לעולם ועד וכל שכן כשיאמר ארוממך שלא יפסיק כי על מה מוטיף אלהי המלך ואם נזדמן לו רוק שאי אפשר לומר השבח הרי בעל כרחו לכך יקדים קודם להשליך מחושבו או מנרונו כדי שלא יצטרך להפסיק באמצע הדבור כגון נדול אם היה מפסיק יאמר ה' ומהולל וכיוצא בו. וחכם אחד היה רואה בעצמו כשהיה יגע וצריך להפסיק עד בלעו רוק עד שימשוך רוחו והיה מפסיק עד במקום שאין מדבר בשבח של מעלה כגון אל תבטחו בנדיבים בבן אדם שאין לו תשועה (ב) והכל יש שבח אבל כיון שבעל כרחו יש לו להפסיק

ב) תמ"ע. ג) תפע"ח.

שכפרת היום תלויה בו ואף השם המקודש לא נזכר במקדש לפי דעת קצת כי אם ד' פעמים ושלו אין מספר כו' וגם הרדב"ז ח"ג סי' תרמ"ה מהנראה כי הסכים לזה.

תעא. (ב) שבת נ"ה ב'.

תעב. (ב) ר"ל חשומע וכמו דאיתא ר"ה כ"ח ב'. (ג) ר"ל ולכך אפור לתפסיק בחנם בכל מקום.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

יותר טוב שיפסיק במקום שיש בו שבח כנון או נבהלו אלופי אדום וכנון את השמש לממשלת ביום שהרי כבר אמר לעושה אורים גדולים וכן למיחון מלך האמורי שאמר למכה מלכים גדולים אבל על חנם להפסיק בכל מקום אסור לדבר דברים בטלים ואפילו דברי תורה בנתים אבל כשאי אפשר לו להפסיק אז יעשה כך.

תעג. b) **ואם** במקום שיבא לטעות אם ישתוק כנון שאמר ויאמרו בנוים ה' מלך אם ישתוק הוא שמא כשיצטרכו לומר ירעם הים יאמרו ה' מלך או חילוף אם ישתוק במקום שכבר אמרו בשבת הגיא מחשבות עמים שמא יאמרו רבות מחשבות בלב איש אם צריכים לומר עצת ה' לעולם תעמוד או חלוף וכן כשבאים לומר אשרי הגוי שה' אלהיו אם יאמרו כי הוא אמר ויהי או בחלופו וכן בכל מקום שיש לטעות אל ישתוק פן יטעה לכך יראה באיזה מקום יש עון לחשות כנון לאחר שיאמרו טוב שלא ישתוק ואחר כך איך יאמרו ה' לכל וכל כיוצא בו לכך נאמר (קהלת ג ז) עת לחשות ועת לדבר.

תעד. מעשה באחד כשהיו הציבור מגיעים בראשי דברים שוים ובדברים דאתי למיטעי בהו במה שקורין בבית הכנסת היה ממהר לאומרן קודם ואחר כך עם הציבור אמר כי במקום שבא לטעות ואני ירא פן יטעו מקצתם שאינם מכוונים ויטעו לכך אני מזכיר תחילה כדי שלא יתביישו ולא ימנעו מלומר ואם אטעה טוב שאתבייש אני ולא יתביישו אחרים ודווקא במקום שבא לטעות כנון אם לא נתן לא עיכב בין ראשון לשני אבל בשאר מקומות לא ירוץ כדי שלא ימהרו שנאמר (דה"ב ה יג) ויהי כאחד למחצרים ולמשוררים וכת' (שמות כד ג) ויען כל העם קול אחד (דה"ב ה יג) להשמיע קול וגו' להודות.

תעה. כשאדם תפץ לדבר אחד שהוא מי"ת ברכות או להתפלל על חולה או על פרנסה אם יכוין לבו למה שהוא צריך כנון רפאינו אבל כשהוא אומר ברוך אתה ה' רופא אינו חושש לכוין זוהו עיון תפילה שאומרים המלאכים לתקנתו הוא חושש ולתקנת רצון שמים אינו חושש אבל המתכוין בברכה אומר הקב"ה (תהלים צא יד) כי בי חשק ואפלטהו אשגבהו כי ידע שמי שהרי שלמה שאל החכמה תקנת רצון הקב"ה ונתן לו אף מה שלא שאל.

תעו. אדם הצריך לפרנסה מכוין את לבו בברכת השנים ואם צריך להתפלל על חולים ועל חולי אוהבו בוכה ויחשב בלבו הנה על צרכי נשבר לבי ובוכה ועל הפצי שמים לא כל שכן אם בברכת חולים כיון לבו שהוא צורך הדיוט כל שכן בברכת מודים מגן ומחיה ואתה קדוש שצריך שיכוין את לבו ובבונה ירושלים ובשאר ברכות שאין הלב עליהן.

תעז. כתיב (שם קמו ה ו ז) אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על ה' אלהיו עושה שמים וארץ את הים ואת כל אשר בם השמר אמת לעולם עשה [ע"כ] משפט לעשוקים נותן לחם לרעבים מה עניין עושה שמים וארץ לשומר אמת אלא מימי בראשית נזר לכל אחד בעתו וזהו (שם קד כו כז כח) שם אניות יהלכון לויתן זה יצרת לשחק בו כלם אליך ישברון לתת אכלם בעתו תתן להם ילקטון תפתח ידך ישבעון טוב הרי מימי בראשית נזר לכל אחד בעתו כתיב לתת את אוכלם בעתו וכתיב (שם קמה טו) ואתה נותן להם את אכלם בעתו אלא ישראל היו מתפללים בכל יום על בערב על של מחר ובבקר אע"פ שכבר ירד כולם אליך ישברון אם אדם עשיר יש לו הרבה ואפילו לא היתה הארץ צומחת בכמה שנים לא היה חושש כי אוצרותיו מלאים שובע אעפ"כ צריך להתפלל ולהתענות כשמתענין ומתפללין על

b) מספ"ס.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

הנשמים ווהו ואתה נותן להם את אוכלם בעתו אע"פ שלעצמן אין צריכין כלום אליך ישברו שצריכין ווהו לתת כהיב אכלם וכתיב את אכלם ואת אכלם של בהמות וההולך בין החיות אומר תן לכל נוויה וגוויה כדי מהסורה וגם שקרוב להגיע התבואה להיות שחת שלא תקלקל שתהא אף לבהמה וכתיב. . . . אכלם בעתו בעתם לא נאמר אלא בעתו בעתו של מאכל שיבא קציר השעורים בעתו יפה בלא נשמים וקציר חטים בעתו והיין בעתו וכל דבר בעתו שהנשמים בעתם והחמה זורחת בעת שצריך חום החמה דבר אחר בעתו של נהנה ולמה שני כתובים אחד בשאדם חייב לאחרים או למושל הרי צריך לבקש רחמים שיהא הרבה לתת למושל ולמי שחייבים לפרוע ואחר לאוכלם למי שחפץ לתת שאם יהיה לו יתן בגון לצדקה ולאורחים ולו ולביתו ואם לא יהיה לא יתן נותן לחם לרעיבים וכתיב (שם קלו כה) נותן לחם לכל בשר (א) אע"פ שאין יהודי מדבר לעתיד שנאמר (ישעיה סה יג) הנה עבדי יאכלו.

תעה. מעשה באחד שאמר בשעת השובע הנה יש לי תבואה הרבה ומה מועיל לי כל כך יש שובע כשאני צריך לשני מנעלים אני צריך למכור מידת תבואה לקנות שני מנעלים כי אם היתה תבואה מעט ביוקר הייתי עשיר כי יש לי תבואה הרבה בשדה ומה יועיל אם יתנו בזול אמרו לו כיון שבשביל תקנתך אתה חפץ בקלקלת העולם שמא לא תהיה בקציר וכן היה מת קודם הקציר לכן אל יבקש אדם שהוא תקלה לאחרים בשביל תקנתו וכל שהוא חפץ בתקנת העולם ואינו חושש בתקנתו קודם תקנת העולם גם תקנתו יעשה (א) ור' חנינא שאמר כל העולם כולו בנחת וחנינא בצער ונעצר הגשם מפני שמא ר' חנינא הלך לצרכי רבים והגשם מעכבו דבר אחר שמא ר' חנינא מנסה את חיבתו לפני המקום אם יעשה בעבורו לבטל צרכי רבים בשבילו וכיון שידע שעשה בשביל חיבתו לא היה עושה פעם אחרת כשהיו נשמים לא היה אומר כן (ב) ורבא שביקש רחמים שירד גשם (ג) ונעשה נוזף בשביל נוי הוה. (ויקרא יט יח) ואהבת לרעך כמוך אם עשיר אתה ויש לך תבואה הרבה ויין הרבה תתפלל בכל לב על השובע מוטב שתהא נעשית תקנת רבים מתקנתך ואל תתאוה לרעה. כיצד אם חפץ ראובן בבת שמעון לא יאמר ראובן יודע אני ששמעון לא יתן לי בתו ומי יתן שהיה עני או היה נותנה לי ולא יעסוק בתקנתו כשהב לאחרים שאם רוצים להביא תבואה או יין או שום דבר ממקום אחד והעשירים חפיצים לעשות תקנה שלא יקנו מן המביאים כדי שיהו מוכרים את שלהן ביוקר או לקנום קנס שהעניים נפסדים בדבר כל ירא חטא אל יהיה באותה תקנה.

תעמ.ו) בשאומרים סליחות בלילה בהשכמה היה אחד מן הקהל לאחר שמסיימים יוצא ובשהיו אומרים ברכות ושבחות לא היה אומר אמר לו זקן אחר מאי דעתיך שהסליחות אתה אומר ובשבחות אינך חושש אמר לפי שזה בכל יום אמר לו (משלי כח ט) מסיר אונו משמוע תורה גם תפלתו תועבה כי השבחות ברוח הקדש נאמרו והסליחות והברכות תיקנו נביאים וחכמים ושמע החכם שהיו סביביו אומרים הקרוב"ץ במשך והפסוקים היו מהרים אמר להם הפסוקים הם יסוד שמהם הקרוב"ץ כשם שהקרוב"ץ אתם מנגנים במשך כך הפסוקים (א) שלא יהו הפיוטים עיקר ואשר ברוח הקדש טפל ולא שימהר פסוק כאילו קצים [דף נ"ב] בו ולטורח עליהם וכתיב (משלי ג יא) אל תקוץ בתוכחתו.

ו) נכ"ו.

תעז. (ו) הלשון מגומגם ור"ל כי עתה נותן לחם אפילו לאינם יהודים אבל לעתיד רק עבדי יאכלו וצריך הלשון תיקון.

תעח. (ו) תענית כ"ד ב'. (ג) שם שם. (ג) חולין קל"ג א'.

תעט. (ו) בתשב"ץ הקטן סי' ק"ב כתוב: ואינו אומר הפסוקים שבתוך הקרובץ.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תפ.ח) **וקראתם** אותי והלכתם והתפללתם (ירמיה כט יב) איזו היא תפלה שהיא בהליכה כנון הרוכב או כשאדם צריך ללכת יתפלל תפלה להושיע מכל אויב ואורב בדרך ד"א כשאדם נכנס בעיר ואינו יכול להתפלל בכוונה מפני בני אדם מוטב שיתפלל בדרך או כשיודע שבבית אינו מקום שיהא טהור או נכון להתפלל שם והלכתם והתפללתם וזהו (תהלים פה יד) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו...

תפא. . . . (א) (תהלים פו א) תפלה לדוד הטה (ב) אלהי אונך ורמז שילך מעט ויתפלל (משלי ח לד) לשקוד על דלתתי יום יום ילך אדם ויבחר לו מקום לתפילה אם יש בעירו שתי בתי כנסיות אחת קרובה ואחת רחוקה וברחוקה בתרבות ובקרובה בלא תרבות עומדים מוטב שילך ברחוקה במקום שמתפללים כראוי ואם יש בית הכנסת אחת בעירו ויודע שעומדים בלא תרבות ולא יוכל להתפלל בכוונה מוטב שיקדים ויתפלל בעלייה שלו בכוונה ואחר כך ילך לבית הכנסת וישמע קדושה.

תפב.ג) **אחד** חטף מחבירו בראש השנה תפילות שכתוב בהם זכרינו והתפלל אמר לו זקן אחד (תהלים י ג) ובצע ברך נאץ ה' אמר אם כן מה אעשה אמר תבקש ממנו להשאיל התפילות והתפלל שנית כי הראשונה לא עלתה לך.

תפג. שלשה שהיו יושבין יחד ואמר אחד שכחתי שלא התפללתי בעוד שהוא מתפלל לא יספרו זה עם זה לפי שזה ישמע לדבריהם ולא יתפלל בכוונה.

תפד. כשקורין את המגילה או תורה והנה תינוק עשה מי רגלים יכול לדבר לאחד להביא מים כמו שאמר(א) פתח פיך והאר דבריך אין דברי תורה מקבלין טומאה ודיבר באמצע שהרי כשמדלג הקורא יכול לומר קרא שדילגת.

תפה.ג) **הנה** במסכת ברכות (א) מעשה בחסיד אחד שהיה מתפלל ולא פסק בשכיל ההגמון הרי אם אדם מחמיר על עצמו בתפילה אע"פ שבספק סכנת נפשות בטוב עושה כמו שעשה דניאל אע"פ שגזר המלך שלא להתפלל וכן אמרו (ב) אפי' נחש כרוך וכו' (ג) וכן(ד) מי שנזהר שלא לישבע אפילו באמת ה) לא ישבע.

תפו.ו) **מי** שקרועים בגדיו ולבו מגולה או שמגולים צלעיו ותחת אציליו לא יתכן כנגד ספר ולפתוח ארון ולסנור מפני גילוי בשרו ולא יתכן לשום יהודי להגלות כנגד פני הספר ופני הארון. ארון וכפורת ו' טפחים (א) אין עושין ארון לספר תורה פחות מי' טפחים וכשמשימין ארון ישימוהו על דבר גבוה וארון של אבן כנון שלנו יגביה מקום מושב ספר תורה ו' טפחים וכשעושה בימה לא יהיה מקום דריסתו גבוה יותר ממקום שספר תורה בארון.

תפז. והוא(ז) עמד בין ההרסים אשר במצלה (זכריה א ח) אם יש לאדם בשמים יתן אותם בארון כדי שיהא ריח טוב בספרי תורה או תחת המפות של ספרי התורה.

תפח.ח) **אדם** שפותח את ארון הקדש לא יפנה שכמו ופניו מן המזרח שלא יפנה גבו ואחוריו כלפי הארון בתוך ד' אמות אלא ברחוק ד' אמות מן הארון.

ח) לע"ז. ז) מצע"ד. ג) מצ"ל. ד) מצל"ת, וכעין זה לקמן בפי' מתמקצ"ץ. ה) כפי הנכלפה מכך כלן: מס דומקיס לומו להמצע מפי' נאמת, וכן הוא בנדפס. ו) מכאן עד התכון כמוב לעיל פי' מנ"ע. ז) כעין זה לקמן פי' מתמחקע"ס. ח) זה כמלת בקי' ח"ק.

תפא. (ב) נראה שחסר פה: וישם לדרך פעמיו תפלה לדוד כי מזה למד המחבר שילך מעט. (ג) לפניו ה'.

תפד. (ב) ברכות כ"ב א'.

תפה. (ב) שם ל"ג א'. (ג) שם שם. (ג) כעין זה לקמן סי' תתקצ"ו ויעוין מש"ש.

תפו. (ב) יומא ע"א ב' ויעו"ש.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תפט. מעשה היה פעם נאבדו מפתיחות של ארון הקדש בשבת שאילו היה בחול משברין המנעולים אבל בשבת היה והיה בבית הסופר ספר התורה שהיה תפורה במשי לבן אמר החכם להביאה דרך חצרות לבית הכנסת אמרו לו תלמידיו היאך יברך ברכה לבטלה אמר להם הרי מפני הנכנסין והיוצאין תיקנו ברכות רבות (א) וכל שכן בכאן.

תץ. ועוד מעשה (א) שהביאו בול של מלח וסתמוהו שלא יאמרו פנום הוא אע"פ שלא הקריבו עליו זבח וכן יאמרו ספר תורה לפניהם ואין מברכין לא אשמע לכם.

תצא. אין (א) עושין מצות הבילות שלא יהי עליו כמשאוי ועוד כשיש על האדם מצוה אחת הרי לבו על אותו מצוה עד שינמור אותה כהלכתה כנון יקשור ספר תורה וינמור ואם יתחיל לומר ההפטרה (ב) אם לאו לב הקושר על ההפטרה ולא על הקשירה הרי [ע"ב] מבטל מלבו מצוה הראשונה מפני השנייה והתופש ספר תורה (ג) כהן שעלה בשמחת תורה אם יקראו אותו לקרוא בתורה אל יעמוד כי לא יעזוב ספר תורה מידו.

תצב. המכבד הבית הכנסת ומוציא עפר לחוץ אינו צריך להשתחוות שהרי כתיב (תהלים צו ט) השתחוו לה' בהדרת קדש אבל כשכבר הוציאו לחוץ ישתחוה ועוד העוסק במצוה פטור מן המצוה ואם הולך אחורי בית הכנסת מחוייב להשתחוות על מפתן השער ויצא וכתיב (יחזקאל מו ג) והשתחוו עם הארץ פתח השער ההוא בשבתות ובחדשים לפני ה'.

תצג. מי שמתקן נן אחורי ארון הקדש אם צריכה לזכל אל יזבל בקרוב לחומה ארבע אמות.

תצד. אחד היה שכן לבית הכנסת והיו בידו מפתחות של ארון הקדש כשהיו מושלכין מפתחות שלו ולא היו מוצאין מהרה היה פותח במפתח של ארון הקדש אמר זקן אחד לא יתכן שישתמש קדש לחול אמר כמה פעמים אני פותח במפתח שלי את הארון כשאינם מצויין לי מהרה אמר לו הזקן גם זה לא יתכן שמא מבני ביתך יפתחו את הארון ויגנבו ותעשה מפתיחות שלא יוכלו לפתוח בהם אמר מוטב לעשות שנים לארון ולא תפתח במפתח שלך ארון הקדש.

תצה.ב) **מימינו** אש דת למו (דברים לג ב) מלמד שצריך לצדיקים מקיימי התורה (א) לישב מימין הנכבד ובימין התורה שנאמר (משלי ג טז) אורך ימים בימינה אבל בעבור שלום לא יהא שום צדיק מקפיד אנה ישב כי לא מקומו של אדם יכבדהו ואם ישימוהו למטה לאחרים שאינם טובים כמוהו ולא למעלה ממנו אל יקפיד ג). (ב) שבעת ימים קודם יום הכפורים היו מפרישין כהן גדול אם מפני ספק טומאה וכהן גדול נכנס לפני ולפנים ביום הכפורים והלא מי שהוא טמא ונכנס בעזרה הרי הוא חייב כרת אם כן כל כהן ולוי וישראל שיכנס בעזרה לא יכנס עד שיפרישוהו ז' ימים מספק טומאה אלא לפי שביום הכפורים נכנס לפני ולפנים

ב) מסמ"ג. ג) ע"כ.

תפט. (ב) בתרומת הדשן סי' נ"א פסק ג"כ דבשעת הדחק מותר לקרות בס"ת שיריעותיה תפורות במשי.

תצ. (ב) סוכה מ"ח ב'.

תצא. (ב) סוטה ח' א'. (ג) צ"ל אז לא יהיה לב הקושר על ההפטרה ולא על הקשירה. (ג) אולי כונת רבנו כי כבר עלה פעם אחד לקרות בתורה רק בש"ת המנהג לעלות יותר מפעם אחד.

תצה. (ב) יומא ל"ז א': גדול מימינו. (ג) שם ב' א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ואותו מקום שהיו מקטירים הקטרת היתה נשמעת תפילה שהרי כהן גדול היה מתפלל תפילה קצרה בבית קדשי הקדשים ואם היתה תפילה נשמעת מבהוין כמו מבפנים לא היה צריך להתפלל לפני ולפנים וכתיב (תהלים קמא ב) תכון תפלתי קטרת לפניך וכתיב (דה"ב ב ה) ומי אני אשר אבנה לו בית כי אם להקטיר לאחר שאמר להקטיר ושאר עבודות הוצרך עוד להזכיר להקטיר לומר(נ) במקום קטרת תהיה תפילה שהרי בבאן כתיב להקטיר בנה בית וכתיב (שם כ ה ט) וישבו בה ויבנו לך בה מקדש לשמך לאמר אם תבוא עלינו רעה חרב שפוט ודבר ורעב נעמדה לפני הבית הזה ולפניך כי שמך בבית הזה ונזעק אליך מצרתנו ותשמע ותושיע הרי להקטיר ולתפילה כי בענן אראה לשכון בתוך בני ישראל לשמוע תפילתם כי לכך בנו בית המקדש שיתפללו שם בטהרה ואע"פ שאמר נעמדה לפני הבית הזה הוצרך לומר להקטיר כי כהן גדול שנכנס לפני ולפנים יתפלל שם במקום קטרת לפי שכתוב (ויקרא טז ב) כי בענן אראה על הכפרת ויהושע נפל לפני הארון במקום מקודש יותר תפילה מקובלת ולכך צריך כהן גדול לעשות כמה מעלות והיו מזין עליו כל ז' (ד) כנגד ז' (ה) שמא יום ג' או יום ז' ועוד כי המקודש שבאדם אחד מז' שבמלאכי השרת שהרי בספרי בפרשת האזינו (ו) אמר אמר משה רבינו דיי שאהיה אחד מז' שבמלאכי השרת והטעם כי ו' ימים עיכב הענן מלעלות אל ראש ההר עד יום ז' וכנגדן אמר דוד ז' הללו בעניין ברכות עליונים מן השמים ואמר בבריות ארץ מן הארץ (תהלים קמח ז ח) הללו את ה' מן הארץ תנינים וכל תהומות אש וברד וכנגדם מזה דם ז' למטה ואחד למעלה. ועוד לומר לכפר על מי שנכנס טמא מת קודם הזאת יום ג' וביום ז' ולמעלה אחת כנגד טמא שרץ יום אחד וזהו (ויקרא טז טז) כפר וגו' מטומאות בני ישראל (ז) ואליהו שנקרא מלאך הברית אין לומר בו אחד מז' אלא (ח) מיכאל באחת גבריאל בשתים אליהו בארבע ושאר דבריו בספר הכבוד.

תצו. למה מתענין ביום הכפורים ולמה פר העלם דבר של ציבור מכפר עליהם הכהן ונסלח להם וכן בע"ז שכתוב (במדבר טז כב כד כה כו) ולא תעשו את כל המצות וגו' [דף נ"ג] ועשו כל העדה פר בן בקר אחד לעולה וגו' ושעיר עזים אחד לחטאת וגו' ונסלח לכל עדת בני ישראל ולגר הגר וכו' ולא הצריכם להתענות ואם תאמר שמכפר אפילו על זרונות ולמה אלא לפי שכהן גדול ביום הכפורים נעשה שליח לישראל ושורח טרחים גדולים (א) שכל עבודת היום אינה כשירה אלא בו (ב) וטובל טבילות ה' ועשרה קידושים ומביא עצמו לירי סכנה ומראה קידה (ג) ולוי אחוי קידה ואיטלע (ד) ואינו ישן כל הלילה ועוד מלא (ה) חופש עבודה קשה שבמקדש ונכנס לפניי ולפנים ויום טוב היה עושה כשנכנס (ז) בשלום הרי מפני ששליח של כל העולם בטרחים רבים ואין שינה בעיניו ומשים נפשו בכפו הרי צריכים להתענות שיעשה כהלכה הכל הרי מפני ששליח של כל העולם(ט) ויחזקאל על ידי שצם ונשא את עון ישראל וכן כהן גדול שאף הזדונות מתכפרים

ט) כ"ז נכפל.

(ג) יעוין שוח"ט קמ"א ב'. (ד) חסרון הניכר יש כאן ואין בידי להשלים כי הרבה שביעיות יש ויעוין רמב"ם בפרק מ"ג לשלישי במורה שכתב: וכבר ידעת שלזה ההקץ (ר"ל מספר השבעה) מבוא גדול בענינים הטבעיים וכן הוא עוד בענינים התורניים. (ה) יומא ח' ב'. (ו) פיסקא ש"ו. (ז) בפרקי דר"א פכ"ט: מכאן התקינו חכמים שיהו עושים מושב כבוד למלאך הברית שנאמר ומלאך הברית אשר אתם חפצים הנה בא ובזהר לך לך צ"ג: בההוא שעתא איזדמן ליה אליהו ואמר עלמא בארבע מאסין כו'. (ס) ברכות ד' ב'.

תצו. (ט) יומא ל"ב ב'. (י) שם ל' א'. (נ) תענית כ"ח א'. (ד) יומא י"ט ב'. (ה) צ"ל חופניו עבודה קשה שבמקדש והוא ביומא מ"ז ב'. (ו) שם ע' ב'. (ז) צ"ל ויצא בשלום.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

וזהו (ויקרא טז ל) כי ביום הזה יכפר עליכם הרי כשהציבור שולחים מליץ שלהם במקום סכנה צריכים להתפלל עליו וכן מפיבושת היה מסנף נפשו בעבור דוד וישראל על הכהן המכפר וכן יהודי[ה]) ששלח נוי למרחקים יכול לבקש עליו שישוב לשלום שאם לא ישוב חי שמא יעלילו על היהודים.

תצז. ג) מה שאין אומרים וולת בראש השנה וביום הכפורים לפי שאנו צריכים לומר אמת ויציב כהלכתו ויש בו אמת ו' פעמים כנגד ו' פעמים אמת שבבראשית בסוף התיבות כנון ברא אלהים לעשות, וירא אלהים את ביוצא בזה תמצא ו' פעמים אמת רמוז ובראש השנה אומר זה היום תחלת מעשיך הואיל ותחלת מעשיו הוא צריכים אנו לומר ו' פעמים אמת שכתוב בתחלת מעשיו ואלו היינו אומרים וולת היינו מחסרים פעמים אמת ואם תאמר יום הכפורים אינו תחלת מעשיו מכל מקום תשלומים הוא לראש השנה לפי שבינוניים תלויים עד יום הכפורים ויום הדין הוא בתחלתו של עולם רמוז יום הכפורים וראש השנה ויום הכפורים אמת חותמו ואמת כתיבתו למפרע בבראשית ברא אלהים וכסדרו אמת בברא אלהים את ובמה אנו יודעים שראש השנה הוא ראש לשנה כדאמרי' (בראשית ח כב) עוד כל ימי הארץ זרע וקציר וקר וחם ואמרינן (א) זרע חצי תשרי ומרחשון וחצי כסלו נמצא שזרע מתחיל בתשרי וזרע הוא תחלת הפסוק אלמא ראש השנה הוא ראש לשנה ויום הכפורים קרוי כמו כן ראש דכתיב ביחזקאל (מ א) בעשרים וחמש שנה לגלותנו בראש השנה בעשור לחדש אלמא בעשור קרוי ראש השנה ועוד דע לך כי ראש השנה הוא ראש לשנה דכתיב (דברים יא יב) מרשית השנה ועד אחרית שנה (ב) ומראשית חסר א' זהו מתשרי ועוד דרשו רבותינו (ג) שבראש השנה נידון העולם אף על הנשמים דכתיב (שם שם) עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה אלמא דראשית הוא ראש השנה ומבראשית עד יום אחד נ"ב תיבות כנגד נ"ב שבתות ונ"ב שבועות הם שס"ד ימים והשנה שס"ה הרי אותו יום הוא יום הכפורים והיינו דכתיב (ויקרא טז ל) יכפר עליכם (שם שם לד) אחת בשנה כלומר יום אחד שנשאר בשנה ועוד תדע שביום הכפורים אין לומר וולת שהרי מאמת ועד טוב ויפה ט"ז תיבות כנגד ט"ז כפרות שבאחרי מות נבי יום הכפורים ואם יאמר וולת נחסר מט"ז ועוד דשייך לומר כסאו נכון ומלכותו ואמונתו לעד קיימת וביום ראש השנה וביום הכפורים יושב על כסא דין דכת' במשלי (כ ח) מלך יושב על כסא דין מזרה בעיניו כל רע וכתוב אחר (שם שם כו) מזרה רשעים מלך חכם (ד) וסמיך ליה (ישעיה טז ה) והובן בחסד כסא אחד לראש השנה ואחד ליום הכפורים לכן צריך לומר כסאו נכון ולא וולת ובדניאל כתי' (ז יוד) דינא יתיב וספרין פתיחו ושיני (שם שם כו) ודינא יתיב ושלטניה אחד לראש השנה ואחד ליום הכפורים ועוד דאמרינן ראש דברך אמת כמו בראשית ברא אלהים את ובראש השנה וביום הכפורים התמינו ודברך אמת וקיים לעד אלמא בתרוייהו אמרינן אמת כמו כן אמרינן ודברך מלכנו אמת וקיים לעד ובאמת ויציב אומר ודבריו חיים וקיימים וכשאומר' וולת אינו אומר כך ובתהלים כתיב (תהלים קלט טו) גלמי ראו עיניך ועל ספרך כלם יכתבו ימים [ע"ב] יצרו ולא אחד בהם על ספרך כלם יכתבו נלומר על ספרך כמו באמור אל הכהנים בכל המועדות כתי' יום בפסח כתיב (ויקרא כג ו) ובחמשה עשר יום ובעצרת כתיב (שם

ה) נכתפס הוא קופו של פי' כנ"ז. ג) נ"מ.

תעא. (ה) ב"מ ק"ו ב'. (ג) כן כתב הבעל השטורים שם ויעוין ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג ובבלי ראש השנה ט"ז ב' ויעוין זוהר ח"ג דף רצ"ג ב'. ובתקוני זוהר תקון ל"ה. (ג) ראש השנה י"ז ב'. (ד) שתי תיבות אלו יש למחוק.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שם כא) וקראת בעצם היום הזה וביום הכפורים כתיב (שם שם כז) אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפורים והיינו דכתיב (תהלים קלט טז) על ספרך כלם יכתבו מה ימים יוצרו בכל המועדים לא אחד כלומר חוץ מאחד שלא נזכר בפרשת אמור אל הכהנים שלא נזכר שם יום אחד והיינו דאמרי' בבראשית רבה (ה) ויהי ערב ויהי בקר יום אחד זה (ו) ראש השנה ויום הכפורים ולכך קרינן ויי"ו ולא אחד בהם ולא בא' כתיב וקרינן בו' ולא אחד כלומר שלו הוא יום הכפורים ואין השטן יכול לקטרג(ח). ויום הכפורים נשאר על ג"ב שבתות שבועות שיכול לקטרג לכך אין בו יום(ז) כלומר אינו מאותן ימים שבשנה שיכול לקטרג לכך אין בו יום שמכוסה מן השטן כדכתיב (תהלים פא ד) בכסה ליום חגנו ווהו (שם קלט טז) לו אחד (ח) כלומר להקב"ה אותו יום ובראש השנה אינו כתיב יום לפי שראש חדש הוא ביום ראש השנה, שני בכסה ליום חגנו ובראש השנה הוא יכול לקטרג שאם לא יקטרג על מה העולם נידון אבל ביום הכפורים אינו יכול לקטרג על בינונים הא אמרינן (ט) ורב חסד מטה כלפי חסד.

תצח. **דבר** אחר פירש רבינו יהוד' חסיד בפרשה פינחס בכל ימים טובים הוזכר בהן יום חוץ מראש חדש ויום הכפורים אבל באמור אל הכהנים להפך בכולן כתיב יום חוץ מראש השנה וביום הכפורים כתיב יום והטעם בראש (א) חדש לא הוזכר יום בעבור האי דאמר אביי (ב) עשרים וארבע שעי מיכסי סיהרא בין חדש לישן הרי יום שלם בשעת חידוש החדש אין הֶחָדֵשׁ ניכר בעולם ובראש השנה דילג יום בפרשת אמור אל הכהנים בעבור רשעים שמיד נחתמים למיתה הרי אינו יום שלהם אבל בפרשת פינחס ביום הכפורים דילג יום בעבור בינוניים שאז נגמר דינם הרי אינו יומן. ולכך (ג) אין אומרים הלל בראש השנה וביום הכפורים שהרי בהלל כתוב (תהלים קטז ב) ובימי אקרא פירוש בימים טובים של חיים שלי לאפוקי ראש השנה ויום הכפורים שאין אדם יודע אם הם ימיו לחיים.

תצט. **ומה** (א) שבאילית צדק באותה קרובה אין אנו אומרים חי וקיים נורא ומרום לפי שמדבר באדום וכם וי"ה אינו מלא כמו כן אין חי וקיים נאמר בו כביכול כל זמן שגלות קיים אין חי מפני שקורין לתועבה חי והיינו נמי דכתיב בדניאל (יב ז) וישבע בחי העולם בעניין משיח מדבר כלומר שנשבע שיבא משיח ולשם כתיב חי ובהושע כתיב בימות המשיח (הושע ב א) יאמר להם בני אל חי ומה שאין בו מרום לפי שמדברים אומות העולם כנגד מרום כדכת' (דניאל ז כה כו בז) ומלין לצד עלאה ימלל, בטיטום הרשע נאמר וכתיב התם להשמדה ולהובדה עד סופה כלומר כשיאבד מלכות אדום (ב) ואחרינן ושלטנא ורבותא וגו' תחות כל שמיא כלומר דמשיח ואז אנו מוצאים שיקרא הקב"ה מרום כדכתיב (תהלים צב ח ט) להשמדם עדי עד ואתה מרום לעלם ה' אבל עתה כביכול אין קורא מרום לפי שמדברים כנגד מרום כדכתיב (דניאל ז כה) ומלין לצד עלאה ימלל וגם אין יכול לומר מרום מפני שמלאך של אומות העולם מרום כדכתיב (שם ח יא) על שר הצבא

ט) ע"כ נגדפס ק"ו לכ"ח.

(ה) פרשה ב'. (ו) לפנינו זה יום הכפורים ובמדרש לקח טוב שם: זה יום הדין. (ז) נדרים ל"ב ב'. (ח) ילקוט תהלים רמז תתפ"ח. (ט) ראש השנה י"ז א'.

תצח. (א) צ"ל השנה לא. (ב) ראש השנה כ' ב'. (ג) בערכין י"ד ב': אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בר"ח ויוהכ"פ אמר להם מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו וישראל אומרים שירה לפני, וכן כתבו השבלי הלקט והכל בו.

תצט. (א) אולי כונתו לפיוט אילי הצדק לר' יוסף בן יצחק המוזכר אצל ה' צונץ צד 180. (ב) צ"ל ומלכותא ושולטנא.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

הגדיל כלומר על מלאך ישראל הגדיל כלומר אני שר צבא ה' על הוא מרום והיינו דכתיב בישעיה (כד כא) יפקוד ה' על צבא המרום במרום כלומר יפקוד על צבא מרום המרום שביניהם כמו מלאך דאומות העולם וגם בדניאל כתיב (דניאל יא לו) ועשה כרצונו המלך ויתרומם ויתגדל על כל אל ועל אל אלים ידבר נפלאות מאדום מדבר וכתיב ביה ויתרומם כביכול שאין רוצה הקב"ה לקרות לעצמו מרום.

תק. ומה (א) שאין אומרים הלל בראש השנה ויום הכפורים משום דכתיב (תהלים קשז ח) כי חלצת נפשי ממות והיום הוא יום הדין ומה טעם כמו כן אין אומרים חי וקיים נורא ומרום לפי שלא נאמר חי להקב"ה כל זמן שאין בְּנו שיך לומר חי כמו בראש השנה וביום הכפורים כדכתיב (דברים ה כג) כי מי כל בשר אשר שמע קול אלהים חיים מדבר מתוך האש כמונו ויחי אלמא היכן דכת' חיים בדידן כתיב חיים בדידיה והיינו דכתיב בפסוק אחד (שם ד לג) השמע עם קול אלהים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי ולא כתיב אלהים חיים לפי שלא נאמר כמונו ויחי לכך לא כתיב אלהים חיים הכא נמי בראש השנה ויום הכפורים הואיל והעולם נדון וספק חיים לא קרינן להקב"ה חי. וכנסת ישראל אמרה לפני הקב"ה [דף נ"ר] רבונו של עולם בזמן שאני חי תהא קרוי חי לכך כתיב כמונו ויחי ולא כתיב כאשר שמענו ונ' פעמים קרוי הקב"ה אמת (תהלים לא ו) פדיתה אותי ה' אל אמת (ירמיה י י) וה' אלהים אמת (תהלים קיז ב) ואמת ה' לעולם. והתורה נ' פעמים אמת (מלאכי ב' ו) תורת אמת היתה בפיהו (תהלים קיט קמה) לעולם ותורתך אמת ובעזרא כת' (נחמיה טו יג) ותורות אמת. וישראל נ' פעמים עדים להקב"ה (ישעיה מג י) אתם עדי נאם ה' ונו' לפני לא נוצר אל (שם שם יב) ואתם עדי ונו' ואני אל (שם מד ח) ואתם עדי היש אלוה מבלעדי לכך אומר באמת ויציב ששה פעמים אמת נ' כנגד (ב) התורה שקראו קרית שמע ונ' כנגד הקב"ה שברא העולם בנ' ימים כי נ' ימים הראשונים היו אבות ואחר כך תולדות הואל והקב"ה והתורה שותפין הן אמר הקב"ה חצי ימים שלך יום שני ויום חמישי ויום שביעי לכך כתיב בעזרא (נחמיה טו יג) תורות אמת לפי שהתורה היתה אומרת לך ד' ימים ולי כי אם נ' אמר הקב"ה תורות אמת תורות ב' משמע לפיכך קורין ב' פעמים בשבת והואיל והקב"ה והתורה שותפין לכך מברכין בתורה ברכו את ה' המבורך וקודם מעשה בראשית כנון מעריב ויוצר אומרים ברוך ה' המבורך ולמה אומרים המבורך לפי שכתיב בעזרא (שם ט ה) ברכו את ה' אלהיכם ואחר כך כתיב (שם שם) על כל ברכה ותהלה כלומר על כל ברכות ברכה כמו המבורך והמבורך משמע שהיו מברכים להקב"ה דהיינו שהתורה היתה עמו ומברכת אותו והיינו דכת' ברכה ותהלה (שם שם ו) אתה ה' לברך כלומר תורה שהיתה לברה עמו ומברכת אותו כדכתיב (שם שם ג) ויקראו בספר תורת ה' אתה ה' לברך וברכה ותהילה היינו המבורך וכתיב אחריו את היינו משמע כדפרישית ומה שכתב ברכו את ה' המבורך ולבסוף כתיב (שם שם ה) ויברכו את שם קדשך היינו משמע דציבור כמו כן יש להן לברך כמו ברכו ואחר כך אומרים הציבור ברוך ה' המבורך לעולם ועד המרומם לברו מאו המשובח והמפואר והמתנשא מימות עולם כלומר שהתורה היתה משבחת אותו כדכתיב על כל ברכה ותהילה אתה ה' לברך.

תקא. בימי קדם היו חלוקים חכמים פירוש הקרמונים אומרים רק בראש השנה וביום הכפורים בקדושה אדיר אדירנו (תהלים ח ב) ה' אדונינו מה אדיר שמך

תק. (א) כל דברי הסימן הזה בקצת שנוים כתוב במהרי"ל הלכות ראש השנה בשם מהרא"ק.
(ב) צ"ל ישראל שקראו.

www.daat.ac.il * דעת - אתר לימודי יהדות ורוח

בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים ונמשך למעלה שאמר (שם ז יח) אודה ה' כצדקו ואומרה שם ה' עליון וכתיב (שם שם יב) אלהים שופט צדיק (שם שם ט) ה' ירין עמים שפטנו ה' כצדקו (שם שם ז) ועורה אלי משפט צוית מתי שמו עליון בראש השנה דכת' (ישעיה ה טז) ויגבה ה' צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה ובסוף המזמור (תהלים ח י) ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ ונמשך למטה (שם ט ג) אשמחה ואעלצה בך וג' שמך עליון ביום הכפורים ויגבה ה' צבאות במשפט (שם שם ה) כי עשית משפטי ודיני ישבת לכסא שופט צדק (שם שם ח ט) וה' לעולם ישב כונן למשפט כסאו והוא ישפוט תבל בצדק כו' (שם שם יז) נודע ה' משפט וגו' (שם שם כ) קומה ה' אל יעז אנוש וגו' לשפוט יחום ודך בל יוסף לערוץ אנוש מן הארץ ולא מצינו מלאכים שיאמרו ה' אלהינו אלא ה' סתם מפני שהקב"ה נתן כח במלאכים וחכמתו לדעת רצון ה' ולעשות כאשר ה' חפץ וזהו (שמות כג כא) כי שמי בקרבו שם יכולת (א) החפץ השם הממונה על אותו חפץ ששולחו ולכך המלאך הדובר בעצמו (בראשית טז יור) ויאמר לה מלאך ה' הרבה ארבה את זרעך ואחר כך אמר (שם שם יא) כי שמע ה' אל עניך וכתיב (דניאל ד כב) די שליט עלאה במלכות אנשא וכתיב (שם ה כא) די שליט אלהא עלאה וכתיב (שם ד כג) מן די תנדע די שליטן שמיא הרי שליטין מדבר במלאכים ונתן חכמתו בהם ונתן להם רשות לדון וזהו כל השנה אבל בר"ה ויום הכפורים שדן על כל העולם כולו (ב) ואף על המלאכים שדנו כל העולם כולו כל השנה ועל הנשמות ועל השדים וזהו שכתוב (איוב ד יח) ובמלאכיו ישים תהלה. לכך אין אומרים ונתנה תוקף קדושת היום אלא בראש השנה וביום הכפורים שיש בו ומלאכים יחפזון וחיל ורעדה יאחזון ואז המלאכים אומרים אדיר אדירנו לפי ששרי האומות אז עומדים לפני הכבוד לשמוע מה יגזור על כל גוי וזהו (זכריה א טו) אשר אני קצפתי מעט והמה עזרו לרעה שרי האומות וכתיב (דניאל יוד כ) עתה אשוב להלחם עם שר פרס וכי יש מלחמה למעלה והלא אין שנאה ואין קנאה למעלה ואין תחרות אלא כמו עד שיכנסו בעלי תריסין כלומר להתווכח ולגזור בגזירת עירין פתגמיא ולכך אין אומרים אלהינו אבל בראש השנה בחיל ורעדה [ע"ב] לכך אומרים אדונינו אדיר שמך בכל הארץ בך תלויים כל הגזירות היום ופירוש אדיר למעלה (ירמיה יד ג) ואדיריהם שלחו צעיריהם למים היום תלוים כל הגזירות (ישעיה י לד) באדיר יפול בגדול כנון מלך וזהו אדיר שבכל המלאכים הוא אדיר אות בצבאין, אדירינו מלך עלינו וזהו והיה ה' למלך על כל הארץ ולפי שאמר (תהלים ח ז) כל שתה תחת רגליו ואמר דוד ה' אדונינו ולא אומות העולם כלומר לא (ישעיה כו יג) בעלונו אדונים זולתיך ויש מקום שרק בשבועות אומר לפי שבמתן תורה אמרו מלאכי השרת (תהלים ח ה) מה אנוש כי תזכרנו וגו' ויש שאומרים בכל יום טוב כי בכל יום טוב דנים על דבר והקב"ה אדון על כל הגזורים וממנו כל הגזירות והקדמונים שלא היו אומרים אדיר אדירנו אלא בראש השנה וביום הכפורים לפי שאומר המלך הקדוש וראוי אז לומר והיה ה' למלך על כל הארץ.

תקב.b) **אם** יש בעיר צדיק ושאינו צדיק הגון ושאינו הגון שיודעים לתקוע בשופר

b) מפמ"ד.

תקא. (b) דבנו מרמז לשיטת ר"ש בן גבירול כי באמצעות התפץ נעשה הכל לכן אמר באדון עולם לעת נעשה "בחפצו" כל ולשיטתו גם המלאכים הם בעלי צורה וחומר, לא כן דעת הרמב"ם וסיעתו של דעתם המלאכים דומים בצד מה להבורא ית' שהם רוחניים גמורים, וההפרש שביניהם הוא ברב ובמעט. (ג) בילקוט ראובני משפטים: דינא יתיב וספרא פתיחין שהקב"ה יושב ודן מלאכי השרת.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

יתנו להגון לתקוע ובלבד שלא יהיה מחלוקת ברבר ויראי שמים (א) לא היו מוסרים קרבנותיהם אלא לכהנים צדיקים.

תקנג(ב). בסדר אהללה אלהי אשירה עוז בסדר ראש השנה התחיל ראש הפסוקים מס' ואילך והוצרך לכפול תי"ו תחנור נאות תיקום גוים כ' תויין בתחלת חרוס ואם היה מתחיל הפסוקים בנוין לא היה צריך לכפול תויין אלא כשאתה אומר א"ב נ"ד ה"ו ו"ח ט"י י"א י"ב י"ג [י"ד] ט"ו י"ז י"ח י"ט כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט (א) ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט נ' נ"א נ"ב נ"ג נ"ד נ"ה נ"ו נ"ז נ"ח נ"ט ס': הרי כשתמנה עד נ"ט ס' הרי להפך סטן וזהו שאמר בבראשית רבה (ב) שאין ס' עד ויסגור בישר תחתנה שנכנס סטן עמה לכך התחיל בס' הפסוקים של מלכיות וזכרונות ושופרות בס' להנן עליהם מן השטן וכבר אמרנו שהחשבון עד נ"ט ס' סטן להפך ולכך הוא להפך כשתקרא להפך תשרק צפעם קנף עם: שיקצוף סטן על ע' אומות.

תקד. צריך התוקע לשער שלא יהא פחות מן צ' קולות, כיצד קשר"ק קשר"ק קשר"ק קשק קשק קשק קרק קרק קרק הרי כ"ד תקיעות כי תרועה ותקיעה ארוכים שוים בשיעור אחר כי שיעור תרועה צריך להיות ארוך כשיעור תקיעה נמצא ששיעור כ"ד תקיעות ותרועות כמו ע"ב קולות ביצד כל תקיעה צריכה להיות ארוכה כנגד שלשה שברים נמצא שכל תקיעה ג' קולות שיעורה כנגד שברים שהם כן ג' קולות טוט טוט טוט וכן שיעור התרועה הן כ"ד תקיעות שיעורן כמו ע"ב קולות ושש שברים שהם י"ח קולות כי כל קול כמו טוט הרי צ' קולות לאחר קריאת ההפטרה כשיושבין הציבור ול' קולות בעמידה בתוך תפילת המוספין הרי מאה ועשרים קולות ורמז מן המקרא (דה"ב ה יב) עמהם כהנים למאה ועשרים מחצרים בחצוצרות כנגרם ק"כ קולות זכר משה ק"כ וכנגר (א) ק"כ יום שהיה משה בהר מחצצרים צ' יתירה כמו לצ' קולות בישיבה (שם שם יג) ויהי כאחד למחצרים ולמשוררים כמו לאחד בחדש השביעי (שם) להשמיע קול אחד הרי כפל אחד קול אחד כנגד שני ימים של ראש השנה ויש מקומות שאותם עצמם שתוקעים בישיבה תוקעים בעמידה הרי צ' צ' ולמחר צ' צ' הרי ש"ם קולות כשיעור ש"ם טוט בישיבה צ' בעמידה צ' הרי ק"פ כשנות יצחק ויש מקומות שעושין משך תרועה כ"ט קולות שהם ט' טוט וג' שברים כ"ט קולות ותקיעה כ"ט קולות אע"פ שבהלכה שלנו אין מצריך אלא תרועה כ"ג טוט וג' שברים ג' טוט רק שיהא הפסק בינתים ותרועה כתקיעה ג' טוט ומ"מ משלשים כרי שיהא נמנה בכל יום ש"ם קולות וזכר להלכה שלנו וזכר לאותם שמשלשים שהרי ג' (ויקרא כג כד) זכרון תרועה (במדבר כט א) יום תרועה (ויקרא כה ט) שופר תרועה וכן ג' קול השופר במתן תורה וכן (במדבר י ו) ותקעתם תרועה (שם שם) תריעה יתקעו (שם שם ז) ולא תריעו (שם שם ט) והרעותם בחצוצרות (שם לא ו) וחצוצרות התרועה בידו (שמות לב יז) קול העם ברעה וג' קול כתובים בכלל רעה (שם שם יז) אין קול ענות גבורה ואין קול ענות חלושה קול ענות אנכי שומע הרי בכלל קול

ב) כ"פ.

תקב. (ב) יעוין ב"ק ק"ש ב'.

תקג. (ב) יש למחוק. (ג) פרשה י"ז.

תקד. (ב) ילקוט ראובני פרשת משפטים: נטרח בעבודה ק"ך ימים וכן הוא בסדר עולם מובא בתוס' ב"ק פ"ב א' ד"ה כדי ויעוין פדר"א פמ"ו.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

העם ברעה אומר קול ג׳ פעמים וג׳ (דברים ט כז) זכור לעבדיך (שמות לב יג) זכור לאברהם (ויקרא כו מב) וזכרתי את בריתי יעקב.

תקה. (א) **כמאן** מתפללין אקצירי ומריעי פי׳ רפאינו [דף נ״ה] כר׳ יוסי ב״ר חנינא דאמר אדם נידון בכל יום וכי למ״ד אין נידון אלא בראש השנה

(ב) לא יתפללו רפאינו יש לומר דאפילו להנהו בענן לצלויי אקצירי ומריעי דנהי נמי דבראש השנה שנזר לו לחיות מכל מקום לא נגזר לו לחיות כי אם עד ראש השנה בלבר ושמא אע״נ דחי עד ראש השנה איתליד ביה טרפות חולי שימות לאחר ראש השנה מיד ולא תיקשי דמאי צריך לצלויי אהאי דבריש שתא יצלי דליסתליק מיניה האי טרפות דהא צלותא לא מיתהני בעידן עקתא אם לא יקדים בתפילה בטרם השבץ המכאוב הזה עליו ואמרינן (ג) לעולם יקדים אדם תפילה לצרה.

תקו. (ד) **יש** מקומות שאומרים ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם העובר לפני התיבה כשהוא אומר ברכת כהנים ויש מקומות שמדלגין אבל הראשונים היו אומרים שהרי ביום הכפורים כשאומרים מעין שמונה עשרה וסוף כל הרווה מי אל כמוך בסופם שומע שועת עמי ושמו את שמי הרי היו אומרים אותו.

תקז. (ה) **כשאומרים** בקדושה הראשונה ברוך האמור בשירי עוזך אין לומר הָאֱמור אלא הָאָמור כמו האחזו אחד מן החמשים ואשר כתב האמור בית ישראל בתמיה הוא ברכינו בַּברכה ולא בְּברכה.

תקח. (ו) **אל** ימשוך אדם שהוא שליח צבור לומר לעומתם ברוך יאמרו וכן ובדברי קדשך כתוב לאמר אלא ימהר לאמרם מפני שאם ימשוך בהם הרי קורם שיגמור יאמרו הקהל ברוך כבוד ה׳ ממקומו: וכן ימלוך ה׳ לעולם אלהיך ציון לדור ודור הללויה: לכך ימהר כדי שיגמור לעמתם ברוך יאמרו ואחר כך יאמרו הקהל ברוך כבוד ה׳ ממקומו: ואם הקהל ממתינים רשאי למשוך ואם החזן מתפלל ואינו מספיק לומר לעומתם ברוך יאמרו עד שהקהל עונין ז) ימלוך ה׳ לעולם אלהיך ציון לדור ודור הללויה אז היחידים יאמרו בלחש.

תקט. נקדש את שמך בעולם כשם שמקדישין אותו בשמי מרום ככתוב על יד נביאך וקרא זה אל זה ואמר קדוש ק״ק ה׳ צבאות מלא כל הארץ כבודו הרי אנו מספרים היאך הם בשמי מרום מקדישים ולא אמרו במה וכיצד אנחנו נקדש שמו אלא ש״מ כשאנו מזכירים קק״ק (א) אותו עולה לכתוב לעניין המלאכים ולעניין שאנו מקדשין אותו כך כשאנו אומרים תפילה למשה איש האלהים ה׳ מעון אתה בכוונת הלב צריך לכוון כאילו הוא מתפלל ומתחיל מעון אתה בכוונת הלב וכן אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה׳ ויאמרו לאמר אשירה לה׳ כאילו הוא אומר אשירה לה׳ וכן מזמור לדוד כאילו הוא אומר יענך ה׳ ביום צרה.

תקי. (ח) **אדם** שהוא דר בכפר שאין אצלו עשרה לומר דברים שבקדושה או במקום קהילה ואיחר בביתו עד שכבר אמרו יהא שמיה רבה יאמר אלה פסוקים ועתה יגדל נא כח ה׳ כאשר דברת לאמר. והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי לעיני גוים רבים וידעו כי שמי ה׳ יהי שם ה׳ מבורך מעתה ועד עולם.

ח) בגדפם תמ״ז. ז) תמ״ק. ו) תמ״ק. ז) ליך להמליס: בכוך בכוד ה׳ ממקומו וכן לם יסליק ש״ץ לומר ובדבכי קדשך כמוב לממ עד שהקהל עונין וכן הוא בגדפם. ח) בתוך סי׳ י״ח.

תקה. (א) ראש השנה ט״ז ב׳. (ב) כעין שכתבו התוס׳ שם ד״ה אקצירי יע״ש. (ג) סנהדרין מ״ד ב׳.

תקט. (א) כונת רבנו למה שאמרו חולין צ״א ב׳: ואין מלאכי השרת אומרים שירה למעלה עד שיאמרו ישראל למטה ובמדרש משלי פ״ד.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תקיא.ס) כל התפילות לשון רבים כמו וחנינו מאתך דיעה. השיבנו. סלח לנו. גואלינו. רפאינו. ברך עלינו. וקבצינו. השיבה שופטינו. אבל למשומדים אמר וכל אויבי עמך ולא אמר וכל אויבינו מפני שיש מקומות משומדים ומינים ביניהם ויש שאין ביניהם וכן רצה בעמך ישראל ובתפילתם לפי שמדבר מקצתו (א) במיכאל שמקריב נשמת הצדיקים לאישים ומתפללים מליצי ישראל וגם הנשמות על אותם אישים וכתיב (תהלים קמט ד) כי רוצה ה' בעמו זהו רצה ה' בעמך ישראל וכתיב (משלי טו ח) ותפילת ישרים רצונו זהו ובתפילתם וגם לעתיד לכך שינה.

תקיב.ע) אל מלך נאמן שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ארבע שמות (א) לפי שכשישבין לארבע רוחות בבתי כנסיות כל אחד מכוין כאלו פני שכינה כלפי פניו שלא יאמר אדם כיון שפונה אלי ואני במזרח והוא במערב ואיך יפנה ברגע אחד לכל צד וכתיב (ויקרא כו ט) ופניתי אליכם כל אחד ואחד צריך לכוין לבו כאלו שכינה פונה [ע"כ] אליו ובשכינה אין לומר איך יתכן שיפנה לארבע רוחות כאחת ככתוב בספר הכבוד שבשעה אחת בוחן כל הלבבות ובפעם אחת שומע תפלה מזה ושומע מזה ואע"פ שזה מתפלל צרכיו וזה צרכיו.

תקיג.ג) אחד היה בבית הכנסת לאחר שכבר אמרו קדוש קדוש קדוש ברוך. ימלוך עד סוף הברכה האל הקדוש אמרו לו הקשת נראה בענן יצא מבית הכנסת ובירך על הקשת אמרו לו (א) העוסק במצוה פטור מן המצוה ואתה עוסק במצוה לענות אמן אחר הברכה שאומר שליח צבור אמר זאת הברכה עדיפא (ב) מפני שעוברת וכן כשהיו אומרים יהא שמיה רבה בחצר בית הכנסת הולך לשם למלאות עשרה למלאות עמהם.

תקיד.ד) על כל דברים שאין רגיל להיות צריך להתחנן עליו כגון אשה שילדה תאומים שיתקיימו שניהם ויותר צריך להתחנן אם ילדה שנים בתוך שנה מפני עין הרע.

תקטו.ה) מי שאשתו מעוברת והגיע חדש תשיעי יתפלל שלא תלד אשתו בשבת פן יחללו שבת וכן על בתו וכלתו ואחד היה מתפלל בתפילת המנחה בערב שבת שלא תפול דלקה בשבת קדשך ושלא תלדנה הנשים בשבת ושלא יהא פגע רע בשבת.

תקטז.ו) אל יתפלל אדם תפלה שאי אפשר לעשות בקשתו אע"פ שהיכולת ביד הקב"ה אין לבקש ממנו דבר שאין נעשה כגון אם אשתו הפילה לששה חדשים וברור הוא שודאי נפל אין מתפללין עליו שיחיה ואסור לבקש דבר שאינו ראוי לומר כגון יהי רצון שתלד אשתי לחמשה חדשים ויהיה הולד ואסור להתפלל שיעשה נסים שנוי העולם שאם יש לו אילן שיוציא פירות קודם זמנו כמעשה (א)

ס) כמ"ש לקמן סי' תקמ"ז, ובסי' תסכ"ג. ע) תמ"ש. ג) תמ"י. ד) תצל"ה. ה) תצל"ו. ו) תצל"ז.

תקיא. (ס) מנחות ק"י א' ובתו' שם ד"ה ומיכאל.

תקיב. (ע) מדברי רבנו משמע שגם המתפלל בצבור אומר אל מלך נאמן ובשו"ע או"ח סי' ס"א ס"ג כתב דאמ"נ אומר רק ביחיד ולא כשמתפלל בצבור.

תקיג. (ג) עיין רש"י יומא ע' א' ד"ה קמ"ל דכה"ג לא הוי עסיק במצוה שיפשר ממצוה אחרת. (א) אמת שכן הוא סברת רי' ברכות כ"ז א' יע"ש אבל מחוס' יומא פ"ז ב' ד"ה והאמר ומתוס' חגיגה ט' ב' ד"ה או שכתבו דהא דתפלת ערבית רשות היינו לבטלה משום מצוה עוברת וכן כתב הרא"ש פ"ד דברכות ס"ב משמע דמצוה שהיא חובה אין לבטלה משום מצוה עוברת וקצת ראיה לזה מש"ס מו"ק ט' ב' דלא מחלק בזה אבל יש להעיר מדוע לא זכר רבנו מהא דקי"ל דמברך עדיף מעונה אמן א"כ שפיר עביד שיצא לברך וצ"ע.

תקטז. (ס) תענית כ"ד א' ולפנינו הוא על ר' יוסי דמן דיוקרת.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

דר' יצחק בן אלישיב ה) אל יאמר אדם לאחר שילדה אשתו יהי רצון שיהא זכר כי זה תפילת שוא.

תקיז. כשיבא אדם בבית הכנסת אל ידבר דברים בטלים בעודו שם או ישמע מה שהחזן מתפלל או יאמר דברי שבח ולא שיקבע בתפילתו שבח אחר אבל אם רוצה לומר כל היום ברכות תבא עליו ברכה.

תקיח. ג) שלמה אמר (מ"א ח לט, דה"ב ו ל) ונתת לאיש ככל דרכיו אשר תדע את לבבו ולא אמר ידעת או יודע כמו ידעת את לבב בני אדם (שם שם) אלא מפני שאמר יש אדם שאין לו עושר והוא עניו וצדיק ולומד ועוסק במלי דחסידות ושואל עושר וגם ברעתו שיהיה עשיר שיותר יעסוק בתורה ובמעשים טובים ומבקש מלפני הקב"ה עושר ויעתר אליו ויהיה עשיר ונתנאה ואברה ענותנותו הרי טוב לו שיהיה עני לכך אמר אשר תדע את לבבו שאם לאחר שנעשית בקשתו יהיה תקנתו עשה מה ששאל ואם לאו אל תעשה וכן (א) אמר אברהם אבינו אם בניו יהיו רשעים מוטב שלא יהיה לו וכן אמר דוד (תהלים קיט לח) הקם לעבדך אמרתך אשר ליראתך וכשראה את חורבן הבית אמר (שם פט מח) על מה שוא בראת בני אדם ג) (ב) אותם צדיקים שנגזר עליהם שלא להביאם לידי נסיון ובני רשעים במקום רשעים לבב כל מסתמא מרשעים יצא רשע ואשר החטיאו לרבים לבב כל ד) . . .ה) וששהחטיאו רבים לכך צריך להתפלל שימלא משאלותיו לטובה שאם יתפלל על החולה שיבריא וחי ויצא לתרבות רעה הרי רע עשה לכך יתפלל כאברהם ואם מתפלל שיעמידנו בנסיון ויעזור לו שלא יחטא תפילתו שוא שאם עוזר לו שיעמוד בנסיון ... ו) שנא' בחזקיה (דה"ב לב לא) עזבו האלהים לנסותו וכתי' (שם שם ו ל) ידעת את לבב בני האדם וכשאומר לסטן (איוב ב ו) הנו בידך לא אעזור לו לכך יתפלל שלא יבא לידי נסיון.

תקיט (א) הוה אזיל וקרע מאניה והוה קא בכי בר לקיש היכא את עד דשף מדעתיה בעו רבנן רחמי ונח נפשיה וזהו (קהלת ג ב) ועת למות ולמה לא בקשו שיחזור דעתו עליו לפי שלעולם (ב) לא יזכור את ריש לקיש ולא יועיל ולכך אמר קהלת עת למות.

תקכ. ה) המנודה אם בהסכמת הקהל אין מברכין אותו אם חלה שנאמר (דברים כט כ) והבדילו ה' לרעה ולא יתכן שיאמר אדם בתפילה אם מזכיר אביו כגון תרפא אבי לא יאמר רפא לאבא מרי [דף נ"ו] או לאדוני אבי רפא כי שלמה אמר דוד אבי וכן אלישע אמר אלהי אליהו ולא אמרו אדוני אבל עבד אברהם אמר (בראשית כד כו) אלהי אדוני אברהם כי לא היה בן חורין.

תקכא. (א) אין סומכין על מעשה נסים וכששואל באורים ותומים (ב) ומבטיח היו מן האומות וסומך על הדיבר והו טוב לחסות בה' כגון חזקיהו מבטוח בנדיבים כגון שבנא ודוד לפי שנמשח למלך בטח במקום שהוא סכנה בעל כרחו שנלחם בגולית הפלשתי ומה שאמרו (ג) לא סמכינן אנפא זהו במקום דאיפשר בעניין

ה) מצ"מ. ג) מצ"מ. ד) ע"כ קי' מצ"ע. ה) בכ"י מקום מלק כעכך ה' מיכות. ו) בנדפס קי' מצ"ל וקי' מצ"ב.

תקיח. (ג) מדרש רבה בראשית פמ"ד. (ג) הלשון מגומגם וכצ"ל: אותם צדיקים שנגזר עליהם להביאם לידי נסיון ובנים רשעים, ובמקום רשעים לבב כל נוטה לרעה כי מרשעים יצא רשע ובמקום שמחטיאים לב לרבים לבב כל נוטה לרעה לכך צריך להתפלל שימלא משאלותינו לטובה שאם יתפלל כו'.

תקיט. (ה) בבא מציעא פ"ד א'. (ג) נ"ל שצריך למחוק את תיבת "לא".

תקכא. (ה) שבת ל"ב א'. (ג) הלשון צריך תיקון וכצ"ל ומבטיחים לו לנצח את האומנות וסומך על הדיבור זהו טוב לחסות בה' כגון חזקיה מבטוח בנדיבים כגון שבנא והוא בסנהדרין כ"ו א'. (ג) פסחים ס"ד ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אחר כגון דאסור לעמוד במקום סכנה (ד) אע"פ מי שסומך נאולה לתפילה עם דימדומי חמה הרי לא ינזק אסור לעמוד במקום סכנה לפי (ה) שמנכין לו מזכיותיו ומכל מקום אינו יכול לומר איני רוצה שינכו לי מזכיותיי ואל יעשו לו נם כי צריך לבקש רחמים כשהוא חולה או בסכנה אלא כך יבקש שיצילהו ויחייהו שלא לעבור על רצונו כי אם לעשות רצונו.

תקכב.ס) (א) על שלשה צריך להמול עליהם יותר מכל אדם דעתן שמנהיג אותו משונע ואין לאל ידו ואין לו תקומה מפני המשונע שעושה וצריך שמושל בו רשע ונכבד שצריך לנבל להתפלל שיושיעם הקב"ה.

תקכג.ג) אדם ששמע שבאו עליו בני עיר פלוני לעשות לו רע אל יאמר רבונו של עולם הושיעני מאנשי אותה העיר אלא מאותם ומכל צוררי שמא אחרים עמהם שנאמר (במדבר כא ב) נתן תתן את העם הזה בידי שהיו (א) מסתפקים אם כנענים הם אם עמלקיים ואמרו בסתם העם הזה.

תקכד.ג) כל דבר שאדם נכשל בו בא לדין הממונה על מין שלו אם צדיק מת על ידי אותו דבר (א) כגון עץ ארז הרי הממונה עליו יבא לדין שמלאך או אדם בא לדין כשיכול לבקש רחמים כגון יהושע בן נון (ב) על יצר הרע (ג) וכהן נדול על נהרג בשונג וכשהגיע זמן צדיק ליפטר הממונה על אותו המזל מבקש שלא ימות במזל שהוא ממונה עליו כדי שלא יביאוהו לדין וכן הממונה על המקומות שלא יכשל בו וכן הממונה על עץ ועל אבן לכך זאב וכלב (ד) וריב"ע אותו מין ישבר ויכלה (ה) כמו (שמות ז כא) והדנה אשר ביאר מתה לפי שכתוב (ש"ב א כב) היארה תשליכוהו.

תקכה.(א) מתיב רב אדא בר רב קשינא (שם כא ז) ויחמול המלך על מפי בושת בן יהונתן בן שאול שלא העבירו וכי משוא פנים בדבר אלא העבירו וקלטו וביקש רחמים ופלטו ואכתי משוא פנים יש בדבר אלא ביקש רחמים שלא יקלטנו ארון והא כתיב (דברים כד טז) לא יומתו אבות על בנים ובנים לא יומתו על אבות אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן מוטב שיתעקר אות אחת שבתורה ואל יתחלל שם שמים בפרהסיא הרי שהיה מבקש רחמים על מפי בושת אע"פ שאם היה קולטו ארון היה אחר ניצל (ב)ד) הרי מותר לבקש רחמים שלא יהא פלוני הצדיק באותו פורענות שנזור לאחרים אע"פ שנכנס אחר תחתיו (נ) ודוד ביקש שתהא ידו בו ולא בישראל ה)... לכך כל הקרשים והאדנים (ד) תש"ב אמות ובכל

ס) מ"ת. ג) מפל"ג. נ) מת"ב. ד) עיין לקמן סימן מפמפ"ע. ה) מקוס מלק נכ"י כעיך נ' סיבות.

(ד) ברכות ט' ב'. (ה) שבת ל"ב א'.

תקכב. (ס) בבן סירא כ"ו, כ"ה כ"ו שתים הנה תוגיון נפשי ועל שלש נשבר לבי איש חיל כי יחסר לחם ובין לב כי יקל כבודו ואיש ישוב מטוב לרע, ובמבחר הפנינים שער מ"ג ואמר שלשה ראוי לחמול עליהם יותר מכל אדם דעתן שמנהיג אותו משונע וצדיק שמושל בו רשע ונדיב שהוא צריך לנבל.

תקכג. (ס) צ"ל מסופקים והוא בילקוט חקת רמז תשס"ד: לבוש כנעני לבש ולמד שיחת כנענים והיה מדבר בלשונם שלא יכירו אותו ישראל.

תקכד. (ס) בבראשית רבה פכ"ו: אף עצים נותנים דין וחשבון. (ב) עירובין ל"ב ב'. (ג) מכות י"א ב'. (ד) צ"ל ורצועה וכן הוא במ"ר בראשית פרשה כ"ו: רבי נתן אומר אפילו זאב וכלב רבי הונא בר גוריון אמר אפילו מקל אפילו רצועה הה"ד כי את עול סובלו ואת מטה שכמו שבט הנוגש בו החתות כיום מדין כיום דין. (ה) כעין זה בשמות רבה פ"ט: למה לא לקו המים ע"י משה א"ל הקב"ה המים ששמרוך כשהושלכת ליאור אינו דין שילקו על ידך.

תקכה. (ס) יבמות ע"ט א'. (ב) יעוין ש"ך חו"מ סי' קס"ג סק"ח. (ג) שמואל ב' כ"ד י"ז. (ד) אולי צ"ל תקע"ו אמות, כי כל אמה בת ו' טפחים וכל טפח ד' אצבעות כדאיתא פסחים ק"ט ב' נמצא בתקע"ו אמות י"ג אלפים ותתכ"ד אגודל.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אמה ב) . . . הרי י״ג אלפים ותתכ״ד אגודל וכן בכל שעה רנעים הרי אצבעות גודל בקדשים כרגעים בכל יום ולילה.

תקכו. (א) כופין את בני העיר לבנות להם בית הכנסת ולקנות להם ספר תורה ונביאים.

תקכז. אם נפלה דליקה בעיר ונשרף בית הכנסת ובתים יש לבנות ביהכ״נ ואחר כך בתים שכן מצינו בשלמה שבנה בית המקדש ואחר כך ביתו ואע״פ שהיו לו מאה וחמישים אלף איש והיה יכול לבנות בית המקדש וביתו לא עשה כן.

תקכח. מעשה שנפלה דליקה בעיר אחת ונשרפו כל בתי היהודים אמר יהודי אחד רבונו של עולם אם תגן על ביתי אתן פשיטים לצדקה כמניין בתים הכתובים בתורה (א) וניצל ביתו לשריפה ונכון היה לו להקדים בית הכנסת לנדרו כך אמר לו חכם אחד ענה לו לבית הכנסת יש תשלומין כי הקהל יבנו אותו מיד ולי מי יבנה אמר לו מכל מקום היה לנדור בעבורו דבר מועט שהרי כתוב (ויקרא יט יח) ואהבת לרעך כמוך וכתיב (תהלים קלט יז) ולי מה יקרו ריעך וכתיב (משלי כה יז) הוקר רגלך מבית רעך וכתי׳ (שם כז י) רעך ורע אביך אל תעזב.

תקכט. בני העיר יכולים על אנשי העיר לפסוק לעשות להם בית הכנסת וצרכי אנשי העיר והכל לפי היכולת שלא ידחקו את שאינו יכול להתפרנס יותר מאשר יכול לתת וכתיב (שמות כה ב) אשר ידבנו לבו וכתיב (דה״א כט יז) ועתה עמך הנמצאו פה ראיתי בשמחה להתנדב לך (משלי ג ט) כבד את ה׳ מהונך כשהולך לבית הכנסת בבגדים חמודות (א) וגם לולב נאה וציצית נאה ואנוהו ובית הכנסת נאה וכל שכן בית המדרש.

תקל. (א) העושה נר ומנורה לבית הכנסת עד שלא נשתכח שם הבעלים מהם אי אתה רשאי לשנותן אל מקום אחר אם משנשתכח שם הבעלים מהם אתה רשאי לשנותן ר׳ חייא בשם ר׳ יוחנן אמר אם היה שם הבעלים חקוק עליהם כמי שלא נשתכח שם הבעלים כהדא אנטונינוס עשה מנורה לביהכ״נ שמע ר׳ ואמר ברוך אלהים שנתן בלבו לעשות מנורה לבית הכנסת (ב) ר׳ ירמיה בר רב יצחק אמר ובני מה אמר ר׳ ברוך אלהים הדא אמרה דלא נתנייר אנטונינוס את דאמרי אמר ר׳ ברוך (ג) אלהים הדא אמרה דאיתנייר אנטונינוס את מילין דאיתנייר אנטונינוס ואית מילין דלא איתנייר. ראו אותו יוצא במנעל פחות (ד) מהיות ש״מ אפי׳ ידאי שמים יוצאין בכך.

תקלא. (א) אנטונינוס אתא לנביה דר׳ אמר ליה מאכילני את מן לויתן (ב) ובהמות לעלמא דאתי אמר ליה אין אמר ליה מן אימרתא דפיסחא לא אכלתני ומן לוייתן את מייכלני א״ל ומה אעביד לך באימרתא דפיסחא כתיב (שמות יב מה) וכל ערל לא יאכל בו הדא אמר׳ דלא איתנייר אנטונינוס כיון דשמע כן אול ונזר (ג) גרמית אתא לנביה דר׳ א״ל חמי נזרתי א״ל בדידי לא איסתכלית מיומי בדידך איסתכל.

ב) מקוס מלך כערך ע״ו מיצוח.

תקכו. (ב) תוספתא בבא מציעא פי״א ומובא בחושן המשפט סי׳ קס״ג ס״א.

תקכח. (ב) צ״ל ולא ניצל ביתו משריפה.

תקכט. (ב) שבת קל״ג ב׳.

תקל. (ב) ירושלמי מגילה פ״ג ה״ב. (ג) צ״ל ר׳ שמואל בר רב יצחק בעי מה. (ג) צ״ל אלהינו. (ד) צ״ל ביוה״כ מה את ש״מ שכן אפי׳ כו׳.

תקלא. (ב) שם פ״א הי״א. ג) לפנינו ליתא. (ג) לפנינו ליתא, וכל המאמר הזה מובא בתוס׳ ע״ז יו״ד ב׳ ד״ה ווי.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תקלב. מן לויתן שאמר ר' לאנטונינוס משמע שגוי ששומר שבע מצות יש לו חלק בגן עדן וכן מצינו שמנו את בלעם מארבע הדיוטות אבל אם לא היה חוטא ומחטיא לא היה נמנה עמהם.

תקלג. (א) מי שאבד מעות בבית הכנסת בלילה לא יקח נר לפני הארון לבקש מעותיו ולא יֵצֵא מעותיו לאור הנר שלפני הארון אבל אם יראה שנחבאו גנבים בתוך בית הכנסת יקח הנר ויחפש.

תקלד. כשהקהל הולכים כולם יחד כגון לברכת נישואין או לבית הקברות או מן בית הכנסת לא ישא אדם עיניו לראות עליהם אם רבים הם שלא תשלוט בהם עין הרע.

תקלה. כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו (ירמיה יז יב) ראוי למקום בית הכנסת שיהא יותר יפה משום בית של יהודים שבעיר מי שדר בכפר והנה משכיר בית לדור שם לא ישים בחדר שהיתה מיטת הגוי קבועה בו לבית תפילה אם יש חדר אחר.

תקלו. מרום מראשון אם אותו מקום היה נמוך מטמין אבנים ועפר להגביה המקום מאשר היה בתחילה.

תקלז. מקום שהיה בית הכסא והנה תיקנו עלייה למעלה אם שום ריעי שם למטה לא יתכן שיהא בית התפילה למעלה עד שיהיה מכוסה בעפר.

תקלח. (ג) ולא יעשה אדם בית הכסא מכוון נגד בית הכנסת או כנגד בית המדרש שכשיתנלה לעשות צרכיו שלא יהא פירועו מגולה כנגד בית הכנסת או כנגד בית המדרש.

תקלט. (ד) אחד היה חצרו אצל חצר בית הכנסת ורבים היו נמצאים בחצר בית הכנסת אמרו לו מוטב לך שתסגור כי מהרה ימלא בית הכסא שלך אמר חלילה לי שאסגור שערי חצרי הרי יעשו צורכיהם בחצר בית הכנסת לכך אעזוב חצרי פתוח ולא יטנפו חצר בית הכנסת שאין אדם יכול להתאפק ולעצור את עצמו מלמהר לעשות צרכיו.

תקמ. (ה) חלון שהוא לרשות הרבים ובני אדם עוברים לפניו לבית הכנסת אותם שישנים בעלייה או שום יהודי לא ישפכו מי רגלים מן החלון לפי שבהשכמה הולכים לבית הכנסת וההולכים בחשך לא יוכלו להזהר שלא יהו מטונפין במי רגלים כשהולכין לבית הכנסת וכתיב (קהלת ד יז) שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים.

תקמא. (ו) מעשה באדם אחד שהיה ביתו אצל בית הכנסת וביתו במזרח או במערב וקרוב מאד לבית הכנסת והיו מתים הילדים [דף נ"ז] שלו ואמר לו חכם אחד לפי שביתך גבוה מן חלון של בית הכנסת ומזיק לאורה שאין נכנס בו ועוד אתה משמש מיטתך בסמוך לבית הכנסת שימש מיטתו בבית אחר ונתקיימו בניו מאותה שעה ואילך.

תקמב. מי שיש לו בית אצל בית הכנסת ורוצה למוכרו אל ימכרנו לגוי אע"פ שהגוי נותן יותר מיהודי ואם עני הוא וצריך למוכרו לפרנס את ילדיו ואינו יודע מה לעשות במה לזון את עצמו ואת בני ביתו יאמר לטובי העיר איני יודע במה להתפרנס תעסקו שיקנה יהודי כדי שלא יקנה גוי או תמציאו פרנסתי.

ב) מפי"ג. ג) מפי"ז. ד) מפי"ם. ה) מפי"ע. ו) מפי"ו.

תקלג. (א) יעוין שו"ע או"ח סי' קנ"ד סי"ד.

www.daat.ac.il * דעת - אתר לימודי יהדות ורוח

תקמג. בשבאין לתקן בית הכנסת או אדם שהוא מתפלל בו צריך לחשוב תחילה שלא יבנה שיהיו מנאפין ונואפות שם ואם כבר בנוי אל יתפלל שם אם אפשר במקום אחר וכן במקום שהוא ע"ז או בית המשתה לפריצים ומחלוקת ואם תאמר על ירושלים כת' (ירמיה ז יא) המערת פריצים היה הבית הזה ואיך לעתיד לבא במקום שהרגו כהן ונביא ואיך תהיה שיקבל תפילת ישר' לעתיד לבא (א) אין יצר הרע לעתיד ועוד כתיב יבוקש עון (בית) ישראל ואיננו וגם אלה תשכחנה.

תקמד. איך יתכן (א) שטיטום רבע זונה במקום מקודש וכן לקח כרובים הלא בני אהרן נכנסו לפני ולפנים ומתו (ב) ונבוכד נצר נכנם אלא שום חלול בקדש לא יהיה אם לא יהיה תחילה על ידי יהודים הרגו במקדש כהן ונביא וגם הביא סמל המקנה בפנים עד שגרמו לשכינה להסתלק ואחר כך באו גוים פריצים (ג) ונבוכד נצר שהגלה ארון לבבל (ד) אליבא דר' אליעזר לא יותר דבר אפי' דיבור למה לא נכשל כמו פלישתים (ה) כשהביאם שנער בית אלהיו לשבח לע"ז מפני שמלך חכם היה ולא (ו) נילה את הארון ולא נילהו ולא העמידו אצל בֵּל וגם לא שימש בכלי קדש (ז) כמו בלשצר ואיך יתכן ספר תהלים שרוד המלך עשאו לשם שמים ומסרו ללוים לשורר בקרבן ונלחים אומרים אותו לע"ז לפי שפריצי ישראל היו מזמרים אותו במשתיהם שנא' (עמוס ו ה) כדויד (ח) עשו להם כלי שיר וכתיב (ישעיה ה יב) כנור ונבל תף וחליל ויין משתיהם וכיון שבעונם נעשה מעלה עליהם כאילו למדום לגלחים על מנת לאומרו לפני ע"ז ואיך יתכן שאומות העולם (ט) היו עובדי ע"ז (י) ואין רוח הקדש בעולם להיות נביאים בעולם בבית שני (יא) מפני שבבית שני נשחט יצר ע"ז וכשהיו אותות נביאי הבעל אם לא היו נביאי ה' (יב) עושים היו נהפכים לע"ז וכשנשחט יצר הרע של ע"ז כבר לא היה צריך לנביא ועוד שכבר כל רוח הקדש שנגזר להשרות כלול בכ"ד ספרים וגם בתורה שנא' (דברים ל יב) לא בשמים היא. ובאו נביאים וכתובים ופירשו שנא' לא בשמים היא.

שבתי החכם התחיל לפרש ספר יצירה.

תקמה (א) כל זה ניסיתי בחכמה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני: אני שבתי ב"ר אברהם המכונה (ב) זולגו הרופא. בעורת אל חי לעד הנותן חכמה ותבונה ודעת בקשתי למצוא (ג) דברי חפץ ונזהרתי לעשות ספרים הרבה ונתתי את לבי לדרוש ולתור בחכמה (ד) על אשר גרמו העונות (ה) והגלוני (ו) מארץ מולדתי בעיר המכונה אוֶיירם על ידי חיל ישמעאלים בשני בשבת (ז) בט' ימים (ח) לחדש תמוז שנת ארבעת אלפים (ט) ושמונים וחמש לבריאת עולם בשנת אחת עשרה למהזור

תקמג. (א) סוכה נ"ב א'.

תקמד. (א) גיטין נ"ו ב'. (ב) אולי צ"ל נבוזראדן והוא ג"כ בגיטין שם. (ג) דה"ב ל"ו יו"ד. (ד) שקלים פ"ו ה"א יעוין בבלי יומא נ"ג ב'. (ה) ר"ל נבוכדנאצר כמ"ש ויביאהו בבלה דה"ב ל"ו יו"ד. (ו) צריך תיקון ואולי צ"ל לא הכלה את הארץ להעמידו אצל בל. (ז) דניאל ה' ב' ומגילה י"א ב'. (ח) לפנינו חשבו. (ט) אולי צ"ל לא היו. (י) סוטה מ"ח ב'. (יא) יומא ס"ט ב' ויעו"ש. (יב) צ"ל לישראל היו.

תקמה. (א) כל זה נדפס אצלנו בהקדמתו של ר"ש לספר יצירה. (ב) צ"ל שמי דונולו. (ג) לפנינו ליתא אבל נמצא בנוסח הנדפס במלוא הפנים צד 30. (ד) במ"ח "עד". (ה)לפנינו והגליתי ובמ"ח ודלגתי ומגיה רא"ג כי צ"ל והגליתי. (ו) לפנינו: מעיר אורם ארץ מולדתי, ובמ"ח מעיר ח"פ: נ"ל שהכותב לא 'ניקד יפה והצרי 'צ"ל תחת הוי"ו והיא Averse במרחק ג' שעות לדרום מעיר קאפואה וכן לצפון מנעאפאל ושם נולד א"כ לא כמו שטעה ביסציאני שנולד בטארענט ששם נפרה משביו. (ז) צ"ל בשעה רביעית ליום בכוכב מאדים. (ח) לפנינו: לירח. (ט) צ"ל

www.daat.ac.il * דעת - אתר לימודי יהדות ורוח

תקמג. בשבאין לתקן בית הכנסת או אדם שהוא מתפלל בו צריך לחשוב תחילה שלא יבנה שיהיו מנאפין ונואפות שם ואם כבר בנוי אל יתפלל שם אם אפשר במקום אחר וכן במקום שהוא ע"ז או בית המשתה לפריצים ומחלוקת ואם תאמר על ירושלים כת' (ירמיה ז יא) המערת פריצים היה הבית הזה ואיך לעתיד לבא במקום שהרגו כהן ונביא ואיך תהיה שיקבל תפילת ישר' לעתיד לבא (א) אין יצר הרע לעתיד ועוד כתיב יבוקש עון (בית) ישראל ואיננו וגם אלה תשכחנה.

תקמד. איך יתכן (א) שטיטום רבע זונה במקום מקודש וכן לקח כרובים הלא בני אהרן נכנסו לפני ולפנים ומתו (ב) ונבוכד נצר נכנם אלא שום חלול בקדש לא יהיה אם לא יהיה תחילה על ידי יהודים הרגו במקדש כהן ונביא וגם הביא סמל המקנה בפנים עד שגרמו לשכינה להסתלק ואחר כך באו גוים פריצים (ג) ונבוכד נצר שהגלה ארון לבבל (ד) אליבא דר' אליעזר לא יותר דבר אפי' דיבור למה לא נכשל כמו פלישתים (ה) כשהביאם שנער בית אלהיו לשבח לע"ז מפני שמלך חכם היה ולא (ו) נילה את הארון ולא נילהו ולא העמידו אצל בֵּל וגם לא שימש בכלי קדש (ז) כמו בלשצר ואיך יתכן ספר תהלים שרוד המלך עשאו לשם שמים ומסרו ללוים לשורר בקרבן ונלחים אומרים אותו לע"ז לפי שפריצי ישראל היו מזמרים אותו במשתיהם שנא' (עמוס ו ה) כדויד (ח) עשו להם כלי שיר וכתיב (ישעיה ה יב) כנור ונבל תף וחליל ויין משתיהם וכיון שבעונם נעשה מעלה עליהם כאילו למדום לגלחים על מנת לאומרו לפני ע"ז ואיך יתכן שאומות העולם (ט) היו עובדי ע"ז (י) ואין רוח הקדש בעולם להיות נביאים בעולם בבית שני (יא) מפני שבבית שני נשחט יצר ע"ז וכשהיו אותות נביאי הבעל אם לא היו נביאי ה' (יב) עושים היו נהפכים לע"ז וכשנשחט יצר הרע של ע"ז כבר לא היה צריך לנביא ועוד שכבר כל רוח הקדש שנגזר להשרות כלול בכ"ד ספרים וגם בתורה שנא' (דברים ל יב) לא בשמים היא. ובאו נביאים וכתובים ופירשו שנא' לא בשמים היא.

שבתי החכם התחיל לפרש ספר יצירה.

תקמה (א) כל זה ניסיתי בחכמה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני: אני שבתי ב"ר אברהם המכונה (ב) זולגו הרופא. בעורת אל חי לעד הנותן חכמה ותבונה ודעת בקשתי למצוא (ג) דברי חפץ ונזהרתי לעשות ספרים הרבה ונתתי את לבי לדרוש ולתור בחכמה (ד) על אשר גרמו העונות (ה) והגלוני (ו) מארץ מולדתי בעיר המכונה אוֶיירם על ידי חיל ישמעאלים בשני בשבת (ז) בט' ימים (ח) לחדש תמוז שנת ארבעת אלפים (ט) ושמונים וחמש לבריאת עולם בשנת אחת עשרה למהזור

תקמג. (א) סוכה נ"ב א'.

תקמד. (א) גיטין נ"ו ב'. (ב) אולי צ"ל נבוזראדן והוא ג"כ בגיטין שם. (ג) דה"ב ל"ו יו"ד. (ד) שקלים פ"ו ה"א יעוין בבלי יומא נ"ג ב'. (ה) ר"ל נבוכדנאצר כמ"ש ויביאהו בבלה דה"ב ל"ו יו"ד. (ו) צריך תיקון ואולי צ"ל לא הכלה את הארץ להעמידו אצל בל. (ז) דניאל ה' ב' ומגילה י"א ב'. (ח) לפנינו חשבו. (ט) אולי צ"ל לא היו. (י) סוטה מ"ח ב'. (יא) יומא ס"ט ב' ויעו"ש. (יב) צ"ל לישראל היו.

תקמה. (א) כל זה נדפס אצלנו בהקדמתו של ר"ש לספר יצירה. (ב) צ"ל שמי דונולו. (ג) לפנינו ליתא אבל נמצא בנוסח הנדפס במלוא הפנים צד 30. (ד) במ"ח "עד". (ה)לפנינו והגליתי ובמ"ח ודלגתי ומגיה רא"ג כי צ"ל והגליתי. (ו) לפנינו: מעיר אורם ארץ מולדתי, ובמ"ח מעיר ח"פ: נ"ל שהכותב לא 'ניקד יפה והצרי 'צ"ל תחת הוי"ו והיא Averse במרחק ג' שעות לדרום מעיר קאפואה וכן לצפון מנעאפאל ושם נולד א"כ לא כמו שטעה ביסציאני שנולד בטארענט ששם נפרה משביו. (ז) צ"ל בשעה רביעית ליום בכוכב מאדים. (ח) לפנינו: לירח. (ט) צ"ל

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

(י) רמו ונהרגו עשרה (יא) צדיקים ורבנים וחכמים וזרוניהם לברכה ר' חסדיה ב"ר חננאל הגדול הצדיק (יב) קרובינו קרוב לזקני (יג) הנקרא ר' יואל (יד) ור' אמנון ור' אוריאל (טו) ור' מנחם ור' חייא (טז) ור' צדוק ור' משה ור' דוד ור' ירמיה (יז) וזקנים חסידים ראשי הקהל מנהיני (יח) הרור ותלמידים רבים ושפ נשים רבים וזר כלם לברכה ולחיי העולם הבא אמן. ואני שבתי נפדיתי (יט) בטרטן (כ) מן ממון אבותי (כא) זכרוניהם לברכה בן שתים עשרה (כב) ואת אבותי ונם קרובי (כג) נלו בארץ (כד) פלומרא ובארץ אפירקיא ואני נשארתי (כה) בארץ שתחת מלכות רומיים (כו) פלטיאל נשבה מעיר אויירם ממדינת לונברדיאה עם אותם חסידים שנשבו בים בספינות והיה בספינה זקן אחד ואמר לו לפלטיאל הנער אוי לך כי כדיי שתתגדל אתה גלינו כי חלמתי והנה אילן נדול מן הארץ ועד לשמים ואתה עולה על ראשו וכשבאו הספינות לנמל נכנס פלטיאל לבית חכם אחד רופא מומחה ויעקב שמו והיה רופא של מלך וזה פלטיאל חריף והיה מפטם בשמים [ע"ב] ולמד כל הרפואות לימים מת יעקב החכם והמלך חלה וחש בראשו שלח אחר יעקב ואמרו לו מת ושאל אם הניח בן או תלמיד בא פלטיאל לפניו אמר לו המלך לא אשתה סממניך כי נער אתה אמר לו פלטיאל אמשה רגליך ותזיע ואמרו לו אל המלך זה בזבן. ושחק פלטיאל שאל לו המלך למה תלעג עלי הלא אין לשחוק לפני אמר לו הסרים הזה תמיה על משיחת הרגל והיאך נסתרם זה למטה בביציו ונפל לו וקנו מלמעלה: ונתרפא המלך ונידלו למאד לאחר ימים מת המלך והיו לו שנים בנים הבכור שונאו של פלטיאל אמר לו פלטיאל תתגבר ותמלוך כי כל השרים אוהבים אותך חוץ מכושי פלוני אוהב אחיך נשלח אחריו ונייעצהו להרוג אחיך ובזה תתרצה לו וכן עשה לימים עסק פלטיאל ונהרג הכושי ונתגדל פלטיאל וביקש מן המלך לבנות בית המקדש והיה מלא אשפה מימות מישום הרשע ולא נתן המלך רשות לפנותו כי אם עד הצהרים והלך פלטיאל וקיבץ בחורי ישראל והוא בעצמו פינהו עמהם ובנאוהו והיו מתפללים בו ימים רבים ופלטיאל המליך בנו באלכסנדריא ברשות המלך ושם בנו יעקב לימים הוציאו מת והספידו לפני המפקידא וכשהרגישו הישמעאלים שמלכו יהודי רצו להרוג את יעקב ובא המלך הנדול ורצה לחורשה כולה: ולאחר כמה שנים רצו שני פרנסי ישראל להשתורר זה על זה וליל כפורים היה והכו זה את זה אמר מלך ישמעאלים אמת אין מזל לישראל להתפלל כאן וצוה להחריבה עד יערה רוח ממרום לבנותה בכבודו.

תקמו. (שמות לט מג) וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אתה כאשר צוה ה' (א) את משה ויברך אותם משה (ב) שתשרה שכינה וכי מסתפק היה משה והלא אמר לו (שם כה כב) ודברתי אתך מעל הכפרת ונו' (שם כט מג) ונקדש בכבודי (שם שם מה) ושכנתי בתוך בני ישראל אלא כך אמר שתשרה שכינה במעשה ידיכם ולא במקום אחר ולכך לא דיבר עמו אחר כך בהר סיני אלא באהל מועד הבונה בית הכנסת יתפללו שתהא התפילה שיתפללו בה שתהא לרצון דבר

ושש מאות. (י) לפנינו: רמ"ז ובמ"ח: רמ"א ומניה ח"פ: המספרים אינם מסכימים ונראה שצ"ל רמ"ז. (יא) לפנינו: רבנים חכמים וצדיקים. (יב) לפנינו: זצ"ל ובמ"ח: נ"ע. (יג) לפנינו ליתא. (יד) לפנינו: נ"ע ובמ"ח ליתא. (טו) לפנינו: רבי הצדיק ובמ"ח: ה"ר הצדיק ז"ל. (טז) במ"ח: ור' משה ור' דוד ור' צדק ור' ירמיה. (יז) לפנינו: ור' נוריאל ובמ"ח: ור' אוריאל. (יח) במ"ח: העיר רבנים ז"ל לחיי הע"ה אמן. (יט) במ"ח: בטרטנ"י ובהערה ו"ל: צ"ל טרנט"ו. (כ) שם: ממטון. (כא) שם ליתא ז"ל. (כב) שם: שנים. (כג) שם: ז"ל. (כד) שם פלרמ"ו. (כה) שם: בארצות אשר תחת. (כו) כל הספור הזה עד סוף הסימן לא מצאתי במקום אחר, ובמקומות אחדים הוא קשה להבין.

תקמו. (א) צ"ל כן עשו ויברך. (ב) תוספתא מנחות פ"ז ספרא פרשה שמיני פ"א ספרי פנחס פיסקא קמ"ג במדבר רבה פי"ב.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אחר ויברך אותה לא נאמר אלא ויברך אותם האומנים שנזהרו ועסקו בכל כחם מיכאן שצריך לברך את האומנין כשעושים באמונה ובזריזות ואפי' בשכירות.

תקמז.ס) כל התפילות והברכות תקנו בלשון רבים שאלו היו בלשון יחיד יהו נראין כאלו לשוא כי איך יתכן שהעבד יאמר אשר בחר בי מכל העמים ורוממני מכל לשון וקדשני לכך כשהברכה מתוקנת בלשון רבים אז אין קשה וכן אם היה אומר שהחייני וקיימני והגיעני לזמן הזה איך יתכן למרי נפש שבו ביום מת לו מת ואיוב אמר (איוב ג כ) למה יתן לעמל אור וחיים למרי נפש ואיך יאמר ברוך שהחייני וקיימני והגיעני לזמן הזה וכיון שיאמר שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה לא בשבילו לבד אלא בשביל אחרים.

תקמח.ע) (א) יש חסידים מהראשונים שלא היו אוכלים שום חדש בין שבעה עשר בתמוז לט' באב אמרו האיך נברך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה ויש שהיו מברכים על פרי חדש כשנזדמן להם בשבתות שבין י"ז לט' באב אומרים להם הלא מאתמול היה לכם לברך שהחיינו כשראיתם אותו (ב) כדרב יהודה כשראה קרא חדתא והוא אומר לא כי אלא כשאוכלו ג) ותיקנו ד) כל הברכות כולן לשון רבים כגון רפאינו ברך עלינו שאם אין אדם חולה צריך להתפלל על אחרים ונם אם יש לו תבואה ואינו דואג אם יהיה לו רעב אעפ"כ צריך להתפלל בשביל אחרים כי (סנהדרין כ"ז ב') כל ישראל ערבים זה בזה ונכשל אחד בחטא אחיו וכתיב (ויקרא יט יח) ואהבת לרעך כמוך.

תקמט. יש מקשים איך יתכן שתיקנו ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר יצר אשר יצרתה היה לו לומר כיון שאמר אתה וכן ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו היה לנו לומר אשר קדשתנו וכן ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר הכין מצעדי גבר אשר הכנתה היה לו לומר. והתשובה לפ' שכתב (תהלים קמה יא) כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו צריך לדבר כאילו מדבר פה אל פה ואחר כך אומר (שם שם יב) להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו כאילו על ידי אחר וכן הרבה כיוצא בו. מה שאומר ברוך [דף נ"ח] אתה ה' אלהינו מלך העולם הרי אמר אתה ואחר כך אומר אשר בחר בנו ואינו אומר אשר בחרתה אשר קדשנו ואינו אומר אשר קדשתנו שמהפכין הלשון ובחתימה אומר ברוך אתה שכן מצינו שאמר דוד כבוד מלכותך יאמרו אצל וחסידיך יברכוך הרי צוה שיאמרו ברוך אתה ה' אלהינו מלך ומה שאומרים העולם על שם כבוד מלכותך מלכות כל עולמים להודיע לבני אדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו ולא אמר מלכותך גבורותיו ולא אמר גבורתך כמו שאמר בפסוק אחר וגבורתך ידברו מכאן שצריך לומר אשר בחר בנו ואשר קדשנו ולא אשר בחרתנו ולא אשר קדשתנו ושאר ברכות כיוצא בו כבוד מלכותך תחילת הפסוק כנגד בית בנוי וכבוד הדר מלכותו סוף פסוק רמז לבית המקדש חרב שהרי כתיב ברוך כבוד ה' ממקומו ולא אמר ממקומך מפני שכל זמן שבית המקדש בנוי היו יודעים אנה מקומו עכשיו שהוא חרב לא נודע מקומו ולעתיד יחזור למקומו לכך נאמר מלכותך ולעולם הבא מלכות כל עולמים ואז תחזור העטרה ליושנה (ישעיה ב יא) ונשגב ה' לבדו (זכריה יד ט) והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

ס) מממ"ג. ומ"ל לעיל סי' מקי"ל וסי' מתכ"ג. ע) מממ"ג. ג) ע"כ קיימן מממ"ג. ד) מזכר בסי' מקי"ל וסי' מתכ"ג.

תקמח. (ל) מובא בש"ע או"ח סי' תקנ"א סי"ז. (ג) עירובין מ' ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תקן. למה אומרים בשמיני(א) את יום שמיני חג העצרת הזה למה אין אומרים את יום חג השמיני כמו את יום חג הסוכות מפני שלשון הכתוב הוא חג המצות וחג השבועות וחג הסוכות וכתיב (במדבר כט לה) ביום השמיני עצרת ומה שאומר חג (ב) כמו שכתוב (ויקרא כג מא) בחדש השביעי תחוגו שאם לא חגג ימי סוכות באותם שבעה יביא ביום השמיני יכול כל החדש לתשלומין תלמוד לומר אותו אותו ולא הוצה לו הרי כל שטבעו חכמים בברכות או בתפילות אין לשנות כי הם לא תיקנו תיבה אחת על חנם אלא טעם יש כמה תיבות כמה אותיות כמה קולות כולם נכוחות למעין.

תקנא. לא ישנה אדם את הברכות ממשבע(א) שרוב העולם רגילים לומר המבדיל בין קדש לחול בין ישראל לגוים והיה אחד אומר בין ישראל לעמים אמר לשון הכתוב (שם כ כו) ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי ואחרים אמרו הרי בכל ספרד אומרים לגוים שהרי(ב) ר' יהודה שעשה הפיוט יקר יום השבת תגדיל בברית שלום וחיים וקדשתו ויהי מבדיל בין ישראל לגוים (ג) ואומרים דבר לשון לרמות ימיהם ליום קדשי. אדום (ד) מקדשין ליום ראשון ערב (ה) מאחר ליום ששי. (ו) תענו לקדר האמת ודישון (ז) אך בעלי ישיא. ידמו עדים לעדיים המתים אל החיים וקדשתו ויהי מבדיל בין ישראל לגוים.

תקנב. מי שאין לו הדם חדש ללולבו אע"פ שאמרו יבש פסול יברך עליו בסוכות (א) כדר' יהודה לסמוך עליו בשעת הדחק שאם לא יעשה לולב לשנה אחרת לא יהיו חוששין נמצאת מצוה אבודה מישראל אבל לתפילין וציצית שבכל יום מחוייב לברך עליהם אל יברך עד שיהו מתוקנים בהלכה.

תקנג. (ישעיה נה יג) יעלה הדס והיה לה' לשם לאות עולם לא יכרת (שם נו א) שמרו משפט ועשו צדקה (שם שם ב) שומר שבת מחללו (שם שם ד) ישמרו את שבתותי סמכם לומר לך ששבת צריך להדם כל שומר שבת מחללו מחול צריך הדם כשמבריל ואם יש לו הדם שהוא יבש ואינו מריח יעטפנו דברים שמריח מהם ועליהם יברך ברכתם. במוצאי(ט) שבת לא יקח עץ ששמו קין בלשון אשכנז להדליק לברך עליו מפני שריחו רע ואז צריך להריח ריח טוב כמו שכתוב בספר חשבונות.

תקנד. וילמוד אדם ברכות על כל מין ומין כברכתו שהרי כתיב (שם סא ט) ונודע בגוים זרעם וצאצאיהם בתוך העמים כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה' זרע שמברך ה' יהא מבורך הרי בארם(א) כתוב (בראשית יב ג) ואברכה מברכיך כל שכן כשמברך את ה' שיהא מבורך לכך נאמר ברך ה' ברוכי ה' ונודע בגוים זרעם שאין מתחתנים בהם וצאצאיהם בתוך העמים שאין הולכים במחולות שלהם(ב) וגזרו שלא יהו מצויים אצל קטני האומות משום משכב זכור ואין אובלים מאכלם ולא משקם

ט) נכתפס קי' מתכ"ז.

תקנ. (א) כן פסק הב"י בש"ע או"ח סי' תרס"ח ס"א וע"ש בט"ז סק"א, וכן כתב הכלבו סי' נ"ב והשבלי הלקט סי' שע"ב. (ב) חגיגה ט' א' ויותר היה לו לרבנו להביא לשון הירושלמי חגיגה פ"א ה"ו: וחגותם אותו חג לה' שבעת ימים וכי שבעה הם והלא שמונה הם אלא צא שבת מהם, שכבר למדנו שאין חגיגת דוחה שבת ומה ת"ל "תחגוהו" אלא מלמד שיו"ט האחרון תשלומין לראשון הרי כי שמ"ע נקרא חג, מובא בתוס' חגיגה שם ד"ה נאמר. וגם בסדר רב עמרם כתוב את יום שמיני חג העצרת הזה.

תקנא. (א) גם בפסחים ק"ד א' איתא: בין ישראל לעמים אבל בתקוני זוהר תקון ס"ט: ועלייהו אתמר בהבדלה בין ישראל לגוים. (ב) הוא בדיוואן של רשד"ל ז"ל סי' ע"ט ונמצא במחזור וויטרי סי' קנ"ח. (ג) בדיוואן: האומרים אך דבר. (ד) בדיוואן: מקדם. (ה) שם: מאחור ועיין כלבו סי' ל"ז: להוציא מלב הנוצרים והישמעאלים שאלו עושים שבתם ביום ו' ואלו ביום א'. (ו) שם: תעתוע קדר ודישון. (ז) שם: איך בעלי האמת ישיא.

תקנב. (א) סוכה ל"א ב'.

תקנד. (א) צ"ל באברהם. (ב) עבודה זרה ט"ו ב': ואין מוסרין להם תינוק ללמדו ספר ופרש"י

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

כל רואיהם יכירום (ג) שאין מספרים קומי ובלורית (ד) ואין לובשין מלבוש נכרי ומתעטפין בציצית כי הם זרע ברך ה' ברך ה' בגימטריא אברה"ם כלומר במילה כל רואיהם יכירום ונושאים תפילין (ה)רואי"ם יכירו"ם כ"י ה"ם בגימטריא אילו [ע"ב] תפילי"ן רואיהם יכירום (ג) הלכה כאחרים בתפילין כל שרואה את חבירו ברחוק ארבע אמות ומכירו וגודע בגוים זרעם וצאצאיהם אתם לכך אמר ברוכי ה' המה ועוד למעלה אמר כי הם זרע ברך ה' ואחר כך היפך הלשון (ישעיה סה כג) זרע ברוכי ה' המה בענין שהאבות מבורכים יהיו זרע וכתיב (דברים ל ה) והטיבך והרבך מאבותיך (שם ז יב) ושמר ונו' לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך וכתיב וצאצאיהם בעמים כשהם קטנים וצאצאיהם אתם עד שלומדים תורת אבותיהם כי לא עזבו אותם לצאת עד שמלאים תורה וכן (ז) ר' חייא אמר על רב שיתן לו רבי רשות לדון ולהורות ולרבה בר בר חנה יתיר בכורות יתיר כשצריכים ללמוד צאצאיהם אתם עד שילמדו כל צרכם שלחם לראש ישיבה בתוך העמים לדון דיני קנסות.

תקנה.ו) **מעשה** באחד שראה את מי שמת בפני כמה שנים אמר לו למה פניך שחורות אמר לו לפי שדנין אותי בניהינם שאל לו על מה אמר על שלא הייתי מדקדק לברך בכוונה ברכת המוציא וברכת הפירות וברכת המזון אמרו לי להנאתך ביוונית ולבוראך לא רצית לברך בכוונה אמר לו והלא הייתי סבור שמשפט רשעים בניהינם שנים עשר חדשים ולפני כמה שנים אתה מת ועדיין דנין אותך (א) אמר לו אין דנין אותי בפורענות חזקה כמו בי"ב חדשים.

תקנו.ג) (א) **חמשים** תאינים שחורות וחמשים לבנות נפל שחורה השחורות אסורות והלבנות מותרות נפלה לבנה לבנות אסורות ושחורות מותרות כשאינו יודע מה נפלה מעלות זו את זו ובזו ר' אליעזר מחמיר ור' יהושע מיקל כיון שלבנות ושחורות כשני מינין הרי נודנדניות אם בירך על אדומות קטנות שהחיינו ואחר כך ראה שחורות צריך לברך עוד על השחורות שהחיינו וכן אם קדם ובירך על שחורים ואחר כך נזדמנו לו אדומים קטנים יברך שהחיינו (ב) אע"פ שטעמם שוה וכל שכן אדומים גדולים ואדומים קטנים ושחורים נ).

(נ) **אם** טמא היה וטמאה היתה תרומה או נודע שהוא טבל או מעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו או מעשר שני והקדש שלא נפדו או שטעם טעם פשפש לתוך פיו. הרי זה יפלוט.

תקנז. מי שבפיו לחם וזכר שלא נטל ידיו (א) יסלק לצד אחד וירחוץ ידיו ויברך ואינו צריך לברך המוציא עוד אם הוא המוציא יבלע (ב) ואם טבל ושכח ולא בירך אינו צריך לטבול עוד אם בפיו המוציא ולא בירך על נטילת ידים יבלע ואחר כך ישול ידיו ולא יצטרך לברך עוד המוציא אלא יאכל לא ידבר לאחר שבירך המוציא עד שיאכל כזית לחם וכן לא ידבר מי שבירך על המשקים עד שישתה אותו משקה שבירך עליו.

תקנח. שלשה שאכלו והגדול יש לו שעול הושְטָא בלשון אשכנז אל יברך הוא

ו) נגדפס קוף סי' מ"ו. ז) מהמ"ח. נ) ע"כ.

ד"ה ואין מוסרים: משום משכב זכור. (נ) בבא קמא פ"ג א'. (ד) ספרי ראה פיסקא פ"א: שמא תדמה לחם מובא ביו"ד סי' קע"ח. (ה) צ"ל ראיהם בלא ויו אחרי הרי"ש ובזה יהיה הגימטריא מכוון. (ו) ברכות ט' ב'. (ז) סנהדרין ה' א'.

תקנה. (ו) יעוין עקרים פל"ח לרביעי שהאריך בזה והעלה כי עונש אינו רק י"ב חדש.

תקנו. (ב) תרומות פ"ד מ"ט. (ג) יעוין שבות יעקב או"ח ח"ב סימן ל"ז שהאריך בזה. (נ) תרומות פ"ח מ"ב.

תקנז. (ב) ברכות נ' ב': במידי דמיפאיס. (ג) יעוין ש"ך יו"ד סימן י"ט סק"נ.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ברכת המזון אלא יניח לקטן ממנו לברך ואל יברך הוא כי לא יתכן שיפסוק הוא הרבה פעמים ויהא רוקק ואחרים ממתינים.

תקנט. **ואם** אחר שאינו מברך ברכת המזון יש לו שעול הושטא בלע"ז והנה רבים שאוכלים ושומעים לברכת המזון ואין המברך יכול לשתוק עד שיסיים זה השעול מוטב שלא ישמע למברך והוא בעצמו יברך.

תקם. (משלי כג ח) פתך אכלת תקיאנה ושחת דבריך הנעימים במאכל הוא מדבר וחותם ומסיים בדברים אלא מי שחפץ להקיא לא יאמר אברך ואחר כך אקיא אלא יקיא וירחוץ ידיו ויברך אכל אדם ורוצה להקיא אל יברך עד שיקיא תחילה שאם יברך שמא בתוך שיברך יקיא וכן מי שצריך לנקביו יעשה צרכיו ואחר כך יברך ואם אין לו מים לרחוץ ידיו יברך (א) ומי שבירך על דבר מאכל ואחר שבירך מאס לאכול יש לו לאכול אע"פ שיקיא שלא יהא ברכה לבטלה.

תקסא.[ב] (א) **אדם** שיש לו אגוז אחד אל יברך עליה עד שיראה הפרי שאם יברך ואחר כך ישבר האגוז שמא בלה נמצאת ברכה לבטלה (ישעיה סה ח) כאשר[3] יימצא התירוש [דף נ"ט] באשכל ואמר אל תשחיתהו כי ברכה בו הרי כל דבר שטעון ברכה עובר עליו משום בל תשחת (ב) ושעם פונם.

תקסב. [ג] יין של תרומה שנתגלה ישפך ואין צריך לומר חולין. אמרו[ד] לאדם אל תשתה עתה מים (א) כי עתה התקופה שמא בעת התקופה הוא וכבר בירך ימתין ואל ידבר עד שידע בטוב שעברה עת התקופה ואז ישתה ואל יברך ואם בירך על המים ושמע שמת יש בעיר (ב) ישפוך מעט מן המים וישתה השאר[ה] (תהלים קטז יג) כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא.

תקסג. **אחד** היה מברך ברכת המזון והיה היין בקנקן כשסיים ברכת המזון היה שופך היין בכוס ומברך בורא פרי הגפן אמרו לו כשאמרת נברך שאכלנו משלו היה לו לשאת את הכוס אמר להם כשיש זבובים שמא יפלו ביין ונמאס בעיניי היין לשתות לכך טוב שלא אמזג אלא באחרונה.

תקסד.[ו] **הצמא** לשתות מים לא יברך ואחר כך שופך מים אלא אם חפץ לשתות מים מן הכלי ישפוך ואחר כך יברך.

תקסה.[ז] **כשאדם** אוכל וצמא לשתות אם ידיו מלוכלכות בתבשיל יקנח ויברך על המשקה וישתה וכתיב (שם קלד ב) שאו ידיכם קדש וברכו את ה'.

תקסו. **מי** שכפות ידיו או על גב היד מוכה שחין רק בראשי אצבעותיו בריא בלא שחין ואוכל בהן לא ימשח על השחין בחלב האסור לאכול אלא אם כן לא

ב) ממכ"ג. ג) ממכ"ב. ד) ממכ"ג. ה) ע"כ. מכאן ועד סוף סימן מקפ"ג שלמחכיו כעוד לקמן בסימן ממחל"ז. ו) ממכ"ה. ז) כ"מ.

תקם. (ב) כ"כ הב"י בשם ר"י שו"ע או"ח סי' ר"ץ.

תקסא. (ב) מובא בשל"ה דף צ"ג והמג"א סימן ר"ו סק"ד הביא זה בשם השל"ה. (ג) שתי תיבות אלו שייך לסי' שאחר זה ור"ל אם נפגם המעם נוכל ללמוד מיין של תרומה שנתגלה (ב"ק קט"ו ב') ששופכין אותו ואין צריך לומר חולין.

תקסב. (ב) דין זה מובא במגן אברהם סוף סימן ר"ו, ויש להעיר כי בהגהות מיימוני הלכות חמץ ומצה פ"ה כתב: מעשה שאירע פסח באחד בשבת ונפלה התקופה בליל ו' שלפניו ואעפ"כ לא חשו כי הרב ר' יהודה חכיר ז"ל פירש שאין להקפיד משום דכתיב: שומר מצוה לא ידע דבר רע ומובא זה במרדכי סוף פרק כל שעה ובמהרי"ל הלכות מים לישת המצות כתב: דאין סומכין על הנס. ובתשובות הגאונים ליק תרכ"ד סי' י"ד: ויש אומרים שהוא משום סימנא בעלמא לפי שאינם רוצים להתחיל בראש התקופה במים שהוא דבר הקל כו' וכאבודרהם סדר התקופות דף צ"ז הביא בשם הראב"ע (דברי הראב"ע הם באגרת השבת שנדפסה בכרם חמד חוברת רביעית צד 164) שכתב כי ר"ה גאון השיב כי ניחוש בעלמא הוא הובא בט"ז יו"ד סימן קט"ו, ויעוין זהר יתרו פ"א א' דתניא בארבע תקופין בשתא כו'. ג) מַבְּרִיו משמע שאין צריך לשפוך כל המים שנמצאו בתלוש בעת תהיא עיין יו"ד סי' של"ט ס"ה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

יאכל באותה יד כיון שאינו יכול לרחוץ היד מפני השחין אלא אם כן שיש לו בית יד שקורין בלשון אשכנז הַנְטְ שוך על ידו פן יגע המאכל בחלב.

תקסז. **אחד** לקח על יד ימין בית יד שקורין בלשון אשכנז הנ"ט שו"ך ולקח כוס של ברכה וברך אמר לו חבירו למה אתה עושה כן אמר לו כי יד ימיני מוכה שחין וכוס של ברכה טעון ימין וכתיב כוס (א) ימין אשא והקרבנות בימין ואמר לו חבירו הנה (ב) ר' שמעון מכשיר בשמאל ואין תנא שמכשיר בימין כשידו מעוטפת ועוד הרואה אינו יודע שידך מוכה שכין כיון שיד שמאלך בריאה קח בשמאל.

תקסח. **אדם** שיש בידו בית יד שקורין הנ"ט שו"ך לא יקח כוס של ברכה לברך ברכת המזון עד שיסיר מידו בית יד שקורין הנ"ט שו"ך שהרי (א) כהן שהיה כורך ידיו בשיראין ועובד עבודה נקצצו ידיו אבל לכרוך ספר תורה אמרו להזהר שלא יגע בספר תורה כי היד אינה טהורה כל כך ועוד שכורך לה הבגד אלא שלא יגביהנה בידיו ערומות אבל אמרו (ב) כשמקנח למה אינו מקנח בימין מפני שמראה בה (ג) דברי תורה ושותה בה ואוכל בה אבל החזנים שלא טבלו ולא רחצו בנקיון כפיהם בגד שכורך בה ספר תורה מניח לאצבעו ומראה לקורא. ולא יברך אדם המוציא לחם מן הארץ עד שיסיר בית יד.

תקסט. **החכם** שמע שאחד היה ממהר לברך ברכת המזון אמר לו כשאכלת לא היית ממהר וכשאתה מברך אתה ממהר אמר לו כשהילדים קטנים אצלי בקרוב לי אני ממהר פן יעשו צרכיהם אמר לו ותרחיקם מעליך קודם אמר לו איני שורר בביתי ובבני הבית והשפחות אין חוששין בי ואשתי מושלת במעות ולידה אני מצפה.

תקע. ב) (א) **לאחר** שנמחק השם פותחין פיה בעל כרחה ונותנין בפיה.

תקעא. ג) (א) **אם** בפני אדם תפוח וברך עליו בורא פרי העץ ולא היה בפניו פרי אחר ואחר שברך בא לפניו פרי אחר יפה לא יאכל אלא על מה שברך ואם יבא לו פרי לאחר שברך על זה כיון שלא היה בדעתו יברך גם על זה.

תקעב. **אם** ברך על מים או על שכר וסבור שהוא יין ואמר ברכת היין והכיר שהיה שכר או מים וכל ברכה שיש בה שם שיצא מפי האדם לבטלה ומיד ידע (א) יאמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

תקעג. [ע"ב] (א) אין עונין אמן אחר ברכה לבטלה כגון אם ברך על הנר במוצאי שבת בחשך או אמר י"ח ברכות בשבת כיוצא בהן שהן לבטלה.

תקעד. יהודי אחד שכח דבר גדול שנהנה כשנזכר ובא גוי והזכירו ואמר ברוך זוכר הנשכחות ששם בלבו שהזכירו אמר לו חבירו אפילו אם היה יהודי מזכירך לא היה לך לברך אלא כשאתה בעצמך (א) זוכר שאינך יודע אם שכחת ואחר כך זכרת (ב) או לא שכח אמר לו מכל מקום בא לי להנאה.

ב) תממ"ע. ג) תמ"כ.

תקסז. (ב) צ"ל ישועות. בברכות נ"א א' יליף מפסוק זה שצריך להגביה הכוס יע"ש בתקוני זהר תקון מ"ז: ונותנו בימין כו' ובג"ד צריך לאתייהבא בחמש אצבען משום כוס ישועות אשא. (ג) זבחים ט"ו ב' ויעוין סוכה ל"ב א': אם לקיחה על ידי דבר אחר כו' ומובא דין זה במג"א סי' קפ"ו סק"ו בשם הגה"ה ממהר"ם.

תקסח. (ב) פסחים נ"ז א'. (ג) ברכות ס"ב א'. (ג) בברכות שם איתא טעמי תורה ובאדר"נ פ"מ איתא דברי תורה.

תקע. (ב) סוטה כ' א'. והנה סימן זה אין ענינו לכאן אלא אחר סוף סי' תק"ס ושם מקומו.

תקעא. (ב) מובא במ"א סוף סי' ר"ו ויעו"ש במחצית השקל.

תקעב. (ב) ירושלמי ברכות פ"ו ה"א.

תקעג. (ב) דין זה מובא ברמב"ם הלכות ברכות פ"א הט"ו.

תקעד. (ב) ג' תיבות אלו יש לסתוק. (ג) צ"ל אבל הוא לא שכח.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תקעה. לא יברך אדם על ששוכח שאין לו הנאה בזוכרו מה ששכח אבל אם יש לו הנאה נדולה באותו דבר כשזוכרו או יברך (א) ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם זוכר הכל ומזכיר כל הנשכחות וכשראו שאפילו על דבר שאין לו הנאה היו מברכין התחילו לומר ברוך זוכר הנשכחות אם שכח אדם טעם של תורה ועצב ששכחו וזוכרו ושמח על הזכירה יברך שהרי כתיב (זכריה יא ה) ומוכריהן יאמר ברוך ונו' וכתיב (משלי נ' יד) כי טוב סחרה (שם שם יד) יקרה היא מפניגים (תהלים קיט קסב) ששׂ אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב אבל אם יאמר נוי ליהודי אתן לך מתנה או אלוה לך מעות שתרויח לא יברך שמא ישקר ומה שאמר עזרא (ז כז כח) ברוך ה' אלהי אבתינו אשר נתן כזאת בלב המלך לפאר את בית ה' אשר בירושלים ועלי חסה חסד לפני המלך ויועציו ולכל שרי המלך הגבורים(ב) אי אמר מלכא לעקר טורא עקרא. עזרא אמר ברוך ה' אלהי אבותינו אשר נתן כזאת בלב המלך לפאר את בית ה' אשר בירושלים ועלי חסה חסד לפני המלך ויועציו ולכל שרי המלך והגבורים הרי מי שמצא חן בעיני המלך והשרים ואינם מבקשים ליהנות ממנו (ג) ואם יהודי כגון ראובן שהיה עני ועשה שמעון עמו טובה צריך לברך ברוך שנתן בלב פלוני עלי לטובה.

תקעו. (קהלת יא ה) כאשר אינך יודע מה דרך הרוח כעצמים בבטן המלאה ככה לא נדע את מעשה האלהים אשר יעשה את הכל הקיש הרוח לעובר שבמעי אשה לומר שלא יעשה אדם כעבד אברהם קודם שאמרו הנה רבקה לפניך קח ולך בירך להקב"ה והיה סומך על דבריו ולא על דבריו בלבד אלא על מה שאמר אברהם ה' אשר התהלכתי לפניו הוא ישלח מלאכו אתך בנביאות אמרו אברהם שנאמר מה' יצא הדבר אבל אחר לא יברך עד שינמור הדבר וכן אם היו מתענין על הנשמים ונשבה הרוח ואמר אחד אני יודע שזה הרוח יביא נשם ברכה אל יברכו וכן מי שאשתו הרה ואמר לו אחד אני בקי לדעת מה אשה הרה ודע כי אשתך תלד זכר אל יברך עד שתלד בן וכן מעשה האלהים אם יאמר אדם על ידי כלדאי או בשאר דברים אל יעשה כאילו עשויים כבר אלא כאילו לא נעשו שהרי אין מזל לישראל.

תקעז. ב) מי שבא לו בשורה שנולד לו בן לא יחזיק טובה למבשרו עד שיברך תחילה למי שחננו בן זכר.

תקעח. ג) מי שיודע להגיד בשורה טובה לחבירו אם מצא במרחץ או במקום הטנופת וזה יודע אם יגיד לו מיד יברך ויאמר ברוך ה' כגון שהשומע אינו חושש מלהזכיר שם שמים במקום הטנופת ימתין עד שיצא וירחוץ ידיו ואז יאמר לו ואם צדיק הוא יאמר לו מיד וכשיצא יברך.

תקעט. ג) איש (א) אחד נשא אשה שלא כחפצו וביך שתי ברכות ברוך דיין האמת ברוך הטוב והמטיב ברוך דיין האמת שהזמין לו אשה שאינה כחפצו ושלא לקחה ברצון וברוך הטוב והמטיב שנותנין לי ממון אמרו לו זה אינו דומה למי ששמע שמת אביו ויורשו שמברך ברוך דיין האמת וברוך הטוב והמטיב לפי שבידי שמים הוא שמת אביו אבל אתה בידך היה למה לקחת אותה אמר דיקדוקי ענינות גרמו

ב) ממ"ז. ג) ממ"ח. ג) סמ"ג וכפול לקמן קי' ממצ"ז.

תקעה. (ב) ברכה זו לא מצאתי רק מה שאמרו עבודה זרה נ"ב ב': א"ל ברוך אתה לשמים שהחזרת לי אבדתי וכה"ג במנחות י"ח א' אבל אין שום ספק שאין לברך ברכה זו כמ"ש האבודרהם בשם ר"י בן פלאט שדבר שאין בו מעשה כמו השמטת כספים וזכירת מה שנעשה למרים ומה שעשה עמלק וזכירת שבת וכה"ג אין לברך עליהם. (ג) בבא בתרא ג' ב'. (ג) צ"ל או יהודי.

תקעט. (ב) מובא במג"א סי' רכ"ב סק"א, והרב המגי"ח בהלק"ט נשאל למה אין מברכין שהחייינו על נשואי אשה והשיב עד שאתה שואלני למה לא יברך ברוך דיין האמת.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לי ונם על פי הגזירה כי (ב) ארבעים יום קודם יצירת הוולד נוזרין איזו לאיש ולכך בירכתי ברוך דיין האמת.

תקפ. (א) **ארבעה** צריכין להודות ואם עם הארץ הוא שנעשה לו ואינו יודע לדבר או (ב) קטן[ס] יברך אביו עליו או הבקי (ג) ועונה אחריו אמן.

תקפא. אילני דמלבלבי והם עמדו בחצר ע"ז עבר [דף ס'] חכם ביומי ניסן ברחוב כננדן אמר לו נברך ברכה שאמרו חכמים (א) אמר לו לא אברך על אלה אילנות והלכו במקום שהיו אילנות אחרים וברכו ברוך שברא בריות טובות וכו'.

תקפב. ביום המילה (א) אל יאמר אדם עלינו לשבח עד לאחר המילה לאחר שיסיים שליח ציבור הברכה.

תקפג. בשעת שלום אם יש אדם בעיר שיודע למול ויניחו אותו וישלחו לעיר אחרת אחר אדם אחר למול ובשעת הסכנה לא ישלחו אחר אותו אשר שלחו בתחילה כי אם אחר אותו ישלחו שהניחוהו ושאל השואל אם יכול אדם לילך בספק סכנה למקום אשר שלחו אחריו וליכנס מספק בסכנת הדרך או אם יכול לומר כל זמן שהיה שלום שלחתם לעיר אחרת אחר יהודי למול גם עתה למה איכנס בסכנה יותר מאותו יהודי זה שאומר כך הוא חוטא שמקפיד על מה ששלחו אחר יהודי אין לו להקפיד ועוד אין לו להיות נוקם ונוטר גם אין המוהל מחוייב ללכת במקום סכנה כדי למולו בזמנו ביום השמיני (א) שהרי הוולד אם אחותו חמה אין מלין אותו בזמנו כל שכן המוהל שאין לו ללכת אף במקום סכנה.

תקפד.[ג] **כל** אדם יזהר אם יש לו בן למול באהבת אדם לא יקח כי אם אומן ומוחזק לכך ובעבור אהבת אדם לא יכנס למחלוקת או לא יתחתן בעבור אהבת אדם או לא ישכיר מלמד לבנו שאין לו הצלחה לפניו בעבור שום אהבה. ולא יהא לאדם אוהב שיגלה לו נסתרות שנילו לו אחרים כי לו (א) האמינו סודם ולא להם. ואל תשנא שום אדם בעבור אהבת חבירך כי אין לשנוא אלא למי שהקב"ה שונא ואשר אוהב אהוב.

תקפה. אליהו זכור לטוב נקרא מלאך הברית שנאמר (מלאכי ג א) ומלאך הברית אשר אתם חפצים (שם ב ד) בריתי את לוי (שם שם ה) בריתי היתה אתו (שם שם ז) כי מלאך ה' צבאות הוא ומלאך הברית אשר אתם חפצים בו וסמך לו (שם ג ג) וְטִהַר מתחילה היו לוקחים לברית ההנונים (א) לפי שעורבים כסא לאליהו ואומר (תהלים צד כ) היחברך כסא הות ואיך יתכן שיהא הרשע בעל הברית וסמך למלאך הברית (מלאכי ג ב) כי הוא כאש מצרף (שם שם ה) עד ממהר במכשפים ממהר וזהו שנאמר (שמות כב יז) מכשפה לא תחיה לא תתמהמה להחיותה אלא תמהר להמיתה פן תכשף עוד וכן (דברים ב טז) לא תחיה כל נשמה שלא תעכב פן תנצלו ולכך חטא שאול בעוד שהיו שוללין ברחו עמלק שנאמר (ש"א טו יט) ותעט אל השלל ונסו

ס) כעין זה לקמן סי' תתתכי"ג. ג) כעין לקמן סי' תשס"ז וכנדפס הוא בסי' תתקנ"ח.

(ג) סוטה ב' א'.

תקפ. (ב) ברכות נ"ד ב'. (ג) כ"כ התשב"ץ ח"ד סי' ד' דאב מברך הגומל בשביל בנו קטן שנתרפא וכן על אשתו יולדת. (ג) ברכות נ"ד ב': לא צריך דעני בתרייהו אמן.

תקפא. (ב) ברכות מ"ג ב'.

תקפב. (ב) בש"ך יו"ד סי' רס"ה סקכ"ד: כתוב בהגהת מנהגים שמלין קודם עלינו לשבח וכן המנהג וכן כתב המהרי"ל הלכות מילה.

תקפג. (ב) שבת קל"ז א'.

תקפד. (ב) כגון טה שאמרו ב"ק י"א ב': את מהימנת לי בשבועה חאי לא מהימן בשבועה.

תקפה. (ב) פרקי דר"א פכ"ט: מכאן התקינו חכמים שיהיו עושים מושב כבוד למלאך הברית כו' ובחקדמת הזוהר י"ג א': ואיצטריך לתקנא ליה כרסיא ולאדכרא בפומיה דא כרסייהו

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

מקצתן כאש מצרף במכשפים וכבורית במנאפים וישב מצרף בנשבעים לשקר ומטהר כסף בעושקי שכר שכיר וטהר מענה אלמנה וזיקק אותם כזהב מניף על יתום ידו וכסף משי גר הרי אילו סמך אצל מלאך הברית לומר אם צדיקים הם יבא מלאך הברית היו נותנים הבן להנון כדי שיבא מלאך הברית וישב על הכסא אצלו אבל אם יהיה בעל הברית רשע ואינו הנון איך יתכן שישב מלאך הברית אצלו וכתיב (דברים טז כא) לא תטע לך אשרה כל עץ (ב) אצל מזבח ה' אלהיך אשר תעשה לך וכתיב (תהלים צד כ) היחברך כסא הוות ויש מקומות (ג) שבעל הברית עושה סעודה ונותנין צדקה ואליהו לא יהיה במקום שיש הרשע והילד אם יהיה רשע לא יהיה אלא אם כן יהיה צדיק אע"פ שאמר (בראשית כא יז) באשר הוא שם שנאמר (דה"ב כה ז) כי אין ה' עם ישראל כל בני אפרים וכתיב (מ"א יט י) כי (ד) עברו בריתך בני ישראל מכלל שהוא במקום הברית אבל אם (ה) תפרש מעשה גוי איך יתכן שיהיה שם בעת הברית.

תקפו. (ו) **מצוה** שאין לה דורש אותה תדרש בה לפי שהיא כמת מצוה[3]. אם תראה שנים הנונים לאחד נותנים ולאחד אין נותנים אתה תן לאותו שאין נותנים וקבל שכר כנגד כולם וכיון ששניהם הנונים למה אין נותנים שמא אבותיו ואמותיו של זה לא היו עוסקים למהר לתת לעניים טובים או יש שנולד במזל שאפילו הנון אין נותנין לו אפילו צועק הרבה לא יתנו לו ופעמים שהוא בעון האב או האם שאיטמו אזנם משמוע צעקת דל ופעמים בשביל עון אבותיו ואמותיו שנאמר (תהלים קט יד) יזכר עון אבותיו ונו' וחטאת אמו אל תמח וכתיב (שם שם יב) אל יהי חונן ליתומיו ופעמים עון עצמו שנאמר (משלי כא יג) אוטם אזנו (א) משמוע דל גם הוא יקרא ולא יענה גם (ב) לרבות בניו ופעמים אחרים חטאו ובידו להחזירם והיו מקבלים ממנו ולא הזהירם ופעמים עון הרור כי נגזר פורענות על אותה העיר ומגלגלים כדי (ג) שיתנו הרבה לשאינם מהוגנים ולהגונים יתנו מעט [ע"ב] כדי שלא יהא להם זכות להנן מן הפורענות שנגזרה עליהם או שעתידה להגזר עליהם.

תקפז. **מעשה** שבקשו לחסיד אחד להיות בעל ברית ולהיות שושבין לחתן אמר למבקשים מוטב לקנות לכם אוהבים תבקשו לאחרים ויאהבו אתכם ואני מעלה עליכם כאילו עשיתם אמרו לו לחסיד למה תמנע מן המצוה אמר להם אפי' שכר טוב אקבל שקניתי לזה אוהבים ושחרלתי מן הכבוד ועוד (א) ייהנה מהם יותר ממני אילו הייתי בעל ברית נמצאתי גוזל את העני מטה שיהו מהנים אותו ועוד באותה שעה שחבירי יכול לקיים אעסוק בתורה ובמצות אבל ג) מצוה שאין רודפין אחריה רדוף אחריה מסכת או מדרש שאין עוסקין ואין חפצים בה תעסוק בה כי מביאין לדין על דברי תורה שאין עוסקין שנאמר (קהלת יב יד) יבא במשפט על כל נעלם שהמצוה מקטרגת ואומרת מה נרועה אנכי שנעלמתי מכל וכל וכתיב (שם ז יח) כי ירא אלהים יצא את כלם.

תקפח. (ז) **אהוב** לך את המצוה הדומה למת מצוה שאין לה עוסקים כאשר תראה מצוה בזויה או תורה שאין לה עוסקים כגון שתראה שבני עירך לומדים סדר מועד וסדר נשים וסדר נזיקים אתה תלמוד סדר קדשים ואם תראה שאין

ו) ק"ס וכתב לעיל קימן ס'. ז) ע"כ מצל עוד לו מצלם הקימן בנדפס. ג) כעין זה לקמן סי' תסע"ו. ד) כס"ו ומעלה לעיל סי' ס'.

דאליהו. (ג) סנהדרין ז' ב': כל המעמיד דיין על הצבור שאינו הגון כאילו נוטע אשרה בישראל שנאמר כו'. (ג) פרקי דר"א פכ"ט מובא בתוס' שבת ק"ל א' ד"ה שש. וכן כתב בשבלי הלקט סי' ט' ובסנהדרין ל"ב ב': משתח שם ובתוס' שם ד"ה קול ובכתובות ח' א' רש"י שם ד"ה לבי מהולא. (ד) צ"ל עזבו. (ה) אולי צ"ל תעשה.

תקפו. (ו) לפנינו: מזעקת דל. (ב) יעוין שבת קנ"א ב'. (ג) בבא קמא ט"ז ב'.

תקפז. (ו) צ"ל העניים יהנו מהם.

www.daat.ac.il * דעת - אתר לימודי יהדות ורוח

חוששים ללמוד מועד קטן ופרק מי שמתו מוטל לפניו אתה תלמדם ותקבל שכר גדול כנגד כולם כי הם דונמת מת מצוה אותם מסכתות ואותם הלכות שבני אדם אין רגילים בהן שזה דומה לאחד שהיה לו בנות תבעום בני אדם (א) והצילם להם ונשארה בת אחת שלא תבעוה לינשא אמרה לאביה לאחיותי אומנות נקייה מעשה אורג מעשה רוקם לכך קפצו הכל עליהם והיו לאנשים אבל למה נתת לי אומנות שהכל מתרחקים ממני לארוג בגדי אבל ותכריכי מתים אילו היה אומנותי בגדי שמחה הייתי לאיש כאחת מאחיותי אמר לה אביה אני אשבח אותך לכל שילכו הכל אצלך כך אמרה מסכת מועד קטן והרומה לה רבונו של עולם למה אין עוסקים [בי] כמו בשאר מסכתות והקב"ה אומר הרי כבר נאמר (קהלת ז ב) טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה באשר הוא סוף כל האדם והחי יתן אל לבו ועתה למה אומרים שהוא סכנה לפי שכתוב (משלי ג יא) ואל תקוץ בתוכחתו והוא ממהר ולא ידקדק כמו בשאר מסכתות ועוד שכל דבר שתופסין אותו סכנה אפילו מקום הוא מסוכן לפי שלשון בני אדם ועינם מוקת אלא כך יעשה הרוצה ללמוד אותה יתפלל לפני הקב"ה שלא יארע דבר רע וגם ילמדו הרב בחשאי ולא יפרסם ולא יזיק ולא ינזק אחר שלשון האדם מוקת ועינו וכתיב (שיר ז ב) חמוקי ירכיך כמו חלאים אילו דברים של חלאים ותחלואי מיתות כמו מי שמתו מוטל לפניו ומועד קטן יהיו בסתר ולא יזיק שנאמר (ישעיה כו ז) חבי כמעט רגע עד יעבור זעם וגם שמעתי בשני דברים מלאך המות קרוב לשמוע למי שדורש במעשה מרכבה ובמועד קטן לכך נענה מלאך המות הן הן מעשה מרכבה כמעשה דרבן יוחנן בן זכאי ור' אלעזר בן ערך שאם לא יכוין להפרע ממנו וכן מועד קטן כיוצא בו לפי שהוא ממונה על המות לכך יעסוק בכל לבו לישב בלא קלות ראש בה[ב]) וכן כל מצוה שתראה שאחרים עוסקים בה ובמקצת עבודותיה אין חוששין בה אתה תחוש באותה הבוזיה ואתה תקבל שכר כנגד כולם שאם תראה שהכל נושאים את המטה ורגלי המטה נפלו אתה קח בידך רגליה שאילו לא היתה למטה רגלים בעת שמניחין המת לארץ הרי קלונו של מת ביותר וכל דבר שכיוצא בו יותר תקבל שכר מנוף הדבר וזהו שנאמר (משלי יג יג) בז לדבר יחבל לו וירא מצוה ישלם ויום ששי שמת לאדם מת אע"פ שהוא אביו ואמו ימהר לקוברן פן יחללשבת שהרי אמרה תורה (ויקרא יט ג) איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי [תשמרו] אע"פ שמי שמאחר את אביו ואת אמו מלקוברם כדי להספידן הרי זה משובח לכך סמך לו ואת שבתותי תשמורו אם תאמר לא הקדים שבתות למורא אב ואם הרי כבר לענין כיבוד אב ואם הקדים ולמה לא הקדים לעניין מורא מי נרם לשבתות שישמרו מורא אב ואם שכשהיה קטן ובא לחלל שבת היו אביו ואמו מוחין בידו ומכין אותו שהרי כתיב (שמות כ י) לא תעשה כל מלאכה אתה ובתך הקטנים ואם אדם מייסר את בנו שבא לחלל שבת ומונעו [דף ס"א] מעשות עבירה הקב"ה יתן מוראו של אביו על הבן לכך סמך (ויקרא ל ג) איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו ואל תאמר שמת אביו לעת ערב אבל בבקר לא אפי' בהשכמה כדי לתקן מאכל לשבת וכדי שישכח קצת צערו לפני השבת שנאמר (משלי י כב) ולא יוסיף עצב עמה ולא יהיה עצב עמה לא נאמר אלא ולא יוסיף לא ידבר דברים המביאים לידי תוספת עצב ועל זה אמר (שמות כ ח) זכור את יום השבת וכי עשוי לשוכחו והלא כל שביעי שבת אלא מדברים המביאין אותו מלזכור את השבת כגון אם נעשה דבר שבא להעצב בו אל תדרשם שאם תזכרם תוסיף להעצב זכור את יום השבת עשה דברים שתהא זוכר

ב) כ"ק וכעין מכתב לעיל ס' ח'.

תקפה. (ב) צ"ל והשיאם להם.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

את יום השבת לרחוץ בערב שבת וללבוש בגדים נאים ולקרוא דברים הנוהגים בשבת.
מצוה ה) לשנות ארבעים מלאכות חסר אחת כדי שלא ישכח איזה מלאכה כמו שיש לדרוש במעשה מועדים לפני המועדים כך בענין שבת לפניו אלא כדי למהר לאחר התפילה לצרכי שבת וקבעו לומר במה מדליקין בבית הכנסת לערב כלומר קיימתי ואת המשנה חוץ מיום טוב הנכנס לשבת.

ענייני שבת.

תקפט. ג) **זכור** את יום השבת (א) זכור מאחר שבא להשכיחו אם צדיק ביום ששי הלך לעולמו קודם חצות לא יצוה להמתין עד לערב שמא יהללו שבת ואם לעת ערב ימות יצוה שלא יבכו בשבת עליו ויזהירם על המאכל בשבת שיתקנו זכור את יום השבת מכל דברים שבאים להשכיחו ור' אליעזר כעס על הורקנום בנו כדאמרינן בסנהדרין (ב) ואותו היום ערב שבת היה ונכנם הורקנום לחלוץ תפיליו נער בו ויצא בנזיפה אמר להם לחביריו של אביו כמדומה אני שדעתו של אדם נטרפה (ג) אמרו לו דעתו ודעת אמו נטרפה היאך מניחין איסור סקילה ועוסקין באיסור שבות לפיכך לא יצוה לקוברו לעת ערב פן יהללו שבת.

תקץ. ג) **בני** אדם הלכו לעשות לוייה עם צדיק אחד בערב שבת אמר להם שובו לבתיכם ותתקנו מאכל לשבת ותכבדו את השבת יותר ממני שאם תאחרו לא תוכלו לתקן מאכל לשבת ולעשות צרכי שבת וכתיב (שמות כ ח) זכור את יום השבת מדבר אחד שבא להשכיחו.

תקצא. ד) **בעיר** אחת היו נשים עושות הנשים בערב שבת צורכי שבת כי אם אחת עוסקה במשוה ולאחר מותה ראה אדם בחלום ששורפין ידיה ועיניה בנעורת פשתן אמר להם למה אתם עושים כן אמרו זאת היתה עוסקת בערב שבת בפשתן ולא עסקה בצורכי שבת.

תקצב. **למה** פתחה התורה בבראשית כי רמז תחילה על השבת (א) בראשית ירא שבת אותיות של בראשי"ת יש בהן ירא שבת כל מי שיכול להתפרנס במקום קרוב אל ילך לארץ רחוקה כי רוב הולכי דרכים אינן מקבלים שבת בעונתה ונם עונג שבת בראשית דרכך תראה אם תבא בעוד יום למלון ולתקן סעודה וכל צרכי שבת קודם שקיעת החמה.

תקצג. (א) **רבא** בר כהן אמר ר' יוסי הדה תמר בר אידי אסור ליארס אשה בערב שבת (ב) ומרחץ כן להלכה כן לדבר תורה לכך מוטב שירחוץ ביום חמישי ויהא פנוי ביום ששי לתקן לצורך שבת.

תקצד. **בני** אדם שפירשו לים או למדבר ודואגים (א) אם ישכחו איזה יום שבת

ה) בנדפס סימן קכ"ד. ג) כפול לקמן סימן תתמתקס"ו. ג) כפול לקמן סי' תתמתקס"ט בשינוים. ד) קכ"ג.

תקפט. (ה) ביצה ט"ו ב'. (ג) ס"ח א'. (ג) צ"ל אמר להם. בירושלמי שבת פ"ב ה"ז הנוסח: אמר לו יעו"ש.

תקצב. (ה) כן הוא בתקוני זוהר תקון ט' ותקון כ"ד ומובא בבעל הטורים על מלת בראשית.

תקצג. (ה) ירושלמי ביצה פ"ה ה"ב וכצ"ל רבי בא בר כהן אמר קומי ר' יוסה רבי אחא בשם ר' יעקב בר אידי אסור וכו'. (ג) צ"ל ומתרץ כן להלכה כו' והוא בירושלמי שם לפני זה שהבאנו לעיל.

תקצד. (ה) צ"ל שמא.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

יקראו לעצמן שמות לאחד ראשון לאחד שני לאחד שלישי לאחד רביעי לאחד חמישי לאחד ששי לאחד שביעי וראויה לנו (ב) מאסתר שהיה לה שבע נערות וקראה לכל אחת ואחת שם וכל אחד יהיה ראש המדברים ביומו.

תקצה.ס) **אשה** שהרה וכבר הגיע חדש תשיעי להריון ובערב שבת עם חשיכה ישמין מים חמין כדי שאם תלד בליל שבת או בשבת הרי המים חמין מזומנין ולא יחללו שבת.

תקצו.ג) **אל** יניח אדם ביום ששי מפתח קשור באזורו פן ישכח בשבת וישא ולא יניח מעות בבית יד שלו שלא ישכח.

תקצז.ג) **בערב** שבת סמוך לעת שהולכים בבית הכנסת והנה יש לפניו ספרים גדולים או כסתות והיה בטוב יכול להביאם לחדר לשמור או שום כלי כבד הניטל בשבת ויכול להצניע לא יאמר והלא מותר לטלטלם בשבת למה אטרח אמתין עד לאחר שחשיכה ואשאם ואצניעם כמו שאמרו (א) ובלבד שלא יכוין לעשות מלאכתו במועד כי לא יתכן מה שיוכל לעשות מבעוד יום שימתין [ע"ב] עד שחשיכה ולטרוח שנאמר (ישעיה נח יג) עשות חפצך ביום קדשי וקראת לשבת עונג וכתיב (שמות לא יז) וינפש (שם כג יב) למען ינוח.

תקצח.ד) **אל** ידור אדם במקום שבשבת הוא השוק של גוים אי אפשר שלא יחטא בדבריו או בשום דבר.

תקצט.ד) **מי** שלא הוכן בערב שבת מאכלו ורוצים לומר ברכו לא יושיב שליח ציבור עד שיתקנו מאכלו מוטב שיאכל לחם יבש ואל יעכב ואם (א) בנישואין ויש שעה גדולה יעכב ואם אין שעה וסמוך לספק בין השמשות מוטב שלא יאכלו ולא יחללו ספק שבת ומה שאמר (ב) הנח לישרי מוטב שיהו שוגגין ואל יהו מזידין זוהו במקום רשותם אבל בבית הכנסת לא.

תר.ס) **אמרו** לאחד הנה רבים תולים נויי סוכה ואתה אינך תולה אמר מה מועיל הילדים ינתקו הפירות והחוטין בשבת מוטב שלא יחטאו על ידי.

תרא.ו) **הרוחץ** את התינוקות בשבת לא ישים את הבגד במים (א).

תרב.ז) (א) **בפונקם** של ר' יהושע כתב מי שנולד בשבת ימות בשבת מפני שחיללו שבת עליו כשנולד ומה יכול הילד לעשות שמחללין שבת עבורו אלא עונות אביו ואמו כתיב (תהלים קט יד) יזכר עון אבותיו וגו' חטאת אמו אל תמח (ב) ששמשו מטותיהן באותן לילות שנולד בשבת ועונותיהן גרמו ונפרעין לאביו ולאמו מפני שנענש הבן בעונם שמת בשבת דונמת כמו מזרע בני עלי (ג) רבה ואביי שמתו בלא זמנם בעבור עון בני עלי ונפרעין באותו עולם מבני עלי מפני שנענשו צדיקים בעונם ואם תאמר למה נענשו והלא לא אחזו מעשה בני עלי מפני שאילו היו קטנים כשחטאו בני עלי אבותיהם או אם קבלו האבות דין עליהם היו נענשים הקטנים עמהם בעונם כמו שמצינו שאמר בספר יחזקאל (יד יט) או דבר אשלח וגו' וכתיב (שם שם כ) אם בן אם בת יצילו וכשננזרה נזירה רעה והפורענות כבר באה ואם לא יהיה זכות גדול לא ינצל כמו שכתוב (שם שם) ונח דניאל ואיוב בתוכה (שם

ס) ממכ"ם. ג) ממ"ם. ד) כס"ג. ה) כס"ג. ו) כס"ד וכעין זה לקמן קי' ממממקע"ם. ז) כס"ד.

(ג) מגילה י"ג א'.

תקצז. (ס) מועד קטן י"ב ב'.

תקצט. (ס) צ"ל עדיין שהות ויש כו'. (ב) ביצה ל' א' ויעוין בר"ן שם.

תרא. (ס) צ"ל מפני סחיטה.

תרב. (ס) שבת קנ"ו א' ולפנינו ר"י בן לוי. (ב) נדה ל"ח א'. (ג) ראש השנה י"ח א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שם יח) לבדם ינצלו וכתיב בדניאל (ו כג) אלהי שלח מלאכה וסגר פם אריתא ולא חבלוני כל קבל די קדמוהי זכו השתכחת לי לכך צריך תורה וגמילות חסדים ותפילה וזכיות הרבה להנצל.

תרנ. ו) **כשיש** דליקה בחול או בשבת בתחילה יעסוק להוציא קטנים או חולים וזקנים מן הבית לפקוח נפשות ואחר כך יציל תורה שבכתב ואחר כך תורה שבעל פה וחילוף הדברים בלומדי תורה בעלי תלמוד קודמין ללומד מקרא שהם מלמדים לעשות המצות ודוקא כששוין ביראת שמים ואם יש בידו משנה ותלמוד מושכרים ושאולים יציל תחילה (א) תורה שבכתב ואל יחוש להפסד שלו.

תרד. ז) **מעשה** במשומד כשהיתה דליקה באה בשבת אמר ליהודי תן לי ספריך ואצילם מן הדליקה שאוציאם לרשות הרבים ולא נתן לידו ולקח המשומד הספרים מעצמו והוציאם ולא מיחה בידו והצילם מן הדליקה. ומתנ) מצוה שאין מי שחפץ לסייעו לקוברו וצועק ואין מועיל ויש שם (א) מי . . . וחפץ לסייעו לא ימחה בידו אבל אם כל כך חמא שהחרימו עליו שלא לקוברו בקבר ישראל אל יתן לו לסייעו ואם עשה מעצמו יעשה.

תרו. ד) **אם** תחפוץ לעשות אדם שיהא מעלה גרה כבהמה לא תודיעהו שאתה מתכוין לכך לאחר שאכל ושתה כל צרכו תן לו אגרופך מלא שומשמין ויכום אותם ויבלע כל היום יהיה מעלה גרה כבהמה לכך (א) לא יאכל אדם שומשמין וכיוצא בהם בשבת לאחר אכילתו שמא יצא לרשות הרבים והמאכל בפיו.

תרז. **הרי** התירו ללכת אלפים אמה לכל צד אעפ"כ לא יאמר אדם מאחר שאני מותר ללכת אלך כל היום בעיר ובתחום לכך נקרא מנוח לא ישריח עצמו אלא לבית הכנסת ולבית המדרש ולדברי מצוה וכתיב (ישעיה נח יג) אם תשיב משבת רגליך וכתיב (שם שם) מעשות דרכיך וכתיב (ישעיה נח ב) קרבת אלהים יחפצון.

תרח. ה) **בשבת** (א) לא יאמר אדם נישן כדי שנעשה מלאכתינו בלילה במוצאי שבת שאסור לומר למחר אעשה כך ואפילו חפץ לכתוב דברי תורה לפי שמראה מה שישן ונח בשבת שעושה בשביל החול אלא יאמר ננוח היום כי שבת היום

[דף ס"ב] **תרט.** ו) **בשבת** אל יקח אדם ילד בחיקו עד שישים תחילה כר בחיקו פן ימנף את בנדיו ואיך יעשה בשבת שמא אין לו מלבושים אחרים ומוטב היה למי שבנדיו מטונפים שלא ילך לבית הכנסת ולא יתפלל כל עיקר אלא בשביל הבשת לא יניח אדם לכך יקח כר תחילה ואחר כך התינוק עליו.

תרי. ז) (א) **לא** יפשפש אדם בפליצון או בעורה בינים באצבעותיו בשבת מפני כשהוא מוצא באצבעותיו הבינים הוא צריך לנתק מן הצמר אלא אם כן הבינים בלא צמר אבל מראשו לא ינתק שער ראשו שבואב לו ואם מנתק כואב לו ואינו מתכוין ואעפ"כ הראשונים היו מונעים מלהוציא עם שער ובימות החמה בלילה אם מתחכך בשרו ומשים אצבעותיו שם ח) ואינו יודע אם כינה או פרעוש אל ימיתנו שמא פרעוש אלא יזיזנה משם.

ד) ממק"ל. ג) ממק"ב. ג) ממק"ב. ד) לק"ה. ה) לק"ו. ו) לק"ז. ז) לק"ח. ח) כעין זה לקמן קימן ממחמקע"ב.

תרנ. (ד) צ"ל תורה שבעל פה כמובן.
תרד. (ד) אולי צ"ל משומד.
תרו. (ד) ומשום זה כתב המג"א בסוי תר"ח שאין לאכול בעיו"כ שומשמין.
תרח. (ד) מובא במגן אברהם סי' ר"צ.
תרי. (ד) הוא מהירושלמי פ"ו דשבת: התולש מבהמה מתה בשבת חייב שתלישתה היא גיזתה ויעוין בט"ז או"ח ספי' של"ו ובמג"א סימן שי"ו ס"ק כ"א.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תריא. ואין ברגלים חוטא (משלי יט ב) אחד היו לו מנעלים רחבים ואחד היו לו מנעלים קטנים אמר אותו שמנעליו רחבים לאותו שמנעליו קטנים למה תלך (א) בחצרנות כמו הפרשים אמר לו ואתה למה אתה חוטא שאתה הולך בשבת במיט או בחול ואבק של חול והמיט נשאר על המנעלים ואתה הולך בהם בשבת הרי אתה חוטא וכתיב ואין ברגלים חוטא אמר לו וכי אני מתכוין אמר לו (ב) מודה ר' שמעון בפסיק רישי ולא ימות.

תריב. מעשה באחד שהיה צמא למים עד שלא נותרה נשמה בו כמעט ולא רצה לומר להביא לו מים בשבת והוא לא היה יכול ללכת למים ובשהביאו המים לא רצה לשתות כי אמר מי בקש זאת מידכם לחלל שבת בעבורי אמר לו החכם אל תעבור על (בראשית ט ה) את דמכם לנפשותיכם אדרוש ועוד שאם לא תשתה נמצא שהיללו שבת שלא לצורך.

תריג. ב) מי שמביא מים דרך רשות הרבים לפיקוח נפש בשבת לא יביא דלי מלא מים אלא יביא כרי להשקות החולה (א) בלא צמצום ולא ידקדק בזה כי אדהכי והכי פן ימות.

תריד. לא יאמר אדם ו' ימים ו' לילות חול ובהמתו עושה מלאכה אתן לאכול לה הרבה וכן לעבדו ולשפחתו אבל בשבת שאינם עושים מלאכה אפחות להם מן המזונות (דברים ה יד) למען ינוח עבדך ואמתך (שמות כג יב) שורך וחמורך כתיב (שם שם) וינפש בן אמתך והגר ואם אתה מרעיבם אין זה מנוח (משלי יב י) יודע צריק נפש בהמתו פירושו כמו (דברים ב ז) ידע לכתך את המדבר שתרגומו סיפק את צורכך (הושע יג ה ו) אני ידעתיך במדבר בארץ תלאובות במרעיתם וישבעו ולא יריע את בהמתו בשבת ובחול אם יש לאדם שני עברים וזה טורח כמו זה לא יתן לאחר יותר מלחבירו לאכול.

תרטו. קצב אחד אמר לעשיר תקנה ממני בשר לצורך שבת ראה העשיר אמר בשר כחוש הוא ולא אעשה עמך חסד בדבר זילזול שבת כשיהיה לך בשר שמן אקנה ממך כיון שאינך חושבו בכבוד שבת רק כשתרויח גם אני איני חושש בך כשתשחוט לצורך חול תשחוט המוב בעיניך אבל לצורך שבת לא אקנה אלא שמן וגם בחול כשתוכל לקנות שמן ותשחוט כחוש לא אקנה ממך לא יתכן שהעני ישריח על גמילות חסד כאשר אינו עושה ברצון.

תריז. שנים היו מוכרים יין אחד עשיר ואחד עני העני היה מוכר יין רע והעשיר יין טוב בערב שבת אמר יהודי אחר אקנה מן העני ואעסוק שיקנו אחרים ואהיה לי זכות שהעני מוכר אמר לו חבירו לא אעזוב עונג שבת מוטב שאקנה המובחר לשבת ואקיים (ישעיה נח יג) וקראת לשבת עונג.

תריז. ג) **אדם** שאין לו בשבת מזונות אלא לצורך שתי סעודות אם יחלוק אותם לשלש סעודות לא יהיה לו לכל סעודה לשובעה (א) או יאכל ביום וכשיאכל כדי לברך יברך ואחר כך יאכל מיד.

תריח. ג) מי שאוכל מבעוד יום בערב שבת כנון שיצאו מבית הכנסת ועדיין לא נראו ג' כוכבים כיון שמבעוד יום נמר סעודתו יאכל לאחר צאת הכוכבים

ב) רס"ם. ג) ממם"ד. ג) רס"ע.

תריא. (ב) אולי צ"ל בשחצנות כמו אנשי שחץ שבת ס"ג א'. (ג) שם כ"ט ב'.
תריג. (ב) עיין שו"ע או"ח סי' שכ"ח סט"ז וברמ"א שם.
תריז. (ב) יעוין או"ח סימן רמ"ג במג"א סק"ב.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

כדי שיעור שיברך ברכת המזון כדי לקיים שלש סעודות בשבת כי איך יעלה לשלש סעודות מה שמבעוד יום יאכל ומה שאמרו (א) משעה שבני אדם אוכלים [ע"ב] בערבי שבתות לפי שאין לרבים נרות כדי שיהו דולקים שימתין לאחר צאת הכוכבים ועוד אם היו מעכבים אכילתן לא יתפללו עד חשיכה ומצוה להתפלל מבעוד יום כדי שיקבל שבת להוסיף מחול על הקודש וכן קרית שמע וברכותיה דינם לאחר צאת הכוכבים והניחו לציבור להתפלל מבעוד יום (ב) כי אם היו שוהין עד ומנה היו אוכלים קודם ושוכחים (ג) ויראי שמים קורין לאחר צאת הכוכבים וכן ברכותיה ויאכל כדי שיעור ברכה לאחר צאת הכוכבים בליל שבת.

תריט. ה) גויה שרית מתה וכששמו אותה בקבר חיתה עמדה ואמרה בעולם אחר הייתי וראיתי הגמונים אבודים בניהינם וגם אותם שהיו חיים עדיין אמרה באותו זמן ימותו ויבאו בניהינם וראיתי יהודים בגן עדן ואשה יהודית הכירה ואמרה שראתה בית יד שלה מטונף בחלב אמרה לה למה את משונה מחברותייך אמרה פעם אחת הדלקתי נר בשבת לכך נעשה לי זה הבשת שבית יד שלי היה מטונף בחלב.

תרכ. ג) (א) כל ימי עני רעים אפילו בשבת וימים טובים מפני שינוי (ב) וושט וטוב לב בשביל שיטיב לבו צריך בשבת במשתה תמיד כדי שייטיב לבו ולא יעצב.

תרכא. ג) טוב ארוחת ירק ואהבה שם (משלי טו יז) עם אשתו ובני ביתו משור אבוס ושנאה בו שלא יאמר אדם אקנה מעדנים לשבת ויודע שיתקוטטו עמו אשתו או אביו ואמו ואשר עמו (שם יז א) טוב פת חרבה ושלוה בה מבית מלא זבחי ריב אחד בשבת ואחד ביום טוב וזהו (שם כ ג) כבוד לאיש שבת מריב וכל אויל יתגלע יכבד שבת שלא יהיה ריב בו ויכבד אביו ואמו ורבו שלא יהיה ריב שם.

תרכב. ד) ויברך אלהים את יום השביעי (בראשית ב ג) ולא פירש במה אלא באותו דברים שקילל איוב את יומו (איוב ג ה) תשכן עליו עננה (שם שם ו) אל יחד בימי שנה (שם שם ז) אל תבא רננה בו (שם שם ח) העתידים ערר לויתן מכלל שבירך השבת (א) שמצוה שישב באור וישב וירנן שבחות שנאמר (תהלים צב א) מזמור שיר ליום השבת (שם שם ב) טוב להודות להי ולזמר ולשמוח בשבת בפיקודי הי ישרים משמחי לב.

תרכג. ה) מעשה באחר שהאריך ימים ולא מצאו שום זכות בו אלא שלא היה מדליק בחלב בערב שבת (א) אלא שמן זית.

ה) כ"ע ונמלא לעיל ק' כע"ב. ג) מחס"ס. ד) כע"ח וכפול לקמן בפ' מחמ"ו. ה) כע"ב.

תריח. (ה) ברכות ב' ב'. (ג) שם ד' ב'. (ג) יעויין שם ב' א' תוד"ה מאימתי.

תרכ. (ה) בבא בתרא קמ"ו א'. (ג) צ"ל ווסח.

תרכב. (ה) שבת כ"ה ב': הדלקת נר בשבת חובה ותנחומא פ' נח: ואם תאמר לישב בחשך אין זה עונג שאין יורדי גיהנם נידונין אלא בחשך שנאמר ארץ עיפתה כמו אופל וגו'.

תרכג. (ה) שבת כ"ו א': ר"ש אומר אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד, ובמדרש רבה בהעלתך פרשה ט"ו: אנו מוצאין בהרבה מקומות צוה הקב"ה על הנרות ועל הדלקתן בשמן זית, וכפי הכ"י שנמצא אצל ה' ר"א עפשטיין כמו שהביא בספרו מקדמוניות היהודים צד 70 נוסף בפ' בהעלתך: הרי מצינו שחיבב הקב"ה שמן זית כו' ובמדרש תנחומא פרשה בהעלתך נמצא זה בשם רבי טרפון יע"ש ובמדרש רבה ויקרא פל"א מובא בילקוט ראובני פרשה תצוה: ויקחו אליך שמן זית זך תני ר' חייא שמן זית ולא שמן שומשמין כו' אלא שמן זית א"ר אבין משל למלך שסרחו בו לגיוניו ולגיון אחד משלו לא מרד בו אמר המלך אותו לגיון שלא מרד אעשה דוכסין כו' כך אמר הקב"ה הזית הזה מביא אורה לעולם הה"ד ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה ומהיכן הביאתו כו'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תרכד.ו) **וביום** שמחתכם זה שבת בספרי (א) לכך אסור לאדם להיות עצב בשבת ומקדשין ומבדילין על היין שהוא משמח אלקים ואנשים לפי שאמר (תהלים קד לא) ישמח ה' במעשיו הרי מי שרגיל ביין מנערותו לעולם מוונותיו מצויין מלאחרים מאשר חדל יש בעבירה יש שלא בעבירה מפני שהקב"ה יודע שאינו יכול לחיות בלא זה ועליהם נאמר (תהלים קמה טו) ואתה נותן להם את אכלם בעתו וכיון שאין יכול לחיות בלא יין למה הקפידה תורה אלא לפי שנגב משל אביו לאכול בבית אחרים הרי נורם לאחרים שחוטאים עמו לכך צוה על וולל וסובא כיון שהתחיל בעבירה (ב) ידונו אותו לפני זה שבסוף יהרוג וילסטם אבל שאר עבירות אינו כן (משלי כג לא) כי יתן בכוס עינו בכוס קרי בכים כתיב (ג) כוס צריך י' דברים לכך כתיב כים וקרי כוס ו' שצריכין כוס (ד) חתן (ה) אבל (ו) שבת (ז) יום טוב (ח) מילה (ט) קידוש חדש.

תרכה. בשבת לא ידבר אדם מאוהבים שלו שמתו או הם בחלאים כדי שלא יצטער בשבת אם יש בגדים של אוהבו של מת על יראם בשבת בפניו מן יצטער בשבת וכתיב (משלי י כב) ולא יוסיף עצב עמה (א) אבל[3] איש אחד כשהלך לבית עולמו נתן טליתו לאחד כדי שיתעסק בו אמר לחכם אם אתעסק בו בשבת שמא לא אוכל להתאפק שלא תרד עיני דמעה בשבת אמר לו יותר טוב תעשה לו כשתתעסק שתקנה לך מצוה ולו תהיה זכות ושכר באותו עולם לא יספר אדם לבני אדם שום דברים שמורידין דמעות בשבת.

תרכו. זכור את יום השבת לקדשו ואיך ישבח והלא בכל שביעי הוא אלא זוכריהו מאחר שבא מה שישביחו כנון כשיש מת מוטל לא יאמר אין לי תאוה לאכול אלא יאכל כמו בשבת אחר ולא יבכה (א) ולא יספוק את כפיו מחמת הצער ולא שום עוברים דחול.

תרכז. [דף ס"נ] (דברים יג ה) אחרי ה' אלקיכם תלכו (א) עשו כמעשיו כתיב (שמות כ ט י יא) ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך ויום השביעי שבת לה' אלקיך וגו' כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וגו' וינח ביום השביעי הרי נח ואתה תנוח (ב) מה הוא נח מדיבור אף אתה תנוח אל תדבר בשבת מדברי הפציך ואל תאמר מה תלוי בדבור הרי

תרכח. מעשה (א) בחסיד אחד שנכנס וכו' על מעשה צלף וכו' וכל מה שמצינו שהקב"ה מכבד שבת שאמרו (ב) וביום השביעי (ג) נתעלה וישב על כסא כבודו הרי היה חסיד אחד ואמר כל מה שמצא כאן עשה כן היה לו כסא יפה ומיוחד שהיה יושב עליו בשביעי להתפאר ליום המנוחה אותו חסיד היה מתלבש בבגדי פאר ואם היו נישואין לא היה לובשן אלא בשבת לכבוד שמים עונג קרא ליום השבת ואמר להביא שני כבשים בשבת ואם חביב שבת למה מיעט בו מכל ימי

ו) מכאן עד סכי כפול לעיל סימן תכ"ו. 3) מכאן עד לא יספר כנכ כפול לעיל סימן שלי"ד.

תרכד. (א) במדבר פיסקא ע"ז. (ב) סנהדרין ע"א א'. (ג) ברכות נ"א א'. (ד) כתובות ס"ח ב'. (ה) שם שם. (ו) פסחים ק"ו א'. (ז) שם שם. (ח) במדרכי יומא פ"ח: לפי שאין אומרים שירה אלא על היין לכך צריך כוס במילה, וכן הוא ביו"ד סי' רס"ה ס"א ובכלבו סי' ע"ב: מוזגין כוס של יין כו' וכן כתב השבלי הלקט הלכות מילה סי' ד': נוטל המברך כוס של יין כו' ובהלכות גדולות הלכות מילה: ושדר שר שלום ריש מתיבתא כו' המברך על הכוס כו'. (ט) מסכת סופרים פי"ט ה"ט: וצריך בברכת היין לומר כו'. ורבנו תנא ושייר כי גם ברכת המזון טעונה כוס פסחים ק"ח ב', ופדיון הבן טעון כוס כמו שמפורש בראש"ש פ"ק דקדושין סי' מ"א וכן כתב הכלבו סימן צ"ר.

תרכה. (א) צ"ל זו אבלות והוא בירושלמי ברכות פ"ב ה"ז.

תרכו. (א) ביצה ל' א' ור"ה ד"ת אין מטפחין ושם ל"ו ב' ובירושלמי שם פ"ה ה"ב, ובמו"ק כ"ח ב'.

תרכז. (א) סוטה י"ד א'. (ב) בירושלמי שבת פט"ו ה"נ: שבת ל"ה שבות כ"ה מה הקב"ה שבת ממאמר אף אתה שבות ממאמר.

תרכח. (א) שבת ק"נ ב'. (ב) בפיוט לאל אשר שבת ונזכר במחזור ויטרי סי' קס"א ובכלבו סי' ל"ז. (ג) בנוסחתנו התעלה אבל במחזור ויטרי ובכלבו הנוסחא: נתעלת.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

המוספין לפי ששבת תדיר (ד) והתורה חסה על ממונן של ישראל ומעשה באותו חסיד שהיה לו מיני חפצים בשבת מטה וכסא ומפות וחדר יפה וכלי מאכל וכלי משקין יפין ושלחן יפה וכלי מלבוש ולא היה מניח להזכיר שום דברים של מלאכה אפילו שכבר נעשה שלא יבא לדבר לידי (ה) להבא ולא היה רוצה שיזכירו לפניו דברים הבאים לידי עצבון כדי שלא יתאנח ולא יעצב ביום השבת ואומר באלפא ביטא (ו) (במדבר י י) ביום שמחתכם (ז) אילו השבתות (נחמיה ח י) חדות ה' היא מעוזכם ואומר (קהלת ז יד) ביום טובה היה בטוב מהו ביום טובה זוהו השבת שכתוב בו (תהלים צב א ב) מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה' במעשה בראשית לא נאמ' במעשה שבת וירא אלהים כי טוב לפי שעדיין לא היו שומרין אותו היה בטוב לבב (דברים כו יא) ושמחת בכל הטוב.

תרכט. ו) **אחד** חילל שבת והיה נושא כספו בא לפני חכם להורות לו תשובה אמר לו הכסף או שוויו חלק לבני מובים שמתביישין לקבל מן הצדקה ולא רצה לתת ונם החכם לא אמר לו השובה אין למנות אם שמר שבת אחד כנגד שחילל שבת אלא אם חילל שבת כנגד אם עינה נפשו כנגד העבירה.

תרל. (א) **ומעשה** בחסיד אחד שהעמים ענלה שלו בנדים וכשבא למקום שהיה הפץ למכור פירק הענלה לפני בית אושפיזנכיה וקידש היום לפני הבית ובאו בולשת לעיר וגוזלים מה שבבתים ובא יהודי בעל הענלה ותיקן בליל שבת הענלה ושם הסוסים בענלה כדי להנהיג את הענלה חוץ לעיר ובא שליח של המלך והכריז לשוללים שלא יקחו מיהודים מאומה וכששב יהודי לביתו הלך אצל חכם שיורה לו תשובה שלימה אמר לו החכם תמלא הענלה בנדים באותה מידה ושים ידך על הארץ ויעבירו האופן על ידך ותן הכסף שלקחת בעבור הבנדים לצדקה או תשביר לכתוב ספרים ה' חומשי תורה נביאים וכתובים ולא תקשרם ביחד כי אז לא יוכל אחד או שנים לקרוא בו אלא שיהא חומש (ב) . . . ויקראו בו יתומים ובני עניים שאין די ידם שיהא להם ספר ואם מתוקן וכתוב יפה אל תאמר יקלקלוהו מוטב שלא יכתב יפה הואיל והיופי מונעו מלקרוא בו אותם שאין להם ספרים אחרים ועוד אם תאמר אם לא יקראו בו אלא לפעמים הוא יפה וקיים תחשוב אם ילמדו בו תדיר יהא קיים כעשר שנים ואם לא ילמדו בו תדיר יהא קיים מאה שנים או יותר תצרף אלה ימים שלמדו בו תדיר עשר שנים ואחר כך נמחק הספר ויהיו יתירים על אותם ימים שבמאה שנים או יותר כי לא למדו בו תדיר לכך תקנה ספרים שילמדו בו יראי שמים או עניים יתומים ותפילות גם מחזורים וגמרא ופרושים וכל מסכתא לבד ותשאיל לכל אחד ואם ישאר לך עדיין מן הכסף יתן לבני מובים שמתביישין לקחת בגלוי אמר בעל התשובה לחכם למה אינך מוריני לכתוב ספר תורה אמר החכם דיי לקהל ג' או ד' ספרי תורה כמו (ג) חנוכה ראש חדש ושבת ועוד שמא בעלים שנתנו אותן ג' ספרי תורה היו טובים ממך והסופרים היו בקיאים ותיקנו יותר כהלכה מסופר שלך ואותן שנתנו ספרי [ע"ב] תורות יכעסו ויהיה לך העון לכך (משלי ג ה) ואל בינתך אל תשען כי כל דבר שיש לו עוסקין אינו מצוה כל כך וכן אם תמצא עני שהכל נותנין לו תן למי שאין לו עוזר וכל זה אין להורות אלא למי שמתחרט ומבקש

ו) נכתפס ק' קפ"ו וכפול נכ"י לעיל ק' ק"ג.

(ד) יומא ל"ט א'. (ה) ר"ל לדברים שיעשו מכאן ולהבא. (ו) אולי כונתו לזמר כל מקדש שביעי המוזכר במחזור ויטרי סי' קנ"ט והוא ע"פ א"ב. (ז) ספרי במדבר פיסקא ע"ז.

תרל. (ב) על מעשה זו יעוין בשבלי הלקט סי' ס' ד"ה וזה הדבר. (ג) אולי צ"ל חומש לבד נביאים לבד כתובים לבד. (ג) ר"ל שחל ר"ח טבת בשבת שאז מוציאין ג' ספרים.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

להיות נקי לפני הקב"ה וכן בימי רב היי ור' אביתר כהן צדק שהיו בירושלים ובא לפניהן רוצח צוה רב היי ור' אביתר להכותו מלקות בהר הזיתים עד שפוך דם עליו והרוצח צעק הכוני אל תחמולי עלי כדי שלא אקרא בדין בפני הקב"ה והכוהו עד שהיה נפוח לחיים וצוה להניחו והמתינו לו כשלש שבועות ואחר כך הטמינו בחול רק מעט נקב פתוח היה ועינוהו והכוהו עד בין מות לחיים כן עשו שלש פעמים ודעו והבינו כי נתכפר לו כי קבל הכל באהבה ואמר שלא נתכפר לו עדיין אמרו לו כבר מן הקב"ה שמחל לך. ורב היי היה עולה בכל שנה לירושלים מבבל והיה שם בחג הסוכות כי היו מקיפין את הר הזיתים בהושענא רבה ז' פעמים ואומרים מזמורים שסידר להם רב היי ולפני רב היי הולכים כהנים מלובשים סיריקון ומעילים ואחריו העם והוא בתוך ורחוק מאלה שלפניו ק' אמה וכן משל אחריו והיה רב היי שוחק לאחר הסעודה ראה הרוצח בעל התשובה את רב היי שלבו שמח ואמר לו הרוצח ר' למה הייתה הולך לבד כשהייתם מקיפים את הר הזיתים אמר לו רב היי מפני שאני עולה בכל שנה מבבל להקיף את הר הזיתים בסוכות ואני מטהר את עצמי בהושענא רבה אליהו הולך עמי לכך נרחקין מאשר לפנינו ומאשר לאחרינו ומדבר עמי ושאלתי לו מתי יבא משיח ואמר לי כשיקיפו הר הזיתים עם כהנים ולקחתי כל הכהנים שמצאתי להקיף אולי ביניהם כך ואמר לי אליהו ראה כל הכהנים שאתה רואה מלובשים מעילים והולכים בניאות אין שום אחד מזרע אהרן רק אחד שהוא הולך אחר כולם שנבוה להם והוא נמאס בעיניהם והולך בבגדים רעים ואינו חפץ בכבוד ומשים את עצמו כמי שאינו והוא חינר ברגלו אחת ומצד אחד חסר עין אמר זהו כהן אמת מזרע אהרן אמר רב היי חיי מזה שחקתי שבכולם לא היה כהן אלא אותו בעל מום.

תרלא. ומעשה ברבינו ר' מרדכי שהכה באגרופו את יהודי אמר הזרוע שהכה היהודי תשבר ושם ידו בחור שמונח בו בְּרִיח ושיברה לפי שנא' (איוב לא כא) אם הניפתי על יתום ידי (שם שם כב) כתפי משכמה תפול.

תרלב.[ב] **כתיב** (קהלת יב יב) ויותר מהמה בני הזהר כי אמרו (א) מי שנגל מאחד מחמשה ואינו יודע ממי נגל ממילא לא יצא ידי חובתו מן השמים עד שיתן לכל אחד ואחד וכתי' (ויקרא ה כג) והשיב את הגזילה אשר גזל כיון שאמר גזילה למה אמר גזל אלא אם באותו יום שגזל השיב אין להוסיף יותר עליו ואם לא השיב באותו שבוע או באותו חדש או יותר צריך להוסיף על הגזילה כפי מה שהיה מרויה מעת שחסרו עד שהשיב לו ויאמר אותו אדם לפי מה שיודע לישער עסק האיש כמה היה יודע להרויח באותו גזל מן העת שנחסר עד שהשיב ולבד מזה יחשוב הצער אע"פ שכל זה לא הצריכתו התורה אבל לצאת ידי שמים צריך כל זה לחשוב הצער שהרי החובל חייב בחמשה ובשת הוא עצבון כך בכאן ידע כמה צער לנגזל יש ושיש לו ק' ליטרין ואינו חושש בליטרא שנגזל לו ויש אדם שיש לו אלף ליטרין ומצטער על שלקח לו באותה ליטרא (ב)... ויש שיש לו מעט ולוקח לו והוא בחסרון מאכל ומשתה כי קודם שנגזלו ממנו היה אוכל ושותה לובש ומתעדן ועתה חי חיי צער כל זה צריך לחשוב הגזלן צער שגרם לו ולכל הנסמכין עליו וחסרון העירונים שגרם עליו ולתת להם לפי מה שגרם ולפי הנגזלין

ב) מקל"ח וכל הסימן הזה כתוב לעיל קי' כ"ג וכ"ג.

תרלב. (א) בבא קמא ק"ג ב'. (ב) צ"ל יותר ממי שיש לו הרבה מעט ממנו וכן הוא בסי' כ"ב.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

כמו שאמרו (ג) הכל לפי המבייש ולפי המתבייש ולשלם הכסף וגם לקבל דין בנופו אם חדש או ב' חדשים יתענה כעניין הענויין וכסף שנשאר בו אפילו טרחו אינו הפיץ לקבל וגם מוסיף שלו כנגד התענונין שנהנה מאותו ממון וענויין נגד התענונין עליו אמרו (ד) זדונות נעשו לו כזכיות [דף ס"ד]ב) אע"פ (ה) שהזכיר רבותינו (ו) . . . עומק התשובה הזאת כך היא לחפיצים שלא יקרא לדין ואף בעולם הזה יקבל עונש ונקמה לפי שמקבל בעצמו עליו העינויין שהיו ראויין לו מן השמים רק אם מרבים גול אע"פ ששב באילו דברים שכתבנו הקב"ה מביא עליו כדרכיו מפני שהרבים בקשו עליו נקמה ויקבל עליו שבר על העונשין שבאין עליו מן השמים כי מאחר שהוא מדעתו קבל עליו עינויין ותשובות שכתבנו אינו ראוי לקבל מן השמים וכת' (ירמיה ל יא) ונקה לא אנקך פעמים ונקה פעמים לא אנקך ומעשה באחר שגול ליטרא והרויח הרבה והיה מבין הגולן ויודע ועשה ככל מה שכתבנו וכל מה שהרויח נתן לו שאין בידו שום הערמת רבית ג) ויש גול של נוי שיבא לכמה רעות יותר מישראל לפי שאם יבא ישר' לשם יגולוהו וזהו (קהלת ט יח) חוטא אחד יאבד לשאר יהודים ויוריד הרבה טובה שהיה ליהודים באותה העיר.

תרלג. (א) רבי אומר מנין אתה אומר שכל מי שמשמר את השבת כתיקנה מעלין עליו כאילו שמר את כל השבתות מיום שברא הקב"ה את עולמו עד שיהיו המתים שנאמר (שמות לא טז) ושמרו בני ישראל את השבת (ב) כי ששת ימים ולא תאמר שבת בלבד אלא כל העושה מצוה אחת כהלכתה מעלין עליו כאילו זכה מבראשית ועד תהייה המתים לכך אין קץ לשכר הצדיקים וזהו (ג) ליום שכולו ארוך שאילו היו חיים לעולמי עולמים היו זוכים ולא היו חוטאים אותם שעמדו בנסיון ג' ורי פעמים שנאמר (בראשית ה א) זה ספר תולדות אדם כל תולדותיו שהם זוכים מעלין עליהן כאילו הן נבראו מעת שנברא אדם שנאמר תולדות אדם ביום ברא אלקים אדם הקיש תולדותיו לו כאילו אז ביום נבראו.

תרלד. תלמיד חכם ראה בחלום שהיו מביאין את זקן אחד בשמים אמר אנה אתם מביאין אותו זקן אמרו לעולם הבא באותו שבוע שחלם לאחר ג' ימים מת הזקן והספידו אותו תלמיד חכם והיה בוכה ומצטער עליו יותר מדאי אמר להם כך ראיתי בחלום שהוא בן העולם הבא חקר אחר מעשיו ואמרו שהיה נאמן ועני ולא דבר שקר ולא היה שומע שקרים וכששומע שקרים אם לא היה יכול למחות הולך מהם (א) והיה מצמצם בחול וקונה יין טוב לשבת לשכוח עמלו ויין למרי נפש ושתה וישכח רישו ועמלו לא יזכר.

תרלה. ג) זקן אחד היה מדליק נרות בערב שבת בא איש אחד ואמר הנה עוד היום גדול (א) וכיבה הנרות אמר הזקן לא יאריך ימים וכן הוה.

תרלו. אשר היא טובה לך משבעה בנים (רות ד טו) וכת' (ש"א ב ה) עד עקרה ילדה שבעה וכת' (ירמיה טו ט) אמללה יולדת השבעה כי בוי ימים כל אחר עובר לאב ולאם (א) אם (ויקרא יט ג) איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו אם יש לאדם ז' בנים

ב) ע"כ פי' מקל"ם מכו"ב פי' מקל"ע. ג) ע"כ פי' מקל"ע מכו"ב פי' מ"כ. ג) כפול לקמן פי' מממקפ"ב.

(ג) בבא קמא פ"ג ב'. (ד) יומא פ"ו ב'. (ה) צ"ל שלא הזכירו. (ו) צ"ל בפירוש.

תרלג. (ב) מכילתא תשא פרשה א' ולפנינו ליתא: מנין אתה אומר. (ג) צ"ל ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם, ומלות: כי ששת ימים יש למחוק. (ג) קדושין ל"ט ב'.

תרלד. (ב) לשון הטור והב"י בשו"ע או"ח סי' רמ"ב ס"א.

תרלה. (ב) יעויין שבת כ"ג ב': ובלבד שלא יקדים ובשבלי הלקט סי' נ"ט ושו"ע או"ח סי' רס"ג ס"ד כי יש מחלוקת בזה.

תרלו. (ב) יש למחוק מלת: אם.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

כל אחד עושה צורכי אביו יום אחד הקיש שבת לאב ואם כת' (רות ד טו) אשר היא טובה לך משבעה בנים (ש"א ב ה) עקרה ילדה שבעה כי כל אחד עובד לאב ולאם (ב) כבני יעקב כי כל אחד היה עובד לו יום אחד (ג) י"א בנים ורועה אחד עובד ליצחק ואחר ליעקב ובשבת יעקב בעצמו ליצחק וכולם בשבת ליעקב וליצחק (ד) ולכך שמות שבטים באבני השוהם ובאבני החשן על כתפיו לכך בישבת (ישעיה נח יד) והאכלתיך נחלת יעקב אביך לכך אנשי (ה) . . . ו' הלקים ובשבת שוים (ו) וכן אנשי משמר.

תרלו. (א) יום טוב תחום שבת ד' אלפים אמה שהם קמ"ד אלפים אצבע הקטנה על קמ"ד אלפים שהם צ"ו אלף אצבע גדולה על צ"ו אלף שהם ק"כ אלפים אצבע שאצל גודל על ק"כ אלפים הרי קמ"ד אלף וצ"ו אלף וק"כ אלף הם ש"ם אלף הם ל"ו ריבוא היקף לד' רוחות קמ"ד ריבוא והאלכסון של ש"ם אלף על ש"ם אלף האלכסון ש"ם אלף וקמ"ד אלף הם תק"ד אלף והאלכסון השני תק"ד אלף ראשון ושני הרי שני אלכסונות אלף אלפים וח' אלפים כשיצטרפו יחדיו חשבון אגודל ושאצל אגודל ואצבע קטנה (ב) אלה חשבונות לעומת העולם כיצד נגד לרקיע [ע"ב] קמ"ד אלף יום וד' אוירים בין רקיע לרקיע הן ז' אוירים הם אלף אלפים וח' אלפים ויריעות עשר של הכלת וארנמן ותולעת שני ושש משזר ג) והרי היריעות ושבת והרקיעים שוין והוו ואת שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו שבת השמים כסאי על הכרובים ותחום שבת כמניין העולם ולכך בשבתות וימים טובים ז' פעמים כסא גלוי וידוע לפני כסא כבודך שאם יפתח אחד מהם הרי הזכיר כסא והוו כסא א' ה' בשמים הכין כסאו ב' וכסאו נכון ג' נכון כסאך מאז מעולם אתה הרי ד' המלך היושב על כסא רם ונשא הרי ה' זכות ומישור לפני כסאו הרי ו' וביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו הרי ז' כי בכל ז' רקיעים כעין כסאו זה כנגד זה. כס"א כסא"ו וכסא"ו כסא"ך כס"א כסא"ו כס"א כולם בנימטרי' תורה אין כסא בלא תורה וזהו (ג) או מלפני בראשית, דת וכס השית, ולכך קורין בתורה בשבת וד' פעמים בקרייה יושב הכרובים ולכך קורין ז' כאילו הושיבו שכינה על כסא הכרובים.

עינייני ספרים

תרלח. ג) **תפילין** של יד אין להן אלא בית אחד ויש להכניס בזרוע עד כנגד לבו וימשוך את הרצועה ויקשור זרועו מעצמו והקשר יהיה כנגד לבו והתפילין של ד' בתים בראש ב' טפחים מראש חוטמו עד מקום הנחת תפילין וכן ב' טפחים מן התחלת הכתף עד מקום של הנחת תפילין כנגד ת"כ טפחים בלוחות עד מקום הכתיבה לומר שאסור ליגע באותיות הקדש אם ימין הקדש לא ננעה בקדש כל שכן ימין הדיוט ואין ספר תורה נכתב משני עברי הקלף כי הסופר משים ידו על הקלף נמצא שפעמים מעבר האחר שם הקדש והרי ידו נסמכת מעבר האחר

ו) י"ח סוכות מלקות נכ"י. ג) מכאן עד הדיוט נכתב לעיל קי' מל"ד ונכדפס הוא קי' מצ"ה.

(ג) מדרש רבה בראשית פרשה פ"ד. (ד) צ"ל ויו"ד בנים היו רועים ואחד עובד ליצחק ואחד ליעקב. (ה) סוטה ל"ו א' ויעו"ש בירושלמי פ"ז. (ו) חסרון הנכר יש כאן ולא אדע לכוין הדבר. (ו) סוכה נ"ה ב' וברש"י שם ד"ה בעצרת.

תרלו. (א) צ"ל תחום שבת ויו"ט ד' כו'. (ג) כל הסימן הזה צריך תיקון והלשון מגומגם. (ג) פיוט בקדושת מוסף ליום הכפורים.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

כל אחד עושה צורכי אביו יום אחד הקיש שבת לאב ואם כת' (רות ד טו) אשר היא טובה לך משבעה בנים (ש"א ב ה) עקרה ילדה שבעה כי כל אחד עובד לאב ולאם (ב) כבני יעקב כי כל אחד היה עובד לו יום אחד (ג) י"א בנים ורועה אחד עובד ליצחק ואחר ליעקב ובשבת יעקב בעצמו ליצחק וכולם בשבת ליעקב וליצחק (ד) ולכך שמות שבטים באבני השוהם ובאבני החשן על כתפיו לכך בישבת (ישעיה נח יד) והאכלתיך נחלת יעקב אביך לכך אנשי (ה) . . . ו' הלקים ובשבת שוים (ו) וכן אנשי משמר.

תרלו. (א) יום טוב תחום שבת ד' אלפים אמה שהם קמ"ד אלפים אצבע הקטנה על קמ"ד אלפים שהם צ"ו אלף אצבע גדולה על צ"ו אלף שהם ק"כ אלפים אצבע שאצל גודל על ק"כ אלפים הרי קמ"ד אלף וצ"ו אלף וק"כ אלף הם ש"ם אלף הם ל"ו ריבוא היקף לד' רוחות קמ"ד ריבוא והאלכסון של ש"ם אלף על ש"ם אלף האלכסון ש"ם אלף וקמ"ד אלף הם תק"ד אלף והאלכסון השני תק"ד אלף ראשון ושני הרי שני אלכסונות אלף אלפים וח' אלפים כשיצטרפו יחדיו חשבון אגודל ושאצל אגודל ואצבע קטנה (ב) אלה חשבונות לעומת העולם כיצד נגד לרקיע [ע"ב] קמ"ד אלף יום וד' אוירים בין רקיע לרקיע הן ז' אוירים הם אלף אלפים וח' אלפים ויריעות עשר של הכלת וארנמן ותולעת שני ושש משזר ג) והרי היריעות ושבת והרקיעים שוין והוו ואת שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו שבת השמים כסאי על הכרובים ותחום שבת כמניין העולם ולכך בשבתות וימים טובים ז' פעמים כסא גלוי וידוע לפני כסא כבודך שאם יפתח אחד מהם הרי הזכיר כסא והוו כסא א' ה' בשמים הכין כסאו ב' וכסאו נכון ג' נכון כסאך מאז מעולם אתה הרי ד' המלך היושב על כסא רם ונשא הרי ה' זכות ומישור לפני כסאו הרי ו' וביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו הרי ז' כי בכל ז' רקיעים כעין כסאו זה כנגד זה. כס"א כסא"ו וכסא"ו כסא"ך כס"א כסא"ו כס"א כולם בנימטרי' תורה אין כסא בלא תורה וזהו (ג) או מלפני בראשית, דת וכס השית, ולכך קורין בתורה בשבת וד' פעמים בקרייה יושב הכרובים ולכך קורין ז' כאילו הושיבו שכינה על כסא הכרובים.

עינייני ספרים

תרלח. ג) **תפילין** של יד אין להן אלא בית אחד ויש להכניס בזרוע עד כנגד לבו וימשוך את הרצועה ויקשור זרועו מעצמו והקשר יהיה כנגד לבו והתפילין של ד' בתים בראש ב' טפחים מראש חוטמו עד מקום הנחת תפילין וכן ב' טפחים מן התחלת הכתף עד מקום של הנחת תפילין כנגד ת"כ טפחים בלוחות עד מקום הכתיבה לומר שאסור ליגע באותיות הקדש אם ימין הקדש לא ננעה בקדש כל שכן ימין הדיוט ואין ספר תורה נכתב משני עברי הקלף כי הסופר משים ידו על הקלף נמצא שפעמים מעבר האחר שם הקדש והרי ידו נסמכת מעבר האחר

ו) י"ח סוכות מלקות נכ"י. ג) מכאן עד הדיוט נכתב לעיל קי' מל"ד ונכדפס הוא קי' מצ"ה.

(ג) מדרש רבה בראשית פרשה פ"ד. (ד) צ"ל ויו"ד בנים היו רועים ואחד עובד ליצחק ואחד ליעקב. (ה) סוטה ל"ו א' ויעו"ש בירושלמי פ"ז. (ו) חסרון הנכר יש כאן ולא אדע לכוין הדבר. (ו) סוכה נ"ה ב' וברש"י שם ד"ה בעצרת.

תרלו. (א) צ"ל תחום שבת ויו"ט ד' כו'. (ג) כל הסימן הזה צריך תיקון והלשון מגומגם. (ג) פיוט בקדושת מוסף ליום הכפורים.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

והמניה צריך להגיה קודם שתהא ספר תורה תפורה כדי שיכפול הקלף ולא יצטרך להניף ידו על הספר על השמות שנאמר (בראשית א לא) וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד והרי בכל יום נאמר וירא אלקים כי טוב אלא על כל מעשה בראשית לימד שכן יעשו עושי מלאכה וכל שכן כותבי ספרים ואחר כך ויכולו כך אחר שיעיין יתפור יחדיו וכתיב (איוב כה כז) אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ראה שהאותיות כהלכתן ויספרה התיבה הכינה בפסוקים חקרה בתפירה ד"א ראה ויספרה הכינה תחילה גם חקרה פעם שנייה וכנגדם ויכולו ויכל ויכולו כנגד וירא אלקים כי טוב ויכל כנגד וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד וכנגדם וישבות ביום השביעי כי בו שבת הרי ב' וישבות שבת לכך ב' לחמים כנגד בריאה ועשייה בתחילה כת' השמים ואחר כך הארץ שנאמר (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ואחר כך כת' (שם שם) ביום עשות ה' אלקים ארץ ואחר כך ושמים מראשו לסופו ואחר כך מסופו לראשו בעוד שיעמוד לסופו שלא יחזור לתחילתו אלא מסופו לראשו במאי דסליק וסיים לכך תיקנו (א) תבנת שבת בתשר"ק אותיות מסופו לראשו לפי שכבר בתחילה אמר האותיות על הסדר: אל אדון על כל המעשים ברוך הוא וכו'.

תרלט.ב) **אדם** שספריו או תפיליו בתיק לא ינערם חוץ אלא יתפסם בידו ויוציאם.

ג) (שיר א ב) ישקני מנשיקות פיהו אם נשק אדם אשתו ובניו מטונפים לא ינשק הספר אם ננע בשר [דף ס"ה] אשתו בידו ירהץ ידיו ואז ינע בספר.

תרמ. שנים היו מריקים ספרים מתיבה גדולה האחד שם הספרים על המיטה אשר שכבו שמה איש ואשה ואחד שם הספרים על גב הקרקע אמר לו אותו שהניח על המטה למה תולזל בספרים שאתה מניחם על גבי קרקע אמר לו אתה מחלל את התורה שאתה מניחם על גבי מטה ששמשו איש ואשתו והקרקע טהור ואין לי בנד להשים על הקרקע אמר לו (א) והלא אדם קורא את שמע ואשתו אצלו (ב) ואין דברי תורה מקבלין טומאה אמר לו כשעריין לא שימש מיטתו אבל אם ליחלוחית של שכבת זרע על בשרו או על בגדו או על הסדין שהוא שוכב שם לא יקרא ועוד בקריאה אמרו אין מקבלין טומאה שנאמר (ירמיה כג כט) הלא כה דברי כאש אבל להניח על דבר שיש בו שכבת זרע ולא כובם ממנו חלילה מלהניח ספר עליו.

תרמא. צדקתו עומדת לעד המזכה את המזכים כגון מלמד ליראי שמים תיקון תפילין כדי לתקן לאחרים ואותם ילמדו לאחרים.

תרמב.(א) **אפילו** סח בין תפילין לתפילין חוזר עליו מערכי המלחמה לפי שכתוב (דברים לג כ) וטרף זרוע אף קדקד בזכות שהיה לזה תפילין של יד ושל ראש מצינו פאר בזרוע (ישעיה סג יב) זרוע תפארתו ועל ראש פאר (יחזקאל כד יז) פארך חבוש עליך וכתי' (דה"א כט יג) לשם תפארתך ואדם בזרוע מגן ואדם מכה על הראש או על הזרוע לבן סח בין תפילין לתפילין חוזר מערכי המלחמה כיון שחטא בביטול שם וכתיב (דברים כה י) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך וכתיב (תהלים פט כה) ובשמי תרום קרנו וכתיב (הושע יא ג) קחם על זרועותיו כך היא המידה שמזכירים עונותיו כשצריך לנס כגון במלחמה

ב) לע"ג. ג) לע"ד.

תרלח. (ב) האבודרהם הביאה וכתב שאין מנהגנו לאומרה, והביאה הכלבו בסי' ל"ז.
תרמ. (ב) ברכות כ"ד א'. (ג) שם כ"ב א'.
תרמב. (ב) סוטה מ"ד ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

להגן על ראשו ועל זרועו (ב) ושמאל כנגד ימין שכנגדו וכת' (תהלים קמ ח) סכותה לראשי ביום נשק.

תרמג. **למה** כשעושין ציצית פותל בחוט עצמו החוטין ועושה הקשרים כי חוט אחד כנגד הלב והלב גורם לכל המעשים למה (א) שליש נדיל כי שליש היום בתורה ללמוד שליש בתפילה שליש בדרך ארץ וכן (ב) שליש מדבר שליש ימים שליש יישוב (שם עא טו) פי יספר צדקתך כל היום תשועתך (משלי כג יז) כי אם ביראת ה' כל היום (תהלים קיט צז) היא שיחתי דורות הראשונים שלבם כאולם כנון (ג) דוד שליש היום בתורה שליש באגדות שליש במזמורים.

תרמד. **ספר** תורה (א) כ' תפירות אינו דומה לתפילין וציצית ה' בתים לתפילין פסולין וכן ה' ציציות אבל תפירות אפילו ק' אין בכך כלום כפי יריעה לכך אין לדמות אלא (ב) לסכך של סוכה שסיככה כהילכתה אפילו הניח קצת דברים הפסולים בינתים אין בכך כלום כך ספר תורה שתפרה בנ' מקומות בנידים מב' קצותיה (ג) ובאמצע ותפרה במשי בינתים או בפשתים כשירה ואין לדמות (ד) ללולב.

תרמה. ה) **אדם** שמתקן קונטרס במים לא ישימהו בספר ולא ישרטט על הספר שהספר יש בו קדושה לפי שכבר כתוב בו ולקונטרס אין בו קדושה ואסור לכתוב בספר פלוני חייב לי כך וכך.

תרמו. ו) **מעשה** בחסיד אחד שהיה מניח תורה שבכתב בתיבה אחת לבד ותורה [שבעל פה] לבד בתיבה אחרת כי תורה שבכתב קדושתה יותר מתורה שבעל פה.

תרמז. ז) **פעם** אחת הוציאו צדיק מקברו והלצו בנדיו והכוהו בא לאחד בחלום ואמר לפי שהייתי רואה ספרים נמחקים ולא הייתי קושרם בטבלאות לכך הוציאוני.

תרמח. ח) **כבד** ה' מהונך (משלי ג ט) כבדהו יותר מהון שלך כיצד אם יש לך הון ועושר כסף וזהב וכל מיני כלי מחמדים אתה מכבדן שאתה קונה ארגז יפה ונאה וסונרן בו כן תעשה להפצי ה' שנאמר (דה"ב ב ד) והבית אשר אני בונה גדול כי נדול אלקינו וכת' (שמות מ ג) ושמת שם את ארון

ה) תמק"ב. מכאן עד קדושה נמלא להלן בקימן מכמ"ע בקלף טימוייס. ו) תמקי"ב. ז) תמקמ"ז. ח) לע"ה.

(ג) יומא נ"ג ב': לשמאל דיבר דהוה ימינו של הקב"ה.

תרמג. (א) מנחות ל"ט א'. (ב) מובא בתוס' פסחים צ"ד א' ד"ה כל והוא במדרש כיון פרשה ח' ומובא בילקוט ראובני פרשה ויקרא בשם המדרש. (ג) יעוין ברכות ג' ב': עד חצות עוסק בתורה מכאן ואילך בשירים ותושבחות, ובזוהר ויגש ר"ו ע"ב: בשעתא דעאל ליל הוה יתיב (דוד) עם כל רבריבי ביתיה ודאין דיניה ועסיק במילי דאורייתא ולבתר הוה נאים שיניתיה עד פלגות ליליא וקם בפלגות לילא ואתער ואשתדל בפולחנא דמרא בשירין ותושבחין. וברש"י ע"ז ג' ב' ד"ה ובלילה: וכל הלילה מתעסק בשירות ותושבחות ובתורה כו' וברש"י תהלים קי"ט קמ"ח: דוד עומד ממטתו בשליש הלילה הראשונה ועוסק בתורה עד חצות כמו שנאמר לשיח באמרתך ומחצות ולהלן עוסק בשירות ותושבחות כמו שנאמר חצות לילה. ובקרושין ל' לעולם ישלש כו'.

תרמד. (ה) צ"ל: תפירותיה. (ג) סוכה ט"ו ב' יעו"ש ברש"י ד"ה רבא ובשו"ע או"ח סי' תרל"א ס"ח. (ג) דברי רבנו צ"ע כי יעויין בתרומת הדשן סי' נ' שרק במגילה כשר אם הטיל בה ג' חוטי גידין הואיל ונקראת איגרת (מגילה י"ט א') אבל בס"ת אם משי פסול מאי מהני שנמצאו בה גם תפירות מגידים האם מתורת רוב ומיעוט אתיין עלה? וגם אם נתפרה כולה משי כשרה בשעת הדחק אבל שלא בשעת הדחק פסולה. ועיין יו"ד סי' רע"ח ס"ב. (ד) סוכה כ"ט ב' במשנה ויעוין הר"ן שם וש"ע או"ח סי' תרמ"ח ס"ב.

תרמו. (ה) לשון הרמב"ם בכ"י מובא בהקדמת ספר מעשה רוקח על הרמב"ם ווינציאה תק"ב. ואעתיק משם אבא מארי ז"ל שהיה מוגע מלכתוב תנ"ך בקובץ אחד כמו שכותבים עתה קצת אנשים והיו אומר ז"ל שאם היו מחברין אותן בכרך אחד על הגויל כמו שהיו כותבין בזמן הקדום לא היה בזה איסור אבל בקובץ א' כאלו הספרים שכותבים בזמנינו זה ממה שראוי למוגעו לפי שכשפותחים הספר הכולל לקרות בו בנביאים יהיו הם מלמעלה מתורה וכו'.

www.daat.ac.il * דעת - אתר לימודי יהדות ורוח

וכתיב (שמות כה י) ועשו ארון (שם שם א) וצפית אותו זהב וכתיב (מ"א ח ט) אין בארון רק שני לחות וכל המכבד את התורה לא יזלזלוהו אם יש לך הון אתה מייפהו ומכבדו להראות יופיו לכל וכן תעשה לחפצי שמים וכל חפצים לא ישוו בה כבד את ה' מהונך שאם אתה רואה אש נופלת על ביתך תציל מן הדליקה תחלה חפצי שמים ספרים וכל שהם [ע"ב] חפצי שמים ואין דבר שעומד בפני פקוח נפש. כבד ה' מהונך כבדהו יותר ממי שנותן לך הונך זוהו אב ואם שנאמר (משלי יט יד) בית והון נחלת אבות ויותר מהם תכבדהו שהוא נתנו לאבותיך ונתן לך ואם רבך שלימדך דברי אלקים חיים ואביך ורבך בבית הסוהר תחילה תציל את רבך שלימדך חפצי שמים וזהו מהונך יותר מהונך ואפילו אתה מאבר הונך כבדהו כנון אמציה מלך יהודה שאמר ומה אעשה למאה ככר כסף שהשכיר מאה אלף במאה ככר כסף ואמר לו הנביא שלא יוליכם עמו ואיבד הכסף(ס) (שם ג ט) ומראשית [כל] תבואתך יותר כשיש לך תבואה חדשה אתה מבררהו ומייפיהו שהוא ברור כך דברי תורה שכתוב בהן (שם ח יט) ותבואתי מכסף נבחר ומראשית תבואתך כמה עמל אתה עמל בראשית תבואתך עד שתהא ללחם כך חפצי שמים אליבא דהילכתא בלא ספק ונימנום ומעות שנאמר (שם ח ח) בצדק כל אמרי פי וכתיב (איוב לג ג) שפתי ברור מללו וכת' (ש"ב כב לא) אמרת ה' צרופה וכתיב (תהלים קיט קמ) צרופה אמרתך ומיופים שנאמר (שם יב ז) אמרות ה' אמרות טהורות (שם קכ ד) חצי נבור שנונים שתהא מבורם ודברי הקב"ה מבוררים אמרת ה' צרופה על ידי התנאים ועל ידי האמוראים אמרות ה' טהורות על ידי נאונים (שם יט ד) מצות ה' ברה על ידי רבנים שבהם (שם שם י) יראת ה' טהורה (משלי כא כו) ושהרים אמרי נועם על ידי פוסקי הלכות וזהו(א) (קהלת ד ו) טוב מלא כף נחת שידע האדם פוסקי הלכות למעשה ממלא חפנים עמל שיודע להקשות ולתרץ ולהפוך בתלמוד ורעות רוח להראות רוחו הרחבה להתגאות שהוא חריף ומפולפל אמרות ה' תורה שבכתב אמרות טהורות(ב) דברי סופרים שאינן משמאין את הידים אמרות טהורות שלא ישים אדם ספרים על כרים וכסתות מפני שאדם יושב עליהם ונם שמא שכבת זרע בא עליהם ואדם ישן עליהם לכך הראשונים לא היו מתפללים אלא בבגדים לבנים ושהורים וכת' (שם ד יז) שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלקים וכת' (שם ט ח) בכל עת יהיו בגדיך לבנים.

תרמט.ג) **לא** יצניע אדם קולמסו או שום חפץ בספרים ג) ונם ד) לא ישים אדם קונטרים שמצחצחין במים בתוך הספר ליבשו ולתקנו.

תרנ.ה) **אם** נשפך חלב על הספר אל יחזור וישימהו אותו חלב בנר.

תרנא. לא ישים אדם ספר או כתב שיש בו פסוק או תפילין בחיקו בין חלוק לבשרו.

תרנב.ו) (א) **מי** שנפל לו דיו ביום טוב או שום דבר על הספרים אל ילחכנו בלשון ובבגד מפני שמוחק את הכתב.

ס) ע"כ קימן רע"ס. ג) מסק"ד. ד) נכתב לעיל קימן מכמ"ה. ה) מס"ק. ו) מסק"ס.

תרמח. (ס) במדרש רבה ויקרא פרשה ג' ובילקוט קהלת רמז תתקע"א: טוב מלא כף נחת אמר ר' יצחק טוב מי ששונה שני סדרים ורגיל בהם ממי ששונה הלכות ואינו רגיל בהם אלא ורעות רוח רעותיה דמתקרי רוח אולפן וברכה: דמתקרי בר הילכן. (ג) בתוספתא ידים פ"ב: ספרי בן סירא וכל ספרים שנכתבו מכאן ואילך אינם משמאים את הידים.

תרנב. (ס) מובא בבאר היטב שו"ע או"ח סי' ש"מ.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תרנג.ס) (א) **ואם** נפל על הספר דיו או שום דבר בחול בשמתענה יכול ללחכו בלשונו ואם נפל על הספר ועל המלבוש ואפילו על המעיל יקנח את הספר תחילה.

תרנד.ע) **ומעשה** באחד (א) שקינח במקטורן שלו אמרו לו תקנח בחלוקך אמר שכבת זרע בו ולא אקנח בו.

תרנה.פ) **כבד** ה' מהונך יותר מהונך אם יש ביד אדם זהב ובידו ספרים ונפלו מידו הספרים והזהב יגביה תחילה הספרים ואחר כך הזהב.

תרנו.צ) **ספר** שאין אדם יכול לסגור עם המסגר לא ישים ברכו על הספר לדחוק הספר כדי לסגור הספר במסגר.

תרנז.ק) (א) **הכותב** הלל וקרית שמע לתינוק להתלמד בו אע"פ שאינו רשאי לעשות כן מטמא את הידים המשיחות והרצועות שתפרן בספר אע"פ שאינו רשאי לקיימן מטמאות הידים.

תרנח.ר) **הנה** אמרו (א) גזרו על הספרים שמטמאים את הידים כי היו משימין הספרים עם התרומה והיו העכברים אוכלים את הספרים לכך גזרו ואע"פ שאין טומאה נוהגת בזמן הזה כיון שגזרו שישמאו את התרומה כדי שלא יבאו לידי זה שישימו הספרים עם המאכלים שלא יאכלו העכברים את הספרים הרי אף בזמן הזה לא ישים אדם ספרים עם המאכלים כדי שלא יאכלו העכברים את הספרים וכתיב (דברים יב ד) לא תעשון כן להי' אלהיכם [דף ס"ו] (ב) שלא ינרום האדם לשם שימחק דונמת (ויקרא כב כא) (ג) כל מום לא יהיה בו שלא ינרום כך לשם:

תרנט.ש) **לא** יהנה אדם מספרים כגון אם הוא יושב בחמה ומשים לפניו ספר כדי שלא יכנו השמש ואם בשביל כשהחמה זורחת אינו יכול ללמוד בשביל שהיא זורחת על האותיות עד שיהא צל על הכתיבה מותר רק שלא יבוין להנאתו.

תרס.ת) **ואם** כתב איש עמוד ברף וחפץ ליבש הדיו כדי לכתוב והנה העשן עולה אל ישים הספר או קונטרים לפניו כנגד האש להגן מן העשן. וכן ט) אם עושה דבר ואינו חפץ שיראה אדם לא ישים הספר למחיצה שלא יראוהו.

תרסא.י) **אדם** שמעתיק מספר אחר לא ישים ספר אחר למעלה מן השיטה שלא יטעה לא יניח ספר על ספר לדעת שלא יטעה שהוא נהנה בבזיון הספר.

תרסב.יא) **מי** שיש ספר בידו לא יראה כעסו בידו להכות על הספר או להכות אחרים בספר הרב שכועס על תלמידו לא יכנו בספר והתלמיד לא יגן בספר לקבל הכאות אלא אם כן יש בהכאות סכנת נפשות.

תרסג. **לא** יהנה אדם בספרים כגון אדם יג) שמרויח בכספים ונפסלו המעות הישנות וצוו שלא יתנו ושלא ימכרו ולא ישאו ויתנו במעות הישנים והנה היה בידו מעות ישנים והנה (א) המטבעים עוברים ובאים לחפשו ואם ימצאום בידו יחתכו

ס) ממק"ג. ע) ממק"כ. פ) ממק"ל. צ) ממק"ז. ק) ממק"ז, ויעוין לקמן סימן ממממק"ם. ר) ממק"ג. ש) ממק"ו. ת) ממק"ו. א) ממק"ט. ב) ממק"ט. ג) ממק"ע. יא) ממק"ד.

תרנג. (ס) מובא בבאר היטב שו"ע או"ח סי' תק"ז ויעויין פרי מגדים יו"ד סימן צ"ח במשבצות סק"ב: דבתענית צבור אסור לטעום ולפלוט משמע הא ללחוך בלשונו מותר, ולפ"ז דיו שכתב רבנו הוא לאו דוקא.

תרנד. (ע) חסרון יש כאן וצ"ל מעשה באחד שנפל לו דיו על הספר וקנח במקטורן שלו כו'.

תרנו. (צ) תוספתא ידים פ"ב ולפנינו "ושמע".

תרנח. (ר) שבת י"ד א'. (ש) שם ק"כ ב'. (ג) ביצה כ"ז ב'.

תרסג. (יג) ר"ל מתיכי המטבעות בדפוס.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

המעות וישליכום במיט לא ישמון אותם בתוך הספרים. ואמרו(ס) חכמים (ב) שאדם יכול לצרור מעות בסוף סודרו שקשורים בו תפיליו סודר שלא ייחדו לתפילין אבל אם במעות יש שתי וערב אל יקשור בסודר. (ג) ואם(ג) בקערה או בכוס או בכלים עשה הנוי שתי וערב כל זמן שהשתי וערב עליו אל ישתמש בהם עד שיגרר ואין צריך לומר פרצופות עליו.

תרסד.(ג) **אדם** שהולך במדינות ויש לו כסף לקנות ספורה ומצא ספרים שאין כיוצא בהם בעירו כגון פירושים ותוספות או (א) במקומו יקרים קלפים וסופרים ואין ספק בספרים כנגד הלומדים או אין לתינוקות חומשים מצוה לקנות ספרים ולמוכרם ואם יש להם ספרים כדי צורכן אל יעשה סחורה בספרים.

תרסה.(ד) **הקונה** ספרים לא יאמר רע רע אלא יאמר בך וכך אני רוצה לתת אם תחפוץ תתן ואם בזול מאד והוא יודע שיתן לו יאמר לו בזול מאד הוא לא תאמר רימיתיך הרי הזהרתיך ואם יאמר אעפ"כ יהא שלך בכך אין לו עון אבל אם הקונה יודע שמוכר נגבם כל מה שיוכל בזול לקנות יקנה בזול ואפילו לרמותו שיתן בזול מאד בטוב עושה כדי שיחזיר למי שנגנב לו ברמים קלים כדי שלא יוליכם הגנב למקום אחר שמא לא יחזירום למי שנגנבו ממנו.

תרסו.(ה) **שנים** היו אחד מכר תורה נביאים וכתובים כי לא היה צריך להם והיה קונה תורה שבעל פה ופירושים ואחד בעבור פרנסתו מכר תורה שבעל פה אמר לו חבירו מפני מה אינך מוכר תורה שבכתב ואיך תלמוד נמצא אתה חסר תורה אמר לו אתה למה מוכר תורה שבכתב קדושים וקונה פחותים מהם תורה שבעל פה וכתיב (משלי כג כג) אמת קנה ואל תמכור.

תרסז.(ו) **אם** יש לאדם למכור ימכור תורה שבעל פה שדומים לצמר ופשתים שעולטין (א) ואורגין בה (ב) לכך נקראית מסכתא לשון אריגה כמו (שופטים טז יג) עם המסכת דשמשון הלכות לפרקים שמקבץ כל דברים לעניין אחד זו היא מסכתא.

תרסח.(ז) **האב** שהניח כלב וספר. ויש לו שני בנים (א) לא יאמר אחר לאהיו קח אתה הספר ואני הכלב וכן שני חבירים שבאו לחלוק אל יחלקו דבר גנאי בין שניהם לא ישימו לא כלב ולא בית הכסא כנגד ספר וכנגד (ב) מקום תפילין ולא יעשה אדם ספר משקל כגון קח אתה משקל ספר כסף או זהב ואני אקח כנגדו הספר ולא בשתי משואות להשים על החמור כגון ספר כתבי הקדש קשור [ע"ב]

ס) ממק"ס. ג) ממק"ע. ד) ממקכ"ע. ה) ממקל"ג. ו) ממקל"ג. ז) ממקי"ס.

(ג) סנהדרין מ"ז ב'. (ד) כן כתב הרשב"א הביא הר"ן בפרק כל הצלמים וחלק שם עליו יעוין ש"ך יו"ד סי' קמ"א סק"ו.

תרסד. (ה) לפי דברי ר"ש זקש בהיונה צד 44 בהערה 11 יוקר הספרים היתה סבה כי חכמינו הקדמונים לא התעסקו בירושלמי כבבבלי כי לא היה מצוי בידם ובחרו בבבלי להיות הלכה כמותו.

תרסז. (ו) אולי צ"ל שמאלמים או שעומלים. (ז) התוי"ט בהקדמתו כתב, כי מסכת מלשון מסכה ייגה (משלי ט' ב') כי כל מסכת מעורבת בדינים כו'. ומסכת על משקל גברת. אבל ידענו כי גברת אינה שם דבר אלא שם התואר ועוד כי חז"ל השתמשו בשרש מזג ולא בשרש מסך ויעוין עבודה זרה נ"ח ב': שמסכו נכרי מהו א"ל ואימא מזגו א"ל אנא כדכתיב קאמינא טבחה מבחה מסכה ייגה א"ל לשון תורה לעצמה לשון חכמים לעצמו. הרי כי הקפידו ע"ז לומר בשרש מזג, ונוכל לומר כי מסכת מלשון שכיות החמדה (ישעיה ב' ט"ז) ויהיה המ"ם בפתח כמו משכיתו בש"ן שמאלית (יחזקאל ח' י"ב) ולדעת ר"ב בעל מוסף הערוך מסכת מלשון הסכת ושמע (דברים כ"ז ט'), וקצת ראיה לפירושו של רבנו ממדרש שוחר טוב מזמור ל"ח: אנו המסכת ואתה האורג הרי כי השתמשו בלשון זה, ויעוין ירושלמי סנהדרין פ"ב: ויסך אותם להי קבעה מסכת לדורות, הרי כי הבינו שם מסכת כמו נסך וזהו כדברי הרב בתוי"ט.

תרסח. (ז) יעוין מסכת תמורה פ"ד: האחים שהיו להם כו' וכלב ובבלי שם ל' א'. (ז) צ"ל וכנגד מקום תפלה או: כנגד תפילין.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

יחר וספר פסול של נלחים מצד השני על החמור או על הסוס באותה תיבה שיש ספרים לא ישים בה כתבי נלחים וכתיב (דברים ז כו) ולא תביא תועבה אל ביתך.

תרסט.ס) **מעשה** באיש אחד שהיה בדרך והודיע לאשתו באותו יום אשוב שאהיה אצלך והאשה שידעה שיש לבעלה לבא הלכה למבילה ומבלה ואמר לה בעלה כיון ששבלת קודם שבאתי אתן לך זקוק שתקנה בו מעיל ואמרה לו באותו זקוק תן לי רשות שאקנה ספר או אשכיר סופר שיכתוב לי ספר ואשאיל ללומדים שילמדו בו והרתה וילדה בן וכל אחיו היו עמי הארץ כי אם אותו בן.

תרע.ג) **אשה** אחת היתה צדקת והיה לה בעל רע עין שאינו חפץ לקנות ספר ולא לתת לצדקה וכשהגיע עתה למבול לא רצתה למבול אמר לה למה לא תטבלי אמרה איני טובלת אלא אם כן תקנה ספרים ותתן צדקה ולא היה רוצה והיתה ממאנת למבול אלא אם כן יתרצה לקנות ספרים ולתת צדקה קבל לחכם עליה אמר לאיש לכך תהא ברוכה שכופה אותך למצוה ואינה יודעת באיזה עניין לכוף אותך אלא בזה ואמר לאשתו אם תוכלי לגרום בדברים שיעשה טובות הרי טוב אבל בדברים שבינו לבינך בדבר תשמיש המטה אל תעכבי את רצונו שלא יהרהר בעבירה ושלא תעכבי הרונך וחרבי כעסו.

תרעא. יש הולכים בשוה לעתיד לבא כגון עניים יהודים שהולכים למלחמה להלחם מלחמות ה' על האויבים כגון מלחמת דוד המלך ויהודה מכביי ויואב בן צרוייה כשהולכים למלחמה וכתיב (ש"ב י יב) חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד ערי אלקינו מי שהולך למלחמה ולא היה לו כלי מלחמה שריון וכובע וצורכי המלחמה הרי מי שהיה משאיל לאחרים להולכים למלחמה הרי דוד נותן ליושבים על הכלים הלק כחלק אנשי המלחמה כל שכן לאלה שמספיקין כלי מלחמה בהנם שלא יהרגו שיחלקו עמהם לעולם הבא שמגינים מן כלי זיין וכן המשאילים ספרים ללמוד תורה חלקם כחלק הלומדים וחלק המשכירים מלמדים ללמוד עניים כחלק הלומדים וחלק המספיקים להם מזונות ופרנסה כחלק הלומדים כשעושים לשם שמים וכל מצוה שהיחיד היה עושה אילו היה לו וכיון שאין לו אותו לא היה יכול לעשות אותו המספיק לו לעשותה הלקו כזה לעולם הבא וכן היועץ לעשות המצוה והמזכה אע"פ שלא עשאה הוא הואיל ועל ידו נעשה וכן כל עבירה המסית והמדיח יותר עונשו מן הנידח כגון (א) דואג את שאול וכן כמו שנעשה לנחש הקדמוני וכן למסית כמו אחיתופל שהסית את אבשלום ואת ישראל (במדבר לא טו) בלעם למסור מעל. והנותניןג) מס באמת וביושר נותנין חלק של אותם שאינן נותנין באמת וביושר ואילו נוטלין הלק בניהינם מחביריהם שנזרו חרם לתת כך וכך מן הליטרא ויש שאין נותנין באמת אלא מעט ויש שנותנין באמת וביושר הרי גולים חבריהם הטובים שנותנין יותר הרי יורשין את חלקם בגן עדן והרשעים ירשו חלק חביריהם הטובים בניהינם וראשי הקהל שבידם למחות ומחפאין ובידם לעשות תקנה שלא יתנו רשעים בשקר מס אע"פ שנותנים הראשים ביושר גם הם ירשו גהינם.

תרעב.ד) **הכותב** ספרים להשאיל לאחרים יכתוב כל מסכתא ומסכתא בפני עצמה כמו שעושים בבבל שאם יקשור יחד סדר איך ישאיל לאחר כשיצטרך ומה שבמלכות הזה קושרין יחד סדר כי צריכים לעיין בבית המדרש מסכתא אחרת ואיך יביא כל מסכתא עמו אבל להשאיל טוטב יקשור מסכת לבדה). וכתיב

ס) ממע"ח. ג) ממע"ז. ג) לע"מ. ד) ממע"ג. ה) ע"כ קיימן ממע"ג.

תרעא. (ס) שמואל א' כ"ב.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

(תהלים קיב ט) (א) וצדקתו עומדת לעד (שם קיט סג) חבר אני לכל אשר יראוך ולשמרי פקודיך שיהא עוסק שיהיה לכולם ספרים.

תרעג. ו) **חסיד** אחד מת והיה לו ספרים הרבה באו יורשיו ומכרו כל ספריו והצדיקים היו מתאנחים על שהיורשין מוכרין ספריהם והיה לשם חכם אחד אמר אל תאנחו אניד לכם איזה עון גרם שאין הספרים ביד היורשין כי לא היה משאיל ספריו לבני אדם כי היה אומר אני זקן ואם ישששו אותם יהיו נמחקין ולא אוכל לראות ואין לאדם להשוב כן כי [דף ס"ז] טוב לו לאדם שילמדו בספריו וימחקו משיהו הספרים במקום המוצנע ולא ילמדו בהם (א) והמפקיד ספרים שאין הנפקד רשאי לעיין בהם זה לא דברו חכמים אלא כנגד המקפיד אבל לחסידים יש להם לעשות לפנים משורת הדין.

תרעד. ז) **צדיק** חסיד המפקיד ביד חסיד ספרים יש לומר לו למי שהיית משאיל ספרים שלך כך אם יצטרכו לספריי תשאיל להם ואם לא יאמר המפקיד יאמר הנפקד בידו על מנת שאשאיל למי שהייתי משאיל ספרים שלי אם היו לי ביוצא בהם לעשות לפנים משורת הדין.

תרעה. ג) **יעקב** שיש לו בנים אחד אינו משאיל ספריו לטובים ואחד משאיל ברצון לטובים מוטב שיתן יעקב למשאיל ויהיה לנפשו של יעקב טוב.

תרעו. ד) **אחד** היו לו ספרים והיה משאילן שילמדו בהן והיה מצוה לבניו הזהרו כשיהיה לכם קטטה עם בני אדם שלא תמנעו להשאיל הספרים לאותם שמתקוטטים עמכם ואם אתם חושבים שמא לא יחזירו לכם הספרים או שמא יעלילו תקחו מהם משכון ותשאילום למי שלומדים לשמה ותשאילום לעניים קודם לעשירים.

תרעז. ה) **ואם** ראית ספרים נשרפים דע לך כי בעבירה הם שלו או בעבירה בא לידי אבותיו או שאינו משאילם לחפצים ללמוד בהן או מתחילה נכתבו שלא לשמה.

תרעח. ו) **ראובן** שהשאיל ספר לשמעון ושמע לוי ואמר לו תעשה מצוה ותשאילו לי שבכל יום תמיד אלמוד תדיר בו וראובן על מנת כן השאילו לשמעון שילמוד בו בכל יום כי אמר ראובן כיון שלוי מבקש ממני ללמוד בו תדיר ושמעון חפץ ללמוד בו תדיר מוטב להשאילו לשמעון שילמוד בו בקביעות כמו כן והנה שמעון טרוד ואינו לומד בכל יום בו אלא יום או יומים בשבוע עון הוא לשמעון שאם היה ראובן יודע קודם לכן היה משאילו ללוי שלומד בכל יום בו.

תרעט. ז) **משומד** שאמר לציבור תשכירו לי ספר במעות שלי כדי לקרות בו בבית הכנסת לא יקבלו ממנו שמא לאחר זמן יאמר תשיבו לי ספר תורה שלי ועוד שלא יהא גנאי משפחה של אותו משומד שיש להם בשת כשיאמרו זה ספר תורה של אותו משומד ואם רוב ישראל נתנו המעות ומיעוטו המשומד ישתתפוהו עמהם ואם לאחר זמן יכולים המשומדים או יורשיהם שבנוים לומר תהלקו תחתכו חלקנו ותנו לנו אל ישתתפו עמהם אבל אם היהודים רבים מן המשומדים ויכולין לסלקן במעות אם ישאלו חלקם אז יקבלו מהם ופעמים שיש כבור למשפחה כי אומר אע"פ שהוא משומד לבו לשמים ואז יניחו לתת לו.

ו) מחע"ג. ז) מחע"ג. ח) מחע"ד. ט) מחע"ה. י) מחע"ה. יא) מחע"ו. יב) כנגד נכתב לעיל סימן ק"ל וכנדפס הוא בסימן מכע"ח.

תרעב. (ו) כתובות נ' א'.

תרעג. (ו) בבא מציעא כ"ט ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תרם. ס) **אחד** היה תופר ספר תורה בא נלח ורצה לעזור לו ולא רצה היהודי על שם שכתיב (נחמיה ב כ) ואנחנו עבדיו נקום ובנינו ולכם אין חלק וצדקה וזכרון בירושלים.

תרפא. ע) **אחד** הלך לפני נלה לקשור ספרים שאל לחכם אמר לחכם הגלה אמר לי לקשור תחילה לפניו ספר פסול שלו וכשיראה שאני מתקן בטוב יאמר לי כך וכך תעשה אמר לו החכם לא תקשור אפילו קונטרים אחד ולא תעזור לו לקשור.

תרפב. נ) **שני** חסידים היו להם ספרים והוצרכו לקושרם והיה נלה בעיר שבקי לקשור ספרים יותר מן היהודים החסיד האחר היה נותן ספרים שלו ליהודי שלא היה בקי כמו הגלה כי אמר איך יגע בספר וכתיב (ישעיה נב א) כי לא יוסיף יבא בך עוד ערל וטמא וכל שכן בספר ועוד אם הגוי יקשור מבזה הספרים וגם השיורים שמא יתקן בחיתוכים ספרים פסולים שלו וחבירו אמר ודאי ספר תורה אסור לתפור להם בנידים כל דבר שמעכב מלקרוא בציבור אסור (א) כגון כתיבה (ב) ולהפור בנידים אבל לקשור שאר ספרים בטבלאות שלומדים בהם אין אסור לתת להם לקשור והיה עומד עליו (ג) כדי שלא יקח השיורים בספר פסול שלו.

תרפג. ד) **ילד** קטן שאינו מבין על מה מכין אותו אם הוא יושב אצל אביו וספרים לפניו והקטן כורע להשתין או לעשות צרכיו אל יגער בו כי לא ידע להבין שבשביל הספרים מנעו ויעצור את עצמו משום פחדו ויבא לידי סכנה אלא יכסה הספרים ואחר כך יקח עפר ויכבד ויקח מים אם השתין ושופך ואין מכסין צואה באפר חם כי מזיק לגוף שיצא ממעיו:

תרפד. ס) **ילד** אחר עמד על [ע"ב] השולחן שאביו משים תדיר ספריו עליו ולא ייחדו רק לספרים לבד אלא אף כשירצה היה משים להם עליו ואכל עליו ובכל יום ספרים עליו ולקח הספרים מעליו עד שיאכל ועמד הילד על השולחן וירד ונחתך כף רגלו בסכין אמר פשעי גרם שהנחתי לבני לפסוע על השלחן שהיו עליו ספרים.

תרפה. ו) **מעשה** בחסיד אחד שבא אצל חכם ראה החסיד שטליתו של חכם היה פרוסה על הספרים אמר לו החסיד למה פירסתה טליתך על הספרים אמר לו מפני שאני חולה ועצור עצירה יש לי וכשאני מוציא רוח מלמטה מיקל לי ואני תדיר עושה כן ואם לא שאני מוציא תדיר מלמטה היה עולה ללב והייתי מסוכן ואני פורס בגד על הספרים ומוציא רוח אמר לו אעפ"כ יש לך להרחיק ארבע אמות אמר לו למה (ג) כשהונגללו הפרכות זבין ומצורעין נכנסין אמר לו מכל מקום תרחיק אמר לו אדהכי והכי היה לי סכנה אמר ליה אם אי אפשר לא אזקיקך.

תרפו. ז) **מי** שנושא ספרים או טורח בספרים אל יעשה כאיש שאומר על טרחים גדולים אוי לי ואומר כן טרחתי הרבה לדברים שרצון הקב"ה חפץ בהם לא יתכן לומר כן.

תרפז. ס) **אם** רואה אדם בספר טעיות הרבה שלא יוכלו לתקנו לא יאמר אין זה הספר ראוי אלא לשריפה אלא יאמר טעון גניזה.

תרפח. ע) **מעשה** באחד שהיה דגיל לומר בספרים שאינם מונהים ויש בהם טעיות

ס) נע"ם. ע) כ"ע. נ) כ"ע. ד) ממקכ"ד. ה) ממקכ"ה. ו) ממקכ"ו. ז) ממקכ"ז. ח) ממקכ"ח. ט) ממקכ"ט.

תרפב. (ס) גיטין ס"ה ב'. (ע) יעוין מג"א סימן ל"ט סק"ו שכתב: וה"ה אם תפר הסית ג"כ פסול. (נ) בהגהות אשרי בשבת פרק ר"ע סימן ב' כתוב: דכל דבר הבא מקדושה אע"פ שנתקלקל ולא חזי למילתיה טעון גניזה.

תרפה. (ס) תענית כ"א ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

היה אומר אינם ראויים אלא לשריפה והיו לו ספרים בביתו והיו לשאר בני אדם ספרים בביתו ונפל דליקה בביתו ובאו להציל ספריהם והצילו ונם רצו להציל ספריו של אותו האיש ולא יכלו אמר לו החכם הלא אמרתי לך אין לומר על ספרים ראויין לישרף.

תרפט. ב) **לא** ימשכן אדם ספרים ביד נוי ואפילו אם הספרים ביד יהודי לא יאמר לנוי תלוה לי כך וכך על הספרים ותניחם בביתי בתיבתי וקח לך המפתח.

תרי. ג) **אין** אדם בא לדין מי שאינו נורס בזקנתו מה שאינו יכול (א) אלא על שלא גרס בנערותו כי אז אדם זוכר (תהלים לד כ) רבות רעות צדיק ומכלם יצילנו ה' וכתיב (שם יד ה) שם פחדו פחד אם כן למה בא לצרה אם הוא צדיק ולמה בא לידי פחד אלא שהביא אדם לידי צער ופחד או הולכים למקום שהיו מתפחדים או הניח ספרים בחור על שולחן מקום שעשוי ליפול.

תריא. ג) **אם** נפלו שני ספרים לארץ והגביה האחד לא ינשק האחד עד שינביה השני.

תריב. (א) **זרת** האמורה בתורה חצי אמה של (ב) ה' טפחים (ג) והיא אמה בינונית ואילו היא אמה זו אמה של ו' טפחים ר' מאיר אומר כל מידות שאמרו הכמים בכרם כנון חורבן הכרם ומהול הכרם ופסקי ערים כולם באמה בת (ד) ששה טפחים הוץ ממזבה הזהב והקרן והסובב והיסוד שהם באמה של (ה) חמשה טפחים (ו) מפני שהדיבור היה נשמע למשה מכאן שאין נושאין ספר אלא למעלה ממתניו שהן בשליש העליון (ז) וכן מזוזה בשליש.

תריג. **אדם** שאומר לחבירו תושיט לי את הספר (א) יקחנו בימינו ויושיט לו ולא בשמאלו (ב) וארם שמראה באצבעו דברי תורה יראה באצבע שאצל הגודל ימינו (ג) שבו כתב הקב"ה את הלוחות.

תריד. **כבד** את ה' מהונך ומראשית כל תבואתך (משלי ג ט) כבד מי שעם ה' מהונך כנון (מ"ב ד מ"ב) ואיש בא מבעל שלשה ויבא לאיש האלהים וגו' בכורים זוהו מראשית תבואתך ד"א אם יש לאדם לשאת מעותיו בידו ונם ספר בידו אחרת ישא הספר בימין והמעות בשמאל (א) שהרי בית שמאי ובית הילל חולקין על היין ועל השמן איזה בימין ושניהם חפצים שיהא הביב בימין שנאמר (תהלים קיח טז) ימין ה' רוממה (ב) כשעולה הגורל לה' בימין אומר לו הגבה ידך וכולם למדו מיעקב (בראשית מח יד) וישלח ישראל את ימינו וישת על ראש אפרים והוא הצעיר וכתיב (שם שם כ) בך יברך ישראל לאמר ישימך אלהים כאפרים וכמנשה הרי הביב בימין

ב) ממק"ם. ג) ממקכ"ו. ג) ממקכ"ז.

תרצ. (ב) אבות דר"נ פכ"ג: הלומד תורה בילדותו כו' ובשבת כ"א ב': לגירסא דינקותא וברש"י שם ד"ה גירסא דינקותא מתקיים יותר משל זקנה.

תרצב. (ב) תוספתא כלים ב"מ פרק ו'. (ג) צ"ל ששה טפחים. (ג) צ"ל איזו היא אמה בינונית זה אמה של חמש טפחים ו' מאיר. והגר"א גורס של ששה טפחים. (ד) צ"ל חמשה טפחים כן הגירסא בכ"י ערפורט והגר"א מגיה ששה טפחים כמו גירסת רבנו. (ה) בכ"י ערפורט ששה טפחים. (ו) חמש תיבות אלו יש למחוק, כי אין להן שום חבור כאן וצ"ל והאפוד זרת ארכו ונשא אותו אהרן על לבו מכאן שאין נושאין ספר אלא למעלה ממתניו ועיין רמב"ם פ"ט מהלכות כלי המקדש ה"ו. (ז) מנחות ל"ג א': מצוה להניחה בתהלת שליש העליון.

תרצג. (ב) מסכת סופרים פ"ג ה"י וילקוט ברכה רמז תתקנ"א. (ב) בילקוט שיר רמז תתקפ"ו: התינוקות הולכים לבית הספר ומראים את האזכרה באצבע אמר הקב"ה ודגלו עלי אהבה. וברכה שיר ב': אדם מניח ידו על האזכרה כמה פעמים ואינו ניוזק. (ג) שמות ל"א י"ח ואמרינן בזבחים כ"ד א': כל מקום שנאמר יד אינו אלא ימין ואצבע אינו אלא ימין ובילקוט עקב רמז תתנ"ד: א"ל הקב"ה אתה חוצב ואני כותב שנאמר פסל לך וכתבתי ואני מסייע אותך באצבע כבודי כמו שסמכתיך בים ביכיני שנאמר מולך לימין משה.

תרצד. (ב) ברכות מ"ג ב'. (ב) יומא ל"ט א' ולפנינו: הגבה ימינך.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

(ג) וכן למעלה המוכים בימין לפיכך יקח הספר בימין ואם[ה] נפלו לאדם על הקרקע ספר ומעיל יגביה תחילה הספר וכן להציל מן המים יציל תחילה הספר.

תרצה. [דף ס"ח] התורה משולה כעין שנאמר (משלי ז ב) ותורתי כאישון עיניך כשם שהעין נ' מראות שחור לבן (א) ואמצעי כך הדברות (ב) מקף הלובן הדברות (ג) וכמו ימין ה' תופסות טפחיים בלוחות וימין משה טפחיים ובאמצע הכתיבה טפחיים ומה יד הקדש לא נגעה בכתיבה קל וחומר להריוח וצריך לעטוף ספר תורה במפות יפות שנאמר (משלי לא כה) עוז והדר לבושה ואם מפות הרבה יכרוך שתי מפות היפות אחת ישים למטה ובאמצע שאינם יפות ולמעלה היפה שכן היה הארון (במדבר ד ה) פרכת המסך (שם שם ו) עור תחש וגו' תכלת מלמעלה.

תרצו.[ו] אדם הקושר ספר תורה ומשים המפות על ספר התורה ויש מפה שמצד אחד יפה מאד ומעבר האחר אינו יפה כל כך יהפוך היופי כנגד הספר תורה שהרי (א) הקרשים[ז] לצד הפנימי מצופים בזהב וכן (ב) בבית המקדש (ג) והמסך מעשה רוקם הציור היפה לצד פנימי ושאינו יפה כאדני נחשת לחוץ.

תרצז.[ח] אם בספר נקרע במקום השם ובא לתפור אל יתפור במקום השם מפני שתוחב השם אלא במקום הנויל שלא נכתב שם[ט]. וכן לא יכתוב אדם השם במפה מפני שהנשים צריכות לתפור ולתחוב המחט בו.

תרצח.[י] (א) לוחות ושברי לוחות מונחים בארון אם יש ספרי תורות מקצתן קרועים ומהוקים ישים עם ספרי תורה בארון ואם באו לגנוז יריעה של ספרי תורה (ב) לא יתכן שיהיו בארון בין העמודים היריעות ויגנוז במקום אחר ופן יהו מושלכים ודפים של תורה שבעל פה גנוזין עם דפין של תורה שבכתב.

תרצט.[יא] מי שאבד קונטרים מחומש או מנביאים או כתובים וכתב קונטרים אחר וכשכתב הציו מצא את הראשון לא יאמר אחתוך חציו שלא נכתב ואכתוב בו שאר דברים אילו היה כותב בו מן התלמוד היה נראה כאילו דברי סופרים עיקר והשאר טפל לכך יגנוז אותו קונטרים ואל יכתוב בחצי חלק תורה שבעל פה (א) ואינו דומה למסורת כי הוא תיקון הספר.

תש.[יב] אם יראה אדם שני דפין אחד כתוב ואחד שאינו כתוב וצריך לדף שאינו כתוב אל יחתוך אותו וכן אפילו דף אחד והוא צריך לגליונין אל יחתוך ואם צריך לשלוח כתב ויש לו דף כתוב ויש לאותו דף גליון חלק אל יכתוב בגליון צרכיו שצריך לשלוח להביאו בין שכתוב בו תורה שבכתב בין שכתוב בו תורה שבעל פה ולא ישלח הדף להביאו אלא יגנוז או יכתוב בו (א) דברי תורה אם רוצה וכשאדם

ה) ממקכ"ה. ו) ממקכ"ה. ג) כעין זה לקמן סימן ממתמכ"ו. ד) ממקל"ו. ה) ע"כ סימן ממקל"ו ועיין לקמן סימן ממתמקמ"ג. ו) ממקל"ח. ז) קמ"ב בסימוס רניס. ח) כס"ח.

(ג) בערכי הכנויים מביא בשם ספר חכמת הנפש: מלאכים של אש המליצים לחיים בימין.

תרצה. (ב) צ"ל ואמצעי אדום, וכן פי' ר"ח מובא בערוך ערך צר ו': בפי' ר"ח ז"ל כתיב בציהרא ופי' אוכמא שחור של עין ציהרא אדום הסובב את השחור ובויקרא רבה פל"א אמרו: הגלגל הזה של עין אין אדם רואה מתוך הלבן שיש בו אלא מתוך השחור כו' ויעוין דא"ז פ"ח, בתיקוני זהר תיקון ו': לקבל שלשה גוונים דעינא (ג) בירושלמי שקלים פ"ו התורה שנתן לו הקב"ה למשה נתנה לו אש לבנה חרותה באש שחורה (ג) ירושלמי תענית פ"ד ה"ח.

תרצו. (ב) שמות כ"ו כ"ט. (ג) מלכים א' ו' כ"א: ויצף שלמה את הבית מפנימה זהב סגור. (ג) שמות כ"ו ל"ו ובירושלמי שקלים פ"ח ה"ד ובברייתא דמלאכת המשכן פ"ד: כל מקום שנאמר מעשה חושב שני פרצופין מעשה רוקם אינו אלא פרצוף אחד בלבד.

תרצח. (ב) בבא בתרא י"ד ב'. (ג) יעוין מגן אברהם סי' קנ"ד סקי"ד שהאריך בזה.

תרצט. (ב) ר"ל כי הוקשה לרבנו איך אנו כותבין בס"ת על פי המסורת וקוראים כפי הכתיב והלא בזה אנו כותבים תורה שבע"פ בתורה שבכתב, לכן מתרץ כי הוא תיקון הספר.

תש. (ב) צ"ל טעמי התורה כמו דאיתא בברכות ס"ב א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

מסיים עשרים וארבעה ספרים ונשאר דף או שנים בקונטרים לא יכתוב באותן דפין סיימתי ספר זה בכך וכך לחדש ולא שום דבר שלא לצורך ואם רוצה לכתוב יקח דף וידביק ללוח או יקשור ללוח ולא יכתוב על הקונטרים.

תשא.ס) מלך פורץ גדר שנאמר (מיכה ב יג) עלה הפרץ לפניהם וגו' ויעבור מלכם לפניהם ואין לומר עובר משום בל תשחית וכן זה אלי ואנויהו אם מתקן אדם ספר יפה וכתב דף אחר יפה ולא כל כך יפה כשאר אע"פ שאין בו טעות (א) אם הפיץ יסיר הדף ויגנוז ויכתוב אחר יפה ממנה ואין לומר עובר משום בל תשחית לכך נאמר זה אלי ואנויהו ג). ולא יעכב אדם את המצוה בעבור זה שלא יאמר אדם ביון שיש לי טלית לקנות אמתין עד שיבא לידי יפה מאד וכן אם יש עיר שאין בה ספר תורה ואם יש שם סופר שיודע בדיוקא לכתוב ויש סופר אחר שיודע לכתוב אבל לא בקריב זמן והוא יותר סופר ויודע יותר יפה לכתוב מוטב שיכתוב מיד אותו שאינו יודע לכתוב יפה ויקראו בתורה ואל ימתינו כי על זה נאמר (תהלים קיט ס) השתי ולא התמהמהתי לשמור מצותיך.

תשב. עשיר היה ואדם צדיק ומשכיר סופרים ברצון והיה שם סופר אחד איטר יד ימינו נתן לשולט ביד שמאל תורה שבעל פה לכתוב (א) ולסופר שכותב בימין תורה שבכתב לכתוב על שם (דברים לג ב) מימינו אש דת למו (תהלים סז יא) נעימות בימינך נצח אמר לו החכם אחר שהשולט בשמאל כותב בטוב יותר מזה שכותב בימין תן לו לכתוב תורה שבכתב ואפילו לאשה אם יודעת בטוב לכתוב ואמר לו (ב) כיון שאינה בלמידה איך תכתוב ספר תורה. וכשיכתוב ג) יעסוק שיכתוב יפה משום שני (שמות טו ב) זה אלי ואנוהו ובשם הקדש יעסוק [ע"כ] שיכתוב בטוב וכל מה שאדם יכול לכוין לבו לשמים יעשה כי ה' חוקר לב ובוחן כליות ועל כל מידה יברך להקב"ה ויזכה לברכו לעתיד לבא (ג) וכל האומר אמן בעולם הזה יזכה לומר אמן לעולם הבא שנאמר (תהלים פט נג) ברוך ה' לעולם אמן ואמן לכך פסיק בין אמן לאמן.

תשג.ד) **אז** הוחל לקרוא בשם ה' (בראשית ד כו) ומיד סמך לו (שם ה א) זה ספר כשמתחיל הסופר הספר יתפלל להקב"ה להצליחו לגמור הספר. חכם ה) ראה סופר אחר שכתב בתחילת הספר בשם ה' בגליון למעלה אמר לו החכם למה עשית כן אמר על שם שסמך אצל בשם ה' זה ספר אמר לו החכם כתיב לקרוא בשם ה' וסמך לו זה ספר שצריך להתפלל להקב"ה שיצליחנו לסיים הספר ולא לכתוב בספר בשם ה' כי לא יתכן להוסיף שום דבר על הספר דכתיב (דברים יג א) לא תוסיף עליו ולא תגרע ממנו וכתיב (משלי ל א) אל תוסף על דבריו והורגלו לכתוב בשם ה' כלומר שהסופר יכתוב לשם שמים וכן המשכיר הסופר שהספר שלו מכוין לשם

ס) ממפ"ג נמיגוי מקום. ע) ע"כ ק"מן ממפ"ג. מכלן ופ"לך ממפ"ב. ג) ממפ"ח. ד) ממפ"ח.
ה) מכלן עד והורגלו כפול לקמן ס' מפל"ס ולקמן ס' מממחק"ו.

תשא. (ס) הלבוש א"ח בסי' ט"ו כתב אם רוצה לעשות בו ציצית יותר יפים מותר ליטלם ויעיין גיטין כ' א': ע"כ לא קאמרי רבנן כו' ועיין מנחות ס"ד א': ולא עוד אלא שאומרים לו הבא שמנה כו' אלא שיש לדחות דשם נפקא לן מקרא דמבחך כמו שאמרו ביומא ל"ד ב' ויעוין מהרש"א על תוס' שבת ק"ד ב' ד"ה אמר רב חנדא: ולא ניחא לאוקמי מתני' דהכא בס"ת דמטעמא דמשום זה אלי ואנוהו לא מסתבר שיהיה פסול מדאורייתא כו'.

תשב. (ס) עיין בהגהות מיימוני פ"ב מהלכות תפילין סי' א' וש"ך יו"ד סי' רע"א סק"ב דפסק דגם בס"ת כשר איטר לכתוב יעו"ש. (ג) גיטין מ"ה ב' ולפנינו איתא כל שאינו בקשירה אינו בכתיבה אמת כי אשה פטורה מתלמוד תורה כמ"ש קדושין כ"ט ב'. (ג) במדרש תנחומא פרשה צו אות ט': כל מי שעונה אמן בעוה"ז זוכה ועונה אמן לעוה"ב כו' מהו אמן ואמן אמן בעוה"ז ואמן בעוה"ב.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שמים ללמוד ושישאיל הספר שילמדו בו לשם שמים ואל יכתוב בספר לקרוא בשם ה' זה ספר פ). זה ספר תולדות (א) רמז לברכת נישואין ועוד רמז (ב) ספר שאין לתולדות של ישראל אין בו שם הקדש (ג) כגון מגילת אסתר לפי שלקחה אחשורוש שהוא גוי וכתיב (מלאכי ב יד) ה' העיד בינך ובין אשת נעוריך וגו' ולפי שהספר בבעילת גוי לאשת ישראל לכך נעלם השם ממגילת אסתר ולפי ששיר השירים מדבר ביופי איש ואשה ואינו מדבר בתולדות לכך נעלם השם מן שיר השירים ללמדינו שכל מי שלוקח אשה לשם יופי ולא לתולדות אין השם חפץ בהם ובתולדותם לכך התולדות לא יהיו הגונים כל כך ואין השם אלא כשלוקח לשם תולדות ושיהיו טובים ונעלם שם ארבע אותיות במעשה בראשית לפי שנמלך (ד) במ' (ה) האלקים (ו) והנשמות שנקראו אלקים וכתיב (עמוס ג ז) כי לא יעשה ה' אלקים דבר כי אם נלה סודו אל עבדיו הנביאים והלא כתיב (מ"ב ד כו) וה' העלים ממני ולא הגיד לי אלא במעשה בראשית נשל בו עיצה ולכך לא נכתב ה' במעשה בראשית אלא אלקים אלקים נקראו מלאכים (ז) וצדיקים החכמים שנאמר (תהלים פב ו) אני אמרתי אלקים אתם (שמות כב ח) אשר ירשיעון אלהים כאילו אומר המלאכים היו עושקים הנשמות כל היועץ לטובה כאילו עשאה ואשר כתב (ישעיה מ יד) את מי נועץ ויבינהו וכתיב (מ"א כב כ) מי יפתה את אחאב אלא נועץ והוא ידע אבל את מי נועץ שצריך הוא שיבינהו כאילו אין יודע אלא יודע נועץ ומעלה על היועץ כאילו הוא עשאה.

תשד. ומספר קהלת (א) נעלם שם ד' אותיות לפי שאמר כל אשר נעשה במעשה בראשית הכל הבל ובמעשה בראשית (ב) ל"ו אלקים עד (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים ול"ו אלקים עד (קהלת יא ט) שמח בחור בילדותך כנגד ל"ו דורות מאדם ועד שלמה ואחר כך ז' אלקים עד (בראשית ג ה) יודעי טוב ורע וכן ז' אלקים עד (קהלת יב יד) אם טוב ואם רע א"ם טו"ב וא"ם ר"ע בני' שלמ"ה ועל שלמה אמר יודעי טוב ורע שידע כל מה שנברא היה נודע לשלמה ולכך ל"ו אלהים וד' ה' קודם (בראשית ד א) קניתי איש את ה' אבל י"ב ה' אלקים שביניהם אל תחשוב שהם כנגד י"ב שבטים ועשה י"ב אריים י"ב ה' אלקים י"ב מזלות י"ב חדשים:

תשה. כשהסופר בא לכתוב ובסוף הדף אירע לו שום תיבה של פורענות אל יכתוב בספר שום פסוק של נחמה ושובה שהרי הוא לבטלה.

פ) ע"כ קיימן מהפ"מ.

תשג. (א) כוונת רבנו על מה שאמרו מדרש בראשית רבה פ"ח: מברך חתנים מנין ויברך אותם. וכן הוא בפדר"א סוף פ"ב. (ב) ר"ל כי למעלה כתיב בשם ה' ואח"כ מתחיל זה ספר תולדות בא ללמדנו כי כל ספר שאין בו מתולדות של ישראל דוקא אין בו הזכרת השם. (ג) גם הראב"ע שאל מדוע לא נמצא שם ה' במגלת אסתר, ותירץ כי מגלת אסתר נכתבה בלשון פרסי אשר לא ידעו את ה' ואחרי רוב ימים העתיקו ללשון עברי, וגם על קהלת שאל מדוע לא נזכר בו שם ה' ואמר: ע"כ לא תמצא זה השם בספר קהלת כי הוא דבר על חכמת אלהים והכח שקבל הכל לא היחוד כמשה" ויעוין מאור עינים לר"ע מן האדומים חלק אמרי בינה פנ"ז כי ספר חוכמתא רבתא דשלמה הנקרא ספר החכמה שחובר מאת המלך שלמה בלשון ארמי לשלחו אל איזה מלך אשר בקצה המזרח יעו"ש. א"כ לפ"ז נוכל לומר כי גם ספר קהלת נועד לשלחו למקהלות אנשים אשר לא ידעו את שם ה' לכן לא נשא אותו על שפתיו. ובמדרש לקח טוב אסתר ד' י"ד: למה לא נזכר השם במגלת אסתר לפי שנכתבה במלכי מדי ופרס ולא רצו להטיל בה השם כו'. (ד) צ"ל במלאכים וכונתו למה שאמרו בראשית רבה פרשה ח' בשעה שבא לבראות את אדם הראשון נמלך במלאכי השרת וסנהדרין ל"ח ב': אין הקב"ה עושה דבר אא"כ נמלך בפמליא של מעלה. (ה) צ"ל שנקראו אלקים כמ"ש הרמב"ם במורה ח"ב פ"ו: הוא אלהי האלהים ר"ל אלהי המלאכים ובערכי הכנויים ערך אלהים: בראשית ברא אלהים אלו מלאכים ילקוט ראובני. (ו) בזהר קרח קע"ז ב': אל אלהי הרוחות דאיהו אתר דנשמתין דעלמא. ובערכי הכנויים ערך נשמה: הקב"ה הנשמה וישראל הגוף ומתחברין ע"י הקרבן. (ז) מס' דרך ארץ זוטא פרק השלם: החכם נקרא מלאך.

תשד. (א) הרדב"ז בח"ב תשוב"ב כתב: משום שאמר לעת זקנתו. (ב) המספרים אינם מכוונים, כי בבראשית נמצא ל"ד אלהים עד אלה תולדות ובקהלת ל"ב אלהים עד שמח בחור, וכן מה שאמר רבנו וד' ה' קודם קניתי ג"כ אינו מכוון.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תשו.ס) יש שכותבין ספרים או פירושים פעמים מכוונים וכותבין בראשי תיבות את שמם וחותמים (א) וכי בשביל שירמזו את שמם יחסרו תיבות או יהפכו תיבות ועל זה נאמר (משלי י ז) ושם רשעים ירקב (תהלים ט ו) שמם מחית לעולם ועד כדי שידעו מי כתבו הוא נעשה.

תשז.ג) **אחד** סופר סיים ספר לכתוב לזקן והיה הסופר רוצה לכתוב אני פלוני בן פלוני כתבתי זה הספר לפלוני בן פלוני אמר לו המשכירו איני רוצה שתכתוב שמי על הספר שכתבת לי אמר לו למה אמר לו כי כמה כתבו כן ולא נתקיים בידם וביד זרעם כי מכרום.

תשח. (א) **אחד** היה כותב על הקערה שלו חֵלב וחקק האותיות ובקערה האחרת כתב בשר כמו כן חקוק כדי שיכירם שלא יבא לאכול בשר בחלב כלומר בקערה ישים בשר שאכל בה חלב [דף ס"ט] אמר לו חבירו מוטב שלא לכתוב פן יבא במקום הטנופת ולא אוכל בשר בחלב.

תשט.ג) מי שמשכיר סופר לכתוב מסורת לעשרים וארבע ספרים יעשה תנאי עם הסופר שלא יעשה המסורת ציורים עופות וחיות או כאלו ולא שום ציורין מה שהתחילו המסורת לכתוב בספר עשרים וארבעה ספרים (א) כי הראשונים היו בקיאין במסורת לכך כתבו בספרים ואם יעשה ציורים איך יראה ועוד לא יכתוב בצידי הדף כי כשיראה בדף לא יראה מה שבצידי הדף פונה לעומת פניו אלא צריך להפנות הצד אליו ומה שבדף לא יהיה מול פניו.

תשי.ד) **תורה** נביאים וכתובים שכתב בהם הסופר להפך התיבות או האותיות או הפסוקים כגון (בראשית מט יז) יהי דן נחש עלי דרך לא יכתוב למעלה ב' על הראשון וא' על התיבה האחרת להודיע שנכתב להפך כדי לקרוא המאוחר קודם המוקדם אלא ימחוק מה שטעה ויכתוב כסדר וכן באותיות ובפסוקים שהקדים המאוחר ואיחר המוקדם לא יכתוב למעלה ב' א' אלא ימחוק ויכתוב כסדר או יתלה למעלה תיבה שיהא כסדר חוץ מן שעל פי המסורת מאוחר ומוקדם וכן בפסוקים וכן בתפילות וברכות שמתפללים כי מחמת שהתפילה שגורה בפיו יקרא כמו שרואה כתוב בפניו ואל יחוש הסופר על הקלף.

תשיא.ס) **הכותב** סידור תפילות ובא לכתוב פעמים דבר אחד שכבר כתבו כגון מפני חטאינו וכתב את יום חג המצות הזה יכתוב פעם שנייה לצורך שבועות וגם לצורך סוכות מפני שיש שמתפללין שאינן בקיאין ואם יהיה כתוב ביום חג המצות והוא חג השבועות ישעה ויאמר כמו שהוא רואה כתוב לפניו ואם כתב סתם יום חג פלוני גם ישעו הקורין בו ואם כבר כתב רצה והחליצנו במנוחתנו באתה קדשתה יכתוב עוד בתפילת ישמח משה ובתכנת שבת ועל כל תפילה יכתוב כי לא ידע לחזור למעלה ועוד צריך לפסוק ער שיחפש אנה הוא וכן אצל כל מפני חטאינו ויעלה ויבא ואצל כל אתה בחרתנו). וכן כל כיוצא בו שכל מי שאינו בקי בא לטעות או לפסוק ער שיחפש על כן יכתוב הכל בפירוש (א) ויכתוב אותיות מלאים כי כותבים מלאים למי שאינו בקי כגון שרוצה לכתוב ושהר לבנו

ס) נכדפס סימן קל"ו. ג) כפול לקמן סימן תתמתק"ג. ד) תתע"ד. ס) תתפ"ס נשינויים. ו) תתפ"ו.

תשו. (ס) עיין לעיל סי' ת"ע ומה שכתבתי שם. אבל תמוה הוא לאמר כי רבנו נתכוון על הפייטנים.
תשח. (ס) כתבו הרמ"א והלבוש יו"ד סי' פ"ט: נוהגין לעשות סימן בסכין חולב וסימנך חריצי חלב.
תשט. (ס) צ"ל לפי שאין אנו בקיאין במסורות והראשונים היו בקיאין בכ'.
תשיא. (ס) כן נהגו הגאונים הקדמונים כמו שכתב רבנו נחשון בתשובות גאונים קדמונים ברלין

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לעברך באמת יכתוב וטהר (ב) לבינו מלא יו"ד לעובדך מלא וי"ו שבת קודשך אוהבי שמך וכיוצא בזה.

תשיב. **ואל** יכתוב אדם תפילין ומזוזות וספר תורה על קלף הלק יותר מדיי (א) או דיו רע שנורם לימחק ואם כתב אות מתיבה סמוכה לחבירתה (ב) שתינוק שאינו חכם כל כך קוראה עם תיבה שבצידה פסולה כגון שמעי שראל או כתב כך שמ עישראל הרי ע' אצל ישראל וכל אות שתינוק שיודע אל"ף בי"ת להכיר ובתפילין אינו יודע התיבה אם נכתב שום אות שלא כהלכה אם יקראנו כשירה שלא יקרא לבי"ת כ"ף או לכ"ף בי"ת.

תשיג.ס) **כשיש** לאדם להביא עמו ספר ודיו ודבר לה אל יביא בפעם אחת פן ישפוך על הספר ואם קרן שהוא סתום יקשור באזור שבמתניו וכתיב (יחזקאל ט ג) קס"ת הסופר במתניו.

תשיד.ע) **אדם** שכותב טעות ובעוד הדיו לח והוא מקנח הדיו באצבעו לא יקנח אצבעו שהדיו עליו שלקח מן הקלף לא יקנחנו במנעלו.

תשטו.ג) **סופר** שהיה כותב את השם ותיבה שלפני תיבת השם לא האיר בטוב שצריך להעביר הקולמוס עוד עליו כדי שיהיו האותיות של תיבה שלפני השם נכרים יפה בדיו וכבר התחיל לכתוב את השם ולא כתבו כולו לא יתכן שיפסיק באותיות של שם ויאיר תיבה אחרת.

תשיו.ד) (א) **כשמרובה** דיו על האות לא יקח ממנו דיו לכתוב השם ולא מן השם ויכתוב אות אחר.

תשיז.ה) **אם** היה סופר כותב והגיע לכתוב אלקי וכתב אלקיך לא ינקד על ך' כאילו אין ך' מן התיבה (א) אלא יניח כל התיבה כך ויקדשה ויכתוב אלקי.

תשיח.ו) **הבא** לכתוב שם אם נזדמן לו רוק או צריך להשליך מחושמו ירוק או ישליך מחוטמו תחילה ויקנח ידיו ואחר כך יכתוב ולא יתכן שיכתוב ובאמצע השם יפסוק או ירוק או ילכלך ידיו ולא יתכן כשאדם כותב את השם שידבר או ישחק [ע"כ] שנאמר (מלאכי א ו) לכם הכהנים בוזי שמי (שם ב ה) ומפני שמי נחת הוא וכשאדם צריך לנקביו לא יתכן להזכיר את השם שנאמר (תהלים קג א) וכל קרבי את שם קדשו.

תשיט.ז) **מי** שכותב את השם וכתב מקצת אותיות של שם לא ירוק רוק מפיו עד שיסיים השם כולו ואם שני שמות יחד כגון ה' אלקים לא ירוק בין זה לזה עד שיכתוב שניהם.

תשכ.ס) **הכותב** את השם לא סיים כל השם ובא אביו או רבו או נשיא לא

ס) תצ"ו. ע) תפ"ה. ג) תפ"ל. ד) תפצ"ח. ה) תפ"ל. ו) תפפ"ט. ז) תפפ"ט וכעין זה לקמן סימן תפתקכ"ט. ס) כפול לקמן סימן תפתקכ"ט. וכלפי שם השלמה ס'.

תר"ח סימן א': והן "שינוי" "בשינוי" שאמרו חכמים. (ג) צ"ל ליבנו וכן נתנו לכתוב בירושלמי ברכות פ"ד ה"ב ולא קנאת אדם תעלה על ליבנו ובבבלי ברכות י"ז א' לבנו בלא יו"ד אחר הלמ"ד. וכן בירושלמי ברכות פ"ב ה"א בפעם שני יצא. מקום שנהגו לשאול אבילים בשבת, שם הלכה ז'. ובבבלי שבת י"ג ב' אבלים בלא יו"ד אחרי הבי"ת, והנה גם בבבלי מצינו שחילקו בין מלא לחסר כגון פטורה דבריו קיימין פיטרוה לא אמר כלום גימטין ס"ה ועיין בכורי העתים תקצ"א צד 93 מה שכתב החכם שי"ר ע"ז. יתר על זה מצינו בבבלי עבודה זרה ט' א' וסימנך ספרא בצירא תנא תוספאה ופירש הערוך ערך ספר: מנהג הכותב מקרא לכתוב בחיסור כגון משה בלא וי"ו לאמר בלא ו' אבל התנא מנהגו לכתוב התיבה מלאה בלא חיסור, הרי כי גם חז"ל אמרו שראוי לכתוב התיבות מלאות.

תשיב. (ס) בשבת קל"ג ב': וכתב בו לשמו בדיו נאה. (ג) מנחות כ"ט ב'.
תשיו. (ס) עיין מ"ש הרמ"א יו"ד סי' רע"ד ס"ה שמתיר.
תשיז. (ס) שבועות ל"ה ב': לאחריו אינו נמחק.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

יסיר עיניו ולא יזוז לקום ולא ינוע ולא יסור עיניו מלכתוב עד שיסיים כל השם ואם שני שמות או שלשה או יותר כגון (א) (יהושע כב כב) ה' אלקים ה' אלקים ה' הוא יודע לא יקום אלא ינוע ולא יסור עיניו מלכתוב ס) עד שיסיים את כולם וכתיב (דברים כח נח) ליראה את השם הנכבד והנורא הזה וכתיב (מלאכי ב ה) מפני שמי נחת הוא ואם נצרך לנקביו או דברה אשתו עמו ונתקשה אברו לא יכתוב את השם.

זה מצאתי בספר אחר.

תשכא. ג) **וכן** אם יכול לעצור את עצמו כשמתפלל שלא ירוק בין שם לשם כגון ה' אלקינו ואם רוצה להתעטש מלמעלה אל יתחיל לכתוב ולא לדבר עד שיתעטש תחילה וירוק ואחר כך יכתוב וכן ידבר.

תשכב. **הכותב** את השם אפילו המלך שואל בשלומו לא ישיבנו היה כותב חמשה שמות כיון שנמר אחד מהם משיב.

תשכג. **הכותב** את השם אם יבא אדם לפתח אל יראה מי נכנס עד שינמור השם ואם שכח והביט או שמע קול זקן או אביו או מלך נכנס לא יעמוד כנגדו וכתיב (ישעיה מח יא) וכבודי לאחר לא אתן.

תשכד. ג) **שמעון** שכתב תפילין ומזוזות או שאר דברים מדברי תורה והנה ראובן צריך מדיו או קולמוס לכתוב כתב לא יקח הקולמוס והדיו מיד שמעון מפני שמבטלו ממלאכת שמים.

תשכה. ד) **אם** הטביל הקולמוס בדיו כדי לכתוב השם ונזדמן לו לכתוב כתב על משכון או כתב אחר באותה טבילת הקולמוס לא יכתוב אלא יכתוב השם ויטבול פעם שנייה לכתוב מה שחפץ.

תשכו. ה) **מעשה** היה באחד שלא היה מניח לכתוב מדיו שבקרנו כי אמר כבר הזמנתיו לכתוב בו דברי תורה ולא יתכן שיכתב להדיוט בו ואע"פ שאמרו (א) הזמנה לאו מילתא היא במקום שאוכל לקיים דברי אביי אקיים כל מה שאדם מחמיר על עצמו במקום דלא סתרי אהדדי על זה לא נאמר (קהלת ב יד) והכסיל בחשך הולך וכתיב (דברים כז ו) אבנים שלימות תבנה את מזבח ה' אלקיך וכתיב (שמות כ כה) לא תבנה אתהן גזית כי חרבך הנפת עליה ותחלליה שמא יהנה האדם מן הפסולת.

תשכז. ו) **ואותו** האיש לא היה משים משקה בכלי אלא כפי שחפץ לשתות כי לא היה מברך על כלי גדול פן ישאר אלא משים בכלי קטן ומברך ושותהו כולו.

תשכח. ז) **ובמעודה** משים בכלי מים או שום משקה כפי שסבור שהיה דיו לו באותה סעודה (א) כמו שאמרו (ב) השותה כוסו בבת וכו' הרי קטן היה והיה זהיר לאחר שבירך שישתהו ולא היה נותן לגוי לשתות מאותו כלי שהיה רגיל לברך עליו ולחם שבירך עליו המוציא (ג) לא היה נותן ממנו לעבד ושפחה ומן

ס) לפי העניה ג' בסימן ממתקס"ק. ג) ממ"ט. ג) ממ"כ. ד) ממ"ב. ה) ממ"ג. ו) ממ"ג. ז) ממ"ב.

תשכ. (ס) צ"ל אל אלהים ה' אל אלהים ה', אבל לפ"ז היה לו לרבנו לומר ששה שמות, ומלבד זה רבנו עצמו סותר דבריו שכתב בסי' תשכ"ב יעוי"ש.

תשכו. (ס) סנהדרין מ"ז ב'.

תשכח. (ס) צ"ל: ואינו נקרא כמו שאמרו כו'. (ג) פסחים פ"ז ב'. (ג) עיין אשל אברהם סי' קס"ז סק"א.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

המוציא היה משאיר מעט ואוכלו לאחר הסעודה או יבש במשקה על שם שיהא טעם של המוציא בפיו וכתיב (דברים כח ה) ברוך טנאך ומשארתך שירי מאכל (שמות כג כה) וברך את לחמך ואת מימיך וכתיב (יואל ב יד) והשאיר אחריו ברכה. ט) (ישעיה ג י) אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו בדבר שנאכל לא יננה.

תשכט. ג) כלי שהיה בו מים כגון כוס מלא מים ושפך מן הכוס לתוך הקדירה שיש בה עפצים לדיו ונשאר בכוס מן המים לא ישפוך בספל שיש בו מי רגלים או רעי לשפשפו וכן אם שפך מן הכוס מים בספל שיש בו רעי או לרחוץ ידיו שהם מטונפות בצואה הנשאר בכוס לא ישפוך על העפצים.

תשל. ג) אם הזה מן הדיו על אצבעותיו לא יתכן שילך כך לבית הכסא שהרי הדיו על אצבעותיו כשיקנח בהם אלא ירחוץ ידיו תחלה ואחר כך [דף ע'] יכנס לבית הכסא.

תשלא. ד) חכם נכנס לבית הסופר שכותב כתבי קדש ראה קולמסים מונחין על נבי קרקע אמר לו בקולמוס שכתבת בכתבי הקדש ושם הקדש אל תולזל בו ה) ראה כשהתחיל הסופר הספר כתב תחילה בגליון בשם ה' אמר למה עשית כן אמר על שם שסמך אצל בשם ה זה ספר אמר כתיב (בראשית ד כו) לקרוא בשם ה' זה ספר שצריך להתפלל שיצליחנו ושיסיים ולא לכתוב בספר בשם ה' דכתיב (דברים יג א) לא תוסיף עליו ולא תגרע ממנו וכתיב (משלי ל ו) אל תוסף על דבריו פן יוכיח בך ונכזבת. (א) ולא עוד אלא שזכה קנה ליטול ממנו קולמוסים לכתוב ספר תורה נביאים וכתובים.

תשלב. ו) אחד כשהיה כותב היה צריך כמה קולמוסים בשבוע לפי שהיה דוחק הקולמוס בקלף ותיקן לו קולמוסים מן עצם ענור מן השוקיים אעפ"כ כשהיה כותב מזוזות לא היה כותב אלא בקולמוס של קנה אבל דברים שבעל פה היה כותב בקולמוס של עצם אמר לו חבירו אם יפה אתה כותב בקולמוס של עצם תכתוב בו וכתיב (איוב יט כד) בעט ברזל ועופרת לעד בצור יחצבון.

תשלג. ז) אחד היה מעתיק מן הספרים ומן הפירושים והיה קורא בפיו וכותב וכל מה שהיה כותב היה קורא בפיו תחילה שאלו לו למה אתה קורא קודם שאתה כותב אמר קבלתי כשאדם קורא ומוציא מפיו השדים שומעים ומברכים אותו ועוד יזכור מה שיכתוב (א) וכתיב (שמות יג ט) למען תהיה תורת ה' בפיך וכתיב (שם שם) ולזכרון.

תשלד. (א) מהו נכתב תרתי תלתא מילין מן פסוקא מור עוקבן שלח כתב לריש גלותא דהוה דמיך וקאים בזמרין (ב) אל תשמח אל ניל בעמים ר' אחא כתב וכו צדיק לברכה ר' זירא כתב ולא וכר (ג) המלך יואש ר' ירמיה שלח כתב לר' יודן לשנוא את אוהביך ולאהבה את שונאיך.

ט) מהג"ד וכפול לקמן פיעון מהכ"ח. כלפי שם העכה ט'. י) מהג"ד. יא) מהג"ד וכעין זה לקמן פי' מהמתקג"ח. יב) מהג"ז. יג) מכאן עד סוף הפיעון כפול לעיל פיעון מצ"ג ולקמן פיעון מהמתקג"ו. יד) כפ"ב ומכאן עד סוף הפיעון כפול לקמן פיעון מהמתקג"ב. טו) כפ"ד והפיעון הזה כפול לקמן פיעון מהמתקצ"ג ולפלפי שם העכה ט'.

תשלא. (ה) סנהדרין ק"ו א' ובמס' ד"א רבה פ"ד.

תשלג. (ו) כן פסק הב"י ביו"ד סי' רע"ד ס"ב ומקור דבריו מהא דאמרינן בבא בתרא ט"ו ב': ומשה אומר וכותב, ועיין מגן אברהם סי' ל"ב ס"ק מ"ב.

תשלד. (א) ירושלמי מגילה פ"ג ה"ב מובא בתוס' גיטין ו' ב' ד"ה אמר ר' יצחק. (ב) צ"ל ישראל אל תשמח בעמים אל גיל. (ג) יואש המלך.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תשלה.ס) **אם** אדם כותב בכתביו ה' (א) להיותר מן דהקב"ה יכול למחוק שהרי אמרו (ב) בה' ב' נמחק לה' לי' נמחק אבל אלהינו נו אינו נמחק שכבר קדשו השם.

תשלו. ג) **אין** משנין את השם כלפי הדיוט כגון ששלח אחד לנדיב יהי כבוד אדוני לעולם ישמח אדוני במעשיו וזה לא יתכן שהרי אמרו (א) לא יעשה אולם וכתיב (שמות ל לב) ובמתכונתו לא תעשו כמוהו (ב) אל תמירני וזה משנה את השם להדיוט.

תשלז. מות וחיים ביד לשון (משלי יט כא) אם לענין עדות או רכילות כבר כתוב וכתיב (תהלים לד יד) נצור לשונך מרע הרי כבר קדמוהו רבנן אלא היקישא הוצרך להודיענו ביד לשון שלא יאמר אדם בפי לא אחטא אבל ביד אכתוב כתב לאחרים או אגרום שיכתבו אחרים או אוליך כתב של אחרים שיזיקו לאחרים לכך אמר מות וחיים ביד לשון אם על ידי לשונו מתים באילו בידו ואם בידו הוליך כתב או כתב או גרם שכתבו בו שטנה לאחרים כאילו בלשון וכתיב (ירמיה כט כה) יען אשר אתה שלחת בשמכה ספרים וגו' עד (שם שם כז) ועתה למה לא נערת בירמיהו הענתותי. לאנ) יוליך אדם כתב עמו (א) ואם רואה שהפריצים רוצים לשלוח בידו כתבם ואם הוא לא יקבל ישלחו ביד אחר יקח מידם ולא יתן למי שנשתלחו לו כדי שלא יבא תקלה על ידו ואם ירא מן המחלוקת לא יקבל ואם תפרו הכתב כדי שלא ידע מה שכתוב בו אל יקבלו עד שיאמר תראו לי ואקבלם ואם יוכל לקבלו ולשורפו כדי שלא יבא לידי תקלה (ב).

תשלח. ד) **שומר** פיו ולשונו שומר מצרות נפשו (משלי כא כג) אף לשונו בכתבו שלא ילמדו לשקר מתוכו וכשאדם חכם בא לכתוב אל יכתוב דברים שלא יכשלו בהם בני אדם כמעשה שדים שמא יעסוק אדם בהם או בכשפים או השבעות נמצא תקלה על ידי שכתבים והעתיקום ושעשאום וכתיב (תהלים עג טו) אם אמרתי אספרה כמו הנה דור בניך בגדתי לכך אל יכתוב אותם אדם אע"פ (א) שסנהדרין היו יודעים לא היו כותבים.

תשלט. ה) (א) **המורח** בחכמה ובמוסר מואם בחיי הבל וקונה חיים ארוכים לעתיד (ב) הוי זהיר וחכם במעשים ולא בהכמת דברים שהמעשים ילווך וחכמת דברים ישארו בעולם [ע"ב] הזה.

תשמ.ו) (א) **אל** יערב לך אם יכבדוך בשביל העושר אלא בשביל החכמה ומוסר. (ב) אלז) תקנא במי שגדול ממך ואל תבזה במי שקטן ממך (ג) כמה מנונה כסילות בזקן (ד) אל תמסרו החכמה למי שאינו ראוי לה פן תרמסוה ואל תמנעוה מן אנשים הראויים לה הרבו צדק וזה יועיל לכם לעתיד.

תשמא. (א) **רבי** יוסי הגלילי אומר גדול התלמוד שקדם לחלה מ' שנה ולמעשרות נ"ד שנה ולשמיטין ס"א וליובלות (ב) ק"ב וכשם שנענש על התלמוד

ס) ממק"ט. ז) ממק"מ. ג) ממק"מ. ד) ממק"ח. ה) כפ"ה. ו) כפ"ו. ז) כפ"ז.

תשלה. (ס) צ"ל להיות רמז להקב"ה. (ג) שבועות ל"ה ב'.
תשלו. (ס) ראש השנה כ"ד א'. (ג) סנהדרין ל"ח ב'.
תשלז. (ס) צ"ל אלא א"כ יודע שלא יזיק לשום אדם ואם כו'. (ג) צ"ל זהו טוב.
תשלח. (ס) סנהדרין י"ז א'.
תשלט. (ס) מבחר הפנינים שער א' סי' ז'. (ג) שם סי' י"ב.
תשמ. (ס) שם סי' ל"ד. (ג) שם סי' מ"ב. (נ) שם סי' נ'. (ד) שם סי' נ"ד.
תשמא. (ס) ספרי עקב פיסקא מ"א וקידושין מ' ב' ובקידושין ד' יוסי סתם. (ג) צ"ל ק"ג.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

יותר מן המעשה כך נותן שכר על התלמוד יותר מן המעשה שנאמר (דברים יא יט) ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם ומהו אומר (שם שם כא) למען ירבו ימיכם וימי בניכם ואומר (תהלים קה מד מה) ויתן להם ארצות גוים ועמל לאומים יירשו בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו ינצורו (דברים ז יא) אשר אנכי מצוך היום לעשותם (ג) שאם שמע מפי קטן שבישראל יהיו בעיניו כשומע מפי חכם מפי סנהדרין כמפי משה שנא' (קהלת יב יא) דברי חכמים כדרבונות וכמסמרות נטועים בעלי אסופות נתנו מרועה אחד וכשומע מפי הקב"ה.

תשמב. ברכות בחשבון (שה"ש ז ה) ברכו"ת (א) בנימטריא שבעים וקנים המים דברי תורה הבריכה הוא ההכם שהכל יושבים עליו כך חכמים (במדבר יא יז) ונשאו אתך במשא העם.

תשמג. (א) **שמור** תשמרון (דברים יא כב) לכל אדם הזהיר שהכל בתורה וכן הוא אומר (שם לג ד) תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב כהנים לוים וישראלים לא נאמר אלא קהלת יעקב וכן הוא אומר (שם כט ט) אתם נצבים היום כולכם (ב) מה אילו לא היה (ג) משה בשעתו עורא בשעתו ר' עקיבא בשעתו היתה משתכחת ואומר ודבר בעתו מה טוב דבר שאמר שקול כנגד הכל.

תשמד. כתיב (תהלים קיט א) אשרי איש ירא ה' במצותיו חפץ מאד לנבי מצות כתיב מאד בתורת ה' חפצו ואינו אומר מאד בתורת ה' חפצו ללמוד לשמה (שם א ב) ובתורתו יהגה יומם ולילה להעמיד דבר על בוריו במצותיו חפץ מאד אילו פסקי הלכות כשיבא לידו מעשה שידע אם לאסור או להתיר וכן הוא אומר (שם מ ט) לעשות רצונך אלהי חפצתי ותורתך בתוך מעי פסקי הלכות לעשות מעשה על ידם.

תשמה. כתיב (משלי יג יד) תורת חכם מקור חיים לסור ממוקשי מות וכתיב (שם יד כז) יראת ה' מקור חיים לסור ממוקשי מות אם תורת חכם ביראת ה' אז לסור ממוקשי מות תורת חכם כיון שעוסק בתורה ומחדש בה נאילו היא שלו וממנו באה ואפילו אינו מחדש בה אלא מסדרה כגון מור יהודאי נאון (א) כיון שראה שהלבבות מתמעטות עשה הלכות גדולות בקוצר כי אמר (קהלת ד ו) טוב מלא כף נחת ממלא חפנים עמל ווהו תורת חכם מאחר שהוא מסדרה בקוצר שידע האדם כי אדם שעוסק בתלמוד ושוכח טוב שילמוד הלכות גדולות ויחזור שידע המצות ואם גם זה אינו יכול לדעת ילמוד אגדות או מקרא ואם גם זה לא ידע אם יודע לכתוב יכתוב ספרים וישאיל או ישכיר סופרים וישאיל ספרים שילמדו בהם ואם אין לו יעסוק בתקנת חכמים כדי שלא יתבטלו מתי היא תורת חכם כשהיא מקור חיים שנובע כמקור (ב) ואינו מנמנם ומזכה את הרבים לסור ממוקשי מות.

תשמו. ואם חכם כתב ספרים הרבה כגון תוספות אל יחויק טובה לעצמו לומר אינצל מגהינם הרי (א) שלמה המלך שאיזן וחיקר ותיקן לישראל עיקר של התורה אעפ"כ (ב) רצו למנותו עם ג' מלכים שאין להם חלק לעולם הבא.

(ג) שם בספרי רק קיצר רבנו בדבריו.

תשמב. (א) ר"ל עם הכולל היינו עם תיב"ת ברכות לספור אותה למנין א' ועיין ספרי שם.
תשמג. (א) ספרי עקב פיסקא מ"ח. (ב) ספרי שם. (ג) צ"ל שפן בשעתו משה כו'.
תשמה. (א) מעין לשון הרמב"ם בהקדמתו לספר היד. (ב) קדושין ל' א'.
תשמו. (א) עירובין כ"א ב'. (ב) סנהדרין ק"ד ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

עינייני לומדי תורה

תשמז. (א) תורה היא דומה ליין ואדם הוא הכלי ומשבחין היין אם הוא טוב ולא את הכלי כך היא התורה היא משובחה ומי שיוצאה ממנו מה טיבו ועוד (תהלים יט ח) תורת ה' תמימה כשיוצאה מפי תמים או הדברים נשמעים אבל כשאינו תמים אפילו אומר דברים נחמדים מפו נמאסים בעיני הבריות (איכה ד ב) המסולאים בפז איכה נחשבו לנבלי חרש נמצא זה תלמיד חכם הממאס את תורתו נפרעים ממנו על שנרם שדברים נחמדים נמאסים על ידו.

תשמח. (א) העוסק במקרא מידה שאינה מידה שכל ימיו יעסוק רק בפשט אל יעסוק (ב) מנעו בניכם מן ההגיון וכל אדם שסתום לבו אסור לו לעסוק ברברי שיחה בטלה זהו (קהלת ב ב) לשחוק [דף ע"א] אמרתי מהולל וכת' (תהלים א א) ובמושב לצים לא ישב וכתיב (יהושע א ח) והגית בו יומם ולילה (תהלים קיט צז) כל היום היא שיחתי (ישעיה סב ו) כל היום וגו' תמיד לא יחשו ואם לבו סתום מתורת העסק יחזור עם חבירו כי היושב לבדו נלאה מהרה שנאמר (שמות יח יד) מדוע אתה יושב לבדך (ג) ומתרגמינן מילאה תלאי או יעסוק במדרשים או בקריאה או באגדות או (ד) כר' זירא שהיה עומר כנגד רבנן (ה) או במילי דיבדיחותא טעמים לשון אגדה ואחר כך עומק ההלכה או יכתוב ספרים וזוהו (קהלת ז יח) טוב אשר תאחז בזה הלימוד וגם מזה אל תנח את ידך מזה זהו הכתיבה שנאמר (שמות לב טו) מזה ומזה הם כתובים וגם אגדות (קהלת ז יח) כי ירא אלקים יצא את כולם. אם[ב] עסק אדם בקרייה ילך עם עוסקי מקרא אם במשנה ילך עם עוסקי משנה וכן באגדה וכן עם כותבי ספרים לכך ירא אלקים יצא את כולם וגם מזה אל תנח ידיך.

תשמט.[ג] יש אדם מצליח בלימודו כשהוא עוסק לבד יותר ממה שאם היה לו חבר לכך נאמר (משלי ה יז) יהיו לך לבדך ויש מי שמצליח יותר בלימודו ממה שילמוד לפני רב ויש שיצליח לפני רב יותר אלא שהרב גאה ולא יודה על האמת או כעסן שמא יעניש או מתבייש ומצטער כשאינו יודע להשיב או אינו הגון וכן חבר או רב שצריך לרדותו או לנדותו או לביישו מוטב שילמד לבדו פן יחניף לרבו או לחבירו ועל כולם אמר (א) (משלי כג א) בין תבין את אשר לפניך.

תשנ.[ג] ויש אדם אע"פ שאינו צריך לעשות מלאכה שאעפ"כ צריך לעשות כגון שלבו מלא תוגה או לבו נוטה להרהור עבירה או לדברי הבלים אז מותר לעסוק (א) בדרך ארץ שלא ישתטה ושלא יהרהר לעבירה אבל אם יכול לבטל על ידי עסק לימוד או עסק כתיבה או בעסק מצות תוגות והרהורים שבלבו או אסור בדרך ארץ או אם יכול לחבר אליו חבר טוב וללמוד לפניו מלאכה אע"פ שמבטל עסק תורה מותר.

תשנא.[ד] אם יש לאדם עושר להשכיר אחרים אל ילמד בניו כדי שלא ימעט בלימוד שלו וישכיר מלמדים לפניו ואם רופא אומן הוא ואי אפשר על ידי אחרים או פיקוח נפש עדיף מלימוד.

ב) ממקמ"ג. ג) ממקמ"ד. ג) ממקמ"ה. ד) ממקמ"ו.

תשמז. (ס) תענית ז' א'.

תשמח. (ס) בבא מציעא ל"ג א'. (ב) ברכות כ"ח ב'. (ג) צ"ל וגו' נבול תבול ומתרגמינן מילאה. (ד) ברכות כ"ח א'. (ה) שבת ל' ב': מקמי דפתח כו'.

תשמט. (ס) חולין ו' א'.

תשנ. (ס) כתובות נ"ט ב' שהבטלה מביאה לידי שעמום כו'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תשנב. כתיב (דברים ד ו) כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים וכתיב (ירמיה ח ט) בדבר ה' מאסו וחכמת מה להם וכתיב (איוב כח כח) הן יראת ה' היא חכמה וסור מרע בינה הרי תורה ונביאים וכתובים מעידים שאין חכמה ובינה אלא בחכמת התורה. לא ילמוד אדם שום תורה אלא המביאה לידי יראת שמים שנאמר הן יראת ה' היא חכמה כמה חכמות אמר שלמה ולא ניתנו להכתב אלא המביאות לידי יראת השם שנאמר (קהלת יב יג) סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם בזה העסק צריך כל האדם לעסוק ולא שאר חכמות כמו חכמת דייל טקא של גוים אלא חכמת שהם לתורה ויראת השם ואם נותנים לאדם לומר חידה כדי להראות חכמתו אל יעבר רגע אחר בשביל זה ואל יאמר טוב הוא שיראו הגוים חכמתו לכך נאמר (דברים ד ו) כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים שנאמר (תהלים קיט מו) ואדברה בעדתיך נגד מלכים ולא אבוש אבל למוד מה שתשיב לאפיקורוס והכל בדברי תורה.

ס) (ישעיה ח טז) צור תעודה חתום תורה בלמודי תעודה שצריך לחפש אחר ראיות שיהו מעידות על הדבר שכן הוא חתום תורה אילו פסקי הלכות אם חכם לומר כדי להבין הקושיות והתירוצים צור תעודה ואם אינו מבין חתום תורה בלמודי ולא בלימוד של נצחון כגון שנים שמתווכחין כדי לנצח זה את זה אל תלמדם.

תשנג. ג) **לעולם** יעסוק אדם בתורה אפילו שלא לשמה פירוש מיראה (א) דאילו לקרותו ר' גוי גמור הוא והכי איתא בתורת כהנים (ויקרא כו ג) אם בחוקותי תלכו כל העוסק בתורה שלא לשמה ראוי לו שלא בא לעולם שכל העוסק מאהבה יושב בצל שכינה ונהנה מזיו הכבוד.

תשנד. ג) **לא** ישא אדם ספר להפך כדי שלא יהא נהפך מה שלמעלה למטה כיצד חשב אדם ללמוד לשמה יחשוב בלבו כל מה שאלמוד אקיים.

(א) הפוסק ד) מדברי תורה ועוסק בדברי שיחה מאבילין לו נחלי רתמים שנ' (איוב ל ד) הקוטפים מלוח עלי שיח (ב) נחלי רתמים לחמם ואם יקיים הרי היא לשמה אבל למד [ע"ב] (ג) המרצה מעות מידו לידה כדי להסתכל בה לא ינצל מדינה של גהינם והוא צופה הרי יענש גם על מה שלמד דוגמת נביא שעבר על מה שנאמר לו או כגון ששומע מן הנביא ועבר על דבריו כגון (ד) (מלכים א יג) אותו שהכהו האריה כך הלומד ואינו מקיים.

תשנה. יחשוב אדם כמה היה זריז וממהר להרויח כסף או במקום שהיה לו מטמוניות שם כך לדברי תורה לעשות המצות ומעשים טובים שנאמר (משלי ב ד) אם תבקשנה ככסף וכמטמנים תחפשנה כמו שעמלים עד שימצא הכסף כך תעמול למצוא דברי תורה על העיקר (ש"ב כב לא) אמרת ה' צרופה ה) (א) כמו שצורפין הכסף על ידי נחלים כך נתנה תורה מתוך האש.

תשנו. ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו (בראשית א כו) למה נעשה אדם לשון רבים ולא אמר אעשה אדם כי רמז לבני אדם שאף הם יעשו אדם שיהא בצלם ובדמות כלומר כל זמן שאדם עוסק בתורה לשמה שניתנה מן השמים ויראו שמים כתיב (שמות כ כ) ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו וכתיב עליהם (תהלים פג ו) אני אמרתי אלקים אתם ובני עליון כלכם אבל כשאין מקיימין את התורה כתיב (שם עג כ) בעיר צלמם תבוזה ואומר (שם מט יג) נמשל כבהמות נדמו נעשה אדם בצלמינו (ירמיה טו יט) ואם תוציא יקר מוולל כפי תהיה (תהלים קלט יז) ולי מה יקרו רעיך אל ועוד

ס) כ"מ. ג) כ"ע. ד) מפקמ"ז. ה) מפקמ"ם. ה) כפול לקמן פ' מפמפ"ג.

תשנג. (ס) עיין ברכות י"ז א' ופסחים נ' ב' ובתוס' שם.
תשנד. (ס) חגיגה י"ב ב'. (ג) צ"ל ושרש רתמים. (ג) ברכות ס"א א'. (ד) סנהדרין פ"ט ב'.
תשנה. (ס) מדרש שוח"ט מזמור קי"ט אות ע"א: הקב"ה צירף את התורה:

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

יעסוק בפריה ורביה. (א) יצתה בת קול ואמרה אילו ואילו דברי אלקים חיים הם לקבל לו שכר שיקבלו בית שמאי שכר על דבריהם כבית הילל אבל אחר שיצתה בת קול (ב) ואמרה מי שיעשה כבית שמאי מאחר שכבר יודע שהלכה כבית הילל (ג) מכאן משמע מי שעוסק בתורה לשמה לא נתכוון להיות הלכה כמותו יקבל שכר כמי שהלכה כמותו ולכך הוצרך לומר אילו ואילו דברי אלקים חיים הם אבל אם רבים אוסרים וכולן כוונתם לשם שמים והמעט חולקים אע״פ שכוונת כולן למובה עון הוא אם לא יעשו כמו שהרבים אומרים ועושים.

תשנז. (א) **לעולם** הלכה כדברי המרובים לא הוזכרו דברי יחיד בין המרובים אלא שמא תצטרך להם שעה ויסמכו עליהם וחכמים אומרים לא הוזכרו דברי יחיד בין המרובים אלא מתוך שזה (ב) אומר טהור וזה אומר טמא כדברי ר׳ אליעזר שמעתה.

תשנח.(ה) **אם** אדם מתווכח עם חכם אל יהיה לו צער אם ינצחו אותו שיתחכם יותר שאם הוא נוצח את החכם לא הרויח אבל אם החכם נוצח הרי יודע מה שלא ידע.

תשנט.(ג) (א) **אמר** ר׳ יודא ב״ר אדא (מלאכי ג יח) ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלקים לעורך אלקים לאשר לא עבדו לעורך אלקים שלא יעשה אדם תורה קרדום להשתמש בה ולא עטרה להשתמש בהם.

תש. (א) ר׳ יהושע אמר שנה אדם ב׳ הלכות ביום וב׳ הלכות בלילה ועשה מלאכתו כל היום באילו קיים (ב) כל העולם כולו וכת׳ פעמים (דברים ו ז, שם יא יט) ובשכבך ובקומך למה אמר ב׳ הלכות ביום וב׳ הלכות בלילה כנגד ב׳ פסוקים (יהושע א ח) והגית בו יומם ולילה (תהלים א ב) ובתורתו יהגה יומם ולילה הרי ב׳ יומם וב׳ לילה כיון שאמר (יהושע א ח) לא ימוש ספר התורה הזה מפיך הרי ריבה והגית בו יומם ולילה ואין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט כמו שאמר ר׳ יהושע.

תשסא.(א) **ולעיתא** בתרא מ׳ זימנין כל דבר תורה שאדם ירא פן ישכח יאמר אותו מ׳ פעמים. (ב) הקיש ג׳ ג׳ קלי עולם לג׳ אבירי עולם ללמד שבית דינו של גדעון ושל שמשון ושל יפתח שקולים כנגד משה ואהרן ושמואל ולא עוד אלא סמך הגדולים מכאן ומכאן והקטנים באמצע הקיש קלי עולם כשמתבוננים לשם שמים ובשעושין על פי הצדיקים לפי (ג) שהקב״ה לב שאינן פקחין לדעת כלב פקחין שהיו בדורות הראשונים שאם לא תאמר כך יכול כל דור לומר למה לא נבראתי בימים הראשונים שהיו חכמים גדולים והייתי לומד תורה הרבה ואומרים לו מה איכפת לך אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים וכשלא ישב בטל אלא יהגה כל עת כשיכול אע״פ שאין לבו חריף כל כך.

תשסב.(ד) **טוב** לאדם שיעסוק ויחזור עם אותם שאינם יודעים כל כך כמותו כדי שלא ילכו בטלים משיחזור עם חביריו הדומין כמו שאמרו (א) המלמד [דף

ס) כפ״ע. ב) כפ״ע. ג) תמקמ״ע. ד) תמק״כ.

תשנו. (ס) עירובין י״ג ב׳. (ב) צ״ל ואמרה הלכה כבית הילל כו׳. (ג) חסרון הניכר יש כאן וצ״ל: עבירה היא בידו מכאן.

תשנז. (ס) תוספתא עדיות פ״א. (ב) בכ״י ערפורט כן הגירסא: שזה אומר טמא וזה אומר טהור זה אומר טמא כדברי ר׳ אליעזר אמרו לו כדברי ר׳ אליעזר שמעתה.

תשנט. (ס) מדרש שוח״ט מזמור ל״א ולפנינו: רב אחא בר אדא.

תש. (ס) מכילתא בשלח מסכת ויסע פרשה ב׳. (ב) צ״ל כל התורה כולה ויעויין מנחות צ״ט ב׳ ובילקוט תהלים רמז תרי״ד מה שהביא מהמדרש בשם ר׳ יהושע וצ״ע.

תשסא. (ס) ירושלמי עירובין פ״א ה״א ויעוין בבלי ברכות כ״ח א׳: תנא מניה ארבעין זמנין. (ב) בבלי ראש השנה כ״ה א׳, אבל לשון רבנו הוא מהירושלמי ר״ה פ״ב ה״ח. (ג) צ״ל שאצל הקב״ה לב שאינן פקחים בדורות האחרונים כלב פקחים שהיו בדורות הראשונים.

תשסב. (ס) ב״מ פ״ה א׳.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ע"כ] בן עם הארץ תורה מבטל גזירות (ב) ור' פרידא היה אומר ארבע מאות פעמים לתלמיד כי זה דומה למת מצוה שאין לו עסיקים לחזר עמו ואם יש לו חבר לחזר עמו אינו זקוק לו אם הוא עשיר אומר לו (ג) וקנה לך חבר ואם אינו כחפצו יחזור עמו ואע"פ שמפסיד עמו מתורתו מתקיימת בידו.

תשסג.ב) **מעשה** באדם אחד שהיה מחזר עם בני עניים והיה הולך אחריהם ומחזר עמהם ג' פעמים בכל יום.

תשסד. **זקן** תלמיד חכם היה ומעולם לא נבח בו כלב פעם אחת נבח בו כלב הלך לאשתו ואמר לתקן לו תכריכין לא היו לו ימים מועטין עד שנפטר: אמרו עליו שהיה רגיל במקום שהתינוקות היו רגילין ללכת לבית רבן היה מהלך להם פירות ואגוזים כדי שיעסקו בתורה וכשעומדין מבית רבן היה נותן להם פירות ואגוזים ושואל להם מה היו לומדים והיו עוסקין בתורה בשביל זה לא נבח בו כלב.

תשסה. (א) **מצוה** שאין לה עוסקין יעסוק בה האדם ויכפלו שכרו ואע"פ שאמרו (ב) העוסק במקרא מידה ושאינה מידה פעמים שגדולה יותר מן עסק התלמוד כגון שיש עמי הארץ או אחרים שאין עוסקים בתלמוד והולכים ושומעים מפיו מקרא שאם לא היה מלמדם מקרא לא היו לומדים כלל לא תלמוד ולא מקרא ויש פעמים שאסור כגון שאין מומחה בעיר ובקי באיסור והיתר לכך טוב שכל עסקו יהא בתלמוד וזוהו (ג) ושם דרך לשום לב למידות שהקב"ה חפץ פעמים שבמידת המקרא טוב לעסוק ופעמים להפך שאם באה לו מצוה עוברת שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים הרי (תהלים קיט קכו) עת לעשות לה' הפרו תורתך ואי אפשר על ידי אחרים לא ימוש ספר התורה הזה מפיך והגית בו ואם אדם שאינו בן תורה והוא לא קיבל ללמוד ואחיו בן תורה הרי זה שהוא עם הארץ יותר טוב שיעסוק בדרך ארץ שיפרנס את אחיו ואחיו ילמוד ואם היה ראובן עשיר ואינו יכול ללמוד כי לבו קשה להבין וגם ישכח ושמעון אחיו חכם בתורה אם שמעון יאמר לראובן תן לי כסף שארויח בו ואם ראובן חפץ להכין לו מזונות מצוה שלא יתן כסף בידו כדי שלא יבטל מעסק תורה.

תשסו. (א) **תני** ר' שמעון בן יוחי אם ראית את הבריות שנתייאשו ידיהם מן התורה עמוד והתחזק בה ואתה מקבל שכר כולם מאי טעמא הפרו תורתך עת לעשות לה' וכן אם רואה אדם שנתייאשו מן מסכתא או מן סדר או מן מדרשים יתחזק באותם דברי תורה שאין להם עוסקים וכן במצות שאין עוסקין בהם יעסוק בהם ויקבל שכר כולם(ג) כי מצוה שאין לה דורש הרי היא כמת מצוה לכן דרוש אותה ומסכתא ומדרש שאין דורשין אחריהן ואין עוסקין בה רדוף אחריהם ועסוק בהן כי מביאין לדין על דברי תורה שאין עוסקין שנאמר (קהלת יב יד) יביא במשפט על כל נעלם שהמצוה מקטרנת ואומרת מה גרועה אנכי שנעלמתי מכל וכל וכתיב (שם ז יח) כי ירא אלהים יצא את כולם לכך כל מצוה ומסכתא שאין להם עוסקין יעסוק בהם אדם ויקבל שכר גדול שזה דומה לאיש נכבד שבא לעיר והכל מכבדין אותו ואם אחד אין מכבדו אין ניכר ברוב עם ואם הולך הנכבד לעיר אחרת ואין מכבדין אותו ובא אחר ומכבדו הרי זה משובח מכולם.

תשסז. (א) **התלמוד** קודם למעשה כהדא דר' אבהו שלח בריה לר' חנינא בטבריא שלחון ואמרון ליה גמיל הוא חסר. שלח כתבית לבריה המבלי

ב) תמצ"ב. ג) כעין זה בפי' מקצ"ז.

(ג) עירובין נ"ד ב'. (ג) אבות פ"א מ"ו.

תשסה. (ב) כעין זה לעיל סי' תקפ"ו וסי' א'. (ג) בבא מציעא ל"ג א'. (ג) מועד קטן ה' א'.

תשסו. (ב) ירושלמי ברכות פ"ט ה"ז.

תשסז. (ב) ירושלמי פסחים פ"ג ה"ז ועיין בבלי קדושין מ' ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אין קברים בקסרי שלחתיך במבריא כבר נמנו בעלית בית ארים בלוד התלמוד קודם למעשה רבנין דקיסרין אמרין הדא דאת אמ' כשיש שם מי שיעשה אבל אין שם מי שיעשה המעשה קודם דלמא ר' חייא ור' אסי ור' אמי עניין... (ב) אמר לון אן הויתון אמרין לו נמלון חסד אמ' לא הוה תמן חורנין אמר ליה מגיר הוה.

תשסה.ס) **אדם** אחד שהיה בבית אחד שהיה שלשה אוכלין על שלחן אמרו לו אכול עמנו ותשמע ברכת המזון בזימון אמר להם אתם מאריכין על השלחן ומדברים דברים בטלים ואני אוכל במהירות ומיד אני עוסק בתורה.

תשסט.ס מי(א) שאכל ילך ד' אמות אפי' אם לומד (ב) (ויקרא יח ה) וחי בהם ולא שימות בהם.

תשע. אם ילד שעשועים כי מדי דברי בו (ירמיה לא יט) והלא אמרו (א) כל זמן שאדם [ע"ב] מרבה שיחה עם האשה או עם אשתו בטל מדברי תורה ואין אומרים כי מדי בו אלא בדברי תורה שנאמר (משלי כג טו) בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני מהו גם אני גם אני אהיה חכם המחכים את רבו ועוד אדם שהוא בצער ואין לבו יכול להבין מפני הצער מעט יסיר צערו על ידי הילוך ואחר כך יעסוק בתורה ועוד לב שהוא בצער בשבת ידבר עם הנער לבטל ולהסיר תונה מלבו ואל ישייל עם הילד בבית הכנסת ולא ינשק.

תשעא.ג) **תלמיד** חכם שאינו יכול להתאפק מלהרהר אחרי דברי תורה כשהוא בבית הכסא אם יש לו בנים קטנים יביאם שמה עמו ויהיה עסוק עמהם ולא יהרהר בדברי תורה ולא הירהורים רעים ואם ירא פן ירגילם ויבטלוהו בשיעסוק בתורה או מי שאין לו בנים(א) אם צריך לשום חשבון במעות היאך נשא ונתן לחשוב או שום דבר שבבית אל יחשוב אותם אלא בבית הכסא כדי שלא יהרהר אחר דברי תורה הרי כשהוא במקום טהור יעסוק בתורה נמצא מרויח שעה לתורה וניצול מעבירה.

תשעב.ג) **אם** המלך ברוב חיל ותפארת והנה הצדיק הלך לקראת המלך פעם אחרת לא יבטל למודן כדי ללכת לקראת המלך אבל אם שמע שהמלך יבא בחיל יותר וכסבור גדול יותר הרי הולך ואם לאו לא ילך.

תשעג.ד) **טוב** אחרית דבר מראשיתו (קהלת ז ח) אם לומד בשעת קציר ובציר ובשעה שהיה יכול להרויח ואינו עוסק אז בריוח ועוסק בתורה (א) ואם לא יעסוק במלאכה זהו אחרית דבר מראשיתו אבל אם יש לו ממון הרבה רק שיהא ממונו ביד נאמנים להרויח יכול להתפרנס יותר טוב שיעסוק בתורה דבר אחר טוב אחרית דבר מראשיתו אם אדם מתאוה לאשה ויודע שהיא זונה או רגונית הרי שקר כשם שנשמעת לו כך לאחר ואפילו צנועה היא הואיל והיא רגונית לא יקחנה אלא יקח צנועה שאינה רגונית ד"א טוב אחרית דבר מראשיתו הרואה את הנולד אדם אחד היה עני והיו הציבור רוצים ליתן לו מבים של צדקה ולא רצה לקבל אמר אני אשתדל מעיר לעיר בסחורה ולא אצטרך אמר החכם אם הדרך משובש אם תלך הרי יתפשוך וצריכים הציבור לפדותך לא חשש והלך ונתפש ופדאוהו אמר החכם הרי לכמה שנים היה לך דיי פרנסה במה שפדאוך ועתה צריך אתה שיפרנסוך וגם לפריון לכך טוב אחרית

ס) ממקנ"ג. ג) ממקנ"ד. ד) ממקנ"ה. ה) ממקנ"ג.

(ג) צ"ל למיתי גבי ר' אלעזר אמר.

תשסט. (ס) שבת מ"א א' בבא מציעא קי"ג ב'. (ג) יומא פ"ה ב'.

תשע. (ס) אבות פ"א מ"ה.

תשעא. (ס) כעין זה כתב רבנו יונה בספר היראה כי ירגיל עצמו שם בחשבונות.

תשעג. (ס) חסרון יש כאן וצ"ל: ולא יהיה לו מה לאכול הרי יותר טוב שבתחלה יעסוק במלאכה ואח"כ יעסוק בתורה זהו טוב אחרית דבר מראשיתו, אבל כו'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

דבר מראשיתו אם מראשיתו טוב אז יהיה אחריתו טוב שמתחילה היה סבור עון הוא לקבל הצדקה ואילו היה מקבל לא היה נתפס.

תשעה. ס) (א) **פעמים** שביטולה של תורה זו היא קיומה הרי (ב) אמר רבא במטותא מינייכו לא תיתו קמאי בניסן ובתשרי כי (ג) אם אין קמח אין תורה ומה שאמרו (ד) דורות הראשונים שעשו תורתן קבע ומלאכתן עראי זה וזה נתקיימו בידן אלא דורות האחרונים שעשו תורתן עראי ומלאכתן קבע זה וזה לא נתקיימו בידן ואמר אביי הרבה עשו כר' שמעון ולא עלתה בידן כר' ישמעאל ועלתה בידן הרי דר' יהודה קשה לאביי ורבא אלא בימי ר' יהודה שהיו חסידים ולומדים לשמה וכל מה שהיו יכולים להעמיק לעשות רצון הקב"ה והיו בוטחים בו מספיק להם צרכם ומה שאמרו דורות האחרונים לא עלתה בידם לפי שהיו יכולין ללמוד בקבע ולא עשו. כשרואה ג) אדם שיש לו פרנסה והוא יכול במלאכת עראי להרויח כדי צרכו או לא יאמר אם אין קמח אין תורה ולא יעשה תורתו עראי ומלאכתו קבע אלא תורתו קבע ומלאכתו עראי ולא ישב בטל רגע אחד כי יותר מענישין את האדם כשיושב בטל או עוסק בדברים בטלים ממה שעוסק במלאכתו אע"פ שיש לו הרבה וכשרואה האדם שיש לו נאמן שיעסוק במה שיש לו והוא מאמינו או יעשה כר' שמעון בן יוחי לקיים (יהושע א ח) והגית בו יומם ולילה ולא יעסוק כלל במלאכה ואם יש לו נאמן ואינו רוצה לעסוק בשלו מפני שרוצה הנאמן לעסוק בשל עצמו אם כן יתן בידו למחצית שכר ולשליש אם יכול [דף ע"ג] להתפרנס באותו חצי הריוח שיניע להלקו ולא יתן את שלו לאֲלָמִים אפי' בפני עדים אבל החכם עיניו בראשו של דבר מה יוולד בסוף הדבר שמא צריך לבא לדין עמו אע"פ שיש לו עדים(ה) ויאמר אל תשיב לי אלא בפניהם מכל מקום צריך לעכב את התפילה עד שיעשו לו דין לכך ידע ויחקור תחילה שמא לבסוף יהיה עון ואל יאמר בעל כרחי הוא שאינו רוצה להיות נוקק אלי לפי שמתחילה גרם לפי שאמרו (ו) שבועה אינה זזה מבין שניהם לפי שלא היה לעשות שום משא ומתן עמו ולא שום עסק ואל יתן לאדם שחומד ממון ולא לאדם שהוא יודע שידחה אותו מיום ליום ולא למי שיברור לו שהוא נאמן אבל בני ביתו של הנאמן יש מהם שאינם נאמנים וחשודים ואם אין אדם יכול להרויח בחלק שמניעו או הוא יעשה בעצמו ועוד אם לא היה לו לפרנס אלא בני ביתו לא היה צריך לעשות מלאכתו קבע אלא שיש עמו יתומים אלמנות או עניים או זקנים שאינם יכולים לעמול אז יעסוק במלאכתו קבע ואם הוא איש שמחדש טעמי תורה שאם יעסוק בדרך ארץ לא יחדש ואין כיוצא בו בעיר או התורה חביבה והוא שימצא בעיר שיפרנסו את העניים שהוא מפרנס וכיון שהאדם מוצא הצלחה וספק באומנתו (ז) אל יעזוב אומנתו ויתפוס באומנות אחרת אלא אם כן לא יכול בלא עון. ברא הקב"ה לבריות בלא עמל מזונות (ח)ולאדם הראשון שחטא בעמל שנאמר (תהלים קד יד) מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם וכל מלאכת מצוה שאיפשר לעשות על ידי אחרים אל יבטל עסק תורה בעבורה אלא אם כן יהיה חילול השם אם לא יעשנה.

תשעה. ג) (א) **וכל** מצוה הבאה עבירה על ידה מוטב שלא יעשה המצוה כמו לשמח

ס) ממקו"ז. ג) ממקו"ח.

תשעה. (ס) מנחות צ"ט ב': ולפנינו: זהו יסודה. (ב) ברכות ל"ה ב'. (ג) אבות פ"ג מי"ג. (ד) ברכות ל"ח ב'. (ה) שבועות מ"א ב': אם אמר אל תפרעני אלא בעדים צריך לפורעו בעדים. (ו) שם ל"ט ב': מלמד שחלה שבועה על שניהם. (ז) עירובין ט"ז ב': שלא ישנה אדם מאומנתו (ח) ברכות נ"ח א': כמה יגיעות יגע אדם הראשון.

תשעה. (ס) ירושלמי חלה פ"א ה"א: אין עברת מצוה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

חתן ואם יש שם פריצים ויודע שבלא פריצות אינה יכולה להיות בלא הירהור או מלראות בנשים אל יהיה שם ואם יתבבד אדם בקלון חבירו שיש לו כבוד שאדם חשוב בסעודתו ולאותו אדם יהיה בשת או יצטער שישב שם יהיה עון לבעל הסעודה וזה אע״פ שהלך היה לו בשת אלא שירא שמא יכעום אם לא ילך שם.ס) ישים אדם על לבו הרי אדם שהוא רחוק מבניו ובנותיו אם יתאוה לראותם או הם אותו או בשביל אשה ילך למרחוק אחריהם בשביל חיי שעה וכל שכן ללמוד תורה או אין תלמידיו יכולין לילך אצלו או שצריך לעשות שלום שצריך לרדוף שם שנאמר (שם לד טו) בקש שלום ורדפהו ואמרינן (ב) לרב לבא אחר התלמיד לעיר מקלט.

תשעו.ג) מי שהולך למרחוק ללמוד והדרך מסוכן כי יש ליסטין הרבה ברדכים ונוזלין וחומסין והורגין ותופסין אותו ומייסרין אותו עד שיפדוהו הקהילות על זה נאמר (קהלת ז טו) יש צדיק אבד בצדקו שהיה לו להמתין מעט רגע עד יעבור זעם ולא יגרום שיהרג שהרי שמואל אמר (ש״א טז ב) ושמע שאול והרגני ואין לומר (א) שלוחי מצוה אינן נזוקין במקום שמצוי היזק שאני ועל זה נאמר (תהלים קיט קכו) עת לעשות לה׳ הפרו תורתך ואם יתפשוהו שמא יעשו לו ייסורין שאינו יכול לסבול וימסור עצמו להשתמר או יגרום שיפדוהו הקהלות הרי מעלה עליו כאילו גורם רעה לעצמו ולאחרים אמרו ג) (ב) למה לא נתפרסמו שלשה הגבורים שמותם לפי שמסרו עצמם למיתה בעבור לשאול הלכה על דוד הרי שאין למסור עצמו למיתה בעבור (ג) שנאמר (ויקרא יה ה) וחי בהם ולא שימות בהם ומה שכתוב (במדבר יט יד) זאת התורה אדם כי ימות באהל (ד) זהו באהל ביתו שחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל או בבית רבו (ה) כר׳ אליעזר בן הורקנוס שהיה אוכל כל מעדני עולם בבית אביו וקיים בעצמו (ו) הוי גולה במקום תורה אשר שם נפשו בכפו (ז) או הנניה בן תרדיון לכך אמר (ח) תמוה אני עליו אם לא ישרפו אותו וספר תורה עמו כי חפץ שימיתוהו ששעת השמד היה ובלא זה היו יודעין שנמסרין להריגה אמרו טוב שימותו בשביל התורה ולא בדברים בטלים כמו שאמר לו (ט) יהודה בן פפוס אשריך שנלכדת על דברי תורה וכן (י) ר׳ יהודה בן בבא שמסר עצמו והנסמכים על השם שאילמלא שעשה כן נשתכחו דיני קנסות מישראל.

תשעו.ד) **אם** יש תלמיד שאינו חפץ ללמוד לפני חכם בעירו מפני טירדות שיש לו בביתו הרי אמרו (א) לא מכל אדם זוכה אדם ללמוד אפילו יצא [ע״ב] חוץ לארץ ישראל אבל אם הוא ילך חוץ לעיר וילכו כמו כן אחרים הרי גורם רעה ומוטב שלא ילך ומעשה היה והעניש חכם הגורם שהפריד את התלמידים מעליו ואין זה דומה (ב) לתלמידיו שהלכו מרב חסדא לפני רבה כי טעו בדבריו.

תשעה.ה) **שני** חברים או שני אחים או אב והבן ויש להם מלאכה שאחד יכול לעשותה ואחד לעסוק בתורה אחד מהם כל מה שילמוד ישכח ואחד זכרן אותו שישכח יעסוק במלאכה והזכרן יעסוק בתורה ואם הזכרן בטלן והשכחן עסקן העסקן יעסוק בתורה.

ס) ממק״ע. ג) ממק״ס. ד) כעין זה לקמן ק׳ מממל״ד. ה) ממקצ״ס. ו) ממקצ״ב.

(ג) מכות י׳ א׳.

תשעו. (א) פסחים ח׳ ב׳. (ב) בבא קמא ס״א א׳. (ג) יומא פ״ה ב׳. (ד) ברכות ס״ג ב׳: אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה. (ה) אדר״נ פ״ו. (ו) אבות פ״ד מי״ד. (ז) עבודה זרה י״ח א׳. (ח) גם זה שם. (ט) ברכות ס״א ב׳ וצ״ל פפוס בן יהודה. (י) סנהדרין י״ג ב׳.

תשעו. (א) עבודה זרה י״ג א׳. (ב) שם י״ט א׳ ולפנינו רבא ועל הגליון נכתב: צ״ל רבה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תשעט. ו) שני אחין ראובן ושמעון ראובן חריף ומפולפל וצריך ללמוד ושמעון אינו כל כך חריף ויעקב אביהם הפץ שילמור אחר, ואחד יעסוק בצורכי הבית ישלח את שמעון ללכת לעסוק (א) בתורה.

תשפ. ז) למה שנים כרובים והדיבור בין שני כרובים להורות שיעסקו שנים בתורה יחדיו שנאמר (מלאכי ג טז) אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ונו' ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו (א) בנימטריא תרי"ג מצות.

תשפא. ח) אם צריך אדם לחבר וראית איש שמבזין אותו מפני שהוא (א) גברתן והוא שתקן ופריצו מבזין אותו וראית שנשמע לך אותו תבחר להיות חבירך ותלמידך (ב) כל הנבזה לבני אדם שלא מחמת מעשים רעים עתיד שיתעלה שנא' (ישעיה נב יג) הנה ישכיל עבדי ירום ונשא (שם נג נ) נבזה וחדל אישים.

תשפב. ט) שנים או שלשה שמדברים מדברי תורה והנה שנים נושאים ונותנין ואחד עוד יושב שם ויודע לשאת ולתת עמהם ואין צריכים לו כי הם בעצמם ידברו כל מה שזה רוצה לומר ישתוק מפני שלבו אומר אשא ואתן עמהם כדי שידעו שגם אני יודע ואפילו אינו מתנאה יחשדוהו ואם שום דבר יודע לחדש להם ישא ויתן עמהם.

תשפג. י) אחד מן התלמידים היה שואל לרבו אמר תלמיד אחד מתי יסיים זה דבריו ואשאל גם אני אמר לו החכם (א) הוי פיקח ושתוק שתדע בשתיקותך יותר ממה שתדע בדיבורך שתדע שאילתו ומה שאשיב לו ואחר כך אשיבך זהו שנ' (משלי כג א) כי תשב ללחום את מושל בין תבין את אשר לפניך (שם שם ב) ושמת שכין בלועיך (ויקרא יט יח) ואהבת לרעך כמוך.

תשפד. יא) הרב שדורש ברבים ושמע התלמיד ויש לו קושיא במה שהרב אומר אם יודע התלמיד שהרב שמח אם יקשה לו ולא יהיה בוש שלא ידע ישאל ואם לאו (א) הרי אסור ואל ילבין פניו ברבים ואל יקשה אדם למתרץ הבלים ורוחה אותו בקש.

תשפה. יב) אחד היה מגמגם בדבריו קודם שהיה מוציא מפיו דיבור אחד היתה שעה גדולה וכשהיו משחקין עליו היה כועס אמר לו רבו אל תשאל בפניהם המתן עד שיצאו או תכתוב בכתב מה שקשה לך ואתרץ לך.

תשפו. יג) יכולים צדיקים לעשות נדרים וקנסים על חסידים ויריאים שאם יעברו על מה שגזרו אע"פ שאין רוב ציבור יכולים לעמוד באותו נדר אבל הם עצמם ברצונם מקבלים כנון שאמרו ביניהם כשאנו יושבים לפני הרב כל מי שיכנס לתוך דברי חבירו נלקנו או כל מי שידבר דבר בטל או מי שיעכב לבא לבית המדרש על ומנם הקבוע או לבית הכנסת ולא יתן אמתלא הנראית בעיניהם לדבריו וכיוצא באלה נלקה בכך וכך או במעות שהרי על כיוצא באלה אמר (א) ר' יוחנן בן נורי כמה פעמים לקה עקיבא בן יוסף על ידי לפני רבן נמליאל והוסיף לי אהבה לקיים מה שנאמר (משלי ט ח) הוכח לחכם ויאהבך.

ו) מתקע"ג צמיקון, כי כמן כמחמם כל המלמד. ז) מתקע"ד. ח) מתקע"כ. ט) מתקע"ה. י) מתקע"ח. יא) מתקע"ו. יב) מתקע"ט. יג) מתק"ע.

תשעט. (ו) צ"ל בצרכי הבית וראובן יעסוק בתורה.

תשפ. (ז) ר"ל ליראי ולחושבי (מלא) בגימטריא תרי"ג.

תשפא. (ח) פירושו גבור כמו שאמרו ספרי ויילך פיסקא ש"ח: יהושע בן נון גברתן כמותך. (ב) עירובין י"ג ב': כל המשפיל עצמו הקב"ה מגביהו.

תשפג. (י) יומא ד' א'.

תשפד. (יא) חולין ו' א': ואם לאו תבין את אשר לפניך.

תשפו. (יג) עירובין ט"ו ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תשפז. ו) ומדה יהא לאהבה לא יאהב אדם את רבו והוא יודע שאין לו הצלחה לפניו ובעבור אהבתו ילמוד לפניו או יניח בנו ללמוד לפניו וכתיב (שם יז כד) את פני מבין חכמה ללמוד לפני מבין ואם לאו הרי לך עון שאתה מכבד את רבך והיתה לומד לפני אחר יותר מלפני רבך וגם מאבד לבנו לימודו והכל לפני השעה (א) ור' אושעיא עוב בר קפרא והלך לפני ר' חייא (ב) ורב יצחק עוב את רמי בר חמא והלך לפני רב ששת ולא יבייש את רבו הראשון לומר עזבתיו לפי שאינו יודע ולא מפני אהבת איש או אשה יתחתן בהם או שאוהב את חבירו והוא יודע שבמקום אחר תקנה טובה יותר לבא לו או לבנו או לבתו כי טובים מחבירו או מבני חבירו. ז) ובעבור אהבת אדם לא יכנס במחלוקת ונם הזהר אם יש לך בן למול באהבת אדם לא תקח מוהל כי אם אומן ומוחזק לכך בשלשה דברים אילו הזהר מלחזור אחר חיתון או אחר מלמד או אחר מוהל בשביל אהבת בני אדם ולא יהא לך אדם אהוב [דף ע"ד] שתגלה לו נסתרות שגילו לך אחרים (ג) כי לך האמינו סוד שלהם ולא להם ולא תשנא אחד מפני חבירך אין לשנוא אלא מה שהקב"ה שונא ואשר אוהֵב אֶהוב.

תשפח. ז) אחד היה מתקן ציציות לטליתות שלח לו אחד טליתו שיתקן לו ציציות לטליתו אמר לו בעל ביתו אל תתקן לו כי אני שונאו ואינו ראוי לישב בטלית אמר החכם אם קודם שכעסתם יהדיו הייתה מוחה בידו ציצית לטליתו הרי כוונתך לטובה ואתה לא דברת לו שלא לתלות ציצית בטליתו קודם לכן שחטאתם יחדיו לכך אל תמנע ממנו והוא לא ישמע לך.

תשפט. ח) אם אדם שומע דבר תורה מאדם טוב ויודע שאינו מתקבל על לב אם אומרו וילעיגו בו אל יאמר בשם אומרו אלא יאמר טעיתי אני וזהו (א) כל כי הני מילי מעלייתא תדרשון משמי. ה) כתיב (איוב כא ג) אחר דברי תלעיג וכי מותר להלעיג אלא כגון (ב) מחייכו עלה במערבא שצריך אדם להיות מתון בדבריו עד שישקלם או יאמרם לחכם קודם שיאמר.

תשץ. ו) אדם ששמע טעם טוב או קושיא טובה או תירוץ טוב ממין או ממשומד או מאדם שמחטיא את הרבים אל יאמר דבר משמו ואם שמע דבר מקטן או מנבזים והוא יושב בין בני אדם שהוא יודע אם יאמר משמו לא יקבלו דבריו ואע"פ שהדברים נכונים מוטב שלא יאמר משמו אלא אם כן הנבוה שמתחילה יצא הטעם ממנו שמו ראובן ויש ראובן אחר יאמר שמעתי בשם ראובן ואם יאמרו איזה ראובן אל יניד אלא אם הוא יושב שם ואם אותו ירא שמים יאמר לזה אל תניד משמי כדי שיהיו הדברים מקובלים וזהו (משלי כב יז) הט אזנך ושמע דברי חכמים ולבך תשית לדעתי אם אינם הגונים ולכך תשית דעתי כאילו לא יצא מפיהם ואם שמע מצדיק טעם שאינו נראה לו בטוב הרי כתיב (ויקרא יט יח) ואהבת לרעך כמוך כשם שהיה לך צער שהיו אומרים משמך דברים שאין בהם ממש (א).

תשצא. ז) מי שלמד לפני איש יהודי ולאחר שלמד לפניו נשתמר הרב לא יאמר

ח) מתקפ"ח. ג) כפול לעיל סימן מקצ"ד. ג) מתקע"ע וכפול לקמן סי' מתמנ"ח. ד) מתק"ע וכפול לקמן סימן מתמתמ"ב. ה) מתקפ"ח. ו) מתקפ"ג. ז) מתקפ"ב.

תשפז. (ב) כריתות ח' א'. (ג) זבחים צ"ו ב'. (ג) כעין מה שאמרו ב"ק י"א ב': את מהימנית לי בשבועה האי לא מהימן לי בשבועה.

תשפט. (ב) ביצה כ"ח א'. (ג) סנהדרין י"ז ב' ולפנינו מחכו. וגם הערוך ערך חך מביא מחייכו עלה במערבא.

תשצ. (ב) חסרון יש כאן וצ"ל כן: אל תאמר משמם דבר שאין בו ממש.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

הטעמים ששמע ממנו משמו שהרי (א) רבן שמעון בן גמליאל שינה לר' מאיר אחרים אומרים ולר' נתן יש אומרים כל שכן למי שכופר בכל התורה.

תשצב. ב) **בצנת** שלג ביום קציר ציר נאמן לשלחיו ונפש ארוניו ישיב (משלי כה יג) הבא לשמוע דברי תורה מפי מתורגמן נאמן או תלמיד נאמן שיאמר בשם אומרו ואם הוא בקבר נפש ארוניו ישיב שנורם כשאומר דברי תורה משמו שמשיב הקב"ה נפש רבו לרבו (א) ורובבות בקבר שפתותיו וסמך לו (שם שם יד) איש מתהלל במתת שקר זה דומה לשולח צדקה ביד נאמן והוא אומר אדוני שולח את זה אבל ביד איש שקר אומר אני נתתי משלי וכן כשאינו אומר בשם אומרו.

תשצג. ג) **כשמזכירין** תלמיד חכם (א) אין צריך לומר זכרונו לברכה כמו שאין אומרים כשאנו קורין בתורה על משה ואהרן זכרונן לברכה וכל שכן כשאדם (ב). . . ג) שאין כותבין ז"ל שהרי מר בר רב אשי כשהיה אומר בבית המדרש בשם אביו היה אומר אמר רב אשי ולא היה אומר ז"ל בתוך י"ב חדש שמת האב אם מזכיר אותו אומר ז"ל ד) אבל לאחר י"ב חדש לא היה אומר וכן כשאדם אומר שנים מקרא ואחד תרגום כשמזכיר הצדיקים אין לומר זכרונן לברכה ואשר אמר (נ) על חרבונא זכור לטוב ה) אם אדם מרבר בשכח צדיקים בין יהודים בין גוים כגון אותו הפלוני עשה לישראל אותה הטובה יאמר ז"ל.

תשצד. ו) **ה'** חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר באותו פסוק בתחילת התיבות רמוז ותצל"ח כל אדם חכם כשבא אחד ואמר למדני אם יחפוץ לדעת אם חפץ הקב"ה בלמודו אם יראה שיגדיל תורה ושלא יבא לידי עסקים לטורדו מתורתו אלא שרואה שאין טירדות באים לידו ויכולת להגדיל לימודו בידוע שחפץ ה' למען צדקו והרב לא ידחהו כיון שהקב"ה חפץ מעת שבא התלמיד יגדיל תורה ולא יבא עסקים וטירדות על ידו כל [ע"ב] זמן שעוסק בתורה וידע שאדיר יהיה התלמיד כלומר רבים יהיו צריכים לתורתו ויכבדוהו ואם רואה הרב שמעת שבא התלמיד באים עסקים לידו ומתבטל מתלמוד תורה יותר מלפנים דע שאין חפץ הקב"ה על לימודו עמו עד שידחהו וכן חכם ששואלים ממנו דבר שאינו יודע ומיד כשאותו שאלו מיד על חכם צלחה רוח החכמה ויודע את השאלה הרי חפץ הקב"ה שיגיד לו וכיון שעל ידו יודע הרי יגיד לו ואם ממנו שואל ואין לחכם צלחה רוח ה' לדעת הרי חפץ הקב"ה שלא יגיד לו וסמך (שם שם כד) למשיסה יעקב אצל יגדיל תורה (שם שם כב) ובבתי כלאים לומר למשיסה ועוד תוסיף על למשסה י' ועל למשיסה ו' ויהיה בגימטריא ישמעאל כי (א) ר' יהושע קרא על אותו תינוק קטן ר' ישמעאל מי נתן למשיסה יעקב כי חשב על ר' ישמעאל והוא סמך אצל ובבתי כילאים כי הוא כלוא וסמכו אל ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר ולכך אמר מובטח אני בזה שמורה הוראה וכן הזה.

תשצה. ז) **כל** אדם שתחפוץ לדעת חפצו במה שתדיר מדבר בו הוא חפצו ואם תחפוץ לידע תלמידים מה בלב זה ומה בלבו של זה תשים לפניהם מיני ספרים הרבה הרי מה שיראה ויסתכל ויעיין בו ביותר אותו לבו חפץ מה שיעתיק או ישכיר שיכתבו לו בו חפץ וכתיב (תהלים קיט צז) מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי אף הקב"ה כן (משלי ח ל) ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום.

ב) ממקפ"ה. ג) ממקפ"ה וכעוד לעיל קי' שכ"ג ונם בנדפס קי' ממ"ו. נ) ממקפ"ו. ד) ע"כ קיצון ממקפ"ו. ה) ממקפ"ז. ו) כ"כ. ז) לל"ב.

תשצא. (ב) תוריות י"ג ב'.
תשצב. (ב) סנהדרין צ' ב': כל מי שנאמרה הלכה משמו בעוה"ז שפתותיו דובבות בקבר.
תשצג. (ב) עיין מה שכתבתי בהערותי בסי' שנ"ב. (ג) צ"ל מזכיר טענה (אולי צ"ל "טעות") מתלמיד חכם. (ג) ירושלמי מגילה פ"ג ה"ז.
תשצד. (ב) גיטין נ"ח א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תשצו. כתיב (דברים א א) אשר דבר משה אל כל ישראל וכתיב (שם שם ג) דבר משה אל בני ישראל ולשם אינו אומר כל ישר׳ ואחר כך כתיב (שם שם ה) הואיל משה באר את התורה הזאת ולא כתב למי אלא בתחילה דבר אל כולם אפילו לטף ונשים שהרי נאמר אל כל ישראל דברים המקובלים לכל כגון אגדה ומדרש ותלמוד בלא קושיות דברים שמבינים כולם אבל דברים המורים נאמר בהם דיבר משה אל בני ישראל כגון קל והומר וגזירות שוות ול״ב מידות שהתורה נדרשת בהן דיבר זה להריפים שבהן וזהו דיבר משה אל בני ישראל ודילג כל אבל ביאור התורה כגון סמוכין בין פרשה לפרשה במקום רמז סודות ובמקום שמות יוצאין מן הפסוק ותגין ומעשה מרכבה זה מסר בצינעא לב׳ או לג׳ צנועין וזהו באר משה את התורה ולא פירש למי ביאר ד״א דבר מקרא דבר משנה באר תלמוד ישליש אדם שנותיו ב׳ ימים מקרא זהו שנאמר (ישעיה יא ב) רוח חכמה ובינה וכנגדן (תהלים יט ח) תורת ה׳ תמימה וגו׳ (שם שם) עדות ה׳ נאמנה וגו׳ ב׳ ימים משנה זהו (ישעיה יא ב) רוח עצה וגבורה וכנגדן (תהלים יט ט) פקודי ה׳ ישרים וגו׳ (שם שם) מצות ה׳ ברה וגו׳ ב׳ ימים תלמוד זהו (ישעיה יא ב) רוח דעת ויראת ה׳ וכנגדן (תהלים יט י) יראת ה׳ טהורה וגו׳ משפטי ה׳ אמת וגו׳ שלשתם (א) בשבת ד״א (ב) אגדה כדר׳ יוחנן ודיש לקיש ויש אומ׳ (ג) שליש היום מקרא וזהו ד׳ שעות זהו (תהלים יט ח) תמימה משיבת נפש נאמנה מחכימת פתי שליש משנה ד׳ שעות זהו (שם שם) ישרים משמחי וגו׳ ברה מאירת. שליש תלמוד ד׳ שעות טהורה עומדת אמת צדקו ד״א דבר דבר שתים מקרא (ד) באר זהו אחד תרגום אל כל ישראל עם בני ישראל עם בעלי אגדה אגדה עם בעלי תלמוד תלמוד אם יבא לפניך איש בקי בתלמוד וחפץ לשמוע מן התלמוד אל תאמר לו מן הגדה או מן המקרא ואם בעל אגדה אמור לו מה שלבו חפץ ואם מן המקרא חפץ אמור לו (ה) מה שחפץ שנאמר (תהלים א ב) כי אם בתורת ה׳ חפצו וכת׳ (שם קיב א) במצותיו חפץ כפי חפצו הגד לו ואל תאמר לו מה שאינו בקי ואם זה חפץ בעניין אחד וזה בעניין אחד עליו נאמר (משלי ה טו) יפוצו מעינתיך הוצה לזה שעתו ולזה שעתו ואם תראה לאחד מהם שאם לא תאמר לו מה שלבו חפץ ילך לו ולא יעסוק בתורה עוד אמור לו תחילה ואם שלשתם כאחד טובים בעל תלמוד עדיף ופעמים אם יבאו לפני הכם רבים ורבים אין מבינים אלא דברי אגדה או טעמים הרי אף בעלי תלמוד יכולים לשמוע ויש אומרים ישליש אדם שנותיו שנה למקרא שנה למשנה שנה לתלמוד כמו בן חמש שנים למקרא בן עשר למשנה בן חמש עשרה לתלמוד ומשם אין ראייה כי הקטן לא יבין תלמוד.

תשצז. ס) דבש מצאת אכול דיך פן תשבענו והקאתו (משלי כה טז) אם מוצא אדם רב שמלמדו תורה והרב יודע סתרי תורה דברים שלא נתנו לגלות אלא (א) לאב בית דין (ב) צנוע והתלמוד חפץ לכל אלה ואינו

ס) לע״ג וכעין זה לקמן סימן תתמכי״ט.

תשצו. (ה) ר״ל בשבועה וכן פירש רש״י קדושין ל׳ א׳ ד״ה ליומי ובע״ז י״ט ב׳ ד״ה ביומי. (ג) ניטין ס׳ א׳: ר׳ יוחנן ור׳ שמעון בן לקיש מעייני בספרא דאגדתא בשבתא. (ב) כן פירשו התוס׳ שם בקדושין ד״ה לא ובע״ז שם ד״ה ישלש. (ד) במגילה ג׳ א׳ אמרו מפורש זה תרגום ובסוטה ל״ב א׳: בשבעים לשון שנ׳ באר היטב וזהו מקור דברי רבנו וברש״י דברים א׳ ה׳: באר את התורה בשבעים לשון פירשה להם והוא מתוספתא סוטה פ״ח: והשיאו את הכתב מעל האבנים בשבעים לשון ויעוין בבלי סוטה ל״ה ב׳, אבל יעוין מס׳ סופרים פי״ח שאמרו: ומתרגם ״לפי שיבינו בו שאר העם והנשים והינוקות כו׳ וכן כתב רש״י מגילה כ״א ב׳ ד״ה ובכניא: שהתרגום אינו אלא להשמיע לנשים ועמי הארץ וברא״ש ברכות פ״א סי׳ ח׳: התרגום הוא בשביל עמי הארץ, ובספרי ברכה פיסקא שמ״ג ואתא מרבבות קדש זהו לשון ארמי, ושם פיסקא קס״א מקרא מביא לידי תרגום. (ס) ע״ז י״ט א׳ ועיין בבא מציעא צ״ז א׳: איהו שאול להו ביומי דכלה ועיי״ש ברש״י ד״ה ביומא. **תשצז.** (ס) חגיגה י״ג א׳. (ג) קדושין ע״א א׳.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ראוי לכך ורוצה להיות [דף ע"ה] פריץ בהשבעות שידע יותר לבסוף יהיה לו למכשול כמו (ג) אחר.

תשצה. ב) **מעשה** שבאו בחורים מארץ מרחקים לפני רב אחד נתן להם חדרים וקבע להם כלי מלא מים אצל מיטות של כל אחד מהם אמרו מה טיבן של מים אילו אמר להם אין אתם מלאכים כשיתגבר יצריכם עליכם הרי יצר הרע יכלה מכם הרי הוא אומר (תהלים יט י) יראת ה' טהורה וכתיב (שם יב ז) אמרות טהורות הרי אין דבר שמבטל היצר כמו מים קרים תשבו במים עד שיכבה יצריכם.

תשצו. ג) **אמרו** לזקן אחד במה הארכת ימים אמר כי היו אורחים בביתי ולא היו מבינים לדבר לשוני והיו מדברים עמי לשון עברית בבית המרחץ ואני מעולם לא דברתי לשון עברית בבית המרחץ ובבית הכסא ואפילו דברים של חול אע"פ שמותר הואיל ועשיתי גדר ותוספת הוסיפו שנותיי. ג) ועיניך יישירו נגדך בשעה שאדם יושב וכותב או מהרהר בדברי תורה וחלון לפניו לא יביט בחזירים או בצואה.

תת. ד) **הוקר** רגלך מבית רעך (משלי כה יז) והלא אמרו חכמים (א) יהי ביתך בית ווער לחכמים אלא מבית רעך מאשתו שהרב יעשה בית המדרש מצר אחד (ב) שלא יסתכלו הנכנסין והיוצאין באשתו או בבתו או בכלתו הרי מצות תורתו באה בעבירה וכתיב (בראשית יח י) פתח האהל והוא אחריו הוקר רגלך מבית רעך (נ) אם הוא אוכל ויש לו חרפה באכילתו ובשתייתו לפניך ה) או אם יש גנבים שהם נונבים הוקר רגלך כי יאמרו העבדים והשפחות פלוני גנב הוקר רגלך מבית רעך שתהא קבוע בתורה ולא תדבר דברים בטלים. הוקר רגלך מבית רעך (ר) אל תשתדל לראותו בשעת קלקלתו ו) הוקר רגלך שאם יהיה זמן מרובה בבית פעמים שצריך לנקביו ויהיו לו לטורח הוקר רגלך פן ישבעך אבל בנון אבי ורבא בבית רב יוסף ורב יהודה בבית שמואל שכל היום לומדים על זה לא אמר.

תתא. ז) **בשיש** לאדם תלמידים חנוך לנער על פי דרכו אם מבינים בסתומות דבריך כפי מה שהוא תניד ואם אינו יודע בסתומות פרוש לו שהרי לפי שמשה רבינו אמר (א) יעבוד אדם עבודה זרה ואל יצטרך לבריות ולא פירש כשאמר עבודה זרה והו עבודה שהיא זרה לו שיתבייש לעשות אותה מלאכה ואל יצטרך לבריות ונכשל בו זרעו. (ב) ולמה ק) אין שונין לחכם ולמה אין מפרשין לחכם לפי שכתיב (משלי א ה) ישמע חכם ויוסף לקח וכיון שהוא חכם אם היה מפרש לו לא ישים לבו להבין דבר מתוך דבר ובזמן הזה שאין חכמה יתירה צריך לרב לפרש הכל גם אם יכתוב פירושים יפרש הכל כדי שלא יהא יגיע לחשוב ויתבטל משאר דברי תורה ומה שאמר בתורת כהנים אין שונין לחכם אין מפרשין לחכם בנון חכם שמבין ברמיזות שנאמר (משלי יד ו) ודעת לנבון נקל כמו שאמר בן עזאי לר' יוסי הגלילי בתורת כהנים (נ) כשיהיה לו קושיא יאמר החכם בכאן יש קושיא וישים התלמיד אל לבו שידע מעצמו ויכנס בחריפות וכשלא ידע אז הרב יגיד לו ולמה רמז הכתוב בסתם (דברים ה כח) ואתה פה עמוד עמדי (ד) שאסר לו בתשמיש המיטה כיון שסמך לו

ב) מסקל"ו. ג) מסקל"ח. ד) מסקל"ז. ה) כעין זה לקמן סימן מסמכ"ג. ו) מכאן עד הוקר נמלא כעין זה לקמן סי' מכל"ג. ז) מסקפ"ח. ח) מסקפ"ט.

(נ) חגיגה ט"ו א'. והרמב"ם בספרו המורה ח"א פל"ב כתב: ואם תשתדל להשיג למעלה מהשגתך כוי תגיע כאלישע אחר.

תת. (ה) אבות פ"א מ"ד. (ג) כעין מה שאמרו סוכה נ"א ב'. (נ) כעין מה שכתב למעלה סימן ק"ח. (ד) אבות פ"ד מי"ח.

תתא. (ה) ב"ב ק"י א' וירושלמי ברכות פ"ט ה"ג. (ב) תורת כהנים פרשה מצורע פרק זבים פרשה ג'. (נ) שם. (ד) שבת פ"ו א' יע"ש בתוד"ה ואתה ואדר"ן פ"ב.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אצל (שם שם כד) שובו לכם לאהליכם אמר הרי רמז שאהיה אסור בתשמיש המיטה ואהרן ומרים אילו נאמר לו בפירוש לא ידברו בו אמר אהרן (במדבר יב ב) הלא גם בנו דבר (ויקרא י יח) אכול תאכלו אותה בקדש כאשר צויתי ואמרתי לו (שם שם יט) ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני ה' כך בזה אם אמר למשה בפירוש פרוש מן האשה הרי נקבל ואם בסתם ואתה פה עמוד עמדי מזה הסתם אין הוכחה שמא על זה לא אמר שיהא אסור בתשמיש המיטה אלא לא אמר לו אלא על שיעמוד בהר סיני ויקבל את התורה אמר להם (במדבר יב ח) פה אל פה אדבר בו דברתי לא נאמר אלא אדבר מכאן ואילך אדבר לפי שאתם משוין דבורי אליכם כמו דבור אליו אלא מכאן ואילך לכם (שם שם ו) בחלום אדבר בו ואליו אדבר פה אל פה בפירוש הרי משה פירש מאשתו מדעתו ששמך על מה וכו' שאמר בסתם ואתה פה עמוד עמדי ולא דיברה תורה בקוצר ובסתם כנון נזירות שוות וכנון בכאן מפני (ה) שמקרא אחד יוצא לכמה טעמים ואילו נאמר בפירוש לא היינו יודעים טעם אחר כנון ואתה פה עמוד עמדי לומדים אנו (ו) שהקורא בתורה בעמידה שני עמדי (ז) ושליח ציבור אומר [ע"ב] עמוד והיה לו לומר עמד עמדי (ח) אלא שנראה כעושה עצמו אלוה פה יעמוד במקומו ואילו היה מפרש כל דיבור ודיבור היה צריך להרבות קלפים וכתיב (דברים טו יא) כי לא יחדל אביון (ט) והתורה חסה על ממונם של ישראל ולא הכל יודעין לכתוב והיה צריך לכתוב ועוד לא היה כותב בכמה ימים ועוד אדם עוסק במלאכתו נמצא תורה בטלה (י). ויחשוב אדם כאילו כל ישראל בניו וילמד תורה לכולם שנאמר (שם יא יט) ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם לכך אמר (שם כט ט י) ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל טפכם יהיו כל ישראל כטפכם ושפכם כישראל מה טפכם אתם מלמדים כך כל ישראל מה ישראל אם באים לפניך בדין אינך מכיר פנים בדין כך אם בנך הזיק לחבירו אל תשא פניו בדין (י) בשמעון בן שטח לבנו כתיב (שמות לב כט) כי איש בבנו ובאחיו ואומר (תהלים טו ג) וחרפה לא נשא על קרובו אלא כך מחפש בחובת קרובו כחובת אחרים. אמנון[ג] (יא) שמו (ש"ב יג ג) יונדב בן שמעה אחי דוד ויונדב איש חכם מאד לפורענות מכאן אמרו (יב) אל יתחבר אדם לרשע אפי' לקרבו לתורה.

תתב.[ג] **אל** יגדל אדם יתום רכיל כי אין לו זכות ואל יניח בין תלמידיו רכיל כי לעולם לא יהיה להם שקט מפני רכילתו ולא שפחה ועבד רכילים.

תתג.[ד] **כתיב** (איוב כב כג) אם תשוב עד שדי תבנה תרחיק עולה מאהליך אם כן למה הוצרך לומר (שם יא יד) אם און בידך הרחיקהו ואל תשכן באהליך עולה אלא בא ללמדנו שלא יאמר הרב אניח לתלמיד עול כדי שאזכהו וילמוד ממעשי לא יועיל כי יותר ילמד לבני ביתו עולה.

תתד.[ה] **כתיב** (מ"ב ד א) ואתה ידעת כי עבדך היה ירא את ה' כי לא היה נביא מניח תלמיד ללמוד לפניו אלא (א) הבדוקים לו שהיו יראי ה' והרי

ס) ע"כ סימן מסקפ"ח. 3) מסק"ל. ג) מסק"ל. ד) מסק"ל. ה) מסק"ד.

(ה) סנהדרין ל"ד א'. (ו) מגילה כ"א א'. (ז) רמב"ם הלכות תפלה פי"ב ה"ז: אין הקורא רשאי לקרות עד שיאמר לו הש"ץ לקרות. (ח) הלשון מגומגם מעט. (ט) יומא ל"ט א'. (י) ירוש' סנהדרין פ"ו ה"ג. (יא) צ"ל אמנון היה לו רע ושמו כו' ומקור דבריו הוא במכילתא יתרו פרשה א' ובילקוט יהושע רמז ג'. אבל מהנראה כי רבנו נתכוין למה שאמרו באדר"ן פ"ט: ואל תתחבר לרשע כו' שכן מצינו באמנון שנתחבר עם יונדב ויעץ לו עצה רעה שנאמר לאמנון רע ושמו יונדב בן שמעה אחי דוד ויונדב איש חכם מאד חכם להרע, ד"א אל תתחבר לרשע אפילו לתורה, אולם במגן אבות ורשב"ץ כתוב וז"ל וע"ז אמרו באדר"ן אל תהי חבר לרשע אפילו לדבר מצוה וכן אמרו במכילתא אל יתחבר אדם לרשע אפי' לקרבו לתורה שהרי יונדב כשנתחבר ליהוא פתחו אות אחת משמו וקראו אותו יונדב, הרי שמפרש גם מה דאיתא באדר"ן על יונדב בן רכב ולא כדברי רבנו. (יב) אבות פ"א מ"ז.

תתה. (ו) ברכות כ"ח א', כל תלמיד שאין תוכו כברו לא יכנס לביהמ"ד ובמס' דרך ארץ

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

גחזי היה לפניו או כשבא לפניו לא החמיץ עדיין עד שבא להדפה אמר אלישע הרי רעתך לא נודעה בגלוי ואם אעזוב אותו יאמרו על חנם נירשו לכך המתין עד שחטא בדבר שנרוע בישר' לא היה עושה כן לאחר שנשבע אלישע שלא יקח לקח בשם אלישע וזה היה חילול השם ועוד רצה לגנוב דעת רבו הנביא היודע כל הרי נודע לכל בושתו לומר הרבה יש לו לסבול לאדם עד שינרש את תלמידו מתרעומת בני אדם עד שיוודע בושתו [ח]. פעם אחת היה לרב לחכם אחד תלמיד אחד (ב) שלא היה בכל דבריו הגון בדבר ממון לא היה טוב אמרו לו אין זה ראוי שישב בפניך אמר הוא גורם שאני תדיר לומד ודוחק אותו בכל יום ללמדו ובעבור עצמי אני עושה.

תתה. (ג) תורת ה' תמימה (תהלים יט ח) ואיזו תורת בעלת מום אלא (א) מי שקיבל עליו דברי חבירות חוץ מאחד או גוי שקיבל עליו כל התורה חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו תורת ה' תמימה תלמיד שהגיע להוראה אבל מי שלא הגיע להוראה ומורה בעלת מום תורת ה' תמימה לעתיד משיבת נפש עדות ה' נאמנה שכבר נעשה על ידי (ב) אלישע ויחזקאל.

תתו. (ג) תורה צוה לנו משה מרשה קהלת יעקב (דברים לג ד) צוה לנו שנעשה תקנה שתהא מורשה כיצד שלא תקח אשה שאחיה רעים (א) אלא שאחיה חכמים וטובים ד"א כשיהיו ישראל מקובצים ונקהלים היו עושים תקנה שלא תפסוק תורה כיצד היו נודרים ונותנים לצורך תלמוד תורה מורשה קהלת יעקב כבית שמאי (ב) ב"ש אומרים אין מלמדים תורה אלא לבני טובים ד"א שנים שוים וחפיצים ללמוד ואין ספק במעות אלא לאחד מהם מוטב לעסוק שילמד בן תלמיד חכם מאותו שאביו אינו תלמיד חכם ד"א מורשה קהלת יעקב היו עושים תקנה שילמדו הכהנים והלוים כשהיו ישראל נקהלים היו אומרים תנו לנו שנתפרנס כגון תרומות ומעשרות כי אתם יש לכם מורשה כלומר ירושת ארץ ישראל ותנו לנו כדי שנעסוק בתורה.

תתז. (ד) רק אדמת הכהנים לבדם לא היתה לפרעה (בראשית מז כו) למה הוצרך זה לכתוב בתורה אלא לומר לך אם המלך משיל מס על [דף ע"ו] העיר בני העיר יתנו (א) ותלמידי חכמים שעוסקים יומם ולילה לא יתנו עמם דבר כי לא בעבורם הוטל על העיר אלא בעון עמי הארץ ותורת אלהים משמרתן הנה פרעה לכהנים לע"ז עשה טובה וכל שכן עובדי ה' שיהו ישראל מספיקין מזונותיהם וכל צרכיהם שנאמר (תהלים לז כה) ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם אלא עשיתי תקנתם לכל צרכיהם.

תתח. מרבה הונו בנשך ובתרבית לחונן דלים יקבצנו, מסיר אזנו משמע תורה גם תפלתו תועבה (משלי כח ח ט) סמכם להודיע שלא יאמר אדם אני לוקח ריבית וחפץ אני לתת הריבית לגבאי צדקה למי שיחונן דלים מוטב שלא יקח ריבית לפי שכתוב (ויקרא כה לז) ובמרבית לא תתן אכלך וכתיב תרבית לגבי ריבית לכך בתחיית המתים יהיה מת (א) ולא יחיה שכתוב ביחזקאל (יח יג) ובנשך נתן ותרבית לקח וחי לא

ח) ע"כ מתקל"ד. ז) מתקל"ע. ג) מת"כ. ד) ל"ג.

רבה פ"ז: אמר להם בניי ולא עשיתי לכם כל כך אלא לבדוק אתכם, ובשבת קכ"ז א': שמא תלמיד שאינו בדוק יש בנו, הרי כי היו בודקים התלמידים. (ג) אולי צ"ל שהיה בכל כו'.

תתה. (ח) בכורות ל' ב'. (ג) ר"ל אלישע התיה את בן השונמית מלכים ב' ד' ויחזקאל את המתים יחזקאל ל"ז ומה שלא הזכיר את אליהו שהחיה את בן הצרפית נראה כי דעתו כמו דעת רבנו הרמב"ם בספרו המורה פמ"ב לראשון וכן כתבו תלמידי רבנו פרץ בשיטה מקובצת בבא מציעא קי"ד ב' ויעוין תוס' שם ד"ה אמר.

תתו. (ח) בבא בתרא ק"י א'. (ג) אדר"ן סוף פ"כ.

תתז. (ח) בבא בתרא ח' א'.

תתח. (ח) מדרש רבה משפטים פל"א: אמר הקב"ה מי שחיה ברבית בעוה"ז לא יחיה לעוה"ב, ולזה המדרש כיוונו התוס' סוטה ה' א' ד"ה כל יעו"ש. ובפרקי דר"א פל"ג: וכולם עמדו על רגליהם חוץ מאיש אחד אכר הנביא מה טיבו של זה אמר ליה בנשך נתן. ויעויין ב"מ ע' ב'

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

יחיה את כל התועבות האלה עשה מות יומת דמיו בו לכך מרבית תרבית ראשי תיבות מת ואל יאמר אקח ריבית ואתן ללומדי תורה ובתרבית ב' יתר שני רביות מישראל (ב) ואף מנוי מי שיכול להתפרנם משרותיו ועוד (ג) ב' ריבית מוקדמת ומאוחרת.

תתט. ו) מסיר אזנו משמוע תורה ראשי תיבות מאמת אם שואל אדם מאמת אבל לקנתר ולהכעיסך ומחפש להביא ראיות שקר וסתום דבריך עליו נאמר (משלי כג ט) באזני כסיל אל תדבר כי יבוז לשכל מליך.

תתי. ז) (א) תורה לא ילמד אדם בשכר לחבירו אף (ב) רפואה לא יעשה בשכר אבל יאמר לו תן לי מה שאוציא כלומר תראה בעצמך בכמה אקוה ותטרח ועשה או תצוה לעבדך לתקן או תשביר מי שיתקן או תשבירני שכר טורחי וכן שכר טורחי לחפש אחריו או אם יבא ממקומו שם יחשוב כמה מעות היה עושה וטורח שלא בעבור הרפואה כי בשביל הרפואה לא יקבל שכר אלא כנגד הטורח וההוצאה אבל אם הם אומרים אנחנו נקנה ונטרח ונעסוק רק תאמר לנו מה לעשות אל יקח מהם שום דבר.

תתיא. ג) אדם שבא אליו גלח או כומר או מין חכם ומפולפל או איש בעל תלמוד ואינו ירא חטא ורודף אחר הכבוד וזה צריך ואינו כך חכם או אם זה חכם ובא אליו מכשף להתווכח עמו בדברי תורה אם יתווכח עמו שמא יטו את לבו אחריהם על כולם נאמר (משלי כו ד) אל תען כסיל כאולתו פן תשוה לו גם אתה שמא יכנסו דבריהם בלבך (א) ואמר ר' אליעזר על יעקב מינאה הנאני הדבר מאתנן זונה קובצה אם לר' אליעזר כך כל שכן לאחר לכך אמר אל תען מה טעם פן תשוה לו ולא תדע לענות ויטה לבך אחריו גם אתה לרבות דלא מיבעיא שהוא יחטיאך אלא שגם אתה מחטיאו דמפקר טפי ואם אתה חכם ממנו אל תתן לאותם שאינם חכמים לישב ולשמוע וויכוחים שלכם פן יטעו אחריהם שהרי אינם מבינים את האמת. אם תראה איש מפולפל ואין כו יראת ה' אל תתן את בנך ללמוד לפניו וזהו גם אתה גם השומעים את דבריהם אבל אם חכם אתה כל כך שאתה יודע שתנצחהו (ב) כר' יהושע בן חנניה (ג) וכר' אבהו אז תען כסיל כאוולתו (שם שם ה) פן יהיה חכם בעיניו.ד) (ד) ר' שמלאי אתא לגביה ר' יונתן אמר ליה אלפי אגדה אמר ליה מסורת בידי מאבותי שלא ללמוד אגדה לא לבבליים ולא לדרומיים מפני שגסי הרוח ומיעוט תורה ואתה נהרדעי ודר בדרום ועוד (ה) קטן אין מגלים אגדה תמוה לקטנים פן יאמר אין בו ממש ומדהא ליתא שאר דברים כמו כן אינם (ו) וכן לעמי הארץ שלא יאמינו אל תאמר להם אגדות תמוהות וכן למלעיגים עליהם.

תתיב. ה) הילל למה לא היה חפץ בשמנה עשר דבר שגזרו בית שמאי והלא כולם

ב) לל"ד. ג) לל"ס. ד) בנדפס ס' לל"ו. ה) לל"ז. ו) לל"ח.

חוד"ה תשנך. (ג) ב"מ ע' ב': לא צריכא אפי' רבית דנכרי. (ד) שם ס"ב ב'.

תתי. (ב) נדרים ל"ז א'. (ג) שו"ע יו"ד סי' של"ו ס"ב.

תתיא. (ב) ע"ז י"ז א' ולפנינו: איש כפר חנניא ויעוין שם בתוס' ד"ה ויעקב. (ג) חגיגה ה' ב'. (ד) עבודה זרה ד' א'. (ד) ירושלמי פסחים פ"ה ה"ג ובעין זה בבלי פסחים ס"ב ב'. (ה) כעין זה חגיגה י"ג א': תא אגמרך במעשי מרכבה א"ל לא קשאי ופירש"י לא זקנתי ומקור דברי רבנו בירושלמי ע"ז פ"ב ה"ז ובמדרש שיר פסוק כי טובים: ר' שמעון בן חלפתא ורבי חגי בשם ר' שמואל בר נחמן כתוב כבשים ללבושך כבשים כתיב בשעה שתלמידיך קטנים תהא מכבש לפניהם דברי תורה הגדילו ונעשו ת"ח תהא מגלה להם סתרי תורה. (ו) כעין מה שכתב הרמב"ם בהקדמה לפירושו על המשניות וז"ל: ועוד כדי לעור עיני הכסילים שלא יזהירו לבותם לעולם ואלו היו מראים להם זוהר האמתות יסבו פניהם מהם כפי חסרון טבעיהם שנאמר בהם ובדומיהם אין מגלין להם את הסוד מפני שאין שכלם שלם כדי לקבל האמתות על בוריים כו' ועל כן אין ראוי לאיש חכם לגלות מה שידע מן הסודות אלא למי שהוא גדול ממנו או כמוהו שאם יגלה אותו לכסיל אע"פ שלא יגלהו (אולי צ"ל יגנהו) לא ייטב בעיניו. ור' שם טוב שפרוש בהקדמתו לספרו פרדס רמונים כתב: כאשר יראו הסכלים המלעיגים על דברי חז"ל אלו החידות יהבילו כל דבריהם בשיקתו מהם מופת כולל על כל דבריהם ולא ישימו לבותם להבין דבריהם וחדותם. והרלב"ח בתשובותיו סי' ע"ה כתב: לא לדרוש ברבים ובפני עמי הארץ דברים שהם כבשונו של עולם.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סייג של תורה הם אלא אמר הילל (א) אם נגזור ולא יוכלו רוב ציבור לעמוד יאמרו מדהא ליתא אף שאר דברי תורה אינן עיקר.

תתיג. ב) **שאל** אביך וינדך (דברים לב ז) [ע"ב] ואם תדע שלא ידע להשיב לך זקנך ויאמרו לך ואינו אומר שאל זקנך שאם שאל תלמיד לרבו ואינו יודע להשיב (א) אל ישאל בפניו לחכם כדי שלא יתבייש.

תתיד. ג) **אם** יראה אדם או שמע שיש בעיר אחת תלמידי חכמים ואינם אוהבים זה את זה אם צריך לשלוח אליהם שאילות לא ישאל בכתב אחד מהם ולא יכתוב כך שואל אני מכם פלוני ופלוני אלא לכל אחד יכתוב כתב לבד לכך ישלח לזה לבד ולזה לבד שאם אין יראת שמים בהם במקצתם כיון שיראה שחבירו כך כתב יעסוק לסתור ולשבר דברי חבירו לכך יכתוב לכל אחד לבד ואם יודע שיש מקצתם צדיקים ויש שאין יראת ה' בהם לא ישאל אלא לצדיקים (א) ואל ילכו לאותם ביחד.

תתטו. ג) **בבית** המדרש לפני רבים (א) לא היו מניחים לשאל יותר מג' שאילות כנגד ג' ולא שאלת שאמר הקב"ה לשלמה ונם השואלים לחוזים בכוכבים אין (ב) יכולים לשאל יותר מג' דברים בפעם אחת (ג) ורבא לא שאל אלא ג' ענוה וחכמה ועושר ד). (תהלים כ ה) יתן לך כלבבך וכל עצתך ימלא (שם שם ו) ימלא ה' כל משאלותיך (שם כב ט) גל אל ה' יפלטהו יצילהו כי חפץ בו (שם לז ה) גול על ה' דרכיך ובטח עליו והוא יעשה (משלי טז ג) גול אל ה' מעשיך ויכנו מחשבתיך (איוב כב כו) או על שדי תתענג (ישעיה נח יד) או תתענג על ה' (תהלים לז ד) התענג על ה' ויתן לך משאלות לבך. (שם כב ה) חיים שאל ממך נתתה לו (שם שם ג) תאות לבו נתתה לו וארשת שפתיו בל מנעת סלה (שם ו יז) תאות ענוים שמעת (משלי י כד) ותאות צדיקים יתן כת' (תהלים כו ד) אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש אותה ולא אחרת עמה אם ציבור מתענין או יחיד אין להתענות (ד) כי אם על אחת ועל אחת אין יכולין לבקש כי אם ג' פעמים ביום וג' פעמים מזכירי' אברהם יצחק ויעקב בסליחות לפני ראש השנה ויום הכפורים וג' פעמים אומרים אליך ה' נפשי אשא וג' נשיאות נפש י"נ שמיעה אמר שלמה כנגד (ה) י"נ תעניות ציבור שמתענין בשביל נשמים הרי י"נ אהבה כנגד ב' רגלים וב' ידים מקום מושב והערוה וב' אונים וב' עינים ובפה לדבר ולבלוע ולב הרי י"נ דברים היצר ה' לאהבה תלוי (דברים ו ה) ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך וכל נפשך ובכל מאדך ז' לאהבה (שם י יב) ועתה ישרי מה ה' אלקיך שואל, ח' לאהבה שואל מעמך כי אם ליראה את ט' לאהבה את ה' אלקיך ללכת בכל דרכיו ולאהבה, י', לאהבה אותו ולעבוד את ה' אלקיך בכל י"א, לאהבי לבבך ובכל נפשך (שם יא יג) לאהבה את י"ב לאוהביו ה' אלקיכם ולעבדו בכל לבבכם י"ג ואוהביו ובכל נפשכם (שם י"ג ד) הישכם אוהבים את ה' אלקיכם בכל לבבכם ובכל נפשכם (שם ל ו) ומל ה' אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך לאהבה את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך למען חייך הרי לב ונפש ג' אצל אהבה וב' אצל עבודה כנגד ג' דברים יהרג ואל יעבר ע"ז וכן יהרג ואל יגלה עריות וכן שפיכות דמים וג' שאדם נותן נפשו עליהם הנאת אשה והנאת ממון והנאת כבוד וב' אצל עבודה ואהבה הרי ה' וה'

ב) מהכ"ב. ג) מהכ"ב. ג) מהכ"ב. ד) ע"כ קיימן מהכ"ב.

תתיב. (ב) באבות דר"נ פ"א: טוב עשרה טפחים ועומד ממאה אמה ונופל ועיין רבה בראשית פי"ט ובתוספתא שבת פ"א: בזמן שהמדה מלאה אדם נותן לתוכה סוף שמוציאה מה שבתוכה. וזהו מקור דברי רבנו ויעויין שבת קנ"ג ב'.

תתיג. (ב) ב"ב פ"א ב': דבר שהראשונים לא אמרו בו טעם תשאלני בבית המדרש כדי לביישני

תתיד. (ב) מכאן עד סוף הסימן יש למחוק.

תתטו. (ב) תוספתא סנהדרין פ"ה, מובא ברמב"ם הלכות ת"ת פ"ד ה"ז. (ג) צ"ל שואלים יותר מג' כו' ויעויין יומא ע"ג א' אין שואלין ב' דברים כאחד. (ג) מועד קטן כ"ח א'. (ד) תענית ח' ב': דנבעי רחמי אתרתי לא אפשר. (ה) תענית י"ב ב' וכל סדר התפלה יעויין בטור

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תשובה (שם שם א) והשבות אל לבבך (שם שם ב) ושבת (שם שם ח) ואתה תשוב (שם שם י) כי תשוב (נחמיה א ט) ושבתם, ב' בכל לבבך ובכל נפשך כי בב' הירהורין אדם יום ולילה (ו) הירהור אשה והרהור ממון, ובשבילם נותן נפשו ועוד ג' הקנאה והגאוה הנאת בנים. ניענוע ט) בנים ונשים ושחוק חברים וטיולים וחידוש דברים בטלים גורם להבטל מדברי תורה לכך בכל לבבך ובכל נפשך אצל אהבה ועבודה לעזוב אותם בשביל הקב"ה, ולעבוד ולאהוב את הקב"ה בכל דרכיך דעהו לאהבה את ה' שהנפש מלאה אהבה ואותה קשורה בשמחה ואותה השמחה מברחת מעל לבבו נעימות הגוף ותענוג העולם ואותה השמחה כך עזה ומתגברת על לבבו שאפילו בחור שהיו ימים רבים שלא בא לאשתו ויש תאוה מרובה ובשעה שזרעו יורה כחץ נהנה בנגד תגבורת תוקף שמחת אהבה ה' כאין וכל חיבת שעשוע לב האוהב את ה' בכל לבבו ובכל הרהוריו איך לעשות רצון הבורא ולזכות את הרבים ולעשות קידוש השם ולמסור את עצמו באהבת את הבורא זהו יראת ה' שלא תעבור על מה שכתב והאהבה [דף ע"ז] כגון פינחס שמסר עצמו בשביל הבורא ואברהם אבינו היה ירא ה' שנאמר (בראשית יד כב כג) הרמותי ידי אל ה' אל עליון קנה שמים וארץ אם מחוט ועד שרוך נעל [ו]אם אקח ואלישע שלא רצה לקחת מנעמן ואותה האהבה מונעת האדם מלבטל דברי תורה בשביל תעתועים ושעשוע ילדין ואהבת ראיית נשים ודיבור ונם לעזוב טיולים וגורמת לו להנעים זמירות כדי למלאות לבבו לשמחה באהבת ה' ושורה ועמל בדרך שהוא רצון הקב"ה. 3) שורש ענוה במקום שיש ריוח נדול ובבור ירחיק את עצמו ולא יכלול עצמו כיצד הרי לומד לפני רבו וזכר קושיא ותירוץ טוב לא יאמר לרבו או לחבירו כך הקשיתי וכך תירצתי (ז) אלא כך הקשית וכך תירצת כדי שלא יהנה לבבו ועוד יתן לחבירו או לרבו הכבוד ולא לו (ח) שנאמר (שמות יז ט) בחר לנו אנשים (ט) ומכאן למד רבן גמליאל שאמר לכתוב ספר באנפאי ובאנפי חבריי ועוד כתיב (ישעיה ו ח) את מי אשלח ומי ילך לנו מכאן למדה תורה דרך ענוה לרבנן אם כן למה אמר את מי אשלח שלא יאמרו המינין שתי רשויות הן ועוד ענוה שיקדים שם חבירו קודם לשמו (י) כבית הילל לבית שמאי וטעמי חבירו לטעמו וכשיושב בישיבה ויודע קושיא או תירוץ טוב לא יקפוץ לאומרו עד שיראה שלא ישימו על לב או יפתח פיו: סוף דבר כל שיכול למעט כבודו כדי להגדיל כבוד יראי ה' צריך לעשות שנאמר (תהלים טו ד) נבזה בעיניו נמאס ואת יראי ה' יכבד ואם יראה שאחרים מתכבדים בענוה ולו הבשת ישמע להם כגון הם גדולים ממנו והם אין רוצים ללכת לפניו כלומר ענוים אנחנו והוא מתבייש שיש לו ללכת לפניהם וקבל הבשת שדוחקים אותו שילך לפניהם והוא מצטער שיאמרו כמה חצוף זה שהוא הולך לפני מי שגדול הימנו כמה הוא מתנאה והם מתכבדים בזה וזהו ענוה גדולה שמתבייש בדי לכבדם והם חושאים שמתכבדים בקלונו: אל יכבד אדם את חבירו במה שמתבייש כגון שקורין אותו מור והוא קורהו רבי ומתבייש בו ולא יכבד אדם את שם רבו בפני רבו אחר שמשבח את רבו בפני רבו אחר ואל ישבח אדם את רב רבו בפניו כגון שאומר לרבו רבך אומר כן שהרי (יא) אמרו לר' אליעזר על רבן יוחנן בן זכאי חבירך התירו ואל יהנה אדם מענוותנותו (יב) שישבח את עצמו בענוה שלו שנאמר

ט) קיטן ט'. 3) קי' ע"ז.

או"ח סי' תקס"ט. (ו) בבא בתרא קס"ד ב' יעו"ש. (ז) כעין מה שאמרו שבת ל' ב': ולעניין שאילא דשאילה קדמיכון ופרש"י שם: דרך ענוה אמר. (ח) מכילתא בשלח מסכת דעמלק פרשה א': שלא אמר ליהושע בחר לי אנשים אלא בחר לנו אנשים. (ט) סנהדרין י"א א'. (י) עירובין י"ג ב' ובנדפס: כמו שהיו עושין ב"ש וב"ה ועל ב"ש לא מצינו זה, לכן נוספת הכ"ו מתוקנת. (יא) ביצה ה' ב'. (יב) יעוין סוטה מ"ט ב': לא תיתני ענוה דאיכא אנא, וכעין זה מובא במנורת המאור בהקדמה לנר ז': מצינו במדרש ג' אנשים כו' שאלו לעניו למה ישבת במקום שפל יותר מכולם אמר מפני שאני עניו צוה המלך להושיב את העניו בראש כו' מובא במאירי בספרו משיב נפש מ"א פ"ה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

(משלי כז ב) יהללך זר ולא פיך אלא לחבירו ולתלמידו כדי שילמוד מדרכיו (יג) יכול לשבח את עצמו שנאמר (ש"ב כב כד) ואהיה תמים לו ואשתמרה מעוני (שם שם כב) שמרתי דרכי ה' (שם כג א) נאם הגבר הקם על וכן (יד) אמר לתלמידיו במה האריך ימים.

תתיו. ס) יהודי אחד היה שלא היה קורא שנים מקרא ואחד תרגום שהיה אומר הואיל והטעם תלוי בכך שנים מקרא ואחד תרגום (א) שמאריכין לו ימיו ושנותיו ואני קץ בחיי למה אקרא אמר החכם הרי לא אמרו זה אלא כנגד האוהבי חיים אלא מעתה מה שכתב אריכות ימים (שמות כ יב, דברים כה טו) בכיבוד אב ואם ובמשקלות וכי בעבור זה יפטרו עמל ומר נפש שקצים בחייהם אלא לא דיברה תורה תוכחות שמי שאינו חושש בתוכחות שיעשה מה שלבו חפץ ולא נאמרו הברכות שמי שאינו חושש בהם להיות פטור שאין זה דומה לשכיר יום שאדם יכול לומר לו אם תעבדיני בטוב אני אוסיף על שברך כי השכיר יכול לומר איני חפץ לעבוד לך ואיני חפץ בשכירותך אלא לעבד קניין כספו שאין עבד עושה תנאי לרבו ועוד דומה לשורו ולחמורו שנאמר (ישעיה א ג) ידע שור קנהו וחמור אבום בעליו ישר' לא ידע כשם שעול הבעל עליהם כך עול הקב"ה על בריותיו כמו שכתוב (שם שם יט ב) אם תאבו ושמעתם טוב הארץ תאכלו ואם תמאנו ומריתם חרב תאכלו לפי שנתן רשות לאדם לעשות טוב ורע וחפץ שיעשו רצונו על מנת שלא לקבל פרס אלא כנגד האוהבים הנאת העולם והיראים מפורענות אמר הקב"ה עשו רצוני כדי שייטב לכם ולבניכם לעולם ודברי תוכחות אם לא תעשו רצוני אבל כנגד העושים מאהבה לא אמר שכרם כי אין קץ לשכרם לכך יקרא אדם שנים מקרא ואחד תרגום לשם מי שאמר (שמות יג ט) למען תהיה תורת ה' בפיך (דברים ו ז) ודברת בם (שם ל יד) בפיך ובלבבך לעשות (שמות כא א) ואלה המשפטים אשר תשים [ע"ב] לפניהם (דברים ד מד) וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל (שם לא יט) ולמדה את בני ישר אל שימה בפיהם ומכל מקום הקב"ה יאריך ימיו ושנותיו ואל יסמוך על תנאי שנאמר (דניאל ג יח) והן לא ידיע להוא לך מלכא די לאלהך.

תתיז. ג) לא תסיג גבול רעך אשר גבלו ראשונים שתיקנו הניגונים (א) שלא יאמר ניגון של תורה לנביאים וכתובים ושל נביאים לתורה ולכתובים ושל כתובים לתורה ולנביאים אלא כל ניגון כמו שהוא מתוקן שהכל הלכה למשה מסיני שנאמר (שמות יט יט) יעננו בקול.

תתיח. ג) (א) אין קורין פסוק על גבי מכה בשבת והרין דקריא על גבי יברוחא אסיר בא וקרא הפסוק הזה על בנו שהוא מיתבעת תן עליו ספר תן עליו תפילין בשביל שישן אסור והתני אומרים היו שיר פגעים בירושלים אמר ר' יודן כאן עד שלא נפגע וכאן משנפגע איזהו שיר פגעים (תהלים ג ב) ה' מה רבו צרי מזמור (שם צא א) יושב בסתר עליון עד כי אתה ה' מחסי עליון ד). (בראשית ד א)

ס"ס. ס"ג. ג) ס"ג. ד) ע"כ ס"י ס"ג.

(יג) בחובות הלבבות שער הכניעה פ"ט: והמשובה כשמחגאה החכם בחכמתו והצדיק במעשהו כו' וזאת הגאוה אינה מוקת לכניעה ולא מרחקת אותה ובכמוה אמר הכתוב (דה"ב י"ז) ויגבה לבו בדרכי ה' ויעין באר היטב שו"ע או"ח סימן תצ"ד סק"א ע"ד רב יוסף שאמר לא תיתני ענוה. (יד) מגילה כ"ח א'.

תתיו. (ס) ברכות ח' א'.

תתיז. (ס) בתוס' ב"ב י"ד ב': וניגון אחד דבימיהם היה ניגון כדאמרינן ויקראו בספר תורת אלהים מפורש ושום שכל מאי ושום שכל פסוקי טעמי. ובספר מעין גנים שנדפס ע"י חברת מקיצי נרדמים ברלין תרמ"ט על איוב ג' ב': ואמרו חז"ל מפני מה שלשת ספרים אלו כלומר איוב תלים ומשלי הם שוים בניגונם כו' ויעויי"ש בהערות מוהר"ש בובר הערה א'. והודיעו בהשחר שנה רביעית צ' 478, כי נמצא בפאריז ספר נגונים לעשרה מזמורי תהלים אדון עולם וכו', ויעוין מה שהעיר ע"ז החכם שוחי"ה בהכרמל החדשי שנה שניה צד 389.

תתיח. (ס) ירושלמי שבת פ"ו ה"ב.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

קניתי איש את ה' (ב) איש שליש ומן האשה שליש ומן הקב"ה שליש (ג) לכך הידור מצוה שליש (ד) קהלא קדישא שליש יום בדרך ארץ שליש בתפלה שליש בתורה.

תתיט. וישלח יואב מלאכים אל דוד ויאמר נלחמתי ברבה וגם לכדתי את עיר המים ועתה אסף את יתר העם וחנה על העיר ולכדה פן אלכד אני את העיר ונקרא שמי עליה (ש"ב יב כז כח) לכך תלמיד שנתן לו רבו רשות להורות שאין לו פנאי לרב לעיין או לשבת בדין או שום דבר גדול שיהא גדול לעיני הכל וכבר עיין התלמיד ומוכן ונכון הדבר לגמור יאמר לרבו כך וכך נראה מזאת הראייה ומזאת ויניח לרב לגמור כדי שיהא על שם רבו (א) ואל יחשוב התלמיד אגמור ואחתוך שיקרא על שמי וכתיב (שיר ז י) דובב שפתי ישנים אלא יניח לרבו לגמור מפני כבוד רבו ועוד יותר נשמעים ומקובלים הדברים הנאמרים משם אדם גדול ואף (ב) רב יהודה (ג) ורבא היו אומרים רבי (ד) יהונתן אסר כדי שיקבלו דבריו.

תתכ. **ראשית** חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עושיהם תהלתו עמדת לעד (תהלים קיא י) יראת ה' ראשית דעת חכמה ומוסר אוילים בזו (משלי א ז) תחילת חכמה יראת ה' ודעת קדושים בינה (שם ט י) הרי ג' פסוקים וכתיב (שם ד ז) תחלת חכמה קנה חכמה ובכל קניינך קנה בינה מתחילה כשאדם משכיר לבנו מלמד ישכיל באותו דבר שלומד שאם בניו ילמדו מקרא והרב בקי בתלמוד ועם הארץ הוא במקרא במה שהבנים צריכים צריך שיהא לו ידיעה. ובכל[ה] קניינך קנה בינה שיהא לו רב שידע אע"פ שאינו לומד אלא עברי (א) צריך שיהא מבין מה לומד וכשלומד מקרא צריך להבין לו כשיגיע לדברי יראת שמים כגון לכבד את התורה ולומד שהבורא בשמים והוא הנותן והוא המפרנס (ב) ויראה לו שבשמים הוא ואם יגדל ילמדהו שיש גיהנם וגן עדן כי הילדים לבם כלב גדולים בחלום סבורים שהכל אמת כך הילדים סבורים שכל דבריך אמת קודם שירגילוהו חבירים רעים ג). ג' פסוקים כנגד ג' מידות שבמקרא ושבמשנה ובתלמוד כשיגדל בנו ובתו שיכולים להבין כפי מה שיכולים להבין אמר ג' מקראות כי אז היה רב למקרא רב למשנה רב לתלמוד ועתה ג' אחד לתורה ב' לנביאים ג' לתלמוד ומניר שכל הרבנים צריכים שיהו יראי שמים שכל מי שלא ילמוד תחילה להיות יראי שמים לבניו לא יועיל אחר כך (ג) וג' מלמדים הם אב ואם והרב והמגדל ב' והחברים ג' וג' עתים של התחלות עד שיביא שתי שערות (ד) ועד י"ד שאין בו יצר אשה ועד שלוקח אשה וכשלוקח אשה עד שיהיה לו בנים. תחילה צריך ג) שיהיה לו רב וחבר יראי שמים שלא יהא זולל וסובא ושלא יחלל שבת ושיהא לו חבר טוב ורב טוב להזהר מן הנשים וכשלוקח אשה להזהירו מן הנידות בימי טומאה (ה) שלא יושיט מידו לידה אפילו לחם אם יש לו בנים להזהירו מן הגזל ולהיות קבוע בתורה הוא וזרעו.

ה) ס"ד. ג) ע"כ. ג) ס"ה.

(ג) נדה ל"א א': שלשה שותפין באדם כו'. (ג) בבא קמא ס' ב'. (ד) במדרש רבה קהלת פסוק ראה חיים ובילקוט קהלת רמז תתקפ"ט: רבי בשם עדה קדושה אמרו קנה לך דברי אומנות עם דברי תורה כו' ולמה קורין אותה עדה קדושה שהיו משלשין את היום שליש לתורה שליש לתפלה שליש למלאכה.

תתיט. (ה) כעין זה שבועות ל"א א': מנין לתלמיד שרואה את רבו שטועה בדין שלא יאמר אמתין לו עד שיגמרנו ואסתרנו ואבננו משלי כדי שיקרא הדין על שמי ת"ל מדבר שקר תרחק. (ג) שבת קמ"ו א'. (ג) לפנינו דבי רבה. (ד) לפנינו רבי יוחנן וכן בעירובין נ"א א': אלא כי היכי דליקבלי מיניה ובפסחים קי"ב א': אם בקשת ליחנק יתלה באילן גדול וברש"י שם ד"ה יתלה: אמור בשם אדם גדול.

תתכ. (ה) כונתו שהרב יודע רק הנקודות אבל לא פירוש המלות וזאת המלה נחוגה בין אחב"ו יושבי פולין. (ג) יעוין ברכות מ"ח א': ורחמנא היכא יתיב כו'. (ג) לא אוכל לכוין המספר ואולי צ"ל האב, והרב, והחברים. (ד) צ"ל והוא ע"ד י"ד שאין בו יצר אשה וכן אמרו נדה מ"ז א': בן י"ג שנים ויום אחד דברי הכל סימן. (ה) עיין תוס' שבת י"ג ב' ד"ה בימי.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתכא. ס) אל יתן אדם את בניו (א) לפני כעסנים ללמדם (ב) כי יכום או יענישום אחד לא נתן שכר המלמד כששאל לו השכירות מהרה אמר לתלמידיו יהי רצון שלא תצליחו בלימודכם אמר לחכם מה פשעו ואמר לאביהם שמע לעצתי ותשכיר מלמד אחר לבניך שלא יהא כעסן ולזה תתן השכירות שלו [דף ע"ח] אע"פ שלא הגיע סוף הזמן תפרידהו לשלום ממך.

תתכב. ג) אל יעשה אדם חסד במקום שיש עבירה כגון שיש בנים לראובן ובנים לשמעון ואומר שמעון לראובן אתה עשיר ואני עני ואין לי במה להשכיר מלמד לבניי ואין לך כל כך שתשכיר לבניי מלמד אלא עשה עמי חסד ותעזוב לבניי ללמוד עם בניך לפני הרב שהשכרתה לבניך אם בניו של שמעון אינם הגונים ובטלנים ויוציאו את בני ראובן לתרבות רעה אל יניח לבניו של שמעון ללמוד עם בניו.

תתכג. ג) מי שמלמד תינוקות ואחד חריף מחבירו והרב שלהם רואה שאין תקנתם שילמדו יחד וצריכים החריפים רב להם לבד אל ישתיק ויאמר לאביהם אלה צריכים רב לבד ואלה לבד אע"פ שיפסיד אם יפרידום.

תתכד. ג) חנך: לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה (משלי כב ו) אם תראה שיצלה במקרא ולא בתלמוד (א) אל תדחוק לו ללמדו תלמוד ואם יבין בתלמוד אל תדחוק אותו ללמד מקרא במה שיודע בו תחנכנו.

תתכה. ג) בן חמש עשרה לתלמוד מאי נפקא מינה אלא כיון שאדם רואה שאין בנו זוכה לתלמוד ילמוד לו הלכות גדולות ומדרשים וקרייה.

תתכו. ד) היתה כאניות סוחר (שם לא יד) כאניה אין כתוב כאן אלא כאניות אניות הרבה של סוחר אחד (א) שכל תלמיד חכם שאינו יודע להשיב בכל מקום שישאלוהו אינו ראוי לישב בסנהדרין וראש ישיבה ממרחק מביא ראייה וממסכתא למסכתא מה גרם (שם שם טו) ותקם בעוד לילה (שם שם יח) לא יכבה בלילה נרה כל הלילה יושב ועוסק בתורה כאניות סוחר כך הקב"ה מזמין לעוסקים יומם ולילה בתורה כל צרכיהם כשם שהסוחר שהשעה משחקת לו מלאכים הממונים עליו נכנסים בלב אחרים להביא לאותו מקום שזה הסוחר שם ומטין לב הסוחר לקנות ואחר כך מטין לב אחרים לבא שם אצל הסוחר או הסוחר אצלם לקנות וכן העוסק בתורה תדיר (ב) הקב"ה שולח לו מלאכים למרחוק להביא לו כל צרכיו לכך נקראת תורה לחם ס). כאשר נגור על מלך אחד לנצח אחד את חבירו שולח הקב"ה מלאכים להטות לב אותם שרים להיות עמו ובלב אחרים מדרך לנום כך כל זה מקרוב תביא לחמה אין כתוב כאן אלא ממרחק להודיע ולפרנם אותו צדיק העוסק בתורה ובמעשים טובים וגם לזכות את שבמרחקים.

תתכז. ו) שני יהודים שמעו מלמד אחד שלמד לתלמידיו תיבה אחת בטעות אמר האחד לחבירו אמור לו טעות למדתה אמר חבירו אם אתה גם בו שלא תלבין פניו אמור לו (א) ואם לאו אל תשפוך דמו אמור לקרובו שיאמר לו ולא משמך שלא יתבייש.

ס) ס"ע. ג) ס"ז. נ) ס"ח. ד) ס"ע. ה) ע"כ פי' ס"ע. ו) ס"י.

תתכא. (ס) אבות פ"ב מ"ה. (ג) בבא בתרא כ"א א': כי מחית לינוקא לא תימחי אלא כו'.

תתכד. (ס) יותר מזה אמרו בפסחים קי"ג א': מרחי כך בשמעתתא ולא מפתעייא מילתא תא ואגמרך מילי דעלמא.

תתכו. (ס) מאמר כזה לא מצאתי אבל אמרו שבת קי"ד א': איזהו תלמיד חכם כל ששואלין אותו הלכה בכל מקום ואומרה. ובסנהדרין י"ז א' אמרו: אין מושיבין בסנהדרין אלא מי שיודע לטהר את השרץ בק"ג טעמים. (ג) יעוין ב"מ פ"ד ב': קרא אנפשיה היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה.

תתכז. (ס) יעוין ב"ב כ"א ב': אזל שיוליה לרביה א"ל האיך אקריתו כו' הרי כי לא חשש דוד לזה וצ"ע.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתכח.ב) **אל** ילך אדם לדבר עם מלמדי תינוקות בשעה שהוא מלמדם (א) פן יבטלנו בדבריו וכן (ב) לשכיר ולפועל של ישר׳ ואל ישב אצל שכיר אפי׳ כשאין עושה פעולה שמא יהיה לו בשת לומר אין לי פנאי ואם רגיל ואין לו בשת מפניו ואינו מבטלו הרי אין בכך כלום וירא שמים כגון (ג) חוני המעגל ואבא חלקיה לא היה מסיח ממלאכתו אפי׳ שלום לא רצה להחזיר.

תתכט. **עת** להאריך ועת לקצר אם ראובן הולך לפדות שבויים או יהודי נתפס ושמעון פגעו בדרך ואמר לו כל העניין אל ירבה עמו בדברים עת לקצר כי הנתפס בצער.

תתל. **אל** יעסוק אדם במלאכה שאין לו לקבוע עתים לתורה. ג) יש אדם שבני אדם רגילים אצלו אל ישכיר עצמו ללמוד תינוקות כי יבאו אצלו ולא יעסוק בטוב בהן (א) ואל יאמר אדם הואיל ואני מלמד ילדים ביום אשכים ואלמד לעצמי מפני שנמצא ישן בלימוד תינוקות וקיבל שכר על מנת ללמדם בטוב ג). ואל יפתה את לב בני אדם לומר כך וכך הרבה רצו ליתן לי בסחורה או שיאמר אני קניתי בכך וכך ולא היה כך (צפניה ג יג) שארית ישר׳ וגו׳ ולא ידברו כזב ולא ימצא בפיהם לשון תרמית ד) (ב) ואל יתעה את החפצים לקנות אותן חפצים שבידו שיראה להם פנים כאומר למכור להם ואין בלבו והם אין קונים במקום אחר כי סבורים שזה ימכור להם וכתיב (ויקרא כה יז) ולא תונו שהונהו בדברים וכתיב (זכריה ח טז) דברו אמת [ע״ב] איש את רעהו.

תתלא. ה) **אל** ילך אדם לבית חבירו או בכל מקום שהוא מושכר לעשות מלאכה כי אם תדבר עמו ממעט במלאכת חבירו ואפילו אם יראה חבירו בעל הבית יתבייש לומר לשכירו מאומה ונם לזה המבטלו.

תתלב. ו) **ולא** ראיתי צדיק נעזב (תהלים לז כה) כמו (ירמיה מט יא) עזבה יתומיך אני אחיה הייתי מצוה להחיות זרעו חוסה במותו צדיק ואשרי בניו אחריו וזהו וזרעו מבקש לחם לא ראיתי צדיק נעזב כשאדם צריך לשכירים אע״פ שאינו כל כך בעל כח במלאכתו לא יעזבנו ולקחת רשע במלאכתו אע״פ שהוא בעל כח וכת׳ (משלי י טז) תבואת רשע לחטאת ולא ראיתי בזרעו מבקש לחם שלא יתבייש אבל ברשעים תראה שנא׳ (תהלים צא ח) ושלומת רשעים תראה. כי ז) יראה חכמים ימותו ויצטער עליהם.

תתלג. ח) **לא** יעכב אדם אצל מי שמבייש ממנו לשעה גדולה שמא יצטרך לנקביו או לעשות חפציו ויתבייש ולא ילך ובערב יום טוב ושבת כשצריך לעשות צרכי שבת או צרכי יום טוב אל ילך לביתו ואל ידבר עם המנקר בשר והעושה מצות שאר דברים וזהו (קהלת ג ז) עת לחשות וכתיב (משלי כה יז) הוקר רגלך מבית רעך.

תתלד. ט) **אם** יבא לביתך אורח אל תשאל לו מדברי תורה אלא אם כן תדע שידע להשיב או תשאל בינו לבינך שלא יתבייש.

ב) ס״י. ג) מתכ״ה וכפול לקמן סי׳ מתמכ״ו. ג) ע״כ סימן מתכ״ה מכאן ולהלך סי׳ ש״ח ומעלה גם בסימן מתמכ״ג וסי׳ מתמ״ע וסי׳ מתמכ״ט. ד) מכאן עד וכתיב כצוד לקמן סי׳ מתמקי״ג ומעלה גם בסי׳ מתמכ״ג. ה) מתכ״ט. ו) מתכ״ו. ז) מתכ״ז. ח) כעין זה לעיל סי׳ מ״ח ומעלה בנדפס סי׳ מתקנ״ה. ט) מ״ב.

תתכח. (ב) מזה שאמרו שבת קי״ט ב׳: אין מבטלין תינוקות של בית רבן אפילו לבנין בית המקדש. (ג) מזה שפטרו חכמים את הפועל מברכה רביעית של ברכת המזון. ברכות מ״ז א׳. (ג) צ״ל אבא חלקיהו בר בריה דחוני המעגל תענית כ״ג א׳.

תתל. (ב) ירושלמי דמאי פ״ז ה״ג: לא יעשה בתוך שלו בלילה וישכיר עצמו ביום ותוספתא בבא מציעא פ״ח מובא בשו״ע יו״ד סימן רמ״ח סי״ז ברמ״א ובחו״מ סי׳ של״ג ס״ה ברמ״א. (ג) מזה שאמרו בבא מציעא נ״ח ב׳: היו חמרים מבקשים תבואת ממנו כו׳.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתלה. ס) (א) **חייב** אדם ללמד לבנותיו המצות כגון פסקי הלכות ומה שאמרו (א) מי שמלמד לבתו תורה כאלו מלמדה תיפלות זוהו עומק התלמוד ושעם המצות וסודי התורה אין מלמדין לאשה ולקטן אבל הילכות מצות ילמד לה אם לא תדע הלכות שבת היאך תשמור שבת וכן כל מצוה כדי לעשות להוזהר במצות (ב) שהרי בימי חזקיה מלך יהודה אנשים ונשים וגדולים וקטנים ידעו אפילו טהרות וקדשים וזוהו (דברים לא יב) הקהל את העם האנשים והנשים והטף וזהו (שם כט ט י) אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל טפכם נשיכם וגרך אשר בקרב מחניך מחטב עציך עד שאב מימיך כדי שידעו עבדים ושפחות פסקי המצות מה לעשות ומה שלא לעשות (ג) אבל לא יתכן לבחור ללמד לבנות אפילו האב עומד שם ושומר פן יתייחד לא יתכן פן יצרו עליה או יצרה עליו (ד) וקול באשה ערוה (ה) והשונמית הולכת ושומעת הדרשה מפי אלישע שהרי אמ' (מ"ב ד כג) מדוע את הולכת אליו היום לא חדש ולא שבת מכלל דבשבת הולכת ז) ובחודש הולכת ילמד אדם לבנותיו מצות שהן מצוות ומה שאמר בסוטה (ו) זכות הולה במים המרים אילו זכות תורה זוהו עומק ההלכה אין להם עסק בתורה זכות רק שידעו המצות אבל בעומק ההלכה ולפילפול אינם מחוייבות ומצות שאינם מחוייבות לקיימם לא נצטוו ללמוד (ז) אבל מצות שנצטוו צריכין ללמוד לדעת באיזו לשון שידעו בו אבל (ח) האיש מצווה ללמוד בלשון הקדש וחייב ללמוד אפילו תורת כהנים וסדר קדשים וזהו (שמות יט ג) כה תאמר לבית יעקב לנשים בלשון רכה לומר ולאנשים הפילפול כל שזהיר במצוה לקיימה לעד לא יחטא בה בשוגג באותה מצוה שאין הקב"ה מביא תקלה על ידי צדיקים כשנזהר בה אבל אם אינו אלא קרוב למזיד כגון שמשים חלב ושומן על השולחן או בשר וגבינה שאינו עושה סייג למצוה זה מגלגלין ומביאין הקלה על ידו כגון אם אמר (ט) אני אקרא בתורה לאור הנר בשבת ולא אטה מביאין תקלה על ידו ושומר מצוה לא ידע דבר רע באותה מצוה אם נזהר בה מן ספקות (י) רב אמר בשר שנתעלם מן העין הבשר אסור לכך (יא) שמרוהו כשנשך נחש הצבי קרי עליה שמואל (משלי יב כא) לא יאונה לצדיק כל און.

תתלו. **עת** לעשות לה' הפרו תורתך (תהלים קיט קכו) כגון שהולך לבער חמץ ואם יהרהר בתורה ישכח שום מקום שיש בו חמץ.

תתלז. ג) **בשחל** ערב פסח להיות בשבת לא יאריכו בשבחות שמא יבא עת איסור חמץ וכן במת מוטל ובמקום שיש עוסקים מיד לאחר התפלה.

ז) כתיב (שם א ב) כי אם [דף ע"ט] בתורת ה' חפצו ואינו אומר חפצו מאד וכתיב (שם קיב א) במצותיו חפץ מאד, מאד מדברי תורה כיצד אם מתקן מצות לפסח אל ידבר ואל יעסוק בעמקי הלכות שמא לבו יהיה טרוד בעסק התורה ולא יהיה נזהר עד שיחמיץ הבצק ואם שולח בשר במקום אחר וממהר לנקרו להסיר חלב וגידים על יעסוק בעמקי הלכות פן לא יהא נזהר ושמא יש בו חלב וכן העושה מלאכה לאחרים וכן כל מצות הצריכות כיוון לב.

ס) ע"ג וכעין זה לקמן קי' מתמ"ג. ז) ע"כ. ג) ע"ד. ד) כפול לקמן קי' מכ"מ בשינוים.

תתלה. (ס) סוטה כ' א'. (ז) סנהדרין צ"ד ב'. (ג) קדושין פ"ב א': לא ילמד אדם רווק סופרים ויעו"ש בגמרא שאמרו הטעם משום אמות התנוקות שלא יתיחדו עמהם וזהו שלא כדברי רבנו ויעוין ש"ע אבן העזר סי' כ"ב ס"כ. (ד) ברכות כ"ד א'. (ה) חסר כאן וצ"ל: והאב ילמד בתו והשונמית הולכת כו'. (ו) כ' א'. (ז) כן הביא הרמ"א בשו"ע יו"ד סי' רמ"ו ס"ג בשם סמ"ג. (ח) הרמב"ם בפירוש המשניות אבות פ"ב מ"א כתב: מצות קלות כגון שמחת הרגל ולמידת לשון הקדש ואולי מקור דבריו מהספרי פיסקא מ"ו: כשהתינוק מתחיל לדבר אביו מדבר עמו בלה"ק ובירושלמי פ"ג דסוכה: מלמדו לשון תורה, אבל זה שכתב רבינו כי מצוה שיהיה הלימוד "בלשון" קדש לא אדע מנין. (ט) שבת י"ב ב'. (י) חולין צ"ה א'. (יא) שם נ"ט א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתלה.ס) **עת** לעשות לה' הפרו תורתך בערבי פסחים ולהכנסת כלה לחופה ולהוצאת המת עת לחשות כשמחרפין או מקללים אותו וכשמדברים מילי דהדיוטות אין להשיב (א) והילל שהשיב ללמד לאחרים שישאלו כל צרכן ולא יקפיד הרב אם ישאלו בטעות ועת לדבר כמו שאמר (ב) לרי אלעזר ברי שמעון ולרי ישמעאל ברי יוסי בניכם ממזרים ואמרו אהבה דוחקת הבשר (קהלת ג ז) ועת לדבר כנון גלית הפלשתי שהשיב דוד וישעיה לרבשקה לטיעת סנחריב בזה לך לענה לך (ג) (שם שם) עת לחשוב כשאין בידו למחות ואין דבריו נשמעין ועת לדבר כשדבריו נשמעין.

תתלה.פ) **כתיב** (שמות ז ו) ויעש משה ואהרן כאשר צוה ה' אתם כן עשו מה צריך לומר כן עשו אלא מודיענו מי שצריך לעשות המצוה ואינו יכול מפני דבר אחר שצריך לעשות קודם שאר עסקים וימהר לעשות המצוה אם בערב הפסח או בערב הסוכות שעדיין יש לכסות סוכתו אם יש לו לבקר חולים או לקבור מתים ימהר כדי לעשות אף השנייה וזהו (תהלים קיט ס) חשתי מן השנייה ולא התמהמתי מן הראשונה כדי לשמור מצותיך וזהו ויעש כן עשה ועור (א) מצוה ושירי מצוה.

תתלט.צ) **כתיב** (קהלת ד ו) טוב מלא כף נחת ממלא חפנים עמל ורעות רוח טוב מעט בתפילה שנקראת משאת כפי מנחת ערב מעט תפילה בכוונת הלב ממלא חפנים מתפילה ארוכה בלא כוונת הלב יותר טוב שיתפלל אדם בשבחו של הקב"ה ואותו מעט שלא ירוץ ולא ימהר בו משבחות הרבה שימהר בהן וירוץ בהן כי עליהם נאמר (ירמיה כג י) ותהי מרוצתם רעה (ישעיה מג כב) ולא אותי קראת יעקב (א) שהלויים אומרים שירה ומושכים בהם הרי שיר שלפני המלכים מושכים ומנעימים לפני מלך מלכי המלכים הממליך מלכים ומלכותו מלכות כל עולמים דין הוא שיננגנו וינעימו (ב) שנאמר (ש"ב כג א) ונעים זמרות ישראל ואין נעים אלא במשך (ג) ולכך ספר תהלים משונה בנגינות מן הנביאים ורעות רוח שהוא מתפלל הרבה בלא משך ובלא כוונה.

תתמ.ר) **טוב** מלא כף נחת שאדם נותן ליראי שמים עניים שירדו מנכסיהם ממלא חפנים עמל שנותן לעניים שאינם מהוגנים ולא עוד אלא שנחשב לו עון כי מה שיתנו לפריצים יתנו לזונות או בבליעות ומקים מורדים להקב"ה בעולם.

תתמא.ר) **טוב** מלא כף נחת שיתן מלא כף נחת בצדקה ולא בנערה ממלא חפנים עמל שיתן מלא חפנים בנערה ובעמל ובכעס.

תתמב.ר) **טוב** מלא כף נחת שיתן לשם שמים בעין טובה ובנפש רצון מלא כף צדקה ועושה נחת רוח לפני תוכן רוחות ממלא חפנים שנותן בעמל ובכעס שלא ברצונו ורעות רוח כמו שנאמר (דברים טו י) ולא ירע לבבך בתתך לו טוב מלא כף נחת טוב שאדם מפרנס אחד אם אין לו לפרנס אלא נפש אחד מלפרנס לחמש ולא יספיק הרי זה חפנים מלא עמל כל אחד חסר ואם גם אחרים נותנים לכל אחד או יתן לרבים שנאמר (תהלים קיב י) פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד.

ס) סלו שכי הסימניס לפ נקמנו צכ"י. צ) מכלן עד כל עול מ"ס צכפפם צקי' צפע"ו. ג) כפול לקמן קי' מתכ"מ צפיכוייס. ר) ק"ל.

תתלה. (ס) שבת ל"א א' (פ) ב"מ פ"ד א'. (צ) יעוין תוס' שבת נ"ה א' ד"ה אע"ג.

תתלה. (ס) יעוין מנחות צ"ג ב': שאם עשה לסמיכה שיירי מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו לא כיפר וכיפר, וכוונת רביט כי דוד המלך קיים המצוה ושיוריה.

תתלט. (ס) יומא ל"ח ב': כשהוא נותן קולו בנעימה כו'. (צ) שקולו ערב יותר מכולכם הדא הוא דכתיב ונעים זמירות ישראל מנעים זמרותיהן של ישראל. מדרש שוח"ט מזמור א'. ילקוט שמואל ב' רמז קס"ח. (ג) עיין מה שהעירותי בסי' תתי"ז.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתמג. (א) הקונה עבד עברי בקונה אדון לעצמו אוכל ממה שרבו אוכל ושותה אבל אדם הרגיל לאכול מעדנים ולשתות יין לא יאמר לא אקבל אורחים לפי שאיני יכול להאכיל אותם מעדנים שאני אוכל לכך נאמר (משלי טו יז) טוב ארוחת ירק ואהבה [ע"ב] שם משור אבוס ושנאה בו אפילו בעל הבית אוכל שור אבוס ורצה לתת ממנו ועינו רעה אבל אין עינו רעה אם יתן לאורח ארוחת ירק אע"פ שהוא עשיר הואיל ואהבה שם אם יכול לעשות שלא יאכל לפני האורחים מעדנים כשהם אוכלים ארוחת ירק יהא טוב ואם אי אפשר מוטב לבעל הבית לאכול מעדנים ולאורח ארוחת ירק ואפילו לפניו ואפילו הוא עשיר מלגרש אורחים מביתו מוטב שיכנים אורחים ויתן להם מאכל עוני ומים מלגרש ואפילו אם הוא עשיר ואינו חפץ ליתן לחמו ומימיו יכניסם לביתו ויאמר הוצא משלך מזונות וצורכך אבל אם רעים הם האורחים ויש נשים בבית שהוא ירא פן יחטיאו עליהם נאמר (שם כב י) גרש ליץ ויצא מדון (ב) טוב לביש לא תעביד.

תתמד. הבן הרואה את אביו קמצן ואינו נותן לעניים והבן יורע באביו שאם יאמר לאביו לתת צדקה שלא יתן הבן יכול לומר לאב שיתן לו הרבה ואחר כך יתן הוא לעניים כשהאב עשיר ואינו רוצה לעשות טובה הרי האב סבור שהבן לוקח הכל והבן כאילו משלו נותן וכן אשה לבעלה(ג) אם הבעל צר עין והבעל נותן לה שתעשה בו מה שתרצה היא תקח (א) מאשר נתן לה ותתן צדקה וכן עשתה אביגיל נתנה לדוד.

תתמה. (א) והאורח שרואה שעל המקבלו למשא שהוא עליו או אפילו הוא עשיר ואינו נותן בסבר פנים יפות או נותן בסבר פנים יפות מפני הבשת או אדם שאין לו במה להתפרנס וכבר נתנו לו הקהל ומוצא חבורה ללבת לדרכו ומעכב בשביל מעט ריוח שלו ואינו חושש שבעל הבית מוציא עליו עתיד ליתן את הדין וכל שכן איש שאינו הולך בשביל דוחקו אלא בסחורתו והוא בבית יהודי ואוכל משל בעל הבית ומעכב שם וכל שכן מי שהולך לעיר אחרת עבור טיולים ואינו חושש שחבירו מוציא עליו.

תתמו. ידור אדם עם עני ואוכל משל עצמו (א) פן יתבייש שזה מוציא משל עצמו ואל ידור עם עשיר ויוציא משל עצמו פן יתבייש שזה מוציא משל עצמו ויראה פן יחרפוהו ומפני הבושת אומר לו אל תוציא ולבו בל עמו אלא מפני הבושת עושה.

תתמז. דבש מצאת אכול דייך פן תשבענו והקיאתו (משלי כה טז) מדבר באדם אורח שבא לבית איש ונתארח לביתו ונותן לו לאכול מעדנים ומקבלו בכבוד והאורח רואה שמענגין אותו ומתעכב שם בביתו אמר בעל הבית מוטב שאהסך הדברים כדי שיצא ושאם אשיב לו לא יצא וזהו דבש מצאת אכול דייך פן תשבענו והקיאתו תמהר לצאת.

ג) מכאן עד סוף הסימן וכן גם סימן תתמ"ה הוא נכתבם כי' שע"ו.

תתמג. (א) קדושין כ"ב א'. (ב) קהלת רבה פסוק ויתרון ארץ ובילקוט שם רמז תתקע"ב ויקרא רבה פכ"ב במדבר פי"ד.

תתמד. (ג) בנדפס הנוסח: מאשר כתב לה, ור"ל שכתב לה בכתובתה ונראה ראיה לזה מהא דאמרו בירושלמי פסחים פ"ד ה"ט: כיון ששמע בעלה כך כפל לה כתובתה. יעו"ש. ועיין בשו"ע יו"ד סי' רמ"ח ס"ד ובהו"מ סי' שנ"ח ס"ו, ובתשובות נודע ביהודה מהדו"ת יו"ד סי' קנ"ח דשקי"ל וטריומסיק דאסור לקבל מהאשה אם יודעים אנחנו שהבעל מקפיד.

תתמה. (ד) מסכת דרך ארץ זוטא פ"ח: אורח המטריח בעל הבית מגונה.

תתמו. (ה) צ"ל שלא יתבייש כו' ור"ל כי העני אינו מתבייש אם זה שדר אצלו מוציא הוצאותיו מכיסו.

www.daat.ac.il * דעת - אתר לימודי יהדות ורוח

תתמח. ב) יש דברים שאינו נזל והם המורים מנזל כנון אם בא לאדם אפילו צדיק ועשיר וצר עין ובוש לגרשו מביתו או מפרנסתו ואוכל משלו או בבית עני שאין ספק בידו ובוש לומר לו אין לו וזהו נזל נמור מדיני שמים הרי ריבית שאדם נותן מרצונו אעפ"כ אסרה תורה וכל שכן זה וזהו שנאמר (משלי כג ו) אל תלחם את לחם רע עין ולכך (שם טו כו) שונא מתנות יחיה.

תתמט. ב) **ותשובתו** קשה שאם ישלם לו בוש לקבל ג) (א) לכך לא רצה לקבל ר' פינחס בן יאיר ולא ליהנות מאדם.

תתן. בעל הבית האוכל עם האורח שלו לא ימהר בשתיה ובאכילה אלא במשך ישתה ויאכל וישתה פעמים הרבה כי כמו שהבעל הבית עושה האורח עושה ויעסוק שלא יחשדו האורח שבעין רעה הוא נותן לו ואמרו (א) כל שאברהם אבינו בעצמו עשה הקב"ה עשה בעצמו לזרעו (בראשית יח ז) ואל הבקר רץ אברהם ולמה לא צוה לעבדיו ויהא הוא יושב ועוסק בתורה הואיל ואיפשר לעשות על ידי אחרים אלא אברהם היה בצער מן המילה ולא היה יכול לעסוק בתורה והלך לקבל אורחים לכבדם כדר' וירא כשהיה יגיע מנירסתו היה עומר ויושב לפני פתח בית המדרש כדי לעמוד לפני רבנן ד"א אברהם ראה שמהוגנין היו אמר אשמש להו (ג) בדרבנן במילי שהיה משמש בסעודה (ד) כמשה וכתיב (תהלים קיט קכו) עת לעשות לה' הפרו תורתך משה שימש זקנים.

תתנא. טוב עין הוא יברך כי מלחמו נתן לדל (משלי כב ט) [דף פ] הוא ולא צר עין (א) ונותן הרבה בשביל כבודו או שנותן בעניין רע בחירופים ובגידופים או (ב) שמעכבו ואומר לו אתן לך אילו היה מיד נותן לו היה הולך לעשות צרכיו או לבית אחר ומקבל לכך נאמר הוא יברך הוא ולא שנתן לו בעל כרחו.

תתנב. ג) **אין** לרחם על האכזר לומר אני אפרע בשביל אותו רמאי וגזל וגנב אך תוציא מידו שנאמר (איוב כט יז) ואשברה מתלעות עול ומשיניו אשליך טרף. ד) כמעשה (א) בחסיד שראה באחד שקינח בחלוק חבירו וכו' ויסרו עד שהחזיר מה שגנב.

תתנג. ה) **אל** ירחם אדם על מי שהוא מרחם על אכזריים (א) ואל ירחם על מי שאינו מרחם על עצמו ואל ירחם על מי שהוא כפוי טובה כגון מי שמרמה את חבירו וגונב וגוזל ומסית ומדיח ורכיל ואל ירחם על מי שאינו מרחם על עצמו כגון מפזר מעות שלא לצורך ואינו נשמע כשיועצים אותו אל תוציא המעות בהבלים ועל מי שהוא משחק ומפסיד ואומר לך תרחם עלי שלא יביישני ויכלימני פלוני שהרויח עלי והו טוב שיתבייש המשחק ועוד שלא יהא מסייע לעוברי עבירה ועל כפויי טובה כגון אם נתן לו אחד והוא אומר לאחרים מה שלבלבים היה משליך נותן לי ומשקר כשעושה לו טובה מכריעו לכף חובה ולאותו אדם כל זמן שהוא

ב) סמ"ג. ג) ע"כ. ג) ספ"י מהכ"מ. ד) מהכ"ע. ה) מהכ"ל.

תתמט. (ב) חולין ז' ב'.

תתנ. (ב) בבא מציעא פ"ו ב'. (ג) ברכות כ"ח א'. (ג) שתי תיבות אלו יש למחוק. (ד) מכילתא יתרו מסכתא דעמלק פרשה א': להיכן הלך אלא מלמד שהיה עומד ומשמש עליהם מהיכן למד מאברהם אבינו.

תתנא. (ב) ב"ב י' ב': כל צדקה וחסד שהעכו"ם עושין חטא הוא להן כשאינם עושין «אלא להתיהר בהם». (ב) כעין מה שאמרו תענית כ"א א' בעובדא דנחום איש גם זו.

תתנב. (ב) ב"מ כ"ד א'.

תתנג. (ב) כתובות ס"ז ב': יש לו ואינו רוצה להתפרנס אין נזקקין לו מובא בשו"ע יו"ד

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

נהנה ממנו (ב) שלא יאמר ובשלא יהנהו יהפוך לשנוא לו ויש כשיעשה לו טובות הרבה ואם פעם אחת יעשה לו דבר מועט שאין מקובל לו שישכח כל הטובות בשביל דבר מועט ולא יחזיק לו טובה וכל מי שאינו מחזיק טובה למי שעושה לו טובה כגון שלא בפניו לא יכרך את הקכ"ה שזימן לו מה שזה נותן לו ח). ועל כל אלה נאמר (ישעיה כז יא) כי לא עם בינות הוא על כן לא ירחמנו עשהו.

תתנד. ג) **אם** רעב שונאך האכילהו לחם אבל אם היה צר עין מכל עניים שלא נתן ולא ההנה לשום אדם מממונו ונם נוזל את העולם עליו נאמר (תהלים קט יב) ואל יהי חונן ליתומיו וכל שכן עליו.

תתנה. **אם** כסף תלוה את עמי (שמות כב כד) כיון שהתורה חיבתו להלות למה אמר אם כסף תלוה (א) אם משמע רשות אלא רמאי אחד שלא יפרע ויש לו הרבה ועושה עצמו עני או אין לו כסף ויש לו לחם והוא רוצה לעשות סחורה ואינו נותן לבניו לאכול או אם רוצה לשתות ואין לבניו לאכול או ישכיר זונה או ירויח בעולה מוטב שיתנו לו הלחם המאכל ואל ילוו לו אע"פ שיתבייש שבכל שבוע ושבוע יתנו לו כיון שאינו הנון יתבייש ואם הוא אינו הנון וילוו לו או יתנו לו יפזר או יוציא שלא יבא לתקנת ביתו ואשתו הנונה יתנו ליד אשתו או ליד בני ביתו ההגונים.

תתנו. **אם** כסף תלוה את עמי ואם יודע בו אפילו כשיהיה לו לא יפרע אינו מחויב להלוות לו ואם יהיה לו לא יפרע אלא בקטטות או כשיהיה לו לא יפרע אלא צריך לחזר כמה חדשים אחריו ליפרע ממנו הרי עליו נאמר (א) טב לביש לא תעביד לכך כתיב אם כסף תלוה אם רשות (ב) ופעמים חובה (שם כ כב) (ג) אם מובח אבנים תעשה לי לפי שפעמים הותרו הבמות הוצרך לומר אם (ד) (ויקרא ב יד) ואם תקריב מנחת ביכורים (ה) על שנים מעברים.

ענייני צדקה.

תתנז. ג) **אדם** צדיק וצריך לצדקה שתתן לו ואם רשע וולל וסובא עומד ואינך יכול לתת אלא לאחד מהם והנה הרשע אומר אם לא תתן לו ישתמד או יעשה עבירה אחרת ולא רציתה תן לצדיק (א) והרשע ילך לגיהינם אבל אם בא

ח) ע"כ ק' ממכ"ל. ג) ממכל"ח. ג) ס"ז.

סי' רנ"ג ס"ע. (ב) שתי תיבות אלו יש למחוק או צ"ל: שלא יאמרו לו ר"ל שלא יאמרו לתנותן כי המקבל דבר עליו רעה.

תתנה. מכילתא משפטים מפכת דכספא פי"ט: ר' ישמעאל אומר כל אם ואם שבתורה רשות חוץ מזה אם כסף תלוה, ואולי כונת רבנו למה אמרת תורה "אם" אתרי כי הוא חובה הלא "אם" משמע רשות.

תתנו. (ח) קהלת רבה פסוק ויתרון ארץ ילקוט שם רמז תתקע"ב מדרש רבה ויקרא פרשה כ"ב במדבר רבה פרשה י"ד. (ג) אולי צריך ומשמע. (ג) מכילתא יתרו מסכת דבחדש פרשה י"א. (ד) שם שם. (ה) אין לו מובן ואולי כונת רבנו כי אמרו במנחות ס"ח ב' שאם תקריב מנחת בכורים במנחת העומר הכתוב מדבר ואמרו בסנהדרין י"א ב' כי על שלשה דברים מעברין את השנה ואחד מהם על אביב ויעו"ש רש"י ד"ה על האביב: ואית דמפרשי לפי שאין להם מחיכן להקריב העומר לכן רבנו משמיענו שבשביל זה אמרה התורה אם שמשמע גם רשות ללמדנו שלא לעבר השנה בשביל העומר בלבד רק על שנים מעברין כמו שאמרו בסנהדרין שם על שנים מהם מעברין ועל אחד אין מעברין.

תתנז. (ח) יעוין ט"ז יו"ד סי' של"ד סק"א.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

נהנה ממנו (ב) שלא יאמר ובשלא יהנהו יהפוך לשנוא לו ויש כשיעשה לו טובות הרבה ואם פעם אחת יעשה לו דבר מועט שאין מקובל לו שישכח כל הטובות בשביל דבר מועט ולא יחזיק לו טובה וכל מי שאינו מחזיק טובה למי שעושה לו טובה כגון שלא בפניו לא יכרך את הקכ"ה שזימן לו מה שזה נותן לו ח). ועל כל אלה נאמר (ישעיה כז יא) כי לא עם בינות הוא על כן לא ירחמנו עשהו.

תתנד. ג) **אם** רעב שונאך האכילהו לחם אבל אם היה צר עין מכל עניים שלא נתן ולא ההנה לשום אדם מממונו ונם נוזל את העולם עליו נאמר (תהלים קט יב) ואל יהי חונן ליתומיו וכל שכן עליו.

תתנה. **אם** כסף תלוה את עמי (שמות כב כד) כיון שהתורה חיבתו להלות למה אמר אם כסף תלוה (א) אם משמע רשות אלא רמאי אחד שלא יפרע ויש לו הרבה ועושה עצמו עני או אין לו כסף ויש לו לחם והוא רוצה לעשות סחורה ואינו נותן לבניו לאכול או אם רוצה לשתות ואין לבניו לאכול או ישכיר זונה או ירויח בעולה מוטב שיתנו לו הלחם המאכל ואל ילוו לו אע"פ שיתבייש שבכל שבוע ושבוע יתנו לו כיון שאינו הנון יתבייש ואם הוא אינו הנון וילוו לו או יתנו לו יפזר או יוציא שלא יבא לתקנת ביתו ואשתו הנונה יתנו ליד אשתו או ליד בני ביתו ההגונים.

תתנו. **אם** כסף תלוה את עמי ואם יודע בו אפילו כשיהיה לו לא יפרע אינו מחויב להלוות לו ואם יהיה לו לא יפרע אלא בקטטות או כשיהיה לו לא יפרע אלא צריך לחזר כמה חדשים אחריו ליפרע ממנו הרי עליו נאמר (א) טב לביש לא תעביד לכך כתיב אם כסף תלוה אם רשות (ב) ופעמים חובה (שם כ כב) (ג) אם מובח אבנים תעשה לי לפי שפעמים הותרו הבמות הוצרך לומר אם (ד) (ויקרא ב יד) ואם תקריב מנחת ביכורים (ה) על שנים מעברים.

ענייני צדקה.

תתנז. ג) **אדם** צדיק וצריך לצדקה שתתן לו ואם רשע וולל וסובא עומד ואינך יכול לתת אלא לאחד מהם והנה הרשע אומר אם לא תתן לו ישתמד או יעשה עבירה אחרת ולא רציתה תן לצדיק (א) והרשע ילך לגיהינם אבל אם בא

ח) ע"כ ק' ממכ"ל. ג) ממכל"ח. ג) ס"ז.

סי' רנ"ג ס"ע. (ב) שתי תיבות אלו יש למחוק או צ"ל: שלא יאמרו לו ר"ל שלא יאמרו לתנותן כי המקבל דבר עליו רעה.

תתנה. מכילתא משפטים מפכת דכספא פי"ט: ר' ישמעאל אומר כל אם ואם שבתורה רשות חוץ מזה אם כסף תלוה, ואולי כונת רבנו למה אמרת תורה "אם" אתרי כי הוא חובה הלא "אם" משמע רשות.

תתנו. (ח) קהלת רבה פסוק ויתרון ארץ ילקוט שם רמז תתקע"ב מדרש רבה ויקרא פרשה כ"ב במדבר רבה פרשה י"ד. (ג) אולי צריך ומשמע. (ג) מכילתא יתרו מסכת דבחדש פרשה י"א. (ד) שם שם. (ה) אין לו מובן ואולי כונת רבנו כי אמרו במנחות ס"ח ב' שאם תקריב מנחת בכורים במנחת העומר הכתוב מדבר ואמרו בסנהדרין י"א ב' כי על שלשה דברים מעברין את השנה ואחד מהם על אביב ויעו"ש רש"י ד"ה על האביב: ואית דמפרשי לפי שאין להם מחיכן להקריב העומר לכן רבנו משמיענו שבשביל זה אמרה התורה אם שמשמע גם רשות ללמדנו שלא לעבר השנה בשביל העומר בלבד רק על שנים מעברין כמו שאמרו בסנהדרין שם על שנים מהם מעברין ועל אחד אין מעברין.

תתנז. (ח) יעוין ט"ז יו"ד סי' של"ד סק"א.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לעשות רציחה כדי לפדות הנקי שלא יהא נרצח תן לו וזהו (משלי יג כג) רב אכל ניר ראשים ויש נספה בלא משפט.

תתנח.ס) **אחד** היה אומר תנו לי אני עני ואומרים עליו שיש לו ועשה עצמו חולה ואמר לחזן לברכו שיתרפא אמר החכם כיון שהוא אומר חולה הוא וצריך לברכו כן יהיה לא היו ימים מועטים ולקה בייסורים נדולים.

תתנט.ע) (א) הרי אמרו מי שאינו צריך לבריות ולוקח מהן צדקה לא יצא מן העולם עד שיצטרך.

תתס.פ) **ומעשה** באיש אחד שהיה תלמיד חכם ולא היה צריך לבריות והיה הולך ואומר תנו לי כי אני צריך ולא היה נהנה שוה פרוטה מה שנותנין לו כי היה נותן לעניים צדיקים וכשהיו אותם עניים הולכים ומבקשים שיהיו נותנים להם לא היו חוששים עליהם וכשהיה [ע"ב] תלמיד חכם אומר הרי עניים תנו לי שאתן להם לא נתנו והלך זה והיה אומר תנו לי כי אני צריך והיו נותנים לו ונותן לעניים ואומר מוטב שאומר שאני חסר ואבייש את עצמי כדי שאחיה את העניים מותר לקבל ג) ומה שאמרו שאסור שלוקה לעצמו ואינו צריך. במגילה דירושלמי (א) ר' חייא בר אבא אזל לחמין יהבון ליה פריטין למיפלניה ליתמי ולארמלתא ונפק ופלנינון לרבנן מהו שיהא צריך להפריש תחתיהון ר' יעקב בר אחא ר' ייסא ר' לעזר בשם ר' חנינא כל (ב) המעות ישנו אם לא נתנו לנזברים ואם נתנו לא ישנו הרי למדנו שאין צדקה אלא במי שנותן לתלמידי חכמים צדיקים שעוסקים לשמה (ג) ר' יעקב בר אידי ור' יצחק בר נחמן הוו פרנסים ויהבן לרב חמא אבוה דר' אושעיא חד דינר והוא יהיב ליה לאוחרנין ר' זכריה חתניה דר' לוי הוו מלעיזין עליו ואומרים דלא צריך והוא נסיב כד דדמיך אשכחון דהוה (ד) יהיב מן דיליה לאוחרנין כל זה בירושלמי שאסור לעשות כן למי שאינו צריך ולוקח אבל העושה פיקוח נפש ומתבייש ואינו נהנה מותר כך מוכיח בתלמוד ירושלמי שאומר ההוא תלמיד חכם שהיה מקבל והיו הכל מתרעמים עליו אישתבח שהיה נותן לעניים.

תתסא.נ) יש דברים הרבה מרבים הבל זה המגרל עופות יפין לנוי ומה שמוציא עליהן היה לו לתת לעניים.

תתסב.ל) **אם** יש לאדם בית טוב שאינו מתיירא מן האש מוטב שלא יבנה בית אחר כדי שיהיו בידיו מעות ויעשה צדקה מ) ולא יבנה אדם בתי כנסיות אלא אותם פשיטים יתן ליראי ה' העוסקין בתורה לשמה וכן (א) אמר ר' חמא בי"ר חנינא לר' אושעיא כמה בתי כנסיות בנו אבותי אמר לו ר' אושעיא כמה נפשות אבדו אבותיך שלא נתנו אותן מעות לתלמידי חכמים שיעסקו בתורה (תהלים מ"א ב') אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה'.

תתסג.נ) **כתיב** (משלי ג ט) כבד את ה' מהונך ולא כל הונך (א) המבזבז אל יבזבז יותר מחומש.

תתסד. **הרי** כתיב (קהלת ז טז) אל תהי צדיק הרבה ואל תתחכם יותר. מעשה ז) באיש אחד שהיה דל וחסר כל ולא היה רוצה לקבל צדקה אמר

ס) ע"מ. ע) ע"כ קי' ע"ח. פ) מהכמ"ב. צ) מהכמ"ח. ק) ע"כ קי' מהכמ"ח. ר) כעין לקמן קי' מהקפ"ז וכהדפס קיימן מהקע"ט. ש) ע"ח.

תתנט. (ס) כתובות ס"ח א' פאה פ"ח מ"ט.
תתס. (פ) פ"ג ה"א. (צ) צ"ל: המצות עד שלא ניתנו לנזברין את דשאי לשנותם משניתנו לנזברים אין אתה רשאי לשנותם. הרי למדנו כו'. (ג) ירושלמי פאה פ"ח ה"ט ושקלים פ"ה ה"ו. (ד) צ"ל מפליג ליה לאוחרנין.
תתסב. (ס) ירושלמי פאה פ"ח ה"ט שקלים פ"ה ה"ו ועי"ש.
תתסג. (ס) כתובות נ' א' ויעוין ירושלמי פאה פ"א ה"א.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

היאך אקבל הרי אני גוזל את העניים אלא הלך ולוה מן בני אדם ונתנו לו על מנת שיוויה למחצה ויחזיר להם לזמן פלוני והיה לוה מהרבה בני אדם ולא היה פורע ומלוין לו על אמונת שמים ולא היה פורע ואמר במה אפרע ואין לי במה לפרוע ועוד הלך ואמר תלוו לי אמרו לו (תהלים לז כא) לוה רשע ולא ישלם והוא אמר מושב שאהיה לוה ואם יהיה לי אפרע ולא אקבל מן הצדקה שלא אגזול עניים ואמרו עליו אל תהי צדיק הרבה ועוד שהוא רשע למה לוה והוא יודע שאין לו הצלחה ולא יהיה לו במה לפרוע ומתהלל שם שמים על ידו ונועל דלת בפני לוין ועוד אל תהי צדיק הרבה למה תשומם בשממה בלא דיורין.

תתסה. (ו) מי שיש לו בנים ואינו יודע במה לפרנסם והוא מצווה לפרנסם ואינו רוצה לקבל צדקה הרי הן עניים ורעיבים הרי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא הרי זה עון גדול משהיה לוקח ועליו נאמר (משלי יא יז) ועכר שארו אכזרי שנעשה אכזר על מי שהיה לו לרחם עליהם הוא אכזר.

תתסו. (ז) **כתיב** (שם כב טז) עשק דל להרבות לו נתן לעשיר אך למחסור להרבות לו אסור עשיר שנתן לארים לשליש או לרביע או לחצי לא יאמר (א) כיון שהארים עני אעסוק שיעזוב לו העשיר בדין נמצא שהעשיר יקח מתחת ידו ויתן לאחר (ב) יכול אפילו נותן לעשיר במקומו ולעני במקום רחוק כגון עושרו בארץ ישראל והוא בחוצה לארץ ת"ל אך חלק או עשיר שמבקש שיתנו והוא נותן מה שמקבל לעניים לכך נאמר אך.

תתסז. (ג) **יש** שאין רוצה ליהנות מן הצדקה וחוטא כמו מעשה באחד שהיה משבח את עצמו והיה אומר מעולם לא רציתי ליהנות מן הצדקה אמר לו החכם בעבור כבודך עשית והייתה מכביד על בעל הבית כי אתה נכבד והייתה מעכב עמו והיה לו צער והיה לו בושת לומר לך צא ואתה ידעת וכמה שלחת לפלוני ופלוני תן לי זה ותן לי זה חפץ הרי מוטב לך לקחת מן הגבאי ולא היה [דף פ'] ד) לך כגזל כי כשכבר נותן ביד הגבאי כל מי שצריך ונהנה אינו כגזל אבל כל מה שאדם נהנה מן היחיד ואינו חפצו כאילו אוכל מן הגזל.

תתסח. (ה) **כשאדם** נצרך לבריות אם יכול לעשות שיתנו לו הקהלות שבכל עיר ועיר אל יאמר ליחידים לבקש כי מה שנותנים לו מן הכים לא יכאב הלב על זה אבל מה שנותן היחיד שמא צעור על הדבר שמוציא מידו פשוט וכמוציץ דמו הוא (א) ורבא שהיה מְעַשה ודוחק שיתן אותו האיש היה עשיר אבל האדם עצמו לא יתכן שיעשה ולאחר שפסקו לא ישריח יותר אבל קודם לכן יניד עניו ודליתו.

תתסט. (א) **מגבת** פורים לפורים מגבת העיר לאותה העיר אין מרקדקין במגבת פורים אבל לוקחים את העגלים שוחטין ואוכלים והמותר (ב) לא יפול לכים של צדקה ר' אלעזר אומר מגבת פורים אל יעשה מהם עני רצועה לסנדלו ר'

ו) ממכ"ד. ז) ממכ"ח. ג) ממכ"ו. ד) נסמן בפעמים כי בפעמים הוא דף פ"ט. ה) פ"ע.

תתסו. (ו) דבריו צריכים תיקון ואולי ר"ל שישתדל שהארים יקח מעט פחות מאת העשיר כדי שאותו הסך יתן העשיר לעני אחר הרי זה אסור. (ז) ר"ל יכול אם אין עניים במקומו אסור ג"כ ליתן לעשיר ת"ל אך חלק, וכן עשיר שמבקש לתת לו והוא יחלקם לעניים ג"כ מותר, ועל מה שכתב רבנו עשיר שבארץ ישראל יעוין ספרי ראה פיסקא קמ"ז.

תתסח. (ה) בבא בתרא ח' ב'.

תתסט. (ו) תוספתא פ"א מובא בבא מציעא ע"ח ב'. (ז) כן הוא בתוספתא כ"י ערפורט אבל בבבלי ב"מ שם הגירסא יפיל לכים של צדקה ותיבת אל ליתא כן בתוספתא בדפוסים הישנים ליתא מלת אל, ונראה מכל הפוסקים (יעוין טור סימן תרצ"ד) כי הוא טעות בכ"י

www.daat.ac.il * דעת - אתר לימודי יהדות ורוח

מאיר אומר הלוה מעות לחבירו ליקח בהם פירות (ג) אסור מפני שגונב דעת המלוה (ד) ר' אלעזר משום ר' מאיר אומר הלוה מעות לחבירו ליקח בהם פירות אסור מפני שגונב דעת המלוה (ה) ר' אלעזר משום ר' מאיר אומר הלוה מעות לחבירו ליקח בהן חלוק לא יקח טלית טלית לא יקח בהן חלוק מפני שגונב דעת המלוה.

תתע. כשרואין הקהל שנכנסין אורחים בבית יהודי טוב מפני שהיה עשיר והיה מכנים אורחים ונכנסין תדיר אצלו בבית ואחר כך ירד מנכסיו ואעפ"כ אין האורחים נמנעין מליכנס בביתו חייבין טובי העיר לומר לו בחשאי אנו יודעין לך שאין לך כל כך שתוכל לפרנס האורחין וכיון שהן רגילין לבא אליך קח מן הצדקה תאכילם ותשקם אם יבאו אורחים לידו שיכול לומר משל ציבור הוא בדי שלא יחזיקו לו טובה (א) ואם כך האורחים שאם ידעו שמשל ציבור מפרנס אותם ישריחו אותו ולא יצאו מביתו מהרה אבל כשהיו סבורים שמשלו זן אותם ואם האורחים הולכים בביתו בחזקת שסבורים שמשלו זן אותם ואילו היו יודעין שמשל ציבור זנם היו מתביישין מוטב שלא יניר להם ואע"פ שהם סבורים שזה מוציא משלו אין זה דומה לגונב דעת הבריות (ב) שהרי בעצמן טועים ואף אם המקבל אורחים עני וירא שמים וירד מנכסיו ומתבייש לומר משל ציבור אני מפרנס אתכם לא יהא אלא באדם שאומר תנו לי ומה שנותנין לו נותן לעניים וזהו (תהלים מא ב) אשרי משכיל אל דל.

תתעא. אדם שהיה רגיל לעשות צדקה לעני והנה נתן הרבה עד שנודע לעני שאינו יכול לתת יותר ואם העני יודע שאם לא יקבל צדקה ממנו שלא יתן לאחר שהרי אין לו לתת אלא בשביל הבושת נותן לו לא יקבל העני מידו ואם אינו יודע יאמר לו על ידי אדם שהנותן לא יתבייש ממנו וגבאי צדקה לא ילכו לבקש ממנו שאינו יכול לתת לו מחמת הבושת יתן ויהיה להם עון.

תתעב. (א) **אורח** שבא למקום אושפיזכניה ישייר פיאה כדי להראות שיותר מכדי שובעו נתנו לו שאם יאכל הכל פן יאמרו כיון שאכל הכל הרי מעט נתנו לו אבל אם אמרו לו אל תשייר כלום בקערה שלך כי מה נהנה הרי אתה נורם שהכלבים יאכלו הנשאר אל ישייר הכל כרצון בעל הבית ועוד שלא יעבור על (דברים כ יט) בל תשחית שמשליכין על האשפה הנשאר.

תתעג. מעשה באחד שלא חשש על דברי בעל הבית (א) והיה ממעט לו בקערה והאורח היה קובל אמר לו החכם הדין עם בעל הבית כי אין לך לעבור על דעתו כלום אתה עושה אלא בשביל כבודו (ב) רצונו זהו כבודו.

תתעד. (א) **אורח** אל יכנים אורח כך ראובן שמוכה לשמעון אל יאמר שמעון לראובן תזכה גם ללוי בעבור אהבתי אלא אם כן שאמר ראובן לשמעון תודיעני מי שצריך שאהנהו.

תתעה. ראובן אמר לשמעון יש לי כדי לפרנס אחד ולא שנים ואם תחפוץ אפרנסך ופירנס שמעון והגיד שמעון ללוי הלך לוי לראובן אמר לו פרנסיני

ערפורט ויש למחוק תיבת "אל" וכן הגיה הגר"א. (ג) צ"ל: ולקח בהם כלים כלים ולקח בהם פירות אסור. (ד) מכאן עד ר' אלעזר יש למחוק כי ליתא לפנינו. (ה) לפנינו ר' שמעון בן אלעזר.

תתע. (ב) הל' צריך תיקון אבל כונתו כי אם לא יתביישו האורחים או יוכל להגיד להם שמשל ציבור הוא, אבל אם יתביישו ולא יהנו לא יגיד להם. (ג) חולין צ"ד ב': והא קא מטעי להו אינהו הוא דקא מטעו נפשייהו.

תתעב. (ב) עירובין נ"ג ב' ובדרך ארץ רבה פ"ו וסתם' שם ד"ה משיירין.

תתעג. (ב) ר"ל כיון שראה בעה"ב כי האורח משייר התחיל לתת לו מעט ועי"ז התרעם האורח. (ג) ירושלמי פאה פ"א ה"א.

תתעד. (ב) בבא בתרא צ"ח ב' ובדא"ז פ"ח.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אמר לו איני יכול מפני שאני מפרנס שמעון ושמעון היה מפציר בראובן לפרנס גם את לוי פירנס לוי והניח שמעון אמר שמעון למה תעזבני אמר לו (א) פצרתני עד שהכנסתי את לוי תחתיך לא חמלת עלי כשאמרתי לך אין לי לתת ללוי אלא כדי לפרנס אחד והלכת והיית מפציר [ע"כ] בי לפרנס גם אותו הרי הכנסתיו תחתיך ועל כיוצא בך נאמר (משלי כז יד) מברך רעהו בקול גדול בבקר השכם קללה תחשב לו.

תתעו. אדם שיש לו אורה ויודע בעל הבית שהאורח יש לו לעבור בנהר בספינה והאורח נכבד ובשת יש לו לעשות צרכיו על דופני הספינה סן יראו (א) אל יתן לו לאכול דברים המשולשים בגון חָלָב וכיוצא בו.

תתעז. כתיב (ש"א י ט) והיה כהפנתו שכמו ללכת מעם שמואל ויהפך לו אלקים לב אחר מכלל ששמואל עמד (א) ושאול נטל רשות.

תתעח. מי שהולך ללוייה עם הבירו ההולך לדרך הוא נוטל רשות ופונה והמלוה עומד ואם רואה ההולך לדרך שטורח על ההולכים ללוותו ללכת יאמר שובו והם עומדים והוא פונה משם שנאמר (בראשית יח כב) ויפנו משם האנשים וגו' ואברהם עודנו עמד לפני ה' ס) וכתיב כהפנתו שכמו מעם שאול ויהפוך לו אלקים שם לב אחר שם ולא לפני שמואל יהא סבור ששמואל גרם שהרי לאחר הימים כשהלך לבא לשמואל לבקש את דור בנויות נתנבא לכך בהפנותו שלא גרם שמואל אלא שמן שנמשח גרם ללב אחר להלחם. ג) (משלי כא א) פלגי מים לב מלך ביד ה' על כל אשר יחפוץ יטנו (א) אם זכו העם והמלך יטנו לטובה ותחשב למלך לצדקה ואם לא זכו העם והמלך יטנו לרעה ונפרעין מן המלך שלא זכה שיטה לבו לטובה.

תתעט. ג) הנותן צדקה לשם שמים הקב"ה זורעה כיצר אם נותן להם כסף או שוה כסף או כל דבר שהוא הנאה לעני והכל כנגד העוני והעושר (א) הרי מעה לעני שקולה כנגד הרבה לעשיר והקב"ה זורעה בנן עדן וצומחם וכן בכל שנה ושנה ומכניסם לאוצר וכן מיני מגדים ונהנה מהם לעולם הבא שנאמר (ישעיה סא יא) כי כארץ תוציא צמחה וכגנה זרועיה תצמיח כן ה' אלקים יצמיח צדקה וכתיב (תהלים צז יא) אור זרוע לצדיק וכתיב (שיר ז יד) ועל פתחינו כל מגדים חדשים גם ישנים וכתיב (דברים לב לד) הלא הוא כמס עמדי חתום באוצרותי וכתיב (הושע י יב) זרעו לכם לצדקה קצרו לפי חסד שכל מי שמהנה צדיק כפי הנאה שנהנה וכפי המעשה אם עני הוא ונותן פרוטה לעני יותר טוב מלעשיר כמה פרוטות.

תתפ. ד) (א) הנותן צדקה יזכה לראות פני שכינה שנאמר (דברים טז טו) יראה כל זכורך את פני ה' אלהיך יֵרָאֶה וסמיך לו (שם שם יז) איש כמתנת ידו הרי מן התורה ומן הנביאים שנאמר (ישעיה לג טז) לחמו נתן מימיו נאמנים וסמך לו (שם שם יז) מלך ביפיו תחוינה עיניך ומן הכתובים שנאמר (תהלים יז טו) אני בצדק אחזה פניך ויזכה לתחיית המתים שנאמר (שם שם) אשבעה בהקיץ תמונתך כמו שכתוב (ויקרא כה לו) וחי אחיך עמך וכן יחיה לתחיית המתים הרי אמרו (ב) בני חיי ומזוני לא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא ואם יקשה

ס) מכאן ועד סוף הסימן כעין לקמן קי' מהמקנ"ב. ג) ע"כ. ד) עכ"ל. ה) עכ"ל, עכ"ג.

תתעה. (ס) מלשון ויפצר בו בראשית ל"ג י"ב.

תתעו. (ס) שבת ק"ח א': אכלי' נהמא דשערי בו' כי היכי דלישתלשל.

תתעז. (ס) ד"א רבה פ"ה.

תתעח. (ס) מעין דברי הילקוט משלי רמז תתקנ"ט.

תתעט. (ס) יעוין סוכה מ"ט ב' וברש"י שם ד"ה זרעו.

תתפ. (ס) ב"ב י' א': אדם נותן פרוטה לעני זוכה ומקבל פני שכינה. (ג) מועד קטן כ"ח א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

בעיניך הלא כתיב (שמות כג כו) את מספר ימיך אמלא (שם כ יב) למען יאריכון ימיך (דברים יא כא) למען ירבו ימיכם וימי בניכם (שם ה כו) למען ייטב להם ולבניהם לעולם (משלי יא ד) וצדקה תציל ממות ואמרו (ג) זכות תולה במים הרי חיים בזכות וכן מזוני בזכות שאמר לו (ד) ר' חיא בעבור איזה זכות נתעשרתה שיש לך טבלא של זהב אמר טבח הייתי הרי מזוני בזכות וכו' יכול אדם להיות (ה) שבזכות יהיה לו בנים וכגון (ו) שינוי השם ושינוי מקום אע"פ שאין המזל נותן אלא (ז) אין מזל לישראל וצריך לכתוב בספר הכבוד אם כן למה יש צדיק ורע לו כדי שלא יאמרו אם היה בטובה לא היה צדיק כמו שאמר השטן (איוב א ט) התנם ירא איוב אלקים לכך מראה לעולם שמאהבה עובדים (ח) וכדי שלא יאמרו קבל עולמו.

תתפא. מעשה שארם אחד שקבל צדיקים עמו ולא היה צדיק המקבל הצדיקים חדש וחדשים ואחר הימים מזרעו של אותו רשע קיבל בביתו כמו כן מזרעו של אותו צדיק הרי האב שקיבל מתחילה הצדיק בביתו משיבין לו במיתתו ומוציאין אותו מניהינם שאילמלא הוא שקיבל את הצדיק לא היה מנלגלין שיקבל זרעו את בניו של אותו צדיק הראשון הרי אם זכה אדם ובשביל אותו זכות מספיקין לזרעו הרי משיבין לאב כשזרעו יעשו זכיות וכן מי שחטא ובשביל אותו עון מנלגלין חובה לזרעו נפרעין מן האב כשזרעו חוטא לכך יבקש אדם רחמים אם הוא חוטא שלא יחטא זרעו או תלמידיו כדי שלא יפרעו ממנו.

תתפב. ב) יותר טוב להתחבר עם עם הארץ שהוא ווותרן בממונו ומשא ומתן שלו טוב (א) מלהתחבר עם תלמיד חכם שעצרן וקפדן.

תתפג. [דף פ"א] (א) שמאי אומר הוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות (ב) ור' ישמעאל אומר הוי מקבל את כל האדם בשמחה מה בין זה לזה שמאי אומר לעניין תורה שאמר (ג) עשה תורתך קבע או לאורחים שאמר (ד) אמור מעט ועשה הרבה כאברהם אם יבא אורח אל תתן לו בעין רעה כדי שתקבל שכר ותסביר לו פנים ד"א (ה) כאותו שבא להתנייר ור' ישמעאל שאומר והוי מקבל את האדם בשמחה ואינו מדבר בדברי תורה אלא דיבורו בנחת עם הבריות ואם יוכיחוך תשמח על דבריהם.

תתפד. ג) יש צדקה שאינה נראת כצדקה והיא לפני הקדוש ברוך הוא צדקה מעולה כגון עני צדיק שיש לו חפץ למכור או חפץ שאין חפצים לקנות והוא קונהו מידו וכן עני שחפץ לכתוב ואין אחרים משכירים אותו והוא משכירו אין צדקה למעלה ממנה שהוא יגע בכתיבה ואתה נותן לו רווחים אבל אם תראה איש שיכול ללמוד שיבין וסופר שיכול לכתוב ואינו רוצה ללמוד ואינו רוצה לכתוב אם תתן לו צדקה קורא אני עליך לצדקה והיא צעקה שנאמר (ישעיה כז יא) כי לא עם בינות הוא על כן לא ירחמנו עושהו ויצרו לא יחננו:

תתפה. הרי אם עני ועשיר חפצים לקנות חפץ ואין לשום אדם אחר אותו חפץ כי אם לך וזה נותן כזה והם יודעים שירויחו מצוה למכור לעני כדי שירויח על ידך כשימכור אותו חפץ.

ב) סכ"ג. ג) תמכל"ט.

(ג) סוטה כ' א'. (ד) שבת קי"ט א'. (ה) ברכות ל"א ב': א"ל שבקי לי דאענשיה ובעינא רחמי ויהיב לך רבא מיניה. (ו) ראש חשנה ט"ז ב'. (ז) שבת קנ"ו א'. (ח) עיין אבות דר"נ פכ"ח ה"ו ומנורת המאור נר ג' פ"ג כלל י' ח"ב.

תתפב. (ב) כעין שכתב הרא"ש בתשובותיו כלל ט"ו: אם אין מעשי הת"ח מתוקנים יותר גרוע מע"ה.

תתפג. (ב) אבות פ"א מי"ג. (ג) שם פ"ג מ"ט. (ג) שם פ"א מי"ג. (ד) שם שם. (ה) שבת ל"א א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתפו. **מעשה** באדם אחד שהיה לו סופר והיה נותן לסופר קרובו ששיטים הרבה והיה האדם מתעה אותו ואומר מעט נתתי לך בשביל שלא יתבייש לקבל כי מוטב לאדם שלא יבייש כמו שכתוב (א) (קהלת יב יד) אם טוב שנותן צדקה אם רע שמביישו יביאך אלהים במשפט לכך עשה כך.

תתפז. **אדם** אחד רצה ליתן לחבירו צדקה בלא בושת קונטרים שאחרים כותבין בארבעה היה נותן לו ששה והיה כותב טעיות הרבה אמר החכם אין לך זכות באותה צדקה שכל מה שכותב מלא טעיות אלא תבליע לו בשאר סחורה או תאמר לו בחכמה אחרת (משלי יג טו) וכל ערום יעשה בדעת.

תתפח. ומי שקרוביו צדיקים ועניים ואינו נותן להם ונותן לאחרים שאינם בך טובים דומה למי שמשלם למי שחייב בלא אחריות ואינו משלם למי שחייב באחריות כי לקרוביו הטובים חייב שנאמר (ויקרא כה לו) וחי אחיך עמך.

תתפט. ב) **עשיר** אחד היה מחלק מעותיו לצדקה לעניים והיה נותן לנכאי והיה לו אח עני וקרובים עניים אמר לו החכם כל מה שאתה נותן לנכאי נחשב לך לצעקה כי טוב שתתן לאחיך ולקרוביך העניים ג) ואמר אני אתן להם ולא יהב להו (א) כדבעי למיעבד כי עשיר גדול היה וחלה העשיר וצוה לתת לאחיו ט"ו ליטרין וכ' ליטרין לחצי ריוח למי שילמוד ואין לו פרנסה וליתום בן אחותו י' ליטרי' ולבתו מ' ליטרין וחצי הבתים לאשתו מעוברת ולילד ק' ליטרין וחצי הבתים והיו ערעורין ומחלוקת על דבר הממון כי אשתו לא רצתה לתת מה שצוה כי אמרה אין שם הכל כנגד הכתובה והכל נעשה בעבור שבחייו עשה עם אחיו וקרוביו היה יכול לעשות ועוד שאמרו עליו שהיה קשה וקנתרן במשא ומתן עם הבריות והוא שאל לחכם כשהיה בריא איזה דבר ששקול כנגד הכל אמר לו החכם כנון אתה שכל מעשיך במשא ובמתן תהיה נאמן וגם תותיר משלך להכרעות ואם יבא לך אדם עני אפילו אין לך ריוח בסחורה אלא לעני עשה עמו ואם עם אחרים יש משא ומתן לעני עזור לו למכור ולקנות והכל באמונה ואם האמין במקום שברוך לך שישיבו לך הואיל ויש לך עושר תאמר לו אני אקח מפלוני ואתן לך שלי עד שאקח מפלוני ובכל דברי משא ומתן תהיה בסבר פנים עם הבריות.

תתץ. יהודי אחד היו לו שני אחים עניים לאחד היה לו פרנסתו בצמצום אלא שהיה לו בת להשיא ולא היה יכול להשיאה בלא כסף ואם יתן לה משלו לא היה יכול להתפרנס ואחיו העני לא היה לו כלום זה שהיה לו הבת אמר לעשיר אחי תן לי להשיא את בתי ואחיו העני אמר לו פרנסני אמר העשיר אם אתן לאחד לא ישאר לי ליתן לאחר אתן לאחי שאין לו מאומה שנאמר וחי אחיך עמך ואתה (א) חות דרגא או (ב) שחרר עבדך ותן לבתך.

תתצא. ג) **שנים** היו מבקשים לראובן את בתו ואותם שנים ממשפחה אחת אחד היה עני ואחד היה עשיר אמר ראובן אל החכם תן לי עצה טובה אין לי כלום והנה שמעון עשיר [ע"ב] ורוצה את בתי וברצון הייתי נותן לו את בתי ואינו רוצה אלא אם כן אתן לו ' וקוקין ולוי עני ושואל ממני מעט שמא יהיה לי זה ואם לא יהיה לי אבקש מזה הקהל לסייעני או אם אלך מעיר אל עיר לקבץ

ב) שכ"ד. ג) ע"כ. ג) ספכמ"ז.

תתפו. (א) חגיגה ה' א'.
תתפח. (א) בבא מציעא ע"א א': ענייך קודמים.
תתפט. (א) עבודה זרה י"ז ב'.
תתץ. (א) יבמות ס"ג א' ולפנינו נחות וכן הוא בירושלמי קדושין פ"ד. (ב) פסחים קי"ג א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

הרבה כדי לתת לשמעון ליקה בתי ויהיו עשירים אמר לו הלילה לך לנזול את הבריות שהרי אמרה תורה (דברים טו ח) די מחסורו אשר יחסר לו (א) ולא לעשרו מוטב שתתן בחך ללוי שמעט יקה ממך ולא תנזול בני אדם:

תתצב. (ס) מי שיש לו נכסים הרבה ויש לו בנים ובנות עשירים ועניים יתן לעני יותר מלעשיר לבתו עניה יותר מן העשיר וללומר תורה ירבה:

תתצג. (ג) **אדם** שיש לו בנים ועושה ואינם מקבלים הוכחתו לעסוק בתורה ובמעשים טובים מוטב שלא יפרנס אותם ויהיו טרודים ומעונים במלאכתם וישובו לדרך הטוב אבל אם רואה (א) שעל ידי שמונע מהם מזונות יצאו להרבות רעה לאו כל כמינה:

תתצד. (א) **מכל** שבט נתקבצו לקבור (ב) שבט בשכם שנאמר (יהושע כד לב) ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם כדי שיהא כפרה לאבותיהם שמכרוהו ומפני שכלכל יוסף את אחיו לפיכך ראוי על הבנים לכבד את מי שנמל חסד לאבותיו ולאמותיו שנאמר (משלי כו י) רעך ורע אביך אל תעזוב (ג) ודוד נמל חסד לזרע יהונתן.

תתצה. **כתיב** רעך ורע אביך אל תעזוב ורֵעֵה כת' אם פירנס אדם את אביך אל תעזוב ורעה כמו שאמר (מ"א ב ז) ולבני ברזילי הגלעדי תעשה חסד והיו באכלי שלחנך וגו' רעך ורעה אביך ורעה כתיב כה' אם אדם שרעהו פירנס אביך אל תעזוב מלשלם לו גמול טוב לרועה וזן את אביך ואם אינו חי שלם לבניו (א) שהרי (ג) אמר דוד מוטב לעבור על (דברים כג ז) לא תדרש שלמם וטבתם ואדרוש שלום חנון בן נחש שלא אהיה מכשילן לעתיד לבא ורעה ורֵעֵה את אביך רועה אביך והו זקנך ואם אביך שהם היו רועים ומפרנסים אביך (ב) ורעה קרי תפרנסה.

תתצו. **אם** באים שנים לפניך יחדיו שתתן להם צדקה ואתה יודע שאחד יש לו עול בית או זקן או חולה ואתה בא להוסיף לו אל תוסיף לו בפני חבירו פן יחשוד אותך כי יאמר הוא מכבד את זה יותר ממני ועוד שמתבייש זה שנבזה בעיניו מזה.

תתצז. **כשאדם** נותן מתנות לא ישיל קנאות בין מקבלי מתנות אם רוצה לתת לאחד עשרים ולאחד עשרה ולאחד שלשים לא יתן לזה לפני זה חבירו וגם המקבלים לא יאמרו זה לזה מאחר שהנותן לא רצה לתת להם לזה בפני זה.

תתצח. (ד) **אם** אדם בא לעיר שנותנים מעט לצדקה ואחר כך בא לעיר אחרת שנותנין הרבה לצדקה לא יאמר המקום יהיה בעזרכם בעירכם נותנים הרבה ובעיר אחרת מעט פן ימעטו בד"א להדיוטים אבל לטובים רשאי לומר וכגון שהצדיקים לטובים נותנים אבל לרעים אם ימעטו לית לן בה אבל לטובים אומרים האמת שאם בא בעיר סלונית נותנים מעט לטובים הרי יאמרו הצדיקים כיון שאין להם נעזור להם ואם טובים הרבה בעיר ינידו לטובים האמת שאינם צריכים ואם מעט צריכים אם לא ינידו להם יתנו להם הרבה הרי המותר להם כאלו נוזלים ואם נעשה אדם עני על ידי מעשיו הרעים או ששחק בקוביא והפסיד (א) ס):

ס) ממכע"ח. ג) כעין זה לקמן סי' ממכ"י. ד) ממכע"ט. ה) ו' טוטח מלקוח נכ"י.

תתצא. (ס) ספרי ראה פיסקא קט"ז.

תתצג. (ס) לכאורה סותר דבריו שכתב בסי' תתנ"ז יעו"ש. אבל יש לחלק בין בנים לאחרים.

תתצד. (ס) סוטה י"ג ב' וברש"י שם ד"ה אמרו: בניו בעצמם הניחו שיתעסקו בו כל ישראל, וכן הוא במכילתא בשלח פ' שה א'. (ג) צ"ל את יוסף בשכם. (ג) שמואל ב' ט' א'.

תתצה. (ס) במדבר רבה פכ"א ומדרש תנחומא אות כ"ה. (ב) ר"ל מה"א דריש שהוא לשון נקבה ומוסב על אם האב.

תתצח. (ס) חסר כאן ואולי יש להשלים עם מה שכתב רבנו בסי' תתנ"ג.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתצט. שלח להמך על פני המים (קהלת יא א) תקדים את עוברי הים בלחם ובמים שברוב הימים תמצאנו כלומר אותם שהכינו והזמינו צידה לזמן פלוני נבוא למקום פלוני שנהיה שם ורוח סערה או שאר דברים עיכבום ורעבים וצמאים אותם תקדים בלחם ובמים ובמלבושים שתמכור ווהו (בראשית מט יג) זבולן [דף פ"כ] לחוף ימים ישכון והוא לחוף אניות וירכתו על צידן שלח לחמך על פני המים אנשי (א) תדיר היו עניים באים משם מפני שנסתחפו שדותיהם כי ברוב הימים תמצאנו שהיה עני בא אצלך כשנסתחפה שדהו ואמר שלח לחמך להם לאותם ואל תצריכם לבא אליך ואם סוחר אתה ומוכר לחם תביא לאותם שעל פני המים ותמכור לעוברי ימים כי לפעמים אין לספינה רוח ואכלו לחמם כבר ולכך הוהיר ליושבים סמוך לים לעשות מצוה גדולה (ישעיה כא יד) לקראת צמא התיו מים וכן שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנה. בפרשת ויקרא אין ג' בעניין עולת הבקר וצאן ועוף ושלמים אין ג' לומר אין נמילות חסדים מצויים (ב) כמו בפת כי לנבי מנחה יש (ג) מנרשה כי (ד) באשתו של חוני המעגל מצינו שהעננים אצלה נתקרבו קודם ובחמאת יש ג' כי בעולה אין גמילות חסדים שהרי עולה כולה כליל ובשלמים אין גמילות חסדים שהרי הבשר לבעלים אבל חשאת הבשר לכהנים ואין לבעלים כלום וכן למנחות לכך (ה) כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים.

תתק. (א) תרין תלמידים מן דר' חנינא הוו נפקין מקטוע קיסין חמתין חד איסטרונולום אמר אילין תרין נפקין ולא הזרין מן נפקין פגע בהון חד סב אמר לון זכון עמי דאית לי תלתא יומין דלא טעימית כלום והוה עמהון חד עינול קצון פלגא ויהבון ליה אכל וצלי עליהון אמר תתקיים לכון נפשכון בהדי יומא היך דקיימיתון נפשי בהדין יומא נפקין בשלם וחזרין בשלם וחזון תמן בני נשי כדשמעון קליה אמרין ליה ולא כן אמרת אילין תרין מי נפקון ולא חזרון אמר אי דהכי גברא דשקר דאיסטרונולא דידיה שיקרין אפילו כן אזלין ופשפשין ואשכחון חכינתא פלגא בהדא מובלא ופלגא בהדא מובלא אמרו ומה טיבון עבידתון יומא דין ותניין ליה עובדא אמר ומה ההוא גברא יכיל עביד דאלההון דיהודאי מתפייסא בפלנות עינול. ר' הונא מישתעי חד ניור הוה איסטרונולום חד זמן אתא בעי מיפוק אמר כרון נפקין חזר ואמר כל אדבקית בהדא אומתא קדישתא לא למיפרוש מן אילין מיליא מפוק על שמיה דבריין קריב למינכסא יהבון ליה (ב) אימרא ואכליה מאן גרים ליה ריפול בנין דהרהר מן גרים ליה דאישתזב מן בנין דאיתרחץ על בריה. אמר פ) (ג) רבי לוי כל המנחש סופו לבא עליו שנאמר כי לא נחש בי לו נחש אמר רבי אחא אמר רבי זעירא כל מי שאינו מנחש מחיצתו לפנים מסלאבי השרת מה טעם שנאמר כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל. אמר רבי ברכיה בשם רבי אבא בר כהנא עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחיצות של צדיקים לפנים ממלאכי השרת ומלאכים שואלים מה פעל אל מה הורה לכם הקדוש ברוך הוא עד כאן בירושלמי (ד) הרי למדנו מי שהולך לדרך או למקום סכנה או למקום הוועד שיתן לעני לחם או שום דבר שהנאתו קרובה כזקן שאכל העינול אבל

פ) סכ"ו.

תתצט. (ב) צ"ל מורדות ור"ל שדרים במקומות נמוכים שחמים שוטפים לשם. (ג) בבא קמא פ"ב א'. שתהא משכמת ואופה כדי שתהא פת מצויה לעניים. (ג) ויקרא ב' ט"ז. (ד) תענית כ"ג ב' וצ"ל באשתו של אבא חלקיה בר בריה דחוני המעגל. (ה) פסחים נ"ט ב'.

תתק. (ב) ירושלמי שבת פ"ו ה"ט. (ג) לפנינו חמרא. (ג) נדרים ל"ב א' ולפנינו אמר רבי ובירושלמי שם בשבת ר' לוי. (ד) שבת פ"ו ה"ט.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אדם שיש לו בושת לקבל מאכל יתן לו מעות זוהו זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסר שנהנה העני:

תתקא. ב) **אשרי** משכיל אל דל (תהלים מא ב) אם ילוה אדם לעני מעות והמלוה יודע שהלוה אין לו לפרוע והעני טוב שאם היה לו היה פורע ברצון ועתה אין לו אם יראנו הולך (א) ילך הוא מצד אחר שלא יהא סבור עתה רוצה לשאל לו החוב ועוד יתבייש אע"פ שלא ישאל לו יאמר הלוה בלבו עתה יכול המלוה לחשדני שאיני פורע לו ואין לי במה לפרוע:

תתקב. **איש** א' היה שבוי בארץ מרחקים אמר בלבו איך אעסוק שאשמור שבת ועשה עצמו שוטה והיו משחקים בו הקטנים והיו נותנים לו לחם ובשבת לא היה מצוי ברחוב אלא הולך בבית להתלוצץ ואחר ימים באו יהודים לאותו מקום עם שר אחד ושמע אותם שהיו מדברים בלשון הקדש ביקש מהם שיוציאוהו משם אמרו אל תדבר עמנו לשון הקדש פן יכירו בך שאתה יהודי, ותשליך עליגו טיט לפני השר ותתלוצץ בנו אמרו לשר בבקשה ממך תן בידינו אותו שוטה [ע"כ] שנוציא אותו חוץ מן העיר ובידינו ננקום ממנו נתנוהו בידם והם קשרוהו בזנב הסוס בבזיון והוציאו אותו מן העיר ואחר כך חקרו שהיה חכם בתורה ובקשו ממנו מחילה שביזוהו כי בשביל שלא ידעו שהוא יהודי עשו אמר מחול אמרו לו כיון שהיינו יכולין לפדותך בממון וביזיונך והיינו תולשין בשערותיך כדי שלא ידעו שאתה יהודי צריכין אנו בפרה אמר להם עליכם נאמר (משלי כז ו) נאמנים פצעי אוהב (א) ואפילו אם הייתי אביכם לא הייתם צריכים כפרה כי יש לכם שכר גדול ואמרו לו אותו ממון שהיינו צריכין לפדותך ניתן לך ולא קיבל.

תתקג. ג) **מעשה** באדם אחד שהיה הולך מעיר לעיר שיתנו לו כי עני היה והיה מלא תורה ומעשים טובים ולא רצה להניד מי היה ולא היה מגלה כאילו יודע כלום והיו נותנים לו מעט לאחר שנתנו לו היה נושא ונותן בדברי תורה עם תלמידים חכמים של עיר ואחרי שראו שהיה מלא תורה היו באים להוסיף לו מתנה מרובה ולא רצה לקבל מהם כי אמר כבר נתתם לי בתורת עני אבל מה שאתם חפצים לתת לי בשביל (א) התורה לא אקבל:

תתקד. ד) **יהללך** זר ולא פיך אם בא לעיר שאין מכירין שהוא חכם אם ישתוק ולא ידבר בדברי תורה יתנו לו כמו לאחד מעמי הארץ הריקים ולא יתנו לו כי אם מעט (א) לא יוכל לדבר לבני העיר לומר אני אוחו תלמיד פלוני אלא ידבר עמהם דברי תורה וממילא ידעי מה שיש בו ד): ואם תלו בו טפלים הרבה ויודע שלא יועיל אם יגיד להם ולא יאמינו לו לא יגיד להם כי מה יועיל שיחטאו על ידו וכל דבר שממילא בדבר פיו נהנה הרי התירו כנון (ב) אם יורדין גשמים לא יוכל ליכנס בבית הכנסת מפני הגשמים להנצל מן הגשמים אלא אם כן ידבר בו עם אחד בדברי תורה וכן הכהנים היו עוברים ונהנים מן האש אבל בשבת

ב) סכ"ז. ג) ממכ"ט. ג) סכ"ח. ד) ע"כ קימן סכ"ח.

תתקא. (ב) בבא מציעא ע"ה ב': אסור לעבור לפניו.

תתקב. (ב) כעין ראיה לדברי רבנו מזה שכתב הרמ"א ביו"ד סי' רמ"א ס"ג בשם הרמב"ם והטור וז"ל: במה דברים אמורים בשיש שם אחר לעשות אבל אם אין שם אחר לעשות והוא מצטער הרי הוא מקיזו וחותך לו כפי מה שירשהו לעשות יע"ש ובסנהדרין פ"ד ב'.

תתקג. (ב) יעוין דברי הרמב"ם בפירושו לאבות פ"ד מ"ו.

תתקד. (ב) יעוין נדרים ס"ב א': באתרא דלא ידעי ליה שרי ליה למימר צורבא מרבנן אנא ואולי יש לחלק דהתם מיירי לענין שיתעסקו בדיני תחלה אבל לקבל נדבות בעד תורתו אינו רשאי. (ג) מגילה כ"ח ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לא היו נותנים לכהנים ליקרב אצל המזבח אלא לוקנים חסידים שלא ינעו באש שלא לצורכי הזבח אלא להנאתם ולכך לא נאמר בפרשת (במדבר כח ט) וביום השבת שני כבשים לא השם ולא עשייה ולא הקרבה כי לא מאמינים אלא למוחזקים חסידים אבל בחול הקב"ה יודע מי מתקרב אצל האש להנאתו ואף בחול לא היו מהפכין צידיהן ואחוריהן כנגד האש שעל המזבח לחמם גופם.

תתקה. (א) מי שמתפרנס מן הצדקה אסור ליהנות מפני שהוא כאוכל את הצדקה.

הנהגה ב) מן הצדקה שנתנה לו כשביל שהוא עוסק בתורה ובמצות ובמעשים טובים לא יהנה מאשר נתנו לו אלא למי שהוא טוב ועוסק בתורה ובמצות ובמעשים טובים כמוהו ועני כמוהו ואם אמרו לו על מנת כן אנו נותנים לך שלא תתן לשום אדם אפילו לטוב ממנו אינו נותן ואינו צריך לומר לגרוע ממנו:

תתקו. ב) אמר (א) רבי אליעזר בן יעקב אין ראוי להמנות נבאי מן הצדקה אלא אם הוא כרבי חנינא בן תרדיון:

תתקז. ב) אם אדם עני הוא ושכחן אע"פ שהוא טוב וצריך לא יתבן שיהא נבאי כששכח במה יפרע (א) ולא יקבל פקדונות אפילו מן הטובים פן ישכח:

תתקח. ג) והייתם נקיים מה' ומישראל (במדבר לב כב) ולא מכל ישראל פעמים שהנבאי נותן לבני טובים שאין יודע אלא שנים או שלשה מחשובי העיר שאם ידעו האחרים היה זה המקבל מתבייש כי כשיכעסו היו מלבינים לו פניו והיה הנבאי נותן על פי שנים או שלשה טובי העיר לעניים טובים ושאר הקהל תמהי' אנה באה הצדקה כך מהרה ולנבאי יש בושת מוטב לנבאי שילבינו פניו ואל יתבייש העני שאם יגיד הנבאי יגרום שיתבייש העני המקבל:

תתקט. ג) אם הנבאי שומע מהנבלים שאומרים לו שחושדים אותו כיון שהטובים אינם חושדים אותו אל יקפיד על דבריהם שנאמר כי נבל נבלה ידבר ואין לצדיק לשום על לבו אבל אם רבים הם שמדברים אין אנו חפצים בך יאמר בפני הטובים כיון שהרבים מתרעמים תבחרו איש שיהא כחפצם ד): אם טובים אומרים כמו כן יאמרו לאחר אל יקפיד [דף פ"ג] ואם יש אחר שמקובל לטובים (א) ולאותם ימנע ויעזוב לאותו נבואות וכן פרנסות וכן הכל כשנשמעין לאחר יותר ממנו.

תתקי. גבאי של צדקה שהנבלים חושדים אותו שהוא גונב או שנותן למי שהוא חפץ אל ישים אל לבו ואל ימנע בשבילם (א) ואף למשה רבינו היו חושדים אותו ואם יראי שמים שם יאמר להם אל תפסידו לצדקה יהיה אחר מכם גבאי כי שונאים אותי ואינם נותנים לי אבל לכם שמא יתנו ואם אין שם שירצה לקבל פרס של צדקה אבל יש שם שבעיני יראי שמים חשודים אל יאמר לו יהא גבאי ואל יאמר איני רוצה להיות גבאי כי אז נאמר (ב) במקום שאין אנשים השתדל להיות איש שאם יהיה ביד אותו שאינו הגון (ג) פן יגיד וכתיב (תהלים מא ב) אשרי משכיל אל דל שלא יתבייש.

ב) שכ"ע. ג) ס"ל. שכ"ע. ד) ע"כ קיימן שכ"ע.

תתקה. (ב) אולי כוונתו שאסור לו להתנאות במלבושים נאים כי מכלה הוא את הצדקה.
תתקו. (ב) עבודה זרה י"ז ב'.
תתקז. (ב) יבמות ק"ט א': והתרחק משלשה דברים מן המיאון ומן הפקדונות ומן הערבונות.
תתקט. (ב) ר"ל לאותם שאינם חפצים שיהיה גבאי.
תתקי. (ב) ירושלמי שקלים פ"ח ה"ג. (ג) אבות פ"ב מ"ה. (ג) ר"ל שמא יגיד למי נתן צדקה ויתבייש העני.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתקיא. יש מזכה ואין לו שכר כגון שיש לו ממון וקצבו לעניים כך וכך והוא איש זרוע ואומר אתה פלוני תן כך ואתה כך כדי להקל מעליו וזהו שאמרו (א) יתנו אחרים והוא לא יתן עינו רעה בשלו אבל (ב) גדול המעשה יותר מן העושה כשהוא מקדים כגון שהוא גורם ששמו חרם לתת פשוט מן הלימרא לצורך צדקה ואחרים נותנים גם הוא יתן.

תתקיב. ב) גדול המַעֲשה יותר מן העושה דוקא אם מַעֲשה העשירים לתת לצדיק עני וכשאין אחרים נותנין לו במה יחיה ומי יתן לו אלא שזה גורם שנותנין לו אבל אם מעשה את מי שאינו יכול להתפרנס הרי הוא כאילו גולן ג) ועוד אפילו אם מעשה את העשיר לתת לצדיק העני ואחרים מספיקים צרכי העני הצדיק חטא שירחוק אותו שהיה לו לעזור לאותו שאין אחר עוזר לו ואם שנים באים ושניהם צריכים וצדיקים לאחד יש לו מסייעים בעירו ולאחד אין מסייעים אם ירחוק את בני עירו לתת לאותו שיספיקו לו בעירו מזונותיו או קרוביו מספיקין לו מזונותיו אחר כך יאמרו כבר דחקת אותנו לתת לזה כבר לא נוכל לתת אף לזה נמצא שנזל את שאין לו.

תתקיג. ג) אשרי משכיל אל דל (תהלים מא ב) אם תראה אדם חשוב ואדם שאינו חשוב הולכים ובאים לעיר ונותנים לשאינו הגון יותר מאשר נותנים להגון גדם זה שלא יהיה זכות לקהל כל כך שמומינים להם מן השמים מי שאינו הגון לתת יותר וימעטו לשוב ועוד גורם שזה אבותיו או אמותיו היה בידם עושר ובשביל להתנאות נתנו למי שאינו הגון כדי לשבחו וכשהיו באין לו קרוביו או טובים שלא ישבחוהו היה ממעט לתת להם לפיכך מדדו לו מדה כמדה שעל אחרים מרחמים יותר מעליו ומעל זרעו שני (שם קט ב) אל יהי הונן ליתומיו:

תתקיד. ד) התורה נתנה כנגד דעות בני אדם אמרה לעשיר ולעני לתת מעשרות ותרומות ומתנות כהונה אם יש עני בישראל וכהן עשיר איך יתכן שהעני יתן לעשיר אלא התורה צותה לכל עני ועשיר כדי שלא יאמר העשיר עני אני ואיך אתן לכהן עשיר ואפילו לכהן עני יאמרו אתה עשיר לכך לא חלק הכתוב: וכן כשצריכים הקהל לתת צרקה אף על פי שיש עניים בעיר שמתפרנסים בצמצום נותנין חרם לתת מן הליט כך וכך אף על פי שזה אינו נכון להיות נותן לעני לצורך העני ופעמים שעני הנותן יותר עני מן המקבל אלא מפני הרעים שאם לא יכנס זה באותו חרם גם רבים לא יכנסו ונמצאו רבים עניים וכל ענין הקהל מבוטלים לכך מוטב שיתנו גם הם ויכנסו עמהם בחרם (א) אבל אם היו הרעים נשמעים לטובים לא היו דוחקים אותם עניים: והטובים יחזירו להם לעניים כל מה שיתנו בסתר שלא ידעו בו הרעים (ב) ואם תאמר והלא צורך עניים הוא כלומר לא יתנו להם אלא כאחת מאותם עניים שמקבצים להם:

תתקטו. הנה אמרו (א) אם תשמישו בכלי זהב אין דוחקין אותו למכור ולהשתמש בכלי כסף (ב) ולמאן דאמר ישתמש בכלי כסף כל זה באותן הימים

ב) בבדפס קימן שכ"ג. ג) ע"כ. ג) שכ"ג. ד) מפכ"ב.

תתקיא. (ב) אבות פ"ה מי"ד. (ג) בבא בתרא ט' א'.

תתקיד. (ב) ר"ל שאם אותם היודעים דבר זה שזה הוא עני ומתפרנס בצמצום דבריהם יהיו נשמעים לטובים אם יודיעו להם הטובים ולא יהיו דוחקים. (ג) צ"ל ואל תאמר ור"ל שלא נאמר שנתן להעניים כפי שנותנין לכל עני, לא כן אלא יחזירו להעניים כל מה שנתנו.

תתקטו. (ב) כתובות ס"ח א'. (ג) חמש תבות אלו יש למחוק כי לא מצינו פלוגתא בזה יעוין כתובות ס"ח א' ותוספתא פאה פ"ד, ויעוין יו"ד סי' רג"ג ס"ב שגם המחבר סבירא ליה שעכשיו נשתנה הדין מכפי שהיה בזמן התלמוד.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שהיו נשמעים לצדיקים שהיו יכולין לדחוק את העשירים שיתנו אבל בזמן הזה שיד העשירים [ע"ב] תקיפא ואין נשמעים לטובים אלא רק לתקנתם ודוחקים אף אותם שאין יכולים להתפרנס לתת איך יתכן שזה העני נתן ויפרנסו את אותם שיכולים למכור את כלי תשמישם ולהתפרנס איך יפרנסום מאותם מעות שנתנו אותם שאינם יכולים להתפרנס ואין כלי תשמישם יקר ואם תאמר (ג) מהילל הזקן שאני הילל שעשה עמו חסידות שרץ לפניו.

תתקיו. ו) **כתיב** (משלי כה יד) נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר (א) בשביל עון פוסקי צדקה ברבים ואין נותנין ולפיכך במקום שרבים יש שמשקרים מוטב שינדרו לתת בסתם כדי שלא יחשאו ולכך נקראו הגשמים צדק (ישעיה מה ח) ושחקים יזלו צדק שעל ידי צדקה נשמים יורדים ופוסקים (ב) ולכך בהושענא רבה היו מביאים כל נדריהם כי פעמים יום שמיני בשבת ואז מי שלא קיים את נדרו עובר בבל תאחר ולכך כל תיבות שבפסוק ממיין (במדבר כט לג) ומנחת"ם ונסכיה"ם לפרי"ם לאיל"ם ולכבשי"ם במספר"ם כמשפט"ם סופם כנגד ז' גשמים (ג) מז' רקיעים ואומרים הרי קיימנו נדרינו ואתה אל תעצר הגשמים ותן מטר ולמה בעון נדרים נשמים נעצרים לפי שכתוב (דברים יא יד) ונתתי מטר ארצכם בעתו ואם אתם מאחרים את הנדרים גם אני לא אתן בעתו את הגשם ולא יהיה לכם במה לקיים את הנדר וגם לצורכיכם גולתם וקובעים אתם אותי ונערתי בורע.

תתקיז. ג) **כתיב** (משלי כז יד) מברך את רעהו בקול גדול בבקר השכם קללה תחשב לו מי שאמר לשליח צבור לברכו שכך וכך יתן לו או שכך וכך יתן לו או לצדקה בבקר השכם ללכת או יש לו לשלם באותו יום והעניים מצויים ואמרו שעובר בבל תאחר או שיודע עניים צדיקים וצריכים והוא אומר מוטב שאתן לכים של צדקה של צבור שהרי שליח צבור יברכהו בקול רם ויענו בקול רם אמן והצדיקים העניים בלילה ילינו מבלי בגדים לכסות והגבאי לא יתן להם מה שצריכים או בלילה לא היה להם מה לאכול או שהשכים בבקר ואמר תן לי הכלים שעושים בהם מלאכה ביום אף על פי שיברכו בלילה על שהשאילו בסות לילה קללה תחשב לו ולכך סמכו (שם שם יג) קח בגדו כי ערב זר אלא יתן לטובים בסתר והם יברכוהו וכתיב (שם כא יד) מתן בסתר יכפה אף וכתיב (דברים כד יג) ושכב בשלמתו וברוך ולך תהיה צדקה והבורא יודע רואה לנותנים אם טובים ואינו חפץ כשמברכין אותו ונותנים לשאינם מהוגנים:

תתקיח. ד) **ראובן** שאמר לשמעון קח אלה ותן לעניים טובים ושמעון יש לו קרובים עניים ויודע שקרוביו של ראובן עניים וטובים כהם יתן שמעון לקרובי ראובן:

תתקיט. ז) **ראובן** שאמר לשמעון צא ותן אלו המעות ללומדי תורה לשמה ויש לשמעון קרובים עניים ויש נכרים שעוסקים בתורה וקרובים לשמעון אומרים תן לנו ונעסוק בתורה יתן לנכרים שכבר עסקו בתורה ויאמר לקרוביו כיון שלא עסקתם עד עתה אבל בשביל המעות אתם רוצים לעסוק אין תורתכם לשמה ויפרנס אותם שכבר עסקו בתורה:

ו) כפול לקמן סי' תתפקכ"ע. ז) תתכ"ג. ג) תתכ"ג. ד) שכ"ג.

(ג) כתובות ס"ז ב'.

תתקיו. (ו) תענית ח' ב'. (ז) כן כתב הרוקח ויעוין פסיקתא דרב כהנא פיסקא ביום השמיני עצרת: אתה נותן להם ימים טובים כו' ומרבים בתפלות ומרבים במוספים ומרבים בקרבנות לפיכך צריך הכתוב לומר ביום השמיני עצרת תהיה לכם. ואפשר שהיו מרבין בשמחה משני חתימת הדינין ויעוין לקמן סי' תתשמ"ד. (ג) חגיגה י"ב ב' ויעוין שם: מכוין שבו אוצרות שלג ותוס' שם.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתקכ. הנה (א) כתיב (ירמיה יח כג) ויהיו מכשלים לפניך הכשילם בבני אדם שאינם מהוגנים זהו בידי שמים אעפ"כ לא יעשה אדם כן בגון אם אדם אומר לך אני נותן לך אלה המעות על מנת שתתנם למובים ואתה יודע שהנותן אינו צדיק והוא עושה כמעשה אנשי ענתות לירמיה אע"פ שאותו המקבל יודע בו באותו שהוא רשע ואעפ"כ שעושה לו רע אל ישנה ויתן למובים כמו שיאמר לך ליתן ואינך רשאי לשנות.

תתקכא. הגבאי אם יש שיאמר לו הא לך מעות אלא שאני מוסר לידך שתתן לצדיקים עניים העוסקים בתורה ושאר נותנים לו לתת בכים של צדקה ונותנין לו מעות לתת ושכח אם לכים של צדקה או אמרו לאותם המובים ושם אותם לתוך הכים של צדקה חייב לתת לאותם מובים כן ואם שכח כמה היו יתן הרבה לאותם העניים מובים העוסקים בתורה עד שידע שכבר פרע הכל.

תתקכב. אחד נתן חפץ לגבאי למוכרו ולתת לעניים שמע ראובן שנתן שהגבאי רוצה [דף פ"ד] למוכרו לשמעון וראובן אמר לגבאי חפץ שנתתי בידך אל תמכרנו לשמעון כי אני שונאו ואיני יכול לסבול שיהא חפצי שנתתי בידך לשמעון אמר לו הגבאי ביון שנתתה אותו לי ויצא כבר מידך ואמרת לי למוכרו ולא התריתה לי שלא למוכרו לשמעון ואין אדם רוצה לתת יותר ממנו באותו חפץ וזהו נזל שאם אמכור אותו לאחר שפוחת הרי כאילו אני נוזל את העניים אמר ראובן אילו הייתי יודע שאתה מוכרו לשמעון שונאי לא הייתי נותנו ושאל הגבאי לחכם אמר לו אם הנותן שהוא ראובן רגיל לתת חפציו לידך תמיד כדי לתת לעניים אם לא תעשה חפצו עתה הרי לא יתן פעם אחרת ואחרים אמרו מה שירצה פעם אחרת לעשות יעשה עתה אין לשמוע לו.

תתקכג. כי על כל אלה יביאך אלקים במשפט (קהלת יא ט) אם טוב אם רע (שם יב יד) זה שנותן צדקה ואומר לחבירו תלוה לי כי (א) אני צריך אותו לצדקה ואותו מלוה לו והוא חס על מעותיו ואומר כשארויה אפרע לך ויש לו ואינו פורע מהרה והמלוה היה יכול להלוות או להרויח בו וכן הנותן בהמה לקרבן או לצדקה (ב) והבהמה אבלה ברשות חבירו וכתיב (שם ד יז) מתת הכסילים זבח.

תתקכד. כל גבאי לא יבקש לאדם הצריך מן הבריות לעשות לו חנם או לשרוח והוא יעשה מה שיצווהו מפני שנהנה ממנו והוא ירא ומיראתו עושה אלא אם כן דבר מצוה.

תתקכה. מעשה באחד שקיבץ מעות מכל קהלה לעשות. . .[ה] ולא הספיק עד שנשה למות אמר לחכם מה אעשה מן המעות אם אומר לכל עיר ועיר להחזיר. אמר החכם תמסור המעות ביד נאמן כשיהיה יתום ויתומה להשיא ואין מעות במה להשיאם ויהיה לך ולאשר נתנום בצדקה מן המובחר ובלבד שיהו היתום והיתומה צריקים.

תתקכו.[ג] מעשה בבחור אחד שהיה נשוי למות אמר תפדוני תפדוני כך היה צועק תפדוני אמרו לחכם אמר החכם מה הוא אומר אמר להם שמא הוא בכור אמרו כן אמר להם אמרו לפדותו ויחיה מיד נתנו לכהן ה' סלעים וחיה כ"ה שנים אחר כך:

תתקכז. בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו (דברים לג יז) אם יש לאדם בכור שנולד לו בעדרו כשהוא יהדר שאר בהמות שהוא נהנה מן הצמר יהדר אף הבכור (א) שלא יהא חלק גבוה שפל מעדרו שכל זמן שהוא תמים לקרבן הוא

ה) מקוס מלק נכ"י. ג) עכ"ל.

תתקכ. (ה) בבא קמא ט"ז ב'.

תתקכג. (ה) כלומר שאתנהו לצדקה. (ג) ר"ל ונתפשמה משל אחרים.

תתקכז. (ה) כעין מה שאמרו ביוצה כ' ב': שלא יהא שולחנך מלא ושולחן רבך ריקם.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

עומר אחד היה לו בכור שנגח אמר מוטב שישים אותו בחדר אחד וינעול בעדו וימות ברעב ולא יגנח בני אדם וחתך מעט מן הקרנים.

תתקכה. אם היו רואין הציבור שרוצין להרוג אחד לוקחין ממונו (א) ופורקין אותו ואם יאמר מוטב לו שיהרג משילך מעיר לעיר בסבנת נפשות ולא יהיה ספק בזה לצרכי בני ביתו אם תשאירו לי מקצת שאוכל להתפרנס או אתם תפרנסוני ואם לאו (איכה ד ט) טובים היו חללי חרב מחללי רעב ואם רוצים לעוור את אחת מעיניו או לקטע את ידו או את רגלו ואם יקחו ממון שיש לו יכולין לפדותו וזה אומר אל תקחו את ממוני מוטב לי לסבול הצער בגופי מלמות הוא ובני ביתו ברעב והם אומרים לא כי יש פגם משפחה ובושת ופגימה לכל היהודים אמר לי הבושת ואם הבשת ליהודים יפדוני הם ועוד שאלו ראובן אמר לקהל דעו לכם כי פלוני קרובי רוצים לתפוס ואני מגיד על מעשיו הרעים אם לא תמחו בידו אם לא תגרשוהו מן העיר אם לא יתפשוהו הגוים דעו לכם כי לא אתן בעבורו לפדותו יותר מכם לא חששו לבסוף נתפס דחקוהו לתת יותר מאשר הם נותנים אמר להם הלא התריתי בכם אמרו לו אם נעזוב ולא יהיה פדוי ולך משפט הגאולה.

[ע"ב] ענייני כיבוד אב ואם.

תתקכט. בראשית רבה (א) כתיב (בראשית מו א) ויסע ישראל וכל אשר לו ויבא בארה שבע ויזבח זבחים לאלקי אביו יצחק אמר ר' יהושע בן לוי חזרתי על כל בעלי אגדה שבדרום שיאמרו לי פסוק זה ולא אמרו לי עד שעמדתי עם יהוד' בן פדיה בן אחותו של בן הקפר ואמר לי הרב והתלמיד שהיו מהלכין בדרך בתחילה שואלין בשלום התלמיד ואחר כך בשלום הרב אמר ר' הונא כד אתא ר' יהושע בן לוי לטבריה שאליה לר' יוחנן ולר' שמעון בן לקיש ר' יוחנן אמר שחייב אדם בכבוד אביו יותר מכבוד זקניו אע"ג (ב) שחייב אדם בכבוד אביו יותר מכבוד זקנו הנה יצחק ויעקב ואחד מבני יעקב בא לעבוד ליעקב או להאכילו או להשקותו או שום צורך ויצחק צריך ליעקב לא יתכן שיעשה צרכי יעקב ויצחק יושב ומצפה עד שיעשה צרכי יעקב זה היה עון ליעקב וגם בן יעקב חייב בכבוד יצחק.

תתקל (ג). האב שבתו נשואה ועוסקת בצרכי בעלה והאב צריך לה (א) לא יצוה לבתו לעשות צרכיו כל זמן שעוסקת בצרכי בעלה ואם הבעל טוב יאמר לה לעשות צרכי האב קודם:

תתקלא. כתיב (שם מג ח) ונחיה ולא נמות גם אנחנו גם אתה גם טפנו גם אתה ואחר כך גם טפנו הרי האב קודם לטף כשאין לאב אבל כשיש לאב מה יעשו הטף שאין להם.

ב) צל"ח.

תתקכה. (ג) ר"ל פודין אותו.

תתקכט. (ב) פרשה צ"ר. (ב) הרמ"א ביו"ד סי' ר"מ סכ"ד כתב ג"כ דחייב בכבוד אביו יותר מכבוד אבי אביו ועיין מכות י"ב א' ברש"י ד"ה ה"ג: שהוא בן בנו של רוצח ואינו מוזהר על כיבודו. ויש לומר דהתם כונת רש"י בשביל שהוא רוצח ואז גם בנו אינו מחויב בכבודו, ובספרי בהעלותך פיסקא ע"ח: מלמד שהתינוקות קורין לאבי אביהם אבא.

תתקל. (ג) קדושין ל' ב': אשה אין ספוק בידה לעשות שרשות אחרים עליה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

עומר אחד היה לו בכור שנגח אמר מוטב שישים אותו בחדר אחד וינעול בעדו וימות ברעב ולא יגנח בני אדם וחתך מעט מן הקרנים.

תתקכה. אם היו רואין הציבור שרוצין להרוג אחד לוקחין ממונו (א) ופורקין אותו ואם יאמר מוטב לו שיהרג משילך מעיר לעיר בסבנת נפשות ולא יהיה ספק בזה לצרכי בני ביתו אם תשאירו לי מקצת שאוכל להתפרנס או אתם תפרנסוני ואם לאו (איכה ד ט) טובים היו חללי חרב מחללי רעב ואם רוצים לעוור את אחת מעיניו או לקטע את ידו או את רגלו ואם יקחו ממון שיש לו יכולין לפדותו וזה אומר אל תקחו את ממוני מוטב לי לסבול הצער בגופי מלמות הוא ובני ביתו ברעב והם אומרים לא כי יש פגם משפחה ובושת ופגימה לכל היהודים אמר לי הבושת ואם הבשת ליהודים יפדוני הם ועוד שאלו ראובן אמר לקהל דעו לכם כי פלוני קרובי רוצים לתפוס ואני מגיד על מעשיו הרעים אם לא תמחו בידו אם לא תגרשוהו מן העיר אם לא יתפשוהו הגוים דעו לכם כי לא אתן בעבורו לפדותו יותר מכם לא חששו לבסוף נתפס דחקוהו לתת יותר מאשר הם נותנים אמר להם הלא התריתי בכם אמרו לו אם נעזוב ולא יהיה פדוי ולך משפט הגאולה.

[ע"ב] ענייני כיבוד אב ואם.

תתקכט. בראשית רבה (א) כתיב (בראשית מו א) ויסע ישראל וכל אשר לו ויבא בארה שבע ויזבח זבחים לאלקי אביו יצחק אמר ר' יהושע בן לוי חזרתי על כל בעלי אגדה שבדרום שיאמרו לי פסוק זה ולא אמרו לי עד שעמדתי עם יהוד' בן פדיה בן אחותו של בן הקפר ואמר לי הרב והתלמיד שהיו מהלכין בדרך בתחילה שואלין בשלום התלמיד ואחר כך בשלום הרב אמר ר' הונא כד אתא ר' יהושע בן לוי לטבריה שאליה לר' יוחנן ולר' שמעון בן לקיש ר' יוחנן אמר שחייב אדם בכבוד אביו יותר מכבוד זקניו אע"ג (ב) שחייב אדם בכבוד אביו יותר מכבוד זקנו הנה יצחק ויעקב ואחד מבני יעקב בא לעבוד ליעקב או להאכילו או להשקותו או שום צורך ויצחק צריך ליעקב לא יתכן שיעשה צרכי יעקב ויצחק יושב ומצפה עד שיעשה צרכי יעקב זה היה עון ליעקב וגם בן יעקב חייב בכבוד יצחק.

תתקל (ג). האב שבתו נשואה ועוסקת בצרכי בעלה והאב צריך לה (א) לא יצוה לבתו לעשות צרכיו כל זמן שעוסקת בצרכי בעלה ואם הבעל טוב יאמר לה לעשות צרכי האב קודם:

תתקלא. כתיב (שם מג ח) ונחיה ולא נמות גם אנחנו גם אתה גם טפנו גם אתה ואחר כך גם טפנו הרי האב קודם לטף כשאין לאב אבל כשיש לאב מה יעשו הטף שאין להם.

ב) צל"ח.

תתקכה. (ג) ר"ל פודין אותו.

תתקכט. (ב) פרשה צ"ר. (ב) הרמ"א ביו"ד סי' ר"מ סכ"ד כתב ג"כ דחייב בכבוד אביו יותר מכבוד אבי אביו ועיין מכות י"ב א' ברש"י ד"ה ה"ג: שהוא בן בנו של רוצח ואינו מוזהר על כיבודו. ויש לומר דהתם כונת רש"י בשביל שהוא רוצח ואז גם בנו אינו מחויב בכבודו, ובספרי בהעלותך פיסקא ע"ח: מלמד שהתינוקות קורין לאבי אביהם אבא.

תתקל. (ג) קדושין ל' ב': אשה אין ספוק בידה לעשות שרשות אחרים עליה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתקלא. אמרינן בקידושין (א) שאל בן אלמנה את ר' אליעזר אבא אומר השקיני מים ואימא אומרת השקיני מים איזה מהם קודם אמר לו הנח כבוד אמך ועסוק בכבוד אביך בא לפני ר' יהושע ואמר לו כך אמר לו רבי נתגרשו מהו אמר לו מבין ריסי עיניך ניכר שבן אלמנה אתה הנה אמרו אם אביו אומר השקני מים ואמו אומרת השקני מים ישקה את אביו ואם האב רואה שהאם בועסת על הבן עון הוא על האב שדוחק את בנו וגורם שאמו כועסת על הבן ואף הבן אם רואה שאמו מצטערת והבן יודע שיכול לפיים את אביו יפיים את אביו שלא יקפיד וכן אם יבקש אדם אחד לבן שיעשה בשבילו וצריך לו ביותר והאב מצווהו לעשות דברים ואינו צריך להם כל כך ואחר כך יכול לעשות צרכי אביו יפיים אביו שימתין עד שיעשה לאותו מה שצריך ביותר ואם אביו אינו רוצה האב חוטא ורוב בנים דומים לאחי האם ובלבבות (ב) אחותי בת אבי היא לכך מותרת אך לא בת אמי לפי שדומה הזרע כאילו נוף אחד.

תתקלב. האב שמצוה לבנו לעשות לו כך וכך והנה שר או שופט או איש אחד קורא לבן ומבקש לו שום דבר עיכובא ולעשות שום דבר ואם הבן יודע שאותו השר ואותו איש אם היו אומרים לו לעשות בפני האב היה האב מצוה לבנו לעשות חפצם ולעזוב מצותו גם עתה בלא ידיעת אביו יעזוב מצות אביו ויעשה חפצם.

תתקלג. (ג) מי שאמרה לו אמו עשה כך וכך אתה בני ולבסוף בא אביו ואמר לו כך וכך עשית מי אמר לך לעשות זה לא יאמר אמי אמרה לי כן אם רואה שכועס אביו פן יכעוס אביו על אמו ופן יקללנה נמצא שהבן גורם ומעלין עליו כאלו הוא עושה. וזהו (בראשית כז יג) עָלַי קִלָּלָתְךָ בני אך מן הדין לא היה לך לומר עלי שלא יקללני ואף על פי כן אני אומרה אם יצטער ורוצה לקללך:

תתקלד. (ד) הבן שבא לידו ריוח ואביו ישן זה למדנו מדמה בן נתינה (א) אבל אם בא לאביו ריוח ואינו רוצה להקיצו ונפסד ואביו כשמקיץ מצטער [דף פ"ו] יותר שלא הקיצו והבן יודע דעת אביו ששמח יהיה כשמקיצנו בשביל אותו דבר שיודע שאביו שמח על זה יקיצנו וכן שמקיצנו ללכת לבית הכנסת או לדבר מצוה:

תתקלה. (ה) האב שהיה חוטב עצים או עבודה אחרת והבן לומד (תהלים קיט קכו) עת לעשות לה' הפרו תורתך ויעשה הבן המלאכה אע"פ שהאב עם הארץ אבל אם הבן יודע שהאב כשהוא יושב פנוי עוסק במעשים רעים כגון אם ישב בטל ילך אחר זונות או יסכסך את בני אדם לעשות רכילות מזה לזה וכיוצא באלה או ילך ויעשה מהלוקת מצוה על הבן לטורדו במלאכה כדי שלא יחטא באותה שעה ואם הבן עושה מלאכה והאב אומר לו לך ועסוק בתורה ואחטוב העצים או אעשה אותה מלאכה שאתה עושה יעסוק הבן בתורה ואפילו בני אדם שם והבן חושב אם אני מניח את אבי במלאכה ואני אשב מה יאמרו העולם שאני מבזה את אבי ואפילו לא אמר לו לך ועסוק בתורה אלא האב חס על בנו שלא יטרח ישמע לאביו וכנגד הבושת יהיה שכרו גדול ואפילו אם האב מתכוין כדי לבייש את הבן לומר הוא שוקט ואני טורח אבל אם האב רוצה שילך הבן לשחוק ולדבר עבירה אל ישמע לו (א) ואל תאמר עבירה דאוריתא אלא אפילו עבירה דרבנן:

תתקלו. (ו) ואדם שיש לו בן נשוי ועומד על רגליו עד שישב אביו במקומו ויש לאביו למשא כי כשעומד גם אחרים עומדים כנגדו רשאי האב

ב) סל"ע. ג) סל"ח. ד) סל"ט. ה) סמ"ם.

תתקלא. (ב) ל"א ב'. (ג) כן פרש"י בראשית כ' י"ב: וכת אב מותרת לבן גח שאין אבות לעכו"ם, ויעוין סנהדרין נ"ח ב'.

תתקלד. (א) קדושין ל"א.

תתקלה. (ב) יבמות ה' ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

למחול את כבודו ולא יעמוד הבן כנגדו ואם בזה שלא יעמוד נם אחרים לא יהיו עומדים כנגד אבותיהם ויקילו באבותיהם ואמותיהם אז לא ישנה את בנו מאחרים:

תתקלז.ס) **בעיר** אחת באו איש ובנו וצוה האב לבן כשיקרא בתורה שלא ילך על ברכיו לנשק כי היו הרבה שלא היו להם בנים וצוהו שלא ינשק ברכיו כדי שלא יהא להם ענמת נפש.

תתקלח. ומי שרוחץ בבית המרחץ ובא לשפוך מים על התנור ואביו שם ויודע שאביו אינו יכול לסבול לרוב חמימות או שום צדיק שם אע״פ שכולם אומרים לשפוך מים לא ישפוך ואם רואה הבן שאחר ישפוך יותר מאשר ישפוך ויכאב יותר אז מוטב לו שהוא ישפוך ואם כן אם אמרו לבן לעשות חבורה באביו או נהרוג את אביך מוטב הוא שיעשה חבורה באביו ואל יהרג אביו.

תתקלט. **כבד** את אביך ואת אמך למען יאריכון ימיך (שמות כ יב) ולא שיקצרו ימיך כיצד אם ליסטין או גנבים והאב רוצה ללכת עמהם אז הבן יאמר לאביו אל תלך שם פן יכוך ואל ידחוק את הבן ללכת עמו ואם הבן ירא ללכת יחידי בלילה ומתפחד מן השדים ללכת בחשך אל ידחוק האב לבן ללכת.

תתקמ. **ושאול** אמר לנערו וגו׳ לכה ונשובה פן יחדל אבי מן האתונות ודאג לנו (ש״א ט ה) הרי צריך הבן להזהר על דאגת אביו שלא ילך למרחוק ולא במקום שאביו ואמו דואגים עליו ומצטערים עליו כי נענש האדם שגרם שאביו ואמו דואגים ומצטערים עליו.

תתקמא. **למה** נענש יוסף ששמוהו בבית הסוהר ונתנסה באשתו של פוטיפר מפני שהיה לו לחשוב ולשים על לבו אבי עתה בצער עלי ויושב באפר (א) והוא מסלסל בשערותיו וממשמש בעיניו ועוד כשהיה ממונה על הכל היה לו לשלוח לומר יוסף בנך חי אל תצטער לכך (ב) נצטער אפרים (ג) על מאתן אלפין בניו שנהרגו (ד) ולפי שהשיב אברהם נפשות למלך סדום נשתעבדו בניו למצרים (ה) ולפי שגרמו שבטים עינוי וצער ליעקב גרמו עינוי להם מניין שמוכיחים שלא לצורך שנאמר (בראשית לז י) ויגער בו אביו הרי לא היה ליעקב לגעור ביוסף כי מה שחלם הגיד אלא בעבור שאר בניו שיראו שאביו תופשו כזבן לכך נער שלא יצטערו אחיו ודע מיעקב שדיבר ליוסף בגערה בשביל אחיו לכך יצא ממנו ירבעם וחביריו ועוד כשברכם ברך לראובן וליהודה ולדן כמדבר פה אל פה שאמר להם שיהו ראשי דגלים לראובן (שם מט ג) בכורי אתה ליהודה (שם שם ח) אתה יודוך ליוסף (שם שם כה) ויעזרך לדן (שם שם יח) לישועתך כי דבר שלא בפני אחיו פן יקנאו וישנאו ועוד יאמרו מה כיבוד עשו אלה לאבינו מה שלא עשינו אנו ולשאר שבטים דיבר [ע״ב] בעל ידי מתורגמן (שם שם ה) מכרתיהם (שם שם טו) ויט (שם שם יג) ישכון (שם שם כא) הנתן (שם שם יט) ינודנו (שם שם כ) לחמו (שם שם כז) ימרוהו ואע״פ שכן עשה לדן ליוסף וליהודה ולראובן מכל מקום קצת דיבר לעצמם ועל הגדול של ראשי דגלים לא דיבר בפני אחרים כיוצא בו כן יעשה אדם לבניו.

תתקמב.ע) **אם** האב והאם מתענה והבן חושב איך מבטל מהם הענויים והבן מתענה או מדבר אני אתענה אם תתענו והבן יודע שאביו ואמו עצבים על

ס) כמו לעיל סימן ק״ב וכנדפס כאן בתוך סי׳ תכל״ט. ע) ע״מ.

תתקמא. (ס) כעין זה במדרש רבה בראשית פרשה פ״ד. (ג) דת״א ז׳ כ״א, כ״ב. (ג) במדרש רבה שמות פרשה כ׳: ונהרגו מהם ל׳ רבוא. (ד) נדרים ל״ב א׳: במה נענש אברהם אבינו ונשתעבדו בניו במצרים ר״י שנים וכו׳ שהפריש בני אדם מלהכנס תחת כנפי השכינה שנאמר תן לי הנפש והרכוש קח לך ופירש הר״ן שם ד״ה שנאמר: ואברהם אבינו נתנם לו. (ה) במדרש רבה בראשית פרשה פ״ד: שבטים גרמו לאביהם לקרוע כו׳.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שמסגף נפשו אבל אינו יודע באיזה ענין לבטל מאביו ומאמו התעניות אסור לו לענות נפשו ממה שאביו ואמו מצטערים בתעניותיו ודוקא בתענית שאין חובה לאחרים אלא לעצמן אבל לא בשאר דברים שיש חובה לאחרים כגון שבובים אביו ואמו יותר מדאי [ב] ואמרו (א) כל הבוכה יותר מדאי לא על מת אחד הוא בוכה אלא על החיים לכך הבנים יכולים [ג] במה שמצערים את עצמן אבל לא בשאר דברים אבל אם רואה שאביו ואמו בועסים ביותר עליו או אין מניחין בכיה בשבילו לא יצער אביו ואמו ויבקש לאחרים שימחו בידם וכתיב (בראשית לז לה) ויקומו כל בניו וכל בנותיו לנחמו וגו' ויבך אותו אביו ולפי שלא שמע אליהם לכך נהרגו בני אפרים בחיי אפרים וכת' (דה"א ז' כב כג) ויתאבל אפרים אביהם ימים רבים ויבאו אחיו לנחמו ויבא אל אשתו ותהר ותלד בן ויקרא את שמו בריעה כי ברעה היתה בביתו לפי שעל יוסף עשה אבילות יותר מדאי אחר כך לקח אשה ויבא אל אשתו ותהר אע"פ שהיה עצב על אותם שנהרגו.

תתקמג. אחד היה מתענה על אשתו שמתה והיה בכל יום מתענה והיו חפצים לתת לו אשה ולא רצה והיו אומרים לו אתה עושה עון שאינך נושא אשה ושאתה מתאבל יותר מדאי וכמה שנים ומתענה ולא חשש והיה לו בן ובת מאשתו ראשונה לבסוף (א) לבנו ולא היה לו כי אם בת ומתה הרי אם היה לו אשה אחרת איפשר שיהיה לו בנים ממנה וכתיב (ישעיה ט טז) על בחוריו לא ישמח ה' (תהלים עח סג) ובתולותיו לא הוללו.

תתקמד. כתיב (בראשית כה כו) וידו אחזת בעקב עשו למה לא נאמר אחזה כי אין כח לילדים לאחוז ביד עד שיהו בן חצי שנה וכח היה לו בבטן שנ' (הושע יב ד) בבטן עקב את אחיו ומניד לנו חסידותו של יעקב כי כשראה שעשו שיחת רחמיו אמר אם יצא אחי ולא אצא אני מיד אחריו הרי הרחם סתום וכשאני יצא יתרחב ויהיה כאב וצער לאמי על ידי לידתי אלא בעוד הרחם פתוח אצא ולא תכאב לידתי לאמי (א) וזכר יעקב והיתה רבקה אוהבת אותו ועשו ששיחת רחמיו לא אהבתהו (ב) כל כך.

תתקמה. ראה כמה הראשונים היו מכבדים את אבותיהם (א) שהיה עשו לוקח בגדיו החמודות ולובשם כשמשמש את אביו והיו מקושרים בבשמים כדי שיהנה יצחק מן הריח ומנהגו של עשו היה כשהולך לצוד היה מביא עמו הרשת וכלי הציידים וקשתו מפני אריה טורף אבל לא היה יצחק אוכל אלא אם כן נלכדו על ידי רשת ולא כמו עתה שצדין על ידי כלבים שנושכין והורגין שא נא כליך רשת לתפוש החיה בחיים ואם היה מצליח בצידו היה עשו מתקן מאכל טוב לאביו ולובש בגדים חמודות ואותו יום היה עושה מאכל טוב ליצחק וזהו שאמר יצחק ראה הקב"ה ריח בני טוב כריח בגדים שרגיל ללובשם ביום שמצליח בתפיסת צידה בשדה אשר ברכו ה' פירושו ביום אשר ברכו ה' לעשו אז היה רגיל בבגדים של ריח והיום אני מריח ריח אותם בגדים הרי מוכיח שהוא עשה בו הצלחה.

תתקמו. והבאתי עלי קללה ולא ברכה (בראשית כז יב) כי לא יתכן ולא יכשר לומר (א) והבאתה עלי מפני כבודה (צפניה ג יג) שארית ישראל וגו' ולא ידברו כוב

ב) ע"כ פי' ס"ת. ג) מקום מלא נכ"ר.

תתקמב. (ב) מועד קטן כ"ז ב'.

תתקמג. (ב) אולי צ"ל מת בנו.

תתקמד. (ב) הלשון משובש וצ"ל: וזכרה רבקה זאת והיתה אוהבת אותו. (ג) אולי צ"ל: כמו כך ומוסב על שלמטה: ראה כמה כו'.

תתקמה. (ב) בראשית רבה פרשה ס"ה.

תתקמו. (ב) ר"ל שהיה ליעקב לאמר והבאת כלומר לאמו.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אלא כשבאין לאדם שני דברים ולא יוכל לעשות שניהם וכבת אחת יבואו לידו יקיים הגדול וידחה לקטן כגון אם יחפצו להרוג איש יצפנוהו בבית ויאמר אין עמי כגון רחב הזונה כן יעקב שיקר לקיים מצות רבקה ויבא אליו הברכה כי הוא ראוי ולא עשו וכן (ב) דוד לאכיש אל נגב יהודה וכן אלישע אמר (ג) (מ"ב ו יט) לא זה הדרך ולא זה העיר. דבר אחר לא שיקר יעקב אלא דיבר דבר שמשמע ב' [דף פ"ז] דברים (ד) אנכי יעקב עשו בכורך הוא (ה) כמו אברהם אמר על שרה (בראשית כ ב) אחותי היא בני בנים הרי הם כבנים הרי בת אחיו כאחותו וכתיב (שם יג ח) כי אנשים אחים אנחנו וכן שמואל בענלת בקר וכן עשה יעקב ויצחק חישב כי בעבורו אמר והמעות מעצמו מותר כדאמר בשחיטת חולין (ו) איהו דאטעיה אנפשיה ווהו (שם כו לה) בא אחיך במרמה ואמר עשו (שם שם לו) ויעקבני ולא אמר כי שיקר אותי ומה שאמר (שם שם יט) ואכלה מצדי אין זה שקר כי יגע ורץ אחר נדיים לתופסם כי גם לחם נקרא צדה שנאמר (יהושע ט יד) ויקחו האנשים מצידם ועל דעת זה דיבר ומה שאמר (בראשית כז יט) עשיתי כאשר דברת אלי כי פעמים רבות צוהו וקיים דבריו.

תתקמז. ו) **ויאמר** עשו הנה אנכי הולך למות ולמה זה לי בכורה (שם שם לב) למה לו לכתוב לא היה לו לכתוב אלא (שם שם לג) וימכור את בכורתו ליעקב ולמה יש לכתוב מה שחשב עשו אלא שלא תתמה למה נתן הקדוש ברוך הוא ממשלת רב לבני עשו לומר (א) שתדיר בשביל אביו הולך למות למקום סכנה בין החיות כדי לצוד לאביו וממנו למד יוסף כשאמר לו יעקב (שם לז יג) לכה ואשלחך אליהם היה יודע ששונאים לו אלא אמר עשו הולך תדיר למקום סכנה כדי לצוד ציד להביא לאביו ואבי שלחני לראות את שלום אחי ואת שלום הצאן שהוא חיות של אבי ובני ביתו כל זה נכתב כדי להודיע לישראל איך לטרוח כדי להביא פרנסה לאביהם ואיך יהיו זהירים לעשות מצות אביהם.

תתקמח. ז) **אם** תראה בני אדם רשעים שמקילים את אביהם ואת אמם ומצליחים דע כי לרעתם כדי שיהא עונם נדוש וכן יש רשעים שכשעושים עולה מרויחים ומצליחים וכשעושים ביושר לא יצליחו כדי שיהא עונם נדוש לכן שעה משחקת להם כדי להפרע מהם לבסוף או בניהנם או ממש יהיו נפרעים וזהו שאמר (תהלים ד ה) נתתה שמחה בלבי מעת דגנם ותירושם רבו אם למכעיסים שראוים לפורענות כך שלוים ושקטים כל שכן לצדיקים לעתיד לבא:

תתקמט. ח) **כתיב** (שם קלג א) הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד אחי"ם נ"ם בנימטריא בנים שני אחים או אב ובניו שהם בקטטה אע"פ שהבן עובד לאב ומכבד את אביו כיון שהם בקטטה ובכעס וכן הרב ותלמידו אע"פ שלומדו תורה כיון שמתקוטטים יחדו מוטב שלא יהיו יחדו מפני שמצערו ואל תאמר מפני שהאב שמצטער והרב מצטער אלא אפילו הבן מצטער על ידי האב כיון שאינן יכולים לסבול מוטב שיפרדו:

תתקנ. **איש** שיש לו אשה רעה לא ידור עם אביו ועם אמו פן תהיינה מורת רוח לאביו ולאמו ואם יכנום עבד ושפחה לביתו לא יכנים אותם שמורדים

ו) סמ"ק. ז) סמ"ג. ח) סמ"ג.

(ג) שמואל א' כ"ט. (ד) מלכים ב' ו'. (ה) כן פירשו רש"י והראב"ע שם. (ו) כן פירש"י בסנהדרין נ"ח ב' ד"ה אלא (ז) צ"ל ב'.

תתקמז. (א) כן פי' הבוצר עוללות שם שמה שאמר עשו הנה אנכי הולך למות הוא בשביל שהולך למקום סכנה, והפירוש הזה הביא מדעת עצמו. והמזרחי פירש הנה אנכי הולך למות ברעב והקשה דא"כ היה לו לומר הנה אנכי מת? אבל לפי פירוש רבנו ניחא.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

באביו ואמו והמתלוצצים בהם (א) וכשיקצוץ עמהם יהיה תחילה שיעשה מה שיצוה אביו ואמו.

תתקנא. ב) **האב** המצוה לבנו לקחת בת בנו או בת בתו והוא אינו חפץ בה ויראי אם יקחנה שישנא אותה או ירא שמא לא יוכל להתאפק מלחטא בנשים ואע"פ שישנא אותה הרי עושה דבר גדול בשביל אביו ואמו ואביו ואמו חוטאים שדוחקים אותו ליקח אשה שאינו אוהב אותה ואם יודע האב שהבן עצל מאד ויורע האב שאם מצוה לבנו לעשות לא ימנע מלעשות חוטא האב שדוחקו לעשות ואם רואה הבן שהאב יותר שמח שיאמר לו הבן תעשה זה כנון אם הבן הולך יחידי בלילה והאב צעור על זה והאב שמח שיאמר לו הבן תלך עמי אז יאמר הבן לאביו אם תחפוץ תלך עמי וכל כיוצא בו ובלבד שלא יאמר לאביו בפני העולם שלא יאמרו הבן משעבד את אביו ואם רוצה האב שיאמר לו בפני העולם רצון אביו יעשה:

תתקנב. ג) **מי** שיש לו אב או אם בעלי מחלוקת ובן אשתו טוב שיאמר לאשתו שישתוק ואם יאמר לאשתו שישתוק היא תהיה במחלוקת עם בעלה ולא תשמע לו בתשמיש המטה מוטב לו לשתוק (קהלת ג ז) עת לדבר כשנשמעים דבריו ועת לחשות כשאין נשמעים הרף מאף ועזוב חימה אל תיזקק בין שני כעסנים אם רואה אדם ששאשתו ברגזנות ובעס ואם משמש עמה בעודו משמש תדבר כעסים אע"פ שאין הכעסים עמו אלא על אחרים מוטב שלא ישמש כי הולד לא יהיה טוב:

תתקנג. ג) **אם** האב והאם מצוים לבן שלא יקח אשה [ע"ב] כדי שיעבוד להם זה לא יתכן אלא יקח אשה ויהי אצלם ואם אינו מוצא אשה במקום שאביו ואמו שם ואביו ואמו זקנים וצריכים מי שיעבוד להם אז לא יצא מן העיר ואם אינו יכול להרויח אלא כדי להספיק צרכי אביו ואמו ואם יקח אשה לא יוכל להספיק לאביו ולאמו אז ישמע לאביו ולאמו ואם אביו ואמו בעלי קטטה ויש לו אשה ויורע שעל חנם מתקוטטים והדין עם אשתו לא יתכן לכעוס על אשתו כדי לעשות נחת רוח לאביו ולאמו ואם עשיר הוא ויש לו מי שיעבוד לאביו ולאמו אז יוכל ללכת אל עיר אחרת ליקח אשה ואם רואה אביו או אמו שבנות הארץ רעות והבן רוצה לקחת משם אשה והאב מצוה לו שלא יקח חוטא הבן אם יקח שהרי יעקב שמע ליצחק ולרבקה אבל אם טובות ואחיה טובים ויש רעות שאחיה רעים ורצו לתת לאב ולאם ממון שיעסקו שיקח אשה מהם והטובים אינם רוצים לתת לאב או לאם שום דבר והאב והאם מצוים לו לקחת בת מי שנותנים להם ממון והבן אינו רוצה ליקח אשה אלא מן הטובים אע"פ שכועסים עליו אביו ואמו לא שמע אליהם (א) כיון שעושין עמו שלא כהוגן:

תתקנד. ד) **איש** אמו ואביו תיראו (ויקרא יט ג) הרי תיראו כתיב לאחר אביו (א) מיד ועוד תיראו לשון רבים ולא אמר תירא כדי לסמוך מורא בין אם לאב ובין שבתות וכאלו לאיש ולאמו ולאביו לשלשתן אמר תיראו ואת שבתותי תיראו שהאם והאב בכלל תיראו שלא יכעיסו את הבן כל כך שלא יוכל

ב) מקס"ג. ג) מקס"נ. ג) מקס"ד. ד) מקס"ה.

תתקנ. (ב) מל' חז"ל שבועות מ"ה ב': שתים קצצת לי.

תתקנג. (ב) יעוין שו"ע יו"ד סי' ר"מ סכ"ה.

תתקנד. (ב) תיבה זו יש למחוק וכונת רבנו שהיה לו לכתוב איש תיראו אמו ואביו.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

הבן להתאפק עד שימרוד בהם אמו ואביו תיראו ואת שבתותי (ב) מכאן אמ"ר יהודה הראשונים לא היו משמשים מטותיהן לא בליל ראשון ושני ושלישי בשבוע פן יולד בשבת ויבא לידי חילול שבת כי האשה יולדה ברע"א כמנין הריו"ן וקריאה או ברע"ג כמנין ב"ר בטנ"י ולפי שהיו נזהרים כך היו זרעם צדיקים זהו שנאמר איש ואמו אביו תיראו ואת שבתותי לכך בענין שבת שלש שלש בויכלו שלש מלאכתו שלש יום השביעי שלש אשר עשה ברא בעשרת הדברות שלש יום השבת וכן במשנה תורה כנגד שלשה ימים שהיו נזהרים מלשמש כל זה אליבא דרב יהודה שהיה אומר יולדת לתשעה אינה יולדת למקוטעים שלשה תקופות הן רע"ג לבד. מ"ז שעות וחצי הנשארים לכל תקופה וכן להנות בתורה שלשה תקופות (ג) מט"ו באב של חמה עד ט"ו באייר של חמה וזהו שנאמר (תהלים יט ז) ותקופתו על קצותם כלומר הסר תקופת ימים והשאר אין צריך לעסוק יומם ולילה אם לומד כל היום בתמוז (ד) אינו מחויב ללמוד בלילה כי יום ארוך הוא יעסוק בתורה יומם ולילה לכך אותיות של תורה והה"ר וכתיב (הושע ד ו) ותשכח תורת אלהיך אשכח בניך גם אני וכתיב (שם ט יב) ושכלתים (שם שם יא) מבטן ומהריון:

תתקנה. (ה) **איש** אמו ואביו תיראו תירא לא נאמר אלא תיראו לאב ולאם מזהיר שאם בא האיש לכלל איש שיראו פן יכוהו ופן יקללוהו עד שיענה להם ויקללם ויכם ועוד לאב ולאם מזהיר שיתאפקו לשמש מטותיהם בשלש לילות הראשונות פן יולד בשבת (א) אליבא דרבי יהודה:

תתקנו. (ו) **לא** מצאנוהו שניא כח (איוב לו כג) לא הכביד עול המצות על ישראל ואם תאמר גזל ועריות אפילו אם לא נכתבו דין הוא לשמרם שאם לאו לאו קיום העולם שהרי האילים והתרנגולים בשביל הנקבות מכים זה את זה כך היו בני אדם עושים היו הורגים זה את זה כך לא יצוה האב לבנו דברים הקשים וכבדים עליו לעשות וכן הרב לתלמיד פן ימנע מלעשותם ונמצא מחטיאו ולא יתן אדם לבנו ממון הרבה בחייו שמא יעבדוהו ויכבדוהו בשביל הממון ולא לשם שמים:

תתקנו. (ז) **האב** שמצוה לבנו מעשים מה שחפץ שיעשה תחלה יאמר לו באחרונה שהרי מלאכת המשכן נאמרה לו לעשה תחילה ושמירת שבת באחרונה ומשה הקדים לצוות את השבת תחלה (א) ודוד צוה תחלה על יואב כי היה סבור שלא יוכל שלמה ליואב ונתנלנל שנפטר אדוניהו על ידי שאחז בקרנות המזבח. ועשה יואב כן אילו היה יודע ששלמה יחייבהו על אבנר ועמשא היה בורח:

ה) מקפ"ו. ו) מקפ"ז. ז) מקפ"ח.

(ג) נדה ל"ח א' ולפנינו הוא (ר' יהודא) אמר כחסידים הראשונים. (ד) בבא בתרא קכ"א ב': כאן דמוסיף יוסף, ועיין שם בנמוק"י, ויעוין מג"א סי' רל"ח סק"א וביו"ד סי' רמ"ו סכ"ג. (ה) בתרגום איכה ב' י"ט: עסוקו במשנה בלילא ובעין זה בתנחומא תשא י"ט: היה לומד התורה ביום ופושט אותה בלילה בינו לבין עצמו למה אלא ללמד לישראל שיהיו יגיעים בתורה ביום ובלילה ובילקוט תשא רמז תי"ו: בשעה שהקב"ה היה מלמדו מקרא היה יודע שהוא יום ובשעה שהיה מלמדו משנה היה יודע שהוא לילה. וגם הרמב"ם הלכות תלמוד תורה פ"ג הי"ג: אע"פ שמצוה ללמוד ביום ובלילה אין אדם לומד רוב הכמתו אלא בלילה. ויעוין חובות הלבבות פ"ו משער אהבת השם מה שכתב לענין תפלה ואמרו בעירובין ס"ה א': לא איברי לילא אלא לגירסא. ובמדרש שמואל פרשה ה': אין גרונה של תורה אלא בלילה שנאמר קומי רוני בלילה, וכעין זה בתמיד ל"ב ב' ויעוין במספחת לר"י עמדין מה שהשיג על הזוהר ויקרא כ"ג א': רצחותא בליליא הוא יתיר מביממא, שהרי בבבלי עירובין ס"ה א' אמרו: דאמרי ליה לר' זירא מחדדין שמעתתיך אמר להו דיממא נינהו.

תתקנה. (ה) ברכות כ"ב א': כדי שלא יהיו ת"ח מצוין אצל נשותיהן כתרנגולים, ויעוין עירובין ק' ב': תרנגול מפיים כו'.

תתקנו. (ו) ר"ל ושלמה הרג את יואב תחלה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתקנח. ס) **וכן** החלומות שאדם רואה באחרונה קרוב להיות תחלה ומה שרואה בתחלת הלילה יתקיים באחרונה:

תתקנט. ע) **יעקב** שיודע שבניו בני מריבה לא ינרום שיבואו לידי מחלוקת בעבור הירושה [דף פ"ח] יחלוק בחייו וימנה אפיטרופוס על שלו בפני עדים כדי שיהא שלום לאפיטרופוס ולזרעו וכתיב (משלי יד לב) וחוסה במותו צדיק (שם יג כה) צדיק אוכל לשובע נפשו בשבת ויום טוב:

תתקס. נ) **ראה** כמה תעניות וצומות ובכי ותחנונים אדם עושה כשבנו חולה כי מרה נפשו על בנו וכל שכן שהיה לו לעשות בעשותו דבר עבירה שהוא אובד טובה נפש לעולמים:

תתקסא. ר) **לאדם** שיש לו בנים ומתקוטטים יחדו כשהן קטנים אם אהוב לו אחד מהן ביותר והאהוב ביותר פושע לא יעזור לו אלא ינעור בו ויכהו ויסרהו ואם הגדולים מכים זה את זה הגדול לגדול או הגדולים לקטנים לאחיהם ולאחיותיהם לא יוכל האב לומר להם תכוני או תכו אמכם וכן כשמקללים זה את זה לא יאמר תקללו אותנו או אותו או אותי על מנת כן שלא תכו ולא תקללו אותי ואותנו ואחיכם ואחיותיכם אף על פי שיותר שמח האב שיקללו אותו אינו רשאי לומר להן כן ואינם רשאים לעשות לאביהם ולאמם כן:

תתקסב. פ) **כתיב** (שם א ז) יראת ה' ראשית דעת הכמה ומוסר אוילים בזו מה ענין מוסר לראשית דעת וסמך לו (שם שם ח) שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך מן הדין לא היה לאהוב הבנים אלא מעת שהבנים נכנסים ביראת ה' שנאמר (שם ח יז) אני אוהבי אהב שהרי אם אדם אוהב גופו של זרעו כך אוהב הכלב את גוריו וכל הבריות ועל זה נאמר (קהלת ג יט) ומותר האדם מן הבהמה אין אבל אם אדם אוהב רעת בניו לשם שמים כגון אם הולך בנו או בתו בחושך או במקום שיראה מהם שלא יהא תקנת נופם אומר לעבדו או לשפחתו ללכת עמהם או הוא בעצמו ילך עמהם פן ינזק הנוף ופן יבא הנוף לידי נזק ויותר צריך להיות נזהר מדעת בניו ובנותיו פן יחטאו במעשיהם ובנופם בהרהור לבם שנאמר (איוב א ה) כי אמר איוב אולי חטאו בני וברכו אלהים בלבבם:

תתקסג. ו) **כל** המצות יקבל עליהם שכר האדם אפילו מצות של אחרים כגון מי שלא ראה אביו ואמו בעומדו על דעתו היכן מצות כבוד אב ואם ויש לו זקן וזקנה הרי יקיים בהם וכן אם לא ראם אם יש לו אחים גדולים ממנו יכבדם ויכבד צדיקים שנאמר (תהלים טו ד) ואת יראי ה' יכבד כענין שהיה לו לכבד אביו ואמו ושבת בכסות נקיה וספרים יפים בתיקון יפה ורבותיו יכבד ויראה מהם. ומחכמים כענין כיבוד אב ואם ומורא את אב ואם. ויכבד את הגדולים אותו ואת מוכיחיו הרי מעלין עליו כאילו קיים כבוד ומורא לכך (א) היו קורין לאלישע אבי אבי ואלישע לאליהו אבי אבי כי היה מקיים בו מה שמחוייב לאביו אבי בכיבוד אבי במורא:

תתקסד. (א) **מעשה** באדם אחד שהיה מכבד את אביו ביותר ומטחינו ברחיים פעם

ס) מקס"ח וכפול לעיל נכ"י פי' ס"ץ. ע) מקס"ט. נ) ממ"ד וכפול לעיל פי' ס"מ. ר) מק"ע. פ) מקע"ז וכפול לעיל נפ' ס"מ. ו) ממ"ה.

תתקסג. (ס) צ"ל: היה קורא אלישע אבי אבי.

תתקסד. (ס) כעין המעשה המובאה בירושלמי פאה פ"א ה"א יע"ש מובא ברש"י ותוס' קדושין ל"א א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אחת רצה להכותו אדם אחד בא בגו והיה מטחינו אמר הבן בא ושחון ואני אלך ואקבל המכות והלך וקיבל ונמצא שבן זה יבא לעה"ב.

תתקסה. ב) **מפני** שיבה תקום והדרת פני זקן (ויקרא יט לב) (א) ואפילו זקנה (ב) ואף נשים תקומנה אבל כבור של נשים ונערים להחבא שנאמר (איוב כט ח) ראוני נערים ונחבאו וכתיב (תהלים מה יד) כל כבודה בת מלך פנימה:

תתקסו. ג) **הזהר** בכבוד זקן שכן כתוב נגד זקיניו כבוד ואם תראה זקן ובחור אף על פי ששניהם בחיבה יחדו ואפילו האב והבן אל תחליש דעת הזקן לשאול מן הבן לפני האב שהרי כל זמן שהיה אברהם קיים לא מצינו שדבר הקדוש ברוך הוא עם יצחק וכל זמן שיצחק קיים לא דבר עם יעקב אבל כשיצא יעקב משם דבר עם יעקב שאם היה מדבר עם יעקב בהיותו עם יצחק או עם יצחק בהיותו עם אברהם יאמר שמא שום פסול מצא בזקן שהרי איש אלהים שבא מיהודה לאחר שאכל ושתה דיבר (א) עם הנביא שהשיבו ועמו לא דבר (ב) אלא במעמד אביהם (ג) ועם יהושע במעמד משה (ד) ועם קין לרעתו אבל באבות לא פסל את הזקן מפני הבן ומשה (במדבר יא יז) ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם בזמן הזה שאין דברים שהיו נוהגים בזמן [ע"כ] שבית המקדש קיים הרי בעשרה שבטים לא היה מוכח ולא כהן כי הזניחם ירבעם וכתיב (מ"ב ד מב) ויבא לאיש האלהים להם בכורים (ה) וכי בכורים היה מביא אלא אותו האיש היה משער שדהו ואלו היו רשאים לעלות לירושלם אילו היו כהנים ולוים שם ישער כמה היה נותן חלה תרומה מעשר ומנחה קרבן מחצית השקל ונתן ממנו לאיש האלהים לכן הזכיר כאן איש האלהים וזהו (תהלים מא ב) אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה' (משלי ג ט) כבד את ה' מהונך ומראשית תבואתך:

תתקסז. ג) **כבד** ה' מהונך ולא כל הונך המכזבו אל יבזבו יותר מחומש הנה אמרו שלא יהא שלחנך מלא ושלחן רבך ריקם הרי אם יושבים בסעודה הרב והתלמיד יתן המאכל תחלה לפני הרב ויתן המובחר ואם אביו ורבו יושבים ולמד מרבו יותר מאביו יקדים לרבו ואם שקולים שלמד מזה ומזה יקדים לאביו ואם אביו משכיר לו רבו ולא הרב מלמדו אלא בשכר נמצא (א) הרב קודם ואם אביו לימדו יותר תורה אף על פי שאביו קודם ויודע שרבו יכעום אם לא יקדים לו ואביו לא יכעום יקדים את רבו ואם שניהם כועסין ויכול לרצות האחד . . .

תתקסח. **אם** יש דליקה בעיר מוציא תחילה מבית רבו ואחר כך מבית אביו ואם יש ספרים בבית אחר ובבית אביו או רבו מעות מוטב להציל את הספרים ואם אביו מפרנסו הרי מוציא תחילה מבית אביו ואחר כך מבית רבו כי שלו קודם לכולם (א) היכי מכרזינן אמר רב יצחק בר יוסף נפל בישרא לבני חילא ונימא נפיל טריפתא לבני חילא לא זבני הא קא מטעי להו אינהו הוא דקא מטעי נפשייהו כי הא דמר זוטרא בריה דרב נחמן הוה קאזיל מסיכרא למחוזא ורבא ורב ספרא הוו אתו למסיכרא פגעו אהדדו הוא סבר לאפיה הוא דקאתו אמר להו (ב) איצטעור רבנן ואתו כולי האי אמר ליה רב

ב) מקע"ח. ג) מקע"ט.

תתקסה. (ב) הרב בעל בית יהודה סי' כ"ח כתב: הדבר פשוט שכל מיני כבוד שיש לעשות לאיש יש לעשות לאשה. (ג) הביא הגרי"ש נאמאנואהן ז"ל בהגהותיו ליו"ד סי' רמ"ד סק"א.

תתקסו. (ב) צ"ל דבר הקב"ה עם כו'. (ג) בראשית ט' ח' ואין למחוק חמש תיבות אלו. (ג) דברים ל"א י"ד. ט"ז. (ד) בראשית ד' ו'. (ה) כעין מה שאמרו כתובות ק"ח ב'.

תתקסז. (ב) צ"ל האב ודין זה מובא בשם רבנו ברמ"א ביו"ד סי' רמ"ב סל"ד.

תתקסח. (ב) חולין צ"ד ב'. (ג) לפנינו: למה להו לרבנן דטרוח ואתו כולי האי.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ספרא אנן לא הוו ידעינן דהוה קאתי מור אי הוו ידעינן מפי הוה טרחינן (ג) השתא מיהא לדעתא קאולינן אמר ליה רבא אמאי תימא ליה הכי דאחלישתיה לדעתיה (ד) ומי לא הוה מטעינן ליה איהו דקמטעי לנפשיה מאילו דברים לומדים אנחנו הרבה, תלמיד חכם שיש לבא בעיר יצאו טובים לקראתו דאחלישתיה לדעתיה (ה).

תתקסט. ו) **אדם** חשוב ימעט הלוכו בפני בני אדם שיושבים כי יעמדו בפניו וכן אם כבר יושבים והוא יודע שיעמדו ויאמרו לו שב במקומינו (א) לכן נאמר (ויקרא יט לב) זקן ויראת ואם יכבדו צדיק אחד יחשוב שמא קבלתי מוכיותי שקיבלוני ואל (ב) ירד אחר הכבוד שלא כל מעשיו ומחשבותיו יהיו לשם שמים וינדל כבודו בעולם הזה ולעולם הבא (ג) רבי יוסי ברבי בון בשם רבי הונא ברבי חייא בא וראה כמה גדול כחן של עושי מצות שמפני זקן אין עומדים בעלי מלאכה בשעת מלאכתן ומפני עושי מצות עומדים אמר רבי יוסי בר בון אילו דקיימא מקמיה מיתא לאו מקמיה אינון קיימי אלא קומי אילין דגמלון ליה חסד אפילו עם הארץ נושאין המת או עוסקין במצוה יש לעמוד כנגדן:

תתקע. ז) **שנים** שהם בעיר בנון ראובן ושמעון והנה שמעון מכבד את ראובן לא יניח ראובן לשמעון לכבדו בדבר שיתבייש שמעון בנון שאין דרכו של שמעון להביא מים מן הבאר ואם שמעון אינו חושש אבל למשפחתו יש נגאי בדבר לא יקבל ראובן משמעון שיכבדנו:

תתקעא. כתיב (שופטים ה לא) כן יאבדו כל אויביך ה' ואוהביו כצאת השמש בגבורתו ואוהביך היה צריך לומר או כן יאבדו כל אויבי ואוהביו לא דיבר אלא כנגד דיד כי דוי"ד בגימטריא אהבי"ו ואהבי"ו בגימטריא ודוי"ד. ואהבי"ו בגימטריא יהוד"ה שהוא משבט יהודה וכתיב (תהלים פט לז) וכסאו כשמש נגדי וכתיב (ש"ב כג ד) כאור בקר יזרח שמש, ואוהבי"ו במילוי שלשים ושתה ואהביו חסר וי"ו בגימטריא שלשים (א) שלשים צדיקים כאברהם אבינו וכתיב (ישעיה מא ח) זרע אברהם אוהבי (ב) ל"ו צדיקים (שם ל יח) אשרי כל חוכי לו. כל אויביך ה' פי' אויבי הצדיקים.

תתקעב. אחד עיור היה עובר לפני חכם אמר אחד בן יהיו כל אויבי כאותו [דף פ"ט] האיש ענה אחד אמן אמר החכם הוא חוטא ואתה מסייעו כי יש לו ביהודים אויבים ולכך אמר יאבדו כל אויביך ה' פירוש אויבי יראי ה' ואוהביו של יראי ה' (מלאכי ג כ) שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה ועוד ואוהביך לא נאמר אלא ואוהביו של אוהב יראת ה' כצאת השמש בגבורתו שנאמר (ש"ב כג ג ד) צדיק מושל ביראת אלקים ובאור בקר יזרח שמש ובתיב (מלאכי שם) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה ועוד ואוהביך לא נאמר אלא ואוהביו של אוהב יראי ה' כצאת השמש בגבורתו כעניין שנאמר (שם שם יח יט) ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלקים לאשר לא עבדו כי הנה היום בא בער כתנור והיו כל זדים אילו אויבי ה' שנאמר (דה"ב יט ב) הלרשע לעזור ולשונאי ה' תאהב ובזאת עליך קצף מלפני ה' וכת' (ירמיה מג ב ג) כל האנשים הזדים אומרים אל ירמיהו שקר אתה מדבר לא שלחך ה' אלקינו, לאמר לא

ו) מק"ס. ז) מקמ"ט.

(ג) ארבע תיבות אלו אינן לפנינו. (ד) צ"ל א"ל והא קא משעינן ליה. (ה) חסרון הניכר יש כאן.

תתקסט. (ו) קדושין ל"ג ב'. (ב) צ"ל ירדוף. (ג) ירושלמי בכורים פ"ג.

תתקעא. (ו) ירושלמי ע"ז פ"ב ה"א: אין העולם יכול להיות פחות משלשים צדיקים כאבינו אברהם מה טעם ואברהם היה יהיה יהיה בגימטריא שלשים וכן הוא במדרש רבה בראשית פמ"ט, ופסיקתא דרב כהנא פיסקא ויהי בשלח דף פ"ח א' ויעוין שוח"ט פרשה צ"ב (ב) סנהדרין צ"ג ב' וסוכה מ"ה ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תבאו מצרים לגור שם כי ברוך בן נריה מסית אתך בנו למען תת אתנו ביד הכשדים להמית אתנו ולהגלות אתנו בבל הרי הזדים אויבי ברוך בן נריה וכן (תהלים קיט נא) זדים הליצני אויבי אוהבי ה' הליצוני מתלוצצים ומליצים עלי לשבר דברי המוכים וכתיב (תהלים נו ו) כל היום דברי יעצבו וכן כתיב (דברים א מא) ותהינו לעלות ההרה וכתיב אחר (שם שם ג) ותזידו אויבי משה ואהרן היו אומרים מה תלוי בזה שה' ומשה לא ילכו עמנו וזהו (במדבר יד מד) וארון ברית ה' ומשה לא משו מקרב המחנה ואמרו לשאר ישראל רוצים אתם לעלות עמנו ואמרו הן וזהו ותהינו (מלאכי ג יט) וכל עושה רשעה קש ולהט אתם היום הבא אמר ה' צבאות אשר לא יעזב להם שרש וענף, שורש לרשעים וענף לזידים וזהו (שם שם כא) ועסותם רשעים ולא יתכן להתפלל בשביל הציבור למי שהוא זיד לפי שכשהוא אומר שונאי אויבי אויבינו שונאינו שמין לבו על יראי ה' כל אויביך ה' וכן ירמיה היה מבקש רעה על אנשי ענתות לפי שהיה יודע שהם אויבי ה' ואוהביו כצאת השמש (א) המתפללים עם הנץ החמה שקראו קרית שמע שכתוב בו (דברים ו ה) ואהבת את ה' אלקיך (שם יא יג) לאהבה את ה': אומרים קרית שמע עם דמדומי חמה ותפילה בהנץ החמה ואוהביו כצאת השמש בדמדומי חמה קרית שמע השמש בגבורתו תפילה בהנץ החמה או כל היום אהבת שמים בלבו שנאמר (תהלים פט טז) אשרי העם ידעי תרועה אלא יודעים לכוין ויריעו כל בני אלקים זהו בהנץ החמה שנא' (בראשית לב כז) שלחני כי עלה השחר וכתיב (איוב לח ז) ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלקים וכת' (תהלים עג כג) ואני תמיד עמך בשעת התמיד (שם שם) אחזת ביד ימיני וכתיב אשרי העם יודעי תרועה וכת' (איוב לג כו) וירא פניו בתרועה זו תפילה ואמרו (ב) מתריעין בפה (תהלים פט טז יז) באור פניך יהלכון בשמך ינילון כל היום וכתיב (איוב ה כא) עד ימלא שחוק פיך ושפתיך תרועה הרי אע"פ שכתוב (משלי יז כו) גם ענוש לצדיק לא טוב יכול לומר יאבדו כל אויביך ה' וכתיב (ישעיה סה טו) והנחתם שמכם לשבועה לבחירי והמיתך ה' ה' ולעבדיו יקרא שם אחר לא יתכן שיקרא אדם שם בנו ענכן או עוכר ואשר כתוב פנעיאל בן עכרן (ג) כי כשחטא ראובן פנע בו אשר והגיד לאחיו ואמרו לו עוכר ישראל וזהו (דברים לג כד) יהי רצוי אחיו שנתרצה עם אחיו כשהודה ראובן אף אביו ואמו העלימוהו והרחיקוהו עד שנתרצו אחיו שנאמר (שם שם) ולאשר אמר ברוך ראשי תיבות אב מבנים אשר ראשי תיבות להפך אם והיה מעדן בשמן אב ואם. וכל שמעיד על הבירו יחידי ראוי להלקותו ק' מכות שנאמר (משלי יז י) מהכות כסיל מאה (ה) ולכך נעלם ק' בפרשה בני אשר ימנה וגו' בדברי הימים (א' ז ל).

תתקעג. מי שבא ממדינת הים ובאתה אשה לשאל על בעלה או בנים על אבותם וזה יודע שמת הבעל או יודע שאב ואם מתו והאשה בחורה והבנים אין להם במה להתפרנס אלא אם כן ימכרו בניכסי אביהם אע"פ שאמרו (א) אין משיבין על הקלקלה אינו רשאי לשתוק (ב) וקודם שיגיד יאמר לגוי שיגיד הוא תחילה ואחר כך יאמר הכל.

תתקעד. מי שבא מארץ אחרת ובאים לשאל לו על אודות חידושים ויודע טובות להגיד לצדיקים כגון שהיו אנשי העיר שהיה ביניהם בארץ שיצא משם. . .ו)

ו) נקוס חלק.

תתקעב. (ה) יעוין ברכות ט' ב', כ"ט ב'. (ג) תענית י"ד א' יע"ש. (ג) ספרי דברים פיסקא שנ"ה. (ד) יעוין פסחים קי"ג ב'. (ה) ר"ל שאשר העיד על ראובן יחידי.

תתקעג. (ו) מגילה ט"ו א' עבודה זרה י' ב'. (ג) עיין דברי רבנו בסי' תתתכ"ג ויעוין בטוש"ע יו"ד סי' ת"ב סי"ב ולא דמי להא דאמרו בשבת קנ"ג א' דכאן אינו חשש איסור באמירה, וע"ד שהיה לאחיומען בבשורתו לדוד ממיתת אבשלום שנמנע להודיעו כיון שהיה אפשר להודיע ע"י הנער הכושי, משא"כ לגבי אדוניהו ממשיחת שלמה שא"ל איש טוב אתה ושוב תבשר ומ"מ מיחר להשיב לו אבל אדונינו דוד כו' וכה"ג בכל מקום שאין מוכן אחר להודיע לו.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ילך [ע"כ] מיד לצדיקים ומבשרם ואם יודע לאביו ולאמו או לרבו בשורה יניד להם קודם לכל כדי לשמוח לצדיקים תחילה.

תתקעה. ס) למה (א) נקרא חסיד על שם חסדים ועוד (ב) חסיד על שם (דברים יד יח) והחסידה תרגומו חוורייתא וכתיב (ישעיה כט כב) ולא עתה פניו

ס) נכתפס סימן ".

תתקעה. (ס) פה מקום להעיר על שם חסיד שרבו הוראותיו בדברי חז"ל: ב"ק לי א': האי מאן דבעי למיהוי "חסידא" ליקיים מילי דניזיקין רבא אמר מילי דאבות ואמרי לה מילי דברכות. ברכות די א': לא "חסיד" אני שכל מלכי מזרח ומערב ישנים עד שלש שעות ואני חצות לילה אקום להודות לך. שם ו' ב': כל הקובע מקום לתפלתו אלהי אברהם בעזרו וכשמת אומרים לו אי עניו אי חסיד. שם י' ב': חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת. שם נ"ז ב': הרואה דוד בחלום יצפה לחסידות, ספר תהלים יצפה לחסידות, הרואה שיר השירים יצפה לחסידות, הרואה בן עזאי יצפה לחסידות ויעיין אבות דר' נתן פ"מ וחגיגה י"ד ב' וירושלמי שם הלכה א'. שבת ס"ג א': אם עם הארץ הוא "חסיד" אל תדור בשכונתו. שם ק"כ א': אמר רב חסדא מרת "חסידות" שנו כאן, אמר רבא "חסידי" אגרא דשבתא שקלי? אלא אמר רבא הכא בירא שמים עסקינן ושם ברי"ש ד"ה חסידא: אם "חסידים" הם יש להם לוותר משלהם בכל דבר שיש בו נדנוד עבירה. עירובין י"ח ב': אדם הראשון חסיד גדול היה. ראש השנה י"ז ב': מתחלה צדיק ולבסוף חסיד ושם ברש"י ד"ה חסיד: נכנס לפנים מן השורה. תענית ח' א': ילך אצל חסיד שבדור וירבה עליו בתפלה. שם י"א ב': ריש לקיש אמר נקרא חסיד שנאמר גומל נפשו איש חסד ושם ברש"י ד"ה נקרא חסיד: המתענה. מועד קטן י"ח א': שורפן חסיד. ירושלמי שקלים פ"ג ה"ה: יראת חטא מביאה לידי חסידות חסידות מביאה לידי רוח הקדש, בבא קמא ק"ג ב': חסיד מי משתכע בשיקראי? בבא בתרא ז' ב': ההוא חסידא דהוה רגיל אליהו דמשתעי בהדיה. חולין ס"ג א': למה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חברותיה. סוכה נ"ג א': יש מהם אומרים אשרי ילדותנו שלא בויישה את זקנתנו אלו חסידים וכתב רש"י שם ד"ה אלו חסידים: כל חסיד הוי חסיד מעיקרא, ומזה לקח היוחסין שכתב בהקדמתו שלא נקרא חסיד אלא מי שלא חטא כל ימיו מעיקרו. אבל מה שכתב שם כי מבואר הוא בפרק הגוזל קמא הוא טעות כמו שהבאתי לעיל וצ"ל פרק החליל. מדרש שוח"ט תהלים מזמור ט"ז: כל מי ששומע קללתו ושותק נקרא חסיד. שם ע"ט: כיון שנעשה בהם דין חסידים היו. סנהדרין כ"ד א' ברש"י שם ד"ה ככביי זו חנופה שמראים עצמם חסידים. שם מ"ז א': מאי עכריך ומאי חסידך לאו חסידך חסידך ממש. ירושלמי תרומות פ"ח: אמר ליה ולא משנה עשיתי אמר ליה ודא משנת החסידים? ושי' המפרש: אע"פ שהדין כן לחסיד שכמותך אינו ראוי לעשות כן. גרה ל"ח א': חסידים הראשונים לא היו משגישין ממותיהן אלא ברביעי בשבת. שבת קכ"א ב': ההורג נחשים ועקרבים בשבת אין רוח חסידים נוחה ממנו, ואותן חסידים אין רוח חכמים נוחה מהם. סנהדרין ק"י ב': אמר ר"ע עשרת השבטים אין להם חלק לעוה"ב, אמר רבי יותנן שבקיה ר"ע לחסידותיה. אבות פ"ב מ"ח: ולא עם הארץ חסיד ופירש רש"י שם: אבל ירא חטא. שם פ"ח מ"י: שלי שלך ושלך שלך חזיד. ופירש תי"ט שם: שהחסיד הוא שירבה בפעולות הטוב ור"ל שיטה לאחד משני הקצוות מעט. שם שם מ"א: קשה לכעום ונוח לרצות חסיד, ופירש הרמב"ם שם: הסתכל איך קרא הסבלן שסבלנותו יתירה עד שיקרב להעדר ההרגשה בדבר הכעס וחסיד. שם שם מ"ג: יתן ויתנו אחרים חסיד ופירש הרמב"ם שם: איך קרא רב הרחמנות אשר לא יפסיק לו מה שירחם הוא לבדו עד שירחמו ג"כ אחרים חסיד. שם שם מ"ר: הולך ועושה חסיד, ופירש הרמב"ם שם: שמי שיצא מן הזהירות מעט יקרא חסיד. שם פ"ו: ומכשרתו להיות צדיק וחסיד. ובמס' שמחות פ"ב: חסידים הראשונים היו מתייסרין בחולי מעיים כו' וב"ר פרשה ס"ב. ירושלמי סנהדרין פ"א: תנא ר' שמעון בן מנסיא אומר חסידי כו' שעשו עמי חסד כורתי בריתי שנכרתו על ידי עלי זבח שעילו אותי ונזבחו על שמי. מדרש רבה ויקרא פרשה א': אז דברת בחזון לחסידך זה אברהם כו' מדבר בדוד. כו' זה משה, לחסידך שהיה משבטו של לוי. קדושין פ"ב א': הספנים רובן חסידים וברש"י שם ד"ה הספנים: שעורשים למקום סכנה ותמיד הם ברעדה. זוהר בלק קפ"ו א': אי תלמיד דר' שמעיה חסידא אתון לא הוה לכו לברכא בידים מזוהמות, שם קצ"ח א': בגין לאתדבקא בימינא דפשיטא לקבלא לאינון דתבין וכדין איקרי חסיד. וזהו לא כדברי רש"י בסוכה הנ"ל. שם רי"ז ב': חסידא ברתא דאברהם אבינו דאיקרי חסיד. אותיות דר"ע אות ז': וחסידך אלו ישראל שנקראו חסידים שנאמר אספו לי חסידי. שם אות ח': וכיון שמעלין אותן וחוזרין בתשובה לפני הקב"ה מיד מתקבלין לפני שכינה כצדיקים וחסידים שלא חטאו מעולם, מדרש רבה שמות פל"ה: ומהו חסידה זה כהן גדול שנאמר תומיך ואוריך לאיש חסידיך. זוהר פנחס רכ"ב ב': אמר דוד כו' דלא אמינא כי חסיד אני אלא בגין דאוקמוה רבנן ולא ע"ה חסיד דאורייתא אתיהיבת מימינא דקוב"ה דאיהו חסד ובג"ד מאן דאתעסק באורייתא אתקרי חסיד, כו' אלא הכי אוקמוה איזה חסיד זה המתחסד עם קונו. מדרש רבה בראשית פרשה פ"ג: לא יעזוב את חסידיו חסידו כתיב ואיזה זה יוסף. בספרי בהעלותך פסקא ע"ח: הם חסידים ממי ילמדו והוא חסיד למי ילמד באו חסידים ללמוד אצל חסיד, מובא בילקוט שופטים רמז ל"ח, שם בספרי האזינו פיסקא ש"ו: כך ד"ת יש בהם רבנים יש בהם כשרים יש בהם חכמים יש בהם צדיקים יש בהם חסידים, מובא בילקוט האזינו רמז תתקמ"ב. מדרש שוח"ט תהלים מזמור קמ"ט: ומי הם החסידים אלו ישראל מה כתיב למעלה מן הפרשה וירם קרן לעמו תהלה לכל חסידיו כל זמן שישראל רואין את חקב"ה הם נעשו חסידים, ראוהו בים נעשו חסידים ואמרו שירה כו' וכשיראו

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

יחוורו לפי שמביישין ומלבינין פניו והוא בחרש [לא ישמע] וכאלם לא יפתח פיו לא יבייש פני אדם ולעתיד פניהם מבהיקות שהן ח' (ישעיה ס א) קומי אורי א' (שם שם) כי בא אורך ב' (שם שם) וכבוד ה' עליך זרח ג' (שם שם ב) ועליך יזרח ה' ד' (שם שם) וכבודו עליך יראה ה' (שם שם ג) והלכו גוים לאורך ו' (שם שם) ומלכים לנוגה ז' (שם שם) זרחך ח' אילו (ג) ז' כיתות שנהנין מזיו השכינה.

תתקעו. (ה) כי עליך הורגנו כל היום (תהלים מד כג) אילו בני אדם שמקבלים בושת וכלימה והלבנת פנים על המצות בא אדם לקיים מצות ציצית ותפילין וביוצא בהם נשפך דמו מפני הבשת (א) ומעלה על המלבין פניהם כאילו שיפוך דמים ומונעם מלעשות מצוה וזהו (ישעיה כט כא) מחטיאי עמי בדבר שהם מדברים רע על עושי מצוה וזהו כי עליך הורגנו כל היום וזהו (תהלים סט ח) כי עליך נשאתי חרפה.

תתקעז. אחד היה מחרף ומבזה את החסיד לא נפלו פניו והיה מקללו בחייו ובממונו היה מקללו שיזדמנו לו עונות הרבה כדי שלא יהא בן העולם הבא ונתעצב ונפלו פניו אמרו לו תלמידיו למה נפלו פניך אמר להם כשביישני הרי לא פגם אותי ואין אני חפץ בכבודות כשמת אדם לא יהנה מכבודו וכשקללני בהנאת העולם הזה כל זה כלה אבל כשקללני בהנאת העולם הבא למרוד בהקב"ה דאג לבי פן יגרום עון והתפללתי שלא ישמע קול מקללים אלא קול מן המברכים.

תתקעח. (ו) ועיקר חוזק החסידות (א) שאע"פ שמתלוצצין בו אין מניח חסידותו וכוונתו לשמים (ב) ואינו צופה בנשים (ג) והם צופין חוץ ממנו ואז יזכה לרב טוב הצפון ועינו תשבע בזיו השכינה (ישעיה לג יז) מלך ביפיו תחזינה עיניך כל מי שאינו מסתכל בנשים ואפילו כעורה (ד) ולא בבתולה כמו שנאמר (איוב לא א) ומה

ה) מ'. ו) ע'.

אותו לעולם הבא הם נעשים חסידים שנאמר תהלתו בקהל חסידים, בילקוט ישעיה רמז שי"ו: נקרא חסיד שנאמר וחסיד בכל מעשיו אף אתה הוי חסיד, ויקרא רבה פי"א: עם חסיד תתחסד כו' פתר קרא באברהם אבינו כיון שבא בחסידות הקב"ה בא עמו בחסידות, ר' נחמיה פתר קרא במשה בשעה שבא בחסידות הקב"ה בא עמו בחסידות, מדרש שוח"ט מזמור י"ב: באיזה זכות האומה הזאת עומדת אמרו לו יש בה חסידים ויש בה צדיקים ויש בה יגעים בתורה. מדרש תנחומא פרשה וישב אות י"ד: לא יעוב את חסידיו וכי חסידיו צריכין שמור? ובחובות הלבבות שער עבודת האלהים פ"ג. ומי שעולה ממנה אל העבודה שהיא מדרך הערת השכל יגיע אל מדרגת הנביאים ובחירי עליון "החסידים" כו'. שם פ"ד: והמדרגה העשירית כו' וזאת המעלה הרמה שבמדרגת אנשי התורה וזאת מעלת הנביאים ו"החסידים" אשר נמסרו אל האלהים כו' הרמב"ם בהקדמתו לפירושו על המשניות: ורי לך בדברי החכם המפורסם בפילוסופיא שאמר חפץ האל ממנו לחיות נבונים חסידים (נראה לי כי כוונתו על מה שכתוב החכם בספר המדות מאמר ה' פי"ג ועו"ש כי ביאר הוראת חסיד בכל כרטיו). הרמב"ם בפירושו פאה פ"א מ"א: ולא יתחייב לתת יותר מחמישית ממונו לבד אם עשה כן במדות חסידות. בשמונה פרקיו פ"ד: לא היו החסידים מניחים תכונת נפשותיהם תכונה הממוצעת בשוה אך היו נוטים מעט לצד היתר או החסר ע"ד הסיג והשמירה. וכן כתב בהלכות דעות פ"א ה"ח ויעוין דבריו שם פ"ו ה"ט. בפ"ה מאבות משנה ז': חסיד הוא האיש החכם כשיוסיף במעלה ר"ל במעלות המדות עד שיטה לקצה הא' מעט כמו שביארנו כו' כי ההפלגה בדבר יקרא חסיד תהיה הפלגה בטוב או ברע וכן כתב במורה נבוכים פנ"ג לשלישי: וכבר ביארנו בפירוש אבות שחסד ענינו הפלגה באיזה דבר שמפליגים בו ויעוין שם בפירוש מוהרי"ט. וברבי הרמב"ם אלה הביא המנורת המאור נר ג' כלל ה' ח"ה פ"ב ויעו"ש בפירוש נפש יהודה ויעוין בשטה מקובצת בבא מציעא ל' א': וזה לשון ה"ר יהונתן ז"ל: מילי דנזיקין כחסידים אלו שהיו חוששים אף לדבר שאינו רגיל כדי שיתרחקו מהיזק הבריות כו' ושיקיים מילי דאבות שיהא ותרן בממונו כו' יעו"ש. (ג) בערכי הכנוים ערך חסיד הביא זה בשם חמדת הימים פ"ב דשבת וכעין מליצה זו בספר פרדס רימונים לרש"ט שפרוט פרק השוכר: הרוצים להתחסד מן חסודא ומן החסידה והאנפה וכן כתב הרשב"ם בביאורו משלי י"ד ל"ד וחסד לאומים חטאת ויעוין פסיקתא דרב כהנא פרשה שקלים י"ב ב' ואולי רצה רבנו לרמז על מה שאמרו למה נקרא שמה חסידה שעושה חסד עם חברותיה חולין פ"ג א'. (ד) ירושלמי תגיגה פ"ב ה"א ספרי דברים פיסקא מ"ז שוח"ט תהלים מזמור י"א.

תתקעו. (ה) בבא מציעא נ"ח ב'.

תתקעח. (ו) כן כתב הרמ"א בשו"ע סימן א' ס"א בשם הטור. (ב) נדרים כ' א': כל הצופה בנשים סופו בא לידי עברה וכל המסתכל כו'. (ג) ר"ל שאנשים זולתו מסתכלים עליהן והוא אינו מסתכל. (ד) יעוין שו"ע אבן העזר סי' כ"א ס"ג.

www.daat.ac.il * דעת - אתר לימודי יהדות ורוח

אתבונן על בתולה ומעלת חן לפניו כשתתארם או תתנשא עדיין חינה עליו וכל שאינו יצרו נהנה מן הערוה יזכה לראות זיו שכינה לעתיד לבא.

תתקעט. כ״ט בעיני ה׳ בעיניו בתורה וכנגדם בספר הושע זנות וניאוף כ״ט ואומר (הושע ד יד) הקדשות ואמר (זכריה ב יב) בבבת עינו לומר כל הפורש מזנות וניאוף ועוצם עיניו מראות ברע יזכה לראות עין בעין נראה אתה ה׳ עין בעין יראו ולא יעלים עיניו ממנו ועיניו יראו הכבוד וימצא חן בעיני אלקים ואדם.

תתקפ. מי שעוצר את יצרו מראות בנשים ומלהראות שיצוו אליו וכן האשה ואינו מדבר דברים בטלים (א) וסובל כעס ואינו מתגאה ועוסק בתורה ובמעשים טובים יהיה לפנים ממלאכי השרת.

תתקפא. ב) **בשעה** שאדם כועס אל יסתכל אדם בו כי עם ראיית עינים מלאך רע עומד וממהר לנקום על צערו וגם משכח תלמודו (א) וגם פני הנדה שדמים מצוים בה:

תתקפב. ג) **שורש** החסידות מתחילה כיצד מתחילה כשאדם מושך את לבו במידת חסידות קשה לו כמו שמלעיגים עליו ומביישים אותו ואחר שדש במידת החסידות אין בו יצר לסור ממידת החסידות כשם שנכנס בקושי בחסידות כך יהיה לו קשה לעזוב מידת חסידותו מפני הבושה לכך שורש החסידות קשה בתחילתו לכך יעשה בכחרותו אבל כשהוא זקן ואינו חושש באותן מעשים דומה לאדם שדיבר לשון הרע וכלתה לשונו ולא מדבר יותר ועל דבר שקשה לו לאדם לעשות ועושה יש לו שכר הרבה.

תתקפג. (א) **באגדה** דשמואל אמר דורש (ש״א ט״ז יח) ונבון דבר במעשה הטוב שמעמיק בבינה איך לעשות טובה ומבין לאחרים לעשות כמו (נחמיה ח ז) והלוים מבינים את העם לתורה ונבון דבר זה שרואה את הנולד.

תתקפד. (א) **כל** מי שיש לו להכנס בעומק החסידות ובעומק הילכות הבורא ובעומק כבודו [דף צ׳] אין זה יכול להיות אלא א״כ הוא חכם ומבין ונפש רצון בלא כעס ועזיבת דרך ארץ ועזיבת שיחת בני אדם ושישוע ילדים ומלהסיח עם אשתו אלא בשעת מעשה.

תתקפה. **לעולם** יהא אדם בדעת וביראה לחשוב ערמות העולם כנגד תקנתם וכנגד כבודם כיצד יראה היאך אדם משים נפשו בכפו והולך במקום סכנה בשביל כבודו בגון פרשים הולכים בעומק המלחמה ומוסרים עצמם בשביל כבודם שלא יתביישו ועוד כמה ערמות הנשים הנכבדות שנתעברו מנאפופיהם כמה ערמות חשבו שלא יבא לידי הבשת וכן הגנבים ומה אילו לכבוד שעה עבדו בשביל כבוד שמים על אחת כמה

ב) ממט״ג. ג) ז׳.

תתקפ. (ב) ר״ל כובש כעסו.

תתקפא. (ב) הרמ״א ביו״ד סי׳ קצ״ה סעיף ז׳: אבל מותר להסתכל בה במקומות הגלוים אע״פ שנהגה מראייתה והרמב״ם במורה נבוכים פמ״ז לשלישי: והמפורסם מדעת הצאבה עד זמננו זה בארצות תמזרח כו׳ ומי שמדבר עמה יטמא ראה כמה בין זה ובין אמרנו כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה נדה עושה לבעלה ולא יאסר ממנה רק בעילתה כל ימי טומאתה ובאגרתו לבנו ר׳ אברהם המתחלת דע בני אברהם: וקצת דיינים מהם יאמינו ויגהגו בענין הנדה כמו שיאמינו האומות הדרים בארצות ישמעאלים לא יראו הנדה כלל ולא יעיינו בקומתה כו׳ אבל הרמב״ן בביאורו לתורה בראשית ל״א ל״ה: כי היו הנדות מרוחקות מאד כו׳ שהבלן מזיק וגם מבשן מוליד גגאי ועושה רושם רע כו׳ ודבריו מובאים במגורת המאור סי׳ ק״פ.

תתקפג. (ב) מדרש שמואל סוף פרשה י״ט.

תתקפד. (ב) יעיין דברי הרמב״ם ז״ל בפירוש המשניות ברכות סוף פ״ט: זה הענין ארוך ורחוק עמוק עמוק מי ימצאנו כו׳.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

וכמה שצריך להערים בשביל כבוד בוראו וכן יהוא עשה בשביל (א) עוקבא שאמר (מ"ב י יח) אחאב עבד את הבעל מעט יהוא יעבדנו הרבה רק שבפיו נבשל שאמר יהוא יעבדנו הרנה מכל מקום בעקבה עשה.

תתקפו. (א) **אמר** (ב) רבינא מריש הוה אמינא ליכא קושטא בעלמא אמר לי ההוא מרבנן ורב טבות שמיה ואמרו לה רב טביומי שמיה דאי הוו יהבו ליה כל חלליה דעלמא לא הוה משני בדיבוריה זימנא חדא איקלעי להההוא אתרא וקושטא שמיה ולא הוו משני בדיבורייהו ולא הוה איניש מית מהתם בלא זימניה נסיבי איתתא מנהון והוו לי תרתי בנין מינה יומא חד יתבא דביתהו וקא חייפא רישה אתאי שבבתה טרפא אדשא סבר לאו אורח ארעא אמר לה ליתא הכא שכיבו ליה תרתין בנין אתו אינשי דאתרא לקמיה אמרי ליה מאי האי אמר להו הכי הוה מעשה אמרו לי במטותא מינך פוק מאתרן ולא תיגרי בהו מותנא בהנך אינשי ווהו שנאמר (ירמיה ב ל) לשוא הכיתי את בניכם וכל דכר חסידות שנוהג בכל יום כגון דברים שיצרו קשה עליו כגון לשון הרע ודברים בטלים ולדבר שקר ולראות בנשים ולדבר חידושים וללכת בטיול על הכל יש יצר וכן שלא לישבע ושלא להזכיר שם שמים לבטלה וכל כיוצא בהם שנוהג תדיר ויצרו תוקפו ואין יכולים לעמוד בהם אלא אם כן מילדותם החזיקו בהם לכך יחנך אדם בניו מאלה בקטנותם גם כשיזקינו לא יעזבום ולא יניחום שנאמר (משלי כב ו) גם כי יזקין לא יסור ממנה הרי טלית ותפילין שהרבה מן הטובים היו חפצים להתעטף ולהניח תפילין הרי מפני הבשת מנעו וכל דברים שאין מתנהג בהם האדם בקטנותו כשיהא גדול וחפץ לעשותן בגודלו קשה עליו כמילה והתורה קשה לגרים מפני הבשת ולאחר שהחזיק האדם במצות ובמעשים טובים קשה לו לפרוש מהם ואע"פ שבושת לו לפרוש ממעשיו הטובים ופירש עונשו גדול מאד ואם לא פירש (ג) אלא בשביל הבשת אינו פורש מן הטובות אין שכרו גדול כמו מתחילה כשנכנס בהן והיו קשין עליו ודחק את יצרו (ד) משה רבינו לא דיבר בנגד עונשין של מעלה במקום שיש עונש של בית דין של משה.

תתקפז. **שורש** היראה במקום שקשה עליו הדבר שנאמר (בראשית כב יב) כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה שורש דבר החסידות שצריך לעשות לפנים משורת הדין בכל דבר שנאמר (תהלים קמה יז) וחסיד בכל מעשיו שורש התפילה שמחת לב באהבת המקום שנאמר (שם קה ג) ישמח לב מבקשי ה' ולכך היה דוד המלך מנגן למלאות לבו שמחה באהבת הקב"ה שורש התורה להעמיק לדעת לעשות מעשה מכל דבר שנאמר (שם קיא י) שכל טוב לכל עושיהם פעם אחרת נפרש כל אחת.

תתקפח. כמה חביבים צדיקים לפני הקב"ה וראה כמה עלבונם קשים לפניו (א) ביום שנידו ר' אליעזר שליש העולם נתקלקלו ולמה שליש (ב) לפי שצדיק ההונה בתורה נקרא מלאך שנאמר (מלאכי ב ז) תורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא (ג) ומלאך שלישו של עולם לכך לקה שליש עולם ועוד (ד) ר' יוחנן בן דהבאי משום מלאכי השרת ור' אליעזר עשה כן (ה) וראה אע"פ שנתכוון רבן גמליאל לשם שמים כשנפל ר' אליעזר בתחנון בעבור אונאה נענש רבן גמליאל וכל שכן מי שלא מתכוין

תתקפה. (א) מלכים ב' י ב' ויעוין סנהדרין קי"ט א'.

תתקפו. (ב) סנהדרין צ"ז א'. (ג) לפנינו: רבא. (ג) כלומר שלולא הבושת היה פורש ממעשיו הטובים. (ד) מדרש תנחומא פרשה משפטים אות ד' רבי אלעזר אומר אם יש דין למטה אין דין למעלה ובשוחר טוב מזמור ע"ב.

תתקפח. (א) ב"מ נ"ט ב'. (ב) נדרים כ' ב': מאן מלאכי השרת ר"בנן, ובמס' ר"א זוטא פרק השלום: ותחכם נקרא מלאך שנאמר מלאך ה' צבאות הוא, ודעת רבנו כדעת המובאה בפירוש ספר יצירה לר"י ברצלוני צד 121: ומהם מי שאומר שהמלאכים והצדיקים יהיו שווין. (ג) בראשית רבה פרשה ס"ח. (ד) נדרים כ' א'. (ה) בבא מציעא נ"ט ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לשם שמים המתכוין לבייש חבירו ואע"פ ששאשתו של ר' אליעזר היתה אחות של רבן גמליאל לא חשש רבן גמליאל ואע"פ שראה כמה דברים שנעשו בשביל ר' אליעזר ואעפ"כ עשה כדי שלא ירבו מחלוקות בישראל (ו) ורב יהודה כשחלה [ע"כ] בא אותו צורבא מרבנן ששם אותו בשמתא ושחק אמר הרי לאיש נדול בתורה כמותך איני מחפה ואע"פ שהיה חולה לא היה חושב שמא יענישנו לכך אדם שיוכיח את חבירו או יתקוטט עמו שראה בו דבר שלא כהוגן ומידת הדין פוגעת בו ולא בעושי הרע אל יאמר מאחר שאני נענש על כך אבקשך מחילה ואחזור בי כי הקב"ה מנסה את הצדיק לראות אם יהרהר על מדותיו ואם יחזור מצדקתו וגם כדי שלא יחזור הרשע בתשובה שאומר הרשע אני חוטא ומצליח והוא זוכה ומצטער ולוקה ואינו שב וזהו (ישעיה סג יז) למה תתענו ה' מדרכיך תקשיח לבנו מיראתך (שם סד ד) פגעת את ששׂ ועושה צדק ולפי שמידת הדין פוגעת בעושה טובה וכת' (חבקוק א יג) בבלע רשע צדיק ממנו וכת' (שם שם ד) על כן תפוג תורה.

תתקפט. ואם אדם מצליח בבנים או בטובה או רואה את חבירו שמצליח אל יאמר אדם עולם תלוי במזל שכמה צדיקים מעונים ורשעים שרויים בטובה הרי במזלא תליא מילתא ויחשוב אם עולם תלוי במזל איך נעשה זה שכל בני מלכים וכל בני שרים נדולים אם נולדים במזל שיחזרו על הפתחים איך נעשה זה שלעולם לא יוולד יהודי במזל שיעשה אומנות של גוים כגון עבדים ובנאים וחייטים במדינות שאינם עושים מלאכה ואינם רגילים לעשות שום מלאכה וגם בני שרים אינם נולדים במזל שיעשו מלאכה שיש להם גנאי אלא יתלה האדם בהקב"ה שהקב"ה עושה כל אלה וכשנותן שררה לאדם גוזר לו ולזרעו ובעבור חטאו מו ידו או זרעו ובמה יתלה האדם שרואה ששרוי בטובה יחשוב שמא אבותיו והוריו שלו היו טובים ומשלם לבניו כדי שלא יתחלל שם שמים או הוא עשה טובה ומשלמין לו כדי לטורדו מן העולם ועור יחשוב בעבור זה פלוני מצליח כלומר אותו רשע מצליח כי הקב"ה עושה כדי להביא עליו הרבה פורענות על שהיה יכולת בידו לפרנס עניים והיה יכולת בידו למחות ביד עושה רעה וזה מתנאה ועושה מה שיצרו מתאוה ומסייע עוברי עבירה ואין יכולת לימחות בידם מפני זה נאה שחתיתו על הטובים הרי (קהלת ה יב) עשר שמור לבעליו לרעתו למלאות לו מדותיו ה"עות ואפילו הוא רשע בן רשע מטיבין לו בעבור להרע לו בסופו ולנסות לצדיקים נותן ל"שע טובה לראות אם יתחתן בו ולפרוע ממנו ומי שלא יתחתן לשלם לו כי מעת (א) שנתחתן אפא בעמרי ננזר על זרעו של אפא כלייה שהרי נפלו ביד יהוא אם לא היה מתחתן בעמרי היה מחזיר לבית דוד עשרת השבטים הרי ראינו שמספיק לרשע טובה כדי לראות מי יחניף לו ומי ידבק בו ומי יעשה כמותו וכתיב (תהלים עג ג) כי קנאתי בהוללים שלום רשעים אראה וכ' (שם שם ב) כמעט נטוי רגלי לכך יחשוב הצדיק בלבו מה שזה מצליח כך מנסה אותי שנאמר (שם לז א) אל תתחר במרעים אל תקנא בעשי עולה וכת' (שם שם ז) אל תתחר במצליח דרכו שלא תחניף לו ולא תתחתן בו ולא תדבק בו ולא תתחבר עמו (ב) ולא בענר אשכול וממרא כמה ממון היו נותנים וכמה כבוד היו עושין לו ולקח מבנות בית אביו אע"פ שהיו עובדי ע"ז כי יודע כי הם בעלי חסדים ואמר מזה אשיבם בשיראו נסים שהקב"ה עושה עמנו ושכינה מדברת עמי אז יאמינו בהקב"ה אבל בנות כנען אינן רחמנים ואינן גומלי חסדים ולא אוכל להשיבם למוטב שני (בראשית כו לה) ותהיין מרת רוח ליצחק ולרבקה הרי לא רצו האבות בעושר וכבוד כדי שיכבד את ה'.

תתקפי. נתן הנביא כיון שכבר אמר שימלוך שלמה למה היה ירא על אדוניה פן ימלוך אלא אמר שמא לבסוף ימלוך אדוניהו ויהרגו כמה נפשות על ידו וגם נתן

(ו) מ"ק י"ז א'.

תתקפט. (ב) תוספתא סוטה פי"ב. (ג) מדרש רבה בראשית פרשה נ"ז.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

מתפחד פן יהרגהו ארוניה שהרי לא שלח אחריו שיאבל עמו כשזימן האחרים ויודע היה שהקב"ה חפץ שיעסוק הנביא לקיים דבר ה' ואע"פ שהקב"ה היה מקיים אלא שצריך גלגולים ועוד הקב"ה משים בלב הנביא ספיקא כדי שיעסוק בתחבולות כדי שיתקיים מה שהקב"ה גזר בלא ניסים כי אם משה הלבבות וסבור האדם שמחמת עורמתו וחכמתו ואינו כן אלא מהקב"ה והוא כשאומר מה שאין הקב"ה חפץ הם חכמים מחוכמים על זה נאמר (איוב ה יג) לכד חכמים בערמם הנה כפי מקומות וכפי עניין מנהג הדרים בהם ולפי הדיעות והרי באלה מקומות אחד מני אלף אינו ניזוק על ידי נחשים ועקרבים אבל במקומות שיש נחשים ועקרבים כהם ניזוקים בהם וכן היושבים [דף צ"א] על הגבולים של כל אומה רגילים להוליך מהם בשביה ולא באותם שיושבים באמצע המלכות אלא אם כן הולכים למלחמה או יבאו עליהם מארץ אחרת וכפי הדיעות והרגילות כיצד פעמים יארע שיהיה למתקן מנעלים בת יפה ויבא הדוכס או המלך לשכב עמה אבל זה לא יארע שבעל מלאכה בזוייה כגון מתקן מנעלים שישכב עם בת מלך כי כל מה שיכול להיות בלא ניסים שהרי נזורין פלוני לפלונית ואי איפשר אלא על ידי עון ונפרעין ממנו מגלגלין חובה על ידי חייב כיון שלפי הדיעות נזורין.

תתקצא.[ב] **ואהבת** (דברים ו ה) את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך בכל עמקי מחשבותך שנאמר (תהלים צב ו) מאד עמקו מחשבותיך כי (א) רבינו יעקב ברבי יקר ניחו עדן היה מכבד בזקנו לפני ארון הקודש וכשהיו הקהל הולכים לפני המלך או לפני השלטון היה חולץ מנעליו אמר אני עני הם בכספם ואני ברחמים ובתחנונים ונמצא שהם בשלהם ואני בשלי נהנו והם

חסידים אחרים:

תתקצב. איזה אהבה לשם שמים מי שאוהב את חבירו וכשרואה בחבירו שום גנאי מוביחו.

תתקצג. סייג לחסידות שיפשפש במעשה בני אדם בשיראה או ישמע שבני אדם...[3] ישים על לב כשיראה שיחטאו שידע שבמידה שעשו נפרעין מהן ומתוך זה יפשפש במעשיו ויתרחק מעבירה.

תתקצד. מצוה שיאמר החכם לבנו או לקרובו אותו פלוני שנפטר בשביל אותו עון אם יודע אותו פורענות באתה עליו בשביל כך וכך שעשה למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ובלבד שלא יאמר בגלוי שלא יתביישו קרוביו.

תתקצה. אל ישבח אדם את חבירו לפני כיוצא בו כגון סופר לפני סופר אחר אומן לפני תופש אומנתו מפני שמלבין פניו ועוד יקנא בו וידבר ברעתו אבל אם ירא שמים הוא מותר לספר שבחו לירא שמים אחרים לפי שהם שמחים וברצונם שיהא יותר ירא שמים ועוד זה יאמר אעשה כמעשיו שנאמר (במדבר יא כט) ומי יתן כל עם ה' נביאים את כל עם לא נאמר כי לא היה חפץ שיהיו הרשעים ושאינן הגונים רוח הקדש שורה עליהם כגון (א) חנניה בן עזור שמחטיאים את העם שנאמר (איכה ב יד) נביאיך חזו לך שוא ותפל וכת' (שם ד יג) מחטאת נביאיה כי תלמיד חכם רשע יותר רע מעם הארץ כי נמשכים אחריו ומחטיא את הרבים ומעוות את הדינים וכתיב (תהלים נ טז) ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי לכך נאמר ומי יתן (את) כל עם ה' נביאים הצדיקים הראויים שתשרה עליהם רוח הקדש כי (ב) יש ראויין אלא שאין דורו ראוי לכך (ג) אמר

ב) מפשל"ח. 3) מקוס חלק.

תתקצא. (ב) הגאון ר"מ חאגיז ז"ל בספרו משנת חכמים כתב ע"ז: אין שמועה זו נכנסת לאזני כו' ובאמת נראה לומר כי מקור דברים כאלה הוא מה שאמרו זכחים מ"ז א': שאין המחשבה הולכת אלא אחרי העובד ודי בזה.

תתקצה. (ב) ירמיה כ"ח. (ב) סנהדרין י"א א'. (ג) עירובין כ"ז ב'.

www.daat.ac.il * דעת - אתר לימודי יהדות ורוח

ר׳ יוחנן מאן דמתרץ בבקר אליבא דבן בג בג מובילנא מאניה אבתריה לבי מסותא כלומר הנני עבד לו ללמדך כמה היו מחבבין הראשונים טעמי תורה וכן (ד) ר׳ שדחקו בר קפרא כדי שיפרש זימה תבל תועבה לכך יהא אדם משועבד כדי שילמדנו אפילו דיבור אחד.

תתקצו. אל ישבח אדם מעשיו ולא עצמו שכך אמרינן (א) אל תאמן בעצמך עד יום מותך ואל ישבח מעשיו ולא ישב במקום שמשבחין אותו שיהנה בעולם הזה אלא יאמר למי ששמח שעשה כך והוא רוצה לשמוח ולעשות במעשיו.

תתקצו.[ב] (א) **בשיצאו** רבן שמעון בן גמליאל ורבי ישמעאל כהן גדול ליהרג אמר לו רבן שמעון בן גמליאל לר׳ ישמעאל אחי אוי לי שאיני יודע על מה אני יוצא ליהרג א״ל שמא בשחיית דורש ברבים היה לבך שמח והנאך לבך אמר לו ניחמתני וזה יעשה כל אדם כשעושה לשם שמים מעשים טובים שיעשה בצניעות ואל יהנה לבו שאע״פ שכוונתו לשמים ישמור שלא יהנה לבו שאם שמח לבו לפני העולם הרי קבל שכר של אותה מצוה בעולם הזה ואם לבו שמח בעל כרחו ילמד ללבו לכפוף את יצרו ויחדל מאותו מעשה ששמח כי כמה מתים היו שכבר מתו בעלי מעשה וגם שעשו מעשה זה ונשתקע הדבר ואין זכר להם ואין מזכיר אותם כך יהיה לי לכך מה הנאה יש לי שישבחוני כך יחשוב בכל עת עד שיהא [ע״ב] מלומד שלא יהא חושש במה שישבחוהו בני אדם ולא יעשה שום דבר אלא לשם שמים.

תתקצה. **כתיב** (משלי כז ב) יהללך זר ולא פיך וכתיב (ירמיה ט כג) כי בזאת יתהלל המתהלל אלא אם יהנה לבו באותו שבח שמשבח אסור אלא כשאין לבו יהנה או יהללך זר ולא פיך (א) אמר לו רבן גמליאל לר׳ יהושע בא בשלום רבי ותלמידי רבי בחכמה ותלמידי ביראת חטא תלמידי שאני נוזר עליך ואתה מקיים ואתה עושה עצמך כתלמיד לרבו הרי שיכח עצמו ביראת חטא אלא צריך לומר כן שאע״פ שאתה גדול בחכמה אני גדול ביראת שמים ולא לכבודי ולא לכבוד בית אבא אני חולק עליך אלא לכבוד שמים וראיתי תיקון ימים טובים לעשות כדברי לכך אל תצטער שעברת על דעתך ועשית כדברי בדין עשית שאם עשית יום הכפורים כחשבונך הייתה חוטא וכן עובדיה אמר (מ״א יח יב) ועבדך ירא את ה׳ מנעורי כי צריך היה לשבח את עצמו שאינו דומה מי שנורם מיתה לירא שמים למי שאינו ירא שמים[ג] ואינו דומה מי שגורם מיתה למי שאחרים תלוים בו למי שאין אחרים תלויים בו לכך אמר (שם שם יג) ואחבא מנביאי ה׳ וגו׳ ואכלכלם ואסור לשבח את האדם אלא בדבר שיש בו שנאמר (משלי יב ח) לפי שכלו יהלל איש (שם כז ב) יהללך זר ולא פיך אם כן למה צוה לומר למביאי בכורים (דברים כו יג) לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי (שם שם יד) שמעתי בקול ה׳ אלקי הלא הקב״ה יודע ואיך ישבח את עצמו לא עשה כן אלא שיזהר ויאמר אזהר פן אוציא דברי שקר מפי וכתיב (תהלים סג יב) יסכר פי דוברי שקר ומה שאמר חזקיה (מ״ב כ ג) זכר נא את אשר התהלכתי לפניך באמת ובלבב שלם והטוב בעיניך עשיתי כי אמר זכור להחיותינו כדי שיעשו אחרים טובה ואם לאו יאמרו (קהלת ט ב) מקרה אחד לצדיק ולרשע ועוד כדי שאזכה את הרבים ועוד הנה (ב) גנז ספר רפואות יאמרו אם לא גנזו עושים לו

ב) מ׳. ג) כעין דנכיו לעיל נפ׳ קכ״ח.

(ד) נדרים נ״א א׳.

תתקצו. (ב) אבות פ״ב מ״ד.

תתקצו. (ב) אדר״נ פל״ח ולפנינו: כשתפסו ויעו״ש ובמסכת שמחות פ״ח ותנא דבי אליהו פ״ל בשנוים רבים.

תתקצה. (ב) ראש השנה כ״ה א׳. ובירושלמי שם פ״ב ה״ח. (ג) פסחים נ״ו א׳.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

רפואה (ג) ומת בעון שגנזו תרפאני וידעו שאתה רופא ויעשו תשובה (ד) ומה שתלה בעצמו לכך תלו לו באבותיו כי מה שהזכיר על עצמו כל זה בשביל ה)

תתקצט. מי שמשבחים אותו ואומרים אותו דבר קיים ולא קיים יעסוק לקיימו ואם אינו יכול לקיימו ואם יאמר איני מקיימו גם אחרים לא יעשו ישתוק.

תתר. ו) **אל** תשמח אם יכבדוך כי לפי הכבוד וההנאה בעולם הזה מנכין לו מזכיותיו בעולם הבא ואם תאמר והלא (א) תיקן רבן גמליאל שיעמדו מפניו כדי שיקבלו שכר ויהי מוראו עליהם לשם שמים ז) ירד ומשותלה האריכו ימים מכולם לפי שירד הוריד את עצמו ומשותלה שח כמת ללמדך שכל מי שהוא עניו ומשים עצמו כמי שאינו הקב"ה יאריך ימיו ושנותיו והנוך ולמך קצרו ימים לפי ששמו כשם חנוך בנו של קין ולמך לפי ששמו כשם למך בנו של משותאל וקין ובניו (משלי י ז) שם רשעים ירקב אבל צדיקים (שם שם) וכר צדיקי לברכה:

תתרא. רבי (א) אבא (ב) בשם בר זמינא בשם ר' ועירי אין הוו קדמאי מלאכים אנן בני נש אין הוו קדמאי בני נש אנן חמרין. אמר ר' מנא בההיא שעתא אמרין אפי' לחמרתא דר' פינחס בן יאיר לא מדמינן קדמאי מלאכים שנאמר (תהלים פב ו ז) אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם אכן כאדם תמותון אי הוו קדמאי בני נש שנאמר (יחזקאל לד לא) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם אנן חמרין שנאמר (ישעיה א ג) וחמור אבוס בעליו ישראל וכתיב (בראשית כב ה) שבו לכם פה עם החמור הראשונים יותר טובים מן האחרונים וזהו (ג) אכשור דרי ונפקא מינה שלא יאמר אדם בהספידו של שום צדיק שבדורו לפניו לא היה כמוהו שהרי (ד) הספידו על הילל תלמידו של עזרא ועל (ה) שמואל הקטן תלמידו של הילל:

תתרב. כתיב (בראשית לב ה) עבדך יעקב (שם שם יט) לעבדך יעקב (שם שם כא) עבדך [דף צ"ב] (שם לג ה) את עבדך (שם שם יד) לפני עבדו הרי ה' פעמים קרא עצמו עבד וכנגדם ה' (שם מג כח) ויאמרו שלום לעבדך אבינו (שם מד כד) ויהי כי עלינו אל עבדך אבי (שם שם כז) ויאמר עבדך אבי אלינו (שם שם ל) ועתה כבאי אל עבדך אבי (שם שם לא) עבדך אבינו הרי ה' ועוד כנגדם (שם שם יח) ידבר נא עבדך דבר באזני אדני (שם שם) ואל יחר אפך בעבדך (שם שם לג) ישב נא עבדך תחת הנער עבד לאדוני (א) הרי ה' יש דורשין לגנאי ויש דורשין לשבח כנגד (שם כז יט) אנכי עשו בכורך עשיתי כאשר דברת אלי (שם שם כ) כי הקרה (שם שם כא) האתה זה בני (שם שם כב) והידים ידי עשו (שם שם כג) כידי עשו (שם שם כד) אתה זה בני עשו ויאמר אני הרי ה' עשו וזה (שם שם לה) בא אחיך במרמה ויקח ברכתך (שם שם לו) ויעקבני זה פעמים הרי ג' (שם שם) את בכורתי לקח וגו' ברכתי (שם שם מא) על הברכה אשר ברכו אביו ה' ולכך הוצרך ה' פעמים לקרוא לעצמו עבדך וקרא עבדך אבי ויהודה ה' ולשבח כך לפי שהקטין את עצמו וקרא ה' פעמים עבדך כדי שלא יצטער יצחק שאם ט) זה לזה או ישנא או יצטער יצחק ועוד לפי שהשפילוהו בניו שקראו עבדך אבינו ה' פעמים

ט) ר' שומעם מלקוח. ז) פ"ד. ג) ע"כ. ד) פה מסך כמלא שוכה.

(ג) ר"ל כי יאמרו אשר אלו לא גנז ספר רפואות היו מוצאים לו רפואה והיה חי ועכשיו כשגנזו ימות לכן תרפאני. (ד) ברכות יו"ד ב'.

תתר. (ו) הוריות י"ג ב'.

תתרא. (א) שקלים פ"ה ה"א ובדמאי שם פ"ה ה"א ובבלי שבת קי"ב ב'. (ב) בדמאי הגי': בר זבינא ובשבת: א"ר זירא אמר רבא בר זימונא. (ג) יבמות ל"ט ב'. חולין צ"ג א' ופרש"י שם בתמיה. (ד) סנהדרין י"א א'. (ה) שם שם.

תתרב. (ט) חסר כאן עוד אחד וצ"ל ותאמר אל עבדיך בראשית מ"ד כ"א.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לכך ה' יעקוב מלאים ו' (ירמיה מו כז) ואתה אל תירא עבדי יעקב (שם ל י) ואתה אל תירא עבדי יעקב (שם מו כח) אתה אל תירא עבדי (ישעיה מד ב) אל תירא עבדי (שם מא יד) אל תיראי תולעת יעקב וה' (יחזקאל כח כה) אשר נתתי לעבדי ליעקב (שם לז כה) אשר נתתי לעבדי ליעקב (ישעיה מד א) שמע יעקב עבדי (שם מח כ) נאל ה' עבדו יעקב וה' אביר יעקב הרי כג' (ב) מה שמקטין אדם את עצמו ינדיל הקב"ה אותו (בראשית כה כג) ורב יעבד צעיר (שם כז טו) ותלבש את יעקב בנה הקטן (שם שם מב) ותקרא ליעקב בנה הקטן (עמוס ז ב) מי יקום יעקב כי קטן הוא. כנגדם ה' יעקב מלאים וד' יעקב קטן כל מי שמקטין את עצמו הקב"ה ינביהנו (במדבר י"ב ג) והאיש משה עניו מאד מכל האדם לכך (דברים לד יד) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה:

תתרג. ב) **אם** הולך אדם על דרך וטיט אצלו ופגע אדם טעון ואפילו גוי טעון מפני דרכי שלום (א) יפסע בטיט עד שיעבור הטעון משאו (משלי ג ד) ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם מוטב לאדם שיהא נדחה מפני חבירו ואל ידחה חבירו מפניו:

תתרד. **כתיב** (איוב טו טו) הן בקדושיו לא יאמין וכי חוטאים הם אלא חס ושלום שבזדון או במרד או במעל חמאו אלא באומר מותר ונענשין על הדבר ג)וכנון מלאכים שנשתלחו להפוך את סדום ולהציל את לוט (א) ועל ידי שגילו מיסטירין של הקב"ה נדחו ממחיצתן קל"ח שנים אע"פ שכוונתן לטובה כי אמרו אם נאמר ללוט תצא לא ישמע אלינו ולא נוכל לעשות עד בואו שמה וכדי שימהר גילו לו וכיוצא בו (ב) אליהו גילה מסטירין שהגיד לרבי שר' חייא ובניו שהם כאבות העולם ונענש וכן (ג) גבריאל שהשיב על הקלקלה שמי שנתן בו הקב"ה חכמה יתירה נענש על מה שהיה לו לדקדק ולדעת ולא דקדק לכך (שם ד. יח) במלאכיו ישים תהלה וכן בעבדיו לא יאמין (ד) כי משה אמר את הדבר הקשה תביאו אלי ונענש שלא ידע להשיב לבנות צלפחד (ה) ושמואל אמר (ש"א ט יט) אנכי הרואה ונענש לכך לא ישיב אדם לשואלים איה פלוני הנקרא כך וכך לשבח לא יענה אני פלוני שאותו שבח בו שאין בכל המעלות המשובחות כעגוה ואמר (במדבר יב ג) והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה (ו) מכל האדם ולא ממלאכי השרת (ז) שהמלאך אומר לחבירו אני אלך בשליחותך שכן מצינו בנביאים בדניאל ויחזקאל ואמרינן בסנהדרין (ח) משם כותבין ושולחין בכל המקום כל מי שהוא ענו ושפל ברך ורוח הבריות נוחה הימנו יהא דיין בעירו משם מעלין אותו בהר הבית ומשם לעזרה ומשם ללשכת הגזית (ט) שלחו נ) מתם איזה בן העולם הבא ענוותן ושפל ברך (י) שאיף ועייל שאיף ונפיק ונרים באורייתא תדירא ולא מחויק טיבותא לנפשיה יהבו רבנן עינייהו (יא) ברב עילא ב"ר אבא פירש (יב) רבנו ש"י שאיף ועייל שאיף

ב) תקכ"ח. ג) מכאן עד שמי נמלט לקמן קי' מתחתי"ן וכנדפס קיימן תק"ל. נ) שמ"ז.

(ג) כעין שאמרו עירובין י"ג ב': כל המשפיל עצמו הקב"ה מגביהו ויעוין ספרי ואתחנן פסקא כ"ז: יעקב קרא עצמו עבד כו' והקב"ה קראו עבד.

תתרג. (ב) סנהדרין ל"ב ב' ומובא בחשן משפט סי' רע"ב סי"ג.

תתרד. (ב) מדרש בראשית רבה פס"ח. (ג) ב"מ פ"ח ב'. (ג) עין יעקב יומא סי' ס"ז ובש"ס לא נמצא המאמר הזה. (ד) סנהדרין ח' א': על דבר זה נענש משה כו' וצ"ל בדברי רבנו: כי משה אמר והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי, דברים א' י"ז. (ה) ספרי דברים פיסקא י"ז: ויאמר אנכי הרואה כו' ובמדרש שמואל פי"ד ובאגדת בראשית פס"ט. (ו) ספרי בהעלותך פיסקא ק"א. (ז) אדר"נ פי"ב: זה אומר לחבירו פתח אתה שאתה גדול ממני כו'. (ח) פ"ח ב'. (ט) סנהדרין שם. (י) לפנינו שייף ועייל שייף ונפיק. (יא) לפנינו עולא בר אבא. (יב) כונתו

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ונפיק שוחה ונפנם שוחה ויוצא והכי אמרינן (יג) בבבא מציעא נבי תיקרת הבית שנחבטה שוף עול שוף פוקח) הואיל ועושה כמלאכים ישוה להם ובדין הוא שלא ימות אלא (יד) יעשה לצדיק שלא לשמה ולכפול שכרו לעתיד בעבור זה תלה העולם במזל שנאמר (קהלת ט ב) מקרה אחד לצדיק ולרשע כדי שצדיק יעבדיהו באהבה שאינה תלויה בדבר שנא' (שיר א ד) מישרים אהבוך (שם שם ב) על כן עלמות אהבוך (טו) על מות אהבוך במזל העולם הזה תלוי מכל מקום אמרו אין מזל לישראל פעמים שכתוב (שמות כ יב) למען יאריכון ימיך וכתיב (משלי יא ד) וצרקה תציל ממות וכתיב (שם יג כה) צדיק אוכל לשובע נפשו ובטן רשעים תחסר הרי שלמה החכם שלא נחסר מאומה ממנו תלה הטוב והרע בזכיות [ע"כ] וכן ראינו שהמלכים (טז) הכתובים בראיה נידונו ואם יאמר אדם מניין שיש תשלום שכר גדול לצדיק (יז) ולרשע בעולם הבא אמור לו הרי רשעים שרויים בכל טוב (יח) וצדיק מניע אליהם כמעשה הרשעים בעולם הזה ולמה והלא כתיב (דברים לב ד) אל אמונה ואין עול אלא (איוב לד י) חלילה לאל מרשע אלא שעיקר תשלום לעתיד לבא (יט) כאב שרחמן על בנו גוזל מבנו שרה בור כדי שלא יעמול ומשיבה לו כשהיא מלאה פירות ויש צדיקים שנותן להם בעולם הזה הצלחה מפני הרשעים שלא יאמרו שהקב"ה חפץ רק במורדים שנאמר (מלאכי ג יג) חזקו עלי דבריכם ונו' אמרתם שוא עבד אלהים ומה בצע כי שמרנו משמרתו וכי הלכנו קדרנית מפני ה' צבאות ונו' גם נבנו עשי רשעה ונו' עד כאשר יחמול איש על בנו העבד אותו וכתיב (שם שם יח) ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלהים לאשר לא עבדו (שם שם כא) ועסותם רשעים וסמך לו (שם שם כב) זכרו תורת משה עבדי יש ג) דברים שמן התורה מותר ואע"פ כן נענש אדם כי (כ) התורה לא התירה אלא כנגד היצר כנון יפת תואר ומצינו (כא) שנענש דוד בה בדבר אבשלום נ) (כב) התורה התירה בהמה מסוכנת ויחזקאל החמיר על עצמו (כג) ומבהמה שהורה בה חכם ויש דברים שמותר ואם יעשה שיענש בעבור בני אדם שרע בעיניהם העניין שעשה מפני חילול השם כנון דוד בבת שבע שהרי אמרו (כד) כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה ועוד כנון (יחזקאל ד יד) לא בא בפי בשר פיגול (כה) זוהו בשר כוס כוס וכן בהמה שהורה בה חכם וכן ך) מעשה באדם אחד שהשכיר נוי לבנות ביתו וקבל הנוי בקבלנות והיה הנוי בונה בשבת ובימים טובים והיו מתרעמים עליו ולא חשש בו כי אמר הנוי קבל בקבלנות ובשלו הוא עושה

(כו) ולא היו ימים מועטים שלא נשאר הקרקע לא לו ולא לורעו:

תתרה. ומעשה באלמנה אחת שתבעה כתובתה מן היורשים ונשבעה בפני שנים והיא לא ידעה שאחר מן העדים היה קרוב לאחר מותה לא היו לה בנים תבעו אחיה היורשים שלה את הבית אשר ישבה בו ובאו יורשי הבעל וישבו בבית ואילו יורשין אמרו ירושת אחותם הוא שאמרו הלא ידעתם שנשבעה אחותינו על כתובתה ואמרו אין עד כי אם אחד קרוב והאחר הלך למדינת הים ונתגלגל שירדו

ס) ע"כ ק"ו סמ"ג. ג) סע"מ ומעין דנכיו לקמן ק"ו סמ"ג. נ) ע"כ. ך) סמ"ג.

לרש"י שם. (יג) צ"ל בבבא בתרא ז' א'. (יד) צ"ל צדיק העושה שלא לשמה: (טו) ילקוט שיר רמז תתקמ"א בשם הפסיקתא. (טז) שתי תבות אלו אין להם מובן ויש למוחקם. (יז) צ"ל ועונש גדול לרשע. (יח) לשון התלמוד הוריות י' ב'. (יט) סנגון לשון חז"ל שאמרו בבא בתרא ט"ז א': שהיה גוזל שרה מיתומים ומשביחה ומחזירה להם. (כ) קדושין כ"א ב'. (כא) סנהדרין ק"ז א'. (כב) חולין ל"ז ב'. (כג) שם שם. (כד) שבת נ"ו א. (כה) חולין ל"ז ב' ועיין מסכת כותים פ"א. (כו) יעוין שבת י"ז ב' בתוס' ד"ה אין שגם ר"ת לא רצה לעשות מעשה להתיר לבנות בית על ידי גוי בשבת אע"פ שקיבל בקבלנות, וכן בתשובות הגאונים ליק תרכ"ד סי' ס"ו: דבר זה אסור הוא והילול ה' ואסור לעשות כן דאמר רבנן מ"ק י"ב א': מקבלי קבולת בשבת בתוך התחום אסור פו'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

מנכסיהם קרובי הבעל והבית חרב הרי יש דברי שאין בית דין שלמטה יכולין לדון ובית דין שלמעלה עונשין ויש דברים שמותרים ונענשין משום דסני עלך לחברך לא תעבד לכך עומד (ויקרא יט יח) ואהבת לרעך כמוך:

תתרו.ס) מי שחלם חלום קשה לחבירו שהוא היה מתענה בעבור החלום הרי זה אם יתענה על חבירו הרי קיים ואהבת לרעך כמוך (א) יכול יאמר אדם איני מקפיד עלי מי שמבזה כך אני אבזה שהתורה לא צותה לאהוב אותו יותר ממני לכך נאמר ואהבת לריעך כמוך מי שדעתו כדעתך ואם מקפיד הרי אמרו במל רצונך מפני רצון הבירך ורצון חבירך מפני רצון הקב"ה ואתה (משלי ג ה) ואל בינתך אל תשען זה המביא עצמו לידי נסיון ג) המכבד יכבד העובד יעבד הירא ויֵרָא הממרא בו ימרה האוהב יאהב הצוהב יצהב כיצד כו' המכבד הקב"ה הוא יכבדנו שנ' (משלי ב ל) כי מכבדי אכבד לא תאמר אכבדהו כמה שכתוב בתורה אלא אפילו בדבר שאין כתוב אלא במה שתוכל לחשוב בזה חפץ הקב"ה שתשים בדעתך זה אעשה לכבוד הקב"ה תדע לך שכן הוא שהרי (ב) אמר רב יהודה אמר שמואל מותר להשתין מים בתוך ארבע אמות של תפלה אמר רב יוסף מאי קמ"ל וכו' תני תנא קמיה דרב נחמן וכו' הנה ראינו שמותר לכתחילה ואחר כך מה כתיב שאלו תלמידיו את ר' זכאי במה הארכת ימים אמר להם מעולם לא השתנתי מים בתוך ארבע אמות של תפלה ולא כניתי שם לחבירי ולא ביטלתי קידוש היום אימא זקנה היתה לי פעם אחת לא היה לי קידוש היום ומכרה כפה של ראשה והביאה לי קידוש היום תנא כשמתה הניחה שלש מאות גרבי יין רב הונא הוה קאסר (ג) דיתא וקאי קמיה דרב א"ל (ד) הימיינך היכא אמר ליה לא הוה לי קידושא דיומא ומשבנתיה להמיניה ואיתי ביה קידושא אמר יהא רעוא [דף צ"ג] דתיטום בשיראי כי איכלל רבה בריה, רב הונא אינש נוצא הוה ננא אפוריא אתיין בנתיה וכלתיה שלחן ושדיין מנאיהו עילויה עד דאיטום בשיראיה (ה) אתא רב יוסף אשכחיה אמר ליה מיקיים בך ברכתיה דרב כי שמע רב איקפד אמר (ו) אמאי לא אמר לי כברכתך כן את שאלו תלמידיו את ר' אלעזר בן שמוע במה הארכת ימים אמר מעולם לא עשיתי (ז) בית הכנסת קפנדריא ולא פסעתי על ראשי עם קדוש ולא נשאתי כפי בלא ברכה שאלו תלמידיו את ר' פרידא במה הארכת ימים אמר מימי לא קדמני אדם בבית המדרש (ח) ולא אכלתי מבהמה שלא הורמו מתנותיה ולא ברכתי לפני כהן דאמר ר' יצחק אמר ר' יוחנן כל האוכל מבהמה שלא הורמו מתנותיה כאלו אוכל טבלים ולית הילכתא כוותיה (ט) ולא ברכתי לפני כהן כו' עד כי קאמר איהו בשוין שאלו תלמידיו את ר' נחוניא בן הקנה במה הארכת ימים אמר להן מימי לא נתכבדתי בקלון חבירי כי הא דרב הונא הוה אזיל ורא מרא אכתפיה אתא ר' חנילאי וקא שקיל מיניה אמר ליה אי רגילת דדרית (י) במתא דידך אין ואי לא איתיקורי אנא בזילותא דידך לא ניחא לי (יא) ולא עלתה עמי קללת חבירי על מיטתי כי הא דמר זוטרא (יב) ורב נחמן כי הוה סליק לפורייה אמר שרי

ס) ממ"ס. ג) ע"כ.

תתרו. (ס) מדרש רבה בראשית פכ"ד: ר' עקיבא אומר ואהבת לרעך כמוך שלא תאמר הואיל ונתבזיתי יתבזה חבירי עמי הואיל ונתקללתי יתקלל חבירי עמי. (ג) מגילה כ"ז ב'. (ג) לפנינו ריתא אבל הערוך גורס דתאה וכתב תרגום דשא דיתאה, עיין תרגום אונקלוס בראשית א' י"א. (ד) לפנינו מאי האי. (ה) לפנינו ליתא עד שמע. (ו) לפנינו: מאי טעמא לא אמרת לי כי ברכתיך וכן למר. (ז) לפנינו: קפנדריא לבית הכנסת. (ח) לפנינו: ולא ברכתי לפני כהן ולא אכלתי מבהמה שלא הורמו מתנותיה דאמר. (ט) שם כ"ח א'. (י) לפנינו: במתך דרי ואי לא כו'. (יא) לפנינו: ולא עלתה על מטתי קללת חבירי כי הא. (יב) לפנינו ליתא: ורי נחמן.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ליה (יג) ומחיל ליה לכל מאן דצערן וותרן בממוני הייתי ולא קבלתי מתנות ולא עמדתי על מרותי (יד) דאמר רבא כל המעביר על מדותיו מעבירין ממנו כל פשעיו שאל רבי את ר' יהושע בן קרחה במה הארכת ימים אמר לו קצתה בחיי אמר לו ר' תורה היא וללמוד אני צריך אמר לו מימי לא נסתכלתי בדמות אדם רשע אבוה בר איהי ומנימין כר איהי חד אמר תיתי לי דלא עבדי שותפות כהדי נוי שאלו תלמידיו את ר' זירא (טו) ואמרי לה את רב אדא בר אהבה במה הארכת ימים אמר להם מימי לא הקפדתי בתוך ביתי ולא צעדתי בפני מי שגדול ממני ולא הרהרתי במבואות המטונפות ולא הלכתי ארבע אמות בלא תורה ובלא תפילין ולא ישנתי בבית המדרש לא שינה קבע ולא שינת עראי ולא ששתי בתקלת הבירי ולא קראתי להבירי שם בחניכתו ואמרי לה בהכינתו הרי בכל אלה אין כלל אחד מן המצות ויש לתמוה באלה אפי' יש להם רמז מן התורה לא נאמר בהם אריכות ימים הרי אחד מהם לא אמר על שקיימתי כיבוד אב ואם שכתוב בו אריכות ימים ושאר דברים שכתוב בהם אריכות ימים שאילו היה כן נמצא אתה מוציא לעז על הצדיקים שלא האריכו ימים אלא לא בעבור זה כי הרבה קיימו כל מה שכתוב בתורה ולא האריכו ימים ומה ששאלו התלמידים לפי שידעו שבמה חכמים לא האריכו ימים וקיימו כל התורה לכך שאלו איזה דבר עשו שהרי הרבה צדיקים שקיימו כל התורה ולא האריכו ימים כמו אלה החכמים הכתובים לעיל לכך שאלו איזה דבר עשו ואמרו לפי שהוספתי מדעתי על התורה מה שחשבתי שמא טוב בעיני הקב"ה שאחמיר על עצמי מזה והוספתי לעשות פעמים שאין הלכה כן ואעפ"כ הוספתי להחמיר על עצמי והקב"ה כיון שראה שהוספתי יותר מחבריי האריכו לי ימי (טז) הרי מכאן כל מי שמוסיף נדרים יותר ממה שכתבו שעושה רצונו של הקב"ה אם הלכה באחר להקל ולהחמיר חוץ ממהלוקת וחוץ ממאן דסתרי אהדדי כית שמאי ובית הילל (יז) שהרי ר' טרפון החמיר עליו ונסתכן:

תתרז.ב) (א) **אמרו** חכמים המדות החמודות (ב) עשר דבר האמת ואהבת בני האדם ותת לשואל והגמול טוב והנאמנות והכניעה לשכן והכניעה לחכר וכבוד לאורח וראש כולם הבושת אמר החכם לחכם (ג) כמוהו אחווך המדות החמודות (ד) לעולם הוה מחול (ה) וצוה לעשות הטוב והתרחק מן הכסילים ואמר המדות החמודות (ו) י"ג היראה והכבוד והחסתפקות והסבל וההוראה והבושת והנדיבות והגבורה (ז) והקנאה והצניעות ודבר האמת והסברת פנים ואמרו עוד המדות החמודות ז' הסברת פנים והענוה וכבוד הקרובים ושיתן הדין מעצמו בעת הרצון והכעס ושיתבייש מחבירו (ח) ושיאריך ברוחו ושימחול ואמר החכם מי שמדותיו אלה הייו בנעימים בעולם הזה ולעולם הבא ואמר השלמת הצניעות ז' מדות לשון רכה ונמילות חסד והתרחק מהזיק [ע"כ] (ט) המומים וסור מהלשון הרע והאמונה וכסות הסוד (י) ואמר החכם כשתשאל על אדם שאל מי רעהו כי כל אדם עושה כמעשה רעהו על כן כשתהיה בתוך עם התרע לטוב שבהם ואל תתרע לרע פן תרע כמוהו ורע כי (יא) הואיל אם יהיה נמצא

ב) ע"כ.

(יג) ומחיל ליה ליתא לפנינו. (יד) במגילה ליתא רק בתענית כ' ב'. (טו) לפנינו ליתא אלו ז' תבות. (טז) עיין לעיל סימן תתי"ב וסי' תשכ"ו. (יז) ברכות י"א א'.

תתרז. (א) מבחר הפנינים שער ל"ח. (ב) בפרטן אין אנו מוצאים אלא ט' לכן צ"ל והגמול והטוב והן ט' מדות וכן הוא במבחר הפנינים. (ג) שם הנוסחא: כמוך אחוז: (ד) שם: בעולם. (ה) שם: לעושה עמך רעה. (ו) בפרטן נמצאו רק י"ב וצריך להוסיף הנאמנות וכן איתא שם במבחר הפנינים (ז) אולי כוונתו לקנאת סופרים תרבה חכמה בבא בתרא כ"א ב'. (ח) שם איתא: ושימשול. (ט) צ"ל וירוא מן המומים. (י) שם שער מ"ב וכעין מה שאמרו רז"ל סנהדרין כ"ג א' נקיי הדעת שבירושלים כו' לא היו נכנסין בסעודה אא"כ יודעין מי מיסב עמהן. (יא) צ"ל

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לא ישאלו עצתו ואם יפקד לא יפקד ולא יהיה נכבד כל ימיו ואם יהיה במושב החכמים ישמע הדברים ולא יבין השמר לך בני מהתעלם מן החכמה ומנעול בה (יב) והזהר מן הדוברה ואמרו (יג) הבשת והאמונה נצמדות כשתסתלק האחת תסתלק חבירתה:

תתרח. ב) **אין** אדם יכול להחזיק טובה לעצמו שאילמלא בשת שברא הקב"ה לא היה אדם נקי מעבירה ותדע לך שהרי להרוג את האדם בגלוי יותר מצויין מאשר ישכב איש עם פנויה בגלוי ואפילו עם אשתו כי הכעס מצוי בקטנים ובזקנים ובחלשים הרי בעבור בשת הרל האדם מלחטוא לכן אל תחזיק טובה לעצמך כי בנעוריך עזבת מן הבשת ולפי שלא יכוך ואפי' אחר כך התאפקת מעבירה מפני שמתחלה הייתה עוזב הרע מפני הבשת:

תתרט. **ומותר** האדם בנימטריא בשת אין שאין נקרת בשת ואין יצר כבוד ובשת לבהמות אלא יצר של הנאה והמונע הנאה לנקום ממנו ויצר בשת וכבוד נולד באכילת עץ הדעת כדי שלא יחטא והעומד בנסיון בשת שכרו גדול ושונאיו ילבשו בשת וכבוד נברא למען ה' ויריאו שנא' (תהלים סו ד) ואת יראי ה' יכבד וכתיב (ש"א ב ל) כי מכבדי אכבד:

תתרי. **עת** לעשות להי הפרו תורתך (תהלים קיט קכו) אע"פ שכתוב (דברים כג ז) לא תדרש שלמם וטובתם (א) אמר דוד מוטב שאפיר זה הדבר בחנון בן נחש לפי שנמל לי חסד ואם אקיים התורה לא ינמלו אומות העולם חסד לישראל ואפילו אם יעמוד אדם בנסיון גדול לא יתפאר לבו עליו שמא בגדול ממנו בעבירה מועטת לא היה יכול לסבול כי מי יכול לעמוד בצד הבשת שאם אומר לאדם שהוא מסור ביד השליט יש לך לעשות דבר אחד בחר לך אחת מהם או נגלה לך חצי שערך או שאר דברי בשת או תגנוב ותגזול שום דבר לחבירך או שום לאו או עשה לעבור מי יודע אם היה יכול לעמוד בו:

תתריא. ג) **אם** למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת והלא נשים ונרים שנוצרו אין להם ללמוד אלא האיש נוצר יומם ולילה לא לא יבטל רגע אחד לכך האשה עובדת את בעלה שיעסוק בעלה בתורה לכך נתן ממשלה באיש ומי שמשועבד יומם ולילה אינו יכול לקבוע זמן לאחרים (ב) לכך מצות עשה שהזמן גרמא אין האשה חייבת הרי אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת כי התורה רחבה וארוכה מאד ואם[ג] זיכית הרבים ובא מעשה עבירה לידך ונתגברת ליצרך אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך לא עזבוך לחטוא שזכיתה את הרבים או יש שלא זיכה ומתגבר על יצרו מפני כי אחר כך יזכה את הרבים לכך קודם לכן לא עזבוהו להטוא כי גלוי לפניו מעשה האדם ולמי יגלה סודו ויש שעתיד לזכות או טעמי תורה ידע ולא עזבוהו לחטוא (נ) (בראשית ו נ) בשנים הוא משה יתן תורה למ' יום לכך מ' יום מבול לכך היו שניו ק"כ שנים (ד) וכן (ה) יאשיה שמו וכתיב (ירמיה א ה) בטרם אצרך בבטן ידעתיך ובטרם תצא מרחם הקדשתיך (ו)

ב) מ"ל בגימוטריא. ג) כעין זה לעיל סי' תמל"ה. נ) שב"ל.

האויל. (יב) צ"ל והזהר מן הדבור הרע. (יג) שם שער י"ב.

תתרי. (ב) ילקוט שמואל סי' קמ"ז.

תתריא. (ב) אבות פ"ב מ"ז. (ג) כן כתב מוהר"י אנטולי בספרו מלמד התלמידים פרשת לך לך (ליק תרכ"ו דף ט"ז א'): שהיא פטורה מכל מצות עשה שהזמן גרמא כי אילו היתה מרודה לעשות המצות בזמן היה הבעל בלא עזר בזמנים ההם והיתה קטטה גופלת ביניהם ותסור הממשלה המכוונת שהיא לתועלתו ולתועלתה, ודבריו אלה הביא הכלבו סי' ע"ג, וכן כתב האבודרהם מדעת עצמו, ומקור דבריהם הוא מה שאמרו בכבוד אב בקידושין ל' א': אשה אין סיפק בידה לעשות מפני שרשות אחרים עליה. (נ) חולין קל"ט ב'. (ד) צ"ל כדכתיב: והיו ימיו מאה ועשרים שנה בראשית ו' ג'. (ה) צ"ל בירמיה כהיב בטרם כו'. (ו) נדה ט"ז ב': ואילו צדיק ורשע לא קאמר.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אעפ"כ אינו רוצה מלאך להגיד מפני מדת הדין שלא יאמר כבר נזדת עליו מה יועיל לנסותו:

תתריב.ב) **אדם** שויכה את הרבים ולימד את העם ועשה עבירות לא ינן מפורענות הבאים תדע משלמה המלך שאין וחיקר ותיקן (א) ורצו למנותו עם שלשה מלכים שאין להם חלק לעולם הבא אלא שירדה האש לכך לא יהא גם רוח ולב המזכה שיאמר שיעשה חפצו כי לא יועילו מחשבותיו שאמר זכיתי וכל המזכה וחילל שם שמים הרי כנגד הזכות ושויכה:

תתריג.ג) **אמרינן** בתנחומא (א) אמר אברהם לפני הקב"ה רבונו של עולם איני זז מכאן עד שתשבע לי שלא תנסיני שמא חם ושלום לא שמעתי לך והייתי מאבד כל מה שיגעתי כל ימי אמר ר' יוחנן אמר לו הקב"ה שלא [דף צ"ר] ינסהו לעולם עוד. יסורין שבאו על איוב היו ראויין לבא על אברהם (ב) שנסמך לפרשה את עוץ בכורו זה איוב שנא' איש היה בארץ עוץ איוב שמו הרי משמע מי שזכה ואחר כך חטא שאין זכיותיו לכלום חשובין (ג) ובסוף יומא משמע שלא אבד זכיותיו ומה שכתיב (יחזקאל יח כד) כל צדקותיו וגו' לא תזכרנה זהו בתוהא על הראשונות ואברהם אמר שאם חם ושלום לא שמעתי בעקידה הייתי מאבד כל מה שיגעתי כל ימי פירושו של זה הדבר לא שהיה מאבד הכל לגמרי אלא שזה העון שקול כנגד כל הזכיות ויכריע את כל זכיות שהרי נתנו לו לעת זקנתו בן וביד הקב"ה להמית ולהחיות ויאמר למה לא חשבתה אם תעברו על מצוותי אמית את שניכם מוטב ימות יצחק במצוה ולא במרד ועוד יותר חילול שהקב"ה מגן צריך בידיך ותאמר מדת הדין איה הסידותו שכל מה שעשה הכל מיראה ואין לו שבר ועוד הבריות היו מרננות עליו לזה שמיראה עשה עשית כל הניסים להוליד בן ולמנן צריו בידיו הרי שהיה צדיק הקב"ה אם לא היה עומד אברהם בנסיונו של עקידה לשלם לו רעה ולנכות הזכות והטובה שמסר צריו בידיו ושנתן לו בנים אז ישים הזכיות שעשה אברהם כנגד הניסים שעשה לו נמצא שעל הראשונות אין לו כלום וזהו שאמר אברהם שאם לא שמעתי לך היתי מאבד כל מה שיגעתי כל ימי:

תתריד.ג) **יראת** ה' טהורה (תהלים יט י) אותה יראה שאין בה הרהור עומדת לעד כשבא חטא לידו ויכול לחטוא ויצרו מתגבר עליו ותוקפו ומוצא מקום ישעה בלא יראת אדם ובלא בשת ועוב בשביל הקב"ה וכן עשה הרבה פעמים ואחר כך תוקפו יצרו עד שחטא יש לו שכר על הראשונות ואם מתחרט ותוהא על הראשונות אין לו זכות על שעצר יצרו מתחלה:

תתרטו.ג) **למה** כתיב (בראשית יז ז) ביני וביניך בברית מילה (א) לפי שצריך האדם להסיר ממנו הרהור עבירה כאילו אין לו ערוה שנאמר (קהלת ג כא) רוח בני האדם העולה היא למעלה כל היום אין להרהר אלא מרצון מעלה והרי יהא בלא הרהור (ב) כעליונים שאין ביניהם תאוה רק לאשתו יבא לקיים פריה ורביה

ב) סנ"ב. ג) סנ"נ. ג) סנ"ר.

תתריב. (ב) סנהדרין ק"ד ב'.

תתריג. (ב) פרשה ויירא, ובבראשית רבה פנ"ו ובמדבר רבה פי"ז. (ג) שם פרשה נ"ז. (ג) צ"ל בסוף פ"א דקדושין מ' ב'.

תתרטו. (ב) מדברי דבנו נראה כי מסכים לדברי הרמב"ם ע"ד המילה שכתב במו"נ פמ"ט לשלישי: וכן המילה אצלי אחד מטעמים למעט המשגל ולהחליש זה האבר כפי היכולת עד שימעט במעשה הזה, ור"י אנטולי בספרו המלמד כתב בפרשת לך לך: ובזה היה כונת המצוה להסר התאוה לא בטל פעל הכלי ההוא כו' כי לא יחפוץ השם בהשחתת העולם. ומקור דבריהם ממדרש תדשא ח': לפיכך ניתנה ברית מילה בערוה שתהא יראת המקום מונעה לעשות חטא. (ג) שבת פ"ט א': יצר הרע יש ביניכם?

www.daat.ac.il * דעת - אתר לימודי יהדות ורוח

בצינעא[ה] כשאדם בסתר לבדו יחשוב על כל דבר אילו היה עושהו בגלוי אם היה מתבייש מבני אדם אל יעשהו בסתר (ג) כל הנדול מחבירו יצרו גדול מחבירו ונכשל על כל עבירה ועבירה קטנה בדבר שחבירו לא היה נכשל בנון (ד) רבינו הקדוש שלא ריחם על העגל לקה י"ג שנים בייסורין לכך ישים אדם ללב ואם היה על העגל כך מי שלא ירחם על האדם איך דינו אם לא ילקה בזה העולם ילקה באותו עולם[ז] וכלב שאינו נושך בני אדם ובא לבית אם חפץ לנרשו ינרשהו בשבט אבל לדחוק אותו בחוץ בדלת ביציאתו ולעוררו זה לא יתכן:

תתרטז. ועל פת לחם יפשע גבר (משלי כח כא) זה שאמר הכתוב (תהלים נ ג) וסביביו נשערה מאד (א) כחוט השערה הקב"ה מדקדק סביביו (ב) לפי שלא נתן יהונתן פת לדוד נהרנו נוב עיר הכהנים ונענש יהונתן על זאת שנהרג עם שאול אביו אע"פ שיהונתן היה ירא להביא לחם לשדה שלא יודע פן יסתכן דוד בנפשו אעפ"כ נענש יהונתן כחוט השערה פירושו כחוט השער דק הנע לכאן ולכאן אע"פ שאין אנו רואין מי מזיז ואין רוח אנו מרגישין שמזיז אנו יודעין שעל ידי רוח דומם נגער וזו כך הצדיק שמדת הדין פוגעת בו אין אנו יודעין על איזו עבירה כי לא חטא אלא שאנו אומרים מאחר שהוא לוקה הקב"ה לא הביא על חנם פורענות עליו שנאמר (שם קמה יז) צדיק ה' בכל דרכיו (ג) ודוד אע"פ שבולמוס אחזו והוצרך לאכול הואיל והיה לו למנוע מפני שראה שם דואג האדומי מוטב שימות ולא ימסור נוב עיר הכהנים למיתה אע"פ שספק היה ונענש דוד שאומר (ד) (ש"ב כא יז) ויעזור לו אבישי בן צרויה בתפלה שלא יענש בימיו וזהו (שם קיט קכ) סמר מפחדך בשרי וממשפטיך יראתי שאילו היה יונתן מביא לחם שמא ידע הנער או אחר ויגיד לשאול כי דוד בשדה וימית אותו ואז יענש יונתן מן הדין ועתה שלא הביא נענש על גילגול דוד וכן אני מה היה לי לעשות לכך סמר מפחדך בשרי וממשפטיך יראתי אבל כשאני אומר שעל כל דקדוקים אתה דן כל שכן שמדת טובה מרובה שכל דקדוקיה [ע"ב] תשמור וזהו שנאמר (ישעיה סב יא) הנה שברו אתו ופעולתו לפניו וזהו שנא (תהלים קיט נב) זכרתי משפטיך מעולם ה' ואתנחם:

תתריז. ג) **שורש** (א) יראת ה' כשאדם מתאוה לדבר ועזב את יצרו בשביל יראתו את ה' ולא שירא מפורענות או בשביל הנאת העולם הזה או מפורענות העולם הבא אלא ירא פן לא יהיה תמיד תמים וזהו (בראשית כב יב) כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה באהבת הקב"ה[ו] וכן כשבאה מצוה לידו וקשה עליו לעשותה ואע"פ שקשה עליו ביותר עושה אותה כנון אברהם בעקידת יצחק וכתיב כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה והלא קודם שבראו הוא ידע שנאמר (ירמיה א ה) בטרם אצרך בבטן ידעתיך ובטרם תצא מרחם הקדשתיך אלא כך אמר לו לא אנסה אותך עוד כי זה גדול מכל הנסיונות כי נודע בזה הדבר כי הוא שלם בכל הדברים אע"פ שלא ניסהו בשאר דברים כי זה גדול מכולם ולו אין לומר עתה ידעתי ולא קודם אלא איני צריך לנסותך יותר כיון שבזה ניסיתיך הרי הכל בכלל וזהו (שמות

ה) ע"כ ק"י פמ"ד. ז) כפול לעיל ק"י קמ"ג ובנדפס הוס' בקי"י תכ"ע. ח) י"ג בפימוש. ד) ע"כ.

(ג) סוכה נ"ב א'. (ד) בבא מציעא פ"ה א'.

תתרטז. (ה) בבא קמא נ' א'. (ב) סנהדרין ק"ד א' ילקוט שמואל רמז ק"ל. (ג) לא מצינו שאחזו לדוד בולמוס רק מצינו ביומא פ"ג ב' שאחזו למצרי בולמוס והאכילהו דוד מיני מתיקה, אבל בירושלמי יומא פ"ח ה"ח אמרו: כשאכל דוד ברעבון אכלן ופירש המפרש שאחזו בולמוס. (ד) סנהדרין צ"ה א'.

תתריז. (ה) בנדפס: החסידות.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

יח יא) עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים אין צריך לנסות עוד שום אלוה ויוסף אמר (בראשית מב יח) את האלהים אני ירא קשה עלי מאד שאתם מרגלים ויש לי לעזוב אתכם אבל שהנחתם את בניכם ברעבון אם לא תביאו להם מה יאכלו וכן (מ"א יח ג) ועובדיה היה ירא את ה' וקשה עליו פן ינידו לאיזבל ויהרגוהו אבל בשהוא אומר (ויקרא כה לו) (ב) ויראת מאלהיך דבר המסור ללב אבל (דברים ו יג) את ה' אלהיך תירא (תהלים לד י) יראו את ה' קדושיו(ס):

תתריח.ג) **משה** ודוד היו שוין (א) משה מלך מ' שנה וכן (ב) דוד משה הושיע ישראל וכן דוד משה (דברים לג כא) צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישר' וכן דוד עשה צדקה ומשפט שנאמר (ש"ב ח טו) ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו (ג) משה אמר (תהלים צב א) מזמור שיר ליום השבת (שם שם טו) להגיד כי ישר ה' צורי ולא עולתה בו ולפי שאמרו למשה רבינו למה תמות בלא עתך הלא מאדם הראשון עדיך כל אבותיך היין יותר ממך אמר להם (דברים לב ד) הצור תמים פעלו להגיד כי ישר ה' צורי ולא עולתה בו ממנו ילמדו הדורות לי לא נשא פנים כל שכן לאחרים ובשאר דינים היה יכול לדונו אלא במשה עשה ניסים (ד) ובמשה לקה ולמה מת משה פחות בשנים מכל אבותיו מארם הראשון אמר להם לישראל מה שאמרתי לכם (שם ל כ) הוא חייך ואורך ימיך לא כתבתי אלא בעולם שכולו ארוך שהרי מי עסק בתורה ונצטער בה יותר ממשה הכל למדו ממנו ועל ידו נתנה תורה וקיצר ימיו וכן בכיבוד אב ואם כתיב אריכות ימים ומאדם הראשון עד יוסף לא קיצר ימים כיוסף להודיע שאורך ימים שבתוב בכיבוד אב ואם לא דבר אלא על עולם הבא ודוד קיצר ימים מאבותיו להודיע כי הכל מדבר לעולם הבא. מזמור(ג) שיר ליום השבת משה רבינו אמרו וסופו צורי ולא עולתה בו לומר (ה) שמת משה בשבת והצדיק עליו את הדין ולמה מת משה (ו) ודוד בשבת כדי לקיים (ש"ב ז ט) ועשיתי לך שם גדול כשם הגדולים אשר רמוז משה. כשם הגדולים (ז) שהמפטיר קורא בתורה ומפטיר בנביאים ומברך מגן דוד (ח) משה נתן ה' ספרים ודוד ה' ספרים בספר תהלים לפי שהיתה תורת משה בימיו (ט) שתיקן משמרות וצוה לשלמה לקיים התורה (י) ועמרם וישי מתו בעטיו של נחש. ולפי שבמזמור שיר ליום השבת סופו להגיד כי ישר ה' לכך אומרים בשבת צדוק הדין ולפי שמשה רבינו קיצר ימים מאבות ובשבת מת ובן דוד לכך אומרים (תהלים קיט קמב) צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת

ס) כפי הנלמד מכאן כאן דבר מה כי נמלמ פה כמפי סומים סלקוס. ג) סכ"ס. ג) סכ"ס.

(ג) ב"מ נ"ח ב'.

תתריח. (ס) בראשית רבה פרשה ק': ושימש את ישראל ארבעים שנה. (ג) מלכים א' ב' י"א.
(ג) ב"ב י"ד ב' רש"י ד"ה וע"י משה: תפלה למשה וכל אחר עשר מזמורים כסדרן, ומדרש רבה בראשית פכ"ב: ובא משה וחידשו על שמו ופירקי דר"א פי"ט ומדרש שוח"ט פרשה צ"ב ובילקוט תהלים רמז תתמ"ו: להגיד כי ישר ה' אמרו לו למשה מי עשה לך שלא ליכנס לא"י כו'.
(ד) במדבר כ' י"ב. (ה) בזהר תרומה קנ"ו א': דנעלין תרעי דבי מדרשא בשבת במנחה משום דבהאי שעתא נפטר משה רבינו, ובתוס' מנחות ל' א' ד"ה מכאן: מת שנוהגין לומר צדוק הדין בשבת במנחה פירש רב שר שלום גאון (הוא בתשובות הגאונים שערי תשובה סי' ר"כ) על שנפטר משה רבנו באותה שעה, וכן כתב השבלי הלקט סי' קכ"ו: מפני שמסורת בידנו מאבותינו שמשה רבנו ע"ה נפטר בשבת במנחה, ובתשובות הגאונים ליק תרכ"ד סי' ז': במנחה בשבת מתו למגרם תלמוד ואבות. אבות אין תלמוד לא מפני שאמרו במנחה בשבת נפטר משה רבנו וכו' ובכלבו דין מ' הביא משם הר' נתן ז"ל: האומר שנפטר משה רבנו ע"ה בשבת ולכבודו אנו עושין אי אפשר להיות כו'. ועוד הא כתוב בו בן מאה ועשרים שנה אנכי היום אלמא ביום שבת (צ"ל שמת) היה כותב הרי לא היה שבת ויעויין ט"ז או"ח סי' רצ"ב סק"ב. (ו) שבת ל' א' ויעויין חגיגה י"ז א, תד"ה א"ל עצרת. (ז) פסחים ק"ז ב' יע"ש. (ח) מדרש שוח"ט תהלים מזמור א': משה נתן לחם חמשה חומשי תורה וכנגדם נתן להם דוד ספר תהלים שיש בו חמשה ספרים. (ט) תענית כ"ז א'. (י) בבא בתרא י"ז א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

בעולם שכולו ארוך השכר (שם לו ז) צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה שדקדק עם משה ודוד.

תתריט.ו) כי מפני הרעה נאספ הצדיק (ישעיה נז א) כגון (א) בנו של ירבעם הרי מעלה על ירבעם באילו המית את בנו ונפרעין ממנו עונותיו ועונות בנו שנספה בנו בלא משפט ומעלה עליו כאילו אמר הקב"ה שקיבל לו מיתה כשבילו ונותן חלקם לו לכך (ב) הצדיק תהלת הפסוק וסופו:

תתרכ. (א) **בפרקים** דר' אליעזר אמר (בראשית כד ב) זקן ביתו של אברהם היה אליעזר עבדו וכתבו [דף צ"ה] עבד עולם וכשנמל חסר ליצחק הוציאו לחירות ונתן לו הקב"ה שכרו בעולם הזה כדי שלא יהא לרשעים שכר טוב לעתיד לבא והעמידו למלך והוא עוג מלך בשן (ב) ר' יוסי אומר שבעת ימי המשתה אנו לומדים מיעקב אבינו שעשה שבעת ימי המשתה ושמחה ולקח את לאה ועוד הוסיף שבעת ימים אחרים ועשה שמחה ומשתה ולקח את רחל שנאמר (שם כט כב) ויאסוף לבן את כל אנשי המקום ויעש משתה אמר הקב"ה נמלתם חסד עם יעקב עבדי אתן את שכרכם לבניכם כדי שלא ניתן להם שכר טוב לעולם הבא שנאמר (מ"ב ה א) כי בו נתן ה' תשועה לארם (ג) ורבי ג) אלעזר ביקש לר' צדוק אביו ליתן שכירות לרוסא שלא יהא לו לגוי חלק בגן עדן שכשעושה טובה לישראל ואם לאו בעולם הבא ימעטו לישרי שיתנו לגוי משלו או נפרעים מאותו שקבל מן הגוי ומטיבין לאותו גוי בעולם הזה או בעולם הבא:

תתרכא. (א) **רבי** ירמיה אומר מניין אתה אומר אפילו גוי העוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול ת"ל (ויקרא יח ה) אשר יעשה אותם האדם וחי בהם (ב) וכן הוא אומר (ש"ב ז יט) וזאת תורת האדם כהנים לוים וישראלים לא נאמר אלא האדם וכן הוא אומר (ישעיה כו ב) פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים כהנים לוים וישראלים לא נאמר אלא גוי צדיק וכן (תהלים לג א) רננו צדיקים בה' וכן השיבה ה' לטובים הא אפילו גוי ועוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול בשבעה ג) מצות שנצטוו לבני נח (ג) והזהר ממעותו שטעותו אסור ותשיב לו אבידה שלו ואל תזלזלו אלא תכבדהו יותר מישראל שאינו עוסק:

תתרכב.ד) **והיו** לאותות ולמועדים ולימים ושנים מה טובה עושה שמש ללבנה שמלביש אותו זוהר שהרי לעולם הלבנה יש לה זוהר כלפי החמה שהחמה זורחת עליו דרך קנה חלול כך כשנכנסת הלבנה בעוגל שבקנה בעובי הרקיע או היא שלמה. וכך הצדיקים כשהן בגדולה

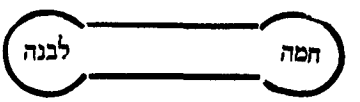

אל יתנו בשת לצדיקים אלא יתנו להם גדולה וינהגו בהן כבוד ואל ישב בינים בבשת וכתיב (תהלים קמב ח) כי יכתירו צדיקים:

ו) מכ"ו. ז) מכ"ז. ח) מכ"ח. ט) מקכ"ב. י) מקכ"ג.

תתריט. (ו) מלכים א' י"ד י"ג. (ז) הוא הפסוק בישעיה נ"ז א'.
תתרכ. (ו) פרק ט"ז. (ז) שם שם. (ג) מדרש איכה פסוק היו צריה לראש
תתרכא. (ו) סנהדרין נ"ט א' ע"ז ג' א' ב"ק ל"ח ב' ולפנינו במקומות אלה ר' מאיר ויעוין תוס' יבמות ס"א א' ד"ה ואין: ולפי ספרים דגרסי' התם ר' ירמיה, ובאמת מציגו לר' מאיר שאמר אפילו "גר" המתקהל כיעקב הרי הוא חשוב כאנשי כנה"ג מדרש שוח"ט, ואם נוסף לזה מה שר' מאיר צוה לומר בכל יום ברוך שלא עשני גוי כנחות מ"ג ב', ויודעים אנחנו כי ר"מ היה כמשפחת גרים גיטין נ"ז. לכן גירסת ר' ירמיה היא יותר מתוקנת וכן הוא באמת בתורת כהנים אחרי פרק י"ג. (ז) שש תיבות אלה ליתא לפנינו ובתו"כ איתא. (ג) כן כתב הרמב"ם בהלכות גזלה ואבדה: אסור להשעות את העכו"ם בחשבון בו'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתרכג.ס) יש מתפלל ונענה יש מתפלל ולא נענה הרי יש שצער חבירו ועלבונו של חבירו אינו מעלה על לב זה יתכן שלא יהא נענה שהיה לו לחשוב אילו הייתי בצער של זה הייתי צריך להתפלל עלי וכתיב (ויקרא יט יח) ואהבת לרעך כמוך ומאחר שאינו מצטער בצער הצדיק לא יתכן שיהא נענה ג) לכך כל התפילות והתחינות תיקנו לומר בלשון רבים ראינו ראה נא בעניינו וכתיב (דברים יג יח) ונתן לך רחמים ורחמך המרחם ירוחם ואם לאו מה בין זה לבהמה שאינה חוששת בצער חברתה ועליו נאמר (קהלת ג יט) ומותר האדם מן הבהמה אין. שניג) צדיקים שבאין לעיר ומכבדין את האחד אותו שמכבדין יכבד לזה שאין מכבדין כדי שלא יקנא בכבודו ועוד כדי שיכבדוהו וכן חכם שבא לעיר שיש בה ירא שמים אותו צדיק וחכם צריך לנהג בו כבוד גדול ולשבחו כדי שיהו בני העיר שומעים לירא שמים שלא יאמרו הלא זה החכם לא נהג בו כבוד כמו שנהג משה רבינו ביהושע וכתיב במאורות והיו לאותות ולמועדים שהחמה נונחת את זוהר שלה ללבנה שכנגדה וכמו (א) שמואל למור עוקבא ומור עוקבא לשמואל:

תתרכד.ד) החובל בחבירו אע״פ שלא בקש החובל מן הנחבל צריך הנחבל שיבקש עליו רחמים שנאמר (בראשית כ יז) ויתפלל אברהם אל האלהים וירפא אלהים את אבימלך ואת אשתו וכן אתה מוצא ברעי איוב (איוב מב ח) ואיוב עבדי יתפלל עליכם וכתיב (שם שם י) וה׳ שב את שבות איוב בהתפללו בעד רעהו:

תתרכה.ה) אחד היה לו יהודי שונא וחלה והתענה עליו כדי שירפאהו הקב״ה אמרו לו הלא צערך כמה פעמים אמר צריכים לו רבים וכתיב (ש״ב א יב) ויספדו ויבכו ויצומו עד הערב:

תתרכו. אחד היה מלביש את בתו בבגדים חמודים ומאכילה יותר משאר בניו ומבנותיו אמרו לו והלא אמרו (א) לא ישנה אדם את בנו בין הבנים אמר לא אהיה כפוי טובה כנגדה כי לקחתי ממון עליה כי נתתיה לעשיר ובאותו ממון אני ובני ביתי חיים וראוי לכבדה יותר:

תתרכז. [ע״ב] אחד היה מושיב תלמידו אצלו אמרו לו והלא תלמידים אחרים יותר חריפים ואתה מקרב אותו יותר אמר אביו של זה גרם לתורתי שהספיק לי מזונות:

תתרכח. לאחד מתה אשתו והיו לו בנים ממנה ולקח אשה אחרת והיו לו בנים גם מן השניה ואשתו השנייה היתה טובה לורע מן הראשונה ומתה גם היא ורצו לתת לו עוד אשה וממון ולא רצה אמרו לו למה לא תקח אשה אמר אכזריות היא ותהא רעה לורע השנייה והיא היתה טובה לורע הראשונה ולא אהיה כפוי טובה:

תתרכט.ו) עני חולה ועשיר חולה ורבים הולכים לעשיר לכבדו תלך אתה אצל העני ואפילו אם העשיר תלמיד חכם כיון שרבים מצויין אצלו ואצל העני אין אדם הולך אבל אם תלמיד חכם צריך והעני צריך כבוד תורה עדיף ואם תלמיד חכם אינו ירא שמים והעני עם הארץ וירא שמים ירא שמים עדיף שנאמר (תהלים קיא י) ראשית חכמה יראת ה׳ ואומר (שם קיט ד) ואת יראי ה׳ יכבד וכתיב על ביקור חולים של עני (שם מא ב) אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה׳ וכתיב (שם שם ד) ה׳ יסעדנו על ערש דוי (שם שם ג) ישמרהו ויחיהו:

ס) מקכ״ב. ג) מחכך לעיל מקמ״ז מקי״ח מקמ״ח. נ) שכ״ח. ד) ס״ק. ה) כפול לעיל קי״ב. ו) שס״ח.

תתרכג. (ס) מועד קטן ט״ז ב׳.
תתרכו. (ס) שבת י׳ ב׳.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתרל. **מעשה** באחד שהיה מתקן מסריקות ונתעשר ונתן לו הפרנס בתו ותלה כלי אומנתו על שולחנו ועל מיטתו והפרנס ביקש ממנו שיסיר כלי אומנותו ולא רצה פעם אחת נתארח תלמיד חכם אצלו ונולד בן לעשיר ובקש מאותו תלמיד חכם לאכול בסעודת ברית מילה וביקש הפרנס לחכם שיבקש לעשיר להסיר כלי אומנותו אמר העשיר אני חולה כלי אומנותי לפני כדי לזכור החסד שעשה לי הקב"ה ואני מודה ומשבח להקב"ה שעשה לי הטובה ונתן לי העושר שלא יתגאה לבי עלי אמר לו אותו החכם תהא עליך ברכה שתלית כלי אומנותך לזכרון:

תתרלא.(ס) יש דברים אם תחמיר על האדם לא יעשה המצוה כגון זה: מעשה בחסיד אחד שלא היה רוצה לינע בבשרו כשקרצתו כינה שמא ימצא לו כינה או פרעוש והיה לו מיאום והיה הולך תפיליו ואחר כך נוגע ולקח המאכולת ונוטל ידיו ומניח תפילין וכשהיה הולך לפני זקנים לא כופף קומתו כי אמר איך אשתחוה בעוד תפילין עלי ועוד אמר איך אראה באשתי או איך אדבר עמה בעוד שם שמים עלי ואמרו מאחר שצריכין כך פרישות לא נוכל לסבול ולא הניחו תפילין אמרו לאותו חסיד הרי בטלתה אותם מן המצות בחומרות שלך אם כן איך תשליך הניע מחוטמך בעוד שהתפילין עליך אלא (א) לא ניתנה התורה למלאכי השרת ועוד (קהלת ז טז) אל תהי צדיק הרבה ואל תתחכם יותר ועוד אם רצית להיות פרוש בהם לא היה לך לגלות לאהרים ואותו חסיד לא היה מנשק את בניו אלא כשהיה שמח לדבר מצוה ולבו שמח באהבת הקב"ה היה מנשקם בפיהם כדי שמחשבתו תיכנס בלבם אמרו לו לפי דבריך תהרהר ביראת שמים בשעת ביאה שיהו בניך צדיקים אמר להם ברבות התאוה יהיו בנים צדיקים והרהור מבטלין התאוה ובניו מנשקין ידיו ורגליו וברכיו על שם (בראשית כז כו) גשה נא ושקה לי בני:

תתרלב. **אל** תהי צדיק הרבה כגון שיהודי עומד (א) בבית ע"ז ורוצים להרוג אותו ואמר לא אכנס בבית ומצינו (ב) ביהונדב בן רכב שהלך לבית ע"ז כדי שלא יהא אחד מעובדי ה' בין עובדי הבעל אמרו מוטב שילך לבית ע"ז כדי שלא יעבוד שום צדיק לע"ז מיראה ועוד כדי שלא יהרג הצדיק אע"פ שעושה מיראה הוא עובר:

תתרלג. **אל** תהי צדיק הרבה שאם יש צדיקים יותר ממך וכאתה לעשות דבר ורע בעיניהם מאחר שהם חסידים ממך וגם חכמים כמוך אתה (משלי ג ה) אל בינתך אל תשען (שם יב טו) דרך אויל ישר בעיניו וכתיב (מ"א כ לה לו) ואיש אחד מבני הנביאים אמר אל רעהו בדבר ה' הכני נא וימאן האיש להכתו ויאמר לו יען אשר לא שמעת לקול ה' הנך הולך מאתי והכך האריה:

תתרלד. (א) **ומעשה** ביוסף הכהן שמאוזהו אחיו וכו' וכן (ב) ר' חייא בר אבא בתלמוד ירושלמי טמא [דף צ"ן] כשמת רבו ונשיא ואמרו (ג) לא פסעתי לפני מי שנדול ממני ואם אינו רוצה ומפציר שילך לפני מי שנדול ממנו וצער יש לו פן יחשדוהו הקטן יקבל שכר למה לפי שברצונו אינו הולך לפניו ומצטער ובין יצטער ובין לא יצטער מתבייש הוא והנדול המפציר בו לא בטוב הוא

ס) סמ"ג.

תתרלא. (ס) ברכות כ"ה ב'.

תתרלב. (ב) ר"ל שרוצים להרוג אותו שהוא בבית ע"ז ואחד יכול להצילו ואינו רוצה ליכנס לבית ע"ז להצילו. (ב) מלכים ב' י' כ"ג.

תתרלד. (א) זבחים ק' א' שמחות פ"ד. (ב) צ"ל כד דמך ר' יהודה נשיאה ר' חייא בר אבא דחף לר' זעירי בי כנישתא דגופני דצפורין וסיאביה והוא בירושלמי ברכות פ"ג ה"א. (ג) מגילה כ"ח א' ולפנינו: לא צעדת.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

עושה (ד) ואמר ר' יוסי יודע אני בעצמי שאיני כהן ואם יאמרו לי חבירי עלה לדוכן הייתי עולה וכן (ה) רב הפציר בשמואל שהיה הולך לפני רב לפי שקללו ומכל מקום אל יכבד אדם את חבירו בדבר שיודע שחבירו עצב שמפציר על אותו דבר אע"פ שהוא שבח כי רצונו של אדם הוא כבודו (ו) וכן לכיבוד אב ואם (משלי ג ז) אל תהי חכם בעיניך לומר אשנה ממה שאמרו חכמים כי איש אחד היה לו מזוזה בימין ביאתו והיה עשוי כשפתח הדלת היה פונה אחריו כלפי מזוזה אמר מוטב שאתקן המזוזה לצד שמאל אמרו לו אל תהי חכם (שם שם) ירא את ה' וסור מרע מאשר רע בעיניו ובעיני חכמים שאמרו (ז) מזוזה בימין ביאתך.

תתרלה. הנה אמרו (א) הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו אבל אם מתבייש בה אל יודיעו וכן דבר מצוה (ב) שמצות לא ליהנות ניתנו כמעשה בחסיד אחר שהיה מעיין תדיר בטליתות בבית הכנסת איזה נקרע או ניתק חוט והיה תולה בה ציצית ומצייצה כהלכתה לפי שוכין לאדם שלא בפניו.

תתרלו.ג) **מעשה** בחסיד אחר שהיה נושא תפילין וציצית כל היום ובשמת שמעו שבני מעלה הספידו (דברים לג כא) צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל שהיה מזכה אף אחרים (א) לעולם יהא אדם ערום ביראה ודעת דעתו לאביו שבשמים לדבוק במצותיו ולקרב את הבריות ואדם שעני יעשה מצות בנופו והקב"ה מטיב לאחרים בזכותו מעלה עליו כאילו עשאן ושכרו כפול לעתיד לבא.

תתרלז. **כתיב** (תהלים קיט סג) חבר אני לכל אשר יראוך וכי אפשר להיות חבר לכל העולם יש שלא היו מכירים את דוד ודוד לא היה מכירם אלא לפי שהפסח היה נשחט לני כיתות וכנגד נ' (תהלים קטו ד יג יז) ובשם ה' אקרא בהלל והיה דוד בוחר לו יראי ה' לכת שלו וכל קרבן שהיו יראי השם מביאים היה מתחבר עמהם וזהו (שם טו ד) יראי ה' יכבד וכל שהיו יראי ה' עושים דין או הוראה וחריפי רשעים מעידין ומורים לרעה מאסור מותר ומטמא טהור והיו שולחים לדוד ומתחבר להם דוד להסכים עם יראי ה' בכתביו וכתיב (תהלים נ ה) אספו לי חסידי כורתי בריתי עלי זבח וכתיב (שם קא ו) עיני בנאמני ארץ לשבת עמדי (א) ועוד לעתיד לבא בנן עדן יתחבר דוד עם כל יראי ה' וכן יש יראי ה' במצוה אחת ובמצוה אחרת אינו ויש בזה ולא בזה אבל דוד בכל שנאמר (ש"ב כג ה) ערוכה בכל ושמורה וכתיב (שם שם כג כד) כי כל משפטיו לנגדי וחקתיו לא אסור ממנה ואהיה תמים לו דוד זיכה את כל יראי ה' בהלל את ה' ואמר (ב) יהי חלקי עם מי שאומר פסוקי דזמרא בכל יום וכתיב (תהלים כב כד) יראי ה' הללוהו הרי חלקו עם הכל וזהו (ישעיה נג יב) לכן אחלק לו ברבים מכאן כל המזכה את הרבים ואותן מוכים אחרים הרי כל הזכיות עד סוף כל הדורות כאילו המזכה עושה את כולם וכאילו חבר לכולם ומי שמסית כל הדורות כן לרעה וכן לטובה וזהו חבר אני לכל אשר יראוך.

תתרלח.ג) **כתיב** (תהלים קיב א) אשרי איש ירא את ה' במצותיו חפץ מאד ואינו אומר אשר במצותיו יעשה אלא במצותיו חפץ מאד כי יש אדם שכל תאות נפשו לעשות המצות וללמוד אלא שטרוד במזונות ויש לו עול בית

ב) מקכ"ד. ג) פק"נ. נ) מקכ"ו.

(ד) שבת קי"ח ב'. (ה) ב"ק פ' ב'. (ו) ירושלמי פאה פ"א ה"א. (ז) יומא י"א א'.

תתרלה. (א) שבת י' ב'. (ב) ראש השנה כ"ח א'.

תתרלו. (א) ברכות י"ו א'.

תתרלז. (א) בילקוט שמואל רמז קכ"ד: לעתיד לבא אין לך כל מחיצה ומחיצה של צדיקים שאין דוד עומד על גבם. (ב) שבת קי"ח ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ואין לו השגת יד לעשות המצות אלא חפץ מאד במצותיו של הקב"ה וכיון שחפץ מאד מתפלל שימציאם הבורא לידו ועוד במצותיו חפץ מאד זה שמוסר את נפשו ואת יקרו עליהם יש לו בושת שמביישין אותו עליהם ואעפ"כ סקיימם ומהדר מצות במטונו ומזכה את הרבים.

תתרלט.ב) **אשרי** איש ירא את ה' במצותיו חפץ מאד למה אמר דור מאד כי זה מאד כשאדם צעור מאד ואף על פי כן עוסק בצרכי שמים וכן בצרכי חבירו.

תתרמ. ג) [ע"ב] **אשרי** איש ירא ה' במצותיו חפץ מאד וכתיב (תהלים א ב) בתורת ה' חפצו ולא נאמר מאד הרי במצות חפץ מאד מבתורה כיצד מי שהיה עוסק לעשות מַצות ואם באותה שעה שהיה עוסק במַצות יעסוק בתורה שמא ישכח ויבא הבצק לידי הימוץ וקרוב לזה אם מנקר בשר ומיד שולחו מידו וכן בכל מצות ניוצא בו שהרי כתיב (א) (בראשית מה כד) אל תרגזו בדרך וכל שכן בדבר מצוה.

תתרמא. כתיב (תהלים קיט ס) חשתי ולא התמהמהתי לשמר מצותיך לא היה צריך לומר אלא חשתי לשמור מצותיך ובשביל שהיה צריך להתחיל בחי"ת לא היה כותב תיבה על חנם אלא כך אמר חשתי ולא התמהמהתי כשתעלה בלבי מחשבת מצוה לא התמהמהתי וכשיעשנה יהישנה יעשנה בזריזות שנא' (בראשית יה ו) וימהר אברהם האהלה אל שרה ויאמר מהרי שלש וזהו (תהלים קיט נט) חשבתי דרכי וסמך אחריו חשתי ולא התמהמהתי ואם סנעני אדם לדבר עמי על צרכי לא התמהמהתי שידבר עמי חשתי לשמור מצותיך ולא התמהמהתי היה צריך לומר אלא כך אמר לא איחרתי מלשמור מצוה בעונתה תפילה בשעתה וכל מצוה בעונתה ובעתה.

תתרמב.ג) **כתיב** (קהלת ד ט) טובים השנים מן האחד אינו דומה זכות של צדיק אחד לזכות של צדיקים (שם שם) אשר יש להם שכר טוב בעמלם (שם שם יב) ואם יתקפו האחד שאם תבא פורענות על המשפחה וכות שניהם עומדת ומבטלת אותה (א) שאם היו שלשה צדיקים צדיק ובן צדיק ונם השלישי בן בן צדיק ודור רביעי רשעים אמור להם לא אמר שלמה לא ינתק אלא (שם שם יב) לא במהרה ינתק (ג) אפילו פוסקת היא חוזרת שנאמר (ישעיה נט כא) לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם שוב אין תלמידי חכמים פוסקים ואשר רואה שפוסקין ד)לפי שנתחתנו באותם שאין צדיקים או באותם שאין בני תורה (ג) ורוב בנים דומים לאחי האם.

תתרמג. ראה כמה נדול קידוש השם כי אמר אליהו (מ"א יז א) אם יהיה ונו' טל ומטר כי אם לפי דברי ולמה לא חשב שמא ימותו צדיקים אלא חשב מוטב שיתקיים (דברים יא יז) ועצר את השמים כדי שלא יאמרו אחאב עשה את הבעל ונשמים יורדים ואמר אליהו הרי כתיב (תהלים לד יא) כפירים רשו ורעבו אילו הכופרים בהקב"ה ואלישע למה קילל את הנערים לפי שידע שלא יצא צדיק מהם.

תתרמד. כתיב (מלאכי ג כד) והשיב לב אבות על בנים (א) הרי אליהו זכור לטוב יושב על כסא כשמלין את הילד לכך (ב) מי שנושא אשה

ב) מקנ"ז. ג) כעין לעיל סי' תמל"ז ונכנסם סי' ת"ר. ג) מקכ"ז. ד) כעין זה לקמן סי' תחכל"ג ולעיל סי' שמ"ב ופי' ב'.

תתרמ. (ב) תענית י' ב'.

תתרמב. (ב) ילקוט קהלת רמז תתקע"א: והחוט המשולש לא במהרה ינתק צדיק בן צדיק וכן הוא אומר מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך. (ג בבא מציעא פ"ח א'. (ג) ב"ב ק"ו א'.

תתרמג. (ב) פרקי דר"א פכ"ט. (ג) קדושין ע' א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שאינה הוגנת לו הקב"ה כופתו ואליהו רוצעו כי אליהו יושב ורואה כשמלין לראות מי נולד מן הגוי והוגנת והו שכתיב (בראשית לד יד) לא נוכל ונו' לתת את אחותינו לאיש אשר לו ערלה כי חרפה היא לנו ואליהו מסדר הצדיקים בגן עדן לפי מעשיהם הראויים יחד מי אצל מי כמו שכתוב במדרש שוחר טוב (ג) נכנס אליהו אצל רבי שמעון בן יוחי אמר לו ר' יהושע בן לוי חפץ לבא אצלך אמר אם לא נראתה הקשת בימיו יכנס במחיצתי הרי אליהו מושיב צדיקים יחדיו זה אצל זה הראויין להיות יחדיו והו שכתוב לנבי אליהו והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם כי בגן עדן יש שאין הבן זוכה להיות אצל האב והאב אצל הבן לתחיית המתים ישיבם להיות יחדיו ביום הדין כמו כן יעמיד הראויים והשבים יחדיו ולא יתעצב האב על שהבן אינו אצלו כי שמחת גן עדן ושמחה שנהנין מזיו שכינה משכחת כל עצבון וצער שנאמר (תהלים סח ד) וצדיקים ישמחו יעלצו לפני אלהים וכתיב (שיר ד ה) שני שדיך כשני עפרים תאומי צבייה הרעים בשושנים שבגן עדן בששון ששים שנתאמו בצביונו של הקב"ה והשוו עצמם והשוו מעשיהם לשני עפרים כמו (בראשית יח כו) ואנכי עפר ואפר (תהלים נה יד) אשר יחדיו נמתיק סוד וכתיב (מלאכי ג טו) אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו וכתיב (תהלים קלג א) הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד יהדיו המתיקו סוד ובגן עדן ימתיקו יחדיו (ישעיה סו יא) שד תנחומיה וישבע (תהלים טז יא) שבע שמחות את פניך.

תתרמה. (א) **בשבא** אליהו זכור לטוב לר' שמעון בן יוחי ואמר לו ר' יהושע בן לוי הוא בחוץ וחפץ לשאול לך הלכה אמר לו שאל לו אם לא ראה הקשת מימיו אז תביאנו וכי יש נאוה [דף צ"ז] בעולם הבא אלא כדאמרינן בסיפרי (ב) כת"ל) (במדבר ו כו) ישא ה' פניו אליך וכתיב (דברים י יז) לא ישא פנים הא כיצד ישא פנים בעולם הזה ואפילו מן החיים למתים (ג) כי בקש שמואל והכניסו את לוי בישיבה שלמעלה (ד) ומשה רבנו ביקש על יהודה עד שהיה נושא ונותן עם תלמידי חכמים באותו עולם ולא ישא פנים בעולם הבא כי לפי מעשיו ישימוהו השוים במעשיהם (ה) כי אין צדיק יבול ליכנס במחיצת צדיק חבירו אלא ברשותו ושוה לו ולא מפני נאוה אלא מפני שאין משוא פנים בדבר שהאב אינו יכול להכניס את כל זרעו במחיצתו ואין האב יכול לומר תנו מחלקי לבניי ואעפ"י (ו) שאמר ר' יוחנן אני אכנים את אחר במחיצתי וכיבה את האש והביאו הרי על פי מעשים שידע ר' יוחנן שאחר זכה בדברים והיה מזכירם למעלה ראוי להכניסו על ככה ועל ככה3) (ז) וכן ר' חנינא בן תרדיון לאותו שהשליך עצמו באש אבל בלא מעשים לא יוכל האב להכנים את בנו (ח) ואין אדם יכול לקנות חלק חבירו שבעולם הבא שנא' (חני ב ח) לי הכסף ולי הזהב וכתיב (ויקרא כה כג) כי לי הארץ וכתיב (איוב מא ג) התחת כל

ב) ספ"ס. 3) ע"כ, עוד לפ נפלס הסימן.

(ג) מזמור ל"ו.

תתרמה. (ב) כתובות ע"ז ב' ומדרש רבה בראשית פרשה ל"ה. (ג) נשא פיסקא מ"ב. (ג) ברכות י"ח ב'. (ד) בבא קמא צ"ב א'. (ה) בבא בתרא ע"ה א': כי על כל כבוד חופה מלמד שכל אחד ואחד עושה לו הקב"ה חופה לפי כבודו. ובמדרש רבה ויקרא פרשה כ"ה: עתיד הקב"ה לעשות צל וחופה לבעלי מצות אצל בני תורה בגן עדן, וייעוין שם, ובבא מציעא פ"ח ב': באתר דזקוקין דנורא ובעירין דאשא מאן מעייל בר נפחא לתמן. (ו) חגיגה ט"ו ב'. (ז) עבודה זרה י"ח א'. (ח) הר"מ אלשקר בתשובותיו סימן ק"א הביא תשובת רב האי גאון ע"ד אחד שנתן לאדם על מנת שיקרא בתורה ותהיה זכות הקריאה לו וכו' תשובה כך ראינו כי דברים אלו דברי הכל שאין לסמוך עליהם ואין יעלה על הדעת כי שכרו של זה של מעשים טובים שעשה זה לזה כו' אבל מי שנותן שכר למלמד ללמד לאחרים מה שהן צריכין יש לו שכר גדול בכך ע"כ. וייעויין סוטה כ"א א': הלל ושבנא אחי חוו הלל עסק בתורה שבנא עבד עיסקא לסוף אמר ליה תא נעבוד וניפלוג יצתה בת קול ואמרה אם יתן איש את כל הון ביתו וגו' ויקרא רבה פכ"ה, במדבר רבה פי"ג: זבולון ויששכר שניהם היו טטלין שכר

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

השמים לי הוא וכמה יקנה העולם הבא בדבר שאינה תלויה בידי שמים היא היראה יתן לו האדם משלו והקב"ה יתן לו משלו וקודם המעשה יכול האדם לקנות עולם הבא כנון תלמיד חכם עני ואינו יכול לעסוק בתורה ובמצות מפני שטרוד במלאכתו ואם הוא עשיר אומר לו תן לי חלק עמך אני אתן לך מזונות ואעשה כל מלאכתך וכל מחסורך עלי על מנת שתתן לי שכר לימודך החצי אבל בלא טורח העשיר ובלא דבר אינו יכול לתת לו כלום ושמעון אחי עוריה עשה בשרחו אף אחיו של הילל רצה לעשות כן ולא קיבל עליו הילל יצתה בת קול וכו' כדאיתא במסכת סוטה (ט) זה היה בלא תנאי וכיון שזה מספיק וטורח לו מזונות בסבר פנים יפות פעמים יהיה לו יותר שאם טורחו וצערו גדול ופעמים פחות הרי שמעון בעל תורה וראובן אינו בעל תורה ולא היה שמעון מקיץ משנתו אלא שראובן עומד ומדליק לו את הנר ומכין לו כל צרכיו ושמעון עצל אלא שראובן מכין לו הכל הרי לראובן יותר חלק משמעון לפום צערא אגרא וזהו שנ' (קהלת ז יב י) כי בצל החכמה בצל הכסף אע"פ שכתבנו למעלה לי הכסף ולי הזהב הואיל ונותן אדם מהונו כדבעי ליה למיעבד הרי קונה לו חיי העולם הבא (יא) אבל כל זכיות שאדם עושה ואין ענוה עמה כמו תבשיל בלא מלח (יב) וכל ענוה שאין עמה יראת שמים כמאכל בלא תבלין כל אותן שמהרהרין ואין מבטלים הרהורם בתורה או בשאר דברים הקב"ה לעתיד לבא ישבר לבם.

תתרמו. ראה כמה חמורה שבועה ומחיקת השם שהרי כשנבעלה הסוטה כמה בעילות בעבירה לא נפלה יריכה ולא צבתה בטנה ואשת איש בחנק וכשהשביע הכהן ושתת מי המרים נפלה יריכה וצבתה בטנה אע"פ שעון שבועה אינו אלא בלאו וכן מחיקת השם והיא אינה מוחקת אלא גורמת לכן אין להשוות המצות לפי עונש שלהם וא"ת למה לא צבתה בטנה ולא נפלה יריכה בשעת הרגל עבירה אלא דין היה כשאדם גוזל שתפול ידו וכן האבר העושה העבירה מיד ללקות אלא אילו היה כן היה העולם יראים שלא לשמה כמו ניר אריות ואם תאמר ויהא כן הרי בשביל צדיקים גמורים שעושין לשמן ולא מיראת ייסורין נברא העולם הרי אם החוטא מיד לוקה לא היה ניבר מי היה עושה מיראת השם ואפילו אותם שאינם חוטאים מאהבת הקב"ה היו מונעים בעבור שלא ילקו לכך טוב צדיק אחד.

תתרמז. אע"פ (א) שענוה מביאה את האדם לעולם הבא אין ענוה נוהגת בעולם הבא כיצד מי שמשפיל עצמו בעולם הזה ויכול להשתורר כי חפצים להגביהו ויש לו מקום להתנאות ומשפיל עצמו כנון (ב) רבי אלעזר בן עזריה שירד מרצונו מנשיאותו לכבוד רבן גמליאל (ג) ובני בתירה בעבור הילל שהיה נדול בהם וכל כיוצא בהם יהיו לראש בעולם הבא ולא יוכל לומר הלא בעולם שעבר לא היינו חוששים ולהיות ראש גם בעולם הבא אין אנו חוששין להיות ראש לפי שבעל כרחו הוא ראש ואין יכול לחלוק כבוד לצדיק פחות ממנו. שני(ד) צדיקים אחד הרב ואחד התלמיד והתלמיד יותר צדיק מן הרב [ע"כ] לא יוכל התלמיד לומר אני אהלוק כבוד לרבי כמו שעשיתי בעולם שעבר כי אין משוא פנים בעולם הבא אבל ענוה יש

ד) סס"ה.

תורה ביחד כו'. (ק) כ"א א'. (י) אבות פ"ה מכ"א. (יא) בברכות ל"ד א': כל היורד לתיבה ואינו מסרב דומה לתבשיל שאין בו מלח, ויעו"ש בפירש"י. (יב) בשבת ל"א א' לענין קב של חומין, ובתנחומא בראשית סי' א': שהתורה סולתיתה ענוה וכתרה יראה, ובתנחומא פ' עקב: לא מפני שאתם מקיימים כו' אלא אני בוחר בכם מפני שאתם ענוים ויעין חולין פ"ט א': לא מרובכם ותענית ז' א': תורה אינה מתקיימת אלא במי שדעתו שפלה כו' אבל בזוהר נשא קמ"ה א' אמרו: כל מי שיש לו יראה יש לו ענוה.

תתרמז. (ד) סנהדרין פ"ח ב': איזהו בן עוה"ב ענוותן כו'. (ג) ברכות כ"ח א'. (ב) פסחים ס"ו א' ובבא מציעא פ"ה א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לצדיקים בלבם ויש שופטים בעולם וכל אחד משימים לפי מעשיו פעמים שהבן עושה זכיות יותר מן האב ותלמיד יותר מן הרב יושב התלמיד למעלה והאב למטה וכן הבן למעלה והאב למטה ואינו רשאי לחלוק כבוד לרבו וכן הבן לאביו אינו רשאי לחלוק כבוד להחליף מקומותיהם ואעפ"כ כל אחר שמח בחלקו המגיע והבן שהוא למעלה אינו מתבייש על אביו שהוא למטה הימנו וכתיב (תהלים כה ג) גם כל קויך לא יבשו יבשו הבוגדים ריקם.

תתרמה. ו) אל יהא אדם דודף אחר הכבוד כי (א) קוברת בעליה כמה צדיקים מתים כשהם ראשים מפני אותו שבא אחריו להיות ראש (ב) הניע זמנו ונדחה הראשון מפני האחרון.

תתרמט. (א) אמר ר' בון והלא אי איפשר לשני שביעית שיחול י"ד להיות בשבת ולמה נתעלמה הלכה כדי ליתן גדולה להילל אמר ר' מנא אנא שמעיה מן ר' יודן ומן כל רבנן מפני מה נוהגין בית מטן בכבוד שלא ירבו מחלוקת בישראל. שלשה הניחו כתרן בעולם הזה וירשו העולם הבא ואילו הן יונתן בן שאול ואלעזר בן עזריה וזקני בן בתירה יונתן בן שאול א"ר לא אלא אפילו נשים מאחורי הקוריין יודעות היו שדוד עתיד להיות מלך אלעזר בן עזריה תניי הוא לית ליך אלא כהדא דזקני בתירה דשדין גרמין מן נשיאותה ומניניא נשיא ורבנן דקיסרין אמרין אף ר' חנינא דציפורן לר' מנא אמר ר' יהושע בן קבסין כל ימי הייתי בורח מן השררה עכשיו שנכנסתי כל מי שהוא בא ומוציאני בקומקום הזה אני יורד לו מה הקומקום הזה כווה ומפציע בו כך אני יורד לו אמר ר' יוסי בר בון הם ושלום דהוא בעי לה אלא דהוה אמר ר' מאן יימר לי דחורן מקדש שם שמים דכוותי כדי ליתן גדולה להילל הרי מעלימין העלימו מבני בתירה איך ישפילו את הצדיקים (ב) בעבור העקידה אלא זהי העולם אחד נדחה מפני חבירו בין רשע מפני רשע בין רשע מפני צדיק בין צדיק מפני צדיק וכן כל החי אחד נדחה מפני אחר כי זה העולם כיון שבראו בשתי מדות של שמות כדכתיב (בראשית ב ד) ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים וכתיב (שם שם ז) וייצר ה' אלהים הרי שתי שמות לומר כי מראשית חקר ה' אלהים כל המעשים שעתידין כל בשר לעשות וגזר פורעניות כנגד המעשים של יצר הרע וכנגד המעשים . . . ולכך שני שמות פעמים מתגבר מדת רחמים על מדת אכזריות ופעמים אכזרית תתגבר על רחמנית לפי שצפה שעתידין לחטוא גזר שידחה אחד מפני חבירו ואז נגזר כיון שאדם הראשון חטא וגם על ידי עץ הדעת שקין הרג את הבל ולכך גזר (שם ג יח) וקוץ ודרדר תצמיח לך שבכל דור ודור יהיו בעיר ועיר אם צדיק שם יהיה גם רשע שם שמצערו ולכך יש אילו שפירותיו מתוקים ומעוטף קוצים ולכך הטובים יש רעים שמצערים אותו לפי שבשתי המדות ברא את העולם ולכך התחיל בראשית בב'. ולמה נתעלמה הלכה מבני בתירה כדי ליתן גדולה להילל הוי זה העולם משפילין אחד ומשכחין מן לבבו דברי תורה מפני כבוד אחר ואע"פ ששניהם צדיקים אבל לעתיד לבא לא ישפילו איש מפני איש (ירמיה יז י) לתת לאיש כדרכיו כפרי מעלליו ולא יוסיפו כבוד אלא כפי הראוי לו ולפי שבשני שמות יצר את העולם כדכתיב ביום עשות ה' אלהים לכך נוהגים מדת הדין ומדת רחמים בצדיקים ומדת הדין ומדת רחמים ברשעים (תהלים קד לה) יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם לפיכך לא יהיה

ו) מקנ"ם.

תתרמה. פסחים פ"ו ב'. (ג) שבת ל' א' מועד קטן כ"ח ב'.

תתרמט. (ב) ירושלמי פסחים פ"ו ה"א. (ג) שתי תיבות אלו יש למחוק.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

מדת הדין נוהגת ואם תאמר הלא כתיב (ישעיה סה כ) כי הנער בן מאה שנה ימות והחוטא בן מאה שנה יקולל והלא אין מלאך המות לעתיד (נ) כי נשחט ס) ויש אומרים כי אפילו באומות העולם לא ימות ולמאן דאמר באומות העולם ימות אם כן איך ימות בשאין מלאך המות ולכך אמר יקולל בעניין אחר לא ימות אלא דרך קללה בעניין שאמר (ד) הושיט אצבעו ביניהם ושרפם והו עליונים וזהו מלאך המות שלהם וכנגדו בתהונים כדכתיב (מ"ב א י) ואם איש אלהים אני תרד אש מן השמים ותאכל אתך ואת המשיך וזה לא [דף צ"ח] היה מלאך המות ובזה העניין יקולל וימות אע"פ שאין המלאך המות כדכתיב (ישעיה כה ח) ובלע המות לנצח ואם תאמר כיון שאין מדת פורענות ואין שם שיעשה שום פורענות אלא שם ברכה ואיך יקולל ואיך ימות ועוד והלא אין יצר הרע ועור רגע שכועם בכל יום שנאמר (שם כו ד) חימה אין לי אלא אם אין אדם נזהר בימות המשיח בגון בשוגג יאמרו ראוי אילו היה זה מזיד היה ראוי לקללו ולהמיתו ושננת תלמוד עולה זדון ויהיו נזהרין נתעלמה הלכה מבני בתירה בעולם הזה מחסרין הצדיקים בעבור אחר אבל לעתיד לבא לא יחסרו הצדיקים מפני צדיק אחר ולא ימעטו כבוד אחר מפני אחר אלא לכל אחד ואחד כפי מה שראוי לו ולא יוריד ולא ידהה אחד מפני חביבו וכל צדיק שמפרש דברי צדיק אחר כנון אמורא שמפרש דברי תנא או דברי אמורא שהיה לפניו כשמת (ה) יוצא התנא כנגדו לקבלו בסבר פנים יפות וללכת עמו ולבקש מן המלאכים להקל עליו לתיירו בפני הקב"ה ולדבר עליו טובות ואם צדיק עשה ספר ובא צדיק ועוסק לסתור כדי להראות חריפותו ולא העמיד דבריו על האמת כשמת הנה המת קובל על זה שבא לסתור דבריו בחנם.

תתרן. (א) רבי בעי משרי שמיטתא סליק ר' פינחס בן יאיר לגביה אמר ליה מה עבידיה עבדין וכו' עד אמר ליה מי שנה רבי למיכל עמי צבחר וכו' עד נתתת אישתא ואקפת עלוי אולון ואמר לרבי אמר לא זכינן למישבע מיניה בהדין עלמא נזכי נשבע לעלמא דאתי כלומר (מלאכי ג טו) ולחושבי שמו שמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה ומזה ידע שלעלמא דאתי יזכה הרי נוכל לדעת אע"פ שיש צדיק שהוא טוב ולא יזכו להיות יחדיו כיון שעשו עמו חסד פעמים שיזכה לראותו וליהנות עמו מאותו טוב כנגד מה שאותו צדיק נהנה ממנו:

תתרנא.ג) אין אדם יכול לומר הרביתי זכיותי ועשיתי טובה הרבה חפצי לקבל שכרי הכל לעולם הבא ואין יכול לומר בעולם הזה אקבל כל שכרי ולא לעתיד לבא או מקצת בעולם הזה ומקצת לעולם הבא וכן בפורענות שאין תלוי באדם תשלום זכיות ותשלום עונות אלא ביד הקב"ה הוא נותן מה שהוא חפץ בעולם הזה ובעולם הבא (א) שעושה לשמה יותר מאלף שלא לשמה:

תתרנב.ג) כתיב (ישעיה נו ה) ונתתי להם בביתי ובחומתי יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אתן לו אשר לא יכרת כתיב להם וכתיב לו לפי שדיבר יד ושם טוב יש שזוכה לשני עולמות יש צדיקים שהם עשו יחדיו זכיות כנון

ס) מחכך בנדפס פי' סמ"ם 3) סמ"ו. ג) סמ"ו.

(נ) אולי כוונתו למה שאמרו סוכה ב"ב א': לעתיד לבא מביאו הקב"ה ליצה"ר ושוחטו, והוא יצה"ר הוא מלאך המות בבא בתרא מ"ז א', ויעוין מוער קטן כ"ח ב' ובבראשית רבה פכ"ו. ובספזחים ס"ח א': עולא רבי כתיב בלע המות לנצח וכתיב כי הנער בן מאה שנה ימות הא בישראל הא בעכו"ם ובכלל אם ימותו לעתיד יעוין רדב"ז ח"ב סי' תתל"ט שהאריך בזה. (ד) סנהדרין ל"ח ב'.
(ה) בבא קמא קי"א ב': אי שכיבנא כו'.

תתרן. (ס) ירושלמי דמאי פ"א ה"א.

תתרנא. (ס) ר"ל ולא יוכל לדעת אם הרבה זכיות.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

חבירים שמתייעצים יחדיו לעשות המצות או רחוקים ומעשיהם שוים ונשמרים מן העבירה הרי אלו לומדים יחדיו לפני הכבוד שנאמר (תהלים קמט ה) יעלזו חסידים בכבוד (ישעיה כד כג) ונגד זקניו כבוד ויש צדיק שזוכה לעולם לשם אבל רוב צדיקים שנזרו למעלה שיזכרו שמו על שם תורתו ופעמים לוקה בזרע וזכרים כדי שלא יהא לו הנאה כפלים למעט מזכיותיו לכך ס) חכמים הראשונים (א) לא היו כותבים ספריהם בשמם ולא היו מניחים לכתוב את שמם על ספריהם כגון מי שחיבר תורת כהנים וסיפרי מכילתי ובריתות ומדרשים ואגדות ותיקוני העולם כגון מסכת סופרים לא כתבו בספריהן אני פלוני בן פלוני כתבתי זה הספר כדי שלא יהנה מן העולם הזה ויפנום שכרו לעולם הבא או היו ממעטין לו בעולם הזה זרעו ושם טוב מזרעו כנגד הנאה שנהנה בעולם הזה מן השם שקיבל הנאה על שמו ג) שמועטין הן מן הצדיקים שזוכין לכ' שמות לעולם כגון שזרעם קיים לעולם וגורעים שהם זרעם של צדיק שכבר קיבל שם טוב של ספריו ולכך אמרו (ב) השמה ביסורין יזכה לזרע רב וכתיב (ישעיה נג י) יראה זרע יאריך ימים לכך (ג) אמר ר' שמעון בן יוחי יבול אני לפטור את כל העולם כולו מכל יום הדין לפי שי"ג שנים היה במערה הצער שקיבל שלא היה לו נחת רוח לא מכניו ולא מאשה ואדם שסובל ייסורין ובני אדם אצלו הרי נוח לו והוא ובנו בצער במערה ומקבלין באהבה הצער ולא היו ראויין לאותו צער וקיבל מאהבה י"ג שנים ואותו זכות מהנה לכל העולם כגון (ד) ייסורין דר' אלעזר וכל העולם היו נהנין לפי כשהשטן מקטרג ואומר רבונו של עולם ראויין לפורענות וכשהצדיק בצער או בייסורין [ע"כ] שלא כדין אומר הקב"ה הרי הצדיק לוקה שלא כדין שנאמר (משלי יג כג) ויש נספה בלא משפט ואו אין למדת הדין להביא פורענות לעולם והני מילי אם ננזר פורענות היה יכול לומר קבלתי שלא כדין גם תעביר מן העולם פורענות אבל לפטור עוברי עבירה להביא בנן עדן לא אמר והא דאמר (ה) רבי פרידא שאמר אם חפץ להביא כל דורו לעולם הבא כגון שלא ינלגל עבירה על ידם ולא ימסרם ביד יצר הרע אבל יחטאו לא אמר כי אין משוא פנים בדבר וכן ו) כשיצאה בת קול בימי שלמה שכולם מזומנים לעולם הבא כדי שמחה ששמחו על חנוכת הבית להנן עליהם שלא ימסרם ביד יצר הרע שיברא להם לב טוב כמו שכתוב (ירמיה לב מ) ואת יראתי אתן בלבבם (ז) וכל מי שהיה בהספידו של רבי ראוי שלא יבא לידי עון כדי שיבא לעולם הבא אבל כשמנדין את הצדיק והצדיק חפץ לראות נקמה או העולם נפסדין כמעשה (ח) דר' אליעזר שנידוהו ולקה העולם שליש ולעתיד לבא כתיב (ישעיה סו כב) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עשה עומדים לפני נאם ה' כן יעמד זרעכם ושמכם אבל בזה העולם אין אדם זוכה לשם ולזרע אלא או זה או זה אע"פ שדור זכה לכך הראשונים לא גילו על שיסדו ספר פן יהנו וזרעם יתמעטו ועוד פן יתנאה זרעם ואמרו מה אבותיכם חשובים כנגד אבותינו הצדיק שהיה מחדש בכל יום מעמי תורה ומת אילו לא היה מת היה מחדש אל תאמר זה דומה (ט) ליושב בסוכה ונשמים יורדים ויצא חוץ לסוכה שהוא סימן רע, אלא זה דומה למלך שעברו

ס) כפין דנכיו לקמן ק"י סמסמכ"ם וקי"ו סמסמ"כ. ג) ע"כ ק' סמ"ו.

תתרנב. (ס) אבל ר"ש דונולו בהקדמתו לספרו תחכמוני אומר: יושיעהו אל אם יכתבהו בשם שבתי בלי למחות שכי מזה ספר סודי כו' ולא אפלח להם אם ימחו פיוטי זכרוני להעלים שמי וזכרי מבין קהל ה', וביחוד מצינו לספרים הראשונים שנקראו על שם מחבריהם כמו יהושע, שמואל, ישעיה, ירמיה, יחזקאל, וכן ספרי חכמינו אבן עזרא, רש"י, רא"ש ורבנו בחיי. (ג) ברכות ה' א': ואם קבלם מה שברו יראה זרע יאריך ימים. (ג) סוכה מ"ה ב'. (ד) ב"מ פ"ד ב'. (ה) עירובין נ"ד ב'. (ו) מ"ק ט' א'. (ז) כתובות ק"ג ב'. (ח) ב"מ נ"ט ב'. (ט) סוכה כ"ט א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

טורה בשבילו והיה ממונה על אוצרות המלך אמר לו המלך איני רוצה להטריחך יותר ואמסור המפתח לאחר ואתה תנוח ותהיה אצלי ואני מעלה עליך כאילו עדיין כל האוצרות בידך כך הצדיק שבכל יום מוסיף מעמי תורה ומת מעלה עליו הכתוב כאילו לא מת ונותנין החכמות שהיה לו להוסיף בלב זרעו או בלב אחר ומעלה עליו כאילו מפי זה יוצאין כמו שסילק את משה ונתנו החכמה ביד יהושע שנאמר (דברים לד ט) ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה את ידיו עליו וכן שלמה קיבל חכמת דוד ואלישע מאליהו או אפילו לא מסר לו מצניעין לאחר אותן חכמות וזה מקבל שכר כאילו מפיו יצאו וזה שאמר (י) מקום הניחו לי אבותי להתנדר בו וזהו שאמר (ישעיה נז א) מפני הרעה נאסף הצדיק תחילתו וסופו של הצדיק מחידושין של זה שעלה על לב צדיק ולא הספיק בידו או מת או שלא היה לו פנאי מצניעין לצדיק אחר וזה וזה לפני השכינה בגן עדן יחדיו וכנגדן רשע שחשב לעשות זרון והתחיל לחשובו ולא הספיק לעשות רשעו לא יפסיד נותנין לו ביד זרעו או ביד תלמידו וזה שהתחיל וחשב לעשות יותר ולא באו לידו ואותם שעשאום יחדיו בניהם זהו שכתוב בזמרי (מ"א טז יח יט) וימת על החטאתיו אשר חטא לעשות הרע וגו' ללכת בדרך ירבעם לעשות ללכת אבל עדיין לא הלך ולא עשה וזהו שנאמר (ישעיה א כח) ושבר פשעים וחטאים יחדו וגו' יכלו וכן לצדיקים יחדיו וזהו שנאמר (תהלים קלג א) הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד ופעמים שחשב אדם לשם ניאות ולא הספיקו בידו ונותנין חכמתו לצדיק שנאמר (איוב כז יז) יכין וצדיק ילבש כך בדברי תורה ואין שכר לאדם שחשב לחרש אלא נפרעין ממנו על שם שאם היה חי או היה לו פנאי היה עושה בנאוה:

תתרנג. **בשברך** יעקב את בניו ומשה לישראל בירכם כדרך העולם הזה ולא בירכם בתורה וביראת שמים ובאריכות ימים כי לא יכלו לברכם אלא בברכה לכל שבט ושבט בשתים שהן כעין ברכה אחת וביחד ליהודה בגבורה וביין וכתיב (תהלים עח סה) כגבור מתרונן מיין וכתיב (זכריה ט טו) ושתו והמו כמו יין ואילו היה מברכם בתורה או ביראת השם או באריכות ימים לא היה יכול להתקיים כי (א) ג' דברים מעבירים האדם על דעתו ועל דעת קונו אע"פ שלבו חפץ ואי איפשר לברך יותר מברכה אחת אבל מה שהקב"ה מברך לאבות ולישראל הרבה כי תורה ויראת ה' בלבם ולפני מותם ועוד הברכה לא תתקיים אלא לטובים ועוד יראת [דף צ"ט] השם באדם תלוי אע"פ שאדם אומר וייחד לבבינו ליראה את שמך ואם תאמר יברכם בהורה(ב) יש תלמידי חכמים שיותר רעים מעמי הארץ ואריכות ימים כתיב (מ"א ג יד)

ואם תלך בדרכי לשמור חקי ומצותי כאשר הלך דוד אביך והארכתי את ימיך:

תתרנד. (ג) (א) ר' חנינא אמר אין מיתה לעתיד לבא אלא בבני נח בלבד ר' יהושע בן לוי אמר לא בישראל ולא באומות העולם שנא' (ישעיה כה ח) ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים מה עבד ליה ר' חנינא מעל כל פנים (ב) מעל פניהם של ישראל והא כתיב (שם סה כ) הנער בן מאה שנה ימות הדא מסייעא לר' חנינא ומה עבד ליה ר' יהושע בן לוי ראוי לכלל עונשין והא כתיב (תהלים מט טו) כצאן לשאול שתו מות ירעם ודא מסייעא ליה לר' חנינא ומה עבד ר' יהושע בן לוי לפי שבעולם הזה פרעה בשעתו סיסרא בשעתו אבל לעתיד לבא הקב"ה עושה

ב) כן כתוב לקמן סי' תתקנ"ד. ג) פס"ח.

(י) חולין ו' ב'.

תתרנג. (ב) עירובין מ"א ב'.
תתרנד. (ב) ב"ר פכ"ו וילקוט ישעיה רמז רצ"ה. (ג) כן הוא בילקוט אבל במדרש: למעט בני נח.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

(ג) למלאך שלהם[ב] דכתיב (שם שם) וירדו בם ישרים לבקר וצורם לבלות שאול מלמד ששאול כלה והם אינם כלים וכל כך למה לפי שפשטו את ידיהם בזבול דכת' מזבול לו הדא הוא דכתיב (מ"א ח יג) בנה בניתי בית זבול לך הרי כיון שאין מיתה לעתיד לבא למה הוא יכפר בקרבנות ומה צריך לכפרות אלא כמו ערי מקלט שלעתיד לבא הרי בשונג יהרוג אם אין יצר הרע לעתיד לבא למה ינוס אל עיר מקלט איך יאמר (דברים יט ו) כי יחם לבבו אלא בעין מלאכים שחטאו בשונג כשנשתלחו ללוט ומעשה דנבריאל (ד) אין משיכין על הקלקלה בזה הענין כמו שהמלאכים שונגין וצריכין כפרה כך בני אדם לעתיד לבא רק בזה חילוק כי המלאכים כשחוטאין אין להם כפרה כי אין בקרבנות כפרתם ולא בשום דבר אלא מיד נוזר ונפרע מהם ונם מן הנשמות כמו מן המלאכים רק לחיים יש להם כפרה או על ידי קרבנות או על ידי ייסורין ולכן לעתיד יביאו כפרות ועל הקבר בקברו בארץ ואשר אמרו על הצדיקים יחיו דוקא צדיק נמור לצדיק אחר כנון (ה) ר' יוחנן לרב כהנא כך הנער בן ק' שנה יקולל לא יומת אלא להדחות ממחיצת הצדיקים עד זמן הקצוב ויש אומרים מיתה לא תהיה לעתיד לבא אבל ייסורים יהיו שהרי (ו) אליהו אמר הרי אני כפרת משכבו של ר' חייא הרי סובל שום צער ולא יתכן לימות המשיח לצדיקים לסבול ייסורין ואשר אמר על המים של מעיין שיצא מירושלים (זכריה יג א) לחטאת ולנדה הרי קודם נוג ומנוג וקודם שיתקבצו הגליות ויתחזקו בארץ ועל חידוש בהתחלת ימות המשיח כתיב (מיכה ה ה) ורעו את ארץ אשור וגו' בפתחיה (שם שם ד) שבעה רועים קודם שיכלו הרשעים ואז עדיין רשעים בעולם וכתיב (עמוס ט י) בחרב ימותו כל חטאי עמי ואז

נוהגת פרה אדומה:

תתרנה. ג) אל תזכרו ראשונות (ישעיה מג יח) המועדות הראשונות שבימי משה אבל פורים אינו בכלל ראשונות שכל הניסים אינם דומות לפורים שהרי במצרים נזרו כל הבן הילוד היארה תשליכהו הבן להמית והבת להחיות אבל לפורים (אסתר ג יג) מנער ועד זקן טף ונשים כל היהודים (א) לכך כל ימי הפורים לא נבטלים. ויש אומרים יום הכפורים וכפרה על השגנות ואל תתמה שהרי אף הנשמות לאחר מיתה חוטאים ונענשים (ב) כרוחו של נבות שאמר לו צא ממחיצתי (ג). (ש"ב טו לב) ויהי דוד בא עד הראש אשר ישתחוה שם לאלהים ואמרו (ג) רצה להשתחוות לע"ז וזה גרם שנתחתן אסא בבית עמרי ובוזע איזבל ויצא מהם מנשה וכל מעשה אחאב (ד) עשה מנשה כ"ב שנים כאחאב יעקב היה כ"ב שנים אצל לבן שעשה תרפים ויהודה גרם שיוסף היה במצרים בין עובדי ע"ז כ"ב שנים ולכך מנשה כ"ב שנים עשה כאחאב איזבל הרגה נביאים (ה) וכן מנשה הרג ישעיה יהודה גרם ליוסף ולכך משניהם יצאו מלכי ביה דוד ולא ננזר על בית אחאב על הנקיבות כלייה אלא על הזכרים ולכך בתענית ירושלמי (ה) מדבית אחאב שעירי חטאת יביאו קודם שיהא מנוח למשיח שנאמר (מיכה ה ה) ורעו את ארץ אשור בחרב ועוד כתיב (ישעיה יא י)

ב) ע"כ ס' סמ"ם. ג) סמ"ע. נ) ע"כ.

(ג) צ"ל: מלאך המות ספטיונר שלהם. (ד) עין ישראל יומא סי' ס"ז. (ה) בבא קמא קי"ז ב'. (ו) נעלם ממני מקור דברים אלה ואולי צ"ל ריש לקיש אמר הריני כפרת ר' חייא ובניו סוכה כ' א'.

תתרנה. (ב) בירושלמי מגילה פ"א ה"ה: הנביאים והכתובים כו' אף מגלת אסתר וההלכות אינן עתידין ליבטל, וזהו שיסד הפייטן ביוצר לפרשת זכור: ואם כל המועדים יהיו בטלים ימי הפורים לא נבטלים. ג) שבת קמ"ט ב'. (ג) סנהדרין ק"ז א'. (ד) שם ק"ג א': דל מינייהו עשרין ותרתי. (ה) יבמות מ"ט ב'. (ו) כונתו למה שאמרו שם פ"ד: בן ציצית הכסת מן דאבנר בן קויסין מן דאחאב ובמדרש רבה בראשית פצ"ח: דבית כושין מן דאחאב ומזה רואים אנחנו כי לא היתה כליה על הנקבות.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

והיתה מנוחתו כבוד (שם א כח) ועוזבי ה' יכלו ואו אין רשע בעולם ואין רעה לכל בריה ויברכו הטוב והמטיב ויתנו טובה על כל הטובות שמוסיפין בטובה ואין גורעין לעתיד וכל הקרבנות בטילין שהרי [ע"ב] עונות לא יהיו כרכתיב (מיכה ז יט) ותשליך במצלות ים כל חטאתם:

תתרנו. כתיב (תהלים פט כו) הוא יקראני אבי אתה אלי וצור ישועתי לפי שכתוב במשיח (שם ב ז) ה' אמר אלי בני אתה אבל לא אמר משיח האיך יקרא לכך אמר אבי אתה לפי שכתוב ה' אמר אלי בני אתה וכתיב (דברים לב ז) שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך וכתיב (תהלים ב ז ח) אני היום ילדתיך שאל ממני ואתנה גוים נחלתך לפי שבעולם הזה אלה המצות (א) שאין נביא רשאי לחדש דבר אומר משיח איך אשאל קשות והנה אני צריך לפרנסה וגם אני צריך לעסוק בצרכי אומר הקב"ה שאל ממני כבן מן האב כי אין דבר מעכב ואתנה גוים נחלתך שיעשו צורכך כדכתיב (ישעיה סא ה ו) ועמדו זרים ורעו צאנכם ואתם כהני ה' תקראו (ב) לא ניתנה תורה אלא לדור המדבר שפנויים היו לעסוק בתורה וכן לאוכלי תרומה הוא יקראני אבי אתה וללמד להועיל ולהניד שאלותיי הוא ולא אחר כששאל יהושע ונביאים אמר (דברים ל יב) לא בשמים היא אבל במשיח הוא בשמים (שם לב לד) הלא הוא כמום עמדי חתום באוצרתי כל הסודות שמחדשים למעלה וצוררים אותם לעתיד לבא לצדיקים נמורים וכל תיקו וכל ספיקות אליהו ומשיח יפשטו (ישעיה מב ד) ולתורתו איים ייחלו (שם נא ד) כי תורה מאתי תצא ומעט מריח אותם סודות ורזים יונקים חכמי החידות בעולם הזה כנמול מחלב שטעם חלב וריח שדים בפיו הוא יקראני אבי ולא משה כי ניתן למשה הדעות כאשר ידבר איש אל רעהו אחותי רעייתי אבל משיח הוא יקראני אבי אתה תגיד לי כל שאלותיי אל איש אל רעהו עריין ספק בידו הוא ולא שלמה לפי שכתוב (ש"ב ז יד) ואני אהיה לו לאב אבל לא יקראני אבי כי לשלמה לעניין החכמה ולמשיח לעניין התורה הוא יקראני אבי אתה מאי רבותיה כמו כן כל ישראל שנאמר הלא מעתה קראת לי אבי אלא שם לפי שכתוב (הושע ב יט) והסירותי את שמות הבעלים מפיה ויקראו אבי לעניין שמירת התורה וגזירות ככן אל מצות אביו אבל לעניין רגלים (ירמיה ג ד) אלוף נעורי אתה ככלה שיוצאה לקראת חתן לפי שמילתא יתירא היא (ג) במשיח שיריח מי הוא החייב וחכמתו המופלאת ויאמרו זה אין לו אב ורב שילמדו חכמה שמא כיון שלא נודע יחוסו ואביו ואמו שמא מלאך הוא ומי אביך והוא מתפלל לאביו שבשמים ויאמר בתפלתו אלי אתה כדי שידעו ששואב רוח הקדש מן הבורא י"ש כי יתמהו כל העולם עליו ויאמר לא במעשה שדים ולא בכשפים ולא בהשבעות מלאכים אלא כי עליו רוח ה' וכתיב (שם כג ו) וזה שמו אשר יקראו ה' צדקנו והוא לכל השאלות יקרא אבי אתה המלמדני להועיל אלי לפי שכתוב (מיכה ה ד) והקימנו עליו שבעה רועים והוא יאמר הצילני כי אלי אתה (שם שם) ושמנה נסיכי אדם וצור ישועתו להחיות משיח כן אפרים ולהושיע מן נוג ומנוג (ד) (דברים טז ג) כל ימי חייך להביא לימות המשיח למשיחו לכורש (ה) למה קבל למשיח על כורש למה לא קבל לאבות העולם או

תתרנו. (ב) שבת ק"ד ב'. (ג) מכילתא בשלח מס' ויסע פרשה ב' ולפנינו: לא ניתנה תורה לדרוש אלא לאוכלי המן ושניים להם אוכלי תרומה. (ד) סנהדרין צ"ג ב'. (ד) ברכות י"ב ב'.
(ה) כעין מה שאמרו במגילה י"ב: אלא אמר הקב"ה למשיח כו' ועל דברי רבנו אודות משיח יעיין מה שאמרו במדרש קהלת: תורה שארם למד בעוה"ז הבל היא לפני תורתו של עוה"ב. ובילקוט ישעיה רמז רצ"ו: הקב"ה יושב ודורש תורה חדשה שעתיד ליתן ע"י משיח, וכן הוא באותיות דר' עקיבא אות ז'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

למלאכים אלא לפי שביום שנכנס נבוכדנצר בימי יהויקים נולד כורש ואמר למשה אל תעשה כזה שאמר מי שרוצה ללכת יעל וישראל מתפחדים ללכת מעצמם ועזרא נתבייש לבקש תיור ואתה עתיד לקבצם לעתיד לבא לכך אל תעשה כמו כורש ולמעלה קובלים לבן נילו בלידה או במעשים:

תתרנז. (א) **שבעה** רועים ושמונה נסיכי אדם אברהם ויעקב מהם לפי שמצינו באברהם שעשה מלחמה עם ד' מלכים ומצינו ביעקב (בראשית מח כב) בחרבי ובקשתי ולעתיד כתיב במלחמת (ישעיה כט כב) יעקב אשר פדה את אברהם וכתיב (שם מא ח) יעקב וגו' זרע אברהם אוהבי ויעקב יצא חוצה לארץ ישראל (ב) אבל יצחק עולה כליל ולא יצא חוץ לארץ וכן לעתיד לבא אברהם ויעקב יצאו ורעו את ארץ נמרוד ואת ארץ אשור שהוא חוצה לארץ אבל יצחק עולה כליל לא יצא עמהם ויליץ טובה על ישראל כדאמר במסכת שבת (ג) הרי מי ששמר עצמו בארץ טהרה לעתיד לא יצא ממנה שהרי יצחק לא יצא ממנה ולעתיד לא יצא עם האבות לחוצה לארץ:

תתרנח. ב) יש צדיקים כשמבקשים למות נוטלים ידיהם ואומרים (תהלים כט א) מזמור לדוד הבו להי בני אלים (א) אמר ר' חייא בשעת שהצדיקים [דף ק] נפטרין שלש כיתות מלאכים וכו' עד אמר ר' יהודה ב"ר סימון ב"ר יאשיה הקב"ה כביכול הוא בעצמו אומר שלום (שם קמט ה) יעלזו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם ומקלסים לקב"ה שם לכך רוחצין את ידיהם (קהלת ה טו) כל עמת שבא כן ילך (ב) כשנולד רוחצין אותו (ג) וכשמת רוחצין אותו:

תתרנט. ג) **צדיק** אחד היה רוחץ באמבטי במים ואשתו יושבת אצלו והכה זוהר של ראש הצדיק בטים אמרה לו אשתו מה זה הזוהר אמר (א) כשהקב"ה כותב הדין הנשאר בקולמוס הוא מקנח בראש הצדיקים כשהגיע זמנם ליפטר ובאותה שבוע נפטר אותו צדיק:

תתרס. כתיב (תהלים קד א) הי אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת לא יתכן לבורא לבוש כי אינו מוקף ולא יתכן לכבודו לבוש כי אין יודע מקומו וכתיב (איוב כב יד) עבים סתר לו וכתיב (שם כו ט) פרשו עליו עננו וכתיב (תהלים צו ב) ענן וערפל סביביו וכתיב (ש"ב כב י) וערפל תחת רגליו אם מה צורך לאש אכלה לבוש לימד דרך ארץ לאדם אפילו בחדרי חדרים לא יהיה ערום כדאמר (א) ר' יוסי מימי לא ראו קורות ביתי וכו' אין שבחו של אדם להיות עומד ערום כשברא הקב"ה את האדם לא בראו ערום (ב) שנאמר (איוב לח ט) בשומי ענן לבושו וערפל חתולתו זה השליא (ג) ואפילו אם אין אדם אצלו לא יעמוד ערום ולא יעמוד חציו ערום בפני אדם כמו בעלי מלאכה שרק מכנסיים לבושים:

ב) מק"ם. ג) פ"ע.

תתרנז. (א) סוכה נ"ב ב'. (ב) מדרש רבה בראשית פס"ד. (ג) פ"ם ב'.

תתרנח. (ב) ילקוט תהלים רמז תתפ"ד ויעוין כתובות ק"ד א'. (ג) שבת קל"ד ב'. (ג) בשבת קנ"א א': עושין כל צרכי המת סכין ומדיחין ורש"י במועד קטן ה' ב' ד"ה שמפטירין בה את המתים שכשמביאין מתים ממקום למקום לקבור כו' ובאין אנשי המקום ומקבלין אותם "ורוחצין" אותן שם וקוברין אותן, והכלבו בסי' קי"ד: ומדיחין אותו כדי להעכיר זוהמתו שלא יקוצו העם בטלטולו.

תתרנט. (ב) במדרש רבה תשא פס"ז: ומהיכן נטל משה קרני ההוד כו' עד שהיה כותב בקולמוס נשתייר קימעא והעבירו על ראשו וממנו נעשו לו קרני הוד, וכן הוא בילקוט שם רמז ת"ז.

תתרס. (ב) שבת קי"ח ב'. (ג) ויקרא רבה פ"ז"ר ילקוט איוב רמז תתקכ"ג: בשומי ענן לבושו זה השפיר וערפל תחולתו זה השליא. (ג) עיין פסחים קי"ב ב': העומד לפני הגר ערום חוה נכפה, ויעוין יבמות ס"ג ב': בגוי נבל אכעיסם כו' אלו אנשי ברבריא ואנשי מרטנאי

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתרסא. כתיב (דברים יח ד) וראשית גז צאנך תתן לו ולמה לכהן ולא ללוי כי הלוי יכול לקנות לבושים ברגן של מעשר ראשון כי כשנפרש תרומת מעשר ממעשר ראשון אז נאכל לישראל לכך ימכור מקצת תבואתו ויקנה מלבושים אבל כהן אין לו במה לקנות המלבושים כי התרומה אסורה לזרים ולמה היו עושים משתה כשגוזזים כי רמז (א) שאין השמחה שלימה אלא במלבוש יפה וכתיב (אסתר ח טו) בלבוש מלכות תכלת וחור וגו' ותכריך בוץ וארגמן וכתיב אחריו (שם שם טז) ליהודים היתה אורה ושמחה וכתיב (ישעיה סא י) שוש אשיש בה' תגל נפשי באלהי כי הלבישני בגדי ישע וכתיב (שם שם) כחתן יכהן פאר וככלה תעדה כליה וסמך לו (שם סב ה) ומשוש חתן על כלה (ב) ולכך עושים בתחלה גיזה שמחה אם כן למה לא יעשו משתה על פשתן (ג) לפי שאינו מקבל צבע כמו צמר ועור כתיב (איוב לא כ) ומנו כבשי יתחמם (ד) ור' אמי הוה מתני והוה תמן מיתה מה דנפק לא אמר ליה ולא כלום ומאן דיתיב לא א"ל ולא כלום:

תתרסב. (א) רבי אמי הוה יתיב מתני אמר חד לחבריה את לבוש כלאים אמר ליה ר' אמי שלח מאניך ויהיב ליה ולא שיהא פשור אותו לבוש אלא היה חושב ר' אמי שמא לא יפשוט המלבוש והניח שיהא שונג ואל יהא מזיד ד"א כבוד הבריות גדול או כלאים דרבנן:

תתרסג. (ה) חסיד אחד היה רגיל כשהיה ישן או משמש מטתו היה לו חלוק אחד לכך כי אמר שמא ידבק בו שבבת זרע וכשהולך לבית הכנסת פן ידבק בחלוק שאני רגיל ללבוש ופן ידבק צואה במכנסיים ובמנעלים שמא צואה נדבק ואין תפלה נשמעת (ו) וכתיב (קהלת ד יז) שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים וקרוב לשמע וסובין לנקות ידיו וכתיב (א) (תהלים כו ו) ארחץ בנקיון כפי ומספרים לחתוך צפרניו כדכתיב (שיר ה יב) ממולאים בתרשיש:

תתרסד. בכל עת יהיו בגדיך לבנים (קהלת ט ח) כמו (ישעיה כב טז) ובגד בונדים (א) בגדו עשה תשובה וחשאיך ילבינו דבר אחר בגדיך תמיד יהיו זהיר שלא יהא רבב על בגדיך ושלא יהא שבבת זרע על בגדיך ונם טנופת שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים לא יתכן לשמש מיטתו ובעת ששכבת זרע עליו ללכת לבית הכנסת (ז) צריך אדם לעיין שלא ידבק במנעליו צואה לכך נאמר (שמות ג ה) של נעלך מעל רגלך.

ה) ממ"ל. ו) ע"כ. ז) בגדפס פי' ממכ"ס.

שמהלכין ערומים בשוק שאין לך משוקץ ומתועב יותר ממי שמהלך בשוק ערום, ומזה כתב הרמב"ם הל' עדות פי"א ה"ח: וכן הבזיון פסולין לעדות מדבריהם כו' וכגון אלו שהולכין ערומים בשוק כו'.

תתרסא. (ב) בפסחים ק"ט א': ונשים במאי משמחן? תני רב יוסף בכבל בבגדי צבעונין בארץ ישראל בבגדי פשתן מגוהצין. (ג) החזקוני בראשית ל"ח י"ג כתב: רגילים היו לעשות משתה בעת גזיזת הצאן עכ"ל. ועי"ז מרמז המדרש רבה בראשית פרשה ע"ד ושם פרשה פ"ה ומדרש שמואל פרק כ"ג: כל מקום שנאמר גזיזה עושה רושם, והוא ע"ד שאמרו אבות פ"ג מי"ו: שחוק וקלות ראש כו'. (ד) בעבודה זרה ע"ה א' אמרו: כי פשתים בולע יותר מצמר ובבא מציעא ק"ט א': לא יזרענה פשתן ופירש"י שורע פשתן מכחיש בארץ הרבה, אבל טה שכתב רבנו כי פשתן אינו מקבל צבע כמו צמר לא אדע מקור לזה. בירושלמי כלאים פ"ט ה"א אמרו: פשתן כבריותו ופירש המפרש: שאין דרכן לצבוע פשתן, רק רמז מצאתי לדברי רבנו בנדה י"ז א': אין בודקין את המטה לא בער אדום ולא בעד שחור ולא בפשתן יעו"ש. ואולי לא נהגו לעשות משתה על הפשתן משום שקרבנו של קין היה של פשתן כמו שאמרו בפרקי דר"א פכ"א: הביא קין מותר מאכלו קליות זרע פשתן והביא הבל מבכורות צאנו ומחלביהן בכשים שלא נגזזו לצמר ונתעב מנחת קין ונרצת מנחת הבל כו', ובזוהר קדושים דף פ"ז א': קרבנא דקין הוא פשתן קרבנא דהבל הוה צמר. (ז) ירושלמי כלאים פ"ט ה"א ולפנינו ר' יוסי.

תתרסב. (ה) שם שם.

תתרסג. (ו) נראה כי דריש ארחץ ר"ת מסוף התיבה דתוך צפרנים והמה הנקודות שכתובות למעלה.

תתרסד. (ו) ברבה קהלת פ' בכל עת יהיו בגדיך לבנים: מן העבירות ויעו' שבת קנ"ג א' וסנהדרין ל"ז א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתרסה. (ס) **מעשה** באחד שהיה משים עור בעין כים במכנסיים שלו כנגד ערלתו מפני טיפי מי רגלים שמא יהיו נוטפים על בגדיו ואם יתפלל הרי תפילתו תועבה וכן כשיצא אדם מבית הכסא יראה [ע"כ] מקום שישב עליו שמא יש טנופת עליו ויבא חבירו וישב עליו פתאום או ישב עליו בלילה ויהא ממונף ויעסוק בתורה או יתפלל ונמצא על ידו נעשה לו צריך אדם להיות מבפנים כבחוץ שנאמר (תהלים קנ א) וכל קרבי את שם קדשו וכי קרביים מברכים אלא כשהוא מברך שלא יהדהד לדבר אחר וכל שכן לדבר עבירה לא יהדהד דבר אחר בקול רם ובמשך הקול (א) כי בקול רם כל הקרביים מתנענעים ונמשכים אחר הקול:

תתרסו. (ג) **כשלוקח** אדם קנוח בידו לקנח עצמו למטה מן המנופת והנה ראה בעצמו שלא הוצרך לבית הכסא והסיר מידו הקינוח לא ינע בספרים ולא ילך לבית הכנסת עד שירחוץ ידיו(ב). ישים אדם בלילה אצלו מים בכלי שאם יראה קרי ואינו יכול לשפוך ט' קבים יקח מים וישפשף סביב לערוה כי לא יתכן שילך לבית הכנסת ער שישפשף מקום הבשר שנגע בו שכבת זרע וגם(ג) יראה ויעיין במכנסים שלא תהא רושם צואה דבוקה במכנסיים (עמום ד יב) הכון(ד) לקראת אלהיך ישראל שלא תהא עושה צרכיך כשהולכין לבית הכנסת ואם נעשה כך שלא יכול קודם לעשות שלא היה לו פנאי להסנות לא יתכן שילך לבית הכנסת וצריך לנקביו שנאמר (תהלים קנ א) ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו(ה) ואחר כך יתן מעט מים במכנסיים כנגד פי האמה (א) ואם השתין מיושב אין צריך שהרי כבר כלו המים ואם בשבת השתין מים וצריך ללכת לבית הכנסת אל ישפוך מן המים על הבנד אלא על פי האמה דונמת נטילת ידים שאחר כך אדם מקנח ידיו ואם נשפכין ט' קבין על האדם בשבת או ביום טוב או טבל (ב) יהר שלא יסחט השער להוציא המים ו). אדם שאין לו מי שישפוך ט' קבין עליו ואין לו כמו כן כלי עשוי שיהיו נשפכין עליו בלא ידיו יכנים המים בכלי שלו וישים על דבר גבוה וישפוך עליו וימהר להניח הכלי מידו וישים זרועותיו אצלו קודם שיכלו המים מן הראש כדי שירדו המים על זרועותיו ועל ידיו ולא שוהו בטוב כי ידיו וזרועותיו שמא לא ירד מים עליהם אלא טוב כלום מלא כלום:

תתרסז. אחד היה שואל לחבירו בפני רבים למה לא הייתה היום בבית הכנסת אמר לו (ש"א כ כו) ולא דבר שאול מאומה ביום ההוא כי אמר מקרה הוא בלתי טהור הוא כי לא טהור לאחר שהלכו העם אמר לו למה הזכרתה לי זה הפסוק אמר לו אתה יודע כשאני נוקק לאשתי איני מתפלל ער שיהא עלי ט' קבין מים נזרקין ולא היה לך לישאל ביום ראשון ולפני העולם לא יכולתי לומר כי אמרו

ס) ממ"כ עד ממכ"ג ומלמ כמעט דבר מה מכ"ל. ב) ממכ"ו. ג) ע"כ מכמן ומילך קימן שנ"ל. ד) ממ"ל ועד פעם ל' שע"ל עד תיבת במכנסיים. ה) כל זה הוא קי' ממכ"ד. ו) ע"כ קי' ממ"ל מכו"ל קי' ממל"ל.

תתרסה. (ס) המנהיג סי' מ"ז כתב: ומצאתי במדרש שחייב אדם לנענע את עצמו בתפלה ע"ש שנאמר כל עצמותי תאמרנה, וכן כתב החסיד בספר היראה וינענע כל גופו לקיים כל עצמותי תאמרנה. והרד"ק בפירושו לתהלים ל"ה יו"ד: או פירוש עצמותי הזדעזע אברי הגוף בכונת התפלה וההודאה ובאלו הם ישבחו. וכבר זכר המנהג הזה הכוזרי מאמר ב' סי' ע"ט אבל רק לענין לימוד התורה ולא לענין תפלה, וכן מוזכר בזוהר בחר פנחס רי"ח ב': מאי דאי דכל עמין דעלמא לא עבדין נענועא אלא ישראל בלחודייהו דכד לעאן "באורייתא" מתנענעין הכא והכא כו' ודברים אלה מביא ד"מ בן ישראל בספרו נשמת חיים מאמר ג' פ"א. וכן הבעל המנורים פרשת יתרו: ויראו העם וינועו: על כן מתנועעים בשעת ליכוד התורה, לפי שהתורה נתנה באימה ברתת ובזיע (ויעויין שבת ק"ד א' מכאן שנתנה התורה במנוד ראש ויעויין ברש"י שם), ולעומת כל אלה יעויין בשל"ה דף רכ"ח כי מתנגד לזה, ויעויין שו"ע או"ח סימן מ"ח בסג"א סק"ד.

תתרסו. (ס) ברכות מ' א'. (ג) יעויין שו"ע או"ח סי' ש"ל.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

חכמים (א) אם יאמרו שמשתה מיטתך אין לומר שימשתי ולא היה לך לשאל ולמה אמר בלתי טהור הוא כי לא טהור בלתי טהור הוא דוד כי לא טהור יכול לאכול עמו ולא יתכן לאכול עמו ושישב על השלחן:

תתרסה. ב) **כתיב** (ישעיה נ׳ י׳) אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו (א) ברבר שנאכל לא יגנה:

תתרסט. (א) **רבי** חייא צוה לרב לאכול חולין בטהרה ואם אינו יכול כל השנה לאכול בטהרה שיזהר ז׳ ימים בשנה לאכול חולין בטהרה (ב) ופירש רב ניסים ז״ל ז׳ ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים וגם עוד נוכל לומר כי חייב אדם לטהר עצמו ברגל (ויקרא יא יא) ואת נבלתם תשקצו שלא יגעו בהם כדי שיוכלו לעשות קרבנות ולאכול זהו בזמן שבית המקדש קיים וצוה ר׳ חייא לרב שיאכל בזמן הזה אע״פ שטמאי מתים היו ואין אפר פרה צוה לו להיות ז׳ ימים בשנה אוכל חוליו בטהרה:

תתרע. **יכין** אדם אצלו מספרים תדיר כדי לחתוך צפורניו כי עסקו ידיו בחלב ודם יחתוך צפורניו ועוד בתבשיל של בשר ואחר כך בחָלָב ואם שחט בהמה או עוף או בדק בהמה אם בא לידו דם או חלב מיד לאחר שעזב דם או החלב מידו ירחץ ידו שמא יגע בשום מאכל או בכלי וידבק בו ויאכל. יהא ג) רגיל אדם שיהיה לו סובין בכלי שאם יגע אדם בחלב או בדם או בדבר האסור שיעביר בסובין כל הליכלוך כי אין מנקה הידים כמו סובין שאין בהן קמה (א) כי בשורות הכף הטנופת נשאר לכך הסובין מסירין אותו עם המים:

תתרעא. **כתיב** (שיר ה יד) ידיו גלילי זהב [דף ק״א] ממלאים בתרשיש והתרשיש לבן הוא ומדמה הצפורנים לתרשיש לכך יהא המספרים אצלו לאדם בדי לחתוך שחרורית צפורנים כי חלב וטנופת נשאר שם ואיך יאכל חלב לכך יהא רגיל לחתוך אותם ואדם שידיו מלוכלכות בחלב או בדם או בשום דבר איסור יקח עץ דק ויסיר מבין הצפורנים ובין הבשר הכל שאם יגע במאכלו לח הרי יטמא המאכל וכן אשה שהגיע זמנה לטבול (א) בחולו של מועד ושכחה שלא חתכה הצפורנים תסיר בעץ דק הטיט שבין הצפורנים ובין הבשר:

תתרעב. **כתיב** (שם ד א) שערך כעדר העזים מה שער של עזים אינו עשוי להיות דבוקים ונקשרים יחד כמו צמר כך שערך בעת טבילה שלא יהו קשורים:

תתרעג. **מעשה** באחד שראה מת שהיה צדיק וסניו ירוקות אמר לו למה סניך ירוקות אמר ליה מפני שצפורניי היו גדולים וחלב נכנס בהן והייתי כך אוכל דבר חום ונם הייתי מדבר בין ויכולו כשהיו אומרים הקהל ונם בברכת שבת

ב) כמו לעיל סי׳ תמ״ט. וכנדפס סי׳ תמ״ד. ג) ספ״ח.

תתרסז. (ב) ב״מ כ״ג ב׳: בפורייא ועיין רש״י שם.

תתרסה. (ב) ר״ל כי לא יבזה את האוכלין וכונת רבנו למה שאמרו ברכות נ׳ ב׳.

תתרסט. (ב) ירושלמי שבת פ״א ה״ג. (ג) יעוין ראש סוף ר״ה מ״ש בשם אבי העזר ובטור או״ח סי׳ תר״ב, ובכסף משנה הלכות ברכות פ״ז הי״ח. ויעוין ביערות דבש ח״א דרוש ה׳ שהעתיק לשון הירושלמי בטעות: ואי לא אכיל י׳ יומים.

תתרע. (ב) ר״ל בשרטוטי הכף וכנדפס: כשמת הגוף.

תתרעא. (ב) דברי רבנו צ״ע כי לפי מה שאמרו במו״ק י״ז א׳: מותר ליטול צפורנים בחול המועד ואפילו לדעת המחמירין באו״ח סי׳ תקל״ב ס״א אבל לצורך מצוה הכל מודים שמותר. רק המרדכי בהלכות גדה מחמיר ואומר שגם בחוה״מ תעשה ע״י עכו״ם, לכן דעתי כי אולי צ״ל ביו״ט ויעוין ביו״ד סי׳ קצ״ח במו״ד ס״ק כ״א שתעשה ע״י עכו״ם ואם אין עכו״ם תנקר היטב את הטיט שתחת הצפורן.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

מנן אבות בדברו ובעת יתגדל הייתי מדבר ואם יש לאדם שכיר ישראל או מלמד לבנו או אורח ובנו קטן והבן מלוכלך ושמא יש לו מיאום והוא בוש לומר לו (א) אל יניח אדם לילד לקחת חלב בידו כי הילדים אינם יודעים לרחוץ בטוב ידיהם ושמא יאכל בקערה עם הגדולים:

תתרעד. מעשה בחסיד אחד שהיה רגיל לקנות ירק וקטניות שהיה חותך בעצמו מן הערוגה ולא היה מוסר תיקון מאכלו ביד גוי ושפחה ולא ביד עצל כי לא היו מתקנים מאכלו בטהרה:

תתרעה. מעשה בחסיד אחד שהיה הולך בעצמו לשוק וקונה ירקות וקטניות ואמרו לו תבטל מתורתך אומר להם אם תלך שפחתי שמא תאכילני דבר טמא שהרי אני רואה שהגוים משימים על הירקות ועל הקטניות חלב ואני הולך כדי שלא לקנות אלא מן הטהור שלא הושם עליהם בשר נבילה וטריפה ושמא וכתיב (תהלים יט יב) גם עבדך נזהר בם כשהיה לאותו חסיד חלב שאינו מהותך או מהותך שמדלג לכאן ולכאן שבא בו מים או פסולת לא היה אוכל על אותו שולחן כי אם היה בסמוך שמא ידלג מן טיפי חלב על המאכל לכך כשהיה אוכל לא היה נותן בנר חלב שניתז נצוצות על המאכל:

תתרעו. חלב התירה התורה לכל מלאכה ולא לאכילה זהו שנאמר (איוב לו כג) לא מצאנהו שניא כח לא דברה תורה כנגד רצון הבורא ולא כפי הצורך לאדם אלא כפי המנהג ואכילת האדם חלב בכרת וחמץ בכרת ואיך חלב מותר בהנאה וחמץ אסור בהנאה אלא לפי שהתיר הבהמה ואיך יתכן לאסור הנאת החלב הרי כששוחט הבהמה הרי מצוי החלב והתורה חסה על ממונו של ישראל בדבר שלא יוכלו לסבול ומן הדין היה לאסור החלב אלא כמו שאמרו לא יעשה אדם סחורה בדברים טמאים שמא יאכלם (א) אלא אם נזדמנו לו ימכרם ואם תפסה מצודתו דגים טמאים ימכרם וכן חלב לפי שמצוי אמר הקב"ה מושב שאתיר למלאכה כדי שלא יכשלו ומן הדין היה לו לאסור אף בהנאה פן יכשלו בו אלא שתדיר ומצוי ומי שהוא עשיר ויכול להדליק שמן זכות גדול עושה מפני שפעמים העבד והשפחה או בניו ובנותיו הקטנים מוליכים את הנר מלא חלב נימוח ואין נזהרין שלא ישפוך על המאכל ועל הכלים ועל השולחן ושמא הלחם והמאכל יגע בחלב וכתיב (תהלים יט יב) גם עבדך נזהר בם:

תתרעז. מעשה באחד שהיה קצב והיו לו קנים הרבה כשהיה מוציא הריאה לחוץ היה מכנים קנה בקצת בקנה הריאה ומנפח והיו לו קנים הרבה קטנים וגדולים כפי קנה הריאה אמרו לו למה אמר להם מפני שפעמים פי הריאה מלוכלך בדם ושמא יכנס הריאה בחוזק בנרינו והדם יכנס בפיו לפיכך מכנים הקנה של עץ בקני הריאה ולא קני הריאה בפיו וכתיב (יחזקאל ד יד) לא בא בפי בשר פיגול לא אכלתי לא נאמר אלא לא בא בפי:

תתרעח. ראה כמה היתה מצוה על אוהביה חביבה שהרי שחט ובירך חבירו על כיסוי [ע"ב] הדם (א) וחייבו רבן שמעון בן גמליאל עשרה והובים ולא אמר אתן לו עוף לשחוט ויברך על השחיטה ועל כיסוי הדם כי לא הפסדתי לך כלום אעפ"כ נתן לו עשרה והובים אע"פ שהלכה כמאן דאמר שאמרו שאין צריך כל הדם לכסות יכסה הכל:

תתרעג. (א) חסרון הגיהר יש כאן.
תתרעו. (א) פסחים כ"ג א'.
תתרעח. (א) חולין פ"ו א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתרעט. אמרו לוקן במה הארכת ימים כשהייתי שוחט או אחרים שוחטים עוף או חיה הייתי מכסה הדם אחרים לא היו זהירים לכסות הכל ואני הייתי מכסה אחריהם:

תתרף.ס) אחד היה שוחט עופות אמר לו חבירו אני אביא גם עופות שלי אלא בעור שתשחט אל תכסה הדם לא מצא בביתו והלך לשוק ושהה שעה גדולה באו בני אדם ודברו עם מי ששחט ולא ענה אותם ולאחר כך הביא העופות ושחט במקום ששחט אמרו לו למה לא עניתנו אמר להם כל זמן שאין אני מדבר לא אסיח דעתי שנאמר (מ"ב ד כט) כי תמצא איש לא תברכנו וכי יברכך איש לא תעננו כיון שלא ידבר בינתים הרי כאילו אלישע בעצמו ידבר לא תעננו אלא כי תמצא איש לא תברכנו אם לא היה שבשליחות אלישע אם היה ביום אחר כי תמצא אשה אל תברכנה (א) אין נותנין שלום לאשה כי תמצא איש לא תברכנו ואחר כך כי יברכך זהו מקדים אדם בשלום כל אדם וכי יברכך איש לא תעננו שלא תאמר משום גוילת העניה אעפ"כ לא תעננו כיון שאתה יודע שמת לא יתכן לא לשאול שלום ולא להשיב שלום(ב) כשיש(ג) מת מוטל ובאו אורחים לא יתן שלום להם ואם יחנו לו לא יחזיר להם שלום:

תתרפא.ג) מי שבא לשחוט ספק טריפה אם יוכל לעסוק שיהא לו עוף או בהמה שיברך עליה וישחטנה תחילה (א) או אם ירצה ישחט הראשונה ויבדוק:

תתרפב.ד) כששחט אדם חיה או עוף יחשוב בלבו זה שלא חטא נשחט וצולין אותו ואדם שהוא מלא עונות איך ינצל משפיכות דמים ומנהיגים ה) וצוה הקב"ה לכסות דם חיה ועוף מן יאמר מלאך הממונה עליהם איך דם זה שלא חטא נשפך על ידי חוטא אשר חטאיו כשנים וכתולע וחותמים בדם את הנגוד למות ועל מצחות האנשים אשר חמאיהם כשנים לכך צוה לכסות דם ובדם הקרב למזבח ובדם שלא נשחט כראוי אין חותמין ו) וכל שכן בדם שמאים ובדם צפור אע"פ שבא למזבח כיון שלא נגע בו ברזל לא יצעק הממונה לכך היו מולקים בצפורן ואף הבהמה ראויה לכך אלא שאי אפשר למלוק כי העור והסימנין קשים כי המזבח אסור לבנות בברזל כל שכן הזבח (א) ומה שהתיר בשר לאכול לעוסקים בתורה ולמקיימי תפילין הרי ספר תורה ותפילין מעור ונידים והבשר משולחן גבוה קא זכו (ב) אמרו חכמים אין בשר מותר לאכול אלא לתלמידי חכמים שנאמר (ויקרא יא מו) זאת תורת הבהמה והעוף וכתיב (שמות יג ט) למען תהיה תורת ה' בפיך מן המותר בפיך אמר הקב"ה הרי אתה בותב על עור בהמה טהורה ובשביל זה אתה שוחט משולחני זכית (תהלים יב ז) אמרות ה' אמרות טהורות ובעור לתיקון הבתים של תפילין הרי הבשר מותר לך (במדבר יח יז) ואת דמם תזרוק על המזבח ואת חלבם תקטיר ואחר כך כתיב (שם שם יח) ובשרם תהיה לך כהנים משולחן גבוה קא זכו וכן זה וזהו (ג) נדולים מעשה חייא שהיה צד צבאים וכותב בעורם התורה ומאכיל את הבשר לתלמידי חכמים.

ס) כפול לעיל סי' סל"ח כל הסימן. ג) נדפסה סי' תמע"ט. ג) תפל"ח. ד) תע"ג. ה) מעין דנכיו לעיל סי' ע"ה. ו) ע"כ סי' תע"ג.

תתרפ. (ס) קדושין פ"א ב'. (ג) מובא בפסקים וכתבים של מוהר"י איסרלין סי' כ"ה וביו"ד סי' שמ"ג ס"ב ויעויין מסכת שמחות פ"א ה"ז.

תתרפא. (ס) יעוין ביו"ד סי' י"ט ס"א דדעת האו"ז שרק היכא שאין לו אחר אז מברך אחר הבדיקה אבל אם יש לו אז מוטב שישחוט אחר, ודעת רש"י שיכול לברך קודם ויעו"ש בש"ך סק"ב.

תתרפב. (ס) פסחים מ"ט ב'. (ג) שם שם. (ג) בבא מציעא פ"ח ב' ובכתובות ק"ג ב' ושם איתא: ליתומים.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתרפג. ו) במקום שיש גוי שיודע לנקר בשר אל יניחו לו למכור בשר שמא יאכילם בשר טריפה וינקר:

תתרפד. שיר המעלות אשרי כל ירא ה' ההולך בדרכיו יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך (תהלים קכח א ב) והלא כבר נאמר אשרי כל ירא ה' אלא מדבר ביראה ה' שהוא עשיר ואינו צריך לעמל ידיו וכל היום עוסק בעבודת ה' וזהו ההולך בדרכיו שכל דרכיו לשם שמים אבל בעני מדבר יגיע כפיך כי תאכל כל מי שיוכל להתפרנס בעמל ידיו ואינו נהנה מן הצדקה או עמל ונם נהנה מן הצדקה ויגע כדי שלא יתנו לו הרבה יגיע כפיך כי תאכל אבל אם [דף ק"ב] צריכים לתורתו הרי יתפרנס מן הצדקה ואל יעמול וזה ההולך בדרכיו לכך אמר אשריך (שם שם ג) אשתך כנפן פוריה בירכתי ביתך אשתך בירכתי ביתך (א) לא יתכן לאשה שתהא לפתח שלא יתאוו אליה ויראוה וכתיב (בראשית ד ז) לפתח חטאת רובץ עושה כאיש לכך (שם שם) ואליך תשוקתו (תהלים קכח ג) בניך כשתילי זיתים סביב לשלחנך תעסוק שיהו בניך כשתילי זיתים סביב לשלחניך שאם לאדם בנים גדולים אל יניחם לאכול בבית אחר שלא ימשכו לבם להיות זוללים וסובאים וזהו בניך כשתילי זיתים סביב לשלחניך ולא לשלחן אחר כאיוב שהיה מניח לבניו לאכול יחדיו כדי שלא יאכלו בבית אחר ויאכלו רעים אתם ופן יצאו לתרבות רעה אשתך כנפן פוריה נקוד כלומר אשתך מלובשת ומקושטת כנפן פוריה או יתחמם יצרך כאש ויורה הזרע כחץ ולא לפני הכל אלא בירכתי ביתך שיעשה אדם הדר לתשמיש בירכתי ביתך מקושטת רק לבעלה אשתך כשיצרך מתחמם ולא בעל כרחה וכשהיא נדה בירכתי ביתך תהא כדי שלא תטמא כליו אם אוכל חולין בטהרה (שם שם ו) וראה בנים לבניך לא נאמר וראית בנים לבניך אלא וראה ציווי עסוק שתראה בנים לבניך קח לך אשה בקטנותך וכן לבניך וראה בני בניך לא נאמר אלא וראה בנים לבניך עד כמה מחויב אדם ללמד לבניו ולתלמידיו עד שיראה לבניו ולתלמידיו שכבר אינם צריכים לו וכבר למדו כך הרבה שכבר מלמדים הם לאחרים והרב רואה ובורקם ובטוב הם לומדים שאינם טועים וכ' וראה בנים לבניך כך אמר תקח אשה טובה וצנועה לבניך שתדע בבדור שהבנים אינם של אחרים אלא של בניך וראה שכשיניעו על פרקם להנשא תשיא להם נשים שאם תאחר שמא ישכבו את נשי רעיהם ואת נשי נכריות והבנים בני אחרים כי בעלי הנשים סבורים שהם שלהם וראה בנים שיהו כרוכים אחרי בניך אין בנים קטנים כל זמן שהם בלא אשה יכולים להיות בלא חבירים וראה בנים צדיקים לבניך שלא ילמדום דרך רעה וראה בנים לבניך תברוק שיהו בנים שיולידו בניך שיהו תמים לבניך שתבדוק באחי האשה ואל תאהב עושר אם אחי האשה רעים ויתנו עושר לבניך אל תקח אלא שהאחים טובים וראה בנים לבניך ושלום כשבני בניך בשלום ונשמעים לבניך אז יהיו יחדיו ואם לאו אל יהו אצלם וראה בנים לבניך מכבדים ויראים מהם שלא יקילו אב ואם לפי שכתוב (משלי יט יח) יסר בנך (דברים ד ט) והודעתם לבניך ולבני בניך ולא אמר שיוכיחם לכך אמר וראה בנים לבניך ולא שיהו מורדים בהם והולכים עם הפריצים וראה בנים ולא בנות שיהו (ב) משהים הזרע עד שיהו נשותיהם מוריעות תחילה וראה בנים לבניך שתשיא להם נשים ראויות להריון ונדולות ולא קטנות לא לך ולא לבנך וזהו שנאמר (תהלים קכז ד) כחצים ביד גבור שלמרחוק שלוחה כן בני הנעורים שאם יוליד

ו) ספנ"ע.

תתרפד. (ב) ילקוט תהלים רמז תתס"א: אשתך בנפן פוריה כשהיא צנועה בירכתי ביתך אז בניך כשתילי זתים כו'. (ג) נדה ל"א ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

בנערותו כשהוא זקן או הם נדולים הוא יושב ובניו עושים צרכיו וכנגד שונאיו ועוד כחצים ביד גבור ומושך ידו והחץ בידו ואינו מורה כך אם עוצר מלירות הוצע עד שתהא מזרעת תחילה או בני הנעורים ולא בנות וראה בנים לבניך אם יודע אדם שבניו שכבו עם נשים וילדו וחלו בבעליהן אם יגדלו אותם ממזרים ויבואו אמותם או אבותם ויהיו אומרים לאבותם אלה תן בניך לבנותינו נמצאו פוגעין בערוה בבנותיהם או באחותם או בדודותם ולא יהיה בעצה לזוונם לפי שכתוב (דברים כג נ) לא יבא ממזר וגו׳ וראה בנים לבניך ושלום שיצוה לבניו ולבני ביתו שיהו לשלום עם הכל ולא יזיקו לשום ישראל שלא יניחום להיות עם זולל וסובא כי אם יהיה עמהם ילמטו את הבריות וירצחו לכך ימנעם מן השתייה (משלי כג כט) למי פצעים חנם (שם שם ל) למאחרים על היין פצעים חנם(ג) שהרי הורגים בן סורר ומורה חנם קודם שחטא בשביל יין וראה בנים לבניך ושלום על ישראל שלא [ע״ב] יהו עושין היזק לישראל וכן הוא אומר (איוב לא כא) כי אראה בשער עזרתי וכן כתיב (אסתר י נ) ודובר שלום לכל זרעו לפי שבני מרדכי היו שרים צוה להם שיהו בשלום עם כל אדם:

תתרפה. כל דבר מצוה שהיא של רבים ויש מחלוקת בדבר אם יעשה כגון לקשור ספר תורה וכן לולב או שום דבר של ציבור ואחר רוצה לעשות ואין מוחין בידו ואם הוא יעשה יהיה מחלוקת או עירעורין מוטב לו שלא יעשה שהרי משרבו הרעים על החסידים (א) היו החסידים מושכים את ידיהם מלחם הפנים ויהיו מניחים לעשות לאחר אע״פ שאחר אינו הגון יעשה כדי שלא יהיה מחלוקת וראה בנים לבניך ושלום על ישראל שיהו בני בניך עם בניך בשעה שיש שלום על ישראל ובשעה שאין שלום ישלח מקצתם למזרח ומקצתם למערב ומקצתם לדרום ומקצתם לצפון שאם במקום אחד תהיה הנזירה (בראשית לב ט) והיה המחנה הנשאר לפליטה אבל אם נוזרין שמד וירא פן לא יעמדו בנסיון בכל מקום שהם שמה יותר טוב שיהו אצלו שיחוק את לבם ואם הם טובים שיהו מרוחקים ולא ישלוט בהם עין הרע:

תתרפו. כתיב (איוב לה יא) מלפנו מבהמות ארץ כגון (ש״ב יב נ) ולרש אין כל רמז (א) מי שהוא רש ראוי להיות ראש לעתיד לבא וראש רש ולרש אין כל כי אם כבשה אחת קטנה אשר קנה ויחיה ותגדל עמו ועם בניו יחדו מפתו תאכל ומכוסו תשתה ובחיקו תשכב ותהי לו כבת ותגדל עמו ועם בניו יחדו אבל אם מת האב והיא בחורה והבנים נדולים לא יתכן שתהא עמהם בבית מפתו תאכל שחייב במזונותיה איש פרוש ואוכל חוליו בטהרה יקח לו אשה פרושה ויודעת הלכות טהרה ומתנהגת עמו בטהרה וזהו מפתו תאכל ותגדל עמו שלא המתין אביה להיות גדילה בביתו אלא בקטנותה השיאה. עמו עם הבעל ולא עם האב (שם יא ד) והיא מתקדשת מטומאתה שלא היתה קטנה עומדת על פירקה משיאה להגון לה לאהוב לה שיעשה לה כאמור כאן ודרך ארץ לימדה תורה דרך ארץ שאם יש לאדם בנים אע״פ יקח לו אשה ראויה להוליד בנים מפתו תאכל שלא יהא אדם צר עין לא במשתה ולא במאכל כנגדה ולא במשתה ומאכל (הושע ד יא) זנות ויין ותירוש יקח לב מכוסו תשתה בשעה שבחיקו תשכב שישמחנה בתשמיש שלא תהרהר אחר אחרים ולא הוא אחר אחרות (ב) כמעשה דר׳ אליעזר ומכוסו תשתה ולא מכוס אחר שלא תשתה ותהרהר דעות כי על ידי שתיית יין הנואפים מגנבים לב הנשים כדכתיב

(ג) סנהדרין ע״א ב׳.

תתרפה. (ה) יומא ל״ט א׳.

תתרפו. (ו) יעוין סנהדרין ק״ג ב׳: מפני מה עיו״ן של רשעים תלויה בו׳. (ז) נדרים כ׳ ב׳.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

זנות יין ותירוש יקח לב וכתיב (זכריה ט יז) ותירוש ינובב בתולות ובחיקו תשכב (ג) שאם ירצה הוא שהוא יהיה בחלוקו והיא בחלוקה הרין עמה וכתיב (בראשית ב כד) והיו לבשר אחד ובחיקו תשכב וכתיב (דברים כח נד) ובאשת חיקו וכתיב (שם שם נו) באיש חיקה אלא כשמספר בתענוגי האיש הוצרך לומר אשת חיקו כפי רצונו וחפצו ותאותו וזהו שכתוב (שם שם נד) האיש הרך בך והענג מאד תרע עינו באחיו ובאשת חיקו (שם שם נו) הרכה בך והעננה אשר לא נסתה כף רגלה הצג על הארץ מהתענג ומרך תרע עינה באיש חיקה כפי תאותה וכפי יכולתה להנאתה באיש אמר באחיו לפי שהוא מעונג אחיו עושה צרכיו ובעת צרה לא יוכל לחמול עליו אבל אחותה ואחיה לא אמר כי בעלה או בנה או בתה עושים הכל ולא הזכיר בת כי השיאה לאיש ותהי לו כבת (ד) מה בת מעשיה ומציאותיה לאב כך האשה לבעל מה אב מפיר נדרי בתו אף הבעל ומה בת משרתת לאב אף אשה לבעל ומה בת אסורה אף אשה מתרחקת בימי טומאתה ממנו ואם יש לו בת וקונה תכשיטין לה שלא תהא מגוולת בעיני אישה כך לזו (ה) ומה בתה אינו כופתה לפני ארי כך (ו) לא יכה את אשתו וכשם שמוחה ביד בעלה שלא ישים עליה עלילות דברים כך על אשתו ותהי לו כבת (שמות כא ט) כמשפט הבנות יעשה לה (שם שם י) שארה כסותה וענתה לא ינרע ותהי לו כבת קידשה כבת סמוך לפירקה:

תתרפז. **כתיב** (דברים יג ה) אחרי ה' אלהיכם תלכו וגו' ובו תדבקון כמו שמצינו בהקב"ה צניעות כך לימד דרך ארץ לישראל לעשות הרי במזבח החיצון מביאין קרבנות ובהיכל קטרת למזבח הזהב [דף קנ] ובמנורה נרות ועל השלחן לחם הפנים אבל בדביר שארון הקדש שם וכרובים שם ועליהם שכינה אין מאכל ושימוש דבר ולא נרות לימד דרך ארץ שבני אדם יאכלו בבית ולא לעין כל ולפנים מזה יהא חדר לאיש ולאשתו ולא נר ואורה בעת הצורך שהרי אין נקבות בכל צבא המרום שהרי כתיב (בראשית ו ד) בני האלהים (א) ושני כרובים בנגד חתן וכלה וכתיב (ישעיה נד ה) כי בועליך עושיך לכך דימה חיבת ישראל (שיר א יג) בין שדי ילין מה לפני ולפנים לא שום כלי ולא שום צרכי אדם אלא שכינה ותורה ולא נרות כך צריך תלמיד חכם להיות עם אשתו בלא נר בצניעות ומה דיבור יוצא לישראל מבין הכרובים כך אב ואם יורו לבניהם שנאמר (משלי א ח) שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך (ב) קמחית אמרה אם לא ראו קורות בית שערי ראשי (ג) ואימרת חלוקי מימי לכך מידה במידה הצניף הטהור על ראשו ומעיל האפוד וכתנתו:

תתרפח. ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבוששו (בראשית ב כה) לא היה צריך לומר אלא ויהיו האדם ואשתו ערומים או ויהיו שניהם ערומים אלא מגיד כשהיו שניהם משמשים היו משמשים לפני הנחש (א) לפיכך גרם שהנחש השיא לחוה לאכול עץ הדעת (ב) ולכך ס) צריך בצניעות תשמיש המטה אע"פ שאין חיה מדברת עתה אם יעשה לפני בהמה וחיה (ג) או יראה כשרובעים הבהמות שמא מחמת תאוה יחידה בא לשכב עם הבהמות או הבהמה עם האשה (ד) ונזרו אפילו זכובים אשו בהמות ופן יהרהר ופן תהרהר אחריהם וכל שכן לפני בני

ס) ממפכ"ל.

(ג) כתובות מ"ח א': יוציא ויתן כתובה. (ד) כתובות מ"ז ב'. (ה) כעין שאמרו בפסחים מ"ט ב'.
(ו) ועיין שו"ע אבן העזר סי' קנ"ד ס"ג, וברכנו בחיי פרשה תצא מביא שם ר"י ז"ל שהמכה אשתו עובר בג' לאוין כו'.

תתרפז. (א) יומא נ"ד א'. (ב) שם מ"ז א'. (ג) בבבלי שם ליתא, רק בירושלמי שם פ"א ובמגילה פ"א.

תתרפח. (א) בראשית רבה פרשה י"ח. (ב) נדה י"ז א'. (ג) עבודה זרה כ' ב'. (ד) נדה י"ז א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אדם וגם כשישמשו שלא ישמיעו קול (ה) ולבך ר' אליעזר לא היה משמש אלא בחצי הלילה פן תשמע את אשתו שום איש או הוא לאחר אשה ויהיו הבנים כממזרים וכתיב (בראשית ג טז) ואל אישך תשוקתך ולא אל איש אחר:

תתרפט. ב) **כתיב** (קהלת ז ח) טוב אחרית דבר מראשיתו כל דבר שמראשיתו טוב אחריתו טוב בא לשם שמים אל אשתו והיא כמו כן כיוונה לשם שמים יצא צדיק מהם וכשמחלוקת יש מתחילה כשנולד להם בן לא יהיה אחריתו טוב או כשזיווגין במחלוקת:

תתרץ. ג) יש אדם טוב שיש לו אשה והאשה יוצאה לתרבות רעה והאדם טוב והאשה מחרפת את בעלה והיא מושלת בו והיא בתרבות רעה וכיון שהיא מושלת והיא לעיני בעלה תעשה רצונה ולא יקפיד עליה והוא ימות בחייה וכתיב (יחזקאל יח כ) הנפש החוטאת היא תמות:

תתרצא. ג) **זאת** התשובה כי האדם היה חייב להצטער ואפילו אם אינו חייב פעמים הוא בעון אביו שעשה לאשתו כך או אמו לבעלה ואפילו אמו לאביו ואם תאמר מה יכול אביו לעשות שמקנשת אותו מכל מקום גרמה האשה לבנה שיהיה לו אשה רעה ואם תאמר כיון שהאב טוב ולמה הזרע יהיה כמו האם או אם האב מקניט את אשתו ויהיה הזרע באותו עניין ולמה יהיה להם ולמה אין זכות האם יכפה עון האב ולא יהא לזרע מוכן עון האב וכן האם חייבת כרת שהזרע לא יכרת לפי שהאב טוב או האב חייב שיכרת והאם טובה מה יהיה מן הזרע אם תאמר אם אותו מעשה האב יהיה דינו כמעשה האב ואם תופש מעשה האם יהיה דינו כמעשה האם והלא הרבה פעמים שהבן יהיה נמשך אחר הרע אע"פ שתופש מעשה הטוב אלא צריך האחד שיהא לו זכות גדול לבטל העונש או האיש יודע שהאשה היתה רעה ואחיה רעים ואעפ"כ לקחה או היא ידעה בו שהוא רע ואעפ"כ נשאת לו הרי הילדים אחר הרע אם לא יהא זכות גדול של הטוב או של אבות שיכריעו לזכות או לפעמים ששניהם טובים האיש והאשה וטובלת כדי שתהר בן וגם הוא מתכוון לכך הרי אותו ילד טוב או פעמים שהאיש והאשה רעים ויכבדו לתלמידי חכמים ויצא תלמיד חכם מהם ורוב העולם כשאיש ואשתו עוולנים במעות בלא אונס או בעיוות מאזנים ובעיוות משקלות ובכסף ובמעות גם הבנים רעים באותו עניין ומן הדין שיהא זרעם בלא תורה אלא שמא עשו הנאה לתלמידי חכמים רק רעים יהיו:

תתרצב. ג) **ופעמים** שדברי חכמים מתבטלים מפני דברי חכמים הנה אמרו (א) תורה חוזרת על אכסניא שלה כשיש שלש דורות בעלי תורה והנה בימינו כמה דורות שהיו אבותיהם בעלי תורה ווה הדור עמי הארץ זהו [ע"ב] מפני ג) שאבותיהם נתחתנו באותם שמשפחתם עמי הארץ ואמרינן (ב) רוב בנים דומים לאחי האם ופעמים להפך והנה אמרו (ג) מי שבועל ארמית בניו יהיו עמי הארץ שנאמר (מלאכי ב יב) יכרת ה' לאיש אשר יעשנה ער וענה מאהלי יעקב והנה בדורינו הרבה מאותם שיהיו בניהם תלמידי חכמים אלא בשביל שמשפחת אמותיהם תלמידי חכמים ורוב בנים דומים לאחי האם ואם כן כיון שהזיווגים מן הקב"ה למה יוונגם שיתבטלו דברי חכמים ומאי אולמיה דהאי מהאי:

תתרצג. ג) **אמת** כי הזיווגין מן הבורא והבורא מזווג הזיווגים כפי הדעות כי לפי דעת שמשון זיווג לו הנשים וכתיב (שופטים יד ד) כי מה' הוא

ב) סע"ג. ג) סע"ד. ג) כעין זה לעיל ס"י תתכמ"ג ולעיל ס"י תפ"ג ופ"י ג'.

(ה) נדרים כ' ב.

תתרצב. (ה) בבא מציעא פ"ה א'. (ב) ב"ב ק"י א'. (ג) סנהדרין פ"ב א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ולפי דעת יהורם (מלכים ב' ח יה) זיוונו לו מבית אחאב אשה ורוב הערלים והנימולים שמתעשרים בני דלים ומתגברים כדי שיתחתנו בהם בני הגדולים שאם יהיו עניים לא יהיו מתחתנים בהם והנה הבורא מנהג עולמו כשירצה לתת גדולה לאדם יהיו לו או לזרעו עושר כדי שישלם לו בזה העולם ותדע שהרי כמה וכמה בעלי תלמוד ואין בהם יראת שמים ויהיו לו תלמידים הרבה הכל כדי לכבדו בזה העולם ואינו ראוי לכך אלא כמו שנותן עושר לאדם כדי שיהא נחשב ונכבד בעיני הבריות ויש שאינם יריאים את ה' ואין בידיהם מעשים ואעפ"כ נוראים ונכבדים ולא מפני זכות אלא כדי שנותנים לו שברו של אבותיו ואמותיו כדי שלא יהא לו שכר בעולם הבא כיון שאינו טוב אלא לתת להם שכר בעולם הזה ולכך מתעשרים ולכך דבריהם נשמעים ולכך מרננים בעלי תורה ויחשוב הצדיק אם כך לרעים כל שכן לעושי רצון הקב"ה:

תתרצד. ב) **איש** אחד אמר לאיש אחר פלוני קח אשה פלונית עשירה אמר כיון שיש לי מזונות אעפ"י שיש לי בצמצום לא אקחנה מפני שאחיה רעים ורוב בנים דומים לאחי האם אמר לו (א) בהדיה כבשיה דרחמנא למה לך אמר לפי שידע ישעיה שעתידין לצאת ממנו צדיקים לכך אמר לחזקיה בהדיה כבשיה דרחמנא למה לך אבל אני היה לי כל ימי לדאוג פן יהיו הבנים רעים ומה שאמרו (ב) נחות דרנא וסב אתתא והוא שאחיה טובים:

תתרצה. ג) (א) **כתיב** (קהלת יא ו) בבוקר זרע זרעך ולערב אל תנח ידך אמר ר' דוסתאי אם לקחת אשה בנעורותיך וילדה ואתה אל תשב בזקנותך לבד מאשה למה כי אינך יודע ונו' אבל אם יקח אשה שאביה ואמה רעים ואינם נומלי חסדים מסתמא בידוע שהזרע רע ועל זה לא אמרו בהדיה כבשיה דרחמנא למה לך:

תתרצו. **ועוזבי** ה' יכלו (ישעיה א כח) זה שעוזב צנועה או בת טובים ויראת שמים ולוקח אחרת בעבור ממון או בעבור יופי או כבוד משפחה אלא כמו בועז רות ויהושע רחב ונביאים יצאו מהם וכתיב (הושע ב כ) וזרעתיה לי בארץ וכתיב (ישעיה ה ז) כרם ה' צבאות בית ישראל (א) מה זרעים וכרם אין זורעים כלאים אף ישראל כולו זרע אמת ולא פסולים שלא נתחתנו בעמים יכול שבאושים ועגבים אין כלאים וחטה ושעורה ובאשה כלומר רעה וטובה אין כלאים יכול ישראל כך שמרקדקים יחדיו צדיקים ורשעים לכך נקרא זרע אלהים שמן המובחר לשם ה':

תתרצז. ג) **כל** שיש לו לב טוב ולוקח ניורת שיש לה לב טוב וצנועים ונומלי חסדים ונעימים במשא ובמתן מוטב להתחתן בזרעם מלהתחתן בישראל שאין בהם אלה המדות שהזרע של נר יהיו צדיקים ויהיו טובים:

תתרצח. **מעשה** ראובן ושמעון, ראובן אמר אתן בתי ללוי שהוא צדיק אעפ"י שאביו של לוי לא היה צדיק הואיל והוא ודי אבות אביו צדיקים ולא אתן אותה לבן נר צדיק ואביו הנר היה צדיק שהרי עוזיהו יותם היו צדיקים אעפ"י שאחז היה רשע חזקיהו עמד ממנו אבל בן נר אין לו זכות אעפ"י שאביו היה טוב שמא זרעו יהיה כאבות אביו ושמעון אמר אתן לצדיק בן צדיק אע"פ שאבות אביו לא היו צדיקים ולא אתן לצדיק בן רשע:

ב) סע"ס. ג) סע"ו. ג) סע"ז.

תתרצד. (ב) ברכות יו"ד א'. (ג) יבמות ס"ג א'.

תתרצה. (ב) בראשית רבה פס"א בשינויים ועין מדרש רבה קהלת י"א ה' ועיין יבמות ס"ב ב'.

תתרצו. (ב) במדרש רבה נשא פ"ט: מלמד שהיו אביו ואמו מראין לו כרמי תמנתה זרועין כלאים ואומרים לו כשם שכרמיהם זרועים כלאים כך בנותיהם זרועים כלאים.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתרצט.ס) **כתיב** (דברים יג ו) כי יסיתך אחיך בן אמך וכתיב (שיר ח א) מי יתנך כאח לי. יונק שדי אמי (א) רוב בנים דומים לאחי האם ולכך אמרו (ב) הנושא בת אחותו הוא חסיד וכשיוליד בנים מבת אחותו הרי יהיו חסידים כמותו מפני שרוב בנים דומים לאחי האם אבל אם יש רשע ומתבוין להנאתו שהיה לו בת אחותו יפה ולא לשם מצוה [דף ק"ד] נתכוון זה אינו טוב אבל מי שמדקדק בזה בידוע הוא חסיד כמותו אבל רשע הלוקח בת אחותו יהיה רשע כמוהו (ג) ואם אמו נשואה לבעל אחר שאינו אביו כגון אלמנה או גרושה ואותו בעל הבית אכזר היה ובניו רעים או אם לוקח בת אחותו מאמו יהיו רשעים אע"פ שהוא טוב:

תתש.ס) יש דברים שהתירתם התורה ואם יעשה אותם האדם יבא לדין עליהם שיש לו לאדם להשוב שלא התירתם התורה אלא כנגד היצר כגון יפת תואר ולפי שדוד לקח יפת תואר (א) נולד אבשלום ונהרגו כמה נפשות על ידו וכן אדם שיכול לקחת אשה שאחיה צדיקים ולוקח אשה שאחיה רשעים על זה יביאוהו לדין שנורם לעצמו שיהיו בניו דומים לאחי האם (ב) וכתיב (שמות כב י) שבועת ה' תהיה בין שניהם עתיד אדם שיתן את הדין שלא היה לו עסק עם אדם שהוא ברוק לו והיה לו עסק עם אדם שאינו ברוק לו פן ישבע לשקר או ישביעוהו:

תתשא. כתיב (דברים לב ז) שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך אם יש לאדם בנים כגון ליעקב ראובן ושמעון ויש לו לראובן בן ולשמעון בת והנה בן ראובן אינו הגון ובה שמעון הגונה והזקן יעקב היה עוסק שיקח בן ראובן את בת שמעון הרי הזקן יעקב חוטא שעוסק שיקח בן ראובן את בת שמעון שאינו ראוי לה או אינו מקובל לה:

תתשב.ג) (א) **אל** תשרך להשיא נעריה לזקן או למי שאינו חפץ בה או היא אינה חפיצה בו או בת צדיק לרשע או בת רשעים לצדיק ואפילו בחור ובהורה בבית רגון או אשה אל תגור:

תתשג.ג) **אחד** זקן אמר לאחר עסוק לי שיתנו לי פלונית הבתולה ולא רצה אמר לא אעסוק (א) שלא תהא על ידי (ויקרא יט כט) ומלאה הארץ זימה להשיא בתולה לזקן אמר לו החכם לא כיוונתה ביושר בזה המעשה כי זאת הבחורה כמה בחורים בקשו אותה ולא רצתה בהן אלא שזה הזקן היא הפיצה מפני שהוא יהודי טוב ומה שאמרו ומלאה הארץ זימה זה המשיא בתו לזקן זה שהיא חפיצה בבחור אבל בשחפיצה בזקן מפני שהוא טוב או שיודעת שיותר תקנתה בזקן אז מצוה לעסוק לה בזקן:

תתשד.ג) **כתיב** (שם שם) אל תחלל את בתך להזנותה שלא תשיאנה לזקן או למי שנמאס בעיניה וכן אמרו (א) לא תחסום שור בדישו שלא תכוף לקחת יבמה מוכת שחין (שם שם יח) ואהבת לרעך כמוך כי אתה לא הייתה לוקחה וכן אתה אל תדחוק אותה ועוד (שם שם יד) ולפני עור לא תתן מכשול שאם תזנה הפשע שלו גורם ואף הזקן אם לוקח בחורה הוא חוטא:

ס) מע"ם. ג) סע"מ. מעין דכיו נקי' מסכ"ד. ג) סע"ט.

תתרצט. (ס) בבא בתרא ק"י א'. (ג) סנהדרין ע"ו ב': ולפנינו: והנושא בת אחותו כו' עליו הכתוב אומר אז תקרא וה' יענה. (ג) דין זה הביא הכנה"ג אבן העזר סי' א' סק"ח.

תתש. (ס) סנהדרין ק"י. (ג) שבועות ל"ט ב' ועיין ברש"י שם.

תתשב. (ס) סנהדרין ע"ו ב'.

תתשג. (ס) סנהדרין שם.

תתשד. (ס) יבמות ד' א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתשה. ב) ומעשה שהיו רוצים לתת לזקן בתולה ולא רצה הזקן פן ינרום לה חטא אמרו לו והלא היא חפיצה בך והלך הזקן לפני הבחורה והסיר כובעו ואמר לה ראי שאני זקן וראשי מלא שיבה ושאר דברים מפני הזקנה כדי שלא תאמרי לא ידעתי והיא אמרה אפילו לרחוץ רגלי אדוני דיי לי רק שיקרא שמך עלי ויצאו מהם תלמידי חכמים:

תתשו. ב) אמרו לאחד אשה פלונית יפה במקום פלוני חפיצה בך שמע לעצתנו ולך שם ותצבע שעריך בשחור והיא תהא סבורה שאינך זקן אמר חלילה לי להטעות אותה אלא תראה שאני זקן [והיא תאמר מה שבלבה אם חפצה בי].

תתשז. ב) אל תחלל את בחך להזנותה זה המשיא בתו לזקן וכל שכן למנוול ולמוכה שחין אם כן למה נאמר (דברים כב טז) את בתי נתתי לאיש הזה הרי זכתה תורה לאיש להשיא את בתו (א) שאם רואה האב שהיתה חפיצה בבחור והוא יודע שהיא זונה ואין תקנתה לכך זכתה תורה לאב להשיאה למי שהוא חפץ שיהא תקנתה ופעמים משיאה לזקן שאין לו במה לפרנסה ומשיאה לזקן לתקנתה:

תתשח. פעמים שאדם שאינו הגון מבקש את בתך אם תמנע ליתן לו תחטא כנון שאם היא חפיצה בו והוא אינו הגון ולא תוכל להעבירה משם או חפצה להנשא ואין מבקש בתך אלא מי שאינו הגון דע לך שהיא תקלקל [ע"כ] צא ולמד (א) מדורות הראשונים שהיו מולידין לח' שנים ודינה קטנה היתה וחפיצה להנשא וכוונה יעקב לטוב שלא נתנה להנשא לעשו לכך שכב עמה שכם ואם ג) אדם מתכוין והוא חכם ביותר ואותו מגשה כונתו לטובה נהפך לרעה הואיל וחוטא הוא ואפילו אינו חכם אלא שהיה לישאל לו לחכם יקבל פורענות נגד שלא נזהר הואיל ויכול לדעת שסופו רעה הואיל ולא שם לבו לדעת יענש דונמת עוא ששלח יד בארון והיה לו לדעת (ב) ארון נושא את נושאיו ומכל מקום יקבל שכר על כוונתו לטובה (ג) וכן פנינה וכן יעקב בדינה שלא נתנה לעשו ועידו הנביא שהכהו הארי שהיה לו להזהר שמא נביא השקר הוא ועוד בדבר שנהנה ממנו ומ"מ יקבל שכר שהיה נראה בעיניו עון אם לא יאכל וישתה אבל אדם שחכמים חסידים אומרים לו אל תעשה ואז עשה וכוונתו לטובה יענש ולא יקבל שכר על כוונתו לטובה כנון המעפילים שמשה התרה בהם וכנון שמואל הנביא שהתרה שלא יוציאו הארון על זה נאמר (קהלת יא ט) יביאך האלהים במשפט (שם יב יד) אם טוב יכוין וסופו רע:

תתשט. ג) כל החפץ לעשות עבירה דין היה להספיק בידם עבירות אלא אמר הקב"ה אם אמציא לרשע תאותו נמצא מרבה ממזרות ויתחתנו בהם הצנועים ופעמים שמניח להביא ממזרות כדי שיתחתנו בהם אותן שראויין להן מסייעי עבירה או אותם שבידם למחות ולא מיחו או המוציאין לעז על אחרים ומחפשים למצוא פנם על המשפחות כדי שלא יתחתנו בהם לבסוף יתחתנו בהם או ממנו יוצאים ממזרים:

תתשי. ג) (א) הכתוב מתיר לתת נט אפילו הקדיחה תבשילו או מצא נאה הימנה ועתיד ליתן את הדין לפי שלא התיר אלא שמא יחמא באשת איש אם לא יתירה:

ב) סנ"ס. ג) תס"ס. ג) ס"ס.

תתשו. (ב) יש להוסיף מה שאמרו בכתובות מ' ב': אי בעי מסר לה למנוול ולמוכה שחין.

תתשח. (ב) סנהדרין ס"ט ב'. (ג) סוטה ל"ה א'. (ג) ר"ל גם פנינה נתכוונה לשם שמים כדאמרינן בבא בתרא ט"ו א' מ"מ נענשה שמתו בניה כמו שאמרו במדרש שמואל פרשה ה'.

תתשי. (ב) גיטין צ' א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתשיא. ס) (א) **ויפת** תואר התיר כנגד היצר ועוד יש ישראל שחתוך חוטמו או יש בו מום ואין בת ישראל חפיצה בו הרי יקח יפת תואר והכתוב לא אסר לארם אשתו בכל עניין שחפץ ליהנות ממנה פן יתן עינו באחרת ויש לאיש לעשות כמו שכתוב במסכת כלה (ב) והיה מן הדין (ג) לאסור מלשמש כשאשתו מעוברת (ד) או בחדשים שקשים לוולד אלא שמא הוא או האשה יהרהרו אחר האסור להם מוטב שלא יהרהר ושלא יאסר דבר שאי אפשר והחכם יתן את הדין שאין שם על לב איזה דבר התיר הכתוב מפני היצר ומפני שאי איפשר בעניין אחר וכתיב (שם יב יב) ויותר מהמה בני הזהר:

תתשיב. ג) **אם** תראה איש שיגלה לך דעתו או על ידי נאמנים תדע דעתו או איש או אשה אמרו לך בבקשה ממך תעסוק לי לווג לי שאהנה בזה העולם בו וגם באותו עולם כנון האשה שמבקשת אחד בחור יפה שאין לו בנים והיא רוצה שאף ממשפחה טובה שיהיה וגם תלמיד חכם וגם צדיק והנה מצא איש שיש לו בנים ואינו כל כך יפה והאב מצירו לזה לווג את בתו לו זה העוסק לווגה לא ישמע לאב ולאם שלא יעבור על (ויקרא יט יד) ולפני עור לא תתן מכשול וכתיב (שם שם כט) ולא תזנה הארץ:

תתשיג. **אם** שתי נשים אחת אומרת הלוואי שהייתי נשואה לבחור יפה ואחרת אומרת הלוואי שהיה לי איש שהיה טוב והנה שני בחורים אחד יפה וטוב ואחד בחור שאינו יפה יעסוק שהיפה והטוב למי ששאלה כהנן נותנין לה יותר טוב ממה ששאלה כיון שרק חפצה למקום הראוי גם ראוייה לווגה יותר בטוב ממה שחשבה ובאחרת אל יזקק לווגה שמא תשנא אותו:

תתשיד. **במקום** אחד היתה בת הנשיא ואמרו לאחד קח לך לאשה כי היא בת נשיא ואמרו לו אשריך אם תקחנה ותתכבד בנשיא ושאל לחכם אם יקח בת הנשיא ויתכבד בנשיא אמר לו החכם אם אתה שואל בכבוד העולם הזה כבוד יהיה לך אמר לו שאלתי מה ברצון הבורא בדבר אמר לו הנשיא צדיק ובתו רעה ואין לך לקחת הנשיא לאשה כי הוא זכר אלא בתו מוטב לך לקחת אשה טובה שהיא אינה בת נשיא מלקחת בת נשיא שהיא רעה מכרעת את בעלה להיות כיוצא בה ואמרו (א) חות [דף ק"ה] דרנא וסב איתתא:

תתשטו. **כתיב** (ויקרא יט ג) ולאחותו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש לה יטמא ולמה לא הקפידה תורה על אמו אם תנשא לבעל ועל בתו אם תנשא לבעל אעפ"כ מטמא להן ולמה לאחותו הבעולה לא יטמא (א) לפי שמצוה הוא לכבד את אמו ובתו מצוה לכבדו אם כן לאחותו אפילו בתולה לא יטמא לה אלא מפני כי האדם צריך לפרנס ולהשיא את אחותו לבעל ואחר כך אין זקוק לה יותר:

תתשטז. ג) **יש** זיווגים שלא יצליחו או שניהם או אחר מהם לשני אחים שתי אחיות וכן אב ובן שתי אחיות או אם ובת שני אחים (א) או אדם

ס) ע"ש. ג) ס"ץ. ג) תע"ז.

תתשיא. (ס) קדושין כ"א א'. (ג) ובנדרים כ' ב'. (ג) יבמות י"ב ב'. (ד) נדה ל"א א'.

תתשיד. (ס) יבמות ס"ג א' ולפנינו: נחות.

תתשטו. (ס) מדברי רבנו נראה כי אינו מחויב לכבד את אחותו הגדולה וכן כתב בשבות יעקב ח"א סי' ע"ו כי רק את אחיו הגדול מחויב לכבד אבל לא את אחותו הגדולה.

תתשטז. (ס) מלבד שרבינו סותר דברי עצמו שכתב בסי' תתרצ"ט: הנושא בת אחותו הוא הסיר יש להתעורר כי בהלכות גדולות הלכות תמורה כתוב: ומיכן תשובה למיניין שאוסרין בת האח כו' וכן כתוב בכפתור ופרח פ"ה: כי הקראים אוסרים בת האח ובת האחות, וכן

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שהשיא בתו לאחי אשתו וכן האיש שהוא אלמן (ב) ויש לו בן ואשתו אלמנה ויש לה בת ומשיא בת אשתו לבנו או בן אשתו לבתו וכן (ג) שני חתנים שעושים נישואין בשבת אחת וכן אדם שנשא אשה ששמה רבקה או שם אחר ובנו לקח אשה ששמה רבקה ובן בנו לקח אשה ששמה רבקה לא יצליחו והנמצא היא לא תצלח שהיא משולשת או הוא משולש שהארם והבת ובת הבת לקחו נ' שמות שווין הנמצא הוא לא יצליח וכן שלשה או ארבעה שרוים בבית אחד ששמם יחר לא יצליחו או זרעם והרבה כיוצא באלה אע"פ שלא לנחש יש לחוש לא נאמר על זה (דברים יח יג) תמים תהיה:

תתשיז. ב) שני אחים הנושאים שתי אחיות אחד מהם ימות או לא יצליחו לכך לא ישאו או ינרש אחד מהם את אשתו אם נעשה הדבר כך:

תתשיח. ב) יש זיווגים שלא יצליחו ונפקא מינה לאיש חסיד למנוע מהם וליחדל ראובן שלקח את רחל ומתה וילדה בנים לראובן ולאחר מותה

הניחה בנים לא יקח ראובן את לאה (א) לפי שאחר ממאה אין זוכין להוליד בנים משתי אחיות אלא אם לא הניחה בנים אם יקח לאה או יוליד ממנה בנים לפי שהראשונה אחותה לא ילדה לו וכן אם מת לארם בתו וילדה לו אשתו בת אחרת אם הראשונה הניחה בן או בת או יקרא פעם שנייה בשם המת כיון שיש לה זרע ואם אין לה זרע או לא יקרא השנייה בשם המתה ואז יהיו לו בנים מן השנייה כך עניין השער וצריך רחמים גדולים להפוך השער מעניינו וכן שני אחים אחד נשא אשה אמר לו אחיו עסוק שיתנו לי אחות אשת אחי או בתה או האב לקח אשה ואמר הבן עסוק לי באחותה או בתה אל תעסוק:

תתשיט. ג) **בחור** שבא לקחת אשה (א) כבת ארבעים שנה (ב) אל תהי עצת יראת ה' באותו זיווג שהרי בת אחיו ובת אחותו התירה תורה כי רובן קטנות מן האיש אחי אביהם או אחי אמותיהם אבל לאיש אסור לקחת אחות אביו ואחות אמו כי רובן יותר בשנים ממנו ואשה ג) שמתה אחותה והיא פנויה והניחה בנים קטנים אם היה מותר לקחת אחות אביו או אחות אמו היתה ממתנת עד שינדל והוא כשיהיה בן עשרים שמא היא תהיה בת ארבעים (דברים כה ה) כי ישבו אחים יחדיו ומת אחד מהם יחדיו פרט לאשת אחיו שלא היה בעולמו שהרי אמר הכתוב (שם שם ז) להקים לאחיו שם הרי כל שכן כשיהיה הוא בן י"נ היא כבר בת שנים רבות וכשהוא בן י"ח או בן כ' היא אינה ראוייה ללדת (ג) שהרי אלמנה שעכבה בלא בעל עשר שנים שוב אינה יולדת שהרי לאחר שמת בעלה נולד זה ובן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו קנאה הרי עשר שנים אינם בכלל להקים זרע לאחיו ואין לומר דעתה היה עליו לפי שמה שאמרו חכמים שהתה עשר שנים בלא בעל

ב) תע"ז. ג) תל"ב. ג) תל"ג.

כתוב בגן עדן ערוות ובאלקוראן חזיון הנשים: לא תקחו לכם את בנות אחיכם ואת בנות אחיותיכם, כן הגני להעיר כי ברמב"ם הלכות אסורי ביאה פ"ב מוסיף ואומר: ומצות חכמים שישא אדם בת אחותו והוא הדין לבת אחיו כו' ור"ת חולק ע"ז יעוין יבמות ס"ב ב' תד"ה והנושא. (ג) יש להתעורר כי כזה אסרו הקראים היינו בת אשת האב שיש לה מאיש אחר כמו שכתוב בגן עדן לר"א האחרון ענין ערוות. ויעוין פסחים ד' א' רב בר אחוה כו'. (ג) עיין ירושלמי תענית פ"ד ה"ה: שמונים זוגות כו' ועיין דברי המחבר בסי' שע"ה.

תתשיח. (ב) זהו ג"כ דעת הקראים שם בגן עדן הנ"ל ויעוין מועד קטן כ"ג א': מעשה ביוסף הכהן שמתה אשתו כו'.

תתשיט. (ב) יעוין ב"ב קי"ט ב': בת ארבעים שוב אינה יולדת. (ג) יבמות מ"ד א': כלך אצל שכמותך. (ג) שם ל"ד ב', אולם צ"ע דא"כ ששיטא דהא דרשינן שם י"ב א': אשר תלד פרט לאיילונית שאינה יולדת ואפשר לומר דבגדלותו אסור לייבם מצד חסברא וקרא

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אינה יולדת והוכשאין דעתה אבל כשיש דעתה לא זהו ודאי כנון (ד) בת רב חסדא על רבא לפי שהיה נדול אבל על קטן אין תאוה לכך אמרו (ה) שהתה עשר שנים שוב אינה יולדת כמה הקפידה תורה על פריה ורביה לפיכך אם בחור לוקח בת שנים שקרובה למ' שנים שלא תתעבר הטובים אל יהיו באותה עצה:

תתשב. ו) **מעשה** באחד שהיה במדינת הים ומת והניח ממונו ביד נאמן שמע הבן אמר אלך אחר הממון ואוליך בני עמי וילמוד שמה לפני הרב שלשם והיה לו בן קטן ואמר לו החכם אל תוליך את בנך עד שתלד אשתך בן או בת כי המקום רחוק מאד כי לא יתכן לאדם שאין לו בנים ללכת [ע"ב] למדינת הים למקום שאין השיירות מצויות מפני שיעכב שם ואשה אחרת אינו יכול לקחת שם (א) כדרי אליעזר בן יעקב ועזר איך תהיה אשתו עגונה ועזר אם ימות ואחיו קטן מאד ואינו יכול לייבם וצריכה שנים רבות להמתין לכך ימתין עד שיהיו לו בנים:

תתשבא. **יבמה** שנפלה לפני האחים (א) ומצוה בנדול ליבם ואם אין הנדול רוצה לייבם מפני שיש לו אשה או אין לו אשה ואינו רוצה ליבם ונם אינו רוצה לחלוץ כי רוצה לדחוק אותה שתתן כל אשר לה לו מצוה בשאר האחים אבל אם האח המת הביא הרבה עושר אל אשתו יותר מכתובתה והאח אמר לה קחי כתובתך ותחזירי לנו השאר והיא אומרת אין לי וידוע שיש לה יותר מכתובתה הדין עמו:

תתשבב. **המת** כשחלה וצוה לאחיו לייבם את אשתו והאח רואה שאינה הגונה או כבר היו לה שני בעלים ומתו בלא בנים אע"פ שמצוה לקיים דברי המת ואפילו אביו ואמו מצוים לו ליבם יחלוץ ולא ייבם ואם מצוה אדם לבנו שלא לחלוץ כדי לצערה והיא הגונה ורוצה לדחוק את קרוביה שיתנו לו ממון כדי שיתן רשות לבנו לחלוץ אל ישמע הבן לאביו ומעשה היה באחד שאמר לו החכם למה תקשה לבך או כנוס או פשור אמר והלא כבר מתו לה כמה בעלים מוטב שלא אחלוץ ולא תנשא לבעל ולא יכשלו בה בני אדם אמר לו החכם אתה תעשה מה שעליך מוטל ובני אדם יזהרו ממנה:

תתשבג. **ומעשה** באחד שלא חפץ לחלוץ וחלה ברגליו ואמרו לו אותו עון שאין חולץ זה גרם לו שחלה ברגליו וחלץ ונתרפא:

תתשבד. **יביאך** האלהים במשפט (קהלת יא ט) על כל נעלם אם טוב ואם רע (שם יב יד) כנון מי שתבע בת ראובן לתתה לו או לבנו והנה קצבו לתת כך כסף עמה ואחר כך אינו מכניסה לחופה שרוצה שיוסיפו לו על התנאי או שקצב ראובן כסף הרבה בשביל בתו וחפץ לתת ונגזל או אבד ממונו וזה דוחקו לתת לו מה שנדר לו ואין לו והמתין שנים והבנים לבסוף את בתו או מי שתבע בת ראובן וראובן אמר כך וכך אתן לך כי איני יכול ליתן לך יותר לפי שאין לי והתובע ממתין שנה או שנתים ולבסוף יעשה במה שיתן ראובן הרי איהר שהיה יכול להוליד או שמעון שרואה שיש לו לפרנס וחפץ בבת ראובן ורואה שאין ראובן רוצה בו ודוחק לראובן שיתן לו כל אלה חוטאים:

תתשבה. **שלשה** בחורים משלשה משפחות תבעו בנות איש אחר בא לחכם ואמר לו שלשים וקוקים יש לי להשיא בנותי אותו שהוא ממשפחת

ו) מ"ד.

אתי לזכר דבקטנותו הוי ביאה דאיסורא. ויעו"ש קי"א ב' וגם נפקא מינה אם יש אחרים שיכולה להם ודעתה עליהם מ"מ אסור ודי בזה. (ד) יבמות ל"ד ב'. (ה) שם שם.

תתשב. (ו) יומא י"ח ב'.

תתשבא. (א) יבמות ל"ט א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

מעולה אומר תן לי חמשה עשר זקוקים ואקח את בתך וכן בחור אחר אמר כן הרי אם אתן לשנים שלשים זקוקים לא ישאר לשלישית כלום ואפילו ממשפחת גרועה לא יקחנה ושלשה בחורים ממשפחת בינונית שואלים כל אחד עשרה זקוקים ובחור ממשפחת גרועה שואל חמשה זקוקים אם אתן בת אחת למשפחה הטובה בט"ו זקוקים ולבינוני כ' זקוקים ולגרוע בה' או שלשתן לבינונים אמר החכם אם היו מקצתן קטנות הייתי אומר תן ט"ו למשפחה מעולה והשנייה לבינוני והשלישית תמתין עד שתרויח ועתה גדולות הן מוטב שתשוה בנותיך לבינונים ועם כל אחת עשרה זקוקים ואל תקל אחת בשביל אחרת כלומר בשביל כבודה:

תתשבו. ב) אחד אמר לחכם רוצים לתת לי אשה מיוחסת ואין להם ממון לאביה ולאמה לתתה לה וגם אין לי במה להתפרנס ואני דואג פן אצטרך לגנוב ולעשות עולה ורוצים לתת לי במקום אחר שאינה מיוחסת כל כך רק אינם פסולים לבא בקהל אמר לו החכם כיון שאין לך ואם תקח במקום עוני הרי תצטרך מיד לקבל מן הנבאי ולא יתן לך כדי פרנסה ותצטרך ללכת מעיר לעיר כל ימיך ותהיה ברעה ובדאגה ולא תוכל ללמוד מפני הדאגות טוב שתקח במקום עושר ולא תצטרך לגנוב ולעשות עולה ואם מן השמים יהיה ובניך יהיו טובים ועשירים יהיו קרוביך שמחים שיתחתנו בהם כיון שאתה לוקח לשם שמים כדי שלא תחטא:

תתשבז. ג) איש אחד נשא אשה שלא כחפצו (א) וברך שתי ברכות ברוך דיין האמת ברוך הטוב ומטיב ברוך דיין האמת שהזמין לו אשה [דף ק"ז] שלא כחפצו וברוך דיין האמת שלא לקחה ברצון אלא מחמת דוחקו וברוך הטוב והמטיב שנתן לו ממון הרבה אמרו לו זה אינו דומה למי ששמע שמת אביו ויורשו שמברך ברוך דיין האמת וברוך הטוב ומטיב לפי שבידי שמים הוא שמת אביו אבל אתה בידך היה למה לקחת אותה אמר דיקדוקי עניות גרמו לי וגם על פי הגזירה (ב) כי מ' יום קודם יצירת הולד נזדין איזו אשה לאיש ולכך ברכתי ברוך דיין האמת:

תתשכח. ג) (א) אמר שמואל שמא יקדמנו אחר והאמר רב יהודה אמר שמואל בכל יום בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני אלא שמא יקדמנו אחר ברחמים כי הא דרבא שמעיה להההוא נברא דקבעי רחמי ואמר תזדמין לי פלונית אמר ליה לא תיבעי רחמי הכי אי חויא לך לא אולא מינך ואי לא כפרת בה' בתר הכי שמעיה דקאמר או איהו לימות מקמה או היא תמות מקמיה אמר ליה לא אמרי לך לא תיבעי עלה דמילתא הכי אמר רב משום ר' ראובן בן אצטרובלי מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים מה' אשה לאיש מן התורה שנאמר (בראשית כה נ) מה' יצא הדבר לא נוכל דבר אליך רע או טוב מן הנביאים שנאמר (שופטים יד ד) ואביו ואמו לא ידעו כי מה' היא ומן הכתובים דכתיב (משלי יט יד) בית והון נחלת אבות ומה' אשה משכלת הרי אפילו גויה לפי שהיא נגזרה אילו זכה היא מתגיירת וכשלא זכה לוקח לו גויה והא דאמר שמואל שמא יקדמנו אחר אין פירושו כך שיקדמנו אחר ויקחנה אחר וישכבנה ויבעלנה כי זה אינו יכול להיות שיועיל בתפלה לישא ולבעול ותדע שכן הוא שהרי אמר כי הא דרבא אמר אי חויא לך לא אולא מינך ואי לא כפרת בה' כך פירושו ואם לא ננזר שתקחנה לאשה ואם תתפלל בחוזק כדי שתשאנה ואם לא ננזר שתהא אשתך ובתחנונים יכול להיות שתשאנה

ב) סע"ב. ג) סע"ג וכפול לעיל פי' תקע"ט. ג) סע"ב.

תתשבז. (ב) המנ"ח בהלכות קטנות נשאל למה אין מברכין שהחיינו על נשואי אשה? והשיב עד שאתה שואלני על שהחיינו שאלני למה לא יברך ברוך דיין האמת. (ג) סוטה ב' א'.

תתשכח. (ב) מו"ק י"ח ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ושתקדים אבל לא יתנלגל שתבעלנה אלא תכפור בה' ותתן לה נט ותגרשנה כי אין לתפלה מועיל שום ערמה שיוכל לבעול כשלא נגזר ואם תאמר וכי יעקב אבינו לא ידע זה אם כן למה הוצרך לעבוד שבע שנים (ב) הרי תדע זה מנתן הנביא:

תתשכט. ו) **אחד** היה מתענה תעניות שהקב"ה יתן לבנו אשה טובה והזמין לבנו וכשגדל הבן והיו לו בנים מתה אשת האב אמר הבן לא אהיה כפוי טובה נגד אבי והתענה גם הבן מ' תעניות שיזמן הקב"ה אשה טובה לאביו אחר שמתה אמו שאל בתוך ל' יום אם יוכל לגלח כל הראש שער ראשו אמרו לו אם ראשו מלא שחין ובעבור השחין מגלח מותר ואם לאו לא יגלח שהרי בט' באב אמרו (א) אם חטטין בראשו סך:

תתשל. ג) **מעשה** בבתולה אחת שלא היתה מתקשטת אמרו לה מי ישא אותך שאינך מתקשטת ואין תובעין אותך אמרה כיון שהקב"ה ממציא הזיוונין (א) ונתגלגל הדבר שלקחה תלמיד חכם צדיק:

תתשלא. **יהודי** אחד היה חפץ באשה אחת שהיה אוהב אותה והיא אותו ושלח שדכנין לאביה ולאמה ואמרו בתינו אינה רוצה והיא שלחה בסתר אנכי חפיצה בך אבל אבי ואמי עוסקין בשידוך אחר רק תמתין כי לא יקחני ואחר כך יעסקו בי עליך רק תעסוק תחלה האיך נוכל להתפרנס ולא רצה להמתין ונשא אשה אחרת והיא היתה חפיצה בו לסוף מתה אשתו ואהב מאד אשה אחת ששמה כשם אותה שהיה מתחילה חפץ ולא רצתה להמתין ונם חפיצה בו ולא הסכים לקחת את זאת עד שנישאת לאחר היה תמיה מה זה אשה ששמה כשם הראשונה ושתיהן לא נדוונו לי למה אהבתי והן אותי ולבסוף לא נזדוונו לי וחקר ואמר מפני שצערתי אותה הראשונה שדעתי עליה ודעתה עלי ולא רציתי להמתין לכך נעשה לי כך:

תתשלב. ג) **כל** איש שרבות נשים מצפות עליו או אשה שרבים אנשים מצפים עליה מחמת יופיה לבסוף תינשא לשאין הנון לה [ע"ב] ותתחרט שאם תנשא לאיש טוב נמצא רבים מצטערים על ידה לכך לא רצה הקב"ה שרבים יצטערו על ידה:

תתשלג. ג) **ולמה** יהיה זה שמי שאינו הנון יבואו לו בלא טרחים ובלא צער אשה כחפצו ולצדיק בכמה טרחים כדכתיב (הושע יב יג) ויעבד ישראל באשה ובאשה שמר וכתיב (בראשית לא מא) עבדתיך ארבע עשרה שנה בשתי בנתיך וכתיב (שם שם י) הייתי ביום אכלני חרב וקרח בלילה ותדד שנתי מעיני ויש צדיק במקום שחפץ לא יקח אלא באשר לא חפץ יקח בטרחים ובצער כי זה העולם מהנים ממנו לרעים אפילו בלא תפלה ובלא צער אבל לצדיק אין רוצים להחנות לו עד שיצטער כי הקב"ה חפץ שלא יהא לצדיקים שמחה שלימה ז) שהרי כשהיה (א) רבי שוחק היה פורענות באה כי הצער של צדיקים מכפר ומעביר פורענות מבני אדם שהרי (ב) כשהוכה מיכה על הלחי לכך לא נפלו ישראל אלא אחאב לבדו לקיים (מ"א כ מב) והיתה נפשך תחת נפשו אבל (שם שם) ועמך תחת עמו לא נתקיים על עמו לפי

ו) ספ"ד. ז) ספ"ה. ג) ספ"ו. ד) ע"כ קי' ספ"ו.

(ג) ר"ל נתן הנביא ידע ששלמה ימלוך ואעפ"כ השתדל בזה ששלח את בת שבע לדוד וכן כתב הרב אברבנאל מלכים א' א': ולשואל שישאל איך נתן הנביא לא האמין בנבואתו כו'.

תתשכט. (ו) ירושלמי ברכות פ"ב ה"ג

תתשל. (ו) צ"ל הזיווגין איני דואגת כלל ונתגלגל כו'.

תתשלג. (ו) נדרים נ' ב'. (ז) ירושלמי סנהדרין פ"א ה"ה ויע"ש היטב וכתב הרמב"ם בפרק י' מהלכות יסודי התורה ה"ד: דברי הפורענות כגון שיאמר פלוני ימות כו'. אם לא עמדו דבריו אין בזה הכחשה לנבואתו ואין אומרים תנה דבר ולא בא שהקב"ה ארך אפים ורב

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שהוכה על הלחי ואם תאמר והלא (נ) כשנידו את ר' אליעזר באותו יום לקה העולם שליש ולמה לקו והלא צער הצדיקים מכפר אלא לפי שר' אליעזר תבע עלבונו על שציערוהו ושידעו הכל שכדבריו הוא ולכך לקו אבל כשהצדיק לוקה והוא אומר בלבו ניחא לי זה הצער כדי שיהו העולם נהנין אז נהנין באיזה צער שיהיה ורוב מה שנהנין מאותו עניין שהצדיק מצטער ועוד (משלי יד כג) בכל עצב יהיה מותר כך בשמחת הצדיקים יהיה עצבון ויכול להיות שקודם שבא הצער לצדיק היה לבו שמח או שחוק וכתיב (קהלת ב ב) לשחוק אמרתי מהולל ולשמחה מה זה עושה וכתיב (משלי יח יב) לפני שבר יגבה לב איש וכתיב (שם טז יח) לפני שבר גאון ומכל מקום יש לו לאדם לחשוב שמא באותו צער שאירע לו עשה צער לשום אדם ובצער שאדם שרוי יבקש בעבור כל אותם שמצטערין בזה הצער ובזה העניין שהקב"ה יענה לו שנאמר (תהלים נה יט) כי ברבים היו עמדי בשביל רבים שהיו כמו כן בעניין אותו צער:

תתשלד.ס) **אחד** אהב אשה אחת ושאל אם מותר לראותה שהנידו לו למה אתה אוהב אותה והלא אינה יפה כל כך אם היתה מביט בה לא היה לבך רודף אחריה ואסרו לו כי מביאה לידי קושי ערוה ולידי קרי אם יראה ועוד זכות ושכר נרול יש לו שנפשו וכל מחשבותיו עליה ואעפ"כ (ישעיה לג טו) עוצם עיניו מראות ברע:

תתשלה.ס) (א) **כל** צער שאדם סובל באותו עניין עושין טובה לזרעו שנאמר (שם נג י) יראה זרע יאריך ימים וכתיב (משלי כ ז) אשרי בניו אחריו:

תתשלו.ג) **איש** אחד היה אוהב אשה אחת ולא הכירה ולא היה יודע למה והיה תמיה על מה ולמה נעשה וחשב באיזה עון ולא מצא וחשב שמא כשיבא זרעו לידי כך שיאהבו הקב"ה יתן להם מה שאוהבים וכך היה והיה מתפלל רבונו של עולם גלוי וידוע לפני כסא כבודך מה שנפשי אוהב אותה אשה פלונית לא מעון שאני מתאוה אליה כי איני מכירה ואם ממך שאני אוהב אותה תתברך ואני סובל כאשר טוב בעיניך ואם מעשה כשפים הוא רבונו של עולם תן בלבי שאעשה להתירני ויהי רצון שלא אתאוה למיתת אדם ומתוך אהבתה אמר רבונו של עולם איך יתכן שאקח שום אשה אחרת פן אחרוש עליה רעה ופן אשנאנה באהבתי פלונית[ג]) ופעמים מן השמים שאדם אוהב אשה ואשה את איש אע"פ שלא יקחנה כדי שיקוץ בנשים אחרות שלא ינזרו לו והאשה באנשים שלא ינזרו להה) ומי שמכושף אין תקנה כמו שיצא מן העיר וידור בעיר אחרת ויקח בעיר אחרת אשה ויש שאוהב מפני שהזרע של זה ושל זו יתחתנו ויש שאוהב אם יקחנה יצטער ופעמים לטוב וכתיב (בראשית כט כ) ויהיו בעיניו כימים אחדים באהבתו אתה ונעשית עקרה ולבסוף לטובה:

תתשלז.ס) **דע** שאדם נופל ביר דבריו אדם אחד התענה ימים רבים שיזמין לו הקב"ה אשה שהוא אוהב ולא נתקיים העניתו ותפלתו אמר לחכם הרי התעניתי ובכיתי ולא הועיל לי אמר החכם [דף ק"ז] שמא אותה לא ינזרה לך ולמה אין מועילין תענותיי ודמעותי שאני מתענה ומתפלל שיסיר לבי ממקום שלא ינזר לי וישים לבי לאהבה אותה שנזר לי מעתה שאשים לבי לה אמר החכם מפני שאתה צופה בנשים והאיך תסיר לבך מהן לבסוף לקח אשה שלא מצאה חן בעיניו אמר

ב) תל"ה. ג) תל"ו. ד) ע"כ פי' מכאן ומילך תל"ז. ה) ע"כ תל"ז עכו"ל תל"ח. ו) שפ"ז.

חסד ונחם על הרעה כו'. לכן גם במיכה אף על פי שלא נתקיימה כל נבואתו אין לחוש לזה.

(נ) ב"מ נ"ט ב'.

תתשלה. (ס) כעין מה שאמרו ב"ק נ' א': דבר שאותו צדיק מצטער בו יכשל בו זרעו.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

כל תענותיי לא הועילו לי אמר החכם שמעתי דברי נאוה מפיך שאמרת לא הייתי לוקח פלונית בכל כסף וזהב כי אביה כך וכך לכך אותה עצמה זימן לך הקב"ה כי דברי נאוה רשתות הן לבעליהן ומכל מקום התעניות והתפלות יועילוך לשאר דברים שייטיב לך או לזרעך מאותו העניין אבל דע לך שכל הצער הבא עליך בשביל שהיית צופה בנשים וזימן לך מה שלא מצאה חן בעיניך ובשביל התעניות והתפלות אפשר שתאהב בואת ותצליחו יחדיו מפני שסמכת על התעניות ולא עסקת בכשפים:

תתשלח. אחד חלם ובא לפני חכם אמר לו חלמתי שיש לי לקחת אשה פלונית ואמרה לי אינה חפיצה לינשא לי והייתי לוקח אשה אחרת אלא שנראה לי עון שלבסוף תמות ויש לי לקחת אותה שחלמתי שתנשא לי אמר לו החכם (א) דברי חלומות אין מעלין ולא מורידין אין לסמוך על החלומות ואין עון שתקח אשה ואילו היה ננזר שאותה שחלמת תקח הייתה מתרצית לך ואם תאמר להמתין כמה שנים עד שתתרצה זהו שטות ועון (קהלת ה ב) כי בא החלום ברוב ענין פעמים שאדם חולם שיש לו לישא אשה פלונית לפי שדברו ממנה ופעמים שיחלום שיש לו לישא אשה שהיא כבר מתה אין לסמוך על החלומות ואם יחלום על אשת איש שתנשא אם ימתין הרי מצפה למיתת הבעל וחוטא שקונה לו הרהורי עבירה ואינו מקיים פריה ורביה:

תתשלט. אחד היה יודע לעשות בלחישות לדעת עתידות בא לאיש צדיק אמר לו תוכל לברך להקב"ה על מה שנזר עליך שראיתי שיש לך לקחת אשה יפה אמר לו מי היא אמר לו פלונית בת פלוני אמר לו והלא אשת איש היא אמר לו ברור לי שתנשא לך אמר לו היום לא יום בשורה הוא ולא אברך על מיתת איש שיש למות בעבורי ומי יודע שאני טוב ממנו אמרו לו אם כן איך יקח אדם אלמנה אמר זה אינו דומה לפי שכבר מת אבל אתה מניד לי בעודו חי ואני אתפלל תמיד על חייו וכן איש ששונא את אשתו והיא חולה יתפלל בעדה אע"פ שלבו היה שמח במיתתה (א) ולא היה מתפלל כהן גדול על צרכי עצמו לפני ולפנים וכהן גדול אסור באלמנה פן יתפלל לפני ולפנים על זה שימות שום אדם וישא אלמנותו:

תתשמ.ב) **שאריית** ישראל וגו' ולא ידברו כזב ולא ימצא בפיהם לשון תרמית (צפניה ג יג) אם יש לאדם בן או בת לא יאמר כך וכך רצו לתת לי שהייתי נותן בתי לאיש פלוני או בתו לבני או[ג] יאמר כך וכך רצו לתת לי בסחורה שלי ולא היו דברים מעולם:

תתשמא. איש אחד תלמיד עיכב ולא בא בעת ללמוד ואמר לו רבו למה .עכבת אמר לו דיברו לי מאשה שהייתי לוקח אותה לי לאשה ועניתי אני חפץ לקחתה רק שיש לי להמתין כמו חדש עד שיבא אחי אמר לו החכם ומה דעתך לעשות אמר אין בדעתי ליקחנה כלל אמר לו למה אתה מרמה אותם אמר לו כי אני מבקש אשה אחרת ואני אומר להם אם לא תתנו לי כך וכך הרבה כסף אקח אותה פלונית אמר לו החכם בשביל תקנתך אתה מעכב אשה אחרת ברע אתה עושה כיון שאינך חפץ בה תאמר מיד מה שבדעתך שאינך רוצה כדי שיפנו על ימין או על שמאל מיד אמר לו איני רוצה כדי שיהיו יראים ממני ויתנו לי הרבה אמר לו

ב) ספ"ס. ג) נמל' נקי' ממ"ל ונקי' מממכ"ג ומי' מממכ"ע.

תתשלח. (א) גיטין נ"ב א'.

תתשלט. (א) יומא נ"ג ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לא יתכן לעשות כך ליהודי טוב גם לא על מקח ועל ממכר לעמוד על של ראובן ולדבר עם ראובן כדי להטעות את שמעון (א) וכן מי שקנה [ע"ב] כבר אין לגנות מקחו וקודם שיקנה אין לשבח כיצד ראובן שראה חפץ שרוצים לקנות משמעון ואמר ראובן לשמעון אותו חפץ שבידך שוה מאה ואינו שוה אלא שמונים וראובן אומר ועושה זה כדי שלא ימכרנו ויחשוב לא אתן בשמונים שמא ראובן יטול במאה וראובן אומר אחר כך כיון שאין נותנין לך אלא שמונים תן לי ואתן לך שמונים לא יתכן לרמות ולהטעות שום אדם:

תתשמב. **מעשה** באיש חכם ערום וצריק והיתה לו בת יפה מאד והיו שנים שהיו מבקשים שיתן בתו לבנו ווה שהיתה הבת שלו אמר בסתר לאיש אחר תעשה בעבור אהבתי ותקבול לב"ד ותטעון עלי כך למחר עשה כן ואמר אותו שהבת שלו פלוני ופלוני יהיה ב"ד והיו נושאין ונותנין בדין ואמר זה שהבת שלן לחבירו זה הדין אפילו עם הארץ יכול לדון שירגיש שאני המשקר וכשבאו לגמור הדיו היה אחד אומר לאבי הבת אני עוזר לך וחבירי עוזר לאותו שכנגדך אמר אבי הבת תפסקו לי הדין אמר הדין עמך ואותו אחר אמר אין הדין עמך אלא עם חבירך ונתן את בתו לבנו לאשר חייבו כעס אותו האיש שהיה מוכהו ואמר איך אתה כפוי טובה ונם אותו בעל דינו אמר (ש"ב יט ז) לאהבה את שנאיך ולשנוא את אהביך ואמר זה לאותו האיש אתה אהבתני אהבה תלויה בדבר בטל דבר בטלה אהבה ואמר לחבירו לפי שאתה היית אומר תן בתך לזה שהוא יותר טוב הראיתי לך מי הוא יותר טוב זה שהייבני הרבה היה קשה לו פן אבעום שלא אתן את בתי לבנו ואעפ"כ לא החניף לי הרי הוא צריך לכך כשאדם רואה שמהניפין לו יתרחק מהם ואל ישב בדין עמהם ולא שום שותפות יהיה לו עמו ואת אשר לא החניף לו אע"פ שצריך לו זה יקריב אליו ויתחבר לו:

תתשמג ב) **כתיב** (יחזקאל טז ח) ואעבור עליך ואראך. אדם שרוצה לקחת לו אשה ורוצים לו (א) יש לו לעבור שם לראותה ושהיא תראה אותו והוא יראה אותה שאם לא יישר בעיניה לא יקחנה ואם יקחנה בלא ראות שמא ישנא אותה ויקוה ויתאוה למיתתה (ב) וכתיב (משלי ג כט) אל תחרוש על רעך רעה ואין להביא ראיה מיצחק אבינו שלא ראה אותה כי לא יש לצאת מארץ ישראל (יחזקאל טז ח) והנה עתך עת דודים כשעומדת על פרקה או לעשות נישואין כי כשהאיש לוקח קטנה שאינה ראוייה לביאה ולהריון כאילו הוא זנות כשאינה יכולה להתעבר שאינה ראוייה לקבל הריון ואמרו (ג) שמעכב המשיח ואמרו (ד) כהן לא יקח איילונית וכתיב (ויקרא כא ז) אשה זונה וחללה לא יקחו ואע"פ שלישראל מותרת כמו קטנה מותרת אף לכהן אלא יש דברים שהתירה תורה ליתובי היצר ואע"פ שאינו טוב ואמרו חכמים (ה) על קטנה מן השמים ירחמו ולא תשמש במוך וכתיב והנה עתך עת דודים (ו) הנ"ה עתך ע"ת דודי"ם בגימט' העומד"ת ע"ל פרק"ה (ז) דדים כתיב בדדים ניכר כדאמר במסכת נידה (ח) (משלי ב יז) העזבת אלוף נעוריה ג) (יחזקאל טז ט)

ב) ספ"ע. ג) מחכך לקמן סי' תמצ"ע.

תתשמא. (ב) כתובות י"ז א': מי שלקח מקח רע מן השוק ישבחנו בעיניו או יגננו בעיניו.

תתשמג. (ב) קדושין מ"א א': אסור לקדש אשה עד שיראנה. (ג) כעין מה שאמרו יבמות ל"ז ב': לא ישא אדם אשה ודעתו לגרשה משום שנאמר אל תחרוש על רעך רעה וגו'. (ג) נדה י"ג ב'. (ד) יבמות ס"א ב' ובנדפס: כהן גדול וזה טעות כמו שמוכח ביבמות שם שאפי' כהן הדיוט אסור ליקח איילונית. (ה) יבמות י"ב ב'. (ו) צ"ל: הנה עתך עת בגימטריא העומדת על פורקה ובזה יהיה המספר מכוון. (ז) ר"ל חסר ו"ו. (ח) מ"ז א' ומה שמסיים העוזבת אלוף

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

וארחצך במים ואשטף דמיך (ט) שצריכה טבילה קודם נישואין אע"פ שלא ראתה דם (שם שם) ואשבע לך ואכא בברית אתך נאם ה' כלפי למעלה נאמר אכל אין נשבעין שמא יתן לה נט:

תתשמד.ס) הנה אמרו (א) כל מי שלוקח קטנה מעכב את המשיח ואם תאמר אם ילך בלא אשה לא יקפיד על זה ולמה אינו מעכב משיח, אלא אם ילך בלא אשה חוטא כמו (ב) שאמר רב הונא על רב המנונא ומכל מקום כל זמן שלא יקח אשה אין שכבת זרע יוצא ממנו אלא לאונסו אבל אם לוקח קטנה הרי מרצונו מאבד שכבת זרע ומשליך לאיבוד ואם תאמר (ג) נ' נשים משמש במוך לבעלה לפי שכבר לקח וחכמים אומרים מן השמים ירחמו ואם תאמר אם כן כשאשתו מעוברת הרי הזרע לבטלה שהרי בנ' חדשים הראשונים אין ידוע בברור שהיא מעוברת לכך יבא עליה אע"פ שכבר מעוברת והלוקח קטנה שיש גדולה או חוטא למה לוקח קטנה כששתיהן שוות מבנות [דף ק"ח] טובים ומ"מ אם בת י"נ שנים אע"פ שרבות בנות אין יולדות עד י"ו שנים כשאין גדולה כיון שראוייה ללדת [טוב עושה]:

תתשמה.ג) (א) המוליד ממזר לא קיים פריה ורביה (ב) אדם הראשון היה מסוף העולם ועד סופו (ג) ובקשו מלאכי השרת לומר לפניו קדוש כי היה מלא כל הארץ בא הקב"ה ומיעטו (ד) ולקח מאבריו קצת והיה מונחין התיכות בשרו סביבותיו אמר אדם להקב"ה למה אתה גוזלני (איוב י ג) הטוב לך כי תעשוק כי תמאס יגיע כפיך וכתיב (תהלים קלט ה) ותשת עלי כפכה אמר לו אני מחזיר לך (בראשית א כח) פרו ורבו ומלאו את הארץ כבראשונה והיינו דאמרי (ה) אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף אטר לו הקב"ה טול אותן התיכות ותפזרם בכל הארץ ומקום שתשליכם שם ישובו לעפר כשהיה ויתיישב המקום מזרעך (ו) ובמקום שתנזור לזרעך לישראל שם יהיו ולגוים שם יהיו והיינו שנאמר (ירמיה ב ו) בארץ לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם שלא זרק שם מבשרו מכאן יש לומר למוליד ממזר לא מיבעיא דלא מקיים פריה ורביה אלא שמעכב המשיח דקאמרי ממזר לא חיי ואותו ממזר שמוליד לא יוליד בנים דלא חיי כטריפה דאינה חיה ואילו אותו הזרע שהזריע בפסול אם היה מזריעו בכשרות והיה מוליד בן או בת שהיו מתקיימין והיו מולידים גם בנים אחרים נמצא שהפסיד כל זה וחסר מנוף אדם הראשון:

תתשמו. דע והבן כי לא כל העונשים שלמעלה נכתבו בחומש כי עונש לפריה ורביה לא שמענו והנה נאמר להזקיה (מ"ב כ א) כי מת אתה ולא תחיה (א) מת אתה בעולם הזה ולא תחיה לעולם הבא על שבישטל פריה ורביה ממנו וכן צוה הקב"ה על פצוע דכא שלא יבא בקהל אע"פ שאשה אינה מצווה על פריה ורביה התורה חפיצה שכל בת ישראל תינשא למולידים וכתיב (ויקרא יב ב) אשה כי

ס) מ"ע. ג) מ"ק.

נעריה הוא להראות לנו כי בימי נעוריה צריכה הבתולה להיות לה אלוף היינו להנשא. (ט) נדה ס"ו א'.

תתשמד. (ס) שם י"ג ב'. (ג) קדושין כ"ט ב'. (ג) יבמות י"ב ב'.

תתשמה. (ס) הרמ"א בשו"ע אבן העזר סי' א' פסק דקיים מצות פו"ר ואולי מיירי רבנו בממזר שאינו ידוע דלא חי יעוין יבמות ע"ח ב'. (ג) חגיגה י"ב א' וכן בפדר"א פי"א ובהקדמת הזוהר ט' א'. (ג) בראשית רבה פרשה ח'. (ד) זה לא נמצא שם ויעוין רבה תשא פרשה מ': עד שאדם הראשון מוטל גולם כו' יש שהוא תלוי בראשו של אדם ויש שהוא תלוי בשערו ויש שהוא תלוי במצחו ויש בעיניו ויש בחוטמו ויש בפיו ויש באזנו כו'. וכספר אלדד הדני לר"א עפשטין צד 68: ירדו אל אדם ומצאו אותו כי נשתנה דמותו (כעין שאמרו במדרש רבה שלפנינו: ששה דברים ניטלו מאדה"ר ואלו הן זיוו שנאמר משנה פניו ותשלחהו) ונתגתרו אבריו אבר אבר כו' יעו"ש. (ה) יבמות ס"ב א'. (ו) ברכות ל"א א': כל מקום שגזר אדה"ר כו'.

תתשמו. (ס) שם יו"ד א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תזריע וילדה (ב) אע"פ שבניורת לא הזהיר שלא נקרא קהל התירה לכרות שפכה ביפת תואר (ג) מותב שיאכלו בשר שחוטה ואל יאכלו בשר נבילה:

תתשמז. **במכילתיה** (א) (שמות כא י) אם אחרת וכו' מכאן אמרו חייב אדם להשיא את בנו (ב) במקום אחד שכל זמן שאדם יודע שבניו נשמעין לו כשהן אצלו בעירו שאם יתרחקו אם יחטאו מי יוכיחם ומי יורה אותם:

תתשמח. (א) **כתיב** (דברים ד ט) והודעתם לבניך ולבני בניך אימתי אתה וכאי לראות בני בניך כשתשא את בניך הקטנים לכך מצוה לאדם כשהוא בקטנותו שיקח אשה וישיא בניו כשהן קטנים ומהרה יקיים והודעתם לבניך ולבני בניך ומכאן ואילך מעתה ועד עולם אינה פוסקת מזרעו כדכתיב (ישעיה נט כא) ודברי אשר שמתי בפיך לא ימושו מפיך ומפי זרעך וגו' מעתה ועד עולם לכך והודעתם לבניך ולבני בניך:

תתשמט. ה) (א) **בתחילה** השיא אברהם ליצחק אשה ואחר כך לקח קטורה (ב) ומה שרב עמרם לקח לעצמו קודם לבנו לפי שלא רצו לתתה לבנו אלא לו ואמר כיון שהפצים לתת אותה לי אקחנה ושמא לא כנסה עד שהיה אשה לבנו [אבל אם האב מצא אשה לבנו] והאב הפץ להשיאה לו ואינו רוצה הבן הרי האב יקח אשה לו ואם אירם הבן אשה והפץ האב לעשות נישואין של בנו ואין הבן רוצה להכנים אז יקדים האב כיון שהבן פושע:

תתשנ. ג) **אדם** שהוא בחור והפץ לקחת אשה יחשוב אז כמה הרהורים וכמה צער הוא סובל ויחשוב כשיהו בניו מגיעין לפירקן שישיאם כי צער לפניו שהולך בלא אשה ופעמים אין יכולת בידו לכך יתפלל שיזמין לו הקב"ה ויוונן בעתם לכל צרכם ותקנתם הרי משה רבינו בראותו שלא יכול לחזור במצרים לקח ניורת ולמה נולדו ליהודה פרץ וזרח בנילנול עבירה כי תמר ראוייה לו היתה אלא מפני שנרם למכור את יוסף והיה בן שלשים שנה עד שלקח אשה ובגלל אשה הושם בבית הסוהר ובשביל שיהודה גרם שלא נזדמנה ליוסף אשה עד שהיה [ע"ב] בן שלשים לכך לא מלך דוד עד שהיה בן שלשים (ש"ב ה ד) ד"א (בראשית מט ט) מטרף בני עלית אתה לא הרגת את יוסף נרמת לו שנתגדל שהיה בן שלשים שנים לכך מלך דוד כשהיה בן שלשים שנים:

תתשנא. ג) **מעשה** באחד שהיה תדיר עוסק לזווג זיווגים ועסק בנישואין קודם כשהלך לעולמו בהוליו אירם לבנו אשה (א) וצוה שיעשו נישואין ז) לאחר ל' יום אחר מותו אמרו לו לאחר י"ב חדשים אמר לא כי כל ימי הייתי עוסק לזווג ואיני רוצה שעל ידי יעכבו נישואין ואפילו נישואי בני משום פריה

ה) מפצכ"ב. ג) מק"ד. ג) מק"ס. ז) כעין זה נקמן ס' מתמ"ס.

(ג) הלשון מגומגם וכצ"ל: אע"פ שבניורת לא הזהיר לכרות שפכה (כמו שאמרו יבמות ע"ו א') שלא נקרא קהל, התירה יפת תואר כו'. (ג) קדושין כ"א ב': מותב שיאכלו ישראל בשר תמותות שחוטות ואל יאכלו בשר תמותות נבלות.

תתשמז. (ב) משפטים פרשה ג'. (ג) לפנינו במכילתא: מכאן אמרו חייב אדם להשיא את בנו קטן, במקום אחר (ובילקוט משפטים רמז שכ"א: ובמקום אחר) מהו אומר והודעתם לבניך כו' והוא הדרש שהביא רבנו בסמוך בסי' שאחר זה, אבל רואים אנחנו כי "במקום" הוא נמשך למטה ולא למעלה כפירושו של רבינו ולא אחר בדלי"ת רק אחר ברי"ש לכן דברי רבינו צ"ע.

תתשמח. (ב) שם במכילתא ובירושלמי קדושין פ"א ה"ז.

תתשמט. (ב) מדרש רבה בראשית פ' ס'. (ג) קדושין נ"ט א' ולפנינו רבין חסידא.

תתשנא. (ב) מדברי רבינו משמע שאם היה מצוה לכנוס בתוך ל' יום לא היו שומעין לו ויעויין יו"ד סי' שד"מ ס"ו בהג"הה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ורביה ומשום שלא יהרהר הרהורים רעים אבל זה אין האב יכול לצוות לבנו שבתוך ימי אבלו לשמש מיטתו ונם אין יכול לצוות לבנו כשאשתו יריאת חטא שיתן לה נט:

תתשנב. ב) **האיש** שמשיא את בתו יצוה לה שלא תעבור ימי טבילתה ולא תאמר לבעלה לא אשבול ער שתתן לי כך וכך מעות או אותו חפץ כששניהם מתכוונים לשם שמים יהיו הבנים צדיקים:

תתשנג. ב) **החכם** השיא לבנו אשה והיה מצוה לבנו אמר לו הנה לחמיך יש חתנים אם יכבדם יותר ממך אל תקנא לומר הנה לחתניו מכבד יותר ממני ואני התנו ואל תשנא לחמיך על זה ואם חמיך בא לכבדך אמור לו כבד לחתניך כי בזה חפצתי ונם היה אומר לחמיו על בנו אל תכבד את בני כי אם תכבד את בני ישנאוך חתניך ויקנאוך ונם תראה אהבה יתירה לחתניך מלבניו:

תתשנד. ב) **אמר** ההכם לבנו אל תראה לאשתך בשעה שהיא חוטאה ויש אדם ששאתו עושה רעות לאנשים או לנשים ועוזר לאשתו ולבסוף נופל לכך אם רואה איש שאשתו מריבה ואינו יכול למחות בידה ונם ירא ממנה שלא תעשה לו רעה מוטב שישתוק ולא יכריע את אשתו לפני העולם לכף זכות אלא שלא בפני אשתו יאמר אני צעור שאשתי עושה כך:

תתשנה. כתיב (בראשית כט לב) כי עתה יאהבני אישי אם האהבה בלב תלויה אפילו כמה בנים אם תלד לא יאהב אותה אלא יראה כאילו אוהב אותה אף על פי שאינו בלב וכיון שהאשה יולדת כשביל הבנים יראה לה אהבה:

תתשנו. מי שעזב את אשתו כי הוא שונא אותה או כעס עמה והלך לעיר אחרת ובביתו היה יכול להתפרנס ובא לאחד שישכירהו ללמד בנו או לכתוב לו. . .3):

תתשנז. אחד בא לאיש צדיק ועזב את אשתו בשביל כעסו אמר לו החכם לא כטוב אתה עושה שאתה נורם שאשתך ענונה אמר לו אותו האיש חזור אצל אשתך איני רוצה להשכירך תלך אצל אשתך אמר לו אם כן אלך לארץ מרחקים שאל לחכם אמר החכם תכתוב כתב לאשתו אם יאמרו לך שלא תשכיר אותו אז אל תשכיר אמר הוא אשתו רגונית אפילו להכעיסו היא תאמר שלא להשכירו ואני יודע שאם לא אשכירנו ילך למרחקים ולא ישוב מהרה אבל אם יהיה עמי אשדלו בדברים עד שישוב אמר לו אם כן תנסה:

תתשנח. ג) **איש** אחד היתה לו אשה שלא היתה הגונה חשודה על הזנות והיה יודע הבעל ונם היה יודע שאינה מקפדת עצמה על הנידות אמר לחכם מה אעשה שחשודה על הזנות ונם אינה נזהרת בימי נידות כך יש לה אם הייתי קרב אליה בימי טומאתה כמו בימי טהרתה ואיני יכול להיות בלא אשה ורציתי לתת לה גט ואין קרוביה מניחים אותי ואני צועק לקהל ואינו מועיל לי ואינם מאמינים לי ואין משגיחין בדברי אמר לך לארץ מרחקים מאד ושלח לה גט ותקח לך שם אשה ואמר לחכמי אותה העיר כל העניין כדי שלא יאמרו אם יש לך אשה אחרת אסור אתה ליקח אשה בכאן (א) כדרי אליעזר בן יעקב ואם היא תקבל הגט טוב ואם לאו הרי אינך חוטא כיון שאתה יודע שהיא רעה בזנות או בנידות ואם תקבל גט תשלח לה דין כתובה:

תתשנט. ד) **איש** אחד בא לפני חכמים אמר להם תודיעוני מה לעשות שיהא לי תאוה לאשתי ולא רצו החכמים להודיעו כי ידעו [דף ק"ט] החכמים שהיא זונה:

ב) מק"י. ג) מקוס מלק נפ"י. ג) מפעכ"נ. ד) מפעכ"ד.

תתשנח. (ב) יומא י"ח ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתשם. מי שיש לו שום חפץ ובא אחר וחפץ לקנותו ויודע שאם ימכור לו יתננו לזונה באתנן נמצא שחטא זה על ידו [אל ימכור לו]:

תתשמא.ב) מי שאינו יכול בטוב ליזקק עם אשתו לא יחקור אחר דברים האסורים לאכול (א) כגון הדג שיש לו ה' אצבעות ושאר דברים האסורים אל יאכל אלא דברים המותרים כגון יבשל (ב) עדשים ולא ימלח (ג) כי המלח מבטל התאוה (ד) אבל שומים צלויים וחם לאוכלם מרבה הזרע (ה) ורג מליח הרינג"ש מבטלין התאוה וגם (ו) קטניות מבטלין התאוה (ז) וכרשין חיין אבל עדשים מבושלים מרבים הזרע וכך יעשה לגלגל דק וישים בערשים וביום יאכלם ואם ירצה לשתות יכסכס בשיניו את הגלגל ויבלע וישתה ובלילה בלא אכילה ישמש אבל דבר האסור אל יאכל:

תתשמב.ג) **איש** שלקח אשה (א) וכשאו אותם שאין יכולים ליזקק יחדיו ועסקו בשביל רפואות שנה ושנתים ושלש ולא הועיל להם עון להם שהם יחדיו ד) למה אמרה תורה (דברים כג ב) לא יבא פצוע דכא וכרות שפכה בקהל ה' (ב) ולא הזכיר סרים חמה כי אינו נודע לבני אדם אבל איסורא איכא וכן מי שהוא מכושף שנה או שנתים ושלש שאינו יכול ליזקק לאשתו ינרש את אשתו ויקח אחרת והיא תנשא לאיש אחר ויהיו לזה בנים ולזאת כי (ישעיה מה יח) לא תהו בראה לשבת יצרה:

תתשמג.ד) **לא** יכסה אדם מומי בני ביתו אם צריכין בניו או אחיו או קרוביו להזדווג כגון אם יש להם חולי שאילו היו יודעים אותם לא היו מזדווגים ינלה להם פן יאמרו קידושי טעות הוא ולא יפרידום ויהיו ברע יחדיו או אם יש מעשים רעים להם שאילו היו יודעים לא היו [מתחתנים בהם לכך יפרסם וכן לענין צדקה שאם היו יודעים לא היו] נותנים להם הרבה יגיד לנותנים:

תתשמד. בשצרים על העיר ויש שם נשים וכבשו העיר ויש שם פנויות ועינו אותם ונתעברו אם יש להם אב צריך או אח צריך ורואה החכם שמחזירין אחר איש לזוונה לו כדי להלות בבעל יאמר להם החכם אל תחמאו בבעל תודיעוהו תחילה ועוד גורמים שיורשים בין יורשי הבעל לכך ימתינו עד שיוולד או עד שיהא ניכר הוולד ואם אשת איש ועינו אותה והיא היתה נידה כשפירש ממנה עתה באחרונה או לא בא עליה בזמן מרובה שיודע שאינה מעוברת ממנו ועינו אותה

ב) ט"ץ. ג) ס"ט. ג) ע"כ. ד) תק"ז.

תתשמא. (ב) בספרי הטבע נמצא שיש מין דג שיש לו אצל פיו כעין שני קרנים, לכן נוסחת הנדפס: ב' אצבעות מתוקנת. (ג) בצדה לדרך מאמר ה' פכ"ב: עדשים מרבים מרה שחורה, ואולי בשביל זה נהגו להאכיל עדשים לאבל ב"ר פס"ג וירושלמי ברכות פ"ג ובבלי ב"ב ט"ז. (ג) גיטין ע' א': שמונה ממעטים את הזרע ואלו הן המלח כו'. (ד) כן כתב אליהו רבה סי' ר"פ, אבל בבבא קמא פ"ב א' גבי תקנת עזרא לאכול שום בערב שבת לא הזכירו צלוי. (ה) יעוין ברכות מ"ד ב': דג קטן מליח כו'. (ו) יעוין פסחים קי"א ב' איזדהר מכרומשא ובערוך ערך כרומשא ובירושלמי כלאים פ"א ה"א: פול השעועית אמר ר' יונה למה נקרא שמה שעועית שהיא משעשעת את הלב ומשלשלת את בני מעים ופירש הר"ש בכלאים פ"א מ"א מטמטם את הלב ועין יומא י"ח א': אין מאכילין אותו לזב מי גריסין של "פול" ולא כל דברים המביאים לידי שומאה חרי שפול מין קטניות מרבה תאוה. (ז) ברכות מ"ד ב' אמרו: כרישין קשים לשנים ויפים לבני מעיים, ועיין ציורובין נ"ו א': הא בתומי וכרתי וברש"י שם ד"ה תומי.

תתשמב. (ב) החולי הזה מוזכר בתרגום ירושלמי דברים כ"ד ו' ובירושלמי סנהדרין סוף פ"ז, וכתב ר"מ בן ישראל בספרו נשמת חיים מאמר ג' ש"ח: ראה נא אמיתת הדברים אשר כתבנו מענין אסרת התתנים כו' וראי"כ לונץ בספרו ירושלים מחברת א' מספר כי עד היום הזה מאמינים רבים מיושבי ירושלים באמונה זו, ואולי מה שאמרו בפרקי דר"א פי"ד: לשמרך בכל דרכיך הוא דרך חתנים, נתכוונו ג"כ לחולי זה. (ג) בספרי תצא פיסקא רמ"ז: לא יבא פצוע דכא כו' אמר רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה שמעתי שמי שאין לו אלא אחת זהו סרים חמה כו' ויעוין אבן העזר סי' כ, כל הדינים השייכים לזה.

www.daat.ac.il * דעת - אתר לימודי יהדות ורוח

לא יבא עליה עד שידע אם היא מעוברת אם לאו ואם ידע שנתעברה מן אותו שעינה אותה אחר כך יודיע לצדיקים האמת כדי שלא יהו סבורים הצדיקים שבנו הוא ויתחתנו בו ומה שאמרו (א) אסתר טובלת והולכת למרדכי לפי שבבר היתה מעוברת אי נמי לא מיד ממש ועוד אפילו מיד אם יוולד לה בן הרי המלך יקחנו ואפילו אם הוולד של אחשורוש או של מרדכי אסתר תיעץ לילד ליראה את אלהי ישראל:

תתשסה. **אם** יודע אדם שאשה מעונה בעל כרחה וכבר שהתה ימים רבים ויודע שלא נתעברה ואין יודע אדם בדבר כי אם הוא לבדו ולא היתה בתולה לא יניד לאדם כי אינה פושעת אבל אם היא פושעת אם ישאל לו צדיק עצה או יאמר אם יודע שיסתר הדבר שלא ילבינו בני משפחתה:

תתשסו. ה) **בסוף** עדיות (א) אמר אין אליהו בא לא לגלות על המשפחות אלא לעשות שלום (ב) אליהו לא יפרסם וכל שכן אנחנו אמרו (ג) אין מגלין אלא פעם אחת לשבע שנים או פעמים מוסר הרב (ד) לתלמידו הצנוע שלא לבייש בני אדם ושלא יבאו למריבה:

תתשסז. ג) (א) **מן** דדמיך שלח ר' תבע באיתתיה אמר לו כלי שנשתמש בו קדש ישתמש בו חול נפקא מינה אם אהד יבקש לצדיק תלך לפלונית אשת אותו חכם צדיק ודבר לה שתנשא לי וזה החי שביקש הדיוט לא יעסוק בה שתנשא לאותו הדיוט:

תתשסח. **ויביאה** יצחק האהלה שרה אמו (בראשית כד סז) להודיע שלא הכנים אברהם את הגר באוהל שרה ולא רצה אברהם שתשכב הגר קטורה על מצעות ששכבה שרה אמינו אלא הניח לרבקה לשכב עליהם שראוייה נִשָּׂרָה וזהו כלי שנשתמש בו קדש לא ישתמש בו חול:

תתשסט. **ויוסף** אברהם ויקח אשה ושמה קטורה (שם כה א) ואמרו חכמים (א) ע"פ הדיבור נשאה ואמרו חכמים (ב) בניה עובדי ע"ז אם כן למה אמר לו הקב"ה לקחת אשה כיון שאין לו להקב"ה הנאה מהם (ג):

תתשע. [ע"ב] **אמרו** לאחד למה לא תקח אשה אמר במקום אחד רוצים לתת לי אשה ואביה ואמה ואחיה כולם רעים נמצאו בניה רעים מה מצוה יהיה לי הרי זה ישים מכשול בזרעו ובורע זרעו בניהם אמרו לו והלא אברהם אבינו לקח קטורה אמר היא צדקת ואמרו על פי הדיבור לקחה וכיון שבניה רעים אם כן על פי הדיבור ולבסוף בני קטורה רעים אלא כבר נגזר כמה יצאו מאברהם רשעים ואמר הקב"ה מוטב שיצאו מקטורה וכדי שלא ינחלו עם יצחק וכדי שלא יתחתנו עם יצחק וכתיב (תהלים קכה ג) כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים למען לא ישלחו הצדיקים בעולתה ידיהם שלא יזדווגו אלה באלה ג) ולכך כתב (בראשית כה ו) וישלחם מעל יצחק בנו וזה לעולם מי שמתחתן ברעים הורע אוחז מעשה אבותיו ואמותיו הרשעים וכאילו השליך כל זרעו בניהינם ועוד הואיל שעל פי הדיבור לקח קטורה שהם יעבדו לישראל לימות המשיח שנאמר (ישעיה ס ו) בכרי מדין ועיפה וגוי ועוד על פי הדיבור לקחה לקיים מה שנאמר (קהלת יא ו) בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ידיך לכך יקח אדם בזקנותו אשה כדי שיוליד:

ה) מק"מ. ג) ממפכ"ס. ג) כעין זה לקמן סי' מתמק"ו.

תתשסד. (ה) מגילה י"ג. ב'.

תתשסו. (ה) פ"ח מ"ו. (ג) עיין תוספתא עדיות פ"ג. (ג) קדושין ע"א. (ד) תלמיד צנוע לא הזכירו רק אצל שם של מ"ב אבל לא לענין גלוי משפחות ויעוי"ש.

תתשסז. (ה) בבא מציעא פ"ד ב'.

תתשסט. (ה) ב"ר פרשה ס"א. (ג) שם שם. (ג) חסרון הניכר יש כאן.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתשעא. בבראשית רבה (א) אמר ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה על פי הדיבור ומה יועיל על פי הדיבור והבנים רעים אלא גלוי לפניו שיצאו מהם שיקיימו התורה אבל מתן תורה לא רצו לקבל כדי שכל הפורענות שעתידים ישראל לקבל שישים על האומות וירשו ישראל הלקם בנן עדן ועור כי בעבור זה אמר לאברהם ליקח אשה כדי שיצאו ממנה שיעבדו לישראל לימות המשיח כי כשהקב"ה גוזר על הקנת האדם גוזר אף מי שיעשה צורכיו לא זכה. . .ב) ואם זכה לתת בידו כגון מרין בימיג) הרי כשגוזר על האדם לחיות גוזר במה יתפרנס ומי יעסוק צרכיו וזהו שנאמר (חבקוק א טו) ומאכלו בריאה בראה כתיב ולכך מעשה בראשית גזרו בעשרה מאמרות כל הדורות ופרנסתם וצרכיהם ומי יעסוק בצורכיהם וכן כשגוזר להוריד אדם מגדולתו גוזר מי יחמסנו ומי קוצים שלו (בראשית ג יח) וקוץ ודרדר תצמיח לך בכל דור לצריק ואם זכה (שם שם) ואכלת את עשב השדה (תהלים צב ח) ויציצו כל פועלי און להשמדם עדי עד (שם לז ב) כחציר מהרה יבולו ד"א תצמיח לך והלא ביערים גדל אלא אמר לו עד עתה נתקיימה ברכת (בראשית א כו) וירדו לאדם ולא היה צריך לשמור גנו ופרדיסו וצורכיו אבל מעתה (ב) תצטרך להצמיח קוץ ודרדר להקיף את פרדסו וצרכיו לעשות נדרים בקוץ ודרדר כדי שלא יכנסו חיות פן ישחיתו ואכלת את עשב השדה דונמת (דניאל ד כב) ועשבא כתורין לך יטעמון (בראשית ג יט) בזיעת אפיך תאכל לחם הרי אדם הראשון נתקלל ובקצת מתקיים כגון עובדי אדמה מלכים ושרים אין אוכלים בזיעת אפם אבל חוה נתקללה בעצב תלדי בנים זה מתקיים בכל הנשים אלא מפני שחטאה והחטיאה ועוד אדם עשה תשובה:

תתשעב. כתיב (שם יח י) ושרה שמעת פתח האהל והוא אחריו הרי אחוריהם כנגד הפתח מלכך דרך ארץ לאורחים ולכל אדם שלא יהא מעיין במקום שהנשים שם כי שרה היתה באהל אלא יפנה אדם גבו למקום שהנשים שם:

תתשעג. ואברהם זקן בא בימים וגו' (שם כד א) בן חורין לקח בת חורין ולא הניחוהו בשבת בבית הכנסת לקרות בתורה כי אמרו כיון שאומרים לא תקח אשה מבנות כנען נמצא שיתבייש ועוד לפי שחטאו שעשאוהו בן חורין ואותה בת חורין וקורין לזקן ואברהם זקן וכו' אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני וגומ' ומתרגמין את הפסוקים שקורין ואברהם סב על ביומין וגו' כי עזרא צוה להבדיל מישראל לכל מי שמדבר לשון אשדודית (נחמיה יג כד) ובניהם חצי מדבר אשדודית ואינם מבירים לדבר יהודית:

תתשעד. ג) **כתיב** (ישעיה ד ה) כי על כל כבוד חופה וסמך לו (שם ה א) אשירה נא לידידי שירת דודי לכרמו למה קורא לפורענות שירה ולמה ישורר על זה אלא לימד על שירת חופה כיצד לשורר בחופה מחורבן הבית כדי שלא תהא שמחה שלימה בחופה ולמעט בשמחת החופה זכר לירושלם ולכך אמר (שם ג יה) יסיר ה' את תפארת העכסים ואחר כך כבוד ואחר כך שיר של פורענות ואמר (א) רב [דף ק"י] המנונא ווי דמיתנא:

תתשעה. ד) **כתיב** (דה"א טו כז) הוד והדר לפניו עז וחדוה במקומו לכך (א) אומרים שהשמחה במעונו לכך [אומר פסוק שיש בו השם] כגון (שם

ב) מקוס מלק נכ"י. ג) גס פה מקוס מלק. ד) עפ"ג.

תתשעא. (ב) פרשה ס"א. (ג) כן כתב גם החזקוני בפסוק קוץ ודרדר: עד עתה נתקיימה וירדו ולא נצטרכת לשמור גן ופרדס אבל מעתה תצטרך לשמור כו'.

תתשעד. (ב) ברכות ל"א א'.

תתשעה. (ב) כתובות ח' א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שם לא) ישמחו השמים ותגל הארץ ראשי תיבות השם של ארבע אותיות (ב) כשיש נילה בארץ ברעדה או שמחה בשמים לפניו:

תתשעו. (ס) **כל** המברך שהשמחה במעונו צריך לחקור אם קיימו ונילו ברעדה אם רעדה במקום נילה אבל אם אדם לוקח לו אשה שאינה הוגנת או הוא אינו הגון או שניהם אינם מהוגנים או אין תרבות שם וניבול פ״ה ביניהם (א) או נשים יושבות בין האנשים שהרהורים שם לא יתכן לברך שהשמחה במעונו(ג) ועל אלה וכיוצא בהם נאמר (ירמיה טו יז) לא ישבתי בסוד משחקים ואעלז וכתיב (ישעיה כח ח) כי כל שלחנות מלאו קיא צואה בלי מקום (שם שם יב) לא אבו שמוע אבו״א כתיב אבוא בנימט׳ (ב) עשרה אומ׳ שכינה לא אבוא שמוע דברי תורה (קהלת ב ב) ולשמחה מה זֹה כתיב מה זֶה עושה תלמיד חכם בין לצים:

תתשעז. (ס) **כל** מצוה הבאה עבירה על ידה מושב שלא יעשה המצוה כמו מצוה לשמח חתן ואם יש שם פריצים ויודע שבלא פריצות לא יהיה או אינו יכול להיות בלא הירהור או אינו יכול להיות מלראות בנשים אל יהיה שם ואם יתכבד אדם בקלון חבירו שיש לו כבוד שאדם חשוב שם יהיה בסעודתו ולאותו אדם יהיה לו בשת או יצטער שישב שם יהיה עון לבעל הסעודה וזה אע״פ שהלך היה לו בשת והיה ירא שמא יכעום אם לא ילך שם:

תתשעח. (ג) **ולא** יתכבד אדם בממון של אחרים כגון זה שעושה בנו או בתו נישואין ושולח למקום אחר לבוא לנישואין והאורחים יתאכסנו בבתים אחרים הרי ג׳ או ד׳ פעמים יאכלו מסעודת נישואין והשאר מסעודת בני הבית נמצא מתכבד בחסרון אחרים הרי חסר לאחרים:

תתשעט. (ד) **כתיב** (יחזקאל טז ט) וארחצך במים ואשטף דמיך צריכה טבילה קודם נישואין אע״פ שלא ראתה דם(ה) (א) ונידה כיון שמטעם מפריה ורביה למה צוה הקב״ה כדי שתהא הדשה כאילו הוא יום חתונתו (ב) ועוד בשביל חוה ששפכה דמו של אדם הראשון:

תתשף. **במקום** שיש נואפים בבית המקוה לא יתן אדם לאשתו ללכת לבית הטבילה אלא אם כן ילך עמה וגם מוטב שהלך ביום שמיני לטבילה כמו שאמרו (א) משום גנבים:

תתשפא. (א) **כל** המקפיד עליו חוצץ וכל שאינו מקפיד אינו חוצץ וכן לתשעת קבין:

תתשפב. (א) **חרצן** של זב ושל זבה פעם ראשון ושני טמא שלישי טהור (ב) והקרביים של קרבן רוחצין ג׳ פעמים וג׳ פעמים(ו) (ג) ונשים(ז)

ס) טל״ג. ג) מלשם סימן זם ע״כ נכתב נכתפס עוד פעם ס׳ נקי׳ תמצכ״ו. ג) תמצכ״ח. ד) תמצכ״ם. ותחכל לעיל סימן תמצמ״ג. ה) ע״כ סימן תמצכ״ם. ו) מקוס מלק נכ״ו. ז) טל״ד.

(ג) ברכות ל׳ ב׳: במקום גילה שם תהא רעדה.

תתשעו. (ס) כן כתב הב״ח באבן העזר סי׳ ס״ב אבל הלבוש או״ח כתב שאין אנו נזהרין בזה. (ג) ר״ל עשרה שמברכין ברכת חתנים.

תתשעט. (ס) נדה ל״א ב׳: מפני מה אמרה תורה נדה לשבעה מפני שרגיל בה וקץ בה. (ג) מדרש רבה בראשית פי״ז.

תתשף. (ס) נדה ס״ז ב׳.

תתשפא. (ס) עירובין ד׳ ב׳.

תתשפב. (ס) אין מובן לזה ורציתי להגיה שצ״ל חרסן של זב ושל זבה ראשון ושני מטמא שלישי טהור, והוא ברייתא בתוספתא טהרות פ״ח מנבאה בזבחים ע״ט ב׳. אבל תיבת ״חרצן״ נכתב בכ״י באותיות אשוריות ואיך נתחלף לתמעתיק חרסן בחרצן לכן אולי צ״ל: חיצון ר״ל כי בית הסתרים אינו מטמא כמו נחירי האף כמו שדרשו נדה מ״ג א׳ מה ידיו בגלוי אף כל בגלוי ואומר רבנו שהחיצון רק פעם ראשון ושני טמא ושלישי טהור. (ג) תמיד פ״ד מ״א. (ד) דברי רבנו צ״ע כי הלא אמרו בתוספתא מקוואות פ״ה: הטובל פעמים במקוה הרי זה מגונה ובמס׳ דרך ארץ רבה פרק יו״ד: הטובל ב׳ פעמים מגונה. ויותר מזה אמרו בבריתות ח׳ א׳: דמאן דמחייב ה׳

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

רגילות לטבול ג׳ פעמים (יחזקאל לו כה) מים טהורים וטהרתם וגו׳ אשהר אתכם (ויקרא טז טו) בתוך טמאתם (שם שם יט) וטהרו וקדשו מטמאת בני ישראל (שם שם ל) לטהר אתכם וגו׳ לפני ה׳ תטהרו ולכן הטובל בערב יום הכפורים יכנים את ראשו במים ג׳ פעמים (יחזקאל לו יז) וישמאו אותה וגו׳ כטומאת הנדה (שם שם יח) ובגלוליהם טמאוה (שם שם כה) מכל טמאותיכם (שם שם כט) מכל טמאותיכם הרי ה׳ טמאות (שם שם כה) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם ואשר במסכת ידים הראשונים והשניים הרי משמע רק שתי פעמים לפי שמדבר בטומאה וטהרה:

תתשפג. ב) יש מידות במקור הנשים יש אשה שיש לה ווסת קבוע הרי אדם יכול להזהר שיתרחק עונה מאשתו ויש אשה שאין לה ווסת קבוע שאין הבעל יודע להזהר ויש אשה שאם יבעול הבעל אותה לאחר הבעילה מיד אם תקנח תראה כתם של מראה דם מפני שבעל בכח ואילו כשבעל ולא היה מכנים ערותו אלא מקצת לא היה כלום לזאת האשה כשאין לה ווסת קבוע ואם בא עליה בכח יתראה כמו דם לואת צריך לבא עליה שלא בכח ולהכנים מקצת ערוותו אז אין דם כי פעמים מחמת מכה הוא ולא ממקור דמיה ג) וכן אמרו (א) על ידי העופרת לנסות כגון שבא בכחנ) הרי טענה אחרת:

תתשפד. ד) **מעשה** בחסיד אחר כשהיה סמוך לאחר ווסה אשתו וכבר עבר יום אחד ולא ראתה דם היה מתפלל תפלת [ע״ב] המנחה ומשמש קודם שקיעת החמה או קודם עמוד השחר בנר ואחר ששימש מיטתו היה רוחץ במים חמין מטיבורו ולמטה ולא היה הולך באותו חֶלוק שמשמש מפני שאי אפשר לשכבת זרע שלא ינע בבגר או משמש ערום שכך אמרו (א) הוא בבגדו והיא בבגדה יוציא ויתן כתובה ולמה היה משמש קודם שקיעת החמה או קודם עמוד השחר לפי שאחר הווסת היה ירא לשמש בתחילת הלילה שמא תהא נידה בלילה ולא פירש עונה (ב) והתורה אמרה (ויקרא טו לא) והזרתם את בני ישראל מטמאתם יום או לילה ואילו היה משמש ביום שמא באותו יום תראה הרם לכך היה משמש קודם שקיעת החמה אמרו לו לא היתה צריך להחמיר כל כך ולאותו רגע בין שימוש מיטה לשקיעת החמה ובין שימוש מיטה לעמוד השחר אין לחוש דמילתא דלא שכיחא היא (ג) ולפי שיש נשים שמתעברות קרוב לווסתן לכך היה משמש אחר הווסת והרבה בני אדם מתים תינוקות שלהם מפני שלא נשמרו מפרישת עונה או נשיהם לא נזהרו בטבילה לכך ישמור אדם לאחר שרחצה מדמה עד שתטבול במים חיים כדין:

תתשפה. ד) **אע״פ** שאמרו (א) נחש משמש פנים כנגד פנים וכן דגים ואדם לפי ששכינה דיברה עמהם (ב) אעפ״כ אמר (ג) רב מה בין זה לביניתא וכן רצה לאכול מכושל בשר רצה לאכול צלי הכל רשות ביד אדם רק בליל טבילה לא יתכן כי אם הוא למעלה והיא למטה כי אין הנאה לאשה כי אם היא למטה ואז תתעבר כי קרוב

ב) מתמכ״ע. ג) ע״כ. ג) מקוס מלק נכ״י. ד) מק״ע.

טבילות כיון דטבל חדא ״זימנא״ איטהר והשל״ה מסכת יומא והמהרי״ל הלכות עיו״כ בשם הרוקח חביאו דברי המחבר לענין טבילת עיו״כ וכן הביא הראשית חכמה שער האהבה פי״א אבל זהו משום תשובה וראיה לזה כי לענין טבילת נדה לא הזכירו הפוסקים הנ״ל ג׳ פעמים לכן נ״ל שצ״ל רגילות לרחוץ ג׳ פעמים וזהו כמ״ש הרמב״ם פ״ד מהלכות דעות הט״ז יעו״ש ויוכל היות כי כן היה מנהג הנשים בעת טבילתן כשהיו רוחצין מקודם ויעיין שבת ק״מ. שיבתא וכו׳ ובמרדכי פ״ח דברכות אלא שסוף דברי רבנו אינם מסכימים לזה ועוד צ״ע.

תתשפג. (ב) נדה ס״ו א׳.

תתשפד. (ב) כתובות מ״ח א׳. (ג) שבועות י״ח ב׳. (ג) בגדה ל״א ב׳: אין אשה מתעברת אלא סמוך לווסתה.

תתשפה. (ב) בכורות ח׳ א׳. (ג) נדרים כ׳ ב׳. (ג) לפנינו: רבי יוחנן.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לווסתה היא ולאיש יש בליל טבילה תאוה לכך טוב שתהנה היא ממנו שאם תתעבר יהיה הוולד כמוהו וחריף והיא תזרע תחילה ותלד זכר אבל בשאר לילות יעשה כפי הנאתו כדי שלא יהרהר אחר נשים אחרות ורק שיהא רצון האשה (ד) שהרי כתיב (משלי יט ב) גם בלא דעת אשתו בא עליה נפש רק הולד אינו טוב כל אלה דברים לפי דעת אשתו ולפי דעתו אם מצא אשה טובה שתהא כרצונו באותם דברים (שם יח כב) ויפק רצון מה' (קהלת ט ז) רצה האלהים את מעשיך:

תתשפו. האוכל לפני אשה מעוברת מכל מין ומין שאוכלין לפניה (א) יושיטו לה לפי שמא מתאוה לאכול ובושה לשאל:

תתשפז. כתיב (בראשית כה כד) וימלאו ימיה ללדת והנה תאומים בבטנה מה צורך זה לומר והלא כבר נאמר (שם שם כג) שני גוים בבטנך ועוד כשאמר (שם שם כו) ואחרי כן יצא אחיו לא היה צריך לומר והנה תומים בבטנה אלא זה מודיענו אע"פ שכתוב (קהלת יא ה) כעצמים בבטן המלאה מכל מקום כך צריכות המילדות להיות בקיאות אם תאומים שאם תלד שנים צריכות להיות עוסקות עמה לשני וולדות ולכך מה שכתוב (בראשית לה כו) ויהי בעת לדתה והמיילדת ידעה שתלד תאומים ולפי שלא נתרוצצו מקודם לא שלהו אחר המיילדת עד עת לדתה ואמרה כיון שלא שלחתם קודם אחרי ומעט בכאן עוסקות ואילו היו הרבה נשים שם לא היתה צריכה לקשור שני כי היתה אומרת לאותן שבירך התינוקות זה ראשון וזה שני זה יצא ראשונה וידעה שכבר יצא כי אם קודם לשקיעת החמה אשה כורעת לילד או סמוך לעמוד השחר צריך מיד אחר לידה לעיין בכוכבים וזהו שכתוב (איוב ג ט) יחשכו כוכבי נשפו יקו לאור ואין כתיב כוכבי הרי יש שצריך לעיין בכוכבים (שם שם) ואל יראה בעפעפי שחר הרי יש שצריכים לראות בעמוד השחר וסמך לו (שם שם י) כי לא סגר דלתי בטני (שם שם יא יב) למה לא מרחם אמות מבטן יצאתי ואגוע מדוע קדמוני ברכים הרי בלידה מדבר שצריך לראות הרי מי שיושבת על המשבר כשהוא קרוב ללילה או קרוב ליום צריכין לעמוד ולעיין אם יום הוא או לילה כי (א) חביבה מצוה בשעתה למולו בזמנו ולכך נעלם ז' מן יאבד יום עד (שם שם) כי אינך לעיין כדי שלא יהיה נימול כיום ז' ועוד שזה שאין נאמר באותו מענה ז' לפי (ב) שהוא נקרא יום שמחה שנאמר (במדבר י י) וביום שמחתכם:

תתשפח. כתיב (הושע א ח) ותגמול את לא רחמה לאחר שילדה לו בן ובת נמלתה שכבר ילדה לו אשתו בן ובת והיה המתנה אבל לאחר שנולד הבן הראשון לא היה המתנה שהרי לא קיים פריה ורביה ומי שיש לו בן אחר או בת אחת והאם מינקת אותו הבן או אותה הבת [דף ק"א] וכל זמן שהיא מינקת אינה יכולה להתעבר והיא ענייה להשכיר מינקת ויריאה מן הוולד לא תניק כי כבר מכיר את אמו אין מונעת להניק הילד מפני הסכנה ואין דוחין נפש הברורה מפני נפש שאינו ידוע אם תהר אבל אם האשה אמו של הילד מניקה ועוד אשה אחרת מניקה עמה אותה ילד הרי כיון שהמניקה האחת שאינה אם הילד מספקת לו הרי אם הילד תוכל למנוע כדי שתהר ואשר היא ענייה הרי אמרו (א) שהקב"ה אומר לוו עלי ואני פורע וכל שכן שאין דעת אם הילד אלא כדי שתהר הריח) לעשות אם בזה עומד שאינה מתעברת כל זמן שהיא מניקה רק שיהא חלב הרבה לאותו מניקה:

ח) מקוס חלק נכ"י.

(ד) עירובין ק' ב'.

תתשפו. (ה) כעין שאמרו ברכות מ"ה א' גבי שמש.
תתשפז. (ה) פסחים ס"ח ב'. (ג) ספרי בהעלתך פיסקא ע"ז.
תתשפח. (ה) ביצה ט"ו ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתשפט. שמועה רעה אל ינידו לחולה ולמעוברת שלא תפיל ואל יניד אדם חלומו לכל אדם(ח) ולא לאשתו:

תתשץ. הנטען (א) מן האשה לא ישאנה ודוד שלקח את אביגיל לפי שלא נודע בעולם ואם תאמר בת שבע לפי שלא נודע ער שכבר הכניסה ושמא כבר ילדה קודם שנודע ואין להוציאה:

תתשצא. ראובן שאמר לשמעון אני אוהב אשה פלונית והקרתי שנם היא אוהבת אותי והקרובים לא נתנוה לראובן ולבסוף לקחה שמעון לאשה לא ידור ראובן עם שמעון בבית שהיתה שם האשה:

תתשצא. ג) אע"פ שאין להתייחד עם אשה אם הולך בדרך והולכים עם האשה פריצים יהודים או גוים מצוה שיתייחד עמה כדי שלא יגעו בה (א) כמעשה דר' יהושע בן חנניה:

תתשצב. כשם שאמרו (א) שאסור לשמש מטתו בשני רעבון כך (ב) כשהעיר במצור והצרים על העיר (ג) וגם נישואין:

תתשצג. ג) אדם שנפטרה אשתו (א) לא יתכן שישא אחרת כל זמן ששומע מרבים שמזכירים המתה ומצירים עליה כאדם שאומר זכר פלונית לברכה כמה קשה עלינו מיתתה וצר לנו עליה מאד:

תתשצד. כתיב (שיר ז י) וחכך כיין הטוב הולך לרודי למישרים מה דברי תורה תמימים כך צריך להיות הכלי זה תלמיד הכם יהי כמו (תהלים יט ח ט י) תורה תמימה נאמנה ישרים ברה מהורה אמת צדקו כך העוסק בהם תמים, נאמן, ישר, בר לבב, טהר, אמיתי, צדיק (א) על כל מצוה מ"ח בריתות (ב) ונקנית במ"ח דברים (ישעיה מב כא) יגדיל תורה ויאדיר:

תתשצה. כל הדובר אמת ואינו רוצה לחשוב שקר ולא לדבר שקר אפילו דברים שיחשב ושידבר אע"פ שלא יתכוין להם כל מחשבותיו ודבריו יתקיימו שנאמר (איוב כב כח) ותגזר אמר ויקם לך וכתיב (משלי טז י) קסם על שפתי מלך במשפט לא ימעל פיו (תהלים צט ו) קראים אל ה' והוא יענם (שמות יד טו) ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי (א) ולא מצינו שצעק אלא הכין עצמו לצעוק וכן לשמואל על דבר שאול ולא מצינו שקרא שמואל וכתיב (ש"א ט יז) וה' ענהו והוא כשהיו צריכים לדיבור אף בלילה ובמחזה וברוח הקדש רואים לפי שלא מצינו במשה שדיבר אלא על ידי הדיבור לכך אמר והוא אף במחזה שנאמר (במדבר יב ח) במראה ולא בחידות אף במראה ומלאכים שהרי לא אמר (שם יז יא) והולך מהרה אל העדה לכפר עליהם הרי אף המלאכים עונים לו ומראים לו תקנות כמו בקטורת על ידי אהרן:

ח) כעין זה לעיל ק' ספ"ו. ג) כן נמצא בכ"י. ג) נמצא ק' תכ"ג וכפול בכ"י לעיל ק' קל"ה.

תתשצ. (ח) יבמות כ"ו א'.

תתשצא. (ח) שבת קכ"ו ב' אבל לפנינו: מעשה בחסיד אחד ונזכר שמה ר' יהושע לענין שהלך אצל מטרוניתא ע"ש.

תתשצב. (ח) תענית י"א א'. (ג) כן הוא בירושלמי תענית פ"א ה"ו. ובבראשית רבה פל"א. (נ) תענית י"ב כ': ממעטין בנשואין.

תתשצג. (ח) עיין יו"ר סי' שצ"ב ס"ב.

תתשצד. (ח) סוטה ל"ז ב'. (ג) אבות פ"ו מ"ה.

תתשצה. במדרש רבה בשלח פרשה כ"א: אמר הקב"ה למשה מה אתה עומד ומתפלל כבר קדמה תפלתן של בני לתפלתך שנאמר מה תצעק אלי ויעוין מכילתא שם פ"ב. והאונקלוס תירגם קבילת צלותך ובתקוני זוהר: אמר הקב"ה למטטרון המכיא תפלתן של ישראל לפניו, והספורני כתב: אמנם משה בכלל ויצעקו בני ישראל. והראב"ע והחזקוני פירשו כי אומר למשה במקום ישראל.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתשצו. ח) והין צדק יהיה לכם (ויקרא יט לו) (א) אפילו הן שלך ולאו שלך יהי צדק מניין אף רמיזות שלו שנאמר (משלי ו יג) קורץ בעיניו מולל ברגליו מרה באצבעותיו וכתיב (ישעיה נח ט) שלח אצבע ודבר און (ב) ואף ניענוע הראש שלא יהא שקר כשאדם רוצה לומר הין כופף ראשו וכשרוצה לומר לאו מנענע ראשו לצדדין (ג) אף האברים כולם יהיו אמיתים שנאמר (שיר א ד) מישרים אהבוך ג) (ד) ולכך תולדות צ' רמ"ח שכל האיברים יהיו צדיקים ניענע לו ראשו אמ' נכי ר' ישמעאל (ה) שאף ניענוע אמת (ירמיה ב כא) כולו זרע אמת:

תתשצז. ט) **אדם** (א) שנמר בלבו צריך להוציא בשפתיו ואם אדם חשוב שדובר אמת בלבבו ונמר בלבו יכתוב שלא ישכח מחשבתו ולא יחל דברו ואם אינו יכול [ע"כ] לעמוד בו ילך אצל חכם ויתיר למחשבתו שנמר בלבו ואע"פ שלא הוציאם בשפתיו לפיכך על כל מחשבותיו יהרהר שלא יהא במחשבותיו כלום כל זמן שלא יוציאם בפיו:

תתשצח. י) **אע"פ** שכתוב (תהלים קיט קו) נשבעתי ואקיימה (א) לשמור משפטי צדקך לא ישבע ולא ידור לעשות מצוה שמא לא יקיים וכתיב (קהלת ה ד) טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם:

תתשצט. יא) **כתיב** (מלאכי ב ו) תורת אמת היתה בפיהו, בפיהו ולא בפי אחר לא יאמר אדם לחבירו תשאל לפלוני החכם ויאמר כמו שאני אומר שמא לא יאמר כן וכן שנים שיושבין ובא אדם אחר לא יאמר האחד לך הוא ילך מיד אחריך שמא לא ילך וכל דבר שברשות אחר יש לו לעשות לא יתכן לומר פלוני יעשה כן שמא לא יעשה וכתיב (שמות כג ז) מדבר שקר תרחק:

תתת. יב) **ביון** שאמרו (א) על מה שלא שמע אומר לא שמעתי אם כן (ב) רבי אליעזר כששאלו לו שלשים הלכות על מקצת מה ששמע אמר להם ועל מה שלא שמע הפלינן בדברים וכן הפליג (ג) ר' יהודה ב"ר אלעאי במסכת סוכה וכוין שלא שמע למה הפלינן היה לו לומר לא שמעתי מפני שהיה יודע אע"פ שלא שמע כיון שידע לא רצה לומר לא ידעתי כי לא רצה לשקר אע"פ שאמרו (ד) אם אומרים לאדם למדני יכול לומר לא אם איש אמת הוא שלא ידבר שקר לא יתכן לומר מן הן לאו אלא ישתוק ומפלינן לשאר דברים כר' אליעזר כיון שידע לא רצה לומר איני יודע מכאן כל דבר שאין אדם רוצה להודות ויודע בדבר לא יאמר איני יודע אלא שאיני רוצה להודיע אתכם:

תתתא. יג) **אם** תראה בני אדם שהם מתלחשים ואתה חפץ לדעת מה מתלחשים אל תשאל להם פן תעשם שקרנים שאילו היו חפצים שתדע היו מגידים לך ועתה שאין חפצים שתדע יגידו לך שקר:

תתתב. יג) **מי** שנושא ונותן באמונה נותנין לו שכר אף על משא ומתן שלא עמל שאם היה בידו היה עושה אמונה וכי בידו לעשות עולה ולא עשה

ח) מתקמ"ג. ג) ע"כ. ג) מתקמ"ג. ד) מתקמ"ד. וכענין זה לקמן סי' מתמקל"ם. ה) מתקמ"ה. ו) מתקמ"ו.

תתשצו. (ח) ב"מ מ"ט: (ג) בירושלמי גיטין פ"ז ה"א: היא שמיעת הקול היא הרכנת הראש.
(ג) רש"י בשיר א' ד' כתב: מישרים אהבוך אהבה עזה אהבת מישור בלי עקיבה ורכסים. (ד) צ"ל ולכך תולדות צדיקים רמ"ח כלומר מעשיהם הטובים ועיין מכות כ"ג ב' רמ"ח מ"ע ובבראשית רבה פ"ל: מה הן פירותיו של צדיק מעשיו הטובים וברש"י על התורה שם: למדך שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשיהם הטובים. (ה) ברכות ז' א'.

תתשצז. (ט) שבועות כ"ו ב'.

תתשצח. (י) בחגיגה י"ד א' רש"י ד"ה שנשבעין לקיים המצוה: כלומר מצוה שיהא אדם נשבע לקיים מצות כדי שימהר ויזדרז לקיימה.

תתת. (א) אבות פ"ה מ"ז. (ב) סוכה כ"ח א'. (ג) צ"ל לר' יוחנן בר' אלעאי במס' סוכה כ"ז ב'
(ד) ב"מ כ"ג ב': במסכת.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

כי לבו לשמים ולא הניח בשביל בושת ואפילו בסתר עושה אמונה ואחר כך נעשה עני שאין לו במה לשאת וליתן נותנין לו שכר כאילו היה עוסק באמונה וכן לכל דבר ואף לאחר מותו כאילו לעולם עושה מצית ובלבר שעושה תדיר ובלבו לעשות כל ימי חייו ומרגיל בניו והנשמעין לו לעשות כאילו במותו עושה:

תתתג. **אם** יבא אדם אצלך שחפץ לקנות שום דבר ואתה חפץ לתת לו בליטרא ושווה היא כי אין בעיר כיוצא בו ואחר כך בא בעיר כיוצא בו ועתה אינו שוה אלא חצי ליטרא לפי שיש כיוצא בו בעיר בא הקונה ורצונו לקנות כנגדך בליטרא כבראשונה אמור לו אתה כבר יכול לקנות אותה בכך וכך והו (שמות יח כא) אנשי אמת שנאי בצע:

תתתד. **ראובן** ששמע שאומרים פלוני שיש לו ק׳ ליטרין יתן למס כך וכך ופלוני שיש לו חמשים יתן החצי ושמע ראובן שאמרו עליו ראובן יש לו חמשים ליטרין יתן כחבירו שאמדנו אותו כחמשים ליטרין וראובן יש לו ק׳ ליטרין ילך ראובן אצל הצנועין ויאמר יש לי ק׳ ליטרין תקחו ממני כמו מאותם שיש להם מאה ואם ירא פן ילשינו עליו יתן בפליים ולא יגלה מה שיש לו:

תתתה. ב) **אדם** שיש לו מעות משל אחרים לחצי ריוח לשנה או לכמה שנים והנה הלוה מעות של אחרים לגוי שהיה מהנהו מערופיא שלו ואם היה אחר היה לוקח ממנו ל׳ פשיטים ועתה לוקח עשרים יתן ט״ו למי שהמעות שלו ויקח לעצמו ה׳ פשיטים:

תתתו. ג) **מי** שיש לו מעות של ראובן ושל שמעון להרויח ועשה ברע שהאמין ממעות של ראובן לאדם שספק לו אם ישיב לו ועתה אותו אדם פלוני אומר אם תחפוץ שאפרע לך הכל תלוה לי עוד כך וכך והנה אין בידו אלא ממעות של שמעון לא ילוה לו אלא אם כן יודע בברור שלא יהא הפסד לשמעון:

תתתז. **ראובן** שהיה מערער על שמעון יש ביד ממון שלי ושמעון אומר אמת אבל אתה חייב לי מצד אחר ולכך אני [דף קי״ב] תופש או שאמר אין לך בידי כלום או שאמר אמת ואיני רוצה להחזיר לך ואין יכול לדוחקו שישיב לו או שבינו לבין עצמו מודה לו אבל לפני העולם כופר ואם יקראנו ראובן לדין יאמר שמעון לראובן תשבע ואתן לך ואין ראובן רוצה לישבע ואחר ימים אמר שמעון לראובן ג) יש לי מעות תצטרך מהם אתן בידך להרויח על אמונתך שתחזירם לי כשארצה אותם ולא העכבם בידך בשביל התביעות שאתה מערער עלי וקבל ראובן המעות ואחר ימים אמר שמעון תחויר לי מעותיי אינו רשאי ראובן לעכבם אע״פ שיודע ראובן בברור ששמעון חייב לו כיון שקבל באמונתו יהזיר לו מעותיו בדיני שמים:

תתתח. **ראובן** שחייב לשמעון מעות ויודע שמעון שאין לראובן כלום במה לפרוע והנה השכיר שמעון לראובן ליום או לשבוע לעשות מלאכתו לאחר שעשה מלאכתו לא יאמר שמעון איני רוצה לתת לך שכירותך כי אני רוצה לקחת אותו בעד חובי. ראובן שהלוה מעות לשמעון על אומנתו שיפרע לו והנה אינו פורע לו ואחר כך אמר שמעון לראובן יש לי כך וכך מעות אותם המעות אני רוצה לשלות בידך לפלוני שבמקום פלוני אם תקבלם על אמונתך שתתנם לו וקבלם ראובן על אמונתו לא יתכן לראובן לאבד אמונתו ולומר אני לוקחם בחובי:

תתתט. **מעשה** בשנים שהיו שותפין אחד עשיר ואחד עני אמר העשיר לעני אתן לך מעות שתרויח למחצה והיה העשיר תדיר מלוה לו נעשה העשיר עני אמר העשיר הרי יש לו לנוד מקהילה לקהילה אמר העני הרי אני חייב לך ואני

ב) ממכם״ו. ג) ממכם״ט.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אספרע לך ומוטב שאני אספרע לך ואני אגלה מעיר לעיר אמר אותו שהיה עשיר מה יועיל לי מה שיש בידך כשתתן לי לא יהיה לי אפילו לחצי שנה ולבסוף אגלה אמר לו העני איך אחטא שיש לי בידי ואתה נולה אלא אספרע לך החצי מה שיש לך בידי ותניח לבני ביתך וחצי מה שבידי אניח לבני ביתי ונלך שנינו יחד ואקבץ ואספרע לך או אם תחפוץ אספרע הכל אמר אותו שירד מנכסיו אתה יודע שהעולם מכירין אותי שהייתי עשיר ויתנו לי יותר מאשר יתנו לך וכיון שאתה פורע לי הכל לא ישאר לך כלום וכיון ששמרת אמונתך נחלוק יחד ועתה מה שאתה חייב לי נניח חציו לבני ביתי וחציו לבני ביתך וכשהלכו לקבץ בין הקהלות היו חולקין בשוה ומצא העני בדרך מציאה בהיותם בדרך אמר העני הנה עשית חסד גדול עמי בעוד שהיה לך וגם מה שהיו לך יותר ממני חלקנו בשוה גם המציאה נחלוק יחדיו:

תתתי. ס) **אם** באתה להשכיר יהודי למלאכתך והנה שנים עומדים אחד יכול להתפרנס במלאכה אחרת ואחד אינו יודע במלאכה אחרת תשכיר אותו שאינו יודע במלאכה אחרת:

תתתיא. ג) **מעשה** בחסיד אחד כשהיה משכיר סופר אחר לכתוב לו היה עושה תנאי עמו על מנת שלא יהא (ויקרא יט יג) בבל תלין פעולת שכיר כי (א) אמר באותה שעה שישאל ממני יהיו לי ואני לא אוכל לתת לו שמא יבא מעריפא שלי וצריך אני להלוות לו ואהיה עובר אם לא אתן לסופר אעבור (משלי ג כח) בלך ושוב ומחר אתן ואעפ"כ הייתי נותן לו קודם כי הייתי נזהר רק תנאי הייתי עושה כי הייתי ירא שמא אבא לידי שום סחורה שארויח בה והייתי מלין פעולת שכיר לכך הייתי עושה תנאי ואין זה משום מתנה על מה שכתוב בתורה שהרי אמרו (ב) אדם עושה תנאי עם הפועל שלו על מנת להאכיל לו לחם רע ומים לחץ אע"פ שמהוייב להאכילו כסעודת שלמה בשעתה:

תתתיב. **אם** ראובן נתן מעותיו ליד שמעון להרויח לו אם ראובן נתן לו בחזקת שירויה וראובן אמר לשמעון לפי שאתה יודע להרויח בהם לפיכך נתתי לך ואם היו מעותיו של ראובן מונחים ביד שמעון ואינו מרויח יודיע שמעון לראובן שמעותיו אינן מרויחים ואם אמר לו ראובן לשמעון מתחילה מה שאני נותן לך המעות בידיך בשביל שאני מכירך שאתה נאמן ואע"פ שאם לא תרויח כאחר אינני מקפיד רק תשמרם בטוב אינו צריך להודיע:

תתתיג. **מעשה** באיש אחד זקן שנשא אלמנה כבת ל"ו שנים או כמ' שנים וקודם שנשאה נתן את ביתו במתנה לאיש נאמן [ע"כ] וגם אשתו של אותו האיש היתה נאמנת אמר אם אשתי תלד בנים הרי תתן הבית שנתתי לך לבניי שיש לי מאשתי ראשונה ולבניי מאשתי זאת שאני לוקח עתה חלה אותו שניתן לו הבית במתנה וביקש הזקן להחזיר לו הבית אמר לו לא אחזיר לך שמא לא יהיה לך בנים מזאת ויהיו בניך מאשתך הראשונה מנורשים והאשה שיש לך עתה תירש אלא בחר לך נאמן כמוני ואתן לו באותו תנאי שנתת לי כי אם רואה אדם שהוא חולה וניתן לו במתנה שיחזיר לבניו כתנאי שכתבנו:

תתתיד. ג) **אם** אדם חייב לשום אדם מעות ואינו זוכר אם פרע לו ונם אותו אינו זוכר ואינו קוראו לדין (א) יצא ידי חובת שמים ויפרע לו ואם נם

ס) ספכ"ע. ג) מפכע"ס מצל בקנטן מסכ קנט. ג) מהכע"ב.

תתתיא. בנדפס: שמא כשיתבע לא יהיה לו ליתן לו. ונוסחת הכ"י צודקת כי אם אין לו כלל אינו עובר כמבואר בבא מציעא קי"ב א' ומובא בחו"מ סי' של"ט ס"י ובש"ע של הרב מלאדי כתוב בשם האר"י ז"ל דמדת חסידות היא ללות ולפרוע לשכיר בזמנו. (ג) בבא מציעא פ"ג א'.

תתתיד. (ס) יעוין ש"ך חו"מ סי' ע"ה סקס"ה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אותו טוב הוא ולא יקבל אם כן מה יעשו אותו שהיה חייב ושכח אם פרעו יתן כל החוב לו בלא תנאי ויאמר לו אם אני חייב לך הא לך שלך ואותו יאמר אם שלי הם אני מוחלם לך וימחלו זה לזה ויחלוקו:

תתתטו. ב) **ומעשה** בשנים שקנו באותן מעות ספרים ומשאילים [למי שצריך ללמוד]:

תתתמז. ג) **מעשה** באדם אחד שלא היה עוסק בתורה אלא בשבת כי בכל ששת ימי המעשה היה עוסק במשא ומתן שאל לחכם איזה דבר שקול כנגד הכל שיביאהו לעולם הבא אמר לו אתה שעוסק במשא ומתן תהיה בטוב עם העולם (א) ותזהר שלא יהא ההכרע שלך אלא לחבירך וכן בירמיה הוא אומר (ירמיה לב י) ואשקל הכסף במאונים שאפילו במאונים כלומר בכף המאונים היו יכולין לראות שהכסף היה שקול ולא היה צריך לעיין בלשון למעלה שהמאונים תלויים בהם לכך כתב במאונים ונם משא ומתן בסבר פנים יפות עם הכל והכל באמונה ואל תקפיד כנגד חבירך ואל תאמין לאדם פן תצטרך להשביעו ואל תקח באמונה פן תשבע(ג) ואל יהי משל אחרים בידך בריוח שלך כי מה שאתה מרויח הוא יכול להרויח נמצא שכל אותו הריוח נזלת אע"פ שאמר לו תמתין לי כי הוא סבור כשיהא לך שתפרע לו ואם תזהר באלה יהי חלקי מחלקך וכשם שצריך אתה להתנהג בנאמנות עם ישראל כך עם הגוים (ב) ואם טעה הגוי את עצמו תיזהר שמא ידע אחר כך ויתחלל שם שמים על ידך ואם אין בידך אלא משל אחרים אל תתן צדקה שמא לא יהיה לך במה לשלם:

תתתיז. ד) **כתיב** (עזרא ח כה) ואשקולה להם את הכסף ואשקולה יתר ו' (א) שהצדיקים שוקלים בויתרון ונותנין משלהם:

תתתיח. המוכר אבק תולעים לחבירו ואינו יודע אם טוב הוא ובאים לקנות ממנו אע"פ שאותו שמכרו לזה שיבחו עתה אם אדם הקונהו עתה מיד זה נאמן הוא שהמוכר מאמין לקונה שלא יכזב או יאמר לו תנסהו בילדיך אם יצאו תולעים אז תתן לי כך וכך ואם יהיה רע שלא יועיל לא תתן לי נמצא אם המוכר אינו מקבל עון הוא שהרי הקונה קנאו בחוקת שהיה סבור שהיה טוב והמוכר יין ואין יודעים אם טוב ואם רע הוא צריך שיתן תחלה לנסיתו למי שבקי לטעום ולשאל לו בכמה אתן המידה ואם אי איפשר יתן לקונה לטעום ויאמר לו הנה טעמת אם תחפוץ חקנה בכך וכך אע"פ שאינו שווה איני רוצה לתת לך כי אם בכך כדי שלא יהא אונאה לכך יאמר לו אע"פ שהוא אונאה איני רוצה ליתן אלא בכך:

תתתיט. ה) **לא** יאמר אדם לחבירו מכור לי יין ג' הינין בפרוטרוט מעט אם תתן לי בזול ונותן לו בזול ובשיקת חצי ההין יין לא יאמר לו איני רוצה יותר אע"פ שיוכל לטעון והלא לא משכתי ולא נתתי לך מעות אלא כשהייתה נותן לי כלי מלא יין נתתי לך פשוט בדיני שמים חייב לפי שזה יכול לומר בשביל שנשענתי על דבריך שתקח הרבה מכרתי לך בזול אבל אם אחרים באים לקנות יכול לומר מה הפסד עשיתי לך הלא תוכל למכור:

ב) ממכע"ג. ג) שלי"ה. ד) עד סוף הסימן כפול לקמן סימן ממתמ"ז ומחכך בסימן ממתמחכ"ו ובכדפסק גם בסימן ממכפ"ה. ד) שלי"ו. ה) ממכע"ג.

תתתטו. (ב) ב"ב פ"ח ב': צדק משלך ותן לו. אבל בירושלמי סוטה פ"ה ה"ו אמרו: וירא אלהים וסר מרע אבר ר' תחליפא קסרין שהיה וותרן אמר לו ר' זעירא ומאן דלית הוא וותרן ליח הוא כשר ופירש המפרש בתמיה. (ג) הרב ר"א ראפפורט בספרו מנחה בלולה כתב: וחילול השם הוא להטעות את הגוי וראיה מיעקב שאמר ואת הכסף המושב תשיבו.

תתתיז. (ב) בבא בתרא ט"ו ב': ותתן בממוני הייתי.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתב.ב) **אע״פ** שאמרו (א) מי שקנה מקח לא יגנה לו אבל לתקנתו יאמר לו חבירו כדי שימכור אותו מיד:

תתתבא. כתיב (ויקרא כז יד) כי יקדיש את ביתו קדש (א) ואם הבעל סודה אותו הבעלים מוסיפים חומש אם היה הבעל אומר לגזבר אני אוסיף רק עשירית אם תקבל אוסיף עשירית ואם לאו מכור למי שתחפוץ אם ימכור הגזבר לאחר [דף קי״נ] רק כדי שוויו נמצא ההקדש מפסיד מה שהיה זה מוסיף אלא תקנת הקדש הוא אילו הבעלים לא היו מוסיפים חומש לא היה תקנת הקדש כי מי היה שָם את ההקדש לא היה אדם פונה לקנותו כי יאמר כל אדם למה איזקק להעריכו כיון שהבעלים ירצו לפרותו לא יעזוב הגזבר את בעל ההקדש ויתן לי למה איזקק בטה שלא יועיל לי ועוד יחשוב כל אדם למה אקנה לעצמי שנאה כיון שהבעל יפדה באותן דמים את מה שהקדיש למה אגרום שישנאני שיאמר למה רצית לתת בו כך הרבה להכעיסני נתכוונת ונמצא שלא יפנה לקפוץ ולקנות או יאמר בזול כדי שלא ישנאנו בעל ההקדש לפיכך אמרה תורה להוסיף חומש כדי שיהיו קופצים עליו לקנותו כי עתה ידעו שהבעלים יש להם להוסיף חומש לא יאמרו לבסוף יפדו הבעלים וגם לידי שנאה ליכא למיחש כי בעל ההקדש לא יוכל לומר נתכוונתה להפסדי כי הקונה יאמר כיון שיש לך להוסיף חומש הרי לא תפדה שהרי תוכל ביוצא בו לקנות בפחות:

תתתבב.ג) (א) **וכשם** שאסור לעמוד על המקח בשעה שאין לו דמים כך אסור לאדם לעשות חפצו מכר שאינו חפץ למוכרו ג) ואין לו לומר לראובן תקנה ואין דעתו למוכרו לו אלא יאמר כמה שוה זה וימכור למי שיחפוץ:

תתתבג.ד) (א) **לא** יאמר אדם בזאת הסחורה רצו ליתן לי כך וכך וכן לא יאמר בכך ובכך קניתי אותו חפץ ואינו כן:

תתתבד. ראובן שמכר לשמעון שום חפץ או קונה ממנו וראובן אמר לשמעון אם תחפוץ תראה לתגר שתדע שאיני מרמה אותך ושמעון אומר אראה ללוי וראובן הלך ואמר ללוי אל תניד לשמעון שום דבר מאותו מקח אל ישמע לוי לראובן אלא יגיד ואם היה יהודה עומד אצל לוי ואמר יהודה לשמעון אל תקנה ונראה כך ללוי וראובן אמר ללוי למה אמרת לשמעון שלא יקנה לא יאמר לוי אני לא הגדתי לו אלא יהודה הגיד לו מפני שהולך וכיל:

תתתבה.ה) **עני** שמכר חפצו לעשיר ואמר העשיר איני יודע אלא נשאל לראובן שהוא בקי לדעת כמה שווה ובא העני לראובן ואמר לו תעשה חסד עמי אם שוה ששים תאמר לו שבעים יאמר לו לא אשקר בעבורך וגם בעבורי לא הייתי משקר:

תתתבו.ה) **החכם** היה עורך ושם ספרים ומה שוים ובכמה לתתנם ושאל לו תלמידו מדברי תורה ולא ענהו אמר למה לא תעניני אמר לו עתה אני צריך יישוב הדעת שאני עוסק לשום ספרים ואם הייתי עוסק בתורה עתה ובעל הספרים עני שמא אומר בפחות משוויין ונמצא העני יפסיד על ידי וכתיב (קהלת ג א) לכל זמן ועת ו) לכל חפץ תחת השמים כיון שאמר לכל זמן למה ועת

ב) מפכע״ב. ג) מפכע״ד. ג) כעין זה לעיל סימן מפ״ל. ד) גם זה כמעט בפי׳ מפ״ל ובסימן מפמ״ע ופי׳ מפמכ״ע ובכלפם סימן ע״ל ופפ״ח. ה) מפכע״ה. ו) ע״כ.

תתתב. (ב) כתובות י״ז א׳.
תתתבא. (ב) ב״מ נ״ד א׳.
תתתבב. (ב) שם נ״ח ב׳.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לכל חפץ כי יש חפץ שאין אדם יודע לשומם כמו הצריק כגון ספרים ושאר דברים אם יהרהר או מדברי תורה נמצא או יוסיף או יחסר וינזול או את הקונה או את המוכר ואם יוסיף על שוויים שמא לא יוכל העני למכור בכך ולא ידע העני מה לעשות וכתיב (תהלים קיט קכו) עת לעשות להי הפרו תורתך:

תתתכז. עת לעשות להי הפרו תורתך (א) כששבעה עולין לעיבור שנה לעשות בזמנו המועד הפרו תורתך (ב) אין מפסיקין לא לקריית שמע ולא לתפלה:

תתתכח.ח) **כתיב** (איוב לה יא) מלפנו מבהמות ארץ ומעוף השמים יחכמנו מלפנו מבהמות ארץ (א) ילמד אדם להיות נאמן מכלב שהוא נאמן לארוניו ומעוף השמים יחכמנו ילמוד אדם מדוכיפת (ב) כי כשלא השלים אמונתו לשר הים חנק את עצמו על ידי שמיר בימי שלמה כשלא היה יכול להחזיר לשר של ים שמי"ר ש"ר ש"ל י"ם כך כל ישראל (צפניה ג יג) לא ידברו כוב ולא ימצא בפיהם לשון תרמית:

תתתכט.ז) (א) **רבן** שמעון בן גמליאל אומר אם היה חובו מרובה מהקדישו לא הקדיש כלום לכך אדם שחייב לאחרים ממון ואין לו משלו לא יקנה ספרים ולא יתן צדקה ולא ישכיר סופרים ולא יתן נרות לבית הכנסת ועל זה נאמר (ישעיה סא ח) שנא גזל בעולה:

תתתל. מי שיש לו ממון מאחרים ואין לו במה לפרוע לא יתן ביד אחרים להרויח לבניו מי"ז) שיש בידו משל אחרים כל תקנות שיוכל לעשות לתקנת אותם שהפקידו בידו יעשה.ז) ואם יוכל אדם להתפרנס במה שיש לו אל יהי אין להעשיר לקחת משל אחרים כי רוב בני אדם הלוקחים מרוב בני אדם לא יצליחו כי יש עשיר הנוטל פרוטה ממנו להרויח בו לא יראה סימן ברכה לכן אל יקח אדם מרוב בני אדם מעות להרויח מהם שמא מזל של אחר מהם ינרום לאבד אף מי שמזלו טוב:

תתתלא.ד) (א) **כסף** של בעלי רבית וצרי עין (ב) משא ומתן שלהם בשוה (ג) ומגלחי מעות וביוצא בהן ביד מי שינעו ירד מנכסיו לכך יזהר אדם מהם:

תתתלב.ה) **אל** יעשה אדם שקר אפילו לגוי ואילו דברים מורידים את האדם ואין הצלחה בנכסיו ואם שעה עומדת לו יהיו נפרעין מזרעו המכביד על השכירים כגון אם השביר אחד לעשות מלאכתו או ללמוד בניו או שאר דברים ומטריחו יותר מדאי או יותר ממה שהתנה עמו ואין להתנות עם האדם אלא מה שיוכל לעשות אם אתה יודע שאינו יכול לילך יותר מכך וכך אל תאמר לו על מנת שתלך יותר אע"פ שזה מתרצה אסור לו להטריחו מאשר יוכל לסבול וכן בכל שכירות:

תתתלג.ו) **כל** אדם שהוא עצרן ומקפיד שלא ירויחו עליו ושלא לוותר כלום לחבירו משלו או לוקה ריבית לעולם לא יצליחו כל אותם שבידם

ח) מ"ז. ז) מל"ז. ז) ע"כ מכו"ח מתכע"ז. ד) מתכע"ח. ה) מתכע"ט. ו) מתכ"ם.

תתתכז. (ח) סנהדרין ב' א': וגומרין בז' ושם י"א א'. (ז) שבת י"א א'.

תתתכח. (ח) יעוין עירובין ק' ב' ובהוריות י"ג א': הכלב מכיר את קונו וכן כתוב בעקרים מאמר ג' פ"א: ממה שהכלב מכיר את קונו ואת המטיב לו והוא נכנע תמיד לפניו ומחזיק לו טובה ואמרו בבראשית רבה פכ"ב: וישם הי לקין אות רב אמר כלב מסר לו, אולי כונת הדורש ג"כ לרמז לקין שלא יהיה כפוי טובה. (ז) גימטריא ס"ח ב'.

תתתכט. (ח) תוספתא ערכין פ"ד ויעוין ערכין כ"ג ב' ברש"י ד"ה ואי וברמב"ם חלכות ערכין פ"ו הט"ז.

תתתלא. (ח) כעין זה בב"מ ע"א א' ובמסכת ד"א רבא פ"ב: ואלו שאין מורישין לבניהם כו' ומלוי ברבית. (ז) ר"ל שאינם מוותרים משלהם. (ז) בבאר הגולה יו"ד סי' של"ד ס"ק קכ"ג כתוב: תרם שלא יעשה שקרנות ולא „גילוח" מעות.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

מאותו ממון או ימות או יהיה עני אבל מי שהוא ווותרן בממונו אצל אחרים שנהנים ממנו והוא שמח ומלוה למחצה ואינו עצרן אצל אחרים שנהנים ממנו ומקבל אורחים בסבר פנים יפות כל אותם שיבואו ממונו לידם יצליחו כמו שהיה ממון איוב (א) שכל הנוטל פרוטה מידו מצליח המלוה(ב) בריבית ממונו כלה או הגוזז מעות או העושה עולה במשקל ובמדות ובסחורות ובכל מיני עולה לבסוף ידדו מנכסיהם ובניהם מתפרדים זה מזה בארץ נכריה ונצרכין לבריות וגם כל מי שיהיו חבריהם וכל התלויין עליהם יכלה ממונם וכל מי שיסייע להם. ישג) עושה עולה ומצליח כשעושה עולה אבל כשלא יעשה עולה יפסיד כדי שלא ישוב בתשובה בשביל לטורדו מן העולם כי המרבה לעשות עולה לא יספיקו בידו לעשות תשובה פן יאמרו הנגזלים עשה כך וכך והוא בגן עדן וכובשיג) שכר שכיר והקונים גניבות והמשתכרים בתשמישי ע"ז בנרותיהם ובתכשיטיהם ובכליהם והעובר חרם על מם כשהקהל גזרו לתת כך וכך מן הליטרא והוא עובר על החרם ממונם מנורה ונגזר על אותו ממון ביד מי שיהיה שילך לאיבוד לכך יזהר אדם מלקבל אותו ממון ביד מי שיהיה להרויח בו:

תתתלד. ז) **אדם** ששמוהו הקהילות בנידוי או בחרם אל תלך עמו בדרך ואל תיכנס עמו בספינה פן תיכשל עמו או שעושה או שנורס הספרות לרבים אל תתחבר אליו לא בדרך ולא בממונך וכתיב (במדבר מז כו) פן תספו בכל חטאתם מי ששמוהו בנידוי לא תדבר עמו (א) ואפילו על ידי כתבים אסור בלא רשות הטובים שבקהל:

תתתלה. ח) **אם** הרויח אדם פשוט בעולה שהטעהו לבו ולא מרצונו אותו פשוט לא יערב עם מעותיו פן יספה הצדיק עם הרשע:

תתתלו. ט) **אחד** שחק עם חבירו בקוביא והרויח בא אותו שהפסיד וגנב לאותו שהרויח החתיכות של עץ ששוחקין בהן עד שחזר והרויח מה שכבר הרויח ממנו ושאל אם יש לו עון אמרו לו (א) בתר גנבא גנוב וטעמא טעום ועוד ייאוש עשית כשהרויח עליך ולא יכולת להרויח אלא דרך גניבה אבל הגוזל אחר הגזלן (ב) עביד איניש דינא לנפשיה:

תתתלז. י) **כל** המלוה לשרים המעלילים באילו גוזל ישראל כי כשילוה לשר השר יאמר אם לא תאמין לי המשכון אתפוש את היהודים וגם יבא לידי שבועה:

תתתלח. יא) **כתיב** (משלי יב כז) לא יחרוך רמיה צידו יש גזלן או גנב שגוזל וגונב ואחר כך לא הצליחו כי לוחצים אותם עד שהשיבו בעל כרחם אם כן למה נתנלגל שגנזל הגנזל אלא שום עון עשה הגנזל והתפלל ונכנע לבו עד שעשה תשובה או מחוייב לאבד ואחר כך שגנזל זכה והתפלל [דף ק"ד] עד שהחזיר לו הקב"ה הגניבה והאבידה ועוד כדי שיפרסם מי הוא הגוזל כדי שלא יחשדו

ב) מהכפ"ב. ג) מהכפ"ג. ג) מהכפ"ג. ד) פל"ח. ה) פל"ע. ו) מ'. ז) מ"ח. ח) מהכפ"ד.

תתתלג. (ב) ב"ב ט"ו ב'.

תתתלד. (ב) ביו"ד סי' של"ד ס"ב פסק שמותר לדבר עם המוחרם ועם המנודה רק היכא שב"ד החמירו עליו בפירוש אסור, ושם בסי' רכ"א והוא מתשובות גאוני מזרח ומערב סימן ד' כתוב: דע"ו כתב מותר למי שנשבע שלא ידבר עם חבירו, באמת כי השתמשו בפעל אמר גם על כתיבה כמו ויאמר אל משה אני חותב' יתרו בא אליך ודרשו ע"ז במכילתא שם ובמדרש שם פכ"ז: כתב לו באגרת, ויעוין תוס' גיטין ע"א ד"ה דהא: דהגדה חשיבא ע"י הכתב כו' אמירה אינה אלא בפה, ובתשובות הגאונים ליק תרכ"ד סי' ה': מי שנשבע שלא לדבר עם חבירו מותר לשגר לו פתקא או כתב כו' דבר זה מחוור הוא ומעשים בכל יום נעשה ולא שמענו שמיחה אדם בדבר זה מעולם וכן הביא הרמב"ם בפ"ו מהלכות נדרים הי"ח שמותר לכתוב בכתב.

תתתלו. (ב) ברכות ה' ב'. (ג) ב"ק כ"ז ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

הכשרים ולנקות החשודים ועוד הנגזל ושננגב לו ושנאבד ממנו חטא שננזר לו צער ונגזר על החוטא לנסותו והנה עשה מה שאיותה נפשו ומה שהוחזרה הנזילה והאבידה והנגניבה בעל כרחו אין לו זכות ואין ממעטין מן הפורענות לאשר נזל כי מן השמים ריחמו על הנגזל ויש שמוצא מה שנאבד ממנו אפילו במקום שרבים מצויים או מוצאין ומחזירין לו ואם ננגב או נגזל משיבין לו פעמים אפילו בלא זכות כגון מי שהשעה משחקת לו ולא עוד אלא אפילו מגלגלין הפסידות לאחרים כדי שירויח מי שהשעה משחקת לו ויש מי שמוצא אבידתו ומחזירין לו גניבתו או גזילתו בתפלתו או בתפלת אחרים או בזכות אחרים התלויין בו:

תתתלט. כתיב (מיכה ו י יא יב) האש בית רשע אוצרות רשע א' ואיפת רזון זעומה בי' האוכה במאזני רשע ג' ובכים אבני מרמה ד' אשר עשיריה מלאו חמס ה' ויושביה דברו שקר ו' ולשונם רמיה בפיהם ז' הרי ז' וכנגדם ז' (שם שם יד טו) אתה תאכל ולא תשבע א' וישחך בקרבך ב' ותסג ולא תפליט ני ואשר תפליט לחרב אתן ד' אתה תזרע ולא תקצור ה' אתה תדרוך זית ולא תסוך שמן ו' ותירוש ולא תשתה יין ז' זהו שנאמר (ויקרא כו כד) והכיתי אתכם (שם שם כא) שבע כחטאתיכם:

תתתמ. מלך יושב על כסא דין מזרה בעיניו כל רע, מי יאמר זכיתי לבי, טהרתי מחטאתי, אבן ואבן איפה ואיפה תועבת ה' גם שניהם (משלי כ ח ט י) האוכה במאזני רשע ובכים אבני מרמה למה הוצרך לומר זכיתי לבי אצל אבנים כי כל עבירות שאדם עושה זכות כיוצא בו שוקלין אם יש בשוה אבל העול במאזני רשע ובאבנים ובכלים כשם שהוא עושה במאזנים כך העליונים יבריעו לעונותיו כמו שהיה רגיל בעולה מי יאמר זיכיתי לבי טהרתי מחטאתי אבן ואבן אע"פ שאינו שוקל ומודד בהם אלא שבביתו הם שהרי נדעון תיקן אפוד ולבסוף זנו אחריו ולא זנה אחריו כך שמא יבא למדוד בהם ולשקול בהם וזהו מי יאמר זכיתי לבי לתת ולקבל בהם אינו זכאי:

תתתמא. ואל יאמר אדם אזכה במאזני רשע ואתנהו לצדקה או אתן אותו למי שהוא חייב ואעשה זכות לי ולו כיון שאינו יכול לבקש לו שיותן צדקה אלא על ידי עול במשקל (שם י לא) ופי רשעים תהפוכות (שם יא א ב) מאזני מרמה תועבת ה' ואבן שלמה רצונו בא זדון ויבא וגו' (שם טז י יא יב) במשפט לא ימעל פיו פלס ומאזני משפט לה' מעשהו כל אבני כים תועבת מלכים עשות רשע:

תתתמב. טהרתי מחטאתי אבן ואבן איפה ואיפה תועבת ה' גם שניהם (שם כ יא) גם במעלליו יתנכר נער (שם כב כג כד) קוה לה' ויושע לך תועבת ה' אבן ואבן ומאזני מרמה לא טוב מה' מצעדי גבר למה כך פעמים הזהיר הקב"ה על עיוות משקלות פעמים ועל אבנים פעמים אלא שלמה אמרם ב' פעמים אחר שלא לעשותם לצורך גר ותושב ואחד לנוים ועוד לדרוש סמוכים ופי רשעים תהפוכות מאזני מרמה שלא תאמר אני לא אעשה אבל אם הוא הביא גדולה ממקום אחר ורוצה למכור לי או לקנות קטנה והוא בעצמו מטעה את עצמו לכך אמר ופי תהפוכות מאזני מרמה בא זדון וגו' והשני בא לומר שלא יאמר המלך (א) מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע (ב) כשם שמנה שלקדש כפול כך שלמלך לכך אמר (יחזקאל מה ט) רב לכם נשיאי ישראל חמס ושוד הסירו משפט וצדק עשו וכו' ער מאזני צדק ואיפת צדק ובת צדק יהיה לכם ולכך סמך מלך במשפט לא ימעל פיו פלס ומאזני משפט מעשהו כל אבני כים תועבת מלכים כל עושי רשע והשלישי אם באו ילדים ותיקנו משקלות אבנים ומאזנים

תתתמב. (b) ברכות נ"ח א'. (ג) ב"ב צ' ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שילדי גוים כיוונו בשל אביהם שהיו יותר או פחות וילדי יהודים משחקים עמהם ותיקנו כמוהם או של קטנים יהודים ששקלו חוליהם מכוונים אלא מפני שטיט ששקלו בו שזה שוקל מזה לכך אמר טהרתי מחטאתי אבן ואבן גם במעלליו יתנכר נער והרביעי כגון שלא יאמר ראובן והלא אתמול רימני וחייב לי ואינו [ע"ב] רוצה לשלם לי וכפר לי אקח ממנו על ידי אבן ומאזני מרמה וזהו (משלי כ כב) אל תאמר אשלמה רע:

תתתמג. **בפסוקי** מאזני מרמה שביחזקאל ושבתורה (א) נעלם א' זהו שנשארו שבעה והכתי אתכם שבע כנגד שבע שמיטין ויובלות:

תתתמד. ס) אל תאמר אשלמה רע קוה אל ה' ויושע לך (משלי כד כט) אל תאמר כאשר עשה לי כן אעשה לו אשיב לאיש כפעלו למה שתי מקראות אחד לדיני נפשות ואחד לדיני ממונות הראשון סמכו לאבן ומאזני מרמה שלא תאמר כאשר עשה לי במאזני מרמה ואבן כך אשלמה לו והשני סמכה לו אל עד חנם שאם העיד עליך והוכחש אל תאמר כן אעשה לו אם נגב לך אל תגנוב לו אם העיד עדות שקר עליך אל תעיד עליו עדות שקר:

תתתמה. ס) ואלה הם שהם יותר מגזל ואינם גזל העשיר שאומר לעני תלוה לי והעשיר מלוה אותן ומרויח לעצמו בהן ומה שהיה לעני להרויח בהם זה גזל לו וכן עשיר שהיה לו בתיבתו כמה ליטרין ואומר בלבו לא אפנום במניין מעותי ולוה מן העני והם בכלל (ש"ב יב ד) ויבא הלך לאיש העשיר:

תתתמו. ס) והיודע שמותר לאכול שום דבר או הפצים להטריף בהמה והוא יודע בברור שכשר ואם היה מגיד להם ראיותיו היו מקבלים ושותק הרי נורם בשתיקתו הפסד לחבירו:

תתתמז. ג) אל יהא משל אחרים בידך בריוח שלך כי כמו שאתה מרויח כן יהא הוא מרויח נמצא שנזלתה לו כל אותו הריוח אע"פ שאמרת לו תמתין כי הוא סבור כשיהיה לך תפרע לו ואם תזהר באלה יהי חלקי כחלקך וכשם שצריך אתה להתנהג בנאמנות עם ישראל כך עם הגוים ואם יטעה הגוי את עצמו תיזהר שלא ידע אחר כך ויתחלל שם שמים על ידך ג) ואם אין בידך אלא משל אחרים אל תתן צדקה שמא לא יהיה לך במה לשלם:

תתתמח. איש היה בכפר ושאל לחכם אמר לו כבר אני מתמעט מנכסיי ואין לי כי אם מעט אי זה טוב שאלך נע ונד מעיר לעיר שאקבץ כדי שאפרנס את עצמי ואת בני או אקח ממון של גוים ואברח עם הממון ולא אצטרך לבריות אמר ז) לו החכם מוטב שתצטרך לבריות ואל יתחלל שם שמים על ידך שיאמרו כל היהודים גנבים ורמאים וכל אדם שיש לו מעט וממתין עד שיתחייב לגוים הרבה וכשילך מעיר לעיר לא יתנו כל כך הרבה אם מעכב הוא חוטא וגם אם לוקח הרבה חובות עליו עד שלבסוף יתפשוהו בחובותיו ויבאו יהודים לפדותו גם זה חוטא שיעכב כל כך אלא כשיש לאדם מעט קודם ילך ויקבץ עד שלא יתחייב וזהו רואה את הנולד שאם יעכב עד שיתחייב הרבה ויצטרך לברוח או יתפסוהו ויפדוהו הרי כגוזל את הרבים מה שתחילה יכול לעשות בדבר מועט:

תתתמט. ס) מן הדין לא היה ללוה לעבור בלאו כי אנוס הוא מפני דוחקו אלא למה אמרה תורה (דברים כג כ) לא תשיך שלוה עובר בלאו מפני שמכשילו שנאמר (ויקרא יט יד) לפני עור לא תתן מכשל:

ס) מהכפ"ה. ג) מהכפ"ה וכפול לעיל פ"י מהפי"ו ופ"י מהמחסכ"ץ וגם בנדפס נפ"י עפ"ה. ג) ע"כ פ"י מהכפ"ה. ז) בנדפס פ"י מהכפ"ה. ס) מהכפ"ו.

תתתמג. (ס) ר"ל כי האל"ף בתיבת מאזני נעלם בקריאה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתן. ב) (א) **הלוקח** ריבית והגנזל ואח"כ משיבין לבעלים המקבל מהם אין רוח חכמים נוחה הימנו דוקא כשהגנזל אינו חייב לאחרים אבל אם הגנזל חייב לאחרים ואין לו מה לפרוע להם יש לו לקבל מהם כדי שישלם להם:

תתתנא. ג) (א) **כל** המטלטלין נקנין במשיכה וכל המקיים את דברו רוח חכמים נוחה הימנו:

תתתנב. ג) (א) **המחזיר** חוב בשביעית רוח חכמים נוחה הימנו הלוה מן הגר שנתגיירו בניו עמו לא יחזיר לבניו ואם החזיר רוח חכמים נוחה הימנו:

תתתנג. **אם** תחפוץ לעשות שותפות עם אדם ראה וחקור קודם אם היה חבר ושותף עם אחר ואם נתקוטטו יחדיו ואם בשעת כעסו הגדול גילה על חבירו מה שידע בו מה שלא גילה עליו בהיותו באהבה עמו אל תתחבר אליו שאם היה צדיק בהיותו באהבה עמו היה לו לגלות מעשיו הרעים לצדיק אבל עתה כשכועס מגלה עליו סור ממנו ואל תכניסו [דף קט"ו] אצלך כי כשיכעוס עליך ידבר עליך שקר אשר לא חשבת כיון שמצוי עם השוא כך יגנוב לך ויבא לידי שבועת שקר או יביאך לידי שבועה אבל אם תראה שבשעת כעסו יודה על האמת ובשעת שמאבד ויכול להשביעך לגלגל עליך שבועה והספד ואעפ"כ אינו חושדך תבחרהו לחבר לך כל[ג]) מי שמתקוטט עם אדם ויניד עליו מה שלא הגיד קודם שנתקוטט אל תאמן בו אם[ד]) תשמע שמעון אומר טובות על ראובן חקור שמא נהנה ממנו שכל מה שתשמע שנהנה משבח את מי שמהנהו אל תאמן לדבריו[ה]) וכל מה שתשמע מן השונא שמדבר על מי ששונא אל תאמן לו ולכל אוהביו עד שתשמע דבריו שכנגדו:

תתתנד. ו) **אם** תראה אדם שנזהר ממך שלא תמצא עליו מום ופגם אם צריך לך אל תאמן בו[ז]) ואם תראה איש שתרבותו טוב ונזהר מכל אדם והוא צריך או לאשה או לשום דבר שמא בשביל זה נזהר אבל אם תראה שאינו צריך לך ונזהר ממך תאמן שהוא טוב:

תתתנה. **אדם** שנכנס לעיר שאינו מכיר איזה נאמן שיפקיד ממונו בידו באותה עיר שהיה קודם שקרובה לאותה עיר יחקור ובשיחקור ויאמר ראובן נאמן שם שמא קרובו הוא ומשבחו לבך יחקור משנים או משלשה מי נאמן ולא יאמין לאדם שאומר על קרובו שהוא נאמן וכתיב (משלי כז ב) יהללך זר ולא פיך נכרי ולא קרובך יהללך זר ישראל נכרי יעשה אדם נאמנות אף לגוים שלא יתחלל שם שמים על ידו אף לגוים פי' לבין הגוים:

תתתנו. **אם** יהודים טובים הולכים לעיר אחרת ואתה משם והוא שואל למי אאמין כספי אם אותם ששואלים ברוקים לך שלא יגלו עליך לשון הרע שלא יאמרו אותו פלוני הגיד לנו שאינך נאמן ויבא לידי קטטה יאמר אל תאמין לאותו פלוני ופלוני ואל יהא לך משא ומתן עמו כי ירמה אותך ואפילו גוי מעריפא שלך כדי שלא יתחלל שם שמים אבל בשהוהירתו לא יהא חילול השם אבל אם אין ברוקים לך תאמר לו על נאמן עם אותו יהיה לך משא ומתן ובידו תפקיד ואם היה לי משא ומתן או להפקיד לא הייתי עושה כי אם עם אותו ואם בתוך העיר ושואל לך יהודי או גוי על פלוני ואתה יודע שרמאי הוא אתה מגיד לו כדי שלא יתחלל שם שמים ואם יאמר לך אם כן תמכור אתה לי זה לא יתכן שלא יחשדך שבשביל עצמך אמרת אבל אם הוא

ב) מתכפ"ז. ג) מתכפ"ח. ד) מתכפ"ח וכנפל בנפי' פ"ד. ה) מתפ"ט. ו) ע"כ. ז) מתכ"ג. ח) ע"כ.

תתתן. (ב) בבא קמא צ"ד ב'.
תתתנא. (ב) שביעית פרק י' מ"ט.
תתתנב. (ב) גם זה שם.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

מכירך שלא בשבילך אתה אומר מותר ואם אתה דחוק ואתה ירא פן תשלח יד בהם אמור האמת דחוק אני וירא אני שממונך יעשני גזלן ויתקדש שם שמים על ידך:

תתתנז.[ח] **ישראל** וגוי שהם יחדיו והגוי אומר אני רוצה ללכת במקום פלוני ושם יהודים ואני ירא פן ירמו אותי תניד לי מי נאמן ומי אינו נאמן אותו ישראל יאמר לו אל יהיה לך עסק עם פלוני ופלוני:

תתתנח.[ג] **אם** רואה אדם שמפקידים ביד אביו ואמו או ביד רבו והוא מכירם שלא יעשו נאמנות אם שם חכם הגון יאמר לו שלא יתן ביד אביו ואמו ורבו ויגלה לו האמת ואם מי שמפקיד אינו כל כך הגון לגלות לו יאמר לו אל תתן בידם ואל יאמר על אביו ורבו רשע הוא אלא לטובים יאמר האמת ואם יודע שהם נאמנים אל יודיע שהם בקיאים להרויח ואם המפקיד הגון יאמר לו האמת ואם אינו הגון צריך להזהירו כדי שלא יביאנו לידי שבועה:

תתתנט.[ג] **לעולם** ישקול אדם אם יש לו כסף ואם יש לו פשיטים ימנם קודם שיתנם מידו או כשיקבלם (א) ואפילו הם נאמנים שמא יתחסרו בלא ידיעתו או אחר יקחם ואם לא ימנם או ישקול הכסף יחשוד חבירו או חבירו יחשדהו:

תתתנט.[ד] **ראובן** שהגוי חייב לו מעות וראובן לשמעון והגוי מונה וראובן מנה ונתן לשמעון ולא היה ראובן כל כך מונה בדווקא כי אמר כיון ששמעון ימנה אחריו ולא חשש שמעון ושמעון לא מנה אז מיד כי אמר כשיהיה לי פנאי אמנה כי נראה לו כיון שראובן מנה אחר הגוי שלא טעה ואחר כך מנה שמעון ומצא פחות ושמעון יודע כשיאמר לראובן פחות מצאתי שיאמין לו לא יאמר שמעון לראובן פחות מצאתי מפני [ע"ב] שפושע וכבר הגוי הלך לו ויאמר ראובן הלא מנית אחרי אלא ימנה מיד במעמד שניהם ואם ימצא פחות יאמר האמת וכן אם יהודי שאינו הגון מנה ונתן לשמעון בזה העניין:

תתתם. **ראובן** שאמר לשמעון ראה הבושת שעושה לך לוי שכשאתה בא סונר תיבה שלו כי ירא פן תנגוב לא יחשדנו ועוד לא יביאנו לידי שבועה ואם היה מניח מפתיחות כשהיה מפסיד שמא היה חושדני ואם לא היה חושד אותי אני הייתי מצטער כי הייתי חושב שמא פלוני סבור שאני גנבתי נמצא אני חושדו והוא אינו חושד אותי והחושד בכשרים לוקה בגופו וצריך אדם שיהא לו לב טוב עם חבירו (משלי כז יט) כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם הנה[ה] אמרו (א) החושד בכשרים לוקה בגופו ואמרו (ב) יהא כל אדם בעיניו כליסטים אלא זה שהושדו בפה אבל להזהר ממנו יזהרו) ד"א אם כבר ברוק לך אין להזהר שהרי (ג) ר' יוסי ור' שני תלמידי לגבי ר' חנינא בן גמליאל והושיב נער לשמור טהרות וכעס ר' יוסי שנזהר מפניהם ור' יהודה אמר משחרב בית המקדש הכהנים שומרים ועושים סייג לטהרות:

תתתסא. **כל** אדם החושד לחבירו בלא דיבור שאינו מאמינו ושומר ממנו אם הנחשד מצטער על חנם מצטער אע"פ שהוא נאמן (א) ואשר הקפיד ר' יוסי על ר' חנינא בן גמליאל שלא האמין לשלוחי ר' יוסי ור' יהודה הטהרות דמשמע סייג

ח) ממכל"ח. ג) ממכל"ב. ד) ממ"ב. ה) ממכל"ב. וגם הפיוון הזה נלמס נכ"י (בעתות) מממ"ט.
ו) נמוך קי' ממכל"ב. ו) ע"כ.

תתתנט. (ח) ב"ב ט' א'. וכן כתב הרלב"ג בביאורו לעזרא בתועלת הרביעי: להודיע שראוי להפקיד הממון הרב של הקדש ביד רבים במשקל כדי שלא יוכלו לקחת ממנו ולא ישיגם ג"כ חשד כי אם לא יהיה הדבר כן הנה כבר יקרה שישיגם חשד שגנבו מן הממון כו'.

תתתם. (ד) שבת צ"ז א'. (ה) ד"א רבה פ"ח. (ו) בכורות ל' ב' ויע"ש כי יש איזה שנוים-

תתתסא. (ד) הלשון משובש קצת.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

עשו כהנים על הטהרות משחרב הבית ועתה[ב] אם חסיד לא יאמין לחסיד אחר מאכלו אל יקפיד וגם אם אינו מאמינו ממונו לא יקפיד ביון שאינו מדבר בפירוש בדיבור[ג] יהיה פיקח וישתוק ויזהר שלא יכעוס (ב) ובית שמאי ובית הילל היו שואלין:

תתתסב.[ג] אל יגרום אדם לעצמו להיות כפוי טובה בנון ראובן אם יאמר לשמעון תלוה לי כך וכך ילוה לו כי ראובן בעיני שמעון נאמן אבל שמעון בעיני ראובן אינו נאמן לא יאמר ראובן לשמעון תלוה לי שאם ילוה לו אחר כך יאמר שמעון לראובן תלוה לי וראובן לפי שאינו מאמינו לא ילוה לו ויאמר שמעון ראו כפוי טובה לנגדי לכך[ד] לא יאמר ראובן לשמעון תלוה לי. אל יבייש אדם את חבירו אפילו בדבר שהוא לא היה מתבייש בדבר כנון אדם שבא אליו ואומר לו תלוה לי ואני אפרע לך או תשאל לי חפץ פלוני וזה ירא להאמינו ואפילו לפני עדים פן יוציא בקושי מתחת ידו אם אותו יאמר והלא פלוני יהיה ערב שלי אל תאמר אז אלוה לך אלא אמור לו אחשוב בדבר ולך בסתר אצלו ואמור לו פלוני אמר לי שתהיה ערב שלו כנגדי אם תחפוץ לא אקבל אותך לערב ואם נתן לך רשות אמור לו אע"פ שפלוני לא יפרע לך תתן אתה לי אל יאמר אדם לו אם פלוני יהיה ערב או קבלן שלך אלוה ואשאיל לך וזה יאמר לאותו אדם תהיה ערב שלי אם יהיה ערב והוא ירא פן לא יפרע לו הרי זה גורם (א) שחבירו מצטער על ידו ואם לא יהיה ערב הרי מתבייש חבירו על ידו ועוד גורם שישנא אותו לפי שלא רצה להיות ערב שלו:

תתתסג. ראובן היה צריך למעות אמר לשמעון תלוה לי אמר לו לא אלוה לך בלא ערב ובא יהודה ואמר לראובן אמצא איש שיהיה ערב בשבילך הלך אצל יוסף ואמר ליוסף בפני ראובן תהיה ערב של ראובן שילוה לו שמעון ואם הלוה שמעון לראובן ולקח יוסף לערב וזה עשה בשביל הבשת כי גם יוסף אינו נאמן בעיני שמעון הרי זה יהודה חטא שאמר בפניו וגרם שהלוה לו אע"פ שבעיניו אינו נאמן יוסף הערב ואם לא הלוה לו הרי גרם שיוסף וראובן ישנאו את שמעון שלא רצה להלוות או אם יוסף אינו רוצה להיות ערב של ראובן אי אפשר שזה ראובן שהיה צריך למעות שלא ישנא את יוסף שלא רצה להיות ערב ובושת יש לו שהרי לא היה מאמינו אלא היה לו לומר שלא בפני הלוה אם חפץ להיות ערב:

תתתסד. בתנחומא בפרשת ראשי המטות (א) מעשה (ב) בהר המלך שהיו שם שני אלפי עיירות וכולם נחרבו על שבועת אמת כיצד אמר לחבירו בשבועה שאני הולך ואוכל ואשתה כך וכך למקום פלוני והיו הולכים ומקיימים שבועתם ונחרבו ומה הנשבע באמת כך [רף קט"ז] הנשבע לשקר על אחת כמה וכמה:

תתתסה.[ה] מעשה באשה אחת שהלוותה מעות לגוי כשבא הגוי לפרוע המשכון אמר פחות הלוותה לי אמרה האשה למה תכפור לי והלא אשים אצבעותי על הספר ואשבע שאתה חייב לי כך כמו שאמרתי ונתן לה בלא שבועה אמר החכם לא בטוב עשית אמרה והלא לא נשבעתי ואפילו הייתי נשבעת היה אמת אמר לה כיון שמעולם לא נשבעת וקפצת בלא דין ודברים חטאת ובאותה שבועה נשבעו אצבעות יד בתורה מפני שהיו מקצת אומרים או בטוב עשית לא יקרך עון בדבר הזה והחכם אמר להפך והכריע הקב"ה לדברי החכם ושאלו לחכם היאך לעשות אמר פעמים

ב) בפרק ק' מהלכ"נ. ג) ע"כ. ג) מהכ"נ. ד) מהכ"ד. ה) הפיסקא הזה לא נכתב בכל כתבי יד שלפנינו אלא מהמקיף.

(ג) צ"ל וכמו שהיו שואלין אל שמאי והלל וכונת רבנו על מה שאמרו שבת ל"א א': שהלל לא הקפיד.

תתתסב. (ד) ר"ל אותו שנעשה ערב.

תתתסד. וכן במדרש רבה שם. (ה) במדרש הנוסחא ינאי.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שהגוי שוכח כגון אם הגוי נאמן בעיני היהודי ושוכח ואם היהודי חפץ לומר אשבע והגוי גם נאמן בעיני הגוים ויאמרו הכל זה היהודי חפץ לישבע לשקר אלא יאמר אני יודע שאתה שכחת אני אאמין בשבועה שלך על מנת שתשבע אפילו אם שכחת שתהא שבועתך חלה עליך וכשיבא לישבע אל ימתין עד שיאמר הגוי להביא הקדישים ואל יניח הגוי לישבע ואל יאמר לגוי במי אתה רוצה לישבע מפני שהגוי יזכיר שם אלהיו והקדישים וכל שכן שלא יזכיר היהודי שתשבע באלהיך ובקדישים שלך ואל יזכיר היהודי תשבע באלהי ישראל כי אינו חושש לשקר וכשבא הגוי לישבע אל יניח לו היהודי לישבע ב) וגם היהודי לא ישבע לשקר בקדישים שנאמר (שמות כג יג) ושם אלהים אחרים לא תזכירו ולא ישמע על פיך ולאותו ג) שאינו נאמן ולנאמן בין יהודי בין גוי לא ילוה כי אם בפני עדים ויאמר לו אל תפרעני אלא בעדים אז לא יבא לידי שבועה:

תתתסו. ג) גוי שבא לכרות ברית עם ישראלית או יהודי עם נויה לא יתקע היהודי בכף הנויה ולא הנויה בכף היהודי ולא יהודית בכף גוי ולא הגוי בכף היהודית אע"פ שהיד מעוטפת בבגד:

תתתסז. ד) הרי יהודה שאמר (בראשית מד לב) וחטאתי לאבי כל הימים (א) היו עצמותיו מגולגלין בארון לכך לא יאמר אדם בשבועתו כך אזכה לעולם הבא אם לא כך הוא:

תתתסח. ה) לא יתחיל אדם בפיוטיו בתיבה או בשתים השם כי כן מנהג כשאדם אומר לחבירו מה אתה כותב והוא [אומר] אותו פיוט או יאמר כתוב לי סדר ראש השנה וזה משיב ואומר איזה ויאמר אהללה אלהי (א) הרי על חנם הזכיר השם והלא בספר תהלים (ב) בראש מזמור ובסדר אהללה אלהי הרי הזכיר השם בתחילה כי הראשונים היו מקיימים (תהלים כד ד) אשר לא נשא לשוא נפשי (מלאכי ב ה) ומפני שמי נחת הוא והיו עושים בחכמה כי כך היו אומרים סדר של יום ראשון וסדר של יום שני ומזמור של יום פלוני:

תתתסט. לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא (שמות כ ז) לא יוציא שם שמים לאמת שהוא כעין שוא כגון ראובן שידע בשמעון שיתן לו לחם ומים כשיבקש ממנו והוא אומר לו בעבור האלהים או בכל לשון שהוא מזכיר שם אלהות לא ו) יאמר לו עשה בשביל האלהים ותן לי והוא בלא זה נותן לו והוא רואה שחותך לתת לו לא יאמר עשה בשביל האלהים או אם סבור שלא יתן לו לא יבקש בשביל השם. אם ז) תשמע שאדם מזכיר שם כגון שרוצה לומר הקב"ה עשה לי כך וכך וכיוצא בו אל תדלג ליכנס בתוך דבריו כשהזכיר השם שהרי ישתוק לשמוע דבריך נמצא נורם לו שמוציא שם שמים לבטלה כשאמר הקב"ה אל תפסוק דבריו אבל אם הזכיר את השם כדי לקלל אז תפסוק דבריו כי יחטא כשמקלל:

ב) עיין לקמן סי' מתתקכ"ס ומ"ש שם. ג) כעין זה לקמן סי' מתתקל"ו. ד) מתכל"ה. ה) מתכל"ו. ו) מתכל"ז. ז) מתכל"ח.

תתתסז. (ד) ב"ק צ"ב א'.

תתתסח. (ה) המשנה למלך הלכות ברכות פ"א מביא משם הריב"ש דלאו דוקא שם בן ד' דה"ה נמי אלהינו. (ו) מזמור קמ"ו ונראה מזה כי גם רבנו דן אשר ראשי המזמורים אינם מתיחסים אל המזמור ועיקר המזמור מתחיל מפסוק ב' שהרי כאן אהללה ה' הוא פסוק ב' וכתב הרב המני"ח בחלק"ט ח"א תשובה ס"ט: מי שנדר לקרות כמה פסוקים של תהלים מסתברא שלא יעלו לחשבון התחלת המזמורים כגון למנצח מזמור לדוד וכיוצא שכפי הנראה אינם מכלל המזמור ועיכ"ו, אלא הודעת מי היה המזמור והמתנבא על העתידות הרמוזות באותו מזמור, והדרשות שדרשו בהם הדרשנים לא יעשו אותן עיקר המזמור להכחיש את המוחש שבאמת אינם מעיקר המזמור. עכ"ל.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתע. בישהיה (א) ר' יוחנן אוכל הרבה מפירות גינוסר היה נשבע שאין סועדין לבו למה הוצרך לישבע כי הוצרך לומר כנגד הנודרין מן הפירות דמזוני כראית' בעירובין (ב) דבר אחר לא היה נשבע בשם אלא בחייו כנון (ש"א א כו) חי נפשך אדוני וחי נפשי היה אומר ולומר (ג) שלכך נקרא נפתלי (שיר ד יא) נופת תטפנה שפירותיו מתוקים כדבש ואינם משביעים לכך ברכתו בלשון נקבה איילה כמו (משלי ה יט) איילת אהבים שרובע כמה איילות ואינו שבע כך אוכל פירותיו אינו שבע:

תתתעא. [ע"ב] (א) **רב** כהנא ורב אסי מור אמר האלהים כך אמר רב היאך יתכן שנשבעין הרי אחד לא נשבע על האמת מפני שראה שחבירו אמר כך אמר רב והורה כך אמר חבירו מוטב שאשבע לו כדי שלא לעשות טעותו ויחטא וכן עשה חבירו ומכל מקום אע"פ שכוונתם לטובה אסור לנו לעשות כן:

תתתעב. מעשה בחסיד אחד שביקש למלך שכל יהודי שישבע בשם שיקח מאותו יהודי י"ב פשי' ונתכוון שלא ישבעו לשקר כי באותה מדינה היו מוציאין שם שמים לבטלה ונשבעין לשקר בלא תביעת ממון וביקש מן המלך ונותן לו ממשלה כל יהודי שישבע בין באמת בין לשקר בלא תביעת ממון שיקח ממנו דינר כדי למנוע מפיהם שלא ישבעו לבטלה והשחידו בני המדינה לגרשו וגם בני המדינה נידוהו עד שהלך ולקח קרוביו ואוהביו והלך לארץ אחרת וכל אותם שנידוהו וגם זרעם לקו ומהם נהרגו ומהם נשרפו כי הוא נתכוון לטובה:

תתתעג. אם יש לו לאדם אורח ואומר לו אכול (א) ונשבע האורח שלא יאכל לא יפציר אותו יותר ואם תאמר ביון שאלישע נשבע למה היה מפציר בו אליהו ועוד (מ"ב ב ו) שב נא פה והלא היה יודע שלא יעשה כן כשנשבע אלישע פעם ראשונה למה הפציר בו יותר מפני כי אליהו אמר לאלישע הרי משה היה בחורב למשה נאמר (במדבר כז יח) קח לך את יהושע ולי למשוח אותך לנביא במשה כתיב (דברים לד ו) ולא ידע איש את קבורתו ואמר בספרי (ב) משה לא מת אלא עומד ומשמש ובדין הוא שלא יהא אדם עמי כשאלקח מעליך וידע אליהו שלא ימות אלישע אלא ירא היה פן יזיקו לו המלאכים באבריו ואליהו היה חפץ שלא ידע אדם בהעלותו לשמים כמו משה שמא הקב"ה מעלהו כמו למשה והיה חפץ שלפני אליהו יהיה דורש ברבים כמו יהושע ולא קיבל עליו כי אמר כל זמן שאתה בעולם לעיניי אל אדרוש ופסיעה אחת שאוכל ללמוד לפניך לא אחסר רגע אחד לימודי לפניך והוא לא נשבע לא אעזבך לעולם או כל זמן שאתה בארץ לפי שאליהו אמר שלחני למקום פלוני לכך אמר לא אעזבך סתם אבל אילו היה נשבע כל זמן שאינך לקוח אז לא יהא מפציר בו עוד. ומיכה שאמר לו (מ"א כב טז) עד כמה פעמים אני משביעך ולמה לא אמר מיכה בפעם ראשונה למלך כי אמר שמא לא ילך אחאב ופעם אחרת לא יגלה לי סוד עליונים הם עסקו להביא אחאב לידי הרינה ואם אתרה בהם שמא לא ילך ועוד שמא לא יקבל דברי הרי אעשם מוידים וכתיב (משלי כג ט) באזני כסיל אל תדבר כי יבוז לשכל מיליך וכשהשביעו לא רצה לומר כי הוא מיכה הניד לו תחילה שיפול ביד ארם ואמר בלבו כיון שלא יפול אלא המלך אשתוק כשהשביעו פעם או פעמים אמר יהי רצון שיצליח המלך ובלבו היה על יהושפט וכשהשביעו שיאמר האמת או אמר האמת לא אדוני והיה סבור המלך ששקר

תתתע. (ב) ברכות מ"ד א'. (ג) ל' א'. (ג) במדרש רבה שכות פרשה א': נפתלי על שם תורה ומצות שנתן הקב"ה שכתוב בהם ומתוקים מדבש ונופת צופים, ויעוין מגילה ו' א'.

תתתעא. (ב) שבועות כ"ו א'.

תתתעג. (ב) יעוין ד"א רבה פ"ו: והן נודרין בתורה ועוברין. (ג) ברכה פיסקא שנ"ז ושם איתא עומד ומשרת אבל בסוטה י"ג ב' איתא עומד ומשמש.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

דיבר ואמר לא יתנבא טוב כי גזר עליו כבר שיפול ביד ארם לכך הוצרך לומר עוד ראיתי את הכבוד והאמין את המלך וכשראה צדקיהו בן כנענה שבן ביאר למלך שראה את הכבוד (דברים כט יא) לעברך בברית וכתיב (שם שם כד) על אשר עזבו את ברית ה' אלהי אבתם ולמה הוצרכו לישבע שלא לעבוד ע"ז וכי משומד חושש בשבועה אלא להיות ערבים זה בזה לבער ע"ז שלו ושל חבירו הצדיקים שלא יאמרו אם חבירו חוטא (יחזקאל יח כ) הנפש החטאת היא תמות והקב"ה גזר עליהם שיכרתו ברית כדי להיות ערבים לבער מישראל הרע שאם היו מקצתם עובדי ע"ז לא יהיו ימים מועטים עד שיחטיאו הרשעים את הצדיקים אבל הצדיקים לא יוכלו להשות לב הרשעים לכך כל ישראל ערבים זה בזה כדי שיהיו מוחים ביד עוברי עבירה:

תתתעד. אין זאת (שמואל א כ ב) וישבע עוד דוד (שם שם ג) כשאומר עוד מכלל שנשבע קודם לכן וכשנשבע למה אמר יהונתן אין זאת הרי גרם שדוד נשבע עוד וכן לאביגיל נשבע מי דחקו לישבע אלא בזמן שעבודה זרה היתה ולבם לעבוד ע"ז וישבעו בלא אלהים והתקינו הצדיקים לומר חי ה' וזהו שנאמר [דף ק"ז] (ירמיה ה ב) ואם חי ה' יאמרו כדי שלא יאמרו (עמוס ח יד) חי אלהיך דן הנשבעים באשמת שומרון ובימים של דוד לא היו עובדי ע"ז אלא כי הורגלו משמואל ואילך ואף בימי שופטים לפי שבכל מקום שכתב סתם חי ה' היו כך נשבעים (ירמיה טז יד) חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים רק כשמפרש אז לא היו מזכירים... [ס] כנון (ש"א י"ד לט) חי ה' המושיע על שם שהיתה התשועה אז בנפלאות וכן אליהו ואלישע והכל משיצאו ממצרים אבל קודם שיצאו ממצרים לא היו נשבעים חי ה' לפי שכתוב (שמות ו ג) לא נודעתי להם לפי שלא נודע בנפלאות קודם לכן לישראל יותר משאר אומות ולכך לא כתב חי ה' קודם יציאת מצרים וגם בעזרא ובדניאל והצדיקים היו רגילים לומר חי ה' (ירמיה ד ב) ונשבעת חי ה' באמת במשפט ובצדקה אבל יונתן שאמר אין זאת בלומר למה נשבעת לבטלה ואשר הלך אחריו לניות ברמה חשב שלא להמית את דוד אלא יש לו צער שבורח ממנו כדי שינגן בפניו אין ואת למה אתה חושר בכשרים ובזמן הזה לא ישבע אדם אע"פ שאין מאמינים לו כי הראשונים היו נזהרים בשבועה ולא יבא לידי שקר ולא אחרונים שאין נזהרין במוצא שפתותיהן ויזהר אדם שלא יאמר דבר שיגרום שישבע חבירו כנון שאמר יהונתן אין זאת וישבע עוד דוד ואף יהונתן לא אמר אין ואת דבריך אלא אין זאת ודוד לא ביטל דבריו אלא על שהשליך החנית אחריו בספר מסורת כתוב היטב:

תתתעה. אשרי אדם מפחד תמיד (משלי כח יד) כנון שירא לעשות עולה ליהודי ולנוי וירא לתת ולשאת עם יהודי ונוי שאינם הגונים שינלגלוהו לידי שבועה ושלא ינלגל שבועה:

תתתעו. (א) וריש לקיש מי מישתעי בהדיה דרבה בר בר חנה השתא ר' אלעזר מריה דארעא דישראל הוה ולא הוה משתעי ריש לקיש בהדיה דמאן דהוה מישתעי ריש לקיש בהדיה בשוקא יהבין ליה עיסקא בלא סהדי ובהדיה דרבה בר בר חנה מישתעי אמר רב פפא שדי גברא ביניהו אי ריש לקיש וזעירי אי רבה בר בר חנה ור' אלעזר כל זה אינו מדבר אלא במקח וממכר שהרי בבית המדרש היו מדברין יחדיו אלא מדבר בשוק כשהיה הולך בשוק לא היה לו משא ומתן באדם אלא עם זעירי כי אמר אם אדבר באדם בשוק ורבים שם יאמרו הרואים בהדי שריש לקיש מישתעי

ס) פה נמלא מקום מלא נכ"י.

תתתעו. (ס) יומא ט' ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

בהריה גם אנו נושאים ונותנים עמו ואילו לא היה נאמן והיה בא לידי שבועה לחייב ריש לקיש למה היה לו משא ומתן עם אדם שאינו מוחזק נאמן ובאין לידי גזל ושבועה ותלה על שניהם ועל הגורם. אם ראובן מוחזק נאמן לכל הנה צריך שלא יהא לו משא ומתן אלא עם נאמן שלא יבפור לו ושלא יבא לידי שבועה ושלא יבא לדבר עמו בשוק בפני רבים שלא יהו סבורים שמרבר עמו מן עסק משא ומתן וישאו ויתנו עמו ויבא לידי גזל ושבועה אם לא יהא מוחזק נאמן לו ולכך לא היה מדבר ריש לקיש בשוק אלא עם מוחזק נאמן ויכולין להאמין לו בלא עדים וגם אותו שדיבר ריש לקיש עמו לא יקבל אלא מאותם שלא ישביעוהו שיודעים שלא פשע ואם היו קורין לדין היו אומרים הכל בלא שבועה הוא נאמן לכך לא דיבר אלא עם זעירי בשוק כי מוחזק לו שלא ידבר אלא האמת ובלא שבועה נאמן אבל (ב) ריש לקיש ראה שר' אלעזר תלמיד של ר' יוחנן הוה ולא דיבר משמו של ר' יוחנן ורע בעיניו:

תתתעז. בקשו להכם (א) אמר להם תודיעוני על מי אמר על פלוני ועל פלוני ועל אמ' על פלוני הצדיק אני מכיר קודם שהיה נשבע באמת ונותן מה שהייתי חפץ וחם ושלום שאגזול אותו צדיק ועל השני לא אהיה אפוטרופא כי אני מכירו שישבע לשקר ואיני רוצה שעל ידי ישבע לשקר ואיני רוצה שעל ידי יחטא וכתיב (שמות כב מד) שבועת ה' תהיה בין שניהם שאינה זזה בין שניהם ובדבר שלי לא רציתי שישבע לי אדם וגם אפוטרופא לא אהיה להשביע בעבור אחרים:

תתתעח. לא יהיה אדם אפוטרופא לאלמנה וליתום שיודע שהשקר עמהם:

תתתעט. הרי הוא אומר (שם שם כד) לא תהיה לו כנשה בשאין לו מה לשלם אבל אם אין לו מעות אבל יש [ע"ב] לו מטלטלין או שום דבר הרי (תהלים לז כא) לוה רשע ולא ישלם. הרי ראובן חייב לשמעון ושמעון חייב ללוי ושמעון לא היה נושה ושואל לראובן אלא שלוי דוחק לשמעון לפרוע הרי בעל כרחו של שמעון נושה בראובן וכשאין לשמעון בידו שלא ישביענו לוי וכן ראובן שאמר לשמעון אתה חייב לי כך וכך ושמעון יודע שראובן אומר שקר מוטב שיתן לראובן להשבע אע"פ שבשקר נשבע ואל ישבע שמעון לאמת כי הקהל אינם יודעים וראובן יאמר שמעון נשבע לשקר וסבורים שאמת אומר ראובן ונמצא מתחלל שם שמים על שמעון שהוא צדיק בעיני בני אדם ועתיד ליתן הדין שהיה לו משא ומתן עם ראובן שנשבע לשקר:

תתתף. בקהל אחד נתנו מס והיו חושדין מקצת מהן ואמרו ראשי הקהל להשבע ועשו שלא יהא בשבועה אלא הגבאי בא אחד שהיה ירא השם אמר לגבאי כל אשר תחפוץ אתן רק אל תתנני להשבע אמר לו הגבאי שתוק ואל תניד שפטרתי אותך בלא שבועה שאם ידעו החשודים יאמרו לי למה משביענו אנו נקיים ועתה סבורין שגם אותו כשר משביעין:

נדרים:

תתתפא. ב) מי ששרוי בצער אל יקפוץ ואל יהי מהיר בנדרים אלא יחשוב תחלה שמא יתחרט לכך יחשוב תחילה איזה נדר יקבל שלא יתחרט ושיוכל לקיימו וילך לחכם שיאמר לו מה טוב בעיניך אקבל זה עלי והחכם יתן לו עצה הגונה שידור בנדר שיוכל לקיים ונדר הגון לפי הצרה:

תתתפב. ב) בתיב (קהלת ה ד) טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם ואם נודר אדם בעת צרה לא ידור כדרכי האמורי (א) אם הוא חולי מעיים

ב) מ"ג.

(ג) יבמות צ"ו ב' אבל שם איתא כי ר' יוחנן הקפיד על שלא אמר ר' אלעזר משמו.

תתתעז. (ד) יש כאן חסרון, ואולי צ"ל להיות אפוטרופוס.

תתתפב. (ה) כעין מה שאמרו בתוספתא שבת פ"ז: אל תאכלנה מפני ברקות

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שלא יאכל בבני מעיים או אם הוא חולה חולי מיחוש ראש שלא לאכול מראש בהמה (ב) עד פלוני חי אין בטחון זה אלא יבטח בהקב"ה אלא דברי חפצי שמים כדרך שעשה יעקב (בראשית כח כב) אשר תתן לי עשר אעשרנו לך מעין הצרה יחשוב כי שמא לכך הובא בצרה שיחשוב נדר מדה במדה:

תתתפג. (א) המתכוין לומר תרומה ואמר מעשר מעשר ואמר תרומה עולה ואמר שלמים שלמים ואמר עולה שאני נכנס לבית זה ואמר לזה שאני נהנה לזה ואמר לזה לא אמר כלום ער שיהא פיו ולבו שוים ומכאן נוכל לדעת אם היה בנו של אחד רוצה לצאת לדרך ואמר כיון שבנו חפץ לצאת לדרך למחר הוא רוצה להתענות מפני שהוא יוצא לדרך ולא הלך בנו שאינו חייב להתענות וכן אם היה חפץ לומר עשרים רוצה לתת לצדקה ויצא מפיו שלשים לא אמר כלום מפני שאין לבו ופיו שוים ואם אמר הוא רוצה ללכת ללמוד למקום פלוני מפני שפלוני חכם שם ואותו פלוני החכם הלך למקום אחר שיכול ללכת למקום שאותו חכם שם ואם שמע שאותו חכם הלך לארץ מרחקים אם בעיר ההיא חכם כמותו הרי ילך שם ואם חכם גדול אחר כך בא לעיר הנודר גדול מאותו החכם של אותה עיר ישאל על נדרו וילמוד בעירו ואם לא יוכל ללמוד לפני זה שבעירו בקבע לא יתירו לו אלא ילך וילמוד למקום שנדר ואם[ב] נדר ללמוד במקום אחר והוא אין לו לב ושוכח מה שלומד ואמר לחכם הנה לא יועיל לי לימודי מה אעשה אמר לו מתחרט אתה אמר לו אילו הייתי יודע שום אדם חכם שהיה חריף מבין ירא שמים הייתי נותן לו כפליים מאשר הייתי מוצא אם הייתי שם כי מתחרט אני והייתי שואל על נדרי להתירו ואעפ"כ אשלח אחר תחתי אמר לו החכם אילו הייתה לומד והיה מועיל לא הייתי מתירו לך אע"פ שהייתה שולח אחר תחתיך שהרי אמרו (ב) הוי גולה למקום תורה ואל תאמר שהיא תבא אחריך שחבריך יקיימוה בידך אלא כיון שלא יועיל לך אתיר לך ותן לי תחילה המעות שאתן לאיש חכם וירא השם וילמוד שם וכן איש או אשה שנדרו ואמ' דעתי למצוה רבה לתת כסף לכתוב ספר תורה [דף קי"ח] לפי שהוא יחשוב איזה מצוה רבה כזה אומרים לו כיון שלבך למצוה רבה ושיהיה בעין תדיר כספר שאתה חפץ אינו כל כך מצוה שהרי יש לקהל הרבה ספרי תורות אלא תן לצורך ספרים להשאיל שילמדו וצדקתך תעמוד לעד (ג):

תתתפד. אם יבא לפני חכם אדם ששרוי בצער ואומר לו אם טוב בעיניך אקבל בנדר עלי דבר גדול כדי שיושיעני הקב"ה מן הצרה הזאת והחכם יודע שלבסוף כשיצא מן הצרה לא יקיים אל יתן לו החכם לנדור כיון שלא יקיים אלא יאמר לו מה שיודע שיקיים ואל יאמר לו תעניות כי מה ריוח להקב"ה בצומות שנ' (זכריה ז ה) הצם צמתוני איני חפץ אלא בעוכת דרכים רעים ובמעשים טובים:

תתתפה.[ג] אע"פ שאמרו (א) חכם מתיר את הנדר מעיקרו (ב) אעפ"כ נענש עליו שנדר זה דומה לאדם שמשליך עצמו בצואה ואחר כך רוחצים אותו כך הנודר ומתירין לו ותדע[ג] שכן הוא שהרי (ג) ר' יהושע בן לוי לא הניחוהו בנן עדן עד שחקרו עליו ולא נמצא בו נדר ושבועה שהוצרך להתיר שהיה מקיים טוב אשר לא תדור ולא יצטרך להתיר או שמא יעבור על נדרו[ג] ומכל מקום אם נדר או נשבע וירא שמא לא יוכל לקיימו מצוה להתירו:

ב) מ"ד. ג) מס"ם. ג) מן מיגם ומ"ד ער נדכו מסכ' נגדפס.

(ג) ר"ל שעל עצמו אומר עד שיבריא מחליו.

תתתפג. (א) תרומות פ"ג מ"ח פסחים פ"ג א'. (ב) אבות פ"ד מ"ד. (ג) וצדקתו עומדת לעד זה הכותב תורה נביאים וכתובים ומשאילן לאחרים (כתובות נ' א').

תתתפה. (א) כתובות ע"ד ב'. (ב) התוס' כתובות ע"ד ב' ד"ה חכם: אבל אי לא הוה עקר להו אלא מכאן ולהבא הוי נמי קפידת העונש כר משמע מדבריהם דכל היכא דעקר מעיקרו ליכא עונש וצע"ק. (ג) כתובות ע"ז ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתפו. ו) **כתיב** בסוף מלאכי (נ כד) והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם פן אבוא והכיתי את הארץ חרם למה בסוף הנביאים חרם מפני כי גלוי לפניו כשיהיו ישראל בגוים אין יכולים לקיים התורה והמצות מפני שאין יכולים הטובים לכוף את הרעים מפני שהגוים שרים שמהנים להם מממונם ואין נשמעים לטובים לכך סמך (שם שם כב) זכרו תורת משה עבדי וגו' חוקים ומשפטים והכיתי את כל הארץ חרם משה קבל תורה מסיני ומסרה לישראל בברית ובאלה וכן בימי עזרא וכל שכן עתה שאין. . . ז) שאין דין תורה אלא חרם עושין ומגיד לנו מי שעובר על החרם לא יהיה מאותם והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם אלא מאותם (שם שם יט) ולהט אותם היום הבא כמעשה (א) בזנב כלב ונשרף:

תתתפז. ו) **וימעלו** בני ישר' מעל בחרם ויקח עכן (יהושע ז א) אחד שמועל בחרם (א) כאילו כל ישראל חטאו וכל העם לוקין על שבועת שוא: דע ג) כי עונשין שאין כתובין בתורה גדול עונשן מאותן הכתובין בתורה שבשביל שסייעו בפילגש בגבעה הרגו כולם ויהונתן שבלא ידיעתו טעם מן הדבש לא ענהו השם לשאול אע"פ שלא ידע ומעשה ד) באשה אחת שרחצה שני בניה והטביע אחד את חבירו ונדרה אמן שלא לרחוץ בניה פעם אחת היתה בעלת ברית ורחצה ומתה ומצינו באשה אחת שנדרה שלא לשתות מי מעיין פעם אחת שתתה והוליכוה לבית ומתה ומצינו מושבעין מהר סיני שלא מתו על שעברו השבועה כדי שלא יאמר אדם אם אעבור על מה שאין כתוב לא יזיק לי:

תתתפח. ה) (א) **ומשומדים** למה חיים שנה והלא אמרו חכמים שחייבין אלא כל דבר שברור וצריך ליפרע בזה העולם מניחין לעשות ונפרעין מהן לעולם הבא:

תתתפט. דברה תורה כנגד עונשין שתלויין בבית דין שלמטה ודברו נביאים וכתובים לפי שהשעה צריכה ועונשין שתלויין בבית דין שלמעלה כי איך יתכן שהעני שבשעת רעבון ואין חומל ומרחם עליו והוא מושל ברעב וגנב לעשיר שיש לו בהמות שה מהעדר שהכתוב אומר (שמות כא לז) וארבע צאן תחת השה וכי יתכן זה הדין להיות לעשיר שגנב מעני אלא משה לא דיבר כנגד עונשין שלמעלה אלא כנגד בית דין שלמטה אבל (ויקרא יט יד) ויראת מאלהיך בכל מקום שאמר משה רבינו דברים שבדיני אדם כך ולהפך בדיני שמים לכך הוצרך לומר (דברים ו יג) את ה' אלהיך תירא אבל נביאים וכתובים דברו לפי שהשעה צריכה בגון פילגש בגבעה שהרגו קטנים ונשים ודוד שרצה להרוג משתין בקיר לנבל ושהרג אותו שאמר אני הרגתי את שאול בעדות פיו ואותם שהרגו לאיש בושת ותלה ידיהם (ש"ב יט ל) ותחלקו את השדה בין ציבא ובין מפיבושת ונשבע על דבר הכבשה בן מות האיש והכבשה ישלם וכתיב (משלי כב כב) אל תגזול דל כי דל הוא (שם שם כג) וקבע את קובעיהם נפש וכתיב (דברים טו ט) וקרא [ע"ב] עליך אל ה' והיה בך חטא (שם כד טז) איש בחטאו יומתו וכתיב (ויקרא יט ח) ונכרתה הנפש ההיא מעמיה וסמיך ליה (שם שם ט) ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך לקצור לכך אמרו (א) בארבעה פרקים הדבר מתרבה וכל שכן הגוזל עני ד' צאן תחת השה שתי דיעות בדיני שמים שהן ד' כנגן משכב זכור אם השוכב נהרג שהרי נהנה ואמר רבא (ב) כל שתחילתו באונס וסופו ברצון כגון נערה המאורסה

ו) מ"ם. ג) פה נמלא מקום מלך נכ"י. ד) מ"ת. ה) מ"ח.

תתתפו. (ו) מועד קטן י"ז א'.
תתתפז. (ו) בסנהדרין מ"ד א': אם הוא חטא כל ישראל מה חטאו אלא לרדותן, יע"ש.
תתתפח. (ו) עבודה זרה כ"ו ב'.
תתתפט. (ו) אבות פ"ה מ"י ור"ל ששם אמרו: מפני מתנות עניים. (ג) כתובות נ"א ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

יצר אלבשה אם אדם מכושף ורודף אחרי אשה הרי לבו נמשך אחרי האשה אין לך אונס גדול מזה אלא תחילתו באונס וסופו ברצון אנו עדים שיצר אלבשה שהרי משמש אבל קודם מה שבלב אין ידוע ואין לבני אדם נודע לכך אפילו לבו מת אחריה הואיל וידוע לבני אדם דעת הלב... ולא נודע... ב) לכך צוה להרוג והתורה לא דברה אלא כנגד מה שידוע אם לא היתה אומר כך מצוה שעונשין שלה המורה ומתן שכרה מרובה הרי אמרנו לא דברה תורה כנגד עונשין של מעלה ומתן שכרה ואינו אלא כנגד עונש ב"ד הרי הדברים שתלויין בב"ד כנגד לבות בני אדם כגון בת כהן בשריפה. . . . ב) ולמה השוכב עם הזכר והנשכב דינם שוה זה נהנה וזה אינו נהנה אלא כנגד דעות בני אדם שיאמרו אם חטא שוכב הלא נהנה אבל הנשכב לא נהנה וחוטא יומת ב). . . . . שכר להפך שיצרו מתגבר ועוצרו שכרו מרובה אבל אדם מתאוה לאשה ונתרצתה ואחר כך נכבה יצרו אלא בשביל בושת חוטא זה דומה ליצרו של תאוה:

תתתין. ויואל שאול את העם לאמר ארור האיש אשר יאכל לחם עד הערב ונקמתי מאיבי ולא טעם כל העם לחם (ש"א יד כד) וכתיב (שם כו כז כח) כי ירא העם את השבועה ויונתן לא שמע בהשביע אביו את העם ויען איש מהעם ויאמר השבע השביע אביך את העם לאמר ארור האיש אשר יאכל לחם היום ויעף העם הרי למדנו (א) כי ויואל ג) היא שבועה ושבועה היא ארור ומי שאומר שלא אוכל היום שלא אוכל עד הערב אם ג) יאמר הראש הממונה על הציבור ארור אשר יאכל לחם היום לא יטעם (ב) אפילו דבר שאין גידולו מן הארץ לא יאכל אדם (ג) ולא יכול אדם ללוות אותו תענית ליום אחר ואותו תענית שהציבור מתענין אינו יכול כמו כן ללותו ויכולין לומר הציבור מי שיאכל היום נבהו מכת מרדות ד) רבה שהרי נשבע אם ישנו ביהונתן מות ימות (שם שם מה) ויאמר העם אל שאול היונתן ימות אשר עשה הישועה הגדולה הזאת לא יתכן מפני שלא ידע ועוד שעשה תשועה גדולה ועוד עם אלהים עשה מסר עצמו על משענת ה' שני (שם שם ו) אולי יעשה ה' לנו כי אין לה' מעצור להושיע ברב או במעט וכתיב (שם שם י) נתנם ה' בידינו וכתיב (שם שם יב) כי נתנם ה' ביד ישראל ואם לא היה כן משמע שהיה חייב (ד) אלא שאול לא אמר להמיתו בידי אדם שהרי לא אמר מות יומת כי מות תמות אלא כי מות ימות מות תמות כי כשמקדים ויו"ו ליו"ד אז מיתה על ידי אדם וכשמקדים יו"ד לויו"ו אז מיתה בידי שמים היא ופירושו דוגמת (ה) מכניסין אותו לכיפה מיתה שאינה ניכרת בידי אדם ודומה למיתה בידי שמים והוצרכו לומר חלילה ואמר נשבעתי לא אשוב משבועתי מיד אמרו (שם שם מה) חי ה' אם יפל משערת ראשו ארצה שינקום ה' מאשר יפילו שערת ראשו ארצה כי עם אלהים עשה וכוונתו לטובה ואמרו פטור מפני שהוציאוהו ברשות ואמר אם אינו חייב למה לא ענני מיד (שם שם) ויפדו העם את יונתן ולא מת:

ב) מקוס מלק 3כ"י. ג) מחס"ל. ג) מחס"ג. ד) ע"כ.

תתתצ. (ב) שבועות ל"ו א'. (ג) במדרש שמואל פי"ז: וכי לחם אכל והלא דבש אכל, ויעוין שבת צ"ה א': וכי מה ענין יער אצל דבש אלא לומר לך מה יער התולש ממנו בשבת חייב חטאת אף חלות דבש הרודה ממנו בשבת חייב חטאת. (ג) בירושלמי נדרים פרק קונם משמע דלוה אדם תעניתו ופורע דוקא ביום סתם אבל לא ביום זה ויעויין רא"ש שבת פ"א סי' כ"ה. (ד) אבל הרמב"ן במשפט החרם שנדפס בכלבו כתב: ואם החרים אותו החרם מלך ישראל או סנהדרין במעמד רוב ישראל הרי העובר עליו חייב מיתה ורשאין הם המלך או הסנהדרין להמית אותו באיזה מיתה שירצו כו' וכן בחרמי בטוי מצינו שאמר שאול מות תמות יהונתן כו' ואני אומר בשמא לאחר בקשת המחילה שזהו פשט הכתוב בתורה כל חרם אשר יחרם מן האדם לא יפדה מות יומת כלומר מה שהסכימו עליו הכל והוחרם לדעתם העובר עליו לא יפדה בממון אבל חייב מיתה ולא תהיה חותם פינו מפני שרז"ל דרשו המקרא לענין אחר כו' שאעפ"כ אין המקרא יוצא מידי פשוטו אחת דבר אלהים שתים זו שמענו משמש הכתוב לזה ולזה. (ה) סנהדרין פ"א ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתצא. למה בימי דורות הראשונים כנון שאול שהשביע שלא יאכל אדם עד הערב ויהונתן לא היה שם ועוד בקצה הקנה לא ענהו הרי חרם היה חל וניזוקין ובדורות האחרונים כמה חרמות ואין מרגישין אלא בדורות ראשונות היו משביעין ומחרימין בשם המיוחד אבל דורות האחרונים אינם יודעים את השם אינם מרגישים כל כך ומכל מקום לא[b]) יאמר אדם פלוני עבר על החרם והוא מצליח ואותם החרדים מן החרם יורדים כי לבסוף ירדו המצליחים וכדי [דף ק"ט] להפרע מהם אף כנגד ההצלחה 3) כמו שהצדיקים מקבלים שכר על ייסורין של אהבה כך רשעים יקבלו פורענות על על טובתם ועל שמחתם ועל חלומות טובות והצדיקים שכר טוב על חלומות רעות ועל כל דבר שמצטערין וברורות אחרונים עוברים על חרמות זוהו דוגמת אדם שיש לו שני בנים אחד זולל וסובא ומואס באביו ואמו והם חשבו ואמרו כשהוא מכעיס אותנו נשתוק ונניח לו כל מה שהוא רוצה לבסוף כשנביאהו לפני בית דין שירגמוהו לכך נסבול רעות ממנו שלא יליזו עלינו איך הם אכזרים ויש להן כמו כן בן טוב ופעמים חוטא ולפי שאוהבים אותו מכין אותו כדי להשיבו למוטב כך הצדיקים נפרעים מהם כדי שלא יחטאו למען שלא ירחה מנן ערך לניהנם אבל הרשעים מצליחים ורואים כל חפצם בשונאיהם ומספיקים להם רצונם כדי לקלעם בניהנם ואין ממהרים ליפרע מהם בעולם הזה כדי ליפרע מהם בגודש על עונם ועל הנאתם שנאמר (ישעיה מ ב) כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאתיה וכתיב (ירמיה יז יח) ומשנה שברון שברם וכן (א) רב טביומי שהיה באותו מקום שלא היו מכזבים והוא אמר פעם אחת על אשתו כששאלו ממנו אם היא בבית ואמר אינה בכאן ומתו לו שני בנים וגרשוהו משם הרי הם גדורים מן העבירה ואחד חוטא ממהרין ליפרע אבל במקום שחוטאין ואינם חוששין ואין נפרעין מהרה מהם לבסוף נפרעין מהם בגודש כנון[3]) במקום שהם נזהרין לישבע אפילו באמת נפרעין לאלתר ממנו אבל במקום שרגילין לישבע אין נפרעין מהם אלא לבסוף או בניהנם וכיוצא בזה כל העבירות והעוברים עליהם ובל המצות:

תתתצב. מעשה באדם אחד כשהקהל גוזרין גזירה ליתן מס היה הולך לגוי אחד מעריפא שלו ואומר לו קנה כל אשר לי בדבר מועט והיה קונה ולא הלך לעולמו עד שנשאר הכל ביד הגוי כי היה מבריח נכסיו כדי שלא ליתן מס עם הקהל: שני שכינים היו בשהיו הקהל נותנים מס על פי החרם היה כל אחד ואחד אומר לחבירו הרי לך ממוני מתנה על מנת להחזיר לי והיו חושבים ערמות זה עם זה זה לא היה נותן וזה לא היה נותן ומורים היתירא לעצמם זה אמר הרי אין הממון בידי וזה אמר לא אוכל ליתן כי יש לי להחזיר לבסוף עשו שותפות ונטבע ממונם לכך לא יהא אדם שותף עם החשוד על החרם ועם אדם המקפיד ולא עם אדם בעסן ולא עם אדם העושה עולה במעות או בכסף למכור סינים תחת כסף טוב ועולה במשקלות ועם מי שעובר על החרם:

תתתצג. (א) רשאין בני העיר להתנות על השערים ועל המדות ועל שכר פועלים רשאין לעשות קיצתם רשאין בני העיר כל מי שיראה אצל המלכות יהא נותן כך וכך רשאין הצבעין והצמרין לומר כל מקח שיבא לעיר נהא כולנו שותפין בו ודע כל קנס שעושין הקהל בשביל סיג שלא יבא לידי עון הרי מצוה אע"פ שיותר מדאי גדול הקנס אבל כל קנס שאינו לשם מצוה אלא בא לידי עון הרי הקנס גזל גמור כנון בני העיר שרצו להרויח והחרימו שלא ליתן איש בזול יותר מכך וכך היין

b) תמצ"ג. 3) ע"כ. ג) תמצ"ד.

תתתצא. (b) סנהדרין צ"ז א' ולפנינו: רב טבות ואמרי לה רב טביומי שמיה.
תתתצג. (b) בבא בתרא ח' ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

והתבואה או שלא יביאהו ממקום אחר כדי שימכרו להם ביוקר עליהם נאמר (בראשית ו יג) כי מלאה הארץ חמס:

תתתצד. ב) **כשהציבור** גוזרין חרם חותמין על שטר הכל צורך השעה ואומרים לחסידים ולצדיקים להיות עמהם בהסכמה ולחתום עמהם יראה את הנולד אם אחד יעבור על החרם שיש לו אלמים במשפחתו ולא יעשו דין ממנו אם כן לא יתכן שיחתמו כיון דלא צייתי לדינא:

תתתצה. **לא** יחתום אדם עם הציבור כשגוזרים חרם לעשות תקנות וכבר עברו על החרם ולא הקפידו לעשות דין וקנס בעבריינים כי מה יועיל מה שמשימין החרם אלא לעשות משפט וכיון שאין עושין דין מוטב לצדיקים שלא ישתתפו בגזירותיהם (א) שהרי בפילגש בגבעה נענשו על שהסכימו כולם וכתיב (דברים כז טו) ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה ולא מיחו בפסל מיכה הרי ידענו כשהציבור מלקין ועונשין בגזירתם על תקנתם כגון שגזרו שלא להלוות [ע"ב] אלא בכך וכך הלישרא ובכל עניין שנהגין בני העיר על הדבר שגוזרין חרם ואינם גוזרין על דברי שמים כגון שמלוין זה לזה ברבית או מחללין שבתות או כל דבר שהוא לשמים שאינו בהנאת העיר או שגזרו חרם ושוחקים על העבריינים שמחניפין עונשן גדול כגון בפילגש בגבעה שלא מיחו בפסל מיכה:

תתתצו. ג) (א) **אין** גוזרין ב' חרמות ביום אחד שנאמר (בראשית ח כא) לא אוסיף לקלל עוד וכתיב (מלאכי ג ו) כי אני ה' לא שניתי ואתם בני יעקב וגו' וסמיך ליה (שם שם ט) במארה אתם נארים וכתיב (נחום א ט) לא תקום פעמים צרה ואין גוזרים חרם אלא ביום שנאמר (ירמיה כ יד) ארור היום וכתיב (איוב ג א) ויקלל את יומו (ב) אבל לא בשבת שכתוב בו ברכה (בראשית ב ג) ג) ויברך אלהים את יום השביעי ולא פירש במה אלא באותן דברים שקילל איוב את יומו (איוב ג ה) תשכן עליו עננה (שם שם ו ז) אל יחד בימי שנה אל תבא רננה בו (שם שם ח) העתידים עורר לויתן מכלל שישבו בשבת באור וישב וירנן שבחו שנאמר (תהלים צב א ב) מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה' ולזמר ולשמוח בשבת (שם יט ט) בפקודי ה' ישרים משמחי לב:

תתתצז. ד) **והחזן** אל יאמר כשמחרים על דעת המקום עד שינמרו שלא לחזור ואם התחיל ואמרו להפסיק יפסיק לכך שאין לומר על דעת הקהל עד שישוו כולם:

תתתצח. (א) **קללת** חכם אפילו על תנאי באה לכך צריך לומר תנאי כפול ובתחילה לפתוח בהצלה (במדבר לה כה) והצילו העדה (שם שם כד) ושפטו העדה וכן (במדבר ה יט) הנקי ממי המים המאררים (שם שם כב) לצבות בטן ולפיכך ביהושע לברך את העם בראשונה ואחר כך הארורים ועתה שמחרימין תחילה ואחר כך

ב) מתס"ס. ג) מ"ע וגס נקי"ד קע"ד. ג) מכלן ועד סוף הס"ק כמעט לעיל ק"י מכ"ג ועי' מ"ש שם. ד) מ"ע.

תתתצה. (ב) סנהדרין ק"ג ב': ועל דבר זה נענשו אנשי פלגש בגבעה, ויעוין ברש"י שם ובפרקי דר"א פל"ח: תדע לך כח החרם בא וראה מן השבטים שקנאו על הזנות של שבט בנימין אמר להם הקב"ה קנאתם על הזנות של שבט בנימין ולא קנאתם על פסל מיכה כו'.

תתתצו. (ב) מקור דברי רבנו הוא ממה שאמרו סנהדרין מ"ו א': אין דנין שנים ביום אחד.

(ג) באו"ח סימן ש"ו כתוב בשם האגודה שאין מחרימין בשבת כי אם מדבר שהוא צורך שבת והמג"א שם הביא משם הרשד"ם שמותר לנדות למי שחילל שבת והמג"א כתב, כי כן כתוב בספר חסידים שאין זה לפנינו, והנה זה דאין מחרימין בשבת נוכל ללמוד מזה שכתב הרמב"ם בהלכות שבת פכ"ד ה"ז שאין עונשין מלקות בשבת ושמתא חמירא, ויעוין עירובין ס"ג א': רב אשי חזי ליה לההוא גברא דקאסר ליה לחמריה בציניתא בשבתא כו' א"ל ליהוו האי גברא בשמתא, הרי כי היכא דמחלל שבת מחרימין אף בשבת.

תתתצח. (ב) מכות י"א א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

מברכים ולמה לא יתחילו בברכה שלא תהא בקללת חכם על תנאי באה אלא לפי שעתה אין נותנין חרם ואין משביעין בשם המפורש ויש שאומרים קללת חכם על תנאי באה כשהחכם אינו מפרש או היה לו לומר ואם תקיים יהיה ס). . . למה (ב) ר' שמעון בן יוחי ובנו אחד מברך ואחד מקלל והלא כבר הזהירם ועוד בשמקלל אחד יאמר האחר לא תתקיים אלא לפי שלא היה מועיל אם היה אומר לא תתקיים כי כתיב (איוב כב כח) ותגזר אמר ויקם לך ולכך כשאחד מקלל שמא לא היה מועיל אם יאמר לא תתקיים כי כתיב ותגזר אמר ויקם לך חבירו יברך שאם תתקיים הקללה תתקיים אף הברכה לכן הכהנים מברכין לישראל בברכת כהנים (משלי כז יד) מברך רעהו בקול גדול בבקר השכם קללה תחשב לו ולכך ברכת כהנים בבקר (ג) ובבקר קול מגריפה מוציאה אלף קולות (ד) כנגד ק' ברכות שווין אלף והובים (איוב לג כג) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו (שיר ד ד) אלף המגן תלוי עליו כל שלטי הגבורים (ה) גבורים בחשבון:

תתתצט. **במקום** אחד היו קהל ושם חכם על לב שרוב בני העיר אם היו שם שלשה אחים אין לשנים בנים אלא בת ולאחד בן ורוב בני העיר כך אמר נתקיים בכם (זכריה יג ח ט) והיה בכל הארץ נאם ה' פי שנים בה יכרתו יגועו והשלשית יותר בה והבאתי את השלישית באש ואמר כי חרם קדמונים הוא שלא תתיישב העיר ועסק עד שהתירו החכמים שבדור את היישוב:

תתתק. **בעיר** אחת עשו חרם שלא ישיאו את בנותיהם אלא ברשות אנשי טובי העיר שיראו שלא יהא איש רע ביניהם רבו שנים ושבחו תקנה זו והיו מתים בניהם של יקירי העיר ולהדיוטים מתקיימים אמר זקן אחד שהיה יודע שוה גרם אותו זרע כלה שאבותיהם החרימו ואחר כך שתקו ולא חששו:

תתתקא. **במקום** אחד נתקבצו רק אנשים טובים והיה להם מנהיגים טובים אמר להם זקן אחד מה מועיל אם נתחתן באחרים ויתחתנו בנו אחרים ונמצאו בנינו הולכים אחר דרכיהם הרעים אלא נחרים שלא יתן איש את בתו לאיש שאינו בעיר הזאת על מנת שיהא עמנו פן יקלקל את בני העיר וכן אשה [דף ק"כ] ממקום אחר אלא אם כן על פי רוב חכמים שבקרבינו שידעו אם הגונים הם יתיישבו עמנו ועשו כך ואחר כך נולדו להם בנים ובנות ולא רצו לעמוד באותו חרם והחכמים שבהם לא רצו להתיר ורחקום עד שבעל כרחם התירו והשיאו את בנותיהם לאחרים והושיבום בעיר עמהם וקלקלו את העיר בעונותיהם ובשקריהם ובתרבותיהם. בני אדם שמהלכים בארץ למצוא מקום לגור שם יעיינו ביישובי הארץ באותה העיר מה עניין הגוים אם גדורים בערוה (א) דע ג) אם ידורו יהודים באותה העיר גם בניהם ובנותיהם יהיו עושים כיוצא בהם באותם גוים כי כל עיר ועיר כמנהג הגוים כן מנהג היהודים שעמהם ברוב המקומות ד) ויש מקומות שהגוים דנים באמת ולא היהודים מפני שמעט תלמידי חכמים שם או ממשפחות מרובות או ממקומות מרובות מלוקטין מהרבה משפחות ואותם שבאו ממקום אחר שתרבותם רע מתעים אותם אחריהם:

ס) מקוס מלק. ג) מסמ"ו בשמויס קלת. ד) ע"כ.

(ג) שבת ל"ג ב'. (ד) ערכין י"א א'. (ה) מנחות מ"ג ב': חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, ויעוין ירושלמי סוכה פ"ה ה"ו: מדברי שניהם היתה מוציאה אלף מיני זמר, וזהו שיסד ר' מאיר ברבי יצחק בסליחה לערב ראש השנה בתחנה תפלה תקנה: בקול מגרפה מרובים אמרים וקולת נשמע בעיר התמרים, וכונת רבנו, כי בשבת משלים הק' ברכות במיני מגדים כמו שאמרו במנחות שם. (ו) צ"ל ברכות בחשבון ויעוין מדרש רבה שיר ז' ה'.

תתתקא. (ס) הרמב"ם באגרתו לר' פנחס כתב: וכל ישראל שבין הישמעאלים נהגו לרחוץ (בעל קרי) ₪כל ישראל שבין הנוצרים לא נהגו לרחוץ, וכמורה פמ"ו לשלישי: כשאדם עומד במצרים בטלו מצות מילה להתדמות להם.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתקב. כשמשימין הקהילות או חכמי הדור חרם על יישוב אחד שלא לדור שם ישראל אין [ה] לשים חרם שלא לגור שם יהודים לעולם אלא שלא לגור שם כל ימי הנשיא או ראש ישיבה או כל זמן ששלשה מן הראשים בחיים שהרי כמה ערים יש שנתנו חרם והחרימו כל מי שישב שם ויושבים שם ולא יתכן להחרים במה שרבים אין יכולים לעמוד בדבר כי מי יודע אולי הדור העתיד לבא אחריהם לא יוכלו לדור כי אם שם ונכשלים מפני שעל חרם גרים לכך צריכין חכמי הדור להיות רואים את הגולד אם בני דורם יכולין לעמוד בדבריהם יחרימו כל ימי הפרנם והגבאי או כל ימי שנים ושלשה הוקנים הלא תראה שאמר הכתוב (במדבר לו ט) ולא תסוב נחלה ממטה למטה אחר זה לא היה הדבר נוהג בדור הזה כל ימי יהושע (א) שהרי פינחס לקח אשה ומתה וירשה ונקבר אלעזר באותה נחלה ואף יהושע לא גזר החרם על יריחו שלא ישב שם אדם אלא שלא יבנה העיר כי ידע שלא יוכלו לעמוד בדבר (ב) ר' יוסי ור' יהושע בן קרחה אומר הרי הוא אומר (יהושע ו כו) ארור האיש לפני ה' אשר יקום ובנה את העיר הואת את יריחו וכי אין אנו יודעים שיריחו שמה אלא שלא יבנה אותה על שם עיר אחרת ושלא יבנה עיר אחרת ויקרא אותה על שמה יריחו (שם שם) בבכורו יסדנה ובצעירו יציב דלתיה וכן הוא אומר (מ"א טז לד) בימיו בנה חיאל בית האלי את יריחה והלא חיאל מיהושפט ויריחו משל בנימין ולמה נתלה באחאב מלמד שתולין חובה בחייב כיוצא בו (שופטים יח ל) ויהונתן בן גרשם בן מנשה וכי בן מנשה הוא והלא בן משה היה ולמה נתלה הדבר במנשה אלא שתולין חובה בחייב מכאן [ג] כל אדם שרוצה לדור בעיר אחת ויש עיר אחרת שהיא בחרם אל ידור באותה ששמה כשמה של אותה שהיא בחרם ולא יקרא אדם לבנו אחר שם איש שהוא בנידוי או בחרם אם [ג] יש צדיק ויש לו בן רשע מצוה לקרות שם אותו רשע (ג) כמו עשו בן יצחק עשו בן נמרוד ואם לאותו רשע זקנו רשע יקרא אחר זקנו בנון מנשה בן אחז וידלג חזקיהו ואם יש שום גרמא של אביו כגון עלי הכהן שלא הוכיח את בניו ברבים והיה יכול לצוות את ישראל להעבירם יכול לתלות באביו כמו שנא' (ויקרא כא ט) את אביה היא מחללת [ד] (ד) (מ"א טז לד) באבירם בכורו יסדה הם בקשו להרבות את ממונם מניין שנשתלח בהם מאירה והיו מתמעטין והולכין ת"ל (שם שם) כדבר ה' אשר דבר ביד יהושע (ה) ר' שמעון בן אלעזר בר' שמעון אומר לא אותה בנה אלא אחרת בנה ומשנבנתה הותרה לישב בה וכן הוא אומר (מ"ב ב ה) וינשו בני הנביאים אשר ביריחו אע"פ שהותרה היא היתה בה קללה עיר שהיתה בחרם הצדיקים לא יתחילו לגור בה אע"פ שהתירוה כבר:

תתתקג. [ו] לא ידור אדם במקום שחשודין על החרם ועל השבועות כי לכל עבירה יש תקנה בתשובה ולשבועה ולחרם לא ינקה בתשובה בזה העולם ועוד אי אפשר שלא יהנה או מהנה אותם ועוד הרי הצדיק מפסיד כי הרשע אינו נותן מם באמת:

תתתקד. במקום שיש עשיקים וערעורים אל תדור [ע"ב] ואל תקנה קרקע שבא בעוולה כי לעולם אין הצלחה ולדורי דורות יהיו עירעורין עליו וגם מהלוקת כמו שנאמר (קהלת ה טו) כלעומת שבא כן ילך:

תתתקה. בני אדם הדרים ביישוב ואחד יכול להתפרנס באותו יישוב ואחד מהם יכול להיות שם מתפרנס ולא שניהם הנדחה מפני חבירו מטיבין לו ולזרעו

ה) כעין זה להלן סימן תתסכ"ג. ג) תתס"ז בשנויים. ג) תתס"ח בשנויים. ד) ע"כ. ה) ת"י.

תתתקב. (ה) בבא בתרא קי"א ב'. (ג) תוספתא סנהדרין פ"ד. (ג) ר"ל שלא יקרא לעשו בן יצחק כי זהו בזיון לאביו הצדיק רק יקראנו בן נמרוד. (ד) תוספתא שם בסנהדרין. (ה) תוספתא שם.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

על זה הלא תראה שאברהם אמר (בראשית יג ט) אם השמאל ואימנה ואם הימין ואשמאילה ולכך כתיב (ישעיה נד ג) כי ימין ושמאל תפרצי וכתיב (שם מט ו) אמר לצפון תני ולתימן אל תכלאי ולפי שלוט נדחה מפני אברהם ועשו הלך לארץ אחרת מפני יעקב לכך נאמר (דברים ב ט) אל תתגר בם מלחמה וכתיב בדניאל (יא מא) ואלה ימלטו מידו אדום ומואב וראשית בני עמון לוט שנדחה מפני אברהם ועשו מפני יעקב אע"פ שמן הדין היה להם לדחות לוט ידע שהארץ של אברהם ועשו ידע שהארץ של יעקב:

תתתקן. ישראל שרוים בעיר שאין בה גוים או אם היתה של גוים עתה היא לישראל ונתיישבו בה ישראל והבתים בקיר החומה יסתרו הבתים כי אם צרים על העיר הדביקים בקיר החומה מבחוץ או מבפנים פן ימסרו העיר ופן יבקעו ויכנסו דרך הבתים וכתיב (נחמיה ג י) ועל ידם החזיק ידיה בן חרומף וגנד ביתו (שם שם נג) אחריו החזיק בנימין וחשוב נגד ביתם (שם שם כו) והנתינים היו יושבים בעפל עד נגד שער המים (שם שם כז) אחריו החזיקו התקועים מדה שנית מנגד המגדל (שם שם כט) אחריו החזיק צדוק בן אמר נגד ביתו (שם שם ל) אחריו החזיק משולם בן ברכיה וגו' ובהרבה כתיב נגד אבל לא הבתים מגיעים לחומה וכתיב (שיר ה ז) שמרי החמות פן ימסרו העיר וכתיב (יחזקאל יב ז) ובערב חתרתי לי בקיר ביד:

תתתקז. כתיב (שמות כב כז) אלהים לא תקלל ונשיא בעמך לא תאר יכול אפילו הדיין שמעוות את הדין ת"ל (משלי כד כד) אמר לרשע צדיק אתה יקבהו עמים יזעמוהו לאומים:

תתתקח. ב) גם אלה לחכמים הכר פנים במשפט כל טוב (שם שם כג) פשיטא אלא שנים שהם עומדים לפניך אם אינך מבירם אל תביט בהם שאסור לראותם כל זמן שלא נפסק הדין שהם (א) כרשעים כשעומדים לפניך:

תתתקט. אדם חכם שמתפרנס בעמלו ובקי בדינים לא יאמר תנו לי עושר ואדון אתכם אלא הטריפוני לחם חוקי מה שהיה יכול להרויח באותה שעה (א) כדרב הונא (ב) ושני דייני גזירות שהיו מתפרנסין בתרומת הלשכה:

תתתקי. ג) מי שעוסק ברצון ברינין שהוא מבית דין ועוסק בדין ביישוב הדעת אל ישאל לו אדם בדברי תורה באותה שעה:

תתתקיא. ג) אם יבא דין לפני חכם אע"פ שבבירור יודע הדין אל יפסוק מיד הדין שהרי העליונים אין נומרין את הדין בפעם אחת שנאמר (דניאל ז י) דינא יתיב וספרין פתיחו (שם שם כו) ודינא יתב ושלטנה יהעדון הרי שתי פעמים יושב בדין וכן כתיב (תהלים ט ה) כי עשית משפטי ודיני וכתיב (שם ח יז) נודע ה' משפט עשה וגו' הרי שתי עשיות וכתיב (שם ט ה) ישבת לכסא שופט צדק (שם שם ח) וה' לעולם ישב כונן למשפט כסאו וכן כתיב (מ"א כב יט) ראיתי את ה' יושב על כסאו וכן בדברי הימים (ב' יח יח) הרי שתי פעמים יושב בדין וכן (משלי כ ח) מלך יושב על כסא דין מזרה בעיניו כל רע וכתיב (שם שם כח) מלך וסעד בחסד כסאו הרי ב' וכתיב (איוב א ו) ויהי היום ויבאו בני האלהים להתייצב ב' פעמים כתיב כן. וכן בראש השנה ויום הכפורים יושב בדין אם עליונים כך כל שכן תחתונים ולכך סנהדרין (א) שני ימים

ב) מסס"ט. ג) מי"ל.

תתתקח. (ב) אבות פ"א מ"ח מובא בש"ך ח"מ סי' י"ז.

תתתקט. (ב) כתובות ק"ה א': הכו לי גברא דדלי לי בחריקאי, אבל אי גרסינן קרנא אתי שפיר כי שם אמרו: קרנא בטילה דמוכח הוה שקיל. (ג) שם שם.

תתתקיא. (ב) סנהדרין י"ז א': כיון דגמירי הלנת דין למעבד ליה זכותא.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ולילה אחד דנין את הנפש (ב) ושני וחמישי דנין למעלה ולמטה וכן (תהלים קמז יט) חוקיו ומשפטיו לישראל (שם שם כ) ומשפטים בל ידעום:

תתתקיב. מדבר שקר תרחק (שמות כג ז) אל תשב עם איש שקר אין כתיב אלא מדבר שקר תרחק אם מתווכחים כדי לנצח תרחק אם שני בעלי דינין באין והם מחפשים למצוא דבר שקר תרחק:

תתתקיג. אם אדם נעשה דיין (א) יהא מתפלל קודם. שיטה לבו ולב חביריו להטות להיות לאגודה אחת לשפוט אמת ולהאיר עיניהם לדין שלא יטעו (ב) שאין לדיין אלא מה שעיניו רואות ולא יאמר הדיין אשנה זה פרקי אלא כיון שהתחיל לישב ישאל [דף קכ״א] לרבנים ולחביריהם ואפילו לתלמידים שנאמר (איוב כט טז) וריב לא ידעתי אחקרהו ורב כתיב שידעתי שאני רב ובקי יותר ממנו ולא הוא רב לי שאמרתי בזה הדבר האיר הקב״ה עיניו יותר ממני ומה שאמרו (ג) הוו מתונים בדין שבכל עת חושב ופונה משאר צרכיו ואפילו מדברי תורה אע״פ שאמרו (ד) שלשה הדיוטות דנין ואם ירא שמים הם אין להן לישב אלא אם כן זוכרין כל הלכות דינין ואם תאמר יחקרו מן הבקי אין אדם חוקר ומדקדק בדין כמו הדיין הדן ואין נאה להיות דיין אלא דיין סביר וחכם לתפוס את בעלי דינין בדבריהם ושיבינו איזה מהם רמאי ואמרו (ה) אם דין מרומה הוא רודפיהו לכך אין לדיין אלא מה שעיניו רואות אע״פ שהוא בקי בתורה פעמים טוב זה לעשות לפי הנראה ראות עינים (ו) וביטולה של תורה זו היא קיומה ויש נזיקים שלא הצריכו חכמים לשלם אעפ״כ יש עונש מן השמים כנון שאמרו חכמים (ז) למה נחרבה ירושלים שהעמידו דבריהם על דין תורה הרי אע״פ שהתורה לא חייבה בית דין לכך אעפ״כ אדם נענש כמו שאמרו (ח) ירחיק אדם ד׳ אמות ויבנה בשלו מ״מ יש לו עון אם עומד כך שמחשיך לחבירו כי כל נזקיו של אדם סובל תדיר אע״פ שבית דין לא הוזהרו לדון על כך הקב״ה ט). . . לפי מה שזה מצטער על ידי חבירו ותדיר. . . אין הקב״ה עוזב מלנקום ומלראות בצרתו של זה וכן (ט) תליוה וזבין זביניה וביניה הנה אין לך חמסן וליסטים גדול מזה כי על כל מיני צער יחשוב (ויקרא יט יח) ואהבת לרעך כמוך ואף מי שאומר תעשה בעבור אהבתי ומכור לי חפץ פלוני והוא רואה ויודע שאין רצון חבירו למכור לו ואל ג) יתעה אדם את החפיצים לקנות אותו חפץ שבידו שמראה להם פנים כאומר למכור להם ואין בלבו והם אין קונים במקום אחר כי סבורים שזה ימכור להם וכתיב (שם כה יז) ולא תונו שהונהו בדברים וכן אדם הנכנס לבית חבירו והוא יודע שברצונו אינו נותן ומחמת הבושת שהוא אוכל ושותה אומר לו אכול ושתה הרי (קהלת יא ט) על כל אלה יביאך אלהים במשפט ועוד לא יתכן שיכנס אדם אצל חבירו כשהוא אוכל ושותה והוא יודע שיש לו בשת בפניו עליהם נאמר (משלי כה יז) הקר רגלך מבית רעך:

תתתקיד. (א) המבייש את הזקן נותן לו דמי בושתו משלם. חד בר נש אקפד לר׳ יהודה בר חנינה אתא עובדא קמיה ר״ל וקנסיה ליטרא דהבא עד היכן הגיע בו הרוק עד גופו עד כליו אלא רקק ולא הגיע בו הרוק מהו אמר ר׳ יוסי הדא אמרה המבייש את חבירו בדברים פטור הרי תדע שאין לדיין אלא מה שעיניו רואות הרי קנסו ליטרא זהב ושמא הבושת היה פחות או יותר אלא כמו שנראה בעיניו של דיין

ט) מקום מלנק. ג) מכאן עד שהוכהו בדבריס כפול בעיל ק״י מת״ל וכנדפס סי׳ ש״ח.

(ג) ב״ק פ״ב א׳ ושבת קכ״ט ב׳: שב״ד של מעלה ושלמטה שוויו.

תתתקיג. (ד) סנהדרין ז׳ ב׳: הלואי שתהא יציאתי כביאתי. (ג) ב״ב קל״א א׳. (ג) אבות פ״א מ״א. (ד) סנהדרין ב׳ ב׳. (ה) סנהדרין ל״ב ב׳ ויעוין חשן משפט סי׳ ט״ו ס״ג.
(ו) נזחות צ״ט ב׳ ולפנינו: זהו יסוד:. (ז) ב״מ ל׳ ב׳. (ח) ב״ב כ״ב ב׳. (ט) שם מ״ח ב׳.

תתתקיד. (ה) ירושלמי ב״ק פ״ח ה״א.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

יעשה וכל מה שאדם עושה לפי סברת הלב אין לו עליו עונש כיון שאין חכם ממנו ואפילו יש חכם כיון שהם בקנס אין עון כיון שכיוון לשם שמים ואם הדיין יראה ששנים באו לפניו לדין אם יודע ומרגיש ומבין שאחד מעליל שבועה על חבירו מפני שיודע בחבירו קודם שישבע אפילו באמת יתן לו מה שירצה ואותו חבירו מוחזק צדיק ונאמן לכך יבחין הדיין אם זה מעליל בשביל שיודע שלא יעשה תשובה הרי יעשה הדיין שיגבה מן הצדיק ויתן לפריץ וזהו שאמר אם דין מרומה הוא רודפהו שאם פריצים יעלילו על שיודעים שלא ישבע כדי ליקח ממונו וגם הדיין ששומע מן הרשע שמחפה דברים שאינם ומתוך דבריו יחייב את עצמו אותו הדיין אל יגער בו ואל יכעום עליו כי הכעס מלמד לזייף ויחזור מדבריו וידבר בעניין אחר אלא יעווב לו לדבר כל דבריו:

תתתקטו. **איש** אחד ידע באחד שעשה שבועת שקר והנה נעשה דיין אמר לחבירו הנה יודע אני שזה חשוד על השבועה ואיך נשליך עליו לעשות שבועה אמר לו חבירו אתה עד אחד ולא נאמין לך אמר אם כן איני יודע בזה הדין כדי שלא תבא תקלה על ידי כי ידע שישבע לשקר:

תתתקטז. **כתיב** (ויקרא יט יח) ואהבת לרעך כמוך (א) דסני לך לחברך לא תעביד אין שמין למזיק לומר בשם שהיה מזיק מצטער אם היו עושין לו אותו דבר יש דבר שלמזיק אין צער ואין מקפיד אבל שמין לניזק אם יקפיד בי כל העולם וכל דבר תלוי בהקפדה וכל דבר של ניזק צער והפסד והקפדה:

תתתקיז. **בספרי** (א) אמר (דברים א יז) לא תגורו [ע"ב] מפני איש שמא תאמר מתיירא אני את איש פלוני שמא יהרוג את בני שמא ידליק את נדישי שמא יקציץ נטיעותיי ת"ל לא תגורו מפני איש:

תתתקיח. **מעשה** באשה אחת שהיתה מקללת כל מי שיעזור לבעל דין שכנגדה והיו נענשין ונלקין על ידה בקללותיה וכשאדם קובל עליה ומערער בנגדה היתה מקללת את האומרים לה תלכי לבית דין ויראים לעשות דבר כנגדה מפני קללותיה אמר להם חכם אחד זאת מקללת לשקר הרי כתיב (משלי כו ב) קללת חנם לא תבא ואפילו אם תבא הרי רק לנוף או לממון אבל שאתם עוברים על לא תגורו מפני איש כי המשפט לאלהים הוא ינקום מן הנוף ומן הנשמה ואמרו לו (א) רשע שהשעה משחקת לו אל תתגרה בו ואפילו במילי דשמיא אמר להם זהו ממילי דשמיא כגון לבעל דינו שיאמרו רשע זוכה בדין ורואה חפצו באויביו כי השעה משחקת לו כדי שיקבל עולמו משלם שלא ישאר לו שום שכר ליטול לעולם הבא אבל הדיינין אע"פ ששעה משחקת לרשע אל ימנעו מלשפוט ויתפללו שלא יקלקלו בדין לא בעבור שנאת הרשע ואהבת הצדיק ולא תהא אהבת הרשע מתגברת שיתקלקלו בעבור שהשעה משחקת לו הנה (ב) האשה קללה את רבה בר רב הונא שיהפך את כסאו ואעפ"כ לא חשש ודן ואעפ"כ נרשמה הקללה הרי אע"פ שמקללין לא יחושו וישפטו צדק ומה שהרשעים מענישים כדי למלאות תאותם בעולם הזה וליפרע מהם באחרונה ובעולם הבא כדכתיב (תהלים נט יג) חטאת פימו דבר שפתימו:

תתתקיט. **אחד** מבעלי דינים שיאמר לבית דין חנף אל יחשוב היושב בדין אם לא אשא לו פנים(ה). . . בשביל שנאתו מחפש בחובתו ועוד אל יחשוב

(ה) מקוס מלק.

תתתקטז. (ה) שבת ל"א א'.
תתתקיז. (ה) דברים פיסקא י"ז.
תתתקיח. (ה) ברכות ז' ב'. (ב) גיטין ל"ה א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לא אחפש בזכותו כדי שלא יאמר בשביל שקר אני חנף או שום דופי אני מחפש בזכותו אלא יעשה הדברים שיוציאם מפי בעלי דינים כאילו לא שמע ויחפש בזכות שניהם ובחובת שניהם וזהו (דברים טז כ) צדק צדק תרדוף צדק לזה וצדק לזה וכתיב (משלי לא ח) פתח פיך לאלם אל דין כל בני חלוף ראש הפסוק וסופו פ"ף הוא היה אפטרופוס וטוען טענת שניהם (מ"א ג נג) זאת אומרת זה בני החי וגו' וזאת אומרת וגו' ובני החי וגו' ואחר כך תזכה הוכאי (משלי לא ט) פתח פיך שפט צדק (א) ולא היו מושיבין בסנהדרין אלא השומע בע' לשון שנאמר (מלאכי ג ג) וישב מצרף ומטהר וגו' את בני לוי וזקק אתם כזהב וככסף והיו לה' מגישי מנחה בצדקה בזה הפסוק נעלם ע' כי סנהדרין היו יושבין ומייחסי כהונה וזהו שאמר (שם שם ה) וקרבתי אליכם למשפט והייתי עד ממהר במכשפים ובמנאפים ובנשבעים לשקר ובעשקי שכר שכיר אלמנה ויתום ומטי גר ולא יראוני הרי ז' וזהו (ויקרא כו כא) שבע כחטאותיכם ולא היו מושיבים אלא השומע ע' לשון (ב) שאסור לספר בע' לשון (ג) איזה הוא בן העולם הבא המספר בלשון הקדש (ד) קטני בני עיר הנדחת (ה) אין נהרגין (ו). . . ר' אליעזר אומר אף נדולים אין נהרגין אלא על פי עדים והתראה ומה אני מקיים (דברים יג יח) ונתן לך רחמים שמא יאמרו הדיינין הרי אנו עושים עיר הנדחת ולמחר יהיו אחיהם וקרוביהם קושרים בלבם שנאה עלינו [אלא כך אמר המקום] הרני נותן אותם לרחמים ומשיל אהבתי בלבם כלומר שאין בלבינו עליכם שדין אמת דנתם ולא מתאבלים אלא אוננים שאין אנינות אלא בלב לכך לא יחניף איש את חבירו בשביל קרובו שאם יחניפם הקביה יכנים שנאתו ביניהם ויפול בידם כאנשי שכם ביד אבימלך בן ירובעל ואם לא יחניף יהפוך לבב אויביו לאהוב אותו שנ' (משלי טז ז) ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו וכתיב (דברים יג יח) ונתן לך רחמים וריחמך והרבך:

תתתקב. בתורה ובנביאים ובכתובים מצינו שמשפחתו של אדם החוטא נענשת על חטאת האדם. בתורה דכתיב (ויקרא כ ה) ושמתי אני את פני באיש ההוא ובמשפחתו והכרתי אתו ואת כל הזונים אחריו לזנות אחרי המלך מקרב עמם. בנביאים דכתיב (ש"ב ג כט) יחלו על ראש יואב ואל כל בית אביו ואל יכרת מבית יואב זב ומצרע ומחזיק בפלך וגו' (שם שם ל) ויואב ואבישי אחיו [דף קכ"ב] הרגו לאבנר. בכתובים דכתיב (דה"א כא יז) ויאמר דוד אל האלהים הלא אני אמרתי למנות בעם ואני הוא אשר חטאתי והרע הרעותי ואלה הצאן מה עשו ה' אלהי תהי נא ידך בי ובבית אבי ובעמך לא למגפה הרי כשהמשפחה[ב] מוחים ביד בני אדם מלעשות דין בחייבים נענשים המשפחה ולכך תירנם אונקלוס ובמשפחתו ובסעדוהי או כשבני אדם יריאים לדבר מפני יראת המשפחה לכך יש למשפחה לשפוט (שמות לב כט) כי איש בבנו ובאחיו:

תתתקבא.[ג] אדם שקרובו צועק שעושין לו שלא כדין אם יש אחרים שמדברים אם כן אינו צריך לדבר שיחשדוהו שעזר לקרובו אבל כשהוא רואה שהוא יכול לתקן שעושין לו שלא כדין ואם יאמרו אתה עזר לקרובך יאמר נשאל לירא

ב) מסט"י. ג) מסט"ב.

תתתקיט. (ה) סנהדרין י"ז א'. קדושין ע"ו ב'. (ג) צ"ל שאסור לשבוע מפי המתורגמן. שם בסנהדרין. (ג) ירושלמי שבת פ"א ה"ג, וכתב הרמב"ם בפירושו אבות פ"ב מ"א: מצות קלות כגון שמחת הרגל ולימוד לשון הקודש ובספרי עקב פיסקא מ"ו: מכאן אמרו כשהתינוק מתחיל לדבר אביו מדבר עמו בלשון הקדש כו'. (ד) תוספתא סנהדרין פי"ד. (ה) צ"ל: שהורחו עמה אין כו'. (ו) צ"ל: רבי אליעזר אומר נהרגין אמר לו ר' עקיבא ומה אני מקיים ונתן לך רחמים ורחמך והרבך אם לרחם על הגדולים הרי כבר נאמר הכה תכה, אם לרחם על בהמתן הרי כבר נאמר החרם אותה ואת כל אשר בה ואת בהמתה ומה אני מקיים ונתן לך רחמים אילו קטנים שבתוכה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שמים אם יאמרו שלא אמרתי כהוגן אם כן אל יהא בדברי ממש ואין לו לאהוב בכבודו שלא יחשדוהו ולישתוק שני׳ (תהלים נח ב) האמנם אלם צדק תדברון:

תתתקכב. אם היה לך דין עם חבירך ובאתם לפני בית דין וחייבו אותך אל תראה להם פנים זועפים כשאתה יודע שלא לקחו שוחד ולא החניפו ואם אחד היה אוהבך וברצון היה מוכה אותך אלא נראה לו חובה ומחייבך תחזיק לו טובה שלא מחניפך ואם אחר מחניפך תשנא אותו ותאמר לו אל תחניפני כשידחקוך מדעתך אל תשנאם ותחזיק להם טובה ואם יחניפוך ראוי אתה להרחיקם המחניפים אותך ואל תאכם ואל תחזיק טובה להם:

תתתקכג. זקן אחד היה מביא בני אדם תדיר לדין אמר לו חכם אחד למה אתה עושה כן אמר כדי שאהיה נקי אם אתחייב בדין אפרע ואם יתחייבו לי יפרעו לי אמר חשאתך לא תכופר כי פעמים אדם יוצא וכאי מדין מטה ולא מדין מעלה כגון שרואה אדם שנותנין לאשתו ממון ומנחת שלא במקום המוצנע ואחר כך טוען לא אשלם מה שאשתי פשעה ואמרו חכמים (א) אשה פניעתה רעה הרי פשוי בדיני אדם וחייב בדיני שמים שפשע והיה לה לומר תצניעי במקום המשומר:

תתתקכד. כתיב (בראשית לא לב) עם אשר תמצא את אלהיך לא יחיה (א) ולכך מתה בדרך והלא כוונתה להוציא ע״ז מבית לבן אלא כיון שהיה יעקב שם והיה לה לשאל מיעקב אם יש לקחת את התרפים הרי כשיש חכם וחסיד לשאל ממנו אין לאדם לעשות דבר בלא עצתו:

תתתקכה. אם תלמיד חכם ועם הארץ שניהם יועצים טובים ויראי שמים תטול עצה מתלמיד חכם שנאמר (משלי ח יד) לי עצה ותושיה וכל מי שאינו עושה דבר בלא עצת אותו תלמיד חכם שלבו לשמים לא יכשל לעולם (שם יב כא) לא יאנה לצדיק כל און לא תבא כל תקלה על ידו שנאמר (שם יט כא) ועצת ה׳ היא תקום עצה שהיא לשם שמים תקום היא ולא כל שאינה לשם שמים (א) וכל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים ואם עסקו יראי שמים לתקן תקנות והנה לא מסייע מילתא היא שלא היו נשמעים להם מעלים על המוכים כאילו עשאום ואם לא יועיל לאחר ימים יועיל לזרעם או תלמידיהם יקיימום והוא שמסרו את עצמם ואת ממונם ובבודם על הדבר שהיה עליהם קשה ואעפ״כ טרחו ולא הועיל:

תתתקכו. אל יפיל אדם אימה על הטובים ויאמר לטובים אם תראו שום דבר שרע בעיניכם אל תכחדו ממני תנידו לי ולא אעשה עוד ואם צריך לעשות אעשה וזה לא יאמר אלא לצדיקים חכמים שאם יאמר לצדיק שאינו חכם או לחכם שאינו צדיק יאמרו לו על הטוב רע ועל הרע טוב:

תתתקכז. מעשה במלך שחפץ לשמוע דברי חכם אמר החכם לא אוכל לדבר חכמה שלימה אלא אם כן תמחול לי אם אדבר שום דבר שלא כרצונך ואל תחייבני בזה אמר כן. כששאל לו המלך השיב לו אמר לו המלך אני חפץ לתת לך כסף וזהב אמר לו החכם אנה יש לך אמר לו המלך יש לי באוצרותי הרבה אמר החכם לא אקח מידך מאומה עד שתודיעני באיזה עניין בא לידך קרא לעבדיו וחשב המלך שיקבל והחכם אמר לא אקבל מידך כלום [ע״כ] כי הכל בידך בעוולה ובא לך מחמת עלילות ונתנו לך עניים ואיך אקח מידך מה שנתנו לך עניים ודחקת אותם ליתן ואפילו אם היה שלך בדין בלא גזל לא הייתי מקבל מידך כי התלמידים נותנין לרב לפי שנהנו ממנו

תתתקכג. (ס) ב״ק פ״ז א׳.

תתתקכד. (ס) במדרש רבה ויצא פרשה ע״ד ופדר״א פל״ו איתא: עם אשר תמצא את אלהיך לא יחיה והוה כן כשגגה היוצאת מלפני השליט ותגנוב רחל ותמת רחל.

תתתקכה. (ס) אבות פ״ה מ״ז.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

להורותם הישרה אבל לך עשיתי יותר רעה שהרי אמרתי לך חכמה מה להתנהג במלכות ברצון הקב"ה ואתה לא עשית כדברי הרי אתה מוזד על ידי ומוטב היה לך שלא היית שומע את דברי מאשר שמעת ולא תעשה כדברי ולא אקבל מידך אלישע לא קיבל מנעמן וממלך ארם לכך פירנם את ישראל שנים רבות (א) ירמיה קיבל מנבוזר אדן לפי שנתנייר ועוד אם תחפוץ אמור לא קיבל אלא צוה לתת לו על ידי גדליה בן אחיקם (ב) יוסף קיבל מפרעה לכך מת קודם אחיו:

תתתקבח. לא יהרהר אדם אחרי בוראו אלא אם יש לו שום ספקא על הבורא ידבר לפני החכם הבקי בעניין הבורא ואין שום חכם שיוכל לדעת אלא ישיב תשובה למהרהר בחכמה כנגד דבריו:

תתתקבט.[ו] אל תבא לעיצה לפני מי שאתה חושדו שמא יאמר לך (א) לפי דרכו שמא לא ייטב לך ולא יצלח הדבר ואתה תחשוד אותו ושמא נקי הוא בזה הדבר ואם[3] ישאל אדם ממך עיצה ויאמר לך איך אעשה אותו דבר ואתה יודע לעשות עיצה ותקנה אם תאמר לו איך תקיים מחשבתו יהיה עבירה לבסוף ואם תשתוק וישאל עיצה מאחר יתן לו עיצה שלבסוף יהיה עון אל תתן לו עיצה לפי דרכו אלא לפי מה שנראה בעיניך שיהיה רצון הקב"ה כמו חושי הארכי שנתן עיצה לאבשלום שנפל ביד דוד ג) (ש"ב יז ז) ויאמר חושי לא טובה העצה אשר יעץ אחיתפל בפעם הזאת אבל אל הפילגשים לא אמר ברע עשית[7] . . ועוד כבר עשה מה שעשה (ב) ועוד לפי שהיה טוב לדוד:

תתתקל. אם אמרו לאדם בבל תאמר אנו רוצים להזיק לפלוני ופלוני צדיק יזהיר אותו ואין זה לשון הרע ואם צדיק שאל לך אני רוצה להתחתן בפלוני הגד לי אם שמעת עליו שום דבר פגם אם אתה מכיר בו שהוא צדיק ואפילו אם מחר יתקוטט עמו לא יזכיר לו אותו פגם לביישו ולא יודיע לאחרים יגיד לו ואם לאו יאמר לו תחקור מאחרים כדי שלא יבא תקלה על ידך:

תתתקלא.[ה] אם יאמר לך אדם דבר סתר אני יודע השבע לי או תן אמונתך שלא תגלה אל תעשה . . . ואל תהי להוט אחרי סתרים ואחר חידושים כי אלה מסירין את האדם מן התורה:

תתתקלב. ראובן שנטל עיצה משמעון כנון ראובן שאמר לשמעון תן לי עיצה אם אתן בתי ליהודה או ליוסף לא יאמר ראובן ליוסף שמעון נתן לי עיצה שנתתי בתי ליהודה פן ישנאנו יוסף אבל ליהודה יוכל לומר ולא יאמר אדם המתן עד שאשאל עיצה לפלוני כי שמא ילך זה האחר ויבקש מאותו שיתן לו עיצה לפי דרכו ואם ירא חמא הוא ויתן לו עיצה טובה (א) וקשה לאותו שאמר לו המתן עד שאתייעץ בפלוני נמצא שקנה ליועץ שונא:

תתתקלג. ומעשה ביועץ אחד כשהיה אדם שואל לו עיצה והיה אומר ליועץ תן לי עיצה על מה שפלוני מצער אותי או שהיה אומר אקח בתו או לאו ואני לא אניד לו שאתה יועצני אמר לו היועץ אע"פ שהרבה פעמים אני צריך לפלוני ופלוני אם תשאליני עיצה בפניהם לא אמנע ממך עיצה הטובה אע"פ שקשה

ו) קכ"ב. ג) קכ"ג, נסמוס קלח. ג) ע"ב. ד) מקוס מלק נכ"ו. ה) ממס"כ.

תתתקבו. (ו) ירמיה מ' ה'. (ג) בברכות ג"ה א': מפני מה מת יוסף קודם לאחיו מפני שהנהיג עצמו ברבנות.

תתתקבט. (ו) סנהדרין ע"ו א': מיועצך לפי דרכו. (ג) ר"ל חושי היה טוב לדוד ואם היה אבשלום רואה כי חושי מתרעם עליו ע"ד הפלגשים, היה כבר מכיר בחושי, כי הוא, חושי, טובת דוד דורש ולא היה מקבל עצת חושי, לכן שתק חושי כדי שאבשלום יאמין בו.

תתתקלב. (ה) ר"ל שהוא רעה למי שנשאל עליו.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

בעיניהם ואם תחפוץ אני אגיד להם שאני מייעצך כך וכך כי כל עצתי אני יכול לדבר בגלוי כמו בסתר:

תתתקלד.[ה] **חכם** שיעץ לאחרים ונכשלו באותה עיצה אע"פ שלשם שמים נתכוון אם יאמרו לפי ששמענו לעצתו נכשלנו אל ימחה ואל יצטער כדי שיתכפר לו קצת שעל ידו בא להם חובה (א) ומגלגלין חובה על ידי חייב וזכות על ידי זכאי:

תתתקלה. **אם** יבא אצלך אדם שקובל על אדם חבירו ומוציא לעז על חבירו או מפני ששונא אותו או מפני שחבירו [דף קכ"נ] הוכיחו בפניך ואתה יודע כיון שהגיד לך לא יגיד לאחרים על חבירו אם תוכל להכריע חבירך לכף זכות וגם תוכל לומר חבירך אוהב אותך אם יקבל טוב ואם לאו שמע דבריו ואל תאמן ואל תגיד לאחרים מה שזה מגיד עליו שאם לא תקבל דבריו ילך ויגיד לאחרים ויהיה בשת ויאמינו לו או יאמרו לחבירו ויתקוטט עמו אבל אם מגיד לך וגם מגיד לאחרים אל תשמע לו ותגער בו ותאמר לאותם שהוא אומר להם שקר מדבר על חבירו:

תתתקלו. **בתיב** בספר יחזקאל (נ יח) באמרי לרשע מות תמות ולא הזהרתו ולא דברת להזהיר רשע מדרכו הרשעה לחיותו הוא רשע בעונו ימות ודמו מידך אבקש ביון שאמר ולא הזהרתו למה אמר ולא דברת להזהיר אלא יש שלא יהו מקבלים ממנו אבל מן יועציו מקבלים לכך אמ' ולא דברת ליועציו אותם שזה מקבל מהם מבאן משמע כשאדם רואה שאין דבריו נשמעים לאיש אחר או לאשה ילך וידבר למי שזה מתייעץ בו ויבקש מן היועץ להזהירו וזהו שנאמ' ולא דברת להזהיר לא דברת למי שדבריו נשמעין שיזהירוהו:

תתתקלז. **אדם** שאין דבריו נשמעין ידבר לשום עשיר שדבריו נשמעין להוכיח את אחרים שהרי לאחר (תהלים יט ח ט י) תורת ה' תמימה משיבת נפש עדות וגו' פקודי וגו' מצות וגומ' יראת וגו' משפטי וגו' מיד סמך (שם שם יא) הנחמדים מזהב ומפז רב בלומר כשיוצאין מאיש אשר זהב לו ופז רב אז נחמדים ומתי מתוקים כשיוצאין מפי דבש בלומר כשתמצא חכמים עשירים מורים בעלי תורה ועשיר אז נשמעים ומנופת צופים כשמעטים דבריו:

תתתקלח.[ג] **כשאדם** יודע שלא יקבלו דבריו אין להוכיחו ואשר אמרו (א) עד נזיפה מדבר כשהבן מוכיח את האב או האב את הבן או את אחיו בלומר עד היכן תוכחה כיצד דברים קשים יש לו לדבר עד שיכהו או עד נזיפה או עד קללה למר בדאית ליה ולמר כראית ליה שידבר לו קשות כל כך לפי שלבו גם בו ואוהבו רק דברים קשים אינו יכול לסבול ומכהו או נוזף בו או מקללו שיניח אותו מלהוכיחו אבל אדם אחר שאם יוכיחנו ישנאנו ויותר להכעיסו יעשה וגם ינקום עד שיבא לידי רע יותר אין להוכיחו[ג] אבל מה שאמרו עד הכאה וקללה ונזיפה אינו מדבר אלא באוהבים שיודע בברור שלא ישנאנו להפסידו ממון ולא ינקום ממנו אבל לפי שעה יכהו ויודע המוכה והמקולל והנזוף שזה המקלל לא ישנאהו על ההכאה ועל הקללה ועל הנזיפה וזהו שנא' (דה"ב כה טז) ויהי בדברו אליו ויאמר לו הליועץ וגו' חדל לך למה יכוך ויחדל הנביא ויאמר ידעתי כי יעץ אלהים להשחיתך כי עשית זאת ולא שמעת לעצתי הרי כתיב ויחדל הנביא ויאמר לו ידעתי כי יעץ ה' להשחיתך אלא כך אמ'

ה) ממעי"נ. ג) מ"ב. נ) ע"כ.

תתתקלד. (ה) ב"ב קי"ט ב'.
תתתקלח. (ג) ערכין ט"ז ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

הנביא לא הייתי מוכיחך אלא שידעתי שיעץ להשחיתך והקדמתי להוהירך מאהבתי אותך שאתה אחי אבל לאחרים אינו מחוייב להוכיח אלא אם כן ישמעו לו הרי טוב ואם לאו לא יוכיחו יותר:

תתתקלט. **כתיב** (משלי ל ח) ראש ועשר אל תתן לי הטריפני לחם חקי ראש באל"ף כתיב אל תאמר כיפתח שאמ' (שופטים יא ט) אנכי אהיה לכם לראש והרג כמה אלפים אלא כגדעון שאמ' (שם ו טו) הנה אלפי הדל במנשה ואנכי הצעיר בבית אבי וכת' (שם ח כג) ויאמר אליהם גדעון וגו' ולא ימשול בני בכם ה' ימשול בכם:

תתתקמ. **אם** רואה אדם שאין לו כלום ואין דבריו נשמעים ויש עשיר וטוב ודבריו נשמעים וחפצים למנותו ראש אל ישמע להם ויאמר תשימו אותו העשיר לראש:

תתתקמא. **כתיב** (משלי יח כג) תחנונים ידבר רש ועשיר יענה עזות וכי ברשעים יורה איך יעשו אלא עשיר שיוכל למחות ודבריו נשמעים כנגד הרעים יענה עזות כמו דוד בעניין השלל (ש"א ל כד) ומי ישמע לכם וגו' כי חלק היורד למלחמה וכחלק היושב על הכלים כשעשיר צדיק הולך להוכיח תחנונים ידבר רש צדיק להקב"ה יתחנן שישמעו דבריו של עשיר ואם תאמר יתחנן שדבריו של עצמו יהיו נשמעים הרי כתיב (קהלת ט טז) וחכמת המסכן בזויה ודבריו אינם נשמעים ואם תאמר והלא כתיב (שם שם טו) ומצא בה [ע"כ] איש מסכן וחכם ומילט הוא את העיר בחכמתו ואיך ימלט את העיר ואיך ישמעו לו יש לומר הוא ידבר חכמתו לעשיר צדיק והעשיר ידבר לאנשי העיר ונשמעים דבריו ר"א ומילט את העיר בחכמתו שעסק יומם ולילה בתורה ובתפילתו מילט את העיר וכתיב (בראשית יט כ) הלא מצער היא ותחי נפשי:

תתתקמב.[ה] **כתיב** ויהי כהפנותו שכמו מעם שמואל ויהפוך לו אלהים לב אחר ולא לפנים שמואל לא גרם לו שהרי לאחר הימים נתנבא לכך בהפנותו שלא גרם לו שמואל אלא שמן שנמשח גרם ללב אחר להלחם ויהפוך לו אלהים לב אחר וש"ה (משלי כא א) פלגי [ג]מים לב מלך ביד ה' על כל אשר יחפוץ יטנו אם זכו העם והמלך יטנו לבו לטובה ותחשוב למלך צדקה ואם לא זכו העם והמלך יטנו לבו לרעה ונפרעין מן המלך שלא זכה שיטה לבו לטובה:

תתתקמג.[ו] **אם** תראה פרנס שמתנאה על הציבור או אדם עשיר מפני עושרו אם יש לאל ידו ורוב ראשי הקהל טובים וברצונם לתקן רצון הקב"ה ואין יכולים מפני הנאה זו לא יאריך ימים שנא' (דברים ז י) לא יאחר לשונאו בתחיל' כת' (שם שם) לשונאיו ואחר כך כת' לשונאו אלא מפיל הנאה ואז אין הרמת ראש למסייע לו ולבוטחי' בו:

תתתקמד. **אחד** היה מתנאה על הציבור והיה אומר אני מדבר למלך ולשרים וראוי לכם לקבל דברים שלי ובשהיה דין קרובו או דין אוהבו לא היו הקהל יכולין לפניו כי עוזריו רבים ובשהיו הציבור רוצים לדחוק התובעים בחרם ובנידוי לא היו יכולים מפניו והיו עיכובי תפילות בשהיו הציבור צריכים לדבר לפני השרים אמ' אינכם חפיצים להשוות את הדין תלכו אתם ותדברו אתם אל השרים עד. שנתן חיתיתו על יראי שמים לא אַחַר ומת אע"פ שבידו מעשי' טובים היה מרחיץ ומלביש המתים ומל הילדים ומכנים אורחים ונותן צדקה לא נשא לו הקב"ה פנים וגם לקח טלית של צדיק אחד ונתן לליצן להתעטף והלבין פני הצדיק וקללו אותו צדיק שלא יחיה שנה אחת וכך היה שלא הוציא שנתו לכך כל מי שנתן לו הקב"ה הצלחה יעסוק בתקנת

ה) כפול לעיל קי' מחמ"ס. ג) בנדפס קימן ס"כ. ו) מי"ד.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ציבור ואל יתגאה כדוד שכתב (תהלים קלא א) ולא הלכתי בגדולות וכת' (שם עח עב) וירעם כתם לבבו וכתיב (איוב ח כ) ולא יחזיק ביד מרעים אמ' כיון שעכבתי תפילת ותורה על ידך יהא העון עליך ולא היו ימים מועטים עד שבא יומו למיתה מצעקת עניים שמבקשי עונש ועלבונם עליו והקב"ה לא חפץ להאריך לו כי היה מטיל יראתו ואימתו על יראי השם ולהכעיס היה ממהר השבחות בבית הכנסת ומונע צדיקים מן המצות ומגרש מבית הכנסת מי שירצה ומסייע לעוברי עבירה ויראי ה' מנאץ:

תתתקמה. מי שהקב"ה מספיק ונותן לעשיר עושר והוא אינו נותן לעניים הרי נותן לאחד שהיו יכולים מאה לפרנס באים העניים וצועקים לפני הקב"ה לזה נתתה מה שהיה יכול לפרנס אלף ולא עשה עמי טובה ונפרע מן העשיר כאילו גזל עניים רבים שאומרים לו הספקתי לך עושר כדי שתתן בפי השנת ידך עושרך לעניים ולא נתת אפרע ממך כאילו גולתם וכאילו כפרת בפקדון שלי כי על כן נתתי בידך העושר לחלק לעניים ולקחת העושר לעצמך וכן אומר לפרנס רע נתתי לך שררה כדי למחות ביד רשעים ולעשות טובה לצדיקים ואינך עושה הרי נפרעין ממנו הפרנסות כמו שאמ' לשאול מניתיך למלך להכרית זרע עמלק ונפרע ממנו כנגד הכבוד שנהרג ונם בניו נהרגו (ש"א לא) ומבניו הוקעו (ש"ב כא) ומירבעם (מלכים א יא) ומבעשא (שם טז) שמינם למחות ביד הרעים ולא עשו והם עשו הרע ונתן אחאב ביד מלך ארם ולא הרגו הרי נפרע ממנו כנגד הכבוד וכנגד השרחים שהביאו לידו (א) ולבסוף לא עשה לו כלום ומה שהקב"ה נותן לאחד מה שהיה דיי לאלף להתפרנס להודיע איך יעשה לצדיקים לעתיד שהרי לרשע יתן יותר מאשר צריך כל שכן לצדיקים:

תתתקמו. כתיב (א) (יחזקאל לב כד) אשר נתנו חיתיתם בארץ חיים פרנם המתגאה על [דף קכד] הציבור בחנם כתיב (במדבר טז טו) ולא הרעותי את אחד מהם אחד היה משכיר יהודים וכשבבר עברה השנה היו משכירים את עצמם לאחרים וצוה לאחרים שלא להשכירם ואיים עליהם והיו יריאים פן יפסידו את ממונם ולא השכירום ואותם יהודים הוצרכו להשכיר את עצמם בשכר מועט לאותו פרנס על כיוצא בו נאמר אשר נתנו חתיתם בארץ חיים וקרוביו ואוהביו וכל אשר לו היו עושים לבני עירם בעבור זה שהוא עוזר להם עליהם אמרו (ב) שירדו לגיהנם ואינן עולים מגהינם וכל המטיל אימה על הטובים אין טובים בורעו (ישעיה נ יא) אוי לרשע רע זרעו כיוצא בו:

תתתקמז. אחד היה מוחזק בעיר והיו עניים קובלים על אותם שחומסים אותם וזה לא היה רוצה למחות ובידו היכולת למחות ונתגלגל הדבר שהוא נחמס וקבל ולא היו הקהל רוצים לשמוע לו אמ' להם וכי אין לכם לשון אמרו לו וכך עושין לך שהעניים קובלים ולא רצית לדבר ולמה נוקק לך והיית יכול לעשות וכל זה כשיש לאל ידם של טובים אבל במקום שכל דאלים גבר יעכב תפלה עד שיעשה רצונו:

תתתקמח. ב) **כתיב** (שמות כג יג) ושם אלהים אחרים לא תזכירו לא ישמע על פיך וסמיך ליה (שם שם יד) שלש רגלים תחוג לי למה הקישן לומר לך שלא יאמר ישראל לנוי עד יום איד של ע"ז ועד יום של אותו קדש אלא יאמר כך וכך שבועות וכתיב ושם אלהים אחרים לא תזכירו ולא תשביעו בשמם וכתיב (הושע ב יח יט) ולא תקראי לי עוד בעלי והסירתי את שמות הבעלים מפיה ולא יזכרו עוד בשמם (א) ואפילו שם אידם לא יזכור ישראל ולא יאמר לנוי באמונה

ב) מכ"ז.

תתתקמה. (ב) ר"ל שלא תיקן מאומה לטובה.

תתתקמו. (ב) ראש השנה י"ז א'. (ג) שם שם.

תתתקמח. (ב) בשו"ע יו"ד סי' קמ"ז ס"ב הביא בשם המרדכי ששם חגים שלהם שהם כשמות

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שיש לאלהיך וגם לא יאמר לגר שם עבודה זרה אפילו להיות לוצץ בה ולא יזכיר בשמם ואל ישבע ביהודית שלו (ב) ולא יאמר אדם כשהוא רוצה להשבע ישבע לנוי באלהותו לשקר גם זה לא יעשה (ג) ואל יחשוב אדם אעשה ביזוי לע״ז ואשתין עליו או אעשה צואה כיון שהיו עושין לפעור כך: אם יאמר הנוי אלהינו או אדונינו יעורך או יצילך או יהיה עמך אל יענה אמן כי כוונתו על אלוה שלו (ד) אבל אם יאמר אלהיך או אדוניך יצילך או יהיה עמך אז יענה אמן אחריו (ה) אם[ו] יש פיוט שעשה גלח או כומר לשבח לע״ז ונראה לישראל שהוא שבח שם לא יאמר אותו בלשון הקדש להקב״ה ואם יש איש שחושד את אשתו מאיש פלוני אל יזכיר את החשוד בפני החושדו אם בספרי גלחים שיש בהן תיפלה לע״ז ונמחקו לא יכתוב עליהם אפילו כתב אינרת ואם יש שבלאות של ספרים פסולים אל יקשרם לספרי ישראל אם יש כ״ד ספרים שכתבו גלח או כומר ולא הזכיר בו לא שום ע״ז ולא שום קדש לא יצניענו עם ספרים אם יש גלח שרוצה לעשות פיוט לע״ז או גוי לעשות זמר לעבירה והוא אומר ליהודי אמור לי ניגון נעים שאתם משבחים לאלהיכם אל יאמר לו שלא יהא על ידו:

תתתקמט. (ג) **רוב** בני אדם שיש להם עסק עם כומרים אינם עשירים עד סוף ימיהם כי לא יאריך עושרם עד סוף ימיהם לפי שמספיקים להם

תשמישי ע״ז ועוד עובר על (דברים ז כו) לא תביא תועבה אל ביתך לכך לבסוף מה שהרויחו על הכומרים יפסידו[ז] וכן העושה משא ומתן בעוולה מרויח הרבה ולבסוף מפסיד וכן אדם חשוב שיושב בגזל על הקרקע שאינה שלו וזה האדם אין רוצה להחזיר מפני שאומר ישבו עליו אבותי שני חוקה וידע שאינו מן הדין של אבותיו כתיב (ויקרא ה א) אם לא יניד ונשא עונו פעמים מוטב שלא יניד וכשלא נתנו חרם כנון אחד שהלוה על צלמים ותכשיטי ע״ז ומת והיה אהד יודע המטמונים ולא רצה להניד ליורשים ואמר לחכם אני יודע אלא אם אניד ליורשים הם יקחו וימכרו לכומרים ולגלחים נמצא חטא זה על ידי ערותו:

תתתקנ. **האב** שיש לו בנים והנה האב חטא שהלוה על ספר פסול או קונהו ומת והנה אמרו הגלחים ששוה כך וכך והיה לו ספר קדוש שלנו לא

יאמר [ע״ב] כיון שהספר הקדוש היהודים יתנו בו כך כמו שיתנו הגלחים בספר פסול יהיה שלך ספר הקדוש וכנגדו שלי ספר הפסול:

תתתקנא. **אחד** ירש ספר פסול ולא רצה למוכרו ושרפו:

תתתקנב. **אשה** אחת יהודית חלה בנה באתה נויה ואמרה לה תני לבנך על זאת האבן לשתות ויתרפא אמרה היהודית מה טיבה של זאת האבן

אמרה הנויה שהביאו האבן מן השוחה והיא מן האבן שנטמא בה ולכמה נוים נתנו לשתות ונתרפאו (א) אמרה היהודית כיון שאמרה שהיא של אין אנכי

ו) מכ״מ. ז) מכ״ע. ח) מ״ל. ט) ע״כ.

בני אדם מותר להזכיר. (ב) בתשובות הגאונים ליק תרכ״ד סי׳ מ׳: גוי שיש לו שבועה על ישראל ואינו רוצה להשביעו בשבועת ישראל אלא בשבועת הגוים כמו שנשבעים באללה אלקילה היא שבועה חמורה כשבועת ישראל וימנע עצמה ממנה או יש קילותא. כך ראינו ששבועה חמורה היא ואין בה קילותא כל עיקר, ומובאה תשובה זו בתשב״ץ ח״ג ענין ט״ו ויעוין מה שכתב הרמב״ם פי״ב מהלכות שבועות הלכה א׳ וביו״ד סי׳ קמ״ז. (ג) במאור עינים אמרי בינה פ״ה: ידידיה פירש אלהים לא תקלל על אלהי העמים וכן הביא בשם היוסיפון לרומיים, ובמסכת סופרים פ״ד אלהים לא תקלל משמש קדש וחול ויעוין סנהדרין ס״ו א׳, ויעוין מאור עינים ימי עולם פנ״ה. (ד) ירושלמי ברכות פ״ח מדרש רבה בראשית פס״ו: אם ברכך עכו״ם ענה אחריו אמן. (ה) יעוין מה שהעירותי בסי׳ קצ״ג.

תתתקנב. (ו) כמו שאמרו בתוספתא פ״ב דחולין: מעשה בר׳ אליעזר בן דמה שנשכו נחש

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

הפיצה שישתה בני על האבן ולא רצתה לעשות שום רפואה באותה אבן וזה (דברים ו ה) ובכל נפשך (שם יג ט) לאהבה את ה' אלהיך:

תתתקנג. [ב] **כשבא** אדם לעשות הלונות לביתו לא יעשה כנגד התועבות שבשיפתה נראה כמשתחוה ועוד שתדיר פונה כנגד ע"ז וכתיב (ויקרא יט ד) אל תפנו אל האלילים ולבית הכנסת לא יהיה לו חלון פתוח כנגד ע"ז לא ישים על חלון ספרים כנגד ע"ז:

תתתקנד. [ג] **בכל** דרכיך דעהו (משלי ג ו) אם השער עומד כנגד ע"ז והשער אינו גבוה וצריך לכפוף ראשו אל יכפוף אלא יהפוך פניו אחורנית או יפנה לאחוריו או לצדדין כדי שלא יהא נראה כמשתחוה לע"ז (א) אלא יכוין שלא ישתחוה לו כנגד ע"ז:

תתתקנה. כשאמר (דברים ד טו) לא ראיתם כל תמונה היו יכולים לומר הרי כתיב (בראשית ט ו) בצלם אלהים עשה את האדם אלא היה משה משיב זה אדם הראשון ואם תאמר (א) יכולין לראותו במערת המכפלה ונדע יש להשיב משה כי לא יוכלו לראותו שהרי (ב) עקבו מכהה גלגל חמה (שמות כ כג) (ג) לא תעשון אתי דמות אדם:

תתתקנו. [ג] **מעשה** בחכם אחד והיה שמו ר' יצחק חסיד והיה נמנע מליכנס לבית ע"ז בשעת פטירתו היו מוציאים אותו להוליכו לבית הקברות והיה ע"ז על שער העיר וברחו הסוסים שלא ברצון הענלון והוליכו הענלה דרך פירצת כותל העיר שנפלה בקרוב לפני מותו והיו חפירות סביב העיר ויצא מן החפירות והלכו דרך ישר ומצני שנזהר בחייו שלא רצה ליכנס בבית ע"ז עשה לו הקב"ה נס שנפל הכותל קודם מותו ואחר מותו הביאוהו הסוסים דרך פירצת החומה:

תתתקנז. יהודי אחד הלך בחצר ע"ז כשיצא שמע בת קול שאמרה (מ"א יד ט) ואותי השלכת אחרי גוך והתענה כל ימיו:

תתתקנח. איש אחד הלך בבית ע"ז ונתחרט ושאל לזקן להורות לו מה לעשות אמר לו באותו יום בכל שנה תתענה וכן עשה:

תתתקנט. [ג] **מעשה** באדם אחד (א) שהיה מוכר לכומרים כל תכשיטיהם לבית התפלות וכשמת היה יום שמביאים צלמים שלהם והביאו הערלים כנגד מיטתו ואמרו מידה במידה נעשה לו:

תתתקם. [ד] **מעשה** באדם אחד שהיה נוהג בעצמו כשהיה אדם אבל היה הוא חוזר בביתו בלא מנעלים והיה מצטער עם האבל והיה אותו יום שמח בו שנתקבצו כל הקהלות לאותה העיר ויום תשעה באב היה והלכו הכל יחיפים שהראה הקב"ה שהטוב והישר בעיניו עשה אע"פ שלא הוצרך לעשות:

תתתקסא. אמרו לאדם אחד למה לא הלך לקראת המלך אמר הם מביאים צלם שלהם שם וקטורת ע"ז תועבה לכך לא אלך שם:

ב) מל"ת. ג) מל"ג. ג) מל"ג. ד) מל"ד.

ובא יעקב איש כפר סמא לרפאותו ולא הניחו ר' ישמעאל כו' ובירושלמי עבודה זרה פ"ב ה"ב: בר בריה הוה ליה בלע אתאחד ולחש ליה ואינשב, מי נפק א"ל מאי אמרית עליי א"ל למילת "פלן" אמר מאי הוה ליה אילו כוית ולא שמע הדא מילתא והוות ליה כן כשגגה שיוצאת מלפני השליט.

תתתקנד. (ב) ע"ז י"ב א': לא ישחה ויטלם ואם אינו נראה כמשתחוה לע"ז מותר.

תתתקנה. (ב) עירובין נ"ג א'. (ג) ויקרא רבה פ"כ. (ג) ע"ז מ"ג ב'.

תתתקנט. (ב) בספר התרומה סי' קל"ח כתב שאסור למכור ספרים פסולים.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתקסב. ו) **גלח** אחר היה חייב ליהודי כסף וידע הגלח שלא ילך אחריו לתועבה ובשהיהודי הלך לתבוע הובו הלך הגלח בבית התועבה ולא רצה היהודי לילך אחריו שם:

תתתקסג. ז) **גוי** שהולך בבית התועבה ואמר ליהודי תחליף לי זה הפשוט [דף קכ"ה] לחקרובת ע"ז לא יתן לגוי:

תתתקסד. ח) **אם** ארם בבית הכנסת ורואה דרך שם בית ע"ז ישים בחלון שום דבר בדי שלא יראנו:

תתתקסה. **אחד** רצה ללכת לעשות צרכיו אמר לו חבירו שמא ימיתוך אמר הרי על קידוש השם אמר לו אין לך שכר אלא עון אם תגרום מיתה לעצמך ועוד אל תסתכן בבניך ובבני העיר מה שכתוב (ויקרא כב לב) ונקדשתי בתוך בני ישראל זהו כשהגוים דוחקים אותו אם לא יעשה כך וכך ימיתוהו וכן כתיב (תהלים מד כג) כי עליך הורגנו כל היום אבל אם הביא את עצמו לידי הרינה עליו כתיב (בראשית ט ה) ואך את דמכם לנפשתיכם אדרוש וכתיב (דברים ד ט) ושמור נפשך מאד:

תתתקסו. (א) **קְרָאִים** עשו בית הכנסת והיו אומרים שם מזמורים וקורין בתורה עבר הרב ותלמידיו שם בא אחר מן התלמידים לעשות צרכיו שם אמר הרב אל תעשה אפילו בית א' עלייה שעשו נירי תושב להתפלל שם כיון שאין מתפללין אלא להקב"ה אין להתנהג בה דרך בזיון אבל ישראל לא יתפלל עמהם שם:

תתתקסז. **גוי** אחד היה מסתפק באלוהו ועשה בית אמר ליהודים כשאתם מתפללו אני אתפלל עמכם לאלהיכם וכן אמר לגוים ורק דופן אחד ביניהם אמר הרב הרי כתיב (במדבר כג ט) הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב ועוד השומעים והרואים יאמרו למי שאלה מתפללים אילו מתפללים:

תתתקסח. **כתיב** (תהלים קמט ו) רוממות אל בגרונם וכתיב (שם סו יז) ורומם תחת לשוני יש שבחות תלויין בגרון קול הדיבור בלבד יהודי טוב היה אומר שבחות בביהכ"נ שלמש בלע"ז וברכות בקול רם במשך ונעשה לו שעול טוש בלע"ז ולא היה יכול לומר ונם היה רוקק ושאל לרופא מה לעשות רפואה כדי שיאמר בבית הכנסת השבחות והיה גלח יושב שם והיה מבין לשון לע"ז והיהודי דיבר לע"ז אמר החכם לרופא בלשון הקדש אל תניד לי הרפואה עד שילך הגלח וכשהלך הגלח אמר החכם אם ישאלך הגלח את הרפואה אל תניד לו מפני כי יעשה הרפואה לגלחים שצווחו בבית תיפלותם ושאל הגלח ליהודי מה אמר לו הרופא ולא רצה לגלות אל הגלח:

תתתקסט. ז) **בעיר** אחת לא היו מים רבים כדי לטבול בהם והיה היישוב מקום ריוח ורצו היהודים לנור בהם אמר להם החכם כיון שאין שם מים אלא מים (א) שמנסין בהם את הגנבים והגלחים קורין עליהם שם ע"ז שלהם לא יתכן לנשים לטבול בהם ואף להטביל סכינים ובלי מתכות וזבוכית באותן מים אין מוב לעשות ברכה לשם שהזכירו עליהם שם ע"ז:

תתתקע. ח) **אחד** היה בכפר והיה צריך לערבה ולא מצא ערבה יפה אלא בחצר התועבה על מים אמר לו זקן אחד קח ערבה שאינה יפה ואל תקח ערבה יפה שבחצר התועבה כי לא לרצון יהיה:

ו) מכ"ח. ז) מכ"ע. ח) מכ"ע. ד) מכ"ע. ה) מכ"ם.

תתתקסו. (ב) בלקוטי קדמוניות צד ח': ואינם נכנסים אלו לאלו לביהכ"נ שלהם. רב נטרונאי גאון בתשובות שערי צדק: ועכשו צריכים לנדותם שלא להתפלל עם ישראל בבהכ"נ כו'.

תתתקסט. (ט) המה מי המטה אשר בם עשו נסיונות בימים ההם נקרא וואסערפראבע.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתקעא. כתיב (קהלת ח ה) ועת ומשפט ידע לב חכם מה ענין עת אצל משפט אלא לפי שאמרו (א) שאול נענש שעבר על מה שאמרו מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול דכתיב (ש"א י כז) ויהי כמחריש ולמה נשבע דוד לשמעי בן גרא (מ"א ב ח) אם אמיתך אלא ההכם עיניו בראשו של דבר אם לא היה נשבע לו היה ברע יותר אם יש אלם וחזק בעיר ואין יכולין למחות בעיר בידו כי יש לו עזרים או ביהודים או בגוים לא יאמר אדם כיון שאין אנו יכולין לשפוט עליו אם כן גם על אחרים לא נעשה משפט הרי דוד אמר (ש"ב ג לט) בני צרויה קשים ממני ולא עשה משפט מיואב ועשה מאחרים אבל אם רבים הם שאין יכולים לשפוט עליהם יחדלו כמו שאמרו משרבו הרוצחים וכו׳ כדאיתא במסכת סוטה (ב):

תתתקעב. אם יהיה איש עם חבירו עושה מחלוקת ביום טוב וחיללו יום טוב והלשין אחד על חבירו לגוים ואחר יום טוב זה צועק בעבור שהפסיד לו אין להזקק לו תחילה אלא על שחיללו יום טוב תחילה ואחר כך על מה שהפסיד לחבירו ואם אין לאותו שהפסיד מה לשלם וקרוביו יועצים ומסיתין אותו ועוזרין לו ויד הצריקים [ע"ב] שבעיר תקיפא ידחקו את אותם יועציו ועוזריו ומסיתיו לשלם כדי שלא יוסיפו לעשות עוד כדבר הרע הזה ואמר (א) כן דנינא לך וכל אלמא דכוותך ובמעשה פילגש בנבעה המיתו טף ונשים לפי שהיו עזרים לבעלי עבירה:

תתתקעג. אחד בעל מחלוקת היה מדבר דברי ריבות אמרו התלמידים (משלי כו ה) ענה כסיל כאולתו אמר הרי כתיב (שם שם ד) אל תען כסיל ועוד כתיב (קהלת ג ז) עת לחשות אמרו לבעל מחלוקת אתה יודע שהשקר עם קרובך ולמה תעזור לקרובך אמר לא אסרה תורה לעזור לקרוביו בין בשקר בין באמת אמרו לו הרי כתיב (ויקרא כ ה) ושמתי אני את פני באיש ההוא ובמשפחתו מתרגמינן ובאסעדוהי אמר ההוא בע"ז כתיב אמרו לו והלא כתיב (שמות כג ז) מדבר שקר תרחק י"ג ענייניו דרשו עליו במסכת שבועות (א) אמרו לחכם למה לא תדבר אמר (משלי טו כג) ודבר בעתו מה טוב רק תזכרו מה שדיבר בפעם אחרת אותו בעל מחלוקת היה מעיד על עסק קרובו שלא היה פסול לו ואמר החכם אל תאמינו לעדות: כבר הורה היתירא לעצמו הוחזק כפרן והוא היה אומר משמה אני בכם והחכם אמר מה שאמר תחילה תאמינו ומה שאחר כך יאמר אינו נאמן אל יתווכח הצדיק עם מי שאינו מודה על האמת וזהו אל תען כסיל כאולתו אבל אם מודה על האמת ענה כסיל כאולתו ופעמים אע"פ שאינו מודה על האמת בגון שיש אחרים וסבורים שהכסיל אומר אמת ואם לא יענה יאמר אמת עם הכסיל לכך יענה ולכך (קהלת ג ז) עת לדבר וכתיב ודבר בעתו מה טוב ואם הצדיק יודע אם ידבר יעשו להכעיס עת לחשות:

תתתקעד. כתיב (משלי כא יג) אוטם אזנו מזעקת דל גם הוא יקרא ולא יענה במקום אחד היו שני בעלי בתים ואמרו שניהם נקרא פלוני כי בקי בדינים אמרו לו תשב בדינינו וכל מה שתאמר אנו מקבלים עלינו וחייב אחד וזיכה האחר אמרו לו אחרים נראה לנו שלא כדין עשית ואמר כדין עשיתי לבסוף זה הדיין בא באותו עניין ואותם שמתחילה אמרו לו שלא כדין עשית נעשו דיינים על אותו דבר אמרו לו כיון שאתה דנת אחרים כאשר פיללת לאחרים נעשה לך אמר להם אתם אמרתם שלא כדין עשיתי ובא מעשה לידכם היאך תשנו לי הדין הם אמרו

תתתקעא. (ה) יומא כ"ב ב׳. (ז) מ"ח א׳.
תתתקעב. (ה) ב"מ ל"ט ב׳: הכי דייגינא לך ולכל אלימי דחברך.
תתתקעג. (ה) ל"א א׳.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אמת והוא אמר אמת מכל מקום יאחז צדיק דרכו הם יעשו הדין כמו שנראה להם ואם יוכלו לעסוק שיפרע למי שהפסיד זה יעשו:

תתתקעה. כתיב (דברים טז כ) צדק צדק תרדוף למה שתי פעמים צדק לומר אם יש צדיקים בעיר ויש רשעים בעיר אלה חכמים בתורה ואלה חכמים בתורה אע"פ שהרשעים יותר חריפים ישבו צדיקים בדין ולא רשעים ולא ישב הרשע אע"פ שהשנים צדיקים כי (משלי יב כא) לא יאנה לצדיק כל און כשאין רשע עמו ואם תאמר הרשע מפולפל יותר עד שאתה סבור שמתוך פילפולו יישר את הדין אדרבה שיותר יעקל שיעמיק לסתור דברי אמת ויטעה את הישרים וזהו (דברים טז יט) ויסלף דברי צדיקים ולא דברי רשעים ד"א צדק צדק, צדק בקרובים צדק ברחוקים אם יעשה דין באחיו ובקרוביו ולא יעזור לאוהבו לשקר או ישמעו לו כשרוצה לעשות דין לרחוקים:

תתתקעו. שנים שיושבין בדין והאחר חולק על חבירו כי מטה הדין ואביו יודע שמטה הדין זה היה מעשה שהיה האב המטה את הדין אדם מופלא ושלח בנו המטה את הדין אם לא תאמר כדברי ישתמד ושלח לו אביו ארור אתה שאתה מטה הדין וחשבתה להשתמד חשוב כמשומד מוטב שישתמד ולא ימצא עולה בשפתי שלא אומר לשוב רע ולרע טוב (הושע יד י) כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם (יהושע ב יט) ואנחנו נקיים:

תתתקעז. (א) **חרב** בא לעולם על עינוי הדין ועל עיוות הדין ועל המורין בתורה שלא כהלכה וכל אותם וכל שנהרגים בעבורם הקולר תלוי בצואר הגורמים מות:

תתתקעח. צדיק אחד היה בעיר ובקי ברינין והיה דין לשמעון וראובן ואמר ראובן לבית דין דונו דיני ועל מנת כן שלא ישאלו את הדין מאותו פלוני שהוא צדיק בעיניכם כי הוא שונאי אותן דיינין לא יהיו חוששין לדברי ראובן וישאלו מאותו צדיק [דף קכ"ו] ויאמרו לראובן אנחנו לא נדע שמא נעשה משפט מעוקל לכן נשאל לו ויורינו דרך ישרה פעם אחת בית דין לא שאלו צדיק את הדין ובית דין פסקו את הדין וחייבו את ראובן וזיכו את שמעון ולא רצו לומר דבר ושעו בדין אמר כל אחד מן התלמידים לומר להם טענתם שכך אמרו חכמים (איוב כט טז) וריב לא ידעתי אחקרהו ורב כתיב שהריב לא ידעתי אחקרהו מן הרב אפילו ברור לתלמידים (א) יחקרהו מן הרב אבל אם נראה להם שהם יותר בטוב אומרים ישאלו לחכמים:

תתתקעט. אם ישבתה בדין ואחר ואין אחר עמך שמשיב על דבריך הרי אתה כאילו דן ביחיד ותחקור אחר רב ממך שמא ישיב על דבריך וכן הוא אומר וריב לא ידעתי אחקרהו ורב כתיב כשלא היה עמי רב ממני אמרתי שמא לא ידעתי ואפילו רב ממני לא ידעתי כלומר שלא ידעתי רב וחכם יותר ממני אעפ"כ הייתי חוקר ממנו מה נראה בעיניך דין זה אע"פ שלא היה גדול ממני וכל שכן כשהייתי יודע למצוא רב ממני שהייתי חוקר ממנו אע"פ שאמרו (א) החושך עצמו מן הדין פורק ממנו איבה ונזל ושבועת שוא אם ראית שאם לא תשב בדין ישבו אותם שיטו את הדין בשונג או במזיד אז עון שלא תשב סן יעקלו את המשפט שנאמר וריב לא ידעתי אחקרהו בעצמו וכן לענין הוראה אפילו אם יש שם זקן ממך

תתתקעז. (א) שבת ל"ג א'.

תתתקעח. (א) יבמות ק"ט ב': תוקע עצמו לדבר הלכה בדיינא דאתי דינא לקמיה נגמר הלכה ומדמי מילתא למילתא ואית ליה רבה ולא אזיל משאיל.

תתתקעט. (א) אבות פ"ד מ"ח.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ואתה יודע שאם אתה לא תורה או ישעה או בשונג או במזיר אתה תורה[ס] אע"פ שאמר אין (ב) אחד. . . יכול דיין שבחר זה חבירו (ג) הדיין צריך להרחיק את עצמו מן החשד ולא ישב בדין שאחד מבעלי דינין חושדו ונם לא יתכן לבעל דין שיברור דיין שחבירו חושדו אבל אם אחד מבעלי דינין חושדו ומרחיקו מן הדין מפני שהוא מעמיק בדין ובערמות של בעלי דינין בקי והוא ירא אם ישב בדין שיחייבוהו מפני שבקי בדין ומעמיק בו אל ימנע הדיין מלשבת בדין:

תתתקפ. ראובן ושמעון היו בעיר אחת ושמו הקהל חרם כשבעלי הדין יבררו בית דין שלא יוכלו בית דין למנוע מלישב בדין והיו ראובן עשיר ושמעון עני והיה ראובן שולח בכל שבוע לשמעון מעות כדי שיתפרנס ניזדמן שמעון העני להיות בית דין לראובן אמר שמעון לזקן אחד איני יושב ברצון בדין לפי שאני נהנה ממנו ואיני מגיד לבני אדם למה וירחקו אותי על פי החרם לישב בדין אמר שמעון לזקן לומר לראובן אל תתן לו בזה השבוע אמר ראובן אפי' אם יחייבני בדיני לא אמנע מלתת לו כמו שהורגלתי לעשות עמו ולא אוסיף קודם שיפסוק לי הדין על מה שרגיל אני לתת לו כי אז היה נראה כאילו בשביל שוחד ומצוה על המהנה שלא יברר את אותו שנהנה ממנו:

תתתקפא. שנים שיבאו לדין לפני החכם ואם אותם שנים בעלי ריב ומדון הם החכם יעשה דין תורה אע"פ שנראה לו בדיני שמים להפך אבל אם אותם שנים טובים ויראי שמים ונשמעים לעצת החכם יעשה דיני שמים אע"פ שבדיני תורה להפך כגון אדם שהיה בכפר ולא היה שם שום אדם אצלו אלא נשים ומת ועשה צוואה על ממונו או שנים שמת אחד ואין שנים על הצוואה והחכם יודע שאותו האיש המעיד איש אמת או אותן נשים נאמנות וגם אותם שנים יודעים שנאמנות הם ואותו האיש לא היה משקר מוטב לו לדון בדיני שמים ויאמר לו אם הדברים כמו שאותו האיש אמת אומר ואותן הנשים הרי שהממון בעון שלך אם לא תעשה כפי עדותן כמו שאמר לו (א) למען תלך בדרך טובים:

תתתקפב. (א) אל תעש עצמך כעורכי הדיינין וקן ידע שראובן מעליל עלילות שקר על שמעון והיה הזקן מלמד לשמעון לטעון לפי שהזקן ידע שהדין עם שמעון. אם יד הצדיקים תקיפא על הקהל ובא אחד עול וקורא את הצדיק לדין ויודע אותו עול שהצדיק לא יהיה נשבע באותה תביעה ודוחקו לשבועה והצדיקים מכירים את העול ואת הצדיק ולא יתנוהו שישבע אלא העול שבא להוציא אומרים למה היה לך משא ומתן עמו שהכל יודעים ענייניו ואם הצדיק נזקק עמו בשותפות ראוי הוא שלא ליזקק לו וריש לקיש [ע"ב] לא היה נזקק במשא ובמתן אלא עם זעירי כדאמר במסכת יומא (ב) אם העול יעשה שבועת שקר נפרעין מן העולם ולמה יגרום הצדיק כל כך:

תתתקפג. (א) ההוא גברא דגזל פרנא דתורא מחבריה אתא לקמיה דרב נחמן אמר להו שימו ליה שבחא פלגא דשבחא קאמינא אמר רבא סוף

ס) מכאן עד סוף הסימן כפול בקמן סימן תתתסטע"ה.

(ב) אולי צ"ל אין אחד יכול לפסול דייני של זה והדיין כו'. (ג) בחשן משפט סי' ז' ס"ז: מי שאומר על הדיין שהוא שונאו או אוהבו בעל דינו אינו נאמן אבל בתשובות משכנות יעקב סי' ז' כתוב, כי בזוהר בלק ר"ה ב' מוכח שהדיין צריך להשטיט עצמו.

תתתקפא. (ס) בבא מציעא פ"ג א'.

תתתקפב. (ס) אבות פ"א מ"ח. (ג) מ' ב'.

תתתקפג. (ס) ב"ק צ"ו ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סוף קא הדרא גזילה בעיניה ותנן כל הגזלנין משלמין כשעת הגזילה אמר ליה לא אמינא לכו דכי יתיבנא בדינא לא תימא לי ולא מידי דאמר הונא חברין אנא ושבור מלכא אחי בדינא האי גברא גזלניא הוא ובעי למיקנסיה הרי אם יד בית דין תקיפא לפי האדם צריך לקנוס אותו כדי שלא יעשה אחר כך:

תתתקפד. כתיב (שמות יח כא) ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלהים אנשי אמת שונאי בצע כיון שכתוב יראי אלהים למה הוצרך לומר אנשי אמת ושונאי בצע לומר מי שאינו אמיתי ואוהב בצע אינו ירא שמים אלא יש אדם ירא שמים ורואה בעיניו חכמה ואינו מכוין את חכמתו אליבא דהילכתא ומובים חלוקים עליו וחכמתו נראית אולת בעיניהם ואינו חוזר מדבריו שנראית לו שהוא אומר אמת ואין לו לדיין אלא מה שעיניו רואות מה שנראה לו טוב וזה לא יתכן שישב בדין לכך אמר אנשי אמת ויש אדם שנהנה מחבירו כגון שמקבל ראובן משמעון ושמעון בורר לו ראובן לדיין וראובן ירא אלהים ורואה ראובן ששמעון חייב והוא מזכה את שמעון ואומר ללוי אני אשלם לך מה ששמעון חייב לך ואין לך הסבר בזה הדין וזה לא יתכן לראובן שיזכה את החייב כי אחרים שידעו שזיכה את החייב כשיבא לידם כזה העניין יזכו כמו כן את החייב ולא ישלמו לכך אמר שונאי בצע ואמר יראי אלהים:

תתתקפה. כתיב (נחמיה ז ב) ואצוה את חנני אחי ואת חנניה שר הבירה על ירושלים כי הוא כאיש אמת וירא את האלהים מרבים איש אמת לא נאמר (א) אלא כאיש אמת יש איש אשר לא יהיה משקר ולא יעוור למי שהוא עושה רע ולא ידבר הדין עם מי שהוא עושה שלא כדין בידיעתו אבל אם שונא לאדם אחד שעשה לו רעה ואוהב את מי שעשה לו טובה אם יש ביניהם דברי ריבות בין אוהבו ובין שונאו אז נראה בעיניו שהדין עם אוהבו והשקר עם שונאו ולאיש אמת נראה שהדין עם שונאו על זה וכל זמן שמשיב לו האדם נראה בעיניו שהוא צדיק וכשלא ייטיב לו נראה בעיניו שהוא רע אבל איש אמת אם יעשה לו כל טובה ואם יעשה רע לא יהא סבור שהדין עמו ויודע ששקר עמו ואם אותו שעושה לו רעה אומר כדין לא ישתנה דעתו ואם אותו אמיתי ירא את השם אע"פ שהוא שונאו ועשה לו רעה לא יאמר אלא האמת וחנניה שר הבירה כשבא לידו מן שונאו או מן אוהבו אמר שמא דעתי לטובה עם אוהבי ולא יהיה דעתי לטובה עם שונאי ואמר ניתן את זה הדין על פלוני איש אמת ומה שהוא יאמר יהא עשוי אע"פ שלא יהיה נראה לי בלבי כי לבי כאהובי וזוהו כאיש אמת וירא את האלהים מרבים שואל על כל דבריו ועושה כדבריהם:

דין חרם ושבועה.

תתתקפו. כתיב (תהלים צב ח) בפרוח רשעים כמו עשב ויציצו כל פועלי און להשמדם עדי עד פירושו אם תראה אנשים עוברי חרם ואינם נותנים מס כפי שיש להם הרי נוולים את הרבים ומצליחים הם וזרעם דע כי לרעתם אם אין דין בעולם הזה יש דין לרוחו של אדם לאחר מותו לנשמתו ואותם הרעים

תתתקפה. (א) עיין זוהר משפטים קכ"ב א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סוף קא הדרא גזילה בעיניה ותנן כל הגזלנין משלמין כשעת הגזילה אמר ליה לא אמינא לכו דכי יתיבנא בדינא לא תימא לי ולא מידי דאמר הונא חברין אנא ושבור מלכא אחי בדינא האי גברא גזלניא הוא ובעי למיקנסיה הרי אם יד בית דין תקיפא לפי האדם צריך לקנוס אותו כדי שלא יעשה אחר כך:

תתתקפד. כתיב (שמות יח כא) ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלהים אנשי אמת שונאי בצע כיון שכתוב יראי אלהים למה הוצרך לומר אנשי אמת ושונאי בצע לומר מי שאינו אמיתי ואוהב בצע אינו ירא שמים אלא יש אדם ירא שמים ורואה בעיניו חכמה ואינו מכוין את חכמתו אליבא דהילכתא ומובים חלוקים עליו וחכמתו נראית אולת בעיניהם ואינו חוזר מדבריו שנראית לו שהוא אומר אמת ואין לו לדיין אלא מה שעיניו רואות מה שנראה לו טוב וזה לא יתכן שישב בדין לכך אמר אנשי אמת ויש אדם שנהנה מחבירו כגון שמקבל ראובן משמעון ושמעון בורר לו ראובן לדיין וראובן ירא אלהים ורואה ראובן ששמעון חייב והוא מזכה את שמעון ואומר ללוי אני אשלם לך מה ששמעון חייב לך ואין לך הסבר בזה הדין וזה לא יתכן לראובן שיזכה את החייב כי אחרים שידעו שזיכה את החייב כשיבא לידם כזה העניין יזכו כמו כן את החייב ולא ישלמו לכך אמר שונאי בצע ואמר יראי אלהים:

תתתקפה. כתיב (נחמיה ז ב) ואצוה את חנני אחי ואת חנניה שר הבירה על ירושלים כי הוא כאיש אמת וירא את האלהים מרבים איש אמת לא נאמר (א) אלא כאיש אמת יש איש אשר לא יהיה משקר ולא יעוור למי שהוא עושה רע ולא ידבר הדין עם מי שהוא עושה שלא כדין בידיעתו אבל אם שונא לאדם אחד שעשה לו רעה ואוהב את מי שעשה לו טובה אם יש ביניהם דברי ריבות בין אוהבו ובין שונאו אז נראה בעיניו שהדין עם אוהבו והשקר עם שונאו ולאיש אמת נראה שהדין עם שונאו על זה וכל זמן שמשיב לו האדם נראה בעיניו שהוא צדיק וכשלא ייטיב לו נראה בעיניו שהוא רע אבל איש אמת אם יעשה לו כל טובה ואם יעשה רע לא יהא סבור שהדין עמו ויודע ששקר עמו ואם אותו שעושה לו רעה אומר כדין לא ישתנה דעתו ואם אותו אמיתי ירא את השם אע"פ שהוא שונאו ועשה לו רעה לא יאמר אלא האמת וחנניה שר הבירה כשבא לידו מן שונאו או מן אוהבו אמר שמא דעתי לטובה עם אוהבי ולא יהיה דעתי לטובה עם שונאי ואמר ניתן את זה הדין על פלוני איש אמת ומה שהוא יאמר יהא עשוי אע"פ שלא יהיה נראה לי בלבי כי לבי כאהובי וזוהו כאיש אמת וירא את האלהים מרבים שואל על כל דבריו ועושה כדבריהם:

דין חרם ושבועה.

תתתקפו. כתיב (תהלים צב ח) בפרוח רשעים כמו עשב ויציצו כל פועלי און להשמדם עדי עד פירושו אם תראה אנשים עוברי חרם ואינם נותנים מס כפי שיש להם הרי נוולים את הרבים ומצליחים הם וזרעם דע כי לרעתם אם אין דין בעולם הזה יש דין לרוחו של אדם לאחר מותו לנשמתו ואותם הרעים

תתתקפה. (א) עיין זוהר משפטים קכ"ב א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שעושים עולה ועוברים תרם אומרים הכל תלוי במזל גם העולם הבא לפי שחוטאים ואין נענשין על כל מה שעושים ועליהם אומר להשמדם עדי עד בעולם הבא וכמה מלשינים ומפסידים ממונם של נקיים לגוים יהיו בניהינם עם הגוים כדי שלא יאמרו והלא היהודים גרמו וזהו שנאמר (ישעיה א כח) ושבר פושעים וחטאים יחדיו ודע וראה שאין נכשלים כמו בחרם שהרי עכן עבר על החרם ונפלו לפני העי כשלשים וששה איש וכן יונתן בן שאול עבר על החרם זו שבועת אביו והוא לא היה שם בהשביע אביו את העם ולא עשה כי אם טעם מן הדבש ולא ענהו ורצה שאול להמיתו [דף קכ"ז] הרי למדנו כמה גדול כח השבועה כי בעבור שנשבעו בפילגש בגבעה המיתו טף ונשים והתורה אמרה (דברים כר טז) לא יומתו אבות על בנים ובנים לא יומתו על אבות ובעבור השבועה הרגו הנשים והטף ואת יבש גלעד ובעבור השבועה החיו הגבעונים ויעקב היה יודע בעשו שהיה רשע ואעפ"כ (א) האמינו בשבועה לפי שהיו תופסין בשבועה כל המצות כי אדם מאמין לחבירו בשבועה (ב) ואם אינו חושש בשבועה חשוד על הכל לכך נאמר (שמות כ ז) כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא לכך יזהר אדם בשבועה הואיל שכן חמורה שנהרגים מי שלא פשע עליה כמעשה פילגש בגבעה ויבש גלעד ובעבור שבועה שלא ידע יהונתן רצה אביו להמיתו ואפי' יעקב האמין לעשו בשבועה ובשבועה חרב הבית ונהרגו כמה אלפים ועוורו עיני צדקיהו ולא לו לבדו התשלום אלא נפרעים מן הרבים ונפרעים לעולם הבא מן אותו הנשבע לשוא כאילו הרג בידו את כולם לכך לא ינהג אדם לישבע אפי' על אמת ולא ישמע מבני ביתו ומאשר בידו למחות לישבע אפי' באמת שפעמים ישבע לשקר וכן אל יזכור שם שמים שמא יזכור לבטלה הרי נפרעין מן הכל בעבור אחד שנשבע ונפרעין מזה שגרם רעה לכל וזהו שנאמר (קהלת ט יח) וחטא אחד יאבד טובה הרבה (חבקוק ב ד) וצדיק באמונתו יחיה וכן כתוב בנשבע (קהלת ט ב) כאשר שבועה ירא וכן כל עבירה שהאדם גורם בעונו להפרע מאחרים ובזמן הזה אין תקנה לישראל אלא שבועה וחרם וכל העובר עליהם נפרעין ממנו ומזרעו והשומר חרם הקב"ה יתן לו טובה כי אין לך דבר עון גדול ממי שעובר על החרם אין לו תקנה אחר ששיקר וגרם רעה לעולם שנאמר בעכן (יהושע כב כ) והוא איש אחד לא גוע בעונו וכן כשמשימין הקהל חרם על צורכי ממון שיתן כל אחד מן הליטרא כך וכך ואם אחד עובר על החרם וממעט לתת נמצא שנוטל את כולם שהם צריכין להוסיף ולהרבות ואין תשובה לו כי גזל את הרבים וגורם רעה לאחרים ראה מעכן שגרם רעה לרבים וחייבוהו סקילה כעובד ע"ז ואעפ"כ שהמיתוהו לא היה לו לבא לעולם הבא אלא שהודה על שעשה מעילה. וראה יהונתן לא היה בהשביע שאול את העם וגרם רעה לכל העם שלא ענהו באורים ותומים ולא רדפו אחר אויביהם והיה חייב מיתה דכתיב (ש"א יד לט) אם ישנו ביונתן וגו' ימות אלא שהעם ידעו והוא לא ידע וגם התשועה היתה על ידו ומסר נפשו למות (ג) ומטעמת היתה ולא להם ואנום היה אעפ"כ אמר לו שאול חייב מיתה אתה מי שעובר במזיד על אחת כמה וכמה שאין לו חלק לעולם הבא (ד) הרי אם לא הודה עכן לא היה בא לעולם הבא מכאן למדנו שכל העובר על החרם אין לו חלק לעולם הבא ורוב גזירות באות על הציבור מפני שמחניפין ואין עושים עונש גדול על עוברי חרם והקב"ה מקבץ על עונות של חרם ולבסוף מביא גזירה והורג את כולם שנאמר (ירמיה כג י) מפני אלה אבלה הארץ

שמחניפין לעוברים על החרם:

תתתקפו. (ב) בראשית כ"ה ל"ג. (ג) בכל בו סי' קל"ט: כל העובר על החרם כאילו עובר על כל התורה כולה. (ג) מדרש שמואל פי"ז. (ד) ילקוט יהושע רמז י"ח.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתקפז. **ראשי** הקהל החרימו מי שיודע בחבירו שגנב אותו חפץ לפלוני שיגיד מקצתם יצאו לחוץ אמרו להם למה יצאתם אמרו אין אנו נכנסים לחרם שלכם לפי שכבר נשבענו שלא ליכנס בחרם שלכם אמרו חכמי הקהל שבועה שלכם אינה כלום אם כן ישבע אדם שלא לתת מס ועליכם נאמר (דברים כט יח) והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך וכתיב (שם שם יט) לא יאבה ה' סלח לו אמרו אם כן תתירו לנו את שבועתינו (א) יש חכמים שאמרו יתירו להם ויש אמרו לא יתירו להם ויעברו על השבועה ויקבלו דין על כך ולא יוסיפו לעשות עוד כדבר הרע הזה עוד במקום אחר לא היו עושין דין. . . על של דיינין אמרו השובים אין אנו נכנסין בחרם שלכם כי העונש על שבידם למחות:

תתתקפח. **אחד** רע לא היו יכולין לדחוק אותו ליתן מס כי היה אַלם ולבסוף לקחו כל אשר לו הוא גזל את הקהל והקב"ה עשה שלקחו ממנו כל אשר לו:

תתתקפט. (א) מן הצדיקים נפרעין לאלתר:

תתתקץ. **אחד** יהודי טוב היה לו תכשיטי זהב ונתנו חרם מן הכסף ומן הזהב ליתן כך וכך מן הליטרא ושכח ולא נתן מן הזהב ולאחר זמן זכר ונעשה שהפסיד את הזהב:

תתתקצא. ב) [ע"ב].

תתתקצב. **אחד** היה לו במה להתפרנס וביקש מן הקהל שלא יתן מס שיפטרוהו כי היה כל היום לומד ולאחר שנים הפסיד מה שהיה לו אמר כדין נעשה לי מה שלא נתתי למס הפסדתי בפעם:

תתתקצג. ג) **כתיב** (משלי כא כג) שומר פיו ולשונו שמר מצרות נפשו (א) חקר ר' אחר זרעו של ר' טרפון שהיה אומר אקפח את בני ונעשה שאמרו לו אין לו בן אבל בת יש לו לכך לא ישבע אדם בחיי בניו ולא יאמר באביו ובאמו ולא יאמר כך יזכה לעולם הבא לא ישבע לאדם אם יאמינו לו יאמינו ואם לאו אל יהי הושש:

תתתקצד. ד) מי שרגיל לישבע ואין אדם מזקיקו לידי שבועה אסור לדבר עמו:

תתתקצה. ד) יהודי אחד היה צריך שישבע לו הגוי שאל לחכם אם יוכל להשביעו כך שיאמר לנכרי באלהי אברהם יצחק ויעקב אמר לו החכם הרי כתיב (בראשית לא נג) אלהי אברהם ואלהי נחור ישפטו בינינו אלהי אביהם וישבע יעקב בפחד אביו יצחק לא אמר לו יעקב תשבע באלהי אברהם או בפחד יצחק או באלהי יעקב כי יודע היה יעקב שלבן היה מאמין בתרפים ואמר (שם שם נ) ראה אלהים עֵד מי שהוא אלהי ולא הזקיקו יעקב כך הנכרי אם תאמר לו אלהי אברהם דעתו על תעותו ואלהותו ואם תאמר לו תשבע באותו שלא נולד ולא נהרג הרי אותה שבועה לא יהא חושש בה וישקר ואתה תגרום וכתיב (תהלים קמד ח) אשר פיהם דבר שוא לכך חדל לך:

ב) נמצאין זה נכפלו עוד הפעם מכי פיעמים הקודמים. ג) מע"ז. ד) מכאן עד לכך מוכח בסמכל"ז ובנדפס פיעמ פ"ם. ד) פ"ז.

תתתקפז. (ב) דין זה מובא ביו"ד סי' רכ"ח סל"ג וכתב הב"י בשם תשובה לתרמב"ן כי צריך לשאול על שבועתו ויעוין בתשב"ץ ח"ב סי' קכ"ג.

תתתקפט. (ב) קדושין מ' ב'.

תתתקצג. (ב) בבא מציעא פ"ח א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתקצו. ד) איש אחר היה מחוייב שבועה לגוי אמר מה אעשה אם אשבע באמת ואוציא כספי מידו בשבועת אמת ואתן חציו לצדקה אמר מי שאמר מוטב שתשבע באמת והחכם אמר אפילו אם תתן כולו לצדקה ומשלך עוד תוסיף לצדקה מוטב שלא תתן לצדקה ג) ואל תשבע אפילו באמת (א) כמה כרכים נחרבו עבור שבועת אמת ג) לכך יזהר אדם שיעשה עם הגוים ועם היהודים בפני עדים:

תתתקצז. ד) יהודי אחד העלילו עליו גוים ואמרו לו כך וכך עשית לנו והוצרך לישבע שלא עשה ונשבע באמת אמר לחכם אני מצטער שנשבעתי אע"פ שבאמת נשבעתי ובעל כרחי הוצרכתי לישבע כדי שלא ימיתוני לפי שאבי ואמי לא נשבעו מעולם אפילו באמת אמר לו החכם אם תחפוץ שיתכפר לך קבל עליך שלא תזכיר שם שמים לא באמת ולא בחנם לא בלעז ולא בשום לשון כמו שרגילים לומר כך יעזרני ה' ואתה אל תאמר כך אלא כשתקרא בספוק ואפילו אל יהי לך משא ומתן אלא אם תוכל להאמין בלא שבועה כדי שלא יביאך לידי שבועה:

תתתקצח. ה) **כתיב** (תהלים קיט קו) נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך אבל בזמן הזה אין נשבעין שמא יעבור אבל הראשונים אם היו ממיתין אותן לא היו עוברים על שבועתם:

תתתקצט. כתיב (שמות כ ז) לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא ומתרגמינן לשקר למגנא כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא לשקרא לכך תירגם למגנא שלא תשבע בהנם אבל לא ינקה לא כתבו על שנשבע בחנם לא ינקה כל העולם ולפי שאמרו (א) שאמר האלהים כך אמר רב וחד אמר האלהים כך אמר רב לבו אנסו ולא ינקה שילקה כל העולם. . .

תתתר ו). **שר** אחר אמר ליהודי יש בידך ממון של פלוני והוא חייב לעבדי ותן לעבדי ואמר אין לי ואמר תשבע שאין לך ורצה לישבע אמרו לו זקני עירו איך תשבע אמר הרי אמרו תן לו משלו שאתה ושלך שלו וכתיב (דה"א כט יד) כי ממך הכל ומידך נתנו לך הרי מה שבידי שלי ושל חבירי הכל של הקב"ה הרי אין לי אמרו חלילה לישבע על זה אמר (א) והלא נודרין לתרמין וכו' אמרו לו אינו דומה לאותו דבר ואותו דבר אינו נשבע לשקר שלא אמר על דעתי תשבע ז) כיון שבעבור שבועת שקר נענשים כל העולם למה לא צותה תורה להמיתו אם תאמר לפי שיכול לומר שכחתי והלא בית דין מלקין אותו [דף קכ"ח] אלא כיון שבקל לבו אנסו ועוד כיון שעל זה מביא קרבן:

תתתרא. ח) **שר** אחד היה רע ליהודים שבעירו והיו רוצים לברוח משם ותפשם עד שדחקם שנשבעו לו שלא יברחו משם ואם תאמר ישאלו על השבועה ויתירו להם היה חילול השם ועוד לא יאמין יותר ליהודים ושמא יתפוס

ד) ממעש"ו וכנפל בפימן מי"ח. ג) כעין זה לעיל פימן מפ"ח. ג) כעין זה לעיל פימן מממ"ח.
ד) מי"ע. ה) מ"כ. וכעין זה לעיל פימן מממל"ח. ו) מכ"ל. ז) מכ"ב. ח) מכ"ג.

תתתקצו. (ד) מדרש רבה משות פכ"ב והנה הרמב"ם בספר המצות מצוה ז' מונה את השבועה למצוה וכן בספר הי"ד הלכות שבועות פי"א ה"א: שהשבועה בשמו תגדול והקדוש מדרכי העבודה היא. אבל הרמב"ן בהשגותיו על ספר המצות מביא ממדרש תנחומא: אם יש לך חמדות הללו אתה רשאי לישבע ואם לאו אי אתה רשאי לישבע ויעיין תשובות חתם סופר חלק חו"מ סי' צ' מביא ראיה לדברי רבנו מקהלת פ' ב': כאשר שבועה יירא ר"ל לישבע באמת. ויש להעיר כי המוצרי מתיא ה' כ"ג אומר: אני אומר לכם לא תשבעו כל שבועה. ויעיין רש"י שבועות ל"ש א' ד"ה שבועה.

תתתקצט. (ד) שבועות כ"ו א'.

תתתר. (ד) נדרים כ"ז ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אחד ולא יניחו בשבועה עוד אלא יתעסקו עם המלך או עם שר גדול לקחה אותם משם על כרחם:

תתתרב. ב) **בעיר** אחת היה שר רע והיה רוצה להעביר את היהודים שבעיר מן הדת וברחו ואמרו קהילות לנזור חרם שלא ידור יהודי עוד בעיר לעולם אמר ג) להם החכם אל תתנו מכשול לפני הדורות הבאים אחרינו אלא תנזרו לזמן שהשרים בחיים החכם עיניו בראשו של דבר:

תתתרג. **כבר** היו זקנים חכמים יושבים ושאלו לפניהם פלוני ופלוני אנשים ונשים נתפשו בעיר והיו דוחקים אותם לעשות מלאכה בשבת ויש שדוחקים אותם לאכול נבילות ולא יכלו לברוח כי היו שומרים אותם וביקשו מן הגזים שיתנום ללכת לצאת עד זמן ואמרו הגוים תשבעו על עשרת הדברות שתשובו בזמן פלוני ויש אומרים כך היה בעיר אחת יהודי תפוש נתנוהו בחדר אחד וסגרוהו שם ולא היה בחדר מאכל כשר אלא מאכל שאסור לאכול ולא היו דוחקים אותו לאכול דבר האסור גם לא היו נותנים לו דבר הכשר כשהיהודי ראה שקרוב למות אכל מאכל האסור כדי להשיב נפש לפקח נפשו שלא ימות אמר לגוים תניחוני לצאת ואקבץ כסף שאני חייב לכם ואפרה את עצמי אמרו לו תשבע על עשרת הדברות שתבא לזמן פלוני לכאן ונשבע מושב שלא יבא ויעבור על השבועה כדי שלא יאכל דבר האסור והחכם אמר שלא יעבור על השבועה כי שבועה היא במויד וחילול השם אבל האוכל לפיקוח נפש:

תתתרד. **ראובן** ושמעון העידו על לוי בעניין פנם משפחה בא יששכר וזבולון והכחישום או הזימום או פסלו את ראובן ואת שמעון ומקצת בני אדם שונאי לוי היו מחזיקין דברי ראובן ושמעון כדי לבייש לוי ואחר כך אמר לו ראובן ושמעון בבית הכנסת חפיצים אנחנו לישבע על ספר התורה ולקבל חרם ששקר העדנו יש מן הזקנים שמיחו בידם שלא לישבע אמרו אם פסלו אותם הרי אין להאמין להם בשבועה ואם לא פסלו אותם הרי כבר הניד ואינו חוזר ומניד אם כן למה ניתן להם לחזור ולהניד ולישבע ששקר העידו כדי לסמוך על השבועה ואם הם אומרים אע"פ שאינכם מאמינים על השבועה אנחנו רוצים לישבע אין מניחים והראייה שאמרו חכמים (א) היו שניהם חשודים חזרה שבועה לסיני ואם רוצים ואמר אחד אע"פ שאתם חשודים תשבעו ואתן לכם אין מניחים בית דין להם לישבע ואמרו אחרים טוב שישבעו העדים ששקר העידו כדי לזכות את בת ישראל ואת זרעה אמרו אם פסלו אותם כבר הם פסלו לשבועה ולמה נשמע שבועה מפיהם והוא עון שניזוקין בו כל העולם בעבור נחת רוח לאותה משפחה לא יחכן שניתן להם לישבע:

תתתרה. **אם** קראו את האדם לעדות ואמר המפקיד היה עד יאמר לא אהיה עד יחיד (א) שלא יביא לידי שבועה:

תתתרו. **אע"פ** שבחורים מתים וזקנים מאריכים ימים לא יהיה בחור וזקן מאד עדים לדבר (א) [הרי הוא אומר] (ויקרא ה א) אם לא יגיד ונשא תלה הכתוב נשיאות עון במגידים יצאו נפשות בין מגידים בין שאין מגידים שאין (ב) הקב"ה מוחל להם ר' אליעזר בן (ג) מתתיה אומר אין אדם מתחייב לשמוע אלא אם כן חטא שנאמר (שם שם) נפש כי תחטא ושמעה קול אלה וכן היה ר' אליעזר בן מתתיה

ב) סכ"ד. ג) כעין זה לעיל סימן תמסק"ג.

תתתרד. (ב) שבועות מ"ח א'.
תתתרה. (ב) ר"ל כי עד אחד מחייב שבועה.
תתתרו. (ב) תוספתא שבועות פרק ג'. (ג) לפנינו השמים. (ג) לפנינו מתיא.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אומר הרואה עוברי עבירה נתחייב לראות הרואה עושה מצוה וכה לראות מכאן שאסור לשמוע שמשביע ואסור לראות כשעושין עבירה אע"פ שאין בידו למחות:

תתתרז. **בעיר** אחת היו חשודים ולא היו שומרים חרם של מס מקצתם היו חשודים בא אחד לפני החכם אמ' לו הנה אמרו לי פלוני תערוך על הקהל כמה יתן זה וכמה יתן זה מפני שמקצתם חשודים אמ' לו החכם מוטב שיעברו על החרם ואתה אל תחטא שתגזול שמא תעשוק למי שיש לו מעט שיתן יותר מכדי יכולת שלו והרי נזלתה:

תתתרח. **ראובן** אמ' לשמעון תשלם לי ודחה [ע"כ] אותו זמן מרובה ואחר כך שילם לו פעם אחר' היה חייב ראובן לשמעון אמ' שלם לי אמ' אתה דחית לי זמן מרובה גם אני אעשה לך כך אמ' לו החכם אם הוא חטא לך אתה לא תחטא כי מה שאתה מרויח גם הוא יכול להרויח וכל מה שיכול להרויח בהם אתה גוזלו:

תתתרט. **ראובן** הלוה לשמעון מעות והיה דוחה אותו אמ' ראובן ללוי אם תוציא מעותיי משמעון אתן לך כך וכך והוציאם ונתן לו (א) הרי מעלה על שמעון כגזלן:

תתתרי. **בתיב** (דברים ז כב) לא תוכל כלותם מהר פן תרבה עליך חית השדה אינו מדבר בחיה רעה שהרי כתיב (ויקרא כו ו) והשבתי חיה רעה מן הארץ אלא בחיה שאוכלת התבואה פן תרבה עליך שלא תוכל למחותו ולמנוע מהם:

תתתריא. **שנים** היו בתיהם זה אצל זה וגנותיהם זה אצל זה ולאחד היה לו תרנגולות הרבה והיו פורחות בגן חבירו והיו משחיתות מה שבנן אמ' לו החכם הרי מה שהתרנגולות עושים נחשב לך כאילו בידך אתה עושה ונוזל אותו תשחטם כדי שלא יזיקו עוד:

תתתריב. **לאחד** היו לו בנים ואחד מהם היה רע ושונא שכינו שלא כדין ביום הנחילו את בניו לא נתן לאותו בן אצל שכינו כדי שלא יעשה רעה לשכינו:

תתתריג. **איש** שרואה שני תרנגולים או שני אלים של חבירו ישראל נלחמים או אחד של גוי ואחד של ישראל והוא יכול להפרידם הרי הוא בכלל (דברים כב ג) לכל אבידת אחיך ויש לו להפרידם כל דבר שיש בו הפסד לחבירו על הרואה אותו מוטל להציל:

תתתריד. **לא** תשים דמים בביתך (שם שם ח) כמו שאמרו שלא יהא בביתו של אדם חיה רעה וכלב רע כך עוף כמו עורבים ונץ וענור ושור נגח ואיל מנגח ואם יהיה ליהודי ענור מיד ישחט אותו ואל יעכב וכן במקום שיש בני אדם הולכים ויש דף למעלה לא ישים אדם סכין או אבן על הדף שנאמ' לא תשים דמים בביתך פן יפול: (א) בתוספתא הגוזל את הגוי חייב להחזיר לגוי חמור גזל הגוי מגזל ישראל מפני חילול השם:

תתתרטו. **אמרינן** בחלק (א) אמרו לו והלא ממון עשרת השבטים מעורב בו אמ' להם (ישעיה לג ד) כמשק גבים שקק בו מה גבים הללו מעלים את האדם מטומאה לטהרה אף ממון של ישראל מיד שנפל ביד האומות מיד טהר ואם

ב) ממסי"ז.

תתתרט. (ב) ר"ל ששמעון גרם לראובן שיוציא הוצאות חנם והרי הוא גזלן.
תתתריד. (ב) בבא קמא פרק י'.
תתתרטו. (ב) צ"ד ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לא היו חייבים להם לא היו שוללים את יהודים ועושר שחייבין לאלה גוזלין לאלה וזה יודעים המלוים להם עתידין ליתן את הדין וכן מי שאומר למלך אני אלוה לך ויודע שהמלך לבסוף יקח מן היהודים וישלם לו והמלך אינו דוחק אותו להלוות לו וזה תדיר שואל ויוכרח לקחת מן היהודים כדי לשלם לזה:

תתתרטז. בבית אחד היו מתאכסנים תלמידים ובעל הבית היה חסיד בא אחד מן התלמידים והיה גונב מן היין של רבו אמרו לו חבירו למה תגנוב מן היין והוא יחשוד אותנו ויש לך עון אמ' להם הוגד לי שהפקיר יינו שאם ננגוב לא יהיה עון ואמר בחרם יהיה מי שיגלה לו עלי אמרו לו לא נחוש על דבריך ואמרו לבעל הבית אל תחשוד אותנו הזהר מפלוני אמרי לו לגנב וכי בשבילך הפקיר שתקה לך אל תעשה יותר כי ברצונו לא הפקיר:

תתתריז. אחד היה רואה בחבירו שהיה משביר זונות ולא רצו לשמוע לו אלא בכסף מרובה בא זה וגנב לו הכל ועשה בסתר ואמ' ננבים גוים גנבו לו ואמ' לחכם אני גנבתי ולא גנבתים שיהיו שלי אלא שלא יהא נואף כי ברור לי כל זמן שלא אשיב לו שלא יעשו רצונו והחכם הביר בו שלא גנבו לצורך עצמו כי אמר אם תחפוץ אתננו ביד נאמן ואם אראה שייטיב עצמו אשיב לו את הקרן ואת הריוח כי לא להנאתי עשיתי:

תתתריח.ס) (א) **האוכל**ג) תרומה בשוגג משלם קרן וחומש והגוזל במזיד אינו משלם אלא הגזל ולא יותר אם היתה מחייב הגזלן יותר מאשר גזל לא היה חוזר בתשובה אבל האוכל תרומה בשוגג הקב"ה יודע אילו היה יודע לא היה חוטא לכך ימחול לו בקרבן וחומש כדי שיזהר פעם אחרת ולא יאכל עוד ממון של כהנים:

תתתריט. [דף קכ"ט] אחד ראה שבחורים באו בעיצה אחת שרצו לעשות גניבה בבתים אמ' זה בבית של פלוני אני רוצה לגנוב תלכו אתם בבתים אחרים ולמחר אמ' אני עשיתי לטובתו שאם לא הייתי גונב לו הם היו לוקחים הכל ומזיקים ואני לקחתי ואני אשיב לו הכל אמרו לו זה שעשית זוהו לעניין גזלנים (א) שירם תקיפה והגולן יאמר אני אשיב לו הכל אבל לענין גניבה אילו ידע מי שגנב לו שמא היה זה הורגו אם לא ישיב:

תתתרכ. ראובן ידע ששמעון היה גנב והיה צעור שהיה בעיר ולא חששו בו הקהל פעם אחת גנבו מפות בבית הכנסת וספרים והיו חושדין את שמעון שהוא גנבם וידע ראובן ששמעון לא גנבם אלא אחר גנבם אמר לחכם ברור לי ולך ששמעון לא גנב אבל זר גנב ואם אני אומר ששמעון נקי הפעם לא ינרשוהו מן העיר והוא גנב ואין מי שיכול לשמור ממנו אמ' החכם (א) כל מה שתוכל לתלות ברשע תלה כדי להציל הטובים ממנו ואתה אל תאמר שקר שגנב תראה במה לגרשו להציל הטובים ממנו:

תתתרכא. שלשה היו בעיר אחת ונתפש אחד מהם והיו מעניים אותו והיה לו ממון לנתפש בעיר אחרת אמ' להם לפדותו והוא ישלם להם אמרו אותם שנים אם תפדוהו בממוננו ואפילו אם ישבע שישלם לנו לא ישלם כי הוא רע וחשוד

ס) סקל"ט. ג) סקיצין הזה נכתב לקמן פי' מתתכצ"ד.

תתתריח. (ס) ספחים ל"א ב'.
תתתריט. (ס) ר"ל כי בגזלנים אז מוטב כי יעשה זאת בערמה אבל בגניבה אולי אם יודע למי שגנבו אצלו אז היה הורג את הגנב ההוא.
תתתרכ. (ס) סנהדרין ק"ו ב': לבר מבלעם הרשע כו'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

על השבועה כי הרבה פעמים הלוינו לו ולא פרע ולא נעשה ושלחו לעיר אחרת פלוני נתפס ואנחנו לא נזקק לפדותו עד שתקחו ממנו ותפדוהו כי יעליל עלינו ויאמר מה שרוצה ולא ישלם לנו:

תתתרכב. אחד יהודי היה מלוה בריבית ומצליח ונתעשר וצר עין היה והיה יהודי אחר שכן לו ושוב וירד מנכסיו והיה חפץ למכור הקרקע ליהודי אחר ושאל לחכם אמ' לו הרחק משכן רע אני יודע שוה הרע שעה משחקת לו ושם עינו הרעה על בית של שכינו ונעשה שכינו עני כדי שימכור לעשיר ואם תקנהו לכסוף תמכור אותו לאותו עשיר לבן אל תקנה. הרחק משכן רע בי עינו הרעה גורמת ששכינו יעני מי שיקנהו:

תתתרכג. ראובן היה עשיר ולא היה יכול להלות כל מה שהיה לו לגוים הלך אצל שמעון ושמעון היה יהודי טוב אמ' גוי אחד יש לו מעות ורוצה להלוותן בריבית אם תחפוץ אני אעסוק שהגוי יתן בידך אמר כן וראובן הגיד ללוי ברצוני הייתי עוסק שיקבל שמעון מידי המעות כי הגוי אינו רשאי לעשות במעות אלא כמו שאני רוצה והכיר לוי שהמעות של ראובן ולא של גוי ואמ' לשמעון אמ' שמעון והלא ראובן אמ' לי שהמעות של הגוי אמ' לו לוי חקרתי שהמעות של ראובן ולא של גוי ולא רצה שמעון לקבל והיו אחרים אומרים לשמעון תניד לנו(א) מי אותו יהודי שאמר לך על המעות אמ' לוי אל תניד להם אתה צריך לכך שמעת לעצתי והם אע"פ שתאמר להם של מי הם לא יחדלו לכך אין הצדיק רשאי לקחת מעות מיהודי רע עין וחשוד בשיאמר של גוים הם (ב)שאם יגלה להם ויקחו מראובן על ידי שגילה מי הוא חוטאים:

תתתרכד. ב) בני אדם שהיו בעיר אחת ואחד מהם היה חייב הרבה לגוים ורצה לברוח שאין לו במה לפרוע אם יודע שחבירו ירא שמים שלא יגלה לגוים אם יאמר לו יאמר לו אני רוצה לברוח כי אני חייב וכשאצא שמא יעלילו עליך לכך תצא קודם שאברח אבל אם דחקו גוים יהודים להשתמד אם יכול לברוח יברח ולא יעכב כי בכל עת חוטא:

תתתרכה. אחד שאל לחכם אני חייב ליהודים ולגוים אמ' לו אם אתה תשלם ליהודים והגוים יתפשוך ויענוך מוטב שתשלם לגוים אמ' לו אם אוכל לברוח שלא יתפשוני למי אפרע אמ' לו אם אתה באותו מקום שאין יודעים שמקצת יהודים רעים וסבורים שלא יעשו יהודים בשום דבר עולה חילוק שחילול השם [ע"ב] הנדול על כל היהודים ואם בעיר שהערונים הם מכירים שמקצתם רעים אם יברח אינו כל כך חילול השם ועוד אם מעות של גוים בעין ולא מעות של יהודים חילוק אחר יש ואם מעות של גוים אבודים ושל ישראל בעין ורוצה להציל את עצמו בממון חבירו חילוק אחר ואם אינו יודע איזו מהם אבודים או עירבבם חילוק אחר ואם יש אצלו יהודי נאמן להפקיד יפקיד בידו ואם אין שם נאמן הרי יהיו אבודים ויפדה עצמו מן הגוים ואם רואה אדם שהגוים רשעים וידחקוהו להעבירו על דת הרי מוטב שיברח הרי יש חילוקים רבים לפי שהשעה צריכה יש להורות לו (א) ור' ג) יהודה ור' יוסי נמי שאחזום בולמוס ולקחו ושלמו ויש חילוקים שאם אותם יהודים

ב) מכ"ה. ג) מצא בקמן פיסן מתמסע"ז.

תתתרכג. (א) ר"ל מי הוא המלוה שרצה להלוות לך מעות. (ב) הוא נתינת טעם על מה שכתב שלא יגלה מי הוא המלוה, כי אם יאמר להם והם יקחו המעות אז יהיו חוטאים כי המעות הם באמת של ראובן ואסור לתת לו רבית.

תתתרכה. (ב) יומא פ"ג ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שממונם בידו עשירים או עניים או קרובים או נכרים האיך דעתם ואם יש של אחיו ושל בניו בידו ישלם לנוים ואל יברח:

תתתרכו. יהודי שיושב על המכסים אם יהיה קצוב כך וכך לקחת ולוקח יותר מן הגוים מאשר קצוב או שנתן עצה למושל לקחת יותר מן הגוים לבסוף ירד מנכסיו וכן לעניין מטבע לפי שרבים מקללין אותו:

גם זה דין נאמנות.

תתתרכז. ראובן ביקש לשמעון הנה יש לי חפץ אחד ותמכור אותו לי כמו שתוכל ביוקר ובכך וכך תתן אותו ולא בפחות ושמעון היה רגיל שלא למכור אלא בפעם אחת משום (תהלים טו ב) ודבר אמת בלבבו אמר לחכם אחד צדיק, אמר לי בכך תתן ולא בפחות אמר לו החכם היה לך לומר לבעל החפץ לא אעשה משלך אלא כמו משלי ותחזיר לו:

תתתרכח. אחד בא למכור עבר לאורח אחד אמר לו האורח אני אקנהו ועל אמונתך שתאמר לי כל בירות רעות שאתה מכיר בעבדך אמר לו הוא גנב אמר לו במקום שאינו מבין הלשון אביאנו למי יתן לכך לא יגנוב אמר הוא זולל וסובא ועצל ויישן אמר בטן אחד יש לו וימלאנו ואכנו שלא ישן ואזרזנו אמר לו עוד מדה אחרת יש לו משחק בקוביא וורפלש בלשון אשכנז אמר הקונה תנרשהו ותוציאהו מעלי איני יכול לפרנס כל העולם מי שמשחק יש לו יצר גדול ויגנוב ויישחוק ואין לו מעצור אין חפצי בו:

תתתרכט. ג) **אל** יפתה אדם את בני אדם לומר כך וכך הרבה רצו ליתן לי בסחורה זו או אני קניתי בכך וכך על זה נאמר (צפניה ג יג) שארית ישראל וגו' ולא ידברו כזב ואל ימצא בפיהם לשון תרמית:

תתתרל. אם ראובן קנה חפץ אחד ובא שמעון וקנה כמו אותו חפץ יותר בזול אל יאמר שמעון לראובן ראה שיותר בזול קניתי ממך לפי שמצטער ראובן אבל אם לתקנת ראובן הוא שראובן שואל לו כדי שפעם אחרת לא יקנה ביוקר אז יניד לו:

תתתרלא. ד) **דע** אע"פ שאמרו (א) מותר לשנות בדברי שלום אם יבא גוי או יהודי ויאמר לאדם תלוה לי מעות ואינו מלוה לו ברצון כי ירא סן לא יפרע לו אינו יכול לומר אין לי כי מה שאמרו מותר לשנות בדברי שלום זהו כשכבר עבר הדבר ד) תדע שהרי (ב) רב יצחק בריה דרב יהודה שהיה משנה דברי אביו לאמו כדי שיתקיימו דברי אביו אע"כ אסור תדע שאסור לשנות לצורך אביו ועוד שאסור לנגוב דעת הבריות ואפי' דעת גוי דבר שכבר עבר לא ירגיל לבא לידי שקר אבל להבא מרגיל ולמה אסור לנגוב דעת הבריות לפי שכתוב (תהלים טו ב) ודובר אמת בלבבו:

ב) מכ"ה. ג) בנדפס סי' ס"ל וכ"י כפול לעיל סי' תמ"ל וסי' תמכ"ג וסי' תמ"מ. ד) מכ"ו. ד) ע"כ.

תתתרלא. (א) יבמות ס"ה ב'. (ב) צ"ל רב חייא בריה דרב. יבמות ס"ג א' ודין זה מובא באורחות צדיקים שער השקר ובמג"א סי' קנ"ו.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתרלב. ב) (א) צדיק אומר מעט ועושה הרבה אבל לא יאמר לא אתן לך אלא מעט ואחר כך יתן הרבה מפני שמשקר אלא יאמר כמו אברהם (בראשית יח ד) יקח נא מעט מים וגו' והמקבל לא יאמר לא אקבל ממך כי אם מעט ומקבל הרבה:

תתתרלג. במזמור י"ב למנצח על השמינית הושיעה ה' כי גמר חסיד בשוחר טוב ר' חייא ציפוראה אול למיזבן חטין (א) מסורתא אמר ליה ר' יונתן כך תיהוי בעי חיטי הוי אומר שעורים אנא (ב) בעי ואיך ידבר שקר וכתיב (צפניה ג יג) שארית ישראל וגו' ולא ידברו כזב ולא ימצא בפיהם לשון תרמית (ג) יש אומרים (ש"ב כב כו) ועם עיקש תתפל ויש אומרים [דף ק"ל] (ד) אעפ"כ אין לו לשקר אלא יקנה מעט מאותו דבר שאינו צריך כדי שלא יעבור על (שמות כג ז) מדבר שקר תרחק:

תתתרלד. אל תדור נדר שמא תכשל שלא תוכל לעשות כמו שנדרת ואם תדור תכתוב מה שחפצך לנדור שלא תשכח מה שנדרת ובאיזה עניין נדרת ועוד (א) כתוב לך עדות אם בשום דבר אתה ער תכתוב ערותך ותראה אותו לפרקים כדי שתסמוך על כתיבתך וכן אם לוית כתוב מה שלוית אין תשכח ואפילו אם יהיה רבך בעיר ויקשה לך דבר בלימודך תכתוב אותו שמא תשכח מה שחפצת לשאול:

גם כאן כתוב עניני היזקות ועונשי אדם:

תתתרלה. ג) **כתיב** (משלי כא כג) שמר פיו ולשונו שמר מצרות נפשו (א) ברית כרותה לשפתים לכך (ב) אל יפתח אדם פיו לשטן לא יאמר אדם לחבירו ולא לבניו תלך ותשתמד משומד יהיה:

תתתרלו. ג) **אחד** היה רגיל לקרוא לבני אדם כשמדברים דברים שאינו נראה לו פנר או פעמים אומר אתה עושה (א) כמו גלה אמר החכם לא יהכן לקרוא כן לזרע ישראל ושמא יתקיים בו או בזרעך לכן חדל לך:

תתתרלז. ג) **אל** יאמר אדם כך חטאתי עד שמהוייב אנכי כלייה שהרי כתיב (ישעיה א ט) כסדום היינו וקראם בסמוך (שם שם י) קציני סדום ועוד מפיבושת אמר כן לדוד שבית שאול חייבים ונתקיים על ידי הגבעונים.

ב) מפמ"מ. ג) פע"פ. ג) מ"פ.

תתתרלב. (ב) ב"כ פ"ז א'.

תתתרלג. (ב) ר"ל מן העיר סורא. (ג) לפנינו: כובקש. (ג) אנשי צפורי נתפרסמו לגנאי כמו שאמרו בירושלמי חגיגה פ"ב אילין ציפאריי תהו חשך ואפלה, ובבלי סנהדרין ק"ט א': תתר בחשך בתים כד דרשה ר' יוסי בצפורי אתתרן החיא לילא תלת מאה מחחרתי בצפורי כו' אמר להו מי הוה ידענא דאתו ופירש"י מי הוה ידענא דגנבי אתון? (תמאמר הזה הביא מוהרז"ף ז"ל במבוא הירושלמי דף ד' ב' רק מהירושלמי). (ד) יבמות ס"ג א': שנאמר למדו לשונם לדבר שקר.

תתתרלד. (ב) יעוין כתובות כ' א': כותב אדם עדותו כו'

תתתרלה. (ב) סנהדרין ק"ב א'. (ג) ברכות י"ט א'

תתתרלו. (ב) בזוהר משפטים קכ"ב א': ההוא גברא דלייט לחבריה אעבר ר' ייסא א"ל "ברשע" עבדת אתייה לקמיה דרב יהודה א"ל רשע לא קאמינא אלא "כרשע" כו' אתא רב יהודה ושאיל עובדא קמיה דר' אליעזר א"ל ודאי לא אתחייב מגלן דכתיב היה ת' באויב" ולא אויב כו' ויעוין חו"מ סי' ת"כ סל"ח בהג"ה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

(א) חקר ס) ר' אחר זרעו של ר' טרפון שהיה אומר אקפח את בני ונעשה שאמרו לו אין לו בן אבל בת יש לו:

תתתרלח. ג) **לאשה** אחת היו לה בנים והיתה מקללת אותם תדיר אמר הבעל לאיש אחד מה אעשה אמר לו אני אמנענה כשתהיה מקללת ענה אמן אחריה אמרה אם אני מקללת אין בלבי שיתקיימו הקללות בהם אמר אם תבקשי להם טובות אומר אמן ואם תבקשי רעות אומר אמן ומנעה אמרו לו אם היו הקללות מתקיימות הרי נרמא שלך אמר מוטב שאחטא פעם אחת או פעמים כדי למנוע מפיה ועוד קודם שאני עונה אמן אחר דבריה אני אומר יהיו בלחש ועונה אמן בקול רם:

תתתרלט. ג) **במקום** היו מקללין אשה חבירתה ואיש בר מחלוקתו נשתמרו בניו, פעמים מתקיים על המקלל על שם (משלי יז ה) שמח לאיד לא ינקה ופעמים על זרע המקולל והטובים היו מצוים לזרעם שלא ידורו באותה העיר כי רבים היו משומדים בעיר מפני הקללות ועוד נויות מניקות ושפחות היו אוכלים בבית דבורים טמאים והיו הילדים הקטנים אוכלים ואף הגדולים לא יוכלו להזהר מן הכלים לכך אסור להיות באותה העיר. ישומר ג) פיו ולשונו ישומר מצרת נפשו ראשי תיבות רמוז (א) שמשון:

תתתרמ. (א) **אמר** רב (ש"ב כא טז) וישבי בנוב שבא על עסקי נוב אמר הקב"ה לדוד עד מתי יהיה העון זה תמון בידך על ידך נהרגה נוב עיר הכהנים על ידך נטרד דואג האדומי ועל ידך נהרגו שאול ושלשת בניו רצונך יכלו זרעך או תימסר ביד אויב אמר לפניו רבונו של עולם מוטב אמסר ביד אויב ולא יכלה זרעי וכו' ער אמר ליה אפיך צלותיך בר ברך קירא ליזבין ואת לא תצטער וכו' עד מנא לן דכלה זרעיה דכתיב (מ"ב יא א) ותאבר את כל זרע הממלכה והא אישתייר יואש הכא נמי אישתייר אביתר לאחימלך אילמלא לא נשתייר אביתר לאחימלך לא נשתייר מזרע דוד שריד ופליט מה פשע דוד בכל אלה אלא לפי שביקש דוד נקמה (ב) וניקמתי ממך ואמר תרינני ולכך כיון שנענישו על ידו נפרעים ממנו ולכך ד) (נ) יש לאדם לבקש רחמים שלא יענש אדם על ידו ואל יבקש אדם רע על חבירו וכתיב (משלי יז ה) שמח לאיד לא ינקה. בני אדם ציערו לאחד תלמיד חכם צער גדול והיה אומר ברצון היה חי ער שיראה נקמה מהם אמר לו החכם מוטב שהייתה מתאוה להיות [ע"ב] חי כדי שהייתה כותב תוספות בזה הייתה מקבל שכר טוב לעולם הבא אבל בנקמה לא תקבל שכר בעולם הבא:

תתתרמא. ה) **אחד** היה מתנשא אני רואה משונאי באותם שאני שונא אני רואה כל חפצי כם ויתגלגל שבולם לא יהיו בעיר ונתגלגל הדבר שהוא יצא מן העיר ומת בעיר אחרת:

תתתרמב. ו) **אם** רואה אדם שעשו לו רעה ומספר בגנותן אם יש צריך ביניהם אין לומר אתם עשיתם לפי שבולם מצרף (א) שהרי אביה המלך

ס) מוצא לעיל קימן תמתקל"ג ונכדפס קי' תפ"ז. ב) מ"ש. ג) בכדפס קי' תע"ט. ד) מ"ש. ה) תפ"ח וכפול לקמן קי' תמתצ"ה. ו) תפ"ג ומחכל לקמן קי' תמתקל"ג.

תתתרלז. (ס) ב"מ פ"ה א'.

תתתרלט. (ס) שהגיד לדלילה את כל לבו.

תתתרמ. (ס) סנהדרין צ"ה א': וע"ל מאי וישבי בנוב אמר רב יהודה אמר רב איש שבא על עסקי נוב. (ב) ע"ל ונקמני ה' ממך (ש"א כ"ד י"ב) ואמר תרינהו כו'. (ג) שבת קמ"ש ב': כל שחברו נענש על ידו כו'.

תתתרמב. (ס) כ"ר פפ"ה ופע"ג, ויקרא רבה פל"ג.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

חשד את ירבעם ואמר (רה"ב יג ח) ועמכם ענלי הזהב והיה אחיה השילוני ביניהם (ב) וכן נחמיה בפחות והיה דניאל ביניהם צדיק נמור לכך לא נקרא הספר על שמו:

תתתרמג. ס) (א) תנו רבנן שלשה חלאים חלה אלישע אחר שדחפו לנחזי בשתי ידיו ואחד שנירה דובין בתינוקות ואחר שמת בו הרי אלישע ידע שאותם רעים ולא יצא מהם צדיק כך כל שכן אחר לא יקלל בני אדם:

תתתרמד. נ) שאל אחד לחכם אדם שיודע לעשות בשם להרוג את האויבים ולהסוך את לב רבים להיות יראי שמים אמר אם יודע שלא יצא ממנו צדיק כמשה שכתב (שמות ב יב) ויפן כה וכה וירא כי אין איש (א) צדיק לצאת ממנו ג) (ב) כי הוו מינצו ר' חייא ור' חנינא אמר ליה ר' חייא לר' חנינא בהדי דידו קא מינצת דאי אישתכחת תורה לישראל הוינא מהדרנא ליה בפלפולי אמר ר' חייא לר' חנינא בהדי דידי קא מינצת דעבדי לתורה דלא מישתכחא מישראל לא להתנאות אמרו אלא כלומר לא תענישני תעסוק שלא אענש בעבור התורה שאני מפולפל ומור אמר תיקר נא נפשי בעיניך בשביל שאני מרבץ תורה לרבים:

תתתרמה. ג) (א) כשיצאו ר' שמעון בן יוחי ובנו ר' אלעזר מן המערה אחר היה מקלל ואחד היה מברך מה שקילל הראשון כי לא יתכן (ב) שהרב והתלמיד בכעס אחר מרצה ומפיים לכך כשהקב"ה בכעס מלאכי רחמים מרצים (ג) לכך הקשת (ד) ארום וירוק דבוקין (ה) והירקון מפשר (ו) בין מדת הדין למידת רחמים:

תתתרמו. ד) אשה שמקשה לילד הצדיקים לא ידברו בעון שעשתה וכן לחולה. וכן מי שהולך למלחמה אלא לעצמו כדי שישוב בתשובה כי עליונים מזכירים דברי תחתונים:

תתתרמז. ס) אשה שיושבת על המשבר אם היא בחדר ובני אדם בבית יבקשו עליה רחמים ועל הילד ושיולד במזל טוב:

ס) מפ"ג. ג) מפ"ד. נ) ע"כ. ד) מפ"ו. ס) מפ"ז.

(ג) סנהדרין צ"ג ב'.

תתתרמג. (ס) סוטה מ"ז ב'.
תתתרמד. (נ) שמות רבה פ"א. (ג) כתובות ק"ג ב'.
תתתרמה. (ס) שבת ל"ג ב'. (ג) ברכות ס"ג ב'. (נ) הרד"ק בפירושו ליחזקאל א' כ"ח: וחם ארבעה כוי וממך לו הירוק כוי ורבנו בחיי בראשית ט': וחכמי המחקר אמרו כי הקשת יש לו ג' מראות העגולה הראשונה אדומה השניה ירוקה השלישית אדמומית נוטה לשחרות כוי. ובזהר נח ע"א ב': ארבע גוונין אתחזיין ביה כוי גוון ירוק גוון סומק גוון חיוור גוון ספיר, והקראי ר' אהרן האחרון בספר כתר תורה פרשה נח: והצורה היא עירוב איכיות המראה בשלש מראות אדם ירוק ארגמן, ובעקרים מאמר שני פכ"ט: והמראות הנראים בקשת אינם כן בעצמותם אע"פ שיראו כן למראות עינים מהתערבות האדים המתחלפים כוי וזהו שארז"ל המסתכל בקשת עיניו כהות ר"ל שהמסתכל באותם גוונים הנראים בקשת ימצא שעיניו כהות שרואות דבר שאינו כן. ובתקוני זוהר תקינא שתיתאה תלת גוונין דעינא דאינון לקבל תלת גוונין דקשת. (ד) בפסיקתא דרב כהנא פיסקא ויהי ביום כלות משה: מלמד שהראה הקב"ה למשה אש אדומה אש ירוקה כוי וכמדבר רבה פ"ב ראובן אבני אודם ומפה שלו צבוע אדום כוי שמעון פטדה ומפה שלו צבוע ירוק כוי ואונקלוס תרגם שמות כ"ח י"ז. סידרא קדמאה סמקן ירקן כוי ובב"ר פ"ד: מה סמים הללו מהן ירוקין ומהן אדומים כוי אבל במדרש תדשא פכ"א: וד' גוונין ארום שחור לבן ירקרק. והראב"ע שמות שם: חמש הם גווני העינים כוי האדום והירוק כוי. (ה) בזהר פנחס רמ"ץ א': ירוק דא הוא יעקב דקיימא בין תרין גוונין כוי. (ו) בב"ר פל"ה: והיתה הקשת בענן וראיתיה לזכור ברית עולם בין אלהים ובין כל נפש חיה בין אלהים זו מדת הדין של מעלה ובין כל נפש חיה זו מדת הדין שלמטה כוי והרמב"ן בראשית ט' י"ד: והנה פירושו בין אלהים מדת הדין שלמעלה שהיא הגבורת ואשר על הארץ מה"ד שלמטה שהיא מדה נוחה מנהגת הארץ עם הרחמים כוי:

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

גם כאן כתוב עניני השבעות ומזיקים:

תתתרמה. שאל אחר אמר אני יודע בשם לעשות שיהפוך לב בני אדם ליראה את הקב"ה אפילו רשעים יהיו צדיקים אמר החכם הנביאים ידעו את השם ויכלו לעשות מה שחפיצים שהרי הנביאים ידעו שהקב"ה יכול להפוך את כל העולם להיות צדיקים וכתיב (יחזקאל יח לב) כי לא אחפוץ במות המת וכתיב (דברים ה כו) מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי ולפי שלא אמרו תן לנו לא נתן ואילו היה משה רבינו אומר תן היה הקב"ה אומר כיון שהם אינם מבקשים ממני לכך לא יתכן והקב"ה ברא את העולם לנסותם ואם היה בחסרון יצר טוב הרי יש לו מלאכים שאין יצר הרע בהם והקב"ה ברא את העולם ומנסה אותם כדי שלא יוכל לומר אני צדיק לעולם לא הייתי חוטא וכל מה שהיה הקב"ה מטיב לו היה אומר אני ראוי יותר הטוב לעולם לא הייתי חוטא וזהו שנאמר (דברים ט ו) וידעת כי לא בצדקתך (שם שם ה) ובישר לבבך:

תתתרמט. ושאלו עוד לחכם אם בכשפים יכול להפוך לב בני אדם ליראה את השם אמר הנביאים ידעו גם בשם לעשות גם בכשפים ולא היו עוסקין כי אם בתפילה וכתיב (דה"א כט יח) שמרה זאת לעולם ליצר מחשבות לבב עמך והכן לבבם אליך וכתיב (שם שם יט) ולשלמה בני תן לבב שלם לשמור מצותיך וכשחטא אבשלום לא עסק בשמות ולא בכשפים ולמה (א) אבישי שהעמיד את דוד באויר היה לו להפוך לב אבשלום ולב ישראל לטובה ולדוד לכך (משלי ג ה) ואל [דף קל"א] בינתך אל תשען:

תתתרן. הקב"ה ברא את העולם יש בעולם הכמות שיכולין לדעת בהן עתידות כגון בכוכבים ומזלות ובצל החמה וכגון בדם האדם בכבר ובעצם ולפי שברא עניין כשפים וחבר חבר וקוסמים ולכך ברא כוכבים ושאר חכמות שלא יחטאו ונתן להם נביאים שלא יצטרכו לא למזלות ולא לשאר דברים וכתיב (דברים יח יג) תמים תהיה עם ה' אלהיך וכתיב (שם שם יד) הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעוננים ואל קוסמים ישמעו ואתה לא כן נתן לך ה' אלהיך וכתיב (שם שם יח) נביא אקים להם וגו' ובזמן הזה אע"פ שאין נביאים אסור בכל אלה כמו שהכהנים בזמן הזה אין מיטמאין למתים כך אע"פ שאין נביא אסורים בזמן הזה ושאל אחד לפני הזקנים מי שהולך במדבר ושכח איזה יום הוי שבת ויש שם אוב וידעוני אם יכול לומר לנוי להעלות בזכורו כדי שידע איזה יום שאם לא יעלה אז ידע אותו יום שהוא שבת יש שהיה מביא ראייה להיתר מן ככר בפי נחש פרק ראשון בסנהדרין (א) ואמרו לו משם אין ראייה כגון שחבר מעצמו עושה ואחר כך יתן לו שכר אבל לכתחלה לא כי יעבור על (ויקרא יט יד) ולפני עור לא תתן מכשול:

תתתרנא. אמר אדם אחד לפני החכם אילו הייתי מלך והיו לי נשמעים והיה לי כח אילו הייתי יודע מי שהיה רשע שלא יחזור בתשובה הייתי מבער מן העולם והייתי עושה טובה לטובים ורעה לרעים והייתי עושה שכל העולם שכבר היו ושעתה בעולם ושעתידים להיות שכולם יהיו טובים והייתי עושה שהכל יהיו טובים ושלא היה נהינם ושלא תהיה פורענות בעולם כי אם רק טוב והקב"ה שכתיב בו (תהלים קמה ט) ורחמיו על כל מעשיו וכתיב בו (דברים לב ד) אל

תתתרמט. (b) סנהדרין צ"ה א'.
תתתרנ. (b) יו"ד ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אמונה ואין עול צדיק וישר הוא למה לא יעשה כאשר צוה (שם יג ו) ובערת הרע כיון שלא נתן לטובים היכולת והכח למה לא יבער הרע ונתן היכולת והכח לרשעים הרי כמה היו בחורבן הבית רבן יוחנן בן זכאי ורבן גמליאל והרבה צדיקים והפריצים גברה ידם וחרב הבית וגם משימין חרם תדיר על המם ואין שומרים החרם ונוטלין את הרבים והם מצליחין ובניהם ועושה הרע עולים והטובים יורדין ולמה הקב"ה מתאפק מלנקום מהרה אלא מן הטובים הוא נוקם מהרה אמר החכם לפי שהקב"ה נוקם גם לאחר מות האדם מן נפשו כרכתיב (בראשית ט ה) ואך את דמכם לנפשתיכם אדרש זדן את הרוח של אדם באכזריות חימה וגם בניהם ואם תאמר היה להקב"ה לעשות נקמה בחיים שידעו החיים אמר החכם כבר נכתב בכ"ד ספרים ובתורה שבעל פה המלכים היו חוטאים ומקים אחר וממית כל זרעו ומי כדוד המלך ואבשלום המית לאמנון ושכב עם פילגשיו וצוה שלא להמית את אבשלום וכן ליואב שעזר לו היה חפץ שלא יהיה שר צבא ולעמשא שהיה עם אבשלום רצה שיהא שר צבא וכן (איוב ד ה) תגע עליך ותכהל אם היה בנך הייתה עושה דין בבנך ועוד הקב"ה דן את האדם לאחר מותו ובניהם:

תתתרנב. אם על ידי שם יכול אדם שיזיק לנשמת איש אחד כשאינו חייב או אם אדם יכול להצילו כשהוא חייב ולעשות בשם המפורש להציל את עצמו מניהם אם כן למה נאמר (דברים לב לט) ואין מידי מציל אם היה האדם משביע בשם המפורש שלא ימות או שלא יבא בניהם לא יועיל לו שהרי כתיב ואין מידי מציל ולא יוכל אדם רשע לעשות בשם המפורש שיהא בן עולם הבא בלא מעשים טובים (ישעיה סד ג) עין ונוי זולתך וכתיב (שם שם) למחכה לו וכתיב (מלאכי ג יח) ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עבד אלהים לאשר לא עבדו וכתיב (דברים לב יב) ה' בדד ינחנו וכל שכן במעשה שדים ובמעשה כשפים שלא יועיל הרי עשה בהשבעות שם המפורש ששום עין לא יקבל כשיתלוהו ולמה לא השביע שלא ימיתוהו ושלא יתלוהו ושיפלו שונאיו אלא לא יועיל וכתיב (הושע ב יב) ואיש לא יצילנה מידי והיו משביעין . . כי[ב]) ידע הקב"ה שבהשבעות רצו לבטל גזירות ולהפיל האויבים (א) והקב"ה היה מחליף הממונים [ע"ב] באותה השבועה אבל בשם המפורש שאינו צריך להשביע מלאכים אלא מזכיר השם בלא מלאכים ונעשה חפצו ולא יתכן לומר כיון שבשם עושה חפצו בלא המלאכים אלא בשם אין לומר שהשם גורם שהקב"ה יעשה חפצו הבורא יוצר הכל לא יוכל המשביע אותו או הזכרת השם להכריחו אלא כח יש בשם שיעשה חפץ המזכיר:

תתתרנג. צדק צדק תרדוף (דברים טז כ) למה אמר צדק צדק להודיע שיש לצדיק להשים על לב (תהלים קטו טז) שהשמים להי' וכתיב (ויקרא כו יט) ונתתי את שמיכם כברזל ואת ארצכם כנחשה ולמה קורא שמיכם והלא השמים להי' אלא לכל אחד יש לו חלק בשמים וכוכב (דניאל יב ג) והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד ויש לכל אחד מזלו (דברים י יד) הן להי' אלהיך השמים ושמי השמים הארץ וכל אשר בה וכתיב (תהלים קטו טז) והארץ נתן לבני האדם וכתיב (דניאל ב י) לא איתי אנש על יבשתא די מלת מלכא יוכל להחויה נתן לבני האדם הארץ והלא כתיב (ויקרא כה כג) כי גרים ותושבים אתם עמדי אלא והארץ נתן לבני אדם כשהמכשפים[ג]) עומדים על הארץ או הממונים

ב) מע"ב. ג) מע"ד.

תתתרנב. (ב) עיין מדרש איכה פסוק בלע ה' ולא חמל.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שבארץ ניתנים ביד מכשפים ויש להם או לעשות מה שהמכשפים חפיצים (א) אבל כשאין המכשפים בארץ אלא באויר או אין המכשפים יכולים למשול בממונים לדוחקם שיעשו מה שחפצים כי כשהם באויר לא ניתן ממשלת האדם על הממונים כי לא נבראו מן האויר (תהלים קמח ז) הללו(ו) את ה' מן הארץ ולא נאמר ונבראו כי מן מים נבראו ההנינים ולא אמר והמים נתן לבני האדם כי לא נברא מן המים ואינם יכולים להיות במים ולפיכך כשעושין אחוות עינים (ב) כשמניע למים שוטפין ונתהפך לענייננו הראשון ולכך אותה השבעה של אחוות עינים או המעשה יעשה אינה מנעת על הממונים על המים הרי יש השבעה על המים ולא על היבשה ויש כנגד הממונים על היבשה ולא על המים אלא בשם המפורש המשביע יעשה במים וביבשה וביחיד ובכל כי הבורא מושל בכל (שם שם יג) כי נשגב שמו לבדו:

תתתרנד. כתיב (שם טז ה) חבלים נפלו לי בנעימים וכתיב (דברים לב ט) יעקב חבל נחלתו וכי יתכן שספיקא למעלה אלא כדי שלא יתרעמו המלאכים למה יניע לידי עם עובדי ע"ז ויש לעורם (א) אלא ברא כל ממונה להליץ בעד עמו ועל כל אומות יפקוד שעוברים על (ויקרא יט יח) ואהבת לרעך כמוך כמו שנא' (עמוס ב א) על שרפו עצמות מלך אדום לשיד. ומעשה ענוה על החמס שרפים אומרים (ישעיה ו ג) קדוש קדוש קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו לפי שכת' (ירמיה כג כד) הלא את השמים ואת הארץ אני מלא אע"פ שכתיב (ישעיה כח ח) כי כל שלחנות מלאו קיא צואה בלי מקום וכתיב (שם שם יב) ולא אבוא שמוע לפי שכתוב (שמות כ כד) בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך וכתיב (הושע יא ט) בקרבך קדוש ולא אבא בעיר לא אבא בו עד עם המלאכים במקום טנופת וכן קדוש במקום מרחץ שעומדים ערומים לא יתכן שיבא שם ואין מקום ריק ממנו וכן כשמשמש מטתו או רואה ערות דבר ושב מאחריך לכך חיות הקדש אומרים ברוך כבוד ה' ממקומו שאם מוסיף לחיות מתגרל כבודו מלמעלה עליהם אע"פ שהם למטה לא יכבד עליהם יותר בשוב יקל עליהם לכך אומרים ברוך וכל ברוך לשון תוספות כדכתיב (תהלים קטו יד טו) יוסיף ה' עליכם עליכם ועל בניכם ברוכים אתם לה' עושה שמים וארץ (ב) שהיו נמתחים ומתוחים:

תתתרנה. כתיב (ש"ב כב כ) עם גבור תמים תתמם (שם שם כז) ועם עקש תתפל כל הבוטח בחכמה ואותה חכמה אין חפץ בה הבורא ימתיקנה בכבו ושיעשה אותה יצליחו כדי שיעשנה (איוב כ כב) במלאות שפקו יצר לו כנון העושה עולה יצליח כדי שיעשה יותר ויכשל בעולם הזה או להפילו בניהנם וכתיב (ירמיה יב א) דרך רשעים צלחה וכן במעשה כשפים לבסוף יכשל וכן במעשה שדים ושמות ואפילו אם בחייו נכשל כמו כן לאחר [דף קל"ב] מיתה אותם שהטריח לאחר מותו ינקמו מנשמתו לכך לא יעסוק אדם בהם ואם יאמר לו חכם מישראל או נוי אכתוב לך כנגד חן או אכתוב לך כדי שיקבלו דבריך לפני השרים ואתן לך דבר

ו) מע"ה.

תתתרנג. (ו) ירושלמי חגיגה פ"ב ה"ב: דהדין חרשא טלטלתנא מן ארעה לא יכול עביד כלום, ופירש המפרש: דהאי כשיפא אם מגביהין אותו מן הארץ לא יוכל לעשות כלום. (ג) רש"י סנהדרין ס"ז ב': ד"ה פשר: כל מילי מכשפות נבדקין על מים חיים ונמוחין, וכעין זה ברש"י ברכות ל"ג א' ד"ה ומת: כשחערוד נושך את האדם אם הערוד קודם למים מת האדם ואם האדם קודם למים מת הערוד.

תתתרנד. (ו) בכ"ח השביעי צד ע"ט: והכנעני אז בארץ כו' והחסיד פירש הסור כי תחלה אין שום אומה מתיישבת בשום מקום אם לא מלאך ממונה עליה יבא ויעשה חזקה לשם קודם לכן. (ג) חגיגה י"ב א': היה מרחיב והולך, וביר'שלמי ברכות פ"א ה"א: יהי רקיע יתמתח הרקיע.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שתשא עליך שתתעשר לא מיבעיא בשבת שאסור לשאה לפי שמחלל שבת אלא אפילו בחול לא ישא עליו מפני שבושה באותם הבלים ואמרו (משלי נ ה) ואל בינתך אל תשען וכתיב (דברים יא יג) תמים תהיה עם ה' אלהיך כלומר אם תהיה תמים לא יהיה לך אותם דברים אלא תבטח בה' אלהיך ותתפלל לו אם יעשה רצונך ואם לאו אין לחשוב ביון שאיני נענה אעסוק באלה הדברי' אלא יחשוב אם היה ננזר היה תפילתו נשמעת ועוד זה דומה למי שיש לו אדון ומבקש ממנו שיתן לו שום חפץ ואינו רוצה לתת לו והולך לשר אחר כי אומר ביון שאין כח בידו לתת רוצה לתלות באדון אחר כך זה והוא אינו חושב שבשביל זה העון אין תפלתו נשמעת:

תתתרנו. דע כמה עונש יש לאדם שעושה מעשה כשפים ובמעשה שדים כל הנפשות שנכשלים בשביל אותו עסק יהיו נפרעים ממנו: מעשה באדם שאמו שונאתו ובעת פטירתה מן העולם לא היה אצלה אותו הבן ולא עשתה צוואה אנה ממונה הלך אותו הבן וביקש מכשפה אחת לעסוק שידע אנה הממון בלילה בסכין אחד עשתה מה שעשתה והלכה וישנה ובא השיד בחלום והסכין תחוב בלבו ובן השיד הביא את אמו של האיש אמר בן השיד לאותה מכשיפה למה תקעת בלב אבי הסכין אמרה מפני שאותו האיש מבקש שתודיעו לו אנה ממון של אמו מונח אמר השד לאמו של האיש את רואה שהסכין בלבי עד שתגידי לי אנה הממון אמרה אל השיד בעודי בחיים הייתה מושל על קרקע שלי שהייתי נרה עליו אבל עתה שמתה אני אינך מושל עלי לא אעשה זה שאניד לו על הממון אילו היה חפצי להודיעו הייתי מודיעו בעודני בחיים אלא אין חפצי להגידו ואין אתה מושל עלי לצוות אחר מיתה. בלילה אחרת אמרה כן, כן בליל שלישי אמרה כן ביקש לה השיד אמ' איני יכול לסבול שהסכין בלבי אמרה אע"פ שאין הדין ואין חפצי להניד אלא בשביל צערך אומר ממון שלי סגור בטוב בתיבה חיפש בנה בתיבות לאחר ימים מועטין אמרה לו אמו בחלום כמה צערתני לבא להניד לך וכמה פורעניות תבא עליך שעסקתה עד שהביאוני להניד ואחר זמן מצא בנה הממון בתיבה בין שני שוליים של תיבה כמו שאמרה הממון בתיבה לכך אמרה תורה (שם שם יא) ושאל אוב וידעני ודרש אל המתים שמטריח את השידים ואת המתים או המלאכים וכתיב (ש"א כח טו) למה הרגזתני להעלות ולבסוף לא ינקה כל העוסקים בהם אלא תמים תהיה עם ה' אלהיך ובו בטח ותירא מפניו כי אל קנא הוא ותזכה במה רב טוב הצפון ליראי שמו בעין לא ראתה:

תתתרנז. ו) **לאחד** ביקשו ממנו לעשות קמיעא והיה מתפחד אמר תאמרו לפלוני שיעשנה אמר לו החכם (א) דסני עלך לחברך לא תעביד (ויקרא יט יח) ואהבת לרעך כמוך:

תתתרנח. ז) **אין** מלמדין את השם אלא לחכם כדי שלא יעסוק בהם ואם סבור לטובה לעשות ולמי ששומע לעצת יראי השם ואינו חכם בעיניו (א) ואינו אוהב כבוד מבני אדם לומר אני יודע הרי לאותו שביקשו חכמים לעשות בשם כל מה שעשה . . . לא רצה עד שקבלו חכמים עליהם העון:

ו) ס"ע. ז) תע"ח.

תתתרנו. (ו) שבת ל"א א'.

תתתרנח. (ז) נוסחת הכ"י ואינו חכם בעניין. ויש להעיר ע"ז מה שנאמר בזוהר חדש פרשה בראשית במדרש הנעלם דף ז': אין מגלין סתרי תורה אלא לאדם חכם וקורא ושונה ותלמודו מתקיים בידו והוא ירא שמים ובקי בכל דבר ואדם שאינו "בעניין" זה וישאל על הסתרים והנעלמים של מעלה אמור לו מה אתה שואל שא נא עיניך וראה כי בראשית ברא אלהים וכו'. ובכלל דברי רבנו נכללים בדברי הרמב"ם במורה פל"ד ופס"ב לראשון ובהקדמתו לחלק שלישי ועו"ש.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתרנט. ס) **אם** יש לו לאדם בנים רעים ויש לו ספרי סודות לא יתן להם אלא ליראי ה' שנאמר (תהלים כה יד) סוד ה' ליריאיו ואם יהיו בני בניו טובים יחזירו להם:

תתתרס. חכם אחד למד ספרי חכמות בא לעירו ולא רצה להגיד שידע כי אם לצדיק אחד אמר לו אותו צדיק אני אודיע שאתה יודע אמר לו אל תגיד כי יש לי בנים [ע"ב] רעים וחתנים אם ידעו שאני יודע כך ספרים ינזמו לאיים עלי אם לא אגלה להם וכתיב סוד ה' ליריאיו ולא לאחרים ויעשו רעה להכעיסני לכן אחריש לקיים מה שנאמר (תהלים לט ב) אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגדי ואומר (קהלת ג ז) עת לחשות כדי שלא יחטאו על ידי ואף מספרי החכמה שכבר יש לי כתובים אתן ביד איש צדיק ולא ביד בניי וחתומים יהיו ואם יהיה בזרע ורעי צדיקים יספרם בידם ואם לאו ביד צדיק יספרם שיודע להסתיר כמוני:

עניני היזק כתיב באן:

תתתרסא. ג) יש דברים שהם כדרכי האמורי ואעפ"כ מותר כגון אדם ששיבר בית ישן ובונה בית חדש באותו מקום או חדר יש לדרים בבית להזהר שלא ישנו החרש על הישן בפתחים ובחלונות אלא יכוונו לעשות בחרש כמו בישן ולא ישנו ואם לאו יהיה להם סכנה בחייהם מפני הממונים והכל כתוב בספר הכבוד:

תתתרסב. ג) **אילן** היה נמצא עליו כמיפי שעוה והיה פעמים נראה על האילן כאילו מיפי נרות ורצה אחד לקוץ האילן אמר לו החכם הזהר שלא תמית את נפשך אל תתגרה בם ולא יזיקוך ונם הזהר שלא תעשו טנופת שם (א) כי ליליות מתוועדות שם עליו ובספר כבוד כתוב למה זה אילן ולא על אחרי:

תתתרסג. ד) **כתיב** (תהלים עח מח מט) ומקניהם לרשפים ישלח בם חרון אפו עברה ועם וצרה משלחת מלאכי רעים וסמך לו (שם שם נ) יפלס נתיב לאפו לא חשך ממות נפשם ותיתם לדבר הסניר הרי אצל רשף וכתיב (איוב ה ז) ובני רשף יגביהו עוף ואמרו (א) על המזיקים ואף על החצים כתיב (תהלים עו ד) שמה שבר רשפי קשת והברד נקרא חצים שנאמר (חבקוק ג יא) לאור חציך יהלכו לנגה ברק חניתך (שמות ט כד) ואש מתלקחת בתוך הברד כשיש רעמים או ברד אז המזיקים מורים שהם כשני גדודי מלחמה אלה כנגד אלה ופעמים מזלו של אדם חי והנולדים ומכוסים כמו בשריון ואם יש באותה שיירא כדמות אותו ניזוק אותו שנולד בו ויש שאין לו אותו מלבוש ויש שלא נולד בו וניזוק בשיבולת שיורו בו כי יש השבעות שרק שלש שורות וצריך שבולת שקורין בלעז שפי"ו אם יש בגדוד הנלחמים כשיש רעמים וברקים כדמות אז מודים בזה כיון דאיתרע מזליה מזיקים לו שבדמותו ויש שיש לו רפואה אם אותה אשה חיה שרגילה ללכת עם ייב"ש שאם יתנו לה או תמצא במה ותינע באותו מקום שכבר יורו או ימצא רפואה ולכך סמך אצל רשפים משלחת מלאכי רעים ולא חשך ממות נפשם ואותם הנולדים בכיסוי שמירה:

ס) מע"ג. ע) מק"ל. ג) מק"ג. ד) מק"ג.

תתתרסב. (ס) פסחים קי"א ב': חמשה טולי הוו ופרש"י שם: שרוח רעה שורת תחתיהם.
תתתרסג. (ס) ברכות ה' א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתרסד. ו) **עת** שמיני חלאים יוצאים לעולם ליהודים כנון אבעבועות שקורין בלעז רוביוול"ש ביד מלאכים משולחים ונפקא מינה כשמנידות הנשים זו לזו ויש ילדים שם מיד ישימו עליהם אותם חלאים ונפקא מינה שיתפללו להקב"ה שלא יקבלו בני ביתו מאחרים ולא אחרים מהם וכתיב משלחת מלאכי רעים ובזמן שישראל עושים רצון בוראם כתיב (דברים ל ז) ונתן ונו' האלות האלה על איביך ונו' וכתיב (ישעיה מג ג) נתתי כפרך מצרים כוש ושבא תחתיך:

תתתרסה. ג) יש נשים שקורין להן שטרי"ש אותן מר"ש וול"ף (א) אותן נבראו בין השמשות שיעשו דבר וישתנו מברייתן אשה אחת היתה שטרי"א והיתה חולה ביותר והיו שתי נשים בלילה עמה אחת ישינה ואחת ערה ואותה חולה עמדה בפניה והיתה מנפצת שערה ורצתה לפרוח ורצתה למוץ דמה של ישינה והערה צעקה והקיצה את חבירתה ותפשו את החולה השטרי"א ואחר כך ישנה עוד אם היתה מוקת להמית את אשה אחרת היתה השטרי"א חיה וכיון שלא יכלה להזיק לאחרת מתה השטרי"א כי צריכה אשר בא מן הדם לבלוע את הדם מן הבשר וכן וורוול"ף ולפי שהמר"א והשטרי"א (ב) צריכים [דף קל"נ] לנפץ שערם קודם שיפרחו לכך משביעין אותה שתבואי בניפוץ שער ולא תהא רשאה לצאת אלא ברשותי ומי שמכה למוקת או כשרואה אותה אינה יכולה לחיות אלא אם כן תאכל מלחם ומלה של מכה אותה וכן אם היא הזיקה הניזק צריך לאכול ממלח ומלחם שלה והזורת הנפש כבתחילה:

תתתרסו. ד) **אשה** אחת היתה חשורה להיות שטרי"א והיתה מוקת ונרמית ליהודי כחתולה והכה אותה היהודי ולמחר ביקשה מן היהודי שיתן לה מפתו ומן המלח שלו ורצה לתת לה אמר לו זקן אחד (קהלת ז טו) אל תהי צדיק הרבה במקום שחב לאחרים אין אדם יכול להראות חסידותו שאם תחיה תזיק לבני אדם וכיון שהקב"ה המציאה לך זה דונמא עמלק לשאול והענישו על מה שהחיתו:

תתתרסז. ז) **אשה** אחת היתה שטרי"א אבל היתה לניזוק מנחת לקחת מלחמה וממלח שלה כנון זו יש לרחם עליה אם ח) החזן מתפלל על החולה שמוקת לבריות אין לענות אמן אחריו:

תתתרסח. ט) **נשים** היו לוקחות עשבים לבשל לבניהם כשהלו ועושות אם יחיה שבט' ימים יתרפא ואם למות שימות בתוך ט' ימים וכן מי שנכפה היה אחד מלחש לחישות אם יתרפא יתרפא בתוך ט' ימים ואם לאו היו מתים בתוך ט' ימים אמר החכם עתידין ליתן את הדין שממיתין את האדם קודם זמנו זה דומה (א) לר' חנינא בן תרדיון שלא רצה לפתוח פיו וכו':

תתתרסט. **כתיב** אל תהי צדיק הרבה ואל תתחכם יותר אחר היה שאמר לו אביו תלמוד לפני ספר רפואות אמר הבן לא אלמוד כי כשאדע למרחוק חולה עני אם לא אלך שם הרי אני הוטא אם אלך וימות על ידי הוא מת ואם לא אדע רפואות איני חייב אמרו לו הקרובים אליו אילו היית יודע ברפואות היו חייב וכיון שיכולת לך ללמוד ולעשות ואינך עושה ולומד כאילו אתה תמית אותם:

תתתרע. **כתיב** (דברים כד ו) לא יחבול ריחים ורכב כי נפש הוא חובל אחד בא לפני חכם אמר לו לאותו פלוני הרופא הלויתי על ספר רפואות

ו) מפ"ג. ז) מפ"ד. ח) מפ"ה. ט) מפ"ו. י) מפ"ז.

תתתרסה. (ב) ב"ר פ"ז אלו השדים שברא הקב"ה את נשמתן ובא לבראות את גופן וקדש השבת ולא בראן. (ג) יעוין פסחים ק"י א': קרח קרחייכי כו'.

תתתרסח. (ח) ע"ז י"ח א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שלו אמר לו נפש חבלת כי ביום ובלילה הוא צריך לעיין בו וכשבאין החולים אליו אומר איני יודע בלא ספרי אבר לו תחזיר לו אמר לא אאמין לו שאם אחזיר לו הספר לא ישלם לי אמר לו החכם כשיצטרך לעשות רפואה אמור לו שיבא לביתך לראות אמר אז לא ישלם לי אלא אמתין עד ששרים יבקשוהו לעשות רפואה הרי בעל כרחו יפדהו אמר לו החכם אדהכי והכי שמא ימות עני שצריך רפואה וימות על ידך:

תתתרעא. ו) אדם שהולך בין החשודים על סם המות והוא ירא פן ישליכו במאכלו או במשקהו יתקן סכין ויתקן הקתא של סכין בעצם של נחש וינעוץ בשלחן ואם יש סם המות יזיע הקתא של הסכין כי הנחש מלא ארס ומתקנין ממנו סם המות אע"פ שלא נעשה מן הנחש מצא מין את מינו וניעור לכך מויע:

תתתרעב. לאדם ששונא בני אדם אסור ללמד דברים שיזיקו:

תתתרעג. ו) למה לא כתב שלמה המלך חכמותיו מה היו ולא כתב אלא ג' ספרים בלבד כי אם היו נכתבים שאר דברים היו עוסקים בהם וממעטים להגות בתורה ועוד היה בא לידי ביטול תורה ומצות כי יש חכמה שאדם רואה בבשר (א) ויודע אם השוחט באותה לילה שימש מיטתו ויש חכמה שאדם יודע בבהמה ובחיה אם היא טריפה או כשירה ואף אם נשחטה הבהמה ונתערבו החתיכות הכשירות והטריפות יודע איזה כשירה ואיזו טריפה ואיזו נבילה אלא אם היו כתובות החכמות היה בא לידי רעה שהרעים יאמרו אין בדיקות בהמה לאחר שחיטה כי מכירים אנו אותה שהיא כשירה וכן לכל דבר היה לו חכמה לדעת ולא נכתבה כדי שלא יסמכו עליה וכל חכמת שלמה וכל מיני חכמה הכל רמוזים בתורה קצתה או דונמתה ואם יאמר לו אדם למה [ע"כ] לא יעשה הקב"ה שיהו צדיקים כשלמה אמור לו כבר היה שלמה חכם מכל אדם ונכשל בחכמה ואם יאמר למה אין גבור כשמשון אמור כבר נכשל ואם עשיר כקרח נכשל בעושרו (ב) ודואג הרי אין לומר למה לא עשה חכמים גבורים ועשירים כי הוא יודע מה הוא עושה:

עניין תלמוד תורה כתיב כאן:

תתתרעד. כתיב (תהלים יט ח) תורת ה' תמימה משיבת נפש ואיזו תורה בעלת מום אלא איזו תורה תמימה כשהיא משיבת נפש מי שמוכה את הנפש ומשיבה מניהנם לתחת כנפי השכינה כמו שנאמר (מלאכי ב ו) ורבים השיב מעון וכתיב (שם שם) תורת אמת היתה בפיהו לכך (דברים יז ט) ובאת אל הכהנים וכתיב (שם לא ט) ויתנה אל הכהנים בני לוי כדי שלא יבא חטא על ידם לכך יעסוק לזכות את הרבים כדי שלא יבא חטא על ידו מתי התורה תמימה כשיעשה מעשים

ו) סם"מ.

תתתרעג. (ב) במרדכי פ"ק דחולין מביא בשם אלדד הדני: ואם לא הורתן מש"ז ושכח ושחט פיגול, לכן אולי זה כוונת רבנו שכתב: אם השוחט באותו לילה כו', ולפי דברי הרב שי"ר בכ"ח החמישי צד רכ"ו מצאה החומרא ההיא מקום גם אצל הערביאים יעויין ע"ז באלקוראן. (ג) במדרש שוח"ט מזמור נ"ב: אמר דוד לדואג אתה עשיר, ובמדרש שמואל פ"ז: יש שהרבו חכמה לטובתן ויש שהרבו חכמה לרעתן כו' הרבו לרעתן דואג ואחיתופל, יש שהרבו עושר לטובתן והרבו לרעתן כו' הרבו לרעתן קרח והמן. ולפ"ז צ"ל בדברי רבנו "דואג" אצל שלמה. אבל במד"ש שם איתא כי שלמה הרבה חכמה לטובתו לכן צ"ע.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שלו אמר לו נפש חבלת כי ביום ובלילה הוא צריך לעיין בו וכשבאין החולים אליו אומר איני יודע בלא ספרי אבר לו תחזיר לו אמר לא אאמין לו שאם אחזיר לו הספר לא ישלם לי אמר לו החכם כשיצטרך לעשות רפואה אמור לו שיבא לביתך לראות אמר אז לא ישלם לי אלא אמתין עד ששרים יבקשוהו לעשות רפואה הרי בעל כרחו יפדהו אמר לו החכם אדהכי והכי שמא ימות עני שצריך רפואה וימות על ידך:

תתתרעא. ו) אדם שהולך בין החשודים על סם המות והוא ירא פן ישליכו במאכלו או במשקהו יתקן סכין ויתקן הקתא של סכין בעצם של נחש וינעוץ בשלחן ואם יש סם המות יזיע הקתא של הסכין כי הנחש מלא ארס ומתקנין ממנו סם המות אע"פ שלא נעשה מן הנחש מצא מין את מינו וניעור לכך מויע:

תתתרעב. לאדם ששונא בני אדם אסור ללמד דברים שיזיקו:

תתתרעג. ו) למה לא כתב שלמה המלך חכמותיו מה היו ולא כתב אלא ג' ספרים בלבד כי אם היו נכתבים שאר דברים היו עוסקים בהם וממעטים להגות בתורה ועוד היה בא לידי ביטול תורה ומצות כי יש חכמה שאדם רואה בבשר (א) ויודע אם השוחט באותה לילה שימש מיטתו ויש חכמה שאדם יודע בבהמה ובחיה אם היא טריפה או כשירה ואף אם נשחטה הבהמה ונתערבו החתיכות הכשירות והטריפות יודע איזה כשירה ואיזו טריפה ואיזו נבילה אלא אם היו כתובות החכמות היה בא לידי רעה שהרעים יאמרו אין בדיקות בהמה לאחר שחיטה כי מכירים אנו אותה שהיא כשירה וכן לכל דבר היה לו חכמה לדעת ולא נכתבה כדי שלא יסמכו עליה וכל חכמת שלמה וכל מיני חכמה הכל רמוזים בתורה קצתה או דונמתה ואם יאמר לו אדם למה [ע"כ] לא יעשה הקב"ה שיהו צדיקים כשלמה אמור לו כבר היה שלמה חכם מכל אדם ונכשל בחכמה ואם יאמר למה אין גבור כשמשון אמור כבר נכשל ואם עשיר כקרח נכשל בעושרו (ב) ודואג הרי אין לומר למה לא עשה חכמים גבורים ועשירים כי הוא יודע מה הוא עושה:

עניין תלמוד תורה כתיב כאן:

תתתרעד. כתיב (תהלים יט ח) תורת ה' תמימה משיבת נפש ואיזו תורה בעלת מום אלא איזו תורה תמימה כשהיא משיבת נפש מי שמוכה את הנפש ומשיבה מניהנם לתחת כנפי השכינה כמו שנאמר (מלאכי ב ו) ורבים השיב מעון וכתיב (שם שם) תורת אמת היתה בפיהו לכך (דברים יז ט) ובאת אל הכהנים וכתיב (שם לא ט) ויתנה אל הכהנים בני לוי כדי שלא יבא חטא על ידם לכך יעסוק לזכות את הרבים כדי שלא יבא חטא על ידו מתי התורה תמימה כשיעשה מעשים

ו) סם"מ.

תתתרעג. (ב) במרדכי פ"ק דחולין מביא בשם אלדד הדני: ואם לא הורתן מש"ז ושכח ושחט פיגול, לכן אולי זה כוונת רבנו שכתב: אם השוחט באותו לילה כו', ולפי דברי הרב שי"ר בכ"ח החמישי צד רכ"ו מצאה החומרא ההיא מקום גם אצל הערביאים יעויין ע"ז באלקוראן. (ג) במדרש שוח"ט מזמור נ"ב: אמר דוד לדואג אתה עשיר, ובמדרש שמואל פ"ז: יש שהרבו חכמה לטובתן ויש שהרבו חכמה לרעתן כו' הרבו לרעתן דואג ואחיתופל, יש שהרבו עושר לטובתן והרבו לרעתן כו' הרבו לרעתן קרח והמן. ולפ"ז צ"ל בדברי רבנו "דואג" אצל שלמה. אבל במד"ש שם איתא כי שלמה הרבה חכמה לטובתו לכן צ"ע.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

טובים שראוי להשיב נפש מן המות ומניהנם (א) ר' חנינא החיה את המת במעשה דאנטונינוס (ב) ורבא את ר' זירא כמו אלישע (ג) וכר' יוחנן את רב כהנא (ד) ור' יוחנן הוציא את אחר מניהנם מתי משיבת נפש כשהיא תמימה שהרי בירך את לוי שעתידין בני לוי והכהנים ללכת ללמוד תורה שלא ישובו לביתם עד שילמדו תורה שבכל מקום שישאלו להם דבר הלכה או טעם שידעו להשיב שנאמר (שם לג ט) האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו ואת אחיו לא הכיר ואת בניו לא ידע כי שנים רבות יעכב לפני הרב עד שילמוד כל צרכיו ואחר כך ישוב שלא יכיר אב ואם וקרוביו כמעשה דר' חמא (ה) בקידושין שאמרה אמו למה תעמוד כנגד בנך (שם שם) כי שמרו אמרתך ובריתך ינצרו כל כך יעכבו עד (שם שם י) יורו משפטיך ליעקב ותורתך לרבים שלא ישובו עד שילמדו כל צרכן שכל הספקות יתרץ מתי עדות ה' נאמנה מתי תדע שתלמידך הוזר הלכה שלמד כשמחכימת פתי תורת ה' תמימה (ו) שיפסיק בין הדביקים של קרית שמע כנון על לבבך. בכל לבבכם. עשב בשדך וכוי משיבת נפש מצנינן לו ניהנם (ז) כל מי שלומד והוא רע יותר רע מעם הארץ:

תתתרעה. כתיב (דברים כח יג) לשמור ולעשות כל מי שלומד דברי תורה ואינו מקיים אותם עונשו חמור ממי שלא למד כל עיקר משל למלך שהיה לו פרדס הכנים לתוכו שני אריסין אחד נוטע אילנות ומקצצן ואחד לא היה נוטע ולא היה מקצצן כעם המלך על אותו שהיה נוטע ומקצצן כך כל מי שלמד דברי תורה ואינו מקיים אותם עונשו חמור ממי שלא למד כל עיקר דכתיב (ישעיה כו י) יחן רשע בל למד צדק אבל למד ולא קיים אינו יוחן לכך לשמור ולעשות כתיב ואל יאמר אדם אותו תלמיד חכם גדול בתורה ובעל עבירות ומה בכך שקולה תורה כנגד הכל (איוב לד י) חלילה לאל מרשע כי מה שאמרו תלמוד תורה כנגד הכל כלומר שלומד על מנת לעשות כל מה שכתוב בתורה וכיון שלומד על מנת לקיים אע"פ שאין לו אב ואם כיון שמכבד וקנים כאילו קיים תורה לאחרים לעשות מצות וכן כל התורה אילו היה יכול לעשות לכך תלמוד תורה כנגד כולם:

תתתרעו. ג) אדם תועה מדרך השכל (משלי כא טז) (א) בנימטריא משתמ"ד מי שאמר דבר טעם מן התורה ונשתמד אין אומרים אותו משמו ואם יאמר אדם טעם משמו אין אומרים עליו זכרונו לברכה ולא שם רשעים ירקב וכן אם עשה תובה מן הדין היה שלא ליהנות ממנו כמו איש אלהים שצוהו שלא ליהנות מירבעם ואשר אליהו נהנה מבשר אחאב (ב) אחאב משומד לתאבון היה (ג) ד"א הוראת שעה היתה כי השביע שלא יאכילוהו והיו הטבחים אומרים לאחאב מרמה הוא שהעורבים בעל כרחינו לוקחין לנו את הבשר (ד) ואם משומד רוצה לבנות בית הכנסת או לכתוב ספר תורה אין שומעין לו ואין מקבלין לו דכתיב (יחזקאל ז יא) החמס קם למטה רשע לא נהנין מהם ולכך יש רשע שמהנה לצדיק ולבסוף מפסיד הצדיק

ו) כן כתוב לעיל סימן תתכ"ג. ז) נכתפס תתקמ"ג.

תתתרעד. (ה) ע"ז י' ב' ולפנינו: רב חנינא בר חמא. (ג) מגילה ו' ב' ולפנינו רבה. (ג) ב"ק קי"ז ב'. (ד) חגיגה ט"ו ב'. (ה) צ"ל בכתובות ס"ב ב' שאמרה אשתו למה כו'. (ו) ברכות ט"ו ב'.

תתתרעו. (ו) תיבת השכל יש למחוק ותועה בלא וי"ו ואז הגימטריא מכוון. (ג) הגאון ר"צ חיות בהגהותיו לחולין ה' א': ודבריו תמוהין מסוגיין, אבל אחרי העיון שם בחולין שאמר רב ענן מומר לעכו"ם מותר לאכול משחיטתו ומביא ראיה מיהושפט שנהנה מסעודת אחאב ובמומר להכעיס ליח מאן דסביר דמותר לאכול משחיטתו אלא ודאי דדעתם היה שאחאב היה מומר אוכל נבלות לתיאבון ויעו"ש ברש"י ד"ה אחאב: ואיכא למימר דיצרא דעכו"ם תקיף עלייהו. (ד) שם חולין ה א': על פי הדבור. (ז) בש"ך יו"ד סי' רנ"ד סק"ה מביא בשם תשובות מבי"ט ח"ב סי' רי"ד שמומר שהקדיש בית לביהכ"נ מקבלין ממנו.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

כנגד מה שנהנה ממנו על שם (ירמיה יח כג) ויהיו מוכשלים לפניך ופעמים שהרשע מהנה לצדיק ומפסיד כדי שלא יהנה הצדיק מן הרשע (משלי טז כז) ושונא מתנות יחיה:

תתתרעז. ב) **כל** המקנא שלא ידעו אחרים מעמי תורה אלא הוא בעצמו לבסוף לא ידע הוא אבל [דף קלי"ד] אם בשביל שאינם הגונים ויתנאו בהם מותר שנאמר (תהלים כה יד) סוד ה' ליריאיו:

תתתרעח. ג) **אם** יש לאדם תלמידים יעסוק בתקנתם וכך רב אחד טוב בעיר ויש תלמידים טובים כתלמידיו יעסוק בתקנתם כמו בתקנת תלמידיו ואם יש לו תוספות ואין לרב אחר תוספות לא יאמר לא אשאיל לו ויבאו תלמידיו לפני ללמוד לכך אומר (א) יהי כבוד חבירך חביב עליך כשלך וכתיב (ויקרא יט יח) ואהבת לרעך כמוך:

תתתרעט. ג) **אם** יבאו תלמידים ממקום אחר לבית הרב להיות בביתו מתאכסנים ויש רב אחר בעיר מושב שילמדו מן הרב שבבית וכתיב (משלי כג א) בין חבין את אשר לפניך אם יודע כמו האחר ואם רואה הרב שחפצים ללמוד בפני רב אחר יאמר להם בפני מי שאתם חפצים ללמוד תלמדו לא אקפיד ואין לבי עליכם כי לא מן כל הרבנים זוכה כל אדם ללמוד שאפילו בחוצה לארץ הולך אדם ללמוד בחוצה לארץ בפני הרב אע"פ שיש בארץ רבנים (א) כר' יוסי ואין להקשות מבר קפרא שאמר על (ב) ר' עמא ורב יצחק (ג) הלך מרבו בר חמא:

תתתרפ. ד) (א) **אמר** ר' יוחנן לרב שמן בר אבא הני ביעי חשילתא שריין ואת לא תיכול משום (שם א ח) אל תטוש תורת אמך אם הורה רב כבר לאיסור והלך למקום אחר ולמד לפני רב של אותו מקום להיתר ושניהם הביאו ראייה לדבריהם והרב יודע שבעיר של תלמידו שבא לפניו [רבו שלמד לפניו אוסר] אע"פ שהוא יודע שמותר והתלמיד חושב אם אעשה לחומרא יכעום זה הרב עלי יש לרב לומר פלוני כיון שאסר רבך אל תהי נוהג בו היתר אע"פ שנראה להיתר ולא מפני שנותנין עליו מחומרי מקום שהלך משם אלא איסור גמור היה נראה לו:

תתתרפא. ה) **כתיב** ואל תטוש תורת אמך אמ"ך א' אחד מ' ארבעים (א) ך' חמש מאות כמניין ישראל ב' פעמים במשלי אל תטוש תורת אמך תורת שבכתב ותורת שבעל פה:

תתתרפב. ו) **שנים** שמתוכחין יהדיו לא יאמר אחר לחבירו חכם מה אתה אומר כי משמע כמו שאומר לך שוטה ברע אתה אומר אע"פ שחבירו אינו יכול (א) להתקוטט על זה:

תתתרפג. ז) **מי** שהוא חריף ומפולפל (א) ויתבייש שזה יושב שם אותו חריף הומא אע"פ שאינו מקשה לו:

תתתרפד. בכפר אחד היו רק עשרה בני מצוה בשלשה או בארבעה בעלי בתים בכפר והיו להם בנים והיו לומדים להם תרבות טוב וכשהיו

ב) מ"מקע"ב. ג) מ"מקע"ג. ד) מ"מקע"ג. ה) מ"מקע"ד. ו) מ"מקע"ה. ז) מ"מקע"ז.

תתתרעח. (ב) אבות פ"ד מי"ג.

תתתרעט. (ב) ע"ז י"ג א'. (ג) צ"ל ר' חייא עייא, מו"ק ט"ז ב'. כריתות ח' א'. (ג) צ"ל בר' יהודה הלך מרמי בר חמא לרב ששת זבחים צ"ו ב'.

תתתרפ. (ב) חולין צ"ג ב'.

תתתרפא. (ב) כן מונים בעלי המסורה את האות ך' הפשוטה לחמש מאות.

תתתרפב. (ב) בנדפס להתקשט והגיה הרב אזולאי "להתקוטט" כמו שהוא לפנינו בכ"י.

תתתרפג. (ב) ר"ל הרב שלומד עם תלמידיו.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אומרים ברכות ושבחות היו כולם אומרים ולא היו מדברים שיחת חולין בבית הכנסת ויש מהן שאמרו לשלוח בניהם לפני תלמידי חכמים שבעיר גדולה אמר להן החכם אל תשלחו כי יותר ילמדו בזה הכפר שלכם מבעיר כי הרבה פריצים בעיר ולא רצו לשמוע לו ושלחו בניהם וראו שאותם שלומדים היו מדברים בברכות ובשבחות שקורין שלמ"ש והיו מדברים בברכת קרית שמע בשתים לפניה ובשתים לאחריה ולמדו הרבה אבל חזרו להם מתרבות הטוב שהיה להם וכששבו לא היו חוששים באביהם כשמוכיחין אותם אמר להם החכם הלא זה דברתי לכם על זה נאמר (משלי כא ט) טוב לשבת על פינת גג (שם שם יט) טוב שבת בארץ מדבר ועל זה נאמר (קהלת ד ו) טוב מלא כף נחת ממלא חפנים עמל וכתיב (משלי כב יו) הט אונך ושמע דברי חכמים ואם תראה שמדברים בברכות או אם תראה שאינם נותנים לצדקה כדבעי להם או עושים דברים שאינם טובים לכך נאמר בסיום הפסוק (שם שם) ולבך תשית לדעתי (א) לדעתם לא נאמר אלא לדעתי לבך למד ר' מאיר לפני אחר אבל אחרים אסורים ללמור לפני מי שאינו הגון שמא ילמוד ממעשיו וגם מחבירים רעים כי הרבה קשה למי שלבו חפץ בדרך טובה כשרואה בני נילו בעיר שהולכים בדרך לא טוב ואם לא יעשה כהם יביישוהו לכך אם יוכל להיות בעיר אחרת טוב:

תתתרפה.ב) **אם** תראה אדם שמרצה דברים וכוסל דברים אל יהי לך עסק עמו שהרי כל היום יטריחך בדברים ותתבטל מדברי תורה:

תתתרפו.ג) **החולה** כשחכמים מבקרין אותו וקשה להם שמתבטלין בעסק לימודם יאמר להם שילכו להם ולא יהיה לו עון שמתבטלין [ע"ב] מן המצות ומדברי תורה בעבורו:

תתתרפז.ג) **כתיב** (תהלים מא ב) אשרי משכיל אל דל אחד היה קבוע ללמוד תורה והיה בקי לקנות חפץ אחד יותר מאשר בני אדם ביקשה ממנו אלמנה אחת לקנות לה אותו חפץ חשב איך יבטל מדברי תורה אמר לו זקן אחד לא טוב אתה (א) מרבן גמליאל ור' יהושע שהלכו לקנות בהמה למשתה בנו אף אתה כשתלך תהרהר בדברי תורה ולך יתנו יותר בזול וכאילו נתתה מידך לה וזכות טרחך ישלם לך הבורא:

תתתרפח.ג) (א) **רב** יהודה אמר העוסק בצורכי ציבור כאילו עוסק ברברי תורה החכם מצא תלמידו שהיה עוסק בצרכי ציבור אמר לו עובת את התורה הרי (ב) מרדכי כשעסק בתורה נמנה למעלה וכשהיה עם המלך נמנה למטה מה שאמר רב יהודה זוהו כשאין עסק בצרכי ציבור אבל אתה כיון שיש לך שעוסקין בצרכי ציבור כמוך (שם קיט נט) חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדתיך:

תתתרפט.ד) **מי** שהקיז דם ואם ישקוט שלא יעשה מלאכה ושלא ילמוד ואחר כך יותר יעסוק ימתין ולא יסתכן בנפשו ולא יכהה עיניו בלימוד אחד הקיז דם והיה עושה מלאכה להודיע גבורתו ומת ואמרו עתיד ליתן את הדין שהביא את עצמו לידי סכנה:

ב) ממכ"ז. ג) ממכ"ח. ג) ממכ"ט. ד) ממל"י.

תתתרפד. (ב) חגיגה ט"ו ב'.

תתתרפז. (ב) מכות י"ד א' כריתות ט"ו ב'.

תתתרפח. (ב) ירושלמי ברכות פ"ה ה"א ולפנינו ר' ירמיה, ויעוין ע"ז י"ז ב': את דעסקת בתורה ובגמילות חסדים כו' ובפסדר"כ פיסקא זכור: צדיקים משכימים לצרכי צבור. (ג) מגילה ט"ז ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתרין. (א) **בעא** מיניה רבא מרב נחמן גנב שור של שני שותפין ושבחו והודה לאחד מהן מהו חמשה אמר רחמנא ולא חמשה חצאי בקר וכו' עד לצפרא אמר חמשה אמר רחמנא ולא חמשה חצאי בקר וכו' והאי דלא אמרי לך באורתא דלא אכלי בישרא דתורא אמר ליה וכו' לכך כתיב (ויקרא יא מו) זאת תורת הבהמה (ב) התורה אמרה לשחוט בהמה ללומדי תורה כמו שאדם מרגיל את עצמו אם יחסר לו לא יהיה לו לב ללמוד ואף המקום נורם כדכתיב (שיר ח ב) אל בית אמי תלמדני וכתיב (שם ג ד) עד שהביאותיו אל בית אמי ואל חדר הורתי שיצחק ורבקה התפללו שם על ההריון דכתיב (בראשית כה כא) ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו:

תתתרצא. איש אחד היה כשהיו בניו הולכים ללמוד היה מדבר להם דברים שברצון היו שומעים ולא שום צער כדי שיהא לבם שמח לתורה (א) וכבא היה אומר אגדות קודם:

תתתרצב.[ה] **רב** אחד היה אומר הלכה לתלמידיו ובא אחד ורצה להגיד לו לרב עניין ממון של הפסד ומנעו החכם אמר (א) של בית רבן גמליאל לא היו מניחין לומר בבית המדרש אפותא כשאדם מעטש מפני ביטול תורה וכן זה אם היה אומר לו שהפסיד היה מפסיק מן הלימוד מן הצער לא היה לו לב ללמוד וכן כשאדם הולך להתפלל אם יגידו לו דבר שמצטער בו או דבר שחוק או דבר שצריך להעמיק בו לא יוכל להתפלל בכוונה וכתיב (משלי ד כג) מכל משמר נצר לבך:

תתתרצג.[ו] (א) **אמר** ליה ריש לקיש רבנן לא בעו נשירותא ודוקא אותם שלומדים יומם ולילה ואין להם עסק אחר אבל אם לומד ועוסק בדרך ארץ הרי הוא כאחרים לאחר[ז] היה לו בן חריף ועוסק כל היום בתורה ואביו היה עשיר ונתן לו כל אשר לו ולא רצה לתת מס כי אמר אין לי מה ליתן אמרו לו כיון שאהה נושא ונותן בהם תתן ועתה שאין חכמה בלא דרך ארץ שעוסקין בדרך ארץ לכך הכל נותנין שאין ידם תקיפה על הציבור:

תתתרצד.[ח] (א) **כתיב** (ש"ב כג טז) ולא אבה לשתותם רלא אמרינן משמיהו אמר כך מקובל אני מבית דינו של שמואל הרמתי כל המוסר עצמו למות על דברי תורה אין אומרים דבר הלכה משמו והא (ב) ר' חנינא בן תרדיון מסר עצמו על דברי תורה וכי אתאה לר' אלעזר בן פרטא אמרו לו מאי טעמא תנית וכו' הרי מסרו עצמן למות על דברי תורה שאני בשעת השמד שנזרו שלא ללמוד לכך מסרו עצמן ויש אומרים הרי (ג) ר' יוסי בן קיסמא אמר לו אני אומר לך דבר של טעם ואתה אומר מן השמים ירחמו תמיה אני אם לא ישרפו אותך ואת ספר תורה באש הרי אמר שלא לעשות ואותו שכר יקבל שהרי יצתה בת קול ואמ' ר' חנינא בן תרדיון וקוסטינר מזומנין להיי העולם הבא אם יש סכנה בלילה [דף קלי"ה] ללכת אל ילכו ללמוד בלילה לפני רבם דכתיב (ויקרא יח ה) וחי בהם ולא שימות בהם (ד) שהחובל בעצמו אע"פ שאינו רשאי פטור ואחרים שחבלו בו חייבים ביוצא

ה) מפכי"ב. ו) מפכי"ג. ז) מפכי"ד. ח) כעין זה לעיל סימן מפע"ו ובמדפס פי' מפק"ס.

תתתרצ. (ה) ב"ק ע"ב א'. (ו) פסחים מ"ט ב': כל העוסק בתורה מותר לאכול בשר כו'.

תתתרצא. (ה) בשבת ל' ב': רבה מקמי דפתח להו לרבנן אמר מילתא דבדיחותא כו' ובשמנה פרקים להרמב"ם פ"ה: כי הוו חלשי רבנן מגירסייהו הוו אמרי מילתא דבדיחותא וציין ע"ז הגרי"ב: לפי שעה לא ידעתי מקומו ובשבת ל' איתא רבא מקמי דפתח להו לרבנן כו'.

תתתרצב. (ה) ברכות נ"ג א' ולפנינו: לא היו אומרים "מרפא" ובתוספתא שבת פ"ח: של בית רבן גמליאל לא היו אומרים מרפא.

תתתרצג. (ו) ב"ב ח' א'.

תתתרצד. (ח) ב"ק ס"א א'. (ז) ע"ז י"ח א'. (ג) שם שם. (ד) ב"ק צ' ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

בדבר הקוצץ נטיעותיו אע"פ שאינו רשאי פטור ואחרים שקצצו נטיעותיו חייבין אע"פ שהוא נותן כל ממון שבעולם אינו נמחל לו עד שיבקש הימנו שנאמר (בראשית כ ז) השב את אשת האיש כי נביא הוא ויתפלל בעדך ומניין שאם לא מחל לו שהוא אכזרי שנאמר (שם שם יז) ויתפלל אברהם אל האלהים:

תתתרצה. ס) ההולך לארץ מרחקים למקום תורה ובידו כסף ללמוד כנגד סדר או שנים ילמוד תחילה מה שנוהג תדיר ויכול ללמוד לאחרים שאם ילמוד תחילה סדר קדשים ועדיין אינו יודע סדרים שצריכים להם בכל יום כגון שחיטת הולין ושבת וברכות וכיוצא בהן כי כשלומד יהיה בלבו כדי ללמד ולא יתכן לאותם שלא למדו עדיין מסכתות הצריכין להם להורות בכל יום שילמדו תחילה מסכתות שנהוגים לימות המשיח ובמקום שיש מהלוקת במשא ומתן צריך לעסוק בסדר נזיקין אפילו כשלומד שאר דברים (א) כדרב יהודה:

תתתרצו. מותר ללמוד קטנים בשכר אבל לא נדולים וכתיב (דברים ד ה) כאשר צוני (א) מה אני בחנם אף אתם בחנם ואדם העוסק במלאכה מותר ליקח שכר תורה כדי לבטל מלאכתו (ב) כרב הונא משני בעלי דינין כדי לבטל מלאכתו אם ג) יש אדם שרנילין בני אדם אצלו אל ישכיר עצמו ללמד הינוקות כי יבאו אצלו ולא יעסוק בהן בטוב ואל יאמר אדם הואיל ואני מלמד ילדים ביום אשכים ואלמוד בעצמי מפני שנמצא ישן בלימוד תינוקות והוא קיבל שכר על מנת ללמדם בטוב:

תתתרצז. כתיב (ויקרא כה נג) לא ירדנו בפרך לעיניך אל יקניט אדם את פועליו ואת שכיריו ואת מלמדי תינוקות יותר מדאי אם עוסקים ואומר להם אותו פלוני פועל ואותו שכיר עושים יותר מכם כי כל מי שמקניט אינו רואה סימן טוב וברכה באותה פעולה ובאותה מלאכה לבסוף ובאותן תינוקות כאשר הם רנילין בעיר כן יעשה לא יקדמנו ולא יאחרנו כי עון ועונש למי שמצער את הטרחנים מפני שבלא זה תדיר צעורים:

תתתרצח. כתיב (יחזקאל ה ו ז) ותמר את משפטי לרשעה ואת חוקותי מן הארצות אשר סביבותיכם וכתיב וכמשפטי הגוים אשר סביבותיכם לא עשיתם(א):

תתתרצט. אחד לא היה מניח פועליו לצאת ממלאכתו עד חשיכה והאומנים היו יהודים והיה בקרוב לו גוי שעזב לפועליו לצאת קודם חשיכה ובערב שבת היהודי היה דוחק את פועליו האומנים היהודים והנכרים לעשות מלאכתו עד שהולכים לבית הכנסת עד שאומרים ברכו והגוי עזב את שכיריו ופועליו בשבת שעה גדולה קודם הערב אמר החכם תמה אני אם יתקיים זה הבניין של יהודי או אם ינחיל ליורשיו ועוד הגוי היה נותן שכירות לפועליו בעין יפה והיהודי דוחה על כל אלה לא יתאפק ה' וכן היה כדברי החכם ובניין הגוי נתקיים ליורשיו:

תתתש. ג) כתיב (שמות כב יד) אם שכיר הוא בא בשכרו וסמיך ליה (שם שם טו) וכי יפתה איש בתולה כמו שאמר בן סירא (א) לא את הכל תביא בביתך (ב) לא ישכיר אדם לא פועל ולא מלמד שצופה בנשים כשאינו צריך לדבר

ס) מהכע"ל. ג) מהכ"ה. ומכאן עד סוף הסימן כפול לעיל סימן תמ"ל. ג) מהכ"ד.

תתתרצד. (ס) ברכות כ' א'.

תתתרצו. (ס) נדרים ל"ז א'. (ג) כתובות ק"ה א' ויע"ש כי אמר: גברא דדלו לי בחריקאי.

תתתרצח. (ס) חסרון הגיכר יש כאן וכצ"ל: וכתיב כמשפטי הגוים אשר סביבותיכם עשיתם כמתוקנין שבהם לא עשיתם כמקולקלין שבהם עשיתם, סנהדרין ל"ט ב'.

תתתש. (ס) י"א ל"ב ומובא בסנהדרין ק' ב'. (ג) קידושין פ"ב א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

עמהם או מדבר עמהם שלא לצורך מן הדין היה שלא יראה באשה אפילו כשצריך לדבר עמה פן יתאוה אליה וכתיב (משלי ו כו כה) לשמרך מאשה רע מחלקת לשון נכריה אל תחמד יפיה בלבבך ואל תקחך בעפעפיה:

תתתשא. **אע"פ** שכתיב (דברים יא יט) ולמדתם אתם את בניכם לדבר בם בניכם ולא בנותיכם ילמד אדם את בנותיו כדי שידעו להתפלל וגם המצות אך טעמי מצות לא ילמדם ולא יתן את בנותיו שנדלו ללמוד בפני בחורים שלא יחטא בהם אלא הוא ילמדם:

תתתשב. (א) **מטרונא** שאלה לר' אליעזר מפני מה חטא אחד במעשה הענל והן מתו שלשה מיתות אמר לה אין חכמתה של אשה אלא (ב) בפילכה שנאמר (שמות לה כ) וכל אשה [ע"ב] חכמת לב בידיה טוו אמר לו הורקנוס בנו בשביל שלא להשיבה דבר אחד מן התורה איבדתה ממני שלש מאות כור מעשר בכל שנה אמ' לו ישרפו דברי תורה ולא ימסרו לנשים וכשיצאה אמרו לו תלמידיו ר' לה דחית בקנה לנו מה אתה משיב ר' ברכיה ור' אבא בר כהנא בשם ר' אליעזר כל מי שהיה עדים והתראה הוא מת בבית דין עדים בלא התראה היה נבדק כסוטה לא עדים ולא התראה היה מת במגפה רב ור' לוי בר סיסי תרויהון אמרין זיבה וקיטר וניסך היה מת בבית דין טיפח ריקד ושיחק היה נבדק כסוטה שמח בלבו היה מת במגפה ולמה לא ימסרו דברי תורה לנשים לפי שכתוב ולמדתם אותם את בניכם ולא את בנותיכם שכל מי שלומד לנשים תורה כאילו מלמדה תיפלות אבל ג) מצוה ללמד לה עניין המצוות ועניין איסור והיתר רק טעמי המצות לא שאם לא ידעו דברי תורה איך ילמדו לנשים ואיך ידעה דבורה ששפטה ישר' כדכתיב (שופטים ד ד) היא שפטה את ישראל אלא דברי תורה מלמדין להן שידעו מה לעשות הרי מי ששיחק נבדק כסוטה (משלי יז ה) שמח לאיד לא ינקה:

תתתשג. ג) **אחד** שאל לחכם אמר לי עכברים אכלו מלחמי אוכל לאכול מן הלחם אמר לו ולמה לא תאכל אמר לו פן אשכח תלמודי (א) ואני נוהר לאכול דבר שמשכח התלמוד ונוהר מכל דברים שמשכחים ועתה אני רעב אמר לו החכם (ב) אינו חייב עד שישב ויסרים מלבו ואני רואה אותך שאינך עוסק בתורה ואתה פנוי ותוכל לעסוק וכל היום אתה בטל מדברי תורה והולך עם עמי הארץ לשמוע דברים בטלים מוטב לך שלא תזהר מדברים המשכיחים כדי שתשכח דברים בטלים שאתה עוסק בהן ג) וכן אמר החכם כל מי שרוצה לעשות סייג ומחמיר בסייג ובעיקר הוא חוטא אם ישאל אל יקק לו המורה כגון אינו רוצה לאכול לחם של גוים ושוכב עם נויה וכן אם נפל איסור בדבר היתר ויותר מששים ואינו נותן טעם ומחמיר אמר לו החכם כשקדירה של גוים אצל האש וקדירה שלך מצד אחד או באותו בית ואתם הולכים לבית הכנסת ואינכם חוששים אם לוקחת הגויה הבף שלה ומערבת את המאכל שלכם בעור שאתם בבית הכנסת על זה אינם חוששים ועל דבר שמותר לכתחילה אתה מקפיד ועל עיקר לאיסור אינך חושש כמו שאמר חגי הנביא (חגי ב ד) כן העם הזה וכן הגוי הזה לפני ונו' וכן כל מעשה ידיהם ואשר יקריבו

ב) מזה לעיל סימן תמנ"ה ובכדפס סימן צו"נ. ג) מהכי"ג. ג) ע"כ.

תתתשב. (א) ירושלמי סוטה פ"ג ובמדבר רבה פ"ח ובבלי יומא ס"ו ב' ולפנינו בבבלי: אשה חכמה. (ב) לפנינו בפלך:

תתתשג. (א) הוריות י"ג ב'. (ב) אבות פ"ג מ"י ועל דברי רבנו בכלל יעוין מ"ש הרמב"ם בפ"ד משמנה פרקים ובכ"ר פ"ט: לא תעשה את חגדר כו' ובאדריב"ן פ"א.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שם שמא הוא והיו סומכים על המקרא (שופטים כ יא) ויאסוף כל איש ישראל אל העיר כאיש אחד ובשביל שנאמנים עמי הארץ בחג היו מאמינים להם כל השנה:

תתתשד. **מעשה** בתלמיד אחד שלא היה לומד אלא בשבת היה שומע מרבו פירושי הקרייה ובהול היה עוסק בדרך ארץ ועשיר היה והיו עוסקין בספר ירמיה כיון שהגיעו לסופו שהיה להם לסיים באותה שבוע בא התלמיד לרבו ואמר לו מעת שעסקנו בירמיה פורענות בא עלי בא ביום ראשון ואמר לרבו תסיים לי ירמיה וסיים לו באותו שבועה הלה לאחר ב' שבועות מת התלמיד לכך הזהיר שלמה (משלי נ יא) ואל תקוץ בתוכחתו ננזר עליהם לסיים ירמיה אלא הקדים וסיים מהרה. . . (א) לאחר כל מלאכת ששת ימי בראשית כתיב (תהלים קד לא) ישמח ה' במעשיו זה יום השבת חנוכת העולם ולכך חנוכת הבית וחנוכת המזבח (ב) ואביי היה עושה משתה לרבנן כשהיה מסיים מסכתא ופעם אחת הזמינו צריך אחד לסיום מסכתא והקר מי יהיה שם וחקר שנם פריצים יהיו שם כיון שידע לא רצה לאכול עמהם אמר אין מצוה כשהפריצים שם ויותר עבירה:

תתתשה. ב) **אחד** תלמיד שאל לחכם אמר כשאני מסיים ספר או מסכתא יבא לו שום צער מה אעשה אמר לו החכם אם כן אל תכתוב שמך בספר וכשתכתוב קודם שתתחיל תתענה יום אחד שיצליחך הקב"ה שלא יפגעך רעה וכן קודם לסיומו תתפלל שלא יארע לך דבר רע כל זמן שאתה עוסק באותו ספר או באותה מסכתא וכן עשה והצליח ולא ניזק:

תתתשו. ג) **מעשה** באחד שהיה מדלג בכל מקום [דף קל"ו] שכתוב רשעים כשהיו אומרים הרשעים ישמיד ולא היה אומרו ונעשו כל בניו רשעים נמורים כי אמר אני רשע ואיך אבקש רע לרשע לכך לבסוף נשתמדו בניו לכך נאמר (קהלת ז טז) אל תהי צדיק הרבה ואם תאמר (א) רחמנא ליבא בעי שנאמר (דברים ה כו) מי יתן והיה לבבם זה להם ונו' וזה כוונתו לטובה היה אלא לפי שהיו בעיר חסידים וחכמים והיה לו לישאל והיו אומרים לו והלא לדוד היה לו אבשלום ולא מנע מלומר (תהלים קמה כ) ואת כל הרשעים ישמיד ואמרו לדוד הרי מי שבניו רשעים איך יאמר ואת כל הרשעים ישמיד אמר להם (שם שם כא) תהלת ה' ידבר פי והרשעים מה שהקב"ה הפיץ יעשה בהם וכן מי שבניו משומדים וכי לא יתפלל ברכת המינין לכך כתיב (קהלת ז טז) ואל תתחכם יותר (משלי ג ה) ואל בינתך אל תשען:

תתתשז. ג) (א) **יהא** אדם רגיל לומר יהי רצון מלפניך שלא נחטא לך ולבריותיך ושלא יחטאו בני ומחה כעב וכענן חטאתינו למען שמך הגדול:

תתתשח. **ניתנו** אותיות של תורה להתחבר לתיבות לדעת על פיהם רצון הקב"ה תחילת האותיות אל"ף להגיד (א) שתחילת האדם ליום דינו פותחין לו בדברי תורה כי אומרים לו למה בראתי דבור לאדם אלא להורות לו ללמוד תורה שנאמר (ישעיה מג כא) עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו כל הראשונים להקב"ה שהוא ראשון בתחילת היום שחיטת התמיד בצאת השמש בדימדומי חמה בזריקת דמו והנה פתח באל"ף לומר תחילת דיבור בנך אלף לו בחכמה וכתיב (דברים ו ז) ושננתם

ב) ממכמ"ז. ג) ממכי"ז. ג) מק"ע.

תתתשד. (ב) מדרש שוח"ט מזמור ק"ר. (ג) שבת קי"ח ב'.
תתתשו. (ב) סנהדרין ק"ו ב' ולפנינו: הקב"ה לבא בעי.
תתתשז. (ב) ברכות י"ז א' יעו"ש.
תתתשח. (ב) סנהדרין ז' א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לבניך (שם יא יט) ולמדתם אתם את בניכם ובאמצע אותיות למ"ד אלף לבנך למד לבן בנך וסופן ת"ו תכתוב כרכתיב (שם שם כ) וכתבתם וחייב שיהא נכתב לכל אחד ספר תורה ועוד ת' באחרונה לומר כל מעשיך בספר נכתבין כדכתיב (מלאכי ג טז) ויכתב ספר זכרון לפניו כי בסוף ימיו של אדם הכל נכתב ועוד י' כ"ף ב"ף למ"ד תכריע בכף מאונים לימודך שיהא ברור לך כי כשם שיש לו לאדם לדרוש ברבים או לקרוא להוציא את הרבים ידי חובתן מיד הוא יושב ונורס כדי (ב) שלא ינמנם בהם מפני הבשת ומה שכתוב ושננתם לבניך שלא ילמד אלא דברים ברורים (ג) כי גירסא דינקותא (ד) שבשתא כיון דעל על:

תתתשמ. התורה בארון (א) והנוף כמו ארון כדכתיב (תהלים לו לא) תורת אלהיו בלבו (משלי נ נ) כתבם על לוח לבך כלוחות בארון שני כרובים בארון כך ב' מלאכים עם האדם (שמות כה כ) סככים בכנפיהם על הכפורת כך שני מלאכים סוככין על האדם מפני המזיקין וכתיב (תהלים קמ ח) סכותה לראשי ביום נשק וכתיב (שם יז ח) בצל כנפיך תסתירני כנגד (ישעיה ו ב) שש כנפים שש כנפים לאחד כנגדם ששה סדרים (שם שם) בשתים יכסה פניו כנגד (ישעיה יא ב) הכמה ובנה בשתים יכסה רגליו כנגד רוח עצה וגבורה ובשתים יעופף כנגד רוח דעת ויראת ה' למה כנגדם על שם (תהלים יח יא) וירא על כנפי רוח הכל כנגד ו' סדרי משנה ובצל כנפיך תסתירני (שם לו ח) ובני אדם בצל כנפיך יחסיון (שם נז ב) ובצל כנפיך אחסה עד יעבר הוות (שם סא ה) אחסה בסתר כנפיך סלה (שם סג ח) ובצל כנפיך ארנן (שם צא א) בצל שדי יתלונן (שם שם ד) באברתו יסך לך ותחת כנפיו תחסה (שם קכא ה) ה' צלך על יד ימינך הרי ד' צל ב' כנפיך נגד סדרים שיש להם נמרא וביוצא בו ד' אהותי כלה בשיר השירים נגד ד' סדרים שיש להם נמרא וכתיב בהם אחותי ד' סדרי משנה תנאים וד' נמרא בבלי אמוראים אחותי תנאים ואמוראים וב' כלה נגד סדר טהרות וזרעים וכתיב (שמות לא יח) ויתן אל משה ככלתו ככלה וכתיב בכנפיהם בשרפים ובחוח אחד בב' למה כך כי יום ראשון ורביעי אור ומאורות שאינן פרים ורבים כנגד סדר טהרות וזרעים שאין להם נמרא בבלי וכנגדם פקודי ה' משפטי ה' לשון זכר שאינם יולדים וד' ימים נבראו פרים ורבים וד' סדרים בנמרא בבלי ומשנה ותורה עדות מצות ברה לשון נקבה היולדת וביום שני וחמישי שהבריאה במים לכך קורין בתורה שנמשלה למים ועוסקיה נמשלים לני כדגים במים חיין (ב) הפורשין מהן מיד מתים כך הפורש מן התורה מת שנאמר (דברים ל כ) כי היא חייך ואורך ימיך למוד תורה המשולה [ע"ב] למים ויהיה כנו"ן במים מ"ם משמש לשון רבים מ"ם סתומה כמו עונם חכמתם כי לכל צד נראה כאותות הרבה כנון מ"ם לכל צד וד' וח' לכל רבעים נקרא שום מ"ם משמע מים מום מאום בעוד מן נשמעים קולן בחוטם ובפה לכך משמשין אתהן אתהם ובמשיח כתיב (ישעיה ט ו) למרבה המשרה במ"ם סתומה כי כמו מים ימשול ומשל מים ועד ים וכתיב (שם יא ט) כמים לים מכסים ועוד (בראשית א ב) ורוח אלהים מרחפת על פני המים זה רוחו של משיח וסתום קיצו כמו מ"ם וימות המשיח מ' שנה:

תתתשו. יש אותיות שהם בלשון הקדש והם כמו לשון אחר כנון ז"ין טי"ת מ"ם סמ"ך צד"י. זי"ן משמע כלי זיין ומשמע לשון זנות כמו זי"ן את יושבי ירושלים ולפי שהכל משמע ושמוהו באות שביעי א"ב ג"ד ה"ו ז' וכל האותיות

(ג) קדושין ל' א'. (ד) שבת כ"א ב'. (ד) ב"ב כ"א א'.

תתתשמ. (ה) רבנו בחיי פרשה תרומה: כמו הארון ללוחות כן התי"ח לתורה. (ג) ע"ז ג' ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

עד הו' בנימטריא כ"ח (א) וז' כוכבים כל"ש צמח"ן עד כ"ח שנים ישמשו כולן לתקופות ותקופת ניסן התחיל בליל רביעי כמו במעשה בראשית א' ו' פעמים (ויקרא כו יח) שבע על חטאתיכם (שם שם כא) שבע כחטאתיכם שבע לשון שובע וז' לשון מזון והיה ז' שנים שובע וז' שנים רעב וכתיב (מ"ב ח א) כי קרא ה' לרעב וגם בא שבע שנים וז' לשון זנות כי ז' מיני זנות אשתו נדה ופנויה ואשת איש וכל העריות ומשכב זכור ושוכב עם בהמה ומוציא שכבת זרע לבטלה (ב) מעונן שמעביר על עיניו שבעה מיני שכבת זרע וכלי זיין שבעה הם בנשק ומנן וצינה בקשת ובחיצים ובמקל (ג) וביד וברומח אע"פ שכתב באיוב (מא) ברזל חרב חנית מסע ושיריה נחשת בן קשת אבני קלע תותח כידון (ד) הרי יותר מכל מקום נחלקם (שם מא יח יט כ כא) משינהו חרב בלי תקום חנית מסע ושריה יחשוב לתבן ברזל לעץ רקבון נחושה לא יבריחנו בן קשת לקש נהפכו לו אבני קלע כקש נחשבו תותח וישחק לרעש כידון ירפד חרוץ עלי טיט. זי"ן לשון מזון (דברים ח ז ח ט י) כי אלהיך מביאך אל ארץ טובה ארץ נחלי מים ארץ חטה ושעורה ונפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש ארץ אשר לא במסכנת תאכל בה לחם לא תחסר כל בה ארץ אשר אבניה ברזל ומהרריה תחצב נחשת ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך הרי ז' וז' מינין חטה ושעורה וכו' ז' מינין ז' לשון זנות ומזון וכלי זיין ובכולן כתיב בהן לשון שביעה נבי כלי זיין כתיב (ישעיה לר ה) כי ריותה בשמים חרבי וכתיב (שם שם ו) חרב לה' מלאה דם הדשנה מחלב וכתיב (דברים לב מב) אשביר חיצי מדם וחרבי תאכל בשר וכתיב (יחזקאל לט יז יח יט כ) ואכלתם בשר ושתיתם דם בשר גבורים תאכלו ודם נשיאי הארץ תשתו ואכלתם חלב לשבעה ושתיתם דם לשכרון ושבעתם על שלחני. וגבי זנות כתיב (משלי ל כ) אכלה ומחתה פיה וכתיב (יחזקאל טז כח) ותזני את בני אשר מבלתי שבעתך ולפיכך שבע לשון שובע ולפי שכל מיני מזון זיין כלי זיין וזנות לשון שובע ושבעה דברים לכך אות שבעי לשון זיין ולא רצו לקרוא שביעי בלשון עברי אלא בלשון תרגום ארמי:

תתתשיא. צד"י קו"ף ר"ש (ויקרא יט כו) לא תקיפו פאת ראשכם הצדדין עין גן שט (א) שוין בזיני"ן וגם זין (ב) נגד (משלי ח ט) בי מלכים ימלוכו (ג) בי"ת (ד) בי ב' לי ז' אני ח"ת כי בחדש ח"ת לעיבורה של אשה חיתת בלבב כי יראה פן תפיל ועוד חיתת ביום ה' של מילה פן ימות הוולד:

תתתשיב. כתיב (שם ב ד) אם תבקשנה בכסף וכמטמונים תחפשנה כמו שעמלים עד שימצא הכסף כן תעמול למצוא דברי תורה על בוריה (ש"ב כב לא) אמרת ה' צרופה[ס] כמו שצורפין הכסף על ידי נחלים כן ניתנה תורה מאש [ע] שנאמר (דברים ה כג) מדבר מתוך האש למה נקרא אות היבה כמו תיבה מחוברת דף לדף נסר לנסר ואז יוכל להשים בו חפצו כשיש דפנות מחוברות כך אין אות אחת נשמע כלום אלא אם מחובר לחבירו שנאמר (ירמיה כג כט) הלא כה דברי כאש וגו' וכפטיש יפוצץ סלע כשם שאין אבן מוציאה אש בלא חפץ אחר או

ס) כעין לעיל סימן תפ"ה. ע) ע"כ.

תתתשי. (ס) עיין בספר יצירה. (ע) סנהדרין ס"ה ב'. (ג) צריך למחוק ובזה יהיה המספר מכוון. (ד) בילקוט בשלח רמז רכ"ז: וחמושים כו' מלמד שהיו מזויינין בחמשת מיני זיונין, ובשבת ס"ג ב' מונה חמשה מיני כלי זיין, ובירושלמי שם ה"ד איתא בחמשה עשר מיני זיין.

תתתשיא. (ס) במנחות כ"ט ב': שבעה אותיות צריכות שלשה זיונין ואלו הן שעמנז גין. (ע) שם שם אם חוזר אני קושר לו כתרים ויעוין שבת פ"ט א'. (ג) צ"ל ב' כלומר הוא כוונה שנייה באות זי"ן. (ד) אינם מובנים דברים אלה ואולי צ"ל: כי בל"י (בלשון יון) ז' זיטא אימא ח"ת וכוונתו למה שאמרו בירושלמי יבמות פ"ד ה"ד וב"ר פ"ד יעו"ש.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

בלא אבן אחרת וכן אין אשה [דף קל"ז] הרה בלא בעל כך לא יתכן דיבור בלא אותיות למען ערות שאין עדות פחות משנים וכתי' (ישעיה נה י יא) והולידה והצמיחה וגו' כן יהיה דברי וכתב והולידה הטיפה העליונה ותחתונה והצמיחה כמו שאין וולד יוצא אלא משנים כך דיבור וכתיב (שם נט יג) הגו והרו מלב דברי שקר וכתיב (שם לג יא) תהרו חשש תלדו קש וכן אין דיבור בלא ב' אותיות. (א) ואות נקרא על שם אמנת שאינו לפנים ואות נקרא קול שנאמר (שמות ד ח) והאמיני לקול האת האחרון ועוד לשון אמונה הוא שכל הנותן אות אומר מזה תאמין ותכיר אותו דבר כך האות נקרא על סימן כמו (במדבר ב ב) על דגלו באתות שבו מכירין שבמיהן כך האות משונה מחבירתה ניכרת מה רוצה לומר שלא יתערב דיבור לדבור וכמו (ב) שברא הקב"ה האדם משונה מחבירו בני' דברים כך האות בקול בתואר ובמחשבה ולעולם במקום שיוצא אל"ף לא יצא ב' וכן כולם וכן א' וע' מקום מיוחד לכל אחד וכן ניכ"ק בכתיבה ע"א בקול הח' בקול נכ"ק בקול ד"ר בכתיבה ב"כ בכתיבה פ' ב' ו' במבטא א' מ' שוין אלא שא' לימין ומ' לשמאל כי מעבר אחרת יקרא לאל"ף מ"ם ולמ"ם אל"ף מ' נ' תלויין בחוטם ויו"ד שוין ר"ד ש"ט פ"ם ע"א פ"ב צ"ע ק"ה ש"ס ר"ך תה"ד הרי כולן אין דומין ללמ"ד לא בקול ולא בתואר הוא גדול מכל ואין לך ניגון נועם כמו יו"ד נו"ן וסימנך (שיר ז י) וחכך כיין הטוב ואין לך שמרים קול כמו למ"ד שנאמר (תהלים יב ד) לשון מדברת גדולות וכתיב לשון לימודים וכתיב (משלי א ב) חכמות בחוץ תרנה (שם ח נ) ליד שערים לפי קרת (שם ט ג) על גפי מרמי קרת בן עומד ל' על מקום גבוה וצועק כמו שהכרוז רגיל לעמוד על מקום גבוה להשמיע לעם מצות המלך על עבדיו כך הלמד גבוה מכל האותיות עומד וצועק הלאוין של מצות הקב"ה לא תרצח לא תנאף לא תגנוב לא תענה לא תחמוד לא תשא לא תקלל לא תעמוד על דם רעך וכן כולם הלמד גבוה מכל האותיות כל עסקיך אל יהו דומין ללימודך הוי מעט עסק ועסוק בתורה. ועוד נקראין אותיות כמו שאין אות בלא דבר כך אין אות שלא תדרשנו (ג) יו"ד כ"ף למ"ד יצרך כסוף ליראת ה' (שם ב ה) אז תבין יראת ה' לכך נתון כ"ף בין יו"ד קטן ללמ"ד שהוא גדול שבאותיות כי כ"ף כ"ף שים יו"ד בכ"ף מאזנים אחת ולמד בכ"ף מאזנים שלפני הקב"ה הכל שוה כזה כזה כעבד כאדוניו כשפחה כגבירתה (ד) אחד המרבה ואחד הממעיט לימודו ובלבד שיכוין לבו לשמים ובלבד שמי שלא למד אלא מעט בעבור שהיה צריך לשרות עבור מזונותיו אבל אם היה לו עת ולא למד בעת פנאי על זה לא נאמר אחד המרבה ואחד הממעיט הואיל והיה לו עת ללמוד ולפני הקב"ה לא ניכר שוע לפני דל ועוד אומרת יו"ד ללמ"ד אני קטן ואהיה כמוך שנאמר (ירמיה ט כג) כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידע אותי ובזאת הברכה מקדים קטן לגדול יהודה ללוי בנימין ליוסף קטן כגדול ועוד אבן יקרה קטנה יקרה מכסף ומוהב ואישון בת עין יקרה מן הלבן לכך כ"ף בין יו"ד הקטן ללמד הגדול לפי (ו) שהכ"ף משרת כמו אות ך' לך' וכתיב (דברים א יז) כקטן כגדול תשמעון כ"ף שהיו שוקלין בדין כף חובה כנגד כף זכות כשיהיו עומדין לפניך יהיו בעיניך כזכאין והו כף זכות יו"ד וכפוף (ה) מי שהוא בעולם הזה את עצמו כיו"ד שהוא כפוף יהיה כלמ"ד כלומר ראוי להמליכו כלומר למ"ד אות של מלך ואם לא מלך בעולם הזה

ו) כעין זה לעיל סימן ע"ו ולקמן סי' תתמכ"ג.

תתתשיב. (ו) שבע תיבות אלה נעלמות ממני. (ג) סנהדרין ל"ח א'. (ג) כן כתב הרוקח.
(ד) שבועות ט"ו א'. (ה) כן הוא באותיות דר' עקיבא.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

הרי שמור לו לעולם הבא ומניין שמי שמקטין את עצמו יהיה מלך שנאמר (ש"א ט כא) ויען שאול ויאמר הלא בן ימיני אנכי מקטני שבטי ישראל ומשפחתי הצעירה מכל משפחות שבטי בנימין וכתיב (שם שם טו יז) הלא אם קטן אתה בעיניך ראש שבטי ישראל אתה לכן מלך ודוד אמר כן (שם שם יח יח) ויאמר דוד אל שאול מי אנכי ומי חיי משפחת אבי בישראל כי אהיה חתן למלך לפיכך זכה לכל הכבוד והגדולה ואם תאמר והלא נביאים השפילו עצמן כדוד ולא מלכו אי איפשר לתת לכולם מלכות ועוד נבוכד נצר שהשפיל את כל העולם כולו לכך לא מלכו ועוד לכך מלך דוד לפי שבא מרות המואביה נדל שמו [ע"ב] בעולם לכך אם לא יקבל אדם בחייו שכר ענוותנותו יקבלו זרעו והוא לעולם הבא אין שנדול לעתיד לבא כמשפיל את עצמו ומבייש את עצמו ומודה ועוזב כלומר שקר דברתי. יו"ד ס) קטנה לפי שאם יבא אדם במקום שאין מכירין אותו וכסבורין שלמד (ו) שיודה ויאמר לא למדתי אל תכבדוני לכך נקרא יו"ד לשון יודה ותמצא שאינם מהוגנים שנתחתנו בהם מבני נדולים וגם תמצא שהם שליטים בעיר מפני שהיו אבותיהם משפילים עצמם לפיכך נהפך הגלגל שבניהם עשירים וראשים ומתחתנים בהם הנדולים אע"פ שאינם ראוים אלא בעבור אבותיהם ופעמים שתמצא שליטים ועשירים ולא בעבור מעשיהם אלא כשביל שבני דורם היו משפילים אותם או את אבותיהם או משפחתם ומביישין פניהם מפני דופי אחד שבהם והקב"ה אינו רוצה בבושת בני האדם שהרי (ז) היו קוברים את האבן שנסקל בה ואת העץ שנתלה בה ולא יתביישו קרוביו ופן יתנאו שאר משפחות על זאת ואם תאמר והלא (ח) סתמו טבעתה של בילנה מפני מרים בת בילנה בית דין רשאין לעשות לשם שמים נדרים שהרי כל אדם מוכיח את בניו ואת בנותיו וגם תמצא משפחות מבני טובים דלים ורדופים ונשפלים מפני שהיו אבותיהם מתנאים ומדברים נבוהות ופעמים תראה שרשעים ועוזי פנים שליטים ולא זכו לא הם ולא אבותם והיו עושים רע לבני עירם ואין לאל ידם והן מפני שהיו לבני העיר תחילה מנהיגים טובים והיו מוכיחים אותם ולא שמעו לקולם לכך נתן הקב"ה אכזריים עליהם לפי שלא שמעו תחילה לרחמנים (ט) ומידה במידה לא בטלה שנאמר (הושע יג יא) אתן לך מלך באפי. ופעמים תמצא שניסים נעשים לרשעים כמו לצדיקים מפני שזכו אבותיהם כי עוזיהו ויותם היו צדיקים וראויים שזרעם יתקיים בעולם ואחז היה ראוי ליכרת הוא וזרעו והקב"ה אמר מה לעשות לזה שהייב כלייה אלא אזכור את אבותיו בעבור שאבותיו עשו את הישר והטוב בעיני. ועוד יש שנעשה לו נם בעבור העתיד כנון שנים שהיו בעיר אחד צדיק ואחד רשע כשנדלו וכשהיו קטנים והלכו לבית הספר לבית רבם ללמוד היו בצהרים והיו הרבה תינוקות עמהם וראו כולם קטב מרירי ומתו התינוקות רק שנים נתעלפו ונפלו בחולי ונפל עורם ושערם והיו וכשנדלו נעשה האחד צדיק והאחד רשע הצדיק תלמיד חכם ולא היה מקבל לשון הרע והרשע היה עם הארץ ומלשין והיה לשטן לבני הצדיק ולעם ולמה נעשה לו נם לצדיק אם בעבור צדקתו הרי נם לרשע נעשה נם אלא כך אמר הק"בה אני אהיה זה לבניו של זה לשטן כשחוטאין בני הצדיק שיהו אלה להם לשטן ואם תאמר וכי (י) ערבונא שקלי מיניה כמו שאמרו מי שלא בכה על אדם כשר קובר בניו ובתחילה רצה הספר לומר כדי שיבכה עד שאמר לא יתכן קודם שיחטא לעשות

ס) תקמ"ט.

(ו) ירושלמי שביעית פ"ט"ד: בר נש דתנא חדא מיכלא והוא אזל לאתר ואוגין מוקרין ליה בגין תרתי צריך מימר להון אנא חדא מיכלא אנא חכים. (ז) סנהדרין מ"ה ב'. (ח) סוכה נ"ו ב'. (ט) סוטה ח' ב' ולפנינו: במדה לא בטלה. (י) שבת ק"ה ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

רע לאדם ובכאן נעשה כמו כן אלא הקב"ה רואה איזה דור חייב ואיזה דור זכאי ולפי שרואה מה שעתיד להיות עושה ומקדים שנאמר (ישעיה מא ד) קורא הדרות מראש ולפי המעשים שרואה באדם ולכך (יא) בעת ההריון אינו אומר צדיק או רשע אלא לפי מה שרואה יצרו אם יעשה כך יהיה לו כך וכתיב (בראשית יד יד) וירדוף עד דן (יב) מלמד שע"ז מכה לפניה ולאחריה אבל אין נפרעין מן האדם לקבור בניו כדי שיבכה קודם שיחטא ואם תאמר אם כן למה נבלעו טף ונשים לדתן ואבירם זה ראוי כל הבנים שנשענים על שולחן אביהם וניזונים מאביהם ורוצים לירש את אביהם לא יתכן את הטוב יקבלו ואת הרע לא יקבלו אבל אם יעשה (יג) כר' פינחס בן יאיר שלא רצה להתנות מאביו ומאמו אז ראוי שלא ילקה בעונם וכן אמרו (יד) צדיק בן רשע ורע לו והלא אין אוחז מעשה אבותיו בידו אלא מקצת ועוד שיש לבן להוכיח את אביו ביהונתן לשאול וכן בנו של ירבעם מת בחייו כדי שיספדוהו ולא יהרג ואם תאמר למה טף של אדם מתים אם כן תאמר זה למה לקו טף של סדום לפי שבא הסכנה ואין בידם זכות להנצל וכן לוט לא היה ניצול מסדום אלא בזכות אברהם שהתפלל והיה כצדיק כרשע וכן אמר שמואל מפני הסכנה (ש"א טז ב) ושמע שאול [דף קל"ח] והרגני והלא שמואל היה צדיק אלא אין מצילין אלא אם כן זכות גדול מצילו מן הצרה וכן הוא אומר (דניאל ו כג) שלח מלאכה וסגר פם אריותא ולא הבלוני כל קבל די קדמוהי זכו השתכחת לי ואינו אומר לפי שלא חטאתי לו אלא כשאדם בתוך הצרה אם לא זכות גדול לא ינצל ואותו רשע שניצל מקטב מרירי שכתבתי לעיל מפני שראה הקב"ה אחד מזרעו אחר כמה שנים ניצל בו הצדיק שכמו כן ניצל מקטב מרירי מצרה גדולה וכל אשר לו על ידי בן רשע שניצל עמו מקטב מרירי אף גם בואת להיות לשטן לאותם החוטאים וכן הוא אומר (שופטים ג א) ואלה הגוים אשר הניח ה' לנסות בם את ישראל (שם שם נ) חמשת סרני פלשתים וכתיב (שם שם ב) למען דעת דורות (שם שם ד) הישמעו את מצות ה' הא למדת שהקב"ה מקדים לפני כמה וכמה דורות בעבור דורות העתידים לכן אם תראה אל תהרהר לאחר מדותיו של הקב"ה שמא בעבור העתיד או בעבור אבותיו ולכך אין בידינו לדעת משלוות רישעים לכך אני כותב קצת מדרכי הקב"ה שאם יהרהר לבו של אדם שיחשוב שמא זה גורם או זה גורם מי היה צדיק מאיוב דכתיב (איוב א ח) כי אין כמהו בארץ והרהר אחר מדותיו של הקב"ה ואמר אני אנצחנו בדין ומיד כשדיבר עמו לא היה לו פה להשיב אלא מיד אמר לא ידעתי הכמתך למה עשית והקב"ה לא בעבור עון הביא עליו הפורעניות אלא לנסותו ועמד בנסיון וכשאמר לו הקב"ה בעבור נסיון עשיתי כמו שכתוב בפירוש בספר איוב מיד הודה איוב ואמר הקב"ה הואיל וחפצת לבא במשפט אתה ממעט חכמתי שאתה סבור שלא אדע לנצח בחכמתי לכך[ט] נכתב ספר איוב אם פגעה מידת הדין באדם שיאמר בלבו הרי כתב באיוב כי אין כמוהו בארץ והרהר וחפץ לדין לערוך וכשעמר בדין הודה בדין מיד כך יחשוב האדם שמא עון עשיתי ואם פשפש ולא מצא יאמר שמא לידי נסיון יביאני ולידע אם אחזיק בתומתי כבתחילה שהרי כתיב (בראשית כב א) והאלהים נסה את אברהם:

תתתשיג. על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא (תהלים לב ו) תאות נפשו להעמידו בנסיון ואם יבא לידי נסיון להחזיק את לבו ביראתו כי אין

ט) מכאן עד סוף הפיסקא כפול לעיל פיסקא פס"ט.

(יא) נדה ט"ז ב'. (יב) ב"ר פמ"ג. (יג) חולין ז' ב'. (יד) ברכות ז' א'.

www.daat.ac.il * דעת - אתר לימודי יהדות ורוח

היראה נודעת אלא בעת נסיון שנאמר (בראשית כב יב) כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה וכתיב (נחמיה ט ח) ומצאת את לבבו נאמן לפניך אין יראה ניכרת אלא בנסיון ובאותו דבר הקשה לו ביותר שנאמר כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה ובעומד ג' פעמים בנסיון באותו דבר שנאמר (בראשית כב ב) קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק שהיה אומר לו תעלהו ואמר לו הנני מזומן ואמר לו תמתין עד לאותו מקום כן עשה וכל שכן לשאר דברים שהיה עושה ונגד ג' שאמר לו בפרשת מילה לתת בן לשרה (משלי לא ב) מה ברי ומה בר בטני ומה בר נדרי כתיב (איוב לג כט) פעמים שלש עם גבר למה נאמר שלש אם נאמר פעמים למה נאמר שלש אלא בדבר אחד פעמים שלש בשלש מידות יום שהקב"ה בודק את ישראל השעה קשה כחבלי יולדה שאין כל בריה יכולה להוציא את ידה מיום הדין והקב"ה מעמיד ג' צורפים נגד כל אחד ואחד מישראל שנאמר (מלאכי ג ג) וישב מצרף ומטהר כסף ושהר את בני לוי וזקק אותם אילו נאמר מטהר למה נאמר מצרף וטהר מטהר אני הוא מטהר (א) זה מלאך המות באש מצרף זה אור של גיהנם מטהר מצרף וזיקק ג' פעמים:

תתתשיד. כתיב (שמות לג יט) ויאמר אני אעביר כל טובי על פניך כל בנימטריא חמישים שערי בינה ועל כל שער ושער ממונה מלאך כ"ל טוב"י בנימטריא מ"ל שהראה מזל נפשם למשה רבינו כי יש רמזים וסודי התורה ולא יוכלו לדעת עד כמה דורות והיו הנביאים כמלאכים אומרים כיון שאתה נותן להם ספרים איך ידעו ברמיזות אם יהיו סתומים תן להם מפורש למען ידעו הקוראים בהם והקב"ה אמר עתיד אותו צדיק פלוני שידע באותו דור לאחר כך וכך שנים יעמוד ויגלה אותם סודות שלא נודעו קודם. אותו פלוני יעשה ספר מאותו דבר ופלוני מאותם דברים ויעשה אותה מצוה כמו שכתוב ביאשיהו (א) כמנין יאשיה"ו שנים עד שנעשה הפסח וכתיב (ישעיה מה א) למשיחו לכורש וכתיב (תהלים כה יד) סוד ה' ליראיו וכתיב (משלי ג לב) ואת ישרים סודו וכתיב (עמוס ג ז) כי לא יעשה ה' אלהים [ע"ב] דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים כן כל הנסתרות שרמוזים בתורה ולא כתבם בפירוש כדי להרבות שכר ליראיו שיחפשו אחריהם שנאמר (משלי ב ד) תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת ה' ודעת אלהים תמצא ועוד לא רצה שידעו אותם שאינם ראוים להם לכך כתיב (שם כו כו) (ב) כבשים ללבושיך וכתיב (שיר ד יא) דבש וחלב תחת לשונך ואז (תהלים כה יד) סוד ה' ליראיו וכולם מזל נפשם ודמותם למעלה קודם שנולדים כדכתיב (ירמיה א ה) בטרם אצורך בבטן ידעתיך אצורך יתר ו', ו' ימי בראשית שיצר הכל וכתיב (תהלים קלט טז) גלמי ראו עיניך ועל ספרך כולם יכתבו והראה למשה אותם כשהיה ברמז מוסר לו את התורה אמר מי יכול לדעת והראה לו כל אותם שינלו להם רזי סתרי תורה וסתומות ומי יחבר ספרים ואמר לו כשיהיו דונמתו בן שמונים אז ידעו הכל ורמז ד' הסנה, הסנה, הסנה, הסנה, והאחר והסנה (ג) כנגד משה הילל רבן יוחנן בן זכאי ר' עקיבא שנותיהם כמניין הסנ"ה לכן בן פ"ה לגבורות לנצח בתורה להשיב לכל כל אשר ישאלו אע"פ כשהיה משה רבינו בן פ' התחיל לדבר עמו והראה לו מי יחדש בתורה ומי יעשה ספרים והכל רמוז בתורה וזוהו כל טובי על פניך והיה ראוי ליכתב כל טובי לעיניך אלא רמז כי פני משה למעלה כשמעביר למעלה על אותו דמות ובא הממונה

תתתשיו. (ס) אולי צ"ל זה מלאך הברית שכתוב שם במלאכי ג' פ"א ועיין מ"ש רבנו לעיל סימן תקפ"ה.

תתתשיד. (ס) דה"ב ל"ה י"ח. (ב) חגיגה י"ג א'. (ג) ב"ר פ"ק ויע"ש.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

למטה עליו ויודיעו ומזה ידע סור וכל אשר מעביר על פניו למעלה יודיעוהו למטה וזהו שנ' (בראשית א כז) ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו אחד למעלה ואחד למטה ובקרובה בסילוק בשמחת תורה ומזלך אינה משמשת במרומים ואורך כבה במרומים ועליו כתיב (דברים לד ה) וימת שם משה הוא חי וכתב וימת מלמד [שכיון] שנגזר דינו של אדם כאילו מת וכתיב (איוב כט ג) בהלו נרו עלי ראשי וכתיב (תהלים יח כט) כי אתה תאיר נרי ה' למעלה וה' יגיה חשכי למטה וכפי מה שרואים על דמותו למעלה ועל כוכבו למעלה ידעו מה לעשות לו למטה אעפ"כ הממונה לא יעשה בלא רשות העליון:

תתתשטו. **במצרים** בא אחד עשיר הזהיר בו בעל הבית שלו שלא לילך בשכונת המכשפים עבר צוויו ולקח עליו ארנקי מלאה כסף ונתנו לו לשתות ועשו לו בשעה קטנה שהיה סבור שהיה דוכוס ונשא בת מלך ועיכב שמה שנים רבות והוליד בנים רבים ונראה לו שהיה מאד זקן ובא עת פטירתו וצוה לבניו אותו כרך יהיה שלך וזה שלך ואמר אחד מן המכשפים אני בנך הקטן לכולם חלקתה ולי תתן הארנקי כשהמתינו חביריו ולא בא הלך בעל הבית עם חביריו ומצאוהו שהיה מצוה מחמת מיתה לאנשי הבית כאילו היו בניו והארנקי ביקש בעל הבית להם שיחזירוהו לרעהו ויחזירו לו מקצת הכסף וכן עשו וחזר לרעהו הרי בשעה אחת נראה לו כאילו ימים רבים חי והוליד בנים הרבה לכך אל תתמה (א) על מגילה עפה שהיא נ' אלפים וד' חלקים וכל חלק כמו העולם כולו ומי יוכל ללמוד הכל וזה לא תוכל לומר ששים ריבוא זה ילמוד מקצתה וכל אחר ילמוד מה שלא למד חבירו שהרי כולם מקטנם עד גדולם כולם למדו אותה וכתיב (משלי ח כא) להנחיל אוהבי יש וכתיב (ירמיה לא לב) ועל לבם אכתבנה אלא הקב"ה ברא להם לב חדש ורוח חדשה כמו ים אוקיינוס שבולעים מים שבשעה קטנה ידעו הכל וכתיב (מ"א ה ט) ורוחב לב כחול אשר על שפת הים הרבה מאד כן יעשה לצדיקים כי תמלא הארץ דעה לדעת את כבוד ה' (ישעיה יא ט) כמים לים מכסים:

תתתשטז. ב) **באותה** שעה שנגזר על האדם למות באותו לילה או באותו יום חשך על מזלו ועיניו ופיו סתומות כשנגמר דינו כאילו מת והכרוז יוצא כאילו מת ולכך כתיב (א) וימת משה וכן לטובה כשגוזרין עליו חיים אור מלפני הקב"ה (ב) זורח עליו. י' פעמים כתיב[3] אור פני הכבוד בספר תהלים ואמרו (ג) י' ימים מראש השנה עד יום הכפורים אם ידליק במקום שאין רוח [דף קל"ט] אם לא יכבה יחיה אותה שנה וכתיב (שם לח טז) ה' עליהם יחיו והכרוז יוצא יחיה פלוני כדי שלא יזיק לו כל מזיק עד שגוזרין עליו באיזו מיתה ימות כמו שגזר על יהורם (ד) מלך יהודה וגוזרין באיזו דבר יגלגל החולי ועל ידי מי וכן הרפואה ועל מי יתפרנם ועל ידי מי ינצל כמו אחיקם בן שפן להציל לירמיהו:

תתתשיז. (א) **לוּלֵא** האמנתי לראות בטוב ה' (תהלים כז יג) לולא נקוד למעלה ולמטה ו' אינה נקודה למטה אמר (שם פו ב) שמרה נפשי כי חסיד אני ואחר שחטא בבת שבע ובאבשלום וצוה שלא להמית את אבשלום ויואב

ב) מקמ"ו. ג) מקמ"ח.

תתתשטו. (ב) עירובין כ"א א' ועיו"ש בתוס'.

תתתשטז. (ב) עיין ב"ב ט"ו א': מכאן ואילך הקב"ה אומר ומשה כותב בדמע, ובחדושי הריטב"א שם. (ג) צ"ל זורח עליו פעמים ור"ל כי מדה טובה מרובה משא"כ לרעה כתיב לא תקום פעמים צרה. (ג) הוריות י"ב א'. (ד) צ"ל מלך ישראל והוא מ"ב ט' כ"ד.

תתתשיז. (ב) ברכות ד' ב' ויעו"ש ועיין מנחת שי שם בתהלים.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

הוכיחו אילו כולם הרונים ואבשלום חי לא היה חושש אמר כבר הוא בן העולם הבא שהרי כתיב (דברים כט ט) כל איש ישראל וסמיך ליה (שם שם י) טפכם נשיכם וגרך כמו שיקר בעיני אדם המותה לבניו כך תהא יקר בעיניו שאר אדם וידע דוד שהקב"ה ברא העולם ומעמיד העולם בכל דור בעבור שנים שימצא בדור כמו שאמר ר' שמעון יוחי בתלמוד ירושלמי (ב) ראיתי בני העולם הבא אם שנים הם אני ובני מהם אם בן העולם בחנם נבראים וכתיב (תהלים פט מח) על מה שוא בראת כל בני אדם אם בן למה נאמר (שם קמה ט) טוב ה' לכל זה השוב עשה אם היה מכל עם ואומה מעמיד ומשיב הנפש בנוף לאחר מיתה למקצת נאמנים שבכל עם ועם כדי שיודיעו לעמם לאחר מיתה היאך נידונו אם לא היו שבים ממעשיהם הרעים הרי מיראה ועולם הבא לעושי רצונו מאהבה על מנת שלא לקבל פרס ועל מנת שאינו חושש על הרעות שבעבור הפורעניות לא יחדל ולרעים רואה שהם בטובה ולטובים רואה שהם ברעה אעפ"כ לא יעזוב מלעבוד להקב"ה בכל לבו ועוד כדי שיחשוב הצדיק לרעים יש שכר טוב בעולם הזה כנון לאחשורוש היה לו כל תאות לבו ובעושר ובכל תענונים כל שכן לעושי רצונו לעתיד לבא ואינו עושה טובה בעבור השכירות אלא מאמין שהקב"ה נאמן לשלם שכר טוב לעושי רצונו ואל תתמה איך כל העולם כולו יהיה לאיבוד כי אם אותם מעט הרי לכל אחד יש חלק ברע ובטוב ויתן חלקים של כל הרעים לטובים שהם מועט וחלק הרע של טובים יתן לרעים אם כן פורענות של טובים מעט ואיך יחלק לכל העולם הרע ויש לכל אחד פורענות של עצמו ורחמיו על כל מעשיו שיש צדיקים הרבה שאין הקב"ה מנסה אותם בנסיונות גדולות וחזקות אין לא יוכלו לעמוד בהם וגם לא יוכלו לומר תן לנו חלק טוב כמו לעומדים בנסיון וצריך להתפלל שלא יעמידנו בנסיון ואפילו אם יעמוד בנסיון אחד בנסיון אחר לא יעמוד וכתיב (משלי ל ח) ראש ועשר אל תתן לי:

תתתשיח. קף כל העולם נידון מידה במידה ולא במידה שמודדין בעולם הזה מודדין לעולם הבא, בעולם הזה אדם שבא על אשת איש שניהם בחנק ואם בא על בת כהן היא בשריפה לפי שבעולם הזה נתן הקב"ה מעלה יתירה לכהנים וגם לעונשין ולעולם הבא הקב"ה משוה מעשים והיצרים זה לזה שנאמר (קהלת ז כו) אחת לאחת למצא חשבון אדם שעושה טובה לחבירו כגון פוטיפר ליוסף אילו היה יוסף שוכב עם אשת פוטיפר היה חייב לאחר מתן תורה אם היה ראובן מטיב לשמעון ושמעון שוכב עם אשת ראובן הרי מיתתן רק בחנק אבל לעולם הבא דנין אותו בשני דינין אחד על שהשיב רעה תחת טובה והוא כפוי טובה ואחד על הנאה שנהנה בעבירה ולפי יצר שמתגבר על האדם מתגבר עליו ביותר להקל אם מתגבר עליו ביותר דוגמת (א) יצר אלבשה אבל אם לא נתגבר יצרו עליו וחטא להחמיר עליו. קף כף ידמה האדם מה שלא נכתב למה שנכתב הרי כתיב (דברים כב ח) ולא תשים בביתך בבניין רעוע כמו כן חוץ מן הבית או בבית אחר או מי שמשלח מדנים בין אחים ובין אדם ועוד לא תשים דמים בביתך אל תחטא פן ימותו בביתך ונחשב כאילו שפכת דמים בביתך מה לי אם היו לו מה לי אם לא היו לו ומנע מפריה ורביה ועוד כשהאשה הרה נעשה הרם חלב וכשלא בא על אשתו הרי דמי נידותה מצויים לה [ע"ב] ולא תשים דמים בביתך שלא תתן לדור בביתך אנשי דמים ומרמה ותרחק עולה מאהליך:

תתתשיט. כף הוי שוקל את כל המצות זו בזו קלה כחמורה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות ואין לך לומר מאחר שואת יש בה סקילה ובזו חנק

תתתשיח. (ג) בברכות פ"ט ה"ג.
(ב) קדושין פ"א ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ובזו לאו ובזו עשה ויש [לא] לאו מבואר ולא עשה מבואר כי דור המלך אמר למנות ישראל ונפלו ע' אלף בשעה אחת נגד ע"ב שעות שבני' ימים ולילות וב' אלפים שבא להמית בירושלים כשאמר דוד (ש"ב כר יז) תהי נא ידך בי ובבית אבי ושם היו אלפים גבורים מן השרים וזהו שאמר רבשקה לחזקיה (מ"ב יח כג) אם יש אלפים ובעבור דוד חיסר אלפים הרי מי שמונה ישראל אין כתיב בו מיתה למונה ופוקד וכתיב (שמות ל יב) ולא יהיה בהם נגף בפקד אותם הרי לנימנים בעל כרחם מיתה ולמונה לא מצאנו ובעל כרחם נימנו אעפ"כ מתו ע' אלף (משלי יג כג) ויש נפסד בלא משפט כגון בני שאול שהוקיעום בלא משפט שנאמר (דברים כר טו) לא יומתו אבות על בנים וכתיב (שמות לד ז) פוקד עון אבות על בנים וגו' על שלשים ועל רבעים וכתיב (א) בו ובזרעו עד עולם וכן בורע עלי אע"פ שאין אוהזין מעשה אבותיהם בידיהם ואם תאמר איך יתכן שהצריק ילכד בעון אבותיו יש להשיב שאילו לא נתן המתנה לעלי היה זרעו נכרת ולא היה זה נולד ועוד שיש תקנה בתפילה ובתורה ובגמילות חסדים וכן לכל מי שנגזר עליו שלא יהיה לו זרע או עושר באותה מדינה הרי יש לו תקנה במדינה אחרת או בשינוי שם:

תתתשכ. ואהבת את ה' אלהיך (שם ו ה) בני מרות בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך מהו מאדך ברבר שהוא נסיון היותר יש אדם שיכולת בידו לעצור יצרו מעריות ומגזל ומהרבה דברים שיצר הרע מקטרג והוא עוצרו אבל דבר שהוא משום כבוד או בושת אינו יכול לסבול (א) שהרי יואב לא היה יכול לסבול הבושת בששם תחתיו עמשאי והרגו ואילו בשאר דברים היה יכול לעמור כך הרבה שיעמדו בנסיון בכל מיני עבירות ולא יעמדו בנסיון הבשת לכך נאמר בכל מאדך:

תתתשכא. אמרינן במסכת ערכין (א) (נחמיה ח יז) מימי ישוע בן נון פנמו מפני שלא ביקש על יצר הרע (ב) ומשה רבינו ביקש על יצר הרע לפי שלא היה לו זכות ארץ ישראל לכך לא פנמו לכך אל תתמה על תלמידי חכמים שבבבל שהיו יודעים מעשה מרכבה והיו יודעים בתורה לחוץ תורה נביאים וכתובים ולא היה האש מתלהטת סביבן (ג) כמו לתלמידי חכמים שבארץ ישראל כי זכות ארץ ישראל יועיל להורה:

תתתשכא.ב) אם מראין לראובן בחלום קשה על שמעון הרי צריך לראובן להתענות שהרי שמעון נזוף לכך לא הראו כמו שאמר (א) רב יוסף שונא דרבא נזוף הוה וכן (מ"א יג כא) לאיש האלהים שבא מיהודה ולא דיבר אלא לנביא שהשיבו כי היה נזוף ולכך הראו לראובן לומר שהוא יתענה ויתפלל על שמעון וישא פניו ואם לא יתענה טוב להניד לו כדי שהוא יתפלל על עצמו ודע לך כי היו הראשונים מאמינים בדברי חלומות שהרי לאחר שעשה הקב"ה אותות לגדעון (ב) במשענת הקנה ובניזה פעמים עדיין היה ירא ער שאמר הקב"ה לגדעון (שופטים ז י) ואם ירא אתה לרדת רד אתה ופורה נערך (שם שם יא) ואחר תחזקנה ידיך ושמע החלום הרי יותר היה מאמין בחלום מבאותות ומה שאמר (קהלת ה ו) כי ברב חלומות והבלים וכתיב (שם שם ב) כי בא החלום ברוב ענין שאם יאמר לו

ב) כן נמצא גם בימן זה. וכנדפס ממ"ד.

תתתשיט. (ב) פסוק זה לא מצאתי ואולי צ"ל: והיה בך לאות ולמופת ובזרעם עד עולם (דברים כח מו).
תתתשכ. (ב) ש"ב י"ז כ"ה ויעוין סנהדרין מ"ט א'.
תתתשכא. (ב) ל"ב ב'. (ג) צ"ל לפי שהיה לו זכות א"י ומשה רבנו לא ביקש על יצה"ר כו'. (ג) חגיגה י"ד ב' ויעוין שם ט"ו א' תוד"ה שובו וסוכה כ"ח א' תוד"ה כל.
תתתשכא. (ב) צ"ל רב יוסף שאני דרבא נזוף הוא, והוא בחולין קל"ג א'. ויעוין ברכות נ"ה ב': חלם שחלם לו חברו. (ג) צ"ל בקצה המשענת.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

בעל החלום לעבור על המצות שלא ישמע לו וכתיב (דברים יג ו) והנביא ההוא או חלם החלום ההוא יומת כי דבר סרה ונו' וכן אמרו חכמים (ג) דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין שהרי אמרו כי בא החלום ברב עניין:

תתתשכב.ב) יש חלום שאדם רואה בחלום ראובן מת ויהיה שמעון או בן ראובן או אדם ששמו כשמו או תארן שוה או במעשיהן שווין או יחלה וקול יוצא שהוא מסוכן או מצטער או מאבד ממונו או שום דבר שיצטער לכך מועיל לו התענית שיהפך לקל שבהם כי אי אפשר שלא יתקיים אלא שיכול להתהפך דונמת המולות כמו שנאמר (שמות י י) ראו כי רעה נגד פניכם וכתיב (יהושע ה ט) היום גלותי את חרפת מצרים מעליכם (א) שנהפך לדם מילה ואם נאמר [דף ק"מ] למה החלום הולך אחר הפה לפי שאילו לא ילכו אחר הפה החלומות היינו אומרים אין חלומות מן הקב"ה שהרי התורה היא ממנו והולכת אחר הפה והפתרון ועתה חלום אין יכול לדעתו וכל מה שמן הקב"ה ניתן לו לב לידע ופה לדרוש אם לאו למה חלום אלא לומר לנו הנה הוא מלפני הקב"ה להודיע שהוא יודע כל העתיד ומודיע לבריות מה שעתיד להיות והוא ישוב בתשובה ויתפלל לו ולא יחטא ועוד (ב) אמרו כ"ר פותרי חלומות היו בירושלים ומה שפתר זה לא פתר זה וכולן נתקיימו כמו (ג) שמקרא אחד יוצא לכמה טעמים והוא שיהא מעין החלום ודומה לו וכן פתרון המקרא דומה למשמעותו או איפשר שיכוון לפתרונו כההיא דאמר (ד) כמאן ראתה אסתר שוימנה להמן אמי בכל תנאי ואמוראי. ועוד למה הולך החלום אחר הפה לפי שהוא בסתר אם לא היה הולך אחר הפה אי אפשר לעשות תשובה בעבורם הואיל ואיפשר לדעת יכול להבין מה הוא:

תתתשכג.ג) אחר הפה הולך ההלום כמו שמוכיח בנרעון שאחר פתר לחבירו את חלומו וכן זה(ג): מעשה בנוי אחד שהיה יושב ועצב אמר לו חבירו למה פניך זועפים אמר לו ראיתי בחלומי שהיה רוכב על סוס אדום היה יושב והסוס אצל בהמה טמאה אמר לו חבירו זו שימות מהרה וירכיבוהו במיטה אמר הפותר אם יתן לו לשתות יקנה לו חלומו ממנו אמר על מנת כן אתן לך כדי שיהא החלומי מכור לך וקיבל עליו ונתן לו לשתות ומת פותר החלום ביום השני. ואחר היה הולה עד מות והיה אחר מתלוצץ אמר לו אקנה לי החולי שלך תן לי כך וכך אמר לו אתן לך מיד עמד וזה חלה ומת וכתיב(ד) (דברים ד ז) כה' אלהינו בכל קראנו אליו הא למדת שהקב"ה אצל כל אדם כשאדם שולח אחר מלך בשר ודם והמלך בא לסייעו כבר האויבים עשו לו רעה קודם שיבא המלך (א) אבל הקב"ה מיד אצלו להצילו:

תתתשכד.ד) מעשה באחד שאמרו לו תמיד בחלום שימות פעם אחת אמרו לו התוודה מהרה ימות ועל כל חלום היה מתענה ובתוך החלום אומר (תהלים כה א) אליך ה' נפשי אשא וכל המומר ואחר כך הוידוי כולו היה אומר בבכיה וחלה עד למות וראה או כנגדו כמו ענן בדמות אדם שהיה נושא משא גדול ובירו והוב ודמות אדם אחד שהיה מתעטף בטלית ואמר הוכות שאתה בחור

ב) ממ"ד. ג) ממ"ד. ג) ע"כ. מכו"ב ממ"ס. ד) ממ"ו.

(ג) גיטין נ"ב א'.

תתתשכב. (ב) ילקוט יהושע רמז ט"ו בשם הפסיקתא (ג) ברכות נ"ה ב'. (ג) סנהדרין ל"ד א'. (ד) מגילה ט"ז ב'.

תתתשכג. (ב) בירושלמי ברכות פ"ט ה"א: אבל הקב"ה אינו כן אם באה על אדם צרה לא יצווה למיכאל ולא לגבריאל אלא לי יצווה ואני עונה לו מיד ההי"ד כל אשר יקרא בשם ה' ימלט.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ואתה מתעטף בציצית שהתחלתה מחדש והזהוב שנתתה לתלמיד חכם העני פדאוך מן המות וחחיה מיד הויע וניצל ונתרפא כי המלאך טוען זכותו של אדם ביום הדין ובעת שדנין עליו למות ולחיים ולטוב ולרע מלאך טוען זכיותיו ומלאך טוען חובותיו של אדם לפורענות לא יתחייב עד שיאמר לשנים לכתוב שנאמר (ירמיה כב ל) כתבו את האיש הזה ערירי כתבו אמר לשנים (יחזקאל ט ד) והתוית תי"ו אמר לאחד כי חמאו בכפליים לכך פורענות בכפליים שנאמר (ירמיה ב יג) כי שתים רעות עשה עמי וכתיב (ישעיה נא יט) שתים הנה קוראתיך וכתיב (יחזקאל כא יט) הך כף אל כף ותכפל לכך (ירמיה א י) לנתוש ולנתוץ ולהאביד ולהרוס לבנות ולנטוע הרי פורענות כפול ב' ידות על הטובה:

תתתשכה.ב) **אחד** היה מתנשא לומר אני רואה משונאי באותם שאני שונא אני רואה כל חפצי בם מתגלגל שכולם לא יהיו בעירי. ונתגלגל הדבר שהוא יצא מן העיר ומת בארץ אחרת:

תתתשכו. ג) **התלמידים** היו יושבים בפני רבם אמר אחד יהי רצון שתהר אשתי אם הוולד יהיה חי ואם לאו יהי רצון שלא תהר אמר חבירו יהי רצון שתהר אשתי אמר חבירו ואם ימות הרי טוב שלא נולד אמר הרי כתיב (מ"ב ד טו) אל תכזב בשפחתך (שם שם כח) לא תשלה אותי ועוד כשיוולד אתפלל שיחיה אמר החכם יש וולד או בן או בת שפורה את אביו או את אמו מן המות או מן הצרות (א) שנאמר (ישעיה כט כב) יעקב אשר פדה את אברהם יש שננזר עליו או מיתה או צער על האב או על האם ומת הוולד הרי האב או האם עצבין הרי העצבון פודהו וזהו (משלי יד כג) בכל עצב יהיה מותר:

תתתשכז. ד) **כתיב** (קהלת ב טז) בשכבר הימים הבאים הכל נשכח אחר היה קורא בניו אחר הפרט של שנים כנון אם היה י"ד לפרט היה [ע"ב] קורא שמו דוד והיו מתים כי הקב"ה אינו רוצה ששמם יתקיים למי שעושה ש'תקיים שמו וכתיב (תהלים מט יב) קראו בשמותם עלי אדמות לכך (שם מו ט) שם שמות בארץ.ד) כל הנעשה זכר לא יהיה זכר:

תתתשכח. ה) **אחד** היה בונה בית הכנסת יפה ורצו הקהל לתת עמו ולהשתתף עמו במעות ולא רצה (א) כדי שיהא לו ולזרעו אחריו לזכר ולשם וכלו זרעו.ה) הנהו) כמה ברייתות וכמה מדרשים ומי שחיבר הספר לא כתב אני פלוני בן פלוני חברתי את הספר כשנהגה את הלב ממה שעשה הרי קיבל את עולמו בזה העולם ויש מן הראשונים שלכך לא רצו להזכיר שמם בפיוטים ש'סרו כדי שלא יהנה לבם ולא יתגאו זרעם לומר אבותם עשו כך וכך כנון אהללה אלהי ואע"פ שאילו היו יודעים יהיו מברכים זכרו אמרו מושב שלא יתגאו ולא ישתוררו:

תתתשכט. **הציבור** שאין להם בית הכנסת ואין בית לעניים יבנו תחילה בית לעניים (מ"א ז נא) ויבא שלמה את קדשי דוד אביו (א) לפי

ב) מפ"ת. וכפול לעיל סימן מהכמ"ת. ג) בנדפס סימן מק"ח וכפול בכ"י לקמן סימן מתמתס"ו.
ג) מק"ג. ד) ע"כ. מכו"ת מק"ג. ה) ע"כ. ו) מעין דכ"ו לעיל סימן מתכ"ג ופ"ן מתמס"כ.

תתתשכו. (ב) ב"ר פס"ג ויק"ר פל"ו ובזהר אחרי דף נ"ז א': דיעקב פדה את אברהם ודאי דבההיא שעתא דנפיל בגו נורא דכשדאי דנו דיניה כו' אמרו הא ודאי בזכותא דא אישתזיב אברהם.

תתתשכח. (ה) ירושלמי מגילה פ"ג ה"ב: אם היה שם הבעלים חקוק עליהן כמו שלא נשתכח שם הבעלים, ועיין רות רבה פ"ב: כשאדם עושה מצוה מצוה מי כותבה? אליהו כותבה ומלך המשיח והקב"ה חותם על ידיהם.

תתתשכט. (ה) ילקוט מ"א רמז קפ"ו: מה שהיה מתקין לביה"מ היה צורך להוציאו ולהחזיר

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שלא נתן לעניים לכך לא בא לבניין בית המקדש לכך יעשו תחילה צרכי עניים וכתיב (משלי כא יג) אטם אזנו מועקת דל גם הוא יקרא ולא יענה:

גם בבאן כתיב עניין מתים.

תתתשל. במקום אחד נהרגו הרבה יהודים על קידוש השם ומעט נאנסו שלא נתנו עצמם ליהרג ונטבלו במים והביאו בלילה על הענלות את ההרוגים בבית הקברות כי היה רחוק מן המקום שנהרגו שם ונפלה אשה מן הענלה ולא ידעו וקברו בחפירות גדולות ורחבות את החללים ודף אחד בין כל אחד ואחד ובאה אותה שנפלה מן הענלה בחלום לאחד וכעסה עליו ואמרה הלא היא נהרגה על קידוש השם וחקר ונדר ממון מי שימצאנה ובא רועה בקר והראה לו אנה היא שנפלה מן הענלה וקברוה עם ההרוגים ואמרה לו באותו לילה כיון שנתתה בעבורי עד שמצאתני וקברתני עם ההרוגים על קדוש השם אומרה לך למקום פלוני כי שם הטמנתי זהב שקול חמשה עשר וקוקים ומצא כדבריה והיו שנים ששחטו את עצמם ולא יכלו להמית עצמם וסבורים הגוים שמתו ולא מתו לאחר שנים מתו וחלם יהודי אחד שאותם הרוגים שנהרגו היו אומרים לא תכנסו במחיצתינו כי אתם לא נהרגתם על קידוש השם כמונו והראו בצואר שחתוך (א) אמ' ולא מתם ובא זקן אחד ואמר כיון שחתכתם עצמיכם כדי להמית וכיון שלא נטבלו במים שלהם ראויים להיות עמכם והביאם עמהם במחיצתם:

תתתשלא. כתיב (קהלת יא ה) כעצמים בבטן המלאה (א) שאול משליכין כשנהרגין רבבות היו מטהרין בארץ וחופרין חפירה בארץ רחבה ועמוקה ולמעלה צרה ומשליכין שם העצמים הפגרים והיה להם צער להשליך עצמות צדיק גם עצמות רשעים ואין אדם מכיר עצמות של זה ושל זה:

תתתשלב. ב) סכין אחד מצאו בקבר של הרוגים שנהרגו על קידוש השם לאחר שנים רבות חפרו בקבר ונמצא הסכין ורצו לקחת אותו אמר החכם במקום שנמצא תשימו אותו ולא תעשו בו מלאכה ואל יהנו ממנו:

תתתשלג. ג) בית שנהרגו בו על קידוש השם והרם ניתז על החומה ועל האבנים ובעל הבית בא לטוח בסיד קירות הבית את הדם לא יעביר ולא יהא טח עליו שנאמר (איוב טז יח) ארץ אל תכסי דמי לכך אין לכסות וכתיב (יחזקאל כד ו ז ח) הוי עיר הרמים סיר אשר חלאתה בה וחלאתה לא יצאה ממנה לנתחיה לנתחיה הוציאה לא נפל עליה גורל כי דמה בתוכה היה על צחיח סלע שמתהו לא שפכתהו על הארץ לכסות עליו עפר להעלות חמה לנקם נקם נתתי את דמה על צחיח סלע לבלתי הכסות (א) הרי כל זמן שאין הדם מכוסה הקב"ה נוקם

ב) מפמי"ט. 3) תמ"ט.

את הנפשות ולא עשה כן א"ל הקב"ה בני מתים ברעב ואתה צובר ממון לבנות בו בנין חייך אין שלמה נצרך מהם כלום.

תתתשל. (ב) הלשון משובש וצ"ל: בא זקן אחד ואמר להמתים (ר"ל לאותם שמתו מכבר) כיון שחתכו עצמם כדי למות וכיון שלא נטמאו כו'.

תתתשלא. (ב) הל"ון צריך תיקון וכצ"ל: כשנהרגין רבבות מטהרין על הארץ ומשליכין בשאול, חופרין חפירות כו'.

תתתשלג. (ג) ילקוט יחזקאל רמז שס"ד.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

וכשהוא מכוסה אינו ממהר לנקום וזהו שנאמר (בראשית לז כו) מה בצע כי נהרג את אחינו וכסינו את דמו ואם תאמר והלא הקב"ה יודע המכוסה כמו המגולה כל זה בספר הכבוד:

תתתשלה. כתיב מה בצע כי נהרג את אחינו וכסינו את דמו מי ידע אם [דף קמ"א] הוא דם אדם או אם הוא דם בהמה או יקבלו דמו בכלי וישפכו בו מים או יחנקוהו ולא יצא ממנו דם אלא פירושו וכסינו את דמו כמו (שם יח יז) המכסה אני מאברהם כלומר שלא נודיע לאדם ר"א וכסינו את הדם כיסוי הדם ממש כי ידעו כשדם האדם נשפך ולא נתכסה שימהרו לנקום וכתיב ארץ אל תכסי דמי וכתיב כי דמי בתוכה היה על צחיח סלע שמתהו לא שפכתהו על הארץ לכסות עליו עפר להעלות חימה לנקום נקם נתתי את דמה על צחיח סלע לבלתי הכסות הרי כשאין הדם מכוסה מעלה חימה וממהר לנקום לכך כשהיו נהרגים על קידוש השם בשעת השמד אם ניתז או נשפך הדם לא היו מניחים לכסות אע"פ שהיו צריכים לטוח הבית בסיד אותו המקום שהדם שם לא היו מניחים לכסות (ישעיה כו כא) הארץ את דמיה ולא תכסה עוד על הרוגיה וכתיב ארץ אל תכסי דמי ואם תקשה בעיניך והלא הקב"ה יודע המכוסה כמו המגולה שנאמר (ירמיה כג כד) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה' הלא את השמים ואת הארץ אני מלא נאם ה' ולמה ינקום הקב"ה מן המגולה יותר מן המכוסה אלא הקב"ה לפי דעת בני אדם ולפי דבריהם עושה כמו שאמרו (א) ר' מאיר תוכו אכל וקלפתו זרק ואמ' השתא אמר בשם ר' מאיר וכן כשיראו בני אדם הדם ויאמרו הקב"ה ינקום נקמתך ואם יאריך זמן הנקמה יאמרו תימה היאך הקב"ה מתאפק שאינו נוקם וכן מפרשין (דברים כא ט) ואתה תבער הרם הנקי מקרבך וגם כשאין הדם מכוסה מלאכי השרת מקטרגין (שמות יב יג) וראיתי את הדם ופסחתי עליכם של זה שיצחק נעקד ואברהם שלח ידו לשחוט שיצא דמו על המזבח וכתיב (בראשית ט יד) ונראתה הקשת בענן (שם שם טז) וראיתיה לזכור ברית עולם ומה צורך לראייה כדי לזכור והלא אין שכחה לפני כסא כבודו וכתיב (שם לי כב) ויזכור אלהים את רחל ומה ראייה היה שם וכיון שכתב (דניאל ז י) וספרין פתיחו וכתיב (מלאכי ג טז) ויכתב ספר זכרון לפניו אם בעבור שלא יהא נשכח עניין המבול נכתב בתורה ולא יהא שכוח מישראל ואם תאמר בעבור האומות שאין להם תורה גם הם אינם מאמינים על התורה ואינם מאמינים שהיה המבול אלא הקב"ה (תהלים קיא ד) זכר עשה לנפלאותיו (קהלת ג יד) והאלהים עשה שיראו מלפניו והלא הוא נשבע שלא יהא עוד מבול ואם בעבור שלא יהיה מבול במקום אחר הלא בלא ראיית קשת יזכור אלא וראיתיה לזכור כדי שהצדיקים יזכרו ויברכו ברוך זוכר הברית (ישעיה מג כא) עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו וכן על נציב מלה ועל כל אשר בפרק הרואה (ב) ונראתה הקשת וזכרתי ידעו העולם שאני זוכר אכל הקב"ה אינו צריך כי אין שכחה לפניו אלא עושה שבני אדם יאמרו הוא זוכר:

תתתשלה. (א) אמרו ליה עכנא עכנא פתה פומך ויכנס בן אצל אביו לא פתחה להם יצתה בת קול ואמרה לא שוה גדול מוה אלא שוה היה בצער מערה הוי עון לקבור (ב) והלא היו קוברין בני המשפחה יחד אלא זאת המערה לא נקבר בה תחילה אלא ר' שמעון בן יוחי והעכנא מיד הקיפה המערה עד שנקבר

תתתשלה. (א) חגיגה ט"ו ב'. (ב) נ"ד ב'.

תתתשלה. (א) ב"מ פ"ד ב'. (ב) חסרון הניכר יש כאן אבל מתוך הדברים יובן כוונתו.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

בה ר' אלעזר ואחר כך הקיפה ולא נתנה (ג) לר' שמעון בנו להכניסו והלא (ד) בכל אדם מתקנא חוץ מבנו ותלמידו ולמה במיתה לא קבלוהו הכל בספר הכבוד אם יד הטובים תקיפה לא היה לקבור אלא צריקים הדומים זה לזה לבדם יחדיו:

תתתשלו. **שאלו** לתלמיד הכם שהיה צדיק והיו עמי הארצות נשמעים לו ותלמידי חכמים לא היו נשמעים לו אצל מי חפצו אמר בין בחיים בין במות אצל מי ששומעין לטובים ומה (א) שאמר ר' מאיר כשהיו שואלין לו אצל מי שהיה ברצון אצל אביו או אצל אחר (ב) כי ר' מאיר ידע שאילמלא (ג) ששמע בת קול שובו בנים שובבים חוץ מאחר לא היה חוטא (ד) וכשראה ר' מאיר ללכת אמר לו אחר אל תלך מפני תהום שבת:

תתתשלז. ה) **ברזילי** הגלעדי אמר (ש"ב יט לח) ואמות בעירי כי הנייה יש למתים שאוהביו [ע"ב] הם הולכים על קבריהם ומבקשים לנשמתם טובה מטיבין להם באותו עולם ונם כשמבקשים מהם הם מתפללין על החיים (א) וכלב בן יפונה נשתטח על קברי אבות:

תתתשלח. ו) **אחד** צוה לקוברו בבית הקברות קצת רחוק משאר מתים לקוברו לבד ובקרוב זמן קברו מזרעו סביבותיו שמתו זה אחר זה:

תתתשלט. **אל** תהי צדיק הרבה (קהלת ז טז) אם ערב סוכות הוא ויש יהודי שאינו יודע לתקן הסוכה מוטב שיתן לגוי לתקן פן תפול הסוכה בחג אם מעט יהודים בכפר ומת שם יהודי ואין יכולין לעסוק במת כל צרכיו יניחו לגוי לעזור להם:

תתתשמ. **על** אחד החרימו שלא להתעסק לקוברו ומת והניחו לגוי לקוברו רחוק מן הקברים מי שמת בתשעה באב רוחצין במים חמין. במקום אחד היה נשמע בבית משוררים וכלי שיר בתשעה באב אמרו הזקנים להוציאם אמרו אנהנו מתכוונים כדי שאותם קטנים יתענו ומפני קול השיר לא יהיו חלשים אמרו מוטב שיאכלו ואל יהא שיר שמחה בבית:

תתתשמא. **כתיב** (תהלים קיט קכו) עת לעשות לה' הפרו תורתך בית הקברות נתנו לשמור ביד גוי והגוי היה זורע מצד אחד עשבים והיה הגוי לוקח וכל מה שמסריח לוכל הארץ ומחה הזקן בידו כי בבית הקברות ראוי להיות כל דבר שריח טוב לו שנאמר (דה"ב טז יד) וישכיבהו במשכב אשר מלא בשמים וזנים מרקחים במרקחת מעשה ומה שאין בבית הקברות בשמים פן יהנו מהם ואין מניחין לגוי להביא שם בהמות לאכול העשבים ואין עושין טיולין בקרוב לבית הקברות:

תתתשמב. ג) **כשיש** דבר בעיר ומחפשים על המתים שמא יש מהם (א) שבלע הבנד והוא סכנה (ב) או ידיו אין פשוטות שנאמר (איוב כא לג) ואחריו כל אדם ימשוך כל דבר שהוא משום פיקוח נפשות מותר לעשות למת:

ה) מ"ן. וכפול לעיל סימן כ"ע. ו) מ"ן. נ) מכ"ת.

(ג) צ"ל לר' יוסי בנו. (ד) סנהדרין ק"ה ב'.

תתתשלו. (ב) ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א. (ג) צ"ל ואמר ר' מאיר: אנא מיקריב לרבי קדמיי ובתר כן לאבא. (ג) חגיגה ט"ו א'. (ד) שם שם.

תתתשלז. (ב) סוטה ל"ד ב' ותענית ט"ז א': למה יוצאין לבית הקברות כו' כדי שיבקשו עלינו מתים רחמים, ובמכות י"א ב': מוליכין עצמותיו על קברי אבותיו דכתיב וישב הרוצח אל ארץ אחוזתו כו' ויעוין שו"ע סימן תקפ"א במג"א סקט"ז וכשו"ע יו"ד סימן קע"ט ש"ך סקט"ו.

תתתשמב. (ב) בלחם הפנים סימן שנ"א כתוב: נ"א שבלה, ור"ל שנקבר בתכריכים בלוים.

(ג) בספרי האזינו פיסקא של"ח: אמר לו (משה לאהרן) פשוט ידיך ופשט. במדרש קהלת פסוק כאשר יצא מבטן אמו: תני ר' מאיר כשנברא האדם בא בידים קמוצות כו' והולך כשמת בידים פשוטות לומר הא לכם כל מה שקניתי, מזה למד רבנו שידי המת צריכות להיות פשוטות.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתשמג. בתיב (קהלת ג כא) מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה וכתיב (שם יב ז) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה אם הרוח שבני אדם קורין להם נשמה אם יתכן לומר שאם תפול מגבוה לא יזיק לה אם היא של צדיק יש לה בטוב ואין רע כמו שדרה כשהיא בגוף אם אדם נופל כואב לו אם באש יכאב לו אם רעב יחלש אם צמא יחלש ואם רואה באוהביו רעה יצטער ואם כל אלה לא יהיה בנשמה לאחר שיצאה מביתה וממלבושה שהוא הגוף ועוד אם אדם ישן יכולין אויביו לעשות לו רעה כשהוא ישן והנשמה אינה ישינה אם כן למה יהיה הצדיק שכטוב נשמתו באותו עולם בכל הטובות למה יחיה בתחיית המתים ויהיה בגופו שהיה קודם שמת אם יפול כשהוא חי יכאב לו ואם ירעב ויצמא יחלש וצריך לטרוח ולישן ואם יפגעו בגופו מקרה רע יצטער אם כן מוטב היה לו שלא יחיה בתחיית המתים ואם כן מה יתרון לצדיק שיחיה והוא לרע לו אלא הגוף כשתשוב לו הרוח לא יסבול הרעה כי כתוב (ישעיה מג ב) כי תלך במו אש לא תכוה וכתיב (שם שם) כי תעבור במים אתך אני ובנהרות לא ישטפוך ורובי הצרות הראשונות נשכחו ונסתרו מעיני וכתיב (שם סה יט) ולא ישמע בה עוד קול בכי וקול זעקה ואשר (א) אמר שמואל אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות בלבד זוהו לשאינם צדיקים אבל לצדיקים נמורים כל מיני הנאות במחניהם ד"א קודם בריאת העולם החדש אבל לאחר שיברא השמים החדשים והארץ החדשה (ב) אין מלאך המות ומלאכי הבלה נהפכו לרחמים ומלאכים מרחיבים את הלבבות לששון ולשמחה ולא יוסיפו לדאבה עוד ונסו יגון ואנחה ואין שכחה בעולם ולא ישכח אדם דברי תורה ויהיה כמעיין המתגבר וכנהר שאינו פוסק וכשיראה את חבירו שהקב"ה מקרבו יותר ממנו להתנותו מזיו כבודו החיצון שהוא רואה שמה בטובתו וישמח) לילה [דף קמ"ב] שהנשמות יוצאות מן הקברות בגון בליל הושענא רבה יוצאות כשהלבנה יוצאת יוצאות ומתפללות וכבר יצאו שנים והתביאו עצמם במקום אחר בבית הקברות ושמעו שאחת אומרת לחבירתה נצא ונתפלל יחדיו ויצאו כל הנשמות והתפללו ובקשו רחמים שלא ינזור מיתה על החיים גם אותם שימותו שישובו מדרכם הרעה ובחולי קל ועל כל עניין של חיים ושל מתים ועל עצמם למהר לסור דין מעליהם ועל אחרים והנידו לקהלם לשנה אחרת בליל הושענא רבה הלכו שנים אחרים ויצאה מן הקברים רק בתולה אחת שמתה קודם שבת אמרו תצא אמרה איני יכולה מפני כי אבי היה עשיר וירד מנכסיו (ג) וקברה בלא בגד ושמעו שמקצת מן הנשמות אמרו לא ניקבץ יחדיו כי כבר שנים גילו עלינו לרבים אלא כל אחד ואחד יתפלל בקברו שלא ישמעו החיים והנידו לעם וכעסו על אב ולקחו בגדים והלבישו לאותה בתולה ואם התבריכין בלו אין זה מונע את הנשמה שהרי הגוף בלה והנשמה בתוך עצמות המת והונה אף על כל מה שיוצא מן גוף המת (ד) שהרי מעלה בזכורו מביא הרוח על ידי עפר שבולע מן המת:

תתתשמד. (א) **אחד** לא ראה בליל הושענא רבה צל ראשו והתענה הוא ואוהביו הרבה צומות ונתן צדקה הרבה וחי כמה שנים אחר כך

ב) מכ"ב.

תתתשמג. (ב) שבת ס"ג א'. (ג) גם רס"ג בספרו האמונות מאמר השביעי כתב כי המתים שיחיו מגוויתם לא ימותו עוד וכן כתב ר' האי גאון בתשובה שנדפסה בספר טעם זקנים יעו"ש, ויעוין תשובת הרדב"ז ח"ב סי' תתל"ט. (ג) עיין ברכות י"ט ב': קבורה במהצלת של קנים. (ד) עיין סנהדרין ס"ה ב': מעלה בזכורו וברש"י שם: מעלה ומושיב את המת על זכרותו ועי' תוס' שם ד"ה מעלה. ויעו' שבת קי"ג ב': כל האוכל מעפרה של בכל כאילו אוכל מבשר אבותיו.

תתתשמד. (ב) בהוריות י"ב א': האי מאן דבעי למיפק לאורחא ובעי למידע אי חזר ואתי לביתיה ניקום בביתא דחברא (או דחבורא) אי חזי בבואה דבבואה לידע דחדר ולא

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

כדכתיב (משלי יא ד) וצדקה תציל ממות (ב) בלילה[ו] הושענא רבה חותמין ולכך נקרא בצאת השנה ובשמיני נוזרין על הגשמים במה יתפרנסו החיים וכן אחר רצאינו ברכת השנים במה יתפרנם (תהלים לג יט) להציל ממות נפשם ולחיותם ברעב מי[ז] שחייב לאחרים לא ירבה בצדקות עד שיפרע ולא יעשה אדם צדקה בדבר שיש בו סכנה. (ג) לאחד ניתנו מנעלים של מת ורצה לתת אותם לעני אמרו (ויקרא יט יח) ואהבת לרעך כמוך אלא תמכרם לנוי שלא יבאו לידי יהודי ותן המעות לעני:

תתתשמה.[ג] **רב** אחד ראה קרי ביום הכפורים והתענה כל השנה וקרויו ולאחר שעברה השנה מת (א) הרי הועיל שבן עולם הבא הוא:

תתתשמו.[ג] **נשמות** יש להם ספרים ערוכים על השולחן כמו שרגילין בחייהם ללמוד כן במותן לומדין. מעשה[ד] שעברו נוים דרך בית הקברות בליל שבת וראו יהודי אחד וספרו על שולחנו וקורא בו:

תתתשמז.[ד] (א) **דלא** נימי לרב מילי עלי מכלל שהחי כשמת קובל לפני מי שכבר מת ומודיע שיכניסוהו במחיצתו **אלא עת** של וועד לרוחות ואז קובל ועוד כשמת התלמיד ועסק בהלכות שמועות רבו יצא רבו לקראתו (ב) ואמר רבינא כי שביבנא נפק ר' חייא ור' אושעיא לאנפאי לפי שמפרש שמועותיהם ומתרצם:

תתתשמח. (א) **דהוא** אמגושא דהוה קא מחטט שכבי כי מטא למערתא דרב טובי בר מתנה תפסיה בדיקניה אתא אביי אמר ליה בשמותא מינך שבקיה, שבקיה לשנה אחריתא הדר אתא תפסיה בדיקניה אתא אביי ולא שבקיה עד דאתיוה מספרא ונזויה לדיקניה (ב) קיבל עליו ר' יהודה בן טבאי שאינו מורה הלכה אלא לפני שמעון בן שטח וכל ימיו של יהודה בן טבאי היה משתטה על קברו של אותו הרוג והיה נשמע קולו בלילה וכסבורין העם קולו של הרוג הוא אמר קולי הוא תדע שהרי למחר הוא מת ואין קולו נשמע אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי ודילמא בדינא קם בהדיה אי נמי פיוסי פיוסיה כמו שיש בארץ דינים ועיעורים זה על זה כך למעלה:

תתתשמט. **שילא** בר אבינא עבד עובדא כוותיה דרב כי קא נח נפשיה וכו' בפרק בנות כותים במסכת נידה (א) עד שילא אזל לרביתיה ואמר צבית לי זוודתא דלא נימא לרב מיליה עליה צבית ליה זוודתא נח נפשיה דשילא חזו דספרא אסיא מהאי פורייא להאי פורייא אמר ש"מ רבנן פיוסי פיוסה והיאך

ו) מכ"ב. ז) מכ"ד. ח) מכ"ה. ט) מכ"ו.

מילתא היא, ויש להעיר כי שם בהוריות מוזכר עשרה ימים שבין ר"ה ליוהכ"פ, וכן כתב בכלבו סי' נ"ב: ונהגו כמה בני אדם לקום ממשכבם בליל יום הערבה ומסתכלים אם יראו צל ראשם בלבנה, וכן הזכיר מזה הרמב"ן בפירושו לתורה פרשה שלח בפסוק סר צלם, ובילקוט ראובני פ' בראשית: בליל שמחת תורה אם לא יראה לצלו צל צלו לא יחיה שנאמר ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו הרי ב' צלמים (ציוני פ' שלח לך). (ג) כ"כ בשכלי הלקט כלל קכ"א: ויום ערבה הוא יום תחימת הדין וכספר המנהיג לאבן הירחי הלכות סוכה אות ל"ח: בהושענא רבא מקויימת חתימת ג' ספרים הפתוחים בר"ה כו' אבל ברי"ף ורמב"ם ורא"ש לא נזכר כל זה ואמרו על הו"ר רק חביטת הערבה והקפה ז' פעמים, רק בזהר ויקרא ל"ב א': וביומא שביעאה דחג הוא כיומא דדינא דעלמא ופתקין נפקין מבי מלכא, ובזהר ויחי ר"כ ב': ואי זכי בתשובה שלמה כדקא יאות תליין ליה עד ההוא יומא דעצרת דהוא יום שמיני דחג, ובירושלמי ר"ה פ"ד ה"ח: ואותי יום יום ידרושון זו תקיעה וערבה ופירש הי"מ מפני שר"ה הוא תחלת דין והו"ר חתימת גזר דין. (ג) בחולין צ"ד א': לא ימכור אדם לחברו סנדל של מתה כו' מפני הסכנה, אבל רש"י שם בד"ה סנדל של עור בהמה שמתה אין עורה חזק כשל בריאה שחוטה.

תתתשמה. (ט) יומא פ"ז א'.
תתתשמו. (ט) נדה ל"ז א'. (ז) ב"ק קי"א ב' וב"מ ס"ב ב' ולפנינו: רבא.
תתתשמח. (ט) ב"ב נ"ח א'. (ז) מכות ה' ב'.
תתתשמט. (ט) ל"ו ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ידע שילא שימות יש דבר שאדם ידע לעשות שבכל עת שיחפוץ שימות ואם תאמר והלא אסור לנרום ליקרב מיתתו (ב) מדר' הנינא בן תרדיון שלא רצה לפתוח פיו וי"ל כי שילא ביקש שימות כמו (ג) רבה בר נחמני וביון שראו [ע"ב] (ד) שהדם פורה ממיטה למיטה ש"מ נתפייסו הרי שניהם דיברו דברים קשים (ה) אין(ו) לאדם לומר אני בן נדולים ואעניש הבירי (ו) אלא יש אפילו עם הארץ שנולד בכוכב מאדים שמעניש ונענשים על ידו ויש שהשעה משחקת לו ועושה רעה לטובים ורואה בישונאיו מה שחפץ לכך לא יתנשא אדם לומר אני אעניש ומי יודע שמא הוא יענש ויש דברים שאסור אם ירצה ללמוד לאחרים כנון שיודע לעשות שבכל עת שירצה למות שימות וכן שמדבר למת דבר אחד וימות באיזה שעה שירצה:

תתתשן. פעמים שרוח משל מת בא בהלום להי שילך עמו הרי החי או מזרעו ימות או אוהבו ומה יתרון יש למת כי פעמים הממונה שולחו או המת מבקש שיתן לו רשות ללכת אחריו כדי שישוב בתשובה או להבין תקנתו שהרי אמר לחזקיה (מ"ב כ א) צו לביתך כי מת אתה (קהלת ז ב) והחי יתן אל לבו לעשות תשובה:

תתתשנא. ג) **לא** יצוה הרב לתלמידו והאב לבנו מה שהוא סכנה לו: ואין הבן חייב אם עבר על דברו והתלמיד אינו חייב אם עבר על דבריו של הרב כנון אם אחד חולה וישמו ראובן והבן או התלמיד שמו ראובן ורצו האב או הרב לשלוח אותו לאותו בית שאותו חולה שם והבן אינו רוצה ללכת שם לפי ששמו כשם החולה היה מעשה ואמרו הדין עם הבן ואינו חוטא הבן שנאמר (דברים ד ט) רק השמר לך ושמור נפשך מאד והאב חוטא ששולחו ומה שאמרו (א) לא נצרכא אלא לבן נילו לבקר ההולה שמקצת חוליו יקה אבל לא ימות בו וכן בבית אחר היה הולה וכשהויע שהיקל לחולה מיד היה אחר חולה מן אחד לאחד הולך החולי וביקשו לאחד שלא היה מן הבית שישן שם אמרו לו שלא לישן שם שמא יקבל הוא החולי עליו ואינו חוטא בזה אתרא (ב) דשכיח היזיקא שאני. אמרו לא נצרכא אלא לבן נילו שמבקר אותו אם חולה הוא אבל אם שמו כשמו פעמים היה מעשה ומת (ג) ואין דוחין נפש מפני נפש:

תתתשנב. אחד היה חולה עד מות מן הולי אשתא צמירתא שקורין מַלַנִי בלעז בא אחד ששמו כשם החולה והזיע ההולה וחלה הנכנס לבקרו ומת ונחרפא החולה ובאותו יום שמת אותו הנכנס לבקרו ששמו היה כשם אותו הנתרפא היה זה החי הנתרפא בכל שנה מתענה לפי שבמיתתו נפרדה זה שאם לא נכנס זה היה מת וכשמת זה תחתיו נותן זה כופרו כיון שקרב מיתתו בעבורו היה מתענה בעבורו אע"פ שלא פשע בו:

תתתשנג. ראובן הלה והתענה שמעון וביק"ש תחנונים עד שנתרפא וכשחלה שמעון חייב ראובן גם הוא להתענות עליו והוא שלא התענה מפני שהיה צריך לו אבל אם התענה שמעון מפני שהוא צריך לחיי ראובן שראובן מפרנסו אז אין ראובן צריך להתענות על שמעון שחלה אבל אם אין שמעון צריך

ה) נכדפס קימן מכ"ז. ג) כעין זה לעיל קימן קמ"ט.

(ג) ע"ז י"ח א'. (ד) ב"מ פ"ו א': אטר תינח נששא דההוא גברא. (ה) צ"ל שהדסים והוא אסיא הנזכר שם כמו שפרש"י בד"ה דקא פרח. (ו) עיין ברכות כ"ז ב': נוקמיה לר"ע דילמא עניש ליה דלית ליה זכות אבות. (ו) בשבת קנ"ו א': האי מאן דבמאדים כו' מר נמי עניש וקטיל. ועי"ש קכ"ט ב' ברש"י ד"ה דקיימא ליה כאדים כו'.

תתתשנא. (ב) נדרים ל"ט ב'. (ג) פסחים ח' ב'. (ג) סנהדרין ע"ב ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לראובן והתענה לא יתכן שיהא כפוי טובה ראובן היה צריך גמור וחלה והתענה שמעון להקב"ה להחיות את ראובן ואחר כך חלה שמעון ושמעון רוע מעללים ואיך יתענה ראובן על שמעון אלא יתפלל כדי שהקב"ה ישים בלב שמעון להשיבו בתשובה שלימה ולרפואה וכתיב (ישעיה ו י) ושב ורפא:

תתתשנד. ב) **אחד** מת אביו באדר הראשון והבן היה מתענה באותו יום שמת אביו (א) ובשנה פשוטה היה מתענה בשבט ובאדר מספיקא:

תתתשנה. ג) (א) **אין** אדם שצריכין לו הרבים רשאי לסנף את עצמו אם רבים לומדים לפניו או מליץ למלך ולשרים ולשופטים וכל כיוצא בהם כי אם לא יוכל לדבר אחרים מפסידים:

תתתשנו. ג) **מעשה** בחסיד אחד שהיה בימי החמה שוכב לארץ בין הפרעושים ובימות החורף היה משים רגליו בכלי מלא מים עד שהיו רגליו דבוקים בקרח אמר לו חבירו למה אתה עושה כך הלא כתוב (בראשית ט ה) ואך את דמכם לנפשותיכם אדרש ולמה אתה מסתכן בנפשך אמר לו לא חטאתי עון כל כך ואי איפשר שלא חטאתי בעונות קלות ובשביל זה לא הייתי צריך לעשות לי ייסורין אלא (א) משיח סובל עונות שנאמר (ישעיה נג ה) הוא מחלל מפשעינו וגם הצדיקים גמורים סובלין ייסורין איני הפץ שיסכול אדם עונותיי אלא אני ועוד [דף קמ"נ] אעשה חסר לרבים כשהצדיקים סובלין ייסורין נהנין רבים כנון (ב) מייסורי ר' אלעזר ב"ר שמעון ורבינו הקדוש היו נהנין העולם וכאילו בידים עשו להם (שם שם יב) לכן אהלק לו ברבים אמרו לו תלמידיו אעפ"כ אנו יריאים שמא תיענש ומת האיש והיה תלמידו חושב בלבו כיון שעשה לעצמו ייסורין יכול להיות שמתוך ייסורין מת כי התלמיד היה רואה הייסורין פעמים היה משליך אש על בשרו והיה מוטל למטה והיה אומר לו התלמיד הרי אתה מתבטל מדברי תורה וזה עון לאחר מות החסיד היה התלמיד מצטער שמא יחשב לו עון באותו עולם הלך ונשתטח על קבר אותו חסיד וביקש ממנו להודיעו בחלום על דבר הייסורין אם נענש או אם מקבל שכר ובא אליו החסיד בחלום אמר לו בא עמי ואראך והביאו בגן ערן אמר לו אנה מקומי אמר לו באותו מקום ואם תעשה יותר זכיות תהיה למעלה אמר התלמיד אנה מקומך אמר לו באותו מקום גבוה אמר לו תראני מקומך אמר לו עדיין לא תוכל לראותו לא עשית זכיות הרבה שתוכל לראות מקומי והיה התלמיד כך שמח על אורה גדולה שהיה שם ולא זכה לראות מקום רבו וידע התלמיד שלא היה נענש:

תתתשנז. ד) **אחד** ירא שמים חלה והיה בוכה בחוליו אמר לא מפני הנאת עצמי אני בוכה אלא שכל זמן שאני חי אני מוכה את הרבים (א) וכן משה רבינו בעבור הנאתו לא אמר (דברים ג כה) אעברה נא ואראה את הארץ הטובה וכי בעבור הנאתו היה מבקש אלא אמר אני אם אהיה בארץ אוכה את ישראל והקב"ה ענהו ואמר אם צדיק מת וכיוצא בו עומר אחריו הרי כאילו לא מת וכתיב (קהלת א ט) מה שהיה הוא שיהיה (ב) וכתיב (שם שם ה) וזרח השמש ובא השמש וכתיב (שם שם ד) דור הלך ודור בא והארץ לעלם עמדת (משלי י כה)

ב) כפול לעיל סימן רל"ט, ונכתבם הנה בסימן תמ"ב. ג) מענין זה נמצאים קי' תכ"ז ונכ"ו קי' ס"ח.
ג) תקכ"ח. ד) תקל"ד.

תתתשנד. (ב) יעוין מג"א סי' תקס"ח סק"כ.
תתתשנה. (ב) מקור דברי רבנו בתענית כ"ב ב'. ויעוין או"ח סי' תקע"ב במג"א סק"ג.
תתתשנו. (ב) סנהדרין צ"ח א'. (ג) ב"מ פ"ה א'.
תתתשנז. (ב) יעוין סוטה י"ד א'. (ג) קדושין ע"ב ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

וצדיק יסוד עולם כאילו הרב בחיים אבל מי שיודע מה שאין אחרים יודעים ולא לימדם לתלמיד כאילו (איוב ט ו) ועמודיה יתפלצון וזהו (שם שם ד) המעתיק הרים אילו הרבנים ולא ידעו התלמידים מה שידע הרב והעתיק אותם אשר הסכם באפו ועמודיה יתפלצון (נ) ר' חנניה הוה מסתמיך בר' חייא בר בא בצפורין חמא כל עמא פריי אמר למה כל עמא פריי אמר ליה ר' יוחנן יתיב דרש בי מדרשא דר' בנייה וכל עמא פריי [מישמעיניה אמר בריך רחמנא דחמי לי פירין] עד דאנא בחיין מי שיש לו תלמיד טוב או בן טוב ולומרין בחייו ומלמדים יברך הקב"ה שזיכהו לראות המעתיק הרים הורים הרבנים ולא ידעו התלמידים הכמת הרבנים ועמודיה יתפלצון:

תתתשנה. חסיד אחר צוה לבניו אמר להם אלה ספרים ואלה חפצים נשארו ביד אבי ולא של אבי היו אלא של אדם מבבל ומת ועתה אם תהיה ידכם משנת תתנו שווים לעניים הגונים בשביל נפשו ואחר כך אין לכם עון:

תתתשנט. ו) מי שיש לו עבד או שפחה בבית נויה או יהודית ובעל הבית צוה לבנו הזהר שלא תשיב אותם לצאת ואמרו לבן תקלה בא על ידיהם שהם עושים סרסור לעבירה שאל להכם מה לעשות אמר (א) מצוה לקיים דברי המת ובדבר שלא יבא לידי עבירה אבל אם בא לידי חטא לא יעשה:

תתתשם. ז) אחד צוה לבנו לעשות נישואין לאחר שלשים יום למיתתו ואמרו ג) לעשות כאשר צוה אבל כלי שיר לא ישמע בבית:

תתתשמא. ד) בבית אחד מת תלמיד חכם והיו חפצים לעשות נישואין אמר זקן אחד איך יתבן לעשות נישואין בחדר שמת בו תלמיד חכם מחדש (ש"ב א כא) הרי בגלבע אל טל ואל מטר וכתיב (ישעיה נו יב) וגבאה שכר והיה כזה יום מחר וסמך לו (שם נו א) הצדיק אבד ואין איש שם על לב ואנשי חסד נאספים באין מבין כי מפני הרעה נאסף הצדיק וסמך אחריו (שם שם ג ד) ואתם קרבו הנה בני עננה זרע מנאף ותזנה על מי תתענגו וגו':

תתתשסב. ה) אחד שונא לחבירו ומת חבירו אמר השונא איני רוצה לצאת כשיוציאו אותו אמר זקן אחד גם המת יתכבד בך. בעבור שנאה ואיבה לא ימנע אדם מלצאת כשמוציאין את שונאו רק אם צוה החולה אל תניחו לפלוני להתעסק בו אל יתעסק בו:

תתתשסג. ו) אין מניחין לראות לנוים את המת בקבר נוי אחר שר שביקש ליהודים לפתוח הארון אשר היה בו ספרי תורות אמר להם זקן אחד אל תפתחו ולא תראו לו כי (א) חזקיה חטא בזה שהראה את הארון לשרי המלך [ע"ב] בבל ומי שמראה ספרי תורה בארון לנוים ראוי לחפש אחריו לאחר מותו מי שרואה ספר תורה בארון בחלום מניד לו על המת לפי שכתוב (דברים י ה) ואשים בארון הלוחות אשר עשיתי ויהיו שם כאשר צוני ה' כך היה צריך לומר ואשים את הלוחות בארון כאשר צוני ה' [אבל ויהיו שמה] אנה צוהו אלא צוני, שכל הכלים עשה שלמה

ו) מקל"ח. ז) מקל"ו. נ) כעין זה לעיל סימן מתמ"ח. ד) מקל"ה. ה) מקל"ז. ו) מקל"ג.

(נ) ירושלמי הוריות פ"ג ה"ד.

תתתשנט. (ו) בתשובות שבות יעקב ח"א סי' קס"ח כתוב דדוקא בנכסיו וירושתו מצוה לקיים דברי המת, אבל בשאר מילי לא, ובראייה לזה מכתובות ק"ג ב' שלא קבל ר' חנינא לישב בראש.

תתתשנג. (ו) פרקי דר"א פנ"ב ילקוט מ"ב רמז רמ"ה וכן פירש"י מ"ב כ' ט"ז מובא בשכנה"ג יו"ד סי' רפ"ב בהגהות המור אות כ"ג. ויעוין יו"ד סי' רצ"א דרמ"א מתיר לתת מזוזה לעכו"ם במקום דאיכא לחוש לאיבה, וראיתי מרבי ששלח לארטבון מזוזה, פאה פ"א ה"א. ויעוין סנהדרין ק"ב ב': מפני מה זכה אחאב למלכות כ"ב שנה מפני שכיבד את התורה כו' והדבר הזה לא אוכל לעשות מאי מחמד עיניך לאו ס"ת ויעוין במהרי"ל הלכות מזוזה דאסור למסור לעכו"ם

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

כמו משה רק ארון אחר לא עשה שאין להוציאם ולשום בארון אחר (דברים י ו) שם מת אהרן ויקבר שם שאין משימין את המת מארון לארון ואין מניחין לראות לגוים את המת בקבר וכתיב (בראשית נ ב) ויצו יוסף את עבדיו את הרופאים לחנט את אביו את עבדיו הצדיקים ראוי הצדיק שלא יעסקו בו אלא צדיקים כדכתיב (שמות יג יט) ויקח משה את עצמות יוסף עמו(ס). כתיב (בראשית נ יב) ויעשו בניו לו כן כאשר צום (ב) שצוה שבניו ישאוהו ולא בני בניו כי נשאו נשים מכנענים ומה בכך שבשביל כך לא רצה שינעו במטתו והלא כתיב ויצו יוסף את הרופאים לחנט את אביו הרי ננעו בו ובני בניו לא ינעו במטתו (ג) ואם תאמר בחנטה אי אפשר אם לא ינעו בו אבל במיטה איפשר על ידי בניו ויש אומרים ויצו יוסף את עבדיו הרופאים לא נאמר כי עבדיו לא היו רופאים אלא שצוה לעבדיו שיהיו עם הרופאים להזהירם שלא ינעו בנופו של יעקב אלא בניו והרופאים מורין לבניו לעשות לו כך וכך ועבדיו רואים שלא יהסרו דבר שבניו לא יראוהו דבר אחר כך אמר ויצו יוסף את עבדיו הגרים הצנועים עם הרופאים שהרופאים יחנטו והעבדים ישמרו שלא יחשדו אותם ההרטומים וישאלו ממנו עתידות כמו הנשאל בגולגולת או שמעלה בזכורו כי מצריים דרכם לשאול באוב ויאמרו כיון שיעקב נביא ויודע מה יקרא באחרית הימים מוטב שנשאל מן הנביא שיודע מה שבאחרית הימים יהיה כדכתיב (שם מט א) ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים ולכך ויצו יוסף את עבדיו להיות את הרופאים ועבדיו לא עשו שום דבר שהרי כתיב (שם נ ב) ויחנטו הרופאים את ישראל אלא לשמור שלא ישאלו לו באוב (ד) ולכך צוה לשאת אותו משם מיד לאחר שיחנטוהו ולפי שמשה רבינו נקבר בארץ קרוב לארץ מואב (ה) ואם ידעו אנה נקבר יהיו מעלין אותו באוב לפי שיודע כל סתרי עליונים ולכך (דברים לד ו) ולא ידע איש את קברתו וקשה למת כשמעלין אותו כמו שנאמר (ש"א כח ט) למה הרגזתני לעלות אותי ולכך אמר (תהלים טו ט) אך בשרי ישכן לבטח:

תתתשסד. יצחק אבינו אמר (בראשית כז ב) לא ידעתי יום מותי וכתיב (שם שם ד) בעבור תברכך נפשי בטרם אמות ולמה לא ברכו בפני כמה שנים קודם לכן שמא יחטא אחר כך לאביו אבל כשעבד לאביו עד יום מותו הרי אין לומר עוד יחטא ועוד כשהצדיק מברך לפני מותו ואחר כך הולך לבית עולמו הרי מבקש להקב"ה שיקיים דבריו ולכך בירך יעקב לבניו סמוך למיתתו ולכך (דברים לג א) וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלהים את בני ישראל לפני מותו מיד ימות ולא יחטאו לאחר הברכה קודם מותו ויבקש מלפני הקב"ה כשימות שיקיים דבריו וכן אמר אליהו לאלישע (מ"ב ב ט) שאל מה אעשה לך בטרם אלקח מעמך כי לא מצאתי בך עולה וכיון שאלקח ותראה כי אז אבקש והיא תהילת השאילה שאבקש ויקיים דברי:

ס) ע"כ פיסן מקל"נ.

מזוזה. (ג) כן מובא ברש"י ויחי מ"ש כ"ט ומצוין שמה בראשית רבה, אבל במדרש שם פ"ק איתא: שלא יגע מצרי במטתו, ובני בנים לא נזכר, רק בילקוט ויחי רמז קס"א: אמר אל יטעון מטתי אחד מבני בניכם שיש בהם מבנות כנען שנאמר ושאול בן הכנענית, ובמדרש לקח טוב ויחי מ"ט כ"ט: אמר להם אל יסבלו בניכם את מטתי אלא אתם בעצמכם. (ג) אולי צ"ל: ואפשר לומר בחנטה כו' ובב"ר פ"ק: מי חנטו כו' ר' יהודה אומר רופאים חנטו אותו ור' סנחם אמר שכטים חנטו אותו כו'. (ד) במדרש שם פצ"ו: מפני מה ביקש יעקב אבינו שלא יקבר במצרים שלא יעשו אותו עכו"ם שכשם שנפרעין מן העובד כך נפרעין מן הנעבד. (ה) בילקוט ראובני ברכה בשם הפסיקתא: ומפני מה לא נודע מקום קבורתו של משה כדי שלא יהיו ישראל הולכים ומניחים שם ב"ה ומזבחים ומקטרים שם וכדי שלא ישמאו העכו"ם את קברו בפסיליהם ובתועבותיהם.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתשסה. מעשה שהביאו לפני צדיק שנטה למות את בניו לברכם אמרו לו שים ידך עליהם וברכם ולא רצה אמרו לו והלא יעקב עשה לאפרים ומנשה ומשה ברך את כל ישראל אמר להם (א) כבר קבלו לקיים את התורה לפני משה אבל אלה למה אברך את שראוי לקללה:

תתתשסו. ב) אחד צדיק היה נוטה למות ובא אחר שנעשה לו ולאשתו כשפים שלא היתה הרה וביקש כשילך לפני הקב"ה תחילה שיבקש לו שתהר ונדר לו ומת באותה שנה התירה הכשפים לו והרתה:

תתתשסז. ג) מי שנטה למות ידברו דברי תורה עמו כדי שתצא נפשו בדברי תורה שכן עשו (א) לר' אליעזר:

גם כאן כתוב ענייני תפילה:

תתתשסח. ג) [דף קמ"ד] כתיב (ש"א א יז) ואלהי ישראל יתן את שלתך אמר אם את שואלת בן ויהיה צדיק וצדיקים יצאו ממנו יתן ואם רשעים ולא צדיקים לא יתן שאלתך. שלתך כתיב חסר א' אם את מתפלל לטובה לך או לאחרים יתן ואם לאו אם את מבקשת נקמה מפנינה לא יתן אין ד) לאדם לומר לאדם אחר יתן את שאלתך שמא יבקש נקמה או שימסרו אויביו יהודים בידו או שמא יבקש רעה ליהודי למה אמר ואלהי ישראל לפי שאמר יתן לך בן שיהא טוב להקב"ה ולישראל בשמואל כתיב (שם ב כו) והנער שמואל הולך וגדל וטוב גם עם ה' וגם עם אנשים: (א) והקב"ה מתפלל יהי רצון מלפני שינלגלו רחמיי על מידותיי וכו' מכאן שהוא טוב שיאמר אדם בכל יום יהי רצון מלפניך שתמצא נחת רוח מלפניך וינולו רחמיך על מידותיך ותתנהג עם בניך במידת רחמים ותכנס להם לפנים משורת הדין וכן אמר לר' ישמעאל (ב) ברכני ואמר לפניו תפילה ז"ה) כתיב (תהלים קיט ז) אודך ביושר לבב בלמרי משפט צדקך לפי שהקב"ה נותן לו לב ישר דין ישר לכך היה מודה להקב"ה שנתן לו ישרת לב (ג) שהלכה כמותו שאינו טועה בדבר הלכה:

תתתשסט. כשמביאין להכם שום שאלת איסור והיתר או שום עצה יאמר תחילה יהי רצון מלפניך בוראי שתוריני דרך ישרה שלא יכשלו על ידי ותורת אמת יהיה בפי ועולה לא ימצא בשפתי:

תתתשע. גוים שבשני עיירות הלכו למלחמה זה על זה אמרו שבעיר הזאת אם ננצח למלחמה ונכבוש את העיר ננזול כל איש חי ויהורים היו שם וכן אמרו הגוים שבואת העיר ושלחו להכם אילו ואילו ואמרו הסכמנו לקבל תענית והיאך נתפלל אם נתפלל אנחנו על עם שבעירנו הרי יריעו ליהודים שבאותה העיר ומקצתם היו אומרים נתפלל על עם שבעירנו שהרי אמרו (א) חייך קודמים לשל חבירך אמר להם החכם טעיתם שהרי כתיב (זכריה יב ה) אמצה לי יושבי ירושלים

ב) ממ"ז. ג) ממ"ח. ג) מפ"ד. ד) מפ"ה. ה) ע"כ.

תתתשסה. (א) פסחים נ"ו א': כשם שבלבך אינו אלא אחד, כו'.
תתתשסז. (ב) סנהדרין ס"ח א'.
תתתשסח. (א) ברכות ו' א'. (ב) שם ז' א'. (ג) סנהדרין צ"ג ב': שהלכה כמותו בכל מקום.
תתתשע. (א) ב"מ ס"ב א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתשסה. מעשה שהביאו לפני צדיק שנטה למות את בניו לברכם אמרו לו שים ידך עליהם וברכם ולא רצה אמרו לו והלא יעקב עשה לאפרים ומנשה ומשה ברך את כל ישראל אמר להם (א) כבר קבלו לקיים את התורה לפני משה אבל אלה למה אברך את שראוי לקללה:

תתתשסו. ב) אחד צדיק היה נוטה למות ובא אחר שנעשה לו ולאשתו כשפים שלא היתה הרה וביקש כשילך לפני הקב"ה תחילה שיבקש לו שתהר ונדר לו ומת באותה שנה התירה הכשפים לו והרתה:

תתתשסז. ג) מי שנטה למות ידברו דברי תורה עמו כדי שתצא נפשו בדברי תורה שכן עשו (א) לר' אליעזר:

גם כאן כתוב ענייני תפילה:

תתתשסח. ג) [דף קמ"ד] כתיב (ש"א א יז) ואלהי ישראל יתן את שלתך אמר אם את שואלת בן ויהיה צדיק וצדיקים יצאו ממנו יתן ואם רשעים ולא צדיקים לא יתן שאלתך. שלתך כתיב חסר א' אם את מתפלל לטובה לך או לאחרים יתן ואם לאו אם את מבקשת נקמה מפנינה לא יתן אין ד) לאדם לומר לאדם אחר יתן את שאלתך שמא יבקש נקמה או שימסרו אויביו יהודים בידו או שמא יבקש רעה ליהודי למה אמר ואלהי ישראל לפי שאמר יתן לך בן שיהא טוב להקב"ה ולישראל בשמואל כתיב (שם ב כו) והנער שמואל הולך וגדל וטוב גם עם ה' וגם עם אנשים: (א) והקב"ה מתפלל יהי רצון מלפני שינלגלו רחמיי על מידותיי וכו' מכאן שהוא טוב שיאמר אדם בכל יום יהי רצון מלפניך שתמצא נחת רוח מלפניך וינולו רחמיך על מידותיך ותתנהג עם בניך במידת רחמים ותכנס להם לפנים משורת הדין וכן אמר לר' ישמעאל (ב) ברכני ואמר לפניו תפילה ז"ה) כתיב (תהלים קיט ז) אודך ביושר לבב בלמרי משפט צדקך לפי שהקב"ה נותן לו לב ישר דין ישר לכך היה מודה להקב"ה שנתן לו ישרת לב (ג) שהלכה כמותו שאינו טועה בדבר הלכה:

תתתשסט. כשמביאין להכם שום שאלת איסור והיתר או שום עצה יאמר תחילה יהי רצון מלפניך בוראי שתוריני דרך ישרה שלא יכשלו על ידי ותורת אמת יהיה בפי ועולה לא ימצא בשפתי:

תתתשע. גוים שבשני עיירות הלכו למלחמה זה על זה אמרו שבעיר הזאת אם ננצח למלחמה ונכבוש את העיר ננזול כל איש חי ויהורים היו שם וכן אמרו הגוים שבואת העיר ושלחו להכם אילו ואילו ואמרו הסכמנו לקבל תענית והיאך נתפלל אם נתפלל אנחנו על עם שבעירנו הרי יריעו ליהודים שבאותה העיר ומקצתם היו אומרים נתפלל על עם שבעירנו שהרי אמרו (א) חייך קודמים לשל חבירך אמר להם החכם טעיתם שהרי כתיב (זכריה יב ה) אמצה לי יושבי ירושלים

ב) ממ"ז. ג) ממ"ח. ג) מפ"ד. ד) מפ"ה. ה) ע"כ.

תתתשסה. (א) פסחים נ"ו א': כשם שבלבך אינו אלא אחד, כו'.
תתתשסז. (ב) סנהדרין ס"ח א'.
תתתשסח. (א) ברכות ו' א'. (ב) שם ז' א'. (ג) סנהדרין צ"ג ב': שהלכה כמותו בכל מקום.
תתתשע. (א) ב"מ ס"ב א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ואלה מבחוץ אלא יתפללו שהקב"ה יתן בלבם שיעשו שלום והקב"ה יעשה שלום ביניהם שהרי (ב) במלחמת הורקנוס ואריסתובולוס היה (ג) חוני המעגל מבחוץ והיו החצונים אומרים לו להתפלל שתמסר ירושלים והפנימיים ביד החיצונים ואמר להם אם אתם רוצים אני אתפלל שיהיה שלום ביניכם וביניהם אבל זה לא אעשה והרגוהו שלא רצה להתפלל שהחיצונים ינצחו ועוד כי אלה יתפללו ואלה להפך (ד) ודוד (ה) שהתפלל על זרע יהונתן שלא יקלט שלא ימיתוהו הגבעונים לא התפלל על אחרים שיקלט שימיתום:

תתתשעא. (ג) **אם** יש גוי שעושה טובות ליהודים יכולים לבקש להקב"ה שיקל מדינו וכן משומד (א) ואמר ר' יוחנן על חרבונא זכור לטוב לפי שדיבר על המן אבל גוי רע וכן משומד רע אין לבקש (ב) ויצחק אמר על עשו (ישעיה כו י) יוחן רשע והשיבו לו בל למד צדק (ג) ודוד בקש על אבשלום להצילו מדין ניהינם (ד) כי גרמא של דוד היה אם לא חטא בדבר אוריה לא היה אבשלום חוטא (ה) וגר שמתפלל על אביו ועל אמו לא יועיל להקל מדינם ואם אביו ואמו של הצדיק החטיאו את הרבים אפילו לבן אין לבקש להטיב לנשמתם דכתיב (משלי י ז) ושם רשעים יורקב:

תתתשעב. (ג) (א) מי שאביו משומד אין קוראין אותו לספר תורה בשם אביו על שם (ויקרא כא ט) את אביה היא מחללת ואם יהיה חתן ולחתן קוראים לספר תורה או אם יהיה צריך לחתום בשטר יקראו לו על שם אבי אבוו אבל אם היה אביו ואבי אביו משומדים לא יקרא אלא על דור שהוא רביעי לו זקנו הרביעי:

תתתשעג. (א) **עשרה** בטלנים צדיקים אם אדם בכפר וצריך לעשרה לא יקבץ אליו רעים פן תהיה תפילתו לחטאה אא"כ שבו ממעשיהם הרעים:

תתתשעד. **ולא** אבוא שמוע (ישעיה כח יב) (א) אבוא קרי אבו כתיב אם יש שם כמניין אבו"א אבוא שם אם יש בקהל ' שלבם לתפילה מכאן לי' בטלנים אם לא אבו שמוע מה ששליח צבור אומר ומדבריהם מדברים בעת תפילה ואין שומעים לשליח ציבור לא אבוא אני שמוע תפילתן לא אבו שמוע דברי [ע"ב] תורה לא אבוא שמוע תפילתו שנאמר (משלי כח ט) מסיר אזנו משמע תורה גם תפילהו תועבה:

תתתשעה. **בעיר** אחת היו שני בחי כניסיות והיה בא החכם לעיר פעם בזו פעם בזו ואחר כך לא היה מתפלל אלא בקטן אמרו לו למה עזבת הגדול ורבים ונכבדים בה אמר להם בכנסת הגדולה רצים הברכות והתהלות ותדיר מעכבים התפילה בעונתה אבל בית הכנסת קטן אין כך. אומרים הברכות ותשבחות

ב) מעין דכיו לעיל מ' מקכ"ה. ג) מפל"ג. ג) מפל"ד.

(ג) כן כתב יוסף בן מתתיהו בספרו קדמוניות היהודים ס' רביעי פ"ב, וכן כתוב ביוסיפון פל"ז. (ג) שם וביוסיפון חוני סתם. (ד) יבמות ע"ט א'.

תתתשעא. (ב) ירושלמי מגילה פ"ג ה"ז. (ג) מגילה ו' א'. (ג) סוטה ח' ב'. (ד) סנהדרין ק"ז א': כל הנושא יפת תואר כו'. (ה) אבל קדיש לדעתי יוכל לומר גר על אביו הלא גם הקרבנות שהקרבנו בזמן שבהמ"ק היה קיים היה ג"כ לכפר על עונות של האומות כמו דאיתא בסוכה נ"ה ב' ובמדבר רבה פכ"א, ויעוין מכ"ע המגיד שנת כ"ח צד 190.

תתתשעב. (ב) בתרומת הדשן סי' כ"א כתב ג"כ כן והוסיף ששמע בשם אחד הגדולים שיקראו להבן בשמו לבד, ומובא דין זה באו"ח סי' קל"ט ס"ג ברמ"א.

תתתשעג. (ב) מגילה כ"א ב', ב"ק פ"ב א'.

תתתשעד. (ב) אצלנו לא נמסר קרי וכתיב, רק כתיב אלף בסוף התיבה ולא נקרא כמו שכתב המנחת שי שם.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

במשך ואני מרויה להקב"ה כשאני מושך אני מונה באותו מזמור כמה אלפי"ן וכמה ביתי"ן כמה כל אות ואות באצבעותיי ואחר כך כשאני חוזר לבית אני נותן שעם למה כך וכך:

תתתשעו. אחד היה מדבר כששליח ציבור אמר שמונה עשרה ברכות ולא היה משה את אזנו אלא כשאומרים ברכת כהנים כדי שיתברך אמר לו החכם כשמברכים להקב"ה תכוין ותאמר אמן כדי שישמע כשמברכין אותך:

תתתשעז. אם אדם תובע צרכיו בתפילתו ומכוין לבו למה ששואל ולשאר תפילתו אינו מכוין וממהר בשאר תפילתו אין תפילתו תפילה כי במה שתיקנו אבות מואם זכתיב (משלי כג כב) ואל תבוז כי זקנה אמך לכך יכוין אף כמה שסבור שאינו צריך כמו למה שחפין בו:

תתתשעח. אדם השואל צרכיו בתפילה אל יאריך להרבות תחינות כדי שלא יצטרך לרוץ בשאר תפילה שאם היא תפילת מעריב צריך לסיים קודם שיתחיל שליח ציבור יתגדל ואם ירבה לתבוע צרכיו בתפילה נמצא שצריך לרוץ בשמונה עשרה לכך לא ירבה כדי שלא ירוץ בשאר תפילה וכדי שיסיים קודם שיתחיל שליח ציבור יתגדל ובשאר תפילות קודם שיאמר שליח ציבור נקדש את שמך כדי שיאמר קדושה עם הציבור:

תתתשעט. החכם ראה אחר שהיה מאריך בשאילות ובקשות בשמע קולנו אבל בין מודים לברוך הטוב שמך ולך נאה להודות היה מקצר אמר לו החכם מוטב שתקצר בשאלות שלך ותאריך בהודאה אם תחפוץ להאריך אחר ברכת שלום תאריך אמר שליח ציבור לא ימתין לי אמר לו תתפלל עם הקהל ואם תחפוץ להרבות בקשות תתפלל לאחר שיצא הקהל אחרי כן תתפלל בבית הכנסת או בביתך:

תתתשף. מעשה באחר שהיה מאריך בתפילה ולא היה יכול לקצר ולסיים כשהיו מסיימים הציבור והיה מסיים תפילתו מיושב והיה משתחוה ב' פעמים בעמידה ומראה עצמו כאילו משתחוה במודים ובסוף אמר לו חכם אחד למה אתה עושה כן אמר החסיד בוחן לבות יודע שכוונתי לשמים ואם אעמוד ואסיים לאחר שיושבין הציבור לא אוכל לכוין מפני הבושת ואם עונים יהא שמיה רבה קודם ברכות השלום לא אפסיק בעבור זה תפילתי כי העונין יהא שמיה רבה מברך אין מכוונין להוציא ידי חובתי ובעינן שהמשמיע יכוין להוציא את השומע לכך איני שותק לפסוק תפילתי אבל לאחר ברכת השלום אם עונין אני עונה עמהן ומה שאני משתחוה שלא יאמרו כופר הוא:

תתתשפא.[ב] אחד היה מתאחר לבא לבית הכנסת אמרו לו למה אתה מתאחר אמר אצלי יושבין בני אדם שמדברין מדברי תורה ואיני יכול להתאפק אמר לו החכם מוטב שתאמר בבית קודם שתלך לבית הכנסת (א) שתקרא הכל כיון שאינך יכול להתאפק מלדבר עמהם:

תתתשפב. כתיב (ישעיה מ כו) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וכתיב (שם ה יב) ואל פועל ה' לא יביטו ומעשה ידיו לא ראו (א) אע"פ (ב) שאמר ר' זירא כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו אחד היה רגיל כל מה שהיה מתפלל

ב) מפ"ו.

תתתשפא. (ב) הלשון משובש וצ"ל שישתקו הכל ר"ל שיפסקו לומר דברי תורה.
תתתשפב. (ב) צ"ל משום. (ג) ב"ב פ"א ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

בבית הכנסת היה עוצם עיניו שלא יראה את היוצאים ואת הנכנסים ולא יבלבל את כוונתו וכשיהא אומר ברכת יוצר אור וברכת מעריב [דף קמ"ה] ערבים היה פותח עיניו ורואה לשמים אע"פ שאמרו (נ) צריך הוא שיהיו עיניו למטה ולבו למעלה:

תתתשפג. **כשאדם** מתפלל אין צריך לסתום עיניו אלא עיניו למטה ולבו למעלה שנאמר (איכה ג מא) נשא לבבינו אל כפים אל אל בשמים

וכתיב (משלי ד כה) עיניך ונו' יישירו נגדך:

תתתשפד. **היושב** מעוטף בטלית בשחרית ישים הטלית לפני עיניו כדי שלא יסתכל אנה ואנה ואם לא יעשה כן שמא יראה שום דבר שישחק או יקח לבו מן הכוונה ובערב עיניו למטה ישים פן יביט לכאן ולכאן ויהרהר אחר שיראה או ישחק ואם ירא פן ישחק יעצים עיניו וידחוק טיבורו בלא ידו אלא כי אם מעצמו וידחוק השינים של מעלה לשל מטה בסתימת עיניו ולא ישחוק וכתיב

(מ"א יט יג) ויהי כשמוע אליהו וילט פניו באדרתו ויצא:

תתתשפה. (א) **ואדם** כשמתפלל שכינה כנגדו שנאמר (תהלים טז ח) שויתי ה' לנגדי תמיד אע"פ שכתיב ה' נגדי לא יכוין אלא למעלה לשמים כיון שאינו יודע אנה בית המקדש יחשוב בלבו בתפילתו כאילו הכבוד כנגדו בתוך ד' אמות ורומו למעלה לשמים הלא אדם אחד כשמדבר עם גנס וענק הלא פונה כנגד פני הענק ולא כלפי גופו כך אע"פ שהבורא בכל כנגד פניו אמר לעשות שנאמר (איכה ב יט) שפכי כמים לבך נוכח פני ה' לפי שהבריות למטה צריכים לשאת נפשם ולבם לשמים לכך יהיה לב המתפלל כלפי מעלה וגם הקורא בתורה ביום (ב) וב"ה כשמגיע אל שם אם יכול לכוין יכוין הלב לו היושב במזרח יעשה לבו כאילו שכינה כלפי מערב ופניו כנגדו שנאמר (ירמיה יז טו) ומוצא שפתי נוכח פניך היה (שמואל א כו כ) (ג) אל יפול דמי ארצה מנגד פני ה' (הושע ז ב) מעלליהם נגד פני היו ב' נוכח כנגד מזרח ומערב וב' כנגד צפוני ודרומי והעובר לפני התיבה לפי שאין ילדים ואדם עוברים לפניו יכוין לבו כאילו שכינה בשמים כנגד הארון ולמעלה והקורא בתורה כמו קורא קרית שמע צריכין לכוין כאילו אומר אם שמוע תשמעו אל מצותי: כל אדם המתפלל בכוונה כגון ואתחנן לעתיד יתנו לו שבר ואדם שיושב במזרח יכוין לבו כאילו שכינה כנגדו והכל יכוונו למי שהוא עליון על הכל וכן כשאומר יתגדל ויתקדש כלפי ספר תורה אם הגון תופס התורה העם יכוונו הלב כנגד התורה ולכך אומרים רוממו והשתחוו להדום רגליו כי התורה הדום רגליו ה' פעמים כתיב בקריאה הדום רגליו כנגד ספר תורה שיש בה כתוב ה' תומשים

(ד) וב' עמודים בספר תורה כנגד (שיר ה טו) שוקיו עמודי שש:

תתתשפו.[ס] **וכשאומרים** תחינותיהן מכסין פניהן וכן מצינו בדוד והזקינים וביהושע הרי ראינו שלהתפלל בתחנון ובכל דבר שצריך כוונת הלב יותר טוב בסתימת עינים אבל לב בני אדם לא יוכל לכוין בסתימת עינים דברים רבים אלא דברים קצרים כגון תחנון וברוך ה' המבורך ויהא שמיה רבא וקדוש אבל דברים רבים לא יוכל לכוין:

תתתשפז.[ג] **כל** מה שאדם יכול לעשות תקנה לכוונה יעסוק לכוין וכל מה

ס) כעין זה לעיל קי' תכ"ה. ג) מצפ"ז.

(נ) יבמות ק"ה ב'.

תתתשפה. (א) סנהדרין כ"ב א'. (ב) ר"ל שבת ב' וה'. (ג) צ"ל שפכי כמים לבך נכח פני ה' (איכה ב' י"ט) ובזה יובן דברי רבנו. (ד) במדבר רבה פי"ד: שוקיו זו תורה כו' למה נמשלו דברי תורה לעמודים כו'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שיוכל לעשות שלא יתלוצצו בו יעטוק שאם הוא יושב ועיניו סנורות יתלוצצו עליו ולא יוכל לכוין כמו שהיה חכם אומר לתלמידיו כשמתפלל אחד לפני התיבה אם מקצר התפלה ואיני יכול לקצר אני עושה עצמי כמשתחוה במודים ועדיין לא הגעתי בשמע קולינו וכשמתחיל ברוך כדי להוציא ידי חובת אחרים אני הולך לאחוריי כדאילו סיימתי תפילתי כדי שלא יתלוצצו עלי ולא סיימתי עד שאמרו קדושה והקב"ה יודע שלא הלכתי אחרי אלא שאם היו מתלוצצים לא הייתי יכול לכוין הכל לפי לב האדם ולא יתכן לומר בסתימת עינים תפילת יוצר ומעריב:

תתשתפה. והכהנים בברכת כהנים (א) סותמים עיניהם על שם כשהמקדש קיים מזכירין שם [ע"ב] המפורש וכתיב (במדבר ו כז) ושמו את שמי על בני ישר' ואני אברכם וכתיב (שיר ב ט) משגיח מן החלונות (כ) מציץ מן החרכים וכתיב (איכה ה יז) חשכו עינינו על הר ציון ששמם כשהוא שמם (קהלת יב נ) וחשכו הראות בארובות יזכר ליצחק כתיב (בראשית כז א) ותכהין עיניו מראות כשבירך ליעקב ויעקב כשבירך לאפרים ומנשה כתיב (שם מח י) ועיני ישראל כבדו מזקן לא יוכל לראות ובלעם כשבירך את ישר' כתיב בו (במדבר כד ג) ונאם הגבר שתם העין לפי שמחזה שדי יחזה ושכינה על עיניהם לכך סותמין עיניהם וכתיב (שמות ג טו) (ג) זה שמי לעולם לעֵלֶם כתיב לעלם עינים בו כששמים הכהנים שמי על ישר' כדכתיב ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם וכתיב (ישעיה א' טו) ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם ועיקר הברכה לכוין לבו שמים:

תתתשפט. כל מצוה שאדם יכול לעשות בצינעא יעשה אבל כדי ללמד לאחרים ממעשיו כגון טלית ותפילין שלא יאמרו אין זה לקיימה לכך יעשה בפרהסיא אע"פ שיתלוצצו בו יעשה ויקבל שכר כנגד הבושת והצער שיחשוב הם יחשבו שאעשה שלא לשמה כי שכרו יהיה לכך מכופל עבור הבושת והצער שסובל (א) ר' סינחם בשם ר' אלעזר ב"ר מנחם דוד היה נוטל כינור ונותנו מראשותיו ועומד בחצי הלילה ומנגן בה כדי שישמעו חבירי תורה והיו חבירי תורה שומעין את קולו ואומרים ומה אם דוד המלך עוסק בתורה אנו על אחת כמה וכמה נמצאו כל ישראל עוסקין בתורה הא למדת כל דבר שאדם יכול לעשות בינו לבין עצמו כגון דברים שילמדו אחרים ממנו כגון שהוא יכול להניח תפילין בעלייתו ולהתעטף בציצית וללמוד תורה בביתו וכל כיוצא בהן מצוה לעשות בגלוי כדי שיעשו אחרים ואחרים אע"פ שיעשו מקצתם שלא לשמה אלא (ב) קנאת סופרים תרבה חכמה וקנאת מצוה תרבה מצות כיון שהרעים יעשו שלא לשמה כל שהצדיקים יעשו לשמה ואם תאמרו בשביל יוהרא עושה (ג) ולא כל הרוצה ליטול את השם יטול זה מדבר בימי רבן שמעון בן גמליאל כשהיה שום צדיק הולך בלא תורה ובלי מצוה היו דוחקין אותו לעשות אבל בזמן הזה שהכסף מצטבע מן הסיגים והסיגים לא יצטבעו מן הכסף. פירוש בזמן הזה רבים שאין מקיימי מצות וחבירי דעים רבים הלא תראה בזמן הזה הישרים בלבותם חבירי הפריצים כיצד רבים מדברים חידושים וצורכיהם דברים בטילים ושוחקים בבית הכנסת במקום שנאמר ואתה קדוש יושב תהילות ישראל וכבר כתוב בספר חסידים

תתשתפה. (ב) הרמב"ם בפי"ד מהל' תפלה ה"ז כתב: כשהכהנים מברכים את העם לא יביטו בעם ולא יסיחו דעתם אלא יהיו עיניהם כנגד הארץ ויעוין שם בכסף משנה, אבל סותמים עיניהם שכתב רבנו לא אדע מנין? גם מ"ש מזכירין שם המפורש הוא ג"כ כנגד העם כמ"ש חגיגה ט"ז א' יעו"ש. (ג) יעוין בפסיקתא דרב כהנא פסיקתא דהחדש ויעו"ש בהערה קי"א. (ג) פסחים ג' א'.

תתשתפט. (ב) ירושלמי ברכות פ"א ה"א בקצת שינויים. (ג) ב"ב כ"א א'. (ג) ברכות ט"ז ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שורש חסידות (ד) קל וחומר אם לפני פחה שלו עומד שיראה כל שכן לפני מי שכתוב בו (דברים ז כא) כי ה' אלהיך בקרבך אל גדול ונורא וכתיב (מלאכי א יד) כי מלך גדול אני אמר ה' צבאות ושמי נורא בגוים. הגוים בבית תפילתם עומדים בתרבות כל שכן ישראל שעומד לפני המלך הגדול שלא יוציא מפיו דבר ביטול בבית הכנסת ואם יאמרו לו יהיר הוא שעושה עצמו חסיד שכרו כפול (ה) כדאמר ר' יוסי יהי חלקי עם מי שחושדין אותו ואין בו:

תתתשיץ.[ו] **טוב** לאדם שיתפלל ויקרא את שמע וברכות (א) בלשון שמבין משיתפלל בלשון הקדש ואינו מבין וכתיב (ישעיה כט יב) לא ידע ספר לאמר קרא נא זה ואמר לא ידעתי ספר וכתיב (שם שם יג) ויאמר ה' יען כי נגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחק ממני ותהי יראתם אתי מצות אנשים מלומדה שמתפלל ומברך וקורא ואינו מבין מה מוציא מפיו (שם שם יד) ואבדה חכמת חכמיו ובינת נבוניו תסתתר הואיל ואינו מבין מה מוציא מפיו לכך כתבו התלמוד בבבל ובארץ ישראל בלשון ארמי כדי שידעו את המצות אפילו עמי הארץ (ב) ולכך היו מתרגמין ועוד אמרו (ג) יפה עד אדם את עצמו אם יכול להתפלל בכוונה יתפלל ואם לאו אל יתפלל לפי שתפילה צריכה כוונה (ד) לכך אם נתמלא זקנו יורד לפני התיבה אוי למי שיורד לפני התיבה כדי ליטול שם (ה) ואוי לציבור שקטן או גדול מתפללין בעבורם ואינם מבינים או מתפללים בעבורם שאינן הגונים וכתיב (קהלת י טו) אי לך ארץ שמלכך נער ובזמן שהמנהיג והמתפלל עליהם אינו הגון כתיב (ישעיה מג כז) ומליציך פשעו בי התפילה בלב תלויה אם הלב טוב יקבלו ממנו תפילתו ותפילתו זכה:

תתתשצא.[ז] **צדיק** אחד היה רגיל להתפלל בראש השנה וביום הכפורים כי הצבור בחרו בו לפי שהיה צדיק ובסוף ימיו לא רצה להתפלל אמרו לו למה לא תתפלל עתה כמו בכל שנה אמר להם [דף קמ"ו] אם יתפלל וימות יאמר בני אני רוצה להתפלל תחת אבי אמר אני חפץ שבימי יתפלל אדם הגון תבקשו לפלוני בן פלוני שהוא צדיק וחכם בתורה ונומל חסדים ועל זה נענש עלי הכהן שהיה לו להעביר את בניו ולבחור בכהנים צדיקים וכתיב (ש"א ג יג) ולא כהה בם לפני בני ישראל כי המצות אינם ירושה אע"פ שכתוב (דברים לג ד) מורשה קהלת יעקב וכתיב (תהלים סא ו) ירשת יראי שמך (שם קיט קיא) נָחַלתי עדותיך כגון שממלא מקום אבותיו כגון מלך (א) וכהן גדול אבל המצות אינם ירושות אלא הזקן הצדיק בעיר הוא יקשור ספר תורה ולא אחר שנאמר (ירמיה ב ח) ותפשי התורה לא ידעוני וראוי לצדיק זקן להתפלל בראש השנה וביום הכפורים ואם רואה שמחלוקת עושים לא יתפלל אע"פ שאחד שאינו הגון יורד לפני התיבה להתפלל זהו חטאת אותם שיכולים למחות ואינם מוחים (ב) בפילגש[ג] בגבעה שתי פעמים ששאלו

ו) מצפ"מ. ז) מצכ"מ. ג) מצכ"ע.

(ד) כעין זה בברכות ל"ג א'. (ה) שבת קי"ח ב'.

תתתשצ. (ו) יעוין או"ח סי' רפ"ה בט"ז סק"ב שכתב שטוב למי שאינו בקי לקרות תרגום שיקרא בפירוש בלשון אשכנז. (ז) הרמב"ם פי"ב היו"ד מהלכות תפלה כתב: מימות עזרא נהגו שיהא שם תורגמן מתרגם לעם מה שהקורא קורא בתורה כדי שיבינו ענין הדברים, וכ"כ הב"י או"ח סי' קמ"ה ס"א. (ג) ברכות ל' ב'. (ד) חולין כ"ד ב'. (ה) כעין שאמרו ברכות כ' ב': תבא מארה כו' וברש"י שם ד"ה בן.

תתתשצא. (ו) בספרא פרשה שמיני: ובנים לא היו להם שאילו היו להם בנים היו קודמים לאלעזר ואיתמר שכל הקודם בנחלה קודם בכבוד, ועיין שו"ע או"ח סי' נ"ג סכ"ה וביו"ד סי' רמ"ה סכ"ב. (ז) עיין יומא ע"ג ב': וא"ת בגבעת בנימין מפני מה לא השלימו כו' ובאחרונה שביחנו הסכימו שנאמר ופנחס בן אלעזר בן אהרן כו'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

על יד כהן שלא היה פינחס נפלו ובשלישית שהיה פינחס נצחו לכך כל העוזרים לשאינם הנונים שיתפללו הקב"ה[ה] מונע את הטוב מאת הקהל ומעלה על כל שמייעום כאילו גזלו את הטוב מן הקהל ועתידים ליתן את הדין וכתיב (זכריה א טו) והמה עזרו לרעה וכתיב (מלאכי ב ט) נושאים פנים בתורה והתורה צועקת על כל יודעי תורה ועל כל שבידם למחות או מחניפים וכתיב ותופשי התורה לא ידעוני וכתיב (זכריה י ג) על הרועים חרה אפי לכך אם יש רע מעללים או בעל מחלוקת ונורם מריבות ויודע להרים קול בנעימות ויודע להתפלל או לתקוע בשופר אם יד הצדיקים תקיפה לא יתנוהו להתפלל או לתקוע בשופר לפי שאין קטיגור נעשה סניגור[ז] וכתיב (ישעיה מג כו) ומליציך פשעו בי:

זה הכתב שלחו לגדולי רגנשפורק.

תתתשצב.[ג] אנוש מזער נשאר אומללו מרום עם ואין קורא בצדק ולא תורה ולא שברה כי נברה יד עוברי עבירה ובקשו להם כבור

ושררה לגלול ספר תורה וקשרו קשר ורצו להרבות כבודם ונתוועדו יחדיו שנים עשר מהם לגלול ספר תורה כל אחד חדש שלו וליתן כל אחד זקוק כדי שיעלה שנים עשר זקוקים לשנה לצדקה וכל זה לא עשו אלא למצוא להם טענה ועירעור לומר אנו נותנים יותר ממך ולא נתכוונו אלא לבושתינו ולהרבות כבודם וברוך המקום שנתן לאל ידי להעבירם על דעתם אך במקצת עשיתי כדעתם למען רבות הצדקה כי יראתי פן יפנעני עון שאמנע מלהרבות צדקה כי אמרתי שמא הדין עמהם אחרי כי כל כך רוצים ליתן ולכפול על מה שהיו נותנים ושמתי לבי לשלוח אצל רבותיי הרב ר' ברוך והרב ר' אברהם והחסיד הרב ר' יהודה לשמוע מהם מה יורונו על דבר זה ועל פיכם אדין ואעשה כאשר תצוו לי אם תאמרו הדין עמהם אחרי שהם מרבים בצדקה אע"פ שאינם ראויים לכך כי יש ביניהם שאינם יודעים אפילו פסוק אחד בתורה ויותר איני רוצה לספר בגנותם אך דעו לכם כי לא לכבודי אני עושה כי אם היו עומדים עלי להפסיד את ממוני או למעט כבודי גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שהיה בדעתי לירום ולהתחולל לשם כמעשה דנניבא בפ"ק דניטין (א) כי כן נוהגין לעשות פעמים רבות אך קנוא קנאתי לבזיון התורה ולא זו בלבד אך על הנולד אני דואג שאם יתחילו חמשה וששה לגלול לשנה אילו יאמרו אנו רוצים לגלול ואילו יאמרו אנו רוצים לגלול עד שתהיה רציחה ביניהם ועל כן שימו בלבבכם דבר זה ואשר תאמרו אעשה ודעו כי אם תנידו דעתכם אני יכול לגלול בעל כרחם באותה צדקה שהורגלתי ליתן ואף בפחות אם הייתי רוצה אך חלילה לי לפחות ועליכם החיים והשלום כחשק עבדכם (ב) אפרים ב"ר מאיר נ"ע:

תשובה:

תתתשצג.[ד] כיון שיש לעניים ריוח אע"פ שאינם מתכוונים לשם שמים אלא להתכבד בהם כיון שיש ריוח לעניים אל ימנע מהם מלקשור כדי שיתפרנסו עניים ואם ימנעם מלקשור ספר תורה הרי נוזל עניים ווה שקשר עד הנה כיון שרעתו לשם שמים אם יתן אותו בסף לעניים שהיה נותן כשהוא קשר

ה) נגדפק קיימן מפמ"ח. ז) ע"כ. ג) מפמ"ג. ד) מפמ"ג.

תתתשצב. (ב) ד' א'. (ג) יעויין מאמר הפיוטים והפייטנים לרז"ו היידנהיים ד"ה ר' אפרים ב"ר יצחק.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ספר תורה [ע"כ] מעלה עליו כאילו קשר ספר תורה שנאמר (מלאכי ג טז) ולחשבי שמו כיון שברצון היה קושר. ובעבור העניים נמנע הרי מעלה עליו כאילו נותן לצדקה גם מה שהקושרים נותנים לצדקה ומה שאמי שמא לאחרים יעשו מחלוקת ויבא לידי רעה או כשיראו העולם שזה הצריק נמנע מלקשור למען רבות הצדקה גם לאחרים יעשו כן ואם יבא לידי מחלוקת או יעשו החכמים לפי מה שיראו אם אלה נותנים שנים עשר זקוקים והאחרים עשרים זקוקים אבל אם אחר נותן זקוק ואחר אומר אני אתן זקוק ועשרה פשיטים אין לשמוע לו בדבר מועט:

תתתשצד. אחד היה שונא לחזן ולא רצה לעמוד לקרוא בתורה וגם מנע לאוהביו כשיקראם שלא יקומו לקרוא בתורה אמר להם החכם אדם הראשון שמע לאשתו וחוה לנחש וכולם נתקללו ואתם שומעים לעיצה רעה כולכם חוטאים שבעבורו אתם נמנעים מלקרוא ואמרו (א) מי שקראוהו לעמוד בתורה ואינו עומד לקרוא בתורה מקצרין ימיו:

תתתשצה. כתיב (במדבר לב כב) והייתם נקיים מה' ומישראל החזן שהוא שונא לאדם אחד או שאדם אחד נתקוטט עמו יזהר החזן שלא יקרא בספר תורה בתוכחה פן יחשדנו שנתכוון לקללו ואם הבן חזן לא יקרא את אביו בתוכחה אע"פ שאין מתכוין עליו:

תתתשצו. (א) **מעשה** בהילל הזקן שהביא את עולתו לעזרה וכו' עד וכישבש בזנבה הרי אפילו ברבר מצוה רצו לקבוע הלכה כבית הילל אעפ"כ לא רצה לחלוק עליהן וכן (ב) מלחם הפנים לכך היו ענוים אומרים לחזנים אל תקראונו בראש השנה וביום הכפורים לספר תורה מוטב שתקראו אחרים החפצים כבוד כדי שלא תרבו מחלוקת בישראל:

תתתשצז. הזקנים הראשונים בשכבר כשהיו חוזרים (א) מלקרות בספר תורה ויושבים היו מכסים פניהם שאלו למה אמר אחד הרי השומע מפי הקורא כשומע מפי משה וכתיב (שמות לד לד) ויצא ודיבר אל בני ישראל (שם שם לה) והשיב משה את המסוה על פניו וכתיב (שם ג ו) ויסתר משה פניו וכתיב (מ"א יט יג) וילט פניו באדרתו:

תתתשצח. ב) **אחד** היה מתקן ציציות לטליתות שלח לו אחר טליתו שיתקן לו ציציות לטליתו אמר לו בעל ביתו אל תתקן לו כי אני שונאו ואינו ראוי לישב בטלית אמר לו החכם אם קודם למעשה קודם שבעסתם יחדיו הייתה מוחה בידו לעשות ציצית לטליתו מפני שאינו הגון הרי היה כוונתך לשובה ואתה לא דברת לו שלא לתלות ציצית בטליתו לכך אל תמנע ממנו ולא ישמע לך:

תתתשצט. אחד חזן היה רב בעיר אחת והפיל אימתו על הציבור והיו יראים מעונשו והלך והשכיר את עצמו לעיר אחרת ללמדם וצוה על בני עירו שלא יהא להם חזן והוא ישים שלוחו תחתיו והוא רצה שיתנו לו שכירות על כך אם לא יעשו כן היה מעניש אמר זקן אחד חשוב אני אתפלל בחנם עד שישוב והנדרים תתנו לצדקה ונידהו הרב אם יתפלל ולא התפלל ומת הרב במקום שהלך ולא שב לביתו: והיו רבנים בעיר אחת ומקנאים זה בזה והיו עושים מריבה

ב) מתקע"ט וכפול לעיל קי' מסמ"ם.

תתתשצד. (ב) ברכות נ"ה א'.
תתתשצו. (ב) ביצה כ' ב'. (ג) ר"ל שהיו הצנועין מושכין את ידיהם יומא ל"ט א'.
תתתשצז. (ב) ר"ל אחר ששמעו שקראו לפניהם בס"ת.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

רב וסיעתו עם רב אחר וסיעתו ונורמים מחלוקת בעיר וכולם מתו בעיר אחרת ולא בעירם ואז היו בני עירם בשלום:

תתתת. כל מי שמקבל בעיר בני אדם להתיישב שם שיש הפסד או היזק לאחרים לבסוף יהיו למקבלים למכשול ולרעה לזרעו:

תתתתא. יזהר אדם שלא יצטער חבירו על ידו כגון ראובן שהיה חזן אמרו לו לשמעון רוצים לתת החזנות ובלב שמעון שאינו רוצה להיות חזן מפני ראובן ותריר ירא ראובן שיהיה שמעון חזן יש לשמעון להודיע לראובן שלא יפחד כי לא יכנס בחזנות ולא ירד לחייו ואם לאו הרי הוא בכלל (יחוקאל לב כד) אשר נתנו חיתיתם בארץ חיים וכן אדם שהייב לחבירו (א) והולך לפניו ומתבייש:

תתתתב.[ב] במקום אחד היו עשרה והיה אחד מתפלל והיה מהם שהיו מדברים דברים בטלים ולא רצה להתפלל עד שקיבלו עליהם שלא ידברו באותן דברים [דף קמ"ז] של קדושה שאינם יכולים לומר אלא בעשרה וכן לא רצה לברך ברכת המזון אלא אם כן שלא לדבר עד שיסיימו ברכת המזון:

תתתתג. כיון שכבר אמרו (א) ברוך יאמרו והחזן לעומתם ברוך יאמרו כדי לסדרם אבל לא למעלה וכן ויחל משה וכן איש יהודי ליהודים היתה אורה כי מרדכי היהודי הקורא שותק עד הציבור יאמרו ואחר כך קורא וישמעו מפי הקורא הכל כך תיקנו אותם מתחילה אבל יותר למעלה לא יתכן ואם ממהרים יותר היו החזנים הראשונים מתחילים למעלה מפני שממהרים להודיעם שלא הועיל להם המרוצה והטובים מושבים והחזן מסיים עם הטובים אבל אם היו אומרים במשך אין מתחילים למעלה:

תתתתד. כתיב (ישעיה נח א) כשופר הרם קולך הרי בכל כחו לומר שבחו של הקב"ה והתוקע מרים קולו בכל כחו אבל אם אין לו כח שאם מרים קול לא יוכל למשוך התקיעות כשיעור שלש שברים מושב שלא ירים קול כדי שימשוך כראוי:

תתתתה. מי שחפץ שיתפלל בכוונת הלב כל התפילה קודם שיתחיל הברכה ישתוק עד שישים לבו לשמים ואחר כך יאמר הברכה וקודם שיאמר חיתום הברכה כגון קודם שיאמר ברוך אתה ה' מגן אברהם ישתוק עד שישים לבו להקב"ה ואחר כך יאמר חיתום הברכה כך יעשה על כל ברכה וברכה: קודם שיאמר ברוך אתה ה' מחיה המתים ישתוק כך יעשה על כל ברכה וברכה:

תתתתו. אדם שבתוך התפילה בא להתעטש או להיות רוקק צריך קודם לכן לשים אל לבו באיזה מקום הוא תופש כדי שלא ישבח:

תתתתז. אחד היה הולך בלא מכנסיים ואפילו בבית הכנסת כי אמר שמכנסיים עלו עליהם פרעושים ומצערים אותו ואם אקחם בשבת שמא ימותו בידי וגם מבטלים אותי מלהתפלל בכוונת הלב מושב שאהיה בלא מכנסיים ואזור על חלציי כשאני מתפלל כיון שאזור עליו מכנסיים לא מעלין ולא מורידין ודיי באזור: (ירמיה יג יא) כאשר ידבק האזור אל מתני איש על מותניך לא נאמר אלא אל מותני איש לומר שלא יראה לבו את הערוה במשתחוה אם לא יהיה האזור דבוק במתניו:

ב) מפמ"ס.

תתתתא. כמו שאמרו בבא מציעא ע"ה ב': מנין לנושה בחברו ויודע שאין לו שאסור לעבור לפניו ת"ל לא תהיה לו כנושה, ובמכילתא משפטים פ"ט: לא תהיה לו כנושה שלא תראה לו בכל זמן.

תתתתג. (ב) ר"ל בשבת ויו"ט כי בחול רק החזן אומר לעומתם ברוך יאמרו.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתתח. לא יתכן כשאדם מתפלל שיהא ממשמש בדבר מאוס כנון אם יש אבעבועות בבשרו והוא מאוס או בכינים או בכל דבר שהוא מאוס לו איש אחר למד לבנו (במדבר כה נ) זה האשה אשר תקריבו והיה הורג כינים אמר לא יתכן אתה אומר זה האשה ואתה תופס בידך כינים וכתיב (תהלים כו ו) ארחץ בנקיון כפי ובכפו מכה דבר מאוס:

תתתתט. רבי (א) עקיבא אומר אף מטמא משום בועל נידה ר' יהודה בנו של רבן יוחנן בן זכאי אומר בעלה נכנס להיכל ומקטיר קטרת כשמאי דאמר כל הנשים דיין שעתן וכנון שלא נמר ביאתו ולא היה קרי מי ששימש מיטתו ולא נמר ביאתו שלא היה בעל קרי אע"פ שלא ננע בערותו או בערותה בידיו אם חפץ לינע בספר או ללכת להתפלל או ללמוד ירחוץ ידיו בנקיון מים:

תתתתי. כתיב (שופטים ה לא) ואהביו כצאת השמש בגבורתו (א) מה שמש טובל אתה תטבול:

תתתתיא. מעשה בחסיד אחד שהיה טובל (א) בכל עת שהיתה אשתו נידה מיד היה טובל ותחילה היה רוחץ במים חמין לששוף מעליו שכבת זרע ואחר כך טובל והיתה אשתו טובלת והיה טהור עד שהיתה אשתו טובלת לאחר ימי ספירתה ולאחר ששימש מיטתו היה רוחץ כל אותו מקום וסביב השמש ולא היה הולך באותו חלוק ששימש בו בבית הכנסת או (ב) משמש ערום ומכסה את עצמו בבגדים שאינו הולך בו:

תתתתיב. מעשה בחסיד אחד שהיו לו ב' מלבושים לבד מן השלית שלו ולבד מלבושי שבת מלבוש טהור היה לובש כשהיה הולך בבית הכנסת ומלבוש שני בתוך ביתו ושלישי בלכתו לבית הכסא שנאמר (עמוס ד יב) הכון לקראת אלהיך ישראל וכתיב (קהלת ט ח) בכל עת יהיו בגדיך לבנים ומלבוש בתוך הבית כמו שאמרו חכמים (א) מלבוש שבישל בה לרבו אל ימזוג בה כום לרבו [ע"ב] ולפי שהיה הונה בדברי תורה היה לו אחר לבית הכנסת:

תתתתיג. כתיב (בראשית כו כז) ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה' אחר היה לובש בגדים אחרים כשהיה הולך לעשות צרכיו ולא היה הולך בהם לבית הכנסת וכתיב (שיר ד יא) וריח שלמתיך כריח לבנון לתפילה ואם היה יכול אדם אפילו לדברי תורה אלא שלא ניתנה תורה למלאכי השרת . . . . הנהינו הכהנים בימים טובים לעלות לדוכן לפי (א) שחייב אדם לטהר ברגל והיו הכהנים משהרין את עצמם ומברכים בטהרתם וביתי חכמים שהיו בכל יום מברכין אבל עתה שאין נזהרין נהנו לברך ביום טוב לפי שאו אומרים והשיאנו את ברכת מועדיך ואו עולים לדוכן ומברכין (קהלת ז יד) ביום טובה היה בטוב:

תתתתיד. אחד היה משים מים בפיו בהשכמה כדי לנקות את פיו וביום תענית לא היה משים אע"פ שוורק לחוץ (א) ור' אמי ור' אסי הוו טעמי

תתתתט. (ב) נדה ט"ו א'.

תתתתי. (ב) כוונת רבנו למה שאמרו בפדר"א פרק נ"א: כשהשמש נוטה לבא במערב רוחץ במימי אקיינוס.

תתתתיא. (ב) ר"ל שיוכל להתעכב בטהרתו, ובשעה שהיתה אשתו טהורה לא היה טובל כמ"ד בפלוה לטבילותא (ברכות כ"ב ב' ע"ש). (ג) מובא בחכמת אדם כלל קכ"ח סי' י"ב והוא בויקרא רבה פכ"א.

תתתתיב. (ב) שבת קי"ד א' ולפנינו: כנדים שבשל כו'.

תתתתיג. ר"ה ט"ז ב'.

תתתתיד. (ב) ברכות י"ד א': ר' אמי ור' אסי טעמי עד שעור רביעתא.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סחות מרביעית ולא היה בולעין (ב) אלא זורקין מפיהם וזה שלא שם בפיו אמר שמא בלא ידיעתי אשים יותר מרביעית:

תתתטו. אמרו לחכם אחד למה פלוני ופלוני בבית הכנסת ביום הכפורים כל היום ואתה פעמים יוצא אמר להם אני יוצא לבית הכסא לעשות צרכיי ואם לא הייתי יוצא כשאני צריך לנקביי והייתי מתפלל היה (א) תפילתי תועבה ואם אני הייתי צריך להשתין ולא הייתי יוצא בעבור תפילה (ב) יותר הייתי חוטא:

תתתטז.[ב] מי שעיכב ולא התפלל מנחה וקרוב שעוברת השעה (א) מוטב שלא יאמר תהילה לדוד ויאמר י"ח ברכות כדי שלא תעבור השעה ואחר כך יאמר תהילה לדוד ואם עיכבו הציבור לא יתפלל שליח ציבור בלחש אלא יאמר בקול רם וקדושה והכל ושאר הקהל יאמרו בלחש כל מה שהוא אומר גם קדושה והכל:

תתתיז. מעשה ברב אחד שהיה מתאחר לבא בבית הכנסת בעת שהציבור עוינין יהא שמיה רבה מברך או קדוש או ברכו ליהא שמיה רבא היה אומר ממעשה זה (א) אמר ר' יוסי פעם אחת הייתי מהלך בדרך ונכנסתי לתוך חורבה אחת מחורבות ירושלים להתפלל בא אליהו זכור לטוב וכו' עד כשישראל עונין יהא שמיה רבא הקב"ה מנענע את ראשו וכו' ולקדוש היה אומר (ב) כשעלה משה למרום מצא המלאכים כת אחת אומרת קדוש וכו' וכן לברכו היה אומר (ג) ר' יוסי אומר מניין לעומד בבית הכנסת ואומר ברכו את ה' המבורך שעונין אחריו ברוך ה' המבורך לעולם ועד תי"ל (דברים לב ג) כי שם ה' אקרא וכיוצא בזה היה אומר:

תתתיח. אמרו וקנים הראשונים כיון שמצינו בפרק שני דברכות (א) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד וזהו קרית שמע של ר' יהודה הנשיא ואומר שם היה נומרה או לא היה נומרה ר' שמעון בר ר' אומר היה נומרה בר קפרא אומר לא היה נומרה אמר ליה בר קפרא בשלמא לדידי דאמינא לא היה נומרה היינו דמהדר ר' אשמעתתא דיציאת מצרים אלא לדידך דאמרת היה נומרה למה ליה למיהדר אשמעתתא דיציאת מצרים אמר ליה כדי להזכיר יציאת מצרים בתוך שלש שעות הרי בין לר' שמעון בר בין לבר קפרא רק שיאמר פסוק זה שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ויזכיר יציאת מצרים בתוך שלש שעות אינם חוששים אם אחר שלש שעות יקרא את שמע ולכך תיקנו בברכות בהשכמה לומר שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד אתה הוא עד שלא נברא העולם וכו' ותיקנו לומר אנבי ה' אלהיך המעלך מארץ מצרים הרחב פיך ואמלאהו בתוך שלש שעות ואחר כך קודם קרית שמע יאמרו (ב) אפיק רנן ושירים (ג) ואור ישע מאושרים וצאינה וראינה וימשכו והכל שיעברו שלש שעות קודם שיקראו את שמע אין חוששין כר' ולכך אמרו זקנים הראשונים (ד) ממתינים מלכת ביום טוב לבית הכנסת כדי שישחט כבש וינקרנו ויתן לאשתו להריח ולמלוח וילכו לבית הכנסת ובשבת שינמרו הפרשה לקרוא שנים מקרא ואחד

ב) תמי"כ.

(ג) כן פירש ר"ח ז"ל שם תוד"ה טועם ואין בכך כלום, וכל הדברים נאמרו שם רק לטעום התבשיל אבל לרחוץ את הפה במים דעת התרומת הדשן בסי' קנ"ח דמותר, ואולי דברי המחבר רק ממידת חסידות.

תתתטו. (ב) ברכות כ"ג א'. (ב) משום בל תשקיצו מכות ט"ז ב' ומשום לא יהיה עקר כדאמר ביבמות ס"ד ב': רב אחא בר יעקב אחדתיה סותבינתא ופירש רש"י שם חולי מעוצר השתן ואדם נעקר הימנו וכן כתב הטי"ז או"ח סי' ג' סק"ג.

תתתטז. (ב) כ"כ באו"ח סי' קכ"ד ס"ב ועו"ש.

תתתיז. (ב) ברכות ג' א'. (ב) יעוין חולין צ"א ב'. (ג) ספרי האזינו פיסקא ש"י.

תתתיח. (ב) י"ג ב'. (ב) יוצר ליום ב' של פסח. (ג) יוצר ליום א' של פסח, (ד) במגלה כ"ג א': ביו"ט מאחרין לבא כו' ובאו"ח סי' תקכ"ט ובמג"א שם תק"ו.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תרגום והפטרה ואחר כך ילכו לבית הכנסת ואין למהר בברכות ושבחות כדי [דף קמ"ח] שיאמר קריית שמע בזמנה כיון שאמר קודם שעבר זמן קריית שמע שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד פסוק ראשון והמעלך מארץ מצרים הרחב פיך ואמלאהו ויש יחידים שקורין קריית שמע בבית. אבל אין צריך אלא לרווחא דמילתא ואין למהר בשבחות ומה שתיקנו קומה עזרתה לנו ופדנו למען חסדיך בקשה אחריו כאילו הקב"ה אומר אנכי ה' אלהיך המעלך מארץ מצרים הרחב פיך ואמלאהו שכן דונמתו כתיב (מיכה ז יד) רעה עמך בשבטך צאן נחלתיך זו תפילת הנביא והקב"ה משיב (שם שם טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות (ה) אמר ר' מאיר פעם אחת היינו יושבים לפני ר' עקיבא והיינו קורין את שמע ולא היינו משמיעים לאזנינו מפני קסדו' אחד שהיה אחד עומד על הפתח אמרו לו אין שעת הסכנה ראויה הרי אם היו הקהל אומרים קריית שמע ואחד עומד בפני המלך והשרים בשעת קריית שמע והוא ירא לצאת יקרא ולא ישמיע לאזנו ואם נעשה לו נס שיהיה לו ריוח שיוכל לצאת יקרא עוד וישמיע לאזנו:

תתתתיט. (א) אתו תרי בוטאטי דנורא ומחייה להההוא גברא וסמינהו לעיניה למחר אזלי ואישתטתי אמערתא ואמינא מתנייתא דמור קא מתנינא ואיתסי הרי הצדיקים אם עשו ספרים או פיוטים מי שאומרם או לומרם הצדיקים מטיבים להם ומימי קדם אם מי שאינו צריך בכל דברים וחסיד לא היו אומרים פיוטיהם בבית הכנסת אע"פ שבטוב עשויים כי זכותם של צדיקים גורם שנשמעים ויחשב לאומרם לצדקה כי מי שעשאום יבקשו עליהם:

תתתתכ. יש פיוטים אם יתפללו אותם נאמר עליהם (ירמיה יב ח) נתנה עלי בקולה על כן שנאתיה (ישעיה מג כג) ומליציך פשעו בי פיוטין אפילו עשאום טובים ומתפלל אדם רע אותם או אותן פיוטין שעשאן צדיק וכפיוט יש שם אביו ואביו לא היה צדיק כגון אם היה חזקיה עושה פיוט ורמזו בו חזקיה ב"ר אחז הרי (א) אין קטיגור נעשה סניגור וכתיב (תהלים צ ח) שתה עונותינו לנגדך ואם יש לו אבי אביו טוב כמו יותם לחזקיה יעשה חזקיה ב"ר יותם או יעשה בסתם כגון אהללה אלהי סדר של ראש השנה אפחד במעשי אנוסה לעזרה שלא עשה שמו עליו(ב) וכן ברייתות ואגדות לא כתב מי סידרם שמו עליהם כדי שלא יהנה לבו וכן אם יש תלמיד חכם שבקי בתורה והוא עשה פיוטין והוא מהר את הברכות ואת השבחות שקורין שלמ"ש בבית הכנסת אינו ראוי שיאמרו פיוטים שהרי מה שדוד ברוח הקדש אמר הוא מואס וממהר לזרוק מפיו ואשר הוא עשה מושך וכן תלמיד חכם ואינו נומל חסדים בממונו אם יש לו ממון או בגופו אינו נומל חסדים או הוא תלמיד חכם ובעל מחלוקת הוא או נאה הוא ואינו ראוי לומר פיוטיו ואפילו יש בו כל מידות טובות יזהר שאם חפצים לומר שלו ושל אחר אל יניח להם לומר שלו כי הראשונים היו טובים מן האחרונים:

תתתתכא. שנים כתבו תפילות של ראש השנה אחד היה רע וכותב יפה ואחד היה טוב ולא היה כותב יפה כמו הרע ובאו למכור התפילות לצדיק קנה הצדיק אותם שכתב הטוב אמר כשאני מתפלל בשל טוב גם זכותו יליץ עלי לטוב אבל בשל רשע עונותיו יליצו רע וכתיב (ישעיה נ יא) אוי לרשע רע

ב) כעין זה לעיל תתכ"ג וק"ו תתמכ"ח.

(ה) תוספתא ברכות פ"ב.

תתתתיט. (א) בבא מציעא פ"ה ב'.
תתתתכ. (ב) קידושין ה' א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

וכתיב (שם מג כז) ומליציך פשעו בי כשאדם רע מתפלל וכתיב (הושע יד ג) קחו עמכם דברים דְּבָרִים כלומר צדיקים וכתיב (איוב לד יז) האף שונא משפט יחבוש. אוהב את הכל יתפלל בעד הכל:

תתתכב. כתיב (במדבר יז טו) וישב אהרן אל משה אל פתח אוהל מועד והמגפה נעצרה לפי שהיה משה מתפלל שתעצר המגפה חזר אהרן לומר לו שלא היה צריך להתפלל כי כבר [ע"ב] נעצרה המגפה שנאמר (שם שם יג) ויעמד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה ולמה צריך עוד לומר והמגפה נעצרה שהניד לו כבר נעצרה המגפה אל תתפלל עוד אם שלח אדם לאהובו תתפלל עלי שאני אהובך אם נתרפא צריך לשלוח לו נתרפאתי כדי שלא יתפלל תפלת שוא ואם מת צריכין לשלוח לו שמת כדי שלא יתפלל ויתענה לבטלה ואם תאמר איך יודיעוהו ויצטער ויבכה (א) אם יוכל על ידי גוי או על ידי דבר אחר יודיעוהו כדי שלא יתפלל ושלא יתענה לבטלה ואם הוא משונה שאם יודיעוהו שמת אוהבו יסגף את עצמו עד שיהא מסוכן אז לא יגלה:

תתתכג.[ב] אחד היה מתענה ומתפלל על אוהבו שיחיה והנה בא אחר בערב יום טוב משם ושאל מה עושה פלוני אוהבי שהרי כבר כמה ימים שאני מתפלל עליו שאל אותו הבא לחכם אמר מה אעשה אם לא אומר שמת הרי יתענה ויתפלל על חנם תפילת שוא אמר ליה לאחר יום טוב תאמר לעבד או לגוי שיאמרו לו שמת ומפני שמחת יום טוב אל תניד לו עתה:

תתתכד.[ג] (א) אין משיבין על הקלקלה דוקא כשתוכל לומר לא נפקא לן מינה אבל בשיש דברים שאם יניד הקלקלה יכול להיות תקנה לדבר כגון (בראשית יד יג) ויבא הפליט וינד לאברם העברי ואם לא היה מניד יותר היה חומא וכן אם לא יניד על החולה לאוהבו לא יחקור אחר רפואה כגון (שם מח א) ויאמר ליוסף הנה אביך חולה כדי שיביא את בניו עמו וכן (ב) רבן יוחנן בן זכאי לרי חנינא בן דוסא שיתפלל על בנו הרי לתקנתו יכול להניד או להעיד בשביל אשתו להשיא ולעשות תקנת היתומים (ג) אם כן התך למה לא השיב למרדכי כי היה רע בעיניו שלא רצתה לבא למלך ולמסור עצמה למות ללכת למלך אחשורוש ועוד אמרה שיש למסור את עצמה למלך להיות נבעלת לו ותהיה אסורה למרדכי כי עד עתה היה באונס ועתה ממציאה את עצמה לערל והאחר ג) ששמע שמת קרובו של אשתו שאם היתה יודעת היתה מתאבלת ולא היה רוצה לשמש מיטתו אמרו לו לא הייתה צריך כי אין אבילות קודם שמועה ואם באים גוים להניד אם סמוך ליום טוב הוא מבקשים מהם שלא להניד כדי שלא יצטערו ביום טוב שנאמר (קהלת ז יד) ביום טובה היה בטוב:

תתתכה. בבית המקדש היו כרובים ודמות בקר ואריות אבל בבית הכנסת אין לעשות תבנית ודמות שום חי וכל שכן לפני ארון הקדש שנראה כמשתחוה לאותו דמות והגוים יאמרו הם מאמינים דמויות ולמה בבית המקדש כרובים אריות ובקר. כרובים כאשר ידבר איש אל רעהו כך הקב"ה מדבר אל הנביאים ועוד (ש"ב כב יא) וירכב על כרוב ויעף ואם יעבדוהו כבקר בעול יודע קונהו הקב"ה ירכב על כרוב ויעף לעזרם מאומות העולם (א) המשולים לאריות וכן (מיכה ה ז) כאריה בבהמות יער:

ב) ממ"ד. ג) ממ"ה. ג) ממ"ו.

תתתכב. (ב) עיין סי' תתקע"ג ומ"ש שם.
תתתכד. (ב) מגלה ט"ו א'. (ג) ברכות ל"ד ב'. (ג) מגלה ט"ו א'.
תתתכה. (ב) עיין שיר רבה ד' ז'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתתכו. בית המקדש היה בפנים זהב ולא מבחוץ שאם היה מבחוץ של זהב ואבנים טובות היו מביטים לו לתיאבון אעיפ (א) שאין מעילה במראה לא יתכן לזון עיניהם ממקום הקדש. ד"אפ) כל דבר הקרוב לכבוד הוא מכובד לכך בפנים של זהב ואבנים טובות ולא יתכן שבני אדם יתקנו לבית הכנסת ציורין יפין מבחוץ יותר מבפנים כדי שיראו הכל יופיו אלא מבפנים יעשה יותר יפה מבחוץ:

תתתתכז. בשבונין בית הכנסת צריכין שיהא אויר מוקף סביב מבחוץ שאם רק החומה מפרדת בין ביהכ"נ ובין בית האדם שמא ישמש אדם מטתו אצל החומה ומצד זה מדברין שבחות וכתיב (יחזקאל מג ח) בתתם ספם את סיפי ומזוזתם אצל מזוזותי והקיר ביני וביניהם וכשמחדשין בית הכנסת יזהרו שלא יקצרו מאשר היה תחלה וכתיב (דברים יט יד) לא תשיג גבול רעך אשר גבלו ראשונים איך יצא לחול מה שכבר מקודש אלא יבנוהו על תילה או יותר (א) בית שני היה גדול מן הראשון (ב) מעלין בקדש ולא מורידין (ג) ואין מוסיפין מקדש על החול אלא מחול על הקדש:

תתתתכח. (א) כתיב (בראשית כח יא) ויפגע במקום אמר איפשר עכרתי על מקום שהתפללו אבותי בו ואני לא התפללתי בו כיון דהירהר למיהדר קפצה ליה ארעא יש בית הכנסת שיבנהו אדם הדיוט שאינו צדיק מפני עון הנכנסים בו אילו היו טובים היתה התפילה יותר נשמעת ובמקום שהצדיקים מתפללים התפילה נשמעת:

תתתתכט. [דף קמ"ט] למה נגזר שאסתר הצדקת שאחשורוש ישכב עמה מפני ששאול נתן את מיכל לפלטי בן ליש והיא אשת דוד לכך נגזר כך ועוד (שם ט כג) ויקח שם ויפת את השמלה ונו' ויכסו את ערות אביהם ואחשורוש יצא מיפת ואסתר משם וכן מרותיו של הקב"ה לפי שלא רצה שתשרה שכינה בבית שני כמו בבית ראשון לכך נגזר שכורש שהוא ערל יבנה הבית ולכך כמה בתי כניסיות נגזר שיבנו על ידי הדיוטים שאם נגזר עליהם להיות קלות ראש שם או שאר דברים שאינם הגונים או מחלוקת לא יתגלגל על ידי צדיקים או שיחרב מהרה ולפי שכתוב (ירמיה ז יא) המערת פריצים היה הבית הזה לכך נגזר על ידי שלמה ליבנות שלקה נכריות ושמו פסל המקנה בבית ונהרג כהן ונביא בבית ה' לכך נגזר לבנות על ידי שלמה ולא על ידי דוד ובית שני על ידי כורש שלא שרתה שכינה שם וכתב ביוסיפון שהיו הורגין בעזרה צדיקים וכהנים:

תתתתל. במקום אחד היו יהודים ובנו בית הכנסת והיה גוי בנאה בונה ובנה קודם לכן תועבה ונשאל לבנאי חול וסיד והיהודים היו צריכין לסיד ולחול אמר להם הבנאי אני אמצא בזול הכיר וקן אחד והרגיש שהיה רוצה למכור להם הסיד והחול שנשאר לו מן העי"ז אמר ליהודים אפילו לביתו של אדם אין לקנות מהם וכל שכן לבית הכנסת וכן אם נשאר מבית הכנסת אין למכור לבנאי שבונה לע"ז. במקום אחד היו יהודים ובנו בית הכנסת של אבנים לאחר ימים רצו היהודים שבאותו מקום לצאת מאותו מקום ולהיות במקום אחר אמ' מה נעשה מבית הכנסת מקצתם אמרו נמכור לגוים כיון שנצא מכאן ונהיה בקהילה שיש להם בית הכנסת

פ) כעין זה לעיל קי' מהל"ז. וכנדפס מהקב"ס.

תתתתכו. (פ) פסחים כ"ו א'.
תתתתכז. (פ) ב"ב ג' א' וע"ש. (ג) שבת כ"א ב'. (ג) יומא פ"א ב'.
תתתתכח. (פ) חולין צ"א ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

נמכור זה וניתן המעות לעניים כי כשנצא ולא יהיה שם שום אדם יביאו זונות בו וישכבום שם ומקצתם אמרו לשברו ימכרוהו והגוי יעשה בו מה שירצה כיון שבשבעה טובי העיר ימכר יעשה הקונה בו מה שירצה אמר להם זקן אחד תסתמו הפתחים והניחו אצלו שומר אחד שלא יתן אדם להכנס בו ואם יבא שום יהודי שם שיתפלל שם או שמא ישובו שם:

תתתתלא. במקום אחר היו רוצים לבנות בית הכנסת והיה אחר עשיר מוחה בידם כמה שנים אחר כך בנוהו הם וננמר הבניין ומת העשיר ולא ראהו כשננמר:

תתתתלב.ו) אין יכולין מדין תורה לקבוע מקום כל אחד בבית הכנסת ליורשו וראייה (א) אמר ר' יונתן לא שנו אלא שיכולין למכור בית עם אלא בית הכנסת כיון דמעלמא אתו הוי של רבים ולא מצי למובני ליה ועוד הרבה ראיות ומה שיושבים במקום אבותיהם כדי שלא יעשו מחלוקת וזה לא יתכן שיאמר אחד יש לי שני מקומות בבית הכנסת אחד מאבי ואחד מאבי אמי ואמכור אחד מהן או אני אתן לאדם לישב שם אלא למי שאני חפץ לאו כל כמיניה ישב במקום אחד ואין לו רשות במקום אחר:

תתתתלג.ג) החכם ראה אחד שבמוצאי יום הכפורים צוה לשפחתו להביא לו מנעלים שלו בבית הכנסת אמר לו צא לחוץ ותנעול מנעליך:

***תתתתלח.**ג) אחד היה משים ספר תורה בחדר התחתון והיה נותן מטתו בחדר העליון כנגדו אמר לו זקן אחד לא יתכן לעשות כן אמר לו (א) והלא אחד היה חוטב עצים ותחתיו היה הארון ננגו ומת כי רצה להניד אמר לו לשם תשמיש של קדש אבל שאר דברים כנון מיטה או כלי של טנופת לא יתכן להיות למעלה כנגדו:

***תתתתלט.** (א) שלשה עשר הקפות מקיפין בסוכות לספר תורה כנגד (ב) י"ג הקפות שהקיפו את יריחו (נ) וכנגד י"ג עננים שבמרבר (ד) וי"ג תעניות היו מתענין עבור עצירת נשמים (ה) ומקיפין לימין כמו במזבח וכן העננים מקיפין:

תתתתלד. אחד היה לו אתרוג והדסים ולולב בכל שנה והיה מברך על שלו שנה אחת שלחו לו אנשי עיר אחרת אין לנו אתרוג והדסים ולולב ותשלח לנו אמר מוטב שאברך על של קהל ואשלח להם כדי שיצאו רבים ידי חובתם:

תתתתלה. אחד היה לו [ע"כ] אתרוג שבירך בחג הסוכות ואמרו לו יהורים תמכור אותו לנו כי יש לנו ליתנו לשר אחד אמר לו לא אמכור מה שברכתי עליו וכל שכן לגוי אמרו לו והלא חסיד אחד לקח אתרוגים ומכר אמר אותם הוצרכו ליתן למלך ותקנת ישראל היה. ועוד היו לו שתי טליתות ונתעטף בשתיהן

ו) תפ"ד. ג) נכתפס קימן תמק"ס. נ) תמצ"ו. *כך נתמן נכ"י.

תתתתלב. (ו) צ"ל: אמר ר' שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן לא שנו אלא ביהכ"נ של כפרים אבל ביהכ"נ של כרכים כיון דמעלמא אתו כו' מגלה כ"ו א' ולנוסחת רבנו: בית עם יעוין שבת ל"ב א': ועל שקוראין לביהכ"נ בית עם.

תתתתלה. (ו) יומא נ"ד א': מעשה בכהן אחד שהיה מתעסק כו'.

תתתתלט. (ו) סוכה מ"ח א'. (ג) יהושע ו' ג' ט"ו. (נ) בספרי בהעלתך פיסקא פ"ג: מכאן אמרו ז' עננים הם כו' ור' יהודה אומר י"ג היו כו' ובמכילתא בשלח פרשה א': שבעה עננים הם כו' ר' יהודה אומר שלשה עשר עננים היו. ובתוספתא סוטה פ"ד: אף המקום נתן להם שבעה עננים כו' ובמדבר רבה פ"א: וכמה ענני כבוד היו מקיפין את ישראל במדבר ר' הושעיה ור' יאשיה, ר' יאשיה אמר חמשה כו' ור' הושעיה אמר שבעה כו' ובזהר אמור ק"ג א': קשיר עמהון ז' ענני יקירין כו'. (ד) תענית י"ב ב'. (ה) מדות פ"ב מ"ב נכנסין דרך ימין ומקיפין ובסוטה ט"ו ב': כל פנות שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

וביך פעמים רבות ורצה למכור אחד ישראל רצה ליתן ארבעים ונוי ששים אמרו לו תמכור אותו לנוי אמר חם ושלום למכור לנוי מה שבירכתי עליו:

תתתתלו. אחד היה לו כוס יפה והיה שותה בו רק בשבת ומברך עליו אמר לו יהודי אחר תשאיל לי שאשלה בו יין לשר אמר לו איני שותה בו בחול אלא בשבת בעבור מצוה ולא אורידנו מקדושתו כלי שנשתמש בו קדש לא ישתמש בו נוי:

תתתתלז.ס) **כתיב** (תהלים קטז יג) כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא אחד היה מברך ברכת המזון והיה היין בקנקן כשסיים ברכת המזון היה שופך היין בכוס ומברך בורא פרי הגפן אמרו לו כשאמרת נברך שאכלנו משלו היה לך לשאת הכוס אמר להם כשיש זבובים שמא יפלו ביין ונמאס בעיני היין לשתות לכך טוב שלא אמזוג אלא באחרונה:

תתתתלח. שלשה היו אוכלין על השלחן ואחד היה מברך ברכת המזון וראה שהשנים היו מדברים בעוד שהוא מברך פעם אחרת לא רצה לברך ואמר לאחד מהם לברך כדי שלא יסיחו בברכת המזון:

תתתתלט. אחד היה לו יין טוב ויין רע אמר אם אברך על יין טוב ואתן לרבים לשתות הרי ישאר לי מעט בירך על הרע ונשפך הטוב לארץ אמר בדין נעשה לי שלא ברכתי על הטוב (משלי כב ט) טוב עין הוא יבורך יברך כתיב וכתיב (שיר ז י) וחיכך ביין הטוב: מי שחפץ להשרות פתו ביין ולאכול יברך על הפת קודם המוציא ויאכל כזית ויברך בורא פרי הגפן וישתה ואחר כך יאכל פתו השרוי ביין כי כששרה הפת ביין אין בו טעם לחם:

תתתתמ. **על** המן היו מברכים (א) הנותן לחם מן השמים וכן אליהו על עוגת רצפים הנותן לחם מן השמים: אחד קיבל עליו תענית וביום תענית שכח וישב לאכול וביך המוציא וזכר שקיבל עליו תענית ונתן לבני ביתו ההמוציא לאכול והוא לא אכל ואם ביך על נטילת ידים וזכר לא יאכל אלא יאמר כרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

תתתתמא. **לא** יתחיל שליח צבור לנזור הרם עד שישוו שאם יאמר על דעת המקום לא יוכל לחזור (א) שהרי ג) לאחר שנמחק השם מערערין אותה ומשקין אותה בעל כרחה ולא ג) יתחיל ארם ברוך אתה השם עד שיחשוב בלבו על מה יש לומר הברכה כגון ברוך אתה השם יחשוב לומר פוקח עורים לא יאמר במקומו זוקף כפופים:

תתתתמב. ד) **אדם** שנאמר לו שמועה שצריך לברך עליה הטוב והמטיב או שהחיינו או ברוך דיין האמת אם אין המגיד נאמן או ששמע מפי אחד שאינו נאמן אל יברך או אפילו שמע מפי נאמן כגון ראובן שנזלו ממנו ממונו ושמע שניתפס הנולן וישיב הכל אל יברך עד שישיבו לו ומעשה ה) דעבד אברהם על נבואת אברהם סמך:

תתתתמג. ו) **אדם** ששכח דבר נגאי כגון ספל מלא צואה ומי רגלים אם שכחו לזורקו לחוץ ואחר כך זכר ז) לא יתכן לומר ברוך זוכר ומזכיר נשכחות וכן כל כיוצא בו אם זכר והוא נגאי:

ס) קיצון זה הוא לעיל בסוף סי' תקס"ג ופי' תקס"ג. ג) עד ולא הוא כפול לעיל סי' תק"ע ובגרסת סי' תמנ"ע ופס הוא לימנו ומכאי הכ"י מקומו לפני לו הוא לק כלן. ג) תממ"ס. ד) תממ"ד. ה) עיין לעיל סי' תקע"ו. ו) תמכ"ז. ז) ועיין לעיל סי' תקע"ד ומה שכתבתי שם.

תתתתמ. (ס) עיין יומא ע"ח א'.
תתתתמא. (ס) סוטה כ' א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתתמד.ס) זקן אחד היה בעיר אחת ובנו בעיר אחרת ונולד לבנו בן וכן כשנולד לבתו בן היה מברך ברוך אתה השוב והמטיב אמרו והלא לא אמרו אלא אם נולד בן לעצמו אמר אם נולד לצדיק בן שאני אוהבו מפני צדקותיו אני מברך אם נולד לו בן:

תתתתמה. הנה כי כן יברך גבר ירא ה' (תהלים קכ"ח ד) יבורך יברך כתיב יבורך דומיא [דף ק"נ] דיברך כשאדם מברך את חבירו או את תלמידו צריך הוא להשיב לו מעין ברכתו כמו (א) רב שבירך את רב הונא שיהא עשיר עד (ב) דאיכריך בשיראי וכשנתקיים בו איקפד רב אמר כשברכתיך היה לך להשיבני באותה ברכה עצמה לכך נאמר כי כן יבורך כי כן יברך וכתיב (בראשית יב ג) ואברכה מברכך כשאדם מברך צריך המתברך לומר גם אתה:

תתתתמו. אשר נתן לשכוי בינה ברכה רביעית שהיא חמישית נטילת ידים אשר יצר את האדם רופא חולי כל בשר המחזיר נשמות לפגרים מתים אשר נתן לשכוי הרי ד' וה' לברכות (א) כנגד ד' וה' (איוב לח ב) עצה במלין בלי דעת (שם שם ד) הגד אם ידעת בינה (שם שם כ) וכי תבין נתיבות ביתו (שם שם לו) בטוחות חכמה או מי נתן לשכוי בינה הרי ד' וה' וסמך לו (שם שם לז) מי יספר שחקים בחכמה ונבלי שמים מי ישכיב לפי שתרנגול בקי בנשמים ורוח ובעוף אין ניכר בקול זכר ונקיבה כמו (ב) בתרנגול וטווס כנגדו דומה ויש לו זקן כאדם לכך נקרא גבר וצועק בלילה לפרקים בפסוק. . . (משלי ו י) מעט שינות בחלום חזיון הלילה ומן הדין היה האדם שיהא מיטתו טהרה כשישמע שכוי שירחץ ידיו ויברך ויעמוד ויתפלל וישבח להקב"ה וילמוד:

תתתתמז. הברכות שביד אדם תלויין לעשותן אנו מברכין קודם לעשייתן חוץ (א) מד"נ שאמרו חכמים והרביעי (ב) שתיקנו הגאונים ומן הדין היה לנו לברך לספור ימים ושבועות עד ממחרת השבת השביעית ויוצר אור לאחר שרואה האורה כי אין תלוי האורה באדם אע"פ שמברך על הנר לאחר שנהנה והוא ביד האדם תלוי הרי כתיב (בראשית א ד) וירא וגו' ויבדל ועוד ביד המברך אינו תלוי אלא ביד התופש את האבוקה:

תתתתמח. כתיב (איוב לח ז) ברן יחד כוכבי בקר המלאכים והשרים המלוין לאדם אין אומרים קדושה בלילה לפי שכתוב (נחמיה ח י) כי קדוש היום לאדונינו וביום משבחין ובלילה מברכין (תהלים קלד א) העמדים בבית ה' בליליות:

גם כאן ענייני שחיטה ומדרה ופרישות:

תתתתמט.ע) אחד היה שוחט וכיסה הדם ובא אחר ורצה להשתין מיד לשם אמר עתה בעת כיסוי הדם בירכתי שם לכן (א) לא יתכן להשתין שם או להיות רוקק שם ושם הדם מכוסה:

ס) ממ"ו. ע) ממכ"ם.

תתתתמה. (ס) מגילה כ"ז א'. (ע) לפנינו דתיטום.

תתתתמו. (ס) ר"ל כנגד ד' פסוקים וה' פעמים חכמה או דעת או בינה. (ע) ירושלמי כלאים פ"א: תרנגול עם הטווס אע"פ שדומין זה לזה כלאים זה בזה.

תתתתמז. (ס) צ"ל מג' דברים והוא בירושלמי ברכות פ"ט ה"ג: כל המצות טעונות ברכה בשעת עשייתן חוץ מתקיעה ותפלה ויש אומרים קדושין בבעילה. (ע) היא ברכת אשר צג המוזכרת בראש"ש כתובות פרק א'.

תתתתמט. (ס) במגלת כ"ז ב'. המתפלל מרחיק ד' אמות ומשתין אי הכי קדשתינהו לכולהו

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתתן. ב) **החכם** ראה אחר שהיה לוקח נוצה מצואר העוף ומשליך על הדם שכבר שחט העוף ואחר ששחט לקח נוצה ומקנח הסכין ומשליך הנוצה על הדם ואחר כך מכסה אמר לו אין לך לעשות לנוצה כך כדי שיהא למעלה ולמטה עפר (א) ואחר כך ישים עפר על הדם שבנוצה:

תתתתנא. **יהודי** אחד היה לו סכינים טובים והיה משאילם לשחוט בהם וכשהיו משיבים לו לא היה מקנח הדם ולהדיוחם יפה אמרו לו אתה עושה חסד לבני עירך שאתה משאיל להם הסכינים שלך שהם בלא פגימה והיא מצוה הבאה בעבירה שאינך מדיח הסכינים אמר להם כשאני משאיל הסכינים אם הייתי מדיחם יפה אז היו מעכבים את הסכינים אצלם והיו חותכים בהם מאכל חם אבל אם אינם מקונחים אז אינם חותכים בהם:

תתתתנב. **השולח** סכין לחבירו מעיר אחת לעיר אחרת והוא חרש ולא הטבילו יוריענו שלא הטבילו:

תתתתנג. **אדם** שרואה שקרובו בורק או שוחט ויודע שאינו בקי יאמר לו חדל לך ואם לא יועיל לא יחניף לו. ויאמר שאינו בקי:

תתתתנד. ג) **אחד** היה יודע לעיין בבהמה בחיה אם היא בשירה או היא טריפה ולא רצה ללמד אמר שמא יסמכו על זה ולא יבדקו ופעמים יטעה ויאמרו ואתה (משלי ג ה) ואל בינתך אל תשען:

תתתתנה. ג) **אחד** היה עצרן והיה מנפח את הריאה והדם בפה הריאה [ולא היה חותך קצת מן הריאה] אמרו לו בעבור עצרונותיך תכנים הדם בפיך לא ראוי לעשות כן:

תתתתנו. ד) **אחד** היה אוכל בני מעיים של דגים ושל עופות ולא היה בודקם לאחר ימים אמרו לו אתה אוכל טמא כי בבני מעיים נמצאו תולעים ושאר דבר טמא וכן [ע"ב] דגים בולעים דגים טמאים וקבל דין עליהם ה) ואם יש דבר שהגוים נוהגים בו איסור וליהודים אינו אסור אסור לו ליהודי שיאכל פן יתחלל שם שמים על ידו כגון גוי שראה שהגוי חבירו רבע את הבהמה ואמר לגוים שלא לאכול אותה ונמכרה ובאתה ליד יהודי (א) לא יאכלנה ישראל:

תתתתנז. **אחד** הביא מן השוק בידו אחת חלב ובידו אחרת דבר מאכל אמר לו החכם לא יפה עשית אמר לו בעבור זה עשיתי כדי שלא אתבטל מדברי תורה ללכת פעמים בשוק אמר (א) פעמים ביטולה של תורה היא קיומה ולא יתכן שישים אדם בתיבה אחת גבינה ובשר וכל שכן בשר וחלב:

תתתתנח. **היאכל** תפל מבלי מלח (איוב ו ו) מכאן שאסור לאכול דבר מאום ודבר שמביאה לידי קיאה וכתיב (ויקרא יא מג) אל תשקצו את נפשותיכם (איוב ח יא) ישגה אחו בלי מים לומר (א). . . אחו אם אין שם מים כמו שמצוי לא עשה כלום:

ב) מהכ"ז. ג) מהכ"ו. ג) מהמ"מ. ד) מהכ"ב. ה) עד כאן מכת"ק מהכ"ב.

שבילי דנהרדעא תני ישהא הרי דאינו צריך להרחיק ממקום שעשה דבר מצוה. ואולי כסוי דם שאני שהמצוה ניכרת.

תתתתנ. (ב) בחולין פ"ז ב' משמע דאינו צריך לכסות כל הדם כי קי"ל כר' יהודה דדמו אפילו מקצת דמו, יע"ש.

תתתתנו. (ב) הב"ח בתשובה סי' קי"א נוטה לאסור אפילו שלא ראה העכו"ם שהרביעה. ובט"ז יו"ד סי' קנ"ג סק"א מתיר ואומר שאין בזה חשש איסור ועיין סנהדרין צ"ג א' ובתשו' חכם צבי סי' פ"ד.

תתתתנז. (ב) מגהות צ"ט ב' ולפנינו: וזהו יסודה.

תתתתנח. חסרון הניכר יש כאן ואולי צ"ל מה שכתוב במכילתא בשלח מסכת דעמלק פ"א: וכי אפשר לאחו בלי מים כך אי אפשר לישראל בלא תורה כו'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתנט.ב) **שנים** היו אחד לא רצה לשרוף זבובים אמר לו חבירו (קהלת ז טז) אל תהי צדיק הרבה.ג) אחד היה רגיל לשתות ושיניו היו סגורות כדי שלא ישתה זבובים בחשך ולא היה שוהה דרך בגר בעבור (א) שבת:

תתתס.ג) **איש** אחד לא היה רוצה לשום בקדירה עם הבשר ירקות במאכל בלילה בימות החמה כי היה ירא פן יהיה שם זבובים ולא יוכל לראות אלא היה משים בצלים ולובן של כרתי שהמרק לבן או בביצה היה מלבן ואם היה זבוב היה ניכר:

תתתסא. **בכל** מה שחכמים חלוקים בדבר שאין בו אבידת ממון והזיק לאחרים אחד מקיל ואחד מחמיר אע״פ שהלכה כדברי המיקל אם תוכל לקיים דברי המחמיר מהיות טוב אל תקרא רע במקום דלא סתרי אהדדי:

תתתסב.ד) **בערב** פסח ובפסח כשבא לתקן מצות קודם (א) היה מפקיר קמחו ומימיו לפי שמא לא יהו נזהרין ויבא לידי חימוץ והיה מפקירן כדי שלא יעבור בבל יראה ובבל ימצא:

תתתסג.ה) **אם** תראה שהשתין קטן אצל האוכלין ואותם אינם פנויים לשפוך מים עליו או אם ידעו לא יחושו אתה תשפוך מים על השתן כדי שלא תהיה ברכתם תועבה:

תתתסד. **בתחילה** היו נכנסין לבית המרחץ להזיע בשבת כשראו שהיו מחללין שבת נזרו על הזיע הרי כל דבר שמותר ובא לידי איסור יש לגזור על המותר כדי שלא יבא לעשות האיסור כגון במדינה שרגילין לגלח הזקן במספריים ומקצתן עושים כעין תער ומקצתן מגלחין בתער יש לגזור שלא יעשו במספריים כדי שלא יחטאו:

תתתסה. **אחד** נתן צמר לנשים יהודיות לטוות ובשעת האריגה היה מעמיד נאמן שלא תקשורנה בחוטי פשתים אחד היה קונה בגד צמר נפן למקטורן ולכתונת לפי שאין שעטנז בו: אדם אחד היה נותן חוטי קונבוס למתקן מנעלים כי לא היה רוצה אלא במנעלים רחבים מאד כדי שיהא מהרה מכניסם בהשכמה למהר בבית הכנסת והיה רגיל במנעלים רחבים שקורין בוט״ש בלעז ונתן לגוי קונבוס או משי לתופרם הלְבֵּד והמנעלים בקנבוס כי אמר אם יהיו המנעלים תפורים בפשתן והלבד בקנבוס או במשי ואחר כך יתפור הלבד במנעל כיון שהעור של מנעול תפור בפשתן הרי הוא שעטנז ולכך היה הגוי תופר אף המנעלים בקנבוס לעיניו לפניו:

תתתסו.ו) **אדם** שלובש טלית בשבת והולך ברשות הרבים קודם שיצא לרשות הרבים (א) יעיין שאם הציציות כולן כהלכה ילך ואם לאו אל יצא. אדם שבכל יום מתעטף בטלית בבית הכנסת אם נפסק אחד מציציותיו אל יברך להתעטף בציצית אין יעשה ברכה לבטלה (ב) אלא יתעטף בלא ברכה כי טליתות שלנו אין בהם שעטנז ואינו מזיק:

תתתסז. **תנחומא** בפרשה שרצים (א) אדם מישראל לוקח בהמה ושוחט ומפשיט רוחץ ובודק בריאה ונמצא טריפה מונע ידו ואינו אוכלה הרי

ב) מתל״ד. ג) ע״כ. ד) מתל״ה. ה) מתל״ג. ו) מתמ״ט.

תתתנט. (ב) ר״ל משום סחיטה.

תתתסב. כ״כ הב״י באו״ח סי׳ תי״ם ס״ג כי יבטל או יפקיר.

תתתסו. (ב) הרמ״א באו״ח סי׳ ו״ג ס״ב כתב בשם הרא״ש והכלבו דאינו צריך לבדוק קודם שיצא בו. (ג) יעו״ש ס״ג שדוקא בשבת התירו לו להתעטף בלא ברכה משום שאי אפשר להשים ציצית אחרות.

תתתסז. (ב) סימן י״ג בפרשה שמיני.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

יש דברים שאינם בפירוש בתלמוד וישנם במדרשים לכך כתיב (בראשית כד ב) המושל בכל אשר לו לא היתה חכמה שלא לימדו (ש"ב כג ג) צדיק מושל יראת אלהים (שם שם ה) ערוכה בכל ושמורה (איוב כח י) וכל יקר ראתה עינו וזהו שנא' (שמות לג יט) אני אעביר כל טובי על פניך וקראתי [דף קנ"א] בשם ה' לפניך כל מי שעוסק בתלמוד ובמדרשים ובברייתות ה' לפניו (קהלת ז יח) ירא אלהים יצא את כולם וכל מי שהוא חכם ויראה במדרש דבר שסותר דברי התלמוד אם יודע לתרץ שלא יכחיש זה את זה יקבל שכר אם לאו יעשה כדברי התלמוד כנון חכם אמר לתלמידו למה לא תתעטף בציצית אמר ראיתי במדרש שכתיב בו (כ) (במדבר טו לח) לדורותם לדור תם אמר ליה לא דבר זה בא לסתור מה שכתוב בתלמוד (נ) קשן היודע להתעטף אביו עושה ואשר כתוב לדורתם לדור תם פירושו אם אנשי העיר תמימים ואין חשודין למכור (ד) קלא אילן תחת התכלת או מצוה בתכלת אבל בשמוכרין קלא אילן או מצוה בלבן ולא בתכלת שמא יהיה קלא אילן ויתעטף בשעטנז בעבירה:

תתתתסח. בציצית כתיב ועשיתם את כל מצותי כיצד יו"ד חוטין (א) כי י"ו בריתות שנכרתו בהר סיני וי"ו שבחות על התורה. נקראת (תהלים יט) תמימה א', משיבת נפש ב', נאמנה ג', מחכימת פתי ד', ישרים ה', משמחי לב ו', ברה ז', מאירת עינים ח', טהורה ט', עומדת לעד י', אמת י"א, צדקו י"ב, הנחמדים מזהב י"ג, ומפו רב י"ד, ומתוקים מדבש ט"ו, ונופת צופים י"ו, וי"ו בו (איוב כח יב) והחכמה מאין תמצא (שם שם טו) סנור א', כסף ב', כתם אופיר ג', שהם ד', ספיר ה', זהב ו', וזכוכית ז', כלי פז ח', ראמות ט', ונביש י', מפנינים י"א, י"ב, פטרת כוש י"ג, כתם י"ד, וכו' י"ו, וכנגדן אמת ויציב ונכון וקיים וכו' י"ו, ועוד בשבופלין (ב) יהיה ל"ב וה' קשרים לד' ציציות כ' קשרים הרי ל"ב וכ' ול"ב שיניים וכ' צפורניים באדם וי"ב שבתות בשנה וי"ב פעמים שם שמו שמי בתורה לכך יזהר אדם במצות וכן י"ב שבתות בשנה וי"ב בין חושים ובין קשרים לכך סמך ציצית לשבת:

תתתתסט. רצועות של תפילין שחורות על שם שכתוב (שיר ד א) שערך כעדר העזים (א) וכתיב (שם ה יא) קווצותיו תלתלים שחורות כעורב (ב) כל הרצועות מקיפין את הצואר וכתיב (תהלים יז ח) שמרני כאשון בת עין אבל ענקים לפי שהדיבור בתוך האש שחור בלובן ומקיף את ישראל:

תתתתע. (א) **כתיב** (שמות טו ב) זה אלי ואנוהו וכי אפשר לבשר ודם לנוות את בוראו אלא אנאה לפניו במצות לולב נאה סוכה נאה ציצית נאה תפילין נאים כשיש בפקא בידו אבל לא יעכב בשביל זה אם יש לו נאה יש לו שכר כפול שכר מצוה ושכר ואנויהו ואם לאו יש לו שכר מצוה לבד כי כל אדם צריך להזהר שיעשה מצוה כתקונה ויקבל שכר נדול:

תתתתעא. (א) **רבי** ישבב חילק נכסיו לעניים שלח לו רבן נמליאל והלא אמרו חומש מנכסיו למצות ורבן נמליאל לא קודם לאושא הוה ר'

(ג) הוא בתנא דבי אליהו פרק כ"ו, ובמדרש רות הנעלם ובתקוני זהר תקון כ"ד דורש מלשון דירה מובא בראש"ש מועד קטן סי' קכ"ז. (נ) סוכה מ"ב א' ולפנינו: קטן היודע להתעטף חייב בציצית וכן הוא בתוספתא חגיגה פרק א' ויעוין ערכין ב' ב' תוד"ה אביו. (ד) ב"מ ס"א ב'.

תתתתסח. (ה) סוטה ל"ז ב': וכן בסיני. (ג) צ"ל החוטין. ר"ל שהם ט"ז יהיו ל"ב.

תתתתסט. (ה) במדרש רבה ויקרא פ"ט דרשו שחורות כעורב אלו האותיות. (ז) צ"ל וכתיב שמרני כאשון בת עין (ר"ל השחור שבעין) וכתיב ענקים לגרגרותיך שהרצועות מקיפין את הצואר, הדבור בתוך האש שחור בלובן ומקיף את ישראל כוונתו למה שאמרו ירושלמי שקלים פ"ו, עין ישראל סי' ל"א.

תתתתע. (ה) שבת קל"ג ב' מכילתא בשלח מסכת דשירה פ"ו ירושלמי פאה פ"א ה"א.

תתתתעא. (ה) שם בירושלמי.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

יוסי בר בון בשם ר' לוי כך היתה הלכה בידם ושכחוה ועמדו השניים והסכימו על דעת הראשונים ללמדך שכל דבר שבית דין נותנים נפשם עליו סוף הוא מתקיים כמו שנאמר למשה מסיני ואתיא כי דמר מנא (דברים לב מז) כי לא דבר רק הוא מכם ואם רק הוא מכם למה שאין אתם יגיעים בו (שם שם) כי הוא חייכם אימתי הוא חייכם בשעה שאתם יגיעים בו הרי אדם יעסוק בכל כחו בצרכי שמים אע"פ שלא תהא מתקיימת מחשבתו אחר ימים תתקיים ומעלין עליו כאילו תתקיים על ידו:

תתתתעב. כתיב (מלאכי ג יח) ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלהים לאשר לא עבדו הרי שנים שעסקו לקיים המצוה אחד טרח והוציא מממונו הרבה עד שעשה זהו עובד אלהים ואחד נזדמנה לו בלא טורח ובחנם זהו צדיק:

תתתתעג. אחד הלך לפדות שבויים והוציא מממונו הרבה והלך שם וכשהגיע שם בטרחים גדולים לא הספיק לבא שם עד שבא אחד ופראם בלא טורח וממון הרי זה שטרח הרבה והוציא משלו יותר זכותו גדול זהו עובד אלהים ואותו שפראן בלי ממון או במעט ממון בלא טורח זהו צדיק הרי אחד שרדף אחר חבירו בחרב שלופה והנרדף נחבא ולא מצאהו הרודף ואחד היה מבקש אדם ולא להורגו אלא לתופשו כדי לחתוך ידו או אחד מאבריו שאין הנשמה תלויה בו וחתך לו אבר אחד דע לך כי בידי שמים בעולם הבא [ע"ב] נענש יותר אותו שחשב להרוג ועל זה לא אמרו (א) מחשבה רעה אינה מצרפה למעשה שהרי רדף אחריו ונגמרה מחשבתו להרוג:

תתתתעד.[ב] כתיב (משלי ג ז) אל תהי חכם בעיניך ירא את ה' וסור מרע אל תאמר אם אעשה אותו זכות יכול לבא לתקלה שלי לכך לא אעשה אותו זכות וכן לא יאמר אם לא אעשה אותו דבר שאינו הגון לא יהא תקנתי שהרי (א) יואב ואביתר חשבו אם לא יעזרו לאדוניה לא יהיה תקנתם ונכשלו:

גם כאן כתוב עניני צדקה.

תתתתעה. (א) כל שהרבים צריכין לו קודם להחיותו שהרי לעניין טומאה ישמא משוה מלחמה ואל ישמא סנן אבל להחיותו משוח מלחמה קודם לסנן:

תתתתעו. **בירושלמי** (א) אמר דמור [ר' יהושע בן לוי] בשם ר' אנטיגנוס [כסות אשת חבר וחיי עם הארץ] כסות אשת חבר קודמת לחיי עם הארץ מפני כבודו של חבר לא אמרו אלא כסות אשת חבר בחיי חבר אבל אם היה. . . זה להחיות וזה לכסות אותו שלהחיות קודם הוא ואמו ורבו ואביו עומדין בשביה הוא קודם לאביו ואמו לרבו ורבו לאביו דוקא כשאשת חבר כחבר ושובה למקום ושובה לבעלה ושובה לטובים או כסות אשת חבר קודמת לחיי עם הארץ ודוקא מה שצריכה לכסות שאי אפשר בלא הכסות אבל להתקשט חיי עם הארץ קודם:

ב) מקמ"ל וכפל נפשין מתכ"ס. וכתוב לקמן ס' מתמתכ"ע.

תתתתעג. (ב) קדושין ל"ט ב'.
תתתתעד. (ב) מלכים א' א' ז'.
תתתתעה. (ב) הוריות י"ג א' ע"ש.
תתתתעו. (ב) שם ס"ג ח"ד.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

יוסי בר בון בשם ר' לוי כך היתה הלכה בידם ושכחוה ועמדו השניים והסכימו על דעת הראשונים ללמדך שכל דבר שבית דין נותנים נפשם עליו סוף הוא מתקיים כמו שנאמר למשה מסיני ואתיא כי דמר מנא (דברים לב מז) כי לא דבר רק הוא מכם ואם רק הוא מכם למה שאין אתם יגיעים בו (שם שם) כי הוא חייכם אימתי הוא חייכם בשעה שאתם יגיעים בו הרי אדם יעסוק בכל כחו בצרכי שמים אע"פ שלא תהא מתקיימת מחשבתו אחר ימים תתקיים ומעלין עליו כאילו תתקיים על ידו:

תתתתעב. כתיב (מלאכי ג יח) ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלהים לאשר לא עבדו הרי שנים שעסקו לקיים המצוה אחד טרח והוציא מממונו הרבה עד שעשה זהו עובד אלהים ואחד נזדמנה לו בלא טורח ובחנם זהו צדיק:

תתתתעג. אחד הלך לפדות שבויים והוציא מממונו הרבה והלך שם וכשהגיע שם בטרחים גדולים לא הספיק לבא שם עד שבא אחד ופראם בלא טורח וממון הרי זה שטרח הרבה והוציא משלו יותר זכותו גדול זהו עובד אלהים ואותו שפראן בלי ממון או במעט ממון בלא טורח זהו צדיק הרי אחד שרדף אחר חבירו בחרב שלופה והנרדף נחבא ולא מצאהו הרודף ואחד היה מבקש אדם ולא להורגו אלא לתופשו כדי לחתוך ידו או אחד מאבריו שאין הנשמה תלויה בו וחתך לו אבר אחד דע לך כי בידי שמים בעולם הבא [ע"ב] נענש יותר אותו שחשב להרוג ועל זה לא אמרו (א) מחשבה רעה אינה מצרפה למעשה שהרי רדף אחריו ונגמרה מחשבתו להרוג:

תתתתעד.[ב] כתיב (משלי ג ז) אל תהי חכם בעיניך ירא את ה' וסור מרע אל תאמר אם אעשה אותו זכות יכול לבא לתקלה שלי לכך לא אעשה אותו זכות וכן לא יאמר אם לא אעשה אותו דבר שאינו הגון לא יהא תקנתי שהרי (א) יואב ואביתר חשבו אם לא יעזרו לאדוניה לא יהיה תקנתם ונכשלו:

גם כאן כתוב עניני צדקה.

תתתתעה. (א) כל שהרבים צריכין לו קודם להחיותו שהרי לעניין טומאה ישמא משוה מלחמה ואל ישמא סנן אבל להחיותו משוח מלחמה קודם לסנן:

תתתתעו. **בירושלמי** (א) אמר דמור [ר' יהושע בן לוי] בשם ר' אנטיגנוס [כסות אשת חבר וחיי עם הארץ] כסות אשת חבר קודמת לחיי עם הארץ מפני כבודו של חבר לא אמרו אלא כסות אשת חבר בחיי חבר אבל אם היה. . . זה להחיות וזה לכסות אותו שלהחיות קודם הוא ואמו ורבו ואביו עומדין בשביה הוא קודם לאביו ואמו לרבו ורבו לאביו דוקא כשאשת חבר כחבר ושובה למקום ושובה לבעלה ושובה לטובים או כסות אשת חבר קודמת לחיי עם הארץ ודוקא מה שצריכה לכסות שאי אפשר בלא הכסות אבל להתקשט חיי עם הארץ קודם:

ב) מקמ"ל וכפל נפשין מתכ"ס. וכתוב לקמן ס' מתמתכ"ע.

תתתתעג. (ב) קדושין ל"ט ב'.
תתתתעד. (ב) מלכים א' א' ז'.
תתתתעה. (ב) הוריות י"ג א' ע"ש.
תתתתעו. (ב) שם ס"ג ח"ד.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתתעז. **ראובן** היה עני ושלח לרב אחר בכתב תכתוב לארץ מרחקים שיתנו לי צדקה אמר הרב לעני אחר אם תחפוץ אכתוב שיתנו גם לך אמר לא יתכן מפני שימעטו לאותו עני שביקש לך תחילה והוא יהודי טוב לכך אל תכתוב עתה שיתנו לי. כל גרמות של חסרון שאדם עושה לחבירו עתיד ליתן את הדין כאלו גול:

תתתתעח.ס) **לאחד** נשלח כסף ממקום אחר וכתב זה הכסף ילוו לחצי ריוח ויתנו הריוח לפלוני כל ימי חייו אחריו לעניים ואותו פלוני לא רצה לקבל אמר כבר נודע לעניים ואומרים פלוני נוזל אותנו וכבר יודעים העניים ואומרים מתי ימות פלוני כדי שיתנו לעניים מי שרוצה יתן לי מעט ביד ולא לצפות מריוח אבל אם לא יוודע לעניים אחרים והכסף הרבה והריוח יהיה הרבה לא יהיה חושש ומן ג) המובחר שאדם מיד יתן המתכוין כשיש עני טוב שיתן לו הריוח ויתפרנס הרי טוב להלוות עבור ריוח:

תתתתעט. **אחד** בא אצל חכם אמר לו נדרתי עשרים לישרין לתת למי שיהיה נראה בעיני צדיק ושואל אני אם אוכל להרויח במעות עד שיבא שום אדם טוב ואתן לו אמר לו כן. בא אחר ואמר כדברי זה אמר לו אסור אתה להרויח אלא יהא מונחים בידך אל תרויח בהם בא שלישי ושאל לו כדברי אילו אמר לו הביאם מיד למקום שתמצא עניים טובים או תתנם מידך לצדיקים שבעירך שישמרו אותם עד שיבאו לידם עניים טובים אמרו לו תלמידיו דבריך הולכים בשלשה דרכים למה חלקת דבריך אמר להם כי למי שהוא צדיק ואני יודע כשיבאו לידו עניים טובים אני יודע שבשביל ריוח שלו לא יעכב המעות בידו ויתנם מיד להם לכך אמרתי תרויח בהם והוא נאמן שכל מה שירויח לא יקח אלא שלו. לאותו שאמר אסור אתה להרויח ידעתי כי נאמן הוא ואם יבאו עניים שיתנם להם אם לא ירויח בהם ואם ירויח בהם אם יבא לו עניים יאמר אמתין עד שיבאו יותר טובים ועוד שאינו כל כך עשיר שמא לא יהיו לו מזומנים המעות כשיבאו עניים טובים. ולאותו שאמרתי תסירם מידך מיד שאינו נאמן לעכבם בידו ועוד קרוב לעירו מזומנים עניים טובים ועוד אם יוכל אדם לשלוח ליד טובים אפילו הם למקום רחוק אין לעכבם בידו כרכתיב (משלי כא כא) רודף צדקה וחסד אם אין עניים טובים בעירו שיתן לעיר אחרת, ומה שאמרו (א) מעשר עני עניין אחר הוא:

תתתתף. [דף קנ״ב] **אחד** נדר לתת לצדקה כסף כמה ליטרים ואח״כ לא נתן לצדקה אלא עיכב כמה שנים והרויח הרבה באותו כסף ונעשה עני אותו היהודי וירד מנכסיו ואמר לחכם כיון שאני ירדתי מנכסיי אם אוכל לקחת ליהנות מאותו כסף אמר ליה לא תוכל לקחת כיון שלא נתתה אותו מידך ואמרו לחכם תלמידיו למה לא יקח כיון שהוא צריך אמר להם אילו כשנדר נתן מידו ליד צדיק נאמן לתת לעניים ונעשה מי שנתנו עני ראוי להחזיקו מאותו כסף אם הוא קיים מאחרים אבל נדר ולא נתן מידו וחטא שעיכבו שלא נתנו אם אומר שהוא יהנה נמצא חוטא נשכר ובל אדם יחשוב שמא אהיה עני ואקח ולא יתן מידו לכך לא יהנה זה מהם ויתנם לתת לעניים טובים או יתנם לנאמנים שיחלקום לטובים:

תתתתפא. ג) **מעשה** באיש אחד שהיה בידו ממון של צדקה הרבה ואמרו במסבת שקלים (א) אין מרויחין וכו׳ והביא האיש הצדקה עמו והפסידה

ס) מהכל״ב. ג) מהכל״ג. ד) מהכל״ד.

תתתתעח. (ס) ר״ל שכתוב ואכלו בשעריך ושבעו דברים כ״ו י״ב.

תתתתפא. (ג) פ״ד ה״ג ובכתובות ק״ו ב׳: אין משתכרין בשל הקדש ולא בשל עניים. אבל כתב מוהרש״ל סי׳ רכ״ב שמותר להלוות מעות צדקה ברבית.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ונאבדה והיה פשיעה שלו ולא שאל מזקני העיר ואחר שנים באותן דרכים הלכו מזרעו ונבשלו ונהרגו ומתו:

תתתתפב. כתיב (משלי כז ב) יהללך זר ולא פיך נכרי ולא שפתיך יבקש אדם רחמים שלא יביאנו הקב"ה לידי נסיון אחד היה עשיר וראה אחד עשיר שנתן ממונו ביד בני אדם טובים להרויח לחצי ריוח ונעשו עניים ונעשה ששלחו באותו ממון לצורכם עד שירויחו וישלמו ואמר אותו שהממון שלו לאותו עשיר ראה מה עשו לי אותם טובים אמר העשיר לעולם לא הייתי עושה כהם אמר לו החכם אל תדין את חבירך עד שתגיע למקומו קל לך להלל את עצמך, לא היה זמן מרובה עד שהעשיר עשה יותר ברע מהם אמר החכם על ביוצא בזה הקב"ה מנסה לך שלא ישבח אדם את עצמו ויבקש שלא ינסה אותו הקב"ה (א) וכתיב (שם ו ל) לא יבוזו לגנב כי יגנוב למלא נפשו כי ירעב. וכתיב (שם ל ח) ראש ועשר אל תתן לי וגו':

תתתתפג. ב) **אחד** אמר לחכם פלוני הלך לעולמו ואמר לי לתת כך וכך על פיך לעניים טובים למי אתן, אתן לפלוני ופלוני שהם טובים אם טוב בעיניך אמר לו החכם אם אתה הייתה רגיל לתת לקרוביך ואתה רוצה להקל מעליך בממון של פלוני שנתן לצדקה כשהלך לעולמו ואתה עשיר דע כי עון הוא לתת שנמצא שאתה גוזל לעניים ואם אתה לא תמעט מלתת לקרוביך מה שהיית רגיל הרי נחלוק להם ואם לאו לא נחלוק להם:

תתתתפד. ג) **אחד** היה לו כסף ואמר לחכם תחשוב למי אתן שיהא מצוה רבה אמר לו החכם לפלוני ופלוני שהם עניים וטובים וגמר בלבו ואמר כן יהיה למחר בא לפני החכם אמר לו יש עני אחד אם היית ממעט לאותם שאתמול אמרת כדי שניתן גם לאחר אמר לו כיון שאינו יותר טוב מאותם שאמרתי לך וכבר גמרתה אל תמעט לאלה אלא אם יש לך מעות אחרים תן לו ואל תמעט לאלה:

תתתתפה. ג) **רב** אחד שלח לקהילות שלוחו לשלוח לו צדקה וקודם שחזר שלוחו מת הרב והיה לרב יורש אמר לו הזקן ליורש מה ששלחו לאביך קח הכסף (א) ושלם מה שחייב אביך תפרע חובותיו ותחשוב כאילו הכסף בא ליד אביך בעודנו חי ותדע אם היה חי היה מפרנסם לכן תן להם:

תתתתפו. כתיב (שמות לה ה) קחו מאתכם תרומה מאתכם משלכם מאשר אתכם למעוטי אם ראובן חייב לשמעון ועדיין לא שילם לו (א) אין לשמעון להקדיש אותו חוב לכך נאמר מאתכם ועוד עשיר שמלוה לעני מצוה עושה ואם היה מקדיש מה שביד העני נמצא מצוה הבאה בעבירה לכך אמר קחו מאתכם תרומה:

תתתתפז. אחד הלוה מעות לעני שידע שחפץ לשחוק והיה דוחקו לפרוע לו אמרו

ב) ממכל"ה. ג) ממכל"ו. ג) ממכל"ז.

תתתתפב. (ב) כתוב בעקרים מאמר ג' פכ"ג: אין ראוי להמשך אחרי הסכמת ההמון שהרי אנו רואים אותם מסכימים בכמה דברים בחלוף האמת וזה שהרי ההמון לא יבוזו לגנב כי יגנוב למלא נפשו כי ירעב משלי ו' ל' וזהו מוסכם אצלם ובלתי מגונה ואינו כן לפי האמת, אבל אם נמצא ישלם שבעתים כו'.

תתתתפה. (ב) בסמ"ע חושן משפט סימן ק"ז סק"א: מכל מקום משום מצות עשה דכבוד אב ואם יש בו שגגאי הוא לאביהם שיהא בכלל לוה רשע ולא ישלם והם יירשו את ממונו ויאכלוהו ויחדו אלא יכבדו את אביהם וישלמו חובו ממה שהניח אבל כשלא הניח אביהם כלום אין בה מצות כבוד אב ואם שהיא דוקא בממון של אביהם ואמם.

תתתתפו. (ב) כרי ישמעאל בבא קמא ל"ג א'. ובזהר ויקהל קצ"ח א': קחו מאתכם תרומה ולא מעושק ולא מגזל ולא מגניבה, וכתב הרדב"ז ח"ב סי' תשל"ח שאם היה המקדיש שכיב מרע הקדשו הקדש, ואם היה לו שטר חוב והקדישו פסק הרמ"א ביו"ד סי' רנ"ח ס"ז שצריך כתיבה ומסירה כמו בהדיוט ועיין בש"ך שם.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לו והלא כתיב (שמות כב כר) לא תהיה לו כנושה אמר לא לחוטא הלויתי מעותיי ומצוה אני עושה שאקחם מידו:

תתתתפח. **ראובן** שהיה עני ואמר לשמעון שהיה עשיר תלוה לי ואם לא אתן עד אותו זמן אמכור חפצי בזול ואפרע לך ובא הזמן ושמעון רואה שמוכר ראובן חפציו בזול בדי שישלם [ע"כ] לשמעון יאמר שמעון לראובן אל תמהר למכור בזול אע"פ שמכר בשביל שישלם לו לא תהיה לו כנושה מה שמוכר בזול כאילו הפסיד לו:

תתתתפט. **ביד** ראובן היה חפץ אחד שקנה אותו בזול ושמעון היה צריך לאותו חפץ שביד ראובן אם קנה אותו בארבעים ואמר ראובן אם תתן לי חצי ליטרא אמכרנו לך בדברים שאין בהם משום אונאה או אם יאמר אני יודע שיש בו משום אונאה אלא איני חפץ למוכרו אלא שתמהול לי זה ואני רוצה (א) שאותה חצי ליטרא תתן אותה לעניים לפלוני שהוא עני ויהא לי זכות אין זה כמו שגוזל אחד והגזילה נותן לעני אם הקונה עשיר:

תתתתץ. **צוה** הקב"ה לתת לעניים ולהלוות להם כדי שלא יהיו עניים נגבים ובדין הוא שלא להלוות לעני כי אם לתת לו אלא ידעה תורה כי פעמים מתבייש האדם לקבל אבל דרך הלואה בדרך עשיר לעשיר שאינו מתבייש כך העני לא יתבייש ואומר אעמול ואשרה עד שאפרע כי רגילים המתקוטטים לומר הרי אתה מקבל מן הצדקה ויש לך הרבה לכך מתבייש אבל לוה אומר אפרע ואם היה מלוה בריבית הרי העני אומר אנה אקח הנשך מוטב שאגנוב ואגזול ולא אצטרך לבריות וכתיב (משלי ו ל) לא יבוזו לגנב כי יגנוב לכן תלוה לו בלא ריבית (דברים טו יא) *פתח תפתח את ידך*:

תתתתצא.ב) יש פעמים (א) הלוואה טובה מן המתנה ראובן צריך ביקש משמעון להלוות לו מעות בא שמעון מיד בשהלווה לו אמר לו במתנה אני נותן לך מכאן ואילך היה בוש ונכלם ראובן לשאל עוד לשמעון להלוות לו נמצא ששוב היה לו שלא נתנם לו זהו (תהלים מא ב) אשרי משכיל אל דל:

תתתתצב.ב) הקב"ה גוזר לכל צרכיו ויבקש האדם שיזדמן לו הקב"ה בלא חטא ועון ג) כי ליסטים כל מזונותם וצרכם בעון וכן זונות שנא' (משלי ו כו) בעד אשה זונה עד ככר לחם הרי צורכיהם לפי מחשבותיהם לצדיק בצדקה הנה נגזר לאדם במה יחיה ויתפלל שיבא לידו בלא טרחו ובלא בושת וכלימה ובזיון ובלא עון וכן ויוונין וכן כל צרכיו. ואם תתן בעבור הקב"ה תעשה שיחשבנה לצדקה ואם היא אומן תוכל לתת לו שלא יתבייש לעולם כיצד אם רוצה שום חפץ לקנות אם חפצתה לתת לו עשרים פשיטים לך אליו ומכור לו דבר ששואל לקנות בזול ואתה תחקור מה חפצו לקנות ותמכור לו כפי מה שרגילותו שיכול מיד למוכרו שירויח עשרים או אם מוכר שום חפץ תקנה ממנו ביוקר אז לא ידע בעצמו החסד שעשיתה עמו וקיימתה (ויקרא יט יח) ואהבת לרעך כמוך שלא ביישתו אלא הצהלתה פניו ולעתיד לבא יצהילו פניך שנאמר (שופטים ה לא) ואוהביו כצאת השמש בגבורתו:

תתתתצג. **בתיב** (ישעיה מו יב) הרחוקים מצדקה אם בא אדם לתת צדקה לעניים אז יזהר האדם שלא ימצא שם אדם כדי שלא יתביישו העניים:

ב) מתכל"ח. ג) ע"כ.

תתתתפט. (ב) ר"ל כל מה שיקבל בעד החפץ כי הליטרא היא מאה דינרין כמו שאמרו בירושלמי תרומות פרק יו"ד: וכמה ליטרא עבדא מאה זינין, פירוש זוזים, ועיין רמב"ם פ"ג מה' חובל ומזיק ותשובות הריב"ש סי' כ"ז וערוך ערך לטר.

תתתתצא. (ב) באדר"נ פמ"א: הנותן צדקה תבא עליו ברכה והמלוה טוב ממנו. ויעיין סוכה מ"ט ב' וירושלמי פאה פ"א ה"א.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתתצד. ראובן שאמר לשמעון תן אלה מעות ללוי ויודע שמעון שלבסוף ילבין ראובן פני לוי שיאמר לו אני עשיתי לו בך וכך יאמר שמעון לראובן אני אתן למי שאני יודע שיהא לך זכות ואם ימאן ראובן יאמר ללוי איש פלוני רוצה לשלוח לך מעות אם תחפוץ אקבל ואתן לך שלא תאמר הוא רגיל להלבין פני ואם לא ימאן או יתן שמעון ללוי כמו שאמר לו ראובן:

תתתתצה. ראובן שאמר לשמעון אני יודע שחכם אתה וצריך אתה ליקח מידי מעות ליתן לאדם הנראה לך צדיק וצריך ויש לראובן קרוב צדיק וצריך ואין לו עזר ממקום אחר (א) יתן לקרובו של ראובן שהרי ראובן כמחוייב לו ואם לאחד [דף קנ"ג] מהם קרובו של ראובן או קרובו של שמעון שיש לו שנותנין לו יתן לאחר שאין לו עזר כי אין זכות כל כך שיתן לאותו שנותנין לו מוטב שיתן לאותו שאין לו עזר אע"פ שאינו כל כך יודע ואינו צדיק כל כך כיון שאין לו מסייעים:

תתתתצו. אם (ב) ישאלך אדם הנה יש בידי מעות אתנם לסופר לכתוב ספר תורה או אתנם לעניים טובים שאין להם מלבושים אמור לו ישעיה אמר (שם נח ז) כי תראה ערם וכסיתו:

תתתתצז. ראובן שלח לשמעון חפץ טוב שיעשה בו מצוה וכן שלח לו כיון שאני יודע בך שאתה אם יהיה לך זה החפץ תעשה בו מצוה יותר ממני ובא לוי וביקש משמעון לתת לו החפץ אמר החכם שלא יתן לו שהוא לא יעשה מצוה כמוך ועל מנת כן נתן לך ועוד אפילו אם לוי היה עושה בו מצוה כמוך אם היה ראובן יודע שחתנהו ללוי לא היה נותנו לך הרי הוא כגזל אמר לוי לחכם עד שאתה אומר לו שלא יתן לי אני אומר לך הנה שמעון רצה לתת לי אותו חפץ וכיון שמנעת אותו הרי אתה כגזל אמר לו החכם אם היית מקבלו הרי היה כגזל אצלך ששמעון לא היה ברצונו לתת לך הרי כאילו גזלת את ראובן ואת שמעון (בראשית כ ו) ואחשך גם אנכי אותך מחטוא:

תתתתצח. שאילה. (ג) ראובן ראה את שמעון שהוא עני ושמעון מוציא בעבור מצות לזכות אחרים כגון שלא היה לקהל אתרוג וקנה ונתן להם או כיוצא בו ואם היה יודע ראובן שהיה שמעון מפזר מעותיו על כך לא היה נותן לו כלום:

תתתתצט. תשובה. (ג) אם שמעון היה נוהג לעשות כן קודם לזכות אחרים הרי גם כשראובן נותן לו אינו חושש אבל אם לא נהג כן קודם לא יתן:

תתתתק. אם נותנין לראובן שהוא צדיק ולכך נתנו לו הוא יכול לתת לצדיק אחר מזה שנתנו לו ולא לרעים (א) והנותן נותן על מנת שיתן לבני ביתו:

תתתתקא. משומד שנתן לצדקה לעניים (א) מקבלים מבנו שהרי מיכה עשה פסל (ב) ופתו מצוייה לעוברים ושבים והאריכו ימיו:

תתתתקב. משומד אחד רצה ליתן מתנה מרובה לרב אחר אמרו לחכם אתה עני למה אינך מקבל ממנו והלא אליהו נהנה מסעודת אחאב אמר להם הקביה הביא פרנסתו על ידי עורבים אם לא היו העורבים לוקחים מבית משבחיא דאחאב ולאחר שכבר נראה אליהו לאחאב והיה אומר לו אנה לקחת מזונות מי פירנס

ב) מפכ"ם. ג) מפכ"ז. ג) מכ"ם.

תתתתצה. (ב) יעוין יו"ד סי' רנ"א ס"ה.
תתתתק. (ב) עיין לקמן סימן תתתתקפ"ב ומ"ש שם.
תתתתקא. (ב) כן פסק ביו"ד סי' רנ"ג ס"ג דמקבלין צדקה מן המומר. (ג) סנהדרין ק"ג ב':

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אותך אם היה יודע שבבית צרפית היה ממיתה ואמר העורבים הביאו לי מבית מטבחיים שלך וידע שאמת היה שהיו תמיהים שהעורבים לוקחים הלחם והבשר ולא יחשוד שום אדם שפירנסו ואמר החכם כיון שכתוב (משלי כא כז) זבח רשעים תועבה וכתיב (ויקרא א ב) אדם כי יקריב מכם בכם חלקתי ולא באומות אבל מקבלין קרבנות מן הגוים וכו' כדאיתא בשחיטת חולין (א) ומצינו שצוה לאיש האלהים שלא לאכול כי ירבעם וסיעתו נשתמדו והכהו האריה על שאכל לכך לא אקבל מן המשומד שום דבר:

תתתתקג. **אם** אדם אוהב את בנו אחד יותר מאחיו ולא מחמת שהוא טוב מאחיו אלא לבו אוהבו ביותר (א) אל יתן לו יותר נחלה מאחיו אבל אם הוא טוב יותר מאחיו בלא ידיעת אחיו יכול לתת לו יותר כי הוא עושה רצון הבורא יותר מכולם ויתן צדקה יותר ולכך ירבה לו:

תתתתקד. **לאחד** היו לו שני בנים צדיק ורשע והיה נותן מזונות לרשע ולא לצדיק כי הרשע היה אומר כל זמן שאתה מספיקני לא אצא לתרבות רעה ואחרים אמרו לו לא תחמול על הרשע אלא על בנך הצדיק ועל זה חלוקים דוד ושלמה (א) דוד מינה שבואל על האוצרות כדי שלא יהא כהן לפסל מיכה (ב) ושלמה הסירו וחזר לקדמותו:

תתתתקה. (א) **ומניין** אם החזקת בו אפילו [ע"ב] ארבע וחמש פעמים חזור והחזק בו תיל (שם בה לה) והחזקת בו יכול אפילו אתה מפסידו לתרבות רעה ת"ל (שם שם) עמך ואפילו אם הוא אביו אם נותן לו מסייע לעובדי עבירה הוא לפי שהוא גורם ואפילו נותן לו לאכול ומצד אחר באים לו מעות שהוא נותן לתרבות רעה:

תתתתקו.ב) **שאלו** לחכם ראובן עשיר היה מהנה ממונו לאנשים שאינם מהוגנים ומצליח אמרו לו אם היה מהנה לטובים אז היה כל אשר לו מצליח יותר שמע להם והיה מהנה לטובים צדיקים והיה ראובן יורד מנכסיו וכשהיה נותן לרעים היו נכסיו מוצלחים אמר להם החכם עוד תתמהו יותר כי יש עשיר כשעושה עוולה יצליח וכשאחר עושה מעט עוולה מיד נפרעין ממנו כדי שלא יעשה יותר אבל לארם רע כשיעשה טיבה ירדו מעשיו ויתמעטו נכסיו וכשיעשה רעה יצליח כדי שיעשה יותר רעה כך ראובן לפי שהקב"ה אינו חפץ בטובתו רע בעיניו שהצדיק יהנה ממנו לכך ירד מנכסיו כדי שלא יעמוד לו זכות הנאתו של צדיק וכשעושה לרעים טובה יצליח כדי שלא יהא נחשב לו לזכות ג) ואשר כתוב (בראשית ל כז) נחשתי ויברכני ה' בגלליך והו (משלי טז ו) ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלם אתו כי הקב"ה היה חפץ שיוולדו ליעקב בניו שלא בארץ כנען כדי שלא ילמדו ממעשה ילדי כנען אבל בני השבטים נולדו שם כי כבר ילמדו ממעשה השבטים צניעות וגמילות חסדים ולכך ג) (בראשית כה ו) וישלחם מעל יצחק בנו בעדנו חי קדמה אל ארץ קדם כדי שלא ילמדו ממעשה כנען ושלא יתחתנו בהם:

תתתתקז. (א) **רבי** חמא ב"ר חנינא ור' הושעיא רבא הוו מטיילין באילן כנישתא דלוד אמר ליה ר' חמא ב"ר חנינא לר' הושעיא רבא כמה ממון

ב) פכ"מ. ג) ע"כ. ג) כעין זה לעיל קיימן מתס"ע.

תתתתקב. (ב) ד' א' ועיין שם ח'. א'.

תתתתקג. (ב) שבת יו"ד ב': אל ישנה אדם בנו בין הבנים ויעיין חו"מ סי' רפ"ב.

תתתתקד. (ב) בבא בתרא ק"י א'. (ג) ירושלמי ברכות פ"ט ה"ב.

תתתתקה. (ב) ספרא פרשה בהר פרשה ה'.

תתתתקז. (ב) ירושלמי שקלים פ"ה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שקעו אבותיי כאן אמר ליה כמה נפשות שקעו אבותיך כאן לא הוון בני אינשא דילעון באורייתא ר' אבין(ס) (ב) עבדון ליה תרעא לסידרא רבא נחית ר' מני לגביה אמר ליה חמי מאי עבדית אמר ליה (הושע ח יד) וישכח ישראל את עשהו ויבן היכלות לא הוה בני נש דילעון באורייתא הרי מי שיש לו ממון לא יאמר אעשה בית הכנסת ובית המדרש אלא יתן לצדיקים שיעסקו בתורה (ג) ולא לאותן שגורסין קושיות כדי שיהו העולם סבורין שיודע כל התלמוד ולא עסקו אלא ראו קשיות וגירסות להראות חריפותם אלא יתן ליראי ה' הלומדים לקיים המצות:

תתתקח. **החכם** צוה לבניו ולתלמידיו שלא (א) לקנות תבואה להרויח כי כשתמכר ביוקר הוא שמח שמתייקר כדי שימכור תבואתו ביוקר וכתיב (משלי יז ה) שמח לאיד לא ינקה שבעבור תקנתו אינו חושש בתקנת רבים:

תתתקט.(ד) **אחד** היה קונה תבואה הרבה והיה מוכר לעניים ברעב כמו שקנה אמרו לו שמה לאיד לא ינקה אמר כיון שאני נותן לעניים כמו שקניתי ויש עניים שבחנם אני נותן להם ולכך איני שמח ביוקר ויש שאני מלוה להם שישלמו לי בתבואות כשיהיה בזול:

תתתקי.(ג) **הדר** בחצרו של חבירו שלא מדעתו ויש בתים וחדרים לו שם ואין צריך להם לשום דבר ואיש טוב דר בהם וזה נהנה וזה אינו חסר ואינו רוצה להשכיר לאחרים להיות שם ומקבל עני ושוב שם לאח) יתכן שיקח ממנו שכר כיון שאינו מזיקו ולא מחסרו דבר ויהיה לו זכות וכן שבט יהודה קבלו לשבט שמעון להיות בעריהם (א) עד שמלך שאול והוצרכו לארץ והוציאום וקודם לכן לא נתנו להם כלום:

תתתקיא.(ס) **כתיב** (דברים כב ח) ולא תשים דמים בביתיך אחר היה מתקן מפתח לחדרים שלו שאותם שבפנים לא היו יכולים לפתוח ונשרף הבית ולא יכלו לצאת ונאבדו המפתחות ונשרפו הנפשות שכחדרים מיו) שיש לו אורחים לא יסגור שלא יוכלו לצאת לעשות צרכיהם כי (א) שמואל העניש רב על כך ואם יש נשים (ב) ויש שם אנשים שאינם הגונים יסגור מבחוץ:

תתתקיב. (א) **רבי** ינאי ור' יונתן הוו יתבין אתא חד בר נש ונשק רגליה דר' יונתן אמר ליה ר' ינאי [דף קנ"ד] מה טיבו הוה שלם לך מן יומוי אמר ליה חד זמן אתא קבל לי על בריה דיזונניה ואמרית ליה איזל צור כנישתא עילויה ובזיתיה כו' אמר ליה ועדיין את לזו חור ביה ר' יונתן וקבעה שמועה מן שמיה. אתא ר' יעקב ב"ר אחא ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן שבופין את הבן

ס) תתכמ"ג. ג) תתכ"ג. ד) תתכ"ד. ס) כעין זה לקמן סימן תתתקל"ט. ס) תתכ"ה. ו) תתכ"ו.

(ג) צ"ל עביר אילן תרעיית דסידרא רבא אתא ר' מנא כו'. (ג) מעין דברי ר"ת בספר הישר סי' תקפ"ו: אך אמרתי מן המפלפלים הוא, ובתשובת ריב"ש סי' רע"א: הדיין אינו צריך שידע כל הוויות התוס' ולמרמי דיקלי ולמזקף לחו ואין לו לידע כ"א הפסקים כו'.

תתתקח. (ס) כעין שאמרו בבא בתרא צ' ב': אוצרי פירות כו'.

תתתקי. (ס) בדברי הימים א' ד' ל"א: אלה עריהם עד מלוך דוד, ופירש המיוחס לרש"י: כשהרבו בני יהודה עשו תרעומות על בני שמעון ורצו לגרשם מארצם כו' ומשמלך דוד באו שבטו לשאול מבני שמעון את ארצם שהשאילו להם והלך דוד וגרשם כי שאול לא חשש בכך מפני שנאת דוד שהיה מיהודה כו'. וראיה לדבריו כי צקל"ג תיחה בימי דוד לאחת מערי יהודה כמ"ש שמואל א' כ"ז ו', ולכן צ"ל בדברי רבנו: עד שמלך דוד.

תתתקיא. (ס) שבת ק"ח א'. (ב) עיין מסכת דרך ארץ רבה פ"ה: כך עושים לבני אדם שכמותך.

תתתקיב. (ס) ירושלמי פאה פ"א ה"א ובבלי כתובות מ"ט ב' ולפנינו: ר' יונתן ור' ינאי.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לזון את האב אויל צור בנישתא (ב) מכאן שאדם יכול לסנור בית הכנסת לעסוק שיתנו צדקה לעניים ולבייש את מי שאינו רוצה לתת:

תתתתקיג. כתיב (משלי כב כב) אל תגזל דל כי דל הוא (א) למה נאמר כי דל הוא אלא שלא ינרום גזל שיהא דל אע"פ שלא יגזול ביד במקום אחד עשו הקהל חרם לעשות צדקה והיו מקצת מן העשירים יחידים שיצאו מבית הכנסת וסבורים כיון שיצאו שלא יהא חרם עליהם אמרו חכמים הרי הם בחרם אם לא יקיימו לא הששו והיו מקצת מן היוצאים אומרים מזה הענין אנחנו נאות לכם לתת עשרה מן הליטרא ויהיה הרבה מן הצדקה אמרו להם לפי שאתם יודעים שזה אין יכולים לעשות לכך אתם אומרים כך לעשות אבל אנחנו עשינו דבר שיכולים לסבול ונוכל לדעת העובר על החרם מי שילוה ליטרא או יהליף זקוק לתת פשוט ואם היינו רוצים לעשות כדבריכם לא הייתם מתרצים רק לבטל עשו ולא היו ימים מועטים עד שאותם שיצאו לקו בממונם גם מי שהתפללו שניהם לקו בממונם:

תתתתקיד. ראובן היה נותן פרנסה ומזונות לקרובי שמעון ושמעון לא היה לו יכולת לתת לקרוביו ושמעון עוסק ורגיל לדבר במעשה הקהל והנה ראובן מסרב בקהל ואינו רוצה להיות בהסכמת הקהל ואמרו קרובי שמעון לשמעון אם תדחק את ראובן כמו שאתה עושה למסרבי הקהל אז לא יתן לנו שום דבר במזונות ולא נדע במה להיות והחניף שמעון לראובן ולבסוף (א) אמר שמעון בעבור אותו עון שנרמתם שהחנפתי אותו איברתם מזונותיכם והילול השם גרמתם לי:

תתתתקטו.ב) אדם שהוא קפדן ואמר לאשתו דעי לך אם תתני שום דבר לצדקה אכה אותך או יקניטנה כיון שהוא יודע הנבאי שאין רצון הבעל (א) לא יקבל ממנה אפילו מתנה מועטת אבל אם נזרו חרם בכך וכך הליטרא והבעל עובר על החרם תתן היא ותבא עליה ברכה ואם ננב הבן או אשתו ישיבו ואם עובר חרם והבן יודע שלא יאמינו בו הקהל אם יניר להם מה יועיל ודור שקיבל מאביגיל ג) אע"פ שלא היה רצונו של נבל שתתן לדוד כיון שהוא איש רוע מעללים ונבלה ידבר הרי הוא כשלל האויבים ועוד דוד עשה טובות רבות לנבל כמו שאמרו הנערים לאביגיל הרי כאילו חייבת לו:

תתתתקטז. לא ילך נבאי צדקה בית יד שלו כפול ונראה בזרועו כאילו מעות בו אע"פ שאין בו כלום שנאמר (במדבר לב כב) והייתם נקיים מה' ומישראל ומה ת"ל מישראל מלמד (א) שלא יביא אדם את עצמו לידי חשד:

תתתתקיז. שני צדיקים היו אחד היה נותן בכל שבוע דבר קצוב כפי השגת ידו וחבירו היה נותן בפעם אחת אמר מוטב שאתן בפעם אחת כדי שאצטער אני שאתן הרבה ביחד (א) ולפום צערא אגרא ועוד העני יקנה חבואה בקציר בזול אמר חבירו אם אתן ביחד יצאו לו מתחת ידו ואחר כך לא יהיה לי כלום

ב) ממלכ"ת. ג) ע"כ.

(ג) וכן כתב הט"ז יו"ד סי' ר"מ סק"א דרוקא כפיה גדולה אין עושין אבל כפיה קטנה כופין אע"פ שמתן שכרה בצדה.

תתתתקיג. (ב) בילקוט משלי פרשה כ"ב. אל תגזול דל וכי יש לו כלום אלא אם היית רגיל לפרנסו וחזרת בך ואמרת עד מתי אני מספיק לזה ואתה מונע שלא ליתן לו אם עשית כן כאלו אתה גוזלו.

תתתתקיד. (ב) חסרון הניכר יש כאן וצ"ל: לא נתן ראובן להם אמר שמעון כו'.

תתתתקטו. (ב) כן כתב הטור בשם אביו הרא"ש ז"ל בשו"ע יו"ד סי' רמ"ח.

תתתתקטז. (ב) שקלים פרק ג'.

תתתתקיז. (ב) אבות פ"ה מכ"א.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ליתן ועוד יותר טוב שאתן בפרוטרוט כדי שלא יפזר מעותיו אבל אם העני יכול לקנות בזול ביחד לדברי הכל יתן לו ביחד שמא אחר כך לא יוסיף עוד לתת ושמא אם יתן מעט שמא יתחרט וזה אמר הרי כתיב (תהלים קו ג) עשה צדקה בכל עת:

תתתתקיח. שני עניים היו והוצרכו לקבל מן הצדקה והיו בני אדם הגונים נותנים להם בסתר לבסוף נעשו העניים עשירים ולא כל כך עשירים והיו להם אחים עניים והיו אותן שני עניים שנתעשרו מתווכחין ביניהם [ע"ב] זה אומר אין לי יכולת לפרנס אלא אם אתן לאותן שנתנו לי בימי דלותי לא אוכל לתת לאחיי ואיך אהיה כפוי טובה ואע"פ שכתיב (דברים כג ז) לא תדרש שלמם וטובתם גבי בני עמון ומואב (א) בא דוד ודרש לשלום חנון בן נחש כי אביו נמל לו טובה ולא רצה להיות כפוי טובה וכתיב לא תחיה כל נשמה (ב) וישראל החיו רחב ומשפחתה (ג) ואיש שבנה לוז ומשפחתו שלחו (ד) ודוד החיה עמלקי לפי שלא רצו להיות כפויי טובה אמר הבירו מאהר שלא נתכוונו אלא לשם מצוה ואילו היה לאותם שנתנו לנו אחים עניים לא היו נותנים לנו לכן עתה שאין לי אלא לפרנס אחד מוטב שאתן לאחי וכתיב (ויקרא כה לו) וחי אחיך עמך וכתיב (משלי יא יז) ועוכר שארו אכזרי לכן אתן לאחי ובזה לא אהיה כפוי טובה:

גם כאן כתוב עניין כבוד אב ואם:

תתתתקיט. כתיב (שמות כ יב) כבד את אביך ואת אמך וכתיב (משלי ג ט) כבד ה' מהונך כבד ה' מהונך אם יש לך תכבדהו בלקט שכחה ופיאה תרומת מעשר ראשון ומעשר שני ומעשר עני חלה ועישה סוכה לולב שופר ותפילין ציצית מאכיל רעבים משקה צמאים אם יש לו חייב אם לא לא אבל כיבוד אב בין יש לו בין אין לו אפילו אתה מסבב את הפתחים אתה מכבד את אביך ואת אמך כל זה בירושלמי במסכת פיאה (א) שמחמיר בכיבוד אב ואם ואפילו לחזור על הפתחים:

תתתתקכ. (ב) אחד היה עשיר ובנו היה עשיר והאב עצרן במאכל ומשתה שלו אמר לו החכם לבן אע"פ שיש לאביך כיון שהוא עצרן תוכה בו (א) ותאכילהו ותשקהו משלך ותכסהו:

תתתתקכא. (ג) אחד היה מפרנס את אחיו ואת אחותו ואת בניה והיה נותן בקערה אחת להם לאכול ואותו האח שהיה מצפה לשולחן אחיו היה מניה לאחותו ולבניה לאכול הבשר והוא היה אוכל רק התבשיל והמרק והירקות כדי שיהא לו זכות בכל עת לאחר שנים לקח אשה וילדה לו בנים ובנות כשנדלה בתו והיתה אוכלת עמו. ככל אשר עשה הוא עם אחותו ועם בניה כן עשתה לו בתו ועוד היתה מתקנת לו מאכל טוב ולא היתה בתו אוכלת אלא מה שנשאר מאביה לאחר שהיה שבע היתה אוכלת מה שנשאר לו:

ב) תקפ"ג. ג) תקפ"ג.

תתתתקיח. (ב) שמואל ב' י'. (ג) יהושע ו'. (ג) שופטים א'. (ד) שמואל א' ל'.

תתתתקיט. (ב) פ"א ה"א.

תתתתקכ. (ב) דברי רבינו צל"ג דהלא אמרו כתובות ס"ז ב': יש לו ואינו רוצה להתפרנס אין נזקקין לו ומאי אילמא דאב הלא קי"ל משל אב? ויעויין שאלתות לר"א גאון פרשה יתרו שדעתו ג"כ שאין הבן מחוייב לתת אם יש לו להאב. ויעויין לעיל סימן י"ח.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתקכב. ב) מי שיצא מעיר שאביו ואמו שם והוא במקום סכנה ואביו ואמו מתענין או בלא תענית מצטערין מצוה על הבן מיד שיכול להשכיר שליח מיד וישלח כתב לאביו ולאמו שכבר יצא ממקום סכנה ובא למקום שרצה ללכת ואל יצטערו ואל יתענו עוד:

תתתקכג. ג) אחד היה מכבד את אביו ואת אמו והיו לו אחים ואחיות והיו מתקוטטין עמו והיה מקללן ומכעיסן והיה לאביו ולאמו צער אמר לו החכם אתה מכבד את אביך ואת אמך ואתה מצערן אילו היו קלותיך ועונשיך מתקיימין היו אביך ואמך צעורין (א) (בראשית מב כב) ונם דמו הנה נדרש וגם דם אביו ובעשו נאמר (שם כו מא) יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי (ב) ובחייו לא רצה להורנו שלא יצטער אביו לכך אל תצער אביך לקלל את זרעו בחייו וגם לאחר מותו יש לו לאדם לחשוב אילו היה אבי חי היה מצטער אבי גם אחרי מותו לא אקלל כי הנשמה רוח האדם לאחר מותו יודעת כל מה שבזה העולם ננזר שהרי בעלי כתיב (ש״א ב לג) לאריב את נפשך וזה היה לאחר מותו:

תתתקכד. ג) אם יהודי טוב ויש לו אב רע ויש לו בושת כשמזכירין אותו לפניו אל תזכירהו לפניו שלא תצערהו ואם אותו השוב יהודי טוב מזכירין אותו לטוב ובאותו דבר היה רע (משלי כו ה) ענה כסיל כאיוולתו (שם כא כט) העז איש רשע בפניו (יחזקאל טז ב) הודע ונו׳ את תועבותיה ושלא יבא לידי מחלוקת או תאמר לו (ישעיה ה כ) האומרים לרע טוב ולטוב רע:

תתתקכה. ד) איש אחד בא לעיר ראה שהיו מכבדין בחור אחד בעבור אביו שהיה טוב אמר הנכנס לעיר לטובים הניד אביו היה טוב וזה בנו רע אין לחשות במקום חילול השם ואם יש עשיר שהוא טוב ואביו היה במלאכה בזוייה ואם יזכירו את אביו בפני בנו שהיה במלאכה בזויה יתבייש אל תזכירו ואם בחייו של העשיר מניח אביו במלאכה בזוייה הרי אינו טוב למה אינו עוזר את אביו ואם הבן חפץ לתת לו כל צרכו והאב [דף קנ״ה] אינו רוצה לעזוב מלאכתו ומבייש את בנו האב חוטא בבנו (א) אע״פ שזה מוחל לזה אין מחילה ומה שאמרו האב שמחל על כבודו כבודו מחול מחול בריני אדם (ב) אבל בריני שמים חייב:

תתתקכו. ה) ראובן רצה להכות את שמעון אחיו ובא יעקב אביו ואמר לראובן תכיני ואמחול לך ואל תכה את שמעון כי אם תכה אותו לא אמחול לך אע״פ שנראה בעיני אדם שעון שיכה את אביו בלא חבורה בריני אדם רע יותר אבל בריני שמים כנגד הצער של אביו זה יותר תדע שהרי דוד נשבע (ש״ב יב ה ו) שבן מות האיש ואת הכבשה ישלם ארבעתים (א) ולמה אם העשיר יתן לעני עושר למה יהיה בן מות אלא כנגד הצער שהיה לאיש רש לכך בן מות וכתיב (ב) (בראשית מב כב) ונם דמו דמו של אביו שנחסר:

תתתקכז. ה) אדם שיש לאביו כינוי שם לנאי לא יאמר לו אדם שם אביו. כבר ו) היו חכמים יושבין בא אחד ושאל אם הבן מכה את אביו

ב) מקע״ה. ג) מקע״ו. ג) מקע״ז. ד) מקע״ח. ה) מקע״ט. ו) מקע״י.

תתתקכג. (ב) בראשית רבה פצ״א: דמו וגם דם הזקן. (ג) שם פרשה ס״ז: בא לו עשו במתינה אמר מה אני מכריע את אבא אלא יקרבו ימי אבל אבי.

תתתקכד. (ב) זה קאי על דלעיל שהבן הניח לאביו לעשות מלאכה בזויה. (ג) הרדב״ז ח״א סימן תקכ״ד כתב דנפסקה הבן לגמרי, רק ׳אם מוחל לו האב והבן מכבדו מקיים מצות כיבוד.

תתתקכו. (ב) ר״ל שישלם לו תשלומי ארבעה. (ג) בראשית רבה פצ״א.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

(א) לאחר מות האב פטור ואם מקללו חייב ואם מת האב ועושה בו חבורה ודם יוצא אינו חייב מאי שנא אם בעבור ביזוי שמקללו נם זה ביזוי שמכהו לאחר מותו מקלל לאחר מותו מועלת הקללה שיש היזק לאב לנשמתו מה שאין כן בהכאה:

תתתקכח. ו) (א) **והא** אמר אביי איזהו רשע עדום זה המשיא עיצה למכור בנכסים כרבן שמעון בן נמליאל בריה שאני וצורבא מרבנן שאני:

תתתקכט. ז) **אחד** עשיר אמר לבנו קח אשה פלונית ואתן לך כך וכך לקחה ולא רצה לתת לבנו אמרו לו תתבעהו לדין שאינך יכול

ללמוד מפני שאתה טרוד למזונות אמר איך אצער את אבא אמרו לו והלא (א) אמר אביי ליכא דניזל דנסביה עיצה לרב הונא דלינרשיה לדביתהו ותתבע כתובה מאבוה וליהדר ניהליה אמר החוב ההוא היא תתבע אבל הבן אינו חובע ואני לא אתבע את אבי לדין ועוד לא יתכן שינלנל שבועה על אביו כאילו נורם קללה לאביו ואם נפשך לומר בעושה מעשה עמך זה אין ידוע לבני אדם לכך לא אצער את אבא:

תתתקל. ח) **אחד** היה עשיר והיו לו בני בית הרבה והיו נונבים ממונו של עשיר ובנו האחד של עשיר היה יודע והיה אומר לאביו והלא נונבים

לך הכל ולמה לא תזהר מהם ולא היה מאמין לו והיה נוער אותו כיון שראה הבן שהיו נונבים לו אמר הבן אנגוב לאבי הכל שאם לא אקח הם יגנבו לו הכל וישאר אבי ערום מבלי כל ויהיה לבזיון ונגב לאביו על מנת כשיהיה עני לפרנסו ולשמור לאביו ונשאר אביו ריק ממונו שנגבו לו אמר הבן לחכם כשראיתי שנגבו אמרתי אם אמתין ער שיגנבו הכל ישאר אבי לבזיון אמר החכם אמור לאביך שגנבת לו ויחול לך ותחזיר לו הכל אמר אם אני אניד לאבי הוא יחשוד אותי שגנבתי לו את הכל ויקלל ולעולם לא יחול ואם אחזיר לו מה שגנבתי לו יאמר לעולם לא אחול לך עד שתחזיר לי הכל ולא יאמין לי אמר לו מכל מקום תשיב לו אמר לו אם אשיב לו יגנבו לו והבורא יודע שלא גנבתי לצורכי אלא שידעתי שיגנבו לו הכל ואמרתי מוטב שאנגוב לשמור לאבי כי ידעתי שיבא לידי עניות שאם אשיב לו הכל יגנבו לו ואשר הם גנבו וחושד אותי ולא יאמין אמר לו אם כן תפרנסהו כיון שאין לו חכמה לשמור ותוציא עליו כאילו היה הממון בידו וחכמה עשית מוטב שיהיה לו מה שבידך לכלכל את שיבתו:

תתתקלא. ט) (א) **אבידת** רבו קודמת לאבידת אביו זהו כשאין אביו משכיר לרבו אבל כשאביו משכיר לבנו רב והרב לא היה מלמדו

בחנם אז אבידת אביו קודמת ואם הרב לא היה רוצה ללמדו אלא בשכירות ויהודי או יהודית נותן השכירות ללמדו אבידת בעל הנותן השכירות קודם:

תתתקלב. י) **לא** יחטא האדם לאחר מות האדם בשביל אבותיו אם היה יודע שאביו לא עשה פירושים אותו ספר ואביו צוה לו תכתוב שמי

עליהם שאני עשיתי פירשתי אותם [ע"ב] ובחייו אמר לו אותו פלוני עשאם ואני רוצה שתכתוב שמי עליהם כדי שיאמרו עלי זצ"ל לא יכתוב הבן ו) אלא שם פלוני שעשאם

ח) קס"י תקפ"ג. ז) תקפ"ד. ג) תקפ"ה. ט) תקפ"ו ומובא בפי' תקע"ע. י) תקפ"ו.
ו) יעוין לעיל פי' תמכ"ג ומש"ע.

תתתקכז. (ח) סנהדרין פ"ה ב'.
תתתקכח. (ח) בבא בתרא קע"ד ב'. ונראה כי סימן זה שייך לאחר סימן שאחר זה.
תתתקכט. (ח) שם שם.
תתתקלא. (ח) מובא זה ביו"ד סי' רמ"ב סל"ד בהג"ה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

וכן דורש בספרי (א) (דברים יט יד) לא תסיג גבול רעך אשר נבלו ראשונים שלא יאמר דברי ר' אליעזר לר' יהושע ומה שאמר ר' יהושע שלא יאמר בשם ר' אליעזר ואם יאמר דברי ראובן בשם שמעון או שלא אמר בשם אומרו הכל בספר הכבור:

תתתקלג. (א) כתיב (ישעיה נו ה) שם עולם אתן לו אשר לא יכרת אמר ר' תנחום דרש בר קפרא בצפורי זה ספר דניאל שנקרא על שמו לפי שיאמרו וציל ומטיבין לו באותו עולם מכדי כל מילי דעזרא נחמיה בן חכליה אמרינהו ונחמיה (ב) מאי טעמא לא איקרי על שמיה ההוא סיפרא אמר ר' ירמיה בר אבא לפי שהחזיק טובה לעצמו שנאמר (נחמיה יג לא) זכרה לי אלהי לטובה דור נמי מימר אמר (תהלים קו ד) זכרני ה' ברצון עמך (ג) דוד לא אמר הכי רב יוסף אמר מפני שסיפר בגנותן של ראשונים הרי לא יתבן שיאמר הצדיק להקב"ה תזכור לי לטובה מה שעשיתי כך וכך ואשר מביא ביכורים אומר (דברים כו יד) שמעתי בקול ה' אלהי עשיתי ככל אשר צויתני כדי שיזהר מכל אלה שאם לא עשה כזה לא יוכל להתודות ויכול הצדיק לומר רבונו של עולם אתה יודע שבזה אני מזכה את הרבים תחיני בעבורם ואם(ד) רואה אדם שעשו לו רעה ומספר בגנותם אם יש צדיק ביניהם אין לומר אתם עשיתם לפי שכולם מצרף (ר) שהרי אביה המלך חשר את ירבעם ואמר (דה"ב יג ח) ועמכם עגלי זהב (ה) והיה אחיה השילוני ביניהם (ו) וכן נחמיה בפחות (ז) והיה דניאל ביניהם צדיק גמור לכך לא נקרא הספר על שמו:

תתתקלד.(ג) כתיב (תהלים טו ד) את יראי ה' יכבד כדי שיהו דבריהם נשמעים הרי (א) שמואל מכבד היה את מור עוקבא כדי שיהו דבריו נשמעין בדין כלומר הוא גדול ממני ובקי ממני בדין ומור עוקבא היה מכבד שמואל לעניין תורה כדי שיהו דברי שמואל נשמעין ולכך (ב) יהושפט מלך יהודה היה מכבד תלמידי חכמים אבל בדבר שיש להם בשת או בדבר שיש להם למורה כגון התלמיד מאר הגון ואינו חפץ שישמשנו ויעבדנו עבדו אלא הוא רוצה לשפוך מים על ידיו ולרחוץ רגליו ולחלוץ מנעליו או הרב אינו רוצה שישמשנו התלמיד אפילו אין לו עבד לרב ונוח לו שהוא בעצמו יעשה או לא יקבל מצות התלמיד שבעל כרחו עושה ואף חוטא שמצערו וכן האב והאם:

תתתקלה. מה (א) שרבן גמליאל עשה היכירא בינו ובין ר' מאיר ובין ר' נתן כי אמר אעשה לי מעלה גדולה כדי שיעשו העולם מה שאצוה להם (ב) ואותו שנדר לאשתו שתהא רוקקת על ר' שמעון ולא רצתה ועל ר' יהודה רקקה לפי שאמר אם אשמע לזה לא יהיו דברי נשמעין לדברי תורה מפי:

ד) עד סוף הסימן מהכי לעיל מהמכע"ב. ג) מקפ"ז.

תתתקלב. (ד) דברים פיסקא קפ"ח.

תתתקלג. (ב) סנהדרין צ"ג ב'. (ג) עיין רש"י פסחים ב' א' ד"ה עד צאת וביצה כ"ז ב' ד"ה אין ובזוהר ויצא ק"ס ב': כגון עזרא דאמר זכרה לי אלהי לטובה והפסוק הזה הוא בנחמיה י"ג ל"א, כמו כן בסוכה ל"ז א': וכן בעזרא אומר צאו ההר וגו' והוא בנחמיה ח' ט"ו. (ג) לפנינו: דוד רחמי הוא דקבעי. (ד) בבראשית רבה פס"ה וע"ג, ויקרא רבה פל"ג. (ה) במדרש שם אמרו: על שקרא את אחיה השילוני בן בליעל. (ו) סנהדרין צ"ג ב'. (ז) שם אמרו: ואף על דניאל שגדול ממנו ע"ש.

תתתקלה. (ב) מועד קטן ט"ז ב'. (ג) כתובות ק"ג ב'.

תתתקלה. (ב) הוריות י"ג ב' ולפנינו: ר' שמעון בן גמליאל. (ג) בנדרים ס"ו ב' שתשעימי התבשיל לרבי יהודה ולרבי שמעון רבי יהודה טעים כו' ר"ש לא טעים אמר ימותו כל בני האלמנה ואל יזוז שמעון ממקומו, ויותר לא אדע מקור לדברי רבינו ועיין ויקרא רבה פרשה ל"ז ודברים רבה פרשה שופטים, ומאשר כי שם בנדרים הוזכר ג"כ עד שתרוק ברשב"ג לכן נתחלף לו לרבינו.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתקלו. (א) **תא** שמע דאמר רבה בר בר חנה סח לי ר' יונתן בן אלעזר זקן אחד היה בשכונותינו ור' שמעון בן לקוניא שמו מימי לא עברתי לפניו פעם אחת עברתי לפניו אמר לו שב בני שב חלזון זה מום קבוע לשחוט עליו וזהו נחש שאמרו חכמים אע"פ שאמרו אין אדם רואה מומין לעצמו אבל מורה הלכה לתלמידיו ותלמידים מורין לו איני והא אמר רב הונא כל תלמיד חכם שמורה הלכה ובא אם קודם למעשה אמרה שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו איהו נמי מורה ובא הוה מעיקרא. הרי כשיש זקן בשכונה לא יתכן לבחור לעבור לפניו וכתיב (איוב כט ח) ראוני נערים ונחבאו וישישים קמו עמדו אם יש תלמידים חכמים שידעו לעניין איסור והיתר יניד לאחרים שמא יצטרך לדבר ויאמרו לו אם קורם למעשה אמרה שומעין לו:

תתתקלז. כתיב (משלי ג' טז) אורך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד וכתיב (איוב יב יב) בישישים חכמה ואורך ימים תבונה אע"פ שהיה

(א) רבי מקרב את העשירים נותני צדקה (ב) וריש לקיש ור' [דף קנ"ו] חייא בר בא שהיו מקרבין את העשירים נותני צדקה אבל אם בא תלמיד חכם שלומד לשמה אותו היו מקרבין יותר שנאמר (שם כח יז) לא יערכנה זהב וזכוכית תלמידי חכמים שלומדים לשמה כדי לקיים מה שלומדים בימין אבל שנותנין צדקה לעניים בשמאל (קהלת י כ) לב חכם לימינו (דברים לג ב) מימינו אש דת למו ולב בסיל לשמאלו אחד עושר וכבוד הנאת העולם הזה כי ימין עולם הבא שנאמר (תהלים סז יא) תודיעני ארח חיים שבע שמחות את פניך נעימות בימינך נצח נצ"ח בנימטריא על"ם הב"א (שמות ג טו) זה שמי לעלם עלם הבא בספר הכבוד:

תתתקלח. כתיב (שם כג כ) הנה אנכי שולח מלאך לפניך לשמרך בדרך ולהביאך אל המקום אשר הכינתי וכתיב (שם שם כג) כי ילך מלאכי לפניך והביאך אל האמורי והחתי והפרזי והכנעני החוי והיבוסי וכתיב (שם יד יט) ויסע מלאך האלהים ההלך לפני מחנה ישראל וגו' ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמד מאחריהם נעלם צ' רמז על צ' פעמים שכתב צדיק וצדקה בספר משלי וכתיב (ישעיה נח ח) והלך לפניך צדקך והצדיקים הולכים קרוב לארון ונם לפני ישראל לפי שכתוב (דברים לא ו) ה' אלהיך הוא ההולך עמך וכתיב (יהושע ח י) ויעל הוא וזקני ישראל לפני העם ויראה הצדיקים אצלו וכתיב (תהלים לד ח) חונה מלאך ה' סביב ליריאיו ויחלצם (א) וכשהעלה דוד את הארון קיבץ צ' אלף צדיקים ולא רצה שיהיה שם אחיתופל (ב) אמר ר' חנינא שאלית ר' אלעזר בבית מותבא רבא מה נשתנו פטרי חמורים מפטרי רחמים סוסים וגמלים אמר לי גזירת הכתוב הוא ועוד שסייעו את ישראל בשעת יציאתם ממצרים שאין כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו צ' חמורים לובים טעונים מכספם וזהבם של מצרים ופטר חמור תפדה בשה ושה בסלע ובערכים צ' שקלים לזכר (יואל ב טו) קדשו צום (ישעיה כד יא) צוחה על היין וכן (משלי י ל) צדיק לעולם בל ימוט (תהלים לו כט) צדיקים ירשו ארץ רמז לפני העם לא היו יוצאים רשעים אלא צדיקים וכן הוא אומר (דברים לא ג) יהושע הוא עובר לפניך (ג) ובספר יונה בן אמיתי (ב ה) היכל קדשך ובספר תהלים נעלם צ' מפטוקי היכל קדשך לא היו מניחים כהן שאינו צדיק להכנם להיכל קדש:

תתתקלו. (ה) בכורות ל"ח ב'.

תתתקלז. (ה) ערובין פ"ו ולפנינו: מכבד עשירים. (ז) ירושלמי הוריות פ"ג ה"ד יעו"ש, ובדברים רבה פרשה ראה פסוק כי ירחיב ה'.

תתתקלח. (ה) ירושלמי חלק ה"ב ולפנינו: צ' אלף זקנים. (ז) בכורות ה' ב'. (ז) ר"ל

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

גם כאן כתוב עניין ספרים:

תתתקלט. ס) **מעשה** בחסיד שהיה מקבץ מעיר לעיר מן הצדקה והיה אוכל ולומד והיה משכיר סופר מאותם ששיטים לכתוב לו פירושים חידושים ותוספות אמר החסיד מוטב שאקבל ואשכיר בהם סופר ואזכה בהם את הרבים: כל ג) אדם שמסתיר ספרים וטעמים מן ההגונים סוף שבאים לידי רעים ואינם הגונים ואם רואה שאינם הגונים אל יגלה להם שנאמר (תהלים כה יד) סוד ה' ליריאיו וכתיב (משלי ב ז) יצפון לישרים תושיה:

תתתקמ. ג) **אחד** היה רוצה להעתיק מספר אמרו לו כמה הפסד שאתה מעתיק מספר יפה כזה אמר החכם והלא כמה ספרים נעתקין מהם יש לו זכות גדול אע"פ שקצת נגרע וכי ספרים אינן עשויין לפקדון אלא שילמדו בהם ויעתיקו מהם:

תתתקמא. ד) **חייב** אדם ליזהר בכבוד ספרים ואמרו (א) המחלל את התורה נופו מחולל על הבריות מ"ם) שחפץ לישן שינת קבע ויש שם ספרים באותו מקום בקרוב לו יכסם בבגד שמא יפיח:

תתתקמב. במגילת סתרים כו' עד (א) ר' יצחק אמר אינו צריך הרי אומר (דברים יא יח) ושמתם את דברי אלה על לבבכם שהרי שימה כנגד הלב (ב) רב חייא בריה דרב אויא מכוין ומנח להריה ליביה ובנמרא דבני מערבא פרק היה קורא נרסינן ואינו אסור משום ערוה אמר רמי בר אבא אפיקרסין היה לבוש מבפנים פ"י כיון דעל זרוע היה מניח [ע"ב] של יד כנגד לבו הרי הן רואין את הערוה וכשעושה אפיקרסין על בשרו הרי היא חוצצת בין גופו ובין זרוע מכאן כשהחלוק כנגד התפילין קרוע או בבגד או בבית יד אז יתפור וכן לא ישים ספר על גופו אם אין בגד חוצץ:

תתתקמג. ו) **המתקנים** בגד פשתים של ספר תורה וכותבים פסוקים בבגד ואחר כך הנשים עושות רקמה על רושם הכתיבה במשי מעשה מהט אם יש בפסוקים שם ז) לא יניח לנשים לרקום במחט על הכתיבה מפני שנוקבין את השם:

תתתקמד. (א) **והלא** דברים קל וחומר ומה ענלון מלך מואב שהוא לא ידע אלא בכינוי עמד ישראל ושם המפורש על אחת כמה וכמה וזהו שנאמר (מלאכי א יא) כי גדול שמי בגוים וכבר ח) היו חכמים יושבים והיה אחד מהם בידו חומש ועבר אחד ובידו כ"ד ספרים לפניהם ועמדו וזה שבידו ספר לא עמד (ב) כי העוסק במצוה פטור מן המצוה ולא היה לו לעמוד לפני ספר וחכמים אף על פי (ג) שתלמידי חכמים עומדים לפני מביאי ביכורים כדי שיביאו פעם אחרת:

תתתקמה. בתיב (זכריה א ח) והוא עמד בין ההדסים אשר במצלה (שם שם י יא) ויען האיש העמד בין ההדסים ויענו את המלאך העומד

ס) ממע"ם. ג) מם"ם. ד) ממפ"ם. ה) ממקכ"ם. ו) ממקל"ז. ז) ישוין לעיל סימן מכל"ז. ח) ממקל"ד.

בפסוקי יונה ב' ת' וח' ובתהלים ה' ח' וע"ם א' לא נמצא אות צדי"ק בכל הפסוקים האלה.

תתתקמא. (ס) אבות פ"ד מ"ז.

תתתקמב. (ס) מנחות ל"ז ב'. (ג) שם שם.

תתתקמד. (ס) סנהדרין ס' א'. (ג) בירושלמי בכורים פ"ג ה"א ר' אחא מפסיק וקאי שהיה כותב ספרים וקם בפני ת"ח וצ"ע. (ג) בכורים פ"ג מ"ג חולין נ"ד ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

בין ההדסים ההדסים מקיימי רמ"ח עשה בכל אבריהם עושים רצונו(ס) זקן אחד אמר כיון שכתוב שעומד בין ההדסים לאחר שהיה מברך על ההדסים במוצאי שבת היה טומנם בין הספרים כדי שיקבלו הספרים ריח ובמוצאי שבת לוקחם ומברך עליהם:

תתתקמו. ג) **אחד** היה משים ספר שבעל פה על ספר שבכתב אמר לו הבירו למה תעשה כן אמר לו בעבור תקנת ספר שבכתב כי בואת העלייה תדיר עשן ומוטב שאכסנו בקונטרים תורה שבעל פה ולא בספר שבכתב:

תתתקמז. ג) **אל** יצניע אדם קונטרים בספר כנון קונטרים שאינו נכתב וקונטריסים שבתוב בו תורה אל יצניע בספר שבעל פה ושבעל פה בספר שבכתב ולא יכתוב אדם חשבונות בספר ולא לנסות את הקולמוס או את הדיו כי אין זה כבוד הספר:

תתתקמח. ד) **ואומרה** להם אנחנו קנינו את אחינו היהודים הנמכרים לגוים כדי בנו (נחמיה ה ח) מכאן אמרו (א) אין פודין את השבויים אלא בכדי דמיהן יש חילוק אם חכם הוא או צדיק (ב) וצריכין לו רבים שאני וכן ספרים אם יש ספר שיש בו חידושים ואין במדינה ביוצא בו הרי פודין ביותר: א' ה) לא ישים אדם על הספר קולמוס או סכין להצניע כשהולך שיהא מוזמן לו נמצא שלא לצורך הספר עשה ואסור אבל כשמעתיק מניח על השיטה בדי שיהא מוכן למצוא התיבה. ב' ו) אחד היה כותב ושם קונטרים על הספר כדי שלא יטעה בשיטין ואמר לו רבו אם אין בזיון הספר היה ראוי שֶׁיַּכְוִיךָ בספר לא יתכן שספר ישמש לספר בזה העניין אפילו תלמוד לחומש(ז) ג' כתיב (שם שם) וגם אתם תמכרו את אחיכם ונמכרו לנו ויחרישו ולא מצאו דבר. יהודי אחד היה בשביה בגוים ובא יהודי אחר בסחורה ביניהם ביקש ממנו הנתפש שיקנהו מן הגוים אמר לו אני באתי לקנות חפצים להרויח לפרנס את בני ביתי כי המעות אינם שלי אמר לו הנתפס תפדיני והביאני בין היהודים ותתניני לפדותי בדמים יקרים כמו שהייתה מרויח בשאר סחורות אמר לו וכשידעו היהודים שאני פדיתיך לא יעשו אמר לו ותניני ביר גוים שיתנוני לפדות ליהודים וכן אמרו (ג) אין פודין ספרים יותר מכדי דמיהן אבל אם יש דברים שאין מצויין באותה מדינה יפדום ביוקר:

תתתקמט. **למי** שיש לו זהב ובתים ושאר תכשיטין וצריך למכור או זה או ספרים לא ימכור ספרים אלא באחרונה ואם יש לו שני פעמים מכל עניין וענין כנון שני סדרים של מועד או שני סדרי ישועות מכל סדר [דף קנ"ז] פעמים והיה משאיל האחד וצריך למכור ימכור שאר חפצים תחילה ואחר כך הספרים. אם באו ממקום רחוק וחפצים לקנות הספרים ואם לא ימכרם להם צריך למוכרם האחרים בזול הרי ימכור ואם(ס) ראובן יש לו ספרים וחפץ למכור ויש לו אח שמעון ואינו משאיל ספריו ללמוד בהן ואיש אחר משאיל מוטב שימכור לנכרי ולא לאחין:

תתתקן. (ע) **סופר** אחד סיים ספר לכתוב לזקן והיה הסופר רוצה לכתוב אני פלוני ב"ר פלוני בתבתי זה לפלוני ב"ר פלוני אמר לו המשכירו אינו רוצה שתכתוב שמי על הספר שכתבתה לי אמר לו למה אמר כי כמה כתבו כן ולא נתקיים בידם או ביד זרעם כי מכרום:

ס) כעין ק' מס"ז. ג) מתק"ד. ד) מתק"ג. ה) מתק"ל. ו) מתק"ם. ז) מתק"ם ועיין לעיל סימן מכס"ל. ח) ע"כ. ט) מתקל"ל. ע) כמו לעיל סימן מס"ז.

תתתקמח. (ס) גיטין מ"ה ב'. (ג) מזה שאמרו שם נ"ח א': עד שאפדנו בכל ממון כו' ויעו"ש תוד"ה בכל. (ג) גיטין מ"ה א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתקנא. במסכת תמורה בפרק יש בקרבנות היחיד (א) אלה אתה כותב ואי אתה כותב (ב) מדרש הלכות (ג) ואגדות אמר דילמא מילתא חדתי שאני (ד) לישנא אחרינא אמרי רבנן על גירסיהון סמיכי כיון דאיכא שכחה כתבין ומחתין דאי מישתכח מילתא מעיינין בסיפרא דאגדתא (ה) בשבת אמרי (תהלים קיט קכו) עת לעשות לה' הפרו תורתך אמרי מוטב תיעקר אות אחת מן התורה ואל תשתכח תורה מישראל ולכך נכתבו משנות ברייתות ותלמוד ומדרשים ותוספות והראשונים כתבום:

תתתקנב. כתיב (איוב יט כג) מי יתן בספר ויוחקו כיון שיש ויוחקו עם פסוק שלמעלה ולא אמר ויוחקו עם בעט ברזל מלמד שספר צריך שירטוט ולא עוד (א) אלא שזכה קולמוס לכתוב בו ספר תורה נביאים וכתובים:

תתתקנג. (ו) **אחד** כשהיה כותב היה צריך כמה קולמוסים בשבוע לפי שהיה דוחק הקולמוס בקלף ותיקן לו קולמוס מן עצם של עגור מן השוקיים אעפ"כ כשהיה כותב מזוזות לא היה כותב אלא בקולמוס של קנה אבל דברים שבעל פה היה כותב בקולמוס של עצם אמר לו חבירו אם יפה אתה כותב בשל עצם תכתוב בו וכתיב (שם שם כד) בעט ברזל ועופרת:

תתתקנד. (ז) **אחד** נשבר בו הקולמוס מקום שכותב בו ואחר כך עשה בקולמוס מלאכה אחרת אמר לו החכם כתבתה בו דברים קדושים אם נשבר תננו אותו ואל תשליכו לארץ שידרכו עליו:

תתתקנה. (ז) **כשיש** חיכוך לארם לא יחכך בקולמוס וכל שכן בספר ולא יפתח אבעבועות להוציא הליחה לא בקולמוס ולא במרצע ולא במחט המיוחד לספרים או לתיקון תפילין ולא יתקן בו הגר שמא ישים בפיו:

תתתקנו. (ז) **החכם** נכנס בבית סופר שכתב כתבי קדש ראה קולמוסין מונחין על גבי הקרקע אמר לו בקולמוס שכתבת בו כתבי הקדש ושם הקדש אל תזלזל בו(ח) ראה כשהתחיל הספר כתב תחילה בגיליון בשם ה' אמר לו למה עשית כן אמר לו על שם שסמך בפרשת בראשית כשנאמר (בראשית ד כו) בשם ה' (שם ה א) ספר תולדות אדם אמר החכם כתיב לקרוא בשם ה' זה ספר שצריך להתפלל שיצליחנו ושיסיים ולא לכתוב בספר בשם ה' דכתיב (דברים יב א) לא תוסיף עליו ולא תגרע ממנו וכתיב (משלי ל ו) אל תוסף על דבריו פן יוכיח בך ונכזבת:

תתתקנז. (ט) **אחד** תיקן עץ קטן להראות בו לנערים האותיות והתיבות טיינשדוריי"ר ולא עשאו בסופו משופע שפי"ץ בלשון אשכנז והראה בו התיבות והאותיות ואחר כך היה בקצהו נוגרו כדי לשפע אותו והנגרר היה משליך לארץ אמר לו החכם לא נכון לעשות כן אלא יתקן תחילה בקצתו דק ואחר כך יראה

ו) רפ"ג וכפול לעיל סימן תמל"ב. ז) תמל"ט. ח) תמל"ז וכפול לעיל סימן תמל"ח. ט) ע"כ קי' תמל"ז ומכאן עד סוף הסימן כמוד בסימן תמ"ג. י) תמל"ח.

תתתקנא. (ה) י"ד ב'. (ג) לפנינו ליתא אבל ראיתי כי מובאה גירסא זו בשיטה מקובצת בתמורה שם ומשמע שכן היה הגירסא גם לפני רבינו וכן הוא במדרש רבה תשא פמ"ז, ולפי גירסא זו אין מקום לשיטת הרב המניח סוף ספר תהלת חכמה שכתב דהיתר של אגדות היה קודם היתר של הלכות יע"ש טעמו. ומגירסא זו רואים אנחנו כי הותרו כאחר. ויעויין רדב"ז שאלה רל"ב. (ג) גם זה ליתא לפנינו ורק משישה מקובצת שם משמע שכן היתה לפניהם הנוסחא. (ד) עיין רש"י גיטין ס' ב' ד"ה ודברים: אלא מפני שהתורה משתכחת, וכן הוא בקרבן נתנאל על הרא"ש פרק תולין סי' ד'. (ה) צ"ל כי הא דר"י ור"ל הוו מעייני בספרא דאגדתא בשבתא, וכן הוא בשיטה מקובצת שם.

תתתקנב. (ו) סנהדרין ק"ו ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

בו בספר וכן לאחר שכתב בקולמוס דברי תורה והשם ונתקלקל הקולמוס ומגרר בשוב לתקנו לכתוב בו יזהר שלא יסול מה שגורר לארץ כי כל אשר יגע בקדש יקדש:

תתתתקנח. ו) אחד היה כותב והיה מן הדיו זב על אצבעותיו אמר לו אביו כשתלך לבית הכסא תרחץ כי לא יתכן כשהדיו על האצבעות שיגע במקום הטנופת או בערוה:

תתתתקנט. ז) כשהסופר כותב השם קודם שיסיים אל ירוק אלא אחר שכתב הכל:

תתתתקם. אל ימהר אדם את השם לכתוב כדי לעמוד בפני תלמיד חכם או זקן: הכותב ג) (א) את השם ולא סיים כל השם [ע"ב] ובא אביו או רבו או נשיא או זקן לא יסיר את עיניו ולא יזוז לקום ולא ידבר עד שיסיים כל השם ואם שני שמות או שלשה (ב) או יותר כגון ה' אלהים ה' ה' אלהים ה' הוא יודע לא יקום ולא ינוע ולא יסורו עיניו מלכתוב (ג) עד שיסיים את כולם וכתיב (דברים כח נח) ליראה את השם הנכבד והנורא וכתיב (מלאכי ב ה) מפני שמי נחת הוא ואם נצרך לנקביו או דברה אשתו עמו ונתקשה אברו לא יכתוב את השם:

תתתתקסא. אם הפיץ הסופר לכתוב בגון (שם שם יא) בנדה יהודה ודילג ד' מיהודה לא יעביר הקולמוס על השם (א) אלא קודר ויגנוז ואם היה לו לכתוב (דברים ט ח) ויתאנף ה' וכתב ויתנאף יגרר נ"א ויכתוב א"נ:

תתתתקסב. כתיב (שמות לט ל) ויכתבו עליו מכתב פתוחי חותם קדש לה' ויכתבו לימד שבפני רבים נכתב השם כגון בעשרה וכתיב (ויקרא כב לב) ונקדשתי בתוך בני ישראל וכך היו הראשונים עושים כשכותבין ספר התורה היו כותבין השמות בעשרה צדיקים ויש אומרים הוצרך בפני רבים לכותבו כדי להזהירו שיכתוב לשמה שאם יכתוב שלא לשמה שטעון גניזה (א) ונם האותיות בפעם אחת כולם היו והיו הבקיאים קודם כותבין על הקלף כדי שיראה הסופר המובהק והמובחר כהלכה ויכתבו עליו מכתב פיתוחי חותם קדש לה' למה אמר ויכתבו ויכתוב לשון יחיד היה צריך לומר והלא רק אחד כותב והיו חלוקים על זה בימי קדם יש אומרים לפי שהשם הקדש לה' למטה וקדש למעלה וכתב אחד השם ומה צריך לשיטה אחת או לשני שיטין והלא לדברי (ב) הכל שתים כותבין בלא שירטוט וכתב אחד קדש ואחד כתב לה' שיהא תחילת השם ביד אחד וקדש ביד אחר:

תתתתקסג. ד) אחד היה מעתיק מן הספרים ומן הפירושים והיה קורא בפיו תחילה כל מה שהיה כותב (א) היה קורא בפה תחילה אמרו לו למה אתה קורא קודם שאתה כותב אמר קבלתי כשאדם מוצא מפיו השדים שומעים ומברכין אותו ועוד יזכור מה שיכתוב וכתיב (שמות יג ט) למען תהיה תורת ה' בפיך וסמיך ליה (שם שם) לזכרון:

ו) כעין זה לעיל קי' מ"ל. ז) כעין זה לעיל קימן מצ"ט. ג) מכאן ועד סוף הקימן כמו לעיל קימן מצ"ב. ד) הקימן הזה כמו לעיל קימן מצל"ג וכע"ד.

תתתתקם. (ג) ירושלמי פ"ה דברכות ה"א תוספתא שם פ"ג. (ב) בירושלמי שם ליתא אבל בתוספתא שם איתא: חמשה או ששה שמות. (ג) צ"ע כי הלא בירושלמי שם אמרו כי בין שם אחד לשני רשאי להפסיק וכן משמע בתוספתא שם.

תתתתקסא. (ד) במסכת סופרים פ"ה ה"ב אמרו שיתלה הדל"ת מלמעלה.

תתתתקסב. (ב) ר"ל שיכתוב אותיות השם כסדרן והרמב"ם לא הביא זה בה' ס"ת. (ג) גיטין ו' ב' ויעויין ירושלמי יומא פ"א ה"ה ומגילה פ"א ה"ט ובכלי שבת פ"ג ב' וסוכה ה' א', והמאור עינים חלק יסי עולם פ"ב שהאריך בזה.

תתתתקסג. (ד) כמו שאמרו בבא בתרא ט"ו ב': ומשה אומר וכותב.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

גם כאן כתוב עניני שבת:

תתתקסד. אמרינן בפרק ניד הנשה (א) (דניאל י ו) וגוייתו כתרשיש תרין אלפי פרסאות הוי וכן מידת המלאך וכן שביתת שבת אלפים לכל רוח כשתחלקם לאמה רוחב יהיו אלפים פרסאות על שם (תהלים צא יא) כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך (שם לד ח) חנה מלאך ה' סביב ליראיו על מנת (ישעיה נח יג) אם תשיב משבת רגליך ביום י' פרסאות הרי במאתים ימים אלפים פרסאות וכן המלאך לכך תחום שבת כן לומר אם תשמור שבת מלאך הממונה לשמור שבת אע"פ שתחום שבת אלפים פרסאות דוקא באורך אבל ברוחב אמה ולמלאך אין כן:

תתתקסד. לעולם יעסוק אדם במלאכה שאין בה עון ויחשוב מתחילה אם אפשר להיות בלא עון שנאמר (איוב לו נ) אשא דעי למרחוק ולפעלי אתן צדק בנון מי שעסקו לילך למרחקים עם סחורתו פעמים שלא יגיע לעיר בערב שבת מבעוד יום ולא יוסיף מחול על הקדש ולא ידור האדם בעיר של נוים שבשבת יום השוק לפי שבאים לעיר מקצת בערב שבת והוא אינו יכול לעשות בשבת משא ומתן ולא יקבל שבת בעתו מפני טירודו ועוד ידאג פן יעברו מהעיר בשבת ויעצב וידבר בשבת עמהן וכתיב (ישעיה נח יג) ממצוא חפצך ודבר דבר ואל יעסוק במלאכה שאין לו יכולת לקבוע עתים לתורה ואם יכול אדם להתפרנס במקום קרוב והולך במקום רחוק למקום סכנת נפשות אסור דכתיב (ש"ב כג טו) ויתאוה דוד ויאמר מי ישקני מים מבור בית לחם (שם שם טז) ולא אבה לשתותם הנה שלשה הגבורים שסיכנו עצמם עבור דברי תורה (א) לא נכתבו שמותם ואם בשביל דברי תורה כן כל שכן בשביל ממון לכן כל מי שבעבורו באו בסכנת נפש לא יתכן ליהנות ממנו:

תתתקסו. האדם ההולך בדרך ביום ששי יחשוב ויחקור בליל ששי אנה [דף קנ"ח] ובאיזה מקום יפגע עת מנחה כלומר בט' שעות או בי' שעות שמא הדרך נדול כך מה שסבורין לבא בעוד היום נדול שמא לא יבא עד קדושת היום ויחקור אם סכנה בדרך שמא יבא למקום סכנה ויאמרו לחלל שבת ולרכוב כדי שלא ישאר בשדה לכך מוטב לישאר בחצי היום במקום שלום או במקום שלן בלילה כדי שלא ישים עצמו למקום סכנה ושלא יוכל לקבל שבת מבעוד יום בעונתו ואם אומר אני יודע בעצמי שאם אפגע בשעה שיש לקבל שבת אפילו במקום סכנה לא אזוז ממקומי מצוה גדולה הוא עושה שאפילו במקום סכנה אינו חושש על נופו ועל ממונו ומכל מקום אם באו עליו ליסטין להזיק לנופו ויוכל לרכוב לנוס מפניהם ינוס מפני פיקוח נפש אבל עתיד ליתן את הדין למה גרם לעצמו לחלל שבת ואם עבר וידע שיפגע במקום סכנה בעת קדושת שבת והתרו בו ולא חשש ופגעו בו ליסטין ואמר פה אמות כיון שאני פשעתי ונעשה לו נם ויצל:

תתתקסז. כתיב (שמות כ ח) זכור את יום השבת (א) זכור מאחר שבא להשכיחו אם צריך ביום ששי הולך לעולמו קודם חצות לא יצוה להמתין עד לערב פן יחללו שבת ואם לעת ערב ימות יצוה שלא יבכו בשבת

ב) נכפל לעיל סימן תקפ"ט.

תתתקסד. (ב) צ"א ב'.
תתתקסה. (ב) בבא קמא ס"ת א'.
תתתקסז. (ב) ביצה ט"ו ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

עליו ויוהירם על המאכל שתיקנו לשבת וכור את יום השבת מכל דברים שבאים להשכיחו ור' אליעזר כעם על הורקנום בנו כראמרינן במסכת סנהדרין (ב) ואותו היום ערב שבת היה ונכנם הורקנום לחלוץ תפיליו נער בו ויצא בנזיפה אמר להם להביריו של אביו כמדומה אני שדעתו של אבא נטרפה אמי לו דעתו ודעת אמו נטרפה היאך מניחין איסור סקילה ועוסקין באיסור שבות לפיכך לא יצוה לקוברו לעת ערב פן יהללו שבת:

תתתקסה. ב) **בני** אדם הלכו לעשות לוייה עם צדיק אחד בערב שבת אמר להם שובו לבתיכם ותתקנו מאכל לשבת ולעשות צרכי שבת וכתיב (שמות כ ה) זכור את יום השבת מדבר אחד שבא להשכיחו:

תתתקסו. **אם** הגוים תפשו את יהודי עשיר ודחקו אותו לכתוב בשבת שישלחו את הכסף שעשו פשרה בכך וכך והיהודי התפוש היה יכול לעשות פשרה עד מוצאי שבת ולא רצה היהודי אלא כתב בשבת לאחר שההוירוהו בביתו יש לו לתת לעניים לצרכי שבת כפי ממון שהיה התופשו מקבל להמתין עד מוצ"ש לכתוב:

תתתקע. **שנים** שנתקוטטו בשבת או ביו"ט ויד הטובים תקיפה (א) תחילה ישימו עליהם דין על מה שהיללו יום הקדש ואחר כך על מה שביניהם:

תתתקעא. (א) **כתיב** (דברים טז טו) והיתה אך שמח לרבות לילי יום טוב האחרון של חג (ב) יכול בבדור (ג) או בפסיעה גסה ת"ל אך. לא יתלוש אדם בשבת (ד) בשער עברו אע"פ שאינו מתכוין לתלוש:

תתתקעב. **בימות** החמה שיש פרעושים ומתחכך נוף האדם ואפילו אם מתחכך דרך חלוק שמא ימית הפרעושים לכך לא יתחכך בכח (א) פסיק רישיה ולא ימות לכך ג) לא ישים אצבעו בכח על הפרעוש פן ימיתנו:

תתתקעג. ג) **זקן** אחד נכנס בבית אחר שמע שבנו הקטן כארבע שנים היה הילד ואמר לאביו בן הזונה ואביו מכהו על זה והילד היה מחלל שבת ולא אמר לו דבר אמר לו הזקן למה אתה מקפיד על זה שקראך בן זונה אם אין בו דעת שיודע מה הוא זונה למה קשה לך ואם יש בו דעת מה מויק הרי הוא מחרף לעצמו אם יש בו דעת היה לך למונעו מלחלל שבת ואם יש בו דעת להבחין מה הוא בן הזונה כך יש בו דעת להבחין שלא יחלל שבת:

תתתקעד. **אדם** שיש לו אילן פירות בחצרו צריך לעשות קוצים על הגדר כדי שלא יפרצו ולא יעלו הילדים ויתלשו בשבת הפירות מן האילן ועל הילדים לא יתכן לומר (א) הלעיטהו לרשע וימות:

תתתקעה. **מעשה** באחד שהיה לו פרדס ולא היה רוצה לקחת פרי אחד עד שיתבשלו הפירות ולא הניח שום אדם להכנס בו עד שהיו

ב) נכתב לעיל סימן מק"ץ בטיוויס. ג) כעין זה לעיל סימן מכ"ו. ג) מפמ"ז.

(ג) ס"ח א'.

תתתקע. (ד) ר"ל שהזמינו לדון בערכאות ביו"ט ובזה חילל יו"ט.

תתתקעא. (ד) סוכה מ"ח א'. (ג) בירושלמי תענית פ"ד ה"ה: טור שמעון למה חרב י"א שהיו משחקין בכדור ופירש המפרש: בשבת ויעויין תוספתא שבת פי"א: כגון אלה המשחקין בכדור ברה"ר כו' משמע שמותר, והשבלי הלקט סי' קכ"א אוסר ג"כ יעו"ש. (ג) עיין בשו"ע או"ח סי' ש"מ ס"ב שאם מתעגג בזה מותר. (ד) אולי צ"ל בשערו וכמ"ש לעיל סי' תר"י: לא ינתק שער ראשו ותיבת עבדו יש למחוק.

תתתקעב. (ד) בזבחים צ"א ב' רש"י ד"ה הא ר"ש כתב: וא"ת פסיק רישיה ולא ימות הוא כו' דבר שאין מתכוין הוא ולפ"ז גם כאן אינו מתכוין להמית הפרעוש רק להסירו ולמה נאסור? וצ"ע.

תתתקעד. (ד) בבא קמא ס"ט א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

מבושלים לפי שאמר כך אני מקובל כל מי שמונע מלקחת הפירות עד שיתבשלו מאריכין ימיו ושנותיו ובתיב (איוב ה כו) תבא בכלח אלי קבר כעלות גדיש בעתו וימת האיש ההוא זקן ושבע ימים [ע"ב] והיה לו עושר וכבוד והנחיל לבניו ומקרא מסייעו (תהלים א ג) אשר פריו יתן בעתו ועלהו לא יבול אז וכל אשר יעשה יצליח:

תתתתקעו. ה) לא יתענה אדם בשבת (א) על שרואה בחלום שלוקחין לו ממונו אלא על מה שיכולין לחלל עליו את השבת:

תתתתקעז. ו) דליקה היתה בשבת והיה בשכונת יהודים ילדים יהודים וגוים ולא היה ניכר איזה של יהודים והיה שם יהודי ומגלהו ורואה אם הוא ערל או נימול אמרו לו הדליקה נגעה עד הנפש אדהכי והכי ישרפו אלא תציל הכל (א) וחילול שבת שעשו בעבור היהודים אע"פ שמקצת היו ילדי גוים אין להתענות על כך אבל אם חילל שבת בעבור שסבור יהודי הוא והיה גוי ולא היה ביניהם יהודים צריך תעניות ולא כל כך ביון שלא היה לו שהות לחקור וכוונתו להציל יהודי:

תתתתקעח. ז) הנולד בשבת (א) ירחצוהו במים חמים בלא הבגד שמעטפין בו הקטנים כשמרחיצין אותו שקורין ונדל"א בלשון אשבנז:

תתתתקעט. אחד חסיד היה לובש בשבת בגדין החמודות אע"פ שהיו יורדין נשמים ולא היה מונע ללובשם (קהלת ז יד) ביום טובה היה בטוב:

תתתתקף. בשאומר בשבת (א) מת משה אבל בשבת (ב) לא כתב ולא נקבר בשבת (ג) וגם בכנפי השכינה ארבעה מילין (ד) לא יתכן:

תתתתקפא. ח) זקן אחד היה מדליק נרות בערב שבת בא איש אחד ואמר עור היום גדול וכיבה הנרות אמר הזקן לא יאריך ימים וכן היה:

תתתתקפב. ט) למי שנשלח לו ביום ששי או תרנגולת או דגים ואמר השליח פלוני שלח לך כדי שתאכל בשבת (א) זה אינו רשאי לאכול אותו בחול אלא בשבת ואם יש הרבה ונשאר לו יתן לבני ביתו ואם יאמר אל יאכל אדם אלא אתה כדי שיהיה לו זכות אל יתן לשפחתו ביון שלא ניתן לו אלא ע"מ לאוכלו יחיד. לאחר[1] שלחו לו בערב שבת אמרו לו תאכל בשבת ולא היה צריך שהיה לו דיי אם יודע שאם היה אוכל בחול שהיו מקפידין אם כן לא יאכל בחול ויצניע לשבת אחרת ואם דבר שלא יוכל להצניע יאכל בחול שלא ילך לאיבוד:

סליק עניין שבת.

ה) ממס"מ. ו) ממס"מ. ז) עיין לעיל סימן מכ"ח. ח) כפול לעיל סימן מכל"ה ה) מז"ע ו) מזע"ח.

תתתתקעו. (ה) מובא במנן אברהם סי' רפ"ח סק"י.

תתתתקעז. (ו) עיין או"ח סי' של"ד סכ"ו.

תתתתקעח. (ז) שבת קכ"ט ב' וכן הביא הכל בו הלכות יו"ט סי' נ"ח ועיין לעיל סימן תר"א.

תתתתקפ. (ח) עיין תוס' מנחות ל' א' ד"ה מכאן וט"ז או"ח סי' רצ"ב סק"ב ויש להעיר כי לפי מה שאמרו שבד' באדר מת משה (קדושין ל"ח א') לא יחול בשבת כמבואר באו"ח סי' תכ"ח ס"ב. (ג) כן כתב רמ"ע מפאנו במאמר חקור דין ח"ש פי"ג ובשביל זה רצה להחליט כתנא דסדר עולם המובא בראש"ש פרק ערבי פסחים שמת בערב שבת, וזה שמשה רבינו כתב י"ג ספרי תורה הוא במדרש רבה פרשה וילך ובפסיקתא דרב כהנא פיסקא וזאת הברכה, אבל לא נזכר שם שכתב באותו יום שמת, ובן הרמב"ם בהקדמתו לפירוש המשנה כתב כי משה כתב י"ג ס"ת ולא הזכיר כי כתב באותו יום שמת. (ד) סוטה י"ג ב' ובתוספתא שם פ"ד וירושלמי שם פ"ר: ארבעה מילין מוטל משה בכנפי שכינה. (ד) שתי תיבות אלו אינן מובנים ואולי ר"ל שגם מפני זה אין לנו לומר שנקבר בשבת רק היה מוטל בכנפי שכינה.

תתתתקפב. (ט) מהא דכל המעביר על דעת בעה"ב נקרא גזלן בבא מציעא ע"ח ב' אבל יע"ש כי לא קיי"ל כר"מ רק כרשב"ג דמיקל, ועוד הלא סעודת פורים היא ג"כ מצוה כמ"ש הרמ"א או"ח סי' תרצ"ה ס"א ואפ"ה פסק בסי' תרצ"ד ס"ב דהעני יוכל לשנות המעות לכל מה שירצה ויעויין תשובות בשמים ראש סי' צ"ג ולעיל סי' תתת"ק.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתקפג. (א) **מנחת** כהן משיח היתה מחציתה בבקר ומחציתה בערב ושמן לוג וחצי בבקר ולוג וחצי בערב והם י״ב רביעיות כנגד י״ב שעות שביום וגם התמיד של שחר ג׳ לוגין והם י״ב רביעיות כנגד י״ב שעות שביום וי״ב רביעיות גם התמיד של בין הערבים כנגד י״ב שעות שבלילה. שיעור כוס של ברכה (ב) שעה ובשבת ד׳ כבשים ועמהם יין שיעור כוס ברכה כ״ד כוסות עם התמידין וכ״ד כוסות עם המוספין על שם לחם יומים כי קורא לו שני ימים ולמה שיעור כוס של ברכה כנגד השעה כדי שיתברכו ישראל בכל שעה ויוולדו הילדים בשעה טובה ואם יוולדו בשעה רעה יהפכו רעות לטובה ולברכה וזהו וטוב בעיניך לברך את ישראל בכל עת ובכל שעה בשלומך וכתיב (במדבר כד א) כי טוב בעיני ה׳ לברך את ישראל ולא הלך כפעם בפעם וגו׳ ולכך (תהלים לד ב) אברכה את ה׳ בכל עת תמיד תהלתו בפי וכתיב (ישעיה סה ח) כאשר ימצא התירוש באשכול ואמר אל תשחיתהו כי ברכה בו הרי יהפוך לברכה הקללה כשמברכין בו להקב״ה (ג) ואומרים שירה על ניסוך היין ובראש חדש מקריבין מנחות ושמן ויין (ד) תשבח רביעיות ובחדש החמה תש״ל שעות וחצי שעה הרי בשעה וחצי שעה יותר שמושכות לתקופות ולכך כתיב בראש חדש ורביעית ההין לכבש יין ולכבש התמיד כך רביעיות כנגד כ״ד שעות ביום ובלילה:

תתתקפד. **ארבעה** שלחנות מפה וארבעה שלחנות מפה לבתי השער שמונה שלחנות עליהם ישחטו וארבעה שלחנות לעולה אבני גזית אורך אמה אחת וחצי ורוחב אמה אחת וחצי וגובה אמה אחת [דף קנ״ט] אליהם (יחזקאל מ מא) הרי תפ״ו טפחים הרי לח׳ שלחנות ח׳ כורים שהם ו׳ מקוואות בח׳ כורין יכול לזרוע שדה ס׳ ריבוא אמות כנגד ס׳ ריבוא ישראל ולכך היו מקריבין עם קרבנות עשרונים ת״ת שנ״ד. . . השנה מאה כבשים בראשי חדשים פ״ד כבשים בחג המצות ג׳ כבשים בחג השבועות י״ו כבשים בראש השנה ז׳ ביום הכפורים בחג הסוכות צ״ח כבשים בשמיני ז׳ הרי רס״ט כבשים ועשרונים ש״ע פרים ר״ד לעולה ביום הכפורים ואילים או מ״א ואם כ׳ אילים הרי מ׳ אילים בשנה ר״י לפרים שמ״ב עשרונים לאילים פ׳ עשרונים ועומר ציבור לג׳ שנים ט״ו עשרונים הרי לה׳ שנה שנה ושבתות ר״ח עשרון הרי ש״ע עומר פ״ה ועמר וב׳ שליש השבתות ח׳ תמנה כ״ד לשלש שנים אלף וצ״ח ימים הרי שי״ב עשרונים קנ״ו שבתות שי״ב כבשים שמ״ב פרים אלף כ״ו עשרונים ק״כ אילים ר״מ עשרונים ובחדש העיבור ט״ו עשרונים וב׳ כבשים בל״ו חדשים ובימים תת״ן הרי אלפים ות׳ עשרון הרי ת״ת עשרונים ב׳ שנה הם ה׳ בורין ו׳ מקוואות יכולין לזרוע בהן ס׳ ריבוא אמות כנגד מקום עמידתן לבד מעומר שעורים לעומר יבא:

תתתקפה.[ב] **ביום** (א) שביום דן שלש שעות (ב) וכן בלילה אם כן בראש השנה וביום הכפורים כמו כן דן שש שעות אם כן מה יש בין אותם ימים לשאר ימים אלא ביום דן על הנוהג על הבריות (ג) באותו יום ובראש השנה על עליונים ותחתונים על כל מה שיהיה באותה שנה או לשנים רבות כגון (מ״ב ח א) קרא ה׳ לרעב וגם בא אל הארץ שבע שנים וכן (ירמיה כב ל) גבר לא יצלח בימיו יש מלך שננזר בימיו להיות מלחמות ויש מלך ששלום בימיו ויש שרעב בימיו באותה מדינה שהמלך שם יהיה רעב ויש שהיה שובע כל ימיו כמו בימי שלמה המלך:

ב) מסק״מ וכעין זה בקיצור ל״ג בד״ה כיון.

תתתקפג. (א) ויקרא ו׳ ט״ו. (ב) ר״ל חלק י״ב. (ג) ערכין י״א א׳. (ד) לא אוכל לכוון המספר.

תתתקפה. עבודה זרה ג׳ ב׳ ורש״י שם פירש דאתיא כמ״ד אדם נידון בכל יום. (ב) בירושלמי ר״ה פ״א ה״ג איתא ואת העכו״ם דן בלילה. (ג) יעוין מג״א סי׳ תקצ״א סק״ט.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתקפו. בראש השנה הקב"ה נוזר ויש מליץ להעביר כמו למצרים נזרו שבע שנים רעב (א) בא יעקב והעביר חמש שנים בתפילתו:

תתתקפז. איך ביום אחד בראש השנה דן כל העולם ויש בני אדם יותר מרגעים והוא דן זה אחר זה (א) כבני מרון כבני אימרא לעשר זה אחר זה יש שאומרים בפעם אחת יוציא גזירות רבות מפיו על הרבים שנאמר (ירמיה יח ז) רגע אדבר על גוי ועל ממלכה כמו בדיבור אחד ואמר (ש"א ב ג) כי אל דעות ה' בפעם אחת דעתו לרע ולטוב וכן גזירותיו ואשר כתוב (תהלים סט יד) ואני תפילתי לך ה' עת רצון למעט בעת זעם אף על פי שכל היום וכל הלילה שכועם על אחד רצונו על אחר ויש שאומרים מה שרן את העולם ביום אחד כי דיבור גזירותיו מהרה חושה ויספיק לכל העולם כולו ויש אומרים מעשה ניסים הרי מקום בנם שהרי (ב) יהושע צמצם כל ישראל בין שני בדי ארון כאילו הם בני עליונים שכן המלאכים. כך זמן בנם שהרי (ג) משה כתב י"ג ספרי תורות ביום אחד מעשה ניסים היה כך ביום ראש השנה מעשה ניסים:

תתתקפח. כי עשית משפטי ודיני ישבת לכסא שופט צדק (שם ט ה) כשנזור על המלך אז יושב על הכסא (דניאל ז ט) כרסיה שביבין דנור וכן כשדן על אחאב (א) ואז כל צבא השמים שם:

תתתקפט. ה) **כתיב** (מלאכי א ו) ואם אדונים אני איה מוראי למה בלשון רבים אדונים כי השליח מדבר כאילו בו תלוי והוא ביד ה' שנאמר (בראשית טז י) ויאמר לה מלאך ה' הרבה ארבה את זרעך כאילו המלאך תולה בו וכתיב (שם שם יג) ותקרא שם ה' הדובר אליה אתה אל ראי ואמר דניאל (י יז) והיך יוכל עבד אדני זה לדבר עם אדני זה אע"פ שיש שרים למעלה וכתיב (שם י יג) השרים הראשונים (שם יב א) השר הגדול ולא יקראו המלאכים לשרים אדונים אע"פ שממונים עליהם לפי שאין למלאכים מלך אלא הקב"ה בלבד ואשר כתיב (תהלים סח יג) מלכי צבאות ידודון ידודון כאילו כתוב מלאכי צבאות והממונים על המלכים אינם אדונים על הממונים ולא על העניינים וכתיב (שם ח ב) ה' אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ שלא יאמר מלאך אחד למלאך אחר אדני וזה המלאך שאמר להגר הרבה ארבה היה ממונה להרבות זרעו של ישמעאל ואם יקשה בעיני אדם [ע"ב] מה ברכה היה שבישר הקב"ה את אברהם אבינו להרבות זרע של ישמעאל ולבסוף אין להם חלק באלהי ישראל כך יוכל לומר בעשרת השבטים אלא בימות המשיח (ישעיה סא ה) ורעו צאנכם (שם ס ז) כל צאן קדר יקבצו לך ועוד בימי אברהם היו שומרים מצות אברהם ואחר דורות טעו כמו בימי ירבעם אדונים נקרא הקב"ה אדון לעליונים אדון לתחתונים (יהושע ו יד) אני שר צבא ה' עתה באתי אע"פ שהוא לא יקרא אדון לפי שאין למלאכים מלך אלא הקב"ה שנאמר (דניאל ד לד) למלך שמיא:

ה) ממתכ"ל.

תתתקפו. (ה) תוספתא סוטה פ"י: עד שלא ירד יעקב אבינו למצרים היה רעב במצרים משירד מה הוא אומר הא לכם זרע וזרעתם, ר' יוסי אומר כיון ששמת יעקב חזר ליושנו, ובספרי עקב פיסקא ל"ח: ירד יעקב אצל פרעה ירדה ברכה לרגלו כו' במה ברכו שנמצינו ממנו שני רעב (ובהגהות מאיר עין לא הביא התוספתא הנ"ל) מובא ברש"י בראשית מ"ז י"ב. ור"א עפשטיין בספרו מקדמוניות צד 133 מביא דברי רש"י ולא הערה מקורם, ויעויין רמב"ן על התורה בבראשית שם.

תתתקפז. (ה) ר"ה ט"ז א'. (ג) בראשית רבתי פ"ה. (ג) המרדכי פרק ערבי פסחים מביא זה בשם הספרי וכבר העיר הגאון מוהר"צ חיות כי לא נמצא שם רק ברבה פרשה וילך ובירושלמי סוטה פ"ה איתא שמשה כתב חמשה ס"ת.

תתתקפח. (ה) מלכים א' כ"ב ט'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתקץ. כתיב (מ״א כ כח) אלהי הרים י״י ולא אלהי עמקים למה אמרו כך יש הרים שאינם סובלים קול אדם ולא קול בהמה טמאה והר חורב משונה יותר שאפילו בהמה טהורה אינו סובל וכתיב (שמות לד ג) גם הצאן והבקר אל ירעו (א) וגם חיה אל ירעו אל מול ההר ההוא וכשעולים על אותם הרים הגבוהים קושרים בגד על פיהם ואם ידברו או יהיה קול אדם או קול בהמה שם יהיו רעמים וברקים או שלג ולא יהיה יכול לסבול והנה באשר כתוב שהיה וועד של שלש חבורות של מלאכי השרת שם שנאמר (מ״א יט יא יב) לא ברוח ה׳ ולא ברעש ה׳ ולא באש ה׳ ולכך קדוש קדוש קדוש הרי בהר חורב וכן בהרים הגבוהים יש וועד המלאכים לשמוע הגזירות שם ולכך שואלים איה מקום כבודו באיזה הר הרי כתיב (תהלים סח טז) הר אלהים הר בשן הר גבננים (שם שם יז) ההר חמד אלהים לשבתו וכתיב (שם שם יח) רכב אלהים ריבותים אלפי שנאן ה׳ בם סיני בקדש ואשר כתוב (ישעיה סו א) השמים כסאי וכתיב (דברים ד יז) אשר תעוף בשמים בי אינו על גבי הרקיע אלא בגובה האויר וכתיב (ישעיה יד יג) ואתה אמרת בלבבך השמים אעלה ממעל לכוכבי אל ארים כסאי ואשב בהר מועד בירכתי צפון אעלה על במתי עב אדמה לעליון הרי אמר השמים ופירש בהר מועד הר גבוה קורא השמים אותו הר שעננים למטה מראש ההר וכתיב אדמה לעליון שעליו נראה בהרים הגבוהים וכתיב בהר מועד וכתיב הר אלהים וזהו שנא׳ (מ״ב ב טז) פן נשאו רוח ה׳ וישלכהו באחד ההרים במקום וועד המלאכים עם הכבוד או באחת הגאיות ומן הניא יעלה להר במקום שאין דרים בני אדם ששם תדיר נועדים לנזור על הענין של בני אדם ואם תאמר למה להם להוועד על ההרים והלא היה בית המקדש ולמה יוועדו שם כי אליהו לא יכול שם ללכת כי בת אחאב שם ואע״פ שבית המקדש קיים היה הכבוד בוועד המלאכים כדכתיב (הושע ה טו) אלך אשובה אל מקומי להר חורב כי וועד המלאכים על ההרים וכתיב (עמוס ד יג) כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שחו שם על ההרים מתוועדים ומגיד שיח בני אדם ועל פי הדברים נוזרים וגם שולח שמה לימים לאדם מה שחולם ורואה:

תתתקצא. למה אמר (בראשית א כו) נעשה אדם למה לא כלל כל הבהמות בזה העניין לשון שאילה לרבים כמו ששואל על האדם נעשה אדם לפי שנברא בצלם ובדמות ומלאכים יש להיזקק עם האדם לזווגו ולשומרו ולחייבו ולדונו לזווגו כמו שנאמר (שם כד מ) ישלח מלאכו אתך והצליח דרכך ולשומרו שנא׳ (תהלים צא יא) כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך ולחייבו שנאמר (מ״א כב כ) מי יפתה את אחאב שאל למלאכים. ולדונו שנאמר (תהלים לה ו) ומלאך ה׳ רדפם וכתיב (שם שם ה) ומלאך ה׳ דוחה וכתיב (משלי יז יא) ומלאך אכזרי ישלח בו ולסייעו שנא׳ (מ״ב ו יז) והנה ההר מלא סוסים ורכב אש סביבת אלישע ולכך נאמר באדם נעשה אדם:

ספר החסידים במשלי שלמה:

תתתקצב. נזם זהב וחלי כתם מוכיח חכם על אזן שמעת (משלי כה יב) למה כתב זה המשל אלא זה מגיד לנו לפי שכתוב (שמות יא ב) דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב ושמלות וכת׳

תתתקצ. (ח) מכילתא יתרו מסכת בחדש פרשה ג׳.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתקץ. כתיב (מ״א כ כח) אלהי הרים י״י ולא אלהי עמקים למה אמרו כך יש הרים שאינם סובלים קול אדם ולא קול בהמה טמאה והר חורב משונה יותר שאפילו בהמה טהורה אינו סובל וכתיב (שמות לד ג) גם הצאן והבקר אל ירעו (א) וגם חיה אל ירעו אל מול ההר ההוא וכשעולים על אותם הרים הגבוהים קושרים בגד על פיהם ואם ידברו או יהיה קול אדם או קול בהמה שם יהיו רעמים וברקים או שלג ולא יהיה יכול לסבול והנה באשר כתוב שהיה וועד של שלש חבורות של מלאכי השרת שם שנאמר (מ״א יט יא יב) לא ברוח ה׳ ולא ברעש ה׳ ולא באש ה׳ ולכך קדוש קדוש קדוש הרי בהר חורב וכן בהרים הגבוהים יש וועד המלאכים לשמוע הגזירות שם ולכך שואלים איה מקום כבודו באיזה הר הרי כתיב (תהלים סח טז) הר אלהים הר בשן הר גבננים (שם שם יז) ההר חמד אלהים לשבתו וכתיב (שם שם יח) רכב אלהים ריבותים אלפי שנאן ה׳ בם סיני בקדש ואשר כתוב (ישעיה סו א) השמים כסאי וכתיב (דברים ד יז) אשר תעוף בשמים בי אינו על גבי הרקיע אלא בגובה האויר וכתיב (ישעיה יד יג) ואתה אמרת בלבבך השמים אעלה ממעל לכוכבי אל ארים כסאי ואשב בהר מועד בירכתי צפון אעלה על במתי עב אדמה לעליון הרי אמר השמים ופירש בהר מועד הר גבוה קורא השמים אותו הר שעננים למטה מראש ההר וכתיב אדמה לעליון שעליו נראה בהרים הגבוהים וכתיב בהר מועד וכתיב הר אלהים וזהו שנא׳ (מ״ב ב טז) פן נשאו רוח ה׳ וישלכהו באחד ההרים במקום וועד המלאכים עם הכבוד או באחת הגאיות ומן הניא יעלה להר במקום שאין דרים בני אדם ששם תדיר נועדים לנזור על הענין של בני אדם ואם תאמר למה להם להוועד על ההרים והלא היה בית המקדש ולמה יוועדו שם כי אליהו לא יכול שם ללכת כי בת אחאב שם ואע״פ שבית המקדש קיים היה הכבוד בוועד המלאכים כדכתיב (הושע ה טו) אלך אשובה אל מקומי להר חורב כי וועד המלאכים על ההרים וכתיב (עמוס ד יג) כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שחו שם על ההרים מתוועדים ומגיד שיח בני אדם ועל פי הדברים נוזרים וגם שולח שמה לימים לאדם מה שחולם ורואה:

תתתקצא. למה אמר (בראשית א כו) נעשה אדם למה לא כלל כל הבהמות בזה העניין לשון שאילה לרבים כמו ששואל על האדם נעשה אדם לפי שנברא בצלם ובדמות ומלאכים יש להיזקק עם האדם לזווגו ולשומרו ולחייבו ולדונו לזווגו כמו שנאמר (שם כד מ) ישלח מלאכו אתך והצליח דרכך ולשומרו שנא׳ (תהלים צא יא) כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך ולחייבו שנאמר (מ״א כב כ) מי יפתה את אחאב שאל למלאכים. ולדונו שנאמר (תהלים לה ו) ומלאך ה׳ רדפם וכתיב (שם שם ה) ומלאך ה׳ דוחה וכתיב (משלי יז יא) ומלאך אכזרי ישלח בו ולסייעו שנא׳ (מ״ב ו יז) והנה ההר מלא סוסים ורכב אש סביבת אלישע ולכך נאמר באדם נעשה אדם:

ספר החסידים במשלי שלמה:

תתתקצב. נזם זהב וחלי כתם מוכיח חכם על אזן שמעת (משלי כה יב) למה כתב זה המשל אלא זה מגיד לנו לפי שכתוב (שמות יא ב) דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב ושמלות וכת׳

תתתקצ. (ח) מכילתא יתרו מסכת בחדש פרשה ג׳.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

(שם יב לה) ובני ישראל עשו כדבר משה וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות ובשעת מעשה לא אמר שמלות וזהו כדברי משה שכתב מתחילה (שם ג כב) ושאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה כלי כסף וכלי זהב ושמלות ושמתם על בניכם ועל בנותיכם ונצלתם את מצרים (שם יב לו) וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום [דף ק"ם] וינצלו את מצרים (שם ג כא) ונתתי את חן העם הזה בעיני מצרים והיה כי תלכון לא תלכו ריקם מתחילה הזכיר שמלות וכן עשו אבל אחר כך בשעת מעשה לא צוה השמלות לומר שאם יש שמלה מגוללה בדמים או שמלות של גוי שלבשו בימי אידם לכבוד ע"ז לא יקבלו מהם ללבוש אותם בימי הג ה' וכתיב (בראשית לה ב) והטהרו והחליפו שמלותיכם ובשאמר וישאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה שברור להם שלא היו שמלות של ע"ז ולא מגוללה בדמים אבל אם לא הספיקה לכבסה ולטהרה עד שיצאו שלא יקהו עמהם שלא ישאלו. והנה בשעת מעשה לא הזכירו שמלות אלא כלי זהב וכלי כסף כי ידעתי לעתיד (שמות לג ו) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב אילו לא אמר וישאלו כלי כסף וכלי זהב לא היו יודעים במה לעשות הענל (הושע ב י) וזהב עשו לבעל:

תתתקצג. ב) **אע"פ** שכתוב (שמות ג כב) ושמתם על בניכם ועל בנותיכם לא דיבר אלא כנגד הבנים המקבלים מוסר מן המוכיח אבל בנים ובנות שאינם שומעים מן המוכיחים אם ילבשום עדי יבא לידי זנות לכך באותן (א) שלשה פסוקים של שאלות ושאלה וישאלו וישאלו נעלם ה' ק' ט' כי לאחר ט' כתיב ח' ק' ואפרש א'. (יחזקאל טז ח) ואפרש כנפי עליך ואכסה ערותך ב'. (שם שם י יא יב) ואלבישך רקמה ג'. ואנעלך תחש ד'. ואחבשך בשש ה'. ואכסך משי ו'. ואעדך עדי ז'. ואתנה צמידים על ידך ח'. ואתן נזם על אפך ט'. וכתיב (שם שם) ותוני א'. תזנותיך ב'. ותזני ג'. ותוני ד'. מתזנותיך ה'. ותזנותיך ו'. תזנותיך ז'. ותזני ח'. תזנותיך ט'. ולאחר ט' כתיב והנה נשיתי ידי עליך ואגרע חקיך הנה אחר ט' כתיב ואגרע חקך הרי ח"ק ט' גורמים לט' ועוד ט' ותשפכי את תזנותיך. מתזנותיך. ותזנותיך. תזנותיך. תזנותך. תזנותיך. בתזנותיך וגו' (כ) הרי ט' ועתידים ט' תבשיטים (ג) שיאירו ת' פרסאות שנאמר (זכריה ט טז) כי אבני נזר מתנוססת על אדמתו וכתיב (ישעיה נד יב) וכל גבולך לאבני חפץ ולכך נעלם ט' (שם ס א) בקומי אורי כי בא אורך (ב ג) כבוד ה' עליך זרח כי הנה החשך יכסה ארץ וערפל לאומים ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה והלכו גוים לאורך ומלכים לנוגה זרחך:

תתתקצד. ג) נזם זהב וחלי כתם מוכיח חכם על און שמעת (משלי כה יב) שאין אדם רשאי לתקן תבשיטים לבניו הפריצים ולבנותיו הפרוצות ולא האיש לאשתו כשהיא פרוצה שנאמר (הושע ב ה) פן אפשיטנה ערומה והצגתיה כיום הולדה (שם שם יא) ולקחתי וגו' צמרי ופשתי:

תתתקצה. ומגיד אע"פ שלגבי מלך כתיב (דברים יז יז) וכסף וזהב לא ירבה לו מאד אבל לכהן גדול ולמוכיח נותנין לו ממון כדי שילבש בגדי תפארת (א) כדי שיהיו דבריו נשמעין לפי שכתיב (קהלת ט טז) וחכמת המסכן בזוייה ודבריו אינם נשמעים:

ב) כשול לעיל סימן ק"ד בשימוייס. ג) גם זה שם בשימוייס.

תתתקצג. (ב) שמות ג' כ"ב, י"א ב', י"ב ל"ה. (ג) יש להוסיף כאן: ותזני ותזני. (ג) עי' ילקוט ישעיה רמז של"ט.

תתתקצה. (ב) כעין שאמרו בבא קמא י"א ב': ניחא להו דלישתמע מיליה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתקצו. מוכיח חכם ולא אמר חכם מוכיח לפי שכתוב (משלי ט ח) הוכח לחכם ויאהבך גם המוכיח צריך שיהא חכם אזן שומעת היה צריך לומר מהו על אזן שמעת למה אמר על אלא כך אמר אם יאמר אותו האדם אתה מוכיחני למה אני עושה כך וכך ולמה איני עושה כך וכך ונראה להפך יותר חכמה וזה אומר אם כן יבא מבריע ויכריע וזה אומר על המבריע נודה לזה צריך להוכיח וצריך שיהא המוכיח והמבריע חכמים כי כמו נזם זהב וחלי כתם שצריכין אומן שנאמר (שיר ז ב) כמו חלאים מעשה ידי אמן כך צריך להיות המוכיח חכם ולכך סמוכים שני משלים (משלי כה יא) תפוחי זהב במשכיות כסף דבר דבר על אופניו מי ששונה ולומד ומלמד בלא נימנום ערוך על לשונו והופך בה ומהפך בתורתו עליו נאמר (תהלים יט יא) הנחמדים מזהב ומפז רב (שם קיט עב) טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף:

תתתקצז. בצינת שלג ביום קציר ציר נאמן לשולחיו ונפש אדוניו ישיב (משלי כה יג) ובלבד שלא יהא שלג ולא יהא מטר שנאמר (שם כו א) כשלג בקיץ וכמטר בקציר כן לא נאוה לכסיל כבוד וכתיב כצינת שלג ביום קציר (שם כה יד) נשיאים ורוח וגשם אין ולמה מדמה צינת שלג לציר כי הצדיקים כל צדיק וצדיק היה עושה אצל שדהו בית המקרה לקרר כשהיה להם חום לקוצרים מן השמש היו אומרים לקוצרים תקחו עצמיכם ותצננו שם בבית המקרה והמים שם קרים ונם לעולי דרכים היה טוב וזהו (רות ב ז) זה שבתה [ע"ב] הבית מעט מה שישבה בבית המקרה מעט ויש שהיה להם מערה תחת הארץ וכתיב (שופטים ו ב) המנהרות אשר בהרים וכתיב (ש"א יג ו) ויתחבאו העם במערות ובחוחים ובסלעים ובצרחים ובברות שהיה צדיק עושה בסוף שדהו ובאותם חפירות היו מצניעים עצמם ומניד לנו שצריך הצדיק לעשות תקנה לקוצרים שלא ימותו בשרב בשמש וישבו לפעמים בצל להשיב נפשם שלא ימותו כן ציר נאמן לשולחיו ומה הוא יכול לעשות אם כך הוא שרעה תהיה אלא שאין משיבין על הקלקלה ואם באים לקראתו להרע לו יניד לו כדי להנצל וזהו ונפש אדוניו ישיב (שם יא ד) ויבאו המלאכים גבעת שאול (שם שם ט) ויבאו המלאכים ויגידו לאנשי יבש וישמחו ובשם שמברכין על שמועה טובה כן מברכין על רוח בקציר בשהרוח לטובה אבל לא כשהרוח משבר לבתים לא יברך מעין השובה אלא כמו שאמרו בהרואה (א) ונפש אדוניו ישיב שמא הציר אינו עבדו אלא מכאן שלא ישלח אדם במקום סכנה אלא ציר נאמן ואל יאמין לו אלא אם כן בקי בו כאדם בעבדו ונפש אדוניו ישיב להקב"ה:

תתתקצח. מעשה היה בשעת השמד שאמר ההגמון לקהל שבעירו תשלחו לאותה עיר פלונית כי יש בה הגמון ויש בה יהודים ותראו מה יעשו אותו קהל כן תעשו אתם ומה שאותו הגמון יעשה לקהל שבעירו אני אעשה לכם שלחו יהודי טוב וראה שנשתמדו וחזר ושאלו לו אמר נהרגו על יחוד השם ואם היה אומר להם אף הם היו עושין כך לכך אמר כך שיהרגו על קידוש השם ויהיה להם חלק לעוה"ב: **תתתקצט. נשיאים** ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר (משלי כה יד) בשביל עון פוסקי צדקה ברבים ואין נותנים ולפיכך במקום שרבים יש שמשקרים מוטב שינדרו לתת בסתם כדי שלא יחשאו ולכך נקראו הנשמים צדק שנאמר (ישעיה מה ח) ושחקים יזלו צדק (א) שעל ידי צדקה נשמים יורדים ופוסקים (ב) ולכך בהושענא רבה היו מביאים כל נדריהם כי לפעמים יום שמיני חל בשבת ואז

ט) כפול לפיל פימן תסקי"ו.

תתתקצז. (ט) נ"ש ב'.

תתתקצט. (ט) העניית ח' א'. (ג) עיין ט"ש בסימן תתקי"ו.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

מי שלא קיים את נדרו עובר בבל תאחר לכך כל תיבות שבפסוק ממי"ן ממין (במדבר כט לג) ומנחתם ונסכיהם לסרים לאילים ולכבשים במספרם כמשפטם סופם כנגד ז' נשמים מז' רקיעים ואומרים הרי קיימנו נדרינו ואתה אל תעצר הנשמים ותן מטר ולמה בעון נדרים נעצרים נשמים שנאמר (דברים יא יד) ונתתי מטר ארצכם בעתו ואם אתם מאחרים את הנדרים גם אני אאחר את המטר וכיון שבמויד לא הבאתם בעת גם אני לא אתן בעת את הגשם ולא יהיה לכם במה לקיים את הנדר וגם לצורכיכם גולתם וקובעים אתם אותי וגערתי בזרע:

תתתתר. בארך אפים יפותה קצין ולשון רכה תשבר גרם (משלי כה טו) ונפקא מינה שאם יחרף אדם את הקצין והקצין ינקום ממנו אף זה יתחייב בנפשו כי יש לכבד הקצין שאם לא כן לא יהיו דבריו נשמעים:

תתתתרא.[ס] דבש מצאת אכול דייך פן תשבענו והקיאתו (שם שם טז) אם מוצא אדם רב שמלמדו תורה והרב יודע סתרי תורה דברים שלא ניתנו לגלות (א) אלא לאב ב"ד (ב) צנוע והתלמיד חפץ לכל אלה ואינו ראוי לכך או ראוי לכך ורוצה להיות פריץ בהשבעות שידע יותר (ג) לבסוף יהיה לו למכשול כמו (ד) לאחר:

תתתתרב. ועוד מדבר באדם אורח שבא לבית איש ונתארח בביתו ונותן לו לאכול מעדנים ומקבלו בכבוד והאורח רואה שמענגים אותו ומתעכב שם בביתו אומר בעל הבית מוטב שאהפך את הדברים כדי שיצא שאם אטיב לו לא יצא וזהו דבש מצאת אכול דייך פן תשבענו והקיאתו תמהר לצאת. דבש מצאת אכל דייך אם אבלת מאכל שרע לבני מעיך אל תאכל אכילה גסה פן תקיא[ג].

תתתתרג. [דף קס"א] הוכך רגלך מבית ריעך פן ישבעך וישנאך (שם שם יז) (א) בחטאות ואשמות ד"א[ג] הוכר רגלך מבית רעך כשיש ננבים בביתו מבני ביתו פן יאמרו אתה הגנב:

תתתתרד. הוכך רגלך לבית רעך אין כתוב כאן אלא מבית ריעך אם נתן אדם עיניה לחבירו לגרש את אשתו לא יתכן שזה היועץ יקחנה לאשה וכן סחורה אלא אם כן יאמר לו תחילה דע לך אם תגרשנה אקחנה לאשה וכן דע לך אם תעזוב אותה סחורה אני אקנה אותה וכן אם ישאל ראובן לשמעון אקנה אותה סחורה אם ראובן אינו בקי באותה סחורה ושמעון בקי יאמר שמעון דע לך אין לך תקנה לקנותה כי אינך יודע להרויח בה אל תקנה אותה ואם לא תקנה אני אקנה כי אני בקי בה הכל כדי שלא יחשוד ראובן את שמעון שלא יהא שמעון נותן מכשול לפני ראובן שגורם שמעון שיחשדנו ראובן:

תתתתרה. ראובן ושמעון שהיו חבירים ולא נתן לו עיצה שמעון לראובן לגרש את אשתו ואמר שמעון לראובן כיון שגירשתה אשתך והיא חפיצה לבעל אקחנה אני ולקחה שמעון (א) לא יתכן לראובן לדבר עם שמעון בפני אשתו כי יהיה דעתו עליה ודעתה עליו ואם ראובן היה רגיל ללכת לבית שמעון לא יתכן לשמעון שיקה גרושת ראובן לכך נאמר הוכך רגלך מבית רעך:

תתתתרו. מפיץ וחרב וחץ שנון איש ענה ברעהו עד שקר (שם שם יח) הרי הקיש לג' דברים על שם (תהלים קכ ב ג) ה' הצילה נפשי משפת שקר

ס) כל"ב וכפול לעיל סימן תפל"ז. ג) מקוס מלק נכ"י כפישול ז' שוכות נ) כעין זה לעיל סימן מ"ח.

תתתתרא. (ס) תגיגה י"ג א'. (ב) קדושין ע"א א'. (ג) צ"ל אל ילמד לו שלבסוף. (ד) כונת רבנו כמו שדרשו הפסוק הזה בחגיגה ט"ו ב' אבל שם דרשו על בן זומא ולא על אלישע אחר.

תתתתרג. (ס) חגיגה ז' א'.

תתתתרה. (ס) יעויין אבן העזר סימן קי"ט ס"ח מה שהביא בשם תה"ד סימן רמ"ג.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

א'. מלשון רמיה ב'. מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה ג'. וכתיב (תהלים קכ ה) נרתי משך שכנתי עם אהלי קדר רבת שכנה לה נפשי עם שונאי שלום הרי ג' (שם ס"ד ב ג ד ה) מפחד אויב תצר חיי תסתירני מסוד מרעים מרגשת פעלי און הרי ג' אשר שננו כחרב לשונם דרכו חצם דבר מר לירות במסתרים תם פתאם ירהו ולא ייראו (שם שם ח) וירם אלהים חץ פתאום היו מכתם ויכשילהו עלימו לשונם יתנודדו הרי משל לחץ (ירמיה ט א ב) ואעזבה את עמי ואלכה מאתם כי כלם מנאפים עצרת בגדים וידרכו את לשונם קשתם שקר ולא לאמונה גברו בארץ (שם שם ד ה) למדו לשונם דבר שקר העוה נלאו שבתך בתוך מרמה במרמה מאנו דעת אותי כי איך אעשה מפני בת עמי חץ שחוט לשונם מרמה דבר בפיו שלום את רעהו ידבר ובקרבו ישים ארבו הרי ג' לשונם וקורא להם קשתם וחץ שחוט לפיכך הקיש לג' מפיץ חרב וחץ שנון וכתיב (איוב ה כ בא) ובמלחמה מידי חרב בשוט לשון תחבא. (שם כ בג כד כה כו) וימטר עלימו בלחומו יברח מנשק ברזל תחלפהו קשת נחושה שלף ויצא מנוה וברק ממררתו יהלך עליו אימים כל חשך טמון לצפוניו תאכלהו אש לא נפח הרי דימה שוט לשון לחרב יברח מנשק ברזל זהו מפיץ שמפיץ את העם וכתיב (דה"א יב ב) נשקי קשת מיימינים ומשמאילים באבנים ובחצים ובקשת שהיה הנשק מפיץ אותם מרחוק יברח מנשק חצים וחניתות הרי ג' ולמה הקיש עד לאותם ג' כלים כנגד (דברים יט טו) על פי שלשה עדים מעלה על כל אחר כאילו מחטיא אף אחרים עמו וכשם (א) שאסור למכור כלי זיין לאויבי ה' שאם ימכור לו יהרוג נפשות כן לא ילמד אדם לעד שקר לטעון שדומה באילו נתן חרב בידם להרוג ולא ילמוד אדם לרשע לטעון וכן לא ילמדו להלחם ולא יקחו אנשי המלחמה במלחמה עמהם עד שקר לפי שיפלו במלחמה וכתיב (יהושע ז יא) וגם כחשו וגו' ולא יכלו בני ישראל לקום לפני אויביהם:

תתתתרז. שן רועה ורגל מועדת מבטח בוגד ביום צרה (משלי כה יט) אם יהודים בצרה או שבאים למלחמה והנה אחד בוגד מבטיחם לעזור רגלם מועדת (ישעיה לא ג) וכשל עוזר ונפל עזור במלחמה ובצרה לא יועיל לו וכתיב (תהלים ג ח) כי הכית את כל איבי לחי שני רשעים שברת זהו שן רועה (איוב כט יז) ואשברה מתלעות עול ומשניו אשליך טרף:

תתתתרח.[ח] מעדה בגד ביום קרה חמץ על נתר ושר בשירים על לב רע (משלי כה כ):

תתתתרט.[ט] [ע"ב] מעשה היה והביא גוי חלוק אמר לגוים שהיה חלוק של ישו הנוצרי ואמר אם אינכם מאמינים תראו מה אעשה השליך החלוק באש ולא נשרף אמרו הגלחים והכומרים ליהודים הרי תדעו כי יש קדושות בחלוק אמר החכם תנו אותו אלי ואני אראה מה יש בו לקח חומץ חוק וכורית וכובם לעיניהם אמר תשליכוהו באש ותנסו והשליכוהו באש ונשרף אמרו לו מה ראית לכבסו אמר להם מפני שהיה משוח בסלמנדרא והוצרכתי לכבס הבגד הרי מקיש שר בשירים לחומץ על נתר כי סיד שנעשה בחומץ בניין חזק וקיים הוא אבל מי שעושה חומר בנתר וחומץ בניין עראי ולא יתקיים והרי מקח טעות מי שעשה תנאי עם בנאי לבנות לו בניין חזק בחומץ ועשה לו בנתר וחומץ אע"פ שמראיהן שוין לכן וכן ושר בשירים על לב רע כנון לויים שמשוררים על תודה של רשעים וכתיב (שם כא כז) וזבח רשעים תועבה ואף למשורר כן וכן חתן וכלה שהם רשעים ולבם רע אסור לשורר להם לשמחם שנא' (ישעיה ט טז) על כן על בחוריו לא ישמח ה' וכתיב (שם סה יח יט) כי אם שישו ונילו עדי עד וגו' כי הנני בורא את ירושלים גילה ועמה משוש ונלתי בירושלים וששתי בעמי ולא ישמע בה

ח) ממכי"ם.

תתתתרו. (ט) עבודה זרה ט"ו א' אבל מסיק שם דהאידנא שרי ועיין תוס' שם ד"ה לפרסאי.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

עוד קול בכי וקול זקעה מתי אתם שישו וגילו כשגלתי וששתי בעמי הצדיקים ולא ברשעים וכן ושר בשירים על לב רע על לב עצב כמו אין זה כי אם רוע לב מי שאומר שירים פסוקים מנגן או כמו פיוטים שהם להקב"ה שהם משוררים לפקח ולשמח לב עצב רע בעיני ה' שנשתמש בעבודת ה' כך חוטא האדם העושה חומר בחומץ ונתר עיבר על בל תשחית וכן מערה בגד מי שמסיר בגדים של חמימות בקרה ולובש בגדי משי והשלג מקלקלם עובר על בל תשחית על בגדי המשי שמקלקלם ועל השחתת גופו עובר שיש לו קרירות לכך הוצרך גם המשל:

תתתתרי. למה הוצרכו הנביאים משלים לומר יאמרו בלא משלים (א) אלא מן המשלים באים ללמדינו הרבה דברים בהיקש כנון (משלי כה ב) כבוד אלהים הסתר דבר וכבד מלכים חקר דבר הקיש כבוד מלכים לכבוד אלהים והקיש חקור דבר להסתר דבר (ב) כדרב ששת שידע באיזה חבורה המלך. כבד אלהים חסר ו"ו כבד שהרי (ג) יפתח בדורו כשמואל בדורו כנון (שמות יג כא) וה' הולך לפניהם יומם וכתיב (מ"א יח מו) ויד ה' היתה אל אליהו וישנם מתניו וירץ לפני אחאב עד בואכה יזרעאלה הרי אליהו נביא הולך לפני אחאב ואחאב רוכב ושרים הולכים כעבדים הרי אליהו שהוא ירא אלהים מן הדין היה לאחאב ללכת לפני אליהו לכך חסר ו"ו כבד ועוד חסר ו"ו כי בקרבנות לא היו מזכירין שם אלהים אלא שם ה' השם של ד' אותיות שנאמר (שמות כב יט) זובח לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו ותרגומו דדבח לטעוות עממיא (ד) מי שיזכיר סתם לאלהים בזבחים כאילו לע"ז זבח אלא צריך בזבח לשם ה' שאין ע"ז נקראת בשמו ולכך לא כתיב אלהין לקדם ה' אלא אלהין לשמא דה' בלחודוהי:

תתתתריא. שמים לרום וארץ לעמק ולב מלכים אין חקר (משלי כה ג) וכתיב (חגי ב ו ז) אני מרעיש את השמים ואת הארץ והפכתי כסא ממלכות והקיש חקור דבר למלכים כהסתר דבר לכבוד אלהים לפי שאמרו לכבוד אלהים במופלא ממך אל תדרוש ואם תחפוץ לדעת כסא ה' תחקור כסא שלמה וכבוד חירום מלך צור ותוכל להבין כסא אלהים חקור דבר שמים לרום וארץ לעומק ולב מלכים אין חקר חקור דבר שמים לרום (א) אסור לשאול מה למעלה מה למטה אלא בעניין שמים וארץ וכי איני יודע ששמים לרום וארץ לעומק אלא (ב) כחכמי ישראל שאין חמה למטה לארץ אלא מקפת לצידי עולם והקיש לב מלכים לשמים לרום וארץ לעומק אם יעלה לשמים שיאו יחשוב כי האלהים בשמים ישפוט ויורידנו בעומק הארץ וכתיב (עובדיה א ד) ואם בין כוכבים שים קנך משם אוריד (ישעיה ה יד טו טז) הרחיבה שאול נפשה וישה אדם וישפל איש ועיני נבהים תשפלנה ויגבה ה' צבאות במשפט כתיב (שם יד יב יג יד טו) איך נפלת משמים הילל בן שחר ננדעת [דף קס"ב] לארץ חולש על גוים ואתה אמרת בלבבך השמים אעלה ממעל לכוכבי אל ארים כסאי אעלה על במתי עב אדמה לעליון אך אל שאול תורד אל ירכתי בור וזהו שמים לרום אם לב מלכים ירום לשמים (דניאל ז כה) ומילין לצד עילאה ימלל (תהלים ענ ט) שתו

תתתתרי. (ב) בשיר רבה פ"א: אל יהי המשל קל בעיניך שע"י המשל אתה יכול לעמוד בד"ת. (ג) ברכות ג"ח א'. (ג) ר"ה כ"ה ב'. (ד) ילקוט ראובני פרשת ויקרא: בזמן שבהמ"ק קיים כל המקריב קרבן וזבחו לשם זר הנקרא אלהים חייב מיתה שנאמר זובח לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו מלמד שצריך להזכיר שמו המיוחד בלבד וע"כ צוה בקרבנות כו' הכל לה' ולא נאמר אלהים. מאי מעמא א"ר אבוהו שם זה משותף המלאכים נקראו אלהים בני אדם נקראו אלהים גדולי הדור נקראו אלהים כו' אלא צריך להזכיר שם המיוחד, ובתורת כהנים פרשת ויקרא פרק ב': רבי יוסי אומר כל מקום שנאמר קרבן אמור ביו"ד ה"א שלא ליתן פתחון פה למינין לרדות, ויעויין בספרי דברים פיסקא ש"ו: עתידה כנסת ישראל שתאמר לפני הקב"ה רבש"ע הרי שמך קרוי על שם הבעלים אומר לה הריני מעבירו שנא' והסירתי את שם הבעלים מפיה.

תתתתריא. (ב) חגיגה י"א ב'. (ג) פסחים צ"ד ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ בנחלי רתמים בניהינם וזהו (דניאל ז יא) ויהיבת ליקדת אשא ועור הקיש שיחשוב לב מלכים אם אין עליו בארץ. האלהים בשמים וכדיני מעלה יהיו דיני מטה האלהים שואל למלאכים שנאמר (מ"א כב כ) מי יפתה את אחאב וכל שכן מלך בשר ודם שאין בלבו לחקור שצריך לשאול ולחקור וכתיב (איוב כח כו) ונם הקרה (שם שם כד) כי הוא לקצות הארץ יביט וכשם שכל צבא השמים משתחוים לו כך צבא מטה למלך וכשבוחרים למלך צריך לבחור במי שיעבור לאלהי השמים שנאמר (דה"א כט כב כג) וימשחו לה' לנגיד ולצדוק לכהן וישב שלמה על כסא ה' שדן דין לאמיתו וכתיב (דניאל ד ז) אילן בנו ארעא (שם שם ח) ורומה ימטא לשמיא וחזותיה לסוף כל ארעא (שם שם יט) ורבותך רבת ומטת וגו' לסוף ארעא היה לך לחשוב שאתה בארץ והרבתיך בארץ ורם לבבך לפיכך (שם שם כ) עיר וקריש נחית מן שמיא (שם שם כג) עד די תנדע די שליטן שמיא ואומר (שם ה כג) על מרא שמיא התרוממת וכתיב (שם ד לא) עיני לשמיא נשלת ומנדעי עלי יהוב וכתיב (שם שם לב) וכמצביה עבד בחיל שמיא ודירי ארעא (שם שם) וכל דירי ארעא כלא חשיבין (שם שם לד) כען אנא נבוכד נצר משבח ומרומם ומהדר למלך שמיא די כל מעבדוהי קשוט וארחתיה דין ודי מהלכין בגוה יכיל להשפלה:

תתתתריב. מארי חלמך לשנאך ופשריה לערך (דניאל ד טז) והלא ישראל היו שונאיו אלא (א) כלפי מעלה אמר ולכך כתב מארי (ירמיה ד ז) עלה אריה מסובכו זה נבוכד נצר וכתיב (שם נ טו) אריות הדיחו זה נבוכד נצר וזהו (ב) שונאך ואשר קראו (נ) נ' פעמים עבדי לפי ששיבח ג פעמים להקב"ה על ידי דניאל הנביא מישאל ועזריה:

תתתתריג. כבוד אלהים הסתר אין להניד אלא ליודעים להסתר כלומר צנוע כבוד אלהים הסתר דבר אין לדבר בו בגלוי כבוד אלהים הסתר דבר והלא (א) ארבעה צריכין להודות בעשרה ואיך אמר הסתר כבוד אלהים בסתר כנון עשיר שמעשר מעשרותיו בסתר כבד אלהים חסר וי"ו ו' תיבות ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד הסתר דבר בלחש וכבוד מלכים הקור דבר אם יש עירעור דבר עון אל תשמע לו:

תתתתריד. אם נעשה נס לאדם חייב להודות ואם לבנו נדול בנו יברך (א) ואם(ג) לבנו קטן הוא חייב להודות על בנו:

תתתתרטו. הגו סינים מכסף ויצא לצרף כלי הגו רשע לפני מלך ויכון בצדק כסאו (משלי כה ד ה) הקיש זה לזה כי המלך דומה לכלי שנא' (ירמיה כב כה) העצב נבזה נשוץ האיש הזה כניהו אם כלי אין חפץ בו מכלל שמלך טוב דומה לכלי נחמד כום זהב הכל ביד ה' לפיכך משכרת כל הארץ הרי למדנו כשהכלי יקר נם המלכות יקרה וכשהכלי נבזה נם המלכות כן הרי מי שרוצה כלי מסיר סינים מן הכסף כך רשע מבער וצריק נשאר (תהלים קא ח) לבקרים אצמית כל רשעי ארץ להכרית מעיר ה' פועלי און הרי העושה תנאי לתקן כלי יוציא סינים שבכסף ויכון בכסף כסאו הרי כסאו דומה. . . . המלך מותר לקחת מן העם כסף לכלי תשמישו

ג) כעין זה לעיל סימן תק"ם.

תתתתריב. (ב) שבועות ל"ה א'. (ג) בראשית רבה פרשה ל"ז: שונא ועד להקב"ה ואיזה זה נבוכדנאצר. (נ) ירמיה כ"ה ט', כ"ז ו', מ"ג י', ויעויין מדרש שוחר טוב מזמור י"ח בהערות ר"ש בובער הערה י"א שהביא מכ"י ה' הוספה: נבוכדנאצר לא קרא עצמו עבד והקב"ה קראו עבד שנאמר ביד נבוכדנאצר מלך בבל עבדי.

תתתתריג. (ב) ברכות ג"ד ב'.

תתתתריד. (ב) עיין מ"ש בסימן תק"ם.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

וכסא וכתיב (דברים יז יח) והיה כשבתו על כסא ממלכתו ולא ישא משרת רשע ולא יבא לפני כסאו רשע (ישעיה לג יז) מלך ביפיו תחזינה עיניך אבל רשע לא יחזה וכתיב (תהלים יז יא) אני בצדק אחזה פניך (דברים יז יט) והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו וכן שכינה על ארון שבו ספר תורה (משלי ח ל) ואהיה (שכונה) אמון אצלו לכך הקישם כבוד אלהים וכבוד מלכים מה שכינה בצניעות בסתר שנא' (ישעיה מה טו) אתה אל מסתתר וכן המלך בסתר ובצניעות:

תתתתרטז. (משלי ג ל לא לב) אל תריב עם אדם חנם אם לא גמלך רעה (שם כג יז יח) אל תקנא באיש חמס ואל תבחר בכל דרכיו כי תועבת ה' נלוז ואת ישרים סודו אל יקנא לבך בחטאים כי אם ביראת ה' כל היום כי אם יש אחרית [ע"ב] ותקותך לא תכרת (שם שם לה) הכוני בל חליתי הלמוני בל ידעתי מתי אקיץ אוסיף אבקשנו עוד (תהלים לז א) אל תקנא בעושי עולה (משלי כד א ב) להיות אתם כי שד יהגה לבם ועמל שפתיהם תדברנה (שם שם יח יט כ) פן יראה ה' ורע בעיניו והשיב מעליו אפו אל תתחר במריעים אל תקנא ברשעים כי לא תהיה אחרית לרע נר רשעים ידעך הראשון אל תקנא ילמד מן הסמוך אל תאמר כשראובן ושמעון עשו מהלוקת והדין עם ראובן אל תבחר בשמעון שהוא תומם את ראובן ואם אתה רואה שהשעה משחקת לו לשמעון והוא עול והוצרך לומר אל תקנא שתאמר אעזור למי שהשעה משחקת לו. והשני מדבר שאם תראה חריף ומפולפל ומביא ראיות לשקר ואין יודע לשבר את דבריו ואחר שאינו מפולפל כל כך אלא ישרן היה אתה עם הישר ולא עם המעקל כנון עם דוד (א) ולא עם דואג ואחיתופל: השלישי אם תראה שלות רשעים וכל היום שותים ומעקלים משפט בשביל שוחד ושמחים וכתיב (תהלים עג ב) כמעט נטיו רגלי וגו'. והרביעי שלא תאמר כשתראה ראובן ושמעון במהלוקת וראובן אויב לך ואתה רואה ששמעון שונא של ראובן עושה שלא כדין לראובן ובידך למחות אל תקנא לומר אם אעזור לראובן אם כן יהיה שמעון לאויבי לכך נאמרו ארבעה אל תקנא וילמדו מן הסמוכים לכך כתבנו הפסוקים שהם סמוכים להם:

תתתתריז. ראשית חכמה קנה חכמה (משלי ד ז) כשנראה לך שום דבר טוב בעיניך ראה שתעשה הענין בחכמה שלא תבטל בסוף שהרי כתי' (דברים כ ח) מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישב לביתו ולא ימס את לבב אחיו כלבבו לא יאמר מה חשאתי וכי בידי הרנתי הרי הוא גורם שנופלין ואע"פ שהישועה ביד הקב"ה מצוה לעשות בתחבולות מלחמה כמו שאמר אל יהושע בן נון לארוב לתת מארבים על עי אמר לשמואל קח עגלת בקר ומה היה צריך לה והלא היה בידו להציל כמו שנאמר (ירמיה א ח) כי אתך אני להצילך אלא מכאן שכל דבר שיכול להיות בלא נס שקל לעשות שאין להטריח כלפי מעלה וזהו שאמר הכתוב (ישעיה ז יג) המעט מכם הלאות אנשים כי תלאו גם את אלהי לפי שהיה פעמים רבות בקשו לנביא להתפלל לעשות נדולות בעבורם ולא רצו לשמוע ויש אומרים (שם שם יב יג) ויאמר אחז לא אשאל ולא אנסה את ה' ויאמר שמעו בית דוד אחז אמר שמעו נא בית דוד כי ישעיה מדבית דוד (א) כי אמון ואמציה אחים הוו ועוד לבית דוד המונעים אות לעבוד לאלהי דמשק ומלהסיר מזבח הנחשת שעשה שלמה אחז אמר המעט מכם הלאות אנשים על עצמו אמר כי אנשים כמו איש דוגמת (בראשית לב כט) כי שרית עם אלהים ועם אנשים כי תלאו גם את אלהי אמר הנביא לאחז (ישעיה ז יא) שאל

תתתתרטז. (ל) סנהדרין ק"ו ב'.
תתתתריז. (ל) מגילה י' ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לך אות מעם ה' ואנסה את אלהיך כמו כן ע"ז כמו (מ"א יח כא) אם ה' האלהים לכו אחריו ואם הבעל לכו אחריו אמר לא אנסה כי אלהי הגוים מעורים להם כי תלאו גם את אלהי איני רוצה להלאותו כי ברור לי שעוזר לעובדיו אמר ישעיה לאחז לכן יתן הרי במקום הצורך עושה נס כשאין איפשר להיות הדבר אלא על ידי נס אבל כשאיפשר על ידי דבר אחר אין לעשות הנס ואף במקום שאיפשר לקיים על ידי נס קל אין עושין נס גדול כיהושע במעשה העי שאפשר על ידי אורבים לכך הצריכם לאורב וכן לשמואל איפשר לתקן הדבר בלא נס על ידי ענלת בקר וכתיב (שמות ד יט) ויאמר ה' אל משה במדין לך שב מצרים כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך למה נאמר במדין לפי שדבר עמו בסנה וכשבא במדין אמר אנה תלך שמא יהרגוך לכך הוצרך לומר במדין ולא הזכיר לו בסנה כי משאר דברים היה חושש ולא הניד ליתר חותנו שהקב"ה שולחו למצרים אלא לראות את אחיו הוא הולך אבל ירמיה שהיה רואה שהיו הורגין את הנביאים ומבזין אותו והיה ממאן ללכת לכך אמר לו כי אתך אני להצילך וכשהרגו את שאר הנביאים כגון אוריה הוא לא נהרג אע"פ שהיו מבזין אותו ומכין אותו ואליהו ברח על נפשו שהיה ירא מאיזבל ומאחזיהו בנה ולמה לא חשב כשהוא מדבר דבר אחד אש יורדת מן השמים ואוכלת את השר ואת עבדיו כמו כן מדבר אל אחזיה ועל כל מבקשי רעתו הרי (ב) אסור לסמוך על הנס [דף קס"ג] ולבקש על הנס כשאיפשר להיות הדבר בלא נס ואין קשה (ג) מר' חנינא בן דוסא כי דומה המעשה למעשה בקשת אליהו ואלישע על שאר הניסים ובעבור קידוש השם וכן היודע בשם המפורש לעשות אלא אם כן אי אפשר לתקן בשאר דברים ודווקא במקום קידוש השם כגון (ד) ר' יהושע בסבי דאתונא (ה) ואבישי על דוד ואסור לעשות אלא אם כן ניסה תחילה בצינעא כדי שלא יתחלל שם שמים על ידו ואמרו (ו) ודאישתמש בתגא חלף שמשמש בשם המפורש ונם לכתוב שם המפורש אסור פן יראה מי שאינו הגון (ז) אלא ליחיד שבדור ויש לו זכות אבות שנאמר (תהלים סא ו) ירושת יראי שמך וצריך שיהא ירא שמים וצדיק וטהרה וקדושה ואם הגון הוא והוא כעסן אסור להודיע לו עד שיהיו בו כל מידות טובות שמנו חכמים:

תתתתריה. ויאמר אהוד דבר אלהים לי אליך המלך ויקם מעל הכסא וישלח אהוד את יד שמאלו ויקח את החרב מעל ירך ימינו ויתקעה בבטנו (שופטים ג כ כא) וכי לא היה זה חילול השם ונם כפוי טובה אלא אילו אמר בפני העומדים עליו אין זה חילול השם אבל כשאמר דבר סתר לי אליך בפני העומדים אין זה חילול השם כיון שלא ידע אדם אחר כמה שאמר לו מכל מקום כפוי טובה הוא שהוא קם בעבור שהוא רוצה להזכיר את השם הוא קם והוא הורגו ואיך יתכן זה ויש לומר למה היה צריך מלך מואב לשמוע לדעת שם המפורש כי חקר מישראל שבשביל שלא יקלל איש את חבירו וגם שלא ינדף לכך אין מזכירין את השם בכתיבתו והוא מפציר קודם לכן לישראל ומתוך כך אהוד בא ואמר מה שאתה חפץ

(ג) שבת ל"ב א'. (ג) ברכות ל"ד ב'. (ד) בכורות ח'. (ה) סנהדרין צ"ח. (ו) אבות פ"א וכן איתא באדר"נ פ"ב, וכן פירש העקרים מאמר א' פ"ח והר"ב בפירושו שם באבות פ"א מי"ג הביא הפירוש הזה בשם: ואני שמעתי ולא הזכיר כי כן אמרו באדר"נ. ומצינו במדרש שוחר טוב מזמור צ"א: זיין שנתן הק"ב"ה לישראל שם המפורש חקוק עליו, ויעויין סנהדרין ק"ז ב': שם חקוק בפיה כו'. ובשו"ט ל"ו שני דורות נשתמשו בשם המפורש, וביבמות מ"ט ב' אמרו כי ישעיה נענש על שהשתמש בשם המפורש, ובסוכה נ"ג א' למיכתב שם אחספא, ומדברי רבינו נראה שמפרש שם המפורש על שם בן מ"ב וכן פירש רב האי גאון מובא בראש פרק ח' דיומא, אבל בבראשית רבה פמ"ד ויקרא רבה פכ"ג אדר"נ פי"ג איתא כי שם ע"ב הוא שם המפורש וכן כתב הראב"ע שמות י"ד י"ט. ואומר בפרשה שמות: האומרים אשר בשם יעשו מעשים גדולים לא ידעו השם. ועיין מורה פס"א לראשון ושם פס"ב. (ז) קדושין ע"א א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שנגלה לך את השם לכך שבתי עתה כדי להודיע לך וענלון חפץ כדי שיקלל בו את מי שחפץ בו שימיתנו וגם להשביע את ישראל כמו שבלק שכר את בלעם לקלל את ישראל כך ענלון מלך מואב מפציר כדי שינלו לו את שם המפורש כדי לקלל והבא להורנך השכם והורנו ואשר עמד כנגד השם כדי למהר שיודיענו השם ואעפ"כ אנו לומדים ממנו (א) שצריך לעמוד כנגד המזכיר המדברים כששומעים את השם:

תתתתריט. מי שיש לו בנים או חתנים או תלמידים ויש לו ספר שמות אל יניח בכיתו פן יעסקו בו בלא ידיעתו ויעשה גניזה שיגנוז במקום שלא ידעו כדי שלא יקהום שמא יעסקו ויענישו והוא נענש שהיה יכול לגנוז ולא גנזם:

תתתתרכ. למה אמר משה (דברים ג כה) אראה את הארץ מה יועיל אם לזכותם הרי יהושע שעשה כל מה שצוהו אלא כשבלעם קילל תחילה ואלישע ראה וקילל אם במידת פורענות מועלת ראייה כל שכן לטובה לכך כתב (שם לב מט) עלה וראה ומיר אחר כך (שם לג א) וזאת הברכה:

תתתתרכא. אל יעמוד איש אצל איש שמעניש שאינו מתבוין להעניש אותו אלא אחרים בלעם (במדבר כב מא) וירא משם קצה העם הרי רוח אחת ראה (א) ומחנה של ישראל שלשה פרסאות הם כ"ר אלף אמה לכך נפלו כ"ד אלף איש לכ"ד אלף אמה כי (ב) נברא באמא יתיב שראה רוח אחת (שם שם) ויהי בבקר ויקח בלק את בלעם ויעלהו במות בעל וירא משם קצה העם וכתיב (שם כג ט) כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו (שם שם יג) אל מקום אחר אשר תראנו משם אפס קצהו תראה וכלו לא תראה וקבנו לי משם (שם כד ב) וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו (שם שם יז) אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב (שם שם כ) וירא את עמלק (שם שם כא) וירא את הקיני באילו הפסוקים יש ראיות שראה בלעם את ישראל נעלם ז' כי ראה שאין יכולים להזיקם אלא על ידי זנות ועסק שזנו אל בנות מואב וז' מזבחות כנגד ז'. ד' שעשה אברהם אבינו א' שעשה יצחק וא' יעקב וא' משה ויבן משה מזבח וכשם שמזיק ראייה לקללה כך מועלת ראייה לברכה וזהו שנאמר (דברים ג כה) אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אם יעבור כדי לזכותם אבל ראייה למה אלא משה היה דעתו לברכם וידע משה רבינו שהברכה שולטת ומועלת בראייה לפיכך סמך (שם לב נב) כי מנגד תראה את הארץ ושמה לא תבא וזאת הברכה [ע"ב] וכתיב (שם לד ד) הראיתיך בעיניך למה ראה אלא כשהצדיק רואה בעיניו ומברך תועיל הברכה (ג) ובלבד שיהא לבו שמח בשעת הברכה:

תתתרכב. (במדבר כב מא) ויעלהו במות בעל וירא משם קצה העם א', (שם כג ג) ודבר מה יראני והגדתי לך ב', (שם שם ט) כי מראש צורים אראנו ג', ומגבעות אשורנו ד', (שם שם יג) אל מקום אחר אשר תראנו משם ה', אפס קצהו תראה וכלו לא תראה (שם שם כא) לא הביט און ביעקב אלא אמת ולא ראה עמל בישראל אלא יושר ו', (שם כד ב) וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו ז', (שם שם יז) אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב (שם שם כ) וירא את עמלק ח', (שם שם כא) וירא את הקיני (שם כב לא) וירא את מלאך. וכנגדם במשה

תתתתריח. (ה) סנהדרין ס' א'.

תתתתרכא. (ה) ערובין נ"ה ב'. (ג) סוכה ז' ב'. (ג) כ"כ בשבלי הלקט סי' כ"ג: כל מי שעומד לברך ראוי לו שיהא שרוי בשמחה כו' ובמרדכי פ"ג דמגילה: וראוי למברך שיהא שרוי בשמחה וכתב הרשב"א שאינו מוצא סמך לזה בתלמוד ושמא מדרש אגדה הוא. ובתנחומא נשא: אמור להם להכהנים לא מפני שאמרתי לכם שתהיו מברכין את ישראל תהיו מברכין אותם באנגריא ובבהלות אלא תהיו מברכין אותם בכוונת הלב כדי שתשלוש הברכה בתם. ובשו"ת קי"ב: לא באנגריא אלא בשמחה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

רבינו א' (שם לב מט) עלה אל הר העברים (במדבר כז יב יג) וראה את הארץ אשר נתתי לבני ישראל, ב' וראית אותה ונאספת אל עמך גם אתה, ג' (דברים ג כה כז) אעברה נא ואראה את הארץ הטובה עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימה וצפונה תימנה ומזרחה וראה בעיניך, ד' (שם שם כח) והוא ינחיל אותם את הארץ אשר תראה, ה' (שם לב מט) עלה אל הר העברים הזה הר נבו וגו' וראה את ארץ כנען אשר אני נותן לבני ישראל, ו' (שם שם נב) כי מנגד תראה את הארץ, ז' (שם לד א) ויעל משה מערבות מואב אל הר נבו ראש הפסגה ויראהו ה' את כל הארץ, ח' (שם שם ד) הראתיך בעיניך כנגד שהעלהו במות בעל מראש צורים ומגבעות בני מקומות בעל ויקחהו שדה צופים אל ראש הפסגה ויקחהו ראש הפעור הנשקף כנגד ג' עלה אל הר העברים הר נבו וראה עלה ראש הפסגה ושא עיניך עלה אל הר העברים הזה הר נבו וראה אשר בארץ מואב:

תתתרכג. **וכנגד** (במדבר כד ד) מחזה שדי יחזה מחזה יחזה כנגדם (שם יב ח) ומראה ולא בחידות ותמונת ה' יביט וירא את מלאך כנגד (שמות ג ב) וירא מלאך ה' אליו בלעם בא לקלל ומשה בא לברך לפי שאמר הקב"ה הנה הקסם ראה את ישראל בעין רעה ולכך ביקש משה שיתנהו לעבור ולראות ולברך אולי יש תקוה ואמר לו הקב"ה בלעם לא עבר אלא מן ג' מקומות נבוהות כך אתה תראה ותראה אתה בעין טובה וכל מה שהוא עשה עשה אתה דונמתן לישראל להצילן מעין רעה שלו ומכאן כשיש רשע שרואה בעין רעה יש שמזיק ואם רואה את הצדיק את בנו או בתו או ממונו בעין רעה צריך שבאותו עניין יראה צדיק לטובה ויברך אותו העניין שעשה הרשע אם קילל אף יברך הצדיק ואפילו לא קילל אלא דבר בפיו כמה שמן הנער הזה או ראה בעין רעה בלא דיבור צריך צדיק לברך בראייה וכתיב (דברים כג ו) ולא אבה ה' אלהיך לשמוע אל בלעם (יהושע כד י) ויברך ברוך אתכם ויצל אתכם מידו ואציל אין כתיב כאן אלא ויצל שנאמר (שמות ב יט) הצילנו עליות וראיות של משה רבכם הצילו אתכם ואם צדיק קלל צריך צדיק אחר לברך כמעשה (א) דר' שמעון בן יוחי ור' אלעזר אחד מקלל ואחד מברך אם אחד נתן עינו לרעה לפי שלא היו עוסקין בתורה אחד נותן עינו ווכר שום מצוה שבידיהם ומברך כך צריך לעשות אתה באותו עניין שכתוב למעלה (בראשית מו כט) ויאסור יוסף מרכבתו זה זכות הטביע רכב פרעה וכו' במכילתיה (ב) כשבא אדם ללכת לדבר מצוה ולרכוב יתקן בעצמו ואם אינו בקי לתקן יעמוד שם וימתר ויבטל באותו עניין ובאותה מידה תיקון ומעשה אויביו אדם שעושה המצוה או שחשב אם המעשה קרובה למחשבה שמיד כשבאה לו המחשבה מיד עושה הרי כמו כן הקב"ה עושה רצונו (ישעיה סה כד) טרם יקראו ואני אענה ואם נודע אדם לעשות ומיד עושה כמו כן (שם שם) עוד הם מדברים ואני אשמע ואם אויביו חושבים עליו רעה אם הצדיק כשחשב רעה על האדם או בדבר שבינו לבין קונו לעשות רעה או עבירה או עשו לו צער ומיד העביר על מדותיו ומיד ביטל האותו או לידו בא מצוה ומיד עושה כמו כן הקב"ה עושה רצונו מיד ומיד הקב"ה מבטל ומשבית מחשבות אויביו ומעשיהם כפי המהירות וכפי ההמתנה מורדין לאדם מידה במדה:

תתתרכד. [ויק קס"ד] **כאשר** שבועה ירא (קהלת ט ב) זה יוסף בן יעקב וכי תעלה על דעתך כשמכרו השבטים את יוסף וכי לא היו יריאים פן יודיע לעולים לארץ ישראל להניד ליעקב שהוא במצרים אלא השבטים

תתתרכג. (א) שבת ל"ג ב'. (ב) בשלח פ"א, בראשית רבה פנ"ה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אמרו לו (א) תשבע לנו שלא תגיד לשום אדם ולא תכתוב כתב ליעקב אם לא היה זה לא היה נמנע יוסף מלשלוח ליעקב שהוא חי לכך חשב אעכב בנימין עמי ויבא יעקב אחריו ולא היה הפץ לגלות שהוא יוסף וישתחווה לו יעקב עוד אילו היה מודיעם שהוא יוסף לא היו באים עוד למצרים ונתכוון שיבא בנימן ויעקב אחריו ולבסוף לא יכול יוסף להתאפק:

תתתרכה. חלומות סיפר יוסף לאחיו (א) הראשון לא פירש (בראשית לו ד) וישנאו אותו (שם שם ה) ויוסיפו עוד שנא אותו לעומתם (שם מה ה) כי למחיה שלחני אלהים לפניכם (שם שם ז) וישלחני אלהים לפניכם לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם (שם שם ח) ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה כי האלהים הרי ג' שלוחיות (שם נ כ) למען עשה כיום הזה להחיות עם רב הרי ג' חיים וג' (שם שם יז) אנא שא נא פשע אחיך וחטאתם וגו' ועתה שא נא לפשע הרי ג' הרי יוסף שאמר לטובה נעשה לכם ולי הקב"ה שלחני ולא היו צריכים מחילה וכל שכן מי שחושב לעשות רעה ולא נהפך לטובה ואם תאמר מיראה היה שביקשו מחילה אם כן לא היה להם לומר אביך צוה. . . אלא הוצרכו ליפול לפניו כי אמרו מתחילה נפלנו והשתחוינו לך כי היינו סבורים שהייתה מצרי ואילו היינו יודעים שאתה יוסף לא היינו נופלים הנה כבר ידענו ולפי שגרמנו לך שהייתה עבד (שם שם יח) הננו לך לעבדים אתם חשבתם עלי רעה למה הוצרך זה אלא כך אמר אילו לא נעשה לטובה הייתם צריכים מחילה אבל כיון שהאלהים חשבה לטובה לכם ולי הרי ממני אינכם צריכים מחילה אבל מן הקב"ה אתם צריכים מחילה מי שיחשוב רעה אע"פ שלטובה נהפך (שם שם כ) אלהים חשבה לטובה על ידי חלומות:

תתתרכו.ג (א) אין דבר שכתוב בתורה שאין יוצא משם צורך לדורות שהרי אנו מברכין על קריאת התורה לפניה ולאחריה ברוך נותן התורה ואחר כך קורא אפילו פרשה שאין בה מצוה כגון (שם לב ד) וישלח יעקב מלאכים ובפרשה אלופי אדום וכתיב (דברים לב מז) כי לא דבר רק הוא מכם מפרשת אליעזר שמעינן הילכות קבלת האורחין בסבר פנים יפות (ב) והאורח שלא ישריח את בעל הבית שנאמר (בראשית כד נו) ויאמר אליהם אל תאחרו אותי ולומדים אנו שיש להתפלל שיזמן הקב"ה אשה חסידה לחסיד ולא יחוש על עושר כי אם שתהא צדקנית ומפני מעשיו הטובים ירבו לו עושרו ואם יתחתן בשביל העושר לבסוף יפול בידם ויקבל שכרו בזה העולם שנהנה ממעשיו הטובים אבל אם לוקח מבנות הטובים וממילא בא לו העושר וזהו מעשיו הטובים והקרן קיימת לו לעולם הבא וכן כתיב (ישעיה ג י) אמרו צדיק כי טוב זה הקרן כי פרי מעלליו (ג) יאכל לא נאמר אלא יאכלו הוא וזרעו וכל העולם שנאמר (קהלת יב יג) כי זה כל האדם מהנה לכל האדם כדרי חנינא בן דוסא פרי מעלליו בעולם הזה אברהם אבינו כמה גרים נייר ולא רצה להתחתן

ט) מחכ"ע.

תתתרכד. (ט) פרדר"א פל"ח ילקוט בראשית רמז קמ"ב: אמרו נחרים בינינו.

תתתרכה. (ט) ד"ל שכתוב בבראשית ל"ז ח': ויחלום יוסף חלום ויגד לאחיו ולא הגיד לנו הכתוב מה היה החלום.

תתתרכו. (ט) תוכן דברי רבינו המה דברי הרמב"ם שכתב בפירושו למשניות סנהדרין פרק חלק: היסוד השמיני היות התורה מן השמים כו' ואין הפרש בין ובני חם כו' ובין אנכי ה' אלהיך כו'. וכן כתב בפרק ג' לשלישי במורה: אין מעלין ואין מורידין בתורה כו' וכדברים האלה יוצאים מפי הזהר פרשה בהעלתך: וויי להאי בר נש דאמר דהא אורייתא אתא לאחזאה ספורין בעלמא תיפח רוחיה כו'. ועיין דברי החסיד בסוף הקדמתו לחובת הלבבות: והמשכיל הפקח כו' ובסופה ז' ב': אומר לפניה דברים של אגדה ומעשים כו'. (ג) אורח המטריח בעל הבית מגונה משלשתן דרך ארץ זוטא פ"ח. (ג) מדרש שו"ט מזמור ע"ב.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

עמהם (ד) ונתחתן במשפחתו אע"פ שהיו עובדי ע"ז כי היו צנועות במשפחתו וכן נומלי חסדים כמו רבקה לכך יצאו חסידים מהם לכך לא חשש אברהם בעושר (בראשית כט ט) ורחל באה עם הצאן כמה היו צנועין וצנועה שהיא יפה לכך באה באחרונה ונדולות היו בארם נהרים עיר נחור שהעיר היה שלו ועל שמו נקראת ופרשת וישלח יעקב נכתב להודיע שלא רצה יעקב לממון על מה שהבטיחו הקב"ה ואטיבה עמך (ה) כדי שלא למעט מזכיותיו ולהודיענו שיכנע אדם אפי' לפני אחיו (ו) (שמות כ יב)

כבד את אביך לרבות את אחיך הגדול:

תתתתרכז. דע לך כל מה שנכתב במקרא שאין צריכין כנון ערים . . אלא כנגד הדרשנים שמים (א) שא מים שא לבבך לשמים ושפוך כמים לבך לשמים [ע"ב] (איוב כ ז ח) אם יעלה לשמים שיאו וראשו לעב יניע כנללו לנצח יאבד:

תתתתרכה. ארץ (א) רוץ ברצון בוראך וכתיב (תהלים קיט ס) חשתי ולא התמהמהתי וכתיב (שיר א ד) אחריך נרוצה ולפי שהקדים ראובן ואמר (בראשית מב לז) את שני בני תמית לכך אמר משה (דברים לג ו) יחי ראובן ואל ימת (בראשית מב לז) ואני אשיבנו אליך לכך (דברים לג ו) ויהי מתיו מספר יהודה אמר (בראשית מג ח) ונחיה ולא נמות לכך (דברים לג ז) ואת ליהודה (בראשית יח ז) (ב) ואל הבקר רץ אברהם (ג) והקב"ה רץ לפני בניו שנאמר (שמות יג כא) וה' הולך לפניהם יומם לוים רצו להרוג איש בבנו לכך (דברים לג יא) ופעל ידיו תרצה:

תתתתרכט. למה נכתבו הרבה דברים שאין בהן מצות כנון כל שבט ומספרם כמה פעמים ועיקר המצות אינם כתובים אלא בתורה שבעל פה וברמזים מפני שרומה זה הדבר למלך בשר ודם שצוה לעבריו דברים חמורים אבל דברים קלים כתב להם אמר אילו דברים חמורים מפני שהם חמורים ונוהג לדורות ילמדו עד שידעו מפני שיש בהם דבר ציווי אבל דברים קלים לא יחושו כך תורה שבעל פה מפני שיש בהם ציויים ילמדו פן יענשו על כך אבל מניין צבא ושבטים שאין בהם צווי אם לא היו כתובים נשכחים ד"א אין דבר בחנם כתוב בתורה שני (שם לב מז) בי לא דבר רק הוא מכם כנון אחירע בן ענן וכי אדם קורא לבנו אחירע אלא על שם המאורע היו קורין כשעושה הקב"ה נם לאדם שצריך לקרוא שם כניו וכנותיו על שם המאורע ויתקיימו וכתיב באברהם (בראשית יז ה) כי אב המון נוים ואליעזר (שמות יח ד) כי אלהי אבי בעזרי ולפי שהיה פסל מיכה עם שבט דן לא היה הענן מקבלו וכשהיה רוצה ליכנס לא היה שבט נפתלי מניחו ליכנס (א) כי היו רואין בענן שלא

(ד) בלקח טוב בראשית כ"ד ד': לעולם ידבק אדם בטובים שהרי אברהם אבינו אמר לאליעזר כי אם אל ארצי ואל מולדתי תלך. (ה) ברכות ד' א' סבר שמא יגרום החטא, שבת ל"ב א' ואת"ל עושין לו נם מנכין לו מזכיותיו ויע"ש ק"מ א' מנכו לי מזכיותי. (ו) כבוד את הגדול נלמד מוי"ו ואת אמך לא מאת יעויין כתובות ק"נ א'.

תתתתרכז. (א) ב"ר פרשה ד': שמים שא מים טעון מים.

תתתתרכה. (ב) שם פ"ה: למה נקרא שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה, ובילקוט משלי רמז תתקמ"ג ארץ שבני אדם רצים עליה. (ג) בבא מציעא פ"ו ב'. (ג) שם איתא: ורוח נסע מאת ה'.

תתתתרכט. (ה) בפסיקתא דרב כהנא פיסקא זכור דף כ"ד ב': שבטו של דן שפלטו הענן שהיו כולם עובדי ע"ז ויעויין שם הערה קכ"ה ובתנחומא תצא אבל סיום דברי רבינו כי נפתלי אמר לדן חזור בתשובה לא מצאתי מקור לזה רק בספר אמרי נועם שנדפס במקראות גדולות אמשטרדם תע"ד פרשה נשא: מקשין העולם למה נקרא נשיא דן אחיעזר בן עמישדי? ומתרצים לפי ששבטו של דן יש בהם פסולת של מיכה שפלטו הענן ובקש דן לנפתלי אחיו שיבקש עליו רחמים שלא יהיה הענן פולטו ואמר לו שיהיה לו אחיעזר בן עמישדי פי' שיהיה לו אח לעזרה שיהיה עם אל שדי ונפתלי משיבו אחירע בן עינן כלומר אחי שיש בו ע"ז יהיה בתוך הענן, ודברי רבינו שהם בכ"י לא היו לעיני המחבר הנ"ל.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

היה מאיר למעלה עננו ונפתלי אומר חזור בתשובה והיה מכתת הפסל ונכנם ואומר נפתלי אחירע בן ענן הוא כלומר הענן מקבלו:

תתתתרל. ב) **לאחר** שמתו הנביאים האחרונים מכאן ואילך לא ניתן לעליונים רשות ולא לתחתונים להרבות פסוק אחד כנון (א) פליגו תרין מלאכי ברקיע (ב) לא יוסיפו לדבר שום פסוק שאינו במקרא וכן התחתונים כלומר אליהו כל מה שאמר בתנא דבי אליהו הכל מעשרים וארבעה ספרים מפני שלאחר שפסקו הנביאים לא ניתן לכתוב עוד פסוק אחד ולא אות אחת שנאמר (משלי ל ו) אל תוסף על דבריו לכך עשו מסורת מב"ד ספרים כך פעמים אותה תיבה בקרייה כי ידעו שאין להוסיף אות אחת ומה שכתוב (דהי"ב ט כט) הלא הם כתובים על דברי וגו' החזה (שם שם יג כב) במדרש הנביא עדו אנשי כנסת הגדולה אמרו מה שהוצרכו לדרוש כבר ואין נביא רשאי לחדש דבר אחד על ספרים של כ"ד לא מלאך ולא אליהו אלא כל מה שעוסקים מלאכים וצדיקים בנין עדן רק בכ"ד ספרים ובתורה שבעל פה:

תתתרלא. **למאן** דאמר (א) בן סורר ומורה ועיר הנדחת וננעי בתים לא היה וכן (ב) כיצד הלביש אהרן ובניו מה דהוה הוה דרוש וקבל שכר וכן ביוצא בהן למה נכתבו אלא אי איפשר שלא יצא מהן שום מצוה. בן סורר ומורה לומר שלא יחניף אדם על בנו וכתיב (מ"א א ו) ולא עצבו אביו מימיו לאמר מדוע ככה עשית וכשאדם רואה את בנו יוצא לתרבות רעה יותר טובה היה לו לאבשלום שיהרג בקטנותו ואל ינרום שעל ידו נהרגו כמה נפשות וכן כל דבר לא נכתב לבטלה שנאמר (דברים לב מז) כי לא דבר רק הוא מכם כי הוא חייכם שנאמר (משלי ח ט) כלם נכוחים למבין:

תתתתרלב. **שלשה** דינין אותן קודם לעבירה (א) בן סורר ומורה עדים (ב) זוממין ומסור (ג) כדר' שילא (ד) זדרב כהנא (ה) ומסור שכבר מועד הוא וכת' (דברים יז יב) לעשות לאחיו וכל הקודם להורגו זכה:

תתתתרלג. **למה** לתת למשה ב' לוחות יכתוב בלוח אחת עשרת הדברות מפני שאילו היה בלוח אחת לא היה דורש (א) סמוכין לא תרצח בנגד אנכי ואם תאמר יעשה עמודים [דף קס"ה] בלוח אחר ה' דברות ובלוח אחר ה' דברות על זה על זה אז הייתי אומר הם כעמודים של ספר תורה שיש ביריעה אחת הרבה והתחלת שני אחר סוף הראשון לכך ב' לוחות עוד כדי לכתוב חמש דברות של כבוד השם בשל ימין (ב) כבד הוא כבוד השם שאם לא יכבד לאב ולאם לא היה יכול האב ללמד תורה ולצוות לעשות רצון שמים (ג) וה' אחרונים לכבוד בשר ודם על שמאל:

תתתתרלד. (א) **ר'** יהושע בן לוי אמר (דברים ט י) עליהם ועליהם כל ככל דברים

ב) ממכ"כ.

תתתתרל. (ב) בבא בתרא ע"ה א'. (ג) יעויין מגיד משרים להרב"י פרשת עקב על הפסוק כי בשמחה תצאו וגו': הא איכא למידק אמאי נקיט תרי לישני חד בשמחה וחד בשלום ותו כחד נקט תצאו ובאידך נקט תובלון ותו כי הולך לפניהם ה' וגו' אמאי איצטריך תרי טעמי כו' וכפי אשר לפנינו הפסוק הולך לפניהם ה' הוא סוף פסוק של כי לא בחפזון תצאו ישעיה נ"ב י"ג והפסוק כי בשמחה תצאו הוא שם נ"ה י"ד. הרי שהמלאך דורש פסוק מרעתיה דנפשיה.

תתתתרלא. (ב) סנהדרין ע"א א'. (ג) יומא ה' א'.

תתתתרלב. (ב) סנהדרין ע"א ב'. (ג) מכות ה' ב'. (ג) ברכות נ"ח א'. (ד) בבא קמא קי"ז א'. (ה) ר"ל ואז חורגין אותו גם אחרי שעבר העבירה כמו שאמרו ע"ז כו' ב': המסורות מורידין ולא מעלין, ויעויין רמב"ם פ"ז מה' חובל.

תתתתרלג. (ב) מכילתא יתרו פ"ח ילקוט יתרו רמז רצ"ש ויעויין ירושלמי שקלים פ"ו ה"א. (ג) בזוהר כי תצא: כבד את אביך ואת אמך אביך זה הקב"ה אמך דא שבינתא. (ג) התוס' תענית ג' א' ד"ה ואלו כתבו; וכן בה' דברות אחרונות מלא תרצח ואילך לא הזכיר השי"ת.

תתתתרלד. (ב) ירושלמי פאה פ"ב ה"ו ומענין זה בבלי מגילה י"ט ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

הדברים מקרא משנה ותלמוד ואגדה ואפילו מה שתלמיד ותיק עתיד להורות לפני רבו כבר נאמר למשה מסיני מה טעם (קהלת א י) יש דבר שיאמר ראה זה חדש הוא ומשיבו חבירו ואומר לו (שם שם) כבר היה לעולמים:

תתתתרלה. מה היה משה צריך לומר (שם כו טו) ארור האיש אשר יעשה למה הוצרך לקבל ברכות וארורים, לאחר מות משה יעשה בימיו מי שיעמוד במקום משה ועוד והלא כבר נאמרו כל התוכחות אלא לפי שהיו יראים מן העונש של משה שהרי ענש את קרח ובלעתו הארץ לפיכך גם משה יעניש אותנו אבל אחרי מות משה לא יחושו ואילו היו מקבלין ברכות וקללות בימי משה אחר כך יהו אומרים בעל כרחינו קבלנו כי היו מתפחדים ממשה פן יענישנו ולא היה בלבנו לקבל לכך אמר להם לקבל בהר גריזים ובהר עיבל קללות וברכות כדי שאחרי מותו שלא יהיו יריאים ממנו כי לא יעניש אחרי מותו ויזהרו במצות:

תתתתרלו. אין בארון רק שני לוחות אבנים אין בדביר רק ארון הקדש (מ״א ח ט) הרי לא השרה שכינתו על שום כלי רק על ארון הקדש לומר שאין שכינה שורה אלא על מקיימי תורה ולמה על עשרת הדברות לפי שהיצר מתאוה עליהם לעבור אנכי ה׳ אלהיך כלומר תעשה שאנכי ה׳ אלהיך שתעבוד לי וכן הוא אומר (בראשית כח כא) והיה ה׳ לי לאלהים כלומר אקריב לו קרבנות וזה קשה לו לאדם לבא לרגל וכתיב (שמות לד כג) את פני האדון ה׳ אלהי ישראל לא יהיה לך יצר לעבוד עיז לא תשא כשאין מאמינים לו לאדם יש לו יצר לישבע שיאמינו לו זכור את יום השבת מי שיש לו מלאכה מרובה קשה לעזוב מלאכתו ואזהרותיו מרובין כבד את אביך ואת אמך קשה (א) כר׳ טרפון (ב) ור׳ ישמעאל לא תרצח מי שיש לו אויב או ירא פן יעיד עליו רעהו והורגו יצרו מתגבר עליו אם לא ידע מי עשהו לא תענה בשביל להציל אוהבו או להמית אויבו לא תחמוד יצרו מתגבר עליו, ושכינה על י׳ דברות לומר אין שכינה שורה אלא על המתגבר על יצרו וארון לפני ולפנים לומר שצריך להיות צנוע שלא יצא לחוץ כמו שאין נכנם לפנים אלא אחת בשנה וכמו שיש שני כרובים המסכבים על התורה כך צריכין שנים שנים לדבר בהן שנאמר (מלאכי ג טז) אז נדברו יראי ה׳ איש אל רעהו:

תתתתרלז. תאומי צבייה (שיר ד ה) מכאן ששתי ענלות במדבר הולכות יחדיו לכך אל תתמה שבמסכת שבת (א) מונה ששתי ענלות היו זה אצל זה וכל ענלה ה׳ אמות אורך וה׳ רוחב כמדת המזבח וכן (דה״ב ו יג) כי עשה שלמה כיור נחשת ויתנהו בתוך העזרה חמש אמות אורכו וחמש אמות רחבו ואמות שלש קומתו כי סמך למזבח כיור ולא אמר מי נשאו אלא בני קהת נשאוהו ובכלל המזבח הוא וסמך ענלות לחנוכת המזבח לכך אמר חמש אמות אורך הענלה וחמש אמות רוחב כמו מזבח ששה ענלות וכל ענלה חמש אמות כנגד (תהלים יט) תורת עדות פקודי מצות יראת בכל אחד ה׳ תיבות:

תתתתרלח. תורת ה׳ תמימה כי (א) הדורות היו הולכים הלוך וחסור שהראשונים לבם כאולם והאחרונים מתמעטים והולכים לבם. פירושו תורת ה׳ תמימה אני נרמתי שהיא תמימה כי על כל דבר שהיו שואלים היה דוד שולח בכל ישיבות חכמים עד שלא נשארה ספיקה בידו כי היה רוצה לרעת כל דבר וכל דיקדוקו

תתתתרלו. (ב) קדושין ל״א ב׳. (ג) ירושלמי פאה פ״א ה״א.
תתתתרלז. (ב) צ״ט א׳ יע״ש ברש״י ותוס׳.
תתתתרלח. (ב) ערובין נ״ג א׳.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אמר דוד אני עשיתי עדות ה' נאמנה שהייתי עושה שהיא נאמנה הקב"ה אמר (דברים לב לט) ראו עתה כי אני אני הוא. . . . וכן כל מצוה מה טעם אמרה תורה כך וזהו [ע"ב] שנאמר (תהלים קיט סו) טוב טעם ודעת למדני ועשיתי לפקודי ה' שיהו ישרים כי בכל ישראל שלחתי אותה שאילה העמוקה תחשבו כשתבואו לרגל ויהיו כל ישראל כאן שתשיבו לי דעתכם שלא אתבייש לפני כל ישראל עוסקים לדעת כדי שלא להורות שקר כדי שלא יהא עון עליהם שנאמר (דברים א יג) ואשימם בראשיכם (ב) ואשמם כתיב שהאשם תלוי בראשים של ישראל לפיכך היו מפלפלים לישראל כל פיקודים שצריך למניין זה אומר כך וצריך להביא ראיות עמוקות להכריע וזהו שנאמר (תהלים קיט קכח) כל פקודי כל ישרתי וכשהייתי מביא ראיות ברורות שמח לבי שנא' (משלי כג טו) ותעלוזנה כליותי שפתיך מישרים ונו' כך כשצדיקים מביאים ראיות ליושר היה לבו שמח והייתי נורם מצות ה' ברה כי היו באים ברגל בפני הכל שמתביישין בדבר אלא אם כן ברור ומבורר שלא יקשו לו מאירת עינים כל דבר סתום פעם זה אומר כך נראה לי וזה אומר כך נראה לי בגון (ג) אבנר שהקשה לו דואג עד שנתעלמה ממנו הלכה על רות המואביה לכך אמר מאירת עינים זוהו סמך מן התורה כמו (תהלים קיט קל) פתח דברך יאיר ההלכה כשמוצאין סמך מן התורה מבין פתאים שלא ידע אבנר להשיב עד שיתרא הישמעאלי הביא ראייה מבית דינו של שמואל איש דוכו לקדם. ועסקתי לעשות יראת ה' מהורה כמו (שמות כד י) וכעצם השמים למוהר שלא הייתי מניח חכמים להרע ומפולפלין לשבת בדין כדי שיהו משפטי ה' אמת צדקו יחדיו כל היושבים לדון כולם יחדיו לבם להוציא דין לאמיתו עומדת לעד כמו (ישעיה א כה) ואצרוף כבור סיגיך ואסירה כל בדיליך ואשיבה (כל) שופטיך כבראשונה כמו דוד בימיו (תהלים קיט צו) לכל תכלה ראיתי קץ לא הנחתי מצוה מסופקת אמרתי עלו למניין ותנמרו ואם אלה חולקין על אלה רחבה מצותך מאד הרחבתי מצותיך מאד שלא הנחתי חכם שלא שלחתי לו תודיעני דעתך וקבלה שלך וראייה שלך ופעמים משיבת נפש כמו מעשה (ד) שבדק בן זכאי בעוקצי תאינים וכמו (ה) שאמר לו שמעון בן שטח הרנת דם נקי משיבת נפש (ו) בעוד שמוציאין אותו להריגה מביא לו זכות ומשיבין אותו וכנון (תהלים נא טו) אלמדה פושעים דרכיך וחמאים אליך ישובו (מלאכי ב ו) ורבים השיב מעון שכבר ננזרה וחזרו בתשובה ותו כשתורה נכתבה כל דקדוקיה מחכימת פתי שלא ידע לדקדק אשר אני מעיד שכך ראיתי לאותו צדיק וכך אמר לי ואין לי לפרש ומעיד היה על אותו צדיק. מהו צדקו יחדיו כשמפלפלין חכמים יחדיו שאין עירעור ומחלוקת בדבר (תהלים יט יא) הנחמדים מזהב ומפז רב כי היה מכבד תלמידי חכמים מן העשירים שיש להם והב ופז רב כדי שיעסקו בתורה (ז) שנאמר (שם טו ד) ואת יראי ה' יכבד ומתוקים מרבש ונופת צופים כי היה דוד מקבלם על שולחנו ואוכלים עם דוד שנאמר (שם קא ו) עיני בנאמני ארץ לשבת עמדי הלך בדרך תמים הוא ישרתני (שם כב כז) יאכלו ענוים וישבעו (שם שם ל) אכלו וישתחוו כל דשני ארץ (ח) ומפי בושת אוכל על שלחנו ומתוקים (תהלים נה טו) אשר יחדיו נמתיק סוד נם עבדך נוהר בהם במשפטם בשמרם עקב רב בני אדם אצלי אם יראו שום דבר יאמרו לכך אני עושה סייג במותר לי דבר אחר גם עבדך נוהר בהם בחכמים לכבדם והם מזהירים אותי שאמרתי להם תזהירוני (שם קמא ה) יהלמני צדיק חסד נוהר בהם (שם לז כה) ולא

(ג) מדרש דברים פרשה א'. (ד) יבמות ע"ו ב'. (ה) סנהדרין מ"א א'. (ו) מכות ה' ב'. (ז) סנהדרין מ"ב ב'. (ח) בילקוט תהלים רמז תרס"ה: ואת יראי ה' יכבד זה דוד. (ט) ש"ב ט' ז'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ראיתי צדיק נעוב כי הייתי מכין פרנסתם שניאות שאין הלב יכול להבין אל תענישני כמו על (ט) שכרתי כנף מעיל (י) ושאמרתי (ש"א כו יט) אם ה' הסיתך בי (יא) ושאמרתי (תהלים קיט נד) זמירות היו לי חקיך אל תגלגל על ידי הנה אני נזהר בכל מה שאוכל ומנסתרות אם יעשו בני אדם כמו עכן אל תענישני עליהם וגם מזידים כגון דואג ואחיתופל חשוך עבדך שלא יסתרו דברים שישרתי בפלפולים ואל ימשלו בי שלא יהא ראש ישיבה ונשיא וכתיב (שמות כג ב) ולא תענה על ריב (יב) לא תענה על רַב (משלי כז יא) ואשיבה חורפי דבר שאנצחם בהלכה (תהלים קיט מג) ואל תצל מפי דבר אמת:

תתתתרלט. [דף קס"ו] למה סמך (שם נ) מזמור לאסף מציון מכלל יופי בכ"ד משמרות לויה בני (א) אסף לראש התפילה לתפילה

זכה בן אסף לראש ואז אסף חרפתי (ב) שכני קהת במדבר ובני אסף קורם עתה ולכך הקדים אסף ומזמורי אסף לאחר (שם עב כ) כלו תפילות דוד בן ישי כי מזמורי אסף על הגליות ועל יוסף (שם פ ב) רועה ישראל האזינה נהג כצאן יוסף (שם פא ו) עדות ביהוסף לפני אפרים . . . מזכיר מחורבן הבית או אסף מוכיח את ישראל ולמה לקח את (שם נ א) מזמור לאסף אל אלהים ה' דבר ויקרא ארץ (נ) ולמה סילקו ממזמורי אסף לפי שאסף מוכיח במזמוריו את הרעים ואמר (שם שם טז יז יח) ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי ואתה שנאת מוסר ועם מנאפים חלקך וסמך לו (שם נא ב) כאשר בא אל בת שבע (שם נ כ) תשב באחיך תדבר ולא דבר כנגד דוד אלא כנגד דואג וחבירו שבמומן היו פוסלין את דוד ודוד עשה תשובה והם לא עשו תשובה:

תתתתרמ. במקום שיאמר אל באזהרה הוא לשון בקשה לכך בכל נא כתובים אזהרות לשון אל. תדע שהרי לא יאמר לא נא אלא אל נא כמפיים ומבקש אל בנותי כי לא יתכן בכתובים לא כי לא יתכן לשון אני מצוה שלא תעשה בכתובים כי כבר קידמוהו רבנן משה רבינו אם כן מאי אהני שלמה לא באו כתובים אלא לפרש ולא להוסיף כי אין נביא רשאי לחדש דבר מעתה אלא על סתומות לגלות שסתם כמו שמפרש בגמרא המשנה ולא יאמר לשעבר אל דברתם הרי אל לשון בקשה ובמקום שאין מפורש בתורה כגון (משלי כג כ) אל תהי בסובאי יין שיאמר אדם שכבר גרול הוא ויצא מכלל סורר ומורה עלי לא דברה תורה לכך אל תהי אתה גורם לבן סורר ומורה ועוד לבסוף תהיה אחריתך בסורר ומורה וכנגן (משלי כב כב) אל תגזול דל כי יש לבעל דין לומר משה אמר לכל אדם כי (א) משה לא דיבר כנגד עונשין של שמים אם יאמר חילוק בין עשיר שגזל עני ובין עני שגזל עשיר יאמר עשיר הגולן הפקרתי שלי הריני עני ויאמר הגזלן הרי הגנול עשיר הואיל דלא פסיקא לא כתב משה עונש שמים ולכך אמר אל תגזול דל כי דל הוא אפי' פחות משוה פרוטה יעלה פרוטה לכמה פרוטות ועשיר אם אתה חייב לדל תפרע לו מהרה שהרי ירויח בשלו שום דבר ומה שהיה יכול להרויח כאילו אתה נוזלו (שם שם כג) וקבע את קובעיהם נפש וכתיב (ש"ב יב ה ו) כי בן מות האיש ואת הכבשה ישלם ארבעתים כיון שהטעם בשביל שלא ימתין במצרים ושיהא מצוי לישרף אם יאמר אני אוכל ממנו נא ובשל מבושל במים ולא אעכב לכך אמר (שמות יב ט) אל תאכלו ממנו נא ובשל מבושל

(ט) שמואל א' כ"ד ובילקוט שם רמז קל"ג ד"ה ויכרות. (י) שם כ"ו ובילקוט שם רמז קל"ו: א"ל הקב"ה מסית קרית לי כו'. (יא) סוטה ל"ה. (יב) סנהדרין ל"ו.

תתתתרלט. (ט) נחמיה י"א י"ז וצ"ל לראש התחלה ועיין רש"י. (נ) ר"ל שבמדבר זכה קהת להיות נושא הארון אף שגרשון היה הבכור ויעויין בכדבר רבה פ"ו וכן אסף בן קרח ראש למשוררים. (נ) ר"ל המתחילים ממזמור ע"ג והלאה.

תתתתרמ. (ט) מדרש שוח"ט מזמור ע"ב.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שמא יהא עולה מן האש קודם זמנו והרי עדיין צריך איחור ולא יבא לאוכלו וגם אם מבושל המרק יותיר או יאחר ולא ישרף לכך אמר אל תאכלו ממנו נא (ויקרא יט ד) אל תפנו אל האלילים שאין בהם ממש ויאמר למה לא אפנה כיון שאני יודע שאין בו ממש (משלי ה ח) הרחק וגו' פתח ביתה (שמות טז כט) אל יצא איש ממקומו כיון שעל ידי מחיצות שעומדים שלא לדעת אדם מותר הייתי אומר מותר לכך מזהיר אל פן והשמר במקום יצר הרע.

תתתתרמא. **צפורים** לשון נקבה ולא שיהא נקבה כי אפילו לזכר קורא לשון נקבה (תהלים קב ח) כצפור בודד שהוא בורח מפני הנץ וירא לחזור (א) לשון זכר אשר לא נופח הלפיד.

תתתתרמב. **במדבר** לא ירדה אש מן השמים שלא היה שם שער השמים ועור בלילה עמוד האש היה מאיר להם אבל בימי שלמה בית המקדש במקום שער השמים ירדה אש והיה אש בלילה בבית עולמים וכל בני ישראל רואים. . . בסיני לא ראו תמונה במשכן לא ראו פרצוף (א) אלא זוהר. . . כשם שאהרן ואלעזר ואיתמר קיבלו והוליכו וזרקו פסחיהן וחגיגותיהם בערב פסח בני' כיתות איך שחטום ואיך הכניסום כל כך בהמות בחצר אהל מועד הרבה בהמות כל זה היה ע"י נס (ב) כך אכלו במילואים בשר הרבה ומה שלא נימנו מניסים שנעשו מפני שלא מנה אלא מה שהיה לדורות.

תתתתרמג. [ע"ב] **ישראל** (א) יצאו ביום ט"ו מרעמסס ולא יצאו ממצרים עד ליל ט"ז והראייה שאמר במשנה תורה (דברים טז א) הוציאך ה' אלהיך ממצרים לילה ואין לומר לילה מוסב על ועשית פסח אלא ממש הוציאם לילה והלא כתיב (שמות יב כב) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר אלא בעצם היום הזה יצאו מרעמסס וזהו שנאמר (במדבר לג ג) ויסעו מרעמסס בחדש הראשון למה אמר ב' פעמים חדש הראשון אלא בט"ו יצאו מרעמסס וקבצם משה בבקעה אחת לראות אם יצאו כולם ואם עכבו אחד מלצאת לא היו יוצאים ואמר להם משה אל תצאו בט"ו מרעמסס אלא בט"ו הביאם כולם אל פרעה במקום שמקברים מצרים את מתיהם כי אמרו ישראל לא נצא עד שיתן לנו פרעה רשות ובאו לעיני כל מצרים בט"ו (שם שם ד) ומצרים מקברים מתיהם אמרו ישראל אתם נרמתם שמתו אילו הנחתם אותנו לצאת לא היו מתים וזהו (שם שם ג) לעיני כל מצרים ובאו בו ביום כולם אף בני יוסף שהיו בתחפנחס באו לרעמסס בט"ו והכינו עצמם בט"ו ויסעו מרעמסס בחדש הראשון כלל שהמסעות בט"ו בחדש נסיעה ראשונה ממחרת הפסח בנסיעת כולם ובליל ט"ז יצאו כולם מרעמסס בחדש הראשון וזהו בליל ט"ו וזהו (שם שם) ממחרת הפסח בט"ו נמלו רשות. ד"א בחדש הראשון בט"ו יצאו מרעמסס אבל לחדש הראשון ממחרת הפסח שהוא ט"ז יצאו ביד רמה לעיני כל מצרים ומצרים מקברים ומרודים היו בדי שלא יאמרו תחויר לי מה שהשאלתי לך ועוד בדי שלא ימנעו ערב רב מלצאת. ד"א ויסעו ערב רב בחדש הראשון קודם בדי שלא תמנעום מצרים מלצאת אבל ממחרת הפסח יצאו בני ישראל לעיני כל מצרים ולא ערב רב:

תתתתרמא. (א) מקום חלק ואולי צ"ל וכן אש הוא לשון נקבה (כמו כי תצא אש) ובכ"ז מצינו תאכלהו אש לא נופח (איוב כ כ"ו) ואולי נופח הלפיד ר"ל כי נופח קאי על הלפיד.

תתתתרמב. (א) ר"ל כי קרן אור פני משה. (ב) באדר"נ פל"ח: ולא פיגלו הכהנים בקדשים מעולם וכיוסיף הגר"א: ולא אירע נותר מעולם ולפי זה היה הנס שיכלו לאכול הכל ויעויין פסחים נ"ז א': כל ימיו לא נמצא נותר במקדש וזהו לכאורה שלא כהוספת הגר"א ויש לעיין בזה.

תתתתרמג. (א) ברכות ט' א' ויעו"ש.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתתרמד. בויקחו לי תרומה דבר מאותן שבאו מנדבה בואתה תצוה דבר מאותו שלא נתנו ישראל אלא הנשיאים שנאמ' (שמות לה כז) והנשיאים הביאו את אבני השוהם הבושם והשמן ולפי שצריך להאריך בשמן המשחה מי שיעשה כן ונכרת לכך איחרו אבל כהנים נבחרו מהר סיני שנאמר (שם יט כד) ועלית אתה ואהרן עמך (שם שם כב) וגם הכהנים הנגשים אל ה' יתקדשו הוא אשר דבר (ויקרא י ג) בקרבי אקדש וראייה גדולה שלא באו בנדבה אלא דברים . . . שהרי עד ועצי ששים לא פירש לצורך מה באו אבל מעצי ששים ואילך מפרש כל דבר למה בא שמן בשמים קטרת שאומר שמן למאור מפרש לצורך מה בא למאור בשמים לשמן המשחה ולקטרת הסמים . . . . בפקודי ישראל כת' (במדבר א א) במדבר סיני וכן בפקודי לוים (שם ג יד) במדבר סיני וזהו לאחר מתן תורה אבל בכהנים כתיב (שם שם א) בהר סיני ולא נאמר במדבר סיני כי במדבר סיני במשכן בהר סיני ממש בהר קודם שנעשה המשכן נבחרו:

תתתתרמה. כתיב (קהלת ז יב) בצל החכמה בצל הכסף מתי לחכמה דורשים כשיש לה כסף הרי למלך אסר כסף וזהב שלא ירבה אבל לכהן גדול כת' (ויקרא כא י) והכהן הגדול מאחיו (א) גדלהו משל אחיו לפי שבל ההוראות יוצאין מפיו לכך נדלהו מאחיו בממון לפי שחכמת המסכן בזוייה אם לא יהיה כהן גדול עשיר בממון לא היה דבריו נשמעין (ב) אבל מלך שיש לו יותר מכדי אפסניא שלו . . אבל כהן ניזון שעל פיו כל הקרבנות וכל עניין המקדש היה צריך עושר שאם לא ימצא כהנים ולוים כמו שברחו מירושלים בשלא נתנו מנחותם ושיהיה לו עושר ישבור מי יפשיט ומי יביא מים וכל צורך המקדש והעזרה אבל המלך אם ישאר לו כסף וזהב ירום לבבו אבל כשהיו עניים ישראל וגם המלך אין לו הולך ונלחם עם ישראל על הגוים כמו שאמ' (ג) פשטו ידיכם בנדוד מלחמות ה' אבל כשהוא עשיר ויישראל אומרים במה נתפרנס ירום לבבו ולא יהיה חושש ועוד יסמוך על עושרו ולא ישים על לבו [דף קס"ז] עוני ישר' ועוד כתיב (הושע ב י) וכסף הרביתי לה וזהב עשו לבעל ועוד יאהב שוחר:

תתתתרמו.(א) אמ' ר' יהודה בן בתירה התורה כסתו ואתה מגלהו וכל מי שיאמר שאהרן נצטרע עתיד ליתן את הדין ולמה לא נצטרע אהרן מפני שלא יאמרו בעון הענל שעשה להודיע שנמחל לו על עון הענל (ב) אליבא דר' עקיבא (במדבר יב יג) אל נא רפא נא לאהרן רפא נא למרים:

תתתתרמז. כתיב (דברים ט ה) לא בצדקתך וגו' כי ברשעת הגוים האלה ה' אלהיך וכתיב (שמות נג ל) מעט מעט אגרשנו מפניך (דברים ז כב) לא תוכל כלותם מהר פן תרבה עליך חית השדה וכי אין טוב שיהיו חיות רעות בארץ מאשר יהיו שמה האויבים (ויקרא כו ו) והשבתי חיה רעה מן הארץ ובין האומות כתיב (דברים ט ה) ברשעת הגוים האלה ה' אלהיך מורישם מפניך אבל חיה אם אין לה זכות אין לה עונות אם יהרגו מאה חיות מאה אחרים אינם יראים אבל כנענים לא יכרתו להם ברית ולא תחונם אמתי אשלח בהם ותדיר יברחו ולא יקרבו ליישוב ארץ ישראל אבל פרות ביער וחזירים איך יחשבו עצים מן היער ועוד לנסות בהם הניחם ואם לא יחטאו ישראל תדיר ינצחם ישראל ובלא מלחמה יברחו וישבו ישראל במקומם:

תתתתרמח. כתיב (שם כ מז) לא תחיה כל נשמה (שם שם יז) כי החרם תחרימם וגו' למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות כתועבותם

תתתתרמד. (ח) הוריות ט א'. (ג) סנהדרין כ"א ב'. (ג) ברכות ד' א'.
תתתתרמז. (ח) שבת צ"ז א'. (ג) שם שם.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אשר עשו לאלהיהם אם כן למה לא יחיה בניהם ובנותיהם קטנים מאד שעדיין לא למדו אם כן אם יהיה מתיר היו עושים כמו אנשי הצבא שהחיו כל נקיבה וזכרים קטנים ואמרו זכרים קטנים ונקבות קטנות שלא החשיאו את ישר' למה נמיתם וכיון שהקטנים וקטנות צריכים לאמותם נחיים ועוד נשים שכבר יש להם בעל למה נמית מסתמא לא הפקירו את עצמם לעבירה ולכך למה נמיתם והקטנים מאד כיון שצריכים לאמותם לא נמית את אמותם כי לא יוכלו לגדל את בניהם ואת בנותיהם ואמר להם משה (במדבר לא טו) החייתם כל נקבה אפילו הגדולות והבעולות . . . הייתם מחיים רק אמותם של קטנים לבדם לגדל הקטנים הייתי אומר אחר שינדלו תמיתו הנשים ועתה תהרגו גדולות . . . . ומי ינדל הקטנות מאד יכולין לגדל על ידי חלב בהמה או שפחות המניקות או נשי גרי תושבים או אותן קטנות היו הורגין אבל קטנות מאד אם אתם חפיצים תהרגום ונתרצו. וזכרים קטנים ממיתים כדי שלא ינקמו נקמת אבותיהם לפיכך (דברים כ יג) והכיתה את כל זכורה לפי חרב הרי יהודים[ו] שהיו בדרך ופגעו בהם ליסטים ועמדו על היהודים והיהודים הרגום ויש שם גוים ויראים שמא ינידו לבניהם ולקרוביהם וינקמו מהם אף על פי שיאמרו הגוים לא נניד אין להאמין לגוים שנאמר (תהלים קמד ח) אשר פיהם דבר שוא וכן מצינו בדוד (ש"א כז יא) לא יחיה איש ואשה פן ינידו לפלשתים:

תתתתרמט.[ג] יהודים וגוים שעשו תנאי ביניהם לעמוד אלה לאלה והנה עוזרים בכל לב הגוים ליהודים כן יעשה היהודים לגוים ואשר כתוב (ויקרא יט טז) לא תעמוד על דם רעך כיון שמתעבר על ריב לא לו אפילו ישראל לא יעזור לו לשקר וכן גוי וישראל שעשו תנאי יחד ולא דחקו הגוים את ישראל יאמר ישראל אם לצורך יתגרו בנו אז נהיה עמכם לעזרה ואם שלא לצורך מתגרים אל יעזרום וכן ישראל לישראל ראובן שרוצה להרוג את הגוי ואותו גוי אינו רוצה להרוג את ראובן יתחבר שמעון עם הגוי . . . .

תתתתרן.[ג] ומעמים אין איש את' ואדרכם סופי תיבות מנשים לפי שראה שלא יתנייר מהם לא איש ולא אשה ואין בהם תועלת כל מי שהוא מהם יבא לידי רע וקילקול כל רע מעמלק וקודם שנלחמים אומה באומה רואה הקב"ה אם ראוי מהם [ע"ב] איש שיצא ממנו זרע טוב אותו יצילו ואשר נוצל נבוכד נצר בימי סנחיריב וכתיב (ירמיה נא ט) רפאנו את בבל ולא נרפאתה (א) שלא יצא גר ממנו מפני שעתיד לגדל ולהטיב לדניאל חנניה מישאל ועזריה ולירמיהו וזהו (איוב לו ג) אשא דעי למרחוק ולפעלי אתן צדק:

תתתתרנא. תחלה בפסוקא (א) מה להשיב לרשע (ב) ואחר כך שאינו יודע לשאול (ג) ואחר כך תם (ד) ואחר כך חכם לפי שמעלין בקדש ולא מורידין וחכם יותר מתם חכם הזכיר השם ואחד מהם לא הזכיר השם לכך לא קראוהו צדיק אלא תם אבל חכם הזכיר את השם רשע כנגד הפסח. שאינו יודע לשאל על הַמַּצוֹת תם על בכור והחכם במשנה תורה על כולם אבל חכמים (ה) תפשו ב' מעלות ב' גריעות חכם כנגד רשע תם כנגד שאינו יודע לשאול:

תתתתרנב. אמרו רבותינו (א) זכות אבות תמה עד ואיש לא יצילנה מידי כי יש

ו) מתכ"ט. ז) מתמכ"ז. ח) מתכ"ג.

תתתתרן. ילקוט ירמיה רמז של"ד.

תתתתרנא. (ו) שמות י"ב כ"ו. (ז) שם י"ג ח'. (ח) שם י"ג י"ד. (ט) דברים ו' כ'. (י) מכילתא בא מס' דפסחא פי"ח ירושלמי פרק ערבי פסחים ה"ד.

תתתתרנב. (ו) שבת נ"ה א' ובמדרש רבה ויקרא פל"ו: עד עתה זכות אבות קיימת כו' ובילקוט

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אומרים כנון שאם נבר דיי להם לאבות העולם בשברם הרבה הרי הניחו לזרעם הזכות עד מור כראית ליה ומור כראית ליה ואילו היה עושה לזרעם טוב אחר כך בזכותם נמצא פגום ומחסר בזכות האבות שהרי היה להם לאבות לאכול בעולם הזה ולא נהנו מפרי זכותם אלא מעט והשאירו פרי זכותם לזרעם למור כראית ליה ולמור כראית ליה ואילו היה נותן טובה לאחר אותו זמן היה פוגם מקרן של זכיותיהם של אבות העולם שמוצנע להם לעולם הבא ומה שאמר הפייט גם קרן גם פרי לא מלאו ספק פירוש אילו היינו אוכלין קרן זכיות של אבות כמו שאכלנו הפרי או צדקות אבותינו האחרים ולא אבות העולם כי לא יתכן שיפגום וחסר בקרן של זכיות של אבות העולם:

תתתתרנג. ויאכל וישת ויקם וילך ויבו עשו את הבכורה (בראשית כה לד) וכי לעולם היה לו לשבת שם לאכול ולשתות כל אדם לאחר אכילה ושתייה (א) קם והולך ד' אמות אלא אמ' לו יעקב למה קניתי ממך הבכורה מפני שאתה הולך לשוט בעולם לנאוף ולהרוג עדיין. תפוש מידות אבותיך לישב אוהלים ואעזוב לך הבכורה ויקם וילך אל מעשיו הרעים וכל מי שהיה אז בכור הוא היה אפוטרופא בבית וכל צרכי הבית עליו (ב) ואחיו מכבדין אותו כמו את האב וכשראה יעקב שעשו רע אמר מוטב שאקנה את הבכורה שאם יכנס עשו לעשות את צרכי הבית יפזר ממון אבינו ללצים ולרעים כמוהו ויאמר הוא נותן לטובים לכך איכנס בצרכי בית אבי (ג) ואין הקרבנות ראויין על ידו מכאן (ד) מי שבוזה מצוה כנון שקושר ספר תורה או תוקע בשופר או חזן קורא ואין הקהל יכולין לדחותו כי הוא אלם או קרוביו אלמים יכול איש טוב לרמותו ולקנות ממנו אותה מצוה כדי שלא יעשה המצוה המבזה את המצוה:

תתתתרנד. ויבז עשו הבכורה לאחר שאכל ושתה אמר לו יעקב תפוש דרכי אבותיך ואחזור בי מקניין הבכורה כיון שלבסוף תהיה נחלת אברהם יצחק ויעקב למה אטרח לאחר . . . . כשאדם(ג) נמר מלאכה גדולה צריכה ברכה (א) שהרי לאחר שברא הקב"ה את עולמו ברכו שר העולם שנא' (תהלים קד לא) ישמח ה' במעשיו וכן כשכילו מלאכת המשכן (שמות לט מג) ויברך אותם משה וכן עשה דוד ושלמה וכן חזקיה וכן אמ' (דברים כ ו) אשר נטע כרם ולא חיללו שלא ברכוהו וכן (שם שם ז) ארש אשה ולא לקחה שעדיין לא היתה ברכת נישואין ומשה בירך את ישראל ויברך אותם משה (ב) שתשרה שכינה במשכן ואם תאמר ולמה הוצרכו לברכתו והלא כבר הבטיחו (שמות כה ח) ושכנתי אלא שהיה ירא שמא יגרום החטא ושמא משה או בצלאל לא כיון לתקן כמו שנצטוה ועוד אע"פ שעל פי הדיבור נצטווה דוד לעשות ברכו ארונה היבוסי:

תתתתרנה.(א) אמר ר' אבא בר כהנא ברא הקב"ה את אברהם באמצע דורות כדי שיסבול דורות שלפניו ודורות שלאחריו מלמד שהצדיקים מהנים את הדורות שלפניהם ושלאחריהם שהרי [דף קס"ח] אמר (נחמיה ט ז) אתה הוא

ב) ממכ"ד.

שיר רמז תקס"ו: משגיח מן החלונות בזכות אבות ובבלי ראש השנה י"א א': מדלג על ההרים בזכות אבות.

תתתתרנג. (א) שבת מ"א א' בבא מציעא קי"ג ב'. (ב) כתובות ק"ג א' ויע"ש. (ג) זבחים קי"ב ב': עד שלא הוקם המשכן היו הבמות מותרות ועבודה בבכורות וכן פירש רש"י בבראשית כ"ה ל"א. ורבינו בחיי שם כתב: מעלת שרירה וכבוד אחרי מות האב שיהיה הוא במקום האב לנהוג שררה על יתר אחיו והם יכבדוהו כאביהם. (ד) עיין שו"ע או"ח סי' נ"ג סכ"ב.

תתתתרנד. (א) חולין ס א'. (ב) ספרי פנחס פיסקא קמ"ג ועיין ילקוט בלק רמז תש"ע.

תתתתרנה. (א) בראשית רבה פי"ד.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ה' האלהים אשר בחרת באברם אצל מעשה בראשית לומר שהיה לו לבראות אברהם מיד אחר תולדות השמים והארץ וזהו שנאמר (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ (ב) בהבראם באברהם ואף העליונים שהרי סמכו אצל וצבא השמים לך משתחוים מלמד שהיה אברהם ראוי להיות מן העליונים והיה אברהם בקי בכל סתרי מעשה בראשית(ג) ועשה ספר יצירה והיה חוזה בכוכבים והיה יודע לכוין כשהעליונים היו משתחוים היה הוא משתחוה (ד) לפי שנברא העולם בזכות אברהם (ה) ונברא העולם בה' לכך נוסף ה' באברהם (ישעיה נו א) והצדיק אבד ואין איש שם על לב תחילת הפסוק וסופו צדיק לומר שהכל עליונים ותחתונים דורות שלפניו ושלאחריו כאברהם:

תתתרנו.ו) מה ברכה ברכם משה כשכלו המלאכה ברכם בברכת כהנים (במדבר ז א) ויהי ביום כלות משה (א) כלת כתיב כי אף הכלה צריכה ברכה3) כך. כ"ף משרת כמו כאשר ד' ג) משרת אותך כ"ף כ"ף ששוקלים במאזנים זכיות ושכרם ועבירות ופורענות השוה לעבירה וזהו (דניאל ה כז) תקלתא במאזניא והשתכחת חסיר כאותו ענין שאדם מתלוצץ יתלוצצו עליו מעשה באחד שהיה מתלוצץ באחד שראה הבית והעלייה כאחר ונולדו בניו כך. כ"ף למ"ד למ"ד נבוה כי יצר הרע מתגרה בתלמידי חכמים יותר מכולם לכך מ"ם סמ"ך אצל למ"ד לומר מה מים מכבין את האש אף תלמור תורה מכבה את היצר לכך אצל י' ח' ט' כ' ודוקא יצר של זכות לכך ז' אצל ח' ט' ואצל ח' י' כ' להיות כפוף כמו י' וימעט יצרו בתלמוד של תורה ויכבה יצרו במים ויצר נקרא אש שנאמ' (הושע ז ו) בקר הוא בוער כאש להבה וס' מ' אצל נ' מ' נו"ן וכתיב (משלי כט כא) אחריתו יהיה מנון (ב) מ' נ' ס' ע' מ"נ"ס"ע מים הסמים עיני הדגים כשהמים סמיכתא ורפש ושיט כך העבירה האדם:

תתתרנז. צ"ץ ד' ראשים יש ל"ב אותיות של ב' צדק צדק צ' תשעים ד' ערכים נותנים צ' שקלים באיש שהם צ"ץ חצאי שקלים שיש לו כופר נפשו בחצי שקל כדכתיב בפסח מצרים פסח אחד לב' בני אדם כדכתיב (שמות יב ד) ולקח הוא ושכנו הקרב אל ביתו במכסת נפשות ובמסכת מנחות (א) אומר האומר כבש עלי נותן סלע נמצא מאחר שסלע שהוא שקל נותן במקום כבש ואנו מוצאים ששני בני אדם יוצאים בפסח אחד שעתה יבא לאחד מחצית השקל ודומה למחצית השקל בשקל הקדש מה התם (שם ל יב) לא יהיה בהם נגף בפקד אותם הכא נמי בתתם מחצית השקל (שם יב כג) לא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף ובכור חייב חמש שקלים דהוא י' חלקים יותר ממחצית השקל לשהוא בכור וטעמא משום דראויין היו בכורי מצרים ללקות על כל מכה ומכה מי' מכות כדכת' בתחילה בבא אל פרעה בשליחות הקב"ה אמר לו (שם י ד) אם מאן אתה לשלח את עמי (שם ד כג) הנה אנכי הורג את בנך בכורך ועתה יתנו בכורות מחצית השקל כנגד כל מכה ומכה שהן י' שהן ה' שקלים לי' מכות משום דמלאך אין מבחין בין בכורי פרעה לבכורי ישראל כדכתיב ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף:

ו) ממכ"ס. ז) ע"כ. ג) כעין זה לעיל סי' ע"ו וסי' תתמצ"ב.

(ג) שם פו"ב זוהר שמיני דף ל"ח. (ד) הכוזרי מאמר ד' פכ"ה מיחס ג"כ את ספר היצירה לאברהם אבינו וכ"כ ר"מ בוטריל בפירושו לספר יצירה ור"י דלטש בהקדמתו לחזוהר כתב: מי התיר לר' עקיבא לכתוב ספר יצירה וקראתו משנה כו' והפירוש על ספר יצירה המיוחס לר"ס גאון מיחסהו ג"כ לאברהם אבינו. (ה) בראשית רבה פי"ב. (ו) מנחות כ"ש.

תתתרנו. (ו) תנחומא נשא סי' כ"ח זוהר נשא קמ"ח א' ויעויין מנחת שי. (ז) עיין נדרים ב"ד ב': נו"ן סמ"ך עיינא כו'.

תתתרנז. (ו) ק"ז ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתתרנח. שי"ן לשון שינוי יש לשנות החוק שנא' (תהלים קיט קכו) עת לעשות לה' הפרו תורתך כנון (א) יוסף הכהן לא היה שולח ספר ביד גוי ומכל מקום אם יש אדם שיש לו ללכת בדרך והוא ירא להוליך ספר פן ינולו ממנו הרי טוב יותר שיתן ביד גוי וכמו שאמ' (ב) היה מוליך על גבי חמור עצמות ארם או ספרים לא ישב עליהם ואם ירא שלא ינולו או לתקנתם ישב עליהם ועוד אם הספר במקום אחר והצריך לו במקום רחוק הרי כל זמן שאין הספר אצלו לא ידע מה בו לכך טוב לשלוח על ידו מלהיות בטל: לכך שהוא שי"ן שלש מאות שי"ן לשון שינוי שי"ן עומדת כספינה כי כששינו דור המבול את מעשיהם שינה הקב"ה את עולמו ואיבדם וכל מין ומין היה בתיבה שהיתה שי"ן אמות (ג) שי"ן יש לה נ' ענפים [ע"ב] ונקרא שי"ן כי שלש שינויים הם בחיים (ד) תואר קול ומחשבה וחלום בכלל מחשבה ועוד נ' שינויים לעשות מהוויתו כנון (ה) נידה לשנות ווסתה בנ'סעמים וכן (ו) שוטה בנ' (ז) ושור נגח בנ' מועד . . (ח) ו' קולות בכל אות אַה' אוֹ' אוּ' אִי' אֵי' אֶי' הרי לכ"ב אותיות קל"ב קולות כי (ט) לפי החשבון ששים עולם . . . . הרי יישוב שליש ויישוב העולם שהוא שליש קל"ב שנים:

תתתתרנט. אשר לו הים והוא עשהו (תהלים צה ה) לפי שכתוב (ישעיה מד כד) נוטה שמים לבדו רקע הארץ מי אתי אבל בים לא נאמר לבדו ופסוק אחר כולל הכל (נחמיה ט ו) אתה הוא ה' לבדך אתה עשית את השמים שמי השמים וכל צבאם הארץ וכל אשר עליה הימים וכל אשר בהם וכתיב (שמות כ יא) כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בם וינח ביום השביעי אבל ים לא הזכיר כי בששת ימים עשה אשר בשמים ובארץ ובים ויש דברים שבים שלא נמרם לפי שמצינו לוייתן שבראו ביום ה' (א) וראשו בנן ערן ומקרא מכריע (בראשית ב א ב) ויכלו השמים והארץ וכל צבאם ויכל אלהים ביום השביעי ואילו ים לא חשיב כי יש בריות הים שלא נמרם אז לכך נאמר אשר לו הים והוא עשהו והוא בריאה ראשונה וגמר בריאתו:

תתתתרם. (א) איזהו שפיר מרוקם אבא שאול אומר תחילת בריתו מראשו שתי עיניו כשני טיפין של זבוב פיו מתוח כשעורה וגוייתו כעדשה שני חוטמין כשני טיפין של זבוב חתוך ידים ורגלים אין לו ועל זה מפור' בקבלה (איוב י י) הלא כחלב תתיכני וכגבינה תקפיאני לכך עצם כשעורה מטמא ומחיה כעדשה:

תתתתרסא. (א) שאול באחת ולא עלתה לו דוד בשתים ועלתה לו וכי משוא פנים יש בדבר אלא אמשול לך משל למה הדבר דומה לליסטים שהיה מקפח ומלסטם את הבריות צוה המלך שיתפשו הליסטים ומסיתיו אמר המלך לכפרי אחד אשימך לראש על מנת שתקוף לו כל סביב היער עם אנשיך ותפשו אותם והליסטים והזהר שלא יברח אחד מהם כמו שעשה יהוא לעובדי הבעל ואם יברח אחד מהם נפשך תחת נפשו כמו שאמר הנביא לאחאב (מ"א כ מב) כה אמר ה' יען שלחת

ב) מסכ"ע.

תתתתרנח. (ב) שבת י"ט ב'. (ג) ברכות י"ח א'. (ג) הלשון הזה מצינו באותיות דר' עקיבא אות שי"ן. (ד) סנהדרין ל"ח א' ובאדר"נ פ"ד: בשלשה דברים אדם משתנה מחברו בקול במראה בדעת ובאדר"נ: בקול בגעימה ובמראה. (ה) בבא קמא ל"ז ב'. (ו) חגיגה ד' א'. (ז) בבא קמא ל"ז א'. (ח) כל המדקדקים מונים חמש תנועות ובנקוד האשורי שש תנועות כמ"ש במבוא לר"ש פינסקער ועיין כוזרי מאמר ב' סי' פ': שבע מלכים יעויין תקוני זוהר תקון ע'.
(ט) חסרון יש כאן ולכן אי אפשר להבין ויעויין פסחים צ"ד א' תוס' ד"ה כל.

תתתתרנט. (ב) בבא בתרא ע"ה א'.
תתתתרם. (ב) נדה כ"ה א'.
תתתתרסא. (ב) יומא כ"ב ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

את איש וגו' נפשך תחת נפשו שלא הרג בן הדד ולא חשש אותו הכפרי ושלחו וברחו מקצתם כששמע המלך כעס ואמר נפשך תחת נפשם כך אמר הקב"ה לשאול המלך (ש"א טו ג) והמתה מאיש עד אשה מעולל ועד יונק והוא לא עשה כן אלא חמל ועסק בשלל כעס הקב"ה ואמ' לו שמואל (שם שם יט) ותעט אל השלל ותעש הרע לכך העבירו ומסרו ביד פלשתים:

תתתרסב. מעשה היה בהגמון אחד שנזר בעיר מנגצ"א שיהרגו היהודים או לתפוש דתם ושלח אחר התועים ואמר תיזהרו בגופיכם שלא תגעו לממון יהודים אלא לגופם מי שלא ישתמד יהרג והנה הוגד ליהודים מיד כששמעו הקהל סגרו הבתים והשליכו מן הבתים לרחוב כל כספם ווהבם ומלבושיהם עד שהתועים היו טרודים לשלול שלל ולבוז הנה הרבה מהם ברחו דרך חצרות לבית העירונים ונמלטו שמע ההגמון הדבר ושלח אחר התועים וצוה להם אל תגעו ביהודים חזרו התועים לפניו ואמרו לו מעיקרא מאי ניהא לך ולבסוף מאי קשיא לך אמר להם מעיקרא כל זמן שהממון תחת ידם היה להם טורח להפסיד ממון גדול והנוף והיו נאנסין ועתה הממון כלה וכבר קצים בחייהם ויהרגו טרם יעברו חוקם ועוד אם לא הייתם שוללים כי אם מיד הורגים הייתם מוצאים כולם זקן בחור ובתולה ומתוך שמקצתם נאנסים היו אחרים נאנסים עתה עד שהייתם טרודים לשלול הבחורים והפריצים ובתולות ובחורות ברחו להם ולא נשארו כי אם הזקנות והזקנים והטובים אותם בבדור יהרגו כך אמר שמואל לשאול וכי בחנם אמר הקב"ה והמתה מאיש ועד אשה וגו' אלא כדי שתמצאו כולם ותמחו [דף קס"ט] את שמם אבל עתה כל זמן שעטיתם אל השלל הרי ברחו ליערים ונמלטו ונעקר הפסוק (דברים כה יט) תמחה את זכר עמלק אמר חשבתי לעשות מצוה לזבוח לה' אמר התפץ לה' בעולות ובזבחים לכך נפשך תחת נפשו לכך נפלו ישראל עם שאול וזהו שאול באחת ולא עלתה לו אבל דוד הרג עמלק כל מה שיכול אם הטא באוריה לקה בשאר פורעניות והואיל (א) ותיקן משמרות והביא הארון לירושלים ורצה לבנות הבית לכך עלתה לו:

תתתרסג. (א) רשב"ג ולא בן תני כל דבר שאין לו נידין ועצמות אינו חי יותר ששה חדשים דמר ר' יוסי ב"ר בון בשם ר' זביד אחת לשבעה שנים הקב"ה מחליף את עולמו קומקמה מתעביד ארפד ארפד מתעבד שד . . . . . בר שיזרתא דנונא מיתעביד נדל ודבר נשא חיוי (ב) אימתי בזמן שאינו כורע כל קומתו ער השדרה וזהו שכתוב (בראשית ב ב ג) מכל מלאכתו אשר עשה אשר ברא אלהים לעשות לא היה צריך לומר לעשות אלא מכל מלאכתו אשר ברא אלא רמז שיש מלאכות שערין לעשותם ממלאכה למלאכה אחרת אם כן לא היה צריך לומר אלא אשר ברא לעשות ולמה אמר אלהים לעשות לומר שגזר הקב"ה במעשה בראשית על כל עשייות שישתנו עד סוף כל. אלהים לעשות כל זמן שמידת הדין נוהגת להסרע מן עוברי עבירה אבל לעתיד לבא רק מידת רחמים וכתיב (ישעיה נד ז) וברחמים גדולים אקבצך (זכריה יד ט) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד ולא במידת הדין כל שמשמע בו עשיית פורענות לא יהיה נקרא אלא שם של טובה וכתיב (ישעיה סה טו) נשכחו הצרות:

תתתרסב. (ב) תענית כ"ז א' אבל במשנה שם ריש פרקין איתא: התקינו נביאים הראשונים כ"ד משמרות ויעויין ירושלמי תענית פ"ד ה"ב ובמשנה למלך פ"ד מהל' ערכין הכ"ד.

תתתרסג. (ב) ירושלמי שבת פ"א ה"ג ולפנינו: ר"ש בן חלפתא ויעויין חולין נ"ח א': אמר רב הונא כל בריה שאין בה עצם אינו מתקיים י"ב חדש ועיין השגת הראב"ד על הרמב"ם פ"ב מה' מאכלות אסורות, ומדברי הרשב"א בתורת הבית משמע שהיתה לפניו הגירסא חי ומתקיים, ויעויין בשור יו"ד סי' פ"ד. (ג) בבא קמא ט"ז א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתרסד. (א) **רבי** ירמיה בעי קומי ר' זעירא היתה ניטלת ברוקני דלמה (ב) ר' יוחנן ור' אבא בר כהנא ור' לוי הוו יתבין והוה ר' זעירא מקנטר לאילן דאנדתא וצוח לן סיפרי קסמי אמר ר' אבא בר כהנא למה את מקנטר לון שאל ואנן מגיבין לך אמר ליה מהו דין דכתיב (תהלים עו יא) כי חמת אדם תודך שארית חימות תחגור אמ"ל כי חמת אדם תודך בעולם הזה שארית חימות תחגור בעולם הבא אמ"ל או נימר חמת אדם תודך בעולם הבא שארית חמות תחגור בעולם הזה א"ר לוי לכשתעורר חמתך על הגוים הצריקים רואים מה אתה עושה להם והם מודים לשמך א"ר זעירא הא הפוכה מהפכה לא שמעיניה מיניה כלום ירמיה בני אול צור צור דוקניתה דהוא טב מכולם ולמה היה מקנתר לבעלי אגדה ולמה היה צווח להון סיפרי קיסמי כי הוו עסקין בעומק ההלכה באותה השעה שואלים להם אגדות וזהו שאל ואנן מגיבין לך כך שנה ר' המעשה קודם לתלמוד (ג) נמנו בעליית בית ארים בלוז התלמוד קודם למעשה וכו':

תתתתרסה. (א) **לא** ישוך אדם מן הפרוסה ויחזירנה (ב) על השולחן (ג) מפני סכנת נפשות (ד) לא ישתה אדם מן הכוס ויתננו לחבירו (ה) מפני שאין דעת הבריות שוות (ו) אחד משמש את השנים הרי זה לא אוכל עמהם עד שיתנו לו רשות (ז) לא יאמר חבר לעם הארץ הא לך ככר זה והולך לפלוני חבר שאין משלחין טהרות ביד עם הארץ. חבר שאמ' לו עם הארץ הא לך ככר זה והולך לפלוני עם הארץ לא יתן שאין מוסרין טהרות לעם הארץ. עם הארץ שאמר לחבר תן לי ככר זה ואוכלנו יין זה ואשתנו לא יתן לו שאין מאכילין טהרות לעם הארץ. היה נודר מן הכבר אמר תן לי כבר זה ואוכלנו [אבטיח שניקר אמ' לו תן לי ואוכלנו] יין שנתגלה אמ' לו תן לי ואשתנו לא יתן לו שאין מאכילין לאדם דבר האסור לו כיוצא בו לא יושיט כוס יין לנזיר ואבר מן החי לבני נח שאין מאכילין לאדם דבר האסור לו ועל כולם אין מברכין עליהם ואין מזמנין עליהם (ח) ואין עונין אחריהם אמן ואין נשאלין לעם הארץ על טהרותיו ולא יאמר לו צא אכול צא ושרוף אלא אומרים אם כזה שאלת טמא ואם כזה שאלת טהור (ט) עם הארץ שהיה משמש בחנותו של חבר [ע"ב] אע"פ שחבר יוצא ונכנס מותר אין הושש שמא יחליף היה הוא נאמן ואשתו אינה נאמנת לוקחין הימנו ואין מתארחין אצלו אף ע"פ שאמרו הרי הוא כשרו עם נחש בכפיפה אחת אשתו נאמנת והוא אינו נאמן מתארחין אצלו ואין לוקחין הימינו הוא אינו נאמן אחד מבניו נאמן אחד מעבדיו ומשפחותיו נאמן לוקחין ואוכלין [על פיהן ועושין לו ואוכל] בשביעית. ובטהרות אינו רשאי לעשות כן (י) גבאי קופה ביום טוב לא היו גובין ומכריזין כדרך שגובין ומכריזין בחול אבל גובין בצנע' בתוך חיקן ומחלקין על כל שכונה ושכונה (יא) כל העיר מוכרין מתוקן ואחד שאינו מתוקן לקח [ואינו יודע איזה מהם לקח] הרי זה אסור כל העיר מוכרין בשר שחוטה ואחד מוכר בשר נבילה ולקח ואינו יודע מאיזה מהן לקח הרי זה אסור כל העיר מוכרין יין טהור ואחד מוכר יין טמא ואינו יודע מאיזה מהן לקח אסור במה דברים אמורים כשלקח ואינו יודע מאיזה לקח אבל בלוקח מן השוק הולכין אחר הרוב:

תתתתרסו. (א) **כתיב** (יואל ב יז) בין האולם ולמזבח יבכו הכהנים משרתי ה' כשהוא

תתתרסד. (ה) ירושלמי מעשרות פ"ג. (ג) לפנינו: זעירי ור' אבא בר כהנא ור' לוי. (ג) ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז ובבבלי קדושין מ' ב' בעליית בית נתזה בלוד.

תתתרסה. (ה) תוספתא פ"ה בברכות מסכת דרך ארץ פ"ט. (ג) לפנינו לתוך הקערה. (ג) כן הוא בתוספתא אבל בראש"ר: לפי שאין כל הדעות שוות. (ד) גם ז"ש. (ה) כן הוא בתוספתא ובדא"ר: מפני סכנת נפשות ויעויין תמיד כ"ז ב'. (ו) ברכות מ"ח א' ובתוספתא שם פ"ה ה"א אבל שם איתא: כי כשמשמש שנים אין צריך נתינת רשות רק כשמשמש שלשה ועיין או"ח סי' ק"ע סכ"א. (ז) תוספתא דמאי פ"ב. (ח) עיין תשב"ץ טור שלישי סי' כ"ט. (ט) תוספתא דמאי פ"ג. (י) שם שם. (יא) שם פ"ד.

תתתרסו. (ה) יעויין זבחים כ' א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אומר כהנים למה אמר משרתי וכי אינו יודע שהם משרתי אלא למעוטי בעל מום ושאינו רחוץ ידים ורגלים ופרועי ראש שאין נכנסין בין האולם ולמזבח:

תתתתרסז. כתיב (שמות יא יב) ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חתן משה לפני האלהים (א) ומשה היה משמש (שם שם יג) ויהי ממחרת וישב משה לשפוט את העם אבל ביום שאכל לא רצה להורות לכך (ב) רב לא היה מורה מיומא טבא לחברא וכתיב (ירמיה כא יב) בית דוד ונו' דינו לבקר משפט ולמה ביטל משה מלשבת בדין והיה משמש ולא עסק בתורה בדין הוא למד מאברהם כדכתיב (בראשית יח ז) ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רך וטוב וכתיב (שם שם ח) והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו וכי לא היה לו מוטב לעסוק בתורה אלא לפי שהיו בתוך האכילה בעלי תריסין וזקנים שעומק הדין תלוי בהן אמר משה לישראל כשבאו אליו לשפוט (ג) אין דן יחיד אלא אחד שנא' (איוב כג יג) והוא באחד מי ישיבנו והוא לרבות דיין מומחה לרבים ומשה אע"פ שמומחה לרבים היה אמר אם אשב בדין יאמרו אותן שאחייב אילו היו זקנים עמך היו מזכין אותנו אמר מוטב שאמתין ואענה את הדין ועוד שהיה נותן משלו את הסעודה ואמר משה אם אני לא אשמש שלוחי לא יתנו כל הצורך בסעודה והם יחשבו (משלי כג ו) אל תלחום את לחם רע עין ולא יאכלו כל צרכם וגם הם כשיאכילו את אחרים יאמרו כשם שהיה משה צר עין כך אנהנו ועוד לשמוע דברי תורה וברכת המזון שידברו על השלחן וכן אברהם משלו הוציא אמר שמא השליח יקח כחוש וקטן ויהיו סבורין שאני צר עין לכך עסק בעצמו והוא עומד עליהם להראות להם שבסבר פנים הוא נותן להם וכן עשה (ד) רבן גמליאל לחכמים אי אפשר שלא ידברו שם דברי תורה (בראשית יח ד) יקח נא מעט מים ולמה לא אמר הוא בעצמו אקח נא מעט מים ורחצו רגליכם לפי שאסור לגנוב דעת הבריות כי ידע אברהם שלא היו מניחין לו לקחת בעצמו המים לרחוץ רגליהם וגם לא יתכן למלאכים שהיו מניחים אותו לקחת בעצמו המים אע"פ שזכות גדול לו אבל כתיב (שם שם ה) ואקחה פת לחם לפי (ה) שבעל הבית בוצע (שם שם ז) ויתן אל הנער וימהר לעשות אותו אע"פ שמצוה לאדם לעשות אותו בעצמו (ו) מצוה לחנך תלמידו או בנו שיעשו והוא יעשה מצוה אחרת באותה שעה ועוד כי ראה שאותם האנשים ממהרים לצאת אמר אברהם הנער זריז ממני מוטב לי לתת לנער שהוא בקי לצלותו ולעשות ממני מכאן אדם שמתקן מצות והוא זקן אם בא זריז ממנו שיתן לו לתקן וכן כל דבר מצוה למהר לעשותה לא יאמר יותר מצוה שאעשנה לא כן הואיל ויש שם זריז ימהר לעשותה או שבקי לעשות מצוה כהילכתה (ז) ובני בתירה נהגו נשיאות להילל לפי שהנשיא יאמר מה טוב בעיניו ואם היו הם נשיאים היה ירא שנאמר (שמות כג ב) ולא תענה על ריב (ח) לא תענה על רב:

תתתתרסח. כתיב (בראשית ו ג) לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא בשר היה צועק רבון העולמים תנקום נקמתי מאיש חמסים שהמסני על הגם אמר הקב"ה לא ידון רוחי באדם כלומר לא אנקום את נקמתו למה בשגם הוא בשר שגם הוא בשר כשם שחומסים אותו כך הוא חומס אחרים ואותם גם הם

(ט) חק"מ.

תתתתרסז. (ד) מכילתא יתרו וכן תרגם יב"ע. (ג) ביצה ד' ב' ולפנינו: לא מוקי אמורא עלויה מיומא טבא כו'. (ג) אבות פ"ד מ"ט. (ד) מכילתא יתרו וספרי עקב פיסקא ל"ח ובבלי קדושין ל"ח ב'. (ה) ברכות מ"ח א'. (ו) בראשית רבה פמ"ח. (ז) פסחים פ"ו א'. (ח) סנהדרין ל"ה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

מבקשים נקמה ממנו כדכתיב (שם שם יג) כי מלאה הארץ חמס מפניהם הנחמם חומס [דף ק"ע] ולא ישים אל לבו והלא אני בקשתי נקמה על החומסים אותי כך הוא יבקש נקמה ממני והיה לו לחשוב גם הוא בשר אדם כמוני ואינו בשר בהמה אלו היה אחר נחמס ולא היה חומס והיה אומר לא אנקום נקמתי ונם לא אחמוס איש אשר לא חמסני אז הייתי נוקם וגם לענין עריות זה לוקח אשת זה ומבקש נקמה אשר נאף את אשתו וגם הוא נואף אשת אחר והיו ימיו ק"כ שנה ואניחם לעשות כמו שהתחילו לעשות ולא אנקום וזהו לא ידון רוחי לא אפנה לנקום ואחר כך אמר זה. . . . והיו כבר ימיו מאה ועשרים שנה שהנהינו לעשות כך לכך גזרות של כליה באות זה מבקש נקמה על זה וזה מבקש נקמה הוא חוטא באחרים ומבקשים נקמה עליו ואין ננקמים וגזרה מכלתן ופעמים בלא גזרה נעשה נקמה כי יודע הקב"ה שהיה משתמד (א) ופעמים בני אדם שונאים זה את זה בהנם לפי שלאחר הימים יהיה ריב ומצה בין זרעם ולכך למפרע מזלו של זה בשנאה עם זה וקצת דבק בלב האבות ואם שלא משום אהבתו של זה את זה אהד מסייע לחבירו להיות לו עזר כנגד השובים כמדין ומואב נגד ישראל ואין נפרעים בימיו ממנו יתנלגל הדבר שבימי זרעם יפול זה ביד זה ופעמים אוהבים זה את זה כי אחר ימים זרעם זה עם זה יתחתנו (ב) ומזלם ידע וריח האהבה דביקה בלב של האבות:

תתתתרסט. ס) **כתיב** (משלי ג ז) אל תהי חכם בעיניך ירא ה' וסור מרע אל תאמר אם אעשה אותו זכות יכול לבא לתקלה שלי לכך לא אעשה אותו וכן לא יאמר אם לא אעשה אותו דבר שאינו הגון לא יהיה תקנתי שהרי יואב ואביתר חשבו אם לא יעזרו לאדוניה לא יהא תקנתם ונכשלו:

תתתתרע. כתיב (תהלים כה יב) מי ג) זה האיש ירא ה' יורנו בדרך יבחר (קהלת ט ד) כי מי אשר יחבר אל כל החיים יש בטחון יחבר קרינן יבחר כתיב: כיון שאמרו (א) לשלישי לא תנשא או לרביעי מור כדאית ליה ומור כדאית ליה ואם עבר ונשא אשה שבעליה מתו הרי עתיד ליתן את הדין שנאמר (בראשית ט ה) ואך את דמכם לנפשתיכם אדרוש והוא המית את עצמו וכן ג) יש דברים שאמרו רבותינו (ב) למה בניו של אדם מתים (ירמיה ב ל) לשוא הכיתי את בניכם מוסר לא לקחו אכלה חרבכם וכו' הרי תלמיד חכם היודע זה ועובר עליו הרי עתיד ליתן את הדין שגרם מיתה לבניו ומה שאמרו (ג) הקובר את בניו מוחלין לו עונותיו שמקיים את הדברים שבנים מתים עליהם ולא מי שעובר עליהם (ד) ואמרו אש"ה תינו"ק וב"ת סימ"ן:

תתתתרעא. ג) **אשה** לשלישי או לרביעי לא תנשא אם מתו בעליה זה אחר זה לאחר שבאו עליה (א) ומתו בלא בנים או מיד לאחר בעילה כמו ער ואונן שלא עכבו אצל תמר. ותינוק שמלו את הראשון ואת השני ואת השלישי ומתו ואם מל את הרביעי ומת הרי עתיד ליתן את הדין ועל שקבר את הראשונים כפרת עונותיו שלא ידע להזהר ועל הרביעי יקבל עונש שגרם מיתה לו. וכיוצא בו בית אם בנה בית חדש או נכנס בבית מחדש ומתו בו שלש זה אחר זה

ס) תקמ"ט וכפול לעיל סימן מתמטע"ד. ע) ססק"י מע"ז. ג) מע"ח.

תתתתרסח. (ס) בקדושין ע"א ב' אם ראית שני בני אדם שמתגרין זה בזה שמץ פסול יש באחד מהם ואין מניחין אותם לידבק אחד בחברו. (ב) מגילה ג' א': מזליה חזי.

תתתתרע. (ס) יבמות ס"ד א'. (ע) שבת ל"ב ב'. (ג) ברכות ה' ב'. (ד) חולין צ"ה ב' ועיין פרש"י.

תתתתרעא. (ס) דין זה לא הביאו הפוסקים דדוקא אם מת בלא בנים. והתרומת הדשן סימן רי"א הביא דברי רבנו ולא העיר על זה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

הרי אם יעכב יותר בבית הרי זה מתחייב בנפשות שיאבדו מכאן ולהבא וכן עיר שאדם דר בה ומתו בה בניו ואין מתקיימין בה הרי זה נענש על שנורם מיתה לבניו ואל יאמר אדם אילו היה במקום אחר כמו כן היו מתים מקום היזיקא שאני כי היתה עיר בארץ(ח) הנריים שבאו יהודים והסירו בתיהם מאותו מקום שהיו שם ובנו במקום אחר והיו מתים כמעט שמתו כולם והיו מתענים ולא הועיל ער שפעם אחת יצא שליח ציבור ממקומו ופנע בחיל גדול וראה את השר שלהם רוכב על ארי ומתג בפי הארי ואותו מתג היה נחש ארוך מיד ידע הזקן שהיו שדים ונתן להם שלום וההזירו לו ואמר לו לך לאותה העיר ואמור להם ליהודים שילכו מאותו מקום כי אני וחילי הנדול עושים שם מחול וקודם לכן רצו להזיק לאותו זקן וצוה השר שלא יזיקו לו ואמר לך ליהודים ואמור להם שיצאו משם ואם לא יצאו מאותו מקום אמית את כולם אמר האיש הזקן הוא שליח ציבור אני ירא פן יזיקו לי החיל שלך אמר השר לאחר מן העומדים לפניו ללכת עמו ער אותה העיר שלא יזיקו לו השדים ובא הזקן ההוא והניד לבני העיר מה שאמר לו שר השדים וגם הוא מיד יצא [ע"ב] מן העיר הרי אע"פ שעשו תעניות לא הועיל להיות שם ער שיצאו משם וכן מצינו בירמיה (מז א ב ג ד) ויהי דבר ה' אלי לאמר לא תקח לך אשה ולא יהיו לך בנים ובנות במקום הזה כי כה אמר ה' על הבנים ועל הבנות הילודים במקום הזה ועל אמותם היולדות אותם ועל אבותם המולידים אותם בארץ הזאת ממותי תחלואים ימותו ולמה לא אמר ירמיה לפניו רבונו של עולם למה לא תעמוד לי זכותי להגן עלי ועל ילדיי ואקח אשה יראת ה' הרי למדנו כשנגזר על המקום אפילו צדקת הצדיק לא יציל את בניו כשנגזר על המקום וכתיב בפרשת יחזקאל (יד יג) ארץ כי תחטא לי למעל מעל (שם שם כא) אף כי ארבעת שפטי הרעים חרב ורעב וחיה רעה ודבר שלחתי אל ירושלים להכרית ממנה אדם ובהמה וכתיב (שם שם טו) שלשת האנשים האלה בתוכה חי אני נאם ה' אלהים אם בנים ואם בנות יצילו המה לבדם ינצלו וכו' עד (שם שם כ) ונח ודניאל ואיוב בתוכה חי אני נאם ה' אלהים אם בן אם בת יצילו הרי למדנו שכשנגזר על המקום ההוא שאסור לקחת שם אשה ולהוליד שם אלא יצא משם והיאך ידע הנזירה כשרואה שהיושבים בה והטובים אין בניהם קיימים או שאין נשאר לו בן אלא בנות וגם יש זה לדקדק שמא קורא שמם אחר שם איש שנגזר עליו שלא יתקיים מי שנקרא על שמו כמו שנאמר (ישעיה יד כב) והכרתי לבבל שם ושאר לכך כתבתי זה בסדר השמות ואחר שיראה השמות שלא יועילו לו או ידע כי נגזר שלא יהיה לשם והרי מתחייב בנפשות הנאבדים שם ועל זה נאמר (קהלת ט ב) מקרה אחד לצדיק ולרשע לטוב ולטהור ולטמא ולזבח וגו' כל צדקות וטובות לא יועילוהו להציל את ילדיו אלא אם כן יצא משם ולא בקרוב מקום אלא למדינה אחרת ואם אי אפשר למקום רחוק ילך לעיר אחרת ולא יתענה ולא יתפלל אלא שיוציאהו הקב"ה את בניו משם דשנים ורעננים וישימהו במקום שיצליח בבנים ובכל דבר:

תתתרעב. וכיוצא בבנים כן יש גבי עושר ועניות ולכל דבר ואילמלא תפילת אברהם אבינו לא היה לוט ובנותיו נצולים שנאמר (בראשית יט כט) ויהי בשחת אלהים את ערי הככר ויזכור אלהים את אברהם וישלח את לוט וגו' כי מי אשר יחובר אל כל החיים יש בטחון (א) כמו שאמרנו באותו מקום חיים ושם חיות ולכך אמר לך לך מארצך וגו' יבחר כתיב יחבר קרינן יבחר כתיב

ח) ע"כ נסי' תע"ח.

תתתרעב. (ח) ירושלמי ברכות פ"ט ילקוט קהלת רמז תתקפ"ט: שכל זמן שאדם חי יש

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

וכתיב מי זה האיש ירא ה' יורנו בדרך יבחר יבקש שימצא מקום לעשות בו רצונו שנאמר (תהלים לב ו) על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא . . . הרי אמור (ב) אסור לשמש מיטתו בשני רעבון (נ) ופרץ שהרי יוכבד נולדה בין החומות אלא היודע שהקב"ה גזר להיות רעב או היודע כמה יהיה הרעב לו אסור בתשמיש המיטה כמו בימי אליהו שאמר (מ"א יז א) אם יהיה ונו' טל ומטר וגו' וכן בימי אלישע שקרא לרעב שבע שנים אבל לוי שלא ידע שימש וזהו שלא אמרו חכמים אסור לשמש ברעבון אלא בשני רעבון יצא התן מתדרו וכלה מהופתה משעת קריאת הרעב כדכתיב ביואל בן פתואל (ב טז) אבל בעת קציר ובציר כתיב (שופטים טז א) בימי קציר חטים ויפקוד שמשון את אשתו:

תתתתרעג. **למה** וימן הקב"ה לאליהו עורבים לפרנסו בפרקים דר' אליעזר (א) כי העורב למר אדם וחוה לקבור את הבל כי עורבים בא וקבר את מתו להודיעו כי קין הרג את אחיו ויקברו את הבל (ב) ולפי שכבר יצא מגן עדן לא הבין לשונו אלא רמיזותיו ולכך גזר על העורב (נ) לבקש רחמים על המטר שנאמר (תהלים קמז ח) המכין לארץ מטר ומסך לו (שם שם ט) לבני עורב אשר יקראו (מ"א יז ו) והעורבים מביאין לו להם ובשר להודיעו שלא יתן מטר כי עדיין לא שבו מטעותם וכשם שהעורבים מבקשים רחמים על המטר ועתה הביאו לו להם ובשר להודיע (משלי יא כו) מונע בר יקבוהו לאום ומי שהוא צר עין אפילו עוף השמים מקללין אבל לאליהו מברכין מפני שכדין עשה והפשע של אחאב ובית אביו (ד) ואליהו ביקש על העורבים (איוב לח מא) יכין לערב צידו והאוכל ורואה עורבים ישליך להם לחם כמו שעשו לאליהו:

תתתתרעד. ב) (א) **האוכל** תרומה בשוגג משלם קרן וחומש והגוזל במזיד אינו משלם אלא הגזל ולא יותר אם הייתה מחייב הגזלן יותר ממה שגזל לא היה חוזר בתשובה אבל האוכל תרומה [דף קע"א] בשוגג הקב"ה יודע אילו היה יודע לא היה חוטא לכך ימחול לו בקרבן וחומש כדי שיזהר פעם אחרת ולא יאכל עוד ממון של כהנים:

גם באן כתוב ענין אשה.

תתתתרעה. ג) (א) **אין** דורשין בעריות בשלשה (ב) כי אם באנו לומר טעמי תורה פעמים יבא לידי היתר כגון אדם שלאחר מיתת אשתו יקח אחות אשתו אע"י שיש לו בנים מאשתו הראשונה אבל אשה לא תוכל להנשא לאחי בעלה כשיש לה בנים מבעלה אבל כשאין לה בנים מבעלה הראשון או תתיבם

ב) מקנ"ם, סנל נכתב כנכ פעם ב' לעיל סי' מפכי"מ. ג) מק"י.

בטחון. (ג) תענית י"א א' ויע"ש בתוס' שכתבו שאין זה רק מדת חסידות ויעוין או"ח סי' תקע"ד ס"ד ובט"ז שם סק"כ. (נ) ר"ל צרה אחרת כמו שמבואר באו"ח סי' ר"מ סי"ב.

תתתתרעג. (ב) פרק כ"א ובבראשית רבה פכ"ב איתא: עופות השמים וחיות טהורות קברוהו. (ג) בילקוט ראובני פרשת נח: נח היה מבין צפצוף עופות כו'. (נ) פרקי דר"א פכ"א וילקוט איוב רמז תתקכ"ה. (ד) יעוין בראשית רבה פל"ג עתיד צדיק אחד לעמוד וליבש את העולם ואני מצריכו לו כו'.

תתתתרעד. (ב) פסחים ל"ב ב'.

תתתתרעה. (ב) חגיגה א' ב'. (ג) עיין רמב"ם מורה פכ"ו לשלישי, ובסנהדרין כ"א ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

וכתיב מי זה האיש ירא ה' יורנו בדרך יבחר יבקש שימצא מקום לעשות בו רצונו שנאמר (תהלים לב ו) על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא . . . הרי אמור (ב) אסור לשמש מיטתו בשני רעבון (נ) ופרץ שהרי יוכבד נולדה בין החומות אלא היודע שהקב"ה גזר להיות רעב או היודע כמה יהיה הרעב לו אסור בתשמיש המיטה כמו בימי אליהו שאמר (מ"א יז א) אם יהיה ונו' טל ומטר וגו' וכן בימי אלישע שקרא לרעב שבע שנים אבל לוי שלא ידע שימש וזהו שלא אמרו חכמים אסור לשמש ברעבון אלא בשני רעבון יצא התן מתדרו וכלה מהופתה משעת קריאת הרעב כדכתיב ביואל בן פתואל (ב טז) אבל בעת קציר ובציר כתיב (שופטים טז א) בימי קציר חטים ויפקוד שמשון את אשתו:

תתתתרעג. **למה** וימן הקב"ה לאליהו עורבים לפרנסו בפרקים דר' אליעזר (א) כי העורב למר אדם וחוה לקבור את הבל כי עורבים בא וקבר את מתו להודיעו כי קין הרג את אחיו ויקברו את הבל (ב) ולפי שכבר יצא מגן עדן לא הבין לשונו אלא רמיזותיו ולכך גזר על העורב (נ) לבקש רחמים על המטר שנאמר (תהלים קמז ח) המכין לארץ מטר ומסך לו (שם שם ט) לבני עורב אשר יקראו (מ"א יז ו) והעורבים מביאין לו להם ובשר להודיעו שלא יתן מטר כי עדיין לא שבו מטעותם וכשם שהעורבים מבקשים רחמים על המטר ועתה הביאו לו להם ובשר להודיע (משלי יא כו) מונע בר יקבוהו לאום ומי שהוא צר עין אפילו עוף השמים מקללין אבל לאליהו מברכין מפני שכדין עשה והפשע של אחאב ובית אביו (ד) ואליהו ביקש על העורבים (איוב לח מא) יכין לערב צידו והאוכל ורואה עורבים ישליך להם לחם כמו שעשו לאליהו:

תתתתרעד. ב) (א) **האוכל** תרומה בשוגג משלם קרן וחומש והגוזל במזיד אינו משלם אלא הגזל ולא יותר אם הייתה מחייב הגזלן יותר ממה שגזל לא היה חוזר בתשובה אבל האוכל תרומה [דף קע"א] בשוגג הקב"ה יודע אילו היה יודע לא היה חוטא לכך ימחול לו בקרבן וחומש כדי שיזהר פעם אחרת ולא יאכל עוד ממון של כהנים:

גם באן כתוב ענין אשה.

תתתתרעה. ג) (א) **אין** דורשין בעריות בשלשה (ב) כי אם באנו לומר טעמי תורה פעמים יבא לידי היתר כגון אדם שלאחר מיתת אשתו יקח אחות אשתו אע"י שיש לו בנים מאשתו הראשונה אבל אשה לא תוכל להנשא לאחי בעלה כשיש לה בנים מבעלה אבל כשאין לה בנים מבעלה הראשון או תתיבם

ב) מקנ"ם, סנל נכתב כנכ פעם ב' לעיל סי' מפכי"מ. ג) מק"י.

בטחון. (ג) תענית י"א א' ויע"ש בתוס' שכתבו שאין זה רק מדת חסידות ויעוין או"ח סי' תקע"ד ס"ד ובט"ז שם סק"כ. (נ) ר"ל צרה אחרת כמו שמבואר באו"ח סי' ר"מ סי"ב.

תתתתרעג. (ב) פרק כ"א ובבראשית רבה פכ"ב איתא: עופות השמים וחיות טהורות קברוהו. (ג) בילקוט ראובני פרשת נח: נח היה מבין צפצוף עופות כו'. (נ) פרקי דר"א פכ"א וילקוט איוב רמז תתקכ"ה. (ד) יעוין בראשית רבה פל"ג עתיד צדיק אחד לעמוד וליבש את העולם ואני מצריכו לו כו'.

תתתתרעד. (ב) פסחים ל"ב ב'.

תתתתרעה. (ב) חגיגה א' ב'. (ג) עיין רמב"ם מורה פכ"ו לשלישי, ובסנהדרין כ"א ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

כי הטעם אם היית אומר כשיש לה מבעלה תתייבם אם כן היה קלקול לבני אחי המת. אם כשאדם לוקח אשה כשיש לה בנים מנכרי אם יעשה שום רבר רע לבנים יעמוד זקנם או אחי אביהם ויהיה אפוטרופא של היתומים אבל אם היה מותר אדם לקחת אשת אחיו כשיש לאחיו בנים לא יהיו זקנם מערער כי בנו אהוב לו יותר מבן בנו ובן אחיו לכך אסר אשת אחיו כשיש להם בנים ממנו ולכך אמרו רבותינו (נ) אין מורידין קרוב לנכסי קטן ואלו היה כתוב בשביל טעם זה היה אומר האח המייבם אקח אשת אחי שיש לה בנים מן אחי על מנת שלא ארד לנחלתן ולבסוף ירד ועוד אחים מן האם אשת אחיו מן האם שהיא נזירה אטו אחים מן האב והיה בא לידי היתר:

תתתרעו. אחד היה חומד בתולה אחת ושלח לדבר ולא הפצה בו ולא קרוביה אמר לאביו ולאמו אם לא תעסקו שתהיה לי הבתולה לאשה הוא ישתמד אמרו אביו ואמו לקרוביהם כך וכך אמר בני שאלו לחכם אם יכולים להשכיר שני עדים שיעידו שקידשה בפניהם כדי שלא ישתמד אמר החכם (א) ישתמד ואל יעידו שקר ועוד מוטב שישתמד ואל יאבדו בת ישראל באותו נבל וכיון שכך אמר לבסוף ישתמד או יעשה רעות כמשומד:

תתתרעז. ראובן היה נהנה מבני עירו שאם לא היה נהנה מהם היה מטולטל ונולה וראובן כיון שהיה הולך פרסה או פחות היו מותניו כואבות ונופו ולא הורגל לצאת מביתו כי יומם ולילה היה עוסק בתורה ובא אליו שמעון ובקש ואמר לו אתה יודע שבני עירי חפצים לאסור את בתי לבעלה ואתה יודע שלא כדין עושים לי ותעסוק שתהא בתי מותרת ועסק והותרה עוד בקש שמעון מראובן לשלוח כתב למרחקים אמר ראובן זה היה לי עון אם לא הייתי עוסק שתהא בתך מותרת כבר היא מותרת ואם אעסוק עוד וידעו הם ולא יהנו לי ולא אדע מה לעשות ויהיה לך עון שתפסיד לי ואם יעשו לי רעה הרי הפשע שלך אמר שמעון אני חפץ שתפרסם לכל כל מה שיהיה לראובן הפסד והיזק הכל פשע של שמעון כי כשהתיר ראובן התיר בפני עשרה ואותם יגידו לכל ובעבור נחת רוח לשמעון יפסיד ראובן וכשאמר לעשרה לא ידעו בני עירו שמפי ראובן יצא וראובן אמר בסתם תגידו לכל שהיא מותרת:

תתתרעח. כתיב (ויקרא כ כ) ערירים ימותו וכתיב (שם שם כא) ערירים יהיו: מאותו זרע נשאר אמרו לחכם הנה פלוני היה חשוד ונשאר מזרעו ולא מתו בחייו אמר יש זכות שתולה להם או לאב או לאם אמרו לו אם כן למה לא עסקת לזווג מזרעם אמר להם שמא (תהלים קט יג) בדור אחר ימח שמם ואיך אגרום שיתחתנו בו מאותם שנגזר שיתקיים זרעם עם שיאבד זכרם ובן מי שהרג את הנפש במזיד אם באים בני טובים להזדווג בזרעו (בראשית מו ו) בסודם אל תבא נפשי כי בני שת לא רצו להתחתן בזרע קין כי נגזר עליו כלייה (א) בני שת קורא בני האלהים שנבראו בצלם אלהים ובנות האדם בנות קין לפי שנגזר עליו כלייה לא היה חפץ להתחתן בהם וכן אמר כשראיתי שהיה מתחתן בן טובים שמקבל אורחים בעין יפה בזרע מי שעיניהם רעה וצרי עין ואין מקבלים אורחים ואין מהנים לטובים

(נ) בבא מציעא ל״ח ב׳.

תתתרעו. (א) עיין יו״ד סי׳ של״ד ס״ג ברמ״א ובט״ז שם סק״א כי לא חששו לזה. ובברכות ס״ג ב׳: ואם לאו יעלו בהר כו׳ וברדב״ז ח״א סי׳ קפ״ו.

תתתרעח. (א) בפדר״א פכ״ב משת עלו ונתיחסו כל הבריות וכל דורות הצדיקים ומקין עלו ונתיחסו כל הדורות הרשעים. אבל בילקוט ראובני פרשה בראשית ובזוהר שם ל״ז א׳: בני קין נקראו בני אלהים.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לא רציתי לעסוק באותו זיווג אם יכולת בידם ולא היו צריכים להתחתן כי יכולין להתפרנס אלא להרבות עושר עשו:

תתתתרעט. **אחד** היה עשיר ועל ידי שרים לקח בת טובים בכח שלא ברצון האשה ולא ברצון אביה ואמה ועשה נישואין וקראו לחכם להיות בסעודה עמהם ואמר (בראשית מט ו) ובקהלם אל תחד כבודי כי איך יאמרו שהשמחה במעונו וכתיב (ישעיה כח יב) לא אבוא שמוע אבוא כתיב:

תתתתרפ. [ע"כ] מי שיש לו טיפול בית ואינו יכול להתפרנס מוטב לקבל לו מן הצדקה ואל יתחתן ברעים ואם אינם נותנים לו מן הצדקה ולא ידעו במה להחיות עד שיתחתן בהם אם יש לו בנים אחרים ירחיק מאותה העיר כדי שלא יתחתן באותו זרע שהתחתן ברעים פן יהיו כולם רעים וכתיב (בראשית כה ו) וישלחם מעל יצחק בנו בעודנו חי קדמה אל ארץ קדם בעודנו חי לא האמין להם ואפילו בשבועה שלא יצאו משם קדמה אל ארץ קדם במקום משפחת הטובים כדי שיתחתנו בהם ולא בכנענים וכתיב (יהוקאל כב יח) בן אדם היה לי בית ישראל לסיג שהיו קצתם מתחתנים בפסולים ואחר כך (שם שם) כלם נחשת ובדיל וברזל ועופרת בתוך כדי שהתחתנו הפסולים בכשרים ואותן באהרים שנגזר על הרעים כליה ויתחתנו בטובים הרי אף על הטובים נגזר כליה וזהו שנאמר כסף היו מתחילה צדיקים היו נוהרים שלא להתחתן ברעים ובפסולים ושלא להתחבר עמהם ואחר כך התחברו עמהם ונתחתנו עמהם ונגזר על כלם כליה:

תתתתרפא. **החכם** ראה אחד שכבר היו לו בנים ומתה אשתו ונעשה שלקח אשה אחרת והיה צעור אמר לו למה אתה צעור שנעשה לו בעל כרחו שנשא אשה שאינה ממשפחת הגונים אמר החכם לתלמידיו תשמעו היאך אנחם את זה אמ' לו למה אתה צעור אמר לפי שבני זאת האשה יהיו רעים כמו קרוביה אמר החכם הרי כתיב (בראשית כה א) ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה ואמרו חכמים (א) על פי הדיבור ובניה היו רעים ועשו רעה לישראל אלא נגזר כמה רעים יהיו מזרע אברהם ואמר הקב"ה מוטב שיצאו מבני קטורה ולא משרה ולכך אל תתמה שפעמים לאיש טוב מתה לו אשה טובה ויקח אשה רעה אמר להלמידיו תנחומי הבל נחמתיו כי באברהם כתיב (שם שם ו) וישלחם מעל יצחק בנו בעודנו חי אבל עתה כשמתחתנים ברע ולבסוף זרע של זאת יתחתנו בשל זאת אם כן מה יעשה אלא בתפלה:

תתתתרפב. **אחד** הורה לבניו ולבנותיו שיתענו מ' יום כדי שהקב"ה יזדווג להם זוג טוב ואם נגזר מ' יום קודם שנוצר יועיל לתקן למובה ואם אדם אוהב אשה לא יתענה שיקח אותה שמא נגזרה לאחר אלא שיזמין לו אשה טובה ויהיו יחדיו ושיהיו להם בני קיום ביראת שמים:

תתתתרפג. **אחד** שאל לחכם הנה בני אדם בעיר הזאת שאסורים לבא בקהל אם יהיו אצלינו אני ירא פן יהיו זרעי עניים ויתחתנו בהם אמר ליה הרי כתיב וישלחם מעל יצחק בנו כדי שלא יתחתנו בהם בכנענים ולא בזרע יצחק כך אתה וכל ביתך התרחק מן העיר ולא יבא שזרעך יתחתנו בזרעם כי הקב"ה נזר אחר הרגילות אע"פ שמרחקים מתחתנים אין רגילות כן:

תתתתרפד. **ראובן** שחפץ ליתן בתו לשמעון ושמעון אינו חפץ בה ואינו רוצה לישאנה אל ידחה אותו אלא יאמר שאינו חפץ בה כדי

ב) פקי"ב.

תתתתרפא. (ב) בראשית רבה פס"א.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שיעסוק לה ממקום אחר ואין לראובן להצטער על כך שאם היה נגזר מן השמים היה מתרצה ומן השמים שמו בלבו שאינו חפץ בה:

תתתתרפה. **רב** אחד היה נושה למות והיה תלמידו יושב לפניו והיה התלמיד מדבר עם אשת הרב ראה הרב אמר לתלמיד וכי לא הייתה יכול להמתין עד שימות והיה חושדו. ולקח התלמיד אשה אחרת בעוד רבו חי והלך אצל רבו ואמר רבי ברכני כי ארסתי אשה פלונית ולכך אירסה בעוד רבו חי להוציא מלבו של רבו שהיה סבור שלכך דיבר עמה כדי לקרב דעתה אליו ולרמז לה שלאחר מות רבו יקחנה שצריך אדם להזהר מאד שלא יחשדהו [דף קע"ב] החולה אע"פ שלאחר מות החולה ידע שלא נתכוון לרעה צריך להזהר כי החולים כשמתים מתוך צער שעשו להם אף במותו יבקש נקמה כמו (ד"ה ב כד כב) וכמותו אמרה יראה ה' וידרוש וכתיב (בראשית מב לח) והורדתם את שיבתי בינון שאולה ויענשו:

תתתתרפו. (א) **מעשה** באדם אחד שנתן עיניו באשת רבו ושולייא דנגרי הוו וכו' עד שאמ' לו עשה עמי ועשה עמו והיו שניהם אוכלין ושותין והוא עומד עליהם ומשקה והיו דמעות נופלות לתוך כוסיהן ועל אותו מעשה נתחתם גזר דין וכו' ולמה האיש אחד יחטא ועל כל העדה יקצוף לפי שעבר על (שמות כ יז) לא תחמוד ולא היה לציבור להניח לקחת אשה בזה העניין שהשוה את רבו לו ואילו היה יודע שכך היה לא היה נותן גט והיו צריכין לחקור קורם לכך העון על כולם:

תתתתרפז. **איש** שמגרש אשתו שלא כדין שלא פשעה לא יחתום שום אדם נכבד עליו ולא יהיה עד וכל שכן שליח אבל אם הוא במקום רחוק והוא יודע שלא ישוב מצוה עושה שמביא גט ואם היא זונה ואין קרוביה מניחין לתת לה גט מפי הבושת מצוה לעסוק שיגרש:

תתתתרפח. **ראובן** ביקש לשמעון אם תדע בחור טוב שאשיא בתי לו תעסוק ואני אתן לבחור כך וכך והלך שמעון ודיבר לבן לוי אמר לו אם תחפוץ בת ראובן ליקח הוא יתן לך כך וכך אמר לו בן לוי אינני רוצה ליקח אלא אם כן יתנו לי כך וכך עד זמן פלוני ואם לא יתן לי שאתה תהיה לי חייב לתת כך וכך ונתרצה לו שמעון לתת הלך שמעון ואמר לראובן אמר לו ראובן לא אשלם בעבורך אמרת לתת יותר ממה שאמרתי לך ואין לי כל כך כמו שנדרת לו ולמה נדרת לו לא אשלם אמר שמעון אני לא עשיתי אלא בעבור בתך ולמה יש להפסיד ונעשה שהפסיד ראובן כפי מה שאמר לא אשלם וגם שמעון הפסיד שלא היה לו לידור לבן לוי כך וכך יתן ראובן לך במהרה כל הכסף וראובן לא היה לו בתוך זמן המועט כל כך הרבה וראובן הפסיד כי לטובתו נתכוון שמעון יש דברים שבדיני אדם אינו חייב ובדיני שמים חייב כי ראובן כפוי טובה משמעון היה שאמר שמעון בלבו פן יקח אחרת:

תתתתרפט. (ב) **אחד** המתין לחמיו עד שעשה סעודת הנישואין ולא רצה ליכנס לחופה עד שיתן לו מה שנדר לו אמרו לו היה לך קורם להזהירו אמר הוא עשיר ודברתי לו ולא הועיל לכן לא יקדש אדם אשה עד שינתן הממון ביד נאמן ולא יאחרו הנישואין (א) ואם עני הוא (שמות כב כד) לא תהיה לו כנושה:

ב) מקי"ב.

תתתתרפו. (ב) גיטין נ"ח א'.
תתתתרפט. (ב) יעוין אבן העזר סי' ב' ס"א וסי' נ"ב ס"א.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתתרין.[ב] **ראובן** היה לו בת ולשמעון היה לו בן והיה ראובן שולח מנות תדיר לשמעון ושאל שמעון לחכם אין דעתי להשיאה לבני אם בעבור בני שולח לי הרי כמו גזל מה שאני מקבל ממנו לבסוף כשלא אתרצה בבתו לבני אז יתחרט ששלח לי ואם אני אומר לו איני רוצה יעשה לי רעה אמר לו החכם הוא יודע שאתה עני שמא לכך שולח לך רק אל תרמה אותו אם ישאל שתתן לבתו בנך תאמר לו אינו יכול להיות ואל תאמר אני אעשה ולבסוף לא תעשה כי אז יהיה לך מתנותיו כמו גזל ואם או ישנאך הדין יהיה עמו:

תתתתרצא.[ג] **כתיב** (בראשית כד מט) ואם לא הגידו לי ואפנה על ימין או על שמאל זה מודיענו מי שמשדך באשה אם אינו רוצה להנשא לו ואמרו אין אנחנו רוצים מיד יפנה לדבר באשה אחרת[ג]. (שם שם) ועתה אם ישכם עשים חסד ואמת עם אדוני הגידו לי נפקא מינה שאם יש בדעתכם לתתה לי שלא יאמרו נשלח שלוחנו לשם ואם לאו שלא תגידו לי ואפנה על ימין או על שמאל ואם תתרצו לאחר שאדבר באשה אחרת לא אפנה אליכם. איש אחד ביקש לבנו מבנות טובים ולא רצו לתת לו לבנו וביקש מבנות גרועים שאחי האשה לא היו טובים נתרצו לתת לבנו וכשראו אותם שאחי האשה היו טובים אמרו ניתן [ע"ב] לבנך אותה שבקשת תחילה שאל לזקן אחד אמר לו כיון שאחיה לא היו טובים גם זרע אחותם לא יהיו טובים לכך קח אותה שאחיה טובים אמר זקן אחר כיון שלא נתרצו תחילה וכבר ביקש האחרת אם יביישנה יענש על כך ויעשו הבנים וכתיב ואפנה על ימין או על שמאל ולא לכם:

תתתתרצב. **יהודי** אחד צוה לשני בניו אמר האב לאחד מבניו קח לך פלונית בת פלוני כי היא בת טובים לא עשה כן לקח אחרת בשביל יופיה והוליד בנים שלא היו מהוגנים ובן האחר לקח בלא רשות האב בא האב והיה מגרשו ומביישו ואומר והלא משפחתה כך וכך והיה מכלים קרובי אשת בנו לבסוף נתגלגל שנעשה עשיר והאב וכל בניו היו צריכין לזה שהיו מבזים והיו חפצים להתחתן בו וזהו (תהלים קיח כב) אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה:

תתתתרצג. **אחד** היו לו בנים ובנות ומתה אמם ולקח אשה אחרת וילדה לו בנים והיתה מצערת ומקנטת לבני אישה שמאשה ראשונה אמר להם אביהם תסבלו ויהיה לכם תקוה סבלו ונעשה לאחר זמן מרובה שבני אשה הראשונה היו עשירים ובני השנייה עניים והוצרכו לבני הראשונה והיו להם כעבדים ושפחות וכן עניין יפתח וכן אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה:

תתתתרצד. **כתיב** (ירמיה כט ו) קחו נשים והולידו בנים ובנות וקחו לבניכם נשים ואת בנותיכם תנו לאנשים ותלדנה בנים ובנות ורבו שם ואל תמעטו ותלדנה אומר על כלותיהם ובנותיהם ד"א לומר שאין להשיא את בתו (א) אלא כשיכולה ללדת אכל בנים ישיא קודם שיגדלו פן יאמרו כשמשון (שופטים יד ג) אותה קח לי כי היא ישרה בעיני:

תתתתרצה. **אדם** שיש לו בן שסמוך להשיאו אשה ויש אשה שחפיצה להנשא לבנו ובנו והאשה חשובים וצנועים ובני טובים והבן אינו חפץ בה יאמר האב לבן טוב שתקח אותה שחפיצה בך ותעשה הפצך ומונעתך

ב) מקי"ב. ג) מקי"ד. ג) ע"כ.

תתתתרצד. (ב) בשו"ע אבן העזר סי' ל"ז ס"ח כתב דבזה"ז נהגו לקדש כשהן קטנות ויעו"ש סי' א' ס"ג.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

מהרהורים אע"פ שאינך אוהב אותה משחקה אשה שתחפוץ והיא אינה חפיצה בך ואינה נשמעת לך ותבא להרהורים רעים לפי שטוב לאדם שאשתו אוהבת אותו:

תתתתרצו. מי שיש לו בן פריץ אם יקה אשה שאינו חפץ בה ישבב עם נשים אהרות לכך יניח לו הפצו:

תתתתרצז. מי שיש לו בן פריץ ובא על אשת איש והוא הוכיח בנו אם תנאף יותר או תלך לביתה אניד נבלותך והשיב לו הבן אם תניד ישתמר אם האב רואה שעווב דרביו אל יניד ואם לאו יניד נבלותו ואם ישתמר ישתמר ומה שאמר(א) טוביה חטא ויגור מיגנד לפי שכבר העיד אבל אם אשת שמעון פרוצה ואם ילך שמעון תנאף אשתו והנואף ירא ללכת שמה כששמעון בביתו יניד ראובן לשמעון אל תלך מפני כך וכך ואם ילך להכמי העיר ויאמר אם ילך פלוני אשתו מזנה תחתיו להרחיקם מן העבירה ויניד ואמר אין ער כי אם אני ואין שום יודע כי אם אני ופלוני עדים אפילו חבירו אומר איני יודע לא ילקה (ב)ויגור כי יאמר חבירו כובש עדותו:

תתתתרצח. כהן אחד בא אצל חבירו אמר לו הכהן תדבר לי בבת פלוני שיתן אותה לי לאשה הלך זה אצל חכם אמר לו אותו כהן בא אצלי ודבר לי לדבר באותה אשה להנשא לו ואני יודע שאותה אשה אסורה לו שעבד בעל אותה או גוי ואין לי עד אחר אם אני אומר לו לא תקחנה יאמר לי הגד נא לי למה ואם לא אניד לו ישאנה ואם אומר לו יבייש אותה ויניד לכל וישנאו אותי אמר לו אמור לאחד הצנוע שבקרוביו והוא שמא יאמר לו וימנע ממנה ואתה תאמר לו שאינך רוצה להיות שליח בדבר כי רע בעיניך:

תתתתרצט. **ועשית** הישר והטוב בעיני ה' (דברים ו יא). הטוב מה שנראה בעיני הכל טוב. והישר (א) זהו לפנים משורת הדין ד"א הישר שאין ידוע לכל אלא לחכמים אחד שאל לחכמים [דף קע"נ] פלוני מבקש ממני שאבניסנו בביתי אמר לו יש לך חדרים שאינך צריך להם אמר כן ואם הוא אינו הגון כבר אמר בן סירא (ב) לא את הכל תביא בביתיך ואם הוא עוסק בתורה כל היום ואינו רע עין והוא כך הגון שלא יניד מה שיעשו בבית הרי טוב תעשה שתקבלהו וכיון שבעבורו לא חרבה עצים ולא שום דבר אל[ו] תקבל ממנו שכירות הוא נהנה ואינך חסר (ג) למה תקח ממנו שכירות שידור בבית:

תתתתש. **בתיב** (קהלת ז ח) טוב אחרית דבר מראשיתו החושב מראשית אם יעשה מה יהיה באחרית יש אדם שלוקח אשה בעבור עושר גדול והיה יכול לקחת מבנות טובים ויכול להתפרנס אם אחי האשה רשעים יהיו בניו דומים להם נמצא שהוא גרם ועוד מה שהרויה בכסף שקיבל יפסיד לאחר הימים כשיהיו לו בנים גדולים אז לא יוכל לתת אותם לקרוביו ולהתחתן בטובים ואם יתחתן בהם צריך להרבות כסף וזהב לתת ויותר כשלים ועל זה נאמר (משלי כ כא) נחלה מבהלת בראשונה ואחריתה לא תבורך ונאמר (שופטים ה כב) תברך מנשים יעל אשת חבר הקיני מנשים באוהל תברך תבורך יתר שם(א):

[ו] כעין זה לעיל סי' תתפתק"י.

תתתתרצז. (ה) פסחים קי"ג ב'. (ג) שיגרא דלישנא דש"ס נקיט.

תתתתרצט. (ה) בבא מציעא פ"ג א' רש"י ד"ה בדרך טובים: לפנים משורת הדין משמע מזה כי טוב הוא לפנים משורת הדין וכ"כ הסמ"ע בח"מ סי' ק"ג סקי"ג ויעויין ספרי ראה פיסקא ע"ט: הישר בעיני שמים והטוב בעיני אדם ויעויין פיסקא צ"ו. (ב) י"א ל"ב ובסנהדרין ק' ב'. (ג) בחשן משפט סי' שס"ג ס"ו כתב הרמ"א דאין כופין ע"ז אע"פ שזה נהנה וזה לא חסר והראבי"ה מובא במרדכי פ"ב דב"ק פסק דכופין.

תתתתש. (ה) חסרון הניכר יש כאן.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתשא. אחד מבני טובים לקח לזרעו ממשפחה אחת נרועה כשנתנו לו ממון ולקח לעצמו אשה אחרת ממשפחה נרועה ממשפחתו עבור ממון(א) ונעשה יותר עני שהפסיד מהרה מה שנתנו לו ונם הפסיד שלו ונם מזרעו מהו לו(ב) כשמלכי בית דוד נתחתנו לבית אחאב נגזר כלייה על בית דוד וכשלקחו ורע שת מזרע קין נשים נגזר כלייה על כל העולם חוץ מנח וזרעו ונשי בניו(ג) ועוג ובניו. שאין הב"ה רוצה שיתחתנו הרעים בטובים ושיהנה מהם וכל שנהנה מהם מפסידים יותר וכתיב (תהלים קכה ג) כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים למען לא ישלחו הצדיקים בעוולתה ידיהם וכת' (דה"ב כ לז) בהתחברך עם אחזיהו פרץ ה' את מעשיך:

תתתשב. האיש שמצוה לבנו ליקח אשה במקום שאין לבו חפץ באותו מקום לפי שאין לומדין תורה ואין עוסקין במצות והבן יודע שלא יתנו לו האשה להביאה במקום אחר ועוד היא תעשה כמעשה משפחתה כיון שכתוב (ויקרא יט נ) איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמורו(א) במילי דשמיא לא ישמע להם למה עיכב יעקב שנים רבות מלקחת אשה אם תאמר עריין לא נולדו רחל ולאה וכי אם לא היו רחל ולאה לא היה לוקח אשה אחרת אלא אמר אם אקח מבנות כנען הן רעות והיה לו ללכת לארם נהרים לראות אלא אמר איך אעזוב כיבוד אב ואם ואלך הרי כשאין לאב ואם מי שיעשה צרכיהם אפילו לקחת אשה ויש לו ללכת אחריה לארץ מרחקים מוטב לעבוד את אביו ואמו ועוד איזו תורה טהורה כשאדם לוקח אשה ולומד אבל יעקב(ב) שלא ראה קרי עד ראובן ולא היה מהרהר ונקי היה אמר מוטב שאלמוד ואעסוק בתורה ואחר כך אקח אשה פן יבטלוני נידול בנים כמו שהיה מתבטל מפני שהיה רועה אבל מפני עשו הוצרך לברוח. במקום היזק וסכנת נפש לא יתכן לומר אהיה בכאן ואכבד אבי ואמי שאם יהרג הרי לא יעבדם ועוד יהיו צעורים ועוד יעקב לא אמר אברח מפני עשו אלא רבקה אמרה (בראשית כז מג) שמע בקלי קום לך פדנה ארם כי קשה היה לו לילך בשביל כיבוד אב ואם ואמרה אם יהרג אותך מי יכבדני וכתיב (שם שם מה) למה אשכל גם שניכם יום אחד גם לרבות גם אותי ואביך מן הצער אעפ"כ לא רצה לילך עד שאביו ואמו צוו לו (ג) והלך ולמד לפניו עבר אמר אם ימות עבר תמות עמו חכמה כיון שאיני מהרהר באשה אלמוד ולמד לפניו עד שבא עשו וברח מלפני עבר:

תתתשג. כתיב (בראשית כה ו) וישלחם מעל יצחק בנו בעודנו חי קדמה אל ארץ קדם שאם ישארו בארץ כנען יתחתנו בארץ כנען (א) ויסייעום לגרש את יצחק לכך אל ידור אדם טוב בעיר שיש בה פסולים שאסורין לבא בקהל שמא יהיה הפסול עשיר והכשר עני או הוא או זרעו ויתחתן בזרע הפסולים:

תתתשד. כתיב (רות ד ו) לא אוכל לגאול לי פן אשחית את נחלתי אלא כך התנו הנביאים(א) שכל מי שיקח ארמאית או פסולה שיפסיד שדהו ונחלתו [ע"ב] כמו שאומר(ב) בעזרא בפרשת נשים נכריות (נחמיה יג י) ואדעה כי מניות הלוים לא נתנה ויברחו איש:

תתתשא. (ב) קדושין ע"א א כל הנושא אשה לשום ממון כו'. (ג) תוספתא סוטה פ"ב ילקוט מלכים רמז רכ"ג. (ג) נדה ס"א א'. הפליט זה עוג שפלט מדור המבול ויעוי"ש תוד"ה זה עוג.

תתתשב. (ב) יבמות ה' ב'. (ג) שם ע"ו א'. (ג) מגילה י"ז א'.

תתתשג. (ב) בזוהר חיי שרה קל"ג ב': וישלחם מעל יצחק בנו דלא לשלמאה לגבי דיצחק כו'.

תתתשד. (ב) ירושלמי סוף פ"ב דכתובות מדרש רות פרשה ז'. ומ"ש: התנו הנביאים לא נזכר שם ואולי כונתו על עזרא ונחמיה שכתבו בספרן: (ג) הפסוק הזה הוא

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתשה. כתיב (מ"א ב כו) כי התענית בכל אשר התענה אבי הרי כל מי שמתענה על צרת חבירו צריך בנו לגמול לו טובות כנגדו

ראובן עשה כמה תעניות על שמעון שיהיה הב"ה מזמן לו אשה טובה לבסוף רצו לתת לשמעון אשה טובה ונשמע לראובן והנה ראובן צעור בדבר והלך ושאל לחכם פלונית רוצים לתת לי והנה ראובן צעור ואני רוצה בה בעבור המשפחה לקחת אותה אמר החכם מאחר שראובן התענה בעבור שיזדמן לך אשה טובה אל תהי כפוי טובה כנגדו אם לא ירצה ראובן תפייסהו ונם חרבה עליו ריעים שיתן לך רשות ובלא רשותו אל תעשה אמר שמעון לחכם ואת האשה תובעת אותי והיא ממשפחה טובה ולי יש בושת לתבוע ואם אתבע שמא לא יתנו לי אמר החכם כיון שאתה יודע שראובן ירא שמים ואוהב אותך בכל לבו לא על חנם ראובן אינו חפץ שלח החכם אחר ראובן אמר לו החכם שמעתי עליך שאינך חפץ ששמעון יקח אותה אשה השיב ראובן לחכם גלוי וידוע לפני הקב"ה שאיני מכוין אלא לשם שמים כי אני אוהב שמעון והאמת כי אם יהיו לו בנים ממנה הייתי מתחתן בו כי היא ממשפחה טובה והייתי שמח אלא הרבה דברים שמזיק לו ממנה שאינו לתקנתו והגיד לחכם אותם דברים ועוד אמר ראובן והלא אתה יודע כי שנאתי לאותה אשה ולא עשתה לי מעולם רעה ואני אוהב כל אבותיה אלא יודע אני כי לא יהיה לו הצלחה ושובה עמה על כן קשה לי ועוד כיון שהוא עושה בעבור בנים והיא תעשה רעה לילדים ויבא להם לרעה וכתיב (רות ד ו) לא אוכל לגאול לי פן אשחית את נחלתי:

תתתשו. למה זכו עמון ומואב שדור יצא ממואב ובני שלמה מעמון כי כתיב (קהלת ז ח) טוב אחרית דבר מראשיתו כשהוא מראשיתו טוב

כי אמרה (בראשית יט לב) ונחיה מאבינו זרע על משיח דרשוהו בבראׁ רבה (א) כי היו מקובלים מלוט אביהם שקיבל מאברהם אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף ויקדימו דׁ מלכיות כמו שראו דׁ מלכים עם חמשה מלכים עשו מלחמה אמרו הנה כבר נתקיימו שדׁ מלכים נשלו בעולם ואחר כך נתקיים שאמרו מקובלים אנחנו מאבינו שקיבל מאברהם שאין משיח בא עד שיהפכו חמשה כרכים כדאיתא בפרק חלק (ב) והנה חמשה כרכים נהפכו סדום ועמורה אדמה צביים צוער (ג) ואין משיח בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף כיון שאנו רואין שאיש אין בארץ לבא עלינו שכלו הנשמות שבגוף לכך ונחיה מאבינו זרע ונחי"ה מאבינ"ו זר"ע בגימטריא ו"ה מלי"ך המשי"ח: ונחיה מאבינו לפי שנתכוונו לשם שמים שהרי תאוה לא היה להם מאביהם שהיה זקן לכך נזדמן בועז שהיה זקן לרות ורות לא חמדה בועז לתאוה שנאמר (רות ג י) בלתי לכת אחרי הבחורים אלא בשביל נעמי שיולד בן לנעמי ולא בא בועז אליה אלא לילה אחת כמו לוט לבנותיו לכך יצא דוד ושלמה ומשיח ושאר צדיקים מהן:

תתתשז. בחור וזקן נתנו אמונתם לקחת שתי אחיות והיתה אחת בעורה ואחת יפה אמר הבחור אקח היפה ולא יגביר ייצרי על האחרת והזקן

אמר אקח אני היפה כי אין לבי לתשמיש כל כך וכל שכן אם אקח הכעורה לא אזקק באו לחכם אמר החכם לבחור אם היתה אשתך יפה כחמה וצופה בנשים היתה

בנחמיה אבל נקרא עזרא כמ"ש סנהדרין צ"ג ב': לא איקרי ספריה על שמיה.

תתתשו. (ב) פרשה נ"א. (ג) לא מצאתי שם ויעו"ש ק"ט א' ויחזקאל ט"ז נ"ה ואולי יש איזה טעות בדברי רבינו. בבית המדרש של ה' יעליגעק חדר ששי צד 114: תנו רבנן קודם שתפול אדום הרשעה כו' יו"ד קרנות מלכות נהפכו כו'. (ג) ע"ז ה' א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

הייתה מהרהר אחריהן אבל בדוד כתיב (מ"א א ג) ויבקשו נערה יפה כשהאיש מוקין ובא על אשתו הוולד חלוש אבל. . אדם גבור. . . . אשה[ס] (א) בתוך מ' יום אם יכולה להתעבר משני בני אדם ולא לאחר מ' יום (ב) ונם מטיפה אחת תאומים (ג) כמו ו' שיבולין מנרעין אחר:

תתתשח.[ס] **החכם** אמר עם אשתו דברים במיטה ער שריברה אשתו מן אנשים יפים ולא רצה לשמש ער שרבר שאר דברים (א) לשכח מלבה מהשבתה של אותם אנשים יפים וכן כשהיתה מדברת עמו מן הרעים לא רצה לשמש עמה עד שמשכח מלבה אותה המחשבה: מי[ג] שאשתו תובעתו בפה קודם שהיא תדבר עמו לשמש עמה ידבר הוא עמה תחלה על התשמיש (ב) שאם היא תתבע לא יהיו הבנים טובים:

תתתשט.[ג] (א) **רבי** הנינא בן דוסא נזר על אנרת בת מהלת שלא ילכו בישוב אלא בליל שבת ובליל רביעי כי אז היו תלמידי הכמים משמשים מטותיהם כי [דף קע"ד] בליל שבת היו בבתיהם (ב) והסידים הראשונים לא היו משמשים אלא מליל רביעי ואילך שלא תלדנה נשותיהן בשבת ולכך היו משמשים מליל רביעי ואילך ואמרו (ג) אין פורשין לים אלא שלשה ימים קודם לשבת (ד) וכן לכיבוש כרכים ואמרו (ה) (איוב ה כד) ופקדת נוך ולא תחטא כי ביום ד' ילך לדרך הרי בליל ד' ישמש מיטתו ולכך נתן ר' חנינא בן דוסא רשות בלילי שבת ובלילי רביעיות ואז עת נשמים וכתיב (ישעיה נה י) והולידה והצמיחה:

תתתשי.[ג] **יש** שמאבד עצמו מן העולם הזה ומן העולם הבא כנון מי שאינו יכול לשמש ולהזקק עם אשתו כמה שנים ומכושף וכן מי שהוא עם אשתו ולא ילדה לו ואינו נותן נט נאבד מזה העולם ומן העולם הבא ואם היא מעכבת או הקרובים כלם חוטאים וכן אמר ישעיה להזקיה (מ"ב כ א) כי מת אתה ולא תחיה כי מת אתה בעולם הזה ולא תחיה לעולם הבא (א) שלא לקחת אשה ואם אין לו ממון לא יכבידו על כתובה:

תתתשיא.[ד] **לאחד** חתכו אבן מערותו וכשנדל בקש לקחת אשה ונתן החכם עצה שלא יתנו לו ואמר זה לחכם ונתן לו עצה לישא גיורת כי כרות שפכה מותר לישא גיורת:

תתתשיב. אחד תלמיד בא לפני חכם אמר לו הרי לקחתי אשה והייתי כמה שנים עם אשתי ולא היה לה וולד ממני ומתה ולקחתי אשה אחרת וזמן מרובה הייתי עמה ואינה הרה שמא זה גורם כי כשהייתי קטן לוקה מערותי אבן קטן שהיה מעכב אותי מלהשתין אמר לו (א) אם כן אסור אתה. . . יש שנלקה ממנו אבן ומוליד אבל כשלקח אשה ואינו מוליד בידוע שפשע שלו ולא יתנו בת

ס) מקמ"ץ. ג) מקמ"ז. ג) מקי"ז. ד) מקי"ח.

תתתשז. (ס) ירושלמי יבמות פ"ד מובא בתוס' סוטה מ"ב ב' ד"ה מאה. (ג) נדה כ"ו א'. (ג) מכילתא בא פי"ב.

תתתשח. (ס) כמ"ש נדרים כ' ב': שלא תולה ולדעתי כו'. (ג) נדרים שם.

תתתשט. (ס) פסחים קי"ב ב'. (ג) נדה ל"ח א'. (ג) שבת י"ט א'. (ד) שם שם. (ה) יבמות ס"ב ב' ויעויין תוד"ה חייב דפקידה זו אינה תשמיש. אבל הרמב"ם השמיט דין זה משום שכתב בהלי דעות פ"ד שאין לשמש מטתו ביום שיוצא לדרך ומובא בשו"ע או"ח סי' ר"מ סט"ו ויעו"ש במג"א.

תתתשי. (ס) ברכות י' ב'.

תתתשיב. (ס) במרדכי יבמות פרק הערל מביא בשם ר"ת וז"ל: ומתוך כך מכשיר אותן בני אדם שחותכים מהם הרופאים ביצה אחת לרפואתו מנתיקת הבטן או מן האבן העוצרת את השתן.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ישראל כי כרות שפכה הוא ואם לקח אשה ומתה ולקח אחרת ומתה הרי בשלישי לא יקח אלא ניורת שמא כרות שפכה הוא:

תתתשיג. ב) **לא** יחשוב הצדיק כשהוא עני אם אבא אל אשתי שמא תהר ממני ואנה אקח לפרנסה זה ממחוסרי אמנה הוא כי הקב"ה מזמן בדדי אשה חלב ליונק כשיוצא ממעי אמו ואמר במכילתא (א) מי שאומר מה אוכל למחר הרי זה ממחוסרי אמנה:

תתתשיד. ג) **אחד** היה אומר תדיר כבר יש לו בן ובת ויש לו צער שאשתו מעוברת כי אינו עשיר והיאך יפרנס אמר לו החכם כיון שהולד נולד הקדוש ברוך הוא הקדים ברדי אשה החלב לכן אל תדאג ולא קבל דבריו והיה מתאונן ונולד לו בן ואחר הזמן חלה הבן אמר לחכם התפלל על בני שיחיה אמר ליה עליך נאמר (קהלת ה ה) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא למה יקצוף אלהים על קולך וחיבל את מעשה ידיך (א) מעשה ידך אלו הבנים וכתיב (שם ז ה) טוב אחרית דבר מראשיתו ומת הולד:

תתתשטו. **החכם** שמע לאחר שנעשה לו דבר שנצטער בו ואמר מי יתן שהיה מת לפני שלשים שנה אמר לו החכם אם כן אותם בנים שהיו לך וחיים לא היו נולדים ושמא יהיה בהם צדיק או יצא מהם וכשנולדו ברכתה מי שנתנם לך אמר לו והלא איוב אמר (איוב ג יב) מדוע קדמוני ברכים וכוי אמר ליה כיון שמתו לו כל זרעו והלא ירמיה אמר (ירמיה כ יז יח) אשר לא מותתני מרחם ותהי לי אמי קברי ורחמה הרת עולם למה זה מרחם יצאתי לראות עמל וינון ויכלו בבשת ימי הרי בעבור הצער והבשת היה חפץ שלא בא לעולם (א) וכבר נולד יהוקאל אמר לו הנח לו לירמיהו כי היה צעור שהוא חי לעולם ומשקה לאומות כום התרעילה ונביא שאינו הגון אם היה מתנבא לרעה שמח שתבא הרעה אבל בירמיה כתי' (שם יז טז) ויום אנוש לא התאויתי ונצטער על שיצא מרחם להתנבאות לרעה ועדיין משקה לאומות ומצטער על זה ובוש שלא יאמרו הצדיקים על הרעות ממונה ובושת לו בפני הרעים אבל בעבור הבושת לא היה אומר כן אלא שרבים על... (ב) ואם תאמר בעבור חורבן הבית גם שילה חרב בימי שמואל אלא כמו שכתבנו:

תתתשטז. ג) **התלמידים** היו יושבים בפני רבן אמר אחד יהי רצון שתהר אשתי ואם הולד יהיה חי ואם לאו יהי רצון שלא תהר אמר חבירו יהי רצון שתהר אשתי אמר חבירו ואם ימות הרי טוב שלא נולד אמר הרי כתיב (מ"ב ד טז) אל תכוב בשפחתך וכתיב (שם שם כח) לא תשלה אותי ועוד כשיוולד אתפלל שיחיה אמר החכם יש וולד או בן או בת שפודה את אביו או את אמו מן המות או מן הצרות שנאמר (ישעיה כט כב) יעקב אשר פדה אברהם יש שנגזר עליו או מיתה או צער על האב או על האם ומת הולד הרי האב או האם עצבים הרי העצבון פודהו וזהו שנאמר (משלי יד כג) בכל עצב יהיה מותר:

תתתשיז. **בעיר** אחת היתה אשה פנויה והרה [ע"ב] מזנונים כשילדה נתייעצו קרובותיה לה להמית הוולד וכן עשתה והקב"ה מסרם ביד רעים ולקחו ממנם ועינו אותם עד שברחו מן העיר:

ב) מקי"ט. ג) מק"כ. ג) מק"פ וכטול לעיל סי' מפמסכ"ו.

תתתשיג. (ב) בשלח מסכת דויסע פרשה ב' וכעין זה בבבלי סוטה מ"ח.
תתתשיד. (ב) שבת ל"ב ב' ובילקוט קהלת רמז תתקע"א: וחבל את מעשה ידיך אלו הם מעשה ידיו של אדם בניו ובנותיו.
תתתשטו. (ב) ר"ל שנתנבא על חורבן הבית. (ג) עיין ילקוט ירמיה רמז ש"א.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתתשיח. אשה הרה לזנונים וחקרה לאשה אחת מה לשתות כדי להפיל עוברה ורצה אחד ללמד לה אמרו לו אל תחטא שהיא תאבד הוולד אמר להם מוטב שתאבד אותו קודם שתבא לעולם משתמית אותו אחר הוולדו אמרו לו מוטב שהיא תחטא בו (א) ולא על ידך ועוד שמא יצילו הוולד מידה או היא תמות והוולד יהיה ואין זה דומה (ב) לעניין תרומה מן המוקף:

תתתתשיט. עבד היה ליהודי אחד וכשהיו בניו לומדים היה העבד לומד והיה העבד כותב כתיבה יפה אמר העבד אני רוצה ללכת לארץ אחרת אם אוכל להתפרנס בלימוד וכתיבה ותעשה עמי טובה ותשחרר אותי ואם לאו אני אלך למקום רחוק ולא ידעו שאני עבד ואקח אשה ויהיה העון עליך כיון שיבא לידי תקלת רבים ולא רצה האדון אמר החכם הרי יקח אשה יהודית לא שמע לו אמר כתיב (ויקרא כה מו) לעלם בהם תעבודו והלך למרחקים ונתנו לו אשה וילדה לו בנים אמר החכם לאדון בבר גרמתה לו להתחתן לישראל ועל כל ביאה וביאה חוטא (א) ושֶׁשֶׁן שנתן בתו לירחע עבדו והוא היה מצרי (ב) שמא כר' טרפון שאמר ממזרים עתידים לישהר ומותר לו לתת בזה העניין ואין לומר דור שלישי (ג) בכאן:

תתתתשכ. בסוף מסכת עדיות (א) ר' נחוניא בשם ר' עיראי אומר (ויקרא כד י) ויצא בן אשה הישראלית וגו' והרי דברים קל וחומר ומה משה שהוא רבו של אליהו לא רצה לגלות הממזרים עד שנתגלו מעצמן ואמ' (ב) ר' שם לא רצו לגלות אבל מוסרין אותן לבניהם ולתלמידיהם פעם אחת בשבוע וזהו דוקא אם הבנים והתלמידים (ג) צנועים ואינם בני מחלוקת אבל אם אינם צנועים או בני מחלוקת הם אל יגלה להם אלא יצוה שלא יתחתנו בהם:

תתתתשכא. יש מוכה אחר מותו ויש מחטיא אחר מותו כגון המספר בגנאי משפחות למי שאינו הגון ובעל מחלוקת הרי גורם שמחרפין את זרעיהן ומזכירין גנאי אבותיהם ורוב בני אדם המדברים בגנאי משפחות ונותנין פנם במשפחות ומביישין אותם הקב"ה יגזור שהוא או זרעו יתחתן בהם או בשאר פסולין שיהא הפוסל

תתתתשיח. (א) בסנהדרין נ"ז ב' קאמר הש"ס דרק בן נח מצווה שלא לחרוג העוברין אבל התוס' שם נ"ט א' וחולין ל"ג כתבו דגם לישראל לא שרי. ובתשו' חות יאיר סי' ל"א חקר בזה ומסיק שלא להקל דרוקא כשהעובר רודף להרוג כגון אשה המקשה לילד או מותר להרוג העובר כמ"ש בחו"מ סי' תכ"ה ס"ב. ובאמת לפי מה דקיי"ל דעובר ירך אמו וכן פקועה ניתר בשחיטת אמו ור' שמעון שזורי אומר אפילו בן ח' שנים וחורש בשדה שחיטת אמו מטהרתו חולין ע"ד ב' כן יש לנו לומר דישראל אינו מוזהר שלא להרוג את העוברין דמאי שנא עובר בהמה מעובר אדם? ומשום זה אשה שיצאה ליהרג אין ממתינין לה עד שתלד ערכין ו' א' וכן ביוצה שנולדה ביו"ט הלכה כב"ה שלא תיאכל (ביצה ב' א') כי כל עוד שלא יצאה לאויר העולם הרי היא כגוף אמה והיותה לבריה בפני עצמה נתחדש ביו"ט לכן אסור. ובפסיקתא זוטרתא פרשת שמיני: בבהמה לרבות שליל שבמעיה שתוא ירך אמו ואין בו משום אותו ואת בנו שהרי איתא אשה מעוברת המחוייבת מיתה אין ממתינין לה עד שתלד אלא מתה כשהיא מעוברת שנאמר מות יומת הנואף והנואפת. ויודעים אנחנו כי הקראים ההולכים בעקבי הכותים אסרו את השליל משום אבר מן החי ואיתא במס' כותים פ"א שאין מוכרין שליל לכותים אע"פ שלישראל הוא מותר אבל מכיון שהוא אסור לכותים הוי ממכר טעות. (ג) ערובין ל"ב ב': ניחא ליה לאחבר ליעבד איהו איסורא קלילא ולא ניעבד עם הארץ איסורא רבא וקאמר רבינו דאין זה דומה לשם ויעויין תוס' שבת ד' א' ד"ה וכי שתאריכו בזה.

תתתתשיט. (א) דברי הימים א' ב' ד, ל"ד ל"ה. (ב) קדושין ס"ט א'. אבל יש להעיר כי זה שנתן ששן את בתו לעבד לא עביד אסורא כי כשנותן בת חורין לעבד יוצא לחרות אלא שחטא בזה שהוא מצרי ואסור לבא בקהל והרד"ק פירש כי ירחץ כמו עבד בן חורין כי העיי"ן עבד וירח למפרע חרי. והפירוש המיוחס לאחד מתלמידי ר"ם גאון כתב כי ירחע הוא עצמו אחרי למפרע. (ג) ר"ל שעדיין לא היה דור שלישי.

תתתתשכ. (א) הוא בתוספתא שם פ"ג ה"ד ולפנינו: חנינא בן עדיי אומר הרי הוא אומר ויצא כו'. (ב) שם וקידושין ע"א וצ"ל: אחרת היתה שם וקירבה בן ציון בזרוע ולא רצו חכמים לגלות. (ג) ר"ל כמו שם בן מ"ב שאמרו שם בקדושין שמוסרין דוקא לצנועים.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

פסול וכתיב (קהלת ז יד) גם את זה לעומת זה עשה האלהים כי כשנוזר הקב"ה מה יעשה באחרית הימים הוא מקדים להכין דברים כיצד הרי כשנזר איש פלוני יקח אשה פלונית והנה אחר מהם ממשפחה יקרה והקב"ה יודע שלא יתחתן במשפחה גרועה מקדים להכין תחילה בילדות כדי שבעת בחרות לא יעכב דבר שמעתה הגדול או מכעירו בקומה או מלקהו באחת מאבריו שלא ימצא זוג במשפחתו ומתחתן במי שנזר לו לכך יתפלל שיכין הקב"ה לבניו זוג טוב בלא שום פגם ונזק לכך אין לומר למה כך כי הקב"ה יודע מה עתיד להיות. ראובן(ס) דיבר להשיא בתו לשמעון ודברו וקיימו באמונתם ועבר שמעון על אמונתו אע"פ שבייש את בתו יחשוב ראובן גם זו לטובה כיון שלקח אשה אחרת הרי ננזר לו ואילו היה לשמעון משיא את בתו היה לה למות כדי שישא אותה שנשא לכך אל יצטער ואל יתקוטט עם שמעון ואל יראה לו פנים זועפים כי כל הזיווגין מן הקב"ה(ג) וכן יש מחטיא אחר מותו בנון מי שלוקח לו אחות רשע או לבנו כי רוב בנים דומין לאחי האם וכיוצא בהם וגם כל מי שלומד אחרים מעשים רעים ויבאו עוד אחרים שילמדו ממעשיהם הרעים שלהם כמו ירבעם בן נבט וכן מי שילמד את מי שאינו הגון תורה ובימיו הוא לא יחטא אבל לאחר מותו יחטא ויחטיא כי כל אדם שערום להרע חוטא ומחטיא להקל ולהפוך אחר קילותא וכן מי שלמד שם המפורש או מעשה כשפים או כותבם הרי אחר ימים ימצאם מי שאינו הגון וטוב היה לאדם לגונזם ויש צדיק גמור שאינו נידון עד לאחר כמה מאות שנה ונפרעין ממנו לאחר זמן מרובה לפי שהיה [דף קע"ה] לו לחשוב לעשות זכות אחת ונפרעין ממנו על שלא שם על לב לעשות כנון דאמ' בסוף מסכת ערכין (א) שבכל מקום כתב יהושע בן נון אבל בעזרא כתיב (נחמיה ח יז) כי לא עשו מימי ישוע בן נון כן בני ישראל שהיה לו זכות ארץ ישראל והיה לו לבקש על יצר הרע שיכרת מן העולם כנון עזרא וסיעתו הרי אין נפרעין עד שבא עזרא וביקש והוא ויהושע הכניסם ועזרא ביקש והוא לא ביקש לכך חסר שמו ישוע לפיכך (תהלים לב ז) על זאת יתפלל כל חסיד לעת מצוא שישים הקב"ה בלבו מחשבות טובות ושיקיימום שלא יהו נפרעין ממנו לאחר זמן:

תתתשכב. שני משומדים אחין היו חקר החכם אחר אבותם מה גרם כשהיתה הגזירה אמרו הקהל מה נעשה אמר הרב ממני תראו וכן תעשו לקח שתי וערב ונשא כדי שלא יהרגוהו גוים ואנסוהו עם בני עירו לכך נשתמדו בניו לכך יתפלל אדם שלא הבא הקלה על ידו וכל היוצא ממנו שלא יהו מחטיאים וכל החוטאים שישובו לרצון הבורא:

תתתשכג. כהן ששולח את שלוחו למקום אחר לקדש לו אשה צריכים להזהר בו אם אין השליח יודע לדבר בלשון הקודש ילמדו לו בלשון שיודע לומר לפלוני בן פלוני אני מקדשך פן יגמגם בו ואף (א) לאחר פן יאמר אני מקדשך לי אלא יאמר לפלוני אני מקדשך ואם טעה לישראל יכול לגרשה ואותו ששלחו יקחנה אבל לכהן צריך לדקדק לכך יקרא תחילה היודע בלשון שהשליח יודע לדבר לפלוני בן פלוני הכהן אני מקדשך ואם יש שנים בעיר ששמם ושם אביהם שוים יאמר לפלוני בן פלוני בן פלוני:

ס) נמחק ומחזיל כמן קיימן תקב"ה. ג) ע"כ.

תתתשבא. (ס) ל"ב ב'.

תתתשכג. (ס) ר"ל גם אם ישראל הוא המשלח.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

גם כאן כתוב ענין חסידות:

תתתשכד. יש ענוה יורשת נהינם ומנחלת אש אוכלת ליורשיו בניהינם כיצד מי שרואה בניו או קרוביו ותלמידיו בתרבות רעה ובידו למחות בחירופים והכאות ואומר בלבו אהיה מעורב דעתי עמהם ולא אהיה מחרף ומכה הרי זה מנחילם ניהנם שיצאו לתרבות רעה ואף יעשו רעות לאביהם ולאמם עד שישנאוהו ויקללו יום שנולד בו והו שנאמר (משלי יג כה) חושך שבטו שונא בנו ואמרו (א) כל מי שמכה בנו הגדול עובר (ויקרא יט יד) לפני עור לא תתן מכשול ומי שהרגיל את בנו בתוכחות מוסר והכהו בקטנותו לא יבעט בהכאות אפילו כשיגדל אם יכהו וכתיב (תהלים כו יג) לולא האמנתי לראות בטוב ה' לול"א נקוד (ב) כי אמר דוד שמא החטאתי את בני ואיני יכול לעשות תשובה לפי שכתיב (מ"א א ו) ולא עצבו אביו מימיו לאמר מדוע ככה עשית:

תתתשכה. וכן יש ענוה שמורידה את האדם לניהנם כגון שיושב בדין ויודע שתועים או אדם אחד שיודע שבית דין תועים ואומר איך אלך ואביישם או שיודע שאינן בקיאים והוא בקי ואומרים לו שב עמנו שלא נתעה והוא אומר לא אשב כי אתם בקיאים נמצא אם יתעו העון תלוי עליו או שמע שהציבור מדברים שקר ואומר (א) מי אנכי שאדבר בפניהם הרי כתיב (תהלים מה ה) והדרך צלח רכב על דבר אמת וענוה צדק מכלל שיש ענוה שאינה צדק כגון אילו וכיוצא בהן ואמרו כהן עם הארץ לא יברך לפני תלמידי חכמים:

תתתשכו. יש צדקה והנה צעקה כיצד אדם שנותן לבעלי ניאוף ולזולל וסובא וכתיב (ויקרא יט כט) ולא תזנה ותוכל לקרות לא תַזְנֶה לא תנאף ותוכל לקרות לא תְנָאֵף לא תרצח לא תְרַצֵּח כל המספיק כלי משחית לרוצחים כאילו הורג וכתיב (תהלים ז יד) ולו הכין כלי מות והנותן מזונות לליסטין הרי הוא כמסייע עמהם וכן הנותן לבעלי מנאפים הרי כאילו סייע ושידך ביניהם שהרי לוקח הכסף שנתנו לו ונותן אתנן לזונות ועוד אמרו (א) הנותן צדקה בפני רבים טוב לו שלא יתן וקרוב לזה(ג) מי שחייב ואין לו לשלם ונותן צדקה נמצאת הצדקה גול:

תתתשכז. יש חסידות שהוא רעה כגון שיריו אינן טהורות ורואה ספר שנפל לאש ואומר מוטב שישרף ולא יגע בספר וכן אמרו (א) ראה אשה טובעת בנהר והוא אומר מוטב שתטבע ולא [ע"ב] אגע בה.

תתתשכח. ויש חסידות של דופי כגון שמוציא ספר תורה (א) לרשות הרבים מפני הדליקה בשבת או מי שאומר איך אציל נפש ואחלל שבת ועוד היודע בעצמו שהוא בקי בתורה וכיוצא בו בעיר וכשמביאין איסור והיתר

ג) כעין זה לעיל סי' תתמסט"ז ותתמע"ז.

תתתשכד. (א) מועד קטן י"ז א'. (ב) בברכות ד' א': למה נקוד על לולא כך אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע מובטח אני בך שאתה עתיד ליתן שכר טוב לצדיקים לעתיד לבא כו' שמא יגרום החטא כו'.

תתתשכה. (א) חולין פ"ט א': יכול אף לדברי תורה כו'.

תתתשכו. (א) חגיגה ה' א': מוטב דלא יהבית ליה. ובכלבו הלכות צדקה סי' פ"א: וצריך ליתנה בסתר ולא יתפאר ולא יתייהר בצדקה.

תתתשכז. (א) סוטה כ"ב ב' ויעויין בעקרים פ"ז לשלישי ובענפים שם וכן בפ"ח לראשון.

תתתשכח. (א) בשבלי הלקט ענין קט"ו כתב הגאון שמותר לומר לעכו"ם להוציא ספרים לרח"ר.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אומר תביאו לאחרים הרי עינוותנותו לחטא שמא אם היה הוא מורה היה אוסר מה שהם מתירים:

תתתשכט.ב) יש שופט צדק שאובד בצדקו כגון שרואה שאחד רמאי ואחד תם והרמאי יודע לטעון והדין עם התם אלא שאינו יודע לטעון עליו נאמר (א) (משלי לא ח) פתח פיך לאלם ואם יודע שהדין מרומה והשכיר עדים של שקר (ב) אל יאמר יהא עון תלוי בעדים:

תתתשל. יש טובה שהיא רעה ונחשב לו ולזרעו רעה כיצד מי שגורם שפושעים או מחטיאי הרבים דרים בעיר הרי הואיל והוא רע לבני העיר דין הוא שיהא הוא וזרעו נכשלים בהם ויעשו לזרעו רעה וזה שנאמר (יחזקאל יח יח) ואשר לא טוב עשה בתוך עמיו ד"א ואשר לא טוב עשה בתוך עמיו שפונם משפחתו ונותנים לו. . . על אשר חטא שגרם בושת ונזק לעמיו והעושה טובה להתכבד בה ומשתבח בה:

תתתשלא.ג) יש טובה שמביאה רעה כגון המשתכר בשבת שמא יעשה מלאכה וכן מי שהוא משתכר ובתוך שכרותו מכה בני אדם מוטב שלא ישתה בפורים הרבה להיות שכור) וכגון שמתענה (א) בערב יום הכפורים או מי שמתענה בחי באב שמא יצטרך לאכול וכן הדוחק את הקטן להתענות ורואה חלשות גדולה בו וחסרות כח וכתיב (קהלת יב יד) כי את כל מעשה האלהים יבא במשפט אע"פ שהוא לשמו יביא במשפט על כל נעלם שלא חשבו כשעשאוהו אם טוב בעיניו בשעת המעשה ורע אחר כך (שם שם יג) סוף דבר הכל נשמע ישים לב ודעת לסוף הדבר וזהו שכתוב סוף דבר הכל נשמע ואו את האלהים ירא שמא לבסוף לא יהיה טוב ואת מצותיו שמור מהתהלל כי זה כל האדם שלא ינצל מיום הדין:

תתתשלב. יש חסד מלא עון וריקם הוא מזכות כגון שהלך לעשות חסד לאדם ועבר זמן תפילה והנותן לרשע כמסייע לעוברי עבירה והמפרנס יתומים (א) ומנענע ומלמדן (ב) בליעות וכשעושין דבר שלא כהוגן אינו מוחה בידם:

תתתשלג. יש לימוד אע"פ שהוא לשמה טובה ביטול הימנה כגון (א) בזמן שמתקן מצות בערב פסח או בפסח (ב) מפני חמץ וכן (ג) לולב ושופר כיוצא בהן או שמע שיש דליקה ולומד ואילו היה בטל היה מציל נפש או ספרים:

תתתשלד. יש משבח שהוא מגנה כגון משבח אדם בפני רבים (א) ומתוך שבחו בא לידי גנאי וכן האומר בתפילה הגדול הגבור והנורא (ב) הראוי והחזק:

תתתשלה. יש צניעות שטובה הימינה תמורתה כגון שיש לו שילשול אם לא יגביה בגדיו ביותר שמא יטנפוהו נצוצות ממימי רגליו וכן האומר

ב) ממצל"ג. ג) ממצל"ד. ד) ע"כ.

תתתשכט. (ב) מובא בחו"מ סי' י"ז ס"ט. (ג) שבועות ל' ב' חו"מ סי' ט"ו ס"ג ויעויין סנהדרין ל"ב ב'.

תתתשלא. (ב) צ"ע הלא בעיו"כ אסור להתענות ומי שאוכל בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאלו התענה תשיעי ועשירי ברכות ח' ב'.

תתתשלב. (ב) מלשון התרגום על הפסוק תהלים קי"ט קי"ז ואשעה בחוקיך תמיד ואגעגע באורייתך תדירא כי ואשעה כמו ואשתעשע. ובירושלמי תענית פ"ג ה"י ובבלי שם פ"ג מ"ח ככן שהוא מתחטא לאביו פירשו הכ"כ והמפרש מתגעגע. (ג) פי' לאכול יותר מהראוי והמצמיך.

תתתשלג. (ב) פסחים ק"ט ש"ע או"ח סי' תע"ב ס"א. (ג) יע"ש סי' תל"א. (ד) יע"ש סי' תרנ"ב.

תתתשלד. (ב) ערכין ט"ז א' ולפנינו: מתוך טובתו בא לידי גנותו ויעויין ברמב"ם הלכות דעות פ"ו ה"ד. (ג) צ"ל: תיראוי כמו דאיתא ברכות ל"ג ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

היאך אשמש מיטתי ערום ויש לו סרין ומכסה ועתה שכבת זרע נוגע בבגדיו ונדבק בבגדיו והולך בהם לבית הכנסת ולומד בהם אלא מוטב שישמוש בגדים שמתפלל בהם גם אמרו (א) הוא בבגדו והיא בבגדה יוציא ויתן כתובה גם שאהבה יותר גם לא יתכן שבשרו לא ירחץ וישפשף אותו מקום וכל סביביו כי לא יתכן ששכבת זרע דבוק והולך ומתפלל שנאמר (קהלת ד יז) שמר רגלך כאשר תלך אל בית האלהים על כיוצא בזה נאמר (שם ז טז) ואל תתחכם יותר כי היא חכמה שאינה מתקיימת וכל חכמה שאינה מתקיימת אינה חכמה:

תתתשלו. יש ענוה וחסידות שטובה ממנה (א) מראית רשעים כנון מי שאומר כשאדם נותן לו שום דבר לא אשקול ולא אראה אחר פלוני כי כולם נאמנים ואיך אפשפש אחריהם ואחשוד אותם לפי שמא יפלו מידו או עבדו ושפחתו יגנבו לו מקצתם ולא יסבול לבו מלחושדם ומהרהר אחריהם [דף קע"ו] לכך (שם שם ח) טוב אחרית דבר מראשיתו שתמנה ותשקול ודע מהו ותחפוש הכל כגנבים (ב) ומכבדם כרבן גמליאל:

תתתשלז. יש אהבה שאוהב בכל לבו את הקב"ה ועושה בשמחה ובנפש חפיצה את רצונו ואינה חשובה אהבה כנון שעושה את המצות בשמחה וכשבא דבר עבירה לידו אומר בלבו מה בכך אם לא אהיה מהרהר בדיקדוקי עבירה זאת הלא אני בשר ודם ובשיש לי אוהבים אם פעמים ידקדקו במה שיהיה רצוני ופעמים לא ידקדקו איני כועס אם פעמים לא ידקדקו במה שהוא נגד רצוני וכל שכן שהקב"ה לא יכעוס אם לפעמים לא אדקדק בעבירות וכי אני יותר טוב מן השמים הלא כתיב (איוב לג יב) כי ירבה אלוה מאנוש לכך נאמר (דברים י יב) ליראה את ה' וגו' ולאהבה כל אהבה שאין יראה אגודה בה אינה אהבה ואם שניהם יחדיו עליהם נאמר (משלי ח כא) להנחיל אהבי יש:

תתתשלח. כתיב (דברים ו ה) בכל לבבך פירוש (א) ב' יצרים במצות לא תעשה ובמצות עשה ד"א במה שהוא נהג כבר להזהר וזהו פשוט לב אחד וכשיבא לידי נסיון או במה שלא היה נוהג כבר ויצרו מתגבר וקשה לו לעשות וזהו כפוף לב אחר וזהו בכל לבבך ובכל נפשך אפילו נוטל נפשך ד"א ובכל נפשך בכל רצונך כמו (בראשית כג ח) אם יש את נפשכם תרגומו אם יש את רעוא נפשכון ואין זה בכלל לבבך כי(ב) בכל לבבך פירושו בכל דבריך ובכל מחשבותיך אבל כשהוא אנוס בלבבו עצוב לכך נאמר בכל נפשך:

תתתשלט. יכול אדם לחטוא במצות שב ואל תעשה כדי לעשות סייג למצוה חמורה כנון שופר ולולב ומגילה שמבטלין בשבת (א) כדי שלא יביאם ארבע אמות ברשות הרבים וכדי שלא יוציאם מרשות לרשות וכן לקרוא לאור הנר בתורה בשבת (ב) שמא ישה לכך יעשה אדם סייג לזכור שלא יחטא ויש דברים אע"פ שאדם הוטא קצת מותר לו כדי לקיים מצוה יתירה כנון איש ואשתו שעשו קטטה ואחד יודע שמא ישמעו לו וישלמו ביניהם וירא ללכת שסופו יהרהר אחריה שהרי שם הקדש נמחק לעשות שלום בין איש לאשתו:

ב) כעין זה בנדפס קיטן מסכל"ס.

תתתשלה. (ב) כתובות מ"ח א'.

תתתשלו. (ב) צ"ל: תמורתם כגון. כמו בסי' דלעיל. (ג) מסכת דרך ארץ פ"ה.

תתתשלח. (ב) ע"ז רמז הרמב"ם במורה פכ"ח לשלישי יעו"ש.

תתתשלט. (ב) סוכה נ"ב ב'. (ג) שבת י"א א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתשמה. הרי חסיד שאינו צופה בפני הנשים ואיש אחד שצופה הולכים יחדיו
יכול החסיד לומר לאותו איש הרי הנשים פונעות בנו ראה אם
עדיין עברו אע״פ שאינו מסתכל בפני הנשים שהרי אמרו בתלמיד חכם (א) לוקח אשה שיוליך עמו עם הארץ כדי שיכירנה ולא יחליפנה לו באשה אחרת ואלישע אמר לנחזי עם השונמית לדבר וכן בשאר דברים שחסיד זה נוהג ואחר אינו נוהג כגון מלאכול פת גוי ורגיל אחר לאכול ואין לחסיד אלא מעט יכול לומר לאיש הרגיל לאכול הרי מעות כי בלא זה רגיל לקנות לחם של גוים ולאכול ומה שאמרו (ב) מי שהניח להם אביהם כהן תרומה לא יאמר תלמיד חכם וכו׳ לפי שלשם הוא כאילו
מוכר לו תרומה טמאה:

תתתשמא. אל תהי צדיק הרבה (קהלת ז טז) אל יאמר אדם הרי כל כוונתי
וכל מעשי לשם שמים ואע״פ שלא יתכן שאעשה דבר שלא
כהוגן כיון שכוונתי טובה לא יחשוב לי עון הרי אם יש בעיר חסיד וחכם שיוכל לשאל לו ולא שאל יחשוב לו עון הרי כתיב (מ״א כ לה) ואיש אחד מבני הנביאים אמר אל רעהו בדבר ה׳ הכיני נא וימאן האיש להכותו על זה נאמר אל תהי צדיק הרבה ומכל מקום מה חשב אותו שמיאן כי אמר לו הרי (א) מי שחבירו אומר לו קרע בגדי ותהיה פטור הרי פטור [הכני פצעני (ולא אמר ע״מ לפטור) חייב] ועוד אמר לו תכה את עצמך (ב) והוא לא נצטווה כי אין אדם יכול להכות את עצמו בפנים:

תתתשמב. כל דבר שאדם סבור שהוא טוב לעשות ויש חסידים אצלו שהוא
יכול לשאל מהם [וישאל מהם כדי שלא יהא] נכשל ולכך נקרא
מלך לשון (נחמיה ה ז) וימלך לבי עלי וכן (דניאל ד כד) מלכי ישפר עלך לשון עיצה שלא לעשות דבר בלא עיצה ויש לו לאדם לשאל ולא ישאל לחכם שאינו חסיד שנאה דורש ואין נאה מקיים אבל יש לישאל לחכם חסיד שמדקדק כל המצות לקיימם:

תתתשמג. כתוב במסכת דרך ארץ (א) אהוב את המוכיחים ושנא את המשבחים
אם משבחים את האדם ולבו שמח שמשבחים אותו בדבר שיש
בו הרי ימעטו שכרו ואם משבחין אותו בדבר שאין בו ולבו נהנה נפרעין [ע״ב] ממנו מן המשובח ויש לו לומר אין בי או יעשה אותו דבר שמשבחין אותו בו ולא יהו
נפרעין בו:

תתתשמד.ב) מעשה בחסיד אחד שהלך אחיו במקום אחד וכששב אמר לאחיו
במקום שהייתי שם אמרו עליך שאתה עושה הרבה מעשים
טובים שאינך עושה כך וכך אמר החסיד לאחיו מה שלא עשיתי כך וכך כי קודם שאני מתחיל לעשות חסידות הרגילות מה שאין אחרים עושים אני חושב אם אוכל לעשותו אני אתחיל סן לא יהיה חילול השם בדבר וזה הדבר שקשה לי לעשות אעשה אם אומר שאני עושה אותו וכשאדם מת ואומרים כך וכך עשה נפרעין ממנו שלא עשה לכך אדחוק את עצמי לעשותן כגון שאומרים שלאחר שהיה משמש מיטתו שהיה טובל קודם שיתפלל או ט׳ קבין מים שופך עליו וכן שוהט ובודק בעצמו ומעיין אחר המנקר את הבשר ולא היה מאמין לאחרים אבל שאר דברים שבעושר ובעניות תלוי הייתי עושה אע״פ שפעמים לא אוכל לעשות כשיכולתי עשיתי כשהיה יכול לעשות

ב) מקכ״ג.

תתתשמה. (ב) בבא בתרא קס״ח א׳. (ג) הלשון הזה לא מצאתי רק בתוספתא דמאי פ״ז: חבר ועם הארץ שירשו אביהם עם הארץ כו׳ ויע״ש בירושלמי.
תתתשמא. (ב) בבא קמא צ״ב א׳. (ג) ר״ל שלא בא הצווי להכות את עצמו בפנים.
תתתשמג. (ב) זוסא פ״ט ולפנינו: הוי אוהב המוכיחך ושנא את המכבדך.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

מעושר, לא הייתי מניח לשפחה ולאותם שהיו אוכלים מאכלי לתפוס את הנר של חלב פן יטפטף על המאכל אלא בנר של שמן או בנר של שעוה וכשבאתי לעוני לא יכולתי לעשות זה אינו חילול השם כי אמרתי כי עני אני ואנוס אני:

תתתשמה.ב) יהללך זר ולא פיך (משלי כז ב) אדם שנקרא אבינו רבינו כנון רבינו יעקב ושם בנו ראובן אל יחתום כך ראובן בן רבינו יעקב כי אם ראובן בן יעקב ואפילו כמשה רבינו לא יחתום את שמו אני פלוני בן רבינו פלוני הקדוש או בן פלוני החסיד שנאמר יהללך זר ולא פיך נכרי ואל שפתיך ואף בחתימת שמו וכתיב (שם לא לא) ויהללוה בשעריים מעשיה ולא היא ואל ישבח את עצמו ולא את אביו ואמו שנאמר (שם שם כח) קמו בניה ויאשרוהג). אדם מניד לבניו או לתלמידיו כך אני עושה כך היה אבי עושה כך היה רבי עושה כדי שהם יעשו כך וכתיב (ש"ב כב כב) כי שמרתי דרכי ה' ולא רשעתי מאלהיג) וכן (א) במה הארכת ימים ואמר להם כזה וכזה עשיתי (משלי לא כח) קמו בניה ויאשרוה בעלה ויהללה אבל לא יחתום על כתב או על שטר או על המצבה ואם יש לאדם בן חריף לא יאמר לבני אדם ר' פלוני בני כך אמר ואע"פ (כ) שרבן יוחנן בן זכאי היה מונה שבחן של תלמידיו לא ישבח אדם תלמידו אחר בפני תלמידיו אחרים ולא ישבחו בפני אותם שינידו לתלמידיו שלא יקנאו בו ושלא יתביישו וכן על רבנים אבל אם מת יאמר מה שהיה בו רק לא יאמר גדול בתורה היה מכל חבירו אע"פ שאין קנאה לאחר מיתה אלא בחי (משלי כז ב) יהללך זר ולא פיך לא יתכן אדם שעושה ספרים שיאמר אני עשיתי את הספר הרי ר' סידר המשניות ולא כתב ר' אני עשיתים וגם ברייתות ומדרשות לא אמר מי שחברם אני פלוני בן פלוני חברתים אני עשיתים כי ידעו אם עשו כן יהנה לבם ויקבלו שכר בזה העולם לכך לא רצו ואם תאמר כשזר יהללנו יהנה לבו לכך אמר במסכת דרך ארץ (ג) אהוב את המוכיחים ושנא את המשבחים והראשונים לא רצו לרמוז את שמם בפיוטם כנון אהללה אמנם אשמנו ואם ר' אלעזר קליר וכיוצא בו באותו דור היו הדיוטים שהיו פייטנים והיו אומרים פיוטי ר' אלעזר קליר וכיוצא בו ואם לא היה שמו רמוז בפיוטיו שמא יאמרו הדיוט עשאום ולא נאמר אוהם לכך בקשו לו לרמוז שמו לכך לא יהלל אדם עצמו ויהנה לבו יש לו לחשוב בלבבו לבסוף ישתכח ועוד יחשוב טובת הנאת זו טובים ממני ראויים היו שיזכר שמם ולא הוזכרו, בעולם הבא שכרו גדול ועליהם נאמר (ישעיה נו ה) שם עולם אתן לו שלא קבל בזה העולם יקבל לעתיד לבא לכך לא אעסוק שאקבל כבוד ושום הנאה וגם אם אומרים לאדם חסיד ונהנה לבו אע"פ שיש בו אותה מידה שאומרים עליו קיבל שכרו באותה הנאה בזה העולם ואם משבחים אותו ואין בו אותה מידה נפרעין ממנו אע"פ שאין לבו נהנה. נכרי ואל שפתיך והלא כבר נאמר זר ולא פיך אינו מדבר על עצמו אלא שלא יאמר איש על אביו שהוא רב אני פלוני בן פלוני רבינו או בן פלוני הקדוש לא יתכן אם במקום שמכירין אביו למה יאמר שבחו ואם במקום [דף קע"ז] שאין מכירין אותו גורם שיאמרו שאומרים כדי שיכבדום העולם:

תתתשמו.ד) כל מי שהוא חכם וצדיק מחבירו יותר מסתפק מן העולם הבא וכן רבן יוחנן בן זכאי בכה ואמר איני יודע אנה יוליכוני

ב) בגדפק פיימן מקכ"ג. ג) ע"כ מכאן ולילך פיימן מקכ"ג. ד) מקכ"ד.

תתתשמה: (ב) מגילה כ"ח א'. (ג) אבות פ"ב מ"ח ועיין הגהות מיימוני פ"ז מהל' דעות.
(ג) זושא פ"ט ובאדר"נ פכ"ט ולפנינו: אהוב את המוכיחך ושנא את המכבדך.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

(א) והוא ותלמידיו (ב) בכת שלישית והיה בוכה אלא מי שהוא חכם וטוב יחשוב כל הזכיות שעשיתי אינם כדי חיי הרי אם כן במה אוכה להיות באותו העולם:

תתתשמז. ב) יותר טוב למי שהוא בין רשעים ואינו הולך בדרכיהם ממי שהוא בין צדיקים ואינו הוטא ויותר ג) רע למי שהוא בין צדיקים והוטא ממי שהוא בין רשעים והוטא והוי יהיר במצוה הכאה לפרקים ועוברת:

תתתשמח. ג) **כתיב** (משלי ג ד) ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם יעשה אדם שיהא אהוב לכל וכתיב (בראשית יב ב) והיה ברכה יעסוק אדם שיברכוהו אמר אחד אני גורם בלא הפסד וחסרון שלי שמברכים אותי תדיר בכיסי מחציות כשצריכים אומרים ליתן להם שני מחציות בפשוט אע"פ שאינו נהנה כיון שעושה רצון בני אדם יש לו שכר לפני הקב"ה שנא' (ש"א ב כו) והנער שמואל הולך וגדל וטוב גם עם ה' לרבות עם מלאכים ועם השידים שלא יעשה השבעת מלאכים והשדים גם עם אנשים גם לרבות עם נשים ושף:

תתתשמט. ד) **אמר** זקן אחד עתה בשיבתי היה לי לחשוב בכל יום ענין עולם הבא ומיום הדין וגם מגיהנם אלא שדאגותיי מטרידים אותי ואת לבי על מזונותי ולזווג את זרעי ושאר דברים הרבה אמר לו החכם וכשאתה כל היום וכל הלילה דואג כלום מועילות טרידות לבך ודאגותיך אמר הזקן על זה לבי מצטער שכל היום אני חושב על דאגותי ועל תקנתי ואני זקן ויש לי ילדים וילדות קטנות וחושב כשימות מה תהא עליהם אמר לו תעסוק בתורה כשיהיה לך פנאי ותשפוך נפשך ולבך ושיחך לפני ה' והקדוש ברוך הוא יחשוב בתקנתך וכתיב (תהלים ס יח) ה' יחשוב לי ואומר (איוב כב כב) קח נא מפיו תורה ושים אמריו בלבבך (שם כה כז) והיה שדי בצריך וכסף תועפות לך וכו' עד תעתיר אליו וישמעך וכתיב (תהלים יט ח) תורת ה' תמימה ואחר כך כתיב (שם כ ב) יענך ה' ביום צרה וכתיב (שם שם ו) ימלא ה' משאלותך וכתיב (שם עא ט) אל תשליכני לעת זקנה וכתיב (ישעיה מו ד) ועד זקנה אני הוא:

תתתשנ. ה) **הנה** אמרו יסורים של אהבה כמה גדולים שהרי כל זכיות שעשה (א) רבי אלעזר ברבי שמעון לא נהנו העולם כמו באותן שנים שסבל יסורים וכן (ב) רבינו הקדוש שלא הוצרכו לנשמים ולא מתו בלא עיתם הרי יסורים של אהבה גדולים מכל וכל מה שהעולם נהנה מהם כאילו בידים עשו להם הטובה כך מעלין עליהן ולהפך לרשעים שנורמים רעה לעולם ונפרעים מהם כאלו בידים עשו ואף על פי שיסורי אהבה גדולים הואיל ואינם באים אלא מרצון אם מבטלים אותו מללמוד או מלכתוב או מתפלה צריך לבקש עליהם רחמים שלא יבטלוהו כמעשה דר' אלעזר ברבי שמעון וטוב על אדם אם יש בידו מצוה ומקיימה ממצות הרבה ואינו מקיימם כהלכתן (ג) והתופס מצוה לנהוג בה שנים רבות ואחר כך עוזבה הקב"ה דן אותו ונאמר עליו (ירמיה ב ה) מה מצאו אבותיכם בי עול כי רחקו מעלי הרי כתיב (שם ה ה) שברו עול נתקו מוסרות וכתיב (ישעיה א ד) עזבו את ה' ניאצו את קדוש ישראל נזורו אחור ואומר הקב"ה פלוני ומה הנאה יש לו (ד) שאינו עושה כמו שהיה רגיל לעשות ואם מצוה עוברת או מצוה שאין עוסקים עליה עזב הרי כתיב (קהלת ז יח) טוב אשר תאחז בזה וגם מזה אל תנח את ידך הרי רשע הוא וכתיב

ב) מקכ"ם. ג) עד קוף הסימן נכפל לעיל קי"ז. ג) מקכ"ע. ד) מקכ"ז. ה) מקכ"ם.

תתתשמו. (ב) ברכות כ"ח ב'. (ג) חגיגה י"ד ב'.

תתתשנ. (ב) צ"ל ר' אלעזר ברבי שמעון בבא מציעא פ"ה. (ג) שם. (ג) יעויין או"ח סי' קנ"ג סכ"ד. (ד) בויקרא רבה פרשה כ"ב: כל מי שהומה ומתמה אחרי המצות

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

(ישעיה נ י) אשר הלך חשכים ואין נוגה לו ואם עובה בעבור דבר שאינה מצוה עליו נאמר (ירמיה ב יג) אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות ונו' וכתיב (מלאכי נ יח) ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע עושה מצות רשע שאינו עושה מצות כלל ובין עובד אלהים לאשר לא עבדו שנוהג כמה שנים ופירש. ד"א צדיק לבריות רשע לבריות עובד אלהים כמשמעו לא עבדו מדבר בדבר שאינו אלא כלפי מעלה[ס]: (קהלת יב יד) כי את כל מעשה ה' יביא במשפט על כל נעלם אם טוב ואם רע את מעשה ה' אפילו מלאכים שכתוב בהם (תהלים קר ד) עושה מלאכיו רוחות כי כל מעשיו של הקב"ה נבראים בשתי מדות מדות נריעותא ומדות מעליותא ובחרו כל אחד ומינה אותם על שבחרו כדי להשוותם זהו שכלפי צבאות [ע"ב] מעלה נאמר (איוב כה ב) עושה שלום במרומיו וזהו שנאמר (בראשית ב א) ויכולו השמים והארץ וכל צבאם לדעתם ולצביונם נבראו כדאיתא במס' ר"ה (ה) כי הקדוש ברוך הוא ברא בריות אוכלות עשב כגון בהמות וחיות שאינן אוכלות בשר וזהו מעליותא של בהמה וחיה שפרנסתם מצויה ונריעותא שחיות רעות שאוכלות בשר תופסות אותם ואוכלות אותם נריעותא שפעמים כמה ימים עד שמוצאות בהמה לטרוף או בשר לאכול ואפילו כשמוצאות פעמים שצריכין להסתכן בנופם וכתיב (איוב ד יא) ליש אובד מבלי טרף וכתיב (תהלים לד יא) כפירים רשו ורעבו וכן ברמשים שאין בהם עצמות הזבובים יש להם מעליותא שמזונותם מצויים ויש להם כנפים לעוף בהם ונריעותא שעכביש מושל בהם ומעליותא יש לעכביש שמושלת בהם וגם שטוה ברוקה פעם או פעמים ביום ואין רוק אלא כדי טויה אחת או לכל היותר פעמים ועולה בחוץ ומבקעת החוט בין שתי רגליה ונריעותא יש לה שהזבובים פורחים פעמים יש לה לתפוש ופעמים לא יעברו באריגתא ומעליותא בבהמה שפרנסתם מזומנת ונריעותא ששוחטין אותה והאדם מעלות טובות יש בו שרודה בכל ויכול לתפוש בידו חרב וחנית וקשת וחיצים ואבנים ויכול למצוא מזונות באדמה ובאילן ובעוף ובדגים ובבהמה ובחיה ורוכב על בהמות ומרכבות ושוחט בהמות לאכול ולוקח צמרם ללבוש ועורותם לעשות מלאכתו ונריעותא שבעמלם ובזיעת אפם אוכלים והורגים זה את זה וגוזלים וחומסים זה את זה וחרדים מחלאים וממות ועצבים שאינן יכולים לעשות תאותם כי אחד בוש מחבירו ויראים מהקב"ה ומיום דין ומגהינם ומנהיני שמש וירח וכוכבים ומזלות אין להם מנוחה כמנהיני ספינות ובמלאכים כתיב (איוב ד יח) ובמלאכיו ישים תהלה ברברים הנשלחים לעשותם שהרי[ג] מצינו (ו) במלאכים הנדחים מחיצתם מהפיכת סדום עד שחלם יעקב (בראשית כח יב) והנה סולם מוצב ארצה וכן (ז) הילקו לאליהו על שהניד על רבי חייא ובניו וכן מעשה (ח) נבריאל על ענין ירושלים וכמעשה (ט) מטטרון על מעשה אחר לפי שכל הסודות על פיו וכמו שיש ניהנם למטה כך למעלה שהרי נהר דינור נופל על ראש רשעים בנהינם ובדינור דן עליונים ולא בזדון שאין יצר הרע אלא בבשר ודם והנברא למטה מן רקיע אלא על דברים שבלא ידיעה ואם תאמר והלא מלאכים יודעים הכל (י) הרי כתיב (דניאל יב ו) ויאמר לאיש לבוש הבנדים אשר ממעל למימי היאור עד מתי קץ הפלאות הרי אין אחר נכנס במחיצת חבירו ואין נכנס בדבר שחבירו ממונה עליו וכשאין אותם שתחת ידם צריקים וגזרות ופורענות נגזר עליהם מצטערים וכתיב (ישעיה כד כא)

ס) עד כאן סימן תקכ"ט מכאן ומילך סימן תק"ל. ג) מכאן עד וכמעשה מעטרון ממש כ"י סימן תמכ"ד.

ומצוה קבועה לדורות אין לו מה הנאה יש לו כו'. (ה) י"א א'. (ו) בראשית רבה פ"נ. (ז) בבא מציעא פ"ה א'. (ח) עין ישראל יומא פרק יוהכ"פ סי' ס"ז. (ט) חגיגה ט"ו. (י) כ"כ תוס' שבת י"ב ב' ד"ה שאין אבל בזוהר בראשית ק"א ב': וכי לא הוו ידעי מלאכי עילאה דשרה הגה באהל

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

יפקוד ה' על צבא המרום במרום וכן המוזקים כדרך בני אדם כמו שבני אדם יראים ממזיקים כך מזיקים יראים ממלאכים (ישעיה מ' יג) מי תכן את רוח ה' כי הקב"ה גוזר מי נעשה חכם (יא) ומה חכמתו וכמה שנים וכמה יש שגוזר עליו שעושה ספר אחד או שנים או שלשה וכן בתלמוד וכן לפתור קרייה וכן בסודות אחרות וכל מי שגלה לו הקדוש ברוך הוא ואינה כותבה ויכול לכתוב הרי נוזל מי שגלה לו כי לא גלו לו אלא לכתוב דכתיב (תהלים כה יד) סוד ה' ליריאיו ובריתו להודיעם וכתיב (יב) (משלי ה טז) יפוצו מעינותיך חוצה ווהו שכתוב (קהלת יב יד) יביא במשפט על כל נעלם שנורם שנעלם אם טוב שנילה לו אם רע שאינה כותבה וצדיקים העיקר מוצנע להם לעולם הבא שנאמר (מלאכי ג טז יז יח) ויכתב ספר זכרון לפניו וכתיב והיו לי נאם ה' ליום אשר אני עושה סגולה וכו' עד ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע ובין עובד אלהים לאשר לא עבדו ובעולם הזה מה שנהנים הצדיקים בעבור תפלתם כעניים הצועקים בשערי העשירים ואל יאמר ירא שמים אני צדיק ופלוני רשע אני יורד והוא עולה הוא עשיר ואני עני ולמה אשתמרה מעוני והוא עושה מה שלבו חפץ וכל דרכיו מצליחים לפי שהקדוש ברוך הוא חפץ לשרדו מן העולם לכך אינו ממהר ליפרע ממנו אבל הצדיקים הקדוש ברוך הוא נפרע מהם מעבירה קלה כדי שלא יפרע מהם לעולם הבא ועוד שמא הוא נולד במזל שהוא עשיר [דף קע"ח] וצדיק שמא נולד במזל שהוא עני כמה זכיות צריך עד שיכטל המזל (יג) אברהם נולד במזל שלא יהיה לו בן אם לא שנרמו לו זכיות נדולות לא היה לו בן לכך צדיק ישמור עצמו מעבירה קלה ואל יקנא בעושה עולה כי אם יעשה זכיות מרובות ואל יאמר אדם מה זכות אני יכול לעשות ואני עני ואיני יכול לפרנס את עצמי ואת ביתי כי מזונותי מועטים אלו הייתי עשיר או הייתי עושה צדקה הרי אמרו (יד) רחמנא ליבא בעי ועוד (טו) רבי חנינא בן דוסא היה עני וכל העולם ניזונים בזכותו וכן (טז) רבי שמעון בן יוחי היה י"נ שנים במערה ולא נתן צדקה (יז) והקשת לא נראה בימיו ויותר מעלין עליהן מן הצדקה כי דקדוקי עניות לצדיקים טוב להם בכמה ענינים שמא לא היו נותנים כדבעי להם למעבד ושמא היו נותנים כי אי אפשר לומר שרבי חנינא בן דוסא לא היה נותן. אלא אותן יסורים והעצבון שסובל בעניות ואינו חושב לרמות ולעשות עולה הקדוש ברוך הוא חושב לו טובה ולזכות יותר משהיה נותן צדקה אם היה עשיר ולא עוד אלא כל העולם נזונים בזכותם והם בדקדוקי עניות וכחושים ומתביישים אותו צער הקדוש ברוך הוא מחליף בטובות ומשפיע לשאר טובה או לכל לעולם ומעלין עליו כאלו הוא נותן מידו וכאלו גרם ועשה בידו אותה טובה ואלו היה זכותו שסובל יסורים או דקדוקי עניות נרוע מן הצדקה היה נותן להם עושר ויש צדיק שהוא עני אלו היה עשיר היה נאה או היה עושה דברים שאין טוב לפני הקב"ה ואם תאמר למה נותן יסורים של דקדוקי עניות יתן לו שאר יסורים זה יודע הקדוש ברוך הוא באיזה דבר מוסר או זה או זה יש שמביא עליו עניות כדי שיתחתן באיש שלא היה עושה אלא בעבור העוני ומצוה למלאך לגלגל הנזרה לזה עושר ולזה עוני ונדבקים יחד ויש שיסורים ופורענות שבאים

אמאי כתיב איה אלא לא ידעי בהאי עלמא אלא מה דאתמסר להון למנדעה כו'. (יד) במדרש משלי: יצפון לישרים תושיה בשעה שאדם נוצר במעי אמו אותה תורה שעתיד ללמוד צפונה היא לו לכך. ובזוהר פרשה אחרי: כל אילין רשי עמא דאשתכחו בכל דרא ודרא עד דלא ייתון לעלמא הוו קיימין בדיוקניהון כו' וכל מה דאולפן כולא הוו ידעין עד דלא ייתון לעלמא. (יג) תענית ז' א': כתיב יפוצו מעינותיך חוצה וגו' וכתיב יהיו לך לבדך וגו' אם תלמיד הגון יפוצו מעינותיך חוצה ואם לאו יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך. (יג) שבת קנ"ו א'. (יד) סנהדרין ק"ו ב' ולפנינו: הקב"ה. (טו) ברכות י"ז ב'. (טז) שבת ל"ג ב'. (יז) ירושלמי ברכות פ"ט ה"ג ויעויין בבלי כתובות ע"ז ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

עליו לפי ששמח לאיד חבירו לכן יסורים ופורענות ודקדוקי עניות באים עליו שנאמר (משלי יז ה) שמח לאיד לא ינקה וכתיב (שם כד יז) בנפול אויבך אל תשמח ויש שבאים עליו לפי שהיה לו לבקש על בני אדם ולא התפלל ויש בעבור שבקש להקדוש ברוך הוא בכל לב ובשברון רוחו על דבר שלא נגזר והקדוש ברוך הוא מורדו מאותו דבר ע"י שמביא עליו שאר דבר וישכח את הראשונות ויתפלל על האחרונות ויש מי שיסורים באים עליו בעבור שהיה לו לתת לשום אדם מן הדין שהיה לו חייב מדין שמים ולא נתן לו ומביא עליו יסורים כדי שיתן לרופאים כפלים עד שיהרהר בלבו אתן לאותו שהייתי חייב וכשיתן יסיר מעליו כדי שידע שבעבור זה באו עליו למען שיהא נקי לעולם הבא. ויש שעניים בעולה שעשו אבותיהם וירשו הבנים ונגזר על אותו ממון כלייה וכתיב (איוב כ י) בניו ירצו דלים וכתיב (תהלים קט יב) אל יהי חונן ליתומיו וכתיב (שם שם יא) ינקש נושה לכל אשר לו וכל זמן שיש מאותו ממון לא יצליחו כדי שיתקיים הגזרה ויש שהיו עניים מפני (יח) שקבלו רבית (יט) שהיה בעיר עושה עולה ומסייע להם כלן לבסוף יכלו. ויש בעבור שלא יתן למי שלא נגזר לו ויש בעבור דברי פה בנאות שנאמר (ש"א ב ז) ה' מוריש ומעשיר וכתיב (שם שם ג) אל תרבו תדברו גבוהה גבוהה יצא עתק מפיכם ויש בעבור שהוציא מפיו דברים קשים ואמר לעניים שמי שיכול לעמול לא אתן לו או מדבר בזיונות לעניים טובים ואינו נותן לקרוביו ונותן לאחרים והקדוש ברוך הוא מהפך לבם לרעה עליו לכך נאמר (ויקרא כה לו) וחי אחיך עמך (ישעיה נח ז) ומבשרך אל תתעלם:

תתתשנא. (א) **רבי חני בשם ר' שמואל בר נחמני:** מעשה בחסיד אחד שהיה חופר בורות שיחין ומערות לעוברים ושבים פעם אחת היתה בתו עוברת להנשא שטפה נהר והיו כולי עלמא באין לנחמו ולא מקבל עלויה תנחומין אמר להון דין הוא חסריכון על ר' פינחס לנחמיה יתיה ולא מקבל עלוי תנחומא אמר להן דין הוא חסידכון אמ' לו ר' כך וכך היה עושה וכך וכך אירע לו אמר להון איפשר היה מכבר בוראו במים וקיפחו במים מיד נפלה הברה בעיר וניצולה בתו של אותו האיש ואית דאמרין (ב) בסונתא איתי אית דאמרי מלאך ירד ברמות ר' פינחס בן יאיר והצילה דוקא בזכות ר' פינחס ירד מלאך בדמותו והצילה אבל אם לא היה ר' פינחס אומר כן שמא לא ניצולה אם יראה אדם שמידת הדין פוגעת בו בדבר שוכה בו כגון עניין זה אין לאדם לחשוב איך כפוי טובה כנגדו באשר זכה בו נכשל בו ור' פינחס שאמר כך בעבור שראה שרבים תמיהין על הדבר ביקש רחמים והצילה ואם לא בעבור ר' פינחס לא היתה ניצולת:

תתתשנב. [ע"ב] **ב' פעמים** (במדבר טז כב שם כז טז) אלהי הרוחות לכל בשר בתורה אחד לנבראים ואחד לעתידים ליבראות שהב"ה יודע מי עתיד להיות צדיק ואומר מתי יגיע זמן שיברא או יולד פלוני הצדיק דע לך שהרי כתיב (בראשית יז כא) ואת בריתי אקים את יצחק שיהיה צדיק וכתיב (מ"א יג ב) יאשיהו שמו ושרף עצמות אדם אעפ"כ כשהמלאך אומר יהיה צדיק או רשע אומר לו (א) הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים לכך זה לא אניד עליו וזהו שנאמר (איכה ג לח) מפי עליון לא תצא הרעות והטוב אעפ"כ הקב"ה יודע הכל (ש"א ב ח)

(יח) בבא מציעא ע"א א' ויעויין דרך ארץ פ"ב וסוכה כ"ט א'. (יט) שם כ"ט ב'.

תתתשנא. (א) ירושלמי שקלים פ"ה ה"א ולפנינו: בר נחמן. (ב) צ"ל בסוכתא איתערית ר"ל אחזה בענף וניצולה ומעשה זו הובאה בבבלי בבא קמא נ' א' בשינויים.

תתתשנב. כתובות ל' א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

כי לה' מצוקי ארץ הקב"ה מפריד החסידים היושבים יחדיו או קורם לכך הקב"ה מפרידם לפי שכשרואה חסידיו יחדיו וכדיי אותו צדיק שבזכותו תעמוד אותה העיר או באותה מדינה מפרידן ונותן אחד במדינה זאת ואחד במדינה אחרת (ב) (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם וזהו דכתיב (דברים לב ח) בהפרידו בני אדם יצב גבולות עמים וזהו שנאמר (הושע ב כ) וזרעתיה לי בארץ ולעתיד לבא יהיו יחדיו שנאמר (ג) (ישעיה נב ח) כל צופייך נשאו קול יחדיו ירננו לעולם הבא חסידים במידה אחת יחדיו שנאמר (שיר ו ו) כעדר הרחלים . . . (ד) וכפופים ראשו תחת זנבו שכולן מתאימות שוין בחסידות אבל מיני רשעים וחוטאים אינם יחדיו: (קהלת ז יד) גם את זה לעומת זה עשה האלהים כיצד אע"פ שאמרו (ה) ז' כיתות מקבלות פני שבינה יותר הם אלא שכלולות בשבעה כיתות כי כל מצוה יש לה כת בפני עצמה בגן ערן וכת של עבירה בגיהינם כי יש מי שנותן צדקה וכתיב (תהלים יז טו) אני בצדק אחזה פניך והוא לא למד תורה דין הוא שיהא חלקו עם כת נותני צדקה ויש כיתות שמקבלות פני שכינה בעתים ופרקים הרי כשהישיבה של מעלה יושבת בדיני צדקה אע"פ שזה עשה שאר דברים שלא כהונן הרי באותו עת שיושבין על מעשה הצדקה מצטרף עמהם אבל בישיבת התורה ושאר מצות שלא קיים לא יכנס וכן מי שהיה משבח הקב"ה בכוונת הלב בשבחות או שהיה עוסק בשבחות לפארם שלא היו עליו לטורח אע"פ שאין בידו שאר זכיות כשהצדיקים נכנסים בבית השבח לשבח נכנס עמהם ואותו איש שרץ בהם שהיו עליו לטורח למשוך בהם או שמשבית אחרים מלמשוך ומסיר כוונתם וניגונם אע"פ שיש בידו זכיות הרבה אין נכנס עם הצדיקים כשהם משבחים ונפרעין ממנו באותו עת וכן מי שעשה זכיות ולא נתן צדקה לא יכנס בעת שיושבין על הצדקה ויש (ירמיה יז י) לתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו וכן (ו) לוי שלא נכנס למרדשו של ר' אפס לא הניחוהו ליכנס בישיבה של מעלה עד שביקש שמואל עליו ונכנס וכן כל מצוה ומצוה בעניין הזה וזאת המידה לכל עבירה ועבירה מי שיש בידו עבירה אחת כשנידונין בעלי עבירות באותה עבירה שוה עבר נידון עמהם אע"פ שיש בידו זכיות שלעולם אין מחליפין זכות בחובה וחובה בזכות וזהו שנא' (קהלת ט ב) מקרה אחד לצדיק ולרשע ומה שאמרו (ז) אם רוב זכיות אם רוב עבירות בדרך אחרת אמרו זה הדבר:

תתתשנג. כתיב (משלי י כר) מגורת רשע היא תבואנו ותאות צדיקים יתן בעולם הזה חילוק בבני אדם יש אוכל ברצון בשר שמן ויש שאינו יכול לאכול בשר שמן ולעתיד לבא אין זאת המידה נוהגת אז שהרי שור בהררי אלף שמן אלא כל מה שאדם מתאוה ימצא. בזה העולם יש פירות שלא יהו אלא כמו עשרים יום או שלשים ואחר כך לא יהיו עד לשנה הבאה ואדם מתאוה ואינו מוצא אבל לעתיד לבא לא יהיה צדיק מתאוה ויחסר לו וכתיב (יחזקאל מז יב) פריו לחדשיו יבכר וכתיב (ירמיה ב לא) המדבר הייתי לישראל וכתיב (דברים ב ז) לא חסרת דבר וכתיב (במדבר יא ד) התאוו תאוה וכתיב (שם שם כ) עד אשר יצא מאפכם והיה לכם לזרא וכתיב (קהלת ב י) וכל אשר שאלו עיני לא אצלתי מהם

(ג) ביומא ל"ח ב': ראה הקב"ה שהצדיקים מעטים עמד ושתלן בכל דור כו'. (ג) צ"ל קול צופיך ובסנהדרין צ"א: עתידין כל הנביאים "כולם" אומרים שירה בקול אחד שנאמר קול צופיך וגו'. (ד) חסרון יש כאן ואולי צ"ל מה איל זה ראשו של זה בצד זנבו של זה אף ישראל שבאותו הדור וכפופים כו'. (ה) ויקרא רבה פ"ל: ז' כתות של צדיקים שעתידין להקביל פני שכינה. ובשו"ט מזמור י"א: שבע כתות הן שהן עתידין לעמוד לעתיד לבא לפני חי וקים קודשא ב"ה ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א. (ו) ברכות י"ח ב'. (ז) קדושין מ' ב' וירושלמי פאה פ"א ה"א.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לא מנעתי את לבי מכל שמחה כל שכן לצדיקים לעתיד לבא כשיתאוו מיד ימצאו וכתיב (תהלים כא ג) תאות לבו נתת לו אבל רשע עליו נאמר מתאוה ואין נפשו עצל כי היה עצל מלעסוק בתורה ובמצות וכתיב (משלי כא כה) תאות עצל תמתנו שיראה כל טוב לצדיקים ולא יניחו לתת לרשע יאמרו כי מאנו ידיו לעשות לתת לעניים ורשע שההנה לצדיקים עליו נאמר (שם שם כו) כל היום התאוה תאוה וצדיק יתן ולא יחשך כיון שבזה העולם הוא נתן לו והוא ישלם לעתיד לבא ודורות של משיח במה יזכו אותם הנולדים או (א) אין יצר הרע כיון שאין יצר הרע ולא דאגת מזונות כי (ב) עתידה [דף קע"ט] אשה שתלד בכל יום ומה יאכלו לכך הוצרך לומר (תהלים עב טז) יהי פסת בר בארץ (ג) שתוציא גלוסקאות (ד) וענבה כחבית מלא יין טוב ובמה יזכו זהו שאמר הכתוב (קהלת ב כא) ולאדם שלא עמל בו יתננו חלקו שלא סבל בעמלו יצר הרע הנה ילדים סבלו רעות בעבור אכותיהם ואמותיהם וכדי שיצטער אב ואם וכתיב (משלי יז כא) ילד כסיל לתוגה לו ולא ישמח אבי נבל וכן בעבור שישמח אב ואם יראו טובה בזרעם ישמחו אב ואם שמחה שילמדו אותה טובה ואם תאמר איך ישמחו וזרעם הרשעים בניהינם יכולים לומר על דורות שבימי משיח אילו היה יצר הרע שולט בהם כאשר שלט בנו היו חוטאים ולמה אנחנו סובלים ניהינם והם בטובה ואם תאמר וכי יתכן שיבא אדם להתווכח עם הקב"ה הלא העולם שלו יש שעושה שלא על פי מדת הדין (ה) יש חיה שמושלת על חיה, ועוף על עוף, ודג על דג היש להתוכח עם הקב"ה על מה שעשה כבר וכן יש אדם שעשאו שולט בגון אחאב נבוכד נצר יש אדם שאין לו לחם יש עשיר שאינו יודע כמה ממון יש לו ואינו מרחם לתת לדלים וכתיב ולא איתי די ימחא בידה ויאמר לה מה עבדת כל אלה אין הבורא עושה בחנם שום דבר שנאמר (דברים לב ד) הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא וכתיב (תהלים נא ו) למען תצדק בדבריך תזכה בשפטך וכתיב (ישעיה ג יד) ה' במשפט יבא עם זקני עמו ושריו לכך ידעו הכל מה שעשה כי לא על חנם עשה שום דבר שבעולם ומכל מקום אותם שבדור משיח כמו (ו) קטני בני רשעי ישראל שמתו ויש להם חלק לעולם הבא כפי חכמת הקב"ה:

תתתשנד. כתיב (תהלים קד כו) לויתן זה יצרת לשחק בו ולמה אינו משחק עם בהמות בהררי אלף ועם זיז שדי אלא כי (א) ראשו של לויתן בגן ערן להתערן שם ושם הצדיקים ומראה להם השחוק כדי שיראו שמערן ומענג להם לויתן כדי שיהא מעודן לעתיד לבא ויאכלוהו בכל מיני תאותם ועוד כי (ב) לכל חי בן זוג ולא ללוייתן ויצטער ומשחק בו כדי שלא יצטער ויתכחש ולמה אמר (שם ג יא) וזיז שדי עמדי היאך הוא עמו וכתיב (איוב מו טו) בהמות אשר עשיתי עמך וכי בני אדם אצל שור אבום בהררי אלף לפי שפעמים ראש לויתן בגן ערן לפי שאין לו בן זוג ללוייתן כדי שלא יצטער וזיז שדי שידע שעתיד ליחלק לצדיקים והם עם השכינה עוז וחדוה במקומו וכתיב (תהלים כט ג) ה' על מים רבים והם במים י' פעמים כתוב בתורה דיבור או קול מתוך האש וכנגדם י' סמי הקטרת וחלבנה כנגד (דברים ה כ) כשמעכם את הקול (ז) מתוך החשך כי הדברות היו

תתתשנג. (ה) יעויין סוכה נ"ב א'. (ג) שבת ל'. (ז) שם שם. (ד) כתובות קי"א ב' ולפנינו: שלשים גרבי יין. (ה) בילקוט אמור רמז תרמ"ג: שור נרדף מפני ארי כו'. (ו) סנהדרין ק"י ב' וכו' עקיבא.

תתתשנד. (ה) בבא בתרא ע"ה א'. (ג) שם ע"ד אבל שם משמע שגם לבהמות בהררי אלף אין בן זוג עי"ש. (ז) יעויין ילקוט ואתחנן רמז תתל"א.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לישראל ככל מיני ריח טוב מתוך האש לכך קטרת על האש כשדיבר הקב"ה את הדברות מתוך האש (ד) נתמלא העולם בשמים וריח טוב אבל כשדיבר עם משה ועם הנביאים לא נתמלא העולם ריח לפי שלא דיבר עמהם מתוך האש כמו שיש לרעה (תהלים יא ו) ימטר על רשעים פחים אש וגפרית ורוח זלעפות וריח רע כך יש לטובה ריח טוב שמתערב עם האש ונתון לצדיקים בגן עדן לשמחם ולפקח לבם:

תתתתשנה. כתיב (שם קמה ט) ורחמיו על כל מעשיו אחר היה מכה את הכלב וגם הכלב תחת בגדי איש ורצה להכותו אמר אותו האיש (בראשית יט ח)

כי על כן באו בצל קורתי כיון שנכנס תחת כנפי לא תכנו (א) אבל אם נשך את האדם אפילו אם היה אדם אין לרחם עליו. נחש היה בפיו צפרדע בא אחר והכה בפי הנחש ונפל הצפרדע ועזבו ושם האיש המטה על יריכו ונכנס הארס ונתנפח הירך הלך אותו צפרדע בלילה על יריכו ומציץ כל הארס מן הירך ונתרפא האיש ונבקע הצפרדע ומת הצפרדע הרי ילמד האדם ממנו שישלם טובה למי שעושה לו טובה. . . אפילו למאן דאמר (ב) צער בעל חיים דרבנן כגון (ג) רבן גמליאל שלא רצה לפרק בעבור מוקצה אבל ס) להיות כפוי טובה (ד) כגון אתונו של בלעם שנתכוונה להציל את בלעם שאם לא רבצה גם בלעם היה נהרג והתכם היה לו לדעת ולשום על לב כיון שלא עשתה בן מעודה עד היום הזה אינו על חנם אלא מחמת מזיק והיה לו להיות חושש שהקב"ה כועס על שהלך לבדו במשעול הכרמים לקצום אם יוכל לקללם ואם יפלו ישראל ישמח (משלי יז ה) שמח לאיד לא ינקה ואפילו למאן דאמר צער בעלי חיים דרבנן אם בהמה מתחננת לאדם כמימר (ה) שוזבי [ע"כ] אם לא יציל נענש כמעשה דר' (ו) שבעבור הענל בא ייסורין עליו וכן כלב לא עשה שום דבר רע ונם תחת בגדיו של חכם מפני שבא אחד להכותו ולא הניח החכם להכותו וכתיב (בראשית יט ח) כי על כן באו בצל קורתי ולכך נאמר (משלי יב יוד) יודע צדיק נפש בהמתו:

תתתתשנו. כתיב (במדבר כב ט) מי האנשים האלה עמך ולמה מתחילה לא הניח לבלעם ללכת עם השלוחים ועם השניים נתן לו רשות ללכת ולמה שאל בתחילה מי האנשים האלה עמך ולשניים לא שאל אלא כך אמר היה לך לחקור מי האנשים וכיון שקסמים בידם למה קבלתם להיות עמך כי זהו עון שנאמר (דברים יח י) לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש קוסם קסמים וכתיב (שם שם יב) ובגלל התועבות האלה ה' אלהיך מוריש אותם מפניך ולמה קבלתם להיות עמך מכאן שאם יבאו מכשפים לבית יהודי שהוא טוב שלא יקבלם עמו ולא ילך עמהם שהרי לפי שהקסמים בידם אמר לו (במדבר כב יב) לא תלך עמהם אבל לשניים שלא נאמר בהם וקסמים בידם נאמר לו (במדבר כב כ) לך אתם וזהו שנאמר (שם שם) אם לקרא לך באו האנשים ולא באו אליך ללמדם כשפים אלא לקרא לך לדעת מה גזרת ה' (א) קום לך אתם כי לדרוש ה' באו (שם שם כט) לו יש חרב בידי כי

ס) כעין זה לעיל סי' ק"מ.

(ד) שבת פ"ח ב'.

תתתתשנה. (ה) כ"כ בתשובות הגאונים ברלין תרמ"ה סי' שע"ה: הכין חזינא דמאי דמפסדי עלמא כגון נחשים ועקרבים וארויות וזאבים שפיר דאמי למקטלינן. (ב) בבא מציעא ל"א א'. (ג) שבת קנ"ד ב'. (ד) תוכן דברים אלו כתב הרמב"ם במורה פ"ז לשלישי: ואמנם אמרו צער בעלי חיים דאורייתא מאמרו על מה הכית את אתונך הוא על דרך ההשלמה לנו שלא נלמד מדת האכזריות ולא נכאיב לבטלה ללא תועלת אבל נכון אל החמלה והרחמנות ואפילו באויה בע"ח שיזדמן אלא לעת הצורך כי תאוה נפשך לאכול בשר לא שנשחט על דרך האכזריות או החשק. (ה) ירושלמי כלאים פ"ט ובראשית רבה פל"ג. (ו) בבא מציעא פ"ה א'.

תתתתשנו. (ס) בסנהדרין ק"ד אמרו: חוצפא כלפי שמיא מהניא כו'. ועל דברי רבינו יש לטעון כמו שטען הראב"ע על דברי הגאון: א"כ למה אמר ויחר אף אלהים כי

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

כי עתה הרנתיך מלמד שאסור להרוג את הבהמה שרגיל לרכוב עליו וכשאינה חייבת דבר ואסור להכות בחנם ובתיב (משלי יב י) יודע צדיק נפש בהמתו אינו ס) נותן עליה (ב) יותר משאינה יכולה לשאת לעניין ג) צימאה לאדם תחילה דכתיב (במדבר כ ח) והשקית את העדה ואת בעירם העדה תחילה ואחר כך את בעירם וכן בעבד אברהם גם אתה (בראשית כד יד) שתה בתחילה וגם לגמליך אשקה (ג) אבל באכילה הבהמה קודמת דכתיב (שם שם לב) ויתן תבן ומספוא לגמלים ואחר כך אכל הוא וכן כתיב (דברים יא טו) ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואחר כך ואכלת ושבעת וכן (ד) לאדם (בראשית א ל) ולכל חית הארץ וגו' את כל ירק עשב לאכלה:

תתתתשנו. למה אמר (שם שם כו) נעשה אדם ולא אמר אעשה אדם ופירש רבינו סעדיה (א) נעשה אדם לשון יחיד כמו שאמר דניאל (ב כו) דנא חילמא ופישרא נאמר קדם מלכא ולא פתר למלך נבוכד נצר החלום אלא הוא לברו ואעפ"כ אמר נאמר למלכא (ב) כך נעשה אדם לשון יחיד הקב"ה לברו ע"א נעשה הקב"ה אמר כמו שנאמר (קהלת א טו) דברתי אני אל לבי ד"א (ג) כשברא הקב"ה המלאכים זה צבאות עליונים ראה שאין יצר הרע שולט בהם וברא בהמה חיה ועוף ורמש ורגים ויש להם יצר רע זה מזיק לזה אם יהיו שני תרנגולים יהר אחד מכה את חבירו וזה המובה לא יחשוב כמו שצער היה לי שהכני כך יהיה צער לאשר אני מכה לכן ברא בני אדם ואמר לשרי מעלה עליונים ותחתונים נעשה אדם שיהיה לו לב עליונים ותחתונים אמר (ד) לב עליונים הוא יצר טוב ולב תחתונים [הוא יצר רע] אם לב עליונים הוא יצר טוב נוצח לב תחתונים הוא יצר רע יותר משוכח מעליונים דכתיב (ישעיה ו ו) במלקחיים לקח מעל המזבח וכתיב (שם שם ז) ויגע על פי הרי פיו של הנביא סבל מה שלא היה המלאך יכול לסבול בידו בלא מלקחיים ראה באוהל מועד אפילו מלאכים שכתב בהם פני אדם לא יבאו ובהן נכנס לשם ועוד ידמה לעליונים שנאמר (תהלים פב ו) אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם ואם יצר תחתונים נוצח לב עליונים (דברים כח כו) והיתה נבלתך למאכל לכל עוף השמים ולבהמת הארץ למה לפי שעשה כמעשיהם ועוד יותר נפשו יקלע בניהינם:

תתתתשנח. ג) **רבית** אסרה תורה שזה נהנה וזה אינו חסר ועוד מפני שאם היה רבית מותר לא היה אדם עושה גמילות חסדים עם חברו שהרי היו אומרים ומה במקום שזה נהנה וזה אינו חסר התירה תורה ליקח אעפ"כ רבית כ"ש במקום שזה נהנה וזה חסר שלא היה אחד מהנה לחבירו ועוד הרי אמרו (א) אפילו לגוי אסור להלוות שלא כדי חייו שאם ילוה לגוים ויראה שבלא עמל נהנה יבא שילוה לישראל ברבית אבל לעניו מקח וממכר שהתירה תורה עד שתות מפני שיאמרו (ב) זבון והבין תנרא איקרי הרי אמרו עד שתות מותר כדי עמלו ושרחו אבל ברבית

ס) נדפס קי' מ"ד וכפול לעיל קיימן קל"ס. ג) נדפס קיימן מקל"ס. ג) מפל"ב.

הולך הוא? (ג) הרמב"ן חולק ע"ז וסבירא ליה דצעב"ח ליכא בדבר שהוא לצורך האדם (עיין בחידושיו על חולין ריש פרק שילוח הקן) ויעויין רש"י שבת ריש פרק מי שהחשיך ובפסקי תוס' עבודה זרה פרק א' כתבו: צער בע"ח אין איסור אלא כשמצערו בלי ריוח. ויעויין שו"ע אבן העזר סי' ה' סי"ד. (ג) ברכות מ' והראיה שהביא רבינו מויתן תבן אינו בגמרא. (ד) ר"ל דלאדם מותר לאכול כשכבר יש לכל חית הארץ מה לאכול ובירושלמי כתובות פ"ב ה"ח: אין אדם רשאי לקנות בהמה חיה ועוף אא"כ התקין להם מזונות ויעויין חשובות שבות יעקב ח"ג סי"ג שאין חילוק בין בהמה בין חיה ועוף בין טהורה בין טמאה. ויעויין ברמב"ם פ"ט מה' עבדים ה"ח.

תתתתשנו. (ס) בספר האמונות מאמר ד' פ"ו. (ב) הראב"ע בראשית א' כ"ו טען על פירושו זה של הרס"ג. (ג) הוא מה שמזכיר הרמב"ן בפירושו על התורה שם. (ד) עי' ברי' רבה פרשה ח'.

תתתתשנח. (ס) בבא מציעא ע"א א'. (ב) שם מ' ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אין טורח ועוד שאם תאמר היה מרויח בשלו הרי שב ולא תעשה ועוד רבית אסור שהרי לעני לא יהיה לו מה לפרוע ויעלה לו כמו שירצה ועוד יאמר העני מוטב שאגנוב ולא אקח ברבית לכך נאמר (שמות כב כד) אם כסף תלוה את עמי את העני עמך לא תהיה לו בנושה כי יאמר אנה אקח מה שלא הלוה לי ועוד אפילו נוי עומד [דף קס"ב] ורוצה לתת לו רבית ועני ישראל עומד ילוה לישראל בחנם ולא לנוי ברבית והקב"ה יפרע לו שכר כפול ומכופל אתה מוצא שממוצע פרשת רבית בין ב' פרשיות של נדר (דברים כג יט) ולא תביא אתנן זונה וגו' לכל נדר כי תועבת וגו' וסמיך ליה (שם שם כ) לא תשיך לאחיך נשך כסף ולאחר כן כתיב כי תדור נדר סמיך לומר כמו אהנן תועבת ה' לא תדור נדר רבית שלא יביא קרבן מן רבית ולא יאמר מצוה אעשה אקח ברבית לקיים נדרי לוה אין לו במה להביא קרבן אע"פ שמצוה עושה והלוה נותן ברצון אפילו הכי תועבת ה' ומה (ג) שאמרו מלוה ברבית נענשין עליו חמשה מלוה ולוה וערב ושני עדים הרי ה' כנגד ה' לשון נשך לא תשיך לאחיך נשך כסף נשך אכל נשך כל דבר אשר ישך תשיך נש"ך נש"ך נש"ך ישׁ"ך הרי חמשה:

תתתשנט. כיון שהיה אברהם אבינו ירא למה הלך למצרים לפי שהיה רעב ואמר אם לא אלך למצרים אם לא אלך לגרר שמא ימותו ברעב כל ילידי ביתו הרי טוב לו שילך ויסתפק בשרה אם יקחוה אם לאו כדי שלא ימותו ברעב וכי יכול אדם לאמר לאשתו אמרי לי אחי הוא כדי שלא יהרג ויקחו אותה והלא אמרו (א) גילוי עריות יהרוג ואל יעבור אלא אמר אברהם אומר שהיא אחותי להנצל ואם יקחנה הרי קרקע עולם שהיא תפושה ואינה אסורה ועוד אם לא יאמר אחותי היא היו הורגין אותו ולוקחין אותה הרי לעולם היתה בין הערלים וגם שאר דברי תורה היו דוחקין אותה לבטל אבל כשאמר (בראשית יב יט) אחותי היא מתקן מאכלה ועוסק שתשמור את המצות ועוד היה מתפלל שלא ינע בה ולמה לא הניח שרה בארץ כנען ויביא לה תבואה מפני שהיו שטופי זימה שהרי מזהיר אליעזר שלא ליקח מבנות כנען אשה לבנו אבל כשכבר סמוך למיתתה שהיתה בחברון והוא בבאר שבע כבר וקנה היא ועוד יש לה כן כבר ועוד תדיר הולך מבאר שבע לחברון:

תתתשם. (שם טו ח) במה אדע כי אירשנה (א) לפי שאמר אברהם אבינו כבר כנען נתיישב ואיך יתכן שאירש כי ראה שהכנעני יושב בארץ ואמר שמא גם בניו חוטאים ואיך ירשו את ארצם לכך השיב (שם שם טז) כי לא שלם עון האמורי עד הנה:

תתתשסא. אמרו (א) שבני יעקב שמו חרם שלא להניד על מכירת יוסף ואיך יתכן שהקב"ה יסכים והם חוטאים ולמה לא יניד ליעקב אלא כך אמרו כיון שמוציא דיבה עלינו ויודע שאנחנו שונאים אותו כי אמר לאבינו מה שלא עשינו והוא אומר שימלוך עלינו וכתיב (שם לז ח) ויוסיפו עוד שנא אתו על חלמותיו ועל דבריו למה נאמר על דבריו כי היה אומר כיון שאתם חשודים באותם דברים שהיה מביא דיבה אל אביהם אני יודע שאמלוך ואני אמשול ואגרה בכם שלא תעשו עוד והם חשבו כוו מדבר וכך חולם נשכים לזורנו ויאמר יהודה כי כיון שאומר שירצה שנהיה לו לעבדים אם יתקיימו באותה מידה נעשה לו ונמכרנו לעבד שנאמר

(ג) שם ע"ה ב'.

תתתשנט. (א) פסחים כ"ה א'.

תתתשם. (א) יעויין מגילה ל"א ב'.

תתתשסא. (א) בפרקי דר"א פל"ח ילקוט וישב רמז קמ"ב מובא ברש"י בראשית ל"ז ל"ג.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

(תהלים קה יז) לעבד נמכר יוסף ונמכרנו לטרחקים ואם ימלוך לא ימשול בנו בכאן וישבע יוסף שלא ישיב לאביו ולא יגיד לא על ידי שליח ולא על ידי כתב בלא רשותינו ואשר אמר צבא השמים משתחוים לו עושה עצמו כנעבד אם כן נשים חרם ברצון הבורא אם רצונו שלא ידע אבינו והסכים (ב) כדי שיהא כפרה לו שהיה כ"ב שנים בחרם:

תתתשסב. **ותאמר** לאה בגד (בראשית ל יא) פירוש בַּגַד ושיקר לבן בזאת שנתן זלפה הקטנה ללאה והיה סבור שרחל היתה ועוד בגד כי רמזה כי מן הדין היה לו להיות ראש דגל שהיה בכור לאמו ובא גד ובא לו להיות בנדוד של ראובן (שם מט יט) והוא יגד בעקב הרגל ועוד בגד ג"ד שבעה בנ"ד תשעה ואין הריון כתיב בזלפה לומר בגד והוא כזרע נר (ב) ומי שבגד במן יגיד תלמוד מכאן שהיה מגיד להם אם בן תשעה לראשון או בן שבעה לשני לכך (ג) לא נכתב הריון, ופתרונו גדוד של אויבים יגדנו והוא ירדפהו ויהפכהו עקב לו (דברים לג כ) ברוך מרחיב גד שהנבור מרחיב בחרבו שנסים מפניו ד"א בגד שקר עשה יעקב לא די שהוא אוהב רחל ממני אלא אף שפחתה שנאמר (בראשית כט ל) ויאהב גם את רחל מלאה גם לרבות שפחתה ועוד אמרה (שם ל טו) המעט קחתך את אישי ועוד שפחתך ד"א בַּגַד בָּגָד שהלבישה לאה בגד שלה לזלפה ובגדה ביעקב שסבור היה שהיא לאה ונתעברה כי לא רצה יעקב בה ובגדה בו בבגד שלה וצותה לכסות לה הבטן שלא תרגיש רחל עד שילדה (שם שם ד) ויבא אליה יעקב ולא נכתב בה הריון ולא אמרה לאה ליעקב בא לזלפה כרחל וכתיב [ע"כ] (שם שם ט) ותקח גבי זלפה ולא כתיב כך גבי בלהה:

תתתשסג.ו) **לא** יוציא אדם מפיו דבר אלא אם כן יודע שרצון הקב"ה או ברבר (איוב כב כח) ותגזר אמר ויקם לך ז) הנה ר' מאיר למד מפי אחר ונתגלגל (א) שאמרו אחרים אומרים ולא הזכירו שמו בבית המדרש על דברים שאמר לא הזכירו שמו על דבריו וכשאמ' (ב) מאיר רמון מצא תוכו אכל וקליפתו זרק ואמר אליהו זכור לטוב השתא קאמר ר' מאיר בני אומר פירוש עד הנה נעגש בעבור אחר ובעבור שגרם שהוצרכו לומר אחרים אומרים עד עתה נתנו זמן שלא להזכיר שמו אבל מכאן ואילך מזכירין שמו אם ג) אדם שומע דבר תורה מאדם טוב ויודע שאינו מתקבל על לב אם אמרו והלעיגו בו אל יאמר בשם אומרו אלא יאמר טעיתי אני וזהו (ג) כל כי הני מילי מעליתא תדרשון משמאי ד) (שם כא ג) אחר דברי תלעיג וכי מותר להלעיג אלא בגון (ד) מחייבי עלה במערבא שצריך אדם להיות מתון בדבריו עד שישקלם אם יאמרם לחכם כמו שאמר:

תתתשסד. **מידות** המעולות הם אדם עוצר מחשבותיו ונלחם עם הרהוריו כמו שאמרו (א) בכיסו בכוסו בכעסו כי יצר לב האדם על מעותיו

ו) מקמ"ג. ז) ע"כ. ג) כפול לעיל סי' תצפ"ע וכנדפס סי' תמק"ס. ד) ע"כ סי' תמק"פ מכו"ל תמקפ"ו.

(ב) במגילה י"ז א': יוסף שפירש מאביו כ"ב שנה כשם שפירש יעקב אבינו מאביו ובבראשית רבה פפ"ד ימים רבים אלו כ"ב שנה.

תתתשסב. (ו) בלקח טוב בראשית ל' י"א: בגד ב' שני בנים של זלפה ג"ד שבעה בנים נולדו ללאה עד דינה והכל תשעה מנין בגר. (ב) יומא ע"ה א'. (ג) בראשית רבה פע"א: לא נכתב הריון בזלפה משום שהיתה בחורה ולא היתה ניכרת בעיבורה.

תתתשסג. (ו) הוריות י"ג ב'. (ב) חגיגה ט"ו ב' ובאמת מצינו אחרים גם במקום שמוזכר ר' מאיר בפירוש כמו ברכות ט' ב' סוטה י"ב א' ויעו"ש בתוד"ה אחרים ובהוריות מצינו כי ר' שמעון ברבי מיחה בזה ואמר מי הכה אלה שמימיהם אנו שותין ושמותיהן אין אנו מזכירין. (ג) ביצה כ"ח א'. (ד) סנהדרין י"ז ב' ולפנינו: מחכו.

תתתשסד. (ו) ערובין ס"ה ב'.

www.daat.ac.il * דעת - אתר לימודי יהדות ורוח

אעפ"כ כופף את יצרו לעשות כהונן ויצר האדם על היין שנאמר (ישעיה ה יא) יין ידליקם ואעפ"כ צר האדם תאותו שאינו שותה וכן בכעסו אינו מדבר דבר שאחר כך מתחרט עליהם וזה שצר את הדברים בלבו אע"פ שחמתו בערה בו ואין מידה מעולה ממנה וכתיב (משלי טז לב) ומשל ברוחו מלכד עיר וכתיב (בראשית ל ב) ויחר אף יעקב ברחל ולא דיבר רע עמה לכך אמר (קהלת יא י) והסר כעס מלבך והקב"ה (חבקוק ג ב) ברוגז רחם תזכור אף האדם יעשה כן בתוך כעסו ואל יוציא דבר מפיו שאחר כך יתחרט כי אם כעסו יהיה בנחת וכעסו לפי הצורך ולא יותר ויתכן לכעוס במילי דשמיא כגון (במדבר לא יד) ויקצוף משה על פקודי החיל ויתכן שבתוך כעסו שידע אם כדין כועס ואם ישמע שהדין נוטה עם מי שכנגדו שיודה שנאמר (ויקרא י כ) וישמע משה וייטב בעיניו ואם יש לתקן הדבר יעווב כעסו שנאמר ויקצוף משה על פקודי החיל וגו' וכתיב (במדבר לא יז) ועתה הרגו כל זכר בטף (ב) ובתרבות יהיה כעסו וכן ויכוהו וכן כל דבריו הן אמרו (ג) יהא אדם ערום ביראה ועסוק בחכמה אם תוכיח את האדם תדע כיצד להוכיחו שיקבל דבריך ותוכחותיך שפעמים המוכיח יותר חוטא כגון שהמוכיח יודע שאם יוכיח בצינעא יקבל דבריו והוכיחו ברבים ונתבייש להודות ומעמיד דבריו על שקר הרי גרם שדיבר בגלוי ובכעס ולא בנחת שלא קיבל תוכחותיו ומפקר טפי לכך יחשוב תחילה איך להוכיחו שיתקבלו דבריו וכתיב (משלי כד כה) ולמוכיחים ינעם ועליהם תבא ברכת טוב ואם לאו עליו נאמר (שם ט ז) מוכיח לרשע (לוקה) מומו שקיבל עון שהוכיחו בפרהסיא ובדברים קשים לכך כתיב (ויקרא יט יז) הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא (ישעיה ה יח) הוי מושכי העון בחבלי השוא אל תתווכח עם מי שאתה יודע שלא יודה על האמת שנאמר (משלי כג ט) באזני כסיל אל תדבר ואם ראית איש שאומר שקר ואתה אומר לו האמת והוא עוסק להעמיד את דבריו כדי שלא יודה עליו נאמר באזני כסיל אל תדבר (שם כו ד) אל תען כסיל כאולתו כמו שאמרו חכמים (ד) אפיקורוס אפילו בדבר אחד אסור לדבר עמו משום (ויקרא יט יד) לפני עור לא תתן מכשול וכשרואה אדם איש ואשתו מדברים יחדיו נענש על זה (ה) (קהלת יא ט) ודע כי על כל אלה יביאך האלהים במשפט אפילו רק בפני חבירו ונמאס הרי על דברים שכל אדם אי אפשר בלא זה ואעפ"כ בא לדין עליהם כל שכן לשאר נזקין שאדם עושה או גורם לנזקים שלא חייבוהו חכמים לשלם מענישין אותו מן השמים וכן (ו) המבעית את חבירו פטור בדיני אדם וחייב בדיני שמים וכן הרבה דברים המוכיח את חבירו ברבים והמבייש בני אדם ומתלוצץ בהם (ז) והשואל לחבירו דבר הלכה והוא יודע שאינו יודע להשיבו הרי על כל מיני צער שאדם עושה לחבירו מענישין אותו מן השמים:

תתתשסה. ויאמר יעקב אל ביתו ואל כל אשר עמו הסירו את אלהי הנכר (בראשית לה ב) יוכיח אדם בני ביתו תחילה ואחר כך לרחוקים: יש דברים שאמרו על בית דין שאינם מצווין להפרישו אבל האב לא יניח לו לעשות כגון בן ט' או בן ח' אם חפץ לאכול חזיר (א) לא יניחו לו לאכול וכל דבר האסור לפי שאם כן ירגיל לעשות כשיהיה גדול יעשה כמו כן:

(ג) מלשון בני תרבות בבא קמא ט"ו ב'. (ד) סנהדרין ל"ח ב'. (ה) חגיגה ה' א'. (ו) בבא קמא נ"ו א'. (ז) חולין ז' א'.

תתתשסה. כל זה ביבמות ק"ד ושו"ע או"ח סי' שמ"ג ס"א. אבל זה שאמר רבינו: אם חפץ לאכול חזיר משמע מדבריו שס"ל שדוקא איסור דאורייתא מחוייבין להפרישו וזהו שיטת הרמב"ם אבל הב"י וסיעתו סוברים דגם באיסור דרבנן מחויב האב להפרישו יע"ש.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתשסו.ב) **החכם** נכנס בבית יהודי צדיק והיה לאותו צדיק ילדים קטנים והיו הילדים אומרים בן הזונה תן לנו זה וזה והיה הצדיק שוחק אמר החכם ילדים שכבר יודעים מהו בן הזונה אם יחרפו או יקללו או יכו את אביהם ואמם [דף קפ"א] נחשב להם לעון אע"פ שהאב והאם אין חוששין (א) ואין מניחים להם לחרפם ולא לקללם ולא להכותם:

תתתשסז.ג) **המגדל** יתומים ורואה בהם תרבות רעה ואומר יתומים הם היאך אכה אותם יצא שכרו בהפסדו ומה שכתוב (איוב כב ט) וזרועות יתומים ידוכא וכתיב (שם לא כא) אם הניפותי על יתום ידי זהו שמכה אותם על חנם אבל ליסרם (דברים ח ה) כאשר ייסר איש את בנו מצוה להכותם כדי שלא ילכו בדרך תועים אבל לא לנקום כעסו עליהם ואם אדם רואה שבניו חוטאים או שאר בני אדם לא ישא להם פנים שנאמר (שם יג ט) לא תאבה לו ולא תשמע אליו וכתיב (דברים לג ט) האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו וכתיב (תהלים טו ג) וחרפה לא נשא על קרובו לא נשא פירוש כמו (בראשית נ יז) שא נא פשע אחיך וכתיב (ש"ב ג כט) יחולו על ראש יואב ועל כל בית אביו וגו' וכתיב (ויקרא כ ה) ושמתי אני את פני באיש ההוא ובמשפחתו ותרגומו ובאסעדוהי והקדוש ברוך הוא מחזיק לו טובה ושכר גדול שיצרו נלחם עמו והוא נוצחו ואינו מחניף:

תתתשסח.ג) **אם** רואה אדם שנוי עושה עבירה אם בידו למחות ימחה שהרי שלח הקב"ה את יונה לנינוה כי כשהקב"ה כועס אין עת רצון לפניו7) ואל ישמח אדם במפלת אויביו שמא מזרעו יבא לאותה מעשה שעשו אויביו וכתיב (איכה ד כא) שישי ושמחי בת אדום וכתיב (שם שם) גם עליך תעבר כוס אלא ישמח על (א) המחטיא את הרבים או מי שחיתיתו נופלת על העם ויריאים לעשות רצון בוראם מפניהם עליהם מצוה לשמוח:

תתתשסט. **מי** שהוא בא מארץ מרחקים אל יספר בגנותם בפני עמי הארצות ובפני הנשיא ובפני תלמיד חכם אם ראה שום דופי בהם כי כשמספרים בגנות עיר אחרת (א) ניזול לשומעים לעשות כהם אבל אם נעשה כבר דין בהם או שחרב העיר יאמר לכל ברוך שדנן דין אמת שחטאו לו בכך וכך ופרע להם בכך וכך:

תתתשע.ה) **קהילה** גדולה כל עון שרבים חוטאים בו אומרים להם לפני רבים ואין לומר מלבינים פניהם כי רבים חוטאים אף ילבינו פניהם ברבים ולא לביישם אלא שלא יחטיאו עוד אבל יחיד שחטא לא ילבין פניו ברבים (א) כאבייה לירבעם1). הרי אין אדם נתפס על צערו אבל יש לו להזהר שלא ידבר בפיו דברים שיש צער לאחרים (ויקרא יט יח) ואהבת לרעך כמוך על זה הכל חייבין מי שעוברין על אלה (קהלת יא ט) על כל אלה יביאך האלהים במשפט (שם יב יד) על כל נעלם שאדם מגלה על חבירו דבר שנעלם ומצטער חבירו עליו אם טוב הוא שטוב הוא להודיעו בצינעא כדי שישים על לבו ומניד לפני העולם ומתבייש ואם רע על טוב יבא לדין כל

ב) מקמ"ג. ג) מקמ"ד. ג) מפמ"ג. ד) ע"כ. ה) מפמל"ג. ו) ע"כ.

תתתשסו. (ב) ר"ל ראוי שלא להניח להבנים שיחרפו ויקללו ויכו את אבותיהם.

תתתשסח. (ב) ראש השנה י"ז א'.

תתתשסט. (ב) מלשון זילא ליה גיטין י"ג א'.

תתתשע. (ב) בראשית רבה פס"ה: על שחשדם ברבים ושם פע"ג ובויקרא רבה פל"ג ומדרש רות פרשה ז' ובירושלמי יבמות פ' בתרא.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שכן על רע אלא אם אדם יודע אם יוכיח יותר יעשה להכעיס על זה נאמר (משלי ט ח) אל תוכח לץ:

תתתשעא. (א) **כתיב** (משלי כו ד) אל תען כסיל כאולתו וכתיב (שם שם ה) ענה כסיל כאולתו ענה כסיל (ב) באפיקורוס נוי אבל אפיקורוס ישראל אל תען כסיל כאולתו ד"א במה שברור לך שישמעו דבריך ענה ואם לא יועילו דבריך אל תען ואמרו רבותינו מה שהוא אומר ענה כסיל זהו במילי דשמיא ומה שהוא אומר אל תען זהו במילי אחרינא ואפילו במילי דשמיא אל תען במקום שברור לך שלא ישמעו דבריך שנאמר (שם כג ט) באזני כסיל אל תדבר כי יבוז לשכל מיליך:

תתתשעא. **אם** יש דבר איסור בעיניך אל תאמר תחילה (א) לאותן שספק לך אם יקבלו דבריך שמא פן יתריסו כנגדך ויתחזקו בטעותם ויחזקו אחרים מלהכנע ולקבל דבריך לכן אמור תחילה למי שאתה סבור שיהו נשמעים דבריך ואם תראה בני אדם שמחויקים בטעותם כדי שלא יודו לך אסור להתווכח עמהם שנאמר אל תען כסיל כאולתו ומניין שלא יתחיל לדבר עמו שנאמר באזני כסיל אל תדבר הואיל ורוב פעמים מדבר בעקשותו הלך אחר הרוב אם תראה שרוב דברים עושה לשמה אם יעשה דבר שיכולים להכריעו לכף חובה ולכף זכות תטה לכף זכות ואם לאו תטה לכף חובה שנאמר (שמות כג ב) אחרי רבים להטות:

תתתשעב. **החכם** היה דוחה את התלמיד אמרו לו למה תדחה בשתי ידים (א) אמר כבר החטיא את הרבים ולא יהיה לו תקנה אמרו לו והלא קרבת את פלוני שהחטיא אמר על מנת כן שיחזיר בתשובה אותם שהחטיא. אם יחטא האדם אם הרב רואה אם יוכיחום יוסיפו לחטוא (קהלת ג ז) עת לחשות ואם יקבל תוכחה עת לדבר.

תתתשעג. **כתיב** (קהלת ט יז) דברי חכמים בנחת נשמעים אם ראה החכם את חבירו או אחיו או קרובו שעושה עשרה דברים שאינם הגונים והחכם יודע שאם יוכיחו [ע"ב] על כולם אפילו באחת לא ישמע ואם יוכיחנו בחמשה יקבל עתה אם יאמרו לאותו חכם פלוני תמחה ותנער בפלוני כי אתה מחניף לו אע"פ שחושדין אותו שלא ינער בו יוכיחנו בחמשה שהוא סבור שהוא יקבל ממנו ומוטב שלא ינער בו באותן חמשה שהוא סבור שלא יקבל ממנו שאם ינער בכולן אפילו המעט לא יעשה שהרי אליהו בהר הכרמל אמר (מ"א י"ח כ"א) אם ה' האלהים לכו אחריו ואם הבעל לכו אחריו ולמה לא עשה כך על מעשה עגל הזהב אלא אמר אם אוכיחם על העגלים לא יקבלו ממני אפילו מן הבעל לכך (א) תפשתה מרובה לא תפשתה תפשת מועט תפשתה ומה יש בין בעל לעגלי הזהב כי בשהיו עובדים לעגלים היו שומרים כל תורת משה רק שאמרו שכינה שורה על העגלים וכל קרבנות שהיו מביאין לירושלים היו עושים לפני עגלים ומוספי שבתות בירושלים וכהנים שהעמיד ירבעם לעגלים היו מקריבים קרבנות בחוץ והוא בכרת מכל מקום שאר מצות שמרו אבל מעת שנעשה הבעל כתיב (ירמיה נג כז) כאשר שכחו נביאי הבעל את שמי בבעל שעובו כל התורה כולה ואמר אליהו אם אדבר מענלים לא ישמעו לי מן יראת המלך לכן מה ששועים בבעל וספק

תתתשעא. (ב) שבת ל' ב' ושם מסיים הש"ס: הא בד"ת הא במילי דעלמא. (ג) סנהדרין ל"ח ב'.
תתתשעא. (ב) התוס' שבת נ"ה א' ד"ה ואף כתבו שגם בספק אם יקבלו צריך להוכיחם עיי"ש.
תתתשעב. (ב) סוטה מ"ז א'; כל מי שחטא והחטיא את הרבים כו'.
תתתשעג. (ב) חגיגה י"ז א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

להם על זה אבל בענלים הם יודעים שחוטאים אלא שעושים מיראת המלך לכך אומר על דבר הבעל (ב) שאילו רעים הלואי יעשו מכאן אתה למד אם ברור לך שתוכל למחות בחבירך שעושה רעות במענה רך ורוב עבירות בידו אם תנער בו ותייעץ לו על כולם אפילו המעט לא תמחה בידו מוטב שלא תזכור לו אותם שאתה יודע שלא תוכל למחות בידו וכן אמר הקב"ה לירמיה הנביא תקרא באזניהם המגילה הזאת אולי ישובו מדרכם הרעה אבל במקום זדון היה צריך להזהר (ג) וישעיה אמר מוטב להרוג אותו בשוגג ולא בזדון ולא רצה לתרץ לו המקראות דקשו אהדדי (קהלת ב יד) החכם עיניו בראשו אם יקבלו דבריו אם לאו ובסוף ספר קהלת הזהיר (שם יא י) והסר כעס מלבך כי הבעס שקול כנגד הכל (ד) אסור להתפלל (ה) ולהורות שמתוך בעסו אינו יכול לחשוב אמת בעוד יש כעס בו או באשתו כעס ואסור לשמוע דברי בעל דין ולשפוט עד שיעבור כעסו וגם להיות אפוטרופא שני בני אדם שהיו במחלוקת ועשו שלום ביניהם וחוזרים למחלוקת כשמדברים יחדיו מחרפין ומריבין אבל כשאין מדברים יחדיו שותקין יותר טוב שלא יעשו שלום ביניהם:

תתתשעד ט) **אם** נצחת חבירך אל תשמח מוטב שתהיה מנוצח מלהיות מנצח כי המנצח את חבירו בעולם הזה מוסרין אותו ביד המנוצח לעתיד לבא[ז] ישעיה אמר (ישעיה ו ה) איש טמא שפתים אנכי ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב ביון שאמר לו (שם שם ז) וסר עונך וחטאתך תכופר למה כשצוה מנשה להרוג ישעיה (א) וכשנגעו בפה לפי שאמר איש טמא שפתים אנכי אבל כשאמר ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב זה לא נתכפר לו ולא נפרעו ממנו עד שנהרג והלא מה שאמר (שם כח יא) כי בלעגי שפה ובלשון אחרת ידבר אל העם הזה אלא זה הוצרך לומר להוכיחם אבל לפני הקב"ה למה הוצרך לומר טמא שפתים ד"א וסר עונך שאתה טמא שפתים וחטאתך שאמרת ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב תכופר אם כן למה נענש (ב) שנבלע אלא אדם כשחטא חטא שחייב בו אשם תלוי ופגע בו יום הכפורים הרי נתכפר. . . . אע"פ שאין מחוייב בו אשם תלוי. . . . אע"פ שכבר הביא אשם כך אע"פ שאמר וחטאתך תכופר לבסוף כשנגעה חרב לפיו יצאה נשמתו: בכל[ג] מקום דעה את בוראך אפילו במקום שאסור להרהר בדברי תורה כיצד דעתו בצניעות ועור בהיותך בבית המרחץ או בבית הכסא זכור טומאתך כמה טומאה יוצאה ממך וסריחה וכזה כל אדם יתתפש בענוה ואל ישיאך לבך להשתורר על שום אדם כי אתה שוה לו בכל מיני בושה ותירא לחרף ולדבר קשות יותר ממה שהיתה עושה למי שאינו ירא ממך שהוא ינקום נקמתו ממך אבל אילו שיראים לענות לך יבקשו להקב"ה נקמה ממך וזהו שנאמר (ויקרא יט יד) לא תקלל חרש ולפני עור לא תתן מכשול ויראת מאלהיך אני ה' לפי כשמלאך לבך להראות כעסך חשוב בלבבך אילו היה אחר שהיה משיב לי הייתי ירא לכך אשתוק בעבור הקב"ה (תהלים קט לא) כי יעמוד לימין אביון להושיע משפטי נפשו שני[ד] דברים רגילות בבית הכסא הירהור תורה או הירהור עבירה ועתה דברי צורכך ומחשבות חפצך אם תחשוב אותם בעת שתוכל ללמוד תורה הרי איבדת דברי תורה (ג) אלא כשתלך בבית המרחץ או בבית הכסא או תחשוב בם כדי שלא תהרהר אחר דברי

ט) מכאן עד יסעיה כפול לעיל סימן י"ד ובנדפס הוא בסימן קס"ג. ז) ע"כ סימן קס"ב. ג) תקמ"ה. ד) ע"כ מכו"ט תקמ"ץ.

(ז) ר"ל של עגלי הזהב. (ג) יבמות מ"ט ב'. (ד) ערובין ס"ה א': ר' חנינא ביומא דרתח לא מצלי ובכלל זה במ"ש בא"ח סי' צ"ח ס"ב ולא בשעת המכשלת. (ה) יעויין יו"ד סי' רמ"ב סקב"א.

תתתשעד. (ט) עירבוב דברים יש כאן ע"י שגגת המעתיק. (ז) יבמות מ"ט ב'. (ג) כעין דברי

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תורה או אחר עבירה ועוד שלבך יהיה פנוי מהירהורי צורכך ותלמוד בלב שלם ואל ישיאך לבך טוב שאהרהר מדברי תורה שאותו טעם שאני זוכר אם לא אהרהר אחריו אשכחנו וכן בתוך תפילתך אם תסיר דברי תורה מלבך בעוד שאתה מתפלל או כשאתה במקום שאסור להרהר מדברי תורה הקב"ה ישלם לך תחת אחד ששכחת תזכור כמה וכמה וכתיב (שם קיט קכו) עת לעשות לה' הפרו תורתך עת תפילה ועת המצות כמו שאמרו (ד) הן ותגריהן ותגרי תגריהן פטורין מקרית שמע שהרי כתיב [דף קפ"ב] (שם יב ז) אמרות ה' אמרות טהורות וכתיב (שם יט י) יראת ה' טהורה וכתיב (שם נא יב) לב טהור ברא לי אלהים שאפילו הלב יהיה טהור ובמקום טהור תחשוב בכל יום ובכל לילה שלא יהא רגע אחד מלחשוב אחר הקב"ה מה טוב בעיניו והיאך לעשות רצונו ומה למנוע שנאמר (משלי כג יז) אל יקנא לבך בחטאים כי אם ביראת ה' כל היום:

תתתשעה. אימתי צריך אדם לנקות את עצמו בפני החושדו כשהחושד הוא צריך ובא מעשה לפניו שבעל כרחו יש לו לחושדו כגון עלי הכהן שאחר עת אכילה נבנסה חנה להתפלל וגם אחרים מתפללים בקול רם וזו בקול נמוך וכבר עת התפילה עבר ואמר עלי עון הוא שאשתוק לואת ואעזוב אותה כאן ואו הוצרכה היא לנקות את עצמה מפני שבעל כרחו לחושדה והוצרך לבקש ממנה מחילה לפי שהיה לו לשאול כהוגן הנידי לי מה זה וכתיב (קהלת ט יז) דברי חכמים בנחת נשמעים וכן (א) מעשה דר' יהושע בן חנניה בעל כרחם לחושדו ואעפ"כ הבריעוהו לכף זכות אבל כשמחרפין את האדם ומקללין אותו ואומרים לו דברים שאינן או יותר טוב לשתוק כמו ששתק דוד המלך לשמעי בן גרא שאמר לו (ש"ב טז ז) איש הדמים על דבר שאול ושתק וכתיב (תהלים לח יד) ואני כחרש לא אשמע וכאלם לא יפתח פיו (ב) והשומע קללתו ושותק ושמע חרפתו ושותק או שאומר לו אדם חנף רוצח נואף גזלן או שאר עבירות דרך כעס או דרך חרפה או שמבקש את רעתו או חרפתו ישתוק ואל יאמר יאמינו העולם לכן אנקה את עצמי שהרי אמרו (ג) יהי חלקי עם מי שחושדין אותו בדבר ואין בו וכן משה רבינו שתק לדתן ואבירם אבל אדם חייב לנקות את עצמו כשרואה מעשים ואין מדברים בפה לחושדו כגון שמואל הנביא שניקה את עצמו כששאלו מלך ידע שחשדוהו שנאמר (ש"א ח ז) לא אותך מאסו כי אתי מאסו כך אם יראה אדם מעשים שיחשדוהו באותו את ישתוק ואחר זמן כשימצאם יחד ובדברים שיש לתקן יאמר סבורים הם שאני נחשד באותו גזל יביאו עדים או שום אדם ואני אשיב רק שונאי לא יעידו דוגמת (שם יב ג ד ה) ואת מי עשקתי ואת מי רצתי ומיד מי לקחתי כפר ואשיב לכם ויאמרו וגו' עד אבל בדברים שאין להשיב ישתוק כגון נואף או רוצח סתם אוכל נבילות אתה פסול אתה כגון שאמר שמעי בן גרא לדוד ודברים שאין תלוי בהשבות אין לו כי אם לשתוק (קהלת ג ז) את לחשות על דברים שאינן בהשבה ועת לדבר בדברים שיש בהן השבה אבל כל השומע מן המחרפין ומן המקללין או מן החושדים צדיק אין לו לשתוק אלא אם כן אמר לו הצדיק הניחו לו ותשתקו כמו שנאמר (ש"ב טז יא) ויאמר דוד וגו' הניחו לו ויקלל ואם לא אמר להם הצדיק לשתוק יש להם לומר ברע אתה עושה ונקי הוא ואם לאו הרי דינם כחושד שנאמר (במדבר טז כא) הבדלו מתוך העדה

הרמב"ם בסורה פנ"א לשלישי: בעת אכלך או בעת שתותך או בעת היותך במרחץ כו' אלו זמנים רבים ורחבים המצאתים לך לחשוב בהם בכל מה שתצטרך אליו מעניניי הממון והנהגת הבית כו'. (ד) סוכה כ"ו א'.

תתתשעה. (א) שבת קכ"ז ב' ולפנינו: ר' יהושע אבל בגדה כ"ה מוכח שר' יהושע סתם הוא ר' יהושע בן חנניה ויעויין רש"י נזיר ב"ו ב' ד"ה ור"א. (ב) שו"ט ט"ז: כל מי ששומע קללתו ושותק נקרא חסיד. (ג) שבת קי"ח ב' ולפנינו: שחושדין אותו ואין בו ואולי

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

הזאת ואכלה אתם כרגע הרי בעבור ששתקו לקרח רצה לכלות כולם אלא שביקש משה ואע"פ שיש צדיק שהיה שותק לעצמו אם היו מחרפין אותו אם מחרפין צדיק אחר צריך למחות במקום שיוכל ולא שינקה אדם את עצמו בשבועה או בחרם כמו (ד) יואב לאבנר שנשבע על שחוק ילדים אלא ינקה אדם את עצמו בעניין שאמרו בני גד ובני ראובן וחצי שבט המנשה (יהושע כב כב) אם במרד ואם במעל בה' אל תושיענו היום הזה[ה] אע"פ שאמר אין אחר יכול לפסול דיין שבחר זה חבירו והדיין צריך להרחיק את עצמו מן החשד ולא ישב בדין שאחד מבעלי הדין חושדו ומרחיקו מן הדין מפני שהוא מעמיק בדין ובערמות בעלי דינין בקי והוא ירא אם ישב בדין שיחייבהו מפני שמעמיק בדין ובקי בו אל ימנע הדיין מלשבת בדין:

תתתשעו. (א) **כתיב** (בראשית יח ד) יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם אמר ר' ינאי ב"ר ישמעאל אמרו לו בערבים חשד אותם שהם משתחוים לאבק רגליהם כבר יצא ישמעאל. ומה היה לו לעשות היה לו לחקור (ב) כרבן גמליאל:

תתתשעז. (א) **אמרו** עליו על ר' יהודה בן בבא שכל מעשיו היו לשם שמים אלא שנידל בהמה דקה (ב) פעם אחת חלה נכנס רופא אצלו ואמר לו אין לך רפואה אלא חלב רותח לקח לו עז וקשרה לו בכרעי המיטה והיה יונק ממנה חלב רותח שהיה נונח פעם אחת בקשו חכמים ליכנס אצלו אמרו ליסטים בבית זה ואנו נכנסין אצלו וכשמת דקדקו חכמים במעשיו ולא מצאו בו עון אלא זה בלבד אף הוא בשעת מיתתו אמר יודע אני בי שאין בי שום עון אלא זו בלבד שעברתי על דברי חבירי הרי אע"פ שלרפואה נחשב לו עון והלא גדולה מזאת עשו[ז] (ג) ר' יהודה ור' יוסי כשאחזום בולמוס והוא כמו כן בשביל פיקוח נפש עשה (ד) אלא בולמוס פעם אחת ואינו ניכר לעולם ועוד יכול לשלם ולפרוע אבל מעשה עז אתי לידי חילול השם שיאמרו מותר לרעות בהמה דקה בארץ ישראל וחוליו אינו ניכר אע"פ שזה אינו מן התורה שמי ששומע קול העז בביתו חושב הוא אינו חושש בדברי חכמים וזהו חילול השם ואמרינן בסוף מסכת יומא (ה) חילול השם כגון אני אם הייתי הולך ד' אמות בלא תורה ובלא תפילין (ו) אמר ר' ישמעאל מבעלי בתים שבגליל העליון היו בית אבא מפני מה חרב מפני שדנו דיני ממונות באחד (ז) ושגדלו בהמה דקה ואע"י חורש אחד היה לנו סמוך לעיר שדה מפסקת בינו לעיר שבהמה נכנסת ויוצאה דרך עליה:

ה) כפיל לעיל פימן ממתקע"ע ועיין מ"ש שם. ז) מוכח לעיל ק' ממתכ"ש.

שינרא דלישנא מטוער קטן י"ח ב': מי שחושדין אותו בדבר ואין בו כו'. (ד) שמואל ב' ב'.

תתתשעו. (ה) בבא מציעא פ"ו ב'. (ג) דרך ארץ פ"ה ושם איתא כי היה מכבדם ואולי כונתו למה דאיתא ערובין ס"ד ב' יעו"ש.

תתתשעז. (ה) הלשון הזה על ר' יהודה בן בבא לא מצינו בבבלי רק בירושלמי סוטה פ"ט ה"י ובבבלי אמרו כן על הלל ביצה ט"ז א' ואולי אמר רבינו על ריב"ב מזה שמביא בסמוך שלא מצאו בו עון רק זה שגידל עז בתוך ביתו. (ג) ירושלמי סוטה שם בבלי בבא קמא פ' א' תמורה ט"ו ב' ולפנינו: מעשה בחסיד אחד אבל אמרו שם בתמורה כל היכי דאמרינן מעשה בחסיד אחד או ריב"ב או ר"ש ב"ר אלעאי. אבל לפ"ז למה החליט רבינו שמעשה זה אירע לריב"ב? אבל מקור דברי רבינו הוא בתוספתא בבא קמא פ"ח. כן גם סימן שאחר זה הוא בתוספתא שם. (ג) יומא פ"ג ב'. (ד) הלשון צריך תיקון וכצ"ל: אלא בולמוס פעם אחת וניכר לעולם (ר"ל שהכל ראו שאחזום בולמוס) ומעשה עז תדיר וחוליו אינו ניכר ועוד יכול לשלם אבל מעשה עז אתי לידי חילול השם שיאמרו מותר לרעות בהמה דקה בארץ ישראל אע"פ שזה כו'. (ה) פ"ז א' ולפנינו ליתא מלת אם אלא כגון אנא דמסגינא ארבע אמות בלא תורה ובלא תפילין ויש ראיה לנוסחת רבינו ממה שאמרו בירושלמי ברכות פ"ג ה"ג: ר' יוחנן בסיתוא דהוה חויק רישיה הוה לביש תרווייהון ברם בקייטא דלא הוה חזיק רישיה לא הוה לביש אלא דאדרעיה הרי שלא היו התפילין חזים ממנו. (ו) ירושלמי סוטה שם בבא קמא פ' א'. (ז) ירושלמי שם ולפנינו בבבלי: ושהיו מרעין בחורשין ופירש"י בהמה דקה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

תתתשעה. (א) רועה שעשה תשובה אין מחייבין אותו למכור (ב) כולן כאחת אלא מוכר והולך יד על יד נדר ליקח לו בית וליקח לו אשה אין מחייבין ליקח לו מיד (ג) אלא ער שימצא לו את ההגון לו אעפ"כ (ד) הנודר חוטא ויש לו בשעת הנדר לומר כשאמצא ההגון לי:

תתתשעט ו) [ע"כ] אין חסיד אלא מי שעובר על כל מדותיו המתחרטין על אשר עשו לו ומבקשין ממנו מחילה על מה שעשו לו ומה שיש בידם לתקן שמתקנין ועל מה שמעות לא יוכל לתקן מתחרטין לקבל עליהם דין כאשר יאמר ויש בידו לשלם רעה להם ואינו עושה זה נקרא חסיד שנאמר (ירמיה ג יב) שובה משבה ישראל נאם ה' לוא אפיל פני בכם כי חסיד אני נאם ה' לא אטור לעולם וכן בני יעקב שחטאו ליוסף היה בידו לעשות בהם רעה ואמרו נקבל עלינו דין השוה לרעה אמרנו (בראשית לז ח) המלוך תמלוך עלינו ובעבור זה מכרנוך לכן נהיה לך לעבדים (שם נ יז) שא נא לפשע עבדי אלהי אביך ואחר כך (שם שם יח) הננו לך לעבדים 3) וזהו שובה משובה ישראל נאם ה' כי חסיר אני (ירמיה ג יג) אך דעי עוונך בכל יום היאך חטאת ובמה ימים ובמה נהגה יצרך וקבלי דין כנגד הנאת יצרך וכנגד העונש וכנגד חילול השם (שם ג יד) שובו בנים שובבים והלא כבר אמר למעלה שובה משובה ישראל למה אמר עוד שובו למעלה לנשים למשה לאנשים ד"א למטה לרבים למעלה ליחיד (שם שם א) ושוב אלי (שם שם ז) אלי תשוב ולא שבה (שם שם י) בכל זאת לא שבה אלי שובה ושובו הרי ד' פעמים אמר שובי וד' (שם ג ז) בגדה אחותה יהוד' (שם שם י) בגודה אחותה יהודה (שם שם ח) בגודה יהודה אחותה (א) הרי ד' בגידות (ב) וד' משובה הרי ד' משובה וד' בגידות וד' שובו נגד ארבע חלוקי כפרה ב' שובו בנים שובבים כנגד מי שעשה עבירה ושנה בה נעשה לו כהיתר ושוב תשוב נאם ה' שובה שובו שובו אם תשוב אלי תשוב הרי (ויקרא כו כא) שבע כחטאתיכם סקילה שריפה הרג וחנק מיתה כרת ומלקות:

תתתשף. בפרשה ויקרא נ"ה חטאים וכ"נ אשמות וד' מעילות וב' עונות סך הכל בין חטאות ואשמות ומעילות ועונות הם פ"ד ואילו הן ה' פעמים כתיב תחטא וג' פעמים יחטא ז' פעמים חטאת נ' פעמים מחטאתו י"ב חטא ח' לחטאת ט' החטאת ה' חטאת א' לחטוא א' לחטאה א' חטאו הרי נ"ה חטאים. כ"נ אשמות אילו הן א' לאשמת העם א' ואשמו ז' ואשם א' יאשם ד' אשמו נ' לאשם א' לאשמה א' האשם א' אשום א' אשם א' אשם א' אשמתו הרי כ"נ אשמות וד' מעילות אילו הן, א' ומעלה א' מעל א' תמעול א' מעל הרי ד' מעילות וב' עונות הרי סך הכל בין חטאים ואשמות ומעילות ועונות הרי הם פ"ד נגדם (א) פ"נ חלאים התלויים במרה וכתיב (שמות טו כז) כל המחלה אשר שמתי במצרים מחל"ה בנימטריא פ"נ הרי אחד חסר זהו שנאמר (עזרא ט יג) ואתה חשכת למטה מעונינו לכך אל יחשוב אדם לומר הרי כתיב (ישעיה מ ב) כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאתיה וכי יתכן שיעשה פורענות יותר

ו) י"ט שם נקיטנ. 3) ע"כ.

תתתשעה. (ו) שם שם. (ג) לפנינו: למכור מיד. (ג) הכ"י יו"ד סי' רי"ט מוסיף ולא קבע לו זמן והש"ך שם כתב שהוא לאו דוקא. (ד) בבראשית רבה פפ"א: א"ר יודן מה יהד סמוכה לפיך כי יהיו נדריך סמוך לפיך כו' אבינו יעקב ע"י שאיחר נדרו נתבקרה פנקסו. ובילקוט קהלת רמז תתקע"א כל מי שהוא נודר ומשהא את נדרו סוף שהוא בא לעבודת האלילים.

תתתשעט. (ו) צ"ל בגדה יהודה מלאכי ב' י"א ובזה יהיו ד' בגידות. (ג) ירמיה ג' ו'. שם ח'. שם י"א. שם י"ב.

תתתשף. (ו) בבא מציעא ק"ז ב'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ממה שחוטא אלא בכל חטאתיה פתרונו בשביל חטאותיה קיבלה כפליים ב' זונות פורעניות חיה רעה רעב וחרב ד"א אילו המקבלים ייסורין מאהבה כדי להכפיל שכרם ד"א כפלים בשביל חטאות עצמם ועונות אבותם בדכתיב (איכה ג מב) נחנו פשענו ומרינו אתה לא סלחת וכתיב (שם ה ז) אבתינו חטאו ואינם ואנחנו עונתיהם סבלנו בכל[ח] פרשת ענין הטאת ואשם יש כפרה אבל בפרשה עניין כהן משיח אין כתוב לא כפרה ולא סליחה לפי ששגגת תלמוד עולה זדון ועוד כי הוא המכפר את עצמו אבל בכולם הוצרך לומר וכִפֶּר עליו הכהן ועוד לאשמת העם כתיב כי היה לו לדקדק שהוא גדול בחכמה ובגדולה ובפרישות מחביריו אחד בשוגג ואחד במזיד ואחד בחילול השם אבל בכולם כתיב כפרה וסליחה:

תתתשפא. כתיב (מ"ב ג יד) לולי פני יהושפט וגו' אני נשא אם אביט אליך ואם אראך וכי עבור יהושפט ישא פני רשע אלא אמר לאלישע אם תעשה שיהיה לנו מים לא יעבוד עוד לבעל ולא היה מאמין לדבריו עד שלפני יהושפט קיבל ואמר יהושפט תוכל להאמין לו שהוא בפני קיבל וזהו והזהירו ונשמר שם לא אחד ולא שתים ועוד תדע שקיבל לעשות תשובה כי כשהלך יהושפט עם אחאב ושב לירושלים אז אמר לו הנביא (דה"ב יט ב) הלרשע לעזר ולשונאי ה' תאהב וכשנתחבר עם אחזיה אמר (שם כ לז) בהתחברך עם אחזיהו פרץ ה' את מעשיך אבל עם יהורם הלך ואם היה רשע למה הלך עמו ועוד אם היה רשע היה לאלישע לומר שלא ילך עם יהורם (א) אלא קיבל עליו לעשות תשובה וזהו שנאמר (מ"ב ג ב) רק לא כאביו וכאמו אע"פ שכתוב (שם שם יג) אל כי קרא ה' וגו' ולמה הוצרך אלישע לעשות שיהא שובע סאה סולת בשקל למה לא היה יכול להציל את עצמו כמו מחיל ארם שהכם בסנורים אלא מרחם היה על אנשי עירו כי רק המלך פושע ולפי שכבר הגיע עת למשוח את חואל ואת יהוא וכיון שהיה יהורם כפוי טובה ורצה להמיתו אמר אשכים להורנו:

תתתשפב. כתיב (דברים כא ב) ומדדו הערים אשר סביבת החלל ולמה בעגלה ערופה מן הדין היה לישראל לנסות על ידי שום דבר לתקן שיהא נודע מי החייב כנון השקאת סוטה כך לכל הספקות כמו שהגוים רגילים לעשות בברזל חם או במים. כתיב (שמות לג טז) ונפלינו אני ועמך אני כשיבאו למלחמה (דברים לב ג) כי שם ה' אקרא (במדבר י לה) קומה ה' ויפוצו אויביך, ועמך (דברים לב ג) הבו גודל לאלהינו אני שאמר כמו יהושפט שהתפלל (דה"ב כ יב) הלא תשפט בם כי אין בנו כח לפני ההמון הרב הזה הבא עלינו (שם שם יח) וכל יהודה ויושבי ירושלים [דף קפ"ג] נפלו לפני ה' להשתחות לה' הבו גודל לאלהינו (שם שם כא) ויועץ אל העם ויעמד משוררים לה' ומהללים וכתיב (שם שם כב) ובעת החלו ברנה ותהלה נתן ה' מארבים (שמות לג טז) הלא בלכתך עמנו שרואים זוהר בתוך הענגים (תהלים יח יא יב) וידא על כנפי רוח ישת חשך סתרו סביבותיו (שם עז יד) אלהים בקדש דרכך (שם שם יט) קול רעמך בגלגל וזהו (שמות לג יג) הודענו נא את דרכך באיזה עניין להלחם עם האומות שלא יזיקו את ישראל בחיצים שקורם שיקרבו את ישראל יפלו וזהו (דברים ז כד) לא יתיצב איש לפניך (שמות לג טז) ונפלינו (א) ביקש משה שלא תשרה רוח הקדש על האומות והלא

ח) עד קוף הקימן נכתבה מ"כ וכפול נכ"י לעיל קי"ז כ"ק.

תתתשפא. (ח) מלכים ב' ו' ל': והנה השק על בשרו מבית ודריש רבינו כי עשה תשובה ועיין בראשית רבה פפ"ד ובתענית י"ד ב' וברש"י שם ד"ה אלא: יהורם רשע היה אלא שהתענה על רעב שהיה בימיו. ובברכות י' א': יהורם אזיל לגבי אלישע.

תתתשפב. (ח) ברכות ז' א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

היה טוב שהיה מנייר גרים ועוד (ב) והלא בלעם לא היה יותר מבר תלתין ותלת שנין כשנהרג ונתנבא נמצא שקודם שנולד בלעם אמר משה ונפלינו שלא יהיו נביאים מאומות העולם אלא כך ביקש שלא יהו נביאים מאומות העולם משיכנסו לארץ פן יגידו לאומות שיפלו ביד ישראל ויצאו חוץ לארץ או יהיו בעריהם ויעכבו ישראל מלכבשם. . . ומה שכתוב (יהושע יא כ) כי מאת ה' היתה לחזק את לבם לקראת המלחמה את ישראל למען החרימם ובלעם לתקנת ישראל לברכם ומשה ביקש משעת המלחמה ואילך ולמאן דאמר (ג) שבלעם אמר בשעת מתן תורה (תהלים כט יא) ה' עוז לעמו יתן כבר נתנבא קודם שביקש משה ונפלינו אני ועמך (דברים יח יד) כי הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעננים ואל קסמים ישמעו ואתה לא כן נתן לך ה' אלהיך (תהלים קמז יט כ) מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום ביקש משה ונפלינו זהו (שמות לד י) אעשה נפלאות וגו' וראה כל העם אשר אתה בקרבו:

תתתשפג. מעשה קרח ועדתו ומרים ונחשים השרפים וקרן עור פניו ועמוד הענן וזהו אני ועמך שאם יש להם להלחם שישאלו מן הנביאים והנביאים יגידו להם מתי להלחם או באורים ותומים וזהו מגיד דבריו ליעקב וגו' וזהו ונפלינו אני ועמך מכל העמים כי רוב העמים בוטחים ברוב חילם ובגבורתם וברכב ובסוסים ואין בוטחים על דבר אחר והמיעוט בוטחים על חוזי הכוכבים ויש שבוטחים במעשה שדים ובכשפים וכנגדם אמר ונפלינו שכולם לא יוכלו כנגד דברי הנביא ואורים ותומים וכתיב (זכריה י ב) כי התרפים דברו און (שמות לג יז) ויאמר ה' וגו' גם את הדבר הזה וגו' אעשה אם תחפוץ לדעת (א) עניין תפילין שבראש גם לראות מה שנקראית (במדבר יב ח) תמונת ה' גם שאין נביא רשאי לחדש דבר או שום מצוה הרי אין תקנה למצות שמא יבא נביא השקר ויעשה אותות בכשפים ויאמר הקב"ה שלחו לצוות להם וזהו אשר דברת לכך כתב (ויקרא כז לד) אלה המצות (ב) שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה לאחר משה (שמות לג יא) ויאמר הראני נא את כבודך המידות מחשבות גזירות היוצר כל ותפיץ משה שיראה והקב"ה יראה למחשבת משה כאילו דמות והמלאך ממונה על מידה ומלאך אחר על מידה וביקש משה שיראה מידה של זעם והמלאך שלו שיהיה על האומות ומידת רחמים והמלאך שעמה ממונה ומידת רחמים שעל ישראל מידת זעם על האומות כדכתיב (חבקוק ג יב) בזעם תצעד ארץ באף תדוש גוים ואמר (שמות לב יז) גם את הדבר הזה אשר דברת אעשה כי מצאת חן בעיני לעשות רצונך כשתתפלל היאך לקרוא את כל המידות (שם שם) ואדעך בשם על כל מידה ומידה שאני נוהג לעשות עם ישראל אני אומר המכסה אני ממשה אשר אני עושה וזהו ואדעך בשם טוב שיעמוד משה בסוד כל המדות טובות שידע איך להתחנן והיאך לקרוא אותי עם מידת הטוב על מידת רחמים רחום ועל מידת חנינות חנון (שמות לג יב) ידעתיך בשם כל מידה ומידה של מחשבת גזירותיו נקראית כן השם עליה בין לרעה בין לטובה וכתיב (ישעיה ל כז) הנה שם ה' בא ממרחק בער אפו וכבד משאה שפתיו מלאו זעם ולשונו כאש אוכלת (שם שם כח) ורוחו כנחל שוטף הרי השם על של זעם כדי שיהא למידה תוקף וכתיב (שם יג ה) ה' וכלי זעמו וזהו (שמות כד ב) ונגש משה לבדו אל ה' והם לא ינשו וכתיב (שם שם יב) ואתנה לך את לוחות האבן (שם לג יא) ודבר ה' אל משה פנים אל פנים כאשר ידבר איש אל רעהו ואינו מעלים דבר ממנו ואומר לרעהו כל חדריו וכל יועציו וכל

(ג) סנהדרין ק"ו ב'. (ג) זבחים קט"ו א'.

תתתשפג. (ה) ברכות ז' א'. (ו) שבת ק"ד א'.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

הממונים על כל אשר לו אני חושב אם היה ריעי בכאן שהיה רואה עניין שלי והיה מייעצני כן דיברת כל מה שתדע לתקנת ישראל ותבקש ממני אני אעשה חפצך וזהו (נ) כי מצאתי חן בעיני ידעתיך בשם בשם כל חכם (ד) מה שכל חכם ילמוד כאילו משה רבינו אומר וכולם יאמרו משה רבינו הלכה למשה מסיני ידעתיך בשם כל מידה ומדה וכתיב (ישעיה מו כו) לכולם בשם יקרא כשבאו מלאכים להזיקו ידעתיך בשם אמרתי (ה) תתפוש בכסא ובשם הקדש ולא יוכלו המלאכים להזיקך ידעתיך והגינותי עליך ידעתיך במקום שהוצרכת לי שלא יזיקוך ידעתיך ושמרתיך:

(נ) שם שם י"ב וצ"ל: ידעתיך בשם וגם מצאת חן בעיני. (ד) ירושלמי פאה פ"ב ה"ו: אפילו מה שתלמיד ותיק עתיד להורות לפני רבו כבר נאמר למשה מסיני. (ה) שבת פ"ח ב': אמר לו אחוז בכסא כבודי וחזור להם תשובה, שמות רבה פמ"ב: מה עשה אחז בכסאו של הקב"ה. תנחומא תשא סי' י"ג: מה עשה הלך ואחז את הכסא כו'.

(לדף א' הערה א'). שמואל סוד יראי אלהים. לדעת החכם ו"ל מרגשת בלבוב הכונה שמספר שמואל עולה שע"ז וכמו כן מספר סוד יראי אלהים שע"ז. ובנראה שהמסדר היה שמו שמואל.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

מפתחות לכללי הספר.

סימן

א. סוד יראי אלהים. בו מדובר ע"ד יראי השם, ע"ד שמירת השבת, ע"ד תלמוד תורה, ע"ד המתים ומכאר פסוקים אחדים בתנ"ך.
ב. תחילת חכמה יראת ה'. ע"ד עבודת הבורא וע"ד יצר הטוב ויצר הרע.
ג. ראשית חכמה יראת ה'. ע"ד יראת ה'.
ד. כל דבר מצוה. ע"ד מחשבה כמעשה.
ה. כמעשה באדם אחד. כנ"ל.
ו. פעם אחת היה. כנ"ל.
ז. המכבד יכבד כל שמכבד. לכבד את
ח. הספרים ולהתרחק מטומאה.
ט. יראת ה' ראשית דעת. ע"ד יראת ה'.
י. יראת ה' מקור חיים. כנ"ל.
יא. הרי י"ח יראת ה'. ע"ד קידוש השם.
יב. ועוד י"ח יראת ה'. ע"ד התפלה.
למד זה לַמֵּד. ע"ד הלימוד ומבוארים בו פסוקים אחדים בתנ"ך.
יג. מעשה שנכנסו שבעה זקנים. ע"ד יראת ה' וע"ד יראת חטא.
יד. למוד לך מאחת הרבה. כי הכל תלוי בנזרת העליון, וגם כי לא נברא דבר אחד לבטלה.
טו. אדם שהיה הולך בספינה. ע"ד שכר ועונש.
טז. כתיב איש בחטאו יומתו. ע"ד מאיזה שנה יקרא בר עונשין.
יז. איזה יועץ חכם. ע"ד לשמור את עצמו מן החטא.
יח. העושה תשובה יש לו. ע"ד התשובה וענין מעות לא יוכל לתקון.
יט. מי שבא על אשת איש. כנ"ל.

סימן

כ. מי שגנב או שלקח. שלא לבייש את פני העושה תשובה.
כא. ראובן גול קרקע. ע"ד השבת הגזלה.
כב. כתיב ויותר מהמה. כנ"ל.
כג. ומעשה באחד שגזל ליטרא. כנ"ל וע"ד גזל של גוי.
כד. בכל פרשת ענין חטאת. החכם נענש יותר מזולתו.
כה. כתיב חטאנו רשענו. כל ישראל ערבים זה בזה.
כו. מה שאמר ר' שמעון בן יוחאי. גדול וחשוב עולם הבא מגן עדן.
כז. זה ספר חסידים נכתב. ע"ד החסידים.
כח. אם יראה רשע באלה דברים. בעד מי חוֹבֵר הספר הזה, אשר ילמדוהו ויבינוהו להתלמידים.
כט. כתיב ראשית חכמה יראת ה'. להתרחק מן הנאוה ונותן טעמים לזה.
ל. ידענו כי זה העולם. ע"ד עולם הזה ועולם הבא ותשלום שכר לעושי טוב.
לא. ומי שמת ורבו עבירות. היאך מענישין את האדם על עברותיו.
לב. ומי שהוכיר מן החכמים. ע"ד העתירה בעד החוטאים, כדי שיוקל ענשם, ע"ד נסיון וע"ד שכר ועונש.
לג. בית שמאי אומרים צדיקים. ע"ד צדיקים ורשעים וע"ד יום הדין וע"ד שאסור לשנות ממה שנגבלו הראשונים.
לד. ועוד הנותן והנותן בשבילו. ע"ד שאינה מועלת הצדקה שנותנין בעד החוטא לאחר מותו.
לה. מעשה בחסיד אחד. כנ"ל.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן	
לו.	בשביל שבעה דברים. ע"ד מי אינו מתקבל בתשובה? ועוד איזה ענינים מתשובה.
לז.	ד' פעמים כתוב תשובה. ע"ד התשובה.
לח.	הבא על אשת איש. היאך יעשה אדם התשובה.
לט.	וואת לשבים אם נודע. ע"ד שהעושה תשובה צריך להתבייש.
מ.	והנואף לא יאמר. ע"ד שלא יפרט האדם את חטאו.
מא.	ויתפלל בלב נשבר. אופן וענין התשובה.
מב.	ומעשה הטוב ומחשבה. כנ"ל.
מג.	והמורה ישאל לו תחלה. ע"ד הנהגת המורה עם העושה תשובה, שבא לפניו וע"ד היצרים.
מד.	ועל הרהור אשה בעת שבא. ע"ד אופן התשובה.
מה.	שלשה מיני יצר הרע. ע"ד היצרים.
מו.	יצר הרע דומה לחיכוך. כנ"ל.
מז.	לא תחמד כתיב. להתרחק מן העברה ואף מן הרהורים רעים.
מח.	מעשה בחסיד אחד. כנ"ל.
מט.	ומי שמהרהר באשה. כנ"ל.
נ.	מעשה באחד ששאל. כנ"ל.
נא.	אדם שבא לידו עברה. להתרחק מן העברה בכל ענין.
נב.	שלשה אנשים באו לפני חכמים. ע"ד התשובה.
נג.	אמר השני אני ריב. כנ"ל.
נד.	כתיב כי את כל. ע"ד שמעניישין את האדם אף אם עבר שלא בכוונה וכן לעושה מצוה.
נה.	שלשה פנים אסורים לראות. ע"ד שאסור להסתכל בפני ע"ז וכדומה.
נו.	ואסור לראות שום אדם. ע"ד שלא לגרום שום בושת לאדם.
נז.	אל יקבל אדם בביתו. להתרחק מן הרהור וכן מן בטול תורה.
נח.	צא ולמד מן שר של גוים. ע"ד שיש לעשות סייג לדבר.
נט.	מכל מה שהוא כתוב. להתרחק מן העברה.

סימן	
ס.	לא יושיב רשעים אצל צדיקים. להתרחק מן הרשעים, וע"ד פת שחרית, ומבואר הפסוק תשמח בתולה במחול.
סא.	הנותן יין למי שעסקו. נותן טעם לקידוש על היין.
סב.	במסכת מועד קטן פירש. מפרש דברי הגמרא במו"ק.
סג.	מעשה באדם אחד שהיה. ע"ד שאסור לענות את הבהמה.
סד.	כתיב נזם זהב וחלי כתם. להרחיק כל דבר המביא לידי עבירה.
סה.	כתיב הורד עדיך מעליך. ע"ד יום הכפורים.
סו.	אמר ר' יהודה אין היחיד. ע"ד התענית.
סז.	והראשונים כשהיו מתענין. כנ"ל.
סח.	כתיב ויאמר יהונתן. כנ"ל.
סט.	שמשון גבור שבגבורים. להתרחק מן הנשים פן יכשל ברשתן.
ע.	ראובן שאמר לשמעון. כנ"ל.
עא.	אחד היה נואף. ע"ד התשובה.
עב.	חסידים הראשונים היו כותבים. כנ"ל.
עג.	אחד גנב ונתנו חרם. ע"ד שגדול זכות עושה התשובה.
עד.	אדם שגנב לחברו כנון. ע"ד תקנת השבים, וע"ד שחייב אדם להוציא את זולתו מחשדא.
עה.	ואמרו אם התחטא ביום הכפורים. ביצד יתוודה האדם ביום הכפורים.
עו.	לא יתכן לאדם שיביא. ע"ד שצריך האדם לפעמים להכנים את עצמו בחשד.
עז.	מעשה בשני בני אדם. כנ"ל.
עח.	כל מי שמביא עצמו לידי חשד. להתרחק מכל אדם אשר יכול לגרום לו בי יחשדוהו.
עט.	חלון חור פתוח לרשות. כנ"ל.
פ.	דמעשה היה בחסיד שעשה. ע"ד שצריך האדם למנוע זולתו מן העברה, אף אם בזה הוא מושך על עצמו חוט של חשד.
פא.	ותאמר האשה ולמה חשבת. ע"ד מחשבה כמעשה.
פב.	לוי בריה דרב הונא. ע"ד שצריך האדם להוציא את עצמו מן החשד ובאיזה אופן.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן		סימן	
פג.	אל ינקה אדם את עצמו. ע"ד הנ"ל.	קז.	אדם תפש את חברו בקהל. ע"ד שיהא זהיר האדם בלשונו.
פד.	כתי' והייתם נקיים מה' ומיש'. ע"ד הנ"ל.	קח.	ההולך עם הטובים. ע"ד שיש לדון את כל אדם לכף זכות.
פה.	כתיב לב יודע מרת נפשו. ע"ד שיגיד האדם צערו לזולתו ורק לאלה המשתתפים בצערו.	קט.	אחד אמר לבנו. ע"ד שאסור להתלוצץ בדברי תורה.
פו.	ועתה אכתוב עונות הדומים. ע"ד שיש דברים שאדם דש אותם בעקביו, ובאמת ענשם מרובה.	קי.	אדם שמחשב לעשות מצוה. ע"ד שמחשבה כמעשה וע"ד הרואה את הנולד.
פז.	אם בייש חברו ולא שמע. ע"ד שירחיק האדם את עצמו מלגרום לחברו כל ביוש.	קיא.	יש אדם שנלכד באותו עון שחוטא בו. ע"ד התשובה.
פח.	אחד הוצרך ליקח עצה. כנ"ל.	קיב.	אחד חילל שבת והיה. ע"ד הנ"ל על חילול שבת.
פט.	אדם שגנב לחברו. ע"ד תקנת השדרים וע"ד ביוש.	קיג.	מעשה באיש אחד שאמר לחכם. להתרחק מן השקר ובזה ישמר מן החטא.
צ.	רקק בו ולא הגיע הרוק. ע"ד הנ"ל וגם ע"ד לפיים את חברו שביישו.	קיד.	אחד היה אומר לבחור אחד. ע"ד שצריך לכבד את ה'.
צא.	ראובן שהוציא שם רע. כנ"ל.	קטו.	כתיב ושנים עשרה מצבה. ע"ד שכל ישראל ערבים זה בזה.
צב.	אדם שמספר רעה מבני אדם. ע"ד כל הפוסל במומו פוסל.	קטז.	למה ישראל ערבים זה בזה. כנ"ל.
צג.	שוחר טוב יבקש רצון. ע"ד שצריך לדבר זכות ושובות על חברו.	קיז.	תהא ביראת ה' מן המנצחים. ע"ד שצריך האדם למחות בידי עוברי עברה אם אינו מניעו היזק מזה.
צד.	לעולם לא ידבר אדם. להתרחק מן הגאוה.	קיח.	מעשה בזקן אחד שאמרו לו. ע"ד שצריך האדם לותר על שלו ולהכנס עם כל אחד לפנים משורת הדין.
צה.	מי שאין לו בנים. ע"ד שלא לבייש שום אדם.	קיט.	מעשה בחסיד אחד שהיה. כנ"ל.
צו.	יהא זהיר אדם. ע"ד הנ"ל.	קכ.	אחד היה מצער את החכם. כנ"ל.
צז.	ראובן שתבע לבנו. ע"ד הנ"ל.	קכא.	שלשה אינם נודעים אלא. ע"ד בני אדם.
צח.	מי שאין לו או לאוהבו. כנ"ל.	קכב.	כתיב ועתה הניחה לי ויחר. להתרחק מן הכעס ומן קנאה ושנאה.
צט.	אדם הקורא בנגעים. ע"ד שלא יבזה את מעשה ה'.	קכג.	ואחר שמע שהיו אומרים עליו. להתרחק אף מן חשש גול.
ק.	לא יאמר אדם ליהודי. להתרחק מלבייש את חברו.	קכד.	יהודי אחד הלך למרחוק. ע"ד שצריך האדם להיות נאמן עם אלהים ואנשים.
קא.	לא עליכם כל עוברי דרך. ע"ד שיזהר האדם מלהוציא כל קללה מפיו.	קכה.	כשכועס אדם על עוברי עברה. ע"ד המתינות וע"ד שצריך להשתדל למנוע את הרבים מן החטא אף אם יבזה בזה קודש.
קב.	בעיר אחת באו איש ובנו. ע"ד שיזהר האדם לגרום לחברו עגמת נפש.	קכו.	מעשה בבן אחד שביבד אביו. ע"ד לעצור את הכעס.
קג.	אם מת לאדם בן קטן. כנ"ל.	קכז.	מעשה בצדיק אחד שהיה רגזן. כנ"ל.
קד.	אם הוציא נעו מחוטמו. ע"ד שיזהר האדם מעשות שום היזק לחברו.		
קה.	אל ישב אדם במקום שאוכלין. כנ"ל.		
קו.	יכול אדם לשקר כדי שלא יתבייש. ע"ד להתרחק מלבייש את חברו מותר לעשות שקר במקום שאין חטא בדבר הזה.		

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן		סימן	
קכח.	כל המבקש נקמה על שעשה. ע"ד מדה כנגד מדה.	קנר.	ויאמר אליו אלישע. כנ"ל וע"ד הצואה.
קכט.	אל ידור אדם במקום שהאנשים. להתרחק ממקללים.	קנה.	לעולם יתפלל אדם. ע"ד שמגלגלין חובה על ידי חייב.
קל.	ממהרין להפרע מן האדם. ע"ד שיראה האדם, כי בל יצעקו עליו לאלהים.	קנו.	אדם שהולך על ידו. ע"ד שיוהר האדם שלא תבא תקלה על ידו.
קלא.	דע והבן כי ההורג את. ע"ד שגדול מאד עונש ההורג את הנפש.	קנז.	דע לך כי לא לפי. ע"ד העונש.
קלב.	מעשה באחד שמתו בניו. להתרחק מעשות היזק לחברו אף במקום שיש לו מזה ריוח.	קנח.	כתיב אנכי סבותי. איזה עבירה חמורה מחברתה.
קלג.	איש אחד היו לו בנים ובנות. ע"ד שאסור להונות אף את העכו"ם.	קנט.	אחד היה לו שני מניקות. ע"ד שגדול עונש הגורם.
קלד.	מעשה באחד שנתן בנו. ע"ד פוקד עון אבות על בנים.	קס.	לא תשים דמים בביתך. כנ"ל.
קלה.	אדם שנפטרה אשתו. להתרחק מן הדומה לבעור.	קסא.	לפני עור לא תתן. כנ"ל.
קלו.	אדם שיש לו שפחה. כנ"ל.	קסב.	כתיב ולא תעמוד על דם. ע"ד ואהבת לרעך כמוך.
קלז.	שמואל דיהיב ליה דמיה. ע"ד שצריך האדם להכיר טובה וכל יהיה כפוי טובה.	קסג.	ואך את דמכם לנפשותיכם. ע"ד הנורם.
קלח.	כל מעשה גרמות שאדם. ע"ד שצריך לרחם על כל הברואים.	קסד.	בשם שחייב אדם על. ע"ד שחייב האדם לשמור את עצמו.
קלט.	יודע צדיק נפש בהמתו. כנ"ל.	קסה.	אדם שבאו עליו חומסים. כנ"ל.
קמ.	ויאמר אליו מלאך ה'. כנ"ל.	קסו.	לא יראה אדם. כנ"ל.
קמא.	ואם יודע שיש לו. כנ"ל.	קסז.	כתיב וראה ואקום ואומר. כנ"ל.
קמב.	איש אחד היה אכזר. כנ"ל.	קסח.	מי שחייב סקילה לא ילך. כנ"ל וע"ד שנפרעין מן האדם.
קמג.	וכלב שאינו נושך. כנ"ל.	קסט.	בנ"א שעומדים בים. ע"ד שבמקום הצורך מותר להעניש את החוטא אף בשגגה.
קמד.	מי שעשה בחייו. ע"ד העונש של הרודים בברואים.	קע.	אדם שרואה חבורת בני אדם. ע"ד שיש לחתוך אבר אחד כדי להציל כל הגוף.
קמה.	מעשה היה בארץ ישמעאל. כנ"ל.	קעא.	אחד נולד עם שְנַיִם. כנ"ל.
קמו.	לעולם אל יהא אדם. ע"ד כפוי טובה.	קעב.	נשים היו חשודות. כנ"ל.
קמז.	כל מי שחברו נענש. להתרחק מלגרום שום היזק לחברו.	קעג.	אחת רצתה לקחת בעל. כנ"ל ומבאר פסוק אחד בירמיה.
קמח.	ואשר לא טוב עשה. כנ"ל.	קעד.	תינוק אחד היה בוכה. ע"ד שאין אדם נתפס בשביל חברו.
קמט.	מי שצמא למים. כנ"ל.	קעה.	ויצא הראשון אדמוני. ע"ד הרוצח.
קנ.	כתיב ולא אבה דוד. כנ"ל.	קעו.	ומעשה באחד שהרג את הנפש. כנ"ל.
קנא.	אחד שלח שלוחו לקנות. כנ"ל.	קעז.	לנוס שמה רוצח. כנ"ל.
קנב.	הרי יהודים שהולכים למלחמה. ע"ד הנהגת האדם עם חבריו.	קעח.	אחד היה רופא. ע"ד לא תעמוד על דם רעך.
קנג.	לאחד תפש חולי. ע"ד שמותר לשקר במקום שיועיל השקר לפקוח נפשות.	קעט.	תבקשם ולא תמצאם. ע"ד הנהגת האדם עם זולתו.
		קפ.	הרואה בחלום מתקן בצק. ע"ד החלומות ופתרונם.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן		סימן	
קפא.	כתיב אדם עשוק. להרחיק את החוטאים החפצים להסתתר תחת צל כנפיו.	רח.	מי שהחטיא אחרים כנון. ע"ד שצריך המחטיא להשיב קודם שישוב בתשובה את אלה שהחטיא.
קפב.	אם יש לאדם בנים. ע"ד להשריש זרע ראש.	רט.	ומי שנשתמד וחזר להיות. ע"ד השבים בתשובה.
קפג.	לאחד נשתמד בנו. כנ"ל.	ר'.	אם ראית יהודי שנשתמד. ע"ד שלא יעסוק אדם בהשבעות.
קפד.	ואם לחכם תלמידים. כנ"ל.	ריא.	כל שעוסק בהשבעות מלאכים. כנ"ל.
קפה.	ואם יש לו לאדם בנים. כנ"ל.	ריב.	אם תראה שאדם מתנבא. כנ"ל.
קפו.	אחזיהו עבד את הבעל. ע"ד חילול השם.	ריג.	מי שיש לו בנים או חתנים. כנ"ל.
קפז.	אף על פי שכתיב בנפול. להרחיק את כל המזיקים.	ריד.	גר שבא להתגייר. ע"ד הגרים.
קפח.	עם הארץ קורעו כדג. כנ"ל.	רטו.	אע"פ שאמרו גר שנתגייר. כנ"ל.
קפט.	ומה שכתב ובמתקוממיך. על דבר אל תען במקום שינרום בעניתו היזק לעצמו או לישראל.	רטז.	אחד בא לפני חכם. ע"ד העונש.
קצ.	משומד שאמר לציבור. להתרחק לנמרי מן המשומרים.	ריז.	קטן שחילל שבת אינו נהרג. כנ"ל.
קצא.	מי שמחטיא לרבים. אין להתפלל על עושי רשעה.	ריח.	אדם שחשב לטובה. כנ"ל.
קצב.	ואמרו על אשר עזבו. אין להצטער על אבדן הרשעים, רק כשנעשים רשעים.	ריט.	הנה אמרו לפי שקילל אלישע. כנ"ל.
קצג.	אם נשתמד יהודי מכנין. ע"ד המשומרים.	רכ.	למה שיבח אליהו את עצמו. כנ"ל ומבאר פסוקים אחדים בתנ"ך.
קצד.	אם הגוים קורין לשום. ע"ד שיש לבזות את הדברים המחללים שם ה'.	רכא.	כיצד יפשפש האדם במעשיו. ע"ד כיצד נפרעין מן האדם.
קצה.	אם גוים יקראו שום יהודי. כנ"ל.	רכב.	אם תראה שמתלוצצים על אדם. ע"ד מדה כנגד מדה.
קצו.	למה היה דוד מצטער. ע"ד שהאב נורם בחמאו שבניו יחמאו וגם ע"ד שינום אדם מן הנסים.	רכג.	מעשה באחד שנתלוצץ. כנ"ל
קצז.	הפרי מיד הקרן. ע"ד תשלום שכר לעושי טוב.	רכד.	ואם תראה בית של צדיק. כנ"ל.
קצח.	יש מחטיא בחייו ובמותו. ע"ד העונש.	רכה.	ואם תראה דור שמנהיגים רעים. כנ"ל.
קצט.	מחשבה שיעץ וגמר בלבו. על דבר שמחשבה רעה כמעשה.	רכו.	ואם ראית רשע מאריך. כנ"ל.
ר.	וגם אלה לחכמים. ע"ד המשומדים.	רכז.	יש רשע שיש לו פרקליט. כנ"ל.
רא.	ואם יש משומד וידוע. כנ"ל.	רכח.	אם ראית תלמיד חכם. כנ"ל.
רב.	אבל יהודי שלא נשתמד. כנ"ל.	רכט.	אם ראית חסידים לוקים. כנ"ל.
רג.	מעשה היה בשעת השמד. ע"ד לשנות המלבושים בשביל שלא יכירוהו הגוים.	רל.	אם ראית מלך או שלטון. כנ"ל.
רד.	אדם שהולך בשיירה. כנ"ל.	רלא.	בעיר אחת היתה קהלה. ע"ד להתרחק מן הנאוה.
רה.	מעשה בחסיד אחר. כנ"ל.	רלב.	כשנהרג ר' עקיבא בקיסרין. ע"ד מדה כנגד מדה.
רו.	עת לעשות לה' הפרו תורתך. כנ"ל.	רלג.	יש הרינת חרב או דבר. להתרחק מן עושי עולה.
רז.	מעשה באשה יפה מאוד. כנ"ל.	רלד.	אם תראה מדינה. ע"ד התוכחה.
		רלה.	אם ראית איש עשיר. כנ"ל.
		רלו.	מעשה באדם אחר. כנ"ל.
		רלז.	ואם ראית רשע עשיר. ע"ד זכות אבות.
		רלח.	מדה במד' לא בטל'. ע"ד מדה כנגד מדה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן	
רלט.	מעשה באשה אחת שחלתה. כנ"ל.
רמ.	מדה במדה לא בטלה. כנ"ל.
רמא.	ויאמר יהודה הוציאוה ותשרף. כנ"ל.
רמב.	מדה במדה לא בטלה. כנ"ל.
רמג.	מעשה באחד שמתה אשתו. כנ"ל.
רמד.	כתיב חוקתי ורועותם. ע"ד הבושת וע"ד כיצד נפרעין מן האדם.
רמה.	ויאסור יוסף מרכבתו. ע"ד כיצד משלמין השכר לעושי מצוה.
רמו.	אם בא ראובן לידי צער. כנ"ל.
רמז.	רבי אומר כל מצוה שקיבלו. ע"ד המצות וכנ"ל.
רמח.	רב הונא בשם ר' חייא. כנ"ל.
רמט.	ונקדשתי בתוך בני ישראל. ע"ד קידוש השם.
רנ.	אשר פיהם דבר שוא. ע"ד שאסור להתייחד עם הגוי.
רנא.	שני תלמידים היו בעיר אחת. ע"ד קידוש השם.
רנב.	שנים שיושבים ובקשו נוים. ע"ד שצריך ההדיוט להדָחות מפני התלמיד חכם.
רנג.	היה עובר ממקום למקום. ע"ד קידוש השם כיצד נוהגין.
רנד.	הני סיעות בני אדם. כנ"ל.
רנה.	בני אדם שבספינה. ע"ד שאין לסמוך עתה על הגורל.
רנו.	הוא אלהינו ואנחנו צאן. ע"ד קידוש השם.
רנז.	מעשה בחסיד אחד. כנ"ל.
רנח.	אמר משה רבנו רבונו. כנ"ל.
רנט.	אחד סיפר לחברו. כנ"ל.
רס.	ובנוים לא יתחשב. כנ"ל.
רסא.	והאשה שהולכת בדרך. ע"ד שמותר לשנות את הבגדים בשביל להנצל מן העברה.
רסב.	בשעת השמד מקצתם. כנ"ל.
רסג.	יש שנהרג על קידוש השם. ע"ד השכר למקדשי ה'.
רסד.	הרבה יהודים נהרגים. כנ"ל.
רסה.	רשע אחד היה קבור. כנ"ל.
רסו.	מעשה בתלמיד חכם. ע"ד שאסור לקבור צדיק אצל רשע.
רסז.	אסור לקבור רשע אצל צדיק. כנ"ל.
רסח.	מי שמת מנודה בחרם. כנ"ל.
רסט.	קהל אחד רצו ללכת. ע"ד המתים.
רע.	ברזילי הגלעדי אמר אמות. כנ"ל.
רעא.	אחר נרדם בלילה. כנ"ל.
רעב.	נויה שרית שמתה. ע"ד כבוד שבת.
רעג.	כפר לעמך ישראל. ע"ד כפרת המתים.
רעד.	מקים דבר עבדו. ע"ד הצדיקים.
רעה.	לא יוציא אדם מפיו. ע"ד שצריך לעשות כרצון הקב"ה.
רעו.	רבי אומר יום הכפורים. ע"ד כיצד מכפר יום הכפורים.
רעז.	דרש ר' עקיבא. כנ"ל.
רעה.	בכל עצב יהיה מותר. ע"ד להנזר משחוק ומטיול.
רעט.	כתיב עברו את ה'. כנ"ל.
רפ.	חכם אחד צוה לבנו. כנ"ל.
רפא.	דע והבן אע"פ שאמרו. ע"ד התשובה והתעניות.
רפב.	מה שכתיב ונסלח לו. כנ"ל.
רפג.	על השגגות מביאין קרבן. ע"ד הקרבנות.
רפד.	התורה חסה על ממונם. כנ"ל.
רפה.	היה דבר ה' אלי. ע"ד התענית.
רפו.	המתענה בשבת תענית חלום. כנ"ל.
רפז.	מי שהתענה בשבת תענית. כנ"ל.
רפח.	בששי יום תענית שקורין. כנ"ל.
רפט.	ואם אדם רואה מאורות. כנ"ל.
רצ.	מה שמתענין ביום שמת. כנ"ל.
רצא.	כי היה מעשה ברב סעדיה. כנ"ל ע"ד התענית שמתענין ביום שמתו בו אבותיו.
רצב.	מי שמת אביו בפורים. כנ"ל וע"ד הפורים.
רצג.	ולא נחלו על שבר יוסף. ע"ד מיתת צדיקים.
רצד.	ביום טובה ששמע שמועה. כנ"ל.
רצה.	אדם אחד בא לעיר. כנ"ל.
רצו.	אחד היה לו יהודי שונא. ע"ד שצריך להתפלל בעד האנשים המביאים תועלת.
רצז.	בספרי בענין אספה לי. ע"ד מיתת הצדיקים וע"ד כיבוד השבת.
רצח.	אתיו ונסבאה שכר. כנ"ל.
רצט.	מעשה שמת צדיק אחד. כנ"ל.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן	
ש.	כתיב פוקד עון אבות. כיצד נפרעין מן האדם.
שא.	יראת ה' ראשית דעת. ע"ד חינוך הבנים.
שב.	אדם אחד צדיק היה. כנ"ל.
שג.	דוד אמר שמרה נפשי. ע"ד שצריך להצטער על מיתת הצדיקים.
שד.	יוסיף דעת יוסיף מכאוב. ע"ד יום הדין.
שה.	מהיה מתים אנו אומרים. ע"ד תחיית המתים וע"ד שמקברים את המתים.
שו.	כשהגיע אדם לעת וקנותו. ע"ד שצריך לדור במקום שדרו בו אבותיו כדי להקבר שם.
שז.	שמע עצה וקבל מוסר. ע"ד שצריך האדם לצוות לפני מותו.
שח.	כשאדם חולה אל יבטיח. כנ"ל.
שט.	ובן יחשוב הפורש למדינת הים. כנ"ל.
שי.	אחד היה שמת. ע"ד הצוואות.
שיא.	מצוה לקיים דברי המת. כנ"ל.
שיב.	הנה אחד צוה לבנו. כנ"ל.
שיג.	אבא שאול בן בטנית. כנ"ל.
שיד.	אחד חלה למות וביקש. ע"ד הקדיש.
שטו.	אם אדם סובל ייסורין. ע"ד שצריך להציל את האדם כל זמן שהוא חי.
שטז.	מעשה באחד שחלה בא אצלו. כנ"ל.
שיז.	אל יתנו לנוסם. כנ"ל וכיצד נוהגין בעת יציאת הנשמה.
שיח.	עת למות למה הוצרך. כנ"ל.
שיט.	שמעתי מי שבולע אפרסמון. ע"ד להנזר מן דברים המקרבים את המות.
שכ.	ומעשה באחד שבלע. כנ"ל.
שכא.	ומעשה באיש שבלע. כנ"ל.
שכב.	מעשה בחכם אחד. ע"ד הקברים של מתים.
שכג.	מעשה שעשו ארון למת. ע"ד ארון המת.
שכד.	אם שני בני אדם טובים. ע"ד המתים.
שכה.	אם אדם רואה חלום. ע"ד המזיקים.
שכו.	אמרו הראשונים מי שנראה לו. ע"ד המתים.
שכז.	מעשה היה באחד תלמיד חכם. ע"ד המזיקים וע"ד השדים.
שכח.	הרואה גוי שבא בחלום. ע"ד המתים.

סימן	
שכט.	ועתה אם יהודי בא אחר. כנ"ל.
של.	מי שנתן מתנה ומת יקברוהו. ע"ד שאין לבזות את המתים.
שלא.	יזהר האדם הרוחץ. כנ"ל.
שלב.	אדם שנתעטף בציצית. ע"ד כיצד מתעסקין עם המתים.
שלג.	זקן אחד היה חולה. כנ"ל.
שלד.	איש אחד כשהלך לבית. ע"ד שיש לזכות את המתים.
שלה.	ב' היו חולקין אחד אומר. ע"ד המתים.
שלו.	וישמע אברהם אל עפרון. כנ"ל.
שלז.	כל שהוא בא משום. ע"ד הצדקות כיצד נוהגין עמהן.
שלח.	אחר היה שוחט עופות. ע"ד היסח הדעת וע"ד נתינת שלום.
שלט.	מי שמוליך מת עמו. ע"ד המתים וע"ד החולים.
שמ.	מת מצוה שמוטל. כנ"ל וע"ד שלפעמים מותר לעשות המצוה ע"י גוי.
שמא.	ומעשה באחד שתפסוהו. כנ"ל.
שמב.	בערב פסח אם ימות מת. ע"ד שמתעסקין עם המתים.
שמג.	עיר שמתו בה שני מתים. כנ"ל.
שמד.	החכם עבר לפני. ע"ד אבלות.
שמה.	מעשה באשה אחת. כנ"ל.
שמו.	ובשם אלהים אחרים. ע"ד הזכרת השם.
שמז.	מי שיש לו בן קטן. כנ"ל.
שמח.	ולא ילמד לגלח אותיות. ע"ד חלול השם וע"ד להתרחק מן עבודה זרה.
שמט.	אם המצוה שאין יחידים. ע"ד התעסקות עם המתים.
שנ.	אדם שישב באבלות. ע"ד אבלות.
שנא.	אדם שאביו או אמו. להתרחק מן הדומה לכעור.
שנב.	כשמזכירין תלמידי חכמים. ע"ד להזכיר שם הצדיקים לטוב.
שנג.	אדם כשנפטר לעולמו. כנ"ל.
שנד.	להי' הישועה על עמך. ע"ד שאין להצטער על מיתת רשעים.
שנה.	שנים היו כשהיו מזדמנים. ע"ד לזכות את המתים.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן	
שנו.	הנותנים בעד המתים. ע"ד תפלה בעד המתים.
שנו.	הנהנה מן המעות שהניחו. כנ"ל.
שנח.	אדם שנפלו לו ירושות. ע"ד שאין רשאין לשמוח על מפלת הצדיקים אף אם בזה הרויח.
שנט.	אם פנעים רבים באים. ע"ד שיש לקבל ייסורין באהבה.
שם.	כשיש בעיר מכת מדינה. ע"ד שהצדיק נתפס בעון הדור.
שסא.	לכך נכתב ספר איוב. ע"ד הנסיונות שמנסה ה' את הצדיקים וע"ד שצריך הצדיק להתפלל בעד בני דורו.
שסב.	יש אדם שאינו זכאי. ע"ד איזה תפלה תתקבל מה' וע"ד שתולים את הקלקלה במקולקל. וע"ד אשה שאינה הוגנת.
שסג.	ועוד אמר דברים שהשם. ע"ד שצריך האדם להתפלל שלא יהיה לו זרע ראש ולענה.
שסד.	ויש שם פלוני שכל. ע"ד קריאת השמות אחרי המתים.
שסה.	פעמים ששנו שם כמו. ע"ד מה יעשו למי שאין מתקיימין לו בנים.
שסו.	אם ראית אדם שבניו. כנ"ל.
שסז.	כל שמוליד באותה מדינה. כנ"ל.
שסח.	ודע כי מעט מזער ימצא. כנ"ל.
שסט.	רבי יוחנן עבר בשוקא. ע"ד ששנוי המקום גורם כי ישתנה המזל.
שע.	מגלגלין חובה על ידי חייב. כנ"ל.
שעא.	והוא הפיל להם גורל. ע"ד המנפה וסגולה אחת להסיר את המנפה.
שעב.	אם יש דבר בעיר. ע"ד שאסור לצאת מן העיר כשיש בה איזה מנפה.
שעג.	אדם שאירע לבנו. ע"ד שצריך להרחיק את עצמו ממקום שאירע לו בו היזק.
שעד.	ערום ראה רעה ונסתר. ע"ד שצריך האדם לשמור את עצמו.
שעה.	מעשה ברבי ובבחור אחר. ע"ד מדות טובות שצריך האדם לדבקה בהן.
שעו.	ערשא דגדא אין ניחוש. ע"ד רוח הטומאה.
שעז.	כל הניחושים כנגד המקפידים. ע"ד הניחושים.
שעח.	כי קפדה באה. כנ"ל.
שעט.	שיבה נקראת שישוב. ע"ד הזקנה וע"ד המזיקים.
שפ.	הנה אמרו במקום אחד. ע"ד הכישוף.
שפא.	מי שיש לו עבד או שפחה. ע"ד הנ"ל.
שפב.	למה החלום בא ברוב. ע"ד החלומות.
שפג.	מה שמראין לאדם בחלום. ע"ד הנ"ל.
שפד.	העולם הזה כנגד העולם הבא. כנ"ל.
שפה.	כל ימי עני רעים. ע"ד מה שמתענין על חלומות.
שפו.	אם בחלום אמרו בשורה. ע"ד חלומות.
שפז.	אל יגיד אדם את חלומו. ע"ד הנ"ל.
שפח.	לא יברך אדם לרשע. ע"ד הרשעים.
שפט.	גלח אחד סיפר את חלומו. ע"ד פתרון החלומות.
שצ.	חלום שאדם רואה. כנ"ל.
שצא.	אין דבר בעולם שהיה. ע"ד כיצד יבקש רחמים מה'.
שצב.	ואם יש לו שונא ישראל. כנ"ל וע"ד הנהגת האדם עם חבריו.
שצג.	אל יהא אדם מבקש. כנ"ל.
שצד.	יש שמתפלל על אחרים. ע"ד התפלה שמתפללים לה' בעד עצמו או בעד זולתו.
שצה.	ומעשה היה בזקן שהיה. כנ"ל.
שצו.	שמונה עשר פעמים. ע"ד שמונה עשר ברכות.
שצז.	אחד זקן הגון היה. ע"ד התפלה.
שצח.	יש חסידים שמתפללים על בני אדם. כנ"ל.
שצט.	כל אדם ששרוי בצער. ע"ד שאסור להרהר אחרי גזרותיו של ה'.
ת.	מורידים לפני התבה. ע"ד שליח צבור.
תא.	אם יש עצירת גשמים. ע"ד הנ"ל.
תב.	בעיר אחת הוצרכו למטר. ע"ד הנ"ל.
תג.	צריך אדם שהוא ירא שמים. ע"ד התפלה.
תד.	אחד היה יושב על קתדרא. ע"ד אין קמגור נעשה סנגור.
תה.	אחד היה רגיל בכלי. הנ"ל.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן

תו. וישאלו בני ישראל בה'. ע"ד ש"צ.
תז. מעשה באחר שאמר. ע"ד שצריך האדם להתרחק מן המהלוקת.
תח. בפסחים יצתה כת שנייה. ע"ד הנ"ל.
תט. אסור למנות שליח צבור. ע"ד ש"צ.
תי. אחד היה רגיל לעמוד. ע"ד הנ"ל וע"ד התוכחה שבתורה.
תיא. למה בתוכחה יותר תיבות. ע"ד הנ"ל.
תיב. יזהר החזן שלא יקרא. ע"ד הקרואים לעלות לתורה.
תיג. והאומר בבית הכנסת. ע"ד כיצד יחשוב האדם בלבו, בעת קריאת התורה או בעת התפלה.
תיד. כשקוריין ויחל בתענית. ע"ד קריאת התורה.
תטו. היאך היה המעשה שמשה. ע"ד התפלות.
תטז. ויש אדם יפה כדי לשמור. ע"ד נעימות הקול.
תיז. ואשמע את קול כנפיהם. ע"ד הנ"ל.
תיח. בראשונה לא היו המתפללים. ע"ד התפלות.
תיט. רננו צדיקים בה'. ע"ד הנ"ל.
תכ. ואדם שמתפלל ויש לפניו. ע"ד הנ"ל.
תכא. הלוים בשיר היו משוררים. ע"ד הנ"ל.
תכב. אדם יהא זהיר. ע"ד הנ"ל.
תכג. אמור נא שבולת. ע"ד הנ"ל.
תכד. כהן אחד היה פורש. ע"ד ברכת כהנים.
תכה. לשמך ולזכרך תאות נפש. ע"ד התפלות.
תכו. אם ווכח אדם לכך. ע"ד כבוד שבת.
תכז. כשהיו אומרים ברכות ושבחות. ע"ד התפלות.
תכח. האומר בלחש ברכת התורה. ע"ד ברכות.
תכט. כשקורין בתורה אותו המברך. ע"ד ברכת התורה.
תל. וקראתם אותי והלכתם. ע"ד התפלה.
תלא. זה שעומד להתפלל צריך. ע"ד הנ"ל.
תלב. כשאדם הולך לבית הכנסת. ע"ד שצריך לבדוק את עצמו שיהא בנקיון כשיתפלל.
תלג. לא ישא אדם עליו מעות. ע"ד התפלה.
תלד. כתיב הלוך וקנית לך. ע"ד התפילין.

סימן

תלה. כשיש לו לאדם תפילין. כנ"ל.
תלו. אדם שלובש מכנסים. כנ"ל.
תלז. אדם שהוא שומע. כנ"ל.
תלה. הנה שאול כשהיה עושה. ע"ד הציצית.
תלט. אחד היה צריך להתעטף. כנ"ל.
תמ. כתיב אמרות ה'. ע"ד טהרות הנוף והמחשבה.
תמא. ואם לא התפלל. ע"ד כונה בשעת התפלה.
תמב. לא יתפלל אדם. ע"ד התפלה.
תמג. המתפלל ואינו יכול. ע"ד הנ"ל.
תמד. אדם שהוא רוע מעללים. ע"ד שליח צבור ותוקע.
תמה. אסור להרהר בתפלה. ע"ד התפלה.
תמו. המתפלל ונפל ספר לפניו. ע"ד הנ"ל.
תמז. איש שעמד בהשכמה. ע"ד הנ"ל.
תמח. כשאומרים ברכו לאחר. ע"ד הנ"ל.
תמט. וכשאומרים ברכו ורגילים. ע"ד הנ"ל.
תנ. אם הלכו בהשכמה. ע"ד ברכות הציצית והתפילין.
תנא. חסידים הראשונים. ע"ד התפלה.
תנב. ויהי בישורון מלך. ע"ד הנ"ל.
תנג. ברוב עם הדרת מלך. ע"ד התעסקות עם המת.
תנד. אם הגיע עת מנחה. ע"ד התפלה וע"ד קבלת שבת.
תנה. מה שמכסין פניהם. ע"ד נפילת אפים.
תנו. ועמדת בהר לפני ה'. ע"ד התפלה.
תנז. פני ילכו והניחותי לך. ע"ד הנ"ל.
תנח. הנה האיש הזה. ע"ד בית הכנסת.
תנט. מי שקרועין בגדיו. ע"ד כבוד ספר תורה.
תס. אדם שפותח ארון הקדש. ע"ד קדושת הארון.
תסא. אחד התפלל בחצר. ע"ד מקום התפלה.
תסב. כשקובלים בבית הכנסת. ע"ד כבוד ספר התורה.
תסג. פעם אחת היו קובלים. ע"ד הנ"ל.
תסד. מעשה בזקנה שהיתה. ע"ד התפלה.
תסה. אשה אחת יצאה. ע"ד ישיבת בהכ"נ.
תסו. מצוה גדולה לסנור. ע"ד בית הכנסת וע"ד התפלה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן	
תסז.	ומעשה באדם אחד. ע"ד הנ"ל.
תסח.	אשה בחורה לא יתכן. ע"ד להתרחק מלוות שפתים.
תסט.	דע כשנלו ישראל. ע"ד החרוזים והפיוטים.
תע.	בראשונה לא היו פיטנין. ע"ד הנ"ל.
תעא.	ונם ההן תורה. ע"ד קריאת התורה.
תעב.	אדם שאומר בבית הכנסת. ע"ד התפלות.
תענ.	ואם במקום שיבוא לטעות. ע"ד הנ"ל.
תער.	מעשה באחר כשהיו. ע"ד הנ"ל.
תעה.	כשאדם הפץ לדבר. ע"ד לבקש רחמים בעת התפלה.
תעו.	אדם הצריך לפרנסה. ע"ד הנ"ל.
תעז.	כתיב אשרי שאל יעקב. ע"ד השנחת הבורא וכנ"ל.
תעח.	מעשה באחר שאמר. ע"ד הנ"ל.
תעט.	כשאומרים סליחות בלילה. ע"ד התפלות.
תפ.	וקראתם אותי והלכתם. ע"ד הנ"ל.
תפא.	תפלה לדוד השח. ע"ד הנ"ל.
תפב.	אחר חטף מחברו. ע"ד הנ"ל.
תפנ.	שלשה שהיו יושבין יחד. ע"ד הנ"ל.
תפד.	כשקורין את המגלה. ע"ד הפסק בשעת קריאת המגלה.
תפה.	מעשה בחסיד אחד. ע"ד התפלה.
תפו.	מי שקרועים בנדיו. ע"ד כבוד ספר תורה וע"ד הבמה.
תפז.	והוא עומד בין ההרסים. ע"ד הנ"ל.
תפח.	אדם שפותח את הארון. ע"ד הנ"ל.
תפט.	מעשה היה פעם נאבדו. ע"ד ברכת התורה.
תצ.	ועוד מעשה שהביאו. ע"ד הנ"ל.
תצא.	אין עושין מצות חבילות. ע"ד ס"ת.
תצב.	המכבד בבית הכנסת. ע"ד קדושה בית הכנסת.
תצנ.	מי שמתקן גן אחורי. ע"ד הנ"ל.
תצד.	אחד היה שכן. ע"ד קדושת הארון.
תצה.	מימינו אש דת. ע"ד מקומות בית הכנסת וע"ד יום הכפורים:
תצו.	למה מתענין ביום הכפורים. ע"ד הנ"ל.
תצז.	מה שאין אומרים. ע"ד תפלות ר"ה ויום הכפורים.
תצח.	דבר אחר פירש. ע"ד הנ"ל.
תצט.	ומה שבאילת צדק. ע"ד הנ"ל.
תק.	ומה שאין אומרים הלל. ע"ד הנ"ל.
תקא.	בימי קדם היו חלוקים. ע"ד הנ"ל.
תקב.	אם יש בעיר צדיק. ע"ד התוקע.
תקג.	בסדר אהללה אלהי. ע"ד פיוטי ר"ה.
תקד.	צריך התוקע לשער. ע"ד התקיעות.
תקה.	כמאן מתפללין אקצירי. ע"ד ר"ה.
תקו.	יש מקומות שאומרים. ע"ד ברכת כהני'.
תקז.	כשאומרים בקדושה. ע"ד הקדושה.
תקח.	אל ימשוך אדם. ע"ד הנ"ל.
תקט.	נקדש את שמך. ע"ד הנ"ל.
תקי.	אדם שהוא דר. ע"ד התפלה.
תקיא.	כל התפלות לשון רבים. ע"ד הנ"ל.
תקיב.	אל מלך נאמן. ע"ד הנ"ל.
תקיג.	אחר היה בביהכ"נ. ע"ד ברכות.
תקיד.	על כל דברים. ע"ד לבקש רחמים.
תקטו.	מי שאשתו מעוברת. ע"ד הנ"ל.
תקטז.	אל יתפלל אדם. ע"ד הנ"ל.
תקיז.	כשיבא אדם בבית הכנסת. ע"ד הפסק בתפלה.
תקיח.	שלמה אמר ונתת. ע"ד בקשת רחמים.
תקיט.	הוה אויל וקרע. ע"ד הנ"ל.
תקכ.	המנורה אם לא. ע"ד הנ"ל.
תקכא.	אין סומכין על מעשה. ע"ד הנ"ל.
תקכב.	על ג' צריך לחמול עליהם. ע"ד הנ"ל.
תקכנ.	אדם ששמע שבאו עליו. ע"ד הנ"ל.
תקכד.	כל דבר שאדם. ע"ד הנ"ל.
תקכה.	מתיב רב אדא. ע"ד הנ"ל.
תקכו.	כופין את בני העיר. ע"ד צרכי העיר.
תקכז.	אם נפלה דליקה. ע"ד בית הכנסת.
תקכח.	מעשה שנפלה דליקה. ע"ד הנ"ל.
תקכט.	בני העיר יכולים. ע"ד הנ"ל.
תקל.	העושה נר ומנורה לבהכ"נ. ע"ד הנ"ל.
תקלא.	אנטונינוס אתא. ע"ד הגרים.
תקלב.	מן לויתן שאמר ר'. ע"ד הנ"ל.
תקלג.	מי שאבד מעות. ע"ד קדושת ביהכ"נ.
תקלד.	כשהקהל הולכים. ע"ד עין הרע.
תקלה.	נסא כבוד מרום מראשון. ע"ד בהכ"נ.
תקלו.	מרום מראשון. ע"ד הנ"ל.
תקלז.	מקום שהיה בית. ע"ד הנ"ל.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן	
תקלה.	ולא יעשה אדם בית. ע"ד הנ"ל.
תקלט.	אחד היה חצרו. ע"ד הנ"ל.
תקמ.	חלון שהוא לרשות הרבים. ע"ד הנ"ל.
תקמא.	מעשה באדם אחד. ע"ד הנ"ל.
תקמב.	מי שיש לו בית אצל. ע"ד הנ"ל.
תקמג.	כשבאין לתקן בית הכנסת. ע"ד הנ"ל.
תקמד.	איך יתכן שטיטום. ע"ד להתרחק מלבוות קדשי ה'.
תקמה.	כל זה נסיתי. בו מובא ספור אחד.
תקמו.	וירא משה את כל. ע"ד בית הכנסת ותפלה.
תקמז.	כל התפלות והברכות. ע"ד התפלות.
תקמח.	יש חסידים מהראשונים. ע"ד שהחיינו וכנ"ל.
תקמט.	יש מקשים איך יתכן. ע"ד נוסח התפלות.
תקנ.	למה אומרים בשמיני. ע"ד הנ"ל.
תקנא.	לא ישנה אדם את הברכות. ע"ד הנ"ל.
תקנב.	מי שאין לו לולב. ע"ד הברכות.
תקנג.	יעלה הדם והיה להי. ע"ד בשמים במוצאי שבת.
תקנד.	וילמור אדם ברכות. ע"ד ברכות וציצית ותפילין
תקנה.	מעשה באחד שראה. ע"ד הברכות.
תקנו.	חמשים תאנים. ע"ד ברכות שהחיינו.
תקנז.	מי שבפיו לחם. ע"ד ברכת נטילת ידים והמוציא.
תקנח.	שלשה שאכלו והגדול. ע"ד בהמ"ז.
תקנט.	ואם אחר שאינו. ע"ד הנ"ל.
תקס.	פתח אכלת תקיאנה. ע"ד הנ"ל.
תקסא.	אדם שיש לו בידו. ע"ד ברכת הפרות.
תקסב.	יין של תרומה. ע"ד התקופה וברכות.
תקסג.	אחד היה מברך. ע"ד ברכת המזון.
תקסד.	הצמא לשתות מים. ע"ד הברכות.
תקסה.	כשאדם אוכל וצמא. ע"ד הנ"ל.
תקסו.	מי שבפות ידיו. להתרחק מן דבר האסור.
תקסז.	אחד לקח על יד. ע"ד כוס של ברכה.
תקסח.	אדם שיש בידו. ע"ד הנ"ל וע"ד כבור ס"ת.
תקסט.	החכם שמע שאחר. ע"ד ברכת המזון.
תקע.	לאחר שנמחק השם. ע"ד קדושת השם.

סימן	
תקעא.	אם בפני אדם. ע"ד הברכות.
תקעב.	אם בירך על המים. ע"ד הנ"ל.
תקעג.	אין עונין אמן. ע"ד הנ"ל.
תקעד.	יהודי אחד שכח. ע"ד הנ"ל.
תקעה.	לא יברך אדם על ששוכח. ע"ד הנ"ל.
תקעו.	כאשר אינך יודע. ע"ד הודאה להי.
תקעז.	מי שבא לו בשורה. ע"ד הנ"ל.
תקעח.	מי שיודע להניד. ע"ד הנ"ל.
תקעט.	איש אחד נשא. ע"ד הנ"ל.
תקפ.	ארבעה צריכין להודות. ע"ד הנ"ל.
תקפא.	אילני דמלבלבי והם. להתרחק מע"ז.
תקפב.	ביום המילה לא. ע"ד עלינו לשבח.
תקפג.	בשעת שלום אם יש. ע"ד המילה.
תקפד.	כל אדם יזהר אם יש. ע"ד הנ"ל.
תקפה.	אליהו זכור לטוב. ע"ד הנ"ל.
תקפו.	מצוה שאין לה דורש. ע"ד המצות וע"ד הצדקות.
תקפז.	מעשה שבקשו לחסיד. כנ"ל.
תקפח.	אהוב לך את המצוה. ע"ד הנ"ל וע"ד שבת.
תקפט.	זכור את יום השבת. ע"ד שמירת שבת.
תקצ.	בני אדם הלכו לעשות. ע"ד כיבוד השבת.
תקצא.	בעיר אחת היו נשים. ע"ד הנ"ל.
תקצב.	למה פתחה התורה. ע"ד הנ"ל.
תקצג.	רבא בר כהן. ע"ד הנ"ל.
תקצד.	בני אדם שפירשו. ע"ד יום השבת.
תקצה.	אשה שהרה וכבר. ע"ד שמירת השבת.
תקצו.	אל יניח אדם ביום. ע"ד הנ"ל.
תקצז.	בערב שבת סמוך לעת. ע"ד הנ"ל.
תקצח.	אל ידור אדם. ע"ד הנ"ל.
תקצט.	מי שלא הוכן בערב שבת. ע"ד הנ"ל.
תר.	אמרו לאחר הנה. ע"ד הנ"ל.
תרא.	הרוחץ את התינוקות. ע"ד הנ"ל.
תרב.	בפנקס של ר' יהושע. ע"ד הנ"ל.
תרג.	כשיש דליקה בחול. ע"ד יום השבת.
תרד.	ומעשה במשומר כשהיתה. ע"ד חלול שבת וע"ד מת מצוה.
תרה.[1]	ומת מצוה שאין. ע"ד מת מצוה.
תרו.	אם תחפוץ לעשות. ע"ד יום השבת.

[1]) הסימן הזה לא נסמן ונמצא בתוך סימן תר"ד.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן

תרז. הרי התירו ללכת. ע"ד הנ"ל.
תרח. בשבת לא יאמר אדם. ע"ד הנ"ל.
תרט. בשבת אל יקח אדם. ע"ד הנ"ל.
תרי. לא יפשפש אדם בפליצון. ע"ד שמירת השבת.
תריא. ואין ברגלים חוטא. ע"ד הנ"ל.
תריב. מעשה באחד שהיה. ע"ד הנ"ל.
תריג. מי שמביא מים. ע"ד הנ"ל.
תריד. לא יאמר אדם. ע"ד יום השבת.
תרטו. קצב אחד אמר לעשיר. ע"ד כיבוד שבת.
תרטז. שנים שהיו מוכרים. ע"ד הנ"ל.
תריז. אדם שאין לו. ע"ד אכילה בשבת.
תריח. מי שאוכל מבעוד יום. ע"ד הנ"ל.
תריט. גויה שרית מהה. ע"ד הדלקת נר בשבת.
תרכ. כל ימי עני רעים. ע"ד עונג שבת.
תרכא. טוב ארוחת ירק. ע"ד שלום בית בשבת.
תרכב. ויברך אלהים את. ע"ד עונג שבת.
תרכג. מעשה באחד שהאריך. ע"ד הדלקת נר בשבת.
תרכד. וביום שמחתכם זה. ע"ד קידוש היום על היין.
תרכה. בשבת לא ידבר. ע"ד שאסור להצטער בשבת.
תרכו. זכור את יום. ע"ד הנ"ל.
תרכז. אחרי ה' אלהיכם. ע"ד שמירת השבת.
תרכח. הרי מעשה בחסיד. ע"ד הנ"ל.
תרכט. אחד הילל שבת. ע"ד הילול שבת.
תרל. ומעשה בחסיד אחר. ע"ד הנ"ל וסיפור אחר.
תרלא. ומעשה ברבנו. ע"ד שאסור להרים יד על חבירו.
תרלב. כתיב ויותר מהמה. ע"ד השבת הגזלה.
תרלג. רבי אומר מנין. ע"ד שמירת השבת.
תרלד. תלמיד חכם ראה. ע"ד כיבוד שבת.
תרלה. זקן אחד היה מדליק. ע"ד קבלת שבת.
תרלו. אשר היא טובה. ע"ד יום השבת.
תרלז. יום טוב החום שבת. ע"ד השבון תחום שבת.
תרלח. תפילין של יד. ע"ד התפילין וכתיבתן.

סימן

תרלט. אדם שספריו. ע"ד שלא יבזה את הקודש.
תרמ. שנים היו מריקים. ע"ד הנ"ל.
תרמא. צדקתו עומדת. ע"ד תיקון תפילין.
תרמב. אפילו סח בין. ע"ד התפילין.
תרמג. למה כשעושין ציצית. ע"ד הציצית.
תרמד. ספר תורה. ע"ד ס"ת תפילין ומזוזות.
תרמה. אדם שמתקן קונטרס. שלא יבזה את הקודש.
תרמו. מעשה בחסיד אחד. ע"ד קדושת הספרים.
תרמז. פעם אחת הוציאו. ע"ד הנ"ל.
תרמה. כבד ה' מהונך. ע"ד הנ"ל.
תרמט. לא יצניע אדם קולמסו. ע"ד הנ"ל.
תרנ. אם נשפך חלב. ע"ד הנ"ל.
תרנא. לא ישים אדם. ע"ד שלא יבזה את הקודש.
תרנב. מי שנפל לו דיו. ע"ד הנ"ל.
תרנג. ואם נפל על הספר. כנ"ל וע"ד התעניות.
תרנד. ומעשה באחד. ע"ד הנ"ל.
תרנה. כבד ה' מהונך. ע"ד שצריך לכבד את הספרים.
תרנו. ספר שאין אדם. ע"ד הנ"ל.
תרנז. הכותב הלל. ע"ד הנ"ל.
תרנח. הנה אמרו גזרו. ע"ד הנ"ל וע"ד קדושת השם.
תרנט. לא יהנה אדם. ע"ד קדושת הספרים.
תרס. ואם כתב איש. ע"ד הנ"ל.
תרסא. אדם שמעתיק מספר. ע"ד הנ"ל.
תרסב. מי שיש ספר. ע"ד הנ"ל.
תרסג. לא יהנה. ע"ד שאסור לבזות את הספרים.
תרסד. אדם שהולך במדינות. ע"ד שמצוה לקנות ספרים.
תרסה. הקונה ספרים. ע"ד הנ"ל.
תרסו. שנים היו אחר. ע"ד קדושת הספרים.
תרסז. אם יש לאדם למסור. ע"ד הנ"ל.
תרסח. האב שהניח כלב. ע"ד הנ"ל.
תרסט. מעשה באיש אחר. ע"ד שכר בעד כתיבת ס"ת.
תרע. אשה אחת. ע"ד קנית ספרים.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן	
תרעא.	יש חולקים בשוה. מצוה להשאיל הספרים.
תרעב.	הכותב ספרים. ע"ד הנ"ל.
תרעג.	חסיד אחד היה. ע"ד הנ"ל.
תרעד.	צדיק חסיד. ע"ד השאלת ספרים.
תרעה.	יעקב שיש לו. ע"ד הנ"ל.
תרעו.	אחר היו לו. ע"ד הנ"ל.
תרעז.	ואם ראית ספרים. ע"ד הנ"ל.
תרעח.	ראובן שהשאיל ספר. ע"ד הנ"ל.
תרעט.	משומד שאמ'. להתרחק מן המשומדי'.
תרפ.	אחד היה. ע"ד ספר תורה.
תרפא.	אחד הלך לפני. להתרחק מן הנלחים.
תרפב.	שני חסידים. ע"ד הנ"ל.
תרפג.	ילד קטן שאינו. ע"ד קדושת הספרים.
תרפד.	ילד אחר עמד. ע"ד הנ"ל.
תרפה.	מעשה בחסיד אחד. ע"ד הנ"ל.
תרפו.	מי שנושא ספרים. ע"ד הנ"ל.
תרפז.	אם רואה ארם. ע"ד הנ"ל.
תרפח.	מעשה באחד שהיה. ע"ד הנ"ל.
תרפט.	לא ימשכן אדם. ע"ד הנ"ל.
תרצ.	אין אדם בא לדין. כנ"ל ואסור להפחיד.
תרצא.	אם נפלו שני. ע"ד קדושת הספרים.
תרצב.	זרת האמורה. ע"ד הנ"ל.
תרצג.	אדם שאומר לחברו. ע"ד הנ"ל.
תרצד.	כבד את ה'. ע"ד הנ"ל.
תרצה.	התורה משולה. ע"ד ספר התורה.
תרצו.	אדם הקושר. ע"ד הנ"ל.
תרצז.	אם הספר נקרע. ע"ד קדושת השם.
תרצח.	לוחות ושברי לוחות. ע"ד סה"ת.
תרצט.	מי שאבד קונטרס. ע"ד הנ"ל.
תש.	אם יראה אדם. ע"ד הנ"ל.
תשא.	מלך פורץ גדר. ע"ד הנ"ל.
תשב.	עשיר היה ואדם. ע"ד סופרי סת"ם.
תשג.	אז הוחל לקרא. ע"ד הנ"ל. ועוד דרשות מפסוקים.
תשד.	ומספר קהלת. ע"ד השם שחסר בס' קהלת.
תשה.	כשהסופר בא לכתוב. ע"ד הסופרים.
תשו.	יש שכותבין ספרים. ע"ד המחברים.
תשז.	אחר סופר. ע"ד לכתוב שם הבעלים על הספר.

סימן	
תשח.	אחד היה. ע"ד קדושת הספרים.
תשט.	מי שמשכיר סופר. ע"ד הספרים.
תשי.	תורה נביאים. ע"ד הנ"ל.
תשיא.	הכותב סידור. ע"ד הנ"ל.
תשיב.	ואל יכתוב. ע"ד כתיבת הספרים.
תשיג.	כשיש לארם. ע"ד קדושת הספרים.
תשיד.	אדם שכותב טעות. ע"ד הנ"ל.
תשטו.	סופר שהיה כותב. ע"ד כתיבת השם.
תשטז.	כשמרובה דיו על. ע"ד הנ"ל.
תשיז.	אם היה סופר. ע"ד הנ"ל.
תשיח.	הבא לכתוב שם. ע"ד הנ"ל.
תשיט.	מי שכותב את. ע"ד הנ"ל.
תשכ.	הכותב את השם. ע"ד הנ"ל.
תשכא.	וכן אם יכול. ע"ד התפלה.
תשכב.	הכותב את השם. ע"ד כתיבת השם.
תשכג.	הכותב את השם. ע"ד הנ"ל.
תשכד.	שמעון שכתב. ע"ד הסופרים.
תשכה.	אם הטביל הקולמוס. ע"ד כתיבת השם.
תשכו.	מעשה היה באחר. ע"ד הנ"ל.
תשכז.	ואותו האיש לא. ע"ד הברכות.
תשכח.	ובסעודה משים. כנ"ל וע"ד המוציא.
תשכט.	כלי שהיה בו מים. ע"ד שאסור לבזות את המוקצה לה'.
תשל.	אם הזה מן הדיו. ע"ד הנ"ל.
תשלא.	חכם נכנס לבית. ע"ד הנ"ל.
תשלב.	אחר כשהיה כותב. ע"ד הקולמוס שכותבין בו סת"ם.
תשלג.	אחד היה מעתיק. ע"ד שצריך לקרא קודם בפה.
תשלד.	מהו נכתב תרין. ע"ד לכתוב בלא שרטוט.
תשלה.	אם אדם כותב. ע"ד מחיקת השם.
תשלו.	אין משנין את השם. ע"ד בזיון השם.
תשלז.	מות וחיים ביד. ע"ד להתרחק מלגרום היזק לחברו.
תשלח.	נוצר פיו ולשונו. ע"ד הנ"ל.
תשלט.	הטורח בחכמה. ע"ד לאחוז בחכמה.
תשמ.	אל יערב לך. ע"ד להתרחק מן הקנאה וכדומה.
תשמא.	רבי יוסי הגלילי. ע"ד תלמוד תורה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן	
תשמב.	ברכות בחשבון. ע"ד החכמים.
תשמג.	שמור תשמרון. ע"ד הנ"ל.
תשמד.	כתיב אשרי איש. ע"ד הלכה למעשה.
תשמה.	כתיב תורת חכם. ע"ד ת"ת.
תשמו.	ואם חכם כתב. ע"ד שלא יחזיק טובה לעצמו.
תשמז.	תורה היא דומה. ע"ד לומדי תורה.
תשמח.	העוסק במקרא. ע"ד ת"ת.
תשמט.	יש אדם מצליח. ע"ד הנ"ל.
תשנ.	ויש אדם אע"פ. ע"ד בטול תורה.
תשנא.	אם יש אדם. ע"ד לימוד תורה.
תשנב.	כתיב כי היא. ע"ד הנ"ל.
תשנג.	לעולם יעסוק אדם. ע"ד הנ"ל.
תשנד.	לא ישא אדם. ע"ד הנ"ל.
תשנה.	יחשוב אדם כמה. ע"ד הנ"ל.
תשנו.	ויאמר אלהים נעשה. ע"ד הנ"ל.
תשנז.	לעולם הלכה כדברי. ע"ד הנ"ל.
תשנח.	אם אדם מתווכח. ע"ד הנ"ל.
תשנט.	אמר ר' יודא. ע"ד שלא ישתמש בכתרה של תורה.
תשס.	רבי יהושע אומר. ע"ד לימוד תורה.
תשסא.	ולעיתא בתרא מ'. ע"ד הנ"ל.
תשסב.	טוב לאדם שיעסוק. ע"ד הנ"ל.
תשסג.	מעשה באדם אחד. ע"ד הנ"ל.
תשסד.	זקן תלמיד חכם. ע"ד תנוקות של בית רבן.
תשסה.	מצוה שאין לה. ע"ד המצות.
תשסו.	תני ר' שמעון. ע"ד הנ"ל.
תשסז.	התלמוד קודם למעשה. ע"ד ת"ת.
תשסח.	אדם אחד שהיה. ע"ד הנ"ל.
תשסט.	מי שאכל ילך. ע"ד שמירת הבריאות.
תשע.	אם ילד שעשועים. ע"ד לימוד התורה.
תשעא.	תלמיד חכם שאינו. ע"ד הנ"ל.
תשעב.	אם המלך ברוב. ע"ד הנ"ל.
תשעג.	טוב אחרית דבר. ע"ד הנ"ל וע"ד הצדקות.
תשעד.	פעמים שביטולה של. ע"ד ת"ת.
תשעה.	וכל מצוה הבאה. ע"ד הנ"ל.
תשעו.	מי שהולך למרחוק. ע"ד הנ"ל.
תשעז.	אם יש תלמיד. ע"ד הנ"ל.
תשעח.	שני הברים או שני. ע"ד לומדי תורה.
תשעט.	שני אחין ראובן. ע"ד הנ"ל.
תשפ.	למה שנים כרובים. ע"ד הנ"ל.
תשפא.	אם צריך אדם לחבר. ע"ד הנ"ל.
תשפב.	שנים או שלשה. ע"ד הנ"ל.
תשפג.	אחר מן התלמידים. ע"ד הנ"ל.
תשפד.	הרב שדורש ברבים. ע"ד הנ"ל.
תשפה.	אחר היה מגמגם. ע"ד הנ"ל.
תשפו.	יכולים צדיקים לעשות. ע"ד נדרים וסייגים.
תשפז.	ומרה יהא לאהבה. ע"ד ת"ת.
תשפח.	אחד היה מתקן להתרחק מלשנוא את בני אדם.
תשפט.	אם אדם שומע. שלא לבייש את בני אדם.
תשצ.	אדם ששמע טעם. ע"ד הנ"ל וע"ד תלמיד תורה.
תשצא.	מי שלמד לפני. ע"ד הנ"ל.
תשצב.	כצינת שלג ביום. ע"ד שצריך לאמר דבר בשם אומרו.
תשצג.	כשמזכירין תלמיד חכם. ע"ד אמירת זכרונו לברכה.
תשצד.	ה' חפץ למען צדקו. ע"ד תלמוד תור'.
תשצה.	כל אדם שתחפוץ. ע"ד הנ"ל.
תשצו.	כתיב אשר דבר. ע"ד הנ"ל.
תשצז.	דבש מצאת אכול. ע"ד הנ"ל.
תשצח.	מעשה שבאו בחורים. ע"ד יצר הרע.
תשצט.	אמרו לזקן אחד. ע"ד לימוד התורה.
תת.	הוקר רגלך מבית. ע"ד הנ"ל.
תתא.	כשיש לאדם תלמידים. ע"ד הנהגת הרב עם תלמידיו.
תתב.	אל יגדל אדם. ע"ד שאין לרחם על הרשע.
תתג.	כתיב אם תשוב. ע"ד הנהגת הרב עם תלמידיו.
תתד.	כתיב ואתה ידעת. ע"ד הנ"ל.
תתה.	תורת ה' תמימה. ע"ד הגרים וע"ד התלמידים.
תתו.	תורה צוה לנו משה. ע"ד תלמוד תורה.
תתז.	רק אדמת הכהנים. ע"ד תלמידי חכמים.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן		סימן	
תתה.	מרבה הונו, ע"ד רבית ונשך.	תתלח.	כתיב ויעש משה, ע"ד עשית המצות.
תתט.	מסיר אזנו משמוע, ע"ד לימוד התורה.	תתלט.	כתיב טוב מלא, ע"ד התפלות.
תתי.	תורה לא ילמד, ע"ד הנ"ל.	תתמ.	טוב מלא כף, ע"ד הצדקות.
תתיא.	אדם שבא אליו, ע"ד וכוח עם המינים.	תתמא.	טוב מלא כף, ע"ד הנ"ל.
תתיב.	הילל למה לא, ע"ד טפל ועקר.	תתמב.	טוב מלא כף, ע"ד הנ"ל.
תתיג.	שאל אביך ויגדך, להתרחק מלבייש את חברו.	תתמג.	הקונה עבד עברי, ע"ד הכנסת אורחים.
תתיד.	אם יראה אדם, ע"ד הנ"ל.	תתמד.	הבן הרואה, ע"ד הצדקות.
תתטו.	בבית המדרש, ע"ד שאלות וענוה.	תתמה.	והאורח שרואה, ע"ד האורחים.
תתטז.	יהודי אחד היה, ע"ד טעמי המצות ושכרן.	תתמו.	ידור אדם, להתרחק מן הבושת.
תתיז.	לא תשיג גבול, ע"ד שאסור לשנות ממה שנגבלו הראשונים.	תתמז.	דבש מצאת אכול, ע"ד האורחים.
תתיח.	אין קורין פסוק, ע"ד ד"ת וע"ד המצות.	תתמח.	יש דברים שאינם, ע"ד הנ"ל.
תתיט.	וישלח יואב מלאכים, ע"ד התלמידי'.	תתמט.	ותשובתו קשה, ע"ד הנ"ל.
תתכ.	ראשית חכמה יראת ה', ע"ד הנ"ל.	תתנ.	בעל הבית האוכל, ע"ד הנ"ל.
תתכא.	אל יתן אדם, ע"ד המלמדים.	תתנא.	טוב עין הוא יבורך, ע"ד נתינה בעין יפה.
תתכב.	אל יעשה אדם, ע"ד התלמידים.	תתנב.	אין לרחם על, ע"ד שאסור לרחם על האכור.
תתכג.	מי שמלמד תנוקות, ע"ד הנ"ל.	תתנג.	אל ירחם אדם, ע"ד הנ"ל.
תתכד.	חנוך לנער על פי, ע"ד הנ"ל.	תתנד.	אם רעב שונאך, ע"ד הנ"ל.
תתכה.	בן חמש עשרה, ע"ד הנ"ל.	תתנה.	אם כסף תלוה, ע"ד גמילות חסדים.
תתכו.	והיתה כאניות סוחר, ע"ד הנ"ל.	תתנו.	אם כסף תלוה, ע"ד הנ"ל.
תתכז.	שני יהודים שמעו, ע"ד המלמדים.	תתנז.	אדם צדיק וצריך, ע"ד נתינת הצדקה.
תתכח.	אל ילך אדם לדבר, ע"ד הנ"ל.	תתנח.	אחד היה אומר, ע"ד הנ"ל.
תתכט.	עת להאריך, ע"ד רבוי דברים.	תתנט.	הרי אמרו מי, ע"ד הנ"ל.
תתל.	אל יעסוק אדם, ע"ד המלמדים וע"ד השקר.	תתס.	ומעשה באיש אחד, ע"ד הנ"ל.
תתלא.	אל ילך אדם, ע"ד ביטול מלאכה.	תתסא.	יש דברים הרבה, ע"ד הנ"ל.
תתלב.	לא ראיתי צדיק, ע"ד שיש לכבד את בעלי תורה.	תתסב.	אם יש לאדם, ע"ד הנ"ל.
תתלג.	לא יעכב אדם, ע"ד רבוי דברים.	תתסג.	כתיב כבד את ה', ע"ד הנ"ל.
תתלד.	אם יבא לביתך, ע"ד שלא לבייש את בני אדם.	תתסד.	הרי כתיב אל, ע"ד הנ"ל.
תתלה.	חייב אדם ללמד, ע"ד לימוד התורה לנשים.	תתסה.	מי שיש לו בנים, ע"ד הנ"ל.
תתלו.	עת לעשות לה', ע"ד ביטולה של תורה.	תתסו.	כתיב עושק דל, ע"ד הנ"ל.
תתלו.	כשחל ערב פסח, ע"ד הנ"ל.	תתסז.	יש שאינו רוצה ליהנות, ע"ד הנ"ל.
תתלח.	עת לעשות לה', ע"ד הנ"ל.	תתסח.	כשאדם נצרך לבריות, ע"ד קבלת הצדקה.
		תתסט.	מנבת פורים, ע"ד שאסור לשנות מצדקה לצדקה.
		תתע.	כשרואין הקהל, ע"ד הכנסת אורחים.
		תתעא.	אדם שהיה רגיל, ע"ד העניים.
		תתעב.	אורח שבא למקום, ע"ד האורחים.
		תתעג.	מעשה באחד שלא, ע"ד הנ"ל.
		תתעד.	אורח אל יכנים, ע"ד הנ"ל.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן		סימן	
תתעה.	ראובן שאמר לשמעון, ע"ד הנ"ל.	תתקי.	גבאי של צדקה, ע"ד הנ"ל.
תתעו.	אדם שיש לו, ע"ד הנ"ל.	תתקיא.	יש מזכה ואין, ע"ד הצדקות.
תתעז.	כתיב והיה בפנותו, ע"ד מי שנפרד והולך.	תתקיב.	גדול המעשה יותר, ע"ד הנ"ל.
		תתקיג.	אשרי משכיל, ע"ד הצדקות.
תתעח.	מי שהולך ללוייה, ע"ד הנ"ל וע"ד המלכים.	תתקיד.	התורה נתנה בנגד, ע"ד הנ"ל.
		תתקטו.	הנה אמרו אם, ע"ד מקבלי צדקה.
תתעט.	הנותן צדקה, ע"ד שכר נותני הצדקה.	תתקטו.	כתיב נשיאים ורוח, ע"ד נתינת הצדקות.
תתפ.	הנותן צדקה יזכה, ע"ד הנ"ל.		
תתפא.	מעשה באדם אחד, ע"ד הנ"ל.	תתקיז.	כתיב מברך את, ע"ד הנ"ל.
תתפב.	יותר טוב להתחבר, ע"ד החברה.	תתקיח.	ראובן שאמר לשמעון, ע"ד הנ"ל.
תתפג.	שמאי אומר הוי, ע"ד הכנסת אורחים.	תתקיט.	ראובן שאמר לשמעון, ע"ד הנ"ל.
תתפד.	יש צדקה שאינה, ע"ד הצדקות.	תתק.	הנה כתיב ויהיו, ע"ד הנ"ל.
תתפה.	הרי אם עני, ע"ד הנ"ל.	תתקא.	הגבאי אם יש, ע"ד הנ"ל.
תתפו.	מעשה באדם אחד, ע"ד הנ"ל.	תתקב.	אחד נתן חפץ, ע"ד הנ"ל.
תתפז.	אדם אחד רצה, ע"ד הנ"ל.	תתקג.	כי על כל אלה, ע"ד הנ"ל.
תתפח.	ומי שקרוביו צדיקים, ע"ד ומבשרך לא תתעלם.	תתקד.	כל גבאי לא יבקש, ע"ד הגבאים.
		תתקה.	מעשה באחד שקיבץ, ע"ד הנ"ל.
תתפט.	עשיר אחד היה, ע"ד הנ"ל.	תתקו.	מעשה בבחור אחד, ע"ד פדיון הבן.
תתצ.	יהודי אחד היו לו, ע"ד הנ"ל.	תתקז.	בכור שורו הדר, שלא יבוזה קדשים.
תתצא.	שנים היו שהיו, ע"ד הנ"ל.	תתקח.	אם היו רואין, ע"ד פדיון שבוים וע"ד פקוח נפשות.
תתצב.	מי שיש לו נכסים, ע"ד הנ"ל.		
תתצג.	אדם שיש לו, ע"ד חינוך הבנים.	תתקט.	בראשית רבה, ע"ד כיבוד אבות וקנים.
תתצד.	מכל שבט נתקבצו, ע"ד לשלם טובה לעושי טוב.	תתקל.	האב שבתו נשואה, ע"ד כיבוד אב ואם.
תתצה.	כתיב רעך ורע, ע"ד הנ"ל.	תתקלא.	כתיב ונחיה, ע"ד שצריך לפרנס בנים קטנים.
תתצו.	אם באים שנים ע"ד נתינת הצדקה.		
תתצז.	כשאדם נותן מתנות, ע"ד הנ"ל.	תתקלא.	אמרינן בקדושין, ע"ד כבוד או"א.
תתצח.	אם אדם בא, ע"ד הנ"ל.	תתקלב.	האב שמצוה לבנו, ע"ד הנ"ל.
תתצט.	שלח לחמך על פני, כנ"ל וע"ד גמילות חסדים.	תתקלג.	מי שאמרה לו, ע"ד הנ"ל.
		תתקלד.	הבן שבא לידו, ע"ד הנ"ל.
תתק.	תרין תלמידין, ע"ד הנ"ל.	תתקלה.	האב שהיה חושב, ע"ד הנ"ל.
תתקא.	אשרי משכיל אל, ע"ד להתרחק מלבייש את פני חברו.	תתקלו.	ואדם שיש לו בן, ע"ד הנ"ל.
		תתקלו.	בעיר אחת, ע"ד שלא לגרום צער לאדם.
תתקב.	איש אחד היה, ע"ד פדיון שבוים.		
תתקג.	מעשה באדם אחד, ע"ד העניים.	תתקלח.	ומי שרוחץ בבית, ע"ד כיבוד הורים ומורים.
תתקד.	יהללך זר ולא, ע"ד הנ"ל.		
תתקה.	מי שמתפרנס מן, ע"ד הנ"ל.	תתקלט.	כבד את אביך, ע"ד הנ"ל.
תתקו.	אמר רבי אליעזר, ע"ד גבאי צדקה.	תתקמ.	ושאול אמר לנער, ע"ד הנ"ל.
תתקז.	אם אדם עני, ע"ד הנ"ל.	תתקמא.	למה נענש יוסף, ע"ד הנ"ל.
תתקח.	והייתם נקיים מה', ע"ד הנ"ל.	תתקמב.	אם האב והאם, ע"ד הנ"ל.
תתקט.	אם הגבאי שומע, ע"ד הנ"ל.		

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן		סימן	
תתקמג.	אחד היה מתענה, שלא להצטער על המת יותר מדאי.	תתקער.	מי שבא מארץ, ע"ד בשורות טובות.
		תתקעה.	למה נקרא חסיד, ע"ד החסידים.
תתקמד.	כתיב וידו אוחזת, ע"ד כיבוד אב ואם.	תתקעו.	כי עליך הורגנו, ע"ד הנ"ל.
תתקמה.	ראה כמה הראשונים, ע"ד הנ"ל.	תתקעז.	אחד היה מחרף, ע"ד הנ"ל.
תתקמו.	והבאת עלי קללה, ע"ד נגיבת דעת.	תתקעח.	ועיקר חוזק, ע"ד החסידות.
תתקמז.	ויאמר עשו הנה, ע"ד כיבוד אב ואם.	תתקעט.	כ"ט בעיני ה', ע"ד הנ"ל.
תתקמח.	אם תראה רשעים, ע"ד הרשעים.	תתקפ.	מי שעוצר את יצרו, ע"ד הנ"ל.
תתקמט.	כתיב הנה מה, ע"ד שלא לצער את ההורים.	תתקפא.	בשעה שאדם, ע"ד הסתכלות בפני זולתו.
תתקנ.	איש שיש לו אשה, ע"ד הנ"ל.	תתקפב.	שורש החסידות, ע"ד החסידות.
תתקנא.	האב המצוה לבנו, ע"ד הנ"ל.	תתקפג.	באנדה דשמואל, ע"ד הנ"ל.
תתקנב.	מי שיש לו אב, ע"ד הנ"ל.	תתקפד.	כל מי שיש לו, ע"ד הנ"ל.
תתקנג.	אם אב ואם, ע"ד הנ"ל.	תתקפה.	לעולם יהא אדם, ע"ד הנ"ל.
תתקנד.	איש אמו ואביו, ע"ד הנ"ל.	תתקפו.	אמר רבינא מריש, ע"ד חינוך הבנים.
תתקנה.	איש אמו ואביו, ע"ד הנ"ל.		
תתקנו.	שגיא כח לא, ע"ד הנהגת האב עם בניו.	תתקפז.	שורש היראה, ע"ד עבודת הבורא.
		תתקפח.	כמה חביבים צדיקים, ע"ד הצדיקים.
תתקנז.	האב שמצוה לבנו, ע"ד הנ"ל.	תתקפט.	ואם אדם מצליח בבנים, ע"ד המזל וע"ד התחתנות.
תתקנח.	וכן החלומות שאדם, ע"ד החלומות.		
תתקנט.	יעקב שיודע, ע"ד הנהגת האדם עם בניו.	תתקצ.	נתן הנביא כיון, ע"ד הנ"ל.
		תתקצא.	ואהבת את ה', ע"ד החסידים.
תתקס.	ראה כמה תעניות, ע"ד הנ"ל.	תתקצב.	איזה אהבה. שצריך להוכיח את חבירו.
תתקסא.	לאדם שיש לו, ע"ד הבנים.		
תתקסב.	כתיב יראת ה', ע"ד הבנים.	תתקצג.	סייג לחסידות, ע"ד החסידות.
תתקסג.	כל המצות יקבל, ע"ד שכר מצות כיבוד או"א.	תתקצד.	מצוה שיאמר החכם, ע"ד חינוך הבני'.
		תתקצה.	אל ישבח אדם, ע"ד להתרחק שלא יבוא לידי קנאה.
תתקסד.	מעשה באדם אחד, ע"ד כיבוד או"א.		
תתקסה.	מפני שיבה תקום, ע"ד כיבוד הזקנים.	תתקצו.	אל ישבח אדם, ע"ד שירגיל עצמו להיות ענו.
תתקסו.	הזהיר בכבוד זקן, ע"ד הנ"ל.	תתקצז.	כשיצאו רבן שמעון, ע"ד הנ"ל.
תתקסז.	כבד ה' מהונך, ע"ד כיבוד הורים ומורים.	תתקצח.	כתיב יהללך זר ולא, ע"ד הנ"ל.
		תתקצט.	מי שמשבחים אותו, ע"ד מדבר שקר תרחק.
תתקסח.	אם יש דליקה, ע"ד הנ"ל וע"ד כיבוד ת"ח.	תתר.	אל תשמח אם יכבדוך, ע"ד שצריך להיות ענו.
תתקסט.	אדם חשוב ימעט, ע"ד הנ"ל.		
תתקע.	שנים שהם בעיר, ע"ד שלא לבייש את חבירו.	תתרא.	רבי אבא בשם, ע"ד הנ"ל.
		תתרב.	כתיב עברך יעקב, ע"ד הנ"ל.
תתקעא.	כתיב כן יאבדו, ע"ד הצדיקים.	תתרג.	אם הולך אדם, ע"ד הנ"ל.
תתקעב.	אחד עור היה, כנ"ל וע"ד התפלה וע"ד מדות טובות.	תתרד.	כתיב הן בקדושיו, ע"ד הנ"ל.
		תתרה.	ומעשה באלמנה אחת, ע"ד עונש ב"ד שלמעלה.
תתקעג.	מי שבא ממרינת, ע"ד בשורה רעה.		

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן		סימן	
תתרו.	מי שחלם חלום, ע"ד מדות טובות שצריך האדם לדבקה בהן.	תתרלו.	מעשה בחסיד, ע"ד דרכי בני אדם.
תתרו.	אמרו חכמים המדות, ע"ד הנ"ל.	תתרלו.	כתיב חבר אני, ע"ד המוכה את הרבים.
תתרח.	אין אדם יכול, ע"ד שלא יחזיק האדם טובה לעצמו.	תתרלח.	כתיב אשרי איש, ע"ד לימוד התורה ועשית המצות.
תתרט.	ומותר האדם, ע"ד הבושת.	תתרלט.	אשרי איש ירא ה', ע"ד הנ"ל.
תתרי.	עת לעשות לה', ע"ד הנ"ל.	תתרמ.	אשרי איש ירא, ע"ד הנ"ל.
תתריא.	אם למדת תורה, ע"ד שלא יחזיק טובה לעצמו.	תתרמא.	כתיב חשתי ולא, ע"ד הנ"ל.
תתריב.	אדם שיוכה את. להתרחק מחילול שם שמים.	תתרמב.	כתיב טובים השנים, ע"ד זכות הצדיקים.
תתריג.	אמרינן בתנחומא, ע"ד הנסיונות.	תתרמג.	ראה כמה נדול, ע"ד קידוש השם.
תתריד.	יראת ה' טהורה, ע"ד השכר בעד המצוה.	תתרמד.	כתיב והשיב לב, ע"ד אשה שאינה הוגנת.
תתרטו.	למה כתב ביני, ע"ד כיצר יתנהג האדם.	תתרמה.	כשבא אליהו זכור, ע"ד עולם הבא.
תתרטז.	על פת לחם, כנ"ל ומבאר פסוקים אחרים בתנ"ך.	תתרמו.	ראה כמה חמורה, ע"ד עונש המצות.
תתריו.	שורש יראת ה', כנ"ל וע"ד הנסיונות.	תתרמז.	אע"פ שענוה, ע"ד הענוה.
תתריח.	משה ודוד היו. טעם לצדוק הדין ולצדקתך צדק.	תתרמח.	אל יהא אדם, ע"ד הנ"ל.
תתריט.	כי מפני הרעה, ע"ד הרשעים.	תתרמט.	אמר ר' בון, ע"ד הנ"ל.
תתרכ.	בפרקים דר' אליעזר, ע"ד הגוים.	תתרנ.	רבי בעי משרי, ע"ד תשלום שכר.
תתרכא.	רבי ירמיה אומר, ע"ד הנ"ל.	תתרנא.	אין אדם יכול, ע"ד הנ"ל.
תתרכב.	והיו לאותות ולמועדים, ע"ד הצדיקים.	תתרנב.	כתיב ונתתי להם, כנ"ל.
תתרכג.	יש מתפלל ונענה, ע"ד התפלות שלא לגרום קנאה.	תתרנג.	כשבירך יעקב את, ע"ד ברכות הפה.
תתרכד.	החובל בחברו, ע"ד בקשת רחמים.	תתרנד.	ר' חנינא אמר, ע"ד ניהנום וע"ד העתיד לבוא.
תתרכה.	אחד היה לו, ע"ד הנ"ל.	תתרנה.	אל תזכרו ראשונות, כנ"ל וע"ד הפורים.
תתרכו.	אחד היה מלביש, ע"ד להכיר טובה.	תתרנו.	כתיב הוא, ע"ד מלך המשיח.
תתרכז.	אחד היה משיב, ע"ד הנ"ל.	תתרנז.	שבעה רועים, ע"ד הנ"ל.
תתרכח.	לאחד מתה, ע"ד הנ"ל.	תתרנח.	יש צדיקים, ע"ד הרחיצה.
תתרכט.	עני חולה ועשיר, ע"ד ביקור חולים.	תתרנט.	צדיק אחד, ע"ד הנ"ל.
תתרל.	מעשה באחד שהיה, ע"ד להכיר טובה.	תתרס.	כתיב ה' אלהי, ע"ד הצניעות.
תתרלא.	יש דברים, ע"ד שלא יתחסד יותר מדאי.	תתרסא.	כתיב ראשית, ע"ד לחונן את הדל.
תתרלב.	אל תהי צדיק, ע"ד הנ"ל.	תתרסב.	רבי אמי הוה, ע"ד כבוד הבריות.
תתרלג.	אל תהי צדיק, ע"ד הנ"ל.	תתרסג.	חסיד אחד היה, ע"ד הנקיון.
תתרלד.	ומעשה ביוסף הכהן, ע"ד הנ"ל.	תתרסד.	בכל עת יהיו, ע"ד הנ"ל.
תתרלה.	הנה אמרו הנותן, ע"ד מצות לאו ליהנות ניתנו.	תתרסה.	מעשה באחד, ע"ד הנ"ל.
		תתרסו.	כשלוקח אדם, ע"ד הנ"ל.
		תתרסז.	אחד היה שואל, ע"ד הנ"ל.
		תתרסח.	כתיב אמרו לצדיק, ע"ד שמירת האוכלין.
		תתרסט.	רבי חייא צוה, ע"ד הנ"ל.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן		סימן	
תתרע.	יבין אדם אצלו, ע"ד הנ"ל.	תתשז.	אל תחלל את, ע"ד הנ"ל.
תתרעא.	כתיב ידיו גלילי, ע"ד הנ"ל.	תתשה.	פעמים שאדם שאינו, ע"ד הנ"ל וע"ד העונש.
תתרעב.	כתיב שערך כעדר, ע"ד חציצה.	תתשט.	כל החפץ לעשות, ע"ד הנ"ל.
תתרעג.	מעשה באחד, ע"ד שמירת האוכלים.	תתשי.	הכתוב מתיר לתת, ע"ד הגט.
תתרעד.	מעשה בחסיד אחד, ע"ד הנ"ל.	תתשיא.	ויפת תואר התיר, להתרחק מן הרהורים רעים.
תתרעה.	מעשה בחסיד אחד, ע"ד הנ"ל.	תתשיב.	אם תראה איש, ע"ד הזיווגים.
תתרעו.	חֵלֶב התירה התורה, ע"ד הנ"ל.	תתשיג.	אם שתי נשים, ע"ד הנ"ל.
תתרעז.	מעשה באחד שהיה קצב, ע"ד הנ"ל.	תתשיד.	במקום אחד היתה, ע"ד הנ"ל.
תתרעח.	ראה כמה היתה, ע"ד כסוי הדם.	תתשטו.	כתיב ולאחותו הבתולה, ע"ד הנ"ל.
תתרעט.	אמרו לזקן אחד, ע"ד הנ"ל.	תתשטז.	יש זיווגים שלא יצליחו, ע"ד הנ"ל.
תתרפ.	אחד היה שוחט, כנ"ל וע"ד נתינת שלום.	תתשיז.	שני אחים הנושאים, ע"ד הנ"ל.
תתרפא.	מי שבא לשחוט, ע"ד ברכת השחיט'.	תתשיח.	יש זיווגים שלא יצליחו, ע"ד הנ"ל.
תתרפב.	כששוחט אדם, כנ"ל וע"ד כסוי הדם.	תתשיט.	בחור שבא לקחת, ע"ד הנ"ל.
תתרפג.	במקום שיש גוי, ע"ד ניקור הבשר.	תתשכ.	מעשה באחד שהיה, ע"ד המצוה פו"ר.
תתרפד.	שיר המעלות אשרי, מבאר פסוקים אחדים בתהלים.	תתשכא.	יבמה שנפלה לפני, ע"ד היבום.
תתרפה.	כל דבר מצוה, להתרחק מן המחלוק'.	תתשכב.	המת כשחלה, ע"ד הנ"ל.
תתרפו.	כתיב מלפנו מבהמות, ע"ד הנהגות בני אדם.	תתשכג.	ומעשה באחד שלא, ע"ד הנ"ל.
תתרפז.	כתיב אחרי ה', ע"ד הצניעות.	תתשכד.	יביאך אלקים במשפט, ע"ד מצות פו"ר.
תתרפח.	ויהיו שניהם ערומים, ע"ד הנ"ל.	תתשכה.	שלשה בחורים, ע"ד הזיווגים.
תתרפט.	כתיב טוב אחרית, ע"ד הנ"ל.	תתשכו.	אחד אמר לחכם, ע"ד הנ"ל.
תתרצ.	יש אדם טוב, ע"ד יסורין שבאים על האדם.	תתשכז.	איש אחד נשא אשה, ע"ד הנ"ל.
תתרצא.	זאת התשובה, ע"ד העונשים.	תתשכח.	אמר שמואל שמא, ע"ד הנ"ל.
תתרצב.	ופעמים שדברי חכמים, ע"ד הזווגים.	תתשכט.	אחר היה מתענה, ע"ד הנ"ל.
תתרצג.	אמת כי הזיווגין, ע"ד הנ"ל.	תתשל.	מעשה בבתולה אחת, ע"ד הנ"ל.
תתרצד.	איש אחד אמר, ע"ד הנ"ל.	תתשלא.	יהודי אחד היה, ע"ד הנ"ל.
תתרצה.	כתיב בבקר זרע, ע"ד הנ"ל.	תתשלב.	כל איש שרבות, ע"ד הנ"ל.
תתרצו.	ועזובי ה' יכלו, ע"ד הנ"ל.	תתשלג.	ולמה יהיה זה, ע"ד הנ"ל.
תתרצז.	כל שיש לו לב, ע"ד הנ"ל.	תתשלד.	אחר אהב אשה ע"ד, נדרים לעברה.
תתרצח.	מעשה ראובן ושמעון, ע"ד הנ"ל.	תתשלה.	כל צער שאדם, ע"ד תשלום שכר.
תתרצט.	כתיב כי יסיתך, ע"ד הנ"ל.	תתשלו.	איש אחד היה, ע"ד הזיווגים.
תתש.	יש דברים שהתירתם, ע"ד הנ"ל.	תתשלז.	דע שאדם נופל, ע"ד הנ"ל.
תתשא.	כתיב שאל אביך, ע"ד הנ"ל.	תתשלח.	אחר חלם ובא, ע"ד הנ"ל.
תתשב.	אל תשדך להשיא, ע"ד הנ"ל.	תתשלט.	אחד היה יודע, ע"ד הנ"ל.
תתשג.	אחד זקן אמר, ע"ד הנ"ל.	תתשמ.	שארית ישראל לא, ע"ד הנ"ל.
תתשד.	כתיב אל תחלל את, ע"ד הנ"ל.	תתשמא.	איש אחד תלמיד, ע"ד הנ"ל.
תתשה.	ומעשה היה שהיו, ע"ד הנ"ל.	תתשמב.	מעשה באיש חכם, ע"ד הנ"ל.
תתשו.	אמרו לאחד אשה, ע"ד הנ"ל.	תתשמג.	כתיב ואעבור עליך, ע"ד הנ"ל.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן	
תתשמד.	הנה אמרו כל. ע"ד הנ"ל.
תתשמה.	המוליד ממזר לא. ע"ד מצות פו"ר.
תתשמו.	דע והבן כי לא. ע"ד הנ"ל.
תתשמז.	במכילתיה אם אחרת. ע"ד הזיווגים.
תתשמח.	כתיב והודעתם. ע"ד הנ"ל.
תתשמט.	בתחלה השיא. ע"ד הנ"ל.
תתשנ.	אדם שהוא בחור. ע"ד הנ"ל.
תתשנא.	מעשה באחד שהיה תדיר. ע"ד הנ"ל.
תתשנב.	האיש שמשיא את בתו. ע"ד הנ"ל.
תתשנג.	החכם השיא לבנו. ע"ד הנ"ל.
תתשנד.	אמר החכם לבנו. ע"ד דברים שבין איש לאשתו.
תתשנה.	כתיב כי עתה. ע"ד הנ"ל.
תתשנו.	מי שעוב את אשתו. ע"ד הנ"ל.
תתשנז.	אחד בא לאיש צדיק. ע"ד הנ"ל.
תתשנח.	איש אחד היתה לו. ע"ד הנ"ל.
תתשנט.	איש אחד בא. ע"ד הנ"ל.
תתשס.	מי שיש לו. ע"ד להתרחק מן הדומה לכעור.
תתשסא.	מי שאינו יכול. ע"ד דברים שבין איש לאשתו.
תתשסב.	איש שלקח אשה. ע"ד הנ"ל.
תתשסג.	לא יכסה אדם. ע"ד הזיווגים.
תתשסד.	כשצרים על העיר. ע"ד הנ"ל.
תתשסה.	אם יודע אדם. ע"ד שלא לבייש את בני אדם.
תתשסו.	בסוף עדיות אמר. ע"ד הנ"ל.
תתשסז.	מן דרמיך שלח. ע"ד הזיווגים.
תתשסח.	ויבאה יצחק. ע"ד הנ"ל.
תתשסט.	ויוסף אברהם ויקח. ע"ד הנ"ל.
תתשע.	אמרו לאחד למה. ע"ד הזיווגים.
תתשעא.	בבראשית רבה. ע"ד הנ"ל וע"ד אדם וחוה.
תתשעב.	כתיב ושרה שומעת פתח. להתרחק מן הנשים.
תתשעג.	ואברהם זקן בא. ע"ד אשה שאינה הוגנת.
תתשעד.	כתיב כי על כבוד. ע"ד חופת חתנים.
תתשעה.	כתיב הוד והדר. ע"ד הנ"ל.
תתשעו.	כל המברך שהשמחה. ע"ד הנ"ל וע"ד אשה שאינה הוגנת.

סימן	
תתשעז.	כל מצוה הבאה. ע"ד סעודת חתן.
תתשעת.	ולא יתכבד אדם. ע"ד הנ"ל.
תתשעט.	כתיב וארחצך במים. ע"ד טבילת נשים.
תתשפ.	במקום שיש נואפים. ע"ד הנ"ל.
תתשפא.	כל המקפיד עליו. ע"ד הנ"ל.
תתשפב.	חרצן של זב. ע"ד הטבילה.
תתשפג.	יש מידות במקור. ע"ד וסתות האשה.
תתשפד.	מעשה בחסיד אחר. ע"ד הנ"ל.
תתשפה.	אע"פ שאמרו נחש. ע"ד דברים שבין איש לאשתו.
תתשפו.	האוכל לפני אשה. ע"ד אשה מעוברת.
תתשפז.	כתיב וימלאו ימיה. כנ"ל.
תתשפח.	כתיב ותגמול את. ע"ד מניקת.
תתשפט.	שמועה רעה אל. ע"ד אשה מעוברת.
תתשצ.	הנטען מן האשה. ע"ד להוציא א"ע מן החשד.
תתשצא.	ראובן שאמר לשמעון. ע"ד הנ"ל.
תתשצא.	אע"פ שאין להתייחד. ע"ד להציל מן העברה.
תתשצב.	כשם שאמרו שאסור. ע"ד שאסור לפרוש א"ע מן הצבור.
תתשצג.	אדם שנפטרה. להתרחק מן הדומה לכעור.
תתשצד.	כתיב וחכך. ע"ד לומדי תורה.
תתשצה.	כל הדובר אמת. להתרחק מן השקר.
תתשצו.	הין צדק יהיה. ע"ד הנ"ל.
תתשצז.	אדם שנמר בלבו. ע"ד הנ"ל.
תתשצח.	אע"פ שכתוב נשבעתי. ע"ד הנ"ל.
תתשצט.	כתיב תורת אמת. ע"ד הנ"ל.
תתת.	כיון שאמרו על מה. ע"ד הנ"ל.
תתתא.	אם תראה בני אדם. ע"ד הנ"ל.
תתתב.	מי שנושא ונותן. ע"ד הנ"ל ושכרו.
תתתג.	אם יבוא אדם. ע"ד הנ"ל.
תתתד.	ראובן ששמע שאומרים. ע"ד הנ"ל.
תתתה.	אדם שיש לו להתרחק מלהזיק לחברו.
תתתו.	מי שיש לו. ע"ד הנ"ל.
תתתז.	ראובן שהיה. ע"ד הנ"ל.
תתתח.	ראובן שחייב מעות. ע"ד דרך טובים וע"ד מדות טובות.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן	
תתתט.	מעשה בשנים שהיו. ע"ד הנ"ל.
תתתי.	אם באתה להשכיר. ע"ד הנ"ל.
תתתיא.	מעשה בחסיד אחר. ע"ד הנ"ל.
תתתיב.	אם ראובן נתן מעותיו. ע"ד הנ"ל.
תתתיג.	מעשה באיש אחר. ע"ד הנ"ל.
תתתיד.	אם אדם חייב לשום אדם. ע"ד הנ"ל.
תתתטו.	ומעשה בנשים שקנו. ע"ד הנ"ל.
תתתטז.	מעשה באדם אחד. ע"ד משא ומתן באמונה.
תתתיז.	כתיב ואשקלה. ע"ד הצדיקים.
תתתיח.	המוכר אבק תולעים. ע"ד משא ומתן באמונה.
תתתיט.	לא יאמר אדם. ע"ד הנ"ל.
תתתכ.	אע"פ שאמרו מי. ע"ד הנ"ל.
תתתכא.	כתיב כי יקדיש. ע"ד ההקדש.
תתתכב.	וכשם שאסור לעמוד. ע"ד אונאת דברים.
תתתכג.	לא יאמר אדם בואת. ע"ד הנ"ל.
תתתכד.	ראובן שמכר. ע"ד להתרחק מן הרכילות.
תתתכה.	עני שמכר תפצו.להתרחק מן השקר.
תתתכו.	החכם היה עורך. ע"ד להתרחק מלהזיק לחברו.
תתתכז.	עת לעשות לה'. ע"ד עיבור שנה.
תתתכח.	כתיב מלפנו מבהמות. ע"ד להתרחק מן השקר.
תתתכט.	רבן שמעון. ע"ד להתרחק מלהזיק לחברו.
תתתל.	מי שיש לו ממון. ע"ד הנ"ל.
תתתלא.	כסף של בעלי רבית. ע"ד הנ"ל.
תתתלב.	אל יעשה אדם. ע"ד הנ"ל.
תתתלג.	כל אדם שהוא. ע"ד הנ"ל.
תתתלד.	אדם ששמוהו. ע"ד נידוי וחרם.
תתתלה.	אם הרויח אדם. ע"ד נולה.
תתתלו.	אחד שחק עם חברו. ע"ד הנ"ל.
תתתלז.	כל המלוה לשרים. ע"ד הנ"ל.
תתתלח.	כתיב לא יחרוך. ע"ד הנ"ל.
תתתלט.	כתיב האש בית אוצרות. ע"ד הנ"ל.
תתתמ.	מלך יושב על כסא. ע"ד איפה ואיפה.
תתתמא.	ואל יאמר אדם. ע"ד הנ"ל.
תתתמב.	טהרתי מחטאתי. ע"ד הנ"ל.
תתתמג.	בפסוקי מאוני. ע"ד הנ"ל.
תתתמד.	אל תאמר אשלמה. ע"ד הנ"ל.
תתתמה.	ואלה הם שהם. ע"ד להתרחק מהזיק.
תתתמו.	והיורע שמותר לאכול. ע"ד הנ"ל.
תתתמז.	אל יהא משל. ע"ד הנ"ל.
תתתמח.	איש היה בכפר. ע"ד הנ"ל.
תתתמט.	מן הדין לא היה. ע"ד הרבית.
תתתנ.	הלוקח רבית. ע"ד הנ"ל.
תתתנא.	כל המטלטלין. ע"ד שצריך לעשות כרצון חכמים.
תתתנב.	המחזיר חוב. ע"ד הנ"ל.
תתתנג.	אם תחפוץ. ע"ד השותפות והחבורה.
תתתנד.	אם תראה אדם. ע"ד הנ"ל.
תתתנה.	אדם שנכנס לעיר. ע"ד הנ"ל.
תתתנו.	אם יהודים טובים. ע"ד הנ"ל.
תתתנז.	ישראל וגוי. ע"ד הנ"ל.
תתתנח.	אם רואה אדם. להרחיק זולתו מן השבועה.
תתתנט.	לעולם ישקול אדם. להרחיק את החשד.
תתתנט.	ראובן שהנוי. ע"ד הנ"ל.
תתתס.	ראובן שאמר לשמעון. ע"ד הנ"ל.
תתתסא.	כל אדם החושד. ע"ד הנ"ל.
תתתסב.	אל ינרום אדם. ע"ד כפוי טובה.
תתתסג.	ראובן היה. שלא יעשה רעה לחברו.
תתתסד.	בתנחומא בפרשת. ע"ד להתרחק מן השבועה.
תתתסה.	מעשה באשה אחת. ע"ד הנ"ל.
תתתסו.	גוי שבא לכרות. להתרחק מן הגוים.
תתתסז.	הרי יהודה. להתרחק מן השבועה.
תתתסח.	לא יתחיל אדם. ע"ד הפיוטים.
תתתסט.	לא תשא את. להתרחק מן השבועה.
תתתע.	כשהיה ר' יוחנן. ע"ד הנ"ל.
תתתעא.	רב כהנא ורב. ע"ד הנ"ל.
תתתעב.	מעשה בחסיד אחר. ע"ד הנ"ל.
תתתעג.	אם יש לו לאדם. ע"ד הנ"ל.
תתתעד.	אין זאת וישבע. ע"ד הנ"ל.
תתתעה.	אשרי אדם מפחד. ע"ד הנ"ל.
תתתעו.	וריש לקיש מי. ע"ד הנ"ל.
תתתעז.	בקשו לחכם. ע"ד הנ"ל.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן	
תתתעה.	לא יהיה אדם. להתרחק מן השקר.
תתתעו.	הרי הוא אומר. להתרחק מן השבועה.
תתתפ.	בקהל אחד נתנו. ע"ר הנ"ל.
תתתפא.	מי ששרוי בצער. ע"ד הנדרים.
תתתפב.	כתיב טוב אשר. ע"ד הנ"ל.
תתתפג.	המתכוין לומר. ע"ד הנ"ל.
תתתפד.	אם יבוא לפני חכם. ע"ד הנ"ל.
תתתפה.	אע"פ שאמרו חכם. ע"ד הנ"ל.
תתתפו.	כתיב בסוף מלאכי. ע"ד החרמות.
תתתפז.	וימעלו בני ישראל. ע"ד הנ"ל וע"ד העונשין.
תתתפח.	ומשומדים למה חיים. ע"ד הנ"ל.
תתתפט.	דברה תורה כנגד. ע"ד הנ"ל.
תתתצ.	ויואל שאול את העם. ע"ד השבועות והחרמות.
תתתצא.	למה ביתי דורות. ע"ד הנ"ל.
תתתצב.	מעשה באדם אחר. ע"ד הנ"ל.
תתתצג.	רשאין בני העיר. ע"ד תקנות הצבור.
תתתצד.	כשהצבור נוזרין חרם. ע"ד הנ"ל.
תתתצה.	לא יחתום אדם עם. ע"ד הנ"ל.
תתתצו.	אין נוזרין ב'. ע"ד החרמות.
תתתצז.	והחזן אל יאמר. ע"ד הנ"ל.
תתתצח.	קללת חכם אפילו. ע"ד הנ"ל וע"ד הקללות.
תתתצט.	במקום אחר היו. ע"ד הנ"ל.
תתתק.	בעיר אחת עשו. ע"ד הנ"ל.
תתתקא.	במקום אחד נתקבצו. ע"ד הנ"ל.
תתתקב.	כשמשימין הקהלות או. ע"ד הנ"ל.
תתתקג.	לא ידור אדם. ע"ד הנ"ל.
תתתקד.	במקום שיש עשיקים. ע"ד גולה וערעורים.
תתתקה.	בני האדם. ע"ד שצריך ללכת בדרך טובים
תתתקו.	ישראל שדרים. ע"ד שמירת העיר.
תתתקז.	כתיב אלקים. לשנוא את עושי רשעה.
תתתקח.	גם אלה לחכמים. ע"ד הדיינים.
תתתקט.	אדם חכם שמתפרנס. ע"ד הנ"ל.
תתתקי.	מי שעוסק ברצון. ע"ד הנ"ל.
תתתקיא.	אם יבא דין. ע"ד הנ"ל.
תתתקיב.	משקר תרחק. ע"ד הנ"ל.
תתתקיג.	אם אדם נעשה. ע"ד הנ"ל.
תתתקיד.	המבייש את הזקן. ע"ד הנ"ל.
תתתקטו.	איש אחר ידע. ע"ד הנ"ל.
תתתקטז.	כתיב ואהבת לרעך. ע"ד הדין.
תתתקיז.	בספרי אומר לא. ע"ד הדיינים.
תתתקית.	מעשה באשה אחת. ע"ד הנ"ל.
תתתקיט.	אחד מבעלי דינין. ע"ד הנ"ל.
תתתקכ.	בתורה ובנביאים. ע"ד העונשין.
תתתקכא.	אדם שקרובו. ע"ד החשר.
תתתקכב.	אם היה לך. להתרחק מן החנופה.
תתתקכג.	זקן אחד היה. שצריך להיות נקי מאלהים ואדם.
תתתקכד.	כתיב עם אשר. שיש ליטול עצה מלפני חכם.
תתתקכה.	אם תלמיד חכם. ע"ד הנ"ל.
תתתקכו.	אל יפול אדם. ע"ד שיתחבר עם צריקים חכמים.
תתתקכז.	מעשה במלך. ע"ד שונא מתנות יחיה וכנ"ל.
תתתקכח.	לא יהרהר אדם אחר. ע"ד שיטול עצה מחכם.
תתתקכט.	אל תבא לעצה. ע"ד הנ"ל.
תתתקל.	אם אמרו לאדם. ע"ד להוקיר את הצדיקים.
תתתקלא.	אם יאמר לך. ע"ד ביטול תורה וע"ד שבועות.
תתתקלב.	ראובן שנטל עצה. ע"ד העצות.
תתתקלג.	ומעשה ביועץ אחר. ע"ד הנ"ל.
תתתקלד.	חכם שיעץ לאחרים. ע"ד הנ"ל.
תתתקלה.	אם יבא אצלך. להתרחק מלוות שפתים.
תתתקלו.	כתיב בספר יחזקאל. ע"ד העצות.
תתתקלז.	אדם שאין דבריו. ע"ד התוכחה.
תתתקלח.	כשאדם יודע. ע"ד הנ"ל.
תתתקלט.	כתיב רש ועושר. ע"ד להתרחק מן השררה.
תתתקמ.	אם רואה אדם. ע"ד הנ"ל.
תתתקמא.	כתיב תחנונים. ע"ד התמנות בכלל.
תתתקמב.	כתיב ויהי כהפנותו. ע"ד המלכים.
תתתקמג.	אם תראה פרנס. להתרחק מן הגאוה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן	
תתתקמד.	אחד היה מתנאה. ע"ד הנ"ל.
תתתקמה.	מי שהקב"ה מספיק. ע"ד העושר שנותן ה' להאדם.
תתתקמו.	כתיב אשר נתני. ע"ד הפרנסים המתנאים.
תתתקמז.	אחד היה מוחזק. ע"ד הנ"ל.
תתתקמח.	כתיב ושם אלהים. להתרחק מע"ז.
תתתקמט.	רוב בני אדם. ע"ד הנ"ל.
תתתקנ.	האב שיש לו. ע"ד הנ"ל.
תתתקנא.	אחד ירש. ע"ד הנ"ל.
תתתקנב.	אשה אחת יהודית. ע"ד הנ"ל.
תתתקנג.	כשבא אדם לעשות. ע"ד הנ"ל.
תתתקנד.	בכל דרכיך דעהו. ע"ד הנ"ל.
תתתקנה.	כשאמר לא ראיתם. ע"ד הנ"ל.
תתתקנו.	מעשה בחסיד אחד. ע"ד הנ"ל.
תתתקנז.	יהודי אחד הלך. ע"ד הנ"ל.
תתתקנח.	איש אחד הלך. ע"ד הנ"ל.
תתתקנט.	מעשה באדם אחד. ע"ד הנ"ל.
תתתקס.	מעשה באדם אחד. ע"ד מדה כנגד מדה.
תתתקסא.	אמרו לאדם אחד. להתרחק מע"ז.
תתתקסב.	גלח אחד. ע"ד הנ"ל.
תתתקסג.	גוי שהולך בבית. ע"ד הנ"ל.
תתתקסד.	אם אדם בבית. ע"ד הנ"ל.
תתתקסה.	אחד רצה ללכת. ע"ד קידוש השם.
תתתקסו.	קראים עשו בית. ע"ד הקראים.
תתתקסז.	גוי אחד היה. להתרחק מן הגוים.
תתתקסח.	כתיב רוממות. ע"ד הנ"ל.
תתתקסט.	בעיר אחת לא היו. ע"ד הנ"ל.
תתתקע.	אחד היה בכפר. ע"ד הנ"ל.
תתתקעא.	כתיב ועת ומשפט. ע"ד המשפט.
תתתקעב.	אם יהיה איש. ע"ד שלא לסייע לבעלי עבירה.
תתתקעג.	אחד בעל מחלוקת. ע"ד אם לענות לכסיל.
תתתקער.	כתיב אוטם אזנו. ע"ד הדַיָנים.
תתתקעה.	כתיב צדק צדק. ע"ד הנ"ל.
תתתקעו.	שנים שיושבים בדין. ע"ד הנ"ל.
תתתקעז.	חרב בא לעולם. ע"ד הנ"ל.
תתתקעח.	צדיק אחד היה. ע"ד הנ"ל.
תתתקעט.	אם ישבת בדין. ע"ד הנ"ל.

סימן	
תתתקפ.	ראובן ושמעון היו. ע"ד הנ"ל.
תתתקפא.	שנים שיבאו לדין. ע"ד הנ"ל.
תתתקפב.	אל תעש עצמך. ע"ד הנ"ל.
תתתקפג.	ההוא נברא דנזל. ע"ד הנ"ל.
תתתקפד.	כתיב ואתה תחזה. ע"ד הנ"ל.
תתתקפה.	כתיב ואצוה את. ע"ד הנ"ל.
תתתקפו.	כתיב בפרוח רשעים. ע"ד החרם.
תתתקפז.	ראשי הקהל החרימו. ע"ד הנ"ל.
תתתקפח.	אחד רע לא. ע"ד הנ"ל.
תתתקפט.	מן הצדיקים נפרעין. ע"ד הצדיקים.
תתתקצ.	אחד יהודי טוב. ע"ד החרם.
תתתקצא.	מן הצדיקים נפרעין. ע"ד הצדיקים.
תתתקצב.	אחד היה לו. ע"ד המסים.
תתתקצג.	כתיב שומר פיו. ע"ד השבועות.
תתתקצד.	מי שרגיל לישבע. ע"ד הנ"ל.
תתתקצה.	יהודי אחד היה. ע"ד הנ"ל.
תתתקצו.	איש אחד היה. ע"ד הנ"ל.
תתתקצז.	יהודי אחד העלילו. ע"ד הנ"ל.
תתתקצח.	כתיב נשבעתי. ע"ד הנ"ל.
תתתקצט.	כתיב לא תשא. ע"ד הנ"ל.
תתתר.	שר אחד אמר. ע"ד הנ"ל.
תתתרא.	שר אחד היה. ע"ד הנ"ל.
תתתרב.	בעיר אחת היה. ע"ד החרם.
תתתרג.	כבר היו זקנים. ע"ד השבועות.
תתתרד.	ראובן ושמעון. ע"ד הנ"ל.
תתתרה.	אם קראו את. ע"ד הנ"ל.
תתתרו.	אע"פ שבחורים מתים. ע"ד הנ"ל.
תתתרז.	בעיר אחת היו. ע"ד החרם.
תתתרח.	ראובן אמר. ע"ר נקימה ונטירה.
תתתרט.	ראובן הלוה לשמעון. להתרחק מהזיק לחבירו.
תתתרי.	כתיב לא תוכל. ע"ד הנ"ל.
תתתריא.	שנים היו בתיהם. ע"ד הנ"ל.
תתתריב.	לאחד היו לו. ע"ד הנ"ל.
תתתריג.	איש שרואה שני. ע"ד להציל את ממון חבירו.
תתתריד.	לא תשים דמים. להתרחק מלגרום היזק לחברו.
תתתרטו.	אמרינן בחלק. ע"ד מדה כנגד מדה.
תתתרטז.	בבית אחד היו. ע"ד להציל את ממון חבירו.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן	
תתתריז.	אחד היה רואה. ע"ד להציל את חבירו מן העבירה.
תתתריח.	האוכל תרומה בשוגג. ע"ד התשובה.
תתתריט.	אחד ראה שבחורים. ע"ד הנגבים.
תתתרכ.	ראובן ידע ששמעון. ע"ד הנ"ל.
תתתרכא.	שלשה היו בעיר. ע"ד השבועה.
תתתרכב.	אחד יהודי היה. ע"ד שכן רע.
תתתרכג.	ראובן היה עשיר. ע"ד הגוים.
תתתרכד.	בני אדם שהיו. ע"ד הנ"ל.
תתתרכה.	אחד שאל לחכם. ע"ד הנ"ל.
תתתרכו.	יהודי שיושב על. ע"ד הנ"ל.
תתתרכז.	ראובן ביקש. ע"ד נאמנות.
תתתרכח.	אחד בא למכור. ע"ד הנ"ל.
תתתרכט.	אל יפתה אדם. ע"ד הנ"ל.
תתתרל.	אם ראובן קונה. ע"ד הנ"ל.
תתתרלא.	דע אע"פ שאמרו. ע"ד הנ"ל.
תתתרלב.	צדיק אומר מעט. ע"ד הנ"ל.
תתתרלג.	במזמור י"ב למנצח. ע"ד הנ"ל.
תתתרלד.	אל תדור נדר. להתרחק מן הנדרים.
תתתרלה.	כתיב שומר פיו. ע"ד שלא לפתוח פה לשטן.
תתתרלו.	אחד היה רגיל. ע"ד הנ"ל.
תתתרלו.	אל יאמר אדם. ע"ד הנ"ל.
תתתרלח.	לאשה אחת היו. ע"ד הנ"ל.
תתתרלט.	במקום היו. ע"ד שלא לקלל ולא לצער שום אדם.
תתתרמ.	אמר רב וישבי. ע"ד הנ"ל.
תתתרמא.	אחד היה מתנשא. ע"ד הנ"ל.
תתתרמב.	אם רואה אדם. ע"ד הנ"ל.
תתתרמג.	תנו רבנן שלשה. ע"ד הנ"ל.
תתתרמד.	שאל אחד לחכם. ע"ד הנ"ל.
תתתרמה.	כשיצאו ר' שמעון. ע"ד הנ"ל.
תתתרמו.	אשה שמקשה. ע"ד הנ"ל.
תתתרמז.	אשה שיושבת על. ע"ד לבקש רחמים.
תתתרמח.	שאל אחד אמר. ע"ד שמות ומכשפים וקוסמים.
תתתרמט.	ושאלו עוד לחכם. ע"ד הנ"ל.
תתתרנ.	הקב"ה ברא את. ע"ד הנ"ל.
תתתרנא.	אמר אדם אחד. ע"ד הנ"ל.
תתתרנב.	אם על ידי. ע"ד הנ"ל.
תתתרנג.	צדק צדק. ע"ד הנ"ל.
תתתרנד.	כתיב חבלים נפלו. ע"ד המלאכים והממונים והנ"ל.
תתתרנה.	כתיב עם גבור תמים. ע"ד הנ"ל.
תתתרנו.	דע כמה עונש. ע"ד הנ"ל.
תתתרנז.	לאחד ביקשו. ע"ד הנ"ל.
תתתרנח.	אין מלמדים את השם. ע"ד הנ"ל.
תתתרנט.	אם יש לו לאדם. ע"ד הנ"ל.
תתתרס.	חכם אחד למד. ע"ד הנ"ל.
תתתרסא.	יש דברים שהם. ע"ד המזיקים.
תתתרסב.	אילו היה נמצא. ע"ד הנ"ל.
תתתרסג.	כתיב ומקניהם. ע"ד הנ"ל.
תתתרסד.	עת שמיני חלאים. ע"ד הנ"ל.
תתתרסה.	יש נשים שקורין. ע"ד הנ"ל.
תתתרסו.	אשה אחת היתה. ע"ד הנ"ל.
תתתרסז.	אשה אחת היתה. ע"ד הנ"ל.
תתתרסח.	נשים היו לוקחים. ע"ד הלחשים.
תתתרסט.	כתיב אל תהי. ע"ד הנ"ל.
תתתרע.	כתיב לא יחבול. ע"ד הנ"ל.
תתתרעא.	אדם שהולך בין. ע"ד הנ"ל.
תתתרעב.	לאדם ששונא. ע"ד היוקות.
תתתרעג.	למה לא כתב. ע"ד הנ"ל.
תתתרעד.	כתיב תורת ה'. ע"ד תלמוד תורה.
תתתרעה.	כתיב לשמור ולעשות. ע"ד הנ"ל.
תתתרעו.	אדם תועה מדרך. ע"ד המשומדים.
תתתרעז.	כל המקנא שלא. ע"ד תלמוד תורה.
תתתרעח.	אם יש לאדם תלמידים. ע"ד הנ"ל.
תתתרעט.	אם יבאו תלמידים. ע"ד הנ"ל.
תתתרפ.	אמר ר' יוחנן. ע"ד הנ"ל.
תתתרפא.	כתיב ואל תמוש. ע"ד הנ"ל.
תתתרפב.	שנים שמתוכחין. ע"ד שלא לבייש את חברו.
תתתרפג.	מי שהוא חריף. ע"ד הנ"ל.
תתתרפד.	בכפר אחד היו. ע"ד הנ"ל.
תתתרפה.	אם תראה אדם. ע"ד ביטול תורה.
תתתרפו.	התולה בשחכמים. ע"ד הנ"ל.
תתתרפז.	כתיב אשרי משכיל. ע"ד הנ"ל.
תתתרפח.	רב יהודה אמר. ע"ד הנ"ל.
תתתרפט.	מי שהקיז דם. כנ"ל וע"ד שישמור את עצמו.
תתתרצ.	בעא מיניה רבא. ע"ד תלמוד תורה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן		סימן	
תתתרצא.	איש אחד היה. ע"ד הנ"ל.	תתתשכג.	אחר הפה הולך. ע"ד הנ"ל.
תתתרצב.	רב אחד היה. ע"ד הנ"ל.	תתתשכד.	מעשה באחר שאמרו. ע"ד הנ"ל.
תתתרצג.	אמר ליה ר"ל. ע"ד הנ"ל.	תתתשכה.	אחד היה מתנשא. להתרחק מן הגאוה.
תתתרצד.	כתיב ולא אבה. ע"ד הנ"ל.	תתתשכו.	התלמידים היו יושבים. ע"ד הבנים.
תתתרצה.	ההולך לארץ מרחקים. ע"ד הנ"ל.	תתתשכז.	כתיב בשכבר הימים. ע"ד הנ"ל.
תתתרצו.	מותר ללמוד קטנים. ע"ד הנ"ל.	תתתשכח.	אחד היה בונה. ע"ד בית הכנסת.
תתתרצז.	כתיב לא ירדנו. ע"ד שלא לצער את האדם.	תתתשכט.	ולא ישתוררו הצבור. ע"ד העניים.
תתתרצח.	כתיב ותמר את. עד הנ"ל.	תתתשל.	במקום אחד נהרגו. ע"ד קידוש השם.
תתתרצט.	אחר לא היה. ע"ד הנ"ל.	תתתשלא.	כתיב כעצמים. ע"ד הנ"ל.
תתתש.	כתיב אם שביר. להתרחק מן העבירה.	תתתשלב.	סכין אחד מצאו. ע"ד הנ"ל.
תתתשא.	אע"פ שכתיב. ע"ד לימוד תורה לשנים.	תתתשלג.	בית שנהרגו בו. ע"ד הנ"ל.
תתתשב.	מטרונא שאלה לר'. ע"ד הנ"ל.	תתתשלד.	כתיב מה בצע כי. ע"ד הנ"ל.
תתתשג.	אחד שאל לחכם. ע"ד תלמוד תורה.	תתתשלה.	אמרו ליה עכנא. ע"ד קבורה.
תתתשד.	מעשה בתלמיד אחד. ע"ד הנ"ל.	תתתשלו.	שאלו לתלמיד חכם. ע"ד הנ"ל.
תתתשה.	אחד תלמיד שאל. ע"ד הנ"ל.	תתתשלז.	ברזילי הגלעדי. ע"ד הנ"ל.
תתתשו.	מעשה באחד שהיה. ע"ד התפלות.	תתתשלח.	אחר צוה לקוברו. ע"ד הנ"ל.
תתתשז.	יהא אדם רגיל. ע"ד הנ"ל.	תתתשלט.	אל תהי צדיק. ע"ד הנ"ל.
תתתשח.	ניתנו האותיות. ע"ד הנ"ל.	תתתשמ.	על אחד החרימו. ע"ד הנ"ל.
תתתשט.	התורה בארון. ע"ד התורה.	תתתשמא.	כתיב עת לעשות. ע"ד הנ"ל.
תתתשי.	יש אותיות שהם. ע"ד האותיות.	תתתשמב.	כשיש דבר בעיר. ע"ד הנ"ל.
תתתשיא.	צד"י קו"ף. ע"ד הנ"ל.	תתתשמג.	כתיב מי יודע. ע"ד הנשמות.
תתתשיב.	כתיב אם תבקשנה. ע"ד הנ"ל וע"ד הרשעים.	תתתשמד.	אחד לא ראה. ע"ד הצל בהושענא רבה וע"ד הצדקות.
תתתשיג.	על זאת יתפלל. ע"ד הנסיונות.	תתתשמה.	רב אחד ראה. ע"ד יום הכפורים.
תתתשיד.	כתיב ויאמר אני. ע"ד המלאכים ורמזים.	תתתשמו.	נשמות יש להם. ע"ד הקברים.
תתתשטו.	במצרים בא אחד. ע"ד תלמוד תורה.	תתתשמז.	דלא נימי לרב. ע"ד המתים.
תתתשטז.	באותה שעה שננזר. ע"ד נזירת הקב"ה.	תתתשמח.	ההוא אמגושא דהוה. ע"ד הנ"ל.
תתתשיז.	לולא האמנתי לראות. ע"ד הרשעים והפורעניות.	תתתשמט.	שילא בר אבינא. ע"ד הנ"ל.
תתתשית.	כָּף בָּף כל. ע"ד מדה כנגד מדה.	תתתשנ.	פעמים שרוח. ע"ד הנ"ל.
תתתשיט.	כף הוי. ע"ד המצות ומתן שכרן.	תתתשנא.	לא יצוה הרב. ע"ד החולים.
תתתשכ.	ואהבת את ה'. ע"ד הנסיונות.	תתתשנב.	אחד היה חולה. ע"ד הנ"ל.
תתתשכא.	אמרינן בפס' ערבין. ע"ד ארץ ישראל.	תתתשנג.	ראובן חלה והתענה. ע"ד הנ"ל.
תתתשכב.	אם מראין לראובן. ע"ד החלומות.	תתתשנד.	אחד מת אביו. ע"ד התענית.
תתתשכג.	יש חלום שאדם. ע"ד הנ"ל.	תתתשנה.	אין אדם שצריכין. ע"ד הנ"ל.
		תתתשנו.	מעשה בחסיד אחד. ע"ד הסגופים.
		תתתשנז.	אחד ירא שמים. ע"ד התלמידים.
		תתתשנח.	חסיד אחד צוה. להתרחק מהון זרים.
		תתתשנט.	מי שיש לו עבד. להתרחק מן העברה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן	
תתתשם.	אחד צוה לבנו, ע"ד אבלות.
תתתשסא.	בבית אחד מת, ע"ד הנ"ל.
תתתשסב.	אחר שונא לחברו, ע"ד המתים.
תתתשסג.	אין מניחין לראות, ע"ד הנ"ל.
תתתשסד.	יצחק אבינו אמר, ע"ד ברכות הפה.
תתתשסה.	מעשה שהביאו לפני, ע"ד הנ"ל.
תתתשסו.	אחד צדיק היה, ע"ד הכשפים.
תתתשסז.	מי שנטה למות, ע"ד יציאת הנפש.
תתתשסח.	כתיב ואלהי ישראל, ע"ד התפלות.
תתתשסט.	כשמביאין לחכם, ע"ד הנ"ל.
תתתשע.	גוים שבשני עיירות, ע"ד הנ"ל.
תתתשעא.	אם יש גוי, ע"ד בקשת רחמים.
תתתשעב.	מי שאביו משומד. ע"ד המשומ'.
תתתשעג.	עשרה בטלנים, ע"ד התפלה.
תתתשער.	ולא אבוא שמוע, ע"ד הנ"ל.
תתתשעה.	בעיר אחת היו, ע"ד הנ"ל.
תתתשעו.	אחד היה מדבר, ע"ד הנ"ל.
תתתשעז.	אם אדם תובע, ע"ד הנ"ל.
תתתשעח.	אדם השואל צרכיו, ע"ד הנ"ל.
תתתשעט.	החכם ראה אחד, ע"ד הנ"ל.
תתתשפ.	מעשה באחר, ע"ד הנ"ל.
תתתשפא.	אחד היה מתאחר. ע"ד הנ"ל.
תתתשפב.	כתיב שאו מרום, ע"ד הנ"ל.
תתתשפג.	כשאדם מתפלל, ע"ד הנ"ל.
תתתשפד.	היושב מעוטף בטלית, ע"ד הנ"ל.
תתתשפה.	ואדם כשמתפלל, ע"ד הנ"ל.
תתתשפו.	וכשאומרים תחנותיהם, ע"ד הנ"ל.
תתתשפז.	כל מה שאדם, ע"ד הכוונות.
תתתשפח.	והכהנים בברכת. ע"ד ברכת כהנים.
תתתשפט.	כל מצוה שאדם, ע"ד המצות.
תתתשצ.	טוב לאדם שיתפלל, ע"ד התפלות.
תתתשצא.	צדיק אחד היה, ע"ד הנ"ל.
תתתשצב.	אנוש מזער נשאר, ע"ד העניים.
תתתשצג.	כיון שיש לעניים. ע"ד הנ"ל.
תתתשצר.	אחר היה שונא, ע"ד קריאת התור'.
תתתשצה.	כתיב והייתם נקיים, ע"ד הנ"ל.
תתתשצו.	מעשה בהילל הזקן, ע"ד הנ"ל.
תתתשצז.	הזקנים הראשונים, ע"ד הנ"ל.
תתתשצח.	אחד היה מתקן. להתרחק מן המחלוקת.

סימן	
תתתשצט.	אחד חזן היה, ע"ד הנ"ל.
תתתת.	כל מי שמקבל, ע"ד הנ"ל.
תתתתא.	יזהר אדם שלא, ע"ד החזנים.
תתתתב.	במקום אחד היו, ע"ד התפלות.
תתתתג.	כיון שכבר אמרו, ע"ד הנ"ל.
תתתתר.	כתיב כשופר, בנ"ל וע"ד התקיעת שופר.
תתתתה.	מי שחפץ שיתפלל, ע"ד הנ"ל.
תתתתו.	אדם שבתוך התפלה, ע"ד הנ"ל.
תתתתז.	אחר היה הולך, ע"ד הנקיון.
תתתתח.	לא יתכן בשאדם, ע"ד הנ"ל.
תתתתט.	רבי עקיבא אומר, ע"ד הנ"ל.
תתתתי.	כתיב ואוהביו כצאת, ע"ד הנ"ל.
תתתתיא.	מעשה בחסיד אחד, ע"ד הנ"ל.
תתתתיב.	מעשה בחסיד אחד, ע"ד הנ"ל.
תתתתיג.	כתיב ראה ריח, ע"ד הנ"ל.
תתתתיד.	אחד היה משים, ע"ד הנ"ל.
תתתתטו.	אמרו לחכם אחד, ע"ד הנ"ל.
תתתתטז.	מי שעכב ולא, ע"ד התפלה.
תתתתיז.	מעשה ברב אחד, ע"ד הנ"ל.
תתתתיח.	אמרו זקנים הראשונים. ע"ד הנ"ל.
תתתתיט.	אתו תרי בוטאטי, ע"ד הפיוטים.
תתתתכ.	יש פיוטים אם יתפללו, ע"ד הנ"ל.
תתתתכא.	שנים כתבו תפלות, ע"ד הנ"ל.
תתתתכב.	כתיב וישב אהרן, ע"ד בקשת רחמים.
תתתתכג.	אחד היה מתענה, ע"ד הנ"ל.
תתתתכד.	אין משיבים על הקלקלה, ע"ד בשורה רעה.
תתתתכה.	בבית המקדש היו, ע"ד ביהכ"נ.
תתתתכו.	בית המקדש היה, ע"ד הנ"ל.
תתתתכז.	כשבונין בית הכנסת, ע"ד הנ"ל.
תתתתכח.	כתיב ויפגע במקום. ע"ד הנ"ל.
תתתתכט.	למה נגזר שאסתר, ע"ד הנ"ל.
תתתתל.	במקום אחד היו, ע"ד הנ"ל.
תתתתלא.	במקום אחד היו, ע"ד הנ"ל.
תתתתלב.	אין יכולין מדין תורה, ע"ד הנ"ל.
תתתתלג.	החכם ראה אחר, ע"ד הנ"ל.
תתתתלה.	אחד היה משים, ע"ד סה"ת.
תתתתלט.	שלשה עשר הקפות, ע"ד הנ"ל.
תתתתלד.	אחד היה לו, ע"ד האתרוג.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן	
תתתתלה.	אחד היה לו, ע"ד הנ"ל.
תתתתלו.	אחד היה לו, ע"ד קדושת השבת.
תתתתלז.	כתיב כוס ישועות, ע"ד בהמ"ז.
תתתתלח.	שלשה היו אוכלין, ע"ד הנ"ל.
תתתתלט.	אחד היה לו, ע"ד הברכות.
תתתתמ.	על המן היו, ע"ד הנ"ל.
תתתתמא.	לא יתחיל שליח, כנ"ל וע"ד החרם.
תתתתמב.	אדם שנאמר לו, ע"ד הנ"ל.
תתתתמג.	אדם ששכח, ע"ד הנ"ל.
תתתתמד.	זקן אחד היה, ע"ד הנ"ל.
תתתתמה.	הנה כי כן, ע"ד הנ"ל.
תתתתמו.	אשר נתן לשבוי, ע"ד הנ"ל.
תתתתמז.	הכרכות שביד אדם, ע"ד הנ"ל.
תתתתמח.	כתיב ברן יחד. ע"ד המלאכים והשדים.
תתתתמט.	אחד היה שוחט, ע"ד כסוי הדם.
תתתנ.	החכם ראה אחד, ע"ד הנ"ל.
תתתנא.	יהודי אחד היה לו, ע"ד סכיני השחיטה.
תתתנב.	השולח סכין לחברו. ע"ד הנ"ל.
תתתנג.	אדם שרואה, ע"ד שחיטה ובריקה.
תתתנד.	אחד היה יודע, ע"ד הנ"ל.
תתתנה.	אחד היה עצרן, ע"ד הנ"ל.
תתתנו.	אחד היה אוכל, ע"ד הנ"ל.
תתתנז.	אחד הביא מן, ע"ד בשר וחלב.
תתתנח.	היאכל תפל מבלי. ע"ד בל תשקצו.
תתתנט.	שנים היו אחד לא רצה, ע"ד הנ"ל.
תתתס.	איש אחד לא היה, ע"ד הנ"ל.
תתתסא.	בכל מה שחכמים, ע"ד ללכת בדרך טובים.
תתתסב.	בערב פסח ובפסח, ע"ד החמץ.
תתתסג.	אם תראה, ע"ד הברכות.
תתתסד.	בתחלה היו נבנסין, ע"ד שמירת שבת.
תתתסה.	אחד נתן צמר, ע"ד שעטנז.
תתתסו.	אדם שלובש, ע"ד הציצית.
תתתסז.	תנחומא בפרשה שרצים, ע"ד תלמוד תורה.
תתתסח.	בציצית כתיב, ע"ד הציצית.
תתתסט.	רצועות של תפילין, ע"ד התפילין.

סימן	
תתתתע.	כתיב זה אלי, ע"ד הנ"ל.
תתתתעא.	רבי ישבב חילק, ע"ד עשית המצות.
תתתתעב.	כתיב ושבתם וראיתם, ע"ד הנ"ל.
תתתתעג.	אחד הלך לפדות, ע"ד הנ"ל.
תתתתעד.	כתיב אל תהי, ע"ד הנ"ל.
תתתתעה.	כל שהרבים צריכים, ע"ד הצדקה.
תתתתעו.	בירושלמי אמר, ע"ד הנ"ל.
תתתתעז.	ראובן היה עני, ע"ד הנ"ל.
תתתתעח.	לאחד נשלח כסף, ע"ד הנ"ל.
תתתתעט.	אחד בא אצל, ע"ד הנ"ל.
תתתתפ.	אחד נדר לתת, ע"ד הנ"ל.
תתתתפא.	מעשה באיש אחד, ע"ד הנ"ל.
תתתתפב.	כתיב יהללך זר, ע"ד הנ"ל.
תתתתפג.	אחד אמר לחכם, ע"ד הנ"ל.
תתתתפד.	אחד היה לו, ע"ד הנ"ל.
תתתתפה.	רב אחד שלח, ע"ד הנ"ל.
תתתתפו.	כתיב קחו מאתכם, ע"ד הנ"ל.
תתתתפז.	אחד הלוה מעות, ע"ד הנ"ל.
תתתתפח.	ראובן שהיה עני, ע"ד הנ"ל.
תתתתפט.	ביד ראובן היה, ע"ד הנ"ל.
תתתתצ.	צוה הקב"ה לתת, ע"ד הנ"ל.
תתתתצא.	יש פעמים הלוואה, ע"ד הנ"ל.
תתתתצב.	הקב"ה נוזר, ע"ד הנ"ל.
תתתתצג.	כתיב הרחוקים, ע"ד הנ"ל.
תתתתצד.	ראובן שאמר, ע"ד הנ"ל.
תתתתצה.	ראובן שאמר, ע"ד הנ"ל.
תתתתצו.	אם ישאלך אדם, ע"ד הנ"ל.
תתתתצז.	ראובן שלח לשמעון, ע"ד המצות.
תתתתצח.	ראובן ראה את שמעון, ע"ד הנ"ל וע"ד הצדקה.
תתתתצט.	אם שמעון היה נוהג, ע"ד הנ"ל.
תתתתק.	אם נותנין לראובן, ע"ד הנ"ל.
תתתתקא.	משומד שנתן לצדקה, ע"ד הנ"ל.
תתתתקב.	משומד אחד רצה, ע"ד הנ"ל.
תתתתקג.	אם אדם אוהב, ע"ד הנ"ל.
תתתתקד.	לאחד היו לו, ע"ד הרשעים.
תתתתקה.	ומנין אם החזקת, ע"ד הנ"ל.
תתתתקו.	שאלו לחכם ראובן, ע"ד הצדקות.
תתתתקז.	רבי חמא ב"ר חנינא, ע"ד הנ"ל.
תתתתקח.	החכם צוה לבניו, ע"ד תקנת רבים.
תתתתקט.	אחד היה קונה תבואה, ע"ד הנ"ל.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן	
תתתתקי.	הדר בחצר חברו, ע"ד לעשות חסד עם זולתו.
תתתתקיא.	כתיב לא תשים, ע"ד האורחים.
תתתתקיב.	רבי ינאי ור' יונתן, ע"ד העניים.
תתתתקיג.	כתיב אל תגזול, ע"ד הנ"ל.
תתתתקיד.	ראובן היה נותן, ע"ד הנ"ל.
תתתתקטו.	אדם שהוא קפדן, ע"ד הצדקות.
תתתתקטז.	לא ילך נבאי, ע"ד הנ"ל.
תתתתקיז.	שני צדיקים היו, ע"ד הנ"ל.
תתתתקיח.	שני עניים היו, ע"ד הנ"ל.
תתתתקיט.	כתיב כבד את, ע"ד כיבור אב ואם.
תתתתקכ.	אחד היה עשיר, ע"ד הנ"ל.
תתתתקכא.	אחד היה מפרנס, ע"ד הנ"ל.
תתתתקכב.	מי שיצא מעיר, ע"ד הנ"ל.
תתתתקכג.	אחד היה מכבד, ע"ד הנ"ל.
תתתתקכד.	אם יהודי טוב, ע"ד הנ"ל.
תתתתקכה.	איש אחד בא, ע"ד הנ"ל.
תתתתקכו.	ראובן רצה להכות, ע"ד הנ"ל.
תתתתקכז.	אדם שיש לאביו, ע"ד הנ"ל.
תתתתקכח.	והא אמר אביי, ע"ד הנ"ל.
תתתתקכט.	אחד עשיר אמר, ע"ד הנ"ל.
תתתתקל.	אחד היה עשיר, ע"ד הנ"ל.
תתתתקלא.	אבידת רבו, ע"ד הנ"ל.
תתתתקלב.	לא יחטא האדם, ע"ד הנ"ל.
תתתתקלג.	כתיב שם עולם, ע"ד הצדיקים.
תתתתקלד.	כתיב את יראי ה', ע"ד כיבוד ת"ח.
תתתתקלה.	מה שרבן גמליאל, ע"ד הנ"ל.
תתתתקלו.	תא שמע דאמר, ע"ד הנ"ל.
תתתתקלז.	כתיב אורח ימים, ע"ד הנ"ל וע"ד הצדקה.
תתתתקלח.	כתיב הנה אנכי, ע"ד הצדיקים.
תתתתקלט.	מעשה בחסיד, ע"ד הספרים.
תתתתקמ.	אחד היה רוצה, ע"ד הנ"ל.
תתתתקמא.	חייב אדם ליזהר, ע"ד הנ"ל.
תתתתקמב.	במגילת סתרים, ע"ד התפילין.
תתתתקמג.	המתקנים בגד פשתים, ע"ד ס"ת.
תתתתקמד.	והלא דברים ק"ו, ע"ד הנ"ל.
תתתתקמה.	כתיב והוא עומד, ע"ד הנ"ל.
תתתתקמו.	אחד היה משים, ע"ד הנ"ל.
תתתתקמז.	אל יצניע אדם, ע"ד הנ"ל.
תתתתקמח.	ואומרה להם אנחנו, ע"ד הנ"ל.
תתתתקמט.	למי שיש לו, ע"ד הנ"ל.
תתתתקנ.	סופר אחד סיים, ע"ד הנ"ל.
תתתתקנא.	במס' תמורה בפרק, ע"ד הנ"ל.
תתתתקנב.	כתיב מי יתן, ע"ד הנ"ל.
תתתתקנג.	אחד כשהיה כותב, ע"ד סת"ם.
תתתתקנד.	אחד נשבר בו, ע"ד הקולמסים.
תתתתקנה.	כשיש חיכוך לאדם, ע"ד הנ"ל.
תתתתקנו.	החכם נכנס בבית, ע"ד הנ"ל.
תתתתקנז.	אחד תיקן עין, ע"ד הנ"ל.
תתתתקנח.	אחד היה כותב, ע"ד קדושת הספרים.
תתתתקנט.	כשהסופר כותב, ע"ד קדושת השם.
תתתתקס.	אל ימהר אדם, ע"ד הנ"ל.
תתתתקסא.	אם חפץ הסופר, ע"ד הנ"ל.
תתתתקסב.	כתיב ויכתבו עליו, ע"ד הנ"ל.
תתתתקסג.	אחד היה מעתיק, ע"ד שצריך לקרוא קודם בפה.
תתתתקסד.	אמרינן בפרק, ע"ד שבת.
תתתתקסה.	לעולם יעסוק אדם, ע"ד הנ"ל.
תתתתקסו.	האדם ההולך ברדך, ע"ד הנ"ל.
תתתתקסז.	כתיב זכור את יום, ע"ד הנ"ל.
תתתתקסח.	בני אדם הלכו, ע"ד הנ"ל.
תתתתקסט.	אם הגוים תפשו, ע"ד הנ"ל.
תתתתקע.	שנים שנתקוטטו, ע"ד הנ"ל.
תתתתקעא.	כתיב והיית אך, ע"ד הנ"ל.
תתתתקעב.	בימות החמה שיש, ע"ד הנ"ל.
תתתתקעג.	זקן אחד נכנס, ע"ד הנ"ל.
תתתתקעד.	אדם שיש לו, ע"ד הנ"ל.
תתתתקעה.	מעשה באחד שהיה, ע"ד הנ"ל.
תתתתקעו.	לא יתענה אדם, ע"ד הנ"ל.
תתתתקעז.	דליקה היתה בשבת, ע"ד הנ"ל.
תתתתקעה.	הנולד בשבת, ע"ד הנ"ל.
תתתתקעט.	אחד חסיד, ע"ד הנ"ל.
תתתתקפ.	כשאומר בשבת, ע"ד הנ"ל.
תתתתקפא.	זקן אחד היה, ע"ד הנ"ל.
תתתתקפב.	למי שנשלח לו, ע"ד הנ"ל.
תתתתקפג.	מנחת כהן משיח, ע"ד הקרבנות.
תתתתקפד.	ארבעה שולחנות מפה, ע"ד הנ"ל.
תתתתקפה.	כיון שביום דן, ע"ד יום הדין.
תתתתקפו.	בראש השנה, ע"ד הנ"ל.
תתתתקפז.	איך ביום אחד, ע"ד הנ"ל.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן		סימן	
תתתתקפה.	כי עשית משפט, ע"ד הנ"ל.	תתתתרכב.	ויעלהו כמות בעל, ע"ד בלעם הקוסם.
תתתתקפט.	כתיב ואם ארונים, ע"ד המלאכים והממונים.	תתתתרכג.	וכנגד מחזה שדי, ע"ד הנ"ל.
תתתתקצ.	כתיב אלהי הרים, ע"ד הנ"ל.	תתתתרכד.	כאשר שבועה, ע"ד מכירת יוסף.
תתתתקצא.	למה אמר נעשה, ע"ד הנ"ל.	תתתתרכה.	חלומות סיפר יוסף, ע"ד יוסף עם אֶחיו.
תתתתקצב.	נזם זהב וחלי, ע"ד הבנדרים.	תתתתרכו.	אין דבר שכתוב, ע"ד תורתנו הקדושה.
תתתתקצג.	אע"פ שכתוב, ע"ד הנ"ל.	תתתתרכז.	דע לך כל מה, ע"ד הנ"ל.
תתתתקצד.	נזם זהב וחלי, ע"ד הנ"ל.	תתתתרכח.	ארץ רוץ ברצון, ע"ד הנ"ל.
תתתתקצה.	ומניר אע"פ שלנבי, ע"ד הנ"ל.	תתתתרכט.	למה נכתבו הרבה, ע"ד הנ"ל.
תתתתקצו.	מוכיח חכם, ע"ד התוכחה.	תתתתרל.	לאחר שמתו הנביאים, ע"ד כ"ד ספרי קדש.
תתתתקצז.	כצנת שלג, ע"ד הצדיקים.	תתתתרלא.	למאן דאמר בן, ע"ד הנ"ל.
תתתתקצח.	מעשה היה בשעת, ע"ד קידוש השם.	תתתתרלב.	שלש' דנין אותן, ע"ד עוברי עבר'.
תתתתקצט.	נשיאים ורוח וגשם, ע"ד הנדרים.	תתתתרלג.	למה לתת למשה, ע"ד הלוחות.
תתתתר.	בארך אפים יפותה, ע"ד לכבד את העשיר.	תתתתרלד.	רבי יהושע בן, ע"ד הנ"ל.
תתתתרא.	דבש מצאת אכול, ע"ד התלמידי'.	תתתתרלה.	מה היה משה, ע"ד הנ"ל.
תתתתרב.	ועוד מדבר באדם, ע"ד האורחי'.	תתתתרלו.	אין בארון רק, ע"ד הנ"ל.
תתתתרג.	הוקר רגלך, ע"ד ירידות ורעות.	תתתתרלז.	תאמי צבייה מבאן, ע"ד העגלות.
תתתתרד.	הוקר רגלך, ע"ד הנ"ל.	תתתתרלת.	תורת ה' תמימה, ע"ד דוד המלך.
תתתתרה.	ראובן ושמעון שהיו, ע"ד החשד.	תתתתרלט.	למה סמך מזמור, ע"ד מזמורי תהלים.
תתתתרו.	מפץ חרב וחץ, ע"ד העדים.	תתתתרמ.	במקום שיאמר אַל, ע"ד שמבאר פסוקים בתנ"ך.
תתתתרז.	שן רועה ורגל. להתרחק מן אנשים רעים.	תתתתרמא.	צפורים לשון נקבה, ע"ד הנ"ל.
תתתתרח.	מעדה בנד, ע"ד הנהגת האדם.	תתתתרמב.	במדבר לא ירדה, ע"ד המשכן ובהמ"ק וע"ד הנסים.
תתתתרט.	מעשה היה והביא, ע"ד הנ"ל.	תתתתרמג.	ישראל יצאו, ע"ד יציאת מצרים.
תתתתרי.	למה הוצרכו הנביאים, ע"ד הנ"ל.	תתתתרמד.	בויקחו לי תרומה, ע"ד המשכן.
תתתתריא.	שמים לרום וארץ, ע"ד הנ"ל.	תתתתרמה.	כתיב בצל החכמה, ע"ד הבהנים והמלכים.
תתתתריב.	מארי חלמך לשנאך, ע"ד נבובדנאצר.	תתתתרמו.	אמר ר' יהודה, ע"ד שלא לבייש את בני אדם.
תתתתריג.	כבוד אלהים הסתר, ע"ד הנהגת האדם.	תתתתרמז.	כתיב לא בצדקתך, ע"ד ז' אומות.
תתתתריד.	אם נעשה נס, ע"ד הנסים.	תתתתרמה.	כתיב לא תהיה, ע"ד הנ"ל.
תתתתרטו.	הנו סגים לכסף, ע"ד המלכות.	תתתתרמט.	יהודים וגוים, ע"ד להיות נאמן בברית.
תתתתרטז.	אל תריב עם, ע"ד הנהגת האדם.	תתתתרנ.	ומעמים אין איש, ע"ד הגרים.
תתתתריז.	ראשית חכמה, ע"ד הנ"ל.	תתתתרנא.	תחלה בפסוק מה, ע"ד ארבעת הבנים.
תתתתריח.	ויאמר אהוד דבר, ע"ד קדושת השם.		
תתתתריט.	מי שיש לו ספר, ע"ד הנ"ל.		
תתתתרכ.	למה אמר משה, ע"ד הראיה.		
תתתתרכא.	אל יעמוד איש, ע"ד הנ"ל.		

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן		סימן	
תתתתרנב.	אמרו רבותינו זכות, ע"ד הוכיות.	תתתתרפט.	אחד המתין לחמיו, ע"ד הנ"ל.
תתתתרנג.	ויאכל וישת ויקם, ע"ד המצות.	תתתתרצ.	ראובן היה לו, ע"ד הנ"ל.
תתתתרנד.	ויבז עשו את, ע"ד המלאכות.	תתתתרצא.	כתיב ואם לא, ע"ד הנ"ל.
תתתתרנה.	אמר ר' אבא, ע"ד הצדיקים.	תתתתרצב.	יהודי אחד צוה, ע"ד הנ"ל.
תתתתרנו.	מה ברכה ברכם, ע"ד היוצר.	תתתתרצג.	אחד היו לו בנים, ע"ד הנ"ל.
תתתתרנז.	צ"ץ ד' ראשים, ע"ד השקלים.	תתתתרצד.	כתיב קחו נשים, ע"ד הנ"ל.
תתתתרנח.	שי"ן לשון שנוי, ע"ד האותיות.	תתתתרצה.	אדם שיש לו, ע"ד הנ"ל.
תתתתרנט.	אשר לו הים, ע"ד מעשה בראשית.	תתתתרצו.	מי שיש לו בן, ע"ד הנ"ל.
תתתתרס.	איזהו שפיר מרוקם, ע"ד יצירת הולד.	תתתתרצו.	מי שיש לו בן, ע"ד להרחיק מן העברה.
תתתתרסא.	שאול באחת ולא, ע"ד שאול ודוד.	תתתתרצח.	כהן אחר בא, ע"ד הנ"ל.
תתתתרסב.	מעשה היה בהגמון, ע"ד הנ"ל.	תתתתרצט.	ועשית הטוב והישר, ע"ד הנהגת האדם.
תתתתרסג.	רשב"גולאכן, ע"ד מעש' בראשית.	תתתתש.	כתיב טוב אחרית, ע"ד הנשואין.
תתתתרסד.	רבי ירמיה בעי, ע"ד האנדות.	תתתתשא.	אחד מבני טובים, ע"ד הנ"ל.
תתתתרסה.	לא ישוך אדם, ע"ד הנהגות האדם וחבר וע"ה.	תתתתשב.	האיש שמצוה לבנו, ע"ד הנ"ל.
תתתתרסו.	כתיב בין האולם, ע"ד הכהנים.	תתתתשג.	כתיב וישלחם מעל, ע"ד הנ"ל.
תתתתרסז.	כתיב ויבא אהרן, ע"ד לשמש את חברו.	תתתתשה.	כתיב לא אוכל, ע"ד הנ"ל.
תתתתרסח.	כתיב לא ירון רוחי, ע"ד הנקמות.	תתתתשה.	כתיב כי התענית, ע"ד הנ"ל.
תתתתרסט.	אל תהי חכם, ע"ד הנהגת האדם.	תתתתשו.	למה זכו עמון ומואב, ע"ד דוד ומלך המשיח.
תתתתרע.	כתיב מי זה האיש, ע"ד הנ"ל.	תתתתשו.	בחור וזקן נתנו, ע"ד הנשואין.
תתתתרעא.	אשה לשלישי, ע"ד גזרת הקב"ה.	תתתתשה.	החכם אמר עם אשתו, ע"ד הנ"ל.
תתתתרעב.	וכיוצא בבנים כן, ע"ד הנ"ל.	תתתתשט.	רבי חנינא בן, ע"ד הנ"ל.
תתתתרעג.	למה זימן הקב"ה, ע"ד העורבים.	תתתתשי.	יש שמאבד עצמו, ע"ד הנ"ל.
תתתתרעד.	האוכל תרומה, ע"ד התשובה.	תתתתשיא.	לאחד התבו אבן, ע"ד הנ"ל.
תתתתרעה.	אין דורשין, ע"ד נשואין.	תתתתשיב.	אחד תלמיד בא, ע"ד הנ"ל.
תתתתרעו.	אחד היה חומד, ע"ד הנ"ל.	תתתתשיג.	לא יחשוב הצדיק, ע"ד הנ"ל.
תתתתרעז.	ראובן היה נהנה, ע"ד הנ"ל.	תתתתשיד.	אחד היה אומר, ע"ד הנ"ל.
תתתתרעח.	כתיב ערירים ימותו, ע"ד הנ"ל.	תתתתשטו.	החכם שמע לאחד, ע"ד מצות פו"ר.
תתתתרעט.	אחד היה עשיר, ע"ד הנ"ל.	תתתתשטז.	התלמידים היו, ע"ד הנ"ל.
תתתתרפ.	מי שיש לו טיפול, ע"ד הנ"ל.	תתתתשיו.	בעיר אחת היתה, ע"ד ילד זנונים.
תתתתרפא.	החכם ראה אחד, ע"ד הנ"ל.	תתתתשיח.	אשה הרה לזנונים, ע"ד הנ"ל.
תתתתרפב.	אחד הורה לבניו, ע"ד הנ"ל.	תתתתשיט.	עבר היה ליהודי, ע"ד העברים.
תתתתרפג.	אחד שאל לחכם, ע"ד הנ"ל.	תתתתשכ.	בסוף מסכת עדיות, ע"ד המשפחו'.
תתתתרפד.	ראובן שחפץ ליתן, ע"ד הנ"ל.	תתתתשכא.	יש מוכה אחר, ע"ד הנ"ל.
תתתתרפה.	רב אחד היה, ע"ד הנ"ל.	תתתתשכב.	שני משומרים אחין, ע"ד הנ"ל.
תתתתרפו.	מעשה באדם אחד, ע"ד הנ"ל.	תתתתשכג.	כהן ששולח את, ע"ד הקידושין.
תתתתרפז.	איש שמגרש אשתו, ע"ד הנט.	תתתתשכד.	יש ענוה יורשת, ע"ד הענוה.
תתתתרפח.	ראובן ביקש לשמעון, ע"ד הנשואין.	תתתתשכה.	וכן יש ענוה, ע"ד הנ"ל.
		תתתתשכו.	יש צדקה והנה, ע"ד הצדקות.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סימן		סימן	
תתתתשכז.	יש חסידות שהוא, ע"ד הצדקות.	תתתתשנז.	כתיב מי האנשים האלה, ע"ד בלעם וע"ד צעב"ח.
תתתתשכח.	ויש חסידות, ע"ד הנ"ל.	תתתתשנח.	לכה אמר נעשה, ע"ד היצר.
תתתתשכט.	יש שופט צדק, ע"ד הדינים.	תתתתשנט.	רבית אסרה תורה, ע"ד הרבית.
תתתתשל.	יש טובה שהיא, ע"ד הגורמים טובה או רעה.	תתתתשס.	כיון שהיה אברהם, ע"ד אברהם ושרה.
תתתתשלא.	יש טובה שמביאה, ע"ד הנ"ל.	תתתתשסא.	במה אדע כי, ע"ד הנ"ל.
תתתתשלב.	יש חסר מלא, ע"ד הנ"ל.	תתתתשסב.	אמרו שבני יעקב, ע"ד החרם.
תתתתשלג.	יש לימור אע"פ, ע"ד הנ"ל.	תתתתשסג.	ותאמר לאה בגד, ע"ד נד בן יעקב.
תתתתשלד.	יש משבח שהוא, ע"ד הנ"ל.	תתתתשסד.	לא יוציא אדם, ע"ד הנהגת האדם.
תתתתשלה.	יש צניעות שטובה, ע"ד הנ"ל.	תתתתשסה.	מידות המעולות הם, ע"ד הנ"ל.
תתתתשלו.	יש ענוה וחסידות, ע"ד הנ"ל.	תתתתשסו.	ויאמר יעקב אל ביתו, ע"ד הנ"ל.
תתתתשלז.	יש אהבה שאוהב, ע"ד הנ"ל.	תתתתשסז.	החכם נכנס בבית, ע"ד הנ"ל.
תתתתשלח.	כתיב בכל לבבך, ע"ד עבודת הבורא.	תתתתשסח.	המגדל יתומים, ע"ד חינוך הבנים.
תתתתשלט.	יכול אדם לחטוא, ע"ד הס"יגים והגדרים.	תתתתשסט.	אם רואה אדם, ע"ד הנהגת האדם.
תתתתשמ.	הרי חסיד שאינו, ע"ד החסידים.	תתתתשע.	מי שהוא בא מארץ, ע"ד הנ"ל.
תתתתשמא.	אל תהי צדיק, ע"ד הנ"ל.	תתתתשעא.	קהילה גדולה, ע"ד הנ"ל.
תתתתשמב.	כל דבר שאדם, ע"ד הנ"ל.	תתתתשעא.	כתיב אל תען, ע"ד הנ"ל.
תתתתשמג.	כתוב במסכת דרך ארץ, ע"ד התוכחה.	תתתתשעב.	אם יש דבר איסור, ע"ד הנ"ל.
תתתתשמד.	מעשה בחסיד אחד, ע"ד החסידים.	תתתתשעג.	החכם היה רוחה, ע"ד מתי לקרב את החוטאים.
תתתתשמה.	יהללך זר ולא פיך, ע"ד הנאוה.	תתתתשעד.	כתיב דברי חכמים, ע"ד התוכחה.
תתתתשמו.	כל מי שהוא חכם, ע"ד הצדיקי'.	תתתתשעה.	אם נצחת חברך, ע"ד הנצחון וע"ד הנהגת האדם.
תתתתשמז.	יותר טוב למי, ע"ד הנ"ל.		אימתי צריך אדם, ע"ד להוציא את עצמו מן החשד.
תתתתשמח.	כתיב ומצא חן, ע"ד הנהגות האדם.	תתתתשעו.	כתיב יוקח נא, ע"ד הנ"ל.
תתתתשמט.	אמר זקן אחד, ע"ד התורה.	תתתתשעז.	אמרו עליו על, ע"ד הנהגי' האדם.
תתתתשנ.	הנה אמרו יסורים, ע"ד המצות וע"ד מעשי ה' ונזרותיו.	תתתתשעח.	רועה שעשי' תשובה, ע"ד תשובה ונדרים.
תתתתשנא.	רבי חגי בשם, ע"ד הנ"ל.	תתתתשעט.	אין חסיד אלא, ע"ד החסידים.
תתתתשנב.	ב' פעמי' אלהי הרוחות, ע"ד הנ"ל.	תתתתשפ.	בפרשה ויקרא נ"ה, ע"ד הקרבנות.
תתתתשנג.	כתיב מגורת רשע. ע"ד העתיד לבוא.	תתתתשפא.	כתיב לולא פני, ע"ד התשובה.
תתתתשנד.	כתיב ליתן זה יצרת, ע"ד הנ"ל.	תתתתשפב.	כתיב ומדדו, ע"ד משה רבנו.
תתתתשנה.	כתיב ורחמיו על, ע"ד כפוי טובה.	תתתתשפג.	מעשה קרח ועדתו, ע"ד הנ"ל.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לוח השוואת הסימנים כפי מה שהם בדפוס זה מתוך כ"י פארמא ובדפוס בולוניא.*)

	ד' בר'	ד' בול'
א	קנג	מן ויש חסיד שלבו הולך עד כל הימים באמת.
	רסא	מן אהוב לך את המצוה עד קלות ראש.
	קנד	מן מצוה לשנות עד סוף הסימן.
ב	קנה	עד שהוא מבזה יירשנו.
	קנו	מן ואם תראה ג' ע"ס הסימן.
ג	קנו	כל הסימן.
ד	קנז	"
ח	קנו	עד ודעת אלהים תמצא.
	קנח	מן יראת ה' שנאת רע ע"ם הס'.
ט	קנח	כל הסימן.
י	קנח	"
יא	קנח	עד כל אילו הדברים מכינים את הלב.
	תקפח	מן ואם יבא אליך עד באותו לשון שהוא מבין.
יב	קנה	עד במצותיו חפץ מאד.
יג	קס	מן ואם באתה לידי נסיון עד ורוח נכון חדש בקרבי.
	קסא	מן אם עמדת בנסיון עד סוף הסי'.
יד	קסג	מן אם נצחת עד סוף הסימן.
טו	קסד	עד בין בעולם הבא.
	קסה	מן כתיב פוקד עד ועודי עמך.
	קסו	מן יש צדיקים עד דבש וחמאה.
	תקצ	מן ודע מי שמזכה עד מהיר במלאכתו.
	תקצא	מן מי שעושה זכות גדול עד סוף הסימן.
טז	תקכה	מן יותר טוב עד סוף הסימן.
יז	תקצב	כל הסימן.
יש	קסז	עד בענין הזה.
	תקצג	מן כתיב קחו עד סוף הסימן.
כ	תקצד	כל הסימן.
כא	תקצה	עד ויתן הרבה לצדקה.
	תקצו	מן אחד בא עד בצרכי צבור.
	תקצז	מן אחד גול עד סוף הסימן.
כב	תקצח	עד נעשין לו כוכיות.
	תקצט	מן אע"פ שלא הזכירו ע"ם הסי'.
כג	תקצט	עד הערמת רבית.
	תר	מן ויש גול עד סוף הסימן.
כד	תר	כל הסימן.
כה	תרא	"
כו	תרב	"
כז	א	"
כח	א	עד ופושעים יכשלו בם.
	ב	מן ואמר זה בעל הספר (בשנויים).
כט	תרג	כל הסימן.
ל	תרד	עד בעולם הזה.
	תרה	מן מי שעשה עד סוף הסימן.
לא	תרה	כל הסימן.
לב	תרה	עד לדחותו מעלינו.
	תרו	מן מי שהיו עונותיו עד סוף הסי'.
לג	תרז	מן אמר רבא עד בשמחת גויך.
	תרח	מן ג' ספרים עד חרון אף.
	תרט	מן אמרו עד ויבא רשע.
	תרי	מן והנה שני עד הפסרת על ידו.
	תריא	מן הרי כתוב עד סוף הסימן.
לד	תריא	כל הסימן.
לה	קע	"
לו	תריב	עד קרא ולא שמעו.
	תריג	מן וראוי שנדע עד סוף הסימן.

*) בר' = דפוס ברלין ע"פ כ"י פארמא; בול' = דפוס בולוניא משנת **יפר"ח**.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ד' ברי'	ד' בולי'	
מא	קעא	מן כשבוכה עד סוף הסימן.
מב	קעא	כל הסימן.
מג	קעב	מן ג' יצרים עד בלא כשוף.
	קעג	מן כלל גדול עד סוף הסימן.
מד	קעג	כל הסימן.
מה	קעג	"
מו	קעג	עד לא יעלה.
	קעד	מן שני בני אדם עד סוף הסי'.
מז	צט	עד ותהנה מויו שבינה.
	קנ. קד	מן ורע מי שהוא (בשינוי לשון) עד סוף הסימן.
מח	קעה	כל הסימן.
מט	קעה	"
נ	קעו	"
נד	קעו	"
נה	קעח	"
נו	קעח	"
נז	קעט	"
נח	קעט	עד מבנות ישראל.
	תריד	מן כתיב הוקר עד סוף הסימן.
נט	תריד	כל הסימן.
ס	תריד	עד אל תזרע כרמך כלאים.
	קסה	מן אל תערב בנים ע"ם הסי'.
סא	קיח	עד המשמח אלהים ואנשים.
סג	קסט	כל הסימן.
סה	תרטו	עד אין שק.
	תרטז	מן כתיב שובו עדי ע"ם הסי'.
סו	תריז	כל הסימן.
סז	תריז	"
סח	תריח	"
סט	תריט	עד זרע אברהם.
	קפז	מן ומי שאוהב עד סוף הסימן.
ע	תרכ	כל הסימן.
עב	כא	עד וחשאתי נגדי תמיד.
	כב	מן ומי שחטא עד שלא יחשדו הכשרים.
עד	תרכא.	עד אחרים נחשדים והוא חייב.
עה	תרכא	עד ככלב שב אל קיאו.
	כב	מן וכשאדם מתודה ע"ם הסי'.
עו	תרכב	כל הסימן.
עז	תרכב	"

ד' ברי'	ד' בולי'	
עח	עט	מן השמר שלא תשב עד מעשיו הרעים.
עט	תרכג	כל הסימן.
פ	תרכג	"
פא	תרכד	"
פג	תרכה	"
פד	תרכו	"
פה	תרכז	"
פז	תרכח	"
פח	תרכט	"
צא	תרלא	"
צב	תרלג	"
צג	תרלג	"
צד	תרלד	"
צה	תרלה	"
צט	תרלו	"
ק	תרלז	"
קא	תרלח	"
קב	תרלט	"
קג	תרמ	"
קד	תרמא	"
קה	קפ	"
קו	תרמב	"
קז	תרמג	"
קח	תרמד	"
קט	תרמד	"
קי	תרמה	עד וכי פתח.
	תרמו	מן ר' שמעון אומר עד סוף הסי'.
קיא	תרמו	כל הסימן.
קיב	קפא	"
קיג	תרמז	"
קיד	תרמח	"
קטז	צג	מן ואם לא היו ישראל עד שלא יחטיאו (בסנגון אחר).
קיז	תרמח	כל הסימן.
קיח	תרמט	"
	תרנ	מן כשם שצריך עד סוף הסי'.
קיט	קפב	כל הסימן.
קכ	קפג	"
קכא	קפד	"
קכב	תרנא	מן אל יתן לו רשות עד בחיים.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ד' ברי	ד' בולי	
קכב	תרנב	מן מי שהוא חפ"ן עד סוף הסי'.
קכג	תרנג	כל הסימן.
קכד	תרנד	"
קכה	קלז	עד לשחוק שישחקו.
	קלת	מן בכל דרכיו עד סוף הסימן (בדפוס בולי' חסר קצת).
קכו	תרנה	כל הסימן.
קכז	תרנו	"
קכח	תרנז	"
קכט	תרנז	"
קל	תרנח	"
קלא	תרנט	עד שנצטער עליו.
קלב	תרס	כל הסימן.
קלג	תרסא	"
קלד	תרסב	"
קלה	תרסג	"
קלו	תרסד	"
קלז	תרסה	"
קלח	תרסו	עד ירחמו עליך.
	תרסז	מן יודע צריך עד סוף הסי'.
קלט	תרסז	כל הסימן.
קמ	תרסח	"
קמא	תרסח	"
קמג	תרע	"
קמו	קפה	"
קנה	מה	"
קנו	מה	מן הלא דוד עד סוף הסי'.
קנט	תרעב	כל הסימן.
קסא	תרעג	"
קסב	תרעד	"
קסג	תרעה	"
קסד	תרעו	"
קסה	תרעז	"
קסח	תרעח	"
קסט	תרעט	"
קעא	קפו	"
קעב	תרפ	עד בידכן למצרה.
	תרפא	מן כתיב עד סוף הסימן.
קעג	תרפא	עד כשעשתה לאחד.
קעד	תרפב	כל הסימן.
קעו	קפז	מן הרוצח עד סוף הסימן.

ד' ברי	ד' בולי	
קעז	קפז	כל הסימן.
קפ	תרפג	"
קפא	תרפד	עד בנדה.
	תרפה	מן אם יברחו עד ידיהם.
קפב	תרפו	כל הסימן.
קפג	קפח	"
קפד	קפט	"
קפה	קפט	"
קפח	תרפז	"
קץ	תרפח	"
קצא	תרפט	"
קצג	קצא	עד פטר חמור.
	קצב	מן למה לא נתגלו ע"ס הסי'.
קצד	קצג	כל הסימן.
קצה	קצד	"
קצו	קצה	עד עונו שגרם.
	קצו	מן לכך עד סוף הסימן.
קצז	קצו	כל הסימן.
קצח	קצו	"
קצט	קצח	"
ר	קצח	"
רא	קצח	"
רב	קצט	"
רג	קצט	"
רד	קצט	"
רה	קצט	"
רו	ר	"
רז	רא	"
רח	רב	"
רט	רג	"
רי	רד	"
ריא	רה	"
ריב	רו	עד המאמינים ברבריו.
ריג	תרצ	כל הסימן.
ריד	תרצא	"
רטו	תרצב	עד צריך כפרה.
רטז	תרצג	עד אינו צריך לשלם.
ריח	תרצד	כל הסימן.
רכב	סט. רז	עד ולא מיחה.
	רח	מן כף ששוקלים ע"ס הסי'.
רכג	רח	כל הסימן.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ד' בר'	ד' בול'	
רכד	רש	כל הסימן.
רכה	תרצה	"
רכו	תרצו	"
רכז	תרצז	"
רכח	רי	"
רכט	ריא	"
רל	ריא	"
רלא	ריב	"
רלג	ריג	"
רלד	ריד	"
רלה	רטו	"
רלו	רטו	"
רלז	רטז	"
רלח	ריז	"
רמו	ריח	"
רמט	ריט	"
רנ	תרצח	"
רנב	תרצט	"
רנג	תש	מן וכן נשים עד סוף הסימן.
רנה	תשא	כל הסימן.
רנט	רכ	"
רס	רכא	"
רסא	תשב	"
רסב	תשג	"
רסג	רכב	"
רסד	רכב	"
רסה	רכג	"
רסו	תשה	"
רסז	תשו	"
רסח	תשז	"
רסט	תשט	"
רע	תשי	"
רעא	תשיא	"
רעב	רע	"
רענ	תתשעז	"
רעד	רכד	"
רעט	סח	"
רפ	רכה	"
רפא	רכו	עד בלא תשובה.
	רכז	מן מה שמתענין עד סוף הסי'.
רפב	רכח	כל הסימן.

ד' בר'	ד' בול'	
רפג	רכח	כל הסימן.
רפו	רכט	"
רפז	רכט	"
רפח	רכט	"
רפט	רל	"
רצ	רלא	"
רצא	רלב	עד ביום שמת אביו.
	תשיב	מן אחר מת אביו עד סוף הסי'.
רצב	תשיג	כל הסימן.
רצג	תשיד	"
רצד	תשטו	"
שא	תקעז	"
שד	תשטז	"
שה	רלג	מן וכל ישראל ערבים זה בזה עד סוף הסימן.
שז	תשיז	עד תחכם באחריתך
	תשיח	מן כשיקרבו עד סוף הסימן.
שח	תשיט	עד ולדבר שמא ימות פפאים.
שיא	תשכ	כל הסימן.
שיב	תשכא	"
שיד	תשכב	"
שטו	תשכג	מן ואם עד אל יזיזוהו משם.
	תשכד	מן אע"פ שאמרו עד סוף הסי'.
שטז	רלד	כל הסימן.
שיז	רלד	"
שיח	רלד	"
שיט	תשכה	"
שכ	תשכה	"
שכא	תשכו	"
שכב	תשכז	"
שכג	תשכח	"
שכד	תשכט	"
שכה	רלה	"
שכז	רלו	"
שכח	רלז	"
שכט	רלז	עד ארבע אמות.
	תשל	מן פעמים עד סוף הסימן.
של	תשלא	עד או בקבריו.
	תשלב	מן והוה עד סוף הסימן.
שלא	תשלג	כל הסימן.
שלב	תשלד	

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ד' בר'	ד' בול'	
שלג	תשלה	כל הסימן.
שלד	תשלו	"
שלה	תשלז	"
שלו	תשלח	"
שלז	תשלט	עד על גבי קברו.
	תשמ	מן אם מקבצין עד סוף הסי'.
שלח	תשמא	מן כשיש מת עד סוף הסימן.
שלט	תשמב	עד שלא ירגישו.
	תשמג	מן ומי שיושב עד סוף הסי'.
שמג	תשמד	כל הסימן.
שמו	רלח	"
שמח	רלח	"
שמט	רלט	"
שנ	רמ	"
שנא	תשמה	"
שנב	תשמו	עד אין לומר ז"ל.
	תשמז	מן ואשר אמר עד סוף הסי'.
שנג	תשמז	כל הסימן.
שנה	תשמח	"
שנו	רמא	"
שנז	רמב	"
שסא	יג	מן יסוד עד אחריו עד עולם.
שסב	קל	עד ועושה חפצו.
	קלא	מן ואם ישאל עד מעשיו רעי'.
	רמג	מן ועור בימינו עד סוף הסי'.
שסג	רמד	כל הסימן.
שסד	רמד	"
שסה	רמה	"
שסו	רמו	"
שסז	רמז	"
שסח	רמז	"
שסט	רמז	"
שעא	תעח	(סוף) "
שעו	תנח	"
שעז	תנט	(רק ד' תיבות הראשונות).
	תס	מן גוים עד שכבר מתו.
	תסא	מן וכל דבר עד סוף הסי'.
שעה	תנט	כל הסימן.
שעט	תסט	מן כי יש מזיק עד סוף הסי'.
שפ	תעו	כל הסימן.
שפב	תמא	"

ד' בר'	ד' בול'	
שפג	תמב	כל הסימן.
שפד	תמג	מן ומה עד סוף הסימן.
שפו	תמז	כל הסימן.
שפז	תמז	"
שצ	תמא. תקסח	"
שצא	תשמט	עד יכשל בתפלתו.
	תשנ	מן יש אדם עד סוף הסי'.
שצב	תשנא	עד על ידי תחנתו.
	תשנב	מן אם חלה עד סוף הסימן.
שצג	תשנג	כל הסימן.
שצד	תשנד	עד ואתה תעשה את שלך.
	תשנה	מן וכן כל הנביאי' עד בשביל ישראל.
	תשנו	מן בזמן עד סוף הסימן.
שצה	תשנו	כל הסימן.
שצז	תשנז	"
תא	רמח	"
תג	תשעב	"
תד	תשענ	"
תה	רמט	"
תו	תשנט	"
תז	תשס	"
תי	תשסו	"
תיא	תשסז	"
תיב	תשע	"
תיג	תשע	"
תיד	רג	"
תטו	רג	"
תטז	תשע	"
תיח	רנא	"
תיט	רנא	עד להשליך הזבוב מגרונו.
	רנב	מן מי שקינח עד סוף הסי'.
תכ	רנב	כל הסימן.
תכא	רנג	עד בולע המתיקות.
	תשעא	מן וכן אדם עד סוף הסי'.
תכד	בתוך סי' יח	
תכה	תשעה	מן אדם שמתפלל ע"ם הסימן.
תכז	תשע	כל הסימן.
תכח	רנד	"
תכט	רנד	"
תלב	תחכה	עד מעל רגליך.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ד' בר'	ד' בול'	
תלב	רנה	מן לא ינשק עד ואח"כ ירוק.
תלג	תשעה	כל הסימן.
תלד	תשעה	עד לצורך עליו.
תלה	תשעו	כל הסימן.
תלו	תשעו	"
תלז	תשעו	"
תלח	תשעו	"
תלט	רנה	"
תמ	תשעה	מן אם מהרהר עד סוף הסי'.
תמו	תשעט	כל הסימן.
תסב	תשפ	עד לא תעשה שבתורה.
	קז	מן וכל המונע עד על נשמתו.
	קח	מן ואם המעכב ע"ם הסימן.
תסג	תשפא	כל הסימן.
תסד	תשפב	"
תסה	תשפג	"
תסח	תשפד	"
תסט	תשפד	"
תעא	תשע	"
תעב	תשפה	"
תעג	תשפה	"
תעט	רנו	"
תפ	רנז	"
תפב	תשעד	"
תפה	תשצ	עד ואפילו נחש כרוך.
	תשצא	מן וכן מי שנזהר ע"ם הסי'.
תצה	תשסא	עד אל יקפיד.
תצו	רנז	מן וכן יהודי עד סוף הסי'.
תצז	רנח	עד אין השטן יכול לקטרג.
תקב	תשסד	כל הסימן.
תקג	רנט	"
תקו	תתז	"
תקז	תתח	"
תקח	תתט	"
תקי	בתוך סי' יח	
תקיב	תתיא	כל הסימן.
תקיג	תתי	"
תקיד	תשצה	"
תקטו	תשצו	"
תקטז	תשצז	עד בן אלישיב.
	תשצח	מן אל יאמר אדם ע"ם הסי'.

ד' בר'	ד' בול'	
תקיח	תשצח	עד בראת בני אדם.
	תשצט	מן אותם צדיקים עד לבב כל.
תקכ	תתא	עד והבדילו ה' לרעה.
	תתנ	מן ולא יתכן עד סוף הסי'.
תקכב	תת	כל הסימן.
תקכג	תשצב	"
תקכד	תתב	"
תקכל	תתיג	"
תקלח	תתיז	"
תקלט	תתיח	"
תקמ	תתיט	"
תקמא	תתטז	"
תקמז	תתמב	"
תקמח	תתמג	עד אלא כשאוכלו.
תקנג	תתנז	מן ומוצאי שבת עד סוף הסימן.
תקנה	מו	כל הסימן.
תקנו	תתנא	עד קטנים ושחורים.
תקסא	תתנב	עד ברכה לבטלה.
	תתנג	מן כאשר ימצא ע"ם הסי'.
תקסב	תתנג	עד לומר חולין.
	תתנד	מן אמרו לאדם עד השאר.
תקסד	תתנה	כל הסימן.
תקסה	נח	"
תקע	תתמט	"
תקעא	תתנ	"
תקעז	תתמז	"
תקעח	תתמח	"
תקעט	שפב	"
תקפד	תתקעה	"
תקפו	קה	עד כמת מצוה.
תקפח	רסא	עד קלות ראש.
	קנד	מן מצוה לשנות ע"ם הסי'.
תקצא	קכב	כל הסימן.
תקצה	תתנח	"
תקצו	תתנט	"
תקצז	תתס	"
תקצח	רסב	"
תקצט	רסב	"
תר	רסג	"
תרא	רסד	"

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ד' בר'	ד' בול'	
תרב	רסד	כל הסימן.
תרג	תתסא	"
תרד	תתסב	עד והצילם מן הדליקה.
	תתסג	מן ומת מצוה ע"ם הסימן.
תרו	רסה	כל הסימן.
תרח	רסו	"
תרט	רסז	"
תרי	רסח	"
תריג	רסח	"
תריז	תתסד	"
תריח	רסט	"
תריט	רע	"
תרכ	תתסה	"
תרכא	תתסו	"
תרכב	רעא	"
תרכג	רעב	"
תרכט	קפא	עד לא אמר לו תשובה.
תרלב	תקצח	עד נעשו לו כוכיות.
	תקצט	מן אע"פ עד נתן לו.
	תר	מן ויש גזל עד סוף הסי'.
תרלח	תשעה	
תרלט	רעג	עד ויוציאם.
	רעד	מן ישקני עד סוף הסי'.
תרמה	תתקג	כל הסימן.
תרמו	תתקיג	"
תרמז	תתקטז	"
תרמח	רעה	עד ואיבד הכסף.
תרמט	תתקד	עד בספרים.
תרנ	תתק	כל הסימן.
תרנב	תתקא	"
תרנג	תתקב	"
תרנד	תתקכ	"
תרנה	תתקכו	"
תרנו	תתקיז	"
תרנז	תתקטו	"
תרנח	תתקטו	"
תרנט	תתקט	"
תרס	תתקי	עד להנן מן העשן.
	תתקיא	מן וכן אם עושה ע"ם הסי'.
תרסא	תתקז	כל הסימן.
תרסב	רעו	"

ד' בר'	ד' בול'	
תרסג	תתקך	מן אדם שמרויח עד הספרי'.
	תתקה	מן ואמרו חכמים עד בסודר.
	תתקו	מן ואם בקערה ע"ם הסי'.
תרסד	תתקכט	כל הסימן.
תרסה	תתקכט	"
תרסו	תתקלג	"
תרסז	תתקלכ	"
תרסח	תתקיח	"
תרסט	תתעח	"
תרע	תתעז	"
תרעא	רעח	מן והנותנין מם ע"ם הסי'.
תרעב	תתעב	עד מסכת לבר.
תרענ	תתעג	כל הסימן.
תרעד	תתעג	"
תרעה	תתעד	"
תרעו	תתעה	"
תרעו	תתעה	"
תרעח	תתעו	"
תרעט	תרסח	"
תרפ	רעט	"
תרפא	רפ	"
תרפב	רפ	"
תרפג	תתקכד	"
תרפד	תתקכה	"
תרפה	תתקכג	"
תרפו	תתקכז	"
תרפז	תתקכו	"
תרפח	תתקכח	"
תרפט	תתקיט	"
תריז	תתקכו	"
תרצא	תתקכז	"
תרצד	תתקכו	מן ואם נפלו ע"ם הסי'.
תרצו	תתקלה	כל הסימן.
תרצז	תתקלו	עד שלא נכתב שם.
תרצח	תתקלח	כל הסימן.
תרצט	קמב	(בשנויים רבים).
תש	רפא	כל הסימן.
תשא	תתפנ	עד ואנויהו.
	תתפב	מן ולא יעכב עד סוף הסי'.
תשב	תתפז	מן וכשיכתוב ע"ם הסימן.
תשג	תתפח	עד בשם ה' זה ספר.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ד' בר'	ד' בול'	
תשו	קלו	כל הסימן.
תשט	רפב	"
תשי	תתפד	"
תשיא	תתפה	עד אתה בחרתנו (בשנויים).
	תתפו	מן וכן כל ביוצא ע"ם הסי'.
תשיג	תתצו	כל הסימן.
תשיד	תתצה	"
תשטו	תתצ	"
תשטז	תתצא	"
תשיז	תתצא	"
תשיח	תתפט	"
תשיט	תתפט	"
תשכא	תתפט	"
תשכד	תתצב	"
תשכה	תתצב	"
תשכו	תתצג	"
תשכז	תתצג	"
תשכח	תתצג	עד והשאיר אחריו ברכה.
	תתצד	מן אמרו צדיק כי טוב.
תשכט	תתצד	כל הסימן.
תשל	תתצד	"
תשלא	תתצז	עד אל תולול בו.
תשלב	רפג	כל הסימן.
תשלג	רפד	"
תשלה	תתקלט	"
תשלו	תתקמ	"
תשלז	תתקמא	מן לא יוליך אדם ע"ם הסי'.
תשלח	תתקמא	כל הסימן.
תשלט	רפה	"
תשמ	רפו	עד החכמה ומוסר.
	רפז	מן אל תקנא ע"ם הסי'.
תשמח	תתקמג	מן אם עסק אדם ע"ם הסי'.
תשמט	תתקמד	כל הסימן.
תשנ	תתקמה	"
תשנא	תתקמו	"
תשנב	רפח	מן צור ועזורה ע"ם הסי'.
תשנג	רפט	כל הסימן.
תשנד	תתקמז	עד מה שאלמור אקיים.
	תתקמח	מן הפוסק עד סוף הסימן.
תשנה	רפט	כל הסימן.
תשנט	רפט	"

ד' בר'	ד' בול'	
תשסא	תתקמט	מן הקיש ג' ע"ם הסי'.
תשסב	תתקנ	כל הסימן.
תשסג	תתקנא	"
תשסה	תתקנב	"
תשסט	תתקנב	"
תשעא	תתקנד	"
תשעב	תתקנה	"
תשעג	תתקנו	"
תשער	תתקנז	עד ולא עשו.
	תתקנח	מן כשרואה אדם ע"ם הסי'.
תשעה	תתקנח	עד לא ילך שם.
	תתקנט	מן ישים אדם ע"ם הסי'.
תשעו	תתקס	כל הסימן.
תשעז	תתקסא	"
תשעה	תתקסב	"
תשעט	תתקסג	"
תשפ	תתקסד	"
תשפא	תתקסה	"
תשפב	תתקסו	"
תשפג	תתקסז	"
תשפד	תתקסה	"
תשפה	תתקסט	"
תשפו	תתקע	"
תשפז	תתקעה	"
תשפח	תתקעט	"
תשפט	תתקפ	עד תדרשון משמי.
	תתקפא	מן כתיב עד סוף הסימן.
תשין	תתקפב	כל הסימן.
תשצא	תתקפג	"
תשצב	תתקפד	"
תשצג	תתקפה	עד וב"ש ב"ש שם.
	תשמו	עד וכהנם לבינה.
	תתקפו	מן שאין נותבין עד אומ"ל.
	תתקפז	מן אם אדם מדבר ע"ם הסי'.
תשצד	רצ	כל הסימן.
תשצה	רצא	"
תשצו	רצב	"
תשצה	תתקצו	"
תשצט	תתקצה	עד הוסיפו שנותי.
	תתקצז	מן [ועפעפיך] ע"ם הסי'.
תת	תתקצה	כל הסימן.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ד' ברי	ד' בולי		ד' ברי	ד' בולי	
תתא	תתקפח	עד ונכשל בו זרעו.	תתלט	שטו	עד מלכות כל עולמים.
	תתקפט	מן ולמה עד תורה בטלה.	תתמ	סא	כל הסימן.
	תתקצ	מן אמנון עד סוף הסימן.	תתמא	סא	"
תתב	תתקצא	כל הסימן.	תתמב	סא	"
תתג	תתקצב	"	תתמר	שטו	מן אם הבעל ע"ס הסימן.
תתד	תתקצד	עד שיוודע בושתו.	תתמה	שטו	כל הסימן.
תתה	תתקצט	כל הסימן.	תתמח	שטו	"
תתו	תתר	"	תתמט	שטז	עד בוש לקבל.
תתז	רצנ	"	תתנב	תתרכח	עד אשליך טרף.
תתט	רצד	"		תתרכט	מן כמעשה בחסיד ע"ס הסי'.
תתי	רצה	"	תתנג	תתרל	עד שזה נוחן לו.
תתיא	רצו	עד חכם בעיניו.	תתנד	תתרלא	כל הסימן.
	רצז	מן רבי שמלאי ע"ס הסי'.	תתנו	שיז	"
תתיב	רצח	כל הסימן.	תתנח	שיח	"
תתיג	תתרב	"	תתנט	שיח	"
תתיד	תתרא	"	תתס	שיח	עד מותר לקבל.
תתטו	תתרנ	עד ועושר.	תתסא	תתרמב	כל הסימן.
	ש	מן ניענוע עד רצון הקב"ה.	תתסב	תתרמא	עד ויעשה צדקה.
	מו	מן שורש ענוה ע"ס הסי'.	תתסג	תקעט	כל הסימן.
תתמז	שא	כל הסימן.	תתסד	שיח	מן מעשה באיש ע"ס הסי'.
תתיז	שב	"	תתסה	תתרמד	כל הסימן.
תתיח	שג	עד מחסי עליון.	תתסו	תתרמה	"
תתכ	שד	מן ובכל קניניך עד רעים.	תתסז	תתרמו	"
	שה	מן תחלה צריך ע"ס הסי'.	תתסח	שיט	"
תתכא	שו	כל הסימן.	תתעח	שכ	מן סלגי מים ע"ס הסי'.
תתכב	שז	"	תתעט	שכא	כל הסימן.
תתכג	שח	"	תתפ	שכא	עד בספר הכבוד.
תתכד	שח	"		שכב	מן אם כן עד סוף הסי'.
תתכה	שח	"	תתפב	שכג	כל הסימן.
תתכו	שט	עד נקרא תורה לחם.	תתפד	תתרלט	"
תתכז	שי	כל הסימן.	תתפט	שכד	עד ולקרוביך העניים.
תתכח	שי	"	תתצא	תתרמז	כל הסימן.
תתל	תתרה	מן יש אדם עד ללמדם בטוב.	תתצב	תתרמה	"
	שיא	מן ואל יפתה ע"ס הסי'.	תתצג	שכה	"
תתלא	תתרה	כל הסימן.	תתצח	תתרמט	"
תתלב	תתרו	עד ושלומת רשעים תראה.	תתק	שכו	מן אמיר לוי ע"ס הסימן.
	תתרז	מן כי יראה עד סוף הסי'.	תתקא	שכז	כל הסימן.
תתלג	תתקצה	(בשנוים).	תתקג	תתרנט	"
תתלד	שיב	כל הסימן.	תתקד	שכה	עד מה שיש בו.
תתלה	שיג	עד דבשבת הולכת.	תתקה	שכט	מן הנהגה ע"ס הסימן.
תתלו	שיד	כל הסימן.	תתקו	שכט	כל הסימן.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ד' בר'	ד' בול'	
תתקז	שכט	כל הסימן.
תתקח	של	"
תתקט	שלא	עד שיהא כחפצם
תתקיב	שלב	עד כאילו גולן.
תתקיג	שלב	כל הסימן.
תתקיד	תתרנ	"
תתקיז	תתרנב	"
תתקיח	תתרנג	"
תתקיט	שלנ	"
תתקכ	שלד	"
תתקכ	שלה	"
תתקכא	שלו	"
תתקכב	שלז	"
תתקכג	שלח	"
תתקכד	שלט	"
תתקכה	תרלט	"
תתקמב	שמ	עד יותר מדאי.
תתקמז	שמא	כל הסימן.
תתקמח	שמב	"
תתקמט	שמג	"
תתקנא	תקסב	"
תתקנב	תקסג	"
תתקנג	תקסר	"
תתקנד	תקסה	"
תתקנה	תקסו	"
תתקנו	תקסז	"
תתקנז	תקסה	"
תתקנח	תקסה	"
תתקנט	תקסט	"
תתקס	שמד. שמ	"
תתקסא	תקע	"
תתקסב	תקעז	"
תתקסג	שמה	"
תתקסה	תקעה	"
תתקסו	תקעט	"
תתקסז	תקעט	"
תתקסט	תקפ	"
תתקע	תקפא	"
תתקעה	י	"
תתקעו	מ	"
תתקעה	ט	"

ד' בר'	ד' בול'	
תתקפא	תתשלב	כל הסימן.
תתקפב	ז	"
תתקצא	תתשלה	"
תתקצז	ח	"
תתר	פד	עד לשם שמים.
תתרג	תקנא	כל הסימן.
תתרד	תקל	מן וכנון עד ללשכת הגזית.
	שמז	מן שלחו מתם עד שוף ופוק.
	שעה	מן יש דברים עד אבשלום.
	שמח	מן וכן מעשה ע"ם הסימן.
תתרו	שמט	עד לידי נסיון.
תתרז	שנ	כל הסימן.
תתרח	מא	" (בשנוים)
תתריא	שנא	"
תתריב	שנב	"
תתריג	שנג	"
תתריד	שנד	"
תתרטו	שנד	עד בצינעא.
	תרע	מן וכלב עד סוף הסימן.
תתריו	יב	עד באהבת הקב"ה.
תתריח	שנה	עד לעולם הבא.
	שנו	מן מזמור עד סוף הסימן.
תתריט	שנו	כל הסימן.
תתרכא	שנז	מן רבי אלעזר ע"ם הסי'.
תתרכא	שנח	מן בשבעה מצות ע"ם הסי'.
תתרכב	תקנב	כל הסימן.
תתרכג	תקנג	עד הבהמה אין.
	שנט	מן שני צדיקים ע"ם הסי'.
תתרכד	שם	כל הסימן.
תתרכט	שסא	"
תתרלא	שסב	"
תתרלד	תקנד	מן אל תהי עד סוף הסי'.
תתרלג	שסג	כל הסימן.
תתרלה	תקנו	"
תתרלט	תקנז	"
תתרמ	שיד	"
תתרמב	תקנו	"
תתרמה	שמה	מן כת' ישא עד ועל נכה.
תתרמז	שסה	מן שני צדיקים ע"ם הסי'.
תתרמח	תקנח	כל הסימן.
תתרמט	שסח	מן ויש אומרים.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ד' בר'	ד' בול'	
תתרנא	שסו	כל הסימן.
תתרנב	שסז	עד על שמו.
תתרנד	שסח	עד למלאך שלהם.
תתרנה	שסט	עד צא ממחיצתי.
תתרנח	תקס	כל הסימן.
תתרנט	שע	"
תתרסג	תחל	עד תפלה נשמעת.
תתרסד	תתכה	מן צריך אדם ע"ם הסי'.
תתרסה	תתכ—כג	כל הסימן.
תתרסו	תתכו	עד שירחוץ ידיו.
	שעא	מן ישים אדם עד שכבת זרע.
	תתל	מן וגם ירא' עד במכנסיים ומן ואח"כ יתן עד להוציא המים.
	שעא	מן וגם עד דבוקה במכנסיים.
	תתכד	מן הכון עד שם קדשו.
	תתלא	מן אדם עד סוף הסימן.
תתרסח	תתצד	כל הסימן.
תתרע	שעא	"
תתרפ	תשמא	מן בשיש מת ע"ס הסימן.
תתרפא	תתלח	כל הסימן.
תתרפב	שעב	עד אין הותמין.
תתרפג	תתלט	כל הסימן.
תתרפח	תתשכא	מן ולכך צריך עד סה"ס.
תתרפט	שעג	כל הסימן.
תתרצ	שעד	"
תתרצא	שעד	"
תתרצב	שעד	"
תתרצג	שעד	"
תתרצד	שעה	"
תתרצה	שעו	"
תתרצז	שעז	"
תתרצט	תפה	"
תתש	שעח	"
תתשב	שעט	"
תתשג	שעט	"
תתשד	שעט	"
תתשה	שעט	"
תתשו	שעט	"
תתשז	שעט	"
תתשח	תפט	מן ואם אדם עד סוף הסי'.
תתשט	שפ	כל הסימן.

ד' בר'	ד' בול'	
תתשי	שפ	כל הסימן.
תתשיא	שפ	"
תתשיב	תצ	"
תתשיד	תעו	"
תתשיז	תעו	"
תתשיח	תעו	"
תתשיט	תצב	עד בשנים ממנו.
	תצנ	מן ואשה עד סוף הסי'.
תתשכ	תצד	כל הסימן.
תתשכו	שפא	"
תתשכז	שפב	"
תתשכח	שפג	"
תתשכט	שפד	"
תתשל	שפה	"
תתשלב	שפו	"
תתשלג	שפו	עד שמחה שלימה.
תתשלד	תצה	כל הסימן.
תתשלה	תצה	"
תתשלו	תצו	עד באהבתי פלונית.
	תצז	מן ופעמים עד נגזרו לה.
	תצח	מן ומי שמכושף עסה"ס
תתשלז	שפז	כל הסימן.
תתשמ	שפח	"
תתשמג	שפט	"
תתשמד	תצט	"
תתשמה	תק	"
תתשמט	תתשכב	"
תתשנ	תקד	"
תתשנא	תקה	"
תתשנב	תקו	"
תתשנג	תקו	"
תתשנד	תקו	"
תתשנח	תתשכג	"
תתשנט	תתשכד	"
תתשסא	שיז	"
תתשסב	שצא	עד יחדיו.
תתשסג	תקו	כל הסימן.
תתשסו	תקח	"
תתשסז	תתשכה	"
תתשער	שצב	"
תתשעה	שצנ	"

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ד' בר'	ד' בול'	
תתשעו	שצג	כל הסימן.
	תתשכו	עד שהשמחה במעונו.
תתשעז	שצג	עד אל יהיה שם.
תתשעה	תתשכז	כל הסימן.
תתשעט	תתשכח	עד ראתה דם.
תתשפב	שצד	מן ונשים רגילות עסה"ס.
תתשפג	תתשכט	כל הסימן.
תתשפד	תקט	"
תתשפט	תקט	"
תתשצג	תרסג	"
תתשצו	תתרסב	עד מישרים אהבוך.
תתשצז	תתרסג	כל הסימן.
תתשצה	תתרסג	"
תתשצט	תתרסד	"
תתת	תתרסה	"
תתתא	תתרסו	"
תתתב	תתרסו	"
תתתה	תתרסז	"
תתתו	תתרסט	"
תתתי	תתרע	כל הסימן.
תתתיא	תתרע	"
תתתיד	תתרעב	"
תתתטו	תתרעב	"
תתתטז	שצב	"
	תתרפה	מן ואל יהי ע"ם הסימן.
תתתיז	שצו	כל הסימן.
תתתיט	תתרעג	"
תתתכ	תתרעג	"
תתתכב	תתרעד	"
תתתכג	שיא. שפח	
תתתכה	תתרעה	כל הסימן.
תתתכו	תתרעה	עד ועת לכל חפץ.
תתתכח	מז	כל הסימן.
תתתכט	שצז	"
תתתל	שצז	מן מי שיש עד יעשה.
	תתרעז	מן ואם יוכל ע"ם הסי'.
תתתלא	תתרעה	כל הסימן.
תתתלב	תתרעט	"
תתתלג	תתרפ	עד מצליח.
	תתרפא	מן המלו' עד שיסייע להם.
	תתרפב	מן יש עושה עד בגן עדן.

ד' בר'	ד' בול'	
תתתלג	תתרפג	מן ובובשי ע"ם הסימן.
תתתלד	שצה	כל הסימן.
תתתלה	שצט	"
תתתלו	ת	"
תתתלז	תא	"
תתתלח	תתרפד	"
תתתמד	תתרפה	"
תתתמה	תתרפה	"
תתתמו	תתרפה	"
תתתמז	תתרפה	עד על ידך.
תתתמח	תתרפה	עד גנבים ורמאים.
תתתמט	תתרפו	כל הסימן.
תתתן	תתרפז	"
תתתנא	תתרפח	"
תתתנב	תתרפח	"
תתתנג	תתרפח	מן כל מי עד תאמן בו.
	תתרפט	מן אם תשמע עד לדבריו.
תתתנד	תתרצ	עד אל תאמן בו.
תתתנז	תתרצא	כל הסימן.
תתתנח	תתרצב	"
תתתנט	תק	"
תתתנט	תתרצג	"
תתתס	תתרצג	מן הנה עד יזהר.
תתתסא	תתרצג	מן ועתה עד בדיבור.
תתתסב	תתרצג	עד לנגדי.
	תתרצד	מן אל יבייש ע"ם הסי'.
תתתסו	תתרצה	כל הסימן.
תתתסז	תתרצו	מן לא יאמר אדם.
תתתסה	תתרצז	כל הסימן.
תתתסט	תתרצח	מן לא יאמר עד השם.
	תתרצט	מן אם תשמע ע"ם הסי'.
תתתפא	תג	כל הסימן.
תתתפב	תג	"
תתתפג	תד	מן ואם נדר ע"ם הסימן.
תתתפה	תתש	כל הסימן.
תתתפו	תה	"
תתתפז	תה	עד שבועת שוא.
	תו	מן דע עד שלא ידע.
	תז	מן ומעשה עד סוף הסי'.
תתתפח	תח	כל הסימן.
תתתץ	תתשא	מן ויואל עד הערב.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ד' ברי'	ד' בולי'	
תתתץ	תתשב	מן אם יאמר עד מרדות.
תתתצא	תתשג	מן לא יאמר עד ההצלחה.
	תתשד	מן כנון עד סוף הסימן.
תתתצד	תתשה	כל הסימן.
תתתצו	תתט	"
תתתצז	תתט	"
תתתקא	תתשו	מן דע עד המקומות.
תתתקב	תתשז	מן כל אדם עד או בחרם.
	תתשח	מן אם יש עד מחללת.
תתתקג	תתי	כל הסימן.
תתתקה	תתשט	"
תתתקי	תתיא	"
תתתקיא	תתיא	"
תתתקיג	תתיא	מן ואל יתעה עד כדברים.
תתתקכ	תתשי	מן כשהמשפחה עסה"ס.
תתתקכא	תתשיא	כל הסימן.
תתתקכט	קלג	עד כוה הדבר.
	קלב	מן ואם ישאל עד ביד דוד.
תתתקלא	תתשיב	כל הסימן.
תתתקלד	תתשיג	"
תתתקלה	תיג	עד אין להוכיחו.
תתתקמב	שכ	מן פלגי מים עד סה"ס.
תתתקמג	תיד	כל הסימן.
תתתקמה	תכז	עד אמן אחריו.
	תכח	מן אם יש פיוט עד החושדו
	תכט	מן אם בספרי עד סוה"ס.
תתתקמט	תל	עד יפסידו.
תתתקנג	תלא	כל הסימן.
תתתקנד	תלב	"
תתתקנו	תלב	"
תתתקנז	תלה	"
תתתקנה	תלה	"
תתתקנט	תלג	"
תתתקס	תלד	"
תתתקסא	תלה	"
תתתקסב	תלה	"
תתתקסג	תלו	"
תתתקסד	תלז	"
תתתקסט	תלט	"
תתתקע	תלח	"
תתתקצג	תמז	"

ד' ברי'	ד' בולי'	
תתתקצד	תיז	כל הסימן.
תתתקצה	תיז	"
תתתקצו	תתשטו	"
תתתקצז	תיט	"
תתתקצח	תכ	"
תתתר	תכא	"
	תכב	מן כיון עד סוף הסימן.
תתתרא	תכג	כל הסימן.
תתתרב	תכד	"
תתתרז	תתשיז	"
תתתריח	תקלט	"
תתתרכד	תכה	"
תתתרכו	תכה	"
תתתרכט	שיא	"
תתתרלא	תכו	עד הדבר.
תתתרלב	תתשיח	כל הסימן.
תתתרלה	תעט	"
תתתרלו	תעט	"
תתתרלז	תפ	"
	תשז	מן חקר עד סוף הסימן.
תתתרלח	תפ	כל הסימן.
תתתרלט	תפ	עד באותה העיר.
	תעט	מן שומר עד סוף הסי'.
תתתרם	תפ	מן ולכך עד סוף הסי'.
תתתרמא	תפא	כל הסימן.
תתתרמב	תפב	"
תתתרמג	תפג	"
תתתרמד	תפד	עד לצאת ממנו.
תתתרמה	תפד	כל הסימן.
תתתרמו	תפו	"
תתתרמז	תפז	"
תתתרנב	תעג	מן כי ידע הקב"ה עד סה"ס.
תתתרנג	תער	מן כשהמכשפי' עד האויר
	תעה	מן הללו עד סוף הסימן.
תתתרנז	תע	כל הסימן.
תתתרנח	תעא	"
תתתרנט	תעב	"
תתתרסא	תפא	"
תתתרסב	תפב	"
תתתרסג	תפג	"
תתתרסד	תפג	"

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ד' ברי'	ד' בולי'	
תתתרסה	תסד	כל הסימן.
תתתרסו	תסה	"
תתתרסז	תסו	עד ירחם עליה.
	תסז	מן אם החזן עד סוף הסי'
תתתרסח	תסז	כל הסימן.
תתתרעא	תסח	"
תתתרעג	תסח	"
תתתרעו	תתקמב	"
תתתרעז	תתקעא	"
תתתרעח	תתקעב	"
תתתרעט	תתקענ	"
תתתרם	תתקעד	"
תתתרסא	תתקעה	"
תתתרסב	תתקעו	"
תתתרסג	תתקעז	"
תתתרסה	תתרז	"
תתתרסו	תתרח	"
תתתרסז	תתרח	"
תתתרסח	תתרט	"
תתתרסט	תתרי	"
תתתרצב	תתריא	"
תתתרצג	תתריג	עד לאחרים.
	תתריד	מן לאחד עד סוף הסי'.
תתתרצד	תתקס	(בשינוי לשון.)
תתתרצה	תתרטו	כל הסימן.
תתתרצו	תתרה	מן אם יש עד ע"ם הסי'.
תתתש	תתרד	כל הסימן.
תתתשב	שיג	מן אבל עד סוף הסימן.
תתתשג	תתריב	עד עוסק בהן.
תתתשה	תתרטז	כל הסימן.
תתתשו	תתריז	"
תתתשז	תקנ	"
תתתשיב	תקמט	מן יוד קטנה ע"ם הסי'.
תתתשטז	תקמז	עד פעמים.
	תקמח	מן כתיב עד סוף הסימן.
התתשכא	תמד	כל הסימן.
תתתשכב	תמד	"
תתשכג	תמר	עד וכן זה.
	תמה	מן מעשה עד חלה ומת.
	תמו	מן כתיב עד סוף הסי'.
תתתשכד	תמו	כל הסימן.

ד' ברי'	ד' בולי'	
תתתשכה	תסא	כל הסימן.
תתתשכו	תקא	"
תתתשכז	תקב	עד בארץ.
	תקג	מן כל הנעשה ע"ם הסי'.
תתתשכח	תקג	עד וכלו זרעו.
תתתשלב	תתשיט	כל הסימן.
תתתשלג	תמט	"
תתתשלז	תן	"
תתתשלח	תן	"
תתתשמב	תנא	"
תתתשמג	תנב	מן ויש לילה ע"ם הסי'.
תתתשמד	תנב	עד תציל ממות.
	תנג	מן בליל עד ברעב.
	תנד	מן מי שחייב ע"ם הסי'.
תתתשמה	תנה	כל הסימן.
תתתשמו	תנה	עד לומדין.
	תנו	מן מעשה עד סוף הסי'.
תתתשמז	תנו	כל הסימן.
תתתשמט	תנז	מן אין לאדם ע"ם הסי'.
תתתשנד	תשיב	כל הסימן.
תתתשנה	תריז	(כעין זה).
תתתשנו	תקכה	כל הסימן.
תתתשנז	תקלד	"
תתתשנט	תקלה	"
תתתשס	תקלו	"
תתתשסא	תקלה	"
תתתשסב	תקלז	"
תתתשסג	תקלג	עד עמו.
תתתשסו	תמז	כל הסימן.
תתתשסז	תמה	"
תתתשסח	תפד	עד לא יתן.
	תפה	מן אין לאדם עד תפלה זו.
תתתשעא	תשצג	כל הסימן.
תתתשעב	תשצד	"
תתתשפא	תשפו	"
תתתשפז	תשפז	"
תתתשצ	תשפח	"
תתתשצא	תשנה	עד ואינם מוחים.
	תשנט	מן בסילגש ע"ם הסי'.
	תשפח	מן הקב"ה עד סניגור.
תתתשצב	תשפב	כל הסימן.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

ד' בר'	ד' בול'	
תתתשצג	תשסג	כל הסימן.
תתתשצה	תתקעט	"
תתתתב	תשפט	"
תתתתשז	תתיב	"
תתתתכג	תתד	"
תתתתכד	תתה	עד לערל.
	תתו	מן ואחד ששמע עסה"ס.
תתתתכו	תתקלה	מן כל דבר (כעין זה).
תתתתלב	תתיד	כל הסימן.
תתתתלג	תשסה	"
תתתתלח	תתשו	"
תתתתמא	תתמט	מן לאחר עד בעל כרחה
	תתמה	מן לא יתחיל עד סה"ס.
תתתתמב	תתמר	כל הסימן.
תתתתמג	תתכז	"
תתתתמד	תתמו	"
תתתתמט	תתכח	"
תתתתנ	תתלז	"
תתתתנד	תתלו	"
תתתתנה	תתמ	"
תתתתנו	תתלג	עד וקבל דין עליהם.
	תתלב	מן ואם יש עד סוף הסי'.
תתתתנט	תתלד	עד צדיק הרבה.
תתתתס	תתלה	כל הסימן.
תתתתסב	תתלג	"
תתתתסג	תתכט	"
תתתתסו	תתמא	"
תתתתעד	תתקמא	"
תתתתעה	תתרלב	עד יהיה חושש.
	תתרלג	מן מן המובחר עד סה"ס.
תתתתפא	תתרלד	כל הסימן.
תתתתפג	תתרלה	"
תתתתפד	תתרלו	"
תתתתפה	תתרלז	"
תתתתצא	תתרלח	"
תתתתצב	תתרלח	עד ועון.
תתתתצו	תתרמ	כל הסימן.
תתתתצה	תתרנז	"
תתתתצט	תתרנז	"
תתתתקו	תתרנח	עד לזכות.
תתתתקו	תתרמג	מן ר' אבין עד סוף הסי'.

ד' בר'	ד' בול'	
תתתתקט	תתרנג	כל הסימן.
תתתתקי	תתרנד	"
תתתתקיא	תתרנה	עד שבחדרים.
	תתרנו	מן מי שיש לו עד סה"ס.
תתתתקטו	תתרנא	עד מאביניל.
תתתתקכ	תקפב	כל הסימן.
תתתתקכא	תקפג	"
תתתתקכב	תקעה	"
תתתתקכג	תקעא	"
תתתתקכד	תקעב	"
תתתתקכה	תקענ	"
תתתתקכו	תקעד	"
תתתתקכז	תקעד	עד שם אביו.
	תקעו	מן כבר היו עד סוף הסי'.
תתתתקכח	תקפג	כל הסימן.
תתתתקכט	תקפד	"
תתתתקל	תקפה	"
תתתתקלא	תקפה	"
תתתתקלב	תקפו	"
תתתתקלד	תקפז	"
תתתתקלט	תתעט	עד הרבים.
	תתפ	מן אדם עד סוף הסימן.
תתתתקמ	תתפא	כל הסימן.
תתתתקמא	תתקבא	עד הבריות.
	תתקבב	מן מי שחפין עד סה"ס.
תתתתקמג	תתקלז	כל הסימן.
תתתתקמו	תתקיד	"
תתתתקמז	תתקיב	"
תתתתקמח	תתקל	עד פורין ביותר.
	תתקח	מן לא ישים אדם עד אפילו תלמוד לחומש.
תתתתקמט	תתקלא	מן ואם ראובן עד סה"ס.
תתתתקנג	רפג	כל הסימן.
תתתתקנד	תתצט	"
תתתתקנה	תתצט	"
תתתתוקנו	תתצז	עד אל תזלזל בו.
תתתתקנז	תתצח	כל הסימן.
תתתתקסג	רפד	"
תתתתקעג	תתסז	"
תתתתקעו	תתסח	"
תתתתקעו	תתסט	"

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

מפתח

ד' ברי'	ד' בולי'
התתתקסב	תתע עד לאוכלו יחיד.
	תתעא מן לאחד עד סוף הסי'.
תתתתקפה	תשסט כל הסימן.
תתתתקפט	תתרסא "
תתתתתרא	רצב "
תתתתתרח	תתריח "
תתתתתרט	תתריה "
תתתתתרכו	תתריט "
תתתתתרל	תתרכ "
תתתתתרמח	תתרכא מן חרי יהודים עסוה"ס.
תתתתתרמט	תתרכב "
תתתתתרנ	תתרכג "
תתתתתרנד	תתרכד מן כשאדם עד סוף הסי'.
תתתתתרנו	תתרכה עד צריכה ברכה.
תתתתתרס	תתרכו כל הסימן.
תתתתתרסח	תתקמ "
תתתתתרסט	תתקמא "
תתתתתרע	תעז עד את עצמו.
	תעח מן וכן עד סוף הסימן.
תתתתתרעא	תעח עד היתה בארץ.
תתתתתרעד	תקלט כל הסימן.
תתתתתרעה	תקי "
תתתתתרעט	תקיא "
תתתתתרפ	תקיא "
תתתתתרפט	תקיב "
תתתתתרצ	תקיג "
תתתתתרצא	תקיד עד באשה אחרת.
תתתתשה	תקטו עד אותה המחשבה.
	תקטז מן מי עד סוף הסימן.
תתתתשט	תקיז כל הסימן.
תתתתשי	תקיז "

ד' ברי'	ד' בולי'
תתתתשיא	תקיח כל הסימן.
תתתתשיג	תקיט "
תתתתשיד	תקכ "
תתתתשטז	תקא "
תתתתשכא	תקכא מן ראובן דיבר עד הקב"ה.
תתתתשכט	תתשלג כל הסימן.
תתתתשלא	תתשלד עד להיות שכור.
תתתתשלח	תתשלה מן בכל לבבך עד סה"ם.
תתתתשמד	תקכב כל הסימן.
תתתתשמה	תקכב עד בניה ויאשרוה.
	תקכג מן אדם מניד עד מאלהי..
תתתתשמו	תקכד כל הסימן.
תתתתשמז	תקכה "
תתתתשמח	תקכו "
תתתתשמט	תקכז "
תתתתשנ	תקכט עד כלפי מעלה.
	הקל מן כי את עד סוף הסי'.
תתתתשנו	תקלא מן לעניין צמאה עסה"ם.
תתתתשנח	תקלב כל הסימן.
תתתתשסג	תקמב עד ויקם לך.
	תתקפ מן אם אדם עד משמאי.
	תתקפא מן אחר דברי עד סה"ם.
תתתתשסו	תקמג כל הסימן.
תתתתשסז	תקמד "
תתתתשסח	תתשל עד רצון לפניו.
תתתתשסע	תתשלא עד לירבעם.
תתתתשער	קסנ עד לעתיד לבא.
	תקמה מן בכל מקום עד נפשו.
	תקמו מן שני דברים עד סה"ם.
תתתתשעט	יא עד לעבדים.
תתתתשפ	תר מן בכל פרשת עד סה"ם.

הסימנים מכ"י פארמא אשר לא נרשמו במפתח זה אינם בספר חסידים דפוס בולוניא.

Hekhalot/Merkabah literature

RA'ANAN S. BOUSTAN

Hekhalot literature represents the earliest extensive collection of Jewish mystical writings from Late Antiquity and the early Middle Ages. Hekhalot compositions are characterized by a unique, if eclectic, literary style. These texts consist variously of detailed descriptions of the topography and denizens of the heavenly realms, the elaborate protocols for the liturgy performed by the angels before God, as well as the actual hymns of praise of which this heavenly liturgy consists, and, most distinctively, ritual instructions to enable the practitioner either to ascend to heaven or to bring angels down to earth. The term *hekhalot* comes from the Hebrew word for the celestial palaces or temples (sing. *hekhal*) within which God and his angelic host reside. The form of religious praxis and experience described in Hekhalot literature is often also referred to as "Merkavah mysticism" because it draws upon the prophet Ezekiel's vision of the divine chariot-throne (the *merkavah* of Ezek 1:10).

This diverse literature resists easy geographic and chronological classification. Written in Hebrew and Aramaic, with traces of Greek, Latin, and Persian influence, Hekhalot literature developed in the major centers of Jewish learning – Palestine and Iraq. While the corpus may contain traditions from the second to fifth centuries CE, it emerged as a recognizable and distinct genre of literature only during the second half of the first millennium (Boustan 2006).

Modern scholars have access to Hekhalot texts primarily through manuscripts from medieval western Europe produced in the twelfth century and after (Schäfer 1981). In addition, more than twenty fragments of Hekhalot texts have been retrieved from the CAIRO GENIZAH (Schäfer 1984). Significant differences exist between the materials contained in the Genizah fragments and those that were transmitted within the European manuscript tradition. This disparity between its "Oriental" and "European" branches suggests that Hekhalot literature circulated in a wide variety of forms along different regional trajectories. Hekhalot literature cannot simply be divided into stable "works," but represents a relatively open-ended set of compositions that remained in flux as they were transmitted and actively refashioned by later scribes (Schäfer 1988). The complex literary and scribal processes that shaped this literature complicate any attempt to reconstruct its formative literary and textual history.

Absolute criteria for delimiting the boundaries of the Hekhalot corpus on internal, formal grounds also prove elusive. The following compositions are generally considered to belong to Hekhalot literature proper: *3 (Hebrew) Enoch*; *Hekhalot Rabbati* ("The Greater [Book of Celestial] Palaces"); *Hekhalot Zutarti* ("The Lesser [Book of Celestial] Palaces"); *Ma'aseh Merkavah* ("The Working of the Chariot"); *Merkavah Rabbah* ("The Great [Book of] the Chariot"); and, finally, a series of relatively autonomous adjurational complexes known as *Sar ha-Torah* ("Prince of the Torah"), texts that promise the practitioner angelic assistance in acquiring and retaining knowledge of Torah. Embedded within or appended to these major literary units are a number of formally distinct texts, most significantly the Shi'ur Qomah ("The Measure of the [Divine] Body") materials that catalogue the sizes and names of the limbs of God's gargantuan body. While Hekhalot literature does exhibit certain formal and thematic affinities to ancient Jewish magical texts, the two corpora employ appreciably different ritual techniques and, most likely, reflect distinct sociological profiles (Bohak 2008: 329–39).

The authorial voice of Hekhalot literature is anonymous and collective, as is typical for much rabbinic literature. Rabbinic figures from second-century Palestine – most commonly, Rabbi Ishmael and Rabbi Akiva – serve as the protagonists of Hekhalot literature

The Encyclopedia of Ancient History, First Edition. Edited by Roger S. Bagnall, Kai Brodersen, Craige B. Champion, Andrew Erskine, and Sabine R. Huebner, print pages 3099–3101.
© 2013 Blackwell Publishing Ltd. Published 2013 by Blackwell Publishing Ltd.
DOI: 10.1002/9781444338386.wbeah11111

and the tradents of its esoteric teachings. This pseudonymous framework serves as an authorizing strategy to anchor Hekhalot literature to the increasingly hegemonic rabbinic tradition.

Hekhalot literature centers upon two principal themes, heavenly ascent and angelic adjuration. Gershom Scholem (1965) accorded temporal and thematic priority to the ascent narratives; the heavenly journeys continue the form of ecstatic mysticism attested in earlier Jewish (and Christian) apocalyptic writings and in the Dead Sea Scrolls, while the "magico-ritual" elements found in the corpus mark the subsequent degeneration of its original "mystical" impulse. More recent scholarship has emphasized the degree to which ritual practice pervades every facet of Hekhalot literature. In both ascent and adjuration, movement between the earthly and heavenly realms is achieved through the meticulous performance of ritual speech and action. And even the aim of the ascent process has been profoundly shaped by a ritual-liturgical sensibility: the culmination of the ascent, as conceived in Hekhalot literature, primarily consists in the practitioner's participation in the heavenly liturgy (*unio liturgica*) and his commission by God to communicate his abiding love for his people Israel (Schäfer 2009: 243–330).

The heterogeneity, fluidity, and pseudonymity that characterize Hekhalot texts create formidable obstacles for determining the *Sitz-im-Leben* of this literature with any precision. It is perhaps not surprising that theories have nevertheless multiplied. Scholem situates Hekhalot literature within the main currents of rabbinic Judaism from the second century onward. In sharp contrast, David Halperin (1988) detects in this literature the populist ideology of the Jewish masses, who sought an accessible – and immediate – path to the revelation of Torah. Michael Swartz (1996) interprets the *Sar ha-Torah* literature as an expression of the aspirations of "secondary elites" who served Late Antique Jewish communities as minor religious functionaries; while these low-status scribes were deeply influenced by the scholastic culture of the rabbis, they found themselves excluded from rabbinic institutions of learning and thus resorted to magical means for acquiring mastery of Torah. James Davila (2001) argues that Hekhalot literature and the Jewish magical texts, when taken together as a coherent corpus, reflect the religious vocation of a guild of Jewish shamans whose transformative experience of mystical ecstasy empowered them as healers and ritual experts. Rachel Elior (2004) believes that Hekhalot literature preserves a continuous stream of ancient priestly tradition intended to compensate for the loss of the sacrificial cult following the destruction of the Jerusalem temple in 70 CE. Scholarship has only just begun the interrelated tasks of situating Hekhalot literature within its (changing) sociohistorical context(s), defining its relationship to other branches of Jewish literary culture, and analyzing the religious phenomena it both describes and embodies.

SEE ALSO: Akiba, Rabbi; Apocalypses, Christian; Apocalypses, Jewish; *Enoch, Books of (1, 2, 3 Enoch)*; Magic, Jewish; Piyyut (Jewish liturgical and secular poetry); Prayer, Jewish; Shi'ur Qomah (Jewish mystical texts).

REFERENCES AND SUGGESTED READINGS

Bohak, G. (2008) *Ancient Jewish magic: a history.* Cambridge.

Boustan, R. S. (2006) "The emergence of pseudonymous attribution in Hekhalot literature: empirical evidence from the Jewish 'Magical' corpora." *Jewish Studies Quarterly* 13: 1–21.

Davila, J. R. (2001) *Descenders to the chariot: the people behind the Hekhalot literature.* Leiden.

Elior, R. (2004) *The three temples: on the emergence of Jewish mysticism.* Oxford.

Halperin, D. J. (1988) *The faces of the chariot: early Jewish responses to Ezekiel's vision.* Tübingen.

Schäfer, P., ed. (1981) *Synopse zur Hekhalot-Literatur.* Tübingen.

Schäfer, P., ed. (1984) *Geniza-Fragmente zur Hekhalot-Literatur*. Tübingen.
Schäfer, P. (1988) *Hekhalot-Studien*. Tübingen.
Schäfer, P. (2009) *The origins of Jewish mysticism*. Tübingen.
Scholem, G. G. (1965) *Jewish Gnosticism, Merkabah mysticism, and Talmudic tradition*, 2nd ed. New York.
Swartz, M. D. (1996) *Scholastic magic: ritual and revelation in early Jewish mysticism*. Princeton.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

HEKHALOT RABBATI

היכלות רבתי

THE GREATER TREATISE CONCERNING THE PALACES OF HEAVEN

translated from the Hebrew and Aramaic by
Morton Smith

corrected by
Gershom Scholem

transcribed and edited with notes by
Don Karr

Translation © Morton Smith (estate) 1943-7, 2009
Edition © Don Karr 1995, 2009, corrected 2013, 2015, 2020, 2024
(email: dk0618@yahoo.com)

Reproduced with permission from Morton Smith's literary executor:
Shaye J. D. Cohen

All rights reserved.
License to Copy

This publication is intended for personal use only.
Paper copies may be made for personal use.

With the above exception, no part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopy, without permission in writing from the editor and executor. Reviewers may quote brief passages.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

Preface to the July 1995 edition

The following sections of *Hekhalot Rabbati* (hereafter HR) have been edited from an English draft prepared by Morton Smith (1915-1991). The draft shows corrections and marginal notes made by Gershom Scholem (1897-1982). Smith made the translation in the early 'forties from an unpublished edition (in the original Hebrew and Aramaic) prepared by Scholem and Chaim Wirszubski (1915-1977).[1] In a note[2] accompanying the photocopy of HR, Smith stated that the translation was based on a "somewhat inferior manuscript" (MS New York 8128) and that "a new translation based on two better manuscripts is now being made." That was 1981.

In 1978, David Blumenthal published *Understanding Jewish Mysticism: A Source Reader*, vol. 1 (Ktav Publishing House, New York), which contained a translation of roughly the second half of HR prepared by Lauren Grodner. The translation was based on the edition of S. A. Wertheimer in his *Batei Midrashot*, with some adaptations according to spot English translations in

(1) Smith's "Observations on *Hekhalot Rabbati*," in *Biblical and Other Studies* edited by Alexander Altmann (Cambridge: Harvard University Press, 1963);
(2) Scholem's *Jewish Gnosticism, Merkabah Mysticism, and Talmudic Tradition* (New York: The Jewish Theological Seminary of America, 1960; 2nd, improved edition: 1965);
(3) Scholem's *Major Trends in Jewish Mysticism* (New York: Schocken Books, 1941; reprinted frequently).

In 1982, Rabbi Aryeh Kaplan presented again roughly the second half of HR in English in *Meditation and Kabbalah* (York Beach: Samuel Weiser, Inc.), adding chapters I and II as a preface. Kaplan also based his work on Wertheimer, correcting it according to other versions.

It is now July 1995, and the *first* half of HR has yet to be published in English, so I have been grateful to the late Professor Smith for having provided me with a copy of his draft, whatever its shortcomings.

The following is a presentable edition of the first half of HR[3], prepared to fill the gap until the whole of HR appears in translation.

The as-yet unpublished (in English, at any rate) "first half," presented here, is Smith's Chapters I to XII. Smith's Chapter XIII is where Grodner's translation begins, though she calls it "Chapter 15." Kaplan's translation cuts in a chapter or so later. Through my typescript, numbers in square brackets indicate paragraph (segment, or *microform*) numbers from *Synopse zur Hekhalot-Literatur*, edited by Peter Schäfer, Margarete Schlüter, and Hans Georg von Mutius (Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck], 1981). In recent scholarly books and articles, it has become conventional to refer to *Synopse* § numbers when citing or quoting *hekhalot* material.

—Don Karr

---

1 I have learned that Ithamar Gruenwald, long-time professor of Jewish mysticism at Tel Aviv University and author of the pioneering *Apocalyptic and Merkavah Mysticism* (Leiden – Köln: E. J. Brill, 1980), *From Apocalypticism to Gnosticism* (Frankfurt am Main: Verlag Peter Lang, 1988), and *Rituals and Ritual Theory in Ancient Israel* (Leiden – Boston: Brill, 2003), had a hand in the translation of (at least) the first twelve chapters. See "Preface to the January 2009 edition."

The first page of Smith's typescript is reproduced below, page 45.

2 March 17, 1981. The letter is reproduced below, page 46.

3 The transcription below has been completed. See "Preface to the January 2009 edition."

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

Preface to the January 2009 edition (with additions and revisions: 2013 & 2015)

Smith's chapters XIII-XXX have been added to the transcription, making this a complete edition of Smith's translation. Inconsistencies in Smith's spelling have been retained, *e.g.*, within a few lines we find "spendour" and "splendor" (as in CHAPTER XXIV); elsewhere, "Shekinah" and "Shekhinah."

To place *Synopse* § numbers, I have compared segments of Smith's translation with passages translated in

- Boustan, Ra'anan. *From Martyr to Mystic: Rabbinic Martyrology and the Making of Merkavah Mysticism* (Tübingen: Mohr Siebeck, 2005).
- Davila, James R. *Hekhalot Literature in Translation: Major Texts of Merkavah Mysticism* (Leiden – Boston: Brill, 2013).
- Halperin, David J. *The Faces of the Chariot: Early Jewish Responses to Ezekiel's Vision* (Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck], 1988).
- Kuyt, Annalies. *The 'Descent' to the Chariot. Towards a Description of the Terminology, Place, Function and Nature of the* YERIDAH *in Hekhalot Literature* (Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck], 1995).
- Wolfson, Elliot R. *Through a Speculum That Shines* (Princeton: Princeton University Press, 1994).

It is of interest to follow the hapless course of Smith's translation of HR in the letters recently published as *Morton Smith and Gershom Scholem, Correspondence 1945-1982*, edited with an introduction by Guy G. Stroumsa (Leiden – Boston: Brill, 2008). The HR translation is mentioned more than two dozen times over the full range of years covered; indeed, the first mention is in 1945, the last in 1982. An excerpt from Ithamar Gruenwald's note to me (December 23, 2012) provides some details of this "hapless course."

> [Sometime in the late 1960s] Scholem showed me the typescript of Smith's translation of HR. I read it and told Scholem that it needed revision on the basis of manuscripts which Scholem did not know about, especially Vatican 228. Scholem told me to contact Smith, with whom I exchanged letters for several years. Morton agreed that when I came to New York we should meet and discuss ways to compose the revision.
>
> In February-June 1981, I held a position of visiting professor at the Revel Graduate School at Yeshiva University. When I arrived in New York, Morton and I agreed to meet once or twice a week to work on the revised translation. We did so on a regular basis, and my wife and I were welcome guests at his home.
>
> The process was as follows: between one session and the next, Morton prepared an almost new translation of several paragraphs based on MS Vatican 228. He did masterful work. When I came to his apartment, we read his latest translations, and in most cases he accepted my comments.[4]
>
> In June, we had to interrupt the work because I had to go back to Jerusalem.
>
> When I left in June of 1981, we had reached chapter 12 or so. Morton said that between then and my return to New York (in less than a year), he would work on the translation, and possibly send me the materials by mail. However, this did not work out.
>
> On January 1st, 1982, our son Evyathar was killed during his service in the army, and Scholem died a short while afterwards [February 21, 1982]. These events delayed my return to New York.
>
> When I returned to New York, I called Morton and he told me that he could no longer work on the translation. A short while later I called him again and—to my shock—he told me, "Finally, my senile condition is under control. I hope that I shall be able to continue the work soon." This condition is referred to in Guy G. Stroumsa's book [*Morton Smith and Gershom Scholem, Correspondence 1945-1982*], where, on page 190, Morton asked Scholem, "Please give my regards to Gruenwald when you see him, my retranslation of *Hekhalot Rabbati* was sidetracked during the fall by a long series of petty problems." The "petty problems" were the "senile condition" mentioned. Scholem was not aware of the problem, and he did not seem to catch on even when Morton reiterated in the same letter, "First, however, I have to dispose of a lot of petty problems…." [—Smith's letter to Scholem of January 10, 1982].

My sincere thanks to Professor Shaye J. D. Cohen of Harvard University, literary executor to Morton Smith, for granting me permission to reproduce Smith's translation of HR. I wish to thank Sergiusz Cichosz for informing me of numerous errors in my typescript while he was in the process of translating Smith's *Hekhalot Rabbati* into Polish (January-February of 2015).

—Don Karr

[4] The collaborative work of Smith and Gruenwald is not reflected in the transcription presented here.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

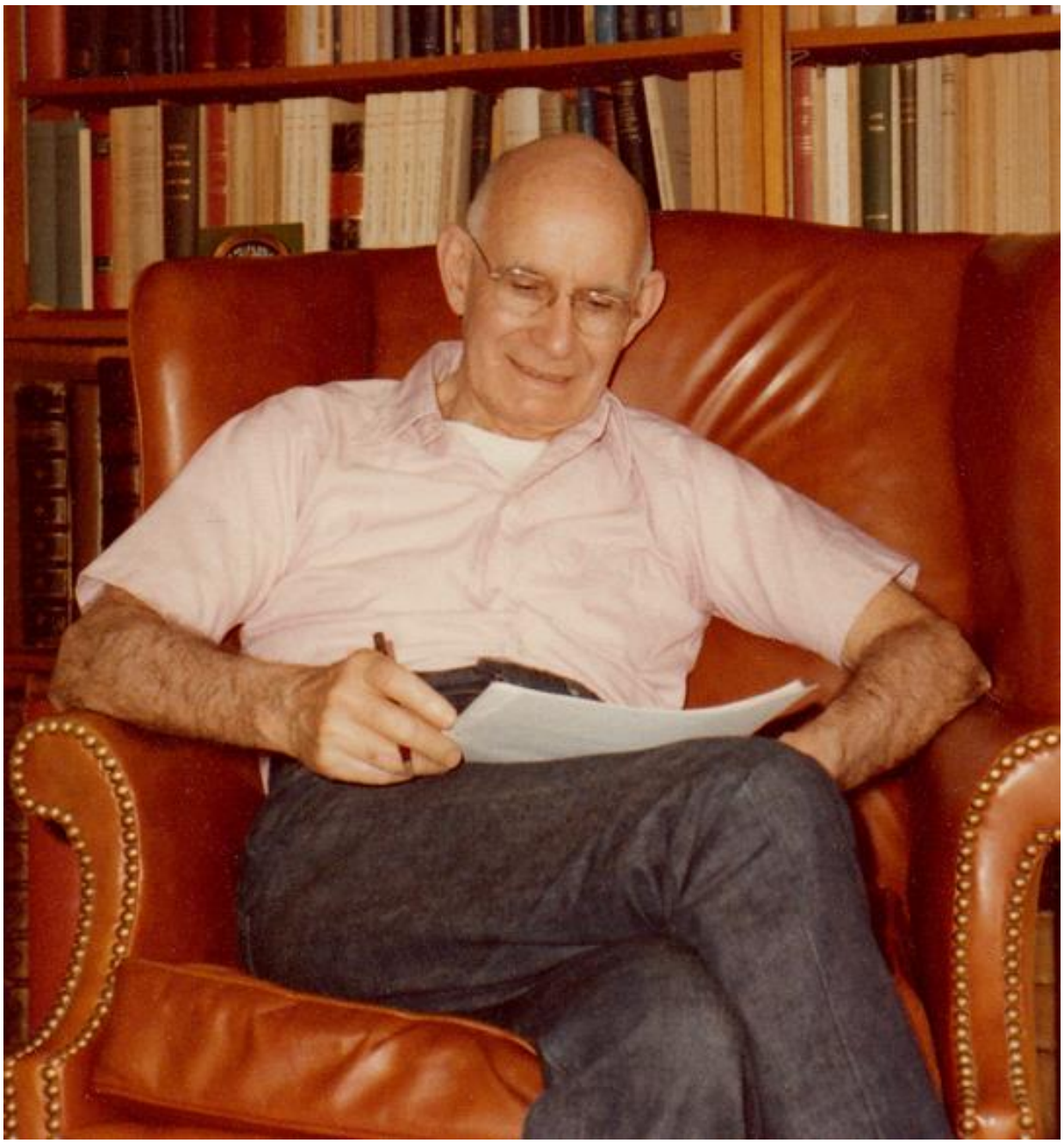

Morton Smith, 1981
Working on his translation of *Hekhalot Rabbati*
Photograph in possession of Ithamar Gruenwald

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

THE GREATER TREATISE CONCERNING THE PALACES OF HEAVEN

translated from the Hebrew and Aramaic by Morton Smith
with corrections by Gershom Scholem
transcribed and edited with notes by Don Karr

(…) = Smith's additions
[…] (words) = Smith's additions
[…] (numbers) = *Synopse* § numbers
{…} (letters/words) = my additions (*DK*)
{...} (ellipses) = a gap – a place where material appears in other MSS

CHAPTER I:

[81] Said Rabbi Ishmael: What are those songs which he recites who would behold the vision of the Merkabha, who would descend in peace and would ascend in peace?

[82] Greatest of all [his achievements] it is that [the angels] have a care for him, to gather him in and bring him unto the chambers of the palace of the seventh heaven, to cause him to stand on the right hand of the throne of the glory of God; for there be times when he standeth over against Tazsh the Lord God of Israel, to see all that which is done before the throne of His glory and to know all that which is destined to come to pass in the world:

Who shall be cast down, who exalted;
Who shall be weakened, who made strong;
Who shall be crushed with poverty, who made rich;
Who shall die, who shall live;
From whom shall inheritance be taken,
To whom shall inheritance be given;
Who shall be granted the Law for his portion
And who be given Wisdom.

[83] Greatest of all* it is that he beholdeth all the works of the children of men, yea even those which they work in their secret chambers, whether these be seemly works or works corrupt:

A man stole – he knoweth and recognizeth it;
A man committed adultery – he knoweth and recognizeth it;
A man committed murder – he knoweth and recognizeth it;
A man was suspect to have lain with a woman in her uncleanness –
he knoweth and recognizeth it (the truth of the matter);
A man spread slander – he knoweth and recognizeth it.

* "Greatest of all" is Scholem's correction from § 83 to § 92. Smith had "Still greater," which may indeed make better sense. Aryeh Kaplan opens each of these lines, "When one is on a (still) higher level…."

[84] Greatest of all it is that he recognizeth all those who know sorcery.

Greatest of all it is that any man who lift up his hand against him and smite him is clothed with scalls and covered with leprosy and crowned with a pox.

Greatest of all it is that any man who slander him is subject to all manner of injuries: morbid growths and discolourations and wounds which give rise to running ulcers.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[85] Greatest of all it is that he is set apart from all the children of men and is exalted in all his doings and is honored by those above and those below. And if any man find cause of offense in him, upon that man do offenses, great and evil and harsh, fall from heaven. And if any man stretch forth his hand against him in reproach, against that man doth the heavenly court of justice stretch forth its hand to consume him from the world.

Greatest of all it is that all men are set before him as silver before the refiner, to know which is alloyed silver, which is pure silver. And, moreover, he beholdeth in families:

How many in a family be children of forbidden unions,
How many in a family be children of their mother's impurity,
How many in a family be wounded in the stones,
How many in a family be cut off of their privy members,
How many in a family be children of slaves,
How many in a family be children of the uncircumcised,
How many in a family be unfit for the priesthood.

CHAPTER II:

[86] Greatest of all it is that any man who harden his face against him to gainsay him is darkened from the light of the balls of his eyes.

Greatest of all it is that if any man treat him despitefully he leaves neither root nor branch nor yet inheritor.

Greatest of all it is that any man who spread evil report against him is consumed, his judgment is determined and no mercy is had upon him.

{...}

[92] Greatest of all it is that in the heavenly court of justice, three times each day (from the day when permission was given to Israel, to the honest and to the upright, to the humble and to the humiliated, to the understanding and to the chosen and to the separated, that they might descend to the Merkabha and ascend thence) three times each day they blow the trumpets thrice and excommunicate with the lesser excommunication and again excommunicate with the greater excommunication, saying: "Let him be excommunicated to Tazsh the Lord God of Israel, to him and to the throne of His glory and to the crown upon His head, to the heavenly court of justice and to the earthly court of justice and to all the host of heaven and to all its servants, he who standeth before one beholding the Merkabha and who abandoneth him."

[93] Said Rabbi Ishmael: Thus ran the teaching as to the vision of the Merkabha: He who beholdeth the Merkabha hath no right to stand up [out of courtesy to a superior], except before three authorities only: before a king and before a high priest and before a sanhedrin (and that, when a patriarch is with the sanhedrin, thus if a patriarch is not with a sanhedrin, then even before a sanhedrin he shall not stand up). And should he stand up he would be guilty of death because he had stood up before it, and he would lessen his days and cut short his years.

[94] Said Rabbi Ishmael: What be the words of the songs which a man doth recite when he descendeth to the Merkabha? Let him begin and recite the principal songs [OR, the first songs]:

The beginning of praise and the commencement of song
The beginning of jubilation and the commencement of exultation
Do the princes sing who serve each day
The Lord God of Israel and the throne of His glory;
They bear up the wheel of the throne of His glory, [singing]:
"Sing, sing for joy, supernal dwelling!

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

"Shout, shout for joy, precious vessel!
"Made marvelously and a marvel.
"Surely thou shalt gladden the King who sitteth upon thee,
"[With a joy] as the joy of the bridegroom in his bridechamber.
[Thus said I] when I came to take refuge under the shadow of Thy wings
In the joy of my heart which rejoiced in thee.
(For thy converse [my heart] is with the converse of the King
And with thy Maker thou dost hold discourse.)
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

[95] "From the praise and song of each day,
"From the jubilation and exaltation of each hour,
"And from the utterance which preceedeth out of the mouths of the holy ones
"And from the melody which welleth up out of the mouths of the servants
"Mountains of fire and hills of flame
"Are piled up and hidden and poured out each day."
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

CHAPTER III:

[96] "Why should'st thou be affrighted, faithful servant?
"Why should'st thou be terrified, servitor beloved?"
"I say to thy face, Zohahariel, Lord God of Israel,
"If I be not affrighted, who is he that shall be affrighted?
"If I be not terrified, who is he that shall be terrified?
"For I am summoned before the Omnipotent six hours in each day,
"And a thousand times I am dragged upon my knees
"Until I touch the throne of glory."

And then the voice would answer say{ing}:
(As it is said [Ez. 1:25]: "And there was a voice above the firmament that was over their heads; when they stood they let down their wings.")
"As for those who practice upon you those practices –
"Reproach shall not be cast upon their words,
"Nor shall any contradict their discourse,
"Nor any contradict their words."
His kingly servants behold the King majestic
Enthroned in the chambers of the palace of silence,
Dread and fear, holiness and purity.
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

[97] King of miracles, King of powers,
King of wonders, King transcendent.
Thy throne doth fly and standeth still.
Years very many, generations without end have passed
Since thou didst drive the peg for the weaving of the web
On which the perfection of the world and the excellence thereof do stand

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

And even yet hath Thy throne not rested its foot upon the firm ground
of the seventh heaven,
But as a bird doth fly it fly and standeth still.

[98] The loftiest of the lofty, they whose brows be bound with diadems,
*And all angels, the chief hypostases which Thou hast created,
Stand harnessed beneath the throne of glory
And do hold it up continually with strength, might and power.
And they also have not rested their feet upon the firm ground of the
seventh heaven,
But as a bird do they fly yet stand still.

---

* A marginal note in Smith's hand at this place reads: 'Translated at first "all the angels of the chief hypostases" & Prof. Scholem corrected to this {as shown above}, which seems to suppose מואכיק instead of מואכי. What is the final Hebrew text?'

[99] And three times in each day
Doth the throne of Thy glory prostrate itself before Thee and say to Thee,
"Zohar̈ariel, Lord God of Israel,
"Pray seat Thyself upon me, O splendid King,
"For Thy burden is delightful to me
"And weigheth not heavy upon me."
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

[100] Wonderful loftiness and strange lordship
Is the loftiness of exultation and the lordship of splendor
With which the angel of the presence doth conduct himself
Three times each day
In the heavenly court of justice
As he goeth and cometh upon the seventh heaven
Which is upon the heads of the cherubim and upon the heads of the ophanim
And upon the heads of the holy beasts.
[101] And the cherubim and the ophanim and the holy beasts
Are harnessed and stand beneath the throne of glory.
And when they behold anyone in the height
As he goeth and cometh upon the seventh heaven
(Which is upon the heads of the cherubim and upon the heads of the ophanim
And upon the heads of the holy beasts)
They are terrified and affrighted and faint and fall backward,
For no creature is able to attain unto that place
By a distance of one hundred and eighty five thousand myriad parasangs
Because of the streaming fires which flow and issue forth
From the mouths of the cherubim and from the mouths of the ophanim and
from the mouths of the holy beasts
Who open their mouths to say "Holy"
When Israel saith before Him "Holy"
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[102] A measure of holiness, a measure of dominion,
A measure of fearfulness, a measure of consternation,
A measure of trembling, a measure of shaking,
A measure of terror, a measure of panic
Is the measure of the garment of Zohar ariel Lord God of Israel
Who cometh crowned to the throne of His glory.

[103] And it is every part engraved from within and from without with
the words *The Lord, The Lord.*
And the eye of no creature is able to behold it,
Not the eyes of flesh and blood, and not the eyes of His servants.
And as for him who doth behold it, or glimpseth or seeth it,
Hallucinations lay hold upon the balls of his eyes
And the balls of his eyes emit and send forth torches of fire
And these enkindle him and these burn him.
(For the fire which cometh out from the man who beholdeth,
This enkindle him and burneth him.)
Why? Because of the measure of the garment
Of Zohar ariel, Lord God of Israel,
Who cometh crowned to the throne of His glory.
And pleasant and sweet is His beauty
As the appearance of the beauty of the glory of the majesty
Of the eyes of the likeness of the holy beasts
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

CHAPTER IV:

[104] Who is like unto our King among all the lofty ones of them
who lay hold upon kingship?
Who is like our Maker? Who is like unto the Lord our God?
Who is like unto Him among those who knot the knots of diadems?
For with six voices do the supernal servants,
The bearers of the throne of His glory,
The cherubim and the ophanim and the holy beasts, sing before Him,
For each voice is exalted beyond its fellows and differeth form
that which was before it.
The first voice: Everyone who heareth it at once crieth out and
prostrateth himself.
The second voice: Everyone who hearkeneth unto it at once falleth into
confusion and thereafter returneth not.
The third voice: Everyone who heareth it at once is seized by con-
vulsions and at once dieth.
The fourth voice: Everyone who hearkeneth unto it at once hath the
skull of his head and his body broken and
most of the ends of his ribs are torn out.
The fifth voice: Everyone who heareth it at once poureth himself out
as a vessel and is utterly dissolved into blood.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

The sixth voice: Everyone who hearkeneth unto it at once is seized at
heart by a fierce fire, and his heart is tumultuous
and overturneth his inmost bowels, and his bile
is dissolved within him as to be as water.
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

[105] Who is like unto our King? Who is like unto our Maker? Who is
like unto the Lord our God?
The sun and the moon emit and send forth the crown on His head.
The Pleiades and Orion and the star of morning,
Constellations and stars and planets
Flow and issue forth from the garment of Him
Who sitteth crowned upon the throne of His glory.
And He gave forth a great light from between His eyes.
For King of miracles, King of powers,
King of wonders, King transcendent is He.
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

[106] Said Rabbi Ishmael: All these songs did Rabbi Akiba hear when he descended to the Merkabha, and he laid hold upon them and learned them before the throne of God's glory, for there His servants sang them before God.

CHAPTER V:

[107] Said Rabbi Ishmael: That day was the fifth day of the week when there came abysmal tidings from the great city of Rome saying: "Four men from among the mighty of Israel have been seized – Rabbi Simon ben Gamaliel and Rabbi Ishmael ben Elisha and Rabbi Elazar ben Dama and Rabbi Judah ben Baba; and eight thousand students from Jerusalem shall be their ransom."

[108] And when Rabbi Nehunya ben Hakkanah saw this decree, he caused me at once to descend to the Merkabha and I questioned Surya the Prince of the Presence. And he said to me: "Ten men did the heavenly court of justice write down, and gave them unto Sammael the wicked, the genius of Rome, saying: 'Go out and destroy from the mighty of Israel every good member, thigh and shoulder, to fulfill the decree' [Ex. 21.16]: "And he that stealeth a man and selleth him, or if he be found in his hand, he shall surely be put to death." And the sons of Jacob stole Joseph their brother and sold him, what shall be done concerning them? At once was the authority given to Sammael to destroy ten of the mighty in their stead, in order to fulfill the decree. And a vengeance to be avenged upon him is laid up against him until the time shall come when [Is. 24.21] 'The Lord shall punish the host of the high ones on high,' for he shall be cut down and cast upon the earth, ne and all the princes of the kingdoms in the height, as the goats and sheep of the day of atonement."

[109] Said Rabbi Ishmael: All these warnings and all these conditions were made known to and laid upon Sammael the wicked, and he saith, 'I have taken all upon me provided only that ten of the mighty shall be destroyed, to wit: Rabbi Akiba ben Joseph, and Rabbi Judah ben Baba, and Rabbi Jeshbab the scribe, and Rabbi Hananya ben Teradyon, Rabbi Hozpit the interpreter, Rabbi Elazar ben Shammua, Rabbi Hanina ben Hakinai, Rabbi Ishmael ben Elisha, Rabban Simon ben Gamaliel, Rabbi Eliezer ben Dama.'

[110] Said Rabbi Ishmael: What then did Zohariel the Lord God of Israel? Because of the wrath with which He was filled against Sammael as having ~~taken~~ upon him all those conditions, [His patience] did not then suffice Him that He should say to the scribe: "Write decrees of punishment and great plagues, strong and harsh and

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

fearful and terrible, heavy and disgraceful against the wicked city, Rome." Nay, but at once He Himself took paper and wrote upon the paper. And thus He wrote against the day of vengeance which is destined and laid up for the wicked city, Rome. "One cloud shall come up and stand above Rome six months and pour down a running sore upon man and upon beast and upon the silver and upon the gold and upon all the fruit and upon all kinds of metals. And thereafter shall another cloud come up and drive away its fellow and stand in its place six months and pour down a scall of leprosy and scab and pox and all manner of scalls whatsoever upon the wicked city Rome, until the time shall come when a man shall say to his fellow, 'Behold, the wicked city Rome, she and all that which is in her, are thine for one farthing,' and he shall say to him, 'I want her not.'"

[111] Said Rabbi Ishmael: When I came and bore witness to this [which I had received] from before the throne of glory, all [my] fellows rejoiced and they made that day before Rabbi Nehunya ben Hakkanah a day of feasting and rejoicing; and yet more - the Patriarch himself did say in his joy, "Bring in before us all manner of musical instruments, and we shall drink wine to their accompaniment, inasmuch as Zohariel the Lord God of Israel shall surely wreak vengeance and do wonders and wonders of wonders upon the wicked city Rome, and we shall exult with joy of harp and flute."

[112] Said Rabbi Ishmael: What then did the heavenly court of justice? They at once gave command to the angels of torment, and these descending, wrought upon Lupinus Caesar utter destruction; and there was not left in all his palace a fugitive nor a remnant, and Rufa the wife of his youth and all his mistresses and all his maid-servants and all his concubines were cast dead on the earth before him, and all his sons and all his daughters and all the delights of his eyes were rent asunder and thrown [dead] before him.

[113] Said Rabbi Ishmael: What was done to that wicked man himself? He was abased and made contemptible by reason of his dead, that they lay ever before him. And whensoever and man stretched forth his hand to take one of the dead of Lupinus Caesar, that he should lay it upon the bier and take it forth to bury it, then would the abyss swallow up that body, and, when the burier withdrew his hand, would the abyss again vomit it forth. Thus did his dead lie ever before him; and yet more – they were noisome and stank throughout all his royal palace and he was ashamed before the royal princes who came in and went out before his face.

CHAPTER VI:

[117] Said Rabbi Ishmael: Surya, the Prince of the Presence, spoke to me [saying]: "Friend, why did all this disgrace, all this revilement, and all this shame befall that wicked man? Because of Rabbi Hanaya ben Teradyon. For when the day came which he had set for his execution, [some of his servants] said to him, 'Lord Caesar, repeal [the sentence which] thou [hast passed] upon that sage, that he be not killed.' [But] he replied, 'Let him die. For though I and all these of my family, yea, even though all Rome be destroyed with him – yet in this matter I will not change my mind.'"

[118] Said Rabbi Ishmael: Surya, the Prince of the Presence, spoke to me [saying]: "Friend, I shall tell thee why the strength of that wicked man was great: Because he came from the line of Esau the wicked, and therefore he confirmed and strengthened and hardened his heart."

[119] Said Rabbi Ishmael: Surya, the Prince of the Presence, spoke to me [saying]: "Friend I say unto thee, thou shalt not be grieved at this death in which thou departest to thine eternal dwelling, for already hath Zohariel the Lord God of Israel filled His mouth with laughter at that wicked man and said: 'By the glory of the loftiness of the fearful palace in which I dwell, and by the throne of My glory which is My concern and which I leave not from [the time of] its creation and unto eternity: In Gehenna, at the hand of Rabbi Hananya ben Teradyon, I will cause that wicked man to taste the taste of flame of fire and fiery coals of cherubim and ophanim and the holy beasts.'"

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[120] Said Rabbi Ishmael: Surya, the Prince of the Presence, spoke to me [saying]: "Friend, I shall tell thee what did then the pure effulgence of the splendor of the effulgence of 'Uzhaya the Lord God of Israel. At that time He commanded me and I descended and banished and drove out Lupinus Caesar from his palace in which he was sleeping during the night and took him to a pig sty and a dog pound and put him asleep [there], and I brought in Rabbi Hananya and put him asleep in the palace of Lupinus Caesar. Next day came the executioners who had been commanded concerning Rabbi Hananya to this effect: 'He is sitting and doing wonders in the school and is teaching law to the mighty of Israel. Off with his head!' Lupinus Caesar appeared to them as Rabbi Hananya ben Teradyon and they cut off his head. And Rabbi Hananya ben Teradyon bound on the diadem of his royalty and reigned over the wicked city Rome in the likeness of Lupinus Caesar, six months, and killed in it six thousand bishops,[5] a thousand bishops a month. [121] And something in the form of Rabbi Hananya ben Teradyon was then put before the men of the wicked city Rome and they laid hold upon it and cast it into the fire. And who was he whom they cast into the fire? Lupinus Caesar. For after he was killed, he was made alive again in the heavenly court of justice. And they laid hold upon him and cast him into the fire, and he was in anguish in the midst of the fierce fire. And after this manner did they with all ten sages of Israel, for the proclamation goeth forth from the seventh heaven proclaiming and saying in the heavenly court of justice: 'As for the design which the wicked city Rome designed against the mighty of Israel to destroy them, Zohariel the Lord God of Israel has agreed, but even the meditation of the heart which Rome meditateth against his children is weighty to them as if they carried it out.'"

[The First Apocalypse]

[122] Said Rabbi Ishmael: Seganzegael, the Prince of the Presence, said to me, "My friend, sit in my bosom and I shall tell thee what is to come upon Israel." I sat in his bosom and he gazed upon me and did weep, and his tears ran down continually from his eyes and fell upon my face. I said to him, "Why does your Excellency weep?" He said to me, "My friend, come, and I shall take thee in and teach thee what is laid up for Israel, the holy people." He grasped me by my hand and took me in to the inmost chambers and to the most secret rooms and to the treasuries. He took tablets and opened them and showed me letters written with griefs each different from the other. I said to him, "For whom are these?" He said to me, "For Israel." I said to him, "And can Israel bear them?" He said to me, "Come tomorrow and I shall teach thee of griefs yet different from these." On the morrow he took me in to the inmost chambers and showed me griefs more bitter than the first: [There] those [who shall perish] by the sword [were destined already] for the sword; those [who shall perish] by hunger, for hunger; those who shall be led captive, for captivity. I said to him, "And did then, your Excellency, Israel alone sin?" He said to me, "Griefs more bitter than these are laid on them anew each day. And when, assembling in synagogues and schools, they say, 'Amen. Let the great name be blessed,' we do not permit these [griefs] to go forth from the inmost chambers."

[123] When I went down from before him I heard a voice speaking in the Aramaic language, and thus it said:
"The holy shrine shall be a ruin;
and the temple, a fire burning;
"And the dwelling of the king, desolation;
and she in whom the king rejoiced shall mourn as a widow;
"And the virgins and the youths shall be spoiled;
and the servants of the king, be killed;
"And the pure altar, polluted;
and the table which was set before the Lord, taken as spoil by the enemy;
"And Jerusalem shall be desolation;
and the land of Israel trembling."

[5] *bishops:* James Davila (*Hekhalot Literature in Translation,* pp. 175-176) gives "generals." Ephraim Nissan has suggested "high-ranking officers, or officials," adding "the sense 'bishops' belongs to medieval and modern Hebrew instead."

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[124] When I heard the voice of this vision I was terrified and struck silent and fell backwards. But then came the angel Hadariel and gave me breath and spirit and stood me upon my feet. He said to me," My friend, what came over thee?" I said to him, "Your Excellency, is there no restoration for Israel?" He said to me, "Come, and I shall bring thee in to treasuries of consolations and to treasuries of salvations and shall show thee." He brought me in to treasuries of salvations and to treasuries of consolations and I beheld the companies of ministering angels, that they were sitting and weaving garments of salvations and making crowns of life and fixing in them precious stones and pearls and compounding all manner of spices and perfumed wines for the righteous. And I beheld one crown which differed from all the [other] crowns, and the sun and the moon and the twelve signs of the zodiac were fixed in it. I said to him, "Your Excellency, for whom are these crowns?" He said to me, "For Israel." "And that different crown, for whom is that destined?" He said to me, "For David, the king of Israel." I said to him, "Your Excellency, show me the glory of David." He said to me, "My friend, wait for three hours until David cometh hither and thou shalt behold his greatness." [125] He took me and seated me in his bosom. He said to me, "What dost thou see?" I said to him, "I see seven lightnings which strike as one." He said to me, "My son, close thine eyes that thou not be shaken by those that shall go forth to meet David." At once, all ophanim and seraphim and the holy beasts and treasuries of snow and treasuries of hail and clouds of glory and planets and stars and ministering angels and fiery spirits of the fourth heaven cried out in tumult, saying: "For the chief musician, a psalm of David. The heavens are telling the glory of God." And I heard a sound of a great uproar which came from Gozen, saying: "The Lord shall reign forever and ever." And behold David, the King of Israel, came first, and I beheld all the kings of the house of David following after him, and each had his crown on his head and the crown of David was more brilliant and differed from all the other crowns and its splendor went forth from one end of the world to the other. [126] When David went up to the great school which is in the firmament, there was set for him a throne of fire which was forty parasangs in height and double in length and double in breadth. And when David came and sat down upon his throne which was prepared for him opposite the throne of his Creator (and all the kings of the house of David sit before him, and all the kings of the house of Israel stand behind him) at once David arose and uttered songs and praises [such as] ear hath not heard from [the creation of] the world. And when David began and said, "The Lord shall rule forever; thy God, Zion, to all generations, Hallelujah!" Metatron and all his servants began and said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts, all the earth is full of His glory," and the beasts praise God saying, "Blessed be the glory of the Lord from His [dwelling] place," and the firmaments say, "The Lord shall reign forever," and all the earth saith, "The Lord has been King, the Lord is King, the Lord shall be King, forever and ever," and all the kings of the house of David say, "The Lord shall be King over all the earth, in that day shall the Lord be one and His name One."

{...}

[The Second Apocalypse]

[130] Said Rabbi Ishmael: Thus did 'Akhtariel Yah the Lord God of Hosts converse with me, saying: "My friend Ishmael, know that I have not given to any of the nations of the world [permission] to enslave Israel, except for one day in this world, [and that] because Israel forsook Me and bowed down to other gods and set up a graven image in my house (and [therefore] did I drive My Shekinah forth from [that place] where I had sworn to cause My name to dwell forever). And they did anger Me and did provoke Me, they, their kings and their princes, their priests and their prophets. And for seven hundred years did they remain separate from Me. And I swore in Mine anger that I would subdue them beneath the [kingdom of] iron and the [kingdom of] clay. And their princes shall they kill and their kings shall they slaughter, their youths shall they cast out and their children shall they dash to pieces, and they shall make the yoke of their old men heavy and shall decree upon them harsh decrees until they shall pine away in their iniquity and in the iniquity of their fathers. Either let them return to Me, or the end shall be fulfilled, for thus have I sent unto them by the hand of My servants the prophets, that I will visit upon them the days of the Baalim when they did burn incense to them. And even as they did provoke Me to anger seven hundred years, so I will surely anger them and make them jealous with a foolish nation and a

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

nation for which I set apart no kingdom, in that day when I cast lots for all the peoples. Because, even because...."

[131] Said Rabbi Ishmael: When I heard "Because, even because" my hands grew feeble and I fell prostrate upon my face and I was terrified and there was no force in me, neither to speak nor to answer. At once did Metatron the Prince of the Presence answer and said to me, "My friend, rise and stand and strengthen thy loins and understand and be intelligent in [the matter of] the words which He will speak to thee." And I heard a voice going forth from between the two cherubim and saying: "My friend, Ishmael, fear not, for I will not exact from them payment measure for measure, for I know that they have not in them the strength to endure; but I act for My Name's sake and I set division between the nations and great enmity between Edom and Ishmael, that they make war one with another and so destroy not utterly my people Israel."

[132] Said Rabbi Ishmael: I sat and did reckon the reckoning which was first given me, and I reckoned to Babylon seventy years, and to Media fifty and two years, and to Greece an hundred and eighty years, and for Edom I had not yet made reckoning till I arose in the same prayer and in the same affliction in which I had first fallen aforetime. Straightway I heard a voice from heaven going forth and saying, "My friend, Ishmael, know thou that if Israel repent, forthwith shall they be re- deemed, for thus did I stipulate with Isaiah [30.15]: 'In repenting and rest shall ye be saved.'"

[133] Said Rabbi Ishmael: I retorted word against word, and said, "If they do not repent, shall they never be redeemed?" He said to me, "Either they shall pine away in their iniquity or the end shall be completed."

[134] Said Rabbi Ishmael: I retorted word against word, and said, "And may not the end of this wicked kingdom be revealed?" I heard a voice going forth and saying, "My friend Ishmael, at the end of the fulfillment of seven hundred years, from the time of the building of {the} house [which was built by the authority] of the kings of Persia, all things shall come to an end and they shall finally cease from off all the face of the earth and that shall be the cleansing of iniquities. Even as they did forsake Me seven hundred years and did serve the Baalim, so I, even I, will forsake them and will cast them off into the hand of the cruel, seven hundred years. And there shall be for them no saviour, no priest, neither teacher, and no prophet and no king and no leader and no prince until they turn and return to Me in prayer and in supplications for mercy. And yet, if they seek My Face, I shall be found of them, and I shall bring them back to their land."

[135] Said Rabbi Ishmael: I retorted word against word and said, "And if they do not repent shall they never be redeemed?" He said to me "I will set over them a king whose decrees shall be harsh as Haman's, and against their will, by compulsion, they shall return to Me. And this shall be [Daniel 8.23] 'a king of fierce countenance and understanding dark sentences.' [7.25] 'And he shall speak words against the Most High, and shall wear out the saints of the Most High; and he shall think to change the times and the law; and they shall be given into his hand until a time and times and half a time.'"

[136] Said Rabbi Ishmael: I reckoned the reckoning: For Babylon seventy years and for Media fifty and two and for Greece and hundred and eighty and for Edom accordingly I found the years to the destruction of the second temple to complete seven hundred years. And I sought in books which Daniel had closed up and sealed, and I found written in them: "Seven hundred years were determined and decreed upon Thy people and upon Thy holy city and at their fulfillment shall the transgressors cease and the sinners shall come to an end and the iniquity of a small people shall be atoned and He that is righteous forever shall bring the Messiah who has remained hidden and sealed [from the sight] of all the prophets and he shall anoint the Holy of Holies."

[137] Said Rabbi Ishmael: And even as Daniel explained I found written [Daniel 9.24] "Seventy weeks are decreed upon Thy people and upon Thy holy city to finish the transgression and to make an end of sins and to make reconciliation for iniquity and to bring in everlasting righteousness and to seal up vision and prophecy and

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

to anoint the Holy of Holies." And these seventy weeks be a sign for seven hundred years, and when these do come to their end they shall end at even{ing}, and straightway shall come the light, for it is said [Zachariah 14.7] "And it shall come to pass that at evening time there shall be light."

[138] Said Rabbi Ishmael: Why was this [vision of the] end revealed to me? Inasmuch as I had set my heart to study wisdom and to reckon seasons and times, minutes and ends, and a period of periods and a season of seasons. And I turned my face to the supernal Holy One in prayer and in supplications and in fasting and in sackcloth and in mourning, and I did often pray saying: "O Lord God of Hosts, God of Israel, how long are we to be loathsome and broken, made a mock and a derision among the peoples. All those who see us will mock us and say, 'These are they, the people of the Lord. Why did He smite them and why did He cast them out from before His face?' And they say, 'Because of the greatness of their iniquity and the strength of their sin did He abominate them and loathed them and put them away from before His face and He shall bring them back no more?'" And because of this prayer did 'Akhtariel Yah, the Lord God of Israel converse with me.

[The Third Apocalypse]

[140] Said Rabbi Ishmael: Metatron, the great Prince of the Presence, spoke to me [saying]: "My friend, come and I shall reveal the Messianic end which even they of old time were not worthy that it should be revealed to them, but thy glory is weighed equal to [that of] Aaron the Priest. As for that generation in which the son of David shall come, in it are all the peoples like unto a woman in travail, eating and drinking but with no thought. And there shall be wailing among the holy, and cries of terror among the images of the mighty ones, and trembling shall arise in the cities and quaking in the provinces. And the vine shall yield its fruits, yet shall wine cost dear, and the olives shall be smitten and oil shall be dear. And none that laboreth, he and his household, all the day long suffereth to support himself and to support his household, because of the great cost of living. And when the nations of the world do see that this be so, they give authority for assistance in all things, as it is said [Psalms 97.7] 'Ashamed be all they that serve graven images, that boast themselves of idols.' And when thou seest all these signs, know that this is the Messianic end.

[142] Thereafter come four from the four winds of the world and these be they: the children of Maskidia from one quarter, the children of Shabhur from one quarter, the children of Mash and Marghish from one quarter, the children of Piston from one quarter and they make war with one another and kill one another, and there fall of them, that day, more than two hundred thousand slain. At that time do they say to one another, 'Why should we make war? Come and we shall compromise and whoever winneth shall be supreme king and we shall all serve him.'

[143] Then shall the Messiah come forth from prison with [naught save] his staff and his sack, and he warneth them, 'I am patient with you.' Then do they say one to another, 'With what shall he conquer us. His countenance is not that of men and his form is not that of men. His wealth is not that of men. His strength is not that of men. We are rich, strong, warlike, the children of kings. And this fellow – with what shall he conquer us?' They say to him, 'If we conquer you what do you give us?' The Messiah saith unto them, 'If you conquer me, behold I and all the children of Israel are your slaves.' When they hear this, from the greatness of the love with which they love to enslave Israel doth each one say unto him 'Say what thou wilt.' The Messiah saith unto them, 'The thing which I propose is small and is not great: He who bring to life all these slain shall be king over us.' Straightway are their words stopped up and they have no mouth to speak. [144] Then doth the Messiah stand and wrap himself in prayer and gird himself as an hero before Him who spoke and the world was. He saith before Him, 'Master of worlds, remember on my behalf the suffering and grief and darkness and obscurity in which I was cast, mine eyes which beheld no light and mine ears which heard great reviling and the scurvy of my skin upon my bones and the breaking of my heart in my vitals and the weakening of my strength with pain and grief. It is revealed and known before Thee that in this matter I have not acted for my own glory,

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

nor yet for the glory of my father's house have I acted, but for Thy glory have I acted, for Thy sake and for Thy temple {and} for Thy children who dwell in sorrow among the peoples of the world.' Then do those two hundred thousand stand upon their feet and say, 'We are of Israel, we are of Israel' as it is said [Zech. 2.15], 'And many nations shall join themselves unto the Lord.' Then doth the Messiah say unto them, 'Go ye and assemble all your brethren from all the nations.' And they go and assemble all Israel and bring them and cause them to stand before the Messiah as it is said [Isaiah 66.20], 'And they shall bring all your brethren out of all the nations as an offering unto the Lord.'"

[145] Said Rabbi Ishmael: Zegangael, the Prince of the Presence, said to me, "All the peoples of the world are destined to come to the Messiah and say to him, 'We have heard concerning thee that thou hast power to kill and to make alive. We pray thee, speak with the Holy One, blessed be He, that He receive from us a gift.' He saith unto them, 'And what gift do you bring to me?' They say unto him, 'We have destroyed the house of dwelling, from it we shall enter.'* And we say unto them, 'Those men are wicked. He needeth not your building, for of it is written [Ps 147.2] "The Lord doth build up Jerusalem" etc.' They say unto him, 'We, if that be so, shall gather in it precious stones and pearls the like of which is not in all the world.' He saith unto them, 'Ye wicked, all precious stones and pearls are His, for it is said [Haggai 2.8], "The silver is Mine and the gold is Mine" etc.' Then doth the Holy Spirit answer them and saith unto them, 'Fools and evil-doers, what do ye bring in place of the great men and the lords whom ye have killed?' Straightway they go forth from before him in disappointment."

* In a marginal note, Scholem suggests that the reading of this quote be 'We shall enter from the temple which is destroyed'; that is, as their gift, the nations offer to rebuild the temple. This passage is similar to the offer—and rejection—of the Samaritans in Ezra 4.

[146] Said Rabbi Ishmael: Splendor of Height said to me, "Come and I shall show thee their appearance. Between firmament and firmament is hung water; between water and water, fire; between fire and fire, water; between water and water, fire and hail and water. Fire burneth more fiercely and there is a wall of fire on either side of the throne and seraphim standing before Him and saying, 'Holy, holy, holy is the Lord of Hosts' and beasts uttering praise, 'Blessed be the glory of the Lord from His [dwelling] place.' And the firmament saith, 'The Lord shall reign forever.' And the earth saith, 'The Lord reigneth, He is apparelled with majesty.' And the seas and the rivers utter praise and say, 'To Him who divided the Red Sea into parts' etc."

[147] Said Rabbi Ishmael: Splendor of Height said to me, "I make a request of thee: Say unto Israel, 'Love the repentant.' For repentance reacheth and goeth to the throne of glory, three hundred and ninety firmaments (removed). The repentant are greater than the ministering angels. [148] For at the time when Israel went into exile, Metatron and Yikhael and Gabhriel said 'What shall we do?' Forthwith they laid their hands upon their heads and wept with a loud voice and said, 'Who will go up to the height of heights and weep before Him who spoke and the world was, that He shall return from the fierceness of His anger and shall have mercy upon His children. [149] Metatron said to them, 'I shall go up when they go up.' All those who glowed with fire shrank trembling from before him. When he had ascended [through] eighty firmaments the heavens and the heavens of the heavens shook and the holy ones above said with one voice, 'How comes it that the odor of one born of woman ascendeth on high' until the Holy One, blessed be He, said unto them, 'He is one of the servants of justice and of My seraphs. Permit him that he come and weep over [the fate of] My children who have gone into exile among wolves and among lions, and over their temple and their Law, that the son of the son of Nimrod the wicked has burned them, and over sages and students who were killed in the holy temple. Heaven forbid that My hands were relaxed and that I was not able to deliver them because they themselves relaxed from the study of the Law, and there were not among them penitents who might beseech mercy upon them. For if only there had been among them penitents who might have besought mercy upon them I had not made them over death.' Behold, thou hast learned that the repentant are greater than the ministering angels."

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[150] Said Rabbi Ishmael: These heavens [of which I speak] are 390 [in number] for such [is the numerical value of the word] Shamaim [viz: *heavens*] in gematria. And lest thou shouldst say that these [heavens] alone exist [I state in advance that the fact is not so] but this far it is permitted to speak, from here on thou hast no right to speak. For there is no number to the membranes, and there is no end and reckoning, and there is no sum to firmaments of fire. And the conflagration cometh. But search not deeply into this matter, that thou be not banished from the world, but put an end [to the questionings] in thy heart.

[151] Said Rabbi Ishmael: Once I was burning whole burnt offering upon the altar and I beheld 'Akhtariel Yah the Lord of Hosts sitting on a throne high and lifted up. He said to me, "Ishmael, my son, bless Me." I said before Him, "Master of the Worlds, may it be Thy will, O Lord my God, that Thy mercy conquer Thine anger, and may Thy mercy prevail over Thine [other] attributes, and deal with Thy children according to Thine attribute of mercy, and walk, for their sakes, within the line of justice." And He nodded toward me.

CHAPTER VII:

[152] Said Rabbi Ishmael: Surya, the Prince of the Presence, spoke to me, saying, "Friend, I shall tell thee the praise of the King and of his throne." Therefore it is said:

Thou hast uplifted the throne of Thy glory upon the cherubim of heaven,
And the ophanim of greatness do bear it,
And creatures of frost, creatures of mist, creatures of flame,
Crowned with loftiness and with splendor.
And the eyes of Shaddai are lifted up upon them,
And they were extended beneath it
As rams beneath the plough.
And it was erected upon their heads
With strength, might and power.
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

[153] Be exalted, be raised on high, be lifted up, O splendid King!
Upon the throne raised high and lifted up, fearful and terrific.
Thou dwellest in the chambers of the temple of loftiness.
The servants of Thy throne are terrified and make tremble
The heavens which are the footstool of Thy feet, each day,
With voice of exultation and tumult of psalmody and roar of songs.
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

[154] Messengers of the Power [of God] and awakeners of the Shekhinah
(Tumultuous of voice, who magnify song
To the voice of the servants and the voice of the mighty)
Sing, with sweet mouth and with holy melody,
Him who dwelleth in the lava stream of flaming coals.

[155] They bear up the wheel of the throne of His glory, [singing]:
"Sing, sing for joy, supernal dwelling!
"Shout, shout for joy, precious vessel!
"Made marvelously and a marvel.
"Surely thou shalt gladden the King who sitteth upon thee,
"[With a joy] as the joy of the bridegroom in his bridechamber.
"Let him rejoice, and let all the seed of Jacob be glad."
[Thus said I] when I came to take refuge under the shadow of Thy wings
In the joy of my heart which rejoiced in thee.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

(For thy converse [my heart] is with the converse of the King
And with thy Maker thou dost hold discourse.)
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

[156] O wreathed with splendor, crowned with crowns,
Supernal singers in the song of rejubilation
Extol ye the Lord of flame,
For in the innermost Shekhinah, in the innermost chamber
Of the chamber of His chambers do ye dwell.
He hath distinguished your name from the name of His servants,
He hath separated you from the servants of the Merkabha.
He who nameth the name of one from among you –
Fire flames, flame encircles,
Blaze encompasseth, coals of splendor brought forth.
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

[157] O beloved of the Fearful, chosen of the Most High,
Ye who lift up [your] faces, whose converse is majestic,
Agreeable and pleasant in the eyes of Shaddai,
Who speak and are heard in the presence of the splendid King,
Servants of his majesty, crying: "King majestic
"Enthroned in the chambers of the palace of silence
"Dread and fear, holiness and purity."
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

CHAPTER VIII:

[158] O ye who cancel decrees, who annul vows,
Who avert wrath, who quiet jealousy,
Who cause love to be remembered, who set forth friendship
Before the loftiness of the majesty of the fearful palace,
What aileth ye that ye be fearful
And there be times when ye rejoice?
What aileth ye that ye do sing for exultation,
And there be times when ye are terrified?
They said:
"When the ophanim of the power of God darken the Merkabha
"We rejoice with great joy."
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

[159] A lovely face, a majestic face,
A face of beauty, a face of flame,
Is the face of . . . . . the Lord God of Israel
When He sitteth upon the throne of His glory
And His dignity is established in the dwelling of His majesty.
His beauty is more lovely than the beauty of the powers,
His majesty surpasseth the majesty of the bridegrooms
And brides in their bride-chambers.
He that beholdeth Him is at once torn in pieces,
And he that glimpseth His beauty at once poureth himself out as a vessel.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[160] They who serve Him to-day
Serve Him not to-morrow,
And they who serve Him to-morrow
Serve Him never again.
For their strength grew feeble and their faces darkened,
Their hearts wandered and their eyes were obscured
After [the vision of] His majesty, the splendor of the beauty of their King.
(As it is said, "Holy, holy, holy.")

Servitors beloved, servitors lovely,
Servitors who hasten, servitors swift,
Are they who stand upon the stone of the throne of the glory
And who are stationed upon the wheel of the Merkabha.
As the stone of the throne of the glory returneth upon them,
As the wheel of the Merkabha snatches them
They who stand to the right return and stand to the left
And they who stand to the left return and stand to the right,
And they who stand before return and stand behind
And they who stand behind return and stand before.
He who beholdeth the other saith, "This is he,"
For the feature of the face of the one
Is like the feature of the face of the other,
And the feature of the face of the other
Is like the feature of the face of the one.
Happy the King of whom those be the servants!
And happy the servants of whom this be the King!
Happy the eye which feedeth itself . . . . . .
And which gazeth upon this wonderful light,
A vision wonderful and exceeding strange!
(As it is said, "Holy, holy, holy.)

[161] Rivers of joy, rivers of rejoicing,
Rivers of rejubilation, rivers of content,
Rivers of love, rivers of friendship,
Pour themselves, issuing forth from before the throne of glory,
Strengthen themselves and pass through the gates of the seventh heaven.
From the sound of the playing of the harps of His beasts,
From the sound of the exultation of the drums of His ophanim,
And from the sound of music of the cymbals of His cherubim
A sound strengtheneth itself and goeth forth in a great tumult
When Israel saith before Him,
"Holy, Holy, Holy."

CHAPTER IX:

[162] In the sound of the seas, in the tumult of rivers
In the waves of Tarshish which the south wind troubleth,
In the sound of the song of the throne of glory
Which maketh music and praiseth the splendid King –
A multitude of sounds and great tumult! –

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

Many did utter their voices
Before the throne of glory, to aid it and to strengthen it,
When it maketh music and applaudeth the Mighty One of Jacob.
(As it is said, "Holy, holy, holy.")

[163] "Blessed be ye to the heavens and to the earth, ye who descend to the Merkabha,
"If ye will say and will declare to My children what I do,
"In morning prayer and in noonday and in evening prayer
"And in each day and in each hour
"When Israel saith before me 'Holy.'
"Teach them, and say unto them,
"'Lift up your eyes to the firmament over against your house of prayer
"'At the time when you say before Me "Holy."'
"For I have no pleasure in all My world which I have created
"Like in that time when your eyes are lifted up to Mine
"And Mine eyes are lifted up to yours,
"At the time you say before Me, 'Holy.'
"For the breath which goeth forth from your mouths at that time
"Moveth and riseth up before Me as a pleasant savor.
[164] "And bear witness to them, witness of what ye have seen,
"What I do to the feature of the face of Jacob your father
"Which is graven for Me upon the throne of My glory,
"For at the time when you say before Me, 'Holy,'
"I bow down upon it and clasp it
"And embrace it and kiss it
"And My hands rest upon its arms three times
"As against the three times that you say before Me, 'Holy.'"
(As it is said, "Holy, holy, holy.")

[165] Who will not attribute majesty to the King majestic,
Who will not give praise to the King who is praised,
Who will not hallow the King who is hallowed?
For each day do powers and many wonders
Come to pass before Him, each surpassing and more strange than the other.
For from the breath of the eyelids of His chief servants,
Which moveth and goeth out from their mouths
When they make mention of that splendid name,
The name which entereth by the ears and goeth out by the mouth
And which is forgotten from the heart that is not fitted for it.
(As it is said, "Holy, holy, holy.")

[166] For in that place where it be mentioned
It lighteneth and dawneth and gildeth and silvereth
And moveth topaz and onyx and sapphire,
Carbuncle and emerald and pure marble,
For wonderful and strange and great secret is it,
The name by which heaven and earth were created
And by which all the categories of creation
Were swallowed up and bound together and suspended and sealed.
(As it is said, "Holy, holy, holy.")

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

CHAPTER X:

[167] Be proud, be proud ye lofty!
Lift yourselves up, lift yourselves up ye splendid!
Strengthen, strengthen yourselves, ye strong!
Exalt, exalt yourselves, ye haughty!
For to the King of the world and to all His servants,
To them alone,
[Belong] loftiness and strength, haughtiness and splendor.
For it is fitting that the servants of His sublimity should exalt themselves,
And it is proper that they who bear up His throne should make themselves strong.

{*Shi'ur Qomah* material begins}

For from the throne of His glory and upwards His height is one hundred and eighty thousands of myriads of parasangs, and from the throne of His glory and downwards there be one hundred and eighty thousands of myriads of parasangs. His stature is two hundred and thirty and six thousands of myriads of parasangs. From the ball of the right eye to the ball of the left eye there be thirty myriads of parasangs. The width of His right eye is three myriads of parasangs and three thou sands of parasangs, and so for His left eye. And from His right arm to His left arm His width is seventy and seven myriads of parasangs, and His arms are folded upon His shoulders. His right arm – The Mover is its name, and the name of His left arm is The Follower (?) The palms of His hands are four thousands of myriads of parasangs, each one. The right palm – its name is Just, and of the left the name is Holy. Therefore He was called "God the great, the strong, and the fearful." Said Metatron, "Thus far have I beheld the height of Jedidiah, the Master of the world. Peace." [These revelations enable us to understand the verses in the Song of Songs 5.9 ff.] "What is thy beloved move than another beloved, O thou fairest among women?" etc. "My love is white and ruddy," etc., all the section down to "daughters of Jerusalem."

{*Shi'ur Qomah* material ends}

[168] For how many of the mighty are they
Who bear up the throne of the glory of this mighty King,
Standing laden, day and night,
Evening and morning and noon, in trembling and in terror,
In fright, in shivering, in shaking and in fear!
And how great strength is there in ye, ye servants of our God,
That ye recall to Him and cause Him to hear
The reminder of His name, in the height of the world!
There is no searching out and no telling the sound and the strength.
(As it is said, "Holy, holy, holy.")

[169] The ban of Heaven be upon ye, ye who descend to the Merkabha,
If ye remember not and declare not what ye have heard
And if ye bear not witness of what ye have seen on the faces,
The faces of loftiness, the faces of strength,
The faces of sublimity, the faces of splendor,
Which lift themselves up, and maintain themselves on high, which
crowd upward and make themselves great,
The faces exalt and strengthen themselves
Three times each day, on high,
And the children of men know them not and recognize them not.
(As it is said, "Holy, holy, holy.")

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

CHAPTER XI:

[170] When the Angel of the Presence goeth in to arrange and to set in order the throne of His glory and to prepare a seat for the Mighty One of Jacob, a thousand diadems doth he bind upon the head of each one of the ophanim of majesty, and a thousand times doth he kneel and fall down and prostrate himself before each one of them. Two thousand diadems doth he bind upon the head of each one of the cherubim of glory, and two thousand times doth he kneel and fall down and prostrate himself before each one of them. [171] Three thousand diadems doth he bind upon the head of each one of the Holy Beasts, and three thousand times doth he kneel and fall down and prostrate himself before each one of them. Six thousand diadems doth he bind to [him who is called] Shining Light, to him and to eight thousand thousands of thousands of myriad myriads of myriads of diadems, and six thousand times doth he kneel and fall down and prostrate himself before each one of them. Twelve thousand diadems doth he bind upon [the angel of] lightning, upon him and upon sixteen thousand thousands and myriad myriads of myriads of diadems, twelve thousand times doth he kneel and fall down and prostrate himself before each one of them.

[172] I make a request of ye . . . . . .*
Hypostates, who bear the throne of His glory
With whole heart and with longing soul:
Increase rejubilation and exultation and song and the making of music
Before the glorious throne of Totrosiai Nebhobh Medhath Za'an.
(And there be those who say Tesar Nadhibh Merath Za'an the Lord God of Israel.)
And let His heart rejoice at the time of the prayer of his children,
And He will permit Himself to be sought and to be found of them
that descend to the Merkabha
At the time when they stand before the throne of His glory.

---

* Smith's indication of a lacuna here appears unnecessary. Kuyt has, "I ask of you, MDWT of the bearers of the throne of glory" (—*The 'Descent' to the Chariot*, page 176).

[173] Each day, when the dawn beginneth to appear,
The King majestic sitteth and blesseth the beasts"
"To ye, Beasts, do I speak,
"Ye, Creatures, do I cause to hear.
"O Beasts, who bear the throne of My glory
"With whole heart and with longing soul,
"May that hour be blest in which I created ye,
"May that planet be exalted under which I formed ye,
"May the light of that day
"In which ye occured to the thoughts of My heart, shine.
"For ye are a precious vessel which I have prepared and have completed.
"Be silent before Me, all creatures which I have made,
"That I may listen and give ear to the voice of the prayer of My children."

{…}

{A marginal note at this place reads: '(Something omitted / יתכרק = יתי ? So probably best left out / thrice below)'}

[178] Said Rabbi Ishmael: Happy are Israel! How much dearer are they in the sight of the Holy One, blessed be He, than are the ministering angels! For when the ministering angels wish to sing a song of heaven above, they first gather about the throne of glory, like mountains of fire and hills of flame, and the Holy One, blessed be He, saith unto them, "Be silent before Me each angel and each beast and each ophan and each seraph whom

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

I have created until I shall first have heard and have given ear unto the voice of the song of the praise of Israel My children." For it is said [Job 38.7], "When the morning stars sang together," these be Israel; "And all the sons of God shouted for joy," these be the household of the angels. When is there glory in heaven, as it is written [Psalms 57.11], "Be thou exalted, O God, above the heavens"? At the time when "thy glory [is over] all the earth," etc. Thousands of myriads of ministering angels stand to the right of the throne, and over against them to the left of the throne, and between the surrounding rivers stand the princes, the great ones, they who stand in command of each troop and each host to the right of the throne and to the left of the throne, and who teach [them] to sing songs and to make music for the glory of the King of Kings of Kings, the Holy One, blessed be He.

[179] When it cometh the time of the angels to sing songs and to make music before the Holy One, blessed be He, the Lord, [then doth] the angel Shamiel, the great, honored and fearful prince stand above the windows of the lowest firmament to hear and to attend to the sound of the songs and the music and the praises which ascend from the earth, from the synagogues and from the schools, that he may cause them to be heard before the seventh heaven. And why doth he stand above the windows of the firmament? Because the ministering angels have not permission to sing a song [in heaven] above until Israel first open their mouths in song [on earth] below, as it is said, "Praise ye the Lord our God." And all the ministering angels and all angels of each heaven, when they hear the voice of songs and praises which Israel saith [on earth] below, do commence [in heaven] above with "Holy, holy, holy." [180] And why is the name of that prince called Shamiel? Because at each dawn he standeth and causeth the voice of songs and praises which ascend from earth, from synagogues and schools, to be heard before each firmament unto the seventh heaven and the holy beasts and ophanim and seraphim and cherubim of majesty. When they heareth [the voice of Israel] and causeth it to be heard in each firmament, straightway there descend troops upon troops, ranks upon ranks, companies upon companies, camps upon camps, divisions upon divisions of ministering angels from every firmament to the midst of rivers of fire and rivers of flame and rivers of burning and immerse themselves therein seven times and examine themselves in fire three hundred and sixty and five times.

[181] And have, then, the ministering angels flux and [are they liable to] impurity, that they need immersion? But these are those ministering angels who are set over the service of the world and who descend each day to make peace in the world. And when the time of song cometh they mount up to the firmament. And because of the odor of the children of men born of women, because they do have flux are [are liable to] impurity, [these angels] immerse themselves in fire and cleanse and make brilliant and separate and examine and strengthen and magnify and better themselves in fire until they make themselves holy and hallowed, clean and cleansed, and they return and are once more the angels of the seventh heaven.

[182] And thereafter do they call one to another and speak one to another and they ascend from the rivers of fire each with the permission of the other and they strengthen themselves and make themselves like unto light and unto lightning of the splendors of splendor. And thereafter they go up on a ladder of fire, each with the permission of the other, with laud, with praise, with psalm, with rejoicing, with exultation, until they come unto the soldiers of the seventh heaven, unto lightnings of brilliance, unto cherubim and ophanim, unto holy beasts, unto the wheels of the Merkabha, unto the majesties of the countenance, unto the winged beings, unto the throne which is high and lifted up. [183] Forthwith do they stand in fear and in trembling and in shaking and in holiness and in truth and in humility and cover their faces with their wings that they behold not the likeness of God who sitteth upon the Merkabha, and there stand troops upon troops of a thousand thousands of thousands and ranks upon ranks of a myriad myriads of myriads and camps upon camps uncountable and hosts upon hosts without number, like unto mountains upon mountains of fire, and like unto hills upon hills of flame, before the throne of glory. And then doth the Holy One, blessed be He, seat Himself upon the throne of glory, and His glory filleth the world, as it is said, "All the earth is full of His glory."

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[184] And moreover the holy beasts do strengthen and hallow and purify themselves more than these, and each beast has bound upon its head a thousand thousands of thousands of crowns of luminaries of diverse sort, and they are clothed in clothing of fire and wrapped in a covering of flame and cover their faces with lightning. And the Holy One, blessed be He, uncovereth His face.

[185] And wherefore do the holy beasts and the ophanim of magnificence and the cherubim of majesty hallow and purify and clothe and wrap and adorn themselves yet more? Because the Merkabha is upon their faces and the throne of glory upon their heads and the Shekhina over them and rivers of fire pass between them, accordingly do they strengthen themselves and make themselves splendid and purify themselves in fire seventy times and do all of them stand in cleanliness and holiness and sing songs and music, praise and rejoicing and applause, with one voice, with one utterance, with one mind and with one melody.

[186] And not only [do they purify themselves] but [nevertheless] there fall from them – that is, from the ministering angels – a thousand thousands and myriad myriads, fall to the river of fire and are burned. Wherefore? Because there may not be among them any who preceedeth or delayeth, who singeth more softly or loudly the song and the sanctus [which are sung] before the King of Kings of Kings. Accordingly any who preceedeth the rest or who delayeth [and singeth] after them in the song is at once burned.

[187] But among the holy beasts there is none that preceedeth or delayeth because their height is one and their breadth is one and their clothing is one and their strength is one and the crowns on their heads are one and their splendor is one. And the creatures are arranged at the four feet of the throne, one over against the other: One wheel over against another, one ophan over against another, one beast over against another, one cherub over against another and one melody over against another. And they open their mouths in song, in thanksgiving, in fear, in fright, in terror, in trembling, in shaking, in shivering, in cleanliness and in holiness and in a still, small voice, as it is said, "and after the tumult (*sic*) a still, small voice."

[188] And they lift up the Merkabha with a sound of songs, with praise and with laud. Then do the holy hallow, the pure applaud, the messengers exalt, the wheels rejoice, the cherubim praise, the beasts bless, the seraphim give utterance, the troops magnify, the angels make music and they are divided into three groups of a thousand thousands and myriad of myriads. One group saith, "Holy, holy, holy," and kneeleth and falleth prostrate; and the second group saith, "Holy, holy, holy," and kneeleth and falleth prostrate; and the third group saith, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts, all the earth is full of His glory," and it kneeleth and falleth prostrate. And the beasts from under the throne of glory answer after them and say, "Blessed be the glory of the Lord from His dwelling place."

[189] Each day, when [the time of] the afternoon prayer arriveth,
The King majestic sitteth and praiseth the beasts,
But before He have finished speaking
The holy beasts come forth from beneath the throne of glory,
Their mouths full of exultation, their wings full of rejubilation,
Clapping their hands, their feet dancing,
And they encircle and surround their King,
One on His right and one on His left
And one before Him and one behind Him.
And they embrace and kiss Him and uncover their faces,
(They uncover, and the King of glory covereth His face)
And the seventh heaven is broken like a sieve
Because of the effulgence of the splendor of the beauty of the dignity
Of the loveliness of the mercy of the desire of the brilliance
Of the glory of the praise of the appearance of their faces.
(As it is said, "Holy, holy, holy.")

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

CHAPTER XII:

[190] They who cancel decrees, who annul vows,
Who avert wrath, who quiet jealousy,
Who cause love to be remembered – the love of Abraham – before their King,
When they behold Him, that He is angry against His children,
What do they do?
They beat upon their crowns and ungird their loins
And strike their heads and fall upon their faces
And say:
"Release, release, O Maker of Creation!
"Pardon, pardon, O mighty One of Jacob!
"Atone, atone, O Holy One of Israel!
"For loftiest of Kings art thou.
[191] "King fearful, King terrific,
"King beloved, King honored,
"Why shouldst Thou be hostile against the seed of Abraham?
"Why shouldst Thou be jealous against the seed of Isaac?
"Why shouldst Thou be contentious against the seed of Jacob?
[192] "For Thou hast called them the purchase of heaven and earth."

And horns come out from beneath the throne of His glory
In many multitudes, and blow long and loud, and bless [saying]:
"Blessed be ye who are advocates for My children,
"Praised be ye who laud the Patriarchs"

And all the host on high rendered them glory and greatness, 'drw 'th t'n 'wry tzt the Lord God of Israel, which they were called.

[196] Behold it saith [I Chr. 29.2 ff.]: "Thine, Lord, is the greatness, and the power, and the glory, and the victory, and the majesty: for all that is in the heaven and in the earth [is Thine]; Thine is the kingdom, O Lord, and Thou art exalted as head above all. Both riches and honor come of Thee, and Thou rulest over all, and in Thine hand is power and might, and in Thine hand it is to make great and to give strength unto all. Now, therefore, our God, we thank Thee, and praise Thy glorious name." And it saith, "How many are Thy works, O Lord, all of them hast Thou made with wisdom. The earth is full of Thy creatures." Therefore be clothed with majesty, be exalted and be lifted up, O splendid King, be blessed and be praised and be hallowed, Totrosi'ai Lord God of Israel. (For He is called Totrosi'ai, Totrosyah, Totrosy'a, Totrosih, Totrosiel, Totrosig, Totrosikh, Totrosiph, Totrosiz, Totrosish, Totrosibh, Totrosin, Totrosis, Totrosi', Totrosik, Totrosith, Zurtag, Zohariel, 'Ashrawwili'ai. And the right procedure in dealing with this paragraph with these great [magical] names is to read Totrosi'ai to Totrosith according to this order, Yod, He, Aleph, Heth, Lamed, Gimel, Kaph, Pe, Zade, etc. [These being the final letters of the names.]

CHAPTER XIII:

[198] Said Rabbi Ishmael: When Rabbi Nehunya ben Hakkanah saw that the wicked city Rome had taken counsel against the mighty ones of Israel to destroy them, he straightway revealed the secret of the world, that which is seen of him who is worthy to gaze upon the King and His throne, in His glory and His beauty, and [upon] the holy beasts, upon the cherubim of the Power [of God], and upon the ophanim of the Shekinah, upon lightning terrific, upon chain-lightning terrible, when the lava-stream which encompasseth His throne, upon its bridges and upon conflagrations which increase in strength and rise up between one bridge and another, and

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

upon dust of smoke and upon wind of splendour which raised all the dust of coals which was covering and hiding with the darkness of coals all the chambers of the palace of the seventh heaven. And Surya, Prince of the Presence, the servant of Totrakhiel the Lord, is great.

[199] To what can this scheme for those who descend to the Merkabha be likened? It is like unto a man who hath a ladder in his house, [and] who was going up and down on it and there is no creature that preventeth him. Whoever is clean and guiltless of idolatry and of sexual sins and of murder and of slander and vain oaths and of blasphemy and presumption and of groundless enmity and who keepeth every positive and negative commandment.

[200] Said Rabbi Ishmael: My master Rabbi Nehunya ben Hakkanah said to me: Scion of nobles, fortunate is he (who is thus clean) and fortunate is his soul, for everyone who is clean and guiltless of these eight matters (which Totrakiel the Lord and His servant Surya the Prince of the Presence loathe) may go down and gaze

On the wonderful loftiness and strange lordship
Loftiness of exaltation and lordship of splendor,
Which come to pass before the throne of His glory
Three times each day, on high
From the day when the world was created and until now, for praise,
With which Totrakiel the Lord doth conduct himself on high.

CHAPTER XIV

[201] Said Rabbi Ishmael: When my ears heard this warning my strength grew feeble. I said to Rabbi Nehunya ben Hakkanah my master, "If so there is no end to the matter. For you will find no man whose soul is yet in his body who is clean and guiltless of these eight matters." He said to me, "Scion of nobles, and if not – ? Arise and bring before me all the great ones of the company and all the mighty ones of the academy, and I shall declare before them the hidden, the concealed secrets, wonders of the ascent, and the weaving of the web upon which the perfection of the world and the excellence thereof doth stand, and the beauty of heaven and earth (wherein all the ends of the earth and the world and the ends of the firmaments of the height are bound, sewed and joined, hung and standing) and the path of the ladder to the height, of which one end is on earth and one end on the right foot of the throne of glory."

[202] Said Rabbi Ishmael: Straightway I arose and assembled all the Sanhedrin, great and small, to the third entrance which was in the house of the Lord. And he was sitting upon a chair of pure marble which Elisha my father gave me, for it was of the goods of her that bore me which she did bring to him in her dowry. [203] And there came Rabban Simon ben Gamliel and Rabbi Eliezer the Great and Rabbi Elazar ben Dama and Elazar ben Shammua and Jonathan ben Dahabhai and Haninah ben Hakkanai and Jonathan ben Uziel and Rabbi Akiba and Rabbi Judah ben Babba. We came and sat down before him. And all the multitude of companies were standing upon their feet, for they saw spiderwebs of fire and torches of light which made a separation between them and between us. And Rabbi Nehunya ben Hakkanah sitteth and setteth in order before them all the teachings concerning the Merkabha, [the] descent and [the] ascent, how he descendeth who descendeth, and how he ascendeth who ascendeth.

[204] And whenever a man wished to descend to the Merkabha he would call to Surya the Prince of the Presence and conjure him one hundred and twelve times by Totrosi'ai the Lord (who is called Totrosi'ai Zurtak Totrakhiel Tophgar 'Ashrawwili'ai Zebhodiel Zohartariel Tandiel, and Shekhadhozi'ai Dehibhiron, and 'Andiriron the Lord God of Israel. And let him beware that he do not exceed an hundred and twelve times and do not diminish from them. And if he exceed or diminish his blood is upon his own head. Bit his mouth must utter [the words of conjuration] and the fingers of his hands must count one hundred and twelve and forthwith he may go down and rule in the [world of the] Merkabha.)

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

CHAPTER XV

[206] Said Rabbi Ishmael: Thus did Rabbi Nehunya ben Hakkanah say to me: Totrosi'ai the Lord God of Israel of Hosts sitteth within seven palaces, one within another. And at the entrance to each palace are eight door-keepers, four to the right of the lintel and four to the left of the lintel. [207] These be the names of the door-keepers of the first palace: Lahabhiel, and Kashrael, Gahoriel, Zekhuthiel, Tophhiel, and Lahariel, Mathkiel, and Shuwael. And there be those who say, And Shubhael. [208] These be the names of the door-keepers of the second palace: Tagriel, and Mathpiel, Sarhiel, and 'Azpiel, Shahartariel, and Starel, Rig'iel, and Sahabiel. [209] And these be the names of the door-keepers of the third palace: Shebhuriel, and Rezuziel, and Shalmiel, Sabhlael, and Zahazhael, Hadarel, and Puriel, and Paltriel. [210] These be the names of the door-keepers of the fourth palace: Pahdiel, Gebhurthiel, Pozaziel, and Shekhinael, Shathkael, and 'Arbhiel, and Kapiel, and 'Anaphiel. [211] These be the names of the door-keepers of the fifth palace: Tehilael, and 'Azwiel, Gatoel, Gathoel, and Sa'aphriel, Naraphiel, and Gariel, Hadiel. [212] And these be the names of the door-keepers of the sixth palace: Domiel, and Kazpiel, Gahaghiel, and 'Arasbarasbiel, 'Anromiel, and Parziel, and Magogael, and Tophrael.

[213] And at the door of the seventh palace stand angry all the heroes, warlike, strong, harsh, fearful, terrific, taller than mountains and sharper than peaks. Their bows are strung and stand before them; their swords are sharpened and in their hands. And lightnings flow and issue forth from the balls of their eyes, and spider-webs of fire from their nostrils and torches of fiery coals from their mouths. And they are equipped with helmets and with coats of mail, and javelins and spears are hung upon their thews.

CHAPTER XVI

[214] Their horses be heroes of darkness, horses of the shadow of death, horses of thick darkness, horses of fire, horses of blood, horses of hail, horses of iron, horses of fog. The horses upon which they ride stand beside mangers of fire full of coals of juniper and eat fiery coals from their mangers, [taking] a measure of forty bushel of coals in one mouthful. And the measure of the [content of the] mouth of such horse is [the content of] three mangers such as the mangers of Caesaraea, and the measure of each manger is the measure of the gate of Caesaraea. [215] And there be rivers of fire beside their mangers, and each of their horses drinks as the measure of the fullness of the watercourse which is in the valley of Kidron, which bringeth and containeth all the rainwater of all Jerusalem. And in that place was a cloud above their heads, showering blood above their heads and [above the heads] of their horses. And this is the sign and the measure of the horses of the entrance of the seventh palace and a horse of the entrance of each palace.

[216] And all those who descend to the Merkabha ascend and are not harmed, but they behold all this trouble and descend safely and come to stand and bear witness and tell the fearful and terrific vision. (Whereas, in the palaces of kings who are flesh and blood, matters are otherwise. [Neither are such visions seen, nor do visitors get safely out.]) And they bless and praise and applaud and glorify and exalt and magnify and attribute honor and beauty and greatness to Totrosi'ai the Lord God of Israel who rejoiced in those who descend to the Merkabha and who sat and looked for each one of Israel, to know when he would descend and behold

> The wonderful loftiness and strange lordship,
> Loftiness of exaltation and lordship of splendor,
> Which come to pass before the throne of His glory
> Three times each day, on high,
> From the time when the world was created
> And until now, for praise.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[217] King just, King faithful, King beloved, King lovely, King supporting King lowly, King humble, King righteous, King pious, King holy, King pure, King blessed, King lofty, King mighty, King gracious, King merciful, King of Kings of Kings and Lord of the Crowns.

[218] Totrosi'ai the Lord God of Israel desireth and awaiteth –
In such measure as He awaiteth for the redemption and for the season of salvation
Which is laid up for Israel for a day of vengeance
After the destruction of the last temple –
When shall he that descendeth to the Merkabha descend?
When shall he see the loftiness of the height?
When shall he see the end which bringeth salvation?
When shall he hear the end which is wrought by wonders?
When shall he see that which eye hath not seen?
When shall he ascend and tell to the seed of Abraham who loved Him?

CHAPTER XVII

[219] Said Rabbi Ishmael: When thou comest and standest at the entrance of the first palace take two seals in thy hands, one that of Totrosi'ai the Lord and one that of Surya the Prince of the Presence. Show that of Totrosi'ai the Lord to those standing to the right, and show that of Surya the Prince of the Presence to those standing on the left. Straightway Dahabhiel the Prince who is head of the entrance of the first palace and is appointed over the first palace and standeth to the right of the lintel, and Tophahiel the Prince who standeth to the left of the lintel with him, – straightway they seize thee, one from thy right and one from thy left until they bring thee and hand thee over to Taghriel and Mathpiel and make thy peace with them and warn them concerning thee. Now Taghriel is the prince who is head of the entrance of the second palace and standeth to the right of the lintel, and Mathpiel is the prince who standeth to the left of the lintel with him. [220] And show them two seals, one of 'Adhriwaron the Lord and one of 'Uzhiy'a the Prince of the Presence. Show that of 'Adhriwaron the Lord to those standing to the right, and show that of 'Uzhiy'a the Prince of the Presence to those standing to the left. Straightway they seize thee, one from thy right and one from thy left, until they bring thee and hand thee over to Shebhoriel and Reziziel and make thy peace with them and warn them concerning thee. Now Shebhoriel is the prince who is head of the entrance of the third palace and standeth to the right of the lintel, and Reziziel is the prince who standeth to the left of the lintel with him. Show them two seals, one of Zurtak the Lord to those standing to the right, and show that of Dehabhyoron the Prince of the Presence to those standing to the left. Straightway they seize thee, one from thy right and one from thy left, and these bring thee – two princes before and two princes behinds the – and hand thee over to Pahdiel and Gebhortiel and make thy peace with them and warn them concerning thee. Now Pahdiel is the prince who is head of the entrance of the fourth palace and standeth to the right of the lintel, and Gebhortiel is the prince who standeth to the left of the lintel with him. And show them two seals, one of Zebhoriel the Lord and one of Margiwiel the Prince of the Presence. Show that of Zebhoriel the Lord to those standing to the right, and show that of Margiwiel the Prince of the Presence to those standing to the left. Straightway they seize thee, one from thy right and one from thy left, until they bring thee and hand thee over to Tehilael and 'Azriel and make thy peace with them and warn them concerning thee. Now Tehilael is the prince who is head of the entrance of the fifth palace and standeth to the right of the lintel, and 'Azriel is the prince who standeth to the left of the lintel with him. And show them two seals, one of Totrakhiel the Lord and one of Zehaphtariai the Prince of the Presence. Show that of Totrakhiel to those standing to the right, and show that of Zehaphtariai to those standing to the left. Straightway they seize thee and bring thee – three princes before thee and three princes behind thee and two princes at thy sides, [224] because the door-keepers of the sixth palace would destroy all those who "do and do not" descend to the Merkabha because they act without permission. And [the superior powers] did give the

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

door-keepers orders and beat them and burn them and set others in their place. And also the others who replace them behave in the same fashion, for they do not fear, nor do they consider, saying: "Why should we be burned and what pleasure is it to us that we should destroy [all] those that do and do not descend to the Merkabha because they act without permission?" And this is still the behaviour of the door-keepers of the sixth palace.

CHAPTER XVIII:

[225] Said Rabbi Ishmael: All the companions said to me: "Scion of nobles, thou who rulest by the light of the Law as doth Rabbi Nehunya ben Hakkanah, see him and bring him back that he sit with us, leaving the vision which he glimpseth in the vision of the Merkabha, and that he tell us who is he who doth and doth not descend to the Merkabha – he whom the door-keepers of the sixth palace would attack, for they would not touch at all those who [really] descend to the Merkabha. What is the difference between those [who would not be attacked] and those [who would]?"

[226] Said Rabbi Ishmael: Thereupon I took a piece of woolen cloth and gave it to Rabbi Akiba, and Rabbi Akiba gave it to a servant of ours, saying, "Go and lay this cloth beside a woman who immersed herself and yet did not become pure, and let her immerse [herself a second time]. For if that woman will come and will declare the measure of her menstrual flow before the company, it is known that one forbids [her to her husband] and the majority permit. Say to that woman, 'Touch this cloth with the end of the middle finger of thy hand, and press not the end of thy finger upon it, but [only] as a man [presseth] who taketh a hair, which hath fallen therein, from out his eye-ball, pushing it very gently.'" [227] They went and did so, and placed the cloth before Rabbi Ishmael. He [picked it up by] thrusting into it a bough of myrrh full of oil of spikenard which was laid up in clean balsam and they placed it upon the knees of Rabbi Nehunya ben Hakkanah and therewith caused him to be dismissed from before the throne of glory where he had been sitting and beholding

Wonderful loftiness and strange lordship
Loftiness of exaltation and lordship of splendor,
Which come to pass before the throne of His glory
Three times each day, on high,
From the time when the world was created
And until now, for praise.

[228] And we besought of him [to know] who is he who "doth and doth not" descend to the Merkabha. He said unto us, "These be the men whom those who [really] descend to the Merkabha do take and cause to stand above them or to sit before them and do say unto them, 'Behold and see and give ear and write down all that which we say and all that which you hear from before the throne of glory.' And if those men be not fit for this task, then would the door-keepers of the sixth palace attack them. And take care that ye choose for yourselves fit men and these from the tested companions."

[229] When thou comest and standest at the entrance of the sixth palace, display three seals of the door-keepers of the sixth palace. Display two seals to Kazpiel the Prince, whose sword is drawn in his hand, and there issue forth from it lightnings, and he shaketh it against everyone who is not fit to behold the King and his throne, and there is no creature who may stay his hand. And his sword crieth and saith: "Pain!" And he standeth by the lintel of the [entrance on the] right. And one seal show Dumiel. [230] And is Dumiel indeed his name And is not 'byrghydrhym (*i.e.* Air Earth Water Fire) his name? And why was his name called Dumiel? Said Rabbi Ishmael: Thus said Rabbi Nehunya ben Hakkanah: "Each day doth a voice go forth from the seventh heaven and proclaimeth and saith in the heavenly court of justice (saying as follows): 't 'ws wbrmnzh / wpwr g 'st _____ the Lord God of Israel called him Dumiel according to His Own Name, [saying]: 'Just as I see and hold my peace so doth Dumiel [viz: The silence of God].'" His authority [extendeth over] the right lintel, but Kazpiel the Prince driveth him away, yet he cherisheth against him neither enmity nor hatred nor jealousy nor contention, but each [doteth] for His honor.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

CHAPTER XIX:

[232] Zohar‌ariel and Pa'ali Pa'ali: Show something of these two seals to Kazpiel, and show Beronyah to Dumiel the Prince, a just and humble prince. And at once would Kazpiel the Prince string his bow and draw his sword and bring thee a whirlwind and seat thee in a chariot of brilliance and trumpet before thee as eight thousands of myriads of horns and three thousands of myriads of rams' horns and four thousands of myriads of bugles. And Dumiel the Prince seizeth a gift and walketh before thee. And what gift? Said Rabbi Ishmael: Thus said Rabbi Nehunya ben Hakkanah my master: "This gift which Dumiel the Prince would seize [and carry] before the chariot of that man who doth deserve by reason of his righteousness to descend to the Merkabha is not a gift of silver and not a gift of gold, but it is that they grant him the privilege that he should not be questioned, not in the first palace and not in the second palace and not in the third palace and not in the fourth palace and not the in the fifth palace and not in the sixth palace and not in the seventh palace, but he showeth them his seal and they leave him [in peace] and he entereth."

[233] And in the entrance of the sixth palace Dumiel the Prince guardeth the sill of the right [side] of the entrance of the sixth palace, sitting on a chair [wrought] of a pure gem which [hath] in it the splendour of the luminaries of the firmament such as [they were at] the creation of the world. (Fortunate Day. Best of luck. Show the sign. Peace. The Lord God of Israel) And Dumiel the Prince receiveth him kindly and seateth him upon a chair wrought of a pure gem, and himself sitteth beside him at his right.

CHAPTER XX:

[234] And Dumiel would say to him: "I bear witness and warn thee concerning two things: That none of those who descend to the Merkabha succeed to descend except only he who hath these two qualifications: He who hath read the Bible and studieth mishna, midrash, halakhoth and agadoth, and the explanation of halakhoth as to what is forbidden and permitted; and he who hath fulfilled all that which is written in the law and keepeth all warnings of statutes and of judgments and of laws which were declared to Moses on Sinai." [235] If he said to Dumiel the Prince, "I have one of these two qualifications," Dumiel the Prince would at once get in connection with Gabhriel the Secretary and write his the paper with red paint and would hang the paper upon the chariot of that same man, saying: "Thus and so is the knowledge of such a one in the Torah, thus and so are his actions, and he desireth to enter in before the throne of His glory." [237] And when the door-keepers of the seventh palace would see that Dumiel and Kazpiel and Gabhriel, were before the chariot of that man who deservingly descendeth to the Merkabha, they [would] cover their faces, which had been angry, and they [would] at once unstring the strung bows, and return the drawn swords to their sheaths. And nevertheless it is necessary to show them a great seal and a fearful crown: God of heaven, Master of earth the Lord God of Israel. And they would enter in before the throne of His glory and bring out before that man all sorts of [instruments for] music and song, and they would come making music before him until they bring him up and seat him beside the cherubim, beside the ophanim, beside the holy beasts. And he beholdeth wonders and powers, loftiness and greatness, holiness and purity, fear, humility and justice. Then said Rabbi Ishmael: "All the companions made a parable of this scheme [for those who descend to the Merkhaba: It is like] unto a man who hath a ladder in his house, [and] who was going up and down on it, and there is no creature that preventeth him." Blessed be thou, O Lord, who art wise in secrets and master of hidden things. Amen. Amen.

CHAPTER XXI:

[238] Said Rabbi Ishmael: Rabban Simon ben Gamliel was angry with me. He said to me, "Almost had Zahaphtariai rebuked us and shucked {us} as husks of corn. Why didst thou, by criminal carelessness, sin against us? Dost thou, perhaps, think that Jonathan ben Uzziel is a man of small account in Israel? If he simply

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

descended and came and stood at the entrance of the seventh palace without any seal, what would happen to him? He could not blink an eye before the door-keepers of the seventh palace had utterly exterminated him. [And yet you have said nothing about the necessary seals nor the names of the angels to whom they must be shown.] [239] Said Rabbi Ishmael: I went and was angry with Rabbi Nehunya ben Hakkanah my master, saying, "The patriarch is angry with me, why do I live?" He said to me, "Scion of nobles, if [you ask for an answer] on this point [then tell me,] what is my distinction among you? I put in your mouths the prophets, the writings, mishna and midrash, halakhoth and agadoth, and the explanation of halakhoth as to what is forbidden and permitted. Were it not for the mysteries of the law [in which] I have initiated some of you, would ye have come and appeared before me at all? I know why thou hast come. Thou hast only come because of the door-keepers of the seventh palace. [240] Go and say to the Patriarch: 'As for all the door-keepers of the [first] six palaces, it is permitted to mention the names of each one of them and to touch them; but as for the door-keepers of the seventh palace, by the sound of their names is a man terrified and is not able to touch them, inasmuch as the name of them is called according to the name of the King of the world. Consequently I have not stated them. But now – since you say to me, "State them." – come ye and stand upon your feet and, each one of you, when His name goeth forth from my mouth, kneel and fall upon your face.'" Forthwith came all the great ones of the company and all the mighty ones of the academy and stood upon their feet before Rabbi Nehunya ben Hakkanah and he speaketh and they fall upon their faces and the scribes write.

CHAPTER XXII:

[242] These be the names of the door-keepers of the seventh palace: Zahaphtari'ai the Lord, a prince honored and beloved; 'Abhirahi'ai the Lord, a prince honored and beloved and fearful; 'Atrighael the Lord, a prince honored and beloved and fearful and terrifying; Barnael the Lord, a prince honored and beloved and fearful and terrifying and dear; Noraphneel the Lord, a prince honored and beloved and fearful and terrifying and dear and splendid; Na'aroriel the Lord, a prince honored and beloved and fearful and terrifying and dear and splendid and strong; Sastitiel the Lord, a prince honored and beloved and fearful and terrifying and dear and splendid and strong and mighty; 'Anaphiel the Lord, a prince honored and beloved and fearful and terrifying and dear and splendid and strong and mighty and powerful and just and gallant, a prince whose name is mentioned on high before the throne of His glory three times each day from the day when the world was created and until now, for praise. Why? Because the ring of the seal of heaven and earth is given over to his hand. [243] And whenever they see him all those on high kneel and fall down and prostrate themselves before him, a thing which is not done in the height [before any other prince]. If you say, 'They do not fall down before the Prince of the Presence' [This is true] for those who stand before the throne of His glory, who do not prostrate themselves before the Prince of the Presence, but before 'Anaphiel the Prince [even] so with the permission and according to the will of 'ntrws rbyhg. Some say pwmyl smh brz', the Lord God of Israel.

[244] These be the names of the door-keepers of the seventh palace of the descent, for those whose names I have just stated were of the ascent. Noraphiel the Lord, a prince honored and beloved and fearful, who was called 'Abhirzahi'ai the Lord; Dalkokiel the Lord, a prince honored and beloved and fearful, who was called Lebhakhpiel the Lord; Yekariel the Lord, a prince honored and beloved and fearful, who was called 'Atrighiel the Lord; Yeshishiel the Lord, a prince honored and beloved and fearful, who was called Ben'an'ael the Lord; Teraphiel the Lord, who was called Shakdihiel the Lord; Na'aroriel the Lord, a prince honored and beloved, who was called Zohaliel the Lord; 'Anaphiel the Lord, a prince honored and beloved and fearful and terrifying and dear and splendid and strong and mighty and powerful and just and gallant, who was called Tophriel the Lord. [245] And why was his name called 'Anaphiel? Because of the ramification 'anaph of the crowns [which were] placed upon his head, for he overcast and covered all of the chambers of the seventh heaven as did the Maker of Creation. Just as, concerning the Maker of Creation it is written [Hab. 3.3]: "His glory covered the heavens," so also [does the glory (of)] 'Anaphiel the Prince as a servant who is called by his master's name. And why is he more lovely and beloved than all the [other] door-keepers of the palaces? Because he openeth the doors of the entrance of the seventh palace and closeth them before the throne of glory which is set high and standeth

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

opposite the entrance of the seventh palace. And the holy beasts are opposite the entrance of the seventh palace, and the cherubim and the ophanim are opposite the entrance of the seventh palace, and there be 256 faces in each of the holy beasts opposite the entrance of the seventh palace. [246] Still greater it is that there be 512 eyes in [each of] the four beasts opposite the entrance of the seventh palace. Their faces are of the likeness of the face of a man, faces of 16 faces each are there in each beast opposite the entrance of the seventh palace.

CHAPTER XXIII:

[247] And whenever a man desired to descend to the Merkabha, 'Anaphiel would open for him the doors of the entrance of the seventh palace and that man would go in and stand on the door-sill of the entrance of the seventh palace and the holy beasts would lift up upon him 512 eyes and each one of the eyes of the holy beasts is pierced as a sieve of withes, and the appearance of their eyes [is described in Nahum 2.4]: "they run like lightnings." And these are in addition to the eyes of the cherubim of the Power [of God] and the ophanim of the Shekinah, which are like torches of fire and conflagrations of coals of juniper. [248] And that man would sway and tremble and start backward and be frightened and be terrified, faint and fall backward. And 'Anaphiel the Prince would support him, he and sixty and three door-keepers of the entrances of the seven palaces. And all of them would help him and say to him:

"Fear not, son of a seed beloved,
"Enter and see the King in His beauty,
"And thou shalt not be destroyed and thou shalt not be burned.

[249] "A just King is He, a faithful King is He, a submissive King is He, a humble King is He, a righteous King is He, a pious King is He, a holy King is He, a pure King is He, a blessed King is He, a lofty King is He, a mighty King is He, a gracious King is He, a merciful King is He, a lowly King [is He] – blessed be He." [250] And they attribute to Him power. Forthwith a horn soundeth from above the firmament and cherubim and ophanim turn away their faces and he goeth in and standeth before the throne of His glory.

CHAPTER XXIV:

[251] When he standeth before the throne of glory he beginneth and reciteth a song which the throne of glory singeth each day: "Laud, song, and music, blessing, praise and celebration and applause and thanks and thanksgivings, victory and melody, speech and rejubilation, rejoicing and joy and gladness, exultations, accord, humility, brilliance, propriety, truth, righteousness and justice, treasure, ornament and might, delight and ecstasy and elevation, calm and rest and consolation, contentment and quiet and peace, tranquility, security and prosperity, love, loveliness, grace and mercy and pulchritude, renown, acclaim and pity, splendor, glory, innocence, effulgence, appearance, adornment, brilliance, fire, ramification, sublimity, wonders and salvation, perfume, salt, light, loftiness, help, violence, potency, height, preciousness, mightiness, lordship, fortitude, elevation, exaltation and brightness, kingliness, power and force, holiness, purity and cleanliness, pride, greatness and kingship, magnificence and majesty, honour, and beauty to Zohariel the Lord God of Israel."

[252] Spendid King, He robed with splendour,
Made majestic with embroideries of song,
Crowned with magnificence and majesty,
A crown of loftiness and a diadem of fearfulness.
For His name is agreeable to Him, and His title is sweet to Him,
And His throne is splendid to Him and His palace is magnificent
And His glory is delightful to Him, and His majesty is becoming to Him,
And His strength is pleasant to Him and His servants sing pleasantly to Him,
And Israel tell to Him the kingliness of His wonders.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[253] King of Kings, God of Gods, and Lord of Lords
He surrounded with chains of crowns, encompassed
with the ramifications of the rulers of brilliance,
He who covereth the heavens with the ramification of His magnificence,
and who, in His majesty, appeared from the heights,
From His beauty the deeps were enkindled,
and from His stature did the clouds shower rain.
His stature sendeth out the lofty,
and His crown blazeth out the mighty,
and His garment floweth with the precious.
And all trees shall rejoice in His word,
and herbs shall exult in His rejoicing,
And His words shall liquefy as perfumes,
flowing and sent forth in flames of fire,
Giving joy to those who search these,
and quiet to those who fulfill them.

[254] King beloved and lovely and clean,
Exalted beyond all the haughty,
Haughty, clothed in majesty beyond the majestic,
Majestic, lifted up beyond the mighty,
Mighty, upraised beyond the powerful.
Splendor of kings, praise of nobles,
Treasure of the holy, humility of the lowly,
Pleasant in the mouth of all those that call upon Him, Sweet to
them that hope in His name,
Righteous in all His ways, upright in all His doings
Just in counsel and in knowledge, clear in understanding and
in practice,
Judge of every soul, witness of every transaction, judge of every word,
Mighty in wisdom and in every secret, lofty in purity and in holiness.

[255] King true and only, King who liveth forever,
King who killeth and maketh alive, King who sayeth and doeth,
King who formeth every disease, and createth every cure,
King who maketh every blessing, and establish every good,
King who feedeth all his works, and supporteth all his creatures,
King who is high to each of the lowly, and who is strong to each
of good courage.

CHAPTER XXV:

King high and lifted up, sublime and wonderful,
Beloved and old, upright and faithful,
Precious and honored, strong and stout-hearted,
Righteous and true, holy and pure,
Pious, great and mighty,
Strong, powerful, precious, fearful and terrific,
High-placed upon perfections of loftiness,

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

Established upon the adornments of splendour
In the chambers of the palace of loftiness.
Who seest profundities, beholdest mysteries, observest dark matters,
And who, in every place is ……
And there is no changing His purpose, nor retorting to His word,
nor delaying His will
And there is no place to flee from Him, and no secret place to
hide from before Him.

[256] Reign forever, King merciful and gracious,
Pardoner and forgiver, who rolleth away and taketh away [sin],
Let Thy majesty be declared in every song, Thy splendor in every chant.
Be high above the palaces of loftiness, be lifted up above the
adornments of splendor,
Be exalted above all Thy doings, be praised above all created things,
Be honored above the throne of Thy glory, be precious above the
vessel of Thy loveliness,
Be blessed with all blessings, be praised with all praises,
Be lauded with all laud, be applauded with all songs,
Be magnified forever, be holy world without end, Totrosi'ai the Lord.

[257] King of all worlds, Lord of all actions,
Wise in all secrets, ruler in all generations,
One God who art from eternity,
Unique King who art forever and ever. Selah.

[258] And I beheld something like unto the appearance of lightning which was fixed and stationary and was divided, among those who descend to the Merkabha, between those who were fit to descend to the Merkabha and those who were not fit to descend to the Merkabha. If a man were fit to descend to the Merkabha, when they say to him "Enter" and he doth not enter, they repeat themselves and say to him "Enter," and he at once entereth. They would then praise him, saying, "Surely this is on of those who descend to the Merkabha." But if a man be not fit to descend to the Merkabha, when they say to him "Enter" and he entereth, they at once place upon him a thousand pieces of iron, [259] because the door-keepers of the sixth palace place upon him a thousand thousands of waves of water, and there is not in that place even a single drop. And if he said, "What is the nature of this water?" they at once run after him, stoning him, and saying to him, "Wretch, are thou not of the seed of them that kissed the [golden] calf, and art unfit to see the King and His throne in his bea{u}ty." And if he be such, a voice goeth forth from the seventh heaven saying, "well have ye said [that] he is from the seed of them that kissed the [golden] calf and is not fit to see the King and His throne." He does not move from the spot before they place on him a thousand thousands of pieces of iron.

[260] Who is like unto Thee Totrosi'ai Lord God of Israel, who doest mightily,
To Thee Totrosi'ai Lord God of Israel, shall the throne of Thy glory
sing praise,
To Thee shall be attributed loftiness and greatness, strength and beauty,
Thou shalt be called strong, Thou, mighty; for Thee shall they make new [song]
for Thee exult.
With Thee shall converse be held, Thou shalt be blessed, Thou praised,
Thou exalted.
To Thee shall splendor be attributed, Thou shalt be lifted up, Thou
magnified, Thou called majestic.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

Thou shalt be praised, Thou applauded, Thou sanctified,
For Thee, Totrosi'ai Lord God of Israel, shall Thy servants weave diadems
And shall sing unto Thee a new song
And shall declare The King forever and ever.
All things are Thy kingdom, and over all things is Thy kingdom,
And Thou shalt be called One, world without end,
Totrosi'ai, Lord God of Israel.
Blessed be Thou O Lord, King of all secrets and Lord of all hidden things.

{…}

CHAPTER XXVI:

[269] Thou workest wonders, dost bring to pass new things,
Renewest Thy creatures each day,
Servants [created] from fire to lift up praise of Thy mystery,
O Sacred One. Who shinest in the midst of myriads of fire,
Who loathest hatred and jealousy,
Who despiseth enmity and contention,
Who settest anger afar, who turnest away wrath,
Who multipliest all grace and goodness,'
The cherubim of Thy glory are fire.
[O Thou] who art exalted upon cherubim of fire, Prince over princes,
Seraphim, seraphim of flame do stand about Thy throne,
Hither and other sound forth: "Make way for Him who rideth the heavens."

[270] Blessing, praise and laud, song, thanks and thanksgivings,
Splendor and whispering, applause, humility and mercy
To the lofty, to the powerful, to the brave,
To the elect, to the chosen, to the choosing,
To the mighty, to the haughty, to the high.
In their mouths music, on their tongues exultation,
They slumber not, neither night nor day,
But music and laud are as blazing light.

[271] Thou art the great Lord
The mighty and fearful, the righteous and pious,
The holy and the faithful, slow to anger and plenteous in mercy and truth.
It is Thou who art Lord, O God of Gods and Lord of Lords,
It is Thou who art Great, Thee do all the great magnify,
It is Thou who art Mighty, Thee do all the mighty declare strong,
It is Thou who art Fearful, Thee do all the singers celebrate,
It is Thou who art Righteous, Thee do all the righteous justify,
It is Thou who art Pious, Thee do all the pious expect,
It is Thou who art Holy, Thee do all the holy hallow,
It is Thou who art Faithful, Thee do all the faithful believe.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[272] It is Thou who hast revealed thy secret to Moses
And who hast not concealed from him any of Thy mighty works.
When the words goeth not forth from Thy mouth
All the lofty mountains trembled
And stood before Thee in great consternation;
When the word goeth forth from Thy mouth
They were all of them burned with flames of fire.
It is Thou who examinest the inward parts and choosest the faithful
Thou dwellest in the flame of rivers of fire and conflagrations.
It is Thou who art mighty, more lofty than all the lofty and lifted up above all,
Who dost cast down the haughty and exaltest the humble.

[273] The most lofty of creation is man,
The likeness of a man hast Thou fixed in Thy throne:
They have the face of a man, and the hands of a man are under their wings,
They run as a man, they toil as a man,
They kneel down and prostrate themselves in song as a man doth,
And the fear of Thee, O King, is upon them.
The most lofty of cattle is the ox.
The likeness of an ox hast Thou fixed in Thy throne:
They run as an ox, they toil as an ox,
They stand in the places as an ox,
And the fear of Thee, O Holy One, is upon them.
The most lofty of wild beasts is the lion.
The likeness of a lion hast Thou fixed in Thy throne:
They roar as a lion, they are feared as a lion,
The thew of their strength is as that of a lion,
And the fear of Thee, O terrible One, is upon them.
The most lofty of birds is the eagle.
The likeness of an eagle hast Thou fixed in Thy throne:
They move as an eagle, they are swift as an eagle,
They fly as an eagle, they soar as an eagle,
And the fear of Thee, O Pure One, is upon them.
And all of them do triply declare Thy sanctitude with the triple sanctus.
(As it is said, "Holy, holy, holy.")

[274] Be honoured, be made majestic, be raised, be lifted up,
Be made splendid, be blessed, be praised, be magnified,
Be hallowed, be exalted, be lauded, be applauded,
For such is the duty of all creatures:
To honour Thee, to own Thy majesty, to raise Thee, to lift Thee up,
To show forth Thy splendour, to bless Thee, to praise Thee, to magnify Thee,
To hallow Thee, to exalt Thee, to laud Thee, to applaud Thee,
The great and holy King, who rulest
Over the highest and over the lowest,
Over the first and over the last,
Which, from the midst of trembling and quaking,
Do triply declare Thy sanctitude with triple sanctus.
(As it is said, "Holy, holy, holy.")

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[275] Assembly and applause are His who liveth forever, [honour faith
Beauty and bliss are His who liveth forever, understanding blessing
Compassion and caresses{?} are His who liveth forever, greatness might
Doctrine and deed are His who liveth forever, knowledge utterance
Eternity and end are His who liveth forever, magnificence majesty
Fervour and faith are His who liveth forever, assembly trustworthiness
Glory and grace are His who liveth forever, brilliance effulgence
Humility and holiness are His who liveth forever, grace mercy
Innocence and ~~insight~~ are His who liveth forever, purity goodness
Justice and jubilation are His who liveth forever, preciousness salvation
Kingdom and knowledge are His who liveth forever, crown glory
Loveliness and laud are His who liveth forever, doctrine encouragement
Majesty and mercy are His who liveth forever, kingdom power
Nobility and name are His who liveth forever, beauty victory
Obedience and observance are His who liveth forever, secret intelligence
Purity and power are His who liveth forever, strength humility
Righteousness and reason are His who liveth forever, jubilation righteousness
Strength and salvation are His who liveth forever, applause holiness
Trust and truth are His who liveth forever, splendour wonder
Understanding and utterance are His who liveth forever, song praise
Victory and vengeance are His who liveth forever, laud loveliness]
Wonder and wisdom are His who liveth forever,
Excellence and exultation are His who liveth forever,
Years and youth are His who liveth forever,
Zest and zeal are His who liveth forever.*

* This list of words is similar to those used in Scholem's translation (shown on the right) of the same hymn in *Major Trends in Jewish Mysticism*, pages 58-9, which represent a truer translation of the terms in the text. In the left column, Smith imitates the text's alphabetical device, even shifting from 22 to 26 letters, instead of directly translating.

[276] Who is able to state one from a thousand thousands of thousands
And a myriad myriads of myriads of Thy mighty deeds, O King of Kings of Kings,
Before whom the beasts are stationed and stand [speaking] with a still
small voice –
They are fire, their palate is fire, their movement is fire, their speech
is fire,
Yet are they afraid because of fire,
Lest they be burned in flames of fire,
It is Thou whom they encompass, it is Thou whom they surround,
With Thee are they hidden, in Thy bosom do they give utterance,
In secret and intelligence, girded with strength, clothed with magnificence.
The eye may not travel to where Thou dwellest,
King great and holy, ruler
Over the highest and over the lowest,
Over the first and over the last.
There is none among the highest, nor among the lowest,
Nor among the first, nor among the last,
Who can know Thy works
And search out all Thy wonders.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[277] Just as none is able to imagine ab, bc, cd, de, ef, fg, gh, hi, ij. Metatron whose name is called according to eight names, his name is Margawiel, his name is Gayothiel, his name is Ziwathiel, his name is 'Izihiel, his name is Yahawiel, his name is Mayoel, his name is Segansagiel, his name is Segansayriyah. And from the love with which they love him on high, they call him in the camps of the holy ones, Metatron, Servant of the Lord, slow to anger and plenteous in mercy. Blessed be thou O Lord, wise in secrets and Lord of hidden things, Amen, Amen, Selah.

CHAPTER XXVII: {*Sar Torah* material: CHAPTERS XXVII TO XXX}

[278] Said Rabbi Ishmael: Three years did Rabbi Nehunya ben Hakkanah behold me in affliction and in great sorrow and in great danger: That portion of the Bible which I would read one day, would I forget the next, and that mishna which I would study one day, the next day would I forget. What did I do? When I saw that the Law did not remain in me, I laid hold upon myself and denied myself food and drink and washing and anointment, and deprived myself of conjugal intercourse, and I neither exulted not rejoiced, nor did any music nor song go forth from my mouth. [279] Thereupon did Rabbi Nehunya ben Hakkanah, my master, take me from my father's house and bring me into the chamber of the Temple in which the Sanhedrin met and cause me to swear by a great seal and by a great oath which appertaineth to Zebhoriel the Lord God of Israel who is Metatron the Lord God of Israel, God of the heavens and God of the earth, God of Gods, God of the sea and God of the land. And he revealed the secret of the Law, which was in his possession. And at once my heart was {as} enlightened as the gates of the East and mine eyes beheld the depths and the ways of the Law and thenceforth I forgot nothing. All things which mine ears heard from the mouth of my master and from the mouth of scripture and from the ways of the Law which I had truly practiced, thenceforth I forgot none of them.

[280] Said Rabbi Ishmael: Had I done nothing in the Law, yet would this method which I have fixed in Israel be more than sufficient for me, as against all the Law, [since I have revealed it] in order that men may increase their knowledge of the Law without weariness.

[281] Said Rabbi Ishmael: Rabbi Akiba did indeed say in the name of Rabbi Eliezer the Great: From the day when the Law was given to Israel until the last temple was built, the Law was given, its majesty was not given, and its preciousness, its glory and its greatness and its beauty, its terror, its reverence and its fear, its richness and its loftiness and its exaltation, its trembling and its splendour, its strength, its rule and its might were not given, until the last temple was built and the Shekinah did not dwell in it. [282] Thereupon Israel began to pour forth complaint before their Father who is in heaven, saying: "Thou hast laid many troublesome tasks upon us. Which shall we hold to and which shall we abandon? Thou hast thrown upon us great labour and great burden; Thou hast said to us, 'Build Me a house, and although ye build, yet study the Law.'" This is the plea of His children. [283] And this is the answer of their Father who is in heaven. Ye had a long rest between captivities, and I longed [saying], 'When shall I hear the sound of the words of My Law from your mouths?' Ye have not done well, and I have not done well. Ye have not done well in that ye have differed from Me, and I was angry against you and arose and brought utter destruction on My city and My house and My children. And I did not do well in that I arose against you and sealed a decree of judgment against you. Indeed, shall that which endureth forever and ever, world without end, contend with that which hath no endurance but for a year, or two, or ten, or thirty, and if at most for an hundred years, and then passeth away? But in that ye have rebuked Me, ye did well. Already have I accepted your rebuke.

[284] "For the sigh of Israel is sweet to Me, and the desire for the Law
hath covered Me,
"Your words have found grace in My ears, and I accept the sayings
of your mouths.
"Ye have labored in the house of My choice, and the Law shall not
move from your mouths,

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[285] "For I am master of wonders, the transcendent Lord, I am He.
"Mighty works come to pass before Me, miracles and
marvels before My throne.
"Who hath come before Me and I have not fulfilled his [prayer]?
Who hath called upon Me and I have not straightway answered him?
"State before Me all your requests, and multiply upon Me the desire of
your hearts.
[286] "My storehouses and My treasuries, – nothing in them is lacking.
"State your requests and they shall be given you, and the desire of your
hearts shall be done forthwith,
"For there is no season like to this season, and no time like to
this time.
"There is no season like to this season, for My soul bowed down till
I beheld you,
"And there is no time like to this time, for the love of you cling
to My heart.

CHAPTER XXVIII:

[287] "I know what ye request, and My heart perceiveth what ye desire.
"Ye request much [knowledge of] Law, and a multitude of Talmud and
many halakhic traditions,
"Ye hope to ask questions on points of law, and ye covet a multitude
of secrets.
"To multiply testimony in mountains upon mountains, to make wisdom
wonderful in hills upon hills,
"To increase knowledge of the Talmud in the streets, and subtleties
in the roads,
"To multiply laws as the sand of the sea, and rabbis as the dust of
the world,
[288] "To seat academies in the gates of the tents, to expound therein
what is prohibited and what is permitted,
"Therein to declare the impure impure, and therein to declare the
pure pure,
"Therein to declare the fit fit, and therein to declare the unfit unfit,
"Therein to recognize the [sorts] of blood, and to teach the menstruants
what they should do,
"To bind diadems upon your heads, and crowns of royalty upon the heads
of your children,
"To force kings to prostrate themselves before you, to compel princes
to fall down in your presence,
"To send forth your name beneath all the heavens, and your memory in
the great ports,
"To illumine your faces as the brilliance of the day,
and the space between your eyes as a blazing star.
"And if ye be worthy [to employ] this seal,
and to make use of the fearful crown,
"Neither vulgar nor ignorant shall be found in you,
nor fool nor idiot shall be of your number,

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[289] "Ye rejoice, and My servants are grieved,
"That this secret goeth forth from My treasury.
"By virtue of it the voice of your academies [soundeth] as [the voice of]
fattened calves.
"Not with toil and not with weariness [do they learn],
"But with the name of this seal and with the mention of the fearful crown.
"He that marveleth at you, and he that grieveth grieveth because
of you;
"Many die in their sighing, and their souls go forth by reason of the
repute of your glory,
[290] "Wealth and riches increase upon you; the great of the world cleave unto you;
"That family from which ye marry a daughter is known on all sides to be noble,
"He that is blessed in you is truly blessed, he that rejoiceth in you
rejoiceth truly.
"Ye are called, 'Those who turn many to righteousness';
they call ye, 'Those who prove men innocent.'
"The determinations of the months proceed from your [council],
and the intercalculation of years from the subtlety of your wisdom.
"By your hands are patriarchs anointed,
and presidents of the sanhedrin take office according to
your words;
[291] "Ye set up exilarchs, and the judges of cities are appointed by your authority.
"The order of society shall go forth from you,
and none shall differ therefrom.
"A great war was waged with Me and My servants,
"As accuser appeared the greatest of the ministering angels.
"This is his plea:

CHAPTER XXIX:

[292] "'Let not this secret go forth from Thy storehouse,
and mystery of prudence from Thy treasuries;
"'Let not flesh and blood as our equals, suppose not the children of men our substitute.
"'Let them grow weary in the study of the Law as much as they wish,
"'And let those who come from their descendants, and after,
"'Fulfill it with labor and great anguish.
"'This is thy glory, this is thy beauty.
"'In the midst of their rejoicing they bethink themselves and pray to Thee,
"'They cry out before Thee whole-heartedly, they beseech Thee with desirous soul:
"' "May that which we have read remain in our possession,
may that which we have studied remain in our possession,
"' "May our inward parts grasp all that which our ears have heard,
"' "May our hearts hold firmly the ways of the teaching which we have heard
from the mouth of the teacher."
"'And let them continue to honour one another.
"'But if Thou revealest this secret to Thy children,
"'The small will be as the great and the fool as the wise.'"

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[293] This is the reply which He replieth to His servants:
"Nay, My servitors, nay, My servants, trouble Me not in this matter.
"This secret shall go forth from My storehouse, and mystery of prudence
from My treasuries.
"To a beloved people I reveal, to a faithful seed I teach;
"For them it is laid up from the fountainhead of the world, and from the
days of creation prepared for them.
"And I never thought to give it to any of the generations,
from the days of Moses and until now.
"For they shall go from evil to evil, and Me shall they not know,
"For their understanding was obscured by exile, and the words of the Law
were hard as brass and iron.
"It is proper for them to make use of it, to bring the Law as water in their
inward parts and as oil in their bones.
"For Israel was in affliction from the day when Mine anger waxed hot against them
"And I smote them, and because of them mountains trembled, and their
carcasses were as refuse in the midst of the street.

[294] "With what shall I appease them? With what shall I comfort them?
"Or what good form of treasure is there on high
"That I should bring it forth and give it them and cause them to rejoice?
"For I have beheld and seen:
"I have gold, [but] there is gold in the world;
"I have silver, [but] there is silver in the world;
"I have precious stones and pearls, [but] there are precious stones and pearls
in the world.
"Wheat and barley, honey and oil, I have already placed in the world.
"But what is lacking the world? This secret and this mystery which is not
in the world.
"Therefore I shall give them this means of loftiness, that thereby My children
shall raise themselves up."

[295] Said Rabbi Akiba: I heard a voice going forth from under the throne of glory, saying. And what was it saying? "I strengthened him, I took him, I commanded him (i.e. Enoch ben Jared whose name is Metatron), and I took him from among the children of men, and I made a throne for him over against my throne." And what is the measure of that throne? Forty thousand myriads of parasangs of fire. And I gave over to him seventy angels, as against seventy peoples, and I gave into his hand all my servants in the world above and all my servants in the world below, and I explained to him all the categories of creation, and I set, as his name, The Lesser Lord [which is the numerical equivalent of 'My Lord; and he is lesser than *The* Lord]. (For his name, reckoning by the numerical equivalents of the letters, is 71.) And I gave him wisdom and understanding more than all the angels and made him greater than any of the ministering angels.

[296] Said Rabbi Akiba: Each day doth an angel stand at morning in the midst of the firmament and beginneth and saith, "The Lord is King!" And all the host on high answer after him until he reacheth [the word], "Bless ye," and when he reacheth "Bless ye" a beast standeth in the midst of the firmament and the name [of this beast] is Israel, and engraven on its forehead [are the words] "My people is Mine." And it saith, "Bless ye the Lord, the Blessed." And all the princes on high answer after it, "Blessed be the Lord, the Blessed, forever and ever." While this is yet unfinished, the ophanim break forth in tumult and tremble and shake the whole world and say, "Blessed be the glory of the Lord from His [dwelling] place." And that same beast standeth in the midst of the firmament until all the princes on high break forth in tumult, and seraphim and cherubim and troops and all the camps and each one in his place saith to the beast, "Hear, O Israel, the Lord our God, is one Lord."

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[297] Said Rabbi Ishmael: Thus said Rabbi Akiba in the name of Rabbi Eliezer the Great: Our fathers did not undertake to put one stone upon another in the Temple until they compelled the King of the world and all his servants and He met with them and showed them the secret of the Law, how they should do it and how they should explain it and how they should practice it. At once the Holy Spirit appeared from the great entrance which is in the House of the Lord – since the Shekinah did not dwell in the Holy of Holies because of the decree. And when our fathers saw that the throne of glory made its way and stood between the cella and the altar – for although up to that time they had not built the building, [yet the throne moved] over the place of the rooks which they were shaping to found upon them the cella and the temple and the altar and all the structure generally – and when our fathers saw that the throne of glory was set on high between the altar and the cella, and the King of the World upon it, they at once fell upon their faces, [298] and concerning that moment it says [Haggai 2.9]: "The latter glory of this house shall be greater than the former." "For in the first temple I did not communicate with My children but by voice and in this temple ye have compelled Me and My throne and all My servants [to appear]. And would that it might endure! My children, why are ye fallen and lying upon your faces? Stand and seat yourselves before My throne in the order in which you sit in the academy and take hold upon a crown and receive a seal and hear the order of this secret of the Law, how ye shall do it, how explain it, and how practice it, how ascend the roads of your hearts, how your hearts may behold the Law." At once did Zerubabel the son of Shealtiel answer and stood upon his feet as an interpreter and stated the names of the princes of the Law, each one according to his name, the name of a crown and the name of a seal.

CHAPTER XXX:

[299] Said Rabbi Ishmael: Thus said Rabbi Akiba in the name of Rabbi Eliezer the Great: "He who presenteth himself to serve in [connection with] this secret of the Law shall wash his garment and his undergarments and shall immerse himself in the most thorough manner lest semen should separate [any part of his skin from the water], and shall enter and sit for twelve days in a room or in an upper chamber. He shall neither go out nor come in nor eat nor drink but from evening to evening. And he shall eat, as his food, bread [baked by] his own hands [and he shall be wrapped] in a clean tallith. And he shall not taste any sort of vegetable. And water shall be his drink. [300] And he shall regularly read this midrash concerning the secret of the Law three times each day after [the regular daily] prayers which he shall pray from beginning to end. And thereafter he shall sit and shall repeat them – [the prayers and the Midrash] – twelve days the days of his fast, from morning until evening and shall not be silent. And whenever he finisheth it he shall stand upon his feet and conjure, as [one would conjure] by [the name of] their king, and shall call twelve times upon every prince, and thereafter he shall conjure him with the seal, [and so] for each one of them. [301] And these are their names which he shall say: The Prince Shekadhozi'ai the Lord, the Prince Nihappardyuel the Lord, the Prince 'Abhirgehwedhiryah* the Lord (and there be those who say Gehwedhiryahu) the Prince Plitriyah the Lord, the

* In the margin, Scholem notes, "…I should prefer 'Abhirgehidoryah if the Heb. text permitted (& so in the following, transposing the ו & the first י)."

Prince Zehubh'adyah the Lord, the Prince 'Ogbohad'ay the Lord, the Prince Totrosi'ai the Lord, the Prince 'Ashrawwili'ai the Lord, the Prince Zebhudiel the Lord, the Prince Margawwiel the Lord, the Prince Daharbyoron the Lord, the Prince 'Adiriron the Lord. [302] And he shall conjure them by the permission of his King for twelve [days] in the name of Yopphiel Splendor of Height, and in the name of Sarbiel who is one of the princes of the Merkabha, and in the name of Shadriel who is a beloved prince, and in the name of Hasdiel who is called to the Power [of God] six hours daily. And he shall repeat and shall conjure the same last four princes with a great seal and with a great oath in the name of 'Ezboghah, which is a great seal, and in the name of Zurtak, a holy name and a fearful crown. [303] And when he finesheth twelve days let him go forth to any form of the Torah which he desire, whether Bible, whether Mishnah, whether the vision of the Merkabha. For he goeth forth in a clean spirit and from great sorrow and anguish, for it is a teaching known to us, an ordinance

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

made by the first teachers, and a tradition of the men of old which they wrote down and left for coming generations, that the humble might practice it. And he who is worthy is answered thereby.

[304] Said Rabbi Akiba in the name of Rabbi Eliezer the Great: Happy is he who is aided by the desert of his fathers, and whom the righteousness of his ancestors stands [in good stead], that he may practice this crown and this seal, and they shall communicate with him, and he exalteth himself in the loftiness of the Law.

[305] Said Rabbi Ishmael: This was done by Rabbi Eliezer and he was answered and did not believe; and it was done by me and I did not believe until I brought a fool and he was made like unto me. And again it was done by shepherds and they were made like unto us. By the authority of the court they sent down Rabbi Akiba outside the Land [of Israel] and he waited until it was done by many who neither read nor studied and they became equal [to] others and were made learned students. And he came and verified [the matter] and agreed in the evidence which he bore in the court of the Patriarch, saying: "This was done also outside the Land [of Israel] and succeeded." And thus said Rabbi Eliezer the Great. And the Sages say, "Perhaps we possess it by virtue of the Land of Israel." And they did not believe until they sent Rabbi Akiba down to Babylon and it was done [there] and succeeded. And therafter we rejoiced.

[306] Said Rabbi Ishmael: How shall a man begin before he pray this secret of the Law? When he arose (*sic*) he shall say:

"Be made magnificent, be exalted, be lifted up, O splendid King,
"Upon a throne high and lifted up, fearful and terrible.
"Thou dwellest in the chambers of the palace of loftiness.
"The servants of Thy throne are terrified, and set trembling
"The heavens which are the footstool of Thy feet, each day,
"With sound of exultation and with tumult of music and multitude of song."
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

And let him conjure and say:

"Who will not exalt Thee, O King fearful
"And terrible above all Thy servants?
"In shaking and in trembling do they serve Thee,
"In terror and in quaking they are terrified before Thee.
"With identical words, with one mouth they utter forth Thy fearful name.
"Because of fright and fear [among those] who stand before Thee
"There is none who goes ahead and none who lags [in the song].
"And whoever delayeth the sound after his companion, in [the pronunciation of] Thy name
"[Though but] as by the measure of a hair's breadth,
"Is consumed, and flaming fire trampleth him down."
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts,
all the earth is full of His glory.")

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

APPENDIX

A chart prepared for my 1987 edition shows the alignment of chapters for three translations of *Hekhalot Rabbati*:

- Smith = Morton Smith: chapters I-XXX
- Grodner = Lauren Grodner: chapters 15-29, which appear in David Blumenthal's *Understanding Jewish Mysticism: A Source Reader* (New York: Ktav Publishing House, 1978) pages 59-89.
- Kaplan = Aryeh Kaplan: "a synthesis of the best readings found in various editions" of chapters 1, 2, and 16-26 in his *Meditation and Kabbalah* (York Beach: Samuel Weiser, 1982) pages 41-54.

Within the column showing Smith's chapters is a band indicating "text" (also "tx" and "t") or narrative sections and "hymns" (also "h") or songs.

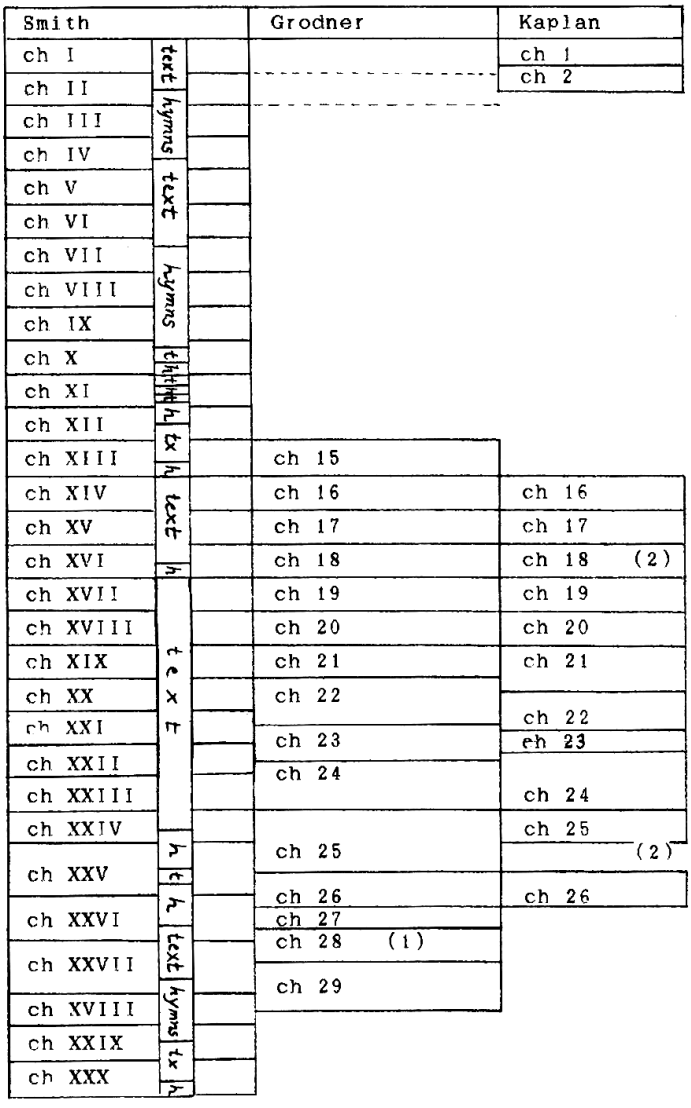

(1) Grodner omits the first paragraph of Smith's CHAPTER XXVII.
(2) Kaplan omits material here, primarily hymns.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

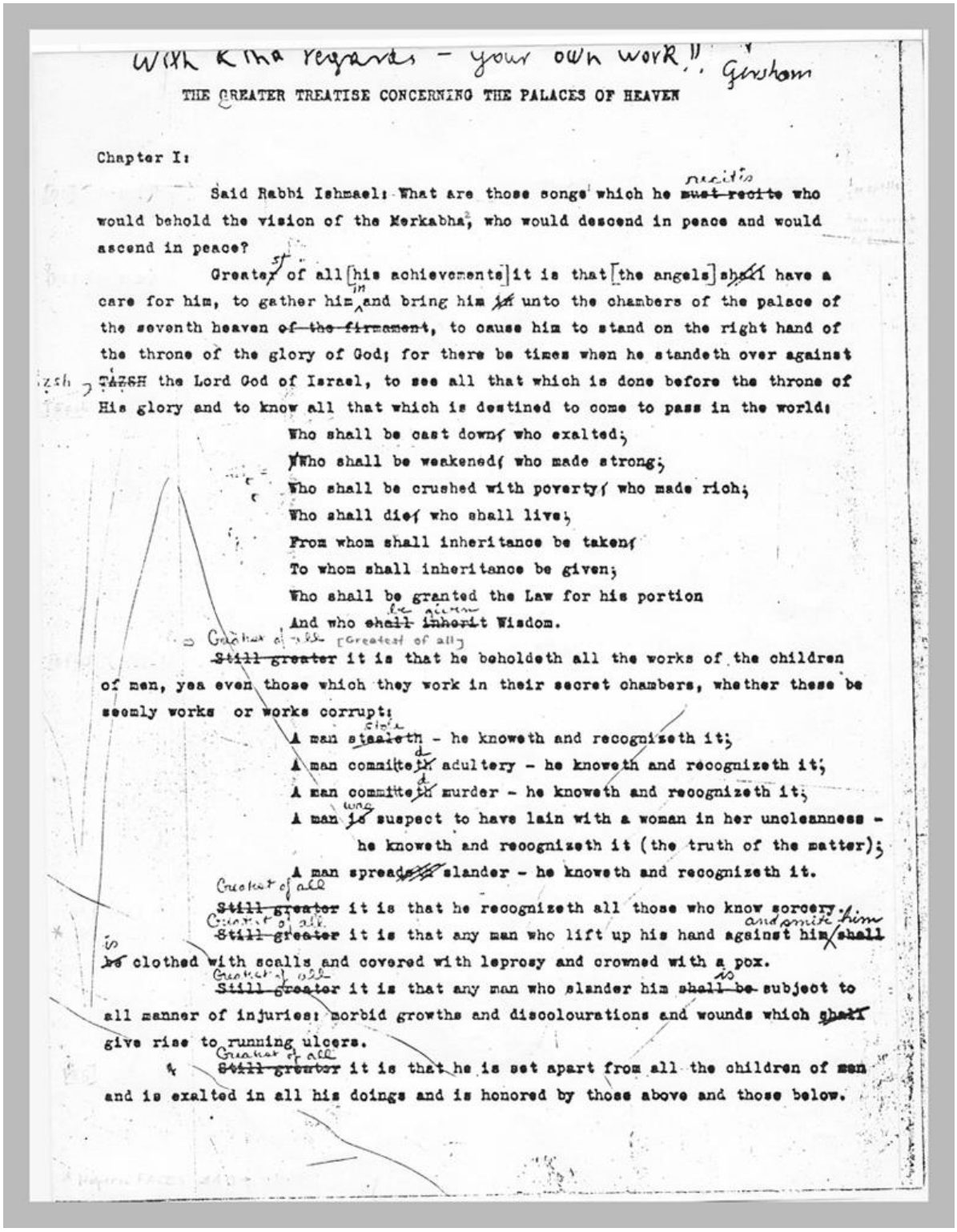

With Kind regards - your own work!! Gershom

THE GREATER TREATISE CONCERNING THE PALACES OF HEAVEN

Chapter I:

Said Rabbi Ishmael: What are those songs which he ~~must recite~~ recites who would behold the vision of the Merkabha, who would descend in peace and would ascend in peace?

Greater of all [his achievements] it is that [the angels] ~~shall~~ have a care for him, to gather him in and bring him ~~in~~ unto the chambers of the palace of the seventh heaven ~~of the firmament~~, to cause him to stand on the right hand of the throne of the glory of God; for there be times when he standeth over against ~~YAZGH~~ the Lord God of Israel, to see all that which is done before the throne of His glory and to know all that which is destined to come to pass in the world:

Who shall be cast down, who exalted;
Who shall be weakened, who made strong;
Who shall be crushed with poverty, who made rich;
Who shall die, who shall live;
From whom shall inheritance be taken,
To whom shall inheritance be given;
Who shall be granted the Law for his portion
And who ~~shall inherit~~ be given Wisdom.

Greater of all [Greatest of all]
~~Still greater~~ it is that he beholdeth all the works of the children of men, yea even those which they work in their secret chambers, whether these be seemly works or works corrupt:

A man ~~stealeth~~ steals - he knoweth and recognizeth it;
A man ~~committeth~~ commits adultery - he knoweth and recognizeth it;
A man ~~committeth~~ commits murder - he knoweth and recognizeth it;
A man ~~is~~ was suspect to have lain with a woman in her uncleanness - he knoweth and recognizeth it (the truth of the matter);
A man ~~spreadeth~~ spreads slander - he knoweth and recognizeth it.

Greatest of all
~~Still greater~~ it is that he recognizeth all those who know sorcery.

Greater of all
~~Still greater~~ it is that any man who lift up his hand against him and smite him ~~shall~~ is ~~be~~ clothed with scalls and covered with leprosy and crowned with a pox.

Greater of all
~~Still greater~~ it is that any man who slander him ~~shall be~~ is subject to all manner of injuries: morbid growths and discolourations and wounds which ~~shall~~ give rise to running ulcers.

Greater of all
~~Still greater~~ it is that he is set apart from all the children of men and is exalted in all his doings and is honored by those above and those below.

Photocopy of Morton Smith's typescript of *Hekhalot Rabbati*, page 1

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

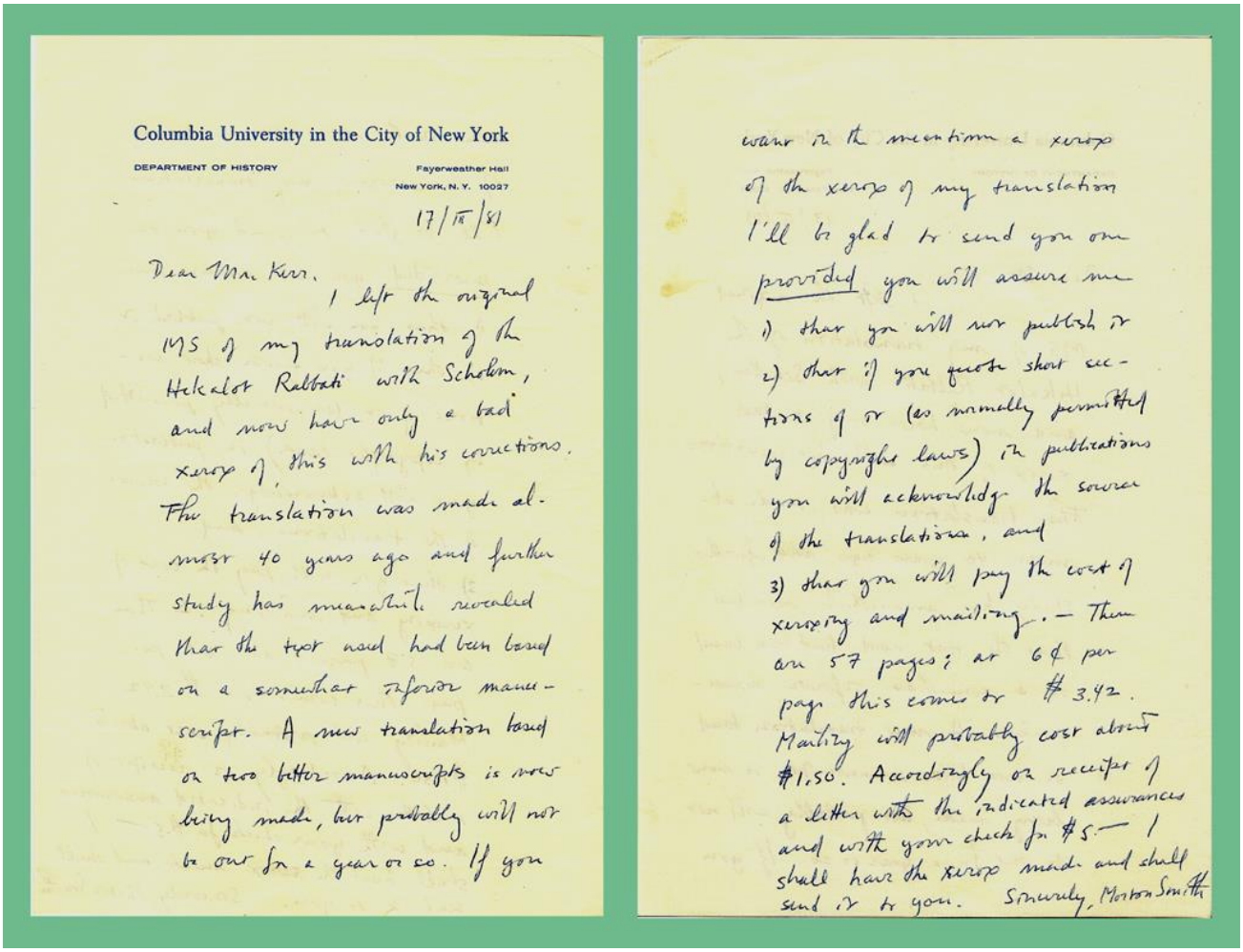

Columbia University in the City of New York

DEPARTMENT OF HISTORY

Fayerweather Hall
New York, N. Y. 10027

17/III/81

Dear Mr. Karr.

I left the original MS of my translation of the Hekalot Rabbati with Scholem, and now have only a bad xerox of this with his corrections. The translation was made almost 40 years ago and further study has meanwhile revealed that the text used had been based on a somewhat inferior manuscript. A new translation based on two better manuscripts is now being made, but probably will not be out for a year or so. If you want in the meantime a xerox of the xerox of my translation I'll be glad to send you one provided you will assure me

1) that you will not publish it
2) that if you quote short sections of it (as normally permitted by copyright laws) in publications you will acknowledge the source of the translation, and
3) that you will pay the cost of xeroxing and mailing. — There are 57 pages; at 6¢ per page this comes to $3.42. Mailing will probably cost about $1.50. Accordingly on receipt of a letter with the indicated assurances and with your check for $5.— I shall have the xerox made and shall send it to you. Sincerely, Morton Smith

Morton Smith's letter of March 17th, 1981

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

HEKHALOT RABBATI

היכלות רבתי

THE GREATER TREATISE CONCERNING THE PALACES OF HEAVEN

translated from the Hebrew and Aramaic by
Morton Smith

corrected by
Gershom Scholem

transcribed and edited with notes by
Don Karr

Translation © Morton Smith (estate) 1943-7, 2009
Edition © Don Karr 1995, 2009, corrected 2013, 2015, 2020, 2024
(email: dk0618@yahoo.com)

Reproduced with permission from Morton Smith's literary executor:
Shaye J. D. Cohen

All rights reserved.
License to Copy

This publication is intended for personal use only.
Paper copies may be made for personal use.

With the above exception, no part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopy, without permission in writing from the editor and executor. Reviewers may quote brief passages.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

Preface to the July 1995 edition

The following sections of *Hekhalot Rabbati* (hereafter HR) have been edited from an English draft prepared by Morton Smith (1915-1991). The draft shows corrections and marginal notes made by Gershom Scholem (1897-1982). Smith made the translation in the early 'forties from an unpublished edition (in the original Hebrew and Aramaic) prepared by Scholem and Chaim Wirszubski (1915-1977).[1] In a note[2] accompanying the photocopy of HR, Smith stated that the translation was based on a "somewhat inferior manuscript" (MS New York 8128) and that "a new translation based on two better manuscripts is now being made." That was 1981.

In 1978, David Blumenthal published *Understanding Jewish Mysticism: A Source Reader*, vol. 1 (Ktav Publishing House, New York), which contained a translation of roughly the second half of HR prepared by Lauren Grodner. The translation was based on the edition of S. A. Wertheimer in his *Batei Midrashot*, with some adaptations according to spot English translations in

(1) Smith's "Observations on *Hekhalot Rabbati*," in *Biblical and Other Studies* edited by Alexander Altmann (Cambridge: Harvard University Press, 1963);
(2) Scholem's *Jewish Gnosticism, Merkabah Mysticism, and Talmudic Tradition* (New York: The Jewish Theological Seminary of America, 1960; 2nd, improved edition: 1965);
(3) Scholem's *Major Trends in Jewish Mysticism* (New York: Schocken Books, 1941; reprinted frequently).

In 1982, Rabbi Aryeh Kaplan presented again roughly the second half of HR in English in *Meditation and Kabbalah* (York Beach: Samuel Weiser, Inc.), adding chapters I and II as a preface. Kaplan also based his work on Wertheimer, correcting it according to other versions.

It is now July 1995, and the *first* half of HR has yet to be published in English, so I have been grateful to the late Professor Smith for having provided me with a copy of his draft, whatever its shortcomings.

The following is a presentable edition of the first half of HR[3], prepared to fill the gap until the whole of HR appears in translation.

The as-yet unpublished (in English, at any rate) "first half," presented here, is Smith's Chapters I to XII. Smith's Chapter XIII is where Grodner's translation begins, though she calls it "Chapter 15." Kaplan's translation cuts in a chapter or so later. Through my typescript, numbers in square brackets indicate paragraph (segment, or *microform*) numbers from *Synopse zur Hekhalot-Literatur*, edited by Peter Schäfer, Margarete Schlüter, and Hans Georg von Mutius (Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck], 1981). In recent scholarly books and articles, it has become conventional to refer to *Synopse* § numbers when citing or quoting *hekhalot* material.

—Don Karr

---

1 I have learned that Ithamar Gruenwald, long-time professor of Jewish mysticism at Tel Aviv University and author of the pioneering *Apocalyptic and Merkavah Mysticism* (Leiden – Köln: E. J. Brill, 1980), *From Apocalypticism to Gnosticism* (Frankfurt am Main: Verlag Peter Lang, 1988), and *Rituals and Ritual Theory in Ancient Israel* (Leiden – Boston: Brill, 2003), had a hand in the translation of (at least) the first twelve chapters. See "Preface to the January 2009 edition."

The first page of Smith's typescript is reproduced below, page 45.

2 March 17, 1981. The letter is reproduced below, page 46.

3 The transcription below has been completed. See "Preface to the January 2009 edition."

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

Preface to the January 2009 edition (with additions and revisions: 2013 & 2015)

Smith's chapters XIII-XXX have been added to the transcription, making this a complete edition of Smith's translation. Inconsistencies in Smith's spelling have been retained, *e.g.*, within a few lines we find "spendour" and "splendor" (as in CHAPTER XXIV); elsewhere, "Shekinah" and "Shekhinah."

To place *Synopse* § numbers, I have compared segments of Smith's translation with passages translated in

- Boustan, Ra'anan. *From Martyr to Mystic: Rabbinic Martyrology and the Making of Merkavah Mysticism* (Tübingen: Mohr Siebeck, 2005).
- Davila, James R. *Hekhalot Literature in Translation: Major Texts of Merkavah Mysticism* (Leiden – Boston: Brill, 2013).
- Halperin, David J. *The Faces of the Chariot: Early Jewish Responses to Ezekiel's Vision* (Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck], 1988).
- Kuyt, Annalies. *The 'Descent' to the Chariot. Towards a Description of the Terminology, Place, Function and Nature of the* YERIDAH *in Hekhalot Literature* (Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck], 1995).
- Wolfson, Elliot R. *Through a Speculum That Shines* (Princeton: Princeton University Press, 1994).

It is of interest to follow the hapless course of Smith's translation of HR in the letters recently published as *Morton Smith and Gershom Scholem, Correspondence 1945-1982*, edited with an introduction by Guy G. Stroumsa (Leiden – Boston: Brill, 2008). The HR translation is mentioned more than two dozen times over the full range of years covered; indeed, the first mention is in 1945, the last in 1982. An excerpt from Ithamar Gruenwald's note to me (December 23, 2012) provides some details of this "hapless course."

> [Sometime in the late 1960s] Scholem showed me the typescript of Smith's translation of HR. I read it and told Scholem that it needed revision on the basis of manuscripts which Scholem did not know about, especially Vatican 228. Scholem told me to contact Smith, with whom I exchanged letters for several years. Morton agreed that when I came to New York we should meet and discuss ways to compose the revision.
>
> In February-June 1981, I held a position of visiting professor at the Revel Graduate School at Yeshiva University. When I arrived in New York, Morton and I agreed to meet once or twice a week to work on the revised translation. We did so on a regular basis, and my wife and I were welcome guests at his home.
>
> The process was as follows: between one session and the next, Morton prepared an almost new translation of several paragraphs based on MS Vatican 228. He did masterful work. When I came to his apartment, we read his latest translations, and in most cases he accepted my comments.[4]
>
> In June, we had to interrupt the work because I had to go back to Jerusalem.
>
> When I left in June of 1981, we had reached chapter 12 or so. Morton said that between then and my return to New York (in less than a year), he would work on the translation, and possibly send me the materials by mail. However, this did not work out.
>
> On January 1st, 1982, our son Evyathar was killed during his service in the army, and Scholem died a short while afterwards [February 21, 1982]. These events delayed my return to New York.
>
> When I returned to New York, I called Morton and he told me that he could no longer work on the translation. A short while later I called him again and—to my shock—he told me, "Finally, my senile condition is under control. I hope that I shall be able to continue the work soon." This condition is referred to in Guy G. Stroumsa's book [*Morton Smith and Gershom Scholem, Correspondence 1945-1982*], where, on page 190, Morton asked Scholem, "Please give my regards to Gruenwald when you see him, my retranslation of *Hekhalot Rabbati* was sidetracked during the fall by a long series of petty problems." The "petty problems" were the "senile condition" mentioned. Scholem was not aware of the problem, and he did not seem to catch on even when Morton reiterated in the same letter, "First, however, I have to dispose of a lot of petty problems…." [—Smith's letter to Scholem of January 10, 1982].

My sincere thanks to Professor Shaye J. D. Cohen of Harvard University, literary executor to Morton Smith, for granting me permission to reproduce Smith's translation of HR. I wish to thank Sergiusz Cichosz for informing me of numerous errors in my typescript while he was in the process of translating Smith's *Hekhalot Rabbati* into Polish (January-February of 2015).

—Don Karr

[4] The collaborative work of Smith and Gruenwald is not reflected in the transcription presented here.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

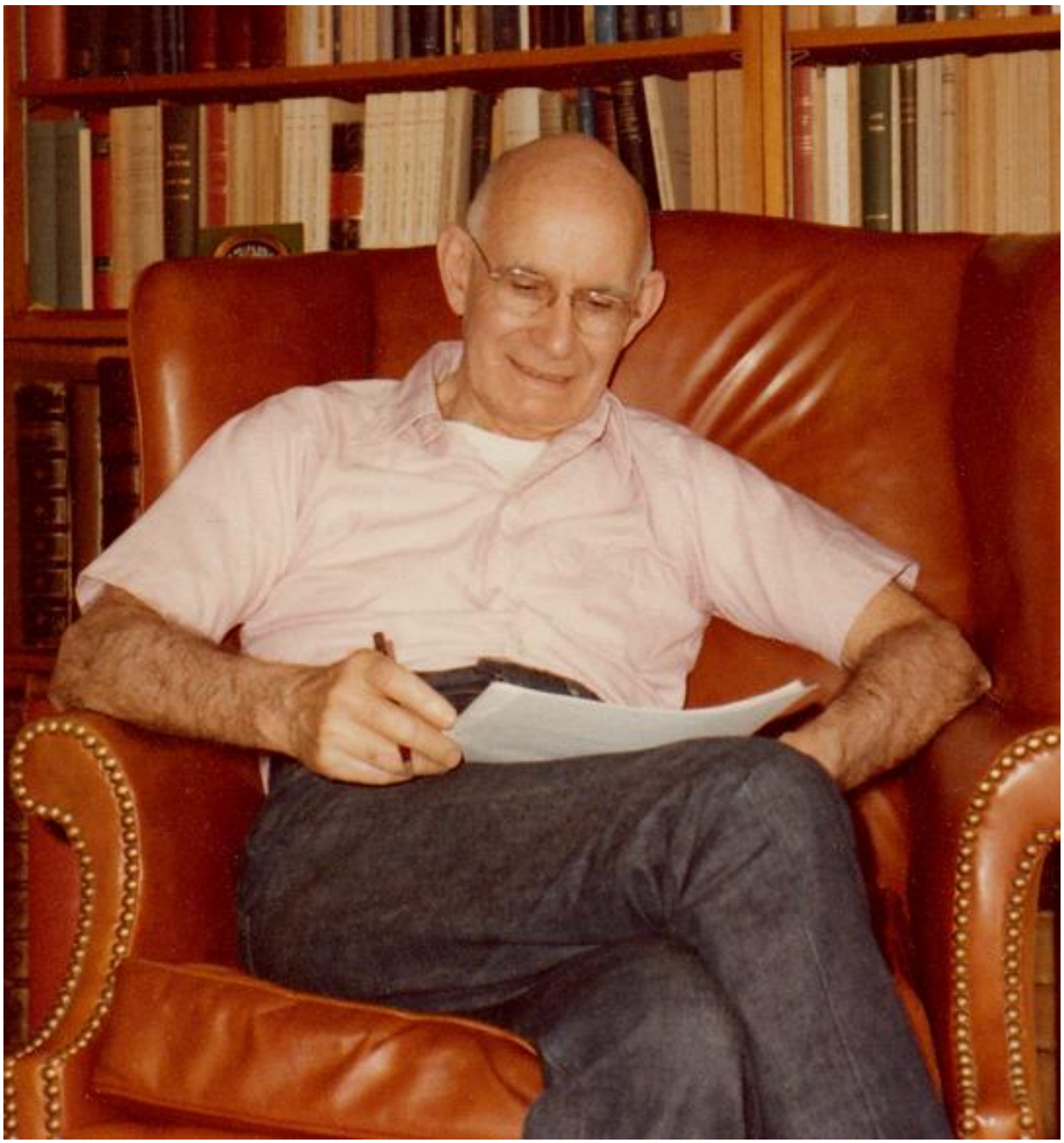

Morton Smith, 1981
Working on his translation of *Hekhalot Rabbati*
Photograph in possession of Ithamar Gruenwald

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

THE GREATER TREATISE CONCERNING THE PALACES OF HEAVEN

translated from the Hebrew and Aramaic by Morton Smith
with corrections by Gershom Scholem
transcribed and edited with notes by Don Karr

(…) = Smith's additions
[…] (words) = Smith's additions
[…] (numbers) = *Synopse* § numbers
{…} (letters/words) = my additions (*DK*)
{...} (ellipses) = a gap – a place where material appears in other MSS

CHAPTER I:

[81] Said Rabbi Ishmael: What are those songs which he recites who would behold the vision of the Merkabha, who would descend in peace and would ascend in peace?

[82] Greatest of all [his achievements] it is that [the angels] have a care for him, to gather him in and bring him unto the chambers of the palace of the seventh heaven, to cause him to stand on the right hand of the throne of the glory of God; for there be times when he standeth over against Tazsh the Lord God of Israel, to see all that which is done before the throne of His glory and to know all that which is destined to come to pass in the world:

Who shall be cast down, who exalted;
Who shall be weakened, who made strong;
Who shall be crushed with poverty, who made rich;
Who shall die, who shall live;
From whom shall inheritance be taken,
To whom shall inheritance be given;
Who shall be granted the Law for his portion
And who be given Wisdom.

[83] Greatest of all* it is that he beholdeth all the works of the children of men, yea even those which they work in their secret chambers, whether these be seemly works or works corrupt:

A man stole – he knoweth and recognizeth it;
A man committed adultery – he knoweth and recognizeth it;
A man committed murder – he knoweth and recognizeth it;
A man was suspect to have lain with a woman in her uncleanness –
he knoweth and recognizeth it (the truth of the matter);
A man spread slander – he knoweth and recognizeth it.

* "Greatest of all" is Scholem's correction from § 83 to § 92. Smith had "Still greater," which may indeed make better sense. Aryeh Kaplan opens each of these lines, "When one is on a (still) higher level…."

[84] Greatest of all it is that he recognizeth all those who know sorcery.

Greatest of all it is that any man who lift up his hand against him and smite him is clothed with scalls and covered with leprosy and crowned with a pox.

Greatest of all it is that any man who slander him is subject to all manner of injuries: morbid growths and discolourations and wounds which give rise to running ulcers.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[85] Greatest of all it is that he is set apart from all the children of men and is exalted in all his doings and is honored by those above and those below. And if any man find cause of offense in him, upon that man do offenses, great and evil and harsh, fall from heaven. And if any man stretch forth his hand against him in reproach, against that man doth the heavenly court of justice stretch forth its hand to consume him from the world.

Greatest of all it is that all men are set before him as silver before the refiner, to know which is alloyed silver, which is pure silver. And, moreover, he beholdeth in families:

How many in a family be children of forbidden unions,
How many in a family be children of their mother's impurity,
How many in a family be wounded in the stones,
How many in a family be cut off of their privy members,
How many in a family be children of slaves,
How many in a family be children of the uncircumcised,
How many in a family be unfit for the priesthood.

CHAPTER II:

[86] Greatest of all it is that any man who harden his face against him to gainsay him is darkened from the light of the balls of his eyes.

Greatest of all it is that if any man treat him despitefully he leaves neither root nor branch nor yet inheritor.

Greatest of all it is that any man who spread evil report against him is consumed, his judgment is determined and no mercy is had upon him.

{...}

[92] Greatest of all it is that in the heavenly court of justice, three times each day (from the day when permission was given to Israel, to the honest and to the upright, to the humble and to the humiliated, to the understanding and to the chosen and to the separated, that they might descend to the Merkabha and ascend thence) three times each day they blow the trumpets thrice and excommunicate with the lesser excommunication and again excommunicate with the greater excommunication, saying: "Let him be excommunicated to Tazsh the Lord God of Israel, to him and to the throne of His glory and to the crown upon His head, to the heavenly court of justice and to the earthly court of justice and to all the host of heaven and to all its servants, he who standeth before one beholding the Merkabha and who abandoneth him."

[93] Said Rabbi Ishmael: Thus ran the teaching as to the vision of the Merkabha: He who beholdeth the Merkabha hath no right to stand up [out of courtesy to a superior], except before three authorities only: before a king and before a high priest and before a sanhedrin (and that, when a patriarch is with the sanhedrin, thus if a patriarch is not with a sanhedrin, then even before a sanhedrin he shall not stand up). And should he stand up he would be guilty of death because he had stood up before it, and he would lessen his days and cut short his years.

[94] Said Rabbi Ishmael: What be the words of the songs which a man doth recite when he descendeth to the Merkabha? Let him begin and recite the principal songs [OR, the first songs]:

The beginning of praise and the commencement of song
The beginning of jubilation and the commencement of exultation
Do the princes sing who serve each day
The Lord God of Israel and the throne of His glory;
They bear up the wheel of the throne of His glory, [singing]:
"Sing, sing for joy, supernal dwelling!

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

"Shout, shout for joy, precious vessel!
"Made marvelously and a marvel.
"Surely thou shalt gladden the King who sitteth upon thee,
"[With a joy] as the joy of the bridegroom in his bridechamber.
[Thus said I] when I came to take refuge under the shadow of Thy wings
In the joy of my heart which rejoiced in thee.
(For thy converse [my heart] is with the converse of the King
And with thy Maker thou dost hold discourse.)
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

[95] "From the praise and song of each day,
"From the jubilation and exaltation of each hour,
"And from the utterance which preceedeth out of the mouths of the holy ones
"And from the melody which welleth up out of the mouths of the servants
"Mountains of fire and hills of flame
"Are piled up and hidden and poured out each day."
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

CHAPTER III:

[96] "Why should'st thou be affrighted, faithful servant?
"Why should'st thou be terrified, servitor beloved?"
"I say to thy face, Zohahariel, Lord God of Israel,
"If I be not affrighted, who is he that shall be affrighted?
"If I be not terrified, who is he that shall be terrified?
"For I am summoned before the Omnipotent six hours in each day,
"And a thousand times I am dragged upon my knees
"Until I touch the throne of glory."

And then the voice would answer say{ing}:
(As it is said [Ez. 1:25]: "And there was a voice above the firmament that was over their heads; when they stood they let down their wings.")
"As for those who practice upon you those practices –
"Reproach shall not be cast upon their words,
"Nor shall any contradict their discourse,
"Nor any contradict their words."
His kingly servants behold the King majestic
Enthroned in the chambers of the palace of silence,
Dread and fear, holiness and purity.
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

[97] King of miracles, King of powers,
King of wonders, King transcendent.
Thy throne doth fly and standeth still.
Years very many, generations without end have passed
Since thou didst drive the peg for the weaving of the web
On which the perfection of the world and the excellence thereof do stand

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

And even yet hath Thy throne not rested its foot upon the firm ground
of the seventh heaven,
But as a bird doth fly it fly and standeth still.

[98] The loftiest of the lofty, they whose brows be bound with diadems,
*And all angels, the chief hypostases which Thou hast created,
Stand harnessed beneath the throne of glory
And do hold it up continually with strength, might and power.
And they also have not rested their feet upon the firm ground of the
seventh heaven,
But as a bird do they fly yet stand still.

---

* A marginal note in Smith's hand at this place reads: 'Translated at first "all the angels of the chief hypostases" & Prof. Scholem corrected to this {as shown above}, which seems to suppose מואכיק instead of מואכי. What is the final Hebrew text?'

[99] And three times in each day
Doth the throne of Thy glory prostrate itself before Thee and say to Thee,
"Zohar̈ariel, Lord God of Israel,
"Pray seat Thyself upon me, O splendid King,
"For Thy burden is delightful to me
"And weigheth not heavy upon me."
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

[100] Wonderful loftiness and strange lordship
Is the loftiness of exultation and the lordship of splendor
With which the angel of the presence doth conduct himself
Three times each day
In the heavenly court of justice
As he goeth and cometh upon the seventh heaven
Which is upon the heads of the cherubim and upon the heads of the ophanim
And upon the heads of the holy beasts.
[101] And the cherubim and the ophanim and the holy beasts
Are harnessed and stand beneath the throne of glory.
And when they behold anyone in the height
As he goeth and cometh upon the seventh heaven
(Which is upon the heads of the cherubim and upon the heads of the ophanim
And upon the heads of the holy beasts)
They are terrified and affrighted and faint and fall backward,
For no creature is able to attain unto that place
By a distance of one hundred and eighty five thousand myriad parasangs
Because of the streaming fires which flow and issue forth
From the mouths of the cherubim and from the mouths of the ophanim and
from the mouths of the holy beasts
Who open their mouths to say "Holy"
When Israel saith before Him "Holy"
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[102] A measure of holiness, a measure of dominion,
A measure of fearfulness, a measure of consternation,
A measure of trembling, a measure of shaking,
A measure of terror, a measure of panic
Is the measure of the garment of Zohar ariel Lord God of Israel
Who cometh crowned to the throne of His glory.

[103] And it is every part engraved from within and from without with
the words *The Lord, The Lord.*
And the eye of no creature is able to behold it,
Not the eyes of flesh and blood, and not the eyes of His servants.
And as for him who doth behold it, or glimpseth or seeth it,
Hallucinations lay hold upon the balls of his eyes
And the balls of his eyes emit and send forth torches of fire
And these enkindle him and these burn him.
(For the fire which cometh out from the man who beholdeth,
This enkindle him and burneth him.)
Why? Because of the measure of the garment
Of Zohar ariel, Lord God of Israel,
Who cometh crowned to the throne of His glory.
And pleasant and sweet is His beauty
As the appearance of the beauty of the glory of the majesty
Of the eyes of the likeness of the holy beasts
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

CHAPTER IV:

[104] Who is like unto our King among all the lofty ones of them
who lay hold upon kingship?
Who is like our Maker? Who is like unto the Lord our God?
Who is like unto Him among those who knot the knots of diadems?
For with six voices do the supernal servants,
The bearers of the throne of His glory,
The cherubim and the ophanim and the holy beasts, sing before Him,
For each voice is exalted beyond its fellows and differeth form
that which was before it.
The first voice: Everyone who heareth it at once crieth out and
prostrateth himself.
The second voice: Everyone who hearkeneth unto it at once falleth into
confusion and thereafter returneth not.
The third voice: Everyone who heareth it at once is seized by con-
vulsions and at once dieth.
The fourth voice: Everyone who hearkeneth unto it at once hath the
skull of his head and his body broken and
most of the ends of his ribs are torn out.
The fifth voice: Everyone who heareth it at once poureth himself out
as a vessel and is utterly dissolved into blood.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

The sixth voice: Everyone who hearkeneth unto it at once is seized at
heart by a fierce fire, and his heart is tumultuous
and overturneth his inmost bowels, and his bile
is dissolved within him as to be as water.
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

[105] Who is like unto our King? Who is like unto our Maker? Who is
like unto the Lord our God?
The sun and the moon emit and send forth the crown on His head.
The Pleiades and Orion and the star of morning,
Constellations and stars and planets
Flow and issue forth from the garment of Him
Who sitteth crowned upon the throne of His glory.
And He gave forth a great light from between His eyes.
For King of miracles, King of powers,
King of wonders, King transcendent is He.
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

[106] Said Rabbi Ishmael: All these songs did Rabbi Akiba hear when he descended to the Merkabha, and he laid hold upon them and learned them before the throne of God's glory, for there His servants sang them before God.

CHAPTER V:

[107] Said Rabbi Ishmael: That day was the fifth day of the week when there came abysmal tidings from the great city of Rome saying: "Four men from among the mighty of Israel have been seized – Rabbi Simon ben Gamaliel and Rabbi Ishmael ben Elisha and Rabbi Elazar ben Dama and Rabbi Judah ben Baba; and eight thousand students from Jerusalem shall be their ransom."

[108] And when Rabbi Nehunya ben Hakkanah saw this decree, he caused me at once to descend to the Merkabha and I questioned Surya the Prince of the Presence. And he said to me: "Ten men did the heavenly court of justice write down, and gave them unto Sammael the wicked, the genius of Rome, saying: 'Go out and destroy from the mighty of Israel every good member, thigh and shoulder, to fulfill the decree' [Ex. 21.16]: "And he that stealeth a man and selleth him, or if he be found in his hand, he shall surely be put to death." And the sons of Jacob stole Joseph their brother and sold him, what shall be done concerning them? At once was the authority given to Sammael to destroy ten of the mighty in their stead, in order to fulfill the decree. And a vengeance to be avenged upon him is laid up against him until the time shall come when [Is. 24.21] 'The Lord shall punish the host of the high ones on high,' for he shall be cut down and cast upon the earth, ne and all the princes of the kingdoms in the height, as the goats and sheep of the day of atonement."

[109] Said Rabbi Ishmael: All these warnings and all these conditions were made known to and laid upon Sammael the wicked, and he saith, 'I have taken all upon me provided only that ten of the mighty shall be destroyed, to wit: Rabbi Akiba ben Joseph, and Rabbi Judah ben Baba, and Rabbi Jeshbab the scribe, and Rabbi Hananya ben Teradyon, Rabbi Hozpit the interpreter, Rabbi Elazar ben Shammua, Rabbi Hanina ben Hakinai, Rabbi Ishmael ben Elisha, Rabban Simon ben Gamaliel, Rabbi Eliezer ben Dama.'

[110] Said Rabbi Ishmael: What then did Zohariel the Lord God of Israel? Because of the wrath with which He was filled against Sammael as having ~~taken~~ upon him all those conditions, [His patience] did not then suffice Him that He should say to the scribe: "Write decrees of punishment and great plagues, strong and harsh and

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

fearful and terrible, heavy and disgraceful against the wicked city, Rome." Nay, but at once He Himself took paper and wrote upon the paper. And thus He wrote against the day of vengeance which is destined and laid up for the wicked city, Rome. "One cloud shall come up and stand above Rome six months and pour down a running sore upon man and upon beast and upon the silver and upon the gold and upon all the fruit and upon all kinds of metals. And thereafter shall another cloud come up and drive away its fellow and stand in its place six months and pour down a scall of leprosy and scab and pox and all manner of scalls whatsoever upon the wicked city Rome, until the time shall come when a man shall say to his fellow, 'Behold, the wicked city Rome, she and all that which is in her, are thine for one farthing,' and he shall say to him, 'I want her not.'"

[111] Said Rabbi Ishmael: When I came and bore witness to this [which I had received] from before the throne of glory, all [my] fellows rejoiced and they made that day before Rabbi Nehunya ben Hakkanah a day of feasting and rejoicing; and yet more - the Patriarch himself did say in his joy, "Bring in before us all manner of musical instruments, and we shall drink wine to their accompaniment, inasmuch as Zohariel the Lord God of Israel shall surely wreak vengeance and do wonders and wonders of wonders upon the wicked city Rome, and we shall exult with joy of harp and flute."

[112] Said Rabbi Ishmael: What then did the heavenly court of justice? They at once gave command to the angels of torment, and these descending, wrought upon Lupinus Caesar utter destruction; and there was not left in all his palace a fugitive nor a remnant, and Rufa the wife of his youth and all his mistresses and all his maid-servants and all his concubines were cast dead on the earth before him, and all his sons and all his daughters and all the delights of his eyes were rent asunder and thrown [dead] before him.

[113] Said Rabbi Ishmael: What was done to that wicked man himself? He was abased and made contemptible by reason of his dead, that they lay ever before him. And whensoever and man stretched forth his hand to take one of the dead of Lupinus Caesar, that he should lay it upon the bier and take it forth to bury it, then would the abyss swallow up that body, and, when the burier withdrew his hand, would the abyss again vomit it forth. Thus did his dead lie ever before him; and yet more – they were noisome and stank throughout all his royal palace and he was ashamed before the royal princes who came in and went out before his face.

CHAPTER VI:

[117] Said Rabbi Ishmael: Surya, the Prince of the Presence, spoke to me [saying]: "Friend, why did all this disgrace, all this revilement, and all this shame befall that wicked man? Because of Rabbi Hanaya ben Teradyon. For when the day came which he had set for his execution, [some of his servants] said to him, 'Lord Caesar, repeal [the sentence which] thou [hast passed] upon that sage, that he be not killed.' [But] he replied, 'Let him die. For though I and all these of my family, yea, even though all Rome be destroyed with him – yet in this matter I will not change my mind.'"

[118] Said Rabbi Ishmael: Surya, the Prince of the Presence, spoke to me [saying]: "Friend, I shall tell thee why the strength of that wicked man was great: Because he came from the line of Esau the wicked, and therefore he confirmed and strengthened and hardened his heart."

[119] Said Rabbi Ishmael: Surya, the Prince of the Presence, spoke to me [saying]: "Friend I say unto thee, thou shalt not be grieved at this death in which thou departest to thine eternal dwelling, for already hath Zohariel the Lord God of Israel filled His mouth with laughter at that wicked man and said: 'By the glory of the loftiness of the fearful palace in which I dwell, and by the throne of My glory which is My concern and which I leave not from [the time of] its creation and unto eternity: In Gehenna, at the hand of Rabbi Hananya ben Teradyon, I will cause that wicked man to taste the taste of flame of fire and fiery coals of cherubim and ophanim and the holy beasts.'"

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[120] Said Rabbi Ishmael: Surya, the Prince of the Presence, spoke to me [saying]: "Friend, I shall tell thee what did then the pure effulgence of the splendor of the effulgence of 'Uzhaya the Lord God of Israel. At that time He commanded me and I descended and banished and drove out Lupinus Caesar from his palace in which he was sleeping during the night and took him to a pig sty and a dog pound and put him asleep [there], and I brought in Rabbi Hananya and put him asleep in the palace of Lupinus Caesar. Next day came the executioners who had been commanded concerning Rabbi Hananya to this effect: 'He is sitting and doing wonders in the school and is teaching law to the mighty of Israel. Off with his head!' Lupinus Caesar appeared to them as Rabbi Hananya ben Teradyon and they cut off his head. And Rabbi Hananya ben Teradyon bound on the diadem of his royalty and reigned over the wicked city Rome in the likeness of Lupinus Caesar, six months, and killed in it six thousand bishops,[5] a thousand bishops a month. [121] And something in the form of Rabbi Hananya ben Teradyon was then put before the men of the wicked city Rome and they laid hold upon it and cast it into the fire. And who was he whom they cast into the fire? Lupinus Caesar. For after he was killed, he was made alive again in the heavenly court of justice. And they laid hold upon him and cast him into the fire, and he was in anguish in the midst of the fierce fire. And after this manner did they with all ten sages of Israel, for the proclamation goeth forth from the seventh heaven proclaiming and saying in the heavenly court of justice: 'As for the design which the wicked city Rome designed against the mighty of Israel to destroy them, Zohariel the Lord God of Israel has agreed, but even the meditation of the heart which Rome meditateth against his children is weighty to them as if they carried it out.'"

[The First Apocalypse]

[122] Said Rabbi Ishmael: Seganzegael, the Prince of the Presence, said to me, "My friend, sit in my bosom and I shall tell thee what is to come upon Israel." I sat in his bosom and he gazed upon me and did weep, and his tears ran down continually from his eyes and fell upon my face. I said to him, "Why does your Excellency weep?" He said to me, "My friend, come, and I shall take thee in and teach thee what is laid up for Israel, the holy people." He grasped me by my hand and took me in to the inmost chambers and to the most secret rooms and to the treasuries. He took tablets and opened them and showed me letters written with griefs each different from the other. I said to him, "For whom are these?" He said to me, "For Israel." I said to him, "And can Israel bear them?" He said to me, "Come tomorrow and I shall teach thee of griefs yet different from these." On the morrow he took me in to the inmost chambers and showed me griefs more bitter than the first: [There] those [who shall perish] by the sword [were destined already] for the sword; those [who shall perish] by hunger, for hunger; those who shall be led captive, for captivity. I said to him, "And did then, your Excellency, Israel alone sin?" He said to me, "Griefs more bitter than these are laid on them anew each day. And when, assembling in synagogues and schools, they say, 'Amen. Let the great name be blessed,' we do not permit these [griefs] to go forth from the inmost chambers."

[123] When I went down from before him I heard a voice speaking in the Aramaic language, and thus it said:
"The holy shrine shall be a ruin;
and the temple, a fire burning;
"And the dwelling of the king, desolation;
and she in whom the king rejoiced shall mourn as a widow;
"And the virgins and the youths shall be spoiled;
and the servants of the king, be killed;
"And the pure altar, polluted;
and the table which was set before the Lord, taken as spoil by the enemy;
"And Jerusalem shall be desolation;
and the land of Israel trembling."

[5] *bishops:* James Davila (*Hekhalot Literature in Translation,* pp. 175-176) gives "generals." Ephraim Nissan has suggested "high-ranking officers, or officials," adding "the sense 'bishops' belongs to medieval and modern Hebrew instead."

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[124] When I heard the voice of this vision I was terrified and struck silent and fell backwards. But then came the angel Hadariel and gave me breath and spirit and stood me upon my feet. He said to me," My friend, what came over thee?" I said to him, "Your Excellency, is there no restoration for Israel?" He said to me, "Come, and I shall bring thee in to treasuries of consolations and to treasuries of salvations and shall show thee." He brought me in to treasuries of salvations and to treasuries of consolations and I beheld the companies of ministering angels, that they were sitting and weaving garments of salvations and making crowns of life and fixing in them precious stones and pearls and compounding all manner of spices and perfumed wines for the righteous. And I beheld one crown which differed from all the [other] crowns, and the sun and the moon and the twelve signs of the zodiac were fixed in it. I said to him, "Your Excellency, for whom are these crowns?" He said to me, "For Israel." "And that different crown, for whom is that destined?" He said to me, "For David, the king of Israel." I said to him, "Your Excellency, show me the glory of David." He said to me, "My friend, wait for three hours until David cometh hither and thou shalt behold his greatness." [125] He took me and seated me in his bosom. He said to me, "What dost thou see?" I said to him, "I see seven lightnings which strike as one." He said to me, "My son, close thine eyes that thou not be shaken by those that shall go forth to meet David." At once, all ophanim and seraphim and the holy beasts and treasuries of snow and treasuries of hail and clouds of glory and planets and stars and ministering angels and fiery spirits of the fourth heaven cried out in tumult, saying: "For the chief musician, a psalm of David. The heavens are telling the glory of God." And I heard a sound of a great uproar which came from Gozen, saying: "The Lord shall reign forever and ever." And behold David, the King of Israel, came first, and I beheld all the kings of the house of David following after him, and each had his crown on his head and the crown of David was more brilliant and differed from all the other crowns and its splendor went forth from one end of the world to the other. [126] When David went up to the great school which is in the firmament, there was set for him a throne of fire which was forty parasangs in height and double in length and double in breadth. And when David came and sat down upon his throne which was prepared for him opposite the throne of his Creator (and all the kings of the house of David sit before him, and all the kings of the house of Israel stand behind him) at once David arose and uttered songs and praises [such as] ear hath not heard from [the creation of] the world. And when David began and said, "The Lord shall rule forever; thy God, Zion, to all generations, Hallelujah!" Metatron and all his servants began and said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts, all the earth is full of His glory," and the beasts praise God saying, "Blessed be the glory of the Lord from His [dwelling] place," and the firmaments say, "The Lord shall reign forever," and all the earth saith, "The Lord has been King, the Lord is King, the Lord shall be King, forever and ever," and all the kings of the house of David say, "The Lord shall be King over all the earth, in that day shall the Lord be one and His name One."

{...}

[The Second Apocalypse]

[130] Said Rabbi Ishmael: Thus did 'Akhtariel Yah the Lord God of Hosts converse with me, saying: "My friend Ishmael, know that I have not given to any of the nations of the world [permission] to enslave Israel, except for one day in this world, [and that] because Israel forsook Me and bowed down to other gods and set up a graven image in my house (and [therefore] did I drive My Shekinah forth from [that place] where I had sworn to cause My name to dwell forever). And they did anger Me and did provoke Me, they, their kings and their princes, their priests and their prophets. And for seven hundred years did they remain separate from Me. And I swore in Mine anger that I would subdue them beneath the [kingdom of] iron and the [kingdom of] clay. And their princes shall they kill and their kings shall they slaughter, their youths shall they cast out and their children shall they dash to pieces, and they shall make the yoke of their old men heavy and shall decree upon them harsh decrees until they shall pine away in their iniquity and in the iniquity of their fathers. Either let them return to Me, or the end shall be fulfilled, for thus have I sent unto them by the hand of My servants the prophets, that I will visit upon them the days of the Baalim when they did burn incense to them. And even as they did provoke Me to anger seven hundred years, so I will surely anger them and make them jealous with a foolish nation and a

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

nation for which I set apart no kingdom, in that day when I cast lots for all the peoples. Because, even because...."

[131] Said Rabbi Ishmael: When I heard "Because, even because" my hands grew feeble and I fell prostrate upon my face and I was terrified and there was no force in me, neither to speak nor to answer. At once did Metatron the Prince of the Presence answer and said to me, "My friend, rise and stand and strengthen thy loins and understand and be intelligent in [the matter of] the words which He will speak to thee." And I heard a voice going forth from between the two cherubim and saying: "My friend, Ishmael, fear not, for I will not exact from them payment measure for measure, for I know that they have not in them the strength to endure; but I act for My Name's sake and I set division between the nations and great enmity between Edom and Ishmael, that they make war one with another and so destroy not utterly my people Israel."

[132] Said Rabbi Ishmael: I sat and did reckon the reckoning which was first given me, and I reckoned to Babylon seventy years, and to Media fifty and two years, and to Greece an hundred and eighty years, and for Edom I had not yet made reckoning till I arose in the same prayer and in the same affliction in which I had first fallen aforetime. Straightway I heard a voice from heaven going forth and saying, "My friend, Ishmael, know thou that if Israel repent, forthwith shall they be re- deemed, for thus did I stipulate with Isaiah [30.15]: 'In repenting and rest shall ye be saved.'"

[133] Said Rabbi Ishmael: I retorted word against word, and said, "If they do not repent, shall they never be redeemed?" He said to me, "Either they shall pine away in their iniquity or the end shall be completed."

[134] Said Rabbi Ishmael: I retorted word against word, and said, "And may not the end of this wicked kingdom be revealed?" I heard a voice going forth and saying, "My friend Ishmael, at the end of the fulfillment of seven hundred years, from the time of the building of {the} house [which was built by the authority] of the kings of Persia, all things shall come to an end and they shall finally cease from off all the face of the earth and that shall be the cleansing of iniquities. Even as they did forsake Me seven hundred years and did serve the Baalim, so I, even I, will forsake them and will cast them off into the hand of the cruel, seven hundred years. And there shall be for them no saviour, no priest, neither teacher, and no prophet and no king and no leader and no prince until they turn and return to Me in prayer and in supplications for mercy. And yet, if they seek My Face, I shall be found of them, and I shall bring them back to their land."

[135] Said Rabbi Ishmael: I retorted word against word and said, "And if they do not repent shall they never be redeemed?" He said to me "I will set over them a king whose decrees shall be harsh as Haman's, and against their will, by compulsion, they shall return to Me. And this shall be [Daniel 8.23] 'a king of fierce countenance and understanding dark sentences.' [7.25] 'And he shall speak words against the Most High, and shall wear out the saints of the Most High; and he shall think to change the times and the law; and they shall be given into his hand until a time and times and half a time.'"

[136] Said Rabbi Ishmael: I reckoned the reckoning: For Babylon seventy years and for Media fifty and two and for Greece and hundred and eighty and for Edom accordingly I found the years to the destruction of the second temple to complete seven hundred years. And I sought in books which Daniel had closed up and sealed, and I found written in them: "Seven hundred years were determined and decreed upon Thy people and upon Thy holy city and at their fulfillment shall the transgressors cease and the sinners shall come to an end and the iniquity of a small people shall be atoned and He that is righteous forever shall bring the Messiah who has remained hidden and sealed [from the sight] of all the prophets and he shall anoint the Holy of Holies."

[137] Said Rabbi Ishmael: And even as Daniel explained I found written [Daniel 9.24] "Seventy weeks are decreed upon Thy people and upon Thy holy city to finish the transgression and to make an end of sins and to make reconciliation for iniquity and to bring in everlasting righteousness and to seal up vision and prophecy and

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

to anoint the Holy of Holies." And these seventy weeks be a sign for seven hundred years, and when these do come to their end they shall end at even{ing}, and straightway shall come the light, for it is said [Zachariah 14.7] "And it shall come to pass that at evening time there shall be light."

[138] Said Rabbi Ishmael: Why was this [vision of the] end revealed to me? Inasmuch as I had set my heart to study wisdom and to reckon seasons and times, minutes and ends, and a period of periods and a season of seasons. And I turned my face to the supernal Holy One in prayer and in supplications and in fasting and in sackcloth and in mourning, and I did often pray saying: "O Lord God of Hosts, God of Israel, how long are we to be loathsome and broken, made a mock and a derision among the peoples. All those who see us will mock us and say, 'These are they, the people of the Lord. Why did He smite them and why did He cast them out from before His face?' And they say, 'Because of the greatness of their iniquity and the strength of their sin did He abominate them and loathed them and put them away from before His face and He shall bring them back no more?'" And because of this prayer did 'Akhtariel Yah, the Lord God of Israel converse with me.

[The Third Apocalypse]

[140] Said Rabbi Ishmael: Metatron, the great Prince of the Presence, spoke to me [saying]: "My friend, come and I shall reveal the Messianic end which even they of old time were not worthy that it should be revealed to them, but thy glory is weighed equal to [that of] Aaron the Priest. As for that generation in which the son of David shall come, in it are all the peoples like unto a woman in travail, eating and drinking but with no thought. And there shall be wailing among the holy, and cries of terror among the images of the mighty ones, and trembling shall arise in the cities and quaking in the provinces. And the vine shall yield its fruits, yet shall wine cost dear, and the olives shall be smitten and oil shall be dear. And none that laboreth, he and his household, all the day long suffereth to support himself and to support his household, because of the great cost of living. And when the nations of the world do see that this be so, they give authority for assistance in all things, as it is said [Psalms 97.7] 'Ashamed be all they that serve graven images, that boast themselves of idols.' And when thou seest all these signs, know that this is the Messianic end.

[142] Thereafter come four from the four winds of the world and these be they: the children of Maskidia from one quarter, the children of Shabhur from one quarter, the children of Mash and Marghish from one quarter, the children of Piston from one quarter and they make war with one another and kill one another, and there fall of them, that day, more than two hundred thousand slain. At that time do they say to one another, 'Why should we make war? Come and we shall compromise and whoever winneth shall be supreme king and we shall all serve him.'

[143] Then shall the Messiah come forth from prison with [naught save] his staff and his sack, and he warneth them, 'I am patient with you.' Then do they say one to another, 'With what shall he conquer us. His countenance is not that of men and his form is not that of men. His wealth is not that of men. His strength is not that of men. We are rich, strong, warlike, the children of kings. And this fellow – with what shall he conquer us?' They say to him, 'If we conquer you what do you give us?' The Messiah saith unto them, 'If you conquer me, behold I and all the children of Israel are your slaves.' When they hear this, from the greatness of the love with which they love to enslave Israel doth each one say unto him 'Say what thou wilt.' The Messiah saith unto them, 'The thing which I propose is small and is not great: He who bring to life all these slain shall be king over us.' Straightway are their words stopped up and they have no mouth to speak. [144] Then doth the Messiah stand and wrap himself in prayer and gird himself as an hero before Him who spoke and the world was. He saith before Him, 'Master of worlds, remember on my behalf the suffering and grief and darkness and obscurity in which I was cast, mine eyes which beheld no light and mine ears which heard great reviling and the scurvy of my skin upon my bones and the breaking of my heart in my vitals and the weakening of my strength with pain and grief. It is revealed and known before Thee that in this matter I have not acted for my own glory,

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

nor yet for the glory of my father's house have I acted, but for Thy glory have I acted, for Thy sake and for Thy temple {and} for Thy children who dwell in sorrow among the peoples of the world.' Then do those two hundred thousand stand upon their feet and say, 'We are of Israel, we are of Israel' as it is said [Zech. 2.15], 'And many nations shall join themselves unto the Lord.' Then doth the Messiah say unto them, 'Go ye and assemble all your brethren from all the nations.' And they go and assemble all Israel and bring them and cause them to stand before the Messiah as it is said [Isaiah 66.20], 'And they shall bring all your brethren out of all the nations as an offering unto the Lord.'"

[145] Said Rabbi Ishmael: Zegangael, the Prince of the Presence, said to me, "All the peoples of the world are destined to come to the Messiah and say to him, 'We have heard concerning thee that thou hast power to kill and to make alive. We pray thee, speak with the Holy One, blessed be He, that He receive from us a gift.' He saith unto them, 'And what gift do you bring to me?' They say unto him, 'We have destroyed the house of dwelling, from it we shall enter.'* And we say unto them, 'Those men are wicked. He needeth not your building, for of it is written [Ps 147.2] "The Lord doth build up Jerusalem" etc.' They say unto him, 'We, if that be so, shall gather in it precious stones and pearls the like of which is not in all the world.' He saith unto them, 'Ye wicked, all precious stones and pearls are His, for it is said [Haggai 2.8], "The silver is Mine and the gold is Mine" etc.' Then doth the Holy Spirit answer them and saith unto them, 'Fools and evil-doers, what do ye bring in place of the great men and the lords whom ye have killed?' Straightway they go forth from before him in disappointment."

* In a marginal note, Scholem suggests that the reading of this quote be 'We shall enter from the temple which is destroyed'; that is, as their gift, the nations offer to rebuild the temple. This passage is similar to the offer—and rejection—of the Samaritans in Ezra 4.

[146] Said Rabbi Ishmael: Splendor of Height said to me, "Come and I shall show thee their appearance. Between firmament and firmament is hung water; between water and water, fire; between fire and fire, water; between water and water, fire and hail and water. Fire burneth more fiercely and there is a wall of fire on either side of the throne and seraphim standing before Him and saying, 'Holy, holy, holy is the Lord of Hosts' and beasts uttering praise, 'Blessed be the glory of the Lord from His [dwelling] place.' And the firmament saith, 'The Lord shall reign forever.' And the earth saith, 'The Lord reigneth, He is apparelled with majesty.' And the seas and the rivers utter praise and say, 'To Him who divided the Red Sea into parts' etc."

[147] Said Rabbi Ishmael: Splendor of Height said to me, "I make a request of thee: Say unto Israel, 'Love the repentant.' For repentance reacheth and goeth to the throne of glory, three hundred and ninety firmaments (removed). The repentant are greater than the ministering angels. [148] For at the time when Israel went into exile, Metatron and Yikhael and Gabhriel said 'What shall we do?' Forthwith they laid their hands upon their heads and wept with a loud voice and said, 'Who will go up to the height of heights and weep before Him who spoke and the world was, that He shall return from the fierceness of His anger and shall have mercy upon His children. [149] Metatron said to them, 'I shall go up when they go up.' All those who glowed with fire shrank trembling from before him. When he had ascended [through] eighty firmaments the heavens and the heavens of the heavens shook and the holy ones above said with one voice, 'How comes it that the odor of one born of woman ascendeth on high' until the Holy One, blessed be He, said unto them, 'He is one of the servants of justice and of My seraphs. Permit him that he come and weep over [the fate of] My children who have gone into exile among wolves and among lions, and over their temple and their Law, that the son of the son of Nimrod the wicked has burned them, and over sages and students who were killed in the holy temple. Heaven forbid that My hands were relaxed and that I was not able to deliver them because they themselves relaxed from the study of the Law, and there were not among them penitents who might beseech mercy upon them. For if only there had been among them penitents who might have besought mercy upon them I had not made them over death.' Behold, thou hast learned that the repentant are greater than the ministering angels."

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[150] Said Rabbi Ishmael: These heavens [of which I speak] are 390 [in number] for such [is the numerical value of the word] Shamaim [viz: *heavens*] in gematria. And lest thou shouldst say that these [heavens] alone exist [I state in advance that the fact is not so] but this far it is permitted to speak, from here on thou hast no right to speak. For there is no number to the membranes, and there is no end and reckoning, and there is no sum to firmaments of fire. And the conflagration cometh. But search not deeply into this matter, that thou be not banished from the world, but put an end [to the questionings] in thy heart.

[151] Said Rabbi Ishmael: Once I was burning whole burnt offering upon the altar and I beheld 'Akhtariel Yah the Lord of Hosts sitting on a throne high and lifted up. He said to me, "Ishmael, my son, bless Me." I said before Him, "Master of the Worlds, may it be Thy will, O Lord my God, that Thy mercy conquer Thine anger, and may Thy mercy prevail over Thine [other] attributes, and deal with Thy children according to Thine attribute of mercy, and walk, for their sakes, within the line of justice." And He nodded toward me.

CHAPTER VII:

[152] Said Rabbi Ishmael: Surya, the Prince of the Presence, spoke to me, saying, "Friend, I shall tell thee the praise of the King and of his throne." Therefore it is said:

Thou hast uplifted the throne of Thy glory upon the cherubim of heaven,
And the ophanim of greatness do bear it,
And creatures of frost, creatures of mist, creatures of flame,
Crowned with loftiness and with splendor.
And the eyes of Shaddai are lifted up upon them,
And they were extended beneath it
As rams beneath the plough.
And it was erected upon their heads
With strength, might and power.
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

[153] Be exalted, be raised on high, be lifted up, O splendid King!
Upon the throne raised high and lifted up, fearful and terrific.
Thou dwellest in the chambers of the temple of loftiness.
The servants of Thy throne are terrified and make tremble
The heavens which are the footstool of Thy feet, each day,
With voice of exultation and tumult of psalmody and roar of songs.
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

[154] Messengers of the Power [of God] and awakeners of the Shekhinah
(Tumultuous of voice, who magnify song
To the voice of the servants and the voice of the mighty)
Sing, with sweet mouth and with holy melody,
Him who dwelleth in the lava stream of flaming coals.

[155] They bear up the wheel of the throne of His glory, [singing]:
"Sing, sing for joy, supernal dwelling!
"Shout, shout for joy, precious vessel!
"Made marvelously and a marvel.
"Surely thou shalt gladden the King who sitteth upon thee,
"[With a joy] as the joy of the bridegroom in his bridechamber.
"Let him rejoice, and let all the seed of Jacob be glad."
[Thus said I] when I came to take refuge under the shadow of Thy wings
In the joy of my heart which rejoiced in thee.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

(For thy converse [my heart] is with the converse of the King
And with thy Maker thou dost hold discourse.)
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

[156] O wreathed with splendor, crowned with crowns,
Supernal singers in the song of rejubilation
Extol ye the Lord of flame,
For in the innermost Shekhinah, in the innermost chamber
Of the chamber of His chambers do ye dwell.
He hath distinguished your name from the name of His servants,
He hath separated you from the servants of the Merkabha.
He who nameth the name of one from among you –
Fire flames, flame encircles,
Blaze encompasseth, coals of splendor brought forth.
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

[157] O beloved of the Fearful, chosen of the Most High,
Ye who lift up [your] faces, whose converse is majestic,
Agreeable and pleasant in the eyes of Shaddai,
Who speak and are heard in the presence of the splendid King,
Servants of his majesty, crying: "King majestic
"Enthroned in the chambers of the palace of silence
"Dread and fear, holiness and purity."
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

CHAPTER VIII:

[158] O ye who cancel decrees, who annul vows,
Who avert wrath, who quiet jealousy,
Who cause love to be remembered, who set forth friendship
Before the loftiness of the majesty of the fearful palace,
What aileth ye that ye be fearful
And there be times when ye rejoice?
What aileth ye that ye do sing for exultation,
And there be times when ye are terrified?
They said:
"When the ophanim of the power of God darken the Merkabha
"We rejoice with great joy."
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

[159] A lovely face, a majestic face,
A face of beauty, a face of flame,
Is the face of . . . . . the Lord God of Israel
When He sitteth upon the throne of His glory
And His dignity is established in the dwelling of His majesty.
His beauty is more lovely than the beauty of the powers,
His majesty surpasseth the majesty of the bridegrooms
And brides in their bride-chambers.
He that beholdeth Him is at once torn in pieces,
And he that glimpseth His beauty at once poureth himself out as a vessel.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[160] They who serve Him to-day
Serve Him not to-morrow,
And they who serve Him to-morrow
Serve Him never again.
For their strength grew feeble and their faces darkened,
Their hearts wandered and their eyes were obscured
After [the vision of] His majesty, the splendor of the beauty of their King.
(As it is said, "Holy, holy, holy.")

Servitors beloved, servitors lovely,
Servitors who hasten, servitors swift,
Are they who stand upon the stone of the throne of the glory
And who are stationed upon the wheel of the Merkabha.
As the stone of the throne of the glory returneth upon them,
As the wheel of the Merkabha snatches them
They who stand to the right return and stand to the left
And they who stand to the left return and stand to the right,
And they who stand before return and stand behind
And they who stand behind return and stand before.
He who beholdeth the other saith, "This is he,"
For the feature of the face of the one
Is like the feature of the face of the other,
And the feature of the face of the other
Is like the feature of the face of the one.
Happy the King of whom those be the servants!
And happy the servants of whom this be the King!
Happy the eye which feedeth itself . . . . . .
And which gazeth upon this wonderful light,
A vision wonderful and exceeding strange!
(As it is said, "Holy, holy, holy.)

[161] Rivers of joy, rivers of rejoicing,
Rivers of rejubilation, rivers of content,
Rivers of love, rivers of friendship,
Pour themselves, issuing forth from before the throne of glory,
Strengthen themselves and pass through the gates of the seventh heaven.
From the sound of the playing of the harps of His beasts,
From the sound of the exultation of the drums of His ophanim,
And from the sound of music of the cymbals of His cherubim
A sound strengtheneth itself and goeth forth in a great tumult
When Israel saith before Him,
"Holy, Holy, Holy."

CHAPTER IX:

[162] In the sound of the seas, in the tumult of rivers
In the waves of Tarshish which the south wind troubleth,
In the sound of the song of the throne of glory
Which maketh music and praiseth the splendid King –
A multitude of sounds and great tumult! –

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

Many did utter their voices
Before the throne of glory, to aid it and to strengthen it,
When it maketh music and applaudeth the Mighty One of Jacob.
(As it is said, "Holy, holy, holy.")

[163] "Blessed be ye to the heavens and to the earth, ye who descend to the Merkabha,
"If ye will say and will declare to My children what I do,
"In morning prayer and in noonday and in evening prayer
"And in each day and in each hour
"When Israel saith before me 'Holy.'
"Teach them, and say unto them,
"'Lift up your eyes to the firmament over against your house of prayer
"'At the time when you say before Me "Holy."'
"For I have no pleasure in all My world which I have created
"Like in that time when your eyes are lifted up to Mine
"And Mine eyes are lifted up to yours,
"At the time you say before Me, 'Holy.'
"For the breath which goeth forth from your mouths at that time
"Moveth and riseth up before Me as a pleasant savor.
[164] "And bear witness to them, witness of what ye have seen,
"What I do to the feature of the face of Jacob your father
"Which is graven for Me upon the throne of My glory,
"For at the time when you say before Me, 'Holy,'
"I bow down upon it and clasp it
"And embrace it and kiss it
"And My hands rest upon its arms three times
"As against the three times that you say before Me, 'Holy.'"
(As it is said, "Holy, holy, holy.")

[165] Who will not attribute majesty to the King majestic,
Who will not give praise to the King who is praised,
Who will not hallow the King who is hallowed?
For each day do powers and many wonders
Come to pass before Him, each surpassing and more strange than the other.
For from the breath of the eyelids of His chief servants,
Which moveth and goeth out from their mouths
When they make mention of that splendid name,
The name which entereth by the ears and goeth out by the mouth
And which is forgotten from the heart that is not fitted for it.
(As it is said, "Holy, holy, holy.")

[166] For in that place where it be mentioned
It lighteneth and dawneth and gildeth and silvereth
And moveth topaz and onyx and sapphire,
Carbuncle and emerald and pure marble,
For wonderful and strange and great secret is it,
The name by which heaven and earth were created
And by which all the categories of creation
Were swallowed up and bound together and suspended and sealed.
(As it is said, "Holy, holy, holy.")

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

CHAPTER X:

[167] Be proud, be proud ye lofty!
Lift yourselves up, lift yourselves up ye splendid!
Strengthen, strengthen yourselves, ye strong!
Exalt, exalt yourselves, ye haughty!
For to the King of the world and to all His servants,
To them alone,
[Belong] loftiness and strength, haughtiness and splendor.
For it is fitting that the servants of His sublimity should exalt themselves,
And it is proper that they who bear up His throne should make themselves strong.

{*Shi'ur Qomah* material begins}

For from the throne of His glory and upwards His height is one hundred and eighty thousands of myriads of parasangs, and from the throne of His glory and downwards there be one hundred and eighty thousands of myriads of parasangs. His stature is two hundred and thirty and six thousands of myriads of parasangs. From the ball of the right eye to the ball of the left eye there be thirty myriads of parasangs. The width of His right eye is three myriads of parasangs and three thou sands of parasangs, and so for His left eye. And from His right arm to His left arm His width is seventy and seven myriads of parasangs, and His arms are folded upon His shoulders. His right arm – The Mover is its name, and the name of His left arm is The Follower (?) The palms of His hands are four thousands of myriads of parasangs, each one. The right palm – its name is Just, and of the left the name is Holy. Therefore He was called "God the great, the strong, and the fearful." Said Metatron, "Thus far have I beheld the height of Jedidiah, the Master of the world. Peace." [These revelations enable us to understand the verses in the Song of Songs 5.9 ff.] "What is thy beloved move than another beloved, O thou fairest among women?" etc. "My love is white and ruddy," etc., all the section down to "daughters of Jerusalem."

{*Shi'ur Qomah* material ends}

[168] For how many of the mighty are they
Who bear up the throne of the glory of this mighty King,
Standing laden, day and night,
Evening and morning and noon, in trembling and in terror,
In fright, in shivering, in shaking and in fear!
And how great strength is there in ye, ye servants of our God,
That ye recall to Him and cause Him to hear
The reminder of His name, in the height of the world!
There is no searching out and no telling the sound and the strength.
(As it is said, "Holy, holy, holy.")

[169] The ban of Heaven be upon ye, ye who descend to the Merkabha,
If ye remember not and declare not what ye have heard
And if ye bear not witness of what ye have seen on the faces,
The faces of loftiness, the faces of strength,
The faces of sublimity, the faces of splendor,
Which lift themselves up, and maintain themselves on high, which
crowd upward and make themselves great,
The faces exalt and strengthen themselves
Three times each day, on high,
And the children of men know them not and recognize them not.
(As it is said, "Holy, holy, holy.")

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

CHAPTER XI:

[170] When the Angel of the Presence goeth in to arrange and to set in order the throne of His glory and to prepare a seat for the Mighty One of Jacob, a thousand diadems doth he bind upon the head of each one of the ophanim of majesty, and a thousand times doth he kneel and fall down and prostrate himself before each one of them. Two thousand diadems doth he bind upon the head of each one of the cherubim of glory, and two thousand times doth he kneel and fall down and prostrate himself before each one of them. [171] Three thousand diadems doth he bind upon the head of each one of the Holy Beasts, and three thousand times doth he kneel and fall down and prostrate himself before each one of them. Six thousand diadems doth he bind to [him who is called] Shining Light, to him and to eight thousand thousands of thousands of myriad myriads of myriads of diadems, and six thousand times doth he kneel and fall down and prostrate himself before each one of them. Twelve thousand diadems doth he bind upon [the angel of] lightning, upon him and upon sixteen thousand thousands and myriad myriads of myriads of diadems, twelve thousand times doth he kneel and fall down and prostrate himself before each one of them.

[172] I make a request of ye . . . . . .*
Hypostates, who bear the throne of His glory
With whole heart and with longing soul:
Increase rejubilation and exultation and song and the making of music
Before the glorious throne of Totrosiai Nebhobh Medhath Za'an.
(And there be those who say Tesar Nadhibh Merath Za'an the Lord God of Israel.)
And let His heart rejoice at the time of the prayer of his children,
And He will permit Himself to be sought and to be found of them
that descend to the Merkabha
At the time when they stand before the throne of His glory.

---

* Smith's indication of a lacuna here appears unnecessary. Kuyt has, "I ask of you, MDWT of the bearers of the throne of glory" (—*The 'Descent' to the Chariot*, page 176).

[173] Each day, when the dawn beginneth to appear,
The King majestic sitteth and blesseth the beasts"
"To ye, Beasts, do I speak,
"Ye, Creatures, do I cause to hear.
"O Beasts, who bear the throne of My glory
"With whole heart and with longing soul,
"May that hour be blest in which I created ye,
"May that planet be exalted under which I formed ye,
"May the light of that day
"In which ye occured to the thoughts of My heart, shine.
"For ye are a precious vessel which I have prepared and have completed.
"Be silent before Me, all creatures which I have made,
"That I may listen and give ear to the voice of the prayer of My children."

{…}

{A marginal note at this place reads: '(Something omitted / יתכרק = יתי ? So probably best left out / thrice below)'}

[178] Said Rabbi Ishmael: Happy are Israel! How much dearer are they in the sight of the Holy One, blessed be He, than are the ministering angels! For when the ministering angels wish to sing a song of heaven above, they first gather about the throne of glory, like mountains of fire and hills of flame, and the Holy One, blessed be He, saith unto them, "Be silent before Me each angel and each beast and each ophan and each seraph whom

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

I have created until I shall first have heard and have given ear unto the voice of the song of the praise of Israel My children." For it is said [Job 38.7], "When the morning stars sang together," these be Israel; "And all the sons of God shouted for joy," these be the household of the angels. When is there glory in heaven, as it is written [Psalms 57.11], "Be thou exalted, O God, above the heavens"? At the time when "thy glory [is over] all the earth," etc. Thousands of myriads of ministering angels stand to the right of the throne, and over against them to the left of the throne, and between the surrounding rivers stand the princes, the great ones, they who stand in command of each troop and each host to the right of the throne and to the left of the throne, and who teach [them] to sing songs and to make music for the glory of the King of Kings of Kings, the Holy One, blessed be He.

[179] When it cometh the time of the angels to sing songs and to make music before the Holy One, blessed be He, the Lord, [then doth] the angel Shamiel, the great, honored and fearful prince stand above the windows of the lowest firmament to hear and to attend to the sound of the songs and the music and the praises which ascend from the earth, from the synagogues and from the schools, that he may cause them to be heard before the seventh heaven. And why doth he stand above the windows of the firmament? Because the ministering angels have not permission to sing a song [in heaven] above until Israel first open their mouths in song [on earth] below, as it is said, "Praise ye the Lord our God." And all the ministering angels and all angels of each heaven, when they hear the voice of songs and praises which Israel saith [on earth] below, do commence [in heaven] above with "Holy, holy, holy." [180] And why is the name of that prince called Shamiel? Because at each dawn he standeth and causeth the voice of songs and praises which ascend from earth, from synagogues and schools, to be heard before each firmament unto the seventh heaven and the holy beasts and ophanim and seraphim and cherubim of majesty. When they heareth [the voice of Israel] and causeth it to be heard in each firmament, straightway there descend troops upon troops, ranks upon ranks, companies upon companies, camps upon camps, divisions upon divisions of ministering angels from every firmament to the midst of rivers of fire and rivers of flame and rivers of burning and immerse themselves therein seven times and examine themselves in fire three hundred and sixty and five times.

[181] And have, then, the ministering angels flux and [are they liable to] impurity, that they need immersion? But these are those ministering angels who are set over the service of the world and who descend each day to make peace in the world. And when the time of song cometh they mount up to the firmament. And because of the odor of the children of men born of women, because they do have flux are [are liable to] impurity, [these angels] immerse themselves in fire and cleanse and make brilliant and separate and examine and strengthen and magnify and better themselves in fire until they make themselves holy and hallowed, clean and cleansed, and they return and are once more the angels of the seventh heaven.

[182] And thereafter do they call one to another and speak one to another and they ascend from the rivers of fire each with the permission of the other and they strengthen themselves and make themselves like unto light and unto lightning of the splendors of splendor. And thereafter they go up on a ladder of fire, each with the permission of the other, with laud, with praise, with psalm, with rejoicing, with exultation, until they come unto the soldiers of the seventh heaven, unto lightnings of brilliance, unto cherubim and ophanim, unto holy beasts, unto the wheels of the Merkabha, unto the majesties of the countenance, unto the winged beings, unto the throne which is high and lifted up. [183] Forthwith do they stand in fear and in trembling and in shaking and in holiness and in truth and in humility and cover their faces with their wings that they behold not the likeness of God who sitteth upon the Merkabha, and there stand troops upon troops of a thousand thousands of thousands and ranks upon ranks of a myriad myriads of myriads and camps upon camps uncountable and hosts upon hosts without number, like unto mountains upon mountains of fire, and like unto hills upon hills of flame, before the throne of glory. And then doth the Holy One, blessed be He, seat Himself upon the throne of glory, and His glory filleth the world, as it is said, "All the earth is full of His glory."

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[184] And moreover the holy beasts do strengthen and hallow and purify themselves more than these, and each beast has bound upon its head a thousand thousands of thousands of crowns of luminaries of diverse sort, and they are clothed in clothing of fire and wrapped in a covering of flame and cover their faces with lightning. And the Holy One, blessed be He, uncovereth His face.

[185] And wherefore do the holy beasts and the ophanim of magnificence and the cherubim of majesty hallow and purify and clothe and wrap and adorn themselves yet more? Because the Merkabha is upon their faces and the throne of glory upon their heads and the Shekhina over them and rivers of fire pass between them, accordingly do they strengthen themselves and make themselves splendid and purify themselves in fire seventy times and do all of them stand in cleanliness and holiness and sing songs and music, praise and rejoicing and applause, with one voice, with one utterance, with one mind and with one melody.

[186] And not only [do they purify themselves] but [nevertheless] there fall from them – that is, from the ministering angels – a thousand thousands and myriad myriads, fall to the river of fire and are burned. Wherefore? Because there may not be among them any who preceedeth or delayeth, who singeth more softly or loudly the song and the sanctus [which are sung] before the King of Kings of Kings. Accordingly any who preceedeth the rest or who delayeth [and singeth] after them in the song is at once burned.

[187] But among the holy beasts there is none that preceedeth or delayeth because their height is one and their breadth is one and their clothing is one and their strength is one and the crowns on their heads are one and their splendor is one. And the creatures are arranged at the four feet of the throne, one over against the other: One wheel over against another, one ophan over against another, one beast over against another, one cherub over against another and one melody over against another. And they open their mouths in song, in thanksgiving, in fear, in fright, in terror, in trembling, in shaking, in shivering, in cleanliness and in holiness and in a still, small voice, as it is said, "and after the tumult (*sic*) a still, small voice."

[188] And they lift up the Merkabha with a sound of songs, with praise and with laud. Then do the holy hallow, the pure applaud, the messengers exalt, the wheels rejoice, the cherubim praise, the beasts bless, the seraphim give utterance, the troops magnify, the angels make music and they are divided into three groups of a thousand thousands and myriad of myriads. One group saith, "Holy, holy, holy," and kneeleth and falleth prostrate; and the second group saith, "Holy, holy, holy," and kneeleth and falleth prostrate; and the third group saith, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts, all the earth is full of His glory," and it kneeleth and falleth prostrate. And the beasts from under the throne of glory answer after them and say, "Blessed be the glory of the Lord from His dwelling place."

[189] Each day, when [the time of] the afternoon prayer arriveth,
The King majestic sitteth and praiseth the beasts,
But before He have finished speaking
The holy beasts come forth from beneath the throne of glory,
Their mouths full of exultation, their wings full of rejubilation,
Clapping their hands, their feet dancing,
And they encircle and surround their King,
One on His right and one on His left
And one before Him and one behind Him.
And they embrace and kiss Him and uncover their faces,
(They uncover, and the King of glory covereth His face)
And the seventh heaven is broken like a sieve
Because of the effulgence of the splendor of the beauty of the dignity
Of the loveliness of the mercy of the desire of the brilliance
Of the glory of the praise of the appearance of their faces.
(As it is said, "Holy, holy, holy.")

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

CHAPTER XII:

[190] They who cancel decrees, who annul vows,
Who avert wrath, who quiet jealousy,
Who cause love to be remembered – the love of Abraham – before their King,
When they behold Him, that He is angry against His children,
What do they do?
They beat upon their crowns and ungird their loins
And strike their heads and fall upon their faces
And say:
"Release, release, O Maker of Creation!
"Pardon, pardon, O mighty One of Jacob!
"Atone, atone, O Holy One of Israel!
"For loftiest of Kings art thou.
[191] "King fearful, King terrific,
"King beloved, King honored,
"Why shouldst Thou be hostile against the seed of Abraham?
"Why shouldst Thou be jealous against the seed of Isaac?
"Why shouldst Thou be contentious against the seed of Jacob?
[192] "For Thou hast called them the purchase of heaven and earth."

And horns come out from beneath the throne of His glory
In many multitudes, and blow long and loud, and bless [saying]:
"Blessed be ye who are advocates for My children,
"Praised be ye who laud the Patriarchs"

And all the host on high rendered them glory and greatness, 'drw 'th t'n 'wry tzt the Lord God of Israel, which they were called.

[196] Behold it saith [I Chr. 29.2 ff.]: "Thine, Lord, is the greatness, and the power, and the glory, and the victory, and the majesty: for all that is in the heaven and in the earth [is Thine]; Thine is the kingdom, O Lord, and Thou art exalted as head above all. Both riches and honor come of Thee, and Thou rulest over all, and in Thine hand is power and might, and in Thine hand it is to make great and to give strength unto all. Now, therefore, our God, we thank Thee, and praise Thy glorious name." And it saith, "How many are Thy works, O Lord, all of them hast Thou made with wisdom. The earth is full of Thy creatures." Therefore be clothed with majesty, be exalted and be lifted up, O splendid King, be blessed and be praised and be hallowed, Totrosi'ai Lord God of Israel. (For He is called Totrosi'ai, Totrosyah, Totrosy'a, Totrosih, Totrosiel, Totrosig, Totrosikh, Totrosiph, Totrosiz, Totrosish, Totrosibh, Totrosin, Totrosis, Totrosi', Totrosik, Totrosith, Zurtag, Zohariel, 'Ashrawwili'ai. And the right procedure in dealing with this paragraph with these great [magical] names is to read Totrosi'ai to Totrosith according to this order, Yod, He, Aleph, Heth, Lamed, Gimel, Kaph, Pe, Zade, etc. [These being the final letters of the names.]

CHAPTER XIII:

[198] Said Rabbi Ishmael: When Rabbi Nehunya ben Hakkanah saw that the wicked city Rome had taken counsel against the mighty ones of Israel to destroy them, he straightway revealed the secret of the world, that which is seen of him who is worthy to gaze upon the King and His throne, in His glory and His beauty, and [upon] the holy beasts, upon the cherubim of the Power [of God], and upon the ophanim of the Shekinah, upon lightning terrific, upon chain-lightning terrible, when the lava-stream which encompasseth His throne, upon its bridges and upon conflagrations which increase in strength and rise up between one bridge and another, and

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

upon dust of smoke and upon wind of splendour which raised all the dust of coals which was covering and hiding with the darkness of coals all the chambers of the palace of the seventh heaven. And Surya, Prince of the Presence, the servant of Totrakhiel the Lord, is great.

[199] To what can this scheme for those who descend to the Merkabha be likened? It is like unto a man who hath a ladder in his house, [and] who was going up and down on it and there is no creature that preventeth him. Whoever is clean and guiltless of idolatry and of sexual sins and of murder and of slander and vain oaths and of blasphemy and presumption and of groundless enmity and who keepeth every positive and negative commandment.

[200] Said Rabbi Ishmael: My master Rabbi Nehunya ben Hakkanah said to me: Scion of nobles, fortunate is he (who is thus clean) and fortunate is his soul, for everyone who is clean and guiltless of these eight matters (which Totrakiel the Lord and His servant Surya the Prince of the Presence loathe) may go down and gaze

On the wonderful loftiness and strange lordship
Loftiness of exaltation and lordship of splendor,
Which come to pass before the throne of His glory
Three times each day, on high
From the day when the world was created and until now, for praise,
With which Totrakiel the Lord doth conduct himself on high.

CHAPTER XIV

[201] Said Rabbi Ishmael: When my ears heard this warning my strength grew feeble. I said to Rabbi Nehunya ben Hakkanah my master, "If so there is no end to the matter. For you will find no man whose soul is yet in his body who is clean and guiltless of these eight matters." He said to me, "Scion of nobles, and if not – ? Arise and bring before me all the great ones of the company and all the mighty ones of the academy, and I shall declare before them the hidden, the concealed secrets, wonders of the ascent, and the weaving of the web upon which the perfection of the world and the excellence thereof doth stand, and the beauty of heaven and earth (wherein all the ends of the earth and the world and the ends of the firmaments of the height are bound, sewed and joined, hung and standing) and the path of the ladder to the height, of which one end is on earth and one end on the right foot of the throne of glory."

[202] Said Rabbi Ishmael: Straightway I arose and assembled all the Sanhedrin, great and small, to the third entrance which was in the house of the Lord. And he was sitting upon a chair of pure marble which Elisha my father gave me, for it was of the goods of her that bore me which she did bring to him in her dowry. [203] And there came Rabban Simon ben Gamliel and Rabbi Eliezer the Great and Rabbi Elazar ben Dama and Elazar ben Shammua and Jonathan ben Dahabhai and Haninah ben Hakkanai and Jonathan ben Uziel and Rabbi Akiba and Rabbi Judah ben Babba. We came and sat down before him. And all the multitude of companies were standing upon their feet, for they saw spiderwebs of fire and torches of light which made a separation between them and between us. And Rabbi Nehunya ben Hakkanah sitteth and setteth in order before them all the teachings concerning the Merkabha, [the] descent and [the] ascent, how he descendeth who descendeth, and how he ascendeth who ascendeth.

[204] And whenever a man wished to descend to the Merkabha he would call to Surya the Prince of the Presence and conjure him one hundred and twelve times by Totrosi'ai the Lord (who is called Totrosi'ai Zurtak Totrakhiel Tophgar 'Ashrawwili'ai Zebhodiel Zohartariel Tandiel, and Shekhadhozi'ai Dehibhiron, and 'Andiriron the Lord God of Israel. And let him beware that he do not exceed an hundred and twelve times and do not diminish from them. And if he exceed or diminish his blood is upon his own head. Bit his mouth must utter [the words of conjuration] and the fingers of his hands must count one hundred and twelve and forthwith he may go down and rule in the [world of the] Merkabha.)

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

CHAPTER XV

[206] Said Rabbi Ishmael: Thus did Rabbi Nehunya ben Hakkanah say to me: Totrosi'ai the Lord God of Israel of Hosts sitteth within seven palaces, one within another. And at the entrance to each palace are eight door-keepers, four to the right of the lintel and four to the left of the lintel. [207] These be the names of the door-keepers of the first palace: Lahabhiel, and Kashrael, Gahoriel, Zekhuthiel, Tophhiel, and Lahariel, Mathkiel, and Shuwael. And there be those who say, And Shubhael. [208] These be the names of the door-keepers of the second palace: Tagriel, and Mathpiel, Sarhiel, and 'Azpiel, Shahartariel, and Starel, Rig'iel, and Sahabiel. [209] And these be the names of the door-keepers of the third palace: Shebhuriel, and Rezuziel, and Shalmiel, Sabhlael, and Zahazhael, Hadarel, and Puriel, and Paltriel. [210] These be the names of the door-keepers of the fourth palace: Pahdiel, Gebhurthiel, Pozaziel, and Shekhinael, Shathkael, and 'Arbhiel, and Kapiel, and 'Anaphiel. [211] These be the names of the door-keepers of the fifth palace: Tehilael, and 'Azwiel, Gatoel, Gathoel, and Sa'aphriel, Naraphiel, and Gariel, Hadiel. [212] And these be the names of the door-keepers of the sixth palace: Domiel, and Kazpiel, Gahaghiel, and 'Arasbarasbiel, 'Anromiel, and Parziel, and Magogael, and Tophrael.

[213] And at the door of the seventh palace stand angry all the heroes, warlike, strong, harsh, fearful, terrific, taller than mountains and sharper than peaks. Their bows are strung and stand before them; their swords are sharpened and in their hands. And lightnings flow and issue forth from the balls of their eyes, and spider-webs of fire from their nostrils and torches of fiery coals from their mouths. And they are equipped with helmets and with coats of mail, and javelins and spears are hung upon their thews.

CHAPTER XVI

[214] Their horses be heroes of darkness, horses of the shadow of death, horses of thick darkness, horses of fire, horses of blood, horses of hail, horses of iron, horses of fog. The horses upon which they ride stand beside mangers of fire full of coals of juniper and eat fiery coals from their mangers, [taking] a measure of forty bushel of coals in one mouthful. And the measure of the [content of the] mouth of such horse is [the content of] three mangers such as the mangers of Caesaraea, and the measure of each manger is the measure of the gate of Caesaraea. [215] And there be rivers of fire beside their mangers, and each of their horses drinks as the measure of the fullness of the watercourse which is in the valley of Kidron, which bringeth and containeth all the rainwater of all Jerusalem. And in that place was a cloud above their heads, showering blood above their heads and [above the heads] of their horses. And this is the sign and the measure of the horses of the entrance of the seventh palace and a horse of the entrance of each palace.

[216] And all those who descend to the Merkabha ascend and are not harmed, but they behold all this trouble and descend safely and come to stand and bear witness and tell the fearful and terrific vision. (Whereas, in the palaces of kings who are flesh and blood, matters are otherwise. [Neither are such visions seen, nor do visitors get safely out.]) And they bless and praise and applaud and glorify and exalt and magnify and attribute honor and beauty and greatness to Totrosi'ai the Lord God of Israel who rejoiced in those who descend to the Merkabha and who sat and looked for each one of Israel, to know when he would descend and behold

> The wonderful loftiness and strange lordship,
> Loftiness of exaltation and lordship of splendor,
> Which come to pass before the throne of His glory
> Three times each day, on high,
> From the time when the world was created
> And until now, for praise.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[217] King just, King faithful, King beloved, King lovely, King supporting King lowly, King humble, King righteous, King pious, King holy, King pure, King blessed, King lofty, King mighty, King gracious, King merciful, King of Kings of Kings and Lord of the Crowns.

[218] Totrosi'ai the Lord God of Israel desireth and awaiteth –
In such measure as He awaiteth for the redemption and for the season of salvation
Which is laid up for Israel for a day of vengeance
After the destruction of the last temple –
When shall he that descendeth to the Merkabha descend?
When shall he see the loftiness of the height?
When shall he see the end which bringeth salvation?
When shall he hear the end which is wrought by wonders?
When shall he see that which eye hath not seen?
When shall he ascend and tell to the seed of Abraham who loved Him?

CHAPTER XVII

[219] Said Rabbi Ishmael: When thou comest and standest at the entrance of the first palace take two seals in thy hands, one that of Totrosi'ai the Lord and one that of Surya the Prince of the Presence. Show that of Totrosi'ai the Lord to those standing to the right, and show that of Surya the Prince of the Presence to those standing on the left. Straightway Dahabhiel the Prince who is head of the entrance of the first palace and is appointed over the first palace and standeth to the right of the lintel, and Tophahiel the Prince who standeth to the left of the lintel with him, – straightway they seize thee, one from thy right and one from thy left until they bring thee and hand thee over to Taghriel and Mathpiel and make thy peace with them and warn them concerning thee. Now Taghriel is the prince who is head of the entrance of the second palace and standeth to the right of the lintel, and Mathpiel is the prince who standeth to the left of the lintel with him. [220] And show them two seals, one of 'Adhriwaron the Lord and one of 'Uzhiy'a the Prince of the Presence. Show that of 'Adhriwaron the Lord to those standing to the right, and show that of 'Uzhiy'a the Prince of the Presence to those standing to the left. Straightway they seize thee, one from thy right and one from thy left, until they bring thee and hand thee over to Shebhoriel and Reziziel and make thy peace with them and warn them concerning thee. Now Shebhoriel is the prince who is head of the entrance of the third palace and standeth to the right of the lintel, and Reziziel is the prince who standeth to the left of the lintel with him. Show them two seals, one of Zurtak the Lord to those standing to the right, and show that of Dehabhyoron the Prince of the Presence to those standing to the left. Straightway they seize thee, one from thy right and one from thy left, and these bring thee – two princes before and two princes behinds the – and hand thee over to Pahdiel and Gebhortiel and make thy peace with them and warn them concerning thee. Now Pahdiel is the prince who is head of the entrance of the fourth palace and standeth to the right of the lintel, and Gebhortiel is the prince who standeth to the left of the lintel with him. And show them two seals, one of Zebhoriel the Lord and one of Margiwiel the Prince of the Presence. Show that of Zebhoriel the Lord to those standing to the right, and show that of Margiwiel the Prince of the Presence to those standing to the left. Straightway they seize thee, one from thy right and one from thy left, until they bring thee and hand thee over to Tehilael and 'Azriel and make thy peace with them and warn them concerning thee. Now Tehilael is the prince who is head of the entrance of the fifth palace and standeth to the right of the lintel, and 'Azriel is the prince who standeth to the left of the lintel with him. And show them two seals, one of Totrakhiel the Lord and one of Zehaphtariai the Prince of the Presence. Show that of Totrakhiel to those standing to the right, and show that of Zehaphtariai to those standing to the left. Straightway they seize thee and bring thee – three princes before thee and three princes behind thee and two princes at thy sides, [224] because the door-keepers of the sixth palace would destroy all those who "do and do not" descend to the Merkabha because they act without permission. And [the superior powers] did give the

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

door-keepers orders and beat them and burn them and set others in their place. And also the others who replace them behave in the same fashion, for they do not fear, nor do they consider, saying: "Why should we be burned and what pleasure is it to us that we should destroy [all] those that do and do not descend to the Merkabha because they act without permission?" And this is still the behaviour of the door-keepers of the sixth palace.

CHAPTER XVIII:

[225] Said Rabbi Ishmael: All the companions said to me: "Scion of nobles, thou who rulest by the light of the Law as doth Rabbi Nehunya ben Hakkanah, see him and bring him back that he sit with us, leaving the vision which he glimpseth in the vision of the Merkabha, and that he tell us who is he who doth and doth not descend to the Merkabha – he whom the door-keepers of the sixth palace would attack, for they would not touch at all those who [really] descend to the Merkabha. What is the difference between those [who would not be attacked] and those [who would]?"

[226] Said Rabbi Ishmael: Thereupon I took a piece of woolen cloth and gave it to Rabbi Akiba, and Rabbi Akiba gave it to a servant of ours, saying, "Go and lay this cloth beside a woman who immersed herself and yet did not become pure, and let her immerse [herself a second time]. For if that woman will come and will declare the measure of her menstrual flow before the company, it is known that one forbids [her to her husband] and the majority permit. Say to that woman, 'Touch this cloth with the end of the middle finger of thy hand, and press not the end of thy finger upon it, but [only] as a man [presseth] who taketh a hair, which hath fallen therein, from out his eye-ball, pushing it very gently.'" [227] They went and did so, and placed the cloth before Rabbi Ishmael. He [picked it up by] thrusting into it a bough of myrrh full of oil of spikenard which was laid up in clean balsam and they placed it upon the knees of Rabbi Nehunya ben Hakkanah and therewith caused him to be dismissed from before the throne of glory where he had been sitting and beholding

Wonderful loftiness and strange lordship
Loftiness of exaltation and lordship of splendor,
Which come to pass before the throne of His glory
Three times each day, on high,
From the time when the world was created
And until now, for praise.

[228] And we besought of him [to know] who is he who "doth and doth not" descend to the Merkabha. He said unto us, "These be the men whom those who [really] descend to the Merkabha do take and cause to stand above them or to sit before them and do say unto them, 'Behold and see and give ear and write down all that which we say and all that which you hear from before the throne of glory.' And if those men be not fit for this task, then would the door-keepers of the sixth palace attack them. And take care that ye choose for yourselves fit men and these from the tested companions."

[229] When thou comest and standest at the entrance of the sixth palace, display three seals of the door-keepers of the sixth palace. Display two seals to Kazpiel the Prince, whose sword is drawn in his hand, and there issue forth from it lightnings, and he shaketh it against everyone who is not fit to behold the King and his throne, and there is no creature who may stay his hand. And his sword crieth and saith: "Pain!" And he standeth by the lintel of the [entrance on the] right. And one seal show Dumiel. [230] And is Dumiel indeed his name And is not 'byrghydrhym (*i.e.* Air Earth Water Fire) his name? And why was his name called Dumiel? Said Rabbi Ishmael: Thus said Rabbi Nehunya ben Hakkanah: "Each day doth a voice go forth from the seventh heaven and proclaimeth and saith in the heavenly court of justice (saying as follows): 't 'ws wbrmnzh / wpwr g 'st _____ the Lord God of Israel called him Dumiel according to His Own Name, [saying]: 'Just as I see and hold my peace so doth Dumiel [viz: The silence of God].'" His authority [extendeth over] the right lintel, but Kazpiel the Prince driveth him away, yet he cherisheth against him neither enmity nor hatred nor jealousy nor contention, but each [doteth] for His honor.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

CHAPTER XIX:

[232] Zohar‌ariel and Pa'ali Pa'ali: Show something of these two seals to Kazpiel, and show Beronyah to Dumiel the Prince, a just and humble prince. And at once would Kazpiel the Prince string his bow and draw his sword and bring thee a whirlwind and seat thee in a chariot of brilliance and trumpet before thee as eight thousands of myriads of horns and three thousands of myriads of rams' horns and four thousands of myriads of bugles. And Dumiel the Prince seizeth a gift and walketh before thee. And what gift? Said Rabbi Ishmael: Thus said Rabbi Nehunya ben Hakkanah my master: "This gift which Dumiel the Prince would seize [and carry] before the chariot of that man who doth deserve by reason of his righteousness to descend to the Merkabha is not a gift of silver and not a gift of gold, but it is that they grant him the privilege that he should not be questioned, not in the first palace and not in the second palace and not in the third palace and not in the fourth palace and not the in the fifth palace and not in the sixth palace and not in the seventh palace, but he showeth them his seal and they leave him [in peace] and he entereth."

[233] And in the entrance of the sixth palace Dumiel the Prince guardeth the sill of the right [side] of the entrance of the sixth palace, sitting on a chair [wrought] of a pure gem which [hath] in it the splendour of the luminaries of the firmament such as [they were at] the creation of the world. (Fortunate Day. Best of luck. Show the sign. Peace. The Lord God of Israel) And Dumiel the Prince receiveth him kindly and seateth him upon a chair wrought of a pure gem, and himself sitteth beside him at his right.

CHAPTER XX:

[234] And Dumiel would say to him: "I bear witness and warn thee concerning two things: That none of those who descend to the Merkabha succeed to descend except only he who hath these two qualifications: He who hath read the Bible and studieth mishna, midrash, halakhoth and agadoth, and the explanation of halakhoth as to what is forbidden and permitted; and he who hath fulfilled all that which is written in the law and keepeth all warnings of statutes and of judgments and of laws which were declared to Moses on Sinai." [235] If he said to Dumiel the Prince, "I have one of these two qualifications," Dumiel the Prince would at once get in connection with Gabhriel the Secretary and write his the paper with red paint and would hang the paper upon the chariot of that same man, saying: "Thus and so is the knowledge of such a one in the Torah, thus and so are his actions, and he desireth to enter in before the throne of His glory." [237] And when the door-keepers of the seventh palace would see that Dumiel and Kazpiel and Gabhriel, were before the chariot of that man who deservingly descendeth to the Merkabha, they [would] cover their faces, which had been angry, and they [would] at once unstring the strung bows, and return the drawn swords to their sheaths. And nevertheless it is necessary to show them a great seal and a fearful crown: God of heaven, Master of earth the Lord God of Israel. And they would enter in before the throne of His glory and bring out before that man all sorts of [instruments for] music and song, and they would come making music before him until they bring him up and seat him beside the cherubim, beside the ophanim, beside the holy beasts. And he beholdeth wonders and powers, loftiness and greatness, holiness and purity, fear, humility and justice. Then said Rabbi Ishmael: "All the companions made a parable of this scheme [for those who descend to the Merkhaba: It is like] unto a man who hath a ladder in his house, [and] who was going up and down on it, and there is no creature that preventeth him." Blessed be thou, O Lord, who art wise in secrets and master of hidden things. Amen. Amen.

CHAPTER XXI:

[238] Said Rabbi Ishmael: Rabban Simon ben Gamliel was angry with me. He said to me, "Almost had Zahaphtariai rebuked us and shucked {us} as husks of corn. Why didst thou, by criminal carelessness, sin against us? Dost thou, perhaps, think that Jonathan ben Uzziel is a man of small account in Israel? If he simply

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

descended and came and stood at the entrance of the seventh palace without any seal, what would happen to him? He could not blink an eye before the door-keepers of the seventh palace had utterly exterminated him. [And yet you have said nothing about the necessary seals nor the names of the angels to whom they must be shown.] [239] Said Rabbi Ishmael: I went and was angry with Rabbi Nehunya ben Hakkanah my master, saying, "The patriarch is angry with me, why do I live?" He said to me, "Scion of nobles, if [you ask for an answer] on this point [then tell me,] what is my distinction among you? I put in your mouths the prophets, the writings, mishna and midrash, halakhoth and agadoth, and the explanation of halakhoth as to what is forbidden and permitted. Were it not for the mysteries of the law [in which] I have initiated some of you, would ye have come and appeared before me at all? I know why thou hast come. Thou hast only come because of the door-keepers of the seventh palace. [240] Go and say to the Patriarch: 'As for all the door-keepers of the [first] six palaces, it is permitted to mention the names of each one of them and to touch them; but as for the door-keepers of the seventh palace, by the sound of their names is a man terrified and is not able to touch them, inasmuch as the name of them is called according to the name of the King of the world. Consequently I have not stated them. But now – since you say to me, "State them." – come ye and stand upon your feet and, each one of you, when His name goeth forth from my mouth, kneel and fall upon your face.'" Forthwith came all the great ones of the company and all the mighty ones of the academy and stood upon their feet before Rabbi Nehunya ben Hakkanah and he speaketh and they fall upon their faces and the scribes write.

CHAPTER XXII:

[242] These be the names of the door-keepers of the seventh palace: Zahaphtari'ai the Lord, a prince honored and beloved; 'Abhirahi'ai the Lord, a prince honored and beloved and fearful; 'Atrighael the Lord, a prince honored and beloved and fearful and terrifying; Barnael the Lord, a prince honored and beloved and fearful and terrifying and dear; Noraphneel the Lord, a prince honored and beloved and fearful and terrifying and dear and splendid; Na'aroriel the Lord, a prince honored and beloved and fearful and terrifying and dear and splendid and strong; Sastitiel the Lord, a prince honored and beloved and fearful and terrifying and dear and splendid and strong and mighty; 'Anaphiel the Lord, a prince honored and beloved and fearful and terrifying and dear and splendid and strong and mighty and powerful and just and gallant, a prince whose name is mentioned on high before the throne of His glory three times each day from the day when the world was created and until now, for praise. Why? Because the ring of the seal of heaven and earth is given over to his hand. [243] And whenever they see him all those on high kneel and fall down and prostrate themselves before him, a thing which is not done in the height [before any other prince]. If you say, 'They do not fall down before the Prince of the Presence' [This is true] for those who stand before the throne of His glory, who do not prostrate themselves before the Prince of the Presence, but before 'Anaphiel the Prince [even] so with the permission and according to the will of 'ntrws rbyhg. Some say pwmyl smh brz', the Lord God of Israel.

[244] These be the names of the door-keepers of the seventh palace of the descent, for those whose names I have just stated were of the ascent. Noraphiel the Lord, a prince honored and beloved and fearful, who was called 'Abhirzahi'ai the Lord; Dalkokiel the Lord, a prince honored and beloved and fearful, who was called Lebhakhpiel the Lord; Yekariel the Lord, a prince honored and beloved and fearful, who was called 'Atrighiel the Lord; Yeshishiel the Lord, a prince honored and beloved and fearful, who was called Ben'an'ael the Lord; Teraphiel the Lord, who was called Shakdihiel the Lord; Na'aroriel the Lord, a prince honored and beloved, who was called Zohaliel the Lord; 'Anaphiel the Lord, a prince honored and beloved and fearful and terrifying and dear and splendid and strong and mighty and powerful and just and gallant, who was called Tophriel the Lord. [245] And why was his name called 'Anaphiel? Because of the ramification 'anaph of the crowns [which were] placed upon his head, for he overcast and covered all of the chambers of the seventh heaven as did the Maker of Creation. Just as, concerning the Maker of Creation it is written [Hab. 3.3]: "His glory covered the heavens," so also [does the glory (of)] 'Anaphiel the Prince as a servant who is called by his master's name. And why is he more lovely and beloved than all the [other] door-keepers of the palaces? Because he openeth the doors of the entrance of the seventh palace and closeth them before the throne of glory which is set high and standeth

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

opposite the entrance of the seventh palace. And the holy beasts are opposite the entrance of the seventh palace, and the cherubim and the ophanim are opposite the entrance of the seventh palace, and there be 256 faces in each of the holy beasts opposite the entrance of the seventh palace. [246] Still greater it is that there be 512 eyes in [each of] the four beasts opposite the entrance of the seventh palace. Their faces are of the likeness of the face of a man, faces of 16 faces each are there in each beast opposite the entrance of the seventh palace.

CHAPTER XXIII:

[247] And whenever a man desired to descend to the Merkabha, 'Anaphiel would open for him the doors of the entrance of the seventh palace and that man would go in and stand on the door-sill of the entrance of the seventh palace and the holy beasts would lift up upon him 512 eyes and each one of the eyes of the holy beasts is pierced as a sieve of withes, and the appearance of their eyes [is described in Nahum 2.4]: "they run like lightnings." And these are in addition to the eyes of the cherubim of the Power [of God] and the ophanim of the Shekinah, which are like torches of fire and conflagrations of coals of juniper. [248] And that man would sway and tremble and start backward and be frightened and be terrified, faint and fall backward. And 'Anaphiel the Prince would support him, he and sixty and three door-keepers of the entrances of the seven palaces. And all of them would help him and say to him:

"Fear not, son of a seed beloved,
"Enter and see the King in His beauty,
"And thou shalt not be destroyed and thou shalt not be burned.

[249] "A just King is He, a faithful King is He, a submissive King is He, a humble King is He, a righteous King is He, a pious King is He, a holy King is He, a pure King is He, a blessed King is He, a lofty King is He, a mighty King is He, a gracious King is He, a merciful King is He, a lowly King [is He] – blessed be He." [250] And they attribute to Him power. Forthwith a horn soundeth from above the firmament and cherubim and ophanim turn away their faces and he goeth in and standeth before the throne of His glory.

CHAPTER XXIV:

[251] When he standeth before the throne of glory he beginneth and reciteth a song which the throne of glory singeth each day: "Laud, song, and music, blessing, praise and celebration and applause and thanks and thanksgivings, victory and melody, speech and rejubilation, rejoicing and joy and gladness, exultations, accord, humility, brilliance, propriety, truth, righteousness and justice, treasure, ornament and might, delight and ecstasy and elevation, calm and rest and consolation, contentment and quiet and peace, tranquility, security and prosperity, love, loveliness, grace and mercy and pulchritude, renown, acclaim and pity, splendor, glory, innocence, effulgence, appearance, adornment, brilliance, fire, ramification, sublimity, wonders and salvation, perfume, salt, light, loftiness, help, violence, potency, height, preciousness, mightiness, lordship, fortitude, elevation, exaltation and brightness, kingliness, power and force, holiness, purity and cleanliness, pride, greatness and kingship, magnificence and majesty, honour, and beauty to Zohariel the Lord God of Israel."

[252] Spendid King, He robed with splendour,
Made majestic with embroideries of song,
Crowned with magnificence and majesty,
A crown of loftiness and a diadem of fearfulness.
For His name is agreeable to Him, and His title is sweet to Him,
And His throne is splendid to Him and His palace is magnificent
And His glory is delightful to Him, and His majesty is becoming to Him,
And His strength is pleasant to Him and His servants sing pleasantly to Him,
And Israel tell to Him the kingliness of His wonders.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[253] King of Kings, God of Gods, and Lord of Lords
He surrounded with chains of crowns, encompassed
with the ramifications of the rulers of brilliance,
He who covereth the heavens with the ramification of His magnificence,
and who, in His majesty, appeared from the heights,
From His beauty the deeps were enkindled,
and from His stature did the clouds shower rain.
His stature sendeth out the lofty,
and His crown blazeth out the mighty,
and His garment floweth with the precious.
And all trees shall rejoice in His word,
and herbs shall exult in His rejoicing,
And His words shall liquefy as perfumes,
flowing and sent forth in flames of fire,
Giving joy to those who search these,
and quiet to those who fulfill them.

[254] King beloved and lovely and clean,
Exalted beyond all the haughty,
Haughty, clothed in majesty beyond the majestic,
Majestic, lifted up beyond the mighty,
Mighty, upraised beyond the powerful.
Splendor of kings, praise of nobles,
Treasure of the holy, humility of the lowly,
Pleasant in the mouth of all those that call upon Him, Sweet to
them that hope in His name,
Righteous in all His ways, upright in all His doings
Just in counsel and in knowledge, clear in understanding and
in practice,
Judge of every soul, witness of every transaction, judge of every word,
Mighty in wisdom and in every secret, lofty in purity and in holiness.

[255] King true and only, King who liveth forever,
King who killeth and maketh alive, King who sayeth and doeth,
King who formeth every disease, and createth every cure,
King who maketh every blessing, and establish every good,
King who feedeth all his works, and supporteth all his creatures,
King who is high to each of the lowly, and who is strong to each
of good courage.

CHAPTER XXV:

King high and lifted up, sublime and wonderful,
Beloved and old, upright and faithful,
Precious and honored, strong and stout-hearted,
Righteous and true, holy and pure,
Pious, great and mighty,
Strong, powerful, precious, fearful and terrific,
High-placed upon perfections of loftiness,

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

Established upon the adornments of splendour
In the chambers of the palace of loftiness.
Who seest profundities, beholdest mysteries, observest dark matters,
And who, in every place is ……
And there is no changing His purpose, nor retorting to His word,
nor delaying His will
And there is no place to flee from Him, and no secret place to
hide from before Him.

[256] Reign forever, King merciful and gracious,
Pardoner and forgiver, who rolleth away and taketh away [sin],
Let Thy majesty be declared in every song, Thy splendor in every chant.
Be high above the palaces of loftiness, be lifted up above the
adornments of splendor,
Be exalted above all Thy doings, be praised above all created things,
Be honored above the throne of Thy glory, be precious above the
vessel of Thy loveliness,
Be blessed with all blessings, be praised with all praises,
Be lauded with all laud, be applauded with all songs,
Be magnified forever, be holy world without end, Totrosi'ai the Lord.

[257] King of all worlds, Lord of all actions,
Wise in all secrets, ruler in all generations,
One God who art from eternity,
Unique King who art forever and ever. Selah.

[258] And I beheld something like unto the appearance of lightning which was fixed and stationary and was divided, among those who descend to the Merkabha, between those who were fit to descend to the Merkabha and those who were not fit to descend to the Merkabha. If a man were fit to descend to the Merkabha, when they say to him "Enter" and he doth not enter, they repeat themselves and say to him "Enter," and he at once entereth. They would then praise him, saying, "Surely this is on of those who descend to the Merkabha." But if a man be not fit to descend to the Merkabha, when they say to him "Enter" and he entereth, they at once place upon him a thousand pieces of iron, [259] because the door-keepers of the sixth palace place upon him a thousand thousands of waves of water, and there is not in that place even a single drop. And if he said, "What is the nature of this water?" they at once run after him, stoning him, and saying to him, "Wretch, are thou not of the seed of them that kissed the [golden] calf, and art unfit to see the King and His throne in his bea{u}ty." And if he be such, a voice goeth forth from the seventh heaven saying, "well have ye said [that] he is from the seed of them that kissed the [golden] calf and is not fit to see the King and His throne." He does not move from the spot before they place on him a thousand thousands of pieces of iron.

[260] Who is like unto Thee Totrosi'ai Lord God of Israel, who doest mightily,
To Thee Totrosi'ai Lord God of Israel, shall the throne of Thy glory
sing praise,
To Thee shall be attributed loftiness and greatness, strength and beauty,
Thou shalt be called strong, Thou, mighty; for Thee shall they make new [song]
for Thee exult.
With Thee shall converse be held, Thou shalt be blessed, Thou praised,
Thou exalted.
To Thee shall splendor be attributed, Thou shalt be lifted up, Thou
magnified, Thou called majestic.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

Thou shalt be praised, Thou applauded, Thou sanctified,
For Thee, Totrosi'ai Lord God of Israel, shall Thy servants weave diadems
And shall sing unto Thee a new song
And shall declare The King forever and ever.
All things are Thy kingdom, and over all things is Thy kingdom,
And Thou shalt be called One, world without end,
Totrosi'ai, Lord God of Israel.
Blessed be Thou O Lord, King of all secrets and Lord of all hidden things.

{…}

CHAPTER XXVI:

[269] Thou workest wonders, dost bring to pass new things,
Renewest Thy creatures each day,
Servants [created] from fire to lift up praise of Thy mystery,
O Sacred One. Who shinest in the midst of myriads of fire,
Who loathest hatred and jealousy,
Who despiseth enmity and contention,
Who settest anger afar, who turnest away wrath,
Who multipliest all grace and goodness,'
The cherubim of Thy glory are fire.
[O Thou] who art exalted upon cherubim of fire, Prince over princes,
Seraphim, seraphim of flame do stand about Thy throne,
Hither and other sound forth: "Make way for Him who rideth the heavens."

[270] Blessing, praise and laud, song, thanks and thanksgivings,
Splendor and whispering, applause, humility and mercy
To the lofty, to the powerful, to the brave,
To the elect, to the chosen, to the choosing,
To the mighty, to the haughty, to the high.
In their mouths music, on their tongues exultation,
They slumber not, neither night nor day,
But music and laud are as blazing light.

[271] Thou art the great Lord
The mighty and fearful, the righteous and pious,
The holy and the faithful, slow to anger and plenteous in mercy and truth.
It is Thou who art Lord, O God of Gods and Lord of Lords,
It is Thou who art Great, Thee do all the great magnify,
It is Thou who art Mighty, Thee do all the mighty declare strong,
It is Thou who art Fearful, Thee do all the singers celebrate,
It is Thou who art Righteous, Thee do all the righteous justify,
It is Thou who art Pious, Thee do all the pious expect,
It is Thou who art Holy, Thee do all the holy hallow,
It is Thou who art Faithful, Thee do all the faithful believe.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[272] It is Thou who hast revealed thy secret to Moses
And who hast not concealed from him any of Thy mighty works.
When the words goeth not forth from Thy mouth
All the lofty mountains trembled
And stood before Thee in great consternation;
When the word goeth forth from Thy mouth
They were all of them burned with flames of fire.
It is Thou who examinest the inward parts and choosest the faithful
Thou dwellest in the flame of rivers of fire and conflagrations.
It is Thou who art mighty, more lofty than all the lofty and lifted up above all,
Who dost cast down the haughty and exaltest the humble.

[273] The most lofty of creation is man,
The likeness of a man hast Thou fixed in Thy throne:
They have the face of a man, and the hands of a man are under their wings,
They run as a man, they toil as a man,
They kneel down and prostrate themselves in song as a man doth,
And the fear of Thee, O King, is upon them.
The most lofty of cattle is the ox.
The likeness of an ox hast Thou fixed in Thy throne:
They run as an ox, they toil as an ox,
They stand in the places as an ox,
And the fear of Thee, O Holy One, is upon them.
The most lofty of wild beasts is the lion.
The likeness of a lion hast Thou fixed in Thy throne:
They roar as a lion, they are feared as a lion,
The thew of their strength is as that of a lion,
And the fear of Thee, O terrible One, is upon them.
The most lofty of birds is the eagle.
The likeness of an eagle hast Thou fixed in Thy throne:
They move as an eagle, they are swift as an eagle,
They fly as an eagle, they soar as an eagle,
And the fear of Thee, O Pure One, is upon them.
And all of them do triply declare Thy sanctitude with the triple sanctus.
(As it is said, "Holy, holy, holy.")

[274] Be honoured, be made majestic, be raised, be lifted up,
Be made splendid, be blessed, be praised, be magnified,
Be hallowed, be exalted, be lauded, be applauded,
For such is the duty of all creatures:
To honour Thee, to own Thy majesty, to raise Thee, to lift Thee up,
To show forth Thy splendour, to bless Thee, to praise Thee, to magnify Thee,
To hallow Thee, to exalt Thee, to laud Thee, to applaud Thee,
The great and holy King, who rulest
Over the highest and over the lowest,
Over the first and over the last,
Which, from the midst of trembling and quaking,
Do triply declare Thy sanctitude with triple sanctus.
(As it is said, "Holy, holy, holy.")

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[275] Assembly and applause are His who liveth forever, [honour faith
Beauty and bliss are His who liveth forever, understanding blessing
Compassion and caresses{?} are His who liveth forever, greatness might
Doctrine and deed are His who liveth forever, knowledge utterance
Eternity and end are His who liveth forever, magnificence majesty
Fervour and faith are His who liveth forever, assembly trustworthiness
Glory and grace are His who liveth forever, brilliance effulgence
Humility and holiness are His who liveth forever, grace mercy
Innocence and ~~insight~~ are His who liveth forever, purity goodness
Justice and jubilation are His who liveth forever, preciousness salvation
Kingdom and knowledge are His who liveth forever, crown glory
Loveliness and laud are His who liveth forever, doctrine encouragement
Majesty and mercy are His who liveth forever, kingdom power
Nobility and name are His who liveth forever, beauty victory
Obedience and observance are His who liveth forever, secret intelligence
Purity and power are His who liveth forever, strength humility
Righteousness and reason are His who liveth forever, jubilation righteousness
Strength and salvation are His who liveth forever, applause holiness
Trust and truth are His who liveth forever, splendour wonder
Understanding and utterance are His who liveth forever, song praise
Victory and vengeance are His who liveth forever, laud loveliness]
Wonder and wisdom are His who liveth forever,
Excellence and exultation are His who liveth forever,
Years and youth are His who liveth forever,
Zest and zeal are His who liveth forever.*

* This list of words is similar to those used in Scholem's translation (shown on the right) of the same hymn in *Major Trends in Jewish Mysticism*, pages 58-9, which represent a truer translation of the terms in the text. In the left column, Smith imitates the text's alphabetical device, even shifting from 22 to 26 letters, instead of directly translating.

[276] Who is able to state one from a thousand thousands of thousands
And a myriad myriads of myriads of Thy mighty deeds, O King of Kings of Kings,
Before whom the beasts are stationed and stand [speaking] with a still
small voice –
They are fire, their palate is fire, their movement is fire, their speech
is fire,
Yet are they afraid because of fire,
Lest they be burned in flames of fire,
It is Thou whom they encompass, it is Thou whom they surround,
With Thee are they hidden, in Thy bosom do they give utterance,
In secret and intelligence, girded with strength, clothed with magnificence.
The eye may not travel to where Thou dwellest,
King great and holy, ruler
Over the highest and over the lowest,
Over the first and over the last.
There is none among the highest, nor among the lowest,
Nor among the first, nor among the last,
Who can know Thy works
And search out all Thy wonders.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[277] Just as none is able to imagine ab, bc, cd, de, ef, fg, gh, hi, ij. Metatron whose name is called according to eight names, his name is Margawiel, his name is Gayothiel, his name is Ziwathiel, his name is 'Izihiel, his name is Yahawiel, his name is Mayoel, his name is Segansagiel, his name is Segansayriyah. And from the love with which they love him on high, they call him in the camps of the holy ones, Metatron, Servant of the Lord, slow to anger and plenteous in mercy. Blessed be thou O Lord, wise in secrets and Lord of hidden things, Amen, Amen, Selah.

CHAPTER XXVII: {*Sar Torah* material: CHAPTERS XXVII TO XXX}

[278] Said Rabbi Ishmael: Three years did Rabbi Nehunya ben Hakkanah behold me in affliction and in great sorrow and in great danger: That portion of the Bible which I would read one day, would I forget the next, and that mishna which I would study one day, the next day would I forget. What did I do? When I saw that the Law did not remain in me, I laid hold upon myself and denied myself food and drink and washing and anointment, and deprived myself of conjugal intercourse, and I neither exulted not rejoiced, nor did any music nor song go forth from my mouth. [279] Thereupon did Rabbi Nehunya ben Hakkanah, my master, take me from my father's house and bring me into the chamber of the Temple in which the Sanhedrin met and cause me to swear by a great seal and by a great oath which appertaineth to Zebhoriel the Lord God of Israel who is Metatron the Lord God of Israel, God of the heavens and God of the earth, God of Gods, God of the sea and God of the land. And he revealed the secret of the Law, which was in his possession. And at once my heart was {as} enlightened as the gates of the East and mine eyes beheld the depths and the ways of the Law and thenceforth I forgot nothing. All things which mine ears heard from the mouth of my master and from the mouth of scripture and from the ways of the Law which I had truly practiced, thenceforth I forgot none of them.

[280] Said Rabbi Ishmael: Had I done nothing in the Law, yet would this method which I have fixed in Israel be more than sufficient for me, as against all the Law, [since I have revealed it] in order that men may increase their knowledge of the Law without weariness.

[281] Said Rabbi Ishmael: Rabbi Akiba did indeed say in the name of Rabbi Eliezer the Great: From the day when the Law was given to Israel until the last temple was built, the Law was given, its majesty was not given, and its preciousness, its glory and its greatness and its beauty, its terror, its reverence and its fear, its richness and its loftiness and its exaltation, its trembling and its splendour, its strength, its rule and its might were not given, until the last temple was built and the Shekinah did not dwell in it. [282] Thereupon Israel began to pour forth complaint before their Father who is in heaven, saying: "Thou hast laid many troublesome tasks upon us. Which shall we hold to and which shall we abandon? Thou hast thrown upon us great labour and great burden; Thou hast said to us, 'Build Me a house, and although ye build, yet study the Law.'" This is the plea of His children. [283] And this is the answer of their Father who is in heaven. Ye had a long rest between captivities, and I longed [saying], 'When shall I hear the sound of the words of My Law from your mouths?' Ye have not done well, and I have not done well. Ye have not done well in that ye have differed from Me, and I was angry against you and arose and brought utter destruction on My city and My house and My children. And I did not do well in that I arose against you and sealed a decree of judgment against you. Indeed, shall that which endureth forever and ever, world without end, contend with that which hath no endurance but for a year, or two, or ten, or thirty, and if at most for an hundred years, and then passeth away? But in that ye have rebuked Me, ye did well. Already have I accepted your rebuke.

[284] "For the sigh of Israel is sweet to Me, and the desire for the Law
hath covered Me,
"Your words have found grace in My ears, and I accept the sayings
of your mouths.
"Ye have labored in the house of My choice, and the Law shall not
move from your mouths,

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[285] "For I am master of wonders, the transcendent Lord, I am He.
"Mighty works come to pass before Me, miracles and
marvels before My throne.
"Who hath come before Me and I have not fulfilled his [prayer]?
Who hath called upon Me and I have not straightway answered him?
"State before Me all your requests, and multiply upon Me the desire of
your hearts.
[286] "My storehouses and My treasuries, – nothing in them is lacking.
"State your requests and they shall be given you, and the desire of your
hearts shall be done forthwith,
"For there is no season like to this season, and no time like to
this time.
"There is no season like to this season, for My soul bowed down till
I beheld you,
"And there is no time like to this time, for the love of you cling
to My heart.

CHAPTER XXVIII:

[287] "I know what ye request, and My heart perceiveth what ye desire.
"Ye request much [knowledge of] Law, and a multitude of Talmud and
many halakhic traditions,
"Ye hope to ask questions on points of law, and ye covet a multitude
of secrets.
"To multiply testimony in mountains upon mountains, to make wisdom
wonderful in hills upon hills,
"To increase knowledge of the Talmud in the streets, and subtleties
in the roads,
"To multiply laws as the sand of the sea, and rabbis as the dust of
the world,
[288] "To seat academies in the gates of the tents, to expound therein
what is prohibited and what is permitted,
"Therein to declare the impure impure, and therein to declare the
pure pure,
"Therein to declare the fit fit, and therein to declare the unfit unfit,
"Therein to recognize the [sorts] of blood, and to teach the menstruants
what they should do,
"To bind diadems upon your heads, and crowns of royalty upon the heads
of your children,
"To force kings to prostrate themselves before you, to compel princes
to fall down in your presence,
"To send forth your name beneath all the heavens, and your memory in
the great ports,
"To illumine your faces as the brilliance of the day,
and the space between your eyes as a blazing star.
"And if ye be worthy [to employ] this seal,
and to make use of the fearful crown,
"Neither vulgar nor ignorant shall be found in you,
nor fool nor idiot shall be of your number,

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[289] "Ye rejoice, and My servants are grieved,
"That this secret goeth forth from My treasury.
"By virtue of it the voice of your academies [soundeth] as [the voice of]
fattened calves.
"Not with toil and not with weariness [do they learn],
"But with the name of this seal and with the mention of the fearful crown.
"He that marveleth at you, and he that grieveth grieveth because
of you;
"Many die in their sighing, and their souls go forth by reason of the
repute of your glory,
[290] "Wealth and riches increase upon you; the great of the world cleave unto you;
"That family from which ye marry a daughter is known on all sides to be noble,
"He that is blessed in you is truly blessed, he that rejoiceth in you
rejoiceth truly.
"Ye are called, 'Those who turn many to righteousness';
they call ye, 'Those who prove men innocent.'
"The determinations of the months proceed from your [council],
and the intercalculation of years from the subtlety of your wisdom.
"By your hands are patriarchs anointed,
and presidents of the sanhedrin take office according to
your words;
[291] "Ye set up exilarchs, and the judges of cities are appointed by your authority.
"The order of society shall go forth from you,
and none shall differ therefrom.
"A great war was waged with Me and My servants,
"As accuser appeared the greatest of the ministering angels.
"This is his plea:

CHAPTER XXIX:

[292] "'Let not this secret go forth from Thy storehouse,
and mystery of prudence from Thy treasuries;
"'Let not flesh and blood as our equals, suppose not the children of men our substitute.
"'Let them grow weary in the study of the Law as much as they wish,
"'And let those who come from their descendants, and after,
"'Fulfill it with labor and great anguish.
"'This is thy glory, this is thy beauty.
"'In the midst of their rejoicing they bethink themselves and pray to Thee,
"'They cry out before Thee whole-heartedly, they beseech Thee with desirous soul:
"' "May that which we have read remain in our possession,
may that which we have studied remain in our possession,
"' "May our inward parts grasp all that which our ears have heard,
"' "May our hearts hold firmly the ways of the teaching which we have heard
from the mouth of the teacher."
"'And let them continue to honour one another.
"'But if Thou revealest this secret to Thy children,
"'The small will be as the great and the fool as the wise.'"

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[293] This is the reply which He replieth to His servants:
"Nay, My servitors, nay, My servants, trouble Me not in this matter.
"This secret shall go forth from My storehouse, and mystery of prudence
from My treasuries.
"To a beloved people I reveal, to a faithful seed I teach;
"For them it is laid up from the fountainhead of the world, and from the
days of creation prepared for them.
"And I never thought to give it to any of the generations,
from the days of Moses and until now.
"For they shall go from evil to evil, and Me shall they not know,
"For their understanding was obscured by exile, and the words of the Law
were hard as brass and iron.
"It is proper for them to make use of it, to bring the Law as water in their
inward parts and as oil in their bones.
"For Israel was in affliction from the day when Mine anger waxed hot against them
"And I smote them, and because of them mountains trembled, and their
carcasses were as refuse in the midst of the street.

[294] "With what shall I appease them? With what shall I comfort them?
"Or what good form of treasure is there on high
"That I should bring it forth and give it them and cause them to rejoice?
"For I have beheld and seen:
"I have gold, [but] there is gold in the world;
"I have silver, [but] there is silver in the world;
"I have precious stones and pearls, [but] there are precious stones and pearls
in the world.
"Wheat and barley, honey and oil, I have already placed in the world.
"But what is lacking the world? This secret and this mystery which is not
in the world.
"Therefore I shall give them this means of loftiness, that thereby My children
shall raise themselves up."

[295] Said Rabbi Akiba: I heard a voice going forth from under the throne of glory, saying. And what was it saying? "I strengthened him, I took him, I commanded him (i.e. Enoch ben Jared whose name is Metatron), and I took him from among the children of men, and I made a throne for him over against my throne." And what is the measure of that throne? Forty thousand myriads of parasangs of fire. And I gave over to him seventy angels, as against seventy peoples, and I gave into his hand all my servants in the world above and all my servants in the world below, and I explained to him all the categories of creation, and I set, as his name, The Lesser Lord [which is the numerical equivalent of 'My Lord; and he is lesser than *The* Lord]. (For his name, reckoning by the numerical equivalents of the letters, is 71.) And I gave him wisdom and understanding more than all the angels and made him greater than any of the ministering angels.

[296] Said Rabbi Akiba: Each day doth an angel stand at morning in the midst of the firmament and beginneth and saith, "The Lord is King!" And all the host on high answer after him until he reacheth [the word], "Bless ye," and when he reacheth "Bless ye" a beast standeth in the midst of the firmament and the name [of this beast] is Israel, and engraven on its forehead [are the words] "My people is Mine." And it saith, "Bless ye the Lord, the Blessed." And all the princes on high answer after it, "Blessed be the Lord, the Blessed, forever and ever." While this is yet unfinished, the ophanim break forth in tumult and tremble and shake the whole world and say, "Blessed be the glory of the Lord from His [dwelling] place." And that same beast standeth in the midst of the firmament until all the princes on high break forth in tumult, and seraphim and cherubim and troops and all the camps and each one in his place saith to the beast, "Hear, O Israel, the Lord our God, is one Lord."

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

[297] Said Rabbi Ishmael: Thus said Rabbi Akiba in the name of Rabbi Eliezer the Great: Our fathers did not undertake to put one stone upon another in the Temple until they compelled the King of the world and all his servants and He met with them and showed them the secret of the Law, how they should do it and how they should explain it and how they should practice it. At once the Holy Spirit appeared from the great entrance which is in the House of the Lord – since the Shekinah did not dwell in the Holy of Holies because of the decree. And when our fathers saw that the throne of glory made its way and stood between the cella and the altar – for although up to that time they had not built the building, [yet the throne moved] over the place of the rooks which they were shaping to found upon them the cella and the temple and the altar and all the structure generally – and when our fathers saw that the throne of glory was set on high between the altar and the cella, and the King of the World upon it, they at once fell upon their faces, [298] and concerning that moment it says [Haggai 2.9]: "The latter glory of this house shall be greater than the former." "For in the first temple I did not communicate with My children but by voice and in this temple ye have compelled Me and My throne and all My servants [to appear]. And would that it might endure! My children, why are ye fallen and lying upon your faces? Stand and seat yourselves before My throne in the order in which you sit in the academy and take hold upon a crown and receive a seal and hear the order of this secret of the Law, how ye shall do it, how explain it, and how practice it, how ascend the roads of your hearts, how your hearts may behold the Law." At once did Zerubabel the son of Shealtiel answer and stood upon his feet as an interpreter and stated the names of the princes of the Law, each one according to his name, the name of a crown and the name of a seal.

CHAPTER XXX:

[299] Said Rabbi Ishmael: Thus said Rabbi Akiba in the name of Rabbi Eliezer the Great: "He who presenteth himself to serve in [connection with] this secret of the Law shall wash his garment and his undergarments and shall immerse himself in the most thorough manner lest semen should separate [any part of his skin from the water], and shall enter and sit for twelve days in a room or in an upper chamber. He shall neither go out nor come in nor eat nor drink but from evening to evening. And he shall eat, as his food, bread [baked by] his own hands [and he shall be wrapped] in a clean tallith. And he shall not taste any sort of vegetable. And water shall be his drink. [300] And he shall regularly read this midrash concerning the secret of the Law three times each day after [the regular daily] prayers which he shall pray from beginning to end. And thereafter he shall sit and shall repeat them – [the prayers and the Midrash] – twelve days the days of his fast, from morning until evening and shall not be silent. And whenever he finisheth it he shall stand upon his feet and conjure, as [one would conjure] by [the name of] their king, and shall call twelve times upon every prince, and thereafter he shall conjure him with the seal, [and so] for each one of them. [301] And these are their names which he shall say: The Prince Shekadhozi'ai the Lord, the Prince Nihappardyuel the Lord, the Prince 'Abhirgehwedhiryah* the Lord (and there be those who say Gehwedhiryahu) the Prince Plitriyah the Lord, the

* In the margin, Scholem notes, "…I should prefer 'Abhirgehidoryah if the Heb. text permitted (& so in the following, transposing the ו & the first י)."

Prince Zehubh'adyah the Lord, the Prince 'Ogbohad'ay the Lord, the Prince Totrosi'ai the Lord, the Prince 'Ashrawwili'ai the Lord, the Prince Zebhudiel the Lord, the Prince Margawwiel the Lord, the Prince Daharbyoron the Lord, the Prince 'Adiriron the Lord. [302] And he shall conjure them by the permission of his King for twelve [days] in the name of Yopphiel Splendor of Height, and in the name of Sarbiel who is one of the princes of the Merkabha, and in the name of Shadriel who is a beloved prince, and in the name of Hasdiel who is called to the Power [of God] six hours daily. And he shall repeat and shall conjure the same last four princes with a great seal and with a great oath in the name of 'Ezboghah, which is a great seal, and in the name of Zurtak, a holy name and a fearful crown. [303] And when he finesheth twelve days let him go forth to any form of the Torah which he desire, whether Bible, whether Mishnah, whether the vision of the Merkabha. For he goeth forth in a clean spirit and from great sorrow and anguish, for it is a teaching known to us, an ordinance

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

made by the first teachers, and a tradition of the men of old which they wrote down and left for coming generations, that the humble might practice it. And he who is worthy is answered thereby.

[304] Said Rabbi Akiba in the name of Rabbi Eliezer the Great: Happy is he who is aided by the desert of his fathers, and whom the righteousness of his ancestors stands [in good stead], that he may practice this crown and this seal, and they shall communicate with him, and he exalteth himself in the loftiness of the Law.

[305] Said Rabbi Ishmael: This was done by Rabbi Eliezer and he was answered and did not believe; and it was done by me and I did not believe until I brought a fool and he was made like unto me. And again it was done by shepherds and they were made like unto us. By the authority of the court they sent down Rabbi Akiba outside the Land [of Israel] and he waited until it was done by many who neither read nor studied and they became equal [to] others and were made learned students. And he came and verified [the matter] and agreed in the evidence which he bore in the court of the Patriarch, saying: "This was done also outside the Land [of Israel] and succeeded." And thus said Rabbi Eliezer the Great. And the Sages say, "Perhaps we possess it by virtue of the Land of Israel." And they did not believe until they sent Rabbi Akiba down to Babylon and it was done [there] and succeeded. And therafter we rejoiced.

[306] Said Rabbi Ishmael: How shall a man begin before he pray this secret of the Law? When he arose (*sic*) he shall say:

"Be made magnificent, be exalted, be lifted up, O splendid King,
"Upon a throne high and lifted up, fearful and terrible.
"Thou dwellest in the chambers of the palace of loftiness.
"The servants of Thy throne are terrified, and set trembling
"The heavens which are the footstool of Thy feet, each day,
"With sound of exultation and with tumult of music and multitude of song."
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts.")

And let him conjure and say:

"Who will not exalt Thee, O King fearful
"And terrible above all Thy servants?
"In shaking and in trembling do they serve Thee,
"In terror and in quaking they are terrified before Thee.
"With identical words, with one mouth they utter forth Thy fearful name.
"Because of fright and fear [among those] who stand before Thee
"There is none who goes ahead and none who lags [in the song].
"And whoever delayeth the sound after his companion, in [the pronunciation of] Thy name
"[Though but] as by the measure of a hair's breadth,
"Is consumed, and flaming fire trampleth him down."
(As it is said, "Holy, holy, holy is the Lord of Hosts,
all the earth is full of His glory.")

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

APPENDIX

A chart prepared for my 1987 edition shows the alignment of chapters for three translations of *Hekhalot Rabbati*:

- Smith = Morton Smith: chapters I-XXX
- Grodner = Lauren Grodner: chapters 15-29, which appear in David Blumenthal's *Understanding Jewish Mysticism: A Source Reader* (New York: Ktav Publishing House, 1978) pages 59-89.
- Kaplan = Aryeh Kaplan: "a synthesis of the best readings found in various editions" of chapters 1, 2, and 16-26 in his *Meditation and Kabbalah* (York Beach: Samuel Weiser, 1982) pages 41-54.

Within the column showing Smith's chapters is a band indicating "text" (also "tx" and "t") or narrative sections and "hymns" (also "h") or songs.

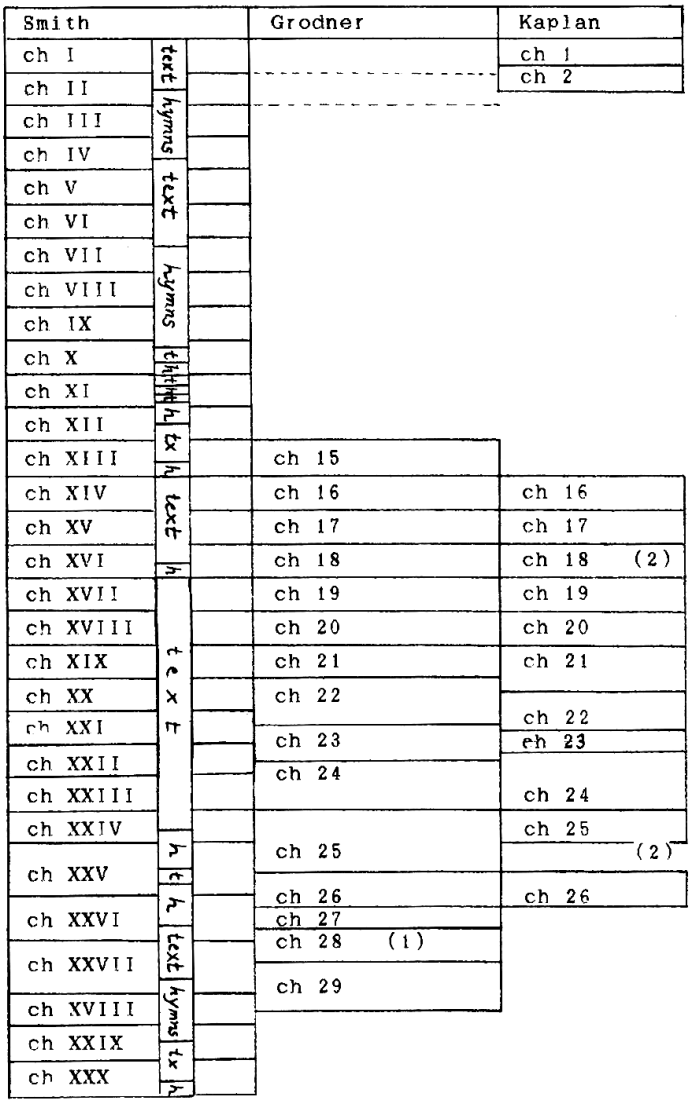

(1) Grodner omits the first paragraph of Smith's CHAPTER XXVII.
(2) Kaplan omits material here, primarily hymns.

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

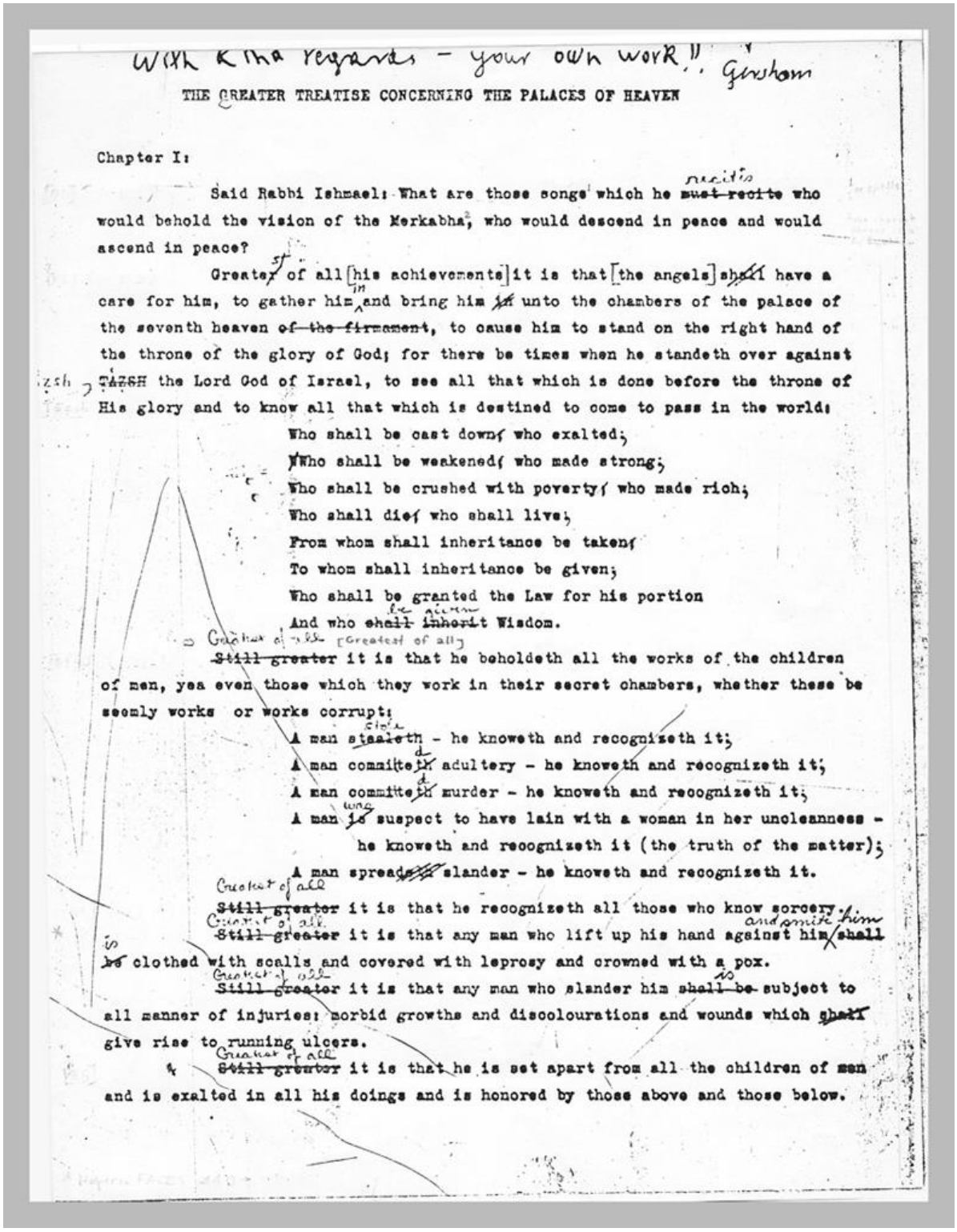

With Kind regards - your own work!! Gershom

THE GREATER TREATISE CONCERNING THE PALACES OF HEAVEN

Chapter I:

Said Rabbi Ishmael: What are those songs which he ~~must recite~~ recites who would behold the vision of the Merkabha, who would descend in peace and would ascend in peace?

Greater of all [his achievements] it is that [the angels] ~~shall~~ have a care for him, to gather him in and bring him ~~in~~ unto the chambers of the palace of the seventh heaven ~~of the firmament~~, to cause him to stand on the right hand of the throne of the glory of God; for there be times when he standeth over against ~~YAZGH~~ the Lord God of Israel, to see all that which is done before the throne of His glory and to know all that which is destined to come to pass in the world:

Who shall be cast down, who exalted;
Who shall be weakened, who made strong;
Who shall be crushed with poverty, who made rich;
Who shall die, who shall live;
From whom shall inheritance be taken,
To whom shall inheritance be given;
Who shall be granted the Law for his portion
And who ~~shall inherit~~ be given Wisdom.

Greater of all [Greatest of all]
~~Still greater~~ it is that he beholdeth all the works of the children of men, yea even those which they work in their secret chambers, whether these be seemly works or works corrupt:

A man ~~stealeth~~ steals - he knoweth and recognizeth it;
A man ~~committeth~~ commits adultery - he knoweth and recognizeth it;
A man ~~committeth~~ commits murder - he knoweth and recognizeth it;
A man ~~is~~ was suspect to have lain with a woman in her uncleanness - he knoweth and recognizeth it (the truth of the matter);
A man ~~spreadeth~~ spreads slander - he knoweth and recognizeth it.

Greatest of all
~~Still greater~~ it is that he recognizeth all those who know sorcery.

Greater of all
~~Still greater~~ it is that any man who lift up his hand against him and smite him ~~shall~~ is ~~be~~ clothed with scalls and covered with leprosy and crowned with a pox.

Greater of all
~~Still greater~~ it is that any man who slander him ~~shall be~~ is subject to all manner of injuries: morbid growths and discolourations and wounds which ~~shall~~ give rise to running ulcers.

Greater of all
~~Still greater~~ it is that he is set apart from all the children of men and is exalted in all his doings and is honored by those above and those below.

Photocopy of Morton Smith's typescript of *Hekhalot Rabbati*, page 1

© Morton Smith estate 2009 / Don Karr 1995-2024

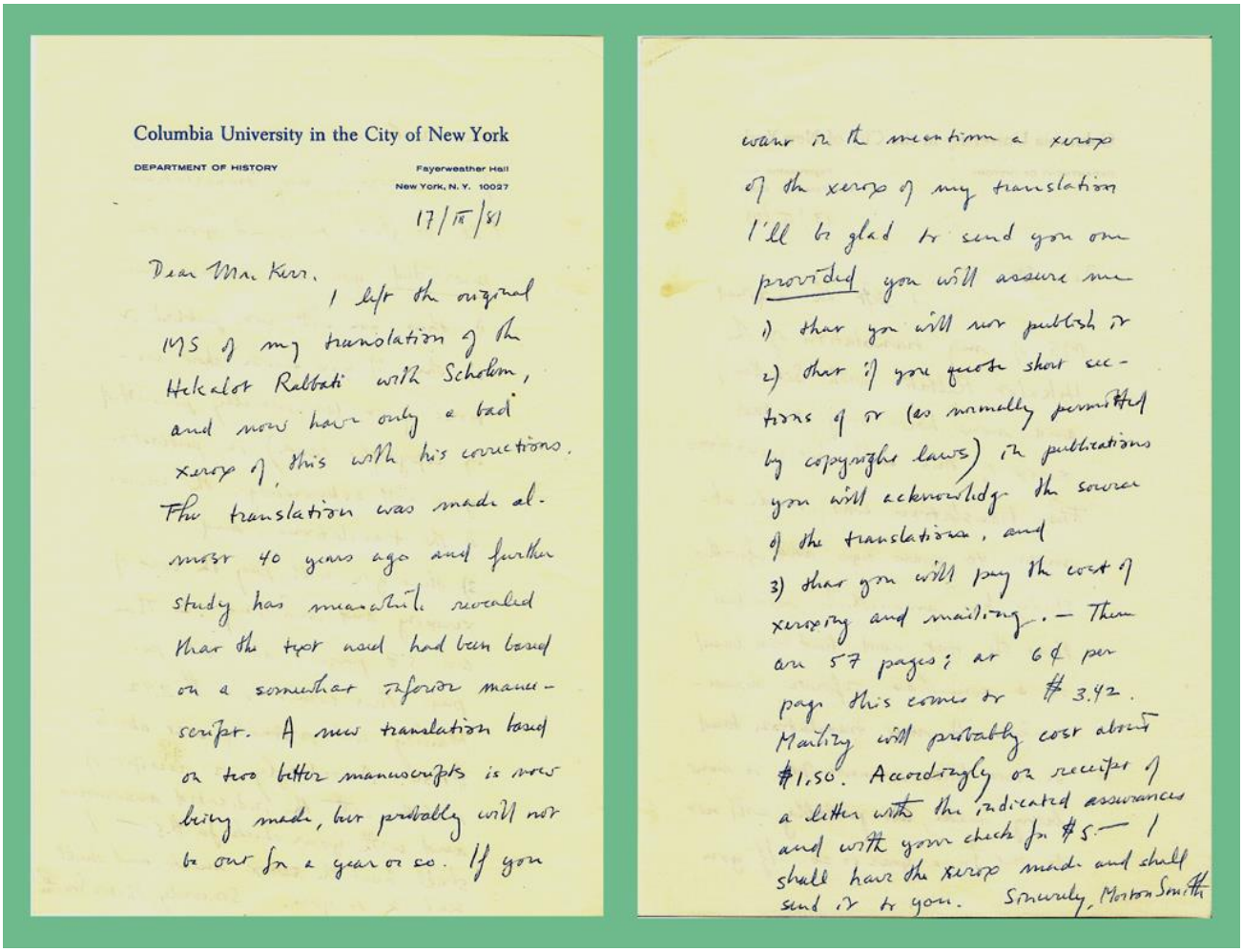

Columbia University in the City of New York

DEPARTMENT OF HISTORY

Fayerweather Hall
New York, N. Y. 10027

17/III/81

Dear Mr. Karr.

I left the original MS of my translation of the Hekalot Rabbati with Scholem, and now have only a bad xerox of this with his corrections. The translation was made almost 40 years ago and further study has meanwhile revealed that the text used had been based on a somewhat inferior manuscript. A new translation based on two better manuscripts is now being made, but probably will not be out for a year or so. If you want in the meantime a xerox of the xerox of my translation I'll be glad to send you one provided you will assure me

1) that you will not publish it
2) that if you quote short sections of it (as normally permitted by copyright laws) in publications you will acknowledge the source of the translation, and
3) that you will pay the cost of xeroxing and mailing. — There are 57 pages; at 6¢ per page this comes to $3.42. Mailing will probably cost about $1.50. Accordingly on receipt of a letter with the indicated assurances and with your check for $5.— I shall have the xerox made and shall send it to you. Sincerely, Morton Smith

Morton Smith's letter of March 17th, 1981

Hekhalot Literature in Context

Edited by
RA'ANAN BOUSTAN,
MARTHA HIMMELFARB
and PETER SCHÄFER

Texts and Studies in Ancient Judaism
153

Mohr Siebeck

Texts and Studies in Ancient Judaism

Texte und Studien zum Antiken Judentum

Edited by

Peter Schäfer (Princeton, NJ)
Annette Yoshiko Reed (Philadelphia, PA)
Seth Schwartz (New York, NY)
Azzan Yadin-Israel (New Brunswick, NJ)

153

Hekhalot Literature in Context

Between Byzantium and Babylonia

Edited by

Raʿanan Boustan, Martha Himmelfarb,
and Peter Schäfer

Mohr Siebeck

Ra'anan Boustan, born 1971; 2004 PhD; Associate Professor in the Department of History at the University of California, Los Angeles.

Martha Himmelfarb, born 1952; 1981 PhD; since 2007 William H. Danforth Professor of Religion at Princeton University.

Peter Schäfer, born 1943; 1968 PhD; since 1998 Ronald O. Perelman Professor of Jewish Studies and Professor of Religion at Princeton University; since 2005 Director of Princeton's Program in Judaic Studies.

e-ISBN PDF 978-3-16-152576-6
ISBN 978-3-16-152575-9
ISSN 0721-8753 (Texts and Studies in Ancient Judaism)

Die Deutsche Bibliothek lists this publication in the Deutsche Nationalbibliographie; detailed bibliographic data is available on the Internet at *http://dnb.dnb.de*.

© 2013 by Mohr Siebeck, Tübingen, Germany. www.mohr.de

This book may not be reproduced, in whole or in part, in any form (beyond that permitted by copyright law) without the publisher's written permission. This applies particularly to reproductions, translations, microfilms and storage and processing in electronic systems.

The book was typeset by Martin Fischer in Tübingen, printed by Gulde-Druck in Tübingen on non-aging paper and bound by Buchbinderei Spinner in Ottersweier.

Printed in Germany.

Acknowledgements

The present volume brings together a selection of the papers delivered at the "Hekhalot Literature in Context" conference held at Princeton University on November 14–16, 2010, to which several supplementary contributions have been added. We are grateful to Princeton's Program in Judaic Studies and Department of Religion for sponsoring the conference, and to the Mellon Foundation for providing financial support. We would, in particular, like to thank Baru Saul of the Program in Judaic Studies for her expert help in making the conference both stimulating and enjoyable.

The editorial work on this volume was carried out across three institutions: the University of Texas at Austin, the University of California at Los Angeles, and Princeton University. We are grateful for the financial and institutional support we received from each of these universities. Especially invaluable to the success of this project has been the editorial, bibliographic, and production work performed by a number of doctoral students: Rachel Levine and Brad King of the University of Texas at Austin, Lisa Cleath of the University of California at Los Angeles, and David Grossberg of Princeton University; at Princeton Dr. Lance Jenott, now at the University of Oslo, also contributed to the project. We are deeply thankful to each of them for their conscientious and meticulous labors.

This volume would not have appeared in so timely a fashion and with such high quality production were it not for the combination of exacting professionalism and patient encouragement of Mohr Siebeck. We are particularly grateful to Dr. Henning Ziebritzki who attended the conference in Princeton and, from the outset, welcomed and supported our efforts to publish the exciting new research presented there. We are also deeply thankful for Tanja Idler's expert hand, which guided us and our contributors through the final phases of production.

Ra'anan Boustan, Los Angeles
Martha Himmelfarb, Princeton
Peter Schäfer, Princeton

Table of Contents

Achnowledgements V

Abbreviations IX

Introduction: Hekhalot Literature at the Intersections of Jewish Regional Cultures
Raʿanan Boustan XI

Section I

The Formation of Hekhalot Literature: Linguistic, Literary, and Cultural Contexts

1. The Language of Hekhalot Literature: Preliminary Observations
Noam Mizrahi 3

2. Metatron in Babylonia
Peter Schäfer 29

3. Hekhalot and Piyyut: From Byzantium to Babylonia and Back
Michael D. Swartz 41

4. The Emperor's Many Bodies: The Demise of Emperor Lupinus Revisited
Alexei Sivertsev 65

5. Jewish Mysticism in Byzantium: The Transformation of Merkavah Mysticism in 3 Enoch
Klaus Herrmann 85

6. Between 3 Enoch and Bavli *Hagigah:* Heresiology and Orthopraxy in the Ascent of Elisha ben Abuyah
David M. Grossberg 117

7. Hekhalot Literature, the Babylonian Academies, and the *tanna'im*
Moulie Vidas 141

Section II

The Transmission and Reception of Hekhalot Literature: Toward the Middle Ages

8. The Hekhalot Genizah
Peter Schäfer 179

9. Observations on the Transmission of Hekhalot Literature in the Cairo Genizah
Gideon Bohak 213

10. A Prolegomenon to the Study of Hekhalot Traditions in European Piyyut
Ophir Münz-Manor 231

Section III

Early Jewish Mysticism in Comparative Perspective: Themes and Patterns

11. Major Trends in Rabbinic Cosmology
Reimund Leicht 245

12. Women and Gender in the Hekhalot Literature
Rebecca Lesses 279

13. "What is Below?"Mysteries of Leviathan in the Early Jewish Accounts and Mishnah Hagigah 2:1
Andrei A. Orlov 313

14. Rites of Passage in Magic and Mysticism
Michael Meerson 323

15. Rethinking (Jewish-)Christian Evidence for Jewish Mysticism
Annette Yoshiko Reed 349

Bibliography 379

Contributors 411

Index of Primary Sources 413
Index of Proper Names 429
Index of Modern Scholars 432

Abbreviations

AGJU	Arbeiten zur Geschichte des antiken Judentums und des Urchristentums
ANRW	*Aufstieg und Niedergang der römischen Welt* (ed. H. Temporini and W. Haase)
Bar-Ilan	*Annual of Bar-Ilan University*
BJRL	*Bulletin of the John Rylands University Library of Manchester*
BJS	Brown Judaic Studies
BSOAS	*Bulletin of the School of Oriental and African Studies*
CAG	*Commentaria in Aristotelem graeca* (23 vols.; Berlin: G. Reimer, 1882–1909)
CBR	*Currents in Biblical Research*
ChrÉg	*Chronique d'Egypte*
CJ	*Classical Journal*
CRINT	Compendia rerum iudaicarum ad Novum Testamentum
DOP	*Dumbarton Oaks Papers*
DSD	*Dead Sea Discoveries*
FJB	*Frankfurter Judaistische Beiträge*
FGrH	*Die Fragmente der griechischen Historiker* (ed. Felix Jacoby)
GMPT	*The Greek Magical Papyri in Translation, Including the Demotic Spells* (ed. Hans D. Betz)
GRBS	*Greek, Roman, and Byzantine Studies*
HR	*History of Religions*
HS	*Hebrew Studies*
HSCP	*Harvard Studies in Classical Philology*
HTR	*Harvard Theological Review*
HTS	Harvard Theological Studies
HUCA	*Hebrew Union College Annual*
JAJ	*Journal of Ancient Judaism*
JAOS	*Journal of the American Oriental Society*
JBL	*Journal of Biblical Literature*
JEA	*Journal of Egyptian Archaeology*
JJS	*Journal of Jewish Studies*
JJTP	*Journal of Jewish Thought and Philosophy*
JQR	*Jewish Quarterly Review*
JR	*Journal of Religion*
JRS	*Journal of Roman Studies*
JSHJ	*Journal for the Study of the Historical Jesus*
JSHRZ	Jüdische Schriften aus hellenistisch-römischer Zeit
JSMJ	*Journal for the Study of Sephardic and Mizrahi Jewry*
JSJ	*Journal for the Study of Judaism*
JSJSup	Journal for the Study of Judaism Supplement Series

JSOT	*Journal for the Study of the Old Testament*
JSP	*Journal for the Study of the Pseudepigrapha*
JSPSup	Journal for the Study of the Pseudepigrapha: Supplement Series
JSQ	*Jewish Studies Quarterly*
JTS	*Journal of Theological Studies*
LCL	Loeb Classical Library
LSJ	*A Greek-English Lexicon* (ed. H. G. Liddell, R. Scott, and H. S. Jones)
LTP	*Laval théologique et philosophique*
MDAI	*Mitteilungen des Deutschen archäologischen Instituts, Römische Abteilung*
MGWJ	*Monatschrift für Geschichte und Wissenschaft des Judentums*
MTKG	*Magische Texte aus der Kairoer Geniza* (ed. Peter Schäfer and Shaul Shaked)
Neot	*Neotestamentica*
NovT	*Novum Testamentum*
NovTSup	Novum Testamentum Supplements
NTS	*New Testament Studies*
OLZ	*Orientalische Literaturzeitung*
OTP	*Old Testament Pseudepigrapha* (ed. James Charlesworth)
PDM	*The Greek Magical Papyri in Translation, Including the Demotic Spells* (ed. Hans D. Betz)
PGL	*Patristic Greek Lexicon* (ed. G. W. H. Lampe)
PGM	*Papyri graecae magicae; Die griechischen Zauberpapyri* (ed. Karl Preisendanz)
REJ	*Revue des études juives*
RevQ	*Revue de Qumran*
RevScRel	*Revue des sciences religieuses*
SBLSP	*Society of Biblical Literature Seminar Papers*
SBLSymS	Society of Biblical Literature Symposium Series
SR	*Studies in Religion*
STDJ	Studies on the Texts of the Desert of Judah
SVTP	Studia in Veteris Testamenti pseudepigraphica
TLZ	*Theologische Literaturzeitung*
TSAJ	Texte und Studien zum antiken Judentum
TU	Texte und Untersuchungen
VC	*Vigiliae Christianae*
VTSup	Supplements to Vetus Testamentum
YCS	*Yale Classical Studies*
ZAC	*Zeitschrift für Antikes Christentum*
ZÄS	*Zeitschrift für ägyptische Sprache und Altertumskunde*
ZDMG	*Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft*
ZNW	*Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft und die Kunde*
ZPE	*Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*
ZRGG	*Zeitschrift für Religions- und Geistesgeschichte*

Introduction: Hekhalot Literature at the Intersections of Jewish Regional Cultures

Ra'anan Boustan

Over the past 30 years, scholars of early Jewish mysticism have with growing confidence located the formative stages in the development of Hekhalot literature in Byzantine Palestine and Sasanian or early Islamic Iraq between the fifth and ninth centuries C. E.[1] This "revisionist" position has emphasized the fluid nature of intertextual relationships in Jewish antiquity and the constructive role of literary and hermeneutic activity. It has thus largely displaced the contention, associated with the pioneering work of Gershom Scholem, that the Hekhalot texts record the esoteric doctrines, ritual practices, and mystical experiences of the earliest generations of rabbis whose teachings fill the Mishnah, the Tosefta, the so-called halakhic midrashim, and the Palestinian Talmud (ca. 70–400 C. E.).[2]

[1] See especially the following works, presented in chronological sequence: David J. Halperin, *The Merkabah in Rabbinic Literature* (New Haven: American Oriental Society, 1980); Peter Schäfer, *The Hidden and Manifest God: Some Major Themes in Early Jewish Mysticism*, trans. A. Pomerance (Albany, N. Y.: SUNY Press, 1992), first published in German as *Der verborgene und offenbare Gott: Hauptthemen der frühen jüdischen Mystik* (Tübingen: Mohr Siebeck, 1991); Michael D. Swartz, *Mystical Prayer in Ancient Judaism: An Analysis of Ma'aseh Merkavah*, TSAJ 28 (Tübingen: Mohr Siebeck, 1992); Klaus Herrmann, "Jewish Mysticism in the Geonic Period: The Prayer of Rav Hamnuna Sava," in *Jewish Studies between the Disciplines: Papers in Honor of Peter Schäfer on the Occasion of his 60th Birthday*, ed. Klaus Herrmann, Margarete Schlüter, and Giuseppe Veltri (Brill: Leiden, 2003), 180–217; Annette Yoshiko Reed, *Fallen Angels and the History of Judaism and Christianity: The Reception of Enochic Literature* (New York: Cambridge University Press, 2005), 233–72; Ra'anan S. Boustan, *From Martyr to Mystic: Rabbinic Martyrology and the Making of Merkavah Mysticism*, TSAJ 112 (Tübingen: Mohr Siebeck, 2005); Boustan, "The Emergence of Pseudonymous Attribution in Heikhalot Literature: Empirical Evidence from the Jewish 'Magical' Corpora," *Jewish Studies Quarterly* 14 (2007): 18–38; Schäfer, *The Origins of Jewish Mysticism* (Tübingen: Mohr Siebeck, 2009); Moulie Vidas, "Tradition and the Formation of the Talmud" (Ph.D. dissertation, Princeton University, 2009), 193–242; Boustan, "Rabbinization and the Making of Early Jewish Mysticism," *The Jewish Quarterly Review* 101 (2011): 482–501; Schäfer, *The Jewish Jesus: How Judaism and Christianity Shaped Each Other* (Princeton: Princeton University Press, 2012), 68–149. This introduction largely builds upon the findings of these studies. I do not, therefore, cite them individually throughout.

[2] The field's re-assessment of the relationship between rabbinic literature and Merkavah mysticism was inaugurated by Ephraim E. Urbach, "The Traditions about Merkabah Mysticism in the Tannaitic Period" [in Hebrew], in *Studies in Mysticism and Religion Presented to Gershom*

The diverse ritual, liturgical, and speculative materials that fill the pages of the Hekhalot corpus are thus increasingly treated as the products of a still highly variegated "post-rabbinic" Judaism, in which rabbinic authority and traditions were brought into dynamic interaction with an ever widening range of Jewish cultural forms and religious norms – and were transformed in the process.

It is perhaps ironic that, in some respects, the field of early Jewish mysticism has thereby returned to the general historical conclusions reached by scholars of the *Wissenschaft des Judentums* in the nineteenth and early twentieth century regarding the dating and provenance of Hekhalot literature.[3] But it has done so in an entirely different spirit: rejecting the Emancipation-era polemics against the purported decadence of Judaism – and especially its irrational "mystical" impulses – under the malign influences of Byzantine Christianity and Islam, this line of recent scholarship has instead stressed the ongoing vitality of Jewish religious creativity long after the early heyday of the rabbinic movement. In particular, it has traced in great detail the generative engagement of various types of Jewish religious specialists with comparable phenomena and contemporaneous developments among their non-Jewish counterparts.[4]

Building on these insights, the studies in the present volume explore the diverse and shifting historical contexts in late antiquity and the Middle Ages that fostered and shaped Hekhalot literature and its distinctive religious idioms. The individual studies collected here, when taken together, offer a bold new history of the literary formation, cultural meanings, religious functions, and textual transmission of Hekhalot literature from its late antique origins in the "Byzantine" west and among "Babylonian" Jews in the east to its subsequent transformations at the hands of medieval Jewish scholars, scribes, and ritual experts in the Mediterranean basin and Europe.

G. Scholem, ed. E. E. Urbach, J. Z. Werblowsky, and Ch. Wirszubski (Jerusalem: Magnes Press, 1967), 1–28, and fully realized in Halperin, *Merkabah in Rabbinic Literature*. Compare Gershom G. Scholem in *Jewish Gnosticism, Merkabah Mysticism, and Talmudic Tradition* (New York: Jewish Theological Seminary, 1965), esp. 1–35. In contemporary scholarship, Scholem's position has been most vigorously defended in Christopher R. A. Morray-Jones, *A Transparent Illusion: The Dangerous Vision of Water in Hekhalot Mysticism* (Leiden: Brill, 2002); Christopher Rowland and Christopher R. A. Morray-Jones, *The Mysteries of God: Early Jewish Mysticism and the New Testament* (Leiden: Brill, 2009), 219–498.

[3] Most notably, Leopold Zunz, *Die synagogale Poesie des Mittelalters*, 2d ed. (Frankfurt: J. Kauffmann, 1920; repr., Hildesheim: Georg Olms, 1967), 139–44; Heinrich Graetz, "Die mystische Literatur in der gaonaeischen Epoche," *MGWJ* 8 (1859): 67–78, 103–18, 140–53; Philipp Bloch, "Die *yoredei merkavah*, die Mystiker der Gaonenzeit, und ihr Einfluss auf die Liturgie," *MGWJ* 37 (1893): 18–25, 69–74, 257–66, 305–11.

[4] For astute assessment of the utility and pitfalls of such comparative work, see Annette Yoshiko Reed's contribution to this volume.

From Literary History to Historical Context

The recent shift in the historical contexts in which Hekhalot literature is studied has primarily been achieved through in-depth investigation of the complex and protracted literary processes that gave rise to the Hekhalot texts as we know them today.[5] Particular emphasis has been placed on the fluid textual identities and boundaries of Hekhalot texts and the ongoing redactional activity that continuously repositioned – and thus reinterpreted – the various units and genres of which the corpus is composed.[6] Moreover, studies of the reception and transmission of Hekhalot texts in the Middle Ages, as reflected in both the documents from the Cairo Genizah and the European manuscript tradition, have likewise highlighted the ongoing literary and scribal creativity of those who took an active interest in this compelling, if often abstruse, strain of Jewish religious discourse.[7]

One result of these philological investigations has been that the initial literary formation of Hekhalot materials now stands much closer in both time and space to the earliest Genizah manuscripts from approximately the eighth to eleventh century. This proximity has enabled scholars to begin to reconstruct the literary history of the Hekhalot texts in the Mediterranean and the Middle East prior to their reception in medieval Ashkenaz (Central Europe) in the twelfth and thirteenth centuries.[8] Moreover, the various stages of composition, redaction, reception, and transmission that gave rise over time to the Hekhalot corpus appear to have overlapped and intersected, rather than representing discrete moments or types of literary activity. When analyzed carefully, the traces of these processes open up new avenues for interpreting the Hekhalot texts and the ideas and practices to which they give expression.

Attention to these literary dynamics and to the heterogeneity of the resultant textual materials has also called into question earlier attempts to reconstruct the mystical experiences once presumed to be the aim of this literature and the source of its visionary descriptions of God, his divine chariot-throne (*merkavah*),

[5] The fruits of these investigations have been a succession of textual editions, research tools, and German translations created under the direction of Peter Schäfer, most importantly: Schäfer, ed., *Synopse zur Hekhalot-Literatur*, in collaboration with Margarete Schlüter and Hans-Georg von Mutius, TSAJ 2 (Tübingen: Mohr Siebeck, 1981); Schäfer, ed., *Geniza-Fragmente zur Hekhalot-Literatur*, TSAJ 6 (Tübingen: Mohr Siebeck, 1984); Schäfer, ed., *Konkordanz zur Hekhalot-Literatur*, in collaboration with Gottfried Reeg, 2 vols., TSAJ 12, 13 (Tübingen: Mohr Siebeck, 1986–88); Schäfer, ed., *Übersetzung der Hekhalot-Literatur*, 4 vols., TSAJ 17, 22, 29, 46 (Tübingen: Mohr Siebeck, 1987–95).

[6] See the studies collected in Peter Schäfer, *Hekhalot-Studien*, TSAJ 19 (Tübingen: Mohr Siebeck, 1988).

[7] See, e.g., Klaus Herrmann, "Re-Written Mystical Texts: The Transmission of the Heikhalot Literature in the Middle Ages," *Bulletin of the John Rylands University Library of Manchester* 75 (1993): 97–116.

[8] See the studies of the Genizah materials containing Hekhalot and related materials by Peter Schäfer and Gideon Bohak in this volume.

and his angelic entourage. The assumption that Hekhalot literature encodes a singular and internally coherent religious system has not been borne out by close reading of the texts. Indeed, the range of ideological perspectives articulated in various Hekhalot compositions undermines unitary or homogenizing accounts of the religious phenomena or social groups thought to stand behind the surface of the Hekhalot texts. Instead, scholarly attention has increasingly been directed to Hekhalot literature as the product of new forms of scholastic and literary practice that emerged over the course in late antiquity.[9] This historically and contextually sensitive scholarship has begun to provide a fresh account of the gradual and punctuated emergence of Hekhalot compositions, one that stresses the diverse configurations of generic forms their redactors deployed and thus the range of religious sensibilities to which they might give voice.

These gains in our understanding of the composition, redaction, and transmission of Hekhalot literature have been coupled with greater appreciation of the complex relationships between Hekhalot writings and the variegated Jewish literary culture of late antiquity, both within and beyond the boundaries of the rabbinic movement. In the first place, the Hekhalot corpus is now less often interpreted as a direct literary or phenomenological continuation of the accounts of heavenly ascent found in early Jewish and Christian apocalyptic literature. Rather, close textual analyses have revealed a basic shift in the conception of heavenly ascent from the passive model of "rapture" in the apocalyptic genre to the active ritual technique prescribed in Hekhalot texts.[10] Moreover, while some texts discovered among the Dead Sea Scrolls, like the *Songs of the Sabbath Sacrifice*, demonstrate that exegetical traditions regarding Ezekiel's *merkavah* were incorporated into liturgical compositions already in the Second Temple period, the ritual idiom and religious aims of these compositions differed fundamentally from that of Hekhalot literature.[11] Indeed, recent historical-linguistic research has confirmed the significant lexical and stylistic differences between the Hebrew of the Hekhalot texts and that of the *Songs of the Sabbath Sacrifice*.[12] Thus, even where some affinities between Hekhalot literature and earlier ascent, ritual, and

[9] See, e.g., Michael D. Swartz, *Scholastic Magic: Ritual and Revelation in Early Jewish Mysticism* (Princeton: Princeton University Press, 1996).

[10] Martha Himmelfarb, "Heavenly Ascent and the Relationship of the Apocalypses and the Hekhalot Literature," *HUCA* 59 (1988): 73–100; Himmelfarb, *Ascent to Heaven in Jewish and Christian Apocalypses* (New York: Oxford University Press, 1993), esp. 110.

[11] See the nuanced assessment in Elliot R. Wolfson, "Mysticism and the Poetic-Liturgical Compositions from Qumran: A Response to Bilhah Nitzan," *JQR* 85 (1994): 185–202. Compare Philip Alexander, *The Mystical Texts: Songs of the Sabbath Sacrifice and Related Manuscripts* (London: T&T Clark, 2006), which characterizes the *Songs of the Sabbath Sacrifice* as mystical and sees strong phenomenological affinities between the *Songs* and the Hekhalot corpus.

[12] Noam Mizrahi, "The Supposed Relationship between the *Songs of the Sabbath Sacrifice* and Hekhalot Literature: Linguistic and Stylistic Aspects" [in Hebrew], *Meghillot* 7 (2009): 263–98. For the beginnings of a systematic analysis of the Hebrew of Hekhalot literature, see Noam Mizrahi's contribution to this volume.

liturgical traditions can be discerned, the verbal, formal, and indeed conceptual peculiarities of the Hekhalot corpus have problematized the search for the origins of Jewish mysticism in the Second Temple period.

As the cracks in this "internalist" account of the unbroken evolution of early Jewish mysticism have begun to show, research has increasingly highlighted the multiple lines of conceptual and literary affinity between Hekhalot literature and various branches of Jewish, Christian, and Islamic literary culture from the end of late antiquity and the early medieval period. Thus, for example, renewed attention has been given to the mutual influence between Hekhalot literature and the emerging scholastic culture of the Babylonian Talmud.[13] At the same time, others have pointed to the traces left in the language and thought-world of the Hekhalot texts by the novel forms of Christian imperial ideology and ceremonial that developed in the late-Roman or Byzantine cultural sphere.[14] Moreover, Jewish cosmological thought in late antiquity, while quite distinct from Merkavah speculation, may have informed the conception of the heavenly palaces (*hekhalot*) so central to Hekhalot literature.[15] Recent scholarship has likewise stressed the deep affinities between the conceptions of ritual action in Jewish magical literature from late antiquity and the Hekhalot corpus as well as pointing to concrete literary echoes between the two.[16] Finally, important preliminary investigations have been carried out into the mutual influence of Jewish and Islamic esotericism and mysticism.[17] Further research into each of these lines of literary and conceptual affiliation remains an urgent desideratum.

---

[13] See, e.g., the recent engagement with the overlapping materials in 3 Enoch and the Bavli in Daniel Boyarin, "Beyond Judaisms: Metatron and the Divine Polymorphy of Ancient Judaism," *Journal for the Study of Judaism* 41 (2010): 323–65, and the contributions by Peter Schäfer, David Grossberg, and Moulie Vidas in this volume.

[14] See, e.g., Philip S. Alexander, "The Family of Caesar and the Family of God: The Image of the Emperor in the Heikhalot Literature," in *Images of Empire*, ed. Loveday Alexander (Sheffield: JSOT Press, 1991), 276–97, and the contributions by Alexei Sivertsev and Klaus Herrmann in this volume.

[15] See Peter Schäfer, "In Heaven as It Is in Hell: The Cosmology of *Seder Rabbah di-Bereshit*," in *Heavenly Realms and Earthly Realities in Late Antique Religions*, ed. Raʿanan S. Boustan and Annette Yoshiko Reed (Cambridge: Cambridge University Press, 2004), 233–74, and the contribution of Reimund Leicht in this volume.

[16] See, e.g., the materials published in Bill Rebiger and Peter Schäfer, eds., *Sefer ha-Razim: Das Buch der Geheimnisse*, 2 vols., TSAJ 125, 132 (Tübingen: Mohr Siebeck, 2009), and Peter Schäfer and Shaul Shaked, eds., *Magische Texte aus der Kairoer Geniza*, 3 vols., TSAJ 42, 64, 72 (Tübingen: Mohr Siebeck, 1994–99); also Gideon Bohak, *Ancient Jewish Magic: A History* (Cambridge: Cambridge University Press, 2008), 329–38; Shaul Shaked, "'Peace Be upon You, Exalted Angels': On Hekhalot, Liturgy, and Incantation Bowls," *JSQ* 2 (1995): 197–219; Rebecca Lesses, *Ritual Practices to Gain Power: Angels, Incantations, and Revelation in Early Jewish Mysticism* (Harrisburg, PA: Trinity Press International, 1998). For comparative analysis of the ritual world of Hekhalot literature and other magical literatures, see the contributions by Rebecca Lesses and Michael Meerson to this volume.

[17] See especially Steven M. Wasserstrom, *Between Muslim and Jew: The Problem of Symbiosis*

Perhaps the most significant development in recent years, however, is the fundamental reassessment of the relationship between Hekhalot literature and the hymnology (piyyut) of the late antique synagogue. This line of research has advanced far beyond the dichotomy between the "mystical" poetry of the Hekhalot corpus and the "orthodoxy" of the liturgical poets of the synagogue.[18] Indeed, a number of scholars have proposed that the authors behind the Hekhalot texts are drawn from among the payyetanim, themselves the priestly leadership of the synagogue communities of Byzantine Palestine.[19] Whatever the merits of this view, a powerful case has been made that liturgical hymns from fifth- or sixth-century Palestine make use of the specific idiom of heavenly ascent practice that is characteristic of Hekhalot literature.[20]

Insufficient attention has been given to the precise historical implications of these complex patterns of interaction, overlap, and appropriation at the intersection of Hekhalot literature and the other contemporaneous genres or corpora of Jewish religious expression.[21] Indeed, significant questions remain regarding the specific cultural contexts and institutional settings out of which the various strands of Hekhalot literature emerged as well as the multiple trajectories of use and appropriation they subsequently travelled.

---

under Early Islam (Princeton: Princeton University Press, 1995). Professor Wasserstrom attended the conference at Princeton, but was unfortunately unable to contribute to this volume.

[18] See the reiteration of this set of antinomies between "mysticism" and "orthodoxy" and thus between Hekhalot literature and piyyut by Ezra Fleischer in his posthumous "Piyyut," *in The Literature of the Sages*, Second Part: *Midrash and Targum, Liturgy, Poetry, Mysticism, Contracts, Inscriptions, Ancient Science and the Languages of Rabbinic Literature*, ed. S. Safrai, Z. Safrai, J. Schwartz, and P. J. Tomson (Assen / Minneapolis: Royal Van Gorcum / Fortress, 2006), 363–74, esp. 369–70. For a more productive approach to the relationship between liturgical and mystical literatures, see already Michael D. Swartz, *Mystical Prayer in Ancient Judaism: An Analysis of* Ma'aseh Merkavah (Tübingen: Mohr Siebeck, 1992); also Swartz, "*'Alay le-shabbeaḥ*: A Liturgical Prayer in *Ma'aśeh Merkavah*," *JQR* 77 (1986–87): 179–90, as well as the contributions by Michael Swartz and Ophir Münz-Manor to this volume.

[19] Rachel Elior, *The Three Temples: On the Emergence of Jewish Mysticism* (Oxford: Littman Library of Jewish Civilization, 2004); Elior, "*Hekhalot* and *Merkavah* Literature: Its Relation to the Temple, the Heavenly Temple, and the 'Diminished Temple'" [in Hebrew], in *Continuity and Renewal: Jews and Judaism in Byzantine-Christian Palestine*, ed. Lee I. Levine (Jerusalem: Yad Ben-Zvi Press, 2004), 107–42; Jodi Magness, "Heaven on Earth: *Helios* and the Zodiac Cycle in Ancient Palestinian Synagogues" *Dumbarton Oaks Papers* 59 (2007): 1–52.

[20] On the use of themes and technical terminology native to Hekhalot literature within pre-classical piyyut, see Michael Rand, "More on the *Seder Beriyot*," *Jewish Studies Quarterly* 16 (2009): 183–209. For careful analysis of the historical significance of this text for the development of Hekhalot literature and its relationship to the synagogues of Byzantine Palestine, see Michael D. Swartz, "*Piyut* and Heikhalot: Recent Research and Its Implications for the History of Ancient Jewish Liturgy and Mysticism," in *The Experience of Jewish Liturgy: Studies Dedicated to Menahem Schmelzer*, ed. Deborah Reed Blank (Leiden: Brill, 2011), 263–82, as well as Swartz's contribution in this volume.

[21] But see now the study in this volume by Andrei Orlov, which tracks a cluster of motifs across a number of textual corpora.

The greater accessibility of newly published materials from both Hekhalot literature and cognate corpora, the growing interest in the Jewish culture of Byzantine Palestine and in the Sasanian context of the Bavli, and the new-found methodological sophistication regarding how scholars ought to make use of analytical categories such as mysticism, magic, and prayer to structure scholarly investigation all make this an apt moment to take stock of and consolidate the considerable advances that the field of early Jewish mysticism has made in recent years. While not achieving a clear consensus, the contributors to this volume undertake to situate Hekhalot literature in its diverse regional, literary, and socio-cultural relationships. In addition to the methods that have traditionally dominated the study of Hekhalot literature (historical philology, reception history, intellectual history, ritual studies, and comparative religion), we also wished to encourage the use of disciplinary perspectives that have rarely or only intermittently been applied to this material, such as historical linguistics, gender studies, and the history of the book.

The Structure and Content of this Volume

In order to fulfill these wide-ranging aims, we have divided the present volume into three sections that highlight the multiple historical contexts that gave rise to various facets or layers of Hekhalot literature during its composition and transmission, while also tracing patterns of thematic similarity between Hekhalot literature and adjacent corpora of Jewish and non-Jewish sources. The first section of the volume, *The Formation of Hekhalot Literature: Linguistic, Literary, and Cultural Contexts*, contains seven papers, each of which seeks to locate an aspect, unit, or sub-genre of Hekhalot literature within a particular geo-cultural, institutional, or sociological context. No global consensus emerges from these studies that can provide a straightforward answer regarding the provenance of the Hekhalot corpus as a whole. Indeed, the individual papers eschew such a simplistic solution. Yet, beyond emphasizing that the multiple and shifting contexts that produced this corpus are reflected in a heterogeneous array of religious interests and ideological perspectives, the studies also broadly support the view that Hekhalot literature emerged no earlier than the fifth century – and many of its textual compositions considerably later.

Noam Mizrahi's ground-breaking study, "The Language of Hekhalot Literature: Preliminary Observations," contributes an important historical-linguistic perspective to the current scholarly conversation, offering a systematic, if provisional, description of the linguistic profile of the Hebrew of Hekhalot literature. He lauds E. Y. Kutscher's methodology of isolating reliable texts within rabbinic literature in order to identify scribal contamination of other texts. Lacking such reliable texts among the Hekhalot textual witnesses, Mizrahi ap-

proximates Kutscher's approach by searching out linguistic features that can be used to pinpoint chronological change and/or geographical provenance. The Hebrew plural demonstrative pronoun, as a conservative grammatical element of language, serves as a well-attested chronological marker in Hebrew corpora. Mizrahi observes a chronological diversity of plural demonstrative pronouns throughout Hekhalot literature. He determines that the language of Hekhalot literature generally aligns with Mishnaic Hebrew$_2$ (MH$_2$). But comparison with other demonstrably late features reveals that Hekhalot literature exhibits mixed usage pronouns. Rather than stemming from the Tannaitic period, the extant textual forms of Hekhalot literature in fact reflect the archaizing tendencies characteristic of the late- or even post-Amoraic period. Mizrahi recommends further historical linguistic analyses that would ideally employ a larger and (if possible) more reliable sample of texts, would investigate a wider range of linguistic features, and would pursue comparison with other corpora, including Jewish magical texts from late antiquity and Hebrew sources from medieval Europe.

In his study of "Metatron in Babylon," Peter Schäfer reviews the evidence for Metatron in rabbinic and related literatures in order to determine whether this angelic figure belongs to the Palestinian or Babylonian cultural spheres. Beginning with those Palestinian sources that appear to mention Metatron, he shows that these references are located in late and perhaps even medieval redactional strata of those compositions; earlier Palestinian sources do not appear to be aware of the angel Metatron. By contrast, the application of the name Metatron to a heavenly power other than God seems to arise within Babylonian traditions that identify Michael with Metatron. In particular, the Babylonian Talmud, 3 Enoch, and the incantation bowls from Sasanian Iraq indicate widespread portrayal of two powers in heaven, God and a "lesser God." This "lesser God" is identified in different texts with Metatron or various other figures. Having observed the conceptual overlap between Metatron traditions in Hekhalot literature and those in the Bavli and the incantation bowls, Schäfer concludes that Metatron primarily rose as a heavenly figure within a Babylonian – rather than Palestinian – context.

Michael D. Swartz's paper, "Hekhalot and Piyyut: From Byzantium to Babylonia and Back," offers an interesting contrast to the pattern observed by Schäfer. Swartz analyzes the thematic and lexical parallels between Hekhalot literature and the synagogue hymnology from Byzantine Palestine from the fifth to early seventh centuries. The relatively secure dating of the piyyutim provides Swartz a powerful tool for determining the general timing of the emergence of specific features of Hekhalot literature, in particular the cosmological scheme of seven heavenly palaces (hekhalot) and the idea that a human traveler may ascend through these heavens by showing magical "seals" to the angels who guard their entrances. A newly published *Seder Beriyot* piyyut as well as two other pre-classical and classical era piyyutim contain references to these ideas and employ language from Hekhalot traditions. These compositions support the claim that

at least some early classical payyetanim were familiar with the ascent narrative pattern found in such Hekhalot texts as Hekhalot Rabbati and Hekhalot Zutarti. Swartz cautions against drawing broad conclusions concerning the exact form of these literary sources or dating the rest of Hekhalot literature from these intertextual clues. Yet, he recommends further exploration of the integration of ascent traditions within other literary genres from Byzantine Palestine, especially in the orbit of the synagogue.

In "The Emperor's Many Bodies: The Demise of Emperor Lupinus Revisited," Alexei Sivertsev subjects the concluding sections of the "martyr narrative" found in Hekhalot Rabbati to renewed analysis. He finds significant affinities between this otherwise unparalleled account of the dethronement of the Roman Emperor Lupinus and his substitution by a rabbinic martyr and the story in the Palestinian Talmud of King Solomon's replacement by an angelic double. Building on the seminal work of Ernst Kantorowicz, Sivertsev argues that these narratives reflect Jewish knowledge of imperial panegyric with its exaltation of the Roman Emperor as a twinned being who possesses both an earthly and a heavenly body. Yet even Byzantine-Christian writers could invert this exalted image of the Emperor, subjecting him to withering criticism by depicting his "spiritual" double as demonic rather than divine. Sivertsev thus argues that the martyrological section of Hekhalot Rabbati gives expression to the self-empowering rhetoric of a particular Jewish subgroup, while also stressing that this triumphant appropriation of imperial ideology was not unique to an isolated Jewish counter-culture. The Jewish creators of this narrative were aware of and participated in a wider Byzantine discourse, which encompassed both imperial and anti-imperial voices.

Klaus Herrmann's "Jewish Mysticism in Byzantium: The Transformation of Merkavah Mysticism in 3 Enoch" likewise explores the Byzantine context of certain Hekhalot compositions or literary strata. Herrmann evaluates earlier scholarship on 3 Enoch, starting from Scholem's dating of the text to the fifth or sixth century despite his staunch "anti-Byzantine" position. Within the final redaction of 3 Enoch, Herrmann examines the re-orientation of Merkavah mysticism to an apocalyptic-eschatological worldview, its consistent anti-magical tendency, and the deification of Enoch. He concludes that these distinctive themes powerfully echo the iconographically dense world of Christian Byzantium. He also finds that 3 Enoch reveals a much stronger affinity to the rabbinic worldview and terminology than earlier Merkavah traditions. He suggests that this affinity is a result of a process of transformation within Jewish mysticism that occurred in the Byzantine sphere from the sixth century up to the period of iconoclasm.

David M. Grossberg's study returns us to the Babylonian context, in particular the world that produced the Babylonian Talmud. In "Between 3 Enoch and Bavli *Hagigah*: Heresiology and Orthopraxy in the Ascent of Elisha ben Abuyah," Grossberg considers the relationship between the Hekhalot corpus and classical rabbinic literature by applying redaction criticism to parallel narratives in texts

representing each corpus. Despite the obvious surface similarities between the accounts of the meeting between Elisha ben Abuyah and Metatron found in 3 Enoch and in Bavli *Hagigah*, he argues that the differences in their arrangement and phrasing reflect fundamentally distinct religious orientations, which he characterizes as the distinction between orthodoxy and orthopraxy. Grossberg suggests that 3 Enoch's concern to police proper belief (orthodoxy) may represent a response to the vibrant Christological discourse in circulation in the authors' wider cultural milieu. By reading these two narratives through the distinction between orthopraxy and orthodoxy, Grossberg highlights the potential tension between an emphasis on belief and an emphasis on practice in late ancient Judaism, while also demonstrating that both could be constitutive elements of Jewish religious self-conception.

In "Hekhalot Literature, the Babylonian Academies and the *tanna'im*," Moulie Vidas likewise contributes to scholarly assessment of the historical and social contexts in which Hekhalot literature took shape as well as of the relationship of this literature to rabbinic forms of Judaism. Vidas presents the Sar ha-Torah (or "Prince of the Torah") narrative found in the Hekhalot corpus as a vision of the place of Torah in Jewish culture that was at odds with the ethos of Torah study articulated in the Bavli. While the Bavli valorizes dialectical debate and denigrates the retention of Torah knowledge through recitation, the Sar ha-Torah narrative celebrates the role of the *tanna'im* (the repeaters) and presents the ritual technology through which they sought to enhance their powers of memory. Vidas suggests that some Hekhalot texts offer a rare opportunity to hear the opposition to the voice of the Bavli, by highlighting the particularity of the Talmud's position on the ideal way to engage Jewish tradition. For Vidas, it is the recognition of this diversity that allows us to locate these Hekhalot traditions close to the heart of the rabbinic enterprise, while seeing in them an opposition to its increasingly hegemonic claims to authority.

The second section of the volume, *The Transmission and Reception of Hekhalot Literature: Toward the Middle Ages*, contains three studies that trace the multiple trajectories through which Hekhalot literature reached medieval Jewish communities in the Mediterranean and Europe as well as the impact of these sources on the wider Jewish literary culture. All three papers stress that scholars have available to them a range of evidence from the early medieval period that predates the European manuscript tradition through which Hekhalot literature is primarily transmitted. Thus, we can observe significant moments in the formation and transformation of Hekhalot traditions from late antiquity not only in materials from the Cairo Genizah, but also in the increasing use of Hekhalot literature in the liturgical poetry produced in Italy and Northern Europe from the ninth to twelfth centuries.

Building on his foundational research into the Hekhalot materials from the Cairo Genizah, Peter Schäfer draws together in "The Hekhalot Genizah" his

observations regarding the structural differences between the micro- and macroforms in the Genizah materials and the European manuscripts. Focusing on those fragments that run parallel to macroforms published in the *Synopse*, Schäfer finds that the majority of Hekhalot Genizah fragments point to an early stage in the formation of Hekhalot literature, one that stands in sharp contrast to the relatively late, unifying efforts of the primarily Ashkenazi editors. The Genizah thus provides a glimpse at a more variegated and less homogeneous textual tradition whose original and creative activity is at times more magical and less ascent-oriented than the European manuscripts. The variant readings also provide a view of the route that the manuscript tradition followed from the Orient through Byzantium and (Southern) Italy to Ashkenaz. Next steps for future research include a comprehensive catalog of all available Genizah fragments, examination of the content of Hekhalot fragments not covered by macroforms published in the *Synopse*, more thorough evaluation of the date and provenance of all relevant Genizah documents, and expert analysis of the language of the Genizah fragments.

Schäfer's analysis agrees to a considerable degree with Gideon Bohak's "Observations on the Transmission of Hekhalot Literature in the Cairo Genizah." In this study, Bohak analyzes three aspects of the Hekhalot Genizah fragments. First, he explores the textual and redactional relationship between the Genizah texts and similar or comparable material in the European manuscript tradition. Closely analyzing a sample fragment, he shows that this text presents three different understandings of its content and thus reflects three distinct historical moments in the transmission of Hekhalot literature. Second, Bohak demonstrates the relative popularity of different Hekhalot texts in the Cairo Genizah, highlighting the surprising frequency of fragments of *Tefillat Rav Hamnuna Sava*, which is not included in Schäfer's *Synopse* and is thus too often treated as secondary to the main body of Hekhalot literature. Third, he provides several examples of personalized Hekhalot texts from the Genizah, which are to be distinguished from personalized magical texts due to the insertion of a single name without a matronymic or patronymic. These points are just a hint at the potential deductions one may make from the differences in usage and redactional form between the Hekhalot Genizah fragments and the European manuscripts.

In "A Prolegomenon to the Study of Hekhalot Traditions in European Piyyut," Ophir Münz-Manor moves us back to world of liturgical poetry, though at a later moment in its history. Since many European piyyutim include extensive angelological sections that use vocabulary, terminology, and motifs reminiscent of Hekhalot literature, Ophir Münz-Manor samples such piyyutim to identify their Hekhalot connections and consider their contributions to the investigation of the reception and transmission of Hekhalot traditions in the Middle Ages. Münz-Manor distinguishes between the angelological materials in piyyutim from late antique Palestine and those from medieval Europe, arguing that it is

only in the later period and in Europe that we find a substantial number of poems that reveal close affinities to Hekhalot literature. In many cases, the manuscript witnesses for these European piyyutim predate the European Hekhalot manuscripts, filling in important lacunae in our knowledge of the transmission of mystical traditions to medieval Europe. Münz-Manor thus calls for a thorough examination of the corpus of Hebrew liturgical poetry from medieval Europe to determine its literary and conceptual connections to Hekhalot literature, a project that is certain to have important implications for the history of both corpora and for medieval Jewish literature more broadly.

The third section of this volume, *Early Jewish Mysticism in Comparative Perspective: Themes and Patterns*, presents a series of five papers that explore diverse aspects of Hekhalot literature – and do so using a range of disciplinary perspectives. Methodological tools drawn from ritual studies, gender studies, and comparative religion sit side-by-side with tradition history, intellectual history, and history of science. What holds these papers together is their commitment to placing Hekhalot literature within a wider literary or discursive context and judiciously assessing the patterns of both similarity and difference that emerge from this comparative work.

In "Major Trends in Rabbinic Cosmology," Reimund Leicht contributes to the growing scholarly interest in rabbinic cosmology, which has underlined both the diversity and the historical development of Jewish cosmological models and stressed the need for more precise methodological and conceptual tools. For Leicht, the Mishnah and Tosefta preserve evidence for discussions about *ma'aseh bereshit* as a kind of speculative exegesis of Genesis 1. On the other hand, the Talmud Yerushalmi and *Genesis Rabbah* reveal traces of cosmological thinking that never totally severs its connection with exegesis, instead supplementing it with a new form of discourse based upon analogy and rational argumentation. While these Palestinian rabbinic works are reminiscent of Greek models rather than Second Temple apocalyptic, the Babylonian Talmud ignores these innovative trends and restores a cosmological model that revives traditional motifs from much earlier periods in a dogmatically presented worldview. The cosmological tracts of the Geonic period thus inherit a diversity of approaches and in some respects perpetuate it. Leicht concludes that cosmological thinking plays only a marginal role in classical Hekhalot literature, as it is primarily interested in God as heavenly king and his angelic entourage rather than in the world's physical structure.

Rebecca Lesses' "Women and Gender in the Hekhalot Literature" takes up the important question of whether there were any female mystics in the world of Hekhalot literature and, if not, why only men could engage in the ritual practices it advocates. She pays particular attention to the stringent requirements for menstrual and sexual purity found in Hekhalot literature that prohibited the male practitioner from coming into contact with women during the process of

ritual preparation for adjuration or ascent. Using gender as a category of analysis, Lesses investigates the mechanisms of exclusion within the Hekhalot texts. She demonstrates that, because women are primarily treated by the creators of this literature as a source of impurity, not only are they themselves excluded from engaging in Hekhalot rituals, but are represented as a threat to the purity of the male practitioner. There are only a couple of exceptions to this general principle: a variant in the text of Hekhalot Zutarti found only in the late and highly idiosyncratic New York manuscript does suggest that women might be able to engage in ascent practice, while the medieval *Midrash of Shemhazai and Azael* narrates the heavenly ascent of a woman. But Lesses concludes that the latter example is not in fact an accurate reflection of earlier Hekhalot rituals. At the same time, other forms of ancient Jewish literature do contain examples in which women receive revelations and participate in rituals akin to those recounted in Hekhalot literature. Surveying three early Greek Jewish texts (Philo's *On the Contemplative Life*, the *Testament of Job*, and *Joseph and Aseneth*), Lesses discovers an alternative model that conceptualizes how women might achieve purity and thus participate in visionary mysticism.

In "'What is Below?' Mysteries of Leviathan in the Early Jewish Accounts and Mishnah *Hagigah* 2:1," Andrei A. Orlov explores the association between traditions concerning the divine chariot-throne (*merkavah*) in early Jewish and rabbinic sources and the depictions of the Leviathans from the underworld found in the Slavonic *Apocalypse of Abraham*. Orlov argues that speculations about the mysteries of the *merkavah* found in the *Exagoge* of Ezekiel the Tragedian, the Enochic *Book of Similitudes*, and the *Apocalypse of Abraham* represent the formative conceptual background for the subsequent formulations in Mishnah *Hagigah* and other rabbinic materials regarding the teaching of esoteric subjects. The affinities among these traditions suggest a possible visionary context for the discipline of *ma'aseh merkavah* regulated in the Mishnah, and might support the insights of previous scholars who have argued for continuity between early Jewish ascent and enthronement accounts and later rabbinic mystical speculation and practice.

In light of the potential classification of Hekhalot literature as ritual texts, Michael Meerson' "Rites of Passage in Magic and Mysticism" suggests that it might be productive to interpret them through the lens of Arnold van Gennep's theory of the tripartite structure of sacral initiation. The three stages of the ritual process – separation, transition, and incorporation – are first identified and analyzed within the context of Greek mystery cults, and then applied to the Hekhalot ascent account. Meerson assesses whether essential features of these Greek ritual practices are also present in the ascent account and, if so, whether the two sets of rituals convey the same meaning and serve the same function. He concludes that the Hekhalot ascent presents a different paradigm from that of the Greek rituals for divine communion. The main difference between the two is evident

in the transition phase, which for Hekhalot ascent is communion with angels as a reward for surviving annihilation of the mortal body, in contrast to alliance with the divine in the Greek rituals, which is accomplished through the process of death and rebirth. Based on this difference, Meerson suggests that the ascent narratives of Hekhalot literature may not refer to any actual ritual practice, but may instead convey an "imaginative performance," one to be recited rather than enacted.

In the volume's final paper, "Rethinking (Jewish-)Christian Evidence for Jewish Mysticism," Annette Yoshiko Reed offers a broader interpretative context for assessing the relevance of Christian evidence to the history of Jewish mysticism, in contrast to those scholars who have focused narrowly on the question of continuity between Hekhalot literature and Second Temple Judaism. Reed begins by reflecting on the place of Christian evidence – especially the Pseudo-Clementine *Homilies* – in modern reconstructions of the origins and history of Jewish mysticism. The study of the *Homilies* presents a poignant example of what is lost when the literary and argumentative strands of sources are unraveled for the harvesting of parallels. Even if multiple ideas later important for Jewish mystical traditions might be found in these fourth-century Syrian writings, it is clearly not yet as components combined and configured into the characteristic patterns of thought and practice that could be classified as "Merkavah mysticism." The uncertain contribution of "Jewish-Christian" sources to the late antique transmission and transformation of later Hekhalot traditions may at least serve as a heuristic "check" on sweeping theories based on distant parallels.

The volume comes to a close on a suitably cautionary note. But Reed's study, like the others presented here, also opens up new avenues for studying Hekhalot literature, both on its own terms and, when productive, across the diverse sites of Jewish cultural production at which the scribes, scholars, and ritual experts behind these texts creatively engaged with religious, literary, intellectual, and ideological developments in the late antique and medieval world.

Section I

The Formation of Hekhalot Literature: Linguistic, Literary, and Cultural Contexts

1

The Language of Hekhalot Literature: Preliminary Observations*

Noam Mizrahi

To Berndt and Katharina Schaller
A token of friendship, περισσεύουσα ἐν εὐχαριστίᾳ

I. Introduction

1. Background

A profound change in the study of Hekhalot literature occurred in the course of the 1980s with the publication of the first fruits of the collaborative efforts of a team of German scholars (based initially in Cologne and later in Berlin), initiated and directed by Peter Schäfer. Nowadays, it seems hard to imagine how previous generations of scholars had conducted their research without such basic tools as the synopsis of the major comprehensive manuscripts,[1] the convenient collection of most Genizah fragments,[2] the two-volume concordance,[3] the four-volume German translation that comprises a treasure trove of textual information,[4]

* I am grateful to Uri Mor for his helpful comments on an early version of the present study.

[1] Peter Schäfer, ed., *Synopse zur Hekhalot Literatur*, in collaboration with Margarete Schlüter and Hans Georg von Mutius, TSAJ 2 (Tübingen: Mohr Siebeck, 1981). Quotations from Hekhalot literature in the ensuing discussion are usually taken from this synoptic edition, following its system of reference. The manuscripts quoted are abbreviated as follows: MS B = Budapest, Rabbinerseminar, Kaufmann 238; MS D = Philadelphia, Dropsie College 436; MS M22 = Munich, Bayerische Staatsbibliothek, Cod. hebr. 22; MS M40 = Munich, Bayerische Staatsbibliothek, Cod. hebr. 40; MS N = New York, Jewish Theological Seminary 8128; MS O = Oxford, Bodleian Library, Michael 9 (Neubauer 1531); MS V = Vatican, Bibliotheca Apostolica Vaticana, Vat. ebr. 228.

[2] Peter Schäfer, ed., *Geniza-Fragmente zur Hekhalot-Literatur*, TSAJ 6 (Tübingen: Mohr Siebeck, 1984).

[3] Peter Schäfer, ed., *Konkordanz zur Hekhalot-Literatur*, in collaoration with Gottfried Reeg, 2 vols., TSAJ 12, 13 (Tübingen: Mohr Siebeck, 1986–88).

[4] Peter Schäfer, ed., *Übersetzung der Hekhalot-Literatur*, 4 vols., TSAJ 17, 22, 29, 46 (Tübingen: Mohr Siebeck, 1987–1995).

as well as a whole range of additional text editions[5] and studies[6] – all of which furnish the basis of current research.[7] Previous scholars had to rely on hopelessly flawed printed editions, or on the historical syntheses crafted by Gershom Scholem[8] or under his influence,[9] although such accounts – authoritative and informed as they were – were unavoidably limited by the imperfect knowledge of the full scope of the textual evidence. Schäfer's project not only introduced a game-changing set of tools, but also initiated a more thorough-going paradigm shift in the study of the textual corpus and its historical background. Aided by this arsenal of new primary sources and secondary literature, research since the 1980s has revealed a bewildering complexity of the evidence, in both textual and literary terms. Today, we are conscious more than ever that even the very use of the term "Hekhalot literature" imposes a measure of artificial unity on a highly heterogeneous body of texts, written and constantly rewritten by numerous anonymous authors over many generations and in more than one provenance.[10]

2. Previous Linguistic Study of Hekhalot literature

The new set of efficient tools allowed scholars to explore Hekhalot literature from various vantage points and by applying a wide spectrum of analytical methodologies.[11] One aspect, however, has only rarely been addressed: the language of texts assigned to Hekhalot literature. At first glance, this relative neglect seems sur-

[5] See especially Klaus Herrmann, *Massekhet Hekhalot: Traktat von den himmlischen Palästen*, TSAJ 39 (Tübingen: Mohr Siebeck, 1994); Bill Rebiger and Peter Schäfer, eds., *Sefer ha-Razim: Das Buch der Geheimnise*, 2 vols., TSAJ 125, 132 (Tübingen: Mohr Siebeck, 2009).

[6] See especially Peter Schäfer, *Hekhalot-Studien*, TSAJ 19 (Tübingen: Mohr Siebeck, 1988); Schäfer, *Der verborgene und offenbare Gott: Hauptthemen der frühen jüdischen Mystik* (Tübingen: Mohr Siebeck, 1991), translated as *The Hidden and Manifest God: Some Major Themes in Early Jewish Mysticism*, trans. A. Pomerance (Albany: State University of New York Press, 1992); Schäfer, *The Origins of Jewish Mysticism* (Tübingen: Mohr Siebeck, 2009).

[7] These and the above references can be easily multiplied by inclusion of editions and treatments of various magical texts (closely associated with Hekhalot literature), which were likewise carried out by the Berlin team.

[8] See especially the second chapter of *Major Trends in Jewish Mysticism*, 3rd ed. (New York: Schocken, 1954), 40–79; Scholem, *Jewish Gnosticism, Merkabah Mysticism, and Talmudic Tradition*, 2nd ed. (New York: Jewish Theological Seminary of America, 1965). His pertinent Hebrew articles have recently been collected, among other studies, under the title *Demons, Spirits and Souls: Studies in Demonology*, ed. Esther Liebes (Jerusalem: Yad Ben-Zvi, 2004).

[9] See especially Ithamar Gruenwald, *Apocalyptic and Merkavah Mysticism*, AGJU 14 (Leiden: Brill, 1980). The first part of the book is a revision of the author's PhD dissertation (Hebrew University of Jerusalem, 1969), written under the supervision of David Flusser. See also Gruenwald, *From Apocalypticism to Gnosticism: Studies in Apocalypticism, Merkavah Mysticism, and Gnosticism* (Frankfurt a.M.: Lang, 1988).

[10] The following abbreviations for the literary "macroforms" (see below, n. 27) are used throughout the paper: HR = Hekhalot Rabbati, HZ = Hekhalot Zutarti, MaH = Massekhet Hekhalot, SH = Sefer Hekhalot (3 Enoch), SRdB = Seder Rabbah de-Bereshit (technically, di-Vreshit).

[11] See the survey of Raʿanan S. Boustan, "The Study of Heikhalot Literature: Between Mystical Experience and Textual Artifact," *CBR* 6 (2007): 130–60.

prising, and requires explanation. Every reader of Hekhalot literature cannot but observe its peculiar vocabulary, which makes extensive use of forms, words, and phrases that are unknown from other sources; one could have hoped that qualified linguists would assist in elucidating some of the many exegetical difficulties posed by such cases. Moreover, linguistic inquiry into the language system(s) underlying the texts could theoretically supply some information regarding their time and provenance – issues that have been hotly debated since the dawn of critical study of Hekhalot literature in the mid-nineteenth century. Such an inquiry would not be restricted to isolated words or phrases, but rather would seek to illuminate the general patterns exhibited by whole texts – lexical, grammatical, and syntactic. Nevertheless, no full-scale research into the linguistic aspect of the historical problems posed by Hekhalot literature has been published to date.[12]

To be sure, relative neglect does not mean complete silence; linguists have not been totally idle. Yet, whatever progress has been made regarding our understanding of the language of Hekhalot literature, this research remains largely unknown to scholars outside a limited circle of Hebraists. For instance, Ze'ev Ben-Ḥayyim, an eminent Hebraist and Semitist, has commented on the etymology and semantics of the enigmatic phrase הרפסת עין (§ 410, HZ),[13] showing it to be an adverbial expression, "in the blink of an eye," i.e. "immediately."[14] More general in scope is the work of Yael Zelikovitch-Nadav, a student of Scholem who studied the language of a complete macroform, HR. She concluded that the work was composed in fourth- to sixth-century Palestine.[15] But these contributions are seldom if ever mentioned in treatments of the relevant textual material and, indeed, seem to have fallen into near-total oblivion.[16]

---

[12] It is symptomatic that the only familiar study of this kind is known only second-hand and was never published. I refer to the mention of Jonas Greenfield's study of HZ reported in Gruenwald, *Apocalyptic and Merkavah Mysticism*, 142: "Professor Jonas Greenfield, who undertook a linguistic study of the Hebrew and Aramaic sections of the book, inclines to locate it in Eretz-Yisrael, most probably in the second or third century C. E." It goes without saying that in the absence of full documentation and argumentation, the results of this research cannot be evaluated and should not be relied upon.

[13] Cf. להרפיס את עיניו in § 238 (HR), which is, incidentally, its only occurrence recorded in the concordance (2:629). The nominal counterpart הרפסת עין is missing since the crucial word was wrongly divided (בהר פסת) or otherwise corrupted (בהרפת, בחרפסת) in the various manuscripts.

[14] Z. Ben-Ḥayyim, "Lexical Entries" [in Hebrew] in *Festschrift for Samuel Yeivin*, ed. S. Abramsky (Jerusalem: Kiryath Sepher, 1970), 431–32. The idiomatic sense was correctly perceived by Schäfer, *Übersetzung*, 3:149 (and n. 7), who translated it as "im selben Augenblick."

[15] Y. Zelikovitch-Nadav, "Linguistic Usages in *Hekhalot Rabbati*" [in Hebrew] (M. A. thesis, Hebrew University of Jerusalem, 1953). The textual basis of this study is MS N, which was greatly valued by Scholem, but is now known to represent a late stage in the textual history of Hekhalot literature, being heavily reworked by the hands of German Pietists. Nevertheless, the thesis contains much important material and useful observations.

[16] Zelikovitch-Nadav's work in particular is not very accessible. To the best of my knowledge, only Ithamar Gruenwald has seriously consulted it while he was in charge of the collation of Hekhalot literature for the Historical Dictionary project of the Academy of Hebrew Language.

School of Theology at Claremont
1001 1388117

Massekhet Hekhalot

מסכת היכלות

The Library

of the

School of Theology

at Claremont

1325 North College Avenue
Claremont, CA 91711-3199
1/800-626-7820

Texte und Studien zum Antiken Judentum

herausgegeben von
Martin Hengel und Peter Schäfer

39

BM
525
.A6
H47944
1994

Massekhet Hekhalot

Traktat von den himmlischen Palästen

Edition, Übersetzung und Kommentar
herausgegeben von

Klaus Herrmann

J. C. B. Mohr (Paul Siebeck) Tübingen

Theology Library
SCHOOL OF THEOLOGY
AT CLAREMONT
California

Die Deutsche Bibliothek — CIP-Einheitsaufnahme

Massekhet Hekhalot:
Edition, Übersetzung und Kommentar = Traktat von den himmlischen Palästen / hrsg. von Klaus Herrmann. – Tübingen: Mohr, 1994
(Texte und Studien zum antiken Judentum; 39)
Einheitssacht.: Masseket Hêkālôt
ISBN 3-16-146150-9
NE: Herrmann, Klaus [Hrsg.]; Traktat von den himmlischen Palästen; EST; GT

© 1994 J.C.B. Mohr (Paul Siebeck) Tübingen.

Das Werk einschließlich aller seiner Teile ist urheberrechtlich geschützt. Jede Verwertung außerhalb der engen Grenzen des Urheberrechtsgesetzes ist ohne Zustimmung des Verlags unzulässig. Das gilt insbesondere für Vervielfältigungen, Übersetzungen, Mikroverfilmungen und die Einspeicherung und Verarbeitung in elektronischen Systemen.

Das Buch wurde mit dem Programm TUSTEP durch Gottfried Reeg in Berlin erstellt, bei pagina in Tübingen belichtet, von Gulde-Druck in Tübingen auf alterungsbeständiges Werkdruckpapier der Gebr. Buhl in Ettlingen gedruckt und von der Großbuchbinderei Heinr. Koch in Tübingen gebunden.

ISSN 0179-7891

Vorwort

Die vorliegende Studie zu Massekhet Hekhalot wurde im Wintersemester 1990/91 am Fachbereich Philosophie und Sozialwissenschaften II der Freien Universität Berlin als Dissertation angenommen und für den Druck geringfügig überarbeitet. Mein Dank gilt vor allem meinem Doktorvater Prof. Peter Schäfer, der mein Interesse an jüdischer Mystik geweckt und mir als seinem Mitarbeiter in dem von ihm geleiteten Projekt zur Erschließung der Hekhalot-Literatur wichtige Anstöße für die eigene Forschungsarbeit gegeben hat. Ohne den intensiven Kontakt mit dem Hekhalot-Projekt hätte die vorliegende Studie in dieser Form gewiß nicht entstehen können. Profitiert habe ich auch von der Zusammenarbeit mit meinen Kollegen in dem Mystik-Projekt, unter denen ich Claudia Rohrbacher-Sticker, M.A., zu besonderem Dank verpflichtet bin.

Anja F. Engel, M.A., hat die kabbalistischen Diagramme gezeichnet und beim Korrekturlesen geholfen. Dr. Benjamin Richler und seine Mitarbeiter standen mir während zweier Forschungsaufenthalte am Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts der Hebräischen Universität, Jerusalem, mit Rat und Tat zur Seite. Prof. Malachi Beit-Arié war bei der Datierung der Handschriften behilflich. Folgenden Bibliotheken danke ich für die Erlaubnis zur Veröffentlichung der im Editionsteil wiedergegebenen Handschriften: der Biblioteca Apostolica Vaticana, der British Library in London, der Biblioteca Medicea Laurenziana in Florenz, der Bodleian Library und der Bibliothek der Christ Church in Oxford, der Biblioteca Angelica in Rom und der Bibliothek des Jewish Theological Seminary of America in New York.

Mein Dank gilt auch den Herausgebern der *Texte und Studien zum antiken Judentum* für die Aufnahme des Bandes in die Reihe, Georg Siebeck für die verlegerische Betreuung. Last not least sei Dr. Gottfried Reeg genannt, der mich mit seinem Fachwissen im Bereich der hebräischen Datenverarbeitung bei allen Arbeitsschritten - von der Textaufnahme der Handschriften über komplizierte Textvergleiche bis hin zu Fragen des Layouts - unterstützt hat.

Berlin im Sommer 1992 Klaus Herrmann

Inhalt

Vorwort V

Abkürzungsverzeichnis XI

1. Einleitung 1
   1.1 Forschungsgeschichtlicher Rückblick 1
   1.2 Schlußbemerkung 20

2. Handschriften und Drucke 22
   2.1 Vorbemerkung 22
   2.2 Siglen der Textzeugen 23
   2.3 Handschriften 25
   2.4 Drucke 63
   2.5 Konkordanz zur Hekhalot-Literatur 64
   2.6 Übersetzungen 64
   2.7 Mittelalterliche Kommentare 65

3. Analyse der Handschriften und des Erstdrucks 66
   3.1 Vorbemerkung 66
   3.2 Die Titel des Traktats 66
   3.3 Inhaltsübersicht 69
   3.4 Aufbau und Umfang von MH nach den Texttypen 72
   3.5 Texttyp A 73
   3.6 Texttyp B 76

3.7 Texttyp C 91
3.8 Texttyp D 95
3.9 Texttyp E 97
3.10 Texttyp F 103
3.11 Texttyp G 108
3.12 Die Handschriften-Fragmente M724 und N2203 110
3.13 MS Frankfurt FR160 111

4. Zusammenfassung der Handschriftenanalyse 112
4.1 Die Texttypen von MH 112
4.2 MH im Kontext der Hekhalot-Tradition 115
4.3 Hinweise zur Edition 123

5. Übersetzung 124
5.1 Hinweise zur Übersetzung 124
5.2 Übersetzung der §§1-36 125
5.3 Übersetzung der Kommentare 196
5.4 Übersetzung der Diagramme 203

6. Kommentar 213
6.1 Kommentar zu §§1 und 2 213
6.2 Kommentar zu §3 216
6.3 Kommentar zu §4 219
6.4 Kommentar zu §5 221
6.5 Kommentar zu §6 225
6.6 Kommentar zu §7 229
6.7 Kommentar zu §8 245
6.8 Kommentar zu §9 248
6.9 Kommentar zu §10 250
6.10 Kommentar zu §12 254

6.11 Kommentar zu § 13 257
6.12 Kommentar zu § 14 259
6.13 Kommentar zu § 15 261
6.14 Kommentar zu § 16 268
6.15 Kommentar zu §§ 17 und 20 271
6.16 Kommentar zu § 21 289
6.17 Kommentar zu § 22 291
6.18 Kommentar zu § 23 297
6.19 Kommentar zu § 24 303
6.20 Kommentar zu § 25 306
6.21 Kommentar zu § 26 309
6.22 Kommentar zu § 27 311
6.23 Kommentar zu §§ 28 und 29 313
6.24 Kommentar zu § 30 323
6.25 Kommentar zu §§ 31–36 325

7. Zusammenfassung der Kommentierung 331

Literaturverzeichnis 341

Stellenregister 351
1. Bibel 351
2. Pseudepigraphen und Apokryphen 353
3. Rabbinische Literatur 354
4. Hekhalot-Literatur und verwandte Schriften 355
5. Mittelalterliche Literatur 361

Tabelle der Paragraphen (MH) und Folioangaben (KHL) 362

Liste der verwendeten Zeichen 2*

Handschriftensiglen 2*

Edition 3*

Massekhet Hekhalot/מסכת היכלות 3*

Kommentare/פירושים 89*

Diagramme/ציורים 95*

Abkürzungen

Zu den verwendeten Abkürzungen der rabbinischen Literatur s. *Frankfurter Judaistische Beiträge*, Heft 2, 1974, S. 67ff. Alle übrigen Abkürzungen richten sich (soweit nicht anders vermerkt) nach *Theologische Realenzyklopädie, Abkürzungsband*, zusammengestellt von S. Schwertner, Berlin – New York 1976. Häufig benutzte Werke der Sekundärliteratur werden entsprechend den im Literaturverzeichnis angegebenen Kurztiteln zitiert. Zu den verwendeten Handschriftensiglen vergleiche Kap. 2.2.

ABdRA	*Alfa-Beta de-Rabbi ʿAqiva*
ANTZ	Arbeiten zur neutestamentlichen Theologie und Zeitgeschichte
GFHL	Geniza-Fragmente der Hekhalot-Literatur
ḤdM	*Ḥarba de-Moshe*
HR	*Hekhalot Rabbati*
HZ	*Hekhalot Zuṭarti*
KHL	Konkordanz zur Hekhalot-Literatur
MasSof	*Massekhet Soferim*
MH	*Massekhet Hekhalot*
MK	*Midrash Konen*
MM	*Maʿase Merkava*
MR	*Merkava Rabba*
RY	*Reʾuyyot Yeḥezqel*
SHL	Synopse zur Hekhalot-Literatur
SHP	*śar ha-panim*
ShQ	*Shiʿur Qoma*
SHR	*Sefer ha-Razim*
SRdB	*Seder Rabba di-Bereshit*
SRZ	*Sefer Raziʾel*
SY	*Sefer Yeṣira*
TSAJ	Texte und Studien zum Antiken Judentum
ÜHL	Übersetzung der Hekhalot-Literatur

1. Einleitung

1.1 Forschungsgeschichtlicher Rückblick

Die frühe jüdische Mystik, die im Anschluß an die Thronwagenvision des Propheten Ezechiel (Ez 1), aus der wesentliche Elemente und einige Schlüsselbegriffe entlehnt sind, auch Merkava-Mystik genannt wird[1], erfreut sich in der gegenwärtigen judaistischen Forschung großer Beliebtheit[2]. Dabei handelt es sich weniger um einen weithin in Vergessenheit geratenen Zweig der jüdischen Literatur, der mit einem Mal das Interesse der Forschung geweckt hätte, als vielmehr um ein höchst kontrovers beurteiltes Schrifttum, das von der Wissenschaft des Judentums im 19. Jh. als unjüdisch, ja sogar »antijüdisch« (H. Graetz[3]) eingestuft und damit aus der Forschung weitgehend ausgegrenzt wurde. Wenngleich in der modernen Forschung dieses Urteil keine Anhänger mehr findet, so wird doch der nachfolgende Forschungsrückblick zeigen, daß die Frage nach den Kreisen, aus denen die Merkava-Mystik erwuchs, sowie nach ihren Trägern, die diese mystische Überlieferung weitergaben, nach wie vor umstritten ist und zu sehr verschiedenen Antworten geführt hat.

Ihren literarischen Niederschlag fand die Merkava-Mystik in der sog. Hekhalot-Literatur[4]. Der Begriff Hekhalot-Literatur ist vom hebr. היכל (»Tempel/

---

[1] Der Begriff »Merkava« wird zum erstenmal im Lobpreis der Väter Sir 49,8 als *terminus technicus* für den Berufungsbericht des Propheten Ezechiel verwandt. In m Hag 2,1 und parr. steht die Wendung *Ma'aśe Merkava* (»Thronwagenwerk«) für die Spekulation um das erste Kapitel von Ez.

[2] Vgl. P. Schäfer, *Hekhalot-Studien,* Tübingen 1988, S. 1.

[3] »Die mystische Literatur in der gaonäischen Epoche«, MGWJ 8, 1859, S. 67-78, 103-118, 140-153; hier S. 115.

[4] Einen systematischen Überblick über die Handschriften der Hekhalot-Literatur (ohne MH) bietet Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 154-233; s. auch ibid., S. 200 Anm. 12. - Die Textbasis der gesamten Hekhalot-Literatur wurde erst durch die *Synopse zur Hekhalot-Literatur,* hrsg. v. P. Schäfer in Zusammenarbeit mit M. Schlüter und H. G. von Mutius, Tübingen 1981 [TSAJ 2] weitgehend zugänglich gemacht (im folgenden als SHL zitiert); die Hekhalot-Fragmente aus der Kairoer Geniza sind ediert in: *Geniza-Fragmente zur Hekhalot-Literatur,* hrsg. v. P. Schäfer, Tübingen 1984 [TSAJ 6] (= GFHL); die Übersetzung der §§ 81-985 liegt in der *Übersetzung der Hekhalot-Literatur* II-IV, hrsg. von P. Schäfer in Zusammenarbeit mit H.-J. Becker, K. Herrmann, L. Renner, C. Rohrbacher-Sticker und S. Siebers, Tübingen 1987-91 [TSAJ 17, 22 und 29] (= ÜHL II-IV) vor. Zum äußeren Umfang und zum Problem der Abgrenzung des Hekhalot-Corpus s. ÜHL II, S. VIIff., und Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 8ff.

Palast«) abgeleitet, der in der hebräischen Bibel den Jerusalemer Tempel in seiner Gesamtheit, im engeren Sinne das sog. Heilige zwischen dem Vorplatz und dem Allerheiligsten sowie die himmlische Wohnstatt Gottes bezeichnet. Mit dieser Bezeichnung für die frühe mystische Literatur wird zum Ausdruck gebracht, daß der Merkava-Mystiker sieben »Paläste«[5] (היכלות) durchschreiten muß, bevor er zu seinem eigentlichen Ziel, dem Gottesthron, vorstößt. Die Hekhalot-Texte sprechen in eigentümlicher, noch ungeklärter Weise vom *Ab*stieg des Mystikers zur Merkava (*yored merkava*), statt, wie zu erwarten wäre, von seinem *Auf*stieg durch die sieben himmlischen Paläste[6].

Ein Text der Hekhalot-Literatur, dessen Zugehörigkeit zu diesem Schrifttum in der Forschung unbestritten ist, soll in der vorliegenden Studie ediert, übersetzt und eingehend kommentiert werden. Diese Schrift, die vor allem unter dem Titel *Massekhet Hekhalot,* d.h. »Traktat von den (himmlischen) Palästen«, bekannt ist[7], hat in der bisherigen Forschung nur ein marginales Interesse gefunden[8]. Dies mag vor allem damit zusammenhängen, daß die Abfassungszeit von MH weithin in der Spätphase der Hekhalot-Literatur angesetzt wird, wobei der epigonenhafte Charakter des Werkes schon deutlich spürbar sei[9]. Das Augenmerk der Forschung richtete sich jedoch vorwiegend auf die Fragen nach dem Ursprung und den Anfängen der Merkava-Mystik.

Hier stellt sich bereits ein wichtiges methodologisches Problem. Traditionsgeschichtliche Fragen sind bisher kaum an die Hekhalot-Texte gerichtet worden. Und dort, wo solche Fragen aufgeworfen wurden, war man meistens um ein Erklärungsmodell für die gesamte frühe jüdische Mystik bemüht, sei es, daß man sie aus dem Islam, der Gnosis, dem Tempelkult, der Magie oder auch aus der synagogalen Merkava-Überlieferung erklären wollte.

Wie wenig die Hekhalot-Tradition indes erforscht wurde, zeigt schon der Umstand, daß nicht einmal die handschriftliche Überlieferung aufgearbeitet ist, die überhaupt erst mit dem Erscheinen der *Synopse* und der *Geniza-Fragmente zur Hekhalot-Literatur* weitgehend zugänglich gemacht wurde. Allein die Edition der wichtigsten Hekhalot-Handschriften hat schon erkennen lassen, daß sich die Text-

---

[5] Zur Anzahl der Paläste s. auch den Kommentar zu § 10.

[6] S. G. Scholem, *Jewish Gnosticism, Merkabah Mysticism, and Talmudic Tradition,* New York [2]1965, S. 20 Anm. 1. Eine neue Deutung bietet D. J. Halperin, *The Faces of the Chariot,* Tübingen 1988, S. 226f., an und sieht den Begriff *yorede merkava* im Zusammenhang mit der Wendung יורדי הים (»die in das [Rote] Meer hinabsteigen«) in ShemR 23,15 zu 15,1. S. dazu auch den Kommentar zu §§ 17 und 20.

[7] Der Titel geht wahrscheinlich auf den Herausgeber des Erstdrucks Venedig 1601 zurück. Zu den verschiedenen Über- und Unterschriften, mit denen MH in den Handschriften bezeichnet wird, s. 3.2.

[8] Die »umfassendste« Studie zu MH von I. Gruenwald (*Apocalyptic and Merkavah Mysticism,* Leiden - Köln 1980, S. 209ff.) umfaßt gerade vier Seiten und beschränkt sich weitgehend auf die Wiedergabe des Inhalts.

[9] Vgl. Scholem, *Jewish Gnosticism,* S. 7, und id., *Die jüdische Mystik in ihren Hauptströmungen,* Zürich 1957, S. 76; s. auch Gruenwald, *Mysticism,* S. 210.

überlieferung als äußerst kompliziert und vielschichtig darstellt. Die Arbeit an den Handschriften müßte von daher noch sehr viel intensiver betrieben werden als bisher geschehen. Damit ist als erste grundlegende Aufgabe für die vorliegende Studie die systematische paläographische und textkritische Erschließung des Traktats gestellt.

Der Versuch, an ältere Forschungsarbeiten zur handschriftlichen Überlieferung einzelner Hekhalot-Texte, die mit MH weithin parallel läuft, anzuknüpfen, erwies sich als wenig hilfreich oder gar als Irrweg[10]. Der Umstand, daß MH zusammen mit anderen Hekhalot-Texten und verwandten Schriften in den Manuskripten überliefert ist, führt weiter zu der Frage, in welcher Zeit, von welchen Kreisen und nach welchen Gesichtspunkten die verschiedenen Textsammlungen redigiert wurden. Dabei hat die Arbeit an verschiedenen Hekhalot-Texten gezeigt, daß immer wieder mit einer mehrere Schriften übergreifenden Redaktion zu rechnen ist, die schließlich soweit gehen kann, das Textmaterial völlig neu zu gestalten[11]. Von daher ist auch bei der Analyse von MH der handschriftliche Kontext zu berücksichtigen. Eine MH und die kosmologische Schrift SRdB umgreifende kabbalistische Bearbeitung liegt beispielsweise in Texttyp F vor[12].

Die Analyse der Handschriften vermittelt also erste wichtige Einsichten in die Textgeschichte der Hekhalot-Literatur und führt zu den Kreisen des mittelalterlichen Judentums, in denen die esoterische Tradition rezipiert und bearbeitet wurde. Mit der Edition von MH soll daher erstmals der Versuch unternommen werden, die mittelalterliche europäische Texttradition einer Hekhalot-Schrift genauer zu differenzieren und verschiedene Überlieferungsstränge (sefardisch, italienisch, ashkenazisch und byzantinisch) herauszuarbeiten.

Die handschriftliche Analyse ist selbstverständlich nur der erste Schritt auf dem Weg der literarischen Erforschung von MH. Schon im Zusammenhang mit der Textgeschichte brechen weiterführende Fragen auf, die vor allem das Verhältnis der in den mittelalterlichen Sammelhandschriften enthaltenen Hekhalot-Schriften zueinander und, im Rahmen dieser Studie, besonders die Stellung von MH im Kontext dieses Schrifttums betreffen. Die gemeinhin zur Hekhalot-Literatur gerechneten Schriften weisen schließlich hinsichtlich des Inhalts, der Tendenz und des literarischen Charakters erhebliche Unterschiede auf. Was hier gesammelt ist, stammt nicht notwendigerweise aus ein und derselben Zeit und von denselben Kreisen.

---

[10] Letzteres gilt für M.S.Cohens textkritische Analyse des ShQ-Komplexes (*The Shi'ur Qomah, Texts and Recensions,* Tübingen 1985), der in zahlreichen Handschriften zusammen mit MH überliefert ist; dazu K.Herrmann, »Text und Fiktion. Zur Textüberlieferung des *Shi'ur Qoma*«, FJB 17, S. 89ff. Andere Editionen wie die von N.Séd zum SRdB (»Une cosmologie juive du haut moyen age. La Bĕraytā dī Ma'aseh Bĕrēšīt«, REJ 123, 1964, S. 259-305; 124, 1965, S. 23-123; s. dazu 3.6) leiden darunter, daß die Textbasis zu schmal ist, und die Handschriften textkritisch nicht genügend ausgewertet wurden.

[11] Ein eindrückliches Beispiel hierfür ist der Befund von MS New York JTS 8128; dazu K.Herrmann/C.Rohrbacher-Sticker, »Magische Traditionen der New Yorker *Hekhalot*-Handschrift JTS 8128 im Kontext ihrer Gesamtredaktion«, FJB 17, 1989, S. 101ff.

[12] S. dazu 3.11 und die Analyse von MS Moskau M302 in 2.3.20.

Da ist vom Auf- bzw. Abstieg des Mystikers zur Merkava die Rede, der in allen Einzelheiten, vor allem auch in seinen technischen Details (Kenntnis von Namen und Siegeln, Prüfungen und Gefahren) geschildert wird[13]. Da mündet der Aufstieg des Adepten bald in himmlische Liturgie[14] und bald in ein Beschwörungsritual ein[15], wie andererseits mit dem Aufstiegsmotiv auch visuelle Elemente (Schau des »Königs in seiner Schönheit«[16]) verbunden sind. Da werden die einzelnen Körperglieder der thronenden Gottheit von den Füßen bis zum Kopf mit konkreten Maßangaben bestimmt und mit geheimen Namen benannt[17]. Da tauchen Elemente der Aufstiegstradition, vor allem die Geheimnamen, im Beschwörungsritual des »Fürsten der Tora« (*śar ha-tora*) auf, das mit Hilfe magischer Praktiken Torakenntnis vermitteln bzw. vor dem Vergessen der Tora schützen will[18]. Da werden Aufstiegs- und *śar ha-tora*-Thematik miteinander kombiniert[19], während an anderer Stelle der magische Torazauber den Aufstieg zu verdrängen oder gar zu ersetzen scheint[20].

In ganz andere Richtung weisen wiederum jene Schriften, in denen Kosmologie[21] bzw. Angelologie[22] den thematischen Mittelpunkt bilden, und die den Kosmos nach himmlischen Regionen (Unterwelten, Erden, Himmel[23]) bzw. Engelhierachien ordnen und systematisieren. Bei genauerem Zusehen lassen auch diese Schriften vielfältige Berührungspunkte sowohl miteinander als auch mit den zuvor genannten Hekhalot-Texten erkennen. Angelologie und Kosmologie können dann ihrerseits mit handfester Magie kombiniert werden, wie etwa die magischen Schriften SHR[24] und ḤdM[25] zeigen.

---

[13] S. vor allem die Aufstiegstraditionen von HZ, SHL §§335ff. und 407ff., und HR, §§198ff.

[14] Vgl. HR, SHL §251.

[15] Vgl. HZ, SHL §§417ff.

[16] Zu dieser Wendung s. SHL §§248, 259 (nur N8128), 407ff. und G8, fol. 2b/18ff. (GFHL, S. 105). Vgl. ferner §159, wo Schönheit und zerstörerische Wirkung von Gottes Angesicht geschildert wird.

[17] Zu den ShQ-Traditionen s. vor allem SHL §§167, 375ff., 468ff., 688ff. und 939ff.; zum Ganzen ÜHL IV, 2. (MR) und 3. (ShQ).

[18] Dieser Thematik ist z.B. der Textkomplex von SHL §§281ff. gewidmet, der in zahlreichen Handschriften auf die Aufstiegstradition von HR folgt und teilweise mit einer eigenen Überschrift eingeleitet wird. Weitere Traditionen zu diesem Thema finden sich in SHL §§307ff. (*Pereq R. Neḥunya b. Haqana*) und §§623ff. (Beschwörung des *śar ha-panim*).

[19] Die Verbindung beider Traditionen spiegelt insbesondere die Schrift MM (SHL §§544ff.) wider. Vgl. auch den unbekannten Hekhalot-Text des Geniza-Fragments G8 (GFHL, S. 103ff.).

[20] Dies gilt vor allem für MR (SHL §§655ff.; zum Problem der Abgrenzung dieser Schrift s. ÜHL IV, 2.2.). So wird etwa die Wendung »Tag für Tag erschien es mir (= R. Yishma'el), als stünde ich vor dem Thron der Herrlichkeit« (§680) von Gruenwald (*Mysticism*, S. 179) dahingehend gedeutet, daß sie »betrays the fact that the *Sar-Torah* experience was considered a substitute for the ascension unto the heavenly Merkavah«.

[21] Zu den ältesten Texten der kosmologischen Tradition gehört RY, ed. I. Gruenwald, *Temirin* I, 1972, S. 101ff., und BatM II, S. 127ff. Einen Überblick über die wichtigsten SRdB-Traditionen bietet der Kommentar zu §7.

[22] Die umfassendste angelologische Tradition enthält der 3. Henoch (SHL §§1-80).

[23] S. dazu auch den Kommentar zu §23.

Die angeführten Beispiele dürften zur Genüge belegen, daß sich die Hekhalot-Literatur als ein äußerst komplexes und vielschichtiges literarisches Phänomen darstellt, das von vornherein den Forscher Gefahr laufen läßt, einen Aspekt (Aufstieg, *śar ha-tora*-Thematik, Magie etc.) ins Zentrum der Merkava-Tradition zu rücken und als Erklärungsmodell für das ganze Phänomen anzusehen[26].

Wer sich mit Hekhalot-Literatur beschäftigt, hat also zunächst zu bedenken, »daß wir die Ideen und Vorstellungen der *yorede merkava* nur als *Literatur* vor uns haben«[27]. Von daher ist erst einmal zu fragen, inwiefern die einzelnen Hekhalot-Texte überhaupt »Ideen und Vorstellungen der *yorede merkava*« vermitteln, oder, im Blick auf die vorliegende Studie gefragt, in welchem Verhältnis MH zur Merkava Mystik und ihrer Verschriftung in der Hekhalot-Literatur steht. Was ist schließlich mystisch an der Merkava-Mystik? Bilden Ekstase und originäre mystische Erfahrung die grundlegenden Elemente, die der Verschriftung der Hekhalot-Literatur vorangehen und die dann in den einzelnen Schriften mehr oder weniger stark aufscheinen? In diesem Falle könnte man MH in einem nur sehr eingeschränkten Sinne als Merkava-Text bezeichnen. Die »Mystik« dieses Traktats erschöpft sich zum größten Teil in einer monotonen Aufzählung von Elementen der Merkava-Welt, so daß man allenfalls von einer schon weitgehend standardisierten und literarisierten Mystik sprechen könnte.

Geht man zunächst schlicht vom Begriff היכל (»Palast«) aus, so ist MH gewiß als ein Hekhalot-Text einzustufen. Hier ist von »sieben Palästen« (§ 10), vor allem vom »siebenten Palast« (§ 15), dem Palast der »Herrlichkeit«, der »Heiligkeit« sowie der »Hoheit und Erhabenheit« (§§ 3f.) und mehrfach vom Palast bzw. den Palästen in den *ʿaravot* (7. Himmel) die Rede. Nicht bloß der Begriff היכל, vielmehr auch all das, was die himmlischen Paläste füllt, weist mit verschiedenen Hekhalot-Texten vielfältige Überschneidungen auf[28]. Woher stammt nun das Wissen des Verfassers um die himmlische Welt? Nicht weniges, was er seinen Lesern mitzuteilen hat, erinnert an die Thronwagenvision des Propheten Ezechiel, ist dann aber in eigenwilliger und freier Manier bearbeitet[29]. Nicht aus mystischer Versenkung, vielmehr aus der hebräischen Bibel - auch Ez 1 - stammen jene Zitate, die die himmlische Thronwelt im Stile des Midrash beschreiben[30]. Dieser Umstand ist um so bemerkenswerter, als gerade die frühen Merkava-Texte des

---

[24] Ed. M. Margalioth, Jerusalem 1966. Die mittelalterliche handschriftliche Überlieferung von SHR läßt auch wieder die umgekehrte Tendenz erkennen, wenn diese Schrift, wie es in Texttyp B der Fall ist, in ihre einzelnen thematischen Einheiten (Magie, Angelologie, Kosmologie) zerlegt wird; s. 3.6 und die Analyse von F44, 2.3.7.

[25] SHL §§ 598-622 und §§ 640-650 (nur MS New York JTS 8128). Zu dieser Schrift s. auch ÜHL IV, Abschnitt 1.

[26] S. dazu den anschließenden forschungsgeschichtlichen Überblick und P. Schäfer, *Der verborgene und offenbare Gott,* Tübingen 1991, S. 146ff.

[27] Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 64.

[28] Zum Inhalt s. 3.3.

[29] S. z. B. die *ḥayyot*-Beschreibung in § 21.

[30] S. vor allem §§ 3f., 7f. u. a.

»exegetischen Momentes« entbehren[31]. Findet sich in MH kein Bericht des Mystikers über seinen Ab- bzw. Aufstieg durch die sieben »Paläste«, so begegnen hier doch Themen, die zu eben solcher Tradition gehören wie etwa die Thronlieder und das Siegelmotiv (§ 13). Dies alles deutet darauf hin, daß in MH verschiedene Überlieferungen miteinander verflochten sind.

Das Hauptinteresse des Kompositors dieser Schrift gilt Gottes Thron. Die Beschreibung der thronenden Gottheit tritt demgegenüber ganz zurück. Viel eher könnte man sagen, daß die Konzentration auf den Thron darauf abzielt, Gott selbst abzuschirmen. Damit steht MH in Spannung zu jenen Merkava-Texten, in denen die Schau des thronenden »Königs in seiner Schönheit« das erstrebte Ziel des Mystikers ist. Während dieser Mystiker von Gottes Schönheit, vor allem von seinem Angesicht zu berichten weiß, spricht der Verfasser von MH vom Angesicht des Throns[32] und all dem, was sich am Thron der Herrlichkeit ereignet. Die Darstellung der himmlischen Qedusha gehört ebenso zu dieser Beschreibung[33] wie die ausladende Kosmographie und Inventarisierung des siebenten Himmels. Nicht die Maße der thronenden Gottheit, die im Zentrum der ShQ-Spekulation stehen, sondern die ins Gigantische gesteigerten Thronmaße werden in MH mitgeteilt (§ 5). Die für viele Hekhalot-Texte charakteristischen Reihungen des permutierten Gottesnamens und sonstiger Geheimnamen fehlen hier wie überhaupt jedwedes magische Element[34].

Am Traktatende findet sich dann ein Hinweis auf R. ʿAqivas »Abstieg« zur Merkava, bei dem er »alle diese Loblieder und dieses ganze Werk (der Merkava) hörte« (§ 35), ohne daß der Abstieg selbst zuvor thematisiert wäre. Dieses Textstück, das eine wörtliche Parallele in HR hat[35], wurde sehr wahrscheinlich erst von späterer Hand angefügt, um MH in die Nähe jener Hekhalot-Texte zu stellen, die vom Ab- bzw. Aufstieg des Mystikers handeln und pseudepigraphisch mit R. Yishmaʿel und R. ʿAqiva verknüpft sind[36]. Die Frage nach der Herkunft des zuvor Geschilderten findet hier in der pseudepigraphischen Verbindung mit den Merkava-Heroen R. ʿAqiva und R. Yishmaʿel ihre Antwort[37]. Der moderne Forscher kann sich mit dieser Antwort nicht mehr zufrieden geben. Seine Aufgabe ist es, den historischen Ort, an dem der sonst unbekannte Autor von MH stand,

---

[31] Scholem, *Mystik,* S. 49, vgl. auch A. Goldberg, »Das Schriftzitat in der Hekhalot-Literatur«, FJB 13, 1985, S. 43ff.

[32] § 20,5 (F41).

[33] S. vor allem §§ 12, 17, 20 und 22.

[34] Zu den in mehreren Handschriften in Kombination mit den nachfolgenden sieben Kapiteln erscheinenden Namenstradition von §§ 1 und 2 s. den Kommentar zu diesen Paragraphen.

[35] SHL § 106.

[36] S. dazu den Kommentar zu §§ 31–36.

[37] Zum pseudepigraphischen Charakter der Hekhalot-Literatur s. auch Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 293. Das wohl bekannteste Beispiel für Pseudepigraphie in der Kabbala ist das Buch Zohar, dessen größter Teil von Mose ben Shem Tov di Leon (gest. 1305) unter dem Pseudonym des Tannaiten Shimʿon ben Yochai verfaßt wurde.

soweit wie möglich zu erfassen und den Traktat in die geschichtliche Entwicklung der Merkava-Tradition einzubeziehen.

Ziel des traditionsgeschichtlich orientierten Kommentars ist es daher, die verschiedenen Überlieferungsstränge, die hier zusammenlaufen, auf ihre Herkunft hin zurückzuverfolgen. Auf diese Weise soll versucht werden, das Aussageprofil des Traktats und seine Stellung im Corpus der Hekhalot-Literatur herauszuarbeiten.

Wer sich mit Fragen nach der Traditionsbildung und Überlieferung einer Hekhalot-Schrift beschäftigt, stößt, wie die vorangehenden Ausführungen gezeigt haben, sehr schnell zu den Kernproblemen dieser Literatur vor. Im folgenden sollen daher die wichtigsten Positionen, die im Lauf der Erforschung der frühen jüdischen Mystik vertreten wurden, kurz referiert werden.

H. Graetz, einer der bedeutendsten Vertreter der Wissenschaft des Judentums im 19. Jh., war darum bemüht, die Merkava-Mystik insgesamt als nachtalmudisches Phänomen zu erklären, das sich vor allem dem Einfluß des Islam verdanke. Sein einseitiges und rationalistisch geprägtes Bild des antiken Judentums gab der Existenz einer mystischen Bewegung, die über Gott in ganz anderer als in rationaler Weise spekulierte, keinen Raum. So war für ihn vor allem die ShQ-Tradition, jener Zweig der Merkava-Mystik, der auf gänzlich anthropomorphe Weise die Körperglieder Gottes mit Maßen bestimmt und mit Geheimnamen benennt, Stein des Anstoßes. Da diese ShQ-Tradition »durch und durch unjüdisch und antijüdisch« sei, stelle sich die Frage, »von welcher Seite diese Monstrosität eingeschmuggelt worden (sei), und was ... den jedenfalls jüdischen Verfasser bewogen (habe), sie so sehr zu empfehlen?«[38] Die Antwort glaubte Graetz dann in der »Extravaganz der muhammedanischen Theologie«[39] gefunden zu haben.

Im Zusammenhang mit der Datierungsfrage brachte Graetz auch MH ins Spiel. Der Umstand, daß MH eine Parallele zu den *Pirqe de-Rabbi Elie'zer* (PRE) aufweist[40], die ihrerseits einen »mystischen Anflug« zeigten, war für ihn Beweis genug, die Hekhalot-Tradition insgesamt nach der Redaktion der PRE anzusetzen. Da die PRE zwischen 809 und 813 redigiert seien, könnte die jüdische Mystik erst um 820 entstanden sein[41]. Ein entscheidender methodischer Fehler liegt hier zwei-

---

[38] MGWJ 8, 1859, S. 115.

[39] Ibid., S. 118. Damit hatte er sich weit von früheren, vor allem in seiner Dissertation »Gnosticismus und Judenthum« (Krotoschin 1846) vertretenen Positionen entfernt. Hier heißt es beispielsweise im Zusammenhang mit der vieldiskutierten, im rabbinischen Schrifttum und in der Hekhalot-Literatur überlieferten *pardes*-Erzählung (S. 59): »Indem wir hier das sichere Resultat festhalten, von dem Vorhandensein einer der Gnosis ähnlichen Geistesthätigkeit unter den eminenten Männern des Judenthums (gemeint sind die vier Rabbinen der *pardes*-Erzählung), innerhalb welcher auch die Theorie der מעשה בראשית in der Merkaba fiel ...« Es ist gerade dieser ältere, von Graetz nicht weiter verfolgte Interpretationsansatz, der neuere Forschungsarbeiten zur Merkava-Überlieferung prägt (s. den Fortgang des forschungsgeschichtlichen Rückblicks).

[40] Hier §§ 16 und 18 = 28.

[41] Vgl. ibid., S. 112f.

fellos in der vorausgesetzten Synchronizität der gesamten Hekhalot-Literatur. Ohne eine differenzierende diachronische Betrachtungsweise der Merkava-Traditionen ist die Datierungsfrage jedoch nicht zu klären.

Graetz' These vom islamischen Ursprung der Merkava-Mystik blieb nicht lange ohne Widerspruch. So faßte A. Jellinek seinen Standpunkt in dieser Frage mit folgenden Worten zusammen: »Es (sc. ShQ) ist nicht auf arabischen Einfluß zurückzuführen, wie Graetz ... will, sondern jüdischen Ursprungs.«[42] Der Ausgangspunkt der Spekulation sei in der allegorischen Deutung des Hohenlieds zu suchen, die im Geliebten Gott und in der Braut Israel sieht.

Auch M. Gaster hielt es für erwiesen, daß diese Tradition nicht arabischer Herkunft sein könne, die zudem »viel weiter in's Alterthum hinaufgeschoben werden müsse«[43]. Im Blick auf die Frage nach den religionsgeschichtlichen Zusammenhängen wies er auf Spekulationen des im 2. Jh. n. Chr. wirkenden Gnostikers Markos, eines Schülers Valentins, hin, die Ausbildung und Ausformung dieser Merkava-Tradition erklären könnten[44].

Auf der anderen Seite sah noch Ph. Bloch, dessen Arbeit an den liturgischen Traditionen der Hekhalot-Texte erste Einsichten in die redaktionellen Zusammenhänge dieser Literatur vermittelt, die Aufstiegsberichte vor dem Hintergrund »arabische(r) Muster«[45]. Den ShQ-Komplex, der vor allen anderen mystischen Traditionen die Forscher des 19. Jh. provozierte, versuchte er aus der Hekhalot-Literatur auszugrenzen und »mit seinen Übertreibungen und mit seiner kahlen Nüchternheit« eher als Lehrstück für »kleine Schulkinder« denn als Mystik aufzufassen[46].

H. Odeberg, der eine kritische Edition des 3. Henoch besorgte[47], fand - wie zuvor schon Gaster im Zusammenhang mit ShQ - in der von ihm bearbeiteten Schrift Parallelen zur Literatur der antiken Gnosis, die von vornherein auf ein hohes Alter der im 3. Henoch verarbeiteten Traditionen schließen lassen[48].

---

[42] BHM VI, S. XXXXII.

[43] »Das Schiur Komah«, MGWJ 37, 1893, S. 179-185, 213-230; hier S. 179.

[44] Die in der Forschung viel verhandelte Frage nach dem Verhältnis von Gnosis und antikem Judentum wurde von ihm schon treffend charakterisiert (ibid., S. 182): »So besonders (sc. bleibt offen) die Frage, was hat der Gnosticismus aus dem Judenthume aufgenommen, und in welcher Form hat er es aufgenommen? Und umgekehrt: welche Spuren hat der Gnosticismus im Judenthume zurückgelassen? ... Bei der Ungewissheit aber, die in der Geschichte des Gnosticismus herrscht, ist für absehbare Zeit eine befriedigende positive Antwort kaum zu erwarten«.

[45] »Die יורדי מרכבה, die Mystiker der Gaonenzeit, und ihr Einfluß auf die Liturgie«, MGWJ 37, 1893, S. 73.

[46] »Die jüdische Mystik und Kabbala« in: J. Winter und A. Wünsche (Hrsg.), *Die jüdische Litteratur seit Abschluss des Kanons,* Bd. 3, Berlin 1897, S. 217ff.; hier S. 235.

[47] *3 Enoch or The Hebrew Book of Enoch,* Cambridge 1928 (Nachdruck mit einem *Prolegomenon* von J. C. Greenfield, New York 1973).

[48] Vor allem die Bezeichnung von Henoch-Meṭaṭron als יהוה הקטן (»Kleiner Herr«; s. SHL §§15, 73, 76, 295 = 405), der in der gnostischen Schrift *Pistis Sophia* die Form »Kleiner Jao« (Kap. 7 [zwei Belege]), 86 und 140 entspricht; s. dazu *3. Enoch,* S. 82 und 189ff. Diese Wendung findet sich auch in dem gnostischen Werk »Das Buch Jeu«, Kap. 50.

Erst G. Scholem gelangte dann über eine kritische Stellungnahme zu Graetz' Position hinaus zu einer umfassenden Gesamtdarstellung der Merkava-Mystik, die nicht nur die Frage nach Ursprung und Anfang dieses Phänomens neu bewertet, sondern zugleich die frühe Mystik in ihrem Fortwirken sieht und würdigt. Nach Scholem sind die Hekhalot-Schriften nun nicht als das literarische Erbe heterodoxer Strömungen im frühmittelalterlichen Judentum anzusehen, sondern sie spiegeln die erste mystische Bewegung im Zentrum des rabbinischen Judentums wieder. In ihren Anfängen reiche sie bis in die tannaitische Zeit hinauf[49]. Scholem, der für die gesamte Hekhalot-Literatur ein chronologisches Schema erstellt hat, geht davon aus, daß Hekhalot-Texte wie HR und HZ schon im 4. oder 5. Jh. die uns heute vorliegende literarische Gestalt erhalten hätten[50]. Später bedauerte er sogar, daß er in der Datierungsfrage nicht »radical enough«[51] gewesen sei. Geradzu emphatisch datierte er dann die ShQ-Tradition »mit Sicherheit ins 2. Jahrhundert, keinesfalls später«[52]. MH wird von ihm als die jüngste Schrift eingestuft, die dem 7. oder 8. Jh. angehöre[53].

Graetz' Position ist von Scholem auch dahingehend neu bewertet worden, daß an die Stelle des islamischen Fremdeinflusses auf die Merkava-Mystik, der schon aufgrund der Frühdatierung auszuschließen ist, ein anderer wichtiger, ja geradezu bestimmender Faktor tritt: die Gnosis[54]. So wie für ihn bei der Frage nach der Entstehung und Ausbildung der frühen Kabbala die politische und soziale Gärung in Südfrankreich und Nordspanien zur Zeit der Katharer und Albigenser wichtig war[55], so sah er die Merkava-Mystik stets vor dem Hintergrund der antiken Gnosis. Schon dort, wo Scholem auf die Frage, was der eigentliche Gegenstand der Merkava-Mystik sei, eingeht, wird der von ihm vertretene enge Zusammenhang mit der Gnosis deutlich angesprochen[56]:

> »Darüber kann kein Zweifel sein: die älteste jüdische Mystik ist Thronmystik. Nicht um Versenkung in das eigentliche Wesen Gottes handelt es sich hier, sondern um die Schau seiner Erscheinung auf dem Thron, von der Ezechiel spricht, und um die Erkenntnis der Mysterien dieser himmlischen Thronwelt selber. Die Thronwelt bedeutet für den jüdischen Mystiker, was für den hellenistischen und frühchristlichen Mystiker dieser Epoche,

---

[49] Vgl. *Mystik,* S. 49. Vgl. auch Scholems Betrachtungen über die Frage der Wissenschaft des Judentums »Wissenschaft vom Judentum einst und jetzt«, in: id., *Judaica* (I), S. 147ff., hier 156; s. dazu auch Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 278.

[50] *Mystik,* S. 47f.

[51] *Jewish Gnosticism,* S. 8.

[52] *Ursprung und Anfänge der Kabbala,* Berlin 1962, S. 17.

[53] *Mystik,* S. 76.

[54] Allgemeine Probleme der Gnosisforschung können hier nicht vertieft werden; s. dazu K. Rudolph, *Die Gnosis. Wesen und Geschichte einer spätantiken Religion,* Leipzig 1977, und C. Colpe, Art. »Gnosis II«, in RAC 11, 1981, Sp. 537-659. Für unseren Zusammenhang ist allein von Interesse, inwieweit die Merkava-Mystik, auch MH, mit gnostischen Vorstellungen in Verbindung gebracht wurde.

[55] *Ursprung,* S. 9ff., und id., »Jüdische Mystik in Westeuropa im 12. und 13. Jahrhundert«, in: *Judaica III. Studien zur jüdischen Mystik,* Frankfurt 1973, S. 78f.

[56] *Mystik,* S. 47.

die die Religionsgeschichte als Gnostiker und Hermetiker kennt, das ›Pleroma‹ (die ›Fülle‹), die Lichtwelt der Gottheit mit ihren Potenzen, Äonen und Herrschaften ist. Der jüdische Mystiker schöpft, wenn auch von verwandten Antrieben geleitet, seine Sprache aus der ihm gemäßen religiösen Begriffswelt. Der präexistente Thron Gottes, der alle Schöpfungsformen beispielhaft in sich enthält, ist Ziel und Gegenstand der mystischen Entrückung und der mystischen Schau.«

Die Verbindung von Gnosis und Merkava-Mystik findet schließlich auch in dem Begriff »jüdische Gnosis« oder »Jewish Gnosticism and Merkabah Mysticism«[57] ihren Ausdruck. Diese These stieß in der Wissenschaft ebenso auf heftige Kritik, wie sie ungeprüft kolportiert oder gar durch einseitige Beschlagnahmung und Überzeichnung als simples Erklärungsmodell für die Frage nach dem jüdischen Einfluß auf die Gnosis mißbraucht wurde[58].

Daß Scholem einen engen religionsgeschichtlichen Zusammenhang zwischen beiden Phänomenen gesehen hat, steht indes außer Frage. So sei die Himmelsreise des Merkava-Mystikers nichts anderes als »eine jüdische Abart des von den Gnostikern und Hermetikern des 2. und 3. Jh.s als eines der Hochziele ihrer Mystik erstrebten Aufstiegs der Seele«, die »in allen Einzelheiten gnostischen Charakter« trage[59].

Hatte Scholem versucht, die Merkava-Mystik in ihren religionsgeschichtlichen Zusammenhängen darzustellen, so wollen wir seine eigenen Arbeiten vor ihrem wissenschaftsgeschichtlichen Hintergrund würdigen. Auf eine kurze Formel gebracht, kann man sagen, daß Scholem auf die Hekhalot-Literatur das Bild überträgt, das ältere Forschungsarbeiten vom Ursprung der Gnosis entwerfen. So erklärt H. Leisegang die Entstehung der Gnosis aus dem »mystischen Denken« folgendermaßen[60]:

»Die Gnosis hat ihren Ursprung im mystischen Denken ... Ist das mystische Erlebnis verrauscht, so kann doch das in ihm Geschaute festgehalten werden, und es ist möglich, die in ihm begonnene Art des Vorstellens und Denkens bewußt in derselben Richtung fortzusetzen. Ein solches Denken, das seine Wurzeln in mystischen Erlebnissen hat, dann aber losgelöst von seinem Ursprung in der einmal eingeschlagenen Richtung weiterwuchert, ist es, das vielen Gebilden gnostischer Spekulation zu Grunde liegt.«

Von Interesse ist hier zunächst Scholems kurze Rezension zu Leisegangs Buch »Die Gnosis«, aus dem das obige Zitat stammt[61]:

---

[57] So der Titel seines vielzitierten Buches, der als drittes Element »Talmudic Tradition« enthält. Darin spricht sich deutlich Scholems These aus, daß (jüdische) Gnosis, Merkava-Mystik und rabbinische Tradition in einem engen Zusammenhang zu sehen sind.

[58] Ältere Arbeiten zu dieser Frage reichen schon ins 19. Jh. zurück; s. außer der schon oben erwähnten Arbeit von H. Graetz (*Gnosticismus und Judenthum*) J. A. W. Neander, *Genetische Entwicklung der vornehmsten gnostischen Systeme,* Berlin 1818, und M. Friedländer, *Der vorchristliche jüdische Gnosticismus,* Göttingen 1891; s. auch W. Schmithals, *Neues Testament und Gnosis,* Darmstadt 1984, S. 9f.

[59] *Mystik,* S. 52f.

[60] *Die Gnosis,* Leipzig 1924, hier S. 9.

[61] KS I, 1924, S. 206f. S. auch Betty Scholem - Gershom Scholem, *Mutter und Sohn im Briefwechsel 1917-1946,* hrsg. v. I. Shedletzky, München 1989, S. 112 und 114 Anm. 4.

»Dieses Buch (sc. von Leisegang) ist auch äußerst interessant für die Erforschung der esoterischen Lehren (תורות הסוד) in Israel ... Die starke Beziehung, die zwischen den Gnostikern und der esoterischen Lehre in Israel besteht, spiegelt sich in diesen (sc. gnostischen) Texten in wunderbarer Weise wieder.«

Kritik äußerte Scholem hingegen an Leisegangs Urteil, die Gnosis habe sich aus dem »griechischen Geist« entwickelt. Offenbar war Scholem schon sehr früh von einem starken jüdischen Beitrag zur Ausbildung gnostischer Systeme überzeugt[62].

Auch in bezug auf die Bedeutung der visionären Schau für die Entstehung der Merkava-Mystik, bewegt sich Scholems Argumentation in ganz ähnlichen Bahnen wie Leisegang und andere Gnosisforscher. So hält er die Schriften HR und HZ für »aus echter religiöser Erfahrung gewonnene, originäre Beschreibungen eines ihr unmittelbar gegebenen Inhalts«[63]. Dabei seien Begriffe, die auf das visuelle Erleben abzielen wie להסתכל (»betrachten«), צפיית המרכבה (»Schau der Merkava«) oder לראות את המלך ביופיו (»den König in seiner Schönheit sehen«), Schlüsselbegriffe der Hekhalot-Literatur. Als das ekstatisch-visionäre Element verblaßte bzw. gänzlich verlorenging, habe sich die ältere Hekhalot-Tradition in mehrere Richtungen weiterentwickelt: So wie die Mystik in Magie abgestürzt sei[64], so habe sie auch moralische Umdeutungen erfahren[65] oder sei ganz der Tendenz zur kosmologisch-angelologischen Ausgestaltung unterworfen gewesen[66].

Die für Scholem zentrale Rolle des Visuellen in der Hekhalot-Literatur ist dann später als zu einseitig empfunden worden. So betont A. Altmann, daß es in der Hekhalot-Literatur »keine Schau der Merkava ohne Gesang« gibt[67]. Schließlich mündet der Aufstiegsbericht des Merkava-Mystikers in HR, wie Schäfer hervorgehoben hat, »not ... in a vision, but rather in the Merkavah mystic's participation in the heavenly liturgy«[68].

---

[62] Zu den unterschiedlichen Positionen, die im Zusammenhang mit der Frage nach Herkunft und Entstehung der Gnosis vertreten wurden, s. Rudolph, *Gnosis,* S. 35ff., und den von ihm herausgegebenen Sammelband, *Gnosis und Gnostizismus,* Darmstadt 1975. S. auch die neueren Diskussionsbeiträge zum Thema »Frühjudentum und Gnosis« in dem von K.-W. Tröger besorgten Sammelband *Altes Testament, Frühjudentum, Gnosis. Neue Studien zu »Gnosis und Bibel«,* Gütersloh 1980, S. 155ff. Zur Frage nach dem Fortleben gnostischer Motive in der Kabbala vgl. jetzt auch M. Idel, *Kabbalah. New Perspectives,* Binghamton 1988, S. 30ff. (»Kabbalah: A Gnostic Repercussion?«).

[63] *Mystik,* S. 49.

[64] In diese Richtung weisen nach Scholem vor allem die *śar ha-tora*-Traditionen. S. dazu seinen Artikel »Merkabah Mysticism«, EJ XI, 1971, Sp. 1387, wo es zu den im Anschluß an die Aufstiegstradition von HR überlieferten Textpassagen heißt: »Chapters 27–30 (sc. of HR) include a special tract, found in several manuscripts under the title *Sar Torah,* which was composed much later than the bulk of the work«. Daß einzelne dieser magischen Traditionen durchaus alt sein können, wird von ihm nicht grundsätzlich ausgeschlossen; s. *Jewish Gnosticism,* S. 12. Für Scholem ist die *śar ha-tora*-Überlieferung insgesamt jedoch eher ein Charakteristikum der gaonäischen Zeit, s. EJ X, 1971, Sp. 508f.

[65] S. *Mystik,* S. 84 mit Bezug auf den SHL §558 entsprechenden Abschnitt.

[66] Hierzu gehören nach Scholem vor allem 3. Henoch, SRdB und MH. S. dazu den Kommentar zu §§31–36.

[67] *Melila* 2, 1945/46, S. 2. Vgl. auch Grözinger, *Musik und Gesang,* S. 281f., 301, und id., »Singen und ekstatische Sprache in der frühen jüdischen Mystik«, JSJ 11, 1980, S. 66ff.

Ein weiteres traditionsgeschichtliches Problem betrifft die Frage nach der Originalität bzw. Individualität der Merkava-Mystik. Was heißt schließlich aus »echter religiöser Erfahrung gewonnene, originäre Beschreibungen eines ihr unmittelbar gegebenen Inhalts«? Ist die Merkava-Mystik wirklich so originär, so spontan und auch so persönlich, wie Scholem annahm?

Einen Versuch, die Merkava-Mystik stärker von ihrer Vorgeschichte und dabei vor allem von ihren innerjüdischen Voraussetzungen her zu verstehen, unternimmt J. Maier, wenn er schreibt[69]:

> »Vor allem ist die starke Verwurzelung der (sc. jüdischen) Esoterik in der Kulttradition zu beachten, auf die sich fast alle wesentlichen Züge der ›jüdischen Gnosis‹ mühelos zurückführen lassen.«

Scholem beurteilte das Verhältnis von Gnosis und Merkava-Mystik durchaus wechselseitig. Den jüdischen Einfluß auf die Gnosis betont er vor allem in seiner Arbeit über die ShQ-Tradition, die bezeichnenderweise den Titel »Von der mystischen Gestalt der Gottheit«[70] trägt. Vermittler jüdischer Traditionen in gnostischen Kreisen seien Juden gewesen, die sich den Gnostikern anschlossen, »such as the famous Tannaitic teacher Elisha ben Abuyah in the first half of the second century.«[71]

Bei der religionsgeschichtlichen Beurteilung der ShQ-Tradition geht Scholem schließlich noch einen Schritt weiter, wenn er die Frage stellt,

> »ob diese orthodoxe *Shi'ur Koma*-Gnosis nicht der dualistischen Aufspaltung der späteren Gnosis des frühen 2. Jahrhunderts voranging, und wir so eine ganz andere Entwicklungslinie der Gnosis vom Monotheismus zum Dualismus wahrnehmen können, als sie uns bisher angeboten wird.«[72]

Es versteht sich, daß diese These die Erwartung geweckt hat, in der Hekhalot-Literatur eine endgültige Antwort auf die sehr umstrittene Frage nach dem Ursprung der Gnosis zu finden. So faßt K. Berger diese Erwartung mit folgenden Worten zusammen[73]:

---

[68] *Hekhalot-Studien,* S. 286, mit Bezug auf SHL § 251.

[69] *Kairos* 5, 1965, S. 38. Vgl. auch seine Monographie mit dem für sich sprechenden Titel *Vom Kultus zur Gnosis,* Salzburg 1964. Zur Frage nach dem Verhältnis von Gnosis und Merkava-Mystik s. auch seinen Beitrag »Jüdische Faktoren bei der Entstehung der Gnosis?«, in: *Altes Testament, Frühjudentum, Gnosis. Neue Studien zu »Gnosis und Bibel«,* hrsg. v. K.-W. Tröger, S. 239ff.

[70] Zuerst erschienen im Eranos-Jahrbuch XXIX, 1960, S. 139–182. Im folgenden wird nach der Ausgabe *Von der mystischen Gestalt der Gottheit. Studien zu Grundbegriffen der Kabbala,* Frankfurt a. M. 1977, zitiert.

[71] »Jaldabaoth Reconsidered« in: *Mélanges d'Histoire de Religions Offerts à Henri-Charles Puech,* 1974, S. 418.

[72] *Von der mystischen Gestalt,* S. 27. Einen Versuch in diese Richtung unternimmt jetzt J. E. Fossum, *The Name of God and the Angel of the Lord,* Tübingen 1985, S. 4, dessen Anliegen es ist, »to demonstrate that the concept of the demiurge derives from Judaism«.

[73] Art. »Gnosis/Gnostizismus I«, in: TRE 13, 1984, S. 533.

»Die Frage nach der Entstehung gnostischer Denkformen spitzt sich demnach wohl in der gegenwärtigen Forschungslage zu auf die Klärung des Verhältnisses zwischen frühjüdischer Mystik und gnostischen Texten.«

In diesem Zusammenhang ist schließlich auch auf religionsgeschichtliche Versuche hinzuweisen, die Hekhalot-Literatur mit dem Neuen Testament in Beziehung zu setzen, wobei auch MH ins Spiel gebracht wird[74].

O. Hofius ist in seiner Arbeit *Der Vorhang vor dem Thron Gottes* darum bemüht, den religionsgeschichtlichen Hintergrund des neutestamentlichen Hebräerbriefes von der Merkava-Mystik her zu beleuchten[75]. Dabei werden völlig unkritisch Motive aus der Thronbeschreibung von MH und anderen Hekhalot-Texten zitiert, um eine »altjüdische Pargod- (Vorhang-) Spekulation« zu begründen. Diese Spekulation wird dann »im Hintergrund der mannigfaltigen gnostischen Vorhang-Spekulationen« gesehen[76]. Nicht aus dieser gnostischen Anschauung, sondern aus der älteren Merkava-Tradition stamme die Vorstellung vom Vorhang vor dem Thron Gottes in Hebr 6,19f. und 10,19f. Hofius ignoriert gänzlich, daß selbst Scholem MH als frühmittelalterliche Schrift eingestuft hat, die nicht von vornherein mit Texten des 1. und 2. Jh.s zusammenzustellen ist[77]. Das Beispiel zeigt, daß der von Scholem geprägte Begriff »jüdische Gnosis« zu vorschnellen Verallgemeinerungen geführt hat[78]. Er selbst hat diesen Begriff wie folgt definiert[79]:

»Der Religionshistoriker ist berechtigt, die Merkaba-Mystik als einen der jüdischen Zweige der Gnosis zu betrachten. So wenig in den uns erhaltenen Texten gnostische Mythen oder abstrakte Spekulationen über die Äonen und ihre Verhältnisse zueinander vorgetragen werden, so treffen doch auf die Mystik der Merkaba-Schriften fundamentale Charakteristika der Gnosis zu: der Besitz einer Erkenntnis, die nicht durch gewöhnliche intellektuelle Mittel, sondern nur auf dem Wege einer Offenbarung und mystischen Erleuchtung zu gewinnen ist, der Besitz einer Geheimlehre über die Ordnung der himmlischen Welten und die Kenntnis der liturgischen und theurgisch-magischen Mittel, die den Zutritt eröffnen.«

Ein soweit reduzierter Gnosis-Begriff, der gerade der fundamentalen Merkmale antiker gnostischer Systeme wie Dualismus mit Trennung von Gottheit und Demiurg, Äonenspekulation und Gefangenschaft des Seelenfunkens in der Welt der

---

[74] Zum Problem von Hekhalot-Literatur und Neuem Testament s. auch Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 234ff.

[75] So schon H. M. Schenke, »Erwägungen zum Rätsel des Hebräerbriefes«, in: *Neues Testament und christliche Existenz,* FS für H. Braun, Tübingen 1973, S. 421ff., im Anschluß an die oben genannte Arbeit von Maier (*Vom Kultus zur Gnosis*). S. jetzt auch G. G. Stroumsa, »Form(s) of God: Some notes on Metatron and Christ«, HTR 76, 1983, S. 269–288, und J. Fossum, »Colossians 1,15–18a in the Light of Jewish Mysticism and Gnosticism«, NTS 35, 1989, S. 287ff.

[76] Hofius, ibid., S. 46.

[77] S. dazu ausführlich den Kommentar zu §§ 28 und 29.

[78] S. auch die Kritik bei Flusser, »Scholem's Recent Book on Merkabah Literature«, JJS 11, 1960, S. 59ff., und J. Dan, *Gershom Scholem and the Mystical Dimension of Jewish History,* New York – London 1987, S. 42f.

[79] *Ursprung,* S. 18.

Materie entkleidet wurde, erscheint eher irreführend als hilfreich bei der Klärung der religionsgeschichtlichen Zusammenhänge[80]. Die Mehrzahl der von Scholem aufgezählten Wesensmerkmale sind nicht erst und keineswegs ausschließlich für die »jüdische Gnosis« der Merkava-Mystik konstitutiv. Geheimlehre, besondere Offenbarung und das Wissen um die himmlischen Ordnungen, – dies alles sind Merkmale, die schließlich auch für die jüdische Apokalyptik grundlegend sind.

So fehlt es denn nicht an religionsgeschichtlichen Versuchen, die jüdische Apokalyptik als die gemeinsame Wurzel von Merkava-Mystik und Gnosis darzustellen. Für Gruenwald sind Merkava-Mystik und Gnosis »two parallel though strictly separate lines of development emanating from apocalyptism«[81].

Die in der gegenwärtigen Forschung vertretenen Standpunkte zur Frage nach dem Verhältnis von Merkava-Mystik und Gnosis wurden von Ph. Alexander in seinem Beitrag »Comparing Merkavah Mysticism and Gnosticism: An Essay in Method«[82] zu vier verschiedenen Modellen zusammengefaßt. Sein eigener Standpunkt kommt Gruenwald sehr nahe[83]:

> »I consider it very likely that some of the similarities between Gnosticism and Merkavah Mysticism are due to the fact that both systems draw on the tradition of Palestinian Jewish apocalyptic, apocalyptic elements having been transmitted to them by Christianity and Rabbinism respectively. I also feel there are good grounds for supposing that common, syncretistic magic mediated between the two systems«.

Im Hinblick auf die religionsgeschichtliche Ableitung der Hekhalot-Literatur werden auch Qumran-Schriften, vor allem die Sabbatlieder aus Höhle IV[84], als Vorläufer der Merkava-Tradition angesehen. Auch hier ist die Forschung darum bemüht, die frühe jüdische Mystik stärker von ihren innerjüdischen Voraussetzungen her zu verstehen[85].

---

[80] Vgl. dazu auch C. Colpe, *Das Siegel der Propheten,* Berlin 1990, S. 139: »Die Ekstatik dieser Erfahrung (sc. des jüdischen Mystikers) als solche kann durchaus dieselbe gewesen sein wie die, die dem Gnostiker widerfuhr, aber es fehlt die Dämonisierung der Welt, der Niedersturz einer himmlischen Kraft, die Zerspaltung des menschlichen Selbst, die Degradierung des Gottes Israels zu einem gegenüber dem fremden Gott anmaßenden Demiurgen, die Begegnung der gefallenen Vernunft/Weisheit mit einem jenseitigen Erlöser«.

[81] »Knowledge and Vision«, IOS 3, 1973, S. 101; wiederabgedruckt in einem Aufsatzband, dessen Titel Gruenwalds Erklärungsmodell deutlich ausspricht: *From Apocalypticism to Gnosticism;* vgl. auch id., *Mysticism,* bes. S. 101.

[82] JJS 35, 1984, S. 1ff.

[83] Ibid., S. 17.

[84] Ediert bei J. Strugnell, »The Angelic Liturgy at Qumran. 4 Q Serek Šîrôt 'Olat Haššabbāt«, VT Suppl. 7, 1959, S. 318–345. Weitere Textfragmente aus Höhle IV wurden von C. A. Newsom, *Songs of the Sabbath Sacrifice,* Atlanta 1985, herausgegeben. Vgl. auch den bei Y. Yadin, »The Excavation of Masada 1963/64, Preliminary Report«, IEJ 15, 1965, S. 81f.; 105ff., erwähnten Text.

[85] Vgl. K. Schubert, »Der Sektenkanon von En Feshcha und die Anfänge der Gnosis«, ThLZ 78, 1953, Sp. 495–506; J. Maier/id., *Die Qumran-Essener,* München – Basel 1982, S. 65ff., und C. A. Newsom, »*Merkabah* Exegesis in the Qumran *Sabbat Shirot*«, JJS 38, 1987, S. 11–30.

Scholems Annahme, daß Merkava-Mystik und antike Gnosis in einem sehr engen Zusammenhang zu sehen sind, war für ihn von vornherein Anlaß, die Hekhalot-Literatur möglichst früh zu datieren. Je mehr diese Verbindung beider Phänome in Frage gestellt bzw. relativiert wurde, um so mehr kam das Problem der Datierung wieder in Bewegung. Dabei zeichnet sich in einigen neueren Forschungsarbeiten die Tendenz ab, die Hekhalot-Literatur, zumindest wesentliche Teile aus ihr, eher als ein Produkt des (früh)mittelalterlichen denn des spätantiken Judentums anzusehen.

Séd, der bei der Datierung von MH und den meisten übrigen Hekhalot-Texten Scholem noch weitgehend gefolgt ist, sieht das kosmologische Traditionsgut dieser Schrift als »très charactéristique des milieux tardifs (VIIIe siècle) des *yŏrĕdȳe Merkābhah*« an[86].

Gruenwald, der die Hekhalot-Literatur insgesamt gewiß für ein Phänomen des spätantiken Judentums hält, geht bei der Datierung von MH von einem wesentlich jüngeren Datum aus und äußert die Vermutung, der Verfasser habe dem Kreis der *ḥaside ashkenaz* (1150–1250) angehört[87].

Damit ist ein weiterer Problemkreis angesprochen, der in der gegenwärtigen Forschung auf ein besonderes Interesse gestoßen ist und die Datierungsfrage zusätzlich erschwert hat: die Überlieferung und Transformation der Hekhalot-Literatur im Mittelalter. In diesem Zusammenhang ist I. Ta-Shmas These vom »aggressiven Umgang« der mittelalterlichen deutschen Gelehrten mit dem Traditionsmaterial wichtig[88]. Unsere Kenntnis der frühen jüdischen Mystik stützt sich vor allem auf solche Textsammlungen, die von den deutschen Frommen zusammengestellt wurden. Dabei hat der Vergleich der europäischen Hekhalot-Handschriften mit den orientalischen Fragmenten der Kairoer Geniza bei mehreren Hekhalot-Texten zum Teil erhebliche Unterschiede in Aufbau und Redaktion der einzelnen Schriften erkennen lassen[89]. Dies deutet darauf hin, daß die Hekhalot-Literatur im Zuge des mittelalterlichen Überlieferungsprozesses eine weitaus stärkere Nacharbeit oder gar Neubearbeitung erfahren hat als bisher angenommen.

Wie weit geht nun das Überlieferungsinteresse der deutschen Ḥasidim an der frühen jüdischen Mystik? Etwa soweit, daß nach ihrer redaktionellen Tätigkeit nicht mehr von denselben Hekhalot-Texten gesprochen werden kann, wie Schäfer annimmt[90]? Ist auch MH in diesem Traditionsprozeß einbezogen worden, oder verdankt der Traktat seine Entstehung überhaupt erst dem Interesse der *ḥaside ashkenaz* an der älteren Merkava-Tradition, in deren eigentlichen Blütezeit (1150–1250) er nach Gruenwald entstanden sein könnte. Damit stellt sich für die

---

[86] *Mystique,* S. 73; s. auch die allgemeine Übersicht über die verschiedenen Hekhalot-Texte S. 65.

[87] *Mysticism,* S. 210.

[88] ספרייתם של חכמי אשכנז בני המאה הי״א־הי״ב, KS 60, 1985, S. 298–309.

[89] Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 3ff.

[90] *Hekhalot-Studien,* S. 4.

vorliegende Studie die Aufgabe, die Rolle von MH im esoterischen Schrifttum der *ḥaside ashkenaz* zu untersuchen. Die Rezeptionsgeschichte kann hier jedoch nur ansatzweise berücksichtigt werden. Im Blick auf die mittelalterlichen esoterischen Kommentarwerke befinden wir uns in einer ähnlichen Situation wie hinsichtlich der Hekhalot-Literatur vor dem Erscheinen der *Synopse* und der *Geniza-Fragmente zur Hekhalot-Literatur.* Nicht einmal die wichtigsten Textsammlungen wie etwa die *Sode Razayya* des El'azar von Worms sind vollständig ediert, geschweige denn text- und überlieferungsgeschichtlich aufgearbeitet[91]. Ähnlich liegen die Verhältnisse bei den Schriften des frühkabbalistischen *'Iyyun*-Kreises, die erst in jüngster Zeit auf ein wachsendes Interesse der Forschung gestoßen sind[92]. Aus der im Rahmen dieser Arbeit berücksichtigten mittelalterlichen esoterischen Literatur ergibt sich für die Frage nach Entstehung und Rezeption von MH zumindest schon soviel, daß der Traktat im letzten Abschnitt des von Gruenwald angegebenen Zeitraumes mit Sicherheit nicht verfaßt wurde. Der älteste, noch unedierte Kommentar zu MH datiert bereits in das Jahr 1239[93]. Aus derselben Zeit stammen die ersten Schriften des *'Iyyun*-Kreises, dessen Autoren den Traktat kannten.

Nicht zuletzt aufgrund des verstärkten Interesses an der mittelalterlichen Rezeption der Hekhalot-Texte ist also die Datierungsfrage noch viel schwieriger geworden und hat zugleich deutlich werden lassen, daß zwischen verschiedenen Stadien im Überlieferungsprozeß der Hekhalot-Tradition zu unterscheiden ist. Dabei werden auch im Blick auf die Entstehungszeit einzelner Merkava-Texte stark divergierende Meinungen vertreten. So widerspricht M. Cohen Scholems Frühdatierung von ShQ in seiner umfassenden Monographie *The Shi'ur Qomah: Liturgy and Theurgy in Pre-Kabbalistic Jewish Mysticism*[94] und läßt die ShQ-Spekulation lediglich in die gaonäische Zeit hinaufreichen[95]. Sie sei nicht palästinischer, sondern babylonischer Provenienz[96].

Aufgrund ihres pseudepigraphischen Charakters wird die Hekhalot-Literatur von Schäfer insgesamt als »post-Rabbinic phenomenon« bezeichnet[97]. Die Spät-

---

[91] Grundlegend für die esoterische Tradition der *ḥaside ashkenaz* ist die Arbeit von J. Dan, תורת הסוד של חסידות אשכנז, Jerusalem 1968.

[92] S. dazu vor allem die Kommentare zu den §§7 sowie 28 und 29.

[93] S. 2.5 und 3.5.

[94] Lanham-New York-London 1983; hier S. 66f. Im folgenden bezieht sich *The Shi'ur Qomah* stets auf diese Publikation, während Cohens Textedition *The Shi'ur Qomah: Texts and Recensions,* Tübingen 1985, mit *Texts and Recensions* abgekürzt wird.

[95] Aufgrund der Spätdatierung ist Cohen darum bemüht, all jene Argumente zu entkräften, die bisher für das hohe Alter der ShQ-Spekulation ins Feld geführt wurden; so etwa die Beschreibung des »Körpers der Wahrheit« bei Markos (2. Jh.) (dazu Scholem, *Jewish Gnosticism,* S. 38ff.), die Spekulation der Elkesaiten (2. Jh.) um himmlische Maße (dazu J. M. Baumgarten, »The Book of Elkesai and Merkabah Mysticism«, JSJ 17, 1986, S. 220f.) und der Hoheliedkommentar des Origenes (dazu Scholem, ibid.).

[96] In der Einleitung zur Edition *Texts and Recensions,* S. 3, unterscheidet Cohen deutlicher zwischen der mündlichen und schriftlichen Tradition von ShQ, wobei er für das Stadium der mündlichen Überlieferung nun auch palästinische Herkunft erwägt.

[97] *Hekhalot-Studien,* S. 293; s. aber auch ÜHL II, S. XXIIff.

datierung der Hekhalot-Texte kommt der von Graetz vertretenen Position wieder sehr nahe. Cohen weist denn auch ausdrücklich auf den gemeinsamen Standpunkt mit Graetz in der Datierungsfrage hin[98]:

> »This is (sc. the date), of course, per Graetz' theory, but not for his reasons. We find it more likely that the *Shi'ur Qomah* was composed as a response to inner Jewish developments.«[99]

Eine mittlere Position zwischen der Frühdatierung in die tannaitische Zeit und der Spätdatierung in die nachtalmudische Phase bezieht Halperin, wenn er schreibt[100]:

> »Like Scholem, although not for all of the same reasons, I view the *Hekhalot* as essentially products of the rabbinic rather than the Islamic era. Within that period, I am inclined, against Scholem, to look more to late Amoraic Babylonia than to Tannaitic Palestine.«

Allein bei der zeitlichen Fixierung von MH geht Halperin von einem jüngeren Datum aus und greift das für Graetz' Spätdatierung der gesamten Hekhalot-Literatur entscheidende Argument wieder auf (ohne ihn jedoch zu nennen), daß nämlich »*Massekhet Hekhalot* is later than *Pirqe de-Rabbi Eliezer,* and its author found this midrash a useful source«[101].

Die enge Verbindung einzelner Hekhalot-Traditionen zum rabbinischen Schrifttum ist sicherlich ein gewichtiges Indiz dafür, daß die Wurzeln der Merkava-Mystik bis in die Zeit des spätantiken Judentums zurückreichen. Wichtig ist schließlich auch das griechische Element in diesem Schrifttum, das ja von vornherein auf Palästina, zumindest auf den griechisch sprechenden Teil der jüdischen Diaspora hindeutet[102]. Es wäre aber gewiß falsch, wollte man aus diesen Beobachtungen schließen, daß die Hekhalot-Literatur insgesamt palästinischen Ursprungs sei und in die tannaitische bzw. amoräische Zeit gehöre. Dieses Schrifttum erweist sich als ein Konglomerat von sehr verschiedenen Traditionen und Traditionskomplexen, deren literar- und redaktionskritische sowie traditionsgeschichtliche Analyse noch ganz am Anfang steht. Erst wenn diese Aufgabe bewältigt ist, dürfte sich Sicheres über die Datierung einzelner Traditionen sowie größerer Traditionskomplexe sagen lassen. Ziel und Aufgabe der Kommentierung von MH ist es daher, zunächst einmal den traditionsgeschichtlichen Standort dieses Traktats genauer zu bestimmen.

Nicht allein in der Datierungsfrage werden in der gegenwärtigen Forschung sehr kontroverse Standpunkte vertreten, auch hinsichtlich ihres literarischen Cha-

---

[98] *The Shi'ur Qomah,* S. 51f.

[99] Anders als Grätz plädiert Cohen jedoch für frühgaonäische Zeit (ibid., S. 52). Ungeklärt bleibt in seinem Argumentationsgang vor allem die Frage, wo die innerjüdischen Voraussetzung für die Ausbildung dieser Spekulation liegen; s. auch ÜHL IV, Abschnitt 3.

[100] *Faces,* S. 362.

[101] *Faces,* S. 512.

[102] Vgl. Scholem, *Jewish Gnosticism,* S. 76; s. auch ÜHL II, S. XIX; III, S. XVII, und IV, S. IXf.

rakters wird die Hekhalot-Literatur unterschiedlich beurteilt. Abgesehen von älteren Charakterisierungsversuchen der Merkava-Mystik als Basileomorphismus und Kosmokratorenmystik ist für die neuere Forschung vor allem Scholems Deutung der Hekhalot-Literatur vor dem Hintergrund der ekstatisch-visionären Himmelsreise bestimmend geworden. Cohen kommt bei der Frage nach dem Sitz im Leben der ShQ-Tradition Scholems Position sehr nahe, gründe doch diese ganze Spekulation letztlich in »a mystic meditation ... on the Deity, the recitation of which was meant to yield practical physical and metaphysical results ... the original found of names and figures (sc. of God) upon which the Urtext[103] was based was originally formulated as the result of an actual experience of mystic communion with God.«[104] Den Beginn der ShQ-Spekulation glaubt Cohen im »information result of one (!) mystic's experiences«[105] festmachen zu können. Der theurgische Gebrauch von ShQ stelle dagegen eine sekundäre Entwicklung dar, die möglicherweise schon vom »author of the Urtext« intendiert gewesen sei.

In der neuesten Forschung hat nun gerade aufgrund der theurgischen und magischen Elemente im Corpus der Hekhalot-Literatur Schäfer in seinem Aufsatz »The Aim and Purpose of Early Jewish Mysticism«[106] Scholems Thesen zur frühen jüdischen Mystik in Frage gestellt. Während Scholems Interpretation der frühen jüdischen Mystik von parallelen Erscheinungen im gnostischen und spätantiken Schrifttum geprägt ist, nimmt Schäfers Analyse ihren Ausgang vom gesamten in der *Synopse zur Hekhalot-Literatur* edierten Textmaterial[107]:

> »Anyone who reads the texts edited in the *Synopse zur Hekhalot-Literatur* in an unbiased way, and without having the history of research inaugurated by Scholem in mind, will hardly conclude that it is precisely the ascent to the Merkavah which forms the centre of interest of the authors of this literature.«

Neben der Himmelsreise mit dem Ziel der Schau der Merkava bilde die Beschwörung ein weiteres Zentrum der Hekhalot-Literatur. Die überwiegende Zahl der magischen Praktiken gehöre nicht zur Himmelsreise, sondern zum Beschwörungsritual:

> »Texts which transmit proper formulas which are obviously meant for repeated usage show how central the adjuration ritual is within the Hekhalot literature.«[108]

Die Beschwörung sei »a thread woven throughout the entire Hekhalot literature«[109] und ziele in den meisten Fällen auf Torakenntnis, wie etwa der *śar hatora*-Komplex zeige[110]. Der Erwerb von Torakenntnis bzw. der magische Schutz

---

[103] Zu Cohens Urtexthypothese s. Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 75ff., und Herrmann, FJB 16, 1988, S. 89ff.
[104] *The Shi'ur Qomah,* S. 69.
[105] *Texts and Recensions,* S. 3.
[106] In id., *Hekhalot-Studien,* S. 277ff.
[107] Ibid., S. 282.
[108] Ibid., S. 283.
[109] Ibid., S. 285.
[110] Ibid., S. 282.

vor dem Vergessen der Tora sei ein ganz wesentliches, bisher weithin ignoriertes Thema der Hekhalot-Texte, das man bei der Frage nach dem Sitz im Leben der Hekhalot-Literatur unbedingt mitzubedenken habe. Gerade die magische Radikalität, mit der die Tora verfügbar gemacht werden soll, sei in der rabbinischen Literatur ohne Parallele. Während Scholem die Hekhalot-Literatur im Zentrum des rabbinischen Judentums angesiedelt wissen will, sieht Schäfer in der magischen Radikalität der Texte den Grund dafür, daß die Autoren der Hekhalot-Literatur und der rabbinischen Literatur nicht identisch sein können.

Wäre die Magie das alleinige Kriterium für die Definition eines Hekhalot-Textes, so müßte man MH aus diesem Textcorpus ausschließen. Von konkreten magischen Praktiken hören wir hier ebensowenig wie von dem Beschwörungsritual, das auf Vermittlung von Torakenntnis abzielt. Und dennoch verraten mehrere Textpassagen in diesem Traktat eine erstaunliche Nähe zu den magisch-theurgischen Schichten der Hekhalot-Literatur[111]. Dies deutet in der Tat darauf hin, daß MH und, wie die Kommentierung des Traktats zeigen wird, andere Hekhalot-Texte unter einem antimagischen Gesichtspunkt redigiert wurden. So geht auch Scholem davon aus, daß erst im Zuge späterer Bearbeitung der Merkava-Tradition, wie sie sich vor allem in den Schriften MH, 3. Henoch, aber auch HR zeigt, magische Elemente wieder eliminiert wurden[112].

Dem magischen Element in der Hekhalot-Tradition wird auch bei Halperin sehr viel mehr Gewicht verliehen als in der Forschungsarbeit von Scholem. Auch er wehrt sich dagegen, in der *śar ha-tora*-Überlieferung »a late and degenerated stage of what had orginally been ecstatic mysticism«[113] zu sehen. Dabei ist sein Ausgangspunkt zunächst ein ganz anderer. Gerade nicht die Magie, vielmehr die synagogale Merkava-Exegese ist für ihn der Schlüssel zum Verständnis der Hekhalot-Texte. Von hier ergeben sich auch neue Ansätze für die Bewertung der Gemeinsamkeiten der gnostischen Texte von Nag Hammadi und der Hekhalot-Literatur. Er schreibt[114]:

> »The Nag Hammadi document's parallels, I suspect, are less with the *Hekhalot* themselves than with the synagogue *merkabah* exegesis from which they spring.«

Aus der synagogalen Praxis, am *Shavuʿot*-Fest Ez 1 als Haftara zu lesen, folgert Halperin einen engen Zusammenhang zwischen den Traditionen von Moses Aufstieg zum Sinai mit dem Empfang der Tora und den Hekhalot-Überlieferungen. Letztere seien in den »Sinai-ascension *haggadot*« verwurzelt, die ihrerseits mit der

---

[111] S. vor allem die Kommentare zu §§1 und 2, §5, §25 sowie die Zusammenfassung des Kommentarteils in Abschnitt 7.

[112] *Jewish Gnosticism,* S. 75. Scholem hat offenbar dem magischen Element in der Hekhalot-Literatur in seinen jüngeren Arbeiten mehr Beachtung geschenkt, vgl. etwa *Ursprung,* S. 19: »Zugleich bestehen zwischen diesen Texten der Merkaba-Gnosis und der Welt der synkretistischen Magie der Zauberpapyri unmittelbare Berührungen. Wir haben hebräische Merkaba-Texte, die sich ganz lesen, als ob wir es mit einem der Zauberpapyri zu tun haben«.

[113] *Faces,* S. 376ff.

[114] *Faces,* S. 516.

»popular synagogue tradition of *merkabah* interpretation« zusammenhingen[115]. Hier liege der Ausgangspunkt sowohl für die »trance-journery« als auch für die *śar ha-tora*-Überlieferung.

Die Autoren der Hekhalot-Literatur hätten dann mit den aus der synagogalen Praxis stammenden, in ihrem Sinne umgedeuteten Merkava-Traditionen ein Exempel statuieren wollen »of their own struggle with the rabbinic elite for a place of honour within Jewish society – an unequal and frustrating struggle which they waged with magic as their chief weapon«[116]. So sieht Halperin den Sitz im Leben der Merkava-Mystik nicht mehr in den esoterischen Kreisen des antiken rabbinischen Judentums, sondern in den »Jewish masses«, die er mit dem *'am ha-areṣ* identifiziert[117].

1.2 Schlußbemerkung

Der forschungsgeschichtliche Rückblick hat gezeigt, daß in der Frage nach den Kreisen, aus denen die Merkava-Mystik herrührt, nach wie vor sehr kontroverse Standpunkte vertreten werden. Die Frage »Wer sind *yorede merkava* und nicht *yorede merkava*?« wird schon in der Hekhalot-Literatur gestellt (HR, SHL §§ 244ff.[118]) und ist damit ebenso alt wie dieses Schrifttum selbst. Das besagte, vieldiskutierte Textstück gehört zur Aufstiegstradition von HR und gibt den einzigen direkten Hinweis auf die Verschriftung der Merkava-Mystik. Das Verhalten der Wächterengel am 6. *hekhal,* von denen es heißt, »sie vernichten *yorede merkava,* nicht aber *yorede merkava,* die ohne Erlaubnis (hinabsteigen)« wirft eben dieses Problem auf. Hat es hier den Anschein, daß die Engel »statt der unwürdigen die würdigen *yorde merkava* vernichten«[119], so wird im nachfolgenden Kontext genau das Gegenteil ausgesagt, wenn es heißt[120]:

> »Was bedeutet/wer ist ›von den *yorede merkava* und nicht von den *yorede merkava*‹, denen die Wächter am Eingang des sechsten Palastes Schaden zufügen, während sie die *yorede merkava* überhaupt nicht anzurühren pflegen? Was ist der Unterschied zwischen diesen und jenen?«

Die Antwort, die R. Neḥunya b. Haqana dem Gefährtenkreis der *yorede merkava* nach seiner Rückholung aus der Schau der Merkava gibt, löst zwar die Spannung im Verhalten der Engel, die bald den würdigen, bald den unwürdigen *yored merkava* bedrohen, nicht auf, sie ist jedoch in ihrer Aussage über beide Gruppen eindeutig[121]:

---

[115] Ibid., S. 387.
[116] Ibid., S. 450.
[117] Ibid., S. 385.
[118] S. dazu die eingehende Analyse von M. Schlüter, »Die Erzählung von der Rückholung des R. Neḥunya ben Haqana aus der *Merkava*-Schau in ihrem redaktionellen Rahmen«, FJB 10, 1982, S. 65ff.
[119] Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 256.
[120] SHL § 225.

»Wir (der Gefährtenkreis) erbaten von ihm (R. Nehunya b. Haqana) (zu hören): Wer ist/was (bedeutet) ›von den *yorede merkava* und nicht von den *yorede merkava*‹? Er sprach zu uns: Diese (die ›nicht *yorede merkava*‹) sind Menschen, die jene *yorede merkava* nahmen, sie oberhalb von sich hinstellten und[122] sie vor sich Platz nehmen ließen und zu ihnen sprachen: Schaut, seht und vernehmt und schreibt alles auf, was ich sage[123], und alles, was wir hören von (dem, was sich) vor dem Thron der Herrlichkeit (ereignet). Jene Menschen sind aber nicht geeignet dafür. Darum fügen die Wächter am Eingang des sechsten Palastes ihnen Schaden zu. Achtet (daher) darauf, daß ihr euch taugliche Menschen auswählt und (daß) sie zu den bewährten Gefährten (gehören).«

Nach diesem Stück sind es also die unfähigen und unwürdigen Schreiber der *yorede merkava,* die das feindliche Verhalten der Wächterengel provoziert haben. Der Text richtet damit einen dringenden Appell an die Träger der Merkava-Mystik, mit dem ihnen anvertrauten Material sorgsam umzugehen.

Die Kommentierung von MH wird einen Ausschnitt aus diesem Traditionsprozeß nachzeichnen und zeigen, wie ein späterer »Schreiber« mit dem überkommenen Merkava-Material verfuhr. Gewiß hat er nicht »alles« aufgeschrieben, was er über die Merkava vernommen hat, sondern in eigenwilliger und freier Manier das Traditionsgut bearbeitet. Ob er mit seiner Aufzeichnung das Verhalten der Wächterengel am 6. *hekhal* provoziert hätte, wissen wir nicht. Er zog es vor, auf der Erde zu bleiben und aus älteren Traditionen zu schöpfen.

Es hat den Anschein, um das Bild aus dem obigen HR-Stück auf die moderne Forschung zu übertragen, daß nicht alle in der heutigen Wissenschaft vertretenen Thesen zur frühen jüdischen Mystik die Gefahren des 6. *hekhal* überstehen und bis zur Merkava vorstoßen würden. Wie einst der Mystiker, so muß, um ein Bild aus der Prüfung des *yored merkava* am 6. *hekhal* aufzunehmen (»Wasserepisode«), auch der moderne Forscher sich der Warnung bewußt bleiben, nicht zu schnell und voreilig, »Wasser, Wasser« zu rufen, wo »nicht einmal ein einziger Tropfen Wasser ist«[124].

---

[121] SHL § 228.
[122] Andere Lesart: »oder«.
[123] Andere Lesart: »was wir sagen«.
[124] SHL § 259 = 408.

2. Handschriften und Drucke

2.1 Vorbemerkung

MH gehört zu den handschriftlich am besten bezeugten Texten der frühen jüdischen Mystik. Im Zuge der für die vorliegende Arbeit durchgeführten Recherchen konnten rund 50 Handschriften bzw. Handschriften-Fragmente ausfindig gemacht werden, die mit Ausnahme der Manuskripte P2784[1], LI64[2], M11 und K55[3] berücksichtigt wurden[4].

MH wurde als erster Hekhalot-Text im Jahre 1601 in Venedig gedruckt[5]. Textanalyse, Edition und Übersetzung schließen den Venediger Erstdruck mit ein. Die detaillierte Beschreibung und Analyse der Handschriften im Rahmen der vorliegenden Arbeit sowie die Wiedergabe der wichtigsten Vertreter eines Texttyps in Form eines Partiturtextes zielen auch darauf ab, die Zuordnung neu aufgefundener Manuskripte und vor allem die Weiterarbeit an einem Bezugssystem von Handschriftenfamilien, das über das primäre Interesse an MH hinausgeht, zu ermöglichen.

---

[1] S. 2.3.41.

[2] S. 2.3.14.

[3] Die beiden zuletzt genannten Handschriften wurden erst kurz vor der Drucklegung dieser Studie ausfindig gemacht und konnten daher nicht mehr in die Handschriftenbeschreibung aufgenommen werden. M11 gehört zur Sammlung hebräischer Handschriften aus der Bibliothek von Musajoff; zu K55 aus der Lehmann Manuscript Library s. *Ohel Hayim. A Catalogue of Hebrew Manuscripts of the Manfred and Anne Lehmann Family*, vol. I: *Kabbalistic Manuscripts*, hrsg. v. M. Hallamish, New York 1988, S. 118.

[4] Die nicht benutzten Manuskripte können aufgrund der Katalogangaben zwei verschiedenen Handschriftenfamilien bzw. Texttypen von MH eindeutig zugeordnet werden. P2784, M11 und K55 gehören zu Texttyp B (3.6), LI64 zu Texttyp C (3.7). M11 wurde von späterer Hand nach Texttyp G (3.11) glossiert. Die textkritische Auswertung der Lesarten dieser Manuskripte dürfte wohl kaum über eine genauere Differenzierung der einer Handschriftenfamilie zugeordneten Textzeugen hinausführen. In einer Texttyp B nahestehenden Fassung findet sich MH in der Sammlung kabbalistischer Schriften, die Johanan Allemanno, Pico della Mirandolas kabbalistischer Lehrer, zusammengestellt hat; s. MS Paris, Bibliothèque Nationale, Héb 849, fol. 115b–117a. Eine genaue Analyse dieser Textsammlung bleibt einer eigenen Studie vorbehalten. S. auch *Übersetzung der Hekhalot-Literatur* I, Einleitung (im Druck).

[5] Die Schrift ABdRA erschien bereits 1579 in Krakau im Druck, doch ist dieser Text nur in einem sehr eingeschränkten Sinne als Hekhalot-Schrift zu bezeichnen.

Die Anordnung der Manuskripte im nachfolgenden Handschriftenverzeichnis erfolgt alphabetisch nach den Bibliotheksorten. Befinden sich mehrere Bibliotheken an einem Ort, so wird analog nach dem Bibliotheksnamen verfahren. Besitzt eine Bibliothek mehrere Handschriften von MH, so bestimmt in der Regel die Bibliothekssignatur die Reihenfolge.

Folgende Daten werden, sofern es möglich ist, erfaßt: Bibliothekssignatur; Katalognummer(n); Bemerkungen zum Zustand, gegenbenenfalls zur Geschichte der Handschrift; Kolophon(e); Schrifttyp und Datierung. Nach den bibliographischen und paläographischen Angaben wird der Kontext von MH (»Vorausgeht« - »Folgt«) exemplarisch am Beispiel einer einem Texttyp zugehörenden Handschrift analysiert (die Ergebnisse der Handschriftenanalyse des dritten Abschnitts werden dafür teilweise vorweggenommen)[6]. Der Kontext wird dabei soweit aufgeschlüsselt wie dies für die Zuordnung der Manuskripte zu Handschriftenfamilien bzw. Texttypen relevant ist. Bei den übrigen zum selben Texttyp gehörenden Manuskripten wird, falls keine größeren Differenzen vorliegen[7], auf das inhaltlich analysierte Handschriftenbeispiel verwiesen. Das gleiche gilt für die Bestimmung des Textumfangs von MH[8]. Anfang und Ende von MH werden bei jeder Handschrift und beim Erstdruck angegeben[9]. Eine systematische Auswertung der Daten findet sich im nachfolgenden Abschnitt »Analyse der Handschriften und des Erstdrucks«.

2.2 Siglen der Textzeugen[10]

B942/B*942	MS Berlin, Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz, Or. 4^0 942
BU244	MS Budapest, Rabbinerseminar, Kaufmann A244
C671	MS Cambridge, University Library, Add. 671
C10.11	MS Cambridge, University Library, Dd. 10.11.7
C2116	MS Cambridge, University Library, Or. 2116.8

---

[6] Die Untersuchung folgt der Handschriftenanalyse von Schäfer, »Handschriften zur Hekhalot-Literatur«, in: id., *Hekhalot-Studien,* S. 154–233. Im Blick auf stemmatologische Erwägungen erwies es sich in einigen Fällen als notwendig, nicht nur das Hekhalot-Material, sondern den gesamten Inhalt von Handschriften aufzuschlüsseln.

[7] Daß die Anordnung von Traktaten in ein und derselben Handschriftenfamilie erheblich variieren kann, zeigen beispielsweise die ashkenazischen Manuskripte B942, O741 und R46; s. die betreffenden Abschnitte der Handschriftenbeschreibung und 3.9 (Texttyp E^2).

[8] Nach der dieser Arbeit zugrundeliegenden Paragrapheneinteilung; vgl. die Inhaltsübersicht 3.3.

[9] Die hebräischen Zitate aus den Handschriften im nachfolgenden Verzeichnis werden ohne Interpunktion, Punktation, Kustoden sowie Kennzeichnung von Namen und Titeln wiedergegeben.

[10] Zu weiteren in der vorliegenden Arbeit verwendeten Siglen s. die Einleitung der *Synopse zur Hekhalot-Literatur.* Die in den *Geniza-Fragmenten zur Hekhalot-Literatur* edierten Fragmente aus der Kairoer Geniza werden nach der Reihenfolge ihrer Edition (G1, G2 usw.) zitiert.

F41	MS Florenz, Biblioteca Medicea Laurenziana, Plut. 2.41
F44	MS Florenz, Biblioteca Medicea Laurenziana, Plut. 44.13
FR160	MS Frankfurt, Stadt- und Universitätsbibliothek, hebr. 8^0 160
H17	MS Haverford, College Library, Harris Collection, Heb. vol. 17
J381	MS Jerusalem, Jewish National and University Library, Heb. 381
J476	MS Jerusalem, Jewish National and University Library, Heb. 8^0 476
JM138	MS Jerusalem, Musajoff Collection 138
JS3	MS Jerusalem, Schocken Library, Kabbala 3
LI64	MS Livorno, Bibliothèque du Talmud Tora, Cod. 64 TT.
L6577	MS London, British Library, Or. 6577
L27064	MS London, British Library, Add. 27064
MA64	MS Mailand, Biblioteca Ambrosiana, Z 64 sup.
ME51	MS Montreal, Elberg Collection 51
M134	MS Moskau, Russian State Library, Günzburg 134
M302	MS Moskau, Russian State Library, Günzburg 302
M521	MS Moskau, Russian State Library, Günzburg 521
M724	MS Moskau, Russian State Library, Günzburg 724
NC363	MS New York, Columbia University, Butler Collection X893 G363
NC558	MS New York, Columbia University, Butler Collection X893 J558
N1731	MS New York, Library of the Jewish Theological Seminary of America, Acc. 01749 (JTS 1731)
N1879	MS New York, Library of the Jewish Theological Seminary of America, JTS 163 (1879)
N1885	MS New York, Library of the Jewish Theological Seminary of America, Maggs 419 (JTS 1885)
N1990	MS New York, Library of the Jewish Theological Seminary of America, Acc. 76362 (JTS 1990)
N2203	MS New York, Library of the Jewish Theological Seminary of America, JTS 953 (2203)
N2502	MS New York, Library of the Jewish Theological Seminary of America, EMC 857 (JTS 2502)
N8115	MS New York, Library of the Jewish Theological Seminary of America, JTS 829 (8115)
O172	MS Oxford, Bodleian Library, Michael 172
O183	MS Oxford, Bodleian Library, Opp. Add. 4^0 183
O473	MS Oxford, Bodleian Library, Michael 473
O741	MS Oxford, Bodleian Library, Opp. 741
O742	MS Oxford, Bodleian Library, Opp. 742
OC198	MS Oxford, Christ Church Library 198
PB765	MS Paris, Bibliothèque Nationale, Héb. 765
PB859	MS Paris, Bibliothèque Nationale, Héb. 859
P1442	MS Parma, Biblioteca Palatina, Cod. hebr. 1442
P2784	MS Parma, Biblioteca Palatina, Cod. hebr. 2784
P3531	MS Parma, Biblioteca Palatina, Cod. hebr. 3531

P3729	MS Parma, Biblioteca Palatina, Cod. hebr. 3729
R46	MS Rom, Biblioteca Angelica, Or. 46
V31	MS Vatikan, Biblioteca Apostolica Vaticana, Urb. Ebr. 31
V288	MS Vatikan, Biblioteca Apostolica Vaticana, Vat. Ebr. 288
V290	MS Vatikan, Biblioteca Apostolica Vaticana, Vat. Ebr. 290
W9	MS Warschau, Jewish Historical Institute, 9
V1601	Druck Venedig 1601

2.3 Handschriften

2.3.1 MS Berlin, Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz, Or. 4⁰ 942

Handschriftensiglen: B942, B*942.

Kataloge: Maschinenschriftlicher Katalog der Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz, o.J., S. 241-250, Nr. 4⁰ 942; N. Allony - D.S. Loewinger, *List of Photocopies in the Institute,* Part I: Hebrew Manuscripts in the Libraries of Austria and Germany, Jerusalem 1957, S. 23, Nr. 239[11].

Bemerkungen zur Handschrift: Die Sammelhandschrift umfaßt 192 Blatt[12]. Das Manuskript ist auf zweierlei Weise paginiert, nämlich oben und unten jeweils auf dem linken Blatt. Nach der unteren Zählung werden die mit kurzen Notizen versehenen Blätter am Anfang des Manuskripts mitgezählt. MH gehört zu einem Handschriftenfragment, das von einem späteren Kopisten und Redaktor in eine neue Abschrift eingebunden wurde. MH und andere Schriften des Fragmentes wurden im Zuge der Redaktion mit umfangreichen Glossen versehen (auf diese Glossen bezieht sich das Siglum B*942); 1. Hand: von fol. 75 = 72 bis fol. 170 = 167; 2. Hand: vom Beginn der Handschrift bis fol. 74 = 71 und von fol. 171 = 168 bis zum Handschriftenende, die Glossen zu fol. 75ff. = 72ff. eingeschlossen. Die vom Kopisten verwendeten Vorlagen können aufgrund eines Vergleichs mit weiteren Textzeugen von MH genau identifiziert und verschiedenen Handschriftenfamilien zugeordnet werden[13]. Der Glossentext zu MH ist aufgrund des Erstdrucks V1601[14] ein weiteres Mal überarbeitet[15].

Schrifttyp und Datierung: das Kolophon (s. unten) nennt die Jahreszahl 1576, die nur für die 2. Hand, von der auch die umfangreichen Textglossen zu MH stammen, gilt. Das von diesem Schreiber und Glossator verwendete Handschriftenfragment, das MH enthält, ist ashkenazischer Provenienz und mit Sicherheit älter.

---

[11] Vgl. auch den Antiquariatskatalog Nr. 46 von J. Kauffmann, Frankfurt a.M., 1906, Nr. 29.

[12] Je zwei Schutzblätter vorne und hinten nicht mitgezählt.

[13] S. dazu ausführlich 3.9 (Texttyp E) und 3.10 (Texttyp F).

[14] S. 2.4.1

[15] Dieser Glossator verwendet mehrfach die Einleitungsformeln: בדפוס, עיין בדפוס und וכן בדפוס.

Vorausgehen[16]:

Fol. 4a = 1a/1: אתחיל לכתוב פירוש התפלות; fol. 41b = 38b ist unbeschrieben;

fol. 42a = 39a/1f.: זה השער ליי׳ צדיקים יבואו בו כשברא הק׳ את עולמו בששת ימים בוראו ואותן ו׳ ימים נקראים ארזי לבנון (= C671, fol. 105b/1ff.);

fol. 43a = 40a/9: סוד כיסוי הדם חיה ועוף (= C671, fol. 106b/11);

fol. 43a = 40a/19: סוד סוכה ולולב (= C671, fol. 106b/23);

fol. 45b = 42b/18: מעשה בראשית (= C671, fol. 109b/11);

fol. 46a = 43a/8: מעשה מרכבה (= C671, fol. 109b/vorletzte und letzte Zeile);

fol. 47a = 44a/7: סוד למה אסרה תורה הדם {והחלם} והחלב (= C671, fol. 110b/letzte Zeile-111a/1);

fol. 48b = 45b/9: סוד סוכה (= C671, fol. 112a/26f.);

fol. 48b = 45b/18: סוד לולב (= C671, fol. 112a/letzte Zeile);

fol. 48b = 45b/letzte Zeile: סוד ר״ה ותקעת השופר (= C671, fol. 112b/11f.);

fol. 49a = 46a/14: סוד טעם לולב (= C671, fol. 112b/27);

fol. 49a = 46a/19: טעם חמץ ומצה (= C671, fol. 112b/31);

fol. 49b = 46b/1: טעם משכן (= C671, fol. 113a/8);

fol. 50b = 47b/11: סוד לא תחרוש (= C671, fol. 114a/8);

fol. 50b = 47b/13: סוד צמר ופשתים (= C671, fol. 114a/9f.);

fol. 51a = 48a/4: סוד יום הקדש (= C671, fol. 114a/30);

fol. 52a = 49a/19: סוד י׳ ספירות (= C671, fol. 115b/4);

fol. 52b = 49b/16: סוד י׳ אותיות על פי׳ י׳ ספירות (= C671, fol. 115b/vorletzte Zeile);

fol. 56a = 53a/1ff.: פ׳ סי׳ פירוש החסיד רבינו יצחק סגי נהור בן הרב הגדול ר׳ אברהם בר דוד ז׳ל מפרשקרא בשלישים ושתים נתיבות פליאות חכמה (= C671, fol. 118a/22ff. = R46, fol. 47b/17ff.);

fol. 75a = 72a/1ff. (neuer Schrifttyp)[17]: יתברך שמו [18][זה הספר נקרא ספר המפתח] של בורא כל שהוא חי וקים לעד ולנצח והוא ברחמיו יאיר עינינו במאור תורתו; Ende (fol. 90a = 87a/10): סליק סליק; fol. 90b = 87b ist unbeschrieben;

fol. 91a = 88a/1ff.: כתי׳ כי ה׳ עליון נורא מלך גדול על כל אלהים (= R46, fol. 92a/1ff.); Ende (fol. 94b = 91b/letzte Zeile): לא מצאתי יותר בהעתק (= R46, fol. 94b/21);

fol. 95a = 92a/1: את זה המדרש ר׳ עקיבה בן יוסף ע״ה (= R46, fol. 96a/1ff.); Ende (fol. 97a = 94a/12f.): סליק תם ונשלם (= R46, fol. 97a/15);

fol. 97a = 94a/14ff.: אלפי בית דר׳ עקיב׳ א׳ר עקי׳ אילו כ׳ב אותיות (= R46, fol. 97a/16ff.); Ende (fol. 105a = 102a/11): לא מאצתי יותר (= R46, fol. 101b/24)[19];

---

[16] Der Kontext wird für den Handschriftenvergleich mit C671 und R46 aufgeschlüsselt. Zu den paläographischen Fragen, die dieses Manuskript aufwirft, s. ausführlich 3.9.

[17] Hier beginnt das vom Kopisten eingearbeitete und glossierte Handschriftenfragment, in dem MH enthalten ist. Die unterschiedlichen Schrifttypen werden in den Katalogen nicht diskutiert.

[18] Die hier und im folgenden in eckige Klammern gesetzten Textteile stammen vom Glossator.

[19] Die Fortsetzung dieses ABdRA-Stückes folgt auf fol. 169a/b = 166a/b: באלפא ביתא דר׳ עקיבא בכתיב׳ יד נמצא ... חיות מתחת גלגלי מרכבות כסאו ומעמיד את כסאו [וכו׳ בדפוס]; Ende: .

fol. 105a = 102a/12f. (die in eckige Klammern gesetzten Worte stammen – wie auch die umfangreichen Randglossen zu dem folgenden *Yeṣira*-Kommentar – von späterer Hand): [פרק א׳] וזה הפירוש [הוא פי׳ ספר היצירה לחסיד ר׳ אליעזר מגרמיזה ז׳צ׳ל] בל״ב נתיבות פלאות חכמה חקק את עולמו (= R46, fol. 40a/37ff.); Ende (fol. 114b = 111b/21ff.): תם ונשלם שבח לבורא עולם תל״ח בול״ך ואעי;

fol. 115a = 112a/1f.: בשם השם אמן איה אלה הם ע׳ שמות של הקבה הקדושים ושל שר הפנים (= R46, fol. 34a/1f.); Ende (fol. 120b = 117b/25f.): מדרש בגימטריא ש״ם צדיק כי שמו כשם (= R46, fol. 37a/10f.); die Fortsetzung auf dem unteren Foliorand und dem folgenden Folio sowie weitere Namenerklärungen auf den vorangehenden Foliorändern von anderer Hand (vgl. MH);

fol. 121b = 118b/1f.: עמ״י עש״ו לפיכך נקרא האל הגדול והגבור והנורא (= R46, fol. 1b/1);

fol. 122b = 119b/1f. בשם השם אמן ואת׳ למה הוצאתי אותו שם מזה הפסוק (= R46, fol. 2a/1); Ende (fol. 128a = 125a/14f.): ואומר אורך ימים בימינה ובשמאל עושר וכבוד (= R46, fol. 4b/38f.); es folgt ein Absatz im Text;

fol. 128a = 125a/16ff.: ה׳צ׳ אין כאלהינו אין כאדונינו אין כמלכינו אין כמושיענו מי כאלהינו ... נודה לאלהינו ־ ברוך אלהינו ־ אתה הוא אלהינו ... (= R46, fol. 7a/vorletzte Zeile–7b/2); Ende (fol. 130a = 127a/14f.): וזהו סוד אחד שמפורש בשם ר״ת זצ״ל שמצא בספרי כך כולם מפו׳ בספר נחמיה בה״ר זצ״ל (= R46, fol. 8a/34f.); es folgt die Schreibernotiz: כאן כס׳ ב׳ דפי׳;

fol. 130a = 127a/16f.: סוד החמה חכמי החוזים אומרים (= R46, fol. 9a/16); Ende (fol. 130b = 127b/letzte Zeile): סליק סוד החמה (= R46, fol. 9a/40);

fol. 131a = 128a/1: יש ספר שכתוב בהן סוד העולם (= R46, fol. 9b/27f.); Ende (fol. 132b = 129b/1): וגם דגי יאספו באו״ת ב״ש וכול׳ (= R46, fol. 10a/vorletzte Zeile);

fol. 132b = 129b/2 (am rechten Foliorand findet sich die Schreibernotiz: כאן חס׳ דף וחצי, das fehlende Textstück entspricht genau anderthalb Seiten in R46[!]): וזה ספר נקרא ספר הכבוד הגדול וספר הקומה ־ כאן הניח ר׳ עקיבא וחביריו וכשבא הר׳ טרושטלין נביא הוסיף ופי׳ [illegible] של שר הפנים בשם ספר הפנים ... בא״י האל הקודש (= R46, fol. 12b/5ff.)[20]; גופו דומה לקשת (= R46, fol. 11a/21); Ende (fol. 135b = 132b/5ff.):

fol. 135a = 132a/16 beginnt *Sefer ha-Navon*[21]: עמ״י זהו ספר הנבון עש״ו זה ספר נביאים וספר הנבון וספר כסא הכבוד (= R46, fol. 20a/17f.); Ende (fol. 144b = 141b/9ff.): מי שאינו יודע זה השיעור הקומה אינו מכיר את יוצרו ית׳ ש׳ וית׳ לנצח ועד והיודעו הוא מכיר את יוצרו ואמונתו (= R46, fol. 25a/5ff.).

Anfang von MH (fol. 144b = 141b/15f.): זהו מעשה מרכבה פרק ראשון הקב״ה רם ונשא ואף כסאו רם ונשא. Auf fol. 147a = 143a folgt im Anschluß an §17,4 (Kap. 6)

---

[20] Wie aus dem Handschriftenvergleich mit R46 hervorgeht, ist der vorangehende Kommentar zum ShQ in einer kürzeren Textfassung überliefert (s. auch die Schreibernotiz auf fol. 132b = 129b).

[21] Mittelalterlicher Kommentar mit zahlreichen ShQ-Zitaten (s. auch die oben im Text wiedergegebene Schlußformel). Er wurde auf der Basis dieser Handschrift unter Berücksichtigung der *variae lectiones* von R46 (dazu 2.3.44) ediert von J. Dan, ספר הנבון׳ לאחד מחסידי אשכנז, in: id., *'Iyyunim*, S. 112–133.

ein Auszug aus den *Sode Razayya* des El'azar von Worms, der mit einem Zitat aus MM (SHL §559) beginnt[22]. Dieser Übergang erfolgt ohne jede Zäsur (fol. 147a = 143a/25-147b/1): ויוצאי' מתחת כסא הכבו' אמר ר' ישמעאל שאלתי לר' עקיבה כמה שיעור בין גשר לגשר וכו'. Der Kommentar schließt auf fol. 152b = 149b/12f. mit der Wendung: לא מצאתי יותר. Die Fortsetzung von Kapitel 6 und das folgende Kapitel 7 stehen in anderer Schrift an den Foliorändern 146a = 143a-147b = 144b. Der Glossentext endet auf fol. 147b = 144b, rechter Foliorand: באות' שעה ישמיעו גלגל וגלגל ברעש קולות ורעמים קולות ביה שמו ועלזו לפניו.

Folgt (fol. 152b = 149b/14ff.): פיר' הפטרה ויהי וגומ' ל' שנה מזכיריה שגנז ספר עפה עד יחזקאל שמצאו כדאית' פרק ... Die Haftara (ohne Parallele in dem erhaltenen Text von R46) entspricht O742, fol. 26a/1ff.; es folgen kabbalistische Texte; fol. 171a = 168aff. sind wieder von der ersten Hand (bis fol. 74b = 71b) geschrieben.

Zum Textumfang von MH (B942) s. R46; der Glossentext B*942 enthält[23]: das Diagramm auf dem rechten Rand von fol. 144b = 141b (Überschrift: מצאתי כתוב בעגולי'), das seinem Inhalt nach zu SRdB gehört (s. auch die Unterschrift: אח"כ מצאתי שאין כאן מקו' אלא במעשה בראשית - »hinterher habe ich gefunden, daß nicht hier, sondern in *Ma'aśe Bereshit* der [richtige] Ort ist«); es wird jedoch in den meisten Handschriften dieses Texttyps, in dem SRdB und MH gemeinsam glossiert und kommentiert wurden, im Text von MH wiedergegeben (s. 3.10 und §0D,1 mit Anm. 1); fol. 145a = 142a/linker Foliorand: §4K; fol. 145a = 142a/eingeschobener Text in Z. 16: §6K; fol. 145b = 142b/eingeschobener Text in Z. 2: §7K; fol. 145b = 142b/rechter und unterer Foliorand (Überschrift: זה שיך בפ' ד' ובעגולי'): §§9D,1 und 10D. Der Glossentext auf den Foliorändern 146b = 143b-147b = 144b umfaßt die §§16, 22-25 und die Kommentare §§15K und 22K[24].

Kolophon (fol. 74a = 71a/16ff.)[25]: וכן יהי רצון אמן בא"הב"ו"ח"ב הספר לא יוזק של"ו לפ"ק.

2.3.2 MS Budapest, Rabbinerseminar, Kaufmann A244

Handschriftensiglum: BU244.

Katalog: M. Weisz, *Katalog der hebräischen Handschriften und Bücher in der Bibliothek des Professors Dr. David Kaufmann S. A.*, Frankfurt a. M. 1906, S. 93, Nr. 244.

Bemerkungen zur Handschrift: Kabbalistische Sammelhandschrift; die Blätter sind auf Vor- und Rückseite fortlaufend durchgezählt.

---

[22] S. dazu auch 3.9.

[23] Es werden nur umfangreichere Glossen aufgelistet. Die Glossierung bezieht sich auf den gesamten Text von MH und folgt einer aus der Tradition von Texttyp F (3.10) stammenden Vorlage.

[24] Der Glossentext wurde aufgrund des Erstdrucks V1601 von späterer Hand korrigiert (s. 3.10).

[25] = (5)336 = 1576.

Schrifttyp und Datierung: italienisch, 17. Jh.[26]

Vorausgeht (fol. 26/1-32/letzte Zeile): [27]סגולות נפלאות.

Anfang (fol. 33/1ff.): עמ״י ב״ה עש״ו ענין המרכבה ובו ז׳ פרקים וספר רזיאל פרק א׳ הקב״ה רם ונשא ואף כסאו רם ונשא.

Ende (fol. 40/13ff.): {??} אמר ר׳ ישמעאל כל השירות הללו וכל המעשה הזה שמע ר׳ עקיבא כשירד למרכבה ... נשלם ענין מרכבה בעזרת אל.

Folgt (fol. 41/1ff.)[28]: בשם ידוד אלדי ישראל אתחיל לכתוב את ספר הרזים ספר רזיאל זה ספר מספרי הרזים שנתן לנח בן למך.

Zum Textumfang von MH s. F44.

2.3.3 MS Cambridge, University Library, Add. 671

Handschriftensiglum: C671.

Katalog: S. M. Schiller-Szinessy, *Notices of Hebrew MSS,* o. J. (handschriftlich, Cambridge University Library), Bd. VI, fol. 125a.

Bemerkungen zur Handschrift: Die ersten 40 Blätter fehlen.

Schrifttyp und Datierung: italienisch, 15. Jh.[29]

Vorausgehen:

Fol. 41a/1: שנתיבשה מן המים של החסד שנ׳ ויקרא אלהים ליבשה ארץ _ = Kommentar zum *Sefer Yeṣira* (Abraham b. David aus Posquières zugeschrieben; s. auch 3.10); der Anfang fehlt; das zitierte Textstück entspricht C2116, fol. 25b/33. Auf den Foliorändern findet sich ein weiterer Kommentar zum *Sefer Yeṣira;* Ende (fol. 59b/18): נשלם פ״ ס״ר;

fol. 59b/19: סוד התמונה;

fol. 79a/26ff.: סידור שם שלמ״ב׳ אותיות שהוא אבג יתץ קרע שטן נגד יכש בְּטר צתג חקב טנע יגל פזק שקו צית; der 42buchstabige Name wird am Ende des Stückes (fol. 80b/7) noch einmal wiederholt[30];

fol. 80b/8: פירוש שם העצם;

fol. 84b/30: התחלת פירוש שלע״ב׳ אותיות;

fol. 89b/18: ביאור האחרון; Ende (fol. 94b/letzte Zeile): נשלם ת״ל״ח׳;

fol. 95a/1: אחל פרישת ספר העיון אשר חיבר רב חמאי ראש המחברים;

fol. 96b/16ff. beginnt SRdB: מעשה בראשית ברא א״א״ה׳ ו״ה׳ אל תיקרי בראשית אלא ברא שית אותיות שבהם נבראו שמים וארץ (SHL §§429ff. = 832ff.); Unterschrift (fol. 100b/letzte Zeile): סליק מעשה בראשית רבה.

---

[26] Datierung nach der Karteikarte im Standkatalog des Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts der Hebräischen Universität Jerusalem.

[27] Erklärungen zum Achtzehn-Bitten-Gebet.

[28] Die *variae lectiones* dieses Textstückes finden sich im textkritischen Apparat der Edition Margalioths, *Sefer ha-Razim,* S. 113ff. unter dem Siglum פ. Der folgende Kontext konnte in die Analyse nicht einbezogen werden, da keine Photokopien vorlagen.

[29] Datierung nach der Karteikarte im Standkatalog des Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts der Hebräischen Universität Jerusalem.

[30] Zum 42buchstabigen Namen vgl. auch SHL §516 und das bei Herrmann/Rohrbacher-Sticker, FJB 17, 1989, S. 124ff. wiedergegebene Textstück. Zum Ganzen s. Trachtenberg, *Jewish Magic,* S. 42f.

Die Überschrift מעשה מרכבה zu MH am oberen Rand von fol. 101a ist von späterer Hand nachgetragen[31]; der Anfang von MH lautet: פרק א הקב״ה רם ונישא שנ׳ כה אמר רם ונישא.

Ende (fol. 104b/26ff.): באותה שעה ישמיעו גלגל וגלגל ברעש קולות ורעמים קולות ביה שמו ועלזו לפניו. Das auf fol. 105a abgebildete Diagramm gehört zu MH (§ 22 D).

Folgen:

Fol. 105b/1ff.: זה השער ליי׳ צדיקים יבואו בו כשברא הק׳ את עולמו בששת ימים בראו אותן יי׳ ימים נקראים ארזי לבנון;

fol. 106b/11: סוד כיסוי הדם;

fol. 106b/23: סוד סוכה ולולב;

fol. 109b/11: מעשה בראשית;

fol. 109b/vorletzte und letzte Zeile[32]: מעשה מרכבה;

fol. 110b/letzte Zeile–111a/1: סוד למה אסרה תורה הדם וחלב;

fol. 112a/26f.: סוד סוכה;

fol. 112a/letzte Zeile: סוד לולב;

fol. 112b/11f.: סוד ר״ה׳ ותקיעת השופר;

fol. 112b/27: סוד טעם לולב;

fol. 112b/31: טעם חמץ ומצה;

fol. 113a/8: טעם המשכן;

fol. 114a/8: סוד לא תחרוש;

fol. 114a/9f.: סוד צמר ופשתים;

fol. 114a/30: סוד שם הקדש;

fol. 115b/4: סוד י׳ ספירות;

fol. 115b/vorletzte Zeile: סוד י׳ אותיות על פי׳ י׳ ספירות;

fol. 118a/22ff.: פי׳ ס״י אשר פירש החביר רבינו יצחק סגי נהור בן הרב הגדול ר׳ אברהם בר׳ דוד ז״ל מפרשקראש בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה יסודות ספר יצירה; fol. 123b/23: es folgen weitere kabbalistische Stücke.

Textumfang von MH: §§3–10, 12–16, 22–25; 3K, 4K, 6K, 7K, 15K, 22K (Kommentare); 9D,1, 9D,2, 10D, 22D (Diagramme).

2.3.4 MS Cambridge, University Library, Dd. 10.11.7

Handschriftensiglum: C10.11.

Katalog: Schiller-Szinessy, *Notices of Hebrew MSS* I, fol. 150b.

Schrifttyp und Datierung: italienisch, nach Loewe-Pearson, *Handlist,* Nr. 787, datiert das Manuskript in das 16. Jh.[33]

Vorausgehen (fol. 259–338b) : טעמי מצו(ות) (Schrift von Gikatilla); פירוש ספר יצירה (Abraham b. David aus Posquières zugeschrieben)[34]. Auf der unteren Hälfte

---

[31] Vgl. Schiller-Szinessy, *Notices* VI, fol. 125a.

[32] Das Stück hat inhaltliche Parallelen zum 6. Kapitel (vor allem § 16) von MH.

[33] Nach der Karteikarte im Standkatalog des Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts der Hebräischen Universität Jerusalem gehört das Manuskript dem 15. oder 16. Jh. an.

[34] Mehrere Hände.

von fol. 338b finden sich zwei Diagramme, die zu SRdB gehören; es gehen jedoch keine SRdB-Partien voraus[35]. Das linke Diagramm faßt die §§0D,1 und 0D,2 in einer Abbildung zusammen, das rechte entspricht der Darstellung bei Séd, REJ 124, 1965, S. 112.

Anfang (fol. 339a/1f.): פרק ראשון הק׳ב׳ה׳ רם ונשא שנ׳ כה אמר יי׳ רם ונשא.

Ende (fol. 343b/25ff.): באותה שעה ישמיעו כל גלגל וגלגל ברעש קולות וברעם קולות לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו ... תם ונשלם שבח לאלהי עולם.

Es folgt ein weiteres Handschriftenfragment, mit dem die Paginierung von neuem einsetzt.

Zum Textumfang von MH (einschließlich der Kommentare und Diagramme, jedoch ohne §10D; §22D wird wie in PB765 in zwei Abbildungen wiedergegeben) s. C671.

2.3.5 MS Cambridge, University Library, Or. 2116.8

Handschriftensiglum: C2116.

Katalog: Standkatalog des Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts der Hebräischen Universität Jerusalem.

Bemerkungen zur Handschrift: Das Manuskript gehört zur sog. Israel-Abrahams-Sammlung.

Schrifttyp und Datierung: italienisch, 15. Jh.

Der vorangehende und folgende Kontext entspricht C671[36]. Fol. 58b/12 beginnt: אחל פרישת ספר העיון אשר חיבר רב חמאי ראו(ש) המחברים; das Ende dieses Kommentars zum *Sefer ha-ʿIyyun* und der Beginn des anschließenden SRdB fehlen; SRdB endet auf fol. 61b/8 mit der Unterschrift: סליק מעשה בראשית רבה.

MH beginnt ohne Überschrift in Z. 9: פרק א׳ הקב׳ה רם ונשא שנ׳ כה אמר יי׳ רם ונשא.

Ende (fol. 64a/vorletzte und letzte Zeile): באותה שעה ישמיעו גלגל וגלגל ברעש קולות ורעמים קולות ביה שמו ועלזו לפניו. Das Diagramm der Versoseite gehört noch zu MH (§22D).

Zum Textumfang von MH (einschließlich der Kommentare und Diagramme) s. C671.

2.3.6 MS Florenz, Biblioteca Medicea Laurenziana, Plut. 2.41

Handschriftensiglum: F41.

Katalog: A.M.Biscioni, *Bibliothecae Mediceo-Larentianae Catalogus,* Florenz 1757, S. 298–304, Nr. 41[37].

---

[35] S. dazu 3.10 und §0D,1 mit Anm. 1.

[36] Der in C671 fehlende Anfang des Kommentars zum *Sefer Yeṣira* ist in C2116 vollständig enthalten.

[37] Zur Bibliothek s. M.Steinschneider, *Vorlesungen über die Kunde hebräischer Handschriften, deren Sammlung und Verzeichnisse,* Leipzig 1897 (Nachdruck Wiesbaden 1968), S. 72f.

Schrifttyp und Datierung: sefardisch, beendet im Monat Tevet des Jahres 5088 (= Dezember 1327 - Januar 1328). Schreiber ist Isaak b. Josef.

Vorausgehen[38]:

Fol. 1a-120b: ספר האורה (= שערי אורה; Schrift von Gikatilla[39]);

fol. 121a-157b: פירוש המרכבה של יחזקאל הנביא (Schrift von Jakob b. Jakob ha-Kohen);

fol. 158a/1: תרגום המרכבה של יחזקאל הנביא ע״ה ליונתן בן עוזיאל ע״ה.

Anfang von MH (fol. 159a/1f.): פרקי מרכבה פרק ראשון אמ׳ ר׳ ישמעאל ה׳ב׳ה׳ רם ונשא ואף כסאו רם ונשא.

Ende (fol. 162b/10ff.): אמר ר׳ ישמעאל כל השירות הללו ... ונשלמו הפרקים בעז שוכן שחקים.

Folgen:

Fol. 163a-186a: שער הרזים לחכם ר׳ טדרוס הלוי זצ״ל (Schrift von Todros Abulafia);

fol. 186b-195a: שערי הצדק;

fol. 195b-197b: סודות ובאורים בעניני קבלה;

fol. 198a-202a[40]: פירוש שם של ארבע אותיות;

fol. 202b-203b: פרוש אגדות ע״ד הקבלה (Schrift von Todros Abulafia);

fol. 203b-208a: פרוש עשר ספירות;

fol. 208b-209b: הספירה השנייה חכמה;

fol. 210a-211b: שאלה למאור הגדול;

fol. 212a: טעם אחר לעשר ספירות;

fol. 212b-221b: כ״ד סודות;

fol. 222a-222b: שער הכונה למקבלים הראשונים ז״ל (Schrift von Azriel).

Kolophon (fol. 120a/22ff.): נשלם ברחמי האל אשר עזרני עד כה יום ראשון כ״ד ימים בכסלו שנת פ״ו לפרט וסימניך אחרי[41] הודיע אלהים אותך את כל זאת אין נבון וחכם תם ונשלם תהלה לאל עולם.

Kolophon (fol. 222b/14ff.): אני יצחק בן יוסף צ׳ב׳ר׳ בן חלו כתבתי לעצמי זה הספר אשר בו ספר האורה ופרוש מרכבת יחזקאל הנביא ע״ה ותרגום ההפטרה של חג השבועות ופרקי מרכבה ושער הרזים לר׳ טדרוס הלוי ז״ל ושערי הצדק ולקוטות ופי׳ שם של ד׳ אותיות ולקוטות אחרים והסודות שצריך אדם לקבל מפה אל פה ושער הכונה וסיימתי הכל בחדש טבת שנת ח״פ[42] לפרט היצירה בלארדה מתא. המקום ברחמיו הרבים יזכני להגות בו אני וזרעי וזרע

---

[38] Die Angaben zum Inhalt der Handschrift entstammen dem Standkatalog des Institute of Microfilmed Hebrew Manuscript der Hebräischen Universität Jerusalem. Fehlerhafte Einträge sind, sofern Photokopien vorlagen, korrigiert; Nr. 7, 9 und 10 sind keine Originaltitel.

[39] F41, ein wichtiger Textzeuge dieser Schrift, wurde in der Edition von Joseph Ben Shlomo (Jerusalem 1970) berücksichtigt.

[40] Nach Verman, *Sifrei ha-Iyyun*, S. 248, fol. 197b-201b. Der noch unedierte Text gehört zu einer Reihe kleinerer Schriften des sog. »'Iyyun Kreises«; s. die Übersicht bei Scholem, *Reshit ha-Kabbala*, S. 255ff. Eine englische Übersetzung auf der Basis dieser Handschrift findet sich in: *The Early Kabbalah*, hrsg. v. J. Dan, ... translated by C. Kiener, New York - Mahwah - Toronto 1986, S. 54ff.

[41] Es folgt ein Zitat aus Gen 41,39.

[42] Zu erwarten wäre: פ״ח.

זרעי עד סוף של הדורות ויקיים {?}(ב)נו מקרא שכתוב[43] ואני זאת בריתי אותם אמר יי׳ רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר יי׳ מעתה ועד עולם אמן.

Textumfang von MH: §§3-13, 15-27, 30-36.

2.3.7 MS Florenz, Biblioteca Medicea Laurenziana, Plut. 44.13

Handschriftensiglum: F44.

Katalog: Biscioni, *Catalogus,* S. 403-409, Nr. 13.

Bemerkungen zur Handschrift: Das Manuskript ist aus mehreren Handschriftenfragmenten zusammengestellt, die hinsichtlich des Materials, Schrifttyps und Alters erhebliche Unterschiede aufweisen[44]. Der Teil, der MH vorangeht (HR), ist auf Leder geschrieben und wird von Beit Arié auf den Anfang des 14. Jh. datiert[45]. Das mit MH beginnende Fragment besteht aus Papier und weist auf eine jüngere Zeit (s. unten). Zur dreifachen Paginierung der Handschrift vgl. Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 169.

Schrifttyp und Datierung von fol. 107a = 104a = 123b an: italienisch, 16. Jh.

Vorausgeht (fol. 93b = 90b = 137a-106b = 103b = 124a): HR[46].

Anfang (fol. 107a = 104a = 123b/1ff.): ??? פרק ראשון מענין המרכבה והם שבעה פרקים הק׳ב׳ה׳ רם ונשא ואף כסאו רם ונשא.

Ende (fol. 110b = 107b = 120a/8ff.): אמר ר׳ ישמעאל כל השירות הללו וכל המעשה הזה שמע ר׳ עקיבה ... ונשלם ענין המרכבה.

Folgt (fol. 110b = 107b = 120a/12ff.): בשם יי׳ אלהי ישראל אתחיל לכתוב ספר רזיאל ספר הרזים זה ספר מספרי הרזים שנתן לנח בן למך (= Margalioth, S. 65, Z. 1ff.)[47];

fol. 111a = 108a = 119b/17: הרקיע הראשון שם (= Margalioth, S. 67).

fol. 111a = 108a = 119b/24: ואלה שמות שבעה השוטרים = Margalioth, S. 67, Z. 7[48]; es folgen die Namenlisten der zu den sieben שוטרים gehörenden Engelheere;

fol. 115a = 112a = 115b/4: זה רקיע השני (= Margalioth, S. 80). Mit Z. 14 beginnen die Namen der Engel auf den 12 »Stufen« (מעלות) und Beschwörungen; fol. 117b = 114b = 113a/6f. setzt die Beschreibung des ersten und zweiten *raqia'*, jedoch ohne die Namenreihen, von neuem ein: אתחיל לכתוב שבעה רקיעים שם הרקיע הראשון; Z. 14 beginnt: זה רקיע השני.

---

[43] Jes 59,21.

[44] Vgl. Biscioni, *Catalogus,* S. 403: »Opusculorum ac Fragmentorum, Cabbalisticorum praecipue, farraginem, in hoc Codice complexam, indicare sagatam; itaque brevius ac potero exordiar«.

[45] Vgl. SHL, S. VIII, Anm. 3.

[46] Zur inhaltlichen Analyse von HR s. Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 169ff.

[47] Die *variae lectiones* von SHR finden sich im textkritischen Apparat der Edition Margalioths (S. 113ff.) unter dem Siglum פ.

[48] Dieses Textstück hat eine Parallele im 6. bzw. 7. Kapitel von MH (§19 bzw. 29).

Auch die Schilderung des 3.-6. *raqiaʿ* folgt zunächst ohne die bei Margalioth abgedruckten langen Namenreihen und Beschwörungen. Die Darstellung des 7. *raqiaʿ* entspricht der Edition; Ende (fol. 118b = 115b = 112a/25): ברוך יי׳ לעולם אמן ואמן הללויה (= Margalioth, S. 109, Z. 39f.); der Rest des Blattes ist unbeschrieben;

fol. 119a = 116a = 111b/1ff.: אתחיל לכתוב המשרתים שבכל רקיע ורקיע ... ולא אכתוב משרתי הרקיע הראשון ורקיע השני כי כבר כתבתים בזה הספר אבל אתחיל מרקיע השלישי. Wie aus dieser Schreibernotiz hervorgeht, folgen nun die in der vorangehenden Beschreibung ausgelassenen Engelnamen und Beschwörungsformulare des 3.-6. *raqiaʿ*;

Z. 5f.: אלה הם שמות השרים והשוטרים המושלים במעון שהוא רקיע שלשי (= Margalioth, S. 92, Z. 8);

fol. 119b = 116b = 111a/20: אלה שמות המלאכים המנהיגים את הרקיע הרביעי (= Margalioth, S. 96, Z. 12); fol. 120a = 117a = 110b/11f.: אלו שני המלאכים הקדושים בכל מחנות הריקע הששי (= Margalioth, S. 104, Z. 10); erst nach dem 6. *raqiaʿ* folgen auf fol. 120b = 117b = 110a die zum 5. *raqiaʿ* gehörenden Namen und Beschwörungen;

Z. 18f.: אלה שמות י״ב נשיאי הכבוד של רקיע החמישי (= Margalioth, S. 101, Z. 11). Der SHR-Komplex endet mit fol. 121a = 118a = 109b/13 (= Margalioth, S. 103, Z. 42).

Auf die Schilderung des fünften *raqiaʿ* von SHR folgt die Beschreibung der fünften *tehom* (Z. 14: זה התהום החמישי), mit der verschiedene Stücke aus SRdB eingeleitet werden (SHL §452 = 765). Die Anordnung des SRdB-Textmaterials weist wie die vorangehenden SHR-Partien mehrere redaktionelle Umstellungen auf[49]. Die SRdB-Partien schließen mit fol. 123b = 120b = 107a/letzte Zeile (SHL §467 = 727).

Zur Frage der Zugehörigkeit des mit fol. 124a = 121a = 106b/1 beginnenden Gebetes (ברוך אתה יהוה אלהינו ואלהי אבותינו אלהי האלהים ואדוני האדונים)[50] s. Abschnitt 3.6. Auffallend ist, daß erst der SHL §§947ff. entsprechende ShQ-Abschnitt (fol. 126a = 123a = 105b/1 = Cohen, *Texts and Recensions,* S. 86, Z. 93ff.) mit der Überschrift שעור קומה in einer eigenen Textzeile eingeleitet wird. Der Komplex endet fol. 130a = 127a = 100b/15 = SHL §975. Es folgt die Unterschrift: ואני המעתיק אומר די בקושטא לא שלים לתושבחתיה דמריה; auf der Versoseite beginnt eine mit בשמך רחמנא יודו ונורא ק׳ק׳ק׳ eingeleitete Schrift. Mit fol. 141a = 138a = 89b beginnt der 3. Henoch[51].

Textumfang von MH: §§3-10, 12-17, 20-36.

---

[49] S. Séd, *Mystique,* S. 109f., und 3.6.

[50] Das Stück hat in den Handschriften der *Synopse zur Hekhalot-Literatur* keine Parallele; s. aber das Fragment G4, fol. 1a/1-16; GFHL, S. 69. Die *variae lectiones* dieses Stückes und der folgenden ShQ-Partien finden sich im textkritischen Apparat der Edition Cohens, *Texts and Recensions,* S. 77-124 unter dem Siglum א.

[51] S. dazu Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 170f.

2.3.8 MS Frankfurt, Stadt- und Universitätsbibliothek Frankfurt am Main, hebr. 8^0 160

Handschriftensiglum: FM160.

Katalog: E. Róth, L. Prijs, *Hebräische Handschriften. Teil 1B. Die Handschriften der Stadt- und Universitätsbibliothek Frankfurt am Main* (VOHD Bd. VI,1b), Stuttgart 1990, S. 11ff., Nr. 168[52].

Bemerkungen zur Handschrift: Wie aus dem Besitzeintrag im vorderen Einband hervorgeht, gehörte das Manuskript zur Handschriftensammlung der Bibliotheca Merzbacheriana Monacensis.

Schrifttyp und Datierung: sefardisch, 15. Jh.

Der vorangehende Kontext enthält ein kabbalistisches Werk (שלשה שערים בקבלה) und ein Gedicht über die göttliche Einheit.

Auf fol. 20a beginnt unter der Überschrift ענין כסא הכבוד בדרך קצרה ein Abschnitt von SRdB (SHL §437): סדרו של עולם מהלך ת׳ק שנה ורחבו מהלך שני שנים.

Anfang von MH (fol. 21a/11ff.): ענין כסא הכבוד אז׳ל הב׳ה נק׳ קדוש שנ׳ קק׳ק יי׳ צבאות.

Ende (fol. 25a/21–25b/1): כשם שהיוד הוא קטן שבכל האותיות ואע׳פ שהוא קטן מכלם הוא גדול מכלם וכלם צריכין לו כך המקטין עצמו בעה׳ז יש לו שלו גדולה ומעלה לעה׳ב.. תם ונשלם. בילא׳ו (§26,5).

Folgt (fol. 26a/1f.): ענין שיעור קומה אלף רבבות פרסאות מפרסאות שלמעלה והפרסה הי׳א ד׳ מילין והמיל שני אלפים אמה והאמה ששה טפחים[53].

2.3.9 MS Haverford, College Library, Harris Collection, Heb. vol. 17

Handschriftensiglum: H17.

Katalog: R.W.Rogers, *A Catalogue of Manuscripts (Chiefly Oriental) in the Library of Haverford College,* Cambridge (USA) 1890, S. 36, Nr. 17.

Bemerkungen zur Handschrift: Das Manuskript ist (durch Wasserschaden?) stark beschädigt. Der obere linke Teil von fol. 83 ist abgerissen. Zudem fehlen die Blätter mit dem Schluß von MH.

Schrifttyp und Datierung: sefardisch, 15. Jh.[54]

Der vorangehende Kontext entspricht F41[55].

Anfang (fol. 79b/15–80a/1): פרקי מרכבה פרק ראשון אמ׳ ר׳ ישמעאל הנה רם ושפל ואף כסאו רם ונשא (!).

Ende (fol. 83b, letzte Zeile): וכולם עיניהם ברום ראשיהם ועינני אש מוקפין על פניהם ויכירו בדמות ?? ויצ לכל (§17,8). Damit bricht die Handschrift ab.

Zum Textumfang von MH (sofern erhalten) s. F41.

---

[52] Vgl. auch Scholem, KS XX, 1944, S. 153ff.

[53] Von Cohen, *Texts and Recensions,* nicht benutzt.

[54] So nach der Karteikarte im Standkatalog des Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts der Hebräischen Universität Jerusalem, auf der sich ferner der Hinweis auf die Unterschrift eines Zensors aus dem Jahr 1609 findet.

[55] Die Angaben zum Inhalt im Katalog von Rogers sind unvollständig.

2.3.10 MS Jerusalem, Jewish National and University Library, Heb. 381

Handschriftensiglum: J381.

Katalog: G. Scholem - Y. Yoel, *Catalogus Codicum Cabbalisticorum Hebraicorum quod conservantur in Bibliotheca Hierosolymitana,* Jerusalem 1930, S. 22ff., Nr. 4.

Bemerkungen zur Handschrift: Die Handschrift umfaßt 134 Blatt (Papier). J381 enthält mehrere Hekhalot-Schriften[56], die mit folgendem Hinweis auf die Redaktion der Texte schließen (fol. 60a/16ff.): כל אלה העניינים הוצאתי מ׳מעשה בראשית של רבי ישמעאל בן אלישע כהן גדול׳ וממעשה מרכבה רבא ומרכבא זותא ומפרקי היכלות וקצרתי העניינים לפי שהדברים עמוקים בהם...[57]. Die Abschnitte SRdB, MH und HR sind bei Wertheimer, BatM I, S. 19-136 ediert[58].

Schrifttyp und Datierung: »schöne östliche Schrift«[59]; zweite Hälfte des 17. Jh.[60]

Vorausgeht (fol. 1a-23a): פרקי היכלות (HR).

Anfang (fol. 23b/1ff.): מעשה מרכבה ה׳ב׳ה׳ רם ונשא ומאין (!) נקרא הב׳ה׳ רם ונשא. Auf fol. 25b/15 hat der Schreiber zunächst das ganze 5. Kapitel und den Beginn des 6. Kapitels ausgelassen und dann im Anschluß an das 7. Kapitel nachgetragen[61].

Ende (fol. 28a/1ff.): ושבעה מלאכים שנבראו תחלה משרתים לפניו לפנים מן הפרוכת ושבעה שוטרים יושבים על שבעה כסאות שם הראשון ... י׳ח׳ל׳צ׳י׳ת׳ו׳.

Der Anfang des hebr. Alphabets auf fol. 28b stammt möglicherweise von späterer Hand; die Kustode am unteren Foliorand weist auf den Beginn des vom Schreiber auf fol. 29a nachgetragenen Textteils. Das Diagramm der Versoseite gehört zum sechsten Kapitel (§ 16 D).

Folgt (fol. 29b/1ff.): סדור רבה דבראשית דמרכבה דרבי ישמעאל כהן גדול ז׳צ׳ל לך לך יי׳ הגדולה זו מעשה בראשית שנאמר בראשית ברא אלהים אל תיקרי בראשית אלא ברא שית (SHL §§ 429ff. = 832ff.).

Textumfang von MH: §§ 3-10, 12-17, 20-29; 16 D (Diagramm).

2.3.11 MS Jerusalem, Jewish National and University Library, Heb. 8° 476

Handschriftensiglum: J476.

Katalog: Scholem, *Catalogus,* S. 6ff., Nr. 2.

Bemerkungen zur Handschrift: Die Handschrit umfaßt 94 Blatt (Papier).

---

[56] Vgl. die Analyse bei Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 171ff.

[57] S. 3.6.

[58] S. 2.4.4.

[59] Scholem, *Catalogus,* S. 22.

[60] Nach Cohen, *Texts and Recensions,* S. 14, wurde das Manuskript in sefardischer Schrift geschrieben und datiert in das 16. oder 17. Jh. Wie Scholem, *Sabbatai Zwi,* Frankfurt a. M. 1992, S. 907 Anm. 135f., nachgewiesen hat, weist die in HR inkorporierte Serubbavel-Apokalypse sabbatianische Glossen auf, die im Herbst 1667 entstanden sein dürften (s. ibid., S. 826). Das Manuskript wurde somit nach dem Jahr 1667 kopiert.

[61] Vgl. Scholems (*Catalogus,* S. 22) Urteil über die Qualität der Handschrift: »voll von Fehlern«.

Schrifttyp und Datierung: sefardisch; Ende des 17. oder Anfang des 18. Jh.[62]

Vorausgeht (fol. 48a–66a): תפלה זו טובה לאמרה אחר תפילת הדרך האמור למטה[63]; Anfang (fol. 66a/11f.): פרק ראשון ממעשה מרכבה הב״ה רם ונשא ואפס[64] כסאו רם ונשא.

Ende (fol. 69b/8ff.): אמר רבי ישמעאל כל השירות הללו וכל המעשה הזה שמע ר׳ עקיבה כשירד למרכבה ... נשלם ענין מרכבה.

Folgt (fol. 69b/13ff.): בשם ה׳ אלהי ישראל אתחיל לכתוב ספר רזיאל ספר הרזים זה ספר מספרי הרזים שנתן לנח בן למך ... Nach Scholem[65] und Margalioth[66] stimmt der Aufriß dieses Stückes mit dem von F44 (dazu 2.3.7.; s. die dort gebotene inhaltliche Analyse) überein; das gleiche gilt für die folgenden SRdB (fol. 81b–84b)[67] und ShQ (fol. 84b–89b)[68] Partien; fol. 89b folgt: בשמך רחמנא יודו שמך גדול ונורא קדוש קדוש וכו׳[69].

Zum Textumfang von MH s. F44.

2.3.12 MS Jerusalem, Musajoff Collection 138

Handschriftensiglum: JM138.

Katalog: Standkatalog des Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts der Hebräischen Universität Jerusalem.

Bemerkungen zur Handschrift: Das Manuskript ist auf zweierlei Weise paginiert (hebr. Buchstaben; arabische Ziffern); die hebr. Paginierung setzt mit MH von neuem ein. Das Manuskript wurde im 19. Jh. kopiert.

Vorausgeht (fol. 1a–10b): שער הנקוד[70]; סוד החשמל[71] (Schriften von Josef Gikatilla).

Anfang (fol. 11a/1): פרקי היכלות = Seitenüberschrift, die auf jedem Folio (mit Ausnahme von fol. 11b) wiederholt wird; Z. 2f.: מסכת היכלות בשם הנקדש אלפי רבבה אל נערץ בסוד קדושים רבה. Im Anschluß an die Einleitungsformel אכתוב שם המרכבה folgen Permutationen des Gottesnamens und Geheimnamen. Beginn des ersten Kapitels von MH (Z. 6): פרק ראשון הקב״ה נקרא רם ונשא ואף כסאו רם ונשא.

Ende (fol. 14a/9ff.): אמר ר׳ ישמעאל כל השירות הללו וכל המעשה הזה שמע ר׳ עקיבא כשירד למרכבה ... תם ונשלם מסכת היכלות תהלה לאל נורא עלילות.

Fol. 14b ist unbeschrieben; fol. 15a/1 folgt: פרוש ספר ברית מנוחה (Schrift von Ḥaim b. Josef Vital).

---

[62] Vgl. Scholem, *Catalogus,* S. 6.

[63] Zitiert nach Scholem, ibid., S. 10.

[64] Schrifttyp ohne End-*pe.*

[65] Ibid., S. 12f.

[66] *Sefer ha-Razim,* S. 49.

[67] Die *variae lectiones* dieses Stückes im textkritischen Apparat der Edition Séds, REJ 124, S. 23–123 unter dem Siglum י.

[68] Die *variae lectiones* dieses Abschnitts im textkritischen Apparat der Edition Cohens, *Texts and Recensions,* S. 77–124, unter dem Siglum ד.

[69] Zitiert nach Scholem, ibid., S. 13.

[70] = V1601, fol. 33a–40a (2.4.1).

[71] = V1601, fol. 40b–42a (2.4.1).

Zum Textumfang von MH (einschließlich der Kommentare und Diagramme) s. V1601.

2.3.13 MS Jerusalem, Schocken Library, Kabbala 3

Handschriftensiglum: JS3.

Katalog: Standkatalog der Schocken Library, Jerusalem.

Bemerkungen zur Handschrift: Nach Margalioth handelt es sich bei diesem Manuskript um eine Kopie (des mit MH beginnenden Teils) von F44[72]. Stempelaufdruck im Einband: »Akademie für die Wissenschaft des Judentums« (Berlin).

Schrifttyp und Datierung: italienisch, Ende des 16. Jh.

Anfang (fol. 1a/1ff.): ב״ה פרק ראשון מענין המרכבה והם ז׳ פרקים הק׳ב׳ה׳ רם ונשא.

Ende (fol. 4a/27ff.): אמר ר׳ ישמעאל כל השירות הללו וכל המעשה הזה שמע רבי עקיבא כשירד למרכבה ... נשלם[73] ענין מרכבה ע״ז אל על כל גבה.

Es folgt eine leere Seite; mit fol. 5a/1ff. beginnt: בשם יי׳ אלקי ישראל אתחיל את ספר רזיאל זה ספר הרזים זה ספר מספרי רזים.

Zum folgenden Kontext und Textumfang von MH s. F44.

2.3.14 MS Livorno, Bibliothèque du Talmud Tora, Supp. 64 TT

Handschriftensiglum: LI64.

Katalog: C. Bernheimer, *Catalogue des manuscrits et livres rares hébraiques de la bibliothèque du Talmud Tora de Livourne,* Livorno 1914.

Bemerkungen zur Handschrift: Nach dem Katalog von Bernheimer stimmt der Inhalt der Handschrift mit dem von F41 überein (s. 2.3.6); Photokopien dieses in Italien kopierten Manuskripts lagen nicht vor.

Anfang[74]: פרקי מרכבה

Ende: אמר ר׳ ישמעאל כל השירות הללו וכל המעשה הזה שמע ר׳ עקיבא כשירד למרכבה .... ברוך הוא וכו׳

2.3.15 MS London, British Library (früher: Museum), Or. 6577

Handschriftensiglum: L6577.

Katalog: G. Margoliouth, *Catalogue of the Hebrew and Samaritan Manuscripts in the British Museum,* Part III, London 1915 (Nachdruck London 1965), S. 3f., Nr. 736.

Bemerkungen zur Handschrift: Das Pergament ist liniert, Einstiche für die Markierung der Linien finden sich jeweils am inneren Foliorand; die Buchstaben sind unter die Linien gesetzt. Mehrere Abschnitte von MH auf fol. 16b = 17b–18b = 19b sind (durch Wasserschaden?) nahezu unleserlich, so auch das Diagramm

---

[72] M. Margalioth, *Sefer ha-Razim,* S. 49.

[73] Im handschriftlichen Original sind die Worte der Unterschrift punktiert.

[74] Die folgenden Angaben sind dem Katalog von Bernheimer entnommen.

§16D (fol. 16b = 17b). Der Schluß von MH fehlt (s. unten). Zu den Glossenworten im Text von MH s. auch 3.6.

Schrifttyp und Datierung: sefardisch, 14. Jh.[75]

Vorausgeht: *Sefer ha-Malbush* (fol. 1a/1ff.): בשם ייי׳ נעשה ונצלח זה ספר המלבוש הנחקק בקדושה הממולא רזי חכמה ... . Diese Schrift (mit erheblichen Varianten zu L6577) ist im *Sefer Razi'el,* Amsterdam 1701, S. 3ff. ediert[76]. Der untere Rand von fol. 1 ist beschädigt; die Namenreihen auf fol. 12af. entsprechen *Sefer Razi'el,* S. 13[77]. Es folgen leere Seiten. Das nächste beschriebene Blatt ist wieder als fol. 12a paginiert; diese Paginierung ist dann so geändert worden (die erste Zählung ist durchgestrichen), daß die beschriebenen Seiten durchlaufend gezählt werden. Mit fol. 13a (bzw. 12a nach der alten Zählung) setzt das sog. Preisgebet des Hamnuna Saba ein; der Anfang des Textes fehlt. Dieses Gebet, das sich auch in ashkenazischer Texttradition erhalten hat[78] ist bisher unediert; das Ende des Stückes lautet (fol. 13b = 14b/2f.): ב׳א׳ תיגעץ טשמנצץ ייי אלהי ישראל מלך הרזים ואדון נסתרים א׳א׳ס׳[79].

MH folgt ohne Überschrift und Kapitelangabe (fol. 13b = 14b/4): הק׳ב׳ה׳ רם ונשא ואף כסאו רם ונשא. Der Text bricht im siebenten Kapitel am Ende von fol. 18b = 19b/22ff. ab: ברא הק׳ב׳ה׳ שש קצוֹת ופנה למעלה וחתמו בי?? ... חתם מערב ופנה לאחריו וחתמו בהוי חתם?? (§30). Anstelle des fehlenden Folios, das den Schluß von Kap. 7 enthielt, ist ein unbeschriebenes Blatt (Papier) eingelegt.

Fol. 20a/1ff. (jetzt nur noch alte Paginierung) beginnt SRdB: לך ייי׳ הגדולה זה מעשה בראשית בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ אל תהי קורא בראשית אלא ברא שית וכן אתה מוצא שלא כתוב אל ברא שית מה תלמוד לומר בראשית אלא בראשית אותות שנבראו בהן שמים וארץ (SHL §§429ff. = 832ff.)[80];

fol. 25b–36a enthalten: שעור קומה[81].

Textumfang von MH: §§3–10, 12–17, 20–30(36?); 16D (Diagramm).

---

[75] Vgl. ibid., S. 3.

[76] Nicht zu verwechseln mit dem gleichnamigen, noch unedierten Traktat, der beispielsweise in O473, fol. 110aff. (dazu 2.3.34), enthalten ist; s. auch ÜHL II, S. 9.

[77] Fol. 12b ist ediert bei Herrmann/Rohrbacher-Sticker, »Magische Traditionen in der New Yorker *Hekhalot*-Handschrift JTS 8128 im Kontext ihrer Gesamtredaktion«, FJB 17, 1989, S. 134.

[78] So z.B. in den *Sode Razayya* des El'azar von Worms. Zu diesem Preisgebet wurden jetzt auch Geniza-Fragmente entdeckt; s. Abschnitt 4.

[79] Zu dieser Wendung vgl. SHL §§310, 512, 676, 687, 820 u.ö.

[80] Die *variae lectiones* dieses Stückes finden sich in der Edition Séds, REJ 124, 1965, S. 23–123 unter dem Siglum ל.

[81] Die *variae lectiones* von ShQ sind im textkritischen Apparat der Edition Cohens, *Texts and Recensions,* S. 77–124 unter dem Siglum ה wiedergegeben. Zum nachfolgenden Kontext s. Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 197.

2.3.16 MS London, British Library, Add. 27064

Handschriftensiglum: L27064.

Katalog: Margoliouth, *Catalogue* III, S. 83f., Nr. 777[82].

Schrifttyp und Datierung: »Italian Rabbinic writing belonging to the later part of the sixteenth century.«[83]

Vorausgeht (fol. 206a): אחל פרישת זה ספר העיון אשר חבר רב חמאי ראש המחברים; Ende (fol. 207a/36): ביד מטטרון; in derselben Zeile schließt SRdB an, ohne daß der Beginn besonders gekennzeichnet ist[84]: בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ אל תהי קורא בראשית אלא ברא שית אותיות שבהן נברא שמים וארץ (SHL §§429ff. = 832ff.); Unterschrift (fol. 211a/21): סליק מעשה בראשית רבא.

Anfang von MH ohne Überschrift (fol. 211a/22): פרק א׳ הקב״ה רם ונשא דכתיב כה אמר ה׳ רם ונשא.

Ende (fol. 215b/vorletzte und letzte Zeile): באותה שעה ישמיעו גלגל וגלגל ברעש קולות ורעמי קולות לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו. Fol. 216a bildet das Diagramm §22D ab.

Folgt (fol. 216bff.): »A section dealing with (1.) התקופות (2.) ספר מטרא דכלא שתא«[85].

Textumfang von MH: Der Text ist unvollständig; der Anfang des fünften Kapitels einschließlich der Kapitelangabe fehlt (Beginn mit ומרובעי פנים וכנפים; s. §15,2). Ansonsten stimmt der Aufriß des Traktats mit dem von C671 überein.

2.3.17 MS Mailand, Biblioteca Ambrosiana, Z 64 sup.[86]

Handschriftensiglum: MA64.

Katalog: C Bernheimer, *Codices hebraici Bybliothecae Ambrosianae,* Florenz 1933, S. 67–75, Nr. 61.

Bemerkungen zur Handschrift: Das Manuskript kam wahrscheinlich im Jahre 1798 von der Biblioteca Vaticana nach Paris. Von hier gelangte es in die Biblioteca Ambrosiana in Mailand. Am 12.11.1933 wurde das Manuskript vom damaligen Direktor der Biblioteca Ambrosiana, Giovanni Galbiati, in einer Privataudienz Papst Pius XI. übergeben[87]. Nach schriftlicher Mitteilung (9.9.1988) von Prof. Enrico Galbiati (Prefetto della Biblioteca Ambrosiana) zeigte Scholem während seines Aufenthalts in der Biblioteca Ambrosiana Ende der 20er Jahre ein besonderes Interesse an diesem Manuskript[88]. Zur Beschreibung der Handschrift s. 2.3.46.

---

[82] Margoliouth (*Catalogue,* S. 83f.) bemerkt zu diesem Manuskript: »Paper, about 10 1/2 in. by 7 3/4, consisting of 270 leaves. There are 43 lines of the smaller writing to a page. In foll. 1–181 somewhat larger writing is used for the text commented on, which is differently arranged on different pages«.

[83] Ibid., S. 84.

[84] Die *variae lectiones* von SRdB finden sich im textkritischen Apparat der Edition Séds, REJ 124, 1965, S. 23–123 unter dem Siglum לא.

[85] Margoliouth, ibid., S. 86.

[86] = V288; s. 2.3.46.

[87] Nach der Angabe im hinteren Einband des Manuskripts.

[88] S. auch Scholems Rezension zu dem Bibliothekskatalog von Bernheimer in KS 11, 1934/35, S. 187f.

2.3.18 MS Montreal, Elberg Collection 51

Handschriftensiglum: ME51.

Katalog: Standkatalog des Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts der Hebräischen Universität Jerusalem.

Schrifttyp und Datierung: jemenitisch, 19. Jh.

Anfang (fol 1a/1ff.): פרקי היכלות מסכת היכלות[89] בשם הקדש בסוד אלפי רבבה אל נערץ בסוד קדושים רבה. Es folgen Namenreihen des permutierten Gottesnamens und Geheimnamen, die mit אכתוב סוד שם המרכבה eingeleitet werden (vgl. auch die Wendung וזהו מעשה המרכבה in Z. 9). Daran schließt das erste Kapitel von MH an (Z. 11): פרק ראשון הק׳ב׳ה׳ רם ונשא ואף כסאו רם ונשא.

Ende (fol. 7a/8ff.): אמר רבי ישמעאל כל שירות הללו וכל המעשה הזה שמע רבי עקיבא כשירד למרכבה ׃ תם ונשלם מסכת היכלות תהילות לאל נורא עלילות.

Z. 14f. beginnt ein mit אמר ר׳ יוחנן מניין שהק׳ב׳ה מתפלל שנ׳[90] שמחתים בבית תפלתי בבית תפלתם לא נאמר אלא תפלתי eingeleitetes Stück.

Zum Textumfang von MH (einschließlich der Kommentare und Diagramme) s. V1601.

2.3.19 MS Moskau, Russian (früher: Lenin) State Library, Günzburg 134

Handschriftensiglum: M134.

Katalog: Standkatalog des Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts der Hebräischen Universität Jerusalem.

Bemerkungen zur Handschrift: Kabbalistische Sammelhandschrift mit Schriften von Josef Gikatilla, Ruben ha-Zarfati u.a. Das Manuskript weist eine alte (hebräische Buchstaben) und eine neue (arabische Ziffern) Paginierung auf. Da die hebr. Zählung mit ל״ט (= 39) beginnt, muß der erste Teil der Handschrift verlorengegangen sein.

Schrifttyp und Datierung: italienisch, 16. Jh.

Vorausgeht (fol. 188a = 229a/12f.): פי׳ קצת מלות ספר העיון שחבר רב חמאי ראש המחרבים; fol. 189b = 230b/1ff. beginnt SRdB: מעשה בראשית רבא בראשית ברא אלהים ?ה׳ו׳ה׳ אל תהי קורא בראשית אלא ברא שית שש אותיות שבהם נבראו שמים וארץ (SHL §§429ff. = 832ff.); Ende (fol. 193a = 234a/6): סליק מעשה בראשית רבא.

MH schließt unmittelbar an SRdB an, während sonst im Manuskript am Ende eines Traktats der Rest des Folio unbeschrieben ist (Z. 7f.): ספר הכלות פרק א׳ הקב׳ה רם ונשא שנ׳ כה אמר רם ונשא.

Ende (fol. 196b = 237b/15): באותה שעה ישמיעו גלגל וגלגל ברעש קולות ורעמ[9] קולות בערבות ביה שמו ועלזו לפניו ???. Die Unterschrift in Zeile 16 weist darauf hin, daß nach Ansicht des Schreibers SRdB und MH zusammengehören: תם ונשלם ספר היכלות ומעשה בראשית.

---

[89] מסכת היכלות wird als Seitenüberschrift auf fol. 3af., 4b, 5b und 7a wiederholt.

[90] Jes 56,7.

Folgt (fol. 197a = 238a/1ff.): ספר יצירה.

Zum Textumfang von MH (einschließlich der Kommentare und Diagramme) s. C671.

Kolophon (fol. 295)[91]: ... יהודה בהכ״ר שלמה ידידיה ישר״ו מקמרינא.

2.3.20 MS Moskau, Russian State Library, Günzburg 302

Handschriftensiglum: M302.

Katalog: Standkatalog des Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts der Hebräischen Universität Jerusalem. mehrere Hekhalot-Texte.

Bemerkungen zur Handschrift: Kabbalistische Sammelhandschrift, die aus mehreren Handschriftenfragmenten zusammengebunden wurde.

Schrifttyp und Datierung: italienisch, 16. Jh.

Vorausgeht (fol. 177a/1): סודות של מעשה בראשית ומעשה מרכבה = Einleitung zur kommentierten Fassung von SRdB und MH, die von David b. Jehuda he-Ḥasid stammt[92].

SRdB beginnt fol. 178b/18ff.: מעשה בראשית בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ אל תיקרי בראשית אלא ברא שית אותיות שבהם נברא ... (SHL §§429ff. = 832ff.); Unterschrift (fol. 181a/29f.): מעשה בראשית רבה שהוא בעולם הנפרדים שבח לאל בורא עולם.

Anfang der ersten Textfassung von MH (fol. 181a/31f.): מעשה מרכבה הק׳ב׳ה׳ רם ונשא שנא׳ כה אמר ה׳ רם ונשא. Nach §3,2 folgt unmittelbar der Beginn von §4 (fol. 181a/33): כמה כסאות יש לו להק׳ב׳ה׳.

Die in §4 genannten Throne werden hier mit der stereotypen, offensichtlich dem vorangehenden SRdB entlehnten Formel: oberhalb von X ist Y, aufgelistet. Entsprechend wird mit den in den folgenden Paragraphen (Kapitelangaben fehlen) genannten Begriffen verfahren, bis das Stück seine Klimax mit »der Wohnung Gottes« (מעונה אלקי׳) erreicht (fol. 182a/3).

Die Schlußformel lautet (Z. 4): תם ונשלם שבח לאל בורא עולם[93].

Mit Z. 5ff. setzt das erste Kapitel von neuem ein, in dessen Einleitung bereits deutlich auf die in §15K (in dem Kommentar: Kapitel 16-19) enthaltene *sefirot*-Spekulation Bezug genommen wird: שהם בין אתחיל לכתוב (פרקי שכלים הנבדלים) עולמו׳ המרכבה ובין עולם הספירות פרק א׳ נקרא הק׳ב׳ה׳ רם ונשא (Konjektur nach MS Jerusalem 4^0 80, fol. 78a). Auffallend ist, daß die gängige Einteilung von MH in sieben Kapitel durch eine feinere Gliederung ersetzt ist, die inhaltlichen Kriterien besser Rechnung trägt: Kap. 1 = §§3 und 4; Kap. 2 = §5; Kap. 3 = §6; Kap.

---

[91] Zitiert nach der Karteikarte im Standkatalog des Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts der Hebräischen Universität Jerusalem.

[92] Der Kommentar ist aus mehreren Handschriften bekannt, die in der vorliegenden Handschriftenanalyse nicht berücksichtigt werden können, s. z.B. MSS Oxford Opp. 519 (Neubauer 1911), fol. 172aff.; Mantua 115, fol. 263aff. (unvollständig); Jerusalem 4^0 80, fol. 74aff. (dazu Scholem, *Catalogus*, S. 48f.); Jerusalem 5^0 5497, fol. 99aff.; Paris 876, fol. 38aff. Zum Ganzen s. Scholem, פרקים לתולדות ספרות הקבלה, Jerusalem 1931, S. 23ff.

[93] S. auch oben fol. 181a/29f.

4 = §§7 und 8; Kap. 5 = §9; Kap. 6 = §9,3; Kap. 7 = »die zwölf Kreisausschnitte« (vgl. §9D,2).

Es folgt oben auf fol. 183a (Kapitelangabe »8« fehlt in diesem Manuskript) ein Stück über die »vier Angesichter« aus Ez 1 (vgl. §15K). Die in der Fortsetzung genannten Throne Gottes (wiederum nach dem Schema »oberhalb von X ist Y«) sind mit den in §§3 und 4 genannten nur teilweise identisch. Z. 5ff. enthalten Elemente aus §15K; das Stück schließt mit der בשכמל"ו-Formel[94].

Der nachfolgende Text des Kommentars ist wie folgt gegliedert (Z. 11ff.): Kap. 9 = §10,3; Kap. 11 = §12,1; Kap. 12 = §12,2; Kap. 13 = §12,3; Kap. 14 = §13; Kap. 15 = §14; Kap. 16 = §15,1 und §15K (Anfang); Kap. 17–19 = §15K (Fortsetzung); Kap. 20 ordnet den Inhalt der §§16 und 22 (in die auch Textelemente der vorangehenden Kapitel eingearbeitet sind; vgl. etwa den Beginn von §9 auf fol. 184a/31ff.) nach der Formel: oberhalb von X ist Y, an; s. oben die Bemerkungen zur ersten Textfassung von MH in diesem Kommentar.

Außer den genannten Abschnitten enthält der Text den Kommentar §4K und die Diagramme §§9D,1[95], 9D,2 (fol. 182b). Das Diagramm §9D,2 wird, kombiniert mit einem Textstück aus dem Kommentar §15K (die in Ez 1 genannten »vier Angesichter«), in einem weiteren Diagramm dargestellt (§15K D; dazu auch O172 [3.10]). Daß das Diagramm §22D hier fehlt, ist gewiß kein Zufall. Der Kommentator hat die konzentrischen Kreise des Diagramms durch die Formel »oberhalb von X ist Y« im laufenden Text ersetzt. Auf fol. 312a ist das Diagramm §16D abgebildet. Dieses Diagramm gehört jedoch zu einem weiteren Handschriftenfragment (mit Hekhalot-Traditionen; fol. 305aff. beginnt der 3. Henoch), das ebenfalls in das Moskauer Manuskript eingebunden wurde.

2.3.21 MS Moskau, Russian State Library, Günzburg 521

Handschriftensiglum: M521.

Katalog: Standkatalog des Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts der Hebräischen Universität Jerusalem.

Schrifttyp und Datierung: italienisch, 16. Jh.

Vorausgeht (fol. 48a/1): אחל פרישת שלספר העיון אשר חבר רב חמאי ראש המחברים; fol. 49a/1f. beginnt SRdB: מעשה בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ אל תהי קורא בראשית אלא ברא שית; (SHL §§429ff. = 832ff.); Unterschrift (fol. 52a/7): סליק מעשה בראשית רבה. Auffallend ist, daß die beiden letzten zu SRdB gehörenden Diagramme im Text von MH abgebildet sind (fol. 52af.). Offensichtlich werden die Schriften SRdB und MH als eine Texteinheit aufgefaßt. MH schließt unmittelbar an SRdB an; die Überschrift ספר הכלות zu MH ist als Glosse am rechten Foliorand von anderer Hand nachgetragen.

---

[94] S. auch §§2,2 (V1601) und 3,1 (O741) sowie den Kommentar zu §12.

[95] Im Vergleich mit Texttyp F (dazu 3.10) ist dieser Paragraph verkürzt. M302 bildet die dort genannten »vier Mauern« in einem eigenen Diagramm ab (fol. 184b).

Anfang (fol. 52a/8): פרק א׳ הק׳ב׳ה׳ רם ונשא שנ׳ כה אמר יי׳ רם ונשא.

Ende (fol. 55a/10f.): באותה שעה ישמיעו גלגל וגלגל בהגש קולות ורעמי קולות לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו. Z. 11–13 enthalten, mit der Glosse (linker Foliorand) ובספר אחר מצאתי eingeleitet, Elemente des Diagramms § 22 D[96].

Fol. 55b/1ff. folgen im Anschluß an die Wendung ועלזו לפניו, auf die sich eine weitere Glosse (rechter Foliorand: וזה אשר עוד מצאתי בספר אחר) bezieht, die Paragraphen §§ 26–36. Offensichtlich hat der Schreiber diesen Abschnitt aus einer anderen Vorlage kopiert[97].

Ende (fol. 56a/4ff.): אמ׳ ר׳ ישמעאל כל השירות הללו וכל המעשה הזה שמע ר׳ עקיבא כשירד למרכבה ... נשלם ענין מרכבה. Der den §§ 26ff. vorangehende Textteil ist vom Umfang her (einschließlich der Kommentare und Diagramme) mit C671 identisch.

2.3.22 MS Moskau, Russian State Library, Günzburg 724

Handschriftensiglum: M724.

Katalog: Standkatalog des Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts der Hebräischen Universität Jerusalem.

Bemerkungen zur Handschrift: Das Manuskript enthält keine Paginierung. Das Blatt mit dem ersten Kapitel von MH fehlt.

Schrifttyp und Datierung: östliche Schrift, 16. Jh.

Vorausgeht (bis fol. 17a): סוד כסא הכבוד קטע על יחין ובועז.

MH setzt auf fol. 18a mit den letzten Worten des ersten Kapitels רם ונשא וישב על כסא רם ונשא ותהלה ein.

Auch das Folio mit dem Ende des fünften und dem Anfang des sechsten Kapitels fehlt; und zwar bricht der Text am Ende von fol. 21b mit ופקודי חיילות (§ 15,4) ab und setzt mit וד׳ מחנות עומדות (§ 17,1) auf fol. 22a von neuem ein.

Ende (fol. 26b/letzte Zeile–27a/1ff.): א׳ר׳ ישמעאל כל השירות הללו וכל המעשה הזה שמע ר׳ עקיבא שירד למרכבה ‗.

Folgt (fol. 27a/5ff.): זה סדרו של עולם יתב׳ בוראו בששה ימים ארכו של עולם מהלך ת׳ק׳ שנה (SRdB = SHL § 437); Unterschrift (fol. 34a/vorletzte und letzte Zeile): נשלם מעשה מרכבה בעזרת דגול מרבבה.

Zum Umfang des erhaltenen Textes von M724 s. F44.

2.3.23 MS New York, Columbia University, Butler Collection X893 G363

Handschriftensiglum: NC363.

Katalog: Standkatalog des Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts der Hebräischen Universität Jerusalem.

---

[96] S. 3.6 und die Übersetzung.

[97] Diese Vorlage kann als eine den Handschriften J476 bzw. P1442 sehr nahestehendes Manuskript identifiziert werden; s. 3.6.

Bemerkungen zur Handschrift: Die Handschrift ist eine Kopie von F41 (dazu 2.3.6). Das erste Kolophon von F41 hat der Schreiber Mose b. Jakob Barzilai[98] wörtlich aus seiner Vorlage kopiert und lediglich im zweiten Kolophon die Daten aktualisiert. Mit dem Stück פירוש המרכבה של יחזקאל הנביא ע״ה setzt die Paginierung von neuem ein.

Schrifttyp und Datierung: italienisch, beendet im Monat Tammuz des Jahres 5105 (= 1345)[99] in Rimini.

Zum vorangehenden und folgenden Kontext s. F41.

Anfang (fol. 37a/1ff.): פרקי מרכבה פרק ראשון אמ׳ ר׳ ישמעאל הק׳ב׳ה׳ רם ונשא ואף כסאו רם ונשא[100].

Ende (fol. 40a/19ff.): אמ׳ ר׳ ישמעאל כל השירות הללו ... נשלמו הפרקים בעזו שוכן שחקים.

Kolophon (fol. 109b [erste Zählung]/25ff.): נשלם ברחמי האל אשר עזרני עד כה יום ראשון כ״ד ימים בכסלו שנת פ״ו לפרט וסימניך אחרי הודיע אלוהים אותך את כל זאת אין נבון וחכם כמוך תם ונשלם תהלה לאל עולם.

Kolophon (fol. 96b [zweite Zählung]/12ff.): אני משה ברזילי בכ׳{מ}{א}מ׳ר׳ יעקב ברזילי יצ״ו כתבתי לעצמי זה הספר אשר בו ספר האורה ופירו׳ מרכבה יחזקאל הנביא ע״ה׳ ותרגום הפטרה של חג השבועות ופרקי מרכבה ושער הרזים לר׳ טדרוס הלוי ז׳ל׳ ושערי הצדק ולקוטות ופירוש של שם של ד׳ אותיות ולקוטות אחרים והסודות שצריך אדם לקבל מפה אל פה ושער הכוונה וסיימתי הכל בחדש תמוז שנת והיית[101] לקהל עמים לפרט היצירה בעיר ארימנו היושבת על שפת הים השם ברחמיו הרבים יזכני להגות בו אני וזרעי וזרע זרעי עד סוף כל הדורות ויקיים בנו מקרא שכתוב ואני זאת ברית אותם אמר ייי רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ייי מעתה ועד עולם אמן.

Fol. 97b (zweite Zählung) enthält einen Kaufvertrag[102]: ...[103] יעקב בן יום טוב זלבקר בסך כ״ו דוק׳ זהב ... פה בנורצי ... קס״ה.

Zum Textumfang von MH s. F41.

2.3.24 MS New York, Columbia University, Butler Collection X893 J558

Handschriftensiglum: NC558.

Katalog: Standkatalog des Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts der Hebräischen Universität Jerusalem.

---

[98] Zum Kopisten s. Freimann, *Jewish Scribes in Medieval Italy,* S. 303, Nr. 365.

[99] Die Jahreszahl wird im Kolophon (s. unten) mit dem Bibelvers Gen 28,3 *Und du wirst zu einer Versammlung von Völkern werden* umschrieben. Über dem *qof* und dem *he* von לקהל finden sich jeweils zwei Punkte, d.h. diese Buchstaben stehen für die Jahreszahl (5)105 = 1345.

[100] Die Wendung פרקי מרכבה wird als Seitenüberschrift auf jedem Folio wiederholt.

[101] Gen 28,3.

[102] Zitiert nach der Karteikarte im Standkatalog des Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts der Hebräischen Universität Jerusalem.

[103] Auf der Karteikarte des Standkatalogs findet sich zu diesem Namen folgender Hinweis: »in anderer Schrift, wie es scheint, hinzugefügt«.

Bemerkungen zur Handschrift: Das Manuskript bricht mitten im zweiten Kapitel von MH ab.

Schrifttyp und Datierung: westliche Schrift, 18. Jh.

Vorausgehen (fol. 247a–250b): ספר יצירה; ספרא דצנועותא.

Anfang (fol. 251a/1f.): פרקי היכלות מסכת היכלות בשם הנקדש בסוד אלפי רבבה. Es folgen Namenreihen, die mit אכתוב סוד שם המרכבה eingeleitet werden (vgl. auch die Wendung וזה מעשה מרכבה am Ende = Z. 7). Mit Z. 9 beginnt das erste Kapitel von MH: פרק ראשון הקב״ה רם ונשא ואף כסאו רם ונשא. Der Text bricht am Ende der (nahezu unleserlichen) Versoseite mitten im zweiten Kapitel ab.

Zum Umfang des erhaltenen Textes von MH s. den Erstdruck V1601 (2.4.1).

2.3.25 MS New York, Library of the Jewish Theological Seminary of America, Acc. 01749 (JTS 1731)

Handschriftensiglum: N1731[104].

Katalog: *A reel guide to the Kaballah and Mysticism Collection ... from the library of the Jewish Theological Seminary of America,* Ann Arbor 1977, S. 18, Nr. 1731.

Schrifttyp und Datierung: italienisch, 16. Jh.

Der vorangehende Kontext entspricht F41 ohne den Abschnitt תרגום המרכבה של יחזקאל. ספר האורה, mit dem F41 beginnt, folgt in N1731 als letzter Traktat nach dem Kolophon auf fol. 118b.

Anfang (fol. 47a/1ff.): פרקי מרכבה פרק ראשון אמר ר׳ ישמעאל הבה רם ונשא ואף כסאו רם ונשא.

Ende (fol. 50b/24ff.): אמ׳ ר׳ ישמעאל כל השירות הללו וכל מעשה הזה שמע ר׳ {ישמעאל} עקיבא כשירד למרכבה ... ברוך הוא וברוך שמו לעד ולנצח אמן ואמן שבח לאל אמן.

Der folgende Kontext entspricht dem von F41.

Kolophon (fol. 118b/17ff.): בשמך רחמנא סיימתי והתחלתי ושלום אמן אמת. Die anschließende Zeichnung unter dem Titel צורת החשמל ist, wie aus einer Schreibernotiz hervorgeht, ein Nachtrag. Auf dem folgenden Folio beginnt die Schrift ספר האורה von Gikatilla.

Zum Textumfang von MH s. F41.

2.3.26 MS New York, Library of the Jewish Theological Seminary of America, JTS 163 (1879)

Handschriftensiglum: N1879.

Katalog: *A reel guide to the Kaballah and Mysticism Collection,* S. 30, Nr. 1879.

---

[104] Die in der vorliegenden Arbeit verwendeten Siglen der Handschriften des Jewish Theological Seminary richten sich nach den Mikrofilmen der »Kaballah and Mysticism Collection«.

Schrifttyp und Datierung: italienisch, 15. Jh.

Vorausgeht (fol. 1a/1ff.): ב״ס״ד׳ ספר רזיאל זה המפורש משבעה מעלות שנתנו לאדם הראשון. Das Stück endet auf fol. 2b. Es folgt ein Eigentümerhinweis: לעולם וכתוב אדם שמו על ספר ... לכך כתבתי שמי על ספרי יוסף ב״כ״מ״ר׳ משה מלטירא[105].

Anfang (andere Schrift; fol. 3a/1ff.): בס״ד׳ פרק ראשון ממעשה מרכבה והם שבעה פרקי׳ ה״ב״ה׳ רם ונשא.

Ende (fol. 15a/3ff.): אמר ר׳ ישמעאל כל השירות הללו וכל המעשה הזה שמע ר׳ עקיבה כשירד למרכבה ... ונשלם ענין המרכבה.

Folgt (Z. 10ff.): ... ואתחיל לכתוב ספר רזיאל זה ספר מספרי הרזים שנתן לנח בן למך. Zum Aufbau dieses Stückes und der folgenden Schriften SRdB und ShQ (fol. 48b–73a)[106] sowie zum Textumfang von MH s. F44.

2.3.27 MS New York, Library of the Jewish Theological Seminary of America, Maggs 419 (JTS 1885)

Handschriftensiglum: N1885.

Katalog: *A reel guide to the Kaballah and Mysticism Collection,* S. 31, Nr. 1885.

Bemerkungen zur Handschrift: Das Manuskript stammt aus der Bibliothek von Mayer Sulzberger.

Schrifttyp und Datierung: italienisch, 15. Jh.[107]

Vorausgeht (fol. 23a/1f.): כתר חכמה בינה חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות אחל פרישת של ספר העיון אשר חבר חמאי ראש המחברים; fol. 26a/1–4 folgt: מעשה בראשית ברא אלהים אהו״ה׳ אל תהי קורא בראשית אלא ברא שית אותיות שבהן נבראו שמים וארץ (SHL §§429ff. = 832ff.); Unterschrift (fol. 32a/10): סליק מעשה בראשית רבא.

MH schließt unmittelbar (ohne Überschrift) an den vorangehenden Traktat an (Z. 11): פרק א׳ הב״ה רם ונשא שנ׳ כה אמר רם ונשא.

Ende (fol. 38a/23ff.): באותה שעה ישמיעו גלגל וגלגל ברעש קולות ורעמי קולות לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו. Das ganzseitige Diagramm der Versoseite gehört noch zum 6. Kapitel von MH (§22D).

Folgt (fol. 39a/1): זה השער ליי ... כשברא הב״ה את עולמו בששה ימים בראו ואותם ששה ימים נקראים ארזי לבנון[108].

Zum Textumfang von MH (einschließlich der Kommentare und Diagramme) s. C671.

---

[105] Das folgende Wort ist am Mikrofilm unleserlich.

[106] N1879 ist Basistext der sog. *Sefer Razi'el*-Rezension des ShQ in der Edition Cohens, *Texts and Recensions,* S. 77–124.

[107] Vgl. auch Scholem, *Tarbiz* 50, 1980/81, S. 247. Im Einband der Handschrift findet sich folgender Hinweis: »Dated 1413 A D. The writers teacher was Rabbi Joseph ben Rabbi Haim«.

[108] Zu den folgenden kabbalistischen Stücken s. die Analyse von C671, fol. 105bff. und zu fol. 61ff. Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 199.

2.3.28 MS New York, Library of the Jewish Theological Seminary of America, Acc. 76362 (JTS 1990)

Handschriftensiglum: N1990.

Katalog: *A reel guide to the Kaballah and Mysticism Collection,* S. 41, Nr. 1990.

Schrifttyp und Datierung: italienisch, 16. Jh.

Vorausgehen:

Fol. 31a/1-32a/25: 3. Henoch (SHL §§1-8); die Blätter 33 und 34 sind unbeschrieben;

fol. 35a/1ff. folgt: זה מעשה יום ראשון בראשית ברא אלהים אל תקרי בראשית מה ת״ל בראשית העולם הזה נברא בה״א שנ׳ כי בי״ה ה׳ צור עולמים (SHL §§429ff. = 832ff.).

Das mit fol. 37a/12ff. beginnende Gebet (Anfang: ברוך אתה יי״י אלהינו ואלהי אבותינו) ist Bindeglied zwischen SRdB und ShQ[109]. Der erste ShQ-Komplex endet fol. 37b/5ff.: בליתיה ידידות אלחי בילתא ביזתא ... ב״ש״כ״מ״ל״ו (SHL Ende von §939).

Anfang von MH (Z. 8ff.): אתחיל ענין המרכבה והם שבעה פרקים פרק ראשון הקב״ה רם ונשא ואף כסאו רם ונשא.

Am Ende von fol. 40b bricht der Text ab: חציו אש וחציו ברד מימינו חיים ומשמאלו מות ושרביט שלהבת בידו ופרוכת פרוסה לפניו ושבעה מלאכי׳ (7. Kap. = §§28f.). Die von späterer Hand stammende Schreibernotiz am unteren Rand des Folio (כאן חסר) weist darauf hin, daß das folgende Blatt mit dem Schluß des Kapitels und der Fortsetzung von ShQ (abrupter Neueinsatz auf fol. 41a/1 mit: צוארו שלשה עשר אלפים פרסאות)[110] verlorengegangen ist; ShQ endet fol. 44a/letzte Zeile; fol. 45a und 46a sind unbeschrieben;

fol. 47a/1f.: אתחיל לכתוב שבעה רקיעים שם הרקיע הראשון הנקרא שמים. Der Text gehört zu SHR[111] und entspricht F44, fol. 117b = 114b = 113a/6-fol. 118b = 115b = 112a/25; der Redaktor von N1990 hat nur ein Exzerpt aus SHR ohne die Engelnamen und Beschwörungsformulare, die z. B. in F44 (2.3.7) getrennt von den kosmologischen Partien überliefert werden, kopiert.

Fol. 49a folgt ein kabbalistischer Traktat unter der Überschrift בשם יי׳ צבאות יושב הכרובים; fol. 64a-73b: סוד הניקוד, סוד נקודת השם המיוחד; fol. 73b/5ff. enthalten Namenreihen (vor allem Permutationen des Tetragramms), die in mehreren Handschriften und dem Erstdruck mit MH kombiniert werden[112]: בשם נקדש באלפי רבבא אתחיל לכתוב מעשה מרכבה בזה לוח; Ende (Z. 9ff.): והוו מעשה המרכבה כוזו במוכסז כוזו יהוה אלהינו יהוה.

Der aus Dtn 6,4 gebildete Geheimname[113] und die folgende entschlüsselte Form werden in einem Pentagramm dargestellt, dem die vier Engel Uri'el, Mikha'el, Rafa'el und Gavri'el zugeordnet sind[114].

---

[109] Die *variae lectiones* des ShQ finden sich im textkritischen Apparat der Edition Cohens, *Texts and Recensions,* S. 125-182 unter dem Siglum ט. S. auch die inhaltliche Analyse von F44 (2.3.7).

[110] S. auch Cohen, ibid., S. 139, Z. 73.

[111] Das Manuskript wird in der Edition Margalioths (*Sefer ha-Razim*) nicht berücksichtigt.

[112] O473, O741, V288, W9 und V1601; s. auch den Kommentar zu §§1 und 2.

[113] S. dazu den Kommentar zu §§1 und 2.

[114] Vgl. dazu §16 und das Diagramm §16D. S. auch E. A. W. Budge, *Amulets,* S. 233, der

Das anschließende Alphabet-Stück endet mit der Unterschrift (fol. 75b/25): סיימתי כ״ב׳ אותיות של מטטרון שר הפנים.

Aufbau und Umfang des erhaltenen Textes von MH entsprechen F44.

2.3.29 MS New York, Library of the Jewish Theological Seminary of America, JTS 953 (2203)

Handschriftensiglum: N2203.

Katalog: *A reel guide to the Kaballah and Mysticism Collection,* S. 58, Nr. 2203.

Bemerkungen zur Handschrift: Das Manuskript besteht aus zwei Handschriftenfragmenten; der Text von MH ist unvollständig.

Schrifttyp und Datierung: sefardisch, 15. Jh.; von fol. 206 an beginnt eine neue, östliche oder nordafrikanische Schrift, die ins 17. Jh. datiert[115].

Vorausgeht (fol. 209b/1–210a/9): סוד שם הקודש איך ברא הקב״ה את ??? את עולמו עם שם יהוה. Auf der rechten Hälfte von fol. 209b steht ein Stück, das mit לשמרת החקה הזאת בסוד ניקוד השם בן ב׳ אותיות eingeleitet wird.

MH setzt abrupt zu Beginn des 6. Kapitels (§ 16) ein (fol. 210a/10): ומחנה רביעית של רפאל מאחריו והשכינת הקב״ה באמצע והוא יושב על כסא רם ונשא וכסא גבוה מלמעלה. Der Teil des Folio, der das MH-Fragment enthält, ist offenbar an den oberen Abschnitt des Folio mit dem Ende des vorangehenden Stückes (Z. 1–9) angeklebt (die Rückseite des oberen Papierstreifens ist unbeschrieben). Der Schrifttyp könnte mit dem vorangehenden identisch sein.

Ende (fol. 210b/vorletzte und letzte Zeile): אמר ר׳ {עקיבה} ישמעאל כל השירות הללו וכל המעשה הזה שמע ר׳ עקיבה כשירד למרכבה ... Der Rest des Folio ist unbeschrieben.

Folgt (fol. 211a–211b): פירוש ספר יצירה.

Das Fragment enthält die §§ 16 (teilweise), 17, 20–36, 16D (Diagramm).

2.3.30 MS New York, Library of the Jewish Theological Seminary of America, EMC 857 (JTS 2502)

Handschriftensiglum: N2502.

Katalog: Standkatalog des Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts der Hebräischen Universität Jerusalem.

Bemerkungen zur Handschrift: Blatt 25 ist nur noch zu einem Drittel vorhanden.

Schrifttyp und Datierung: jemenitisch, relativ jung.

Anfang (fol. 24a/1ff., der obere Rand ist teilweise unleserlich): מסכת אורח חיים מסכת קעב דוד כנגים מסכת היכלות ונקרא פרקי היכלות לר׳ ישמעאל בן אלישע כהן גדול זיכ״ל שם הנקדש שבסוד אלפי רבבה אל נערץ בסוד קדושים רבה. Es folgen Namenrei-

---

ein entsprechendes Pentagramm aus MS British Museum Or. 4596 (Margoliouth, *Catalogue* III, Nr. 757) wiedergibt.

[115] So nach der Karteikarte im Standkatalog des Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts der Hebräischen Universität Jerusalem.

hen[116], die mit אכתוב סוד שם המרכבה eingeleitet werden (vgl. auch die Wendung וזהו מעשה מרכבה in Z. 10). Mit Z. 12ff. beginnt das erste Kapitel von MH: פרק ראשון הק׳ב׳ה׳ רם ונשא ואף כסאו רם ונשא.

Ende (fol. 29a/26ff.): אמר ר׳ ישמעאל כל השירות הללו וכל מעשה ... תוש׳לבע.

Folgt: Namen; *Shim'on*-Stück (אמר ר׳ שמעון).

Zum Textumfang von MH (einschließlich der Kommentare und Diagramme) s. V1601.

2.3.31 MS New York, Library of the Jewish Theological Seminary of America, JTS 829 (8115)

Handschriftensiglum: N8115.

Katalog: *A reel guide to the Kaballah and Mysticism Collection,* S. 60, Nr. 8115[117].

Bemerkungen zur Handschrift: Auf fol. 2a findet sich neben der Kapitelangabe פרק שלישי ein »magisches« Diagramm mit dem Tetragramm und Gottesnamen שדי.

Schrifttyp und Datierung: italienisch, 15. oder 16. Jh.

Die Handschrift beginnt mit MH (fol. 1a/1ff.): פרק ראשון מענין המרכבה הק׳ב׳ה׳ רם ונשא ואף כסאו רם ונשא.

Ende (fol. 8a/14ff.): אמר ר׳ ישמעאל כל השירות הללו וכל המעשה הזה שמע ר׳ עקיבא כשירד למרכבה ‗ ונשלם ענין מרכבה.

Folgt (fol. 8b/1ff.)[118]: בשם יי׳ אלהי ישראל אתחיל ספר רזיאל ספר הרזים זה ספר מספרי הרזים שנתן לנח בן למך ‗.

Der Aufriß der anschließenden Stücke SHR (bis fol. 28b/12), SRdB und ShQ[119] (bis fol. 46a/11) entspricht denen in F44 (2.3.7);

fol. 46a/12-14: בשמך רחמנא יודו שמך גדול ונורא ק׳ק׳ק׳ יי׳ צבאות מלא כל כארץ כבודו.

Zum Textumfang von MH s. F44.

2.3.32 MS Oxford, Bodleian Library, Michael 172

Handschriftensiglum: O172.

Katalog: A. Neubauer, *Catalogue of the Hebrew Manuscripts in the Bodleian Library and in the College Libraries of Oxford,* (vol. I), Oxford 1886, Sp. 539f., Nr. 1537.

Bemerkungen zur Handschrift: Kabbalistische Sammelhandschrift; 275 Blatt stark; mehrere Hände[120].

---

[116] S. V1601.

[117] Von Margalioth (*Sefer ha-Razim,* S. 49) mit dem Siglum N.014 versehen.

[118] Die *variae lectiones* dieses Textstückes im textkritischen Apparat der Edition Margalioths, ibid., S. 113ff.

[119] Im textkritischen Apparat der Edition Cohens, *Texts and Recensions,* S. 77-124, unter dem Siglum ג.

[120] Vgl. Neubauer, *Catalogue* I, Sp. 540.

Schrifttyp und Datierung: ashkenazisch, um 1800[121].

Anfang (fol. 1a/1ff.): פרק א׳ מעשה מרכבה רבה היטב אל דגול מרבבה נתחיל לפרקי מרכבה אמר ר׳ ישמעאל רם ונשא ומנין שהקב״ה רם ונשא.

Ende (fol. 8b/15ff.): אמר רבי ישמעאל כל הישמות (!) הללו שמע רבי עקיבא כשירד למרכבה ... אמן סליק סליק סליק.

Folgt (fol. 9a/1ff.): ספר התמונה המיוחס לרבי אלישע כ״ג ולרבי נחוניא בן הקנה.

Aufbau und Textumfang von MH: §§3–10; §11 ist in den laufenden Text eingeschoben (fol. 3a; mit הגהה eingeleitet); es folgen die §§12–27 und 30–36. Der Text weist mehrere Auslassungen und zahlreiche Schreibfehler auf. MH enthält außerdem: 3K, 4K, 6K, 7K, 15K und 22K (Kommentare); 15KD (Diagramm)[122].

2.3.33 MS Oxford, Bodleian Library, Opp. Add. 4⁰ 183

Handschriftensiglum: O183.

Katalog: Neubauer, *Catalogue* I (Appendix), Sp. 1119, Nr. 2568.

Bemerkungen zur Handschrift: Die Handschrift umfaßt 4 Blatt (vellum) und wurde von Isaac b. Abraham kopiert.

Schrifttyp und Datierung: ashkenazisch; wohl spät.

Anfang[123] (fol. 1a/1f.): פרק א׳ הק׳ רם ונשא ב״ש״כ״מ״ו׳ ואף כסאו רם ונשא.

Ende (fol. 4b/22ff.): אמ׳ ר׳ ישמעאל כל השירות הללו וכל׳ המעשה הזה שמע ר׳ עקיבא כשירד למרכבה ... ברוך יהוה אשר עזרני ואמץ כחי לסיים קצת נפלאותיו ונוראותיו וסודותיו ועוד יתן בי כח לעבדו וללמד תורתו הטהורה. Mit der Signatur אברהם יצחק ב״ה״ר ג״ב״ת״ו״י״א׳ in Z. 30 endet die Handschrift.

Textumfang von MH: §§3–10, 12–17, 20–25, 27–29, 31–36; 16D (Diagramm).

2.3.34 MS Oxford, Bodleian Library, Michael 473

Handschriftensiglum: O473.

Katalog: Neubauer, *Catalogue* I, Sp. 639, Nr. 1960.

Bemerkungen zur Handschrift: Kabbalistische Sammelhandschrift; 242 Blatt stark.

Schrifttyp und Datierung: ashkenazisch (mehrere Hände), 17. oder 18. Jh.[124]

Die Handschrift beginnt mit der Überschrift (fol. 1a/1f.) זה סדרו של עולם זה לפי מה שנמצא בספר הקומה, mit der zunächst SRdB-Partien eingeleitet werden (Z. 3f.): יתעלה ויתברך בוראו בששה ימים אדם[125] של עולם מהלך ת׳ק שנה שתי שנים (SHL §437); der ShQ-Text beginnt erst fol. 23b/6 (hier ohne Überschrift)[126]: א״ר ישמעאל א״ל

---

[121] Beit-Arié in einer brieflichen Mitteilung vom 5.7.1985.

[122] Zu diesem Diagramm vgl. M302 (2.3.19).

[123] Vgl. auch Schäfer, FJB 11, 1983, S. 157. O183 ist als Vergleichshandschrift zu P3531 in der KHL berücksichtigt.

[124] Beit Arié in einer brieflichen Mitteilung vom 5.7.1985.

[125] Für ורחבו verschrieben.

[126] Die *variae lectiones* von ShQ im textkritischen Apparat der Edition Cohens, *Texts and Recensions*, S. 125–182 unter dem Siglum ו.

מטטרון מש״ה שרא רבא דסהדותא (SHL §376 = 939) ; Ende (fol. 27b/26f.): צלותא דאליהו זכור לטוב חסלת בשם השם אמן;

fol. 94a: »A fragment, beg. אילו הן שבע מעלות, preceded by the title-pages of ספר פרי עץ החיים and ספר רזיאל«[127];

fol. 99a: שם המפורש שהביא ר׳ שמעון מן הרקיע;

fol. 110a/1: זה ספר המלבוש; Unterschrift (fol. 111a/10): סיימתי ספר המלבוש; es folgen Beschwörungen;

fol. 112a/1f.: אלפא ביתא של מיטטרון; Ende (fol. 115b/7f.): חסלת עשרים ושתיים אותיות של מטטרון שר הפנים שבח ותהילה לאלהי שוכן מעונים.

Fol. 116a/1f. folgen im Anschluß an die Einleitungsformel בשם הנקדש באלפי רבבה אחל ליכתוב ספר המרכבה (vgl. auch die Wendung זה מעשה מרכבה in Z. 9 und die Unterschrift zu MH) Permutationen des Gottesnamens und Geheimnamen. Die Versoseite ist unbeschrieben. Das erste Kapitel von MH beginnt auf fol. 117a/1ff.: פרקי המרכבה פרק ראשון ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד הקב״ה רם ונשא ואף כסא רם ונשא.

Ende (fol. 120a/23ff.): אמר ר׳ ישמעאל כל השירות הללו שמע ר׳ עקיבא כל המעשה הזה כשירד למרכבה ... ונשלם ספר המרכבה שבח לאל בורא זיקי ברק וניצוצי להבה ואור שלהיבה.

Folgt (fol. 121a/1): זה פירוש מן השם ארבעים ושתים אותיות.

Textumfang von MH: §§2-10, 11-17, 20-25, 27-29, 31-36.

2.3.35 MS Oxford, Bodleian Library, Opp. 741

Handschriftensiglum: O741.

Katalog: Neubauer, *Catalogue* I, Sp. 540, Nr. 1538.

Bemerkungen zur Handschrift: Die 8 Blatt starke Handschrift enthält nur MH und wurde nach der Schreibernotiz auf fol. 1a in Wien nach einem Manuskript kopiert, das sich im Besitz R. Davids aus Hebron befand. Das Manuskript ist auf zweierlei Weise (hebräische Buchstaben, arabische Ziffern) paginiert; die hebräische Paginierung zählt das Deckblatt mit der Schreibernotiz nicht mit.

Schrifttyp und Datierung: ashkenazisch, Anfang 18. Jh.[128]

Schreibernotiz (fol. 1a): הועתק בווינא מהגוף הספר הנמצא ביד החכם מוהר״ר דוד שהביאו מחברון[129]. Die Versoseite ist unbeschrieben.

Anfang (fol. 2a = 1a/1): בשם הנקדש באלפי רבבה אחל לכתוב ספר המרכבה; mit dieser Formel werden Namenreihen (Permutationen des Gottesnamens, Geheimnamen) eingeleitet; die Formel wird auf fol. 2b = 1b wiederholt; die anschließenden Namenreihen unterscheiden sich von den vorangehenden lediglich in der Schreibweise des permutierten Gottesnamens[130].

---

[127] Neubauer, ibid., Sp. 639.

[128] Beit-Arié in einer brieflichen Mitteilung vom 5.7.1985.

[129] »Kopiert in Wien aus einem Buchcorpus, das sich in der Hand des Weisen, unseres Lehrers und unseres Meisters, des großen Rabbi David befand, der es aus Hebron mitbrachte«.

[130] Vgl. den Kommentar zu §§1 und 2.

Die Unterschriften beider Abschnitte lauten: וזה מעשה המרכבה.

Mit fol. 3a = 2a/1ff. beginnt das erste Kapitel: פרק ראשון ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד הקב״ה רם ונשא ואף כסאו רם ונשא.

Fol. 8a = 7a/6ff. enden Traktat und Handschrift: א״ר׳ ישמעאל כל השירות הללו וכל מעשה הזה שמע ר׳ ע׳ כשירד למרכבה ... סיימתי ספר המרכבה לאל שבחתי דגול מרבבה שהוא בסוד קדושים רבה.

Textumfang von MH: §§ 1-10, 11-17, 20-25, 27-29, 31-36.

2.3.36 MS Oxford, Bodleian Library, Opp. 742

Handschriftensiglum: O742.

Katalog: Neubauer, *Catalogue* I, Sp. 626, Nr. 1921.

Bemerkungen zur Handschrift: Kabbalistische Sammelhandschrift; der erste Teil des Manuskripts mit dem Anfang von MH fehlt. Auf fol. 18b finden sich die Eigentümerhinweise: אני אליעזר בר קלונימוס הכהן und אני אליקים בן ... רבי אלחנן כץ זצ״ל[131].

Schrifttyp und Datierung: ashkenazisch, 13. Jh.[132]

Handschrift und MH beginnen mit: קדוש שנ׳ אלהים ישב על כסא קדשו י״ל׳ כסא עולם שנ׳ ... (§ 4,10). Mit fol. 3b/2f. folgt wie in B942 (2.3.1) und R46 (2.3.44) im Anschluß an § 17,6 ein Abschnitt aus den *Sode Razayya* des El'azar von Worms, der mit einem wörtlichen Zitat aus MM (SHL § 559) beginnt: א״ר׳ ישמע׳ שאלתי לר׳ עקי׳ כמה שיעור בין גשר לגשר וכו׳. Dieses Stück endet auf fol. 9a/20 mit der Unterschrift (von anderer Hand?): סליק ספר הנבון. Der *Sefer ha-Navon* geht in B942 und R46 MH voraus, was - nach der Unterschrift zu schließen - auch in O742 der Fall gewesen sein dürfte, bevor der Anfang des Manuskripts verlorenging[133].

Fol. 9b/1ff. folgen Buchstabenkombinationen zu Bibelversen, die mit Hos 2,18 beginnen: ... והיה ביום ההוא נאם יהוה תקראי אישי ולא תקראי (= R46, fol. 14a/1);

fol. 22a/1ff.: את זה המדרש דרש ר׳ עקיב׳ בן יוסף ע״ה׳ דורש כתרי אותיות צ״ל׳ שהיה י׳ הרוגי מלכות ברומי ודרש על התנין ...[134] (= R46, fol. 96a/1ff.);

fol. 26a/1f. (andere Schrift): ע׳מ׳י׳ ע׳ש׳י׳ יהי וגו׳ לשנת מזכיריה שגנז ספר עפה עד יחזקא׳[135]; ohne Parallele in dem (erhaltenen) Text von R46; das Stück folgt in B942 (fol. 152b = 149b/15) im Anschluß an MH unter der Überschrift פי׳ הפטרה;

fol. 34b/1f. folgt ein Alphabet-Stück: אלו הן ז׳ אלפא ביתות;

fol. 35a-41a enthalten: : ע׳מ׳י׳ ע׳ש׳ו׳ אלו הם ע׳ שמות של הק׳ הקדושים ושל שר הפנים (am oberen linken Foliorand ist der Titel ביאור ע׳ שמות nachgetragen) (= R46, fol. 34a/1).

Der Umfang des erhaltenen Textes von MH entspricht R46.

---

[131] Zitiert nach der Karteikarte des Standkatalogs im Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts der Hebräischen Universität Jerusalem.

[132] Nach mündlicher Auskunft von Beit Arié.

[133] Dies bestätigt auch die weitere inhaltliche Analyse der drei Manuskripte (s. 3.9).

[134] Auf dem linken Foliorand von anderer Hand: אלפא ביתא דר׳ עקיב׳.

[135] Auf den folgenden Blättern findet sich die nachgetragene Seitenüberschrift: מרכבה וקומה.

2.3.37 MS Oxford, Christ Church Library 198

Handschriftensiglum: OC198.

Katalog: Neubauer, *Catalogue* I, Sp. 871f., Nr. 2456[136].

Bemerkungen zur Handschrift: Kabbalistische Sammelhandschrift; 83 Blatt (Papier) stark; von Jakob b. Shimon Franko in Amsterdam kopiert.

Schrifttyp und Datierung: sefardisch, MH wurde am 10. *ḥeshwan* 5396 (= 22. Oktober 1635) beendet.

Vorausgeht (fol. 40a/1–50b/27): *Hekhalot Rabbati;* Unterschrift: סליק פרקא תהילה לאל יושב ערבות[137] וסליק מסכת היכלות;

fol. 52a/1 beginnen unter der Überschrift מאמר ר׳ ShQ-Partien[138] (bis fol. 56b/30);

fol. 57a/1–57b/18 enthalten[139]: הרוגי מלכות ר׳;

fol. 57b/19: צלותא דאליהו (Gebet des Elia).

Anfang (fol. 58a/1f.): פרקי מרכבה הק׳ב׳ה רם ונשא ואף כסאו רם ונשא.

Ende (fol. 59b/22ff.): ברא הק׳ב׳ה שש קצות ופנה למעלה וחתמו ביהו ״ת׳ שמו ית׳ זכרו שהוא חי וקיים לעדי עד ולעולמי עולמים ולנצח נצחים סליק פרקא וסליק מסכת מרכבה.

Folgt (fol. 60a/1): משה קבל תורה מסיני כל אשר דבר יי אחר שני אלפים ת׳מ׳ח׳ לעולם (»philosophico-Kabbalistical dissertations, partly on the ten commandments«)[140]; daran schließt (fol. 68af.): ספר העיון.

Kolophon (fol. 59b/letzte Zeile): העתקתי אותו אני יעקב בן שמעון פראנכו יום ב׳ י׳ לחדש חשון שנת הש׳צ׳ו׳ פה אמסטרדאם.

Textumfang von MH: §§3–13, 15–17, 20–27 und 30.

2.3.38 MS Paris, Bibliothèque Nationale, Héb. 765

Handschriftensiglum: PB765.

Katalog: H. Zotenberg, *Catalogues des manuscrits hébreux et samaritains de la Bibliothèque Impériale,* Paris 1866, S. 124f., Nr. 765.

Bemerkungen zur Handschrift: Kabbalistische Sammelhandschrift; mehrere Hände (1. Hand: fol. 1a–20b; 2. Hand: fol. 21a–168b; 3. Hand [der ersten sehr ähnlich]: fol. 169a bis zum Handschriftenende). Die Blätter 155 und 156 (4. bzw. 3. Kapitel von MH) sind in umgekehrter Reihenfolge zu lesen. Eine weitere Umstellung im Text von MH betrifft die Folio 160 und 161: Der Kommentar §15K bricht am Ende von fol. 159a ab und wird erst auf fol. 161a fortgesetzt; fol. 159b und 160a enthalten das Diagramm §22D, das in zwei Abbildungen wiedergegeben wird (s. unten); auf fol. 160b folgt das Ende von §22K und der Beginn von §23, der an fol. 161b anschließt; nach Umstellung der Blätter 160 und 161 ist zwar der

---

[136] Vgl. auch Reeg, *Die Geschichte von den Zehn Märtyrern,* Tübingen 1985 [TSAJ 10], S. 19.

[137] Zu dieser Unterschrift s. auch 3.2.

[138] In Cohens Edition (*Texts and Recensions*) nicht berücksichtigt.

[139] Ediert von Reeg, *Geschichte* (2. Rezension).

[140] Neubauer, *Catalogue* I, Sp. 871.

Text wieder fortlaufend, die beiden Teile des Diagramms §22D sind jedoch auseinandergerissen.

Schrifttyp und Datierung: sefardisch[141], nach dem Kolophon (fol. 21a; s. unten) datiert der Beginn der Kopie des Teils, der auch MH enthält, auf den 18. Elul 5320 = 19.8.1570.

Vorausgeht (fol. 145a/4ff.): אתחיל לכתוב מעשה בראשית בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ אל תהי קורא בראשית אלא ברא שית אותיות (SHL §§420ff. = 832ff.)[142]; Unterschrift (fol. 152b/17ff.): סליק מעשה בראשית רבא סליק. Die beiden Diagramme auf fol. 153a gehören noch zu SRdB.

Anfang von MH ohne Überschrift (fol. 153b/1f.): בינו עמי עשו פרק ראשון הב׳׳ה רם ונשא שנ׳ כה אמר יי רם ונשא.

Ende (fol. 162a/10ff.): באותה שעה ישמיעו כל גלגל וגלגל ברעש קולות וברעם קולות ולרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו.

Folgt (fol. 162b/1ff.): אתחיל לכתוב פי׳ תהלים שחבר הרב הגדול ר׳ יוסף בן מורי הרב הגדול ר׳ שלום ז׳ל = »Commentaire cabalistique sur les psaumes CXLIV, CXLIII et CXLII«[143].

Kolophon (fol. 21a)[144]: לי[145] ביום שני שמנת עשר באלול שנת הבן יקיר שמעון בן _; auf fol. 244b/14 findet sich folgende Eigentümerunterschrift: אני משה בֿן ר׳ שמעון כהן ב׳׳ר׳ משה כהן זצו׳׳ל.

Der Textumfang von MH einschließlich der Kommentare stimmt mit C671 überein; das Manuskript enthält jedoch nur die beiden Diagramme §9D,2 und §22D (letzteres wird in zwei Abbildungen wiedergegeben; s. auch 2.3.4).

2.3.39 MS Paris, Bibliothèque Nationale, Héb. 859

Handschriftensiglum: PB859.

Katalog: Zotenberg, *Catalogues,* S. 149, Nr. 859.

Bemerkungen zur Handschrift: Kabbalistische Sammelhandschrift, die aus mehreren Fragmenten zusammengestellt ist. Mit MH beginnt ein neuer Schrifttyp; neben der fortlaufenden Paginierung (nur noch bis 99) setzt eine (ältere) Seitenzählung mit 58 ein, woraus ersichtlich ist, daß dieses Fragment einmal zu einem anderen Kodex gehörte.

Schrifttyp und Datierung: byzantinisch, 15. Jh.[146]

---

[141] Vgl. aber Séd, REJ 124, 1965, S. 23: »apparemment orient(ale)«.

[142] Ediert als Basistext der »recension B« von N. Séd, REJ 124, 1965, S. 23–123.

[143] Zotenberg, ibid., S. 125. S. dazu auch Scholem, *Peraqim le-Toledot Sifrut ha-Kabbala*, S. 12.

[144] Das Kolophon und die folgende Notiz werden nach der Karteikarte im Standkatalog des Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts der Hebräischen Universität Jerusalem zitiert.

[145] Über den beiden mittleren Buchstaben befinden sich drei Punkte; demnach steht dieses Wort für die Jahreszahl.

[146] Nach mündlicher Auskunft von Beit Arié.

Vorausgeht (fol. 1a–97b): »Recueil de notes détachées sur divers sujets de la cabale, mêlées d'interprétations cabalistiques de divers passages de la Bible«.

Anfang (fol. 98a = 58a/1ff.): אתחיל לכתוב מעשה מרכבה בעזרת שוכן בסוד קדושים רבה הק״ב״ה רם ונשא רם ונשא אף כסאו.

Ende (fol. 62b/20f.): מלמד שבשעה שהק״ב״ה רוכב בערבות כסא כבודו (Beginn von § 27). Es folgt die Schreibernotiz (Z. 22) לא מצאתי יותר, die auf das fehlende Ende des Traktates hindeutet.

Folgt (fol. 63a/1f.): התחלת הקבלה האלהית הן שלש והן באותיות.

Aufbau und Textumfang von MH entsprechen (bis § 27) OC198.

2.3.40 MS Parma, Biblioteca Palatina, Cod. 1442

Handschriftensiglum: P1442.

Katalog: G. Tamani, *I manoscritti ebraici della Biblioteca Palatina di Parma,* in: *Studi sull'Oriente e la Bibbia,* Genua 1967, S. 218, Nr. 39.

Schrifttyp und Datierung: italienisch, Kopie einer Handschrift aus dem Jahr 1581[147].

Vorausgeht (fol. 51a/1–54a/letzte Zeile): עמ״י עש״ו לק״י תנו רבנן כל יודע שם של מ״ב אותיות היה אהוב למעלה ונחמד למטה[148].

Anfang (fol. 55a/1ff.): פרק ראשון ממעשה מרכבה הקב״ה רם ונשא ואף כסאו רם ונשא.

Traktat und Handschrift enden mit fol. 59a/6ff.: אמר ר׳ ישמעאל כל השירות הללו וכל המעשה הזה שמע ר׳ עקיבא ... נשלם ענין מרכבה בעה״ו.

Kolophon (fol. 42b)[149]: יו׳ ד׳ יציאת סיון השמ״א פה פירר׳ לי״א (כך מצאתי אני המעתיק).

Zum Textumfang von MH s. F44.

2.3.41 MS Parma, Biblioteca Palatina, Cod. 2784

Handschriftensiglum: P2784.

Kataloge: P. Perreau, *Catalogo dei codici ebraici della Biblioteca Palatina,* in: *Cataloghi dei codici orientali di alcune Biblioteche d'Italia stampati a spese del Ministero della Publica Intruzione,* Florenz 1878, S. 124–130, Nr. 13.

Bemerkungen zur Handschrift: Kabbalistische Sammelhandschrift.

Schrifttyp und Datierung: italienisch, 15. Jh.[150]

Vorausgehen (fol. 101b–107b): ס׳ סודות הניקוד, סוד נקודת השם המיוחד (= N1990, fol. 64a–73b).

Folgt (fol. 110b): פי׳ כ״ב׳ אותיות של מטטרון שר הפנים (= N1990, fol. 73b–75b).

---

[147] Tamani, ibid., bezieht das Datum auf das vorliegende Manuskript und hat offensichtlich den Zusatz zum Kolophon: »So habe ich, der Kopist, (es) vorgefunden«, übersehen.

[148] Entspricht J476, fol. 34a–37a (2.3.11).

[149] Tamani, ibid., gibt irrig fol. 42a an.

[150] Vgl. auch Cohen, *Texts and Recensions,* S. 196.

2.3.42 MS Parma, Biblioteca Palatina, Cod. 3531

Handschriftensiglum: P3531.

Kataloge: S. G. Stern, *Catalogo ragionato (in ebraico e in italiano) dei 111 codici ebraici manoscritti ...*, Parma 1847, Nr. 4; Perreau, *Catalogo*, S. 185f., Nr. 91.

Bemerkungen zur Handschrift: Der Text ist zweispaltig geschrieben; eine Paginierung fehlt; die im folgenden genannten Folioangaben folgen Perreau und KHL[151].

Schrifttyp und Datierung: italienisch, 15. Jh.

Der vorangehende Kontext entspricht F41, jedoch ohne den dritten Abschnitt (פירוש המרכבה).

Anfang (fol. 147b, col. a = 1a/1ff.): פירקי מרכבה פרק ראשון אמ׳ ר׳ ישמעאל הק׳ב׳ה׳ רם ונשא ואף כסאו רם ונשא.

Ende (fol. 150a, col. b = 6b/17ff.): אמר ר׳ ישמעאל כל השירות הללו וכל המעשה הזה שמע ר׳ עקיבה כשירד למרכבה ... ונשלמו הפרקים בעזו שוכן שחקים לקי׳.

Die Handschrift schließt danach mit der Schrift שער הרזים von Todros Abulafia (s. F41).

Zum Textumfang von MH s. F41.

2.3.43 MS Parma, Biblioteca Palatina, Cod. 3729

Handschriftensiglum: P3729.

Katalog: Tamani, *I manoscritti*, S. 220, Nr. 49.

Bemerkungen zur Handschrift: Von MH ist nur noch ein kurzes Textfragment erhalten.

Schrifttyp und Datierung: sefardisch, 15. Jh.[152]

Vorausgeht (fol. 1a–3b): סגולות וקמעות. Der Abschnitt fol. 3af. entspricht N1990, fol. 63af.

Anfang (fol. 4a/1): ... החשמל מתוך האש ומהו חשמל מלמד (Kap. 3; § 7,2 Ende – § 7,3 Anfang).

Fol. 4b/25f. bricht der Text ab: אינן נכנסין ויוצאין לראות ??? כסא ולומר שירות כסא אלא על פיהם וארבע (§ 13,2); auf fol. 5a/1–11 findet sich das fragmentarische Ende eines Traktats; mit Z. 12f. beginnt: הנה אתחיל ציור אלפבית אשר קבל משה מפי הגבורה.

2.3.44 MS Rom, Biblioteca Angelica, Or. 46

Handschriftensiglum: R46.

Katalog: A. di Capua, *Catalogo dei codici ebraici della Biblioteca Anglica*, in: *Cataloghi ...*, S. 95f., Nr. 27.

---

[151] Vgl. S. VI. P3531 ist Basistext von MH in der KHL.

[152] So nach der Karteikarte im Standkatalog des Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts der Hebräischen Universität Jerusalem.

Bemerkungen zur Handschrift: Von mehreren Schreibern kopierte Sammelhandschrift; *Sefer Yeṣira* und seine Kommentare stammen von anderer Hand als die übrigen Teile des Manuskripts. Aus der älteren Folioangabe 95a zu Beginn der Handschrift ist auf das Fehlen umfangreicher Textpartien zu schließen.

Schrifttyp und Datierung: ashkenazisch, 13. Jh.[153]

Vorausgehen:

Fol. 1a: Die Namen der zwölf Engelfürsten, die in der Beschwörung des »Fürsten der Tora« (SHL §301) genannt werden;

fol. 1b/1ff.[154]: לפיכך נקר׳ האל הגדול הגיבור והנורא בליתיה ידידות אל חי בליתא ... ב״ש״כ״מ״ל״ר׳ אמרו כל היודע רז זה מובטח הוא לחיי העול׳ הבא. Das Stück findet sich im Kontext der ShQ-Texte (SHL §§376f. = 939f.);

fol. 4b/38f.: ואומ׳ אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד; zu den anschließenden *melekh*-Stücken – מלך אדיר מלך אביר וכו׳ vgl. SHL §§941ff.;

fol. 7a/vorletzte Zeile–7b/2. ה׳ג׳ אין כאלהינ׳ אין כאדונינו אין כמלכינו אין כמושיענ׳ מי כאלהינ׳ – נודה לאלהינו ... ברוך אלהינ׳ – אתה הוא אלהינ׳ ... (vgl. SHL §949);

fol. 8a/34f.: וזהו סוד אחד שמפו׳ בשם ר״ת׳ ז״צ״ל׳ שמצא בספרי כך כולם מפו׳ מבספר נחמיה ב״ה״ר׳ זצ״ל[155];

Fortsetzung des Textes (Z. 35f.): הג׳ אומ׳ לך כמה שיעור של הק׳ שהוא מכוסה מכל הבריות פרסות רגליו מלא כל העולם כולו שנ׳ ... (vgl. SHL §948);

fol. 9a/16: חכמי החוז׳ אומ׳; fol. 9a/40: סליק סוד החמה;

fol. 9a/40ff.: צוארו שלשה עשר אלפי׳ רבבו׳ ושמונ׳ מאות פרסאו׳ גובה סגיהו יבח תיקץ שמו (vgl. SHL §948);

fol. 9b/27f.: יש ספ׳ שכת׳ בהן סוד העולם בו;

fol. 10a/vorletzte Zeile: וגם דגי הים יאספו בא״ת׳ ב״ש׳; folgt (vorletzte bis letzte Zeile): וזה ספר נקר׳ ספ׳ הכבוד נקוט האי כללא בירך אם יש לאדם; Ende (fol. 12b/5ff.): הגדול וספ׳ הקומה ... כאן הגיח ר׳ עקי׳ וחביריו וכשבא הר׳ טרושטליו גביא הוסיף ופי׳ שם של שר הפני׳ בשם ספ׳ הפנים ... ב״א״ר׳ האל הקדוש[156];

fol. 12b/14f.: אתה גיבור לעולם אדני אתה אמת ויחיד לעולם אתה ברוך ושמך ברוך אתה ברוך ...;

fol. 14a/1: והיה ביום ההוא נאם יהוה תקראי אישי ולא תקראי עוד בעלי[157] (Buchstabenkombinationen zu Bibelversen beginnend mit Hos 2,18; das Stück endet auf

---

[153] Nach mündlicher Auskunft von Beit Arié. Scholem (*Reshit ha-Kabbala,* S. 196) datiert das Manuskript auf das Ende des 14. Jh. Die Handschrift ist möglicherweise eine direkte Abschrift von O742 (dazu 2.3.36 und 3.9).

[154] Der folgende mittelalterliche Kommentar mit zahlreichen ShQ-Zitaten wird, sofern er für den Handschriftenvergleich mit B942 relevant ist, analysiert.

[155] Vor diesem Wort befindet sich eine Lücke im Text.

[156] Der vorangehende Kommentar stammt von Mose b. Eliezer ha-Darshan und ist auszugsweise bei Scholem, *Reshit ha-Kabbala,* Jerusalem 1948, S. 220–238 ediert. Nach Scholem handelt es sich um den zweiten Teil einer auseinandergerissenen Schrift, deren beide Teile nur noch getrennt überliefert sind. Das folgende Stück (magische Praktiken und Hinweise für die Benutzung des »Buches«) folgt in R46 ohne jede Zäsur auf den ShQ-Kommentar, während es in B942, in dem der Kommentar hier endet, nicht mehr überliefert ist.

[157] MT: תרקאי לי.

fol. 18a/10ff. mit Ps 84,5 und Ps 144,15: אשרי יושבי ביתיך עוד יהללוך סלה אשרי העם ...; der Rest des Folio und fol. 18b sind unbeschrieben; fol. 19a folgen weitere Buchstabenkombinationen: אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ודרך חטא׳[158] (Ps 1,1);

fol. 20a/17f. folgt *Sefer ha-Navon:* ע׳מ׳ זהו ספר הגבון ע׳ש׳ז׳ זה ספר נביאים וספ׳ מי שאינו יודעו זה השיעור הקומ׳ אינ׳ מכיר הגבון וספר כסא הכבוד; Ende (fol. 25a/5ff.): את יוצרו ית׳ ש׳ ויז׳ לנצ׳ והיודעו הוא מכיר את יוצרו ואמונתו.

Anfang von MH (fol. 25a/8f.): זהו מעשה מרכבה פרק ראשון הק׳ רם ונישא ואף כסאו רם ונישא. Wie in B942 und O742 so folgt auch in R46 im Anschluß an § 17,4 ein Abschnitt aus den *Sode Razayya* des El'azar von Worms, ohne daß der Beginn im laufenden Text besonders gekennzeichnet ist (fol. 26b/3f.): ויוצא׳ מתחת כסא הכבוד א׳ר ישמע׳ שאלתי לר׳ עקי׳ כמה שיעור בין גשר לגשר וכו׳. Das Stück schließt mit der Wendung לא מצאתי יותר (fol. 33b/16). Der Rest des Blattes ist unbeschrieben.

Folgen:

Fol. 34a/1f.[159]: אלה הם ע׳ שמות של הק׳ הקדוש׳ ושל שר הפני׳ מבוארי׳ היטב והיודע אותן יכול לעשות כל מה שלבו; der nachfolgende Kommentar zu diesen 70 Namen beinhaltet vor allem Zahlenspekulationen; Ende (fol. 37a/10f.); מדרש בגימ׳ ש׳מ׳ צדיק כי שמו כשם;

fol. 37b und das folgende Blatt (ohne Paginierung) sind unbeschrieben; auf der Versoseite findet sich folgende Schreibernotiz: אני דוד כבר לוט הכהן אשכנזי יזייא קיקן פש בתחתיתן;

fol. 38a/1f. (andere Hand): שלשים ושתים נתיבות פלאות חכמה חקק יה יוי צבאות אלהי ישר׳ אלהים חיים אל שדי רם ונישא (*Sefer Yeṣira*); Ende (fol. 40a/36): סליק לא מצאתי ממנו יותר;

es folgt ein Kommentar zum *Sefer Yeṣira* (Z. 37ff.): וזה פירוש בל׳ב׳ נתיבות פלאות חכמ׳ חקק את עולמו כשהיה אברהם אבינו בן מ׳ח׳ שנה חישב מיוצרו היאך יצרו והיאך יצר את העולם עד שחישב ועשה ספר יציר׳ על יצירת העולם לכן נקר׳ ספר יצירה; Ende (fol. 47b/16): ל׳מ׳;

fol. 47b/17ff.: Hier schließt ein zweiter Kommentar zum *Sefer Yeṣira* an (Isaak dem Blinden zugeschrieben): לשון החסיד פירוש ספר יצירה בשלושים ושתים הבית היא רמז החכמה וההשכל ונרמז בה כל מה שמשגת המחשבה משגת עד אין סוף; das Stück endet auf fol. 53b/28 mit der Wendung לא מצאתי יותר; es folgt: זהו פי׳ אחר; die »andere Erklärung« zum *Sefer Yeṣira* setzt mit Z. 29ff. ein: בשלושים ושתים נתיבות פלאות החכמה חקק יה יי׳ צבאות כשלשה ספרים ספר וספר וספור פי׳ בבית רמוז אין כי ברוח אין סוף מציאות רום מעלה שממנן כח ...[160]; Ende (fol. 55b/letzte Zeile): אין כאן מקומו;

fol. 56a–58a sind unbeschrieben; auf der Versoseite (jetzt wieder erster Schrifttyp) beginnt: דע אחי ישמרך האל כי זאת החכמה האלהית היא ימין והיא שמאל מפני שהיא תכלית המדרגות וסוף ההשגות ומפני שהיא חכמה ...;

fol. 65b/18: ... דע אחי ישמרך האל כי (weitere Buchstabenkombinationen);

---

[158] MT: ובדרך.

[159] S. dazu Dan, *Torat ha-Sod,* S. 219ff. (Analyse des Stücks nach dem Text in B942). Zur Tradition der 70 Namen Meṭaṭrons s. SHL § 76 = 387 und ABdRA (BatM II, S. 350f.).

[160] Die Wendung סוף – כי ist Glosse.

fol. 74a: סוד יי יריאיו ובריתו להודיעם; das Stück endet mit der Glosse (fol. 79b/rechter Rand): לא מצאתי יותר; der Rest der Seite und fol. 80af. sind unbeschrieben;

fol. 81a/1: ... לעולם ולא תרגיש בו אם לא תשתף אותו לאות (Spekulation über die Vokale);

fol. 92a: כת׳ כי ה׳ עליון נורא מלך גדול על כל אלהים; Ende (fol. 94b/20f.): ז׳ח׳ הם ק״ב׳ ט״׳ הם ק׳׳ף׳ ותוסיף י׳ הרי גימ׳ השכינה לא מצא׳ יותר;

fol 96a/1ff.: המדרש את זה דרש ר׳ עקיב׳ בן יוסף ע׳׳ה דורש כתרי אותיות צ׳׳ל׳ שהיה מי׳ הרוגי מלכות ברומי (= BatM II, S. 471ff.); Ende (fol. 97a/15): סליק (= BatM II, S. 477);

fol. 97a/16ff.: אלף בית׳ דר׳ עקי׳ א׳ר׳ עקי׳ אילו כ׳ב׳ אותיות שבהן ניתנה כל התור׳ לישר׳ והם חקוקי׳ בעט שלהבת על נורא של הק׳ (= BatM II, S. 396ff.); fol. 100a/28f.: א׳ר׳ עקי׳ אלף בית גימל אלף אמת למד פיך (= BatM II, S. 343); Ende (fol. 101a/30): ומניין שהוא ראשון ואחרון שנ׳ אני יי׳ לא מצא׳ יותר[161] (= BatM II, S. 348, letzte Zeile); die Fortsetzung stammt von anderer Hand[162]: ואת ??? נים (= אחרונים) אני הוא ראוי למקרא; Ende (fol. 101b/24): אדיריון יי׳ צבאות ק׳ק׳ק׳ (= BatM II, S. 450/24); Beginn des Stückes über die 70 Namen Gottes. ABdRA bricht also mitten im Text ab. Der Rest des Folio ist unbeschrieben.

Textumfang von MH:

§§3-10, 12-17, 17K (Kommentar), 16D.

2.3.45 MS Vatikan, Biblioteca Apostolica Vaticana, Urb. Ebr. 31

Handschriftensiglum: V31.

Kataloge: S.E.Assemanus, *Bibliothecae Apostolicae Vaticanae codicum manuscriptorum catalogus,* Rom 1756, S. 429f., Nr. 31; Allony - Loewinger, *List of Photocopies in the Institute,* Part III: Hebrew Manuscripts in the Vatican, Jerusalem 1968, S. 43, Nr. 345.

Bemerkungen zur Handschrift: Die Handschrift ist eine Kopie von F41 (dazu 2.3.6). Schreiber ist Solomon b. Natanael[163]. MH ist zweispaltig geschrieben (vgl. P3531).

Schrifttyp und Datierung: italienisch, beendet im Monat Adar des Jahres 5165 (= 1405).

Der vorangehende und folgende Kontext von MH entspricht F41.

Anfang (fol. 131a, col. b/13ff.): פרקי מרכבה פרק ראשון אמר ר׳ ישמעאל הק׳ב׳ה רם ונשא ואף כסאו רם ונשא.

Ende (fol. 134a, col. a/22ff.): אמ׳ ר׳ ישמעאל כל השירות הללו ... ברוך הוא וברוך שמו לעד ולנצח נשלמו הפרקים בעז שוכן שחקים.

---

[161] Die drei letzten Wörter sind eine Glosse.

[162] In B942 (fol. 104a = 101a/10) steht an der Stelle des Textbruches von R46 ein gestrichenes לומר.

[163] Zum Schreiber, von dem weitere Handschriftenkopien bekannt sind, s. Freimann, *Jewish Scribes in Medieval Italy,* S. 321, Nr. 478.

Kolophon (fol. 186b/28ff.): אני שלמה ב״כ״ר׳ נתנאל כ״כ״ב״ ז״ל כתבתי לכ״מ״ר יהושע ב״כ״ר יואב ז״ל זה הספר אשר בו ספר האורה ופירוש מרכבת יחזקאל הנביא ע״ה׳ ותרגום ההפטרה של חג השבועות ופרקי מרכבה ושער הרזים לר׳ טדרוס הלוי ז״ל ושערי הצדק ולקוטות ופי׳ שם של ד׳ אותיות ולקוטות אחרים והסודות שצריך אדם לקבל מפה אל פה ושער הכונה וסימתי הכל בחדש אדר שנת ק״ס״ה׳ לפרט האלף הששי וקבלתי שכרי מידו לידי המקום ברחמיו יזכהו להגות בו הוא וזרעו וזרע זרעו עד סוף כל הדורות אמן ואמן.

Zum Textumfang von MH s. F41.

2.3.46 MS Vatikan, Biblioteca Apostolica Vaticana, Vat. Ebr. 288

Handschriftensiglum: V288.

Kataloge: Assemanus, *Catalogus,* S. 264, Nr. 288; C Bernheimer, *Codices hebraici Bybliothecae Ambrosianae,* Florenz 1933, S. 67–75, Nr. 61[164]; Allony – Loewinger, *List of Photocopies in the Institute,* Part III: Hebrew Manuscripts ..., S. 43, Nr. 344.

Bemerkungen zur Handschrift: 160 Blätter sind paginiert, wobei das auf fol. 137 folgende Blatt nicht mitgezählt wird; zwei Hände: Erste Hand: fol. 1a–14b und 107a–160b; zweite Hand: fol. 15a–106b. Im Anschluß an MH findet sich folgender Eigentümerhinweis (fol. 146a): שלי רפאל בכ״מ אברהם מלמירנדולה ... זלה״ה קניתיהו בטריווישו – עם ספר אחר מקבלה נקרא ספר התמונה ויש הוא ספר היחוד, מן כמ״ר אשר אשכנזי בכ״ר יעקב הנקרא פונפירלה (?) – האל לעמן רחמיו יזכני להגות בו אני וזרעי עד סוף כל הדורות סלה ועד[165].

Schrifttyp und Datierung: byzantinisch, 14. Jh.[166]

Von dem MH vorangehenden Kommentar heißt es bei Bernheimer[167]: »Opus non est proprie cabbalisticum sed philosophicum, notionibus mysticis tamen valde imbutum, praesertim ex scriptis R. Abraham ibn ʿEzra desumptis. Habet quaedam communia cum ספר החיים ...«. Mit fol. 56a beginnt ein fortlaufender Kommentar zu MH (bis fol. 106b), die unkommentierte Fassung des Traktats beginnt auf fol. 137a mit Permutationen des Gottesnamens und Geheimnamen, die mit וזה סוד שם המרכבה eingeleitet werden[168]. Beginn des ersten Kapitels von MH (Z. 13ff.): פרק ראשון הק׳ב״ה רם ונשא ואף כסאו רם ונשא.

Ende (fol. 145b/10ff.): אמר ר׳ ישמעאל כל השירות האלו וכל המעשה שמע ר׳ ר׳ עקיבא כשירד למרכבה ... ברוך הוא וברוך שמו ויברכו שם כברוך ומרומם על כל ברכה ותהלה תם. Auf fol. 146a findet sich ein Eigentümerhinweis; die Versoseite ist unbeschrieben.

Folgt (fol. 147a): זה סדרו של עולם יתברך בוראו בששה ימים ארכו של עולם מהלך חמש מאות שנה ושתי שנים ורחבו חמש מאות שנה ושתי שנים (SRdB; SHL §437).

Textumfang von MH: §§2–10, 12–17, 20–36, 16D (Diagramm).

---

[164] S. auch Scholems Rezension zu Bernheimers Katalog, KS 11, 1934/35, S. 184ff.; hier 187f.

[165] Zitiert nach Bernheimer, ibid., S. 75.

[166] Nach mündlicher Auskunft von Beit Arié. Bernheimer datiert das Manuskript in das 13. oder 14. Jh.

[167] Ibid., S. 67.

[168] Zu diesem Stück vgl. auch O473, O741, W9 und den Erstdruck V1601.

2.3.47 MS Vatikan, Biblioteca Apostolica Vaticana, Vat. Ebr. 290

Handschriftensiglum: V290.

Kataloge: Assemanus, *Catalogus,* S. 265–268, Nr. 290; Allony – Loewinger, *List of Photocopies in the Institute,* Part III: Hebrew Manuscripts ..., S. 43, Nr. 346.

Bemerkungen zur Handschrift: Kabbalistische Sammelhandschrift, die aus mehreren Fragmenten zusammengestellt wurde. Die einzelnen Fragmente unterscheiden sich hinsichtlich des Schrifttyps, Materials und Alters. MH hat sich nur fragmentarisch erhalten.

Schrifttyp und Datierung des SRdB und MH enthaltenden Handschriftenfragments: sefardisch, 14. Jh.[169]

Vorausgeht (fol. 63a/1f.): כתר חכמה בינה חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות אחל פרישת של ספר העיון אשר חבר רב חמאי ראש המחברים; mit fol. 65a/1f. folgt SRdB[170]: מעשה בראשית בראשית ברא אאהוה אל תהי קורא בראשית אלא ברא שית אותיות שבהן נבראו שמים וארץ (SHL §§429ff. = 832ff.); Unterschrift (fol. 68b/18): סליק מעשה בראשית רבה.

MH schließt an SRdB ohne Überschrift an (Z. 19): פרק א׳ הק׳ב׳ה׳ רם ונשא שנ׳ כה אמר רם ונשא.

Der Text bricht mit וגדודי טפסרים וצבאות am Ende von fol. 70b (Anfang des fünften Kapitels; § 15,1) ab. Die Blätter mit dem Schluß von MH und dem Beginn des folgenden Traktats fehlen. Das auf fol. 71a/18 unter der Überschrift סוד סוכה einsetzende Stück entspricht C671, fol. 106b/23 (die in V290 fehlenden Abschnitten dürften C671 entsprechen).

Kolophon (fol. 111b/19): [171]נשלם בסארקוסצה בשנת רנב לחדש מרחשון.

Der erhaltene Text von MH entspricht C671.

2.3.48 MS Warschau, Jewish Historical Institute 9

Handschriftensiglum: W9.

Katalog: Standkatalog des Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts der Hebräischen Universität Jerusalem.

Bemerkungen zur Handschrift: Kabbalistische Sammelhandschrift. Nach dem Stempelaufdruck auf fol. 1a befand sich das Manuskript früher im Besitz der »Bibliothek der isr. Kultusgemeinde Wien«. Die (hebräische) Paginierung setzt mit fol. 108 ein, woraus ersichtlich ist, daß ein umfangreicher Teil zu Beginn des Manuskripts verlorengegangen ist.

Schrifttyp und Datierung: ashkenazisch, 16. Jh.

Vorausgehen:

Fol. 179b–180b: ספר המלבוש;

---

[169] So nach Séd, *Mystique,* S. 106.

[170] Das Manuskript ist in Séds (*Mystique,* S. 110ff.) französischer Übersetzung des SRdB berücksichtigt.

[171] = 1491. Das Kolophon gilt nicht für das MH enthaltende Handschriftenfragment.

fol. 180b–181a: שם המפורש של שבעים ושתים;

fol. 181b–182b: שם השם מארבעים ושתים סודותיו;

fol. 183a–191a: עשרים ושתים אותיות של מטטרון שר הפנים; Ende (fol. 191a/8–10): חסלת עשרים ושתים אותיות של מטטרון שר הפנים שבח לאל ... ונשלם בשם הקדש באלפי רבבא;

fol. 191a/10f. folgen unter dem Titel אחל לכתוב ספר המרכבה (vgl. auch die Wendung זה מעשה המרכבה in Z. 18 und die Unterschrift zu MH) Namenreihen;

Beginn des ersten Kapitels von MH (Z. 18f.): זה מעשה המרכבה פרק בשכמל"ו הקב"ה רם ונשא ואף כסאו רם ונשא.

Ende (fol. 195a/17–195b/1): א"ר ישמעאל כל השירות הללו שמע ר' עקיבא כל המעשה הזה כשירד למרכבה ... סיימתי ספר המרכבה שבח לאל דגול מרבבה;

fol. 195b–199a enthalten Beschwörungen;

fol. 199a–201a: ספר העיון שחבר רב חמאי[172];

auf fol. 210b findet sich die Notiz[173]: כך קבלתי ... מכתיבת אבא מורי הר"ר אליעזר נקרא שהוציא רב האי גאון רב עמרם גאון.

Zum Textumfang von MH s. O473.

2.4 Drucke

2.4.1 Druck Venedig 1601[174]

Siglum des Erstdrucks: V1601.

Der Erstdruck von MH erschien im Jahr 5361 = 1601 in dem kabbalistischen Sammelwerk ארזי לבנון[175].

Anfang (fol. 42b/1f.): מסכת היכלות[176] פרקי היכלות. Mit Z. 3ff. folgen Permutationen des Tetragramms und Geheimnamen, die mit אכתוב סוד שם המרכבה eingeleitet werden (vgl. auch Z. 7: וזהו מעשה המרכבה);

Z. 9 beginnt das erste Kapitel von MH: פרק ראשון הקב"ה רם ונשא ואף כסאו רם ונשא.

Ende (fol. 46a/23ff.): אמר ר' ישמעאל כל השירות הללו וכל המעשה הזה שמע ר' עקיבא כשירד למרכבה ... תם ונשלם מסכת היכלות תהלה לאל גורא עלילות.

---

[172] Die *variae lectiones* dieses Stückes in der Edition von Verman, *Sifrei ha-Iyyun*, S. 98ff.

[173] Zitiert nach der Karteikarte im Standkatalog des Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts der Hebräischen Universität Jerusalem.

[174] S. auch die Angaben bei Eisenstein (2.4.3).

[175] Der Druck enthält außer MH: fol. 1a–6b: מדרש כונן (stark bearbeitet; dazu auch 3.11); fol. 7a–32b: ספר האמונה והבטחון; fol. 33a–40a: שער הנקוד ... ספר הנקוד (Schrift von Gikatilla); fol. 40b–42a: סוד החשמל (Schrift von Gikatilla); fol. 46b–47a: ספר מעין חכמה; fol. 48a–50a: כללי מדרש רבה; Schrift von Abraham b. Solomon Akra; zu Person und Werk s. *The Jewish Encyclopedia*, New York/London 1901, Bd. I, S. 120.

[176] Die Wendung פרקי היכלות wird als Seitenüberschrift auf jedem Folio wiederholt; zu dem folgenden Titel מסכת היכלות, der auch als Unterschrift am Traktatende steht, s. 3.2.

Textumfang von MH: §§2-10, 12-17, 20-36; ʒK, 4K, 6K, 15K, 22K (Kommentare); 9D,1, 9D,2, 10D, 16D (Diagramme).

2.4.2 Druck Leipzig 1853

A. Jellinek, *Bet ha-Midrasch* II, Nachdruck Jerusalem ^{3}1967, S. 40-47[177].

2.4.3 Druck New York 1915

J. D. Eisenstein, *Oṣar Midrashim* I, New York ^{2}1956, S. 108-111.

2.4.4 Druck Jerusalem 1893-97 (erweiterte Ausgabe Jerusalem 1954)

S. A. Wertheimer, *Batei Midrashot* I, Jerusalem ^{2}1967, S. 55-62[178]; mit Verbesserungen, Nachträgen und textkritischem Appendix zu MH von A. J. Wertheimer, S. 387-390.

2.5 Konkordanz zur Hekhalot-Literatur

Konkordanz zur Hekhalot-Literatur, hrsg. von P. Schäfer in Zusammenarbeit mit G. Reeg und unter Mitwirkung von K. Herrmann, C. Rohrbacher-Sticker, G. Weyer und R. Otterbach, Bd. I-II, Tübingen 1986-88 [TSAJ 12 und 13]. Basistext von MH in der *Konkordanz* ist das Parmer Manuskript P3531 (dazu 2.3.42 und 3.7); als Vergleichshandschrift dient die Oxforder Handschrift O183 (dazu 2.3.33 und 3.9). Zum Auffinden der Belegstellen in der Edition s. »Tabelle der Paragraphen (MH) und Folioangaben (KHL)«.

2.6 Übersetzungen

A. Wünsche, *Aus Israels Lehrhallen* III, Leipzig 1909 (Nachdruck Hildesheim 1967), S. 33-47[179].

E. Piattelli, *Cabbala ebraica I Sette Santuari,* Milano ^{2}1990 (Turin ^{1}1964), S. 22-45.

---

[177] Jellineks Edition stützt sich auf den Erstdruck V1601; s. dazu auch 3.11.
[178] Zu der von Wertheimer als Basistext verwendeten Handschrift J381 s. 2.3.10 und 3.6.
[179] Übersetzt nach der Edition Jellineks; s. 2.4.2.

2.7 Mittelalterliche Kommentare

Das Manuskript V288 (dazu 2.3.46) enthält einen recht umfangreichen fortlaufenden Kommentar zu MH (fol. 56a–106b), der noch unediert ist. Nach der Datumsangabe auf fol. 126a wurde der Kommentar im Jahr 1239 verfaßt[180].

Die in mehreren Handschriften enthaltenen Diagramme und kurzen Kommentare zu MH, die wahrscheinlich von Josef b. Shalom Ashkenazi (frühes 14. Jh.) stammen, sind in der vorliegenden Arbeit berücksichtigt (Texttyp F; dazu 3.10).

Auf dieser kommentierten Fassung von MH (und der vorangehenden Schrift SRdB) basiert der Kommentar von David b. Jehuda he-Ḥasid (s. dazu die Beschreibung des Textes in der Moskauer Handschrift M302 in 2.3.20 und die Analyse von Texttyp F).

Zitate und Anspielungen, die sich auf MH beziehen, sind im kabbalistischen Schrifttum weit verbreitet. Eine systematische Aufarbeitung der Rezeptionsgeschichte von MH kann im Rahmen der vorliegenden Arbeit jedoch nicht geleistet werden. Sie bleibt daher einer eigenen Publikation vorbehalten.

---

[180] S. auch Scholem, KS 11, 1934/35, S. 187.

3. Analyse der Handschriften und des Erstdrucks

3.1 Vorbemerkung

Im folgenden sollen die im zweiten Abschnitt beschriebenen Handschriften hinsichtlich ihrer Abhängigkeit voneinander untersucht und in Handschriftenfamilien bzw. Texttypen eingeteilt werden (hier als Texttyp A bis F bezeichnet). Der Venediger Erstdruck aus dem Jahre 1601, der seinerseits mehrmals abgeschrieben wurde, ist in die Analyse eingeschlossen (Texttyp G). Erste Anhaltspunkte für die Klassifikation der Handschriften und des Erstdrucks ergeben sich aus dem Kontext, den Über- und Unterschriften, den in mehreren Manuskripten enthaltenen Kolophonen sowie aus den verschiedenen redaktionellen Ausformungen des Textes. Die einem Texttyp zugeordneten Handschriften sollen an Hand von Textvarianten (Schreibfehlern, Auslassungen, Textverbesserungen etc.) in ein zeitliches Schema und in ein geographisches Bezugssystem eingeordnet werden. Die paläographischen und textkritischen Ergebnisse dieser Analyse sind gewiß nicht allein für die Texttradition von MH von Interesse. So werden im Zuge der Handschriftenanalyse auch die in zahlreichen Textzeugen zusammen mit MH überlieferten Schriften SRdB, ShQ und SHR berücksichtigt. Die Textüberlieferung von SRdB, der in zahlreichen Handschriften MH unmittelbar vorangeht oder folgt, geht über weite Strecken mit MH zusammen[1].

3.2 Die Titel des Traktats

MH ist in den Handschriften unter verschiedenen Titeln überliefert, wobei der Traktat in einigen Manuskripten auch titellos bleibt[2]. Die Vielzahl der Über- und Unterschriften ist ein erstes Indiz dafür, daß MH unterschiedliche redaktionelle Bearbeitungen und Ausformungen erfahren hat. So wird sich im Zuge der nachfolgenden Handschriftenanalyse herausstellen, daß ein bestimmter Titel für einen

---

[1] Zu den verschiedenen Rezensionen von SRdB und ihrem Verhältnis zueinander und vor allem zu MH s. den Kommentar zu § 7.

[2] Ohne Überschrift: C2116; C10.11; L6577 (das Ende von MH fehlt, so daß keine Aussage über ein Postskript möglich ist); L27046; N1885; O183; PB765; V290 (Ende fehlt). In M724, N2203 und O742 fehlen die Blätter mit dem Traktatbeginn.

klar abgrenzbaren Texttyp charakteristisch sein kann[3]. Folgende Bezeichnungen kommen vor:

Der geläufigste Titel ist *Maʿaśe Merkava* bzw. *Maʿaśe ha-Merkava*[4], womit die rabbinische Tradition (m Hag 2,1 und parr.) die Spekulation um das Thronwagenwerk von Ez 1 bezeichnet. Daß die in zahlreichen Handschriften zusammen mit MH kopierte kosmologische Schrift SRdB unter dem Titel *Maʿaśe Bereshit* tradiert wird, dürfte kaum ein Zufall sein. Diese Wendung steht nach der rabbinischen Tradition von m Hag 2,1 und parr. für den anderen Hauptzweig der frühen jüdischen Mystik, der die Spekulation um das Schöpfungswerk von Gen 1 beinhaltet. Beide Disziplinen, *Maʿaśe Merkava* und *Maʿaśe Bereshit,* dürfen nur unter Beachtung besonderer Vorschriften betrieben werden[5]. Von diesem rabbinischen Sprachgebrauch her scheint die Wahl der Titel für MH und SRdB beeinflußt zu sein. Daß die Zusammenstellung beider Traktate in den Handschriften keineswegs zufällig ist, sondern auf zielgerichtete redaktionelle Absicht der Handschriftenredaktoren zurückgeht (die schließlich auch in der Wahl der Titel ihren Ausdruck gefunden hat), soll im Kommentarteil der vorliegenden Arbeit näher aufgezeigt werden[6].

Scholem wählte im Anschluß an mittelalterliche Autoren den Titel *Maʿaśe Merkava* für seine Edition einer in den Handschriften titellos überlieferten Hekhalot-Schrift[7] (hier mit MM abgekürzt), die mit MH nur wenige thematische Berührungspunkte aufweist und mit diesem Traktat nicht verwechselt werden sollte, zumal Wertheimer MH unter demselben Titel edierte[8].

Der Begriff מרכבה (»Merkava«) kommt in MH in verschiedenen Wortverbindungen vor; zweimal ist von den »*ḥayyot (ha-qodesh)* in der Merkava« (§§ 7,5 und 22,3) und auch zweimal von den »Lohenmerkavot« (§§ 12,2 und 15,1[9]) die Rede. Am Traktatende heißt es dann in einem Zitat aus HR, R. ʿAqiva habe »alle diese Lieder« und - dies ist ein Zusatz zu HR - das »ganze Werk (מעשה)« gehört, als er zur Merkava hinabstieg[10]. In diesem erweiterten HR-Zitat kommen also beide

---

[3] Vgl. etwa die Überschrift *Pirqe Merkava* in Texttyp C (dazu 3.7), der im Zusammenhang mit der Rezeption von MH in kabbalistischen Kreisen steht und dessen ältester erhaltener Textzeuge im spanischen Lerida kopiert wurde. Daher ist es gewiß kein Zufall, daß der spanische Kabbalist Azriel in seiner Schrift *Perush ha-Aggadot* (ed. Tishby, fol. 26a) aus MH unter diesem Titel zitiert.

[4] B942; C671; J381; J476; M302; N1879; O172; P1442; PB859; R46; W9 (hier mit einem weiteren Titel, *Sefer ha-Merkava,* kombiniert; s. unten).

[5] S. jedoch die Gemara des Talmud Yerushalmi zu m Hag 2,1, wonach die Einschränkung der Lehre vom Schöpfungswerk als Lehrmeinung von R. ʿAqiva bezeichnet wird, die nicht der opinio communis entspreche.

[6] S. vor allem den Kommentar zu § 7.

[7] *Jewish Gnosticism,* S. 103-117 (Appendix C) = SHL §§ 544-596; s. dazu auch Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 220.

[8] Nach dem Basistext seiner Edition, MS Jerusalem J381 (dazu 3.6), das diesen Titel bezeugt. Vgl. auch SHL § 427, wo *Maʿaśe Merkava* das Ende von HZ in M22 markiert.

[9] Nicht in allen Manuskripten; s. § 15,1.

[10] § 35 = SHL § 106 (HR).

Begriffe, מעשה und מרכבה, vor, die mit der Überschrift *Ma'aśe Merkava* korrespondieren.

Der Terminus מרכבה ist noch in folgenden Wortverbindungen als Über- bzw. Unterschrift belegt: *'Inyyan Merkava/ha-Merkava*[11]; in mehreren Handschriften findet sich diese Bezeichnung nur als Unterschrift in Verbindung mit der Überschrift *Ma'aśe Merkava*[12]; *Pirqe Merkava*[13]; *Sefer ha-Merkava*[14] und, nur als Unterschrift, *Massekhet Merkava*[15]. Die Permutationen des Gottesnamens von § 2, die in mehreren Handschriften dem ersten Kapitel vorangehen und in einem späteren Stadium der Redaktion als fester Bestandteil der Schrift angesehen wurden[16], stehen in V288 unter dem Titel »Das Mysterium des Namens der Merkava«. Es ist jedoch nicht klar, ob diese Überschrift auch noch auf die folgenden sieben Kapitel, die mit der Spekulation um den Gottesnamen nicht viel zu tun haben, zu beziehen ist.

Der Begriff היכל (»Palast«), nach dem die Hekhalot-Literatur benannt ist, kommt als Titel nur in den Wendungen *Sefer Hekhalot*[17] und *Massekhet Hekhalot*[18] vor. Die Wendung *Massekhet Hekhalot* wird in diesen Textzeugen mit dem Titel *Pirqe Hekhalot* kombiniert. Die Handschriften, die diesen Doppeltitel enthalten, sind sehr jung und dürften aller Wahrscheinlichkeit nach vom Venediger Erstdruck abgeschrieben sein[19]. Die in der modernen Forschung geläufige Bezeichnung *Massekhet Hekhalot* für den Traktat geht also wahrscheinlich erst auf den Venediger Druck zurück[20]. Sie findet sich in der Hekhalot-Literatur sonst nur noch in dem Oxforder Manuskript OC198 als Unterschrift von HR[21].

Wie wenig einer der genannten Titel für MH allein signifikant ist, zeigt die Tatsache, daß alle Über- und Unterschriften auch für andere Hekhalot-Texte Verwendung finden, wobei HR die meisten Übereinstimmungen aufweist[22].

---

[11] BU244; F44; JS3; N1990 (Ende fehlt); N8115.

[12] P1442; N1879; J476; in M521 zusammen mit der Überschrift *Sefer Hekhalot,* die von späterer Hand nachgetragen wurde.

[13] F41; H17; NC363; N1731; P3531; V31; OC198.

[14] O741; W9 (hier mit *Ma'aśe Merkava* kombiniert; am Traktatende jedoch nur *Sefer ha-Merkava*); O473 (zusammen mit *Pirqe Merkava*).

[15] OC198; die Überschrift lautet in diesem Manuskript *Pirqe Merkava.*

[16] S. dazu den Kommentar zu §§ 1 und 2.

[17] M134; M521 (hier als Glosse von späterer Hand nachgetragen).

[18] JM138; ME51; NC558 (Ende fehlt); N2502 und Erstdruck V1601; am Traktatende wird nur noch *Massekhet Hekhalot* als Unterschrift angegeben.

[19] S. 3.11.

[20] Unter diesem Titel gab Jellinek seine in der modernen Forschung viel benutzte Edition heraus; s. auch 3.11.

[21] S. 2.3.37.

[22] S. die Übersicht bei Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 217f.; vgl. auch die Titel des 3. Henoch, ibid., S. 232f.

3.3 Inhaltsübersicht

3.3.1 Inhalt von §§ 1-36

§§ 1f.: Permutationen des Gottesnamens und Geheimnamen; in V288 mit »und das ist das Mysterium des Namens der Merkava« eingeleitet.

§ 3: Beginn von Kap. 1. Die sechs Namen/Eigenschaften Gottes und seines Throns: Hoheit und Erhabenheit (§ 3,2); Gerechtigkeit (§ 3,3); Gericht (§ 3,4); Wahrheit (§ 3,5); Herrlichkeit (§ 3,6f.); Heiligkeit (3,8f.).

§ 4: Die zwölf Throne Gottes, eingeleitet mit der Frage: »Wieviele Throne hat der Heilige, er sei gepriesen?« (§ 4,1); der beständige Thron (§ 4,2); der Thron der Huld (§ 4,3 = 4,6); der Thron der Gerechtigkeit (§ 4,4); ... des Gerichts (§ 4,5); ... von YH (§ 4,7); ... der Herrlichkeit (§ 4,8); ... der Wahrheit (§ 4,9); der heilige Thron (§ 4,10); der Thron der Ewigkeit (§ 4,11 = 4,14); ... des Erbarmens (§ 4,12); ... der Königsherrschaft (§ 4,13); der hohe und erhabene Thron (§ 4,15).

§ 5: Beginn von Kap. 2. Das Maß des hohen und erhabenen Throns (§ 5,1); ShQ-Tradition über die Umrechnung der himmlischen in irdische Maße (§ 5,2).

§ 6: Gottes Insignien: 70 Throne der Königswürde (§ 6,1); 70 Kronen der Herrlichkeit (§ 6,2); 70 Szepter der Herrschaft (§ 6,3); irdische »Größe und Königswürde« sind von Gott verliehen (§ 6,4); nur die Gottesfürchtigen werden durch die besondere Gabe des Throns der Herrlichkeit ausgezeichnet (§ 6,5).

§ 7: Beginn von Kap. 3. Beschreibt den Thron der Herrlichkeit und seine unmittelbare Umgebung; der Thron aus Saphirstein dient als Fußschemel (§ 7,1), der Thron der Herrlichkeit, der mit dem hohen und erhabenen Thron identifiziert wird, als »Sitz seiner (Gottes) Würde«; das Aussehen des Throns gleicht *ḥashmal* (§ 7,2); *ḥashmal* steht für 378 Glanzleuchten, was vom Zahlenwert des Wortes abgeleitet wird (§ 7,3); Beschreibung des Thronkleids (§ 7,4); Thronkleid, Glanz und Wolkendunkel schirmen Gott von den höchsten Engeln ab (§ 7,5ff.).

§ 8: Midrashtraditionen zu Ps 113,4 und Jes 6,3; Gottes himmlische (Ps 113,4) und irdische (Jes 6,3) Herrlichkeit (§ 8,2).

§ 9: Beginn von Kap. 4. Beschreibung des *ʿaravot*-Bodens (§ 9,1) und der sieben *reqiʿim,* die von Glanz erfüllt sind (§ 9,2); die Fortsetzung verbindet das Glanzmotiv mit vier Feuermauern, deren Glanz nicht einmal die sieben »großen Fürsten« schauen können (§ 9,3f.).

§ 10: Schildert die sieben konzentrisch angeordneten Paläste (היכלות) (§ 10,1), zu deren Inventar verschiedene Arten von Feuersäulen (§ 10,2) und 8.766 Blitzestore (§ 10,3) gehören; an den Palasttoren befinden sich 365.000 Leuchten und ebensoviele Dienstengel (§ 10,4f.).

§ 11: Die Maße der Körperglieder der *ḥayyot* (Zitat aus b Hag 13a); das Stück findet sich in den meisten Handschriften erst am Ende von Kap. 4 = § 14.

§ 12: Fortsetzung der angelologischen Beschreibung von § 10: die Feuergestalt der Engel (§ 12,1); ihre Pferde und Waffen (§ 12,2); Engel und Pferde haben vier Angesichter, vier Flügel und auch vier Münder, mit denen sie einen dreigliedrigen Lobpreis sprechen (§ 12,3).

§ 13: Beschreibt acht bzw. sieben anonyme höchste Engelfürsten an den himmlischen Eingängen, unter deren Befehl alle Dienstengel, die das »Angesicht des Throns« zu schauen und die »Thronlieder« zu sprechen wünschen, gestellt sind (§ 13,2).

§ 14: = § 11.

§ 15: Beginn von Kap. 5. Inventarliste des siebenten Palastes bzw. *raqia' 'aravot,* in der verschiedene Engelklassen, kosmische Erscheinungen, Heereslager (s. vor allem § 15,4) und auch Sängergruppen (§ 15,5) verzeichnet sind; die Liste führt der »Thron der Herrlichkeit« an.

§ 16: Beginn von Kap. 6. Die Shekhina inmitten der vier Engellager, an deren Spitze die Engelfürsten Mikha'el, Gavrie'el, Uri'el und Rafa'el stehen (= PRE 4).

§ 17: Beschreibung von vier Engellagern inmitten von Feuer(flüssen) (§ 17,1); die Maße der Engellager (§ 17,2) und Dienstengel (§ 17,3); die Feuerflüsse zwischen den Lagern kommen unterhalb des Throns der Herrlichkeit hervor (§ 17,4); Tiefe und Breite der Feuerflüsse (§ 17,5); das Tauchbad der Dienstengel (?) in den Feuerflüssen läßt alle »Aufstellungen« erbeben (§ 17,6); Glanznebel, Wolken des Lichts und der Finsternis, Flügel und feurige Umhüllungen verwehren den Engeln den Anblick des »Angesichts der Shekhina«, die »bei ihnen an jedem Ort« ist (§ 17,7f.).

§ 18: Fortsetzung des PRE-Zitates von § 16 (§§ 18f. hier nur in Texttyp C [dazu 3.7]; in den übrigen Handschriften folgt das Stück erst in Kap. 7 [§§ 28f.]); Beschreibung der thronenden Gottheit mit ihren Insignien (Glanzdiadem, Krone mit dem unaussprechlichen Namen; Feuerszepter); Gott fungiert als Richter über Leben und Tod; sieben »ersterschaffene Engel« befinden sich im unmittelbaren Thronbereich innerhalb des Vorhangs.

§ 19: Die Namen der sieben (königlichen) Beamten (שוטרים), die mit den zuvor genannten sieben Engeln identifiziert werden; das Stück hat eine wörtliche Parallele in SHR 1 (ed. Margalioth, S. 67, Z. 7ff.).

§ 20: Fortsetzung der angelologischen Beschreibung von § 17; die feurigen Gewänder der Engel (§ 20,1); der »Wille des Schöpfers« (§ 20,2), den die Engel zu erfüllen haben, besteht in nicht näher bestimmten »Aufträgen« (§ 20,3) und vor allem darin, daß sie einen immerwährenden Lobpreis, des Tags Jes 6,3 und des Nachts Ez 3,12 (Grundelemente der Qedusha), sprechen (§ 20,4); die Engel können die »Erscheinung des Throns der Herrlichkeit«, nicht aber die »Erscheinung des Angesichts der Shekhina« schauen, sie erblicken die »Erscheinung des Angesichts der *ḥayyot*«, deren Lager ihnen jedoch unerreichbar bleibt (§ 20,5).

§ 21: Beschreibt in Anlehnung an Ez 1 die *ḥayyot ha-qodesh* unterhalb des Throns (§ 20,1), ihre Körper (§ 20,2), Flügel und Angesichter (§ 20,3), Augen (§ 21,4) sowie Aufstellung und Bewegung (§ 20,5).

§ 22: Die konzentrischen Kreise, die die Hufe der *ḥayyot* umgeben; die Kreise bestehen aus Engelklassen, verschiedenen kosmischen Erscheinungen und Elementen sowie mehreren Sängergruppen, zu denen auch die Sprecher der dreigliedrigen Qedusha gehören (§ 22,3); die gesamte kosmische Region wird als »Wohnstätte (משכן) der *ḥayyot*« bezeichnet (§ 22,4).

§23: Beginn von Kap. 7. Schildert die »Wohnung« (מעונה) oberhalb der *ḥayyot* (Belegvers ist Ez 1,22) (§23,1), zu der die beiden Räder der Merkava mit je einer Himmelsstimme gehören (§23,2).

§24: Beschreibt die Vorgänge beim Abstieg Gottes aus den 955 höchsten Himmeln in die *ʿaravot* (7. Himmel); das Stück ist nach der Toreliturgie von Ps 24,7ff. aufgebaut, dessen Verse die beiden Himmelsstimmen von §23,2, die himmlischen Tore, die »Fürsten der Häuser des Götzendienstes« und die »Fürsten der Häuser der Synagogen und Lehrhäuser« rezitieren.

§25: Die Räder der Merkava lassen Ps 68,5 erschallen, wenn Gott in den *ʿaravot* einherfährt (aus diesem Schriftvers ist das Bild des Einherfahrens entlehnt); Gott wird von den kosmogonischen Buchstaben *yod* und *he,* mit denen diese und die kommende Welt erschaffen wurden, begleitet; Belegvers für die Erschaffung der Welten ist Jes 26,4 (§25,2).

§26: Enthält verschiedene Traditionen über die Buchstaben *he* und *yod,* deren kosmogonischer Charakter beschrieben wird; Midrash zu Gen 2,4: diese Welt wurde mit *he* erschaffen, die kommende mit *yod* (§26,1); die Reihenfolge der Entstehung beider Welten wird aus der Buchstabenfolge des Gottesnamens YH erschlossen (§26,2); die Form des Buchstabens *he* und die der durch ihn erschaffenen Welt gleichen einer Exedra (§26,3); wie die kommende Welt durch den kleinsten aller Buchstaben erschaffen wurde, so erhält nur derjenige sie zum Erbteil, der sich selbst klein macht (§26,4); Davids Selbsterniedrigung verlieh ihm »Größe und Königswürde« in dieser Welt und Anteil an der kommenden Welt (§26,5); das Thema des Sich-selbst-Geringmachens wird als Midrash zu Prov 8,21 fortgesetzt (§26,6); Deutung der Buchstabenkronen des *yod* mit Ps 68,5 als Überleitung zum folgenden Paragraphen (§26,7).

§27: Wiederaufnahme der Beschreibung der liturgischen Vorgänge beim Einherfahren Gottes in den *ʿaravot* (§27,1); Aufzählung verschiedener Jubelstimmen (§27,2).

§28: = §18.

§29: = §19.

§30: Erschaffung und Siegelung der sechs Dimensionen des Raums (vier Himmelsrichtungen, Höhe und Tiefe) mit den drei Radikalen des Tetragramms *yod, he* und *waw;* das Stück hat eine Parallele in SY I,13 (ed. Gruenwald, §15).

§31: Lobpreis des Gottesnamens YHDRI'L.

§§32f.: Beschreibt in poetischer Form, die sich vom deskriptiven Stil des vorangehenden Kontextes deutlich abhebt, die Proskynese des Throns der Herrlichkeit vor Gott; der Thron wendet sich an Gott mit der Aufforderung, er solle auf ihm Platz nehmen; Zitat aus HR (SHL §§98f.).

§34: Hymnus über Gottes Unvergleichlichkeit mit Zitat I Sam 2,2 (vgl. SHL, Beginn von §§103 und 105).

§35: Abschluß der Qedushalieder in HR (SHL §106); R. ʿAqiva lernte als *yored merkava* »alle diese Lieder vor dem Thron der Herrlichkeit«; in MH um die Formel »und dieses ganze Werk (der Merkava)« erweitert.

§36: Lobpreis Gottes mit verschiedenen Schlußformeln und Unterschriften.

3.3.2 Inhalt der Kommentare

§§3K, 4K, 6K und *7K* sind Inhaltsangaben der entsprechenden Paragraphen.

§15K: Kabbalistischer Kommentar zu §15 (*sefirot*-Spekulation u.a.).

§17K: Textparallelen zu der mittelalterlichen esoterischen Schrift *Sode Razayya* des El'azar von Worms[23].

§22K: Kommentar zu §§16 und 22; Erklärung des Begriffs *tapsarim*.

3.3.3 Inhalt der Diagramme

§0D,1: Die konzentrischen Kreise auf der »untersten Erde«[24].

§0D,2: Die höchsten himmlischen Regionen oberhalb des *'arevot raqia'* (= 7. Himmel).

§9D,1: Diagramm zu §9; Erscheinungsweise des *'aravot*-Bodens und die vier Feuermauern.

§9D,2: Die zwölf Darstellungsformen des Tetragramms.

§10D: Die Anzahl der in §10 beschriebenen sieben Paläste wird hier auf 28 erhöht; es folgt eine Inhaltsangabe des Paragraphen (Palasttore, Feuermauern, Dienstengel, Leuchten).

§16D: Diagramm zu §§16 und 17. Die vier Engellager der Shekhina mit den Engelfürsten Mikha'el, Gavri'el, Rafa'el und Uri'el an ihrer Spitze. Das Maß der Engellager.

§22D: Diagramm zu §§16 und 22. Die vier Engellager wie in §16D, hier mit den konzentrischen Kreisen von §22 kombiniert.

3.4 Aufbau und Umfang von MH nach den Texttypen[25]

Texttyp A

§§2-10, 12-17, 20-36: V288.

Texttyp B

§§3-10, 12-17, 20-36: B244; F44; J476; JS3; N1879; N1990; N8115; P1442; (P3729).

---

[23] Dieses Stück wird in der vorliegenden Arbeit nicht ediert; s. auch 3.9.

[24] Dieses und das folgende Diagramm gehören nicht zu MH, sondern zu SRdB, werden aber in den meisten Handschriften im Text von MH abgebildet (s. 3.10).

[25] Nicht enthalten: M302 (3.10), O172 (3.7 bzw. 3.10), M724 und N2203 (3.12) sowie FR160 (3.12). Handschriften-Fragmente, deren Zugehörigkeit eindeutig bestimmt werden kann, sind in runde Klammern gesetzt.

§§3-10, 12-17, 20-36(?), 16D: (L6577).

§§3-10, 12-17, 20-29, 16D: J381.

Texttyp C

§§3-13, 15-27, 30-36: F41; (H17); LI64; NC363; N1731; P3531; V31.

Texttyp D

§§3-13, 15-17, 20-27, 30-31: OC198; (PB859).

Texttyp E^1

§§1-10, 12-17, 20-25, 27-29, 31-36: O741.

§§2-10, 12-17, 20-25, 27-29, 31-36: O473; W9.

§§3-10, 12-17, 20-25, 27-29, 31-36, 16D: O183.

Texttyp E^2

§§3-10, 12-17[26]*, 17K, 16D:* B942; (O742); R46.

Texttyp F

§§3-10, 12-16, 22-25, 3K, 4K, 6K, 7K, 15K, 22K, 9D,1[27]*, 9D,2, 10D, 22D:* (B*942[28]); C671; C10.11; C2116; L27064; M134; M521[29]; N1885; PB765; (V290).

Texttyp G

§§2-10, 12-17, 20-36, 3K, 4K, 6K, 7K, 15K, 22K, 9D,1, 9D,2, 10D, 16D: ME51; (NC558); N2502; V1601.

3.5 Texttyp A

Die Vatikanische Handschrift V288, einziger Repräsentant von Texttyp A, wurde im 14. Jh. irgendwo im Kulturkreis von Byzanz kopiert. Sie ist für die Text- und Rezeptionsgeschichte von MH von besonderem Interesse. Das Manuskript enthält

---

[26] Bis einschließlich § 17,4.

[27] Zu den Diagrammen §§0D,1 und 0D,2 s. 3.10 und die entsprechenden Anmerkungen im Übersetzungsteil.

[28] Zu den Textglossen dieser Handschrift s. 2.3.1.

[29] Plus §§26-36; s. 3.6.

im vorangehenden Kontext von MH ein umfangreiches Kommentarwerk zu diesem Traktat und anderen Stücken der Hekhalôt-Tradition, das, wie aus einer Schreibernotiz ersichtlich, im Jahre 1239 verfaßt wurde. Dieses, leider nur noch fragmentarisch erhaltene Kommentarwerk (der Kommentar zu MH ist jedoch vollständig überliefert) ist meines Wissens noch unediert. Scholem ist wohl als erster Kabbalaforscher während eines Aufenthaltes in der Biblioteca Ambrosiana Ende der 20er Jahre auf diese Handschrift aufmerksam geworden, die im Jahre 1933 an ihren früheren Eigentümer, die Biblioteca Apostolica Vaticana, zurückgegeben wurde[30]. In einer ausführlichen Rezension zu Bernheimers Handschriftenkatalog schreibt Scholem, daß V288 für ihn das wichtigste unter allen kabbalistischen Manuskripten der Ambrosiana sei[31].

Was die Textüberlieferung von MH betrifft, so ist zunächst festzustellen, daß der Traktat hier zusammen mit SRdB überliefert ist. Die Kombination beider Schriften, die auf zielgerichtete Redaktion zurückgeht, bezeugen mehrere Manuskripte. Umso bemerkenswerter ist es, daß die SRdB-Version der byzantinischen Handschrift V288 eine eigenständige Rezension darstellt, die sich von den in den europäischen Handschriften enthaltenen Textfassungen grundlegend unterscheidet[32]. Nur das Geniza-Fragment Adler 1177, das nun gerade zum nicht-europäischen Traditionszweig von SRdB gehört, stimmt in den erhaltenen Partien nahezu wörtlich mit V288 überein[33]. Die Vatikanische Handschrift dürfte demnach als einziger bisher bekannter Textzeuge diese SRdB-Rezension vollständig enthalten[34]. Es wäre denkbar, daß die Abfolge von MH und SRdB, die ja für zahlreiche Handschriften charakteristisch ist, auch schon für das Geniza-Fragment vorauszusetzen ist. Die traditionsgeschichtlichen Verhältnisse von SRdB sind indes noch viel komplizierter. Ein Versuch, die Zusammenhänge zwischen den einzelnen SRdB-Rezensionen darzustellen und vor allem ihr Verhältnis zu MH zu bestimmen, wird im Kommentarteil dieser Studie (Abschnitt 6) unternommen.

Die Beobachtungen am Text von SRdB gelten für MH in sehr viel eingeschränkterem Maße. Texttyp A stellt zwar einen eigenständigen Überlieferungszweig dar, die Unterschiede zu den übrigen Texttypen von MH sind jedoch weitaus geringer als die zwischen den verschiedenen SRdB-Traditionen.

Die Unterschiede betreffen zunächst Umfang und Aufbau des Textes. Dem ersten Kapitel von MH geht eine Namenreihe voran (§ 2), die sonst nur noch in der ashkenazischen Handschriftentradition von Texttyp E mit den sieben Kapiteln kombiniert ist[35]. Die in Texttyp E fehlenden kosmologischen Traditionen der

---

[30] Zur wechselvollen Geschichte des Manuskripts s. auch 2.3.17.

[31] KS 11, 1934/35, S. 187.

[32] Zu den Unterschieden s. den Kommentar zu § 7.

[33] Ediert in: *Ginze Schechter* I, S. 182ff.; s. auch Séd, *Mystique,* S. 142ff.; V288 war Séd unbekannt.

[34] Möglicherweise ist die Handschrift M724, in der MH nur sehr fragmentarisch überliefert ist, ein weiterer Textzeuge dieser Tradition. Vom SRdB-Komplex, der hier Aufschluß geben könnte, lagen keine Photokopien vor; s. auch 3.12.

[35] S. 3.9; vgl. auch den Erstdruck (Texttyp G); s. ferner den Kommentar zu §§ 1 und 2.

§§ 26 und 30 teilt V288 hingegen mit den Texttypen B und C[36]. Der Aufbau von Kap. 3, 6 und 7 stimmt mit Texttyp B und E, nicht jedoch mit Texttyp C und D überein. Die nachfolgende Handschriftenanalyse wird den sekundären Charakter der Redaktion von Texttyp C und D erweisen. Zu MH gehört in V288 ein kosmologisches Diagramm (§ 16D), das sowohl in Handschriften von Texttyp B als auch solchen von Texttyp E abgebildet ist.

Wie lassen sich die Textunterschiede erklären? Man könnte annehmen, daß V288 einen aus verschiedenen Texttraditionen kontaminierten »Mischtext« bietet, dessen Redaktion auf »Vollständigkeit« abzielt[37]. Die nachfolgende Analyse der verschiedenen Texttypen weist jedoch in eine andere Richtung. Die übrigen Texttypen bieten in der Regel auf unterschiedliche Weise verkürzte Textfassungen. Daß die in Texttyp F enthaltenen kabbalistischen Kommentare und Diagramme hingegen spätere Hinzufügungen sind, versteht sich von selbst.

Die Eigenständigkeit von Texttyp A ist weiterhin aus den singulären Textfehlern zu schließen. So fehlen einige Textstücke[38], so sind die Formen מלאכים statt מלאים (§ 10,2) und כמים statt רמים (§ 15,5), um zwei Beispiele zu nennen, offenkundige Schreibfehler. Insgesamt bietet die Vatikanische Handschrift jedoch einen sehr guten Text. Hinzu kommen absichtliche Textänderungen, unter denen die Lesart עיקר שכינת כבודו (§ 8,2) besonders auffällt. Sie ersetzt hier die anthropomorphe Wendung גוף שכינת כבודו[39].

Ergebnis

Texttyp A, der nur durch die byzantinische Handschrift V288 repräsentiert wird, unterscheidet sich vor allem im Textumfang von den übrigen Manuskripten. Die nachfolgende Handschriftenanalyse wird zeigen, daß MH in den übrigen Textzeugen auf unterschiedliche Weise verkürzt, aber auch durch kurze kabbalistische Glossen und Kommentare erweitert wurde. Einige singuläre Lesarten von V288 gehen auf absichtliche Textänderungen zurück, die in den übrigen Handschriften ohne Parallele sind. Das Manuskript weist mehrere Textfehler (Auslassungen, Schreibfehler etc.) auf. Aufs Ganze gesehen bietet V288 einen ausgezeichneten Textzustand.

Die an MH anschließende kosmologische Schrift SRdB weicht von den aus der europäischen Handschriftentradition bekannten Fassungen stark ab. Sie hat eine Parallele in dem Geniza-Fragment Adler 1177[40].

Wichtig für die Rezeptionsgeschichte von MH ist der fortlaufende Kommentar zu diesem Traktat im vorangehenden handschriftlichen Kontext von V288, dessen Edition und Analyse noch ausstehen.

---

[36] Der Erstdruck (Texttyp G) kann hier außer Betracht bleiben.

[37] Diese redaktionelle Absicht verfolgt beispielsweise der Herausgeber des Erstdrucks V1601; dazu 3.11.

[38] So etwa in den §§ 14,2 und 17,7 infolge von Homoioteleuton; auch in § 25 ist ein größeres Textstück ausgefallen.

[39] S. auch den Kommentar zu § 8.

[40] S. dazu ausführlich den Kommentar zu § 7.

3.6 Texttyp B_1

Die Handschriften BU244, F44, J381, J476, JS3, L6577, (M521)[41], N1879, (N1990), N8115, P1442 und (P3729)[42] weisen im Blick auf Alter, Herkunft und Textumfang zum Teil erhebliche Unterschiede auf. So endet das Jerusalemer Manuskript J381 schon mit §29, so enthalten nur die Handschriften J381 und L6577 das Diagramm §16D. Im Zuge der nachfolgenden Handschriftenanalyse soll gezeigt werden, daß trotz dieser Unterschiede alle Handschriften auf eine gemeinsame Vorlage zurückgehen, die von den übrigen Texttypen klar abgegrenzt werden kann. Diese Vorlage hat sich dann im Verlauf der Textüberlieferung mehrfach verzweigt. Die Analyse von Texttyp B ist nicht allein für die Textgeschichte von MH von Interesse. Die Schriften SRdB, SHR und ShQ sind in den meisten Handschriften dieses Typs ebenfalls enthalten und bilden zusammen mit MH eine Schriftengruppe, die wahrscheinlich schon für die gemeinsame Vorlage vorauszusetzen ist[43].

Ein erster wichtiger Anhaltspunkt für die Frage nach der Textgeschichte ist natürlich das Alter der Manuskripte. Der älteste Textzeuge, das Londoner Manuskript L6577, datiert in das 14. Jh. und wurde in Spanien kopiert. In sefardischer Schrift sind auch die jüngeren Handschriften P3729 (15. Jh.) und J476 (17./18. Jh.) geschrieben. J381 wurde in östlicher Schrift gegen Ende des 17. Jh. kopiert. Die übrigen Manuskripte stammen aus Italien und datieren in das 15. (N1879 und N8115[44]) und in das 16. Jh. (F44, JS3, N1990 und P1442).

Mehrere Handschriften von Texttyp B wurden im Rahmen von vier Texteditionen besprochen und textkritisch analysiert. Die Editionen seien zunächst kurz vorgestellt.

S. A. Wertheimer stützte seine Textausgabe von SRdB, MH und HR (BatM I, S. 19–136) auf die Jerusalemer Handschrift J381. Nicht zuletzt aufgrund fehlender guter Vergleichshandschriften konnte Wertheimer über dieses Manuskript noch urteilen, daß es den Textzustand von MH nahe der »Geburtsstunde« spiegele. Die nachfolgende Handschriftenanalyse wird die in der modernen Forschung mehrfach hervorgehobene Unzulänglichkeit des Manuskripts (Scholem: »voller Fehler«) am Beispiel von MH bestätigen und den textgeschichtlichen Ort der

---

[41] In Klammern gesetzte Handschriftensiglen stehen für Textauszüge und Handschriften-Fragmente.

[42] Dazu ist aller Wahrscheinlichkeit nach auch das Manuskript K55 der Lehmann Manuscript Library zu rechnen, von dem jedoch keine Photokopien vorlagen. Die Handschrift stammt vom Ende des 16. Jh. und wurde, wie die meisten zu Texttyp B gehörenden Manuskripte, in italienischer Schrift kopiert. S. *Ohel Hayim. A Catalogue of Hebrew Manuscripts of the Manfred and Anne Lehmann Family,* vol. I: *Kabbalistic Manuscripts,* hrsg. v. M. Hallamish, S. 118.

[43] Darüber hinaus lassen die Handschriften weitere Gemeinsamkeiten erkennen, auf die hier nicht näher eingegangen werden kann; s. die entsprechenden Abschnitte der Handschriftenbeschreibung.

[44] Oder 16. Jh.

Handschrift genauer bestimmen. A.J.Wertheimer verfaßte zur zweibändigen Neuausgabe der Textedition seines Großvaters einen Anhang mit Verbesserungen, Nachträgen und textkritischem Apparat, in dem zwei weitere Textzeugen von MH aufgenommen sind[45].

M.Margalioth benutzte für die Ausgabe des SHR die Textzeugen BU244, F44, N1879, N8115, J476 und JS3[46]. Die SHR-Partien in N1990 waren ihm offenbar nicht bekannt. In seiner Edition ließ er die Handschriften J476 und JS3 außer Betracht, da sie nur geringfügige Textvarianten enthielten, und zudem JS3 als direkte Abschrift von F44 anzusehen sei[47]. Die Lesarten der übrigen Handschriften sind in einem eklektischen Verfahren dort der Edition zugrunde gelegt, wo keine Textparallelen in den von ihm verwendeten und bevorzugten Geniza-Fragmenten zu Gebote standen.

Zu der kosmologischen Schrift SRdB liegt die Edition (mit französischer Übersetzung) von N.Séd vor, die auf dem Amsterdamer Erstdruck *Sefer Razi'el* (1701) basiert (1. Rezension bei Séd), gegen den die Varianten von J476 und L6577 im textkritischen Apparat gesammelt sind[48]. Die Anzahl der von Séd benutzten Textzeugen bleibt also hinter Margalioths Edition zurück. Die Frage nach dem Handschriften-Material zu dieser Rezension wird auch in Séds umfangreicher Monographie, *La mystique cosmologique Juive* (1981), nicht erneut aufgegriffen, obgleich Margalioths Edition schon längere Zeit vorlag. SRdB-Partien finden sich in allen oben genannten Handschriften mit Ausnahme von BU244, P1442 und P3729 (Fragment). Die von Séd edierte Fassung von SRdB weist zu der Edition von Wertheimer, die auf der Jerusalemer Handschrift J381 fußt, erhebliche Unterschiede auf. Die komplizierten text- und traditionsgeschichtlichen Verhältnisse von SRdB sollen bei der Kommentierung von MH besondere Beachtung finden.

M.S.Cohen besorgte eine Edition zahlreicher ShQ-Handschriften, *The Shi'ur Qomah: Texts and Recensions* (1985), die alle Textzeugen mit Ausnahme von JS3 (weil von Margalioth als F44-Abschrift bewertet?) sowie BU244, M521, N2203, P1442 und P3725, in denen ShQ nicht enthalten ist, berücksichtigt. Cohen rechnet die Handschriften N1879 (Basistext), F44, N2130 (ohne MH), N8115, J476 und L6577 einer nach dem Amsterdamer Erstdruck (1701) benannten *Sefer Razi'el*-Rezension zu (hier mit SRZ abgekürzt). In dem Amsterdamer Druck schließen die ShQ-Traditionen unmittelbar an den von Séd neu edierten SRdB an[49]. Die Manu-

---

[45] Ibid., S. 387ff.; zu SRdB hat A.J.Wertheimer neben zahlreichen textkritischen und anderen Anmerkungen Ergänzungen aus der wichtigen Oxforder Handschrift Michael 9 (Neubauer I, 1531) wiedergegeben (ibid., S. 365ff.); s. auch SHL, S. XIV.

[46] S. *Sefer ha-Razim,* S. 48ff., wo weitere verwendete Textzeugen genannt werden, die jedoch MH nicht enthalten. Für die Wiedergabe der Engelnamen wurde sogar die arabische Übersetzung von SHR hinzugezogen.

[47] Dies gilt natürlich nur für den mit MH beginnenden Teil dieser aus mehreren Fragmenten zusammengestellten Handschrift, da die vorangehenden Abschnitte nicht in JS3 enthalten sind; s. 2.3.7 und 2.3.13.

[48] REJ 124, 1965, S. 23–123. Zur 2. Rezension s. 3.10 (Texttyp F). MH ist im Amsterdamer Druck nicht enthalten.

[49] Verbindungsstück zwischen beiden Texten ist wie in L6577, F44 u.a. ein Beschwö-

skripte L6577 und N2130 (ohne MH), die zu den übrigen Handschriften der SRZ-Rezension nicht wenige Abweichungen zeigen, seien von einer anderen, »Sefer Haqqomah« (SHQ) genannten Rezension beeinflußt. Gegen den Basistext dieser Rezension werden unter Berücksichtigung zahlreicher weiterer Textzeugen die Textvarianten von N1990 gesammelt[50]. Beide Rezensionen gehen nach Cohen letztlich auf ein- und denselben Urtext zurück, der in dem Londoner Manuskript Gaster 238 noch greifbar sei[51].

Die kurze Übersicht über die Editionen von Wertheimer, Margalioth, Séd und Cohen, in denen die Handschriften von Texttyp B eine Rolle spielen, läßt bereits auf komplizierte genealogische Zusammenhänge schließen, die im folgenden unter Berücksichtigung der textkritischen Anmerkungen der vier Editoren untersucht werden sollen.

Nach Margalioth gehen die Handschriften BU244, F44, N1879 und N8115 auf eine gemeinsame Vorlage, eine überarbeitete, verkürzte und entstellte Textversion von SHR zurück. Da die Handschriften in den fehlenden Partien miteinander übereinstimmen, seien die Auslassungen, die teils auf Schreibfehlern, teils auf redaktioneller Absicht beruhten, schon für die gemeinsame Vorlage anzunehmen. Demgegenüber zeichneten sich die von ihm verwendeten Geniza-Fragmente durch einen wesentlich besseren Textzustand aus, weswegen Margalioth bei der Herstellung seines eklektischen Textes den Fragmenten den Vorzug gibt. Dort, wo keine Parallelen in den Geniza-Texten vorliegen, greift er auf diese vier Handschriften zurück, die ansonsten in den textkritischen Apparat eingearbeitet sind.

Auf die Problematik dieser Editionspraxis ist in der Forschung mehrfach hingewiesen worden[52]. Niggemeyer geht in seiner Arbeit *Beschwörungsformeln aus dem »Buch der Geheimnisse«* (Köln 1974) über die Kritik an der Editionspraxis hinaus. Für ihn besteht der methodische Hauptfehler in »MARGALIOTs stillschweigend vorausgesetzter Annahme, daß *ein* Autor das Buch in der jetzigen Form niedergeschrieben hat«[53]. Demgegenüber betont er, »daß solche Art von Schriften im allgemeinen gerade *keine* einheitlichen Kompositionen darstellen«[54].

Die nachfolgende Handschriftenanalyse wird zunächst Margaliothsch textkritische Beobachtungen an den von ihm verwendeten Handschriften in ihren Grund-

---

rungsgebet; dazu unten. Zum gesamten Inhalt des Amsterdamer Drucks s. Margalioth, *Sefer ha-Razim*, S. 44.

[50] *Texts and Rezensions*, S. 125–182; zu der Handschrift O473, in der ebenfalls ShQ und MH enthalten sind, s. 3.9. Die von Cohen als »Siddur Rabbah« bezeichnete Rezension enthält die ShQ-Stücke der Jerusalemer Handschrift J381; *Texts and Recensions*, S. 38–53.

[51] Zur Gesamtübersicht der von Cohen definierten Rezensionen mit den zugeordneten und edierten Handschriften s. Herrmann, FJB 16, S. 142; zum Problem von Cohens »Urtext« s. auch Schäfer, *Hekhalot-Studien*, S. 75ff.

[52] Vgl. Gruenwald, *Mysticism*, S. 226f., und Schäfer, *Hekhalot-Studien*, S. 15.

[53] S. 17; s. auch die Tafel zwischen S. 18 und 19; hier sind die den einzelnen Passagen des SHR zugrundeliegenden Textzeugen entschlüsselt.

[54] Ähnlich Schäfer in kritischer Auseinandersetzung mit Alexander, *Hekhalot-Studien*, S. 15.

zügen bestätigen. Damit soll freilich seiner Editionspraxis, aus verschiedenen Handschriften und Fragmenten unterschiedlichster Provenienz einen »Kunsttext« herzustellen, nicht das Wort geredet werden. So wird ja auch für die Wiedergabe von MH die Form eines Partiturtextes gewählt, in dem die unterschiedlichen Ausformungen des Textes klar erkennbar sind. Wenn man wie Margalioth zu der textkritischen Erkenntnis gelangt ist, daß die verwendeten europäischen Handschriften von SHR eine schlechte und weithin korrupte Textfassung bieten, ist die Vermischung dieses Textes mit den für besser und ursprünglicher befundenen Geniza-Fragmenten mehr als fragwürdig. Gerade für den Vergleich der orientalischen Textüberlieferung mit der europäischen wäre eine synoptische bzw. zeilensynoptische Wiedergabe der Textzeugen wichtig[55].

Die handschriftliche Basis der Edition von SHR ist zudem zu schmal. Die vier von Margalioth hauptsächlich verwendeten Handschriften, zu denen einige »Exzerpte« aus SHR in magischen Handbüchern hinzukommen, gehören ein und demselben Texttyp an. Im Blick auf die Textgeschichte von SHR wäre es daher wichtig, nach Handschriften anderer Provenienz zu suchen. Die magische Schrift SHR zeigt jedoch sehr wohl eine »einheitliche Komposition«, deren literarisches Gerüst das kosmologische Schema der sieben Himmel bildet. Dieses Gerüst ist dann mit angelologischen und vor allem magischen Beschwörungsformularen verbunden worden. Es versteht sich von selbst, daß diese äußere Form von SHR immer wieder Anlaß bot, den Text zu kürzen oder auch zu erweitern. Inwieweit es gelingen wird, die Textgeschichte dieser Schrift zu erhellen, hängt natürlich von der Evidenz der Textzeugen ab.

Was das Abhängigkeitsverhältnis der vier für die Edition von SHR benutzten Handschriften betrifft, so zeichnet sich nach Margalioth das Budapester Manuskript BU244 dadurch besonders aus, daß es 1. Abkürzungen in aufgelöster Form bringt; 2. Sätze enthält, die in den übrigen Handschriften fehlen; 3. Korruptelen korrekt wiedergibt; 4. und vor allem die Abfolge der SHR-Partien, die in den übrigen Handschriften »durcheinandergeraten« ist[56], in der richtigen Reihenfolge bietet.

Die redaktionelle Umgestaltung von SHR und auch SRdB ist in der Tat ein besonderes Charakteristikum der meisten Handschriften von Texttyp B. Diese bearbeitete SHR-Version zielt darauf ab, die kosmologischen Traditionen über die sieben Himmel (רקיעים), die das literarische Rückgrat von SHR darstellen, von den Engelnamen und Beschwörungsformularen zu trennen[57]. Im Text selbst finden sich mehrere Hinweise auf die Redaktion[58]. Die Textumstellungen, die in Margalioths Edition nicht mehr erkennbar sind, kommen offenbar nur im Zusam-

---

[55] So die Editionspraxis der *Geniza-Fragmente zur Hekhalot-Literatur.*

[56] S. dazu die inhaltliche Analyse von F44 (2.3.7).

[57] Der Kopist von N1990 gibt nur noch erstere wieder; s. unten.

[58] S. die inhaltliche Analyse von F44 (2.3.7). Ein aufmerksamer Schreiber hätte aufgrund der redaktionellen Hinweise die ursprüngliche Form von SHR ohne Schwierigkeiten wiederherstellen können. Dies scheint bei BU244 tatsächlich der Fall zu sein.

menhang mit einer umfassenderen Redaktion, die außer SHR auch die anschließenden SRdB-Traditionen einschließt, vor. SHR und SRdB sind hier auf folgende Weise miteinander verbunden:

SHR endet mit der Beschreibung des fünften *raqia'*, die erst im Anschluß an die Schilderung des 6. und 7. *raqia'* folgt. Die nachfolgenden SRdB-Partien setzen, auch dies ist eine singuläre Texttradition, mit der Schilderung der 5. *tehom* ein. Damit ergeben sich für SRdB zahlreiche Umstellungen, die Séd treffend als »›chaos‹ artificiel«[59] bezeichnet hat. Die Redaktion dürfte vor allem von thematischen Gesichtspunkten bestimmt sein, worauf die Trennung von kosmologischen, angelologischen und magischen Traditionen in SHR hinzudeuten scheint. In SRdB spielt die Angelologie ebenfalls eine wichtige Rolle. Das für SRdB grundlegende Schema der sieben Himmel bildet auch das literarische Gerüst von SHR. Aus der thematischen Nähe beider Schriften dürfte also der Anstoß für die redaktionelle Neuordnung des Materials gekommen sein. Daß der Redaktor durch die Trennung der kosmologischen, angelologischen und magischen Traditionen von SHR in gewissem Sinne einen redaktionsgeschichtlichen Vorgang wieder rückgängig gemacht hat, sei nur am Rande bemerkt[60].

Auch der Übergang von SRdB zu den nachfolgenden ShQ-Traditionen läßt auf bewußte Redaktion schließen. Bindeglied zwischen beiden Texten ist ein Beschwörungsgebet[61], das in der Forschung sowohl zu SRdB (so Séd[62]) als auch zu ShQ (so Cohen[63]) gerechnet wird. Ein Vergleich mit dem Geniza-Fragment G4[64] zeigt, daß das Beschwörungsgebet schon sehr früh mit ShQ-Traditionen verbunden wurde[65]. Der nur bruchstückhaft erhaltene Beginn des Fragments läßt nicht mehr erkennen, welcher Text dem Gebet hier einmal voranging[66]. Das Bekenntnis zu Gottes Schöpfermacht (»Schöpfer [קונה] des Himmels und der Erde«) bietet wahrscheinlich den redaktionellen Anknüpfungspunkt für die Anbindung der SRdB-Traditionen an das Gebet.

MH geht in den Handschriften BU244, F44, J476, JS3, N1879, N1990 und N8115 SHR voraus. Dem Traktat fehlt in diesen Manuskripten jene enge redaktionelle Verklammerung, wie sie an SHR, SRdB und SHR sichtbar wurde. Nur der Kopist von BU244, in dem SRdB und ShQ bezeichnenderweise nicht enthalten sind, nennt auch schon in der Überschrift zu MH den nachfolgenden Traktat

---

[59] *Mystique,* S. 110.

[60] Diese thematisch orientierte Redaktion erinnert an das redaktionelle Profil der New Yorker Hekhalot-Handschrift JTS 8128; vgl. dazu Herrmann/Rohrbacher-Sticker, FJB 17, 1989, S. 101ff.

[61] Z.B. F44, fol. 124a = 121a = 106b/1ff.; Beginn: ברוך אתה יהוה אלהינו ואלהי אבותינו אלהי האלהים ואדוני האדונים.

[62] REJ 124, 1965, S. 92–95; s. aber auch *Mystique,* S. 107.

[63] *Texts and Recensions,* S. 24f.; vgl. auch GFHL, S. 68.

[64] Fol. 1a/1ff., GFHL, S. 69.

[65] Das Fragment datiert wahrscheinlich in das 12. Jh. und ist somit älter als alle hier besprochenen Handschriften.

[66] Vgl. GFHL, S. 75.

SHR. MH weist jedoch außer einer kurzen Namenreihe (§ 19 = 29) keine weiteren Gemeinsamkeiten mit den angelologischen und magischen Traditionen von SHR auf.

Eine singuläre Anordnung der Schriften bietet N1990. SRdB geht hier ShQ-Traditionen voran, in die MH eingearbeitet ist[67]. An ShQ schließen die kosmologischen Traditionen des SHR (ohne die in F44 u. a. Handschriften separat wiedergegebenen Engelnamen und Beschwörungsformulare) an.

Die Abfolge von MH und SRdB ist in den Handschriften J381 und L6577 augenfällig und findet sich auch in Texttyp A und F[68]. Daß diese Konfiguration ein älteres redaktionelles Stadium darstellt, wird der Fortgang der Analyse von Texttyp B zeigen.

Aus dem bisher Gesagten ergibt sich, daß zwischen den Handschriften von Texttyp B zahlreiche Differenzen bestehen. Aus den folgenden Textbeispielen ist jedoch zu schließen, daß die Manuskripte zum selben Zweig der Textüberlieferung von MH gehören und auf eine gemeinsame Vorlage zurückgehen.

§ 3,2: Zu dem Zitat aus Jes 57,15 wird eine weitere Belegstelle (Jes 6,1) für Gottes Hoheit und Erhabenheit genannt, die allerdings erst zur folgenden von Gottes Thron ausgesagten Eigenschaft der Hoheit und Erhabenheit paßt und an entsprechender Stelle in allen Handschriften zitiert wird[69];
§ 3,3: Die Stellung der Wendung ואף כסאו נקרא צדק vor dem Zitat aus Jes 45,19 bzw. 42,6 ist singulär; in allen übrigen Handschriften folgt das Stück erst im Anschluß an den Bibelvers[70];
§ 5,1: וטפח fehlt in der Wendung והאמה שלו ד׳/ארבע זרתות וטפח (in L6577 von späterer Hand nachgetragen);
§ 6,2: מעין מכתר כבודו anstelle von מעין כתר כבודו;
§ 6,4: Der *constructus* (תבל) רוזני ist ausgefallen (der Schreiber von L6577 weist durch eine Textlücke auf das Fehlen eines Wortes; in N1879 ist das nach dem Ausfall von רוזני nicht mehr sinnvolle תבל gestrichen);
§ 7,7: Der Begriff סביביו/סביבו fehlt vor dem Zitat aus Ps 18,12;
§ 10: ועמודי in der Wendung ועמודי ברקים (§ 10,2) und שעות in der Wendung כמנין שעות של ימות (§ 10,3; dazu unten);
§ 12,3: והם anstelle von וסוסיהם[71];
§ 15,4: Die Form דגלים וחיילים anstelle von חיילות ... ist vom vorangehenden חיילים וצבאות beeinflußt (eine spätere Hand hat in L6577 die maskuline in die feminine Pluralendung verbessert);
§ 22,2: Das Kreiselement כנפי הרוח fehlt und ist möglicherweise in L6577 von späterer Hand in einer am Mikrofilm nicht mehr zu entziffernden Glosse nachgetragen; nach den Glossenzeichen ist jedenfalls die entsprechende Stelle im laufenden Text gemeint;
§ 24,1: ברעש קולות anstelle von ברעש גדול in den übrigen Handschriften.

---

[67] Das Ende von MH und der Anfang der Fortsetzung von ShQ fehlen (s. 2.3.28).
[68] S. 3.5 bzw. 3.10 und die Analyse von M724 (3.12).
[69] Wertheimer (BatM I, S. 45) gibt nur das Zitat Jes 57,15 im Text wieder.
[70] In J381 fehlt die Wendung, was möglicherweise auf eine bewußte Schreiberkorrektur zurückgeht.
[71] Die bessere Lesart, die BU244, F44 (Glosse), JS3, N1990 und P3729 bezeugen, geht wahrscheinlich auf Schreiberkorrekturen zurück; s. unten.

Daß die Handschriften BU244, F44, J476, N1879, N1990, N8115, P1442 und P3729 (Fragment), im folgenden wird nach der im Partiturtext wiedergegebenen Handschrift F44 zitiert, auf eine gemeinsame Vorlage zurückgehen, die von L6577 und J381 abzugrenzen ist, zeigt schon ein offenkundiger Fehler in der Textüberlieferung von Kap. 5 an (§ 15,3). Hier setzt ganz unvermittelt ein Textstück aus Kap. 7 ein (§ 25,1), ohne daß eine konkrete redaktionelle Absicht erkennbar wäre[72]. Die Fortsetzung von Kap. 5 und der entsprechende Abschnitt von Kap. 7 stimmen mit den übrigen Handschriften wieder überein. Ein systematischer Vergleich mit J381 und L6577 zeigt, daß sich weitere Fehler in die Textüberlieferung eingeschlichen haben. Der Ausfall größerer Textpassagen geht in der Regel auf Homoioteleuton zurück. Inwiefern das Fehlen einzelner Wörter und Buchstaben auf Schreibfehler oder absichtliche Textänderungen zurückzuführen ist, wäre von Fall zu Fall zu prüfen[73]. Ein weiterer Unterschied betrifft die Zitation von Bibelversen[74]. F44 weist im Vergleich mit L6577 insgesamt einen deutlich schlechteren Textzustand auf[75].

Daß auch die »besseren« F44-Lesarten sekundär sind, ergibt sich aus dem Vergleich mit den übrigen Texttypen. Dabei handelt es sich um absichtliche Textänderungen, die auf Fehler in der Vorlage zurückgehen. Diese Textfehler bieten L6577 und J381 (zum Verhältnis beider Handschriften s. unten) in ihrer ursprünglichen Form:

§ 5,1: עמו (L6577) ist für עביו verschrieben; in F44 ist die Form רמו (»Höhe«) konjiziert, die in keiner anderen Texttradition vorkommt;
§ 8,1: Infolge des Textausfalls von על השמים יודעים גבורות כבודו zu Beginn des Paragraphen schließt das nachfolgende ומספרים nicht mehr sinnvoll an; in F44 ist das *waw* in ein *shin* verbessert, das wieder einen sinnvollen syntaktischen Bezug herstellt[76];
§ 10,2: In der Wendung ועמודי להטים ועמודי ברקים ist das zweite ועמודי ausgefallen; der Bearbeiter von F44 ergänzt ein *waw copulativum* zu וברקים;
§ 10,3: In diesem Abschnitt weist L6577 den Ausfall von שעות in der Wendung ובכל היכל והיכל שמנת אלפים ושבע מאות ושש ושש שערי ברקים[77] כמנין שעות של ימות השנה auf; der

---

[72] Vgl. aber die oben beschriebenen Textumstellungen in SHR und SRdB. Sollte der Redaktor ähnliche Absichten mit MH im Sinn gehabt haben, die er dann doch nicht ausgeführt hat?

[73] Beispiele sind aus dem Vergleich der im Partiturtext untereinander wiedergegebenen Handschriften L6577 und F44 leicht zu erschließen; zu singulären Textfehlern beider Manuskripte s. unten.

[74] Z. B. § 3,3: F44 zitiert Jes 42,6, L6577 wie die übrigen Handschriften Jes 45,19; zu dem Zitat aus Ex 24,11 s. § 7.

[75] Einige wenige Beispiele seien angeführt (die Lesarten von L6577 in Klammern; s. auch den Partiturtext): § 7,6: כעין כמראה (מעין כמראה); § 8,2: ונוטלים statt ואוכלים; in § 15 finden sich folgende Varianten: אספי שלגים (אסמי שלגים), וברקים (ורעמים), והיצוצי (וניצוצי), ומלאים ברזי דברי ערבות, (והודאות פלאות) ונפלאות, (ומרובעי פנים) ומרובעים פנים, (ומליאי עינים) עינים (ולבל יכירו) ובל יבינו; § 17,8: (ברזי דרי ערבות בתוך ערבות לרוכב בערבות) בתוך דברי ערבות (מלובשי לבושי שלהבת ועטופי מעילי גחלת) מלובשים בלבוש שלהבת ועטופים מעילי גחל; § 20,1: (מגישין/משיגים) מביטים; § 20,5: (אראלי מעונה) אריאל מעונה; § 22,2: שרי בתי עבדות זכות (... עבודה זרה) u. a.

[76] S. auch Wertheimers Textkorrektur (BatM I, S. 57 Anm. 39).

[77] L6577 liest korrupt: בקקים.

Schreiber von J381 hat offenbar das nach dem Ausfall von שעות syntaktisch störende של gestrichen, was den grotesken Sinn ergibt, die Anzahl von 8.766 Toren entspräche den Tagen eines Jahres; der Bearbeiter von F44 ist nicht auf den Ausfall von שעות gekommen (wohl aber Wertheimer in seiner Textedition von J381) und konjiziert die auch schon im vorangehenden Kontext belegte Zahl »365«; die Wendung »entsprechend der Anzahl der Tage eines Jahres« ergibt hier wieder einen Sinn;
§15,1: Die Wendung והדרי וכידורי לפידים (J381 korrupt ובירורי statt וכידורי) ist grammatikalisch falsch und geht auf den Ausfall des Begriffs להטים, der zu dem *constructus* והדרי zu ergänzen ist, zurück; in F44 ist das *waw copulativum* von כידורי gestrichen, so daß eine doppelte constructus-Verbindung entsteht;
§15,2: Die Wendung ומכוסי אפים ist wieder um den *constructus* verkürzt; anstelle des fehlenden Wortes findet sich in L6577 eine Textlücke, über der von späterer Hand die korrekte Form ומכוסי nachgetragen wurde; der Kopist von J381 liest nur אפיים, was zu dem vorangehenden מרובעי פנים וכנפים schlecht paßt; in F44 ist daher dieses Wort offenbar sekundär gestrichen.

Aus dem folgenden Textbeispiel könnte man sogar schließen, daß L6577 selbst die Vorlage von F44 darstellt:

§6,3: Hier hat der Schreiber der Londoner Handschrift L6577 zunächst שבריט מלכותו in Anlehnung an das vorangehende כסא מלכותו geschrieben, sodann seinen Irrtum bemerkt und die korrekte Lesart ממשלתו über der Zeile nachgetragen, ohne die irrige Lesart im laufenden Text zu streichen; in F44 sind beide Worte zur Wendung שרביט ממשלת מלכותו verbunden.

Es lassen sich abgesehen von offenkundigen Schreibfehlern nur wenige Textbeispiele dafür anführen, daß F44 und J381 gegen L6577 zusammengehen[78].

Aufgrund der textkritischen Beobachtungen ist anzunehmen, daß F44, J381 und die übrigen oben genannten Handschriften von Texttyp B auf eine dem Londoner Manuskript L6577 sehr nahestehende Vorlage zurückgehen. Während der Schreiber von J381 die Textfehler seiner Vorlage sklavisch wortgetreu kopiert, ist der Kopist der Vorlage von F44 um einige Textverbesserungen bemüht. Die Londoner Handschrift, in der sich MH nur noch fragmentarisch erhalten hat, ist also für die Textgeschichte von MH (sowie SRdB und ShQ) von großer Bedeutung. Das Manuskript spiegelt eine Textfassung des Traktats, von der zahlreiche Abschriften abstammen.

Cohens Annahme, daß die zur sog. *Sefer Razi'el*-Rezension gerechnete Handschrift L6577 von einer weiteren, *Sefer Haqqomah* genannten Rezension beeinflußt sei, kann als widerlegt gelten[79]. Die von ihm im Variantenapparat vergrabene Handschrift L6577 ist nicht nur nicht von einer anderen Rezension beeinflußt, sondern stellt ein früheres Textstadium dar, das in den übrigen, jüngeren

---

[78] So etwa die Überschrift מעשה מרכבה bzw. ענין המרכבה und die erste Kapitelangabe, die in L6577 fehlen. Vgl. ferner: anstelle des fehlenden לצאת in der Wendung שהוא רוצה לצאת מן העולם (§26,3), vom L6577-Schreiber durch eine Textlücke gekennzeichnet, lesen J381 und F44 aufgrund einer Konjektur wenig sinnvoll להנות/ליהנות; offenkundige Schreibfehler in L6577, die die übrigen Handschriften von Texttyp **B** korrekt wiedergeben: §4,6: צדק (חסד); §5,1: פסאות (פרסאות); §5,2: תכו (תכן = MT); §10,3: בקקים (ברקים); s. auch den Partiturtext.

[79] S. dazu auch Herrmann, FJB 16, 1988, S. 135.

Textzeugen der *Sefer Razi'el*-Rezension in sehr viel schlechterer Textqualität überliefert ist. Die Vielzahl der Varianten in Cohens textkritischem Apparat, der teilweise sogar mehrere Seiten umfaßt, geht vor allem auch darauf zurück, daß ein jüngerer und schlechterer Textzeuge (hier N1879) von ihm als Basistext gewählt wurde[80].

MS Jerusalem J381

MH endet in der Jerusalemer Handschrift J381 schon mit §29. Daß der singuläre Abschluß des Traktats auf eine Kürzung des Textes zurückgeht, legt schon der Vergleich mit den übrigen Texttypen nahe. Im folgenden soll nun gezeigt werden, daß J381 insgesamt ein späteres Textstadium als L6577 darstellt, aus dem möglicherweise auch das Traktatende von J381 erklärt werden kann. L6577 bricht mitten im nächsten Paragraphen (§30) ab. Das Blatt mit dem Ende von MH und dem Beginn der anschließenden ShQ-Partien fehlt. Auf den fragmentarischen Zustand von L6577 könnte also das Traktatende in J381 zurückgehen, doch ist nicht mit Sicherheit zu entscheiden, daß die Londoner Handschrift selbst (und auch noch nach Verlust eines Folio) dem Schreiber von J381 als Vorlage diente. Die systematische textkritische Analyse von J381 zeigt jedoch, daß der überwiegende Teil der Varianten aus der »Vorlage« L6577 ohne Schwierigkeiten erklärt werden kann. Denkbar wäre auch, daß der Kopist von J381 den Traktat bewußt verkürzt hat, was jedenfalls zu folgender Schreibernotiz am Ende der Hekhalot-Texte gut passen würde: »All diese Inhalte habe ich aus *Ma'aśe Bereshit* des R. Yishma'el b. Elisha', des Hohenpriesters, aus *Ma'aśe Merkava Rabba und Merkava Zuta* und aus den *Pirqe Hekhalot* entnommen, und ich habe die Inhalte verkürzt, weil tiefe Dinge in ihnen sind ...«[81]

Auch mehrere kleinere Stücke im laufenden Text von MH sind möglicherweise absichtlich weggelassen, an einigen Stellen ist der Text erweitert[82], darüber hinaus fallen Wortumstellungen[83] und nicht wenige Textausfälle und Korruptelen auf, die von einem nachlässigen Schreiber zeugen[84].

---

[80] Dies ist auch bei anderen Rezensionen der Fall; s. Herrmann, FJB 16, 1988, S. 115ff. und 134ff.

[81] S. 2.3.11.

[82] Beispielsweise entspricht das zusätzliche מלאכי קדושים in §16 nicht der PRE-Parallele; die Wendung מלחמות גבורים וגבורות (§15,4) ist doppelt wiedergegeben (Dittographie).

[83] §10,2: umgekehrte Reihenfolge von ועמודי להבים und ועמודי גחלים.

[84] Beispiele für singuläre Lesarten: §9,3: חומה אחת (חומה ראשונה); §16: שכינת אל (שכינת הק'ב'ה = PRE); §17,6: המום (ומתרעשין את המון כל המערכות) (ומרגישין את המון כל המערכות); Beispiele für Textausfälle: §6,3: ושבעים in der Wendung ושבעים שרביטים; §7,3: בגימטריא ... כסאו לפי'כך; §8,2: ולפני גלגלי שלהבת; §12,3: סוסי, מרכבות, ולסוסיהם ד' פנים ולסוסיהם ס' כנפים; §22,2: אם ... כבודו; §25: J381 bricht mit העי'הז ab, der Neueinsatz mit צור עולם ergibt keinen sinnvollen Anschluß; §26: דומה in der Wendung שהוא דומה לאכסדרה; Korruptelen: §9,1: ומעין (die meisten übrigen Handschriften ebenfalls korrupt: ומגנין; nur Texttyp C und F lesen sinnvoll: ומכהין bzw. ודומה; Wertheimer [BatM I, S. 47] konjiziert: (ודומין); §13,3: anstelle von אחד בכניסה ואחד ביציאה liest J381 לכל א' וא' של השרים הגדולים, was hier keinen Sinn ergibt; in den

Die Beobachtungen am Text von J381 führen zu dem Ergebnis, daß diese Handschrift, die Wertheimer zur Grundlage seiner Edition von MH (sowie SRdB und HR) wählte, einen vekürzten und schlechten Text bietet.

Die Textfassungen von SRdB und ShQ in J381 werfen neue textgeschichtliche Probleme auf. So enthält das Manuskript eine SRdB-Version, die in keiner weiteren Handschrift von Texttyp B vorliegt. Das gleiche gilt für die ShQ-Tradition, die Cohen als eigenständige Rezension ediert hat[85]. Wie läßt sich dieser textkritische Befund, gerade auch vor dem Hintergrund der Beobachtungen am Text von MH, erklären? Eine genauere Analyse von SRdB bietet erste Anhaltspunkte für die Klärung der textkritischen Probleme. So ist in J381 die in Texttyp B enthaltene Version von SRdB offenbar mit einer weiteren, sehr viel umfangreicheren SRdB-Rezension zusammengearbeitet[86]. Diese SRdB-Version findet sich in einer Handschriften-Tradition, in der MH nicht vorkommt, wohl aber Hekhalot-Schriften wie HR. Daher ist es gewiß kein Zufall, daß J381 ebenfalls die Schrift HR enthält. In den übrigen Handschriften von Texttyp B ist diese Schrift nicht enthalten. Eine Ausnahme macht F44, doch sind die textgeschichtlichen Zusammenhänge hier sogar noch an der äußeren Form des Manuskripts erkennbar. Der Teil der Handschrift, der MH vorangeht und HR enthält, ist ein älteres, auf Leder geschriebenes Fragment, das mit der von Texttyp B abstammenden Kopie zusammengebunden wurde[87].

Die angeführten Beispiele zeigen, daß nur eine eingehende paläographische und textkritische Untersuchung die Textgeschichte der Hekhalot-Literatur zu erhellen vermag.

Aufgrund der Tatsache, daß die Handschriften von Texttyp B auf eine der Londoner Handschrift L6577 sehr ähnliche Vorlage zurückgehen, kommt diesen Manuskripten insgesamt nur eine sekundäre Rolle in der Textgeschichte von MH zu. Im folgenden soll der Frage nach dem Abhängigkeitsverhältnis dieser Handschriften zueinander nachgegangen werden. Inwieweit ist die Textgeschichte eine Fortsetzung der Textkorruption? Inwiefern sind Kopisten darum bemüht, Textfehler zu verbessern? Die Analyse ist zugleich eine Auseinandersetzung mit den textkritischen Anmerkungen von Margalioth und Cohen.

Margalioth klammert die Handschriften JS3 (als direkte Abschrift von F44) und J476 aus, da sie keine wichtigen Textvarianten böten. Cohen hält N1879 für

---

übrigen Handschriften folgt diese Wendung weiter unten, an dieser Stelle fehlt das entsprechende Textstück in J381, weswegen auch hier kein sinnvoller Textzusammenhang mehr existiert; §14,1: ואסמי' ואשימת שלגים (... ובין כל רקיע ורקיע = b Hag 13a); §15,1: ...); am Ende von fol. 25b steht die Kustode בכנפיהם, fol. 26a fährt jedoch korrupt mit בכנפיהם fort (Wertheimer, BatM I, S. 60/2, gibt nur die Korruptele wieder), §21,3: פנים בתוך ז' פנים (פנים בתוך פנים); §22,1: פרסאות (פרסות); §22,2; טפסירי נורא (טפסרי נורא); hinzu kommen zahlreiche weitere Textverderbnisse.

[85] *Texts and Recensions,* S. 38ff.; diese Version von ShQ ist auch in der New Yorker Handschrift JTS 1746 überliefert, in der MH jedoch nicht enthalten ist.

[86] S. dazu ausführlich den Kommentar zu §7.

[87] S. auch 2.3.7.

»the best from a textual point of view«[88]. Gegen die Annahme der Überlegenheit von N1879 spricht schon das Fehlen der großen *melekh*-Litanei in der ShQ-Version dieses Manuskripts und der Jerusalemer Handschrift J476. Das Stück gehört bereits in dem frühen Geniza-Fragment G8[89] zum Textbestand von ShQ und dürfte aller Wahrscheinlichkeit nach erst in einem späteren Stadium aus der Textüberlieferung dieser Schrift ausgeschieden sein. Séd konstatiert für SRdB ebenfalls eine kürzere J476-Version (N1879 wurde von ihm nicht benutzt) ohne den Anfang von SRdB, die Beschreibung des »sceau de feu« und den Abstieg in die Hölle[90]. Textgeschichtlich betrachtet kann also die kürzere Version der beiden Manuskripte nicht die Vorlage der übrigen Handschriften abgeben.

Die Überschriften zu MH bieten einen ersten Anhaltspunkt für die verschiedenen Zweige der Textüberlieferung: In J476, N1879 und P1442 steht der Traktat unter dem Titel *Maʿaśe Merkava*[91], in BU244, F44, JS3, N1990 und N8115 unter *ʿInyyan ha-Merkava;* die Unterschrift *ʿInyyan ha-Merkava/Merkava* ist in allen Handschriften identisch. Des weiteren weisen offenkundige Ausfälle größerer Textpartien und abweichende Lesarten auf die verschiedenen Bahnen der Textüberlieferung, die beide Handschriftengruppen eingeschlagen haben[92].

Vergleich der Handschriften J476, (M521), N1879 und P1442

Innerhalb der Handschriftengruppe J476, N1879 und P1442 weisen mehrere Korruptelen von J476 und P1442 auf Nachlässigkeiten der Kopisten, die Anhaltspunkte für eine weiterführende Klassifikation darstellen[93]. Auf Homoioteleuton ist das Fehlen der ersten beiden Siegel in §30 (von בהוי ביה/בהיו bis zum übernächsten וחתמו) zurückzuführen (der vorangehende Kontext ist Glosse in P1442). Das Stück fehlt außerdem in dem Moskauer Manuskript M521 in einem Textstück, das vom Kopisten ausdrücklich als Nachtrag ausgewiesen ist: »Und das habe ich (auch) noch in einem anderen Buch gefunden.«[94] Ansonsten gehört der

---

[88] *Texts and Recensions,* S. 22.

[89] Fol. 1a/1ff., GFHL, S. 100. Der singuläre Aufriß von ShQ in diesem Fragment fällt auf; s. ibid., S. 98.

[90] *Mystique,* S. 110.

[91] Hierzu gehört wahrscheinlich auch das Manuskript K55 in der Lehmann Manuscript Library, in dem der Traktat mit פרק ראשון ממעשה מרכבה beginnt und mit ברוך הוא וברוך שמו ברוך שמו בקדושתו ומרומם זכרו בתפארת עזו ומרומם על כל ברכה ותהלה. נשלם ענין המרכבה תל״ח endet; s. die entsprechenden Angaben in *Ohel Hayim. A Catalogue of Hebrew Manuscripts of the Manfred and Anne Lehmann Family,* vol. I: *Kabbalistic Manuscripts,* hrsg. v. M. Hallamish, S. 118.

[92] So ist das HR-Zitat (§33) in BU244, F44, JS3 und N8115 (zum Textumfang des Fragments N1990 s. 2.3.28) durch Homoioteleuton um בעוז ותוקף ... כסא הכבוד verkürzt; in §5,1 fehlt mit Ausnahme von J476, P1442 und N1879 sinnwidrig die Zahl in der Wendung והאמה ארבע/ד׳ זרתות; der Schreiber von F44 hat durch eine Textlücke auf das fehlende Wort hingewiesen.

[93] Z. B. §10,3: ש׳ס׳ה׳ אלפים וברקים anstelle von ברקים ...; in §24,1 ist das Stück שרי בתי מדרשות/כוסיות הכבוד ausgefallen; der Schreiber von P1442 hat darüber hinaus das folgende סלה gestrichen, das ohne den vorangehenden Bibelvers (Ps 24,10) keinen Sinn mehr ergibt.

[94] S. 2.3.21.

Text von MH in diesem Manuskript zu der kabbalistisch bearbeiteten Tradition von Texttyp F[95].

Singuläre Auslassungen und Korruptelen weisen P1442 als den jüngeren Textzeugen aus (direkte Abschrift von J476?)[96]. An einigen Stellen hat der Schreiber von P1442 offenbar auch korrigierend in seine Textvorlage eingegriffen. Durch den Ausfall von כתוב אחד אומר על השמים (§ 8,2) in den übrigen Handschriften schließt das folgende וכתוב אחד אומר nicht mehr sinnvoll an. Der Kopist von P1442 hat diese Wendung durch die Einleitungsformel וכתי׳ ersetzt, was zum Kontext wieder gut paßt. In § 20,5 bietet P1442 anstelle der Korruptele יבינו die sinnvolle Lesart יביטו, die vom Schreiber offenkundig konjiziert wurde, da in den übrigen Handschriften יכירו steht (vgl. auch מביטים am Paragraphenende). Auch Inkongruenzen beim Genus (z. B. § 21,3 und § 24,1) hat der Schreiber von P1442 verbessert.

An mehreren Textstellen bezeugt N1879 bessere Lesarten, die L6577 entsprechen. Die Wendung שבעים לשונות שבעולם (§ 6,2) ist mit Ausnahme von N1879 um לשונות sinnwidrig verkürzt (der Schreiber von F44 weist durch eine Textlücke auf das Fehlen eines Wortes; die Lesart מלכי׳/מלכים in BU244 und JS3 an dieser Stelle, ohne Parallele in den übrigen Handschriften, ist eine Konjektur). Der Kreis der גלגלי סופה (§ 22,2) fehlt in den übrigen Handschriften. Daß auch N1879 keinen Text bietet, der die Vorlage weiterer Textzeugen abgeben könnte, zeigen singuläre Lesarten und einige Textfehler, die die übrigen Handschriften korrekt wiedergeben[97]. Das fehlende Wort תבל in § 6,4 beruht auf einer Textkorrektur, da dieses Wort nach dem Ausfall des vorangehenden *constructus* רוזני, so schon in L6577, keinen Sinn mehr ergibt. Auf einer Textverbesserung dürfte auch die singuläre Lesart טפסרים (§ 15,1) anstelle von ספסרים beruhen[98]. Die Dittographie ומוקפין להם ענני אור לפניהם וענני אור חשך (§ 17,7) vom Umfang einer Textzeile in diesem Manuskript (fol. 11b/2) kommt auch im laufenden Text von N8115 vor. Eine weitere Dittographie findet sich in § 22,3. Hier lesen N1879, N8115 und J476 das Stück ... מוקפין אומרי׳/ין קדוש ולפני אומרי׳/ין doppelt. Es ist wahrscheinlich, daß in einigen anderen Handschriften von Texttyp B die Textdubletten von aufmerksamen Schreibern nicht mehr mitkopiert wurden.

---

[95] Daß dieses nachgetragene Stück aus einer J476/P1442 nahestehenden Textvorlage stammt, ist aus einem weiteren offenkundigen Schreibfehler zu schließen. Der Kopist von J476 hat das auf fol. 69a am Ende von Z. 18 stehende תחלה משרתים (§ 28) zu Beginn der folgenden Textzeile wiederholt. Diese Dittographie findet sich im laufenden Text von P1442 und M521; in letzterem ist zum zweiten משרתים ein *waw copulativum* ergänzt, der vorangehende Punkt versucht den Text neu zu gliedern (תחלה משרתים. ומשרתים); beide Textänderungen sind jedoch wenig sinnvoll.

[96] Beispiele für Textfehler: § 5,1: חזרת שמו (והזרת שלו); § 12,3 מלכם (wenig sinnvoll) anstelle des zweiten קוניהם/קונם; § 22,2: ראשים (אשים); Auslassungen: § 8,2: ונוטלים; § 20,4: כך ברכה משולשת u. a.; die stereotype Wendung ... ולפני ist offenbar mehrmals bewußt weggelassen. In P1442 fehlt auch die für Texttyp B charakteristische Schriftengruppe SHR, SRdB und ShQ.

[97] Z. B. Auslassungen: § 10,2: ועמודי להבים; § 12,3: לשון ... וסוסיהם מספרים; § 20,1: מלאך (in der Wendung וכל מלאך ומלאך) u. a.

[98] In BU244 und JS3 fehlt das Wort.

Die angeführten Beispiele lassen auf eine weit verzweigte Textüberlieferung schließen, in der auch immer wieder die korrigierende und konjizierende Hand der Kopisten sichtbar wird.

Vergleich der Handschriften BU244, F44, JS3 und N8115

Daß BU244, F44, JS3 und N8115 auf eine gemeinsame Vorlage zurückgehen, wurde bereits oben an der Überschrift und verschiedenen Textfehlern (z. B. verkürztes HR-Zitat in § 33) aufgezeigt. Weitere Textfehler in BU244, JS3 und F44 gibt N8115 jedoch korrekt wieder[99]. Die Wendungen ולפני אבני גחלים (§ 22) und מתוך שהקטין עצמו (§ 26,5) fehlen in BU244, F44 und JS3.

F44 bietet eine Reihe von besseren Lesarten, die in den übrigen Handschriften von Texttyp B ohne Parallele sind; dazu gehören mehrere Textglossen, die von späterer Hand hinzugefügt wurden: Das eingefügte עצמו in der Wendung כסא הכבוד עצמו תחתיו (§ 7,1) ist sonst nur noch in Texttyp C belegt. Das gleiche gilt für die über der Zeile nachgetragene Form ומכהין (§ 9,1), die wiederum nur in Texttyp C eine Parallele hat und das korrupte ומגנין ersetzen soll. Eine weitere Glosse ergänzt die in der vorangehenden Wendung שבעה רקיעים fehlende Zahl; das über der Zeile nachgetragene וסוסיהם (§ 12,3) steht für das schon in der »Vorlage« L6577 bezeugte wenig sinnvolle הם; die korrekte Lesart bieten auch BU244, JS3 und N1990, deren Schreiber sie wahrscheinlich aus dem Kontext erschlossen haben. Singulär ist die um רבנות erweiterte Lesart מחנות רבנות שכינה (§ 22,2), die in der nachfolgenden Wendung ולפני מחנות שכינה nicht mehr aufgegriffen wird. Im laufenden Text finden sich mehrere Textlücken, mit denen der Schreiber auf fehlende oder unleserliche Wörter in seiner Vorlage hinweist.

In BU244 und JS3 fallen einige hymnische Formeln auf, so am Ende von Kap. 1 (§ 4,16; לעד אא״א סס״ס ועד/לעד א״א׳ סלה) und § 30 (יחלציתי״ו) sowie am Traktatende (... ב״ל״א״ו״ס׳). Nach der mit נ״ל eingeleiteten zusätzlichen Lesart in JS3 (§ 26,2) soll הקדים יוד להא anstelle von הקדים הא ליוד gelesen werden. BU244 bietet nur noch die »korrigierte« Textfassung, was ein Indiz dafür ist, daß die Jerusalemer Handschrift der Budapester vorangeht. Mehrere Textausfälle in BU244 gegen JS3 bestätigen die Priorität von JS3. In § 30 ist das erste der sechs Siegel mit dem Gott die sechs »Richtungen« der Welt siegelte, in allen Handschriften von Texttyp B außer L6577 in בהיו ביה verschrieben. Die von derselben Hand stammende Glosse in BU244 liest richtig ביהו (was ein aufmerksamer Schreiber aus den Buchstabenkombinationen der fünf folgenden Siglen erschließen kann).

Die von Margalioth für SHR postulierte Überlegenheit von BU244 bestätigt sich nicht. Die Annahme, daß JS3 von F44 abgeschrieben worden sei, ist aufgrund der textkritischen Analyse von MH sogar auszuschließen. Daß JS3 mit BU244 eng zusammengeht und in einigen Fällen sogar bessere Lesarten bietet, ist im Blick auf MH hingegen evident. Die Überlegenheit von BU244 sieht Margalioth vor allem

---

[99] Z. B. § 10: ובכל שער ושער רום קומתו anstelle von ... וכל (die korrupte Lesart ist vom Wortlaut der vorangehenden Wendung ובכל היכל והיכל beeinflußt).

darin, daß dieses Manuskript nicht die Umstellungen im Text von SHR aufweist, die oben ausführlich beschrieben wurden. An der Textgestalt von MH in BU244 lassen sich einige Textverbesserungen nachweisen, die von einem umsichtigen Kopisten zeugen. Könnte es nicht auch sein, daß der Kopist von BU244 die ursprüngliche Textfolge wiederhergestellt hat, was übrigens ganz Margalioths eigener Editionspraxis entspräche? Die in den Handschriften enthaltenen Hinweise auf die redaktionellen Umstellungen ließen jedenfalls eine solche Rekonstruktion des älteren Textstadiums ohne weiteres zu[100].

Die New Yorker Handschrift N1990 liest als einziges Manuskript dieser Gruppe korrekt שבהיכלי ערבות anstelle von שבה כלי ערבות (§ 10,4; in F44 wurde von späterer Hand der Oberstrich des *he* mit dem folgenden *kaf* verbunden und das Wort punktiert). Ansonsten weist N1990 zahlreiche Textausfälle auf, die auf Nachlässigkeit des Schreibers zurückgehen.

In Cohens Edition von ShQ findet sich N1990 nicht im textkritischen Apparat der sog. »Sefer Razi'el«-Rezension, der die übrigen hier besprochenen Handschriften zugehören, sondern es wird einer »Sefer Haqqomah« genannten Version zugeordnet. Die Analyse zweier ausgewählter ShQ-Traditionen hat jedoch gezeigt, daß auch die ShQ-Partien von N1990 in der Tradition von »Sefer Razi'el« stehen[101].

Schon die Kontextanalyse läßt eine Verwandtschaft zwischen N1990 und dem Fragment P3729 vermuten[102]. Der Vergleich des parallellaufenden Textes zeigt einen gemeinsamen Textausfall[103] und einige singuläre Schreibvarianten.

Diagramm § 16 D

Von den zu Texttyp B gehörenden Handschriften enthalten nur J381 und L6577 das Diagramm § 16 D. Dieses Diagramm ist auch in V288 (Texttyp A) und einigen Manuskripten von Texttyp E überliefert[104].

Die in mehreren Manuskripten von Texttyp A und E mit MH verbundene Namenreihe von § 2 findet sich in Texttyp B nur in N1990, hier jedoch nicht im Zusammenhang mit MH[105].

Ergebnis

Die Londoner Handschrift L6577 bzw. ihre Vorlage ist für die Textgeschichte von MH, SRdB und ShQ von großer Bedeutung. Der in diesem Manuskript greifbare Text, der durch einige signifikante Schreibfehler auffällt, hat als Vorlage zahlreicher Abschriften gedient. L6577 ist von späterer Hand glossiert worden,

---

[100] S. das aufgeschlüsselte Textbeispiel F44 in 2.3.7.
[101] S. dazu Herrmann, FJB 16, 1988, S. 134f.
[102] S. 2.3.43.
[103] Die Zahl »378« in § 7,3 fehlt.
[104] S. 3.5 und 3.9; vgl. auch die Übersetzung von § 16 D.
[105] S. auch den Kommentar zu §§ 1 und 2.

doch haben die Textverbesserungen des Glossators keinen Einfluß auf die weitere Textüberlieferung ausgeübt.

Der Kopist von J381 gibt die Korruptelen seiner Vorlage sklavisch treu wieder, fügt viele neue Schreibfehler hinzu und verkürzt den Traktat um die §§30–36 (möglicherweise fehlten die Paragraphen schon in der Vorlage). Die Beobachtungen am Text von MH lassen sich für die übrigen in J381 enthaltenen Hekhalot-Schriften nicht verallgemeinern. Die SRdB-Version ist wahrscheinlich aus zwei verschiedenen Rezensionen kontaminiert[106], auch die ŠhQ-Traditionen dürften aus verschiedenen Textvorlagen redigiert sein[107]. J381 spiegelt also ein Stadium der Textüberlieferung, das von der »Geburtsstunde« (Wertheimer) von MH weit entfernt ist.

Der Textvergleich von L6577 mit den übrigen Handschriften von Texttyp B führt zu dem Ergebnis, daß der Kopist der Vorlage dieser Handschriftengruppe um einige Textverbesserungen bemüht war. Andererseits sind ihm nicht wenige neue Irrtümer unterlaufen, die sich im Zuge der weiteren Textüberlieferung addieren und hier und da Schreiber von neuem zu Konjekturen provozieren. Daß diese Handschriften von Texttyp B auf eine gemeinsame, an wenigen Stellen ausgebesserte, häufig aber weiter korrumpierte Vorlage zurückgehen, hat Margalioth bereits richtig am Text von SHR beobachtet. Margalioth zog seine textkritischen Schlüsse aus dem Vergleich der Manuskripte mit Handschriften-Fragmenten aus der Kairoer Geniza. Das Londoner Manuskript L6577, das hier die Grundlage für die Analyse von MH in dieser Handschriftentradition bildete, enthält SHR jedoch nur bruchstückhaft. Zu MH sind bisher keine Geniza-Fragmente bekannt, die als Vergleichsmaterial hinzugezogen werden könnten. Von daher wäre eine weiterführende Analyse der ShQ-Partien von besonderem Interesse, da diese Schrift in L6577 und in den meisten Handschriften von Texttyp B enthalten und darüber hinaus fast vollständig aus zwei Fragmenten der Kairoer Geniza bekannt ist[108].

Die umfangreichen redaktionellen Umstellungen, die in einem eindeutig späteren Stadium der Textüberlieferung an SHR und SRdB vorgenommen wurden, betreffen MH und ShQ nicht[109]. Es fällt auf, daß die drei Schriften SHR, SRdB und ShQ in diesen Manuskripten mit Ausnahme von BU244 und N1990 in einem besonders engen redaktionellen Zusammenhang stehen. Die Kombination von MH und SRdB findet sich hingegen in der »Vorlage« L6577 und dem Jerusalemer Manuskript J381. Sie ist auch für andere Texttypen signifikant. Was die weitere Textüberlieferung anbelangt, so kann zwischen den Gruppen J476, N1879 und

---

[106] S. dazu den Kommentar zu §7.

[107] Zu weiteren in diesem Manuskript enthaltenen Hekhalot-Texten s. Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 171ff.

[108] G8, GFHL, S. 97ff., und G9, GFHL, S. 112ff. Die textkritische Analyse zweier weiterer in L6577 enthaltener Schriften, des *Sefer ha-Malbush* und des Preisgebets von Hamnuna Saba, wäre im Blick auf die Frage nach den textgeschichtlichen Zusammenhängen ebenfalls von großer Bedeutung; s. 2.3.15.

[109] Mit Ausnahme von N1990, wo MH sekundär in den Text von ShQ eingearbeitet ist.

P1442 auf der einen und BU244, F44, JS3, N1990 und N8115[110] auf der anderen Seite unterschieden werden. Die Verzweigung der Textüberlieferung innerhalb der beiden Handschriftengruppen läßt sich weiter verfolgen. Die von Margalioth für SHR vertretene textliche Überlegenheit und daraus gefolgerte Ursprünglichkeit von BU244 bestätigt sich für MH nicht.

Der Kopist von M521 bringt im Anschluß an die kommentierte und glossierte Fassung von MH (hier Texttyp F; s. 3.10) die in diesem Texttyp fehlenden Paragraphen 26–36. Aus dem Vergleich mit den Handschriften von Texttyp B ist ersichtlich, daß er eine J476 bzw. P1442 sehr nahestehende Vorlage benutzte.

3.7 Texttyp C

Einen eigenen Texttyp stellen die Handschriften F41, H17 (Fragment), NC363, N1731, P3531 und V31 (im folgenden als Texttyp C bezeichnet) dar[111], in denen der Traktat unter dem Titel *Pirqe Merkava* überliefert wird. Zwei Handschriften dieser Gruppe, F41 und P3531, bezeichnet Gruenwald als »the best (manuscripts)« von MH[112]. In welchem Sinne ist das Prädikat »the best« zu verstehen? Gruenwald hält es für wahrscheinlich, daß der Verfasser von MH »belonged to the circles of German Ḥasidim (about 1150–1250)«[113]. Die beiden Handschriften stünden demnach dem ashkenazischen Urtext von MH am nächsten. Keine dieser Handschriften ist jedoch ashkenazischer Provenienz. F41 und H17 stammen aus Spanien. Die übrigen Handschriften sind italienischer Herkunft. Die folgende Handschriftenanalyse wird auch ashkenazische Textzeugen untersuchen und die Frage nach dem gegenseitigen Abhängigkeitsverhältnis stellen[114].

Was die Beziehung der sechs Handschriften zueinander anbelangt, so lassen sich alle Handschriften auf das älteste Manuskript von Texttyp C, die Florentiner Handschrift F41, zurückführen. Wie aus dem zweiten Kolophon am Ende dieser Handschrift hervorgeht, wurde die Kopie dieses Manuskripts im Monat Tevet des Jahres 5088 (= 1327/28) beendet[115]. NC363 und V31 sind vom Inhalt her mit F41 identisch[116]. Die Kopisten beider Manuskripte haben lediglich die Jahreszahlen (1345 [NC363] bzw. 1405 [V31]) aktualisiert und ihre eigenen Namen in die Kolophone eingesetzt. Das erste Kolophon (nicht in V31) wurde vom NC363-Schreiber

---

[110] Dazu gehört ferner das Fragment P3729.

[111] Dazu gehört auch das Manuskript LI64 (s. 2.3.14), von dem jedoch keine Photokopien vorlagen.

[112] *Mysticism,* S. 209 Anm. 2. Das erste Manuskript trägt fälschlich das Siglum »44/2«. Aufgrund der Folioangaben ist jedoch klar, daß nicht die Florentiner Handschrift Laurenziana Plut. 44.13 (hier F44; s. 2.3.7 und 3.6) gemeint ist.

[113] Ibid., S. 210.

[114] S. Texttyp E (3.9).

[115] Zu den beiden Kolophonen s. 2.3.6.

[116] Auch der erhaltene Teil von H17 stimmt mit Ausnahme des ersten Kolophons mit F41 überein.

sogar wörtlich aus F41 kopiert. In N1731 fehlt der dritte Traktat von F41; die Schrift *Sefer ha-Ora,* am Anfang von F41, bildet in diesem Manuskript den Abschluß. Da die vorangehende Schrift wie in F41 mit einem (im Vergleich zu F41 stark verkürzten) Kolophon schließt, spricht einiges dafür, daß die Anordnung der Schriften in N1731 sekundär geändert wurde. P3531 enthält nur die Traktate 1, 2, 4 (MH) und 5 nach dem Aufriß von F41. Daß nicht etwa die kürzeren Handschriften ein älteres Stadium der Textüberlieferung repräsentieren, sondern wie NC363 und V31 auf F41 zurückgehen, wird schon von ihrem Alter nahegelegt; H17 und P3531 datieren in das 15. Jh.; N1731 gehört in das 16. Jh. An dem folgenden Textbeispiel aus § 12,3 (Beschreibung der Dienstengel und ihrer Pferde) lassen sich die textkritischen Zusammenhänge exemplarisch aufzeigen.

Alle Handschriften bieten im Vergleich mit F41 einen auf unterschiedliche Weise gekürzten Text. Die kürzere Textgestalt geht in den meisten Fällen auf Homoioteleuton bzw. -arkton zurück. Aus dem Vergleich mit den übrigen Textzeugen ergibt sich, daß schon die älteste Version von F41 um die Wendung ולסוסיהם ד׳ כנפים verkürzt ist; das folgende כמו כן ist zu ולסוסיהם כמו כן zu ergänzen[117]. In N1731 und H17 ist das Textstück קדוש הם אומרים ... אומרים ausgefallen; in NC363, P3531 und V31 fehlt das Stück von וסוסיהם אומרים ברוך bis שירות מלכם, in NC363 und P3531 zusätzlich der Abschnitt הם אומרים ... וסוסיהן ... קדוש im vorangehenden Kontext; P3531 weist weitere Ausfälle auf (ד׳ פנים, יש להם, ד׳ דבורים und ויום), was ein Indiz dafür ist, daß NC363 oder eine Abschrift dieser Handschrift dem Schreiber von P3531 als Vorlage gedient hat[118].

Aus dem Textbeispiel von § 12,3 könnte der Schluß gezogen werden, daß H17 und N1731 auf der einen und NC363, V31 und P3531 auf der anderen Seite zwei Zweige der Textüberlieferung mit unterschiedlichen Korruptelen und Schreibeigentümlichkeiten repräsentieren. F41 wäre die gemeinsame Vorlage beider Gruppen. Die weitere textkritische Analyse wird diese Vermutung bestätigen.

Unter den Handschriften NC363, V31 und P3531 weisen die beiden zuerst genannten nur minimale Textunterschiede auf. Das Manuskript P3531 läßt hingegen einen besonders hohen Grad der Textkorruption erkennen[119].

---

[117] S. Partiturtext und Übersetzung.

[118] Die Nähe von NC363 zu P3531 zeigt beispielsweise eine Textlücke in § 32, die auf ein fehlendes Wort hinweist; F41, N1731 und V31 haben an entsprechender Stelle die korrupte Lesart אסנת (für אריגת verschrieben), die von einem späteren Kopisten, als Korruptele erkannt, durch die Textlücke ersetzt wurde. Es fallen auch Gemeinsamkeiten zwischen V31 und P3531 auf, so etwa das zweimalige למעלה in V31 (Ende von fol. 132a und Beginn der Versoseite), das im laufenden Text von P3531 doppelt steht. In beiden Handschriften ist der Text in zwei Kolumnen je Folioseite aufgeteilt. Singulär ist dagegen die Dittographie von כולם ... גופי כולם (§ 11,2) in V31. Die aufgrund der in den Kolophonen genannten Jahreszahlen naheliegende Vermutung, daß V31 eine direkte Abschrift von NC363 ist, scheint sich also nicht zu bestätigen.

[119] Beispiele für Textausfälle: § 3,8: קדוש שנא׳; § 9,1: ואבני ברקת; § 11,3: כסא ... כולם; § 15,4: גבורים ... חיילות u.a.; Korruptelen und singuläre Lesarten (der Text der übrigen Handschriften in Klammern); § 3,7: ועל היכל wenig sinnvoll statt ובהיכל; § 7,3: 377 statt 378 (der Zahlenwert von חשמל entspricht jedoch 378); § 8,2: נמלא (מלא); § 9,1: אזמר גדה (אזמרגדה);

In mehreren Fällen hat das Manuskript N1731 (und wahrscheinlich H17) die ursprüngliche Lesart von F41 bewahrt[120].

Die Wendung ולא עוד אלא שפרוס עליו כמין בגד זיו זוהר גדול מאד (§7,4) in F41 und N1731 steht den übrigen Texttypen am nächsten, in denen עליו כתבנית בגד של זיו ... זוהר מאור הדר am besten bezeugt ist. Sekundäre, über F41 hinausgehende Textänderungen sind die Lesarten טוהר (NC363 und V31) bzw. תואר (P3531) anstelle von זוהר.

Daß N1731 und H17 trotz dieser »ursprünglichen« Lesarten nicht als Vorlage eines anderen Manuskripts gedient haben, sondern einen von NC363, V31 und P3531 unabhängigen Zweig der Textüberlieferung darstellen, ist bereits aus Inhalt und Aufbau der Handschriften zu schließen und wird durch Schreibeigentümlichkeiten bestätigt[121].

Zu den übrigen Texttypen weist die Florentiner Handschrift F41 Unterschiede in Aufbau und Zustand des Textes auf, die auf zielgerichtete Redaktion zurückgehen. Darüber hinaus enthält das Manuskript eine Reihe von Schreibfehlern, die für diesen Texttyp charakteristisch sind[122]. Weitere Textunterschiede zu den übri-

---

zahlreiche weitere Textfehler kommen hinzu; die Form מוקפים ist weitgehend durch מופקים ersetzt (s. §22 mit der entsprechenden Anmerkung); Tendenz zur Defektivschreibung: דבר (דובר), קדש/הקדש (קדוש/הקדוש), ממלכתו (ממלכותו), ורוני (ורוזני), קלות (קולות) usw.; vgl. aber die Pleneschreibung von תיבל (תבל).

[120] Lesarten von NC363, V31 und P3531 in Klammern; §8,2: המלכים (המלאכים); §10,1: קבועות (קבועות; das Bezugswort היכלות ist jedoch ein Masculinum); §12,1: טכוסיהון (טכוסיהון); in §12,3 verwenden F41 und N1731 das Suffix ־הן, die drei anderen Handschriften ־הם; באמה fehlt sinnwidrig in der Wendung וכל פרסה ופרסה שלו אלפים באמה (§5,1). Die Korruptele מסביל statt מסכיל (§31,2) in F41 ist hingegen in den Kopien ausgebessert.

[121] Vgl. etwa die Auslassung in §11,2 (קרסולי החיות כנגד כולם) in H17 und N1731; aufgrund des fragmentarischen Charakters von H17 und schlechter Photokopien war ein genauer Vergleich nicht möglich; an folgenden Stellen weist H17 mit Sicherheit singuläre Korruptelen auf: §3,8: צבאות statt כסאו; Ausfall von ה׳ב׳ה bis אף כסאו נקרא כבוד in §3,6; Beispiele für singuläre Korruptelen und absichtliche Textänderungen von N1731: in §5 und am Ende von §15 ist אמן ergänzt; die Wendung קול שיר ותהלות קול פאר והדר (§27,2) ist zu קול שיר גופי ... וארכובי ... כולם und ... ותשבחות קול פאר והדר ותהילות umgearbeitet; Auslassungen; §11,2: כולם u.a.; an anderen Stellen sind stereotype Wiederholungen sinnvoll verkürzt (vor allem §22); §9,2: אויר (wenig sinnvoll) statt אור (das Wort fehlt in den übrigen Texttypen); §20,3: רובין צבאות statt רובי צבאות u.a.; die hymnische Formel am Traktatende (אמן ואמן שבח לאל אמן) ist sonst ohne Parallele in Texttyp C.

[122] Unter den Auslassungen fällt das durch Homoioteleuton verkürzte HR-Zitat (§32) besonders auf; in §5,1 fehlt das Maß des Durchmessers vom Thron der Herrlichkeit. Zu §7,1ff. s. die synoptische Wiedergabe von F41 im Übersetzungsteil. Ein Beispiel für die Treue eines Kopisten gegen die fehlerhafte F41-Vorlage zeigt der Ausfall von כתות של in der Wendung ארבע כתות של מלאכי השרת (§16), was zu der grammatikalisch unkorrekten Wendung ארבע מלאכי השרת führt (כת ist ein Femininum, מלאך ein Maskulinum; also wäre ארבעה zu erwarten); der Schreiber von N1731 hat zunächst richtig ארבעה geschrieben und dann entsprechend seiner fehlerhaften Vorlage das *he* wieder gestrichen; weitere Auslassungen und Textfehler sind aus dem Partiturtext zu entnehmen; die Form ומכהין (§9,1) ist möglicherweise eine beabsichtigte Textänderung für die Korruptele ומגנין; zur Wendung עיני שרש של יהוה anstelle von ... בשם מלכים (§9,4) s. auch den Kommentar zu §9. §15,2: הוד של מלכות statt מלכות könnte eine kabbalistische Konnotation haben.

gen Handschriftenfamilien betreffen Wortstellung[123] und Weiterungen[124]. Auffallend ist das Fehlen von §4,16.

Bei den absichtlichen Textänderungen ist die Stellung zweier Zitate besonders augenfällig. Das Zitat aus b Hag 13a über die Körpermaße der *ḥayyot* unterbricht in F41 die angelologische Beschreibung von Kap. 4 (§11) und folgt in den übrigen Handschriften erst am Kapitelende (§14). Eine weitere Textumstellung betrifft das aus einem PRE- und SHR-Zitat kombinierte Stück, das der Redaktor von F41 in das 6. Kapitel eingearbeitet hat (§§18f.), während der Text in den übrigen Handschriften erst in Kap. 7 (§§28f.) folgt. In beiden Fällen ist die Redaktion von F41 aller Wahrscheinlichkeit nach sekundärer Natur und entspringt dem Bemühen, die Zitate an den jeweiligen Kontext enger anzubinden[125].

Nur F41 bietet am Traktatanfang die für viele Hekhalot-Schriften charakteristische pseudepigraphische Verknüpfung mit R. Yishmaʿel (אמר ר׳ ישמעאל), die mit dem HR-Zitat am Traktatende (§35), das R. Yishmaʿel und R. ʿAqiva als Tradenten nennt, korrespondiert und MH in einen redaktionellen Rahmen einfaßt.

Einige absichtliche Textänderungen stehen möglicherweise im Zusammenhang mit der Rezeption von MH in kabbalistischen Kreisen, in denen die Florentiner Handschrift kopiert wurde. So findet sich die Wendung »die (d.h. sieben Engelfürsten) genannt werden Augen des Herrn« anstelle von »die genannt werden nach dem Namen ihres Königs, Herr, Herr« in ähnlicher Form in der frühkabbalistischen Schrift *Sefer ha-Yiḥud ha-Amitti* (»Buch der wahrhaften Einheit«) im Zusammenhang mit der Beschreibung der sieben Śerafim wieder. In diese Beschreibung sind die Namen der sieben Engel von §19 bzw. 29 aufgenommen, die zu einem Textstück gehören, das durch seine abweichende redaktionelle Anordnung in Texttyp C auffällt. Daß MH in frühkabbalistischen Kreisen eine wichtige, bisher jedoch weithin unbeachtete Rolle gespielt hat, soll im Kommentarteil der vorliegenden Arbeit an ausgewählten Beispielen aufgezeigt werden[126].

Als eine besondere Schreibeigentümlichkeit dieses Texttyps kann die Hervorhebung (durch Längsstriche oder Punkte) einzelner Worte gelten, die auf eine Gliederung des Textes in Sinnabschnitte abzielt. Dieses Gliederungsprinzip ist sehr viel feiner als das Siebenerschema der Kapiteleinteilung. Auch die Interpunktion von §15 deutet auf einen umsichtigen Bearbeiter[127].

Texttyp C liegt in dem sehr späten Oxforder Manuskript O172 in Kombination mit Texttyp F vor[128]. Mehrere Gemeinsamkeiten zeigt Texttyp C mit den Handschriften OC198 und PB859 (Texttyp D).

---

[123] Z.B. §6,2f.: umgekehrte Reihenfolge von כתרים und לשונות.
[124] §7,1: עצמו; §8,2: ואם נאמר מלא ـ על השמים.
[125] S. auch die Kommentare zu §14 sowie zu §§28 und 29.
[126] S. vor allem die Kommentare zu §7 sowie §§28 und 29.
[127] S. dazu §15 mit der entsprechenden Anmerkung.
[128] S. 3.12.

Ergebnis

Texttyp C stellt den idealen Fall der Textüberlieferung dar, wonach alle Handschriften auf eine existierende Vorlage, hier die Florentiner Handschrift F41, zurückgeführt werden können. F41, das um die Jahreswende 1327/8 im spanischen Lerida kopiert wurde, weist im Vergleich mit den übrigen Texttypen außer offenkundigen Schreibfehlern bewußte Textänderungen auf, die teilweise von der Rezeption des Traktats in kabbalistischen Kreisen herrühren dürften. Nicht von ungefähr ist F41 auch ein wichtiger Textzeuge kabbalistischer Werke, etwa der Schrift *Sha'are Ora* des spanischen Kabbalisten Josef b. Abraham Gikatilla. Der Text von F41 kann auf keinen Fall für die von Gruenwald vermutete Herkunft von MH aus Kreisen der *ḥaside ashkenaz* in Anspruch genommen werden.

Die Varianten der übrigen Handschriften von Texttyp C sind in der Regel Schreibfehler und zusätzliche, kurze hymnische Formeln (N1731), gewiß jedoch keine auf Sinnänderung abzielende Lesarten, die für das Textverständnis von MH von Bedeutung wären. Wichtig für die Frage nach der Rezeption von MH ist hingegen die Feststellung, daß das aus Kreisen spanischer Kabbalisten stammende Manuskript nach Italien wanderte, wo es mehrfach kopiert wurde.

Die Textüberlieferung verzweigte sich in die beiden Gruppen N1731 und H17 auf der einen und, in der Reihenfolge der sich stetig verschlechternden Textüberlieferung genannt, NC363, V31, P3531 auf der anderen Seite.

Die am Text von MH gewonnenen paläographischen und textkritischen Erkenntnisse gelten gewiß auch für die übrigen in dieser Handschriftenfamilie enthaltenen Schriften.

3.8 Texttyp D

Die Manuskripte OC198 und PB859 unterscheiden sich in Aufbau und Umfang des Textes von allen übrigen Handschriften. OC198 endet singulär mit §31, während PB859 schon zu Beginn von §27 abbricht. Daß in PB859 ein Textbruch vorliegt, zeigt die kurze Schreibernotiz לא מצאתי יותר (»ich habe nicht mehr gefunden«) am Traktatende an. Aufgrund der Gemeinsamkeiten beider Manuskripte liegt die Annahme nahe, daß PB859 auf einer Vorlage fußt, die wie OC198 mit §31 endete. Von hier aus ist nun zu prüfen, ob dieser Paragraph einmal das ursprüngliche Traktatende von MH bildete, das sich demnach nur in relativ späten Manuskripten erhalten hätte. PB859 ist byzantinischer Herkunft und datiert in das 15. Jh.; OC198 wurde von einem Juden spanischer Abstammung (sefardischer Schrifttyp) in Amsterdam im 17. Jh. kopiert. Der hymnische Charakter von §31 (Lobpreis des Gottesnamens YHDRY'L) könnte auf den ursprünglichen Abschluß des Traktats hindeuten.

Die fehlenden Paragraphen 32–35 haben eine wörtliche Parallele in HR (SHL §§98ff.). Da OC198 zu den wenigen Manuskripten gehört, die MH zusammen mit HR überliefern, könnte der Schreiber den Text gekürzt haben, um eine Text-

dublette zu vermeiden. In diesem Falle wäre anzunehmen, daß die Vorlage des älteren Manuskripts PB859, in dem HR nicht enthalten ist, die §§32–36 noch enthielt. In welchem traditionsgeschichtlichen Zusammenhang das Traktatende von MH letztlich zu sehen ist, wird im Kommentar zu §§31–36 genauer untersucht. Gegen die Ursprünglichkeit der kürzeren Fassung des letzten Kapitels spricht vor allem, daß beide Manuskripte auch an anderer Stelle Textkürzungen aufweisen. So fehlt das aus einem PRE- und SHR-Stück kombinierte Zitat in §§18f. = 28f., obgleich der Beginn des Zitats in §16 in beiden Manuskripten enthalten ist. MH-Zitate in der frühkabbalistischen Schrift *Sefer ha-ʿIyyun* bezeugen schon die Kombination der Paragraphen 16, 18f. = 28f.[129] Daher dürfte es kaum ein Zufall sein, daß die in OC198 enthaltene Version der *Geschichte von den Zehn Märtyrern* ebenfalls »stark gekürzt zu sein (scheint)«[130]. Auch die übrigen Hekhalot-Schriften in OC198 wären hinsichtlich ihrer Redaktion zu untersuchen[131].

Die Tendenz, den Text zu verkürzen, ist auch sonst augenfällig[132]. Im Vergleich mit den zuvor besprochenen Handschriftentypen deutet die Textgestalt von OC198 und PB859 auf einen Mischtext bzw. darauf, daß Texttyp D eine Zwischenstufe zwischen den zuvor besprochenen Handschriftentraditionen darstellt. So scheint §3,4 eine Kombination aus Texttyp A (V288) und den übrigen Handschriften zu sein[133]; §4,5 ist sonst nur noch in Texttyp A überliefert. Die Redaktion des Bavli-Zitats b Hag 13a über die Körpermaße der *ḥayyot* geht mit Texttyp C zusammen. Dieses Stück unterbricht hier die angelologische Beschreibung von Kap. 4 (§11). In allen übrigen Handschriften folgt das Zitat erst am Ende von Kap. 4 (§14). Der Kopist von PB859 weist sogar mit einer Notiz zu Beginn von §11 darauf hin, daß seiner Ansicht nach das Stück an der betreffenden Stelle fehl am Platz ist. Redaktionsgeschichtlich betrachtet dürfte die Stellung des Zitats in Texttyp C und D aller Wahrscheinlichkeit nach sekundär sein[134]. Darüber hinaus stimmen OC198 und P859 mit mehreren Lesarten von Texttyp C überein, unter denen die Gemeinsamkeiten von §26,5 besonders bemerkenswert sind[135]. Die

---

[129] S. den Kommentar zu §§28 und 29.

[130] Reeg, *Geschichte*, S. 36.

[131] S. die inhaltliche Analyse von Schäfer, *Hekhalot-Studien*, S. 165ff.; ShQ und *Sefer ha-ʿIyyun* sind in den Editionen von Cohen (*Texts and Recensions*) und Verman (*Sifrei ha-Iyyun*) nicht berücksichtigt.

[132] Vgl. etwa die Auslassung des doppelten Tetragramms in der Wendung בשם מלכם יהוה יהוה (§9,4).

[133] S. die synoptische Wiedergabe des Stückes im Übersetzungsteil.

[134] S. den Kommentar zu §14.

[135] Das Textstück אצל מי שהוא שקטן ממנו וגדול בתורה ובחמה (§26,5) ist hier um וגדול erweitert (der ganze Abschnitt ist in OC198 ausgefallen). In der Fortsetzung wird nur in F41 (Texttyp C), OC198 und PB859 die Wendung אצל מי שהוא גדול ממנו בתורה ובחכמה (OC198: קטן statt גדול; PB859: בחכמה statt בתורה ובחכמה) noch einmal aufgegriffen. Vor dem Hintergrund der Parallele b Meg 11a (s. dazu auch den Kommentar zu §26) dürfte das zusätzliche גדול die ursprüngliche Lesart darstellen, die auch von der Vatikanischen Handschrift V288 (Texttyp A) (אצל [מי שהוא] גדול ממנו) bezeugt wird. Die Handschriften weisen offenbar ein früheres Stadium der Textüberlieferung auf, das in den übrigen Manuskripten zu der Lesart אצל מי שהוא קטן ממנו wenig sinnvoll verkürzt ist.

Mehrzahl der für Texttyp C charakteristischen Lesarten und Textfehler teilen OC198 und PB859 jedoch nicht, sondern folgen weitgehend Texttyp A und B. Wie diese Texttypen so weist auch Texttyp D singuläre Textfehler auf, von denen PB859 geradezu wimmelt[136].

Ergebnis

Die kürzere Textgestalt von OC198 und PB859 geht aller Wahrscheinlichkeit nach auf sekundäre Redaktion zurück. Texttyp D zeigt einige Gemeinsamkeiten mit Texttyp C (vor allem die Redaktion des Bavli-Zitats b Hag 13a in Kap. 4 [§ 11]). Das Textelement von Texttyp A und B ist jedoch aufs Ganze gesehen stärker vertreten. Denkbar wäre es, daß Texttyp D einen Mischtext der genannten Handschriftentypen darstellt. Ebenfalls denkbar und aufgrund der Analyse von MH wahrscheinlicher ist die Annahme, daß Texttyp D von demselben Zweig der Textüberlieferung abstammt, auf den auch Texttyp C zurückgeht.

3.9 Texttyp E

Die Handschriften O183, O473, O741 und W9 (Texttyp E^1) sind ashkenazischer Provenienz und weisen zu den übrigen Textzeugen mehrere charakteristische Unterschiede auf, die es erlauben, von einem ashkenazischen Zweig der Textüberlieferung zu sprechen. Dazu gehören weiterhin die ashkenazischen Manuskripte B942, O742 (Beginn von MH fehlt) und R46 (Texttyp E^2), in denen MH schon mit § 17,4 (Kap. 6) abbricht, woran Parallelen zu der esoterischen Schrift *Sode Razayya* des El'azar von Worms anschließen. Der Übergang erfolgt im laufenden Text ohne erkennbare Zäsur. Ein Manuskript der letzten Gruppe, die Oxforder Handschrift O742, ist das älteste unter den ashkenazischen Manuskripten (13. oder 14. Jh.) und gehört zusammen mit F41, L6577 und V288 zu den frühesten Textzeugen von MH überhaupt. Das Manuskript steht damit in nicht allzu weiter zeitlicher Distanz zu den Kreisen der *ḥaside ashkenaz,* aus deren schriftstellerischer Tätigkeit der Traktat nach Gruenwald hervorgegangen sein könnte[137]. R46, von der Schrift her O742 sehr ähnlich, dürfte nicht viel jünger sein, B942 gehört in das 16. Jh. Die ashkenazischen Handschriften, die den Traktat noch vollständig enthalten (Texttyp E^1), sind insgesamt jünger; O183 datiert um das Jahr 1800, O473 in das 17. oder 18. Jh. und W9 in das 16. Jh. Vom Alter der Textzeugen aus betrachtet nimmt es nicht Wunder, daß die Handschriften O742, R46 und B942 (Texttyp E^2) aufs Ganze gesehen einen besseren Textzustand aufweisen.

---

[136] Zu OC198 s. den Partiturtext. Beispiele für die Text»qualität« von PB859: § 5,1: ברסותיו (בפרסאותיו); § 7,3: זהור (זוהר); § 10,1: היכולת של ז' קדורים (2 Textfehler[!]); § 17,1: ואבע (וארבע); § 22,1: die sinnwidrige Lesart פרסאות (OC198) ist jedoch vom PB859-Schreiber nachträglich in פרסות verbessert; die Form סגופי החיות (§ 11,2) fällt auf; mehrere Wörter sind punktiert.

[137] *Mysticism,* S. 210.

Im folgenden sollen zunächst die wichtigsten Unterschiede der ashkenazischen Handschriften zu den zuvor besprochenen Texttypen herausgestellt, und in einem weiteren Arbeitsschritt die ashkenazischen Manuskripte in ihrem Verhältnis zueinander bestimmt werden. Schon aus den Beobachtungen zum Textumfang ergibt sich, daß die ashkenazische Texttradition in zwei Gruppen (hier E^1 und E^2) eingeteilt werden kann.

§3,7f. sind infolge von Homoioarkton (§3,7 und 3,9 beginnen mit יבא) ausgefallen; die Wendung יבא מלך הקדוש zu Beginn von §3,9 schließt nicht mehr sinnvoll an §3,6 an, da es hier um Gottes Herrlichkeit und nicht um seine Heiligkeit, so §3,9, geht;
§4,3 entspricht in den übrigen Manuskripten §4,6;
§6,4 weist einen größeren Textausfall infolge von Homoioteleuton auf (אלא משלו ... אלא משלו)[138];
§6,5: Das folgende Textbeispiel läßt mehrere Stufen der Korruption innerhalb von Texttyp E erkennen; die Handschriftengruppe E^2 liest: אבל כסא כבוד עצמו אינו מועילו אלא ליריאיו, und E^1: אבל להקב״ה אינו ⎯ ליריאיו/ליראה; aus dem Vergleich mit den übrigen Handschriften ergibt sich, daß zunächst מנחילו (was zum folgenden Bibelvers I Sam 2,2 zweifelsohne besser paßt) in מועילו[139] und danach die Wendung כסא כבוד עצמו (Texttyp E^2) in להקב״ה (Texttyp E^1) geändert wurde;
§7,3.6: Texttyp E liest in beiden Abschnitten zusätzlich השכינה[140];
§8,1: Die Einleitung zu diesem Paragraphen unterscheidet sich von den übrigen Handschriften (s. den Partiturtext);
§8,2: Das Textstück אם נאמר על השמים ⎯ מלא כל הארץ fehlt infolge von Homoioteleuton;
§9,3: חומה שלישית של חנית statt של להטת ...;
§12,1: לוהט statt למינהו/מגניהן (fehlt in Texttyp E^2);
§15,1: וחיות ist ausgefallen[141], im selben Paragraphen lesen die Manuskripte וניצוצי/ונצוצי חשמלים statt nur וניצוצי חשמלים;
§15,2: Die Korruptele ראות/ואות (für גאות verschrieben) fällt auf[142]; in der Fortsetzung fehlt nur in Texttyp E^1 die Wendung שבח רם רמים; die Beispiele lassen die beiden Stränge der ashkenazischen Textüberlieferung deutlich erkennen, in der sich eine starke Tendenz zur Textkorruption abzeichnet; so etwa auch in §20,4 (jetzt nur noch Texttyp E^1; s. Partiturtext und Übersetzung);
§22: Hier ist das stereotype ולפני durch einfaches *waw copulativum* ersetzt[143];
§22,2: Die Kreiselemente מרעישי שירה und מנעימי קדושה fehlen;
§24,1: Das nach Ps 24,5ff. aufgebaute liturgische Stück weist in den Handschriften unterschiedliche Auslassungen auf, wobei gerade der Wechselgesang zwischen den »Fürsten der Häuser des Götzendienstes« und den »Fürsten der Häuser der Synagogen« zum einen völlig fehlt (so O473 und O741) und zum anderen zu והיא ... הם משיבים ואו/ואומרים משיבה ואומרת (O183 und W9 [nur bis אומרים]) verkürzt ist;
§§26 und 30: Das Fehlen beider Paragraphen (kosmologische Traditionen über die Erschaffung der Welt [§26] und die Versiegelung der sechs Himmelsrichtungen [§30]) dürfte als Textkürzung anzusehen sein, da am Ende von §25,2, die redaktionelle Überleitung zu diesem Traditionskomplex auch in Texttyp E geboten wird[144];

---

[138] Zur Ausnahme B942 s. unten.
[139] Diese Lesart auch in M724 (s. 3.12).
[140] S. dazu den Kommentar zu §7.
[141] Auch in M724; s. dazu 3.12.
[142] In B942 von anderer Hand korrigiert (s. unten).
[143] S. auch §22 mit der entsprechenden Anmerkung.
[144] S. auch den Kommentar zu §25.

§27,1 schließt mit ובשעה שהק׳ב׳ה׳ רוכב (statt מלמד שבשעה שהק׳ב׳ה׳ רוכב) an §25,2 an;
§27,2 enthält zusätzlich die Wendung בקול/קול חתן ובקול/וקול כלה in Anlehnung an Jer 7,34 u.ö.;
§28: Zur Textkorruption am Beginn des Paragraphen s. Partiturtext und Übersetzung; im selben Paragraphen ist ועטרת נוגה בראשו וכתר שם המפורש במצחו (so auch die PRE-Parallele, Kap. 4) in וכתר נוגה בראשו וכתוב/וכתר שם במצחו geändert;
§29: שוטרים (so auch die SHR-Parallele) ist durch שרים ersetzt; demgegenüber entsprechen die Namensformen תגרא und דנהל (nur O741: דנהר) der SHR-Parallele (so auch M724 und V288); in den übrigen Handschriften lauten die Namen stets auf das theophore Element ־אל (תגראל usw.) aus;
§31 ist in einer kürzeren Fassung überliefert (s. den Partiturtext).

Die Besonderheiten der ashkenazischen Handschriften lassen auf eine gemeinsame Vorlage schließen, die sich in die beiden Handschriftengruppen der Texttypen E^1 und E^2 verzweigt hat; im folgenden seien noch einige Beispiele für diese Verzweigung innerhalb von Texttyp E angeführt.

§9,2: Das Textstück מזיון כמו רקיע ... ומאיר את כל העולם ist in Texttyp E^1 ausgefallen.
§15,2: Das Wort עליונים und die anschließende Wendung שבח רם רמים fehlen in Texttyp E^1;
§12,1: קדקד ראשם ist in Texttyp E^1 zu קדקדם verkürzt;
§16: Die Wendung ית שמו/יתברך שמו ויתעלה in Texttyp E^1 dürfte als Weiterung des PRE-Zitats anzusehen sein.

Vergleich der Handschriften von Texttyp E^1

In O473, O741 und W9 geht dem ersten Kapitel von MH ein Stück über den permutierten Gottesnamen und Geheimnamen voraus (§2), das die Oxforder Handschrift O741 in einer zweiten Fassung enthält (§1). Die Namenreihe steht in O473 und W9 unter dem Titel ספר היכלות, der in beiden Manuskripten als Unterschrift am Traktatende wiederholt wird. Die sieben Kapitel von MH sind hier durch die gemeinsame Über- und Unterschrift mit der Namenreihe verklammert. Das Stück, zu dem MR eine Parallelversion hat[145], geht auch in V288 (Texttyp A) und dem Erstdruck V1601 (Texttyp G) MH voran, während es in N1990 (Texttyp B) in einem anderen Kontext steht[146]. In der Oxforder Handschrift O183 ist §2 nicht mehr mitkopiert worden. Die בשכמל״ו-Formel, die in O183 wie in den übrigen Handschriften dieser Gruppe zu Beginn von §3 zitiert wird, nimmt jedoch auch hier noch deutlich auf die Namenreihe von §2 Bezug.

Die inhaltliche Analyse der Manuskripte zeigt eine enge Verwandtschaft zwischen O473 und W9[147], deren Gemeinsamkeiten im Text von MH vor allem in Auslassungen[148] und sonstigen Textfehlern bestehen. W9 weist darüber hinaus eine Vielzahl zusätzlicher Textverderbnisse auf, die dieses Manuskript textkritisch

---

[145] SHL §§693f.; s. die synoptische Widergabe im Übersetzungsteil sowie den Kommentar zu §§1 und 2. Vgl. auch die entsprechende Namenreihe in MS Sassoon 290, Blatt 154.
[146] S. 2.3.28.
[147] S. 2.3.34 und 2.3.48. Vgl. auch Verman, *Sifrei ha-Iyyun,* S. 96f. Anm. 3.
[148] Z.B. §12,3: hier fehlt das Textstück von הם אומרים קדוש bis וסוסיהם אומרים ברוך.

wertlos machen[149]. Obgleich O741 insgesamt einen besseren Textzustand ausweist, fallen auch hier einige singuläre Textfehler und auch Schreibeigentümlichkeiten auf[150]. Mehrere Schreibernotizen deuten auf einen besonders umsichtigen Kopisten. So finden sich auf den Foliorändern Korrekturvorschläge, die aus Treue gegen die Vorlage nicht in den laufenden Text eingearbeitet wurden. Die Gemeinsamkeiten von O741, O473 und W9 lassen auf eine Vorlage schließen, von der diese Manuskripte abstammen[151]. Die Besonderheiten von O183 setzen einen noch weiter zurückliegenden Vorfahren dieser Handschriftengruppe voraus. Vor allem die Glossen in § 4 sind augenfällig, die auf die Rezeption von MH in Kreisen der *ḥaside ashkenaz* zurückgehen[152].

Vergleich der Handschriften von Texttyp E²

Daß B942, O742 und R46 einer gemeinsamen Textfamilie angehören, ergibt sich schon aus dem nahtlosen Übergang zu Textparallelen der *Sode Razayya* in Kap. 6. Trotz ihres fragmentarischen Zustandes dürften die Manuskripte O742 und R46 vom Inhalt her einmal identisch gewesen sein. Umso bemerkenswerter ist der Umstand, daß die Anordnung der einzelnen Traktate in den Handschriften stark variiert[153], und es wäre zu fragen, welche redaktionelle Absicht hinter der jeweiligen Abfolge der einzelnen Schriften aufscheint.

Bei der Berliner Handschrift, deren Verwandtschaft mit R46 schon Scholem festgestellt hat[154], liegen die textgeschichtlichen Verhältnisse komplizierter. So gehört nur das mittlere Handschriftenfragment, in dem MH enthalten ist, zur Texttradition von O742 und R46. Der erste und letzte Teil, von anderer Hand kopiert, geht mit Texttyp F zusammen, in dem MH in einer kabbalistisch kommentierten Fassung überliefert ist[155]. Unter den Handschriften dieses Texttyps steht das Cambridger Manuskript C671 dem Berliner am nächsten[156]. Die Entstehung des Berliner Manuskripts ist so zu erklären, daß der Kopist das ashkenazische Handschriftenfragment mit MH in seine nach Texttyp F gefertigte Abschrift einband, wobei er MH nach der in Texttyp F enthaltenen Fassung glossierte und korrigierte. Auf dieselbe Weise sind weitere Texte, die in beiden Handschriftentraditionen vorkommen, bearbeitet[157].

---

[149] Es fehlen ganze Textpassagen, z. B. das Ende von § 3 und der Beginn von § 4; § 8 fehlt fast vollständig; hinzu kommen zahlreiche Schreibfehler.

[150] Z. B. fehlt in § 14,2 die Wendung רוכבי כנגד כולם ... שוקי; § 7,7: Die Wendung לפיכך הקיף הקב"ה ענן וערפל סביבו ist um שנ' ענן וערפל erweitert; das folgende Zitat aus Ps 18,12 wird nur mit ונ' (sonst שנ') eingeleitet u. a.

[151] Vgl. etwa den Ausfall von אלא על שמים כבודו זה גוף ... מלא כל הארץ כבודו (§ 8,2; in W9 fehlt nahezu der ganze Paragraph); § 7,3 (O183-Lesarten in Klammern): והר'/והר'/והד' (וזהר); § 10,2: וזיקים (וזיקוקים); § 10,3 zusätzliches כל in der Wendung של כל העולם; § 15,1: וקולי (וקוראי קולות) usw.

[152] S. dazu ausführlich den Kommentar zu § 4.

[153] S. die entsprechenden Abschnitte der Handschriftenbeschreibung.

[154] *Reshit ha-Kabbala,* S. 199.

[155] S. 3.10.

[156] Zum inhaltlichen Aufriß beider Manuskripte s. 2.3.1 und 2.3.3.

In welchem Abhängigkeitsverhältnis stehen O742, R46 und die unglossierte Fassung von B942 zueinander? O742 (der Beginn des Traktats ist verlorengegangen) und R46 weisen abgesehen von unterschiedlichen Abkürzungen nur ganz geringfügige Textunterschiede auf. Die Wendung כגחלי (= כגחלים) אש in R46 ist grammatikalisch falsch und geht auf das vom Schreiber eingefügte Wort אש zurück, das in O742 und den übrigen Texttypen fehlt. Der Kopist von B942 dürfte die Wendung aus der R46-Tradition übernommen und in die *constructus*-Verbindung כגחלי אש verbessert haben. Das fehlende Wort להטים in §15,1 zeigt der Schreiber von O742 durch eine Textlücke an (möglicherweise war das Wort in seiner Vorlage unleserlich). In R46 ist dieses Wort von anderer Hand im laufenden Text nachgetragen, d. h. auch dieses Manuskript wies an entsprechender Stelle eine Lakune auf. Die Hand dieses Korrektors hat in §16 das fehlende רם in der Wendung כסא רם ונשא über der Zeile nachgetragen, das auch in O742 ausgefallen ist. B942 folgt in beiden Fällen der verbesserten R46-Version.

Die textliche Nähe von O742 und R46 belegt auch das folgende Beispiel aus dem in der vorliegenden Arbeit nicht edierten Stück von §17K, das mit Textpassagen der *Sode Razayya* weithin parallel läuft. Die biblische Wendung בלכתם ילכו (Ez 1,21) ist in O742 in Anlehnung an das folgende ובעומדם יעמדו zu בלכתם יעמדו korrumpiert, die korrekte Form steht am rechten Foliorand. Der Schreiber von R46 gibt die Wendung zunächst richtig wieder, streicht dann aber ילכו (weil er in seiner Vorlage יעמדו vorfand?). Den Inhalt des Diagramms §16D geben R46 und B942 abgekürzt wieder. In §12,3 schreibt O742 die stereotyp wiederkehrende Zahl 4 stets aus, die in R46 und B942 als Zahlwort und *dalet* erscheint.

Damit sind bereits die wichtigsten Textunterschiede zwischen O742 und R46 genannt, während die Berliner Handschrift, die bei den bisher angeführten Textbeispielen mit R46 zusammengeht, eine Vielzahl weiterer Textverderbnisse aufweist[158]. Im Falle zweier Auslassungen in den ashkenazischen Handschriften macht allein B942 eine Ausnahme. Aus dem Textduktus der Berliner Handschrift ist jedoch zu schließen, daß die fehlenden Passagen erst später ergänzt wurden. Der in den übrigen Handschriften von Texttyp E fehlende §3,7 (»Es komme der heilige König«) ist in B942 mit dem analog aufgebauten §3,9 (»Es komme der König der Herrlichkeit«) kombiniert: »Es komme der König der heiligen Herrlichkeit ...«[159]. Offenbar konnte dieses Textstück vom Kopisten der Berliner Handschrift ebensowenig sinnvoll dem laufenden Text zugeordnet werden wie die in allen übrigen ashkenazischen Handschriften fehlende Wendung ... וכל מלכי ארץ (§6,4), die bruchstückhaft in §6,5 eingefügt ist, was hier jedoch das Satzgefüge völlig zerstört.

---

[157] S. 2.3.1.

[158] Auslassungen, vom Glossator nach Texttyp F ergänzt, kommen besonders häufig vor. Auffallend ist die Form חשמאל statt חשמל (§7,3); s. dazu auch die Übersetzung von §7 mit der entsprechenden Anmerkung.

[159] Die Streichung von קדוש geht wohl erst auf den Glossator (B*942) zurück, der §3,7 am Foliorand nachgetragen hat.

Diagramm § 16 D

Das Diagramm § 16 D kommt in der ashkenazischen Texttradition in den Manuskripten O183, B942, O742 und R46 vor und ist in erweiterter Form in Textzeugen der Texttypen A, B und G (J381, L6577, N2203, V288 und V1601) überliefert.

Ergebnis

Die Textunterschiede zwischen den ashkenazischen Handschriften von Texttyp E und den übrigen Manuskripten lassen auf eine gemeinsame Vorlage schließen, die am Beginn der ashkenazischen Textüberlieferung von MH steht. Der weitaus überwiegende Teil der Abweichungen ist sekundärer Natur. Dies gilt auch für die kürzere Textgestalt von Kap. 7, in dem die kosmologischen Traditionen der §§ 26 und 30 fehlen. In den Handschriften B942, O742 und R46 bricht MH mitten in Kap. 6 ab (nach § 17,4). Es folgen Textpassagen der esoterischen Schrift *Sode Razayya* des El'azar von Worms, ohne daß der Übergang im laufenden Text gekennzeichnet wäre.

Auffallend ist, daß die Kombination der Namenreihe von § 2 mit den sieben Kapiteln des Traktats (O473, O741 und W9) sonst nur noch in Texttyp A belegt ist. Das Diagramm § 16 D findet sich in Texttyp A und in mehreren Handschriften von Texttyp B. Daß MH, wie Gruenwald annahm, aus der literarischen Tätigkeit der *ḥaside ashkenaz* hervorgegangen sei, ist aus dem Textzustand der ashkenazischen Handschriften nun gerade nicht zu ersehen. Die Frage, welche Rolle MH in den Kreisen der *ḥaside ashkenaz* überhaupt gespielt hat, bedarf weiterer Untersuchungen. Die Kombination von MH mit Textpassagen der *Sode Razayya* des El'azar von Worms ist jedenfalls ein Beispiel für die Redaktion und Rezeption des Traktats in ihren Kreisen. Singuläre Interpolationen im Text von O183 (§ 4) gehen wahrscheinlich ebenfalls auf Schriften des El'azar von Worms zurück. Die große Anzahl der Korruptelen in O183, O473, O741 und W9 weist auf eine stete Verschlechterung des Textzustands, der nur in Ausnahmefällen verbessert wurde. Keine dieser vier Handschriften kann als unmittelbare Vorlage eines anderen Textzeugen identifiziert werden. Die Gemeinsamkeiten zwischen O473 und W9, die sich zum großen Teil in Auslassungen und anderen Textverderbnissen erschöpfen, markieren das Ende dieser Texttradition. In O183 und O741 hat sich ein etwas besserer Textzustand erhalten. Die Textgestalt von O183 hebt sich von den drei übrigen Handschriften, nicht zuletzt aufgrund der Glossen in § 4, am deutlichsten ab.

Die genealogische Untersuchung der Manuskripte B942, O742 und R46 führt zu dem Ergebnis, daß O742 aller Wahrscheinlichkeit nach die unmittelbare Vorlage von R46 darstellt. B942, das einen sehr viel stärker korrumpierten Textzustand aufweist, ist als ein später Nachfahre der römischen Handschrift anzusehen. Die Glossen, Verbesserungen und Nachträge in B942 gehen auf einen Handschriftenredaktor zurück, der das ashkenazische Manuskript in eine nach der kabbalistischen Tradition von Texttyp F gefertigte Kopie eingebunden hat. Die aus

Texttyp F stammenden Glossen sind von einer weiteren Hand nach dem Venediger Erstdruck korrigiert worden. Wenngleich B942 aufgrund des relativ jungen Alters und des schlechten Textzustandes von geringem Wert ist, so ist das Manuskript dennoch ein interessantes Beispiel für die Entstehung von Mischtexten.

3.10 Texttyp F

Im Zuge der Rezeption von MH in kabbalistischen Kreisen ist ein Texttyp entstanden, der in den Manuskripten C671, C10.11, C2116, L27064, M134, M521[160], N1885, PB765 und V290 vorliegt. Zu diesem Texttyp gehören auch die umfangreichen Glossen zu MH in dem Berliner Manuskript B*942. In allen Handschriften mit Ausnahme von B*942 und C10.11 geht MH die kosmologische Schrift SRdB voraus. Daß dies auch in der Vorlage von B*942 und C10.11 der Fall war, zeigen zwei Diagramme, die ihrem Inhalt nach zu SRdB gehören, aber - wie in den meisten Handschriften dieses Typs - erst im Text von MH abgebildet sind[161]. Der Glossator von B*942 weist ausdrücklich darauf hin, irrtümlich ein Diagramm aus *Maʿaśe Bereshit* im Text von MH kopiert zu haben[162]. Daß nach Ansicht der Kopisten dieser Handschriftengruppe SRdB und MH zusammengehören, ist auch daraus zu ersehen, daß MH in der Regel ohne Überschrift (in M521 und C671 von späterer Hand nachgetragen) auf SRdB folgt, und der Schreiber von M134 beide Traktate in der Unterschrift zu MH nennt. Die Textgestalt von SRdB und MH in Texttyp F geht denn auch auf eine gemeinsame Bearbeitung und Glossierung zurück (s. unten). Die in Texttyp A und B bezeugte Zusammenstellung von SRdB und MH hat dem Bearbeiter von Texttyp F bereits vorgelegen[163]. Der Inhalt verschiedener Textpassagen wird in beiden Schriften in Form von Diagrammen dargestellt. Hinzu kommen kurze kabbalistische Glossen und Kommentare. Was die Datierung der kabbalistischen Begriffe in SRdB betrifft, so nimmt Séd »une date posterieure au XIIIe siècle« an[164]. Auf den Anfang des 14. Jh. datiert Scholem den kurzen Traktat *Prishat Sefer ha-ʿIyyun*[165], der in allen Handschriften mit Ausnahme von C10.11 und PB765 SRdB und MH vorangeht. Wie schon aus dem Titel ersichtlich, handelt es sich um einen Kommentar zur frühkabbalistischen Schrift *Sefer ha-ʿIyyun* »according to standard Kabbalah«[166]. Diese Schrift weist, und dies ist für unseren Zusammenhang wichtig, zu SRdB und

---

[160] Mit Zusätzen; s. unten und 3.6 (Texttyp B).
[161] S. §§0D,1 und 0D,2.
[162] S. 2.3.1.
[163] S. auch M724 (3.12) und FM160 (3.13).
[164] *Mystique,* S. 107.
[165] *Reshit ha-Kabbala,* S. 258.
[166] Verman, *Sifrei ha-Iyyun,* S. 155. Der *Sefer ha-ʿIyyun* ist in mehreren Rezensionen überliefert, die Verman in vier Haupt- und mehrere Nebenrezensionen einteilt; s. dazu den Kommentar zu §§28 und 29.

MH inhaltliche Bezüge auf[167]. Daher ist anzunehmen, daß die Abfolge der drei Schriften *Prishat Sefer ha-ʿIyyun,* SRdB und MH die redaktionelle Absicht eines kabbalistischen Kommentators spiegelt, der diese drei Schriften gemeinsam bearbeitet hat.

In mehreren Handschriften von Texttyp F findet sich in einer Sammlung kürzerer Traktate unter der Überschrift *Maʿaśe Merkava* ein Stück[168], das inhaltliche Parallelen zur Beschreibung der vier Engellager von § 16 hat. Zu der Beschreibung gehört hier der aus Ez 1,7 entlehnte Begriff נחשת קלל (»glänzende Bronze«). Es fällt auf, daß die durch die sekundäre Verknüpfung von § 16 mit den konzentrischen Kreisen von § 22 entstandene Korruptele in Texttyp F[169] in dem dazugehörenden Diagramm § 22 D durch den Begriff נחשת קלל ersetzt ist. Das *Maʿaśe Merkava*-Stück steht offenbar in einem engen Zusammenhang mit der kommentierten Fassung von MH und könnte eine gemeinsame kabbalistische Schultradition repräsentieren. Bei Texttyp F wäre es daher gewiß sinnvoll, die in den Handschriften enthaltenen kabbalistischen Stücke in ihrem redaktionellen Zusammenhang genauer zu untersuchen.

Die bearbeitete SRdB-Version hat Séd als 2. Rezension ediert und übersetzt[170], wobei die Handschriften L27064 und PB765 (Basistext) berücksichtigt werden. Die bei Séd *Mystique* noch einmal abgedruckte französische Übersetzung enthält im textkritischen Apparat zusätzlich die Varianten von V290[171]. Dieses Manuskript, in dem MH nur noch fragmentarisch überliefert ist, stellt wahrscheinlich den ältesten Textzeugen (14. Jh.) von Texttyp F dar; die beiden Cambridger Handschriften C671 und C2116 datieren in das 15. Jh. und die übrigen Textzeugen in das 16. Jh.

Die SRdB-Version bietet abgesehen von den Diagrammen und kommentierenden Zusätzen insgesamt eine kürzere Textfassung, die aller Wahrscheinlichkeit nach erst im Zuge der Kommentierung redigiert wurde. Das gleiche gilt für MH, wo vor allem das frühe Traktatende mit § 25[172] und das Fehlen der §§ 17–22 (Anfang) auffällt, wobei der Übergang von § 16 zu § 22 alle Merkmale eines Bruchs im Textgefüge aufweist[173]. Abgesehen von den in der vorliegenden Arbeit separat edierten und übersetzten Diagrammen und Kommentaren[174] bietet dieser Texttyp

---

[167] Vgl. etwa V290, fol. 64a, wo die schon im rabbinischen Schrifttum (b AZ 3b) belegte Wendung »18.000 Welten« vorkommt, die in der SRdB-Tradition ihren festen Platz hat und auch in anderen Schriften des *ʿIyyun*-Kreises vorkommt (z. B. *Perush Shem ben Mem-Bet Otiyyot;* ed. Scholem, *Kitve Yad be-Kabbala,* S. 215). Die verschiedenen Darstellungsformen des Tetragramms am Ende des Traktats *Prishat Sefer ha-ʿIyyun* (V290, fol. 64b) werden in dem Diagramm § 9 D,2 aufgegriffen (s. dort).

[168] Z. B. C671, fol. 109bff.; s. dazu den Aufriß der Handschrift 2.3.3.

[169] S. § 16 mit der entsprechenden Anmerkung.

[170] REJ 124, 1965, S. 23ff.

[171] S. 106ff.

[172] Zu den in M521 vom Schreiber ergänzten §§ 26–36 s. auch 3.6 (Texttyp B).

[173] S. dazu § 16 mit der entsprechenden Anmerkung.

[174] Hinzu kommt die Glosse פי׳ הדום רגליו (§ 7,1).

einige bewußte Textänderungen[175] und nicht wenige Korruptelen sowie Textausfälle[176], die sich in allen Handschriften von Texttyp F finden und somit schon für die gemeinsame Vorlage vorauszusetzen sind. In den §§3, 15 und 15K werden verschiedene Begriffe mit den als Interlinearglossen eingetragenen *sefirot* identifiziert[177].

Was das Abhängigkeitsverhältnis der Textzeugen zueinander betrifft, so dürfte C2116 als direkte Abschrift von C671 anzusehen sein. Beide Manuskripte sind vom Inhalt her identisch. Singuläre Textfehler weisen C2116 als den jüngeren Textzeugen aus. N1885 und V290 stehen den beiden Cambridger Handschriften inhaltlich am nächsten[178].

Auch die Glossen von B*942 gehören zu dieser Handschriftenfamilie. Das Manuskript besteht aus einem ashkenazischen Handschriften-Fragment (B942; hier Texttyp E), das in eine nach der Tradition von Texttyp F gefertigte Kopie eingebunden wurde. Traktate wie MH, die in beiden Überlieferungszweigen enthalten sind, hat der Handschriftenredaktor nach Texttyp F glossiert und auch korrigiert, um sie nicht ein weiteres Mal komplett kopieren zu müssen. Wie sich aus dem inhaltlichen Aufriß von B942 und B*942 ergibt, dürfte der Schreiber eine der Cambridger Handschrift C671 sehr nahestehende Vorlage benutzt haben[179]. Das ashkenazische Handschriften-Fragment, in dem MH mit Textstücken aus den *Sode Razayya* des El'azar von Worms kombiniert ist, gehört zu einer Texttradition, die sich auch noch in den Manuskripten O742 und R46 erhalten hat[180]. Auf ganz ähnliche Weise wurde der Venediger Erstdruck V1601 redigiert (Texttyp G), dessen Herausgeber die Version von Texttyp F mit verschiedenen anderen Texttraditionen verband[181]. Von daher ist es gewiß kein Zufall, daß der Glossentext B*942 von späterer Hand nach dem Erstdruck V1601 korrigiert wurde[182].

---

[175] Vgl. etwa die מניין-Struktur von §3,2, die in diesem Texttyp auch in den folgenden Abschnitten angewandt wird; §7,2: בחר/ברור (die übrigen Handschriften: מתוקן); §8,2: zweimal נותנים anstelle von נוהגים und אוכלים/נוטלים. Die Lesart ודומה statt der Korruptele ומגנין (§9,1) dürfte als Konjektur anzusehen sein. Zu §24 s. Partiturtext und Übersetzung.

[176] Z.B. fehlt §3,5, dessen Inhalt in §3K jedoch angeführt wird; §5: Ausfall von ... ורחבו ועביו ... פרסאות; auffallend ist auch, daß die Wendung ומכוסי אפים ... של מלכות (§15,2) in Texttyp F zu מסי של מלכות korrumpiert ist.

[177] S. Partiturtext und Übersetzung und zu SRdB Séd, *Mystique,* S. 107.

[178] V290 ist aus mehreren Handschriften-Fragmenten zusammengebunden; MH bricht zu Beginn von Kap. 5 ab. Der Inhalt der mit dem Ende von MH verlorengegangenen Blätter läßt sich aufgrund des Textvergleichs mit C671 exakt bestimmen (s. 2.3.46).

[179] Zum Vergleich beider Handschriften s. 2.3.1.

[180] S. 3.9.

[181] S. dazu 3.11.

[182] Diese Hand verwendet mehrmals die Wendung בדפוס u.a. (s. 2.3.1). Auf einige Textkorrekturen sei hingewiesen (die ursprüngliche Lesart in Klammern); §8,2: עיקר השכינת כבודו (גוף השכינת כבודו). Zum Kommentar §15K finden sich folgende Textänderungen: הכסף (הקצף), באמרי לבוש (... אמרי), להב (להט), כידורי (כידודי), העליון (עליון), ומקורות (ומקורם), משיח הוא) המשיח הוא אחר (ישראל), ה' הנקרא (פה), פיה (והם נצח') והנצחים.

In welchem genealogischen Verhältnis die beiden Moskauer Handschriften M134 und M521 zu dieser Textfamilie stehen, konnte aufgrund fehlender Angaben über den Kontext von MH nicht näher ermittelt werden. Der Schreiber von M521 hat die in diesem Texttyp fehlenden Paragraphen 26–36, wie er in einer Notiz mitteilt, aus einem »anderen Buch« kopiert. Dieses »Buch« kann mit Texttyp B identifiziert werden, wobei konkret die Handschriften J476 und P1442 mit den Ergänzungen zu Texttyp F in der Moskauer Handschrift am engsten zusammengehen[183]. Die vom Schreiber der Moskauer Handschrift ansatzweise durchgeführte redaktionelle Bearbeitung, die offenbar darauf abzielt, einen »vollständigen« Text von MH zu redigieren, ist vom Herausgeber des Erstdrucks noch sehr viel konsequenter druchgeführt worden[184].

Die geringsten Übereinstimmungen mit dem Kontext von C671 weist L27064 auf. In diesem Manuskript fehlen zudem größere Textpassagen von MH[185].

Jedes Manuskript bietet teils mit verschiedenen Handschriften gemeinsame, teils auch singuläre Korruptelen. Aufs Ganze gesehen ist die Anzahl der Textvarianten, sieht man einmal von Schreibeigentümlichkeiten wie Gottesname, Einleitungsformeln zu Bibelversen u.a. ab, gering.

Von den bisher besprochenen Handschriften grenzen sich die Manuskripte C10.11 und PB765 etwas deutlicher ab. So geben sie mehrmals Textkorruptelen der übrigen Handschriften korrekt wieder[186]. Andererseits enthalten auch C10.11 und PB765 Schreibeigentümlichkeiten und nicht wenige singuläre Korruptelen. Der Textzustand von C10.11 ist insgesamt etwas besser als der von PB765. Da in der Cambridger Handschrift von SRdB nur die im Text von MH wiedergegebenen Diagramme enthalten sind, kann dieses Manuskript nicht die Vorlage von PB765 sein, in dem SRdB noch komplett überliefert ist.

Die Genealogie von Texttyp F weist also zwei Hauptlinien auf, die auf eine kabbalistisch bearbeitete Textfassung von MH zurückgehen.

Welchem der bisher besprochenen Texttypen steht die kommentierte Fassung am nächsten? Der Aufbau entspricht den Texttypen B und E, doch teilt diese Handschriftengruppe die Besonderheiten des ashkenzasischen Texttyps E nicht, was gewiß kein Zufall ist, da die Handschriften von Texttyp F sefardischer (nur PB765 und V290) und italienischer Herkunft sind. Das Verhältnis zu Texttyp B läßt sich dahingehend präzisieren, daß das älteste, in Spanien kopierte Manuskript L6577 Texttyp F am nächsten steht. Wichtig für die genealogischen Zusammenhänge ist der Hinweis, daß schon in L6577 MH und SRdB enthalten sind. Die

---

[183] S. auch 3.6.

[184] S. 3.11.

[185] So beispielsweise der Beginn des fünften Kapitels.

[186] Z.B. § 6,2: יש לו statt korrupt שלו in der Wendung ... ושבעים כתרי כבוד יש לו/שלו; § 8,1: בכל שעה ושעה שהשמים statt וכל שעה ושעה השמים; § 9,1: ונוקבין statt wenig sinnvoll וכותבין; § 15,5: die korrupte Wendung על אות, der die *sefirot bina* und *ḥokhma* als Interlinearglossen zugeordnet sind, geben C10.11 und PB765 in der richtigen Form פלאות wieder; die *sefira ḥokhma* folgt hier im fortlaufenden Text und nicht wie sonst über der Zeile.

Mehrzahl der für L6577 und spätere Abschriften charakteristischen Textfehler geben die Handschriften von Texttyp F jedoch korrekt wieder. Daher ist für beide Texttraditionen eine gemeinsame Vorlage vorauszusetzen[187].

Wann und wo ist Texttyp F entstanden? Nach Jellinek stammt die kommentierte Fassung von MH aus der Feder des spanischen Kabbalisten Josef b. Abraham Gikatilla (1248 – ca. 1325)[188]. Den Hinweis auf die Verfasserschaft Gikatillas sieht er in der Wendung »*ḥashmal* aus den Vokalen entsprechend der Art, die ich dir im Geheimnis der Vokale überliefert habe« (§ 15 K; s. dort), mit der auf eine authentische Schrift Gikatillas, *Sha'ar ha-Niqud,* angespielt wird. Die Schrift *Sha'ar ha-Niqud* ist zusammen mit MH im Venediger Erstdruck (1601) abgedruckt (s. 2.2.3 und 3.11). Diese Anspielung veranlaßte möglicherweise den Herausgeber des Erstdrucks, Gikatilla-Schriften mit der kommentierten Fassung von MH zusammenzustellen, wobei der Zusammenhang mit SRdB und *Prishat Sefer ha-'Iyyun* verlorenging[189]. Nach Scholem könnte die Schrift *Prishat Sefer ha-'Iyyun*, die in den meisten Handschriften von Texttyp F SRdB und MH vorangeht, von Josef b. Shalom Ashkenazi (frühes 14. Jh.) stammen. Auch die bearbeitete Fassung von Texttyp F wird von ihm mit diesem Kabbalisten in Verbindung gebracht, in dessen *Sefer Yeṣira*-Kommentar (zu I,11; in dem Erstdruck Mantua 1562 fälschlich Rabad zugeschrieben) auf den Beginn von § 15 K deutlich Bezug genommen wird[190]. Die vorangehende Handschriftenanalyse von Texttyp F scheint Scholems Vermutungen über die Verfasserschaft zu bestätigen. Von daher ist es gewiß kein Zufall, daß in den Handschriften dieses Texttyps weitere Schriften von Josef Ashkenazi enthalten sind, so vor allem sein *Sefer Yeṣira*-Kommentar und Bruchstücke seines Psalmenkommentars (PB765).

Die Frage nach Herkunft und Verfasserschaft von Texttyp F wäre gewiß nur im Zusammenhang mit einer genaueren Werkanalyse des kabbalistischen Schrifttums von Josef Ashkenazi endgültig zu beantworten, die im Rahmen der vorliegenden Studie jedoch nicht durchgeführt werden kann.

---

[187] Vgl. auch die von Séd besorgte SRdB-Edition (REJ 124, 1965, S. 23ff.), die PB765 (hier Texttyp F; bei Séd Rezension 2) und den Amsterdamer Erstdruck *Sefer Razi'el* mit den Varianten von L6577 (hier Texttyp B; bei Séd Rezension 1) synoptisch wiedergibt.

[188] *Kabbala,* 2. Heft, Leipzig 1852, S. 61f. Jellinek kannte diesen Texttyp jedoch nur aus dem Venediger Erstdruck von MH, in dem der traditionsgeschichtliche Zusammenhang mit SRdB nicht mehr existiert.

[189] Offenbar sind dem spanischen Gelehrten zahlreiche Schriften untergeschoben worden; s. Scholem, EJ VII, Sp. 564: »many others (sc. works) have been attributed to him (sc. Gikatilla) erroneously«.

[190] S. KS 9, 1932, S. 126 Anm. 1, und פרקים לתולדות ספרות הקבלה, Jerusalem 1931, S. 6 und 27. M. Hallamish, der eine kritische Edition von Josef Ashkenazis Kommentar zu Bereshit Rabba besorgt hat (Jerusalem 1984; hier Einleitung, S. 14ff.), äußert jedoch Zweifel daran, daß dieser Kabbalist auch der Verfasser von *Prishat Sefer ha-'Iyyun* ist. Josef Ashkenazis Kommentar zu *Ma'aśe Merkava* hält er für verschollen.

Die Handschriften M302 und O172

Die kommentierte Fassung von SRdB und MH wurde von David b. Jehuda he-Ḥasid (in der Handschriftenbeschreibung durch das Moskauer Manuskript M302 vertreten) ein weiteres Mal bearbeitet. MH liegt in diesem Kommentar sogar in zwei Versionen vor[191].

Die MH-Version der sehr späten Oxforder Handschrift O172 stellt einen Mischtext der Texttypen F und C dar. Der Textzustand ist weitgehend korrupt.

Ergebnis

Texttyp F geht auf eine Vorlage zurück, die im Zuge einer kabbalistischen Kommentierung und Bearbeitung von MH und der vorangehenden Schrift SRdB redigiert wurde. Wahrscheinlich stammt die bearbeitete Fassung beider Traktate von Josef b. Shalom Ashkenazi, auf den auch der Kommentar zum *Sefer ha-ʿIyyun,* der in den meisten Handschriften dieses Texttyps unter dem Titel *Prishat Sefer ha-ʿIyyun* überliefert ist, zurückgehen dürfte. David b. Jehudas Kommentar zu SRdB und MH stellt eine weiterführende Bearbeitung von Texttyp F dar.

MH und SRdB weisen mehrere Textkürzungen auf, die der Kopist der Moskauer Handschrift M521 aus einer zu Texttyp B gehörenden Vorlage teilweise wieder ergänzt hat. Andererseits enthält Texttyp F kurze Inhaltsangaben zu mehreren Kapiteln, kabbalistische Kommentare und Diagramme, die auf den Bearbeiter dieses Texttyps zurückgehen. Abgesehen von diesen sekundären Zusätzen und offenkundigen Kürzungen steht diese bearbeitete Fassung des Traktats Texttyp B am nächsten, unter dessen Textzeugen das älteste Manuskript L6577 mit der Vorlage von Texttyp F am engsten verwandt ist. Die gleichen textgeschichtlichen Verhältnisse gelten für die kosmologische Schrift SRdB, die in L6577 unmittelbar auf MH folgt, während sie in den Handschriften von Texttyp F vorangeht. Innerhalb von Texttyp F ist zwischen den beiden Handschriftengruppen B*942, C671, C2116, L27064, M134, M521 und N1885 auf der einen und C10.11 und PB765 auf der anderen Seite zu unterscheiden. Die Textunterschiede zwischen beiden Gruppen sind gering. Die einer Handschriftenfamilie zugeordneten Manuskripte weisen unterschiedliche Grade der Textkorruption auf.

3.11 Texttyp G

Der Erstdruck, der im Jahre 5361 = 1601 in Venedig erschien, wurde mehrfach nachgedruckt und auch abgeschrieben. Abschriften liegen in den sehr späten Handschriften JM138, ME51, NC558 und N2502 vor, die in das 18. und 19. Jh. datieren[192]. Auch Jellinek legte den Venediger Erstdruck seiner in der modernen

[191] S. dazu ausführlich 2.3.20. Vgl. auch D. Matt, *The Book of the Mirrors: Sefer Mar'ot ha-Ẓove'ot by R. David ben Yehudah he-Ḥasid*, Chico 1981, S. 4.

[192] Einige Manuskripte wurden im Jemen kopiert, wo aufgrund fehlender Druckpressen noch bis ins 20. Jh. hinein zahlreiche Abschriften von Drucken angefertigt wurden.

Forschung viel benutzten Edition (ohne die Permutationen des Gottesnamens von § 2, die auch in mehreren Handschriften dem ersten Kapitel vorausgehen) zugrunde. Die in der *editio princeps* enthaltenen Kommentare und Diagramme schied er ebenfalls als sekundäre Zusätze aus[193]. Ansonsten griff Jellinek in den Text nur geringfügig ein, beispielsweise dort, wo Textfehler offenkundig sind[194].

Das hervorstechendste Merkmal des Drucks besteht darin, daß sein Herausgeber um einen möglichst »vollständigen« Text bemüht war. So enthält der Druck die Namenreihe von § 2 in Kombination mit den folgenden sieben Kapiteln, die in Texttyp A und E bezeugt ist. Aus Texttyp F stammen die kabbalistischen Kommentare und Diagramme. Das zu diesem Texttyp gehörende Diagramm § 22 D ist nicht wiedergegeben. Dieses Diagramm ließ sich offenbar nicht mit der aus der Texttradition von Texttyp A und B bekannten Abbildung § 16 D in Einklang bringen. Da § 22 D die Kürzung des Textes von Kap. 6 um die §§ 17–22 (Anfang) voraussetzt, dürfte der Herausgeber des Drucks im Sinne seiner auf Vollständigkeit bedachten Redaktion für § 16 D votiert haben. Nicht nur im Falle der Kommentare und Diagramme folgt die *editio princeps* Texttyp F, wobei an mehreren Stellen Lesarten aus dieser Texttradition mit anderen Versionen kontaminiert sind[195]. Unter den Handschriften von Texttyp F steht M134 dem Erstdruck am nächsten[196]. Die in Texttyp F zusammen mit MH kommentierte und glossierte Fassung der kosmologischen Schrift SRdB wurde im Zuge der Redaktion des Erstdrucks wieder getrennt. Diese bearbeitete Fassung von SRdB dürfte in die kosmologischen Partien des MK eingearbeitet sein, mit dem der Druck beginnt[197].

Dort, wo in Texttyp F größere Textstücke ausgelassen (z. B. §§ 17–22 Anfang) oder korrupt sind, folgt der Erstdruck anderen Vorlagen. Die Lesart עיקר שכינת כבודו (§ 8,2) anstelle der anthropomorphen Wendung גוף שכינת כבודו ist sonst nur in Texttyp A (V288) belegt, aus dessen Texttradition demnach eine weitere Vorlage des Erstdrucks stammt[198]. Dazu paßt, daß V1601 abgesehen von den aus Texttyp F stammenden Stücken im Aufriß mit der Vatikanischen Handschrift überein-

---

[193] S. BHM II, S. XV Anm. 4.

[194] V1601-Lesarten in Klammern: § 5,1: ועבייו (ועביין); § 12,1: תכסיסיהן (תכסיטיהן); § 26,4: עצמו (עמו); § 36: תמה מסכת היכלות (תם ונשלם מסכת היכלות); die korrupte Lesart שהן כיוצא anstelle von שאין כיוצא (§ 7,4) wurde übernommen.

[195] Zu V1601 und Texttyp F vgl. etwa das zusätzliche רב/רבה in § 3,9 und die Glosse פי׳ הדום רגליו in § 7,2; § 7,1: die mit »andere Version« eingeleitete Lesart וכסא כדור geht wohl auf die Form בחר/בחור in Texttyp F zurück; § 9,1: ודומה; die meisten Handschriften korrupt: ומגין; die Beschreibung der »Feuersäulen« (§ 10,2) hat der Redaktor von V1601 aus Texttyp F und der längeren Version der übrigen Handschriften kontaminiert; vgl. auch die Wendung זיו זוהר (§ 24,1) und וברעם קולות ורעמים קולות (§ 25,1). Weitere Gemeinsamkeiten sind aus dem Partiturtext, in dem N1885 (Texttyp F) und V1601 untereinander wiedergegeben sind, leicht zu erschließen.

[196] S. z. B. das Diagramm § 10 D.

[197] Darauf deuten beispielsweise die Diagramme hin, die sonst nur in SRdB von Texttyp F zu finden sind.

[198] Vgl. auch das um den Begriff שם erweiterte Zitat Ez 3,12 in dem liturgischen Stück § 20,4. Weitere Gemeinsamkeiten sind aus dem Partiturtext zu erschließen.

stimmt. Die Namenreihe von §2 steht der aus dem ashkenazischen Texttyp E stammenden Manuskript O741 insgesamt näher als V288, was einmal mehr darauf hinweist, daß der Herausgeber des Drucks mehrere Vorlagen benutzt hat.

Ergebnis

Der Erstdruck V1601 stellt einen Mischtext dar, dessen Vorlagen aus der Texttradition von Texttyp F, A und wohl auch E stammen. Die Redaktion zielt darauf ab, einen möglichst »vollständigen« Text herzustellen, der unterschiedliche Texttraditionen von MH miteinander verbindet[199].

3.12 Die Handschriften-Fragmente M724 und N2203

MS Moskau M724

Das Handschriften-Fragment M724, kopiert im 16. Jh. in »östlicher Schrift«, läßt sich aufgrund des fragmentarischen Zustandes von MH keinem der bisher besprochenen Texttypen eindeutig zuordnen. Einige Gemeinsamkeiten mit dem ashkenazischen Texttyp E fallen auf[200]. Die in Texttyp E fehlenden kosmologischen Stücke (§§26 und 30) sind jedoch in M724 enthalten. Daher könnte M724 auf eine Vorlage zurückgehen, die schon früh vom ashkenazischen Strang der Textüberlieferung abgezweigt ist. Im Blick auf die Textgeschichte ist bemerkenswert, daß die kosmologische Schrift SRdB unmittelbar an MH anschließt. Die Kombination beider Schriften ist auch für die frühen Textzeugen V288 (Texttyp A) und L6577 (Texttyp B) charakteristisch. Die Analyse der SRdB-Version von M724, von der jedoch keine Photokopien vorlagen, wäre für die Frage nach dem textgeschichtlichen Standort des Manuskripts wichtig.

Die Besonderheiten des Fragments erschöpfen sich fast ausschließlich in einer Vielzahl von Korruptelen, die es für die Textedition von MH wertlos machen. Allein die sekundäre Bearbeitung der liturgischen Tradition von §20,4 ist von Interesse[201].

---

[199] Es wäre zu prüfen, inwiefern diese Art der Redaktion in der Tradition der venezianischen Druckhäuser steht. Auf ähnliche Weise wurde beispielsweise der Erstdruck des *Talmud Yerushalmi* redigiert, der 1523/24 in Venedig erschien. Die aus mehreren Manuskripten kollationierte handschriftliche Vorlage hat sich in dem Manuskript Leiden Scal. 3 erhalten.

[200] Vgl. die Auflistung der Charakteristika von Texttyp E in 3.9.

[201] S. dazu den Kommentar zu §20. Auffallend sind auch die Wendungen ברו׳ כ׳/ב׳כ׳ יו״ ממ׳ (Ez 3,12) statt nur ברוך und שיר ושבח למלכם anstelle von שירות מלכם in §12,3. Auslassungen sind in M724 besonders häufig. Der Engelname אריאל statt פלמיאל (§29) nur in M724. §30: der Schreiber gibt die sechs aus *he, waw* und *yod* kombinierten Siegeln einheitlich mit יהו wieder.

MS New York N2203

Das Handschriften-Fragment N2203, das nur noch das 6. (ohne den Kapitelanfang) und 7. Kapitel enthält, steht in einem engen Verhältnis zum Erstdruck V1601. Obgleich es vom Alter (17. Jh.) des Manuskripts her möglich wäre, scheint das Fragment keine Abschrift des Drucks zu sein. Es fehlt beispielsweise § 22 K, den der Herausgeber des Erstdrucks aus der Tradition von Texttyp F übernommen hat. Bei den Gemeinsamkeiten sind die alternativen Lesarten zu den Engelnamen von § 29 besonders auffällig. N2203 und V1601 setzen hier die Kontamination zweier Texttraditionen voraus[202].

3.13 MS Frankfurt FR160

Wie aus der Überschrift ענין כסא הכבוד בדרך קצרה zu SRdB und MH ersichtlich, handelt es sich bei dieser Handschrift um eine gekürzte Textfassung beider Traktate, wobei in MH zudem die Kapiteleinteilung weggelassen wurde. Neben diesen offenkundigen Textkürzungen weist MH einige »erläuternde« Textglossen auf. Aufgrund der starken Bearbeitung des Textes, die nicht immer sehr sinnvoll angelegt zu sein scheint, läßt sich dieses Manuskript keinem der zuvor besprochenden Texttypen eindeutig zuordnen. Die Zusammentstellung von MH mit SRdB und dem nachfolgenden ShQ-Traditionen weist auf Texttyp B als den Ursprungsort dieser Texttradition. Im Blick auf die Redaktion von § 11 (Zitat aus b Hag 13a) und §§ 18f. (PRE- und SHR-Texte) geht das Manuskript mit Texttyp C zusammen, mit dem es auch einige, in den übrigen Textzeugen sonst nicht mehr bezeugte Lesarten teilt[203]. Die Mehrzahl der für Texttyp C charakteristischen Lesarten bietet FR160 jedoch nicht. Von daher liegt die Annahme nahe, daß dieses in Spanien kopierte Manuskript zwischen den ebenfalls aus der spanischen Texttradition stammenden Texttypen B und C anzusiedeln ist.

---

[202] Weitere Beispiele für die Gemeinsamkeiten von N2203 und V1601 (Lesarten der übrigen Handschriften in Klammern): § 17,1: בחדרי אשים (בהררי/הררי/נהרי אשים); § 17,7: Textausfall von ענני חשך bis ענני אור durch Homoioteleuton (auch in V288); die in N2203 mit »andere Version« gekennzeichnete Lesart משיגי(ם) steht im laufenden Text von V1601 und V288; § 32: הברות דורות (N2203) und הברות רוחות (V1601) sind für רבבות דורות verschrieben, die Lesart רוחות (V1601) ist aus dem graphisch ähnlichen דורות zu erklären.

[203] Z. B. der Begriff מכהין in § 9,2.

4. Zusammenfassung der Handschriftenanalyse

4.1 Die Texttypen von MH

Die Vielzahl der Textzeugen zu MH läßt ganz konkrete Aussagen über die mittelalterliche handschriftliche Überlieferung des Traktats zu. Bei MH liegen die paläographischen und textkritischen Verhältnisse damit sehr viel günstiger, als es bei den meisten Hekhalot-Texten der Fall ist. Im Zuge der textkritischen Analyse von MH konnten sieben Handschriftenfamilien bzw. Texttypen (hier Texttyp A bis G) klar voneinander abgegrenzt werden, die zeigen, daß der Traktat »different literary expressions in different manuscripts at different times and in different places«[1] erlangt hat. Innerhalb der Texttypen lassen sich die Handschriften in ein chronologisches Schema einfügen, das im Fall von Texttyp C auf einen noch existierenden Archetypus zurückweist.

Die Vorlage der zu Texttyp C gehörenden Handschriften stellt das in Spanien um die Jahreswende 1327/28 kopierte Florentiner Manuskript F41 dar. Die Abschriften sind teils spanischer, teils italienischer Provenienz. Es versteht sich von selbst, daß F41 diesen Texttyp in Edition und Übersetzung vertritt. Wichtig für die Rezeptions- und Wirkungsgeschichte von MH ist die Feststellung, daß Texttyp C aus Kreisen spanischer Kabbalisten herrührt. Daß MH in der Kabbala, vom Schrifttum des frühkabbalistischen *ʿIyyun*-Kreises angefangen, eine wichtige, bisher jedoch weithin unbeachtete Rolle gespielt hat, soll im Kommentarteil der vorliegenden Arbeit an mehreren ausgewählten Textbeispielen aufgezeigt werden[2]. Im Vergleich mit den übrigen Texttypen weist F41 einige redaktionelle Umstellungen auf, die gerade auch jene Textstücke betreffen, die im Schrifttum des *ʿIyyun*-Kreises zitiert werden[3].

Die Rezeption von MH in kabbalistischen Kreisen tritt in Texttyp F am deutlichsten zutage. Der kabbalistische Bearbeiter dieses Texttyps hat den Traktat an einigen Stellen stark verkürzt und andererseits mit kurzen Glossen, Kommentaren und Diagrammen versehen. Texttyp F wird in Edition und Übersetzung nach der New Yorker Handschrift N1885 wiedergegeben. Die zu Texttyp F gehörenden Diagramme sind nach der Vorlage des Cambridger Manuskripts C671 bzw. der Moskauer Handschrift M134 gezeichnet[4].

---

[1] Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 15.
[2] S. dazu die Kommentare zu § 7, § 8 und §§ 28 und 29.
[3] S. vor allem die Kommentare zu § 7 sowie §§ 28 und 29.

Die Glossierung und Kommentierung von Texttyp F beschränkt sich nicht allein auf MH. Von derselben Hand stammen die Diagramme und kabbalistischen Begriffe zu der kosmologischen Schrift SRdB, die in Texttyp F MH vorangeht. Dazu gehört wahrscheinlich auch der kurze Traktat *Prishat Sefer ha-ʿIyyun,* der in den meisten Handschriften von Texttyp F ebenfalls enthalten ist. Es ist anzunehmen, daß der Kabbalist Josef b. Shalom Ashkenazi (frühes 14. Jh.) die genannten Schriften bearbeitet hat, doch bedarf die Frage der Verfasserschaft noch eingehender Untersuchungen. Im Blick auf die traditionsgeschichtlichen Zusammenhänge ist festzuhalten, daß dem Kommentator von Texttyp F die Kombination von MH und SRdB bereits vorgelegen hat. Die Zusammenstellung beider Schriften geht gewiß auf redaktionelle Absicht der Handschriften-Redaktoren zurück[5].

Die Abfolge von MH und SRdB ist auch für Manuskripte von Texttyp B bezeugt und dürfte auf ein frühes Stadium der gemeinsamen handschriftlichen Überlieferung hindeuten. Zu diesen Handschriften gehört das in Spanien kopierte, heute in London aufbewahrte Manuskript L6577, das als ältester (14. Jh.) und wichtigster Textzeuge von Texttyp B ermittelt wurde. Die Überlieferung der Texttypen B und F weist auf einen gemeinsamen (spanischen?) Vorfahren, auf den aller Wahrscheinlichkeit nach auch Texttyp C zurückgeht.

Die Analyse der übrigen zu Texttyp B gehörenden Handschriften zeigte eine deutliche Verschlechterung des Textzustands, wobei schon das älteste Manuskript, die erwähnte Handschrift L6577, einige signifikante Schreibfehler aufweist. Die Korruptelen in L6577 wurden von späterer Hand teilweise korrigiert. MH ist in diesem Manuskript leider nur noch fragmentarisch überliefert. Zudem sind mehrere Textpassagen unleserlich.

Im Zuge der textkritischen Analyse konnte weiterhin aufgezeigt werden, daß selbst dort, wo in den jüngeren Manuskripten bessere Lesarten bezeugt sind, mit Korrekturen späterer Schreiber zu rechnen ist. Aus dem Gesagten ergibt sich, daß alle Handschriften dieses Texttyps auf eine dem Londoner Manuskript sehr nahe stehenden Vorlage zurückgehen. Die Textentwicklung läßt sich aus dem Vergleich von L6577 und F44, mit denen Texttyp B in Edition und Partiturtext vertreten ist, leicht erschließen[6].

Die Analyse des handschriftlichen Kontextes von MH in Texttyp B führt zu Kernproblemen der mittelalterlichen Überlieferung der Hekhalot-Literatur überhaupt. MH ist hier in den meisten Handschriften zusammen mit SRdB, SHR und ShQ überliefert. Im Lauf der Textgeschichte wurden an SHR und SRdB umfangreiche redaktionelle Textumstellungen vorgenommen, von denen MH und ShQ

---

[4] Im Übersetzungsteil werden darüber hinaus abweichende Lesarten weiterer Handschriften dieses Texttyps (vor allem C671, P765 und C10.11) zitiert; s. auch 3.10.

[5] S. auch den Kommentar zu § 7.

[6] Hinzuzuziehen wäre auch die Jerusalemer Handschrift J381, die Wertheimers Edition von MH zugrunde liegt. Dieses Manuskript bietet einen besonders schlechten und zudem verkürzten Text von MH.

jedoch nicht betroffen sind. Diese Redaktion zielt offenbar darauf ab, SHR und SRdB nach thematischen (angelologischen, kosmologischen) Gesichtspunkten neu zu ordnen. Texttyp B ist zweifellos ein interessantes Beispiel für die mittelalterliche Rezeption der Hekhalot-Literatur.

Der ashkenazische Zweig der Textüberlieferung von MH, hier Texttyp E, ist in Edition und Übersetzung durch die drei Handschriften O741, O183 und R46 vertreten. Letzteres Manuskript, das ins 14. Jh. datieren dürfte[7], gehört zu den ashkenazischen Textzeugen, in denen MH schon zu Beginn von Kap. 6 abbricht (§ 17,4). Es schließen Textparallelen zu den *Sode Razzaya* des El'azar von Worms an, ohne daß der Übergang im laufenden Text gekennzeichnet ist[8]. O183 fällt vor allem durch die Glossen zu § 4 auf, die wahrscheinlich auf Überlieferungen aus dem Schrifttum des El'azar von Worms zurückgehen[9]. Texttyp E weist neben geringfügigen Schreibvarianten einige Textausfälle infolge von Homoioteleuton bzw. -arkton auf, aber auch bewußte Textkürzungen, die vor allem die kosmologischen Traditionen von Kap. 7 betreffen (§§ 26 und 30).

In mehreren ashkenazischen Handschriften geht MH eine Namensreihe voran (§§ 1f.), die sonst nur noch in Texttyp A in Kombination mit den sieben Kapiteln des Traktats vorkommt. Einziger vollständiger Vertreter dieses Texttyps ist die Handschrift V288, die im Kulturkreis von Byzanz im 14. Jh. kopiert wurde und sich also schon aufgrund ihrer Herkunft von den bisher besprochenen Handschriften unterscheidet[10]. MH ist in diesem Manuskript zusammen mit SRdB überliefert. Die Kombination beider Schriften fiel auch bei den Texttypen B und F auf.

Das Manuskript zeichnet sich vor allem dadurch aus, daß es Textstücke enthält, die bald in dem einen, bald in dem anderen Texttyp fehlen. So enthält V288 ein Diagramm (§ 16D), das auch in der Tradition der Texttypen B und E enthalten ist. Im Zuge der Handschriftenanalyse konnte aufgezeigt werden, daß die Redaktion von MH in diesem Manuskript aufs Ganze gesehen ein älteres Textstadium darstellt. V288 bietet zudem einen sehr guten Textzustand des Traktats. Nicht zuletzt aufgrund der Textqualität wurde das Manuskript als Basistext der Übersetzung gewählt; im Partiturtext wird es in der obersten Textzeile wiedergeben.

V288 ist auch für die Rezeptionsgeschichte von MH von großer Bedeutung. Im vorangehenden Kontext des Traktats findet sich ein umfassendes, noch unediertes mittelalterliches Kommentarwerk zu MH und anderen Hekhalot-Schriften. Der Kommentar verrät immerhin als Abfassungszeit das Jahr 1239[11]. Im Blick auf die

---

[7] O742, das älter ist als R46 (13. Jh.) und möglicherweise die direkte Vorlage von R46 abgibt, wurde nicht ediert, da MH hier nur fragmentarisch überliefert ist. Die Unterschiede zwischen beiden Handschriften sind ansonsten minimal; s. 3.9.

[8] Edition und Analyse dieser Textstücke bleiben einer eigenständigen Publikation vorbehalten.

[9] S. dazu den Kommentar zu § 4.

[10] Zu dieser Texttradition gehört möglicherweise noch die Moskauer Handschrift M724 (»östliche Schrift«), in der sich MH nur noch sehr fragmentarisch erhalten hat; s. 3.12.

[11] MS V288, fol. 126a; dazu 2.3.46 und 2.7.

Rezeptionsgeschichte von MH ist eine genauere Analyse dieses Kommentars von größter Wichtigkeit.

In Edition und Übersetzung ist die sehr späte (17. Jh.) Handschrift OC198 als Vertreter von Texttyp D wiedergegeben. Dieser Texttyp weist mit Texttyp A einige Gemeinsamkeiten auf. Im Blick auf die Redaktion von Kap. 4 und 6 fällt auf, daß Texttyp D mit Texttyp C zusammengeht. An mehreren Stellen stimmt Texttyp D mit einigen der für Texttyp C charakteristischen Lesarten überein. Dies scheint darauf hinzudeuten, daß beide Texttypen von einem gemeinsamen Vorfahren abstammen. Hier wäre die textkritische Analyse weiterer Schriften, die in OC198 zusammen mit MH überliefert sind, die Voraussetzung dafür, den textgeschichtlichen Standort von Texttyp D genauer zu bestimmen. Die kürzere Textgestalt von Kapitel 7 dürfte sekundärer Natur sein.

Wie komplex und vielschichtig die Texttradition der Hekhalot-Literatur ist, zeigt schließlich auch die weitere Überlieferung von MH. Die unterschiedlichen Bearbeitungen, die der Traktat im Zuge der Rezeptionsgeschichte erfahren hat, veranlaßten spätere Handschriftenschreiber bzw. Redaktoren dazu, verschiedene Texttypen miteinader zu kombinieren und harmonisieren[12].

Ein Beispiel aus der Texttradition von MH ist die sehr späte Oxforder Handschrift O172, in der Texttyp C und F ineinandergearbeitet sind[13]. Der Venediger Erstdruck aus dem Jahre 1601 (hier Texttyp G) läßt deutlich die Absicht des Redaktors erkennen, einen möglichst »vollständigen« Text von MH zu redigieren. Als Vorlagen dienten dem Redaktor Handschriften aus der Tradition von Texttyp A, F und wohl auch E.

V1601 ist im Partiturtext in der untersten Zeile wiedergegeben. Aus dem Vergleich mit den übrigen Handschriften ist unschwer zu erkennen, welcher Texttradition der Erstdruck jeweils folgt.

4.2 MH im Kontext der Hekhalot-Tradition

Die Analyse der verschiedenen Texttypen von MH hat gezeigt, daß die mittelalterliche Überlieferung des Traktats weit verzweigt ist. Die Frage, wo und wann MH verfaßt wurde, läßt sich aufgrund der Handschriften allein gewiß nicht beantworten. Hinsichtlich des Textzustandes fällt auf, daß das byzantinische Manuskript V288 (Texttyp A) aufs Ganze gesehen ein frühes Textstadium bewahrt hat. Vom Textzustand her gesehen steht das in Spanien kopierte Manuskript L6577 (Texttyp B) dieser Handschrift sehr nahe. Daraus zu folgern, daß MH etwa in Byzanz oder Spanien verfaßt wurde, wäre sicher kurzschlüssig. Im Kommentarteil wird zudem gezeigt werden, daß einzelne Textstücke möglicherweise erst sekun-

---

[12] Zu diesem textgeschichtlichen Vorgang vgl. auch die MSS J381 (s. 3.6) und N8128; s. dazu Herrmann/Rohrbacher-Sticker, FJB 17, 1989, S. 101ff.

[13] In der Edition nicht berücksichtigt.

där eingearbeitet wurden (dies gilt vor allem für das Traktatende[14]), was teilweise von späteren Schreibern wieder rückgängig gemacht wurde oder auch zu Textumstellungen führte[15].

Die ältesten Textzeugen weisen auf das 13. und 14. Jh. und lassen erkennen, daß MH bereits zu diesem Zeitpunkt an verschiedenen Orten bekannt war und unterschiedliche redaktionelle Ausformungen angenommen hatte. Scholem geht denn auch davon aus, daß MH schon lange vor der handschriftlich greifbaren Texttradition, etwa im 7. oder 8. Jh. verfaßt wurde[16]. Der Traktat würde somit zu den Hekhalot-Texten gehören, die vom Orient in den Okzident gelangt sind. Gruenwald tritt demgegenüber für eine sehr späte Datierung ein, wenn er die Vermutung äußert[17]: »he [sc. the author of MH] probably belonged to the circles of German *Ḥasidim* (about 1150–1250).« Damit sind die beiden extremen Positionen in der Frage nach Herkunft und Datierung von MH benannt. Im folgenden soll die Textüberlieferung von MH mit der Textgeschichte der übrigen Hekhalot-Schriften in Beziehung gesetzt werden, um Anhaltspunkte für die Frage nach Herkunft und Entstehungszeit des Traktats zu gewinnen. Ein endgültiges Urteil in dieser Frage, dies sei vorweg gesagt, ist beim gegenwärtigen Stand der Forschung nicht möglich.

Die handschriftliche Untersuchung von MH hat bereits gezeigt, daß der Traktat mit verschiedenen Hehkalot-Texten und verwandten Schriften überliefert wurde. Hier stellt sich nun die grundsätzliche Frage, wann, wo und von welchem Tradentenkreis diese Schriften zusammengestellt und redigiert wurden. Die Frage nach der Textüberlieferung der Hekhalot-Literatur ist in der gegenwärtigen Forschung auf ein verstärktes Interesse gestoßen. Dabei haben vor allem die Forschungsarbeiten von P. Schäfer der Erkenntnis Bahn gebrochen, daß die redaktionelle Zusammenstellung der Hekhalot-Schriften größere Aufmerksamkeit verdient, als ihr in der bisherigen Forschung geschenkt wurde[18]. Die Sammlung und Überlieferung von Hekhalot-Texten beruht ja nicht auf bloßem Zufall, sondern spiegelt das leitende Interesse eines Tradentenkreises an diesen Schriften wieder. Diese Feststellung ist um so wichtiger, als unsere Kenntnis der frühen jüdischen Mystik fast ausschließlich auf solchen Textsammlungen beruht, die mittelalterliche Tradenten ausgewählt, zusammengestellt und nach ihren Gesichtspunkten redigiert haben.

Scholems Annahme, daß Hekhalot-Schriften wie HZ und HR schon im 4., spätestens jedoch im 5. Jh. in der aus zahlreichen mittelalterlichen Handschriften bekannten Form vorlagen[19], bevor die Merkava-Mystik dann im Mittelalter in

---

[14] S. dazu ausführlich den Kommentar zu §§31–36.
[15] S. die Kommentare zu §14 und zu §§28 und 29.
[16] *Mystik*, S. 76.
[17] *Mysticism*, S. 210.
[18] *Hekhalot-Studien*, S. 3ff.
[19] S. *Mystik*, S. 49. Die ShQ-Tradition glaubte Scholem sogar schon ins 2. Jh. datieren zu können; s. *Ursprung*, S. 17, und die Einleitung zur vorliegenden Studie.

Kreisen der *ḥaside ashkenaz* und frühen Kabbala von neuem in Bewegung kam, führt zwangsläufig zu der Frage, was in der Zwischenzeit mit diesen Texten geschehen ist. Schäfer geht demgegenüber davon aus, daß die Textüberlieferung der Hekhalot-Literatur sehr viel länger im Fluß war. Diese »Fluktuation« der Hekhalot-Literatur sei schließlich noch in der mittelalterlichen handschriftlichen Überlieferung deutlich greifbar.

Dieses Ergebnis hat vor allem der Vergleich der europäischen Texttradition der Hekhalot-Literatur mit den aus der Kairoer Geniza stammenden Hekhalot-Fragmenten, die allesamt orientalischer Herkunft sind, erbracht. Als eines der hervorstechendsten Merkmale des Vergleichs der europäischen Texttradition mit den Geniza-Fragmenten hebt Schäfer die Tatsache hervor, daß »die Geniza-Fragmente sich nicht so sehr hinsichtlich ihrer Varianten, sondern vor allem hinsichtlich der Anordnung des Textmaterials ganz wesentlich von den umfassenden (sc. europäischen) Handschriften unterscheiden, die in der *Synopse zur Hekhalot-Literatur* ediert sind«[20].

Zwei eindrückliche Beispiele für die unterschiedliche redaktionelle Ausformung der orientalischen Texttradition sind die Genzia-Fragmente G1[21] und G12[22] zu HR bzw. zum 3. Henoch. Das Fragment G1 ist darüber hinaus der bei weitem älteste Textzeuge zu HR, der möglicherweise noch vor dem 9. Jh. kopiert wurde[23]. Von daher stellt sich die zentrale Frage, ob die aus der europäischen Texttradition bekannte Form von HR zur Entstehungszeit des Fragments überhaupt schon existierte. Soviel ist auf jeden Fall klar, daß die Hekhalot-Überlieferung sehr viel länger im Fluß war, als Scholem annahm.

Beide Fragmente lassen einen weiteren wichtigen Unterschied zur »europäischen« Form der Hekhalot-Texte HR und 3. Henoch erkennen. Die liturgischen Stücke in G1 enthalten magisch-theurgische Elemente, die in der Parallelversion der europäischen Tradition von HR fehlen. Zwei magische Textstücke von G1 finden sich hingegen in den europäischen Handschriften der *Synopse zur Hekhalot-Literatur* in einem völlig anderen Kontext[24]. Die Textparallelen von G12 zum 3. Henoch gehen ohne jede Zäsur in eine Beschreibung der Sternbilder und Physiognomik über[25]. Das Fehlen dieser magischen Elemente in der europäischen Textform von HR und 3. Henoch könnte in der Tat auf antimagische Tendenzen bei der Redaktion dieser Schriften hindeuten[26]. Der Kommentar zu MH wird zeigen, daß der Redaktor dieses Traktats das magische Element der älteren Hekhalot-Tradition nahezu gänzlich eleminiert hat[27].

---

[20] *Hekhalot-Studien,* S. 3.
[21] GFHL, S. 9ff.; s. dazu Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 70f.
[22] GFHL, S. 135ff.; s. ibid., S. 84ff.
[23] Vgl. GFHL, S. 10.
[24] §§501 und 623.
[25] Vgl. GFHL, S. 135.
[26] Vgl. Scholem, *Jewish Gnosticism,* S. 75.
[27] S. dazu die Kommentare zu §§1 und 2, §5 und §25 sowie die Zusammenfassung des Kommentars.

Die Beobachtungen an den Hekhalot-Texten HR und 3. Henoch sollten jedoch auch nicht zu vorschnellen Verallgemeinerungen führen. Die Hekhalot-Literatur ist ja gewiß nicht als Sammlung loser Blätter vom Orient in den Okzident gelangt. Sie hat doch wohl auch eine orientaliche Vorgeschichte, die aufgrund fehlender kompletter orientalischer Handschriften kaum noch zu erhellen sein dürfte. Es ist jedoch davon auszugehen, daß Handbücher mystisch-magischen Inhalts vom Orient über Italien zu den deutschen Gelehrten im Rheinland ihren Weg fanden.

Dieser Traditionsprozeß ist nach mittelalterlichen Zeugnissen vor allem mit dem legendären Namen Aaron von Bagdad, dem »Vater der Geheimnisse«, verknüpft, von dem es in der Schrift *Megillat Aḥima'aṣ* heißt, daß er die »Geheimlehre« aus dem Orient nach Italien brachte[28]. Von Italien aus gelangte dann die esoterische Tradition ins Rheinland als dem Zentrum der deutschen Ḥasidim[29]. Der weitaus überwiegende Teil der erhaltenen Hekhalot-Handschriften ist ashkenazischer Provenienz und stammt aus Kreisen der *ḥaside ashkenaz.*

Die Frage, welcher Tradentenkreis die europäische Form der Hekhalot-Literatur in entscheidendem Maße geprägt hat, wird von Schäfer mit der Rezeption und Transformation der Hekhalot-Literatur in Kreisen der deutschen Ḥasidim beantwortet. Im Anschluß an Ta-Shemas These von der »agressiven Aneignung« der jüdischen Traditionsliteratur in Kreisen der deutschen Gelehrten schreibt er[30]: »Diese Rezeption (sc. der deutschen Frommen) vollzog sich nach Ta-Shema in einem überaus freien und aktiven, ja geradezu aggressiven Umgang mit der Traditionsliteratur, so daß teilweise neue Rezensionen und sogar nahezu völlig neue Fassungen der von den *ḥaside ashkenaz* adaptierten Werken entstanden. Die deutschen Ḥasidim könnten sich somit ... als eine der ganz entscheidenden Schalt- und Umbruchstellen in der Entwicklung der hebräischen Literatur erweisen. Alles, was durch ihre Hände gegangen ist, was durch den Flaschenhals ihrer Adaption gepreßt wurde, hat sich möglicherweise derart verändert, daß nicht mehr von denselben Schriften gesprochen werden kann.«

In welchem Maße die Hekhalot-Literatur in Europa redigiert und bearbeitet wurde, ist gewiß nicht pauschal zu bestimmen, sondern von Schrift zu Schrift neu zu untersuchen. Dabei ist immer in Rechnung zu stellen, daß Hekhalot-Schriften einer übergreifenden Redaktion unterzogen wurden. Texttyp F ist ein Beispiel hierfür aus der Tradition von MH. Die Hekhalot-Texte dürften tatsächlich in sehr unterschiedlichem Maße in Europa redigiert worden sein. So zeigen zwei Schriften, die zu Texttyp B gehören, eine weitaus stabilere Textüberlieferung als die oben genannten Textbeispiele aus HR und 3. Henoch. Die ShQ-Tradition von Texttyp B läuft weitgehend parallel mit den zusammengehörenden Geniza-Fragmenten G8 und G9[31]. Lediglich G8 zeigt Unterschiede hinsichtlich des redaktio-

---

[28] Ed. Klar, Jerusalem, ²1973, S. 13ff.; vgl. auch die Traditionskette bei El'azar von Worms, ed. in Dan, תורת הסוד של חסידות אשכנז, S. 15ff. Zum Ganzen s. Scholem, *Mystik,* S. 44.

[29] Zu diesem Traditionsprozeß s. auch ÜHL II, S. XXIVf.

[30] *Hekhalot-Studien,* S. 4f.

[31] GFHL, S. 97ff. (G8) und S. 112ff. (G9).

nellen Aufbaus[32], doch sind die Differenzen auch hier keinesfalls so gravierend, daß nicht mehr von derselben Schrift gesprochen werden könnte. Ähnlich liegen die traditionsgeschichtlichen Verhältnisse bei der magischen Schrift SHR, die in Texttyp B und zahlreichen Geniza-Fragmenten enthalten ist[33]. Auch hier ist festzuhalten, daß die Grundstruktur von SHR (sieben Himmel mit magischem und angelologischem Material) in allen Textzeugen jeweils klar erkennbar ist.

Texttyp B ist also mit der orientalischen Hekhalot-Tradition aufs engste verbunden. Dazu sind auch die verwandten Texte *Sefer ha-Malbush* und *Tefillat Hamnuna Saba,* die in der Londoner Handschrift L6577 ebenfalls enthalten sind, zu rechnen[34]. Zu diesen Schriften sind jetzt auch noch unedierte Fragmente aus der Kairoer Geniza aufgetaucht[35]. Sollten auch diese Schriften von Texttyp B durch den »Flaschenhals« der *ḥaside ashkenaz* gepreßt worden sein? Die Zusammenstellung der Hekhalot-Texte in diesem Texttyp ist nun gerade aus den großen ashkenazischen Hekhalot-Handschriften, die in der *Synopse zur Hekhalot-Literatur* ediert sind, nicht bekannt. Daher ist es gewiß kein Zufall, daß MH in den großen Sammelhandschriften der Hekhalot-Literatur fehlt[36].

Wie komplex und vielschichtig die europäische Texttradition der Hekhalot-Literatur ist, zeigt beispielsweise auch die kosmologische Schrift SRdB, die in der Mehrzahl der Handschriften zusammen mit MH überliefert ist. Die Zusammenstellung beider Schriften beruht auf redaktioneller Absicht, die schließlich auch in der Wahl der Titel *Maʿaśe Merkava* für MH und *Maʿaśe Bereshit* für SRdB, womit die rabbinische Tradition die beiden Hauptzweige der esoterischen Tradition bezeichnet, ihren Ausdruck findet. Auffallend ist nun, daß MH mit verschiedenen SRdB-Rezensionen zusammengestellt wurde. Die zur Tradition der Texttypen B und F gehörende Fassung von SRdB unterscheidet sich grundlegend von den Rezensionen, die in den ashkenazischen Sammelhandschriften der *Synopse zur Hekhalot-Literatur* ediert sind. Das einzige bisher bekannte Geniza-Fragment zu SRdB (Adler 1177), das also zum orientalischen Strang der Textüberlieferung von SRdB gehört, enthält ausgerechnet eine SRdB-Version, die nicht mit Texttyp B zusammengeht. Zu dieser Rezension bietet die Vatikanische Handschrift V288, die Texttyp A repräsentiert, eine Parallele. Eine stark erweiterte Fassung dieser SRdB-Tradition findet sich beispielsweise in der ashkenazischen Sammelhandschrift O1531[37]. Ist die erweiterte Form das Ergebnis der Adaption von SRdB in

---

[32] S. Ibid., S. 98.

[33] Der von Margalioth hergestellte Kunsttext von SHR, der Elemente aus Texttyp B mit der Texttradition der Kairoer Geniza vermischt, läßt die Textunterschiede zwischen den Handschriften von Texttyp B und den Geniza-Fragmenten nicht mehr erkennen; s. auch 3.6.

[34] Zu *Sefer ha-Malbush* s. auch ÜHL II, S. IX (Abschnitt 1.2.6.).

[35] Den Hinweis auf diese Fragmente verdanke ich Prof. Schäfer, der die in Cambridge aufbewahrten magischen Handschriften-Fragmente systematisch durchgesehen hat. Edition und Übersetzung wichtiger magischer Fragmente aus der Geniza werden im Rahmen eines Forschungsprojekts am Berliner Institut für Judaistik vorbereitet.

[36] Vgl. ÜHL II, S. VIII.

[37] Diese Rezension ist in Kombination mit einer weiteren Version in J381, das auch MH

Kreisen der deutschen Ḥasidim? Oder stellt die kürzere Version von V288 und dem Geniza-Fragment ein Exzerpt dar? Die hier aufgeworfenen Fragen zur Traditionsgeschichte von SRdB gehen über die Handschriftenanalyse von MH weit hinaus.

Während die in Texttyp [redacted] enthaltene Fassung von ShQ mit den oben genannten beiden Geniza-Fragmenten G8 und G9 eng zusammengeht, bietet die nur aus europäischen Handschriften bekannte Schrift MR eine Variante dieser anthropomorphen Spekulation über die Gottheit, die zwar von der Grundstruktur her mit der ShQ-Version von Texttyp [redacted] identisch ist, hinsichtlich der Namen und vor allem Maße der einzelnen Körperglieder Gottes dann aber zum Teil erhebliche Unterschiede aufweist[38].

Die angeführten Textbeispiele zeigen zur Genüge, daß auch die europäische Texttradtion der Hekhalot-Literatur nicht eindimensional verlaufen ist[39]. Im Blick auf MH ist festzuhalten, daß der Traktat in Texttyp B mit solchen Schriften zusammengestellt wurde, die auf den orientalischen Zweig der Hekhalot-Überlieferung hinweisen. Unter den Fragmenten der Kairoer Geniza sind jedoch bisher keine Textstücke von MH zum Vorschein gekommen. Sollte der Traktat gar erst in Europa verfaßt worden sein und womöglich nicht zu den Hekhalot-Texten gehören, die vom Orient in den Okzident gelangt sind?

Nach Gruenwald könnte MH in der Tat erst aus Kreisen der *ḥaside ashkenaz* (1150–1250) herrühren[40]. Die hier gebotene Handschriftenanalyse wie auch die Kommentierung des Traktats weisen jedoch in eine andere Richtung. Daß MH zumindest nicht im letzten von Gruenwald angegebenen Zeitraum verfaßt wurde, können wir sogar mit Sicherheit sagen. Der älteste, noch unedierte Kommentar zu diesem Traktat datiert bereits in das Jahr 1239[41]. In dieselbe Zeit gehören die ersten Schriften des frühkabbalistischen *ʿIyyun*-Kreises, dessen Autoren MH kannten[42]. Damit ist das frühe 13. Jh. als sichere obere Datierungsgrenze anzusehen. Die Annahme, daß MH unmittelbar vor der bisher greifbaren Rezeption verfaßt wurde, wäre jedoch eher unwahrscheinlich. In der Begrifflichkeit und Vorstellungswelt unterscheidet sich MH noch deutlich von der frühen Kabbala. So rechnet denn auch Scholem, wie erwähnt, mit einer früheren Entstehungszeit und datiert MH bereits in das 7. oder 8. Jh[43]. Diese Datierung scheint jedoch zu weit nach unten gegriffen zu sein. Die Textparallelen zu PRE in den §§16 und 28 setzen zumindest für die Endredaktion das 9. Jh. voraus[44]. Beim gegenwärtigen

---

enthält, bezeugt. Dies dürfte ein späteres Stadium der Redaktion darstellen; dazu 3.6. Zu den verschiedenen Rezensionen von SRdB s. ausführlich den Kommentar zu §7.

[38] S. dazu auch ÜHL IV, Abschnitt 2 der Einleitung.

[39] Vgl. Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 4.

[40] *Mysticism,* S. 210.

[41] S. 2.7.

[42] S. dazu vor allem die Kommentare zu §7, §§28 und 29 sowie die Einleitung.

[43] *Mystik,* S. 76.

[44] S. auch die Kommentare zu diesen Paragraphen und die Einleitung zur vorliegenden Studie.

Stand der Forschung ist nicht mit Sicherheit zu entscheiden, ob MH schon der orientalischen oder erst der europäischen Etappe des Überlieferungsprozesses der Hekhalot-Literatur angehört.

Die Mehrzahl der Texttypen von MH und die Erwägungen zur Rezeption des Traktats deuten nun gerade nicht auf die Kreise der *ḥaside ashkenaz,* deren Bedeutung für die Transformation der Hekhalot-Literatur Schäfer betont hat, und aus denen MH nach Gruenwald stammen könnte. Welche Rolle spielt der Traktat im deutschen Ḥasidismus?

MH hat sich in mehreren ashkenazischen Textzeugen erhalten (hier Texttyp E), wenngleich nicht, wie erwähnt, in den großen ashkenazischen Sammelhandschriften der *Synopse zur Hekhalot-Literatur.* Das hervorstechendste Merkmal der ashkenazischen Textgestalt von MH ist gerade nicht Ursprünglichkeit. Besonders bemerkenswert ist der Umstand, daß die ältesten ashkenazischen Textzeugen, die zu den frühesten Handschriften von MH überhaupt gehören (13./14. Jh.), den Traktat in Kombination mit Textparallelen der esoterischen Schrift *Sode Razayya* des El'azar von Worms enthalten. Die esoterischen Schriften des El'azar von Worms, vor allem die umfangreiche Textsammlung der *Sode Razayya,* enthalten viel Hekhalot-Material. Eine systematische Erforschung dieses Schrifttums wäre gerade auch im Blick auf die Frage, welche Hekhalot-Traditionen zu den *ḥaside ashkenaz* gelangt sind, von großer Wichtigkeit. Die wissenschaftliche Erforschung dieser Texte steht jedoch noch ganz am Anfang. Zudem ist der weitaus überwiegende Teil der Schriften unediert.

Scholem hat die Bedeutung der esoterischen Schriften des El'azar von Worms für die Hekhalot-Überlieferung mit folgenden Worten umrissen[45]: »In ihr (sc. der esoterischen Literatur des El'azar von Worms) hat alles, was die Menschen dieses Kreises überhaupt bewegte, vor allem auch der gesamte Stoff an älterer mystischer Tradition soweit er hierher gelangt ist, seinen Niederschlag gefunden.« Gehört auch MH zu den mystischen Texten, die auf die esoterische Spekulation des El'azar von Worms eingewirkt haben? Vorbehaltlich einer noch ausstehenden systematischen Erforschung der esoterischen Schriften des El'azar von Worms ist hierzu zu sagen, daß MH-Zitate bisher nicht nachgewiesen werden konnten.

Ein besonders eindrückliches Beispiel für diesen Umstand ist der Abschnitt *Hilkhot ha-Kisse* in den *Sode Razayya,* der mit MH sehr enge thematische Berührungspunkte aufweist[46]. Hier wie dort geht es um Gottes Thron und seine unmittelbare Umgebung. Hinter den *Sode Razayya* scheint die redaktionelle Absicht auf, das ältere Hekhalot-Material in ganz umfassender Weise zu kodifizieren. Von daher wäre anzunehmen, daß El'azar von Worms MH in dem besagten Abschnitt

---

[45] *Mystik,* S. 89f.

[46] Ed. Kamelhar, S. 14ff. Die im vorangehenden Abschnitt *Hilkhot ha-Mal'akhim* (ibid. S. 13; vgl. auch MS Musajoff 145, fol. 41b) gebotene Deutung des Begriffs *ḥashmal* mit Hilfe der Gematria erinnert an §7,3, doch ist die Anwendung dieser Auslegungsmethode in Kreisen der *ḥaside ashkenaz* weit verbreitet und setzt somit keineswegs eine direkte Abhängigkeit von MH voraus.

der *Sode Razayya* in extenso zitiert hätte, wenn der Traktat in seine Hände gelangt wäre.

Wie ist nun der Umstand zu erklären, daß MH gerade in den ältesten ashkenazischen Handschriften mit Textparallelen zu den *Sode Razayya* überliefert ist? Gehört MH zu einer Schriftengruppe, die erst nach dem Tode von El'azar von Worms zu den Kreisen der *ḥaside ashkenaz* gelangte und dort mit Textstücken seines Schrifttums kombiniert wurde?

Hier brechen Fragen auf, die im Rahmen der vorliegenden Arbeit nicht mehr weiter untersucht werden können. Zunächst wäre, wie erwähnt, sehr viel genauer zu analysieren, welche Texttraditionen der Hekhalot-Literatur El'azar von Worms überhaupt verarbeitet hat. Eine weitere wesentliche Aufgabe der Forschung, die mit der zuvor genannten Hand in Hand gehen müßte, bestünde darin, sein Schrifttum einer eingehenden Werkanalyse zu unterziehen. Auch die in Texttyp E enthaltenen Parallelen zu den *Sode Razayya* werfen Fragen nach Sammlung und Überlieferung der El'azar-Schriften auf, die noch eingehender Textanalysen bedürfen.

An einigen Textbeispielen konnte bereits aufgezeigt werden, daß die Rezeption der Hekhalot-Literatur durch El'azar von Worms auf die Textgestalt einzelner Schriften eingewirkt hat[47].

Der älteste Zweig von Texttyp E ist nun seinerseits wichtig für die Frage nach der Rezeption von Hekhalot-Texten in der *Ḥasidut Ashkenaz*. MH ist hier zusammen mit zwei Schriften überliefert, in denen vor allem ShQ-Traditionen verarbeitet und spekulativ ausgedeutet werden. Die eine Schrift, der *Sefer ha-Navon*, hat sich sogar nur in dieser Texttradition erhalten[48]. Die zweite Schrift, die irgendwann auseinandergerissen wurde, und deren beide Teile nur noch getrennt in den Handschriften aufzufinden sind, dürfte von R. Moses b. Eli'ezer ha-Darshan b. Moses ha-Darshan, einem Nachfahren des R. Jehuda he-Ḥasid, verfaßt worden sein[49]. Dieser Text ist von größter Wichtigkeit, da hier neben zahlreichen ShQ-Fragmenten Zitate aus der Schrift *Raza Rabba* zu finden sind. Diese Schrift, die erstmals bei einem Karäer des 10. Jh. erwähnt wird, galt lange Zeit als verschollen. Erst die von Scholem entdeckten Zitate in dem erwähnten mittelalterlichen Kommentar sowie dem frühkabbalistischen Buch Bahir geben einen Einblick in den Inhalt von *Raza Rabba*[50]. Auffallend ist nun, daß dieser Kommentar Berührungen mit den frühkabbalistischen Schriften zeigt. Die Handschriftenanalyse von

---

[47] Zum 3. Henoch s. Schäfer, *Hekhalot-Studien*, S. 228f. Die Sammlung von Hekhalot-Texten in den drei MSS Oxford Michael 175, Oxford Opp. 495 und New York Enelow 704 (dazu ibid., S. 157ff.) ist offensichtlich von den *Sode Razayya* abhängig. Hier zeigt sich auch, daß El'azar feste Formen von Hekhalot-Texten gekannt hat, wenn er etwa aus dem »soundsovielten Kapitel« von HR zitiert.

[48] MSS R46 (dazu 2.3.44) und B942 (dazu 2.3.1). Die Schrift fand sich auch in MS O742, wie aus der Unterschrift am Ende von MH hervorgeht (dazu 2.3.36). Der Text ist ediert bei Dan, *'Iyyunim*, S. 112ff.

[49] S. Scholem, *Ursprung*, S. 96f.

[50] S. Scholem, *Reshit ha-Kabbala*, S. 220ff.

MH hat den Traktat schon mehrfach mit spanisch-kabbalistischen Kreisen in Verbindung gebracht. Könnte dies ein Hinweis auf den Weg sein, auf dem MH in den Kreis der *Ḥasidut Ashkenaz* gelangt ist? Eine befriedigende Antwort auf diese Frage wäre gewiß erst durch eine systematische Erschließung der esoterischen Tradition der *ḥaside ashkenaz* und der frühen Kabbala zu finden.

Somit bleibt die Bearbeitung der mittelalterlichen esoterischen Traditionen eine der vordringlichsten Aufgaben der Forschung in ihrem Bemühen, den Überlieferungsprozeß der Hekhalot-Literatur zu klären.

4.3 Hinweise zur Edition

Die Edition richtet sich weitgehend nach den Konventionen, die in der *Synopse zur Hekhalot-Literatur,* S. XVIIff., festgelegt wurden. Abweichend von der *Synopse* sind jedoch Glossen in spitze Klammern gesetzt.

Auf eine genaue Beschreibung der graphischen Eigentümlichkeiten der in der Edition verwendeten Manuskripte wurde in der vorliegenden Arbeit verzichtet, da sie sich durch die systematische textkritische Auswertung des Handschriften-Materials erübrigt. Paläographische Spezialuntersuchungen müßten ohnedies wieder auf das handschriftliche Original zurückgreifen.

Um die textkritische Beurteilung der Varianten zu erleichtern, wurde für die vorliegende Edition die Darstellungsform einer Zeilenpartitur gewählt, was auch der Editionspraxis der *Geniza-Fragmente zur Hekhalot-Literatur* entspricht[51].

Die Auswahl der Textzeugen stützt sich auf die vorangehende Handschriftenanalyse, deren Ergebnisse in Abschnitt 4 zusammengefaßt sind.

Die Kennzeichnung von Namen durch kartuschenförmige Umrahmungen und Längsstriche über der Zeile im handschriftlichen Original wird in der Edition nicht wiedergegeben. Zeilenfüller und Kustoden bleiben unberücksichtigt. Die Gliederung des Textes in Paragraphen und Unterabschnitte erfolgt in erster Linie nach inhaltlichen Gesichtspunkten. In mehreren Fällen wurde die Paragrapheneinteilung aber auch von dem unterschiedlichen redaktionellen Aufbau einzelner Kapitel in den Handschriften bestimmt.

Die zu Texttyp F gehörenden Kommentare sind separat ediert (s. die inhaltliche Übersicht Abschnitt 3.3).

Die Diagramme sind nicht maßstabgetreu abgebildet.

---

[51] S. GFHL, S. 8.

5. Übersetzung

5.1 Hinweise zur Übersetzung

Die Übersetzung folgt den Richtlinien, die im Rahmen des am Berliner Instituts für Judaistik durchgeführten Hekhalot-Übersetzungsprojekts erarbeitet wurden (dazu *Übersetzung zur Hekhalot-Literatur* II, S. XXXIIff.). Aus der Projektarbeit ist ein internes Lexikon hervorgegangen, das die Spracheigentümlichkeiten der Hekhalot-Texte in besonderer Weise berücksichtigt[1]. Auf dieses Lexikon stützt sich auch die Übertragung von MH.

Als Grundtext für die Übersetzung wurde MS Vatikan V288, das im Partiturtext in der obersten Textzeile wiedergegeben wird, gewählt. Diese Handschrift bietet einen sehr guten Textzustand.

Die Übersetzung der separat edierten Kommentare folgt der Handschrift N1885; die in mehreren Handschriften enthaltenen Diagramme sind nach V288 (§16D) und M134 (§22D), alle übrigen Diagramme nach C671 wiedergegeben.

Bei der Übersetzung wurden die Varianten zum Grundtext in den Anmerkungen notiert. Bei größeren Abweichungen vom Grundtext wurde eine spaltensynoptische, bei den Namen von §29 eine zeilensynoptische Darstellungsform gewählt.

Zu mehreren Paragraphen sind in der Übersetzung Parallelversionen aus anderen Hekhalot-Texten und verwandten Schriften aufgenommen. Dadurch sollen die traditionsgeschichtlichen Zusammenhänge verdeutlicht werden, die im Kommentarteil ausführlich behandelt werden. Dies betrifft die Paragraphen 2 (MR); 3 (ABdRA); 4 (3. Henoch); 16 und 28 (PRE) sowie 26 (ABdRA und b Men 29b)[2]. Ansonsten sind die traditionsgeschichtlichen Parallelen zu MH im Kommentarteil in extenso wiedergegeben.

---

[1] S. auch ÜHL III, S. XXXXIII.

[2] Auf eine synoptische Wiedergabe der eindeutig abgrenzbaren und nur geringfügige Abweichungen aufweisenden Textparallelen zu §§11 = 14 (b Hag 13a), 30 (SY I,13) und 32ff. (HR, SHL §§98ff.) wurde verzichtet.

5.2 Übersetzung der §§ 1-36

§1 O741

(1) Im Namen (dessen),
der durch Tausende von Myriaden[1]
geheiligt wird.
Ich beginne mit der Aufzeichnung
des Buchs der *Merkava.*

(2) YDW[2]
YD
YDWD
YD
YD
YDY
YDY
YDY
YDY
YDY
WDY
HW'
HYH
YD
YD
YD
'L[3]
YD 21mal
YDWD (('D)) 25mal
'D 23mal
RW 23mal
DD 26mal
D'D 24mal
YD YD 3mal
DDD
DWD
DW
'R

---

[1] Zu אלפי רבבה s. Gen 24,16.

[2] Die Namen sind im handschriftlichen Original durch kartuschenförmige Umrahmungen gekennzeichnet. Jede Umrahmung wird hier durch eine eigene Textzeile wiedergegeben.

[3] »Gott«.

DW
YD
ʾW
YD
YD
ʾDD DYD DW YD ʾHYH ʾŠR ʾHYH[4]
RʿL
GL
GL
GLP,
(3) und das ist *Maʿaśe ha-Merkava,*
KWZW[5]
BMWKSZ
KWZW
YDWD
ʾLDYNW
YDWD[6].

§2

V288[1]	V1601	MR[2]
	(1) Kapitel von den Palästen[3].	
	Traktat von den Palästen[4].	
	Im Namen (dessen), der durch den Rat[5] der Tausenden von Myriaden	(1) Das ist sein Name, gepriesen seist du,

---

[4] *Ich bin, der ich bin* = Ex 3,14.
[5] Zum folgenden Kryptogramm von Dtn 6,4, dessen Auflösung unmittelbar anschließt, s. den Kommentar zu §§1 und 2.
[6] *Der Herr, unser Gott, der Herr (ist Einer)* = Dtn 6,4.

[1] O741 ist V288 zugeordnet.
[2] Übersetzt nach O1531 = SHL §§693f. Die Varianten der Handschriften N8128 und M40 werden nur teilweise berücksichtigt.
[3] = Seitenüberschrift, die auf jedem Blatt wiederholt wird.
[4] מסכת היכלות. Diese in der modernen Forschung geläufige Bezeichnung des Traktats geht wahrscheinlich auf den Erstdruck zurück; s. dazu 3.2.
[5] סוד. Hier auch im Sinne von »Mysterium« aufzufassen; s. die nachfolgende Wendung: »das Mysterium (סוד) des Namens der *Merkava*«.

V288	V1601	MR
	geheiligt wird. *Verherrlicht ist Gott im großen Rat der Heiligen*[6].	gepriesen sei sein Name.
(1) Und das	Ich (beginne) mit der Aufzeichnung	
ist das Mysterium des Namens der *Merkava*[8].	des Mysteriums[7] des Namens der *Merkava*.	
(2) YHW[9]	(2) YHW	(2) YHW
YH	YH	HY
HW[10]	HWH	HWH
YHWH	YHWH	YHWH
YH	YH	YH
YH	YH	YH
YH[11]	YH	YH
WHY[12]		
		YHY
YHY	YHY	YH
YHW[13]	YHY	YHY
YHY	YHY	YH
YHY[14]	WH	WHY
HW'	HWH	HW'
HYH	HYH	HY
YH	YH	
YHWH[15]	YH YH	
'L[16]	'L	

[6] Ps 89,8; das Zitat auch §3,9. Zu der ganzen Wendung vgl. auch den Beginn des Gebets ... ובכן תערץ ותקדש הנקדש באלפי אלפים הנערץ בברקים קלים (»Du mögest verherrlicht und geheiligt werden, geheiligt durch Tausende von Tausenden, verherrlicht durch schnelle Blitze ...«) am Morgen des Versöhnungstages.

[7] סוד.

[8] O741 wie in §1. Im Erstdruck V1601 sind die beiden, V288 und O741 entsprechenden Einleitungsformeln redaktionell miteinander verbunden und um den Bibelvers Ps 89,8 erweitert.

[9] In O741 sind wie in §1 die Namen durch kartuschenförmige Umrahmungen gekennzeichnet.

[10] Fehlt in O741.

[11] O741: YHY.

[12] O741: YHY.

[13] O741: YHY.

[14] O741: WHY.

[15] O741: YH YH.

[16] »Gott«.

V288	V1601	MR
YH 21mal	YH 21mal	HWH 23mal[17]
YHWH 25mal[18]	YHWH 25mal	YHWH 23mal
ʾH 23mal	ʾH 23mal	ʾH 23mal
YBʾH 24mal[19]		BʾH 23mal
YHWH ⟨YHYH⟩[20] 25mal		
YHW[21] 23mal		HYH 23mal
HH 26mal	HH 26mal	HW 23mal
HʾH 24mal	HʾH 24mal	HʾH 23mal
YHWH[22] 3mal	YHWH 3mal	YHW
HYH[23]	HYH	HYH
HHH[24]	HHH	HHH
HWʾ	HW ʾH	HW ʾH
HHW	HW	HW
YHʾ	YH ʾW	YH ʾW
WYTY		YH
YH	YH	YH
ʾHH	ʾHH	ʾHH
YHYH	HYH	HW
HWYH	HWYH	HHW YH
YH		YH
ʾHYH ʾŠR ʾHYH[25]	ʾHYH ʾŠR ʾHYH	ʾHYH ʾŠR ʾHYH
		HYH
		BNY
		ḤWH
		ŠMʾ[26]
		ʿL
		HGʾ
		MPŠṢ
		MṢPṢ[27]

[17] N8128 schreibt hier und im folgenden die einzelnen Derivate des Gottesnamens jeweils 23 Mal hintereinander. Diese Namensform geben N8182 und M40 mit YH wieder; vgl. die synoptischen Parallelen.

[18] Fehlt in O741.

[19] Fehlt in O741.

[20] O741 entspricht der ersten Namensform.

[21] O741: HW.

[22] O741: YHYH.

[23] Fehlt in O741.

[24] O741 zusätzlich: HWH. Die folgende Namenreihe gliedert O741 folgendermaßen (bis zum Zitat aus Ex 3,14): HW ʾH HW YH ʾW YH YH ʾHH HYH HW YH. Mit dieser Anordnung der Namen stimmt der Erstdruck V1601 weitgehend überein, d.h. der Herausgeber des Drucks ist hier einer O741 nahestehenden Vorlage gefolgt.

[25] *Ich bin, der ich bin* = Ex 3,14.

[26] »Name«; zu den folgenden Elementen s. den Kommentar zu §§1 und 2.

[27] Der Name מצפץ dürfte als das nach der *atbash*-Methode verschlüsselte Tetragramm zu

V288	V1601	MR
D'L[28]	D'L	D'L
GLGL[29]	GLGL	GL 4mal[30]
GL[31]		
GLP,	GLP,	
		QL 4mal
		ṢNDN 4mal
		ŠP'H
		RB'[32]
		M'WPP'
		RB'[33]
(3) und das ist *Ma'aśe Merkava*[34],	(3) und das ist *Ma'aśe Merkava,*	(3) Dies ist der große, mächtige und furchtbare, gewaltige und reine, geehrte und heilige Name. Sei gepriesen usf.[35]
KWZW[36] BMWKZW[37] KWZW[39], YHWH 'LHYNW YHWH 'ḤD[40].	KZW[38] YHWH BMWKSZ 'LHYNW	

---

deuten sein (s. den Kommentar zu §§1 und 2). In N8128 und M40 finden sich die Formen מפשץ מפשץ bzw. מפשץ מצפן. Vgl. auch SHL §196, wo M40 in einer Namenreihe, wahrscheinlich sekundär, ebenfalls פן statt פץ (= יה?) liest.

[28] Zu dieser Namensform s. den Kommentar zu §§1 und 2.

[29] O741: GL GL. In dem magischen Sondergut der New Yorker Handschrift N8128 (SHL §516) findet sich der Name גלגליה. Der 3. Henoch beschreibt die Engelgestalt גלגליאל (SHL §§18 und 22), die über das Rad (גלגל) der Sonne gesetzt ist; zur Engelgruppe der *galgalim* s. auch §§15,1 und 22,2.

[30] N8128 schreibt zweimal GLGL.

[31] Fehlt in O741.

[32] »Groß«.

[33] »Groß«.

[34] Auffallend ist, daß der Begriff *Merkava* auch in mehreren Handschriften als Über- und Unterschrift zu MH belegt ist, in denen §2 nicht vorangeht. Vgl. etwa die im Partiturtext an dieser Stelle wiedergegebenen Überschriften »Kapitel der Merkava« (F41 und O183) und »das ist *Ma'aśe Merkava*« (R46 = V288); s. auch §3 mit Anm. 1.

[35] N8128 schreibt den Hymnus aus: »sei geheiligt, sei gelobt, sei erhöht für immer, Herr, Gott Israels, König der Könige der Könige, gepriesen seist du auf dem hohen und erhabenen Thron. Du wohnst in den Gemächern der Höhe, (im) Palast der Erhabenheit, denn du hast dem Mose offenbart ...« (Fortsetzung wie in O1531).

[36] Zu diesem Geheimnamen, einem Kryptogramm von Dtn 6,4, s. den Kommentar zu §§1 und 2.

[37] Die korrekte Form des Geheimnamens liest O741: במוכסז (= אלהינו). S. auch V1601.

[38] Die korrekte Form des verschlüsselten Tetragramms lautet כוזו; s. V288.

[39] Vgl. auch SHL §513 (magisches Sondergut der New Yorker Handschrift N8128), wo der Geheimname korrupt mit כוזו במכסז סודו wiedergegeben wird.

[40] *Der Herr, unser Gott, der Herr ist Einer* = Dtn 6,4 (Auflösung des vorangehenden Geheimnamens); *Einer* fehlt in O741.

V288 V1601 MR

Gepriesen sei der Name
der Herrlichkeit
seines Königtums für
immer und ewig[41].

Denn du hast dem Mose
offenbart[42],
deinen Namen zu rühmen
in Ehrfurcht, Reinheit
und Heiligkeit.
Amen. Amen. Sela.

§3

V288 F41

(1) Kapitel der Merkava[1].

(1) Kapitel 1[2] Kapitel 1

R. Yishma'el sagte[3]:

V288 ABdRA A, *mem*[4]

(2) Der Heilige, er sei gepriesen, ist heilig
und sitzt auf einem heiligen Thron[5].

---

[41] Auffallend ist, daß O741 mit der בשכמל״ר-Formel das erste Kapitel (§3) einleitet.
[42] Vgl. dazu SHL §§341 und 578.

[1] Ohne Überschrift in L6577, O183 und N1885; F44: »Von der *Merkava*. Und das sind sieben Kapitel«; R46: »Das ist *Ma'aśe Merkava*«. Die Überschriften der Handschriften F41, OC198 und R46 sind im Partiturtext in §2,3 wiedergegeben, um auf den Zusammenhang mit der Wendung »und das ist *Ma'aśe Merkava*« in der Namenreihe von §2,3 (V288) hinzuweisen.

[2] Fehlt in L6577 und OC198.

[3] Zu dieser Einleitungsformel vgl. das HR-Zitat in §35, das ebenfalls pseudepigraphisch mit R. Yishma'el verknüpft ist.

[4] BHM III, S. 37/8ff. (= BatM II, S. 380/7ff.). Anknüpfungspunkt für das hier beginnende Stück über die Eigenschaften Gottes und seines Throns ist das Lied der Engel zur Zeit ihrer Proskynese vor dem Thron der Herrlichkeit: »König ist Gott über die Völker, Gott sitzt auf seinem heiligen Thron«. Der zweite Vers ist Ps 47,9 entlehnt, mit dem in der Fortsetzung die Heiligkeit als Eigenschaft des Throns begründet wird; s. §3,8.

[5] Vgl. Ps 47,9. Das Stück ähnelt §3,9, wo zusätzlich vom »heiligen Palast« die Rede ist (s. dort).

V288

(2) Der[6] Heilige, er sei gepriesen, ist hoch und erhaben[7],

und auch sein Thron ist hoch und erhaben.

ABdRA A, *mem*

Der Heilige, er sei gepriesen, ist hoch und erhaben,
er sitzt auf einem hohen und erhabenen Thron[8].
Und der Heilige, er sei gepriesen, ist ein verzehrendes Feuer[9],
ein im Rat der Aufstellungen von Feuer lagerndes Feuer[10].

V288

Und woher (wissen wir),
daß der Heilige, er sei gepriesen, hoch und erhaben genannt wird[12]?
Wie es heißt[13]:
Denn[14] *so*[15] *spricht*[16] *der Hohe und Erhabene*[17].

ABdRA A, *mem*[11]

Und woher (wissen wir),
daß der Heilige, er sei gepriesen, hoch und erhaben genannt wird?
Wie es heißt:
(Denn) so spricht der Hohe und Erhabene.

---

[6] O741 leitet das erste Kapitel mit »Gepriesen sei der Name der Herrlichkeit seines Königtums für immer und ewig« ein. Die בשכמל"ו-Formel weist auf die Namenreihe in den §§1 und 2 zurück (Stichwort: »Name«) und dient dem Bearbeiter dieser Handschrift als redaktionelle Klammer. S. auch das Diagramm §16D (V288) sowie den Kommentar zu §12. In V1601 steht die Formel am Ende von §2,3.

[7] Zum Begriff רם ונישא als absolut gebrauchtem Titel Gottes s. SHL §1 (3. Henoch; nur V228, M40 liest מלך רם ונשא; dazu Alexander, *3 Enoch,* S. 256 Anm. h zu Kap. 1). O183 (hier wenig sinnvoll) zusätzlich: »Gepriesen sei der Name der Herrlichkeit seines Königtums für immer und ewig« (s. V1601 am Ende von §2,3 und O741 zu Beginn von §3,1).

[8] Vgl. Jes 6,1.

[9] Vgl. Dtn 4,24; 9,3.

[10] Das hier in ABdRA anschließende Textstück wird in §3,8 übersetzt.

[11] BHM III, S. 37/11ff. (= BatM II, S. 380/11ff.). Zum vorangehenden Textstück s. §3,8 und zum folgenden §3,6.

[12] Die übrigen Handschriften außer L6577, F44 und O183: »... hoch und erhaben ist«.

[13] Jes 57,15. In L6577 und F44 folgt zunächst Jes 6,3 (*Und ich sah den Herrn sitzen auf einem hohen und erhabenen Thron* [F44 zusätzlich: »usf.«]), das jedoch erst zu der vom Thron der Herrlichkeit ausgesagten »Hoheit und Erhabenheit« gehört und hier irrig zitiert ist.

[14] Fehlt in OC198, R46, N1885 und V1601.

[15] כה fehlt gegen den MT in L6577.

[16] Alle Handschriften folgen dem MT mit Ausnahme von F44 (Einfügung) und O741, die zusätzlich »Herr« lesen, was der in der hebräischen Bibel mehrfach belegten Formel כי כה אמר יהוה (*denn so spricht der Herr*) entspricht.

[17] F41 schließt das Zitat mit »usw.«; L6577 und F44 zitieren weiter: »*er thront für immer, und Heiliger* (L6577 bricht das Zitat hier ab) *ist sein Name* usf.«.

V288

Und woher (wissen wir),
daß auch[19] sein Thron hoch und erhaben ist[20]?
Wie es heißt[21]:
Und ich sah[22] *(den)*[23] *Herrn*
sitzen[24] *auf einem hohen und erhabenen Thron*[25].

ABdRA$_e$A, *mem*

(Und[18] woher [wissen wir],
daß auch sein Thron hoch und erhaben ist?
Wie es heißt:
Und ich sah den Herrn,
sitzen auf einem hohen und erhabenen Thron.)
Und warum wird er hoch und erhaben genannt?
Weil er hoch ist über alle Hohen in der Welt,
wie es heißt[26]:
Hoch über alle Völker ist der Herr[27]...
Und weswegen wird er erhaben genannt?
Weil er mit seinem Arm die ganze Welt erhebt,
wie es heißt[28]:
Bis ins Alter bin ich derselbe,
bis ins Greisenalter trage ich usf.

---

[18] Das folgende Textstück fehlt in der Edition von Jellinek (BHM III) und wird nach der Edition von Wertheimer (BatM II, S. 380/11f.) übersetzt. Möglicherweise handelt es sich bei diesem Textstück um eine Ergänzung (nach der Texttradition von MH?), zumal in der Fortsetzung wieder von Gott und nicht mehr vom Thron die Rede ist.

[19] »Auch« fehlt in O741 und O183; R46: »daß er und sein Thron«.

[20] L6577, F44, O741, O183 und R46: »genannt wird«. N1885 zusätzlich: עטרת = עט (»Diadem«). Das Manuskript enthält eine kabbalistisch glossierte und kommentierte Textfassung von MH, in der verschiedene Begriffe mit den zehn *sefirot* identifiziert werden (s. vor allem §15); עטרת und die im folgenden genannte *sefira* תפארת werden in §3K vom Kommentator aufgegriffen (s. dort). Zur Frage nach Herkunft und Verfasserschaft von Texttyp F s. 3.10.

[21] Die Einleitungsformel fehlt in R46. Es folgt Jes 6,1.

[22] L6577 bricht hier das Zitat mit »usf.« ab.

[23] את fehlt nur in V288; die übrigen Handschriften wie der MT.

[24] Zitatbeginn in OC198.

[25] N1885 zusätzlich: תפ = תפארת (»Pracht«); s. dazu oben und §3K.

[26] Ps 113,4.

[27] Es folgt ein *al tiqri*-Midrash zu Ps 113,4, der hier nicht übersetzt wird; vgl. dazu SHL §778 = 799 (SRdB; dazu auch den Kommentar zu §7). Das daran anschließende Stück (Gott hält mit seinen Armen die ganze Welt) ist ein fester Bestandteil der SRdB-Tradition (s. SHL §§727 und 784).

[28] Jes 46,4.

V288

ABdRA A, *mem*

Und warum ist sein Thron hoch?
Weil er hoch ist über alle Maße in der Welt.
Und warum wird er erhaben genannt?
Weil er alle Geister und Seelen in der Welt erhebt,
wie es heißt[29]:
Der Geist schmachtet vor mir dahin,
und die Seelen, (die) ich erschaffen habe.

Und[30] woher (wissen wir),
daß er ein verzehrendes Feuer genannt wird?
Wie es heißt[31]:
Denn der Herr, dein Gott, ist ein verzehrendes Feuer.
Und woher (wissen wir),
daß auch alle seine Aufstellungen Feuer sind?
Wie es heißt[32]:
Er macht seine Engel zu Winden
und seine Diener zu glühendem Feuer.

V288

(3) Der Heilige, er sei gepriesen, wird Gerechtigkeit genannt[33],
wie es heißt[34]:
Ich, der[35] *Herr, spreche*[36] *Gerechtigkeit*[37]
verkünde, was recht ist[38].

---

[29] Jes 57,16.
[30] Zum verzehrenden Feuer als göttlicher Eigenschaft findet sich in MH keine Parallele.
[31] Dtn 4,24.
[32] Ps 104,4.
[33] F44 und L6577 scheinen diesen Abschnitt dem vorangehenden Kontext angeglichen zu haben und fahren fort: »und (nicht in L6577) auch sein Thron wird Gerechtigkeit genannt«; es folgen dann die Schriftzitate für die Eigenschaften Gottes und seines Throns ebenfalls hintereinander.
[34] Jes 45,19; F44 zitiert Jes 42,6: *Ich, der Herr, rufe dich aus Gerechtigkeit.*
[35] Zitatbeginn in O183.
[36] Zitatbeginn in R46.
[37] Zitatende in L6577, F44, OC198 und N1885; V1601 schließt mit »usw.«.
[38] O741 (korrupt): משרים statt מישרים.

Auch[39] sein Thron wird Gerechtigkeit genannt[40],
wie es heißt[41]:
Gerechtigkeit und[42] *Gericht sind deines Thrones Grund.*

V288	L6577	OC198[43]
(4) Der[44] Heilige, er sei gepriesen, wird Gericht genannt,	(4) Der Heilige, er sei gepriesen, wird Gericht genannt,	(4) Der Heilige, er sei gepriesen, wird Gericht genannt,
	wie es heißt[45]:	wie es heißt:
	Denn[46] *ein Gott des Gerichts ist der Herr.*	*Denn ein Gott des Gerichts ist der Herr.*
	Auch sein Thron wird Gericht[48] genannt[49],	(Auch)[47] sein Thron wird Gericht genannt,
wie es heißt[50]:		wie es heißt:
Gerechtigkeit und Gericht sind deines Thrones Grund,		*Gerechtigkeit und Gericht* usf.,
und es heißt[51]:	wie es heißt:	und es heißt:
Denn dort stehen Throne zum Gericht.	*Denn dort stehen Throne zum Gericht*[52].	*Throne zum Gericht* usf.

---

[39] N1885 und V1601: »Und woher (wissen wir), daß auch ...«. Die Zeile fehlt in L6577 und F44.

[40] Vgl. dazu SHL §§194 (HR; nur N8128) und 379 (ShQ/Meṭaṭron): »König, der seinen Thron mit Gerechtigkeit bereitet«.

[41] Die Einleitungsformel fehlt in OC198; L6577: »und es heißt«; F44: »und es steht geschrieben«. Es folgt Ps 89,15; zu diesem Bibelvers s. auch das ABdRA-Zitat in §3,5.

[42] Zitatbeginn in V1601.

[43] Das Manuskript scheint die Texttraditionen der synoptischen Parallelen miteinander zu verbinden.

[44] Die übrigen Handschriften sind L6577 zugeordnet. §3,3 fehlt in N1885; das Manuskript führt jedoch den Begriff משפט in der Zusammenschau der Eigenschaften Gottes und seines Throns (§3K; s. dort) an.

[45] Jes 30,18.

[46] O183 zusätzlich: »Herr«; alle übrigen Handschriften folgen dem MT.

[47] אף statt (korrupt) אך.

[48] Die Verbindung von כסא und משפט kommt in der Hekhalot-Literatur nur noch SHL §38 (3. Henoch; s. §4,5) vor; vgl. dazu auch das ABdRA-Zitat in §3,8. Im 3. Henoch findet sich im Zusammenhang mit der Beschreibung des himmlischen Gerichts (SHL §47ff.; in einigen Manuskripten unter dem Titel סדר דין = »Ordnung des Gerichts«) die Wendung כסא הדין; vgl. ferner die Beschreibung der himmlischen Gerichtsszene in G11, fol. 2af. (GFHL, S. 133), das Textelemente aus dem 3. Henoch und ABdRA miteinander zu verbinden scheint.

[49] Das folgende Textstück ist in R46 ausgefallen, das erst mit dem Zitat aus Jes 16,5 in §3,5 wieder einsetzt.

[50] Ps 89,15; das Zitat schon im vorangehenden Abschnitt (§3,3).

[51] Ps 122,5.

[52] Zur Wendung ישב למשפט כסאו in F41 vgl. Ps 9,8.

V288

ABdRA A, *alef*[53]

(5) *Alef.* Was (bedeutet) *alef?*
Das lehrt, daß die Tora sagte:
Wahrheit lehre dein Mund[54],
damit du würdig seist des Lebens in dieser Welt.
Dein Mund lehre Wahrheit, damit du würdig seist des Lebens der kommenden Welt.
Weswegen?

(5) Der Heilige, er sei gepriesen, wird Wahrheit genannt,

Weil der Heilige, er sei gepriesen, Wahrheit genannt wird
und auf seinem Thron seit jeher in Wahrheit sitzt[55],
und[56] vor seinem Angesicht Huld und Wahrheit vorüberziehen,
alle seine Worte Worte der Wahrheit sind,
und alle seine Gerichte Gerichte der Wahrheit sind
und alle seine Pfade Huld und Wahrheit sind.

Und woher (wissen wir),
daß der Heilige, er sei gepriesen, Wahrheit genannt wird?

wie es heißt[57]:
Und der Herr, Gott[58]*, ist Wahrheit*[59].

Wie es heißt:
Und der Herr, Gott, ist Wahrheit.

Und woher (wissen wir),

Auch[60] sein Thron wird Wahrheit genannt,

daß er auf seinem Thron seit jeher in Wahrheit sitzt?

---

[53] BHM III, S. 12/1ff. (= BatM II, S. 343/1ff.).

[54] אמת למד פיך. Die Anfangsbuchstaben der Worte ergeben אלף. Es folgt die Umkehrung der Wendung im nächsten Satz: פיך למד אמת.

[55] Vgl. Ps 93,2. Das Zitat in §4,2.

[56] Vgl. Ps 89,15. Diese Wendung auch G11, fol. 2b/13ff. (GFHL, S. 133): ואמת יקדמו פניך. ומאזני ‹צדק› אמת מונחות לפניו וספר מעשה ...

[57] Jer 10,10.

[58] Zitatende in O183.

[59] In L6577, F44, F41 und OC198 (in beiden letzteren Handschriften mit »weiter heißt es« eingeleitet) schließt zusätzlich Ps 117,2 an: *Die Wahrheit des Herrn (währt) in Ewigkeit.*

[60] N1885: »und woher (wissen wir), daß auch ...«.

V288

wie es heißt[61]:
Ein Thron[62] *wird durch Huld errichtet, und*[63] *er sitzt auf ihm in Wahrheit.*

ABdRA A, *alef*

Wie es heißt:
Ein Thron wird durch Huld errichtet.

Und woher (wissen wir),
daß vor seinem Angesicht Huld und Wahrheit vorüberziehen?
Wie es heißt[64]:
Gerechtigkeit und Gericht sind deines Thrones Grund[65].

V288

(6) Der Heilige, er sei gepriesen, wird Herrlichkeit genannt,
wie es heißt[68]:
Es komme der König der Herrlichkeit[70].

Auch[71] sein Thron wird Herrlichkeit genannt,
wie es heißt[72]:
Ein Thron der Herrlichkeit[73]*, erhaben von Anbeginn.*

ABdRA A, *mem*[66]

(6) Und[67] woher (wissen wir),
daß der Heilige, er sei gepriesen, Herrlichkeit genannt wird?
Wie es heißt[69]:
Der Herr der Heerscharen ist der König der Herrlichkeit. Sela.
Und sein Thron wird Herrlichkeit genannt,
wie es heißt:
Ein Thron der Herrlichkeit, erhaben von Anbeginn usf.

---

[61] Jes 16,5. Das Zitat auch SHL §48 (3. Henoch).

[62] O183: »sein Thron«. Alle übrigen Handschriften entsprechen dem MT.

[63] Zitatbeginn in OC198.

[64] Ps 89,15; s. auch §3,3f.

[65] Es folgen Schriftzitate, mit denen die Wendungen »Worte der Wahrheit« und »Gerichte der Wahrheit« begründet werden.

[66] BHM III, S. 37/22ff. (= BatM II, S. 380/22ff.). Während der vorangehende Kontext die Schriftbeweise für die zuvor ausgesagten drei Eigenschaften Gottes und seines Throns (Heiligkeit, Hoheit und Erhabenheit, verzehrendes Feuer) liefert, läßt die nun folgende Eigenschaft (Herrlichkeit) keinen direkten Bezug zum vorangehenden Kontext erkennen. Von daher könnte es sich um einen sekundären Zusatz handeln.

[67] Nach BatM II, S. 380/22ff. geht diesem Stück – analog zum vorangehenden Kontext – die Aussage voran: »Der Heilige, er sei gepriesen, wird Herrlichkeit genannt, und auch sein Thron wird Herrlichkeit genannt«.

[68] Ps 24,7. Zu diesem Bibelvers s. auch §24,1.

[69] Ps 24,10.

[70] Das Zitat ist möglicherweise vom folgenden Kontext (§3,7) beeinflußt. F41 und O741 zitieren hier Ps 24,8: מי זה מלך הכבוד, O183 und R46 Ps 24,10: מי הוא זה מלך הכבוד: *Wer ist der König der Herrlichkeit*; die Glosse in O741 liest zusätzlich den zweiten Halbvers von Ps 24,10: *der Herr der Heerscharen ist der König der Herrlichkeit* (vgl. die synoptische Parallele).

[71] N1885: »Und woher (wissen wir), daß auch ...«.

[72] Jer 17,12.

[73] OC198 bricht das Zitat mit »usf.« ab.

V288[74]

(7) *Es*[75] *komme der König der Herrlichkeit*[76],
und sitze auf dem Thron der Herrlichkeit[77],
in[78] dem Palast der Herrlichkeit[79],
wie es heißt[80]:
Und in seinem Palast spricht alles: Herrlichkeit!

V288	ABdRA A, *mem*[81]
(8) Der Herr wird heilig genannt, wie es heißt[82]: *Heilig, heilig, heilig*[83] *ist der Herr der Heerscharen*[84].	(8) Und woher (wissen wir), daß er heilig genannt wird, wie es heißt: *Heilig, heilig, heilig ist der Herr der Heerscharen.*
Auch[85] sein Thron wird heilig genannt, wie es heißt[86]: *Gott sitzt auf seinem heiligen Thron.*	Und woher (wissen wir), daß auch sein Thron heilig genannt wird, wie es heißt: *Gott sitzt auf seinem heiligen Thron.*

V288

(9) Wie es heißt[87]:
Es komme[88] der heilige König[89]

---

[74] §§3,7f. fehlen in O741, O183 und R46. Da §3,9 wie §3,7 beginnt, geht der Textausfall auf Homoioarkton zurück. Zu diesem Stück vgl. außer §3,9 auch §4,16.

[75] Ps 24,7 bzw. 9. V288, F44 und N1885 lesen wie der MT ויבא, die übrigen Handschriften יבא.

[76] Zur Wendung מלך הכבוד vgl. auch SHL §2 (3. Henoch): »ein Loblied vor dem Thron der Herrlichkeit des Königs der Herrlichkeit zu sprechen«.

[77] Zum Ausdruck כסא כבוד vgl. I Sam 2,8, Jes 22,23 und Jer 17,12; in der Hekhalot-Literatur die häufigste Bezeichnung von Gottes Thron.

[78] F41: »und in«.

[79] Die Wendung היכל כבוד ist in der Hekhalot-Literatur sonst nicht mehr zu finden.

[80] Ps 29,9.

[81] BHM III, S. 37/10f. (= BatM II, S. 380/9ff.). Das vorangehende und folgende Textstück übersetzt in §3,2.

[82] Jes 6,3.

[83] Zitatende in OC198.

[84] L6577, F44 und V1601 zitieren weiter: *erfüllt ist die ganze Erde von seiner Herrlichkeit.*

[85] N1885: »Woher (wissen wir), daß auch ...«.

[86] Ps 47,9.

[87] Die Einleitungsformel fehlt in den übrigen Handschriften; es folgt kein wörtliches Bibelzitat. Das Stück nimmt deutlich Bezug auf Ps 24,7 bzw. 9; s. auch oben §3,7.Zu diesem Textstück vgl. auch den Anfang des in §3,2 synoptisch wiedergegebenen ABdRA-Zitates.

[88] N1885: »Und er ist ...«.

[89] Vgl. Ps 24,7 bzw. 9. L6577 und F44 (sinnwidrig): »der König der Herrlichkeit« (s. §3,7).

und sitze auf dem heiligen Thron[90]
in dem heiligen Palast[91],
im[92] Rat der Heiligen,
wie es heißt[93]:
Verherrlicht ist Gott im großen Rat der Heiligen.

§4

V288

(1) Wieviele Throne hat der Heilige, er sei gepriesen?

(2) Er hat einen beständigen Thron[1],
wie es heißt[2]:
Dein Thron ist beständig[3] *seit jeher.*

O183

(1) Wieviele Throne hat der Heilige, er sei gepriesen?

(2) (Er hat) einen beständigen Thron,
wie es heißt:
Dein Thron ist beständig seit jeher.
- Der beständige Thron ist im *makhon*[4]. -

O741[5]

(3) Er hat einen Thron der Huld,
wie es heißt[6]:
Und dein[7] *Thron wird durch Huld errichtet.*

---

[90] Vgl. Ps 47,9; ferner ABdRA A, *mem,* BHM III, S. 37/6f. (= BatM II, S. 380/5f.): »Danach öffnen sie (gemeint sind die Scharen des Feuers und Śerafim der Flamme) ihren Mund und sprechen ein Loblied. Welches Loblied? *Der Herr ist König über die Völker, Gott sitzt auf seinem heiligen Thron*«; zur Fortsetzung s. §3,2.

[91] Vgl. Hab 2,20: *Der Herr wohnt in seinem heiligen Palast*; s. auch Mi 1,2; Jona 2,5; Ps 5,8; 79,1; 138,2.

[92] N1885 und V1601 zusätzlich: »großen«.

[93] Ps 89,8. S. auch V1601 in §2,1.

[1] N1885 (sinnwidrig): »Thron der Herrlichkeit«.

[2] Ps 93,2.

[3] R46 bricht das Zitat hier ab.

[4] In b Hag 12b der sechste Himmel. Zur Identifikation der sieben Himmel mit verschiedenen Thronen in O183 s. den Kommentar zu diesem Paragraphen.

[5] O183 und R46 wie O741. In den übrigen Handschriften folgt der »Thron der Huld« erst in §4,6.

[6] Jes 16,5.

[7] O183 und R46 wie der MT: »ein«.

V288

(4) Er[8] hat

einen Thron der Gerechtigkeit[9],
wie es heißt[10]:
Gerechtigkeit und Gericht[11] *sind deines Thrones Grund.*

O183

(4) Er hat
- der Thron der Huld -
einen Thron der Gerechtigkeit,
wie es heißt:
Gerechtigkeit und Gericht sind deines Thrones Grund.
- Der Thron der Gerechtigkeit ist im *ma'on*[12]. -

V288[13]

(5) Er hat einen Thron des Gerichts,

wie es heißt[15]:
Gerechtigkeit und Gericht[17] *sind deines Thrones Grund.*

3. Henoch[14]

(5) Er hat die Merkavot des Throns des Gerichts,
wie es heißt[16]:
Der Herr der Herrscharen wird hoch sein im Gericht.

V288

(6) Er[18] hat einen Thron der Huld[19],
wie es heißt[20]:
Und ein Thron wird durch Huld errichtet[21].

V288

(7) Er hat einen Thron von YH[23],

O183

(7) Er hat einen Thron von YD,

3. Henoch[22]

(7) Er hat die Merkavot des Throns von YH,

---

[8] §4,4 fehlt in F41.
[9] L6577, F44, N1885 und V1601 zusätzlich: »und des Gerichts«.
[10] Ps 89,15.
[11] R46 bricht das Zitat hier ab.
[12] In b Hag 12b der fünfte Himmel.
[13] Der folgende Abschnitt sonst nur noch in OC198.
[14] SHL §38. Zu den traditionsgeschichtlichen Zusammenhängen s. den Kommentar zu §4.
[15] Ps 89,15.
[16] Jes 5,16.
[17] OC198 beendet das Zitat mit: »usf.«.
[18] Zu O741, O183 und R46 s. §4,3.
[19] L6577 (sinnwidrig): »Gerechtigkeit«.
[20] Jes 16,5. Vgl. SHL §48 (3. Henoch; Kontext: Beschreibung des himmlischen Gerichts): »In der Stunde, da der Heilige, er sei gepriesen, auf dem Thron des Gerichts sitzt, erheben sich zu seiner Rechten Gerechtigkeit und zu seiner Linken Huld und seinem Angesicht gegenüber Wahrheit, so, wie es heißt ...« (es folgt Jes 16,5).
[21] L6577 zitiert weiter: *und er sitzt auf ihm in Wahrheit* (s. §4,9).
[22] SHL §38.
[23] O741 wie O183 יד statt יה; vgl. die Permutation des Tetragramms in §1,2.

V288	O183	3. Henoch
wie es heißt[24]: *Denn eine Hand auf den Thron[25] von YH.*	wie es heißt: *Denn eine Hand auf den Thron von YH.* - Der Thron von YD der Macht ist im *raqia*[26]. -	wie es heißt: *Denn eine Hand auf den Thron von YH.*
V288	O183	3. Henoch[27]
(8) Er hat einen Thron der Herrlichkeit,	(8) Er hat einen Thron der Herrlichkeit,	(8) Er hat die Merkavot des Throns der Herrlichkeit,
wie es heißt[28]: *Ein Thron der Herrlichkeit,* *erhaben von Anbeginn*[29].	wie es heißt: *Ein Thron der Herrlichkeit,* *erhaben von Anbeginn.* - Der große Thron der Herrlichkeit ist im *shamayim*[30]. -	wie es heißt: *Ein Thron der Herrlichkeit,* *erhaben von Anbeginn,* *ist die Stätte unseres Heiligtums.*
V288		
(9) Er[31] hat einen Thron der Wahrheit, wie es heißt[32]: *Und er sitzt auf ihm in Wahrheit.*		
V288	O183	3. Henoch[33]
(10) Er hat einen heiligen Thron,	(10) Er hat einen heiligen Thron,	(10) Er hat die Merkavot seines heiligen Throns,

[24] Ex 17,16.
[25] Das masoretische כס ist hier als כסא (»Thron«) aufgefaßt.
[26] In b Hag 12b der zweite Himmel.
[27] SHL §38.
[28] Jer 17,12.
[29] N1885 zitiert weiter: *ist die Stätte unseres Heiligtums.*
[30] In b Hag 12b wird der erste Himmel *wilon* genannt, während andere kosmologische Traditionen, denen O183 hier folgt, den Namen *shamayim* für den ersten Himmel bezeugen, wobei *wilon* auch als Zwischenstufe, die den irdischen vom himmlischen Bereich trennt, aufgefaßt ist; s. Séd, *Mystique,* S. 273f.
[31] Der folgende Abschnitt fehlt in O183; der »Thron der Wahrheit« wird jedoch in §4,10 als Glosse genannt.
[32] Jes 16,5. O741 und V1601 zitieren zusätzlich den Versanfang: *Und ein Thron wird durch Huld errichtet* (O741: כונן; V1601 wie der MT: והוכן; s. auch §4,3).
[33] SHL §38.

V288	O183	3. Henoch
wie es heißt[34]: *Gott sitzt auf seinem heiligen Thron.*	wie es heißt: *Gott sitzt auf seinem heiligen Thron.* - Der Thron der Wahrheit. -	wie es heißt: *Gott sitzt auf seinem heiligen Thron.*

V288

(11) Er[35] hat einen Thron der Ewigkeit,
wie es heißt[36]:
Gott, dein Thron, (bleibt) immer und ewig.

V288	O183
(12) Er hat einen Thron des Erbarmens[37], wie es heißt[38]: *Der Herr, unser Gott, hat Erbarmen[39] und Vergebung.*	(12) Er hat einen Thron des Erbarmens, wie es heißt: *Der Herr, unser Gott, hat Erbarmen und Vergebung.* - Der heilige Thron ist im *zevul*[40]. -
(13) Er hat einen Thron der Königsherrschaft, wie es heißt[41]: *Und die Königsherrschaft ist des Herrn.*	(13) Er hat einen Thron der Königsherrschaft, wie es heißt: *Und die Königsherrschaft ist des Herrn.* - Der Thron des Erbarmens. -

O183[42]

(14) Er hat einen Thron der Ewigkeit,
wie es heißt[43]:
Gott, dein Thron, (bleibt) immer und ewig.
- Der Thron der Königsherrschaft ist im *makhon*[44]. -

---

[34] Ps 47,9.
[35] In O183 folgt das entsprechende Stück in §4,14.
[36] Ps 45,7.
[37] Vgl. dazu SHL §706 (MR; Kontext: Beschwörung Meṭaṭrons): »Und erbitte über mich Erbarmen vor dem Thron der Herrlichkeit«; §419 (HZ): »Laß mich Gnade, Huld und Erbarmen (fehlt in O1531 und M40) finden vor dem Thron deiner Herrlichkeit«; s. auch §50 (3. Henoch): »In der Stunde, da der Heilige, er sei gepriesen, auf dem Gerichtsthron sitzt, erheben sich die Engel des Erbarmens zu seiner Rechten«.
[38] Dan 9,9. Das in V288 folgende כסאך ist zu streichen; s. §4,11.
[39] Zitatende in OC198 und R46.
[40] In b Hag 12b der vierte Himmel.
[41] Ob 1,21.
[42] Zum folgenden Abschnitt, an dieser Stelle nur in O183, s. §4,11.
[43] Ps 45,7.
[44] In b Hag 12b der sechste Himmel.

V288	O183	3. Henoch[45]
(15) Er hat einen hohen und erhabenen Thron,	(15) Er hat einen hohen Thron,	(15) Er hat die Merkavot des hohen und erhabenen[46] Throns,
wie es heißt[47]:	wie es heißt:	wie es heißt:
Und ich sah den Herrn[48], *sitzen auf einem hohen*	*Und ich sah den Herrn, sitzen auf einem (hohen)* - (Der Thron) der Ewigkeit[49]. -	*Und ich sah den Herrn, sitzen auf einem hohen*
und erhabenen Thron.	*und erhabenen Thron.*	*und erhabenen Thron.*

V288[50]	O183
	(16) Wie es heißt[51]:
(16) Es komme der hohe und erhabene König	Es komme der hohe und erhabene König
und sitze auf (dem) hohen und erhabenen Thron.	und sitze auf (dem) hohen und erhabenen Thron[52] - Der hohe und erhabene Thron der Erhabenheit ist in den *sheḥaqim*[53]. - und auf dem Thron des Furchtbaren[54].
Gepriesen[55] und erhoben sei der Erhabene	Gepriesen und erhoben sei der Erhabene
über allen Segen und Lobpreis[56].	über allen Segen und Lobpreis. - Der Thron des Furchtbaren ist in den *ʿaravot*[57]. -

---

[45] SHL §38.
[46] So mit M40.
[47] Jes 6,1.
[48] OC198 schließt das Zitat mit: »usf.«.
[49] Bei dem Versuch, die in §4 genannten Throne den sieben Himmeln zuzuordnen, ist die Textstruktur teilweise zerstört worden.
[50] Zu diesem Textstück vgl. auch §3,7 (»Es komme der König der Herrlichkeit ...«) und §3,9 (»Es komme der heilige König ...«). §4,16 fehlt in L6577, F44, F41 und N1885.
[51] Es folgt jedoch kein wörtliches Bibelzitat (vgl. V288 in §3,9). Zu diesem Textstück s. Ps 24,7.9 und Jes 6,1.
[52] Der Text ist in Unordnung geraten und wurde für die Übersetzung folgendermaßen umgestellt: המרומם (ויתרומם?) ויתהרמם ויתברך יתברא נורא ועל כסא הגאוה בשחקים ונשא רם כסא; vgl. die synoptische Parallele.
[53] In b Hag 12b der dritte Himmel.
[54] Zu dieser Wendung s. den Kommentar.
[55] Der das Kapitel abschließende Lobpreis fehlt in OC198.
[56] Vgl. Neh 9,5.
[57] In b Hag 12b der siebente Himmel.

§5 V288

(1) Kapitel 2

Die Länge des hohen und erhabenen Throns (mißt)
800.000 Myriaden Parasangen[1],
und[2] seine Breite
500.000 Myriaden Parasangen[3],
und sein Durchmesser[4]
300.000[5] Myriaden Parasangen[6].

(2) Und diese Berechnungen sind in den Parasangen[7]
des Heiligen, er sei gepriesen, (gemessen);
gepriesen sei sein Name,
gelobt[8] sein Gedenken[9].

Und jede einzelne seiner Parasangen (mißt)
2.000 (Ellen),
und seine[10] Elle
vier[11] Spannen und eine Handbreite[12],
und seine Spanne (reicht) von einem Ende der Welt
bis zum anderen,
wie es heißt[13]:
Wer mißt mit seiner hohlen Hand das Wasser
und[14] *bestimmt den Himmel mit der Spanne?*

---

[1] Die folgenden Maßangaben sind in N1885 ausgefallen.

[2] Die Angabe der Breite fehlt in F44 und OC198.

[3] »Parasangen« fehlt in O741 und O183.

[4] Wörtlich: »Dicke«; L6577 (korrupt): ועמו, F44 verbessert diese Korruptele in ורומו (»seine Höhe«); s. 3.6 (Texttyp B).

[5] OC198: »3.000«.

[6] Das Maß des Durchmessers fehlt in F41.

[7] Der Text von R46 bricht hier (sinnwidrig) ab und setzt mit »vier Spannen« von neuem ein.

[8] O741 liest יתʼ (statt ישʼ = ישתבח), was als יתעלה (»erhoben sei«) aufgelöst werden kann.

[9] O183 nur: »gepriesen und gelobt sei er«.

[10] »Seine« fehlt in F44.

[11] Fehlt in F44.

[12] »Und eine Handbreite« fehlt in F44 und V1601; in L6577 ist diese Wendung von anderer Hand ergänzt (s. auch 3.6 [Texttyp B]); N1885: »und seine Handbreite drei (?)« (גʼ); möglicherweise wollte der Schreiber für die Handbreite ein weiteres Maß einführen. Zum selben Texttyp gehörende Handschriften bezeugen hier die Lesarten יʼג (z.B. C671); אʼ (PB765) und גʼאʼ (C10.11); s. auch 3.10 (Texttyp F).

[13] Jes 40,12.

[14] Zitatbeginn in OC198.

§6 V288

(1) Der Heilige, er sei gepriesen,
hat 70 Throne der Königswürde[1]
nach der Art des Throns[2] seiner[3] Königswürde[4] in der Welt[5]
entsprechend den 70 Völkern (in der Welt)[6].

(2) Er hat 70 Kronen der Herrlichkeit[7]
nach der Art der Krone[8] seiner Herrlichkeit[9] in der Welt[10]
entsprechend den 70 Sprachen[11] in der Welt[12].

(3) Er hat[13] 70[14] Szepter der[15] Herrschaft[16]
nach der Art des Szepters seiner Herrschaft[17]
entsprechend den 70 Schriften[18] in der Welt.

(4) Sie alle sind nur von ihm (verliehen),
alle[19] Könige der Erde

---

[1] O741, O183 und R46: »Königsherrschaft« (מלוכה statt מלכות). Zur Wendung כסאות של מלכות vgl. Est 1,2. 5,1; I Chr 28,5; II Chr 7,10; zum Ausdruck כסאות של מלוכה vgl. I Reg 1,46. Das folgende Textstück ist in R46 ausgefallen; Neueinsatz mit »Krone(n) der Herrlichkeit«. §6 ist in allen ashkenazischen Handschriften in mehr oder weniger korrupter Form überliefert; s. 3.9.

[2] »Des Throns« fehlt in OC198.

[3] »Seiner« fehlt in V1601.

[4] N1885 und V1601 haben Plural.

[5] Die Wendung »nach der Art seiner ... in der Welt« ist hier und im folgenden in O183 jeweils um die letzten Wörter (»in der Welt«) verkürzt. Offenbar soll damit jedweder Analogieschluß von Gottes Insignien auf die von ihm der Welt verliehenen Herrschaftssymbole vermieden werden.

[6] So mit allen übrigen Handschriften.

[7] Zur Wendung כתרי כבוד vgl. auch 3. Henoch (SHL §§24f.) und ShQ (§974).

[8] O183, N1885 und V1601: »Kronen«.

[9] Das vorangehende Textstück fehlt in O741 und R46.

[10] »In der Welt« fehlt in O183 und V1601.

[11] »Sprachen« fehlt (sinnwidrig) in F44; F41: »Kronen«.

[12] Diese Zeile ist in N1885 ausgefallen.

[13] יש לו fehlt in L6577.

[14] Das hier folgende ממשלות (»Herrschaften«) in F44 ist sinnstörend.

[15] O741, O183 und R46 lesen (korrupt) יש לו (»er hat«) statt של.

[16] Im Hebr. Plural; nur F44 hat Singular. L6577: »seiner Herrschaft«. »Der Herrschaft« fehlt in F41; F44 und OC198 ergänzen hier wenig sinnvoll: »in der Welt«.

[17] ממשלתו fehlt in V1601 und ist in L6577 von anderer Hand nachgetragen, wo es offenbar das מלכותו (»seine Königswürde«) im Text ersetzten soll. In F44 finden sich beide Begriffe im laufenden Text: ממשלת מלכותו (»die Herrschaft seiner Königswürde«). Die übrigen Handschriften außer OC198, O741, O183 und R46 zusätzlich: »in der Welt«.

[18] כתבים; zu dieser Lesart vgl. auch SHL §768 (SRdB); OC198, O741, O183, N1885 und V1601: כתרים (»Kronen« [N1885 und V1601 zusätzlich: »der Herrlichkeit«]); F41: »Sprachen«.

[19] Das folgende Textstück bis zum Ende von §6,4 fehlt in O741, O183 und R46 (Homoioteleuton; אלא משלו - אלא משלו).

und alle[20] Fürsten[21] des Erdkreises
genießen[22] nur von ihm Größe und[23] Königswürde in der Welt[24],
er aber hat (dadurch) keinen Mangel an seiner Königswürde und seiner Herrschaft.

(5) Aber den Thron seiner Herrlichkeit selbst
gibt er nur denen zum Erbteil,
die ihn fürchten[25],
wie es heißt[26]:
Und den Thron der Herrlichkeit gibt er ihnen zum Erbteil.

§7

V288

(1) Kapitel 3

Unter dem Thron der Herrlichkeit[1] ist ein Thron aus Saphirstein,
und der Thron aus Saphirstein[2] ist bereitet[3] unter[4] den Füßen der Shekhina,
wie es heißt[5]:
Und unter seinen Füßen[6] war etwas wie ein Werk aus leuchtendem Saphir[7].

F41

(1) Kapitel 3

Unter dem Thron der Herrlichkeit selbst ist ein Saphirstein
bereitet unter den Füßen der Shekhina,
wie es heißt:
Und unter seinen Füßen war etwas wie ein Werk aus leuchtendem Saphir.

---

[20] Das folgende »Könige« in V1601 ist Dittographie.

[21] F41: »und die Fürsten«; »Fürsten« fehlt in L6577 und F44, also: »und der ganze Erdkreis«.

[22] F41: »erhalten zum Erbbesitz« (נוחלין statt אוכלים).

[23] »Und« fehlt in L6577.

[24] »In der Welt« fehlt in F41 und OC198.

[25] Die ashkenazische Texttradition der Handschriften O741, O183 und R46 weist mehrere Stadien der Textveränderung auf. In allen Manuskripten ist מנחילו durch מועילו (»hilft/nützt«?) ersetzt; O741 und O183 lesen »für den Heiligen, er sei gepriesen« statt »der Thron der Herrlichkeit«, während der Schreiber von O741 außerdem »die ihn fürchten« in »für die Furcht« (ליראה statt ליראיו) ändert.

[26] I Sam 2,8.

[1] F44 zusätzlich (von anderer Hand ergänzt; vgl. die synoptische Parallele): עצמו (»selbst«); in N1885 und V1601 folgt eine kommentierende Glosse: »Erklärung: Der Schemel seiner Füße (ist [der] Thron aus Saphirstein ...)«.

[2] Fehlt in F44, OC198 und V1601; vgl. die synoptische Parallele.

[3] »Ist bereitet« fehlt in N1885.

[4] O183 und R46: »für« statt »unter«. Die Wendung מתוקן רגליו של שנים in O741 ist korrupt.

[5] Ex 24,10.

[6] F44 schließt das Zitat mit »usf.«.

[7] OC198 zitiert den Versanfang: *Und sie sahen den Gott Israels*, F44 aus dem nachfol-

V288

(2) Der Thron der Herrlichkeit ist bereitet[8] zum Sitz[9] seiner Würde.
Der Thron der Herrlichkeit ist (der) hohe und erhabene Thron,
und sein Anblick ist wie der *ḥashmal*[10], wie es heißt[11]:
Und aus ihrer Mitte[12] *wie der ḥashmal*[13] *aus der Mitte des Feuers.*

(3) Was ist *ḥashmal*[14]*?*
Das lehrt[15],
daß 378 (Arten)[16] von Leuchten aus überaus strahlendem Glanz[18]

F41

(2) Der Thron der Herrlichkeit ist bereitet zum Sitz seiner Würde.
Er ist hoch und erhaben,

und sein Anblick ist wie der *ḥashmal,* wie es heißt:
Und aus ihrer Mitte wie der ḥashmal aus der Mitte des Feuers.

(3) Was ist *ḥashmal?*
Das lehrt,
daß 378[17] Arten von Leuchten

---

genden Vers: *Und sie schauten Gott* und fährt danach wie die übrigen Handschriften mit dem Zitat aus V. 10 fort. L6577 vermischt die Lesarten beider Verse und ergänzt den Begriff »Herrlichkeit«: »Und sie schauten die Herrlichkeit des Gottes Israels, und unter ...«; V1601 zitiert wie F44 V. 11 und fügt im Sinne von L6577 die Glosse hinzu: »Erklärung: die Herrlichkeit des Gottes Israels«. Beide Versionen folgen hier dem Targum, das die anthropomorphe Aussage über Gott in Ex 24,10 duch Hinzufügung von יקרא (= כבוד) abzuschwächen sucht. S. auch Elʿazar von Worms, *Shaʿare ha-Sod we-ha-Yiḥud we-ha-Emuna* (S. 130), wo eine *Baraita de-Yosef ben Uzi'el* (dazu auch Scholem, *Jüdische Mystik,* S. 94) zitiert wird, die Ex 24,10 wie L6577 und V1601 umschreibt.

[8] N1885: »erwählt« (בחור = בחר). In dieser Texttradtion steht der Erstdruck V1601, der hier zusätzlich (»anderer Text«) korrupt כדור liest, das בחר/בחור graphisch sehr ähnlich ist.

[9] F44 (korrupt): »zum Thron«.

[10] V1601 und N1885 fahren fort: »aus der Mitte des Feuers«, was dem Schluß des folgenden Zitates aus Ez 1,4 entspricht. Das dazwischenliegende Textstück fehlt (Homoioteleuton; in N1885 von anderer Hand nachgetragen).

[11] Ez 1,4.

[12] F44 zusätzlich: »die Erscheinung« (vgl. Ez 1,5).

[13] Zitatende in OC198.

[14] Fehlt in OC198.

[15] O741 und O183: »ein Engel« (מלאך statt מלמד), also: »Ein Engel aus 378 Arten von Leuchten«. Beide Manuskripte bringen hier zum Ausdruck, daß das Wort *ḥashmal* in der Hekhalot-Literatur auch für eine Engelklasse steht und in diesem Sinne in §15,1 (»*ḥashmalim* des Glanzes«) und 22,2 (»*ḥashmalim* aus brennendem [Feuer]«) verwandt wird; B942 (s. dazu 2.3.1) liest hier sogar חשמאל mit dem für Engelnamen charakteristischen theophoren Element ־אל. Diese Form ist auch in HR (SHL §§258 [M22]) und in der Parallelversion der HZ (§407 [O1531]) im Zusammenhang mit dem Bibelvers Ez 1,27 belegt: *Und ich sah (einen) wie ḥashmaʾel.*

[16] So mit den übrigen Handschriften.

[17] Die zum selben Texttyp gehörende Handschrift P3531 (s. dazu 3.7 [Texttyp C]) liest »377«, was zum Folgenden schlecht paßt. Die Zahl 377 spielt eine Rolle in der frühkabbalistischen Schrift *Maʿayan Ḥokhma* (ed. Eisenstein, *Ozar Midrashim* I, S. 307ff.) und wird hier aus dem Zahlenwert des Wortes שמים = »Himmel« (= 390) um die 13 *middot* vermindert erschlossen. Möglicherweise ist die Lesart in P3531 von dieser Tradition her beeinflußt.

[18] Die ashkenazischen Textzeugen O741, O183 und R46 (s. dazu auch 3.9 [Texttyp E])

V288

daran befestigt sind[19],
und die Geringste von ihnen allen[20]
ist wie der Glanz[21] des Sonnenrades.
Und sein[22] Zahlenwert[23] in der Gematria[24]:
ḥet[25] (=) 8, *shin* (=) 300, *mem* (=) 40, *lamed* (=) 30[26],
siehe[27], (das Ergebnis beträgt) 378[28].

(4) Nicht nur dies,
sondern darüber ausgebreitet[29]
ist (etwas) wie das Bild eines Kleides[30]
vom[32] strahlenden Glanz einer prächtigen Leuchte,
die ihresgleichen nicht hat[35] unter allen Arten der Leuchten,
die in der Höhe[36] der *ʿaravot* sind,

F41

daran befestigt sind,
und die Geringste von ihnen
ist wie der Anblick des Sonnenrades.
Und sein Zahlenwert:

ḥet, shin, mem, lamed

(= 378).

(4) Nicht nur dies,
sondern darüber ausgebreitet
ist (etwas) nach der Art[31] eines Kleides
von sehr[33] großem, strahlendem Glanz[34],
das seinesgleichen nicht hat unter allen Arten der Leuchten,
die in der Höhe der *ʿaravot* sind,

---

lesen zusätzlich השכינה, also: »vom Glanz der Shekhina«; das folgende זוהר גדול schließt durch das sekundär eingefügte שכינה schlecht an und ist in O741 zu והרי גדולים (»und große Berge«[?]) und O183 zu זוהרי גדול korrumpiert (s. auch den Kommentar zu §7). N1885 und V1601 lesen וזוהר statt זוהר, also: »aus Glanz und großem Strahlen«.

[19] OC198: קבועות statt קבועים; das Bezugswort מאורות ist jedoch ein Masculinum.

[20] N1885 und V1601 nur: »von ihnen«; vgl. die synoptische Parallele.

[21] Der Zeilenanfang fehlt sinnwidrig in F44. O741, O183 und R46 nur: »ist wie« (כעין statt כזיו).

[22] »Sein« fehlt in V1601.

[23] Wörtlich: »Zeichen«. O183: »die Zeichen«; O741: »seine Zeichen«; סימני in N1885 ist korrupt.

[24] O741 zusätzlich: »von *ḥashmal*«.

[25] Die meisten Handschriften lesen wie die synoptische Parallele, O741 und R46 wie V288.

[26] O741: »*mem, lamed* (=) 70«.

[27] הרי sonst nur noch in R46.

[28] Fehlt in OC198 und O741.

[29] N1885: »gesetzt«; V1601: »er hat ausgebreitet« (פירס statt פרוס).

[30] Die Lesart כנר (»wie eine Lampe«) im Erstdruck V1601 statt בגד ist in keiner Handschrift bezeugt und dürfte auf den Herausgeber des Drucks zurückgehen. Bei Eisenstein (*Ozar Midrashim* I, S. 108) findet sich ebenfalls singulär die Lesart פנס (»Laterne«) anstelle von בגד/נר. Zur Vorstellung vom Thronkleid s. den Kommentar zu diesem Paragraphen.

[31] כמין statt כתבנית in der synoptischen Parallele.

[32] Der folgende Satz ist in O741 ausgefallen.

[33] Die Lesart מאד dürfte aus מאור (»Leuchte«), so die synoptische Parallele, entstanden sein.

[34] Die Wendung זיו זוהר גדול, die in F41 in §7,3 fehlt, ist hier offenbar vom Schreiber assoziiert und mit dem Wort מאד, das für מאור steht, verbunden worden.

[35] Die Wendungen שזיו כיוצא בו (N1885) und שהן כיוצא בו (V1601) sind korrupt.

[36] »Der Höhe« fehlt in O183, also: »die in den *ʿaravot* sind«. O741 liest (korrupt) שכרוב (»denn ein Keruv«) statt שברום.

V288

(5) daß nicht einmal die *ḥayyot ha-qodesh* in der *Merkava,*
die Keruvim der Macht
und die Ofannim der Shekhina
den Glanz der Herrlichkeit betrachten können,
weil jenes darüber gesetzt (und)[37] ausgebreitet[38] ist.

V288	F41	R46[39]
(6) Und[40] von Glanz ist sein Thron umkreist[43],	(6) wegen[41] des Glanzes seines Throns.	(6) Und[42] vom Glanz der Shekhina[44] ist sein[45] Thron umkreist,
etwas wie der Anblick[46] des Strahlens ist rings um seinen Thron.	Und etwas wie der Anblick des Strahlens bildet rings um seinen Thron einen Kreis.	etwas wie der Anblick[47] des Strahlens[48] ist rings um seinen[49] Thron.

V288	O183[50]
(7) Deshalb hat der Heilige, er sei gepriesen,	(7) Deshalb hat der Heilige, er sei gepriesen,
Wolke und Nebel rings um sich[51] kreisen lassen[52],	Wolke und Nebel rings um sich kreisen lassen,

---

[37] So mit O183 und V1601; in F41 fehlt »gesetzt (und)«.
[38] Fehlt in N1885, das hier korrupt מרום נתון liest.
[39] O741 und O183 sind R46 zugeordnet.
[40] Der syntaktische Anschluß des folgenden Stückes ist problematisch; s. auch die synoptischen Parallelen. Die Wendung ומזיו כסאו könnte auch mit »und vom Glanz seines Throns« wiedergegeben werden. In diesem Sinne faßt Wünsche (*Lehrhallen* III, S. 36) das Textstück auf: »und vom Glanze seines Throns ist etwas wie der Anblick des Strahls rings um seinen Thron umschlossen«.
[41] Aufgrund des fehlenden *waw copulativum* (זיו statt וזיו in den synoptischen Parallelen) und des Punktes hinter כסאו ergibt sich ein anderer syntaktischer Bezug, wonach der erste Abschnitt dieses Textstückes noch zum vorangehenden Satz gehört.
[42] »Und« fehlt in O741 (= F41).
[43] Zu נקף s. auch §22 mit der entsprechenden Anmerkung.
[44] Der Begriff השיכנה findet sich an dieser Stelle nur in den ashkenazischen Handschriften von Texttyp E (s. dazu 3.9); s. auch den Kommentar zu §7.
[45] O183: »der«.
[46] F44 (korrupt) כעין כמראה statt מעין כמראה; in N1885 und V1601 fehlt מעין.
[47] O183 (korrupt): מעין מעין במראה.
[48] O741 (korrupt): זהו (»das ist«) statt זוהר.
[49] O183: »den«.
[50] O741 ist O183 zugeordnet.
[51] »Rings um sich« fehlt in L6577 und F44.
[52] N1885: »aufgestellt/errichtet« (הקים statt הקיף).

V288

wie es heißt[53]:
Er setzt verborgene Finsternis[54] *rings um sich*[56],
seine Hütte[57] *ist Wasserfinsternis (und) Wolkendickicht,*
damit sich nicht die Dienstengel
vom Glanz der Shekhina[58],
vom Glanz seines Throns[59],
vom Glanz seiner Herrlichkeit
und vom Glanz seiner Königswürde[60]
nähren[61],
wie es heißt[63]:
Der Herr ist hoch über allen Völkern[64],
seine Herrlichkeit ist über den Himmeln.

O183

wie es heißt:
Er setzt verborgene Finsternis[55] *rings um sich,*

damit nicht die Dienstengel

am Glanz seines Throns,
am Glanz seiner Königswürde
und am Glanz seiner Herrlichkeit
Schaden nehmen[62],
wie es heißt:
Der Herr ist hoch über allen Völkern,
seine Herrlichkeit ist über den Himmeln.

§8

V288

(1) Was[2] (bedeutet) *Seine Herrlichkeit ist über den Himmeln?*
(Sie)[3] wissen um die (Machttaten)[4] seiner Herrlichkeit,

O183[1]

(1) *Über den Himmeln*

(bedeutet) etwas wie die Machttaten seiner Herrlichkeit,

---

[53] Ps 18,12; vgl. die Parallele II Sam 22,8.
[54] Zitatende in OC198.
[55] »Finsternis« ist in O741 ausgefallen.
[56] F44 schließt das Zitat mit »usf.«.
[57] Zitatende in R46, N1885 und V1601; F41 schließt mit »usf.«.
[58] Die Zeile fehlt in den übrigen Handschriften außer V1601.
[59] Fehlt in F41.
[60] F41 zusätzlich: »vom Glanz seines Throns«.
[61] יזונו.
[62] ינזקו.
[63] Ps 113,4.
[64] Zitatende in F44.

[1] Dem Manuskript sind O741 und R46 zugeordnet; d.h. die ashkenazischen Handschriften von Texttyp E folgen hier einer eigenen Texttradition.
[2] Der Anfang des Paragraphen fehlt in V1601 (Beginn mit »[sie] wissen«); N1885 (korrupt): זהו (»das ist«) statt מהו.
[3] Die folgende Zeile fehlt in F44 und L6577.
[4] Mit den übrigen Handschriften גבורות statt גבורת.

V288

und (die)[5] Himmel[6] erzählen seine Pracht in jeder[8] einzelnen Stunde, wie es heißt[9]:
Die Himmel[10] *erzählen*[11] *die Herrlichkeit Gottes*[12],
das Werk seiner Hände[13] usw.

O183

und[7] die Himmel erzählen seine Pracht in jeder einzelnen Stunde, wie es heißt:
Die Himmel erzählen die Herrlichkeit Gottes.

V288[14]

(2) Der eine[15] Schrift(vers) sagt[16]:
Seine Herrlichkeit ist über den Himmeln.
Der andere Schrift(vers) sagt[18]:
Erfüllt ist die ganze Erde von seiner Herrlichkeit.
Wenn es heißt:
Die Himmel erzählen[21],
warum heißt es (außerdem):
Erfüllt ist die ganze Erde von seiner Herrlichkeit?

F41

(2) Der eine Schrift(vers) sagt:
Seine Herrlichkeit ist über den Himmeln[17].
Der andere Schrift(vers) sagt[19]:
Erfüllt ist die ganze Erde von seiner Herrlichkeit[20].
Wenn es heißt:
Über[22] *den Himmeln,*
warum heißt es (außerdem)[23]:
Erfüllt ist die ganze Erde von seiner Herrlichkeit?
Und[24] wenn es heißt:
Erfüllt ist die ganze Erde,

---

[5] Die übrigen Handschriften außer N1885 haben den bestimmten Artikel.
[6] »Die Himmel« fehlt in L6577 und F44.
[7] »Und« fehlt in R46.
[8] N1885 (korrupt): וכל (»und jede«) statt בכל.
[9] Ps 19,2.
[10] N1885: »denn die Himmel erzählen ...« (שהשמים statt שנ׳ השמים).
[11] Zitatende in OC198.
[12] Zitatende in den übrigen Handschriften außer V1601; F44 schließt mit: »usf.«.
[13] V1601 zitiert bis zum Versende: *verkündet der raqia*ᶜ.
[14] V1601 ist V288 zugeordnet, die übrigen Handschriften F41.
[15] אחד fehlt in L6577.
[16] Ps 113,4.
[17] Der Beginn von §8,2 fehlt in F44 infolge von Homoioteleuton.
[18] Jes 6,3.
[19] OC198 nur: »der andere sagt ...«.
[20] Das folgende Stück fehlt in OC198, O741, O183 und R46 (Neueinsatz mit »*über den Himmeln* bezieht sich ...«). Der Textausfall ist auf Homoioteleuton zurückzuführen.
[21] Nur V288 zitiert hier Ps 19,2, was zum Kontext nicht paßt und von §8,1 beeinflußt ist; V1601 liest wie die synoptische Parallele: *Seine Herrlichkeit ist über den Himmeln*, und zusätzlich als erläuternde Glosse: »die Herrlichkeit Gottes«; s. dazu auch §7 mit Amn. 7.
[22] L6577 und N1885: *Seine Herrlichkeit ist über ...*
[23] Der Text von N1885 bricht hier mit der Korruptele מה אמ׳ מלאכי ab.
[24] Das folgende Stück nur in F41; die übrigen Handschriften entsprechen V288.

V288

Seine Herrlichkeit ist über den Himmeln bezieht sich[26] vielmehr auf das Wesen[28] der Shekhina seiner Herrlichkeit,
und *Erfüllt ist die ganze Erde von seiner Herrlichkeit*
bezieht sich auf seine Herrlichkeit,

durch die alle Könige und Fürsten Herrlichkeit ausüben,
und von seiner Herrlichkeit genießen sie Größe und Königswürde in der Welt[36].

F41

warum heißt es (außerdem):
Über den Himmeln?
Über[25] *den Himmeln* bezieht sich vielmehr auf den Körper[27] der Shekhina seiner Herrlichkeit,

und *Erfüllt ist die ganze*[29] *Erde von seiner Herrlichkeit*
bezieht sich auf die Majestät[30] seiner[31] Herrlichkeit,
durch die alle Könige[32] und Fürsten Herrlichkeit[33],
Größe[34] und[35] Königswürde in der Welt ausüben.

§9 V288

(1) Kapitel 4

Der Boden der *'aravot*
ist ganz voll von glühenden Kohlen.
Saphirsteine[1],
Edelsteine,
und Smaragdsteine[2] sind daran[3] befestigt[4],

---

[25] Die übrigen Handschriften stellen *Seine Herrlichkeit ist* voran.
[26] Wörtlich: »das ist« (זהו).
[27] OC198 hat (korrupt) determiniert הגוף.
[28] עיקר.
[29] OC198 schließt mit »usf.«.
[30] »Majestät« (הוד) fehlt in den übrigen Handschriften außer OC198; vgl. die synoptische Parallele.
[31] »Seiner« fehlt in F44. N1885 setzt hier wieder ein.
[32] F44 und OC198 (wenig sinnvoll): שכל המלכים statt של מלכים/מלאכים, also: »... (bezieht sich) auf die (OC198: seine) Herrlichkeit der Könige (OC198: Engel)«.
[33] »Herrlichkeit« ist in O741 ausgefallen. Die übrigen Handschriften lesen wie V288 zusätzlich ואוכלין, also: »durch die alle ... Herrlichkeit ausüben und Größe ... genießen«; N1885 liest zweimal נותנים (»sie geben«) anstelle von נוהגים und אוכלים.
[34] L6577 (korrupt): גחלה statt גדולה.
[35] OC198 zusätzlich: »seine«.
[36] »In der Welt« fehlt in V1601.

[1] Fehlt in F41.
[2] Das Wort ist in L6577, OC198, O741 und R46 korrupt; F44 und N1885: »Perlen«,

deren Glanz in jeden *raqia'*[5] ausstrahlt[6],
und sie durchdringen[7] mit ihrem Glanz die sieben *reqi'im*
und (lassen) das (Sonnen)rad[8] vor ihrem Glanz (verblassen)[9],
wie der Glanz des Strahlens[10] vor dem[11] Sonnenrad[12].

(2) Jeder[13] einzelne *raqia'* ist voll von Glanz,
das Strahlen[14] ist (um soviel) größer als ihr Glanz,
wie ein *raqia'*[15] als der Glanz des Sonnenrades,
das voll von (Licht)[16] ist
und die ganze[17] Welt[18] erleuchtet.

(3) Und nicht nur dies,
sondern vier Feuermauern[19] bilden einen Kreis um sie in der Höhe[20] der *'aravot:*

V1601: »Perle«. Dieser Lesart scheint auch die von anderer Hand in L6577 nachgetragene Glosse zu entsprechen.

[3] V288 und O741 haben Plural (בהן = »an ihnen«; d.h. an den *'aravot*), die übrigen Handschriften Singular (בו; OC198: בה).

[4] »Sind daran befestigt« fehlt in O183.

[5] F41, N1885 und V1601: »in jeden einzelnen«.

[6] Wörtlich: »geht«.

[7] Die Lesart וכותבין (»und sie schreiben«) in N1885 ergibt keinen Sinn.

[8] חמה (»Sonne«) fehlt nur in V288, L6577 und N1885.

[9] Die Formen ומגינין und ומגינין, die von den meisten Handschriften bezeugt werden, sind korrupt; die Übersetzung folgt F41 (in F44 ist dieses Wort von anderer Hand am Foliorand nachgetragen; s. auch 3.6 [Texttyp B]), das ומכהין liest. Eine sinnvolle Lesart bieten ferner N1885 und V1601: ודומה, also: »und das (Sonnen)rad erscheint vor ihrem Glanze ...«. Das Verb fehlt in O741 und wurde möglicherweise vom Schreiber wegen der Korruption bewußt ausgelassen, also: »das Sonnenrad ist vor ihrem Glanz wie der Glanz ...«.

[10] הזוהר ergibt hier wenig Sinn. L6577, O741, O183, R46 und N1885: נהר (»Fluß«). Möglicherweise soll mit diesem Begriff auf den נהר דינור (»Feuerfluß«) in Dan 7,10 angespielt werden. Die Lesart der Handschriften F41 und OC198 sowie des Erstdrucks V1601 נר = »Lampe/Leuchte« erscheint am sinnvollsten (s. auch den Kommentar zu diesem Paragraphen), also: »wie der Glanz einer Lampe/Leuchte vor dem Sonnenrad«. Der Zeilenanfang fehlt in F44.

[11] Die übrigen Handschriften zusätzlich: »Glanz« (in L6577 und O741 über der Zeile nachgetragen).

[12] O741 nur: »(vor dem Glanz) des Rades«.

[13] N1885 (wenig sinnvoll): »in jedem«.

[14] F41: »und das Strahlen«; mit dem *waw copulativum* soll hier die syntaktische Struktur verdeutlicht werden. Mit »jeder einzelne *raqia'* ist voll von Glanz und (nicht in O183, also: strahlendem Glanz) Strahlen« bricht der Text in O741 und O183 ab und setzt mit §10,3 wieder ein.

[15] רקיע doppelt in R46 (Dittographie). F41 liest zusätzlich: לבנה, was hier wohl im Sinne von »weiß(leuchtender) als ...« aufzufassen ist, wenngleich das feminine Genus stört; die mögliche Wiedergabe des Wortes mit »Mond« ergibt vom Kontext her keinen Sinn.

[16] אור nur in F41.

[17] »Ganze« fehlt in den übrigen Handschriften außer F41, R46 und V1601.

[18] F41: לעולם statt העולם.

[19] »Feuer« fehlt in F44.

[20] »In der Höhe« fehlt in N1885. F41 zusätzlich: »der Himmel«.

die erste[21] Mauer[22] aus Fackel[23],
die zweite[24] aus Flamme
die dritte[25] aus Glut[26],
die vierte[27] aus Blitzen[28],

(4) daß nicht einmal die sieben[29] großen Fürsten[30],
die genannt werden
nach dem Namen ihres Königs[31],
YHWH YHWH[32],
geehrter[33] und furchtbarer Name[34],
den Glanz dieser Mauern[35] betrachten können,
die gegenüber dem Thron sind.

§10 V288

(1) Und zwischen ihnen sind die sieben Paläste
der sieben Geschmückten[1] befestigt,
dieser innerhalb jenes
und jener innerhalb dieses[2].

---

[21] »Erste« fehlt in O741.
[22] R46 (korrupt): חנייה (»Ruhen/Niederlassen«).
[23] O741: »Feuerfackel«.
[24] O741 und O183 hier und im folgenden zusätzlich: »Mauer«.
[25] »Dritte« fehlt in O741.
[26] O741, O183 und R46 (wenig sinnvoll): חנית (»Speer«).
[27] Fehlt in O183.
[28] F44 liest ברקת statt ברקים; s. §9,1.
[29] »Sieben« fehlt in F44, O741 und N1885. In §29 lesen O741 und O183 שבעה שרים anstelle von שבעה שוטרים, was von dieser Textstelle her beeinflußt sein könnte.
[30] N1885 (korrupt): שרירם, was möglicherweise als שרי רם aufzulösen ist, also: »die Fürsten (des) Erhabenen und die Großen, die genannt werden ...«.
[31] O741: »der Engel«, O183 und V1601: »der Könige« (מלאכין[ם] bzw. מלכים statt מלכם); da hier von Gott die Rede ist, stellt מלכם (»ihr König«) die bessere Lesart dar (s. auch die im Kommentar zu diesem Paragraphen wiedergegebene Parallele des 3. Henoch [SHL §13]). F41: »die genannt werden Augen des Herrn ...«; s. dazu den Kommentar zu §9.
[32] Fehlt in OC198; O741: YDWD YDWD (vgl. zu dieser Schreibweise die Permutationen des Tetragramms in §1; s. auch den Kommentar zu §§1 und 2); R46: YYY YYY.
[33] N1885 (wenig sinnvoll): »Herrlichkeit« (כבוד statt נכבד).
[34] F41, O183 und R46: »Fürst« (שר statt שם), O741 (korrupt): שרי. Die Parallelversion des 3. Henoch (SHL §13) spricht von »acht, großen, geehrten und furchtbaren Fürsten«.
[35] »Mauern« fehlt in O741.

[1] F44, F41 und O741: »die sieben Paläste der sieben Wohnungen« (מדורים statt הדורים); V1601: »die sieben Wohnungen sind über (על statt של) den sieben Wassern« (הידורים ist wohl vom griechischen ὑδωρ = »Wasser« abzuleiten). In §15,1 ist von den »Schöngesichtigen« (הדורי פנים) die Rede.
[2] Die Zeile fehlt in R46.

V288

(2) Alle sind (voll von)[3] glühenden Kohlen,
Fackeln,
Funken
und Blitzen,
Feuersäulen[5],
Säulen glühender Kohlen[6],
Lohensäulen[7],
Glutsäulen[8],
Blitzessäulen[9]
und Fackelsäulen[10],
die hoch sind (wie die Entfernung) von der Erde[11] bis zur Höhe des höchsten *raqia*ʿ[12].

F41

(2) Alle sind sie voll von glühenden Kohlen[4],

Glutsäulen,
Blitzessäulen
und Fackelsäulen,
die hoch sind (wie die Entfernung) von der Erde bis zur Höhe des höchsten *raqia*ʿ.

V288

(3) In jedem einzelnen Palast sind 8.766[13] Blitzestore[14]
entsprechend der Anzahl der Stunden[15] der Tage eines Jahres[16].

F44

(3) In jedem Palast sind 365.000 Blitze

entsprechend der Anzahl der Tage des Sonnen(jahres)[17].

---

[3] Mit den übrigen Handschriften מלאים statt (korrupt) מלאכים (»Engel«).

[4] Die kürzere Textgestalt von F41 dürfte auf Homoioteleuton zurückgehen (גחלים - גחלים).

[5] Fehlt in OC198, N1885 und V1601.

[6] Fehlt in R46.

[7] Fehlt in OC198 und R46. Umgekehrte Reihenfolge der beiden vorangehenden Elemente in L6577, F44, O741 und O183.

[8] Fehlt in R46.

[9] L6577 und F44: »Säulen von Glut und (nicht in L6577; in F44 wegen des Ausfalls von עמודי vom Schreiber ergänzt) Blitzen«.

[10] N1885 hat folgende Anordnung der Säulen: »Säulen glühender Kohlen, Blitzessäulen, Feuersäulen, Lohensäulen«; in V1601 ist die Version von N1885 mit einer V288 nahestehenden kontaminiert (s. auch 3.11): »Säulen glühender Kohlen, Glutsäulen, Fackelsäulen, Blitzessäulen, Feuersäulen, Lohensäulen«.

[11] »Von der Erde« fehlt in O183.

[12] Das zusätzliche רום רקיע in OC198 ist Dittographie.

[13] O741: »8.760«. Zu den unterschiedlichen Zahlen s. den Kommentar zu § 10 und die dort genannten Parallelen des 3. Henoch.

[14] N1885 nur: »Tore«.

[15] שעות (»Stunden«) ist in L6577 ausgefallen, so daß das folgende של syntaktisch nicht mehr sinnvoll anschließt; s. F44.

[16] O741: »aller Tage des Jahres«; O183: »des ganzen Jahres«; N1885: »der Tage der Sonne in einem Jahr«, d.h. eines Sonnenjahres.

[17] Die abweichende Lesart von F44 (s. dazu 3.6; Texttyp B) erklärt sich daraus, daß in der Vorlage des Manuskripts das Wort שעות (»Stunden«), wie es in L6577 tatsächlich der Fall ist,

V288

Das Höhenmaß jedes[18] einzelnen Tores ist wie die Höhe der sieben[19] *reqi'im,*
und ihre[20] Breite ist wie die Länge[21] und wie[22] die Breite[23] der[24] Welt.

(4) Über jedem einzelnen Eingang
in den Palästen[25] der *'aravot*[26]
sind 360.000[27] Myriaden[28] Arten von Leuchten
wie die große Leuchte befestigt,
die die (ganze)[29] Welt von ihrem Glanz aufleuchten läßt[30],
und kein Geschöpf kann sie betrachten.

(5) Über jedem einzelnen Eingang
erheben sich 365.000 Myriaden Dienstengel,
die hoch sind[31] (wie die Entfernung) von der Erde
bis zur Höhe[32] des *raqia'*[33].

§ 12 V288

(1) Sie alle sind von ihrer Fußsohle
bis zum Scheitel ihres Hauptes[1] voll von Augen,

---

ausgefallen war, der Schreiber jedoch nicht auf das fehlende Wort kam und den unverständlichen Text der Vorlage dadurch »verbesserte«, daß er die Anzahl der Blitze den Tagen des Jahres (365) anlehnte, zumal diese Zahl auch im folgenden Kontext eine Rolle spielt.

[18] F44 und N1885 (sinnwidrig): »in jedem«.

[19] »Sieben« fehlt in N1885.

[20] R46: »die«.

[21] »Wie die Länge« fehlt in O741.

[22] Die übrigen Handschriften nur: »und«; N1885 (korrupt): »in«.

[23] Umgekehrte Reihenfolge von »Länge« und »Breite« in O183 und V1601; F41: »ihre Länge ist wie ihre Länge und ihre Breite wie die Breite ...«.

[24] O183 zusätzlich: »ganzen«.

[25] F41, OC198, N1885 und V1601 haben Singular; in F44 ist die Korruptele שבה כלי (von anderer Hand) in שבהכלי verbessert.

[26] O741 (korrupt): שבו יש statt שבהיכלי ערבות.

[27] Die übrigen Handschriften außer O741, O183 und R46: »365.000«; N1885: »305.000«; s. auch § 10,5.

[28] Fehlt in O183.

[29] So mit den übrigen Handschriften außer N1885 und V1601.

[30] L6577 (korrupt): ויבהיק statt ומבהיק; auch der Plural in O741 ist korrupt.

[31] L6577 (korrupt): גבוחין statt גבוהין.

[32] »Höhe« fehlt in OC198.

[33] Das in F41 und OC198 anschließende Stück (§ 11), ein wörtliches Zitat aus b Hag 13a, folgt in den übrigen Handschriften erst am Ende des vierten Kapitels (§ 14), wo auch die Varianten der beiden Manuskripte berücksichtigt werden; zur Redaktion s. den Kommentar zu § 14.

[1] F44, O741, O183 und N1885 nur: »... bis zu ihrem Scheitel«; vgl. Dtn 28,35; Hi 2,7; II Sam 14,25.

und jedes einzelne Auge ist wie das Mondrad,
jeder einzelne ihrer Körper wie[2] glühende Kohlen[3],
ihr Anblick wie Fackeln,
ihre Augäpfel[4] wie Lichtblitze[5],
die Geräte ihrer Aufstellungen[6] sind alle Arten von Feuer[7].

(2) Jeder einzelne von ihnen[8] hat Pferde,
ihre Pferde[9] sind Feuerpferde[10],
ihre Merkavot Lohen-Merkavot,
ihre Schwerter Fackelschwerter[11],
ihre Lanzen Flammenlanzen,
ihre Bogen Bogen[12] glühender Kohle[13],
ihre Pfeile Glutpfeile[14]
und all ihr Waffengerät[15] ist brennendes Feuer.

V288	F41
(3) Sie haben viele Namen, und[16] ihre Pferde haben viele Namen. Sie haben vier Angesichter, und ihre Pferde haben vier Angesichter. Sie haben vier Flügel, und ihre Pferde haben vier Flügel[17].	(3) Sie haben viele Namen, und ihre Pferde haben viele Namen. Sie haben vier Flügel. Sie haben vier Angesichter, und (ihre Pferde) ebenso.

---

[2] »Wie« fehlt in L6577 und F44.

[3] R46: »feurige Kohlen«.

[4] F41: »ihr Augapfel«.

[5] F41 nur: »wie Blitze«; O741: »wie ein Feuerblitz«; V1601: »wie Blitze, (die) aufleuchten« (מאירים statt מאור). Die Wendung כברקים מאור in OC198 ist korrupt.

[6] טכוסיהון/טיקוסיהן ist wohl vom griechischen Lehnwort τάξις (»Ordnung/Aufstellung/Schlachtreihe«) abzuleiten. Der Ausdruck ist in den Hekhalot-Texten sonst nicht mehr belegt. In OC198 ist das Wort verballhornt (טרוסין), in O741 und N1885 offenbar ersetzt (s. die folgende Anmerkung).

[7] F41: »all (וכלם statt des *constructus* כלי) ihre Aufstellungen sind neben ihren Schilden (מגניהן statt למינהו)«; O183: »die Geräte ihrer Aufstellungen sind glühendes (lies להטת statt להט) Feuer«; O741, das hier vom folgenden Kontext her (Stichwort: »Pferd«) beeinflußt zu sein scheint: »alle ihre Pferde sind glühendes (wie O183) Feuer«; ähnlich auch N1885: »ihre Pferde sind alle Arten von Feuer«.

[8] מהן nur in V288.

[9] »Ihre Pferde« fehlt in O741.

[10] N1885 nur: »Feuer«.

[11] N1885 nur: »Fackeln«.

[12] »Bogen« fehlt in O741.

[13] OC198 hat Plural (גחלים). Die Zeile lautet nach N1885 und V1601: »ihre Bogen (wie) ein großer Bogen« (גדול statt גחל/גחלים).

[14] F41: »Lohenpfeile sind ...«.

[15] F41 nur: »ihre Waffen«.

[16] F44 zusätzlich: »alle«.

[17] Umgekehrte Reihenfolge von »Angesichter« und »Flügel« in F44.

V288

Sie reden mit[18] vier Mündern[19] vier Reden,
und ihre Pferde reden mit[20] vier Mäulern vier Reden[21].
Sie sprechen ›Heilig‹,
und ihre Pferde sprechen ›Heilig‹.
Sie sprechen ›Gepriesen‹,
und ihre Pferde sprechen ›Gepriesen‹.

Sie erzählen die Loblieder[23] ihres Königs[24] in 70 Sprachen[25],
und ihre Pferde erzählen die Loblieder[26] ihres Königs in 70 Sprachen[27].
Sie erfüllen den Willen ihres Schöpfers Tag für Tag[28],
und ihre Pferde[29] erfüllen den Willen ihres Schöpfers Tag für Tag[30].

F41

Sie reden mit vier Mündern vier Reden,
und ihre Pferde ebenso.

Sie sprechen ›Heilig‹,
und ihre Pferde sprechen ›Heilig‹.
Sie sprechen ›Gepriesen sei der Name der Herrlichkeit ihres Königs‹[22],
und ihre Pferde sprechen ›Gepriesen sei der Name der Herrlichkeit ihres Königs‹.

Sie erzählen die Loblieder ihres Königs in 70 Sprachen,
und ihre Pferde erzählen die Loblieder ihres Königs in 70 Sprachen.
Sie erfüllen den Willen ihres Schöpfers Tag für Tag,
und ihre Pferde ebenso.

§ 13

V288

(1) Oberhalb von ihnen sind (die) acht[1]
großen,

F41

(1) Oberhalb von ihnen sind (die) sieben[2]
großen,

---

[18] OC198, O741 und O183 zusätzlich: »ihren«.
[19] R46 hier und in der Folgezeile (korrupt): »Angesichtern«.
[20] O741 und O183 zusätzlich: »ihren«.
[21] OC198 hier und im folgenden nur: »und ihre Pferde ebenso«.
[22] Zu dieser Formel s. den Kommentar zu § 12.
[23] O183 und N1885 haben Singular.
[24] O741: »die Loblieder unseres Königs«; O183: »das Loblied unseres Königs«.
[25] Zu dieser Wendung s. auch § 6.
[26] N1885 hat Singular.
[27] O741 und O183 nur: »und ihre Pferde ebenso«. Der Satz fehlt in OC198.
[28] O183: »an jedem Tag«.
[29] L6577 und F44: »und sie« (in F44 ist die Lesart der übrigen Handschriften von anderer Hand am Foliorand nachgetragen).
[30] OC198, O741 und O183 wie F41; R46: »usw.«. Der Satz fehlt in N1885.

[1] »Acht« fehlt in O741, O183 und N1885.
[2] Zur Siebenzahl vgl. §§ 9,4 und 18; s. auch den Kommentar zu diesem Paragraphen.

V288

erhabenen
und geehrten Fürsten
über jeden einzelnen Eingang gesetzt[3].

F41

erhabenen
und geehrten Fürsten
über jeden einzelnen Eingang gesetzt.

V288

(2) Denn alle[4] Dienstengel gehen nur auf ihren Befehl[5] hinein und heraus[6],
um das Angesicht des Throns der Herrlichkeit[7] zu sehen[8]
und die Loblieder[9] des Throns[10] zu sprechen.

V288

(3) Die vier Siegel des unaussprechlichen Namens[12]
sind in ihren Händen,
zwei über jedem einzelnen Eingang[13],
eines beim Hineingehen
und eines beim Herausgehen.

F41[11]

(3) Die vierzehn Siegel des unaussprechlichen Namens
sind in ihren Händen,
zwei über jedem einzelnen Eingang,
eines beim Hineingehen
und eines beim Herausgehen.

V288

(4) Die Namen (der Wächter)[14] der Eingänge
sind über jedem einzelnen Eingang
für[15] jeden einzelnen der großen[16] Fürsten,
die über die Eingänge in den Palästen[17] der *ʿaravot* gesetzt sind.

---

[3] »Gesetzt« fehlt in L6577 und F44.

[4] »Alle« fehlt in F41. N1885 und V1601 lesen של statt שכל, woraus sich ein anderer syntaktischer Zusammenhang ergibt: »... über jeden einzelnen Eingang der Dienstengel gesetzt. Sie gehen ...«.

[5] N1885 (korrupt): פני פניהם («[das] Angesicht ihres Angesichts«) statt פיהם.

[6] »Und heraus« fehlt in O741; doppelt in L6577 (Dittographie).

[7] »Der Herrlichkeit« fehlt in L6577 und F44; möglicherweise an das folgende einfache כסא angeglichen.

[8] Vgl. dazu auch §20,5 und die entsprechenden Kommentare.

[9] N1885 hat Singular.

[10] »Des Throns« fehlt in OC198; N1885 und V1601 zusätzlich: »der Herrlichkeit«, was vom vorangehenden Satz her beeinflußt ist.

[11] OC198 ist F41 zugeordnet.

[12] D.h. des Tetragramms.

[13] O741: »über (dem) Eingang«; R46: »über jedem Eingang«. N1885 und V1601 zusätzlich: »für jeden einzelnen« (vgl. §10,4).

[14] Mit den übrigen Handschriften außer O741 und O183 Plural statt Singular; in R46 ist שומרי in שומר verbessert.

[15] F41 und R46 (wohl korrupt): »und für jeden«.

[16] »Großen« fehlt in F41.

[17] »In den Palästen« fehlt in V1601; O741 und O183 haben Singular, also: »im Palast der *ʿaravot*.

§ 14 V288[1]

(1) Von der Erde bis zum *raqia'*[2]
ist (eine Entfernung wie) eine Reise von 500 Jahren,
und der Durchmesser des *raqia'*[3]
ist (eine Entfernung wie) eine Reise[4] von 500 Jahren,
(und ebenso)[5] jeder einzelne *raqia'*[6].

(2) Oberhalb von ihnen sind die *ḥayyot ha-qodesh,*
die Füße der *ḥayyot*[7] entsprechen (in ihrem Durchmesser) ihnen allen,
die Knöchel der *ḥayyot* entsprechen (in ihrem Durchmesser) ihnen allen,
die[8] Unterschenkel der *ḥayyot* entsprechen in ihrem Durchmesser ihnen allen,
(die[9] Kniee der *ḥayyot* entsprechen [in ihrem Durchmesser] ihnen allen,)
die[10] Oberschenkel der *ḥayyot* entsprechen (in ihrem Durchmesser) ihnen allen,
die[11] Körper[12] der *ḥayyot* entsprechen (in ihrem Durchmesser) ihnen allen,
die Hälse der *ḥayyot* entsprechen (in ihrem Durchmesser) ihnen allen,
die Häupter der *ḥayyot* entsprechen (in ihrem Durchmesser) ihnen allen,
die Hörner der *ḥayyot* entsprechen (in ihrem Durchmesser) ihnen allen[13].

(3) Oberhalb von ihnen ist der Thron der Herrlichkeit,
die Füße des Throns der Herrlichkeit[14] entsprechen (in ihrem Durchmesser)
ihnen allen,

---

[1] Die Varianten der Manuskripte F41 und OC198, in denen das Stück, ein wörtliches Zitat aus b Hag 13a, im vorangehenden Kontext steht (§ 11), sind hier berücksichtigt.

[2] D. h. bis zum ersten Himmel.

[3] Fehlt in F41 und OC198.

[4] »Eine Reise« fehlt in L6577, F44 und V1601.

[5] Mit den übrigen Handschriften וכן כל statt (korrupt) ו(ב)כל (»und in jedem«). Der Satz fehlt in F41 und N1885.

[6] Die übrigen Handschriften außer O741, O183 und R46 zusätzlich (= b Hag 13a): »und ebenso zwischen (das korrupte כוכבי (»die Sterne [jedes einzelnen *raqia'*]«) in F41 ist für וכן בין verschrieben) jedem einzelnen *raqia'*«; N1885 und V1601: »und zwischen jedem einzelnen *raqia'* ist (eine Entfernung wie) eine Reise von 500 Jahren«.

[7] N1885 zusätzlich: *ha-qodesh*.

[8] In N1885 ist hier ein größeres Textstück ausgefallen.

[9] Die Zeile fehlt in V288.

[10] Die Zeile fehlt in F41.

[11] Die Zeile fehlt in O183.

[12] Gemeint ist der Rumpf des Körpers.

[13] N1885 (Neueinsatz) und V1601 zusätzlich: »die Augen der ...« (der Zusatz entspricht nicht der Parallele b Hag 13a).

[14] »Der Herrlichkeit« fehlt in L6577, F44 und O183; der Beginn dieser Zeile fehlt in O741.

der Thron der Herrlichkeit[15] entspricht (in seinem Durchmesser) ihnen allen[16], und der[17] Hohe und Erhabene[18] wohnt über ihm[19].

§15 V288

(1) Kapitel 5

Im siebenten Palast[1]
ist der Thron der Herrlichkeit befestigt,
Merkavot der Keruvim[2],
Lager der Śerafim,
Ofannim[3],
ḥayyot[4],
galgalim des verzehrenden Feuers[5],
Anordnungen[6] der Lohe[7],
ḥashmal(im)[8] des Strahlens[9] (und) der Zier,
Feuerfunken[10],

---

[15] V1601 zusätzlich: »selbst«.

[16] »Ihnen allen« fehlt in L6577 und F44; in R46 fehlt die ganze Zeile.

[17] b Hag 13a zusätzlich: »der lebendige und beständige Gott«.

[18] V1601 zusätzlich: »er sei erhoben und erhöht«.

[19] R46 hat Plural (»über ihnen«); vgl. die Textüberlieferung von b Hag 13a, die die Lesarten »er wohnt über ihnen« (d. h. über den *ḥayyot* und dem Thron, so R46) und »er sitzt auf ihm« (d. h. auf dem Thron) bezeugt.

[1] In den Parallelen b Hag 12b, RY und SRdB finden sich die Wendungen *ʿaravot* bzw. *arevot raqiaʿ* (dazu auch Halperin, *The Faces,* S. 200 Anm. 10); erstere wird in MH am Kapitelende genannt; s. auch den Kommentar zu §15.

[2] N1885 zusätzlich: *alef;* die in diesem Manuskript mit den Buchstaben des hebr. Alphabets gekennzeichneten Engelgruppen (s. den Partiturtext) werden in dem kabbalistischen Kommentar zu diesem Kapitel (§15K) mit den 10 *sefirot* identifiziert (s. dort). Die Kennzeichnung der Begriffe ist jedoch nur in den zum selben Texttyp gehörenden Manuskripten C10.11 und PB765 konsequent durchgeführt; s. auch 3.10 (Texttyp F).

[3] Die folgenden Begriffe können auch noch von מחנות abhängig sein, also: »der Ofannim, der *ḥayyot* ...«. Da die Zugehörigkeit der Genetivattribute nicht immer eindeutig zu bestimmen ist, hat der Schreiber von F41 in diesem Paragraphen durchgängig Punkte gesetzt.

[4] Fehlt in O741, O183 und R46.

[5] O741 liest, offenbar in Anlehnung an Dtn 4,24, אש אוכלת אש statt nur אש אוכלה.

[6] Das folgende לה in V288 ist korrupt und vom Schreiber versehentlich nicht gestrichen worden.

[7] L6577, F44, N1885 und V1601: »Merkavot (die Glosse in L6577 [andere Hand] liest zusätzlich: Anordnungen) der Lohe«; F41 verbindet beide Lesarten: »Anordnungen (מערכי statt מערכות) der Merkava und Lohe«.

[8] So mit den übrigen Handschriften.

[9] זוהר doppelt in L6577 (Dittographie).

[10] O741: »Feuerkometen« (זיקי אש statt זיקוקי אש).

Schatzkammern der Blitze[11],
Vorratskammern des Taus[12],
Gemächer der Glut[13],
Fackelkugeln[14],
Heeres(paniere)[15],
Scharen[16] der *ṭafsarim*[17],
Heerscharen der *er'elim*[18],
Lohenkohlen[19],
Feueransammlung(en),
Schneescheunen[20],
Lohenflüsse,
Quellen des Lebenborns[21],
Rufer der Stimmen,
Donner[22],
Erreger[23] des Lobliedes[24],

---

[11] F41: »und dort sind Blitze«; vgl. b Hag 12b, wo die zweite Liste des Inventars der *ʿaravot* mit שם (»dort sind«) eingeleitet wird.

[12] Im Hebr. Plural.

[13] Im Hebr. Plural. F44 und OC198: »Ordnungen (סדרי statt חדרי) der Glut« (להטים fehlt in F44; in L6577 von anderer Hand nachgetragen).

[14] F41: »Fackelscharen«, O183: »Ordnungen der Fackeln« (גדודי לפידים bzw. סידורי לפידים statt כידורי לפידים). O741 ist korrupt.

[15] Mit den übrigen Handschriften דגלי statt (wenig sinnvoll) רגלי (»Füße«); V1601 bietet die Lesart von V288 als »andere Version«. Die (korrupte) Form צובאים statt צבאים in N1885 ist dadurch entstanden, daß in der Vorlage das Wort – wie auch mehrere Begriffe des vorangehenden Kontextes – mit einem Buchstaben des hebr. Alphabets, hier *waw*, über der Zeile gekennzeichnet war, um auf die Identifikation dieser Begriffe mit einer der zehn *sefirot*, wie sie im Kommentar zu diesem Paragraphen (§ 15 K; s. dort) vorgenommen wird, hinzuweisen. Ein Schreiber fügte das *waw* versehentlich in das Wort צבאים ein. Die zum selben Texttyp gehörenden Handschriften C10.11 und PB765 (s. dazu 3.10; Texttyp F) bieten noch die korrekte Lesart.

[16] R46: »Helden« (גיבורי statt גדודי).

[17] Der Begriff טפסר geht auf Jer 51,27 und Nah 3,17 zurück und steht in den Hekhalot-Texten für eine Engelklasse. F44 zusätzlich (korrupt): ספסרים.

[18] F41: »Heerscharen glühender Kohlen« (נחלים statt אראלים). אראלים, von Jes 33,7 abgeleitet, steht in den Hekhalot-Texten für eine Engelgruppe, die mehrfach in Verbindung mit den zuvor genannten טפסרים genannt wird.

[19] F41 hat Singular.

[20] F44: »Ansammlungen von Schnee«; F41: »Scheunen des Friedens« (שלום statt שלג; vgl. dazu b Hag 12b: »Vorratskammern des Friedens«).

[21] R46, N1885 und V1601: »Quellen des Borns lebendigen Wassers«.

[22] F44: »Blitze« (ברקים statt רעמים).

[23] Zum Begriff רעש s. § 17,6 und die im Kommentar zu § 17 wiedergegebenen Textparallelen des 3. Henoch. F41 hat *Qal* statt *Hifʿil:* ⎯ רועשי, also: »Toser des Lobliedes«.

[24] R46: שירות (ומרעישים =) ומרעישי' = »Erreger, Loblieder«; O741 und O183 lesen nur (noch) ומרעישים. In N1885 fehlt die Zeile.

Sprecher[25] der Wunder[26],
Brüller[27] der Wohlklänge[28],
Schöngesichtige[29],
Funken[30] der *ḥashmalim*[31],
Wohnungen[32] der Furchtbaren,

(2) Viergesichtige[33],
(Vier)flügelige[34],
Gesichtbedeckte[35],
Vieläugige[36],
Gehörnte[37],
Majestät[38] der Königswürde,
Zier der Herrlichkeit,
Pracht der Höchsten[39],
Stolz[40] der Höhe[41] der Hohen[42],

---

[25] O741, O183 und R46 haben *status absolutus* (s. die vorangehende Anmerkung), also: »Sprecher, Wunder«.

[26] F44: »aller Geheimnisse«.

[27] F41: שואבי (»Schöpfer« [von Wasser]) statt שואגי; möglicherweise im Sinne von »die Wohlklänge (wie Wasser) schöpfen« aufzufassen; OC198: »*shin'anim* der Wohlklänge«. Der Begriff שנאן geht auf Ps 68,18 zurück und steht in der Hekhalot-Literatur für eine Engelklasse. In N1885 fehlt die Zeile.

[28] »Der Wohlklänge« fehlt in F44; O741: »Donner« (רעמים statt נעמים).

[29] F41 (korrupt): חדורי statt הדורי.

[30] F44 (korrupt): היצוצי statt ניצוצי. O741, O183 und R46: »Feuerfunken«.

[31] F44 zusätzlich: »Rufer der Stimmen« (s. oben).

[32] R46 und N1885: »Quellen« (מעיינות statt מעונות).

[33] ומרובעים in F44 ist korrupt. Zu diesem Textstück s. auch die Beschreibung der *ḥayyot* in §21.

[34] N1885 liest weiter (korrupt): מסי; das Wort ist für den *constructus* מכוסי verschrieben. Das folgende Textstück fehlt (Neueinsatz mit »Königswürde«).

[35] Fehlt in F44; מכוסי ist Glossenwort (andere Hand) in L6577. O741 (korrupt): מכוסה.

[36] Vgl. Ez 1,18; s. auch §12,1 und §21,3.

[37] Wörtlich: »Besitzer der Hörner«; O741 und O183 haben Singular (בעל קרנים). Wünsche, *Lehrhallen* III, S. 39, übersetzt: »die Inhaber der Hörner der Majestät der Herrschaft und der Schönheit der Herrlichkeit des Schmuckes der Verherrlichung der Oberen und der Majestät des Hohen der Hohen, und des Ruhms des Hohen der Hohen auf dem Throne der Herrlichkeit«; Grözinger, *Musik und Gesang*, S. 283: »Prachtgekrönte, königlich und prächtig, herrlich von höchster Anmut und Majestät, hoch und erhaben ...«. Beide Übersetzungen setzen den *constructus* קרני voraus, den außer dem Erstdruck nur die Handschrift R46 bezeugt. Es fällt auf, daß die Wendung קרני הוד im 3. Henoch und SRdB belegt ist; s. den Kommentar zu §15.

[38] F41: »Wurzel«.

[39] »Der Höchsten« fehlt in O741 und O183.

[40] O183 und R46 korrupt: ואות (»und ein Zeichen«), O741: ראות statt גיאות/גאות.

[41] F44, O741 und V1601: »des Hohen« (רם statt רום).

[42] O741: »über Hohen«; V1601: »und Hohe«.

Lobpreis des Hohen (der Hohen)[43],
der[44] auf dem Thron der Herrlichkeit (ist),

(3) Schatzkammern der Geister,
Vorratskammern der Seelen[45],
Segen[46] und[47] Mildtätigkeiten,
Lobpreisungen und Gesänge,

(4) Heere und Heerscharen[48],
Scharen und Aufstellungen[49],
Paniere und Heere,
(Heeresadjutanten)[50] und Krieger,
Helden und Mächtige[51],
Starke und Streitkräfte[52],
Reiter und Heeresbefehlshaber,
Fürsten,

(5) Hornbläser[53],
Künder[54] der Lobpreisungen[55],
Verbreiter von Jubel[56],

---

[43] Mit OC198, R46 und V1601 רמים statt (korrupt) כמים. Die Wendung שבחרם רם in L6577 und N1885 ist ebenfalls korrupt. F44 nur: שבח רם (»Lobpreis des Hohen«). Die Zeile fehlt in F41, O741 und O183.

[44] Diese und die folgende Zeile fehlen in N1885.

[45] In F44 schließt hier ein Abschnitt aus Kap. 7 (§§25,1 und 25,2) an, in dem, wie am Ende dieses Paragraphen, Ps 68,5 eine Rolle spielt. Möglicherweise beabsichtigte der Bearbeiter dieses Texttyps die liturgischen Stücke von MH neu zu redigieren, gab seine Absicht jedoch wieder auf, ohne das umgestellte Textstück zu streichen. So weisen die in diesem Texttyp zusammen mit MH überlieferten Schriften SRdB und SHR zahlreiche redaktionelle, thematischen Gesichtspunkten folgende Umstellungen auf; dazu 3.6 (Texttyp B).

[46] OC198 hat Singular.

[47] Im Gegensatz zur vorangehenden Reihung von Substantiven wird das *waw copulativum* hier (und im folgenden) wiedergegeben, wenn es zwei Substantive miteinander verbindet, die ein Begriffspaar bilden. In F41 werden die einzelnen Begriffspaare durch Punkte voneinander getrennt.

[48] »Und Heerscharen« fehlt in F41.

[49] F41 (korrupt): מערת statt מערכות. Das folgende Stück fehlt in O741 und O183 (Neueinsatz mit »Starke und Streitkräfte«).

[50] Mit den übrigen Handschriften שלישים statt (korrupt) שלישית.

[51] Zu גבורות im Sinne von »Mächtige/Helden« s. Jes 3,25.

[52] Vgl. Ps 68,36.

[53] Fehlt in N1885.

[54] O741 hat *status absolutus* (מגידים); O183: מגידות.

[55] O183: »und Preisungen«. - Dieser und die folgenden Begriffe werden in N1885 mit den 10 *sefirot* identifiziert, die im handschriftlichen Original jeweils über der Zeile stehen; dem Begriff »Lobpreisungen« ist die *sefira* »Größe« (גדול[ה]) zugeordnet; s. auch den kabbalistischen Kommentar §15K, der in diesem Manuskript an §15 anschließt.

[56] Im Hebr. Plural. O741, O183, R46, N1885 und V1601: »Jubeljubler«. N1885 zusätzlich: »Macht« (גבורה).

Preisungen[57] und Danksagungen[58],
Wunder[59] und Großtaten,
Rühmen[60] der Lieder[61] und Loblieder[62],
Heiligung[63] und Wohlklänge[64],

(6) in der Höhe[65] des *raqiaʿ ʿaravot*[66],
(in den) Geheimnissen[67] des Bewohners[68] der *ʿaravot*,
inmitten[69] der *ʿaravot*[70],
dem[71], der in den *ʿaravot* einherfährt[72],
gepriesen sei sein Name[73].

---

[57] N1885 zusätzlich: »Huld (חסד), Glanz (נצח)«.

[58] »Und Danksagungen« fehlt in F44; N1885 zusätzlich: »Majestät« (הוד).

[59] Die Wendung על אות in N1885 ist für פלאות verschrieben. Dieser Korruptele sind die *sefirot* »Weisheit« (חכמה) und »Einsicht« (בינה) zugeordnet; der folgende Begriff fehlt in N1885. Die korrekte Wendung פלאות וגבורות in Kombination mit den genannten *sefirot* bezeugen die zum selben Texttyp gehörenden Handschriften C10.11 und PB765; s. auch 3.10 (Texttyp F).

[60] O741, O183 und R46 (korrupt): »Brunnen« (באר statt פאר). N1885 zusätzlich: »Pracht« (תפארת).

[61] N1885 zusätzlich: »Macht« (גבורה).

[62] O741 und O183: »Loblieder und Lobpreisungen«.

[63] F41 hat Plural. O741 und O183: שילוש קדושה/קדושות (»die dreifache Heiligung«). In N1885 werden die Begriffe שירות und קדושה mit den *sefirot* »Diadem« (עטרת), »Macht« (גבורה) und »Einsicht« (בינה) in Beziehung gebracht.

[64] N1885 zusätzlich: »Weisheit« (חכמה).

[65] Fehlt in F44. N1885 zusätzlich: »höchste Krone« (כתר עליון = כע); gemeint ist die oberste der 10 *sefirot*.

[66] Die Wortstellung fällt auf; gewöhnlich lautet die *constructus*-Verbindung *ʿarevot raqiaʿ*. Zu dieser Zeile vgl. auch die Wendung ברום שמי ערבות in §9,3 (F41).

[67] ברזי statt ורזי. F41: »in den Gemächern der ...« (בחדרי statt ברזי); O741: »in der Höhe« (ברום).

[68] Fehlt in F41. Die übrigen Handschriften haben Plural (»der Bewohner der ...«); F44 (korrupt): דברי (»Worte«); O741 und O183: »der Lauteren(?)« (זכי statt דרי); N1885 zusätzlich: שוכני (»Bewohner«; Synonym zu דרי).

[69] F44 zusätzlich (korrupt): דברי; s. die vorangehende Anmerkung.

[70] Die Zeile fehlt in F41. In N1885 ist über der Zeile (unverständlich) ונטלם ergänzt; andere, zum selben Texttyp gehörende Handschriften lesen hier ונעלם, also: »und es ist verborgen«.

[71] Zu dieser Zeile (fehlt in F44) vgl. Ps 68,5; s. auch §§24,1, 26,7 und 27,1.

[72] F41, OC198, N1885 und V1601 zitieren Ps 68,5 wörtlich (רוכב בערבות statt רוכב ערבות); die beiden letzteren Manuskripte zusätzlich aus diesem Vers: *BYH ist sein Name*; die Wortstellung (לרוכב ביה שמו בערבות) weicht vom MT (לרוכב בערבות ביה שמו) ab.

[73] OC198 nur: »gepriesen sei er«; die übrigen Handschriften außer R46 (wie V288) und F41, das das Kapitel hier mit »für immer« beschließt, lesen zusätzlich: »erhoben sein Gedenken«; umgekehrte Reihenfolge der beiden Sätze in O741 und O183: »erhoben sei sein Gedenken, gepriesen sein Name«; V1601 schließt mit »Amen«.

§ 16

V288

(1) Kapitel 6

Vier Klassen[2] von Dienstengeln rühmen[3] vor dem Heiligen, er sei gepriesen.
Das erste Lager von Mikha'el zu seiner Rechten,
das zweite[5] (Lager)[6] von Gavri'el zu seiner Linken,
das dritte Lager von Uri'el vor ihm[7],
das vierte[8] Lager von Rafa'el hinter ihm[9].
Und die Shekhina des Heiligen, er sei gepriesen, ist in der Mitte[10].

PRE, Kap. 4[1]

(1) Vier Klassen von Dienstengeln dienen und[4] rühmen vor dem Heiligen, er sei gepriesen.
Das erste Lager von Mikha'el zu seiner Rechten,
das zweite Lager von Gavri'el zu seiner Linken,
das dritte Lager von Uri'el vor ihm,
das vierte Lager von Rafa'el hinter ihm.
Und die Shekhina des Heiligen, er sei gepriesen, ist in der Mitte.

---

[1] Übersetzt nach MS Casanatense 3158, fol. 14a/3–7: ארבע כתות של מלאכי השרת משרתין ומקלסין לפני הק׳ב׳ה׳ מחנה ראשונה של מיכאל על ימינו מחנה שנייה של גבריאל על שמאלו מחנה שלישית של אוריאל לפניו מחנה רביעית של רפאל מאחריו ושכינתו של הק׳ב׳ה׳ באמצע והוא יושב על כסא רם ונישא וכסאו גבוה ותלול למעלה באויר. Der vorangehende Kontext beschreibt die Engel des zweiten Schöpfungstages, die bald Wind- (als Boten; s. auch § 20,3), bald Feuergestalt (als Diener) annehmen; vgl. Ps 104,4. Die Fortsetzung des Zitates folgt in § 18 bzw. 28. Zur Redaktion des PRE-Stückes s. den Kommentar zu §§ 28 und 29.

[2] Das Wort »Klassen« ist in F41 ausgefallen. Der in diesem Stück synonym zu dem in den Hekhalot-Texten gängigen מחנה (»Lager«) gebrauchte Begriff כת (»Klasse«) kommt sonst nur in SHL §§ 7 und 75 (3. Henoch), § 124 (HR), § 183 = 532 = 792 = 813 und § 188 = 538 = 798 = 818 (HR bzw. SRdB), § 197 (HR; nur in N8128; das Stück ist ein Zitat aus b Hul 91b), §§ 714, 771 und 773 (SRdB) vor.

[3] O741: »dienen vor (dem, dessen) Namen gepriesen sei, und rühmen vor ihm«; O183: »dienen vor dem Heiligen, er sei gepriesen, und rühmen vor ihm«; vgl. die synoptische Parallele.

[4] »Dienen und« fehlt im Druck Warschau 1852.

[5] »Zweite« fehlt in O183; N1885 (korrupt): שכינה (»Shekhina«) statt שנייה.

[6] So mit den übrigen Handschriften.

[7] מלפניו; wörtlich: »von vor ihm«; O741, O183, R46 und N1885 nur: לפניו (»vor ihm«).

[8] »Vierte« fehlt in O741.

[9] Wörtlich: »von hinter ihm«.

[10] Die Zeile lautet nach N1885: »Die Mitte der Lager ist der Lebendige« (mit den übrigen zum selben Texttyp gehörenden Handschriften ist חי statt רוי zu lesen). Das folgende של קללים (s. § 22,2) schließt nicht mehr sinnvoll an. Der Text ist hier in allen Manuskripten dieses Typs korrupt (s. auch 3.10; Texttyp F). Nach dem zu diesem Texttyp gehörenden Diagramm § 22 D sind die vier Lager der Dienstengel vom Kreis des »glänzenden Erzes« (נחשת קללים; vgl. Ez 1,7) umschlossen. Diese Wendung ersetzt die *constructus*-Verbindung נוצצי קללים in § 22,2, mit dem der Text in N1885 wieder einsetzt. Aus dem Diagramm § 22 D ist der Grund für das Fehlen der dazwischenliegenden §§ 17–21 und dem Beginn von § 22 ersichtlich: Mittelpunkt der konzentrischen Kreise von § 22 sind für den Bearbeiter dieses Texttyps nicht mehr die »Hufe der *ḥayyot*«, sondern die Shekhina, was an die Beschreibung

V288

Er sitzt auf einem hohen und erhabenen[11] Thron.
Sein Thron ist hoch oben[12].

PRE, Kap. 4

Er sitzt auf einem hohen und erhabenen Thron.
Sein Thron ist hoch und aufgehängt oben in der Luft[13].

§17

V288

Vier Lager erheben sich inmitten von Feuer(flüssen)[1] und Fackeln.
Ihnen gegenüber sind die Räder[2] des Throns der Herrlichkeit und der Merkavot[3],
die im siebenten[5] Palast in[6] den *ʿaravot* sind[7].

F41

(1) Vier Lager erheben sich inmitten des Feuerflußes.
Feuer und Fackeln sind gegenüber den Rädern des Throns der Herrlichkeit und der Merkavot[4],
die im siebenten Palast in den *ʿaravot* sind.

---

der die Füße der Shekhina umlagernden konzentrischen Kreise auf der »untersten Erde« im SRdB angeglichen sein dürfte, da in diesem Texttyp SRdB und MH zusammen glossiert und mit kurzen Kommentaren versehen sind (s. dazu den Kommentar zu §22).

[11] »Und erhabenen« fehlt in L6577.

[12] O741 und O183: »sein Thron ist hoch und erhaben im Himmel der *ʿaravot*«; vgl. die synoptische Parallele und die Fortsetzung des PRE-Zitates in §18 bzw. 28.

[13] Zur Fortsetzung des PRE-Zitates in diesem Manuskript s. §28.

[1] V288 ist hier unleserlich; die Übersetzung folgt F44: נהרי אישים (s. auch §17,4); O741: הדרי אישים (»Feuerzierden«?); O183 und R46: הררי אשים (»Feuerbergen«); V1601: בחדרי אישים (»in Feuergemächern«); נהררי in OC198 scheint aus נהר und הררי verschrieben zu sein.

[2] »Die Räder« fehlt in O741 und O183. Dem Wort geht in OC198 das Kürzel ג׳ voran, das als Zahlwort (»drei«) gedeutet werden könnte; das Manuskript liest den folgenden *constructus* (punktiert): סגלגלי statt גלגלי; סגלגלי (unpunktiert) auch in L6577.

[3] Der Plural גלגלי כסא הכבוד ist in der Hekhalot-Literatur sonst nicht mehr belegt; in HR findet sich dreimal der Singular גלגל כסא כבודו (SHL §§94, 154 und 160); häufiger kommt in den Hekhalot-Texten die Wendung גלגלי מרכבה/המרכבה vor (so auch §23,2; s. dort); die MH-Lesart ist eine Kombination beider *constructus*-Verbindungen.

[4] Nach der Interpunktion des Manuskripts ist »und die Merkavot« zu übersetzen.

[5] »Siebenten« fehlt in O741 und R46.

[6] O741: »und in«.

[7] Zur Vorstellung, daß die sieben Paläste im siebenten Himmel (*ʿaravot*) angesiedelt sind, s. den Kommentar zu §10.

V288

(2) Die Länge jedes einzelnen Lagers:
496.000[8] Parasangen,
und seine Breite:
2.000[9] Parasangen[10],
wie es heißt[11]:
Sein Leib ist wie Chrysolith.

(3) Wie Chrysolith 2.000[12] Parasangen (mißt),
so (mißt) auch der Leib der Dienstengel[13]
2.000[14] Parasangen.
(Das Maß) des Leibes der Dienstengel[15]
wird aus der Schrift erschlossen,
und die Höhe[16] ihrer Gestalt:
(schließe) vom Leichten auf das Schwere[17].

(4) Zwischen einem Lager und dem anderen sind Feuerflüsse,
und[18] sie fließen zwischen ihnen hindurch,
denn[19] sie ziehen dahin
und kommen[20] unterhalb[21] des Throns der Herrlichkeit[22] hervor[23].

---

[8] R46: »406.000« und zusätzlich: »Myriaden«. In F41 ist »496« ausgefallen.

[9] R46 zusätzlich: »Myriaden«.

[10] Das folgende Textstück (bis »2.000 Parasangen«) ist in F44 durch Homoioteleuton ausgefallen.

[11] Dan 10,6. Das Zitat wird in der Hekhalot-Literatur sonst auf Gott selbst bezogen; s. die Beschreibung von Gottes Thronraum in HZ (SHL §356) und die Parallele von ShQ (§481 = 949 = 699); s. ferner §881 (dieses Stück stammt möglicherweise aus der Redaktion der *ḥaside ashkenaz*). Vgl. auch G21, fol. 2b/17 (GFHL, S. 179).

[12] O741, O183 und R46 zusätzlich: »Myriaden«.

[13] »Der Dienstengel« fehlt sinnwidrig in L6577.

[14] O741, O183 und R46 zusätzlich: »Myriaden«.

[15] Die übrigen Handschriften außer V1601 nur: »ihres Leibes«; OC198 scheint beide Textüberlieferungen zu kombinieren: »... des Leibes der Dienstengel (mißt) 2.000 Parasangen und das Maß ihres Leibes ...«.

[16] F41 (korrupt): והן (»und sie«) statt ורום.

[17] מקום (»Ort/Stelle«) in F41 ist korrupt und für מק״ו = מקל וחומר verschrieben. Wünsche (*Lehrhallen* III, S. 40) deutet das Kürzel מק״ו fälschlich als Zahlwort für »146«.

[18] Fehlt in den übrigen Handschriften.

[19] O741 hat *waw copulativum* statt des relativischen Anschlusses; in O183 folgt ומשכים ohne kopulatives *waw*.

[20] »Und kommen hervor« fehlt in F44.

[21] Wörtlich: »von unterhalb«.

[22] O183: ב״י ‹ב״ה ה״כ›; die Glosse steht wahrscheinlich für כסא הכבוד (= V288), die beiden anderen Abkürzungen sind unklar; O741: מ״ה = מלאכי השרת (»der Dienstengel«); diese Lesart ist vom vorangehenden Kontext beeinflußt.

[23] MH endet hier in R46, in dem ohne jede Zäsur Passagen der esoterischen Schrift *Sode Razayya* des El'azar von Worms anschließen (§17K); s. dazu 3.9 (Texttyp E).

(5) Jeder einzelne ist so tief wie die große[24] Urflut,
und ihre[25] Breite[26] ist wie die Weiten des *raqia'*.

(6) Sie steigen in jedem einzelnen auf und nieder
und lassen die Fülle aller Aufstellungen[27] tosen.

(7) Zwischen einem Lager und dem anderen sind Glanznebel,
sie[28] bilden einen Kreis zwischen ihnen,
und zwischen einer Aufstellung und der anderen
bilden (Wolken des Lichts und Wolken der Finsternis)[29] einen Kreis,
die Wolken des Lichts vor ihnen,
und die Wolken der Finsternis hinter ihnen.

V288

(8) Alle ihre Flügel sind (in der Höhe)[30] ihrer Häupter,
und (von) Feuer sind sie umhüllt auf ihren Angesichtern,
damit sie nicht schauen
und damit sie nicht erkennen[32] die Erscheinung[33] des Angesichts der Shekhina,
denn die Shekhina[34] ist bei ihnen an jedem Ort.

F41

(8) Alle ihre Augen sind in der Höhe ihrer Häupter,
und Feuerwolken bilden einen Kreis[31] um ihre Angesichter,
damit sie nicht schauen
und erkennen die Erscheinung der Shekhina,

(die) bei ihnen an jedem Ort ist[35].

---

[24] »Große« fehlt in O741 und O183.

[25] Die übrigen Handschriften: »die«.

[26] O741 zusätzlich: מ'ה = מלאכי השרת (»der Dienstengel«).

[27] Zu מערכות als Bezeichnung einer Engelklasse s. auch §15,4 und den Kommentar zu §15.

[28] O741 und O183: »und sie«.

[29] Das Stück fehlt nur in V288 (Homoioteleuton).

[30] Mit den übrigen Handschriften außer V1601 ברום statt כרום (»wie die Höhe«); s. den Kommentar zu diesem Paragraphen.

[31] Die Wendung וענני אש מוקפ(י)ן (statt ואש מעוטפין in der synoptischen Parallele) ist dem vorangehenden Kontext angeglichen und als sekundäre Textglättung anzusehen.

[32] F44 (sinnwidrig): »verstehen« (יבינו statt יכירו).

[33] »Die Erscheinung« fehlt in O741.

[34] Fehlt in F44.

[35] Die Varianten der §§18 und 19, die hier nur in F41 (Texttyp C) folgen, sind bei der Parallelversion der übrigen Handschriften (§§28f.) berücksichtigt.

§ 20 V288[1]

(1) (Jeder)[2] einzelne Engel von ihnen
ist mit Flammengewändern bekleidet
und von Mänteln glühender Kohle umhüllt.

(2) Sie sind aufgestellt[3] in Schrecken und Angst[4],
um den Willen ihres Schöpfers[5] zu erfüllen[6].

(3) Unter ihnen stehen tausend Lager in Heiligkeit[7],
und unter ihnen laufen Myriaden Heerscharen[8] mit Aufträgen.

V288	ABdRA A, *gimel*[9]
	(4) Sie[10] erheben den Namen des Heiligen, er sei gepriesen,
(4) Diejenigen, die in Heiligkeit stehen,	mit allen Arten des Lobpreises und Gesanges,
sprechen[11] vom Morgen bis zum Abend vor ihm[12]:	vom Morgen bis zum Abend sprechen sie vor ihm:
Heilig, heilig, heilig ist der Herr der Heerscharen[13],	*Heilig, heilig, heilig,*
und vom Abend bis zum Morgen[14] sprechen sie vor ihm[15]:	und vom Abend bis zum Morgen sprechen sie:

---

[1] Der Paragraph knüpft an die Darstellung der Dienstengel und ihrer Lager in § 17 an und ist nur in F41 (Texttyp C) vom sekundären Einschub der §§ 18 und 19 unterbrochen.

[2] Mit den übrigen Handschriften וכל statt בכל.

[3] F41: »und sie kommen«, O741: »und sie weinen« (ובאים bzw. ובוכים statt נכונים).

[4] O741: »in Schrecken und Zittern«; O183: »in Schrecken und Huld« (רתת bzw. חסד statt פחד).

[5] O741: »andere Lesart: den Gesang (רינון) ihres Schöpfers«.

[6] Vgl. § 12,3 und den ersten Lobpreis vor dem Shema' im Morgengebet. Das Verb fehlt in O741.

[7] Das folgende Textstück fehlt in F44.

[8] OC198 liest רבבות (»Myriaden«) statt צבאות, also: »unter ihnen laufen Myriaden über Myriaden ...«; vgl. Dan 7,10.

[9] BHM V, S. 21/26ff. (= BatM II, S. 360/19ff.).

[10] Gemeint sind die 1.018 Lager mit je 1.018 Myriaden Dienstengeln vor der Shekhina, die den Lobpreis vortragen.

[11] אומר = אומרים.

[12] Der vorangehende Abschnitt ist in den ashkenazischen Handschriften O741 und O183 in korrupter Form überliefert. F44 setzt hier (korrupt) mit »nach ihnen (?) sprechen sie vom Morgen ... vor ihm« wieder ein. Es folgt Jes 6,3.

[13] OC198 zitiert weiter: *erfüllt ist die ganze Erde von seiner Herrlichkeit.*

[14] OC198 (wenig sinnvoll): »vom Morgen bis zum Abend ...«.

[15] »Vor ihm« fehlt in F41, OC198, O741 und O183. Es folgt Ez 3,12.

V288

Gepriesen sei der Name[16] *der Herrlichkeit des Herrn von ihrem Ort her.*

Wie die Heiligung dreifach ist,

so ist auch der Lobpreis dreifach.

ABdRA A, *gimel*

Gepriesen sei die Herrlichkeit des Herrn von ihrem Ort her.
Weswegen?
Weil die Shekhina in der Nacht zu den Höhen,
zum Haus[17] der verborgenen (Dinge) aufsteigt,
wie es heißt[18]:
Wahrhaftig, du bist ein verborgener Gott,
der Gott Israels ist (der) Retter.

V288

(5) Sie schauen die Erscheinung[19] des Throns der Herrlichkeit,
aber sie erkennen nicht die Erscheinung des Angesichts der Shekhina[20],
sie erblicken die Erscheinung der Angesichter der *ḥayyot,*
aber sie erreichen[21] nicht das Lager der *ḥayyot*[22].

---

[16] Das zusätzliche שם (»Name«), das nur V288 und der Erstdruck V1601 bezeugen, entspricht nicht Ez 3,12 und ist wahrscheinlich an die Formel »Gepriesen sei der Name (שם) der Herrlichkeit seines Königtums für immer und ewig« angelehnt, die aus der Tempelliturgie stammt und in der Hekhalot-Literatur als Responsion auf Jes 6,3 mehrfach belegt ist. S. auch §§ 2,3 (V1601), 3,2 (O741 und O183) und § 12,3 (F41) sowie den Kommentar zu § 12.

[17] Fehlt in Parallelversion BatM II, S. 360/22.

[18] Jes 45,15.

[19] F41 zusätzlich: »des Angesichts«; die Wendung פני כסא הכבוד ist sonst nur in dem bearbeiteten ShQ-Text der New Yorker Handschrift N8128 (SHL § 375) zu finden.

[20] O741: »Sie schauen die Erscheinung der Dienstengel, und vor ihnen die Erscheinung einer Gestalt und seinen ganzen Körper (גופו), (nämlich) die Erscheinung der Shekhina«; O183: »Sie schauen die Erscheinung des Throns der Herrlichkeit (ב״ה ist wohl für כ״ה = כסא הכבוד verschrieben) vor ihnen, (die) Erscheinung einer Gestalt und seinen ganzen Körper (גופו), (nämlich) die Erscheinung der Shekhina«; der Begriff גוף in dieser gewiß sekundär bearbeiteten Textversion könnte auf ShQ-Traditionen anspielen; s. den Kommentar zu § 8.

[21] Die übrigen Handschriften außer V1601: »sie gelangen« (מגישין/נגשים statt משיגין); F44 liest (vom vorangehenden Satz beeinflußt): »sie erblicken« (מביטים).

[22] Der Begriff מחנה החיות ist in der Hekhalot-Literatur sonst nicht zu finden. Die Wendung korrespondiert hier mit den כתות/מחנות der Dienstengel (§§ 16 und 17) und dient als Überleitung zum folgenden Paragraphen (Beschreibung der *ḥayyot*); s. den Kommentar zu diesem Paragraphen.

§21 V288

(1) Die *ḥayyot ha-qodesh* stehen unterhalb des Throns der Herrlichkeit[1],
und ihre Angesichter sind (wie) die Erscheinung der Gestalt (der) Sonne ⟨anderer Text: eines Menschen⟩[2].

(2) Ihr ganzer Körper gleicht glühenden Kohlen,
die durch den Zusatz von[3] Feuer feuerrot sind[4].

V288	F41	OC198[5]
		(3) Jede einzelne von ihnen hat vier Angesichter und vier Flügel,
(3) Jede[6] einzelne von ihnen hat 24 Angesichter und 24 Flügel,		denn jede einzelne von ihnen hat 24 Angesichter und 24 Flügel,
denn jede einzelne hat 20 Angesichter inmitten von vier Angesichtern,	(3) Jede einzelne hat vier Angesichter inmitten von vier Angesichtern	denn jede einzelne hat 20 Angesichter inmitten von vier Angesichtern,
und 20 Flügel inmitten von vier Flügeln,	und vier Flügel inmitten von vier Flügeln,	und 20 Flügel inmitten von vier Flügeln,
denn jede einzelne hat Angesichter inmitten von Angesichtern	denn jede einzelne hat Angesichter inmitten von Angesichtern,	denn jede einzelne hat Angesichter inmitten von Angesichtern,
und Flügel inmitten von Flügeln.	und Flügel inmitten von Flügeln.	und Flügel inmitten von Flügeln.

V288

(4) Jeder einzelne Körper ist voll von[7] Augen[8],
und jedes einzelne Auge ist wie das Mondrad.

---

[1] »Der Herrlichkeit« fehlt in F41. O741 (wenig sinnvoll): מ״ה = מלאכי השרת (»der Dienstengel« statt »des Throns«; s. auch §17 mit den entsprechenden Anmerkungen); O183 (korrupt): ב״ה.

[2] Die übrigen Handschriften lesen wie die Glosse, O741 und O183 nur: »und ihre Angesichter sind (wie) die Erscheinung einer Gestalt«.

[3] »Den Zusatz von« fehlt in F41.

[4] F44 und OC198: »entflammt sind«, O741 und O183: »versengt sind« (משולהבות bzw. מהובהבות statt מצולהבות); zu צלהב vgl. den Targum zu Ez 1,7.

[5] Das Manuskript scheint die Versionen von V288 und F41 zu kontaminieren.

[6] Die Textversionen von F44, O741 und O183, die weitgehend korrupt sind, werden nicht berücksichtigt.

[7] Im Manuskript folgt das Wort כנפים (»Flügel«), das der Schreiber offenbar versehentlich nicht gestrichen hat.

[8] Vgl. Ez 1,18; s. auch §§12,1 und 15,2.

(5) Alle sind aufgestellt[9]
und wenden sich nach jeder einzelnen Seite
und nach jeder einzelnen Wind(richtung),
ihre Angesichter[10] berühren einander[11],
und ihre Flügel berühren einander.

§22 V288

(1) Vor den Hufen[1] ihrer Füße[2] lagern Steine[3] glühender Kohlen,
vor den Steinen glühender Kohlen[4] lagern Fackelreihen[5],

(2) vor den Fackelreihen bilden Feuerwolken einen Kreis[6],
vor den Feuerwolken[7] bilden glänzende Funken[8] einen Kreis,
vor den glänzenden Funken bilden Lohenfunken[9] einen Kreis[10],
vor den Lohenfunken[11] bilden schnelle Wolken[12] einen Kreis,

---

[9] F41: »alle rennen hin und her« (נבוכים statt נכוונים).
[10] Fehlt (sinnwidrig) in O741 und O183.
[11] Die Wendung אשה אל אחותה ist Ez 1,9 entlehnt; die folgende Zeile (fehlt in F44 und F41) entspricht abgesehen von der Wortstellung diesem Bibelvers.

[1] OC198 (korrupt): פרסאות (»Parasangen«) statt פרסות.
[2] F41: »Vor den Sohlen ihrer Füße« (כפות רגליהם statt פרסות רגליהם).
[3] »Steine« fehlt in OC198.
[4] Fehlt in F44. Doppelt in O741 (Dittographie).
[5] O741 und O183: »Fackelwolken«.
[6] Die Mehrzahl der Handschriften hat *Hof'al* (מוקפים), N1885 *Hif'il* (מקיפים). Das Verb נקף fällt in den Hekhalot-Texten durch »an obscure use« (Alexander, *3. Enoch,* S. 290 Anm. b zu Kap. 37) auf. Die Verbindung לפני und מוקפים wird hier mit »vor X bildet Y einen Kreis« wiedergegeben; vgl. Alexander, *3 Enoch,* S. 287 Anm. b zu Kap. 34. Eine andere Übersetzungsmöglichkeit bietet H. Hofmann (*Henochbuch,* S. 46f.): »X ist außen umgeben von Y«. Die ungewöhnliche Verbindung von לפני und נקף ist wohl zum einen für den Schreiber der Vorlage von O741 und O183 der Anlaß gewesen, das לפניהם (»vor ihnen«) konsequent auszulassen, so daß nach diesem Manuskript zu übersetzen ist: »X wird umkreist von Y«, und zum anderen für den Schreiber von P3531 (s. dazu auch 3.7; Texttyp C) *qof* und *pe* zu vertauschen und מופקים (»werden hervorgebracht«) zu schreiben (mit einer Ausnahme: »vor den Blitzen seiner Zier bilden stolze Wetterleuchten einen Kreis«).
[7] Fehlt in F44.
[8] Die Wendung ניצוצי/נצוצי קלל/קללים wird hier entsprechend dem in Ez 1,7 und Dan 10,6 vorkommenden נחשת קלל (»glänzende Bronze«) aufgefaßt. Diese Wendung findet sich in dem Diagramm §22D und in dem Kommentar §22K); vgl. auch G23, fol. 1a/6 (GFHL, S. 192): נוצצי קלל. Der Text von N1885 setzt hier mit של קללים von neuem ein; s. §16 mit der entsprechenden Anmerkung.
[9] O741: פתוחי להבים (»Lohenöffnungen«?); O183: פתותי להבים (»Lohenstücke«?; vgl. Ez 13,19).
[10] Das Verb fehlt in L6577, F44 und N1885.
[11] Fehlt in F44.
[12] Mit F41 עבים קלים statt קללים (ם)עבי; die Lesart der übrigen Handschriften עבי קללים

vor den schnellen Wolken bilden (Glanznebel[13] einen Kreis,
vor den Glanznebeln bilden[14]) Flüsse glühender Kohle einen Kreis,
vor den Flüssen glühender Kohle bilden Flammenräder einen Kreis,
vor den Flammenrädern bilden *ḥashmalim* aus brennendem (Feuer)[15] einen Kreis,
vor den *ḥashmalim* aus brennendem (Feuer) bilden Donnerstimmen einen Kreis,
vor den Donnerstimmen bilden Glutwolken einen Kreis,
vor den Glutwolken bilden Blitzesfunken[16] einen Kreis,
vor den Blitzesfunken bilden Lichtblitze einen Kreis,
vor den Lichtblitzen bilden Balsam(regen)[17] einen Kreis,
vor den Balsamregen bildet der Lebenstau[18] einen Kreis,
vor dem Lebenstau bilden die Lager[19] der Shekhina einen Kreis,
vor den Lagern der Shekhina bilden Lobliedschmetterer einen Kreis,
vor[20] den Lobliedschmetterern bilden die, die (die) Heiligung angenehm erklingen lassen[21], einen Kreis,
vor denen, die (die) Heiligung angenehm erklingen lassen, bilden Sturmräder einen Kreis,
vor den Sturmrädern bilden Windflügel[22] einen Kreis,
vor den Windflügeln bilden brausende Funken einen Kreis,
vor den brausenden Funken bilden Feuerflüsse[23] einen Kreis,
vor den Feuerflüssen bilden strahlende *ḥashmalim*[24] einen Kreis,

---

ist in עבי קל (so in SRdB; SHL § 785 = 805) bzw. עב קל (Jes 19,1; diese Lesart im Kommentar § 22 K) zu ändern.

[13] Der Kreis der »Glanznebel« ist in V288 ausgefallen (Homoioteleuton).

[14] L6577 ist hier und im folgenden teilweise unleserlich; s. auch 2.3.15.

[15] Die Wendung חשמלי דולקת ist zu חשמלי אש דולקת ergänzt; אש דולקת ist im 3. Henoch mehrfach belegt (SHL §§ 29, 53 und 60).

[16] OC198 und N1885 (wenig sinnvoll): »Hagelfunken« (זיקוקי ברד statt זיקוקי בזק).

[17] Mit den übrigen Handschriften außer V1601 גשמי בשמים statt גשמים בשמים (»Regen, die im Himmel sind«); in der folgenden Zeile liest auch V288 גשמי בשמים, während V1601 die korrupte Lesart wiederholt.

[18] F41: »Tau der *ḥayyot*« (טללי חיות statt טללי חיים).

[19] F41 und OC198 haben Singular.

[20] Die folgenden vier Kreiselemente fehlen in O741 und O183.

[21] Weiter unten ist von den אומרי קדוש (»die, die ›Heilig‹ sprechen«) die Rede.

[22] Der Kreis der »Windflügel« fehlt in L6577 (die von anderer Hand stammende unleserliche Glosse am Foliorand bezieht sich wahrscheinlich auf dieses Kreiselement), F44 und N1885.

[23] Die bessere Lesart נהרין/ים דינור (statt נהרי דינור) bieten L6577 und F41; N1885 und V1601 haben Singular (= Dan 7,10); zu erwarten wäre hier jedoch der Singular מקיף/מוקף. Die korrekte Form bezeugen die zum selben Texttyp wie N1885 gehörenden Handschriften C10.11 und PB765 (s. auch 3.10; Texttyp F).

[24] O741 hat Singular.

vor den strahlenden *ḥashmalim* bilden Blitze[25] der[26] Zier einen Kreis,
vor den Blitzen der Zier bilden Blitze[27] der Erhabenheit einen Kreis,
vor den Blitzen der Erhabenheit bilden die *ṭafsarim* des Furchtbaren[28] einen Kreis,
vor den *ṭafsarim* des Furchtbaren bilden die *er'elim* der Wohnung[29] einen Kreis,

(3) vor den *er'elim* der Wohnung bilden die, die ›Heilig‹[30] sprechen, einen Kreis,
vor denen, die ›Heilig‹ sprechen, bilden die, die ›Gepriesen‹[31] sprechen, einen Kreis,
vor denen, die ›Gepriesen‹ sprechen, bilden die, die ›Er ist König‹[32] sprechen, einen Kreis,
wie es heißt[33]:
Seine Majestät (bedeckt)[34] *den Himmel,*
sein Lobpreis[35] *erfüllt die Erde.*

(4) Und das ist die Wohnstätte der *ḥayyot* in der Merkava.

§ 23

V288	F41
(1) Kapitel 7	(1) Kapitel 7
Oberhalb von ihnen[1]	Oberhalb von ihnen
ist eine Wohnung	ist eine Wohnung
wie[2] die Erscheinung des *raqia'*	wie die Erscheinung[3] des *raqia'*,

---

[25] Die Textüberlieferung schwankt zwischen בזק (V288, L6577, OC198, O183, N1885 und V1601) und dem Synonym ברק (F44, F41 und O741). Beide Begriffe sind in der Thronwagenvision des Propheten Ezechiel belegt; s. Ez 1,13f.
[26] F41: »seiner«.
[27] F44: ברק statt בזק.
[28] Oder: »des Feuers«.
[29] מעונה; s. auch § 23,1; F41: »des Furchtbaren«.
[30] Jes 6,3.
[31] Ez 3,12.
[32] Ps 146,10 bzw. Ex 15,18. N1885 und V1601 haben sich durch die Zitation von יי'/ה' ימלוך לעולם ועד auf Ex 15,18 festgelegt, der gewöhnlich zur Qedusha de-Sidra gehört; s. Elbogen, *Gottesdienst,* S. 61ff.
[33] Die Einleitungsformel fehlt in F44, N1885 und V1601. Es folgt Hab 3,3.
[34] Mit dem MT und den übrigen Handschriften außer O741 כסה statt כסא (»Thron«).
[35] Zitatende in L6577.

[1] D.h. den *ḥayyot*. »Von ihnen« fehlt in F44 und L6577.
[2] Vgl. Ez 1,22.
[3] Lies כדמות statt בדמות.

V288	F41
wie[4] der furchtbare Kristall	wie der furchtbare Kristall
über den Häuptern der *ḥayyot,*	über den Häuptern der *ḥayyot,*
der von[5] Majestät und Zier[6] erfüllt ist,	der von Majestät und Zier erfüllt ist,
wie[7] es heißt[8]:	
Majestät und Zier sind	
vor ihm,	vor ihm[9]
gesetzt (und) bereitet[10]	errichtet und angeordnet
(in der Fülle)[11] der Feuerleuchten[12]	in der Fülle der Leuchten,
	diese Leuchten (sind) Lohe,
und (in der Fülle) der Lohenleuchten,	
gesetzt in majestätische Zier	gesetzt[13] in Majestät und Zier
über die Häupter der *ḥayyot,*	über die Häupter der *ḥayyot.*
wie es heißt[14]:	
Die Erscheinung[15] *über den Häuptern der ḥayya*[16]	*Die Erscheinung über den Häuptern der ḥayya*
war (der) raqiaʿ[17].	*war (der) raqiaʿ.*

---

[4] »Des *raqiaʿ*« ist in O741 und O183 ausgefallen, weswegen das folgende כעין keinen Sinn mehr ergibt und daher in O741 vom Schreiber gestrichen wurde, also: »wie die Erscheinung des furchtbaren Kristalls«.

[5] N1885 und V1601 zusätzlich: »Glanz und Strahlen«.

[6] »Und Zier« fehlt in N1885, »Majestät und Zier« in V1601. N1885 zusätzlich (als Interlinearglosse): עטרת = עט (»Diadem«); dazu auch §§3, 15 und 15K.

[7] Einleitungsformel und Bibelzitat fehlen in N1885.

[8] F44 (korrupt): של statt שנ(אמר). Es folgt Ps 96,6.

[9] Das Zitat aus Ps 96,6 ist wahrscheinlich infolge von Homoioteleuton ausgefallen.

[10] Oder: »aus ihrer Mitte gegeben« (נותן מתוכן); L6755 und F44: מוכן והוכן (?); OC198: מוכן מתוקן (»bereitet [und] angeordnet«; vgl. die synoptische Parallele); O183 und O741 nur: מתוכן; N1885 (korrupt): מובן והוכן; V1601: נתון מתוכן והוכן (»gesetzt, bereitet/aus ihrer Mitte gegeben und hingestellt«; der Erstdruck verbindet hier offensichtlich mehrere Lesarten).

[11] Mit L6577, F44, OC198 und N1885 ברוב statt כרוב (»wie die Fülle«; s. auch den Beginn von §23,2). Die Lesart כרוב könnte auch mit »ein Keruv« wiedergegeben werden. Dieses Textverständnis setzt der Erstdruck voraus, da hier §23,2 mit »die Keruvim (כרובי) der Wunder der Wunder« statt (analog zu dieser Textstelle) mit »in der Fülle (ברוב) der Wunder der Wunder« fortfährt; vgl. Wünsches Übersetzung, *Lehrhallen* III, S. 43: »Aus ihrer Mitte gegeben und hingestellt ist der Kerub der Erscheinungen des Feuers und der Kerub der Erscheinungen der Flamme ... Daselbst sind hingestellt die Kerube der Wunder der Wunder ...«. S. auch den Kommentar zu §23.

[12] Zu מראות im Sinne von »Leuchten/(Licht-)Erscheinungen« vgl. Gen 1,14ff. und SHL §768 (SRdB).

[13] Der syntaktische Anschluß von נתון in F41 ist problematisch; Subjekt ist wahrscheinlich hier wie in der synoptischen Parallele קרח.

[14] Ez 1,22.

[15] Das folgende פניהם (»ihre Angesichter«) in V288 ist sinnwidrig. Die übrigen Handschriften lesen wie der MT.

[16] Der Singular (so auch N1885 und die synoptische Parallele) entspricht dem MT. Die übrigen Handschriften haben Plural.

[17] O741 (korrupt): ברקיע statt רקיע.

V288

(2) Dort sind hingestellt[18] in der Fülle[19]
der Wunder der Wunder
die Räder[20] der Merkava,
auf die der Thron der Herrlichkeit gesetzt ist,
dieses Rad gegenüber jenem Rad,
und[21] jenes Rad gegenüber diesem Rad[22],
der Glanz[23] der Zier[24] dieses Rades[25] gegenüber dem Glanz der Zier jenes Rades,
das Werk[26] der Wunder dieses Rades[27] gegenüber dem Werk der Wunder jenes Rades,
eine Himmelsstimme erhebt sich bei diesem Rad,
eine[28] Himmelsstimme bei jenem Rad.

§ 24 V288

(1) Von welcher Beschaffenheit sind diese Himmelsstimmen[1]?
Das lehrt[2],
daß in der Stunde[3],
da der Heilige, er sei gepriesen[4],
aus[5] dem Himmel[6] der höchsten Himmel,

---

[18] הוכנו; F41 (korrupt): רוכבו, OC198: קוכב, N1885: יתן. Das Textstück, das mit § 23,1 (»gesetzt [und] bereitet in der Fülle ...«) korrespondiert, ist hier wie dort schwierig. Die Lesart von O741 und O183: כוכבים (»Sterne«), dürfte als Textglättung bzw. als Konkretisierung von מראות in § 23,1 anzusehen sein, also: »dort sind Sterne in der Fülle der Wunder der Wunder«.

[19] »In der Fülle« fehlt in L6577 und F44. Die Lesart von V1601 כרובי statt ברוב (also: »dort sind hingestellt die Keruvim der ...«) nimmt auf die zuvor genannten Wendungen »Keruv der Feuerleuchten« und »Keruv der Lohenleuchten« Bezug.

[20] F41 und O741 haben Singular.

[21] Diese Zeile fehlt in L6577, F44 und F41.

[22] »Rad« fehlt in O741 und O183; das folgende גלגל in V288 ist als Dittographie zu streichen.

[23] »Der Glanz« fehlt in O741 und O183.

[24] L6577 (korrupt): מוהדרו.

[25] »Rades« fehlt in F41.

[26] N1885 (korrupt): מעשיו (»seine Werke«).

[27] Die Fortsetzung der Zeile fehlt in F44.

[28] F41 liest (analog zum Vorangehenden) zusätzlich: כנגד (»gegenüber«).

[1] V1601 nur: »diese Stimmen«.

[2] »Das lehrt« fehlt in O741; N1885 (wenig sinnvoll): »Sie (d. h. die Himmelsstimmen) lehren in der Stunde ...«; V1601: »Vielmehr lehrt es ...«.

[3] »In der Stunde« fehlt in OC198.

[4] O183 nur: »da er«.

[5] Das folgende Textstück ist in L6577 teilweise unleserlich.

[6] O741 und O183 zusätzlich: »der Höhe«.

aus 955 *reqi'im* hinabsteigt
und sich in den *'aravot*
auf den Thron seiner Herrlichkeit setzt,
sogleich[7] eine Himmelsstimme
durch alle Tore[8] jedes einzelnen *raqia'*[9]
und durch alle Tore[10] der *'aravot* ausgeht[11]
und spricht[12]:
Erhebt, Tore, eure Häupter[13].
Sie[14] antworten und sprechen[15]:
Wer ist dieser König der Herrlichkeit?
Sie[16] antwortet und spricht[17]:
Der Herr, stark und mächtig[18].
Eine[19] Himmelsstimme geht aus[20]
durch alle[21] Tore[22] der Synagogen und Lehrhäuser
und spricht[23]:
Erhebt, Tore, eure Häupter[24],
erhebt[25] *euch, uralte Eingänge,*
daß komme der König der Herrlichkeit[26]*!*
Die[27] Fürsten[28] der Häuser des Götzendienstes[29] antworten

---

[7] »Sogleich« fehlt in F41.

[8] O741 hat Singular.

[9] O741: »durch jedes *raqia'*-Tor«.

[10] O741 hat Singular.

[11] O741 und O183: »hindurchzieht«.

[12] אומרת statt (korrupt) אומרות. Es folgt Ps 24,7.

[13] Zitatende in OC198 und N1885; V1601 beendet das Zitat mit »usf.«; F44 und F41 zitieren bis zum Versende: *erhebt euch, uralte Eingänge ...,* während L6577, O741 und O183 hier unmittelbar den dritten Versteil anschließen: *daß komme der König der Herrlichkeit!*

[14] D. h. die Tore. Das folgende Stück ist in F41 ausgefallen; Neueinsatz mit »eine Himmelsstimme geht aus ...«.

[15] Ps 24,8. OC198 und O741 zitieren Vers 10: מי הוא זה מלך statt מי זה מלך in Vers 8.

[16] D. h. die Himmelsstimme.

[17] »Und spricht« fehlt in OC198, O741 und N1885; es folgt die Fortsetzung von Ps 24,8.

[18] N1885 und V1601 zitieren bis zum Versende: *der Herr ist ein Kriegsheld.*

[19] L6577, OC198, O741, O183 und V1601: »die andere«.

[20] »Geht aus« fehlt in OC198; [illegible] in L6577 ist korrupt.

[21] N1885 (korrupt): וכל statt בכל.

[22] »Tore« fehlt in L6577 und F41.

[23] Ps 24,9.

[24] OC198 schließt mit: »usf.«.

[25] Auffallend ist, daß O741 und O183 hier wie bei Vers 7 den mittleren Versteil nicht zitieren.

[26] Der Text von O741 bricht hier ab und setzt mit »der Heilige, er sei gepriesen, ist der König der Herrlichkeit« von neuem ein.

[27] Das folgende Textstück fehlt in O183, das mit »sie antwortet und spricht« und dem zweiten Halbvers aus Ps 24,10 wieder einsetzt.

[28] OC198: »die Tore« (שערי statt שרי).

[29] L6577 ist teilweise unleserlich; F44: שרי בתי עבדות זכות; die Lesart שרי בתי מדרשות (»die

und sprechen[30]:
Wer ist dieser König der Herrlichkeit[31] *?*
Die Fürsten[32] der Synagogen und Lehrhäuser[33]
mit[34] den Bergen[35] der Schöpfung antworten
und sprechen[36]:
Der Herr[37] *der Heerscharen, ist der König der Herrlichkeit.*
Sela[38].

(2) Und was (bedeutet) ›König der Herrlichkeit‹[39]?
Der es versteht[40], seine Geschöpfe mit seiner Herrlichkeit zu verherrlichen[41].

§ 25 V288

(1) In dieser Stunde[1] ruft ein Rad dem anderen[2]
mit lautem[3] Getöse[4] und Donner[5] von Stimmen[6] zu[7]:
Bahnt dem, der[8] *in den ʿaravot einherfährt*[9] *(einen Weg)*[10],

---

Fürsten der Lehrhäuser«) in N1885 ist vom folgenden Satz beeinflußt; das Kürzel ע״א in V1601 steht für עבודות אלילים und entspricht sinngemäß der Lesart von V288.

[30] Ps 24,10.

[31] Das in N1885 folgende Stück »der es versteht, zu entziehen und zuzuteilen den Geschöpfen von seiner Herrlichkeit« ist in abgewandelter Form aus § 24,2 entlehnt; s. dort.

[32] OC198: »Tore«.

[33] Umgekehrte Reihenfolge von »Synagogen« und »Lehrhäuser« in F44.

[34] Die Zeile fehlt in F41.

[35] OC198: הדרי (»Zierden«), N1885: »Ordnungen« (סדרי; s. auch SHL §§ 14, 16, 166, 405, 853 und BHM II, S. 45) statt הררי.

[36] Ps 24,10.

[37] O741: »Der Heilige, er sei gepriesen«.

[38] *Sela* fehlt in OC198.

[39] F41: »und wer ist der König der Herrlichkeit?«.

[40] F41 nur: »der seine Geschöpfe ... verherrlicht«.

[41] Die unsichere Lesart לברר (»auszuwählen«) in F44 erscheint wenig sinnvoll; מכבד in O741 ist korrupt; N1885: לנגד.

[1] Fehlt in F44; das in diesem Manuskript folgende השמיעי ist korrupt.

[2] O741: »... ertönt es von Rad zu Rad ...«.

[3] Fehlt in N1885 und V1601.

[4] L6577 und F44: »mit Getöse von Stimmen«.

[5] Fehlt in N1885. F41, OC198, O741 und O183: »Getöse«.

[6] OC198: »lautem (Getöse)«; N1885 zusätzlich: »Donner von Stimmen«, V1601: »Donner, Stimmen«; der Erstdruck V1601 kombiniert hier die Lesarten von V288 und N1885.

[7] Ps 68,5. Vgl. § 15,6.

[8] Zitatbeginn in N1885 und V1601.

[9] Das Verb fehlt in L6577.

[10] Zitatende in OC198. In V288 ist das folgende Textstück ausgefallen (Homoioteleuton); Neueinsatz mit »nicht mit seinem Namen ›Heilig‹ ...«. Die Übersetzung folgt F44.

(BYH ist sein Name[11]*,*
und seid heiter vor ihm[12]*.)*

V288

(2) [In][13] dieser Stunde fährt der Heilige, er sei gepriesen,
in den *ʿaravot*[14] einher),
nicht mit seinem Namen ›Heilig‹,
nicht mit seinem Namen ›Gepriesen‹
und nicht mit seinem Namen ›Herr[15] der Heerscharen‹,
sondern[16] mit diesen[17] beiden Buchstaben[18],
weil der Heilige, er sei gepriesen[19] mit diesen beiden[20] Buchstaben
diese Welt und die kommende Welt erschuf,
wie es heißt[21]:
Denn durch YH ist der Herr Bildner der Welten[22].
Es heißt nicht: Welt[23],
sondern: *Bildner der Welten*[24].

OC198

(2) In dieser Stunde fährt der Heilige, er sei gepriesen,
in den *ʿaravot* einher,
nicht mit seinem Namen ›Heilig‹,
nicht mit seinem Namen ›Gepriesen‹,
sondern mit seinem Namen ›YH‹.

Mit diesen beiden Buchstaben erschuf der Heilige, er sei gepriesen,
diese Welt und die kommende Welt,

wie es heißt:
Denn durch YH ist der Herr Bildner der Welten.

---

[11] Zitatende in O741 und O183.
[12] Mit Ps 68,5 endet der Traktat in N1885 (s. 3.10; Texttyp F).
[13] Mit den übrigen Handschriften außer L6577 באותה statt ואותה.
[14] »In den *ʿaravot*« fehlt in L6577.
[15] יי׳. F44 gibt den Gottesnamen im laufenden Text mit יה wieder, der durch die über der Zeile nachgetragene Form יי׳ ersetzt werden soll. Der Name יה paßt hier nicht, da es ja in der Fortsetzung heißt, daß Gott mit eben solchem Namen in den *ʿaravot* einherfährt. In O741 und O183 fehlt »Herr«, also nur: »und nicht mit seinem Namen ›Heerscharen‹«, was sich in den Kontext besser einfügt; s. auch die synoptische Parallele OC198.
[16] F44 (korrupt): לא (»nicht«) statt אלא.
[17] »Diesen« fehlt in F41.
[18] V1601 zusätzlich: »(nämlich) mit YH«.
[19] F41 nur: »er«.
[20] »Beiden« fehlt in O741.
[21] Jes 26,4.
[22] Das masoretische צור עולמים (*Fels der Ewigkeit*) wird hier im Sinne des Midrashs als »Bildner (von צור = »bilden/formen«) der Welten« aufgefaßt; s. A. Wiegand, »Der Gottesname *ṣwr* und seine Deutung im Sinne Bildner oder Schöpfer in der alten jüdischen Literatur«, ZAW 10, 1890, S. 85ff. Der folgende Midrash bezieht den Plural »Welten« auf die Unterscheidung zwischen »*dieser* Welt« und der »*kommenden* Welt«.
[23] L6577, F44, F41 und V1601: »Bildner der Welt«.
[24] O183 zusätzlich: »(also ist) diese Welt und die kommende Welt (gemeint)«.

§ 26

V288[1]

(1) Mit welchem Buchstaben erschuf[2] der Heilige, er sei gepriesen, die kommende Welt[3],
und mit welchem Buchstaben erschuf er diese Welt[4]?

Diese Welt erschuf er mit *he*

und die kommende Welt erschuf er mit *yod*[5].
Woher (wissen wir),
daß er diese Welt mit *he* erschuf?
Wie es heißt[6]:
Als sie erschaffen wurden[7].
›*Als sie erschaffen wurden*‹ meint nichts anderes als
›Mit *he* erschuf er sie‹[8].

F41

(1) Mit welchem Buchstaben erschuf der Heilige, er sei gepriesen, die kommende Welt
und mit welchem Buchstaben erschuf der Heilige, er sei gepriesen, diese Welt?

Die kommende Welt erschuf er mit *yod*,
und diese Welt erschuf er mit *he*,

wie es heißt:
Als sie erschaffen wurden.

Mit *he* erschuf er sie.

V288

(2) Wenn dem so ist,
so sollte das *he* dem *yod* vorangehen[9]?!
Vielmehr[10] lehrt es,

---

[1] Die folgenden Stücke über die Erschaffung der Welt fehlen in O741 und O183, in denen § 27,1 an § 25,2 anschließt; zur Redaktion s. den Kommentar zu § 25.

[2] »Erschuf« fehlt in L6577.

[3] OC198: »diese Welt«.

[4] OC198: »die kommende Welt«.

[5] OC198 nur: »diese Welt mit *he* und die kommende Welt mit *yod*«.

[6] Gen 2,4. F44 zitiert zusätzlich den Versanfang: *Das ist die Geschichte von Himmel und Erde.*

[7] בהבראם.

[8] בהא בראם.

[9] F44: »warum ließ er (Gott) das *he* dem *yod* vorangehen?«. Gemeint ist hier die Buchstabenfolge des Alphabets, nach welchem das *he* dem *yod* »vorangeht«. Sinnvoller ist die Lesart der zum selben Texttyp wie F44 gehörenden Handschriften BU244 und JS3 (s. 3.6; Texttyp B): »Warum ließ er das *yod* (in seinem Namen YH) dem *he* vorangehen?«. § 26,2 begründet die vom hebräischen Alphabet abweichende Reihenfolge der Buchstaben in dem oben genannten Gottesnamen YH mit dem Ablauf der Erschaffung beider Welten: Die kommende, mit *yod* erschaffene Welt existierte als erste; s. auch den Kommentar zu diesem Paragraphen.

[10] Fehlt in F44.

daß er zuerst die kommende Welt erschuf[11],
sie auf der einen Seite aufstellte[12],
und danach[13] diese Welt erschuf.

V288	b Men 29b[14]	ABdRA B, *dalet*[15]
(3) Weswegen erschuf er[16] diese Welt mit *he?*	(3) Weswegen wurde diese Welt mit *he* erschaffen?	(3) Und weswegen wurde sie mit *he* erschaffen?
Weil sie einer Exedra[17] gleicht.	Weil sie einer Exedra gleicht,	Weil sie einer Exedra gleicht,
Und weswegen gleicht sie einer Exedra[18]?		und (auch) diese Welt gleicht einer Exedra,
(Weil)[19] doch jeder, der aus dieser[20] Welt herausgehen[21] will,	(weil) doch jeder, der herausgehen will,	(weil) doch jeder, der herausgehen will,
herausgeht[22].	herausgeht[23].	herausgeht.

---

[11] Also mit dem ersten Buchstaben seines Namens YH.

[12] F41: »ruhen ließ«.

[13] ואחר ist mit den übrigen Handschriften zu ואחר כך zu ergänzen.

[14] Der vorangehende Kontext lautet: »Der Nasi R. Yehuda fragte R. Ammi: Warum heißt es (Jes 26,4): *Vertraut auf den Herrn immer und ewig, denn durch YH ist der Herr Bildner der Welten.* Er sagte ihm: Wer sein Vertrauen an Gott hängt, siehe, dem ist er eine Zuflucht in dieser Welt und in der kommenden Welt. Er entgegnete ihm: Für mich besteht auf diese Weise eine Schwierigkeit: was ist für ein Unterschied, daß es heißt ›BYH‹, daß es aber nicht heißt ›YH‹? Das ist (so) zu verstehen ... Dies sind zwei Welten, die der Heilige, er sei gepriesen, erschuf, die eine mit *he,* die andere mit *yod,* und ich wüßte nicht, ob die kommende Welt mit *yod* und diese Welt mit *he* oder diese Welt mit *yod* und die kommende Welt mit *he* erschaffen wurde, wenn es (nicht) hieße (Gen 2,4.): *Als sie erschaffen wurden.* ›Als sie erschaffen wurden‹ meint nichts anderes als ›Mit *he* erschuf er sie‹«.

[15] BHM III, S. 56/4ff. = BatM II, S. 404/13ff. Der vorangehende Kontext lautet: »*Dalet.* Weswegen gleicht es einem Stab und sein Angesicht ist dem *he* zugewandt?. Weil der schwache Mensch sich nur um das Gut dieser Welt bemüht (andere Lesart in BatM II, S. 404/13: אינו מסתכל statt אינו משתדל, also: »weil der ... nur auf das Gut dieser Welt schaut«), die mit *he* erschaffen wurde, wie es heißt: ›*Als sie erschaffen wurden*‹ (בהבראם) (meint nicht anderes als) ›mit *he* erschuf er sie‹ (בה בראם)«.

[16] OC198: »... wurde diese Welt ... erschaffen«.

[17] אכסדרה/אכסדרא ist vom griechischen Lehnwort ἐξέδρα, das eine offene Halle bezeichnet, abgeleitet; zur ganzen Wendung vgl. außer den synoptischen Parallelen auch b BB 25a/b: עולם לאכסדרה הוא דומה (»die Welt gleicht einer Exedra«).

[18] Fehlt in F41.

[19] So mit L6577, F44 und V1601.

[20] »Dieser« fehlt in F41 und OC198.

[21] »Herausgehen« fehlt in L6577; F44 stattdessen: ליהנות und zusätzlich: ואינו אלא עסקיו ואינו חושש מן העולם.

[22] Fehlt in F41.

[23] Die anschließende Ausdeutung der Form des Buchstaben *he* ist in MH ohne Parallele; s. auch den Kommentar zu diesem Paragraphen.

V288	b Men 29b	ABdRA B, *dalet*
Und nichts ist in seiner Hand von seiner Plage und seiner Mühe,	Und warum schwebt sein (vorderer) Schenkel (frei in der Luft)[24]?	Weswegen hat es zwei Eingänge,
mit der er sich alle Tage seines Lebens abgeplagt hat.	Wenn er nämlich in Buße umkehrt,	einen großen und einen kleinen?
	läßt man ihn (wieder) hineingehen[25].	Weil der, der kommt,
		um[26] herauszugehen, durch den großen (Eingang) herausgeht, (und der, der) kommt, um hineinzugehen, durch den kleinen (Eingang)[27] hineingeht.

V288	ABdRA B, *yod*[28]
	(4) *yod.*
(4) Und weswegen erschuf er[29] die kommende Welt mit *yod*[30]*?*	Weswegen ist es kleiner als alle (anderen) Buchstaben?
Weil nur der[31],	Um[32] dich zu lehren,
der sich selbst klein macht in dieser Welt,	daß der, der sich selbst klein macht,
würdig ist,	würdig ist,
die kommende Welt[33] zum Erbbesitz zu erhalten,	die kommende Welt zum Erbteil zu erhalten,
die mit *yod* erschaffen wurde.	die mit *yod* erschaffen wurde,

---

[24] D. h. ohne den Oberstrich des Buchstabens zu berühren.

[25] Dafür also die Lücke zwischen dem vorderen Schenkel und dem Oberstrich des *he*.

[26] Die Midrashtraditionen von § 26 zeigen eine starke thematische Nähe zu einem Versatzstück von HZ (SHL § 348; s. dort).

[27] D. h. zwischen dem vorderen Schenkel und dem Dach des *he*.

[28] BHM V, S. 56f./29ff. Die Edition Wertheimers (BatM II, S. 406/3ff.) weist einige Abweichungen in der Textüberlieferung auf. Das folgende Textstück des ABdRA ist übersetzt in § 26,7.

[29] OC198: »... wurde ... erschaffen«.

[30] Gemeint ist: Warum wurde die kommende Welt ausgerechnet mit dem kleinsten Buchstaben erschaffen?

[31] F41: »um dir zu sagen«; vgl. die synoptische Parallele.

[32] Die folgenden Zeilen lauten nach BatM II, S. 406: »Weil nur der, der sich selbst gering macht, und in dem kein Hochmut ist, würdig ist, die kommende Welt zum Erbteil zu erhalten, die mit *yod* erschaffen wurde«.

[33] F44: »beide Welten, (nämlich) diese Welt und die kommende Welt«.

V288 ABdRA B, *yod*

wie es heißt[34]:
Denn durch YH ist der Herr Bildner der Welten.
Mit *he* wurde diese Welt erschaffen,
und mit *yod* wurde die kommende Welt erschaffen.
Und[35] warum wurde (die kommende Welt) mit *yod* erschaffen?
Weil die Gerechten,
(denen) die kommende Welt (gehört),
in dieser Welt wenige sind.

V288

(5) Eine andere Erklärung.

So, wie das *yod* kleiner ist als alle (anderen) Buchstaben,
so nimmt die kommende Welt nur derjenige in Erbbesitz,
der sich selbst klein macht (bei dem,
der)[36] größer ist als er in Tora und Weisheit,
wie es heißt[37]:
Und David war klein.
War David denn klein?
Ist er nicht das Haupt aller Könige Judas?
Und gehen nicht der Messias und alle Könige von ihm aus?
Allein dadurch, daß er sich selbst klein machte[38],
deshalb war er der Größe und Königswürde in dieser Welt
und der Größe und Königswürde[39] für die[40] kommenden Welt würdig.

---

[34] Jes 26,4. Das folgende Bibelzitat bildet in MH am Ende von § 25,2 die redaktionelle Überleitung zu den kosmologischen Stücken.

[35] Das nachfolgende Stück hat eine wörtliche Parallele in der Fortsetzung der zu § 26,3 angeführten Bavli-Parallele.

[36] **אצל** ist mit den übrigen Handschriften zu **אצל מי שהוא** zu ergänzen; der Satz lautet nach L6577 (teilweise unleserlich), F44 und V1601: »bei dem, der kleiner ist als er in Tora«; F41: »bei dem, der kleiner ist als er und größer in Tora und Weisheit«; in OC198 fehlt das Textstück.

[37] I Sam 17,14.

[38] L6577 und F44 lesen hier zusätzlich: »in seiner Jugend«; zu dieser Lesart s. das im Kommentar zu diesem Paragraphen wiedergegebene Zitat aus b Meg 11a; F41 und OC198 zusätzlich: »bei dem, der größer (OC198: kleiner) war als er in Tora und Weisheit«.

[39] »Der Größe und Königswürde« fehlt in F41.

[40] F41 und OC198: »in der«.

(6) Eine andere Erklärung.

Weil sich die Söhne der kommenden[41] Welt selbst gering machen,
ist die Gabe ihres Lohnes geehrt[42],
wie es heißt[43]:
Um denen, die mich lieben, Habe zum Erbteil zu geben[44].

V288

(7) Weswegen sind die Buchstabenkronen des *yod* seinem Angesicht zugewandt?
Weil die Menschen der kommenden Welt nicht mehr einander beleihen,
sondern jeder einzelne das Seinige gemäß dem Lohn seiner Taten,
die in seiner Hand sind,
genießt,

deshalb heißt es[46]:
Bahnt dem, der in den ʿaravot einherfährt, (einen Weg)[48],
BYH ist sein Name,
und seid heiter vor ihm.

ABdRA B, *yod*[45]

(7) Weswegen ist die Buchstabenkrone des *yod* nach seinem Angesicht zugewandt?

Weil jeder einzelne Gerechte den Lohn seiner Taten

genießt,
und seine Gerechtigkeit ihm vorangeht,
wie es heißt[47]:
Deine Gerechtigkeit geht dir voran.

§27

V288

(1) Das lehrt,
daß in der Stunde,

F41

(1) Das lehrt,
daß in der Stunde,

O183[1]

(1) In der Stunde,

---

[41] »Kommenden« fehlt in L6577; F44 liest (sinnlos) »dieser«; vermutlich fehlte das Wort in der (L6577 nahestehenden) Vorlage und wurde vom Schreiber irrig ergänzt; s. 3.6 (Texttyp B).
[42] F44: מרובה (»vermehrt«) statt מכובד.
[43] Prov 8,21.
[44] F41 zitiert weiter: *und ihre Schatzkammern werde ich anfüllen.*
[45] BHM V, S. 56/34ff. = BatM II, S. 406/7ff. Zum vorangehenden Kontext s. §26,4.
[46] Ps 68,5. Der Bibelvers leitet zur Wiederaufnahme der liturgischen Stücke in §27 über.
[47] Jes 58,8.
[48] OC198 schließt mit: »usf.«.

[1] O741 ist O183 zugeordnet; in beiden Manuskripten schließt das folgende Textstück unmittelbar an §25,2 an.

V288	F41	O183
da der Heilige, er sei gepriesen, in den *ʿaravot* auf dem Thron seiner Herrlichkeit einherfährt,	da der Heilige, er sei gepriesen, in den *ʿaravot* auf dem Thron seiner Herrlichkeit sitzt,	da der Heilige, er sei gepriesen, in den *ʿaravot* auf dem Thron seiner Herrlichkeit einherfährt,
(2) frohlocken sie vor ihm	(2) frohlocken vor ihm	(2) frohlocken sie vor ihm
mit einer Stimme[2] der Wonne[3] und[4] einer Stimme der Freude,	eine Stimme der Wonne und eine Stimme der Freude,	mit einer Stimme der Wonne und einer[5] Stimme der Freude,
		einer Stimme des Bräutigams und einer Stimme der Braut[6],
einer Stimme des Jubels und[7] des Frohlokkens[8],	eine Stimme des Jubels und eine Stimme des Frohlockens,	
(einer Stimme)[9] der Heiterkeit[10] und der Fröhlichkeit,	eine Stimme (des Vergnügens)[11] und der Heiterkeit,	einer Stimme der Heiterkeit,
einer Stimme der Macht[12] und der Gesänge,	eine Stimme der Stärke und des Gesanges,	einer Stimme der Macht und der Gesänge[13],
einer Stimme des Liedes und der Preisungen[14],	eine Stimme des Liedes und der Preisungen,	einer Stimme des Liedes und der Preisungen[15],

---

[2] OC198 (wie die synoptische Parallele F41): »eine Stimme« (**קול** statt **בקול**).

[3] L6577 und F44: »mit einer Stimme des Jubels und (fehlt in L6577) der Wonne«; V1601: »mit einer Stimme des Jubels und einer Stimme der Wonne«.

[4] »Und« fehlt in OC198.

[5] O741 liest hier und in der Folgezeile jeweils »mit einer«.

[6] Die vier vorangehenden Stimmen entsprechen Jer 7,34; 16,9; 25,10; 33,11.

[7] Die übrigen Handschriften außer OC198: »und einer Stimme«.

[8] V1601: **ירנן** statt **רנן** und **יגיל** statt (**גיל/גילה**), also: »eine Stimme jubelt und eine Stimme frohlockt«.

[9] So mit den übrigen Handschriften.

[10] L6577 wiederholt **קול עילוז**, OC198 liest zusätzlich: **ועילוז**. Wahrscheinlich ist das zweite **עילוז** für **עלס** oder **עלץ** verschrieben; s. die synoptische Parallele F41.

[11] Die Wendung **קול עלז ועלוז** ist korrupt (vgl. das doppelte **עילוז** in L6577 und OC198); hier wird **עלז** als **עלץ/עלצה** oder **עלס** (»Vergnügen/Frohlocken«) aufgefaßt.

[12] Zu **עוז** im Sinne des verherrlichenden Lobpreises s. Ps 29,1; 96,7 und I Chr 16,28.

[13] Zur Wendung **עוזי וזמרת יה** (»meine Stärke und [mein] Gesang ist der Herr«) in O741 vgl. Ex 15,2, Jes 12,2 und Ps 118,14.

[14] V1601: »mit einer Stimme der Loblieder und Lobpreisungen und Preisungen«.

[15] O741 hat Singular.

V288	F41	O183
einer Stimme des Rühmens und der (Danksagungen)[16],	eine Stimme des Rühmens und der Zier,	und einer Stimme des Rühmens und der Danksagungen,
einer Stimme des Lobpreises und der Loblieder,	eine Stimme des Lobpreises und der Loblieder,	einer Stimme des Lobpreises und der Loblieder[17],
einer Stimme des Jauchzens und des Jubels[18].	eine Stimme des Jauchzens und des Jubels.	einer Stimme des Jauchzens und des Jubels.

§ 28

V288[1]	O183[2]	PRE, Kap. 4[3]
Der Thron der Herrlichkeit[4] ist hoch oben[5] in der Luft.	(Der Thron der Herrlichkeit)[6] ist hoch oben in der Luft.	Sein Thron ist hoch und aufgehängt oben in der Luft.
Der Anblick seiner[7] Herrlichkeit ist (wie)[8] der *ḥashmal*[9].	Der Anblick seiner Herrlichkeit ist wie *ḥashmal*.	Der Anblick seiner Herrlichkeit ist wie der *ḥashmal*[10].

---

[16] Mit den übrigen Handschriften תודות statt תורות (»Lehren«).

[17] O741 hat Singular.

[18] Im Hebr. Plural. Auffallend ist, daß bei den fünf genannnten Begriffspaaren jeweils der erste Begriff ein Singular und der zweite ein Plural ist.

[1] Das folgende Stück, Fortsetzung des in § 16 (Kap. 6) einsetzenden Zitates aus PRE 4, fehlt in OC198 und findet sich in F41 im vorangehenden Kontext (§§ 18f.); die Varianten dieses Manuskripts sind in der Übersetzung bei §§ 28f. berücksichtigt.

[2] O741 ist O183 zugeordnet.

[3] Übersetzt nach MS Casanatense 3158, fol. 14a/8ff.: וכסאו גבוה ותלול למעלה באויר ומראה כבודו כעין החשמל ועטרת תגא בראשו וכתר שם המפורש במצחו חציו אש וחציו ברד מימינו חיים משמאלו מות ושבט של אש בידו ופרוכת פרוסה לפניו ועיניו משוטות בכל הארץ ושבעה מלאכים שנבראו תחלה משרתים לפניו לפני לפנים מן הפרוכת.

[4] »Der Herrlichkeit« fehlt in F41.

[5] למעלה doppelt in V288, L6577 und F44.

[6] Die beiden ersten Buchstaben der Abkürzung ב״ה״מ״ה sind für כ״ה״ = כסא הכבוד verschrieben; die beiden folgenden Buchstaben finden sich auch in O741, das hier ebenfalls korrupt ist: ורמה מה; מ״ה/מה könnte für מלאכי השרת (»die Dienstengel«) stehen, da auch im vorangehenden Kontext in dieser Handschriftentradition (s. O741 in §§ 20 und 21) כסא הכבוד durch מלאכי השרת ersetzt ist. Diese Lesart paßt jedoch nicht zum Folgenden.

[7] D. h. Gottes.

[8] Mit den übrigen Handschriften כעין statt (korrupt) כעיל.

[9] Die Form כעין החשמל (V288 und V1601) entspricht Ez 1,4, כעין חשמל (O741) Ez 1,27 und כעין החשמלה (L6577, F44 und O183) Ez 8,2.

[10] Im Druck Warschau 1852 folgt als Belegvers für das Bild der Gotteserscheinung Ez 1,27: »Wie es heißt: *Und ich sah etwas wie ḥashmal*«.

Ein Diadem und[11] Glanz sind auf seinem Haupt.
V288

Eine Glanzkrone ist auf seinem Haupt[13].
O183

Ein Kronendiadem[12] ist auf seinem Haupt.
PRE, Kap. 4

Die Krone des unaussprechlichen Namens[15] ist auf seiner Stirn.

(Der) Name steht auf seiner Stirn geschrieben[14].

Die Krone des unaussprechlichen Namens auf seiner Stirn[16].

Seine (eine) Hälfte ist Feuer
und seine (andere) Hälfte Hagel.
Von seiner Rechten (geht) Leben (aus)
und von seiner Linken Tod.
Ein Feuerszepter[17] ist in seiner Hand.
Ein Vorhang ist vor ihm ausgebreitet.
Die sieben Engel,
die zuerst erschaffen wurden,
dienen vor ihm innerhalb des Vorhangs.

Seine (eine) Hälfte ist Feuer
und seine (andere) Hälfte Hagel.
Von seiner Rechten (geht) Leben (aus)
und von seiner Linken Tod.
Ein Feuerszepter ist in seiner Hand.
Ein (Vorhang)[18] ist vor ihm ausgebreitet[20].
(Die sieben Engel,
die zuerst erschaffen wurden,
dienen[21] vor ihm innerhalb des Vorhangs.)

Seine (eine) Hälfte ist Feuer
un seine (andere) Hälfte Hagel.
Von seiner Rechten (geht) Leben (aus),
und von seiner Linken Tod.
Ein Feuerstab ist in seiner Hand.
Ein Vorhang[19] ist vor ihm.
Die sieben Engel,
die zuerst erschaffen wurden,
dienen vor ihm innerhalb des Vorhangs.

---

[11] Nur V288 hat hier *waw copulativum;* die übrigen Handschriften: »ein Glanzdiadem«.

[12] עטרת תגא; anstelle von תגא bzw. נוגה in den synoptischen Parallelen liest der Warschauer Druck (1852) נתונה, also: »ein Diadem ist auf sein Haupt gesetzt«.

[13] »Auf seinem Haupt« fehlt in O741.

[14] כתב/כתוב statt כתר in den synoptischen Parallelen. Vgl. dazu die ShQ-Tradition von SHL § 949: »72 Buchstaben sind auf seiner (= Gottes) Stirn geschrieben«; es folgen Permutationen des Tetragramms.

[15] Zu כתר שם המפורש vgl. auch das in in HZ eingeschobene Sondergut N8128 (SHL § 372), dem dieses Stück als Vorlage zu dienen scheint; s. dazu ausführlich den Kommentar zu §§ 28 und 29.

[16] Der Warschauer Druck von 1852 liest zusätzlich: ועיניו משוטטות בכל הארץ (»und seine Augen schweifen auf der ganzen Erde umher«; vgl. Am 8,12 und II Chr 16,9).

[17] F44: »Flammenszepter« (שלהבת statt של אש). In L6577, das ein früheres Textstadium als F44 darstellt (s. 3.6; Texttyp B), fehlt אש. Das nach dem Textausfall sinnlos gewordene של wurde von einem späteren Schreiber zu שלהבת ergänzt.

[18] Mit den übrigen Handschriften פרוכת statt (korrupt) פרוסת.

[19] Zum Begriff פרוכת findet sich im Druck Warschau 1852 folgende Glosse: »Und er wird (auch) *pargod* (פרגוד) genannt«; s. auch den Kommentar zu §§ 28 und 29.

[20] Das folgende Textstück ist in O183 zu »innerhalb des (Vorhangs; פרוכת statt פרוסת)« verkürzt; die Übersetzung folgt O741.

[21] משמשים statt משרתים in den synoptischen Parallelen.

§29 V288

Und[1] sieben (königliche) Beamte
sitzen auf sieben Thronen vor ihm.
Der Name[2] des ersten ist

'WRPNY'L[3],

der Name[4] des zweiten

V288: TGRH[5],
L6577: TGR'L,
F44: TGD'L,
F41: TGD'L,
O741: TGR'[6],
O183: TGR',
V1601: TYGR'[7], anderer Text: TGRY'L[8],

der Name des dritten

V288: DNHL[9],
L6577: ???'L,
F44: DGR'L,
F41: DND'L,
O741: DNHR,
O183: DNHL,
V1601: DWHL, anderer Text: BW'L,

---

[1] Das folgende Textstück ist ein Zitat aus SHR (ed. Margalioth, S. 67, Z. 7–9). Der redaktionelle Anknüpfungspunkt sind die sieben »Engel« (מאלכים) von §28, die hier mit den sieben »(königlichen) Beamten« (שוטרים) im SHR idenitifiziert werden. Mehrere Namen finden sich auch in der magischen Schrift ḤdM (SHL §598), in der diese Namenstradition ebenfalls eingearbeitet ist. S. auch ÜHL IV mit den entsprechenden Anmerkungen.

[2] Wichtige Schreibvarianten der Namen im SHR (s. Margalioth, S. 67, und den textkritischen Apparat, S. 115) werden in den Anmerkungen berücksichtigt.

[3] Unter den sieben Namen dieses Paragraphen ergibt nur der erste einen Sinn und könnte mit »Licht vom Angesicht Gottes« wiedergegeben werden; vgl. Scholem, *Ursprung,* S. 306 Anm. 269. Der letzte Name ist möglicherweise mit dem im griechisch-magischen Schrifttum mehrfach belegten Engelname βουηλ/βοηλ zu identifizieren; vgl. etwa PGM IV 930ff. und dazu Th. Hopfner, *Griechisch-ägyptischer Offenbarungszauber,* Bd. II,2, (veränderter Nachdruck) Amsterdam 1990, §§214f.; s. auch §§219, 224 und 295.

[4] Fehlt in O741 und O183 hier und im folgenden.

[5] Im SHR finden sich die Formen TYGRH, TGRH und 'YND', in ḤdM (SHL §598) TGR' und TYGR'.

[6] = ḤdM, SHL §598 (O1531).

[7] = ḤdM, SHL §598 (N8128).

[8] = ḤdM, SHL §598.

[9] Nach Margalioth (S. 115, Anm. zur Zeile 8) ist diese Lesart auch in dem New Yorker

der Name des vierten

V288: ʾSYMWR[10],
L6577: ʾSYMWR,
F44: ʾSYMWR,
F41: PLMYʾL[11],
O741: ʾŠYMWR,
O183: ʾSYMWR,
V1601: ʾSYMWR, anderer Text: KLMYH[12],

der Name des fünften

V288: KLMYH,
L6577: P?MYʾL,
F44: PLMYʾL,
F41: ʾSYMWN,
O741: KLMYʾL,
O183: KLMYʾ,
V1601: PLMYʾL, anderer Text: DNHʾL,

der Name des sechsten

V288: PSBR,
L6577: P??R,
F44: PSKR[13],
F41: PSKʾL,
O741: PSBR,
O183: PSBR,
V1601: PSKR,

Manuskript JTS 163 bezeugt (die meisten Handschriften wie V288: DNHL). In ḤdM (SHL § 598) folgt auf TYGRʾ der Name DNʾMR (N8128) bzw. DNʾHL (O1531).

[10] Diese Namensform ist auch in SHR am besten bezeugt. Die entsprechenden Namen in ḤdM (SHL § 598) lauten ʾSYMYK (N8128) und ʾSYMWK (O1531).

[11] Die von F41 gebotene Reihenfolge des vierten und fünften Namens entspricht SHR.

[12] SHR (die im Text wiedergegebene Form): KLMYYʾ = ḤdM (SHL § 598; nur O1531).

[13] So auch der von Margalioth im Text wiedergegebene Name; die Form PSBR findet sich ebenfalls in der Textüberlieferung des SHR (s. id., S. 115, Anm. zu Zeile 9).

der Name des siebenten

V288:		BY'L[14].
L6577:		BY'L.
F44:		BW'L[15].
F41:		BW'L.
O741:		BY'L.
O183:		BY'L.
V1601:	KLMYH, anderer Text:	BW'L.

§30 V288[1]

Der Heilige, er sei gepriesen, erschuf sechs (Himmels)richtungen.
(Er siegelte die Höhe)[2]
und wandte sich nach oben
und siegelte sie mit YHW[3].
Er siegelte die Tiefe
und wandte sich nach unten[4]
und siegelte sie mit YHW[5].
Er siegelte den Osten
und wandte sich nach vorne
und siegelte ihn mit HYW.
Er siegelte den Westen
und wandte sich nach hinten
und siegelte ihn mit HWY.
Er siegelte den Süden[6]
und wandte sich nach rechts
und siegelte ihn mit WYH.
Er siegelte den Norden
und wandte sich nach links
und siegelte ihn mit WHY[7].

---

[14] Dieser Name kommt auch in MM (SHL §581) und MR (§698) vor.
[15] Diese Form auch in ḤdM (SHL §598) und SHR.

[1] Der folgende Paragraph hat eine Parallele im *Sefer Yeṣira* I,13, bzw. §15 nach der Edition von Gruenwald, JOS I, 1971, S. 146. Das Stück fehlt in O183 und O741.
[2] So mit F41.
[3] L6577 ist teilweise unleserlich; die Lesarten von F44 sind korrupt.
[4] F44 (sinnlos): »nach oben«.
[5] Der Schreiber wiederholt versehentlich die Buchstabenkombination des Siegels der Höhe. Die übrigen Handschriften bieten die korrekte Lesart: YWH; F44 (korrupt): YH.
[6] Der Text bricht hier in L6577 ab; das folgende Folio mit dem Traktatende fehlt (s. 2.3.15).
[7] F44 (korrupt): WYHY.

§31

V228	OC198	O183[1]
(1) Gepriesen sei sein Name	Gepriesen sei sein Name,	Gepriesen sei der Name[2],
des Königs der Könige[3],	und erhoben sein Gedenken,	
der Heilige, er sei gepriesen[4],		
der lebendig und beständig ist	der lebendig und beständig ist	
auf ewig	auf ewig,	
	von Ewigkeit zu Ewigkeit	
und für ewige Zeiten.	und für ewige Zeiten.	
Amen[5].	Zuende ist das Kapitel und zuende ist *Maʿaśe Merkava*[6].	
(2) Im Namen von YHDRY'L[7],		(2) YHDRY'L,
des Gottes Israels,		
der sich seine Gemeinde zum Eigentum erwählt[8].		der sich seine Gemeinde zum Eigentum erwählt.

§32 V288[1]

König der Zeichen,
König der Machttaten[2],
König der Wunder,

---

[1] O741 ist O183 zugeordnet.
[2] O741 wiederholt den Satz.
[3] In V288 ist מלאכים (»Engel«) in מלכים verbessert; F41: »Gepriesen sei sein Name und sein Gedenken« (s. OC198).
[4] Fehlt in F41.
[5] Fehlt in F44 und F41.
[6] Zu der kürzeren Version von MH in OC198 s. den Kommentar zu §§31-36.
[7] Der Name auch in HR (SHL §195) und in einem Meṭaṭron-Stück (§397 = 734).
[8] F41: »der seiner Gemeinde Einsicht verleiht« (המסכיל statt [korrupt] המסביל).

[1] Die §§32-35 stammen aus der Tradition von HR. Die beiden ersten Paragraphen entsprechen SHL §§98 und 99. Zur Redaktion der HR-Traditionen am Ende von MH s. den Kommentar zu diesen Paragraphen.
[2] F41: »König und Machttaten«.

König der Schrecken[3],
König der Absonderung[4].
Dein Thron schwebt
seit der Stunde,
da der Webepflock befestigt ist[5]
zum Weben des Gewebes[6] der Vollendung[7] der Welt,
und ihre Bahn[8] steht (auf ihm)[9]
Jahre und Myriaden von Generationen[10],
die niemand erforschen und zählen kann[11].
Er läßt seine Füße nicht ruhen[12]
auf dem Boden der *'aravot*[13],
sondern (er ist) wie ein Vogel[14],
der schwebt[15]
und sich unter ihm[16] erhebt.
Die Stolzen der Stolzen[17],
Kronenbekränzte, Kronen[18]

---

[3] V1601: מראות (»Leuchten/Erscheinungen«) statt נוראות; s. auch §23,1. Die Zeile fehlt in HR (SHL §98).

[4] Zu פרישות s. ÜHL II, §98 mit Anm. 3.

[5] Die übrigen Handschriften außer F41 lesen: »da du ... befestigt hast« (שתקעת statt שתקעה); auch in HR schwankt die Textüberlieferung. F44.13 liest hier wie V288 und F41 (s. ÜHL II, §98 mit Anm. 7).

[6] F41 (korrupt): יחד אסנת המסכת statt יתד אריגת המסכת.

[7] »Der Vollendung« fehlt in F44.

[8] F41 (korrupt): ומהללו (»und von diesen«).

[9] Mit F44, F41 und V1601 עליה; O741 und O183 (korrupt): עליהן.

[10] Die bessere, HR entsprechende Lesart bietet F41: »viele Jahre (שנים רבות statt שנים ורבבות), Generationen ...«; F44 (korrupt): שני רבבות). Auch die Lesart von V1601 (שני הברות רוחות לאין חקר ולאין מספר), die Wünsche (*Lehrhallen* III, S. 46) mit »die Jahre, seitdem er erschaffen hat, die Geister ohne Erforschen und ohne Zahl« wiedergibt, ist eine Verballhornung des HR-Zitates.

[11] Vgl. Hi 5,9 und 9,10. Die Mehrzahl der HR-Handschriften lesen nur (SHL §98): »Generationen ohne Ende«. Einige Handschriften ergänzen in Anlehnung an das Hiobzitat: »und ohne Zahl«.

[12] HR (SHL §98): »und immer noch läßt er ... nicht ruhen«.

[13] Zur Wendung קרקע ערבות s. auch §9,1.

[14] Der Text in F41 bricht hier ab (Homoioteleuton); zum Neueinsatz s. §33 mit Anm. 7.

[15] מתעופף; in HR (SHL §98) findet sich die Form מעופף.

[16] HR (SHL §98): »unter ihm/unter dir«.

[17] O741 und O183 nur: »die Stolzen«; F44: »der Stolze der Stolzen«.

[18] O741, O183 und V1601 nur: »Kronenbekränzte«. Die HR-Parallele (SHL §98) entspricht dieser Lesart mit Ausnahme von V228, das hier (sinnvoller) liest: »die Kronen winden« (קושרי קשרים statt קשורי קשרים; vgl. ÜHL II, §98 mit Anm. 21). Die Lesart von V288 und F44 (קשורי קשרים כתרים) ist möglicherweise aus קושרי קשרי כתרים entstanden, also: »die Kronenkränze winden«. Diese Lesart findet sich im Kontext der HR-Parallele (SHL §103) und dürfte für MH wie auch die HR-Parallele (SHL §98) als ursprüngliche Form anzusehen sein.

und alle Könige[19],
die Häupter[20] der MDWT[21],
die er erschaffen hat[22],
sind gedrängt und stehen[23]
unter dem Thron seiner[24] Herrlichkeit.

§33 V288[1]

Und sie heben ihn hoch[2]
mit Gewalt[3] und Stärke[4].
Auch sie lassen ihre Füße nicht ruhen
auf dem Boden der *'aravot*[5],
sondern sie sind wie ein schwebender Vogel[6],
und[7] erheben sich unter ihnen[8].
Und dreimal Tag für Tag
wirft sich[9] der Thron[10] der Herrlichkeit[11] vor ihm[12] nieder
und spricht:
YHDRY'L[13],

---

[19] O741: »Engel«; dieser Lesart entspricht V228 in HR (SHL §98); auffallend ist, daß die übrigen Handschriften der HR-Parallele *constructus* (מלכי) haben, also: »und alle Könige der Häupter der MDWT«.

[20] F44 (korrupt): כאש (»wie Feuer«) statt ראשי.

[21] Mit מדות ist hier wahrscheinlich eine Engelklasse gemeint.

[22] HR (SHL §98): »die du erschaffen hast«.

[23] Die übrigen Handschriften: »stehen gedrängt«; auch in HR (SHL §98) schwankt die Textüberlieferung zwischen den Lesarten ועומדים und עומדים.

[24] HR (SHL §98): »seiner/deiner«.

[1] Beginn von §99 in SHL.

[2] O183: »und sie herrschen«. Diese Lesart ist in der HR-Parallele nicht belegt und gewiß sekundär. O741 (korrupt): ומשלים. Das folgende Stück fehlt in F44.

[3] Die korrupte Form כעף (statt בעז) in O741 ist vom folgenden Kontext (כעוף = »wie ein Vogel«) beeinflußt.

[4] HR (SHL §99): »mit Stärke, Gewalt und Macht«.

[5] »Der *'aravot*« fehlt in O741 und O183.

[6] Diese Lesart bieten M40 und D436 in HR (SHL §99), während die übrigen Handschriften hier lesen: »sondern wie ein Vogel schweben sie«.

[7] Neueinsatz von F41.

[8] O741 (sinnwidrig): »sondern (sie sind) wie ein Vogel, der schwebt und sich unter ihnen erhebt« (ועומד statt ועומדים).

[9] Die Lesart משתלח in F44, mit der das Manuskript wieder einsetzt, ergibt keinen Sinn.

[10] »Der Thron« fehlt in O741.

[11] F41 nur: »sein Thron«.

[12] O741: »vor ihnen«; HR (SHL §99): »vor dir«.

[13] O183: ZHRRY'L. In §31,2 lesen alle Handschriften YHDRY'L. Die in HR (SHL §99) am besten bezeugte Lesart entspricht O183. Zu diesem Namen s. auch den Kommentar zu §§31-36.

der[14] Gott Israels,
sei geehrt[15]!
Laß dich auf mir nieder[16],
prachtvoller König[17],
denn deine Last ist mir lieb[18],
wie es heißt[19]:
Heilig, heilig, heilig
ist der Herr der Heerscharen[20]
erfüllt ist die ganze Erde von seiner Herrlichkeit.

§34 V288[1]

Wer ist wie unser Gott[2],
wer wie unser Herr,
wer wie unser König[3],
wer wie unser Retter[4],
wer wie unser Bildner?
Keiner ist heilig wie der Herr,
keiner außer dir,
keiner ein Fels wie unser Gott[5].

§35 V288[1]

R. Yishmaʿel sagte:
Alle diese Loblieder
und dieses ganze Werk[2]

---

[14] F41: »der Herr, der ...«.
[15] O741: »sei gepriesen«.
[16] Fehlt in O741 und O183.
[17] מלך doppelt in V288 (Dittographie).
[18] In HR (SHL §99) folgt in allen Handschriften die Wendung: »und nicht schwer«; O741: »denn שמשל(?) ist mir dann lieb«. Auffallend ist, daß N8128 in HR (SHL §99) שמשלך liest.
[19] Jes 6,3.
[20] Zitatende in O741 und O183.

[1] Zum folgenden Stück vgl. HR (SHL, Beginn der §§103 und 105).
[2] F44 und V1601: »Wer ist wie der Herr, unser Gott«.
[3] Fehlt in O741.
[4] Fehlt in den übrigen Handschriften außer F44.
[5] I Sam 2,2.

[1] Der Paragraph findet wiederum eine wörtliche Parallele in HR (SHL §106).
[2] Die Zeile fehlt in HR (SHL §106).

hörte R. ʿAqiva,
als er zur Merkava hinabstieg,
und er nahm (sie) auf
und lernte sie vor[3] seiner Herrlichkeit,
(die Lieder), die seine Diener[4] vor ihm sangen.

§36

V288

Gepriesen sei er
und gepriesen sein Name[1]!
Man preise den Namen
deiner Herrlichkeit,

(obwohl) er erhaben ist
über allen Segen und Lobpreis[3].
Beendet[4].

F41

Gepriesen sei er,
und gepriesen sein Name
für immer und ewig!
Die(se) Kapitel wurden beendet mit der Kraft dessen,
der in den *sheḥaqim* wohnt[2].

---

[3] Diese Lesart bezeugen in HR (SHL §106) nur die Handschriften O1531, M40 und D436, während die übrigen Manuskripte zusätzlich »dem Thron« lesen.

[4] »Seine Diener« fehlt in O741.

[1] F44 beendet den Traktat folgendermaßen: »Gepriesen sei sein Name in Heiligkeit und erhoben sein Gedenken durch seine kraftvolle Pracht, *(obwohl) er erhaben ist über allen Segen und Lobpreis.* Beendet ist *ʿInyyan ha-Merkava*«.

[2] In P3531, das zum selben Texttyp wie F41 gehört (s. 3.7; Texttyp C), folgt noch Gen 49,18: *Auf deine Rettung habe ich gehofft, Herr.*

[3] Neh 9,5; vgl. §4,16. Der Schluß des Paragraphen lautet nach O741: »Ich habe beendet das Buch der *Merkava.* Dem Gott, *ausgezeichnet vor Myriaden* (Cant 5,10), habe ich Lobpreis dargebracht. *Verherrlicht ist (Gott) im großen Rat der Heiligen* (Ps 89,8); O183: »Gepriesen sei der Herr, der mir half und mir Kraft verlieh, um ein wenig von seinen Wundern, Schrecken und Geheimnissen darzutun. Er möge mir auch weiterhin Kraft verleihen, ihm zu dienen und seine reine Tora zu lehren«.

[4] V1601: »Beendet und abgeschlossen ist der Traktat der Paläste (s. auch §2,1). Lobpreis sei Gott, (der) furchtbar ist an Taten«. - Zu den verschiedenen Unterschriften s. auch 3.2.

5.3 Übersetzung der Kommentare

§3K N1885[1]

Der Heilige, er sei gepriesen. (Der) Thron.
Pracht[2]. Diadem[3].
Hoch und erhaben. Hoch und erhaben.
Gerechtigkeit. Gerechtigkeit.
Gericht. Gericht.
Wahrheit. Wahrheit.
Herrlichkeit. Herrlichkeit.
Heilig. Heilig.

§4K N1885

Wieviele Throne hat er[1]?

Der beständige Thron.
Der Thron der Gerechtigkeit.
Der Thron des Gerichts.
Der Thron der Huld.
Der Thron von YH.
Der Thron der Herrlichkeit.
Der Thron der Wahrheit.
Der heilige Thron.
Der Thron der Ewigkeit.
Der Thron des Erbarmens.
Der Thron der Königsherrschaft.
Der hohe und erhabene Thron.

---

[1] Die nachfolgenden Abschnitte finden sich nur in der Tradition von Texttyp B; s. 3.10.
[2] תפארת. Zu diesem und dem folgenden Begriff s. auch §3.
[3] עטרת.

[1] V1601: »der Heilige, er sei gepriesen«.

§6K N1885

Im 3.[1] Kapitel werden die Insignien[2] der Königswürde erklärt,
und (diese) sind es[3]:
Thron ((*alef*))[4],
Krone ((*bet*))
und Szepter ((*gimel*)).

§7K N1885

In diesem Kapitel wird erklärt:
Der Thron und der Schemel seiner Füße[1],
die 378 Arten des Strahlens, die vom Thron der Herrlichkeit ausgehen,
der Vorhang[2], der vor ihm ist,
die trennende Finsternis
und das Geheimnis[3] der Fürsten.

§15K N1885[1]

In diesem Kapitel wird erklärt: Zehn Engelklassen[2] sind es, die aus den zehn Stufen, das bedeutet, aus den zehn *sefirot,* entstehen, und diese sind es:
Keruvim ((höchste Krone))[3],
ḥashmalim ((Weisheit)),

---

[1] Zu erwarten wäre hier: »2. (Kapitel)«. Die falsche Kapitelangabe findet sich in den meisten Handschriften dieses Texttyps, die korrekte Lesart bezeugen M134, L777 und V1601. B*942: »in diesem Kapitel«.

[2] כלי. Wörtlich: »Geräte«.

[3] Die Zeile fehlt in V1601.

[4] Die Buchstaben fehlen im Erstdruck.

[1] S. auch die Glosse in N1885 und V1601 in §7,1.

[2] פרגוד. Es fällt auf, daß in Kap. 3 vom »Kleid« (בגד) die Rede ist, während der Begriff פרגוד/פרוכת in dem PRE-Zitat von §18 = 28 vorkommt, das aber in dieser Handschriftentradition nicht enthalten ist. Zum Erstdruck, der verschiedene Texttraditionen kontaminiert, s. 3.11.

[3] קבלה; hier wohl als esoterische Tradition über die im 3. Kap. genannten Engelgruppen aufzufassen.

[1] Für das Textverständnis wichtige Varianten der Handschriften C10.11 und PB765, die einen eigenständigen Strang der Textüberlieferung dieser kommentierten MH-Fassung repräsentieren, sind in §§15K und 22K berücksichtigt; s. auch 3.10 (Texttyp F).

[2] V1601: »Klassen von Dienstengeln«.

[3] Die Zuordnung der einzelnen Engelklassen zu den *sefirot* fehlt in V1601.

⟨*ḥashmalim* ((Pracht))⟩[4],
ḥayyot ((Einsicht)),
er'elim ((Größe)),
Śerafim ((Macht)),
tarshishim[5] ((Pracht)),
Ofannim ((Glanz, Majestät)),
ishim[6] ((Grund))
ṭafsarim ((Königswürde)).

Wisse, daß jede einzelne Stufe von diesen Stufen *raqiaʿ*, Sterne, Gestirne, Sonne, Mond und die vier Grundelemente des Mineralischen, Pflanzlichen, Tierischen und Menschlichen hat.

Aber alle *galgalim* der Weisheit sind wie blaue Gewänder mit 378 Arten des Strahlens[7], die an ihnen sind[8]. Alle *galgalim* der Einsicht, dort, wo die *ḥayyot ha-qodesh* sind[9], sind Gewänder wie die Erscheinung des Grünen im Regenbogen.

Alle *galgalim* der Größe[10] sind Gewänder wie das Weiße des Zorns[11] und wie weiße Wasser.

Alle *galgalim* der Macht sind Gewänder wie die Erscheinung des Feuers[12].

Alle *galgalim* der Pracht sind Gewänder, weiß und rot, wie es heißt[13]: *Mein Geliebter ist strahlend hell und rot.*

---

[4] Nur durch diese Glosse, die im Erstdruck V1601 fehlt, kommt der Schreiber auf die Zehnzahl der *sefirot*. Die *ḥashmalim* werden also zweimal genannt und das eine Mal mit der *sefira* »Weisheit« und das andere Mal mit der *sefira* »Pracht« identifiziert, mit der weiter unten auch die *ṭafsarim* in Verbindung gebracht werden. Da die Ofannim mit zwei *sefirot*, »Glanz« und »Majestät«, verbunden sind, ist hier wahrscheinlich eine Engelklasse ausgefallen. Nach §15,1 (s. dort) könnte es sich um die Klasse der צבאים (»Heerscharen«) handeln. Dieser Begriff ist wie die übrigen in den Kommentar §15K aufgenommenen Engelgruppen mit einem Buchstaben des hebräischen Alphabets (hier *waw*) über der Zeile gekennzeichnet. Der Schreiber von N1885 hat jedoch versehentlich das *waw* in צבאים eingefügt und zu צובאים verballhornt; s. §15 mit der entsprechenden Anmerkung. In dem *Sefer Yeṣira*-Kommentar des Josef b. Shalom Ashkenazi (in der editio princeps Mantua 1562 fälschlich Abraham b. David aus Posquières zugeschrieben) findet sich zu Kap. I,11 eine ähnliche Liste von zehn Engelklassen, wobei sich der Verfasser ausdrücklich auf seinen Kommentar zum ספר היכלות bezieht; s. 3.10.

[5] Diese Engelklasse wird in §15 nicht genannt. Der Begriff kommt in §17 vor, der in diesem Texttyp jedoch nicht enthalten ist.

[6] Hier eine Engelgruppe. S. dazu auch den in Anm. 4 genannten Kommentar von Josef b. Shalom Ashkenazi.

[7] Im Hebr. Plural.

[8] Der Zahlenwert von *ḥashmal* ergibt 378; vgl. dazu §7,3. Die *ḥashmalim* gehören nach obiger Liste zur *sefira* חכמה.

[9] Die *ḥayyot ha-qodesh* sind der *sefira* בינה zugeordnet.

[10] C671: »Macht«; V1601: »Huld«.

[11] V1601 (sinnvoller): כסף (»Silber«) statt קצף.

[12] C671: »wie das Weiße des Zorns und weiße Wasser«.

[13] Cant 5,10.

Wisse, daß du das »Gewand« (in)[14] meiner Rede nicht als körperliches Gewand verstehen darfst – das sei ferne –, sondern das bedeutet, daß *ḥashmal* und *raqiaʿ* und alles, was darin ist, wie[15] jene Farbe ist, obwohl der ganze Rest der Leuchten[16] sich zu ihnen hinzugesellt.

Wisse, daß das Feuer (wahrheitsgemäß)[17] brennende Kohle ist, das bedeutet, daß das Eigentliche des Seins und der Lohe[18] im Feuer verbunden ist. Jenes Strahlen wird vom Feuer und von der Lohe in die Luft ausgestreut, und nicht wird es unterbrochen, (nur) manchmal ist es verborgen; vielmehr dauert jenes Strahlen an entsprechend der Art des Andauerns des Feuers und der Lohe. Jener Blitz läuft weg und kehrt zurück, das bedeutet, daß er manchmal sichtbar und manchmal verborgen ist, wie es heißt[19]: *Er läuft weg und kehrt zurück,* was in der Gematria 610 (ergibt)[20].

Siehe, aus dem Feuer entstehen alle Arten des Mineralischen, Pflanzlichen, Tierischen (und) Menschlichen, ebenso aus der Lohe, ebenso aus dem Strahlen, ebenso aus der Glut[21] des gezückten Schwertes, aus der Feuerglut, aus der weißen Lohe des Schnees, ebenso aus den[22] Feuerkugeln[23].

Das bedeutet: aus den Funken fügen sie sich zusammen, *ḥashmal* aus den Vokalen entsprechend der Art, die ich dir im Geheimnis der Vokale[24] überliefert habe: *shoreq, pataḥ, ḥireq, ṣere, ḥolam*[25]*, shwa.*

(Aus ihnen entstehen)[26] die Konsonanten und die (Buchstaben)kombinationen und die *ḥayyot*[27] allen Lebens, und ebenso gibt es Geschöpfe aus den Formen der Fackeln, wie es heißt[28]: *Und das ganze Volk sieht die Stimmen und die Fackeln,* und es heißt[29]: *Die Erscheinung der ḥayyot, (ihr Anblick)*[30] *wie brennende Feuerkohlen wie der Anblick von Fackeln.*

---

[14] So mit V1601.

[15] V1601: »in«.

[16] Mit C671 und V1601 המאורות statt (korrupt) המאוויות.

[17] Anstelle des ע״ד״מ/על דרך משל ist mit M134 und V1601 על דרך האמת/ע״ד״א zu lesen.

[18] Umgekehrte Reihenfolge von »Lohe« und »Sein« in V1601.

[19] Ez 1,14. V1601 statt der Einleitungsformel: »das bedeutet«.

[20] רצוא(א) ושוב = 200 + 90 + 6 + 6 + 300 + 6 + 2 = 610.

[21] V1601: »Lohe«.

[22] V1601 zusätzlich: ג׳ = »drei« (?).

[23] Mit C671 und V1601 כידורי statt (korrupt) כדודי.

[24] סוד הנקוד ist der Titel einer Schrift des spanischen Kabbalisten Josef Gikatilla, auf die hier offenbar angespielt wird. Dieser Traktat findet sich zusammen mit MH (Texttyp G) im Druck Venedig V1601 (s. 2.4.1). Der Hinweis auf diese Schrift ließ Jellinek, *Kabbala,* 2. Heft, S. 61f., vermuten, daß die kommentierte Fassung von MH von Gikatilla selbst stamme; s. aber 3.10.

[25] Fehlt in V1601.

[26] Mit C10.11 und PB765 יתהוו statt יתנועעו (»werden bewegt«).

[27] »Lebewesen«; oder: »Lebenskraft«.

[28] Ex 20,18.

[29] Ez 1,13.

[30] So mit C671.

Ebenso gibt es Glut, Wurzel und Strahlen[31] für den höchsten Schnee, ebenso für das Blaue, ebenso für das Grüne im Regenbogen, ebenso für den heiligen Geist, ebenso für das Wasser, ebenso für das Feuer und ebenso für alles, was sich aus ihnen mischt.

Aus ihnen sammeln sich die Scheunen ((Schatzkammern)) ⟨des Hagels⟩[32] und die Schatzkammern des Schnees.

Aus ihnen entstehen die Scharen für die Arten des Mineralischen und die Scharen für die Arten des Pflanzlichen und die Scharen für die Arten des Tierischen und die Scharen für die Arten des Menschlichen.

Aus ihnen entstehen die Flüsse, die Quellen[33] und die Borne.

Aus ihnen entstehen die Stimmen der Donner und die Blitze[34].

Aus ihnen (entsteht)[35] die Kraft der Zusammensetzungen der Konsonanten an den bestimmten Orten, bis aus ihnen die Sprache bewirkt wird.

Aus ihnen entstehen alle Angesichter; die Viergesichtigen: das Menschengesicht, das Löwengesicht, das Stiergesicht und das Adlergesicht.

Die Vierflügeligen. Erklärung: Manchmal bewegen sie sich nach Osten ((Pracht))[36], manchmal nach Westen ((Grund)), manchmal nach Norden ((Majestät)), und manchmal nach Süden[37] ((Glanz)). Jeder einzelne der Konsonanten des Namens bewegt sie zu dem Ort hin, an dem sie sich kreisförmig anordnen.

Sie fliehen zur[38] Königswürde und zur Herrlichkeit der Majestät der Pracht.

Der Stolz ((Diadem))[39] des Hohen ((Einsicht)) der Hohen ((Weisheit)), der Lobpreis des Hohen ((Macht)) der Hohen[40] ((Einsicht)), die Vorratskammern der Seelen, denn sie sind die Schatzkammer der Seelen, die aus der Einsicht ausströmen, die Segnungen ((Weisheit)), die Mildtätigkeiten ((Einsicht)), die Lobpreisungen ((Diadem)), die Gesänge ((Pracht)).

Die Heere sind das Heer[41] der Größe, das Heer[42] der Pracht und das Heer[43] der Macht. Sie sind die 3 mal 24 Seinsweisen des Priestersegens[44], wie es im Buch Bahir gesagt ist[45].

---

[31] »Und Strahlen« fehlt in V1601.

[32] C671: »aus ihnen sammeln sich die Schatzkammern des Hagels und die Schatzkammern des Schnees«; V1601 wie die erste Fassung von N1885.

[33] Umgekehrte Reihenfolge von »Flüsse« und »Quellen« in V1601.

[34] Umgekehrte Reihenfolge von »Donner« und »Blitze« in V1601.

[35] יתהוה statt (korrupt) יתהוו.

[36] Die im handschriftlichen Original über der Zeile stehenden und mit den vier Himmelsrichtungen identifizierten *sefirot* fehlen in V1601.

[37] Umgekehrte Reihenfolge von »Norden« und »Süden« in C671.

[38] V1601: »sie sind die Basis für ...«.

[39] Die über der Zeile stehenden *sefirot* fehlen in V1601.

[40] Mit V1601 שבח רם רמים statt (korrupt) שבחרם רם; s. § 15 zur Stelle.

[41] V1601 hat Plural.

[42] V1601 hat Plural.

[43] V1601 hat Plural.

[44] Gemeint ist der aaronidische Priestersegen Num 6,24ff.

[45] Die Textstelle, auf die hier angespielt wird, lautet folgendermaßen: »Was bedeuten die

Das eine[46] Heer wird mit dem Namen Heere genannt, das zweite mit dem Namen Heerscharen der Heere, das dritte Scharen und Aufstellungen der Paniere.

Es[47] gibt vier Paniere: Das Panier Judas, auf ihm ist ein Löwengesicht. Das Panier des Lagers[48] von Ruben, auf ihm ist ein Menschengesicht. Dahinter ist das Panier des Lagers[49] von Efraim, auf ihm ist ein Stiergesicht. Dahinter ist das Panier des Lagers[50] von Dan, auf ihm ist ein Adlergesicht.

Und 600.000 Seelen heben sich empor und lagern um den Mund des Herrn, gepriesen und erhoben sei er.

Die Krieger (entstehen) aus der Kraft des Diadems, die Helden[51] aus der Macht, die Machttaten aus der Einsicht. Die (Streit)mächte. Erklärung: Aus der Macht der Huld.

Sie werden starke Wasser genannt und sie sind Glanz[52], das bedeutet, sie empfangen Stärke und Glanz, um gegen die Feinde des Namens[53] zu kämpfen.

Die (Streit)kräfte kommen aus der Kraft der Stärke der Macht und sind die Träger der Majestät.

Die Reiter reiten die Pferde der Merkava und sie sind das Mysterium KWQ, (das) in der Gematria (soviel zählt wie) SWS (Pferd)[54], wie es heißt[55]:

Mit der Stute an Pharaos Wagen vergleiche ich dich, meine Geliebte.

Die Heeresbefehlshaber sind diejenigen, die die Fürsten der Heerscharen ((Diadem))[56] über das Volk der Seelen befehlen, die sich über jedes einzelne der 70 Völker verteilen und über die, die sich zusammenschließen beim Heiligen[57] Israels[58]. Siehe[59], *der Gerechte ist der Grund der Welt*[60].

Verse [Num. 6,24ff.]: ›Gott segne dich ...‹ Das ist der ›ausdrückliche Name‹ Gottes und er [eben] ist der Name [Gottes] von zwölf Konsonanten, denn es steht [hier] dreimal das Tetragrammaton. Das lehrt, daß die Namen Gottes drei Scharen bilden und jede Schar gleicht der anderen, und ihr Name ist wie deren Name. Und wie? Das Tetragrammaton [des ersten Verses] läßt sich 24 mal permutieren, und das ist die eine Schar: ›Gott segne dich‹, ebenso das ... des zweiten ..., und ebenso das im dritten, ... so folgt, daß jede Schar 24 Häupter hat. Permutiere [also] dreimal [das Tetragrammaton], so sind es die 72 Namen des Heiligen, gelobt sei er, ...« (zitiert nach Scholem, *Bahir,* S. 77f.).

[46] V1601: »erste«.

[47] Zur Fortsetzung vgl. Num 2,3ff. sowie die im Kommentar zu § 16 genannten Parallelen der rabbinischen Literatur.

[48] »Des Lagers« fehlt in V1601.

[49] C671 zusätzlich: »der Söhne«.

[50] C671 zusätzlich: »der Söhne«.

[51] V1601 (sinnlos): »Macht«.

[52] V1601 hat Plural.

[53] V1601: »des Herrn«.

[54] Der Zahlenwert von כוק (20 + 6 + 100 = 126) entspricht dem von סוס (60 + 6 + 60 = 126).

[55] Cant 1,9.

[56] »Diadem« fehlt in V1601.

[57] Möglich wäre auch לקדוש verbal zu übersetzen (»um ... zu heiligen«), was hier jedoch nicht gemeint sein dürfte.

[58] V1601: »dem Herrn«.

[59] V1601: »der genannt wird«.

[60] Prov 10,25.

Der gesalbte Priester[61] ist der, der die Heeresfürsten über das Volk einsetzt, das frei von Sünde[62] ist und nur aus Heiligen bestellt, (denn) in ihrer Mitte ist der Herr.

Die Fürsten sind die, in deren Hand die heiligen Gefäße und lärmenden Trompeten ((Diadem))[63] sind, um zu erfüllen, was gesagt ist[64]: *Denn wenn ihr in eurem Lande in einen Krieg*[65] *mit einem Gegner, der euch bedrängt, verwickelt werdet, blast die Trompeten, und ihr werdet euch vor dem Herrn, eurem Gott, in Erinnnerung bringen und vor euren Feinden errettet werden.*

Denn wenn sie die Shekhina rufen mit dem Klang und Hauch des Shofar, sogleich *stieg Gott beim Lärmen, der Herr beim Klang des Schofar hinauf*[66].

Die Feinde soll das Schwert jagen, denn *fünf von euch werden hundert verfolgen, hundert von euch werden zehntausend verfolgen*[67].

Denn der Herr, euer Gott, geht mit euch[68]*, um für euch gegen eure Feinde zu kämpfen und euch zu erretten.*

§22K N1885

Aus diesem Kapitel ist ersichtlich, daß vier Lager einen Kreis um die Shekhina bilden: Mikha'el zu (seiner)[1] Rechten, Gavri'el zu seiner Linken, Uri'el vor ihm und Rafa'el hinter ihm.

(Vor)[2] diesen vier Lagern bilden Lager einen Kreis, (deren Anblick) wie glänzende Bronze[3] ist, wie erwähnt[4].

Aus der sich ausbreitenden Lohe entstehen[5] die Lager der Flamme, hinter ihnen die Lager der schnellen Wolke[6], hinter ihnen die Lager der Glanznebel.

---

[61] כהן משיח/המשיח.

[62] V1601: »Arbeit/Dienst«, im Sinne von עבודה זרה (»Götzendienst«) aufzufassen.

[63] Fehlt in V1601.

[64] Num 10,9.

[65] V1601 schließt mit »usf.«.

[66] Ps 47,6.

[67] Lev 26,8.

[68] עמכם statt (korrupt) עמהם (»mit ihnen«).

[1] So mit V1601.

[2] Mit V1601 und PB765 לפני statt (korrupt) לפי.

[3] Der Ausdruck נחושת קלל (»glänzende Bronze«) geht auf Ez 1,7 und Dan 10,6 zurück. Auffallend ist, daß der Abschnitt von Kap. 6, auf den hier Bezug genommen wird, in allen Handschriften dieses Texttyps korrupt ist (s. §§16 und 22 mit den entsprechenden Anmerkungen).

[4] Nach dem Diagramm §22D sind die Lager der vier Engelfürsten vom Kreis der »glänzenden Bronze« umschlossen. C10.11 und PB765 lesen zusätzlich: »im (Buch) Daniel« mit Bezug auf die Wendung נחשת קלל in Dan 10,6.

[5] מתהוין. מתאוים in V1601 ergibt hier keinen Sinn.

[6] In C10.11 und PB765 folgt als Belegvers Jes 19,1: *Siehe, der Herr fährt auf einer schnellen Wolke.*

Die Ordnungen dieser Lager sind in der Ordnung: Feuer, Wasser und Himmel[7]: Kohle, Flamme, Brand[8]; drei (gehören) auf die Seite[9] des Feuers, und danach die Donner, die eine Vermischung von Wasser und Feuer sind. Und so alle[10].
Freilich *ṭafsarim* sind Fürsten, das bedeutet, daß dieses Wort seine Erklärung in dem Ausdruck »Licht«[11] (findet),
und die Erklärung der Sache, (daß) man ihn *ṭafsar*[12] nennt: wie der verborgene (Gottes)name, ʾHYH und YHWH, mit dem Namen ʾDNY ausgedrückt wird, demgemäß wird er *ṭafsar* genannt, und er ist ein Heeresfürst[13] in seinem Verhältnis zu den Oberen und ein König in seinem Verhältnis zu dem, was unterhalb von ihm ist[14].

5.4 Übersetzung der Diagramme

§0D,1 C671[1]

(Das Diagramm auf fol. 101a[2] besteht aus 12 konzentrischen Kreisen, die wie folgt von innen nach außen beschrieben sind:)
18.000 Welten.
Feuer.

---

[7] Vgl. das Diagramm §22D.

[8] Diesen drei Elementen entsprechen in §22D die Kreise der »Flüsse glühender Kohle«, der »Flammenräder« und der »brennenden *ḥashmalim*«.

[9] PB765 (sinnvoller): מיני statt מצד, also: »Kohle, Flamme, Brand sind die 3 Arten des Feuers«.

[10] D.h. alle weiteren Kreise; vgl. das Diagramm §22D.

[11] Die hier gebotene Erklärung von טפסר bleibt unklar. Im Kap. 6 ist von den טפסרי נורא («*ṭafsarim* des Furchtbaren/des Feuers«) die Rede.

[12] PB765: תיפסר statt טפסר.

[13] C671 nur: »Fürst«.

[14] V1601: »... und und das Wort (מלת statt מלך) ›in seinem Verhältnis‹ (steht auch) für das, was unterhalb von ihm ist«.

[1] Die Diagramme §§0D,1 und 0D,2 gehören inhaltlich zu SRdB, sind aber in den meisten Handschriften dieses Texttyps (mit Ausnahme von M134 und PB765; in B*942 nur das erste) im Text von MH abgebildet. Der Bearbeiter dieses Texttyps hat MH und SRdB als eine Texteinheit aufgefaßt und beide Schriften mit kommentierenden Glossen versehen; s. 3.10 (Texttyp F). Die Kreiselemente von §0D,1 gehören in SRdB zur kosmischen Region der »untersten Erde«. Mehrere Elemente dieses kosmischen Bereichs finden sich in MH in der *ʿaravot*-Beschreibung von §15 und im Zusammenhang mit der Schilderung der Wohnstätte der *ḥayyot* (§22) wieder; s. die Kommentare zu diesen Paragraphen.

[2] = B*942, fol. 141b = 144b (als Skizze auf dem rechten Foliorand; s. 2.3.1); C10.11, fol. 338b (in diesem Manuskript wird dieses und das folgende Diagramm in einer einzigen Abbildung zusammengefaßt; zu einem weiteren zu SRdB gehörenden Diagramm, das in diesem Manuskript im Text von MH abgebildet ist, s. 2.3.4); C2116, fol. 61b; L27064, fol. 211b; M521, fol. 52a; N1885, fol. 32b; V290, fol. 69a.

Wasser.
Sturm.
Braus.
Schrecken.
Furcht.
Donner.
Blitze.
Windflügel.
Feuerflüsse.
Er hat Finsternis gesetzt[3] ohne Ende.

§0D,2 C671[1]

(Das Diagramm auf fol. 101b[2] bildet einen Kreis ab, dessen oberer Halbkreis von einer aufsteigenden Folge von vier Halbkreisen [»Bogenwölbungen«] umgeben ist, deren Bogenenden jeweils auf der rechten und linken Seite durch eine Linie [»Abschlüsse des Bogens«] verbunden sind. Es folgen weitere sechs Kreise.)

(Kreismitte:)
ʿaravot[3].

(Die vier Halbkreise:)
Die Bogenwölbungen.
Die Bogenwölbungen.
Die Bogenwölbungen.
Die Bogenwölbungen.

(Die beiden Verbindungslinien an den Bogenenden der Halbkreise:)
Die Abschlüsse des Bogens[4] - die Abschlüsse des Bogens.

(Die anschließenden sechs Kreise:)
Die *galgalim* der Ofannim[5].

---

[3] Ps 18,12; s. auch §7,7.

[1] Zu diesem Diagramm, das den kosmischen Bereich über den sieben *reqiʿim* graphisch darstellt, s. ausführlich den Kommentar zu §23.

[2] = C10.11 (s. das vorangehende Diagramm); C2116, fol. 62a; L27064, fol. 212a; M521, fol. 52b; N1885, fol. 33a; V290, fol. 69a.

[3] In M521 steht die Wendung מרכז יי׳ עטרת (»die Mitte ist der Herr. Diadem«) in der Kreismitte; s. dazu das Diagramm §22D, dessen Zentrum die »Shekhina« ausfüllt; vgl. auch M134, fol. 192a = 233a (das Diagramm ist hier nicht im Text von MH abgebildet; s. §0D,1), das nur עטרת an entsprechender Stelle liest.

[4] Zu dieser Wendung s. auch SHL §384 = 957.

[5] M134: »die *galgalim* der *ḥayyot* der Ofannim«.

Die Strahlen[6] der Herrlichkeit der Majestät - die Paläste der *ḥayyot ha-qodesh* - die Strahlen der Herrlichkeit der Majestät.
Der *raqiaʿ* wie der furchtbare Kristall[7].
Der Anblick des Morgensterns.
Der Saphirstein unter seinen Füßen[8].
Er sitzt auf einem hohen und erhabenen Thron[9].

§9D,1 C671

(Das Diagramm auf fol. 102b[1] zeigt einen Kreis mit eingeschriebenem Quadrat, die vier Segmente sind wie folgt beschrieben:)

(links oben:)
Smaragd.

(rechts unten:)
Perle.

(links unten:)
Saphir.

(rechts oben:)
Glühende Kohlen.

(Der 1. Kreis wird von einem weiteren Kreis mit gemeinsamen Mittelpunkt umschlossen, in den fünf [M134: sechs] Quadrate eingeschrieben sind.)

(1. Quadrat:)
Thron. Thron[2].

(2. Quadrat:)
Mauer aus Blitzen[3] (und zwischen ihnen sind 7 Paläste)[4].

---

[6] Oder: »Hörner«. Zu dieser Wendung, die auch im 3. Henoch belegt ist, s. den Kommentar zu §15.
[7] Vgl. Ez 1,22.
[8] S. §7,1 und den Kommentar zu §7.
[9] Vgl. Jes 6,3.

[1] = C10.11, fol. 341a; C2116, fol. 63b; L27064, fol. 213b; M134, fol. 194a = 235a; M521, fol. 53b; N1885, fol. 35a; V290, fol. 70b; V1601, fol. 43b.
[2] In M134 viermal.
[3] Dieses und die folgenden Elemente jeweils zweimal und zwar oben links und unten rechts. In M134 und V1601 findet sich in den freien Abschnitten zweimal folgender Text: »Dies sind die Mauern, die den Thron umringen. Und zwischen jeder einzelnen Mauer sind sieben Paläste. Multipliziere das Ganze (so lautet das Ergebnis): 28 Paläste« (vgl. §10D).
[4] Nur in M134 und V1601.

(3. Quadrat:)
Mauer aus Glut (und zwischen ihnen sind 7 Paläste)[5].

(4. Quadrat:)
Mauer aus Flamme (und zwischen ihnen sind 7 Paläste)[6].

(5. Quadrat:)
Mauer aus Fackel (und zwischen ihnen sind 7 Paläste)[7].

§9D,2 C671

(Das untere Diagramm auf fol. 103a[1] stellt zwei konzentrische Kreise dar, von denen der äußere Kreis in zwölf Kreisausschnitte eingeteilt ist[2]:)

(Kreismitte:)
Y H W H[3].

(Die 12 Kreisausschnitte:)
YHWH.
HHWY.
HHYW.
HYWH.
WYHH.
WHHY.
WHYH.
HYHW.
HWYH.

---

[5] Nur in M134 und V1601.

[6] Nur in M134 und V1601.

[7] Nur in M134 und V1601; in beiden Manuskripten steht jeweils in den vier äußeren Kreissegmenten (in N1885 einmal außerhalb des Diagramms): *raqiaʿ ʿaravot.*

[1] = C2116, fol. 63a; L27064, fol. 214a; M134, fol. 194a = 235a; M521, fol. 53b; N1885, fol. 35b; PB765, fol. 157a; V1601, fol. 43a.

[2] In C10.11, N1885, M521 und L27064 steht das Diagramm unter folgender Überschrift: »Dies sind die 12 Radien (גבולי אלכסונות; s. dazu SY V,1) und die 12 HWYWT«; d. h. die 12 Formen des Tetragramms. Das vierte Kapitel bietet zwei Anknüpfungspunkte für das Diagramm: zum einen die Wendung »die (gemeint sind Engelfürsten) genannt werden YHWH, YHWH nach dem Namen ihres Königs« in §9,4 und zum anderen den Hinweis auf das Tetragramm in §13,3: »die vier Siegel des unaussprechlichen Namens«. Eine entsprechende Namenreihe findet sich in der kommentierten Fassung des *Sefer ha-ʿIyyun,* die in den meisten Handschriften dieses Texttyps den Traktaten MH und SRdB vorangeht (s. dazu 3.10; Texttyp F). S. dazu vor allem auch den Kommentar von Josef b. Shalom Ashkenazi (in den traditionellen, auf den Erstdruck Mantua 1562 zurückgehenden Ausgaben fälschlich Rabad zugeschrieben), fol. 5a (Einleitung) sowie die Kommentare zu IV,1 und V,1. Die zwölf »Radien« werden auch in dem MH-Kommentar der Vatikanischen Handschrift V288 erwähnt (fol. 57a; s. dazu 3.5).

[3] In PB765 ist die Kreismitte unbeschrieben.

HWHY.
YWHH.
YHHW.

§10D C671

(Das obere Diagramm auf fol. 103a[1] zeigt zehn Kreise mit gemeinsamen Mittelpunkt und aufsteigendem Radius. Der innerste Kreis ist unbeschrieben; in den folgenden sieben Kreisen steht:)
Palast.
Palast.
Palast.
Palast.
Palast.
Palast.
Palast.

(Die beiden äußeren Kreise:)[2]
Dies sind die sieben Paläste, die zwischen jeder Mauer sind. Multipliziere das Ganze (so lautet das Ergebnis): 28 Paläste, die in den *'aravot* sind. In jedem einzelnen Palast sind 8.765 Tore entsprechend der Anzahl (der Stunden)[3] der Tage des Sonnenjahres, weil (geschrieben steht)[4]:
Denn Sonne und Schild ist der Herr der Herrscharen.
In jeder Stunde[5]...
(An jedem)[6] Eingang, d.h. Tor[7], (gibt es) 365.000 Myriaden Arten von Leuchten.
Über jedem Eingang sind 365.000 Myriaden Dienstengel.
Für jede Leuchte (gibt es also) einen Engel. Jeder von diesen Engeln hat eine Merkava. Die Ausdehnung ihres Körpers[8]...

---

[1] = C2116, fol. 63a; L27064, fol. 214a; M134, fol. 194a; M521, fol. 53b; N1885, fol. 35b; V1601, fol. 43b (das Diagramm fehlt in C10.11 und PB765).

[2] Die Diagramme in M134 und V1601 bestehen nur aus 8 Kreisen; der folgende Text steht in M134 (fehlt in V1601) links neben dem Diagramm.

[3] Nur in M134.

[4] Ps 84,12.

[5] Der Text bricht hier ab; die Fortsetzung im äußersten Kreisbogen (כל פתח ושער אחד מן השערים הם) schließt nicht mehr sinnvoll an. Aus dem Vergleich mit M134, in dem das Stück außerhalb des Diagramms steht, ist auf Textausfall zu schließen; M134 liest hier: בכל שעה ושעה עובר על פתח ושער של כל אחד מן השערים ההם (»in jeder einzelnen Stunde zieht er vorüber am Eingang und Tor jedes einzelnen von jenen Toren«).

[6] בכל statt וכל.

[7] Zur Identifikation der Begriffe פתח und שער s. den Kommentar zu §10.

[8] Der Text des Diagramms von C671 ist verkürzt; die Fortsetzung lautet: »ihr/sein Anblick und die Sprache werden im vierten Kapitel erklärt«; die Textüberlieferung schwankt zwischen מבואר und מפורש.

§16D

V288

(Das Diagramm auf fol. 141a[1] besteht aus drei Kreisen; in die beiden inneren Kreise ist jeweils ein Quadrat eingeschrieben; der äußere Kreisbogen enthält das Zitat aus I Reg 19,11f.)

(1. Quadrat:)
Die Shekhina des hohen und erhabenen Gottes ist in der Mitte.
Er sitzt auf einem hohen und erhabenen Thron.
Sein Thron ist hoch oben in der Luft[5].
Gepriesen sei der Name der Herrlichkeit seines Königtums für immer und ewig[6].
Gelobt,
gerühmt
und erhoben[7] sei er,
(obwohl er erhaben ist)[8] *über allen Segen und Lobpreis*[9].
Gott,
groß[10],
Höchster,

O183

(Das Diagramm auf fol. 3a[2] besteht aus zwei konzentrischen Kreisen, d.h. der dritte Kreis in dem Diagramm von V288 mit dem Bibelzitat fehlt. Das Diagramm zeigt auch nicht die strenge geometrische Form wie V288.)

Die Shekhina des Einzigen[3] ist in der Mitte[4].

---

[1] = J381, fol. 29b; L6577, fol. 16b = 17b (nahezu unleserlich); N2203, fol. 210a; Erstdruck V1601, fol. 45a (die Abschriften des Erstdruckes [s. dazu 3.11] bleiben unberücksichtigt).

[2] = R46, fol. 26b; O742, fol. 3b; B942, fol. 147b (alle Handschriften sind ashkenazischer Provenienz).

[3] Die übrigen Handschriften: »des hohen und erhabenen Königs«.

[4] Die übrigen Handschriften zusätzlich: *Gepriesen sei die Herrlichkeit des Herrn von ihrem Ort her* (Ez 3,12); s. die synoptische Parallele.

[5] S. dazu §18 = 28.

[6] Zur בשכמל״ו-Formel s. §2,3 (V1601), §3,2 (O741 und O183) sowie den Kommentar zu §12. Die übrigen Handschriften zusätzlich: »Amen. Amen. Amen. Sela«; J381 liest dreimal »Sela«.

[7] Fehlt in J381; die übrigen Handschriften außer J381 zusätzlich: »erhaben und verherrlicht«.

[8] So mit den übrigen Handschriften.

[9] Neh 9,5; dazu auch §§4,16 und 36.

[10] Die Reihenfolge der folgenden Begriffe variiert in den Handschriften.

V288	O183
geehrt[11], furchtbar und Herrscher über alles[12]. *Gepriesen sei die Herrlichkeit des Herrn von ihrem Ort her*[13]. Gepriesen sei der Herr in Ewigkeit. Amen. Amen. Sela[14].	
(2. Quadrat; rechts oben:) Das Lager von Mikha'el zur Rechten der Shekhina[16].	(rechts oben:) Mikha'el zur Rechten[15].
(links oben:) Das Lager von Gavri'el zur Linken der Shekhina[17].	(links oben:) Gavri'el zur Linken.
(links unten:) Das Lager von Uri'el vor der Shekhina[18].	(links unten:) Uri'el hinter ihm.
(rechts unten:) Das Lager von Rafa'el hinter der Shekhina[19].	(rechts unten:) Rafa'el vor ihm.
(Die vier Segmente im 2. Kreis; oben:) Die Länge des Lagers von Gavri'el (beträgt) 496.000 Parasangen und[20] seine Breite 2.000 Parasangen.	(oben:) Die Länge des Lagers von Gavri'el (beträgt) 496.000 Myriaden Parasangen und die Breite 2.000.

---

[11] Fehlt in J381.

[12] »Über alles« fehlt in J381.

[13] Ez 3,12. Fehlt in J381.

[14] N2203 liest zweimal »Sela«. N2203 und V1601 zusätzlich: »und gepriesen sei sein Name in Ewigkeit. Amen«, J381: »und gepriesen sei sein heiliger Name für ewige Zeiten. Amen. Amen. Amen. Sela. Sela. Sela«.

[15] In R46 und B942 (nicht in O742) sind die Textelemente des Quadrats und der Segmente miteinander verbunden, also: »die Länge des Lagers von Gavri'el (beträgt) 496.000 Myriaden Parasangen und seine Breite 2.000 Myriaden Parasangen, (und es befindet sich) zur Linken«; die Beschreibung der übrigen Lager ist verkürzt: »und ebenso die Länge und Breite des Lagers von ...« (O742 wie O183).

[16] J381 zusätzlich: *alef*.

[17] J381 zusätzlich: *bet*.

[18] J381 zusätzlich: *gimel*.

[19] J381 zusätzlich: *dalet*.

[20] »Und« fehlt hier und im folgenden in J381.

V288

(unten:)
Die Länge des Lagers von Rafa'el (beträgt) 496.000 Parasangen und seine Breite 2.000 Parasangen.

(rechts:)
Die Länge des Lagers von Mikha'el (beträgt) 496.000 Parasangen und seine Breite 2.000 Parasangen.

(links:)
Die Länge des Lagers von Uri'el (beträgt) 496.000 Parasangen und seineie Breite 2.000 Parasangen.

(3. Kreis:)
Und er sprach[21]*:*
Komm heraus und stell dich auf den Berg vor den Herrn!
Da zog der Herr vorüber,
ein großer und starker Wind zerriß die Berge
und zerbrach die Felsen vor dem Herrn.
Der Herr war nicht im Wind.
Nach dem Wind (kam) ein Erdbeben.
Der Herr war nicht im Erdbeben.
Nach dem Erdbeben (kam) ein Feuer.
Der Herr war nicht im Feuer.
Nach dem Feuer (kam) eine Stimme sanften Schweigens[22].
Gepriesen sei der Name der Herrlichkeit seines Königtums für immer und ewig[23].

O183

(unten:)
Die Länge des Lagers von Rafa'el (beträgt) 496.000 Myriaden Parasangen und die Breite 2.000.

(rechts:)
Die Länge des Lagers von Mikha'el (beträgt) 496.000 Myriaden Parasangen und die Breite 2.000.

(links:)
Die Länge des Lagers von Uri'el (beträgt) 496.000 Myriaden Parasangen und die Breite 2.000.

[21] Fehlt in J381.
[22] I Reg 19,11f.
[23] J381 zusätzlich: »Halleluyah«.

§22D M134

(Das Diagramm auf fol. 196a[1] zu den §§16, 22 und dem Beginn von §23 umfaßt 30 konzentrische Kreise[2]; nur in M134 und N1885 ist in den zweiten Kreis ein Quadrat eingeschrieben, dessen Seiten die vier Engellager darstellen[3].)

(1. Kreis:)
(Shekhina)[4].

(Die vier Seiten des in den zweiten Kreis eingeschriebenen Quadrats sind den vier Engellagern von §16 zugeordnet:)

(oben:)
Das Lager Urie'ls.

(unten:)
Das Lager Rafa'els.

(rechts:)
Das Lager Mikha'els.

(links:)
Das Lager Gavri'els.

(Die folgenden 28 Kreise:)
Das Lager der glänzenden Bronze[5].
Lohenfunken.
Schnelle Wolken.
Glanznebel.
Flüsse glühender Kohle.
Flammenräder.
ḥashmalim aus brennendem (Feuer).
Donnerstimmen.
Glutwolken.
Blitzesfunken.
Lichtblitze.
Balsamregen.
Lebenstau(tropfen).

---

[1] = C10.11, fol. 342b und 343a; C671, fol. 105a; C2116, fol. 64b; L27064, fol. 216a; M521, fol. 55a; N1885, fol. 38b; PB765, fol. 157b und 158a (dieses Manuskript und C10.11 bilden die konzentrischen Kreise in zwei Diagrammen ab. Aus einer Schreibernotiz im äußersten Kreisbogen des ersten auf fol. 343a bzw. 158a geht hervor, daß die Kreise des zweiten Diagramms die des ersten Diagramms umschließen sollen: אלו הגלגלים הקטן הוא מקיף לגדול ששם כתוב חשמלי זוהר שהוא קודם אלו העיגולים//כתוב׳)

[2] Die Anzahl der Kreise variiert in den Handschriften.

[3] Vgl. §16D.

[4] Fehlt in M134.

[5] Beginn von §22D in PB765. Zur Wendung נחשת קלל s. auch N1885 in §22.

Lager der Shekhina.
Lobliedschmetterer[6].
Die, die Heiligung angenehm erklingen lassen.
Sturmräder.
Brausende Funken[7].
Feuerfluß.
Strahlenden *ḥashmalim*.
Blitze der Zier.
Blitze der Erhabenheit.
ṭafsarim des Furchtbaren[8].
er'elim der Wohnung.
Die ›Heilig‹ sprechen.
Die ›Gepriesen‹ sprechen.
Die ›Er sei König‹ sprechen.
Der[9] Thron der Herrlichkeit wie der furchtbare Kristall. Majestät und Zier.

(Außerhalb des letzten Kreisbogens werden die Namen der vier Engelfürsten von §16 in Analogie zum zweiten Kreis noch einmal genannt.)

---

[6] Letzter Kreisbogen in L27064. Es folgen die Namen der Engelfürsten von §16 (Mikha'el fehlt).

[7] Die vorangehenden Kreiselemente (von מחנה נחשת קלל an) werden in C671 noch einmal außerhalb des Diagramms auf dem rechten Foliorand wiederholt. Die in §22 folgenden Kreiselemente finden sich in C671 und C2116 außerhalb des Diagramms auf der linken oberen Foliohälfte. Der Kopist von M521 hat diese Kreiselemente an §25 angefügt, wobei er den Zusammenhang mit §22D nicht mehr erkannt hat und die in C671 und C2116 von unten nach oben zu lesenden Elemente in der falschen Reihenfolge bringt. Nur der Schreiber von M134 hat es geschafft, alle Kreise in einem Diagramm abzubliden. In C10.11 und PB765 findet sich ein zweites Diagramm, das die weiteren Elemente – auch hier ist die Anordnung teilweise durcheinandergeraten – enthält.

[8] Oder: »Feuers«.

[9] Der letzte Kreis bezieht sich auf §23,1 = Beginn von Kap. 7.

6. Kommentar

6.1 Kommentar zu §§1 und 2

Die Paragraphen 1 und 2 enthalten Buchstabenpermutationen des Tetragramms (יהוה), der Selbstoffenbarungsformel Gottes von Ex 3,14 (אהיה אשר אהיה) sowie mehrere Geheimnamen. Der erste Paragraph, der nur in dem Oxforder Manuskript O741 überliefert ist, unterscheidet sich vom zweiten allein dadurch, daß bei den Derivaten der Gottesnamen der Buchstabe *he* weitgehend durch *dalet* ersetzt ist. In dieser Schreibweise drückt sich eine besondere Vorsicht bei der Verwendung des Gottesnamens aus. So gibt der Schreiber von O741 auch den Gottesnamen in Ex 17,16 mit יד statt יה (§4,7) und das zweimalige Tetragramm in §9,4 mit ידוד statt יהוה wieder[1]. Dennoch hat er in §2 die geläufige Form des permutierten Gottesnamens als Dublette zu §1 überliefert.

Das Stück geht in den Handschriften V288 (Texttyp A), O473, O741, W9 (Texttyp E) und dem Erstdruck V1601 (Texttyp G^2) den sieben Kapiteln von MH voran und findet sich in N1990 (Texttyp B), in dem MH ebenfalls überliefert ist, in einem völlig anderen Kontext[3].

Die Namenreihe steht unter den Überschriften »Das ist das Mysterium des Namens der Merkava« (זה סוד שם המרכבה; V288) und »Buch der Merkava« (ספר המרכבה; O473, O741 und W9). Die zuletzt genannte Überschrift wird am Traktatende von MH in den drei Manuskripten wiederholt, was darauf schließen läßt, daß der Bearbeiter dieser Version Namenreihe und Traktat als eine Texteinheit verstanden wissen will. Auch der Herausgeber des Erstdrucks V1601 hat den zweiten Paragraphen mit den folgenden sieben Kapiteln verknüpft und unter den gemeinsamen Titel »Kapitel von den Palästen, Traktat von den Palästen« (פרקי היכלות, מסכת היכלות) gestellt. Die Namenreihe gehört ihrer literarischen Form nach zu den theurgisch-magischen Schichten der Hekhalot-Literatur, die im Traktat selbst völlig fehlen. Im Gegenteil, man wird bei der Redaktion von MH mit einer antimagischen Tendenz rechnen müssen[4]. Es ist anzunehmen, daß das Stück

---

[1] Vgl. auch die Schreibweise von אלקים statt אלהים in OC198 (§§3,4 und 7,1) und J476 (nicht im Partiturtext ediert; s. 3.6 [Texttyp B]).

[2] Zu den Abschriften des Erstdrucks s. 3.11.

[3] S. dazu 2.3.28.

[4] So auch Scholem, *Jewish Gnosticism,* S. 75. Ein einziger Hinweis auf die beim Auf- und Abstieg des *yored merkava* zu verwendenden Siegel dürfte sich in §13,3 finden, wo das

erst im Zuge der Kompilation von verschiedenen magischen Texten mit MH verbunden wurde[5]. Schon der frühkabbalistische Kommentar zu MH, der sich nur in der Vatikanischen Handschrift V288 erhalten hat, erklärt die Namen zusammen mit den folgenden sieben Kapiteln[6]. Im vorangehenden Kontext werden hier weitere magische Traditionen verarbeitet, so der 42buchstabige Geheimname[7]. Als Textbeispiel für die Rezeption von MH im Kontext von mittelalterlicher, aus dem frühkabbalistischen *'Iyyun*-Kreis stammender Buchstabenspekulation sei auf die Erklärung dieses 42buchstabigen Namens in der gleichnamigen Schrift *Perush Shem ben Mem-Bet Otiyyot* verwiesen[8], in deren Namensdeutung mehrere MH-Traditionen eingearbeitet sind. Daß sich in dieser kurzen Schrift auch kosmologische Traditionen von SRdB finden, ist gewiß kein Zufall, denn MH ist in den meisten Handschriften zusammen mit SRdB überliefert[9]. In Anlehnung an den rabbinischen Sprachgebrauch (m Hag 2,1 und parr.) wird MH als *Ma'aśe Merkava* und SRdB als *Ma'aśe Bereshit* bezeichnet[10]. Die Kombination beider Schriften geht also auf zielgerichtete Redaktion zurück und führt zu einer gemeinsamen Rezeptionsgeschichte[11]. So könnte das Interesse mittelalterlicher Redaktoren an MH und Traditionen über den Gottesnamen die von mehreren Manuskripten bezeugte Kombination der Namenreihe mit MH erklären.

Das Stück hat eine Parallele in MR[12]. Die Namenreihe ist hier, wie sich aus dem Vergleich mit den übrigen ShQ-Fassungen ergibt, sekundär in die ShQ-Überlieferung von MR eingearbeitet, die ihrerseits zu den großen Versatzstücken gehört, aus denen diese Schrift kompiliert ist[13]. Auf die Einleitungsformel, in der R. Yishma'el »das Maß unseres Schöpfers« erfragt (SHL §688), folgen nicht unmittelbar, wie in der ShQ-Parallele von SHL §947 (GFHL, S. 118), Maße und Namen der

---

Siegelmotiv in die Beschreibung der höchsten Engelfürsten aufgenommen ist. Es fällt geradezu auf, daß unter den zahlreichen im Traktat verarbeiteten Hekhalot-Traditionen solche über die Buchstaben des Gottesnamens nur anklingen (s. vor allem §25,2; vgl. ferner SHL §57 [3. Henoch]), wobei den Redaktor allein der kosmogonische Charakter der Buchstaben, nicht aber ihre magische Verwendung interessiert.

[5] S. z.B. die inhaltliche Analyse von O473 (2.3.34). Ein §2 entsprechendes Stück findet sich unter der Überschrift »Dies ist das Mysterium der Merkava« (vgl. V288) in der magischen Sammelhandschrift Sassoon 290, Blatt 154, im Kontext magischer Überlieferungen.

[6] Fol. 48bff.

[7] Fol. 43a; dazu auch C671 (fol. 79a/26ff.; s. 2.3.3) und SHL §516 (Sondergut N8128). Zu diesem Geheimnamen im Kontext mittelalterlicher Spekulationen s. vor allem Trachtenberg, *Jewish Magic,* S. 94f.

[8] Ediert in: Scholem, *Kitve Yad be-Kabbala,* S. 213ff.

[9] S. dazu ausführlich den Kommentar zu §7.

[10] Zu den Titeln s. auch 3.2.

[11] Eine MH und SRdB umgreifende kabbalistische Bearbeitung stellt Texttyp F dar; s. dazu 3.10.

[12] SHL §§693f.

[13] Vgl. dazu die redaktionskritische Analyse bei Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 17ff., hier S. 28; s. auch den Kommentar zu §5. Scholems Annahme (*Jewish Gnosticism,* S. 7), daß ShQ ursprünglicher Bestandteil von MR sei, scheint sich nicht zu bestätigten; s. Schäfer, ibid., S. 28.

Körperglieder Gottes, sondern eine Beschwörung mit dem »großen Siegel« und dem »großen Schwur« (§689) sowie, im folgenden Paragraphen, ein Meṭaṭron-Stück. Die Einleitungsformel wird zu Beginn von §691f. ein weiteres Mal aufgegriffen, doch auch diesmal setzt die ShQ-Beschreibung noch nicht ein, vielmehr schließt der Redaktor von MR ein Stück über den Gottesnamen an, das mit §2 eng verwandt ist und im Übersetzungsteil nach O1531 synoptisch wiedergegeben wird. Die eigentliche Beschreibung der thronenden Gottheit folgt erst mit §695, und es ist anzunehmen, daß in den §§688-694 mehrere ursprünglich selbständige Versatzstücke miteinander kombiniert sind.

Die Grundstruktur der Namenreihen von §2 und MR ist identisch. Unterschiede bestehen bei der Anzahl der Wiederholungen des permutierten Gottesnamens (in MR stets 23mal; in MH 21-26mal) und den Geheimnamen. Die Vatikanische Handschrift V288 steht der MR-Version am nächsten. So überliefert nur dieses Manuskript den Namen יבאה, dem in MR die Form באה entspricht. Auch das Element גל ist allein in V288 wie in MR viermal belegt. Der hymnische Lobpreis Gottes, mit dem die Namenreihe in MR abschließt, fehlt in §2, an dessen Ende die Wendung כוזו במוכסז כוזו steht. Diese Buchstabenreihe stellt ein Kryptogramm von Dtn 6,4 (יהוה אלהינו יהוה = *Der Herr, unser Gott, der Herr [ist Einer]*) dar, das durch den jeweils folgenden Buchstaben des Alphabets verschlüsselt ist (also: *kaf* statt *yod, waw* statt *he* usw.). Im Corpus der Hekhalot-Texte ist diese Verschlüsselung von Dtn 6,4 nur noch in dem magischen Sondergut der New Yorker Handschrift N8128 belegt[14]. Unter den Geheimnamen der MR-Parallele dürfte die Form מצפץ (nur O1531) als das nach der *atbash*-Methode permutierte Tetragramm zu entschlüsseln sein[15].

Inwieweit die übrigen Geheimnamen durch Techniken magischer Buchstabenverschlüsselung gebildet sind, ist noch ungeklärt, doch lassen sich Anhaltspunkte für die Entstehung mehrerer Namenselemente finden. So kommt die Form דעל, die in §2 und MR belegt ist, in ähnlichen Namenreihen vor, die mit Meṭaṭron verknüpft sind[16], hier zum Teil sinnvoll übersetzbar[17]: »Ausgelegt ist (der Name), der auf (דעל) der Krone ist, ausgelegt ist sein Name.« Die Parallelversionen der übrigen Handschriften zeigen, daß nicht mehr alle Schreiber die aramäische Wendung verstanden und offenbar als Namen aufgefaßt haben[18]. Möglicherweise ist דעל als ein Überbleibsel eines solchen Satzfragments zu deuten. Dafür spricht weiterhin, daß die MR-Version einige Elemente dieses Satzfragments noch deut-

---

[14] SHL §513; hier jedoch in korrupter Form (s. §2 mit entsprechender Anmerkung); s. dazu auch Herrmann, »Die Gottesnamen כוזו und מצפץ in der Hekhalot-Literatur«, FJB 16, 1988, S. 76ff.

[15] Diese Methode funktioniert wie folgt: Man schreibt das Alphabet in zwei Reihen untereinander, einmal von *alef* bis *taw* und einmal von *taw* bis *alef,* und tauscht die Buchstaben der oberen gegen die der unteren Reihe aus.

[16] SHL §393 = 470 = 730 und §397 = 474 = 734; vgl. auch das Fragment G19, fol. 1b/19 (GFHL, S. 167).

[17] N8128 in SHL §393.

[18] Z. B. דעל תכא (M40) und דעלינגא (M22) statt דעל תגא.

lich erkennen läßt: שמא על הגא (O1531) könnte ohne weiteres aus שמא דעל תגא entstanden sein[19].

Dem Kryptogramm von Dtn 6,4 geht die Wendung »und das ist *Maʿaśe Merkava*« voran, die in MR keine Parallele hat. Der Begriff *Maʿaśe Merkava,* mit dem die rabbinische Literatur die Spekulation im Anschluß an Ez 1 bezeichnet, steht hier offenbar für das (geheime) Wissen um den Gottesnamen[20]. Auf die Namenreihe folgt in MR ein Lobpreis des Namens, der Mose offenbart wurde.

6.2 Kommentar zu § 3

Die Einleitungsformel zum dritten Paragraphen, die die folgenden sieben Kapitel von MH R. Yishmaʿel in den Mund legt, findet sich nur in Texttyp C[21] (in Partiturtext und Übersetzung durch F41 vertreten) und ist wahrscheinlich erst sekundär dem Traktat vorangestellt worden. Mit dieser Wendung korrespondiert das HR-Zitat am Traktatende (§ 35), das ebenfalls mit R. Yishmaʿel verknüpft ist und den Bearbeiter dieses Texttyps veranlaßt haben könnte, MH in einen pseudepigraphischen Rahmen einzufassen.

Die Siebenzahl der Kapitel ist gewiß nicht zufällig, sondern als ideale Zahl aufzufassen, der im Traktat zwei Siebenergruppen von Engeln (§§ 9,4 und 18f. = 29f.), die »sieben *reqiʿim*« (§ 9,1) und »sieben *hekhalot*« mit den »sieben Geschmückten« bzw. den »sieben *madurim*« (§ 10,1) entsprechen[22]. Die feste Kapiteleinteilung unterscheidet MH von den meisten Hekhalot-Schriften, in denen gerade die Kapitel- und Halakhaeinteilung häufig noch offen ist.

In diesen sieben Kapiteln sind sehr verschiedene Überlieferungen zusammengefaßt, deren Hauptthema Gottes Thronwelt darstellt. Die redaktionelle Verknüpfung der Kapitel scheint nicht auf einen in sich geschlossenen und wohl durchkomponierten Aufbau des gesamten Traktats gerichtet zu sein, sondern dürfte eher aus dem Bemühen des Redaktors zu erklären sein, das Siebenerschema auf den verarbeiteten Traditionsstoff anzuwenden. So erscheint beispielsweise die *ʿaravot*-Beschreibung von Kap. 5 (§ 15) thematisch abgeschlossen[23], während andererseits das Ende des sechsten (§ 22) und der Beginn des siebenten Kapitels (§ 23) inhaltlich zusammengehören[24]. Innerhalb der einzelnen Kapitel sind Versatz-

---

[19] Vgl. z. B. auch SHL § 734 (s. weiterhin die §§ 474 und 397), wo M40 ועל הגא liest, während die übrigen Handschriften תגא anstelle von הגא bezeugen.

[20] Zu diesem Sprachgebrauch vgl. auch SHL §§ 337, 347 (nur M40), 598 und 606 (nur N8128).

[21] S. dazu 3.7.

[22] Die Lesart »sieben Fürsten« (nur Texttyp C [F41]) statt »acht Fürsten« in § 13,1 geht wohl wiederum auf den Bearbeiter dieses Texttyps zurück; s. den Kommentar zu diesem Paragraphen.

[23] Die literarkritische Analyse des Kapitels zeigt freilich, daß auch hier verschiedene Traditionen sekundär in die *ʿaravot*-Beschreibung aufgenommen wurden.

[24] Beide Stücke beschreiben die Umgebung der *ḥayyot ha-qodesh:* § 22 den kosmischen Bereich ihrer Hufe, § 23 die himmlische Region oberhalb ihrer Häupter.

stücke unterschiedlicher Herkunft verarbeitet, teils lockerer, teils fester miteinander verbunden, wobei einige Abschnitte auch ohne redaktionelle Verklammerung bleiben und damit von vornherein Anlaß zu der Frage geben, ob diese Stücke möglicherweise erst im Zuge späterer Bearbeitung des Traktats »nachgetragen« wurden. Nicht von ungefähr ersetzte David b. Jehuda he-Ḥasid in seinem Kommentar zu MH das Siebenerschema durch eine feinere, inhaltlichen Kriterien Rechnung tragende Gliederung, die 20 Kapitel zählt[25].

Das erste Kapitel ist aus zwei Versatzstücken redigiert. Geht es im ersten Teil (§3) um die sechs Namen bzw. Eigenschaften Gottes und seines Throns, so werden im zweiten (§4) zwölf Throne Gottes aufgezählt, unter denen die sechs zuvor genannten Namen bzw. Eigenschaften des Throns, jetzt als selbständige Thronsitze aufgefaßt, ein weiteres Mal Erwähnung finden. Im Blick auf die Redaktion fällt auf, daß in beiden Paragraphen ein nach Ps 24,7 bzw. 9 aufgebautes Stück vorkommt, das Gottes »Herrlichkeit« (»Es komme der König der Herrlichkeit«; §3,7), »Heiligkeit« (»Es komme der heilige König«; §3,9) sowie »Hoheit und Erhabenheit« (»Es komme der hohe und erhabene König«; §4,16) besonders betont und wohl auch eine redaktionelle Klammer zwischen dem ersten und zweiten Abschnitt von Kap. 1 darstellen soll. Darüber hinaus verweist Ps 24 auf die liturgischen Traditionen im letzten Kapitel (§24), wo dieser Psalm beim Abstieg Gottes aus den höchsten Himmeln in den *ʿaravot*-Himmel rezitiert wird. Hier wie dort ist sodann vom »Sitzen« bzw. »Einherfahren« Gottes auf dem Thron der Herrlichkeit die Rede. Dahinter steht die redaktionelle Absicht, den Traktat in einen liturgischen, nach Ps 24 gebildeten Rahmen einzufassen[26].

Das erste Kapitel zeichnet sich insgesamt durch seinen midrashartigen Stil aus, der jede Aussage mit einem Schriftvers begründet und der gerade für die übrigen Hekhalot-Schriften eher untypisch ist[27]. So findet das Textmaterial von §3 nicht in den »klassischen« Hekhalot-Schriften sein literarisches Vorbild[28].

Die Tradition, die hier aufgeriffen wird, hat eine Parallele bei der Deutung der Buchstaben *alef* und *mem* in ABdRA[29]. Nach Jellinek gehört MH zu den sechs Hauptquellen, aus denen ABdRA redigiert ist[30]. Es lassen sich jedoch Anhaltspunkte dafür finden, daß die literarischen Verhältnisse eher umgekehrt zu sehen

---

[25] S. dazu die Analyse der Moskauer Handschrift M320 in Abschnitt 2.3.20. Vgl. auch die Kennzeichnung von Sinnabschnitten in Texttyp C (3.7).

[26] S. auch den Kommentar zu §24.

[27] S. Scholem, *Mystik,* S. 49, und Goldberg, »Das Schriftzitat in der Hekhalot-Literatur«, FJB 13, 1985, S. 43ff.

[28] Vgl. Gruenwald, *Mysticism,* S. 209.

[29] BHM III, S. 12 (*alef*) und S. 37 (*mem*) = BatM II, S. 344 und S. 380. Die Schrift ABdRA ist in mehreren Rezensionen auf uns gekommen. Die Parallelversion gehört zur längeren Textfassung (Rezension A bei Jellinek und Wertheimer). Die Nähe dieser Rezension zu den Hekhalot-Texten führte Graetz (MGJW 8, 1859, S. 67f.) zu der Annahme, daß diese Schrift »den Mittelpunkt der älteren mystischen Literatur« bzw. »die Hauptquelle der Mystik« darstelle. Seine These erwies sich als unhaltbar; s. auch die Einleitung.

[30] BHM VI, S. XXXXIII.

sind[31], wenngleich erst eine umfassende literar- und redaktionskritische Analyse von ABdRA sichere Aussagen über das Abhängigkeitsverhältnis beider Schriften voneinander bzw. von gemeinsamen Vorlagen zuläßt. Auch Scholem geht offenbar davon aus, daß MH und ABdRA von Zeit und Milieu her verwandt sind, wenn er sie ins 7. oder 8. Jh. datiert[32]. Obgleich Scholems absolute Chronologie der Hekhalot-Schriften in der gegenwärtigen Forschung in Frage gestellt ist[33], so dürfte ihm im Blick auf die relative Chronologie darin zuzustimmen sein, daß beide Schriften älteres Hekhalot-Material verarbeiten und darüber hinaus, wie es in §3 der Fall ist, Traditionen verwenden, die in der Hekhalot-Literatur ohne Parallele sind.

Hinsichtlich der Redaktion unterscheiden sich beide Schriften jedoch grundlegend voneinander. Während für ABdRA die Umformung von Hekhalot-Überlieferungen zu ethisch-theologischen Aussagen charakteristisch ist, wird die Redaktion von MH von einem angelologisch-kosmologischen Interesse geleitet. Ein prägnantes Beispiel dafür ist das ShQ-Zitat in §5,2, das der Redaktor von MH auf die gigantische kosmische Größe von Gottes Thronsitz umdeutet, während in ABdRA diese ShQ-Überlieferung mit dem Thema der Nähe Gottes zu den »gebrochenen Herzen« wie umgekehrt seiner Ferne zu den Engeln verknüpft ist. Auch die ABdRA-Parallele zu §3,5 läßt die unterschiedlichen Intentionen erkennen. Während in MH die Eigenschaft der Wahrheit von Gott und seinem Thron ohne weitere Kommentierung ausgesagt ist, verknüpft ABdRA diese Aussage mit der paränetischen Aufforderung: »Wahrheit lehre dein Mund!«[34].

Die Merkava-Beschreibung in ABdRA (beim Buchstaben *mem,* mit dem das Wort Merkava [מרכבה] beginnt) enthält Parallelen zu den §§3,2 (»hoch und erhaben«), 3,5 (»Wahrheit«) und 3,6 (»heilig«)[35]. Das verzehrende Feuer als Gottes Eigenschaft bleibt im dritten Paragraphen ohne Parallele, der seinerseits zwei Eigenschaften, Gerechtigkeit (§3,3) und Gericht (§3,4), singulär tradiert.

Der Paragraph erinnert ferner an ein Textstück in ARN A 37 (ed. Schechter, fol. 55b), nach welchem folgende sieben (in MH sind es nur sechs) Eigenschaften vor dem Thron der Herrlichkeit dienen: Weisheit, Gerechtigkeit, Gericht, Huld, Erbarmen, Wahrheit und Frieden.

Der spanische Kabbalist Meir ibn Gabbay (geb. 1480) zitierte den dritten Paragraphen in seinem *Sefer ʿAvodat ha-Qodesh* und deutete den Text spekulativ aus, wobei er nach dem Vorbild mittelalterlicher Astronomie die Namen/Eigenschaften des Throns mit verschiedenen Sphären identifizierte[36].

---

[31] S. bes. die Kommentare zu §§5 und 26.

[32] Zu ABdRA s. ZNW 30, 1931, S. 172, und zu MH *Mystik,* S. 76.

[33] S. ÜHL II, S. XXff.

[34] S. die synoptische Wiedergabe in §3,5.

[35] Möglicherweise ist das §3,6 entsprechende Stück ein Zusatz (unter Einfluß der Texttradition von MH?).

[36] S. dazu Goetschel, *Meir ibn Gabbay,* S. 198f.

6.3 Kommentar zu §4

Die einleitende Frage zum zweiten Abschnitt von Kap. 1: »Wieviele Throne hat der Heilige, er sei gepriesen?« (§4,1) wird auch in dem frühen Hekhalot-Fragment MS Sassoon 522 (Mitte oder Ende des 11. Jh.) gestellt[37]. Während MH auf die Frage mit einer stereotypen Aufzählung von 11 bzw. 12 Thronen und den entsprechenden biblischen Belegversen antwortet, beschreibt das Fragment verschiedene Etappen der Geschichte Israels, die mit bestimmten Thronen in Verbindung gebracht werden[38]. Ein direkter literarischer Zusammenhang zwischen beiden Texten besteht gewiß nicht. Die gleiche Struktur wie §4 weist indes ein Abschnitt des 3. Henoch auf, der unter der Frage »Wieviele Merkavot (= Thronwagen) hat der Heilige, er sei gepriesen?« steht[39]. Die Antwort gibt eine stereotype Kombination von »Merkavot« mit verschiedenen Begriffen der himmlischen Welt, unter denen schließlich die Merkavot mehrerer Throne von Kap. 4 genannt sind (die Parallelen werden im Übersetzungsteil synoptisch wiedergegeben): die Merkavot des Throns des Gerichts (§4,5), des Throns von YH (§4,7), seines heiligen Throns (§4,10) und des hohen und erhabenen Throns (§4,15). Daß die »Merkavot des hohen und erhabenen Throns« die Aufzählung beschließen, ist gewiß kein Zufall. §4 findet ebenfalls mit dem »hohen und erhabenen Thron« von Jes 6,3 seine Klimax, während §3 mit ihm beginnt. Der »hohe und erhabene Thron« bildet somit den redaktionellen Rahmen des ersten Kapitels. Vergleichbar damit ist die kosmologische Beschreibung von SRdB, die in der Wendung kulminiert[40]: »Oberhalb von ihnen allen (d. h. allen zuvor genannten himmlischen Regionen) sitzt der Heilige, er sei gepriesen, auf einem hohen und erhabenen Thron.«

Es liegt auf der Hand, daß die ins Phantastische gesteigerte Beschreibung der Merkavot des 3. Henoch zu den späten literarischen Schichten dieser Schrift und der Hekhalot-Literatur überhaupt gehört. So erweist sich das Stück zusammen mit dem vorangehenden, wo es um die Frage »Wieviele Winde wehen unter den Flügeln der Keruvim?« geht[41], als redaktioneller Einschub, der das angelologische System des 3. Henoch[42] durchbricht[43].

Von der Struktur her mit MH und dem 3. Henoch verwandt ist ein Abschnitt in ABdRA[44], der unter dem Motto »Wieviele Schlüssel hat der Heilige, er sei gepriesen?« steht. Der Text der ABdRA-Parallele ist theologisch von großem Interesse. Die Beschreibung der Gnadengaben Gottes (= Schlüssel) geht in ein eschatolo-

---

[37] Ediert in: Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 104–117, hier S. 116 (Blatt 4/26).

[38] Vgl. Schäfer, ibid., S. 108.

[39] SHL §§37f.

[40] SHL §784 = 524 = 804.

[41] SHL §§35f.

[42] SHL §§30–45.

[43] Zur Frage der Redaktion s. auch Alexander, *3 Enoch,* S. 307 Anm. a zu Kap. 23, und S. 308 Anm. a zu Kap. 24, der beide Stücke als Appendix zum 3. Henoch wiedergibt.

[44] BHM III, S. 27. Zu ähnlichen Überlieferungen der rabbinischen Literatur s. Goldberg, FJB 13, 1985, S. 55 Anm. 12.

gisches Bild der »Allversöhnung« über, nach welchem die Frevler, aus dem *gehinnom* errettet, mit den »Gerechten« im *gan ʿeden* weilen werden. Wie schon bei der Kommentierung von §3 festgestellt wurde, so geht auch hier ABdRA in seinen theologisch-ethischen Aussagen über eine bloße Auflistung von Elementen mit den dazugehörenden Bibelversen weit hinaus. Von Zeit und Milieu her dürften jedoch die drei Überlieferungen von MH, 3. Henoch und ABdRA in einem engen Verhältnis zueinander stehen.

Das späte ashkenazische Manuskript O183 weist mehrere Textglossen zu §4 auf (im handschriftlichen Original durch Textlücken und Längsstriche über den Worten gekennzeichnet), in denen Gottes Throne wie folgt auf die sieben Himmel verteilt werden (der Himmel *makhon* ist doppelt belegt; ohne Lokalisation bleiben die Throne »Huld«, »Wahrheit«, »Erbarmen« und »Ewigkeit«):

Der beständige Thron - *makhon;*
der Thron der Gerechtigkeit - *maʿon;*
der Thron von YD[45] der Macht - *raqiaʿ;*
der große Thron der Herrlichkeit - *shamayim;*
der heilige Thron - *zevul;*
der Thron der Königsherrschaft - *makhon;*
der hohe und erhabene Thron der Erhabenheit - *sheḥaqim;*
der Thron des Furchtbaren - *ʿaravot.*

Die Tradition, nach welcher in den verschiedenen Himmeln jeweils ein Thron Gottes steht, findet sich erstmals in der pseudepigraphischen Schrift AscJes 7,18-20, wo jedem Himmel mit Ausnahme des sechsten ein Thron zugeordnet ist[46].

Hinter der Glossierung von O183 stehen jedoch aller Wahrscheinlichkeit nach mittelalterliche kosmologische Traditionen. In den *Sode Razayya* des Elʿazar von Worms (ca. 1165-1230) werden, gestützt auf eine Midrash-Tradition[47], Throne und Himmel folgendermaßen einander zugeordnet[48]:

»In den *ʿaravot* ist der beständige Thron; im *makhon* ist der Thron der Königsherrschaft; im *maʿon* ist der Thron der Gerechtigkeit; im *zevul* ist der heilige Thron; in den *sheḥaqim* ist der Thron der Erhabenheit; im *raqiaʿ* ist der Thron der Macht; in den *shamayim* ist der Thron der Größe.«

---

[45] Zu dieser Schreibweise des Gottesnamens s. auch den Kommentar zu §§1 und 2.

[46] S. Séd, *Mystique,* S. 264f., und die Übersetzung von C.D.G. Müller, *Die Himmelfahrt des Jesaja,* in W. Schneemelcher, *Neutestamentliche Apokryphen* II, Tübingen 1989, S. 555f. Nach RY (ed. Gruenwald, *Temirin* I, 1972, S. 119, Z. 45) befindet sich in jedem Himmel ein Thronwagen.

[47] Es ist nicht klar, worauf sich Elʿazar von Worms bezieht. Kamelhar (*Sode Razayya,* S. 16 Anm. 185) verweist auf den *Midrash le-Ḥanuka* (BHM I, S. 132), der als direkte Parallele jedoch nicht in Frage kommt, da hier von 390 (entspricht dem Zahlenwert von שמים) *reqiʿim* mit je einem Thron der Herrlichkeit die Rede ist.

[48] MS München 81, fol. 89a/22ff. (= ed. Kamelhar, *Sode Razayya,* S. 16): בערבות כסא הנכון במכון כסא מלוכה במעון כסא הצדק בזבול כסא הקדש בשחקים בבא הגאוה ברקיע כסא הגבורה בשמים כסא הגדולה. Zu den Himmeln vgl. auch b Hag 12a; dazu Séd, *Mystique,* S. 273f.

Eine weitere Parallele im Schrifttum des El'azar von Worms bieten die *Sha'are ha-Sod we-ha-Yiḥud we-ha-Emuna*[49]. Hier sind jedoch die *'aravot* für den »Thron des Schöpfers« (כסא הבורא) bestimmt. Die bei El'azar von Worms genannten Throne der Erhabenheit (גאוה), Macht (גבורה) und Größe (גדולה) haben in §4 keine Entsprechungen. Der Bearbeiter der Oxforder Handschrift O183 hat daher diese Termini der Gottesprädikation mit drei in §4 genannten Thronsitzen verbunden: der Thron von YD (des Herrn) der Macht (גבורה), der große (גדול) Thron der Herrlichkeit, der hohe und erhabene Thron des Stolzes (גאוה). Die Wendung »Thron des Furchtbaren« (כסא נורא), zu der sich in der Hekhalot-Literatur sonst keine Parallele findet, könnte aus dem in den *Sha'are ha-Sod we-ha-Yiḥud we-ha-Emuna* genannten Ausdruck »Thron des Schöpfers« (כסא הבורא) entstanden sein, zumal die Buchstaben der Begriffe נורא und בורא graphisch ähnlich sind.

6.4 Kommentar zu §5

Das zweite Kapitel beginnt mit dem »*Shi'ur Qomah* of the Throne«[50], d.h. mit dem Maß des »hohen und erhabenen Throns«, von dem am Ende des ersten Kapitels die Rede ist und dessen Beschreibung hier aufgenommen wird (§5,1). Die gigantischen Maße (Länge = 800.000, Breite = 500.000, Durchmesser = 300.000; jeweils in Myriaden Parasangen [= persische Meile] gemessen) finden in der ShQ-Überlieferung über die Maße der Körperglieder Gottes keine Parallele. Schon der Durchmesser des Throns übertrifft das Gesamtmaß Gottes, das nach einer ShQ-Tradition, vermutlich in Anlehnung an Ps 147,5, mit »236.000 Myriaden Parasangen« bestimmt wird[51]. Zwar spricht die aus Jes 6,1 und I Reg 22,19 kombinierte Einleitungsformel zu den ShQ-Texten von SHL §688 (MR) und §947[52] vom Sitzen Gottes auf einem »hohen und erhabenen Thron«, doch ist im folgenden allein Gottes Größe Gegenstand der Spekulation. Der zuletzt genannte Text geht schließlich in eine Beschreibung des Throns der Herrlichkeit über, an dem jedoch nur die Namen der Füße (= *ḥayyot ha-qodesh*), nicht aber seine Abmessungen interessieren[53]. Die Namen, die in ShQ eine herausragende Rolle spielen und letztlich die Zahlen zu verdrängen scheinen[54], sind in MH ohne Parallele. Dieser Umstand könnte auf eine antimagische Tendenz der Redaktion

---

[49] *Sha'are*, S. 127.

[50] Gruenwald, *Mysticism*, S. 209.

[51] Der Psalmvers (*Groß ist unser Herr und gewaltig an Kraft*) wird im Sinne von *Die Größe unseres Herrn ist* ורב כח gedeutet, wobei die hebräischen Worte den Zahlenwert 236 haben; s. dazu auch Herrmann, FJB 16, 1988, S. 132 mit Anm. 149. Nach dem Geniza-Fragment G11, fol. 1b/14ff. (GFHL, S. 132) soll Gottes Gesamtmaß »239 Myriaden und ein Drittel und 5.000 Parasangen« betragen. S. auch die MR-Tradition von SHL §703.

[52] = GFHL, S. 118.

[53] SHL §954 = GFHL, S. 124.

[54] Vgl. die Wendung »Kein Maß ist in unserer Hand, sondern nur Namen sind uns offenbart« (SHL §699 = 949); vgl. Gruenwald, *Mysticism*, S. 215.

hindeuten, die die Spekulation um den Gottesnamen allein im Zusammenhang mit der Auszeichnung der höchsten Engelfürsten (§9,4) und den kosmologischen Traditionen von §§26 und 30 zuläßt.

Während sich im Kontext der ShQ-Texte kein Thronmaß findet, ist ein solches in MM überliefert. Unter den verschiedenen himmlischen Maßen, die diese Schrift enthält, wird der Abstand »vom Fuß des Throns der Herrlichkeit bis dorthin, wo er (= Gott) sitzt« mit 40.000 Myriaden Parasangen berechnet[55]. Auffallend ist, daß ein Meṭaṭron-Stück, das in mehreren Handschriften Bestandteil des *śar ha-tora*-Komplexes von HR ist, das Maß von Meṭaṭrons Thron ebenfalls mit »40.000 Myriaden Parasangen von Feuer« angibt[56]. Die sog. David-Apokalypse, die zu den apokalyptischen Stücken der Hekhalot-Literatur gehört und in mehreren Handschriften Bestandteil von HR ist[57], kennt ein ähnliches Maß von Davids »Feuerthron«[58]:

> »Als David, der König Israels, in das große Lehrhaus[59] hinaufstieg, das im *raqia'* liegt, war für ihn ein Thron von Feuer bereitet, der 40 Parasangen hoch ist und doppelt (soviel) an Länge und doppelt (soviel) an Breite.«

Ein unmittelbarer literarischer Zusammenhang mit MH läßt sich aufgrund der erheblichen Differenzen bei den Maßangaben nicht erweisen. Daher dürften die gigantischen Zahlenangaben von §5,1 auf den Redaktor selbst zurückgehen. Der folgende Abschnitt (§5,2), in dem die himmlischen Maße in irdische umgerechnet werden, hat indes seinen festen Platz in der ShQ-Überlieferung. Die Textparallelen von ShQ, die mit zahlreichen Varianten auf uns gekommen sind, sollen im folgenden auf ihren Zusammenhang mit MH untersucht werden. Für den Vergleich mit §5,2 sind vier Versionen relevant.

1. ShQ-Tradition der Münchener Handschrift M40 (SHL §950), mit der das Geniza-Fragment G9 aufs engste verwandt ist (GFHL, S. 121)[60]:

> »Jede einzelne Parasange (mißt) drei[61]/ vier[62] Meilen, und jede Meile 10.000 Ellen, und jede Elle zwei[63] Spannen entsprechend seiner Spanne, und seine Spanne erfüllt die Welt, wie es heißt ...« (es folgt Jes 40,12).

---

[55] SHL §559.

[56] SHL §295; s. auch die N8128-Parallele in §405.

[57] SHL §§122–126; zur Überlieferung und Redaktion s. Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 215.

[58] SHL §125 (N8128).

[59] Andere Lesart: »Heiligtum«; s. ÜHL II, z.St.

[60] Dazu gehören weiterhin die von Cohen als »Sefer Razi'el« (SRZ) und »Sefer Haqqomah« (SHQ) definierten Rezensionen (*Texts and Recensions,* S. 95 bzw. 147f.); wichtige Textvarianten sind berücksichtigt.

[61] So auch alle Handschriften der SRZ-Rezension (id., S. 95, Z. 174).

[62] So die Grundhandschrift der SHQ-Rezension (id., S. 147, Z. 105); die Varianten der übrigen Handschriften, zu denen auch M40 gehört, fehlen offenkundig im textkritischen Apparat. Das Geniza-Fragment G9 ist hier unleserlich.

[63] So auch die SRZ-Rezension (id., S. 95, Z. 174). Zu diesem Maß finden sich folgende Varianten (id., S. 147; zu den hier verwandten Handschriftensiglen s. Herrmann, FJB 16, 1988, S. 142): O1606, O1791, M90 und C405 lesen »drei«, O1915, O1960, M131 und N1892 (offenbar nur ashkenazische Textzeugen) »sechs«.

2. ShQ der Münchener Handschrift M22 (SHL §482)[64]:

»Jede einzelne Parasange (mißt) acht Meilen, und jede Meile 4.000 Ellen, und jede Elle vier Spannen in seiner Spanne (gemessen), und seine Spanne (reicht) von einem Ende der Welt bis zum anderen, wie es heißt ...« (es folgt Jes 40,12).

3. Die ShQ-Version der MR, hier nach O1531 übersetzt (SHL §703)[65]:

»Wieviel mißt eine Parasange? 400 Ellen, und seine Elle (mißt) (drei)[66] Spannen und eine Handbreite, und seine Spanne erfüllt die Welt, wie es heißt ...« (es folgt Jes 40,12).

4. ABdRA A, *ḥet;* übersetzt nach BHM III, S. 29/24ff.[67]:

»Denn seine Parasange (mißt) Tausend von Tausenden[68] Elle(n), und seine Elle vier Spannen und eine Handbreite, und seine Spanne (reicht) von einem Ende der Welt bis zum anderen, wie es heißt ...« (es folgt Jes 40,12).

Während die ShQ-Überlieferungen der beiden Münchener Handschriften die Parasangen in Meilen und die Meilen weiter in Ellen umrechnen, geben MR, ABdRA und MH das Maß der Parasangen direkt in Ellen an. Das Wort וטפח in der Wendung »vier Spannen und eine Handbreite« findet sich dagegen nur noch in beiden letzteren. Das Maß von אלף אלפים in ABdRA könnte in MH zu אלפים verkürzt sein (hier liest MR »400«). Die Wendung »und seine Elle (reicht) von einem Ende der Welt bis zum anderen« bezeugt außer ABdRA und MH auch noch die Münchener Handschrift M22, während die übrigen Texttraditionen »seine Elle erfüllt die Welt« lesen. Aufs Ganze gesehen geht also die ShQ-Version von ABdRA mit MH am engsten zusammen. Das Stück bestätigt damit erneut die literarische Nähe beider Schriften zueinander.

Die Divergenzen bei den Maßangaben sind erheblich. Welche Umrechnungstabelle kommt den aus der rabbinischen Literatur bekannten Maßen am nächsten? In b Pes 93bf. wird eine Parasange auf vier Meilen berechnet[69], was in der Texttradition der ersten ShQ-Version belegt ist[70]. Die Lesarten von MR, ABdRA und MH lassen darauf schließen, daß die persische Meile (Parasange), mit »400«, »Tausend von Tausenden« und »2.000« Ellen bestimmt, für die Bearbeiter dieser

---

[64] Mit dieser Version stimmt die Umrechnungstabelle in der Streitschrift *Sefer Milḥamot* (ed. Davidson, S. 122) des Karäers Salmon b. Yeruḥim nahezu wörtlich überein.

[65] Die synoptische Parallele M40 (d.h. die Münchener Handschrift überliefert zwei ShQ-Traditionen; s. Nr. 1) entspricht weitgehend O1531, während der Redaktor der New Yorker Handschrift N8128 diese Texttradition mit der vorangehenden (mit »einige sagen« eingeleitet) kontaminiert. Zur Redaktion des ShQ-Materials in N8128 s. Herrmann, FJB 16, 1988, S. 89ff., und die Einleitungen zu ÜHL III und IV.

[66] So mit M40 und N8128.

[67] = BatM II, S. 370/5ff.

[68] Auffallend ist, daß das ABdRA-Zitat bei Abraham b. Azriel, *ʿArugat ha-Bosem* (ed. Urbach, Bd. I, S. 127) die Lesart »8.000« (ח׳ אלפים statt אלף אלפים) bietet.

[69] S. Krauss, *Talmudische Archäologie* II, S. 705 Anm. 531, und *Peiḳta dĕ-Raḇ Kahăna,* übersetzt von W. G. Braude, Philadelphia 1975, S. 504.

[70] Nach den geläufigen antiken Maßen entspricht eine Parasange jedoch $3^2/_5$ Meilen, was die Textschwankungen zwischen drei und vier Meilen erklären könnte.

ShQ-Tradition kein gebräuchliches Maß mehr war. Eine Meile soll nach rabbinischer Anschauung 2.000 Ellen (= Sabbatgrenze) entsprechen[71]; nach den Lesarten der beiden ersten ShQ-Versionen wird sie jedoch mit 10.000 bzw. 4.000 Ellen gleichgesetzt. Die in der ersten ShQ-Version auf zwei Spannen berechnete Elle ist wiederum in der rabbinischen Literatur belegt[72]. Die Angabe von ABdRA und MH, nach welcher die Elle vier Spannen und einer Handbreite entsprechen soll, steht also im Gegensatz zum rabbinischen Maß, das die Elle auch in sechs Handbreiten umrechnet[73].

Aus dem Gesagten ergibt sich, daß die erste ShQ-Version den in der rabbinischen Literatur genannten Maßen am nächsten kommt und möglicherweise die älteste Form dieser ShQ-Tradition darstellt.

Der Redaktor von MH hat dieses Traditionsstück, das seiner Herkunft nach zur ShQ-Spekulation über die Gottheit gehört, auf den »hohen und erhabenen Thron« übertragen, dessen gigantische Maße damit ins Unermeßliche gesteigert sind. Die ShQ-Version von ABdRA, die MH am nächsten steht, bezieht demgegenüber die Umrechnungstabelle, wie zweifelsfrei ursprünglich, auf Gott selbst. Jellineks Annahme, daß MH dem Redaktor von ABdRA als Vorlage gedient habe, dürfte damit, zumindest was die vorliegende Tradition betrifft, auszuschließen sein[74]. Für die Frage nach dem traditionsgeschichtlichen Hintergrund von MH ist der Kontext dieser ABdRA-Tradition über das Gesamtmaß der Gottheit insofern von Interesse, als hier erstmals der Begriff »Körper der Shekhina« vorkommt, den der Redaktor von MH in Kap. 3 (§8) aufgreift[75]. Der theologisch-ethischen Intention von ABdRA entspricht es, daß diese ShQ-Tradition von bloßer Zahlenspekulation über die Gottheit auf Gottes Ferne zu den Dienstengeln sowie umgekehrt auf seine Nähe zu den »gebrochenen Herzen« umgedeutet wird[76]:

> »Eine andere Erklärung. Nahe ist der Herr den gebrochenen Herzen, denn die gebrochenen Herzen sind geliebter vor dem Heiligen, er sei gepriesen, als die Dienstengel[77], denn die Dienstengel sind 36.000 Myriaden Parasangen von der Shekhina entfernt[78], wie es heißt[79]: *Die Śerafim stehen oberhalb von ihm.* (Das Wort) »ihm«[80] (zählt) in der Gematria 36.000. Das lehrt, daß der Körper der Shekhina 236 Myriaden Parasangen (mißt), 118 von seinen Lenden nach oben und 118 von seinen Lenden nach unten. Diese Parasangen

---

[71] Vgl. ibid., S. 391.

[72] Vgl. ibid., S. 390.

[73] Vgl. ibid., S. 388f.

[74] BHM VI, S. XXXXIII. S. auch den Kommentar zu §§1 und 2 sowie zu §26.

[75] S. dazu ausführlich den Kommentar zu §8.

[76] ABdRA A, *ḥet,* BHM III, S. 29/18ff. (= BatM II, S. 369/21ff.). Vgl. auch das Zitat des Stückes bei Abraham b. Azriel, *ʿArugat ha-Bosem* (ed. Urbach, Bd. I, S. 127f.).

[77] Vgl. SHL §809 (SRdB; s. auch die Parallelversionen §529 und §789): »Glücklich ist Israel (§789: die Rechtschaffenen), um wieviel (כמה statt korrupt במה) mehr geliebt sind sie vor dem König als die Dienstengel«. S. auch Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 267ff., Grözinger, *Ich bin der Herr,* S. 169f., und id., *Musik und Gesang,* S. 328f.

[78] Diese Tradition findet sich auch im Midrash *ʿAseret ha-Devarot* (BHM I, S. 65).

[79] Jes 6,2.

[80] לו hat den Zahlenwert 36.

entsprechen nicht unseren Parasangen, sondern entsprechen seinen Parasangen, denn seine Parasange (mißt) Tausend von Tausenden Ellen, und seine Elle vier Spannen und eine Handbreite, und seine Spanne (reicht) von einem Ende der Welt bis zum anderen, wie es heißt[81]: *Wer mißt mit seiner hohlen Hand das Wasser und bestimmt den Himmel mit der Spanne?* Aber den gebrochenen Herzen ist der Heilige, er sei gepriesen, jeden Tag nahe von Elle zu Elle, wie es heißt[82]: *Den gebrochenen Herzen ist er nahe.* Aber nicht den unbesonnen Herzen, denn die Schrift sagt darauf[83]: *Sagt zu den unbesonnnen Herzen: Seid stark, und fürchtet euch nicht.* Vielmehr lehrt es, daß der Heilige, er sei gepriesen, seine Shekhina von den hochmütigen Herzen fernhält ...«

6.5 Kommentar zu §6

So, wie das erste Kapitel aus zwei Versatzstücken redigiert ist (§§3 und 4), so dürfte auch die Fortsetzung von Kap. 2 (§6) eine ursprünglich eigenständige literarische Einheit darstellen, die zum vorangehenden Kontext keinen unmittelbaren inhaltlichen Bezug aufweist. Geht es im ersten Abschnitt (§5) um das Maß des »hohen und erhabenen Throns« (כסא רם ונשא), so kulminiert der zweite in der auf I Sam 2,8 gestützten Aussage, daß der »Thron der Herrlichkeit« (כסא הכבוד) allein den Gottesfürchtigen als ihrem eschatologischen Heilsgut zugesagt ist (§6,5). Zu Beginn des dritten Kapitels (§7,2) werden dann beide Throne miteinander identifiziert (»Der Thron der Herrlichkeit ist der hohe und erhabene Thron«).

Läßt sich die Vorstellung vom Erben des Throns der Herrlichkeit - wortstatistisch gesehen ist כסא הכבוד die geläufigste Bezeichnung des göttlichen Thronsitzes in der Hekhalot-Literatur - für die Eschatologie der Merkava-Mystiker in Anspruch nehmen[84]?

Chernus weist mit Recht darauf hin, daß dieses Motiv nichts anderes als »a typical exoteric rabbinic dictum«[85] darstellt. So heißt es in BamR 11 (zu 6,23) im Zusammenhang mit I Sam 2,8:

> »*Die Weisen werden die Herrlichkeit zum Erbteil erhalten*[86]. Dies ist Israel, denn sie werden Weise genannt, in der Zeit, da sie Tora und Gebote erfüllen, wie es heißt[87]: *Bewahrt und erfüllt (sie), denn dies wird eure Weisheit und Einsicht in den Augen der Völker sein.* Weil Israel die Tora unter ihnen (d.h. den »Edomitern« = Rom) bewahrt, wird der Heilige, er sei gepriesen, ihnen künftig den Thron der Herrlichkeit zum Erbteil geben, wie es heißt (I Sam 2,8): *Und den Thron der Herrlichkeit wird er ihnen zum Erbteil geben.* Künftig wird der Heilige, er sei gepriesen, Israel die Königswürde (מלכות) zurückgeben, so, wie es heißt ...« (es folgt Dan 7,27).

---

[81] Jes 40,12.
[82] Ps 34,19.
[83] Jes 35,4.
[84] So Maier, *Kultus,* S. 96.
[85] HUCA 52, 1981, S. 272.
[86] Prov 3,35.
[87] Dtn 4,6.

Die Verheißung des Throns der Herrlichkeit als eschatologisches Heilsgut paßt schlecht zum Aufstiegs- bzw. Abstiegsbericht des *yored merkava,* der von der Schau der thronenden Gottheit und vom Gesang des Throns der Herrlichkeit als dem Ziel seiner Himmelsreise zu berichten weiß[88]. Das gleiche gilt für die rein magischen Schichten der Hekhalot-Literatur, in denen mit Hilfe von Beschwörungspraktiken und mittels der Kenntnis von Geheimnamen Engel und Tora im Hier und Jetzt des Beschwörungsrituals verfügbar gemacht werden sollen. Auch in den wenigen Hekhalot-Texten, in denen futurische Eschatologie anklingt, spielt das Erben des Throns der Herrlichkeit keine Rolle[89]. Die Hekhalot-Literatur zeigt insgesamt nur ein geringes Interesse an eschatologischen Themen wie dem Jüngsten Gericht, der Totenauferstehung und der messianischen Zeit[90].

Wie sehr die apokalyptische Thematik von der Umwertung aller Verhältnisse in die Jetztzeit hineingenommen wird, zeigt die sog. Erzählung von den zehn Märtyrern in HR[91]. Nach dieser Erzählung wechselt ein Engel den römischen Kaiser, der hier Lupinus heißt, gegen R. Ḥananya b. Teradion (nach anderer Texttradition gegen Neḥunya b. Haqana) aus, nachdem der Rabbi zuvor auf Befehl des Kaisers zum Tode verurteilt worden ist. Die Henker halten nun irrtümlich den Kaiser für den Rabbi und enthaupten ihn. Der Rabbi herrscht hingegen anstelle des Kaisers sechs Monate lang über das »frevelhafte Rom« und läßt Monat für Monat tausend hohe Beamte umbringen. Das eschatologische Motiv vom Erben des Throns dürfte also erst in einem späteren Stadium der Redaktion von Hekhalot-Texten aufgegriffen worden sein, und zwar dort, wo der Aufstieg des Mystikers wie auch das Beschwörungsritual keine Rolle mehr spielen.

Die Schrift ABdRA, deren literarische Nähe zu MH schon bei der Kommentierung der vorangehenden Paragraphen betont wurde, spricht gestützt auf I Sam 2,8 davon, daß Gott den Kranken (בעלי חולה), Geschlagenen (בעלי מכה) und Gefesselten (אסורים) den Thron der Herrlichkeit übereignet[92]. Das Stück ist charakteristisch für die ethische Einstellung dieser Schrift, die nicht in den »klassischen« Hekhalot-Schriften ihr literarisches Vorbild hat, die vielmehr Hekhalot-Traditionen in freier Verarbeitung mit neuen Inhalten füllt.

Im Zuge der Beschreibung von *tebel* (= 6. Erde) von SRdB wird I Sam 2,8 ebenfalls zitiert[93]:

---

[88] Vgl. Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 289f.

[89] S. vor allem HR (SHL §§218f.) und 3. Henoch (SHL §§64f.).

[90] Davon ausgenommen sind die apokalyptischen Traditionen von HR (SHL §§122ff.), die gerade wegen ihrer eschatologischen und messianischen Thematik auf einen eigenständigen Traditionskomplex hinweisen.

[91] SHL §§107ff.; hier vor allem §§121f.

[92] BHM III, S. 22. S. ferner den Traktat סעודת לויתן (BHM VI, S. 150). Vgl. auch die zweite Bitte des Achtzehngebets: »Er stützt die Gefallenen (נופלים), heilt die Kranken (חולים) und befreit die Gefesselten (אסורים)«.

[93] SHL §765. Das Stück findet sich auch in der Jerusalemer Handschrift J381 (BatM I, S. 38f.) und in der Parallelversion von MK (BHM II, S. 36). Zum Verhältnis von MK zu den verschiedenen Rezensionen von SRdB s. den Kommentar zu §7.

»Künftig wird der Heilige, er sei gepriesen, auf *tebel* sitzen[94] und die Leichname jener toten Menschen aus dem Staub aufrichten, die sich selbst so verhielten, als ob sie im Staub lägen[95]. Er wird sie wiederbeleben und auf ihre Füße stellen und ihnen Wunderzeichen, Machttaten und viele furchtbare und machtvolle Wunderdinge bekannt geben, damit sie den Heiligen, er sei gepriesen, loben, der die Toten wiederbelebt. Danach sitzt der Heilige, er sei gepriesen, und teilt ihnen guten Anteil und guten Lohn gemäß ihren Werken zu und er gibt ihnen sogar seinen Thron[96] zum Erbbesitz, wie es heißt ...« (es folgt I Sam 2,8).

Das Stück fehlt in den meisten SRdB-Versionen, und es wäre zu prüfen, ob es erst sekundär in die Kosmologie aufgenommen wurde. Seiner Herkunft nach gehört die SRdB-Parallele gewiß nicht zur Merkava-Überlieferung.

Die zu Beginn von §6 genannten 70 Herrschaftssymbole Gottes (70 Throne der Königswürde, §6,1; 70 Kronen der Herrlichkeit, §6,2; 70 Szepter der Herrschaft, §6,3), von denen einerseits die entsprechende Anzahl irdischer Machtsymbole abgeleitet, und von denen andererseits der Thron der Herrlichkeit als die besondere Auszeichnung der Gottesfürchtigen unterschieden wird, fußen auf der rabbinischen Vorstellung der 70 Völker und ihren 70 Sprachen, die auf die Völkertafel von Gen 10 zurückgeht[97].

Im Kontext der Hekhalot-Literatur taucht dieses Motiv sonst nur im 3. Henoch auf. Von Meṭaṭron heißt es hier, er habe »70 Namen entsprechend den 70 Sprachen in der Welt«[98]. In der anschließenden Angelologie wird diese Tradition auf eine (anonyme) Engelgruppe übertragen[99]: »Jeder einzelne von ihnen hat 70 Namen entsprechend den 70 Sprachen in der Welt.« Von Israels Erwählung unter den »70 Sprachen« (= Völkern) ist zu Beginn des 3. Henoch die Rede[100]. Die Tradition, die von »72 Völkern« ausgeht, kommt im 3. Henoch bei der Beschreibung der Engelfürsten des siebenten Himmels vor[101]:

»Oberhalb von ihnen sind 72 Fürsten der Königswürde in der Höhe entsprechend den 70 Sprachen[102] in der Welt. Sie alle sind bekränzt mit Kronen der Königswürde, bekleidet mit Gewändern der Königswürde ... alle reiten Pferde der Königswürde und halten in ihren Händen Szepter der Königswürde.«

Zum Sprachgebrauch dieses 3. Henoch-Stückes weist §6 weitere Parallelen auf. So kommt hier wie in §6,1 die Wendung »Szepter der Königswürde« (שרביטי מלכות) vor, die in der Hekhalot-Literatur sonst nicht zu finden ist. Das Herrschaftssymbol der Krone wird in beiden Texten genannt. Die sprachliche Nähe von §6 zum 3. Henoch sollte jedoch nicht darüber hinwegsehen lassen, daß MH

---

[94] MK: »stehen«.
[95] J381: טמונים (»verborgen wären«), MK: שוכנים (»wohnten«) statt שוכבין.
[96] Die Parallelen: »Thron der Herrlichkeit«.
[97] Vgl. b Suk 55b; MTeh 68,6; ShemR 5; PRE 24.
[98] SHL §4.
[99] SHL §46.
[100] SHL §3.
[101] SHL §22.
[102] Die Textüberlieferung ist nicht einheitlich. Mehrere Manuskripte lesen, wie zu erwarten wäre, »72 Sprachen«; s. Alexander, *3 Enoch,* S. 270.

von Gottes Insignien spricht, während der 3. Henoch eine Engelgruppe beschreibt. Im Zusammenhang mit der Angelologie des vierten und sechsten Kapitels, die wiederum zahlreiche Gemeinsamkeiten mit dem 3. Henoch aufweist, greift der Redaktor von MH, offenbar ganz bewußt, diese Tradition über die königlichen Insignien der höchsten Engelfürsten nicht mehr auf. Für ihn gehören »Throne«, »Kronen« und »Szepter« allein zum Herrschaftsbereich Gottes, von dem »alle Könige der Erde und alle Fürsten des Erdkreises«, nicht jedoch die Engelfürsten des himmlischen Hofstaates »Größe und Königswürde« (גדולה ומלכות) erhalten (§6,4). Daß Gott den irdischen Machthabern »Größe und Königswürde« verleiht, ist auch aus der rabbinischen Literatur bekannt[103].

Das Begriffspaar גדולה ומלכות taucht im 3. Henoch im Zusammenhang mit der Erhöhung des Menschen Henoch zum himmlischen Meṭaṭron und seiner anschließenden Inthronisation auf[104]. Hier ist es jedoch nicht Gott selbst, sondern sein Stellvertreter Meṭaṭron, der »Größe und Königswürde« zuteilt. Meṭaṭron berichtet über die ihm von Gott übertragenen Aufgaben folgendermaßen:

> »Ich (Meṭaṭron) teilte Größe und Königswürde (גדולה ומלכות), Ansehen und Herrschaft, Zier und Loblied, Diadem und Krone und Herrlichkeit allen Fürsten der Königtümer zu, als ich in der oberen Versammlung stand, und die Fürsten der Königtümer standen bei mir, zu meiner Rechten und zu meiner Linken.«

Im folgenden Kontext wird die Episode des Erzketzers Aḥer (Pseudonym für Elisha' b. 'Avuya), der Meṭaṭron für eine zweite Macht im Himmel hält, in die Erzählung eingebaut[105]. Aufgrund von Aḥers Irrtum muß schließlich auch Meṭaṭron bestraft werden. Die Intention dieses Stückes läuft zweifellos darauf hinaus, Meṭaṭrons himmlische Macht wieder zu vermindern[106]. Der Redaktor von MH geht offenbar noch einen Schritt weiter. Daß MH insgesamt zahlreiche Parallelen zum 3. Henoch zeigt, verweist auf den gemeinsamen traditionsgeschichtlichen Hintergrund. Dennoch wird in MH Meṭaṭron, der im 3. Henoch eine ganz zentrale Rolle spielt, nirgends erwähnt. Sollte demnach der Redaktor von MH diese Engelgestalt, die sogar im 3. Henoch als »Kleiner YHWH« bezeichnet wird, ganz bewußt bei der Zusammenstellung des Textmaterials übergangen haben? Die in der Fortsetzung der Kommentierung angeführten Textparallelen des 3. Henoch deuten jedenfalls auf diese redaktionelle Absicht hin.

Wer sind die Gottesfürchtigen, denen der Thron der Herrlichkeit als die besondere, von allen Herrschaftssymbolen zu unterscheidende Auszeichnung zuteil werden soll (§6,5)? Chernus bezieht den Begriff יראים ganz allgemein auf »the potential reward of all members of the Jewish community«[107]. Für ein mög-

---

[103] Vgl. etwa b AZ 18a und besonders die Wendung בריך רחמנא דיהב מלכותא בארעא כעין מלכותא דרקיעא (»Gepriesen sei der Barmherzige, der Königswürde auf Erden verleiht nach der Art der Königswürde im Himmel«) in b Ber 58a.

[104] SHL §20.

[105] Vgl. die Version des Talmud Bavli b Hag 15a; s. auch SHL §672 (N8128).

[106] Vgl. auch Alexander, *3 Enoch*, S. 268, Anm. a zu Kap. 16.

[107] HUCA 52, 1981, S. 272.

liches exklusives Verständnis, etwa als Selbstbezeichnung der deutschen Frommen des Mittelalters, aus deren Kreisen nach Gruenwald MH stammen könnte[108], fehlt im Traktat ansonsten jedweder Anhaltspunkt. In §24 ist dann auch ganz allgemein von den »Synagogen und Lehrhäusern« die Rede, und nicht, wie in der älteren *Hekhalot*-Tradition, vom »esoterischen Kreis« der *yorede merkava.*

6.6 Kommentar zu §7

Die folgenden Kapitel von MH weisen eine besondere Nähe zur kosmologischen Spekulation auf, die im Anschluß an die rabbinische Tradition als *Maʿaśe Bereshit* (מעשה בראשית), d.h. Spekulation um das Schöpfungswerk von Gen 1, bezeichnet wird. Die unter verschiedenen Titeln (*Seder Rabba di-Bereshit*[109], *Maʿaśe Bereshit*[110], *Siddur Rabba de-Bereshit de-Merkava de-Rabbi Yishmaʿel*[111], *Sidro shel ʿOlam*[112] und auch *Maʿaśe Yom Rishon*[113]; im folgenden stets mit SRdB abgekürzt) zusammengefaßten kosmologischen Überlieferungen der mittelalterlichen Handschriften sind in mehreren Versionen mit zum Teil erheblichen Unterschieden in Aufbau und Umfang auf uns gekommen. Eine erste umfassende Untersuchung, die die Entwicklung der kosmologischen Spekulation von den ältesten Ausformungen der pseudepigraphischen Literatur über die im rabbinischen Schrifttum greifbare Überlieferung (vor allem Bavli-Traktat b Hag 11bff.), der frühen kosmologischen Schrift *Reʾuyyot Yeḥezqel* (RY)[114] bis zu den verschiedenen Versionen von SRdB in der mittelalterlichen handschriftlichen Überlieferung nachzeichnet, legte N. Séd mit seiner Arbeit *La Mystique Cosmologique Juive* vor[115]. Ein eingehender Textvergleich der verschiedenen handschriftlich erhaltenen SRdB-Fassungen, der für die Frage nach den in MH aufgenommenen kosmologischen Traditionen von grundlegender Bedeutung wäre, steht indes noch aus[116].

Hinzu kommt, daß wichtige Textzeugen von SRdB, wie etwa die Vatikanische Handschrift V288, Séd unbekannt waren[117]. Von daher soll die redaktionskritische Analyse von §7 auf die handschriftliche Überlieferung von SRdB ihr besonderes Augenmerk richten.

---

[108] *Mysticism,* S. 210.

[109] O1531 (SHL §832).

[110] Diese Überschrift ist in den Handschriften am häufigsten belegt; s. M22 (SHL §429); C671 (2.3.3); L6577 (2.3.15); L27064 (2.3.16); M134 (2.3.19); M521 (2.3.21); PB765 (2.3.38); V290 (2.3.47). Daß in den meisten Handschriften MH unter dem Titel *Maʿaśe Merkava* folgt, ist gewiß kein Zufall; s. auch 3.2.

[111] J381 (2.3.10) und N1746 (dazu Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 187).

[112] Nur O473; s. 2.3.34.

[113] Nur N1990; s. 2.3.28. Zu den verschiedenen Titeln s. auch Séd, *Mystique,* S. 77.

[114] Ed. Gruenwald, *Temirin I,* S. 101–139, und Wertheimer, BatM II, S. 127–134.

[115] S. vor allem die Vergleichstabellen S. 263–277.

[116] Das Textmaterial von SRdB wird von Ch. Weinhag bearbeitet und übersetzt.

[117] S. auch 3.5.

Aus der thematischen Nähe von MH zur kosmologischen Spekulation dürfte der Umstand zu erklären sein, daß der weitaus überwiegende Teil der Handschriften SRdB zusammen mit MH, zumeist in unmittelbarer Abfolge, überliefert. Im Zuge der Analyse von Handschriften, in denen beide Schriften enthalten sind, erwiesen sich verschiedene Versionen als »späte« mittelalterliche Bearbeitungen, die für die Frage nach der gemeinsamen Rezeptionsgeschichte beider Schriften von Bedeutung sind, nicht jedoch für die Frage nach der Herkunft des in MH verarbeiteten kosmologischen Materials[118]. Im Blick auf den traditionsgeschichtlichen Hintergrund von MH sind folgende vier SRdB-Versionen relevant, die bei der literar- und redaktionskritischen Analyse berücksichtigt werden sollen:

1. SRdB A: Aus der Kairoer Geniza ist bisher ein SRdB-Fragment mit dem Siglum Adler 1177 bekannt[119]. Mit dem erhaltenen Text des Fragments stimmt das Vatikanische Manuskript V288[120] nahezu wörtlich überein, und es ist anzunehmen, daß die Handschrift die SRdB-Version des Fragments im vollen Wortlaut enthält. In V288 geht MH dem kosmologischen Traktat voran (sollte MH möglicherweise schon in dem nur noch fragmentarisch erhaltenen Manuskript der Kairoer Geniza mit SRdB kombiniert gewesen sein?). Die Handschrift ist byzantinischer Herkunft und für die Textgeschichte beider Schriften von großer Bedeutung[121].

2. SRdB B: Die in SHL (§§455–467 = [714]715–727) edierte SRdB-Fassung der Handschriften M22, M40 und O1531 stellt eine weitere Rezension dar[122]. Der Text unterscheidet sich von der zuvor genannten Version vor allem darin, daß auf der einen Seite der Bereich über den sieben *reqi'im* zu weiteren sieben höchsten himmlischen Regionen ausgebaut ist[123], während auf der anderen Seite die Beschreibung der unteren kosmischen Bereiche (unterste Erde, Höllen usw.) fehlt. Die Darstellung der *reqi'im* fällt durch die angelologische Inventarisierung auf, die wiederum in SRdB A ohne Parallele ist. Zu den ersten fünf Himmeln werden jeweils vier Engelgruppen aufgelistet, die über die Tore der vier Himmelsrichtungen gesetzt sind, wobei bemerkenswerterweise der sechste und siebente Himmel nur namentlich zusammen mit den biblischen Belegversen der Himmelsnamen erwähnt werden. Die Namen des 4. bis 6. Himmels lauten *makhon, ma'on* und *zevul* statt (genau umgekehrt) *zevul, ma'on* und *makhon* in SRdB A und D. Da mit letzteren b Hag 12b übereinstimmt, dürfte diese Reihenfolge der Himmel als die ursprüngliche anzusehen sein[124]. MH ist in keiner zu diesem SRdB-Typ gehörenden Handschrift enthalten.

---

[118] Dies gilt vor allem für die in 3.10 besprochenen Handschriften von Texttyp F.

[119] Ediert in: Ginzberg, *Ginze Schechter* I, S. 182ff.

[120] S. dazu 2.3.46 und 3.5 (Texttyp A).

[121] S. auch 3.5.

[122] Zur Fortsetzung in §468 = 729 (ShQ/Meṭaṭron-Texte) weist das Geniza-Fragment MS Sassoon 522 eine Parallelversion auf (dazu auch Herrmann, FJB 16, 1988, S. 131 und 139).

[123] S. dazu ausführlich den Kommentar zu §23.

[124] So auch Séd, *Mystique*, S. 273 (hier als »BB2« bezeichnet), dessen absolute Chronologie der einzelnen Versionen jedoch fragwürdig ist.

3. SRdB C: Der Text des Erstdruckes *Sefer Razi'el* (Amsterdam 1701), von N.Séd unter Berücksichtigung der Varianten der Handschriften J476[125] und L6577[126] als Rezension »A« erneut ediert, repräsentieren die dritte Version[127]. Im folgenden wird stets auf die ältere Textfassung der Londoner Handschrift L6577 Bezug genommen. Mit Ausnahme des Erstdrucks gehört MH zu allen Handschriften dieses SRdB-Typs, der sich zu 1. und 2. wie folgt verhält: Diese Version beschreibt wie SRdB A die irdischen Regionen, Unterwelten, Höllen usw., die in SRdB B fehlen, wenngleich zum Teil erhebliche Differenzen bei der Inventarisierung bestehen. Anordnung und Namen der auf den 1. bis 5. Himmel verteilten Engelgruppen stimmen mit SRdB B weitgehend überein, wobei das Wächteramt der an den Toren postierten Engel hier zusätzlich mit ihrem Kommando über die den Toren entsprechenden Winden verbunden ist. In dieser Version wird auch der 6. und 7. Himmel[128] inventarisiert. Das gleiche gilt für die Darstellung der sieben höchsten Regionen oberhalb der *'aravot* (= 7. Himmel), die wiederum mit SRdB B eng zusammengeht, wobei SRdB C jedoch weitere Elemente aufzählt, die sonst nur noch in SRdB D vorkommen. Von daher liegt die Vermutung nahe, daß SRdB B schlicht als Exzerpt von Typ C bzw. ihrer Vorlage anzusehen ist.

Die traditionsgeschichtlichen Zusammenhänge sind indes auch hier komplizierter, als es auf den ersten Blick erscheint. So fällt auf, daß die Beschreibung des zweiten Himmels in SRdB C durch den Einschub verschiedener kosmologischer Stücke, die in SRdB A und D der Inventarisierung der Himmel teils vorangehen und teils folgen, unterbrochen wird[129].

Sind diese Textumstellungen erst im Laufe der handschriftlichen Überlieferung an SRdB C vorgenommen worden oder gehen sie unmittelbar auf einen Redaktor zurück, der SRdB C aus verschiedenen Vorlagen, zu denen auch SRdB B gehören könnte, redigiert hat? Die literarischen Verhältnisse beider Rezensionen lassen sich auch hier nur aufgrund eines eingehenden Textvergleichs bestimmen.

4. SRdB D: Die Handschriften O1531 und M22 überliefern außer SRdB B eine weitere Version, mit der auch die Jerusalemer Handschrift J381 zusammengeht[130]. Nur die Jerusalemer Handschrift enthält MH[131]. Die textgeschichtlichen Zusammenhänge sind hier besonders kompliziert. O1531 und M22 bieten im Vergleich mit J381 kürzere Fassungen. In O1531 fehlt der M22 entsprechende kosmo-

---

[125] S. 2.3.11 und 3.6.

[126] S. 2.3.15 und 3.6.

[127] REJ 124, 1965, S. 28ff.; s. dazu 3.6 mit ausführlicher Darstellung der textgeschichtlichen Zusammenhänge.

[128] S. dazu ausführlich den Kommentar zu § 15.

[129] Vgl. Séd, REJ 124, 1965, S. 40ff. (Beginn der Inventarisierung des zweiten Himmels), und S. 74ff. (Fortsetzung der Beschreibung der Himmel).

[130] BatM I, S. 19–48. Zu dieser Texttradition dürfte auch die New Yorker Handschrift JTS 1746 gehören, die im Aufriß mit J381 weitgehend übereinstimmt; vgl. Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 187f.

[131] Der Traktat fehlt auch in dem mit J381 verwandten Manuskript JTS 1746 (s. die vorangehende Anmerkung).

logische Teil, SHL §§437-439, während die Beschreibung der sieben *reqi'im* (§§768-777) in M22 ohne Parallele ist. Die Fortsetzung, Beschreibung der höchsten himmlischen Regionen mit dem sog. Gebet R. Yishma'els, findet sich in beiden Manuskripten (§§778-798 = 518-538) und kommt in O1531 (§§799-818) als Dublette ein weiteres Mal vor. Es hat allen Anschein, daß M22 verschiedene SRdB-Versionen, zu denen die O1531-Dublette gehört, nur noch fragmentarisch überliefert. So wird sich in der vorliegenden Arbeit die Nähe von M22 (SHL §§518ff.) zur O1531-Dublette (SHL §§799ff.) mehrfach bestätigen[132]. Auf der anderen Seite geht M22 bei der Darstellung der untersten Erde nicht immer mit den Manuskripten O1531 und J381 zusammen. Zudem fehlen größere Textstücke, so etwa der den §§748f. und 759ff. entsprechende Teil.

SRdB D unterscheidet sich von den übrigen Versionen vor allem darin, daß die Beschreibung der himmlischen Regionen, insbesondere des Thronraums Gottes, dem vor allem anderen das Interesse des Redaktors von MH gilt, sehr viel breiter ausgeführt ist. Im Blick auf die Inventarisierung der sieben *reqi'im* geht SRdB D mit Typ A eng zusammen, da nur diese beiden Versionen das Motiv der die sieben Himmel verbindenden Leiter enthalten. In SRdB D ist das Leitermotiv mit einer angelologischen Tradition verbunden, nach welcher über jeden Abschnitt der Himmelsleiter eine Engelgruppe gesetzt ist.

Hinter der Vorstellung der Himmelsleiter steht zweifellos das Bild der Jakobsleiter von Gen 28. Da sich in SRdB der Himmel nicht mehr wie in der biblischen Vorlage direkt über der Erde wölbt, muß die Leiter entsprechend dem kosmologischen Siebenerschema von Himmel zu Himmel verlängert werden. Die Terminologie des Leitermotivs knüpft unmittelbar an Gen 28 (»eine Leiter ist aufgestellt und ihre Spitze reicht bis zum ...«) an.

Das mit der Himmelsleiter verknüpfte angelologische Motiv rückt SRdB D in die Nähe von SRdB B und C, wenngleich hier von vier Engelgruppen die Rede ist, die über die nach den vier Himmelsrichtungen ausgerichteten Toren eingesetzt sind. So sind denn in der Jerusalemer Handschrift J381 tatsächlich beide angelologische Traditionen, die Engel an der Himmelsleiter und die Engel an den vier Himmelstoren, sekundär miteinander verbunden[133].

Die angeführten Beispiele zeigen, daß die gesamte SRdB-Überlieferung noch eingehender literar- und redaktionskritischer sowie traditionsgeschichtlicher Analysen bedarf, um das gegenseitige Abhängigkeitsverhältnis der vier Hauptre-

---

[132] In der *Synopse zur Hekhalot-Literatur* ist M22 jedoch mit der ersten Fassung von O1531 synoptisch wiedergegeben mit Ausnahme der §§539f., die nur in der O1531-Dublette eine Parallele haben (§§819f.). Schon der äußere Textumfang ist also ein Indiz für die Nähe der O1531-Dublette zu M22.

[133] Der Redaktor ist jedoch nicht ganz konsequent und führt nicht zu jedem Himmel die vier über die Tore gesetzten Engelgruppen an. Die Verbindung beider Motive ist aller Wahrscheinlichkeit daraus zu erklären, daß der SRdB D-Typ dieser Handschrift, zumindest teilweise, mit SRdB C kontaminiert wurde. Im Zuge dieser Redaktion dürfte dann wohl auch MH, der mit SRdB C häufig, mit SRdB D in keiner weiteren Handschrift kombiniert ist, mit dem SRdB D-Typ zusammengestellt worden sein.

zensionen zu klären. Zudem wurden hier nur die Traditionen berücksichtigt, die für den Vergleich mit MH von Interesse sind. Eine genauere Aufschlüsselung der übrigen kosmischen Bereiche nach den Handschriften würde das Bild noch viel bunter machen.

Aufs engste mit dem SRdB verwandt ist der kosmologische Teil des *Midrash Konen* (MK)[134], dessen Redaktor aller Wahrscheinlichkeit nach einen SRdB D nahestehenden Text verarbeitet hat[135].

Im folgenden soll der siebente Paragraph literar- und redaktionskritisch analysiert und auf sein Verhältnis zu den Hekhalot-Texten hin, insbesondere den SRdB-Traditionen, befragt werden. Der Umstand, daß die Handschriften MH zusammen mit voneinander stark abweichenden SRdB-Versionen überliefern, ist bemerkenswert genug und zwingt zu einem genauen Textvergleich, der allein die Frage nach den traditionsgeschichtlichen Zusammenhängen zu klären imstande ist.

Daß Traditionen des dritten Kapitels ihrerseits von der frühen Kabbala rezipiert und spekulativ ausgedeutet wurden, soll an verschiedenen MH-Zitaten im Schrifttum des sog. *'Iyyun*-Kreises aufgezeigt werden.

Die Vorstellung vom Thron aus Saphirstein (כסא אבן ספיר) als dem kosmischen Bereich unterhalb des Throns der Herrlichkeit (§7,1) hat Parallelen in allen SRdB-Versionen mit Ausnahme von SRdB A (Geniza-Fragment Adler 1177 und V288), das hier der Kosmologie von b Hag 12b näher steht[136]. Die übrigen Versionen unterscheiden sich darin, daß SRdB B und C wie MH Ex 24,10 als Belegvers für die Region des Throns aus Saphirstein folgen lassen, während in SRdB D, in dem dieser Schriftvers fehlt, eine ausführliche Beschreibung des Throns der Herrlichkeit und seiner unmittelbaren Umgebung anschließt, die zu den folgenden Abschnitten von Kap. 3 eine besondere Nähe aufweist. Das Stück lautet nach SRdB C[137]:

»Und oberhalb von ihm[138] ist ein Thron aus Saphirstein, gesetzt über den Anblick der Furchtbaren[139]... Und oberhalb von ihm ist der Thron der Herrlichkeit, gesetzt über den Saphirstein[140]... und seine Herrlichkeit ist über ihn gesetzt[141], wie es heißt[142]: *Und ich sah den Herrn sitzen auf einem hohen und erhabenen Thron,* und es heißt[143]: *Und sie sahen den Herrn, und unter seinen Füßen ist etwas wie das Werk einer Saphirplatte.*«

---

[134] BHM II, S. 32ff.

[135] S. z.B. den Kommentar zu §6; vgl. auch die synoptische Wiedergabe der parallelen Stücke von MK mit der hier als SRdB D bezeichneten Version bei Séd, *Mystique,* S. 87ff.

[136] S. dazu ausführlich den Kommentar zu §23.

[137] Séd, REJ 124, 1965, S. 90 (L6577). Wichtige Varianten von SRdB B (SHL §467 = 727) werden berücksichtigt.

[138] Zur Anordnung der himmlischen Regionen oberhalb des *'arevot raqia'* s. den Kommentar zu §23.

[139] Es folgt das Höhenmaß des Saphirsteins.

[140] Es folgt das Höhenmaß des Throns.

[141] Nach SRdB B (SHL §727) lautet der Satz: »Und der Herr aller Welten in seiner Herrlichkeit ist darüber gesetzt«.

[142] Jes 6,1.

[143] Ex 24,10.

SRdB D bietet folgende Parallelversion[144]:

»Und oberhalb von ihnen[145]... ist ein Thron aus Saphirstein gesetzt über den Anblick des Glanzes[146]... Und oberhalb von ihnen ist der Thron der Herrlichkeit gesetzt über den Thron aus Saphirstein.«[147]

Die Beschreibung der sieben höchsten himmlischen Regionen, der beide SRdB-Zitate entstammen, stützt sich vor allem auf Begriffe aus der Thronwagenvision des Propheten Ezechiel, zu denen der *Saphirstein, einem Thron gleich* (Ez 1,26) gehört. Daß der Thron aus Saphirstein von Gottes eigentlichem Sitz, dem »Thron der Herrlichkeit« bzw. »hohen und erhabenen Thron«[148] unterschieden wird, stellt eine weiterführende Ausdeutung der biblischen Vorlage dar.

Die Vorstellung vom Thron aus Saphirstein als dem Fußschemel Gottes, die von der Glosse (»Erklärung: Der Schemel seiner Füße ist der Thron aus Saphirstein«) in N1885 und V1601 unterstrichen wird, findet keine Entsprechung in SRdB, wenngleich der Bibelvers Ex 24,10 in SRdB B und C diese Deutung zu implizieren scheint. Schon TPsJ verbindet das Schemelmotiv mit Ex 24,10 wenn es heißt:

»Und unter dem Schemel seiner Füße, der ausgebreitet ist unter seinem Thron, ist etwas wie das Werk einer Saphirplatte.«[149]

Das Motiv des als Fußschemel dienenden Throns aus Saphirstein ist dann aus der Kombination der Schriftverse Ex 24,10 und Ez 1,26 hervorgegangen. Beide Schriftverse werden auch in einem mit R. Meir verbundenen Dictum aufeinander bezogen[150]:

---

[144] SHL §782 (O1531).

[145] Zur vorangehenden Beschreibung der höchsten Himmel s. den Kommentar zu §23.

[146] Es folgt das Höhenmaß dieser himmlischen Region.

[147] Es folgt das Höhenmaß des Throns der Herrlichkeit.

[148] Zur Identifikation der Begriffe s. §7,2 und den Fortgang der Kommentierung.

[149] Zum Schemelmotiv vgl. auch PRE 4 (fol. 10a): »Der Schemel seiner Füße ist wie Feuer und Hagel, und unter dem Thron seiner Herrlichkeit ist (etwas) wie ein Saphirstein«. Es fällt auf, daß der zweite Halbsatz in dem PRE-Manuskript Casanatense 3158 (fol. 14a/14f.) fehlt, was auf eine »späte« Glosse des Druckes hinweisen könnte. In dem Aufstiegsbericht Moses, den das Fragment G21 (fol. 1b/16f. = GFHL, S. 179) überliefert, bleibt der kosmische Bereich des Saphirsteins ohne genaue Bestimmung (»als Mose den Ort des Saphirsteins erreichte«).

[150] b Sot 17a; vgl. auch die Parallelstellen y Ber 1,5 (fol. 3a) (hier wird zusätzlich das Meer mit der Farbe der grünen Gräser verglichen), b Men 43b und b Hul 89a sowie das Zitat in *Sefer ha-Bahir* (Scholem, §65). Diese rabbinische Tradition wird in dem in HZ eingearbeiteten Sondergut der New Yorker Handschrift N8128 aufgenommen, wobei die Erscheinungsformen von Gottes Thron weiter ausgedeutet werden (SHL §371): »Die Erscheinung des Throns ist (wie) die Erscheinung des *raqia'*. Der *raqia'* gleicht dem Meereswasser, und das Meereswasser gleicht dem Purpurblau, und das Purpurblau ist (wie) Saphir, und rings um den Thron sind glänzende Wolken, die wie das Blitzen des *tarshish* blitzen. Der Glanz des Blitzens des Throns, der wie Saphir mit dem Blitzen des *tarshish* ist, (gleicht) dem Morgenstern. Wie die Erscheinung der beiden, Saphir und *tarshish,* ist die Erscheinung des *ḥashmal,* wie der Anblick des Feuers und (doch) kein Feuer, sondern wie die Erscheinung von Feuerlohen, wie gemischte Farben.« Zum traditionsgeschichtlichen Hintergrund dieses Stückes s. den Kommentar zu §§28 und 29.

»R. Meir sagte: Worin unterscheidet sich das Purpurblau von den übrigen Farben? Das Purpurblau gleicht dem Meer, und das Meer gleicht dem *raqia'*, und der *raqia'* gleicht dem Thron seiner Herrlichkeit, wie es heißt ...« (es folgen Ex 24,10 und Ez 1,26 als Belegverse).

Die Vorstellung, daß der Thronsitz Gottes selbst einem Saphirstein gleicht[151], haben SRdB und MH aufgegeben, wobei nur nach MH der Thron aus Saphirstein als Schemel für »die Füße der Shekhina« dient[152].

Zwar kennt auch SRdB die in §7,1 vorkommende anthropomorphe Wendung »Füße der Shekhina«, doch stehen hier die Füße nicht in Beziehung mit dem kosmischen Bereich des Throns aus Saphirstein, sondern sie repräsentieren die Gegenwart der Shekhina auf der »untersten Erde« (הארץ התחתונה)[153]. Diese kosmologische Spekulation knüpft an Jes 66,1 an, wo der Himmel als Thron und die Erde als Fußschemel Gottes bezeichnet werden. In Verbindung mit diesem Schriftvers spricht ein im Namen R. Yosefs (b Hag 16a) bzw. R. Yizḥaqs (b Qid 31a) tradiertes Dictum vom »Verstoßen der Füße der Shekhina aus der Erde«, das die gleiche Auffassung über die im Himmel wie auf der Erde gegenwärtige Shekhina zum Ausdruck bringt[154]. In SRdB steht für die Gegenwart Gottes in den äußersten kosmischen Bereichen des höchsten Himmels und der untersten Erde der bildhafte Ausdruck: »So, wie die Shekhina nach oben ist, so ist die Shekhina nach unten«[155].

Diese kosmologische Tradition ist mit einem Weltbild verknüpft, nach welchem der gesamte Kosmos aus sieben konzentrischen Kugeln besteht. Die sieben oberen Halbkugeln stellen die sieben Himmel dar, und zwar, um eine Glosse von MK aufzugreifen, »wie die Wölbung einer Schüssel, die umgestürzt auf dem Tisch liegt.«[156] Die sieben unteren Halbkugeln sind die den Himmeln entsprechenden sieben Erden, wobei die Ränder der sich treffenden Halbkugeln miteinander verbunden sind, und die oberen und unteren Halbkugeln durch Seile von »Braus« (סערה) zusammengehalten werden[157]. Vor dem Hintergrund dieses kosmologi-

---

[151] Vgl. dazu auch PRE 4 (fol. 10a) = MS Casanatense 3158, fol. 14a/16f.: »Die Erscheinung seines Throns gleicht einem Saphir mit vier Füßen«.

[152] Zur älteren Spekulation über Gottes Thron s. auch äthHen 8,14 und Apk 4,2f. Saphirsteine finden in der Angelologie des 3. Henoch mehrfach Verwendung (SHL §29 [Saphirsteine auf den Häuptern der Engelfürsten SWPRY'L und ŠWPRY'L], §34 [Saphirsteine umgeben die Keruvim] und §§40f. [Beschreibung der Gewänder und Häupter der Ofannim]).

[153] SRdB A (V288, fol. 141a/21ff.) und C (L6577, Séd, REJ 124, 1965, S. 70ff., Z. 264ff.); dieser Version entspricht hier M22 (SHL §440), während SRdB D (O1531, SHL §745, und J381, BatM I, S. 30f.) einen stärker abweichenden Text bieten.

[154] Vgl. Goldberg, *Schekhinah*, S. 364f. Das Bild der als Fußschemel dienenden Erde begegnet im Kontext der Hekhalot-Literatur sonst nur noch im Gebet der »Großen Krone« (SHL §320 = 653; s. aber auch N8128 in SHL §548 [MM]: »Du hast die Erde gewölbt und den Thron gegründet auf ihr, als Schemel deiner Füße«). Nach HR (SHL §153) sind die *'aravot* Gottes Fußschemel.

[155] Z.B. SHL §440 = 745.

[156] BHM II, S. 33.

[157] S. die Darstellung in M22 (= SHL §439). Das Stück fehlt in der Oxforder Handschrift

schen Bildes ist die unterste Erde in Analogie zum siebenten Himmel inventarisiert. Elemente wie die *ḥayyot* und Ofannim (im Anschluß an Ez 1,15: *Und ich sah, die ḥayyot, und siehe, ein Ofan auf der Erde bei den ḥayyot*) sowie der Thron der Herrlichkeit gehören zum Inventar beider kosmischer Bereiche[158].

Daß dieses kosmologische Schema nicht in letzter Konsequenz durchzuhalten ist, zeigt sich etwa darin, daß nach SRdB A und C der nunmehr auch auf der untersten Erde lokalisierte »Thron der Herrlichkeit« als Fußschemel Gottes fungiert, während nach SRdB D die Füße der Shekhina auf den Häuptern der *ḥayyot* ruhen[159]. Mit den Füßen der Shekhina sind weitere kosmische Regionen verbunden, beginnend mit den 18.000 Welten[160], die von konzentrischen Kreisen umlagert werden.

Das hier nachgezeichnete kosmologische Schema von SRdB hat in MH keine Parallele. Es ist jedoch augenfällig, daß einige, zu der kosmologischen Beschreibung gehörende Textelemente in MH eine Parallele finden. Die Kreiselemente um die Füße der Shekhina tauchen in MH zum einen bei der Inventarisierung der *ʿaravot* und zum anderen im Zusammenhang mit den konzentrischen Kreisen um die Hufe der *ḥayyot* auf[161]. Letztere, aus RY, HZ und 3. Henoch bekannte Tradition hat wiederum in SRdB keine Entsprechung. Hierbei handelt es sich um zwei kosmologische Vorstellungskreise, deren spekulative Ausdeutung gegenseitige Beeinflußung aufweist[162].

Der Redaktor von MH greift das Bild der konzentrischen Kreise um die auf der untersten Erde angesiedelten Füße der Shekhina nicht auf, weil für ihn die Füße der Shekhina zum höchsten himmlischen Bereich gehören und seiner Ansicht nach allein die Hufe der *ḥayyot* mit Kreiselementen verbunden sind. Überhaupt fehlt in MH jedwede Spekulation über die verschiedenen Erden, Höllen usw., die für das umfassende kosmologische Bild von SRdB charakteristisch sind.

Dient der kosmologische Schematismus von SRdB, in dem sich verschiedene Vorstellungskomplexe überschneiden, dem Redaktor von MH nur noch als literarischer Steinbruch, aus dem die kosmologischen Traditionen des dritten und der folgenden Kapitel stammen? Die weitere Analyse soll zeigen, daß die traditionsgeschichtlichen Zusammenhänge sehr viel komplizierter sind, als daß sie durch direkte literarische Abhängigkeit von SRdB zu beantworten wären. Daß beide Schriften vor einem gemeinsamen traditionsgeschichtlichen Zusammenhang zu analysieren sind, ergibt sich aus den hier und im folgenden geschilderten Gemeinsamkeiten. Im Gegensatz zu dem umfassenden kosmologischen Bild von

---

O1531, ist aber auch sonst fester Bestandteil der SRdB-Tradition; s. BatM I, S. 39f.; Séd, REJ 124, 1965, S. 66f., Z. 237f.

[158] Vgl. SHL §745 mit §776. Zum Inventar der *ʿaravot* s. den Kommentar zu §15.

[159] Das in sich geschlossene Bild der sieben einander entsprechenden Halbkugeln kollidiert weiterhin mit der Vorstellung von sieben himmlischen Bereichen oberhalb der sieben *reqiʿim;* s. den Kommentar zu §23.

[160] S. b AZ 3b und Ez 48,35.

[161] S. die Kommentare zu §15 und §22.

[162] S. dazu ausführlich den Kommentar zu §22.

SRdB bleibt in MH jedoch die Darstellung auf den unmittelbaren Thronbereich Gottes konzentriert.

So, wie der Thron aus Saphirstein die Funktion des Fußschemels erfüllt, so ist der Thron der Herrlichkeit zum »Sitz seiner Würde« (מושב יקרו) bestimmt (§7,2). Die Parallelität zum ersten Abschnitt zeigt sich weiterhin darin, daß beide Throne mit einem kosmischen Element, dort Saphir und hier *ḥashmal,* beschrieben werden. Die Bezeichnung von Gottes Thron als מושב (»Sitz«), die schon im Schrifttum der Qumran-Essener belegt ist, kommt in den Hekhalot-Texten mehrfach vor[163]. Die *constructus*-Verbindung מושב יקרו findet sich in der Hekhalot-Literatur sonst nur noch in einem Versatzstück von MM[164], das aramäische Äquivalent מותב יקריה in einer ShQ-Tradition über Gottes Gesamtgröße[165].

Bemerkenswert ist weiterhin, daß in diesem Abschnitt der Thron der Herrlichkeit, der die geläufigste Bezeichnung von Gottes Thronsitz in der Hekhalot-Literatur darstellt, mit dem hohen und erhabenen Thron von Jes 6,3 ausdrücklich identifiziert wird. Demgegenüber fällt in der Beschreibung der höchsten himmlischen Regionen von SRdB D der Wechsel der Begriffe auf, die hier gewiß auch miteinander zu identifizieren sind. So wird nach dem oben wiedergegebenen Text von SRdB D[166] der Thron der Herrlichkeit als die nach dem Siebenerschema von SRdB höchste himmlische Region über dem Thron aus Saphirstein aufgefaßt, während es im folgenden Kontext heißt[167]:

> »Oberhalb von ihnen allen (d. h. allen zuvor beschriebenen kosmischen Bereichen) sitzt der Heilige, er sei gepriesen, auf einem hohen und erhabenen Thron.«

Für den Redaktor von MH war es jedenfalls wichtig, die Identität der Begriffe מושב יקרו, כסא הכבוד und כסא רם ונשא ausdrücklich festzustellen.

Mit der Unterscheidung zwischen dem Thron aus Saphirstein als dem Fußschemel und dem Thron der Herrlichkeit als dem eigentlichen Sitz der Gottheit kann letzterer nicht mehr, wie dies in Ez 1 und dem pseudepigraphischen und rabbinischen Schrifttum der Fall ist, mit Saphir verglichen werden. §7,2 verbindet daher den Thron der Herrlichkeit mit einem anderen Element der Ezechielvision, dem *ḥashmal,* was mit Ez 1,4 begründet wird. Diese Beschreibung von Gottes Thron ist im Kontext der Hekhalot-Literatur singulär. Nach Ez 1,27 (und der Parallelstelle 8,2 [hier: החשמלה]) gleicht das Erscheinungsbild der Gottheit selbst diesem Element. Wie schon bei der Kommentierung von §5,2 festgestellt, so scheint der Redaktor von MH auch hier eine Tradition über Gott auf seinen Thron übertragen zu haben, der in §3 sogar mit verschiedenen Eigenschaften

---

[163] Zu מושב כבודו s. 4QShirShab; vgl. ferner 3. Henoch (SHL §§34, 40 und 72); HR (§§94, 154, 159 und 170); HZ (§373; Sondergut der Handschrift N8128); MM (§§590, 591 und 596); SHP (§634) sowie ShQ (§969); s. auch Alexander, *3 Enoch,* S. 278 Anm. t zu Kap. 22.

[164] SHL §551 (nur M22).

[165] SHL §376 = 939 = GFHL, S. 106; die Wendung ist auch im Siddur belegt.

[166] SHL §782.

[167] SHL §784 = 524 = 804 = BatM I, S. 44.

Gottes gleichgesetzt wird. Ansonsten hat dieser Begriff der Thronwagenvision sehr verschiedene Ausdeutungen in der *Maʿaśe Merkava*-Spekulation erfahren, in der auch eine Engelklasse als *ḥashmalim* bezeichnet wird, wie es in §15,1 («*ḥashmalim* des Strahlens«) und 22,2 (*ḥasmalim* aus brennendem [Feuer]) der Fall ist[168].

Die Deutung des Begriffs *ḥashmal* in §7,3 stützt sich auf den Zahlenwert des Wortes, der in der Gematria 378 (חשמל = 8 + 300 + 40 + 30) ergibt. Die Zahl steht für die Anzahl der Glanzleuchten, die an Gottes Thron befestigt sind. Diese Spekulation über den Begriff חשמל ist in der Hekhalot-Literatur sonst nicht zu finden und verweist viel eher auf mittelalterliche Texttraditionen, in denen derartige Zahlenspekulationen über Termini der Merkava-Welt immer wichtiger geworden sind. Von daher ist es gewiß kein Zufall, daß die frühkabbalistische Schrift *Sefer ha-ʿIyyun,* nach der der sog. *ʿIyyun*-Kreis benannt ist, diese Tradition aus MH verarbeitet[169]. Die Schrift ist in mehreren Rezensionen überliefert, die M. Verman in seiner umfassenden Dissertation *Sifrei ha-Iyyun*[170] in vier Haupt- und mehrere Nebenrezensionen einteilt[171]. Das folgende Textstück gehört nach der Nomenklatur Vermans zur sog. »Iyyun-Standard«-Rezension, die das jüngste Textstadium von *Sefer ha-ʿIyyun* darstellt. Dabei fällt auf, daß der Text nicht seine wirkliche Quelle MH, sondern fälschlich oder auch, um der Tradition mehr Gewicht zu verleihen, den Bavli-Traktat Ḥagiga nennt[172]:

> »Und weiter, *ḥashmal* ist eine Abkürzung[173] (für): *ḥet* (steht für) Weisheit (חכמה), *shin* (für) Friede (שלום), *mem* (für) Herrschaft (ממשלה) und *lamed* (für) Gewand (לבוש)[174]... Und das (bedeutet), was unsere Meister seligen Angedenkens (im Traktat)[175] Ḥagiga geschrieben haben: *ḥashmal* sind 338 Arten von Leuchten, und die geringste unter allen ist wie das Sonnenrad. Manche sagen 378 entsprechend seinem Zahlenwert.«

---

[168] Vgl. auch §7,3, in dem die ashkenazische Texttradition von O741 und O183 bezogen auf den Begriff *ḥashmal* sekundär מלאך (»ein Engel«) statt מלמד (»das lehrt«) liest. B942 (s. dazu 2.3.1 und 3.9 [Texttyp E]) überliefert hier die Form חשמאל, deren theophore Endung -אל für die Bildung von Engelnamen typisch ist. Zur Verwendung des Begriffs im 3. Henoch s. SHL §54, wo die Dienstengel gegenüber dem Thron der Herrlichkeit zur Zeit des Vortrags der Qedusha *ḥashmal*-Gewänder anlegen (s. auch den Kommentar zu §§17 und 20 und Alexander, *3 Enoch,* S. 289 Anm. f zu Kap. 36), und §71, in dem von den Kronen aus *ḥashmal* die Rede ist, die die vom Thron ausgehenden Namen Gottes tragen. Die Wendung פתח חשמל (»Eingang aus *ḥashmal*«) ist in ShQ (§384 = 485 = 957) belegt.

[169] Die meisten Schriften dieses Kreises sind noch unediert; s. die Handschriftenverzeichnisse bei Scholem, *Reshit ha-Kabbala,* S. 255ff., und Verman, *Sifrei ha-Iyyun,* S. 245ff.

[170] Cambridge (Massachusetts), 1984.

[171] Ibid. S. 24ff. Zur Kritik an Vermans Modell der Textüberlieferung s. ausführlich den Kommentar zu §§28 und 29.

[172] Ibid., S. 103f., Z. 70ff. In b Hag 13a wird wie in MH die Frage gestellt »Was ist *ḥashmal?*« Sie findet im Bavli ihre Antwort in der Deutung des Begriffs als Notarikon von חיות אש ממללות - »die *ḥayyot* sprechen (mit) Feuer«.

[173] Wörtlich: »Zeichen« (סימן). In §7,3 bezieht sich der Begriff סימן auf den Zahlenwert des Wortes, während hier zunächst die einzelnen Buchstaben von *ḥashmal* als Akronyme aufgefaßt sind.

[174] Es folgen die biblischen Belegverse für die vier Begriffe.

[175] So mit MS München 408.

In der sog. »Iyyun-Long«-Fassung, die nach Verman ein früheres Textstadium als »Iyyun-Standard« repräsentiert, findet sich das MH-Zitat in folgender Bearbeitung wieder[176]:

> »Und er (= *ḥashmal*) wird Glanz der Shekhina (זיו שכינה) genannt. Seine Leuchten sind zahlreich und abgeleitet von seinem Zahlenwert: Es sind 378 Leuchten. Sie bewegen sich und gehen aus von ihm (= *ḥashmal*) in der Klarheit (צחצוח[177]) des überaus strahlenden Glanzes (זיו זוהר גדול), der strahlend hell ist durch alle Arten von Leuchten. In jedem Licht nimmt die Klarheit an Intensität zu. Sie sind wie die Funken, die aus der glühenden Kohle kommen, denn aus ihr wächst die Flamme, und die geringste unter allen Leuchten ist wie das Sonnenrad ...«[178]

Dieses Zitat enthält außer der Zahlenspekulation um den Begriff *ḥashmal* weitere Elemente aus §7,3, zum einen, wie das zuvor zitierte »Iyyun-Standard«-Stück, die Wendung »und die geringste unter allen (Leuchten) ist wie das Sonnenrad« und zum anderen, singulär, das Textelement »überaus strahlender Glanz« (זיו זוהר גדול). Der Ausdruck »Glanz der Shekhina« (זיו השכינה), der ebenfalls nur im »Iyyun-Long«-Zitat vorkommt und hier mit *ḥashmal* identifiziert wird, ist in §7,3 uneinheitlich überliefert. In den ashkenazischen Handschriften O741, O183 und R46 ist die Wendung זיו זוהר גדול offenbar sekundär um den Begriff »Shekhina« zu זיו השכינה זוהר גדול erweitert. Auch in §7,6 liest allein diese Handschriftengruppe zusätzlich השכינה, während die übrigen Manuskripte nur vom »Glanz seines Throns« (זיו כסאו) sprechen. Im folgenden Abschnitt (§7,6) bezeugen die Vatikanische Handschrift V288 und der Erstdruck V1601 die Wendung »vom Glanz der Shekhina«, die der Wendung »vom Glanz des Throns« vorangeht. Da diese Wendung in der Parallelversion von SRdB zu §7,6 fehlt[179], dürfte sie wohl erst nachträglich in den Abschnitt eingefügt worden sein. Der Audruck »Glanz der Shekhina« ist dem Sprachgebrauch der rabbinischen Literatur entlehnt, die verschiedene Vorstellungskomplexe damit verbindet[180]. Diesem Sprachgebrauch steht der 3. Henoch sehr viel näher als die übrigen Schriften der Hekhalot-Literatur. So sind im 3. Henoch beide Wendungen, »Glanz der Shekhina« und »Glanz des Throns (der Herrlichkeit)« mehrfach belegt[181]. Der Redaktor des Traktats dürfte von der Begrifflichkeit des 3. Henoch, der neben SRdB D eine wichtige traditionsgeschichtliche Parallele darstellt, beeinflußt sein; sowohl die Fortsetzung dieses Kapitels als auch die nachfolgenden Kapitel weisen Parallelen zum 3. Henoch auf.

§7,4, der das Glanzkleid um den Thron der Herrlichkeit beschreibt, ist wiederum aufs engste mit SRdB D verwandt[182]:

---

[176] Id., S. 50, Z. 129ff.

[177] Zu diesem Begriff s. auch Klatzkin, *Thesaurus* III, S. 241.

[178] Es folgt die Deutung von *ḥashmal* als Akronym wie im obigen »Iyyun-Standard«-Zitat.

[179] S. dazu unten.

[180] Vgl. Goldberg, *Schekhinah,* S. 271ff. und 526ff.

[181] Zu זיו השכינה s. SHL §§7, 33f. und 44 und zu זיו כסא הכבוד, SHL §§29, 41f. und 73.

[182] SHL §783 = 523 = 803 = BatM I, S. 44. Das Stück findet sich als Zitat bei El'azar von Worms, *Sha'are,* S. 128.

»Ausgebreitet[183] über dem Thron der Herrlichkeit ist ein Kleid aller Arten von Leuchten[184], (das seinesgleichen nicht hat, sie versengen)[185] alles, denn der Glanz von Sonne, Mond, großem Bären, Plejaden, Orion, Sternen und (allen)[186] Gestirnen erscheinen vor ihm[187] wie der Glanz einer Lampe vor dem Licht der Sonne. Alle Geschöpfe, ihre Stern(zeichen), das Werk ihrer Hände, sei es das, was sie getan haben, sei es das, was sie tun, sind darauf eingraviert.«

Während MH davon spricht, daß der Glanz des Thronkleides mit keiner himmlischen »Leuchte« zu vergleichen ist, zählt der SRdB ganz im Sinne der kosmologischen Orientierung der Schrift verschiedene Gestirne auf, die vor dem Glanz des Kleides wie »der Glanz einer Lampe vor dem Licht der Sonne« verblassen. Der Redaktor von MH greift diesen Vergleich im folgenden Kapitel auf (§ 9,1), um die Leuchtkraft der in den *ʿaravot*-Boden eingelegten Edelsteine zu beschreiben[188].

Woher stammt die Vorstellung vom Thronkleid? Zunächst fällt auf, daß dieses Motiv keineswegs in allen SRdB-Versionen, sondern nur in SRdB D vorkommt. Was die Ausbildung dieser SRdB- und MH-Tradition angeht, so wäre zu fragen, ob der Bericht über die Inthronisation Meṭaṭrons, die im 3. Henoch breit geschildert wird, auf die kosmologische Spekulation eingewirkt haben könnte. Auch die Fortsetzung der Thronbeschreibung dieser SRdB-Version findet Parallelen zum 3. Henoch, die der Redaktor von MH teilweise rezipiert hat, und die auf einen gemeinsamen traditionsgeschichtlichen Hintergrund der drei Schriften hindeuten. Von Meṭaṭrons Inthronisation heißt es im 3. Henoch[189]:

»Der Heilige, er sei gepriesen, machte mir (= Meṭaṭron) einen Thron nach der Art des Throns der Herrlichkeit und breitete über mir ein Baldachin[190] aus von Glanz, Strahlen, (schöner) Gestalt, Herrlichkeit, Schönheit, Gnade und Huld nach Art des Baldachins über dem Thron der Herrlichkeit, an dem alle Arten von Leuchten, die es in der Welt gibt, befestigt sind.«

Auf ähnliche Weise beschreibt die Fortsetzung des Inthronisationsberichtes das Gewand (לבוש) und den Mantel (מעיל) Meṭaṭrons[191]:

»Er (= Gott) machte mir (= Meṭaṭron) ein Gewand des Stolzes (לבוש של גאה), an dem alle Arten von Leuchten befestigt sind, bekleidete mich (damit) und machte mir einen

---

[183] Zum vorangehenden Textstück s. oben.

[184] M22 (§ 523): »ein Kleid aus zwei Leuchten«.

[185] Statt des sinnwidrigen וחקוקין, das wahrscheinlich vom folgenden Kontext (»die Werke seiner Hände sind darauf eingraviert«) an diese Stelle gekommen ist, und des korrupten כיוצא בו חמה וכל חמה וחמה מזיו כולם ist mit den Parallelen שאין כיוצא בו ומחמדים zu lesen.

[186] Fehlt nur in § 783.

[187] D. h. dem Kleid.

[188] Zu dem Motiv von »Sonne« und »Lampe« s. auch das im Kommentar zu § 23 wiedergegebene PRE-Zitat.

[189] SHL § 13.

[190] Zu פרש vgl. Alexander, *3 Enoch*, S. 263 Anm. d zu Kap. 10. Hofius (*Vorhang*, S. 11) gibt פרש mit »Vorhang« (synonym zu פרגוד/פרוכת = Tempelvorhang; s. dazu § 28) wieder und sieht den Text in Abhängigkeit von älteren, auch im gnostischen Schrifttum vertretenen Vorstellungen über den Vorhang vor Gottes Thron; s. auch den Kommentar zu §§ 28 und 29.

[191] SHL § 15.

Mantel (מעיל כבוד)[192] der Herrlichkeit, an dem alle Arten von (schöner) Gestalt, Glanz, Strahlen und Zier befestigt sind.«

Traditionsgeschichtlich hängt dieses Stück mit der Vorstellung vom göttlichen Gewand (חלוק) in den Hekhalot-Texten zusammen[193], die sowohl im rabbinischen wie auch im gnostischen Schrifttum Parallelen hat.

Die Beschreibung von den in Gottes Gewand eingewirkten Gestirnen in HR weist eine besondere Nähe zu obigen SRdB-Zitat über das Thronkleid auf[194]:

»Wer ist wie unser König, wer wie unser Bildner, wer ist wie der Herr, unser Gott? Sonne und Mond läßt er aufgehen und bringt hervor die Krone seines Hauptes. Plejaden, Orion und Morgenstern, Sternbilder, Sterne und Gestirne strömen hervor aus seinem Gewand, mit dem er geschmückt ist und auf dem Thron seiner Herrlichkeit sitzt ...«

Gewand Gottes, Gewand Meṭaṭrons und Thronkleid stehen mit Sicherheit in einem engen traditionsgeschichtlichen Zusammenhang. Dabei könnte in der genannten Reihenfolge durchaus ein traditionsgeschichtliches Gefälle zu sehen sein. Das eine Mal werden Vorstellungen von Gottes Gewand auf seinen Stellvertreter, Meṭaṭron, und das andere Mal auf seinen Thron umgedeutet. Dieses Gefälle hat Scholem vor allem in der Darstellungsform der Hekhalot-Texte gesehen. Die hochpoetische und lebendige Sprache zahlreicher Textpartien von HR (und HZ) ist für ihn Ausdruck originärer mystischer Erfahrung. Demgegenüber deute die Verarbeitung der gleichen Motive etwa in MH auf eine sehr viel stärker literarisierte Form der Merkava-Mystik hin[195]. Zu ergänzen wäre noch, daß sich bei den Kompositoren der drei Schriften 3. Henoch, SRdB D und MH sehr deutlich unterschiedliche redaktionelle Zielsetzungen, teils mehr angelologisch, teils mehr kosmologisch ausgerichtet, abzeichnen.

Im 3. Henoch wie in dem oben zitierten SRdB-Stück findet sich außerdem die Vorstellung von den im Thronkleid eingewobenen Taten der Menschen, die in MH ohne Parallele ist[196]. Die Frage nach dem Verhältnis dieser SRdB-Version zum 3. Henoch wäre noch sehr viel genauer zu untersuchen. Daß der 3. Henoch zahlreiche kosmologische Elemente enthält (so etwa die für den SRdB charakteristischen Namen der sieben Himmel[197]), während umgekehrt SRdB, wenngleich in den einzelnen Versionen in sehr unterschiedlichem Maße, Parallelen zur Angelologie und Kosmographie des 3. Henoch zeigt, verweist auf den gemeinsamen traditionsgeschichtlichen Hintergrund beider Schriften. Das vierte Kapitel von MH liefert weitere Beispiele dafür, daß Motive aus der angelologischen Tradition des 3. Henoch umgedeutet wurden[198].

---

[192] Nach § 20,1 ist eine Engelgruppe in »Mäntel aus glühender Kohle« (מעילי גחלת) gehüllt.

[193] S. HR (SHL §§ 101f. und 253) und HZ (SHL § 420; vgl. dazu auch das Geniza-Fragment G8, fol. 2b/14 und 43 = GFHL, S. 105); zum Ganzen s. Scholem, *Jewish Gnosticism,* S. 56ff.

[194] SHL § 105.

[195] S. auch den Kommentar zu §§ 31–36.

[196] SHL § 64; s. dazu Scholem, *Mystik,* S. 77f., und den Kommentar zu § 25. S. auch das Geniza-Fragment G11, fol. 2b/2f. (GFHL, S. 133).

[197] SHL § 21.

[198] S. beispielsweise die Beschreibung der Palasttore in § 10,3 und dazu den Kommentar zu § 10.

Für die Frage nach der Rezeptionsgeschichte der Vorstellungen vom himmlischen Gewand ist von Bedeutung, daß der zum frühkabbalistischen *'Iyyun*-Kreis gehörende Verfasser der Schrift *Sod Yedi'at ha-Meşi'ut* (»Mysterium des Wissens um die Realität«) diese Vorstellung in die Beschreibung des »Uräthers« (אויר קדמון) aufgenommen hat[199]:

»Warum heißt es Uräther? Weil es ein Licht ist, das seinesgleichen unter allen Arten von Leuchten in der Höhe des *'arevot raqia'* nicht hat, und er ist wie ein Kleid aus dem Glanz des Lichtes der Herrlichkeit des Heiligen, er sei gepriesen, des Schöpfers der Welt, das über der ganzen Herrlichkeit ringsum ausgebreitet ist, und seine Klarheit (צחצוח) ist übermäßig und leuchtet, und deswegen heißt er Uräther ...«

Nach § 7,5 erfüllt das Thronkleid die Funktion, den drei höchsten Engelgruppen der *ḥayyot ha-qodesh,* Keruvim der Macht und Ofannim der Shekhina den Anblick »des Glanzes der Herrlichkeit« (זיו הכבוד), d. h. die Schau der Gottheit zu verwehren. Das Motiv des Nicht-Schauen-Könnens in Verbindung mit den hier genannten Engelgruppen ist im 3. Henoch mehrfach belegt. So heißt es bei der Beschreibung der Śerafim[200]:

»Jeder einzelne (= Śeraf) leuchtet auf wie der Glanz des Throns der Herrlichkeit, daß nicht einmal die *ḥayyot ha-qodesh,* die Ofannim der Majestät und die Keruvim der Zier ihn schauen können, weil die Augen eines jeden, der ihn schaut, erblinden, wegen des großen Glanzes, der auf ihm ist«[201].

Das angelologische Bild kehrt bei der Darstellung einer namenlosen Engelgruppe (vom jetzigen Kontext des 3. Henoch her könnten in diesem ursprünglich einmal selbständigen Stück die *'irin* und *qaddishin* gemeint sein[202]) wieder[203]:

»Von jedem einzelnen gehen Funken und Blitze aus, Hörner von Strahlen[204] umkreisen sie, von jedem einzelnen leuchten Lichter auf, Hütten von Strahlen und Zelte von Glanz umkreisen sie, daß nicht einmal die Śerafim und die *ḥayyot,* die größer sind als alle Himmelssöhne, sie schauen können.«

Die dritte Parallelstelle entstammt der Beschreibung von Gottes rechter Hand[205]:

»Von ihr (= der rechten Hand Gottes) leuchten alle Arten des Glanzes von Leuchten auf, denn durch sie wurden die 955 Himmel[206] erschaffen, daß nicht einmal die Śerafim [[Ofannim]][207] sie schauen können.«

---

[199] Scholem, *Reshit ha-Kabbala,* S. 169; vgl. auch id., *Ursprung,* S. 307.
[200] SHL § 42.
[201] Es folgt die Erklärung des Namens Śerafim.
[202] S. Alexander, *3 Enoch,* S. 284 Anm. a zu Kap. 29.
[203] SHL § 46.
[204] Oder: »Strahlendes Strahlen«; zu dieser Wendung s. den Kommentar zu § 15.
[205] SHL § 68.
[206] Zur Anzahl der Himmel s. den Kommentar zu § 24.
[207] M40: »Śerafim und Ofannim.«

Die Wendungen »Keruvim der Macht« und »Ofannim der Shekhina«, die beide auf die Nähe dieser Engelgruppen zur thronenden Gottheit hinweisen, kommen im 3. Henoch nicht vor, wohl aber gehören sie zum Sprachgebrauch von HR[208].

Die Vorstellung, daß den Engeln die Schau der Gottheit verwehrt ist, wird in Kap. 6 erneut aufgegriffen[209] und stellt für den Redaktor von MH ein wichtiges angelologisches Thema dar.

Das kurze Zwischenstück §7,6 spricht vom »Glanz«, bzw. nach der Texttradition mehrerer ashkenazischer Manuskripte vom »Glanz der Shekhina« und »Strahlen«, die den Thron Gottes umgeben. Davon ist in der Hekhalot-Literatur in unterschiedlichen Kontexten die Rede, wie ja überhaupt Lichterscheinungen zur Merkava-Welt gehören. Im Blick auf den traditionsgeschichtlichen Hintergrund von §7,6 ist von Bedeutung, daß das mit dem Thron verbundene Motiv des Glanzes und Strahlens in der Kosmologie von SRdB D und, in kürzerer Fassung, von SRdB C sowie im 3. Henoch eine Parallele hat. Das folgende Zitat stammt aus der SRdB-Beschreibung der höchsten himmlischen Regionen von SRdB D[210]:

> »Und oberhalb von ihnen allen[211] sitzt der Heilige, er sei gepriesen, auf einem hohen und erhabenen Thron, und einen Kreis bilden um ihn Hütten von Strahlen, Smaragd und Saphir wegen des Anblicks (durch) das Auge«[212].

Die Parallelstelle des 3. Henoch bezieht das Glanzmotiv nicht mehr auf die Gottheit selbst, sondern auf die Engelgruppe der Ofannim[213]:

> »Einen Kreis bilden um sie (= Ofannim) Hütten von Glanz, Hütten von Strahlen, Hütten von Licht, Saphir und Smaragd wegen des Anblicks der Erscheinung ihrer Augen und ihrer Angesichter«[214].

Das Motiv des Strahlens des Throns verbunden mit dem des Glanzes der Shekhina taucht im 3. Henoch bei der Beschreibung der Engelklasse der *'irin* und *qaddishin* ein weiteres Mal auf[215]:

> »Ihr (= der *'irin* und *qaddishin*) Stehen ist gegenüber dem Heiligen, er sei gepriesen, so daß das Strahlen ihres Gemaches nach der Art des Strahlens des Throns der Herrlichkeit und der Glanz ihrer Gestalt nach der Art des Glanzes der Shekhina ist.«

Die Textbeispiele von SRdB D und 3. Henoch zeigen, daß Hekhalot-Motive in verschiedene Kontexte mit unterschiedlichen (kosmologischen, angelologischen) Akzentuierungen eingearbeitet sind.

---

[208] Vgl. SHL §§198 und 247.
[209] §17,8 und 20,5.
[210] SHL §784 = 524 = 804 = BatM I, S. 44f.
[211] Gemeint sind die zuvor genannten himmlischen Regionen.
[212] In SRdB C (Séd, REJ 124, 1965, S. 90) folgen als Belegverse Hi 7,8 und Dtn 32,3.
[213] SHL §40.
[214] Der Schluß lautet nach M40: »wegen des Anblicks der Erscheinung der Augen.«
[215] SHL §44.

Das Glanzmotiv wird im folgenden Abschnitt (§7,7) mit einem weiteren Motiv aus der kosmologischen Überlieferung verknüpft, das Gott in Anlehnung an Ps 18,12 inmitten von Finsternis, Wolke und Nebel beschreibt. Dieses die Gottheit verhüllende Wolkendunkel gehört in b Hag 12b zum Inventar der *ʿaravot* (7. Himmel), wo es auch nach der Parallelüberlieferung von SRdB D lokalisiert ist[216], während der Redaktor von MH es bei der *ʿaravot*-Inventarisierung (Kap. 5 = §15) nicht mehr berücksichtigt.

Der Abschnitt §7,7 geht über die Bavli-Parallele hinaus, wenn es gestützt auf Ps 113,4 weiter heißt, daß das Wolkendunkel den Dienstengeln die Möglichkeit des »Sich-Ernährens am Glanz Gottes« verwehren, oder, nach der Lesart der ashkenazischen Textzeugen O183 und O741, ihnen als Schutz vor diesem Glanz dienen soll. Die unterschiedlichen Lesarten ergeben sich aus den graphisch ähnlichen Worten יזונו (»sie nähren sich«) und ינזקו (»sie nehmen Schaden«). Die erste Version steht im Gegensatz zur rabbinischen Tradition, nach welcher der Glanz der Shekhina den himmlischen Lebewesen als Nahrung dient.

Goldberg ist darum bemüht, die Aussage von MH abzuschwächen, wenn er schreibt: »Ob der Autor (sc. von MH) annimmt, daß die Engel nicht vom Glanze der Shekhinah genießen, ist nicht ganz sicher«[217]. Die Unsicherheit liegt wohl eher auf der Ebene der Textüberlieferung als beim Autor des Traktats. So findet nur das Motiv der Schutzfunktion der Wolken, das keinen Widerspruch zur rabbinischen Tradition darstellt, in SRdB D eine Parallele. Von hier aus ist zu erwägen, ob die Textgestalt von SRdB D als die ursprüngliche Lesart von MH anzusehen ist[218]. Unter den zu SRdB D gehörenden Handschriften steht das Oxforder Manuskript O1531 MH am nächsten[219]:

> »Der Heilige, er sei gepriesen, sitzt oberhalb von ihnen allen. Ein Licht wie der Anblick einer Fackel, Finsternis, Wolke und Nebel umringen ihn, damit nicht die Dienstengel am Glanze seiner Herrlichkeit und am Glanze seiner Königswürde Schaden nehmen, wie es heißt[220]: *Denn der Herr ist hoch, und den Niedrigen sieht er.* Woher (wissen wir), daß Finsternis, Wolke und Nebel ihn umkreisen? Wie es heißt[221]: *Wolke und Nebel umringen ihn,* und es heißt[222]: *Er setzt verborgene Finsternis rings um sich.*«

---

[216] SHL §776. Vgl. auch den Traktat *ʿAseret ha-Devarot,* BHM I, S. 64f., wo Ps 97,2 (statt 18,12 in b Hag 12b) als Belegvers zitiert wird, während in SRdB D beide Verse angeführt werden. Das Motiv findet sich weiterhin in HZ (SHL §356) und der Parallelstelle von ShQ (SHL §699 = 949). Wichtig ist hier auch MK (BHM II, S. 24), dessen kosmogonisch-kosmologische Tradition mehrere der hier genannten Elemente verarbeitet: »Der Heilige, er sei gepriesen, nahm Feuer und Wasser und vermischte sie und machte aus ihnen den Himmel (שמים), (d.h.) Feuer (אש) und Wasser (מים; diese Tradition auch in SRdB und in der rabbinischen Literatur), er nahm Wasser und Licht, vermischte sie miteinander und machte die Hütte der Finsternis und die Wolken der Herrlichkeit, wie es heißt ...« (es folgt Ps 18,12).

[217] *Schekhinah,* S. 283.

[218] Vgl. auch die Rolle des Engels Gallisur in PRE 4 (= MS Casanatense, fol. 14b/14f.; diese Tradition fehlt im Warschauer Druck) und PesR 20,4 (Friedmann, fol. 97b = Grözinger, *Ich bin der Herr,* §11,6), der die Dienstengel vor dem Hauch der *ḥayyot* schützt.

[219] SHL §776; das Stück fehlt in J381.

[220] Ps 138,6.

[221] Ps 97,2.

[222] Ps 18,12.

Für das Verständnis des Midrashs zu Ps 138,6 ist der nicht zitierte zweite Halbvers von entscheidender Bedeutung: *Den Hohen schädigt er von ferne;* die eigentümliche masoretische Form יידע wird hier im Sinne des Targum als ירע (»er schädigt«) aufgefaßt[223]. Die Pointe des Midrashs besteht also darin, daß Wolken und Nebel eine Schutzfunktion haben, damit nicht die zum unmittelbaren Thronbereich gehörenden himmlischen Wesen am Glanz Gottes Schaden nehmen. Im folgenden Kontext werden die *ḥayyot* ausdrücklich mit den »Völkern« (גוים) in Ps 113,4 identifiziert, den der Redaktor von MH in §7,6 als Belegvers anführt, um damit zu Midrash-Traditionen über die »Herrlichkeit Gottes« überzuleiten (§8). Der Midrash zu Ps 113,4 lautet nach SRdB D[224]:

»Die Höhe der *ḥayyot ha-qodesh* (entspricht) dem 265.000.[225] Teil vom Maß des Heiligen, er sei gepriesen, deshalb heißt es[226]: *Der Herr ist hoch über allen Völkern.* Völker (גוים) bedeutet nichts anderes als Stolze (גאים), und Stolze nichts anderes als *ḥayyot ha-qodesh,* denn sie zeigen sich stolz (מתגאים) wegen der Fülle ihrer Dicke, (die) über alle Maße des Himmels und der Erde (hinausgeht), deshalb heißt es: *Der Herr ist hoch über allen Völkern.*«

Auch die in MH folgenden Midrash-Traditionen zu Ps 113,4 (§8) deuten wiederum auf SRdB D als Parallele hin.

Der an §7 insgesamt festgestellte traditionsgeschichtliche Zusammenhang mit SRdB D und dem 3. Henoch läßt sich in den anschließenden Kapiteln weiter verfolgen.

6.7 Kommentar zu §8

Der erste Abschnitt von §8 legt Ps 113,4 *Seine Herrlichkeit ist über den Himmeln* durch den Schriftvers Ps 19,2 aus, nach welchem die Himmel Gottes Herrlichkeit allezeit verkünden. Der anschließende Midrash (§8,2) harmonisiert die Schriftverse Ps 113,4 *Seine Herrlichkeit ist über den Himmeln* und Jes 6,3 *Erfüllt ist die ganze Erde von seiner Herrlichkeit,* indem er zwischen Gottes himmlischer und irdischer Herrlichkeit unterscheidet[227]. Ein von der Struktur her ähnlicher Midrash folgt in der Textfassung von SRdB (Typ »D«), die schon bei der Kommentierung des ersten Teils von Kap. 3 (§7) als Parallelversion auffiel[228]. Hier wird im Anschluß an Ps 113,6 *Der hinabschaut im Himmel und auf Erden* wie in §8,2 die Frage gestellt:

---

[223] So auch Rashi zur Stelle.

[224] SHL §778 = 518 = 799 = BatM I, S. 43 (stark verkürzt); zum vorangehenden Stück über die Körpermaße der *ḥayyot* s. den Kommentar zu §14.

[225] SHL §518 = 799: »25.000.«.

[226] Ps 113,4.

[227] Von Gottes himmlischer und irdischer Herrlichkeit im Anschluß an diese Bibelverse ist auch in PRE 10 (fol. 24b) die Rede.

[228] SHL §783 = 523 = 803 = BatM I, S. 44.

»Wenn es heißt ›*im Himmel*‹, warum heißt es (außerdem) ›*auf Erden*‹, und wenn es heißt ›*auf Erden*‹, warum heißt es (außerdem) ›*im Himmel*‹?«

Findet diese Frage in §8,2 in der Unterscheidung von Gottes himmlischer und irdischer Herrlichkeit ihre Antwort, so deutet SRdB D die Begriffe »Himmel« und »Erde« in Ps 113,6 auf Gottes »Allwissenheit«, die sowohl um das himmlische Geschick des Menschen, wie es in den Sternbildern vorgezeichnet ist, als auch um sein irdisches Wirken weiß. Der abschließenden Wendung »das ist der Körper der Geschöpfe, die auf Erden sind« (זה גופן של בריות שהן בארץ) korrespondiert in §8,2 der Begriff »Körper der Shekhina seiner Herrlichkeit« (גוף שכינת כבודו), mit dem die himmlische Herrlichkeit, von der Ps 113,4 spricht, erklärt wird. Woher stammt diese anthropomorphe Wendung, die in SRdB ohne Parallele ist?

Scholem sieht den Ausdruck »Körper der Shekhina« in der ShQ-Spekulation verwurzelt, wenn er schreibt: »Und in der Tat ist es der Körper des Weltschöpfers oder Demiurgen, auch als ›Körper der Gottheit, *Guf ha-Schechina*‹ bezeichnet, der in verschiedenen sehr merkwürdigen Fragmenten (von ShQ), die uns überliefert sind, beschrieben wird«[229].

Es fällt nun aber auf, daß die Wendung »Körper der Shekhina« in den (bekannten) frühen ShQ-Texten gerade nicht belegt ist[230]. Den ältesten Beleg für גוף השכינה als *terminus technicus* der ShQ-Spekulation bietet ABdRA[231]:

»Das lehrt, daß der Körper der Shekhina (גופו של שכינה) 236 Myriaden Parasangen mißt, 118 von seinen Lenden nach oben und 118 von seinen Lenden nach unten.«

Das hier genannte Maß stammt aus der ShQ-Spekulation über die Gesamtgröße der Gottheit und könnte aus den beiden letzten Worten von Ps 147,5 erschlossen sein[232]. Diese Deutung findet sich allerdings explizit erst in mittelalterlichen Traditionen wieder, so etwa in den *Sode Razayya* des El'azar von Worms[233] und in der aus Kreisen der *ḥaside ashkenaz* stammenden Schrift *Sefer ha-Navon,* die im Zuge der Kommentierung von ShQ-Traditionen auch den Terminus גופו של שכינה anführt[234].

Läßt sich der Begriff גוף השכינה in den frühen ShQ-Texten nicht nachweisen, so steht er spätestens seit der Redaktion von ABdRA in Zusammenhang mit der Spekulation um Gottes Größe und findet sich in diesem Kontext etwa in der mittelalterlichen Schrift *Sefer ha-Navon* wieder, die jedoch von MH nicht beein-

---

[229] *Von der mystischen Gestalt der Gottheit,* S. 13; s. auch Chernus, JSJ 13, 1982, S. 144f.

[230] Nur der Begriff גופו kommt vor, und zwar dort, wo Ez 1,27f. anklingt: »sein Körper (גופו) gleicht dem Regenbogen und der Regenbogen gleicht dem Feuer ringsumher« (SHL §§367, 398, 711 und 953).

[231] Rezension A, *ḥet* (BHM III, S. 29); s. auch den Kommentar zu §5. Das Stück als Zitat bei El'azar von Worms, *Sode Razayya* (ed. Kamelhar, S. 31) und Abraham b. Azriel, *'Arugat ha-Bosem* (ed. Urbach, Bd. I, S. 127f.).

[232] S. den Kommentar zu §5.

[233] Ed. Kamelhar, S. 31; dazu auch Herrmann, FJB 16, 1988, S. 132 Anm. 149.

[234] Ed. Dan, *'Iyyunim,* S. 126f.

flußt ist. Eine besondere literarische Nähe zu §8,2 weist dagegen die frühkabbalistische Schrift *Sefer ha-ʿIyyun* auf, in der der Körper der Shekhina wie in MH mit Ps 113,4 in Verbindung gebracht wird. Das folgende Zitat gehört nach der Nomenklatur der Edition Vermans zur sog. »Iyyun-Standard«-Rezension, in der weitere Traditionen aus MH verarbeitet sind[235]:

> »Und er (= Gott) ist erhöht durch das Maß der Huld und erhoben, ohne daß seinem Erhobensein ein Ende wäre. Deswegen sagen wir: *Seine Herrlichkeit ist über den Himmeln*[236]. Das (bezieht sich auf) den Körper der Shekhina (זהו גוף השכינה).«

Der Begriff גוף השכינה wird bei der Beschreibung Meṭaṭrons in dieser Rezension erneut aufgegriffen, wobei der anthropomorphe Gehalt der Wendung offenbar aufgehoben werden soll[237]:

> »Und wisse, daß der Körper der Shekhina (גוף שכינה) weder erkennbar noch sichtbar ist, sondern verborgen und verhüllt. Die Dinge, die den sichtbaren und erkennbaren Körper von seiner Substanz her (betreffen), sind vom Körper der Shekhina (גוף השכינה) zu negieren.«

Die Deutung des Begriffs »Körper der Shekhina« aufgrund von Ps 113,4 ist als ein gewichtiges Indiz dafür anzusehen, daß MH im frühkabbalistischen *ʿIyyun*-Kreis rezipiert worden ist.

Daß MH anthropomorphe Vorstellungen enthält, zeigt außer diesem Begriff das Bild vom Thron der Herrlichkeit als dem Thronsitz der Gottheit mit dem als Fußschemel dienenden Thron aus Saphirstein (§§7,1 und 7,2). Ein besonderes Interesse des Redaktors an ShQ-Traditionen ist dagegen nicht auszumachen. Im Gegenteil, die zu Beginn von Kap. 2 (§5,2) verarbeitete Überlieferung über das Verhältnis himmlischer und irdischer Maße ist nicht mehr auf die Gottheit selbst, sondern auf den Thron der Herrlichkeit bezogen. Daß schließlich auch die Wendung »Körper der Shekhina« für einen späteren Kopisten einen nicht mehr zu akzeptierenden Anthropomorphismus darstellte, bezeugt die Vatikanische Handschrift V288, die »Wesen (עיקר) der Shekhina seiner Herrlichkeit« liest und damit an dieser Textstelle gewiß die sekundäre Lesart bezeugt[238]. Der Begriff der Wesenheit Gottes spielt im Schrifttum der frühen Kabbala eine zentrale Rolle, unter dessen Einfluß er in den Text von V288 eingegangen sein dürfte[239].

Die von Jes 6,3 abgeleitete irdische Herrlichkeit Gottes deutet der Verfasser des Midrashs so, daß aus ihr die weltlichen Machthaber Vorteil und Nutzen ziehen. Thematisch steht diese Aussage Kap. 2 (§6) nahe, in dem es – ganz im Sinne der rabbinischen Tradition – um die von Gott der Welt verliehenen Herrschaftsinsig-

---

[235] S. auch die Kommentare zu §7 sowie §§28 und 29. Das folgende Stück übersetzt nach Verman, *Sifrei ha-Iyyun,* S. 102, Z. 62f.

[236] Ps 113,4.

[237] *Sifrei ha-Iyyun,* S. 108f., Z. 121ff.

[238] Dieser Textüberlieferung folgt der Erstdruck V1601.

[239] Zu עיקר im Sinne von »Wesen/Substanz« (entsprechend dem griechischen οὐσία) s. Klatzkin, *Thesaurus Philosophicus* III, S. 167, und Verman, ibid., S. 185.

nien geht. Im folgenden Kontext findet sich ein Bezug dort, wo es nach einer Midrash-Tradition zu Ps 24 heißt, daß »der König der Herrlichkeit« (מלך הכבוד) alle seine Geschöpfe mit »seiner Herrlichkeit« (כבודו) »zu verherrlichen« (לכבד) weiß (§24,2). Diese Thematik klingt auch in einer ShQ/Meṭaṭron-Überlieferung an. Neben der besonderen Auszeichnung Meṭaṭrons wird hier auf die »Könige der Völker der Welt« Bezug genommen[240]:

»Wenn er, der Jüngling (= Meṭaṭron), unter den Thron eintritt, stärkt ihn der Heilige, er sei gepriesen, durch die Fülle/das Licht des Angesichts ... Der Heilige, er sei gepriesen, gibt von seinem Glanz und von seiner Zier auf die Könige[241] der Völker der Welt.«

6.8 Kommentar zu §9

Der »Boden der *ʿaravot*« (קרקע ערבות), von dem §9,1 spricht, wird in der *Maʿaśe Bereshit*-Spekulation nirgends als ein eigenständiger kosmischer Bereich aufgefaßt. Die Wendung taucht dagegen in einem poetischen Stück über den Thron von HR auf[242], und ist auch in ABdRA belegt[243]. Beide Traditionen machen anders als MH den Boden selbst nicht zum Gegenstand der Darstellung.

Die verschiedenen Arten von Steinen (Saphirsteine, Edelsteine, Smaragdsteine; die Lesart »Perlen« dürfte erst sekundär für das verballhornte אזמרגדה in die Textüberlieferung gekommen sein[244]), mit denen der *ʿaravot*-Boden ausgelegt ist, erinnern geradezu an märchenhafte Palastbeschreibungen. Hinter diesem Bild stehen Motive, die auch in die Angelologie des 3. Henoch Eingang gefunden haben. So heißt es dort von den Ofannim[245]:

»Vor ihnen (= Ofannim) leuchtet ein Licht auf wie das Licht des Morgensterns, und 72 Saphirsteine (אבני ספיר) sind an ihren Gewändern befestigt auf der rechten Seite jedes einzelnen, und 72 Saphirsteine ... auf der linken Seite jedes einzelnen. Vier Edelsteine (אבני ברקת) sind an der Krone eines jeden einzelnen befestigt, deren Glanz in die vier Wind(richtungen) der *ʿaravot* ausstrahlt wie die Sonne, deren Glanz ... ausstrahlt.«

Auch der Redaktor von MH verbindet das Glanzmotiv mit den Steinen und leitet damit zur Beschreibung der sieben *reqiʿim* über (§9,2), die ihrerseits mit nichts anderem als mit Glanz erfüllt sind. Ähnlich heißt es in SHR[246] und der Parallelversion von ShQ[247] über den siebenten Himmel:

---

[240] G9 (GFHL, S. 125) = M40 (SHL §958); vgl. auch die Parallelversionen SHL §§385 und 485.

[241] M40: »Engel«, M22 (§485): »Fürsten«; hier ist wahrscheinlich an die Völkerengel gedacht.

[242] SHL §98; als Zitat am Ende von MH = §32.

[243] BHM III, S. 36f.; in G8, fol. 2a/44 (GFHL, S. 103) findet sich der Ausdruck קרקע רקיע (»der Boden des *raqiaʿ*«).

[244] S. §9 mit Anm. 2.

[245] SHL §40.

[246] Ed. Margalioth, S. 107, Z. 1f.

[247] SHL §966.

»Der siebente *raqia'* ist ganz Licht, und sein Leuchten strahlt aus (in) alle Wohnungen (מעונות), und in ihm ist der Thron der Herrlichkeit auf den vier *ḥayyot* der Herrlichkeit errichtet ...«

Die für die *Ma'aśe Bereshit*-Spekulation charakteristische Inventarisierung der einzelnen *reqi'im*[248], bleibt in MH auf den siebenten Himmel beschränkt, dessen Inventar über alle kosmographischen Vorbilder hinaus angefüllt wird (§ 15). Die Vorstellung von Steinen, deren Glanz in die sieben *reqi'im* ausstrahlt, hat in der SRdB-Spekulation keine Parallele. Sie verweist wiederum auf den 3. Henoch, wo sich folgende Tradition über die Inthronisation des Henoch-Meṭaṭron findet[249]:

»Und er (= Gott) machte mir (= Meṭaṭron) eine Krone der Königswürde, an der 49 leuchtende Steine befestigt waren wie das Licht des Sonnenrades, dessen Glanz in die vier Wind(richtungen) des *arevot raqia'* und in die sieben *reqi'im* und in die vier Wind(richtungen) der Welt ausstrahlt.«

Während die Leuchtkraft der Steine an Meṭaṭrons Krone mit der Sonne verglichen wird, ist die Lichterscheinung der Steine des *'aravot*-Bodens um so viel intensiver als die Sonne, wie die Sonne selbst im Vergleich mit einer einfachen Lampe. Dieses Bild findet sich auch in der SRdB D-Rezension, deren Kontext schon als Parallele zur Thronbeschreibung von § 7 auffiel, wo jedoch das Motiv von Sonne und Lampe nicht verarbeitet ist[250].

Die vier Feuermauern, die zum einen die sieben *reqi'im* in der Höhe der *'aravot* umgeben (§ 9,3) und zum anderen dem Thron gegenüber lokalisiert werden (§ 9,4) – das kosmische Bild, ohne Parallele in SRdB, bleibt unklar –, gehören im 3. Henoch mit Ausnahme der Glutmauern zu den konzentrischen Kreisen, die die Hufe der *ḥayyot* umgeben[251]. Als ein weiteres Motiv dürfte aus dem Überlieferungskreis des 3. Henoch die Gruppe der sieben (im 3. Henoch acht) Engelfürsten stammen, deren Namen durch den Bestandteil des Tetragramms ausgezeichnet sind[252]:

»Und ein Herold ging meinetwegen (gemeint ist Meṭaṭron) aus in jeden einzelnen *raqia'* und verkündete: Ich (= Gott) habe Meṭaṭron zum Fürsten und Prinzen über alle Fürsten meines Königtums und alle Söhne der Höhen eingesetzt, außer den acht großen, geehrten und furchtbaren Fürsten, die genannt werden YWY[253] nach dem Namen {(der) Welt}[254] ihres Königs.«

In dieser Texttradition wird offensichtlich auf jene acht Engelfürsten am Eingang zum siebenten Palast angespielt, deren Namen sich in der Aufstiegstradition von HR erhalten haben[255]. Das Tetragramm gehört hier ebenso zu jedem Namen wie der Ehrentitel »Fürst«.

---

[248] S. die systematische Übersicht bei Séd, *Mystique,* S. 263ff.

[249] SHL § 15.

[250] SHL § 783 = 523 = 803 = BatM I, S. 44. Übersetzt im Kommentar zu § 7.

[251] SHL § 51 (s. dazu ausführlich den Kommentar zu § 22). Zur Wendung עמודי אש (»Feuermauern«) vgl. auch SHL § 67 (3. Henoch); § 146 (HR); §§ 747 = 442 und 769 (SRdB).

[252] SHL § 13.

[253] M40: H'.

[254] M40 liest wie die gestrichene Lesart, während in V228 die MH entsprechende Lesart folgt.

[255] SHL § 240.

In Texttyp C (F41) findet sich die Lesart: »... daß nicht einmal die sieben großen Fürsten, die genannt werden Augen des Herrn ..!«. Diese Textversion spielt auf Sach 4,10 an, wo es heißt: *Das sind die sieben Augen des Herrn, die über die ganze Welt schweifen.* Die Wendung »sieben Augen des Herrn« kommt im frühkabbalistischen Schrifttum vor. So werden in der aus dem sog. *ʿIyyun*-Kreis stammenden Schrift *Sefer ha-Yiḥud ha-Amitti* (»Buch der wahrhaften Einheit«) die sieben Augen Gottes, ganz analog zu F41, auf die sieben höchsten Engelfürsten, hier die Śerafim, gedeutet[256].

Der umfangreiche Kommentar zu MH, der sich nur in der Vatikanischen Handschrift V288 erhalten hat, kennt ebenfalls diese Wendung in Verbindung mit den höchsten sieben Engelfürsten[257]. Von dieser kabbalistischen Tradition dürfte also die Lesart in F41, das in Kreisen spanischer Kabbalisten kopiert wurde, beeinflußt sein[258].

Von den sieben, durch den Gottesnamen ausgezeichneten Engeln heißt es in MH, daß sie den Glanz der Feuermauern nicht schauen können. Beide Motive, der Glanz und das Nicht-Schauen-Können, sind für den Redaktor von MH zentrale kosmologische bzw. angelologische Vorstellungskomplexe, die im Traktat mehrfach vorkommen.

6.9 Kommentar zu § 10

Die sieben Paläste (היכלות) von § 10 werden in Analogie zu den zuvor beschriebenen sieben *reqiʿim* (רקיעים) gesehen. Hier ist von »sieben Geschmückten«[259] die Rede, dort von den »sieben großen Fürsten«. Hier erheben sich Feuersäulen in den Palästen[260], dort umkreisen Feuermauern die *reqiʿim*. Aus der Beschreibung geht nicht klar hervor, wie die sieben Paläste mit den zuvor genannten Feuermauern verbunden sind[261]. Der Kommentator von Texttyp F (s. 3.10) hat das Problem dadurch zu lösen versucht, daß er in einem kosmologischen Diagramm

---

[256] S. MS New York JTS 1822, fol. 6a/19ff.; auch die Namen der sieben Engelfürsten von § 18 = 28 kommen in dieser Schrift vor.

[257] S. auch 3.5 (Texttyp A).

[258] S. dazu auch 3.7 (Texttyp C).

[259] Die Textüberlieferung ist nicht einheitlich; mehrere Manuskripte lesen מדורים (»Wohnungen«) statt הדורים (s. § 10 mit Anm. 1), doch scheint die Lesart הדורים die ursprüngliche zu sein. Die Lesart מדורים ist an kosmologische Vorbilder angelehnt; s. bes. SHL § 755 = 448 (SRdB), wo sieben verschiedene מדורים aufgelistet werden. Die SRdB-Tradition kennt ferner die Vorstellung von »sieben Wohnungen des *gehinnom*« (שבעה מדורי גיהנם; SHL §§ 759-762). Die Wendung שבעה מדורים שלמטה ist in RY (ed. Gruenwald, *Temirin* I, 1972, S. 106f., Z. 20 und 22) belegt.

[260] Mehrere der Feuersäulen werden im 3. Henoch genannt: SHL § 34: עמודי לפיד, § 71: עמודי אש; nach SHR (ed. Margalioth, S. 96, Z. 1) fußt der vierte Himmel auf »Feuersäulen« (עמודי אש); in ABdRA A, *kaf* (BHM III, S. 33), werden »Blitzessäulen« (עמודי ברק) erwähnt.

[261] Vgl. Gruenwald, *Mysticism*, S. 210.

zu diesem Paragraphen jeder Feuermauer sieben Paläste zuordnet und somit auf 28 (!) Paläste kommt (s. §§ 9 D,1 und 10 D).

Die Anordnung der sieben Paläste ist vermutlich konzentrisch gedacht, wenn es heißt: »Dieser (Palast) innerhalb jenes und jener innerhalb dieses« (§ 10,1). Die Vorstellung von konzentrisch ineinandergeschachtelten himmlischen Räumen kommt auch sonst in der Hekhalot-Literatur vor[262].

Die Unstimmigkeiten im kosmischen Bild von Kap. 4 resultieren daraus, daß der Redaktor sehr verschiedene Vorstellungskomplexe aufnimmt und miteinander zu verbinden sucht, wobei er so viel in das Kapitel hineingepackt hat, daß die Kosmographie ins Unanschauliche abgleitet.

Besonders bemerkenswert ist, daß nach der kosmischen Vorstellungswelt von Kap. 4 die sieben Paläste (היכלות) mit den sieben *reqi'im* (רקיעים) keineswegs identisch sind. Es fällt ja in der Tat auf, daß der Begriff היכל, dem die Hekhalot-Literatur ihren Namen verdankt, nicht in allen zu dieser Literatur gerechneten Schriften vorkommt. Und auch dort, wo der Begriff für eine Schrift konstitutiv ist, können literarische Schichten ausgemacht werden, die von *raqia'* sprechen[263]. Will man die terminologischen Unterschiede im Corpus der Hekhalot-Literatur auf eine kurze Formel bringen, so könnte man mit Alexander sagen: »The seven palaces (היכלות) is essentially an idea of Ma'aśeh Merkabah, that of the seven heavens (רקיעים) probably arose form cosmological speculations«[264]. Die folgende Analyse soll zeigen, daß das vierte Kapitel von beiden Vorstellungskreisen beeinflußt ist.

Zwei Versuche, die Unterschiede in der Begrifflichkeit auszugleichen, unternehmen 3. Henoch[265] und SRdB D[266]. Nach dem 3. Henoch werden die sieben Paläste samt den »Wächtern an den Eingängen« (שומרי פתחים)[267] im siebenten *raqia'* lokalisiert. Diese Vorstellung des 3. Henoch steht wohl auch hinter den Wendungen »Paläste der *'aravot*« (§§ 10,4 und 13,3) und »im siebenten Palast in den *'aravot*« (§ 17,1). Der Bearbeiter der genannten SRdB-Version siedelt dagegen die sieben Paläste im *zevul,* d. h. im vierten *raqia',* an, wo sich der in der älteren SRdB-Tradition[268] verwendete Singular היכל, dem die Wendung בית מקדש (»Hei-

---

[262] S. bes. HR (SHL § 206): »In sieben Palästen sitzt ṬWṬRWSY'Y, der Herr, der Gott Israels, (jeweils) ein Gemach innerhalb eines (anderen) Gemaches«; vgl. auch 3. Henoch (SHL § 1): »Als ich (= R. Yishma'el) eintrat in die sechs Paläste (היכלות), ein Gemach (חדר) innerhalb eines Gemaches.« Mit der Wendung הא בבתי גואי הא בבתי בראי (»dieser [Vers] bezieht sich auf die inneren Häuser/Kammern, jener auf die äußeren Häuser/Kammern«) in b Hag 12b. dürften ebenfalls ineinandergeschachtelte himmlische Gemächer gemeint sein.

[263] So beispielsweise das Sondergut der New Yorker Handschrift N8128 in HR, SHL § 146.

[264] *3 Enoch,* S. 240.

[265] SHL §§ 23 f.

[266] SHL § 772 = BatM I, S. 41.

[267] S. dazu bes. den Aufstiegsbericht von HR (SHL §§ 198 ff.) und den Kommentar zu § 13.

[268] S. das Geniza-Fragment Adler 1177 (*Ginze Schechter* I, S. 186); V288, fol. 125a/15 (hier SRdB A); SRdB C (Séd, REJ 124, 1965, S. 78) bezeugt wie b Hag 12b die Lesart מקדש.

ligtum«) in der Parallele b Hag 12b entspricht, als Anknüpfungspunkt für den siebenfachen Ausbau des Himmels gut anbietet (jeweils sieben Feuerpaläste [ז׳ היכלות של אש], sieben Lohenaltäre [ז׳ מזבחות של להבה] und sieben Engellager [ז׳[269] של גדודים ...]) und vom Siebenerschema des kosmologischen Rahmenwerkes beeinflußt sein dürfte. Die Kombination beider Begriffe spiegelt sich auch in der Wendung היכל רקיע שביעי (»Palast des siebenten *raqia'*«) wieder, die nur die New Yorker Handschrift N8128 in MM bezeugt ist, während die übrigen Handschriften hier היכל שביעי (»siebenter Palast«) lesen[270]. Für eine terminologische Differenzierung der *Ma'aśe Bereshit* und *Ma'aśe Merkava*-Spekulation spricht weiterhin der Wechsel von שער (»Tor«) in §10,3 zu פתח (»Eingang«) in §10,4, der ebenfalls auf verschiedene Traditionen hinweist. Während im Zusammenhang mit dem Bericht über den Aufstieg des Merkava-Mystikers durch die sieben Paläste immer von »Eingängen« (פתחים) die Rede ist, zeichnet sich die Beschreibung der sieben *reqi'im* der SRdB-Versionen B und C durch den Terminus »Tore« (שערים) aus[271]. Der Redaktor von MH verbindet dagegen in §10,3 den Begriff »Tor« sowohl mit den sieben Palästen (»in jedem einzelnen Palast sind 8.766/8.760 Blitzestore«) als auch mit den sieben *reqi'im* (»das Höhenmaß jedes einzelnen Tors ist wie die Höhe der sieben *reqi'im*«).

Die Beschreibung der »Tore« in §10,3 ist mit Motiven ausgestaltet, die sich größtenteils in der Angelologie des 3. Henoch wiederfinden. Mit den 8.766 Toren korrespondiert im 3. Henoch die entsprechende Anzahl der Augen des Engelfürsten Ofanni'el; hier wie dort wird die Zahl aus den Stunden eines Sonnenjahres errechnet[272]:

> »Oberhalb von ihnen gibt es einen großen, furchtbaren, heldenhaften ... Fürsten, Ofanni'el ist sein Name[273], er hat 8.766 Augen entsprechend der Anzahl der (Stunden)[274] der Tage des Jahres.«

Die Zahl 8.760 (= 24 × 365) findet sich nur in der MH-Handschrift O741[275]; nach den übrigen Textzeugen ist $365^1/_4 \times 24 = 8.766$ zu rechnen[276]. Ohne den Hinweis auf die Stunden des Jahres kommt die Zahl 8.766 als Maß der Finger der *ḥayyot* im 3. Henoch ein weiteres Mal vor[277].

---

[269] Hier fehlt ein Wort in O1531; die Parallele von J381 (BatM I, S. 41) liest an entsprechender Stelle כתות (»Klassen«); den in J381 folgenden *constructus* גדודי ergänzt Wertheimer zu גדודי אש (»Feuertruppen«).

[270] SHL §595.

[271] S. SHL §§716ff. (SRdB B) und Séd, REJ 124, 1965, S. 78ff. (SRdB C); die Verwendung beider Begriffe im 3. Henoch dürfte als Unterscheidungskriterium für verschiedene literarische Schichten anzusehen sein (s. z. B. SHL §§13 und 24 [פתח] sowie §§2, 11 und 67 [שער]).

[272] SHL §39.

[273] = Oberhaupt der Ofannim.

[274] Der Text von V228 und M40 ist hier korrupt, ששת ist aus שעות, so auch MH, verschrieben.

[275] Vgl. auch Gruenwald, *Mysticism*, S. 210 Anm. 3.

[276] S. dazu Séd, *Mystique*, S. 69.

[277] SHL §50.

Das Höhenmaß der Tore, das mit der Gesamthöhe der sieben *reqi'im* bestimmt wird, ist ein Stereotyp der angelologischen Beschreibung des 3. Henoch. So heißt es von von beiden Fürsten SWPRY'L und ŠWPRY'L[278]:

> »Der Anblick des einen ist wie der Anblick von Blitzen, und der Anblick des anderen ist wie der Anblick von Blitzen, die Augen des einen sind wie die Sonne in ihrer Kraft ... der Glanz des einen ist wie der Glanz des Throns der Herrlichkeit ... die Höhe des einen ist wie die Höhe[279] der sieben *reqi'im* ... die Flügel des einen sind wie die Tage des Jahres ... die Flügel des einen sind wie die Breite des *raqia'* ... die Lippen des einen sind wie die Tore des Ostens ...«

Die Engelfürsten Keruvi'el, das Oberhaupt der Keruvim, und Śerafi'el, das Oberhaupt der Śerafim, werden wie folgt beschrieben[280]:

> »Seine (Keruvi'els) Gestalt ist voll von glühenden Kohlen[281], und die Höhe seiner Gestalt ist wie die Höhe der sieben *reqi'im,* und die Dicke seiner Gestalt ist wie die Dicke der sieben *reqi'im* ... Sein (Śerafi'els) Anblick ist wie die große Leuchte, seine Höhe ist wie die sieben *reqi'im.*«

Auch das Höhenmaß der Śerafim soll nach dem 3. Henoch »den sieben *reqi'im*« entsprechen[282]. Dieses Motiv findet sich weiterhin in RY, wo die Größe der Flügel der *ḥayyot* mit den sieben *reqi'im* verglichen wird[283]. Nach b Hag 13a entspricht jedes einzelne Körperglied der *ḥayyot* - von den Füßen bis zu den Hörnern - diesem Maß. Dieses Bavli-Stück kommt als Zitat in § 11 = 14 vor[284]. Die Breite der Palasttore ist nach diesem Paragraphen wie »die Breite und Länge der Welt.« Nach dem 3. Henoch soll der Titelheld dieser Schrift, der biblische Henoch, im Zuge seiner Verwandlung zum himmlischen Meṭaṭron »entsprechend dem Maß der Länge und Breite der Welt« vergrößert worden sein[285]. Hier zeigt sich einmal mehr, daß gerade dieser Engel, der für den 3. Henoch von zentraler Bedeutung ist, in MH nirgends erwähnt wird, wenngleich sonst zahlreiche Parallelen zu dieser Schrift festzustellen sind. Von daher wäre es durchaus denkbar, daß der Redaktor das ursprünglich mit Meṭaṭron verbundene Maß sekundär auf die Palasttore umgedeutet hat.

Ergibt sich die Zahl der Palasttore aus den Stunden eines Jahres, so errechnet sich die Anzahl der Leuchten und Dienstengel über den Eingängen aus den Tagen eines Jahres mit 1.000 multipliziert. Die Angelologie des 3. Henoch nennt mehrmals 365.000 Dienstengel[286], während SRdB die Vorstellung von 365 an der Him-

---

[278] SHL § 29.
[279] So mit M40.
[280] SHL §§ 33 und 41.
[281] Dieses Motiv taucht auch in der Angelologie von MH (§§ 12,1 und 21,2) auf.
[282] SHL § 42.
[283] Ed. Gruenwald, *Temirin* I, 1972, S. 139.
[284] S. dazu und zu weiteren Parallelen von SRdB den Kommentar zu § 14.
[285] SHL § 12. Vgl. auch die ShQ-Tradition (SHL § 958), nach welcher Meṭaṭron die ganze Welt ausfüllt.
[286] SHL §§ 9, 12, 22 und 50 (3. Henoch); zur Zahl 365 s. auch §§ 29 und 32 (3. Henoch) sowie § 530 = 790 = 810 (SRdB).

melsleiter befestigten Leuchten kennt[287]. Es hat den Anschein, daß in MH beide Vorstellungen miteinander kontaminiert sind.

Das Motiv, daß kein Geschöpf die Leuchten betrachten kann, weist auf § 7,4f. zurück und findet auch sonst in der Hekhalot-Literatur mehrere Parallelen[288].

Das Höhenmaß der Engel - »von der Erde bis zur Höhe des *raqia'*« (§ 10,5) - sieht der Redaktor in Analogie zu den Feuersäulen, die sich »von der Erde bis zur Höhe des höchsten *raqia'*« (§ 10,2) erheben. Die Wendung stellt den assoziativen Anknüpfungspunkt für den sekundären Anschluß des Bavlizitates über die Körpermaße der *ḥayyot* (b Hag 13a) in den Texttypen C (F41) und D (OC198) dar (§ 11), das mit den Worten »von der Erde bis zum *raqia'*« beginnt. In den übrigen Handschriften folgt das Stück erst am Ende von Kap. 4 (§ 14)[289]. Die Umstellung unterbricht in beiden Texttypen die angelologische Beschreibung des vierten Kapitels und ist gewiß sekundär.

6.10 Kommentar zu § 12

So, wie § 10 vor allem mit Motiven des 3. Henoch ausgestaltet ist, so weist auch die Fortsetzung der angelologischen Beschreibung in § 12 Gemeinsamkeiten mit dieser Schrift auf und darüber hinaus mit solchen Texten der Hekhalot-Literatur, in denen die äußere Gestalt der Engel thematisiert ist. Die verarbeiteten Motive beschränken sich nicht nur auf Hekhalot-Traditionen. So entspricht die Vorstellung von der Feuergestalt himmlischer Wesen der auf biblische Vorbilder[290] gestützten rabbinischen Sicht[291]. Die konkrete Wendung »und jeder einzelne ihrer Körper (ist) wie glühende Kohlen« steht indes der Beschreibung des Engelfürsten Keruvi'el im 3. Henoch am nächsten[292]: »Sein Körper ist voll von glühenden Kohlen.« Im folgenden Kontext heißt es von diesem Engel[293]: »Glühende Kohlen lodern aus seinem Körper, und Fackeln kommen aus ihm hervor, und Blitze leuchten aus seinem Angesicht.« Die hier beschriebenen Feuererscheinungen kehren in dem angelologischen Bild von § 12,1 wieder. In ähnlichen Bildern wird auch

---

[287] SHL § 768 (SRdB D).

[288] S. außer den im Kommentar zu § 7 genannten Texten des 3. Henoch das zur selben Schrift gehörende Stück SHL § 39: »In jedem einzelnen seiner (= Keruvi'els) Augen, die in seinem Angesicht sind, zucken Blitze, und aus jedem einzelnen lodern Fackeln, und kein Geschöpf kann sie betrachten, denn jeder, der sie betrachtet, wird sogleich verbrannt«; s. auch HR (SHL § 102): »Die Augen keines Geschöpfes können es (= das Gewand Gottes) betrachten, nicht die Augen von Fleisch und Blut, nicht die Augen seiner Diener« und MR (SHL § 699): »Kein Geschöpf kann ihn [= Gott] betrachten«.

[289] S. den Kommentar zu diesem Paragraphen.

[290] Vgl. Gen 3,24; Ri 13,20; Ez 1,7; Ps 104,4; Hi 38,7; Dan 10,6.

[291] Z. B. b San 88b; zu den Belegen des pseudepigraphischen Schrifttums s. slHen 1,5; 20,1 u. ö., syrBar 21,6; 5,9.11; ApkAbr 19,6; 4 Esr 8,21; s. dazu auch Schäfer, *Rivalität,* S. 51.

[292] SHL § 33.

[293] SHL § 34.

die Metamorphose des Menschen Henoch zum Engel Meṭaṭron geschildert[294]: »Ich (Gott) verwandelte sein (Meṭaṭrons) Fleisch in feurige Fackeln und alle Knochen seines Körpers in feurige Kohlen«[295].

Die Beschreibung der Engel als Vieläugige geht auf Ez 1,18 zurück. Das Motiv findet sich auch in § 15,2 und § 21,3 und kehrt als Stereotyp in der Angelologie des 3. Henoch wieder, wo die Ezechiel-Tradition mit den im folgenden genannten himmlischen Fürsten und Engelgruppen in Verbindung gebracht wird:

1. die Engelfürsten ŠWPRY'L und SWPRY'L[296]: »Der Körper des einen ist voll von Augen, und der Körper des anderen ist voll von Augen«;
2. Keruvi'el[297]: »Sein Körper ist ganz voll von Augen«;
3. Ofannim[298]: »Die Ofannim sind ganz voll von Augen und sie alle sind voll von Flügeln«;
4. Śerafi'el[299]: »Sein Körper ist voll von Augen wie die Sterne des Himmels, die nicht erforscht und gezählt werden können, und jedes einzelne Auge ist wie der Morgenstern.«

Das Motiv der wie Blitze zuckenden Augen (§ 12,1) ist ebenfalls im 3. Henoch belegt. So heißt es von den Augen des Fürsten Ofanni'el[300]:

> »In jedem einzelnen der beiden Augen, die in seinem Angesicht sind, zucken Blitze, und aus jedem einzelnen lodern Feuerfackeln hervor.«

Das Motiv kehrt in HR im Zusammenhang mit der Beschreibung der Augen der *ḥayyot* im siebenten Palast wieder[301]:

> »Der Anblick ihrer (= *ḥayyot*) Augen ist wie (der von) einherjagende(n) Blitze(n)[302], außer den Augen der Keruvim der Macht und der Ofannim der Shekhina, die Lichtfackeln und Flammen von Ginsterkohlen gleichen«[303].

---

[294] SHL § 73.

[295] Zur Feuergestalt der Engel vgl. ferner die Wendungen »die Keruvim aus Fackel« (3. Henoch; SHL § 10) und »die Engel aus Fackel« (SRdB; SHL § 785 = 805).

[296] SHL § 29.

[297] SHL § 33.

[298] SHL § 40.

[299] SHL § 41.

[300] SHL § 39.

[301] SHL § 247.

[302] Vgl. Nah 2,5.

[303] Vgl. auch SHL § 102: »... dessen Augäpfel sprühen und bringen Feuerfackeln hervor«. Ähnliche Wendungen finden sich auch in anderen Hekhalot-Texten; MM (SHL § 596): »Alle (= Engelklassen) sind voll von Augen auf ihrem Rücken, ihr Anblick ist wie der Anblick eines Blitzes«; im folgenden Kontext heißt es: »Feuerfackeln strömen aus ihren Augäpfeln hervor« (vgl. auch die kommentierende Glosse zu diesem Stück aus Kreisen der *ḥaside ashkenaz* in SHL § 873); 3. Henoch (SHL § 19; Verwandlung Henochs in eine Feuergestalt): »... und meine Augäpfel in Feuerfackel(n)«; SHL § 41: »Sein (= Śerafi'els) Glanz ist wie Blitze, seine Gestalt wie Fackeln«; SHL § 52: »Ihre (= 496.000 Engellager) Augen sind wie Feuerfackeln«.

Eine weitere Belegstelle in dieser Schrift ist die Darstellung der Torwächter des siebenten Palastes und ihrer Pferde, die vor allem zur Fortsetzung des Paragraphen, wo es um die Waffen und Pferde der Engel geht, eine besondere Nähe aufweist[304]:

»Am Eingang des siebenten Palastes stehen und wüten alle Helden, herrische, kraftvolle und harte, furchtbare und schreckliche, die höher sind als Berge und geschliffener als Hügel. Ihre[305] Bogen sind vor dem Angesicht gespannt, die Schwerter liegen geschärft in ihren Händen. Blitze strömen aus ihren Augäpfeln hervor, Feuerkanäle aus ihrer Nase und Kohlefackeln aus ihrem Mund.
(Mit) Helmen und Panzern sind sie geschmückt, Lanzen und Speere hängen an ihren Armen.
Ihre Pferde sind Pferde der Finsternis, ... des Todesschattens ...«

Während sich das Zitat aus HR durch seine poetischen Züge auszeichnet, ist das angelologische Bild in §12,2 von einer deskriptiven Darstellungsweise geprägt. Die Wendung »Feuerpferde« (סוסי אש) findet sich außer in §12,2 noch im 3. Henoch[306], dem Geniza-Fragment G15[307] und in SHR[308].

Ohne Vorbild in den Hekhalot-Texten ist die geradezu barock anmutende Beschreibung der Engel und ihrer Pferde von §12,3. Beide sind als Vierflügelige und Viergesichtige vorgestellt. In eigenwilliger und freier Manier geht der Redaktor mit dem Traditionsmaterial um, indem er dieses klassische Motiv der *ḥayyot*-Beschreibung aus Ez 1 nun auch noch auf die himmlischen Pferde überträgt.

Engeln und Pferden dichtet er schließlich vier Münder bzw. Mäuler an, mit denen er sie einen gemeinsamen Vortrag in vier Reden und einen gemeinsamen Lobgesang in 70 Sprachen - das Motiv findet schon in §6 Verwendung - anstimmen läßt. Der Gesang besteht aus den beiden Grundelementen der Qedusha, dem ›Heilig‹ (Jes 6,3) und dem ›Gepriesen‹ (Ez 3,12). Die Segensformel lautet nach F41 (Texttyp C): »Gepriesen sei der Name der Herrlichkeit ihres Königs.« Diese Wendung stellt offenbar eine Abwandlung der בשכמל״ו-Formel (»Gepriesen sei der Name der Herrlichkeit seines Königtums für immer und ewig«) dar, wobei das Wort מלכותו durch מלכם ersetzt ist. Nach dem 3. Henoch sprechen die *ḥayyot* die בשכמל״ו-Formel als Responsion auf das ›Heilig‹[309]. In abgewandelter Form kommt diese Eulogie auch in MM vor. Hier sprechen die *ḥayyot ha-qodesh* zusammen mit anderen himmlischen Engelgruppen: »Gepriesen sei der Name der

---

[304] SHL §§213f.

[305] Zum Folgenden vgl. auch ABdRA A, *qof* (BHM III, S. 45/11f.): »Sein (Moses) Bogen ist Feuer und seine Pfeile Flamme und seine Lanze Fackel, sein Schild Wolken, sein Schwert Blitze und nicht Eisen.« Zur biblischen Vorstellung von waffentragenden Engeln s. Jes 5,13; Num 22,23 und I Chr 21,16.30.

[306] SHL §9.

[307] Fol. 2a/7 (GFHL, S. 151).

[308] Ed. Margalioth, S. 88, Z. 133. Vgl. auch die Beschreibung der »72 Fürsten der Königtümer« mit ihren »Pferden der Königtümer« im 3. Henoch (SHL §22).

[309] SHL §71. Zum Ganzen Grözinger, *Musik und Gesang,* S. 84, 287 und 323f., und Halperin, *Faces,* S. 397.

Herrlichkeit seines Königtums für immer und ewig vom Ort des Hauses seiner Shekhina her«[310].

Die Verse Jes 6,3 und Ez 3,12 tauchen ein weiteres Mal in der Angelologie von Kap. 6 (§20,4[311]) auf und werden im anschließenden Kontext mit Sängergruppen verknüpft, die die Hufe der *ḥayyot* umkreisen (§22,3). Nach letzterer Tradition rezitiert eine dritte Gruppe das »Er sei König« (ימלוך) aus Ps 146,10 bzw. Ex 15,18, was der erweiterten Qedusha der ʿAmida bzw. Qedusha de-Sidra entspricht. Auch der Lobgesang der Engel und Pferde kennt ein drittes Element, das als »Loblieder ihres Königs«[312] bezeichnet wird. Möglicherweise soll damit auf das ימלוך der Qedusha angespielt werden.

Daß Engel und Pferde den Willen ihres Schöpfers tagtäglich erfüllen, wie es am Ende des Paragraphen heißt, hat auch in der Angelologie des 3. Henoch eine Parallele[313]. Dieses Motiv wird in §20,2 ein weiteres Mal aufgegriffen. Im Kontext von §20 geht es wie hier um den Lobgesang der Engel. Ähnlich heißt es von den Engeln im Rahmen des ersten Lobspruches vor dem Shemaʿ im Morgengebet: »Alle sind sie geliebt, alle auserwählt, alle sind Helden und alle erfüllen in Schrekken und Furcht den Willen ihres Schöpfers.« Es folgt sodann die Qedusha aus Jes 6,3 und Ez 3,12, was die Nähe zu MH deutlich anzeigt.

6.11 Kommentar zu §13

Die acht großen Fürsten (zur Siebenzahl in Texttyp C [F41] s. unten) sind nach dem angelologischen Bild von Kap. 4 den Dienstengeln und ihren Pferden übergeordnet (»oberhalb von ihnen [den zuvor beschriebenen Engeln und Pferden] ...«; »nur auf ihren [= acht Fürsten] Befehl hin ...«) und fungieren als Torwächter an den Eingängen zu den Palästen der *ʿaravot* (הפתחים שבהיכלי ערבות). Achtzahl und Funktion weisen auf den Aufstiegsbericht von HR[314], wo zu jedem Eingang der sieben Paläste acht Wächterengel genannt sind[315]. Der entscheidende Unterschied zu den Aufstiegsberichten der Hekhalot-Literatur besteht nun darin, daß in MH die Dienstengel an die Stelle des Merkava-Mystikers treten. Während nach HZ der Mystiker aufsteigt, um »den König in seiner Schönheit zu sehen«[316], und er nach

---

[310] SHL §553 (nur M22); s. auch §555.

[311] In V288 und V1601 ist Ez 3,12 um den Begriff השם erweitert, also: »Gepriesen sei der Name der Herrlichkeit des Herrn ...«; diese Formel erinnert an die Lesart von F41 im vorliegenden Paragraphen; s. dazu auch den Kommentar zu §20.

[312] Von mehreren ashkenazischen Handschriften wird die Lesart »unseres Königs« bezeugt.

[313] SHL §34: »... um den Willen ihres Schöpfers in jedem einzelnen Augenblick zu erfüllen«; gemeint sind die Keruvim, die von ihrem Oberhaupt Keruvi'el angetrieben werden; s. auch das späte Stück (aus den *Sode Razzaya* des Elʿazar von Worms) in SHL §881.

[314] SHL §§206ff.

[315] Die Zahlen schwanken beim dritten und fünften Eingang; s. auch die Glosse in MS Oxford O1531 (ÜHL §206 mit Anm. 9).

[316] SHL §§407ff., 411f., 259 (hier nur N8128); s. auch das Fragment G8, fol. 2b/19f. und 23 (GFHL, S. 105).

HR, im siebenten Palast angelangt, »das Loblied anstimmt, das der Thron Tag für Tag singt«[317], sind es hier die Dienstengel, die in den höchsten Palast eintreten, um »das Angesicht des Throns« (der Anblick der thronenden Gottheit ist den Engeln selbstverständlich verwehrt) zu schauen und die »Thronlieder« zu sprechen[318]. Gerade das Angesicht Gottes spielt eine wichtige Rolle in den Berichten der *yorede merkava,* wie sie sich vor allem in HR erhalten haben[319]. In MH ist das Angesicht Gottes durch das »Angesicht des Throns«[320] ersetzt. Anstelle der hochpoetischen und sehr lebendigen Beschreibung von Gottes Angesicht in HR betont der Redaktor von MH mehrmals, daß den Engeln die Schau »des Angesichtes der Shekhina« verwehrt ist[321].

Das Siegelmotiv, das ein wesentlicher Bestandteil der Aufstiegsberichte der Hekhalot-Literatur ist, könnte den assoziativen Anknüpfungspunkt für die Aufnahme einer Tradition sein, die im 3. Henoch eine Parallele findet. Hier heißt es von dem Engelfürsten SWTR 'ŠY'L[322]:

> »Und warum lautet sein Name SWTR 'ŠY'L? Weil er über die vier Häupter des Feuerflusses gegenüber dem Thron der Herrlichkeit gesetzt ist, und jeder einzelne Fürst, der heraus- und hineingeht vor die Shekhina, geht nur auf seinen Befehl hin heraus und hinein, weil die Siegel der vier Häupter[323] des Feuerflusses in seine Hand übergeben sind.«

Während nach den Aufstiegsberichten von HR und HZ der *yored merkava* das Siegel mitbringen muß, um in die himmlischen Paläste eintreten zu können, halten es nach dem 3. Henoch und MH die Wächterengel selbst in ihren Händen.

Auf die unterschiedlichen literarischen Quellen, die der Redaktor in diesem Paragraphen verarbeitet hat, dürfte die Unstimmigkeit hinsichtlich der Anordnung und Anzahl von Eingängen und Palästen einerseits sowie der Engelfürsten und Siegel andererseits zurückzuführen sein. Der Bearbeiter von Texttyp C (F41) hat durch die Siebenzahl der Engel, denen 14 Siegel (jeweils ein Siegel für das Hinein- und Herausgehen) zugeordnet sind, das Textgefüge zu glätten versucht. Die Vierzahl der Siegel in den übrigen Textzeugen dürfte, gerade auch im Blick auf die Parallele des 3. Henoch, als die ursprüngliche Lesart anzusehen sein, mit der auf die vier Buchstaben des Tetragramms angespielt wird[324].

In §13,4 schwankt, wie schon zuvor in §10,4, die Textüberlieferung zwischen den Lesarten »Palast der *'aravot*« und »Paläste der *'aravot*«[325]. Beide Wortverbin-

---

[317] SHL §251; in V288 und L4730 unter der Überschrift שיר כסא (»Loblied des Throns«).

[318] Eine deutliche Akzentverschiebung zu HR zeigt auch der 3. Henoch (SHL §2), wo R. Yishma'el ein Lied *vor* dem Thron der Herrlichkeit singt, also nicht mehr in das Thronlied einstimmt, auf das die *ḥayyot* antworten.

[319] S. vor allem SHL §159 und dazu Schäfer, *Der verborgene und offenbare Gott,* S. 16ff.

[320] Diese Wendung auch §20,5 (F41).

[321] §§17,8 und 20,5; s. auch den Kommentar zu diesen Paragraphen.

[322] SHL §26.

[323] Fehlt in M40.

[324] Daher ist die Annahme, daß das Wort »zehn« (עשר) in diesen Textzeugen schlicht ausgefallen sein könnte, ganz unwahrscheinlich.

[325] Zu den unterschiedlichen Lesarten s. Partiturtext und Übersetzung.

dungen sind in der Hekhalot-Literatur, meist um *raqia'* erweitert, belegt, und zwar: היכל ערבות im 3. Henoch[326]; היכל ערבות רקיע in HR[327] und היכלי ערבות רקיע wiederum zweimal im 3. Henoch[328], wobei die eine Belegstelle zum Kontext der oben wiedergegebenen 3. Henoch-Parallele gehört.

6.12 Kommentar zu §14

Das Stück über die Körpermaße der *ḥayyot* (§14), ein wörtliches Zitat aus b Hag 13a, gehört möglicherweise nicht zum ursprünglichen Textbestand von MH. Das Bavli-Zitat schließt weder an den vorangehenden noch an den folgenden Kontext unmittelbar an. Aus diesem Umstand dürfte zu erklären sein, daß in Texttyp C (F41) und D (OC198) dieses Stück nach §11 sekundär umgestellt wurde[329]. Der assoziative Anknüpfungspunkt für die Einbindung des Stückes in die angelologische Beschreibung der §§10 und 12 ist die Formel »von der Erde bis zur Höhe des *raqia'*« (מהארץ ועד רום רקיע), mit der in b Hag 13a die Wendung »von der Erde bis zum *raqia'*« (מן הארץ עד רקיע) korrespondiert.

Auf eine sekundäre Einarbeitung des Bavli-Zitates könnte weiterhin das völlige Fehlen des für den Redaktor von MH charakteristischen freien Umgangs mit dem verarbeiteten Hekhalot-Material hinweisen, der sich gerade auch an der *ḥayyot*-Beschreibung von §21 aufzeigen läßt[330]. Wäre dieses Argument allein stichhaltig, so müßte man konsequenterweise auch alle übrigen Traditionen als »sekundäre Einschübe« bewerten, die mehr oder weniger wörtliche Entsprechungen in anderen Schriften haben. Die Frage, ob erst ein späterer Bearbeiter von MH das Stück als einen wichtigen Bestandteil der kosmologischen Spekulation, das schon im babylonischen Talmud sein Vorbild hat, in die Kosmographie von MH aufgenommen hat, ist daher nicht mit Sicherheit zu entscheiden. Nur soviel ist deutlich, daß die schlechte Anbindung des Stückes an den Kontext spätere Schreiber veranlaßte, diese Bavli-Tradition zu versetzen. Die Einarbeitung des Stückes am Ende von Kap. 4 ist jedenfalls daraus zu erklären, daß mit Kap. 5 die *'aravot*-Beschreibung einsetzt, die auch im Bavli-Traktat Ḥagiga in unmittelbaren Zusammenhang mit der Beschreibung der Körpermaße der *ḥayyot* überliefert ist, die hier jedoch im nachfolgenden – statt wie in MH im vorangehenden – Kontext steht.

---

[326] SHL §72.

[327] SHL §§81, 198 und 244.

[328] SHL §§26 und 56; vgl. auch die Wendung היכל רקיע שביעי in MM (SHL §595; nur N8128; die übrigen Handschriften lesen היכל שביעי). Zu den Begriffen היכל und רקיע s. den Kommentar zu §10.

[329] Vgl. auch die Schreibernotiz in PB859 (Texttyp D; s. 3.8) zu Beginn von §11: »dies ist nicht (der richtige) Ort«.

[330] S. den Kommentar zu diesem Paragraphen.

Die Spekulation über die Körpermaße der *ḥayyot* kommt in verschiedenen kosmologischen Traditionen vor. Der Traktat RY kennt nur die »Flügel der *ḥayyot*« als einen eigenständigen kosmischen Bereich[331], dessen Maß mit den zuvor beschriebenen sieben *reqiʿim* und ihren Durchmessern bestimmt wird. Sehr viel ausführlicher behandelt die Schrift *Tosefta be-Targum Resh Sefer Yeḥezqel* den kosmischen Bereich der *ḥayyot*[332]. Die sieben Körperglieder der *ḥayyot* sollen jeweils »der Höhe von der Erde bis zum Himmel« und »den sieben *reqiʿim* und ihren Durchmessern« entsprechen.

In den SRdB-Versionen A, B und C fehlt die kosmologische Spekulation über die Dimension der Körperglieder der *ḥayyot*. In diesen Rezensionen wird im Anschluß an Ez 1,22 nur die himmlische Region über den »Häuptern der *ḥayyot*« beschrieben[333], während die Körperglieder der *ḥayyot* nicht in die Kosmographie einbezogen sind. Nur die Handschriften Oxford O1531[334] und Jerusalem J381[335] (SRdB D) haben den Bereich der *ḥayyot* in das kosmologische Weltbild integriert. Im Unterschied zu b Hag 13a fällt auf, daß hier die einzelnen Körperglieder mit der stereotypen, für die gesamte Kosmologie von SRdB charakteristischen Formel »oberhalb von X ist Y« verbunden sind. Diese Tradition ist damit integraler Bestandteil des kosmischen Weltbildes dieser Schrift. Die Anzahl der Körperglieder ist jedoch offenbar nicht dem Siebenerschema von SRdB angepaßt. Die Größe dieser Körperglieder entspricht nicht mehr allein, wie es in b Hag 13a der Fall ist, den sieben *reqiʿim,* sondern zugleich den zuvor beschriebenen sieben *tehomot,* sieben *meʿonot* sowie dem Abstand zwischen Erde und erstem *raqiaʿ* usw.[336]:

»Die Länge des *ʿarevot raqiaʿ* (beträgt) 500 Jahre, und sein Durchmesser (beträgt) 500 Jahre. Und oberhalb des *ʿarevot raqiaʿ*[337] – und die Füße der *ḥayyot,* ihr Durchmesser entspricht ihnen allen, oberhalb von ihnen sind die Knie der *ḥayyot,* und ihr Durchmesser entspricht ihnen allen, oberhalb von ihnen sind die Hälse der *ḥayyot,* und ihr Durchmesser entspricht ihnen allen, oberhalb von ihnen sind die Häupter der *ḥayyot,* und ihr Durchmesser entspricht ihnen allen, und oberhalb von ihnen sind die Hörner der Majestät[338], und ihr Durchmesser entspricht ihnen allen, und jedes einzelne Glied der *ḥayyot* entspricht den sieben *tehomot* und sieben *meʿonot* und entspricht (dem Abstand) von der Erde bis zum *raqiaʿ* (= 1. Himmel) und von *raqiaʿ* zu *raqiaʿ* und dem Maß aller Paläste«[339].

---

[331] Ed. Gruenwald, *Temirin* I, S. 139, Z. 108.

[332] BatM II, S. 138.

[333] S. dazu ausführlich den Kommentar zu § 23.

[334] SHL § 777

[335] BatM I, S. 43.

[336] SHL § 777; wichtige Varianten von J381 (BatM I, S. 43) sind berücksichtigt.

[337] Der Satz bricht hier ab; das folgende ורגלי könnte auf die Nahtstelle hinweisen, an der die Tradition über die Körpermaße eingearbeitet ist. Nach J381, wo das *waw copulativum* fehlt, ist zu übersetzen: »oberhalb von ... sind die Füße der *ḥayyot,* ...«.

[338] Die Lesart von J381 (BatM, S. 43) paßt besser zum Kontext und entspricht der Bavli-Parallele: »die Hörner der *ḥayyot*«; die »Hörner der Majestät« gehören in verschiedenen SRdB-Traditionen zu den höchsten himmlischen Regionen oberhalb der sieben *reqiʿim* (s. die Übersicht im Kommentar zu § 23); an dieser Stelle (SHL § 779) liest jedoch O1531 »Hörner der *ḥayyot*«, was hier zu erwarten wäre.

[339] Es folgt das Gesamtmaß der *ḥayyot,* das dem 265.000. (O1531) bzw. dem 25.000. (O1531-Dublette in § 799, J381 und M22 [§ 518]) Teil der Größe Gottes entsprechen soll.

6.13 Kommentar zu § 15

Kap. 5 steht thematisch in enger Beziehung zur *Maʿaśe Bereshit*-Spekulation. Die hier gebotene Beschreibung des »siebenten Palastes« oder, wie es am Ende des Kapitels heißt, der *ʿaravot*[340], hat ihr Vorbild in den entsprechenden Inventarlisten von b Hag 12b, RY[341] und den verschiedenen Versionen von SRdB[342]. MH, in dem sich die Tendenz, das himmlische Inventar mehr und mehr anzufüllen, am deutlichsten abzeichnet, ist in mittelalterlichen Handschriften zusammen mit SRdB-Versionen überliefert, die sich hinsichtlich der Inventarisierung der *ʿaravot* erheblich unterscheiden[343]. Im folgenden soll zunächst die Version des Bavli-Traktates Ḥagiga und im Anschluß daran die Inventarlisten der wichtigsten SRdB-Versionen wiedergegeben werden, die im Kommentar zu § 7 in vier Hauptrezensionen (A bis D) eingeteilt wurden[344]. SRdB B scheidet als Parallele aus, da hier nur der Name des siebenten Himmels mit dem Belegvers Ps 68,5 (Stichwort *ʿaravot*) angeführt wird[345]. Die übrigen Versionen von SRdB sollen auf Unterschiede zum Bavli-Text geprüft und darauf hin untersucht werden, inwiefern Kap. 5 von ihnen beeinflußt sein könnte. Die Inventarliste der *ʿaravot* in b Hag 12b lautet folgendermaßen:

> »In den *ʿaravot* sind Mildtätigkeit, Gericht, Gerechtigkeit, Vorratskammern des Lebens, ... des Friedens, ... des Segens, Seelen der Gerechten, Geister und Seelen, die künftig erschaffen werden, der Tau, mit dem der Heilige, er sei gepriesen, künftig die Toten lebendig macht, Gerechtigkeit und Recht, wie es heißt[346]... Dort sind Ofannim, Śerafim, *ḥayyot ha-qodesh,* Dienstengel, der Thron der Herrlichkeit, der König, der lebendige Gott, der Hohe und Erhabene wohnt über allen in den *ʿaravot,* wie es heißt[347]: *Bahnt dem, der in den* ʿaravot, *einherfäht, (einen Weg), BYH ist sein Name.* ... Finsternis, Wolke und Nebel umkreisen ihn, wie es heißt[348]: *Er setzt verborgene Finsternis rings um sich* ...«

Unter den Geniza-Fragmenten ist die SRdB-Überlieferung bisher nur aus dem Fragment Adler 1177 bekannt (hier SRdB A), das am Ende der *ʿaravot*-Beschreibung abbricht[349]. Der volle Wortlaut dieser SRdB-Tradition dürfte in der aus dem byzantinischen Kulturkreis stammenden Handschrift V288 überliefert sein, deren Text in den gemeinsamen Partien vom Fragment nur geringfügig abweicht. MH

---

[340] Zu den Begriffen »siebenter Palast« und *ʿaravot* s. den Kommentar zu § 10.

[341] Ed. Gruenwald, *Temirin* I, 1972, S. 136f.

[342] Eine systematische Übersicht der verschiedenen Inventarlisten mit ihren Vorläufern im pseudepigraphischen Schrifttum bietet Séd, *Mystique,* S. 263ff.

[343] Schriften wie *ʿAseret ha-Devarot* (BHM I, S. 64f.) lassen das Bild noch bunter erscheinen.

[344] Zu den Handschriften, die die einzelnen Rezensionen repräsentieren, s. den Kommentar zu diesem Paragraphen.

[345] SHL § 462 = 772.

[346] Es folgen Schriftzitate, auf die die zuvor genannten Elemente des himmlischen Inventars gestützt werden. Anschließend wird die Inventarisierung fortgesetzt.

[347] Ps 68,5.

[348] Ps 18,12.

[349] *Ginze Schechter* I, S. 187.

geht in diesem Manuskript SRdB voran. Die Handschrift ist für die Textgeschichte beider Schriften von großer Bedeutung[350]:

»Im *makhon* (= 6. Himmel) ist eine Leiter aufgestellt, und ihre Spitze reicht bis zu den *ʿaravot*. In den *ʿaravot* sind Gerechtigkeit, Gericht, Vorratskammern des Lebens, ... des Segens, ... des Friedens, Glanznebel, *ḥayyot ha-qodesh*, Engel des Verderbens, Engel des Tosens, Engel der Glut, Engel des Friedens, das Maß des Erbarmens, Seelen der Gerechten, der Tau, mit dem der Heilige, er sei gepriesen, künftig die Toten lebendig macht, der Feuerfluß.«[351]

Besonders augenfällig ist im Vergleich mit b Hag 12b das Fehlen des Verses Ps 68,5, von dem der Name des Himmels (*ʿaravot*) abgeleitet ist[352], der beiden Engelgruppen Ofannim und Śerafim und vor allem des Throns der Herrlichkeit mit der thronenden Gottheit. Da all diese Elemente in die Beschreibung von Kap. 5 eingegangen sind, wobei der Thron der Herrlichkeit am Anfang der Inventarliste steht, dürfte MH auf einer kosmologischen Tradition fußen, die dem Bavli-Zitat näher steht als die Vatikanische Handschrift und das Geniza-Fragment (SRdB A). Bemerkenswert ist noch, daß die Begriffe »Engel des Tosens« und »Engel der Glut« nicht nur nicht in b Hag 12b und den übrigen SRdB-Traditionen singulär sind, sondern in der Hekhalot-Literatur überhaupt ohne weitere Entsprechung bleiben[353].

Die Parallelüberlieferung von MS London L6577, das hier die SRdB C-Rezension repräsentiert[354], und in dem, wie in der Vatikanischen Handschrift, SRdB auf MH folgt, könnte als Exzerpt aus b Hag 12b angesehen werden[355]:

»Oberhalb des *zevul* (= 6. Himmel)[356] sind die *ʿaravot*, wie es heißt[357]: *Singet Gott, besingt seinen Namen, bahnt dem, der in den ʿaravot einherfährt (einen Weg), BYH ist sein Name, und seid heiter vor ihm.* In den *ʿaravot* sind Gerechtigkeit, Gericht, Vorratskammern des Lebens, ... des Segens, ... des Friedens, Seelen der Gerechten, der Tau, mit dem der Heilige, er sei gepriesen, künftig die Körper und Toten[358] lebendig macht, wie es heißt[359]: *Denn ein Tau der Lichter ist dein Tau*«[360].

---

[350] V288, fol. 152b/5ff.; s. auch 3.5.

[351] Zur Fortsetzung, Beschreibung der himmlischen Region oberhalb der *ʿaravot*, s. den Kommentar zu §23.

[352] Auch die Beschreibung der vorangehenden sechs Himmel führt keine biblischen Belegverse für die Namen der Himmel an.

[353] »Engel des Friedens« sonst nur SHL §50 (3. Henoch); allein die »Engel des Verderbens« sind häufiger, auch in SRdB, belegt, wenngleich nicht im Zusammenhang mit den *ʿaravot*.

[354] Zu den übrigen Textzeugen dieses Typs s. 3.6 (Texttyp B).

[355] Fol. 25a/7ff. = Séd, REJ 124, 1965, S. 86.

[356] Zur Reihenfolge der Himmel in SRdB C (und B), die von b Hag 12b und den übrigen SRdB-Rezensionen abweicht, s. den Kommentar zu §7.

[357] Ps 68,5.

[358] Der Erstdruck Amsterdam 1701 liest sinnvoller: »die Körper der Toten«.

[359] Jes 26,19.

[360] Zur Beschreibung der folgenden himmlischen Regionen s. den Kommentar zu §23.

Mit V288 (SRdB A) stimmt L6577 (SRdB C) darin überein, daß der Thron der Herrlichkeit mit der thronenden Gottheit nicht zum Inventar der *ʿaravot* gerechnet wird. Die kürzere Textgestalt beider Handschriften dürfte aller Wahrscheinlichkeit nach im - von SRdB C besonders breit ausgeführten - Ausbau des Thronraumes Gottes liegen, der nicht mehr als Bestandteil der *ʿaravot* aufgefaßt[361], sondern oberhalb von ihnen angesiedelt wird[362]. Diese Systematisierung der kosmologischen Überlieferung fehlt im Oxforder Manuskript O1531, das zur SRdB D-Rezension gehört und dessen Inventar des siebenten Himmels sehr viel umfangreicher ist als das von b Hag 12b und den übrigen SRdB-Texten. Die Spannung, die sich daraus ergibt, daß mehrere Bestandteile der *ʿaravot* auch zu den höchsten Regionen oberhalb des siebenten Himmels gehören, bleibt hier unausgeglichen. Mit der Oxforder Version geht die Jerusalemer Handschrift J381, in der auch MH überliefert ist, eng zusammen[363]:

»Und oberhalb von *makhon* sind die *ʿaravot,* wie es heißt[364]: *Bahnt dem, der in den ʿaravot einherfährt, (einen Weg).* Darin sind Schatzkammern der Mildtätigkeiten, Schatzkammern des Gerichts, ... des Lebens, ... des Segens, ... des Taus[365], ... der Seelen, ... der Treue, ... der Huld, ... des Lebentaus, ... des Balsamtaus, mit dem der Heilige, er sei gepriesen, künftig die Toten lebendig macht, Ofannim, *ḥayyot ha-qodesh, galgalim* der Merkava, Śerafim der Flamme, Scharen des verzehrenden Feuers, Heeres(truppen)[366], Paniere der Aufstellung, Wolken aus Feuer, Wolken aus glühender Kohle, Wolken aus Fackel, schnelle Wolke(n)[367], Wolken der Herrlichkeit, der Thron aus Saphirstein, der Thron der Herrlichkeit, und der Heilige, er sei gepriesen, sitzt oberhalb von ihnen allen[368], Licht[369] wie der Anblick der Fackel, Finsternis, Wolke und Nebel umringen ihn, damit[370] nicht die Dienstengel am Glanze seiner Herrlichkeit und am Glanze seiner Königswürde Schaden nehmen, wie es heißt[371]: *Hoch ist der Herr, den Niedrigen sieht er.* Und woher (wissen wir), daß ihn Finsternis, Wolke und Nebel umkreisen, wie es heißt[372]: *Wolke und Nebel umringen ihn,* und es heißt[373]: *Er setzt verborgene Finsternis* ...«[374].

---

[361] Zur Lokalisierung des Throns im siebenten Himmel vgl. auch PRE 18 (MS Casanatense 3158, fol. 47a/11ff.; der Warschauer Druck 1852, hier Kap. 19, bietet einen abweichenden Text): שבעה רקיעים ברא הק׳ב׳ה׳ ומכלם לא בחר למכון כסא כבוד מלכותו אלא ערבות שנ׳ סולו לרוכב בערבות = »Sieben Himmel erschuf der Heilige, er sei gepriesen. Unter ihnen allen erwählte er allein die *ʿaravot* zur Stätte des Throns der Herrlichkeit seiner Königswürde, wie es heißt ...« (es folgt Ps 68,5).

[362] S. dazu ausführlich den Kommentar zu §23.

[363] SHL §§775f. (O1531) = BatM I, S. 43 (J381); die Varianten von J381 sind nur teilweise berücksichtigt.

[364] Ps 68,5; Einleitungsformel und Schriftzitat fehlen in J381.

[365] Im Hebr. Plural.

[366] Mit J381 (BatM I, S. 43/12) גדודי statt (korrupt) בדודי.

[367] Vgl. Jes 19,1.

[368] J381 zusätzlich: »in seinem Palast«.

[369] Zur Fortsetzung s. auch §7,7 sowie den Kommentar zu §7.

[370] Das folgende Textstück fehlt in J381, das mit dem Zitat aus Ps 18,12 fortfährt.

[371] Ps 113,4.

[372] Ps 97,2.

[373] Ps 18,12.

[374] Es folgen die Maße der *reqiʿim,* woran die Beschreibung der Körperglieder der *ḥayyot* anschließt; s. dazu den Kommentar zum vorangehenden Paragraphen.

Der Traditionskreis, aus dem die Inventarliste des SRdB D-Typs hervorgegangen ist, dürfte Kap. 5 am stärksten beeinflußt haben, da die Begrifflichkeit des Kapitels dieser kosmologischen Tradition am nächsten steht. Kap. 5 weist darüber hinaus eine Vielzahl weiterer Elemente auf. Das Schutzmotiv, nach welchem die Dienstengel am Glanz Gottes keinen Schaden nehmen sollen und das sich nur in der Oxforder Handschrift O1531 erhalten hat, gehört in MH zur Thronbeschreibung von Kap. 3 (§ 7,7), wo der Kompositor des Traktats auch die Tradition über das Gott verhüllende Wolkendunkel eingearbeitet hat, die schon in der *ʿaravot*-Beschreibung von b Hag 12b zu finden ist. Aus dem Vergleich mit den verschiedenen Inventarlisten von SRdB ist also zu schließen, daß MH in den Handschriften mit zwei SRdB-Versionen, nämlich SRdB A und C, zusammengestellt ist, die auf die Komposition von Kap. 5 keinen Einfluß ausgeübt haben. Die SRdB-Tradition, die die engste Parallele zu MH aufweist, liegt in dem Oxforder Manuskript O1531 (SRdB D) vor. Dieser SRdB-Typ erwies sich auch bei der Kommentierung der vorangehenden Paragraphen als eine wichtige traditionsgeschichtliche Parallele zu MH. Die Kommentierung der beiden letzten Kapitel des Traktats wird diesen Zusammenhang aufs neue bestätigen. Die sehr viel kürzere Inventarisierung der *ʿaravot* von SRdB A und C läßt auf eine Systematisierung des kosmologischen Materials schließen. In der Begrifflichkeit unterscheiden sich die drei Versionen so sehr voneinander, daß eine direkte literarische Abhängigkeit der einzelnen Rezensionen eher unwahrscheinlich ist.

Die Gestaltung der Inventarliste von Kap. 5 zeichnet sich durch jene eigenwillige Handhabe des übernommenen Stoffes aus, die schon die Komposition der vorangehenden Kapitel bestimmt hat. Auf der einen Seite ist das Inventar im Vergleich mit SRdB D erheblich erweitert und zum anderen werden die aufgenommen Begriffe zu immer neuen Wortverbindungen zusammengefügt, die auf eine ausgesprochene Kombinationslust des Redaktors bzw. Kompositors schließen lassen.

Ein prägnantes Beispiel für den sehr freien Umgang mit den literarischen Vorbildern ist das Zitat aus Ps 68,5, das die meisten SRdB-Versionen mit dem siebenten Himmel verknüpfen (Stichwort *ʿaravot*) und das nunmehr in abgewandelter und spekulativ erweiterter Form (»in der Höhe des *raqiaʿ ʿaravot*«, »in den Geheimnissen/Gemächern der Bewohner der *ʿaravot*«) ans Ende von Kap. 5 gestellt ist (§ 15,6). Diese Abwandlung von Ps 68,5 findet in SRdB keine Parallele. Die Wendung »in der Höhe des *arevot raqiaʿ* (ברום ערבות רקיע statt ברום רקיע ערבות in MH) ist jedoch im 3. Henoch mehrfach belegt[375]; auch der Ausdruck »Gemächer der *ʿaravot*« (חדרי ערבות) kommt hier vor[376]. Die Begrifflichkeit von § 15,6 weist ferner auf Wendungen hin, die in ShQ (»alle Bewohner oben«[377]), MM (»das Geheimnis der Gemächer des Palastes«[378]) und HZ (»in seinem Palast,

---

[375] SHL §§ 25, 47, 52 und 60.

[376] SHL § 59; V228: הדרי (»Zierden der ...«) statt חדרי; s. dazu auch HR, §§ 156, 198 und 244.

[377] וכל דרי מעלה; SHL § 972.

[378] רז חדרי היכל; SHL § 556.

im Geheimnis wohnt er«[379]) überliefert sind. Die *ʿaravot*-Beschreibung von Kap. 5 enthält weiterhin Motive aus der Merkavabeschreibung von Ez 1 (»Vierflügelige«, »Viergesichtige«, »Vieläugige«) sowie Wortfelder in Anlehnung an die Motivkomplexe »himmlische Heerscharen« (§ 15,4) und »himmlischer Gesang« (§ 15,5), die zum Teil wiederum mit SRdB D Berührungspunkte aufweisen, dort aber nicht Bestandteil der *ʿaravot* sind.

Die redaktionellen Übergänge zwischen den in Kap. 5 aufgenommenen Traditionen sind zum Teil noch deutlich erkennbar. Ein gängiges Element des himmlischen Inventars, das schon im pseudepigraphischen Schrifttum belegt ist, sind die »Schatzkammern des Schnees und des Hagels«, die auf Hi 38,22 zurückgehen. Nach SRdB D[380] gehören sie zum *makhon* (= 6. Himmel), nach SRdB B zu den *sheḥaqim* (= 3. Himmel)[381]. Mit der Wendung »Anordnung der Lohe« korrespondieren in SRdB D[382] die »Paniere der Truppen aus Feuer und der Anordnungen von Lohe«, die hier zum *maʿon* (= 5. Himmel) gehören; die »Lobpreisungen und Gesänge« rechnet SRdB D ebenfalls zum 5. Himmel[383].

Die folgenden Parallelen finden sich in der Thronraumbeschreibung und dem hymnischen Lobpreis, auch Gebet R. Yishmaʿels genannt[384], mit dem SRdB D abschließt[385]: »*ḥashmalim* des Glanzes«[386]; »Lohenflüsse«[387]; »Schöngesichtige«[388]; die Wendung »Gesichtbedeckte« dürfte auf das Verhüllen des Antlitzes der Engel anspielen, wovon in SRdB D im Zusammenhang mit dem Vortrag des himmlischen Lobpreises die Rede ist[389].

Dieses Thema greift der Redaktor von MH im 6. Kapitel (§ 17) auf, das erneut auf den traditionsgeschichtlichen Zusammenhang mit SRdB D und auch mit dem 3. Henoch hindeutet[390]. Die musikalischen Bausteine der *ʿaravot* (§ 15,5) gehören nach SRdB D zu den konzentrischen Kreisen auf der untersten Erde, wo die Bläser der »Widderhörner« und »Trompeten« lokalisiert sind[391]. Die Wendung

---

[379] בהיכלו ברזא יהיב/יתיב; SHL § 356 = GFHL, S. 94.

[380] SHL § 774.

[381] SHL § 718 = Séd, REJ 124, 1965, S. 76. Vgl. auch HR (SHL § 125), RY (ed. Gruenwald, *Temirin* I, 1972, S. 135, Z. 94 und S. 136, Z. 97), MK (BHM II, S. 38) und SHR (ed. Margalioth, S. 81, Z. 1).

[382] SHL § 773.

[383] SHL § 773.

[384] Vgl. die Einleitungsformel zu diesem Stück in J381 (BatM I, S. 45): »R. Yishmaʿel sagte«.

[385] S. auch den Kommentar zu §§ 17 und 20 sowie zu den Fragen der Redaktion den Kommentar zu §§ 31-36. Das Stück ist vom Redaktor der New Yorker Handschrift N8128 sekundär in HR eingearbeitet worden (SHL §§ 174ff.).

[386] SHL § 792 = 532 (hier: חשמאלי זוהר mit dem theophoren Element אל־) = 812.

[387] SHL §§ 785 = 805 und 790 = 810.

[388] SHL § 792 = 532 = 810. Vgl. auch Gruenwald, *Mysticism,* S. 211 Anm. 9. S. ferner den Kommentar zu §§ 17 und 20.

[389] SHL § 534 = 814 (fehlt in der Parallelversion § 794).

[390] S. den Kommentar zu §§ 17 und 20.

[391] SHL § 747 = BatM I, S. 31.

»Merkavot der Keruvim« hat dagegen nur im 3. Henoch eine Parallele[392]. Einige Wendungen sind in SRdB D und im 3. Henoch belegt, die, wie bei der Kommentierung der vorangehenden Paragraphen festgestellt wurde, vor einem gemeinsamen traditionsgeschichtlichen Hintergrund zu analysieren sind; dazu gehört die Wendung »Schatzkammern der Blitze«[393] und die Engelgruppen der *er'elim* und *ṭafsarim*[394].

Auf eine gemeinsame Tradition beider Schriften verweist auch der Ausdruck »Gehörnte« (בעלי קרנים) bzw. »Gehörnte der Majestät« (בעלי קרני הוד). Der Begriff קרן ist schon biblisch als Symbol für Herrschaft und Macht himmlischer Wesen belegt[395]. Er könnte auch mit »Strahl/Glanz« wiedergegeben werden[396]. Im 3. Henoch sind folgende Engelgruppen mit den »Hörnern« bzw. »Strahlen« verbunden[397]:

1. Keruvi'el[398]: »Hörner/Strahlen der Zier sind auf seinen Rädern«;
2. Keruvim[399]: »Hörner/Strahlen der Zier/Majestät sind auf ihren Häupter«;
3. eine anonyme (vom jetzigen Kontext her sind die *'irin* und *qaddishin* gemeint) Engelgruppe[400]: »Von jedem einzelnen gehen Hörner von Strahlen/strahlendes Strahlen aus.«

In den SRdB-Versionen B, C und D steht der Ausdruck für eine der sieben himmlischen Regionen oberhalb des siebenten Himmels (*'aravot/arevot raqia'*). Diese höchsten Regionen sind mit der Angelologie des 3. Henoch eng verwandt[401]. Das angelologische Motiv der »Hörner/Strahlen der Majestät« kehrt also in der SRdB-Tradition als ein kosmologischer Baustein wieder[402].

Ein besonders prägnantes Beispiel für den überbordenden Stil des Redaktors ist der Kontext jenes Stückes, das von den »Gehörnten« spricht (§15,2). Die Darstellung steigert sich hier von den himmlischen Wesen der Thronwagenvision des

---

[392] SHL §37.

[393] SHL §§55 (3. Henoch) und 774 (SRdB D).

[394] SHL §§17, 57 (3. Henoch) und 785 = 805 (SRdB D).

[395] Vgl. Dan 8,6.20.

[396] Vgl. die Wendung קרן עור פניו in Ex 34,29, die von Moses strahlendem Angesicht spricht. Hieronymus gab diese Wendung mit »facies cornuta« wieder, was in der bildenden Kunst zur Darstellung des gehörnten Mose führte. Die Übersetzung des Kirchenvaters ist hier möglicherweise von einer jüdischen Auslegungstradition beeinflußt; s. Halperin, *Faces,* S. 294.

[397] Weitere angelologische Motive, die mit diesen Engelgruppen verbunden sind, tauchen in Kap. 4 auf; s. dazu die Kommentare zu §9, §10 und §12. Zu קרנים vgl. auch Alexander, *3 Enoch,* S. 278 Anm. k zu Kap. 22.

[398] SHL §33.

[399] SHL §34.

[400] SHL §46.

[401] S. dazu auch den Kommentar zu §23.

[402] SHL §462 = 519 = 724 = 800 (hier nur ההוד). Die Parallele §779 liest קרני החיות (»Hörner der *ḥayyot*«) statt קרני הוד/ההוד, was vom vorangehenden Kontext, Beschreibung der Körperglieder der *ḥayyot,* zu denen die »Hörner der *ḥayyot*« gehören, beeinflußt ist (SHL §777); s. dazu §14 und den Kommentar zu diesem Paragraphen. Vgl. auch HR (SHL §192): »Hörner/Strahlen gehen aus unterhalb des Throns seiner Herrlichkeit«. Vgl. auch MTeh 90,12 (196a/b) und dazu Halperin, *Faces,* S. 513.

Propheten Ezechiel, den »Gehörnten«, Attributen der Majestät Gottes, bis hin zu Gott selbst, »der auf dem Thron der Herrlichkeit« sitzt. Der starre kosmologische Schematismus von SRdB, in dem die »Hörner der Majestät« für eine himmlische Region stehen, fehlt in MH. Der spekulative Charakter von §15 zeigt sich beispielsweise auch in den Wendungen »Majestät der Königswürde« (הוד של מלכות) und »Zier der Herrlichkeit« (הדר של כבוד), die eine Ausdeutung des biblischen Begriffspaares »Majestät und Zier« (הוד והדר) darstellen. Dieses Begriffspaar taucht ein weiteres Mal in der Beschreibung der Region oberhalb der *ḥayyot* auf (§23,1). Die Terminologie von §15,2 erinnert zudem an poetische Stücke von HR[403]:

»Stolz, Größe, Königswürde, Majestät, Pracht, Herrlichkeit, Schmuck für ZHRRY'L, den Herrn, den Gott Israels.«

Alle Elemente dieses Liedes finden sich in MH wieder, wenngleich der poetische Charakter in MH gänzlich zurücktritt. Der Geheimname Gottes, ZHRRY'L (זהרריאל), der auch in dem HR-Zitat am Traktatende vorkommt (§33)[404], könnte auf eine Erscheinungsform Gottes, auf sein »Strahlen« (זוהר), anspielen. Zwischen HR und MH läßt sich auf der anderen Seite eine deutliche Akzentverschiebung feststellen. Während für den Kompositor von HR die Umgebung Gottes wie auch die thronende Gottheit selbst, ihr Gewand, ihr Angesicht u.a., Gegenstand der Spekulation sind, bleibt in MH das Interesse auf die unmittelbare Umgebung Gottes (Thron bzw. Throne, Thronkleid, das den Thron und Gott umgebende Strahlen oder auch Wolkendunkel) beschränkt, ohne daß das Aussehen Gottes thematisiert wäre. Gott selbst zeigt sich nur in seiner »Lichtherrlichkeit« im Himmel wie auf Erden[405]. Man könnte geradezu von einem Zwischenbereich sprechen, der dann in der frühen Kabbala unter dem Einfluß philosophisch-neuplatonischer Elemente zu verschiedenen Systemen ausgestaltet wurde, welche ihrerseits das für die Kabbala maßgebende System der 10 *sefirot* beeinflußten[406]. Gott, der nach MH durch Wolkendunkel und Glanz von seiner Umgebung abgeschirmt wird, ist dort als das unbestimmbare und unbegreifliche, als *en sof* (»ohne Ende«) bezeichnete Wesen, aufgefaßt. Aus diesem unfaßbaren *en sof* emaniert die Welt der 10 *sefirot*.

Nicht zuletzt in der Begrifflichkeit von Kap. 5 dürfte der Grund liegen, daß der Bearbeiter von Texttyp F[407], der MH und SRdB durchgängig glossiert hat, in diesem Kapitel den Anknüpfungspunkt für einen kurzen kabbalistischen Kommentar gefunden hat (§15K), in dem die zu Beginn des Kapitels genannten Engelgruppen mit den 10 *sefirot* identifiziert und verschiedene, zum Inventar gehörende Termini spekulativ ausdeutet werden[408].

---

[403] SHL §251 = 260.

[404] Diese Namensform nur in O183; die übrigen Handschriften lesen יהדריאל; s. den Kommentar zu §31-36.

[405] S. auch die Kommentare zu §8 und §24.

[406] S. auch den Kommentar zu §§28 und 29.

[407] S. dazu 3.10.

[408] S. Edition und Übersetzung von §15K.

6.14 Kommentar zu § 16

Das sechste Kapitel beginnt mit einem wörtlichen Zitat aus PRE 4, das im Übersetzungsteil synoptisch nach der Handschrift Casanatense 3158 wiedergegeben wird. Das Stück beschreibt die vier Lager der Engelfürsten Mikha'el, Gavri'el, Uri'el und Rafa'el rings um die Shekhina. Nach Grözinger gehört dieser Text »seiner Herkunft nach in die Merkavamystik«[409], worauf schließlich auch sein Vorkommen in MH hinweise. Dagegen hat schon Graetz den traditionsgeschichtlichen Zusammenhang zwischen PRE und MH richtig beurteilt und den Zitatcharakter des Stückes im Kontext von MH erkannt[410].

Eine herausragende Vierergruppe von Engeln wird erstmals im äthiopischen Henochbuch[411] und im Schrifttum von Qumran[412] genannt. In der rabbinischen Literatur stellt BamR 2,10 eine weitere wichtige traditionsgeschichtliche Parallele zum sechsten Kapitel dar, in der der biblische Bericht über die Lagerordnung Israels zur Zeit der Wüstenwanderung (Num 2,3ff.) mit den himmlischen Lagern in Verbindung gebracht wird:

> »*Und vorne, nach Osten (gerichtet), lagert das Panier des Lagers Juda ... und bei ihm lagert der Stamm Isachar ... der Stamm Zebulon*[413]... Das ist, was die Schrift sagt[414]: *Der Herr hat mit Weisheit die Erde gegründet, den Himmel mit Einsicht errichtet.* Der Heilige, er sei gepriesen, erschuf vier Wind(richtungen) für die Welt: Osten, Westen, Norden und Süden. Vom Osten geht das Licht für die Welt aus, vom Westen gehen die Schatzkammern des Schnees und die Schatzkammern des Hagels[415], Kälte und Hitze für die Welt aus, (vom) Süden gehen der Tau der Segnung und die Regen der Segnung für die Welt aus, vom Norden gehen die Finsternis für die Welt aus. So wie der Heilige, er sei gepriesen, die vier Wind(richtungen) der Welt erschuf, so setzte er die *ḥayyot* rings um seinen Thron. Und oberhalb von allen ist der Thron der Herrlichkeit[416], und ihnen gegenüber ordnete der Heilige, er sei gepriesen, die Paniere für Mose an[417]... Deshalb heißt es[418]: *Der Herr hat mit Weisheit die Erde gegründet, den Himmel mit Einsicht errichtet.* So wie der Heilige, er sei gepriesen, vier Wind(richtungen) erschuf, und ihnen entsprechend vier Kohorten, so umgab er auch seinen Thron mit vier Engeln: Mikha'el, Gavri'el, Uri'el und Rafa'el.

---

[409] *Musik und Gesang,* S. 81; vgl. auch Gruenwald, *Apocalypticism,* S. 212.

[410] MGWJ 8, 1859, S. 113. Ähnlich Halperin, *Faces,* S. 512: »*Massekhet Hekhalot* is later than *Pirqe de-Rabbi Eliezer,* and its author found this midrash a useful source.« Graetz' weiterführende Schlußfolgerung, nach welcher das Stück als »argumentum e silentio« dafür anzusehen sei, daß die Hekhalot-Literatur insgesamt nach der Redaktion der PRE (von ihm in die Zeit zwischen 809 und 813 datiert) entstanden sei, hat sich nicht bestätigt; s. dazu die Einleitung.

[411] 40,2ff.: Michael, Rafael, Gabriel und Phanuel; vgl. auch Schäfer, *Rivalität,* S. 21.

[412] 1QM 10,5; hier steht Sariel für Phanuel.

[413] Num 2,3–7.

[414] Prov 3,19.

[415] Vgl. Hi 38,22 und die Inventarliste der *'aravot* in § 15,2.

[416] Vgl. dazu das Bavli-Zitat in § 11,3 = 14,3

[417] Die Fortsetzung kombiniert die aus Ez 1 stammende Vorstellung der vier *ḥayyot* mit den zuvor genannten vier Lagern Israels.

[418] Prov 3,19.

Mikha'el zu seiner Rechten ... Uri'el zu seiner Linken ... Gavri'el vor sich ... Rafa'el hinter sich ...«

Der Midrash bietet zwei Auslegungen zu Prov 3,19, nach denen zum einen die vier *ḥayyot* aus Ez 1 und zum anderen die vier in § 16 genannten Engel um den Thron Gottes gruppiert sind. In der Fortsetzung von Kap. 6 finden sich Traditionen über die *ḥayyot,* die analog zu BamR den vier Wind- bzw. Himmelsrichtungen entsprechend angeordnet sind (§ 21,5). Das Zitat aus BamR 2,10 hat eine wörtliche Parallele in MK, dessen Redaktor es aller Wahrscheinlichkeit nach als Vorlage diente[419]. Eine Parallelversion nur zum zweiten Abschnitt über die vier Engel liegt in PesR 46 (fol. 178a) vor. Dieses Kapitel, das in den wichtigen Handschriften Parma 3122 und Casanatense 3324 dieses Homilien-Midrashs fehlt, dürfte wohl erst zu den jüngeren Schichten gehören[420].

Die Tradition der vier Engel am Thron der Herrlichkeit findet sich weiterhin in dem Traktat *Aggadat Shemaʿ Yiśraʾel,* der über Moses Aufstieg zum Thron der Herrlichkeit berichtet. Diese Schrift steht in einem engen thematischen und literarischen Verhältnis zu PesR 20 und zum Traktat *Maʿayan Ḥokhma,* die beide mit der Hekhalot-Literatur Berührungspunkte aufweisen. Nach Halperin ist *Aggadat Shemaʿ Yisrael* »apparently drawn entirely from *Maʿayan Ḥokhmah*«[421], während Grözinger die traditionsgeschichtlichen Verhältnisse dahingehend interpretiert, daß der Redaktor der *Aggadat Shemaʿ Yiśraʾel* aus »älteren Quellen als sie etwa in MHkh (= *Maʿayan Ḥokhma*) ... und PesR (20) darstellen, schöpfte«[422]. Das Traditionsstück über die vier Engelfürsten am Thron Gottes lautet folgendermaßen[423]:

»Und ich (= Mose) sah Mikha'el, den großen Fürsten, der rechts vom Thron steht, und Gavri'el, der links steht und YPYPYH, den Fürsten der Tora[424], vor ihm und Meṭaṭron, den Fürsten des Angesichts, vor dem Eingang des Palastes des Heiligen, er sei gepriesen. Er sitzt und richtet alle Heere der Höhe wie ein Richter, der vor dem König steht, und der Heilige, er sei gepriesen, entscheidet, und er (Meṭaṭron) führt (es) aus.«

Die nach Halperin dem Redaktor des Traktats als Vorlage dienende Schrift *Maʿayan Ḥokhma* nennt nur die beiden Engelfürsten YPYPYH und Meṭaṭron, deren Aufgabe es ist, dem Mose die Tora und ihre Geheimnisse zu übergeben. Auch die Aussage, daß Meṭaṭron als Exekutive des himmlischen Gerichts fungiert, geht über das in *Maʿayan Ḥokhma* Gesagte hinaus und weist Ähnlichkeiten mit der Gerichtsszene des 3. Henoch auf[425]. Die Redaktion des Stückes dürfte so zu erklären sein, daß der Verfasser die auch aus der rabbinischen Literatur bekannte Tradition über die vier Engelfürsten Mikha'el, Gavri'el, Uri'el und Rafa'el

---

[419] BHM II, S. 39; zum traditionsgeschichtlichen Hintergrund von MK s. ibid., S. XIIff.
[420] Vgl. Strack/Stemberger, *Einleitung,* S. 276.
[421] *Faces,* S. 291.
[422] *Ich bin der Herr,* S. 136.
[423] BHM V, S. 166.
[424] Der Name findet sich auch im 3. Henoch (SHL § 77 = 388).
[425] Vgl. SHL § 77.

aufgenommen und die beiden zuletzt genannten Engel durch die in der Hekhalot-Literatur belegten Namen YPYPYH und Meṭaṭron ersetzt hat. Daß diese Namen in der Schrift *Maʿayan Ḥokhma* ebenfalls vorkommen, läßt auf einen gemeinsamen traditionsgeschichtlichen Hintergrund schließen. Die Differenzen in der Darstellung sprechen indes gegen eine direkte literarische Abhängigkeit von der Schrift *Maʿayan Ḥokhma*.

Auf ähnliche Weise dürfte die Redaktion von Kap. 6 zu erklären sein. Aus PRE 4 stammen die Namen der vier Engelfürsten, die an der Spitze der um die Shekhina gruppierten Engellager stehen[426]. Die anschließende Beschreibung der vier Lager (§17) weist zum 3. Henoch zahlreiche Parallelen auf. Hier wird eine Vierergruppe von Lagern mit den Wendungen »die vier Lager der Shekhina« (ארבע מחנות שכינה)[427] und »die Dienstengel der vier Lager« (מלאכי השרת ארבע מחנות)[428] beschrieben, wobei die den Lagern vorstehenden Engelfürsten anonym bleiben. Was die Redaktion von Kap. 6 betrifft, so könnte man geradezu sagen, daß der Redaktor von MH die im 3. Henoch fehlenden Namen der Engelfürsten mit dem PRE-Zitat ergänzt hat. Die Kombination der Traditionen über die vier Engellager der PRE, die in der rabbinischen Literatur mehrere Parallelen hat, mit Überlieferungen, die mit dem 3. Henoch zusammengehen, ist also erst auf den Redaktor von MH zurückzuführen. Auf die Frage, ob das PRE-Zitat möglicherweise überhaupt erst in einem späteren Stadium der Redaktion in MH eingearbeitet wurde, wird im Kommentar zu §§28 und 29 eingegangen. Auffallend ist, daß das PRE-Zitat wörtlich wiedergegeben wird, während die im folgenden Kontext enthaltenen Parallelen zum 3. Henoch vielfältige Variationen und Ergänzungen aus weiteren Traditionskreisen, insbesondere aus dem von SRdB D, aufweisen.

Die Fortsetzung des PRE-Zitates über die sieben »ersterschaffenen Engel« schließt in MH nicht unmittelbar an. Während in den meisten Handschriften das Stück erst im siebenten Kapitel folgt (§28), gehört es in Texttyp C (F41) noch zum sechsten Kapitel (§18) und steht damit in engerer Verbindung zum ersten Teil des Zitates. Bemerkenswert ist noch, daß das abrupte Ende von §16 (»sein Thron ist hoch oben«), das in der Fortsetzung von §28 wieder aufgenommen wird, in den ashkenazischen Handschriften O741 und O183 durch die Wendung »sein Thron ist hoch und erhaben in den Himmeln der *ʿaravot*« geglättet ist. Der Begriff *ʿaravot* korrespondiert hier mit dem Ende von §15 (»in der Höhe des *raqiaʿ ʿaravot*«) und dem Beginn von §17 (»im Palast, in [O741: und in] den *ʿaravot*«).

---

[426] Die Namen sind im Kontext der Hekhalot-Literatur sonst nur noch in einem magischen Versatzstück der Oxforder Handschrift O1531 belegt, das gewiß nicht zu den »klassischen« Hekhalot-Texten gehört; s. SHL §742.

[427] SHL §§24 und 55; vgl. auch den den Singular מחנה שכינה in §§2 und 53; s. auch Goldberg, *Schekhinah*, S. 103ff. und 441ff.

[428] SHL §58.

6.15 Kommentar zu §§17 und 20

An das PRE-Zitat über die vier Engellager (§16) schließt eine ausführliche Beschreibung dieser Lager an, die vor allem Parallelen zum 3. Henoch und zur SRdB D-Rezension hat. Damit verweist die Fortsetzung von Kap. 6 auf die gleichen traditionsgeschichtlichen Verhältnisse, die sich schon bei der Kommentierung der vorangehenden Kapitel 3, 4 und 5 deutlich abgezeichnet haben. Dieser traditionsgeschichtliche Zusammenhang wird also lediglich durch den Einschub des PRE-Zitates zu Beginn von Kap. 6 unterbrochen.

Der betreffende Abschnitt des 3. Henoch[429] wird in mehreren Manuskripten unter dem Titel *Seder Maḥanot* (»Ordnung der Lager«) tradiert[430]. Im Mittelpunkt der Darstellung der himmlischen Lager steht hier der Lobgesang der Engel, von dem im sechsten Kapitel zweimal, nämlich §§20,4 und 22,3, die Rede ist. Die Parallelversion des 3. Henoch trägt wie das sechste Kapitel den Charakter einer aus mehreren, ursprünglich selbständig tradierten Einheiten zusammengesetzten literarischen Komposition[431]. So ist zunächst von »496.000 Myriaden Lagern« bestehend aus je »496.000 Engeln«[432] die Rede[433], während es in der Fortsetzung um die »vier Lager der Shekhina« geht[434]. Die Wendung »Lager der Shekhina«, die rabbinische Vorbilder hat, greift der Redaktor von MH in §22,2 auf. Schließlich werden im 3. Henoch die Traditionen über die vier Lager und 496.000 Lager/Engel miteinander kombiniert, wenn es heißt[435]:

> »Und zur Zeit, da sie das ›Heilig‹ nicht in seiner (richtigen) Ordnung sprechen, geht ein verzehrendes Feuer vom kleinen Finger des Heiligen, er sei gepriesen, aus, und es fällt mitten in ihre Aufstellungen und teilt sich in 496.000 Myriaden Teile entsprechend den vier Lagern der Dienstengel.«

Wie verarbeitet der Redaktor von MH die verschiedenen Traditionen über die Engellager? Die §§17 und 20 kennen nur die Vierzahl der Lager. Die Vorstellung von den 496.000 Lagern bzw. Engeln dürfte der Redaktor in das Längenmaß der

---

[429] SHL §§52–58.

[430] S. das Handschriftenverzeichnis bei Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 221f., und SHL §52 (MSS V228 und M40).

[431] Vgl. auch Alexander, *3 Enoch,* S. 288 Anm. a zu Kap. 35: »It seems very probable that each of the present chs. (= SHL §§52ff.) was originally an independent unit of tradition«.

[432] Nach einer anderen angelologischen Tradition des 3. Henoch (SHL §21) sind den sieben, über die sieben *reqi'im* gesetzten Fürsten je 496.000 Engel zugeordnet. Die Zahl kommt auch in der rabbinischen Literatur vor und zwar dort, wo es wie im 3. Henoch um den Lobgesang der Engel geht (s. die Fortsetzung der Kommentierung zu diesen Paragraphen). Die Zahl könnte aus dem Zahlenwert des Wortes מלכות (»Königtum/Königswürde«) = 40 + 30 + 20 + 6 + 400 = 496 erschlossen sein (vgl. Odeberg, *3 Enoch,* S. 157); d.h. Gottes Königtum zeigt sich im Lobpreis der Engel, deren Anzahl das Königsein Gottes symbolisiert.

[433] SHL §52.

[434] SHL §55.

[435] SHL §58.

vier Lager umgedeutet haben, das mit eben solcher Zahl bestimmt wird (§ 17,2)[436]. Das Breitenmaß geht auf eine talmudische Überlieferung, b Hul 91b, zurück, derzufolge der Leib der Dienstengel dem Chrysolith (תרשיש) gleicht, was mit Dan 10,6 begründet wird[437]. In b Hul 91b heißt es von einem Engel:

»*Sein Leib ist wie Chrysolith* (Dan 10,6[438]). Wir haben eine Überlieferung, daß Chrysolith 2.000 Parasangen mißt.«

Der assoziative Anknüpfungspunkt für die Aufnahme des Talmudzitates in MH könnte nun darin liegen, daß die Fortsetzung von b Hul 91b wie auch das sechste Kapitel in eine Darstellung des himmlischen Lobpreises verschiedener Engelgruppen übergeht[439]. Wenn der Redaktor von MH das Breitenmaß der Engellager mit der Größe des Leibes der Dienstengel im folgenden Abschnitt (§ 17,3) gleichsetzt[440], dann zeigt sich auch hier seine Kombinationstechnik, die verschiedene Traditionen assoziativ aneinanderreiht. Auf das ungeheure Höhenmaß der Engel wird sodann mit der in der rabbinischen Literatur geläufigen exegetischen Formel »Schließe vom Leichten auf das Schwere« (קל וחומר) hingewiesen, ohne daß eine konkrete Zahl genannt wäre. Dieses hermeneutische Schlußverfahren findet in der Hekhalot-Literatur sonst keine Anwendung.

Nach § 17,1 erheben sich die Engellager »inmitten des Feuerflusses« (נהר דנור)[441], während nach § 17,4 die Feuerflüsse (נהרי אש) zwischen den Lagern hindurchziehen. Die Vorstellung vom himmlischen Feuerfluß geht auf Dan 7,10 zurück: *Ein Feuerfluß* (נהר דינור) *ging von ihm* (= Gottes Thron) *aus*. Dieser Feuerfluß hat in der Spekulation des pseudepigraphischen und rabbinischen Schrifttums und vor allem in der Hekhalot-Literatur vielfältige Ausdeutungen erfahren, wobei das Element des Feuers, für das im Danielbuch der aramäische Begriff נור steht, auch mit den hebräischen Termini אש (»Feuer«), להבה (»Lohe«) und שלהבת (»Flamme«) bezeichnet wird[442]. Nach äthHen 14,19, b Hag 14a sowie den verschiedenen SRdB-Traditionen und verwandten Texten sind die Feuerflüsse ein fester Bestandteil der Himmel[443]. Aus dieser kosmologischen Tradition stam-

---

[436] S. dazu das Diagramm § 16 D.

[437] Zur תרשיש-Gestalt der Engel vgl. auch das Geniza-Fragment G21, fol. 2b/16f. (GFHL, S. 179): »Und oberhalb von ihnen (= *ḥayyot*) sind 24.000 Engel aus Feuer, und jeder von ihnen entspricht Chrysolith«.

[438] In ShQ und HZ (SHL §§ 949 = 356) wird Dan 10,6 auf Gott selbst bezogen!

[439] Dieses Stück hat in der New Yorker Handschrift N8128 eine Parallele in HR (SHL § 197).

[440] Nach der Texttradition der ashkenazischen Handschriften O183, O741 und R46 mißt der Leib der Dienstengel sogar »2.000 Myriaden Parasangen« statt nur »2.000 Parasangen«.

[441] So F41 (Texttyp C); die Textüberlieferung ist hier nicht einheitlich; s. Partiturtext und Übersetzung.

[442] Der mehrfach verwendete Begriff ריגון (SHL §§ 154, 198, 407 und 636; PesR 20 und *Maʿayan Ḥokhma* = BHM I, S. 59/31 u.ö.) dürfte vom Griechischen abzuleiten sein; s. ÜHL II, § 154 mit Anm. 12.

[443] S. die Übersicht bei Séd, *Mystique*, S. 263ff.; in SHR werden die »Feuerflüsse« (נהרות/נהרי אש) im siebenten *raqiaʿ* (Margalioth, S. 107, Z. 8) und auch im vierten *raqiaʿ* (id.,

men denn auch die »Lohenflüsse« (נהרי להבים), die zu den *ʿaravot* gehören (§15,1), und die »Flüsse glühender Kohle« (נהרי גחלת), die die Hufe der *ḥayyot* umgeben (§22,2). Während die Inventarisierung der *ʿaravot* und die Beschreibung der Umgebung der *ḥayyot* durch eine Aneinanderreihung von verschiedenen kosmischen Bausteinen, zu denen Feuerflüsse, Engelgruppen und Lieder gehören, gekennzeichnet sind, setzt das dazwischenliegende Stück diese drei Größen miteinander in Beziehung, wobei der Engelgesang das leitende Thema ist. Die Feuerflüsse erfüllen die Funktion der rituellen Reinigung, der sich die Engel vor dem Vortrag des Loblieds zu unterziehen haben. Dieses Thema wird in MH jedoch nur angedeutet (§17,6). Sehr viel breiter sind die Ausführungen des 3. Henoch und von SRdB D. Die folgende Textanalyse von Kap. 6 soll zeigen, daß der Redaktor zahlreiche Elemente aus diesem Traditionskreis entlehnt hat, die teils mit dem 3. Henoch, teils mit der SRdB D-Rezension zusammengehen. Darüber hinaus enthält das Kapitel Stücke anderer Provenienz. Zu den Lagern der Shekhina und den Feuerflüssen findet sich im 3. Henoch folgende Parallele[444]:

> »In den sieben Palästen erheben sich (die) vier Merkavot der Shekhina, und vor jeder einzelnen erheben sich (die) vier Lager der Shekhina, zwischen einem Lager und dem anderen zieht dahin und fließt hindurch ein Feuerfluß.«

Nach einem weiteren Versatzstück aus dem vorangehenden Kontext des 3. Henoch tauchen die Dienstengel in den Feuerfluß ein, bevor sie den »Lobgesang« sprechen[445]:

> »In der Stunde, da die Dienstengel den Lobpreis zu sprechen wünschen, steigt der Feuerfluß durch die Kraft der vielen Tausend über Tausende und Myriaden über Myriaden von Feuer-*gevurot*[446] an, er zieht dahin und strömt unter dem Thron der Herrlichkeit zwischen den Lagern der Dienstengel und den Scharen der *ʿaravot* hervor, und alle Dienstengel steigen zuerst herab zum Feuerfluß und tauchen in das Feuer des Feuerflusses ein, sie tauchen ihre Zungen und ihre Münder siebenmal in den Feuerfluß ...«[447]

Auf diese Vorgänge, die den Vortrag der Qedusha begleiten, spielt §17,6 an. Dazu paßt, daß das mit dem Eintauchen in die Feuerflüsse verbundene Motiv des Tosens bzw. Erregens (רעש) der Engel nach dem 3. Henoch für den himmlischen Lobpreis geradezu charakteristisch ist[448]:

> »Und wenn die Zeit gekommen ist, das Loblied zu sprechen, tost (רועשים) die Fülle der *galgalim,* bebt die Fülle der Wolken, tosen (רועשים) alle Adjutanten, stürmen alle Reiter.«

S. 96, Z. 3) lokalisiert; in SRdB D gehören die »Feuerflüsse« (נהרות של אש) bzw. »Lohenflüsse« (נהרות להבה) zum *makhon* = 6. Himmel und zum unmittelbaren Thronbereich (SHL §774 bzw. §785); s. auch den Fortgang der Kommentierung.

[444] SHL §55.

[445] SHL §54.

[446] Zu diesem Ausdruck s. Alexander, *3 Enoch,* S. 289 Anm. a zu Kap. 36.

[447] Zur Fortsetzung s. unten. Vgl. auch RY, ed. Gruenwald, *Temirin* I, 1972, S. 126.

[448] SHL §30.

Eine weitere Tradition des 3. Henoch über die Vorgänge zur Zeit des Lobgesanges lautet[449]:

> »Er (= der Engelfürst ʿṬṬYʾL) erregt (מרעיש) alle Söhne der Höhe, wenn die Zeit gekommen ist, das ›Heilig‹ zu sprechen.«

Die Parallelversion von SRdB D beschreibt das rituelle Tauchbad in den Feuerflüssen mit folgenden Worten[450]:

> »... sogleich steigen Klassen über Klassen, Reihen über Reihen, Gruppen über Gruppen, Lager über Lager, Heere über Heere, Heerscharen über Heerscharen von Dienstengeln (von)[451] jedem einzelnen *raqiaʿ* hinab in Feuerflüsse (נהרי אש), in Lohenflüsse (נהרי להבה) und in Flammenflüsse (נהרי שלהבת) und tauchen siebenmal ein ins Feuer und läutern sich in dieser Stunde 365mal.«

Der Redaktor von MH verbindet diese Tradition mit Spekulationen über die Größe der Flüsse, wovon im vorangehenden Abschnitt (§ 17,5) die Rede ist. Danach wird die Breite eines jeden Feuerflusses mit den »Weiten des *raqiaʿ*« und die Tiefe mit der »großen Urflut« (תהום רבה) verglichen. Die Wendung תהום רבה ist biblisch und findet sich in der Sintfluterzählung (Gen 7,11)[452]. Die Darstellung des Sintflutgerichts über die »Oberen und Unteren«, die sich nur in dem Geniza-Fragment G8 erhalten hat[453], ist die einzige Parallele im Kontext der Hekhalot-Literatur, in der die Wendung תהום רבה vorkommt. Für die Frage nach dem traditionsgeschichtlichen Hintergrund von Kap. 6 ist dieser Text jedoch ohne Bedeutung.

Nach einer kosmologischen Tradition von SRdB D sammeln sich die aus dem Schweiß der vier den Thron tragenden *ḥayyot* entstehenden Feuerflüsse – eine Tradition, die in b Hag 13b und PRE 4 (fol. 11a) Parallelen hat – im großen Feuermeer (ים גדול)[454]. Die Wendung entstammt wie תהום רבה dem biblischen Sprachgebrauch (Num 34,6f.). Dieses kosmologische Motiv von SRdB D kehrt auch in der Angelologie des 3. Henoch wieder. Hier wird die Größe der 496.000 Engel, die den 496.000 Lagern »in der Höhe des *ʿarevot raqiaʿ*« angehören (die Zahl steht für das Längenmaß der Engellager in § 17,2), mit dem großen Meer (הים הגדול) verglichen[455]. Vor diesem traditionsgeschichtlichen Hintergrund von SRdB D und 3. Henoch ist also die Wendung תהום רבה zu sehen. Der Unterschied in der Terminologie zeigt eine gewisse Beweglichkeit der Ausdrucksweise an, wie ja auch die gleichen Motive (hier das »große Meer/Urflut«) in verschiedene (kosmologische, angelologische) Kontexte wandern, von denen sie ihr spezielles Gepräge erhalten.

---

[449] SHL § 25.
[450] SHL § 530 und Parallelen. Vgl. auch RY; ed. Gruenwald, *Temirin* I, 1972, S. 126.
[451] So mit den Parallelen.
[452] Vgl. auch Ps 36,7 und Ez 31,4.
[453] Fol. 2a/7 = GFHL, S. 103.
[454] SHL § 795 = 525 = 805 = BatM I, S. 45.
[455] SHL § 52.

Daß die Breite der Feuerflüsse den »Weiten des *raqia'*« entsprechen soll, verweist ebenfalls auf angelologische bzw. kosmologische Traditionen, die im 3. Henoch und SRdB D überliefert sind. Die Angelologie des 3. Henoch setzt die Größe mehrerer Engel stereotyp mit den »sieben *reqi'im*« gleich[456], während nach SRdB D auf analoge Weise das Maß der einzelnen Körperglieder der *ḥayyot* bestimmt wird. Diese Tradition hat schon in b Hag 13a eine Parallele, die in §11 = 14 wörtlich zitiert wird[457]. Am nächsten steht §17,5 jedoch die Beschreibung der Flügel der beiden Engelgestalten SWPRY'L und ŠWPRY'L, die zum 3. Henoch gehört, und in der ebenfalls die Wendung מרחבי רקיע vorkommt[458]:

»Des einen Wuchs ist wie die Höhe der sieben *reqi'im,* und des anderen Wuchs ist wie die Höhe der sieben *reqi'im* ... des einen Flügel sind wie die Weiten (מרחבי רקיע) des *raqia',* und des anderen Flügel sind wie die Weiten des *raqia'.*«

Die im 3. Henoch genannten konkreten Maße der Feuerflüsse finden in MH dagegen keine Entsprechung[459]:

»Und unter den Füßen der *ḥayyot*[460] ziehen dahin und kommen hervor sieben Feuerflüsse, die Breite jedes einzelnen Flusses (beträgt) 365.000 Parasangen und seine Tiefe 248.000 Myriaden Parasangen, seine Länge ist unerforschlich und ohne Zahl.«

Nach der rabbinischen Tradition lassen sich aus der Tora 365 Verbote und 248 Gebote erschließen, was zusammen die Zahl 613 ergibt[461]. Auf diese Tradition wird im obigen Zitat angespielt; sie findet sich ein weiteres Mal im 3. Henoch, um die Anzahl der Angesichter (248) und Flügel (365) der *ḥayyot* zu bestimmen[462].

Auch Abschnitt §17,7 steht wieder in literarischer Nähe zum 3. Henoch. Hier zeigt sich erneut, daß die gleichen Hekhalot-Motive auf unterschiedliche Weise kombiniert werden. So heißt es im 3. Henoch[463]:

»Zwischen einem Lager und dem anderen zieht dahin und fließt hindurch ein Feuerfluß, und zwischen einem Fluß und dem anderen bilden Glanznebel einen Kreis.«

Der erste Teil des Zitates verweist direkt auf §17,4 und der zweite auf §17,7, wobei in MH lediglich die Begriffe »Feuerflüsse« und »Lager« vertauscht sind. Bilden die Glanznebel zwischen den einzelnen Lagern einen Kreis, so die »Wolken des Lichts« und die »Wolken der Finsternis« zwischen den »Aufstellungen« (מערכות), mit denen sicherlich Engelgruppen gemeint sind. Die Licht- und Finsterniswolken erfüllen wie die »Flügel in der Höhe ihrer Häupter« (§17,7) und die vom Feuer umhüllten Angesichter (§17,8) die Funktion, den Engeln die Schau der

---

[456] S. dazu den Kommentar zu §10.
[457] S. dazu ausführlich den Kommentar zu §14.
[458] SHL §29. Vgl. auch die Wendung מרחבי ארץ in Hab 1,6.
[459] SHL §50.
[460] Zu diesem kosmischen Bereich s. den Kommentar zu §22.
[461] 365 entspricht den Tagen des Sonnenjahres, 248 nach der rabbinischen Tradition den Körpergliedern des Menschen.
[462] SHL §32; das Stück ist übersetzt im Kommentar zu §21.
[463] SHL §55.

thronenden Shekhina zu verwehren, was am Ende des Paragraphen ausdrücklich gesagt wird. Die Wendung »Flügel in der Höhe ihrer Häupter« (§17,7) hat eine wörtliche Parallele im 3. Henoch bei der Beschreibung der Keruvim, so daß die Lesart »Augen« anstelle von »Flügel« (F41; Texttyp C) aller Wahrscheinlichkeit nach sekundär ist. Dem Bearbeiter dieses Texttyps war das Bild der mehrfach verhüllten Angesichter der Engel nicht mehr verständlich. Das Motiv erinnert an Kap. 3, in dem von den Umhüllungen des Throns und der thronenden Gottheit die Rede ist. Beide Überlieferungen stellen die Unmöglichkeit der Gottesschau für die Engel heraus. In der Parallelversion des 3. Henoch scheint jedoch keineswegs intendiert zu sein, daß die Flügel den Engeln (hier den Keruvim) den Anblick der Shekhina verwehren sollen. Im Gegenteil, die Wendungen »das Strahlen der Herrlichkeit (זוהר כבוד) ist auf ihren Angesichtern« und »der Glanz der Shekhina (זיו שכניה) ist auf ihren Angesichtern« setzen eher voraus, daß die Keruvim im Blickfeld der Shekhina stehen, deren Glanz auf ihren Angesichtern widerscheint[464]:

> »Die Keruvim erheben sich bei den *ḥayyot ha-qodesh,* ihre Flügel sind in der Höhe ihrer Häupter, die Shekhina ist über ihnen, und das Strahlen der Herrlichkeit auf ihren Angesichtern ... Die Strahlen[465] der Zier[466] sind auf ihren Häuptern, und der Glanz der Shekhina ist auf ihren Angesichtern, denn die Shekhina ist über ihnen«[467].

Die Vorstellung, daß die Flügel den himmlischen Wesen die Schau der thronenden Gottheit verwehren, deutet hingegen auf Darstellungen der rabbinischen Literatur, wonach die Śerafim ihre Angesichter mit einem Flügelpaar bedecken[468]. Die klassische biblische Belegstelle dafür ist Jes 6,2: *Mit zwei Flügeln bedecken sie ihr Angesicht, mit zweien bedecken sie die Füße und mit zweien fliegen sie.*

Diese Aussage über das Verhüllen der Angesichter findet sich wie der oben zitierte Passus über das Tauchbad der Engel in jenem Teil von SRdB D wieder, der den hymnischen Abschluß der kosmologischen Schrift bildet[469]. Das Stück ist in der New Yorker Handschrift N8128 Bestandteil von HR, wo es zweifellos sekundär eingearbeitet ist, um die in dieser Schrift geschilderten liturgischen Vorgänge

---

[464] SHL §34.

[465] Oder: »Hörner«; s. den Kommentar zu §15.

[466] M40: »der Majestät«.

[467] Ähnlich heißt es bei der Beschreibung des Engelfürsten Keruvi'el im vorangehenden Kontext (SHL §33): »Der Glanz der Shekhina ruht auf seinem Angesicht.« Vom apotropäischen Charakter der Schau der Shekhina vor dem »Sündenfall« handelt ein weiteres Textstück des 3. Henoch, demzufolge möglicherweise auch die im vorangehenden Kontext genannten Engel den »Glanz der Shekhina« wahrnehmen (SHL §7; dazu Goldberg, *Schekhinah,* S. 289): »Der erste Mensch und sein Geschlecht saßen am Eingang zum *gan eden,* um die Erscheinung der Gestalt des Glanzes der Shekhina zu schauen, der von einem Ende der Welt zum anderen geht, und alle (auch die Dienstengel?) schauten den Glanz der Erscheinung der Shekhina«.

[468] S. Goldberg, *Schekhinah,* S. 258f.

[469] SHL §§787ff. = 527ff. = 807ff. = BatM I, S. 45ff. (hier mit »R. Yishma'el sagte« eingeleitet).

weiter auszudeuten[470]. Das Stück wird ferner als selbständige literarische Einheit tradiert[471]. Bei Jellinek ist der Text unter dem Titel *Pereq mi-Pirqe Hekhalot* ediert[472]. Die Tatsache, daß dieses Stück wie auch die vorangehenden Textpassagen der SRdB D-Version zahlreiche Parallelen zu den Schriften MH und 3. Henoch aufweisen, läßt darauf schließen, daß der hymnische Abschluß im Gesamtzusammenhang der Redaktion von SRdB D zu sehen ist. Demnach dürfte es sich nicht um ein loses Versatzstück handeln, das erst in einem späteren Stadium der Redaktion gleichsam als Epilog angefügt wurde[473]. Dafür spricht weiterhin, daß der SRdB C-Typ, der all diese Gemeinsamkeiten mit MH und dem 3. Henoch nicht aufweist, mit einem hymnischen Stück ganz anderer Provenienz schließt[474].

Der hymnische Schluß von SRdB D zeigt zu eben jenen Textpassagen des 3. Henoch eine besondere literarische Nähe, die im Zusammenhang mit der redaktionskritischen Analyse von §17 schon mehrfach als Parallelversion angeführt wurden. Beide Texte schildern den Ablauf der himmlischen Qedusha, von der auch die Fortsetzung des sechsten Kapitels (§20,4) spricht. Der thematische Bezug zu den Vorgängen, die den Vortrag der Qedusha begleiten, erklärt also die Gemeinsamkeiten zwischen MH, 3. Henoch und SRdB D. Aus den unterschiedlichen redaktionellen Zielsetzungen der Kompositoren ergeben sich die Verschiedenheiten der drei Texte. Stimmt MH zunächst mit der Terminologie des 3. Henoch wörtlich überein (»Flügel in der Höhe ihrer Häupter«), so steht die Aussage über die Funktion der Flügel in enger Beziehung zu SRdB D. Die Wendung in SRdB D »damit sie nicht erkennen die Erscheinung Gottes« klingt in §17,7 an, wobei die erweiterte Fassung von MH den Terminus »Shekhina« verwendet, was wiederum dem Sprachgebrauch des 3. Henoch entspricht. In SRdB D heißt es von den himmlischen Heerscharen[475]:

> »Sogleich erheben sich alle in Schrecken (und) Furcht, in Zittern und Entsetzen, in Reinheit und Heiligkeit, in Schrecken und Schaudern und bedecken mit ihren Flügeln ihre Angesichter, damit sie nicht erkennen die Erscheinung Gottes, der auf der Merkava wohnt.«

---

[470] Die Glossierung setzt in SHL §173 ein und reicht zunächst bis §188; sie wird in §267 noch einmal aufgenommen. Offenbar nach Vorlage dieser Texttradition ist dieses Stück (SHL §§173ff.) von anderer Hand in MS Vatikan V228 eingearbeitet worden; zum Ganzen s. Herrmann/Rohrbacher-Sticker, »Magische Traditionen der New Yorker *Hekhalot*-Handschrift JTS 8128 im Kontext der Gesamtredaktion«, FJB 17, 1989, S. 101ff.

[471] S. Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 267 Anm. 60.

[472] BHM III, S. 161–163; vgl. V228 (SHL §178): »Kapitel 5 aus den *hekhalot*«.

[473] Der liturgische Abschluß von SRdB D ist vor allem mit jenen hymnischen Stücken zu vergleichen, die in dieser Schrift an exponierter Stelle stehen; vgl. z.B. die große Sabbatliturgie in SHL §§848ff. = BatM I, S. 26.

[474] Séd, REJ 124, 1965, S. 92, Z. 400ff.; zur Redaktion dieses Stückes, das in zahlreichen Handschriften zu ShQ-Traditionen überleitet, s. auch 3.6 (Texttyp B).

[475] SHL §793 (O1531).

Daß SRdB D hier in die Nähe der rabbinischen Vorstellung vom Verhüllen der Angesichter der Engel rückt, kann kaum ein Zufall sein[476]. Die Fortsetzung der Kommentierung soll vielmehr zeigen, daß SRdB D auch das Motiv der »Allgegenwart« der Shekhina (»die Shekhina an jedem Ort«) aus der rabbinischen Tradition kennt und vor allem das für die Rabbinen wichtige Thema der Bevorzugung Israels vor den Engeln in die Darstellung der himmlischen Liturgie aufgenommen hat. Dieses aus Jes 6,2 entlehnte Motiv, daß die himmlischen Wesen die thronende Gottheit nicht schauen können, taucht als Stereotyp häufig dort auf, wo es um den himmlischen Lobpreis geht[477]. Die ShQ-Tradition und die Parallelstelle von SHR greifen dieses Thema wie folgt auf[478]:

»Seine Heere erheben sich vor ihm, sie schauen[479] nicht die Erscheinung seines Angesichts, denn er bleibt verborgen dem Auge, und kein Mensch kann ihn sehen, denn seine Erscheinung ist vor allen verhüllt ... denn Licht ist bei ihm, wie (in) einen Mantel hüllt er sich in Licht. Er sitzt auf dem Thron des Lichts, rings um ihn ist Licht-Substanz, *ḥayyot* und Ofannim wenden ihre Angesichter nach den vier (Himmelsrichtungen), aber sie erheben ihre Angesichter nicht nach oben aus Furcht vor ihm. Vor ihm erheben sich Klassen um Klassen, tauchen ein und versiegeln sich in den Flüssen der Reinheit, sie umhüllen sich mit (Bedeckungen)[480] aus weißem Feuer und respondieren mit starker und mächtiger Stimme ...« (es folgt Jes 6,3).

Der Schluß des Zitats, der vom rituellen Tauchbad der Engel vor dem Lobpreis handelt, steht thematisch mit den oben genannten Parallelen des 3. Henoch und SRdB D zu § 17,6 in engem Bezug.

Den schärfsten Gegensatz zu den bisher zitierten Hekhalot-Texten in Sachen der Gottesschau stellt ein Versatzstück von MM dar, in dem von den *ḥayyot* ausdrücklich gesagt wird, daß sie Gott sehen können[481]:

»Wenn du betest, nenne am Ende die drei Buchstaben, die die *ḥayyot* nennen, in der Stunde, da sie schauen und sehen 'RKS (Geheimname Gottes), den Herrn, den Gott Israels.«

Innerhalb der Hekhalot-Texte lassen sich also verschiedene Ansichten über die Frage, ob die Engel Gott sehen können, ausmachen. Die »Allgegenwart« der Shekhina oder genauer: die Möglichkeit, daß die Schekhina an jedem Ort sein kann, die in § 17,8 mit der auch in der rabbinischen Literatur belegten Formel »die Shekhina an jedem Ort« (שכינה בכל מקום) zum Ausdruck gebracht wird[482], kommt auch in der himmlischen Liturgie von SRdB D vor. Hier heißt es[483]:

---

[476] Zu den rabbinischen Texten s. Goldberg, *Schekhinah,* S. 258ff. Dieses aus Jes 6,2 abgeleitete Motiv kommt schon im pseudepigraphischen Schrifttum vor; s. äthHen 14,21.

[477] Das gleiche gilt auch für die christliche Liturgie.

[478] SHL § 966 (ShQ) = SHR ed. Margalioth, S. 107f.

[479] So mit SHR.

[480] So mit SHR.

[481] SHL § 564; s. auch Chernus, JSJ 13, 1982, S. 138. Diese Ansicht vertritt im Neuen Testament Mt 18,11.

[482] S. dazu ausführlich Goldberg, *Schekhinah,* S. 368ff. und 496ff. Zur Wendung »die Shekhina an jedem Ort« s. auch SHP (SHL § 623): »... denn er (*śar ha-panim* = »der Fürst des Angesichts«) ist der mächtigste Fürst in der ganzen oberen Welt. Immer steht er und

»Die *ḥayyot ha-qodesh* unter dem Thron der Herrlichkeit respondieren nach ihnen (gemeint sind die Engelklassen, die das ›Heilig‹ [Jes 6,3] vortragen) und sprechen: *Gepriesen sei die Herrlichkeit des Herrn von ihrem Ort her.* Und warum sprechen sie: *Von ihrem Ort her* (Ez 3,12)? Weil die Shekhina an jedem Ort (השכינה בכל מקום) ist und die Shekhina an ihren Ort zurückkehren wird, zum Haus des Allerheiligsten, und (deshalb) sprechen sie: *Gepriesen sei die Herrlichkeit des Herrn von ihrem Ort her.*«

Traditionsgeschichtlich betrachtet steht dieses Stück, dessen Thema in § 17,8 anklingt, im Zusammenhang mit rabbinischen Auslegungen zu Ez 3,12, die die Frage erörtern, ob die Engel den Aufenthaltsort Gottes kennen[484]. Die Aussage, daß die *ḥayyot* den Aufenthaltsort der Shekhina nicht kennen, verbunden mit der Feststellung, daß ihnen auch die Schau der thronenden Gottheit unmöglich ist, enthalten die Parallelstellen in SifBam § 103 (S. 101) zu 12,8 und ShemR 23,15 zu 15,1. Die erste Parallele lautet wie folgt[485]:

»*Im Anblick* (במראה; Num 12,8)[486]. Das ist der Anblick der Rede. Du sagst: Das ist (vielleicht) der Anblick der Shekhina (nach anderer Lesart: Gottes)[487]. Da ist eine Belehrung (der Schrift), da es heißt (Ex 33,20): *Kein Mensch kann mein Angesicht sehen und leben.* R. ʿAqiva sagte: ›Mensch‹ ist wörtlich zu verstehen, ›und leben‹ (וחי), das sind die Dienstengel. R. Shimʿon aus Teman sagte: Ich erkläre nicht etwa die Worte R. ʿAqivas für ungültig, sondern ich füge zu seinen Worten hinzu: ›Mensch‹ ist wörtlich zu verstehen, ›und leben‹, das sind die *ḥayyot* (חיות) *ha-qodesh* und die Dienstengel. R. Elʿazar b. Yose sagte: Nicht bloß, daß sie ihn nicht sehen, sondern auch, daß sie seinen Ort nicht kennen, wie es heißt (Ez 3,12): *Gepriesen sei die Herrlichkeit des Herrn von ihrem Ort her*« (d. h. wo auch immer die Shekhina gegenwärtig sein mag).

Die Parallelstelle in ShemR bindet diesen Traditionskomplex in das Schilfmeerwunder ein:

»R. Berakhya sagte: Komm und sieh, wie groß diejenigen sind, die in das (Rote) Meer hinabstiegen (יורדי הים)[488], wie oft hat sich Mose niedergeworfen und gefleht vor Gott, bis er die Erscheinung sah, wie es heißt (Ex 33,18): *Laß mich doch deine Herrlichkeit sehen!* Der Herr, er sei gepriesen, antwortete ihm (V. 20): *Du kannst mein Angesicht nicht sehen,* und zuletzt ließ er ihn ein Zeichen sehen, wie es heißt (V. 22f.): *Wenn meine Herrlichkeit vorüberzieht, stelle ich dich in den Felsspalt und halte meine Hand über dich, bis ich vorüber bin. Dann zieh ich meine Hand zurück, und du wirst meinen Rücken sehen. Mein*

---

dient vor dem König der Welt in Reinheit, Absonderung, (kultischer) Reinheit, Schrecken und Furcht vor der Herrlichkeit seines Schöpfers, denn die Shekhina ist bei ihm an jedem Ort«.

[483] SHL § 818 (O1531) = 538 (M22) = BatM I, S. 47; das Stück fehlt in der O1531-Dublette von § 798.

[484] S. z. B. b Hag 13b; s. dazu auch Grözinger, *Ich bin der Herr,* S. 164. Vgl. ferner PRE 4 (fol. 11a). Zum Motiv des Bedeckens der Angesichter in der rabbinischen Literatur s. auch Halperin, *Faces,* S. 160ff.

[485] S. auch Schäfer, *Rivalität,* S. 207ff., und Goldberg, *Schekhinah,* S. 257f. (Abschnitt 234).

[486] Der masoretische Text liest hingegen ומראה; zur Textüberlieferung s. Goldberg, ibid., S. 257 Anm. 1.

[487] S. Goldberg, ibid., S. 257 Anm. 3.

[488] Die Wendung erinnert unmittelbar an den Ausdruck יורדי המרכבה. Daß hier ein Zusammenhang bestehen könnte, vermutet Halperin (*Faces,* S. 226f.).

Angesicht aber kann kein Mensch sehen. Die *ḥayyot,* die den Thron tragen, kennen nicht die Erscheinung (Gottes), und in der Stunde, da ihre Zeit naht, ein Loblied zu sprechen, sagen sie: An welchem Ort ist er? Wir wissen nicht, ob er hier ist oder an einem anderen Ort, vielmehr an jedem Ort, da er ist, *Gepriesen sei die Herrlichkeit des Herrn von ihrem Ort her* (Ez 3,12). Aber die aus dem Meer hinaufstiegen (עולי הים), wiesen alle mit dem Finger hin und sprachen (Ex 15,2): *Dieser da ist mein Gott, ihn will ich rühmen.*«

Während die rabbinischen Textstellen die Frage nach der Möglichkeit der Gottesschau für Menschen und Engel behandeln, interessiert die Redaktoren von MH und SRdB D allein der angelologische Aspekt dieser Fragestellung. Die unterschiedlichen redaktionellen Zielsetzungen resultieren gewiß auch daraus, daß die Redaktoren beider Schriften ebensowenig an den Begebenheiten am Schilfmeer wie am Auf- bzw. Abstieg des Mystikers zur Merkava mit dem Ziel, den »König in seiner Schönheit zu sehen«, interessiert sind[489].

In HZ steht dagegen ganz die auf den Menschen, d. h. den zur Merkava hinaufsteigenden Mystiker gerichtete Frage im Vordergrund, ob ihm die Schau der thronenden Gottheit möglich sei. Für die unterschiedlichen Auffassungen bezüglich dieser Frage werden drei Bibelverse zitiert. Mit Ex 33,20 (*Kein Mensch wird mich sehen und leben*) wird diese Frage zunächst kategorisch verneint. Das Zitat aus Dtn 5,21 (*Denn Gott redete mit dem Menschen und er lebt*) nimmt eine vermittelnde Stellung ein und erinnert an die Wendung »das ist der Anblick der Rede« in SifBam § 103 zu 12,8. Der dritte Schriftvers, Jes 6,1 (*Und ich sah den Herrn sitzen auf einem hohen und erhabenen Thron*) gibt hingegen ein eindeutig positives Votum ab, das die Auffassung des Textkompositors von HZ widerspiegelt[490]. Daß die Frage nach der Möglichkeit der Gottesschau in der rabbinischen Literatur wie auch in der Merkava-Mystik diskutiert wird, führt Goldberg zu folgenden Überlegungen[491]:

»Die Frage nach der Möglichkeit des Sehens der Schekhinah war für die Rabbinen durchaus aktuell. Die Midrashim handeln zwar von der Vergangenheit, die homiletischen Tendenzen lassen aber ohne weiteres erkennen, daß die Auseinandersetzungen auch noch zur Zeit der Rabbinen ernst und keinesfalls nur theologisch-akademisch waren ... Erscheinungen der Schekhinah in der Gegenwart wurden also grundsätzlich zugegeben, man kämpfte aber gegen jene an, die die Schau der Gottheit suchten, sei es aus bloßer Neugier, sei es um einen geistlichen oder materiellen Vorteil daraus zu ziehen. Damit waren sicherlich nicht nur die Merkava-Mystiker, sondern wohl auch die mystischen Praktiker gemeint. Die von den Rabbinen so mittelbar verwarnten oder verurteilten Personen waren keineswegs Außenstehende. Sie werden nirgends als heterodox gebrandmarkt, sondern nur als vermessene Frevler, die der Ehre Gottes nicht achten ... Bei einer Würdigung der Texte kann man zu dem Schluß kommen, daß die Rabbinen in der Mehrzahl gegen das ›Sehen der Schekhinah in dieser Welt‹ eingestellt waren. Dort, wo Kontroversen zu

---

[489] Zur HR-Parallele am Ende von MH (§ 35), die von R. ʿAqivas Abstieg zur Merkava spricht, s. den Kommentar zu §§ 31–36. – Auf den von Halperin vertretenen engen Zusammenhang von Exodus/Sinai- und Merkava-Tradition kann hier nicht näher eingegangen werden; s. auch die Einleitung.

[490] S. auch ÜHL III, § 350 mit Anm. 1.

[491] *Schekhinah,* S. 513ff.; zum Ganzen auch Chernus, JJS 13, 1982, S. 123ff.

erkennen sind, erhält man den Eindruck, daß die Vertreter der mystischen Richtung nur zitiert werden, damit man sie um so besser widerlegen könne. Von einer wirklichen Unterdrückung solcher Ideen kann dagegen nicht die Rede sein. Es bleibt schließlich jedem freigestellt, sich über den Rat der Rabbinen hinwegzusetzen und den Anblick der Gottheit zu suchen.«

Die ablehnende Haltung gegen die Gotteschau ist wohl auch die des Redaktors von MH. Für ihn ist die Himmelsreise des Merkava-Mystikers mit dem Ziel der »Schau der Merkava« kein Thema mehr. Aus dieser älteren Hekhalot-Tradition entlehnt er jedoch zahlreiche Motive, mit denen er sein angelologisch-kosmologisches Bild zeichnet. Dieses Bild entwirft er weiterhin unter Verwendung rabbinischer Terminologie (Shekhina) und Midrashtraditionen. Das gleiche gilt in noch viel stärkerem Maße für die SRdB D-Rezension, in der, wie die Fortsetzung der Kommentierung zeigen soll, ein weiteres wichtiges Thema des Midrashs, Israels Bevorzugung vor den Engeln beim Lobgesang, thematisiert wird. SRdB D und MH stehen damit gewiß am Ende der Verschriftung der Merkava-Überlieferung. Scholem hat darauf hingewiesen, daß die frühen Hekhalot-Texte des »exegetischen Momentes«, wie es für den Midrash konstitutiv ist, entbehren[492]. In SRdB D und MH ist das Schriftzitat jedoch sehr viel stärker vertreten als in den übrigen Hekhalot-Schriften. Dies deutet einmal mehr darauf hin, daß in beiden Schriften verschiedene Traditionskomplexe miteinander verbunden wurden.

Es kann hier nicht der Ort sein, die Frage nach dem Verhältnis der Merkava-Mystiker zum rabbinischen Judentum ausführlich zu behandeln. Nach Scholem und Goldberg stehen diejenigen, die für sich in Anspruch nahmen, »den König in seiner Schönheit« zu sehen, im Zentrum des rabbinischen Judentums[493]. Halperin sieht hingegen in der Hekhalot-Tradition das »revolutionäre Manifest« des *ʿam ha-ʾareṣ,* der sich gegen das rabbinische Establishment auflehnt[494]. An der Frage nach der Möglichkeit der Gottesschau läßt sich eine »heterodoxe« Tendenz der Merkava-Mystik wohl kaum festmachen. Die angeführten Textbeispiele zeigen jedoch ein eindeutiges Gefälle, das Chernus im Blick auf MH wie folgt skizziert hat[495]:

»While there are no specific denials that humans can see God in this text (sc. MH), its whole tenor indicates a tradition which denied to all creatures this possibility. If this is in fact a very late text, it might be evidence of a significant change in the attitude of some Merkabah mystics on this central question.«

Wie wichtig dem Redaktor von MH das Thema der Unmöglichkeit der Gottesschau für die Engel war, zeigt weiterhin der Umstand, daß er am Ende von §20 noch einmal darauf zu sprechen kommt.

In Texttyp C (F41) folgt im Anschluß an §17,7 die Fortsetzung des PRE-Zitates von §16, die die angelologische Beschreibung des sechsten Kapitels unterbricht

---

[492] *Mystik,* S. 49; s. auch Goldberg, FJB 13, 1985, S. 43ff.
[493] S. auch die Einleitung.
[494] *Faces,* S. 444f.
[495] JSJ 13, 1982, S. 141.

und zweifellos hier sekundär eingearbeitet ist (§§18f.). In den übrigen Handschriften findet sich dieses Zitat erst im siebenten Kapitel (§§28f.)[496].

So setzt §20 das angelologische Thema von §17 unmittelbar fort. Auch dieser Paragraph zeigt die schon im vorangehenden Kontext des Kapitels festgestellte Anlehnung an jene Passagen des 3. Henoch und SRdB D, die vom Vortrag des Engelgesangs handeln. Zu den Praktiken, die der himmlischen Liturgie vorangehen, gehört neben dem Tauchbad im Feuerfluß das Anlegen besonderer Gewänder. Nach §20,1 tragen die Engel »Flammengewänder« (לבושי שלהבת) und »Mäntel glühender Kohle« (מעילי גחלת). Zu den feurigen Umhüllungen findet sich in SRdB D folgende Parallele[497]:

> »Und sie (= *ḥayyot ha-qodesh*) legen Feuergewänder (מתלבשות לבושי אש) an und hüllen sich (in) Bedeckung von Lohe (מתעטפות כסות של להבה), und sie bedecken ihre Angesichter mit Blitz, und der Heilige, er sei gepriesen, entblößt sein Angesicht.«

Das Anlegen der Gewänder sowie das Verhüllen der Angesichter sind also zwei Motive, die SRdB D und MH mit der himmlischen Qedusha verbinden und die zum Tauchbad im Feuerfluß hinzukommen. Daß die himmlischen Wesen ihre Angesichter verhüllen, wenn Gott sein Antlitz entblößt, ist in MH jedoch nicht angenommen[498]. Die Vorstellung von »der Shekhina an jedem Ort« (§17,8) setzt für den Redaktor von MH voraus, daß die Angesichter der himmlischen Geschöpfe stets verhüllt sein müssen.

Auch nach dem 3. Henoch gehört es zu den rituellen Praktiken, die den Vortrag der Qedusha begleiten, daß die Engel im Anschluß an das Tauchbad im Feuerfluß besonders ausgezeichnete Gewänder anlegen[499]:

> »... und sie bekleiden sich (nach dem Tauchbad im Feuerfluß) mit[500]... sie hüllen sich in Überzüge aus *ḥashmal* und stellen sich in vier Reihen gegenüber dem Thron der Herrlichkeit in jedem einzelnen *raqiaʿ* auf.«

Der in §20,1 verwendete Begriff »Mantel« (מעיל) ist im Kontext der Hekhalot-Literatur sonst nur im 3. Henoch zu finden, wenngleich nicht im Zusammenhang mit der Qedusha. Von Meṭaṭron wird hier gesagt, daß Gott ihm einen »Mantel der Herrlichkeit« (מעיל כבוד) machte[501]. Die Engelgestalten SWPRY'L und ŠWPRY'L sind mit einem »Mantel des Stolzes« (מעיל גאוה) ausgezeichnet[502]. Schließlich wird

---

[496] Zur Frage der Redaktion s. den Kommentar zu §§28 und 29.

[497] SHL §534; vgl. die Parallelversionen §794 = 814 = 184 (sekundärer Einschub von N8128 in HR) = BatM I, S. 46.

[498] Allein durch die Einschaltung dieses SRdB D-Versatzstückes in HR (SHL §184) in MS New York N8128 wird explizit ein wechselseitiges Verhüllen und Entblößen des Antlitzes Gottes und der Angesichter der *ḥayyot* vorausgesetzt, da es in der Fortsetzung von HR heißt (§189): »Sie (= *ḥayyot*) umarmen und küssen ihn (= Gott) und entblößen ihr Angesicht; sie entblößen ihr Angesicht, der König der Herrlichkeit aber bedeckt sein Angesicht«.

[499] SHL §54.

[500] Das folgende מחמקי סמל ist unklar; s. Alexander, *3 Enoch*, S. 289 Anm. f zu Kap. 36.

[501] SHL §15; vgl. auch §73.

[502] SHL §29.

der Begriff auf Gott selbst übertragen, wenn es im Anschluß an die Gerichtsszene des Danielbuches heißt[503]:

> »In jener Stunde, da der Heilige, er sei gepriesen, zu Gericht sitzt auf dem Thron des Gerichts, ist sein Gewand weiß wie Schnee, das Haar seines Hauptes wie reine Wolle und sein Mantel (מעיל) ganz wie das Licht des Morgensterns.«

Die in SRdB D und im 3. Henoch genannten Elemente wie Feuerfluß und Gewänder, die ihrer Herkunft nach auf den Tempelkult weisen und in beiden Schriften eng mit dem Vortrag der himmlischen Quedusha verbunden sind, finden sich im sechsten Kapitel wieder, wobei die Handlung der rituellen Reinigung in MH nur anklingt. Der Redaktor von MH gibt die in beiden Schriften breit ausgeführte und zuweilen poetisch anmutende Darstellung des Ablaufs der Qedusha in stark verkürzter Form wieder. Die traditionsgeschichtliche Herkunft mehrerer Textelemente (vor allem § 17,6) läßt sich sogar erst vor dem Hintergrund der Parallelen erschließen.

Zum Vortrag der Qedusha gehört weiterhin nach MH das Moment des *tremendum,* das sich in »Schrecken und Angst« der Engel ausdrückt (§ 20,2) und das gewiß einen Gemeinplatz im Kontext liturgischer Vorgänge darstellt. So heißt es im Siddur von den himmlischen Engelgruppen, die die Qedusha anstimmen:

> »Denn alle seine Diener stehen in der Höhe der Welt und lassen in Furcht einstimmig die Worte des lebendigen Gottes und des König der Welt vernehmen.«

Dieses Motiv des *tremendum* hat auch in SRdB D und im 3. Henoch seinen festen Platz. Von den Engeln, die ihr Angesicht vor Gott verhüllen müssen, heißt es in SRdB D[504]:

> »Sogleich erheben sich alle in Schrecken und Furcht, in Zittern und Entsetzen, in Reinheit und Heiligkeit, in Schrecken und Schaudern und bedecken mit ihren Flügeln ihr Angesicht, damit sie nicht erkennen die Erscheinung Gottes, der auf der Merkava wohnt.«

Eine ähnliche Wortreihung findet sich dann im folgenden Kontext im Zusammenhang mit der himmlischen Liturgie selbst[505]:

> »Sie (= *ḥayyot ha-qodesh*) öffnen ihren Mund zu einem großen Loblied, in Schrecken, in Zittern und Erbeben, in Angst und Schaudern, in Reinheit und Heiligkeit und mit der Stimme einer sanften Stille, wie es heißt[506]: *Nach dem Getöse*[507] *die Stimme einer sanften Stille.*«

Nach dem 3. Henoch nehmen die Engel zur Zeit des Vortrags der Qedusha das »Joch« (עול) Gottes auf sich »in Schrecken und Furcht, Zittern und Erbeben, Donner und Erschütterung, Angst und Schaudern«[508]. Der 3. Henoch kennt das

---

[503] SHL § 45.
[504] SHL § 793 und Parallelen.
[505] SHL § 797.
[506] I Reg 19,12.
[507] MT: *Feuer.*
[508] SHL § 53.

Moment des *tremendum* auch im Zusammenhang mit anderen himmlischen Begebenheiten, etwa mit der breit ausgeführten himmlischen Gerichtsszene[509]:

»An jedem einzelnen Tag, wenn der Heilige, er sei gepriesen, auf dem Thron des Gerichts sitzt, richtet er die ganze Welt. Die Bücher der Lebenden und die Bücher der Toten werden vor ihm geöffnet, alle Oberen erheben sich vor ihm in Schrecken und Furcht, in Angst und Schaudern.«

Selbstverständlich wird das Moment des *tremendum* auch sonst in der Hekhalot-Literatur mit Engelwesen verbunden, die sich in unmittelbarer Nähe der thronenden Gottheit aufhalten. So heißt es in HR von den himmlischen Wesen (= *ḥayyot*), die den »Thron dieses mächtigen Königs« (vgl. Dan 11,3) tragen[510]:

»Beladen stehen sie Tag und Nacht, abends, morgens und mittags, in Sorge, Bestürzung, Schrecken, Zittern, Beben und Furcht.«

Dieses Motiv kehrt auch in PRE 4 (fol. 11a) bei der Beschreibung der den Thron tragenden *ḥayyot* wieder. Da dieses Textstück weitere Parallelen zum sechsten Kapitel aufweist (Bedecken der Angesichter, Feuerflüsse) und zu SRdB D (»sie kennen nicht den Ort seiner Herrlichkeit«), sei der Kontext hier ebenfalls zitiert:

»Die *ḥayyot* erheben sich beim Thron seiner Herrlichkeit, aber sie kennen nicht den Ort seiner Herrlichkeit. Die *ḥayyot* erheben sich in Furcht und Schrecken, Zittern und Beben, und aus dem Schweiß ihrer Angesichter zieht aus und kommt hervor ein Feuerfluß vor ihm, wie es heißt (es folgt Dan 7,10) ... Die beiden Śerafim erheben sich, einer zur Rechten des Heiligen, er sei gepriesen, und einer zu seiner Linken, sechs Flügel (haben sie), sechs Flügel hat jeder einzelne, mit zweien bedeckt er sein Angesicht, damit sie nicht das Angesicht der Shekhina erblicken ...«

Daß die Engel den Willen Gottes erfüllen, wie es in der Fortsetzung von § 20,2 heißt, ist auch in der Angelologie von Kap. 4 ausgesagt (§ 12,3), wo zuvor vom gemeinsamen Lobpreis der Engel und ihrer Pferde die Rede ist. Der Wille Gottes besteht auch hier zum einen im Lobpreis der »Tausend Lager in Heiligkeit« (§ 20,4) und zum anderen darin, daß »Myriaden Heerscharen mit Aufträgen« laufen. Zu diesem Textstück findet sich im 3. Henoch folgende Parallelversion[511]:

»Unter ihnen[512] gibt es solche, die ›Heilig‹ sprechen, unter ihnen gibt es solche, die ›Gepriesen‹ sprechen, unter ihnen gibt es solche, die mit Aufträgen laufen, und unter ihnen gibt es solche, die im Dienst stehen, so, wie es heißt[513]: *Tausende über Tausende dienten vor ihm, und Myriaden über Myriaden standen vor ihm.*«

---

[509] SHL § 45.
[510] SHL § 168.
[511] SHL § 52.
[512] Gemeint sind die 496.000 Lager mit je 496.000 Dienstengel, die sich in vier Reihen um den Thron der Herrlichkeit gruppieren; s. den Beginn des Kommentars zu diesen Paragraphen.
[513] Dan 7,10.

Nach §20,4 ist der Vortrag der Qedusha mit dem Wechsel von Tag und Nacht verbunden, womit MH über das in der Parallelstelle des 3. Henoch Gesagte hinausgeht: am Tage sprechen die »Tausend Lager in Heiligkeit« das ›Heilig‹ (Jes 6,3) und in der Nacht das ›Gepriesen‹ (Ez 3,12)[514]. Der Redaktor von MH greift hier eine liturgische Tradition auf, die in der rabbinischen Literatur[515] mehrere Parallelen hat. Nach SER tragen 496.000 Dienstengel (diese Zahl entspricht dem Längenmaß der vier Engellager in §17,2[!]), nach ABdRA 1.018 Lager mit je 1.018 Myriaden Dienstengel den Lobgesang vor. Die Textfassung von ABdRA, die im Übersetzungsteil synoptisch wiedergegeben ist, steht MH sprachlich am nächsten. Beide Versionen grenzen die Sangeszeiten mit den Termini »Morgen« (בקר) und »Abend« (ערב) voneinander ab, während die rabbinischen Parallelen vom »Sonnenaufgang« (יציאת החמה) und »Sonnenuntergang« (שקיעת החמה) sprechen[516]. Der spanische Kabbalist Azri'el zitiert beide Textfassungen in seiner Schrift *Perush ha-Haggadot,* wobei er sich für die erste Version ausdrücklich auf MH beruft, der ihm unter dem Titel *Pirqe Merkava* bekannt ist[517]. Die Parallelstelle von SER (29) 31 ist im Blick auf den traditionsgeschichtlichen Hintergrund von Kap. 6 insofern von Bedeutung, als sie den Vortrag der Qedusha mit der Aussage der Unmöglichkeit der Gottesschau für die himmlischen Wesen verbindet. Davon handelt sowohl der folgende Abschnitt (§20,5), als auch, im vorangehenden Kontext, der oben kommentierte Abschnitt §17,8.

Nach b Hag 12b währt der Lobgesang der Engel nicht mehr ununterbrochen, da die Engel des Tags »wegen der Ehre Israels« zu schweigen haben. Die Aussage wird mit Ps 42,9 begründet[518]. Das Textstück, in dem die für die rabbinische Literatur wichtige Frage der Bevorzugung Israels vor den Engeln anklingt, dürfte sich in den SRdB-Rezensionen A und D in seiner ursprünglichen Form erhalten haben[519]. Diese Parallelversionen, die in einer längeren (SRdB D) und kürzeren (SRdB A) Fassung überliefert sind, gehen umgekehrt davon aus, daß die Engel in der Nacht zu schweigen haben, wofür wiederum Ps 42,9 als Belegvers steht. Die längere Fassung von SRdB D lautet nach dem Oxforder Manuskript O1531[520]:

> »Oberhalb von *zevul* ist *ma'on* (= 5. Himmel) ..., in dem Klassen über Klassen von Engeln sind, Lager von Dienern, Gruppen von Heerscharen, Kohorten über Kohorten

---

[514] Zu der um das Wort שם (»Name«) erweiterten Formel in V288 und V1601 s. den Kommentar zu §12. – Zur Vorstellung vom immerwährenden Lobpreis der Engel im frühjüdischen Schrifttum s. äthHen 39,13; slHen 8,8; 17; 22,3; 42; TestLev 3,8.

[515] SER (6) 7 (S. 34); 17 (S. 84); (29) 31 (S. 156, 163); SEZ 12 (S. 193); WaR 1; ABdRA A, *gimel,* BHM V, S. 21/26ff. (= BatM II, S. 360/19ff.).

[516] Zum Verhältnis von ABdRA zu MH s. auch die Kommentare zu §3, §4, §6 und §26.

[517] Ed. Tishby, S. 56; zum Titel s. 3.2.

[518] Vgl. dazu auch b AZ 3b und zum Ganzen Gruenwald, *Apocalypticism,* S. 159f.

[519] So auch Grözinger, *Musik und Gesang,* S. 93.

[520] SHL §773; vgl. auch die Parallelversion der Jerusalemer Handschrift J381 (BatM I, S. 42). Vgl. dazu ferner RY (ed. Gruenwald, *Temirin* I, 1972, S. 127, Z. 66f.): »Ihre Stimme hört nicht auf vom Aufgang der Sonne bis zum Untergang der Sonne, wie es heißt ...« (es folgt als Belegvers Ps 113,3).

von Truppen aus Feuer und Aufstellungen aus Lohe[521], die Lobpreisungen und Loblieder am Tag, Preisungen am Mittag und Gesänge am Abend singen. Wenn sie (aber) sehen, daß die Nacht herannaht, hören die Loblieder aus ihren Mündern auf, und sie verstummen an ihrem Ort, wie es heißt (Ps 42,9): *Am Tage befiehlt der Herr seine Huld, (aber in der Nacht ist der Lobgesang bei mir*[522]*, ein Gebet für den lebendigen Gott*)«[523].

Das Geniza-Fragment Adler 1177 und die Vatikanische Handschrift V288 (SRdB A) bieten eine kürzere Version, die nach Grözinger als Exzerpt des vorangehenden SRdB-Zitates anzusehen ist[524]. Die Beobachtungen an den verschiedenen SRdB-Versionen im Zusammenhang mit der Kommentierung von MH könnten jedoch auch auf einen systematischen Ausbau der kosmologischen Tradition von SRdB D hindeuten[525]:

»Im *ma'on* sind die Geister von Dienstengeln, die am Tage ein Loblied sprechen und in der Nacht schweigen, wie es heißt ...« (es folgt Ps 42,9).

Die Vorstellung vom Schweigen der Engel in der Nacht dürfte die Bearbeitung von § 20,4 in dem Moskauer Manuskript M724 veranlaßt haben, das MH zusammen mit SRdB enthält[526]. Der Bearbeiter läßt die Engel ganz so, wie es dem SRdB entspricht, des Nachts schweigen, indem er den Vortrag von Jes 6,3 auf den Vormittag (»vom Morgen bis zum Mittag«) und den von Ez 3,12 auf den Nachmittag (»vom Mittag bis zum Abend«) festlegt. Die zweifellos späte Bearbeitung zielt also darauf ab, zwei unterschiedliche Auffassungen vom Engelgesang miteinander zu harmonisieren.

Unterschiedliche angelologische und theologische Akzentuierungen lassen sich auch sonst bei der Ausgestaltung des Engelgesanges in MH, 3. Henoch und SRdB D ausmachen. So verbindet nur SRdB D den Engelgesang mit dem für die Rabbinen wichtigen Thema der Bevorzugung Israels vor den Engeln. Wie Schäfer gezeigt hat, ist »dieser Text ... thematisch und bis in einzelne Formulierungen hinein eng mit der Midrashliteratur verwandt«[527]. Hier wie dort ist Gottes Liebe zu seinem erwählten Volk der Grund für die Bevorzugung vor den Engeln. Hier wie dort wird Israels Bevorzugung beim Gesang mit II Sam 23,1 und Hi 38,7 begründet. In diesem Stück geht es konkret darum, daß die Engel erst Israels Zeichen für den Einsatz ihres Lobgesanges abwarten müssen[528]:

»Wenn die Zeit für die Engel herannaht, Loblied und Gesang erschallen zu lassen vor dem Heiligen, er sei gepriesen, erhebt sich Shema'i'el, der große ... Fürst an den Fenstern

---

[521] Zu diesen Begriffen s. auch den Kommentar zu § 15 (*'aravot*-Beschreibung).

[522] Das masoretische עמי ist hier im Sinne von »mein Volk« aufgefaßt, also: »und in der Nacht (erklingt) der Lobgesang meines Volkes«.

[523] Vgl. auch die Parallelversion von SHL § 720 (SRdB B), in der nur die verschiedenen Engelklassen aufgezählt werden, ohne daß das Thema des Engelgesangs entfaltet würde.

[524] *Musik und Gesang*, S. 93.

[525] *Ginze Schechter* I, S. 186 = V288, fol. 152a/19ff.

[526] S. dazu 2.3.22 und 3.12.

[527] *Hekhalot-Studien*, S. 268; vgl. auch id., *Rivalität*, S. 164ff.

[528] SHL § 807ff. = 527ff. = 787ff. = BatM I, S. 45f.

des unteren *raqia'*, um zu hören und lauschen dem Schall der Lieder, Gesänge und Lobpreisungen, die aufsteigen von der Erde aus allen Synagogen und Lehrhäusern, um sie ihnen (d.h. den Dienstengeln) zu Gehör zu bringen vor dem *'arevot raqia'*. Warum steht er an den Fenstern des (unteren) *raqia'?* Weil die Dienstengel keine Erlaubnis haben, den Gesang zuerst oben erschallen zu lassen, ehe nicht Israel zuerst unten seinen Mund im Gesang geöffnet hat ... Glücklich ist Israel[529] – um wieviel geliebter sind sie vor dem König als die Dienstengel! In der Stunde, da die Dienstengel die Loblieder zuerst oben zu sprechen begehren, kommen sie rings um den Thron der Herrlichkeit wie Berge, Berge von Feuer und wie Hügel, Hügel von Lohe. Aber der Heilige, er sei gepriesen spricht zu ihnen: Verstummt mir jeder einzelne Engel, jeder einzelne Śeraf, jede einzelne *ḥayya* und jeder einzelne Ofan, die ich erschaffen habe, bis ich höre und vernehme zuerst alle Loblieder, Lobpreisungen und Gebete, denn *angenehm sind die Gesänge Israels* (II Sam 23,1). (Dies) lehrt, daß die Loblieder und Lobpreisungen Israels angenehmer sind vor dem Heiligen, er sei gepriesen, als (die) der Dienstengel, wie es heißt (Hi 38,7): *Als alle Morgensterne miteiander jauchzten, und alle Söhne Gottes jubelten.* Die *Morgensterne* – das ist Israel ..., *Söhne Gottes* – das ist die Dienerschaft[530] der Dienstengel.«

Das hier breit ausgeführte Thema von Israels Bevorzugung beim Lobgesang ist den übrigen Hekhalot-Texten fremd. Dieses Stück steht sogar im Gegensatz zu der in der Hekhalot-Literatur häufiger anzutreffenden Vorstellung vom gleichzeitigen Gesang der Engel und Israels[531]. So ist auch in Kap. 6 ein immerwährender Engelgesang vorausgesetzt. Bei der Darstellung der himmlischen Qedusha wird zwar im 3. Henoch wie im obigen SRdB D-Zitat auf Hi 38,7 Bezug genommen, ohne daß das Thema der Bevorzugung Israels angesprochen würde[532]. Hier begründet Hi 38,7 die kosmischen Erschütterungen, die durch die Qedusha der Dienstengel ausgelöst werden. Da einerseits im Midrash Hi 38,7 als Belegvers für Israels Vorrang vor den Engeln steht, und andererseits dieser Bibelvers mit liturgischen Stücken, wie sie der 3. Henoch schildert, verbunden ist, dürfte hier der Anknüpfungspunkt für die redaktionelle Verbindung beider Traditionen liegen. Daher kann man mit Schäfer sagen, »daß der Verfasser bzw. Redaktor unseres Textes (= SRdB D) das Midrashmaterial vorgefunden und für seine Zwecke (d.h. mit liturgischen Stücken der Hekhalot-Überlieferung) verarbeitet hat«[533].

Der folgende Abschnitt (§20,5) leitet zur Beschreibung der *ḥayyot* über (§21), denen die zuvor genannten Engelgruppen untergeordnet sind (»sie gelangen nicht zum Lager der *ḥayyot*«). Während die Engel »die Erscheinung (F41 zusätzlich: des Angesichts) des Throns der Herrlichkeit« (דמות [פני] כסא הכבוד) und das »Angesicht der *ḥayyot*« (פני החיות) schauen dürfen, bleibt ihnen das »Angesicht der Shekhina« (פני השכינה) verborgen. Die *constructus*-Verbindung פני החיות kommt sonst nur noch in der erweiterten Form »Fürsten des Angesichts (bzw. der Angesichter) der *ḥayyot*« (שרי פני החיות) vor, die zu einer bearbeiteten ShQ-Tradition der New Yorker Handschrift N8128 gehört[534]. Der Ausdruck dürfte in

---

[529] Die Übersetzung folgt SHL §529.

[530] פמליא = *familia.*

[531] Z.B. HR, SHL §101; s. auch den Kommentar zu §24.

[532] SHL §56.

[533] *Hekhalot-Studien,* S. 268.

[534] SHL §375; vgl. die Parallelversion §956. Die in Ez 1 genannten vier Angesichter der *ḥayyot* sind selbstverständlich Gegenstand der Spekulation; s. auch den Kommentar zu §21.

N8128 auf die zuvor genannten, mit den vier Angesichtern von Ez 1 identifizierten Fürsten hinweisen[535]. Thematisch knüpft der letzte Abschnitt dieses Paragraphen an das Ende von § 17 an, wo der Begriff פני השכינה ebenfalls vorkommt. Der Ausdruck פני השכינה ist in der Hekhalot-Literatur sonst nur noch in MR belegt[536]. Die Terminologie verweist viel eher auf die rabbinische Literatur, in der sich die Wendung פני השכינה gerade im Zusammenhang mit der Frage nach dem »Sehen der Shekhina« findet[537].

Wie bei der Kommentierung der vorangehenden Kapitel mehrfach festgestellt, sind in MH ältere Traditionen, die zu einem guten Teil aus dem Kreis der *yorede merkava* herrühren, in ein angelologisch-kosmologisches Bild umgeprägt. So zeigt nicht mehr der Merkava-Mystiker die Siegel den Wächterengeln an den Palasttoren vor und stimmt auch nicht in das Thronlied ein, sondern beide Motive sind nunmehr mit Engelgruppen verbunden, die Einlaß zum Thron der Herrlichkeit begehren, um die Thronlieder vorzutragen (§ 13). Die Frage nach der Möglichkeit der Gottesschau, die im dritten und vor allem sechsten Kapitel thematisiert wird, gibt ein weiteres gutes Beispiel für dieses Gefälle innerhalb der Hekhalot-Texte, wie bei der Kommentierung von § 17,8 ausführlich dargelegt wurde. Im folgenden soll diese Tendenz noch einmal an dem Begriff פנים festgemacht werden, der in § 20,5 in verschiedenen *constructus*-Verbindungen (פני כסא הכבוד, פני החיות, פני השכינה) vorkommt. In der älteren Hekhalot-Überlieferung ist vom »Angesicht des YHWH« (פני יהוה) die Rede, dessen Schönheit, aber auch zerstörerische Wirkung für Mensch und Engel in einem hochpoetischen Stück von HR wie folgt beschrieben wird[538]:

> »Liebliches Angesicht, geschmücktes Angesicht (פנים הדורים), Angesicht von Schönheit, Angesicht von Flamme(n) ist das Angesicht des YHWH, des Gottes Israels, wenn er auf dem Thron seiner Herrlichkeit sitzt ... Seine Schönheit ist lieblicher als die Schönheit der (himmlischen) Mächte, seine Zier ist erlesener als die Zier von Bräutigam und Braut im Hause ihrer Hochzeit. Wer ihn ansieht, wird sogleich zerrissen. Wer seine Schönheit erblickt, wird sogleich ausgeschüttet wie ein Krug. Die ihm heute dienen, werden ihm morgen nicht mehr dienen, und die ihm morgen dienen, werden ihm nicht mehr dienen, denn ihre Kraft schwindet und ihre Gesichter verfinstern sich, ihr Herz geht in die Irre, ihre Augen verdunkeln sich angesichts der Zier des Glanzes der Schönheit ihres Königs, wie es heißt ...« (es folgt Jes 6,3).

Die poetische Darstellungsform von HR, in der die Schönheit des Antlitzes Gottes beschrieben wird, fehlt in MH völlig. An ihre Stelle tritt eine aus zahlreichen Versatzstücken zusammengesetzte kosmologische und angelologische Beschreibung, deren deskriptiver Stil auch für die Parallelen des 3. Henoch und von SRdB D kennzeichnend ist. Es kann hier nicht der Ort sein, die Frage zu erörtern,

---

[535] S. SHL § 369 = 955.

[536] SHL § 675: »Er verdient es ... die Rückkehr des Angesichts der Shekhina zu empfangen« (להקביל תשובת פני השכינה); zur Wendung »Empfangen des Angesichts der Shekhina« in der rabbinischen Literatur s. Goldberg, *Schekhinah,* S. 292ff. und 525f.

[537] S. dazu Goldberg, ibid., S. 260ff.

[538] SHL § 159.

inwiefern diese Lieder der frühen Hekhalot-Texte auf originäre mystische Erfahrung (so Scholem) zurückgehen. Daß MH im Vergleich mit diesen Stücken ein sehr viel jüngeres Stadium der Hekhalot-Überlieferung repräsentiert, liegt auf der Hand. So könnte die Wendung »Schöngesichtige« (הדורי פנים), mit denen der Redaktor von MH die *ʿaravot* ausstaffiert (§15,1), geradezu vom »geschmückten Angesicht« (פנים הדורים) Gottes, von dem in HR die Rede ist, abgeleitet sein. Der Begriff הדורי פנים taucht auch in SRdB D auf, hier jedoch nicht im Zusammenhang mit der *ʿaravot*-Beschreibung, sondern mit eben jenen liturgischen Stükken, die als Parallelen zu Kap. 6 mehrfach zitiert wurden[539]. Traditionsgeschichtlich betrachtet stehen SRdB D und MH in engerer Beziehung zueinander als zu jenen hochpoetischen Liedern und Liedfragmenten, aus denen das obige Zitat über das Antlitz Gottes stammt.

Die Frage, ob die *ḥayyot* als die dem Thron Gottes am nächsten stehende Engelgruppe das »Angesicht der Shekhina« schauen dürfen, bleibt in Kap. 6 offen, sie wird aber im dritten Kapitel (§7,5) ausdrücklich verneint. Diese Ansicht vertritt ja auch die rabbinische Literatur. Der Verfasser bzw. Redaktor von MM räumt hingegen den *ḥayyot,* wie erwähnt, die Möglichkeit der Gottesschau ein[540].

Die am Ende von §20,5 stehende Wendung »Lager der *ḥayyot*« (מחנה החיות) ist in der Hekhalot-Literatur sonst nicht zu finden. Sie korrespondiert mit den »Klassen« (כתות) bzw. »Lagern« (מחנות) der vier Engelfürsten von §§16f. und dient als Überleitung zum folgenden Paragraphen, der die *ḥayyot* beschreibt.

6.16 Kommentar zu §21

Die Beschreibung der *ḥayyot ha-qodesh* von §21 ist in der Thronwagenvision des Propheten Ezechiel (Ez 1) vorgebildet. Schon der masoretische Text weist eine Vielzahl kommentierender Glossen auf[541], die im Targum weitere Bearbeitungen erfahren haben[542] und in den Hekhalot-Texten in immer neuen Variationen vorkommen.

Der biblischen Vorlage entspricht die Standortbestimmung der *ḥayyot ha-qodesh* »unterhalb des Throns«, mit der die Beschreibung einsetzt (§21,1). Ähnliche Wendungen finden sich mehrfach in der Hekhalot-Literatur[543]. An anderer Stelle

---

[539] SHL §792 = 532 (hier korrupt) = 812.

[540] SHL §564.

[541] S. den Rekonstruktionsversuch des ursprünglichen Wortlautes von Ez 1 bei Zimmerli, *Ezechiel,* BKAT XIII/1, ²1979, S. 33f.

[542] Vgl. Halperin, *Faces,* S. 117ff.

[543] S. 3. Henoch (SHL §2); HR (§100, §165 [nur L4730; nicht in SHL ediert], §189 [»die Hörner (der *ḥayyot*) unter dem Thron der Herrlichkeit«]); SRdB (§§714, 776 und 785 = 805, 538 = 798 = 818; in N8128 in HR [§188] inkorporiert); ShQ/Meṭaṭron-Stück (§966): »der Thron der Herrlichkeit ist errichtet über den vier *ḥayyot* der Herrlichkeit«; G21, fol. 2b/14f. (GFHL, S. 179): »die Füße des Throns stehen auf den 24 *ḥayyot* und die Füße stehen auf den 24 Flügeln der *ḥayyot*«.

werden die *ḥayyot* ausdrücklich als die den Thron Gottes tragenden Wesen bezeichnet, was im biblischen Text zwar so nicht ausgesagt, aber dennoch intendiert zu sein scheint[544]. Die Trägerfunktion der *ḥayyot* kommt schließlich auch in ihrer Identifikation mit den Füßen des Throns zum Ausdruck[545].

Daß die Angesichter der *ḥayyot* ausschließlich menschengestaltig vorgestellt sind, weicht von der biblischen Vorlage darin ab, daß nach Ez 1,5 die *ḥayyot* insgesamt als »menschengleich« gesehen sind, während der (traditionsgeschichtlich jüngere) Vers 10 die vier Angesichter einem Menschen, Löwen, Stier und Adler entsprechend beschreibt[546].

Die aus glühenden Kohlen bestehende Feuergestalt der *ḥayyot* (§21,2) knüpft an Ez 1,13 an und stimmt mit der in den Hekhalot-Texten wie auch in der rabbinischen Literatur vertretenen Ansicht über die Feuer-Substanz himmlischer Wesen überein, die auch in der Angelologie von §12,1 (Kap. 4) thematisiert wird.

Die Vorstellung von den mit Augen bedeckten Körpern (§21,4) geht auf Ez 1,18 zurück und ist ebenfalls in der Angelologie von Kap. 4 (§12,1) wie auch in der *ʿaravot*-Beschreibung von Kap. 5 (§15,2) verarbeitet. §21,4 vergleicht wie die Parallelstelle des vierten Kapitels die Augen mit dem Mondrad. Dazu findet sich in der Hekhalot-Literatur sonst keine Parallele[547].

Die Beschreibung der Angesicher und Flügel der *ḥayyot* nimmt besonders breiten Raum ein (§21,3). Die Vierzahl der Angesichter und Flügel in Ez 1,5 veranlaßte spätere Bearbeiter der biblischen Vorlage zu weiterführenden Zahlenspekulationen. Schon das Targum kommt auf 64 (4 × 4 × 4) Angesichter und 256 (4 × 4 × 4 × 4) Flügel für jede *ḥayya*. Die in aramäischer Sprache verfaßte und wahrscheinlich vom Targum beeinflußte Beschreibung der *ḥayyot* in HZ sowie die hebräische Parallelversion von HR erhöhen ebenfalls die Anzahl der Angesichter auf 256[548]. In HR wird die Zahl 256 noch einmal verdoppelt (512), um die Anzahl der Augen (d. h. 256 Augenpaare) der *ḥayyot* zu bestimmen[549]. Es fällt auf, daß der Redaktor von MH die von der Tradition vorgegebene Multiplikation nicht aufgreift, sondern Angesichter und Flügel mit je 24 berechnet. Diese Zahl findet im Kontext der Hekhalot-Literatur nur noch in dem Geniza-Fragment G21 eine Parallele[550], das den Füßen des Throns »24 *ḥayyot*« und »24 Flügel der

---

[544] Vgl. etwa 3. Henoch (SHL §50); HR (§173) und das in dem New Yorker Manuskript N8128 in HZ inkorporierte Sondergut (§373), das aus verschiedenen Traditionen über die *ḥayyot ha-qodesh* zusammengestellt ist.

[545] HZ (SHL §368; s. auch das Sondergut von N8128 in §371); vgl. auch die Parallelstelle von ShQ (§954); PRE 4 (fol. 10a): »die vier *ḥayyot* sind an jedem einzelnen Fuß (sc. des Throns) befestigt«.

[546] S. dazu auch HR (SHL §273).

[547] Nach HR (SHL §247) erscheinen die (512) Augen der *ḥayyot ha-qodesh* dem *yored merkava* als ein »großes Sieb« (כברה גדולה); s. ÜHL II, §247 mit Anm. 13.

[548] SHL §354 (HZ) und §245 (HR; die Lesarten schwanken zwischen »Angesichtern« und »Flügeln«; im folgenden Paragraphen ist von »sechzehn [mal] sechzehn Angesichtern« die Rede).

[549] SHL §§246f.

[550] Fol. 2b/14f. (GFHL, S. 179).

ḥayyot« zuordnet. Daß MH von der geläufigen Multiplikation abweicht, dürfte die Vielzahl der Textvarianten zu diesem Stück mitverursacht haben, wobei einige Bearbeiter die Zahl 24 offenbar bewußt eliminiert haben und entsprechend der Ezechiel-Vision nur noch von vier Flügeln und Angesichtern sprechen[551]. Die Zahl 24 könnte aus der Multiplikation der vierflügeligen *ḥayyot* in Ez 1 mit den sechsflügeligen Śerafim von Jes 6 enstanden sein, da beide Engelgruppen auch sonst häufig aufeinander bezogen werden[552]. Der Verfasser von MH erklärt die Zahl 24 auf andere Weise, daß nämlich jede *ḥayya* »20 Angesichter inmitten von vier Angesichtern« und eine entsprechende Anzahl von Flügeln habe. Wohl in Anlehnung an Ez 1,16 (*ein Rad inmitten eines Rades*) ist dieses Bild der »Angesichter inmitten von Angesichtern« und »Flügeln inmitten von Flügeln« gezeichnet. Die Wendung hat im 3. Henoch eine wörtliche Parallele, die hier als ein weiteres Beispiel für die spekulative Ausdeutung von Ez 1 zitiert sei[553]:

> »R. Yishmaʿel sagte: Meṭaṭron, der Engel, der Fürst des Angesichts, sprach zu mir: (Es gibt) vier *ḥayyot* den vier Wind(richtungen) entsprechend. Jede einzelne *ḥayya* füllt die ganze Welt aus[554], und jede einzelne hat vier Angesichter, und jedes einzelne Angesicht ist nach Osten (gerichtet). Jede einzelne hat vier Flügel, und jeder einzelne Flügel ist (so groß), als ob er die ganze Welt bedeckte. Jede einzelne hat Angesichter inmitten von Angesichtern, und jede einzelne hat Flügel inmitten von Flügeln. Das Maß der Angesichter (beträgt) 248 Angesichter, und das Maß der Flügel (beträgt) 365 Flügel. Jede einzelne ist mit 2.000 Kronen auf ihrem Haupt gekrönt, und die Krone ist wie der Regenbogen in der Wolke, und ihr Glanz ist wie der Glanz des (Sonnen)rades, und Funken gehen von jeder einzelnen aus wie der Glanz des Morgensterns im Osten.«

Nach dem 3. Henoch sind also die *ḥayyot* den vier Wind- bzw. Himmelsrichtungen entsprechend ausgerichtet. Diese Tradition ist in §21,5 aufgenommen, wo es im Anschluß an Ez 1,9 weiter heißt, daß die Flügel der *ḥayyot* einander berühren, und, über den Bibelvers hinausgehend, eine entsprechende Aussage über die Angesichter hinzugefügt ist.

6.17 Kommentar zu §22

Nach der Beschreibung von Gestalt und Aussehen der *ḥayyot* (§21) wendet sich der Redaktor ihrer »Wohnstätte« (משכן) zu (§22). Der Begriff משכן in Verbindung mit den *ḥayyot* ist singulär und kommt in der Hekhalot-Literatur sonst nur noch in der Wendung משכן הנער (»Wohnung des Jünglings« = Meṭaṭron) vor[555]. Dieses Stück beschreibt, wie Meṭaṭron den »unausprechlichen Namen« Gottes nennt, nachdem er zuvor die Ohren der *ḥayyot* mit dem »Feuer der Taubheit« verstopft

---

[551] S. die synoptische Wiedergabe von F41 im Übersetzungsteil.

[552] In der rabbinischen Tradition wird der Unterschied in der Anzahl der Flügel mit dem Hinweis auf die Zerstörung des Jerusalemer Tempels gedeutet.

[553] SHL §32.

[554] Dieses Maß wird in ShQ auf Meṭaṭron bezogen (SHL §958). Zu den Maßen der Körperglieder der *ḥayyot* s. §14.

[555] SHL §§961; vgl. auch die Parallelversionen der §§390, 399 (N8128) und 488 (M22).

hat. Auf Meṭaṭron wird hier die Aufgabe im himmlischen Heiligtum (משכן, im biblischen Sprachgebrauch als Bezeichnung des Stiftszeltes, steht in der rabbinischen Tradition auch für das himmlische Heiligtum[556]) übertragen, die in der Zeit vor der Zerstörung des irdischen Tempels dem Hohenpriester zukam. Von Meṭaṭrons priesterlicher Funktion ist explizit in BamR 12,15 zu 7,1 die Rede:

> »Und es ist die Wohnung des Jünglings, dessen Name Meṭaṭron ist (משכן הנער ששמו מטטרון)[557], in der er die Seelen der Gerechten darbringt, um in den Tagen des Exils für Israel zu sühnen. Und deshalb heißt es: *die* (את) *Wohnung* (Num 7,1), denn eine andere Wohnung wurde mit ihr errichtet ...«

Das Stück gehört zu einer rabbinischen Auslegungstradition, die die Akkusativpartikel in der Wendung את המשכן (Num 7,1) als Hinweis auf das himmlische Heiligtum deutet[558].

Der Verfasser von MH hat den wohl ursprünglich mit Meṭaṭron verbundenen Begriff auf die *ḥayyot* übertragen, da er an dem Engelfürsten selbst keinerlei Interesse zeigt, während er die *ḥayyot* und, wie in diesem Paragraphen, ihre Umgebung ausführlich beschreibt. Ob damit den *ḥayyot* eine priesterliche Funktion in der himmlischen Wohnung übertragen werden soll, ist nicht auszumachen.

Die Wohnung der *ḥayyot* besteht aus Lagern und konzentrischen Kreisen, die ihre »Hufe« (פרסות) bzw. »(Fuß)sohlen« (כפות) umgeben. Tradtionsgeschichtlich betrachtet gehört dieses Stück zu einem kosmologischen Vorstellungskomplex, der in RY[559], HZ[560] und im 3. Henoch[561] Parallelen hat. Die drei Texte sprechen vom »Huf« (der Singular in RY, 3. Henoch und den meisten HZ-Handschriften) bzw. von den »Hufen« (der Plural wird in HZ nur von M22 und dem Geniza-Fragment G7 bezeugt[562]) der »Füße der *ḥayyot*« (פרסת/פרסות רגלי החיות), womit ein eigenständiger kosmischer Bereich gemeint ist.

Aus der Tradition von HZ dürfte die Vorstellung von verschiedenen »Lagern« um die Hufe stammen. Dem hebräischen Terminus רבץ (»lagern«) in §22 entspricht das aramäische Äquivalent רבע in der Parallelversion von HZ[563]. Im vorangehenden Kontext der HZ-Parallele ist zunächst wie in MH (§21) von der äußeren Gestalt der *ḥayyot* die Rede, deren Angesichter und Flügel im Anschluß an die Thronwagenvision beschrieben werden[564]. Im folgenden heißt es dann[565]:

---

[556] Belegstellen bei Ego, *Im Himmel wie auf Erden,* S. 175.

[557] Vgl. SHL §961 (s. auch die Parallelstelle §390): »Eine *ḥayya* steigt hinauf oberhalb der Śerafim und steigt hinab zur Wohnung des Jünglings, dessen Name Meṭaṭron ist« (משכן הנער ששמו מטטרון).

[558] Vgl. PesR 5 (22b) und zum Ganzen Scholem, *Jewish Gnosticism,* S. 49; s. auch Ego, *Im Himmel wie auf Erden,* S. 125f.

[559] Ed. Gruenwald, *Temirin I,* S. 137, Z. 103.

[560] SHL §356 = GFHL, S. 93f.

[561] SHL §51.

[562] S. GFHL, S. 93f.

[563] Vgl. auch Elior, *Hekhalot Zuṭarti,* S. 66, Anm. zu Z. 103-121.

[564] Der aramäische Text weist eine besondere Nähe zu der targumischen Ausdeutung von Ez 1 auf; s. dazu Halperin, *Faces,* S. 117ff., und den Kommentar zu §21.

[565] SHL §356.

»Vor dem Huf/den Hufen der Füße der *ḥayyot* lagern Hagelsteine. Vor den Hagelsteinen lagern Steine aus glühender Kohle. Vor den Steinen aus glühender Kohle sind versammelt Geister und glühende Kohlen, bestehen heilige Reihen. Vor den heiligen Reihen umringen Feuerflüsse ...«

Auf die Lager folgt die Darstellung der unmittelbaren Umgebung Gottes und schließlich der Gottheit selbst. Dieses, teilweise unverständliche Stück, das weitere Elemente von §22 enthält (Feuerflüsse, Donner, Blitze), greift schließlich die Wendung »Huf/Hufe der Füße der *ḥayyot*« im Zusammenhang mit der Beschreibung von Gottes Füßen erneut auf:

»... seine (sc. Gottes) Füße sind gestützt auf Feuerwolken[566], auf Feuerfackeln, auf Wolken, auf TRGLS[567], auf die TRGLYM des Hagels, auf die Blitze der Majestät auf das Szepter[568] des Y'Y'L und auf den Huf[569] der Füße der *ḥayyot* wie die Sonne, wie der Mond, wie die Sterne, auf das Angesicht des Menschen, auf die Flügel des Adlers, auf die Krallen des Löwen, auf die Hörner des Stiers ...« (das folgende Stück handelt von Gottes Angesicht).

Die sehr lebendige Beschreibung des Thronraums in HZ hebt sich deutlich ab von der monotonen Aufzählung der die *ḥayyot* umgebenden Kreise in MH und im 3. Henoch. Die Kreiselemente beider Schriften weisen vielfache Berührungen miteinander auf und entstammen vor allem, wie schon die Parallelversion von HZ, der Thronwagenvision des Ezechiel sowie biblischen Darstellungen der Theophanie, Kosmologie und Angelologie. Traditionsgeschichtlich betrachtet könnte man sogar erwägen, daß die Beschreibung des Thronraums von HZ, die nach Scholem letztlich in originärer mystischer Erfahrung wurzelt[570], in ein strenges kosmologisches Schema umgewandelt wurde.

In MH und im 3. Henoch sind die Kreise durch die stereotype Formel ... לפני ... מוקפין/מקיפין (»vor X bildet Y einen Kreis«) miteinander verbunden. Daß §22 zunächst, HZ entsprechend, die Wendung ... רבוצות/רבוצים לפני verwendet, läßt auf verschiedene literarische Quellen schließen, die der Redaktor verarbeitet hat. Auch die Parallelversion des 3. Henoch ist nicht aus einem Guß. Hier schließt eine ... ל־ ... בין-Konstruktion an, die mit »zwischen X und X bildet Y einen Kreis« wiederzugeben ist[571]. Diese Formel hat der Redaktor von MH in die Beschreibung der Lager von (§17,7) aufgenommen, wobei der thematische (Lager, Glanznebel etc.) Zusammenhang mit dem 3. Henoch auch hier offenkundig ist[572]. Die Fortsetzung des 3. Henoch führt als dritte Gruppe Kreiselemente an, die mit der Wendung ... מוקפים ... אחורי (»hinter X bildet Y einen Kreis«) verknüpft sind[573]. Die verschiedenen Formeln, mit denen die Kreise beschrieben sind, lassen

---

[566] G7: »auf Feuerflammen«.
[567] Dieser und der folgende Begriff sind unklar.
[568] Oder: »den Stamm«.
[569] M22 und G7 haben wie am Paragraphenanfang Plural.
[570] *Mystik,* S. 49.
[571] SHL §§51 (Ende) und 55.
[572] S. den Kommentar zu §§17 und 20.
[573] SHL §55.

auf mehrere literarische Schichten schließen, die im Zuge des Redaktionsprozesses dieser Schrift miteinander verbunden wurden[574]. So steht die zuletzt genannte Gruppe von Kreisen in einem engen Verhältnis zu SRdB, in dem von konzentrischen Kreisen bei der Beschreibung der untersten Erde (הארץ התחתונה) die Rede ist[575].

Diese SRdB-Tradition kennt nur die מוקפים ... אחורי/אחר-Formel, wobei auch hier wenigstens zwei Gruppen von Kreiselementen zu unterscheiden sind. Die erste folgt unmittelbar auf das kosmologische Bild der schalenförmig übereinanderliegenden sieben oberen Himmel-Halbkugeln mit den ihnen entsprechenden unteren Erd-Halbkugeln, von denen die unterste Erde das Zentrum mehrerer konzentrischer Kreise darstellt[576]. Die Kreise sind wiederum vor allem aus Begriffen der Thronwagenvision von Ez 1 und biblischer Theopaniedarstellungen gebildet, wobei liturgische Elemente eine besondere Rolle spielen, die nur zum Teil im 3. Henoch und in MH Parallelen haben: Die Elemente »Die ›Dröhnen‹ sprechen« (אומרי המולה; vgl. Ez 1,24); »eine Stimme sanfter Stille« (דממה דקה; vgl. I Reg 19,12[577]) treten hier zu den ›Heilig‹-, ›Gepriesen‹- und ›Er sei König‹-Sängern, die die liturgische Qedusha bilden und am Ende der konzentrischen Kreise in MH stehen.

Das SRdB-Versatzstück weist Parallelen zu der im Kontext von ShQ überlieferten Liturgie Meṭaṭrons auf, die ihrerseits kosmologische Begriffe enthält[578]. Wie oben an HZ (§ 356) festgestellt, so fehlt auch hier die für SRdB charakteristische Systematisierung des Materials. Dies könnte wiederum auf ein früheres Stadium der Überlieferung, das sich durch seine poetische Darstellungsform auszeichnet, hindeuten.

Die zweite Gruppe von Kreisen von SRdB steht im Zusammenhang mit den auf der untersten Erde angesiedelten »Füßen der Shekhina«, die an die Stelle der in MH und im 3. Henoch genannten »Hufe der *ḥayyot*« treten[579]. Das Begriffsmaterial, aus denen die Kreise gebildet sind, ist denn auch mit dem von MH und vom 3. Henoch weitgehend identisch und weist zur ersten Gruppe von Kreiselementen in SRdB ebenfalls einige Dubletten auf[580]. Das alles deutet wiederum auf ein sukzessives Zusammenwachsen der Traditionen, das noch der genauen literar- und redaktionskritischen Bearbeitung harrt.

Die Verflechtung dieses Überlieferungskomplexes in SRdB geht sogar noch weiter. Im Zuge der *Maʿaśe Bereshit*-Spekulation über den Thronbereich taucht die

---

[574] Vgl. etwa die Dubletten ערפלי טוהר in SHL §§ 51 und 55; einige Begriffe sind zu unterschiedlichen *constructus*-Verbindungen zusammengefügt (z. B. שבעה חומות של לפיד [§ 51] und שביבי לפיד [§ 55]).

[575] Dieser kosmologische Komplex fehlt nur in der SRdB B-Rezension; s. den Kommentar zu § 7.

[576] SHL § 744; zu dem kosmologischen Bild s. ausführlich Kommentar zu § 7.

[577] S. dazu auch das Diagramm § 16 D.

[578] SHL § 957; vgl. auch die Parallelstellen §§ 384, 469, 485 und 729.

[579] SHL §§ 745ff.

[580] Vgl. z. B. die ›Heilig‹- und ›Gepriesen‹-Sänger in SHL §§ 744 und 747; s. den Fortgang der Kommentierung.

Vorstellung von konzentrischen Kreisen ein drittes Mal auf, und zwar genau am anderen Ende des kosmischen Weltbildes, also bei den höchsten himmlischen Regionen. Hier sind die Kreise jedoch ohne אחורי, nur aus dem Verb מקיפים plus direktem Objekt, gebildet, was also schon aufgrund der Terminologie auf ein weiteres Versatzstück hindeutet. Zudem kennen allein die SRdB-Handschriften O1531, M22 und J381, die in der vorliegenden Arbeit die SRdB D-Rezension repräsentieren, diese kosmologische Tradition[581]. In den übrigen Fassungen von SRdB (A, B und C) ist die Thronraumbeschreibung sehr viel knapper gehalten. Am nächsten kommt SRdB D die SRdB C-Version, in der die Darstellung der höchsten himmlischen Region mit den die thronende Gottheit umkreisenden »Hütten aus Strahlen, Saphir und Smaragd« schließt[582].

Das Zentrum der Kreise in SRdB D stellen nicht mehr die »Füße der Shekhina«, auch nicht die »Füße/Hufe der *ḥayyot*«, sondern die »Füße des Throns der Herrlichkeit« (רגלי כסא הכבוד) mit den vier *ḥayyot* dar, aus deren Schweiß vier Feuerflüsse hervorströmen, die sich im »großen Meer« sammeln[583]. Das große Meer ist von Kreisen umgeben, die zum 3. Henoch (vor allem SHL §51) eine besondere Nähe aufweisen, deren Begriffsfeld aber auch in §22 deutlich anklingt (z.B. die Engelgruppen der *ṭafsarim* und *er'elim,* strahlenden *ḥashmalim* u.a.).

Die Traditionen über die Hufe der *ḥayyot,* die Füße der Shekhina und die Füße des Throns sind aufs engste miteinander verwandt und dürften sich gegenseitig beeinflußt haben. Schon das oben zitierte HZ-Stück über den Thronraum Gottes bezieht die Hufe der *ḥayyot* und die Füße Gottes aufeinander, wenngleich von konzentrischen Kreisen hier noch nicht explizit die Rede ist. Die Vorstellung von konzentrischen Kreisen um die Hufe der *ḥayyot* könnte vom Targum zu Ez 1,7, wo die Füße der *ḥayyot* beschrieben werden, beeinflußt sein. Das masoretische עגל in der Wendung ככף רגל עגל (»wie ein Kalbsfuß«) wird hier als עגול bzw., da רגל ein Femininum ist, עגולה aufgefaßt und mit »die Füße der *ḥayyot* sind rund« übersetzt. Von dieser targumischen Interpretation her könnte der Anstoß gekommen sein, die Füße der *ḥayyot* mit Kreiselementen zu verbinden.

Der Redaktor von MK war offenbar darum bemüht, die Traditionen über die Füße der Shekhina und die Hufe der *ḥayyot* miteinander zu harmonisieren. Doch gleitet hier das kosmologische Bild ins Unanschauliche ab[584]. Die Darstellung ist auch insofern widersprüchlich, als die Füße der Shekhina zum einen im höchsten Himmel über den Häuptern der *ḥayyot* und zum anderen auf der untersten Erde lokalisiert sind[585]. Der Redaktor von MH kennt wie die *Ma'aśe Bereshit*-Spekulation die anthropomorphe Wendung »Füße der Shekhina« (§7,1). Für ihn gehören die Füße jedoch nicht zum Bereich der »untersten Erde«, sondern er läßt sie - da ihn überhaupt nur die oberste himmlische Welt interessiert - in der

---

[581] SHL §784f. = 524f. = 804f. = BatM I, S. 44f.
[582] S. Séd, REJ 124, 1965, S. 90.
[583] S. auch den Kommentar zu §§17 und 20.
[584] BHM II, S. 33.
[585] Vgl. auch Halperin, *Faces,* S. 240f.

höchsten Region unmittelbar unter dem Thron der Herrlichkeit auf dem als Fußschemel dienenden Thron aus Saphirstein ruhen[586]. Die Vorstellung von konzentrischen Kreisen hat der Redaktor in die Thronraumbeschreibung von Kap. 3 nicht aufgenommen, wie auch der 3. Henoch diese Tradition nicht kennt.

Es fällt nun aber auf, daß mehrere der in SRdB den Füßen der Shekhina zugeordneten Kreiselemente, die im 3. Henoch keine Parallele haben, in MH bei den Hufen der *ḥayyot* und zum Teil auch in der Inventarliste der *ʿaravot* (Kap. 5) auftauchen. Unter den verschiedenen kosmologischen Versionen steht die SRdB D-Rezension MH wiederum am nächsten[587]. Die Anzahl der Kreise ist in SRdB D umfangreicher als in den übrigen Versionen[588]. Mehrere Sängergruppen, die in SRdB D auf der untersten Erde lokalisiert sind, finden in der *ʿaravot*-Beschreibung eine Parallele (§ 15,5). Die Kreiselemente des »Heilig« (Jes 6,3) und »Gepriesen« (Ez 3,12) kommen zwar im 3. Henoch[589], in den SRdB-Rezensionen A, C und D vor[590], doch nur die zweite Kreisgruppe in SRdB D führt wie § 22,3 als dritte Gruppe die »Er sei König«-Sprecher (Ps 146,10) an, was der dreigliedrigen Qedusha der ʿAmida entspricht[591]. Nur in SRdB D und § 22,3 sind die drei Sängergruppen mit dem Bibelvers Hab 3,3 verknüpft. Im vorangehenden Kontext von SRdB D und den Rezensionen A und C wird auf diesen Vers sowie auf Jes 66,1 und Ez 1,14, die wie Hab 3,3 den Parallelismus von Himmel und Erde beinhalten, die Vorstellung von der Shekhina »nach oben und nach unten«, d. h. ihrer Gegenwart im obersten Himmel wie auf der untersten Erde, gestützt[592]. Aus der SRdB-Spekulation über die unterste Erde dürfte also dieser Vers, mit dem die konzentrischen Kreise von § 22 enden, stammen.

Der Bearbeiter von Texttyp F (in Partiturtext und Übersetzung durch N1885 vertreten) schließt an die Beschreibung der vier Engellager mit der Shekhina im Zentrum (§ 16) unmittelbar die konzentrischen Kreise von § 22 an, wobei er die Hufe der *ḥayyot* zu Beginn des Paragraphen nicht erwähnt und damit die in § 16 genannte Shekhina selbst als deren Mittelpunkt erscheinen läßt. Diese kosmologische Konzeption, die in dem Diagramm § 22 D graphisch dargestellt wird, sucht offenbar MH dem SRdB anzugleichen. Die Redaktion ist daraus zu erklären, daß in dieser, wahrscheinlich von Josef b. Shalom Ashkenazi bearbeiteten Texttradition die beiden Schriften SRdB und MH zusammen glossiert und kommentiert wurden[593].

---

[586] S. dazu den Kommentar zu § 7.

[587] SHL § 747 (O1531) = BatM I, S. 31 (J381); M22 (§ 442) folgt hier einer anderen Texttradition; s. den Kommentar zu § 7.

[588] Dieser Version scheint auch die Parallelstelle von MK zu folgen (BHM II, S. 34).

[589] SHL § 51.

[590] V288, fol. 148a/21 (SRdB A); Séd, REJ 124, 1965, S. 70/Z. 263 (SRdB C); SHL § 744 (SRdB D); in der Parallelversion von J381 (BatM I, S. 30) fehlt Ez 3,12.

[591] SHL § 747 (O1531) = BatM I, S. 31 (J381); in den Parallelversionen von SRdB C (Séd, REJ 124, 1965, S. 74; dieser Version steht hier M22 = SHL § 442 nahe) und SRdB A (V288, fol. 148b/20ff.) fehlen die liturgischen Elemente der Qedusha bei der zweiten Kreisgruppe.

[592] SHL § 744 und Parallelen.

[593] S. dazu 3.10.

6.18 Kommentar zu §23

Auf die konzentrischen Kreise um die Hufe der *ḥayyot,* die der Redaktor von MH als den kosmischen Bereich der »Wohnstätte« (משכן) bezeichnet, folgt zu Beginn von Kap. 7 die Beschreibung der »Wohnung« (מעונה), die sich über den Häuptern der *ḥayyot* erhebt.

Die klassische Belegstelle für die Vorstellung von einer himmlischen Region oberhalb der *ḥayyot* und damit oberhalb der sieben Himmel (רקעים) findet sich in b Hag 13a, verbunden mit der Warnung vor weiterführender Spekulation (über die Gottheit selbst im Sinne der ShQ-Tradition?):

»R. Aḥa b. Yaʿaqov sagte:
Es gibt noch einen *raqiaʿ* oberhalb der Häupter der *ḥayyot,* wie geschrieben steht (Ez 1,22): *Und die Erscheinung über den Häuptern der ḥayya war der raqiaʿ wie der furchtbare Kristall* (כעין הקרח הנורא).
Soweit ist es dir erlaubt zu sprechen, weiter zu sprechen ist dir nicht erlaubt, denn so steht es im Buch Ben Sira geschrieben[594]: *Erforsche nicht das, was dir verborgen ist, grüble nicht nach dem, was dir verhüllt ist. Stelle Betrachtungenn an, die dir erlaubt sind und befasse dich nicht mit Geheimnissen.*«

Aus der Wendung »*wie der furchtbare Kristall*« (כעין הקרח הנורא) in Ez 1,22 erschließen auch die PRE 4 (fol. 9af.) den himmlischen Bereich oberhalb der *ḥayyot,* woran eine Erklärung des Begriffs הקרח הנורא anschließt[595]:

»Und welcher *raqiaʿ* wurde am zweiten Tag erschaffen? R. Eliʿezer sagte: Der *raqiaʿ* über den Häuptern der *ḥayyot,* wie es heißt (Ez 1,22): *Und die Erscheinung über den Häuptern der ḥayya war der raqiaʿ wie der furchtbare Kristall.*
Und was (bedeutet) ›*wie der furchtbare Kristall*‹ (כעין הקרח הנורא)? Wie Edelsteine und Perlen. Er erleuchtet den ganzen Himmel wie eine Lampe, die in einem Haus (aufgestellt) ist, und wie die Sonne, die am Mittag mit ihrer (ganzen) Kraft leuchtet«[596].

§23 steht in der kosmologischen Tradition von Bavli Ḥagiga und PRE, wenn mit dem Ezechiel-Zitat die Existenz des Bereichs über den *ḥayyot,* hier als »Wohnung« (מעונה) und nicht als *raqiaʿ* (רקיע) bezeichnet, begründet wird. Dieser kosmische Bereich ist in den Hekhalot-Texten und verwandten Schriften zum Gegenstand verschiedener Spekulationen geworden. Die Kosmologie von RY geht davon aus, daß der »Thron der Herrlichkeit« einen eigenen, achten kosmischen Bereich darstellt[597]:

»Von den *ʿaravot* (= 7. Himmel) bis zum Thron der Herrlichkeit ist (eine Entfernung wie) eine Reise von 500 Jahren. Und ebenso (mißt) sein Durchmesser (eine Entfernung wie) eine Reise von 500 Jahren.«

---

[594] 3,21f.
[595] Vgl. auch MTeh 90,12 (196b).
[596] Zu den Motiven »Lampe« und »Sonne« s. auch §9,1.
[597] Ed. Gruenwald, *Temirin* I, 1972, S. 137, Z. 102f. Zum Problem der Anzahl der Himmel in dieser Schrift, in der offenbar verschiedene kosmologische Traditionen miteinander kontaminiert wurden, s. ibid., S. 116 Anm. zu Z. 43f.

Die daran anschließende Frage »Und was ist in den *ʿaravot?*« paßt nicht mehr zum unmittelbaren Thronbereich und wird schon zuvor bei der Inventarisierung der *ʿaravot* gestellt[598]. Zu erwarten wäre hier eher die Frage »Und was ist beim Thron der Herrlichkeit?«[599].

Die Beschreibung von Gottes Abstieg zum *raqiaʿ*/*ʿarevot raqiaʿ* über den Häuptern der himmlischen Wesen in HR läßt ebenfalls auf einen achten Himmel schließen[600]:

»... wenn er (= Gott) zum *raqiaʿ*/*ʿarevot raqiaʿ* kommt, der über den Häuptern der Keruvim, über den Häuptern der Ofannim und über den Häuptern der *ḥayyot ha-qodesh* liegt. Die Keruvim, die Ofannim und die *ḥayyot ha-qodesh* sind gedrängt und stehen unter dem Thron der Herrlichkeit.«

Das Motiv von Gottes Abstieg in die *ʿarevot raqiaʿ* wird in der Fortsetzung von Kap. 7 aufgegriffen (§24) - hier sind es dann 955 höchste Himmel - und mit liturgischen Traditionen verbunden, die über das in HR Gesagte weit hinausgehen. Damit ist Kap. 7 sicherlich ein spätes Beispiel für diesen Vorstellungskomplex von einem kosmischen Bereich oberhalb der sieben *reqiʿim,* der, wie Scholem vermutete, mit der gnostischen Spekulation über den achten Himmel (Ogdoas) in Verbindung steht[601].

Im Zuge der *Maʿaśe Bereshit*-Spekulation ist dieser kosmische Bereich mehr und mehr ausgemalt worden. Die SRdB-Version der Vatikanischen Handschrift V288 (SRdB A), an die MH unmittelbar anschließt, steht ganz in der Tradition von b Hag 13a, wenn es heißt[602]:

»Und oberhalb der *ʿaravot* ist der *raqiaʿ* ausgespannt über den Häuptern der *ḥayyot wie der furchtbare Kristall* (Ez 1,22). Und oberhalb von ihm ist der Thron der Herrlichkeit.«

Es folgt, wie in b Hag 13a, das Zitat aus Ben Sira, was auf eine besondere Nähe dieser SRdB-Rezension zur Bavli-Parallele hindeutet. Hier sind also zwei himmlische Bereiche, zum einen die Region »wie der furchtbare Kristall« und zum anderen der »Thron der Herrlichkeit«, oberhalb des siebenten Himmels vorausgesetzt. Ähnlich stellt sich die kosmologische Konzeption von MK dar[603]:

»Über den Hörnern der *ḥayyot* ist der *raqiaʿ*, und über diesem *raqiaʿ* ist der Thron der Herrlichkeit.«

---

[598] Ibid., S. 136, Z. 97ff.

[599] So auch Gruenwald, ibid., S. 137, Anm. zu Z. 103. In RY sind zwei Traditionen über die sieben Himmel enthalten; s. die Übersicht bei Séd, *Mystique,* S. 61.

[600] SHL §100. Vgl. auch Gruenwald, *Mysticism,* S. 154, und id., *Temirin* I, 1972, S. 122f. Anm. 89.

[601] *Jewish Gnosticism,* S. 67ff. Darauf dürfte, wie Scholem gezeigt hat, der in den Hekhalot-Texten mehrfach belegte Name אזבוגה anspielen (SHL §§27, 302, 318, 332, 364, 415 u.ö.), dessen drei Buchstabenpaare jeweils den Zahlenwert »8« ergeben (אז = 1 + 7 = 8; בו = 2 + 6 = 8; גה = 3 + 5 = 8).

[602] Fol. 152b/11ff.

[603] BHM II, S. 33.

Die übrigen SRdB-Versionen (B, C und D) scheinen hingegen von sieben höchsten himmlischen Regionen oberhalb der sieben *reqi'im* auszugehen, unter denen der Thron der Herrlichkeit für den obersten Bereich steht, während der furchtbare Kristall in der Regel den dritten Rang einnimmt. Nach dieser Spekulation ist der ganze Kosmos von der Siebenzahl durchwaltet, wobei die Tendenz, dieses Schema auf alle kosmischen Bereiche anzuwenden, in den einzelnen Rezensionen in unterschiedlicher Konsequenz durchgeführt ist: sieben Erden, sieben *tehomot,* sieben *madurim,* sieben Himmel, unter denen in SRdB D der vierte Himmel (*zevul*) zusätzlich mit sieben Feuerpalästen (היכלות אש) und sieben Lohenaltären (מזבחות להבה) ausgestattet wird[604], sieben Körperglieder der *ḥayyot* - wiederum nur in SRdB D[605] - und schließlich sieben höchste himmlische Regionen.

Die Namen des zuletzt genannten Bereichs variieren in den Handschriften erheblich. Offenbar hatten einige Redaktoren auch Schwierigkeiten auf die Siebenzahl zu kommen, die möglicherweise nicht für alle Rezensionen vorauszusetzen ist[606]. Die Textüberlieferung ist hier noch sehr viel stärker im Fluß als bei den sieben Himmeln/*reqi'im,* die schon in Bavli Ḥagiga namentlich genannt sind[607]. Das Ben Sira-Zitat, mit dem in b Hag 13a und der Vatikanischen Handschrift V288 (SRdB A) die Kosmologie schließt, taucht in der Tradition von SRdB D[608] im Zusammenhang mit der untersten Erde auf[609]. Offenbar hatte der Ausbau der höchsten himmlischen Bereiche auch Konsequenzen für die untersten Regionen des Kosmos, was jedoch noch genauer zu untersuchen wäre. Die höchsten Bereiche sind wie alle vorangehenden durch die stereotype Formel »oberhalb von X ist Y« miteinander verknüpft. Die Engelgruppen, mit deren Maßen die einzelnen Regionen bestimmt werden, weisen eine gewisse Affinität zur Angelologie des 3. Henoch auf, wenngleich die sehr enge Verwandtschaft, die sonst nur der SRdB D-Typ mit dem 3. Henoch zeigt, hier nicht vorliegt.

Die folgende Synopse gibt nur die Namen der obersten Regionen nach der SRdB D-Rezension (linke Spalte) und nach der SRdB C-Version (rechte Spalte) wieder. Die SRdB B-Rezension geht hier mit SRdB C sehr eng zusammen[610]. Der Kommentator von Texttyp F hat die kosmische Tradition von SRdB C in einem Diagramm zusammengefaßt, das in den meisten Handschriften im Text von MH wiedergegeben wird (§0D,2). Die thematische Nähe von SRdB und MH veran-

---

[604] S. dazu den Kommentar zu §10.

[605] S. dazu den Kommentar zu §14.

[606] S. auch das Diagramm §0D,2, in dem dieser kosmische Bereich graphisch dargestellt wird, ohne daß das Siebenerschema intendiert wäre.

[607] Im Blick auf die Namen der einzelnen Himmel gibt es auch hier in den kosmologischen Traditionen nicht wenige Abweichungen; s. den Kommentar zu §7 und vor allem die Übersicht bei Séd, *Mystique,* S. 273f., in der alle wichtigen Traditionen aufgeführt sind.

[608] Zur kürzen Fassung von SRdB B s. den Kommentar zu §7.

[609] S. SHL §748 = BatM I, S. 32 (SRdB D). Diese Tradition fehlt in SRdB C; s. Séd, REJ 124, 1965, S. 74.

[610] Zu den Handschriften, die die einzelnen Rezensionen repräsentieren, s. den Kommentar zu §7.

laßte den Kommentator, der wahrscheinlich mit Josef b. Shalom Ashkenazi zu identifizieren ist, beide Schriften gemeinsam zu redigieren und kommentieren[611].

SRdB D[612]	SRdB C[613]
1. »Bogenwölbungen«[614].	1. »Bogenwölbungen«.
	2. »Räder der Ofannim«[615].
	3. »Füße der *ḥayyot*«[616].
	»Abschlüsse des Bogens«[617].
2. »Hörner der Majestät«[618].	»Hörner der Majestät«.
3. »*raqiaʿ* wie der furchtbare Kristall«[619].	»*raqiaʿ* wie der furchtbare Kristall«.
4. »Wie der Anblick des Glanzes«[620].	4. »*makhon* und sein Anblick ist der Glanz«[621].
5. »*maʿon* wie der Anblick der Furchtbaren«[622].	5. »*maʿon* wie der Anblick der Furchtbaren«.
6. »Thron aus Saphirstein«[623].	6. »Thron aus Saphirstein«.
7. »Thron der Herrlichkeit«[624].	7. »Thron aus Herrlichkeit«.

Das Siebenerschema der höchsten Himmel, das, wie die synoptische Darstellung zeigt, in den verschiedenen SRdB-Versionen noch sehr im Fluß ist, kommt in MH nicht vor. Von daher steht MH der Kosmologie von b Hag 13a, PRE (Kap. 4) und

---

[611] S. dazu ausführlich 3.10.

[612] SHL §§518ff. (M22) = §§778ff. = §§799ff. (O1531) = BatM I, S. 43f. (J381).

[613] L6577; nach der Edition von Séd, REJ 124, 1965, S. 88, Z. 370ff. (hier im Variantenapparat). Auf wichtige Textunterschiede in der SRdB B-Version (SHL §§462ff. = 722ff.) wird in den Anmerkungen hingewiesen.

[614] כיפי הקשת.

[615] גלגלי אופנים. Zur Wendung »Räder der Merkava« s. unten.

[616] רגלי החיות.

[617] קופלי הקשת; vgl. auch SHL §384 = 957 = GFHL, S. 124 (ShQ-Tradition). Dieser und die folgenden Begriffe gehören offenbar noch zur 3. Region, da sie nicht durch die Formel »oberhalb von X ist Y« miteinander verbunden sind.

[618] Oder: »Strahlen der Majestät« (קרני ההוד); so mit M22 (O1531 in SHL §800 nur: ההוד). Die Lesart »Hörner der *ḥayyot*« (קרני החיות) in der O1531-Dublette (§779) und J381 (BatM I, S. 44) dürfte vom vorangehenden Kontext, wo analog zu b Hag 13a (s. den Kommentar zu §14) die einzelnen Körperglieder der *ḥayyot*« beschrieben werden, beeinflußt sein. Daß O1531 hier קרני ההוד statt des zu erwartenden קרני החיות liest, läßt darauf schließen, daß die Wendungen von §777 und §779 im Zuge der redaktionellen Bearbeitung ausgetauscht wurden. Der Ausdruck קרני ההוד findet auch eine Parallele in der Angelologie des 3. Henoch (SHL §34); s. dazu den Kommentar zu §15.

[619] רקיע כעין הקרח הנורא.

[620] כמראה הנוגה.

[621] מכון ומראהו הנוגה.

[622] מעון כמראה הנוראים. Fehlt in J381, in dem stattdessen eine Region zweimal vorkommt, so daß auch hier sieben höchste Bereiche vorausgesetzt sind. In M22 und der O1531-Dublette ist diese Region mit der folgenden zu כסא אבן ספיר כמראה נוראים verschmolzen.

[623] כסא אבן ספיר. Dazu und zum folgenden Bereich s. den Kommentar zu §7.

[624] כסא הכבוד.

der SRdB-Version der Vatikanischen Handschrift V288 (SRdB A) näher als den übrigen SRdB-Texten. Die für § 23 charakteristische spekulative Ausdeutung der »Wohnung« fehlt jedoch im Bavli-Traktat wie in SRdB A und erinnert eher an das oben zitierte PRE-Stück, in dem der Glanz des »furchtbaren Kristalls« beschrieben wird. Es ist jedoch augenfällig, daß mehrere Elemente, aus denen die sieben höchsten himmlischen Regionen von SRdB B, C und D gebildet sind, auch in die Kosmographie von MH Eingang gefunden haben. Den »Thron aus Saphirstein« als einen eigenständigen kosmischen Bereich hat der Redaktor in die Thronraumbeschreibung von Kap. 3 (§ 7,1) eingearbeitet und mit dem Fußschemel-Motiv verbunden[625]. Mit dem Begriff מעונה (»Wohnung«) zu Beginn von Kap. 7 korrespondiert das Synonym מעון als Bezeichnung der fünften Region. Auch das aus der hebräischen Bibel entlehnte Begriffspaar »Majestät und Zier« (הוד והדר), mit dem der furchtbare Kristall ausgedeutet wird, klingt in der Wendung »Hörner der Majestät« = קרני הוד (zweite Region in SRdB D; in den SRdB B und C-Rezensionen Bestandteil des dritten Bereichs) nach. Auf die »Hörner« in Verbindung mit dem Begriffspaar הוד והדר wird in der *ʿaravot*-Beschreibung von Kap. 5 (§ 15,2[626]) ausdrücklich Bezug genommen.

Hier liegt also ein Textelement vor, das in verschiedene Kontexte eingebunden wurde. So heißt es in einem Textzeugen von SRdB D[627], daß das Maß der vierten Region dem der »Keruvim der Majestät und Zier« (כרובי הוד והדר) entspreche. Nicht zuletzt im Blick auf dieses angelologische Motiv wäre zu erwägen, ob die Wendungen כרוב מראות אש und כרוב מראות להבה mit »ein Keruv aus Feuerleuchten« und »ein Keruv aus Lohenleuchten« statt »wie die Fülle der Feuerleuchten« und »wie die Fülle der Lohenleuchten« wiederzugeben sind. Im Erstdruck V1601 ist dieses Textverständnis offenbar vorausgesetzt, da hier § 23,2 mit der parallelen Wendung »Keruvim der Wunder der Wunder« anschließt[628]. Die Vorstellung von zwei besonders ausgezeichneten Keruvim, die auf die biblische Darstellung der beiden Keruvim in Stiftszelt und Tempel zurückgeführt werden könnte, wäre in der Hekhalot-Literatur jedenfalls singulär[629]. Gegen Ursprünglichkeit spricht indes, daß die Mehrzahl der Handschriften statt des *kaf* ein *bet,* also ברוב (»in der Fülle«) bezeugen, was sich auch syntaktisch in den Kontext besser einfügt. In dieser Texttradition schließt § 23,2 mit der analogen Wendung »in der Fülle der Wunder der Wunder« gut an, die also mit der Begrifflichkeit des vorangehenden Abschnitts (»in der Fülle der Feuerleuchten«; »in der Fülle der Lohenleuchten«) korrespondiert.

---

[625] S. dazu den Kommentar zu § 7.

[626] S. den Kommentar zu diesem Paragraphen.

[627] M22; SHL § 521.

[628] S. auch § 23 mit den entsprechenden Anmerkungen.

[629] Eine Ausnahme macht das in HR inkorporierte Sondergut in N8128 (SHL § 131), wo es heißt: »Ich (= R. Yishmaʿel) hörte eine Stimme, die zwischen den beiden Keruvim ausging.« Dieses Stück gehört jedoch nicht zu den klassischen Hekhalot-Texten. Die Lesart von V1601 könnte von Ez 10,1 beeinflußt sein, wo vom *raqiaʿ* über dem Haupt der »Keruvim« (statt der *ḥayyot* in der Parallelversion von Ez 1) die Rede ist.

Nach SRdB B und C stellen die »Räder der Ofannim« (גלגלי אופנים) eine der obersten Regionen dar[630]. In MH gehören die »Räder der Merkava« (גלגלי המרכבה) zum Bereich oberhalb der *ḥayyot* (§ 23,2). Die Wendung גלגלי המרכבה ist ein fester Bestandteil der Hekhalot-Traditionen[631]. Die anschließende Beschreibung der beiden (!) Räder des Throns findet in der Hekhalot-Literatur jedoch keine Parallele[632].

Der überbordende Stil und die Begrifflichkeit dieses und des vorangehenden Abschnitts (»Fülle der Feuer- und Lohenleuchten«, »Fülle der Wunder der Wunder«, »Glanz der Zier«, »Werk der Wunder« – in Anlehnung an »Werk der Merkava«?) ähneln der *ʿaravot*-Beschreibung von § 15. Der Schluß des Abschnitts, der die beiden Räder mit zwei Himmelsstimmen verknüpft – auch dies ist eine singuläre Tradition in der Hekhalot-Literatur –, leitet zu den Vorgängen über, die Gottes Abstieg in die *ʿaravot* begleiten (§§ 24f.). Die »Himmelsstimme« wird in der Hekhalot-Literatur mehrmals erwähnt[633], wenngleich sie keine zentrale Rolle spielt. Sie taucht in einer Textstelle von HZ, die eine Parallelversion in HR hat, dort auf, wo der Merkava-Mystiker nicht zum eigentlichen Ziel seiner Reise, der Schau der thronenden Gottheit, gelangt[634]. Sie ertönt auch, als der »Erzketzer« Aḥer, ein Pseudonym für Elishaʿ ben Avuya, daran scheitert, daß er Meṭaṭron für eine zweite himmlische Gewalt hält. Davon berichtet b Hag 15a, wo die Himmelsstimme folgende Worte spricht: »Kehret um, abtrünnige Söhne, außer Aḥer.« Von dieser Episode handelt auch ein Versatzstück, das der Redaktor der New Yorker Handschrift N8128 nach der Vorlage von b Hag 15a in MR eingearbeitet hat[635]. Eine weitere Belegstelle findet sich im 3. Henoch[636], wobei hier offenbar die zuvor beschriebene Inthronisation Meṭaṭrons zu Gottes Stellvertreter wieder teilweise zurückgenommen werden soll. Durch Aḥers Irrtum wird schließlich auch Meṭaṭron bestraft. Bemerkenswert ist ferner eine Textstelle in HZ, wo es heißt,

---

[630] Schon in Ez 10,13 werden beide Begriffe (גלגל und אופן) miteinander identifiziert.

[631] Vgl. 3. Henoch (SHL §§ 19, 30, 59); HR (§§ 160, 182 = 792); in HR (§ 154) findet sich weiterhin die Wendung גלגל כסא כבודו (»das Rad des Throns seiner Herrlichkeit«), die auch in § 17,1 vorkommt (גלגלי כסא הכבוד); גלגלי המרכבה in HZ nur im Sondergut von N8128 (§ 373); MM (§§ 553, 564, 590 und 592); SHP (§ 639); SRdB (§§ 776 [dazu auch § 15], 792); G13, fol. 2a/16 (GFHL, S. 143), G15, fol. 2a/11 (GFHL, S. 151), G17, Z. 29 (GFHL, S. 156; die drei Fragmente gehören inhaltlich zusammen); G23, fol. 1a/7 (GFHL, S. 191). Der Begriff spielt im frühkabbalistischen Schrifttum des *ʿIyyun*-Kreises eine gewisse Rolle, wo er zu den 13 *koḥot* gerechnet wird; s. den Kommentar zu §§ 28 und 29.

[632] Vgl. dazu *Sefer ha-Bahir;* Scholem, § 115.

[633] 3. Henoch (SHL § 20); HR (§§ 132, 230, 259); HZ (§ 348 [405], 408 [Parallele zu § 259], 423); MR §§ 672 [entspricht inhaltlich dem 3. Henoch, § 20], 674). Zu den Belegen der rabbinischen Literatur s. P. Kuhn, *Offenbarungsstimmen,* Tübingen 1989; die Hekhalot-Literatur bleibt in dieser Arbeit jedoch außer Betracht.

[634] SHL § 408 (HZ) = 259 (HR).

[635] SHL § 672; s. auch Herrmann/Rohrbacher-Sticker, »Magische Traditionen der New Yorker *Hekhalot*-Handschrift JTS 8128 im Kontext ihrer Gesamtredaktion«, FJB 17, 1989, S. 118f.

[636] SHL § 20.

R. ʿAqiva habe eine Himmelsstimme von unterhalb des Thron der Herrlichkeit in aramäischer Sprache reden gehört[637].

In MH erschallt die Himmelsstimme nicht irgendwo unterhalb von Gottes Thron, vielmehr hat der Redaktor die Himmelsstimme zunächst analog zu den Rädern der Merkava verdoppelt und die beiden Stimmen, gleichsam als Engelgestalten aufgefaßt, in die Thronwelt eingebaut: »Eine Himmelsstimme erhebt sich bei diesem Rad, eine Himmelsstimme erhebt sich bei jenem Rad.« Die Aufgabe der beiden Himmelsstimmen beschreibt dann der folgende Abschnitt.

6.19 Kommentar zu §24

Der Paragraph schildert die liturgischen Vorgänge, die Gottes Abstieg aus dem »Himmel der höchsten Himmel«[638], den »955 *reqiʿim*« zum Thron der Herrlichkeit in den *ʿaravot* begleiten. Die Anzahl der Himmel, die sonst nur noch im 3. Henoch belegt ist[639], entspricht dem Zahlenwert des Wortes השמים (»der Himmel«), wobei das End-*mem* 600 zählt: 5 + 300 + 40 + 10 + 600 = 955[640]. Nach dem 3. Henoch sind die 955 *reqiʿim* durch Gottes rechte Hand erschaffen[641].

Die liturgischen Vorgänge beim Abstieg Gottes zum *ʿarevot raqiaʿ* werden auch in den sog. Qedushaliedern von HR beschrieben. Hier sprechen verschiedene Engelgruppen und Israel gleichzeitig das ›Heilig‹[642]:

> »... wenn er (= Gott) hingeht und zum *raqiaʿ*/*ʿarevot raqiaʿ* kommt, der über den Häuptern der Keruvim, über den Häuptern der Ofannim und über den Häuptern der *ḥayyot ha-qodesh* liegt ... Und wenn alle, die in der Höhe sind, sehen, wie er herannaht und zum *raqiaʿ*/*ʿarevot raqiaʿ* kommt, der über den Häuptern der Keruvim ... ist, schrecken sie zurück und erschrecken und sinken in Ohnmacht ... (wenn) sie ihren Mund auftun, um (das) ›Heilig‹ zu sprechen in der Stunde, da Israel vor ihm (das) ›Heilig‹ spricht, so, wie es heißt ...« (es folgt Jes 6,3).

Nicht das himmlische und irdische ›Heilig‹, sondern die Doxophanie Gottes (*Es komme der König der Herrlichkeit*) steht im Zentrum von §24. Der Paragraph schildert einen Wechselgesang zwischen zwei »Himmelsstimmen«, den »himmli-

---

[637] SHL §348.

[638] Zur Wendung שמי שמים העליונים vgl. auch 3. Henoch (SHL §8). In SRdB (§852) taucht die Wendung in der großen Sabbatliturgie auf, zu der der erste Mensch in den »Himmel der höchsten Himmel« gebracht wird. S. auch ABdRA A, *ṭet* (BHM III, S. 31/11f.): »Das lehrt, daß in der Stunde der Wiederbelebung der Toten der Heilige, er sei gepriesen, aus den Himmeln der höchsten Himmel (משמי שמים העליונים) herabsteigt und sich in Jerusalem auf seinen Thron setzt, wie es heißt ...« (es folgt Jer 3,17).

[639] SHL §68. In den verschiedenen SRdB-Versionen hat diese Vorstellung keine Parallele. Der kosmologische Traktat *Tosefta be-Targum Resh Sefer Yeḥezqel* (BatM II, S. 139) geht von 800 höchsten Himmeln aus; s. dazu auch Séd, *Mystique,* S. 53f.

[640] Vgl. Scholem, *Mystik,* S. 397f. Anm. 78.

[641] Vgl. dazu auch PRE 48 (fol. 28a): »Die fünf Finger der Rechten Gottes sind sämtlich Grundlagen von Erlösungen«.

[642] SHL §§100f.

schen Toren«, den »Fürsten der Häuser des Götzendienstes« und den »Fürsten der Synagogen und Lehrhäuser«, der nach der Toreliturgie von Ps 24,7ff. aufgebaut ist. Die Verse dieses Psalms, mit denen einst die Pilgergemeinde den Einzug des Gottes Israels in das irdische Heiligtum feierte, sind in MH zur Einlaßliturgie Gottes in den siebenten Himmel umgedeutet. Die zwei Himmelsstimmen, die der Redaktor in §23,2 mit den beiden Rädern der Merkava verknüpft, sprechen hier die identischen Verse Ps 24,7 und 9 (*Erhebt Tore eure Häupter* ...). Die erste Himmelsstimme geht aus durch »alle Tore jedes einzelnen *raqiaʿ*« (כל שערי רקיע ורקיע) und durch »alle Tore der *ʿaravot*« (כל שערי ערבות). Ähnliche Wendungen finden sich im 3. Henoch (»die Tore der Paläste der *ʿaravot*«)[643], SRdB D (»die Tore des *ʿarevot raqiaʿ*«)[644] und HR (»die Tore der Pfade der *ʿaravot*«)[645]. Die genannten Textstellen beschreiben ebenfalls liturgische Vorgänge: zum einen die kosmischen Erschütterungen zur Zeit der Qedusha (3. Henoch und SRdB D) und zum anderen die Flüsse der Freude und des Jubels, die sich beim Lobgesang der himmlischen Wesen bilden und die sich durch die Tore in die Himmelspfade ergießen (HR)[646]. Die Verbindung des Motivs der Himmelstore mit der Toreliturgie von Ps 24 ist jedoch ohne Parallele in der Hekhalot-Literatur.

Auf die zweimalige Frage: *Wer ist der König der Herrlichkeit?* (Ps 24,7 und 9), das eine Mal aus dem Mund der Tore und das andere Mal aus dem der »Fürsten der Häuser des Götzendienstes«, antworten zuerst eine Himmelsstimme und danach die »Fürsten der Synagogen und Lehrhäuser« mit den jeweils folgenden Halbversen: *Der Herr, stark und mächtig* (V. 7) bzw. *Der Herr der Heerscharen, der König der Herrlichkeit* (V. 9).

Gottes Herrlichkeit ist gewiß ein zentraler Begriff der Hekhalot-Literatur. Nicht zuletzt in der Wendung »Thron der Herrlichkeit«, der die geläufigste Bezeichnung von Gottes Thronsitz in der Merkava-Mystik darstellt, spiegelt sich seine Bedeutung wieder. Selbstverständlich ist diese Begrifflichkeit von biblischen Vorstellungskomplexen, in denen die Herrlichkeit Gottes eine ausgezeichnete Rolle spielt, geprägt. Auf Ps 24 wird in den Hekhalot-Texten jedoch nur selten Bezug genommen. Ein hymnisches Stück aus der ShQ-Überlieferung baut Ps 24,8 in die Meṭaṭron-Liturgie ein[647]:

> »Die (d.h. Engelgruppen), die ›Stark und mächtig‹ (Ps 24,8) sprechen[648], die, die ›Heilig‹[649] und ›Er sei gepriesen‹[650] sprechen, und die, die ›Dröhnen‹[651] sprechen, kommen und stellen sich vor den Jüngling (d.h. Meṭaṭron).«

---

[643] SHL §56.

[644] SHL §785 = 525 = 805.

[645] SHL §161. Vgl. auch G22, fol. 1a/47 (GFHL, S. 185): »Die Tore des *raqiaʿ*, der über dem Haupt der Keruvim ist«.

[646] S. dazu den Kommentar zu §27.

[647] G9 (GFHL, S. 124) = M40 (SHL §957); vgl. auch die Parallelversionen SHL §§384, 469 = 729 und 485.

[648] M40: »Und er (= Meṭaṭron) spricht ›Stark und mächtig‹«.

[649] Vgl. Jes 6,3.

[650] Gemeint ist wohl die Responsion »Gepriesen sei er und gepriesen sei sein Name«; M40 nur: »›Gepriesen‹«, womit auf Ez 3,12 angespielt wird.

[651] Vgl. Ez 1,24.

Anders als die Meṭaṭron-Liturgie setzt §24 eine enge Verbindung von himmlischer und irdischer Liturgie voraus. So geht die eine Himmelsstimme durch alle Himmelstore und die andere »durch alle Tore der Synagogen und Lehrhäuser« aus. Welche Rolle spielt Ps 24 in »Synagoge« und »Lehrhaus«[652]? Nach m Tam 7,4 wurde Ps 24 am ersten Wochentag von den Leviten im Jerusalemer Heiligtum (בית המקדש) gesprochen[653]. Dazu paßt die Überschrift (τῆς μιᾶς σαββάτων) zu Ps 24 in der Septuaginta, die auf die Rezitation dieses Psalms an dem betreffenden Wochentag auch außerhalb des Tempels schließen läßt. In der späteren synagogalen Tradition wurde Ps 24 mit der Toralesung verbunden und beim Einheben der Tora rezitiert[654]. Es stellt sich somit die Frage, ob mit der Zitation von Ps 24 auf einen konkreten synagogalen Brauch angespielt werden soll. Wie die vorangehende Kommentierung gezeigt hat, sind die liturgischen Vorgänge zur Zeit der Qedusha dem Redaktor wichtig und bilden eine wesentliche Komponente bei der Beschreibung der himmlischen Paläste. Die Qedusha stellt schließlich auch ein zentrales Thema in der ältesten Hekhalot-Tradition dar. Aus dieser liturgischen Überlieferung stammt das wörtliche Zitat am Traktatende, wonach der Thron der Herrlichkeit dreimal täglich, in Anlehnung an die drei täglichen Gebetszeiten seine Proskynese vor Gott vollzieht[655]. In HR, woraus das Zitat stammt, wird das Sitzen Gottes auf seinem Thron in Verbindung mit den Gebetszeiten an anderer Stelle noch deutlicher hervorgehoben[656]:

> »Tag für Tag beim Herannahen des Morgengrauens[657] sitzt der geschmückte König und segnet die *ḥayyot* ... Tag für Tag beim Herannahen des Minḥagebets sitzt der geschmückte König und erhebt die *ḥayyot* ...«

Vom Sitzen Gottes zur Zeit der himmlischen Qedusha ist auch in jenen Abschnitten von SRdB D die Rede, die im Zusammenhang mit den liturgischen Traditionen von Kap. 6 als wichtige traditionsgeschichtliche Parallele angeführt wurden, wobei hier das aus dem Midrash bekannte Thema der Bevorzugung Israels vor den Engeln in die Darstellung der liturgischen Vorgänge einbezogen ist[658]. In SRdB D spielt neben der Qedusha, mit der die Kosmographie der himmlischen Regionen ihren Abschluß findet, eine weitere liturgische Tradition eine wichtige Rolle. Die kosmogonische Beschreibung des Schöpfungswerkes mündet in eine große Sabbatfeier ein, mit der die »Einweihung von Himmel und Erde«

---

[652] S. Elbogen, *Gottesdienst,* S. 201, und Werner, *Bridge,* S. 154, 156, 159 und 526f.

[653] S. auch MasSof 18.

[654] Und zwar an Wochentagen, während am Sabbat Ps 29 rezitiert wird. S. dazu Elbogen, *Gottesdienst,* S. 201.

[655] §33 = SHL §99. Es ist jedoch nicht mit Sicherheit zu entscheiden, ob dieses Stück zum ursprünglichen Textbestand von MH gehört; s. den Kommentar zu §§31–36.

[656] SHL §§173 und 189; zu dem in N8128 eingeschalteten Sondergut (§§174–188) s. unten.

[657] Andere Lesart: »Morgengebets«.

[658] SHL §§787ff. und Parallelen; das Motiv des Sitzens findet sich in §793. In N8128 ist dieses Stück in die zuvor zitierte HR-Tradition eingearbeitet (§§174ff.); s. dazu Herrmann/Rohrbacher-Sticker, FJB 17, 1989, S. 104ff.

vollzogen wird[659]. Zu Beginn der Sabbatliturgie heißt es hier, daß Gott auf dem »Thron der Freude« sitzt[660]. Es fällt nun auf, daß auch in MH kosmologische Traditionen mit dem »Sitzen« bzw. »Einherfahren« Gottes auf dem Thron der Herrlichkeit verbunden sind (§§25f.).

Ohne Parallele in der Hekhalot-Literatur sind die in §24 genannten »Fürsten der Häuser des Götzendienstes«, die mit der Frage nach dem König der Herrlichkeit ihre Unwissenheit bekunden und von den »Fürsten der Synagogen und Lehrhäuser« belehrt werden müssen. Nach Gruenwald steht diese Wendung für »the guardian angels of Christianity«[661]. Eine spezifische Polemik gegen das Christentum, in dessen liturgischer Tradition Ps 24 eine nicht minder wichtige Rolle spielt als in der synagogalen Praxis und als Adventspsalm aufgefaßt wurde, ist in MH nirgends zu spüren. Dennoch fühlte sich der christliche Zensor der Handschrift P3531[662] angesprochen und tilgte die ihm anstößig erscheinende Wendung שרי בתי עבודה זרה aus dem Manuskript.

Die Frage von Ps 24,8 bzw. 10 »Wer ist der König der Herrlichkeit?« wird in §24,2 ein drittes Mal gestellt und hier mit einer Midrash-Tradition zu diesem Psalm beantwortet. Der in beiden Abschnitten von §24 zentrale Begriff כבוד weist auf das zweite Kapitel (§8) zurück, in dem zwischen Gottes himmlischer und irdischer Herrlichkeit unterschieden wird. Die Doxophanie Gottes wird weiterhin in dem kurzen Abschnitt §3,7 beschrieben, der nach Ps 24,7 bzw. 9 aufgebaut ist. Noch zweimal wird Ps 24 in abgewandelter Form im ersten Kapitel aufgegriffen (§3,9: »Es komme der heilige König ...« und §4,16: »Es komme der hohe und erhabene König ...«[663]).

6.20 Kommentar zu §25

Auf die Liturgie beim Abstieg Gottes in die *ʿaravot* folgt die Beschreibung der Vorgänge, die das »Einherfahren« Gottes im siebenten Himmel begleiten. Dazu gehört die Rezitation von Ps 68,5, aus dem das Bild des Einherfahrens entlehnt ist. Den Psalmvers rezitieren die »Räder« (גלגלים), die hier nach dem biblischen Vorbild von Ez auch im technischen Sinne als fahrbarer Unterbau des Throns aufgefaßt sind, während der Begriff sonst, wie etwa in der Wendung »*galgalim* des Feuers« (§15,1), für eine Engelklasse steht. Eine wichtige traditionsgeschichtliche Parallele zu diesem Stück bietet der 3. Henoch[664]:

---

[659] SHL §§847ff.

[660] Zu diesem Textstück bietet der *Seder Rav Amran Gaon* eine interessante Parallele. In den ersten Lobspruch des Morgengebets am Sabbat vor der Rezitation des Shemaʿ sind drei größere Stücke eingeschaltet, die eine besondere Nähe zur Merkava-Tradition erkennen lassen. Der dritte Abschnitt spricht vom Sitzen Gottes auf dem Thron der Herrlichkeit am Sabbat. S. Kronholm, *Seder R. Amram Gaon* II, S. 15 (Edition) und S. 78f. (Übersetzung mit Anmerkungen).

[661] *Mysticism,* S. 212 Anm. 13.

[662] S. dazu 2.3.42 und 3.7.

[663] S. den Kommentar zu §3.

[664] SHL §30; s. auch den Kommentar zu §§17 und 20.

»Wenn die Zeit gekommen ist, das Loblied zu sprechen, tost die Fülle der Räder (גלגלים) ... ruft ein Rad dem anderen, eine *ḥayya* der anderen, ein Ofan dem anderen, ein Śeraf dem anderen zu: *Bahnt dem, der in den ʿaravot einherfährt (einen Weg), BYH ist sein Name, und seid heiter vor ihm*« (Ps 68,5).

Mit Ps 68,5 schließt auch eines der Lieder in HR[665]:

»Die Keruvim deiner Herrlichkeit sind Feuer. (Du bist der,) der mächtiger[666] ist als die Feuer-Keruvim, Fürst über die Fürsten. Die Śerafim sind Lohen-Śerafim, sie stehen rings um deinen Thron (und) rufen einander zu ...« (es folgt Ps 68,5).

Während Ps 68,5 im 3. Henoch und in HR zu rein hymnischen Stücken gehört, verbindet ein Versatzstück von MR diesen Vers mit theurgisch-liturgischer Spekulation um den Gottesnamen. Der Anknüpfungspunkt ist hier gewiß die Wendung *BYH ist sein Name.* Im Kontext von langen Namenreihungen heißt es[667]:

»Gepriesen sei der große, mächtige und furchtbare Name, der lauter ist ... der auf einem Keruv[668] von Feuer wohnt, der bei Ofannim der Lohe sitzt, *der in den ʿaravot einherfährt*[669], *BYH ist sein Name* (Ps 68,5), und sein Stolz[670], der beständig ist, und sein Name ist beständig in Ewigkeit und für immer und ewig.«

Auf die magisch-theurgischen Schichten der Hekhalot-Literatur deuten die im zweiten Abschnitt von §25 genannten liturgischen Elemente der Qedusha (Jes 6,3 und Ez 3,12), die hier ausdrücklich als »Namen« des ›Heilig‹, ›Gepriesen‹ und ›(Herr der) Herrscharen‹ bezeichnet werden. Diese Elemente finden sich in der Tat häufig als »Einsprengsel« in den langen Reihungen des permutierten Gottesnamens und von *nomina barbara,* was auf die enge Verbindung von Liturgie und Theurgie, d.h. auf den Lobpreis des göttlichen Namens und seine magische Verwendung hinweist[671].

Im Zusammenhang mit der Rezeption der frühen Merkava-Mystik in gaonäischer Zeit fiel auf, daß ältere Hekhalot-Traditionen in ein magisch-theurgisches Beschwörungsritual am Vorabend des Versöhnungstages oder auch am Versöhnungstag selbst aufgenommen wurden[672]. Wie im Zuge der Kommentierung von MH mehrfach gezeigt werden konnte, gehört dieser Traktat nun gerade nicht zu jenen Beschwörungstexten, die vor allem vom Fürsten der Tora handeln, und in denen die ältere Aufstiegstradition in handfeste Magie umgeprägt wurde. Nicht die geheimen Namen Gottes und ihre magischen Wirkungen bestimmen die

---

[665] SHL §269.

[666] Andere Lesart: »stolzer«.

[667] SHL §692 (O1531). Die anschließende Namenreihe ist in mehreren Handschriften von MH dem ersten Kapitel vorangestellt; s. den Kommentar zu §§1 und 2.

[668] N8128 hat Plural.

[669] MT: לורכב statt רוכב.

[670] N8128 zusätzlich: »in den *sheḥaqim*«.

[671] Z.B. SHL §§394, 497 und 501.

[672] S. dazu Scholem, Art. *Kabbalah,* in: EJ 10, 1971, Sp. 508, und id., *Tarbiz* 16, 1945, S. 205–209.

Redaktion von MH, sondern der kòsmogonische Charakter der Buchstaben *yod* und *he* bildet den assoziativen Anknüpfungspunkt für die Deutung der Wendung *BYH ist sein Name* in Ps 68,5. Darin spricht sich nun gerade eine antimagische Tendenz der Redaktion aus. Der Gottesname YH wird von den »Namen« ›Heilig‹, ›Gepriesen‹ und ›(Herr der) Heerscharen‹ unterschieden, indem der Redaktor Gott schließlich nur noch mit seinem Namen, mit dem »die Welt erschaffen« wurde, in den *'aravot* einherfahren läßt. Dahinter steht die Vorstellung, daß auf dem Thron der Gottesname eingraviert ist, wie es im 3. Ḥenoch explizit ausgesagt wird[673]:

> »R. Yishma'el sagte: Meṭaṭron sprach zu mir: Wenn die Dienstengel ›Heilig‹ sprechen, fliegen alle unaussprechlichen Namen, die auf dem Thron der Herrlichkeit mit einem Griffel aus Flamme eingraviert sind, wie Adler mit 16 Flügeln davon.«

Zum traditionsgeschichtlichen Hintergrund des Paragraphen gehört noch eine weitere Anschauung, wonach der ganze Schöpfungsplan auf dem schon vor der Welt erschaffenen Thron Gottes enthalten ist[674]. Als Beispiel dafür sei MMish 20 (S. 144) zu 20,2 zitiert:

> »Alles, was er in seiner Welt geschaffen hat, hat er an seinem Thron festgesetzt.«

Dieses Thema wird im 3. Henoch sehr viel breiter ausgeführt. Zu Beginn der Aufzählung der einzelnen »Generationen der Welt« (von Adam angefangen) und ihrer »Taten« heißt es[675]:

> »R. Yishma'el sagte: Meṭaṭron sprach zu mir: Komm, ich will dir den Vorhang[676] Gottes zeigen, der vor dem Heiligen, er sei gepriesen, ausgebreitet ist, auf dem alle Generationen der Generationen der Welt und alle Taten der Generationen, seien es die, die sie getan haben, seien es die, die sie bis ans Ende aller Generationen tun werden, eingraviert sind.«

Für den Redaktor von MH stellt Ps 68,5 das Bindeglied zwischen der himmlischen Liturgie und der kosmologischen Spekulation über die Buchstaben *yod* und *he* dar, von denen der folgende Paragraph ausführlich handelt[677]. Beide Überlieferungen werden in MH mit dem aus Ps 68,5 entlehnten Motiv vom Einherfahren Gottes in den *'aravot* verknüpft. Mit der Namensform BYH von Ps 68,5 korrespondiert derselbe Name in Jes 26,4, der am Ende von §25,2 zitiert wird und hier im Sinne des Midrashs mit *Denn durch YH ist der Herr Bildner der Welten* (statt *Denn der Herr ist ein Fels der Ewigkeit*) wiederzugeben ist. Dieser Bibelvers hat in

---

[673] SHL §57; vgl. auch ABdRA A, *waw* (BHM III, S. 25): »Die Siegel des Heiligen, er sei gepriesen, mit denen alle unaussprechlichen Namen auf dem Thron der Herrlichkeit gesiegelt sind«.

[674] Zur Präexistenz des Throns s. A. Goldberg, »Schöpfung und Geschichte. Der Midrasch von den Dingen, die vor der Welt erschaffen wurden«, *Judaica* 24, 1968, S. 27–44.

[675] SHL §64. Vgl. auch die Thronkleid-Beschreibung in SRdB D; SHL §783 = 523 = 803; s. auch den Kommentar zu §7.

[676] Zum Begriff פרגוד s. den Kommentar zu §§28 und 29.

[677] Zum Lobpreis von Gottes Schöpfermacht in der Hekhalot-Literatur s. Grözinger, *Musik und Gesang*, S. 292ff.

der kosmologischen Tradition als Belegvers für die Erschaffung *dieser* (mit *he*) und der *kommenden* Welt (mit *yod*) seinen festen Platz[678]. Während die redaktionelle Nahtstelle in §25,2, die damit zu verschiedenen kosmologischen Traditionen überleitet, kunstvoll komponiert ist, erscheint der Übergang am Ende von §26, der zu den liturgischen Vorgängen zur Zeit des Einherfahrens Gottes zurückführen soll, weitaus weniger geglückt. Die erneute Zitation von Ps 68,5 am Ende von §26,7 schließt an den vorangehenden Kontext schlecht an, während die Parallelstelle von ABdRA mit Jes 58,8 einen glatteren Abschluß zeigt[679].

In der ashkenazischen Handschriftenüberlieferung von Texttyp E fehlt §26[680]. Da alle Manuskripte dieses Typs die redaktionelle Überleitung am Ende von §25,2 bieten (in O183 wird sogar mit der Wendung »[also ist] diese und die kommende Welt [gemeint]« noch deutlich auf das Thema von §26 Bezug genommen), erscheint die Annahme, daß hier eine verkürzte Fassung vorliegt, wahrscheinlicher als die, daß §26 nicht zum ursprünglichen Textbestand von MH gehört habe[681].

6.21 Kommentar zu §26

Der Paragraph umfaßt eine Sammlung von Traditionen über die Buchstaben *he* und *yod,* deren kosmogonischer Charakter zunächst beschrieben wird. Die Gestalt der Komposition geht auf den Redaktor von MH zurück, der hier die »klassischen« Hekhalot-Themen verläßt und Midrashtradtionen einarbeitet, die mit der rabbinischen Literatur vielfältige Berührungspunkte aufweisen.

Der erste Abschnitt deutet den Begriff בהבראם (»als sie erschaffen wurden«) in Gen 2,4 im Sinne eines *al tiqri*-Midrashs als בה בראם (»mit *he* erschuf er sie«). Diese kosmologische Tradition ist in der rabbinischen Literatur weit verbreitet. Parallelversionen sind y Hag 2,1 (fol. 77c), b Men 29b, PesR 21 (109b), BerR 12,10 (Theodor-Albeck, S. 108f.), MTeh 62,1 (154a) und MTeh 114,3 (236b) und ABdRA B, *dalet* (BHM III, S. 56/4ff.)[682]. Während nach SRdB D[683] und der ersten Rezension von ABdRA[684] allein der Buchstabe *he* die erschaffende Kraft »dieser Welt« (העולם הזה) und auch der »kommenden Welt« (העולם הבא) enthält (sowie von Himmel und Erde), gehen MH und die genannten rabbinischen Parallelen davon aus, daß nur diese Welt mit *he,* die kommende Welt hingegen mit *yod* erschaffen wurde[685].

---

[678] S. den Kommentar zu §26. Zur Verbindung von Ps 68,5 und Jes 26,4 in der rabbinischen Literatur s. y Hag 2,1 (fol. 77c) und MTeh 114,3 (236a/b).

[679] S. den Kommentar zu §26.

[680] S. 3.9.

[681] S. auch den Kommentar zu §30; dieser Paragraph fehlt ebenfalls in dieser Texttradition.

[682] S. dazu auch Urbach, *The Sages,* S. 197f.

[683] SHL §430 = 833.

[684] BHM III, S. 23f.

[685] In SRdB findet sich darüber hinaus die Vorstellung von den sechs welterschaffenden

Die Frage nach der Reihenfolge der Entstehung beider Welten erschließt der zweite Abschnitt (§ 26,2) aus der Buchstabenfolge des in § 25,2 genannten Gottesnamens YH, wonach die kommende Welt, mit *yod* erschaffen, als erste entstanden sein muß.

Der folgende Abschnitt begründet die Erschaffung dieser Welt durch den Buchstaben *he* mit der gemeinsamen Form von Welt und Buchstabe, die mit einer Exedra verglichen wird. Parallelstellen sind hier b Men 29a und ABdRA B, *dalet,* die im Übersetzungsteil synoptisch wiedergegeben werden. Der anschließende Abschnitt § 26,4, der vom Buchstaben *yod* handelt, geht weiterhin mit ABdRA zusammen (s. die synoptische Wiedergabe im Übersetzungsteil). Die literarische Nähe von MH zu ABdRA fiel auch schon bei der Kommentierung der §§ 3, 4, 5,2 und 20,4 auf. Mit der einleitenden Frage zu § 26,4, weswegen Gott die kommende Welt mit *yod* erschaffen habe, korrespondiert die des vorangehenden Abschnitts, die auf analoge Weise nach der Erschaffung dieser Welt mit dem Buchstaben *he* fragt. Die Frage der ABdRA-Parallele, warum die kommende Welt ausgerechnet mit dem kleinsten Buchstaben erschaffen worden sei, hat der Redaktor von MH im folgenden Abschnitt (§ 26,5) verarbeitet und zu der Formel umgeprägt: »So, wie das *yod* kleiner ist als alle (anderen) Buchstaben.« § 26,4 und das ABdRA-Stück enthalten die Aussage: Wer sich selbst klein macht (להקטין את עצמו), hat Anteil an der kommenden Welt.

Das aus der Buchstabenform des *yod* erschlossene Thema der Selbsterniedrigung wird dann in § 26,5 fortgesetzt, wobei der Redaktor hier eine talmudische Überlieferung (b Meg 11a) aufgreift (erst § 26,7 geht wieder mit ABdRA zusammen), die gestützt auf I Sam 17,14 David als Prototypen eines demütigen Menschen beschreibt:

> »*Und David war klein* (I Sam 17,14). So, wie David sich in seiner Jugend selbst klein machte bei dem, der größer war als er in Tora, so machte er sich selbst klein während seiner Königsherrschaft bei dem, der größer war als er in Weisheit.«

Die MH-Parallele ist in den Handschriften mit zahlreichen Varianten überliefert. Die besseren, der talmudischen Version nahestehenden Lesarten scheinen hier V288 («[bei dem, der] größer ist als er in Tora und Weisheit«) und F41 (»bei dem, der kleiner ist als er und [hier wohl im Sinne von ›aber‹] größer in Tora und Weisheit«) bewahrt zu haben. F41 wiederholt im folgenden Kontext von § 26,5 diese Wendung noch einmal, jetzt aber nach dem Wortlaut von V288. Das Stück kulminiert in der Aussage, daß David durch seine Selbsterniedrigung »der Größe und Königswürde« dieser Welt wie auch der kommenden Welt würdig war. Während die Bavli-Parallele von Davids Demut »in seiner Jugend« und »während

---

Buchstaben (SHL § 429 = 832; gemeint sind die in Jes 26,4 genannten Gottesnamen יה und יהוה), während in der rabbinischen Literatur auch von dem kosmogonischen Buchstaben *bet* die Rede ist; s. y Hag 2,1 (fol. 77c); BerR 1,10f. (Theodor-Albeck, S. 8ff.) und PesR 21 (109b). Zur kosmologischen Schrift SY s. den Kommentar zu § 30.

seiner Königsherrschaft« spricht, zeigt der Bezug auf die beiden Welten die Nachbearbeitung dieses Stückes durch den Redaktor von MH an, der die Thematik des vorangehenden Kontextes aufnimmt. Das Begriffspaar »Größe und Königswürde« (גדולה ומלכות) weist darüber hinaus auf das zweite Kapitel zurück, wo es heißt, daß alle irdischen Machthaber nur von Gott »Größe und Königswürde« erhalten.

Nach §26,6, der wie der vorige Abschnitt mit »eine andere Erklärung« eingeleitet ist, stellt das »Geringmachen« (להמעיט) die Voraussetzung für das Erben der kommenden Welt dar, während im vorangehenden Kontext vom »Kleinmachen« (להקטין) die Rede ist. Einleitungsformel und Terminologie deuten darauf hin, daß der Redaktor hier ein neues Versatzstück zu diesem Thema, einen Midrash zu Prov 8,21 (*Um denen, die lieben, Habe zum Erbbesitz zu geben*) aufgreift. In einem im Namen von Rabbi Joshua ben Levi am Ende des Mishnatraktats Uqṣin überlieferten Diktum heißt es gestützt auf diesen Bibelvers, daß Gott dereinst jeden Gerechten »310 Welten« erben läßt. Das Wort יש (»Habe«) in Prov 8,21 hat den Zahlenwert 310[686].

Der letzte Abschnitt des Paragraphen deutet die Buchstabenkronen (תגין) des *yod* aus. Dieses Stück hat wiederum eine Parallele in ABdRA (s. die synoptische Wiedergabe im Übersetzungsteil)[687]. Nach dieser Parallelstelle ist die »Buchstabenkrone des *yod* seinem Angesicht zugewandt«, weil, ganz in paränetischer Absicht formuliert, »jeder Gerechte den Lohn seiner Taten genießt und seine Gerechtigkeit (hier im Sinne von Wohltätigkeit/Almosen) ihm vorangeht«. Belegvers ist Jes 58,8: *Deine Gerechtigkeit geht dir voran.* Diese Thematik, verknüpft mit dem Bibelvers Jes 58,8, begegnet auch in der rabbinischen Literatur[688]. Der entsprechende Abschnitt von MH bezieht die Buchstabenform des *yod* ebenfalls auf die »kommende Welt«, in der die Menschen einander nicht mehr beleihen. Belegvers ist in MH nicht mehr Jes 58,8 sondern Ps 68,5, der hier als Überleitung zu §27 dient.

6.22 Kommentar zu §27

Das Stück setzt die Beschreibung der liturgischen Vorgänge beim Einherfahren Gottes in den *ʿaravot* fort, die in §25 geschildert werden. Der Beginn des Paragraphen weist direkt auf §25,2 zurück. Hier wie dort wird das aus Ps 68,5 entlehnte Bild des Einherfahrens Gottes auf dem Thron der Herrlichkeit als Einleitungsformel verwandt. In §27 ist nun nicht mehr wie in §25 von Gottes »Namen« die Rede, sondern von verschiedenen Jubelstimmen, die eine unge-

---

[686] Textparallelen sind b San 100a, MTeh 5,2 (26a) und 31,6 (102a) sowie MMish 8 (S. 60) zu 8,21.

[687] In b Men 29b, das als Parallele zu §26,3 angeführt wurde, ist die Buchstabenkrone des *he* Gegenstand der Spekulation.

[688] Vgl. etwa t Pea 4,18, wo das Sammeln der Schätze für die kommende Welt auf Jes 58,8 gestützt wird.

nannte Engelgruppe erschallen läßt (»sie frohlocken«). Die anschließende Wortreihung zum Thema »himmlischer Gesang und Lobpreis« erinnert vor allem an Textstücke von HR. Mehrere Textelemente finden sich hier in einem Abschnitt wieder, der die Flüsse der Freude und des Jubels beschreibt, die beim Lobpreis der himmlischen Wesen hervorströmen[689]:

> »Flüsse der Freude, Flüsse der Wonne, Flüsse des Frohlockens, Flüsse des Wohlgefallens[690], Flüsse der Liebe, Flüsse der Freundschaft ergießen sich und gehen aus vom Thron der Herrlichkeit. Sie schwellen an und fließen in die Pfade der Tore des *ʿarevot raqiaʿ*. Vom Klang des Lautenspiels seiner *ḥayyot,* vom Jubelklang der Tamburine seiner Ofannim (und) vom Klang des Zimbelspiels seiner Keruvim schwillt an ein Klang und geht aus mit großem Getöse ...«

Die gesamte Wortreihung von § 27 erinnert ferner an die Thronlieder von HR[691]. Die thematische Nähe ist gewiß aus dem Umstand zu erklären, daß hier wie dort von Vorgängen im Thronraum Gottes bzw. von solchen Begebenheiten, die den Thron selbst betreffen, die Rede ist. Der Merkava-Mystiker, dessen Lied nach HR mit dem Thronlied identisch ist[692], spielt für den Redaktor von MH dagegen keine Rolle mehr. So sind die Thronlieder nach der kosmologischen Beschreibung von § 13 nur noch ein Baustein der himmlischen Welt. Das sehr lebendige Zwiegespräch zwischen Gott und seinem Thron, von dem der Merkava-Mystiker in HR zu berichten weiß, fehlt hier. Eine Ausnahme bilden die §§ 31–36, die ein wörtliches Zitat aus dieser älteren Texttradition von HR darstellen[693].

Im Zuge der Inventarisierung der *ʿaravot* (Kap. 5) sind weitere Elemente zum Thema »himmlischer Gesang« zusammengefaßt, die jedoch auf einen anderen traditionsgeschichtlichen Zusammenhang hinweisen[694].

Die beiden ersten Stimmen der »Wonne« und »Freude« (ששון bzw. שמחה) sind ein vom biblischen Sprachgebrauch her geprägtes Begriffspaar, das auch im obigen HR-Zitat (»Flüsse der Wonne«, »Flüsse der Freude«) vorkommt. In Jer 16,9; 25,10 und 33,11 werden diese Jubelstimmen zusammen mit den Stimmen von »Bräutigam« und »Braut« genannt. Diese biblische Wendung hat die ashkenazische Texttradition von O741 und O183 aufgenommen, wobei der Schreiber von O741 zusätzlich noch Ex 15,2 (*Meine Stärke und mein Gesang ist der Herr*) zitiert.

---

[689] SHL § 161. Dieses Stück kommt auch in einer Texttradition des *Seder Rav Amran Gaon* vor; ed. Warschau 1865, fol. 4b.

[690] Andere Lesart: »des Jubels«.

[691] SHL §§ 251ff.

[692] SHL § 251.

[693] S. den Kommentar zu diesen Paragraphen.

[694] S. den Kommentar zu § 15.

6.23 Kommentar zu §§28 und 29

§28 setzt das PRE-Zitat von §16 fort, in dem die vier Engellager rund um die Shekhina beschrieben werden (auch die Fortsetzung des PRE-Zitats ist im Übersetzungsteil nach der Handschrift Casanatense 3158 synoptisch wiedergegeben). Das Ende von §16, mit dem das Zitat zunächst abrupt abbricht, wird zu Beginn von §28 noch einmal aufgegriffen[695]. Das Stück beschreibt die auf dem Thron sitzende Gottheit mit ihren Insignien: das Diadem auf dem Haupt, die Krone mit dem Gottesnamen (= Tetragramm) auf der Stirn, das Feuerszepter in der Hand. Gott fungiert als Richter über Leben und Tod, sein Erscheinungsbild ist Feuer und Hagel[696]. Ein Vorhang (פרוכת) schirmt ihn von seiner Umgebung ab, so wie nach biblischer Vorstellung der Vorhang in Stiftszelt und Tempel das Allerheiligste abtrennt[697]. In der Hekhalot-Literatur kommt dieser Ausdruck sonst nur in dem vom Redaktor der New Yorker Handschrift N8128 in HZ inkorporierten Sondergut vor, auf das weiter unten ausführlich eingegangen wird[698]. Der Begriff ist ein Synonym zu פרגוד, einem persischen Lehnwort, das in der Hekhalot-Literatur mehrmals belegt ist. Der Warschauer Druck des im Übersetzungsteil synoptisch wiedergegebenen PRE-Zitates identifiziert beide Begriffe miteinander[699]: »פרוכת wird (auch) פרגוד genannt.« Belege für פרגוד finden sich im 3. Henoch[700] sowie in einem Traditionsstück, das im Kontext von HZ und MR überliefert ist[701].

Die Vorstellung vom Vorhang vor dem Thron Gottes ist für die Frage nach der religionsgeschichtlichen Standortbestimmung der Hekhalot-Literatur von großer Bedeutung, finden sich doch ähnliche Anschauungen im gnostischen Schrifttum wieder[702]. So hat denn das PRE-Zitat in der Forschung immer wieder zum Vergleich mit dem gnostischen Schrifttum herausgefordert. Für Hofius stellt das PRE- bzw. MH-Zitat einen wichtigen Baustein in einer Argumentationskette dar, die das gnostische Schrifttum und schließlich auch den neutestamentlichen Hebräerbrief vor dem Hintergund der esoterischen Schriften des Judentums erhellen soll. MH bietet sich als Quelle für seinen Beweisgang vor allem darum an, weil hier weitere

---

[695] Vgl. auch das Diagramm §16D.

[696] Vgl. dazu auch äthHen 14,13.

[697] Vgl. Ex 26,31ff.; 35,12ff. und II Chr 3,14.

[698] SHL §372.

[699] S. §28 mit der entsprechenden Anmerkung.

[700] SHL §64f.; s. dazu auch den Kommentar zu §25.

[701] SHL §346 (nur M22) bzw. §673; der vorangehende Paragraph §672 enthält ebenfalls diesen Begriff in einem Versatzstück, das der Redaktor von N8128 nach der Vorlage von b Hag 15a hier eingearbeitet hat; vgl. auch G11, fol. 2b/3 (GFHL, S. 133); Belege der rabbinischen Literatur bei Alexander, *3 Enoch,* S. 296 Anm. a zu Kap. 45.

[702] Scholem, *Mystik,* S. 77f., der hier besonders auf die gnostische Schrift *Pistis Sophia* hinweist. Scholems Verbindung der Merkava-Welt mit gnostischen Vorstellungen hat weitreichende wirkungsgeschichtliche Folgen gezeitigt; s. auch den forschungsgeschichtlichen Überblick in der Einleitung.

Vorstellungen über den Thronraum enthalten sind wie das Thronkleid mit seinem Lichtglanz (§§7,4 und 7,5), das Gott verhüllende Wolkendunkel (§7,7) und eben jene PRE-Parallele in §28, die allesamt auf eine ausgebildete »altjüdische« *pargod*-Spekulation hindeuteten[703]. Die literar- und redaktionskritische Analyse von MH weist die Kombination dieser Vorstellungskomplexe als ein spätes Stadium der Überlieferung aus, das keinesfalls von vornherein für den Einfluß der Merkava-Mystik auf das gnostische Schrifttum, und schon gar nicht für den religionsgeschichtlichen Hintergrund des Neuen Testaments in Anspruch genommen werden kann[704].

Nach §28 befinden sich innerhalb dieses Vorhangs, also in unmittelbarer Nähe zur thronenden Gottheit, die sieben »ersterschaffenen Engel« (מלאכים שנבראו תחלה). Von einer besonders ausgezeichneten Siebenergruppe ist erstmals Tob 12,15 die Rede. Hier besteht die Auszeichnung der Engelfürsten darin, daß ihnen der »Zutritt zur Herrlichkeit des Herrn« gewährt ist. Das Schrifttum von Qumran spricht von »sieben Hauptfürsten« (שבעה נשיאי ראש)[705]; äthHen 20 nennt sieben Wächterengel[706]. Auch in MH folgen sieben Engelnamen (§19 = 29), die in dem PRE-Zitat keine Entsprechung mehr haben und mit den im äthiopischen Henochbuch genannten Engelfürsten nicht identisch sind. Diese Namen entstammen vielmehr einer angelologischen Tradition von SHR, wo sie zum Inventar des ersten Himmels gehören. Der vorangehende Kontext dieses Stückes in SHR lautet wie folgt[707]:

> »Der Name des ersten *raqia'* lautet *shamayim*. In ihm sind die Lager voller Glut, und sieben Throne sind dort aufgestellt, und auf ihnen sitzen sieben (königliche) Beamte (שוטרים), und Lager (von Engeln) umkreisen sie ... (Über) all diese Engellager herrschen diese sieben (königlichen) Beamten, um sie mit jeder Angelegenheit zu beauftragen, damit sie (sie) schleunigst zum Erfolg bringen. Und das sind die Namen der sieben (königlichen) Beamten, die auf sieben Thronen sitzen ...«[708]

---

[703] S. besonders *Vorhang*, S. 46: »Unsere Betrachtung der Quellen hat gezeigt, daß im Hintergrund der mannigfachen gnostischen Vorhang-Spekulation altjüdische Märkabah Anschauungen sichtbar werden«, und S. 95: »Die Idee eines Vorhangs vor dem Thron Gottes hat der Verfasser des Hebräerbriefs zugleich mit dem Theologumenon vom himmlischen Heiligtum aus der Märkabah-Esoterik des antiken Judentums übernommen«.

[704] Hofius, dessen Analyse von Scholems Arbeiten in entscheidendem Maße inspiriert ist (s. vor allem Scholem, *Mystik*, S. 77f. zur Vorstellung vom *pargod* in der Hekhalot-Literatur und der gnostischen Schrift *Pistis Sophia*), hätte hier zumindest auch auf Scholems Datierung von MH (7. oder 8. Jh.) hinweisen müssen. Daß MH älteres Material enthält, versteht sich von selbst. Eine historisch differenzierende Beurteilung der Quellen hätte jedoch seine Annahme einer ausgebildeten »altjüdischen« *pargod*-Spekulation im Kreis der Merkava-Mystiker von vornherein in Frage gestellt. S. hierzu auch die Arbeiten von Gruenwald in dem Sammelband *From Apocalypticism to Gnosticism;* konkret zum Motiv des himmlischen Vorhangs in der Hekhalot-Literatur und gnostischen Texten, s. dort, S. 210ff. (kritisch gegen Hofius).

[705] 4QShirShab.

[706] Vgl. auch äthHen 90,21. Zur Siebenzahl s. auch §9,4 und §13,1.

[707] Ed. Margalioth, S. 67, Z. 1ff.

[708] Zu den folgenden Namen s. die entsprechenden Anmerkungen zur Übersetzung von

Es fällt auf, daß das kombinierte Zitat nicht in allen Handschriften im siebenten Kapitel (§§28f.) wiedergegeben wird. In Texttyp D (OC198) fehlt es, in Texttyp C (F41) ist es Bestandteil der angelologischen Beschreibung von Kap. 6 (§§18f.), wo es zum einen an den ersten Teil des PRE-Zitats von §16 enger angebunden ist, zum anderen jedoch den Gang der Darstellung deutlich unterbricht. Die sekundäre Einbindung des Stückes im sechsten Kapitel steht außer Frage. Auf ähnliche Weise hat der Bearbeiter dieses Texttyps das Bavli-Zitat über die Körpermaße der *ḥayyot* vom Ende des vierten Kapitels (§14) in die vorangehende angelologische Beschreibung dieses Kapitels umgestellt (§11). Der Bruch im Textgefüge ist hier wie dort offenkundig[709].

Auch die kürzere Version von OC198, das in der Redaktion von Kap. 4 bemerkenswerterweise mit F41 zusammengeht[710], dürfte nicht die ursprüngliche Textfassung repräsentieren. Zum einen gehört dieses Manuskript zu den jüngsten Textzeugen von MH überhaupt (17. Jh.), zum anderen, und dies ist das gewichtigere Argument, zeichnet sich diese Handschrift insgesamt durch die Tendenz aus, den Text zu kürzen[711]. Die MH-Zitate im Schrifttum der frühen Kabbala (*ʿIyyun*-Kreis; dazu unten), zu denen auch das kombinierte Stück der §§16 und 28f. gehört, lassen eher darauf schließen, daß beide Paragraphen zum ältesten handschriftlich erfaßbaren Textbestand zu rechnen sind, wenn man nicht gar annehmen möchte, daß MH erst im Zuge der frühkabbalistischen Rezeption um dieses Stück erweitert wurde. Die Redaktion von §§28f. ist auf jeden Fall im Zusammenhang mit dem Beginn des PRE-Zitates in §16 zu sehen[712], was die sekundäre Textkürzung um die beiden Paragraphen in OC198 (Texttyp D) zur Gewißheit werden läßt.

Im Blick auf die redaktionsgeschichtliche Frage wäre demnach zu erwägen, ob nicht das auseinandergerissene und mit einem SHR-Versatzstück kombinierte PRE-Zitat (§§16, 18 = 28 und 19 = 29) insgesamt das sekundäre Stadium der Textüberlieferung von MH darstellt. Für diese Annahme scheinen innere Argumente zu sprechen. Zum einen zeigen die übrigen Stücke des Traktats keinerlei Interesse an Engelnamen, die über die in Ez 1 und 10 genannten Gruppen hinausgehen. Wichtiger sind indes inhaltliche Spannungen zur Angelologie von Kap. 3 und 6, die gerade in Texttyp C (F41), wo das Stück in die Angelologie des sechsten Kapitels eingebunden ist, besonders deutlich zutage treten.

Im dritten Kapitel wird ausdrücklich gesagt, daß auch den höchsten Engelgruppen die Schau der von Lichtglanz und Wolkendunkel verhüllten Gottheit verwehrt ist (§7,5). Das sechste Kapitel stellt zweimal die Unmöglichkeit der Gottesschau für die Dienstengel heraus, die sich ihrerseits verhüllen müssen (§§17,8

---

§29. Die Namen finden sich mit Schreibvarianten auch in der magischen Schrift *Ḥarba de-Moshe* wieder; s. die entsprechenden Anmerkungen zu §28 im Übersetzungsteil.

[709] S. auch den Kommentar zu §14.

[710] S. 3.8 (Texttyp D).

[711] S. dazu 3.8 und den Kommentar zu §§31–36.

[712] S. auch den Kommentar zu diesem Paragraphen.

und 20,5). Demgegenüber setzt das PRE-Zitat die unmittelbare Nähe der sieben ersterschaffenen Engel »innerhalb des Vorhangs« voraus[713].

Die inhaltlichen Differenzen gehen noch weiter und lassen sich auch an der Darstellung des Throns und der thronenden Gottheit festmachen. §28 beschreibt den Anblick der Herrlichkeit Gottes im unmittelbaren Anschluß an die Thronwagenvision von Ez 1 mit dem Element *ḥashmal*. Im dritten Kapitel wird dieser Terminus offenbar ganz bewußt auf die Erscheinungsform des Throns der Herrlichkeit übertragen[714]. Gottes Insignien, das »Glanzdiadem«, die »Krone des unausprechlichen Namens« und das »Feuerszepter«, stehen in Konkurrenz zum zweiten Kapitel, wo die »70 Throne der Königswürde«, »70 Kronen der Herrlichkeit« und »70 Szepter der Königsherrschaft« genannt sind.

Von daher könnte einiges für die Annahme sprechen, daß das kombinierte Zitat auf einen späteren Bearbeiter zurückgeht. Bei genauerem Zusehen lassen sich jedoch keine stichhaltigen Beweise dafür ins Feld führen, daß erst ein späterer Bearbeiter diese Inkonsequenzen durch die Einschaltung der §§16 und 28f. verursacht habe. Der gesamte Traktat trägt ja den Charakter eines »Potpourri« von Thron-Traditionen. Widersprüche ergeben sich auch an anderer Stelle durch die Kompilation verschiedener Texteinheiten. Man vergleiche etwa die beiden Versatzstücke, aus denen das erste Kapitel kompiliert ist (§§3 und 4). Werden hier zunächst die sechs Eigenschaften Gottes und seines Throns genannt (§3), so zählt die Fortsetzung zwölf verschiedene Thronsitze Gottes auf, unter denen die zuvor genannten Eigenschaften, jetzt jedoch als selbständige Thronsitze aufgefaßt, erneut erwähnt werden (§4)[715].

Die Darstellung der Umgebung des Throns im vierten Kapitel weist mehrere inhaltliche Unstimmigkeiten auf, die daraus resultieren, daß der Redaktor sehr verschiedene kosmologische Vorstellungskomplexe aufnimmt und miteinander zu verbinden sucht[716]. Die in Frage stehenden Paragraphen fallen vor allem deswegen auf, weil der Redaktor vom dritten Kapitel an in erster Linie Traditionen verarbeitet, die teils mit dem 3. Henoch, teils mit SRdB D zusammengehen. Die §§16 und 28f. weisen demgegenüber auf einen anderen traditionsgeschichtlichen Hintergrund. Wichtig ist also hier die Frage, warum dieses zusätzliche Textmaterial trotz der Spannungen zum Kontext in die Redaktion von MH Eingang gefunden hat.

Die Antwort für den Beginn des Zitats über die vier namentlich genannten Engelgruppen in §16 dürfte aus dem Umstand zu erklären sein, daß im folgenden

---

[713] Vgl. auch den ersten Engelnamen אורפניאל, der als Engel, der das Licht (אור) vom Angesicht Gottes (פני אל) empfängt, gedeutet werden kann; s. Scholem, *Ursprung*, S. 306 Anm. 269. Vergleichbar mit dieser Engelgestalt ist der *śar ha-panim* der Hekhalot-Literatur, dessen Name, »Fürst des Angesichts«, ebenfalls auf die unmittelbare Nähe zu Gott hindeutet. Die sechs folgenden Namen sind unverständlich.

[714] S. den Kommentar zu §7.

[715] S. auch den Kommentar zu diesem Paragraphen.

[716] S. vor allem den Kommentar zu §10; zu Fragen der Redaktion s. ferner die Kommentare zu §14 sowie §§31–36.

Kontext (§17) angelologische Traditionen über eine anonyme Vierergruppe der »Lager der Shekhina« verarbeitet sind. Dazu finden sich Parallelen im 3. Henoch, hier bleiben jedoch die vier Lager der Shekhina anonym. Mit dem PRE-Zitat trägt also der Redaktor die Namen der den Lagern der Shekhina vorstehenden Engelfürsten nach. Ein weiterer assoziativer Anknüpfungspunkt für die Aufnahme des PRE-Zitates könnte darin liegen, daß in diesem Stück vom »Rühmen« der Engellager die Rede ist. Der Lobpreis der Engel spielt im Fortgang des sechsten Kapitels eine wichtige Rolle. Die Fortsetzung des PRE-Zitates mit der Namenliste aus SHR in §§28f. ist demgegenüber sehr viel weniger eng mit dem Kontext verknüpft. Darin dürfte der Grund zu sehen sein, daß diese beiden Paragraphen und nicht etwa §16 die Bearbeiter der Texttypen C und D zu sekundären Eingriffen veranlaßten.

Daß die sehr eindrucksvolle Beschreibung Gottes in dem PRE-Zitat zu weiterführenden Spekulationen Anlaß bot, soll zunächst an dem in HZ inkorporierten Sondergut der New Yorker Handschrift N8128 aufgezeigt werden. Im Zusammenhang mit einer ausführlichen Beschreibung von Gottes Thron heißt es[717]:

> »Oberhalb des Throns ist das große Feuer, denn die Erscheinung hat nicht[718]... Ein Feuervorhang ist vor ihm ausgebreitet. Sieben Diener, Helden der Kraft[719], (stehen) innerhalb des Vorhangs. Außerhalb des Throns sind zwölf (Fürsten) eingesetzt, drei für jede Wind(richtung), und diese sind es: KWBKY'L, PDY'L, Mikha'el zur Rechten, ʿZRY'L, ZKRY'L, ŠMʿL zur Linken, Gavri'el, Rafa'el, 'ḤZY'L hinter ihm, RGʿY'L, DNN'L, Uri'el vor ihm, und er sitzt in der Mitte. Seine Herrlichkeit ist wie der *ḥashmal.* Auf seiner Stirn ist die Krone des unaussprechlichen Namens, die gänzlich aus Feuer ist. Das Diadem der Majestät ist auf seinem Haupt, wie es heißt[720]: *Von dem Leuchten ihm gegenüber.* Von seiner Rechten (geht) Leben (aus), von seiner Linken Tod. In seiner Hand sind Feuerszepter. Zu seiner Rechten sind zwei Fürsten, Helden[721] der Kraft, und dies sind ihre Namen: ŠBBY'L[722] und PRY'L. Zu seiner Linken sind zwei Helden der Kraft, die Strafverfügungen ausführen, und diese sind ihre Namen: HBWR' (»der Schöpfer«) und GLYṢWR[723].«

Halperin analysiert diesen Text zusammen mit dem PRE-Zitat aus Kap. 4 und dessen Parallele in MH. Während für ihn feststeht, daß MH direkt von den PRE abhängig ist[724], führt die Frage nach dem Verhältnis des N8128-Stückes zu den PRE in die Aporie, daß es sehr schwierig sei »to argue for literary dependence of one upon the other«[725]. Daher sei eine gemeinsame Tradition anzunehmen, die

---

[717] SHL §372.

[718] Der Text ist an dieser Stelle korrupt.

[719] Wörtlich: »Sieben Diener der Helden der Kraft«.

[720] II Sam 22,13 = Ps 18,13.

[721] Anstelle des (wenig sinnvollen) *status absolutus* wird analog zum folgenden Satz גבורי gelesen. Der Ausdruck גבורי הכח geht auf Ps 103,20 zurück.

[722] Halperin, *Faces,* S. 391 Anm. 32, erwägt diesen Namen vom aramäischen שביבא (»Flamme«) und den folgenden vom griechischen πύρ (»Feuer«) abzuleiten.

[723] Zu der Engelgestalt GLYṢWR s. Schäfer, *Rivalität,* S. 132f., und Grözinger, *Ich bin der Herr,* S. 173ff.

[724] S. dazu auch den Kommentar zu §16.

[725] *Faces,* S. 512.

– entsprechend seiner Hauptthese zur Entstehung der Hekhalot-Literatur – »derives from the synagogue (*merkabah* exegesis)«[726]. Damit verbindet Halperin weitreichende Spekulationen über dieses Stück, indem er gnostische Schriften aus Nag Hammadi zum Vergleich hinzuzieht[727].

Wie oben erwähnt, ist das PRE-Zitat mehrfach in der Forschung als Parallele zu gnostischen Texten herangezogen worden. Vor allem das Vorhang-Motiv, aber auch die Beschreibung Gottes als Richter über Leben und Tod werden mit ähnlichen Vorstellungen in den Schriften *Hypostase der Archonten* und *Vom Ursprung der Welt* verglichen. In dem mit dem PRE-Zitat verwandten N8128-Stück sieht Halperin weitere Anknüpfungspunkte für den Vergleich mit gnostischen Parallelen: die Zwölfzahl und Siebenzahl der Engel rund um den Thron Gottes, die Beschreibung der Keruvim in der gnostischen Schrift *Vom Ursprung der Welt,* in der von »64 Formen« die Rede ist. Diese Zahl erinnert an die Targum-Ausdeutung der Flügel und Angesichter der *ḥayyot* – eine Tradition, die in dem vorangehenden Kontext des N8128-Stückes anklingt[728].

Halperin geht schließlich noch einen Schritt weiter, wenn er im Blick auf die gnostische Gestalt des Yaldabaoth, des »Gnostic world-creator (›demiurge‹)«, zu folgendem traditionsgeschichtlichen Urteil über das in HZ inkorporierte Textstück der New Yorker Handschrift N8128 kommt[729]: »We can hardly avoid linking this passage (sc. *Vom Ursprung der Welt*) with the peculiar name *Hekhalot Zuṭarti*[730] gives one of the two ›mighty ones‹ of God's left: *habbore'*, ›the creator‹ ... This detail, unlike most we have examined so far, seems more at home in Gnosticism than in Judaism. *Hekhalot Zuṭarti* thus shows here a trace of direct Gnostic influence.«[731] Daß das gnostische Schrifttum zahlreiche jüdische Elemente enthält, ist bekannt. Wie stark das antike Judentum an der Auseinandersetzung um die Gnosis teilnahm bzw. inwiefern jüdische Faktoren bei der Ausbildung gnostischer Systeme eine Rolle spielten, ist strittig[732]. Vorstellungen über den Demiurgen könnten bei der Beschreibung der Engelgestalten ʿAnafi'el und Meṭaṭron anklingen[733]. Ist nun das Sondergut der New Yorker Handschrift ein Beispiel für den Einfluß der Gnosis auf das antike Judentum und hier vor allem auf die

---

[726] Ibid.

[727] Vgl. auch Idel, *Kabbalah,* S. 122ff.

[728] SHL §371; s. dazu auch den Kommentar zu §21.

[729] *Faces,* S. 517.

[730] Dieses Stück ist nur in N8128 offensichtlich sekundär in HZ eingearbeitet! Zur Redaktion des Manuskripts s. Herrmann/Rohrbacher-Sticker, FJB 17, 1989, S. 101ff.

[731] Anders urteilt Idel, *Kabbalah,* S. 123, der in dem betreffenden Stück der gnostischen Schrift *Vom Ursprung der Welt* »a remnant of an ancient Jewish description of the *Merkavah*« sieht. Sein Vergleichstext ist ein Abschnitt aus dem frühkabbalistischen *Sefer ha-Bahir.*

[732] S. auch die Einleitung.

[733] Zu ʿAnafi'el s. SHL §244 (HR) und zu Meṭaṭron §26 (3. Henoch); zum Ganzen Dan, עופיאל, מטטרון ויוצר בראשית, *Tarbiz,* 52, 1983, S. 447ff. S. auch Fossum, *The Name of God and the Angel of the Lord,* dessen Absicht es ist, zu zeigen, daß »the concept of the demiurge derives from Judaism« (S. 4).

Autoren der Hekhalot-Literatur? Nach Schäfer geht dieses Stück womöglich überhaupt erst auf das spekulative Denken der mittelalterlichen deutschen Frommen zurück, wofür vor allem der deskriptive Stil des Textes zu sprechen scheint[734]. Auch in der Begrifflichkeit weist das Sondergut von N8128 Unterschiede zu den übrigen Hekhalot-Texten auf. So fehlt etwa das Wort צחצוח (»Klarheit«; SHL §371) in den frühen Merkava-Tradition, während es in den mittelalterlichen Überlieferungen der *ḥaside ashkenaz* wie auch der frühen Kabbala eine wichtige Rolle spielt[735].

Die Verbreitung des Stückes in den Kreisen der deutschen Frommen ist daraus zu ersehen, daß El'azar von Worms den Text in seinen esoterischen Schriften mehrfach aufgreift[736]. Der Engelname פריאל, den Halperin vom griech. πύρ (»Feuer«) ableiten möchte, erscheint bei El'azar von Worms in der Form פחדריאל, die auch in verschiedenen Hekhalot-Texten belegt ist[737]. Der Begriff הבורא, der nach Halperin den Demiurgen der Gnosis repräsentiert, wird bei El'azar teils mit בוריאל[738] - ein Name, der in den Hekhalot-Texten ebenfalls vorkommt -,[739] und teils mit der Form סמואל wiedergegeben[740]. Die Textparallelen bei El'azar von Worms geben dann auch Auskunft über die Herkunft des Materials. Es handelt sich um eine Ausdeutung jener Textstelle in SY (I,12 bzw. §14 bei Gruenwald), die die Erschaffung des Throns der Herrlichkeit und mehrerer Engelgruppen mit der vierten *sefira* (»Feuer aus Wasser«) verbindet. Das Stück gehört also zu den frühen Kommentaren dieser Schrift. Unter den Handschriftenfragmenten der Kairoer Geniza finden sich zwei noch unedierte Fragmente[741], die mit dem in die *Sode Razayya* aufgenommenen Text nahezu wörtlich übereinstimmen und zum einen erkennen lassen, daß El'azar von Worms hier eine ältere, orientalische Texttradition aufgreift, und zum anderen einmal mehr bestätigen, daß das Hekhalot-Material in der New Yorker Handschrift N8128 unter Aufnahme weiterer Traditionen redaktionell neu gestaltet wurde.

Es erscheint jedoch als sehr problematisch, diese Texttradition der SY-Überlieferung bzw. einzelne Motive aus ihr auf »direct Gnostic influence«[742] zurückzu-

---

[734] *Hekhalot-Studien,* S. 57.

[735] S. auch die Zitate aus *Sefer ha-'Iyyun,* die im Kommentar zu §7 wiedergegeben sind und in denen in MH beschriebenen Lichterscheinung mit eben solchem Begriff weiter ausgedeutet werden.

[736] S. *Sode Razayya,* ed. Kamelhar, S. 30, und vor allem den noch unedierten Abschnitt in MS München Cod. hebr. 81, fol. 132af. = MS London British Library Add. 27199 (Margoliouth III, Nr. 737), fol. 197bff.

[737] S. SHL §§210, 221 und 581.

[738] Kamelhar, S. 30.

[739] S. SHL §§209 und 669. Die Textüberlieferung ist, wie bei Namen kaum anders zu erwarten, nicht einheitlich.

[740] MS München 81, fol. 132b = MS London Add. 27199, fol. 190b.

[741] T.-S. K 1.7 und T.-S. AS 142.7 mit dem Pergamentstück, das am rechten äußeren Rand des zuvor genannten Fragments abgetrennt ist. Der Text ist nur bruchstückhaft erhalten, und die oben genannten Namensformen leider nicht lesbar.

[742] Halperin, *Faces,* S. 517.

führen. Der Begriff הבורא allein reicht gewiß nicht aus, um zu begründen, daß Gott die Welt nicht unmittelbar, sondern durch Vermittlung eines zu seiner Linken postierten »Demiurgen« erschaffen habe. In dem SY-Kommentar besteht die Aufgabe des »Schöpfers« und des Engels Galiṣur jedenfalls darin, Strafverfügungen auszuführen. Damit wird zweifellos die Wendung »von seiner (Gottes) Linken (kommt) Tod« in dem PRE-Zitat ausgedeutet.

Daß die Schriften der *ḥaside ashkenaz* und vor allem der frühen Kabbala vielfältige Berührungspunkte mit gnostischen Vorstellungen zeigen, ist ein Phänomen, das bisher noch keine befriedigende traditionsgeschichtliche Erklärung gefunden hat[743]. Von daher wäre es gewiß lohnend, dieses Stück im Kontext der aus den Geniza-Fragmenten bekannten SY-Überlieferung sowie der esoterischen Traditionen des El'azar von Worms genauer zu untersuchen, was jedoch im Rahmen der vorliegenden Arbeit nicht möglich ist. Hier kam es lediglich darauf an, die Komplexität der traditionsgeschichtlichen Probleme anzudeuten, die nicht durch Motivverwandtschaften übersprungen werden darf.

Bei der spekulativen Ausdeutung des PRE-Zitates in diesem Stück bleibt die Siebenergruppe der »Helden der Kraft«, denen in dem PRE-Zitat die sieben »ersterschaffenen Engel« entsprechen, anonym, während die vier in PRE namentlich genannten Engelfürsten mit acht weiteren Engelnamen verbunden werden. Der Redaktor von MH verbindet die Siebenergruppe der »ersterschaffenen Engel« mit einer Namensliste, die in SHR eine Parallele hat. Dieses kombinierte Textstück ist nun für einen anderen Traditionskreis als für den, aus dessen schriftstellerischer Tätigkeit der SY-Kommentar und das Sondergut in der New Yorker Handschrift N8128 hervorgegangen sind, von Bedeutung. Schon bei der Kommentierung des dritten Kapitels fiel auf, daß MH im frühkabbalistischen *'Iyyun*-Kreis rezipiert und spekulativ ausgedeutet wurde[744]. Auch das PRE-Zitat in Kombination mit der Namensreihe von SHR findet sich in der Tradition von *Sefer ha-'Iyyun* wieder.

Diese Schrift ist in mehreren Rezensionen überliefert, die von M. Verman in seiner umfassenden Dissertation, *Sifrei ha-Iyyun,* in vier Haupt- und mehrere Nebenrezensionen eingeteilt werden. Die folgende Analyse der Textparallelen zu MH soll zugleich die von Verman gebotene Rekonstruktion der Textgeschichte von *Sefer ha-'Iyyun* kritisch reflektieren. Danach ist die Textüberlieferung der vier Hauptrezensionen dieser Schrift als Entwicklungslinie von der kürzesten Version des »Urtextes«, des »Iyyun-Short«, über die Zwischenstufen des »Iyyun-Long« und »Iyyun Yud-Gimel-Kohot« bis hin zum »Iyyun-Standard«-Text, der in der handschriftlichen Überlieferung am besten bezeugt ist, aufzufassen. Die »Iyyun-Short«-Rezension sei als Urtext einzustufen, da sie »a coherent work that can easily stand on its own« darstelle, während »Iyyun-Standard« seiner literarischen Form nach eher als »a series of distinct blocks of material on a variety of topics«

---

[743] S. dazu Idel, *Kabbalah,* der für viele kabbalistische Traditionen eine orientalische Vorgeschichte annimmt, die auf dem Weg mündlicher Überlieferung in den Okzident gelangt sei.

[744] S. den Kommentar zu §7.

anzusehen sei[745]. Könnte es nicht auch sein, daß der literarische Charakter der »Iyyun-Short«-Rezension auf eine sekundäre Nachbearbeitung und Glättung des im »Iyyun-Standard« noch weitgehend disparaten Textmaterials zurückzuführen ist? Die Analyse der Parallelen zu MH weist in der Tat in diese Richtung.

Wie schon bei der Kommentierung der Textparallelen zu den §§7 und 8 festgestellt, so geht auch das kombinierte Zitat der §§16 und 28f. mit der »Iyyun-Standard«-Rezension am engsten zusammen, während die »Iyyun-Short«-Version sehr viel weniger Gemeinsamkeiten aufweist. Das Stück kommt in den beiden anderen Rezensionen, die nach Verman die Zwischenstufen darstellen, überhaupt nicht bzw. nur marginal vor. So erwähnt die »Iyyun-Long«-Rezension nur den Engel אורפניאל, dessen Name spekulativ ausgedeutet wird[746]. Im »Iyyun-Standard« folgt die Spekulation über die Engellager im Anschluß an die Liste der 13 *koḥot* (»Wirkkräfte/Potenzen«). Die in der späteren Kabbala kanonisch gewordene Zehnzahl der *sefirot* fehlt noch in diesem Zweig der frühen Kabbala. Stattdessen werden folgende 13 Potenzen (כחות) aufgezählt:

1. Ur-Weisheit (חכמה קדומה);
2. »wundersames« bzw. »verborgenes Licht« (אור מופלא);
3. *ḥashmal* (חשמל);
4. »Nebel« (ערפל);
5. »Thron des Glanzes« (כסא הגוגה);
6. »Ofan der Größe« (אופן הגדולה);
7. »Keruv« (כרוב);
8. »die Räder der Merkava« (גלגלי המרכבה);
9. »umgebender Äther« (אויר הסובב);
10. »Vorhang« (פרגוד);
11. »der Thron der Herrlichkeit« (כסא הכבוד);
12. »der Ort der Seelen« (מקום הנשמות);
13. »der äußere heilige Tempel« (היכל הקדש החיצון).

Dieser Katalog der 13 *koḥot* ist zweifellos von der Begriffswelt der Hekhalot-Literatur beeinflußt[747]. Die meisten Begriffe, wenngleich nicht als Potenzen aufgefaßt, kommen auch in MH vor, wobei der *ḥashmal* im dritten Kapitel (§7,3) von seinem Zahlenwert her spekulativ ausgedeutet wird. Von daher ist es gewiß kein Zufall, daß gerade auch diese Tradition im »Iyyun-Long« und »Iyyun-Standard« rezipiert wird[748]. Im Fortgang des »Iyyun-Standard«-Textes wird dann die Gottheit selbst wie folgt beschrieben:

> »Der Heilige, er sei gepriesen, ist einzigartig unter den sieben Engeln, die an erster (Stelle) sitzen im Königreich der höchsten Himmel und diese sind es ...«

---

[745] Ibid., S. 144. S. Vermans Zusammenfassung der Textgeschichte der vier Rezensionen; ibid., S. 151. Im Rahmen der vorliegenden Arbeit können nur die textgeschichtlichen Probleme von *Sefer ha-Iyyun,* die sich aus dem Vergleich mit den MH-Parallelen ergeben, behandelt werden.

[746] Ibid., S. 49; s. auch S. 47, wo der Engel zum ersten Mal genannt wird.

[747] Vgl. Scholem, *Ursprung,* S. 280.

[748] S. den Kommentar zu §7.

Die anschließende Namensliste folgt §19 = 29. Die Reihenfolge der Namen geht mit Texttyp C (F41) zusammen (§19), was auch der SHR-Parallele entspricht. Während die Namen in *Sefer ha-'Iyyun* und den meisten MH-Handschriften stets auf das theophore Element -אל auslauten, dürften die Formen תגרא/תגרה und דנהל, die die Handschriften V288, O741 und O183 bezeugen (§29), die ursprünglichen sein, da sie SHR am nächsten stehen[749].

Auf die Identifikation von Gottes כבוד mit dem »Körper der Shekhina«, die ebenfalls von MH (§8) beeinflußt sein dürfte[750], folgt die Tradition über die vier Lager der Shekhina mit den Engelfürsten Mikha'el, Gavri'el, Rafa'el und Uri'el an ihrer Spitze, die §16 entspricht. Dabei werden im »Iyyun-Standard« die Engel mit vier der oben genannten 13 Potenzen in Verbindung gebracht[751]:

> »Danach erschuf der Heilige, er sei gepriesen, eine Gestalt mit den vier Grundelementen gleich der Gestalt eines wirklichen Menschen. Sie sind die vier Lager der Shekhina: Mikha'el, Gavri'el, Uri'el und Rafa'el. Ihre Benennungen: *ḥashmal,* Nebel, Thron des Glanzes und Ofan der Größe.«

Die anschließende Spekulation um die Potenz des *ḥashmal* greift, wie oben erwähnt, die aus dem Zahlenwert des Wortes erschlossene Anzahl von »378 Glanzleuchten« aus dem 3. Kapitel von MH (§7,3) auf[752]. Im sog. »Iyyun-Short«, dem vermeintlichen Urtext, findet sich folgende Parallelversion[753]:

> »Außerdem: *ḥashmal* entspricht Mikha'el, und er wird 'WRPNY'L genannt. Siehe, die Sache, die ich über den *ḥashmal* empfangen habe, und was ich darüber weiß in Wahrheit ... Außerdem: Nebel entspricht Gavri'el, und er entspricht TGRY'L und entspricht dem *he* der vier Buchstaben[754], weil es in ihm fünf Wirkkräfte gibt.«

Die Wendung »siehe, die Sache, die ich ... empfangen habe«, von Verman als »form of self-disclosure« bezeichnet, sei »a good indication that his text represents the Ur-text.« Darüber hinaus zeige sie, »that the author was, at least partly, dependent upon tradtions that he received orally«[755]. Der Vergleich der beiden Versionen »Iyyun-Standard« und »Iyyun-Short« spricht jedoch im Blick auf das den §§16 und 28f. entsprechende Textmaterial mehr für die Annahme, daß die kürzere Version eine stark bearbeitete Form darstellt. Demgegenüber läßt der längere Text des »Iyyun-Standard« die verarbeiteten Quellen (zu denen MH gehört) noch deutlich in ihrer ursprünglichen Gestalt erkennen. Die Charakterisierung der »Iyyun-Short«-Rezension als »a coherent work that can easily stand on its own« spricht ja gerade für die redaktionelle Bearbeitung und nicht, wie Verman annimmt, für ihre Ursprünglichkeit. Unter dieser Voraussetzung ist nun auch der

---

[749] S. den Partiturtext §29.
[750] S. den Kommentar zu §8.
[751] Verman, ibid., S. 103.
[752] S. den Kommentar zu diesem Paragraphen.
[753] Verman, ibid., S. 29f.
[754] Gemeint ist das Tetragramm.
[755] Ibid., S. 41 Anm. 45.

Umstand leichter zu erklären, daß »Iyyun-Short« nur noch von zehn statt von den 13 Potenzen des »Iyyun-Standard« spricht, was Vermans Argumentation für das höhere Alter des kürzeren Textes in gewisse Schwierigkeiten bringt, legt doch die in der späteren Kabbala als kanonisch angesehene Zehnzahl der *sefirot* die Vermutung nahe, die Anzahl der Potenzen sei erst im nachhinein vermindert worden. Hinzu kommt, daß die Spekulationen des »Iyyun-Short« mit dem Zitat aus I Chr 29,11f. verbunden ist, das ja gerade für die Ausbildung der 10 *sefirot* und nicht für die 13 *koḥot* wichtig wurde:

> *Denn dein, Herr, ist die Größe* (הגדולה), *die Macht* (הגבורה), *die Pracht* (התפארת), *der Glanz* (הנצח), *die Majestät* (ההוד) ... *der Reichtum* (העושר) *und die Herrlichkeit* (הכבוד) *(kommen) von dir.*

Aus dem Gesagten sollte allerdings nicht kurzschlüssig gefolgert werden, daß die Textgeschichte von *Sefer ha-ʿIyyun* mit einer schlichten Umkehrung von Vermans linearem Entwicklungsmodell zu erklären sei. Erst aufgrund eines eingehenden Textvergleichs der verschiedenen Versionen unter besonderer Berücksichtigung der verarbeiteten Quellen dürfte hier Genaueres zu sagen sein.

Im Blick auf die Rezeptionsgeschichte von MH ist die Feststellung wichtig, daß der Traktat auf die Spekulation des frühkabbalistischen *ʿIyyun*-Kreises eingewirkt hat. Nur in MH kommt die PRE-Tradition mit der Namenliste von SHR vor. Aus der Rezeption ist möglicherweise auch der Umstand zu erklären, daß die Textpartien §§28ff. in Texttyp C, dessen ältester Vertreter, die Florentiner Handschrift F41, in kabbalistischen Kreisen Spaniens kopiert wurde[756], nach §§18f. umgestellt wurden. Die beiden Paragraphen stehen damit in einem engeren Zusammenhang zum Beginn des PRE-Zitates in §16. Beim gegenwärtigen Stand der Forschung ist jedoch nicht zu begründen, daß MH erst im Zuge der Rezeption in der frühen Kabbala um diese Stücke erweitert wurde.

Daß die Rezeption von MH in Kreisen der Kabbalisten schließlich auch auf die Textgestalt eingewirkt hat, zeigt Texttyp F, in dem der Traktat zusammen mit SRdB und *Sefer ha-ʿIyyun* »according to standard Kabbala«[757] bearbeitet und glossiert wurde[758].

6.24 Kommentar zu §30

Das Stück steht thematisch in engem Zusammenhang mit der kosmologischen Tradition von §26; hier wie dort ist vom »Erschaffen« (ברא) Gottes die Rede. Hier geht es um die Erschaffung und Versiegelung (חתם) der sechs Himmelsrich-

---

[756] S. 2.3.6 und 3.7 (Texttyp C).

[757] Verman, ibid., S. 155. Nach Verman lag dem Bearbeiter von *Perush Sefer ha-ʿIyyun* die »Iyyun-Long«-Version vor. Zur Frage nach der Verfasserschaft dieser kabbalistischen Tradition s. 3.10.

[758] S. dazu 3.10 sowie die zu diesem Texttyp gehörenden Kommentare und Diagramme.

tungen (קצוות) mit den drei permutierten Konsonanten des Tetragramms *yod, he* und *waw*[759], dort um die Erschaffung dieser und der kommenden Welt durch die beiden Buchstaben *yod* und *he*. In der ashkenazischen Handschriftentradition von O741 und O183, in der schon §26 ausgelassen ist, fehlt auch die Fortsetzung der kosmologischen Spekulation von §30. Dieser Paragraph hat eine Parallele in SY[760], über dessen Verfasser sowie Entstehungszeit und -ort in der Forschung viel spekuliert wurde[761]. Die sechs Dimensionen (קצוות) des Raumes (vier Himmelsrichtungen, Höhe und Tiefe) bilden in SY zusammen mit den vier Grundelementen (1.) »Pneuma des lebendigen Gottes« (רוח אלהים חיים), (2.) »Hauch vom Hauche« (רוח מרוח), (3.) »Wasser vom Hauch« (מים מרוח) und (4.) »Feuer aus Wasser« (אש ממים), die zehn *sefirot* (Grundzahlen), die für die Kabbala von grundlegender Bedeutung wurden[762]. In MH sind nur die sechs קצוות, nicht jedoch die vier ersten *sefirot* aufgenommen. Die Zehnzahl und die vier Grundelemente spielen für den Redaktor von MH keine Rolle. Die Vermutung, daß MH die ursprüngliche Form des Stückes bewahrt haben könnte, bevor es mit den übrigen Traditionen von SY zusammengearbeitet wurde, ist aufgrund des insgesamt späten Charakters der Redaktion von MH eher unwahrscheinlich. Es ist jedenfalls durchaus denkbar, daß dieses Textstück, das seiner Herkunft nach auf magische Buchstabenspekulation hindeutet[763], einmal als selbständige Traditionseinheit existierte, bevor es mit den vier Grundelementen in SY verbunden wurde. Bisher sind jedoch weitere Parallelen, die dieses Textstück unabhängig von SY überliefern, nicht bekannt. Von daher dürfte die Annahme, daß §30 auf SY unmittelbar zurückgeht, am meisten für sich haben[764]. Die SY-Parallele wird wie folgt eingeleitet:

> »Fünf - er (Gott) wählte drei einfache (Buchstaben) aus und setzte sie in seinem großen Namen fest: *yod, he, waw,* und siegelte (חתם) mit ihnen die sechs Himmelsrichtungen: Er siegelte die Höhe und wandte sich nach oben« (zur Fortsetzung siehe die Übersetzung von §30).

---

[759] Zum Motiv der sechs Siegel vgl. auch ABdRA A, *waw* (BHM III, S. 25), und zu den sechs Dimensionen des Raums MHG Gen zu 1,1.

[760] I,13 bzw. §15 nach der Edition Gruenwalds, IOS 1, 1971, S. 146.

[761] Die früher häufig in gaonäische Zeit datierte Schrift gehört nach Scholem, *Mystik,* S. 81, »irgendwo zwischen das 3. und 6. Jh.«. In seinem Buch *Ursprung,* S. 24, überbietet er dann seine Frühdatierung von SY noch einmal und schreibt: »Ins 2. oder 3. Jahrhundert und nach Palästina oder seine nächste Umgebung würde diese Vorstellungswelt (sc. von SY) durchaus passen«. Nach Meinung mehrerer Forscher ist mit einer komplizierteren Textüberlieferung zu rechnen, wobei vor allem zwischen den beiden Hauptteilen (10 *sefirot* und Spekulation über die 22 Buchstaben des Alphabets) und ihrer Kombination in der Endredaktion (zu Beginn der islamischen Zeit?) zu unterscheiden ist. Diese Unterscheidung zwischen einzelnen Textteilen von SY macht die Datierungsfrage natürlich noch schwieriger. Aus der neueren Literatur sei vor allem auf die beiden Arbeiten von P. Hayman, »Some Observations on *Sefer Yeṣira*«, JJS 36, 1984, S. 168ff., und »Was God a Magician? *Sefer Yeṣira* and Jewish Magic«, JJS 40, 1989, S. 225ff. hingewiesen.

[762] Zu den 10 *sefirot* s. auch §15K.

[763] Vgl. Scholem, *Ursprung,* S. 26f., und Hayman, JJS 40, 1989, S. 225ff.

[764] So auch Séd, *Mystique,* S. 72.

Die Spekulation über die Wahl der drei »einfachen Buchstaben« fehlt in MH. Stattdessen hat der Redaktor den einleitenden Satz von §30 um den Begriff ברא (»erschaffen«) erweitert, der, wie oben erwähnt, mit §26 korrespondiert. Die Verbindung der Begriffe ברא und חתם (»siegeln«) bezeugt auch SRdB D[765]. Breit entfaltet wird das Siegelmotiv in einem Textstück von ABdRA. Beide Schriften verarbeiten im Zuge der kosmologischen Spekulation Traditionen, die thematisch mit §30 eng verbunden sind.

6.25 Kommentar zu §§31–36

Während der erste Abschnitt von §31 eine Schlußformel unter das Vorangehende zu setzen scheint, leitet der zweite mit dem Gottesnamen YHDRY'L (יהדריאל) zu einem umfangreichen Zitat aus den sog. Qedusha-Liedern von HR (SHL §§98ff.) über, in denen der Thron der Herrlichkeit Gott mit diesem Namen anredet. Die Oxforder Handschrift OC198 überliefert nur §31,1, der zusammen mit der Unterschrift »Zuende ... ist *Ma'aśe Merkava*« das Traktatende bildet. Von daher ist zu fragen, ob OC198 als einzige Handschrift den ursprünglichen Abschluß des Traktats ohne das HR-Zitat bewahrt hat. Nicht zuletzt aufgrund dieser HR-Parallele am Traktatende sieht Chernus in MH »a text closer in spirit to Hekhalot Rabbati«[766]. Die literar- und redaktionskritische Analyse von MH läßt jedoch eher auf das Gegenteil schließen. Die zentralen Themen von HR, zu denen neben den im folgenden auszugsweise zitierten Qedusha-Liedern, der Auf- bzw. Abstiegsbericht des Adepten sowie die Thronlieder gehören, sind in MH nur von marginalem Interesse. Der stark magisch geprägte *śar ha-tora*-Komplex, der in zahlreichen Handschriften am Ende von HR steht[767], wird überhaupt nicht rezipiert. Die vom Redaktor verarbeiteten, mit dem Thron der Herrlichkeit und seiner unmittelbaren Umgebung verbundenen Traditionen stehen zumeist anderen Überlieferungskomplexen nahe (die gewiß zum Teil in der frühen Merkava-Mystik, wie sie die Schrift HR überliefert, ihr Vorbild haben), unter denen der 3. Henoch und SRdB D die meisten Parallelen zu MH aufweisen. Gerade auch dort, wo Themen von HR anklingen, läßt sich in Aussage und Darstellungsform ein deutliches Gefälle zur älteren Hekhalot-Überlieferung feststelllen. Dieses Gefälle hat Scholem im Blick auf MH mit folgenden Worten treffend charakterisiert[768]:

> »Kodifikationen des wesentlichen Inhalts der in den Kreisen der Merkaba-Wanderer üppig wuchernden Thronmystik und Aufzählungen der Fragestellungen, die hier von Bedeutung scheinen, sind uns noch in verschiedenen Schriften erhalten. Sie stammen nicht alle notwendig aus derselben Zeit ... Eine solche Kodifikation der reinen Thron-

[765] SHL §833 = 430.
[766] HUCA 52, 1981, S. 270.
[767] SHL §§281ff.
[768] *Mystik,* S. 76.

mystik ist zum Beispiel der kleine ›Traktat von den Hechaloth‹ (= MH), der etwa dem 7. bis 8. Jahrhundert angehören dürfte. Hier ist die phantastische Ausmalung von Dingen, die ursprünglich geschaut worden sind, nun aber erbaulich breit bearbeitet werden, schon bis ins Arabeskenhafte hinein verspielt.«

Dieses Gefälle weist denn auch das folgende HR-Zitat zu den vorangehenden Textpassagen auf. In hochpoetischer Liedform wird dort die Devotion des Throns vor Gott beschrieben, der Gott auffordert, sich auf ihm niederzulassen. Ganz anders nimmt sich da die Thronraumbeschreibung von Kap. 3 aus, die allein an der äußeren Gestalt und Funktion des Throns interessiert ist, ja, auch in den übrigen Partien ist die ganze Merkava-Welt in ein statisches, teils mehr kosmologisch, teils mehr angelologisch geprägtes Bild eingezeichnet. Die vom MH-Redaktor verarbeiteten Überlieferungen dürften, wie die traditionsgeschichtliche Analyse gezeigt hat, sehr viel jünger sein als jene Liedfragmente von HR, die aus dem Kreis der *yorede merkava* stammen, die also von jenen Mystikern herzurühren scheinen, die »zur Merkava hinabstiegen«.

Wenn am Ende des HR-Zitates (§35) von R. ʿAqivas Abstieg zur Merkava die Rede ist, bei dem er »alle diese Lieder vor dem Thron der Herrlichkeit lernte«, dann ist dies nur noch als pseudepigraphischer Nachtrag zu verstehen, der das hohe Alter von MH ausweisen und darüber hinaus den Traktat in jene Hekhalot-Schriften einreihen soll, die pseudepigraphisch mit R. ʿAqiva und R. Yishmaʿel verknüpft sind. Damit das Stück besser an den Schluß von MH, in dem nur wenige Lieder und liturgische Stücke enthalten sind, paßt, hat der Redaktor R. ʿAqiva auch noch »dieses ganze Werk« hören lassen, womit natürlich das »Werk der Merkava« gemeint ist. Die Wendung »Werk (der Merkava)« dürfte hier ganz allgemein die Spekulation um Gottes Thronwelt bezeichnen, die in den vorangehenden sieben Kapiteln des Traktats entfaltet wird[769].

Sollte also ein späterer Bearbeiter dieses Stück gleichsam als »Nachtrag« von Traditionen über den Thron Gottes angefügt haben, um MH damit auch in einen pseudepigraphischen Zusammenhang zu stellen? Dafür könnte schon der Begriff »Amen« am Ende von §31,1 in V288 sprechen. Darauf könnte weiterhin das Fehlen dieses Stückes in der Oxforder Handschrift OC198 deuten. Daß jedoch die kürzere Textgestalt der sehr jungen Handschrift OC198 eher im Zusammenhang mit bewußten Kürzungen zu sehen ist, wurde schon festgestellt[770]. Daher kann die Alternative, daß der Traktat in diesem Manuskript um die §§32-35 verkürzt wurde, mehr Wahrscheinlichkeit für sich beanspruchen. Hinzu kommt, daß OC198 zu den wenigen Handschriften gehört, in denen MH zusammen mit HR überliefert ist[771]. Der Schreiber von OC198 könnte schlicht, um eine Dublette zu den Thronliedern von HR zu vermeiden, den Text gekürzt haben.

---

[769] Demgegenüber steht dieser Begriff in §§1 und 2 für die Spekulationen um den Gottesnamen. Mit dem Begriff »Merkava« haben mittelalterliche Autoren offenbar verschiedene Vorstellungskomplexe und auch Schriften verbunden; s. auch den Kommentar zu §§1 und 2 sowie 3.2.

[770] S. 3.8 (Texttyp D) und den Kommentar zu §§28 und 29.

[771] S. 2.3.37.

Wenn schon die ältesten Textzeugen von MH die HR-Parallele enthalten, so ist dennoch nicht ganz auszuschließen, daß dieses Stück ein späteres redaktionelles Stadium darstellt. Der OC198-Schreiber hätte demnach diesen redaktionellen Vorgang wieder rückgängig gemacht. Im folgenden soll nun gezeigt werden, daß die Redaktion des Traktatendes in einem sehr viel größeren Kontext redaktioneller Tätigkeit zu sehen ist, die über die handschriftliche Evidenz von MH weit hinausgeht.

Im Zusammenhang mit der Frage nach dem Ende der SRdB D-Rezension, die bei der Kommentierung vom dritten Kapitel an durchgängig als Parallele auffiel, stößt man auf ganz ähnliche Phänomene. Das gleiche gilt für den Abschluß von ShQ, der durch immer neue liturgische Stücke hinausgezögert wird und an dessen Ende mehrere HR-Lieder stehen. Was nun SRdB D betrifft, so ist die Parallelität des Schlusses zu MH geradezu frappant. Zwar ist die Textüberlieferung nicht einheitlich, doch sollte auch hier die handschriftliche Evidenz nicht überbewertet werden. Das fragliche Stück fehlt schließlich nur in der ersten Fassung von SRdB D der Oxforder Handschrift O1531, die gleich anschließende Dublette von SRdB D in diesem Manuskript bietet wie die übrigen Textzeugen jenen Lobpreis des Gottesnamens ṬWṬRWSYY (טוטרוסיי), mit dem der große liturgische Hymnus am Ende der kosmographischen Beschreibung von SRdB D seinen Abschluß findet. Schon der redaktionelle Übergang ist ganz so wie §31 gestaltet. Heißt es in MH: »Gepriesen sei der Name des Königs ... im Namen YHDRY'L, des Gottes Israels«, so lautet der Abschluß von SRdB D[772]:

> »Dein Name sei gepriesen für immer und ewig. Wer ist wie du, ṬWṬRWSYY, Herr, Gott Israels, Herr der Machttaten.«

Daran schließt folgender Lobpreis an:

> »Dir ṬWṬWRSYY, Herr, Gott Israels, lobsingt der Thron deiner Herrlichkeit, dir geben sie Größe[773] und Ansehen, Kraft und Pracht (geben sie) dir, dich stärken sie, dich festigen sie, dich heiligen sie, dir jubilieren sie zu, dich loben sie, dich preisen sie, dich erheben sie, dich rühmen sie, dich erhöhen sie, dich machen sie groß, dir danken sie, dir lobsingen sie, dich rühmen sie, dich heiligen sie, ṬWṬRWSYY, Herr, Gott Israels. Deine Diener krönen dich mit Kronen und singen dir ein neues Lied. Sie setzen dich auf ewig zum König ein und du wirst einer genannt für immer, ṬWṬRWSYY, Herr, Gott Israels, Weiser der Geheimnisse und Herr des Verborgenen.«

Dieses Stück hat eine fast wörtliche Parallele in den Thronliedern von HR[774]. Wann und wo die Thronlieder von HR in der uns vorliegenden Form redigiert wurden, ist noch weitgehend ungeklärt. Zudem zeigt ein sehr frühes Geniza-Frag-

---

[772] SHL §§819f. = 559f. = BatM I, S. 47f.

[773] Andere Lesart: »Stolz«.

[774] SHL §268. Der Redaktor von N8128 hat den hymnischen Schluß von SRdB D an der entsprechenden Parallelstelle von HR eingearbeitet, d.h. der enge Zusammenhang zwischen beiden Traditionen war ihm sehr wohl bewußt; s. dazu Herrmann/Rohrbacher-Sticker, »Magische Traditionen der New Yorker *Hekhalot*-Handschrift JTS 8128 im Kontext ihrer Gesamtredaktion«, FJB 17, 1989, S. 109ff.

ment, daß, wie bei liturgischem Gut`ja nicht anders zu erwarten ist, verschiedene literarische Ausformungen der Merkava-Lieder im Umlauf waren[775]. Von daher ist die Frage, in welchem Stadium der Überlieferung von HR die SRdB D-Rezension redigiert wurde (das gleiche gilt für die Qedusha-Lieder am Ende von MH), beim gegenwärtigen Stand der Forschung nicht zu beantworten. Im Blick auf die Redaktion des Traktatendes von SRdB D ist hier nur die Feststellung wichtig, daß die breit ausgemalte himmlische Liturgie dieser Schrift ganz analog zu MH mit einem älteren hymnischen Traditionsstück endet.

Beide Versatzstücke beinhalten einen Geheimnamen Gottes[776]. In MH steht der Name יהדריאל, dem die Form זהרריאל in der HR-Parallele entspricht[777]. Die Textüberlieferung schwankt auch an anderer Stelle zwischen beiden Lesarten. So finden sich in HR im Zusammenhang mit dem Lobpreis des Gottesnamens טוטרוסיאי (mit zahlreichen Namensvariationen), also jenes Namens, der am Ende von SRdB D steht, die Formen יהדריאל (O1531) und זהרריאל (M22 und V228). Beide Namen dürften auf Gottes Erscheinungsbild hindeuten; זהרריאל spielt auf das »Strahlen« (זוהר), יהדריאל auf die »Pracht« (הדר) an und erinnert an die mehrfach belegte Anrede »reine Zier« (הדר טהור)[778]. Der Gottesname טוטרוסיי, mit dessen Lobpreis die SRdB D-Rezension schließt, spielt ebenfalls eine wichtige Rolle in HR. Dieser Name könnte vom griechischen τετράς abgeleitet sein, womit die vier Buchstaben des Tetragramms gemeint sein dürften[779].

Jeder Kopist von SRdB D hatte dann noch etwas zum Lobpreis des Gottesnamens ṬWṬRWSYY hinzuzufügen. Der Schreiber von O1531 greift das Stichwort »Kronen winden« auf und schließt ein Stück über den Engelfürsten Sandalphon an, der nach der talmudischen Tradition (b Hag 13b) aus den Gebeten Israels Kronen windet. Dies könnte also der assoziative Anknüpfungspunkt für die Anbindung eines Textstückes sein, in dem es in Abwandlung der Bavli-Parallele von Sandalphon heißt, daß er Gott die Tefillin abnimmt[780].

Der Schreiber von M22 hat hier noch Namen nachzutragen, die mit den magisch-theurgischen Schichten der Hekhalot-Literatur korrespondieren. Gottes Geheimname טוטורסיי bildet zweifellos den Anknüpfungspunkt[781].

Der Schreiber von J381 oder genauer: der gemeinsamen Vorlage dieses Manuskripts und von N1746[782] möchte den Lobpreis weiterführen, der Gottes Unver-

---

[775] S. Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 70f.

[776] Man könnte sogar erwägen, daß die Reihung des permutierten Gottesnamens in den §§1 und 2, die in mehreren Handschriften dem ersten Kapitel vorangeht, im Zuge der Redaktion und Bearbeitung des Traktatendes vorgeschaltet wurde; s. auch den Kommentar zu §§1 und 2.

[777] In §31,2 lesen alle Handschriften יהדריאל, während in dem anschließenden HR-Zitat O183 die HR-Lesart bezeugt.

[778] Z. B. SHL §120 u. ö.

[779] Vgl. ÜHL III, §414 mit Anm. 9.

[780] SHL §§821ff.; das Stück hat eine wörtliche Parallele in MR, SHL §§655ff.

[781] SHL §541.

[782] S. den Kommentar zu §7.

gleichlichkeit, Herrschaft usw. preist[783]. Daß die Handschriften bis zum Ende des Lobpreises von טוטרוסיי parallel laufen, ist jedoch ein sicheres Indiz für eine Zäsur in der Textgeschichte von SRdB D am Ende dieses Stückes[784]. Das auf ganz analoge Weise gestaltete Traktatende von MH ist ein weiterer wichtiger Hinweis für diesen Redaktionsprozeß; hier wie dort werden ältere Hekhalot-Traditionen angefügt. Die Erwägungen zur Redaktion beider Schriften deuten auf einen Tradentenkreis, der diese Hekhalot-Texte bearbeitet hat.

Noch eine weitere Schrift scheint in dieser Tradition zu stehen. Die ShQ-Überlieferung über die Namen und Zahlen der Körperglieder Gottes ist in ein liturgisches Rahmenwerk eingefaßt, das gerade am Ende mehr und mehr ausufert. Diese Stücke haben keinen direkten Bezug zum eigentlichen Kern der ShQ-Spekulation, ja es hat sogar den Anschein, als solle die gänzlich anthropomorphe Beschreibung von Gottes Körpergliedern wieder zurückgenommen werden[785]. Auch hier schließen Stücke an, die zu den Thronliedern von HR eine enge Verwandtschaft zeigen[786]. Während in HR vom Thronlied, in das der Merkava-Mystiker einstimmt, die Rede ist, faßt die ShQ-Parallele das Stück als Engelgesang auf. Der Text enthält die Geheimnamen זהריאל (SHL §974 [ShQ] = §251 [HR]) und טוטרוסיאי/טטרוסיי (SHL §977 [ShQ] = §257 [HR]), die ja auch für die HR-Parallelen am Ende von SRdB D und MH charakteristisch sind und von vornherein auf einen gemeinsamen traditionsgeschichtlichen Hintergrund der drei Texte hindeuten. Es dürfte schwerlich ein Zufall sein, daß das Ende von ShQ analog zu dem von SRdB D und MH gestaltet ist. Dahinter steht wahrscheinlich ein Tradentenkreis, der mehrere Hekhalot-Schriften redigiert hat.

Aus diesen Beobachtungen an MH, SRdB D und ShQ ergeben sich nun auch Fragen an die Textgeschichte von HR. Das Ende der ShQ-Parallele stimmt mit HR, SHL §257 und den ersten Worten von §268 nahezu wörtlich überein. Dazwischen steht in HR die Prüfung des Adepten am sechsten Palast, die sog. Wasserepisode (SHL §§258f.; das Sondergut der New Yorker Handschrift N8128 [§§260-267] ist zunächst auszuklammern). Dieses Stück ist hier eigentlich fehl am Platze, da der Mystiker schon längst zum Thron der Herrlichkeit im siebenten Palast aufgestiegen ist. Um diesen Widerspruch zu vermeiden, hat der Redaktor der Handschrift N8128 die Thronlieder hinter die Prüfung des Adepten gestellt und mit dem ausdrücklichen Hinweis verbunden, daß nur der würdige Merkava-Mystiker in die Lieder einstimmen darf. Das auf die ShQ-Parallele zu HR folgende Stück, im wesentlichen SHL §268, geht nun mit dem Lobpreis des Gottesnamens טוטורסיי am Ende von SRdB D eng zusammen. Es hat also den

---

[783] BatM I, S. 48; das Stück wird in Z. 5 mit כי angeschlossen.

[784] Das gleiche gilt etwa auch für das Ende von HR, das in den Handschriften in sehr verschiedenen Ausformungen überliefert ist; s. die Analyse bei Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 72.

[785] S. z. B. SHL §966: »... denn (Gott bleibt) verborgen dem Auge, und kein Mensch kann ihn sehen, denn seine Erscheinung ist vor allen verhüllt«.

[786] SHL §§974-977 (ShQ); das Stück entspricht weitgehend §§251-257 (HR).

Anschein, daß die Texte, die vom Redaktor von HR zusammengestellt wurden, hier noch als einzelne »Thronlieder« überliefert werden, möglicherweise zu einem Zeitpunkt, da die Schrift HR in der uns aus zahlreichen Handschriften bekannten Form noch nicht existierte.

Hier stellt sich also einmal mehr die Aufgabe, die Hekhalot-Texte literar- und redaktionskritisch zu analysieren. Die Analyse des Traktatendes von MH führt jedenfalls zu Kernproblemen der Textüberlieferung der Hekhalot-Literatur, deren Lösung gerade im Blick auf die Frage nach der Sammlung und Literarisierung des Hekhalot-Materials von großer Bedeutung wäre.

Im Vergleich mit der HR-Parallele fällt auf, daß in MH ein größeres Textstück (entspricht SHL §§100-105) mit Ausnahme des zu Beginn von §103 und §105 anklingenden Hymnus ohne Entsprechung ist. Auch dieser Hymnus wird in veränderter, um das Zitat aus I Sam 2,2 erweiterter Form wiedergegeben[787]. Wenngleich gerade im Blick auf obige Fragen zur Redaktion von HR nicht mit Sicherheit angenommen werden kann, daß die HR-Parallele dem Bearbeiter des Traktatendes von MH in der handschriftlich erhaltenen Form vorlag, so wäre das Fehlen der dazwischenliegenden Textpassagen aus inhaltlichen Gründen ohne Schwierigkeiten erklärbar. Der Bearbeiter von MH hätte sich hier ganz im Sinne des leitenden Themas von MH auf die Beschreibung des Throns beschränkt, wozu das nicht rezipierte Stück, das vor allem von Gottes Gewand handelt, nicht paßt[788]. Das Motiv von Gottes Gewand wird in MH nicht und offenbar ganz bewußt nicht rezipiert, wenn stattdessen im dritten Kapitel vom Thronkleid die Rede ist[789]. Das Traktatende dürfte demnach mit dem vorangehenden Kontext gut abgestimmt worden sein.

Verschiedene abschließende Lobpreisungen Gottes, Unterschriften und sonstige Schreibernotizen folgen in §36[790].

---

[787] Die aus dem sefardischen und ashkenazischen Siddur bekannte Form des Hymnus kommt in ShQ vor (SHL §946 = GFHL, S. 108).

[788] Auch hier ist mit einem mehrschichtigen redaktionellen Prozeß zu rechnen. So unterbricht das Stück über die zerstörerischen Folgen des sechsstimmigen Engelgesanges (SHL §§103f.) die Beschreibung des Gewandes, die in §105 wieder aufgenommen wird. Der gemeinsame hymnische Anfang dieses Stückes »Wer ist wie unser König« (§103) und der Fortsetzung in §105 markiert die Nahtstellen.

[789] S. dazu den Kommentar zu §7.

[790] Zu den Über- bzw. Unterschriften s. auch 3.2.

7. Zusammenfassung der Kommentierung

Im folgenden sollen die wichtigsten Ergebnisse der Kommentierung von MH kurz zusammengefaßt werden. Dabei geht es nicht so sehr um eine Auflistung der konkreten Einzelergebnisse (die Lektüre des Kommentars kann dem Leser nicht erspart bleiben) als vielmehr darum, das sich im Zuge der Kommentierung abzeichnende Bild von der Stellung des Traktats im Corpus der Hekhalot-Literatur genauer zu umschreiben. Auf diese Weise sollen Ziel und Tendenz der Gesamtredaktion von MH deutlicher herausgearbeitet werden.

Die sieben Kapitel von MH beinhalten eine Zusammenschau von Traditionen, deren leitendes Thema Gottes Thron und seine unmittelbare Umgebung darstellt. Die verarbeiteten Versatzstücke sind teils kunstvoll miteinander verknüpft, bleiben teils aber auch ohne enge Verklammerung mit dem Kontext. Die Beobachtungen zur Redaktion könnten Anlaß zu der Vermutung geben, daß der Text durch die Hände mehrerer Bearbeiter gegangen ist. Die Handschriftenanalyse hat denn auch das Ergebnis erbracht, daß der Traktat im Zuge der mittelalterlichen Überlieferung auf unterschiedliche Weise bearbeitet wurde. Es versteht sich von selbst, daß ein Text, der in seinen wesentlichen Teilen aus älterem Traditionsgut kompiliert ist, stets zur Nacharbeit in Form von Ergänzungen wie auch Kürzungen Anlaß bot. Aufs Ganze gesehen ist die Textüberlieferung von MH jedoch weitaus stabiler als die anderer Hekhalot-Texte, die zum Teil in stark voneinander abweichenden Rezensionen auf uns gekommen sind[791].

Der zweite Paragraph (§ 1, eine Dublette zu § 2, findet sich nur in MS Oxford O741), der in Handschriften der Texttypen A und E sowie im Erstdruck V1601 (Texttyp G) dem ersten Kapitel vorangeht, gehört gewiß nicht zum ursprünglichen Textbestand[792]. Das Stück enthält Permutationen des Gottesnamens und Geheimnamen, unter denen das Kryptogramm von Dtn 6,4 identifizierbar ist. Die übrigen Namenselemente (z.B. דעל) verweisen auf bruchstückhaft überlieferte ältere Textfragmente, die teilweise durchaus einmal in einem sinnvollen Textzusammenhang gestanden haben könnten.

Zu der Namensreihe findet sich eine nahezu wörtliche Parallele in MR. Das Stück gehört hier zu verschiedenen theurgisch-liturgischen Versatzstücken, mit

---

[791] So auch Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 14.

[792] S. den Kommentar zu §§ 1 und 2. Zu den Fragen der Redaktion s. auch die Kommentare zu § 14, §§ 28 und 29 sowie §§ 31–36.

denen der Redaktor dieser Schrift ShQ-Traditionen über die Maße und Namen der Körperglieder Gottes einleitet. Der thematische Bezug zur Namenstheologie dieser Schrift erklärt die Einbindung dieses Versatzstückes in MR.

Die beiden ersten Paragraphen weisen also ihrer Herkunft nach auf die magisch-theurgischen Schichten der Hekhalot-Literatur, die in den folgenden sieben Kapiteln von MH völlig fehlen. Im Gegenteil, die Redaktion des Traktats scheint ganz entschieden von einer antimagischen Tendenz bestimmt zu sein. Von daher ist es gewiß kein Zufall, daß MH gerade zu solchen Schriften der Hekhalot-Literatur eine besondere literarische Nähe aufweist, in denen das magische Element in den Hintergrund tritt oder auch völlig fehlt.

Nach Scholem gehört die Magie zum ältesten Bestand und Gut der Merkava-Mystik[793]. Die Merkava-Tradition habe sich dann in zwei Richtungen weiterentwickelt. Schriften wie MH, 3. Henoch, aber auch HR gehörten zum »antimagischen« Strang der Überlieferung[794]. Andererseits lasse sich auch die gegenläufige Tendenz beobachten, wonach die Hekhalot-Tradition »in pure Magie abstürzt«[795]. Schäfer hat das magische Element in der ältesten Merkava-Überlieferung noch stärker betont. Gerade die Schrift HZ, die Scholem für einen der frühesten Hekhalot-Texte hielt, verbindet den Aufstieg zur Merkava mit einem Beschwörungsformular[796]. Wichtig für unseren Zusammenhang ist die Feststellung, daß die Magie schon in der ältesten Hekhalot-Tradition einen ganz wesentlichen Bestandteil ausmacht[797].

Wie sehr nun das magische Element in MH zurücktritt, läßt sich z. B. dort festmachen, wo der Redaktor auf eine ältere ShQ-Tradition über die »magische Gestalt der Gottheit«[798] zurückgreift (§ 5,2). Der eigentliche Inhalt der ShQ-Überlieferung, die Namen und Maße der Körperglieder Gottes, wird in MH überhaupt nicht rezipiert. Das aufgenommene Textstück dient in seinem ursprünglichen Kontext als Umrechnungstabelle der Abmessungen von Gottes Körpergliedern in irdische Maße. Dabei sollen zweifellos die konkreten Maße ins Unermeßliche gesteigert werden. Der Redaktor von MH überträgt diese ShQ-Tradition auf den Thron der Herrlichkeit, wobei die Abmessungen des Throns die in ShQ genannte Gesamtgröße Gottes weit übertreffen. Die Analyse von MH hat gezeigt, daß die Tendenz, Spekulationen um Gott auf seinen Thronsitz umzudeuten, ein wichtiges Merkmal der Redaktion ist. Schon im ersten Kapitel (§ 3) werden die Eigenschaften Gottes mit denen seines Throns identifiziert.

---

[793] *Mystik,* S. 83f.

[794] *Jewish Gnosticism,* S. 75. Dies gilt natürlich nicht für den »magischen« *śar ha-tora*-Komplex, der in zahlreichen Handschriften auf die Aufstiegstradition von HR folgt, und der nach Scholem ein wesentlich jüngeres Stadium der Hekhalot-Überlieferung darstellt; s. id., Art. »Merkabah Mysticism«, in: EJ XI, 1971, Sp. 1387.

[795] *Mystik,* S. 84.

[796] SHL § 419. S dazu Schäfer, *Der verborgene und offenbare Gott,* S. 73.

[797] Zum magischen Element in der Hekhalot-Überlieferung s. Schäfer, *Hekhalot-Studien,* S. 281ff.

[798] Herrmann, FJB 16, 1988, S. 87.

Im Kontext von ShQ finden sich auch solche Traditionen, in denen die Füße des Throns mit langen Namenreihen benannt werden. Der Redaktor von MH übernimmt diese Thron-Tradition ebensowenig, wie ihn überhaupt die magische Spekulation um den Gottesnamen, die ja nicht nur in ShQ, sondern auch und vor allem in den Hekhalot-Schriften HZ, MM und MR ganz im Zentrum des theurgisch-magischen Interesses steht, nicht zu berühren scheint. So klingt in Kap. 7 (§ 25) das Motiv des auf dem Thron eingegrabenen Gottesnamens nur an, um damit zu kosmologischen Traditionen über die Erschaffung der Welt, oder genauer: *dieser* und der *kommenden* Welt überzuleiten (§ 26). Hier verläßt der Redaktor von MH die Merkava-Überlieferung und greift kosmologische Versatzstücke auf, die in der rabbinischen Literatur Parallelen haben.

Die gleiche redaktionelle Tendenz zeichnet sich in einer Rezension des ABdRA ab, mit der MH nicht nur bei den kosmologischen Traditionen zusammengeht. Gemeinsamkeiten zeigen beide Schriften vor allem auch im ersten Kapitel, das durch seinen midrashartigen Stil auffällt. Demgegenüber hat Scholem herausgestellt, daß die ältere Merkava-Überlieferung des »exegetischen Momentes« entbehre[799]. In Ziel und Tendenz der Bearbeitung des älteren Hekhalot-Materials unterscheiden sich jedoch MH und ABdRA voneinander. Während Sammlung und Bearbeitung von Thron-Traditionen in MH von einem eher kosmologischen Interesse geleitet sind, prägt der Redaktor von ABdRA ältere Merkava-Traditionen zu ethisch-theologischen Aussagen um[800].

Die Nähe von MH zur rabbinischen Überlieferung zeigt sich etwa auch in der Gottesbezeichnung »Shekhina«. Für den Redaktor von MH ist nicht mehr die Gottheit, deren Körperglieder vermessen und mit Geheimnamen benannt werden, deren Gewand von innen und außen mit Kombinationen des Tetragramms gezeichnet ist[801], Gegenstand der Spekulation. Ganz im Sinne der rabbinischen Theologie steht hier der Begriff Shekhina für die im Himmel thronende Gottheit. Wie diese Gottesbezeichung MH einerseits in die Nähe der rabbinischen Vorstellungswelt bringt, so rückt sie den Traktat andererseits von den magischen Traditionen der Hekhalot-Literatur ab. Vom Sprachgebrauch her steht der 3. Henoch MH am nächsten. Wendungen wie etwa »Lager der Shekhina«, mit denen in der rabbinischen Literatur verschiedene Vorstellungskomplexe verbunden sind, finden sich in beiden Schriften wieder.

Die Erscheinungsform der Shekhina, die für den Redaktor von MH von Wichtigkeit ist, findet ihren Ausdruck in dem Begriff »Herrlichkeit« (כבוד). So beschreibt er die in Ps 113,4 ausgesagte himmlische Herrlichkeit Gottes mit der Wendung »Körper der Shekhina seiner Herrlichkeit« (גוף שכינת כבודו; § 8,2). In ABdRA bezieht sich hingegen der Ausdruck »Körper der Shekhina« auf eine Tradition über Gottes Gesamtgröße, die hier mit dem aus der ShQ-Überlieferung geläufigen Maß von 236.000 Myriaden Parasangen bestimmt wird.

---

[799] *Mystik,* S. 49. S. auch Goldberg, FJB 13, 1985, S. 43ff.

[800] S. die Kommentare zu § 3, § 4 und § 5. Zum Verhältnis von MH und ABdRA s. auch die Kommentare zu §§ 17 und 20 sowie § 26.

[801] SHL § 102. Dies ist der deutlichste Hinweis auf die Namenstheologie in HR.

Der Ausdruck כבוד steht im biblischen Sprachgebrauch als terminus technicus für die »Lichtherrlichkeit« der kultischen Gottesgegenwart. Die Merkava-Beschreibung in der Berufungsvision des Propheten Ezechiel findet ihren Abschluß mit den Worten[802]: *Dies war der Anblick der Erscheinung der Herrlichkeit des Herrn* (כבוד יהוה). Die Erscheinungsform Gottes wird hier zuvor (V. 27) mit dem Begriff חשמל (»Weißgold«) in Verbindung gebracht. Aus einer in b Hag 13a überlieferten Episode erfahren wir, daß nach Meinung der Rabbinen der unsachgemäße Umgang mit diesem Begriff tödliche Folgen zeitigen kann. Es ist nun bezeichnend, daß der Redaktor von MH den ursprünglich mit der Spekulation um die Gottheit verbundenen Ausdruck חשמל auf den Thron der Herrlichkeit umdeutet (§ 7,2).

Diese Tendenz, die schon bei dem ShQ-Zitat in § 5,2 beobachtet wurde, läßt sich weiter verfolgen. So tritt an die Stelle von Gottes Gewand, das in der älteren Merkava-Tradition eine wichtige Rolle spielt, das Thronkleid[803]. Die Konzentration auf das Thronkleid dient vor allem dem Zweck, die thronende Gottheit abzuschirmen. So verwehrt der vom Thronkleid ausgehende Glanz - das Glanzmotiv kehrt in der Merkava-Beschreibung von MH mehrfach wieder - den höchsten Engelgruppen den Anblick der »Herrlichkeit« Gottes.

Zu dieser Tendenz der Redaktion paßt weiterhin, daß an anderer Stelle vom »Angesicht des Throns« und nicht mehr, wie zweifellos ursprünglich, vom »Angesicht Gottes« (פני יהוה) die Rede ist. Die Erscheinung von Gottes Angesicht spielt nun gerade in der frühen Merkava-Mystik, wie sie sich vor allem in HR erhalten hat, eine herausragende Rolle[804]. Wie einst der Pilger zum Jerusalemer Heiligtum aufstieg, um dort Gottes »Angesicht zu schauen«[805] und vor sein »Angesicht zu treten«[806], damit dieses »Angesicht (über ihm) aufleuchte«[807], so ist die Schau von Gottes Angesicht auch Ziel derer, die »zur Merkava hinabsteigen«. An anderer Stelle ist von der Schau des »Königs in seiner Schönheit« die Rede, die sich ebenfalls an biblische Begrifflichkeit anlehnt[808].

Altmann hat betont, daß es keine Gottesschau in der Hekhalot-Literatur ohne Gesang gibt[809]. So heißt es in HR vom *yored merkava,* der zum Ziel seiner Himmelsreise, dem Thron der Herrlichkeit, gelangt ist[810]: »Wenn er (d. h. der Merkava-Mystiker) vor dem Thron der Herrlichkeit steht, stimmt er ein Loblied an, das der Thron der Herrlichkeit Tag für Tag singt.« Wie stark das liturgische Element in dieser Schrift ausgeprägt ist, lassen bereits die ersten Sätze erkennen[811]: »Welche

---

[802] Ez 1,28.
[803] S. den Kommentar zu § 7.
[804] S. den Kommentar zu §§ 17 und 20.
[805] Ps 11,7; 42,3.
[806] Ps 95,2.
[807] Ps 31,17; 67,2 u. ö.; vgl. auch Num 6,25f.
[808] Vgl. Jes 33,17.
[809] *Melila* 2, 1945/46, S. 2.
[810] SHL § 251.
[811] SHL § 81.

Loblieder sind es, die derjenige spricht, der die Schau der Merkava betrachten will, unbeschadet hinabzusteigen und unbeschadet hinaufzusteigen.« Man könnte in diesem Satz geradezu das Programm des Redaktors von HR sehen. Hinter diesem Programm steht die Absicht, die gesamte Merkava-Welt mehr und mehr unter einem liturgischen Gesichtspunkt zu beschreiben. Es fällt ja auf, daß am Ende der Himmelsreise nicht mehr Betrachtungen über die »Schau der Merkava« angestellt werden, obgleich in diesen Texten das visuelle Element mehrfach betont wird. Die Himmelsreise mündet hier, wie Schäfer hervorhebt, in die himmlische Liturgie ein[812].

Kommt hier eine Tendenz der Redaktion zum Vorschein, die in anderen Hekhalot-Schriften wie MH, 3. Henoch und einer Rezension der kosmologischen Schrift SRdB in noch ungleich stärkerem Maße ihre Geltung gefunden hat? Im 3. Henoch geht die breit ausgeführte Angelologie in eine nicht weniger ausladende Beschreibung der himmlischen Qedusha über. Die genannte SRdB-Version läßt die kosmologische Beschreibung der einzelnen himmlischen Bereiche, in die bereits mehrere liturgische Versatzstücke eingearbeitet sind, schließlich in eine Darstellung der Qedusha ausklingen, die mit der des 3. Henoch eng verwandt ist. Die Beschreibung der liturgischen Vorgänge im sechsten Kapitel von MH ist mit beiden Überlieferungskomplexen aufs engste verbunden. Am Traktatende stehen mehrere Thronlieder, die in HR eine Parallele finden, und möglicherweise in MH von späterer Hand gleichsam als pseudepigraphischer Nachtrag angefügt wurden. Auf ganz ähnliche Weise ist der redaktionelle Abschluß der erwähnten SRdB-Version und einer ShQ-Tradition gestaltet[813].

Die angeführten Textbeispiele lassen unschwer die Tendenz erkennen, daß verschiedene Hekhalot-Traditionen mit liturgischem Material ausgedeutet wurden. Diese Tendenz zeichnet sich offenbar schon in der Aufstiegstradition von HR ab, wobei zu fragen ist, ob im Zuge dieser Redaktion das visuelle Element zurückgedrängt wurde. Es versteht sich von selbst, daß dort, wo der Auf- bzw. Abstieg des Mystikers keine Realität mehr war, neue Inhalte in den alten Traditionskörper eingezeichnet wurden. Dazu gehört gewiß auch das Motiv der Torafrömmigkeit, das in HR die Bedeutung der magischen Mittel für den Aufstieg vermindern oder gar ersetzen soll.

Soviel ist jedenfalls klar, daß für den Redaktor von MH die Aufstiegstraditionen der Hekhalot-Literatur nicht nur keine Realität mehr haben, sondern überhaupt kein Thema darstellen. So kommen hier die Motive dieser Tradition in völlig abgewandelter Form und mit neuen Inhalten vor. An die Stelle des Merkava-Mystikers treten die Dienstengel, die zum Thron der Herrlichkeit zu gelangen wünschen, um »das Angesicht des Throns« zu schauen (die Schau von Gottes Angesicht ist den Engeln selbstverständlich verwehrt) und die »Thronlieder« vorzutragen. Während nach HR und HZ der *yored merkava* die Siegel, die ihm

---

[812] *Hekhalot-Studien*, S. 286.

[813] S. dazu ausführlich den Kommentar zu §§31–36.

den ungehinderten Aufstieg ermöglichen, mitbringen und den Wächterengeln vorzeigen muß, halten nach MH die Wächterengel selbst die Siegel mit dem Tetragramm in der Hand. Die wörtliche Textparallele zu HR am Traktatende, die von R. ʿAqivas Abstieg zur Merkava spricht, soll MH wieder in die Nähe zur älteren Hekhalot-Überlieferung bringen.

Da der Mystiker nicht mehr zum Gottesthron aufsteigt, ist die Frage nach der Möglichkeit der Gottesschau für den Menschen, die vor allem in HZ verhandelt wird, für den Redaktor von MH gegenstandslos. Diese Frage wird daher nur noch unter einem angelologischen Aspekt gesehen. Ganz im Sinne der rabbinischen Tradition betont der Redaktor von MH mehrfach, daß den Engeln die Schau der thronenden Gottheit verwehrt ist[814]. Hier hat nun in der Tat ein entscheidender Umbruch im Traditionsprozeß der Merkava-Mystik stattgefunden. Die Aufstiegstradition ist gänzlich in angelologisch-kosmologische Spekulation aufgegangen.

MH steht damit am Ende einer Entwicklung, die sich im 3. Henoch schon deutlich abzeichnet. Die Akzentverschiebung von HR zum 3. Henoch läßt sich beispielsweise daran festmachen, daß hier nicht mehr der Mystiker in das Thronlied einstimmt, sondern R. Yishmaʿel selbst ein Loblied vor dem Thron der Herrlichkeit anstimmt, auf das die *ḥayyot ha-qodesh* respondieren[815]. Die Beschreibung der himmlischen Welt des 3. Henoch, durch die R. Yishmaʿel von Meṭaṭron, dem Deuteengel, geführt wird, ist von einem ausgeprägten angelologischen Interesse bestimmt. Dabei zeigt sich die Tendenz, Geheimnamen der alten Merkava-Überlieferung neu zu deuten und zu etymologisieren, da der ursprüngliche Sinngehalt nicht mehr verstanden wurde.

Wichtig für die Frage nach dem traditionsgeschichtlichen Hintergund von MH ist die Feststellung, daß sich vom ersten Kapitel an duchgängig und bis in einzelne Formulierungen hinein Parallelen zum 3. Henoch nachweisen lassen. Dazu gehören auch solche Traditionen, die zu den jüngsten Schichten dieser Schrift zu rechnen sind[816]. Aufs Ganze gesehen repräsentiert der 3. Henoch gewiß ein älteres literarisches Stadium als MH, wenngleich erst eine noch ausstehende Analyse dieser Schrift Sicheres über die textlichen Zusammenhänge sagen läßt. Die Kommentierung von MH hat bereits einen komplizierten und vielschichtigen Redaktionsprozeß des 3. Henoch erkennen lassen[817].

Die zentrale Engelgestalt des 3. Henoch ist der zum himmlischen Meṭaṭron erhöhte Henoch. Von seiner Inthronisation und besonderen Stellung in Gottes Hofstaat, die schließlich auch in dem Beinamen »Kleiner Herr« (יהוה קטן) ihren Ausdruck findet, wird vor allem im ersten Teil des Buches ausführlich gehandelt. Dabei sind kritische Untertöne an der besonderen Stellung von Gottes Stellvertreter nicht zu überhören. So hat der Redaktor des 3. Henoch die aus b Hag 15a bekannte Episode des Erzketzers Aḥer eingearbeitet, der Meṭaṭron irrtümlich für

---

[814] S. §§ 7,5, 17,8 und 20,5 mit den entsprechenden Kommentaren.
[815] SHL § 2.
[816] S. den Kommentar zu § 4.
[817] S. vor allem die Kommentare zu §§ 17 und 20 sowie § 22.

eine »zweite Gewalt« im Himmel hielt. Dies hatte schließlich nicht nur Aḥers Bestrafung, sondern auch Meṭaṭrons Degradierung zur Folge.

Es fällt auf, daß in MH, wo zahlreiche gemeinsame Elemente mit der Meṭaṭron-Tradition des 3. Henoch vorkommen, der Engelfürst selbst nirgends erwähnt wird. Offenbar hat sich der Redaktor von MH die talmudische Polemik gegen den Engelfürsten so sehr zu eigen gemacht[818], daß er ihn bei der Redaktion gänzlich übergeht. Dafür spricht weiterhin, daß er eine alte Meṭaṭron-Tradition aus ShQ, die von der »Wohnstätte des Jünglings (= Meṭaṭrons)« spricht, offenbar auf die *ḥayyot* umdeutet und ihre »Wohnstätte« beschreibt[819].

Das starke Interesse des 3. Henoch an Namen und Funktion von Engeln und Engelgruppen in der himmlischen Welt tritt in MH zurück. Die in MH namentlich genannten Engelfürsten in den §§16 und 29 stammen gerade nicht aus der Tradition des 3. Henoch, sondern haben Parallelen in PRE und SHR. Es lassen sich auch Beispiele dafür finden, daß angelologische Motive des 3. Henoch in MH als kosmologische Bausteine wiederkehren[820].

Die kosmologischen Elemente in MH weisen auf einen weiteren Traditionskreis, der im Anschluß an die Spekulation um Gen 1 als *Ma'aśe Bereshit,* d.h. »Schöpfungswerk«, bezeichnet wird. Dieser traditionsgeschichtliche Faden wird im 3. Kapitel aufgenommen und läßt sich bis ins 7. Kapitel weiter verfolgen. Abgesehen von verschiedenen Textstücken am Traktatende gehen also die Kap. 3 bis 7 sehr eng mit beiden Traditionen, 3. Henoch und SRdB, zusammen. Lediglich das PRE-Zitat zu Beginn von Kap. 6 (§16) und die mit ABdRA parallellaufende liturgische Tradition von §20,4 unterbrechen diesen traditionsgeschichtlichen Zusammenhang.

Die Textüberlieferung von SRdB ist besonders kompliziert. Die Handschriftenanalyse hat gezeigt, daß die Textgeschichte von MH und SRdB über weite Strekken zusammengeht. Auffallend ist nun, daß MH in den Handschriften zusammen mit verschiedenen SRdB-Versionen überliefert ist, die im Kommentar zu §7 in vier Hauptrezensionen, SRdB A bis D, eingeteilt wurden.

Der Textvergleich mit den unterschiedlichen Ausformungen von SRdB läßt darauf schließen, daß der Traditionskreis, der hinter der ausführlichsten Beschreibung des Thronraums steht, die sich in den drei Handschriften O1531 (teilweise in zwei Fassungen), M22 und J381 (hier SRdB D) erhalten hat, auch auf die literarische Gestaltung von MH am stärksten eingewirkt hat. Die im 3. Kap. (§7,7) verarbeitete Tradition über die Schutzfunktion des die Gottheit verhüllenden Wolkendunkels findet nur noch in dem Oxforder SRdB-Manuskript O1531 eine Parallele.

Wie MH so enthält auch SRdB D Elemente der älteren Merkava-Tradition, die hier von der kosmologischen Spekulation her ihr spezielles Gepräge erhalten.

---

[818] Im Talmud Bavli finden sich nur drei Belege zu Meṭaṭron, von denen zwei eine negative Aussage über den Engelfürsten beinhalten; s. b San 38b; b Hag 15a und b AZ 3b.

[819] S. den Kommentar zu §23.

[820] S. vor allem den Kommentar zu §10.

In HR wird mehrmals der Aufstieg des Mystikers mit dem Leitermotiv in Verbindung gebracht[821]. Dieses, aus der Erzählung von Jakobs Traum in Gen 28 entlehnte Motiv kehrt in SRdB D als kosmologischer Baustein wieder. Da sich der Himmel nicht mehr wie in der biblischen Vorlage direkt über der Erde wölbt, muß die Leiter entsprechend dem Siebenerschema von SRdB D von Himmel zu Himmel verlängert werden. Über jedes Teilstück dieser Leiter sind Engelgruppen gesetzt. Wie zuvor an MH festgestellt wurde, so hat es auch hier den Anschein, daß die Engel an die Stelle des Mystikers treten.

Das Verhältnis von SRdB D zu den übrigen Hekhalot-Schriften deutet also darauf hin, daß hier älteres Hekhalot-Material in die Kosmographie dieser Schrift eingezeichnet wurde.

Im Blick auf die gemeinsame handschriftliche Überlieferung von MH und SRdB fällt auf, daß MH in den meisten Handschriften ausgerechnet zusammen mit solchen Textfassungen von SRdB (A und C) überliefert ist, die die geringsten Übereinstimmungen mit den kosmologischen Partien von MH aufweisen. Eine Ausnahme macht die zu SRdB D gehörende Jerusalemer Handschrift J381, in deren Handschriftentradition MH jedoch wahrscheinlich erst durch die Einarbeitung eines Handschriften-Fragments, das MH und SRdB C enthielt, aufgenommen wurde[822]. Eine hinreichende Erklärung für die traditionsgeschichtlichen Zusammenhänge dürfte erst dann zu finden sein, wenn die verschiedenen SRdB-Rezensionen einem genaueren Textvergleich unterzogen sind. Es ist jedoch anzunehmen, daß die Handschriftenredaktoren in MH eine Ergänzung zur Kosmologie von SRdB A bzw. C gesehen haben, da MH den Thronraum Gottes sehr viel ausführlicher beschreibt.

Die in mehreren Manuskripten verwendeten Titel *Maʿaśe Merkava* für MH und *Maʿaśe Bereshit* für SRdB, die in m Hag 2,1 die rabbinische Spekulation im Anschluß an Ez 1 und Gen 1 bezeichnen, deuten auf diesen Zusammenhang hin. Aus Texttyp F, in dem SRdB und MH (in dieser Reihenfolge) durchgängig glossiert und kommentiert wurden, ist zu ersehen, daß man beide Schriften in der Tat als eine literarische Einheit aufgefaßt hat. Diese, wahrscheinlich von Josef b. Shalom Ashkenazi bearbeitete Textfassung diente dann einem weiteren Kabbalisten, David b. Jehuda he-Ḥasid, als Grundlage für seine eigene Kommentierung, die ebenfalls beide Schriften umgreift.

SRdB D ist seinerseits mit der Kosmographie und Angelologie des 3. Henoch verwandt, aus dessen Traditionskreis der Redaktor von MH, wie erwähnt, ebenfalls zahlreiche Motive entlehnt hat. Die Zusammensetzung der breit ausgeführten Kosmologie von SRdB D, deren Ende die Darstellung der himmlischen Qedusha bildet[823], beruht gewiß nicht auf »Zufall«, wie Goldberg anzunehmen scheint[824]: »Auch wenn dieser Text des SRdB (= Typ D) so durch Zufall entstanden

---

[821] Vgl. SHL §§ 199, 201 und 237.
[822] S. den Kommentar zu § 7 und 3.6.
[823] S. dazu den Kommentar zu §§ 17 und 20.
[824] FJB 13, S. 56f. Anm. 15.

sein sollte und die vorliegende Form gar nicht beabsichtigt war (sic), liegt er nun doch in einer [für uns] durchaus annehmbaren Form vor.« Die literar- und redaktionskritische sowie traditionsgeschichtliche Analyse hat vielmehr gezeigt, daß sich in dieser »durchaus annehmbaren Form« von SRdB D, 3. Henoch und MH sehr bewußt durchgeführte redaktionelle Absichten abzeichnen, verschiedene Traditionen über die Merkava-Welt in immer neuen Konfigurationen mit unterschiedlichen - theologischen, kosmologischen, angelologischen, liturgischen - Akzentuierungen zusammenzustellen. Die traditionsgeschichtlichen Verhältnisse zwischen den drei Schriften wären noch sehr viel genauer zu untersuchen, als dies im Rahmen der vorliegenden Arbeit möglich war[825]. Soviel ist jedenfalls klar, daß der Redaktor von MH von Vorstellungen beider Überlieferungskreise beeinflußt ist.

Im Blick auf die Beschreibung von Gottes Thronwelt in MH ist besonders bemerkenswert, daß der Redaktor sich weder an das für die *Maʿaśe Bereshit*-Spekulation charakteristische Siebenerschema des kosmischen Weltbildes[826] noch an den angelologischen Schematismus, durch den sich der 3. Henoch auszeichnet, gebunden fühlt. Die Redaktion ist durch einen gleichermaßen freien wie auch eigenwilligen Umgang mit kosmologischen und angelologischen Traditionen gekennzeichnet.

So ist die Beschreibung der Dienstengel und ihrer Pferde in Kap. 4 (§ 12,3) bis ins Barocke stilisiert. In freier Manier greift der Redaktor von MH ein klassisches Motiv der *ḥayyot*-Beschreibung von Ez 1 auf, indem er die Dienstengel und ihre Pferde als Vierflügelige und Viergesichtige vorstellt. Ohne biblisches Vorbild, fast schon parodistisch anmutend, ist die Vorstellung, daß Engel und Pferde mit vier Mündern bzw. Mäulern reden und einen gemeinsamen Lobgesang in 70 Sprachen anstimmen.

Die Kombinationslust des Redaktors, mit der verschiedene Begriffe der Merkava-Welt zu immer neuen Motiven und Wortverbindungen zusammengefügt werden, lassen auch die lange Inventarliste des siebenten Himmels (§ 15) und die monotone Aufzählung der konzentrischen Kreise um die Hufe der *ḥayyot* (§ 22) erkennen. Beide Traditionen überschneiden sich in der Begrifflichkeit mit parallelen Überlieferungen der Hekhalot-Literatur auf vielfältige Weise. Die vom Redaktor gebildeten *constructus*-Verbindungen sind jedoch zum größten Teil ohne Entsprechung.

An anderer Stelle fällt der überbordende Stil auf. Nicht zuletzt diese Textstücke boten Anlaß für weiterführende Spekulation, wie etwa der kabbalistische Kommentar § 15K zeigt. Im Kommentarteil sind mehrere MH-Zitate im Schrifttum des *ʿIyyun*-Kreises angeführt, die exemplarisch Wirkung und Rezeption des Traktats in der frühen Kabbala belegen.

---

[825] Einzelbeobachtungen finden sich vor allem in den Kommentaren zu § 7, § 8, § 15, §§ 17 und 20, § 22 und § 23.

[826] S. dazu vor allem den Kommentar zu § 23.

So findet sich etwa die Zahlenspekulation über den Begriff *ḥashmal* (§ 7,3), die in der Hekhalot-Literatur sonst ohne Parallele ist, und die Beschreibung des Thronkleides (§ 7,4) in *Sefer ha-ʿIyyun* in bearbeiteter Form wieder. Weitere Beispiele für den Einfluß von MH auf die frühe Kabbala enthalten die Kommentare zu § 8 und §§ 28 und 29.

Traditionsgeschichtlich betrachtet stellt MH aller Wahrscheinlichkeit nach eine Überlieferungsstufe zwischen den frühen Hekhalot-Texten und der Rezeption der Hekhalot-Literatur im Mittelalter (frühe Kabbala, *ḥaside ashkenaz*[827]) dar.

[827] Zur Frage nach der Rezeption von MH im Kreis der deutschen Frommen s. die Zusammenfassung der Handschriftenanalyse (Abschnitt 4).

Literaturverzeichnis

Quellen (Bibelausgaben, Pseudepigraphen, rabbinische Literatur und Hekhalot-Schriften)

Avot de-Rabbi Natan, ed. S. Schechter, New York ^{3}1966-67.

Batei Midrashot, vol. I-II, ed. S. A. Wertheimer, überarbeitete Ausgabe von A. J. Wertheimer, Jerusalem ^{2}1967.

Bet ha-Midrasch. Sammlung kleiner Midraschim ..., vol. I-VI, ed. A. Jellinek, Jerusalem ^{3}1967.

The Bible in Aramaic, vol. II/III, ed. A. Sperber, Leiden 1959-62.

Biblia Hebraica, ed. R. Kittel, Stuttgart ^{16}1971.

Biblia Hebraica Stuttgartensia, ed. K. Elliger et W. Rudolph ... Masoram elaboravit G. E. Weil, Stuttgart 1977.

3 Enoch or the Hebrew Book of Enoch, ed. and transl. ... with Introduction, Commentary and Critical Notes by Hugo Odeberg, Cambridge 1928 (Nachdruck mit einem Prolegomenon von J. C. Greenfield, New York 1973) (= 3 Enoch).

The Ethiopic Version of the Book of Enoch, ed. R. H. Charles, Oxford 1906.

Hekhalot Zutarti, Jerusalem 1982, ed. R. Elior, [Jerusalem Studies in Jewish Thought, Supplement I].

Geniza-Fragmente zur Hekhalot-Literatur, hrsg. v. P. Schäfer, Tübingen 1984 [TSAJ 6] (= GFHL).

Le livre des secrets d'Hénoch, ed. A. Vaillant, Paris 1952.

Midrash Bemidbar Rabba, Ed. Wilna 1887 (Nachdruck Jerusalem 1969/70).

Midrash Bereshit Rabba, ed. J. Theodor - Ch. Albeck, Jerusalem ^{2}1965.

Midrash Haggadol on the Pentateuch, Genesis, ed. M. Margulies, Jerusalem 1946/47 (Nachdruck 1966/67).

Midrash Haggadol on the Pentateuch, Exodus, ed. M. Margulies, Jerusalem 1956 (Nachdruck 1966/67).

Midrash Mishle, ed. B. L. Visotzky, New York 1990.

Midrash Shir ha-Shirim Rabba, Wilna 1923.

Midrash Tehillim (Shoḥer Tov), ed. S. Buber, Wilna 1891 (Nachdruck Jerusalem 1965/66).

Midrash Wayyiqra Rabba, ed. Wilna 1887 (Nachdruck Jerusalem 1969/70).

Miqra'ot gedolot, Ed. Wien 1858/59 (Nachdruck Tel Aviv 1969/70).

Die Mischna, Text, Übersetzung und ausführliche Erklärung (Gießener Mischna), ed. G. Beer, O. Holtzmann, I. Rabin, K. H. Rengstorf, L. Rost, Gießen 1912ff.

Novum Testamentum graece et latine, ed. E. Nestle/K. Aland, Stuttgart ^{26}1979.

Oṣar Midrashim. A Library of Two Hundred Minor Midrashim, ed. J. D. Eisenstein, Bd. I-II, New York 1915 (Nachdruck 1956).

Pesiqta Rabbati, ed. M. Friedmann, Wien 1880 (Nachdruck Jerusalem 1962/63).

Pirqe de-R. Eli'ezer, Ed. Warschau 1851/52 (Nachdruck Jerusalem 1969/70).

Re'uyyot Yeḥezqel, ed. I. Gruenwald, Temirin, vol. I, Jerusalem 1972, S. 101-139.

Seder Eliyyahu Rabba, ed. M. Friedmann, Wien 1902.

Seder Eliyyahu Zuta, ed. M. Friedmann, Wien 1902.

Sefer ʿArugat ha-Bosem, ed. E. E. Urbach, Jerusalem 1939–63.
Sefer ha-Razim, ed. M. Margalioth, Jerusalem 1966.
Shisha Sidre Mishna, ed. Ch. Albeck, Jerusalem – Tel Aviv 1958/59.
The Shiʿur Qomah, Texts and Recensions, ed. M. S. Cohen, Tübingen 1985 [TSAJ 9] (= Texts and Recensions).
Synopse zur Hekhalot-Literatur, hrsg. v. P. Schäfer in Zusammenarbeit mit M. Schlüter und H. G. von Mutius, Tübingen 1981 [TSAJ 2] (= SHL).
Der babylonische Talmud, hrsg., übers. und mit Erklärungen versehen von L. Goldschmidt, Leipzig – Berlin 1897–1935.
Talmud Bavli, Ed. Jerusalem o.J. (erweiterter Nachdruck der Ausgabe Wilna 1880–86).
Talmud Yerushalmi, Ed. Krotoshin 1865/66 (Nachdruck Jerusalem 1959/60).
Tosefta, Based on the Erfurt and Vienna Codices, ed. M. S. Zuckermandel, bearbeiteter Neudruck Jerusalem 1970.
The Tosefta, According to Codex Vienna. With Variants From Codex Erfurt, Genizah Mss. and Editio Princeps (Venice 1521). Together with References to Parallel Passages in Talmudic Literature and a Brief Commentary, ed. S. Lieberman, Bd. I–IV, New York 1955–73.

Übersetzungen

Neutestamentliche Apokryphen in deutscher Übersetzung, Bd. I: Evangelien, Bd. II: Apostolisches, Apokalypsen und Verwandtes, hrsg. von W. Schneemelcher, Tübingen 1987–89.
Das Buch Bahir. Ein Schriftdenkmal aus der Frühzeit der Kabbala auf Grund der kritischen Neuausgabe von G. Scholem, Leipzig 1923 (Nachdruck Darmstadt 1970) (= Bahir).
»3 (Hebrew Apocalypse of) Enoch. A New Translation and Introduction« by Ph. Alexander, in: The Old Testament Pseudepigrapha, vol. I, Apocalyptic Literature and Testaments, ed. by J. H. Charlesworth, London 1983, S. 223–315 (= 3 Enoch).
Das sogenannte hebräische Henochbuch (3. Henoch), nach dem von Hugo Odeberg vorgelegten Material zum erstenmal ins Deutsche übersetzt von H. Hofmann, Königstein/Ts. – Bonn 1984 [BBB 58] (= Henochbuch).
Cabbala ebraica I Sette Santuari, übers. von E. Piattelli, eingel. von A. Ravenna, Mailand ^{2}1990 (Turin ^{1}1964).
Pešiḳta dĕ-Raḇ Kahăna, translated by W. G. Braude, Philadelphia 1975.
Pirke deRabbi Eliezer, translated by G. Friedlander, New York ^{2}1971.
Altjüdisches Schrifttum außerhalb der Bibel, übersetzt und erläutert von P. Rießler, Heidelberg ^{4}1979.
Der Babylonische Talmud, neu übertragen durch L. Goldschmidt, Berlin 1930–36.
Übersetzung der Hekhalot-Literatur II (§§ 81–334), III (§§ 335–597) und IV (§§ 598–985), hrsg. v. P. Schäfer in Zusammenarbeit mit H.-J. Becker, K. Herrmann, L. Renner, C. Rohrbacher-Sticker und S. Siebers, Tübingen 1987–91 [TSAJ 17, 22 und 29] (= ÜHL II–IV).

Lexika, Konkordanzen

Aruch completum sive Lexicon vocabula et res, quae in libris Targumicis, Talmudicis et Midrashicis continentur, explicans auctore Nathane filio Jechielis ..., ed. A. Kohut, New York ^{2}1955.
Ben Yehuda, E., A Complete Dictionary of Ancient and Modern Hebrew, New York – London 1960 (Neudruck).
Dalmann, G. H., Aramäisch-neuhebräisches Handwörterbuch zu Targum, Talmud und Midrasch, Göttingen 1938 (Nachdruck Hildesheim 1967).

Encyclopaedia Judaica, Jerusalem 1971 (= EJ).
GESENIUS, W. - BUHL, F., Hebräisches und aramäisches Handwörterbuch über das Alte Testament, Leipzig [17]1915 (Nachdruck Berlin - Göttingen - Heidelberg 1962).
JASTROW, M., A Dictionary of the Targumim, the Talmud Babli and Yerushalmi, and the Midrashic Literature, London - New York 1903 (Nachdruck Israel o.J.).
Kasovsky, Ch. Y, Thesaurus Mishnae. Concordantiae verborum quae in sex Mishnae ordinibus reperiuntur, Bd. I-IV, Jerusalem [2]1967.
KASOVSKY, M., Concordance to the Talmud Yerushalmi (Palestinian Talmud), Bd. I, Jerusalem 1979.
KASOWSKY, C. H., Thesaurus Talmudis. Concordantiae Verborum quae in Talmude Babilonico reperiuntur, Bd. I-XL, Jerusalem 1954ff.
KASOWSKY, H. J., Thesaurus Thosephtae. Concordantiae Verborum quae in Sex Thosephthae ordinibus reperiuntur, Bd. I-VI, Jerusalem 1932-61 (Bd. V-VI hrsg. v. M. Kasowski).
KLATZKIN, J., Thesaurus Philosophicus Linguae hebraicae et veteris et recentioris, Leipzig - Berlin 1928-33.
Konkordanz zur Hekhalot-Literatur, hrsg. v. P. Schäfer in Zusammenarbeit mit G. Reeg und unter Mitwirkung von K. Herrmann, C. Rohrbacher-Sticker, G. Weyer und R. Otterbach, Bd. I-II, Tübingen 1986-88 [TSAJ 12 und 13] (= KHL).
KRAUSS, S., Griechische und lateinische Lehnwörter im Talmud, Midrasch und Targum, Berlin 1898-99 (Nachdruck Hildesheim 1964).
LEVY, J., Chaldäisches Wörterbuch über die Targumim ..., Leipzig [3]1881 (Nachdruck Darmstadt 1966).
LEVY, J., Wörterbuch über die Talmudim und Midrashim ..., Berlin - Wien 1924 (Nachdruck Darmstadt 1963).
LIDDEL, H. G.; SCOTT, R., A Greec-English Lexicon, Oxford 1968.
MANDELKERN, S., Veteris Testamenti Concordantiae hebraicae atque chaldaicae, Leipzig 1896 (Nachdruck o.J.).

Handschriftenkataloge

ADLER, E. N., Catalogue of Hebrew Manuscripts in the Collection of Elkan Nathan Adler, Cambridge 1921.
ALLONY, N. - LOEWINGER, D. S., List of Photocopies in the Institute, Part I, Hebrew Manuscripts in the Libraries of Austria and Germany, Jerusalem 1957.
ASSEMANUS, S. E., Bibliothecae Apostolicae Vaticanae codicum manuscriptorum catalogus, Rom 1756.
BERNHEIMER, C., Catalogue des manuscrits et livres rares hébraiques de la bibliothèque du Talmud Tora de Livorno, Livorno 1914.
BERNHEIMER, C., Codices hebraici Bybliothecae Ambrosianae, Florenz 1933.
BISCIONI, A. M., Bibliothecae Mediceo-Laurentianae Catalogus, Florenz 1757.
DI CAPUA, A., Catalogo dei codici ebraici della Biblioteca Anglica, in: Cataloghi dei codici orientali di alcune Bibliotece d'Italia stampati a spese del Ministero della Publica Intruzione, Florenz 1878, S. 83-103.
COWLEY, A. E., A Concise Catalogue of the Hebrew Printed Books in the Bodleian Library, Oxford 1929.
FREIMANN, A., Union Catalog of Hebrew Manuscripts and their Location, New York 1964-73.
A reel guide to the Kaballah and Mysticism Collection ... from the library of the Jewish Theological Seminary of America, Ann Arbor 1977.
HALLAMISH, M., Ohel Hayim. A Catalogue of Hebrew Manuscripts of the Manfred and Anne Lehmann Family, vol. I: Kabbalistic Manuscripts, New York 1988.
HIRSCHFELD, H., Die Handschriften Dr. L. Loewe's, in: MGWJ 38, 1894, S. 360-366 und 404-414.

MARGOLIOUTH, G., Catalogue of the Hebrew and Samaritan Manuscripts in the British Museum, London 1899-1935 (Nachdruck London 1965).
NEUBAUER, A., Catalogue of the Hebrew Manuscripts in the Bodleian Library and in the College Libraries of Oxford, Oxford 1886.
NEUBAUER, A.; COWLEY, E., Catalogue of the Hebrew Manuscripts in the Bodleian Library, Oxford 1906.
PERREAU, P., Catalogo dei codici ebraici della Biblioteca Palatina, in: Cataloghi dei codici orientali di alcune Bibliotece d'Italia stampati a spese del Ministero della Publica Intruzione, Florenz 1878, S. 111-197.
ROGERS, R.W., A Catalogue of Manuscripts (Chiefly Oriental) in the Library of Haverford College, Cambridge (USA) 1890.
DE ROSSI, I.B., Mss. codices hebraici biblioth. I.B. de Rossi, Parma 1803.
RÓTH, E.; PRIJS, L., Verzeichnis der orientalischen Handschriften in Deutschland, begründet v. W. Voigt, fortgeführt v. D. George, hrsg. v. H.-O. Feistel; Bd. VI,1b: Hebräische Handschriften. Teil 1b. Die Handschriften der Stadt- und Universitätsbibliothek Frankfurt am Main, Stuttgart 1990.
SCHILLER-SZINESSY, S.M., Notices of Hebrew MSS, o.O. o.J. (handschriftlich, Cambridge University Library).
SCHOLEM, G. - YOEL, Y., Catalogus Codicum Cabbalisticorum Hebraicorum quod conservantur in Bibliotheca Hierosolymitana, Jerusalem 1930.
STEINSCHNEIDER, M., Catalogus librorum hebraeorum in Biblioteca Bodleiana, Berlin 1852-60 (Nachdruck Hildesheim 1964).
STEINSCHNEIDER, M., Die hebraeischen Handschriften der k. Hof- und Staatsbibliothek in München, München ^{2}1895.
STERN, S.G., Catalogo ragionato (in ebraico e in italiano) dei 111 codici ebraici manoscritti ..., Parma 1847.
TAMANI, G., I manoscritti ebraici della Biblioteca Palatina di Parma, in: Studi sull'Oriente e la Bibbia, Genua 1967.
WEISZ, M., Katalog der hebräischen Handschriften und Bücher in der Bibliothek des Professors Dr. David Kaufmann S. A., Frankfurt a.M. 1906.
ZEDNER, J., Catalogue of the Hebrew Books in the Library of the British Museum, London 1867 (Nachdruck Norwich 1964).
ZOTENBERG, H., Catalogues des manuscrits hébreux et samaritains de la Bibliothèque Impériale, Paris 1866.

Sekundärliteratur

ALEXANDER, P., »Appendix, 3 Henoch«, in: E. Schürer - G. Vermes - F. Millar - M. Goodman, The History of the Jewish People in the Age of Jesus Christ, vol. III.1, Edingburgh 1986, S. 269-277.
ALEXANDER, P., »3 Enoch and the Talmud«, JSJ 18, 1987, S. 40-68.
ALEXANDER, P., »Comparing Merkavah Mysticism and Gnosticism, An Essay in Method«, JJS 35, 1984, S. 1-18.
ALEXANDER, P., »The Historical Setting of the Hebrew Book of Enoch«, JJS 28, 1977, S. 156-180.
ALTMANN, A., שירי קדושה בספרות ההיכלות הקדומה, Melilah 2, 1945/46, S. 1-24.
APTOWITZER, V., »BŠKML"W, Geschichte einer liturgischen Formel«, MGWJ 73, 1929, S. 93-118.
AVENARY, H., »Der Einfluß der jüdischen Mystik auf den Synagogengesang«, Kairos 16, 1974, S. 79-87.
Avraham b. Azriel, ספר ערוגת הבשם, ed. E.E. Urbarch, Jerusalem 1939-1963.
BACHER, W., Die exegetische Terminologie der jüdischen Traditionsliteratur, Leipzig 1899-1905 (Nachdruck Hildesheim 1965).

Bar-Ilan, M., כסא ה' - מה שמתחתיו, מה שכנגדו, ומה שאצלו, Daat 15, 1985, S. 21-35.

Bar-Ilan, M., סתרי תפילה והיכלות, Ramat Gan 1987.

Baumgarten, J.M., »The Book of Elkesai and Merkabah Mysticism«, JSJ 17, 1986, S. 212-223.

Beit-Arié, M., Hebrew Codicology. Tentative Typologie of Technical Practices Employed in Hebrew Dated Medieval Manuscripts, Jerusalem 1981 (= Codicology).

Beit-Arié, M., Pereq Shira, (ungedruckte Dissertation) Jerusalem 1967.

Berger, K., »Gnosis/Gnostizismus I«, in: TRE 13, 1984, S. 279-293.

Bietenhard, H., Die himmlische Welt im Urchristentum und Spätjudentum, Tübingen 1951 (= Himmlische Welt).

Birnbaum, The Hebrew Scripts, vol. I-II, London - Leiden 1954-71 (= Scripts).

Blau, L., Das altjüdische Zauberwesen, Budapest 1898 (Nachdruck Graz 1974) (= Zauberwesen).

Blickstein, S., Between Philosophy and Mysticism, A Study of the Philosophical-Qabbalistic Writings of Joseph Giqatila, Diss. New York 1983 (= Philosophy).

Bloch, Ph., »Die יורדי מרכבה, die Mystiker der Gaonenzeit und ihr Einfluß auf die Liturgie«, MGWJ 37, 1893, S. 18-25, 69-74, 257-266, 305-311.

Bloch, Ph., »Rom und die Mystiker der Merkabah«, in: FS für J. Guttmann, Leipzig 1915, S. 113-124 (= Rom und die Mystiker).

Briquet, C.M., Les filigranes. Dictionnaire historique des marques du papier dès leur apparition vers 1288 jusqu'en 1600. 1907 (Nachdruck mit Suppl. Amsterdam 1968) (= Filigranes).

Budge, E.A.W., Amulets and Talismans, New York 1970 (Nachdruck der 1930 unter dem Titel Amulets and Superstitions in Oxford und Cambridge erschienenen Ausgabe) (= Amulets).

Chernus, I., »Individual and Community in the Redaction of the Hekhalot Literature«, HUCA 52, 1981, S. 253-274.

Chernus, I., Mysticism in Rabbinc Judaism, Berlin 1982 [SJ 11] (= Mysticism).

Chernus, I., »Visions of God in Merkabah Mysticism«, JSJ 13, 1982, S. 123-146.

Cohen, M.S., The Shi'ur Qomah, Liturgy and Theurgy in Pre-Kabbalistic Jewish Mysticism, Lanham-New York-London 1983 (= Shi'ur Qomah).

Colpe, C., Art. »Gnosis II«, in RAC 11, 1981, S. 537-659.

Colpe, C., Das Siegel der Propheten. Historische Beziehungen zwischen Judentum, Judenchristentum, Heidentum und frühem Islam, Berlin 1990 [ANTZ 3] (= Das Siegel der Propheten).

Dan, J., לבעיית הפריודיזציה של תורת הסוד העברית משלהי העת העתיקה אל ימי־הביניים, Proceedings of the Ninth World Congress of Jewish Studies, Division C, Jerusalem 1986, S. 93-100.

Dan, J., »The Concept of Knowledge in the *Shi'ur Qomah*«, in: Stein, S. - Loewe, R., Studies in Jewish Religious and Intellectual History Presented to A. Altmann, Alabama 1979 (= Concept).

Dan, J., חדרי המרכבה, Tarbiz 47, 1977/78, S. 49-55.

Dan, J., עיונים בספרות חסידי אשכנז, Ramat Gan 1975 ('Iyyunim).

Dan, J., ענפיאל, מטטרון ויוצר בראשית, Tarbiz 52, 1983, S. 447-457.

Dan, J. (Hrsg.), The Early Kabbalah, New York - Mahwah - Toronto 1986, S. 54ff.

Dan, J., Gershom Scholem and the Mystical Dimension of Jewish History, New York - London 1987.

Dan, J., »Three Types of Ancient Jewish Mysticism«, The Seventh Annual Rabbi Louis Feinberg Memorial Lecture in Judaic Studies, Judaic Studies Program, University of Cincinnati, 1984 (= Three Types).

Dan, J., תורת הסוד של חסידות אשכנז, Jerusalem 1968 (= Torat ha-Sod).

Davidson, I. (Hrsg.), Salmon ben Yeruḥim, ספר מלחמות ה', New York 1934 (= Sefer Milḥamot).

EGO, B., Im Himmel wie auf Erden. Studien zum Verhältnis von himmlischer und irdischer Welt im rabbinischen Judentum, Tübingen 1989 [WUNT, 2. Reihe, Bd. 34] (= Im Himmel wie auf Erden).

El'azar von Worms, שערי הסוד והיחוד והאמונה, in: ספר רבבנו יוסף בכור שור, Bd. I, Jerusalem 1966 (= Sha'are).

ELBOGEN, I., Der jüdische Gottesdienst in seiner geschichtlichen Entwicklung, Frankfurt a.M. ^{3}1931 (Nachdruck Hildesheim 1962) (= Gottesdienst).

ELIOR, R., היכלות זוטרתי. מהדורה מדעית, Jerusalem 1982 [JSJT, Suppl. I].

FLUSSER, D., »Scholem's Recent Book on Merkabah Literature«, JJS 11, 1960, S. 59-68.

FOSSUM, J. E., The Name of God and the Angel of the Lord. Samaritan and Jewish Concepts of Intermediation and the Origin of Gnosticism, Tübingen 1985 [WUNT 36] (= The Name of God).

FREIMANN, A., »Jewish Scribes in Medieval Italy«, in: A. Marx, Jubilee Volume on the Occasion of his Seventieth Birthday, New York 1950, S. 231-342.

FRIEDLÄNDER, M., Der vorchristliche jüdische Gnosticismus, Göttingen 1891.

GASTER, M., »Das Schiur Komah«, MGWJ 37, 1893, S. 179-185 und 213-230.

GINZBERG, L., The Legends of the Jews, Philadelphia ^{11}1961 (= Legends).

GOETSCHEL, R., Meir ibn Gabbay, le discours de la Kabbale Espagnole, Leiden 1981 (= Meir ibn Gabbay).

GOLDBERG, A., »Einige Bemerkungen zu den Quellen und den redaktionellen Einheiten der Großen Hekhalot«, FJB 1, 1973, S. 1-49.

GOLDBERG, A., »Der verkannte Gott. Prüfung und Scheitern der Adepten in der Merkawamystik«, ZRGG 26, 1974, S. 17-29.

GOLDBERG, A., »Schöpfung und Geschichte. Der Midrasch von den Dingen, die vor der Welt erschaffen wurden«, Judaica 24, 1968, S. 27-44.

GOLDBERG, A., »Rabban Yoḥanans Traum. Der Sinai in der frühen Merkawamystik«, FJB 3, 1975, S. 1-27.

GOLDBERG, A., »Das Schriftzitat in der Hekhalot-Literatur«, FJB 13, 1985, S. 43-60.

GOLDBERG, A., Untersuchungen über die Vorstellung von der Schekhinah in der frühen rabbinischen Literatur, Berlin 1969 [SJ 5] (= Schekhinah).

GOLDBERG, A., »Der Vortrag des Ma'asse Merkawa. Eine Vermutung zur frühen Merkawamystik«, Judaica 29, 1973, S. 4-23.

GRAETZ, H., Gnosticismus und Judenthum, Krotoschin 1846.

GRAETZ, H., »Die mystische Literatur in der gaonäischen Epoche«, MGWJ 8, 1859, S. 67-78, 103-118, 140-153.

GRÖZINGER, K. E., Ich bin der Herr, dein Gott! Eine rabbinische Homilie zum Ersten Gebot (PesR 20), Bern - Frankfurt a.M. 1976 [FJS 2] (= Ich bin der Herr).

GRÖZINGER, K. E., Musik und Gesang in der Theologie der frühen jüdischen Literatur, Tübingen 1982 [TSAJ 3] (= Musik und Gesang).

GRÖZINGER, K. E., »Singen und ekstatische Sprache in der frühen jüdischen Mystik«, JSJ 11, 1980, S. 66-77.

GRUENWALD, I., From Apocalypticism to Gnosticism. Studies in Apocalypticism, Merkavah Mysticism and Gnosticism, Frankfurt a.M. - Bern - New York 1988 [Beiträge zur Erforschung des Alten Testaments und des Antiken Judentums 14] (= Apocalypticism).

GRUENWALD, I., Apocalyptic and Merkavah Mysticism, Leiden - Köln 1980 [AGAJU 14] (= Mysticism).

GRUENWALD, I., »Knowledge and Vision«, IOS 3, 1973, S. 63-107.

GRUENWALD, I., »A Preliminary Critical Edition of Sēfer Yeẓīrā«, IOS 1, 1971, S. 132-177.

GRUENWALD, I., »Some Critical Notes on the First Part of Sēfer Yeẓīrā«, REJ 132, 1973, S. 475-512.

GRUENWALD, I., קטעים חדשים מספרות ההיכלות, Tarbiz 38, 1969, S. 354-372; 39, 1969, S. 216-217.

GRUENWALD, I., »Yannai and Hekhalot Literature«, Tarbiz 36, 1967/68, S. 257-277.

HAAG, H.J., Pirqe de-Rabbi Eli'ezer Kap. 43. Aufbau und traditionsgeschichtliche Analyse, ungedruckte Magisterarbeit Köln 1978.
HALLAMISH, M. (ed.), פירוש קבלי לבראשית רבה לר' יוסף בן שלום אשכנזי, Jerusalem 1984.
HALPERIN, D.J., The Faces of the Chariot. Early Jewish Responses to Ezekiel's Vision, Tübingen 1988 [TSAJ 16] (= Faces).
HALPERIN, D.J., The Merkabah in Rabbinic Literature, New Haven-Connecticut 1980 [AOS 62] (= Merkabah).
HAYMAN, P., »Was God a Magician? *Sefer Yeṣira* and Jewish Magic«, JJS 40, 1989, S. 225-237.
HAYMAN, P., »Some Observations on *Sefer Yeṣira*, JJS 36, 1984, S. 168-184.
HEINEMANN, J., Prayer in the Talmud, Berlin - New York 1977 [SJ 9] (= Prayer).
HERRMANN, K., »Die Gottesnamen כתו und מצפץ in der Hekhalot-Literatur«, FJB 16, 1988, S. 75-87.
HERRMANN, K., »Text und Fiktion. Zur Textüberlieferung des *Shi'ur Qoma*«, FJB 16, 1988, S. 89-142.
HERRMANN, K.; ROHRBACHER-STICKER, C., »Magische Traditionen der New Yorker *Hekhalot*-Handschrift JTS 8128 im Kontext ihrer Gesamtredaktion«, FJB 17, 1989, S. 101-149.
HOFIUS, O., Der Vorhang vor dem Thron Gottes, Tübingen 1972 [WUNT 14] (= Vorhang).
HOPFNER, TH., Griechisch-ägyptischer Offenbarungszauber, Bd. II,2, (veränderter Nachdruck) Amsterdam 1990.
IDEL, M., Kabbalah: New Perspectives, New Haven-London 1988 (= Kabbalah).
JELLINEK, A., Auswahl kabbalistischer Mystik, 1. Heft, Leipzig 1853 (= Mystik).
JELLINEK, A., Beiträge zur Geschichte der Kabbala, 1. und 2. Heft, Leipzig 1852 (= Kabbala).
JONAS, H., Gnosis und spätantiker Geist, Göttingen I ^{2}1964, II 1954.
JONAS, H., »Response to Qispel's 'Gosticism and New Testament'«, in: The Bible in Modern Scholarship, hrsg. v. J.P. Hyatt, Nashville 1965, S. 279-293.
Kamelhar, J. (Hrsg.), ספר סודי רזיא ـ רבי אלעזר מגרמיזא זצ"ל, Bilgoraj 1936 (= Sode Razayya).
KRAUSS, S., Talmudische Archäologie, Leipzig 1910 (Nachdruck Hildesheim 1966).
Kronholm, Tryggve, Seder R. Amram Gaon, Part II, The Order of Sabbath Prayer, Lund 1974.
KUHN, P., Offenbarungsstimmen im Antiken Judentum, Tübingen 1989 [TSAJ 20].
LEISEGANG, H., Die Gnosis, Leipzig 1924.
LEVY, J.H., עולמות נפגשים, Jerusalem 1960 [Studies in Jewish Hellenism].
LEVY, J.H., שרידי משפטים ושמות יונים בספר היכלות רבתי, Tarbiz 12, 1940/41. S. 163-167.
LEWIN, B.M., אוצר הגאונים, vol. IV/2 (Ḥagiga), Jerusalem 1931.
MAHLER, E., Handbuch der jüdischen Chronologie, Frankfurt a.M. 1916 (Nachdruck Hildesheim 1967).
MAIER, J., »'Attāh hû' 'ādôn (Hekalot rabbati XXVI, 5)«, Judaica 21, 1965, S. 129-133.
MAIER, J., »Jüdische Faktoren bei der Entstehung der Gnosis?«, in: Altes Testament, Frühjudentum, Gnosis. Neue Studien zu »Gnosis und Bibel«, hrsg. v. K.-W. Tröger, Gütersloh 1980, S. 239-258.
MAIER, J., »Das Gefährdungsmotiv bei der Himmelsreise in der jüdischen Apokalyptik und 'Gnosis'«, Kairos 5, 1963, S. 18-40.
MAIER, J., Geschichte der jüdischen Religion, Berlin - New York 1972.
MAIER, J., »Hekalot rabbati XXVII, 2-5«, Judaica 22, 1966, S. 209-217.
MAIER, J., Vom Kultus zur Gnosis. Studien zur Vor- und Frühgeschichte der »jüdischen Gnosis«, Salzburg 1964 (= Kultus).
MAIER, J.; SCHUBERT, K., Die Qumran-Essener, München - Basel 1982.
MAIER, J., Serienbildung u. ›numinoser‹ Eindruckseffekt in den poetischen Stücken der Hekhalot-Literatur«, Semitics 3, 1973, S. 36-66.
MAIER, J., »Poetisch-liturgische Stücke aus dem 'Buch der Geheimnisse'«, Judaica 24, 1968, S. 172-181.

MATT, D. CH. (ed.), The Book of the Mirrors: Mar'ot ha-Ẓove'ot by R. David ben Yehudah he-Ḥasid, Chico 1981.
MORGAN, M. A., Sepher ha-Razim. The Book of the Mysteries, Chico, California 1983 [SBL Texts and Translations 25; Pseudepigrapha Series 11].
MUSAJOFF, S., מרכבה שלמה, Jerusalem 1922 (= Merkava Shelema).
NAVEH, J. – SHAKED, S., Amulets and Magic Bowls. Aramaic Incantations of Late Antiquity, Jerusalem-Leiden 1985.
NEANDER, J. A. W., Genetische Entwicklung der vornehmsten gnostischen Systeme, Berlin 1818.
NEWSOM, C. A., »*Merkabah* Exegesis in the Qumran *Sabbath Shirot*«, JJS 38, 1987, S. 11–30.
NEWSOM, C. A., Songs of the Sabbath Sacrifice, Atlanta 1985.
NIGGEMEYER, J. H., Beschwörungsformeln aus dem »Buch der Geheimnisse« (Sefär ha-razim), Hildesheim-New York 1975 [JTSt 3] (= Beschwörungsformeln).
RAD, G. v., Theologie des Alten Testaments, München 1962.
REEG, G., Die Geschichte von den Zehn Märtyrern. Synoptische Edition mit Übersetzung und Einleitung, Tübingen 1985 [TSAJ 10] (= Geschichte).
RUDOLPH, K., Die Gnosis. Wesen und Geschichte einer spätantiken Religion, Leipzig 1977 (= Gnosis).
Rudolph, K. (Hrsg.), Gnosis und Gnostizismus, Darmstadt 1975.
SCHÄFER, P., »Aufbau und redaktionelle Identität der Hekhalot Zutrati«, JJS 33, 1982, S. 569–582.
SCHÄFER, P., לבעית הזהות העריכתית של היכלות רבתי, in: Proceedings of the First International G. G. Scholem Memorial Conference on Jewish Mysticism, Early Jewish Mysticism, ed. J. Dan, Jerusalem 1987 [Jerusalem Studies in Jewish Thought VI, 1–2], S. 1–12.
SCHÄFER, P., »Die Beschwörung des *sar ha-panim*. Kritische Edition und Übersetzung«, FJB 6, 1978, S. 107–145.
SCHÄFER, P., »Engel und Menschen in der Hekhalot-Literatur«, Kairos 22, 1980, S. 201–225.
SCHÄFER, P., »Ein neues Fragment zur Metoposkopie und Chiromantik«, FJB 13, 1985, S. 61–82.
SCHÄFER, P., »Gerschom Scholem Reconsidered, The Aim and Purpose of Early Jewish Mysticism«, Sacks Lecture, Oxford 1986.
SCHÄFER, P., Der verborgene und offenbare Gott: Hauptthemen der frühen jüdischen Mystik, Tübingen 1991.
SCHÄFER, P., »Handschriften zur Hekhalot-Literatur«, FJB 11, 1983, S. 113–193.
SCHÄFER, P., Hekhalot-Studien, Tübingen 1988 [TSAJ 19] (= Hekhalot-Studien).
SCHÄFER, P., »Merkavah Mysticism and Rabbinic Judaism«, JAOS 104, 1984, S. 537–541.
SCHÄFER, P., »New Testament and Hekhalot Literature, The Journey into Heaven in Paul and in Merkavah Mysticism«, JJS 35, 1984, S. 19–35.
SCHÄFER, P., »Prolegomena zu einer kritischen Edition und Analyse der *Merkava Rabba*«, FJB 5, 1977, S. 65–101.
SCHÄFER, P., »Tradition and Redaction in Hekhalot Literature«, JSJ 14, 1983, S. 172–181.
SCHÄFER, P., »Zum Problem der redaktionellen Identität von *Hekhalot Rabbati*«, FJB 13, 1985, S. 1–22.
SCHÄFER, P., Rivalität zwischen Engeln und Menschen. Untersuchungen zur rabbinischen Engelvorstellung, Berlin-New York 1975 [SJ 8] (= Rivalität).
SCHENKE, H. M., »Erwägungen zum Rätsel des Hebräerbriefes«, in: Neues Testament und christliche Existenz, FS für H. Braun, Tübingen 1973, S. 421–437.
SCHLÜTER, M., »Die Erzählung von der Rückholung des R. Neḥunya ben Haqana aus der *Merkava*-Schau in ihrem redaktionellen Rahmen«, FJB 10, 1982, S. 65–109.
SCHLÜTER, M., »Untersuchungen zur Form und Funktion der *Berakha* in der *Hekhalot*-Literatur«, FJB 13, 1985, S. 83–146.
SCHMITHALS, W., Neues Testament und Gnosis, Darmstadt 1984.
SCHOLEM, B., Scholem, G., Mutter und Sohn im Briefwechsel 1917–1946, hrsg. v. I. Shedletzky in Verb. mit Th. Sparr, München 1989.

SCHOLEM, G., Das Buch Bahir, Nachdruck Darmstadt 1970 (= Bahir).
SCHOLEM, G., ביבליוגראפיה של כתבי גרשם שלום. מוגש לגרשם שלום במלאת לו שמונים שנה על־ידי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים והאוניברסיטה העברית בירושלים, Jerusalem 1977.
SCHOLEM, G., Von der mystischen Gestalt der Gottheit. Studien zu Grundbegriffen der Kabbala, Frankfurt a.M. 1977 (= Von der mystischen Gestalt).
SCHOLEM, G., פרקים לתולדות ספרות הקבלה, Jerusalem 1931.
SCHOLEM, G., שרידי ספרו לר׳ טוב אבן גאון על יסודות תורת הספירות, KS 8, 1931/32, S. 397–408, 534–541; KS 9, 1932/33, S. 126–133.
SCHOLEM, G., »Über eine Formel in den koptisch-gnostischen Schriften«, ZNW 30, 1931, S. 170–176.
SCHOLEM, G., Sabbatai Zwi. Der mystische Messias, Frankfurt a.M. 1992.
SCHOLEM, G., הבדלה דר׳ עקיבא, Tarbiz 50, 1980/81, S. 243–281.
SCHOLEM, G., Jewish Gnosticism, Merkabah Mysticism, and Talmudic Tradition, New York ^{2}1965 (^{1}1960) (= Jewish Gnosticism).
SCHOLEM, G., »Jaldabaoth Reconsidered«, in: Mélanges d'Histoire de Religions Offerts à Henri-Charles Puech, 1974, S. 405ff.
SCHOLEM, G., Zur Kabbala und ihrer Symbolik, Zürich 1960.
SCHOLEM, G., Kabbalah, Jerusalem 1974.
SCHOLEM, G., Die jüdische Mystik in ihren Hauptströmungen, Zürich 1957 (Nachdruck Frankfurt a.M. 1967) = Major Trends in Jewish Mysticism, New York ^{3}1954 (^{1}1941) (= Mystik).
SCHOLEM, G., »Jüdische Mystik in Westeuropa im 12. und 13. Jahrhundert«, in: Judaica III; Studien zur jüdischen Mystik, Frankfurt a.M. 1973, S. 71–97.
SCHOLEM, G., ראשית הקבלה, Jerusalem 1948 (= Reshit ha-Kabbala).
SCHOLEM, G., Ursprung und Anfänge der Kabbala, Berlin 1962 [SJ 3] (= Ursprung).
SCHOLEM, G., ?האם נתגלה עזבון הסודות של אבו אהרן הבבלי, Tarbiz 32, 1962/63, S. 252–265.
SCHOLEM, G., Rezension zu Leisegang, Die Gnosis, KS I, 1924, S. 206f.
SCHOLEM, G., Rezension zu Odeberg, 3 Enoch, OLZ 33, 1930, S. 193–197.
SCHUBERT, K., »Der Sektenkanon von En Feshcha und die Anfänge der Gnosis«, ThLZ 78, 1953, Sp. 495–506.
SÉD, N., »Une cosmologie juive du haut moyen age. La Bĕraytā dī Maʿaseh Bĕrēšīt«, REJ 123, 1964, S. 259–305; 124, 1965, S. 23–123.
SÉD, N., La mystique cosmologique Juive, Berlin-Paris-New York 1981 (= Mystique).
SÉD, N., »Le Sēfer Yeṣīrā. L'Édition critique, le texte primitif, la grammaire et la métaphysique«, REJ 132, 1973, S. 513–528.
SHUNAMI, S., Bibliography of Jewish Bibliographies, Jerusalem ^{2}1965.
SMITH, M., »Observations on *Hekhalot Rabbati*, in: *Biblical and Other Studies*, ed. A. Altmann, Cambridge, Mass. 1963, S. 142–160 (= Observations).
STEINSCHNEIDER, M., Vorlesungen über die Kunde hebräischer Handschriften, deren Sammlung und Verzeichnisse, Leipzig 1897 (Nachdruck Wiesbaden 1968).
STEMBERGER, G., Das klassische Judentum. Kultur und Geschichte der rabbinischen Zeit, München 1979 (= Judentum).
STRACK, H.L.; STEMBERGER, G., Einleitung in Talmud und Midrasch, München ^{7}1982 (= Einleitung).
(STRACK, H.L.); BILLERBECK, P., Kommentar zum Neuen Testament aus Talmud und Midrasch, Bd. I–VI, München 1922–61.
STROUMSA, G.G., »Form(s) of God: Some Notes on Meṭaṭron and Christ«, HTR 76, 1983, S. 269–288.
STRUGNELL, J., »The Angelic Liturgy at Qumran. 4Q Serek šîrôt ʿôlat haššabbāt«, VT Suppl. 7, 1959, S. 318–345.
SWARTZ, M.D., Liturgical Elements in Early Jewish Mysticism. A Literary Analysis of *Maʿaseh Merkavah*, (Diss.), Ann Arbor 1986.
TA-SHEMA, I., ספרייתם של חכמי אשכנז בני המאה הי״א־הי״ב, KS 60, 1985, S. 298–309.

TISHBY, I., פירוש הגדות לרבי עזריאל מראשוני המקובלים בגירונה, Jerusalem 1982.
TRACHTENBERG, J., Jewish Magic and Superstition. A Study in Folk Religion, New York ^{6}1982 (= Jewish Magic).
URBACH, E.E., The Sages, Their Concepts and Beliefs, Jerusalem 1975 (= The Sages).
VERMAN, M.W., Sifrei ha-Iyyun, Diss., Ann Arbor 1984.
WALDMANN, C.S., Hekhalot Zutrati. A Critical Edition Based on a Geniza Manuscript, A Master's Project Submitted to the Faculty of the Bernard Revel Graduate School, Januar 1978 (= Hekhalot Zutrati).
WEINSTOCK, Y., גלוי עזבון ה'סודות' של אבו אהרון הבבלי, Tarbiz 32, 1962/63, S. 153-159.
WERNER, E., The Sacred Bridge. The Interdependence of Liturgy and Music in Synagogue and Church during the First Millennium, London - New York 1959 (= Bridge).
WIEGAND, A., »Der Gottesname *ṣwr* und seine Deutung im Sinne Bildner oder Schöpfer in der alten jüdischen Literatur«, ZAW 10, 1890, S. 85-96.
WÜNSCHE, A., Aus Israels Lehrhallen, Bd. I-V, Leipzig 1909 (Nachdruck Hildesheim 1967) (= Lehrhallen).
ZIMMERLI, W., Ezechiel, Teilbd. 1. Ezechiel 1-24, Teilbd. 2. Ezechiel 25-48, Neukirchen-Vluyn ^{2}1979 [BKAT XIII/1 und XIII/2] (= Ezechiel).

Stellenregister

1. Bibel

Gen
1 67; 229; 337f.
1,14ff. 175
2,4 71; 180f.; 309
3,24 254
7,11 274
10 227
24,16 125
28 232; 338
28,3 45
41,39 32
49,18 195

Ex
3,14 126; 128; 213
15,2 185; 280; 312
15,18 174; 257
17,16 140; 213
20,18 199
24,10 145f.; 233–235
24,11 82
26,31ff. 313
33,18 279
33,20 279f.
33,22f. 279
34,29 266
35,12ff. 313

Lev
26,8 202

Num
2,3ff. 201; 268
2,3–7 268
6,23 225
6,24ff. 200f.
6,25f. 334
7,1 292
10,9 202
12,8 279
22,23 256
34,6f. 274

Dtn
4,6 225
4,24 131; 133; 160
5,21 280
6,4 48; 126; 129; 215f.; 331
9,3 131
28,35 155
32,3 243

Ri
13,20 254

I Sam
2,2 71; 98; 194; 330
2,8 137; 145; 225–227
17,14 183; 310

II Sam
14,25 155
22,8 149
22,13 317
23,1 286f.

I Reg
1,46 144
19,11f. 208; 210
19,12 283; 294
22,19 221

Jes
3,25 163
5,13 256
5,16 139
6 291
6,1 81; 131f.; 142; 221; 233; 280
6,2 224; 276; 278
6,3 69f.; 131; 137; 150; 169f.; 174; 194; 205; 219; 237; 245; 247; 256f.; 278f.; 285f.; 288; 296; 303f.; 307
12,2 185
16,5 134; 136; 138–140

19,1 173; 202; 263
22,23 137
26,4 71; 179; 181; 183; 308–310
26,19 262
30,18 134
33,7 161
33,17 334
35,4 225
40,12 143; 222f.; 225
42,6 81f.; 133
45,15 170
45,19 81f.; 133
46,4 132
56,7 41
57,15 81; 131
57,16 133
58,8 184; 309; 311
59,21 33
66,1 235; 296

Jer
3,17 303
7,34 99; 185
10,10 135
16,9 185; 312
17,12 136f.; 140
25,10 185; 312
33,11 185; 312
51,27 161

Ez
1 1; 5; 19; 43; 67; 70; 216; 237; 256; 265; 268f.; 287–289; 291f.; 294; 301; 315f.; 338f.
1,4 146; 186; 237
1,5 146; 290
1,7 104; 165; 172; 202; 254
1,9 172; 291
1,10 290
1,13 199; 290
1,13f. 174
1,14 199; 296
1,15 236
1,16 291
1,18 162; 171; 255; 290
1,21 101
1,22 71; 174f.; 205; 260; 297f.
1,24 294; 304
1,26 234f.
1,27 146; 186; 237; 334
1,27f. 246
1,28 334
3,12 70; 109f.; 169f.; 174; 208f.; 256f.; 279f.; 285f.; 296; 304; 307
8,2 186; 237
10 315
10,1 301
10,13 302
13,19 172
31,4 274
48,35 236

Hos
2,18 53; 58

Am
8,12 187

Ob
1,21 141

Jona
2,5 138

Mi
1,2 138

Nah
2,5 255
3,17 161

Hab
1,6 275
2,20 138
3,3 174; 296

Sach
4,10 250

Ps
1,1 59
5,8 138
9,8 134
11,7 334
18,12 81; 100; 149; 204; 244; 261; 263
18,13 317
19,2 150; 245
24 217; 248; 304–306
24,5ff. 98
24,7 136f.; 142; 177; 217; 304; 306
24,7ff. 71; 304
24,8 136; 177; 304; 306
24,9 137; 142; 177; 217; 304; 306
24,10 86; 136; 177f.; 306
29 305
29,1 185

29,9 137
31,17 334
34,19 225
36,7 274
42,3 334
42,9 285f.
45,7 141
47,6 202
47,9 130; 137f.; 141
67,2 334
68,5 71; 163f.; 178f.; 184; 261-264; 306-309; 311
68,18 162
68,36 163
79,1 138
84,5 59
84,12 207
89,8 127; 138; 195
89,15 134-136; 139
93,2 135; 138
95,2 334
96,6 175
96,7 185
97,2 244; 263
103,20 317
104,4 133; 165; 254
113,3 285
113,4 69; 132; 149f.; 244-247; 263; 333
113,6 245f.
117,2 135
118,14 185
122,5 134
138,2 138
138,6 244f.
144,15 59
146,10 174; 257; 296
147,5 221; 246

Prov
3,19 268f.
3,35 225
8,21 71; 184; 311
10,25 201

Hi
2,7 155
5,9 192
7,8 243
9,10 192
38,7 254; 286f.
38,22 265; 268

Cant
1,9 201
5,10 195; 198

Est
1,2 144
5,1 144

Dan
7,10 152; 169; 173; 272; 284
7,27 225
8,6.20 266
9,9 141
10,6 167; 172; 202; 254; 272
11,3 284

Neh
9,5 142; 195; 208

I Chr
21,16.30 256
28,5 144
29,11f. 323

I
Chr 16,28 185

II Chr
3,14 313
7,10 144
16,9 187

Mt
18,11 278

Hebr
6,19f. 13
10,19f. 13

Apk
4,2f. 235

2. Pseudepigraphen und Apokryphen

1QM
10,5 268

4QShirShab 237; 314

4 Esr
8,21 254

äthHen
8,14 235
14,13 313
14,19 272
14,21 278
20 314
39,13 285

40,2ff. 268
90,21 314

slHen
1,5 254
8,8 285
17 285
20,1 254
22,3 285
42 285

Sir
3,21f. 297
49,8 1

TestLev
3,8 285

Tob
12,15 314

ApkAbr
19,6 254

AscJes
7,18-20 220

syrBar
5,9.11 254
21,6 254

3. Rabbinische Literatur

Mishna

Hag
2,1 1; 67; 214; 338

Tam
7,4 305

Tosefta

Pea
4,18 311

Talmud Yerushalmi

Ber
1,5 (fol. 3a) 234

Hag
2,1 (fol. 77c) 309f.

Talmud Bavli

Ber
58a 228

Pes
93bf. 223

Suk
55b 227

Meg
11a 96; 183; 310

Hag
11bff. 229
12a 220
12b 138-142; 160f.; 230; 233; 244; 251f.; 261-264; 285
13a 69; 85; 94; 96f.; 111; 124; 155; 159f.; 238; 253f.; 259f.; 275; 297-300; 334
13b 274; 279; 328
14a 272
15a 228; 302; 313; 336f.
16a 235

Sot
17a 234

Qid
31a 235

BB
25a/b 181

San
38b 337
88b 254
100a 311

AZ
3b 104; 236; 285; 337
18a 228

Men
29a 310
29b 124; 181f.; 309; 311
43b 234

Hul
89a 234
91b 165; 272

ARN A
37 218

MasSof
18 305

SifBam
§ 103 279f.

BerR
1,10f. 310
12,10 309

ShemR
5 227
23,15 2; 279

WaR
1 285

BamR
2,10 268f.
11 225
12,15 292

PesR
5 292
20 269; 272
20,4 244
21 309f.
46 269

MHG Gen
zu 1,1 324

MTeh
5,2 311
31,6 311
62,1 309
68,6 227
90,12 266; 297
114,3 309

MMish
8 311
20 308

PRE
4 70; 165f.; 186f.; 234f.; 244; 268; 270; 274; 279; 284; 290; 297; 300; 317
10 245
18 263
24 227
48 303

SER
(6) 7 285
17 285
(29) 31 285

SEZ
12 285

TPsJ

Ex
24,10 234

TJon

Ez
1,7 171; 295

4. Hekhalot-Literatur und verwandte Schriften

BHM
I, S. 59 272
I, S. 64f. 244; 261
I, S. 65 224
I, S. 132 220
II, S. 24 244
II, S. 32ff. 233
II, S. 33 235; 295; 298
II, S. 34 296
II, S. 36 226
II, S. 38 265
II, S. 39 269
II, S. 45 178
III, S. 12 135; 217
III, S. 22 226
III, S. 23f. 309
III, S. 25 308; 324
III, S. 27 219
III, S. 29 223f.; 246
III, S. 31 303
III, S. 33 250
III, S. 36f. 248
III, S. 37 130f.; 136–138; 217
III, S. 45 256
III, S. 56 181; 309
III, S. 161–163 277
V, S. 21 169; 285
V, S. 56 182; 184
V, S. 166 269
VI, S. 150 226

BatM
I, S. 19–48 231
I, S. 19–136 36; 76
I, S. 26 277
I, S. 30 296
I, S. 30f. 235
I, S. 31 265; 296
I, S. 32 299
I, S. 38f. 226
I, S. 39f. 236
I, S. 41 251f.
I, S. 42 285
I, S. 43 245; 260; 263
I, S. 43f. 300

I, S. 44 237; 239; 245; 249; 300
I, S. 44f. 243; 295
I, S. 45 81; 265; 274
I, S. 45f. 286
I, S. 45ff. 276
I, S. 46 282
I, S. 47 84; 279
I, S. 47f. 327
I, S. 48 329
I, S. 57 82
I, S. 60 85
II, S. 127–134 229
II, S. 127ff. 4
II, S. 138 260
II, S. 139 303
II, S. 343 60; 135
II, S. 344 217
II, S. 348 60
II, S. 350f. 59
II, S. 360 169f.; 285
II, S. 369 224
II, S. 370 223
II, S. 380 130–132; 136–138; 217
II, S. 396ff. 60
II, S. 404 181
II, S. 406 182; 184
II, S. 450 60
II, S. 471ff. 60
II, S. 477 60

ABdRA A
alef 135f.; 217
gimel 169f.
waw 308; 324
ḥet 223f.
ṭet 303
kaf 250
mem 130–133; 136–138; 217f.
qof 256

ABdRA B
dalet 181f.; 309f.
yod 182–184

RY
S. 101–139 229
S. 106f., Z. 20ff. 250
S. 119, Z. 45 220
S. 126 273f.
S. 127, Z. 66f. 285
S. 135, Z. 94 265
S. 136, Z. 97 265
S. 136, Z. 97ff. 298
S. 136f. 261
S. 137, Z. 102f. 297
S. 137, Z. 103 292
S. 139 253
S. 139, Z. 108 260

SHL
§1 131; 251
§1–8 48
§1–80 4
§2 137; 258; 270; 289; 336
§3 227
§4 227
§7 165; 239; 276
§8 303
§9 253; 256
§10 255
§12 253
§13 153; 240; 249; 252
§14 178
§15 8; 240; 249; 282; 302
§16 178
§17 266
§18 129
§19 255; 302
§20 228; 302
§21 241; 271
§22 129; 227; 253; 256
§23f. 251
§24 252; 270
§24f. 144
§25 264; 274
§26 258f.; 318
§27 298
§29 173; 235; 239; 253; 255; 275; 282
§30 273; 302; 306
§30–45 219
§32 253; 275; 291
§33 253–255; 266; 276
§33f. 239
§34 237; 250; 254; 257; 266; 276; 300
§35f. 219
§37 266
§37f. 219
§38 134; 139f.; 142
§39 252; 254f.
§40 237; 243; 248; 255
§40f. 235
§41 253; 255
§41f. 239

§42 242; 253
§44 239; 243
§45 283f.
§46 227; 242; 266
§47 264
§47ff. 134
§48 136; 139
§50 141; 252f.; 262; 275; 290
§51 249; 292–296
§52 255; 264; 271; 274; 284
§52–58 271
§52ff. 271
§53 173; 270; 283
§54 238; 273; 282
§55 266; 270f.; 273; 275; 293f.
§56 259; 287; 304
§57 214; 266; 308
§58 270f.
§59 264; 302
§60 173; 264
§64 241; 308
§64f. 226; 313
§67 249; 252
§68 242; 303
§71 238; 250; 256
§72 237; 259
§73 8; 239; 255; 282
§75 165
§76 8; 59
§77 269
§81 259; 334
§94 166; 237
§98 191–193; 248
§98f. 71
§98ff. 95; 124; 325
§99 191; 193f.; 305
§100 289; 298
§100–105 330
§100f. 303
§101 287
§101f. 241
§102 254f.; 333
§103 71; 192; 194; 330
§103f. 330
§105 71; 194; 241; 330
§106 6; 67; 71; 194f.
§107ff. 226
§120 328
§121f. 226
§122–126 222
§122ff. 226
§124 165
§125 222; 265
§131 301
§132 302
§146 249; 251
§153 235
§154 166; 237; 272; 302
§156 264
§159 4; 237; 258; 288
§160 166; 302
§161 304; 312
§165 289
§166 178
§167 4
§168 284
§170 237
§173 277; 290; 305
§173ff. 277
§174–188 305
§174ff. 265; 305
§178 277
§182 302
§183 165
§184 282
§188 165; 277; 289
§189 282; 289; 305
§192 266
§194 134
§195 191
§196 129
§197 165; 272
§198 243; 259; 264; 272
§198ff. 4; 251
§199 338
§201 338
§206 251
§206ff. 257
§209 319
§210 319
§213f. 256
§218f. 226
§219 188
§221 319
§224 188
§225 20
§228 21
§230 302
§237 338
§240 249
§244 259; 264; 318
§244ff. 20
§245 290
§246f. 290
§247 243; 255; 290

§ 248 4
§ 251 4; 12; 258; 267; 312; 329; 334
§ 251–257 329
§ 251ff. 312
§ 253 241
§ 257 329
§ 258 146
§ 258f. 329
§ 259 4; 21; 257; 302
§ 260 267
§ 260–267 329
§ 267 277
§ 268 327; 329
§ 269 307
§ 273 290
§ 281ff. 4; 325
§ 295 8; 188; 222
§ 301 58
§ 302 298
§ 307ff. 4
§ 310 39
§ 318 298
§ 320 235
§ 332 298
§ 335ff. 4
§ 337 216
§ 341 130
§ 346 313
§ 347 216
§ 348 182; 302f.
§ 350 280
§ 354 290
§ 356 167; 244; 265; 272; 292; 294
§ 364 298
§ 367 246
§ 368 290
§ 369 288
§ 371 234; 290; 318f.
§ 372 187; 313; 317
§ 373 237; 290; 302
§ 375 170; 287
§ 375ff. 4
§ 376 52; 237
§ 376f. 58
§ 379 134
§ 384 204; 238; 294; 300; 304
§ 385 248
§ 387 59
§ 388 269
§ 390 291f.
§ 393 215
§ 394 307
§ 397 191; 215f.
§ 398 246
§ 399 291
§ 405 8; 178; 222; 302
§ 407 146; 272
§ 407ff. 4; 257
§ 408 21; 302
§ 411f. 257
§ 414 328
§ 415 298
§ 417ff. 4
§ 419 141; 332
§ 420 241
§ 420ff. 55
§ 427 67
§ 429 229; 310
§ 429ff. 29; 39–43; 47f.; 62
§ 430 309; 325
§ 437 35; 44; 51; 61
§ 437–439 232
§ 439 235
§ 440 235
§ 442 249; 296
§ 448 250
§ 452 34
§ 455–467 230
§ 462 261; 266
§ 462ff. 300
§ 467 34; 233
§ 468 230
§ 468ff. 4
§ 469 294; 304
§ 470 215
§ 474 215f.
§ 482 223
§ 485 238; 248; 294; 304
§ 488 291
§ 497 307
§ 501 117; 307
§ 512 39
§ 513 129; 215
§ 516 29; 129; 214
§ 518 245; 260
§ 518–538 232
§ 518ff. 232; 300
§ 519 266
§ 521 301
§ 523 239f.; 245; 249; 308
§ 524 219; 237; 243
§ 524f. 295
§ 525 274; 304
§ 527ff. 276; 286
§ 529 224; 287

§530 253; 274
§532 165; 265; 289
§534 265; 282
§538 165; 279; 289
§539f. 232
§541 328
§544–596 67
§544ff. 4
§548 235
§551 237
§553 257; 302
§555 257
§556 264
§558 11
§559 28; 53; 222
§559f. 327
§564 278; 289; 302
§578 130
§581 190; 319
§590 237; 302
§591 237
§592 302
§595 252; 259
§596 237; 255
§598 188–190; 216
§598–622 5
§606 216
§623 117; 278
§623ff. 4
§634 237
§636 272
§639 302
§640–650 5
§653 235
§655ff. 4; 328
§669 319
§672 228; 302; 313
§673 313
§674 302
§675 288
§676 39
§680 4
§687 39
§688 214; 221
§688–694 215
§688ff. 4
§689 215
§691f. 215
§692 307
§693f. 99; 126; 214
§695 215
§698 190
§699 167; 221; 244; 254
§703 221; 223
§706 141
§711 246
§714 165; 289
§714–727 230
§716ff. 252
§718 265
§720 286
§722ff. 300
§724 266
§727 34; 132; 233
§729 230; 294; 304
§730 215
§734 191; 215f.
§742 270
§744 294; 296
§745 235f.
§745ff. 294
§747 249; 265; 294; 296
§748 299
§748f. 232
§755 250
§759–762 250
§759ff. 232
§765 34; 226
§768 144; 175; 254
§768–777 232
§769 249
§771 165
§772 251; 261
§773 165; 265; 285
§774 265f.; 273
§775f. 263
§776 236; 244; 289; 302
§777 260; 266; 300
§778 132; 245
§778–798 232
§778ff. 300
§779 260; 266; 300
§782 234; 237
§783 239f.; 245; 249; 308
§784 132; 219; 237; 243
§784f. 295
§785 173; 255; 265f.; 273; 289; 304
§787ff. 276; 286; 305
§789 224
§790 253; 265
§792 165; 265; 289; 302
§793 277; 283; 305
§794 265; 282
§795 274
§797 283
§798 165; 279; 289
§799 132; 245; 260

§ 799–818 232
§ 799ff. 232; 300
§ 800 266; 300
§ 803 239; 245; 249; 308
§ 804 219; 237; 243
§ 804f. 295
§ 805 173; 255; 265f.; 274; 289; 304
§ 807ff. 276; 286
§ 809 224
§ 810 253; 265
§ 812 265; 289
§ 813 165
§ 814 265; 282
§ 818 165; 279; 289
§ 819f. 232; 327
§ 820 39
§ 821ff. 328
§ 832 229; 310
§ 832ff. 29; 36; 39–43; 47f.; 55; 62
§ 833 309; 325
§ 847ff. 306
§ 848ff. 277
§ 852 303
§ 853 178
§ 873 255
§ 881 167; 257
§ 939 48; 52; 237
§ 939f. 58
§ 939ff. 4
§ 941ff. 58
§ 946 330
§ 947 214; 221
§ 947ff. 34
§ 948 58
§ 949 58; 167; 187; 221; 244; 272
§ 950 222
§ 953 246
§ 954 221; 290
§ 955 288
§ 956 287
§ 957 204; 238; 294; 300; 304
§ 958 248; 253; 291
§ 961 291f.
§ 966 248; 278; 289; 329
§ 969 237
§ 972 264
§ 974 144; 329
§ 974–977 329
§ 975 34
§ 977 329
§ 481 167

GFHL
S. 8 123
S. 9ff. 117
S. 10 117
S. 68 80
S. 69 34; 80
S. 75 80
S. 93f. 292
S. 94 265
S. 97ff. 90; 118
S. 100 86
S. 103 248; 274
S. 103ff. 4
S. 105 4; 241; 257
S. 106 237
S. 108 330
S. 112ff. 90
S. 118 214; 221
S. 121 222
S. 124 221; 300; 304
S. 125 248
S. 132 221
S. 133 134f.; 241; 313
S. 135 117
S. 135ff. 117
S. 143 302
S. 151 256; 302
S. 156 302
S. 167 215
S. 179 167; 234; 272; 289f.
S. 185 304
S. 191 302
S. 192 172

SY
I,12 319
I,13 71; 124; 190; 324
V,1 206

SHR
S. 65, Z. 1ff. 33
S. 67 33
S. 67, Z. 1ff. 314
S. 67, Z. 7 33
S. 67, Z. 7–9 188
S. 67, Z. 7ff. 70
S. 80 33
S. 81, Z. 1 265
S. 88, Z. 133 256
S. 92, Z. 8 34
S. 96, Z. 1 250
S. 96, Z. 3 273
S. 96, Z. 12 34
S. 101, Z. 11 34
S. 103, Z. 42 34

S. 104, Z. 10 34
S. 107, Z. 1f. 248
S. 107, Z. 8 272
S. 107f. 278
S. 109, Z. 39f. 34

5. Mittelalterliche Schriften

SHB
§65 234
§115 302

Tabelle der Paragraphen (MH) und Folioangaben (KHL)

In der KHL ist MH durch die Handschriften P3531 (Basistext; mit »P« abgekürzt) und O183 (= »O3«) vertreten, deren Belege mit Angabe von Folio und Zeile zitiert werden[1]. Die nachfolgende Tabelle ordnet die Folio- und Zeilenangabe der Handschriften der für die Edition von MH gewählten Paragrapheneinteilung zu. In der Edition von MH wurde P3531 durch die ältere, zum selben Texttyp gehörende Handschrift F41 ersetzt, die einen wesentlich besseren Textzustand bewahrt hat[2].

§	P3531	F41	O183
3	1a/1	159a/1	1a/1
4	1a/23	159a/13	1a/12
5	1b/3	159a/20	1a/27
6	1b/11	159a/25	1b/4
7	1b/24	159b/5	1b/10
8	2a/16	159b/16	1b/25
9	2a/30	159b/22	2a/1
10	2b/13	160a/3	2a/10
11	2b/30	160a/11	-
12	3a/3	160a/16	2a/22
13	3a/21	160a/26	2b/4
14	-	-	2b/10
15	3a/33	160b/4	2b/17
16	3b/28	160b/18	3a/6
17	4a/2	160b/22	3a/11
18	4a/24	161a/5	-
19	4a/32	161a/8	-
20	4b/1	161a/10	3b/5
21	4b/15	161a/17	3b/13
22	4b/25	161a/22	3b/21
23	5a/20	161b/2	4a/4
24	5b/1	161b/19	4a/12

[1] S. *Konkordanz zur Hekhalot-Literatur* I, S. VI (1.2.2.).
[2] S. die Analyse von Texttyp C in Abschnitt 3.7.

25	5b/16	161b/26	4a/23
26	5b/25	162a/4	–
27	6a/22	162a/21	4a/28
28	–	–	4b/3
29	–	–	4b/6
30	6a/28	162a/24	–
31	6a/34	162a/27	4b/9
32	6b/1	162b/2	4b/10
33	6b/8	162b/5	4b/16
34	6b/14	162b/8	4b/20
35	6b/17	162b/10	4b/22
36	6b/22	162b/12	4b/25

THEOLOGY LIBRARY
CLAREMONT, CALIF.

מסכת היכלות

מהדורה סינופטית,
תרגום לגרמנית ופירוש

מאת
קלאוס הרמן

J. C. B. Mohr (Paul Siebeck) Tübingen

מסכת היכלות

§1,1

O741 בשם הנקדש באלפי רבבה. אחל לכתוב ספר המרכבה.

§1,2

O741 ידו יד ידוד יד יד ידי ידי ידי ידי ידי ודי הוא היה יד יד יד אל יד כ׳א פעמים

O741 ידוד (אד) חמשה ועשרים פעמים אד כ׳ג פעמים רו שלשה ועשרים פעמים דד

O741 ששה ועשרי׳ פ׳ דאד כ׳ד פעמי׳ יד יד שלשה פעמים דדד דוד דו אר דו יד או יד

O741 יד אדד דיד דו יד אהיה אשר אהיה רעל גל גל גלף

§1,3

O741 וזה מעשה המרכבה כוזו במוכסז כוזו ידוד אלדינו ידוד

§2,1

V288 וזה
O741 בשם הנקדש באלפי רבבה.
V1601 פרקי היכלות מסכת היכלות בשם הנקדש בסוד אלפי רבבה. אל נערץ בסוד

V288 סוד שם המרכבה:
O741 אחל לכתוב ספר המרכבה
V1601 קדושים רבה אכתוב סוד שם המרכבה:

§2,2

V288 יהו יה הו יהוה יה יה יה והי יהי יהו יהי יהי הוא היה יה יהוה אל יה אחד
O741 יהו יה יהוה יה יה יהי יהי יהי יהי והי הוא היה יה יה יה אל יה כ׳א
V1601 יהו יה הוה יהוה יה יה יה יהי יהי יהי וה הוה היה יה יה יה אל יה כ׳א

Theolo... Library
SCHOO... THEOLOGY
AT CL... MONT
California

Liste der verwendeten Zeichen

א̊	Lesung des Buchstabens fraglich	קריאה קשה או בלתי־ודאית	א̊
?	nicht lesbarer Buchstabe	אות שאינה ניתנת לקריאה	?
???	nicht lesbares Wort	מילה שאינה ניתנת לקריאה	???
א׳	Abkürzungszeichen	סימן קצור	א׳
( )	Hinzufügung zwischen den Zeilen oder am Rand	תוספת בין השיטין או בשוליים	( )
{ }	Streichung	מחיקה	{ }
‹א›	Glosse	גלוסה	‹ ›

Handschriftensiglen der Edition

C671	MS Cambridge, University Library, Add. 671
F41	MS Florenz, Biblioteca Medicea Laurenziana, Plut. 2.41
F44	MS Florenz, Biblioteca Medicea Laurenziana, Plut. 44.13
L6577	MS London, British Library, Or. 6577
N1885	MS New York, Library of the Jewish Theological Seminary of America, Maggs 419 (JTS 1885)
O183	MS Oxford, Bodleian Library, Opp. Add. 4^0 183
O741	MS Oxford, Bodleian Library, Opp. 741
OC198	MS Oxford, Christ Church Library 198
R46	MS Rom, Biblioteca Angelica, Or. 46
V288	MS Vatikan, Biblioteca Apostolica Vaticana, Vat. Ebr. 288
V1601	Druck Venedig 1601

150674
THEOLOGY LIBRARY
CLAREMONT, CALIF

§3,2

V288	הק׳ב״ה׳	רם ונשא		ואף כסאו רם ונשא	ומניין שהק׳ב״ה׳ נקרא
L6577	הק׳ב״ה׳	רם ונשא		ואף כסאו רם ונשא	ומניין שהק׳ב״ה׳ נקרא
F44	הק״ב״ה	רם ונשא		ואף כסאו רם ונשא.	ומנין שק״ב״ה
F41	ה׳ב״ה׳	רם ונשא		ואף כסאו רם ונשא.	ומנין שה׳ב״ה׳
OC198	הק׳ב״ה׳	רם ונשא		אף כסאו רם ונשא	ומנין שהק׳ב״ה׳
O741	הקב״ה	רם ונשא		ואף כסאו רם ונשא	ומנין שהקב״ה
O183	הק׳	רם ונשא	ב״ש״כ״מ״ל״ו׳.	ואף כסאו רם ונשא.	ומניין שק׳ נק׳
R46	הק׳	רם ונ[בֿ](ש)א		ואף כסאו רם ונישא.	ומנין שהק׳
N1885	הב״ה	רם ונשא			
V1601	הקב״ה	רם ונשא		ואף כסאו רם ונשא:	ומנין שהקב״ה

V288	רם ונשא	שנ׳		כי כה אמר
L6577	רם ונשא	שנ׳	וארא֯ה את יי׳ יושב על כסא רם ונשא.	כי אמר
F44	רם ונשא	נקרא שנ׳	וארא֯ה את יי׳ יושב על כסא רם ונשא וגו׳.	כי כה אמר
F41	רם ונשא	שנא׳		כי כה אמר
OC198	רם ונשא	שנא׳		כה אמר
O741	רם ונשא	שנאמר		כי כה אמר
O183	רם ונשא	שנ׳		כי כה אמר
R46	רם ונישא	שנ׳		כה אמ׳
N1885		שנ׳		כה אמר
V1601	רם ונשא	שנ׳		כה אמר

V288	רם	ונשא.		ומניין שאף כסאו	רם ונשא
L6577	רם	ונשא	שוכן עד וקדוש	ומניין שאף כסאו	נקרא רם ונשא
F44	רם (יי׳)	ונשא	שוכן עד וקדוש שמו וגו׳	ומנין שאף כסאו	נקרא רם ונשא
F41	רם	ונשא	כו׳.	ומנין שאף כסאו	רם ונשא
OC198	רם	ונשא.		ומנין שאף כסאו	רם ונשא
O741	ה׳ רם	ונשא		ומנין שכסאו	נקרא רם ונשא
O183	רם	ונשא.		ומניין שכסאו	נק׳ רם ונשא
R46	רם	ונישא		ומניין שהוא וכסאו	נקר׳ רם ונישא
N1885	רם	ונשא.		ומניין שאף כסאו	(עט) רם ונשא
V1601	רם	ונשא		ומנין שאף כסאו	רם ונשא

V288 עשרים פעמים יהוה כ׳ה׳ פעמים אה כ׳ג׳ פעמים יבאה כ׳ד׳ פעמים יהוה
O741 פעמים אה כ׳ג פעמים יהוה
V1601 פעמים: יהוה כה פעמים: אה כג פעמים:

V288 ‹יהיה› כ׳{?}(ה?) פעמים יהו כ׳ג׳ פעמים הה כ׳ו׳ פעמים האה כ׳ד׳ פעמי׳ יהוה
O741 כ׳ה פעמים הו כ׳ג פעמים הה כ׳ו פעמים האה כ׳ד פעמ׳ יהיה
V1601 הה כ׳ו פעמים: האה כ׳ד פעמים: יהוה

V288 ג׳ פעמים היה ההה הוא ההו יהא ויתי יה אהה יהיה הויה יה
O741 שלשה פעמים ההה הוה הו אה הו יה או יה יה אהה היה הו יה
V1601 ג׳ פעמי׳: היה: ההה: הו: אה: הו: יה: או: יה: אהה. היה: הויה:

V288 אהיה אשר אהיה דעל גלגל גל גלף.
O741 אהיה אשר אהיה רעל גל גל גלף
V1601 אהיה אשר אהיה. דעל: גלגל: גלף:

§2,3

V288 וזה מעשה המרכבה כוזו במוכזו כוזו יהוה אלהינו יהוה אחד
F41 פרקי מרכבה..
OC198 פרקי מרכבה
O741 וזה מעשה המרכבה כוזו במוכסז כוזו יהוה אלהינו יהוה
R46 זהו מעשה מרכבה..
V1601 וזהו מעשה המרכבה. כזו יהוה במוכסז אלהינו: בשכמל׳ו:

§3,1

V288 פרק ראשון:
F44 פרק ראשון מענין המרכבה. והם שבעה פרקים
F41 פרק ראשון.. אמ׳ ר׳ ישמעאל
OC198
O741 פרק ראשון ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד
O183 פרק א׳
R46 פרק ראשון.
N1885 פרק א׳
V1601 פרק ראשון

§3,4

V288 הק׳ב״ה׳ נקרא משפט

L6577 הק׳ב״ה נקרא משפט שנ׳ כי אלהי משפט יי׳ ואף כסאו נקרא משפט

F44 הק׳ב״ה׳ נקרא משפט שנ׳ כי אלהי משפט יי׳ וא֗ף כסאו נק׳ משפט

F41 ה׳ב״ה׳ נקרא משפט שנא׳ כי אלהי משפט יי׳. ואף כסאו נקרא משפט

OC198 הק׳ב״ה נקרא משפט שנא׳ כי אלקי משפט יי׳ אף֗ כסאו נקרא משפט

O741 הקב״ה נקרא משפט שנאמ׳ כי אלהי המשפט ה׳ ואף כסאו נקרא משפט

O183 הק׳ נק׳ משפט שנ׳ כי יי׳ אלהי משפט יי׳. ואף כסאו נק׳ משפט

R46 הק׳ נקר׳ משפט שנ׳ כי אלהי׳ המשפט. וא׳כ׳נ׳מש׳

N1885

V1601 הקב״ה נקרא משפט שנ׳ כי אלהי משפט יי׳: ואף כסאו נקרא משפט

V288 שנ׳ צדק ומשפט מכון כסאך ואומר כי שמה ישבו כסאות למשפט.

L6577 שנ׳ כי שמה ישבו כסאות למשפט.

F44 שנ׳ כי שמה ישבו כסאות למשפט

F41 שנא׳ ישב למשפט כסאו..

OC198 שנא׳ צדק ומשפט וגו׳ ואומר כסאות למשפט וג׳.

O741 שנאמ׳ כי שמה ישבו כסאות למשפט

O183 שנ׳ כי שמה ישבו כסאות למשפט.

R46

N1885

V1601 שנא׳ כי שמה ישבו כסאות למשפט:

§3,5

V288 הק׳ב״ה׳ נקרא אמת שנ׳ ויי׳ אלהים אמת. אף

L6577 הק׳ב״ה׳ נקרא אמת שנ׳ ויי אלהים אמת ואמת יי לעולם. ואף

F44 הק״ב״ה נקרא אמת שנא׳ וה׳ א׳ אמת. ואמת יי׳ לעולם ואף

F41 ה׳ב״ה׳ נקרא אמת שנא׳ ויי׳ אלהים אמת ואומ׳ ואמת יי׳ לעולם. אף

OC198 הק׳ב״ה נקרא אמת שנא׳ ויי׳ אלהים אמת ואומר ואמת יי׳ לעולם אף

O741 הקב״ה נקרא אמת שנאמ׳ וה׳ אלהי׳ אמת ואף

O183 הק׳ נק׳ אמת שנ׳ ויי׳ אלהים. ואף

R46

N1885 הב״ה נקרא אמת שנ׳ ויי׳ אלהים אמת ומניין שאף

V1601 הקב״ה נקרא אמת שנאמ׳ ויי׳ אלהים אמת: ואף

V288 שנ׳ וארא׳ יי׳ יושב על כסא רם ונשא.
L6577 שנ׳ וארא׳ וגו׳
F44 שנא׳ וארא׳ את י׳ יושב על כסא רם ונשא.
F41 שנא׳ וארא׳ את אדני יושב על כסא רם ונשא..
OC198 שנא׳ יושב על כסא רם ונשא.
O741 שנאמ׳ וארא׳ את ה׳ יושב על כסא רם ונשא
O183 שנ׳ וארא׳ את י׳ יושב על כסא רם ונשא.
R46 וארא׳ את יי׳ יושב על כסא רם ונישא.
N1885 שנ׳ וארא׳ את אדני יושב על כסא רם ונשא. (תפ)
V1601 שנאמ׳ וארא׳ את י׳ יושב על כסא רם ונשא:

§3,3

V288 הק׳ב׳ה׳ נקרא צדק שנ׳ אני יי׳ דובר צדק מגיד
L6577 הק׳ב׳ה׳ נקרא צדק אף כסאו נקרא צדק שנ׳ אני יי׳ דובר צדק
F44 הק׳ב׳ה׳ נק׳ צדק ואף כסאו נק׳ צדק שנ׳ אני י׳ קראתיך בצדק.
F41 ה׳ב׳ה׳ נקרא צדק שנא׳ אני יי׳ דובר צדק.
OC198 הק׳ב׳ה נקרא צדיק שנא׳ אני י׳ דובר צדק
O741 הקב׳ה נקרא צדק שנאמ׳ ה׳ דובר צדק מגיד
O183 הק׳ נק׳ צדק. שנ׳ י׳ דובר צדק מגיד
R46 הק׳ נקר׳ צדק שנ׳ דובר צדק מגיד
N1885 הב׳ה נקרא צדק שנ׳ אני י׳ דובר צדק
V1601 הב׳ה נק׳ צדק שנאמר אני י׳ דובר צדק כו׳

V288 מישרים. ואף כסאו נקרא צדק שנ׳ צדק ומשפט מכון כסאך
L6577 ונא׳ צדק ומשפט מכון כסאך
F44 וכתיב צדק ומשפט מכון כסאך.
F41 אף כסאו נקרא נקרא צדק שנא׳ צדק ומשפט מכון כסאך..
OC198 אף כסאו נקרא צדק צדק ומשפט מכון כסאך.
O741 משרים ואף כסאו נקרא צדק שנאמ׳ צדק ומשפט מכון כסאך
O183 מישרים. ואף כסאו נק׳ צדק. שנ׳ צדק ומשפט מכון כסאך.
R46 מישרי׳ אף כסא נקר׳ צדק שנ׳ צדק ומשפט מכון כסאך.
N1885 ומניין שאף כסאו נקרא צדק שנ׳ צדק ומשפט מכון כסאך.
V1601 ומנין שאף כסאו נקרא צדק שנ׳ ומשפט מכון כסאך:

V288 אומר כבוד.
L6577 אומר כבוד.
F44 אומר כבוד.
F41 אומ׳ כבוד..
OC198 אומר כבוד.
N1885
V1601 אומר כבוד:

§3,8

V288 הק׳ב׳ה׳ נקרא קדוש שנ׳ קדוש קדוש קדוש יהוה צבאות
L6577 הק׳ב׳ה׳ נקרא קדוש שנ׳ ק׳ק׳ק׳ ״׳ צבאות מלא כל הארץ כבודו
F44 הק׳ב׳ה׳ נק׳ קדוש שנ׳ ק׳ק׳ק׳ ״׳ צבאות מלא כל הארץ כבודו.
F41 ה׳ב׳ה׳ נקרא קדוש שנא׳ קדוש קדוש קדוש ״׳ צבאות.
OC198 הק׳ב׳ה נקרא קדש שנא׳ ק׳ק׳ק׳
N1885 הב׳ה נקרא קדוש שנ׳ ק׳ק׳ק׳ י׳צ׳מ׳כ׳ה׳כ׳.
V1601 הקב׳ה נקרא קדוש שנ׳ קדוש ק׳ק ״׳ צבאות מלא כל הארץ כבודו

V288 אף כסאו נקרא קדוש שנ׳ אלהים ישב על כסא קדשו.
L6577 אף כסאו נקרא קדוש שנ׳ אלהים ישב על כסא קדשו.
F44 אף כסאו נק׳ קדוש שנ׳ אלהים ישב על כסא קדשו
F41 אף כסאו נקרא קדוש שנאמר אלהים ישב על כסא קדשו.
OC198 אף כסאו נקרא קדש שנא׳ אלהים ישב על כסא קדשו
N1885 מנין שאף כסאו נקרא קדוש שנ׳ אלהים י׳ע׳ב׳ק׳.
V1601 אף כסאו נקרא קדוש שנא׳ אלהים ישב על כסא קדשו:

§3,9

V288 שנ׳ יבא מלך הקדוש וישב על כסא הקדוש בהיכל הקודש בסוד קדושים
L6577 יבא מלך הכבוד וישב על כסא הקדוש בהיכל קדוש בסוד קדושים
F44 יבא מלך הכבוד וישב על כסא הקדוש בהיכל קדוש בסוד קדושים
F41 יבא מלך הקדוש וישב על כסא הקדוש ובהיכל הקדוש בסוד קדושים
OC198 יבא מלך הקדוש ישב על כסא קדוש בהיכל קדש בסוד קדושים
O741 יבוא מלך הקדוש וישב על כסא קדוש בהיכל הקודש בסוד קדושים
O183 יבא מלך הקדוש וישב על כסא הקדוש. בהיכל הקודש בסוד קדושים.
R46 יבא מלך הקדוש וישב על כסא הקדוש בהיכל הקודש בסוד קדושי׳
N1885 והוא מלך הקד׳ וישב על כסא הקדוש בהיכל הקדו׳ בסו׳ קדושי׳ רב׳
V1601 יבא מלך הקדוש וישב על כסא הקדוש בהיכל הקדוש בסוד קדושים רבה:

V288 כסאו נקרא אמת שנ׳ והוכן בחסד כסא וישב עליו באמת׃
L6577 כסאו נקרא אמת שנ׳ והוכן בחסד כסא וישב עליו באמת.
F44 כסאו נקרא אמת שנ׳ והוכן בחסד כסא וישב עליו באמת.
F41 כסאו נקרא אמת שנא׳ והוכן בחסד כסא וישב עליו באמת..
OC198 כסאו נקרא אמת שנא׳ וישב עליו באמת.
O741 כסאו נקר׳ אמת ‹שנאמ׳› והוכן בחסד כסא וישב עליו באמת
O183 כסאו נק׳ אמת שנ׳ והוכן בחסד כסאו וישב עליו באמת.
R46 שנ׳ והוכן בחסד כסא וישב עליו באמת.
N1885 כסאו נקרא אמת שנ׳ והוכן בחסד כסא וישב עליו באמת.
V1601 כסאו נקרא אמת שנא׳ והוכן בחסד כסא וישב עליו באמת׃

§3,6

V288 הק׳ב׳ה׳ נקרא כבוד שנ׳ ויבא מלך הכבוד.
L6577 הק׳ב׳ה׳ נקרא כבוד שנ׳ ויבא מלך הכבוד
F44 הק״ב״ה נק׳ כבוד שנא׳ ויבא מלך הכבוד
F41 ה׳ב׳ה׳ נקרא כבוד שנאמ׳ מי זה מלך הכבוד.
OC198 הק׳ב׳ה נקרא כבוד שנא׳ ויבא מלך הכבוד
O741 והקב׳ה נקרא כבוד שנאמ׳ מי זה מלך הכבוד ‹ה׳ צבאות הוא מלך הכבוד›
O183 הק׳ נק׳ כבוד שנ׳ מי הוא זה מלך הכבוד.
R46 הק׳ נקר׳ כבוד שנ׳ מי הוא זה מלך הכבוד.
N1885 הב׳ה נקרא כבוד שנ׳ ויבא מלך הכבוד
V1601 הקב׳ה נקרא כבוד שנא׳ ויבא מלך הכבוד׃

V288 אף כסאו נקרא כבוד שנ׳ כסא כבוד מרום מראשון.
L6577 ואף כסאו נקרא כבוד שנ׳ כסא כבוד מרום מראשון
F44 ואף כסאו נק׳ כבוד שנ׳ כסא כבוד מרום מראשון
F41 אף כסאו נקרא כבוד שנא׳ כסא כבוד מרום מראשון.
OC198 אף כסאו נקרא כבוד שנא׳ כסא כבוד וגו׳
O741 אף כסאו נקרא כבוד שנאמ׳ כסא כבוד מרום מראשון
O183 ואף כסאו נק׳ כבוד שנ׳ כסא כבוד מרום מראשון.
R46 וא׳כס׳נ׳כ׳ שנ׳ כס׳ כבו׳ מרום מראשון.
N1885 ומנין שאף כסאו נקרא כבוד שנ׳ כסא כבוד מרום מראשון.
V1601 ואף כסאו נקרא כבוד שנאמר כסא כבוד מרום מראשון

§3,7

V288 ויבא מלך הכבוד וישב על כסא הכבוד בהיכל כבוד שנ׳ ובהיכלו כולו
L6577 יבא מלך הכבוד וישב על כסא הכבוד בהיכל כבוד שנ׳ ובהיכלו כלו
F44 ויבא מלך הכבוד וישב על כסא כבוד בהיכל כבוד שנ׳ ובהיכלו כלו
F41 יבא מלך הכבו(ד) וישב על כסא הכבוד ובהיכל הכבוד שנא׳ ובהיכלו כולו
OC198 יבא מלך הכבוד וישב על כסא כבוד בהיכל כבוד שנא׳ ובהיכלו כלו
N1885 ויבא מלך הכבוד וישב על כסא הכבו׳
V1601 יבא מלך הכבוד וישב על כסא הכבוד בהיכל הכבוד שנא׳ ובהיכלו כלו

§4,4

V288 יש לו כסא צדק שנ׳ צדק ומשפט מכון כסאך.
L6577 יש לו כסא צדק ומשפט שנ׳ צדק ומשפט מכון כסאך.
F44 יש לו כסא צדק ומשפט שנא׳ צדק ומשפט מכון כסאך.
OC198 יש לו כסא צדק שנא׳ צדק ומ{ג}(שׂ)פט מכון כסאך.
O741 יש לו כסא צדק שנאמ׳ צדק ומשפט מכון כסאך
O183 יש לו כסא חסד. כסא צדק שנ׳ צדק ומשפט מכון כסאך. כסא צדק
R46 י׳ל׳ כסא צדק שנ׳ צדק ומשפט
N1885 י׳ל׳כ צדק ומשפ׳ שנ׳ צדק ומשפט מכון כסאך.
V1601 יש לו כסא צדק ומשפט שנא׳ צדק ומשפט מכון כסאך׃

V288
L6577
F44
OC198
O741
O183 במעון
R46
N1885
V1601

§4,5

V288 ויש לו כסא משפט שנ׳ צדק ומשפט מכון כסאך.
OC198 יש לו כסא משפט שנא׳ צדק ומשפט וג׳.

§4,6

V288 ויש לו כסא חסד שנ׳ והוכן בחסד כסא.
L6577 יש לו כסא צדק שנ׳ והוכן בחסד כסא וישב עליו באמת.
F44 יש לו כסא חסד שנא׳ והוכן בחסד כסא.
F41 יש לו כסא חסד שנא׳ והוכן בחסד כסא..
OC198 יש לו כסא חסד שנא׳ והוכן בחסד כסא
N1885 י׳ל׳כ חסד שנ׳ והוכן בחסד כסא.
V1601 יש לו כסא חסד שנ׳ והוכן בחסד

V288 שנ׳ אל נערץ בסוד קדשים רבה.
L6577 שנ׳ אל נערץ בסוד קדושים רבה.
F44 שנ׳ אל נערץ בסוד קדושים רבה..
F41 שנא׳ אל נערץ בסוד קדושים רבה..
OC198 שנא׳ אל נערץ בסוד קדושים רבה.
O741 אל נערץ בסוד קדושים רבה.
O183 שנ׳ אל נערץ בסוד קדושים רבה.
R46 שנ׳ אל נערץ בסוד קדושי׳ רבה.
N1885 שנ׳ אל נערץ בסוד קדושים רבא.
V1601 שנא׳ אל נערץ בסוד קדושי׳ רבה:

§4,1

V288 כמה כסאות יש לו להק׳ב׳ה׳
L6577 כמה כסאות יש לו להק׳ב׳ה׳
F44 כמה כסאות יש לו להק״ב״ה
F41 כמה כסאות יש לו לה׳ב׳ה׳
OC198 כמה כסאות יש לו לק׳ב׳ה
O741 כמה כסאות יש להקב׳ה
O183 כמה כסאות יש לו להק׳.
R46 כמה כסאו׳ יש לו להק׳
N1885 כמה כסאות יש לו להב׳ה
V1601 כמה כסאות יש לו לב׳ה

§4,2

V288 יש לו כסא נכון שנ׳ נכון כסאך מאז.
L6577 יש לו כסא נכון שנ׳ נכון כסאך מאז.
F44 יש לו כסא נכון שנאמ׳ נכון כסאך מאז.
F41 יש לו כסא נכון שנא׳ נכון כסאך מאז..
OC198 יש לו כסא נכון שנא׳ נכון כסאך מאז.
O741 יש לו כסא נכון שנאמ׳ נכון כסאך מאז
O183 כסא נכון שנ׳ נכון כסאך מאז. כסא נכון במכון.
R46 יש לו כס׳ נכון שנ׳ נכון כסאך
N1885 יש לו כסא הכבו׳ שנ׳ נכון כסאך מאז.
V1601 יש לו כסא נכון שנ׳ נכון כסאך מאז:

§4,3

O741 יש לו כסא חסד שנאמ׳ והוכן בחסד כסאך
O183 כסא חסד שנ׳ והוכן בחסד כסא.
R46 י׳ל׳ כס׳ חסד שנ׳ והוכן בחסד כס׳.

§4,9

V288 יש לו כסא אמת. שנ׳ וישב עליו באמת.
L6577 יש לו כסא אמת שנ׳ וישב עליו באמת.
F44 יש לו כסא אמת שנ׳ וישב עליו באמת.
F41 יש לו כסא אמת שנא׳ וישב עליו באמת..
OC198 יש לו כסא אמת שנא׳ וישב עליו באמת.
O741 יש לו כסא אמת שנאמ׳ וכונן בחסד כסאו וישב עליו באמת
R46 י׳ל׳ כס׳ אמת שנ׳ וישב עליו באמת
N1885 וי׳ל׳כ אמת שנ׳ ישב עליו באמת.
V1601 יש לו כסא אמת שנא׳ והוכן בחסד כסא וישב עליו באמת׃

§4,10

V288 יש לו כסא קודש שנ׳ אלהים ישב על כסא קדשו.
L6577 יש לו כסא קדש שנ׳ אלהים ישב על כסא קדשו.
F44 יש לו כסא קדוש שנ׳ אלהים ישב על כסא קדשו.
F41 יש לו כסא קדוש שנא׳ אלהים ישב על כסא קדשו..
OC198 יש לו כסא קדש שנא׳ אלהים ישב על כסא קדשו
O183 יש לו כסא קדש שנ׳ אלהים ישב על כסא קדשו. כסא אמת.
R46 י׳ל׳ כסא קדוש שנ׳ אלהים ישב על כס׳ קדשו.
N1885 וי׳ל׳כ קדוש שנ׳ אלהים ישב על כסא קדשו.
V1601 יש לו כסא קדוש שנא׳ אלהים ישב על כסא קדשו׃

§4,11

V288 יש לו כסא עולם שנ׳ כסאך אלהים עולם ועד.
L6577 יש לו כסא עולם שנ׳ כסאך אלהים עולם ועד.
F44 יש לו כסא עולם שנ׳ כסאך אלהים עולם ועד.
F41 יש לו כסא עולם שנא׳ כסאך אלקים עולם ועד..
OC198 יש לו כסא עולם שנא׳ כסאך אלהים עולם ועד.
O741 ויש לו כסא עולם שׂנאמ׳ ??? עולם ועד
R46 י׳ל׳ כס׳ עולם. שנ׳ כסאך אלהים עול׳ ועד.
N1885 וי׳ל׳כ עולם שנ׳ כסאך אלהים עולם ועד.
V1601 יש לו כסא עולם שנא׳ כסאך אלהים עולם ועד׃

§4,7

V288 ויש לו כסא יה שנ׳ כי יד על כס יה.
L6577 יש לו כסא יה שנ׳ כי יד על כס יה.
F44 יש לו כסא יה שנ׳ כי יד על כס יה.
F41 יש לו כסא יה שנא׳ כי יד על כס יה..
OC198 יש לו כסא יה שנא׳ כי יד על כס יה.
O741 יש לו כסא יד שנאמ׳ כי יד על כס יה
O183 יש לו כסא יד שנ׳ כי יד על כס יה
R46 י׳ל׳ כס׳ יה שנ׳ כי יד על כס יה.
N1885 י׳ל׳כ יה שנ׳ כי יד על כס יה.
V1601 יש לו כסא יה שנאמר כי יד על כס יה:

§4,8

V288 יש לו כסא כבוד שנ׳ כסא כבוד מרום מראשון.
L6577 יש לו כסא כבוד שנ׳ כסא כבוד מרום מראשון.
F44 יש לו כסא כבוד שנ׳ כסא כבוד מרום מראשון.
F41 יש לו כסא כבוד שנא׳ כסא כבוד מרום מראשון..
OC198 יש לו כסא כבוד שנא׳ כסא כבוד מרום מראשון
O741 יש לו כסא כבוד שנאמ׳ כסא כבוד מרום מראשו?
O183 יש לו כסא יד הגבורה ברקיע כסא כבוד שנ׳ כסא כבוד מרום מראשון. כסא
R46 י׳ל׳ כסא כבוד מרו׳ מראשו׳.
N1885 י׳ל׳כ הכבוד שנ׳ כסא כבוד מ׳מ׳מ׳.
V1601 יש לו כסא כבוד שנאמר כסא כבוד מרום מראשון:

V288
L6577
F44
F41
OC198
O741
O183 כבוד הגדול בשמים
R46
N1885
V1601

§4,15

V288 יש לו כסא רם ונשא שנ׳ ואראה את יי׳ יושב על כסא רם
L6577 יש לו (כסא) רם ונשא שנ׳ ואראה את יי יושב על כסא רם
F44 יש לו כסא רם ונשא שנ׳ ואראה את י׳ יושב על כסא רם
F41 יש לו כסא רם ונשא שנא׳ ואראה את אדני יושב על כסא רם
OC198 יש לו כסא רם ונשא שנא׳ ואראה את י׳ וגו׳
O741 יש לו כסא רם ונשא שנאמ׳ ואראה את ה׳ יושב על כסא רם
O183 יש לו כסא רם שנ׳ ואראה את י׳ יושב על כסא כסא עולם
R46 י׳ל כס׳ רם ונישא שנ׳ וארא׳ את יי יושב על כס׳ רם
N1885 ויש לו כסא רם ונשא שנ׳ ואראה את י׳ יושב על כסא רם
V1601 יש לו כסא רם ונשא שנאמר וארא את י׳ יושב על כסא רם

V288 ונשא:
L6577 ונשא
F44 ונשׂא.
F41 ונשא..
OC198 ונשא:
O741 ונשא
O183 ונשא. שנ׳
R46 ונישא.
N1885 ונשא.
V1601 ונשא

§4,16

V288 יבא מלך רם ונשא וישב על כסא רם ונשא:
L6577
F44
OC198 יבא מלך רם ונשא וישב על כסא רם ונשא
O741 יבוא מלך רם ונשא וישב על כסא רם ונשא
O183 יבא מלך רם ונשא וישב על כסא רם ונשא כסא רם ונשא. ועל כסא נורא
R46 יבא מלך רם וניש׳ וישב על כס׳ רם וניש׳
N1885
V1601 יבא רם ונשא וישב על כסא רם ונשא

§4,12

V288 יש לו כסא רחמים שנ׳ כסאך ליי׳ אלהינו הרחמים והסליחות.
L6577 יש לו כסא רחמים שנ׳ ליי׳ אלהינו הרחמים והסליחות.
F44 יש לו כסא רחמים שנ׳ ליי׳ אלהינו הרחמים והסליחות.
F41 יש לו כסא רחמים שנא׳ ליי׳ אלהינו הרחמים והסליחות..
OC198 יש לו כסא רחמים שנא׳ ליי׳ אלהינו הרחמים.
O741 יש לו כסא רחמים שנאמ׳ אלהי הרחמים והסליחות›
O183 יש לו כסא רחמי׳ שנ׳ ליי׳ אלהינו הרחמים והסליחות. כסא קדש
R46 י׳ל כס׳ רחמי׳ שנ׳ ליי׳ אלהינ׳ הרחמי׳.
N1885 יל׳כ רחמים שנ׳ ליי׳ אלהינו הרחמים והסליחות.
V1601 יש לו כסא רחמים שנא׳ ליי׳ אלהינו הרחמים והסליחות׃

V288
L6577
F44
F41
OC198
O741
O183 בזבול
R46
N1885
V1601

§4,13

V288 יש לו כסא מלוכה שנ׳ והיתה ליי׳ המלוכה.
L6577 יש לו כסא מלוכה שנ׳ והיתה ליי המלוכה.
F44 יש לו כסא מלוכה שנ׳ והיתה ליי׳ המלוכה.
F41 יש לו כסא מלוכה שנא׳ והיתה ליי׳ המלוכה..
OC198 יש לו כסא מלוכה שנא׳ והיתה ליי׳ המלוכה.
O741 יש לו כסא מלוכה שנאמ׳ והית׳ לה׳ המלוכה
O183 יש לו כסא מלוכה שנ׳ והיתה ליי׳ המלוכה. כסא רחמים
R46 י׳ל כס׳ מלוכ׳ שנ׳ והיית ליי המלוכ׳.
N1885 ויש לו כסא מלוכה שנ׳ והיתה ליי׳ המלוכה.
V1601 יש לו כסא מלוכה שנאמר והיתה ליי׳ המלוכה׃

§4,14

O183 יש לו כסא עולם שנ׳ כסאך אלהים עולם ועד. כסא מלוכה במכון

V288 פרסאות:
L6577 פסאות.
F44 פרסאות
F41
OC198 פרסאות
O741 פרסאות
O183 פרסאות
R46 פרס׳
N1885
V1601 פרסאות:

§5,2

V288 וחשבונות הללו בפרסותיו של ה׳ב׳ה׳ יתברך שמו וישתבח זכרו: וכל
L6577 וחשבונות הללו בפרסאות של הק׳ב׳ה׳ יתברך שמו וישתבח זכרו וכל
F44 וחשבונות הללו בפרסאות של הק׳ב׳ה׳ יתברך שמו וישתבח זכרו וכל
F41 וחשבונות הללו בפרסותיו של ה׳ב׳ה׳ ית׳ וישתבח זכרו. וכל
OC198 וחשבונות הללו בפרסאותיו של הק׳ב׳ה ית׳ שמו וישתבח זכרו וכל
O741 וחשבונות הללו בפרסאות של הקב׳ה ית׳ש׳ ויתׄ {ברוך} זכרו. וכל
O183 וחשבונות הללו בפרסאותיו שלה׳ק׳ ית׳ וישתבח וכל
R46 וחשבונות׳ הללו בפרסאותיו
N1885 ⟨וחשבונות הללו בפרסאות⟩ של הב׳ה ית׳ שמו וישתבח זכרו. וכל
V1601 וחשבונות הללו בפרסאות של הקב׳ה ית׳ שמו וישתבח זכרו וכל

V288 פרסה ופרסה שלו אלפים באמה והאמה שלו ארבע זרתות וטפח.
L6577 פרסה ופרסה שלו אלפים באמה והאמה שלו ארבע זרתות ⟨וטפח⟩
F44 פרסה ופרסה שלו אלפים באמה והאמה זרתות
F41 פרסה ופרסה שלו אלפים באמה. והאמה שלו ד׳ זרתות וטפח.
OC198 פרׄסה שלו אלפים באמה והאמה שלו ד׳ זרתות וטפח
O741 פרסה ופרסה שלו אלפים באמה ואמה שלו ארבע זרתות וטפח
O183 פרסה ופרסה שלו אלפים באמה ואמה שלו ד׳ זרתות וטפח
R46 ארבע זרתות וטופח
N1885 פרסה ופרסה שלו אלפים באמה והאמה שלו ארבע זרתות. וטפח שלו ג׳
V1601 פרס׳ ופרסה שלו אלפים באמה והאמה שלו ד׳ זרתות

V288 יתברך ויתרומם על כל ברכה ותהלה:
L6577 יתברך ומרומם על כל ברכה ותהילה.
F44 יתברך ויתרומם על כל ברכה ותהלה..
OC198
O741 ויתברך ויתרומם המרומם על כל ברכה ותהלה
O183 יתברך הגאוה בשחקים ויתהרמם המרומם על כל ברכה ותהילה. כסא נורא
R46 ויתׄ ויתרומם מרומם על כל ברכׄ ותהילׄ..
N1885 יתׄ ויתׄ על כל ברכה ותהלה.
V1601 יתׄ ויתׄ ויתרומם על כל ברכה ותהלה:

V288
L6577
F44
OC198
O741
O183 בערבות.
R46
N1885
V1601

§5,1

V288 פרק שני: כסא רם ונשא ארכו שמנה מאות אלפים רבבות פרסאות. ורחבו
L6577 פרק בׄ כסא רם ונשא יש אורכו שמונה מאות אלפים רבבות פרסאות. ורחבו
F44 פרק שני: כסא רם ונשא ארכו חׄ מאות אלפים רבבות פרסאות
F41 פרק שני: כסא רם ונשא ארכו שמנה מאות אלפים רבבות פרסאות. רחבו
OC198 פרק בׄ כסא רם ונשא ארכו חׄ מאות אלפים רבבות פרסאות
O741 פרק שני: כסא רם ונשא ארכו שמנה מאות אלפים רבבות פרסאות ורחבו
O183 פרק בׄ כסא רם ונשא ארכו שמנה מאות אלפים רבבות פרסאות ורחבו
R46 פרק שיני. כסׄ רם ונישׄ ארכו שמונׄ מאוׄ אלפיׄ רבבוׄ פרסאׄ ורחבו
N1885 פרק בׄ כסא רם ונשא ארכו שמונה מאות אלפים רבבות פרסאות
V1601 פרק שני: כסא רם ונשא ארכו תׄתׄ אלפים רבבוׄ פרסאוׄ: ורחבו

V288 חמש מאות אלפים רבבות פרסאות. ועביו שלש מאות אלפים רבבות
L6577 חמש מאות אלפים רבבות פרסאות. ועמו שלש מאות אלפים רבבות
F44 ורומו שלש מאות אלפים
F41 חמש מאו(ת) אלפים רבבות פרסאות.
OC198 ועביו שׄ אלפים רבבות
O741 חמש מאות אלפים רבבות ועוביו שלש מאות אלפים רבבות (???)
O183 חמש מאות אלפים רבבות ועביו שלש מאות אלפים רבבות
R46 חמש מאוׄ אלפיׄ רבבוׄ פרסׄ. ועוביו שלש מאוׄ אלפי רבבוׄ
N1885
V1601 חמש מאות אלפים רבבות פרסאוׄ ועביין שלש מאות אלפים רבבות

§6,2

V288 ושבעים כתרי כבוד יש לו מעין כתר כבודו בעולם כנגד שבעים לשונות
L6577 ושבעים כתרי כבוד יש לו מעין מכתר כבודו בעולם כנגד שבעים לשונות
F44 ושבעים כתרי כבוד יש לו מעין מכתר כבודו בעולם כנגד שבעים
F41 וע׳ כתרי כבוד יש לו מעין כתר כבודו בעולם כנגד ע׳ כתרים
OC198 {ע}(ע)׳ כתרי כבוד יש לו מעין כתר כבודו בעולם כנגד ע׳ לשונות
O741 ושבעים כתרי הכבוד יש לו בעולם כנגד שבעים לשונות
O183 ע׳ כתרי כבוד יש לו מעין כתרי כבודו. כנגד ע׳ לשונות
R46 כתר כבוד בעולם כנגד שבעי׳ לשונות
N1885 ושבעים כתרי כבוד שלו מעין כתרי כבודו בעולם.
V1601 ושבעים כתרי כבוד יש לו מעין כתרי כבודו כנגד שבעים לשונות

V288 שבעולם
L6577 שבעולם
F44 שבעולם
F41 שבעולם.
OC198 שבעולם.
O741 שבעולם.
O183 שבעולם.
R46 בעול׳
N1885
V1601 שבעולם

§6,3

V288 ושבעים שרביטים של ממשלות יש לו מעין שרביט
L6577 ושבעים שרביטים של ממשלתו מעין שרביט מלכותו
F44 ושבעים ממשלות שרביטים של ממשלה יש לו בעולם מעין שרביט
F41 וע׳ שרביטים יש לו מעין שרביט
OC198 ע׳ שרביטין של ממשלות יש לו בעולם מעין שרביט
O741 ושבעים שרביטין יש לו ממשלת
O183 ע׳ שרביטים יש לו ממשלות מעין שרביט
R46 ושבעי׳ שרביטי׳ יש לו ממשלות יש לו מעין שרביט
N1885 ושבעים שרביטין של ממשלות יש לו מעין שרביטי של
V1601 ושבעים שרביטים של ממשלות יש לו מעין שרביטין שיש

V288 והזרת שלו מסוף העולם ועד סופו שנ׳ מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן׃
L6577 והזרת שלו מסוף העולם ועד סופו שנ׳ מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכו.
F44 והזרת שלו מסוף העולם ועד סופו שנ׳ מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן..
F41 והזרת שלו מסוף העולם ועד סופו שנא׳ מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן..
OC198 והזרת שלו מסוף העולם ועד סופו שנא׳ ושמים בזרת תכן׃
O741 והזרת שלו מסוף עולם ועד סופו שנאמ׳ מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכון
O183 והזרת שלו מסוף העולם ועד סופו שנ׳ מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן.
R46 והזרת שלו מסוף העול׳ ועד סופו שנ׳ מי מדד בשעלו מי׳ ושמי׳ בזרת תיכן.
N1885 והזרת שלו מסוף העולם ועד סופו שנ׳ מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן.
V1601 והזרת שלו מסוף העולם ועד סופו שנא׳ מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן׃

§6,1

V288 שבעים כסאות של מלכות יש לו להק׳ב׳ה׳ מעין כסא מלכותו בעולם כנגד
L6577 שבעים כסאות של מלכות יש לו להק׳ב׳ה׳ מעין כסא מלכותו בעולם כנגד
F44 שבעים כסאות של מלכות יש לו להק״ב״ה מעין כסא מלכותו בעולם כנגד
F41 שבעים כסאות של מלכות יש לו לה׳ב׳ה׳ מעין כסא מלכותו בעולם כנגד
OC198 ע׳ כסאות של מלכות יש לו להק׳ב׳ה מעין מלכותו בעולם כנגד
O741 שבעים כסאות של מלוכה יש לו להקב׳ה מעין כסא מלכותו בעולם
O183 ע׳ כסאות שלמלוכה יש לו להק׳ מעין כסא מלכותו. כנגד
R46 שבעים כסאו׳ של מלוכ׳ י׳ל׳ להק׳
N1885 שבעים כסאות של מלכות יש לו להב׳ה מעין כסא מלכיותן שבעולם כנגד
V1601 שבעים כסאות של מלכות יש לו להב׳ה מעין כסאי מלכיות שבעולם כנגד

V288 שבעים אומות
L6577 שבעים אומות שבעולם
F44 שבעים אומות שבעולם
F41 שבעים אומות שבעולם.
OC198 ע׳ אומות שבעולם.
O741 לשבעים אומות בעולם
O183 ע׳ אומות שבעולם.
R46
N1885 ע׳ לשונות שבעולם.
V1601 שבעים אומות שבעולם

V288 כלום.
L6577
F44
F41 כלום.
OC198 כלום
O741 כלום
O183 כלום
R46 כלום.
N1885
V1601

§6,5

V288 אבל כסא הכבוד עצמו אינו מנחילו אלא ליריאיו בלבד שנ׳ וכסא כבוד
L6577 אבל כסא הכבוד עצמו אינו מנחילו אלא ליריאיו בלבד שנ׳ וכסא כבוד
F44 אבל כסא כבוד עצמו אינו מנחילו אלא ליריאיו בלבד שנ׳ וכסא כבוד
F41 אבל כסא הכבוד עצמו אינו מנחילו אלא ליריאיו שנא׳ וכסא כבוד
OC198 אבל כסא הכבוד עצמו אינו מנחילו אלא ליראיו שנא׳ וכסא כבוד
O741 אבל להקב׳ה אינו מועילו אלא ליראה בלבד שנא׳ וכסא כבוד
O183 אבל להק׳ב׳ אינו מועילו אלא ליריאיו בלבד שנ׳ וכסא כבוד
R46 אבל כ׳ה׳ עצמו אינו מועילו אלא ליריאיו בלבד שנ׳ וכסא כבוד
N1885 אבל כסא הכבוד עצמו אינו מנחיל אותו אלא ליראיו בלבד שנ׳ וכסא כבוד
V1601 אבל כסא הכבוד עצמו אינו מנחיל אותו אלא ליריאיו בלבד שנאמר וכסא כבוד

V288 ינחילם..
L6577 ינחילם.
F44 ינחילם..
F41 ינחילם..
OC198 ינחילם.
O741 ינחילם.
O183 ינחילם.
R46 ינחילם..
N1885 ינחילם.
V1601 ינחילם:

V288	ממשלתו	כנגד שבעים כתבים		שיש בעולם.
L6577	(ממשלתו) בעולם	כנגד שבעים כתבים.		שיש בעולם
F44	ממשלת מלכותו בעולם	כנגד שבעים כתבים		שיש בעולם
F41	ממשלתו בעולם	כנגד ע׳ לשונות		שבעולם..
OC198	ממשלתו	כנגד ע׳ כתרים		שבעולם
O741		לכל שבעים כתרים		
O183		כנ׳ ע׳ כתריהֿ		
R46	ממשלתו	כנגד שבעי׳ כתבי׳		בעול׳
N1885	ממשלות בעולם	כנגד ע׳ כתרים	כבוד יש לו	בעולם.
V1601	בעולם	וכנגד שבעים כתרים	של כבוד שיש לו	בעולם

§6,4

V288	וכולן אינן אלא משלו	וכל מלכי ארץ וכל	רזני תבל אינן	אוכלין
L6577	וכולן אינן אלא משלו.	וכל מלכי ארץ וכל	תבל אינן	אוכלים
F44	וכולן אינם אלא משלו.	וכל מלכי ארץ וכל	תבל אינן	אוכלין
F41	וכלם אינם אלא משלו.	וכל מלכי ארץ	ורוזני תבל אינם	נוחלים
OC198	וכולם אינם אלא משלו	וכל מלכי ארץ וכל	רוזני תבל אינן	אוכלין
O741	וכלם אינן			
O183	וכֿלם אינם			
R46	וכולן אינ׳			
N1885	וכולן אינן אלא משלוֿ.	וכל מלכי איתֿן וכל	רוזני תבל ?ינן	אוכלין
V1601	וכלם אינן אלא משלו	וכל מלכי ארץ וכל	מלכי רוזני תבל אינן	אוכלים

V288	גדולה ומלכות בעולם	אלא משלו והוא אינו חסר		ממלכותו וממשלתו
L6577	גדולה מלכות בעולם	אלא משלו והוא אינו חסר	כלום	ממלכותו וממשלתו.
F44	גדולה ומלכות בעולם	אלא משלו והוא אינו חסר	כלום	מממלכתו ומממשלתו
F41	גדולה ומלכות	אלא משלו. והוא לא יחסר		ממלכותו וממשלתו
OC198	גדולה ומלכות	אלא משלו והוא לא יחסר	לו	ממלכותו וממשלתו
O741		אלא משלו והוא אינו חסר		מלכותו וממשלתו
O183		אלא משלו. והוא אינו חסר		ממלכותו וממשלתו
R46		אלא משלו והוא אינ׳ חסר		ממלכותו וממשלתו
N1885	גדולה ומלכות בעולם	אלא משלו והוא אינו חסר		ממלכותו וממשלתו.
V1601	גדולה ומלכות בעולם	אלא משלו והוא אינו חסר	כלום	ממלכותו וממשלתו

§7,2

V288 וכסא הכבוד מתוקן למושב יקרו וכסא הכבוד הוא
L6577 וכסא הכבוד מתוקן למושב יקרו וכסא הכבוד הוא
F44 וכסא הכבוד מתוקן לכסא יקרו וכסא הכבוד הוא
F41 וכסא הכבוד מתוקן למושב יקרו והוא
OC198 וכסא הכבוד מתוקן למושב יקרו וכסא הכבוד הוא
O741 וכ״ה מתוקן למושב יקרו. וכסא (הכבוד)
O183 וכס״ הכבוד מתוקן למושב יקרו. וכ״ה׳
R46 וכ״ה׳ מתוקן למושב יקרו. וכסא הכבוד הוא
N1885 וכסא הכבוד בחר למושב יקרו. וכסא הכבוד הוא
V1601 וכסא הכבוד מתוקן (נא וכסא הכבוד כדור) למושב יקרו וכסא הכבוד הוא

V288 כסא רם ונשא.. ומראהו כעין החשמל שנ׳ ומתוכה כעין
L6577 כסא רם ונשא. ומראהו כעין החשמל שנ׳ ומתוכה כעין
F44 כסא רם ונשא ומראהו כעין החשמל שנ׳ ומתוכה דמות כעין
F41 רם ונשא ומראהו כעין החשמל שנא׳ ומתוכה כעין
OC198 כסא רם ונשא ומראהו כעין החשמל שנא׳ ומתוכה כעין
O741 כסא רם ונשא ומראהו כעין החשמל שנאמ׳ ומתוכה כעין
O183 כסא רם ונשא ומראהו כעין החשמל שנ׳ ומתוכה כעין
R46 כס׳ רם וניש׳ ומראהו כעין החשמל. שנ׳ ומתוכה כעין
N1885 כסא רם ונשא ומראהו כעין החשמל מתוך האש. ‹שנ׳ ומתוכה כעין
V1601 כסא רם ונשא ומראהו כעין החשמל מתוך האש

V288 החשמל מתוך האש.
L6577 החשמל מתוך האש.
F44 החשמל מתוך האש.
F41 החשמל מתוך האש..
OC198 החשמל
O741 החשמל מתוך האש.
O183 החשמל מתוך האש.
R46 החשמל מתוך האש.
N1885 החשמל מתוך האש.›
V1601

§7,1

V288 פרק שלישי: כסא הכבוד תחתיו כסא אבן ספיר וכסא
L6577 פרק ג׳ כסא הכבוד תחתיו כסא אבן ספיר וכסא
F44 פרק שלישי: כסא הכבוד (עצמו) תחתיו כסא אבן ספיר
F41 פרק שלישי: כסא הכבוד עצמו תחתיו אבן ספיר
OC198 פרק ג׳ כסא הכבוד תחתיו אבן ספיר
O741 פרק שלישי: כסא כבוד תחתיו אבן ספיר וכסא
O183 פרק ג׳ כסא הכבוד תחתיו כסא אבן הספיר. וכסא
R46 פ׳ג׳ כס׳ הכבוד תחתיו כס׳ אבן ספיר וכסא
N1885 פרק ג׳ כסא הכבוד תחתיו. פי׳ הדום רגליו כסא אבן ספיר. וכסא
V1601 פרק שלישי: כסא הכבוד תחתיו. פי׳ הדום רגליו כסא אבן ספיר

V288 אבן ספיר מתוקן לתחת רגלי השכינה שנ׳
L6577 אבן ספיר מתוקן לתחת רגלי השכינה שנ׳ ויחזו את כבוד
F44 מתוקן לתחת רגלי השכינה שנא׳ ויחזו את האלהים
F41 מתוקן לתחת רגלי השכינה. שנא׳
OC198 מתוקן לתחת רגלי השכינה שנא׳ ויראו את
O741 אבן ספיר מתוקן רגליו של שנים שנאמ׳
O183 אבן ספיר מתוקן לרגליו שלשכינה שנ׳
R46 אבן ספיר מתוקן לרגלי השכינ׳ שנ׳
N1885 אבן ספיר לתחת רגלי השכינה שנ׳
V1601 מתוקן לתחת רגלי השכינה שנ׳ ויחזו את האלהים פי׳ כבוד

V288 ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר.
L6577 אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר.
F44 ותחת רגליו וגו׳
F41 ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר.
OC198 אלקי ישראל
O741 ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר.
O183 ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר.
R46 ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר.
N1885 ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר.
V1601 אלהי ישר׳ ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר

V288 הרי שלש מאות וע׳ח׳.
L6577 שלש מאות ושבעים ושמונה.
F44 ש׳ע׳ח׳
F41
OC198
O741
O183 שלש מאות וע׳ ח״
R46 הרי שלש מאו׳ ושבעי׳ ושמונה
N1885 שלש מאות ושבעים ושמנה.
V1601 שע׳ח

§7,4

V288 ולא עוד אלא שפרוס עליו כתבנית בגד של זיו זוהר מאור הדר שאין כיוצא בו
L6577 ולא עוד (אלא) שפרוס עליו כתבו֯ית בגד של זיו זוהר מאור הדר שאין כיוצא בו
F44 ול֯? עוד אלא שפרוס עליו כתבנית בגד של זיו זוהר מאור הדר שאין כיוצא בו
F41 ולא עוד אלא שפרוס עליו כמין בגד זיו זוהר גדול מא֯ שאין כיוצא בו
OC198 ולא עוד אלא שפרוס עליו כתבנית בגד של זיו זוהר מאור הדר שאין כיוצא בו
O741 ולא עוד אלא שפרוס כתבנית בגד ש׳ כיוצא בו
O183 ולא עוד אלא שפרוס עליו כתבנית בגד שלזיו זהר מאור הדר שאין כיוצא בו
R46 ולא עוד אלא שפרוס עליו כתבנית בגד של זיו מאור הדר שאין כיוצא בו
N1885 ולא עוד אלא ששם עליו כתבנית בגד של זיו זוהר מאור הדר שזיו כיוצא בו
V1601 ולא עוד אלא שפירס עליו כתבנית כנר של זיו זוהר מאור הדר שהן כיוצא בו

V288 בכל מיני מאורות שברום ערבות
L6577 של בכל מיני מאורות שברום ערבות
F44 בכל מיני מאורות שברום ערבות
F41 בכל מיני מאורות שברום ערבות.
OC198 בכל מיני מאורות שברום ערבות
O741 בכל מיני מאורות {שברוב} (שכרו֯ב) ערבות
O183 בכל מיני מאורות שבערבות
R46 בכל מיני מאורות שברום ערבות
N1885 בכל מיני מאורות שברום ערבות
V1601 בכל מיני מאורות שברום ערבות

§7,3

V288	ומה הוא חשמל	מלמד	ששלש	מאות ושבעים ושמונה	מאורות של זיו	
L6577	ומהו חשמל	מלמד	ששלש	מאות ושבעים ושמונה	מיני מאורות של זיו	
F44	ומהו חשמל	מלמד	ששלש	מאות וע׳ח׳	מיני מאורות של זיו	
F41	ומהו חשמל	מלמד	ששלש	מאות ושבעים ושמנה	מיני מאורות	
OC198		מלמד	ש׳ע׳ח׳		מיני מאורות של זיו	
O741	ומהו חשמל	מלאך של	שלש	מאות ושבעים ושמונה	מיני מאורות של זיו	
O183	ומהו החשמל.	מלאך	שלשלש	מאות ושבעים ושמונה	מיני מאורות שלזיו	
R46	ומהו החשמל	מלמד	ששלש	מאות ושבעי׳ ושמונ׳	מיני מאורות של זיו	
N1885	ומהו חשמל	מלמד	ששלש	מאות ושבעים ושמנה	מיני מאורות של זיו	
V1601	ומהו חשמל	מלמד	ששלש	מאות ושבעים ושמונה	מיני מאורות של זיו	

V288	זוהר גדול	קבועין בו	והפחות שבכולן	כזיו	גלגל החמה
L6577	זוהר גדול	קבועים בו	והפחות שבכולם	כזיו	גלגל החמה.
F44	זוהר גדול	קבוע֯ים בו	והפחות שבכולם		גלגל חמה
F41		קבועים בו.	והפחות שבהם	כמראה	גלגל חמה
OC198	זוהר גדול	קבועות בו	והפחות שבכולן	כזיו	גלגל חמה
O741	השכינה. והרי׳	גדולים קבועים בו	והפחות שבכולם	כעין	גלגל חמה
O183	השכינה זוהר֯	גדול֯ קבועים בו	{והב} והפחות שבכולם	כעין	גלגל הח֯מה.
R46	השכינ׳ זוהר	גדול קבועי׳ בו	והפחו׳ שבכולם	כעין	גלגל החמ׳
N1885		וזוהר גדול קבועין בהן	והפחות שבהם	כזיו	גלגל חמה
V1601		וזוהר גדול קבועים בו	והפחות שבהם	כזיו	גלגל חמה

V288	וסימנו בגימטריא		ח׳ שמנה. ש׳ שלש מאות. מ׳ ארבעים. ל׳ שלשים
L6577	וסימנו בגימטריא	ח׳ש׳מ׳ל׳	
F44	וסימנו בגימטרי׳	ח׳ש׳מ׳ל׳	
F41	וסימנו	ח׳ש׳מ׳ל׳.	
OC198	וסימנו כ֯גמ׳	ח׳ש׳מ׳ל׳	
O741	וס֯ימניו (ג֯י֯) {ג֯ל֯} של חשמל		ח׳ שמונה ש׳ שלשה מאות. מ׳ל׳ שבעים.
O183	וסימנין גי֯	ח׳ ש׳ מ׳ ל׳	
R46	וסימ׳ גימ׳		ח׳ שמונ׳ ש׳ שלש מאו׳ מ׳ ארבעי׳. ל׳ שלשי׳
N1885	וסימני בגימ׳	חשמל	
V1601	וסימן בגימט׳	חשמ׳ל	

§7,7

V288 לפיכך הקיף ה׳ב׳ה׳ ענן וערפל סביביו שנ׳ ישת חשך סתרו סביבותיו
L6577 לפיכך הקיף הק׳ב׳ה׳ ענן וערפל שנ׳ ישת חשך סתרו סביבותיו
F44 לפיכך הקיף הק׳ב׳ה׳ ענן וערפל שנ׳ ישת חשך סתרו סביבותיו
F41 לפיכך הקיף ה׳ב׳ה׳ ענן וערפל סביביו שנאמ׳ ישת חשך סתרו סביבותיו
OC198 לפיכך הקיף הק׳ב׳ה ענן וערפל סביביו שנא׳ ישת חשך סתרו
O741 לפיכך הקיף הקב׳ה ענן וערפל סביבו שנאמ׳ ישית סתרו סביבותיו
O183 לפיכך הקיף הק׳ב׳ה׳ ענן וערפל סביביו שנ׳ ישת חשך סתרו סביבו׳
R46 לפיכ׳ הקיף הק׳ ענן וערפל סביבו שנ׳ ישת חושך סתרו סביבותיו
N1885 ולפיכך הקים הב׳ה ענן וערפל סביביו שנ׳ ישת חשך סתרו סביבותיו
V1601 ולפיכך הקיף הקב׳ה ענן וערפל סביבו שנאמר ישת חשך סתרו סביבותיו

V288 סוכתו חשכת מים עבי שחקים. כדי שלא יזונו מלאכי השרת מזיו השכינה ומזיו
L6577 וסכתו חשכת מים עבי שחקים כדי שלא יזונו מלאכי השרת מזיו
F44 וגו׳ כדי שלא יזונו מלאכי השרת מזיו
F41 סכתו. גו׳. כדי שלא יזונו מלאכי השרת מזיו
OC198 כדי שלא יזונו מ׳ה׳ מזיו
O741 כדי שלא ינזקו מלאכי השרת מזיו
O183 כדי שלא ינזקו מלאכי השרת מזיו
R46 סוכתו כדי שלא יזונו מלאכי השרת מזיו
N1885 סכתו. כדי שלא יזונו מלאכי השרת מזיו
V1601 סוכתו כדי שלא יזונו מלאכי השרת מזיו השכינה ומזיו

V288 כסאו ומזיו כבודו ומזיו מלכותו שנ׳ רם על כל גוים יי׳ על
L6577 כסאו ומזיו כבודו ומזיו מלכותו שנ׳ רם על כל גוים יי׳ על
F44 כסאו ומזיו כבודו ומזיו מלכותו שנ׳ רם על כל גוים יי׳.
F41 כבודו ומזיו מלכותו ומזיו כסאו שנא׳ רם על כל גוים יי׳ על
OC198 כסאו ומזיו כבודו ומזיו מלכותו שם רם על כל גוים יי׳ על
O741 כסאו ומזיו מלכותו ומזיו כבודו שנאמ׳ רם על כל גוים ה׳ על
O183 כסאו ומזיו מלכותו ומזיו כבודו. שנ׳ רם על כל גוים יי׳ על
R46 כסאו ומזיו כבודו ומזיו מלכותו שנ׳ רם על כל גוי׳ יי׳ על
N1885 כסאו ומזיו כבודו ומזיו מלכותו שנ׳ רם על כל גוים יי׳ על
V1601 כסאו ומזיו כבודו ומזיו מלכותו שנאמר רם על כל גוים יי׳ על

§7,5

V288 שאפילו חיות הקדש שבמרכבה וכרובי גבורה ואופני שכינה אינן יכולין
L6577 שאפילו חיות הקדש שבמרכבה וכרובי גבורה ואופני שכינה אינן יכולים
F44 שאפילו חיות הקדש שבמרכבה וכרובי גבורה ואופני שכינה אינן יכולים
F41 שאפ[illegible]לו חיות הקדש שבמרכבה וכרובי גבורה ואופני שכינה אינם יכולין
OC198 שאפילו חיות הקדש שבמרכבה וכרובי גבורה ואופני שכינה אינם יכולים
O741 שאפי׳ חיות הקודש שבמרכבה וכרובי גבורה ואופני שכינה אינם יכולים
O183 שאפי׳ חיות הקדש שבמרכבה וכרובי גבורה ואופני שכינה אינם יכולים
R46 שאפי׳ חיות הקודש שבמרכב׳ וכרובי גבור׳ ואופני שכינ׳ אינ׳ יכולי׳
N1885 שאפי׳ חיות הקדש שבמרכבה וכרובי גבורה ואופני שכינה אינן יכולין
V1601 שאפי׳ חיות הקדש שבמרכבה וכרובי גבורה ואופני שכינה אינם יכולים

V288 להסתכל בזיו הכבוד מפני שהוא נתון פרוס עליו
L6577 להסתכל בזיו הכבוד מפני שהוא נתון פרוס עליו
F44 להסתכל בזיו הכבוד מפני שהוא נתון פרוש עליו
F41 להסתכל בזיו הכבוד מפני שהוא פרוס עליו
OC198 להסתכל בזיו הכבוד מפני שהוא נתון פרוס עליו
O741 להסתכל בזיו הכבוד מפני שהוא נתון פרוס עליו
O183 להסתכל בזיו הכבוד מפני שהוא נתון ופרוס עליו
R46 להסתכל בזיו הכבוד מפני שהוא נתון פרוס עליו
N1885 להסתכל בזיו הכבוד מפני שהוא מרום נתון עליו
V1601 להסתכל בזיו הכבוד מפני שהוא נתון ופרוס עליו

§7,6

V288 ומזיו כסאו מוקף מעין כמראה זוהר סביבות כסאו
L6577 ומזיו כסאו מוקף מעין כמראה זוהר סביבות כסאו
F44 ומזיו כסאו מוקף כעין כמראה זוהר סביבות כסאו
F41 מזיו כסאו. ומוקף מעין כמראה זוהר סביבו(ת) כסאו..
OC198 ומזיו כסאו מוקף מעין כמראה זוהר סביבות כסא
O741 מזיו השכינה כסאו מוקף כעין מראה זהו סביבות כסא
O183 ומזיו השכינה הכסא מוקף מעין מעין במראה זהר סביבות כסא
R46 ומזיו השכינ׳ כסאו מוקף מעין כמרא׳ זהר סביבות כסאו
N1885 ומזיו כסאו מוקף כמראה זוהר סביבות כסאו.
V1601 ומזיו כסאו מוקף כמראה זוהר סביבות כסאו

V288 וכו׳.
L6577
F44 וגו׳
F41
OC198
O741
O183
R46
N1885
V1601 מגיד הרקיע

§8,2

V288 כתוב אחד אומר על השמים כבודו וכתוב אחר אומר מלא כל הארץ כבודו. אם
L6577 כתוב או׳ על השמים כבודו וכת׳ אחר אומ׳ מלא כל הארץ כבודו. אם
F44 וכתוב אחר אומר מלא כל הארץ כבודו אם
F41 כתוב אחד אומ׳ על השמים כבודו. וכתו׳ אחר אומ׳ מלא כל הארץ כבודו. אם
OC198 כתוב אחד אומר על שמים כבודו ואחד אומר מלא כל הארץ כבודו
O741 וכתוב א׳ אומר על השמים כבודו וכתו׳ אחר אומר מלא כל הארץ כבודו
O183 כת׳ אחד אומ׳ על השמים כבודו. וכת׳ אחר אומ׳ מלא כל הארץ כבודו.
R46 כת׳ אחד אומ׳ על השמי׳ כבודו וכת׳ אח׳ אומ׳ מלא כל הארץ כבודו.
N1885 כתו׳ אחד אומ׳ על השמים כבודו וכתו׳ אחר אומ׳ מלא כל הארץ כבודו. אם
V1601 כתוב א׳ אומר על השמים כבודו וכתוב א׳ אומר מלא כל הארץ כבודו אם

V288 נאמר השמים מספרים למה נאמר מלא כל הארץ כבודו
L6577 נאמר על השמים כובדו למה נאמ׳ מלא כל הארץ כבודו.
F44 נאמר על השמים למה נאמר (מלא) כל הארץ
F41 נאמ׳ על השמים. למה נאמ׳ מלא כל הארץ ואם נאמ׳
OC198
O741
O183
R46
N1885 נאמר על השמים כבודו ומה אמ׳ מלאכי הארץ כבודו.
V1601 נאמר על השמים כבודו כבוד אל למה נאמר מלא כל הארץ כבודו

V288 השמים כבודו.
L6577 השמים כבודו.
F44
F41 השמים כבודו.
OC198 השמים כבודו
O741 השמים כבודו
O183 השמים כבודו.
R46 השמי׳ כבודו.
N1885 השמים כבודו.
V1601 השמים כבודו

§8,1

V288 מהו על השמים כבודו יודעין גבורת כבודו ומספרים שמים
L6577 מהו על השמים כבודו ומספר(י)ם
F44 מהו על השמים כבודו שמספרי{?}(ם)
F41 ומהו על השמים כבודו. שיודעים גבורות כבודו ומספרין השמים
OC198 מהו על השמים כבודו על השמים יודעים גבורות כבודו ומספרים השמים
O741 על השמים מעין גבורות כבודו ומספרים
O183 על השמים מעין גבורות כבודו ומספרים
R46 על השמי׳ מעין גבורות כבודו ומספרי׳
N1885 וזהו על השמים כבודו. ומספרים שמים
V1601 יודעים גבורת כבודו ומספרים השמים

V288 תפארתו בכל שעה ושעה שנ׳ השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו
L6577 תפארתו בכל שעה ושעה שנ׳ השמים מספרים כבוד אל.
F44 תפארתו בכל שעה ושעה שנ׳ השמי׳ מספרים כבוד אל
F41 תפארתו כל שעה ושעה. שנא׳ השמים מספרים כבוד אל..
OC198 ת׳ת׳ בכל שעה ושעה שנא׳ השמים מספרים
O741 תפארתו השמים בכל שעה ושעה שנאמ׳ השמי׳ מספרים כבוד אל
O183 תפארתו השמים בכל שעה ושעה שנ׳ השמים מספרים כבוד אל.
R46 תפארתו השמי׳ בכל שע׳ ושעה שנ׳ השמי׳ מספרי׳ כבוד אל.
N1885 תפארתו וכל שעה ושעה שהשמים מספרים כבוד אל
V1601 תפארתו בכל שעה ושעה שנאמר השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו

V288 ברקת ואבני זמ{?}(ר)גדה ׳ קבועים בהן שזיון הולך
L6577 ברקת זמרגיה ׳ ‹??י ??גלית› קבועין בה שזיון הולך
F44 ברקת ומרגליות קבועין בה שזיון הולך
F41 ברקת ואבני אזמרגדה קבועים בה שזיון הולך
OC198 ברקת ואבני זמרגדה קבועין בו שזיון הולך {מסוף העולם}
O741 ברקת ואבני מרגדה קבועים בהן שזיון הולך
O183 ברקוב ואבני זמרגדה שזיון הולך
R46 ברקת ואבני׳ זמרגז הקבועי׳ בה שזיון הולך
N1885 ברקת ואבני מרגליות קבועין בה שזיון הולך
V1601 ברקת ואבני מרגלית קבועים בה שזיון הולך

V288 בכל רקיע ונוקבין בזיון שבעה רקיעים ומגנין גלגל
L6577 בכל רקיע ונוקבין בזיון. שבעה רקיעים ומגנין גלגל
F44 בכל רקיע ונוקבין בזיון (שבעה) רקיעים ומגנין ‹ומכהין› גלגל
F41 בכל רקיע ורקיע ונוקבין בזיון שבעה רקיעים ומכהין גלגל
OC198 ‹בכל› ‹הרקיע› ונוקבין בזיון ז׳ רקיעים ומגינין גלגל
O741 בכל רקיע ונוקבי׳ בזיון שבעה רקיעים וגלגל
O183 בכל רקיע ונוקבין בזיון שבעה רקיעין ומגנין גלגל
R46 בכל רקיע ונוקבי׳ בזיון שבע רקיעי׳ ומגנין גלגל
N1885 בכל רקיע ורקיע וכוּתבין בזיון שבעה רקיעים ודומה גלגל
V1601 בכל רקיע ורקיע ונוקבין בזהיוון שבעה רקיעים ודומה גלגל

V288 בפני זיון כמו זיו הזוהר בפני גלגל חמה
L6577 בפני זיון כמו זיו הנהר בפני (זיו) גלגל חמה
F44 חמה בפני זיון בפני זיו גלגל חמה
F41 חמה בפני זיון כמו זיו הנר בפני זיו גלגל חמה.
OC198 חמה מפני זיון כמו זיו הנר בפני זיו גלגל חמה
O741 חמה מפני זיון כמו זיו הנהר מפני (זיו) גלגל
O183 חמה מפני זיון כמו זיו הנהר בפני זיו גלגל חמה.
R46 חמה מפני זיון כמו זיו הנהר בפני זיו גלגל החמה
N1885 בפני זיון כמו זיו הנהר בפני זיו גלגל חמה
V1601 חמה בפני זיוון כמו זיו הנר בפני זיו גלגל חמה

§9,2

V288 וכל רקיע ורקיע מלא זיו זוהר גדול מזיון כמו רקיע מזיו גלגל חמה שהוא
L6577 וכל רקיע ורקיע מלא זיו זוהר גדול מזיון כמו רקיע מזיו גלגל חמה שהוא
F44 וכל רקיע ורקיע מלא זיו זוהר גדול מזיון כמו רקיע מזיו גלגל חמה שהוא
F41 וכל רקיע ורקיע מלא זיו וזוהר גדול מזיון כמו רקיע לבנה מזיו גלגל חמה שהוא
OC198 וכל רקיע ורקיע מלא זיו זוהר גדול מזיון כמו רקיע מזיו גלגל חמה שהוא
O741 וכל רקיע ורקיע מלא זיו וזוהר גדול
O183 וכל רקיע ורקיע מלא זיו זהר גדול
R46 וכל רקיע ורקיע מלא זיו זהר גדול מזיון כמ׳ רקיע רקיע מזיו גלגל חמה שהוא
N1885 בכל רקיע ורקיע מלא זיו זוהר גדול מזיון כמו רקיע מזיו גלגל חמה שהוא
V1601 וכל רקיע ורקיע מלא זיו זוהר גדול מזיוון כמו רקיע מזיו גלגל חמה שהוא

V288 אלא על השמים כבודו זה עיקר שכינת
L6577 אלא על השמים כבודו זהו גוף שכינת
F44 אלא על השמים כבודו זה גוף שכינת
F41 מלא כל הארץ למה נאמ׳ על השמים. אלא על השמים זהו גוף שכינת
OC198 אלא על השמים כבודו (זה) הגוף שכינת
O741
O183 אלא על השמים כְּבוֹדוֹ. זה גוף שכינת
R46 אלא על השמי׳ כבודו זה גוף שכינת
N1885
V1601 אלא על השמים כבודו זהו עיקר שכינת

V288 כבודו. ומלא כל הארץ כבודו. זהו כבודו שכל המלכים והרוזנים נוהגין
L6577 כבודו. ומלא כל הארץ כבודו. זהו כבודו שכל המלכים והרוזנים נוהגין
F44 כבודו. ומלא כל הארץ כבודו. זהו כבוד של מלכים ורוזנים נוהגים
F41 כבודו. ומלא כל הארץ כבודו. זה הוד כבודו שכל המלכים והרוזנים נוהגים
OC198 כבודו ומלא כל וגו׳ זה הוד כבודו של מלאכים והרוזנים נוהגים
O741 זהו כבודו שכל המל{?}(כ)[8] והרוזני׳ נוהגי׳
O183 כבודו. ומלא כל הארץ כבודו. זהו כבודו שכל המלכים והרוזנים נוהגים
R46 כבודו. ומלא כל האר׳ כבודו. שכל המלכים והרוזנים נוהגי׳
N1885 כבודו שכל המלכים והרוזנים נותנים
V1601 כבודו ומלא כל הארץ כבודו. זהו כבודו שכל המלכים והרוזנים נוהגים

V288 בו כבוד ואוכלין גדולה ומלכות בעולם מכבודו..
L6577 בו ??וד ואוכלין גחלה ומלכות בעולם.
F44 בו כבוד ונוטלים גדולה ומלכות בעולם
F41 בו כבוד גדולה ומלכות בעולם..
OC198 בו כבוד ואוכלין גדולה ומלכותו בעולם.
O741 בו ואוכלין גדולה ומלכות בעולם.
O183 בו כבוד ואוכלים גדולה ומלכות בעולם.
R46 בו כבוד ואוכלי׳ גדול׳ ומלכות בעולם..
N1885 בו כבוד ונותנים גדולה ומלכות בעולם
V1601 בו כבוד ואוכלים גדולה ומלכות מכבודו:

§9,1

V288 פרק רביעי: קרקע ערבות כולה מלאה גחלים ואבני ספיר ואבני
L6577 פרק ד׳ קרקע ערבות כולה מלאה גחלים ואבני ספיר ואבני
F44 פרק רביעי קרקע ערבות כלה מלאה גחלים ואבני ספיר ואבני
F41 פרק רביעי קרקע ערבות כלה מלאה גחלים ואבני
OC198 פרק ד׳ קרקע ערבות כולה מלאה גחלים ואבני ספיר ואבני
O741 פרק רביעי קרקע ערבות כולה מלאה גחלים ואבני ספיר ואבן
O183 פרק ד׳ קרקע ערבות כולה מלאה גחלים ואבני ספיר ואבני
R46 פ׳ד׳. קרקע ערבות מליאה כולה גחלים ואבני ספיר ואבני
N1885 פרק ד׳ קרקעית ערבות כלה מלאה גחלים ואבני ספיר ואבני
V1601 פרק רביעי קרקע ערבות כולה מליאה גחלים ואבני ספיר ואבני

V288 רביעית של ברקים
L6577 ‹לוהט?› רביעית של ברקים
F44 רביעית של ברקת
F41 רביעית של ברקים.
OC198 ד׳ של ברקים
O741 חומה רביעית של ברקים
O183 חומה שלברקים
R46 רביעית של ברקי׳
N1885 רביעית של ברקים
V1601 רביעית של ברקים:

§9,4

V288 שאפילו שבעה שרים הגדולים הנקראים בשם מלכם יהוה יהוה שם נכבד
L6577 שאפילו שבעה השרים הגדולים הנקראים בשם מלכם יהוה יהוה שם נכבד
F44 שאפילו שרים הגדולים הנקראים בשם מלכם יהוה יהוה שם נכבד
F41 שאפלו שבעה שרים גדולים הנקראין עיני יהוה יהוה שר נכבד
OC198 שאפילו ז׳ שרים הגדולים הנקראים בשם מלכם נכבד
O741 שאפילו שרים הגדולים הנקראים בשם מלאכי׳ ידוד ידוד שרי נכבד
O183 שאפי׳ שבעה שרים הגדולים הנקראים בשם מלכים יהוה יהוה שר נכבד
R46 שאפי׳ ז׳ שרי׳ גדולי׳ הנקראי׳ בשם מלכם ייי ייי שר הנכבד
N1885 שאפי׳ שרירם והגדולים הנקראים בשם מלכם יהוה יהוה שם כבוד
V1601 שאפילו שבעה שרים הגדולים הנקראים בשם מלכים: יהוה יהוה שם נכבד

V288 ונורא אינו יכולין להסתכל בזיו אותן החומות שכנגד הכסא
L6577 ונורא אינן יכולין להסתכל בזיו אותן החומות שכנגד הכסא
F44 ונורא אינם יכולים להסתכל בזיו אותם החומות שכנגד כסא
F41 ונורא אינם יכולים להסתכל בזיו אותן החומות שכנגד הכסא..
OC198 ונורא אינם יכולים להסתכל בזיון אותם החומות שכנגד הכסא
O741 ונורא אינן יכולים להסתכל בזיו אות{כ}{ן} שכנגד הכסא
O183 ונורא אינן יכולים להסתכל בזיו אותן החומות שכנגד הכסא
R46 ונורא אינ׳ יכולי׳ להסתכל בזיו אותן החומות שכנגד כסא
N1885 ונורא אינן יכולין להסתכל בזיו אותן החומות שכנגד הכסא
V1601 ונורא אינם יכולים להסתכל בזיו אותם החומו׳ שכנגד הכסא

V288 מלא ומאיר את כל העולם
L6577 מלא ומאיר את העולם.
F44 מלא ומאיר את העולם
F41 מלא אור ומאיר כל לעולם..
OC198 מלא ומאיר את העולם
O741
O183
R46 מלא ומאיר את כל העולם כולו
N1885 מלא ומאיר את העולם.
V1601 מלא ומאיר את כל העולם

§9,3

V288 ולא עוד אלא שארבע חומות של אש מוקפות להן ברום ערבות חומה
L6577 ולא עוד אלא שארבע חומות של אש מוקפות להם ברום ערבות חומה
F44 ולא עוד אלא שארבע חומות מוקפות להם ברום ערבות חומה
F41 ולא עוד אלא שד׳ חומות אש מוקפות להם ברום שמי ערבות. חומה
OC198 ולא עוד אלא שד׳ חומות של אש מוקפות להם ברום ערבות חומה
O741 ולא עוד אלא שארבע חומת של אש מוקפת להם ברום ערבות חומה
O183 ולא עוד אלא שארבע חומות שלאש מוקפות להם ברום ערבות. חומה
R46 ולא עוד אלא שד׳ חומות של אש מוקפות להם ברום ערבות חגייה
N1885 ולא עוד אלא שארבע חומות של אש מוקפות להם ערבות חומה
V1601 ולא עוד אלא שארבע חומות של אש מוקפות להם ברום ערבות: חומה

V288 ראשונה של לפיד שנייה של שלהבת. שלישית של להטת.
L6577 ראשונה של לפיד שׂניה של שלהבת שלישית של להטׂות
F44 ראשונה של לפיד שניה של שלהבת שלישית של להטות
F41 רׂאשׂוׂנׂה של לפיד. שניה שלהבת. שלישית של להטת.
OC198 ראשונה של לפיד ב׳ של שלהבת ג׳ של להטת
O741 של לפיד אש חומה שני שלהבת חומה של חנית
O183 ראשונה שללפיד. חומה שניה שלשלהבת. חומה שלישית שלחנית.
R46 ראשונ׳ של לפיד שנייה של שלהבת. שלישית של חנית
N1885 ראשונה של לפיד שנייה של שלהבת שלישית של לוהטת
V1601 ראשונה של לפיד: שניה של שלהבת ג׳ של להטת:

V288 גחלים. ועמודי להבים. ועמודי להטים.
L6577 ועמודי להבים ועמודי גחלים ועמודי להטים
F44 ועמודי להבים ועמודי גחלים ועמודי להטים
F41 ועמודים של להטים
OC198 {ברקים} ‹גחלים› ועמודי להטים
O741 ועמודי להבים ועמודי גחלי׳ ועמודי להטי׳
O183 ועמודי להבים וע׳ גחלים וע׳ להטים
R46 להבים ועמודי
N1885 גחלים
V1601 גחלים. ועמודי להטי׳ ועמודי

V288 ועמודי ברקים. ועמודי לפידים. שהן גבוהין מן הארץ
L6577 ברקים ועמודי לפידים שהן גבוהין מן הארץ
F44 וברקים ועמודי לפידים שהם גבוהים מן הארץ
F41 ועמודי ברקים ועמודי לפידים שהן גבוהין מן הארץ
OC198 ועמודי ברקים ועמודי לפידים שהן גבוהים מן הארץ
O741 ועמודי ברקים ועמודי לפידים שהם גבוהים מן הארץ
O183 וע׳ ברקים וע׳ לפידים שהם גבוהים
R46 ברקי׳ ועמודי לפידי׳ שהן גבוהים מן הארץ
N1885 ועמודי ברקים ועמודי אשים ועמודי להבים והם גבוהים מן הארץ
V1601 לפידים ועמודי ברקים ועמודי אישי׳ ועמודי להבים שהם גבוהי׳ מן הארץ

V288 ועד רום רקיע העליון
L6577 עד רום רקיע העליון
F44 ועד (רום) הרקיע העליון
F41 ועד רום רקיע העליון.
OC198 ועד רום הרקיע רום רקיע העליון
O741 עד רום רקיע העליון
O183 ועד רום רקיע העליון
R46 ועד רום רקיע העליון.
N1885 עד רום רקיע העליון
V1601 ועד רום רקיע העליון

§ 10,3

V288 ובכל היכל והיכל שמנת אלפים ושבע מאות וששים ושש שערי
L6577 ובכל היכל והיכל שמנת אלפים ושבע מאות וששים ושש שערי
F44 ובכל היכל ש׳ס׳ה׳ אלפים
F41 ובכל היכל והיכל ח׳ אלפים וז׳ מאות וס׳ו׳ שערי
OC198 ובכל {אחד ואחד} היכל והיכל ח׳ אלפים ת?׳ס׳ו׳ שערי
O741 ובכל היכל והיכל שמונה אלפים ושבע מאות וששים שערי
O183 ובכל היכל והיכל שמנת אלפים ושבע מאות וששים ושש שערי׳
R46 וכל היכל והיכל שמנת אלפי׳ ושבע מאו׳ וששי׳ ושש שערי
N1885 ובכל היכל והיכל שמנה אלפים ושבע מאות וששים ושש שערים
V1601 ובכל היכל והיכל ח׳ אלפים ותשס׳ו שערי

§ 10,1

V288 וביניהן קבועין שבעה היכלות של שבעה הדורים זה לפנים מזה. וזה לפנים
L6577 וביניהן קבועין שבעה היכלות של שבעה הדורים זה לפנים מזה וזה לפנים
F44 ובינה קבועים שבעה היכלות של שבע מדורים זה לפנים מזה וזה לפנים
F41 וביניהן קבועין ז׳ היכלות של ז׳ מדורין זה לפנים מזה וזה לפנים
OC198 וביניהם קבועים ז׳ היכלות של ז׳ הדורים זה לפנים מזה וזה לפנים
O741 וביניהם קבועים שבעה היכלות של שבעה מדורין זה לפנים מזה וזה לפנים
O183 וביניהם קבועים שבעה היכלות שלשבעה הדורים זה לפנים מזה וזה לפנים
R46 וביניהן קבועי׳ ז׳ היכלו׳ של שבעה הדורי׳ זה לפנים מזה.
N1885 וביניהן קבועין שבעה היכלות של שבעה הדורים זה לפנים (מ)זה וזה לפנים
V1601 ובינהם קבועים ז׳ היכלות על ז׳ הידורים זה לפנים מזה וזה לפנים

V288 מזה
L6577 מזה
F44 מזה
F41 מזה.
OC198 מזה
O741 מזה
O183 מזה
R46
N1885 מזה
V1601 מזה

§ 10,2

V288 וכולם מלאֵים גחלים ולפידים וזיקוקין וברקים. ועמודי אישים. ועמודי
L6577 וכולן מלאים גחלים ולפידים וזיקוקין וברקים ועמודי איש. [אישי]
F44 וכולם מלאים גחלים ולפידים וזיקוקין וברקים ועמודי אש
F41 וכלם מלאים גחלים
OC198 וכולם מלאים גחלים ולפידים וזקוקין וברקים ועמודי
O741 וכולם מלאים גחלים ולפידי׳ וזיקים וברקי׳ ועמודי אשים
O183 וכולם מלאים גחלים ולפידים וזיקוקים וברקים ועמודי אשֵׁם
R46 וכולם מלאים גחלי׳ ולפידי׳ וזיקוקי׳ וברקי׳ ועמודי אישים. ועמודי
N1885 וכולם מליאים גחלים ולפידים וזיקוקין וברקים ועמודי
V1601 וכולם מלאים גחלים ולפידים וזיקוקים וברקים ועמודי

V288 וששים אלפים רבבות מיני מאורות כמאור הגדול שכל העולם
L6577 וששים וחמשת אלפים רבבות מיני מאורות כמאור הגדול שכל העולם וכלו
F44 אלפים רבבות מיני מאורות כמאור הגדול שכל העולם כלו
F41 וס״ה׳ אלפים רבבות מיני מאורות כמאור הגדול שכל העולם כלו
OC198 אלפים רבבות מיני מאורות כמאור הגדול שכל העולם כלו
O741 וששים אלפים רבבות מיני מאורות כמאור הגדול שכל העולם כלו
O183 וששים אלפים מיני מאורות כמאור הגדול שכל העולם כולו
R46 וששי׳ אלפי׳ רבבות מיני מאורות כמאור הגדול שכל {ל}(ה)עולם כולו
N1885 וחמשת אלפים רבבות מיני מאורות כמאור הגדול שכל העולם
V1601 אלפים רבבות מיני מאורות כמאור הגדול שכל העולם

V288 מבהיק מזיון ואין כל בריה יכולה להסתכל בהן..
L6577 ויבהיק מזיון ואין כל ברייה יכולה להסתכל בהן
F44 מבהיק מזיון ואין כל בריה יכולה להסתכל בהן
F41 מבהיק מזיון ואין כל בריה יכולה להסתכל בהן.
OC198 מבהיק מזיון ואין כל בריה יכולה להסתכל בהם
O741 מבהיקים מזיון ואין כל ברי יכולה להסתכל בהן
O183 מבהיק מזיון ואין כל בריה יכולה להסתכל בהם.
R46 מבהיק מזיוון ואין כל ברייה יכולה להסתכל בהן
N1885 מבהיק מזיון ואין בריה יכולה להסתכל בהם
V1601 מבהיק מזיוו ואין כל בריה יכולה להסתכל בהם

§ 10,5

V288 ועל כל פתח ופתח עומדין שלש מאות וששים וחמשה אלפים רבבות
L6577 ועל כל פתח ופתח עומדים שלש מאות וששים וחמשת אלפים רבבות
F44 ועל כל פתח ופתח עומדים ש׳ס׳ה׳ אלפים רבבות
F41 ועל כל פתח ופתח עומדין ג׳ מאות וס׳ה׳ אלפים רבבות
OC198 ועל כל פתח ופתח עומדין ש׳ס׳ה׳ אלפים רבבות
O741 ועל כל פתח ופתח עומדים שלש מאות ושישים וחמש מאות אלפים רבבות
O183 ועל כל פתח ופתח עומדים שלש מאות וששים וחמשה אלפים רבבות
R46 ועל כל פתח ופתח עומדי׳ שלש מאו׳ וששי׳ וחמש׳ אלפי׳ רבבו׳ רבבות
N1885 ועל כל פתח ופתח עומדים שס׳ה אלפים רבבות של
V1601 ועל כל פתח ופתח עומדי׳ שס׳ה

V288	ברקים כמניין	שעות	של	ימות		השנה וכל	שער ושער רום קומתו	כרום
L6577	בקקים כמניין		של	ימות		השנה וכל	שער ושער רום קומתו	כרום
F44	ברקים כמניין			ימות		החמה ובכל	שער ושער רום קומתו	כרום
F41	ברקים כמנין	שעות	של	ימות		השנה. וכל	שער ושער רום קומתו	כרום
OC198	ברקים כמנין	שעות	של	ימות		השנה וכל	שער ושער רום קומתו	כרום
O741	ברקים כמנין	שעות	של כל	ימות		השנה וכל	שער ושער רום קומתו	כרום
O183	ברקים כמניין	שעות	שלכל			השנה וכל	שער ושער רום קומתם	כרום
R46	ברקי׳ כמניין	שעות	של	ימות		השנה. וכל	שער ושער רום קומתו	כרום
N1885	כמניין	שעות	של	ימות	החמה בשנה	ובכל	שער ושער רום קומתו	כרום
V1601	ברקים כמנין	שעות	של	ימות		השנה וכל	שער ושער רום קומתו	כרום

V288	שבעה רקיעים	ורחבן	כארכו	וכרחבו		של	עולם.
L6577	שבעה רקיעים	ורחבו	כארכו	ורחבו		של	עולם
F44	שבעה רקיעים	ורחבו	כארכו	ורחבו		של	עולם
F41	ז׳ רקיעים	וארכן	כארכן	ורחבן	כרוחב		העולם..
OC198	ז׳ רקיעים	ורחבן	כארכו	ורחבו		של	עולם
O741	שבעת הרקיעים	ורוחבו	כרוחב			של	עולם {ועולם}
O183	שבעה רקיעים	ורחבו	כרחב	וארך		שלכל	העולם
R46	שבעה רקיעים	ורוחב	כארכו	ורחבו		של	עולם
N1885	רקיעים	ורחבו	כארכו	ברחבו		של	עולם.
V1601	ז׳ רקיעים	ורוחבן	כרחבו	וארכו		של	עולם

§10,4

V288	ועל כל	פתח	ופתח	שבהיכלי		ערבות	קבועין בהן שלש מאות
L6577	ועל כל	פתח	ופתח	שבהיכלי		ערבות	קבועים בהם שלש מאות
F44	ועל כל	פתח	ופתח	שבה כלי	[שבהכלי]	ערבות	קבועים בהם ש׳ס׳ה׳
F41	ועל כל	פתח	ופתח	אשר בהיכל		ערבות	קבועים בהם שלש מאות
OC198	ועל כל	פתח	ופתח	שבהיכל		ערבות	קבועין ש׳ס׳ה׳
O741	‹ועל› כל	פתח	ופתח	שבו יש			קבועים בהם שלש מאות
O183	ועל כל	פתח	ופתח	שבהיכלי		ערבות	קבועים בהם שלש מאות
R46	ועל כל	פתח	ופתח	שבהיכלי		ערבות	קבועי׳ בהם שלש מאו׳
N1885	ועל כל	פתח	ופתח	שבהיכל		ערבות	קבועין בהן שלש מאות
V1601	ועל כל	פתח	ופתח	שבהיכל		ערבות	קבועים בהם שס׳ה

§12,1

V288 וכולן מכף רגלם ועד קדקד ראשן מ(ל)אים עינים וכל עין ועין כגלגל הלבנה
L6577 וכולן מכף רגלו עד קדקד ראשן מלאים עינים וכל עין ועין כגלגל הלבנה.
F44 כלן מכף רגלם ועד קדקדן מלאי׳ עינים וכל עין ועין כגלגל הלבנה
F41 וכלם מכף רגלם ועד קדקד ראשם מלאים עינים. וכל עין ועין כגלגל הלבנה.
OC198 וכולם מכף רגלם ועד קדקד ראשם מלאים עינים וכל עין ועין כגלגל הלבנה
O741 וכלם מכף רגלם ועד קדקדם מלאים ענים וכל עין ועין כגלגל הלבנה
O183 וכולם מכף רגלם ועד קדקדם מלאים עינים וכל עין ועין כגלגל הלבנה
R46 וכולם מכף רגלם ועד קדקד ראשם מליא׳ עיני׳. וכל עין ועין כגלגל הלבנה
N1885 וכולם מכף רגלם עד קדקדם מליאים עינים וכל עין ועין כגלגל לבנה
V1601 וכלם מכף רגלם ועד קדקד ראשם מלאים עינים וכל עין ועין כגלגל הלבנה

V288 וכל אחד ואחד גופן כגחלים ומראיהן כלפידים וגלגלי עיניהם. כברקי
L6577 וכל אחד ואחד גופן גחלים ומראיהן כלפידים ?לגלי עיניהם כברקי
F44 וכל אחד ואחד גופן גחלים ומראיהן כלפידים וגלגלי עיניהם כברקי
F41 וכל אחד ואחד גופם כגחלים ומראיהם כלפידים וגלגל עיניהם כברקים.
OC198 וכל א׳ וא׳ גופן כגחלים ומראיהן כלפידים וגלגלי עיניהם כברקים
O741 וכל א׳ ואחד גופ׳ כגחלים ומראהו כלפידים וגלגלי עיניהם כברק
O183 וכל א?ד ואחד גופן כגחלים ומראיהן כלפידים וגלגלי עיניהם כברקי
R46 וכל אחד ואח׳ גופו כגחלי׳ אש ומראיהם כלפידים וגלגלי עיניהם כברקי
N1885 וכל אחד ואחד גופו כגחלים ומראיהן כלפידים וגלגלי עיניהם כברקי
V1601 וכל א׳ ואחד גופו כגחלים ומראיהם כלפידים וגלגלי עיניה׳ כברקי׳

V288 מאו{ל}(ר) וכלי טיכוסיהן איש למינהו..
L6577 מאור וכלי טיקוסיהן איש למינהו
F44 אור וכלי טיקוסיהם אש למינהו
F41 וכלם טכוסיהן אצל מגניהן.
OC198 מאור וכלי טרוסין אם למינהו
O741 אש וכל סוסיהם אש לוהט
O183 אור וכלי טיכוסיהן אש לוהט
R46 מאור וכלי טיכוסיהן אש.
N1885 מאור וסוסיהם אש למיניהו.
V1601 מאירים וכלי תכסיטיהן איש למינהו

V288 מלאכי השרת שהן גבוהין מן הארץ ועד רום רקיע
L6577 מלאכי השרת שהן גבחוין מן הארץ ועד רום רקיע.
F44 מלאכי השרת שהן גבוהים מן הארץ ועד רום רקיע
F41 מלאכי השרת שהן גבוהין מן הארץ ועד רום רקיע
OC198 מ׳ה׳ שהן גבוהין מן הארץ ועד הרקיע
O741 מלאכי השרת שהם גבוהים מן הארץ ועד רום רקיע
O183 מלאכי השרת שהן גבוהין מן הארץ ועד רום רקיע
R46 מלאכי השרת שהן גבוהי׳ מן הארץ עד רום רקיע.
N1885 מלאכי השרת שהם גבוהין מן הארץ עד רום רקיע
V1601 מלאכי השרת שהם גבוהים מן הארץ ועד רום רקיע.

§11,1

F41 מהלך חמש מאות שנה וכוכבי כל רקיע ורקיע..
OC198 מהלך ת׳ק׳ שנה וכן כל רקיע ורקיע וכן בין כל רקיע ורקיע

§11,2

F41 למעלה מהן חיות הקדש ורגלי החיות כנגד כלן. קרסולי החיות כנגד כלם. שוקי
OC198 למעלה מהם חיות הקודש רגלי החיות כנגד כולן קרסולי החיות כנגד כולן שוקי

F41 החיות כנגד כלם. ארכובי החיות כנגד כלם. גופי החיות
OC198 החיות כנגד כולן רכובי החיות כנגד כולן ירכי החיות כנגד כולן גופי החיות

F41 כנגד כלם. צוארי החיות כנגד כלם. ראשי החיו(ת) כנגד כלם. קרני החיות כנגד
OC198 כנגד כולן צוארי החיות כנגד כולן ראשי החיות כנגד כולן קרני החיות כנגד

F41 כלם..
OC198 כולן

§11,3

F41 למעלה מהם כסא הכבוד רגלי הכסא כנגד כלם. כסא הכבוד כנגד כלם. ורם ונשא
OC198 למעלה מהם כסא הכבוד רגלי הכסא כנגד כולן כסא הכבוד כנגד כולן ורם ונשא

F41 שוכן עד עליו.
OC198 שוכן עליו

§ 12,3

V288 ויש להן כמה שמות וסוסיהם כמה שמות. ויש להן ארבעה פנים
L6577 יש להם כמה שמות ולסוסיהם כמה שמות. יש להם ארבעה פנים
F44 יש להם כמה שמות ולכל סוסיהם כמה שמות יש להם ד׳ כנפים
F41 יש להן כמה שמות. ולסוסיהן כמה שמות. יש להם ד׳ כנפים.
OC198 יש להם כמה שמות ולסוסיהם יש כמה שמות יש להם ד׳ פנים
O741 ויש להם כמה שמות ולסוסיהם כמה שמות ויש להם ארבע פנים
O183 ויש להם כמה שמות ולסוסיהם כמה שמות. יש להם ד׳ פנים
R46 יש להם כמה שמות ולסוסיהן יש להן כמה שמו׳. יש להם ארבע פני׳
N1885 יש להם כמה שמות ולסוסיהם כמה שמות. יש להם ד׳ פנים
V1601 ויש להם כמה שמות ולסוסיהם כמה שמות ויש להם ד׳ פנים

V288 ולסוסיהם ארבעה פנים ויש להן ארבעה כנפים ולסוסיהם ארבעה כנפים והם
L6577 ולסוסיהם ארבע פנים. יש להם ארבעה כנפים ולסוסיהם ארבעה כנפים. הם
F44 ולסוסיהם ד׳ כנפים יש להם ד׳ פנים ולסוסיהם ד׳ פנים הם
F41 יש להם ד׳ פנים. כמו כן הם
OC198 ולסוסיהם ד׳ פנים יש להם ד׳ כנפים ולסוסיהם ד׳ כנפים הם
O741 ולסוסיהם ארבע פנים ויש להם ארבע כנפים ולסוסיהם ארבע כנפים. הם
O183 ול??? ד׳ פנים יש להם ד׳ כנפים ולסוסיהם ד׳ כנפים. והם
R46 ולסוסיה׳ ד׳ פני׳. יש להן ד׳ כנפי׳ ולסוסיהם ד׳ כנפי׳. הם
N1885 ולסוסיהם ד׳ פנים. יש להם ד׳ כנפים ולסוסיהם ד׳ כנפים. הם
V1601 ולסוסיהם ד׳ פנים ויש להם ד׳ כנפים ולסוסיהם ד׳ כנפים הם

V288 מדברים בארבעה פיות ארבעה דיבורין וסוסיהן מדברין בארבעה פיות
L6577 מדברים בארבע פיות ארבעה דבורים וסוסיהם מדברים בארבע פיות
F44 מדברים בארבע פיות ד׳ דברים וסוסיהם מדברים בארבע פיות
F41 מדברים בד׳ פיות ד׳ דבורים. וסוסיהם כמו כן.
OC198 מדברים בד׳ פיהם {?}(ד)׳ דבורים וכן סוסיהם
O741 מדברים בארבע פיהם ובארבע דבורים וסוסיהם מדברים בארבע פיהם
O183 ???. בארבעה פיהם ארבע דיבורים. וסוסי׳ מדב׳ בארב׳ פיה׳
R46 מדברי׳ בארבע פני׳ ארבע דיבורי׳ וסוסיהן מדברי׳ בד׳ פני׳
N1885 מדברים לד׳ פיות ד דיבורים. וסוסיהם מדברים ד׳ פיות
V1601 מדברים בד׳ פיות ד׳ דבורים וסוסיהם מדברים בד׳ פיות

§ 12,2

V288 וכל אחד ואחד מהן יש להם סוסים וסוסיהם סוסי אש ומרכבותם
L6577 וכל א? ואח׳ יש להם סוסים וסוסיהם סוסי אש. ומרכבותיהם
F44 וכל אחד ואחד יש להם סוסים וסוסיהם סוסי אש ומרכבותיהם
F41 וכל אחד ואחד יש לו סוסים. וסוסיהן סוסי אש. ומרכבותיהן
OC198 וכל א׳ וא׳ יש לו סוסים וסוסיהם סוסי אש ומרכבותיהם
O741 וכל אחד ואחד יש לו סוסים סוסי אש ומרכבותיהם
O183 וכל אחד ואחד יש לו סוסים סוסיהם סוסי אש ומרכבותיהם
R46 ו{ו}(כ)ל אחד ואח׳ יש להם סוסי׳. סוסיהן סוסי אש. ומרכבותיהן
N1885 וכל אחד ואחד יש להם סוסים וסוסיהם אש ומרכבותיהם להבה
V1601 וכל א׳ וא׳ יש לו סוסים וסוסיה׳ סוסי אש ומרכבותיהם

V288 מרכבות להבה וחרבותיהם חרבות לפידים. ורמחיהם רמחי שלהבת
L6577 מרכבות להבה וחרבותיהן חרבות לפידים ורמחיהם רמחי שלהבת
F44 מרכבות להבה וחרבותיהם חרבות לפידים ורומחיהם רמחי שלהבת
F41 מרכבות להבה. וחרבותיהן חרבות לפידים. ורמחיהן רמחי שלהבת.
OC198 מרכבות להבה וחרבותיהם חרבות לפידים ורומחיהן רומחי שלהבת
O741 מרכבות להבה וחרבותיהם חרבות לפידים ורומחיהם רומחי שלהבות
O183 מרכבות להבה וחרבותיהם חרבות לפידים ורמחיהם רמחי שלהבת
R46 מרכבות להבה. וחרבותיהם חרבות לפידי׳ ורמחיהן רמחי שלהבת
N1885 מרכבות [מרכבות להבה] וחרבותיהם לפידים ורמחיהם רומחי שלהבת
V1601 מרכבו׳ להבה וחרבותיה׳ חרבות לפידי׳ ורומחיה׳ רומחי שלהבת

V288 וקשתותיהם קשתות גחל. וחיציהם חיצי להט וכל כלי זיניהם אש בוערה.
L6577 וקשתותיהם קשתות גחל וחציהם חצי להט וכל כלי זיניהם אש בערה.
F44 וקשתותיהם קשתות גחל וחציהם חצי להט וכל כלי זיניהם אש בוערה
F41 וקשתותיהן קשתות גחל. וחציהם חצי להב. וזיניהם אש בוערה..
OC198 קשתותם קשתות גחלים וחיציהם חיצי להט וכל כלי זיניהם אש בוערת
O741 וקשתותיהם גחל וחיציהם חצי להט וכל כלי זייניהם אש בוערת
O183 וקשתותיהם קשתות גחל וחציהם חצי להט וכל כלי זייניהם אש בוערה
R46 וקשתותיהם קשתות גחל. וחיציהם חיצי להט. וכל כלי זייניהם אש בוערה.
N1885 וקשתותיהם קשת גדול וחיציהם חצי להט ועל כל זייניהם אש בוערה.
V1601 וקשתותיה׳ קשת גדול וחיציהם חיצי להט וכל כלי זייניהם אש בוערה

V288 קוניהם בכל יום ויום:
L6577 קונהם בכל יום ויום.
F44 קוניהם בכל יום ויום.
F41
OC198
O741
O183
R46
N1885
V1601 קוניהם בכל יום ויום

§ 13,1

V288 ולמעלה מהן ממונים שמנה שרים גדולים ורמים ונכבדים על כל פתח ופתח
L6577 ולמעלה מהם שמונה שרים גדולים ורמים ונכבדים על כל פתח ופתח
F44 ולמעלה ממנו שמנה שרים גדולים ורמים ונכבדים על כל פתח ופתח
F41 ולמעלה מהם ממונים ז׳ שרים גדולים ורמים ונכבדים על כל פתח ופתח
OC198 ולמעלה מהם ממונים ח׳ שרים גדולים ורמים ונכבדים על כל פתח ופתח
O741 ולמעלה מהם ממונים שרים גדולים ורמים ונכבדים על כל פתח ופתח
O183 ולמעלה מהם ממונים שרים גדולים ורמים ונכבדים על כל פתח ופתח
R46 ולמעל׳ מהם ממוני׳ שמונ׳ שרי׳ גדולי׳ ורמים ונכבדים על כל פתח ופתח
N1885 ולמעלה מהם ממונים שרים גדולים ורמים ונכבדים על כל פתח ופתח
V1601 ולמעלה מהם ממונים ח׳ שרים גדולים ורמים ונכבדים על כל פתח ופתח

V288 ש(כ)ל מלאכי השרת
L6577 שכל מלאכי השרת
F44 שכל מלאכי השרת
F41 שמלאכי השרת
OC198 שכל מ׳ה׳
O741 שכל מלאכי השרת
O183 שכל מלאכי השרת
R46 שכל מלאכי השרת
N1885 של מלאכי השרת
V1601 של מלאכי השרת

V288 ארבעה דיבורין. הם אומרין קדוש וסוסיהם אומרין קדוש. הם אומרין
L6577 ארבעה דבורים. הם אומרים קדוש וסוסיהם אומרים קדוש. הם אומרים
F44 ד׳ דברים הם אומרים קדוש וסוסיהם אומרים קדוש הם אומרים
F41 הם אומרין קדוש. וסוסיהן אומרין קדוש. הם אומרים
OC198 הן אומרים קדוש וכן סוסיהן הן אומרים
O741 ובארבע דבורים. הם אומרים קדוש וסוסיהם אומרים קדוש הם אומרי׳
O183 ד׳ דיבורים. הם אומ׳ קדוש. וסוס׳ או׳ קד׳. הם או׳
R46 ד׳ דיבורי׳. הם אומ׳ קדוש וסוסיהן אומ׳ קדוש. הם אומ׳
N1885 ד׳ דיבורים. והם אומ׳ קדוש וסוסיהם אומ׳ קדוש. הם אומ׳
V1601 ד׳ דבורים הם אומרים קדוש וסוסיהם אומרים קדוש הם אומרים

V288 ברוך וסוסיהם אומרין ברוך הם מספרים
L6577 ברוך וסוסיהם אומרים ברוך. הם מספרים
F44 ברוך וסוסיהם אומרים ברוך הם מספרים
F41 ברוך שם כבוד מלכם. וסוסיהם אומרין ברוך שם כבוד מלכם. הם מספרים
OC198 ברוך וכן סוסיהם הם מספרים
O741 ברוך. וסוסיהם אומר׳ ברוך. הם מספרים
O183 בר׳ וסו׳ (או׳) בר׳. הם מספרים
R46 ברוך וסוסיהן אומ׳ ברוך. הם מספרי׳
N1885 ברוך וסוסיהם אומ׳ ברוך. הם מספרים
V1601 ברוך וסוסיהם אומרים ברוך הם מספרים

V288 שירות מלכם בשבעים לשון וסוסיהם מספרים שירות מלכם בשבעים לשון.
L6577 שירות מלכם בשבעים לשון וסוסיהם מספרים שירות מלכם בשבעים לשון.
F44 שירות מלכם בשבעים לשון וסוסיהם מספרים שירות מלכם בשבעים לשון
F41 שירות מלכם בע׳ לשון. וסוסיהם מספרין שירות מלכם בע׳ לשון
OC198 שורות מלכם בע׳ לשונות
O741 שירת מלכנו בשבעים לשון וסוסיהם כמו כן.
O183 שירות מלכינו בשבעים לשון וס׳ כמו כן. לשון.
R46 שירות מלכם בשבעי׳ לשו׳ וסוסיהן מספרי׳ שירו׳ מלכם בע׳ לשון
N1885 שירת מלכם בע׳ לשונות וסוסיהם מספרים שירת מלכם בע׳ לשונות.
V1601 שירות מלכם בע׳ לשונות וסוסיהם מספרי׳ שירות מלכם בע׳ לשונות

V288 הם עושין רצון קוניהם בכל יום ויום. וסוסיהם עושין רצון
L6577 הם עושים רצון קונהם בכל יום ויום והם עושים רצון
F44 הם עושים רצון קוניהם בכל יום ויום והם ⟨י׳⟩ ⟨וסוסיהם⟩ עושים רצון
F41 הם עושין רצון קוניהם בכל יום ויום. וסוסיהן כמו כן..
OC198 הם עושים רצון קוניהם בכל יום ויום וכן סוסיהם
O741 הם עושים רצון קוניהם בכל יום ויום וסוסיהם כמו כן.
O183 הם עושים רצון קוניהם בכל יום וסוס׳ כמו כן.
R46 הם עושי׳ {מ}{ר}צון קוניהם בכל יום ויום וסוסיהן כ׳.
N1885 עושין רצון קוניהם בכל יום ויום
V1601 הם עושים רצון קוניהם בכל יום ויום וסוסיהם עושין רצון

V288 אחד בכניסה ואחד ביציאה שמות של שומר פתחים על כל פתח ופתח
L6577 אחד בכניסה ואחד בזציאה. שמות של שומרי פתחים על כל פתח ופתח
F44 אחד בכניסה ואחד ביציאת שמות של שומרי פתחים על כל פתח ופתח
F41 אחד בכניסה ואחד ביציאה. שמות של שומרי פתחים ועל כל פתח ופתח.
OC198 א׳ בכניסה וא׳ ביציאה שמות של שומרי פתחים על כל פתח ופתח
O741 אחד בכניסה ואחד ביציאה שמות של שומר פתחים על כל פתח ופתח
O183 אחד בכניסה ואחד ביציאה שמות שלשומר פתחים על כל פתח ופתח.
R46 אחד בכניס׳ ואחד ביציאה שמות של שומר{י} פתחי׳ על פתח ופתח
N1885 ואחד בכניסה ואחד ביציאה. שמות של שומרי פתחים על כל פתח ופתח
V1601 ואחד א׳ בכניסה ואחד ביציאה שמות של שומרי הפתחים על כל פתח ופתח

V288 לכל אחד ואחד של שרים הגדולים הממונים על הפתחים שבהיכלי ערבות..
L6577 לכל אחד ואחד של השרים הגדולים הממונים על הפתחים שבהיכלי ערבות.
F44 לכל אחד ואחד של השרים הגדולים הממונים על הפתחים שבהיכלי ערבות
F41 ולכל אחד ואחד של שרים הממונים על הפתחים שבהיכלי ערבות..
OC198 לכל א׳ וא׳ של שרים הגדולים הממונים על הפתחים שבהיכלי ערבות.
O741 לכל אחד ואחד של שרים הגדולים הממונים על הפתחים שבהיכל ערבות
O183 לכל אחד ואחד שלשרים גדולים הממונים על הפתחים שבהיכל ערבות
R46 ולכל אח׳ ואחד של שרי׳ הגדולי׳ הממוני׳ על הפתחי׳ שבהיכלי ערבו׳
N1885 לכל אחד ואחד של שרים הגדולים הממונים על הפתחים שבהיכלי ערבות.
V1601 לכל א׳ וא׳ של השרים הגדולים הממוני׳ על הפתחים שבהיכלי ערבות

§ 14,1

V288 מן הארץ ועד לרקיע מהלך חמש מאות שנה. ועביו של רקיע מהלך חמש
L6577 מן הארץ ועד ??קיע מהלך חמש מאות שנה ועביו של רקיע חמש
F44 מן הארץ ועד הרקיע מהלך חמש מאות שנה ועביו של רקיע חמש
O741 מן הארץ ועד הרקיע מהלך חמש מאות שנה ‹ו???? של הר??? מה?לך חמש›
O183 מן הארץ עד לרקיע מהלך חמש מאות שנה ועוביו שלהרקיע מהלך חמש
R46 מן הארץ ועד לרקיע מהלך חמש מאו׳ שנה ועוביין של רקיע מהלך חמש
N1885 ומן הארץ עד לרקיע מהלך ת׳ק שנה ועוביו של רקיע מהלך ת׳ק׳
V1601 מן הארץ ועד לרקיע מהלך ת׳ק שנה ועביו של רקיע ת׳ק

V288 מאות שנה. ו(ב)כל רקיע ורקיע
L6577 מאות שנה וכן כל רקיע ורקיע וכן בין כל רקיע ורקיע
F44 מאות שנה וכן כל רקיע ורקיע וכן כל בין רקיע ורקיע
O741 ‹מא??› וכן כל רקיע ורקיע
O183 מאות שנה וכן כל רקיע ורקיע
R46 מאו׳ שנה. וכן כל רקיע ורקיע
N1885 ובין כל רקיע ורקיע מהלך ת׳ק׳ שנה.
V1601 שנה וכן כל רקיע ורקיע ובין כל רקיע ורקיע מהלך ת׳ק שנה

§13,2

V288	אינן נכנסין	ויוצאין לראות פני כסא	הכבוד ולומר שירות כסא
L6577	אינן נכנסים	ויוצאים ויוצאים לראות פני כסא	ולומר שירות כסא
F44	אינם נכנסים	ויוצאים לראות פני כסא	ולומר שירות כסא
F41	אינם נכנסין	ויוצאין לראות פני כסא	הכבוד ולומר שירות כסא
OC198	אינם נכנסים	ויוצאים לראות פני כסא	הכבוד ולמר שירות
O741	אינן נכנסי׳	לראות פני (כסא)	הכבוד ולומר שירות כסא
O183	אינם נכנסים	ויוצאים לראות פני כסא	הכבוד ולומ׳ שירות כסא
R46	אינ׳ נכנסי׳	ויוצאין לראות פני כ׳ה׳	ולומ׳ שירות כסא
N1885	אינן נכנסין	ויוצאין לראות פני כסא	הכבוד ולומ׳ שירת כסא
V1601	ואינם נכנסים	ויוצאין לראות פני כסא	הכבוד ולומר שירות כסא

V288		אלא על	פיהם
L6577		אלא על	פ[8]?ם
F44		אלא על	פיהם.
F41		אלא על	פיהם..
OC198		אלא על	פיהם
O741		אלא על	פיהם
O183		אלא על	פיהם.
R46		אלא על	פיהם
N1885	הכבוד	אלא על	פני פניהם.
V1601	הכבוד	אלא על	פיהם

§13,3

V288	וארבעה חותמות של שם המפורש בידיהם שנים על כל פתח ופתח
L6577	וארבעה חותמות של שם המפורש בידיהם שנים על כל פתח ופתח
F44	וד׳ חותמות של שם המפורש בידיהם שנים על כל פתח ופתח
F41	וי׳ד׳ חותמות של שם המפורש בידיהם ב׳ על כל פתח ופתח
OC198	וי׳ד׳ חותמות של שם המפורש בידהם ב׳ על כל פתח ופתח
O741	וארבע חותמות של שם המפורש בידיהם שנים על פתח
O183	וד׳ חותמות שלשם המפורש בידיהם שנים על כל פתח ופתח.
R46	וארבע חותמות של שם המפו׳ בידיהם שני׳ על כל פתח
N1885	וד׳ חותמות של שם המפורש בידיהם שנים על כל פתח ופתח לכל אחד
V1601	וד׳ חותמות של שם המפורש בידיהם שנים על כל פתח ופתח לכל א׳

§14,3

V288 למעלה מהן כסא הכבוד! רגלי כסא הכבוד כנגד כולם.. כסא
L6577 למעלה מהן כסא הכבוד רגלי הכסא כנגד כולן כסא
F44 למעלה מהם כסא הכבוד רגלי הכסא כנגד כלם. כסא
O741 למעלה מהן כסא הכבוד כנגד כולן.
O183 ולמעלה מהן כסא הכבוד. רגלי הכסא כנגד כולן כסא
R46 למעל׳ מהם כסא הכבוד רגלי הכס׳ כ׳כ׳. כס׳ הכבוד כנגד כולן.
N1885 ולמעלה מהן כסא הכבוד רגלי כסא הכבוד כנגד כולן וכסא
V1601 למעלה מהן כסא הכבוד. רגלי כסא הכבוד כנגד כלם. וכסא

V288 הכבוד כנגד כולם. ורם ונשא שוכן עליו..
L6577 הכבוד ורם ונשא שוכן עליו.
F44 הכבוד רם ונשא שוכן עלי׳
O741 ורם ונשא שוכן עליו.
O183 הכבוד כנגד כולן ורם ונשא שוכן עליו.
R46 רם ונישא שוכן עליהם..
N1885 הכבוד כנגד כולם רם ונשא שוכן עליו..
V1601 הכבוד עצמו כנגד כלם. ורם ונשא יתרומם ויתנשא שוכן עליו׃

§15,1

V288 פרק חמשי׃ בהיכל שביעי קבוע כסא הכבוד ומרכבות כרובים ומחנות
L6577 פרק ה׳ בהיכל שביעי קבוע כסא הכבוד ומרכבות כרובים ומחנות
F44 פרק חמישי ובהיכל שביעי קבוע כסא הכבוד ומרכבות כרובים ומחנות
F41 פרק חמשי ובהיכל שביעי קבוע כסא הכבוד ומרכבות כרובים ומחנות
OC198 פרק ה׳ ובהיכל ז׳ קבוע כסא הכבוד ומרכבות כרובים ומחנות
O741 פרק חמישי בהיכל שביעי קבוע כסא הכבוד ומרכבות כרובים ומחנות
O183 פרק ה׳ בהיכל שביעי קבוע כסא הכבוד ומרכבות כרובים ומחנות
R46 פ׳ה׳.. בהיכל שביעי קבוע כס׳ הכבוד ומרכבות כרובי׳ ומחנו׳
N1885 פרק ה׳ בהיכל שביעי קבוע כסא הכבוד ומרכבות כרובים (א) ומחנות
V1601 פרק חמישי בהיכל ז׳ קבוע כסא הכבוד ומרכבות כרובים ומחנות

V288 שרפים ואופנים וחיות וגלגלי אש אוכלה ומערכות לח
L6577 שרפים ואופנים וחיות וגלגלי אש אכלה ומרכבות (ומערכי)
F44 שרפים ואופנים וחיות וגלגלי אש אוכלה ומרכבות
F41 שרפים ואופנים וחיות וגלגלי אש אוכלה. ומערכי מרכבה
OC198 שרפים ואופנים וחיות וגלגלי אש אוכלה ומערכות
O741 שרפים ואופנים וגלגלי אש אוכלת אש ומערכות
O183 שרפים ואופנים וגלגלי אש אוכלה ומערכות
R46 שרפי׳ ואופני׳ וגלגלי אש אכלה ומערכו׳ א׳
N1885 שרפים (ב) ואופנים (ג) וחיות (ד.) וגלגלי אש אוכלה ומרכבו(ת)
V1601 שרפים ואופנים וחיות וגלגלי אש אוכלה ומרכבות

§14,2

V288 למעלה מהן חיות הקודש. רגלי החיות כנגד כולן. קרסולי החיות כנגד
L6577 למעלה מהן חיות הקדש רגלי החיות כנגד כולן קרסולי החיות כנגד
F44 למעלה מהן חיות הקדש רגלי החיות כנגד כלם. קרסולי החיות כנגד
O741 למעלה מהן חיות הקודש. רגלי החיות כנגד כולן. קרסולי החיות כנגד
O183 למעלה מהן חיות הקדש רגלי החיות כנגד כולן קרסולי החיות כנגד
R46 למעל׳ מהן חיות הקודש רגלי החיות כנגד כולן קרסולי החיות כנגד
N1885 למעלה מהן חיות הקדש רגלי חיות הקדש כנגד כולם קרסולי החיות כנגד
V1601 למעלה מהם חיות הקדש רגלי החיות כנגד כלן קרסולי החיות כנגד

V288 כולן. שוקי החיות כנגד כולן. ירכי החיות כנגד
L6577 כולן שוקי החיות כנגד כולן ארכובי החיות כנגד כולן ירכי החיות כנגד
F44 כלם. שוקי החיות כנגד כלם ארכובי החיות כנגד כלם. {?} ירכי החיות כנגד
O741 כולם. שוקי החיות כנגד כולן. רכובי החיות כנגד כולן. ירכי החיות כנגד
O183 כולן שוקי החיות כנגד כולן. רכובי הח׳ כנ׳ כו׳. יריכי ה׳כ׳ב׳.
R46 כולן שוקי החיו׳ כ׳כ׳. רכובי החיות כ׳כ׳. יריכי החיו׳ כ׳כ׳.
N1885 כולם
V1601 כלן שוקי החיות כנגד כלן יריכי החיות כנגד

V288 כולן. גופי החיות כנגד כולן. צוארי החיות כנגד כולן. ראשי החיות כנגד כולן.
L6577 כולן גופי החיות כנגד כולן צוארי החיות כנגד כולן ראשי החיות כנגד כולן.
F44 כלם. גופי החיות כנגד כלם. צוארי החיות כנגד כלם. ראשי החיות כנגד כלם.
O741 כולן. גופי החיות כנגד כולן. צוארי החיות כנגד כולן. ראשי החיות כנגד כולן.
O183 צוארי החיות כנגד כולן. ראשי ה׳כ׳ב׳.
R46 גופי החיו׳ כ׳כ׳. צוארי החיו׳ כ׳כ׳. ראשי החיו׳ כ׳כ׳
N1885
V1601 כלן. גופי החיות כנגד כלן. צוארי החיות כנגד כלן. ראשי החיו׳ כנגד כלן.

V288 קרני החיות כנגד כולם.
L6577 קרני החיות כנגד כולן
F44 קרני החיות כנגד כלם.
O741 קרני החיות כנגד כולן.
O183 קרני ה׳כ׳ב׳
R46 קרני החיות כ׳כ׳..
N1885 עיני החיות כנגד כולם קרני החיות כנגד כולם.
V1601 עיני החיות כנגד כלן. קרני החיות כנגד כלן.

V288 ורעמים ומרעישי שירה ומדברי פלאים.
L6577 ורעמים ומרעישי שירה ומדברי פלאים
F44 וברקים {ומרעישי} ומרעישי שירה ומדברי כל רזים
F41 ורעמים. ורועשי שירה. ומדברי פלאים.
OC198 ורעמים ומרעישי שירה ומדברי פלאים
O741 {ורעמים (ורעשׁים)} (ורעמים) ומרעשים ומדברים פלאים
O183 ורעמים ומרעישים ומדברים פלאים
R46 ורעמי׳ ומרעישי׳ שירות ומדברי׳ פלאים
N1885 ורעמים ומדברי פלאים.
V1601 ורעמים ומרעישי שירה ומדברי פלאים

V288 ושואגי נעמים והדורי פנים. וניצוצי חשמלים. ומעונות
L6577 ושואגי נעימים והדורי פנים וניצוצי חשמלים ומעונות
F44 ושואגי והדורי פנים והיצוצי חשמלים וקוראי קולות ומעונות
F41 ושואבי נעימים. וחדורי פנים. וניצוצי חשמלים. ומעונות
OC198 ושׁאוֹי נעימים והדורי פנים וניצוצי חשמלים ומעונות
O741 ושואגי׳ רעמים והדורי פנים ונצוצי אש חשמלים ומעונות
O183 ושואגי נעימים והדורי פנים ונצוצי אש חשמלים ומעונות
R46 ושואגי׳ נעימות והדורי פנים וניצוצי אש חשמלי׳ ומעיינו׳
N1885 והדורי פנים. ונצוצי חשמלים (ט.) ומעיינות
V1601 ושואגי נעימים והדורי פני׳ וניצוצי חשמלים ומעונות

V288 נוראים
L6577 נוראים
F44 נוראים
F41 נוראים.
OC198 נוראות
O741 נוראים
O183 נוראים
R46 נוראי׳
N1885 נוראים
V1601 נוראים

§ 15,2

V288 ו(מ)רובעי פנים וכנפים ומכוסי אפים ומליאי עינים ובעלי קרנים {הוא}
L6577 ומרובעי פנים וכנפים (ומכוסי) אפים ומליאי עינים ובעלי קרנים
F44 ומרובעים פנים וכנפים ומלאים עינים ובעלי קרנים
F41 ומרובעי פנים וכנפים. ומכוסי אפים. ומלאי עינים. ובעלי קרנים..
OC198 ומרובעי פנים וכנפים ומכוסי אפים ומליאי עינים ובעלי קרנים
O741 ומרובעי פנים וכנפים ומכוסה אפים ומליאי עינים ובעל קרנים
O183 ומרובעי פנים וכנפים ומכוסי אפים ומלאי עינים ובעל קרנים
R46 ומרובעי פני׳ וכנפי׳ ומכוסי אפים ומליאי עינים ובעלי קרני
N1885 ומרובעי פנים וכנפים. ומסי
V1601 ומרובעי פנים וכנפים ומכוסי אפים ומלואי עיני׳ ובעלי קרני

V288 להבה וחשמל זוהר הדר וזיקוקי אש ואוצרי ברקים וגנזי טללים
L6577 להבה וחשמלי זוהר זוהר הדר וזיקוקי אש ואוצרי ברקים וגנזי טללים
F44 להבה וחשמלי זוהר הדר וזיקוקי אש אוצרי ברקים וגנזי טללים
F41 ולהבה. וחשמלי זוהר הדר. וזיקוקי אש. ושם ברקים וגנזי טללים.
OC198 להבה וחשמלי זוהר הדר וזיקוקי אש ואוצרי ברקים וגנזי טללים
O741 להבה וחשמלי זוהר הדר וזיקי אש ואוצרות ברקים וגנזי טללים
O183 להבה וחשמלי זוהר הדר וזיקוקי אש ואוצרי ברקים וגנזי טללים
R46 להבה וחשמלי זהר הדר וזיקוקי אש ואוצרי ברקי׳ וגנזי טללי׳
N1885 להבה וחשמלי (ה) זוהר הדר וזיקוק אש ואוצרי ברקים וגנזי טללים
V1601 להבה וחשמלי זוהר הדר וזיקוקי אש ואוצרי ברקים וגנזי טללים

V288 וחדרי להטים וכידורי לפידים ורגלי צבאים וגדודי
L6577 וחדרי (לה̇ט̇ים) וכידורי לפידים ודגלי צבאים וגדודי
F44 וסדרי כידורי לפידים ודגלי צבאים וגדודי
F41 וחדרי להטים. וגדודי לפידים. ודגלי צבאים. וגדודי
OC198 וסדרי להטים וכ̇דורי לפידים ודגלי צבאים וגדודי
O741 וחדרי להטים ו{ג}(כ̇)ידודי לפידים ודגלי צבאים וגדודי
O183 וחדרי להטים וסידורי לפידים ודגלי צבאים וגדודי
R46 וחדרי להטים וכידורי לפידי׳ ודיגלי צבאם וגיבורי
N1885 וחדרי להטים. וכידורי לפידים ודגלי צובאים. וגידודי
V1601 וחדרי להטים וכידורי לפידים ודגלי צבאים (ג׳א ורגלי צבאים) וגדודי

V288 טפסרים. וצבאות אראלים ולהבות גחלים ואסיפת
L6577 טפסרים וצבאות אראלים ולהבות גחלים ואסיפת
F44 טפסרים ספסרים וצבאות אראלים ולהבות גחלים ואסיפת הא{?}(?)ים ואספי
F41 טפסרים. וצבאות גחלים̇. ולהבת גחלת. ואסיפת
OC198 טפסרים וצבאות אראלים ולהבת גחלים ואסיפת
O741 טפסרים וצבאות אראלים ולהבים גחלים ואסיפת
O183 טפסרים וצבאות אראלים ולהבות גחלים ואסיפת
R46 ט{ו}פסרי׳ וצבאות אראלים ולהבות גחלי׳ ואסיפת
N1885 טפסרים וצבאות אראלים. ולהבות גחלים. ואסיפת
V1601 טפסרים וצבאות אראלים ולהבות גחלים ואסיפת

V288 האישים ואשמי שלגים ונהרי להבים ומעייני מקור חיים וקוראי קולות
L6577 האישים ואסמי שלגים ונהרי להבים ומעייני מקור חיים וקוראי קולות
F44 האשים ואספי שלגים ונהרי להבים ומעייני מקור חיים וקוראי קולות
F41 האישים. ואסמי שלום. ונהרי להבים. ומעייני מקור חיים. וקוראי קולות
OC198 האשים ואסמי שלג {?} ונהרי להבים ומעני מקור חיים וקוראי קולות
O741 האשים ואסמי שלגים ונהרי להבים ומעייני מקור חיים וקולי קולות
O183 האשים ואסמי שלגים ונהרי להבים ומעייני מקור חיים וקוראי קולות
R46 האישים ואסמי שלגי׳ ונהרי להבי׳ ומעייני מקור מים חיים. וקוראי קולות
N1885 אישים. ואס̇מי שלג ונהרי להבים. ומעייני מקור מים חיים. וקוראי קולות
V1601 אישים ואסמי שלגים ונהרי להבים ומעייני מקור מים חיים וקוראי קולות

V288
L6577
F44 ביה שמו ועלזו לפניו. ואותה שעה אין הק״ב״ה רוכב בערבות לא בקדושת שמו
F41
OC198
O741
O183
R46
N1885
V1601

V288 וברכות וצדקות תהלות
L6577 ברכות וצדקות תהילות
F44 לא בברוך שמו ולא בייי צבאות שמו אלא בשתי אותיות ברכות וצדקות תהלות
F41 ברכות וצדקות. תהלות
OC198 ברכה וצדקות תהלות
O741 ברכות וצדקות תהלות
O183 ברכות וצדקות תהילות
R46 ברכו׳ וצדקו׳ תהילו׳
N1885 ברכות וצדקות תהלות
V1601 ברכות וצדקות תהלות

V288 וזמירות
L6577 וזמירות
F44 וזמירות
F41 וזמירות.
OC198 וזמירות
O741 וזמירות
O183 וזמירות
R46 וזמירות
N1885 וזמירות
V1601 וזמירות

§ 15,4

V288 חיילים וצבאים גדודים ומערכות דגלים וחיילות שלישית ובעלי
L6577 חילים וצבאות גדודים ומערכות דגלים וחיל{י}(ו){ם}(ת) שלשים ובעלי
F44 חיילים וצבאות גדודים ומערכות דגלים וחיילים שלשים ובעלי
F41 חיילים וגדודים. ומערת דגלים. וחיילות שלישים. ובעלי
OC198 חיילים וצבאות גדודים ומערכות דגלים וחיילות שלישים ובעלי
O741 חיילי׳ וצבאים גדודים ומערכות
O183 חיילים וצבאים גדודים ומערכות
R46 חיילי׳ וצבאי׳ גדודי׳ ומערכות דגלים וחיילות שלישי׳ ובעלי
N1885 חיילות וצבאות גדודים. ומערכות דגלים. ובעלי
V1601 חיילות וצבאות גדודים ומערכות דגלים וחיילות שלישים ובעלי

V288 הוד של מלכות והדר של כבוד ותפארת עליונים
L6577 הוד של מלכות והדר של כבוד תפארת עיליונים
F44 הוד של מלכות והדר של כבוד תפארת עליונים
F41 שרש של מלכות והדר של כבוד. תפארת עליונים.
OC198 הוד של מלכות והדר של כבוד ת׳ת׳ {א}{ע}{א}{ל}ונים
O741 הוד של מלכות והדר של כבוד ותפארת
O183 הורשל מלכות ‹הוד שלמלכות› והדר שלכבוד ותפארת
R46 הוד של מלכות והדר של כבוד ותפארת עליוני׳
N1885 של מלכות. והדר כבוד תפארת עליונים.
V1601 הוד של מלכות והדר של כבוד תפארת עליונים

V288 וגיאות רום רמים שבח רם כמים שעל כסא הכבוד
L6577 גאות רום רמים שבחרם רם. שעל כסא הכבוד
F44 גאות רם רמים שבח רם שעל כסא הכבוד
F41 גאות רום רמים. שעל כסא הכבוד.
OC198 גאות רום רמים שבח רם רמים שעל כסא הכבוד
O741 ר׳אות רם על רמים שעל כסא הכבוד
O183 ואות רום רמים שעל כסא הכבוד
R46 ואות רום רמים שבח רם. רמים שעל כ׳ה׳.
N1885 גאות רום רמים. שבחרם רם.
V1601 וגיאות רם ורמים ושבח רם רמים שעל כסא הכבוד

§ 15,3

V288 אוצרי רוחות וגנזי נשמות
L6577 אוצרי רוחות וגנזי נשמות
F44 אוצרי רוחות וגנזי נשמות גלגל לגלגל ברעש קולות סולו סולו לרוכב בערבות
F41 אוצרי רוחות. וגנזי נשמות.
OC198 אוצרי רוחות וגנזי נשמות
O741 אוצרות רוחות וגנזי נשמות
O183 אוצרות רוחות וגנזי נשמות
R46 אוצרי רוחות וגינזי נשמו׳
N1885 וגנזי נשמות.
V1601 ואוצרות רוחות וגנזי נשמות

V288	שירים	ושירו{ם}(ת)		קדושה	ונעימות	
L6577	שירים	ושירות		קדושה	ונעימות	
F44	שירים	ושירות		קדושה	ונעימות	
F41	שירים	ושירו(ת.)		קדושות	ונעימות.	
OC198	שירים	ושירות		קדושה	ונעימות	
O741	שירות	ותושבחות ושלו{?}(ש)		קדושות	ונעימות	
O183	שירות	ותושבחות ושילוש		קדושה	ונעימות	
R46	שירים	ושירות		קדוש׳	ונעימות	
N1885	שירים (גבורה)	ושירות	(עט גבורה)	קדושה (בינה)	ונעימות	(חכמה)
V1601	שירים	ושירות		קדושה	ונעימות	

§ 15,6

V288	ברום	רקיע ערבות ורזי דר		ערבות בתוך ערבות	
L6577	ברום	רקיע ערבות ברזי דרי		ערבות בתוך ערבות	
F44		רקיע ערבות ברזי דברי		ערבות בתוך דברי	
F41	ברום	רקיע ערבות. בחדרי		ערבות.	
OC198	ברום	רקיע ערבות ברזי דרי		ערבות בתוך ערבות	
O741	ברום	רקיע ערבות ברום זכי		ערבות בתוך ערבות	
O183	ברום	רקיע ערבות ברזי זכי		ערבות בתוך ערבות	
R46	ברום	רקיע ערבות.		ערבות בתוך	
N1885	ברום (כע)	רקיע ערבות ברזי דרי	(שוכני)	ערבות בתוך ערבות	(ונטלם)
V1601	ברום	רקיע ערבות ברזי דרי		ערבות בתוך ערבות	

V288	לרוכב	ערבות		יתברך שמו..	
L6577	לרוכב	ערבות		יתברך שמו ויתעלה זכרו.	
F44		ערבות		יתברך שמו ויתעלה זכרו	
F41	לרוכב	בערבות.		יתברך שמו לעד..	
OC198	לרוכב	בערבות		ית׳ לעד.	
O741	לרוכב	ערבות		יתעלה זכרו ויתברך שמו.	
O183	לרוכב	ערבות		יתעלה זכרו ויתברך שמו.	
R46	לרוכב	ערבות		ית׳ ש׳..	
N1885	לרוכב ביה שמו	בערבות		ית׳ שמו וית׳ זכרו.	
V1601	לרוכב ביה שמו	בערבות		ית׳ שמו ויתעלה זכרו אמן.	

V288 מלחמות גבורים וגבורות עזוזים ותעצמות פרשים ופקודי חיילות שרים
L6577 מלחמות גבורים וגבורות עזוזים ותעצומות פרשים ופקודי חיילות שרים
F44 מלחמות גבורים וגבורות עזוזים ותעצומות פרשים ופקודי חיילות שרים
F41 מלחמות. גבורים וגבורות. עזוזים ותעצומות. פרשים ופקודי חיילות. שרים
OC198 מלחמות גבורים וגבורות עיזוזים ותעצומות פרשים ופקודי חיילות שרים
O741 עזוזים ותעצומות פרשים ופקדᵊ חיילות שרים
O183 עזוזים ותעצומות פרשים ופקדי חילות שרים
R46 מלחמו׳ גיבורי׳ וגבורות עזוזי׳ ותעצומות פרשי׳ ופקודי חיילות שרי׳
N1885 מלחמות גבורים. גבורות עזוזים ותעצומות פרשים ופקודי חיילות שרים
V1601 מלחמות גבורים וגבורות עזוזות ותעצומות פרשים ופקודי חיילות שרים

§ 15,5

V288 ותוקעי׳ בקרנות ומגידי תושבחות ומרביצי רננות שבחות
L6577 ותוקעי בקרנות ומגידי תושבחות ומרביצי רננות שבחות
F44 ותוקעי בקרנות ומגידי תושבחות ומרביצי רננות שבחות
F41 ותוקעים בקרנות. ומגידי תושבחות. ומרביצי רננות. שבחות
OC198 ותוקעי קרנות ומגידי תושבחות ומרביצי רננות שבחות
O741 ותוקעים קרנות ומגידים תשבחות מרנני רננות שבחות
O183 ותוקעי קרנות ומגידות ושבחות מרנני רננות שבחות
R46 ותוקעי בקרנות ומגידי תושבחות מרנני רננות ושבחות
N1885 ומגידי תושבחות (גדולוֹ) ומרנני רננות (גבורה) שבחות
V1601 ותוקעי בקרנות ומגידי תושבחות ומרנני רננות ושבחות

V288 והודאות פלאות וגדולות פאר
L6577 והודאות פלאות וגדולות פאר
F44 ונפלאות וגדולות פאר
F41 והודאות. פלאות וגדולות. פאר
OC198 והודאות פלאים וגדולות פאר
O741 והודאות פלאות וגדולת באר
O183 והודיות פלאות וגדולות באר
R46 והודאות פלאו׳ וגדולות באר
N1885 (חסד נצח) והודאות (הוד) על (חכמהֹ) אות (בינה) פאר (תפᵊ)
V1601 והודאות פלאות וגדולות פאר

V288 מאחריו ושכינת הק׳ב׳ה׳ באמצע והוא יושב על כסא רם
L6577 מאחריו. ושכינת הק׳ב׳ה׳ באמצע והוא יושב על כסא רם
F44 מאחריו ושכינת הק״ב״ה באמצע והוא יושב על כסא רם
F41 מאחריו. ושכינת ה׳ב׳ה׳ באמצע.. הוא יושב על כסא רם
OC198 מאחוריו ושכינת הק׳בָּ״ה באמצע הוא יושב על כסא רם
O741 מאחוריו שכינת הקב׳ה באמצע והוא יושב על כסא רם
O183 מאחריו. ושכינת הק׳ באמצע והוא יושב על כסא רם
R46 מאחוריו ושכינת הק׳ באמצע והוא יושב על כסא (רָם)
N1885 לאחריו. ותוך המחנות רוי
V1601 מאחריו. ושכינת הקב׳ה באמצע והוא יושב על כסא רם

V288 ונישא וכסאו גבוה למעלה:
L6577 וכסאו גבוה למעלה.
F44 ונשא וכסאו גבוה מלמעלה
F41 ונשא וכסאו גבוהה מלמעלה.
OC198 ונשא וכסאו גבוה למעלה
O741 ונשא וכסאו גבוה ורם בשמי ערבות
O183 ונשא וכסאו גבוה ורם בשמי ערבות
R46 ונישא וכסאו גבוה למעל׳..
N1885
V1601 ונשא וכסאו גבוה למעלה

§ 17,1

V288 וארבע מחנות עומדות בתוך ???רי אישים ולפידים לנגדם גלגלי כסא
L6577 וארבע מחנות עומדות בתוך בהררי אישים ולפידים לנגד סגלגלי כסא
F44 וארבע מחנות עומדות בתוך נהרי אישים ולפידים כנגדן גלגלים הוא
F41 וד׳ מחנות עומדות בתוך נהר דינור אישים ולפידים לנגד ‹גלגלי› כסא
OC198 וד׳ מחנות עומדין בתוך נָהררי אישים ולפידים לכנגד ג׳ סגלגלי כסא
O741 וארבע מחנות עומדים בתוך הדרי אשים ולפידים לנגדם כסא
O183 וארבע מחנות עומדים בתוך הררי אשים ולפידים. לנגדם כסא
R46 וארבע מחנו׳ עומדים בתוך בהררי אישים ולפידים לנגדם גלגלי כ׳ה׳.
V1601 וד׳ מחנות עומדות בתוך בחדרי אישים ולפידים לנגדם גלגלי כסא

V288 הכבוד ומרכבות שבהיכל השביעי שבערבות
L6577 הכבוד ומרכבות שבהיכל השביעי שבערבות
F44 הכבוד ומרכבות שבהיכל השביעי שבערבות
F41 הכבוד. ומרכבות שבהיכל שביעי שבערבות.
OC198 הכבוד ומרכבות שבהיכל ז׳ שבערבות
O741 הכבוד ומרכבות שבהיכל ושבערבות
O183 הכבוד ומרכבות שבהיכל שבערבות
R46 ומ{כ}(ר)כבות שבהיכל שבערבות
V1601 הכבוד ומרכבות שבהיכל השביעי שבערבות

§16

V288 פרק ששי: ארבע כיתות של מלאכי השרת מקלסין לפני ה׳ב׳ה׳
L6577 פרק ששי: ארבע כתות של מלאכי השרת מקלסין לפני הק׳ב׳ה׳
F44 פרק שישי ארבע כתות של מלאכי השרת מקלסין לפני הק״ב״ה
F41 פרק ששי: ארבע מלאכי השרת מקלסין לפני ה׳ב׳ה׳.
OC198 פרק ו׳ ד׳ כתות של מ׳ה׳ מקלסין לפני הק׳ב׳ה
O741 פרק ששי: ארבע כתות של מלאכי השרת משרתין לפני ית שמו
O183 פרק ו׳ ארבע כתות שלמלאכי השרת משרתין לפני הק׳
R46 פ׳ו׳. ארבע כיתות של מלאכי השרת מקלסי{?}(ן) לפני הק׳.
N1885 פרק ששי: ד׳ כתות של מלאכי השרת מקלסין לפני ה׳ב׳ה׳.
V1601 פרק ששי: ד׳ כתות של מלאכי השרת מקלסין לפני הקב׳ה.

V288 מחנה ראשונה של מיכאל על ימינו. שניה של גבריאל על
L6577 מחנה ראשונה של מיכאל על ימינו. ומחנה שנייה של גבריאל על
F44 מחנה ראשונה של מיכאל על ימינו ומחנה שנייה של גבריאל על
F41 מחנה ראשונה של מיכאל על ימינו. ומחנה שנייה של גבריאל על
OC198 מחנה ראשונה של מיכאל על ימינו ומחנה שנייה גבריאל על
O741 ומקלסין לפניו מחנה ראשונה של מיכאל על ימינו ומחנה שנ׳ של גבריאל על
O183 ומקלסין לפניו. מחנה ראשון שלמיכאל על ימינו. מחנה שלגבריאל על
R46 מחנ׳ ראשונ׳ של מיכאל על ימינו. ומחנ׳ שנייה של גבריאל על
N1885 מחנה ראשונה של מיכאל על ימינו ומחנה שכינה של גבריאל על
V1601 מחנה ראשונה של מיכאל על ימינו. ומחנה שנייה של גבריאל על

V288 שמאלו ומחנה שלישית של אוריאל מלפניו ומחנה הרביעית של רפאל
L6577 שמאלו. ומחנה שלישית של אוריאל מלפניו ומחנה רביעית של רפאל
F44 שמאלו ומחנה שלישי של אוריאל מלפניו ומחנה רביעי של רפאל
F41 שמאלו. ומחנה שלישית של אוריאל מלפניו. ומחנה רביעית של רפאל
OC198 שמואלו ומחנה ג׳ של אוריאל מלפניו ומחנה ד׳ של רפאל
O741 שמאלו מחנה שלישית של אוריאל לפניו מחנה של רפאל
O183 שמאלו. מחנה שלישית של אוריאל לפניו. מחנה רביעי שלרפאל
R46 שמאלו ומחנ׳ שלישי׳ אוריאל לפניו ומחנ׳ רביעית של רפאל
N1885 שמאלו {ל}(ו)מחנה שלישית של אוריאל לפניו ומחנה רביעית של רפאל
V1601 שמאלו. ומחנה שלישית של אוריאל מלפניו. ומחנה רביעית של רפאל

V288 מן הכתו׳ ורום קומתן מקל וחומר
L6577 מן הכתוב ורום קומתן מקל וחומר.
F44 מן הכתוב ורום קומתם מקל וחומר
F41 מן הכתוב והן קומתן מקום..
OC198 ונמצאת גוייתן מן הכתוב ורום קומתן מק׳ו׳
O741 מן הכתוב ורם קומתן מקל וחומר
O183 מן הכת׳ ורום קומתו מקל וחומר.
R46 מן הכתו׳ ורום קומתן מק׳ו׳
V1601 מן הכתוב ורום קומתן מק׳ו

§17,4

V288 ובין מחנה ומחנה נהרי אש ועוברין ביניהן שהן נמשכים ויוצאין מתחת
L6577 ובין מחנה ומחנה נהרי אש עוברין ביניהם שהן נמשכים ויוצאים מתחת
F44 ובין מחנה ומחנה נהרי אש עוברים ביניהם שהם נמשכים מתחת
F41 ובין מחנה ומחנה נהרי אש עוברין ביניהם שהן נמשכין ויוצאין מתחת
OC198 ובין מחנה ומחנה נהרי אש עוברים ביניהם שהם נמשכים ויוצאים מתחת
O741 ובין מחנה ומחנה נהרי אש עוברין ביניהם ונמשכים ויוצאים מתחת
O183 ובין מחנה ומחנה נהרי אש עוברים ביניהם נמשכים ויוצאים מתחת ב״׳
R46 ובין מחנ׳ ומחנ׳ נהרי אש עוברי׳ ביניהן שהן נמשכי׳ ויוצאי׳ מתחת
V1601 ובין מחנה ומחנה נהרי אש עוברין ביניהן שהם נמשכין ויוצאין מתחת

V288 כסא הכבוד
L6577 כסא הכבוד
F44 כסא הכבוד
F41 כסא הכבוד.
OC198 כסא הכבוד
O741 מ׳ה׳
O183 ‹ב׳ה׳› ה׳כ׳
R46 כסא הכבוד
V1601 כסא הכבוד

§17,5

V288 וכל אחד ואחד עמוק כתהום רבה ורחבן כמרחבי רקיע
L6577 וכל אחד ואחד עמוק כתהום רבה ורוחב כמרחבי רקיע
F44 וכל אחד ואחד עמוק כתהום רבה ורחב כמרחבי הרקיע
F41 וכל אחד ואחד עמוק כתהום רבה. ורחב כמרחבי רקיע
OC198 וכל א׳ וא׳ עמוק כתהום רבה ור{?}(ח)ב כמרחבי רקיע
O741 וכל א׳ וא׳ עמוק כתהום ורוחב מ׳ה כמרחבי רקיע
O183 וכל אחד ואחד עמוק כתהום ורחב כמרחבי רקיע
V1601 וכל אחד ואחד עמוק כתהום רבה ורחבו כמרחבי רקיע

§17,2

V288 וכל מחנה ומחנה ארבע מאות ותשעים ושש אלפים פרסאות
L6577 וכל מחנה ומחנה ארבע מאות ותשעים ושש אלפים פרסאות
F44 וכל מחנה ומחנה ת׳צ׳ו׳ אלפים פרסאות
F41 וכל מחנה ומחנה אלפים פרסאות
OC198 וכל מחנה ומחנה ת׳צ׳ו׳ אלפים פרסאות
O741 בכל מחנה ומחנה ד׳ אומת [מאות] וחמשה ושש אלפים פרסאות
O183 וכל מחנה ומחנה ד׳ מאות וחמשה ושש אלפים פרסאות
R46 וכל מחנ׳ ומ{כ}(ח)נ׳ ארבע מאו׳ ושש אלפי׳ רבבו׳ פרסאו׳
V1601 וכל מחנה ומחנה ד׳ מאות ותשעים ושש אלפים פרסאות

V288 ארכו. ורחבו שני אלפים פרסאות שנ׳ וגויתו כתרשיש
L6577 ארכו ורחבו שני אלפים פר?אות שנ׳ וגויתו כתרשיש
F44 ארכו ורחבו שני אלפי׳ פרסאות
F41 ארכו. ורחבו ב׳ אלפים פרסאות. שנא׳ וגויתו כתרשיש.
OC198 ארכו ורחבו שני אלפים פרסאות שנא׳ וגויתו כתרשיש
O741 ארכו ורחבו שני אלפים פרסאות וגויתן כתרשיש
O183 אורכו ורחבו ב׳ אלפים פרסאות. שנ׳ וגויתו כתרשיש.
R46 אורכן ורחבן שני אלפי׳ רבבו׳ פרסאו׳. שנ׳ וגוייתו כתרשיש
V1601 אורכו ורחבו שני אלפים פרסאות שנא׳ וגוייתו כתרשיש

§17,3

V288 מה תרשיש שני אלפים פרסאות אף גויתן של מלאכי השרת שני
L6577 מה תרשיש שני אלפים פרסאות אף גויתן שני
F44
F41 מה תרשיש ב׳ אלפים פרסאות. אף גוייתן של מלאכי השרת ב׳
OC198 מה תרשיש ב׳ אלפים פרסאות אף גוייתן של מ׳ה׳ שני
O741 מה תרשיש שני אלפים רבוא פרסאות אף גויתן של מאלכי השרת שני
O183 מה תרשיש ב׳ אלפי׳ רבו׳ פרסא׳ אף גויתו של מ׳ח׳ה׳ ⟨מ׳ה⟩ שני
R46 מה תרשיש שני אלפי׳ רבבות פרסאות. אף גויתן של מלאכי השרת ב׳
V1601 מה תרשיש שני אלפים פרסאות אף גוייתן של מלאכי השרת שני

V288 אלפים פרסאות. נמצאת גויתן של מלאכי השרת
L6577 אלפים פרסאות נמצאת גויתן
F44 נמצאת גוייתן
F41 אלפים פרסאות. ונמצאת גוייתן
OC198 אלפים פרסאות ונמצאת גוייתן של מ׳ה׳ שני אלפים פרסאות
O741 אלפים רבוא פרסאות נמצאת גויתן
O183 אלפים רבות פרסאות. נמצאת גויתו
R46 אלפי׳ ריבוא פרסאו׳ נמצאת גויתן
V1601 אלפים פרסאות נמצאת גוייתן של מלאכי השרת

V288 יכירו בדמות פני שכינה כי השכינה אצלם בכל מקום
L6577 יכירו בד??? פני השכינה ,כי השכינה אצלם בכל מקום.
F44 יבינו בדמות פני השכינה אצלם בכל מקום
F41 ויכירו בדמות השכינה אצלם בכל מקום..
OC198 יכירו בדמות פני השכינה כי השכינה אצלם בכל מקום
O741 יכירו פני השכינה כי השכינה אצלם בכל מקום
O183 יכירו דמות פני השכינה. כי השכינה אצלם בכל מקום.
V1601 יכירו בדמות פני שכינה כי השכינה אצלם בכל מקום

§ 18

F41 וכסאו גבוה למעלה באויר ומראית כבודו כעין חשמל ועטרת נגה בראשו. וכתר

F41 שם המפורש במצחו. חציו אש וחציו ברד. מימינו חיים ומשמאלו מות. ושרביט של

F41 אש בידו. ופרכת פרושה לפניו. ושבעה מלאכים שנבראו תחלה משרתים לפניו

F41 לפנים מן הפרכת..

§ 19

F41 ואלו הם השבעה שוטרים היושבים על כסאות. שם הראשון אורפניאל. השני

F41 תגדאל. השלשי דנדאל. הרביעי פלמיאל. החמשי אסימון. הששי פסכאל. השביעי

F41 בואל.

§ 20,1

V288 ובכל מלאך ומלאך מהם מלובשים לבושי שלהבת ועטופים
L6577 וכל מלאך ומלאך מהם מלבושים לבושי שלהבת ועטופים
F44 וכל מלאך ומלאך מהם מלובשים בלבוש שלהבת ועטופי
F41 וכל מלאך ומלאך מהם מלובשים לבושי שלהבת. ועטופים
OC198 וכל מלאך ומלאך מהם מלובשים לבושי שלהבת ועטופים
O741 וכל מלאך ומלאך מהם מל{?}(ו)בשים לבושי שלהבות ועטופים
O183 וכל מלאך ומלאך מהם מלובשים לבושי [לרגשי] שלהבת. ועטופים
V1601 וכל מלאך ומלאך מהם מלובשין לבושי שלהבת ועטופים

§17,6

V288 עולים ויורדים בכל אחד ואחד ומרעישין את המון כל המערכות.
L6577 עולין ויורדין בכל אחד ואחד ומרעישין את המון כל המערכות
F44 עולין ויורדין בכל אחד ואחד ומרעישין את המון כל המערכות
F41 ועולין ויורדין בכל אחד ואחד ומרעישין את המון כל המערכות.
OC198 עולין ויורדים כל א׳ וא׳ ומרעישין את המון כל המערכות
O741 העליון ויורדי׳ כל א׳ וא׳ ומרעישין את המון כל המערכת
O183 עולין ויורדין בכל אחד ואחד ומרעישין את המון כל המערכות.
V1601 עולין ויורדין בכל א׳ וא׳ ומרעישין את המון כל המערכות

§17,7

V288 ובין כל מחנה ומחנה ערפלי טוהר מוקפין ביניהן. ובין כל מערכה ומערכה
L6577 ובין מחנה אל מחנה ערפלי טוהר מוקפין ביניהם ובין כל מערכה ומערכה
F44 ובין מחנה ומחנה ערפלי טוהר מוקפין ביניהם ובין כל מערכה ומערכה
F41 ובין מחנה ומחנה ערפלי טוהר מוקפין ביניהן. ובין כל מערכה ומערכה
OC198 ובין מחנה ומחנה ערפלי טוהר מוקפין ביניהם ובין כל מערכה ומערכה
O741 ובין מחנה למחנה ערפלי טוהר ומקיפים ביניהם ובין כל מערכה ומערכה
O183 ובין מחנה אֶל מחנה ערפלי טוהר ומקיפין ביניהם ובין כל מערכה ומערכה
V1601 ובין כל מחנה ומחנה ערפלי טוהר מוקפין ביניהם ובין כל מערכה ומערכה

V288 ענני אור לפניהם וענני חשך לאחריהם.
L6577 ענני אור וענני חשך מוקפין להם ענני אור לפניהם וע?ני חשך לאֶ?ֳריהם
F44 ענני אור וענני חשך מוקפים להם ענני אור לפניהם וענני חשך לאחוריהם
F41 ענני אור וענני חשך מוקפין להם. ענני אור לפניהם וענני חשך לאחריהם.
OC198 ענני אור וענני חשך מוקפין להם ענני אור לפניהם וענני חשך לאחריהם
O741 ענני אור וענני חושך מוקפים להם ענני אור לפניהם וענני חושך מאחריהם
O183 ענני אור. וענני חשך מוקפין להם ענני אור לפניהם וענני חשך מאחריהם.
V1601 ענני אור לפניהם וענני חשך לאחריהם

§17,8

V288 וכולם כנפיהם כרום ראשיהם ואש מעוטפין על פניהם לבל יצפו ובל
L6577 ו?לן כְּנפיהם בָּרוֹם ראשיהם ואש מע?טפים על פניהם לבַּל יצפו ולבל
F44 וכלם כנפיהם ברום ראשיהם ואש מעונותם על פניהם לבל יצפו ובל
F41 וכלם עיניהם ברום ראשיהם. וענני אש מוקפֶ?ן על פניהם לבל יצפו
OC198 וכולם כנפיהם ברום ראשיהם ואש מעוטפים על פניהם לבל יצפו ובל
O741 וכל כנפיהם ברום ראשיהם ואש מעוטפים על פניהם לבל יציפו ולבל
O183 וכלן כנפיהם ברום ראשיהם ואש מעוטפים על פניהם לבל יצפו ובל
V1601 וכלם כנפיהם כרום ראשיהם ואש מעוטפין על פניהם לבל יצפו ולבל

V288 ק׳ק׳ק׳ יי׳ צבאות ומהערב עד בקר
L6577 ק׳ק׳ק׳ יי׳ צבאות. ומהערב ועד הבקר
F44 ק׳ק׳ק׳ יי׳ צבאות ומהערב ועד הבקר
F41 קדוש קדוש קדוש יי׳ צבאות. ומן הערב ועד הבקר
OC198 ק׳ק׳ק׳ יי׳ צבאות מלא כל הארץ כבודו ומן הבוקר ועד הערב
O741 ק׳ק׳ק׳ יי׳ צבאות. ומהערב ועד הבוקר
O183 ק׳ק׳ק׳ יי׳ צבאות. ומהערב ועד הבקר
V1601 קק׳ק ה׳ צבאות ומהערב את הבקר

V288 אומרים לפניו ברוך שם כבוד יי׳ ממקומו.. וכשם שהקדושה משולשת כך הברכה
L6577 אומרין לפניו ברוך כבוד יי׳ ממקומו. וכשם שהקדושה משולשת ?? הברכה
F44 אומרים לפניו ברוך כבוד יי׳ ממקומו. וכשם שהקדושה משולשת כך הברכה
F41 אומרים ברוך כבוד יי׳ ממקומו. כשם שהקדושה משולשת כך הברכה
OC198 אומרים ברוך כבוד יי׳ ממקומו וכשם שבקדושה משולשת כך הברכה
O741 אומרים ברוך כבוד יי׳ ממקומו. וכשם שהקדושה משולשת כך הברכה
O183 אומ׳ ברוך כבוד יי׳ ממקומו וכשם שהקדושה משלשת כן הברכה
V1601 אומרים לפניו ברוך שם כבוד ה׳ ממקומו וכשם שהקדושה משולשת כך הברכה

V288 משולשת
L6577 משולשת
F44 משולשת
F41 משולשת..
OC198 משולשת
O741 משולשת
O183 משולשת
V1601 משולשת

§20,5

V288 והם צופים בדמות כסא הכבוד ואינן מכירין
L6577 והם צופים בדמות כסא הכבוד ואינן מכירין
F44 והם צופים בדמות כסא הכבוד ואין מכירים
F41 והם צופים בדמות פני כסא הכבוד. ואינם מכירים
OC198 והם צופים בדמות כסא הכבוד ואינם מכירים
O741 והם צופים {ד}(ב)דמות מלאכי השרת ולפניהם דמות צורה
O183 והם צופים בדמות ב׳ה׳. לפניהם דמות צורה.
V1601 והם צופים בדמות כסא הכבוד ואינם מכירין

V288 מעילי גחלת
L6577 ?עיל גחלת
F44 מעילי גחל
F41 מעילי גחלת.
OC198 מעילי גחלת
O741 מעילי גחלת
O183 מעילי גחלת
V1601 מעילי גחלת

§ 20,2

V288 נכונים באימה ופחד לעשות רצון קוניהם
L6577 נכונים באימה ופחד לעשות רצון קוניהם
F44 נכונים באמה ופחד לעשות רצון קוניהם
F41 ובאים באימה ופחד לעשות רצון קוניהם..
OC198 נכונים באימה ובפחד לעשות רצון קוניהם
O741 ובוכים באמה ורתת רצון קוניהם ס׳א׳ ריגון קוניהם
O183 נכונים באימה וחסד לעשות רצון קוניהם.
V1601 נבונים באימה ופחד לעשות רצון קוניהם

§ 20,3

V288 מהן עומדים אלף מחנות בקדושה ומהם רצים ריבי צבאות בשליחות.
L6577 מהם עומדים אלף מחנות בקדושה ומהם רצים ריבי צבאות בשליחוֹת
F44 מהם עומדים אלף מחנות בקדושה
F41 מהם עומדים אלף מחנות בקדושה. ומהם רצים רובי צבאות בשליחות.
OC198 מהם עומדים אלף מחנות בקדושה ומהם רצים ריבי רבבות בשליחות
O741 מהם עומדים אלף מחנות בקדושה והם רצים ריבי צבאות בשליחות
O183 מהם עומדים. אלף מחנות בקדושה והם רצים רבי צבאות בשליחות
V1601 מהם עומדי׳ אלף מחנות בקדושה ומהם רצים רובי צבאות בשליחות

§ 20,4

V288 אותם שעומדין בקדושה אומר לפניו מהבקר ועד הערב
L6577 אוֹתם שעומדים בקדושה אומרים לפני? מהבקר ועד הערב
F44 אחריהם אומרים לפניו מהבק{?}(ר) עד הערב
F41 אותם שעומדים בקדושה אומרים לפניו מהבקר ועד הערב
OC198 אותם שעומדים בקדושה אומרים לפניו מן הבקר ועד הערב
O741 אותן שעומדים עומדים לפניו מהבוקר ועד הערב ואומרים
O183 אותם שעומדים. עומדים ואומ׳ לפניו מהבקר ועד הערב
V1601 אותם שעומדים בקדושה אומרי׳ לפניו מהבוק ועד ערב

§21,3

V288 וכל אחת ואחת מהן יש להם עשרים
L6577 וכל אחת ואחת מהם יש לה עשרים
F44 וכל אחד ואחד מהם
F41 וכל אחת ואחת
OC198 וכל א׳ וא׳ מהם יש להם ד׳ פנים וד׳ כנפים שכל א׳ וא׳ מהן יש לה כ׳ד׳
O741 וכל אחת ואחת מהן יש לה עשרים
O183 וכל אחת ואחת מהן יש לה עשרים
V1601 וכל א׳ וא׳ מהם יש לה כ׳ד

V288 וד׳ פנים ועשרים וארבעה כנפים שכל אחת ואחת יש להן עשרים
L6577 וארבעה פנים ועשרים וארבע כנפים שכל אחת ואחת יש לה עשרים
F44 יש לה ד׳
F41 בד׳
OC198 פנים וכ׳ד׳ כנפים שכל א׳ וא׳ יש לה ן׳
O741 וארבע כנפים
O183 וארבעה כנפים שכל אחת ואחת יש לה עשרים
V1601 פנים וכ׳ד כנפים שכל א׳ וא׳ מהם יש לה עשרים

V288 פנים בתוך ארבעה פנים ועשרים כנפים בתוך ארבעה כנפים
L6577 פנים בתוך ארבע פנים ועשרים כנפים בתוך ארבע כנפים
F44 כנפים בתוך ד׳ פנים וד׳ כנפים בתוך ד׳ כנפים
F41 פנים בתוך ד׳ פנים וד׳ כנפים בתוך ד׳ כנפים
OC198 פנים בתוך ד׳ פנים ון׳ כנפים בתוך ד׳ כנפים
O741 בתוך ארבע פנים
O183 וארבעה פנים. בתוך ארבעה פנים. ועשרים וארבעה כנפים בתוך ארבעה כנפים
V1601 פנים בתוך ד׳ פנים ועשרים כנפים בתוך ד׳ כנפים

V288 שכל אחת ואחת יש להם פנים בתוך פנים ויש להם
L6577 שכל אחת ואחת יש לה פנים בתוך הפנים ויש לה
F44 שכל אחד ואחד יש לה פנים בתוך פנים ויש לה
F41 שכל אחת ואחת יש לה פנים בתוך פנים
OC198 שכל א׳ וא׳ יש לה פנים בתוך פנים
O741 שכל אחת ואחת יש לה פנים
O183 שכל אחת ואחת יש לה פנים בתוך פנים ויש לה
V1601 ר׳ל שכל אחת ואחת מהם יש לה כ׳ד פנים פנים בתוך פנים ויש לה כ׳ד

V288 בדמות פני השכינה והן מביטין בדמות פני החיות ואינן משיגין
L6577 ??מות פני השכינה. והם מביטים בדמות פני החיות ואינן מגישין
F44 בדמות פני השכינה והם מביטים בדמות פני החיות ואינם מביטים
F41 בדמות פני השכינה והם מביטים בדמות פני החיות. ואינם נגשים
OC198 בדמות פני השכינה והם מביטים בדמות פני החיות ואינם נגשים
O741 וכל גופו דמות השכינה. והם מביטין בדמות פני החיות ואין מגישים
O183 וכל גופו דמות השכינה והם מביטים בדמות פני החיות ואין מגישים
V1601 בדמות פני השכינה והם מביטים בדמות פני החיות ואינם משיגים

V288 למחנה החיות..
L6577 למחנ? החיות.
F44 למחנה החיות
F41 למחנה החיות.
OC198 למחנה החיות
O741 למחנה החיות
O183 למחנה החיות
V1601 למחנה החיות

§21,1

V288 וחיות הקודש עומדות מתחת כסא הכבוד ופניהם דמות צורת חמה ‹נ׳א׳ אדם›
L6577 וחיות הקודש עומדות מתחת כסא הכבוד ופניהם דמות צורת אדם
F44 וחיות הקדש עומדות מתחת כסא הכבוד ופניהם דמות צורת אדם
F41 וחיות הקדש עומדו(ת) מתחת לכסא ופניהם דמות צורת אדם
OC198 וחיות הקדש עומדות מתחת כסא הכבוד. ופניהם דמות צורת אדם
O741 וחיות הקודש עומדין מתחת מ׳ה׳ ופניהם דמות צורה
O183 וחיות הקדש עומדות מתחת ב׳ה׳. ופניהם דמות צורה
V1601 וחיות הקדש עומדות מתחת כסא הכבוד ופניהם דמות צורת אדם

§21,2

V288 וכל גופן דומה לגחלים המצולהבות בתוספת אש
L6577 וכל גופן דומה לגחלים המצולהבות בת?וס?? אש
F44 וכל גופם דומה לגחלים המשולהבות בתוספת אש
F41 וכל גופן דומה לגחלים המצולהבת באש.
OC198 וכולם גופם דומה לגחלים המשולהבות בתוספת אש
O741 וכל גופו דומה לגחלים המהובהבת בתוספת אש
O183 וכל גופן דומה לגחלים המהובהבות בתוספת אש
V1601 וכל גופן דומה לגחלים המשולהבות בתוספת אש

§ 22,1

V288 ולפני פרסות רגליהם רבוצות אבני גחלים ולפני אבני גחלים
L6577 ולפני פרסות רגליהם רבוצות אבני גחל?? ולפני אבני גחלים
F44 ולפני פרסות רגליהם רבוצות אבני גחלים
F41 ולפני כפות רגליהם רבוצות אבני גחלים. ולפני אבני גחלים
OC198 ולפני פרסאות רגליהם רבוצות גחלים ולפני אבני גחלים
O741 ולפני פרסות רגליהם רבוצות אבני גחלים ולפניהם אבני גחלים ולפני אבני
O183 ולפני פרסות רגליהם רבוצות אבני גחלים ולפני אבני גחלים.
V1601 ולפני פרסות רגליהם רבוצות אבני גחלי׳ ולפני אבני גחלי׳

V288 רבוצים טורי לפידים.
L6577 רבוצים טורי לפידים
F44 רבוצים טורי לפידים.
F41 רבוצים טורי לפידים.
OC198 רבוצים טורי לפידים
O741 גחלים רבוצות עבי לפידים
O183 רבוצות עבי לפידים.
V1601 רובצי׳ טורי לפידי׳

§ 22,2

V288 ולפני טורי לפידים מוקפין עוני האישים. ולפני עוני האישים
L6577 ולפני טורי לפידם ??? מוקפין עוני האשים ולפני עוני האשים
F44 ולפני טורי לפידים מוקפים עוני הא{?}(ש)ים
F41 ולפני טורי לפידים מוקפין עוני אש. ולפני עוני אש
OC198 ולפני טורי לפידים מוקפין עוני האישים ולפני עוני האישים
O741 ‹ועבי› {???} לפידים מוקפים עוני האשים. ועוני האשים
O183 ול׳ עב׳ לפיד׳ מוקפים עוני ??שים ול׳ ע׳ה׳
N1885
V1601 ולפני טורי לפידים מוקפי עוני האישי׳ ולפני עוני האישים

V288 מוקפין ניצוצי קללים. ולפני ניצוצי קללים מוקפין ניצוצי להבים. ולפני
L6577 מוקפין נוצצי קלל ?? ולפני נוצצי קללים ניצוצי להבים ולפני
F44 מוקפים ניצוצי קללים ולפני ניצוצי קללים ניצוצי להבים
F41 מוקפין ניצוצי קללים. ולפני ניצוצי קללים מוקפין ניצוצי להבים. ולפני
OC198 מוקפין נצוצי קללים ולפני נצוצי קללים מוקפין ניצוצי להבם ולפני
O741 מוקפים נוצצי קלל ונוצצי קלל מוקפים פתוחי להבים
O183 מוקפים נוצצי קללים. ונ׳ק׳ מוק׳ פתוחי להבים. ופל
N1885 של קללים ולפני קללים קללים ניצוצי להבי(ם) ולפני
V1601 מוקפי׳ נוצצי קללי׳ ולפני נוצצי קללי׳ מוקפי׳ נוצצי להבי׳ ולפני

V288 כנפים בתוך כנפים.
L6577 כנפים בתוך כנפים.
F44 כנפים בתוך כנפים
F41 וכנפים בתוך כנפים.
OC198 וכנפים
O741 בתוך כנפים.
O183 כנפים בתוך כנפים.
V1601 כנפים כנפים בתוך כנפים

§21,4

V288 וכל אחת ואחת גופן מלא כנפים עינים וכל עין ועין כגלגל הלבנה
L6577 וכל אחת ואחת גופן מלא עינים וכל עין ועין כגלגל הלבנה
F44 וכל אחד מהן גופן מלא עינים וכל עין ועין גלגל הלבנה
F41 וכל גופם מלא עינים. וכל עין ועין כגלגל הלבנה.
OC198 וכל א׳ וא׳ גופן מלא עינים וכל עין ועין כגלגל הלבנה
O741 וכל אחת ואחת גופו מלא עונים וכל עין ועין כגלגל הלבנה
O183 וכל אחת ואחת גופן מלא עינים וכל עין ועין כגלגל הלבנה
V1601 וכל א׳ וא׳ מהם גופן מלא עינים וכל עין ועין כגלגל הלבנה

§21,5

V288 וכולם נכונים ופונים לכל צד וצד ולכל רוח ורוח ופניהם אשה אל אחותה
L6577 וכולן נכונים ופ??ים לכל צד וצד ולכל רוח ורוח ופניהם אשה אל א???
F44 וכולם נכונים ופונים לכל צד וצד ולכל רוח ורוח ופניהם אשה אל אחותה
F41 וכלם נבוכים ופונים לכל צד וצד מכל רוח ורוח ופניהם אשה אל אחותה..
OC198 וכולם נכונים ופונים לכל צד וצד ולכל רוח ורוח ופניהם אשה אל אחותה
O741 וכולם נכונים ופונים לכל צד וכל צד ולכל רוח ורוח ואשה אל אחותה
O183 וכולם נכונים ופונים לכל צד לכל רוח ורוח אשה אל אחותה.
V1601 וכלם נכונים ופונים לכל צד וצד ולכל רוח ורוח ופניהם אשה אל אחותה

V288 וכנפיהם אשה אל אחותה
L6577 ??? אשה אל אחותה
F44
F41
OC198 וכנפיהם אשה אל אחותה
O741 וכנפיהם אשה אל אחותה
O183 וכנפי ה׳ אשה אל אחותה
V1601 וכנפיהם אשה אל אחותה

V288 מוקפין זיקוקי ברק. ולפני זיקוקי ברק מוקפין ברקי האור. ולפני ברקי האור
L6577]פני זיקוקי [
F44 מוקפי׳ זקוקי ברק ולפני זקוקי ברק מוקפים ברקי האור ולפני ברקי האור
F41 מוקפין זיקוקי ברק ולפני זיקוקי ברק מוקפין ברקי האור. ולפני ברקי האור
OC198 מוקפין זקוקי ברד ולפני זקוקי ברד מוקפין ברקי האור ולפני ברקי האור
O741 מוקפים זיקי וזיקי ברק מוקפים ברקי האור וברקי האור
O183 זיקוקי ברק. ו׳ז׳ב׳מ׳ ברקי האור. ו׳ב׳ה׳מ׳
N1885 מקיפים זיקוקי ברד ולפני זיקוקי ברד מקיפים ברקי האור ולפני ברקי האור
V1601 מוקפים זיקוקי ברק ולפני זיקוקי ברק מוקפים ברקי האור ולפני ברקי האור

V288 מוקפין גשמים בשמים. ולפני גשמי בשמים מוקפין טללי חיים ולפני טללי
L6577]פין גשמי בשמים [ ]פ֯ין טלל[ ]לי
F44 מוקפי׳ גשמי בשמים ולפני גשמי בשמים מוקפי׳ טללי חיים ולפני טללי
F41 מוקפין גשמי בשמים. ולפני גשמי בשמים מוקפין טללי חיות. ולפני טללי
OC198 מוקפין גשמי בשמים ולפני גשמי בשמים מוקפ׳ טללי חיים ולפני טללי
O741 מוקפים גשמי בשמים וגשמי בשמי׳ מוקפים טללי חיים וטללי
O183 גשמי בשמים. ו׳ג׳ב׳מ׳ טללי חיים. ו׳ט׳מ׳מ׳
N1885 מקיפים גשמי בשמים ולפני גשמי בשמים מקיפים טללי חיים ולפני טללי
V1601 מוקפים גשמים בשמים ולפני גשמים בשמים מוקפים טללי חיים ולפני טללי

V288 חיים מוקפין מחנות שכינה ולפני מחנות שכינה מוקפין מרעישי
L6577 חיים מו֯[ ]ע֯שי
F44 חיים מוקפי׳ מחנות רבנות שכינה ולפני מחנות שכינה מוקפי׳ מרעישי
F41 חיות מוקפין מחנה שכינה. ולפני מחנה שכינה מוקפין מרעישי
OC198 חיים מוקפין מחנה שכינה ולפני מחנה שכינה מוקפין מרעישי
O741 חיים מוקפים מחנות השכינה ומחנות ושכינה מוקפים
O183 מחנות שכינה. ו׳מ׳ש׳מ׳
N1885 חיים מקיפים מחנות שכינה ולפני מחנות שכינה מקיפים מרעישי
V1601 חיים מוקפים מחנות שכינה ולפני מחנות שכינה מוקפים מרעישי

V288 שירה ולפני מרעישי שירה מוקפין מנעימי קדושה ולפני מנעימי קדושה
L6577 שירה [ ] שירה מ֯וקפ֯ין [
F44 שירה ולפני מרעישי שירה מוקפים מנעימי קדושה ולפני מנעימי קדושה
F41 שירה. ולפני מרעישי שירה מוקפין מנעימי קדוש(ה). ולפני מנעימי קדושה
OC198 שיר{?}(ה) ולפני מרעישי שירה מוקפין מנעימי קדושה ולפני מנעימי קדושה
O741
O183
N1885 שירה ולפני מרעישי שירה מקיפים מנעימי קדושה ולפני מנעימי קדושה
V1601 שירה ולפני מרעישי שירה מוקפים מנעימי קדושה ולפני מנעימי קדושה

V288 ניצוצי להבים מוקפין עבי(ם) קללים. ולפני עבים קלים מוקפין
L6577 ניצוצי להבים מוקפ?? עבי קלים ולפני עבי קלים מוקפין ערפלי טוהר
F44 מוקפים עבי קלים מוקפים ערפלי טוהר
F41 ניצוצי להבים מוקפין עבים קלים. ולפני עבים קלים מוקפין ערפלי טוהר.
OC198 ניצוצי להבים מוקפים עבי קלים ולפני עבי קלים מוקפין ערפלי טוהר
O741 ופתוחי להבים מוקפים עבי קלים עבים קלים מוקפים ערפלי טוהר
O183 מוק עבי קלים. ועקם ערפלי טהר.
N1885 נצוצי להבים מקיפים עבי קלים ולפני עבי קלים מקיפים ערפלי טוהר
V1601 ניצוצי להבים מוקפי׳ עבי קלים ולפני עבי קלים מוקפים ערפלי טוהר

V288 נהרי גחלת. ולפני נהרי גחלת מוקפין גלגלי
L6577 ולפני ערפ?? טוהר ??? ??? גחלת [ ] מוק??? גל?ל?
F44 ולפני ערפלי טוהר מוקפים נהרי גחלת ולפני נהרי גחלת מוקפי׳ גלגלי
F41 ולפני ערפלי טוהר מוקפין כהרי גחלת. ולפני הרי גחלת מוקפין גלגלי
OC198 ולפני ערפלי טוהר מוקפין נהרי גחלת ולפני נהרי גחלת מוקפין גחלי
O741 וערפלי טוהר נהרי גחלות ונהרי גחלות מוקפים גלגלי
O183 וע׳ט׳מ׳ נהרי גחלת. ו׳ג׳ג׳מ׳ גלגלי
N1885 ולפני ערפלי טוהר מקיפים נהרי גחלת ולפני נהרי גחלת מקיפים גלגלי
V1601 ולפני ערפלי טוהר מוקפים נהרי גחלת ולפני נהרי גחלת מוקפים גלגלי

V288 שלהבת. ולפני גלגלי שלהבת מוקפין חשמלי דולקת. ולפני חשמלי דולקת
L6577]
F44 שלהבת ולפני גלגלי שלהבת מוקפים חשמלי דולקת ולפני חשמלי דולקת
F41 שלהבת. ולפני גלגלי שלהבת מוקפין חשמלי דולקת. ולפני חשמלי דולקת
OC198 שלהבת ולפני גחלי שלהבת מוקפין חשמלי דולקת ולפני חשמלי דולקת
O741 שלהבות וגלגלי שלהבות מוקפים חשמל דולקות וחשמל דולקות
O183 שלהבת. ו׳ג׳ש׳מ׳ חשמלי דולקת. ו׳ח׳ד׳מ׳
N1885 שלהבת ולפני גלגלי שלהבת מקיפים חשמלי דולקת ולפני חשמלי דולקת
V1601 שלהבת ולפני גלגלי שלהבת מוקפים חשמלי דולקת ולפני חשמלי דולקת

V288 מוקפין קולי רעמים. ולפני קולי רעמים מוקפין ענני להטות. ולפני ענני להטות
L6577
F44 מוקפי׳ קולי רעמים ולפני קולי רעמים מוקפים ענני להטות ולפני ענני להטות
F41 מוקפין קול רעמים. ולפני קול רעמים מוקפין ענני להטות. ולפני ענני להטות
OC198 מוקפין קול רעמים ולפני קול רעמים מוקפין ענני להטות ולפני ענני להטות
O741 מוקפים קול רעמים וקול רעמים מוקפים ענני להטות וענני להטות
O183 קולי רעמים. ק׳ר׳מ׳ ענני להטות. ו׳ע׳ל׳מ׳
N1885 מקיפים קול רעמים ולפני קול רעמים מקיפים ענני לוהטת ולפני ענני לוהטת
V1601 מוקפים קולי רעמים ולפני קולי רעמים מוקפים ענני להטות ולפני ענני להטות

V288 ולפני טפסרי נורא מוקפין אראלי מעונה.
L6577 ולפני טפ??? נוֹרָ? מוקפין אראלי מעונה
F44 ולפני טפסרי נורא מוקפ֯ אריאל מעונה
F41 ולפני טפסרי נורא מוקפין אראלי נורא.
OC198 ולפני טפסרי נורא מוקפין אראלי מעונה
O741 וטפסרי נורא מוקפי׳ אראלי מעונה
O183 ו׳ט׳נ׳מ׳ אראלי מעונה.
N1885 ולפני טפסרי נורא מקיפים אראלי מעונה
V1601 ולפני טפסרי נורא מוקפים אראלי מעונה

§ 22,3

V288 ולפני אראלי מעונה מוקפין אומרי קדוש. ולפני אומרי קדוש מוקפין
L6577 ולפני אראלי מעונה מוקפין אומרי קדוש ולפני אומרי קדוש מוקפין
F44 ולפני אריאל מעונה מוקפים אומרי קדוש ולפני אומרי קדוש מוקפי׳
F41 ולפני אראלי נורא מוקפין אומרין קדוש. ולפני אומרין קדוש מוקפין
OC198 ולפני אראי מעונה מוקפין אומרי קדוש ולפני אומרי קדוש מוקפין
O741 ואראלי מעונה מוקפי׳ אומרים קדוש ואומרי׳ קדוש מוקפי׳
O183 ו׳א׳מ׳מ׳ אומרי קדוש. ו׳א׳ק׳מ׳
N1885 ולפני אראלי מעונה מקיפים אומרי קדוש ולפני אומרי׳ קדוש מקיפים
V1601 ולפני אראלי מעונה מוקפים אומרים קדוש ולפני אומרים קדוש מוקפים

V288 אומרי ברוך. ולפני אומרי ברוך מוקפין אומרי ימלוך.
L6577 אומרי ברוך ולפני אומרי ברוך מוקפין אומרי ימלוך ולפ׳
F44 אומרי ברוך ולפני אומרי ברוך מוקפים אומרי ימלוך
F41 אומרי ברוך. ולפני אומרי ברוך מוקפין אומרי ימלוך.
OC198 אומרי ברוך ולפני אומרי ברוך מוקפין אומרי ימלוך
O741 אומרים ברוך ואומרי׳ ברוך מוקפי׳ אומרי׳ ימלוך
O183 אומרי ברוך. ו׳א׳ב׳מ׳ אומרי ימלוך.
N1885 אומרי׳ ברוך ולפני אומרי׳ ברוך מקיפים אומרי׳ יי׳ ימלוך לעולם ועד.
V1601 אומרים ברוך ולפני אומרים ברוך מוקפים אומרים ה׳ ימלוך לעולם ועד

V288 שנאמר כסא שמים הודו ותהלתו מלאה הארץ.
L6577 שנאמר כסה שמים הודו ותהלתו מלאה
F44 כסה שמים הודו ותהלתו מלאה הארץ
F41 שנאמ׳ כסה שמים הודו ותהלתו מלאה הארץ..
OC198 שנא׳ כסה שמים הודו ותהלתו מלאה הארץ
O741 שנאמ׳ כסא שמים הודו ותהלתו מלאה הארץ
O183 שנ׳ כסה שמים הודו ותהלתו מלאה הארץ.
N1885 כסה שמים הודו ותהלתו מלאה הארץ
V1601 כסה שמים הודו ותהלתו מלאה הארץ

V288 מוקפין גלגלי סופה. ולפני גלגלי סופה מוקפין כנפי הרוח ולפני כנפי הרוח
L6577] גלגלי סופ? ולפני גלגלי סופה מוקפין ‹??? ??? ???›
F44 מוקפי׳
F41 מוקפין גלגלי סופה. ולפני גלגלי סופה מוקפין כנפי הרוח. ולפני כנפי הרוח
OC198 מוקפין גלגלי סופה ולפני גלגלי סופה מקיפין כנפי הרוח ולפני כנפי הרוח
O741 כנפי הרוח וכנפי הרוח
O183 כנפי הרוח ו׳כ׳ה׳מ׳
N1885 מקיפין גלגלי סופה ולפני גלגלי סופה מקיפים
V1601 מוקפים גלגלי סופה ולפני גלגלי סופה מוקפים כנפי הרוח ולפני כנפי הרוח

V288 מוקפין שביבי סערה. ולפני שביבי שערה מוקפין נהרי דינור. ולפני נהרי
L6577 שביבי שערה ולפני שביבי שערה מוקפין נהרים דינור ולפני נהרין
F44 שביבי שערה ולפני שביבי שערה מוקפים נהרי דינור ולפני נהרי
F41 מוקפין שביבי סערה. ולפני שביבי סערה מוקפין נהרין דינור. ולפני נהרין
OC198 מוקפ׳ שביבי שערה ולפני שביבי שערה מוקפין נהרי דינור ולפני נהרי
O741 מוקפי׳ שביבי סערה ושביבי סערה מוקפים נהרי דינור ונהרי
O183 שביבי סערה. ו׳ש׳ס׳מ׳ נהרי דינור. ו׳נ׳ד׳מ׳
N1885 שביבי סערה ולפני שביבי סערה מקיפים נהר דינור ולפני נהר
V1601 מוקפים סביבי סערה ולפני סביבי סערה מוקפים נהר דינור ולפני נהר

V288 דינור מוקפין חשמלי זוהר. ולפני חשמלי זוהר מוקפין בזקי {ברד} הדר.
L6577 דינור מוקפין חשמלי זוהר ולפני חשמלי זוהר מוקפין בזקי הדר.
F44 דינור מוקפי׳ חשמלי זוהר ולפני חשמלי זוהר מוקפים ברקי הדר
F41 דינור מוקפין חשמלי זוהר. ולפני חשמלי זוהר מוקפין ברקי הדרו.
OC198 דינור מוקפין חשמלי זוהר ולפני חשמלי זוהר מוקפי׳ בזיקי הדר
O741 דינור מוקפי׳ חשמל זוהר וחשמל זוהר מוקפי׳ ברקי הדור
O183 חשמלי זוהר. ו׳ח׳ז׳מ׳ בזקי הדר.
N1885 דינור מקיפים חשמלי זוהר ולפני חשמלי זוהר מקיפים בזיקי הדר
V1601 דינור מוקפים חשמלי זוהר. ולפני חשמלי זוהר מוקפים בזיקי הדר

V288 ולפני בזקי הדר מוקפין בזיקי גאוה. ולפני בזיקי גאוה מוקפין ? טפסרי נורא.
L6577 ולפני בזקי הדר מ?קפין בזקי גאוה ולפני בזקי גאוה מוקפין טפסרי נורא
F44 ולפני ברקי הדר מוקפי׳ ברקי גאוה ולפני ברקי גאוה מוקפים טפסרי נורא
F41 ולפני ברקי הדרו מוקפין בזקי גאוה. ולפני בזקי גאוה מוקפין טפסרי נורא.
OC198 ולפני בזיקי הדר מוקפין בזיקי גאוה ולפני בזיקי גאוה מוקפין טפסרי נורא
O741 וברקי הדר מוקפי׳ בזקי גאוה ובזקי גאוה מוקפי׳ טפסרי נורא
O183 ו׳ב׳ה׳מ׳ בזקי גאוה. ו׳ב׳ג׳מ׳ טפסרי נורא.
N1885 ולפני בזיקי הדר מקיפים בזיקי גאוה ולפני בזיקי גאוה מקיפין טפסרי נורא
V1601 ולפני בזיקי הדר מוקפי׳ בזיקי גאוה ולפני בזיקי גאוה מוקפים טפסרי נורא

V288 ראשי החיות שנ׳ ודמות פניהם על ראשי החיה רקיע
L6577 ראשי החיות שנאמר ודמות על ראשי החיות רקיע
F44 ראשי החיות שנ׳ ודמות על ראשי החיות רקיע
F41 ראשי החיות. ודמות על ראשי החיה רקיע.
OC198 ראשי החיות שנא׳ ודמות על ראשי החיות רקיע
O741 ראשי החיות שנאמ׳ ודמות ראשי החיות ברקיע
O183 ראשי החיות שנ׳ ודמות על ראשי החיות רקיע.
N1885 ראשי החיות שנ׳ ודמות על ראשי החיה רקיע
V1601 ראשי החיות שנ׳ ודמות על ראשי החיו׳ רקיע

§ 23,2

V288 ושם הוכנו ברוב פלאי פלאים גל{?}(ג)לי מרכבה שכסא הכבוד נתון
L6577 ושם ה???? פלאי פלאים גלגלי מרכבה שכסא הכבוד {ג} נתיו
F44 ושם הוכנו פלאי פלאים גלגלי מרכבה שכסא הכבוד נתון
F41 ושם רוכבו ברוב פלאי פלאים גלגל המרכבה שכסא הכבוד נתון
OC198 ושם קוֹכב בְּרוב פלאי פלאים גלגלי מרכבה {?}שכסא הכבוד נתון
O741 ושם כוכבים ברוב פלאי פלאים גלגל המרכבה שכסא הכבוד נתון
O183 ושם כוכבים ברוב פלאי פלאים גלגלי המרכבה שכסא הכבוד נתון
N1885 ושם ינתן פלאי פלאים גלגלי מרכבה שכסא הכבוד נתון
V1601 ושם הוכנו כרובי פלאי פלאים גלגלי מרכבה שכסא הכבוד נתון

V288 עליהם גלגל זה כנגד גלגל זה. וגלגל זה כנגד גלגל זה. גלגל זיו הדרו של גלגל
L6577 עליהם גלגל זה כנגד גלגל זה. מוהדרו של גלגל
F44 עליהם גלגל זה כנגד גלגל זה זיו הדרו של גלגל
F41 עליהם. גלגל זה כנגד גלגל זה. זיו הדרו של
OC198 עליהם גלגל זה כנגד {זה} גלגל זה וגלגל זה כנגד גלגל זה זיו הדרו של גלגל
O741 עליהם גלגל זה כנגד זה וגלגל זה כנגד זה הדרו של גל
O183 עליהם גלגל זה כנגד זה. וגלגל זה כנגד זה. הדרו שלגלגל
N1885 עליהם גלגל זה כנגד גלגל זה וגלגל זה כנגד גלגל זה זיו הדרו של גלגל
V1601 עליהם גלגל זה כנגד גלגל זה וגלגל זה כנגד גלגל זה זיו הדרו של גלגל

V288 זה כנגד זיו הדרו של גלגל זה מעשה פלאיו של גלגל זה כנגד מעשה פלאיו של
L6577 זה כנגד זיו הדרו של גלגל זה מעשה פלאיו של גלגל זה כנגד מעשה פלאיו של
F44 זה כנגד זיו הדרו של גלגל זה מעשה פלאיו של גלגל זה
F41 זה כנגד זיו הדרו של גלגל זה. מעשה פלאיו של גלגל זה כנגד מעשה פלאיו של
OC198 זה כנגד זיו הדרו של גלגל זה מעשה פלאים שגלגל זה כנגד מעשה פלאים של
O741 זה כנגד זה השג׳ז׳ מעשה פלאיו של גלגל כפשג׳ז׳
O183 זה כנגד ה׳ש׳ג׳ז׳ מעשה פלאיו שלגלגל זה כ׳מ׳פ׳ש׳ג׳ז׳.
N1885 זה כנגד זיו הדרו של גלגל זה. מעשיו פלאיו של גלגל זה כנגד מעשה פלאיו של
V1601 זה כנגד זיו הדרו של גלגל זה מעשה פלאיו של גלגל זה כנגד מעשה פלאיו של

§22,4

V288 זה משכן החיות שבמרכבה..
L6577 זה משכן החיות שבמרכבה
F44 וזה משכן החיות שבמרכבה
F41 וזה משכן חיות שבמרכבה..
OC198 זהו משכן החיות שבמרכבה.
O741 זה משכן החיות שבמרכבה.
O183 זה משכו החיות שבמרכבה.
N1885 זה חיות שבמרכבה.
V1601 זה משכן החיות שבמרכבה

§23,1

V288 פרק שביעי: למעלה מהן מעונה כדמות רקיע כעין הקרח הנורא על
L6577 פרק שביעי למעלה מעונה כדמות רקיע כעין הקרח הנורא על
F44 פרק שביעי למעלה מעונה כדמות רקיע כעין הקרח הנורא על
F41 פרק שביעי למעלה מהם הוא מעונה בדמות רקיע כעין הקרח הנורא על
OC198 פרק ז׳ למעלה מהן מעונה כדמות רקיע כעין הקרח הנורא על
O741 פרק שביעי למעלה מהן מעונה כדמות {כעין} קרח הנורא שעל
O183 פרק ז׳ למעלה מהן מעונה כדמות כעין הקרח הנורא על
N1885 פרק ז׳ למעלה מהן מעונה כדמות רקיע כעין הקרח הנורא על
V1601 פרק שביעי למעלה מהם מעונה כדמות רקיע כעין הקרח הנור׳ על

V288 ראשי החיות שהוא מלא הוד והדר שנ׳ הוד והדר לפניו נתון מתוכן
L6577 ראשי החיות שהוא מלא הוד והדר שנאמר הוד והדר לפניו מוכן
F44 ראשי החיות שהוא מלא הוד והדר של הוד והדר לפניו מוכן
F41 ראשי החיות שהוא מלא הוד והדר לפניו מוכן ומתוקן
OC198 ראשי החיות שהוא מלא הוד והדר שנא הוד והדר לפניו מוכן מתוקן
O741 ראשי החיות שהוא מלא הוד והדר שנאמ׳ הוד והדר לפניו מתוכן
O183 ראשי החיות שהוא מלא הוד והדר. שנ׳ הוד והדר לפניו. מתוכן
N1885 ראשי החיות שהוא מלא זיו וזוהר הוד (עט) לפניו מובן
V1601 ראשי החיות שהוא מלא זיו וזוהר שנ׳ הוד והדר לפניו נתון מתוכן

V288 כרוב מראות אש וכרוב מראות להבה ונתון בהדר הוד על
L6577 והוכן ברוב מראות אש וברוב מראות להבה ונתון בהדר הוד על
F44 והוכן ברוב מר{?}(א)ות אש וברוב מראות להבה ונתון בהדר הוד על
F41 ברוב מראות אלה המראות להבה נתון בהוד והדר על
OC198 ברוב מראות אש וברוב מראות להבה ונתון בהדר הוד על
O741 כרוב מראות אש וכרוב מראות להבה ונתון בהדו הוד של
O183 כרוב מראות אש וכרוב מראות להבה ונתון בהדר הוד על
N1885 והוכן ברוב מראות אש וברוב מראות להבה ונתן בהדר הוד על
V1601 והוכן כרוב מראות אש וכרוב מראות להבה ונתון בהדר הוד על

V288 כסא כבדו מיד בת קול אחת יוצא בכל שערי רקיע ורקיע ובכל שערי ערבות
L6577] קול אחת יוצא בכל שערי רקיע ורקיע ובכל שערי ערבות
F44 כסא כבדו מיד בת קול אחת יוצא בכל שערי רקיע ורקיע ובכל שערי ערבות
F41 כסא כבדו בת קול יוצאת בכל שערי רקיע ורקיע ובכל שערי ערבות
OC198 כסא כבדו מיד בת קול א׳ יוצאת בכל שערי רקיע ורקיע ובכל שערי ערבות
O741 כסא כבדו מיד בת קול עוברת בכל שער רקיע ובכל שער ערבות
O183 כסא כבדו מיד בת קול אחת עוברת בכל שערי רקיע ורקיע ובכל שערי ערבות
N1885 מיד בת קול אחת יוצאה וכל שערי רקיע ורקיע וכל שערי ערבות
V1601 כסא כבדו מיד בת קול אחת יוצאה בכל שערי רקיע ורקיע ובכל שערי ערבות

V288 ואומרות שאו שערים ראשיכם והם
L6577 ואומרת שאו שערות ??? ויבא מלך הכבוד והן
F44 ואמרת שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד והם
F41 ואומרת שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד.
OC198 ואומר שאו שערים ראשיכם והן
O741 ואומר שאו שערים ראשיכם ויבא מלך הכבוד והם
O183 ואומ׳ שאו שערים ראשיכם ויבוא מלך הכבוד. והם
N1885 ואומרת שאו שערים ראשיכם והן
V1601 ואומרת שאו שערים ראשיכם וגומר והם

V288 משיבין ואומרין מי זה מלך הכבוד והיא משיבה ואומרת יי׳ עזוז וגבור
L6577 משיבין ואומרין מי זה מלך הכבוד משיבה ואומרת יי׳ עזוז וגבור
F44 משיבין ואומרים מי זה מלך הכבוד והיא משיבה ואומרת יי׳ עזוז וגבור
F41
OC198 משיבין ואומרים מי הוא זה מלך הכבוד והיא משיבה יי׳ עזוז וגבור
O741 משיבים ואומרים מי הוא זה מלך הכבוד והיא משיבה ה׳ עזוז וגבור
O183 משיבים ואומ׳ מי זה מלך הכבוד. והיא משיבה ואומרת יי׳ עזוז וגבור.
N1885 משיבים ואומרי׳ מי זה מלך הכבו(ד) והיא משיבה יי׳ עזוז וגבור
V1601 משיבין ואומרין מי זה מלך הכבוד והיא משיבה ואומרת ה׳ עזוז וגבור

V288 ובת קול אחת יוצא בכל שערי בתי כנסיות ובתי
L6577 ובת קול אחרת אצא ?כל בתי {ו} כנסיות ובתי
F44 ובת קול יוצאה בכל שערי בתי כנסיות ובתי
F41 ובת קול אחת יוצאת בכל בתי כנסיות ובתי
OC198 ובת קול אחרת בכל שערי בתי כנסיות ובתי
O741 ובת קול {אומרת} אחרת יוצאת בכל שערי בתי כנסיות ובתי
O183 ובת קול אחרת יוצאת בכל שערי בתי כנסיות ובתי
N1885 יי׳ גבור מלחמה. ובת קול אחת יוצאת וכל שערי בתי כנסיות ובתי
V1601 ה׳ גבור מלחמה: ובת קול אחרת יוצאה בכל שערי בתי כנסיות ובתי

V288 גלגל זה ועומדת בת קול אחת אצל גלגל זה ובת קול אחת אצל גלגל
L6577 גלגל זה ועומדת בת קול אחת אצל גלגל זה. ובת קול אחת אצל גלגל
F44 ועומדת בת קול אחת אצל גלגל זה ובת קול אחת אצל גלגל
F41 גלגל זה. ועומדת בת קול אחת אצל גלגל זה כנגד בת קול אחת של גלגל
OC198 גלגל זה ועומדת בת קול אחת אצל גלגל זה ובת קול אחת אצל גלגל
O741 ועומדת בת קול א׳ אצל גלגל זה ובת קול א׳ אצל גלגל
O183 ועומדת בת קול אחת אצל גלגל זה ובת קול אחת אצל גלגל
N1885 גלגל זה. ועומדת בת קול אחת של גלגל זה ובת קול אחת {של} ‹אצל› גלגל
V1601 גלגל זה ועומדת בת קול אחת אצל גלגל זה ובת קול אחת אצל גלגל

V288 זה
L6577 זה
F44 זה
F41 זה..
OC198 זה
O741 זה
O183 ה׳
N1885 זה.
V1601 זה

§ 24,1

V288 ומה טיבן של בנות קולות הללו מלמד שבשעה שה׳ב׳ה׳ יורד משמי
L6577 [ ]ᵍ של בנות קולות הללו מלמד שבשעה שהקב׳ה יור[
F44 ומה טבן של בנות קולות הללו מלמד שבשעה שהק״ב״ה יורד משמי
F41 ומה טיבן של בנות קולות הללו מלמד שבשעה שה׳ב׳ה׳ יורד משמי
OC198 ומה טיבן של בת קולות הללו מלמד שהק׳ב׳ה יורד משמי
O741 ומה טיבו של בנות קולות הללו שבשעה שיורד הקב׳ה משמי
O183 ומה טיבן שלבנות קולות הללו מלמד שבשעה שיורד משמי
N1885 ובנות קולות הללו מלמדות בשעה שהב׳ה יורד משמי
V1601 ומה טיבן של קולות הללו אלא מלמד שבשעה שהקב׳ה יורד משמי

V288 שמים העליונים מתשע מאות וחמשים וחמשה רקיעים ויושב בערבות על
L6577 [ ]ᵍחמשים וחמשה רקיעים [
F44 שמים העליונ?? מתשע מאות וחמשים וחמשה רקיעים ויושב בערבות על
F41 שמים העליונים מת׳ת׳ק׳נ׳ה׳ רקיעים ויושב בערבות על
OC198 שמים העליונים תת׳ק׳נ׳ה רקיעים ויושב בערבות על
O741 מרום שמים העליונים מתתקנ׳ה רקיעים ויושב בערבות על
O183 רום שמים העליונים מתשע מאות וחמשים וחמשה רקיעים ויושב בערבות על
N1885 שמים העליונים מ׳ת׳ת׳ק׳נ׳ה׳
V1601 שמים העליונים מתשע מאות וחמשים וחמשה רקיעים ויושב בערבות על

§24,2

V288 מהו מלך הכבוד שהוא יודע לכבד את בריותיו מכבודו
L6577 ומהו מלך הכבוד שהוא יודע לכבד את ??? מכבודו?
F44 ומהו מלך הכבוד שהוא יודע לבֿרֿר את בריותיו מכבודו
F41 ומי הוא מלך הכבוד שהוא לכבד הבריות מכבודו..
OC198 ומהו מלך הכבוד שהוא יודע לכבד בריותיו מכבודו
O741 ומהו מלך הכבוד שיודע מכבד בריותיו מכבודו
O183 ומהו מלך הכבוד שיודע לכבד בריותיו מכבודו
N1885 ומהו מלך הכבוד שהוא יודע לגגד את בריותיו מכבודו.
V1601 ומה הוא מלך הכבוד שהוא יודע לכבד לבריותיו מכבודו

§25,1

V288 באותה שעה ישמיעו גלגל לגלגל ברעש גדול וברעם קולות
L6577 ??? שעה ישמיעו גלגל לגלגל ברעש קולות וברעם קולות
F44 השמיעי גלגל לגלגל ברעש קולות וברעם קולות
F41 באותה שעה ישמיעו גלגל לגלגל ברעש גדול וברעש קולות
OC198 באותה שעה ישמיעו גלגל לגלגל ברעש גדול וברעש גדול
O741 באותו שעה ישמיעו מגלגל לגלגל ברעש גדול וברעש קולות
O183 באותה שעה ישמיעו גלגל לגלגל ברעש גדול וברעש קולות
N1885 באותה שעה ישמיעו גלגל וגלגל ברעש קולות ורעמי קולות
V1601 באותה שעה ישמיעו גלגל לגלגל ברעש וברעם קולות ורעמים קולות

V288 סולו לרוכב בערבות.
L6577 סולו לרוכב ביה שמו ועלזו לפניו.
F44 סולו סולו לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו
F41 סלו לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו.
OC198 סולו לרוכב בערבות
O741 סלו לרוכב בערבות ביה שמו
O183 סולו לרוכב בערבות ביה שמו.
N1885 לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו.
V1601 לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו

§25,2

V288 לא בקדוש שמו ולא בברוך שמו ולא
L6577 ואותה שעה אין הקבה רוכב לא בקדוש שמו ולא בברוך שמו ולא
F44 ואותה שעה אין הק״ב״ה רוכב בערבות לא בקדוש שמו ולא בברוך שמו ולא
F41 באותה שעה אין ה׳ב׳ה׳ רוכב בערבות לא בקדוש שמו ולא בברוך שמו ולא
OC198 באותה שעה אין הק׳ב׳ה רוכב בערבות לא בקדוש שמו ולא בברוך שמו אלא
O741 באותה שעה אין הקב׳ה רוכב בערבות ולא בקדוש שמו ולא בברוך שמו ולא
O183 באותה שעה אין הק׳ רוכב בערבות. לא בקדוש שמו. ולא בברוך שמו. ולא
V1601 באותה שעה אין הב׳ה רוכב בערבות לא בקדוש שמו ולא בברוך שמו ולא

V288 מדרשות ואומרת שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ‹ויבא› מלך הכבוד.
L6577 מדרשות ואומרת שאו שערים ??שיכֶם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד
F44 מדרשות ואומרת שאו שערים ראשיכם וש?ו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד
F41 מדרשות ואומרת שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד..
OC198 מדרשות ואומרת שאו שערים ראשיכם וגו׳
O741 מדרשות ואומר שאו שערים ראשיכם ויבא מלך הכבוד
O183 מדרשות ואו׳ שאו שערים ראשיכם ויבא מלך הכבוד.
N1885 מדרשות ואומרת שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד.
V1601 מדרשות ואומרת שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד

V288 שרי בתי ע״ז משיבין ואומרין מי הוא זה מלך הכבוד.
L6577 שרי בתי עבודות ??? משיבין ואומרין מי הוא זה מלך הכבוד
F44 שרי בתי עבדות זכות משיבין ואומרים מי הוא זה מלך הכבוד
F41 שרי בתי ע״ז משיבין ואומרין מי הוא זה מלך הכבוד.
OC198 שערי בתי עבודה זרה משיבין מי הוא זה מלך הכבוד
O741
O183 והם משיבים ואו׳ מי זה מלך הכבוד.
N1885 שרי בתי מדרשות משיבין ואומרי׳ מי הוא זה מלך הכבוד שהוא יודע
V1601 ושרי בתי ע״א משיבין ואומרים מי הוא זה מלך הכבוד.

V288 שרי בתי כנסיות ובתי מדרשות עם הררי
L6577 שרי בתי כנ?? ??? מדרשות עם הררי
F44 שרי בתי מדרשות ובתי כנסיות עם הררי
F41 שרי בתי כנסיות ובתי מדרשות
OC198 שערי בתי כנסיות ומדרשות עם הדרי
O741
O183 והיא
N1885 לנגד ולחלק לבריות מכבודו. שרי בתי כנסיות ועם בתי מדרשות ועם סדרי
V1601 ושרי בתי כנסיות ובתי מדרשות עם הררי

V288 בראשית משיבין ואומרין יי׳ צבאות הוא מלך הכבוד סלה..
L6577 בראשית משיבין ואומרין יי׳ צבאות הוא מלך הכבוד ?לה
F44 בראשית משיבין ואומרי׳ יי׳ צבאות הוא מלך הכבוד סלה
F41 אומרין יי׳ צבאות הוא מלך הכבוד סלה.
OC198 בראשית משיבין ואומרים יי׳ צבאות הוא מלך הכבוד
O741 הקב״ה הוא מלך הכבוד
O183 משיבה ואומרת יי׳ צבאות הוא מלך הכבוד סלה.
N1885 בראשית משיבין יי׳ צבאות הוא מלך הכבוד סלה.
V1601 בראשית משיבין ואומרין ה׳ צבאות הוא מלך הכבוד סלה׃

V288 ברא העולם הזה שנ׳ בהבראם אל תקרי
L6577 ברא העולם הזה שנ׳ בהבראם אל תיקרי
F44 ברא את העולם הזה שנ׳ אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי
F41 שנא׳ בהבראם.
OC198 נברא הע״ז׳ שנא׳ בהבראם אל תקרי
V1601 שברא הב״ה העה״ז בה׳ שנ׳ בהבראם אל תקרי

V288 בהבראם אלא בהא בראם.
L6577 בהבראם אלא בהא בראם.
F44 בהבראם אלא בהא בראם
F41 בה בראם.
OC198 בהבראם אלא בהא בראם
V1601 בהבראם אלא בהא בראם

§ 26,2

V288 אם כן יקדים הא ליוד אלא מלמד שבתחלה ברא העולם הבא
L6577 אם כן יקדים הא ליוד. אלא מלמד שבתחה ברא העולם הבא
F44 אם כן למה הקדים הא ליוד מלמד שבתחלה ברא את העולם הבא
F41 אם כן יקדים ה ליוד. אלא מלמד שברא העולם הבא תחלה
OC198 אם הקדים ה׳ לי׳ אלא מלמד שבתחלה ברא הע״ב׳
V1601 אם כן יקדים הא ליוד אלא מלמד שמתחלה ברא העה״ב

V288 והעמידו לצד אחד ואחר ברא העולם הזה..
L6577 והעמידו לצד אחד ואחר כך ברא העולם הזה.
F44 והעמידו לצד אחד ואחר כך ברא העולם הזה.
F41 והניחו לצד אחד ואחר כך ברא העולם הזה..
OC198 והעמידו לצד אחת ואח״כ ברא הע״ה״ז
V1601 והעמידו לצד אחד ואח״כ ברא העה״ז

§ 26,3

V288 ומפני מה ברא העולם הזה בהא מפני שהוא דומה לאכסדרא. ומפני
L6577 ומפני מה ברא העולם הזה בהא. מפני שהוא דומה לאכסדרה. ומפני
F44 ומפני מה ברא את העולם הזה בהא מפני שהוא דומה לאכסדרה ומפני {שׂ?ל}
F41 ומפני מה ברא העולם הזה בהא מפני שהוא דומה לאכסדרא
OC198 ומפני מה נברא הע״ה״ז בהא מפני שדומה לאכסדרה ומפני
V1601 ומפני מה ברא העה״ז בהא מפני שהוא דומה לאכסדרה ומפני

V288 בייי׳ צבאות שמו אלא בשתי אותיות הללו מפני שבשתי אותיות
L6577 בייי צבאות שמו אלא בשתי אותיות הללו מפני שבשתי אותיות
F44 ביה (יי׳) (צבאות) שמו לא בשתי אותיות הללו מפני שבשתי אותיות
F41 בייי׳ צבאות שמו אלא בשתי אותיות. מפני שבשתי אותיות
OC198 ביה שמו בשתי אותיות הללו
O741 בצבאות שמו אלא בשתי אותיות הללו ומפני אותיות
O183 בצבאות שמו אלא בשתי אותיות הללו מפני שבשתי אותיות
V1601 בה׳ צבאות שמו אלא בשתי אותיות הללו בי״ה מפני שבשתי אותיות

V288 הללו ברא הק׳ב׳ה׳ העולם הזה והעולם הבא שנ׳ כי ביה ייי׳ צור עולמים
L6577 הללו ברא הק׳ב׳ה׳ העולם הזה והעולם הבא שנאמר כי ביה ייי׳ צור עולמים
F44 הללו ברא הק״ב״ה העולם הזה והעולם הבא שנ׳ כי ביה יי׳ צור עולמים
F41 הללו ברא העולם הזה והעולם הבא. שנאמ׳ כי ביה יהוה צור עולמים.
OC198 ברא הקבה העה״ז והעה״ב שנא׳ כי ביה יי׳ צור עולמים
O741 הללו ברא הקב״ה עולם הזה ועולם הבא שנאמ׳ כי ביה ה׳ צור עולמים
O183 הללו ברא הק׳ העולם הזה והעולם הבא שנ׳ כי ביה יי׳ צור עולמים.
V1601 הללו ברא הקב״ה העולם הזה והעהב שנא׳ כי ביה ה׳ צור עולמים

V288 צור עולם לא נאמר אלא צור עולמים.
L6577 צור עולם לא נאמ׳ אלא צור עולמים
F44 צור עולם לא נאמ׳ אלא צור עולמים
F41 צור עולם לא נאמ׳ אלא צור עולמים..
OC198
O741 עולם לא נאמר אלא עולמים
O183 עולם לא נאמ׳ אלא עולמים. העולם הזה והעולם הבא.
V1601 צור עולם לא נאמר אלא צור עולמים:

§26,1

V288 באי זו אות ברא הק׳ב׳ה׳ העולם הבא ובאי זה אות ברא העולם הזה.
L6577 באיזו אות הקבה את העולם הבא ובאיזו אות ברא את העולם הזה.
F44 באי[ן] זה אות ברא הק״ב״ה את העולם הבא ובאי זה אות ברא את העולם הזה
F41 באיזה אות ברא הק׳ב׳ה׳ העולם הבא באיזה אות ברא ה׳ב׳ה׳ העולם הזה.
OC198 באיזה אות ברא הק׳ב׳ה העה״ז ובאיזה אות העה״ב׳
V1601 באי זה אות ברא הקב״ה עולם הבא ובאי זה אות ברא העה״ז:

V288 ברא בה׳ העולם הזה. וברא ביוד העולם הבא. ומניין שבהא
L6577 ברא בה העולם הזה וברא ביוד העולם הבא ומניין שבהא
F44 ברא בהא את העולם הזה וברא ביוד את העולם הבא ומנין שבהא
F41 ברא העולם הבא ביוד. וברא העולם הזה בהא
OC198 העה״ז בהא והעה״ב׳ ביוד ומנין שבהא
V1601 ברא עולם הבא בי׳ וברא העולם עה״ז בה׳ ומנין

§ 26,5

V288 ד׳א׳ כשם שהיוד קטן מכל האותיות כך אין נוחל העולם הבא
L6577 ד׳?׳ כשם שהיוד הוא קטן מכל האותיות כך אין נוחל העולם הבא
F44 ד׳א׳ כשם שהיוד היא קטנה מכל האותיות כן אינו נוחל העולם הבא
F41 דבר אחר כשם שיוד קטנה מכל האותיות כך אין העולם הבא
OC198 ד׳א׳ שכשם שאות מזה קטן מכל האותיות כך אינו נוחל הע׳ה׳ב׳
V1601 דבר אחר כשם שהיוד קטן מכל האותיות כך אין נוחל העה׳ב

V288 אלא מי שהוא מקטין עצמו אצל גדול ממנו בתורה ובחכמה
L6577 אלא מי שהוא מקטין את עצ?? אצ? מי שהוא [ ] ?בּמּה
F44 אלא מי שהוא מקטין עצמו אצל מי שהוא קטון ממנו בתורה ובחכמה
F41 אלא למי שהוא מקטין עצמו אצל מי שהוא קטן ממנו וגדול בתורה ובחכמה
OC198 אלא מי שהוא קטן עצמו בתורה ובחכמה
V1601 אלא מי שהוא מקטין עצמו אצל מי שהוא קטן ממנו בתורה ובחכמה

V288 שנ׳ ודוד הוא הקטן וכי דוד קטן היה והלא ראש לכל מלכי יהודה היה
L6577 שנ׳ ודוד הוא הקטן וכי ?וֹד קטן היה והלא ראש לכל מלכי ???הּה היה
F44 שנ׳ ודוד הוא הקטן וכי דוד קטן היה והלא ראש לכל מלכי יהודה היה
F41 שנא׳ ודוד הוא הקטן. וכי דוד קטן היה והלא הוא ראש לכל מלכי יהודה
OC198 שנא׳ ודוד הוא הקטן וכי דוד קטן היה והלא ראש לכל מלכי יהודא היה
V1601 שנאמר ודוד הוא הקטן וכן דוד קטן היה והלא ראש למלכי יהודה היה

V288 ויצא ממנו משיח וכל המלכים כולם. אלא מתוך
L6577 ויצא ממנו משיח וכל המלכים כולן אלא מֹשם שבּקטנֹתוֹ הקטין מתוך
F44 ויצא ממנו משיח וכל המלכ?? על שם שהקטין עצמו בקטנותו
F41 ויצא ממנו משיח וכל המלכים כלם. אלא מתוך
OC198 ויצא ממנו משיח וכל המלכים כולם אלא מתוך
V1601 ויצא ממנו משיח וכל המלכים כלם אלא מתוך

V288 שהקטין עצמו לפיכך זכה ונחל
L6577 שהקטן את עצמו ול?כֹך זכה ונחל
F44 זכה ונחל
F41 שהקטין את עצמו אצל מי שהוא גדול ממנו בתורה ובחכמה זכה
OC198 שהקטין עצמו אצל מי שהוא קטן ממנו בתורה ובחכמה זכה ונחל
V1601 שהקטין את עצמו זכה ונחל

V288 מה דומה לאכסדרה שכל מי שהוא רוצה לצאת מן העולם (ה)זה
L6577 מה הוא דומה לאכסדרה מפני שכל מי שרוצה מן העולם הזה
F44 מה הוא דומה לאכסדרה מפני שכל מי שהוא רוצה ליהנות מן העולם הזה
F41 שכל מי שרוצה לצאת מן העולם
OC198 מה דומה לאכסדרא שכל מי שהוא רוצה לצאת מן העולם
V1601 מה דומה לאכסדרה מפני שכל מי שרוצ׳ לצאת מן העה׳ז

V288 יוצא ואין בידו מיגיעו
L6577 יוצא ואין בידו מיגיעו
F44 ואינו אלא עסקיו ואינו חושש מן העולם יוצא ואין בידו כלום מאמה מיגיעו
F41 אין בידו יגיעו
OC198 יצא ואין בידו מיגיעו
V1601 יוצא ואין בידו מאומה מיגיעו

V288 ומעמלו כלום שעמל כל ימי חייו מאומה.
L6577 ומעמלו שיעמל כל ימי חייו מאומה
F44 ומעמלו שעמל כל ימי חייו
F41 ועמלו שעמל כל ימי חייו.
OC198 ומעמלו שיעמול כל ימי חייו מאומה
V1601 ומעמלו מכל מה שעמל כל ימי חייו

§ 26,4

V288 ומפני מה ברא העולם הבא ביוד מפני שכל המקטין את עצמו בעולם הזה
L6577 ומפני מה ברא העולם הבא ביוד מפני שכל המקטין עצמו בעולם הזה
F44 ומפני מה ברא העולם הבא ביוד מפני שכל המקטין עצמו בעולם הזה
F41 ומפני מה ברא העולם הבא ביוד לומר לך שכל המקטין עצמו בעולם הזה
OC198 ומפני מה נברא הע׳ה׳ב׳ בי׳ מפני שכל מקטין עצמו בע׳ה׳ז׳
V1601 ומפני מה ברא העולם הבא ביוד מפני שכל המקטין עמו בעה׳ז

V288 זוכה ונוחל העולם הבא שנברא ביוד..
L6577 זוגה ונוחל העולם הבא שנברא ביוד
F44 זוכה ונוחל שני עולמות העולם הזה והעולם הבא שנברא ביוד..
F41 זוכה ונוחל העולם הבא שנברא ביוד..
OC198 זוכה ונוחל הע׳ה׳ב׳ שנברא ביוד
V1601 זוכה ונוחל העה׳ב שנברא ביוד:

V288 נאמר סולו לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו:
L6577 נאמר סולו לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו.
F44 נאמ׳ סולו לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו
F41 נאמ׳ סלו לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו.
OC198 נאמר סולו לרוכב בערבות וגו׳
V1601 נאמר סולו לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו

§27,1

V288 מלמד שבשעה שהק׳ב׳ה׳ רוכב בערבות על כסא כבודו
L6577 מלמד שבשעה שהק׳ב׳ה׳ רוכב בערבות על כסא כבודו
F44 מלמד שבשעה שהק״ב״ה רוכב בערבות על כסא כבודו
F41 מלמד שבשעה שה׳ב׳ה׳ יושב בערבות על כסא כבודו
OC198 מלמד {שבע??} שבשעה ו?ק׳ב׳ה רוכב בערבות על כסא כבודו
O741 ובשעה שהקב׳ה רוכב בערבות על כסא כבודו
O183 ובשעה שהק׳ רוכב בערבות על כסא כבודו
V1601 מלמד שבשעה שהקב׳ה רוכב בערבות על כסא כבודו

§27,2

V288 ירונו לפניו בקול ששון וקול שמחה. קול רנן
L6577 יורנו לפניו בקול רׄנָּה ששון וקול שמחה קול רנן
F44 ירנו לפניו בקול רנה וששון וקול שמחה וקול ?נה
F41 ירונו לפניו קול ששון וקול שמחה. קול רון
OC198 ירוננו קול ששון קול שמחה קול רנן
O741 ירנ׳ לפניו בקול ששון ובקול שמחה בקול חתן ובקול כלה קול
O183 ירנו לפניו בקול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול
V1601 ירונו לפניו בקול רנה וקול ששון וקול שמחה וקול ירנן

V288 וגיל עילוז. קול עוז וזמירות. קול שיר
L6577 וקול גיל. קול עילוז קול עילוז קול עוז וזמ??? קול שיר
F44 וקול גילה וקול עלוז וקול עוז וזמירות {ת}קול שיר
F41 וקול גיל. קול עלז ועלוז. קול עזוז וזמר. קול שיר
OC198 וגיל קול עילל? ועילוז קול עוז וזמרות קול שיר
O741 עלוז קול עזי ו?{ז}מרת יה קול שיר
O183 עילוז וקול עז וזמירות. קול שיר
V1601 וקול יגיל וקול עילוז וקול עוז וזמירות וקול שירות

V288 גדולה ומלכות בעולם הזה וגדולה ומלכות לעולם הבא..
L6577 ??ולה ??לכות ?עולם הזה וגדולה ומלכות לעולם הבא.
F44 גדולה ומלכות בעולם הזה וגדולה ומלכות לעולם הבא
F41 לגדולה ומלכות בעולם הזה ובעולם הבא..
OC198 גדולה ומלכות בע״ה״ז וגדולה ומלכות בע״ה״ב.
V1601 גדולה ומלכות בעה״ז וגדולה ומלכות בעה״ב:

§26,6

V288 ד״א׳ מפני שבני העולם הבא ממעטין את עצמן ומתן שכרן מכובד
L6577 ד״א׳ מפני ש??? העולם ממעטין את עצמן ומתן שכרן מכובד
F44 ד״א׳ מפני שבני העולם הזה ממעיטין עצמ{?}(ן) ומתן שכ?ה מרובה
F41 דבר אחר מפני שבני העולם הבא ממעיטין את עצמם ומתן שכרם מכובד
OC198 ד״א׳ מפני שבני הע״ה״ב׳ ממעטין את עצמן ומ״ש׳ מכובד
V1601 דבר אחר מפני שבני העולם הבא ממעטין את עצמם ומתן שכרם מכובד

V288 שנ׳ להנחיל אוהבי יש..
L6577 שנ׳ להנחיל אוהבי יש.
F44 שנ׳ להנחיל אוהבי״י יש.
F41 שנאמר להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא..
OC198 שנא׳ להנחיל אוהבי יש
V1601 ומרובה שנא׳ להנחיל אוהבי יש

§26,7

V288 ומפני מה תגין של יוד כלפי פניו מפני שבני העולם הבא אינן מלוין זה
L6577 ומפני תגין של יוד כלפי פניו מפני שבני העולם הבא אנין מלוין זה
F44 ומפני תגין של יוד כלפי פניו מפני שבני העולם הבא אינם מלוין זה
F41 ומפני מה תגין של יוד כלפי פניו מפני שבני אדם בעולם הבא אינם מלוים זה את
OC198 ומפני מה תגין של י׳ כלפי פניו מפני שבני הע״ה״ב׳ אין מלוין זה
V1601 ומפני מה תגין של יוד כלפי פניו מפני שבני העה״ב אינם מלוין זה

V288 לזה אלא כל אחד ואחד נהנה משלו לפי שכר מעשיו שבידו לפיכך
L6577 לזה אלא כל אחד ואחד נהנה נהנה משלו לפי שכר מעשיו שבידו לפיכך
F44 לזה אלא כל אחד ואחד נהנה משלו לפי שכ֗ר מעשיו שבידו לפיכך
F41 זה אלא כל אחד ואח(ד) נהנה משלו לפי שכר מעשיו שבידו. לכך
OC198 לזה אלא כל א׳ וא׳ נהנה משלו לפי שכר מעשיו {שׁ}בידו לכך
V1601 לזה אלא כל א׳ וא׳ נהנה משלו לפי שכר מעשיו שבידו לפיכך

§29

V288 ושבעה שוטרים יושבים על שבע כסאות.. שם הראשון.. אורפניאל ושם השני
L6577 ושבעה שוטרים יושבים על שבעה כסאות שם הראשון אורפניא? ושם השני
F44 ושבעה שוטרים יושבים על שבעה כסאות שם הראשון אורפניאל ושם השני
O741 ושבעה שרים יושבים על שבע כסאות שם הראשון אורפניאל השני
O183 שבעה שרים יושבים על שבע כסאות. שם הראשון אורפניאל. השני
V1601 ושבעה שוטרים יושבים על שבעה כסאות שם הראשון אורפניאל. ושם השני

V288 תגרה ושם השלישי דנהל ושם הרביעי אסימור
L6577 תגראל ושם השלישי??? אל ושם הרביעי אסימור
F44 תגדאל ושם השלישי דגראל ושם הרביעי אסימור
O741 תגרא ושלישי דנהר הרביעי אשימור
O183 תגרא. השלישי דנהל. הרביעי אסימור.
V1601 תיגרא נ׳א תגריאל: ושם השלישי דוהל. נ׳א בואל: שם הרביעי אסימור נ׳א

V288 ושם הה׳ כלמיה ושם הששי פסבר ושם השביעי
L6577 ושם החמישי פ?מיאל ושם השישי פ??ר ושם השביעי
F44 ושם החמישי פלמיאל ושם הששי פסכר ושם השביעי
O741 החמישי כלמיאל הששי פסבר השביעי
O183 החמישי כלמיא. הששי פסבר. השביעי
V1601 כלמיה: שם החמישי פלמיאל נ׳א דנהאל: שם הששי פסכר: ושם השביעי כלמיה

V288 ביאל.
L6577 ביאל
F44 בואל..
O741 ביאל
O183 ביאל.
V1601 נ׳א בואל:

§30

V288 ברא הקבה שש קצות ופנה למעלה וחתמו ביהו
L6577 ?ברא הק׳ב׳ה׳ שש קיצות ופנה למעלה וחתמו בי??
F44 ברא הקב׳ה שש קצוות ופנה למעלה וחתמו {בהוי בה} בהוי ביה
F41 ברא ה׳ב׳ה׳ שש קצוות חתם רום ופנה למעלה וחתמו ביהו.
OC198 ברא הק׳ב׳ה שש קצות ופנה למעלה וחתמו ביהו
V1601 ברא הקב׳ה שש קצוות ופנה למעלה וחתמו ביהו

V288 ותהלות. קול פאר ותורות. קול שבח ושירות. קול צהלה ורננות
L6577 ותהילות קול פאר ותודות קול שבח ושירות קול צהלה ??ננות
F44 ותהלות קול פאר ותודות קול שבח ושירות קול צהלה ורננות
F41 ותהלות. קול פאר והדר. קול שבח ושירות. קול צהלה ורננות..
OC198 ותהילות קול פאר ותודות קול שבח ושירות קול צהלה ורננות.
O741 ותהלה קול פאר ותודות קול שבח ושירה קול צהלה ורננות.
O183 ותהילות. וקול פאר ותודות. קול שבח ושירות. קול צהלה ורננות
V1601 ותושבחות ותהלות קול פאר ותודות קול שבח ושירות קול צהלה ורננות

§28

V288 וכסא הכבוד גבוה למעלה למעלה באויר ומראה כבודו כעיל החשמל ועטרת
L6577 וכסא הכבוד גבוה למעלה למעלה באויר ומראה כבודו כעין החשמלה ועטרת
F44 וכסא הכבוד גבוה למעלה למעלה באויר ומראית כבודו כעין החשמלה ועטרת
O741 ורמה מֹה גבוה למעלה באויר ומראית כבודו כעין חשמל וכתר
O183 וב׳ה׳מ׳ה׳. גבוה למעלה באויר ומראית כבודו כעין החשמלה וכתר
V1601 וכסא הכבוד גבוה למעלה באויר ומראה כבודו כעין החשמל ועטרת

V288 וגוגה בראשו וכתר שם המפורש במצחו חציו אש וחציו ברד. ממינו
L6577 ??? בראשו וכתר שם המפורש במצחו חציו אש וחציו ברד מימינו
F44 נוגה בראשה וכתר שם המפורש {???} במצחו חציו אש וחציו ברד מימינו
O741 נוגה וכתוב שם במצחו חציו של אש וחציו של ברד מימינו
O183 נוגה בראשו. וכתב שם במצחו חציו אש וחציו ברד מימינו
V1601 נוגה בראשו וכתר שם המפורש במצחו חציו אש וחציו ברד מימינו

V288 חיים ומשמאלו מות ושרביט שלאש בידו ופרכת פרסה לפניו ושבעה מלאכים
L6577 חיים משמאלו ??? ושרביט של בידיו ופרוכת פרוסה לפניו ?שבעֹ? ??לא??
F44 חיים משמאלו מות ושרביט שלהבת בידו ופרוכת פרושה לפניו ושבעה מלאכים
O741 חיים ומשמאלו מות ושרביט של אש בידו ופרוכת פרוסה לפניו ושבעה מלאכים
O183 חיים משמאלו מות ושרביט שלאש בידו ופֹרֹוֹסֹת פרוסה לפניו.
V1601 חיים ומשמאלו מות ושרביט של אש בידו ופרוכת פרוסה לפניו ושבעה מלאכים

V288 שנבראו תחלה משרתים לפניו מן לפנים מן הפרוכת
L6577 שנבראו תחלה ?שרֹ??? לפניו לפנים מן הפרֹכת.
F44 שנבראו תחלה משרתים לפניו לפנים מן הפרוכת
O741 שנבראו תחלה משמשין לפניו לפנים מן הפרוכת
O183 ולפנים מן הפרסת.
V1601 שנבראו תחלה משרתים לפניו לפני׳ מן הפרוכת

§31,2

V288 בשם יהדריאל אלהי ישראל המסגל לעדתו
F44 בשם יהדריאל אלהי ישראל המסגל עדתו
F41 בשם יהדריאל אלהי ישראל המסביל עדתו.
O741 יתברך השם יהדריאל המסגל עדתו
O183 יהדריאל המסגל עדתו
V1601 בשם. יהדריאל אלהי ישראל המסגל עדתו

§32

V288 מלך ניסין. מלך גבורות. מלך נפלאות. מלך נוראות. מלך פרישות. כסאך מעופף
F44 מלך נסים מלך גבורות מלך נפלאות מלך נוראות מלך פריסות כסאך מעופף
F41 מלך נסים מלך וגבורות. מלך נפלאים. מלך נוראות. מלך פרישות. כסאך מעופף
O741 מלך נסים מלך גבורות מלך נפלאות מלך נוראות מלך פרישות כסאך מעופף
O183 מלך נסים מלך גבורות מלך נפלאות מלך נוראות מלך פרישות כסאך מעופף
V1601 מלך נסים מלך גבורות מלך נפלאות מלך נוראות מלך פריסות כסאך מעופף

V288 משעה שתקעה יתד אריגת המסכת של שכלול העולם ומסלולו עומד
F44 משעה שתקעת יתד אריגת המסכת העולם ומסלולו עומד עליה
F41 משעה שתקעה יחד אסנת המסכת של שכלול העולם ומהללו עומד עליה
O741 משעה שתקעת יתד אריגות המסכת של שכלול העולם ומסלולו עומד עליהם
O183 משעה שתקעת יתד אריגת המסכת שלשכלול העולם ומסלולו עומד עליהם
V1601 משעה שתקעת יתד אריגת המסכת של שכלול העולם כלו ומסלולו עומד עליה

V288 שנים ורבבות דורות עד אין חקר ואין מספר לא הניח רגליו על קרקע
F44 שני רבבות דורות עד אין חקר ואין מספר לא הניח רגליו על קרקע
F41 שנים רבות דורות עד אין חקר ועד אין מספר לא הניח רגליו על קרקע
O741 שנים עד אין חקר ואין מספר לא הניח רגליו על קרקע
O183 שנים עד אין חקר ואין מספר לא הניח רגליו על קרקע
V1601 שני הברות רוחות לאין חקר ולאין מספר לא הניח רגליו על קרקע

V288 ערבות אלא כעוף מתעופף ועומד תחתיו גאי גאים קשורי קשרים כתרים וכל
F44 ערבות אלא כעוף מתעופף ועומד תחתיו גאה גאים קשורי קשרים כתרים וכל
F41 ערבות אלא כעוף מתעופף
O741 ערבות אלא כעוף המתעופף ועמד תחתיו גאים קשורי׳ קשרים וכל
O183 ערבות אלא כעוף המתעופף ועומד. תחתיו גאים קשורי קשרים וכל
V1601 ערבות אלא כעוף מתעופף ועומד תחתיו גאי גאים קשורי קשרים וכל

V288 חתם תחת ופנה למטה וחתמו ביהו חתם מזרח ופנה לפניו וחתמו בהיו חתם
L6577 חתם תחת ופנה למטה וחתמו ביוה. חתם מ??? ופנה לפני? וחתמו בהיו חתם
F44 חתם תחת ופנה למעלה וחתמו ביה חתם מזרח ופנה לפניו וחתמו בהיו חתם
F41 חתם תחת ופנה למטה וחתמו ביוה. חתם מזרח ופנה לפניו וחתמו בהיו. חתם
OC198 חתם תחת ופנה למטה וחתמו ביוה חתמו מזרח ופנה לפניו וחתמו בהיו חתם
V1601 חתם תחת ופנה למטה וחתמו ביוה. חתם מזרח ופנה לפניו וחתמו בהיו: חתם

V288 מערב ופנה לאחריו וחתמו בהוי חתם דרום ופנה למינו וחתמו בויה חתם צפון
L6577 מערב ופנה לאחריו וחתמו בהוי חתם ??ם
F44 מערב ופנה לאחריו וחתמו בהוי חתם דרום ופנה לימין וחתמו בויה חתם צפון
F41 מערב ופנה לאחריו וחתמו בהוי. חתם דרום ופנה לימינו וחתמו בויה. חתם צפון
OC198 מערב ופנה לאחוריו וחתמו בהוי חתם דרום ופנה לימינו וחתמו בויה חתם צפון
V1601 מערב ופנה לאחריו וחתמו בהוי: חתם דרום ופנה לימינו וחתמו בויה: חתם צפון

V288 ופנה לשמאל וחתמו בוהי
L6577
F44 ופנה לשמאלו וחתמו בויהי..
F41 ופנה לשמאלו וחתמו בוהי..
OC198 ופנה לשמאל וחתמו בוהי
V1601 ופנה לשמאלו וחתמו בוהי

§31,1

V288 יתב' שמו של מלך מלכי המל{א}כים ה'ב'ה' שהוא חי וקיים לעדי
F44 יתברך שמו של מלך מלכי המלכים הק"ב"ה שהוא חי וקיים לעדי
F41 יתברך שמו וזכרו שהוא חי וקיים לעדי
OC198 ית' שמו ית' זכרו שהוא חי וקיים לעדי
O741 יתברך השם
O183 ית השם
V1601 ית' שמו של מלך מלכי המלכים הקב'ה שהוא חי וקיים לעדי

V288 עד ולנצח נצחים אמן..
F44 עד ולנצח נצחים
F41 עד ולנצח נצחים.
OC198 עד ולעולמי עולמים ולנצח נצחים סליק פרקא וסליק מעשה מרכבה
O741
O183
V1601 עד ולנצח נצחים אמן

V288 קדוש יי׳ צבאות מלא כל הארץ כבודו.
F44 יי׳ צבאות מלא כל הָארץ כבודו
F41 קדוש יי׳ צבאות מלא כל הארץ כבודו..
O741 יי׳ צבאות
O183 יי׳ צבאות.
V1601 יי׳ צבאות מלא כל הארץ כבודו

§34

V288 מי כאלהינו מי כאדוננו מי כמלכינו מי כמושיענו מי כיוצרנו אין קדוש
F44 מי כיהוה אלהינו מי כאדוננו מי כמלכנו מי כמושיענו מי כיוצרנו אין קדוש
F41 מי כאלהינו מי כאדננו מי כמלכנו מי כיוצרנו. אין קדוש
O741 מי כאלהינו מי כאדונינו מי כיוצרנו אין קדוש
O183 מי כאלהינו מי כאדוננו מי כמלכינו מי כיוצרינו. אין קדוש
V1601 מי כה׳ אלהינו מי כאדוננו מי כמלכנו מי כיוצרנו אין קדוש

V288 כיי׳ כי אין בלתך ואין צור כאלהינו..
F44 כיי׳ כי אין בלתך ואין צור כאלהינו
F41 כיי׳ כי אין בלתך ואין צור כאלהינו..
O741 כיי׳ כי אין בלתך ואין צור כאלהינו.
O183 כיי׳ אין בלתך ואין צור כאלהינו.
V1601 כה׳ כי אין בלתך ואין צור כאלהינו׃

§35

V288 אמר ר׳ ישמעאל כל השירות האלו וכל המעשה שמע ר׳ עקיבא כשירד
F44 אמר ר׳ ישמעאל כל השירות הללו וכל המעשה הזה שמע ר׳ עקיבה כשירד
F41 אמ׳ ר׳ ישמעאל כל השירות הללו וכל המעשה הזה שמע ר׳ עקיבא כשירד
O741 א׳ר׳ ישמעאל כל השירות הללו וכל מעשה הזה שמע ר׳ע׳ כשירד
O183 אמ׳ ר׳ ישמעאל כל השירות הללו וכל המעשה הזה שמע ר׳ עקיבא כשירד
V1601 אמר ר׳ ישמעאל כל השירות הללו וכל המעשה הזה שמע ר׳ עקיבא כשירד

V288 למרכבה ותפש ולמד אותם מלפני כבודו שהיו משוררים לפניו משרתיו.
F44 למרכבה ותפש ללמד אותם מלפני כבודו שהיו משוררים לפניו משרתיו
F41 למרכבה ותפש ולמד אותם מלפני כבודו שהיו משוררים לפניו משרתיו.
O741 למרכבה ותפש ולמד אותם מפני כבודו שהיו משוררים לפניו
O183 למרכבה ותפש ולמד ?ותם מלפני כבודו שהיו משוררים לפניו משרתיו
V1601 למרכבה ותפס ללמוד אותם מלפני כבודו שהיו משוררים לפניו משרתיו

V288 מלכים ראשי מדות שברא חבושים ועומדים תחת כסא כבודו
F44 מלכים כאש מדות שברא חבושים עומדים תחת כסא כבודו
F41
O741 מלאכים ראשי מדות שברא חבושים עומדים תחת כסא כבודו
O183 מלכים ראשי מדות שברא חבושים עומדים תחת כסא כבודו
V1601 מלכי׳ ראשי מדות שברא חבושים עומדים תחת כסא כבודו

§33

V288 והם מנטלין אותו בעוז ותוקף ואף הם לא הניחו רגליהם בקרקע ערבות אלא
F44 והיו מנטלין אותו
F41
O741 והיו נמשלים כעף ותקף ואף הם לא הניחו רגליהם בקרקע אלא
O183 והיו משלים בעז ותקף ואף הם לא הניחו רגליהם בקרקע אלא
V1601 והיו מנטלי׳ אותו בעוז ותוקף ואף הם לא הניחו רגליהם בקרקע ערבות אלא

V288 כעוף מתעופף ועומדין תחתיהן ושלשה פעמים בכל יום ויום
F44
F41 ועומדין תחתיהן.. ושלש פעמים בכל יום ויום
O741 כעוף המתעופף ועומד תחתיהם ובכל יום ויום שלשה פעמים
O183 כעוף המעופף ועומדים תחתיהם. ובכל יום ויום שלשה פעמים
V1601 בעוף מתעופף ועומדים תחתיהם ושלשה פעמים בכל יום ויום

V288 כסא כבודו משתטח לפניו ואומר יהדריאל אלהי ישראל תתכבד
F44 משתלח לפניו ואומר יהדריאל אלהי ישראל תתכבד
F41 כסאו משתטח לפניו ואומר לו יהדריאל יהוה אלהי ישראל התכבד
O741 כבודו הכבוד משתטח לפניהם ואומר יהדריאל אלהי ישראל תתברך
O183 כסא הכבוד משתטח לפניו ואומ׳ זהרריאל אלהי ישר׳. תתכבד
V1601 כסא כבודו משתטח לפניו ואומר: יהדריאל אלהי ישראל תתכבד

V288 ושב עלי מלך מלך מפואר. לפי שמשאך חובה עלי שנ׳ קדוש קדוש
F44 ושב עלי מלך מפואר לפי שמשאך חביב עלי שנאמ׳ ק׳ק׳ק׳
F41 ושב עלי מלך מפואר לפי שמשאך חביב עלי. שנא׳ קדוש קדוש
O741 מלך מפואר לפי ‹שמשלי› {???ל} אז חביב עלי שנאמ׳ ק׳ק׳ק׳
O183 מלך מפואר לפי שמשאך חביב עלי שנ׳ ק׳ק׳ק׳
V1601 ושב עלי מלך מפואר לפי שמשאך חביב עלי שנאמר קק׳ק

פירושים

§3 K

N1885 הב״ה כסא תפארת עט׳ רם ונשא רם ונשא צדק צדק משפט משפט אמת אמת
V1601 הקבה כסא תפארת עטרת רם ונשא רם ונשא צדק צדק משפט משפט אמת אמת

N1885 כבוד כבוד קדוש קדוש
V1601 כבוד כבוד קדוש קדוש

§4 K

N1885 כמה כסאות יש לו כסא נכון כסא צדק כסא משפט כסא חסד כסא יה
V1601 כמה כסאות יש לו להב״ה כסא נכון כסא צדק כסא משפט כסא חסד כסא יה

N1885 כסא כבוד כסא אמת כסא קדוש כסא עולם כסא רחמים כסא מלוכה כסא רם
V1601 כסא כבוד כסא אמת כסא קדוש כסא עולם כסא רחמים כסא מלוכה כסא רם

N1885 ונשא
V1601 ונשא

§6 K

N1885 הרי נתבאר בפר׳ ג׳ כלי המלכות והם כסא (א) וכתר (ב) ושרביט (ג).
V1601 ה״ה בפרק שנ״ל כלי המלכות כסא וכתר ושרביט:

§7 K

N1885 יתבאר בפ׳ זה הכסא והדום רגליו שעח מיני זוהר היוצאים מכסא הכבוד
V1601 הרי נתבאר בפרק זה הכסא והדום רגליו ושע״ח מיני זוהר היוצאים מכסא הכבוד

N1885 והפרגוד אשר לפניו והחשך המפסיק וקבלת כל השרים.
V1601 ואפרגוד אשר לפניו והחשך המפסיק וקבלת כל השרים:

§36

V288 ברוך הוא וברוך שמו ויברכו שם
F44 ברוך הוא וברוך שמו ברוך שמו בקדושתו ומרומם זכרו
F41 ברוך הוא וברוך שמו לעד ולנצח..
O741 ברוך הוא וברוך שמו יברכו שם
O183 ברוך הוא וברוך שמו ויברכו שם
V1601 ברוך הוא וברוך שמו ויברכו את שם

V288 כבודך ומרומם על כל ברכה ותהלה: תם
F44 בתפארת עזו ומרומם על כל ברכה ותהלה.. נשלם ענ[ו]ין
F41 נשלמו הפרקים.
O741 כבודו ומרומם. על כל ברכה ותהלה. סיימתי ס֗פר
O183 כבודך ומרומם על כל ברכה ותהילה. ברוך יהוה אשר עזרני
V1601 כבודך ומרומם על כל ברכה ותהלה: תם ונשלם מסכת

V288
F44 המרכבה
F41 בעז שוכן שחקים..
O741 המרכבה. לאל שבחתי דגול מרבבה. שהוא בסוד קדושים רבה.
O183 ואמץ כחי לסיים קצת נפלאותיו ונוראותיו וסודותיו ועוד יתן בי כח לעבדו
V1601 היכלות. תהלה לאל נורא עלילות.

V288
F44
F41
O741
O183 וללמד תורתו הטהורה.
V1601

N1885 קשורה באש והזוהר הוא המתפזר מן האש ומן הלהבה באויר ואינו נפסק
V1601 וההויה קשורה באש והזוהר הוא המתפזר מן האש ומן הלהבה באויר ואינו נפסק

N1885 ונעלם לפעמים אלא הזוהר מתמיד לפי ערך התמדת האש והלהבה. והברק
V1601 ונעלם לפעמים אלא הזוהר ההוא מתמיד לפי ערך התמדת האש והלהבה והברק

N1885 הוא רצוא ושוב ר׳ל פעמי׳ נגלה ופעמים נעלם שנ׳ רצוא ושוב והוא בגים
V1601 הוא רצוא ושוב ר׳ל פעמים נגלה ופעמים נעלם ר׳ל רצוא ושוב בגימט׳

N1885 י׳ר׳ת. והנה מן האש יהיה כל מיני דומם צומח חי ומדבר וכן מן הלהבה וכן מן
V1601 יר׳ת והנה מן האש יהיה כל מיני דומם צומח חי מדבר וכן מן הלהבה וכן מן

N1885 הזוהר. וכן מן להט החרב המתהפכת ומן להט האש ומן להט הלובן של השלג. וכן
V1601 הזוהר וכן מן להב החרב המתהפכת ומן להט האש ומן להט הלובן של השלג וכן

N1885 מן כידודי אש ר׳ל מן הניצוצו(ת) יתחברו מ(ה)ן חשמל מן הנקודות ההם כערך
V1601 מן ג׳ כידורי אש ר׳ל מן הניצוצות יתחברו מהן חשמל מן הנקודות ההם כערך

N1885 אשר מסרתי לך בסוד נקודות שורק פתח חירק צרי חלם שבא. ומהם
V1601 אשר מסרתי לך בסוד הנקודות שהם שורק פתח חירק צרי שבא. ומהם

N1885 יתנועעו האותיות והצירופים וחיות כל חי. וכן יש בריות מצורות לפידים שנ׳
V1601 יתנועעו האותיות והצירופים וחיות כל חי וכן יש בריות מצורות לפידים שנאמר

N1885 וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים. ואומ׳ דמות החיות כגחלי אש
V1601 וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואומר דמות החיות כגחלי אש

N1885 בוערות כמראה הלפידים. וכן יש להט ושרש וזוהר לשלג עליון וכן לתכלת וכן
V1601 בוערות כמראה הלפידים וכן יש להט ושורש לשלג העליון וכן לתכלת וכן

N1885 לירוק שבקשת וכן לרוח הקדש וכן למים וכן לאש וכן לכל המתמזג מהם. ומהם
V1601 לירוק שבקשת וכן לרוח הקדש וכן למים וכן לאש וכן לכל המתמזג מהם ומהם

N1885 יתקבצו אסמי (אוצרו׳) ׳ברד׳ ואוצרות שלג. ו{ל}(מ)הם יתהוו גדודים למיני הדומם
V1601 יתקבצו אסמי ברד ואוצרות שלג ומהם יתהוו גדודי׳ למיני הדומם

N1885 וגדודים למיני הצומח וגדודים למיני החי וגדודים למיני המדבר. ומהם יתהוו
V1601 וגדודים למיני הצומח וגדודים למיני החי וגדודים למיני המדבר ומהם יתהוו

§15 K

N1885 נתבאר מזה הפרק עשר כתות של מלאכים אשר נתהוו מעלת ר׳ל׳
V1601 נתבאר מזה הפרק י׳ כתות של מלאכי השרת אשר נתהוו מעשרה מעלות ר׳ל

N1885 מי׳ס׳ ואלו הם כרובים (כ׳ע׳) חשמלים (חכמ?) יחשמלים תפ׳ר חיות (בינה)
V1601 מי׳ס ואלו הם. כרובים. חשמלים. חיות.

N1885 אראלים (גדולה) שרפים (גבורה) תרשישים (תפ׳) אופנים (נצח הוד) אישים
V1601 אראלים. שרפים. תרשישים. אופנים. אישים.

N1885 (יסוד) טפסרים (מלכות.) ויש לך לדעת כי כל מעלה ומעלה מאלו המעלות יש
V1601 טפסרים. ויש לך לדעת כי כל מעלה ומעלה מאלו המעלות יש

N1885 להם רקיע וכוכבים ומזלות ושמש וירח וד׳ יסודות ודומם וצומח וחי ומדבר. אך
V1601 להם רקיע וכוכבים ומזלות ושמש וירח וד׳ יסודות ודומם וצומח וחי ומדבר אך

N1885 שגלגלי החכמה כל כעין לבושי תכלת עם ש׳ע׳ח׳ מיני זוהרים שבהם. וגלגלי
V1601 שגלגלי החכמה כלם כעין לבושי תכלת עם שע׳ח מיני זוהרי׳ שבהם וגלגלי

N1885 בינה אשר שם חיות הקדש כולם לבושים כדמות ירוק שבקשת וגלגלי גדולה
V1601 בינה אשר שם חיות הקדש כלם לבושים כדמות ירוק שבקשת וגלגלי חסד

N1885 {ל}(כ)ולם לבושים כלובן הקצף וכמים לבנים. וגלגלי גבורה כולם לבושים
V1601 כלן לבושים כלובן הכסף וכמים הלבנים וגלגלי גבורה כלן לבושין

N1885 כדמות אש. וגלגלי תפארת כולם לבושים לבן ואדום שנ׳ דודי צח ואדום. ודע
V1601 כדמות אש וגלגלי תפארת כלם לבושים לבן ואדום שנאמר דודי צח ואדום ודע

N1885 כי אמרי לבוש אל תבין ממנו לבוש גשמי חס ושלום אלא ר׳ל חשמל ורקיע
V1601 כי באמרי לבוש אל תבין ממנו ח׳ו לבוש גשמי אלא ר׳ל חשמל ורקיע

N1885 {ו}וכל אשר בם הוא כצבע ההוא אע׳פ שכל שאר המאוויות יתלוו אליהם. ויש
V1601 וכל אשר בהם הוא בצבע ההוא אע׳פי שכל שאר המאורות יתלוו אליהם ויש

N1885 לך לדעת כי האש ע׳ד׳מ היא הגחלת הבוערת ר׳ל עצם ההויה והלהבה
V1601 לך לדעת כי האש ע׳ד האמת היא הגחלת הבוערת ר׳ל עצם הלהבה

N1885 אלף נשמות נוסעים וחונים על פי יהוה ית׳ וית׳. ובעלי מלחמות מכח העט׳
V1601 אלף נשמות נוסעים וחונים׳על פי ה׳ ית׳ ויתעלה. ובעלי מלחמות מכח העטרה

N1885 גבורים מן הגבורה וגבורות מבינה. עזוזים פי׳ מכח החסד הנקראים מים עזים
V1601 גבורה מן הגבורה וגבורות מן הבינה עזוזם פי׳ מכח החסד הנק׳ מים עזים.

N1885 והם נצח ר׳ל המקבלים עוז ונצח להלחם באויבי השם ותעצומות הם הבאים מכח
V1601 והנצחים ר׳ל המקבלים עוז ונצח להלחם באויבי ה׳ ותעצומות הם הבאי׳ מכח

N1885 עוצם הגבורה והם בעלי ההוד. פרשים הם רוכבי סוסי המרכבה והם סוד כוק
V1601 עוצם הגבורה והם בעלי ההוד פרשים הם רוכבי סוסי המרכבה והם סוד כוק

N1885 בגי׳ סוס (שנ׳) לסוסתי ברכבי פרעה דמיתיך רעייתי. ופקידי חיילות הם
V1601 שהוא בגי׳ סוס שנאמר לסוסתי ברכבי פרעה דמיתיך רעיתי ופקידי חיילות הם

N1885 אשר פקדו שרי צבאות (עט) על העם הנפשות המתחלקות על פיה לכל אחד
V1601 אשר פקדו שרי צבאות על העם הנפשות המתחלקות על פיה לכל א׳ וא׳

N1885 מע׳ אמות ועל הבאים להזדווג לקדוש ישראל הנה צדיק יסוד עולם ולכהן
V1601 מע׳ אומות ועל הבאים להזדווג לקדוש ה׳ הנקרא צדיק יסוד עולם. ולכהן

N1885 משיח הוא ממנה שרי חיילות על העם אשר אין בהם עבירה רק כלם
V1601 המשיח הוא אשר ממנה שרי חיילות על העם אשר אין להם עבודה רק כלם

N1885 קדושים ובתוכם יי׳. שרים אשר כלי הקדש וחצוצרות התרועה (עט) בידם לקיים
V1601 קדושים ובתוכם ה׳ שרים אשר כלי הקדש וחצוצרות התרועה בידם לקיים

N1885 מה שנ׳ וכי תבאו מלחמה בארצכם על ה׳א׳ ו׳ב׳ו׳ לפני י׳א׳ו׳ מאויביכם. כי
V1601 מה שנאמר וכי תבאו מלחמה בארצכם וגו׳ כי

N1885 כאשר יקראו השכינה בקול ורוח של שופר מיד עלה אלהים בתרועה
V1601 כאשר יקראו השכינה בקול ורוח של שופר מיד עלה אלהים בתרועה

N1885 י׳ב׳ש. והאויבים יהיו למנוסת חרב ורדפו מכם ח׳מ׳ו׳מ׳ר׳י׳. כי יי׳
V1601 ה׳ בקול שופר. והאויבים יהיו למנוסת חרב שנאמר ורדפו מכם חמשה מאה כי ה׳

N1885 אלהיכם ההולך עמהם להלחם ל׳ע׳מ׳ל׳א׳.
V1601 אלהיכם ההולך עמכם להלחם עם אויביכם להושיע אתכם׃

N1885 נהרות ומעיינות ומקורות. ומהם יתהוו קולות של רעמים וברקים.
V1601 מעיינות נהרות ומקורות ומהם יתהוו קולות של ברקים ורעמים

N1885 ומהם יתהוו כח גלגולי האותיות במקומות ידועים עד שיתפעל מהם הדיבור.
V1601 ומהם יתהוו כח גלגולי האותיות במקומו׳ ידוע׳ עד שיתפעל מהם הדיבור

N1885 ומהם יתהוו כל הפנים ומרובעי פנים והם פני אדם פני אריה פני שור פני נשר.
V1601 ומהם יתהוו כל הפנים ומרובעי הפנים והם פני אדם פני אריה פני שור פני נשר

N1885 מרובעי כנפים פי׳ פעמים יתנועעו למזרח (תפ) ופעמי׳ למערב (יסוד) ופעמים
V1601 מרובעי כנפים פי׳ פעמים יתנועעו למזרח ופעמים למערב ופעמים

N1885 לצפון (הוד) ופעמים לדרום (נצח.) וכל אחד מאותיות (מ׳ של) השם הוא מניעין
V1601 לצפון ופעמי׳ לדרום וכל א׳ מהאותיות השם הוא מניעם

N1885 אל המקום אשר יסובבו. והם נסים אל המלכות ואל כבוד הוד תפ׳ וגאות
V1601 אל המקום אשר יסובבו והם בסיס אל המלכות ואל כבוד הוד תפארת. וגאות

N1885 (עט) רם (בינה) רמים (חכ׳) שבחרם (גבור) רם (בינה) גנזי (נ)שמות כי הם אוצר
V1601 רם רמים שבח רם רמים גנזי נשמות כי הם אוצר

N1885 הנשמות הנשפעות מן הבינה. ברכות (חכמה) צדקות (בינה) תהלות (עט) זמירות
V1601 הנשמות הנשפעות מהבינה ברכות צדקות תהלות זמירות

N1885 (תפ) חיילים הם חייל של גדולה וחיל של תפארת וחיל של גבורה והם ג׳
V1601 חיילים הם חיילי של גדולה וחיילי של תפארת וחיילי של גבורה והם ג׳

N1885 פעמי׳ כד׳ הויות שבברכת כ?נים כדאית׳ בספר הבהיר. ונקר׳ החיל האחד
V1601 פעמים כ׳ד הוייות שבברכת כהנים כדאיתא בספר הבהיר ונקרא החל הראשון

N1885 בשם חיילים והשני בשם צבאות צבאים והשלישי גדודים ומערכות דגלים הם ד׳
V1601 בשם חיילים והשני בשם צבאות צבאים. והג׳ גדודים ומערכות דגלים הם ד׳

N1885 דגלים והם דגל יהודה ועליו פני אריה ודגל מחנה ראובן ועליו פני אדם. ואחריו
V1601 דגלים והם דגל יהודה ועליו פני אריה. ודגל ראובן ועליו פני אדם. ואחריו

N1885 דגל מחנה אפרים ועליו פני שור. ואחריו דגל מחנה דן ועליו פני נשר. ושש מאות
V1601 דגל מחנה אפרים ועליו פני שור. ואחריו דגל מחנה דן ועליו פני נשר. ושש מאות

ציורים

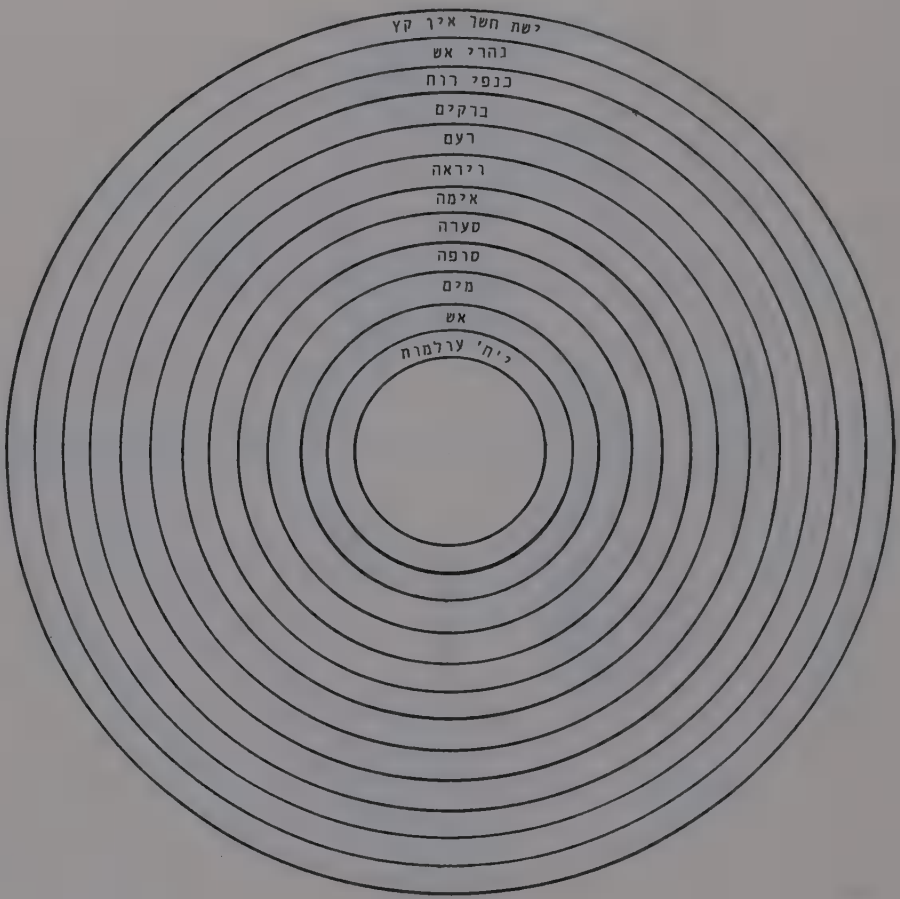

§0D,1 C671

§22 K

N1885 מתוך פרק זה נראה כי ד׳ מחנות המקיפי{מ}(ן) לשכינה והם מיכאל מימין
V1601 מתוך פרק זה נראה כי ד׳ מחנות המקיפים השכינה הם מיכאל מימינו.

N1885 וגבריאל משמאלו ואוריאל מלפניו ורפאל מאחריו. ולפי המחנות הד׳
V1601 וגבריאל משמאלו. ואוריאל מלפניו: ורפאל מאחריו: ולפני הארבעה מחנות

N1885 האלה מקיפין מחנות שמראיהן כעין נחשת קלל כמו שנזכר. ומן הלהט המתפשט
V1601 האלה מקיפים מחנות שמראהם כעין נחושת קלל כמו שנזכר ומן הלהט המתפשט

N1885 מהן מתהוין מחנות להבה ואחריהם מחנות של עב קל ואחריהם מחנות ערפלי
V1601 מהן מתאוים מחנות להבה ואחריהם מחנות של עב קל. ואחריהם מחנות ערפלי

N1885 טוהר הם ?דרי המחנות האלה על סדר א׳מ׳ש׳ גחלת שלהבת דולקת הרי ג׳
V1601 טוהר וסדרי המחנות האלה על סדר אמ׳ש גחלת שלהבת דולקת הרי שלשה

N1885 מצד אש ואחר כך רעמים שהוא תערובת אש ומים וכן כולם. אמנם טפסרים
V1601 מצד האש ואח׳כ רעמים שהם תערובת אש ומים וכן כלם אמנם טפסרים

N1885 הם שרים ור׳ל כי זאת המלה באורה בלשון אורה פי׳ של דבר קורי׳ לו
V1601 הם שרים ור׳ל כי זאת המלה ביאורה בלשון אורה פירושו של דבר קוראין לו

N1885 טפסר. ולפי שהשם הנעלם ר׳ל אהיה ויהוה מתפרשים בשם אדני. ולפיכך נקרא
V1601 טפסר ולפי שהשם הנעלם ר׳ל אהיה ויהוה מתפרסם בשם אדני ולפניכך נקרא

N1885 טפסר והוא שר צבא ביחסו לעליונים ומלך ביחסו למה שלמטה ממנו.
V1601 טפסר והוא שר צבא ביחסו לעליונים ומלת ביחסו למה שלמטה ממנו:

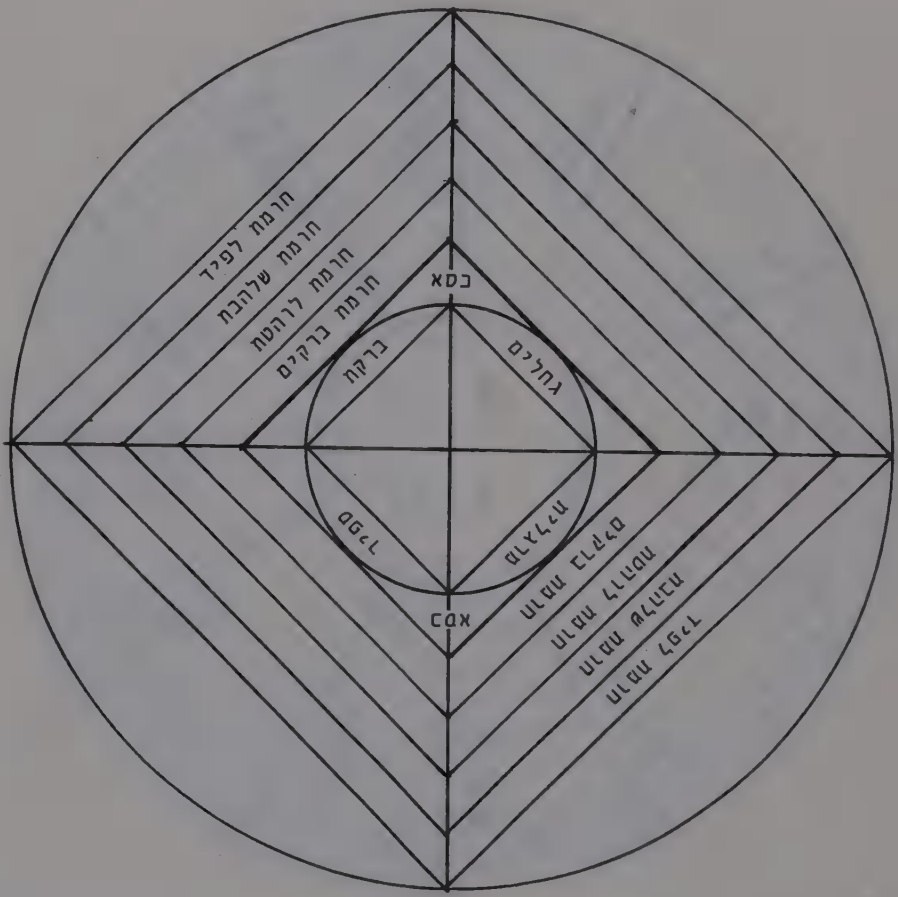
חרמת לפיד
חרמת שלהבת
חרמת לוהטת
חרמת ברקים
כסא
ברקת
גחלים
מנורה
מזבח
כבש
שלחן לחם הפנים
שלחן קטורת
שלחן מקטרת
שלחן מנורה

§9D,1 C671

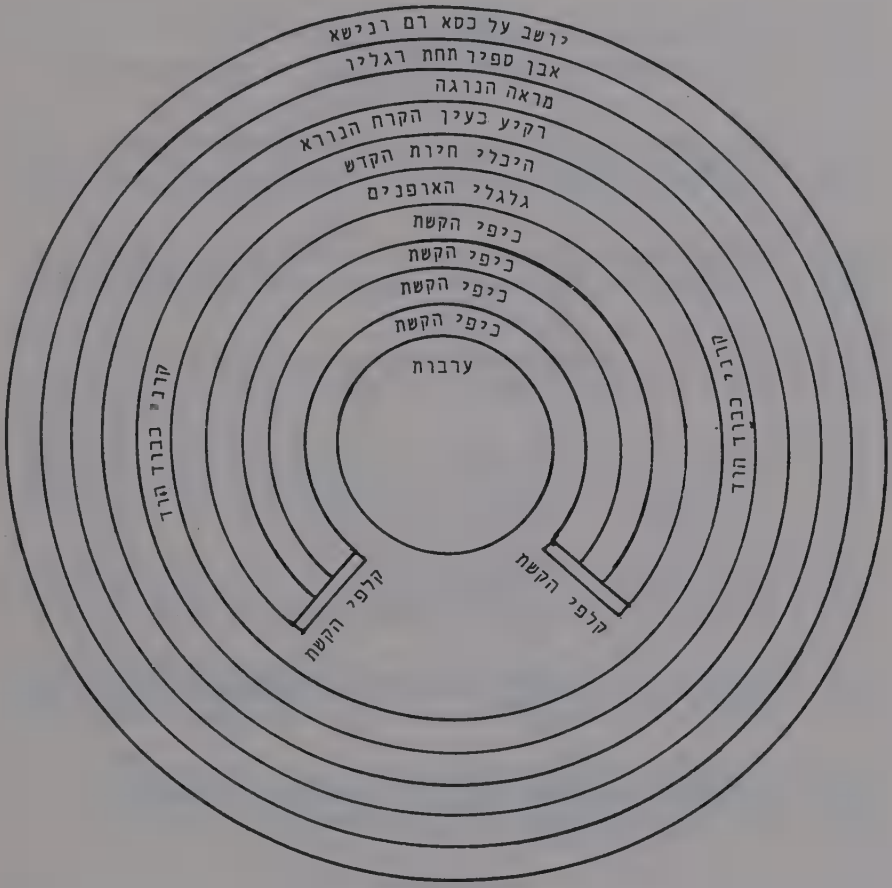
ירשב על כסא רם ונשא
אבן ספיר תחת רגליו
מראה הנוגה
רקיע כעין הקרח הנורא
היכלי חיות הקדש
גלגלי האופנים
כיפי הקשת
כיפי הקשת
כיפי הקשת
כיפי הקשת
ערבות
קלפי הקשת
קלפי הקשת
קרן ד' דגלי הדר
קרן ג' דגלי הדר

§0D,2 C671

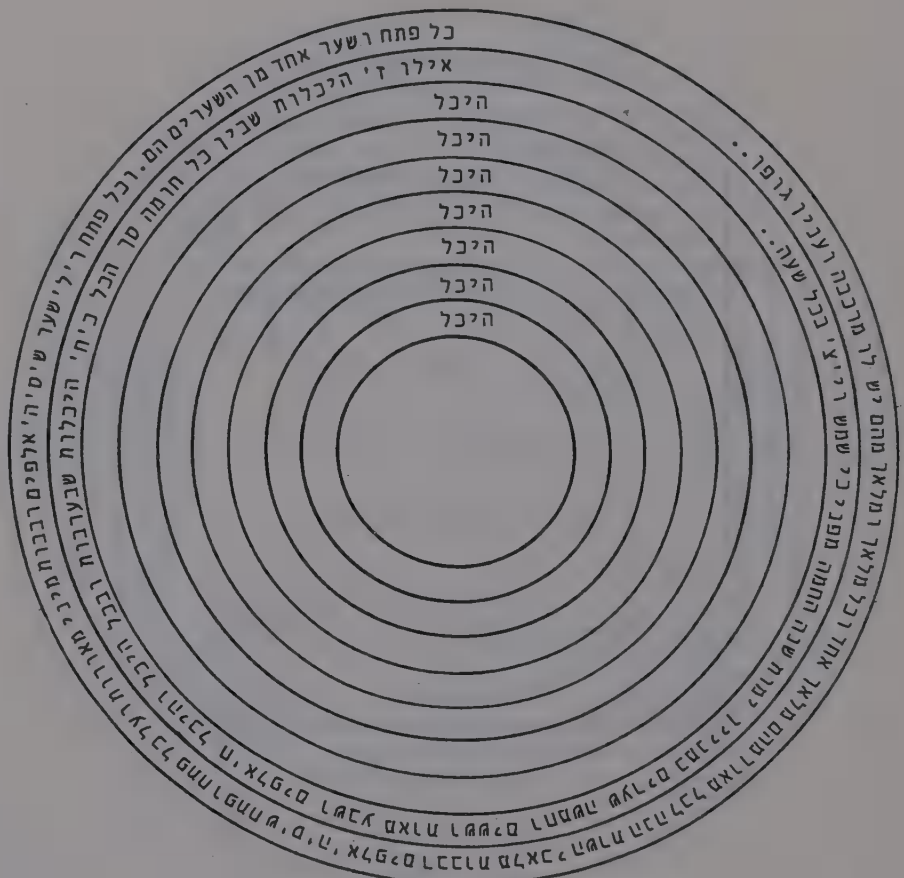
היכל
היכל
היכל
היכל
היכל
היכל
היכל
אילן ז' היכלות שביון כל חרמה סך הכל כ"ח היכלות שבעולם
כל פתח ושער אחד מן השערים הם. רבל פתח ר"ל ש"ש שער ש"ס ה' אלפים רבבות

§10D C671

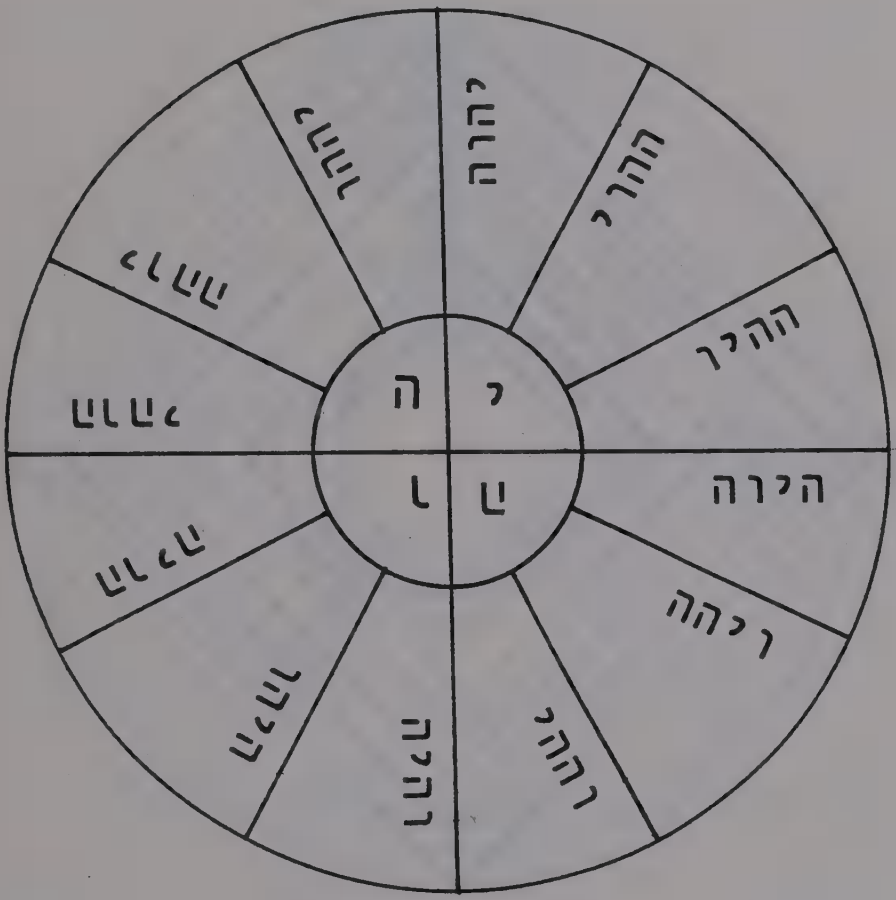

§9D,2 C671

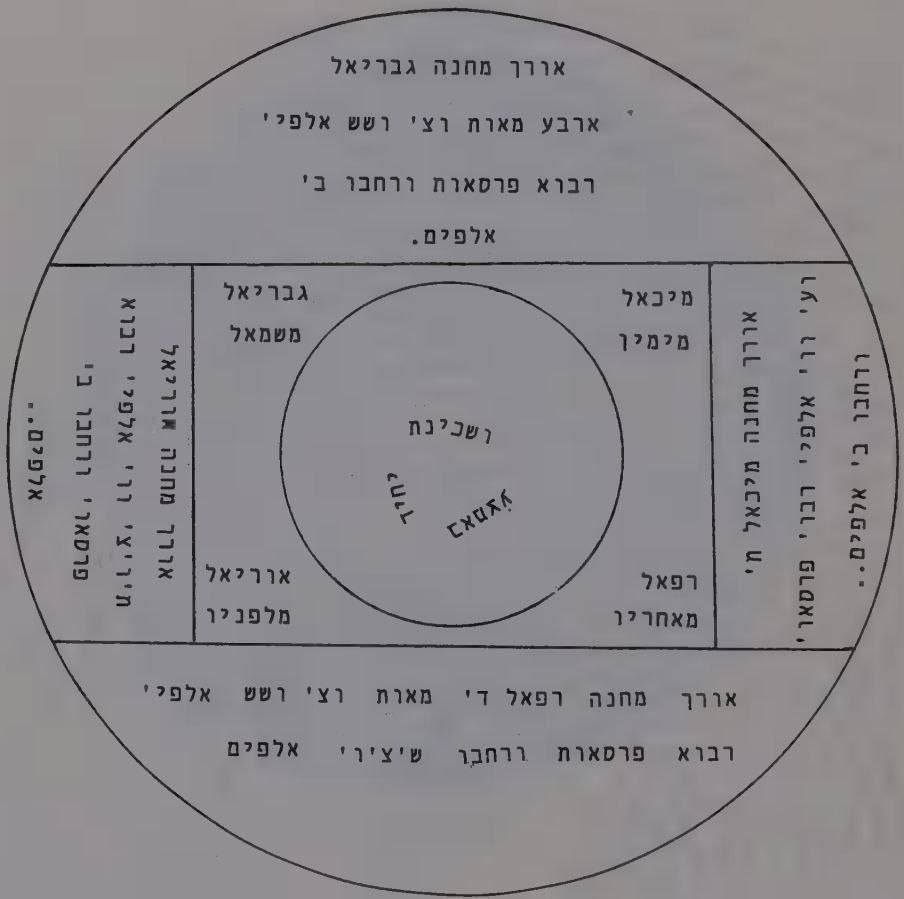
ארך מחנה גבריאל
ארבע מאות וצ' ושש אלפי'
רבוא פרסאות ורחבו ב'
אלפים.
ארך מחנה מיכאל ת'
רע' רר' אלפי' רבו' פרסאי'
ורחבו ב' אלפים.
מיכאל
מימין
גבריאל
משמאל
שכינת
יחיד
יצחק
רפאל
מאחריו
אוריאל
מלפניו
ארך מחנה רפאל ד' מאות וצ' ושש אלפי'
רבוא פרסאות ורחבו ש'צ'ו' אלפים

§16D O183

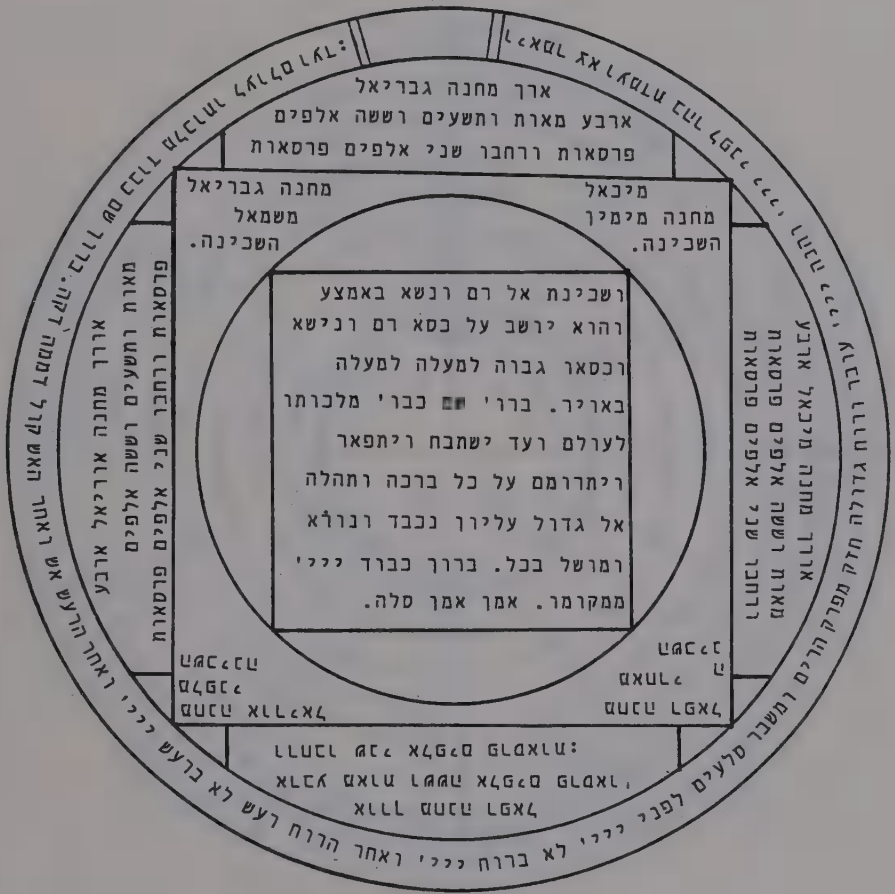
ארך מחנה גבריאל
ארבע מאות ושבעים ושש אלפים
פרסאות ורחבו שני אלפים פרסאות
מיכאל
מחנה מימין
השכינה.
מחנה גבריאל
משמאל
השכינה.
ושכינת אל רם ונשא באמצע
והוא יושב על כסא רם ונישא
וכסאו גבוה למעלה למעלה
באויר. ברוי יהי כבוי מלכותו
לעולם ועד ישתבח ויתפאר
ויתרומם על כל ברכה ותהלה
אל גדול עליון נכבד ונורא
ומושל בכל. ברוך כבוד יהי
ממקומו. אמן אמן סלה.
אורך מחנה אוריאל ארבע
מאות ושבעים ושש אלפים
פרסאות ורחבו שני אלפים פרסאות
עזריאל
מחנה מלפני
השכינה.
רפאל
מחנה מלאחרי
השכינה.
ברוך כבוד יהי ממקום מלכותו לעולם ועד, ואחר הדום רגליו חזק מפרק הרים ומשבר סלעים לפני יהי, לא ברוח יהי ואחר הרוח רעש לא ברעש יהי, ואחר הרעש אש דקה ומתוך קול דממה דקה. ושם הגדול הקדוש הנורא

§16D V288

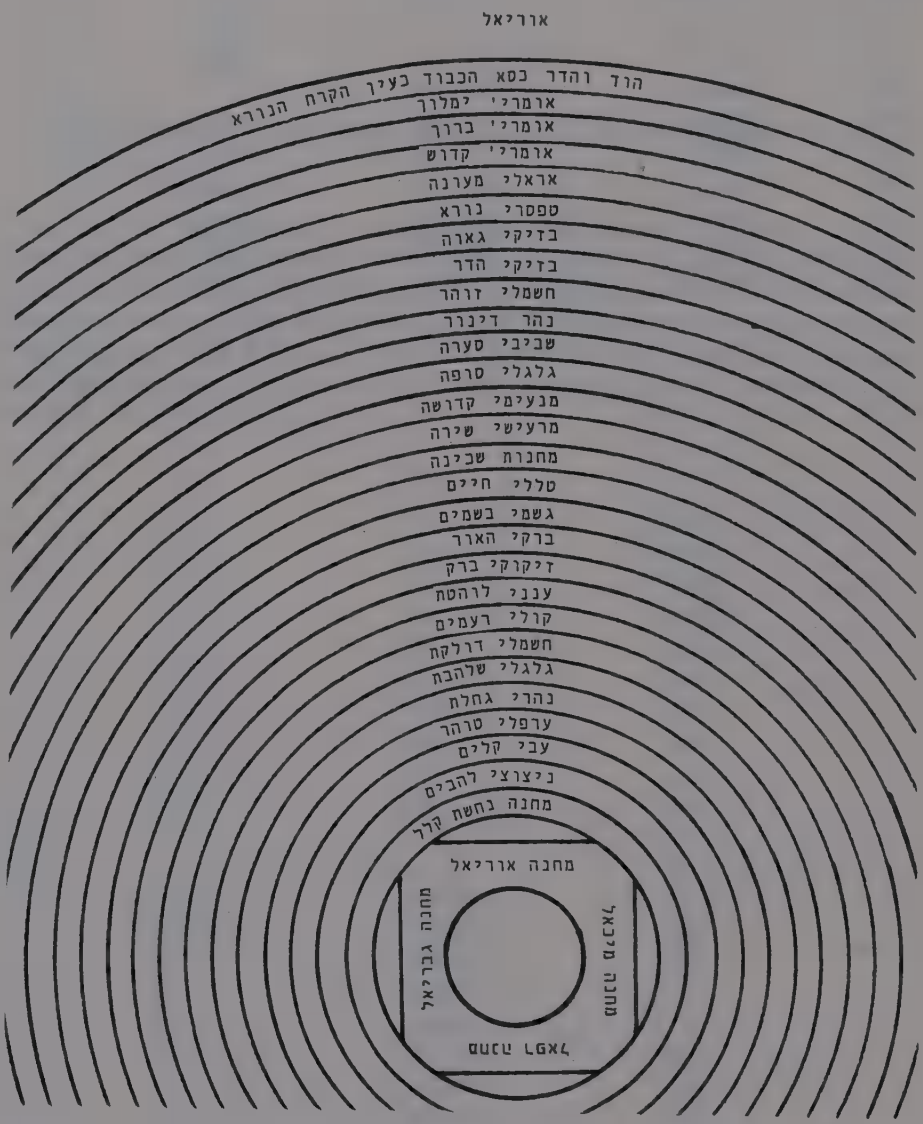
אוריאל
הוד והדר בסא הכבוד בעין הקדח הנורא
ארמוני ימלוך
ארמוני ברוך
ארמוני קדוש
אראלי מערכה
טפסרי נורא
בזיקי גאוה
בזיקי הדר
חשמלי זוהר
נהר דינור
שביבי סערה
גלגלי סופה
מנעימי קדושה
מרעישי שירה
מחנות שכינה
טללי חיים
גשמי בשמים
ברקי הארר
זיקוקי ברק
ענני לוהטת
קולי רעמים
חשמלי דולקת
גלגלי שלהבת
נהרי גחלת
ערפלי סוהר
עבי קלים
ניצוצי להבים
מחנה נחשת קדר
מחנה אוריאל
מחנה גבריאל
מחנה רפאל
מחנה שרפים

§22D M134

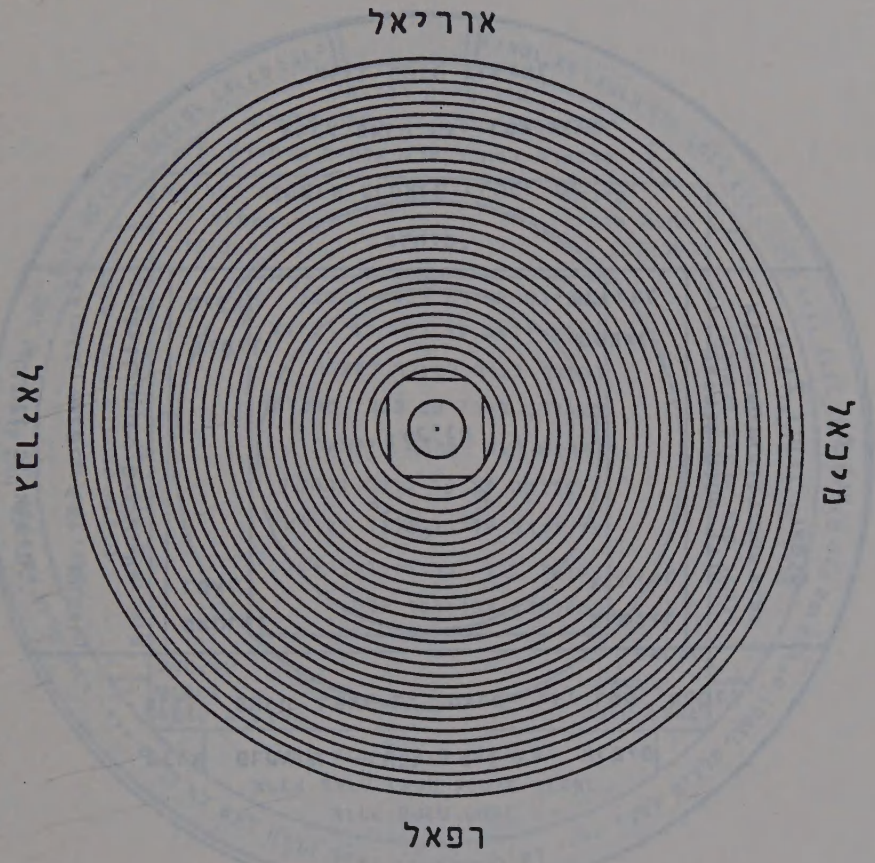

§22D M134

BM
525
.A6
H47944
1994

Herrmann, Klaus.
Massekhet Hekhalot : Traktat von den himmlischen Palasten : Edition, Übersetzung und Kommentar / herausgegeben von Klaus Herrmann. -- Tübingen : Mohr, c1994.
xi, 363, 103* p. : ill. ; 24 cm. -- (Texte und Studien zum Antiken Judentum ; 39)
Additional t. p. in Hebrew.
Revision of author's thesis--Freie Universitat, Berlin, 1991.
Includes bibliographical references (p. 341-350) and indexes.
ISBN 3-16-146150-9
1. Mysticism--Judaism. 2. Cabala. I. Title II. Title: Traktat von den himmlisch en Palasten. III. Series

550524

CCSC 29 FEB 96 29917739 CSTMxc 3/96

$5.00

Llewellyn George

IMPROVED PERPETUAL Planetary Hour Book

Digitized by the Internet Archive
in 2023 with funding from
Kahle/Austin Foundation

https://archive.org/details/perpetualplaneta0000geor

Perpetual Planetary Hour Book

By Llewellyn George

Eleventh Edition
Llewellyn Publications
St. Paul, Minnesota 55165 U.S.A.

Copyright © 1906 by Llewellyn Publications

All rights reserved.
No part of this book, either in part or in whole, may be reproduced, transmitted or utilized in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording, or by any information storage and retrieval system, without permission in writing from the publisher, except for brief quotations embodied in critical articles and reviews.

First Edition 1906
Eleventh Edition (revised) 1975

Llewellyn Publications
Post Office Box 3383
St. Paul, Minnesota 55165

International Standard Book Number: 0-87542-270-5
Library of Congress Catalog Card Number: 41-1659

Printed in the United States of America

"IMPROVED PERPETUAL PLANETARY HOUR BOOK"

By Llewellyn George

Author of the following standard works on astrology:

"A to Z HOROSCOPE MAKER AND DELINEATOR"

"PRACTICAL ASTROLOGY FOR EVERYBODY"

"THE ASTROLOGER'S SEARCHLIGHT"

"YOU AND I AND THE STARS"

"HOW PLANETS AFFECT YOU"

"ASTROLOGICAL LECTURES"

"ASTROLOGICAL CALENDAR"

"ASTROLOGICAL CHATS"

"MOON SIGN BOOK"

"ASTRO-ANALYSIS"

"POWERFUL PLANETS"

"ASTROLOGIAN OUTFIT"

"THE SKY IS THE LIMIT"

"PLANETARY HOUR BOOK"

"STUDENT CHART READER"

"MECHANICAL ASPECTARIAN"

"ATTAINMENT THROUGH COSMIC VIBRATIONS"

"GOLDEN BOOK OF RECONSTRUCTION LETTERS"

THIS DAY

WE thank Thee for this place in which we dwell; for the love that unites us; for the peace accorded us this day; for the hope with which we expect the morrow; for the health, the work, the food, and the bright skies that make our lives delightful; for our friends in all parts of the earth, and our friendly helpers in this foreign isle. Give us courage and gaiety and the quiet mind. Spare to us our friends, soften to us our enemies. Bless us, if it may be, in all our innocent endeavors. If it may not, give us the strength to encounter that which is to come, that we be brave in peril, constant in tribulation, temperate in wrath, and in all changes of fortune, and down to the gates of death, loyal and loving one to another.

—Robert Louis Stevenson.

INTRODUCTION

THE selection of an auspicious time for the commencement of any affair is an important matter and should be given due consideration. The ancients paid special attention to the election of a favorable time for beginning the erection of an important edifice. Many of those ancient structures are standing today and are a constant source of wonder and admiration to builders and architects, who strive to fathom the secret of the preservation of those old buildings.

When the Astronomer Royal received a commission to build an observatory, the first step he took was to choose an auspicious time. His forethought proves the value of election, for although the Greenwich Observatory is over 250 years old, it supplies official clock time to England and nearly all of Europe. Geographers, mariners and scientists the world over begin their calculations for longitude from Greenwich, England.

When a thing is once commenced its existence tends to be of a nature corresponding to the conditions under which it was begun. That is a law of Nature governing inanimate objects as well as personal affairs. Begin things on a good day and in a fortunate hour and their existence becomes more satisfactory and profitable than if begun on an adverse day and in an hour ruled by a so-called malefic planet.

We may be free to choose, but once having chosen the results are in keeping with the universal vibrations active at the time of choice.

Each hour of the day is ruled by a planet and the nature of any hour corresponds to the nature of the planet

ruling it. If you possess a Planetary Hour Book you may choose a fortunate hour to commence important undertakings: Such affairs as getting married, removing, journeying, going into new business, performing surgical operations, for study, concentration, healing, taking medicine, psychical development, pleasure, laying a cornerstone, unveiling a monument, turning the first sod, driving the first spike, etc.

Any affair worth doing at all is worth doing well. A properly calculated Planetary Hour Book shows by the time a thing is started whether it should turn out advantageously, according to astrology; whereas, if one unconsciously chose an adverse hour for the commencement of an important matter, the results may be correspondingly unfortunate.

Planetary Hours in this age have not been accorded the attention and use which their values merit, mainly because heretofore they have not been fully explained nor have hour tables of sufficient range been published to extend their practical use throughout the land. It is the object of this edition to meet the needs of a fast growing number of students with a practical text and tables having range from 27 to 55 degrees latitude. The former condensed, pocket size edition (now out of print) served as an excellent introduction to this subject, but this revised volume contains all the same instructive matter and a great deal more, which we hope will supply the necessary information to make astrological knowledge more generally applicable and effective. In this edition it may appear that some of the instructions are repeated, which is true. It has been done intentionally to stress important features. Since the publication of the first edition of this work I have given a great deal of time and attention to the subject and have embodied the results in this volume.

CONTENTS

Page

Any One May Learn to Use Planetary Hours . . . 21—23

Annual Equation of Time, Tables . . . . . 178—179

Aspects and Octaves . . . . . 169—172
In Connection with Planetary Hours.

Astrology, In the Schools . . . . . 17—20
Inter-Communication 19

Calendar for 200 Years: For ascertaining any day of the week, from 1752 to 1952 168

Corroborating Research . . . . . 182—187
Signification of the Planetary Hours and What Use May be Made of Them.
Influence of the Planetary Hours of the Sun, Moon and Planets.

Correction to Clock Time 59

Day Hours 59

Days of the Week are Named After the Planets . . . 25

Explanation of the Planetary Hour Tables . . . . 56—60

Evening Invocation 207

Handy Tables of Time Corrections. See next page.

Healing Invocation 208

Herbs and Planets . . . . . 213—215
A list of herbs ruled by the various planets.

Hours — Days — and the Calendar . . . . . 28—35
Actual Experience with Planetary Hours 31

Human Body in relation to the planets 215

Importance of Using Planetary Hours . . . . 188—191

Indications of the Planetary Hours . . . . . 50—55
Relative strength of the hours 53
Rulership of planets by day and hour 53
Rulership of planets by month 54

Influence of the Planetary Hours 182, 188

Information for Time Correction . . . . . 110—114
How to Convert Your clock time (standard time) into mean local Sun time for any place in America, with examples.

Handy Tables of Time Corrections . . . . . 120—167

For important cities of the United States and Protectorates; Corresponding zones in North American territory; and foreign places.

Alabama 121
Alaska 156
Alberta 161
Aleutian Islands . . . 157
Anticosti Island . . . 158
Arizona 121
Arkansas 121
Attu Island 157
Australia 163
Belle Island 157
British Columbia . . . 161
California 122
Cape Breton Island . 158
Central Alaska . . . 157
Colorado 123
Connecticut 123
Cuba 165
Delaware 124
District of Columbia . 124
District of Keewatin . 159
District of Mackenzie . 159
Florida 125
Georgia 125
Gold Coast 164
Guam 163
Hawaiian Islands . . 162
Idaho 126
Illinois 126
Indiana 128
Iowa 128
Kansas 129
Kentucky 130
Louisiana 130
Maine 130
Manitoba 160
Maryland 131
Massachusetts 131
Mexico 166
Michigan 133
Minnesota 134
Mississippi 134
Missouri 135
Montana 136
Nebraska 136
Nevada 137
New Brunswick . . . 158
Newfoundland . . . 158
New Hampshire . . . 137
New Jersey 137
New Mexico 139
New York 139
New Zealand 164
Nigeria 164
North Carolina . . . 141
North Dakota 141
Nova Scotia 159
Ohio 142
Oklahoma 143
Ontario 160
Oregon 144
Panama 165
Pennsylvania 145
Philippines 162
Prince Edward Island . 159
Puerto Rico 165
Quebec 159
Rhode Island 147
Samoan Islands . . . 166
Saskatchewan 160
South Africa 164
South Carolina . . . 148
South Dakota 148
Tennessee 149
Texas 149
Utah 151
Vermont 151
Virginia 152
Virgin Islands 166
Washington 152
West Coast Alaska . 157
West Virginia 153
Wisconsin 154
Wyoming 155
Yukon 156, 161
Zanzibar 165

INSTRUCTIONS for using the Planetary Hour Tables . 57
To find which planet is ruling at any certain time . . 57
Example 57
Qualifying Influences 58
Correction to clock time 59

Introduction . . . . . 7—8

Invocations to the Planetary Deities . . . . . 193—205
Sun, 197; Moon, 198; Mars, 199; Mercury, 200; Jupiter, 201; Venus, 202; Saturn, 203; Uranus, 204; Neptune, 205; Pluto, 206.

Medical Astrology . . . . . 210—213
Gather Herbs according to the rules of astrology . . . 210
Medicines, and when to apply them, according to ancient doctrine 212
Rules (astrological) for using herbs 213
Planets as they relate to parts of the body and physical disorders 216, 217

Memoranda: A few blank pages for jotting down dates and description of experiences with "Planetary Hours" . 221—224

Morning Blessing 207

Nature and Indications of Planetary Hours . . . . 36—45
(See also page 182.)
Moon hours, 36; Mercury hours, 37; Venus hours, 38; Sun hours, 40; Mars hours, 41; Jupiter hours, 42; Saturn hours, 44; for Uranus, Neptune and Pluto, see page 46.

Neptune in relation to the Planetary Hours . . . . 46—47

Night Hours 59

Physical Disorders in relation to the planets 217

Planetary Hours . . . . . 24—27
Days of the week are named after the planets . . . 25
Order of planetary hours 26

Planetary Hours are Based on Latitude 61
(No zone time change required.)

Planetary Hour Tables for Any Year . . . . . 62—109

January . 62—65	May . . 78—81	September . 94—97
February . 66—69	June . . 82—85	October . 98—101
March . 70—73	July . . 86—89	Nov. . 102—105
April . . 74—77	August . 90—93	Dec. . 106—109

Planetary Rulership by Month 169

Pluto in relation to the Planetary Hours 47
Good aspects; adverse aspects.

Preface . . . . . 13—16

Qualifying Conditions in Time Corrections 115
Standard time, 117; Daylight Saving, 118.

Rectification of the Horoscope . . . . . 173—175
Planetary hours an aid in rectification .

Relative Strength of the Hours 54

Rules for Using the Planetary Hour Tables 16

Southern Latitudes, How to use the Planetary Hour tables south of the equator 60

Technical Researchers, Interesting suggestions for, . 176—181
Annual equation of time; Tables for the twelve months of any year.

Sunrise and Sunset 59

Uranus in relation to the Planetary Hours 46

Time Correction, Information for . . . . . 110—114
Time Zones in the U. S.
Examples for Correcting Clock time.

Time: The different kinds; Necessary corrections; zones, etc.
There is a time for every purpose under the heavens . . 17
Atlantic Standard Time 111, 120, 158, 159
Central time 111, 120
Central Alaska time 157
Clock time 59
Daylight Saving 112, 118
Eastern time 111, 120
Intercolonial (Atlantic) time 120, 158, 159
Mean time 176
Mountain time 111, 120
Pacific Standard time 111, 120, 156
Solar time 176
Standard time 117
St. John's standard time 157
Time Corrections, Handy Tables of 121
West Coast and Aleutian Island time 157
Yukon standard time 156

Publications mentioned in this book are described on pages 218—220.

PREFACE

OUR object is to present the subject of astrology in such a manner that the valuable truths contained therein may take an active and useful part in assisting those who are participating in progressive movements and making personal effort toward development and expression of a better mode of life materially, mentally and spiritually, through **conscious** co-operation with **Natural Law.**

In this progressive age there are very few advanced thought people who have not made at least some investigation of astrology, and that the subject is being found interesting and beneficial is shown by the fact that its enthusiastic supporters and advocates are rapidly increasing in number, especially in the numerous progressive movements. The result of this increasing and active interest is a demand for more practical literature on this fascinating subject, and it is partly to meet this demand that the "Improved Perpetual Planetary Hour Book" was originally produced; then improved and enlarged to answer still greater needs.

Every week brings forth a deluge of new books on various topics and before the year is fairly started editors are sorely at a loss for time to review them, and run far behind in the work of reading the books. Not so with a work on astrology, however, for books on this subject are still comparatively rare, due partly to the fact that it takes considerable time, study and experience before one is capable of expounding the matter in text form correctly, and partly due to the high cost of producing books, especially where tables are included. A study of the review notices and announcements given to astrological books by progressive publishers throughout this and other countries reveals the fact that not a few of them

are deeply interested in astro-science, and that many have made considerable study of it and are, therefore, fully capable of judging correctly the merits or demerits of a book on astrology. A few words from those who **know** is of greater value than a whole page from those who may be interested but not versed in the subject.

This "Improved Perpetual Planetary Hour Book" has for its main object the serving of two purposes in particular, besides promulgating general knowledge concerning the nature of the influence of planets from the standpoint of their rulership of hours. Those two main purposes are—

First: For the new investigator, the beginner who has no knowledge of the effect of planetary influence on life through the various faculties and senses, this book will serve as a means for practical observation, for by it one may see the time, and one of the reasons, for the appearance of different attitudes, moods and states of mind throughout each and every day. By watching the hours closely one will notice that in a Saturn hour the mind takes a cautious turn and dwells upon matters of acquisition and safety with regard to possessions and the necessities of life. It becomes more serious, grave and profound in its contemplations and at times even gloomy, depressing and melancholy. The Saturn hour is one of weariness and general dullness.

In the very next hour, that of Jupiter, the mind no longer seeks to contract, but to expand. It becomes broader in its views and covers a larger scope for extending action toward development and growth socially and financially. The hour of Mars conduces to muscular activity, to active endeavor toward strengthening one's position, through force if necessary, as it acts on the will and determination, and stimulates aggressiveness. The

Sun bestows nobility, pride and a sympathetic generosity, the quality of which is gauged by the native's state of development. Venus gives love of beauty and pleasure and during the reign of her hours the mind is more ready to respond to all that is bright and gay than at any other time. Mercury leads the mind to mental activity; new ideas come easiest in a Mercury hour. The Moon turns the mind to public and domestic affairs and matters connected with the common things of life, and to changes generally.

Second: To the investigator or student, and to the practitioner as well, this work renders a very useful service, as it provides opportunity to work with Nature, as indicated by the different planets, for the purpose of making the highest use of our talents, for taking advantage of opportunities, and for making the best use of every passing moment by knowledge of its particular quality and the things with which it has affinity. For instance, **an astrologer knows that a thought conceived in any certain hour will, if acted upon, produce results largely in accordance with the nature of that hour,** as judged by its planetary correspondencies.

A proposition made or received (if accepted) brings returns similar to the nature of the hour in which it was first proposed. Some of the main characteristics and tendencies and the general fortune of a child are determined by the nature of the planetary hour in which it was born.

In the study of this interesting branch of astrology, namely **Planetary Hours,** there is much room for reflection, and to those students who desire something useful as well as interesting, we dedicate this little book with the wish that it may produce for the reader the pleasure and benefit it has given to the author.

Brief Rules for Using Planetary Hour Tables

To those who approach this feature of practical astrology for the first time, a hasty glance through the pages of this book may cause the impression to be formed that it is a difficult subject to master, especially as regards the Tables of Planetary Hours. But let me assure the reader that it is not a difficult matter. A few minutes of study are sufficient to learn to use the Tables. As a sample of how simple it is, read the extracts below from the Chapter of Instructions. (Pages 57—60)

First: Find the table for month desired, i.e., if January 17th is desired, see page 64. (January 17th in North Latitude is equivalent to July 17th in South Latitude.)

Second: Note the column for **day of week** desired; if Sunday, see 9th column from left.

Third: Note the column for the **latitude** of your place of residence; i.e., if in or near Chicago use column of Lat. 43.

Fourth: In the latitude column find the **time** of day desired. The figures indicate the time a planetary hour begins; the figures next below show when it ends and a new "hour" begins.

Fifth: After locating your desired time in the latitude column, move to the **day of week** columns and on a line with the **time** you will find the **symbol** of the planet ruling that hour.

These rules are very simple and should enable any earnest reader to avail himself readily of the use of planetary hours.

Considerable information is included in appropriate chapters for those who desire to utilize the hours technically.

ASTROLOGY

"To everything there is a season and a time for every purpose under the heaven: A time to be born and a time to die; A time to plant and a time to pluck up that which is planted; A time to kill and a time to heal; A time to break down and a time to build up; A time to weep and a time to laugh; A time to mourn and a time to dance; A time to get and a time to lose; A time to keep and a time to cast away." —Ecclesiastes 3, 1-6.

STROLOGY may well be termed "The Science of Living," teaching as it does the effect of Natural Law as indicated by astral configurations comingling with those of Terra (the Earth) upon the human, animal, vegetable and mineral kingdoms.

Besides being an interesting study, astrology is an aid to mental and spiritual growth, and material improvement. Those who have tested it over a period of years, consider it indispensable to progress and achievement generally.

The study of mind to bring about its supremacy over matter is commendable, but in order to secure really valuable results the principles of astrology should be applied, for they show when it is best for certain endeavors, and when to conserve energy. The combination of astrological knowledge and mental effort produces results which may very properly be termed metaphysical efforts or real mental science.

Astrology not only portrays the inherent attributes embodied in an individual, but points out the **times** for their particular manifestation. "**There is a time for every purpose under the heaven.**" Knowing our attributes and given the time of their activity, we have essential

information by which to improve or transform those tendencies and thus make greater use of our talents.

Astrology in the Schools

Children should be taught the influence of the planets and their effect on human and animal life especially, and should be given instructions for calculating the times of their operation, i.e., the dates of certain planetary activities as importantly applying to themselves individually. The schools should be provided with textbooks devoted to this "science of life" and lessons from them given to the children in place of useless and burdensome studies now in vogue. Thus public schools would be additionally assisting parents in a very excellent and practical capacity.

The time is fast approaching when colleges generally, and schools of medicine and healing, will find it necessary to include astrology in their list of studies. Many progressive physicians are utilizing knowledge of astrology in connection with their professional work with very gratifying results to their patients. Some of the ablest scientific minds have devoted much attention to the study of Nature's laws through this source and people are interested in the results of these investigations.

The influence of the Sun and Moon are accepted facts. The Sun is recognized as influencing light, heat and life; the Moon's influence is known to affect the tides, the crops, the propagation of human and animal life, and the mental and physical condition of man's organism. These facts are turning the attention of truth-seeking minds to careful investigation and analysis. Analytical thinkers are making observations and taking data regarding the influence of all the planets.

Inter-communication

In the Portland Evening Telegram of April 10, 1907, in "The Woman's Point of View" column, edited by Eleanor Baldwin, we read the following: "Yes, our earth is but an 'atom of dust' in the gulf of space, but that doesn't put it beyond the operation of the laws that reach to the outermost bounds of what we call space and that are just as strongly operative in a drop of water, or in what used to be called an atom of matter and is now known as a quality of force, as they are in Aldebaran. Insofar as intercommunication between the earth and the planets of our solar system is concerned, there is no such thing as space, that is, there is no vacuum, but everywhere the ether in which all the heavenly bodies are submerged vibrates and palpitates to unbelievable distances with every bit of force exerted within it. The ether puts us into relation with every other heavenly body whether we will or not. There's no escape from it. If there were ever any doubts about it, the operations of wireless telegraphy have set them at rest. Practically, there is no such thing as space."

It would hardly be expected that the forementioned columnist would deny the influence of one astral body, the Sun, upon the earth, though to admit it, is astrology and not astronomy. If the Sun, then why not Venus, Jupiter, Mercury, Mars, Saturn, Uranus, Neptune and Pluto, according to their particular vibrations and the quality of force they are capable of transmitting? Such an analogy, carried to its logical conclusion, presents some stubborn facts for the skeptic. Relatively, the distance between the different members of our solar family is not as great as between the hands and feet of the average human, and yet nobody would deny the influence which one part of the body may exert upon another. But,

you may argue, we can see the connection between the hands and feet, but not between the different members of old Sol's family. True, we cannot see it, except as it is observable in their periodic revolutions around the Sun and their harmonious relationships to each other, which is proof that they are members of one body. So, reasoning from analogy, it is quite logical to say that among these different members of the body of the Great Solar Man there is a constant interchange of forces and influences as in the human body.

But astrology is not dependent alone upon analogy; it is susceptible to proof mathematically and otherwise.

If you close your mind to those great writers of antiquity who were astrologers, and if you refuse to inform yourself about astrology in its present day developments, you lack mental breadth and modern working equipment just as you would if you turned your back on every other subject and let astrology dominate you.

Knowledge of astrology helps to protect life by warning against affliction induced by erroneous or neglected training. It shows how to improve talents and opportunities for individuals and nations by recognizing Nature's phenomena, seen and unseen, as eternal, beneficent law. It shows how to turn circumstances to good account by electing the time for action.

ANY ONE MAY LEARN TO USE PLANETARY HOURS

WE are human generators. Each being projects about himself an influence which is received and felt by others consciously or unconsciously, and the quality of this influence largely determines the attitude of other persons toward us. Some individuals emit an electric atmosphere, some a magnetic, and some electro-magnetic. To illustrate: Electric natures are repellent. They object to thoughts, ideas and customs unless they appeal to their inner natures, but they quicken, enliven and inspire others. The magnetic natures attract and assimilate thoughts and ideas and invite assistance or co-operation. The electro-magnetic nature is volatile and adaptable; at times attractive and at other times repellent. Such persons respond quickly to passing vibrations and are ever ready for something new.

The kind of emanation that one radiates depends upon the zodiacal conditions at birth and can be determined by study of the horoscope. This particular influence is being acted upon constantly, daily and hourly, by certain recurring planetary conditions to which the individual is naturally responsive. Knowledge of the daily planetary conditions gives one the cue to action: when to expect an accentuation of the life forces or a lowering of them. Knowing the times and nature of such planetary influences, we may prepare and protect ourselves according to the degree of our wisdom and effort.

For instance, on a day when the "ruling planet" is favorably aspected it is noticeable that the life forces are more fully and harmoniously expressed. At such times one feels more confident, ambitious and optimistic, and

projects a kind, harmonious atmosphere of feeling and manner which leads to the materialization of desires. On the other hand, when the ruling planet is unfavorably aspected one is apt to be easily annoyed and irritated, and thus project an influence which is repellent and tends to interfere with the satisfactory culmination of desires and plans. It is well to consult the tables of **Planetary Hours** (thus to avoid the inauspicious hours) and choose an auspicious **time** which harmonizes with the **character** of the **effort** and the **quality** of the **results desired,** for the transaction or beginning of important matters.

A little practice and observation will reveal which are your **most important planetary hours,** both benefic and otherwise. This can also be discovered from the horoscope, for the planet which is most fortunate in the chart and the planet which is most unfortunate are the ones which will govern the most favorable and unfavorable hours each day. The time of these hours may be known by reference to the proper tables in this book.

Note the time when you receive good news, when you accomplish something particularly satisfactory, or when you feel especially good, and refer to the tables for the planetary hour then in force. On the other hand, take note of the hours when things do not go so well, when you feel depressed or hear unfavorable news, and in this way you will soon prove which are your most important planetary hours.

As we develop a better understanding of life and our responsibility to our fellow beings, as we unfold our abilities and refine our thoughts and actions, we respond in like measure to beneficent celestial influences.

"The heavens (planetary and starry system) declare the glory (wisdom) of God, and the firmament sheweth

His handiwork. Day unto day uttereth speech, and night unto night sheweth knowledge."—19th Psalm.

We are all receptive to this "glory," but in different degrees. The nature of our response depends upon the state of our understanding, and the effects or results of our actions are determined in accordance with the degree of our knowledge of Natural Law. Few, indeed, are they who have attained the full measure of their horoscopal indications and possibilities.

In the action of Nature "adverse" times are just as necessary as good times for the purpose of growth, and it is useful to know these times so that proper discrimination and judgment may be applied to improve **our manifestation** of Nature's influences.

Hours which are commonly called adverse or malefic are not of themselves necessarily bad, but they indicate times in which we should conserve our energy and be careful of what we do, what we think, where we go and whom we contact. Hours which are termed beneficent denote times in which one should go forth more confidently and give out energy directly toward the accomplishment of desires, needs and necessities. By observing these times properly, one is consciously **working with Nature** and therefore more likely to meet with good results, than if acting haphazardly.

PLANETARY HOURS

"The lucky have whole days,
And those they choose;
The unlucky have but hours,
And those they lose."—Dryden.

HE poet Dryden referred to two distinct classes of people when he spoke of the "lucky" and the "unlucky," but there is also a class between these extremes, the everyday sort of person, who is neither very lucky nor very unlucky.

A person born at a moment when his ruling planet, and most of the other planets, also, are well placed in the zodiac and harmoniously aspected in his horoscope, is naturally lucky. He does not need a planetary hour book nor a daily guide, for he will unconsciously act at times when the results will be in accordance with the favorable testimonies at his birth.

The average person, however, needs an hour book and a daily guide, for he, too, is inclined to act unconsciously at times when results will coincide with the indications at birth, which may be less favorable.

So the ordinary person referred to would do well to take advantage of the assistance which astrology offers for the purpose of turning the scales in his favor as often as possible.

Planetary Hours are not measured like clock hours, but from sunrise to sunset, and from sunset to sunrise again. The amount of time between the rise and set of Sun, or vice versa, is divided by twelve and each twelfth part constitutes a "planetary hour." The hours between sunrise and sunset are termed "day hours," while those between sunset and sunrise are called "night hours." In

the planetary hour system the day begins at sunrise and not at midnight, as do the ordinary calendar days. The days being longer than the nights in summer makes the "day hours" longer than the "night hours" in that season, while in winter, conditions being reversed, the night hours are longer.

Days of the Week are Named after the Planets

The name of each day in the week is derived from the name of the planet which rules it.

In a book by the late L. D. Broughton, M.D., "The Elements of Astrology," (long out of print) that pioneering astrologer wrote thus of planetary hours:

"Probably there is nothing more convincing of the general belief in astrology throughout the whole civilized world in former ages than the names of the days of the week, and the planetary hours governing them, and which we continue to make use of even to the present day. . . . Indeed, in every civilized or half-civilized nation on the face of the earth the days of the week are named after the planets and arranged according to the planetary hours. . . . It is an utter impossibility for the days to have been arranged in the order they are, by chance, or without a knowledge of the planetary hours; therefore, those learned men who first arranged the days into the week must have had a practical knowledge of astrology, such as but few learned men now possess.

"Surely, the influence of those early astrologers was constructive and far-reaching, to have made the names of the days so universally adopted by civilized nations. There is nothing to be compared to it in religion, science, politics, or even fashions.

"Even Professor Proctor, the astronomer, has admitted that astrology has a most respectable origin and if com-

mon opinion could prove any doctrine just, astrology must, it would seem, have been based on truth."

In another part of Broughton's book we find the following:

"I have observed the effects of planetary influence in hundreds of horoscopes, and continued to observe their effects in some horoscopes for over forty years. Every one who studies and practices astrology becomes convinced of the effects of the planets on the fortunes of men and nations, and must agree with Johann Kepler, the great astronomer, who said: **'A most unfailing experience of the excitement of sublunary nature by the conjunction and aspects of the planets has instructed and compelled my unwilling belief.'** Bishop Butler, after doing all he could to denounce astrology, undertook to study it so that he might condemn the science with more effect,—but wound up by writing and publishing one of the best textbooks on astrology for the benefit of practitioners." (Long out of print.)

In France and some of the Latin countries the planets' names are still used for the days of the week, the French equivalent being Sunday, **Dimanche,** Sun; Monday, **Lundi,** Moon; Tuesday, **Mardi,** Mars; Wednesday, **Mercredi,** Mercury; Thursday, **Jeudi,** Jupiter; Friday, **Vendredi,** Venus; Saturday, **Samedi,** Saturn.

Order of Planetary Hours

The original order of the planetary hours for the day begins at sunrise with the planet which rules the day. For instance, on Sunday the first hour is a Sun hour; on Monday the first hour is a Moon hour, etc. The hours follow each other after sunrise in the order of their motion (Saturn slowest and the Moon swiftest) and in such a manner that at the end of twenty-four hours the next

planet in rotation will begin the following day of which it is the ruler. Reference to the Planetary Hour Tables will illustrate this rule clearly.

As far back as we can trace any records of astrology in all nations (about 27 centuries B. C.,) even among those who were separated by great distances and periods of time, the planetary hours have maintained this order of rotation and each nation through the pages of history to the present age has attributed identically the same influence to each planet. Saturn always was known as malefic, cold and binding; Jupiter, benefic, warm and expansive; Mars, malefic, hot and forceful; Sun, ruler of life; Venus, benefic and fruitful; Mercury, neutral and "Messenger of the Gods"; Moon, changeful and reproductive.

These facts are very significant, for it is to be remembered that truth alone can keep pace with time; error always falls behind. Astronomical theories have from time to time been subject to change, but the astrological interpretation of the order and influence of the planets has never varied. The facts in this matter have repeated and again repeated themselves through century upon century, until the knowledge which they represent has become established as science by those who have studied it. It is noticeable that those who have studied astrology are always ready to recommend it to others, while those who have not mastered it are generally the ones who speak disparagingly about it!

THE HOURS—THE DAYS—THE CALENDAR

HERE is a corresponding or harmonious relation between the zodiacal **signs** and the **planets.** Each planet is therefore allocated to a **sign** and is termed its "ruler."

In the Planetary Hour System each "hour" has its own nature or qualities which are found to have a likeness or corresponding relation to the influence of a certain planet, therefore each hour because of similitude is said to be "ruled" by a planet.

It has already been noted that the names of the **days** of the week have been derived from the **planets.**

The hours having been named after the planets, it will be found that by repeating the planets, beginning with Sunday, throughout the twenty-four hours of each day, their sequence will be such that at the end of the 24th hour the next planetary hour will bear the name of the following day and begin it at sunrise. Look at the table for Sunday. Note that the last hour of the day is ruled by Mercury; the Moon hour naturally comes next and it rightly begins at sunrise.in the column of Monday hours. The rotation follows throughout the week so that the last hour on Saturday being a Mars hour, makes the Sun hour correctly mark the sunrise on Sunday.

So we clearly see a marvelous interaction of Nature connecting in an orderly, precise manner seven planets designating and identifying the seven days of the week; the planetary hours rotating throughout each day in exact correspondence with the relative speed of planets through the zodiac, counting inward from Saturn: ♄ ♃ ♂ ☉ ♀ ☿ ☽. See column of hours on Saturday in the tables and note the perfect rotation throughout the week. (In

geocentric astrology the Sun and Earth positions are interchanged for convenience; the earth appearing to be in the center of the zodiac and the Sun appearing to circle in the Earth's orbit.)

These facts were not discovered spontaneously. The calendar is a development coincident with the development of knowledge by mankind. Many and futile were the attempts to formulate a calendar which would be in harmony with the duly timed operations of Nature.

One by one the various attempts were discarded because they did not truly represent the various revolutions of the planetary system, in which the earth is a very important factor from the standpoint of its inhabitants, and otherwise.

For instance, one of the abandoned methods was that of the synodic calendar, that is, months having their beginnings at whatever day the Moon came to conjunction with the Sun, viz., the New Moon. By that method some weeks had six days, some had eight or nine. The extra days over seven at the end of the week were called "embolismical days" and were considered the same as Sunday. Hence, there were times when three Sundays occurred in succession! That feature did not conform with the orderly sequence of the hours (which is ample proof of the invalidity of such a system) and being otherwise confusing, it was finally abandoned.

The history of the development of the calendar is interesting. It was not until autumn of 1582, when Pope Gregory XIII issued a brief abolishing the Julian calendar whereby a final adjustment of dropping ten days was made. This brought the calendar into line with Nature, and since that time it has required no change in the days.

It will be noticed that the change was made in a period when great astrologers lived, such as Tycho Brahe,

Galileo Galilei and John Keplar, just after Nicolaus Copernicus "exploded" the then prevailing system of **astronomy (not** astrology) and rightly established the Sun, instead of the Earth, as the center of **our** Solar System. It was also in a period when astrology was being taught in the university at Padua and other great universities where astrology was part of the medical curriculum. In others words, the influence of astrology is noted in the calendar through the correct sequence of the planetary hours running through each day of the week without distortion or the need of adjustments; that is, without varying the length of the week with "embolismical days."

However, the change was not accepted in all countries at once, but one by one during the following 170 years they adopted the new style. England made the change from the Julian to the Gregorian calendar in 1752 and dates prior to January of that year were termed "old style."

So we are now almost universally using a calendar which corresponds with astrology: planets and days, hours and orbital arrangement, and sequence in planetary speed.

The makeshift "Planetary Hour" tables which use the even hours of sixty minutes of artificial clock time must necessarily be unscientific because clock determined hours are not in keeping with those of Sun determined origin.

The calculations for this book are based upon and record the hours in mean Sun time (not standard time). The basis for the computations is as given in the U. S. Nautical Almanac, published by the Naval Observatory at Washington, D. C.

It will be noticed that each month in the hour tables is divided into four parts. This is done because the time

of sunrise differs slightly from day to day. By quoting the exact time of sunrise on dates uniformly spaced through each month, the deviation of time between those dates may easily be deduced mathematically to determine (if desired) the exact moment when a planetary hour begins.

As stated elsewhere, the line of demarcation between the ending of one hour and the beginning of the next is not a matter of spontaneity. They do not suddenly or abruptly terminate at one minute and begin a different influence in the next. Actually they merge from one time and influence into the one following. Consequently, the way in which these tables are presented best represents Nature's operations, having been made to render practical service to the many laymen and students who are interested in this feature of astrology.

Actual Experience

Many years ago, before publishing the first edition of this book, I made a table for latitude 45° for my own use in experiment and research. A few years later after having tested the system daily and finding that "it worked" I put it into book form. That "it worked" for others also is attested by many letters of approval, and by the fact that public reaction was such that one edition after another was required, this one being the seventh.

While I was testing the tables, I consulted them on every possible occasion, whether the incident was important or trivial, and was amazed at the way the planetary hours corresponded with the nature of events. As a means of checking I would surprise clients and friends by telling them their reason for calling, before they had a chance to explain their case. Some would not believe that it was done by means of the planetary hours, declaring it was "mind reading." However, mind reading has

not yet reached that stage of accuracy revealed by use of planetary hours.

For instance, on one occasion I answered a rap on the door, first looking in the hour table and noting that a planetary hour of the Moon was then in force. Opening the door, I saw at a glance that the caller answered the Moon description in physical appearance and attire, so I quickly said, "You are calling about washing, cleaning windows and scrubbing." "Yes," the woman gasped, "but how did you know?" "I was told by the Moon," I said solemnly.

"By the Moon—by the **Moon**?" she stammered, and with a scared look she mumbled, "But I don't want to work today!" And turning quickly, she rushed away as fast as her feet would go, no doubt thinking she had contacted a lunatic and for safety had best get out of that neighborhood never to return!

The experiences I had in connection with planetary hours, amusing, practical and instructive, would fill a book, and they proved conclusively that the system is right as they illustrate the precision with which Nature operates in relation to planets and events. The correspondence between them no doubt originated the old adage "As above, so below."

The following excerpt is from the book "Powerful Planets"—

Some years ago (1918) while on a lecture tour, I stayed an extra day in St. Louis in order to time my arrival in Chicago in a favorable planetary hour and during good aspects, as I expected to be there for a few weeks. In fact, conditions there developed so favorably that I found it advisable to remain six months. Lecturing at different societies brought a continual stream of people who

wanted astrology to help solve one question or another. The appointment list was three to four weeks in advance, yet so duly timed are the operations of Nature that when clients arrived at my studio the planet ruling that hour also ruled either their birth-month sign, or their rising sign, and it always was intimately associated with the nature of the question to be considered.

When it is recalled that I was there six months and averaged five readings each day, making a total of about nine hundred consultations, and found the planetary hours so potent a factor in each case, it is striking evidence of the importance of their application and their significance.

The charts I made for these consultations were always Horary charts, in which it was found that the planet ruling that hour either ruled the Horary ascendant or it was in the "house" denoting the question, and often it fulfilled both these conditions. Of a great many interesting experiences which occurred to indicate the value of Planetary Hours, one will suffice to illustrate the harmony of their rhythm, that is, the correspondence between their nature and the nature of questions or events occurring in that hour.

Two friends made appointments three weeks in advance which would bring them to the studio for a consultation one right after the other. They came together and while these two ladies were waiting in the reception room on the appointed day they engaged in a friendly argument as to which should have the consultation first. When I came into the room they put the matter up to me so I inspected the appointment book and found that Mrs. A.... had been entered first. I told them I was willing to take either one, regardless of the record, but that it would not be astrologically correct for me to choose;

they must decide. Finally, they decided that although Mrs. B.... was signed up for the second appointment she would have the first.

Here is the sequel: It was then well along in the time of a Mercury "planetary hour." Mrs. B.... said she was the secretary (Mercury) and librarian (Mercury) of a certain society. Mrs. A.... came in for her consultation in a Moon hour; she was a house-wife (Moon) and had domestic problems. So, although three weeks earlier their names were entered each for a stated time, they now changed places voluntarily and thus received consideration of their problems each in the proper and appropriate planetary hour.

Look through the chapter defining the meanings of each planet as related to the hours and you will readily see that many interesting applications may be made.

This book of planetary hours is primarily intended only as an aid for investigation, research, study and comparison of events or conditions as they occur, in the hope that by such careful observation students may be enabled to work more effectively in harmony with the operations of Nature for better results.

To prepare an extensive set of tables of this character requires a tremendous amount of labor, and the expenditure of much time and money, but we take pleasure in supplying a necessity. The progress of any movement is determined to a great extent by the activity and effort exerted in its behalf by those who espouse it.

Planetary hours in this form give laymen, or new investigators, a chance to do some independent research for their own satisfaction, and they also serve useful and practical purposes for students and practitioners. Heretofore scientific astrologers have had to make, or have

made, a table especially for their use according to the latitude desired, but now all may make use of these hours who live between latitudes 25 and 57 degrees, for although the tables are made for latitudes 27 to 55 they can be used by those who live at least 2 degrees on either side of those named, and for northern or southern latitudes.

In the study of the influence of planets as affecting these one-twelfth divisions of the day or night, the keen observer will note that the "stars incline" and that we adjust ourselves to their influence in accordance with our degree of enlightenment. In proportion as we change our character, we also change the sphere or quality of their manifestation through us. In other words, as we climb the heights toward perfection we are receptive to the same planetary influence (it does not change its quality) but we refine its action through us as our actions improve and, as destiny (our possibilities) is the result largely of the way we think and what we do, our destiny develops, through intelligent and well directed effort, into more desirable conditions, more in keeping with Truth and Reality.

NATURE AND INDICATIONS OF PLANETARY HOURS

Moon ☽

HE influence of a Moon hour is negative, changeable and unstable. It relates to people and things of ordinary or common type and character. It is a good hour for attending to matters relating to servants and domestic affairs generally. Also for dealing with those who serve the public in a capacity like milkman, expressman, etc. Groceries, liquids, kitchen utensils, house-cleaning and laundering, canning, baking and brewing belong to the Moon hour.

It is good for boating, swimming, short journeys and for changing things about. Also for dealings which are not intended to be binding or permanent, and for removals and changes which are to be temporary only and not fixed or final. Arrangements made in this hour are very likely to be changed, for the tendency of the masses generally will be negative, wavering, uncertain, restless, indefinite with a desire to wander, travel or change. The public is apt to be easily influenced by those of stronger mind. Colors most commonly associated with the Moon are pearl and opalescent tints, the delicate tints of green and silvery white. Its metal is silver; its element water; its flowers are the iris, lily, white poppy and white rose. The Moon governs the breast, stomach, brain matter, and female functions of the body.

Persons of moderate height, heavy set or fleshy, round face, ordinary features, pale complexion, full round eyes (usually blue) and brown hair, are the ones to respond most readily to the influnce of the Moon hours.

Mercury ☿

Mercury rules that part of the intellect which is susceptible to cultivation, namely, memory. It also rules the sense of sight, and understanding (phrenologically expressed, the perceptives) together with the gift of expression. It governs the solar plexus, bowels, lungs, hands, arms, tongue, and the nervous system generally. The colors of Mercury are blue and grey; blue-grey like the uniforms adopted by the U. S. for our mail carriers, or dove (silver-grey); also dotted and mixed materials or colors. The metal ruled by Mercury is quick-silver, that liquid metal which so readily responds to changes in the atmosphere. Mercury's nature is neutral and dualistic, so matters conducted in its hour should be done in a positive manner.

Correspond, look after accounts, write, study, read, attend to educational and literary matters. Deal with commission men (the "middle man"), merchants and business men, messengers, distributors, advertisers, publishers, editors, reporters, printers, book and stationery concerns, book-keepers, architects, teachers, students, notaries, lawyers, scientists and young people. Attend to matters concerned with newspapers, manuscript, publications generally.

The hour of Mercury tends to increase the intuition, imagination, agility and adaptability. It stimulates mental activity, responds readily to new ideas and gives clearer perception, making one quick, active and businesslike. Things of a minor commercial nature are more easily accomplished with dispatch. Thoughts come clearly and one is more fluent with speech or pen. A good hour in which to write advertisements, draw up contracts and seek information; in fact, it is a good time for all affairs requiring mental alertness, good speech, or

nimbleness and dexterity in execution. Also for making minor changes of a temporary nature, short journeys, dealing with neighbors and kindred. The mind finds pleasure and recreation in talking, or through literature, novelty and change.

On days when you feel cheerful, optimistic and strong, make the very most of this planetary hour, but on days when you feel restless, worried and undecided, this hour had best be avoided for the things mentioned, choosing instead a Jupiter or Venus hour for necessary action.

The hour of Mercury strongly affects people of the nervous temperament: Those of quick, active movement and sharp or shrill voice, especially if they also have a longish face, pale complexion, brown hair, and are of slender build. It makes them more than usually alert, quick-witted and ingenious.

Venus ♀

In the hour of Venus the mind strikes a lighter vein than usual, the world seeming to vibrate for the time being more in harmony with us. Happy feelings and emotions are easily aroused and the tendency is to respond readily to affection and friendliness with pleasure or sympathy. The influence of Venus tends to elevate, improve and refine the mind, making it more than usually clear, bright, hopeful, cheerful, peaceful, gentle, kind, generous, humane and joyous. The disposition is good-natured and more than ordinary care is manifested with regard to neatness of dress and manners.

Venus is the most beautiful planet of all, viewed by the naked eye, and her influence likewise conduces to fondness for and appreciation of the beautiful in nature, art, music, drama, etc. If you wish to spend a pleasant

social hour with some one, choose the hour of Venus, the goddess of love and good cheer.

Her benign influence conduces to general success through agreeable, attractive and engaging manners and sociability.

Profit and gain come through dealings with things calculated to please the public taste for delicacies, amusement or adornment, and through people connected with these things; also through matters associated with fine houses, productive lands, fruit of the earth, furniture and fancy goods generally.

The hour of Venus should be remembered as an auspicious time for courtship, marriage, sociability and popularity. Buy and don new clothing and ornaments, especially in the new of the Moon. Cultivate new acquaintances with the opposite sex, seek the favor of ladies, visit friends and make social calls. Deal with confectioners, hotel-keepers, hostesses, restaurant managers, beauticians and cosmeticians, milliners, dressmakers, clothiers, tailors, artists, singers, actors, musicians, drapers, jewelers, decorators, florists and nurses. Strive to make the most of the beneficent influence of this hour for improvement in all affairs of business, social or domestic matters.

It strongly affects those who are well formed, plump, possessing a good complexion, good hair and teeth, an attractive manner and neat, pleasing appearance generally. To them especially does it accentuate the lighter feelings and emotions, and may tend toward excess or extravagance, and it brings into prominence those affairs which appeal to the affections or the feminine side of life. Copper comes under the rulership of Venus. Her gems are the opal, turquoise and malachite, and some

researchers also assign to her the lapis lazuli. Colors are clear, bright blues, clear reds (pink to crimson), and pastel tints. Throat, kidneys, lower part of back, skin, sense of touch, and the disposition to a large extent, are governed by Venus.

Sun ☉

The Sun by nature is hot, dry and masculine. It has much to do with health and vitality. It has dominion over individual prosperity, social and professional prestige. It rules positions of rank and title generally, and represents affairs in which dignity, power and influence are concerned, therefore its planetary hour should be used for dealings with superiors and those in authority such as senators, governors, mayors, judges, government officials, civic authorities, trustees, one's employer or "boss," etc.

In the human anatomy the Sun governs the sides, upper back and heart, right eye of the male and left eye of the female. Its metal is gold; colors are yellow, gold through orange. Gems of the Sun are the diamond, topaz and amber.

Use the hour of the Sun for business and social advancement. Seek employment, promotion and favors. Make public announcements and advance notices; seek that which is lost; give presents. A good hour for spiritual unfoldment and for the society of sunny, optimistic, prosperous people. This hour is not concerned so much with the commencement of new undertakings as with matters already started or those which are firmly and securely established.

The influence of the Sun tends to advancement, popularity and assistance. It gives ambition and indicates gain through enterprise and responsibility and by good-

hearted, generous and radiant manners. The general description of Solar people is as follows: Large body with short limbs, broad shoulders, upright carriage, ruddy complexion, fair or light brown hair. Sun people are disposed to command and not disposed to be ruled. On first approach they may seem haughty and proud, so a certain amount of tact and prudence is necessary in one's approach.

Mars ♂

The influence of Mars tends to make one more than usually ambitious, brave to boldness, energetic, firm, confident, ardent and resolute. It gives "tone" to the whole system, muscular and circulatory. It increases activity, force and vitality and its hours are splendid for work requiring great muscular exertion, especially for work carried on out of doors. It is good for all affairs demanding active physical effort, or audacity, pluck and much positivity.

It is a good hour for engineers, contractors, structural iron workers, sewer builders, scavengers, carpenters, lumbermen, machinists, smiths, barbers, hardware dealers, agents, police, soldiers, stock raisers, dentists, surgeons and all those who work with iron or steel. It is good also for dealings connected with the foregoing and in lines related to medicine, pharmacy, assaying, construction and mechanical affairs generally.

Do things requiring great muscular exertion in the Mars hours; also attend to those matters which require boldness, courage, nerve and active enterprise.

Mars by nature may be considered hot, dry and masculine. It has much to do with the ambitions, desires and animal nature. It governs the external sex organs, bladder, muscular system, head, face, left ear and the

sense of taste. Metals are iron and steel; color is a deep, dark red; gems are the bloodstone and diamond.

Martian people are usually of medium height, with swarthy or sometimes ruddy complexion, dark, sandy or reddish hair, strongly marked features and an active, aggressive temperament, with plenty of force and confidence.

Jupiter ♃

The hours of Jupiter vibrate a fortunate or benefic influence and, therefore, during such hours it is well to attend to legal, religious, health and charitable matters. It is considered, on the whole, the most favorable of all the planetary hours and is especially good for commencing new undertakings of any kind.* All important affairs should be launched in this benign Jovian hour. Open shops or places of business, ask favors, borrow, buy, lend or sell. Take counsel or conduct matters associated with judges, lawyers, bankers, brokers, merchants, physicians, clergymen, politicians and sportsmen or owners of fine animals. Attend to matters connected with education, colleges, science and medicine; also things related to philanthropic, charitable, religious or benevolent organizations. Make efforts for health and for higher learning; study philosophy or healing. Conduct or attend important and formal social or civic functions.

The hour of Jupiter conduces to clear, sound, dispassionate, charitable and usually correct judgment; it inclines more than ever to justice, honesty, benevolence,

* In connection with the beginning of new undertakings it is well to remember that the first and second quarters of the Moon are the best for commencing important matters. In these Lunar phases a day should be selected when Jupiter has **good** aspects, and followed by no adverse aspects to Saturn, Mars or Uranus. When such a beneficent **day** has been chosen, in the first or second quarter of the Moon, then the planetary **hour** of Jupiter

morality, compassion, sympathy, friendliness and sociability. It increases the vitality, and tends toward fruitful and resourceful action. It inclines toward jovial, humane and hopeful attitudes.

Jupiter generally describes persons of good size, clear complexion, frank eyes, full face, high fore-head, generous, good-natured and upright. The influence of Jupiter may be considered warm, moist, sanguine, temperate, sociable, expansive, fruitful, masculine, moderate and benefic. It has dominion over the blood, liver, arteries and thighs. It rules the faculties of benevolence, veneration, spirituality and hope. Its metal is tin; colors, green and royal purple; gems, topaz and chrysolite.

---

should be selected as the time in which to launch the undertaking, according to astrology. Information about the days when planets are favorably or adversely aspected may be obtained from the "Moon Sign Book."

Students of horoscopy may still further enhance the value of their operations in this respect, by observing the foregoing rules in a **period** indicated as fortunate in their **progressed** horoscope.

Of course, if someone attempts an undertaking which their natal chart indicates as unfavorable, then no day or hour will be auspicious for that particular matter. However, if such an ill-starred project were undertaken, the choosing of a favorable day and hour for its launching would probably save the person from severe loss. For instance, if a person whose horoscope shows misfortune in the poultry business entered it anyway, during the favorable indices beforementioned, he may find it undesirable or distasteful, but enabled to sell or exchange the business without severe loss. Whereas, if he continued in that line, eventually he may find it running true to the original (unfavorable) horoscopal testimonies.

A Planetary Hour practically begins at the time stated and operates until the time when the next one begins. This does not mean that the particular (planetary hour) influence begins or ends suddenly at those given times; there is a merging of, or passing into, oncoming influences.

When **choosing** a certain planetary hour for any important affair, allow about fifteen minutes of the hour to elapse before commencing operations and then the affair will be safely started under the desired influence. The strongest or most important part of a planetary hour is approximately the center.

Saturn ♄

The hours of Saturn tend to produce a thoughtful, serious, conservative, prudent, sober, contemplative and diplomatic state of mind; to make one provident, cautious and attentive to business and personal affairs generally. Saturn's influence increases one's systematizing, organizing, constructive and executive ability; and promotes self-respect. The affairs of the native may be advanced by subtlety, tact and method, rather than by force. In fact, this hour concerns everything in which labor, effort, time and patience are required.

Deal with plumbers, shoemakers, hide and leather merchants, miners, masons, potters, excavators, landscape gardeners, florists, farmers or agriculturists, landlords, realtors, colliers. Dig, repair and deal with all matters connected with property, leasing, beginning a building, etc. Practice concentration, auto-suggestion and mental healing. Study organization and economics or any other matter of a profound, philosophical or scientific character. In a general way Saturn describes elderly persons, and those who are thin, dark and bony, and especially those of a serious, nervous or melancholy disposition.

Persons who were born in the zodiacal sign Capricorn, i.e., the period of each year governed by Saturn (approximately December 22nd to January 19th) are the ones who can extract the most good out of this planetary hour; others may find it unfortunate generally, excepting those who have Saturn unafflicted and well aspected in their birth horoscope. However, it is not considered a good hour for travel or for social intercourse, nor for beginning anything new, especially if quick results or speedy profits are desired; for things commenced in this hour are apt to cause regret and eventually a great deal

of impatience through delays, hindrance, limitations, lack of suitable opportunities, disappointment, loss and a train of unfavorable circumstances generally. The fates seem to disfavor things set in motion during this hour, excepting those things which are of a nature similar to, or in harmony with, the nature of this planet.

It is good, then, only for undertakings requiring much patience, endurance and perseverance, and for things involving established customs and conservative methods in matters of a slow, heavy, solid or concrete nature. Decisions should be made and judgment rendered only after careful deliberation, for snap judgment is apt to be very poor in this hour. Do not let tendency toward melancholy feelings or discouragement influence the actions in the line of retreat. Avoid worry. Ask no favors. Do not invest, buy or exchange. Eat lightly, avoiding flesh foods. In a general sense, it is the hour of sadness, misfortune, melancholia, weariness and dullness.

Saturn's influence is binding and produces lasting effects necessary for some things. Its action is contractive, cohesive, sustaining, solidifying, retarding, cooling. Its nature is cold, dry, phlegmatic, earthly and masculine. It governs the teeth, bones, spleen, knees, and the sense of hearing. Its metal is lead, colors black and dark browns. Its gems are the onyx, jet, ruby and spinel.

URANUS — NEPTUNE — PLUTO

HE five physical senses are ruled by the five so-called "physical" planets, i.e., the sense of sight is ruled by Mercury, feeling by Venus, taste by Mars, smell by Jupiter, and hearing by Saturn. The Sun rules the life principle and the Moon rules the form or body through which life manifests. It is seen that Uranus, Neptune and Pluto do not rule any of the physical senses. Uranus governs the aura (the outer envelope of the body) and the sixth sense, or intuition, as above reason or mental perception. Neptune rules the inner or spirit body and the seventh sense which is psychometric and inspirational, the higher attributes of feeling.

Because of the peculiar nature of these planets they cannot be given dominion over any day or hour for mundane affairs, although Uranus tends to influence through the hours of Mercury, Neptune through the hours of Venus, and Pluto through the hours of Mars, for those who are sufficiently advanced and sensitive to be consciously responsive to these occult planets; or for those who have them as ruler or significator in the birth chart. If you find it necessary to do something coming under the rulership of Neptune, do it in a Venus hour; for things governed by Uranus, choose a Mercury hour; and for things ruled by Pluto use a Mars hour.

Uranus and Neptune are the octaves of Mercury and Venus, respectively, while Pluto is generally accepted as the octave of Mars.

From time immemorial the trident or fish spear has been the symbol for Neptune. Note that a powerful religious sect has always observed Friday (day of Venus) as "fish day." This shows one common instance of the

expression of Neptune through Venus. In the study of esoteric astrology many fine reasons confirm the foregoing statement relative to the expression of Uranus and Neptune.

The colors of Uranus are generally conceded to be mixed, like plaids, checks, mingled shades and changeable colors. Neptune has affinity for the colors of the ocean and especially an intensified turquoise.

Uranus ♅ produces sudden, unexpected and surprising events. It creates interest in occult science, metaphysics, new thought, inventions, reforms and new methods, drugless healing, aviation, telepathy, electricity, radio and aeronautics. It has affinity with all that is curious, unique, odd or revolutionary. Rules clairvoyance, intuition or inner knowing.

Neptune ♆ has affinity with liquids, chemicals, oil, paint, perfumes, narcotics and anæsthetics. It creates interest in fishing, brewing, shipping, psychic phenomena, seances, psychometry or the sense of inner feeling.

Pluto ♇

The following information about Pluto is taken from a chapter in the "Moon Sign Book" in which will be found the dates of good and adverse days of Pluto. The aspects of Pluto are given in the "Astrological Bulletina Annual."

In mythology a planet named Pluto is described in a manner which leaves little doubt that it is being designated as the ruler of the zodiacal sign, Scorpio. Astrological researchers are now checking on the influence of this recently rediscovered planet given the name, Pluto, to determine whether or not it is the planet of ancient lore. It is probable that in the course of time other planets will be located by means of the telescope, so that eventually there will be one planet allotted to each sign.

In our present state of development the present allotment fits humanity very well.

Since the announcement of the discovery of Pluto in 1930 we have been noting the aspects to that planet with a view to learning their effects on humanity. The indications seem to favor its rulership of the sign Scorpio, consequently we have included Pluto's Good and Adverse days in the twelve chapters of "Favorable and Unfavorable Dates" in the annual "Moon Sign Book." Not as yet for the purpose of displacing Mars as ruler of Scorpio, but for the purpose of giving Scorpio-born an opportunity to ascertain if its influence is perceptible in their life and affairs. Its monthly important days provide all students a means of observing its influence on world affairs.

Much is yet to be learned of its effects. It seems to have affinity with interests relating to rejuvenation, regeneration, transformation, transition, transfiguration, metamorphosis; the spirit world, materializations, astral-projection. The subconscious mind, and conscience (the ability to judge between right and wrong, between appearances and reality) seem to coincide with Pluto's influence; also metabolistic activities, chemicalization and assimilation. It has relation to chemistry, alchemy, refining processes, poisonous fumes, lethal drugs, counter-irritants like liniment and capsicum, and possibly with volatile oils and vapors used for energy or power.

Good Aspects of Pluto

Its good aspects help to detect and uncover errors, and expose injustice. Revitalizing ideas and circumstances which promote health, preserve life and encourage freer expression of subconscious activities are probably largely due to Pluto's vibrations. Also favorable astral or dream

experiences; beneficent auto-suggestion, overcoming habits or faults and correcting imperfections. Good for matters pertaining to reproduction, healing, cauterizing, pasteurization, fumigation, pest control, surgery, taxes, insurance, legacies or affairs connected with the goods or property of the deceased. Washing, steaming, steam-baths, preserving, canning, hunting, embalming, creosoting, painting, purifying, burning debris.

Adverse Aspects of Pluto

The adverse aspects to Pluto incline to inversion of its better qualities, low morality, lack of conscience, indecency, disrespect of law, underworld proclivities. Immersed in bondage to appearance we fail to see the realities or truth; liable to detection by error, misdemeanor and crime. Violation of spiritual laws and subsequent retribution; liable to be "stung," "burnt," "skinned," or apprehended by law. Possibility of trouble through political connivances, tax evasion, misuse of funds, contagion, infection. Unfavorable for matters mentioned under the head of good aspects. Much depends upon which planet is adversely aspecting Pluto. In this paragraph some of its worst expressions are described, or rather, the worst human reactions to its vibrations, all of which is subject to modification, and little of it may be manifested by those who are making conscious and well directed efforts to convert the dross of self into the gold of reality.

RECAPITULATION

Planetary Hour Indications

IN the Saturn hours resist any tendency to gloom, fear or doubt, and be careful to start nothing new, especially things which you wish to develop quickly. Buy or sell in a Jupiter hour but when buying be careful not to over-stock nor to be too generous in expenditure. In using a Jupiter hour remember that it is besieged on both sides by a malefic: Saturn before and Mars following. To begin a matter too early would be to start it in a Saturn hour, while if the matter is continued too long it will run into a Mars hour. Of course, it is not necessary to regulate all common every-day matters by the planetary hours, but **new ventures** and **important matters** should be commenced in a favorable **hour** of a favorable **day.** The hours of Jupiter and Venus are preferred, because all things partake of the nature of the planet ruling the time in which it was first conceived. (See chapter on "Qualifying Conditions.")

As each planet rules three and sometimes four hours in a day, it is best to choose those which occur in the morning when possible, especially between 10 and 12 o'clock, as the Sun is then near the midheaven.

It should not be assumed that because a certain planetary hour is good that all the affairs commenced in that hour are bound to result in success, for an adverse "transit" or "direction" may be affecting the birth horoscope which is stronger than the good influence of the hour. Or a planet may be so afflicted in the zodiac that its planetary hours that day may be more of a detriment than help, and this applies to all the stellar bodies,

with the probable exceptions of Jupiter and Venus. Another reason why we may not succeed in all we undertake in a fortunate planetary hour is that we may be attempting something which our horoscope of birth shows to be unfortunate. This but proves the value of election, for during adverse transits and directions, we should strive harder than ever to do things of importance in the fortunate hours. The better the hour, the better the deed, and one is far more likely to succeed in a benefic planetary hour than in one ruled by a malefic planet.

When choosing a favorable planetary hour always wait until about fifteen minutes of the hour have elapsed and then the affair will be safely started in the desired hour for any of the latitudes named, either north or south of the equator. Remember that the arrangement for any affair is equally as important as "turning the first sod."

Recollect also that the times given for the commencement of the planetary hours in the forty-eight pages of tables is "Sun" time, or mean time, and not "standard" or artificial clock time. Ascertain the difference between Sun time and standard time in your locality, and correct the clock time accordingly. See Contents for chapters containing Tables and Instructions for Correcting Your Clock Time.

Those who possess the "Moon Sign Book" (or the "Bulletina Quarterly" and the "Improved Perpetual Planetary Hour Book" may conduct their important affairs according to the nature of the day and also the nature of the hour, and to such we suggest the following: On good days (when there are good aspects in operation, especially to any of the benefic planets) choose a fortunate hour to promote your affairs, especially if on the same day Saturn and Mars are unafflicted. On a day when your

ruling planet is marked adverse, do necessary, important things only in the hours ruled by benefic planets. For things which are ruled by neutral or malefic planets choose a day when a good aspect to the planet is in operation and then pick a benefic hour for action, that is, the hours of Jupiter, Venus or Sun.

The hours of Saturn and Mars are considered unfortunate for all people and for all things. There is, however, a modification to be applied to that rule, and it is this: Persons who have Saturn or Mars as their Planetary Ruler (ruler of their Sun-sign), or as Significator (ruler of the sign rising at time of birth), and unafflicted, will find these hours favorable, taken in connection with affairs ruled by those planets; subject to the provision that there is a good aspect to the planet on that day.

Also, those who have Saturn or Mars well aspected and unafflicted in their horoscopes will find that on days when there is a good aspect to the planet in question its hours will be favorable for them for the matters indicated by it.

Those who have Saturn or Mars afflicted in their birth charts will do well to avoid carefully these malefic hours, for all important affairs, and especially avoid things which these planets rule.

It is thought that the very best planetary hours are those which fall between 10 A. M. and noon, provided benefic planets rule these hours. This is especially true if the zodiacal aspects are favorable to those planets on that day, or if the Moon is in good aspect to those planets in your horoscope on that day. But if your horoscope is afflicted by very adverse transits, no hour is likely to be good that day.

It will be noticed that during good periods, caused by a transit or direction, it comes perfectly natural to do

things in a good hour, while during an adverse period everything of importance seems inclined to take place in an hour ruled by a so-called "malefic" planet and it requires strong effort to arrange matters to take place on a favorable day and in a good hour.

But at any rate, during adverse periods, i.e., transits or directions, etc., we should try more than ever to do those things which are necessary on the good days and in good hours, so as at least to obtain the best results possible under the conditions, for one is more likely to succeed in a good planetary hour than in one of adverse nature.

Rulership of Planets by Day and Hour

☉ **Sun** governs Sunday and rules the hour of sunrise on that day in particular and the 8th, 15th and 22nd hours of that day.

☽ **Moon** governs Monday, the hour of sunrise on that day and the 8th, 15th and 22nd hours of that day.

♂ **Mars** governs Tuesday, the hour of sunrise on that day and the 8th, 15th and 22nd hours of that day.

☿ **Mercury** governs Wednesday, the hour of sunrise on that day and the 8th, 15th and 22nd hours of that day.

♃ **Jupiter** governs Thursday, the hour of sunrise on that day and the 8th, 15th and 22nd hours of that day.

♀ **Venus** governs Friday, the hour of sunrise on that day and the 8th, 15th and 22nd hours of that day.

♄ **Saturn** governs Saturday, the hour of sunrise on that day and the 8th, 15th and 22nd hours of that day.

Uranus ♅, Neptune ♆, and Pluto ♇, were mentioned on page 46, and further information concerning them will be found on next page.

Relative Strength of the Hours

The influence of a planetary hour is strongest on the **day** of the week ruled by that planet; thus, Mars' hours are strongest on Tuesday because that planet governs Tuesday. The **hours** and **days** of a planet are strongest in the **period** of the year which is ruled by that planet. Mars rules the period between March 21 and April 19, therefore, during that time the hours of Mars will be the strongest of all the hours, especially on Tuesdays.

Strong **aspects** to a planet on any day tend to make its hourly indications stronger on that day.

Rulership of Planets by Month

Each planet rules different portions of each year as follows:

♂ **Mars** governs from March 21st to April 19th.

♀ **Venus** governs from April 20th to May 20th.

☿ **Mercury** governs from May 21st to June 20th.

☽ **Moon** governs from June 21st to July 22nd.

☉ **Sun** governs from July 23rd to August 22nd.

☿ **Mercury** governs from August 23rd to Sept. 22nd.

♀ **Venus** governs from Sept. 23rd to October 22nd.

♂ **Mars** governs from October 23rd to November 21st.

♃ **Jupiter** governs from November 22nd to Dec. 21st.

♄ **Saturn** governs from Dec. 22nd to January 19th.

♅ **Uranus** governs from Jan. 20th to February 18th.

♆ **Neptune** governs from February 19th to March 20th.

As before stated, Uranus, Neptune and Pluto are not actually a part of the planetary hour system. But it is agreed that Uranus and Neptune are higher octaves (in influence) of Mercury and Venus, respectively, because for one reason circumstances and events corresponding to the characteristics of Uranus and Neptune often occur in those hours. For the same reason the influence of Pluto may be felt in some of the Mars hours. The influence of these ultra planets may be most noticeable on days when they are receiving strong aspects, or stronger aspects than their lower octaves, Mercury, Venus and Mars.

There is plenty of evidence in literature that the ancients knew of the ultra-Saturnian planets, of comparative recent discovery, but they did not include them in the planetary hour scheme, probably because their influence is considered in advance of/or beyond the comprehension of the five senses.

The physical senses are related to the planets: Saturn, hearing; Jupiter, smelling; Mars, tasting; Venus, feeling; Mercury, seeing. To the Sun belongs the life principle, and to the Moon the function of reproduction.

EXPLANATION
OF THE PLANETARY HOUR TABLES

DAY **Hours** are those hours between sunrise and sunset, and they are always found in the upper part of each table.

Night Hours are those hours which come between sunset and sunrise, and they are always found in the **lower** part of each table.

There are four sets of tables to each month, the months being divided approximately as follows: 1st to 7th, 8th to 15th, 16th to 23rd, 24th to end of month.

The calculations for the tables were made expressly for this book. They are checked and rechecked to insure the greatest measure of accuracy. The figures for the fifteen different latitudes are based upon data published by the United States government, in the "Nautical Almanac" issued by the Naval Observatory.

Notice

In the following tables the columns of figures under the headings of Lat., show the **time when the different planetary hours begin,** for different parallels of **latitude.** Choose the column of figures for latitude nearest the location where you wish to use this book, and in that column find the **time** of day or night for which you wish to know the planet ruling that hour.

The seven central columns give the symbols of the planets which rule the hours designated in the columns of figures. Each of these columns of symbols is for a certain day of any week, as can be seen at the top of table. The first column is for Sunday, second for Monday, and so on, one column for each day.

INSTRUCTIONS

For Using the Planetary Hour Tables To Find Which Planet is Ruling at Any Certain Time

Find the desired time in the table of figures nearest your latitude and then on a line with this figure enter the column for the proper day and it will show the symbol of planet ruling that time.

☞The whole method of using the tables is explained in the above paragraph.

Reference to a good atlas, geography or map of the world will show your nearest latitude by the lines which run across the map from east to west.

A Planetary Hour BEGINS at the time stated and operates until the next one begins.

Example: In latitude 31, which planet is ruling on Sunday between January 1st and 7th, at 6:58 A. M.?

Answer: The Sun.

Question: At what time does this planetary hour of the Sun begin and when does it end?

Answer: It begins at 6:58 A. M. and lasts until 7:49 A. M., when a Venus hour begins.

Question: In latitude 41, what time on Wednesday between February 1st and 7th shall I choose for writing a letter?

Answer: Choose the hour of Mercury (ruler of writings), i.e., from 1:04 to 1:54 in day hours, or in night hours from 7:35 to 8:45.

Question: What are the best hours for making a social call, in latitude 45, on a Friday between March 16th and 23rd?

Answer: Choose the hours of Venus, 1.09 to 2.09, in the **day hours,** and 8.08 to 9.08 in the **night hours.**

A Planetary Hour practically begins at the time stated and operates until the time when the next one begins. This does not mean that the particular (planetary hour) influence begins or ends suddenly at those given times; there is a merging of, or passing into, oncoming influences.

When **choosing** a certain planetary hour for any important affair, allow about fifteen minutes of the hour to elapse before commencing operations and then the affair will be safely started under the desired influence. The strongest or most important part of a planetary hour is approximately the center.

It is well to remember that propositions received or made in the hours ruled by **benefic** planets more often result satisfactorily than those that occur in the hours ruled by so-called **malefic** planets.

The benefics are Jupiter, Venus, Sun and Moon. The malefics are Saturn, Uranus, Mars and Pluto. Mercury and Neptune are called neutral or convertible; that is, good on the days when they have good aspects, adverse on days when adversely aspected.

Qualifying Influences

In the matter of business propositions it is not sufficient to pass judgment based on the **planetary hour** alone, for the aspects of the day relating to the planet ruling the business in mind should also be given consideration,

the planetary hour being subsidiary to the **aspect** in operation. Aspects to the various planets are shown daily for the United States in "The Astrological Bulletina Annual," and in the "Moon Sign Book" the planets are listed for the entire current year as "good" or "adverse." For European time they are given in the Daily Aspectarian of Raphael's Ephemeris. Students of horoscopy should also look in their natal and progressed horoscopes to see if the planet ruling the matter in question is satisfactorily aspected, and when these various elements are favorably correlated, decision may be made in the suitable **planetary hour.**

Sunrise and Sunset

In the Planetary Hour System a **day begins** at the time of sunrise; therefore, all time **before** sunrise belongs to the **night** hours of the day **before.**

To find which planet is ruling any hour **before** sunrise, remember to look in the column of that section headed, **Night Hours** of the day **before.** Planetary **day time** begins at sunrise and lasts until sunset. Planetary **night time** begins at sunset and lasts until sunrise.

Example: In the column for latitude 55, to ascertain which planet rules 5.39 A. M. on Saturday, January 1st, look in the column of **Friday night,** where you will find the planet, Mercury, ruling that hour.

Correction to Clock Time

The time given in the columns of figures is mean Sun time, not clock or artificial time. It is necessary to find the difference between clock time and mean time at the location where you are using this book, and allow that difference when using the tables. Clock time in your city may be too fast or too slow. Clocks in Portland, Oregon,

are approximately eleven minutes too fast; in Los Angeles clocks are approximately seven minutes too slow. In other words, clock time is seven minutes slower than mean time. **Mean Sun time is required for use of planetary hour tables.** By means of a simple calculation clock time is changed to mean Sun time.

☛ See chapter on "Information for Time Correction," also the tables for each state wherein the amount of time correction is shown for numerous cities. **No other change or correction is necessary** except to deduct one hour from the clock time when Daylight Saving time is used. The time shown in the tables is based on sunrise for your latitude, consequently, the only correction required is to your local clock time which may be too slow or too fast compared with mean Sun time.

★

The Planetary Hour Tables are useful for latitudes north and south of the equator.

People who live in **southern** latitudes may use these same tables by simply adding six months to each month given at top of every table, i.e., instead of using January 1st to 8th, use the table headed July 1st to 8th, and so on with the other months. For instance, those who live in Sydney, Australia, use the column of figures for latitude 35, and the table six months in advance of the date given at top of each page.

This is a **perpetual** Planetary Hour Book, good for use in any and every year. (The "Moon Sign Book" is calculated anew for each year, and issued annually in November for the following year.)

Planetary Hours are Based on Latitude

Frequently students ask us, "Shall I add one, two, or three hours, according to Zone time, to the hour tables?"

"NO!" is our reply to all such queries.

Planetary Hour Tables are not concerned with Zone time. (Pacific, Mountain, Central or Eastern standard time.) The hour tables are based, not on longitude, but on terrestrial **latitude** and the actual time of Sunrise and Sunset in each latitude. Hence we give tables and times for Sunrise and Sunset in various latitudes.

A reliable map or atlas will show the nearest latitude to the place where you wish to use this book.

Pages 121 to 166 contain tables which show the latitude of about 1500 places.

JANUARY 1st to 7th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
6.50	6.54	6.58	7.03	7.08	7.14	7.19	7.25	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.32	7.38	7.46	7.55	8.04	8.14	8.26
7.42	7.46	7.49	7.53	7.57	8.02	8.06	8.11	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.17	8.22	8.29	8.36	8.44	8.52	9.02
8.35	8.37	8.40	8.43	8.47	8.51	8.54	8.58	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	9.03	9.07	9.12	9.18	9.24	9.31	9.39
9.27	9.29	9.31	9.33	9.36	9.39	9.41	9.44	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	9.48	9.51	9.55	9.59	10.04	10.09	10.15
10.19	10.20	10.21	10.23	10.25	10.27	10.28	10.31	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	10.33	10.35	10.38	10.41	10.44	10.47	10.51
11.11	11.12	11.13	11.13	11.14	11.16	11.17	11.17	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	11.18	11.19	11.21	11.22	11|24	11.25	11.28
12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04
12.56	12.55	12.54	12.54	12.53	12.52	12.52	12.50	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	12.49	12.48	12.46	12.45	12.43	12.42	12.40
1.48	1.47	1.45	1.44	1.42	1.41	1.40	1.37	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	1.34	1.32	1.29	1.26	1.23	1.20	1.17
2.40	2.38	2.36	2.33	2.31	2.29	2.27	2.23	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	2.20	2.17	2.12	2.09	2.03	1.58	1.53
3.33	3.30	3.27	3.24	3.21	3.17	3.14	3.10	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	3.05	3.01	2.55	2.50	2.43	2.37	2.29
4.24	4.22	4.18	4.14	4.09	4.06	4.02	3.56	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	3.50	3.45	3.38	3.32	3.23	3.15	3.06
Night Hours; Sunset to Sunrise																					
5.17	5.13	5.09	5.04	4.59	4.54	4.48	4.42	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	4.35	4.29	4.21	4.12	4.03	3.53	3.42
6.25	6.21	6.18	6.14	6.10	6.06	6.01	5.56	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	5.50	5.45	5.38	5.31	5.23	5.15	5.06
7.33	7.30	7.27	7.24	7.21	7.17	7.13	7.09	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.05	7.01	6.55	6.49	6.43	6.37	6.29
8.40	8.38	8.36	8.34	8.31	8.29	8.26	8.23	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.19	8.16	8.12	8.08	8.03	7.58	7.53
9.48	9.47	9.45	9.44	9.42	9.41	9.38	9.36	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	9.34	9.32	9.29	9.26	9.23	9.20	9.17
10.56	10.55	10.54	10.54	10.53	10.52	10.51	10.50	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	10.49	10.48	10.46	10.45	10.43	10.42	10.40
12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04
1.11	1.12	1.13	1.13	1.14	1.16	1.16	1.17	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	1.18	1.19	1.22	1.22	1.24	1.25	1.28
2.19	2.20	2.22	2.23	2.25	2.27	2.29	2.31	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	2.33	2.35	2.39	2.42	2.44	2.47	2.51
3.27	3.29	3.31	3.33	3.36	3.39	3.41	3.44	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	3.48	3.50	3.56	4.00	4.04	4.09	4.15
4.35	4.37	4.40	4.43	4.47	4.51	4.55	4.58	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	5.03	5.06	5.13	5.19	5.24	5.31	5.39
5.42	5.46	5.49	5.53	5.57	6.02	6.07	6.11	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	6.17	6.22	6.29	6.37	6.44	6.52	7.02

JULY 1st to 7th, ANY YEAR, in South Latitude

JANUARY 8th to 15th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
6.51	6.55	6.59	7.04	7.09	7.14	7.19	7.25	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.32	7.38	7.46	7.53	8.03	8.12	8.23
7.44	7.47	7.50	7.55	7.59	8.02	8.07	8.12	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.18	8.23	8.30	8.35	8.44	8.51	9.00
8.36	8.39	8.42	8.45	8.48	8.52	8.55	8.59	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	9.04	9.08	9.13	9.18	9.24	9.30	9.38
9.29	9.31	9.33	9.36	9.38	9.41	9.43	9.46	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	9.50	9.53	9.57	10.00	10.05	10.10	10.15
10.22	10.23	10.24	10.26	10.28	10.29	10.31	10.33	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	10.35	10.37	10.40	10.42	10.46	10.49	10.52
11.14	11.15	11.16	11.17	11.17	11.18	11.19	11.20	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	11.21	11.22	11.24	11.24	11.26	11.28	11.30
12.07	12.07	12.07	12.07	12.07	12.07	12.07	12.07	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.07	12.07	12.07	12.07	12.07	12.07	12.07
1.00	12.59	12.58	12.58	12.57	12.56	12.55	12.54	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	12.53	12.52	12.51	12.49	12.48	12.46	12.44
1.52	1.51	1.50	1.48	1.46	1.45	1.43	1.41	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	1.39	1.37	1.34	1.31	1.28	1.25	1.22
2.45	2.43	2.41	2.39	2.36	2.34	2.31	2.28	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	2.25	2.22	2.18	2.13	2.09	2.05	1.59
3.38	3.35	3.32	3.29	3.26	3.22	3.19	3.15	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	3.10	3.06	3.01	2.56	2.50	2.44	2.36
4.30	4.27	4.24	4.20	4.15	4.11	4.07	4.02	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	3.56	3.51	3.45	3.38	3.30	3.23	3.14

Night Hours; Sunset to Sunrise.

5.23	5.19	5.15	5.10	5.05	5.00	4.55	4.49	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	4.42	4.36	4.28	4.20	4.11	4.02	3.51
6.30	6.27	6.24	6.20	6.15	6.11	6.07	6.02	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	5.56	5.51	5.44	5.38	5.30	5.23	5.14
7.38	7.35	7.32	7.29	7.26	7.22	7.19	7.15	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.10	7.06	7.01	6.56	6.50	6.44	6.36
8.45	8.43	8.41	8.39	8.36	8.34	8.31	8.28	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.24	8.21	8.17	8.13	8.09	8.04	7.59
9.52	9.51	9.50	9.48	9.46	9.45	9.43	9.41	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	9.38	9.36	9.34	9.31	9.28	9.25	9.21
11.00	10.59	10.58	10.58	10.57	10.56	10.55	10.54	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	10.52	10.51	10.50	10.49	10.47	10.46	10.44
12.07	12.07	12.07	12.07	12.07	12.07	12.07	12.07	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.07	12.07	12.07	12.07	12.07	12.07	12.07
1.14	1.15	1.16	1.17	1.17	1.18	1.19	1.20	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	1.21	1.22	1.23	1.24	1.26	1.27	1.29
2.22	2.23	2.24	2.26	2.28	2.29	2.31	2.33	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	2.35	2.37	2.39	2.42	2.45	2.48	2.52
3.29	3.31	3.33	3.36	3.38	3.41	3.43	3.46	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	3.49	3.52	3.56	4.00	4.04	4.09	4.14
4.36	4.39	4.42	4.45	4.48	4.52	4.55	4.59	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	5.03	5.07	5.12	5.18	5.24	5.30	5.37
5.44	5.47	5.50	5.55	5.59	6.03	6.07	6.12	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	6.17	6.22	6.29	6.35	6.43	6.50	6.59

JULY 8th to 15th, ANY YEAR, in South Latitude

JANUARY 16th to 23rd, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
6.51	6.55	6.59	7.04	7.08	7.12	7.17	7.23	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.29	7.35	7.42	7.49	7.57	8.06	8.16
7.44	7.48	7.51	7.55	7.58	8.02	8.06	8.11	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.16	8.21	8.27	8.33	8.39	8.47	8.55
8.37	8.40	8.43	8.46	8.49	8.51	8.55	8.59	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	9.03	9.07	9.11	9.16	9.21	9.27	9.34
9.31	9.33	9.35	9.37	9.39	9.41	9.43	9.47	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	9.50	9.53	9.56	10.00	10.04	10.08	10.13
10.24	10.25	10.26	10.28	10.29	10.30	10.32	10.34	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	10.36	10.38	10.41	10.43	10.46	10.49	10.52
11.17	11.18	11.18	11.19	11.20	11.20	11.21	11.22	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	11.23	11.24	11.25	11.27	11.28	11.29	11.31
12.10	12.10	12.10	12.10	12.10	12.10	12.10	12.10	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.10	12.10	12.10	12.10	12.10	12.10	12.10
1.03	1.03	1.02	1.01	1.00	12.59	12.58	12.58	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	12.57	12.56	12.55	12.54	12.52	12.51	12.49
1.56	1.55	1.54	1.52	1.51	1.49	1.47	1.46	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	1.44	1.42	1.39	1.37	1.34	1.31	1.28
2.50	2.48	2.46	2.43	2.41	2.38	2.36	2.34	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	2.31	2.28	2.24	2.21	2.17	2.12	2.07
3.43	3.40	3.37	3.34	3.31	3.28	3.25	3.21	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	3.17	3.13	3.09	3.04	2.59	2.53	2.46
4.36	4.33	4.29	4.25	4.22	4.17	4.13	4.09	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	4.04	3.59	3.53	3.48	3.41	3.33	3.25

Night Hours; Sunset to Sunrise.

5.29	5.25	5.21	5.16	5.12	5.07	5.02	4.57	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	4.51	4.45	4.38	4.31	4.23	4.14	4.04
6.36	6.33	6.29	6.25	6.22	6.17	6.13	6.09	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	6.04	5.59	5.53	5.47	5.41	5.33	5.25
7.43	7.40	7.37	7.34	7.31	7.28	7.25	7.21	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.17	7.13	7.09	7.04	6.59	6.53	6.46
8.50	8.48	8.46	8.43	8.41	8.38	8.36	8.34	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.30	8.27	8.24	8.20	8.16	8.12	8.07
9.56	9.56	9.54	9.52	9.51	9.49	9.47	9.46	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	9.43	9.41	9.39	9.37	9.34	9.31	9.28
11.03	11.03	11.02	11.01	11.00	10.59	10.59	10 58	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	10.56	10.55	10.54	10.53	10.52	10.50	10.49
12.10	12.10	12.10	12.10	12.10	12.10	12.10	12.10	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.10	12.10	12.10	12.10	12.10	12.10	12.10
1.17	1.18	1.18	1.19	1.20	1.20	1.21	1.22	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	1.23	1.24	1.25	1.26	1.27	1.29	1.30
2.24	2.25	2.26	2.28	2.29	2.30	2.32	2.34	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	2.36	2.38	2.40	2.42	2.45	2.48	2.51
3.31	3.33	3.35	3.37	3.39	3.41	3.43	3.47	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	3.49	3.52	3.55	3.59	4.03	4.07	4.12
4.37	4.40	4.43	4.46	4.49	4.51	4.55	4.59	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	5.02	5.06	5.11	5.15	5.21	5.27	5.33
5.44	5.48	5.51	5.55	5.58	6.02	6.06	6.11	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	6.15	6.20	6.26	6.32	6.38	6.46	6.54

JULY 16th to 23rd, ANY YEAR, in South Latitude

JANUARY 24th to 31st, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
6.50	6.53	6.57	7.01	7.05	7.09	7.14	7.19	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.24	7.29	7.35	7.42	7.49	7.57	8.06
7.44	7.46	7.50	7.53	7.56	8 00	8.04	8.08	♀	♄	☉	♀	☽	♂	☿	8.12	8.16	8.21	8.27	8.33	8.40	8.47
8.38	8.40	8.42	8.45	8.48	8.50	8.54	8.57	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	9.00	9.04	9.08	9.12	9.17	9.22	9.28
9.31	9.33	9.35	9.37	9.39	9.41	9.44	9.46	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	9.49	9.51	9.54	9.57	10.01	10.03	10.09
10.25	10.26	10.27	10.29	10.30	10.31	10.33	10.35	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	10.37	10.38	10.40	10.42	10.45	10.47	10.50
11.19	11.19	11.20	11.21	11.21	11.22	11.23	11.24	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	11.25	11.25	11.26	11.27	11.28	11.30	11.31
12.13	12.13	12.13	12.13	12.13	12.13	12.13	12.13	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.13	12.13	12.13	12.13	12.13	12.13	12.13
1.06	1.06	1.05	1.04	1.04	1.03	1.03	1.02	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.01	1.00	12.59	12.58	12.56	12.55	12.54
2.00	1.59	1.58	1.56	1.55	1.54	1.53	1.51	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	1.49	1.47	1.45	1.43	1.40	1.38	1.35
2.54	2.52	2.50	2.48	2.46	2.44	2.43	2.40	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	2.38	2.34	2.31	2.28	2.24	2.20	2.16
3.48	3.46	3.43	3.40	3.38	3.35	3.32	3.29	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	3.26	3.22	3.18	3.13	3.08	3.03	2.57
4.41	4.39	4.35	4.32	4.29	4.25	4.22	4.18	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	4.14	4.09	4.04	3.58	3.52	3.45	3.38

Night Hours; Sunset to Sunrise.

5.35	5.32	5.28	5.24	5.20	5.16	5.12	5.07	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	5.02	4.56	4.59	4.43	4.36	4.28	4.19
6.41	6.39	6.35	6.32	6.29	6.25	6.22	6.18	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	6.14	6.09	6.04	5.58	5.52	5.45	5.38
7.48	7.46	7.43	7.40	7.38	7.35	7.32	7.29	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.26	7.22	7.18	7.13	7.08	7.03	6.57
8.54	8.52	8.50	8.48	8.46	8.44	8.42	8.40	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.37	8.34	8.31	8.28	8.24	8.20	8.16
10.00	9.59	9.58	9.56	9.55	9.54	9.52	9.51	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	9.49	9.47	9.45	9.43	9.40	9.37	9.35
11.06	11.06	11.05	11.04	11.04	11.03	11.02	11.02	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.01	11.00	10.59	10.58	10.56	10.54	10.54
12.13	12.13	12.13	12.13	12.13	12.13	12.13	12.13	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.13	12.13	12.13	12.13	12.13	12.13	12.13
1.19	1.19	1.20	1.21	1.21	1.22	1.23	1.23	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	1.24	1.25	1.26	1.27	1.29	1.30	1.31
2.25	2.26	2.27	2.29	2.30	2.31	2.33	2.34	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	2.36	2.38	2.40	2.42	2.45	2.47	2.50
3.31	3.33	3.35	3.37	3.39	3.41	3.43	3.45	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	3.48	3.51	3.54	3.57	4.01	4.04	4.09
4.38	4.40	4.42	4.45	4.48	4.50	4.53	4.56	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	5.00	5.04	5.08	5.12	5.17	5.22	5.28
5.44	5.46	5.50	5.53	5.56	6.00	6.03	6.07	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	6.11	6.16	6.21	6.27	6.33	6.39	6.47

JULY 24th to 31st, ANY YEAR, in South Latitude

FEBRUARY 1st to 7th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
6.46	6.49	6.52	6.55	6.59	7.03	7.07	7.11	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.16	7.21	7.27	7.32	7.38	7.45	7.52
7.41	7.43	7.46	7.48	7.51	7.55	7.58	8.01	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.06	8.10	8.15	8.19	8.24	8.30	8.36
8.35	8.37	8.39	8.41	8.44	8.47	8.49	8.52	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	8.55	8.59	9.03	9.06	9.10	9.15	9.19
9.30	9.31	9.33	9.34	9.36	9.38	9.40	9.42	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	9.45	9.48	9.51	9.53	9.56	10.00	10.03
10.24	10.25	10.26	10.27	10.29	10.30	10.31	10.33	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	10.34	10.36	10.38	10.40	10.42	10.44	10.47
11.19	11.19	11.20	11.20	11.21	11.22	11.22	11.23	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	11.24	11.25	11.27	11.27	11.28	11.29	11.30
12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14
1.08	1.08	1.07	1.07	1.06	1.05	1.05	1.04	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.03	1.03	1.02	1.01	1.00	12.59	12.58
2.03	2.02	2.01	2.00	1.58	1.57	1.56	1.54	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	1.53	1.52	1.50	1.48	1.46	1.44	1.41
2.57	2.56	2.54	2.53	2.51	2.49	2.47	2.45	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	2.42	2.41	2.37	2.35	2.32	2.29	2.25
3.52	3.50	3.48	3.46	3.43	3.41	3.38	3.35	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	3.32	3.29	3.25	3.23	3.18	3.13	3.09
4.46	4.44	4.41	4.39	4.36	4.32	4.29	4.26	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	4.21	4.18	4.13	4.10	4.04	3.58	3.52

Night Hours; Sunset to Sunrise.

5.41	5.38	5.35	5.32	5.28	5.24	5.20	5.16	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	5.11	5.07	5.02	4.57	4.50	4.43	4.36
6.46	6.44	6.41	6.39	6.36	6.32	6.29	6.26	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	6.21	6.18	6.14	6.10	6.04	5.58	5.52
7.52	7.50	7.48	7.46	7.43	7.41	7.38	7.35	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.32	7.29	7.26	7.23	7.18	7.13	7.09
8.57	8.56	8.54	8.53	8.51	8.49	8.47	8.45	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.42	8.40	8.38	8.35	8.32	8.28	8.25
10.03	10.02	10.01	10.00	9.58	9.57	9.55	9.54	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	9.53	9.51	9.50	9.48	9.46	9.43	9.41
11.08	11.08	11.07	11.07	11.06	11.06	11.05	11.04	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.03	11.02	11.02	11.01	11.00	10.58	10.57
12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14
1.19	1.19	1.20	1.20	1.21	1.22	1.23	1.23	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	1.24	1.25	1.25	1.26	1.27	1.29	1.30
2.24	2.25	2.26	2.27	2.29	2.30	2.32	2.33	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	2.34	2.36	2.39	2.39	2.41	2.44	2.46
3.30	3.31	3.33	3.34	3.36	3.38	3.41	3.43	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	3.45	3.45	3.49	3.52	3.55	3.59	4.02
4.35	4.37	4.39	4.41	4.44	4.46	4.49	4.52	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	4.55	4.58	5.01	5.05	5.09	5.14	5.19
5.41	5.43	5.46	5.48	5.51	5.54	5.58	6.01	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	6.06	6.09	6.13	6.17	6.23	6.29	6.35

AUGUST 1st to 7th, ANY YEAR, in South Latitude

FEBRUARY 8th to 14th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
6.42	6.45	6.48	6.51	6.54	6.57	7.00	7.04	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.08	7.12	7.17	7.22	7.27	7.33	7.39
7.37	7.40	7.42	7.45	7.47	7.50	7.52	7.56	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	7.59	8.02	8.07	8.11	8.15	8.20	8.25
8.33	8.35	8.37	8.39	8.41	8.43	8.45	8.48	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	8.50	8.53	8.56	9.00	9.03	9.07	9.11
9.28	9.30	9.31	9.33	9.34	9.36	9.37	9.39	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	9.41	9.43	9.46	9.48	9.51	9.54	9.57
10.23	10.24	10.26	10.27	10.28	10.29	10.30	10.31	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	10.32	10.34	10.35	10.37	10.39	10.41	10.43
11.19	11.19	11.20	11.21	11.21	11.22	11.22	11.23	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	11.23	11.24	11.25	11.26	11.27	11.28	11.29
12.14	12.14	12.14	12.15	12.15	12.15	12.15	12.15	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.15	12.15	12.15	12.15	12.15	12.15	12.15
1.09	1.09	1.09	1.08	1.08	1.07	1.07	1.06	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.06	1.05	1.04	1.03	1.02	1.02	1.01
2.05	2.03	2.03	2.02	2.01	2.00	1.59	1.58	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	1.57	1.55	1.54	1.52	1.50	1.49	1.47
3.00	2.59	2.58	2.56	2.55	2.53	2.52	2.50	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	2.48	2.46	2.43	2.41	2.38	2.36	2.33
3.55	3.53	3.52	3.50	3.48	3.46	3.44	3.42	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	3.39	3.36	3.33	3.30	3.26	3.23	3.19
4.51	4.48	4.47	4.44	4.42	4.39	4.37	4.33	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	4.30	4.27	4.22	4.18	4.14	4.10	4.05

Night Hours; Sunset to Sunrise.

5.46	5.43	5.41	5.38	5.35	5.32	5.29	5.25	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	5.21	5.17	5.12	5.07	5.02	4.57	4.51
6.51	6.48	6.47	6.44	6.42	6.39	6.37	6.33	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	6.30	6.26	6.22	6.18	6.14	6.10	6.05
7.55	7.53	7.52	7.50	7.48	7.46	7.44	7.41	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.39	7.36	7.33	7.29	7.26	7.23	7.19
9.00	8.59	8.58	8.56	8.55	8.53	8.52	8.50	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.47	8.45	8.43	8.41	8.38	8.36	8.33
10.05	10.04	10.03	10.02	10.01	10.00	9.59	9.58	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	9.56	9.55	9.53	9.52	9.50	9.48	9.46
11.09	11.09	11.09	11.08	11.08	11.07	11.07	11.06	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.05	11.04	11.03	11.02	11.02	11.01	11.00
12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14
1.19	1.19	1.20	1.20	1.21	1.21	1.22	1.22	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	1.22	1.23	1.24	1.25	1.26	1.27	1.28
2.23	2.24	2.25	2.26	2.27	2.28	2.29	2.30	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	2.31	2.32	2.34	2.36	2.38	2.40	2.42
3.28	3.30	3.31	3.32	3.34	3.35	3.37	3.39	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	3.40	3.42	3.44	3.47	3.50	3.52	3.56
4.33	4.35	4.36	4.38	4.40	4.42	4.44	4.47	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	4.49	4.51	4.55	4.58	5.02	5.05	5.09
5.37	5.40	5.42	5.44	5.47	5.49	5.52	5.55	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	5.57	6.01	6.05	6.09	6.14	6.18	6.23

AUGUST 8th to 14th, ANY YEAR, in South Latitude

FEBRUARY 15th to 21st, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
6.38	6.40	6.42	6.45	6.47	6.50	6.53	6.56	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	6.59	7.02	7.06	7.10	7.14	7.19	7.24
7.34	7.36	7.37	7.40	7.42	7.44	7.47	7.49	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	7.52	7.54	7.57	8.01	8.04	8.08	8.12
8.30	8.32	8.33	8.35	8.36	8.38	8.40	8.42	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	8.44	8.46	8.49	8.52	8.54	8.58	9.01
9.26	9.27	9.28	9.30	9.31	9.32	9.34	9.35	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	9.37	9.38	9.40	9.43	9.44	9.47	9.49
10.22	10.23	10.24	10.25	10.25	10.26	10.27	10.28	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	10.29	10.30	10.32	10.33	10.34	10.36	10.38
11.18	11.19	11.19	11.20	11.20	11.20	11.21	11.21	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	11.22	11.22	11.23	11.24	11.24	11.25	11.26
12.15	12.15	12.15	12.15	12.15	12.15	12.15	12.15	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.15	12.15	12.15	12.15	12.15	12.15	12.15
1.11	1.10	1.10	1.09	1.09	1.09	1.08	1.08	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.07	1.07	1.06	1.06	1.05	1.04	1.03
2.07	2.06	2.05	2.04	2.04	2.03	2.02	2.01	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.00	1.59	1.57	1.57	1.55	1.53	1.51
3.03	3.03	3.01	2.59	2.58	2.57	2.55	2.54	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	2.52	2.51	2.49	2.48	2.45	2.42	2.40
3.59	3.57	3.56	3.54	3.53	3.51	3.49	3.47	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	3.45	3.43	3.40	3.38	3.35	3.32	3.28
4.55	4.53	4.52	4.49	4.47	4.45	4.42	4.40	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	4.37	4.35	4.32	4.29	4.25	4.21	4.17

Night Hours; Sunset to Sunrise.

5.51	5.49	5.47	5.44	5.42	5.39	5.36	5.33	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	5.30	5.27	5.23	5.20	5.15	5.10	5.05
6.55	6.53	6.51	6.49	6.47	6.45	6.42	6.40	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	6.37	6.35	6.31	6.29	6.25	6.21	6.16
7.59	7.57	7.56	7.54	7.53	7.51	7.49	7.46	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.45	7.43	7.40	7.38	7.35	7.31	7.28
9.03	9.02	9.01	8.59	8.58	8.57	8.55	8.53	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.52	8.50	8.48	8.47	8.44	8.42	8.39
10.06	10.06	10.05	10.04	10.03	10.02	10.01	10.00	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	9.59	9.58	9.57	9.56	9.54	9.52	9.51
11.11	11.10	11.10	11.09	11.09	11.08	11.08	11.07	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.06	11.06	11.05	11.05	11.04	11.03	11.02
12.15	12.15	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14
1.18	1.19	1.19	1.19	1.19	1.20	1.20	1.20	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	1.21	1.21	1.22	1.23	1.23	1.24	1.25
2.23	2.23	2.23	2.24	2.25	2.26	2.26	2.27	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	2.28	2.29	2.30	2.32	2.33	2.35	2.36
3.27	3.27	3.28	3.29	3.30	3.32	3.33	3.34	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	3.35	3.37	3.39	3.41	3.44	3.45	3.48
4.30	4.32	4.32	4.34	4.35	4.37	4.39	4.41	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	4.43	4.45	4.47	4.50	4.53	4.56	4.59
5.34	5.36	5.37	5.39	5.41	5.43	5.46	5.48	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	5.50	5.52	5.56	5.59	6.02	6.06	6.11

AUGUST 15th to 21st, ANY YEAR, in South Latitude

FEBRUARY 22nd to 28th or 29th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
6.31	6.33	6.35	6.37	6.39	6.41	6.43	6.46	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	6.48	6.51	6.54	6.57	7.01	7.04	7.08
7.28	7.30	7.32	7.33	7.35	7.37	7.38	7.41	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	7.42	7.45	7.47	7.50	7.53	7.56	7.59
8.25	8.27	8.28	8.29	8.31	8.32	8.33	8.35	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	8.37	8.39	8.41	8.43	8.45	8.47	8.50
9.22	9.24	9.25	9.26	9.27	9.28	9.28	9.30	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	9.31	9.33	9.34	9.36	9.38	9.39	9.41
10.19	10.20	10.21	10.22	10.22	10.23	10.23	10.25	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	10.25	10.26	10.27	10.28	10.30	10.31	10.32
11.16	11.17	11.18	11.17	11.18	11.19	11.18	11.19	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	11.19	11.20	11.21	11.21	11.20	11.22	11.23
12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14
1.11	1.11	1.11	1.10	1.10	1.10	1.09	1.09	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.08	1.08	1.07	1.07	1.07	1.06	1.05
2.08	2.08	2.07	2.06	2.06	2.05	2.04	2.03	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.02	2.02	2.01	2.00	1.59	1.57	1.56
3.05	3.05	3.04	3.03	3.02	3.01	2.59	2.58	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	2.56	2.56	2.54	2.53	2.51	2.49	2.47
4.02	4.01	4.00	3.59	3.57	3.56	3.54	3.53	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	3.50	3.49	3.47	3.45	3.44	3.41	3.38
4.59	4.58	4.57	4.55	4.53	4.52	4.49	4.47	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	4.45	4.43	4.41	4.38	4.36	4.32	4.28

Night Hours; Sunset to Sunrise.

5.56	5.55	5.53	5.51	5.49	5.47	5.44	5.42	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	5.39	5.37	5.34	5.31	5.28	5.24	5.20
6.59	6.58	6.56	6.55	6.53	6.51	6.49	6.47	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	6.45	6.43	6.41	6.38	6.36	6.32	6.29
8.02	8.01	8.00	7.58	7.58	7.56	7.54	7.52	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.50	7.49	7.47	7.45	7.43	7.40	7.38
9.05	9.04	9.03	9.02	9.01	9.00	8.59	8.58	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.56	8.55	8.54	8.52	8.51	8.49	8.47
10.08	10.07	10.07	10.06	10.05	10.04	10.03	10.03	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.02	10.01	10.00	9.59	9.58	9.56	9.55
11.11	11.10	11.10	11.09	11.09	11.09	11.08	11.08	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.07	11.07	11.07	11.06	11.06	11.05	11.04
12.14	12.14	12.14	12.14	12.13	12.13	12.13	12.13	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.13	12.13	12.13	12.13	12.13	12.13	12.13
1.16	1.17	1.17	1.18	1.18	1.18	1.18	1.18	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	1.19	1.19	1.20	1.20	1.21	1.21	1.22
2.19	2.20	22.0	2.21	2.21	2.22	2.23	2.23	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	2.24	2.25	2.26	2.27	2.29	2.29	2.31
3.22	3.23	3.24	3.25	3.25	3.26	3.28	3.29	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	3.30	3.31	3.33	3.34	3.36	3.38	3.40
4.25	4.26	4.27	4.29	4.29	4.30	4.32	4.34	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	4.36	4.37	4.39	4.41	4.44	4.46	4.48
5.28	5.29	5.31	5.32	5.33	5.35	5.37	5.39	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	5.41	5.43	5.46	5.48	5.51	5.54	5.57

AUGUST 22nd to 31st, ANY YEAR, in South Latitude

MARCH 1st to 7th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
6.25	6.26	6.28	6.29	6.30	6.32	6.33	6.35	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	6.37	6.39	6.41	6.44	6.46	6.49	6.52
7.23	7.24	7.26	7.26	7.27	7.29	7.30	7.31	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	7.33	7.35	7.36	7.38	7.41	7.43	7.46
8.21	8.22	8.23	8.24	8.24	8.26	8.26	8.28	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	8.29	8.30	8.32	8.34	8.35	8.37	8.39
9.19	9.20	9.21	9.21	9.21	9.22	9.23	9.24	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	9.25	9.26	9.27	9.29	9.30	9.31	9.33
10.17	10.17	10.18	10.18	10.18	10.19	10.19	10.20	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	10.21	10.22	10.22	10.23	10.24	10.25	10.26
11.15	11.15	11.16	11.16	11.15	11.16	11.16	11.16	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	11.17	11.17	11.18	11.18	11.19	11.19	11.20
12.13	12.13	12.13	12.13	12.13	12.13	12.13	12.13	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.13	12.13	12.13	12.13	12.13	12.13	12.13
1.11	1.11	1.11	1.10	1.10	1.09	1.09	1.09	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.09	1.09	1.08	1.08	1.08	1.07	1.07
2.09	2.09	2.08	2.08	2.07	2.06	2.06	2.05	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.05	2.04	2.04	2.03	2.02	2.01	2.00
3.07	3.07	3.06	3.05	3.04	3.03	3.02	3.01	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.01	3.00	2.59	2.58	2.57	2.55	2.54
4.05	4.04	4.03	4.02	4.01	4.00	3.59	3.58	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	3.57	3.56	3.54	3.52	3.51	3.49	3.46
5.03	5.02	5.01	5.00	4.58	4.56	4.55	4.54	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	4.53	4.51	4.50	4.47	4.46	4.43	4.40

Night Hours; Sunset to Sunrise.

6.01	6.00	5.58	5.57	5.55	5.53	5.52	5.50	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	5.49	5.47	5.45	5.42	5.40	5.37	5.34
7.03	7.02	7.00	7.00	6.58	6.56	6.55	6.54	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	6.53	6.51	6.50	6.47	6.45	6.43	6.40
8.05	8.04	8.03	8.02	8.01	7.59	7.59	7.57	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.57	7.55	7.54	7.52	7.51	7.49	7.47
9.07	9.06	9.05	9.05	9.04	9.03	9.02	9.01	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	9.01	9.00	8.59	8.57	8.56	8.55	8.53
10.09	10.08	10.08	10.07	10.06	10.06	10.05	10.05	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.04	10.04	10.03	10.02	10.01	10.00	9.59
11.11	11.10	11.10	11.10	11.09	11.09	11.09	11.08	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.08	11.08	11.08	11.07	11.07	11.06	11.06
12.13	12.13	12.13	12.13	12.12	12.12	12.12	12.12	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.12	12.12	12.12	12.12	12.12	12.12	12.12
1.14	1.15	1.15	1.15	1.15	1.15	1.15	1.16	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	1.16	1.16	1.17	1.17	1.17	1.18	1.18
2.16	2.17	2.17	2.18	2.18	2.18	2.19	2.19	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	2.20	2.20	2.21	2.22	2.23	2.24	2.25
3.18	3.19	3.20	3.20	3.21	3.22	3.22	3.23	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	3.24	3.25	3.26	3.27	3.28	3.30	3.31
4.20	4.21	4.22	4.23	4.23	4.25	4.25	4.27	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	4.27	4.29	4.30	4.32	4.33	4.35	4.37
5.22	5.23	5.25	5.25	5.26	5.28	5.29	5.30	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	5.31	5.33	5.35	5.37	5.39	5.41	5.44

SEPTEMBER 1st to 7th, ANY YEAR, in South Latitude

MARCH 8th to 15th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
6.18	6.19	6.19	6.20	6.21	6.22	6.23	6.24	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	6.25	6.26	6.28	6.29	6.31	6.33	6.35
7.17	7.18	7.18	7.18	7.19	7.20	7.21	7.21	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	7.22	7.23	7.25	7.25	7.27	7.29	7.30
8.15	8.16	8.16	8.17	8.17	8.18	8.18	8.19	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	8.19	8.20	8.21	8.22	8.23	8.24	8.25
9.14	9.15	9.15	9.15	9.15	9.15	9.16	9.16	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	9.17	9.17	9.18	9.18	9.19	9.20	9.21
10.13	10.13	10.13	10.13	10.13	10.13	10.13	10.13	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	10.14	10.14	10.14	10.15	10.15	10.16	10.16
11.11	11.12	11.11	11.11	11.11	11.11	11.11	11.11	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	11.11	11.11	11.11	11.11	11.11	11.11	11.11
12.10	12.10	12.10	12.10	12.09	12.09	12.09	12.08	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.08	12.08	12.08	12.08	12.08	12.07	12.07
1.09	1.09	1.08	1.08	1.07	1.06	1.06	1.05	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.05	1.04	1.04	1.04	1.04	1.03	1.02
2.07	2.07	2.06	2.06	2.05	2.04	2.04	2.03	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.02	2.01	2.01	2.00	2.00	1.58	1.57
3.06	3.06	3.05	3.04	3.03	3.02	3.01	3.00	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.00	2.58	2.57	2.57	2.56	2.54	2.52
4.05	4.04	4.03	4.03	4.01	4.00	3.59	3.57	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	3.57	3.55	3.54	3.54	3.52	3.50	3.48
5.03	5.03	5.02	5.01	4.59	4.57	4.56	4.55	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	4.54	4.52	4.50	4.50	4.48	4.45	4.43

Night Hours; Sunset to Sunrise.

6.02	6.01	6.00	5.59	5.57	5.55	5.54	5.52	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	5.51	5.49	5.47	5.46	5.44	5.41	5.38
7.03	7.02	7.02	7.01	6.59	6.57	6.56	6.55	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	6.54	6.51	6.50	6.49	6.48	6.45	6.43
8.05	8.04	8.03	8.02	8.01	7.59	7.59	7.57	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.56	7.55	7.54	7.53	7.52	7.49	7.47
9.06	9.05	9.05	9.04	9.03	9.02	9.01	9.00	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.59	8.58	8.57	8.56	8.55	8.54	8.52
10.07	10.07	10.06	10.06	10.05	10.04	10.03	10.02	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.02	10.01	10.00	10.00	9.59	9.58	9.56
11.08	11.08	11.08	11.07	11.07	11.06	11.06	11.05	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.04	11.04	11.03	11.03	11.03	11.02	11.01
12.10	12.10	12.10	12.09	12.09	12.08	12.08	12.07	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.07	12.07	12.07	12.07	12.07	12.06	12.05
1.11	1.11	1.11	1.11	1.10	1.10	1.10	1.10	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	1.10	1.09	1.10	1.10	1.10	1.10	1.10
2.12	2.12	2.12	2.12	2.12	2.12	2.13	2.12	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	2.12	2.12	2.13	2.13	2.14	2.14	2.14
3.13	3.14	3.14	3.14	3.14	3.15	3.15	3.15	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	3.15	3.15	3.16	3.17	3.18	3.19	3.19
4.15	4.15	4.15	4.16	4.16	4.17	4.17	4.17	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	4.18	4.18	4.20	4.20	4.22	4.23	4.23
5.16	5.17	5.17	5.17	5.18	5.19	5.20	5.20	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	5.20	5.21	5.23	5.24	5.25	5.27	5.28

SEPTEMBER 8th to 15th, ANY YEAR, in South Latitude

MARCH 16th to 23rd, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
6.09	6.09	6.09	6.10	6.10	6.11	6.12	6.12	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	6.12	6.12	6.12	6.13	6.13	6.14	6.15
7.09	7.09	7.09	7.10	7.10	7.11	7.12	7.12	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	7.12	7.12	7.12	7.12	7.12	7.13	7.14
8.09	8.09	8.09	8.10	8.10	8.11	8.11	8.11	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	8.11	8.11	8.11	8.12	8.12	8.13	8.13
9.09	9.09	9.09	9.10	9.10	9.10	9.11	9.11	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	9.11	9.11	9.11	9.11	9.11	9.12	9.13
10.09	10.09	10.09	10.09	10.09	10.10	10.10	10.10	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	10.10	10.10	10.10	10.11	10.10	10.11	10.12
11.09	11.09	11.09	11.09	11.09	11.10	11.10	11.10	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	11.10	11.10	11.10	11.10	11.10	11.10	11.11
12.09	12.09	12.09	12.09	12.09	12.10	12.10	12.10	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.10	12.10	12.09	12.10	12.09	12.10	12.10
1.09	1.08	1.08	1.09	1.09	1.09	1.09	1.09	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.09	1.09	1.09	1.09	1.08	1.09	1.09
2.09	2.08	2.08	2.09	2.09	2.09	2.09	2.09	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.09	2.09	2.08	2.08	2.08	2.08	2.08
3.09	3.08	3.08	3.09	3.09	3.09	3.08	3.08	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.08	3.08	3.08	3.08	3.08	3.07	3.08
4.09	4.08	4.08	4.08	4.08	4.09	4.08	4.08	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	4.08	4.08	4.07	4.07	4.06	4.07	4.07
5.09	5.08	5.08	5.08	5.08	5.08	5.07	5.07	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	5.07	5.07	5.07	5.07	5.06	5.06	5.06

Night Hours; Sunset to Sunrise.

6.09	6.08	6.08	6.08	6.08	6.08	6.07	6.07	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	6.07	6.07	6.06	6.06	6.05	6.05	6.05
7.09	7.08	7.08	7.08	7.08	7.08	7.07	7.07	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	7.07	7.07	7.06	7.06	7.06	7.06	7.06
8.09	8.08	8.08	8.08	8.08	8.08	8.08	8.08	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	8.08	8.08	8.07	8.07	8.06	8.06	8.06
9.09	9.08	9.08	9.08	9.08	9.08	9.08	9.08	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	9.08	9.08	9.07	9.07	9.07	9.07	9.07
10.09	10.08	10.08	10.08	10.08	10.08	10.08	10.08	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.08	10.08	10.07	10.08	10.07	10.07	10.07
11.09	11.08	11.08	11.08	11.08	11.08	11.08	11.08	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.08	11.08	11.08	11.08	11.08	11.08	11.08
12.09	12.08	12.08	12.09	12.09	12.09	12.09	12.09	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.09	12.09	12.08	12.09	12.08	12.09	12.09
1.08	1.08	1.08	1.09	1.09	1.09	1.09	1.09	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	1.09	1.09	1.08	1.09	1.09	1.09	1.09
2.08	2.08	2.08	2.09	2.09	2.09	2.09	2.09	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	2.09	2.09	2.09	2.09	2.09	2.10	2.10
3.08	3.08	3.08	3.09	3.09	3.09	3.09	3.09	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	3.09	3.09	3.09	3.10	3.10	3.10	3.10
4.08	4.08	4.08	4.09	4.09	4.09	4.10	4.10	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	4.10	4.10	4.09	4.10	4.10	4.11	4.11
5.08	5.08	5.08	5.09	5.09	5.09	5.10	5.10	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	5.10	5.10	5.10	5.11	5.10	5.11	5.11

SEPTEMBER 16th to 23rd, ANY YEAR, in South Latitude

MARCH 24th to 31st, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
6.00	6.00	6.00	5.59	5.59	5.59	5.58	5.58	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	5.57	5.57	5.57	5.56	5.55	5.54	5.53
7.01	7.01	7.01	7.00	7.00	7.00	6.59	6.59	♀	♄	☉	♀	☽	♂	☿	6.59	6.59	6.59	6.58	6.57	6.56	6.55
8.02	8.02	8.02	8.02	8.02	8.02	8.01	8.01	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	8.00	8.00	8.00	8.00	7.59	7.58	7.58
9.03	9.04	9.04	9.03	9.03	9.03	9.02	9.02	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	9.02	9.02	9.02	9.02	9.01	9.01	9.00
10.04	10.05	10.05	10.04	10.04	10.04	10.04	10.04	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	10.03	10.04	10.04	10.03	10.03	10.03	10.02
11.05	11.06	11.06	11.06	11.06	11.06	11.05	11.05	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	11.05	11.05	11.05	11.05	11.05	11.05	11.05
12.07	12.07	12.07	12.07	12.07	12.07	12.07	12.07	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.07	12.07	12.07	12.07	12.07	12.07	12.07
1.08	1.08	1.08	1.08	1.08	1.08	1.08	1.08	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.08	1.09	1.08	1.09	1.09	1.09	1.09
2.09	2.09	2.09	2.10	2.10	2.10	2.09	2.09	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.10	2.10	2.10	2.11	2.11	2.11	2.12
3.10	3.11	3.11	3.11	3.11	3.11	3.11	3.11	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.11	3.12	3.12	3.13	3.13	3.14	3.14
4.11	4.12	4.12	4.12	4.12	4.12	4.12	4.12	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	4.13	4.14	4.14	4.14	4.15	4.16	4.16
5.12	5.13	5.13	5.14	5.14	5.14	5.14	5.14	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	5.14	5.15	5.15	5.16	5.17	5.18	5.19

Night Hours; Sunset to Sunrise.

6.13	6.14	6.14	6.15	6.15	6.15	6.15	6.15	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	6.16	6.17	6.17	6.18	6.19	6.20	6.21
7.12	7.13	7.13	7.14	7.14	7.14	7.13	7.13	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	7.14	7.15	7.15	7.16	7.17	7.18	7.19
8.11	8.11	8.11	8.12	8.12	8.12	8.12	8.12	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	8.13	8.13	8.13	8.14	8.15	8.15	8.16
9.10	9.10	9.10	9.11	9.11	9.11	9.10	9.10	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	9.11	9.12	9.11	9.12	9.13	9.13	9.14
10.08	10.09	10.09	10.09	10.09	10.09	10.09	10.09	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.09	10.10	10.09	10.10	10.10	10.11	10.11
11.07	11.07	11.07	11.08	11.08	11.08	11.07	11.07	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.07	11.08	11.07	11.08	11.08	11.08	11.09
12.06	12.06	12.06	12.07	12.07	12.06	12.06	12.06	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06
1.05	1.05	1.05	1.05	1.05	1.05	1.04	1.04	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	1.04	1.04	1.04	1.03	1.04	1.04	1.04
2.04	2.03	2.03	2.04	2.04	2.03	2.02	2.02	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	2.02	2.02	2.02	2.01	2.02	2.01	2.01
3.03	3.02	3.02	3.02	3.02	3.02	3.01	3.01	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	3.00	3.01	3.00	2.59	2.59	2.59	2.59
4.01	4.01	4.01	4.01	4.01	4.00	3.59	3.59	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	3.59	3.59	3.58	3.57	3.57	3.57	3.56
5.00	4.59	4.59	4.59	4.59	4.59	4.58	4.58	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	4.57	4.57	4.56	4.55	4.55	4.54	4.54

SEPTEMBER 24th to 30th, ANY YEAR, in South Latitude

APRIL 1st to 7th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
5.51	5.50	5.50	5.49	5.48	5.47	5.46	5.44	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	5.43	5.42	5.40	5.39	5.37	5.35	5.33
6.53	6.52	6.52	6.52	6.51	6.50	6.49	6.47	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	6.47	6.46	6.44	6.43	6.41	6.40	6.38
7.55	7.55	7.55	7.54	7.54	7.53	7.52	7.51	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	7.50	7.50	7.48	7.48	7.46	7.45	7.44
8.58	8.57	8.57	8.57	8.56	8.56	8.55	8.54	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	8.54	8.53	8.52	8.52	8.51	8.50	8.48
10.00	9.59	10.00	9.59	9.59	9.59	9.58	9.58	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	9.57	9.57	9.56	9.56	9.55	9.55	9.54
11.02	11.02	11.02	11.03	11.02	11.02	11.01	11.01	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	11.01	11.01	11.00	11.00	11.00	11.00	9.59
12.04	12.04	12.05	12.05	12.05	12.05	12.05	12.05	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.04	12.05	12.05	12.05	12.05	12.05	12.05
1.06	1.06	1.07	1.07	1.07	1.07	1.08	1.08	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.08	1.08	1.09	1.09	1.09	1.09	1.10
2.08	2.09	2.09	2.10	2.10	2.10	2.11	2.11	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.11	2.12	2.13	2.13	2.14	2.14	2.15
3.11	3.11	3.12	3.12	3.13	3.13	3.14	3.15	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.15	3.16	3.17	3.17	3.18	3.19	3.20
4.13	4.13	4.14	4.15	4.16	4.16	4.17	4.18	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	4.18	4.20	4.21	4.22	4.23	4.24	4.26
5.15	5.16	5.17	5.17	5.18	5.19	5.20	5.22	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	5.22	5.24	5.25	5.26	5.27	5.29	5.31

Night Hours; Sunset to Sunrise.

6.17	6.18	6.19	6.20	6.21	6.22	6.23	6.25	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	6.25	6.27	6.29	6.30	6.32	6.34	6.36
7.15	7.16	7.17	7.17	7.18	7.19	7.20	7.21	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	7.21	7.23	7.25	7.26	7.27	7.29	7.31
8.13	8.13	8.14	8.15	8.15	8.16	8.17	8.18	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	8.18	8.19	8.21	8.21	8.23	8.24	8.25
9.10	9.11	9.12	9.12	9.13	9.13	9.13	9.14	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	9.14	9.15	9.16	9.17	9.18	9.19	9.20
10.08	10.08	10.09	10.09	10.10	10.10	10.10	10.11	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.10	10.11	10.12	10.12	10.13	10.14	10.14
11.06	11.06	11.07	11.07	11.07	11.07	11.07	11.07	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.07	11.07	11.08	11.08	11.08	11.09	11.09
12.05	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.03	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.03
1.01	1.01	1.02	1.01	1.01	1.00	1.00	1.00	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.59	1.00	12.59	12.59	12.59	12.58	12.58
1.59	1.59	1.59	1.59	1.58	1.57	1.57	1.56	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.56	1.56	1.55	1.55	1.54	1.53	1.52
2.57	2.56	2.57	2.56	2.56	2.54	2.54	2.53	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	2.52	2.52	2.51	2.50	2.49	2.48	2.47
3.55	3.54	3.54	3.53	3.53	3.51	3.51	3.49	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	3.48	3.48	3.47	3.46	3.45	3.43	3.41
4.52	4.51	4.52	4.51	4.50	4.48	4.47	4.46	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	4.45	4.44	4.42	4.41	4.40	4.38	4.36

OCTOBER 1st to 7th, ANY YEAR, in South Latitude

APRIL 8th to 14th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
5.44	5.43	5.41	5.40	5.38	5.36	5.35	5.33	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	5.32	5.30	5.27	5.24	5.22	5.19	5.15
6.47	6.46	6.45	6.44	6.42	6.40	6.40	6.38	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	6.37	6.36	6.33	6.30	6.29	6.26	6.23
7.50	7.49	7.48	7.48	7.46	7.45	7.44	7.43	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	7.42	7.41	7.39	7.37	7.36	7.34	7.31
8.53	8.53	8.52	8.51	8.50	8.49	8.49	8.48	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	8.48	8.47	8.45	8.43	8.43	8.41	8.39
9.56	9.56	9.55	9.55	9.54	9.53	9.53	9.53	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	9.53	9.52	9.51	9.50	9.49	9.48	9.47
10.59	10.59	10.59	10.59	10.58	10.58	10.58	10.58	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.58	10.58	10.57	10.56	10.56	10.56	10.55
12.02	12.02	12.02	12.03	12.03	12.02	12.02	12.03	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.03	12.03	12.03	12.03	12.03	12.03	12.03
1.05	1.05	1.06	1.06	1.07	1.06	1.07	1.07	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.08	1.09	1.08	1.09	1.10	1.10	1.10
2.08	2.08	2.09	2.10	2.11	2.11	2.11	2.12	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.13	2.14	2.14	2.15	2.17	2.18	2.18
3.11	3.12	3.13	3.14	3.15	3.15	3.16	3.17	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.19	3.20	3.20	3.22	3.24	3.25	3.26
4.14	4.15	4.16	4.18	4.19	4.19	4.20	4.22	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	4.24	4.25	4.26	4.28	4.30	4.32	4.34
5.17	5.18	5.20	5.21	5.23	5.24	5.25	5.27	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	5.29	5.31	5.32	5.35	5.37	5.40	5.42

Night Hours; Sunset to Sunrise.

6.20	6.21	6.23	6.25	6.27	6.28	6.29	6.32	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	6.34	6.36	6.38	6.41	6.44	6.47	6.50
7.17	7.18	7.19	7.21	7.23	7.24	7.24	7.27	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	7.29	7.30	7.32	7.35	7.37	7.39	7.42
8.14	8.14	8.16	8.17	8.19	8.19	8.20	8.22	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	8.23	8.25	8.26	8.28	8.30	8.32	8.34
9.11	9.11	9.12	9.13	9.15	9.15	9.15	9.17	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	9.18	9.19	9.20	9.22	9.23	9.24	9.26
10.07	10.08	10.08	10.08	10.10	10.10	10.10	10.12	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.13	10.13	10.14	10.15	10.16	10.18	10.18
11.04	11.04	11.05	11.05	11.06	11.06	11.06	11.07	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.07	11.08	11.08	11.09	11.09	11.09	11.10
12.01	12.01	12.01	12.02	12.02	12.02	12.01	12.02	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.02	12.02	12.02	12.02	12.02	12.02	12.02
12.58	12.58	12.57	12.58	12.58	12.57	12.56	12.56	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.57	12.56	12.55	12.56	12.54	12.54	12.53
1.55	1.54	1.54	1.54	1.54	1.53	1.52	1.51	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.51	1 51	1.49	1.49	1.47	1.46	1.45
2.52	2.51	2.50	2.50	2.50	2.48	2.47	2.46	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	2.46	2.45	2.43	2.43	2.40	2.39	2.37
3.48	3.48	3.46	3.46	3.45	3.44	3.42	3.41	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	3.41	3.39	3.37	3.35	3.33	3.31	3.29
4.45	4.44	4.43	4.42	4.41	4.39	4.37	4.36	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	4.35	4.34	4.31	4.30	4.26	4.24	4.21

OCTOBER 8th to 14th, ANY YEAR, in South Latitude

APRIL 15th to 22nd, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
5.37	5.35	5.33	5.31	5.29	5.27	5.24	5.22	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	5.19	5.17	5.13	5.10	5.06	5.02	4.58
6.41	6.39	6.38	6.36	6.34	6.33	6.30	6.28	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	6.26	6.24	6.21	6.18	6.15	6.12	6.08
7.45	7.43	7.42	7.41	7.40	7.38	7.36	7.35	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	7.33	7.32	7.29	7.27	7.24	7.22	7.19
8.49	8.48	8.47	8.46	8.45	8.44	8.42	8.41	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	8.40	8.39	8.37	8.35	8.33	8.31	8.29
9.53	9.52	9.51	9.51	9.50	9.49	9.48	9.48	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	9.47	9.46	9.45	9.44	9.42	9.41	9.40
10.57	10.56	10.56	10.56	10.55	10.55	10.54	10.54	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.54	10.54	10.53	10.52	10.51	10.51	10.50
12.01	12.00	12.00	12.01	12.01	12.01	12.01	12.01	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.01	12.01	12.01	12.01	12.00	12.01	12.01
1.04	1.04	1.05	1.05	1.06	1.06	1.07	1.07	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.07	1.08	1.08	1.09	1.09	1.10	1.11
2.08	2.08	2.09	2.10	2.11	2.12	2.13	2.13	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.14	2.16	2.16	2.18	2.18	2.20	2.21
3.12	3.13	3.14	3.15	3.16	3.17	3.19	3.20	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.21	3.23	3.24	3.26	3.27	3.30	3.32
4.16	4.17	4.18	4.20	4.22	4.23	4.25	4.26	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	4.28	4.30	4.32	4.34	4.36	4.40	4.42
5.20	5.21	5.23	5.25	5.27	5.28	5.31	5.33	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	5.35	5.38	5.40	5.43	5.45	5.49	5.53

Night Hours; Sunset to Sunrise.

6.24	6.25	6.27	6.30	6.32	6.34	6.37	6.39	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	6.42	6.45	6.48	6.51	6.54	6.59	7.03
7.20	7.21	7.22	7.25	7.27	7.28	7.31	7.33	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	7.35	7.38	7.40	7.42	7.45	7.49	7.52
8.16	8.17	8.18	8.20	8.21	8.23	8.25	8.26	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	8.28	8.30	8.32	8.34	8.36	8.39	8.42
9.10	9.12	9.13	9.15	9.16	9.17	9.19	9.20	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	9.21	9.23	9.24	9.25	9.27	9.29	9.31
10.08	10.08	10.09	10.10	10.11	10.11	10.12	10.13	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.14	10.15	10.16	10.17	10.17	10.19	10.21
11.04	11.04	11.04	11.05	11.05	11.06	11.06	11.07	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.07	11.08	11.08	11.08	11.08	11.09	11.10
12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.00	12.00	12.00	12.00	11.59	12.00	12.00
12.56	12.55	12.55	12.55	12.55	12.54	12.54	12.54	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.53	12.53	12.52	12.51	12.50	12.50	12.49
1.52	1.51	1.50	1.50	1.49	1.49	1.48	1.47	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.46	1.45	1.43	1.42	1.41	1.40	1.38
2.48	2.47	2.46	2.45	2.44	2.43	2.42	2.41	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	2.39	2.38	2.35	2.34	2.32	2.30	2.28
3.44	3.43	3.41	3.40	3.39	3.37	3.35	3.34	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	3.32	3.30	3.27	3.25	3.22	3.20	3.17
4.40	4.38	4.37	4.35	4.33	4.32	4.29	4.28	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	4.25	4.23	4.19	4.17	4.13	4.10	4.07

OCTOBER 15th to 22nd, ANY YEAR, in South Latitude

APRIL 23rd to 30th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
5.28	5.25	5.23	5.21	5.19	5.16	5.13	5.09	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	5.06	5.03	4.59	4.54	4.50	4.45	4.39
6.33	6.31	6.28	6.27	6.26	6.23	6.21	6.17	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	6.15	6.12	6.09	6.05	6.02	5.57	5.51
7.38	7.36	7.35	7.34	7.32	7.30	7.28	7.26	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	7.24	7.22	7.19	7.16	7.13	7.10	7.06
8.43	8.41	8.41	8.40	8.39	8.38	8.36	8.34	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	8.32	8.31	8.29	8.26	8.25	8.22	8.19
9.48	9.47	9.46	9.46	9.46	9.45	9.44	9.42	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	9.41	9.40	9.39	9.37	9.36	9.34	9.32
10.53	10.53	10.52	10.52	10.52	10.52	10.51	10.50	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.50	10.49	10.49	10.48	10.48	10.47	10.46
11.59	11.58	11.58	11.59	11.59	11.59	11.59	11.59	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	11.59	11.59	11.59	11.59	11.59	11.59	11.59
1.04	1.04	1.04	1.05	1.06	1.06	1.07	1.07	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.07	1.08	1.08	1.09	1.11	1.11	1.12
2.09	2.09	2.10	2.11	2.12	2.13	2.14	2.15	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.16	2.17	2.18	2.20	2.22	2.24	2.26
3.14	3.15	3.16	3.17	3.19	3.21	3.22	3.23	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.25	3.26	3.28	3.31	3.34	3.36	3.39
4.19	4.20	4.21	4.24	4.26	4.28	4.30	4.32	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	4.34	4.36	4.38	4.42	4.45	4.48	4.52
5.24	5.26	5.27	5.30	5.32	5.35	5.37	5.40	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	5.42	5.45	5.48	5.52	5.57	6.01	6.06

Night Hours; Sunset to Sunrise.

6.29	6.31	6.33	6.36	6.39	6.42	6.45	6.48	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	6.51	6.54	6.58	7.03	7.08	7.13	7.19
7.24	7.26	7.27	7.30	7.32	7.35	7.37	7.40	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	7.42	7.45	7.48	7.52	7.56	8.00	8.06
8.19	8.20	8.21	8.23	8.25	8.27	8.29	8.31	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	8.33	8.35	8.38	8.41	8.45	8.48	8.52
9.14	9.15	9.16	9.17	9.19	9.20	9.22	9.23	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	9.25	9.26	9.28	9.31	9.33	9.35	9.38
10.09	10.09	10.10	10.11	10.12	10.13	10.14	10.15	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.16	10.16	10.18	10.20	10.21	10.23	10.25
11.04	11.04	11.04	11.04	11.05	11.05	11.06	11.06	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.07	11.07	11.08	11.09	11.10	11.10	11.11
11.59	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58
12.53	12.53	12.52	12.52	12.51	12.51	12.50	12.50	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.49	12.48	12.47	12.47	12.46	12.45	12.43
1.48	1.47	1.46	1.45	1.44	1.43	1.42	1.41	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.40	1.39	1.37	1.36	1.35	1.32	1.31
2.43	2.42	2.41	2.39	2.38	2.36	2.35	2.33	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	2.32	2.29	2.27	2.26	2.23	2.20	2.19
3.38	3.36	3.35	3.33	3.31	3.29	3.27	3.25	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	3.23	3.20	3.17	3.15	3.12	3.07	3.04
4.33	4.31	4.29	4.26	4.24	4.21	4.19	4.16	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	4.14	4.10	4.07	4.04	4.00	3.55	3.51

OCTOBER 23rd to 31st, ANY YEAR, in South Latitude

MAY 1st to 7th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
5.22	5.19	5.16	5.13	5.10	5.06	5.03	4.59	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	4.54	4.50	4.45	4.40	4.34	4.28	4.21
6.28	6.25	6.23	6.20	6.18	6.15	6.12	6.09	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	6.05	6.01	5.57	5.53	5.48	5.43	5.37
7.34	7.32	7.30	7.28	7.26	7.23	7.21	7.19	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	7.15	7.13	7.09	7.06	7.02	6.58	6.53
8.40	8.38	8.37	8.35	8.34	8.32	8.30	8.28	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	8.26	8.24	8.21	8.19	8.16	8.13	8.09
9.46	9.45	9.44	9.43	9.42	9.40	9.39	9.38	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	9.36	9.35	9.33	9.32	9.30	9.28	9.25
10.52	10.51	10.51	10.50	10.50	10.49	10.48	10.48	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.47	10.46	10.45	10.45	10.44	10.43	10.41
11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	11.57	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58
1.03	1.04	1.04	1.05	1.05	1.06	1.07	1.07	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.08	1.09	1.10	1.10	1.11	1.12	1.14
2.09	2.10	2.11	2.12	2.13	2.15	2.16	2.17	☿	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.19	2.20	2.22	2.23	2.25	2.27	2.30
3.15	3.17	3.18	3.20	3.21	3.23	3.25	3.27	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.29	3.31	3.34	3.36	3.37	3.42	3.46
4.21	4.23	4.25	4.27	4.29	4.32	4.34	4.37	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	4.40	4.43	4.46	4.49	4.53	4.57	5.02
5.27	5.30	5.32	5.35	5.37	5.40	5.43	5.46	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	5.50	5.54	5.58	6.02	6.07	6.12	6.18

Night Hours; Sunset to Sunrise.

6.33	6.36	6.39	6.42	6.45	6.49	6.52	6.56	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	7.01	7.05	7.10	7.15	7.21	7.27	7.34
7.27	7.30	7.32	7.35	7.37	7.40	7.43	7.46	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	7.50	7.54	7.58	8.02	8.07	8.12	8.18
8.21	8.23	8.25	8.27	8.29	8.32	8.34	8.36	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	8.40	8.42	8.46	8.49	8.53	8.57	9.02
9.15	9.17	9.18	9.20	9.21	9.23	9.25	9.27	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	9.29	9.31	9.34	9.36	9.39	9.42	9.45
10.09	10.10	10.11	10.12	10.13	10.14	10.15	10.17	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.18	10.20	10.22	10.23	10.25	10.27	10.29
11.03	11.04	11.04	11.05	11.05	11.06	11.06	11.07	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.08	11.08	11.10	11.10	11.11	11.12	11.13
11.57	11.57	11.57	11.57	11.57	11.57	11.57	11.57	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	11.57	11.57	11.58	11.57	11.57	11.57	11.57
12.51	12.51	12.50	12.50	12.49	12.48	12.48	12.47	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.46	12.46	12.45	12.44	12.42	12.41	12.40
1.45	1.44	1.43	1.42	1.41	1.40	1.39	1.37	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.36	1.34	1.33	1.31	1.28	1.26	1.24
2.39	2.38	2.36	2.35	2.33	2.31	2.30	2.28	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	2.25	2.23	2.21	2.18	2.14	2.11	2.08
3.33	3.31	3.29	3.27	3.25	3.22	3.20	3.18	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	3.14	3.12	3.09	3.05	3.00	2.56	2.52
4.27	4.25	4.22	4.20	4.17	4.14	4.11	4.08	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	4.04	4.00	3.57	3.52	3.46	3.41	3.35

NOVEMBER 1st to 7th, ANY YEAR, in South Latitude

MAY 8th to 15th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
5.16	5.14	5.10	5.05	5.03	4.59	4.55	4.50	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	4.45	4.40	4.34	4.29	4.22	4.14	4.06
6.23	6.21	6.18	6.14	6.12	6.09	6.05	6.01	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	5.57	5.53	5.48	5.44	5.38	5.31	5.25
7.30	7.28	7.26	7.22	7.21	7.18	7.16	7.12	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	7.09	7.06	7.02	6.58	6.54	6.48	6.43
8.36	8.36	8.33	8.31	8.30	8.28	8.26	8.23	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	8.21	8.18	8.15	8.13	8.10	8.05	8.02
9.43	9.43	9.41	9.39	9.39	9.38	9.36	9.34	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	9.33	9.31	9.29	9.28	9.25	9.22	9.20
10.50	10.50	10.49	10.48	10.48	10.47	10.47	10.45	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.45	10.44	10.43	10.42	10.41	10.40	10.39
11.57	11.57	11.57	11.56	11.57	11.57	11.57	11.57	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	11.57	11.57	11.57	11.57	11.57	11.57	11.57
1.03	1.04	1.04	1.05	1.06	1.07	1.07	1.08	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.08	1.09	1.10	1.12	1.13	1.14	1.16
2.10	2.11	2.12	2.13	2.15	2.16	2.18	2.19	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.20	2.22	2.24	2.26	2.29	2.31	2.34
3.17	3.19	3.20	3.22	3.24	3.26	3.28	3.30	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.32	3.35	3.38	3.41	3.45	3.48	3.53
4.24	4.26	4.28	4.30	4.33	4.36	4.38	4.41	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	4.44	4.48	4.52	4.56	5.00	5.05	5.11
5.30	5.33	5.35	5.39	5.42	5.45	5.49	5.52	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	5.56	6.00	6.05	6.10	6.16	6.22	6.30

Night Hours; Sunset to Sunrise.

6.37	6.40	6.43	6.47	6.51	6.55	6.59	7.03	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	7.08	7.13	7.19	7.25	7.32	7.39	7.48
7.30	7.33	7.35	7.39	7.42	7.45	7.49	7.52	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	7.56	8.00	8.05	8.10	8.16	8.22	8.29
8.24	8.26	8.27	8.30	8.33	8.36	8.38	8.41	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	8.44	8.47	8.51	8.55	9.00	9.05	9.11
9.17	9.18	9.20	9.22	9.24	9.26	9.28	9.30	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	9.32	9.35	9.38	9.41	9.44	9.48	9.52
10.10	10.11	10.12	10.13	10.15	10.16	10.17	10.18	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.20	10.22	10.24	10.26	10.28	10.30	10.33
11.03	11.04	11.04	11.05	11.06	11.06	11.07	11.07	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.08	11.09	11.10	11.11	11.12	11.13	11.15
11.57	11.57	11.56	11.57	11.57	11.57	11.56	11.56	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56
12.50	12.49	12.48	12.48	12.47	12.46	12.46	12.45	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.44	12.43	12.42	12.41	12.40	12.39	12.37
1.43	1.42	1.40	1.40	1.38	1.37	1.35	1.34	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.32	1.30	1.28	1.26	1.24	1.22	1.19
2.36	2.35	2.33	2.31	2.29	2.27	2.24	2.23	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	2.20	2.18	2.15	2.12	2.08	2.05	2.00
3.30	3.28	3.25	3.23	3.20	3.18	3.14	3.11	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	3.08	3.05	3.01	2.57	2.52	2.47	2.41
4.23	4.20	4.17	4.14	4.11	4.08	4.04	4.00	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.56	3.52	3.47	3.42	3.36	3.30	3.23

NOVEMBER 8th to 15th, ANY YEAR, in South Latitude

MAY 16th to 23rd, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
5.11	5.08	5.04	5.00	4.56	4.50	4.45	4.41	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	4.36	4.30	4.23	4.16	4.09	4.00	3.51
6.19	6.16	6.13	6.09	6.06	6.01	5.57	5.54	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	5.49	5.44	5.39	5.33	5.27	5.19	5.12
7.26	7.24	7.21	7.19	7.16	7.12	7.09	7.06	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	7.03	6.59	6.54	6.50	6.45	6.39	6.33
8.34	8.32	8.30	8.28	8.26	8.23	8.21	8.19	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	8.16	8.13	8.10	8.06	8.03	7.58	7.54
9.41	9.40	9.39	9.38	9.36	9.34	9.32	9.31	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	9.30	9.28	9.25	9.23	9.21	9.18	9.15
10.49	10.48	10.47	10.47	10.46	10.45	10.44	10.44	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.44	10.41	10.41	10.40	10.39	10.37	10.36
11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	11.57	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	11.57	11.57	11.57	11.57	11.57	11.57	11.57
1.04	1.04	1.05	1.06	1.07	1.07	1.08	1.09	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.10	1.11	1.12	1.13	1.14	1.16	1.17
2.11	2.12	2.13	2.15	2.17	2.18	2.20	2.22	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.23	2.25	2.28	2.30	2.32	2.35	2.38
3.19	3.20	3.22	3.25	3.27	3.29	3.32	3.34	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.37	3.40	3.43	3.47	3.50	3.55	3.59
4.26	4.28	4.31	4.34	4.37	4.40	4.43	4.47	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	4.50	4.54	4.59	5.04	5.08	5.14	5.20
5.33	5.36	5.39	5.44	5.47	5.51	5.55	5.59	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	6.04	6.09	6.14	6.20	6.26	6.34	6.41

Night Hours; Sunset to Sunrise.

6.41	6.44	6.48	6.53	6.57	7.02	7.07	7.12	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	7.17	7.23	7.30	7.37	7.44	7.53	8.02
7.34	7.36	7.39	7.44	7.47	7.51	7.55	7.59	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	8.04	8.09	8.14	8.20	8.26	8.34	8.41
8.26	8.28	8.31	8.34	8.37	8.40	8.43	8.47	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	8.50	8.54	8.59	9.03	9.08	9.14	9.20
9.19	9.20	9.22	9.25	9.27	9.29	9.32	9.34	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	9.37	9.40	9.43	9.47	9.50	9.55	9.59
10.11	10.12	10.13	10.15	10.16	10.18	10.20	10.21	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.23	10.25	10.27	10.30	10.32	10.35	10.38
11.04	11.04	11.05	11.06	11.06	11.07	11.08	11.09	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.10	11.11	11.12	11.13	11.14	11.16	11.17
11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56
12.49	12.48	12.47	12.47	12.46	12.45	12.44	12.43	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.43	12.42	12.40	12.39	12.38	12.37	12.34
1.41	1.40	1.39	1.37	1.36	1.34	1.32	1.31	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.29	1.27	1.25	1.22	1.20	1.17	1.13
2.34	2.32	2.30	2.28	2.26	2.23	2.21	2.18	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	2.16	2.13	2.09	2.06	2.02	1.58	1.52
3.26	3.24	3.21	3.18	3.15	3.12	3.09	3.05	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	3.02	2.58	2.53	2.49	2.44	2.38	2.31
4.19	4.16	4.13	4.09	4.05	4.01	3.57	3.53	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.49	3.44	3.38	3.32	3.26	3.19	3.10

NOVEMBER 16th to 23rd, ANY YEAR, in South Latitude

MAY 24th to 31st, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
5.08	5.04	5.00	4.55	4.51	4.46	4.41	4.35	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	4.29	4.23	4.15	4.07	3.58	3.49	3.39
6.16	6.13	6.10	6.05	6.02	5.58	5.54	5.49	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	5.44	5.39	5.32	5.25	5.18	5.10	5.02
7.24	7.22	7.19	7.16	7.13	7.10	7.06	7.02	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	6.58	6.54	6.49	6.44	6.38	6.32	6.25
8.33	8.31	8.29	8.26	8.24	8.22	8.19	8.16	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	8.13	8.10	8.06	8.02	7.57	7.53	7.48
9.41	9.39	9.38	9.36	9.35	9.33	9.32	9.29	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	9.28	9.26	9.23	9.20	9.17	9.14	9.11
10.49	10.48	10.48	10.47	10.46	10.45	10.44	10.43	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.42	10.41	10.40	10.38	10.37	10.35	10.34
11.57	11.57	11.57	11.57	11.57	11.57	11.57	11.57	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	11.57	11.57	11.57	11.57	11.57	11.57	11.57
1.05	1.06	1.07	1.07	1.08	1.09	1.10	1.10	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.12	1.13	1.14	1.15	1.16	1.18	1.20
2.13	2.15	2.16	2.18	2.19	2.21	2.22	2.24	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.26	2.28	2.31	2.33	2.36	2.39	2.43
3.22	3.24	3.26	3.28	3.30	3.33	3.35	3.37	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.41	3.44	3.48	3.51	3.56	4.00	4.06
4.30	4.32	4.35	4.38	4.41	4.44	4.48	4.51	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	4.56	5.00	5.05	5.10	5.16	5.22	5.29
5.38	5.41	5.45	5.49	5.52	5.56	6.00	6.04	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	6.10	6.15	6.22	6.28	6.35	6.43	6.52

Night Hours; Sunset to Sunrise.

6.46	6.50	6.54	6.59	7.03	7.08	7.13	7.18	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	7.25	7.31	7.39	7.46	7.55	8.04	8.15
7.38	7.41	7.45	7.49	7.52	7.56	8.00	8.04	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	8.10	8.15	8.22	8.28	8.35	8.43	8.52
8.30	8.32	8.35	8.38	8.41	8.44	8.48	8.51	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	8.56	9.00	9.05	9.09	9.15	9.21	9.29
9.22	9.24	9.26	9.28	9.30	9.33	9.35	9.37	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	9.41	9.44	9.48	9.51	9.56	10.00	10.06
10.13	10.15	10.16	10.18	10.19	10.21	10.22	10.24	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.26	10.28	10.31	10.33	10.36	10.39	10.42
11.05	11.06	11.07	11.07	11.08	11.09	11.10	11.10	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.11	11.12	11.14	11.14	11.16	11.17	11.19
11.57	11.57	11.57	11.57	11.57	11.57	11.57	11.57	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	11.57	11.57	11.57	11.56	11.56	11.56	11.56
12.49	12.48	12.48	12.47	12.46	12.45	12.44	12.43	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.42	12.41	12.39	12.38	12.36	12.35	12.33
1.41	1.39	1.38	1.36	1.35	1.33	1.32	1.29	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.27	1.25	1.22	1.19	1.16	1.13	1.10
2.33	2.31	2.29	2.26	2.24	2.22	2.19	2.16	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	2.12	2.09	2.05	2.01	1.57	1.52	1.47
3.24	3.22	3.19	3.16	3.13	3.10	3.06	3.02	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.58	2.54	2.48	2.43	2.37	2.31	2.23
4.16	4.13	4.10	4.05	4.02	3.58	3.54	3.49	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.43	3.38	3.31	3.24	3.17	3.09	3.00

NOVEMBER 24th to 30th, ANY YEAR, in South Latitude

JUNE 1st to 7th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
5.06	5.02	4.58	4.53	4.48	4.42	4.37	4.31	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	4.24	4.17	4.09	4.00	3.51	3.40	3.29
6.15	6.11	6.08	6.04	6.00	5.55	5.51	5.46	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	5.40	5.34	5.27	5.20	5.12	5.03	4.54
7.23	7.21	7.18	7.15	7.11	7.07	7.04	7.00	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	6.55	6.51	6.45	6.39	6.33	6.26	6.19
8.32	8.30	8.28	8.26	8.23	8.20	8.18	8.15	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	8.11	8.08	8.04	7.59	7.54	7.49	7.44
9.41	9.39	9.38	9.36	9.35	9.33	9.31	9.29	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	9.27	9.24	9.22	9.18	9.15	9.12	9.08
10.49	10.49	10.48	10.47	10.46	10.45	10.45	10.44	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.42	10.41	10.40	10.38	10.36	10.35	10.33
11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58
1.07	1.07	1.08	1.09	1.10	1.11	1.12	1.13	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.14	1.15	1.16	1.18	1.19	1.20	1.23
2.15	2.17	2.18	2.20	2.21	2.23	2.25	2.27	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.29	2.32	2.34	2.37	2.40	2.43	2.48
3.24	3.26	3.28	3.31	3.33	3.36	3.39	3.42	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.45	3.49	3.53	3.56	4.01	4.06	4.13
4.33	4.35	4.38	4.41	4.45	4.49	4.52	4.56	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	5.01	5.05	5.11	5.15	5.22	5.26	5.37
5.41	5.45	5.48	5.52	5.56	6.01	6.06	6.11	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	6.16	6.22	6.29	6.35	6.43	6.52	7.02

Night Hours; Sunset to Sunrise.

6.50	6.54	6.58	7.03	7.08	7.14	7.19	7.25	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	7.32	7.39	7.47	7.55	8.04	8.15	8.27
7.41	7.45	7.48	7.52	7.56	8.01	8.05	8.10	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	8.16	8.22	8.29	8.35	8.43	8.52	9.02
8.33	8.35	8.38	8.41	8.45	8.49	8.52	8.56	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	9.01	9.05	9.11	9.16	9.22	9.29	9.37
9.24	9.26	9.28	9.30	9.33	9.36	9.38	9.41	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	9.45	9.48	9.52	9.56	10.01	10.16	10.12
10.15	10.16	10.18	10.19	10.21	10.23	10.24	10.27	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.29	10.31	10.34	10.36	10.39	10.43	10.47
11.06	11.07	11.08	11.08	11.09	11.10	11.11	11.12	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.13	11.14	11.16	11.17	11.18	11.20	11.22
11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	11.58	11.58	11.58	11.57	11.57	11.57	11.57
12.50	12.48	12.47	12.47	12.46	12.45	12.43	12.43	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.42	12.41	12.39	12.37	12.36	12.34	12.32
1.41	1.39	1.37	1.36	1.34	1.32	1.30	1.28	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.26	1.24	1.21	1.18	1.15	1.11	1.07
2.32	2.29	2.27	2.25	2.22	2.19	2.16	2.14	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	2.10	2.07	2.03	1.58	1.54	1.48	1.42
3.24	3.20	3.17	3.14	3.11	3.07	3.02	2.59	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.55	2.50	2.45	2.38	2.32	2.25	2.17
4.15	4.10	4.07	4.03	3.59	3.54	3.49	3.45	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.39	3.33	3.26	3.19	3.11	3.02	2.52

DECEMBER 1st to 7th, ANY YEAR, in South Latitude

JUNE 8th to 14th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
5.05	5.00	4.55	4.50	4.45	4.39	4.34	4.29	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	4.21	4.14	4.05	3.56	3.46	3.35	3.23
6.14	6.10	6.06	6.01	5.57	5.52	5.48	5.43	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	5.37	5.32	5.24	5.16	5.08	4.59	4.49
7.23	7.20	7.16	7.13	7.10	7.06	7.02	6.58	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	6.54	6.49	6.43	6.37	6.30	6.23	6.15
8.32	8.29	8.27	8.24	8.22	8.19	8.17	8.14	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	8.10	8.07	8.02	7.57	7.52	7.47	7.41
9.41	9.39	9.37	9.36	9.34	9.32	9.31	9.29	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	9.26	9.24	9.21	9.17	9.14	9.11	9.07
10.50	10.49	10.48	10.47	10.46	10.45	10.45	10.44	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.43	10.42	10.40	10.38	10.36	10.37	10.33
11.59	11.59	11.59	11.59	11.59	11.59	11.59	11.59	♂	☿	♃	♀	♄	☽	☉	11.59	11.59	11.59	11.59	11.59	11.59	11.59
1.08	1.09	1.09	1.10	1.11	1.12	1.13	1.14	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.15	1.17	1.17	1.18	1.21	1.22	1.25
2.17	2.18	2.20	2.21	2.23	2.25	2.27	2.29	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.32	2.34	2.36	2.39	2.43	2.46	2.51
3.26	3.28	3.30	3.33	3.35	3.38	3.42	3.45	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.48	3.52	3.55	3.59	4.05	4.10	4.17
4.35	4.38	4.41	4.44	4.48	4.52	4.56	5.00	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	5.04	5.09	5.14	5.19	5.27	5.34	5.43
5.44	5.47	5.51	5.56	6.00	6.05	6.10	6.15	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	6.21	6.27	6.33	6.40	6.49	6.58	7.09

Night Hours; Sunset to Sunrise.

6.53	6.57	7.02	7.07	7.12	7.18	7.24	7.30	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	7.37	7.44	7.52	8.00	8.11	8.22	8.35
7.44	7.47	7.51	7.56	8.00	8.05	8.10	8.15	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	8.21	8.27	8.33	8.40	8.49	8.58	9.09
8.35	8.38	8.41	8.44	8.48	8.52	8.56	9.00	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	9.05	9.09	9.14	9.19	9.27	9.34	9.43
9.26	9.28	9.30	9.33	9.35	9.38	9.42	9.45	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	9.48	9.52	9.55	9.59	10.05	10.10	10.17
10.17	10.18	10.20	10.21	10.23	10.25	10.27	10.29	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.32	10.34	10.36	10.39	10.43	10.46	10.51
11.08	11.08	11.09	11.10	11.11	11.12	11.13	11.14	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.16	11.17	11.17	11.18	11.21	11.22	11.25
11.59	11.59	11.59	11.59	11.59	11.59	11.59	11.59	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	11.59	11.59	11.59	11.59	11.59	11.59	11.59
12.50	12.49	12.48	12.47	12.46	12.45	12.45	12.44	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.43	12.42	12.40	12.38	12.36	12.35	12.33
1.41	1.39	1.37	1.36	1.34	1.32	1.31	1.29	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.27	1.24	1.21	1.17	1.14	1.11	1.07
2.32	2.29	2.27	2.24	2.22	2.19	2.17	2.14	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	2.10	2.07	2.02	1.57	1.52	1.47	1.41
3.23	3.20	3.16	3.13	3.10	3.06	3.02	2.58	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.54	2.49	2.43	2.37	2.30	2.23	2.15
4.14	4.10	4.06	4.01	3.57	3.52	3.48	3.43	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.38	3.32	3.24	3.16	3.08	2.59	2.49

DECEMBER 8th to 14th, ANY YEAR, in South Latitude

JUNE 15th to 22nd, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
5.05	5.00	4.55	4.50	4.45	4.39	4.33	4.26	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	4.19	4.12	4.03	3.54	3.44	3.33	3.20
6.14	6.10	6.06	6.02	5.58	5.53	5.48	5.42	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	5.36	5.30	5.23	5.15	5.07	4.58	4.47
7.23	7.20	7.17	7.13	7.10	7.06	7.02	6.57	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	6.53	6.48	6.42	6.36	6.29	6.22	6.14
8.33	8.30	8.28	8.25	8.23	8.20	8.17	8.13	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	8.10	8.06	8.02	7.57	7.52	7.47	7.40
9.42	9.40	9.38	9.37	9.35	9.33	9.31	9.29	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	9.26	9.24	9.21	9.18	9.15	9.11	9.07
10.51	10.50	10.49	10.48	10.48	10.47	10.46	10.44	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.43	10.42	10.41	10.39	10.37	10.36	10.34
12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00
1.09	1.10	1.11	1.12	1.13	1.14	1.15	1.16	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.17	1.18	1.20	1.21	1.23	1.25	1.27
2.18	2.20	2.22	2.23	2.25	2.27	2.29	2.31	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.34	2.36	2.39	2.42	2.45	2.50	2.54
3.28	3.30	3.33	3.35	3.38	3.41	3.44	3.47	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.51	3.54	3.59	4.03	4.08	4.14	4.21
4.37	4.40	4.43	4.47	4.50	4.54	4.58	5.03	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	5.07	5.12	5.18	5.24	5.33	5.39	5.48
5.46	5.50	5.54	5.58	6.03	6.08	6.13	6.18	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	6.24	6.30	6.38	6.45	6.53	7.03	7.14

Night Hours; Sunset to Sunrise.

6.55	7.00	7.05	7.10	7.15	7.21	7.27	7.34	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	7.41	7.48	7.57	8.06	8.16	8.28	8.41
7.46	7.50	7.54	7.58	8.03	8.08	8.13	8.18	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	8.24	8.30	8.38	8.45	8.53	9.03	9.14
8.37	8.40	8.43	8.47	8.50	8.54	8.58	9.03	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	9.07	9.12	9.18	9.24	9.31	9.39	9.48
9.28	9.30	9.33	9.35	9.38	9.41	9.44	9.47	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	9.51	9.54	9.59	10.03	10.08	10.14	10.21
10.18	10.20	10.22	10.23	10.25	10.27	10.29	10.31	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.34	10.36	10.39	10.42	10.45	10.50	10.54
11.09	11.10	11.11	11.12	11.13	11.14	11.15	11.16	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.17	11.18	11.20	11.21	11.23	11.25	11.27
12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00
12.51	12.50	12.49	12.48	12.48	12.47	12.46	12.44	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.43	12.42	12.41	12.39	12.37	12.36	12.34
1.42	1.40	1.38	1.37	1.35	1.33	1.31	1.29	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.26	1.24	1.21	1.18	1.15	1.11	1.07
2.33	2.30	2.28	2.25	2.23	2.20	2.17	2.13	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	2.10	2.06	2.02	1.57	1.52	1.47	1.40
3.23	3.20	3.17	3.13	3.10	3.06	3.02	2.57	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.53	2.48	2.42	2.36	2.29	2.22	2.14
4.14	4.10	4.05	4.02	3.58	3.53	3.48	3.42	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.36	3.30	3.23	3.15	3.07	2.58	2.47

DECEMBER 15th to 22nd, ANY YEAR, in South Latitude

JUNE 23rd to 30th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
5.07	5.02	4.57	4.52	4.47	4.41	4.35	4.28	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	4.21	4.14	4.05	3.56	3.46	3.34	3.21
6.16	6.12	6.08	6.04	6.00	5.55	5.50	5.44	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	5.38	5.32	5.25	5.17	5.09	4.59	4.48
7.26	7.22	7.19	7.16	7.12	7.08	7.04	7.00	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	6.55	6.50	6.44	6.38	6.32	6.23	6.15
8.35	8.32	8.30	8.27	8.25	8.22	8.19	8.15	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	8.12	8.08	8.04	7.59	7.54	7.48	7.42
9.44	9.42	9.41	9.39	9.37	9.35	9.33	9.31	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	9.29	9.26	9.23	9.20	9.17	9.13	9.09
10.53	10.52	10.52	10.51	10.50	10.49	10.48	10.47	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.46	10.44	10.43	10.41	10.40	10.37	10.36
12.03	12.03	12.03	12.03	12.03	12.03	12.03	12.03	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.03	12.03	12.03	12.03	12.03	12.03	12.03
1.12	1.13	1.13	1.14	1.15	1.16	1.17	1.18	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.19	1.21	1.22	1.24	1.25	1.28	1.29
2.21	2.23	2.24	2.26	2.28	2.30	2.32	2.34	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.36	2.39	2.42	2.45	2.48	2.52	2.56
3.30	3.33	3.35	3.38	3.40	3.43	3.46	3.50	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.53	3.57	4.01	4.06	4.11	4.17	4.23
4.40	4.43	4.46	4.50	4.53	4.57	5.01	5.06	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	5.10	5.15	5.21	5.27	5.34	5.42	5.50
5.49	5.53	5.57	6.01	6.05	6.10	6.15	6.21	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	6.27	6.33	6.40	6.48	6.56	7.06	7.17
Night Hours; Sunset to Sunrise.																					
6.58	7.02	7.08	7.13	7.18	7.24	7.30	7.37	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	7.44	7.51	8.00	8.09	8.19	8.30	8.44
7.49	7.52	7.57	8.01	8.05	8.10	8.15	8.21	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	8.27	8.33	8.40	8.48	8.56	9.05	9.17
8.40	8.42	8.46	8.50	8.53	8.57	9.01	9.06	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	9.10	9.15	9.21	9.27	9.34	9.41	9.50
9.30	9.32	9.35	9.38	9.40	9.43	9.46	9.50	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	9.53	9.57	10.01	10.06	10.11	10.16	10.23
10.21	10.22	10.24	10.26	10.28	10.30	10.32	10.34	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.36	10.39	10.42	10.45	10.48	10.51	10.56
11.12	11.12	11.13	11.14	11.15	11.16	11.17	11.18	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.19	11.21	11.22	11.24	11.25	11.27	11.29
12.03	12.03	12.03	12.03	12.03	12.03	12.03	12.03	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.03	12.03	12.03	12.03	12.03	12.03	12.03
12.53	12.53	12.52	12.51	12.50	12.49	12.48	12.47	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.46	12.44	12.43	12.41	12.40	12.37	12.36
1.44	1.43	1.41	1.39	1.36	1.35	1.33	1.31	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.29	1.26	1.23	1.20	1.17	1.13	1.09
2.35	2.33	2.30	2.27	2.23	2.22	2.19	2.15	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	2.12	2.08	2.04	1.59	1.54	1.48	1.42
3.26	3.23	3.19	3.16	3.11	3.08	3.04	3.00	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.55	2.50	2.44	2.38	2.32	2.23	2.15
4.16	4.13	4.08	4.04	3.59	3.55	3.50	3.44	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.38	3.32	3.25	3.17	3.09	2.59	2.48

DECEMBER 23rd to 31st, ANY YEAR, in South Latitude

JULY 1st to 7th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
5.08	5.04	4.59	4.54	4.49	4.43	4.37	4.31	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	4.24	4.17	4.08	3.59	3.49	3.38	3.25
6.17	6.14	6.10	6.06	6.01	5.56	5.51	5.46	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	5.41	5.35	5.27	5.20	5.12	5.02	4.52
7.26	7.24	7.21	7.17	7.14	7.10	7.06	7.02	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	6.57	6.53	6.47	6.41	6.34	6.27	6.18
8.36	8.34	8.31	8.29	8.26	8.23	8.20	8.17	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	8.14	8.10	8.06	8.01	7.57	7.51	7.45
9.45	9.44	9.42	9.40	9.39	9.37	9.35	9.32	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	9.30	9.28	9.25	9.22	9.19	9.15	9.11
10.54	10.54	10.53	10.52	10.51	10.50	10.49	10.48	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.47	10.46	10.44	10.43	10.42	10.40	10.38
12.03	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04
1.12	1.13	1.14	1.15	1.16	1.17	1.18	1.18	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.20	1.21	1.23	1.24	1.27	1.28	1.31
2.21	2.23	2.25	2.27	2.28	2.30	2.32	2.34	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.37	2.39	2.42	2.45	2.49	2.53	2.57
3.31	3.33	3.36	3.38	3.41	3.44	3.47	3.49	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.53	3.57	4.01	4.06	4.12	4.17	4.24
4.40	4.43	4.47	4.50	4.53	4.57	5.02	5.04	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	5.10	5.15	5.21	5.27	5.34	5.41	5.50
5.49	5.53	5.57	6.01	6.06	6.11	6.16	6.20	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	6.26	6.32	6.40	6.47	6.57	7.06	7.17

Night Hours; Sunset to Sunrise.

6.58	7.03	7.08	7.13	7.18	7.24	7.30	7.35	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	7.43	7.50	7.59	8.08	8.19	8.30	8.43
7.49	7.53	7.57	8.02	8.06	8.11	8.16	8.20	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	8.27	8.32	8.40	8.47	8.57	9.06	9.17
8.40	8.43	8.47	8.50	8.53	8.57	9.01	9.05	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	9.10	9.15	9.21	9.27	9.34	9.42	9.50
9.31	9.34	9.36	9.39	9.41	9.44	9.47	9.49	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	9.54	9.57	10.01	10.06	10.12	10.17	10.24
10.22	10.24	10.25	10.27	10.29	10.31	10.33	10.34	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.37	10.39	10.42	10.55	10.49	10.53	10.57
11.13	11.14	11.15	11.18	11.16	11.17	11.18	11.19	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.21	11.21	11.23	11.24	11.27	11.29	11.31
12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04
12.54	12.54	12.53	12.53	12.52	12.51	12.50	12.48	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.48	12.46	12.44	12.42	12.42	12.40	12.38
1.45	1.44	1.43	1.41	1.39	1.37	1.35	1.33	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.31	1.28	1.25	1.22	1.20	1.16	1.12
2.36	2.35	2.32	2.30	2.27	2.24	2.21	2.18	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	2.15	2.10	2.06	2.01	1.57	1.53	1.45
3.27	3.25	3.21	3.18	3.15	3.11	3.07	3.03	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.58	2.53	2.47	2.41	2.37	2.28	2.19
4.18	4.15	4.12	4.07	4.02	3.57	3.52	3.47	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.42	3.35	3.27	3.20	3.12	3.03	2.52

JANUARY 1st to 7th, ANY YEAR, in South Latitude

JULY 8th to 15th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
5.10	5.07	5.03	4.58	4.53	4.47	4.41	4.35	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	4.28	4.21	4.12	4.03	3.54	3.43	3.31
6.19	6.17	6.13	6.09	6.05	6.00	5.55	5.50	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	5.44	5.38	5.31	5.23	5.16	5.07	4.57
7.28	7.26	7.24	7.20	7.17	7.13	7.09	7.05	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	7.00	6.56	6.49	6.43	6.38	6.30	6.22
8.37	8.36	8.34	8.32	8.29	8.26	8.23	8.20	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	8.16	8.13	8.08	8.04	8.00	7.54	7.48
9.46	9.45	9.44	9.43	9.41	9.39	9.37	9.35	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	9.32	9.30	9.27	9.24	9.22	9.17	9.13
10.55	10.55	10.54	10.54	10.53	10.52	10.51	10.50	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.48	10.47	10.45	10.44	10.44	10.41	10.39
12.04	12.05	12.05	12.05	12.05	12.05	12.05	12.05	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.05	12.05	12.05	12.05	12.05	12.05	12.05
1.13	1.14	1.15	1.16	1.17	1.18	1.18	1.19	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.21	1.22	1.23	1.25	1.26	1.28	1.30
2.22	2.24	2.26	2.27	2.29	2.31	2.32	2.34	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.37	2.39	2.41	2.45	2.48	2.52	2.56
3.31	3.33	3.36	3.39	3.41	3.44	3.46	3.49	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.53	3.56	4.00	4.05	4.10	4.15	4.21
4.40	4.43	4.46	4.50	4.53	4.57	5.00	5.04	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	5.09	5.14	5.19	5.25	5.32	5.39	5.47
5.49	5.52	5.57	6.01	6.05	6.10	6.14	6.19	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	6.25	6.31	6.37	6.45	6.53	7.02	7.12

Night Hours; Sunset to Sunrise.

6.58	7.02	7.07	7.12	7.17	7.23	7.28	7.34	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	7.41	7.48	7.56	8.05	8.15	8.26	8.38
7.49	7.53	7.57	8.01	8.05	8.10	8.14	8.19	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	8.25	8.31	8.37	8.45	8.53	9.03	9.13
8.40	8.43	8.46	8.50	8.53	8.57	9.00	9.04	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	9.09	9.14	9.19	9.25	9.32	9.39	9.47
9.32	9.34	9.36	9.39	9.41	9.44	9.47	9.49	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	9.53	9.56	10.00	10.05	10.10	10.16	10.22
10.23	10.24	10.26	10.27	10.29	10.31	10.33	10.34	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.37	10.39	10.42	10.45	10.48	10.52	10.56
11.14	11.15	11.15	11.16	11.17	11.18	11.19	11.19	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.21	11.22	11.23	11.25	11.27	11.29	11.31
12.05	12.05	12.03	12.05	12.05	12.05	12.05	12.05	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.05	12.05	12.05	12.05	12.05	12.05	12.05
12.56	12.56	12.55	12.54	12.53	12.52	12.51	12.50	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.48	12.47	12.46	12.44	12.43	12.42	12.40
1.47	1.46	1.44	1.43	1.41	1.39	1.37	1.35	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.32	1.30	1.27	1.24	1.22	1.18	1.14
2.39	2.37	2.34	2.32	2.29	2.26	2.24	2.20	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	2.16	2.13	2.09	2.04	2.00	1.55	1.49
3.30	3.27	3.24	3.20	3.17	3.13	3.10	3.05	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	3.00	2.56	2.50	2.44	2.38	2.31	2.23
4.21	4.18	4.13	4.09	4.05	4.00	3.56	3.50	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.44	3.38	3.32	3.24	3.17	3.08	2.58

JANUARY 8th to 15th, ANY YEAR, in South Latitude

JULY 16th to 23rd, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
5.15	5.11	5.07	5.04	4.58	4.52	4.47	4.41	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	4.34	4.28	4.20	4.11	4.02	3.52	3.41
6.24	6.20	6.17	6.14	6.09	6.04	6.00	5.55	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	5.49	5.44	5.38	5.30	5.23	5.14	5.05
7.32	7.29	7.27	7.24	7.21	7.17	7.13	7.10	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	7.05	7.01	6.55	6.49	6.43	6.37	6.29
8.41	8.39	8.37	8.25	8.32	8.29	8.26	8.24	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	8.20	8.17	8.13	8.09	8.04	7.59	7.53
9.49	9.48	9.46	9.45	9.43	9.41	9.39	9.38	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	9.35	9.33	9.30	9.28	9.24	9.21	9.17
10.58	10.57	10.56	10.56	10.55	10.53	10.52	10.52	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.50	10.49	10.48	10.47	10.45	10.43	10.41
12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06
1.15	1.15	1.16	1.17	1.17	1.18	1.19	1.21	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.21	1.22	1.23	1.25	1.26	1.28	1.30
2.23	2.24	2.26	2.28	2.29	2.30	2.32	2.35	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.36	2.38	2.41	2.44	2.46	2.50	2.54
3.32	3.34	3.36	3.39	3.40	3.42	3.45	3.49	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.51	3.54	3.58	4.04	4.07	4.12	4.18
4.40	4.43	4.45	4.49	4.51	4.55	4.58	5.04	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	5.07	5.11	5.16	5.23	5.27	5.35	5.42
5.49	5.52	5.55	6.00	6.03	6.07	6.11	6.17	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	6.22	6.27	6.33	6.42	6.48	6.57	7.06

Night Hours; Sunset to Sunrise.

6.57	7.01	7.05	7.10	7.14	7.19	7.24	7.32	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	7.37	7.43	7.51	8.01	8.08	8.19	8.30
7.49	7.52	7.55	8.00	8.03	8.07	8.11	8.18	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	8.22	8.27	8.34	8.42	8.48	8.57	9.06
8.40	8.43	8.45	8.49	8.51	8.55	8.58	9.04	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	9.07	9.11	9.16	9.23	9.27	9.35	9.42
9.32	9.34	9.36	9.39	9.40	9.43	9.45	9.50	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	9.52	9.55	9.59	10.04	10.07	10.13	10.18
10.23	10.24	10.26	10.28	10.29	10.30	10.32	10.35	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.36	10.38	10.41	10.45	10.46	10.51	10.54
11.15	11.15	11.16	11.17	11.17	11.18	11.19	11.21	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.21	11.22	11.24	11.26	11.26	11.29	11.30
12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06
12.58	12.57	12.56	12.56	12.55	12.54	12.53	12.53	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.51	12.50	12.49	12.47	12.45	12.44	12.43
1.49	1.48	1.47	1.46	1.43	1.42	1.40	1.39	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.36	1.34	1.31	1.28	1.25	1.22	1.19
2.41	2.39	2.37	2.36	2.32	2.30	2.27	2.25	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	2.21	2.18	2.14	2.09	2.04	2.00	1.55
3.32	3.29	3.27	3.25	3.21	3.17	3.14	3.10	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	3.05	3.01	2.56	2.50	2.44	2.38	2.31
4.24	4.20	4.17	4.15	4.09	4.05	4.01	3.56	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.50	3.45	3.39	3.31	3.23	3.16	3.07

JANUARY 16th to 23rd, ANY YEAR, in South Latitude

JULY 24th to 31st, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
5.19	5.15	5.11	5.07	5.03	4.58	4.53	4.47	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	4.42	4.36	4.29	4.22	4.13	4.04	3.53
6.27	6.24	6.20	6.17	6.14	6.09	6.05	6.01	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	5.56	5.51	5.45	5.39	5.32	5.24	5.15
7.35	7.32	7.29	7.27	7.24	7.21	7.18	7.13	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	7.10	7.06	7.02	6.57	6.51	6.45	6.37
8.43	8.41	8.39	8.37	8.35	8.32	8.30	8.27	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	8.24	8.21	8.18	8.14	8.10	8.05	7.59
9.50	9.49	9.48	9.46	9.45	9.44	9.42	9.40	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	9.38	9.36	9.34	9.32	9.28	9.25	9.21
10.58	10.58	10.57	10.56	10.56	10.55	10.54	10.53	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.52	10.51	10.50	10.49	10.47	10.46	10.43
12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06
1.14	1.15	1.15	1.16	1.17	1.18	1.19	1.19	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.21	1.22	1.23	1.24	1.25	1.26	1.28
2.22	2.23	2.24	2.26	2.28	2.29	2.31	2.32	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.35	2.37	2.39	2.41	2.44	2.47	2.50
3.30	3.32	3.34	3.36	3.38	3.41	3.43	3.46	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.49	3.52	3.55	3.59	4.03	4.07	4.12
4.37	4.42	4.43	4.45	4.49	4.52	4.56	4.59	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	5.03	5.07	5.12	5.16	5.21	5.27	5.34
5.45	5.49	5.52	5.55	5.59	6.04	6.08	6.12	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	6.17	6.22	6.28	6.34	6.40	6.48	6.56

Night Hours; Sunset to Sunrise.

6.53	6.57	7.01	7.05	7.10	7.15	7.20	7.25	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	7.31	7.37	7.44	7.51	7.59	8.08	8.18
7.45	7.49	7.52	7.55	8.00	8.04	8.08	8.12	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	8.17	8.22	8.28	8.34	8.40	8.48	8.56
8.37	8.40	8.43	8.46	8.49	8.52	8.56	8.59	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	9.03	9.07	9.12	9.16	9.22	9.27	9.34
9.30	9.32	9.34	9.36	9.39	9.41	9.44	9.46	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	9.49	9.52	9.56	9.59	10.03	10.07	10.12
10.22	10.23	10.25	10.26	10.28	10.30	10.31	10.33	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.35	10.37	10.39	10.42	10.44	10.47	10.50
11.14	11.15	11.16	11.16	11.18	11.18	11.19	11.20	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.21	11.22	11.23	11.24	11.25	11.26	11.28
12.06	12.06	12.06	12.06	12.07	12.07	12.07	12.07	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.07	12.07	12.07	12.07	12.07	12.06	12.07
12.58	12.58	12.57	12.57	12.57	12.55	12.55	12.53	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.53	12.52	12.51	12.50	12.48	12.46	12.45
1.50	1.50	1.48	1.47	1.46	1.43	1.43	1.40	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.39	1.37	1.35	1.32	1.29	1.25	1.23
2.43	2.41	2.39	2.37	2.36	2.32	2.31	2.27	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	2.25	2.22	2.19	2.15	2.10	2.05	2.01
3.35	3.33	3.30	3.28	3.25	3.21	3.18	3.14	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	3.11	3.07	3.02	2.58	2.52	2.45	2.39
4.27	4.24	4.21	4.18	4.15	4.09	4.06	4.01	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.57	3.52	3.46	3.40	3.33	3.24	3.17

JANUARY 24th to 31st, ANY YEAR, in South Latitude

AUGUST 1st to 7th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
5.23	5.20	5.16	5.13	5.09	5.05	5.00	4.55	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	4.50	4.44	4.38	4.31	4.24	4.16	4.07
6.30	6.28	6.24	6.22	6.19	6.15	6.11	6.07	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	6.03	5.58	5.53	5.47	5.41	5.34	5.27
7.38	7.35	7.33	7.31	7.28	7.25	7.22	7.19	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	7.15	7.11	7.07	7.03	6.58	6.53	6.47
8.45	8.43	8.41	8.40	8.38	8.36	8.33	8.31	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	8.28	8.25	8.22	8.18	8.15	8.11	8.06
9.52	9.51	9.49	9.48	9.47	9.46	9.44	9.42	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	9.41	9.39	9.37	9.34	9.32	9.29	9.26
10.59	10.58	10.57	10.57	10.57	10.56	10.55	10.54	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.53	10.52	10.51	10.50	10.49	10.47	10.46
12.07	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06
1.14	1.14	1.14	1.15	1.16	1.16	1.17	1.18	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.19	1.20	1.21	1.21	1.22	1.24	1.25
2.21	2.21	2.22	2.24	2.25	2.26	2.28	2.30	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.31	2.33	2.35	2.37	2.39	2.42	2.45
3.28	3.29	3.30	3.33	3.35	3.37	3.39	3.42	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.44	3.47	3.50	3.53	3.56	4.00	4.05
4.36	4.37	4.39	4.41	4.44	4.47	4.50	4.53	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	4.57	5.01	5.05	5.09	5.13	5.19	5.25
5.43	5.45	5.47	5.50	5.54	5.57	6.01	6.05	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	6.09	6.14	6.19	6.24	6.30	6.37	6.44

Night Hours; Sunset to Sunrise.

6.50	6.52	6.55	6.59	7.03	7.07	7.12	7.17	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	7.22	7.28	7.34	7.40	7.47	7.55	8.04
7.43	7.44	7.47	7.50	7.54	7.57	8.01	8.05	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	8.09	8.15	8.19	8.24	8.30	8.37	8.44
8.36	8.37	8.39	8.41	8.44	8.47	8.50	8.54	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	8.57	9.01	9.05	9.09	9.13	9.19	9.25
9.29	9.29	9.31	9.33	9.35	9.37	9.39	9.42	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	9.44	9.48	9.50	9.53	9.57	10.01	10.05
10.21	10.22	10.22	10.24	10.25	10.26	10.28	10.30	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.32	10.34	10.36	10.37	10.40	10.43	10.46
11.14	11.14	11.14	11.15	11.16	11.16	11.17	11.18	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.19	11.21	11.21	11.22	11.23	11.25	11.26
12.07	12.07	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06
1.00	12.59	12.58	12.57	12.57	12.56	12.55	12.55	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.54	12.54	12.52	12.50	12.49	12.48	12.47
1.53	1.51	1.50	1.48	1.47	1.46	1.44	1.43	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.41	1.40	1.37	1.35	1.32	1.30	1.27
2.46	2.44	2.42	2.40	2.38	2.36	2.33	2.31	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	2.29	2.27	2.23	2.19	2.16	2.12	2.08
3.38	3.36	3.33	3.31	3.28	3.25	3.22	3.20	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	3.16	3.13	3.08	3.03	2.59	2.54	2.48
4.31	4.29	4.25	4.22	4.19	4.15	4.11	4.08	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	4.04	4.00	3.54	3.48	3.42	3.36	3.29

FEBRUARY 1st to 7th, ANY YEAR, in South Latitude

AUGUST 8th to 15th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
5.27	5.24	5.20	5.17	5.14	5.10	5.06	5.02	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	4.59	4.53	4.47	4.41	4.34	4.27	4.20
6.33	6.31	6.28	6.25	6.23	6.19	6.16	6.13	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	6.10	6.05	6.00	5.55	5.49	5.43	5.38
7.40	7.38	7.35	7.33	7.31	7.29	7.26	7.23	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	7.21	7.17	7.13	7.09	7.04	7.00	6.55
8.46	8.45	8.43	8.41	8.40	8.38	8.36	8.34	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	8.33	8.29	8.26	8.23	8.20	8.16	8.13
9.53	9.52	9.50	9.49	9.48	9.47	9.45	9.44	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	9.44	9.41	9.39	9.37	9.35	9.32	9.30
10.59	10.59	10.58	10.57	10.57	10.56	10.55	10.55	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.55	10.53	10.52	10.51	10.50	10.49	10.48
12.06	12.06	12.05	12.05	12.06	12.06	12.05	12.05	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.06	12.06	12.06	12.05	12.05	12.05	12.06
1.12	1.12	1.13	1.13	1.14	1.15	1.15	1.16	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.17	1.18	1.19	1.19	1.20	1.21	1.23
2.18	2.19	2.20	2.21	2.23	2.24	2.25	2.26	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.28	2.30	2.32	2.33	2.35	2.38	2.41
3.25	3.26	3.28	3.29	3.31	3.33	3.35	3.37	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.40	3.42	3.45	3.37	3.51	3.54	3.58
4.31	4.33	4.35	4.37	4.40	4.43	4.44	4.47	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	4.51	4.54	4.58	5.01	5.06	5.10	5.16
5.38	5.40	5.43	5.45	5.48	5.52	5.54	5.58	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	6.02	6.06	6.11	6.15	6.21	6.27	6.33

Night Hours; Sunset to Sunrise.

6.44	6.47	6.50	6.53	6.57	7.01	7.04	7.08	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	7.13	7.18	7.24	7.29	7.36	7.43	7.51
7.38	7.40	7.43	7.45	7.49	7.52	7.54	7.58	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	8.02	8.06	8.11	8.15	8.21	8.27	8.34
8.31	8.33	8.35	8.37	8.40	8.43	8.45	8.47	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	8.51	8.54	8.58	9.01	9.06	9.11	9.16
9.25	9.26	9.28	9.29	9.32	9.34	9.35	9.37	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	9.39	9.42	9.45	9.48	9.51	9.55	9.59
10.18	10.19	10.20	10.21	10.23	10.24	10.25	10.26	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.28	10.30	10.32	10.34	10.36	10.38	10.41
11.12	11.12	11.13	11.13	11.15	11.15	11.15	11.16	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.17	11.18	11.19	11.20	11.21	11.22	11.24
12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06	12.06
12.59	12.59	12.58	12.58	12.58	12.57	12.56	12.55	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.54	12.54	12.53	12.52	12.51	12.50	12.49
1.53	1.52	1.51	1.50	1.49	1.48	1.46	1.45	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.43	1.42	1.40	1.38	1.36	1.34	1.32
2.46	2.45	2.43	2.42	2.41	2.39	2.36	2.34	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	2.32	2.30	2.27	2.25	2.21	2.18	2.14
3.40	3.38	3.36	3.34	3.32	3.29	3.27	3.24	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	3.21	3.18	3.14	3.11	3.06	3.01	2.57
4.33	4.31	4.28	4.26	4.24	4.20	4.17	4.13	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	4.09	4.06	4.01	3.57	3.51	3.45	3.39

FEBRUARY 8th to 15th, ANY YEAR, in South Latitude

AUGUST 16th to 23rd, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
5.31	5.28	5.26	5.23	5.20	5.17	5.14	5.10	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	5.06	5.02	4.57	4.52	4.47	4.41	4.35
6.37	6.34	6.32	6.30	6.27	6.25	6.22	6.19	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	6.16	6.12	6.08	6.04	6.00	5.55	5.50
7.42	7.40	7.39	7.37	7.35	7.33	7.31	7.28	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	7.25	7.23	7.19	7.16	7.13	7.09	7.05
8.48	8.46	8.45	8.44	8.42	8.41	8.39	8.37	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	8.35	8.33	8.30	8.28	8.25	8.23	8.20
9.53	9.52	9.52	9.50	9.49	9.48	9.47	9.46	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	9.45	9.43	9.41	9.40	9.38	9.36	9.34
10.59	10.58	10.58	10.57	10.57	10.56	10.56	10.55	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.54	10.54	10.52	10.52	10.51	10.50	10.49
12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04
1.10	1.10	1.10	1.11	1.11	1.12	1.12	1.13	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.14	1.14	1.15	1.15	1.16	1.18	1.19
2.15	2.16	2.17	2.18	2.19	2.20	2.21	2.22	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.23	2.25	2.26	2.27	2.29	2.32	2.34
3.21	3.22	3.23	3.25	3.26	3.28	3.29	3.31	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.33	3.35	3.37	3.39	3.42	3.46	3.49
4.26	4.28	4.29	4.31	4.33	4.35	4.37	4.40	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	4.43	4.45	4.48	4.51	4.55	4.59	5.03
5.32	5.34	5.36	5.38	5.41	5.43	5.46	5.49	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	5.52	5.56	5.59	6.03	6.07	6.13	6.18

Night Hours; Sunset to Sunrise.

6.37	6.40	6.42	6.45	6.48	6.51	6.54	6.58	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	7.02	7.06	7.10	7.15	7.20	7.27	7.33
7.32	7.34	7.36	7.38	7.41	7.43	7.46	7.49	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	7.52	7.56	7.59	8.03	8.07	8.13	8.18
8.26	8.28	8.29	8.31	8.33	8.35	8.37	8.40	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	8.43	8.46	8.48	8.52	8.55	9.00	9.04
9.21	9.22	9.23	9.25	9.26	9.28	9.29	9.31	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	9.33	9.36	9.37	9.40	9.42	9.46	9.49
10.15	10.16	10.17	10.18	10.19	10.20	10.21	10.22	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.24	10.25	10.26	10.28	10.29	10.31	10.34
11.10	11.10	11.10	11.11	11.11	11.12	11.12	11.13	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.14	11.15	11.15	11.16	11.17	11.19	11.19
12.05	12.05	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	12.04	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.05	12.05	12.05	12.05	12.04	12.05	12.05
12.59	12.59	12.58	12.57	12.57	12.56	12.56	12.55	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.55	12.55	12.54	12.53	12.51	12.51	12.50
1.54	1.53	1.51	1.50	1.49	1.48	1.47	1.46	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.45	1.45	1.43	1.41	1.39	1.38	1.35
2.48	2.47	2.45	2.44	2.42	2.41	2.39	2.37	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	2.36	2.35	2.32	2.29	2.26	2.24	2.20
3.43	3.41	3.38	3.37	3.35	3.33	3.31	3.28	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	3.26	3.24	3.21	3.18	3.13	3.10	3.06
4.37	4.35	4.32	4.30	4.27	4.25	4.22	4.19	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	4.17	4.14	4.10	4.06	4.01	3.57	3.51

FEBRUARY 16th to 23rd, ANY YEAR, in South Latitude

AUGUST 24th to 31st, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
5.35	5.33	5.31	5.28	5.26	5.23	5.20	5.17	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	5.14	5.11	5.07	5.04	4.59	4.54	4.49
6.40	6.38	6.36	6.34	6.32	6.30	6.27	6.24	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	6.22	6.19	6.16	6.14	6.09	6.05	6.01
7.44	7.43	7.41	7.39	7.38	7.36	7.34	7.32	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	7.30	7.28	7.25	7.23	7.20	7.17	7.13
8.49	8.48	8.47	8.45	8.44	8.43	8.41	8.39	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	8.38	8.36	8.34	8.33	8.30	8.28	8.25
9.53	9.52	9.52	9.51	9.50	9.49	9.48	9.47	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	9.46	9.45	9.43	9.43	9.41	9.39	9.37
10.58	10.57	10.57	10.56	10.56	10.56	10.55	10.54	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.54	10.53	10.52	10.52	10.51	10.50	10.49
12.02	12.02	12.02	12.02	12.02	12.02	12.02	12.02	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.02	12.02	12.02	12.02	12.02	12.02	12.02
1.07	1.07	1.07	1.08	1.08	1.09	1.09	1.09	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.09	1.10	1.11	1.12	1.12	1.13	1.14
2.11	2.12	2.12	2.13	2.14	2.15	2.16	2.16	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.17	2.18	2.20	2.21	2.22	2.24	2.26
3.16	3.17	3.18	3.19	3.20	3.22	3.23	3.24	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.25	3.27	3.29	3.31	3.33	3.35	3.38
4.20	4.21	4.23	4.25	4.26	4.28	4.30	4.31	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	4.33	4.35	4.38	4.41	4.43	4.47	4.50
5.25	5.26	5.28	5.30	5.32	5.35	5.37	5.39	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	5.41	5.44	5.47	5.50	5.54	5.58	6.02

Night Hours; Sunset to Sunrise.

6.29	6.31	6.33	6.36	6.38	6.41	6.44	6.46	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	6.49	6.52	6.56	7.00	7.04	7.09	7.14
7.25	7.26	7.28	7.30	7.32	7.35	7.37	7.39	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	7.41	7.44	7.47	7.50	7.54	7.58	8.02
8.20	8.22	8.23	8.25	8.26	8.28	8.30	8.31	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	8.33	8.35	8.38	8.41	8.44	8.46	8.50
9.16	9.17	9.18	9.19	9.20	9.22	9.23	9.24	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	9.26	9.27	9.29	9.31	9.33	9.35	9.38
10.11	10.12	10.13	10.14	10.14	10.15	10.16	10.17	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.18	10.19	10.20	10.22	10.23	10.25	10.26
11.07	11.07	11.08	11.08	11.08	11.09	11.09	11.09	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.10	11.10	11.11	11.12	11.13	11.13	11.14
12.02	12.02	12.02	12.02	12.02	12.02	12.02	12.02	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.02	12.02	12.02	12.02	12.02	12.02	12.02
12.58	12.58	12.57	12.57	12.57	12.56	12.56	12.55	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.54	12.54	12.53	12.53	12.52	12.51	12.51
1.54	1.53	1.52	1.51	1.51	1.50	1.49	1.47	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.46	1.45	1.44	1.43	1.42	1.39	1.39
2.29	2.48	2.47	2.46	2.45	2.43	2.42	2.40	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	2.39	2.37	2.35	2.34	2.32	2.28	2.27
3.45	3.44	3.42	3.40	3.39	3.37	3.35	3.33	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	3.31	3.29	3.26	3.24	3.22	3.18	3.15
4.40	4.39	4.37	4.35	4.33	4.30	4.28	4.25	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	4.23	4.20	4.17	4.15	4.11	4.06	4.03

FEBRUARY 24th to 28th or 29th, ANY YEAR, in South Latitude

SEPTEMBER 1st to 7th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
5.39	5.38	5.36	5.34	5.32	5.30	5.28	5.26	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	5.23	5.21	5.18	5.15	5.12	5.08	5.04
6.43	6.42	6.40	6.38	6.37	6.35	6.33	6.32	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	6.29	6.28	6.25	6.22	6.20	6.17	6.13
7.46	7.45	7.44	7.43	7.41	7.40	7.39	7.37	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	7.35	7.34	7.32	7.30	7.28	7.25	7.22
8.50	8.49	8.48	8.47	8.46	8.45	8.44	8.43	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	8.41	8.41	8.39	8.37	8.36	8.34	8.32
9.53	9.53	9.52	9.51	9.51	9.50	9.49	9.48	♄	☉	☽	♂	☿	☽	♃	9.47	9.47	9.46	9.45	9.44	9.42	9.41
10.57	10.56	10.56	10.56	10.55	10.55	10.54	10.54	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.53	10.54	10.53	10.52	10.52	10.51	10.49
12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00
1.04	1.04	1.04	1.04	1.05	1.05	1.05	1.05	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	1.06	1.06	1.06	1.07	1.07	1.08	1.09
2.07	2.07	2.08	2.09	2.09	2.10	2.10	2.11	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.12	2.13	2.13	2.14	2.15	2.16	2.18
3.11	3.11	3.12	3.13	3.14	3.15	3.15	3.16	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.18	3.20	3.20	3.22	3.23	3.25	3.28
4.14	4.15	4.16	4.17	4.19	4.20	4.21	4.22	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	4.24	4.26	4.27	4.29	4.31	4.33	4.37
5.18	5.18	5.20	5.22	5.23	5.25	5.26	5.28	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	5.30	5.33	5.34	5.37	5.39	5.42	5.46

Night Hours; Sunset to Sunrise.

6.21	6.22	6.24	6.26	6.28	6.30	6.31	6.33	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	6.36	6.39	6.41	6.44	6.47	6.50	6.54
7.18	7.18	7.20	7.22	7.23	7.25	7.26	7.28	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	7.30	7.33	7.34	7.37	7.39	7.42	7.45
8.14	8.15	8.16	8.17	8.19	8.20	8.21	8.22	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	8.24	8.26	8.27	8.29	8.31	8.33	8.36
9.11	9.11	9.12	9.13	9.14	9.15	9.16	9.17	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	9.18	9.20	9.21	9.22	9.24	9.25	9.27
10.07	10.07	10.08	10.09	10.09	10.10	10.10	10.11	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.12	10.13	10.14	10.15	10.16	10.17	10.18
11.04	11.04	11.04	11.04	11.05	11.05	11.05	11.06	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	11.06	11.07	11.07	11.07	11.08	11.08	11.09
12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00
12.57	12.56	12.56	12.56	12.55	12.55	12.55	12.55	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.54	12.54	12.53	12.53	12.52	12.52	12.51
1.53	1.53	1.52	1.51	1.51	1.50	1.50	1.49	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.48	1.48	1.46	1.45	1.44	1.43	1.42
2.50	2.49	2.48	2.47	2.46	2.45	2.45	2.44	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	2.42	2.41	2.40	2.38	2.37	2.35	2.33
3.46	3.45	3.44	3.43	3.41	3.40	3.39	3.38	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	3.36	3.35	3.33	3.31	3 29	3.27	3.24
4.43	4.42	4.40	4.38	4.37	4.35	4.34	4.33	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	4.30	4.28	4.26	4.23	4.21	4.18	4.15

MARCH 1st to 7th, ANY YEAR, in South Latitude

SEPTEMBER 8th to 14th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; 4 Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
5.42	5.41	5.39	5.38	5.37	5.36	5.35	5.33	☉	☽	♂	☿	4	♀	♄	5.31	5.29	5.27	5.25	5.23	5.20	5.17
6.45	6.44	6.42	6.41	6.40	6.40	6.39	6.37	♀	♄	☉	☽	♂	☿	4	6.35	6.34	6.32	6.30	6.29	6.26	6.24
7.47	7.47	7.45	7.45	7.44	7.43	7.43	7.41	☿	4	♀	♄	☉	☽	♂	7.40	7.38	7.37	7.36	7.35	7.32	7.30
8.50	8.50	8.48	8.48	8.47	8.47	8.46	8.45	☽	♂	☿	4	♀	♄	☉	8.44	8.43	8.42	8.41	8.40	8.39	8.37
9.53	9.52	9.51	9.51	9.51	9.50	9.50	9.49	♄	☉	☽	♂	☿	4	♀	9.48	9.48	9.47	9.46	9.46	9.45	9.44
10.55	10.55	10.54	10.54	10.54	10.54	10.54	10.53	4	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.53	10.52	10.52	10.52	10.52	10.51	10.50
11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	♂	☿	4	♀	♄	☉	☽	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58
1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.02	☉	☽	♂	☿	4	♀	♄	1.02	1.03	1.03	1.03	1.03	1.04	1.05
2.03	2.04	2.04	2.04	2.04	2.05	2.05	2.06	♀	♄	☉	☽	♂	☿	4	2.07	2.07	2.08	2.09	2.09	2.10	2.11
3.06	3.07	3.07	3.08	3.08	3.08	3.09	3.10	☿	4	♀	♄	☉	☽	♂	3.11	3.12	3.13	3.14	3.15	3.16	3.18
4.09	4.09	4.10	4.11	4.11	4.12	4.13	4.14	☽	♂	☿	4	♀	♄	☉	4.15	4.17	4.18	4.19	4.21	4.23	4.25
5.11	5.12	5.13	5.14	5.15	5.15	5.16	5.18	♄	☉	☽	♂	☿	4	♀	5.20	5.21	5.23	5.25	5.26	5.28	5.31

Night Hours; Sunset to Sunrise.

6.14	6.15	6.16	6.17	6.18	6.19	6.20	6.22	4	♀	♄	☉	☽	♂	☿	6.23	6.25	6.27	6.29	6.32	6.34	6.37
7.11	7.12	7.13	7.14	7.15	7.16	7.16	7.18	♂	☿	4	♀	♄	☉	☽	7.19	7.20	7.22	7.24	7.26	7.28	7.31
8.09	8.09	8.10	8.11	8.11	8.12	8.13	8.14	☉	☽	♂	☿	4	♀	♄	8.15	8.16	8.17	8.19	8.21	8.22	8.24
9.06	9.07	9.07	9.08	9.08	9.09	9.09	9.10	♀	♄	☉	☽	♂	☿	4	9.10	9.11	9.12	9.13	9.15	9.16	9.18
10.03	10.04	10.04	10.04	10.05	10.05	10.05	10.06	☿	4	♀	♄	☉	☽	♂	10.06	10.07	10.07	10.08	10.10	10.10	10.11
11.01	11.01	11.01	11.01	11.01	11.02	11.02	11.02	☽	♂	☿	4	♀	♄	☉	11.02	11.02	11.02	11.03	11.04	11.04	11.05
11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	♄	☉	☽	♂	☿	4	♀	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58	11.58
12.55	12.55	12.55	12.55	12.55	12.55	12.54	12.54	4	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.53	12.53	12.53	12.53	12.53	12.52	12.52
1.53	1.52	1.52	1.52	1.51	1.51	1.51	1.50	♂	☿	4	♀	♄	☉	☽	1.49	1.48	1.48	1.48	1.47	1.46	1.45
2.50	2.50	2.49	2.49	2.48	2.48	2.47	2.46	☉	☽	♂	☿	4	♀	♄	2.45	2.44	2.43	2.42	2.42	2.40	2.39
3.47	3.47	3.46	3.45	3.45	3.44	3.43	3.42	♀	♄	☉	☽	♂	☿	4	3.41	3.39	3.38	3.37	3.36	3.34	3.32
4.45	4.44	4.43	4.42	4.41	4.41	4.40	4.38	☿	4	♀	♄	☉	☽	♂	4.36	4.35	4.33	4.32	4.31	4.28	4.26

MARCH 8th to 14th, ANY YEAR, in South Latitude

SEPTEMBER 15th to 22nd, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
5.45	5.44	5.44	5.43	5.42	5.41	5.40	5.39	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	5.38	5.37	5.36	5.35	5.34	5.32	5.31
6.47	6.46	6.46	6.45	6.44	6.43	6.43	6.42	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	6.41	6.40	6.39	6.38	6.38	6.36	6.35
7.48	7.48	7.48	7.47	7.46	7.46	7.45	7.44	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	7.44	7.43	7.42	7.42	7.41	7.40	7.39
8.50	8.50	8.50	8.49	8.49	8.48	8.48	8.47	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	8.46	8.46	8.45	8.45	8.45	8.43	8.43
9.52	9.51	9.51	9.51	9.51	9.50	9.50	9.49	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	9.49	9.49	9.48	9.48	9.48	9.47	9.47
10.53	10.53	10.53	10.53	10.53	10.53	10.53	10.52	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.52	10.52	10.51	10.52	10.52	10.51	10.51
11.55	11.55	11.55	11.55	11.55	11.55	11.55	11.55	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	11.55	11.55	11.55	11.55	11.55	11.55	11.55
12.57	12.57	12.57	12.57	12.57	12.57	12.58	12.57	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	12.57	12.57	12.57	12.58	12.59	12.58	12.59
1.58	1.59	1.59	1.59	1.59	2.00	2.00	2.00	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.00	2.00	2.01	2.02	2.02	2.02	2.03
3.00	3.01	3.01	3.01	3.02	3.02	3.03	3.03	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	3.03	3.03	3.04	3.05	3.06	3.06	3.07
4.02	4.02	4.02	4.03	4.04	4.04	4.05	4.05	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	4.06	4.06	4.07	4.08	4.09	4.10	4.11
5.03	5.04	5.04	5.05	5.06	5.07	5.08	5.08	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	5.08	5.09	5.10	5.12	5.13	5.13	5.15

Night Hours; Sunset to Sunrise.

6.05	6.06	6.06	6.07	6.08	6.09	6.10	6.10	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	6.11	6.12	6.13	6.14	6.16	6.17	6.19
7.03	7.04	7.04	7.05	7.06	7.07	7.08	7.08	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	7.08	7.09	7.10	7.11	7.13	7.13	7.15
8.02	8.03	8.03	8.03	8.04	8.05	8.05	8.05	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	8.06	8.07	8.07	8.08	8.09	8.10	8.11
9.00	9.01	9.01	9.01	9.02	9.02	9.03	9.03	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	9.03	9.04	9.04	9.05	9.06	9.06	9.07
9.59	9.59	9.59	9.59	10.00	10.00	10.00	10.00	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	10.01	10.01	10.01	10.02	10.02	10.03	10.03
10.57	10.57	10.57	10.57	10.58	10.58	10.58	10.58	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	10.58	10.58	10.58	10.59	10.59	10.59	10.59
11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56
12.54	12.54	12.54	12.54	12.53	12.53	12.53	12.53	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.53	12.53	12.53	12.52	12.52	12.52	12.52
1.52	1.52	1.52	1.52	1.51	1.51	1.51	1.51	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.50	1.50	1.50	1.49	1.49	1.48	1.48
2.51	2.50	2.50	2.50	2.49	2.49	2.48	2.48	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	2.48	2.47	2.47	2.46	2.45	2.45	2.44
3.49	3.49	3.49	3.48	3.47	3.47	3.46	3.46	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	3.45	3.45	3.44	3.43	3.42	3.41	3.40
4.48	4.47	4.47	4.46	4.45	4.44	4.43	4.43	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	4.43	4.42	4.41	4.40	4.39	4.38	4.36

MARCH 15th to 22nd, ANY YEAR, in South Latitude

SEPTEMBER 23rd to 30th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
5.48	5.48	5.48	5.48	5.48	5.48	5.48	5.48	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	5.47	5.47	5.47	5.47	5.46	5.46	5.46
6.49	6.49	6.49	6.49	6.49	6.49	6.49	6.49	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	6.48	6.48	6.48	6.48	6.47	6.47	6.47
7.49	7.49	7.49	7.49	7.49	7.49	7.50	7.50	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	7.49	7.49	7.49	7.49	7.48	7.48	7.48
8.50	8.50	8.50	8.50	8.50	8.50	8.50	8.50	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	8.50	8.50	8.50	8.50	8.49	8.49	8.49
9.51	9.51	9.51	9.51	9.51	9.51	9.51	9.51	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	9.50	9.50	9.50	9.50	9.50	9.50	9.50
10.51	10.51	10.51	10.51	10.51	10.51	10.52	10.52	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.51	10.51	10.51	10.51	10.51	10.51	10.51
11.52	11.52	11.52	11.52	11.52	11.52	11.52	11.52	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	11.52	11.52	11.52	11.52	11.52	11.52	11.52
12.53	12.53	12.53	12.53	12.53	12.53	12.53	12.53	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	12.53	12.53	12.53	12.53	12.53	12.53	12.53
1.53	1.53	1.53	1.53	1.53	1.53	1.54	1.54	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	1.54	1.54	1.54	1.54	1.54	1.54	1.54
2.54	2.54	2.54	2.54	2.54	2.54	2.55	2.55	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	2.55	2.55	2.55	2.55	2.55	2.55	2.55
3.55	3.55	3.55	3.55	3.55	3.55	3.56	3.56	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	3.55	3.55	3.55	3.55	3.55	3.56	3.56
4.55	4.55	4.55	4.55	4.55	4.55	4.56	4.56	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	4.56	4.56	4.56	4.56	4.57	4.57	4.57

Night Hours; Sunset to Sunrise.

5.56	5.56	5.56	5.56	5.56	5.56	5.57	5.57	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	5.57	5.57	5.57	5.57	5.58	5.58	5.58
6.55	6.55	6.55	6.55	6.55	6.55	6.56	6.56	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	6.56	6.56	6.56	6.56	6.57	6.57	6.57
7.55	7.55	7.55	7.55	7.55	7.55	7.56	7.56	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.56	7.56	7.56	7.56	7.56	7.56	7.56
8.54	8.54	8.54	8.54	8.54	8.54	8.55	8.55	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.55	8.55	8.55	8.55	8.56	8.56	8.56
9.54	9.54	9.54	9.54	9.54	9.54	9.54	9.54	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	9.54	9.54	9.54	9.54	9.55	9.55	9.55
10.53	10.53	10.53	10.53	10.53	10.53	10.54	10.54	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	10.53	10.53	10.53	10.53	10.54	10.54	10.54
11.53	11.53	11.53	11.53	11.53	11.53	11.53	11.53	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	11.53	11.53	11.53	11.53	11.53	11.53	11.53
12.52	12.52	12.52	12.52	12.52	12.52	12.52	12.52	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.52	12.52	12.52	12.52	12.52	12.52	12.52
1.51	1.51	1.51	1.51	1.51	1.51	1.52	1.52	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.51	1.51	1.51	1.51	1.51	1.51	1.51
2.51	2.51	2.51	2.51	2.51	2.51	2.51	2.51	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	2.50	2.50	2.50	2.50	2.51	2.51	2.51
3.50	3.50	3.50	3.50	3.50	3.50	3.50	3.50	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	3.50	3.50	3.50	3.50	3.50	3.50	3.50
4.50	4.50	4.50	4.50	4.50	4.50	4.50	4.50	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	4.49	4.49	4.49	4.49	4.49	4.49	4.49

MARCH 23rd to 31st, ANY YEAR, in South Latitude

OCTOBER 1st to 7th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
5.52	5.53	5.53	5.54	5.54	5.55	5.56	5.56	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	5.57	5.58	5.58	5.59	6.00	6.00	6.01
6.52	6.52	6.52	6.53	6.53	6.54	6.55	6.55	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	6.56	6.57	6.57	6.57	6.58	6.58	6.59
7.51	7.52	7.52	7.53	7.53	7.53	7.54	7.54	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	7.55	7.55	7.55	7.56	7.57	7.56	7.57
8.51	8.51	8.51	8.52	8.52	8.52	8.53	8.53	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	8.53	8.54	8.54	8.54	8.55	8.55	8.55
9.50	9.51	9.51	9.51	9.51	9.51	9.52	9.52	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	9.52	9.53	9.52	9.53	9.53	9.53	9.54
10.50	10.50	10.50	10.50	10.50	10.50	10.51	10.51	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.51	10.51	10.51	10.51	10.51	10.51	10.52
11.50	11.50	11.50	11.50	11.50	11.50	11.50	11.50	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	11.50	11.50	11.50	11.50	11.50	11.49	11.50
12.49	12.49	12.49	12.49	12.49	12.49	12.48	12.48	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	12.48	12.49	12.48	12.48	12.48	12.47	12.47
1.49	1.48	1.48	1.48	1.48	1.48	1.47	1.47	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	1.47	1.47	1.47	1.46	1.46	1.45	1.46
2.48	2.48	2.48	2.47	2.47	2.47	2.46	2.46	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	2.46	2.46	2.45	2.45	2.44	2.44	2.44
3.48	3.47	3.47	3.47	3.47	3.46	3.45	3.45	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	3.45	3.45	3.44	3.43	3.43	3.42	3.42
4.47	4.47	4.47	4.46	4.46	4.45	4.44	4.44	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	4.43	4.43	4.42	4.42	4.41	4.40	4.40

Night Hours; Sunset to Sunrise.

5.47	5.46	5.46	5.45	5.45	5.44	5.43	5.43	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	5.42	5.42	5.41	5.40	5.39	5.38	5.37
6.47	6.47	6.47	6.46	6.46	6.45	6.44	6.44	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	6.43	6.43	6.43	6.42	6.41	6.40	6.39
7.48	7.47	7.47	7.47	7.47	7.46	7.45	7.45	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.45	7.45	7.44	7.43	7.42	7.42	7.41
8.48	8.48	8.48	8.47	8.48	8.47	8.47	8.47	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.46	8.46	8.46	8.45	8.44	8.44	8.43
9.50	9.48	9.48	9.48	9.48	9.48	9.48	9.48	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	9.47	9.48	9.47	9.46	9.46	9.46	9.45
10.49	10.49	10.49	10.49	10.49	10.49	10.49	10.49	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	10.49	10.49	10.49	10.48	10.47	10.48	10.47
11.50	11.50	11.50	11.50	11.50	11.50	11.50	11.50	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	11.50	11.50	11.50	11.50	11.50	11.50	11.50
12.50	12.50	12.50	12.50	12.51	12.51	12.51	12.51	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.51	12.52	12.52	12.52	12.52	12.51	12.52
1.50	1.51	1.51	1.51	1.52	1.52	1.52	1.52	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.53	1.53	1.53	1.53	1.53	1.53	1.54
2.51	2.51	2.51	2.52	2.53	2.53	2.54	2.54	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	2.54	2.55	2.55	2.55	2.55	2.55	2.56
3.51	3.52	3.52	3.53	3.53	3.54	3.55	3.55	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	3.55	3.56	3.56	3.56	3.57	3.57	3.58
4.52	4.52	4.52	4.53	4.54	4.55	4.56	4.56	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	4.57	4.58	4.58	4.58	4.58	4.59	5.00

APRIL 1st to 7th, ANY YEAR, in South Latitude

OCTOBER 8th to 15th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
5.56	5.57	5.58	5.59	6.00	6.01	6.02	6.03	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	6.04	6.06	6.08	6.09	6.11	6.13	6.15
6.55	6.55	6.56	6.57	6.58	6.59	7.00	7.00	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	7.01	7.03	7.05	7.05	7.07	7.09	7.10
7.53	7.54	7.55	7.55	7.56	7.57	7.57	7.58	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	7.58	8.00	8.01	8.02	8.03	8.05	8.06
8.52	8.52	8.53	8.53	8.54	8.54	8.55	8.55	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	8.56	8.57	8.58	8.58	8.59	9.00	9.01
9.50	9.51	9.51	9.51	9.52	9.52	9.52	9.52	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	9.53	9.54	9.54	9.55	9.55	9.56	9.57
10.49	10.49	10.49	10.49	10.50	10.50	10.50	10.50	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.50	10.51	10.51	10.51	10.51	10.52	10.52
11.48	11.48	11.48	11.48	11.48	11.48	11.48	11.47	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	11.48	11.48	11.48	11.48	11.48	11.48	11.48
12.46	12.46	12.46	12.46	12.45	12.45	12.45	12.44	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	12.45	12.44	12.44	12.44	12.44	12.43	12.43
1.45	1.44	1.44	1.44	1.43	1.43	1.43	1.42	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	1.42	1.41	1.41	1.40	1.40	1.39	1.38
2.43	2.43	2.42	2.42	2.41	2.41	2.40	2.39	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	2.40	2.38	2.37	2.37	2.36	2.35	2.34
3.42	3.41	3.41	3.40	3.39	3.39	3.38	3.36	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	3.37	3.35	3.34	3.32	3.32	3.31	3.29
4.40	4.40	4.39	4.38	4.37	4.36	4.35	4.34	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	4.34	4.32	4.30	4.29	4.28	4.26	4.25

Night Hours; Sunset to Sunrise.

5.39	5.38	5.37	5.36	5.35	5.34	5.33	5.31	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	5.30	5.29	5.27	5.26	5.24	5.22	5.20
6.40	6.40	6.39	6.38	6.37	6.36	6.36	6.34	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	6.33	6.32	6.31	6.30	6.28	6.26	6.25
7.42	7.41	7.41	7.40	7.39	7.39	7.38	7.37	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.36	7.35	7.34	7.34	7.32	7.31	7.30
8.43	8.43	8.43	8.42	8.42	8.41	8.41	8.39	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.39	8.39	8.38	8.37	8.36	8.34	8.34
9.45	9.45	9.44	9.44	9.44	9.43	9.43	9.42	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	9.42	9.42	9.41	9.41	9.40	9.39	9.39
10.46	10.46	10.46	10.46	10.46	10.46	10.46	10.45	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	10.45	10.45	10.45	10.45	10.44	10.43	10.44
11.48	11.48	11.48	11.48	11.48	11.48	11.48	11.48	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	11.48	11.48	11.48	11.48	11.48	11.48	11.48
12.49	12.49	12.50	12.50	12.50	12.50	12.51	12.50	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.50	12.51	12.52	12.52	12.53	12.53	12.53
1.50	1.51	1.52	1.52	1.52	1.53	1.53	1.53	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.53	1.54	1.55	1.56	1.57	1.57	1.58
2.52	2.52	2.54	2.54	2.55	2.55	2.56	2.57	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	2.56	2.58	2.59	3.00	3.01	3.02	3.03
3.53	3.54	3.55	3.56	3.57	3.57	3.58	4.00	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	2.59	4.01	4.02	4.04	4.05	4.06	4.08
4.55	4.55	4.57	4.58	4.59	5.00	5.01	5.02	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	5.02	5.04	5.06	5.07	5.09	5.11	5.12

APRIL 8th to 15th, ANY YEAR, in South Latitude

OCTOBER 16th to 23rd, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
6.00	6.01	6.03	6.04	6.06	6.08	6.10	6.12	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	6.14	6.16	6.19	6.22	6.24	6.27	6.30
6.58	6.58	7.00	7.01	7.03	7.04	7.06	7.08	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	7.09	7.11	7.13	7.16	7.18	7.20	7.23
7.55	7.56	7.57	7.58	7.59	8.01	8.02	8.03	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	8.05	8.06	8.08	8.10	8.11	8.13	8.15
8.53	8.53	8.54	8.55	8.56	8.57	8.58	8.59	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	9.00	9.01	9.02	9.04	9.05	9.06	9.08
9.50	9.51	9.51	9.52	9.52	9.53	9.54	9.54	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	9.55	9.56	9.57	9.58	9.58	9.59	10.00
10.48	10.48	10.48	10.49	10.49	10.49	10.50	10.50	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.50	10.51	10.51	10.52	10.52	10.52	10.53
11.46	11.46	11.46	11.46	11.46	11.46	11.46	11.46	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	11.46	11.46	11.46	11.46	11.45	11.45	11.45
12.44	12.43	12.43	12.42	12.42	12.42	12.41	12.41	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	12.41	12.40	12.40	12.39	12.39	12.38	12.38
1.42	1.40	1.40	1.39	1.39	1.38	1.37	1.37	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	1.36	1.35	1.34	1.33	1.32	1.31	1.30
2.39	2.38	2.37	2.36	2.35	2.34	2.33	2.32	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	2.31	2.30	2.29	2.27	2.26	2.24	2.23
3.37	3.35	3.34	3.33	3.33	3.31	3.29	3.28	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	3.27	3.25	3.23	3.21	3.19	3.17	3.15
4.34	4.33	4.31	4.30	4.29	4.27	4.25	4.23	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	4.22	4.20	4.18	4.15	4.13	4.10	4.08

Night Hours; Sunset to Sunrise.

5.31	5.30	5.28	5.27	5.25	5.23	5.21	5.19	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	5.17	5.15	5.12	5.09	5.06	5.03	5.00
6.34	6.33	6.31	6.30	6.29	6.27	6.25	6.24	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	6.22	6.20	6.18	6.15	6.13	6.10	6.08
7.36	7.35	7.34	7.33	7.32	7.31	7.29	7.28	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.27	7.26	7.23	7.21	7.19	7.17	7.15
8.39	8.38	8.37	8.37	8.36	8.35	8.34	8.33	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.32	8.31	8.29	8.28	8.26	8.25	8.23
9.41	9.41	9.40	9.40	9.39	9.38	9.38	9.37	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	9.37	9.36	9.35	9.34	9.33	9.32	9.31
10.44	10.43	10.43	10.43	10.43	10.42	10.42	10.42	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	10.42	10.41	10.40	10.40	10.39	10.39	10.38
11.46	11.46	11.46	11.46	11.46	11.46	11.46	11.46	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	11.46	11.46	11.46	11.46	11.46	11.46	11.46
12.49	12.49	12.49	12.49	12.50	12.50	12.50	12.51	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.51	12.52	12.52	12.52	12.53	12.53	12.54
1.51	1.51	1.52	1.52	1.53	1.54	1.54	1.55	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.56	1.57	1.57	1.58	1.59	2.00	2.01
2.54	2.54	2.55	2.56	2.57	2.58	2.59	3.00	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	3.01	3.02	3.03	3.05	3.06	3.08	3.09
3.56	3.57	3.58	3.59	4.00	4.01	4.03	4.04	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	4.06	4.08	4.09	4.11	4.13	4.15	4.17
4.59	4.57	5.01	5.02	5.04	5.05	5.07	5.09	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	5.11	5.13	5.14	5.17	5.19	5.22	5.24

APRIL 16th to 23rd, ANY YEAR, in South Latitude

OCTOBER 24th to 31st, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
6.05	6.07	6.09	6.11	6.13	6.15	6.18	6.21	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	6.24	6.27	6.31	6.34	6.38	6.42	6.47
7.02	7.03	7.05	7.07	7.08	7.10	7.12	7.15	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	7.17	7.20	7.23	7.26	7.29	7.32	7.37
7.58	8.00	8.01	8.02	8.03	8.05	8.07	8.09	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	8.11	8.13	8.15	8.17	8.20	8.23	8.26
8.55	8.56	8.57	8.58	8.59	9.00	9.01	9.03	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	9.04	9.06	9.07	9.09	9.11	9.13	9.16
9.51	9.52	9.53	9.53	9.54	9.54	9.55	9.56	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	9.57	9.58	10.00	10.01	10.02	10.03	10.05
10.48	10.48	10.49	10.49	10.49	10.49	10.50	10.50	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.51	10.51	10.52	10.52	10.53	10.54	10.55
11.45	11.45	11.45	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44
12.41	12.41	12.40	12.40	12.39	12.39	12.38	12.38	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	12.37	12.37	12.36	12.36	12.35	12.34	12.34
1.38	1.37	1.36	1.35	1.34	1.34	1.33	1.32	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	1.31	1.30	1.28	1.27	1.26	1.25	1.23
2.34	2.33	2.32	2.31	2.30	2.29	2.27	2.26	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	2.24	2.23	2.21	2.19	2.17	2.15	2.13
3.31	3.30	3.28	3.26	3.25	3.23	3.20	3.19	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	3.17	3.15	3.13	3.11	3.08	3.05	3.02
4.27	4.26	4.24	4.22	4.20	4.18	4.16	4.13	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	4.11	4.08	4.05	4.02	3.59	3.56	3.52

Night Hours; Sunset to Sunrise.

5.24	5.22	5.20	5.17	5.15	5.13	5.10	5.07	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	5.04	5.01	4.57	4.54	4.50	4.46	4.41
6.28	6.26	6.24	6.22	6.20	6.18	6.16	6.13	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	6.11	6.08	6.05	6.02	5.59	5.56	5.52
7.31	7.30	7.28	7.26	7.25	7.24	7.22	7.20	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.18	7.16	7.13	7.11	7.08	7.06	7.02
8.35	8.34	8.33	8.31	8.30	8.29	8.27	8.26	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.24	8.23	8.21	8.19	8.18	8.16	8.13
9.38	9.37	9.37	9.35	9.35	9.34	9.33	9.32	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	9.31	9.30	9.29	9.28	9.27	9.25	9.24
10.42	10.41	10.41	10.40	10.40	10.39	10.39	10.38	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	10.38	10.37	10.37	10.36	10.36	10.35	10.34
11.45	11.45	11.45	11.45	11.45	11.45	11.45	11.45	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	11.45	11.45	11.45	11.45	11.45	11.45	11.45
12.49	12.49	12.49	12.49	12.49	12.50	12.50	12.51	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.51	12.52	12.52	12.53	12.54	12.55	12.56
1.52	1.53	1.53	1.54	1.54	1.55	1.56	1.57	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	1.58	1.59	2.00	2.01	2.03	2.05	2.06
2.56	2.57	2.58	2.58	2.59	3.00	3.02	3.03	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	3.05	3.06	3.08	3.10	3.13	3.15	3.17
3.59	4.00	4.02	4.03	4.04	4.06	4.08	4.10	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	4.12	4.14	4.16	4.18	4.22	4.24	4.28
5.03	5.04	5.06	5.07	5.09	5.11	5.13	5.16	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	5.18	5.21	5.24	5.27	5.31	5.34	5.38

APRIL 24th to 30th, ANY YEAR, in South Latitude

NOVEMBER 1st to 7th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; 4 Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
6.10	6.12	6.14	6.17	6.20	6.24	6.27	6.31	☉	☽	♂	☿	4	♀	♄	6.34	6.38	6.42	6.46	6.51	6.57	7.03
7.06	7.07	7.09	7.11	7.14	7.17	7.20	7.23	♀	♄	☉	☽	♂	☿	4	7.26	7.29	7.32	7.36	7.40	7.45	7.49
8.01	8.03	8.04	8.06	8.08	8.11	8.13	8.15	☿	4	♀	♄	☉	☽	♂	8.17	8.20	8.23	8.25	8.28	8.33	8.36
8.57	8.58	8.59	9.00	9.02	9.04	9.05	9.07	☽	♂	☿	4	♀	♄	☉	9.09	9.11	9.13	9.15	9.17	9.20	9.23
9.53	9.53	9.54	9.55	9.56	9.57	9.58	9.59	♄	☉	☽	♂	☿	4	♀	10.00	10.02	10.03	10.04	10.06	10.08	10.10
10.48	10.48	10.49	10.49	10.50	10.50	10.51	10.51	4	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.52	10.53	10.53	10.54	10.54	10.56	10.56
11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	♂	☿	4	♀	♄	☉	☽	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44
12.40	12.39	12.38	12.38	12.37	12.37	12.36	12.36	☉	☽	♂	☿	4	♀	♄	12.35	12.34	12.34	12.33	12.32	12.31	12.30
1.35	1.34	1.33	1.32	1.31	1.30	1.29	1.28	♀	♄	☉	☽	♂	☿	4	1.27	1.25	1.24	1.22	1.20	1.19	1.16
2.31	2.29	2.28	2.27	2.25	2.23	2.22	2.20	☿	4	♀	♄	☉	☽	♂	2.18	2.16	2.14	2.12	2.09	2.07	2.03
3.27	3.25	3.23	3.21	3.19	3.17	3.15	3.12	☽	♂	☿	4	♀	♄	☉	3.10	3.07	3.05	3.01	2.58	2.55	2.50
4.22	4.20	4.18	4.16	4.13	4.10	4.07	4.04	♄	☉	☽	♂	☿	4	♀	4.01	3.58	3.55	3.51	3.46	3.42	3.36

Night Hours; Sunset to Sunrise.

5.18	5.15	5.13	5.10	5.07	5.03	5.00	4.56	4	♀	♄	☉	☽	♂	☿	4.53	4.49	4.45	4.40	4.35	4.30	4.23
6.22	6.20	6.18	6.16	6.13	6.10	6.07	6.04	♂	☿	4	♀	♄	☉	☽	6.02	5.58	5.55	5.51	5.47	5.42	5.37
7.27	7.25	7.23	7.21	7.19	7.17	7.15	7.12	☉	☽	♂	☿	4	♀	♄	7.10	7.07	7.05	7.01	6.58	6.55	6.50
8.31	8.30	8.29	8.27	8.26	8.24	8.22	8.20	♀	♄	☉	☽	♂	☿	4	8.19	8.17	8.15	8.12	8.10	8.07	8.04
9.35	9.34	9.34	9.33	9.32	9.30	9.29	9.28	☿	4	♀	♄	☉	☽	♂	9.27	9.26	9.24	9.23	9.21	9.20	9.17
10.40	10.39	10.39	10.38	10.38	10.37	10.37	10.36	☽	♂	☿	4	♀	♄	☉	10.36	10.35	10.34	10.33	10.33	10.32	10.31
11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	♄	☉	☽	♂	☿	4	♀	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44
12.48	12.49	12.49	12.50	12.50	12.51	12.51	12.52	4	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.53	12.53	12.54	12.55	12.56	12.57	12.58
1.53	1.54	1.54	1.55	1.56	1.58	1.59	2.00	♂	☿	4	♀	♄	☉	☽	2.01	2.02	2.04	2.05	2.07	2.09	2.11
2.57	2.59	3.00	3.01	3.03	3.05	3.06	3.08	☉	☽	♂	☿	4	♀	♄	3.10	3.12	3.14	3.16	3.19	3.22	3.25
4.01	4.03	4.05	4.07	4.09	4.11	4.13	4.16	♀	♄	☉	☽	♂	☿	4	4.18	4.21	4.23	4.27	4.30	4.34	4.38
5.06	5.08	5.10	5.12	5.15	5.18	5.21	5.24	☿	4	♀	♄	☉	☽	♂	5.27	5.30	5.33	5.37	5.42	5.47	5.52

MAY 1st to 7th, ANY YEAR, in South Latitude

NOVEMBER 8th to 14th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
6.15	6.18	6.21	6.24	6.27	6.31	6.34	6.38	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	6.43	6.47	6.53	6.58	7.04	7.10	7.17
7.10	7.12	7.15	7.17	7.20	7.23	7.26	7.29	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	7.33	7.36	7.41	7.46	7.51	7.56	8.01
8.05	8.07	8.09	8.11	8.13	8.15	8.17	8.20	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	8.23	8.26	8.30	8.33	8.37	8.41	8.46
8.59	9.01	9.02	9.04	9.05	9.07	9.09	9.11	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	9.13	9.15	9.19	9.21	9.24	9.27	9.30
9.54	9.55	9.56	9.57	9.58	9.59	10.00	10.02	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	10.03	10.05	10.07	10.09	10.10	10.12	10.15
10.49	10.49	10.50	10.50	10.51	10.51	10.52	10.53	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.53	10.54	10.56	10.56	10.57	10.58	10.59
11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44
12.38	12.38	12.37	12.37	12.36	12.36	12.35	12.34	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	12.34	12.33	12.33	12.32	12.30	12.29	12.28
1.33	1.32	1.31	1.30	1.29	1.28	1.27	1.25	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	1.24	1.22	1.21	1.19	1.17	1.15	1.12
2.28	2.26	2.25	2.23	2.22	2.20	2.18	2.16	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	2.14	2.12	2.10	2.07	2.03	2.00	1.57
3.23	3.21	3.19	3.17	3.15	3.12	3.10	3.07	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	3.04	3.01	2.58	2.55	2.50	2.46	2.41
4.17	4.15	4.11	4.10	4.07	4.04	4.01	3.58	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	3.54	3.51	3.47	3.42	3.36	3.31	3.26

Night Hours; Sunset to Sunrise.

5.12	5.09	5.06	5.03	5.00	4.56	4.53	4.49	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	4.44	4.40	4.35	4.30	4.23	4.17	4.10
6.17	6.15	6.12	6.10	6.07	6.04	6.02	5.58	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	5.54	5.51	5.47	5.42	5.37	5.32	5.26
7.23	7.21	7.19	7.17	7.15	7.12	7.10	7.07	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.04	7.02	6.58	6.55	6.50	6.46	6.42
8.28	8.27	8.25	8.24	8.22	8.20	8.19	8.17	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.14	8.12	8.10	8.07	8.04	8.01	7.57
9.33	9.32	9.31	9.30	9.29	9.28	9.27	9.26	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	9.24	9.23	9.21	9.20	9.17	9.15	9.13
10.39	10.38	10.38	10.37	10.37	10.36	10.36	10.35	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	10.34	10.34	10.33	10.32	10.31	10.30	10.29
11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44	11.44
12.49	12.50	12.50	12.51	12.51	12.52	12.53	12.53	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.54	12.55	12.56	12.57	12.58	12.59	1.00
1.55	1.56	1.57	1.58	1.59	2.00	2.01	2.02	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	2.04	2.06	2.08	2.09	2.12	2.14	2.16
3.00	3.02	3.03	3.05	3.06	3.08	3.10	3.12	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	3.14	3.17	3.19	3.22	3.25	3.28	3.32
4.05	4.07	4.09	4.11	4.13	4.16	4.18	4.21	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	4.24	4.28	4.31	4.34	4.39	4.43	4.48
5.11	5.13	5.16	5.18	5.21	5.24	5.27	5.30	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	5.34	5.38	5.42	5.47	5.52	5.57	6.03

MAY 8th to 14th, ANY YEAR, in South Latitude

NOVEMBER 15th to 22nd, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
6.20	6.23	6.26	6.30	6.34	6.38	6.43	6.47	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	6.52	6.57	7.03	7.09	7.16	7.23	7.31
7.14	7.17	7.19	7.22	7.26	7.29	7.33	7.37	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	7.41	7.45	7.50	7.55	8.01	8.07	8.12
8.08	8.10	8.12	8.15	8.18	8.20	8.24	8.26	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	8.30	8.33	8.37	8.41	8.46	8.50	8.55
9.02	9.04	9.05	9.07	9.09	9.11	9.14	9.16	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	9.18	9.21	9.24	9.26	9.30	9.34	9.38
9.56	9.57	9.58	10.00	10.01	10.02	10.04	10.05	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	10.07	10.09	10.11	10.13	10.15	10.17	10.20
10.50	10.51	10.51	10.52	10.53	10.53	10.54	10.55	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.56	10.57	10.58	10.59	11.00	11.01	11.02
11.45	11.45	11.45	11.45	11.45	11.45	11.45	11.45	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	11.45	11.45	11.45	11.45	11.45	11.45	11.45
12.39	12.38	12.38	12.37	12.36	12.36	12.35	12.34	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	12.33	12.32	12.31	12.30	12.29	12.28	12.27
1.33	1.32	1.31	1.29	1.28	1.27	1.26	1.24	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	1.22	1.20	1.18	1.16	1.14	1.12	1.09
2.27	2.25	2.24	2.22	2.20	2.18	2.16	2.13	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	2.11	2.08	2.05	2.02	1.59	1.55	1.52
3.21	3.19	3.17	3.14	3.12	3.09	3.06	3.03	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	3.00	2.56	2.52	2.48	2.44	2.39	2.34
4.15	4.12	4.10	4.07	4.03	4.00	3.57	3.52	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	3.48	3.44	3.39	3.34	3.28	3.22	3.16

Night Hours; Sunset to Sunrise.

5.09	5.06	5.03	4.59	4.55	4.51	4.47	4.42	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	4.37	4.32	4.26	4.20	4.13	4.06	3.57
6.15	6.12	6.10	6.07	6.03	6.00	5.57	5.53	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	5.48	5.44	5.39	5.34	5.28	5.23	5.15
7.21	7.19	7.17	7.14	7.12	7.09	7.07	7.03	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.00	6.57	6.53	6.48	6.44	6.39	6.33
8.27	8.25	8.24	8.22	8.20	8.18	8.16	8.14	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.11	8.09	8.06	8.03	7.59	7.56	7.51
9.33	9.32	9.31	9.30	9.28	9.27	9.26	9.24	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	9.23	9.21	9.19	9.17	9.14	9.12	9.09
10.39	10.38	10.38	10.37	10.37	10.36	10.36	10.35	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	10.34	10.33	10.32	10.31	10.30	10.29	10.27
11.45	11.45	11.45	11.45	11.45	11.45	11.45	11.45	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	11.45	11.45	11.45	11.45	11.45	11.45	11.45
12.50	12.51	12.52	12.53	12.53	12.54	12.55	12.56	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	12.57	12.58	12.59	12.59	1.00	1.02	1.03
1.56	1.57	1.59	2.00	2.02	2.03	2.05	2.07	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	2.08	2.10	2.12	2.13	2.16	2.18	2.21
3.02	3.04	3.06	3.08	3.10	3.12	3.15	3.17	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	3.20	3.22	3.25	3.28	3.31	3.35	3.39
4.08	4.10	4.13	4.16	4.18	4.21	4.25	4.28	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	4.31	4.35	4.39	4.42	4.46	4.51	4.57
5.14	5.17	5.20	5.23	5.27	5.30	5.34	5.38	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	5.43	5.47	5.52	5.56	6.02	6.08	6.15

MAY 15th to 22nd, ANY YEAR, in South Latitude

NOVEMBER 23rd to 30th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
6.27	6.30	6.34	6.38	6.42	6.46	6.51	6.56	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.01	7.07	7.14	7.21	7.29	7.38	7.47
7.20	7.23	7.26	7.30	7.33	7.36	7.40	7.44	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	7.49	7.54	7.59	8.05	8.12	8.19	8.27
8.14	8.16	8.18	8.21	8.24	8.26	8.29	8.33	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	8.36	8.40	8.45	8.49	8.55	9.01	9.07
9.07	9.09	9.10	9.13	9.15	9.16	9.19	9.21	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	9.24	9.27	9.30	9.34	9.38	9.42	9.47
10.00	10.01	10.02	10.04	10.05	10.06	10.08	10.09	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	10.11	10.13	10.15	10.18	10.21	10.24	10.27
10.54	10.54	10.54	10.56	10.56	10.56	10.57	10.58	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	10.59	11.00	11.01	11.02	11.04	11.05	11.07
11.47	11.47	11.47	11.47	11.47	11.47	11.47	11.47	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	11.47	11.47	11.47	11.47	11.47	11.47	11.47
12.40	12.40	12.39	12.39	12.37	12.37	12.36	12.35	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	12.35	12.34	12.32	12.31	12.29	12.28	12.26
1.34	1.33	1.31	1.30	1.28	1.27	1.25	1.24	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	1.22	1.20	1.18	1.15	1.12	1.09	1.06
2.27	2.26	2.23	2.22	2.19	2.17	2.15	2.12	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	2.10	2.07	2.03	2.00	1.55	1.51	1.46
3.20	3.18	3.15	3.14	3.10	3.07	3.04	3.00	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	2.57	2.53	2.48	2.44	2.38	2.32	2.26
4.14	4.11	4.07	4.05	4.00	3.57	3.53	3.49	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	3.45	3.40	3.34	3.28	3.21	3.14	3.06

Night Hours; Sunset to Sunrise.

5.07	5.04	4.59	4.55	4.51	4.46	4.41	4.36	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	4.31	4.25	4.18	4.11	4.04	3.55	3.46
6.14	6.11	6.07	6.03	6.00	5.56	5.52	5.48	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	5.44	5.39	5.33	5.27	5.21	5.14	5.06
7.20	7.19	7.15	7.12	7.10	7.06	7.03	7.00	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	6.56	6.52	6.48	6.43	6.38	6.32	6.26
8.27	8.26	8.23	8.21	8.19	8.16	8.14	8.11	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.09	8.06	8.03	7.59	7.56	7.51	7.47
9.34	9.33	9.31	9.30	9.28	9.26	9.25	9.23	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	9.22	9.20	9.17	9.15	9.13	9.10	9.07
10.40	10.40	10.39	10.38	10.38	10.36	10.36	10.35	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	10.34	10.33	10.32	10.31	10.30	10.28	10.27
11.47	11.47	11.47	11.47	11.47	11.47	11.47	11.47	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	11.47	11.47	11.47	11.47	11.47	11.47	11.47
12.54	12.55	12.55	12.56	12.56	12.57	12.57	12.58	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	1.00	1.01	1.02	1.03	1.04	1.06	1.07
2.00	2.02	2.03	2.04	2.06	2.07	2.08	2.10	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	2.12	2.14	2.17	2.19	2.21	2.24	2.27
3.07	3.09	3.11	3.13	3.15	3.17	3.19	3.22	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	3.25	3.28	3.32	3.35	3.39	3.43	3.48
4.14	4.17	4.19	4.22	4.24	4.27	4.30	4.34	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	4.38	4.42	4.46	4.51	4.56	5.02	5.08
5.20	5.24	5.27	5.30	5.34	5.37	5.41	5.45	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	5.50	5.55	6.01	6.07	6.13	6.20	6.28

MAY 23rd to 31st, ANY YEAR, in South Latitude

DECEMBER 1st to 7th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
6.32	6.36	6.40	6.45	6.49	6.54	6.59	7.05	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.12	7.18	7.25	7.32	7.41	7.50	8.00
7.25	7.28	7.32	7.36	7.39	7.43	7.47	7.52	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	7.58	8.03	8.09	8.15	8.22	8.30	8.38
8.18	8.20	8.23	8.26	8.29	8.32	8.35	8.40	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	8.44	8.48	8.53	8.58	9.04	9.10	9.16
9.11	9.13	9.15	9.17	9.18	9.21	9.24	9.27	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	9.31	9.34	9.37	9.41	9.45	9.50	9.54
10.03	10.05	10.06	10.08	10.09	10.10	10.12	10.14	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	10.17	10.19	10.21	10.23	10.26	10.29	10.32
10.56	10.57	10.58	10.58	10.59	10.59	11.00	11.01	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	11.03	11.04	11.05	11.06	11.08	11.09	11.10
11.49	11.49	11.49	11.49	11.49	11.49	11.49	11.49	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	11.49	11.49	11.49	11.49	11.49	11.49	11.49
12.42	12.41	12.41	12.40	12.38	12.38	12.37	12.36	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	12.35	12.34	12.33	12.32	12.30	12.29	12.27
1.35	1.33	1.32	1.30	1.28	1.27	1.26	1.23	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	1.21	1.19	1.17	1.15	1.12	1.09	1.05
2.28	2.26	2.24	2.21	2.18	2.16	2.14	2.10	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	2.08	2.05	2.01	1.58	1.53	1.49	1.43
3.20	3.18	3.15	3.12	3.08	3.05	3.02	2.58	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	2.54	2.50	2.45	2.40	2.34	2.28	2.21
4.13	4.10	4.07	4.02	3.58	3.54	3.51	3.45	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	3.40	3.35	3.29	3.23	3.16	3.08	2.59

Night Hours; Sunset to Sunrise.

5.06	5.02	4.58	4.53	4.48	4.43	4.38	4.32	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	4.26	4.20	4.13	4.06	3.57	3.48	3.37
6.13	6.10	6.07	6.02	5.58	5.54	5.50	5.45	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	5.40	5.35	5.29	5.23	5.16	5.08	4.59
7.21	7.18	7.15	7.12	7.08	7.05	7.02	6.58	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	6.54	6.50	6.45	6.41	6.35	6.29	6.21
8.28	8.26	8.24	8.21	8.19	8.16	8.14	8.11	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.08	8.05	8.01	7.58	7.53	7.49	7.43
9.35	9.34	9.32	9.31	9.29	9.27	9.25	9.23	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	9.22	9.20	9.17	9.15	9.12	9.09	9.05
10.42	10.42	10.41	10.40	10.39	10.38	10.37	10.36	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	10.36	10.35	10.33	10.32	10.31	10.29	10.27
11.49	11.49	11.49	11.49	11.49	11.49	11.49	11.49	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	11.49	11.49	11.49	11.49	11.49	11.49	11.49
12.57	12.57	12.58	12.59	12.59	1.00	1.01	1.02	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	1.03	1.04	1.06	1.07	1.08	1.10	1.12
2.04	2.05	2.07	2.08	2.09	2.11	2.13	2.15	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	2.17	2.19	2.22	2.24	2.27	2.29	2.34
3.11	3.13	3.15	3.18	3.20	3.22	3.25	3.28	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	3.31	3.34	3.38	3.41	3.46	3.50	3.56
4.19	4.21	4.24	4.27	4.30	4.33	4.36	4.40	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	4.45	4.49	4.54	4.59	5.05	5.11	5.18
5.26	5.29	5.32	5.37	5.40	5.44	5.48	5.53	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	5.59	6.04	6.10	6.16	6.23	6.31	6.40

JUNE 1st to 7th, ANY YEAR, in South Latitude

DECEMBER 8th to 15th, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
6.38	6.42	6.46	6.51	6.55	7.01	7.06	7.12	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.19	7.25	7.33	7.41	7.50	7.59	8.10
7.30	7.34	7.37	7.41	7.44	7.50	7.54	7.59	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.05	8.10	8.16	8.23	8.30	8.38	8.47
8.23	8.25	8.28	8.31	8.34	8.38	8.41	8.45	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	8.50	8.54	8.59	9.05	9.11	9.17	9.24
9.15	9.17	9.19	9.22	9.23	9.27	9.29	9.32	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	9.36	9.39	9.43	9.47	9.51	9.55	10.01
10.07	10.09	10.10	10.12	10.13	10.15	10.17	10.19	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	10.21	10.23	10.26	10.28	10.31	10.34	10.38
11.00	11.00	11.01	11.02	11.02	11.04	11.04	11.05	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	11.07	11.08	11.09	11.10	11.12	11.13	11.15
11.52	11.52	11.52	11.52	11.52	11.52	11.52	11.52	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	11.52	11.52	11.52	11.52	11.52	11.52	11.52
12.44	12.44	12.43	12.42	12.41	12.41	12.40	12.39	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	12.38	12.37	12.35	12.34	12.32	12.30	12.28
1.37	1.35	1.34	1.32	1.30	1.29	1.27	1.25	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	1.23	1.21	1.18	1.16	1.13	1.09	1.05
2.29	2.27	2.25	2.23	2.20	2.18	2.15	2.12	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	2.09	2.06	2.02	1.58	1.53	1.48	1.42
3.21	3.19	3.16	3.13	3.09	3.06	3.03	2.59	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	2.54	2.50	2.45	2.39	2.33	2.27	2.19
4.14	4.10	4.07	4.03	3.59	3.55	3.50	3.45	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	3.40	3.35	3.28	3.21	3.14	3.05	2.56

Night Hours; Sunset to Sunrise.

5.06	5.02	4.58	4.53	4.48	4.43	4.38	4.32	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	4.25	4.19	4.11	4.03	3.54	3.44	3.33
6.14	6.10	6.07	6.03	5.59	5.55	5.50	5.45	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	5.40	5.35	5.28	5.21	5.14	5.05	4.56
7.21	7.19	7.16	7.13	7.09	7.06	7.03	6.59	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	6.54	6.50	6.45	6.40	6.34	6.27	6.20
8.29	8.27	8.25	8.23	8.20	8.18	8.15	8.12	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.09	8.06	8.02	7.58	7.53	7.48	7.43
9.37	9.35	9.34	9.32	9.31	9.29	9.28	9.26	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	9.23	9.21	9.19	9.16	9.13	9.09	9.06
10.44	10.44	10.43	10.42	10.41	10.41	10.40	10.39	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	10.38	10.37	10.36	10.34	10.33	10.31	10.29
11.52	11.52	11.52	11.52	11.52	11.52	11.52	11.52	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	11.52	11.52	11.52	11.52	11.52	11.52	11.52
1.00	1.00	1.01	1.02	1.03	1.04	1.05	1.06	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	1.07	1.08	1.09	1.11	1.12	1.13	1.16
2.07	2.09	2.10	2.12	2.13	2.16	2.17	2.19	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	2.22	2.24	2.26	2.29	2.32	2.35	2.39
3.15	3.17	3.19	3.22	3.24	3.27	3.30	3.33	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	3.36	3.39	3.43	3.47	3.52	3.56	4.02
4.23	4.25	4.28	4.31	4.35	4.39	4.42	4.46	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	4.51	4.55	5.00	5.06	5.12	5.17	5.26
5.30	5.34	5.37	5.41	5.45	5.50	5.55	6.00	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	6.05	6.10	6.17	6.24	6.31	6.39	6.49

JUNE 8th to 15th, ANY YEAR, in South Latitude

DECEMBER 16th to 23rd, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
6.42	6.47	6.51	6.56	7.01	7.07	7.12	7.18	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.25	7.32	7.40	7.48	7.57	8.08	8.20
7.34	7.39	7.42	7.46	7.50	7.55	7.59	8.04	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.10	8.16	8.23	8.29	8.37	8.46	8.56
8.27	8.30	8.33	8.36	8.39	8.43	8.46	8.51	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	8.55	9.00	9.05	9.11	9.17	9.24	9.32
9.19	9.22	9.23	9.26	9.28	9.32	9.33	9.37	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	9.40	9.44	9.48	9.52	9.56	10.02	10.08
10.11	10.13	10.14	10.16	10.17	10.20	10.20	10.23	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	10.25	10.28	10.30	10.33	10.36	10.40	10.44
11.03	11.05	11.05	11.06	11.06	11.08	11.07	11.09	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	11.10	11.12	11.13	11.14	11.16	11.18	11.20
11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56
12.48	12.48	12.46	12.45	12.45	12.44	12.43	12.42	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	12.41	12.39	12.38	12.37	12.35	12.33	12.31
1.40	1.39	1.37	1.35	1.34	1.32	1.31	1.28	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	1.26	1.23	1.21	1.18	1.15	1.11	1.07
2.32	2.31	2.28	2.25	2.23	2.21	2.17	2.14	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	2.11	2.07	2.03	1.59	1.55	1.49	1.43
3.25	3.22	3.19	3.15	3.12	3.09	3.04	3.01	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	2.56	2.51	2.46	2.41	2.35	2.27	2.19
4.17	4.14	4.09	4.05	4.01	3.57	3.51	3.47	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	3.41	3.35	3.28	3.22	3.14	3.05	2.55

Night Hours; Sunset to Sunrise.

5.09	5.05	5.00	4.55	4.50	4.44	4.39	4.33	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	4.26	4.19	4.11	4.03	3.54	3.43	3.31
6.17	6.14	6.09	6.05	6.01	5.56	5.52	5.47	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	5.41	5.35	5.29	5.22	5.14	5.05	4.55
7.25	7.22	7.19	7.15	7.12	7.08	7.05	7.01	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	6.56	6.51	6.46	6.41	6.35	6.27	6.19
8.33	8.31	8.28	8.26	8.23	8.20	8.18	8.15	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.11	8.08	8.04	8.00	7.55	7.50	7.44
9.40	9.39	9.37	9.36	9.34	9.32	9.30	9.28	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	9.26	9.24	9.21	9.18	9.15	9.12	9.08
10.48	10.48	10.47	10.46	10.45	10.44	10.43	10.42	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	10.41	10.40	10.39	10.37	10.36	10.34	10.32
11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56	11.56
1.04	1.05	1.05	1.06	1.07	1.08	1.09	1.10	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	1.11	1.12	1.14	1.15	1.16	1.18	1.20
2.12	2.14	2.15	2.16	2.18	2.20	2.22	2.24	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	2.26	2.28	2.31	2.34	2.37	2.40	2.44
3.20	3.22	3.24	3.27	3.29	3.32	3.35	3.38	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	3.41	3.45	3.49	3.53	3.57	4.03	4.09
4.27	4.31	4.33	4.37	4.40	4.44	4.47	4.51	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	4.56	5.01	5.06	5.11	5.17	5.25	5.53
5.35	5.39	5.43	5.47	5.51	5.56	6.00	6.05	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	6.11	6.17	6.24	6.30	6.38	6.47	6.57

JUNE 16th to 23rd, ANY YEAR, in South Latitude

DECEMBER 24th to 31st, ANY YEAR, in North Latitude

♄ Saturn; ♃ Jupiter; ♂ Mars; ☉ Sun; ♀ Venus; ☿ Mercury; ☽ Moon.

Day Hours; Sunrise to Sunset. Mean Time.

Lat. 27°	Lat. 29°	Lat. 31°	Lat. 33°	Lat. 35°	Lat. 37°	Lat. 39°	Lat. 41°	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Lat. 43°	Lat. 45°	Lat. 47°	Lat. 49°	Lat. 51°	Lat. 53°	Lat. 55°
6.47	6.51	6.55	7.00	7.05	7.11	7.17	7.23	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	7.30	7.37	7.45	7.53	8.02	8.13	8.25
7.39	7.42	7.46	7.50	7.54	7.59	8.04	8.09	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.14	8.21	8.28	8.34	8.42	8.51	9.01
8.31	8.34	8.37	8.40	8.43	8.47	8.51	8.55	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	9.00	9.05	9.10	9.15	9.21	9.29	9.37
9.23	9.25	9.27	9.30	9.32	9.35	9.38	9.40	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	9.45	9.49	9.53	9.56	10.01	10.06	10.12
10.15	10.17	10.18	10.20	10.21	10.23	10.25	10.27	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	10.30	10.32	10.35	10.37	10.40	10.44	10.48
11.07	11.08	11.09	11.10	11.10	11.11	11.12	11.13	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	11.15	11.16	11.17	11.18	11.20	11.22	11.24
12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00
12.52	12.51	12.50	12.49	12.49	12.48	12.47	12.46	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	12.44	12.44	12.43	12.41	12.39	12.37	12.35
1.44	1.42	1.41	1.39	1.38	1.36	1.34	1.32	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	1.29	1.28	1.25	1.22	1.19	1.15	1.11
2.36	2.34	2.32	2.29	2.27	2.24	2.21	2.18	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	2.14	2.12	2.08	2.03	1.58	1.53	1.47
3.28	3.25	3.23	3.19	3.16	3.12	3.08	3.04	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	2.59	2.55	2.50	2.44	2.38	2.31	2.23
4.20	4.17	4.13	4.09	4.05	4.00	3.55	3.50	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	3.44	3.39	3.33	3.25	3.17	3.08	2.58

Night Hours; Sunset to Sunrise.

5.12	5.08	5.04	4.59	4.54	4.48	4.42	4.36	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	4.29	4.23	4.15	4.06	3.57	3.46	3.34
6.20	6.17	6.13	6.09	6.05	6.00	5.55	5.50	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	5.44	5.39	5.33	5.25	5.17	5.08	4.58
7.28	7.25	7.23	7.19	7.16	7.12	7.08	7.04	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	6.59	6.55	6.50	6.44	6.38	6.31	6.23
8.36	8.34	8.32	8.30	8.27	8.24	8.21	8.18	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	8.14	8.12	8.08	8.03	7.58	7.53	7.47
9.44	9.42	9.41	9.40	9.38	9.36	9.34	9.32	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	9.29	9.28	9.25	9.22	9.19	9.15	9.11
10.52	10.51	10.51	10.50	10.49	10.48	10.47	10.46	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉	10.44	10.44	10.43	10.41	10.39	10.37	10.35
12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00
1.07	1.08	1.09	1.10	1.11	1.12	1.12	1.13	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿	1.15	1.16	1.18	1.18	1.20	1.22	1.24
2.15	2.17	2.19	2.20	2.22	2.24	2.25	2.27	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽	2.30	2.32	2.35	2.37	2.40	2.44	2.48
3.23	3.25	3.28	3.31	3.33	3.36	3.38	3.41	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄	3.45	3.49	3.53	3.56	4.01	4.06	4.12
4.31	4.34	4.37	4.41	4.44	4.48	4.51	4.55	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃	5.00	5.05	5.10	5.15	5.21	5.29	5.37
5.39	5.42	5.47	5.51	5.55	6.00	6.04	6.09	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂	6.15	6.21	6.28	6.34	6.42	6.51	7.01

JUNE 24th to 30th, ANY YEAR, in South Latitude

INFORMATION FOR TIME CORRECTION

How to convert your clock time (standard time) into mean local Sun time for any place in America.

An Important Lesson for Students and Investigators

N November 18, 1883, at noon, a change was made in the U. S. from local to standard time; therefore, for all birth times and for all charts to be cast for any year since that date, in America, or for using this "Planetary Hour Book," a calculation must be made to convert standard time back to mean local time, and the right time used as thus found.

For instance, in Portland, Ore., standard or city time is approximately 11 minutes faster than mean local time. Therefore, standard clock time in Portland must be corrected by subtracting 11 minutes before using the tables of planetary hours. Remember that it is the clock time that is to be changed, not the Hour Tables. (See page 145.)

To find the difference between standard and mean time for any place in America, observe the following rules:

America is divided into five "hour zones" each one containing 15 degrees of longitude. The center of each zone is a dividing line. Places east of center require an addition to clock time; places west of center require a subtraction from clock time to convert it into mean local time for astrological purposes.

ADD

Add four minutes to clock time for every degree of longitude a place may be situated east of a "center" of zone.

SUBTRACT

Subtract four minutes from the **clock** time for every degree of longitude a place may be situated **west** of the "center" of a time zone.

Time Zones in the United States

The first zone uses Inter-Colonial or Atlantic time. It extends from 52½ degrees west longitude to 67½ degrees west longitude. (This space of 15 degrees includes Nova Scotia, the Bermudas, the Letter Antilles and British Guiana.) The **center** of this zone is the 60th degree of west longitude.

The second zone uses Eastern time. It extends from 67½ degrees west longitude to 82½ degrees west longitude. The **center** of this zone is 75 degrees west longitude.

The third zone uses Central time. It extends from 82½ degrees west longitude to 97½ degrees west longitude. The **center** of this zone is 90 degrees west longitude.

The fourth zone uses Rocky Mountain time. It extends from 97½ degrees west longitude to 112½ degrees west longitude. The **center** of this zone is 105 degrees west longitude.

The fifth zone uses Pacific time. It extends from 112½ degrees west longitude to 127½ degrees west longitude. The **center** of this zone is 120 degrees west longitude.

On the **center** of a zone, i.e., 60, 75, 90, 105 and 120 degrees west longitude, "standard" time and "mean" time are the same; therefore, for places **situated exactly on these "centers"** simply use the clock time given. But as one proceeds **east** or **west** of a **"center"** a difference

between standard and mean time occurs at the rate of four minutes for each degree of longitude, which must be added to or subtracted from your clock in order to obtain the mean time. The foregoing rules also apply to Canada.

★

Note: When it is found by reference to a reliable map that the place where you are using this book is very near the limit or boundary line of a zone, i.e., near 67½, 82½, 97½, 112½ degrees west longitude, great care should be taken to ascertain the correct standard of time in use at that place.

The foregoing rules are very important in connection with the use of **Planetary Hours.** Find the amount of difference between "standard" and "mean" time for the place where these Planetary Hour tables are to be used and allow that difference to your **clock** time. In other words, always convert clock time to mean time, as the hour tables in this book are necessarily made for mean Sun time.

Under the heading of "Handy Tables of Time Corrections" may be found the amount of necessary time correction for 1500 places.

Daylight Saving

No other correction to clock time is necessary, **except to deduct one hour from clock time when Daylight Saving time is used.** The daily newspapers announce the dates for beginning and ending of the Daylight Saving periods. Unfortunately all places do not begin and end it on the same dates, nor do all places use it. Astrologically speaking, we wish there were no such thing as Daylight Saving time because it contains liability of serious errors.

While on the subject of time corrections as applied to this Hour Book we will answer a question which is often asked concerning the change of time in connection with it. ☞ In using this book, **the only necessary change of time is to correct your clock time,** according to the foregoing rules. But when and where Daylight Saving is in use an hour must always be subtracted from clock.*

Examples for Correcting Clock Time

Example No. 1: Find the necessary correction between standard and mean time for a birth at Salem, Oregon.

Process: Salem, Oregon, is situated at 123° 01′ west longitude, therefore, is in the Pacific zone, and is 3° 01′ west of the center or the 120th meridian. Allowing 4 minutes to each degree of longitude, gives approximately 12 minutes to be subtracted from clock time to obtain mean local time.

Thus, when it is 10 o'clock A. M., standard clock time at Salem, the mean local Sun time is 9:48 A. M.

This corrected time should be used for the Planetary Hour tables in this book and for all horoscopal purposes

* As many users of this Hour Book are also readers of **"The Astrological Bulletina Quarterly"** and the **"Moon Sign Book,"** it should be borne in mind that the time changes in those two works are of a different nature.

So there shall be no confusion in this matter, remember that the time used in the Bulletina is **Pacific** Standard Zone Time and for using the Bulletina or the "Moon Sign Book" in zones **east** of that zone **add** one, two or three hours, according to whether you are in Mountain, Central or Eastern time zone, respectively. This point is explained fully in the Bulletina and Moon Sign Book. The correction to clock time need not be observed in connection with those two books, because they require only **the equivalent to Pacific Standard Time,** which will be exactly one, two or three hours in **advance,** according to how far east of that zone you are located.

subsequent to Nov. 18th, 1883. See Oregon in "Handy Tables of Time Corrections," page 144.

Example No. 2: Find the necessary correction between standard and mean time for Boston, Mass.

Process: Boston is situated on the 71st degree of west longitude, therefore, in the eastern zone and four degrees east of the center or 75 degrees. Four minutes for each degree of longitude equals 16 minutes of correction. Being east of the center, the 16 minutes must be added to clock time for that place. Thus, if a time is given as 1 o'clock at Boston, the mean or local Sun time is 1:16.

See Massachusetts in "Handy Tables of Time Corrections," page 131.

QUALIFYING CONDITIONS IN CORRECTIONS

HE rules given for correcting clock time in the time zones are correct in theory, but not entirely so in practice.

The railroads established certain terminals, suitable for changing train crews, etc., prior to the adoption of Standard time. When Standard time came into effect those terminals were not moved to the degree of longitude where the time changed as per the rules of the newly adopted Standard time. Consequently, instead of time in each zone changing uniformly as it should, it actually changes mainly to railroad terminal convenience. Instead of a straight line marking the division between zones, it is actually a very irregular line.

For this reason it is advisable for each student to secure a reliable "Zone Time Map" which shows the exact boundary lines between the zones, for the purpose of correcting clocks from standard to mean local time.

If you live at a place situated right on the irregular dividing line, we suggest you make careful inquiry at telegraph office, broadcasting station, or newspaper office, as to what standard of time is in business use. This is important because some such places are not using the Standard Zone times they should use, according to the rule. For instance, Cincinnati is situated at approximately 84½ degrees west longitude and would theoretically be in the central time zone, but according to the Zone Time map it is located exactly on the dividing line between eastern and central time. Cincinnati is properly in the central time zone but is actually using eastern time, necessitating the subtraction of 38 minutes from clock time to obtain true local time. (See page 142.)

These corrections are very important, not only for using the Planetary Hour Book correctly and effectually, but also for horoscope work in both Natal and Horary astrology, as it reduces clock (standard time) to mean local Sun time, which is essential to correct horoscope making.

From the foregoing it is easily seen that there is possibility of being an hour or more wrong in the given birth time in places on or near the irregular lines where time changes from one zone to another. Therefore, it behooves earnest students to obtain an official Zone Time Map and make inquiries as suggested. Be sure you are right, then go ahead! To facilitate correct time changes, see chapter, "Handy Tables of Time Corrections." When compiling these tables we wrote to sixty postmasters of towns located on boundary lines in order to obtain authentic information as to which standard of time was in general use in such places.

See description of **Zone Time Map** in latter pages.

STANDARD TIME

Source: U. S. Bureau of Standards; Interstate Commerce Com.

"The rotation of the earth about its axis once in 24 hours," says the U. S. Bureau of Standards, "gives a time change of 1 hour for every 15° of longitude. That is, if observations were made on the transit of the sun across the meridian at points separated by 15° of longitude, it would be found that the time of transit at two such points would differ by 1 hour. If the separation of the points of observation were decreased, the difference in time would be decreased in the same proportion.

"Since the distance around the earth is less at points not on the Equator than at the Equator the distance on the earth's surface corresponding to a time difference is also less in the same proportion. For example, at the Equator 15° corresponds to about 1,040 miles, while at the latitude of New York 15° corresponds to only about 784 miles. Or, at the Equator, a difference of about 17 miles makes a time difference of 1 minute, while in the latitude of New York a difference of only 13 miles makes a difference of 1 minute in true local time."

Although the United States has used standard time since 1883, no legislative action for the country as a whole is recorded until March 19, 1918, when Congress directed the Interstate Commerce Commission to establish limits for the various time zones in this country.

The United States is divided into four standard time zones, each approximately 15° of longitude in width. All places in each zone use, instead of their own local time, the time counted from the transit of the "mean sun" across the meridian which passes through the approximate **center** of that zone.

These time zones are designated as Eastern, Central, Mountain, and Pacific, and the time in these zones is reckoned from the 75th, 90th, 105th, and 120th meridians west of Greenwich, respectively. The time in the various zones is slower than Greenwich time by 5, 6, 7 and 8 hours, respectively.

Because of the inconvenience of changing the time by the necessary amount of 1 hour at every point where a railroad crosses one of these boundary lines, the more convenient practice has usually been followed of making the changes at some terminal or division point on the road, at some junction point, or at the boundary line between the United States and Canada.

DAYLIGHT SAVING

DAYLIGHT Saving offers many advantages in the commercial world as well as to individuals, but it complicates the "time factors" for students of astrology. Wherever it is in practice it is necessary for astrological practitioners and students to make allowance for that **advanced** hour and subtract it from clock time for use of this hour book. Also for horary chart times and birth times where Daylight Saving is in use. This is in addition to the correction to be made between **mean** and **standard** time. (See chapter on page 110.)

In other words, it must be plainly understood whether a given time is "Daylight Saving" time or not. If it is, subtract one hour from it, then make the usual correction from standard to mean time, for all astrological purposes.

Daylight Saving Time

Source: The Merchants Association of New York

Daylight Saving Time means advancing the clock by one hour during the summer, generally from the last Sunday in April until the last Sunday in September. New York City and many other cities, towns and villages in the State of New York observe it during this period each year. The state-wide use of Daylight Saving Time has been established in New Jersey, and Rhode Island, whereas in Massachusetts and New Hampshire Daylight Time has been legalized. Daylight Saving Time is generally observed throughout the States of Maine and Connecticut and it is gaining widespread use in Vermont. In Pennsylvania it is observed in Philadelphia and Pittsburgh, and their suburbs, and in many other places. The advantage of Daylight Saving Time was secured to Ohio in 1927 when the Interstate Commerce Commission put the State on Eastern Standard Time, with the exception of a few small towns located near the Indiana State Line which follow Central Standard Time.

Chicago and neighboring communities observe Daylight Saving Time.

Labrador and Newfoundland—Daylight Saving May 14 to October 1.

In Canada, Daylight Saving Time, with varying limits, is observed in Montreal, Quebec, Ottawa, Toronto, St. John, Halifax and many other cities and towns.

Europe—Great Britain, Northern Ireland, Ireland (Eire) and the Channel Islands, April 16 to October 7. France and Belgium, April 16 to October 8. The Netherlands, May 15 to October 8. Portugal, starts April 16 and ends by proclamation.

South America—The Argentine Republic, November 1 to March 1, 1940. Falkland Islands, September 30 to March 23, 1940.

Central America—British Honduras, clocks advanced thirty minutes October 1 to continue until approximately February 14, 1940.

Mexico City, Mexico—Daylight Saving Time throughout 1939 (equivalent to Eastern Standard Time).

New Zealand—Clocks advanced thirty minutes September 24 to continue until April 28, 1940.

Gold Coast—Clocks advanced twenty minutes September 1 to continue until December 31.

(Note: Where 1940 is stated it is presumed that in other years Daylight Saving is in approximately the same period.)

Important Notice on Time Changes

War Time: During World War II, the United States were on **War Time,** which like Daylight Saving, is one hour advanced.

At 2 a. m., February 9, 1942, a federal ruling made Daylight Saving the official time for the entire nation, at which time clocks were set ahead one hour.

On September 30, 1945, at 2 a. m., the nation returned to Standard Time, when clocks were turned back again one hour.

1946 Time Changes

Daylight Saving Time began at 2 a. m., April 28, in 4 States, by law: Connecticut, Massachusetts, New Hampshire and New Jersey.

Rhode Island and Vermont usually go on D. S. T. by Legislative Action.

D. S. T. is **optional** in 19 States: Delaware, Florida, Illinois, Indiana, Kentucky, Louisiana, Maine, Maryland, Michigan, Minnesota, Missouri, New Mexico, New York, Ohio, Oregon, Pennsylvania, South Carolina, Tennessee, West Virginia.

The 23 States which remain on Standard Time are: Alabama, Arizona, Arkansas, California, Colorado, District of Columbia, Georgia, Idaho, Iowa, Kansas, Mississippi, Montana, Nebraska, North Carolina, North Dakota, Oklahoma, South Dakota, Texas, Utah, Virginia, Washington, Wisconsin, Wyoming.

Where D. S. T. is in use, it will probably be discontinued for the season on the customary last Sunday in October. Watch for newspaper reports for dates when D. S. T. begins and ends yearly.

HOW TO USE

Handy Tables of Time Correction

N a preceding chapter was given the rule showing how to correct clock time by changing it to mean Sun time, as must be done for planetary hours as well as for horoscope calculations. But to facilitate use of this Planetary Hour Book the following handy tables are included. This compilation of about 1500 places not only illustrates the forementioned rules, but also serves as quick reference for ascertaining the amount of time correction and the latitude of principal towns in various states.

On a line with the name of each place are figures in five separate columns. **Only the first and second columns need be used with this book.** The other three columns are for horoscopal purposes and will be appreciated by students of astrology, teachers and practitioners.

As an example: In Alabama is seen,

| Montgomery | © +15 | 32°21′ |

meaning that Montgomery is using © Central Standard Time and **clock** time there must have 15 minutes added to bring it to mean Sun time.

In other words if you were in Montgomery, Alabama, and desired to know which planetary hour was in operation at the time of some event on any particular day and date you would first correct the clock time by adding 15 minutes to it and with the corrected time then refer to the Planetary Hour Tables for that day and date, using the **latitude** of 33° and thus there would be shown the planet ruling at that time. This same example serves for other places, some of which require something **subtracted** from their clock time.

There are eight kinds of time used in North America, namely:

St. John's Time.
Atlantic or Intercolonial Standard Time.
Ⓔ = Eastern Standard Time.
© = Central Standard Time.
Ⓜ = Mountain Standard Time.
Ⓟ = Pacific Standard Time.
Yukon Standard Time.
Alaska Time (See page 156).

(See specimen table below.)

HANDY TABLES OF TIME CORRECTIONS,

for the United States and Protectorates, corresponding zones in North American territory, and foreign places.

ALABAMA

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Alabama City	Ⓒ +16	34 01	86 03	—5 44	6 16
Anniston	Ⓒ +16	33 38	85 50	—5 44	6 16
Bessemer	Ⓒ +12	33 24	86 58	—5 48	6 12
Birmingham	Ⓒ +12	33 30	86 50	—5 48	6 12
Decatur	Ⓒ +12	34 35	87 00	—5 48	6 12
Dothan	Ⓒ +18	31 13	85 23	—5 42	6 18
Ensley	Ⓒ +12	33 32	86 51	—5 48	6 12
Fairfield	Ⓒ +12	33 29	86 57	—5 48	6 12
Florence	Ⓒ +09	34 47	87 40	—5 51	6 09
Gadsden	Ⓒ +16	34 01	86 01	—5 44	6 16
Huntsville	Ⓒ +14	34 44	86 36	—5 46	6 14
Mobile	Ⓒ +08	30 42	88 04	—5 52	6 08
Montgomery	Ⓒ +15	32 21	86 18	—5 45	6 15
Phenix City	Ⓒ +20	32 29	85 01	—5 40	6 20
Selma	Ⓒ +12	32 24	87 00	—5 48	6 12
Tuscaloosa	Ⓒ +10	33 11	87 35	—5 50	6 10

ARIZONA

Bisbee	Ⓜ —20	31 27	109 55	—7 20	4 40
Douglass	Ⓜ —18	31 21	109 32	—7 18	4 42
Globe	Ⓜ —23	33 23	110 47	—7 23	4 37
Jerome	Ⓜ —29	34 44	112 08	—7 29	4 31
Kingman	Ⓟ +24	35 11	114 03	—7 36	4 24
Lowell	Ⓜ —19	31 26	109 53	—7 19	4 41
Morenci	Ⓜ —18	33 05	109 23	—7 18	4 42
Nogales	Ⓜ —24	31 21	110 56	—7 24	4 36
Parker	Ⓜ —37	34 09	114 17	—7 37	4 23
Phoenix	Ⓜ —28	33 27	112 04	—7 28	4 32
Prescott	Ⓜ —30	34 32	112 29	—7 30	4 30
Seligman	Ⓜ —32	35 21	112 53	—7 32	4 28
Tucson	Ⓜ —24	32 14	110 57	—7 24	4 36
Yuma	Ⓜ —38	32 41	114 37	—7 38	4 22

ARKANSAS

Blytheville	Ⓒ 00	35 55	89 54	—6 00	6 00
El Dorado	Ⓒ —11	33 13	92 38	—6 11	5 49
Fayetteville	Ⓒ —17	36 03	94 09	—6 17	5 43
Fort Smith	Ⓒ —18	35 23	94 24	—6 18	5 42
Helena	Ⓒ —02	34 32	90 36	—6 02	5 58
Hot Springs	Ⓒ —12	34 30	93 02	—6 12	5 48
Jonesboro	Ⓒ —03	35 50	90 42	—6 03	5 57

Arkansas, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Little Rock	© —09	34 43	92 16	—6 09	5 51
Malvern	© —11	34 23	92 48	—6 11	5 49
North Little Rock	© —09	34 46	92 16	—6 09	5 51
Pine Bluff	© —08	34 13	92 01	—6 08	5 52
Texarkana	© —16	33 25	94 01	—6 16	5 44

CALIFORNIA

Alameda	Ⓟ —09	37 46	122 15	—8 09	3 51
Alhambra	Ⓟ +07	34 05	118 09	—7 53	4 07
Anaheim	Ⓟ +08	33 50	117 55	—7 52	4 08
Bakersfield	Ⓟ +04	35 23	119 01	—7 56	4 04
Berkeley	Ⓟ —09	37 52	122 18	—8 09	3 51
Beverly Hills	Ⓟ +06	34 04	118 25	—7 54	4 06
Burbank	Ⓟ +07	34 11	118 19	—7 53	4 07
El Centro	Ⓟ +18	32 48	115 32	—7 42	4 18
Eureka	Ⓟ —17	40 47	124 10	—8 17	3 43
Fresno	Ⓟ +01	36 44	119 46	—7 59	4 01
Fullerton	Ⓟ +08	33 52	117 55	—7 52	4 08
Glendale	Ⓟ +07	34 09	118 18	—7 53	4 07
Hollywood	Ⓟ +07	34 08	118 20	—7 53	4 07
Inglewood	Ⓟ +07	33 55	118 22	—7 53	4 07
Llewellyn Pubs. Ltd.	Ⓟ +06	34 01	118 25	—7 54	4 06
Long Beach	Ⓟ +07	33 47	118 11	—7 53	4 07
Los Angeles	Ⓟ +07	34 03	118 15	—7 53	4 07
Modesto	Ⓟ —04	37 38	121 00	—8 04	3 56
Monrovia	Ⓟ +08	34 09	118 01	—7 52	4 08
Mt. Shasta	Ⓟ —09	41 17	122 15	—8 09	3 51
Oakland	Ⓟ —09	37 48	122 15	—8 09	3 51
Oceanside	Ⓟ +11	33 10	117 21	—7 49	4 11
Ontario	Ⓟ +10	34 04	117 39	—7 50	4 10
Palo Alto	Ⓟ —08	37 26	122 10	—8 08	3 52
Parker Dam	Ⓟ +23	34 14	114 20	—7 37	4 23
Pasadena	Ⓟ +08	34 09	118 10	—7 52	4 08
Pomona	Ⓟ +09	34 03	117 43	—7 51	4 09
Redding	Ⓟ —10	40 35	122 25	—8 10	3 50
Redlands	Ⓟ +11	34 04	117 13	—7 49	4 11
Richmond	Ⓟ —10	37 58	122 22	—8 10	3 50
Riverside	Ⓟ +11	33 58	117 22	—7 49	4 11
Sacramento	Ⓟ —06	38 35	121 30	—8 06	3 54
Salinas	Ⓟ —07	36 41	121 39	—8 07	3 53
San Bernardino	Ⓟ +11	34 07	117 18	—7 49	4 11
San Buenaventura	Ⓟ +03	34 14	119 17	—7 57	4 03

California, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
San Diego	Ⓟ +12	32 44	117 10	—7 48	4 12
San Francisco	Ⓟ —10	37 45	122 27	—8 10	3 50
San Jose	Ⓟ —08	37 20	121 55	—8 08	3 52
San Leandro	Ⓟ —09	37 43	122 10	—8 09	3 51
San Mateo	Ⓟ —09	37 32	122 10	—8 09	3 51
Santa Ana	Ⓟ +09	33 44	117 51	—7 51	4 09
Santa Barbara	Ⓟ +01	34 25	119 41	—7 59	4 01
Santa Catalina Is.	Ⓟ +06	33 22	118 25	—7 54	4 06
Santa Cruz	Ⓟ —08	36 58	122 03	—8 08	3 52
Santa Monica	Ⓟ +06	34 01	118 28	—7 54	4 06
Santa Rosa	Ⓟ —11	38 26	122 42	—8 11	3 49
South Pasadena	Ⓟ +07	34 07	118 10	—7 53	4 07
Stockton	Ⓟ —05	37 56	121 18	—8 05	3 55
Vallejo	Ⓟ —09	38 06	122 15	—8 09	3 51
Venice	Ⓟ +06	33 58	118 27	—7 54	4 06
Ventura	Ⓟ +03	34 17	119 19	—7 57	4 03
Whittier	Ⓟ +08	33 59	118 02	—7 52	4 08
Wilmington	Ⓟ +07	33 47	118 18	—7 53	4 07

COLORADO

Alamosa	Ⓜ —03	37 27	105 51	—7 03	4 57
Boulder	Ⓜ —01	40 02	105 18	—7 01	4 59
Canon City	Ⓜ —01	38 27	105 15	—7 01	4 59
Colorado Springs	Ⓜ +01	38 49	104 49	—6 59	5 01
Denver	Ⓜ 00	39 45	105 00	—7 00	5 00
Englewood	Ⓜ 00	39 38	105 00	—7 00	5 00
Fort Collins	Ⓜ 00	40 35	105 06	—7 00	5 00
Grand Junction	Ⓜ —14	39 03	108 32	—7 14	4 46
Greeley	Ⓜ +01	40 26	104 43	—6 59	5 01
La Junta	Ⓜ +06	37 58	103 34	—6 54	5 06
Pueblo	Ⓜ +02	38 15	104 36	—6 58	5 02
Trinidad	Ⓜ +02	37 10	104 31	—6 58	5 02

CONNECTICUT

Ansonia	Ⓔ +08	41 23	73 05	—4 52	7 08
Bridgeport	Ⓔ +07	41 12	73 12	—4 53	7 07
Bristol	Ⓔ +08	41 40	72 58	—4 52	7 08
Danbury	Ⓔ +06	41 24	73 27	—4 54	7 06
Derby	Ⓔ +08	41 20	73 06	—4 52	7 08
East Hartford	Ⓔ +09	41 46	72 38	—4 51	7 09
Enfield	Ⓔ +10	41 55	72 35	—4 50	7 10

Connecticut, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Fairfield	Ⓔ +07	41 10	73 15	—4 53	7 07
Hamden	Ⓔ +08	41 22	72 58	—4 52	7 08
Hartford	Ⓔ +09	41 45	72 40	—4 51	7 09
Manchester	Ⓔ +10	41 46	72 28	—4 50	7 10
Meriden	Ⓔ +09	41 32	72 48	—4 51	7 09
Middletown	Ⓔ +09	41 33	72 40	—4 51	7 09
Milford	Ⓔ +08	41 12	73 05	—4 52	7 08
Naugatuck	Ⓔ +08	41 27	73 06	—4 52	7 08
New Britain	Ⓔ +09	41 40	72 48	—4 51	7 09
New Haven	Ⓔ +08	41 18	72 57	—4 52	7 08
New London	Ⓔ +11	41 22	72 09	—4 49	7 11
North Haven	Ⓔ +08	41 18	72 58	—4 52	7 08
Norwalk	Ⓔ +06	41 07	73 26	—4 54	7 06
Norwich	Ⓔ +12	41 31	72 04	—4 48	7 12
Orange	Ⓔ +08	41 16	73 02	—4 52	7 08
Shelton	Ⓔ +08	41 18	73 06	—4 52	7 08
Stamford	Ⓔ +06	41 03	73 34	—4 54	7 06
Stratford	Ⓔ +07	41 08	73 08	—4 53	7 07
Torrington	Ⓔ +07	41 48	73 11	—4 53	7 07
Waterbury	Ⓔ +08	41 32	73 02	—4 52	7 08
West Haven	Ⓔ +08	41 17	72 57	—4 52	7 08
Willimantic	Ⓔ +11	41 40	72 10	—4 49	7 11
Windham	Ⓔ +12	41 44	72 06	—4 48	7 12

DELAWARE

Dover	Ⓔ —02	39 09	75 33	—5 02	6 58
Georgetown	Ⓔ —01	38 42	75 22	—5 01	6 59
Harrington	Ⓔ —02	38 55	75 37	—5 02	6 58
Laurel	Ⓔ —03	38 33	75 39	—5 03	6 57
Lewes	Ⓔ —01	38 46	75 12	—5 01	6 59
Middletown	Ⓔ —03	39 27	75 43	—5 03	6 57
Milford	Ⓔ —02	38 55	75 26	—5 02	6 58
Newark	Ⓔ —03	39 41	75 47	—5 03	6 57
Newcastle	Ⓔ —02	39 38	75 36	—5 02	6 58
Seaford	Ⓔ —03	38 37	75 40	—5 03	6 57
Wilmington	Ⓔ —02	39 44	75 32	—5 02	6 58

DISTRICT OF COLUMBIA

Washington	Ⓔ —08	38 55	77 04	—5 08	6 52

FLORIDA

The upper, western portion of Florida, west of 85° longitude, is in Central Time zone; east of 85° and south of 30° latitude uses Eastern Standard Time. The boundary line follows the Southern Railroad from Bristol, Virginia, to Apalachicolo, Florida. All places on this line use Eastern time; all points west use Central time.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Daytona Beach	Ⓔ —25	29 12	81 12	—5 25	6 35
Gainesville	Ⓔ —29	29 38	82 18	—5 29	6 31
Jacksonville	Ⓔ —27	30 20	81 40	—5 27	6 33
Key West	Ⓔ —27	24 33	81 47	—5 27	6 33
Lakeland	Ⓔ —28	28 02	81 58	—5 28	6 32
Marianna	Ⓒ +19	30 46	85 16	—5 41	6 19
Miami	Ⓔ —21	25 46	80 12	—5 21	6 39
Orlando	Ⓔ —25	28 33	81 22	—5 25	6 35
Palm Beach	Ⓔ —20	26 43	80 02	—5 20	6 40
Pensacola	Ⓒ +10	30 27	87 23	—5 50	6 10
St. Augustine	Ⓔ —25	29 54	81 20	—5 25	6 35
St. Petersburg	Ⓔ —31	27 46	82 38	—5 31	6 29
Sanford	Ⓔ —25	28 46	81 17	—5 25	6 35
Tallahassee	Ⓔ —37	30 26	84 18	—5 37	6 23
Tampa	Ⓔ —30	27 57	82 27	—5 30	6 30
West Palm Beach	Ⓔ —20	26 42	80 04	—5 20	6 40

GEORGIA

A time zone boundary line runs through Georgia, east of the line using Eastern time, west of it using Central time. This boundary parallels the Southern Railway. Places on the line using Eastern time are McDonough, Macon; Perry and Thomasville. Places on the line using Central time are Albany, Americus, Atlanta and Griffin.

Albany	Ⓔ —36	31 35	84 11	—5 37	6 23
Americus	Ⓔ —36	32 04	84 14	—5 37	6 23
Athens	Ⓔ —34	33 57	83 25	—5 34	6 26
Atlanta	Ⓔ —38	33 45	84 25	—5 38	6 22
Augusta	Ⓔ —28	33 28	81 59	—5 28	6 32
Brunswick	Ⓔ —26	31 08	81 29	—5 26	6 34
Columbus	Ⓔ —40	32 29	84 58	—5 40	6 20
Decatur	Ⓔ —37	33 47	84 17	—5 37	6 23
Griffin	Ⓔ —37	33 15	84 17	—5 37	6 23
Lagrange	Ⓔ —40	33 02	85 02	—5 40	6 20
Macon	Ⓔ —35	32 49	83 39	—5 35	6 25

Georgia, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Rome	Ⓔ —40	34 15	85 10	—5 41	6 19
Savannah	Ⓔ —24	32 04	81 07	—5 24	6 36
Thomasville	Ⓔ —36	30 50	83 59	—5 36	6 24
Valdosta	Ⓔ —33	30 50	83 18	—5 33	6 27
Waycross	Ⓔ —30	31 11	82 23	—5 30	6 30

IDAHO

A time zone boundary line divides Idaho between Mountain and Pacific time. That portion of Idaho above Grangeville is in Pacific time; the portion below uses Mountain time. The following places on the line use Mountain time: Harrison, Milford, Payette, Weiser.

Boise	Ⓜ —45	43 38	116 12	—7 45	4 15
Caldwell	Ⓜ —47	43 40	116 41	—7 47	4 13
Coeur d'Alene	Ⓟ +13	47 41	116 48	—7 47	4 13
Idaho Falls	Ⓜ —28	43 30	112 01	—7 28	4 32
Lewiston	Ⓟ +12	46 25	117 01	—7 48	4 12
Minidoka	Ⓜ —35	42 50	113 45	—7 35	4 25
Nampa	Ⓜ —46	43 35	116 34	—7 46	4 14
Payette	Ⓜ —48	44 05	116 56	—7 48	4 12
Pocatello	Ⓜ —30	42 51	112 27	—7 30	4 30
Shoshone	Ⓜ —38	42 56	114 24	—7 38	4 22
Twin Falls	Ⓜ —38	42 33	114 29	—7 38	4 22
Weiser	Ⓜ —48	44 15	116 59	—7 48	4 12

ILLINOIS

Alton	Ⓒ —01	38 54	90 09	—6 01	5 59
Aurora	Ⓒ +07	41 45	88 19	—5 53	6 07
Belleville	Ⓒ 00	38 31	89 58	—6 00	6 00
Berwyn	Ⓒ +09	41 50	87 49	—5 51	6 09
Bloomington	Ⓒ 00	40 29	88 59	—6 00	6 00
Blue Island	Ⓒ +09	41 39	87 40	—5 51	6 09
Brookfield	Ⓒ +09	41 49	87 51	—5 51	6 09
Cairo	Ⓒ +03	37 00	89 10	—5 57	6 03
Calumet City	Ⓒ +10	41 38	87 32	—5 50	6 10
Canton	Ⓒ 00	40 33	90 02	—6 00	6 00
Centralia	Ⓒ +03	38 31	89 08	—5 57	6 03
Champaign	Ⓒ +07	40 07	88 15	—5 53	6 03
Chicago	Ⓒ +09	41 50	87 40	—5 51	6 09
Chicago Heights	Ⓒ +09	41 29	87 38	—5 51	6 09
Cicero	Ⓒ +09	41 51	87 46	—5 51	6 09
Danville	Ⓒ +10	40 09	87 37	—5 50	6 10

Illinois, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Decatur	© +04	39 51	88 58	—5 56	6 04
East St. Louis	© —01	38 36	90 09	—6 01	5 59
Elgin	© +07	42 02	88 18	—5 53	6 07
Elmhurst	© +08	41 59	87 59	—5 52	6 08
Evanston	© +09	42 02	87 42	—5 51	6 09
Forest Park	© +09	41 52	87 49	—5 51	6 09
Freeport	© +02	42 18	89 37	—5 58	6 02
Galesburg	© —01	40 56	90 22	—6 01	5 59
Granite City	© —01	38 43	90 09	—6 01	5 59
Harrisburg	© +06	37 45	88 32	—5 54	6 06
Harvey	© +10	41 42	87 36	—5 50	6 10
Highland Park	© +09	42 11	87 47	—5 51	6 09
Jacksonville	© —01	39 44	90 13	—6 01	5 59
Joliet	© +08	41 30	88 05	—5 52	6 08
Kankakee	© +09	41 06	87 52	—5 51	6 09
Kewanee	© 00	41 15	89 55	—6 00	6 00
LaGrange	© +09	41 49	87 52	—5 51	6 09
La Salle	© +04	41 18	89 05	—5 56	6 04
Lincoln	© +03	40 09	89 21	—5 57	6 03
Mattoon	© +07	39 27	88 22	—5 53	6 07
Maywood	© +09	41 53	87 50	—5 51	6 09
Melrose Park	© +09	41 53	87 51	—5 51	6 09
Moline	© —02	41 30	90 34	—6 02	5 58
Mt. Vernon	© +04	38 17	88 55	—5 56	6 04
Oak Park	© +09	41 53	87 43	—5 51	6 09
Ottawa	© +05	41 21	88 50	—5 55	6 05
Park Ridge	© +09	42 01	87 52	—5 51	6 09
Pekin	© +01	40 34	89 38	—5 59	6 01
Peoria	© +02	40 41	89 37	—5 58	6 02
Quincy	© —02	39 55	91 24	—6 02	5 58
Rockford	© +04	42 18	89 05	—5 56	6 04
Rock Island	© —02	41 30	90 35	—6 02	5 58
Springfield	© +01	39 47	89 38	—5 59	6 01
Sterling	© +01	41 47	89 42	—5 59	6 01
Streator	© +05	41 07	88 49	—5 55	6 05
Urbana	© +07	40 07	88 12	—5 53	6 07
Waukegan	© +09	42 22	87 50	—5 51	6 09
West Frankfort	© +04	37 55	88 56	—5 56	6 04
Wilmette	© +09	42 04	87 43	—5 51	6 09
Winnetka	© +09	42 05	87 43	—5 51	6 09

INDIANA

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Anderson	© +18	40 05	85 31	—5 42	6 18
Bedford	© +14	38 50	86 28	—5 46	6 14
Bloomington	© +14	39 09	86 32	—5 46	6 14
Connersville	© +19	39 37	85 10	—5 41	6 19
Crawfordsville	© +12	40 02	86 55	—5 48	6 12
East Chicago	© +10	41 38	87 26	—5 50	6 10
Elkhart	© +16	41 41	85 57	—5 44	6 16
Elwood	© +17	40 17	85 51	—5 43	6 17
Evansville	© +10	38 00	87 33	—5 50	6 10
Fort Wayne	© +19	41 04	85 10	—5 41	6 19
Frankfort	© +14	40 16	86 32	—5 46	6 14
Gary	© +11	41 35	87 20	—5 49	6 11
Goshen	© +17	41 36	85 49	—5 43	6 17
Hammond	© +10	41 37	87 28	—5 50	6 10
Huntington	© +18	40 55	85 28	—5 42	6 18
Indianapolis	© +15	39 45	86 10	—5 45	6 15
Jeffersonville	© +16	38 18	85 45	—5 43	6 17
Kokomo	© +15	40 30	86 09	—5 45	6 15
Lafayette	© +12	40 26	86 53	—5 48	6 12
La Porte	© +13	41 37	86 44	—5 47	6 13
Logansport	© +14	40 47	86 25	—5 46	6 14
Marion	© +17	40 34	85 43	—5 43	6 17
Michigan City	© +12	41 42	86 54	—5 48	6 12
Mishawaka	© +15	41 40	86 14	—5 45	6 15
Muncie	© +18	40 10	85 25	—5 42	6 18
New Albany	© +17	38 18	85 50	—5 43	6 17
New Castle	© +19	39 55	85 22	—5 41	6 19
Peru	© +16	40 47	86 03	—5 44	6 16
Richmond	© +20	39 50	84 55	—5 40	6 20
Shelbyville	© +17	39 30	85 48	—5 43	6 17
South Bend	© +15	41 40	86 18	—5 45	6 15
Terre Haute	© +10	39 28	87 25	—5 50	6 10
Vincennes	© +10	38 42	87 30	—5 50	6 10
Wabash	© +07	40 48	85 50	—5 43	6 17
Whiting	© +10	41 42	87 28	—5 50	6 10

IOWA

Ames	© —14	42 01	93 35	—6 14	5 46
Boone	© —15	42 05	93 51	—6 15	5 45
Burlington	© —05	40 49	91 08	—6 05	5 55
Cedar Rapids	© —11	42 00	92 41	—6 11	5 49
Clinton	© —01	41 50	90 11	—6 01	5 59

Iowa, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Council Bluffs	© —24	41 18	95 55	—6 24	5 36
Davenport	© —02	41 31	90 33	—6 02	5 58
Des Moines	© —13	41 25	93 20	—6 13	5 47
Dubuque	© —03	42 30	90 40	—6 03	5 57
Fort Dodge	© —18	42 30	94 10	—6 18	5 42
Fort Madison	© —05	40 38	91 19	—6 05	5 55
Iowa City	© —06	41 39	91 32	—6 06	5 54
Keokuk	© —06	40 25	91 25	—6 06	5 54
Marshalltown	© —11	42 03	92 52	—6 11	5 49
Mason City	© —13	43 09	93 21	—6 13	5 47
Muscatine	© —04	41 24	91 02	—6 04	5 56
Newton	© —12	41 42	93 01	—6 12	5 48
Oskaloosa	© —11	41 18	92 38	—6 11	5 49
Ottumwa	© —10	41 00	92 22	—6 10	5 50
Sioux City	© —25	42 30	96 22	—6 25	5 35
Waterloo	© —09	42 30	92 20	—6 09	5 51

KANSAS

A time zone boundary line zigzags through the western part of Kansas. East of the line uses Central time; west of it uses Mountain time. The following places on the line use Central time: Colby, Ellis, Great Bend, Liberal, Phillipsburg, Painville, Stockton.

Arkansas City	© —28	37 03	97 02	—6 28	5 32
Atchison	© —21	39 33	95 08	—6 21	5 39
Chanute	© —22	37 41	95 28	—6 22	5 38
Coffeyville	© —22	37 03	95 37	—6 22	5 38
Colby	© —44	39 24	101 03	—6 44	5 16
Dodge City	© —40	37 45	100 02	—6 40	5 20
Eldorado	© —27	37 48	96 51	—6 27	5 33
Emporia	© —25	38 24	96 11	—6 25	5 35
Fort Scott	© —19	37 51	94 42	—6 19	5 41
Great Bend	© —35	38 21	98 47	—6 35	5 25
Hutchinson	© —32	38 02	97 56	—6 32	5 28
Independence	© —23	37 14	95 42	—6 23	5 37
Kansas City	© —19	39 06	94 39	—6 19	5 41
Lawrence	© —21	38 58	95 14	—6 21	5 39
Leavenworth	© —20	39 18	94 55	—6 20	5 40
Manhattan	© —26	39 11	96 34	—6 26	5 34
Newton	© —29	38 03	97 21	—6 29	5 31
Parsons	© —21	37 20	95 16	—6 21	5 39
Phillipsburg	© —37	39 45	99 19	—6 37	5 23
Pittsburg	© —19	37 24	94 42	—6 19	5 41

Kansas, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Salina	Ⓒ —30	38 51	97 36	—6 30	5 30
Scott City	Ⓜ +16	38 28	100 53	—6 44	5 16
Sharon Springs	Ⓜ +13	38 53	101 45	—6 47	5 13
Topeka	Ⓒ —23	39 05	95 25	—6 23	5 37
Wichita	Ⓒ —30	37 20	97 23	—6 30	5 30

KENTUCKY

A time zone boundary line runs through the far eastern portion of Kentucky, east of which uses Eastern time, west of it, Central time. All places **on** the line use Eastern time.

Ashland	Ⓔ —31	38 28	82 40	—5 31	6 29
Bowling Green	Ⓒ +14	37 00	86 27	—5 46	6 14
Covington	Ⓔ —38	39 05	84 32	—5 38	6 22
Fort Thomas	Ⓒ +22	39 04	84 27	—5 38	6 22
Frankfort	Ⓒ +20	38 11	84 55	—5 40	6 20
Henderson	Ⓒ +10	37 50	87 33	—5 50	6 10
Hopkinsville	Ⓒ +10	36 53	87 28	—5 50	6 10
Lexington	Ⓒ +22	38 02	84 31	—5 38	6 22
Louisa	Ⓔ —30	38 05	82 37	—5 30	6 30
Louisville	Ⓒ +17	38 15	85 45	—5 43	6 17
Middlesboro	Ⓒ +25	36 37	83 43	—5 35	6 25
Newport	Ⓒ +22	39 04	84 30	—5 38	6 22
Owensboro	Ⓒ +12	37 46	87 07	—5 48	6 12
Paducah	Ⓒ +06	37 04	88 35	—5 54	6 06
Winchester	Ⓒ +23	37 59	84 12	—5 37	6 23

LOUISIANA

Alexandria	Ⓒ —10	31 18	92 26	—6 10	5 50
Baton Rouge	Ⓒ —05	30 28	91 10	—6 05	5 55
Bogalusa	Ⓒ +01	30 48	89 51	—5 59	6 01
Lafayette	Ⓒ —08	30 15	92 01	—6 08	5 52
Lake Charles	Ⓒ —13	30 15	93 13	—6 13	5 47
Monroe	Ⓒ —08	32 30	92 07	—6 08	5 52
New Orleans	Ⓒ 00	30 00	90 05	—6 00	6 00
Shreveport	Ⓒ —15	32 30	93 46	—6 15	5 45
Slidell	Ⓒ +01	30 17	89 46	—5 59	6 01

MAINE

Auburn	Ⓔ +19	44 12	70 15	—4 41	7 19
Augusta	Ⓔ +21	44 19	69 50	—4 39	7 21
Bangor	Ⓔ +25	44 47	68 47	—4 35	7 25

Maine, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Bath	(E) +21	43 55	69 50	—4 39	7 21
Belfast	(E) +24	44 26	69 01	—4 36	7 24
Biddeford	(E) +18	43 30	70 30	—4 42	7 18
Dover-Foxcroft	(E) +23	45 11	69 14	—4 37	7 23
Eastport	(E) +32	44 54	67 00	—4 28	7 32
Farmington	(E) +19	44 49	70 18	—4 41	7 19
Fort Kent	(E) +26	47 14	68 37	—4 34	7 26
Lewiston	(E) +19	44 05	70 11	—4 41	7 19
Machias	(E) +30	44 42	67 27	—4 30	7 30
Portland	(E) +19	43 40	70 15	—4 41	7 19
Rockland	(E) +23	44 06	69 08	—4 37	7 23
Sanford	(E) +17	43 25	70 45	—4 43	7 17
Skawhegan	(E) +21	44 46	69 44	—4 39	7 21
Waterville	(E) +21	44 34	69 38	—4 39	7 21
Westbrook	(E) +19	43 42	70 21	—4 41	7 19

MARYLAND

Annapolis	(E) —06	38 58	76 30	—5 06	6 54
Baltimore	(E) —07	39 18	76 38	—5 07	6 53
Cambridge	(E) —04	38 34	76 07	—5 04	6 56
Catonsville	(E) —07	39 16	76 42	—5 07	6 53
Cumberland	(E) —15	39 40	78 44	—5 15	6 45
Frederick	(E) —10	39 26	77 27	—5 10	6 50
Hagerstown	(E) —11	39 39	77 45	—5 11	6 49
Salisbury	(E) —02	38 22	75 37	—5 02	2 58
Washington, (D. C.)	(E) —08	38 55	77 04	—5 08	6 52

MASSACHUSETTS

Adams	(E) +07	42 35	73 10	—4 53	7 07
Amesbury	(E) +16	42 50	70 57	—4 44	7 16
Arlington	(E) +14	42 25	71 11	—4 46	7 14
Athol	(E) +11	42 30	72 12	—4 49	7 11
Attleboro	(E) +15	41 55	71 15	—4 45	7 15
Belmont	(E) +11	42 25	72 10	—4 49	7 11
Beverly	(E) +16	42 35	70 55	—4 44	7 16
Boston	(E) +16	42 15	71 07	—4 44	7 16
Braintree	(E) +16	42 13	71 00	—4 44	7 16
Brockton	(E) +16	42 05	71 00	—4 44	7 16
Brookline	(E) +16	42 19	71 06	—4 44	7 16
Cambridge	(E) +15	42 25	71 10	—4 45	7 15
Chelsea	(E) +16	42 25	71 00	—4 44	7 16

Massachusetts, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Chicopee	(E) +10	42 10	72 35	—4 50	7 10
Clinton	(E) +13	42 25	71 41	—4 47	7 13
Danvers	(E) +16	42 34	70 57	—4 44	7 16
Dedham	(E) +15	42 15	71 11	—4 45	7 15
Easthampton	(E) +09	42 15	72 41	—4 51	7 09
Everett	(E) +16	42 24	71 03	—4 44	7 16
Fairhaven	(E) +16	41 35	70 57	—4 44	7 16
Fall River	(E) +15	41 40	71 10	—4 45	7 15
Fitchburg	(E) +13	42 35	71 50	—4 47	7 13
Framingham	(E) +14	42 14	71 33	—4 46	7 14
Gardner	(E) +12	42 35	72 00	—4 48	7 12
Gloucester	(E) +17	42 35	70 40	—4 43	7 17
Greenfield	(E) +09	42 35	72 38	—4 51	7 09
Haverhill	(E) +16	42 47	71 05	—4 44	7 16
Holyoke	(E) +09	42 12	72 40	—4 51	7 09
Lawrence	(E) +15	42 41	71 11	—4 45	7 15
Leomister	(E) +13	42 31	71 49	—4 47	7 13
Lowell	(E) +15	42 40	71 20	—4 45	7 15
Lynn	(E) +16	42 29	70 59	—4 44	7 16
Malden	(E) +16	42 28	71 05	—4 44	7 16
Marlboro	(E) +14	42 20	71 32	—4 46	7 14
Medford	(E) +16	42 25	71 06	—4 44	7 16
Melrose	(E) +16	42 27	71 04	—4 44	7 16
Methuen	(E) +15	42 43	71 11	—4 45	7 15
Milford	(E) +14	42 09	71 32	—4 46	7 14
Milton	(E) +16	42 16	71 04	—4 44	7 16
Natick	(E) +15	42 17	71 21	—4 45	7 15
Needham	(E) +15	42 17	71 14	—4 45	7 15
New Bedford	(E) +16	41 37	71 00	—4 44	7 16
Newburyport	(E) +16	42 49	70 55	—4 44	7 16
Newton	(E) +15	42 20	71 12	—4 45	7 15
North Adams	(E) +08	42 42	73 05	—4 52	7 08
Northampton	(E) +09	42 20	72 40	—4 51	7 09
Norwood	(E) +15	42 12	71 19	—4 45	7 15
Peabody	(E) +16	42 31	70 58	—4 44	7 16
Pittsfield	(E) +07	42 30	73 18	—4 53	7 07
Plymouth	(E) +17	41 55	70 41	—4 43	7 17
Quincy	(E) +16	42 15	71 00	—4 44	7 16
Revere	(E) +16	42 24	71 01	—4 44	7 16
Salem	(E) +16	42 30	70 55	—4 44	7 16
Saugus	(E) +16	42 28	71 01	—4 44	7 16
Somerville	(E) +16	42 25	71 05	—4 44	7 16

Massachusetts, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Southbridge	Ⓔ +12	42 05	72 05	—4 48	7 12
Springfield	Ⓔ +10	42 05	72 35	—4 50	7 10
Stoneham	Ⓔ +16	42 28	71 06	—4 44	7 16
Swampscott	Ⓔ +16	42 28	70 55	—4 44	7 16
Taunton	Ⓔ +16	41 55	71 05	—4 44	7 16
Wakefield	Ⓔ +16	42 30	71 04	—4 44	7 16
Waltham	Ⓔ +15	42 23	71 14	—4 45	7 15
Watertown	Ⓔ +15	42 22	71 11	—4 45	7 15
Webster	Ⓔ +13	42 05	71 52	—4 47	7 13
Wellesley	Ⓔ +15	42 17	71 17	—4 45	7 15
Westfield	Ⓔ +09	42 08	72 45	—4 51	7 09
Weymouth	Ⓔ +16	42 15	70 59	—4 44	7 16
Winchester	Ⓔ +15	42 27	71 08	—4 45	7 15
Winthrop	Ⓔ +16	42 22	70 59	—4 44	7 16
Woburn	Ⓔ +15	42 28	71 09	—4 45	7 15
Worcester	Ⓔ +13	42 15	71 50	—4 47	7 13

MICHIGAN

Since September 7th, 1936, the upper peninsula of Michigan has officially been in Central Standard Time, except the counties of Keneenaw, Houghton, Luce, Chippewa and Mackenzie, which use Eastern time. The lower part of Michigan uses Eastern time; prior to September 7th, 1936, it used Central time.

Adrian	Ⓔ —36	41 55	84 03	—5 36	6 24
Alpena	Ⓔ —34	45 04	83 26	—5 34	6 26
Ann Arbor	Ⓔ —35	42 17	83 44	—5 35	6 25
Battle Creek	Ⓔ —41	42 19	85 11	—5 41	6 19
Bay City	Ⓔ —36	43 37	83 53	—5 36	6 24
Benton Harbor	Ⓔ —46	42 05	86 28	—5 46	6 14
Calumet	Ⓒ —54	47 15	88 26	—5 54	6 06
Cheboygan	Ⓔ —38	45 38	84 29	—5 38	6 22
Dearborn	Ⓔ —33	42 20	83 13	—5 33	6 27
Detroit	Ⓔ —32	42 20	83 00	—5 32	6 28
Dowagiac	Ⓔ —45	42 00	86 10	—5 45	6 15
Escanaba	Ⓒ +12	45 45	87 05	—5 48	6 12
Flint	Ⓔ —35	43 02	83 40	—5 35	6 25
Grand Rapids	Ⓔ —43	43 00	85 42	—5 43	6 17
Hamtramck	Ⓔ —32	42 22	83 02	—5 32	6 28
Highland Park	Ⓔ —32	42 23	83 05	—5 32	6 28
Holland	Ⓔ —45	42 46	86 08	—5 45	6 15
Iron Mountain	Ⓒ +08	45 50	88 04	—5 52	6 08
Ironwood	Ⓒ —01	46 27	90 09	—6 01	5 59

Michigan, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Jackson	Ⓔ —38	42 17	84 27	—5 38	6 22
Kalamazoo	Ⓔ —43	42 20	85 38	—5 43	6 17
Lansing	Ⓔ —38	42 45	84 35	—5 38	6 22
Mackinaw	Ⓔ —39	45 46	84 41	—5 39	6 21
Marquette	Ⓔ —49	46 32	87 23	—5 50	6 10
Menominee	Ⓔ —50	45 09	87 38	—5 51	6 09
Monroe	Ⓔ —34	41 56	83 24	—5 34	6 26
Mt. Clemens	Ⓔ —32	42 35	82 53	—5 32	6 28
Muskegon	Ⓔ —45	43 14	86 15	—5 45	6 15
Niles	Ⓔ —45	41 50	86 17	—5 45	6 15
Owosso	Ⓔ —37	43 00	84 15	—5 37	6 23
Pontiac	Ⓔ —33	42 40	83 18	—5 33	6 27
Port Huron	Ⓔ —30	42 57	82 27	—5 30	6 30
River Rouge	Ⓔ —32	42 20	83 05	—5 32	6 28
Royal Oak	Ⓔ —33	42 29	83 11	—5 33	6 27
Saginaw	Ⓔ —36	43 27	83 57	—5 36	6 24
Sault Sainte Marie	Ⓔ —37	46 29	84 18	—5 37	6 23
Traverse City	Ⓔ —43	44 45	85 40	—5 43	6 17
Wyandotte	Ⓔ —33	42 12	83 10	—5 33	6 27
Ypsilanti	Ⓔ —34	42 14	83 37	—5 34	6 26

MINNESOTA

Albert Lea	Ⓒ —13	43 39	93 21	—6 13	5 47
Austin	Ⓒ —12	43 40	92 58	—6 12	5 48
Brainerd	Ⓒ —17	46 22	94 09	—6 17	5 43
Duluth	Ⓒ —08	46 49	92 05	—6 08	5 52
Faribault	Ⓒ —13	44 18	93 15	—6 13	5 47
Hallock	Ⓒ —28	48 48	96 55	—6 28	5 32
Hibbing	Ⓒ —12	47 27	92 55	—6 12	5 48
Mankato	Ⓒ —16	44 10	93 59	—6 16	5 44
Minneapolis	Ⓒ —13	44 57	93 15	—6 13	5 47
Moorhead	Ⓒ —27	46 52	96 45	—6 27	5 33
Pipestone	Ⓒ —25	44 00	96 18	—6 25	5 35
Rochester	Ⓒ —10	44 01	92 28	—6 10	5 50
St. Cloud	Ⓒ —17	45 34	94 08	—6 17	5 43
St. Paul	Ⓒ —12	44 57	93 05	—6 12	5 48
Virginia	Ⓒ —10	47 31	92 32	—6 10	5 50
Winona	Ⓒ —07	44 03	91 38	—6 07	5 53

MISSISSIPPI

Aberdeen	Ⓒ +06	33 49	88 34	—5 54	6 06
Biloxi	Ⓒ +04	30 24	88 53	—5 56	6 04

Mississippi, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Clarksdale	© —02	34 01	90 31	—6 02	5 58
Columbus	© +06	33 29	88 26	—5 54	6 06
Corinth	© +06	34 56	88 32	—5 54	6 06
Greenville	© —04	33 25	91 03	—6 04	5 56
Greenwood	© —01	33 30	90 10	—6 01	5 59
Grenada	© +01	33 46	89 48	—5 59	6 01
Gulfport	© +04	30 23	89 06	—5 56	6 04
Hattiesburg	© +03	31 19	89 19	—5 57	6 03
Jackson	© —01	32 17	90 12	—6 01	5 59
Laurel	© +03	31 41	89 08	—5 57	6 03
McComb	© —02	31 14	90 29	—6 02	5 58
Meridian	© +05	32 22	88 42	—5 55	6 05
Natchez	© —06	31 32	91 24	—6 06	5 54
New Albany	© +04	34 28	89 00	—5 56	6 04
Tupelo	© +05	34 15	88 41	—5 55	6 05
Vicksburg	© —04	32 20	90 54	—6 04	5 56

MISSOURI

Cape Girardeau	© +02	37 17	89 33	—5 58	6 02
Carthage	© —17	37 10	94 19	—6 17	5 43
Chaffee	© +01	37 10	89 38	—5 59	6 01
Charleston	© +03	36 55	89 20	—5 57	6 03
Columbia	© —10	39 00	92 23	—6 10	5 50
Hannibal	© —05	39 42	91 21	—6 05	5 55
Independence	© —18	39 05	94 30	—6 18	5 42
Jefferson City	© —09	38 35	92 12	—6 09	5 51
Joplin	© —18	37 05	94 31	—6 18	5 42
Kansas City	© —18	39 05	94 35	—6 18	5 42
Maplewood	© —01	38 37	90 19	—6 01	5 59
Moberly	© —10	39 25	92 25	—6 10	5 50
Nevada	© —17	37 50	94 21	—6 17	5 43
St. Charles	© —02	38 47	90 29	—6 02	5 58
St. Joseph	© —19	39 45	94 50	—6 19	5 41
St. Louis	© —01	38 35	90 15	—6 01	5 59
Sedalia	© —13	38 43	93 12	—6 13	5 47
Sikeston	© +02	36 52	89 35	—5 58	6 02
Springfield	© —13	37 14	93 17	—6 13	5 47
University City	© —01	38 40	90 20	—6 01	5 59
Webster Groves	© —01	38 35	90 20	—6 01	5 59
Perryville	© 00	37 43	89 53	—6 00	6 00

MONTANA

The entire state of Montana was officially placed in Mountain time June 1st, 1919. The Zone time boundary lines coincide with the state's eastern and western borders. All towns on these lines use Mountain time.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Anaconda	Ⓜ —32	46 07	112 58	—7 32	4 28
Billings	Ⓜ —14	45 47	108 30	—7 14	4 46
Bozeman	Ⓜ —24	45 41	111 01	—7 24	4 36
Butte	Ⓜ —30	46 00	112 31	—7 30	4 30
Glendive	Ⓜ +01	47 07	104 41	—6 59	5 01
Great Falls	Ⓜ —25	47 31	111 18	—7 25	4 35
Harrison	Ⓜ —43	47 28	115 45	—7 43	4 17
Havre	Ⓜ —19	48 33	109 41	—7 19	4 41
Helena	Ⓜ —28	46 36	112 01	—7 28	4 32
Kalispell	Ⓜ —37	48 12	114 20	—7 37	4 23
Lewistown	Ⓜ —18	47 05	109 27	—7 18	4 42
Miles City	Ⓜ —03	46 25	105 49	—7 03	4 57
Missoula	Ⓜ —36	46 52	114 00	—7 36	4 24
Paradise	Ⓜ —39	47 29	114 50	—7 39	4 21
Plentywood	Ⓜ +02	48 47	104 32	—6 58	5 02
Sidney	Ⓜ +03	47 44	104 09	—6 57	5 03
Snowden	Ⓜ +04	48 00	104 01	—6 56	5 04
Whitetail	Ⓜ —02	48 50	105 30	—7 02	4 58

NEBRASKA

A zone time boundary line crosses through Nebraska over longitude 100° west, dividing the state into Central and Mountain time. All towns on the line use Central time.

Ainsworth	Ⓒ —39	42 33	99 51	—6 39	5 21
Alliance	Ⓜ +09	42 05	102 51	—6 51	5 09
Beatrice	Ⓒ —27	40 15	96 45	—6 27	5 33
Bridgeport	Ⓜ +08	41 40	103 07	—6 52	5 08
Central City	Ⓒ —32	41 08	98 00	—6 32	5 28
Columbus	Ⓒ —29	41 25	97 21	—6 29	5 31
Crawford	Ⓜ +06	42 41	103 25	—6 54	5 06
Fremont	Ⓒ —26	41 27	96 29	—6 26	5 34
Grand Island	Ⓒ —33	40 56	98 20	—6 33	5 27
Hastings	Ⓒ —34	40 35	98 24	—6 34	5 26
Holdrege	Ⓒ —38	40 25	99 24	—6 38	5 22
Kearney	Ⓒ —36	40 42	99 02	—6 36	5 24
Lincoln	Ⓒ —27	40 50	96 41	—6 27	5 33
Loup City	Ⓒ —36	41 17	98 58	—6 36	5 24

Nebraska, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
McCook	Ⓒ —43	40 13	100 38	—6 43	5 17
Nebraska City	Ⓒ —24	40 42	95 52	—6 24	5 36
Norfolk	Ⓒ —30	42 02	97 24	—6 30	5 30
North Platte	Ⓒ —43	41 09	100 46	—6 43	5 17
Omaha	Ⓒ —24	41 17	95 57	—6 24	5 36
Pleasanton	Ⓒ —36	41 00	99 00	—6 36	5 24

NEVADA

Boulder City	Ⓟ +20	36 01	114 53	—7 40	4 20
Caliente	Ⓜ —38	37 38	114 29	—7 38	4 22
Carson City	Ⓟ +01	39 10	119 45	—7 59	4 01
Elko	Ⓟ +17	40 50	115 45	—7 43	4 17
Ely	Ⓟ +20	39 15	114 53	—7 40	4 20
Goldfield	Ⓟ +11	37 42	117 13	—7 49	4 11
Las Vegas	Ⓟ +19	36 11	115 09	—7 41	4 19
Lovelock	Ⓟ +06	40 11	118 28	—7 54	4 06
Reno	Ⓟ +01	39 32	119 48	—7 59	4 01
Tonopah	Ⓟ +11	38 04	117 13	—7 49	4 11

NEW HAMPSHIRE

Berlin	Ⓔ +15	44 29	71 12	—4 45	7 15
Claremont	Ⓔ +11	43 23	72 22	—4 49	7 11
Concord	Ⓔ +14	43 12	71 32	—4 46	7 14
Dover	Ⓔ +17	43 12	70 52	—4 43	7 17
Keene	Ⓔ +11	42 55	72 18	—4 49	7 11
Laconia	Ⓔ +14	43 30	71 30	—4 46	7 14
Lancaster	Ⓔ +14	44 30	71 35	—4 46	7 14
Lebanon	Ⓔ +11	43 39	72 15	—4 49	7 11
Manchester	Ⓔ +14	43 00	71 30	—4 46	7 14
Nashua	Ⓔ +14	42 45	71 30	—4 46	7 14
Newport	Ⓔ +11	43 25	72 10	—4 49	7 11
Plymouth	Ⓔ +13	43 45	71 42	—4 47	7 13
Portsmouth	Ⓔ +17	43 05	70 47	—4 43	7 17
Rochester	Ⓔ +16	43 20	71 00	—4 44	7 16
Woodsville	Ⓔ +12	44 09	72 00	—4 48	7 12

NEW JERSEY

Asbury Park	Ⓔ +04	40 15	74 00	—4 56	7 04
Atlantic City	Ⓔ +02	39 21	74 27	—4 58	7 02
Bayonne	Ⓔ +04	40 40	74 07	—4 56	7 04
Belleville	Ⓔ +03	40 48	74 10	—4 57	7 03

New Jersey, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Bloomfield	Ⓔ +03	40 48	74 12	—4 57	7 03
Bridgeton	Ⓔ —01	39 27	75 17	—5 01	6 59
Burlington	Ⓔ 00	40 03	74 57	—5 00	7 00
Camden	Ⓔ —01	39 53	75 09	—5 01	6 59
Carteret	Ⓔ +03	40 35	74 12	—4 57	7 03
Clifton	Ⓔ +03	40 54	74 08	—4 57	7 03
Collingswood	Ⓔ 00	39 50	75 06	—5 00	7 00
Dover	Ⓔ +03	40 52	74 20	—4 57	7 03
East Orange	Ⓔ +03	40 46	74 13	—4 57	7 03
Elizabeth	Ⓔ +03	40 40	74 12	—4 57	7 03
Englewood	Ⓔ +04	40 54	73 58	—4 56	7 04
Garfield	Ⓔ +04	40 52	74 06	—4 56	7 04
Gloucester City	Ⓔ —01	39 52	75 10	—5 01	6 59
Hackensack	Ⓔ +04	40 52	74 02	—4 56	7 04
Harrison	Ⓔ +03	40 45	74 10	—4 57	7 03
Hoboken	Ⓔ +04	40 45	74 02	—4 56	7 04
Irvington	Ⓔ +03	40 44	74 15	—4 57	7 03
Jersey City	Ⓔ +03	40 40	74 10	—4 57	7 03
Kearney	Ⓔ +03	40 45	74 11	—4 57	7 03
Lakewood	Ⓔ +03	40 04	74 11	—4 57	7 03
Linden	Ⓔ +03	40 38	74 15	—4 57	7 03
Long Branch	Ⓔ +04	40 20	74 00	—4 56	7 04
Millville	Ⓔ 00	39 26	75 02	—5 00	7 00
Montclair	Ⓔ +03	40 49	74 13	—4 57	7 03
Morristown	Ⓔ +02	40 48	74 32	—4 58	7 02
Newark	Ⓔ +03	40 41	74 08	—4 57	7 03
New Brunswick	Ⓔ +02	40 28	74 28	—4 58	7 02
Newton	Ⓔ +01	41 05	74 48	—4 59	7 01
Orange	Ⓔ +03	40 46	74 14	—4 57	7 03
Passaic	Ⓔ +03	40 53	74 15	—4 57	7 03
Paterson	Ⓔ +03	40 57	74 12	—4 57	7 03
Perth Amboy	Ⓔ +03	40 32	74 16	—4 57	7 03
Phillipsburg	Ⓔ 00	40 50	75 00	—5 00	7 00
Plainfield	Ⓔ +02	40 36	74 27	—4 58	7 02
Rahway	Ⓔ +03	40 37	74 16	—4 57	7 03
Ridgefield Park	Ⓔ +04	40 52	74 02	—4 56	7 04
Roosevelt	Ⓔ +03	40 35	74 14	—4 57	7 03
Rutherford	Ⓔ +04	40 50	74 06	—4 56	7 04
South Orange	Ⓔ +03	40 45	74 16	—4 57	7 03
Summit	Ⓔ +03	40 42	74 22	—4 57	7 03
Trenton	Ⓔ +01	40 14	74 44	—4 59	7 01
Union	Ⓔ —02	39 47	75 02	—5 02	6 58

New Jersey, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
West New York	Ⓔ +04	40 48	74 00	—4 56	7 04
West Orange	Ⓔ +03	40 47	74 15	—4 57	7 03

NEW MEXICO

Alamogordo	Ⓜ —04	32 54	105 58	—7 04	4 56
Albuquerque	Ⓜ —07	35 05	106 39	—7 07	4 53
Carlsbad	Ⓜ +03	32 24	104 14	—6 57	5 03
Clovis	Ⓜ +07	34 24	103 11	—6 53	5 07
Dawson	Ⓜ +01	36 41	104 47	—6 59	5 01
Deming	Ⓜ —11	32 16	107 46	—7 11	4 49
Gallup	Ⓜ —15	35 31	108 45	—7 15	4 45
Las Cruces	Ⓜ —11	32 20	107 49	—7 11	4 49
Las Vegas	Ⓜ —01	35 35	105 15	—7 01	4 59
Lordsburg	Ⓜ —15	32 22	108 43	—7 15	4 45
Raton	Ⓜ +02	36 53	104 27	—6 58	5 02
Roswell	Ⓜ +02	33 23	104 31	—6 58	5 02
Santa Fe	Ⓜ —04	35 40	106 05	—7 04	4 56
Silver City	Ⓜ —13	32 46	108 19	—7 13	4 47
Tucumcari	Ⓜ +05	35 10	103 43	—6 55	5 05

NEW YORK

Albany	Ⓔ +05	42 42	73 46	—4 55	7 05
Amsterdam	Ⓔ +03	42 56	74 10	—4 57	7 03
Auburn	Ⓔ —06	42 55	76 36	—5 06	6 54
Batavia	Ⓔ —13	43 00	78 12	—5 13	6 47
Beacon	Ⓔ +04	41 29	73 58	—4 56	7 04
Binghamton	Ⓔ —04	42 07	75 55	—5 04	6 56
Brooklyn	Ⓔ +04	40 40	73 58	—4 56	7 04
Buffalo	Ⓔ —16	42 55	78 55	—5 16	6 44
Cohoes	Ⓔ +05	42 43	73 43	—4 55	7 05
Cortland	Ⓔ —05	42 36	76 09	—5 05	6 55
Dunkirk	Ⓔ —17	42 30	79 20	—5 17	6 43
Elmira	Ⓔ —07	42 06	76 50	—5 07	6 53
Endicott	Ⓔ —04	42 05	76 00	—5 04	6 56
Freeport	Ⓔ +06	40 41	73 36	—4 54	7 06
Fulton	Ⓔ —06	43 18	76 26	—5 06	6 54
Geneva	Ⓔ —08	42 52	77 00	—5 08	6 52
Glens Falls	Ⓔ +05	43 18	73 38	—4 55	7 05
Gloversville	Ⓔ +03	43 04	74 20	—4 57	7 03
Herkimer	Ⓔ 00	43 03	74 58	—5 00	7 00
Hornell	Ⓔ —11	42 21	77 40	—5 11	6 49
Hudson	Ⓔ +05	42 27	73 47	—4 55	7 05

New York, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Ithaca	Ⓔ —06	42 27	76 31	—5 06	6 54
Jamestown	Ⓔ —17	42 07	79 15	—5 17	6 43
Johnson City	Ⓔ —04	42 18	75 58	—5 04	6 56
Johnstown	Ⓔ +03	43 00	74 22	—4 57	7 03
Kenmore	Ⓔ —15	42 58	78 52	—5 15	6 45
Kingston	Ⓔ +04	41 58	74 00	—4 56	7 04
Lackawanna	Ⓔ —16	42 52	78 52	—5 16	6 44
Little Falls	Ⓔ +01	43 03	74 52	—4 59	7 01
Lockport	Ⓔ —15	43 11	78 41	—5 15	6 45
Massena	Ⓔ 00	44 57	74 54	—5 00	7 00
Middletown	Ⓔ +02	41 27	74 27	—4 58	7 02
Mount Vernon	Ⓔ +05	40 56	73 50	—4 55	7 05
Newburgh	Ⓔ +04	41 30	74 00	—4 56	7 04
New Rochelle	Ⓔ +05	40 55	73 47	—4 55	7 05
New York	Ⓔ +04	40 43	74 00	—4 56	7 04
Niagara Falls	Ⓔ —16	43 05	79 02	—5 16	6 44
North Tonawanda	Ⓔ —16	43 02	78 54	—5 16	6 44
Ogdensburg	Ⓔ —02	44 39	75 30	—5 02	6 58
Olean	Ⓔ —14	42 05	78 25	—5 14	6 46
Oneida	Ⓔ —03	43 05	75 40	—5 03	6 57
Oneonta	Ⓔ 00	42 27	75 07	—5 00	7 00
Ossining	Ⓔ +05	41 11	73 52	—4 55	7 05
Oswego	Ⓔ —06	43 26	76 30	—5 06	6 54
Peekskill	Ⓔ +04	41 17	73 56	—4 56	7 04
Plattsburg	Ⓔ +05	44 42	73 38	—4 55	7 05
Port Chester	Ⓔ +05	40 57	73 45	—4 55	7 05
Port Jervis	Ⓔ +01	41 25	74 41	—4 59	7 01
Poughkeepsie	Ⓔ +04	41 42	73 56	—4 56	7 04
Rensselaer	Ⓔ +05	42 40	73 45	—4 55	7 05
Rochester	Ⓔ —10	43 08	77 35	—5 10	6 50
Rockville Center	Ⓔ +05	40 40	73 42	—4 55	7 05
Rome	Ⓔ —02	43 14	75 30	—5 02	6 58
Saratoga Springs	Ⓔ +07	43 05	73 08	—4 53	7 07
Schenectady	Ⓔ +04	42 48	73 56	—4 56	7 04
Syracuse	Ⓔ —05	43 05	76 10	—5 05	6 55
Tonawanda	Ⓔ —16	43 00	78 53	—5 16	6 44
Troy	Ⓔ +05	42 46	73 42	—4 55	7 05
Utica	Ⓔ —01	43 07	75 13	—5 01	6 59
Watertown	Ⓔ —04	43 58	75 56	—5 04	6 56
Watervliet	Ⓔ +05	42 46	73 46	—4 55	7 05
White Plains	Ⓔ +05	41 02	73 48	—4 55	7 05
Yonkers	Ⓔ +05	40 57	73 50	—4 55	7 05

NORTH CAROLINA

A zone time boundary line crosses North Carolina at the extreme western part, leaving a small portion to Central time while the greater portion of the state uses Eastern time.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Asheville	Ⓔ —30	35 35	82 34	—5 30	6 30
Bushnell	Ⓔ —36	35 30	84 00	—5 34	6 26
Charlotte	Ⓔ —23	35 14	80 50	—5 23	6 37
Concord	Ⓔ —22	35 24	80 36	—5 22	6 38
Durham	Ⓔ —16	36 00	78 55	—5 16	6 44
Elizabeth City	Ⓔ —05	36 17	76 14	—5 05	6 55
Fayetteville	Ⓔ —16	35 03	78 55	—5 16	6 44
Franklin	Ⓔ —34	35 07	83 25	—5 34	6 26
Gastonia	Ⓔ —25	35 16	81 12	—5 25	6 35
Goldsboro	Ⓔ —12	35 23	77 59	—5 12	6 48
Greensboro	Ⓔ —19	36 04	79 46	—5 19	6 41
High Point	Ⓔ —20	35 57	80 00	—5 20	6 40
Kinston	Ⓔ —10	35 16	77 36	—5 10	6 50
Murphy	Ⓒ +36	35 06	84 02	—5 36	6 24
New Bern	Ⓔ —08	35 06	77 03	—5 08	6 52
Raleigh	Ⓔ —15	35 46	78 39	—5 15	6 45
Rocky Mount	Ⓔ —11	35 56	77 48	—5 11	6 49
Salisbury	Ⓔ —22	35 39	80 28	—5 22	6 38
Shelby	Ⓔ —26	35 16	81 34	—5 26	6 34
Statesville	Ⓔ —24	35 46	80 54	—5 24	6 36
Thomasville	Ⓔ —20	35 52	80 04	—5 20	6 40
Wilmington	Ⓔ —12	34 14	77 57	—5 12	6 48
Wilson	Ⓔ —12	35 43	77 56	—5 12	6 48
Winston-Salem	Ⓔ —21	36 05	80 14	—5 21	6 39

NORTH DAKOTA

A time zone boundary line crosses the extreme southwest portion of North Dakota on which two towns, Bowman and Hettinger use Mountain time. All places other than these use Central time.

Bismarck	Ⓒ —43	46 49	100 46	—6 43	5 17
Bowman	Ⓜ +06	46 11	103 23	—6 54	5 06
Devils Lake	Ⓒ —35	48 07	98 51	—6 35	5 25
Dickinson	Ⓒ —51	46 52	102 48	—6 51	5 09
Fargo	Ⓒ —27	46 53	96 47	—6 27	5 33
Grafton	Ⓒ —30	48 25	97 23	—6 30	5 30
Grand Forks	Ⓒ —28	47 55	97 02	—6 28	5 32
Hettinger	Ⓜ +09	46 06	102 38	—6 51	5 09
Jamestown	Ⓒ —35	46 55	98 41	—6 35	5 25

North Dakota, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Mandan	© —44	46 51	100 55	—6 44	5 16
Minot	© —45	48 14	101 17	—6 45	5 15
Valley City	© —32	46 56	98 00	—6 32	5 28
Wahpeton	© —26	46 17	96 36	—6 26	5 34
Williston	© —55	48 08	103 39	—6 55	5 05

OHIO

The Interstate Commerce Commission ordered a change in the zone time boundary line, effective September 27th, 1936, placing it at the western border of Ohio and placing the entire state of Ohio in Eastern time. However, the postmaster at Celina reported on April 3rd, 1940, that they (Celina) were using Cenral time.

Akron	Ⓔ —26	41 05	81 30	—5 26	6 34
Alliance	Ⓔ —24	40 56	81 07	—5 24	6 36
Ashland	Ⓔ —29	40 53	82 17	—5 29	6 31
Ashtabula	Ⓔ —23	41 54	80 47	—5 23	6 37
Barberton	Ⓔ —26	41 03	81 37	—5 26	6 34
Bellaire	Ⓔ —23	40 02	80 46	—5 23	6 37
Bryan	Ⓔ —38	41 28	84 29	—5 38	6 22
Bucyrus	Ⓔ —31	40 50	82 48	—5 31	6 29
Cambridge	Ⓔ —26	40 02	81 35	—5 26	6 34
Canton	Ⓔ —25	40 50	81 22	—5 25	6 35
Celina	Ⓔ —38	40 34	84 37	—5 38	6 22
Chillicothe	Ⓔ —32	39 20	82 58	—5 32	6 28
Cincinnati	Ⓔ —38	39 06	84 30	—5 38	6 22
Cleveland	Ⓔ —27	41 30	81 42	—5 27	6 33
Cleveland Heights	Ⓔ —26	41 30	81 34	—5 26	6 34
Columbus	Ⓔ —32	39 56	83 00	—5 32	6 28
Coshocton	Ⓔ —28	40 17	81 53	—5 28	6 32
Cuyahoga Falls	Ⓔ —26	41 08	81 27	—5 26	6 34
Dayton	Ⓔ —37	39 45	84 12	—5 37	6 23
Defiance	Ⓔ —37	41 17	84 21	—5 37	6 23
East Cleveland	Ⓔ —26	41 32	81 34	—5 26	6 34
East Liverpool	Ⓔ —22	40 38	80 35	—5 22	6 38
Eaton	Ⓔ —39	39 46	84 39	—5 39	6 21
Elyria	Ⓔ —28	41 22	82 07	—5 28	6 32
Euclid	Ⓔ —26	41 36	81 29	—5 26	6 34
Findlay	Ⓔ —34	41 05	83 29	—5 34	6 26
Fostoria	Ⓔ —34	41 10	83 24	—5 34	6 26
Fremont	Ⓔ —34	41 20	83 06	—5 34	6 26
Garfield Heights	Ⓔ —26	41 24	81 36	—5 26	6 34
Greenville	Ⓔ —39	40 07	84 39	—5 39	6 21

Ohio, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Hamilton	Ⓔ —38	39 24	84 36	—5 38	6 22
Ironton	Ⓔ —31	38 32	82 42	—5 31	6 29
Lakewood	Ⓔ —27	41 28	81 48	—5 27	6 33
Lancaster	Ⓔ —30	39 42	82 36	—5 30	6 30
Lima	Ⓔ —36	40 44	84 07	—5 36	6 24
Lorain	Ⓔ —29	41 27	82 09	—5 29	6 31
Mansfield	Ⓔ —30	40 47	82 32	—5 30	6 30
Marietta	Ⓔ —26	39 24	81 30	—5 26	6 34
Marion	Ⓔ —32	40 37	83 07	—5 32	6 28
Massillon	Ⓔ —26	40 50	81 32	—5 26	6 34
Middletown	Ⓔ —38	39 30	84 27	—5 38	6 22
Newark	Ⓔ —30	40 05	82 25	—5 30	6 30
New Philadelphia	Ⓔ —26	40 30	81 27	—5 26	6 34
Niles	Ⓔ —23	41 13	80 47	—5 23	6 37
Norwood	Ⓔ —38	39 10	84 25	—5 38	6 22
Painesville	Ⓔ —25	41 42	81 14	—5 25	6 35
Parma	Ⓔ —27	41 24	81 45	—5 27	6 33
Piqua	Ⓕ —37	40 11	84 16	—5 37	6 23
Portsmouth	Ⓔ —32	38 45	83 00	—5 32	6 28
Salem	Ⓔ —23	40 56	80 50	—5 23	6 37
Sandusky	Ⓔ —31	41 27	82 41	—5 31	6 29
Shaker Heights	Ⓔ —26	41 29	81 32	—5 26	6 34
Springfield	Ⓔ —35	39 56	83 48	—5 35	6 25
Steubenville	Ⓔ —23	40 24	80 40	—5 23	6 37
Struthers	Ⓔ —22	41 02	80 37	—5 22	6 38
Tiffin	Ⓔ —33	41 08	83 12	—5 33	6 27
Toledo	Ⓔ —34	41 40	83 30	—5 34	6 26
Troy	Ⓕ —37	40 02	84 15	—5 37	6 23
Van Wert	Ⓔ —39	40 50	84 38	—5 39	6 21
Warren	Ⓕ —24	41 15	80 55	—5 24	6 36
Wooster	Ⓔ —28	40 49	81 56	—5 28	6 32
Xenia	Ⓔ —36	39 43	83 55	—5 36	6 24
Youngstown	Ⓔ —23	41 05	80 40	—5 23	6 37
Zanesville	Ⓔ —28	39 56	82 02	—5 28	6 32

OKLAHOMA

Ada	Ⓒ —27	34 45	96 43	—6 27	5 33
Altus	Ⓒ —37	34 37	99 21	—6 37	5 23
Ardmore	Ⓒ —29	34 11	97 08	—6 29	5 31
Bartlesville	Ⓒ —24	36 46	95 58	—6 24	5 36
Beaver	Ⓒ —42	36 47	100 31	—6 42	5 18
Blackwell	Ⓒ —29	36 48	97 18	—6 29	5 31

Oklahoma, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Chickasha	Ⓒ —32	35 03	97 58	—6 32	5 28
Cushing	Ⓒ —27	35 58	96 47	—6 27	5 33
Enid	Ⓒ —32	36 24	97 54	—6 32	5 28
Guthrie	Ⓒ —30	35 52	97 25	—6 30	5 30
Hooker	Ⓒ —45	36 51	101 13	—6 45	5 15
Lawton	Ⓒ —34	34 15	98 30	—6 34	5 26
McAlester	Ⓒ —23	34 56	95 45	—6 23	5 37
Miami	Ⓒ —19	36 53	94 51	—6 19	5 41
Muskogee	Ⓒ —21	35 44	95 22	—6 21	5 39
Oklahoma City	Ⓒ —30	35 28	97 31	—6 30	5 30
Okmulgee	Ⓒ —24	35 36	95 58	—6 24	5 36
Ponca City	Ⓒ —28	36 43	97 06	—6 28	5 32
Sapulpa	Ⓒ —24	36 00	96 05	—6 24	5 36
Seminole	Ⓒ —27	35 13	96 39	—6 27	5 33
Shawnee	Ⓒ —28	35 19	96 55	—6 28	5 32
Stillwater	Ⓒ —28	36 07	97 03	—6 28	5 32
Tulsa	Ⓒ —24	36 09	95 59	—6 24	5 36
Wewoka	Ⓒ —26	35 07	96 30	—6 26	5 34

OREGON

A time zone boundary line parallels the eastern border of Oregon, thus placing the entire state in Pacific time, but Vale and Ontario which are on the boundary line use Mountain time. Huntington, also on the line, uses Pacific time.

Albany	Ⓟ —12	44 38	123 06	—8 12	3 48
Ashland	Ⓟ —11	42 11	122 42	—8 11	3 49
Astoria	Ⓟ —15	46 10	123 49	—8 15	3 45
Baker	Ⓟ +09	44 47	117 50	—7 51	4 09
Bend	Ⓟ —05	44 03	121 18	—8 05	3 55
Burns	Ⓟ +04	43 35	119 04	—7 56	4 04
Coquille	Ⓟ —17	43 10	124 11	—8 17	3 43
Corvallis	Ⓟ —13	44 34	123 17	—8 13	3 47
Cottage Grove	Ⓟ —12	43 47	123 05	—8 12	3 48
Eugene	Ⓟ —12	44 03	123 06	—8 12	3 48
Grants Pass	Ⓟ —13	42 27	123 20	—8 13	3 47
Gresham	Ⓟ —10	45 30	122 24	—8 10	3 50
Hillsboro	Ⓟ —12	45 31	122 59	—8 12	3 48
Hood River	Ⓟ —06	45 43	121 30	—8 06	3 54
Huntington	Ⓟ +11	44 15	117 15	—7 49	4 11
Klamath Falls	Ⓟ —07	42 12	121 48	—8 07	3 53
La Grande	Ⓟ +08	45 20	118 07	—7 52	4 08
Marshfield	Ⓟ —17	43 21	124 14	—8 17	3 43

Oregon, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
McMinnville	Ⓟ —13	45 13	123 11	—8 13	3 47
Medford	Ⓟ —11	42 20	122 43	—8 11	3 49
Newberg	Ⓟ —12	45 18	122 59	—8 12	3 48
Ontario	Ⓜ —48	44 03	116 59	—7 48	4 12
Oregon City	Ⓟ —10	45 21	122 37	—8 10	3 50
Pendleton	Ⓟ +05	45 40	118 48	—7 55	4 05
Portland	Ⓟ —11	45 30	122 41	—8 11	3 49
Roseburg	Ⓟ —13	43 11	123 20	—8 13	3 47
Salem	Ⓟ —12	44 56	123 01	—8 12	3 48
Silverton	Ⓟ —11	45 01	122 48	—8 11	3 49
St. Helens	Ⓟ —11	45 51	122 49	—8 11	3 49
The Dalles	Ⓟ —05	45 35	121 11	—8 05	3 55
Tillamook	Ⓟ —15	45 27	123 50	—8 15	3 45
Toledo	Ⓟ —16	44 38	123 58	—8 16	3 44
Umatilla	Ⓟ +03	46 00	119 15	—7 57	4 03
Vale	Ⓜ —49	43 59	117 15	—7 49	4 11

PENNSYLVANIA

Aliquippa	Ⓔ —21	40 38	80 15	—5 21	6 39
Allentown	Ⓔ —02	40 36	75 30	—5 02	6 58
Altoona	Ⓔ —14	40 32	78 26	—5 14	6 46
Ambridge	Ⓔ —21	40 37	80 14	—5 21	6 39
Ardmore	Ⓔ —01	40 01	75 20	—5 01	6 59
Arnold	Ⓔ —19	40 35	79 45	—5 19	6 41
Beaver Falls	Ⓔ —21	40 47	80 22	—5 21	6 39
Bellevue	Ⓔ —20	40 29	80 03	—5 20	6 40
Berwick	Ⓔ —05	41 05	76 13	—5 05	6 55
Bethlehem	Ⓔ —02	40 39	75 23	—5 02	6 58
Braddock	Ⓔ —19	40 26	79 52	—5 19	6 41
Bradford	Ⓔ —15	41 58	78 41	—5 15	6 45
Bristol	Ⓔ +01	40 07	74 52	—4 59	7 01
Butler	Ⓔ —20	40 52	79 54	—5 20	6 40
Canonsburg	Ⓔ —21	40 13	80 17	—5 21	6 39
Carbondale	Ⓔ —02	41 32	75 30	—5 02	6 58
Carlisle	Ⓔ —09	40 12	77 10	—5 09	6 51
Carnegie	Ⓔ —20	40 24	80 05	—5 20	6 40
Chambersburg	Ⓔ —11	39 57	77 41	—5 11	6 49
Charleroi	Ⓔ —20	40 18	79 55	—5 20	6 40
Chester	Ⓔ —01	39 50	75 20	—5 01	6 59
Clairton	Ⓔ —20	40 18	79 54	—5 20	6 40
Coatesville	Ⓔ —03	39 59	75 49	—5 03	6 57
Columbia	Ⓔ —06	40 02	76 30	—5 06	6 54

Pennsylvania, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Conemaugh	Ⓔ —15	40 22	78 50	—5 15	6 45
Connellsville	Ⓔ —18	40 02	79 36	—5 18	6 42
Conshohocken	Ⓔ —01	40 05	75 20	—5 01	6 59
Coraopolis	Ⓔ —21	40 31	80 10	—5 21	6 39
Dickson	Ⓔ —03	41 26	75 41	—5 03	6 57
Donora	Ⓔ —19	40 10	79 45	—5 19	6 41
Du Bois	Ⓔ —15	41 09	78 46	—5 15	6 45
Dunmore	Ⓔ —03	41 22	75 39	—5 03	6 57
Duquesne	Ⓔ —19	40 22	79 52	—5 19	6 41
Easton	Ⓔ —01	40 42	75 11	—5 01	6 59
Erie	Ⓔ —20	42 06	80 04	—5 20	6 40
Farrell	Ⓔ —22	41 14	80 30	—5 22	6 38
Franklin	Ⓔ —19	41 25	79 50	—5 19	6 41
Greensburg	Ⓔ —18	40 18	79 32	—5 18	6 42
Hanover	Ⓔ —08	39 48	76 59	—5 08	6 52
Harrisburg	Ⓔ —07	40 16	76 50	—5 07	6 53
Hazelton	Ⓔ —04	40 58	75 58	—5 04	6 56
Homestead	Ⓔ —20	40 24	79 54	—5 20	6 40
Jeanette	Ⓔ —18	40 20	79 37	—5 18	6 42
Johnstown	Ⓔ —15	40 22	78 52	—5 15	6 45
Kingston	Ⓔ —04	41 16	75 58	—5 04	6 56
Lancaster	Ⓔ —05	40 03	76 20	—5 05	6 55
Latrobe	Ⓔ —17	40 22	79 18	—5 17	6 43
Lebanon	Ⓔ —06	40 20	76 25	—5 06	6 54
Lewistown	Ⓔ —10	40 37	77 30	—5 10	6 50
McKeesport	Ⓔ —19	40 20	79 50	—5 19	6 41
McKees Rocks	Ⓔ —20	40 26	80 03	—5 20	6 40
Mahanoy City	Ⓔ —05	40 48	76 10	—5 05	6 55
Meadville	Ⓔ —21	41 40	80 10	—5 21	6 39
Milford	Ⓔ +01	41 15	74 45	—4 59	7 01
Monesson	Ⓔ —19	40 10	79 50	—5 19	6 41
Mt. Carmel	Ⓔ —06	40 48	76 25	—5 06	6 54
Mt. Union	Ⓔ —12	40 25	77 53	—5 12	6 48
Nanticoke	Ⓔ —04	41 22	76 00	—5 04	6 56
New Castle	Ⓔ —21	41 00	80 22	—5 21	6 39
New Kensington	Ⓔ —19	40 35	79 45	—5 19	6 41
Norristown	Ⓔ —01	40 08	75 20	—5 01	6 59
Northampton	Ⓔ —02	40 42	75 30	—5 02	6 58
Oil City	Ⓔ —19	41 26	79 43	—5 19	6 41
Old Forge	Ⓔ —03	41 20	75 48	—5 03	6 57
Olyphant	Ⓔ —03	41 27	75 39	—5 03	6 57
Philadelphia	Ⓔ —01	40 00	75 10	—5 01	6 59

Pennsylvania, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Phoenixville	Ⓔ —02	40 09	75 31	—5 02	6 58
Pittsburgh	Ⓕ —20	40 27	79 57	—5 20	6 40
Pittston	Ⓔ —03	41 18	75 46	—5 03	6 57
Plymouth	Ⓔ —04	41 15	75 56	—5 04	6 56
Pottstown	Ⓔ —03	40 15	75 40	—5 03	6 57
Pottsville	Ⓔ —05	40 42	76 12	—5 05	6 55
Reading	Ⓔ —04	40 22	75 56	—5 04	6 56
Scranton	Ⓔ —03	41 24	75 42	—5 03	6 57
Shamokin	Ⓔ —06	40 47	76 33	—5 06	6 54
Sharon	Ⓕ —22	41 14	80 30	—5 22	6 38
Shenandoah	Ⓔ —05	40 48	76 12	—5 05	6 55
Steelton	Ⓔ —07	40 15	76 46	—5 07	6 53
Sunbury	Ⓔ —07	40 52	76 47	—5 07	6 53
Swissvale	Ⓔ —19	40 26	79 52	—5 19	6 41
Tamaqua	Ⓔ —04	40 45	75 57	—5 04	6 56
Taylor	Ⓔ —03	41 23	75 45	—5 03	6 57
Tunkhannock	Ⓔ —04	41 36	75 58	—5 04	6 56
Vandergrift	Ⓔ —18	40 38	79 32	—5 18	6 42
Warren	Ⓕ —16	41 50	79 07	—5 16	6 44
Washington	Ⓔ —21	40 10	80 20	—5 21	6 39
Waynesboro	Ⓕ —21	39 55	80 12	—5 21	6 39
West Chester	Ⓔ —02	39 58	75 36	—5 02	6 58
Wilkes-Barre	Ⓕ —03	41 14	75 52	—5 03	6 57
Wilkinsburg	Ⓔ —20	40 26	79 53	—5 20	6 40
Williamsport	Ⓕ —08	41 13	77 02	—5 08	6 52
Yardley	Ⓔ +01	40 15	74 40	—4 59	7 01
York	Ⓔ —07	39 58	76 42	—5 07	6 53

RHODE ISLAND

Bristol	Ⓔ +15	41 38	71 18	—4 45	7 15
Central Falls	Ⓔ +15	41 53	71 22	—4 45	7 15
Coventry	Ⓔ +14	41 42	71 37	—4 46	7 14
Cranston	Ⓔ +14	41 45	71 27	—4 46	7 14
Cumberland Hill	Ⓕ +14	42 00	71 30	—4 46	7 14
East Providence	Ⓕ +14	41 48	71 24	—4 46	7 14
Manville	Ⓕ +14	41 58	71 27	—4 46	7 14
Newport	Ⓔ +15	41 27	71 20	—4 45	7 15
Pawtucket	Ⓕ +14	41 52	71 25	—4 46	7 14
Providence	Ⓕ +14	41 50	71 25	—4 46	7 14
Warwick	Ⓔ +15	41 38	71 22	—4 45	7 15
Westerly	Ⓔ +13	41 20	71 50	—4 47	7 13
Woonsocket	Ⓕ +14	42 00	71 31	—4 46	7 14

SOUTH CAROLINA

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Abbeville	Ⓔ —30	34 11	82 23	—5 30	6 30
Anderson	Ⓔ —31	34 30	82 39	—5 31	6 29
Aiken	Ⓔ —29	33 34	81 44	—5 29	6 31
Bennettsville	Ⓔ —19	34 36	79 40	—5 19	6 41
Charleston	Ⓔ —20	32 47	79 57	—5 20	6 40
Clifton	Ⓔ —27	35 00	81 48	—5 27	6 33
Columbia	Ⓔ —24	34 00	81 02	—5 24	6 36
Darlington	Ⓔ —19	34 17	79 52	—5 19	6 41
Florence	Ⓔ —19	34 11	79 46	—5 19	6 41
Gaffney	Ⓔ —26	35 04	81 39	—5 26	6 34
Greenville	Ⓔ —30	34 51	82 24	—5 30	6 30
Greenwood	Ⓔ —29	34 15	82 15	—5 29	6 31
Hartsville	Ⓔ —20	34 21	80 03	—5 20	6 40
Laurens	Ⓔ —28	34 29	82 02	—5 28	6 32
Marion	Ⓔ —17	34 10	79 13	—5 17	6 43
Newberry	Ⓔ —27	34 16	81 40	—5 27	6 33
Orangeburg	Ⓔ —23	33 30	80 50	—5 23	6 37
Pelzer	Ⓔ —30	34 38	82 29	—5 30	6 30
Rock Hill	Ⓔ —24	34 55	81 02	—5 24	6 36
Spartanburg	Ⓔ —28	34 57	81 57	—5 28	6 32
Sumter	Ⓔ —21	33 56	80 20	—5 21	6 39
Union	Ⓔ —27	34 42	81 40	—5 27	6 33

SOUTH DAKOTA

A zone time boundary line intersects South Dakota slightly west of the middle of the state, giving it Central and Mountain time. Towns on the line use Central time.

Aberdeen	Ⓒ —34	45 28	98 29	—6 34	5 26
Brookings	Ⓒ —27	44 18	96 47	—6 27	5 33
Canton	Ⓒ —22	43 18	96 35	—6 22	5 38
Deadwood	Ⓜ +05	44 23	103 42	—6 55	5 05
Hot Springs	Ⓜ +06	43 26	103 30	—6 54	5 06
Huron	Ⓒ —33	44 21	98 12	—6 33	5 27
Lead	Ⓜ +05	44 21	103 46	—6 55	5 05
Madison	Ⓒ —28	44 01	97 06	—6 28	5 32
Mitchell	Ⓒ —32	43 43	98 01	—6 32	5 28
Mobridge	Ⓒ —42	45 33	100 26	—6 42	5 18
Murdo	Ⓒ —43	43 54	100 41	—6 43	5 17
Pierre	Ⓒ —41	44 22	100 20	—6 41	5 19
Rapid City	Ⓜ +07	44 05	103 13	—6 53	5 07
Sioux Falls	Ⓒ —27	43 33	96 42	—6 27	5 33

South Dakota, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Watertown	© —28	44 55	97 05	—6 28	5 32
Yankton	© —30	42 53	97 23	—6 30	5 30

TENNESSEE

A zone time boundary line crosses the extreme eastern corner of Tennessee, giving a small portion to Eastern time. All points west of that line use Central time.

Alcoa	© +40	35 46	80 00	—5 20	6 40
Athens	© +22	35 36	84 37	—5 38	6 22
Bristol	Ⓔ —29	36 35	82 10	—5 29	6 31
Chattanooga	© +19	35 02	85 18	—5 41	6 19
Clarksville	© +11	36 32	87 22	—5 49	6 11
Cleveland	© +21	35 08	84 52	—5 39	6 21
Columbia	© +12	35 37	87 03	—5 48	6 12
Dyersburg	© +02	36 02	89 24	—5 58	6 02
Elizabethton	Ⓔ —29	36 20	82 12	—5 29	6 31
Greeneville	© +29	36 09	82 52	—5 31	6 29
Harriman	© +22	35 56	84 33	—5 38	6 22
Humboldt	© +04	35 48	88 56	—5 56	6 04
Jackson	© +05	35 37	88 50	—5 55	6 05
Johnson City	Ⓔ —29	36 18	82 22	—5 29	6 31
Kingsport	Ⓔ —30	36 33	82 36	—5 30	6 30
Knoxville	© +24	35 58	83 57	—5 36	6 24
Lebanon	© +15	36 12	86 17	—5 45	6 15
Memphis	© 00	35 07	90 05	—6 00	6 00
Nashville	© +13	36 10	86 49	—5 47	6 13
Paris	© +07	36 17	88 20	—5 53	6 07
Shelbyville	© +14	35 30	86 28	—5 46	6 14
Springfield	© +12	36 30	86 53	—5 48	6 12
Tullahoma	© +15	35 22	86 12	—5 45	6 15

TEXAS

The entire state of Texas uses Central time with the exception of El Paso, which uses Mountain time.

Abilene	© —39	32 26	99 45	—6 39	5 21
Amarillo	© —47	35 13	101 49	—6 47	5 13
Austin	© —31	30 16	97 43	—6 31	5 29
Beaumont	© +44	30 05	94 07	—6 16	5 44
Big Spring	© —46	32 15	101 28	—6 46	5 14
Brownsville	© —30	25 55	97 30	—6 30	5 30

Texas, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Brownwood	© —36	31 43	98 59	—6 36	5 24
Cleburne	© —30	32 21	97 23	—6 30	5 30
Corpus Christi	© —30	27 48	97 24	—6 30	5 30
Corsicana	© —26	32 06	96 28	—6 26	5 34
Dallas	© —27	32 47	96 48	—6 27	5 33
Del Rio	© —44	29 21	100 54	—6 44	5 16
Denison	© —26	33 45	96 32	—6 26	5 34
Eagle Pass	© —42	28 42	100 30	—6 42	5 18
Eastland	© —35	32 23	98 49	—6 35	5 25
Electra	© —36	34 02	98 55	—6 36	5 24
El Paso	Ⓜ —06	31 46	106 28	—7 06	4 54
Fort Worth	© —29	32 45	97 18	—6 29	5 31
Galveston	© +41	29 19	94 49	—6 19	5 41
Greenville	© —24	33 09	96 07	—6 24	5 36
Harlingen	© —31	26 12	97 41	—6 31	5 29
Houston	© —21	29 45	95 22	—6 21	5 39
Laredo	© —38	27 30	99 30	—6 38	5 22
Lubbock	© —47	33 35	101 51	—6 47	5 13
Marshall	© +43	32 33	94 21	—6 17	5 43
McAllen	© —33	26 12	98 14	—6 33	5 27
Orange	© +45	30 06	93 43	—6 15	5 45
Palestine	© —22	31 47	95 37	—6 22	5 38
Pampa	© —44	35 33	100 55	—6 44	5 16
Paris	© —22	33 39	95 33	—6 22	5 38
Pecos	© —54	31 26	103 30	—6 54	5 06
Plainview	© —47	34 12	101 41	—6 47	5 13
Port Arthur	© —16	29 52	93 57	—6 16	5 44
San Angelo	© —42	31 27	100 26	—6 42	5 18
San Antonio	© —34	29 25	98 30	—6 34	5 26
San Benito	© —30	26 07	97 37	—6 30	5 30
Sherman	© —26	33 38	96 36	—6 26	5 34
Sweetwater	© —42	32 28	100 25	—6 42	5 18
Temple	© —29	31 05	97 20	—6 29	5 31
Texarkana	© —16	33 25	94 03	—6 16	5 44
Tyler	© —21	32 21	95 18	—6 21	5 39
Vernon	© —37	34 09	99 16	—6 37	5 23
Waco	© —28	31 35	97 07	—6 28	5 32
Waxahachie	© —27	32 23	96 50	—6 27	5 33
Wichita Falls	© —34	33 54	98 29	—6 34	5 26

UTAH

The Interstate Commerce Commission had divided Utah into Mountain and Pacific times, but the **state legislature** has placed the entire state in Mountain time. The boundary line originally set by the Interstate Commerce Commission is used only by the railroads.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Brigham	Ⓜ —28	41 31	112 01	—7 28	4 32
Cedar City	Ⓜ —32	37 41	113 03	—7 32	4 28
Logan	Ⓜ —27	41 45	111 50	—7 27	4 33
Magna	Ⓜ —28	40 43	112 06	—7 28	4 32
Milford	Ⓜ —32	38 25	113 01	—7 32	4 28
Murray	Ⓜ —28	40 40	111 54	—7 28	4 32
Newhouse	Ⓜ —33	38 30	113 22	—7 33	4 27
Ogden	Ⓜ —28	41 14	111 59	—7 28	4 32
Park City	Ⓜ —26	40 38	111 30	—7 26	4 36
Payson	Ⓜ —27	40 03	111 42	—7 27	4 33
Price	Ⓜ —23	39 37	110 47	—7 23	4 37
Provo	Ⓜ —27	40 14	111 40	—7 27	4 33
Richfield	Ⓜ —28	38 46	112 06	—7 28	4 32
Salt Lake City	Ⓜ —27	40 45	111 51	—7 27	4 33
Silver City	Ⓜ —28	39 55	112 07	—7 28	4 32
Spanish Fork	Ⓜ —27	40 07	111 40	—7 27	4 33
Springville	Ⓜ —26	40 10	111 37	—7 26	4 34
Tooele	Ⓜ —29	40 31	112 19	—7 29	4 31

VERMONT

Barre	Ⓔ +10	44 11	72 31	—4 50	7 10
Bellows Falls	Ⓔ +10	43 10	72 30	—4 50	7 10
Bennington	Ⓔ +07	42 52	73 10	—4 53	7 07
Brattleboro	Ⓔ +10	42 50	72 35	—4 50	7 10
Burlington	Ⓔ +07	44 30	73 15	—4 53	7 07
Montpelier	Ⓔ +10	44 16	72 36	—4 50	7 10
Newport	Ⓔ +11	44 57	72 16	—4 49	7 11
Rutland	Ⓔ +08	43 35	73 00	—4 52	7 08
Springfield	Ⓔ +10	43 18	72 30	—4 50	7 10
St. Albans	Ⓔ +07	44 49	73 08	—4 53	7 07
St. Johnsbury	Ⓔ +12	44 25	72 02	—4 48	7 12
Winooski	Ⓔ +07	44 31	73 11	—4 53	7 07

VIRGINIA

A time zone boundary line crosses Virginia at the extreme southwest corner placing that little portion in Central Standard time. All places east of that boundary are in the Eastern time zone. However, Appalachia is on the line between Eastern and Central time; the railroads keep Central time, and it is reported that the populace are about equally divided in the use of the times so that in making an appointment or arranging a meeting they are compelled to state the kind of time they expect to use for the occasion!

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Alexandria	Ⓔ —08	38 49	77 04	—5 08	6 52
Appalachia	Ⓒ +29	36 56	82 48	—5 31	6 29
Big Stone Gap	Ⓔ —31	36 53	82 50	—5 31	6 29
Bristol	Ⓔ —29	36 36	82 10	—5 29	6 31
Charlottsville	Ⓔ —14	38 02	78 29	—5 14	6 46
Danville	Ⓔ —18	36 36	79 23	—5 18	6 42
Hopewell	Ⓔ —09	37 16	77 13	—5 09	6 51
Jonesville	Ⓒ +28	36 41	83 06	—5 32	6 28
Lynchburg	Ⓔ —17	37 25	79 10	—5 17	6 43
Newport News	Ⓔ —06	36 57	76 26	—5 06	6 54
Norfolk	Ⓔ —06	36 50	76 23	—5 06	6 54
Petersburg	Ⓔ —10	37 12	77 24	—5 10	6 50
Portsmouth	Ⓔ —05	36 47	76 20	—5 05	6 55
Richmond	Ⓔ —10	37 34	77 26	—5 10	6 50
Roanoke	Ⓔ —20	37 17	79 57	—5 20	6 40
Staunton	Ⓔ —16	38 10	79 05	—5 16	6 44
Suffolk	Ⓔ —06	36 40	76 35	—5 06	6 54
Winchester	Ⓔ —13	39 10	78 12	—5 13	6 47

WASHINGTON

Aberdeen	Ⓟ —15	46 57	123 48	—8 15	3 45
Anacortes	Ⓟ —11	48 29	122 38	—8 11	3 49
Bellingham	Ⓟ —10	48 45	122 29	—8 10	3 50
Blaine	Ⓟ —11	48 59	122 44	—8 11	3 49
Bremerton	Ⓟ —11	47 33	122 40	—8 11	3 49
Centralia	Ⓟ —12	46 42	122 58	—8 12	3 48
Chehalis	Ⓟ —12	46 39	122 58	—8 12	3 48
Chelan	Ⓟ 00	47 48	119 59	—8 00	4 00
Clarkston	Ⓟ +12	46 25	117 03	—7 48	4 12
Cle Elum	Ⓟ —04	47 11	120 57	—8 04	3 56
Colfax	Ⓟ +11	46 52	117 12	—7 49	4 11
Colville	Ⓟ +08	48 33	117 53	—7 52	4 08
Davenport	Ⓟ +07	47 38	118 09	—7 53	4 07

Washington, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Everett	Ⓟ —09	47 59	122 12	—8 09	3 51
Hoquiam	Ⓟ —15	47 00	123 52	—8 15	3 45
Kelso	Ⓟ —12	46 09	122 55	—8 12	3 48
Longview	Ⓟ —12	46 08	122 56	—8 12	3 48
Montesano	Ⓟ —14	46 59	123 36	—8 14	3 46
Newport	Ⓟ +12	48 11	117 02	—7 48	4 12
Olympia	Ⓟ —12	47 02	122 53	—8 12	3 48
Pasco	Ⓟ +04	46 13	119 07	—7 56	4 04
Port Angeles	Ⓟ —14	48 07	123 28	—8 14	3 46
Port Orchard	Ⓟ —11	47 32	122 38	—8 11	3 49
Port Townsend	Ⓟ —11	48 08	122 48	—8 11	3 49
Prosser	Ⓟ +01	46 10	119 47	—7 59	4 01
Pullman	Ⓟ +11	46 44	117 12	—7 49	4 11
Puyallup	Ⓟ —09	47 09	122 12	—8 09	3 51
Roslyn	Ⓟ —04	47 13	121 00	—8 04	3 56
Seattle	Ⓟ —10	47 45	122 25	—8 10	3 50
Spokane	Ⓟ +10	47 40	117 29	—7 50	4 10
Tacoma	Ⓟ —10	47 15	122 30	—8 10	3 50
Vancouver	Ⓟ —11	45 37	122 40	—8 11	3 49
Walla Walla	Ⓟ +07	46 04	118 21	—7 53	4 07
Wenatchee	Ⓟ —01	47 24	120 19	—8 01	3 59
White Salmon	Ⓟ —06	45 44	121 30	—8 06	3 54
Yakima	Ⓟ —02	46 36	120 30	—8 02	3 58

WEST VIRGINIA

Although the entire state of West Virginia is designated as in the Eastern time zone, many places use Central Standard time on account of the railroads. The "World Daylight Saving Time" book says: "Eastern Standard time is used throughout the state by the B. & O. R. R. Central Standard time is used by the Cleveland, Lorain & Wheeling; Pittsburgh, C. G. & St. L.; Wheeling and Lake Erie R. R.

Beckley	Ⓔ —25	37 44	81 17	—5 25	6 35
Bluefield	Ⓔ —25	37 15	81 15	—5 25	6 35
Charleston	Ⓔ —27	38 22	81 38	—5 27	6 33
Clarksburg	Ⓔ —22	39 16	80 21	—5 21	6 39
Elkins	Ⓔ —19	38 54	79 50	—5 19	6 41
Fairmont	Ⓔ —21	39 29	80 11	—5 21	6 39
Grafton	Ⓔ —20	39 19	80 01	—5 20	6 40
Hinton	Ⓔ —24	37 42	80 55	—5 24	6 36
Huntington	Ⓔ —30	38 25	82 25	—5 30	6 30
Keyser	Ⓔ —16	39 27	79 00	—5 16	6 44

West Virginia, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Martinsburg	Ⓔ —12	39 27	77 58	—5 12	6 48
Morgantown	Ⓔ —20	39 38	79 57	—5 20	6 40
Moundsville	Ⓔ —24	39 57	80 55	—5 24	6 36
Parkersburg	Ⓔ —26	39 16	81 32	—5 26	6 34
Princeton	Ⓔ —24	37 21	81 07	—5 24	6 36
Richwood	Ⓔ —22	38 14	80 32	—5 22	6 38
Weirton	Ⓔ —22	40 30	80 33	—5 22	6 38
Welch	Ⓔ —26	37 24	81 38	—5 26	6 34
Weston	Ⓔ —22	39 00	80 30	—5 22	6 38
Wheeling	Ⓔ —23	40 03	80 43	—5 23	6 37
Williamson	Ⓔ —29	37 40	82 15	—5 29	6 31

WISCONSIN

Antigo	Ⓒ +03	45 09	89 09	—5 57	6 03
Appelton	Ⓒ +06	44 15	88 25	—5 54	6 06
Ashland	Ⓒ —04	46 35	90 54	—6 04	5 56
Beaver Dam	Ⓒ +05	43 30	88 49	—5 55	6 05
Beloit	Ⓒ +04	42 31	89 01	—5 56	6 04
Chippewa Falls	Ⓒ —08	44 53	91 54	—6 08	5 52
Cudahy	Ⓒ +09	42 57	87 52	—5 51	6 09
Eau Claire	Ⓒ —06	44 48	91 30	—6 06	5 54
Fond du Lac	Ⓒ +06	43 48	88 28	—5 54	6 06
Green Bay	Ⓒ +12	44 31	87 01	—5 48	6 12
Janesville	Ⓒ +04	42 41	89 00	—5 56	6 04
Kaukauna	Ⓒ +07	44 17	88 16	—5 53	6 07
Kenosha	Ⓒ +09	42 35	87 50	—5 51	6 09
La Crosse	Ⓒ —05	43 49	91 15	—6 05	5 55
Madison	Ⓒ +03	43 05	89 22	—5 57	6 03
Manitowoc	Ⓒ +09	44 05	87 39	—5 51	6 09
Marinette	Ⓒ +10	45 05	87 37	—5 50	6 10
Marshfield	Ⓒ —01	44 40	90 09	—6 01	5 59
Menasha	Ⓒ +06	44 12	88 26	—5 54	6 06
Menomonie	Ⓒ —08	44 54	91 55	—6 08	5 52
Merrill	Ⓒ +01	45 11	89 40	—5 59	6 01
Milwaukee	Ⓒ +08	43 02	87 55	—5 52	6 08
Neenah	Ⓒ +06	44 10	88 28	—5 54	6 06
Oshkosh	Ⓒ +06	44 00	88 30	—5 54	6 06
Racine	Ⓒ +09	42 44	87 48	—5 51	6 09
Sheboygan	Ⓒ +09	43 45	87 42	—5 51	6 09
Shorewood	Ⓒ +08	43 05	87 55	—5 52	6 08
South Milwaukee	Ⓒ +09	42 55	87 52	—5 51	6 09
Stevens Point	Ⓒ +02	44 31	89 32	—5 58	6 02

Wisconsin, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Superior	Ⓒ —08	46 44	92 04	—6 08	5 52
Two Rivers	Ⓒ +10	44 09	87 35	—5 50	6 10
Watertown	Ⓒ +05	43 13	88 42	—5 55	6 05
Waukesha	Ⓒ +07	43 00	88 15	—5 53	6 07
Wausau	Ⓒ +02	44 58	89 38	—5 58	6 02
Wauwatosa	Ⓒ +08	43 04	88 00	—5 52	6 08
West Allis	Ⓒ +08	43 00	88 00	—5 52	6 08
Wisconsin Rapids	Ⓒ +01	44 23	89 48	—5 59	6 01

WYOMING

Buffalo	Ⓜ —07	44 21	106 41	—7 07	4 53
Casper	Ⓜ —05	42 51	106 18	—7 05	4 55
Cheyenne	Ⓜ +01	41 09	104 48	—6 59	5 01
Cody	Ⓜ —16	44 31	109 02	—7 16	4 44
Cumberland	Ⓜ —22	41 34	110 34	—7 22	4 38
Douglas	Ⓜ —01	42 47	105 22	—7 01	4 59
Evanston	Ⓜ —24	41 16	110 58	—7 24	4 36
Fort Washakie	Ⓜ —15	43 01	108 51	—7 15	4 45
Freedom	Ⓜ —24	42 58	111 03	—7 24	4 36
Gilette	Ⓜ —02	44 18	105 29	—7 02	4 58
Green River	Ⓜ —18	41 33	109 28	—7 18	4 42
Greybull	Ⓜ —12	44 30	108 05	—7 12	4 48
Hanna	Ⓜ —06	41 52	106 34	—7 06	4 54
Kemmerer	Ⓜ —22	41 47	110 34	—7 22	4 38
Lander	Ⓜ —15	42 49	108 43	—7 15	4 45
Laramie	Ⓜ —02	41 19	105 35	—7 02	4 58
Lovell	Ⓜ —14	44 51	108 23	—7 14	4 46
Lusk	Ⓜ +02	42 47	104 28	—6 58	5 02
Midwest	Ⓜ —05	43 37	106 15	—7 05	4 55
Newcastle	Ⓜ +03	43 52	104 12	—6 57	5 03
Powell	Ⓜ —15	44 45	108 45	—7 15	4 45
Rawlins	Ⓜ —09	41 46	107 13	—7 09	4 51
Riverton	Ⓜ —14	43 01	108 23	—7 14	4 46
Rock Spring	Ⓜ —17	41 35	109 12	—7 17	4 43
Sheridan	Ⓜ —08	44 49	106 57	—7 08	4 52
Superior	Ⓜ —16	41 46	108 59	—7 16	4 44
Thermopolis	Ⓜ —13	43 38	108 11	—7 13	4 47
Torrington	Ⓜ +03	42 03	104 10	—6 57	5 03
Wheatland	Ⓜ 00	42 04	104 56	—7 00	5 00
Worland	Ⓜ —12	44 01	107 57	—7 12	4 48

ALASKA

Since August 20th, 1900, Alaska has employed four time zones, namely: Pacific, Yukon Standard Time, Central Alaska S. T., West Coast and Aleutian Island Standard time. The latter actually extends approximately seven degrees beyond the 180th meridian, that is, to 173° **east** longitude. The boundary of the Pacific Standard Time Zone is 127½ degrees west longitude but at a point near Vancouver, Canada, the boundary line is veered to westward to embrace Queen Charlotte Island, through Dickson Entrance up to Ketchikan where the line veers back to normal position. The "**World** Time Zones" map illustrates the erratic boundaries of the east and west coast of Alaska. The following table will be helpful to users of this Hour Book to enable them to make proper clock time corrections in each zone.

PACIFIC STANDARD TIME ZONE

Normally this zone extends from 112½ degrees westward to 127½ degrees west longitude, but in Alaska it extends to approximately 132° 30′ to embrace the following and adjacent smaller places.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Graham Is., Can.	Ⓟ —49	53 30	132 15	—8 49	3 11
Ketchikan	Ⓟ —46	55 20	131 35	—8 46	3 14
Metlakatla	Ⓟ —42	54 21	130 28	—8 42	3 18
Wacker	Ⓟ —46	52 21	131 37	—8 46	3 14
Qu. Charlotte Is., C.	Ⓟ —49	53 00	132 15	—8 49	3 11

YUKON STANDARD TIME ZONE

Center of this zone is the 135th meridian.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Douglas	+02	58 12	134 30	—8 58	3 02
Juneau	+02	58 20	134 35	—8 58	3 02
Petersburg	+08	56 45	133 00	—8 52	3 08
Skagway	—02	59 20	135 30	—9 02	2 58
Sitka	—02	57 10	135 30	—9 02	2 58
Wrangell	+10	56 25	132 30	—8 50	3 10
Yakutat	—19	59 35	139 48	—9 19	2 41

CENTRAL ALASKA STANDARD TIME ZONE

Center of this zone is the 150th meridian.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Anchorage	00	61 10	150 00	—10 00	2 00
Barrow	—25	71 15	156 12	—10 25	1 35
Cordova	+17	60 30	145 45	—9 43	2 17
Fairbanks	+09	64 44	147 39	—9 51	2 09
Seward	+02	60 00	149 30	—9 58	2 02
Susitna	—02	61 25	150 30	—10 02	1 58
Valdez	+16	61 05	146 05	—9 44	2 16

WEST COAST and ALEUTIAN ISLANDS

Center of this zone is the 165th meridian.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Candle	+12	65 50	162 00	—10 48	1 12
Dutch Harbor	—06	53 53	166 35	—11 06	0 54
Nome	—02	64 25	165 30	—11 02	0 58
St. Michaels	+12	63 28	162 05	—10 48	1 12
Teller	—05	65 10	166 15	—11 05	0 55
Unalaska	—06	53 50	166 25	—11 06	0 54

ATTU ISLAND

Note: Attu Island is in **east** Longitude as are the other Islands situated beyond 180 degrees west longitude.

	Time Cor.	Lat. North	Long. East	Green. Diff.	N. Mk. P. M.
	h m	° ′	° ′	h m	h m
Attu Island	—1 28	53 50	173 00	+11 32	11 32

ST. JOHN'S STANDARD TIME

Belle Island and Newfoundland use what is known as St. John's Standard Time, 3½ hours slow of Greenwich, England.

	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Belle Island	—15	51 40	56 30	—3 46	8 14

NEWFOUNDLAND

Uses St. John Standard Time

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Bonavista	—02	48 36	53 08	—3 33	8 27
St. Georges	—23	48 28	58 25	—3 54	8 06
St. Johns	—01	47 32	52 40	—3 31	8 29
Twillingate	—08	49 40	54 49	—3 39	8 21

INTER-COLONIAL STANDARD TIME

4 hours slow of Greenwich; 60th Meridian West.
This is now more generally called Atlantic S. T.

ANTICOSTI ISLAND

Atlantic Standard Time, 60th meridian, 4 hours slow of Greenwich.

	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Anticosti Island	—16	49 30	63 00	—4 16	7 44

CAPE BRETON ISLAND

Atlantic Standard Time, 60th meridian, 4 hours slow of Greenwich.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Glace Bay	00	46 15	59 57	—4 00	8 00
Inverness	—05	46 15	61 15	—4 05	7 55
Port Hood	—06	46 00	61 31	—4 06	7 54
Sydney	—01	46 18	60 14	—4 05	7 55

NEW BRUNSWICK

Atlantic Standard Time, 60th meridian, 4 hours slow of Greenwich.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Chatham	—22	47 00	65 28	—4 22	7 38
Edmundston	—33	47 27	68 08	—4 33	7 27
Fredericton	—26	45 46	66 35	—4 26	7 34
St. John	—25	45 18	66 10	—4 25	7 35

NOVA SCOTIA

Atlantic Standard Time, 60th meridian, 4 hrs. slow of Greenwich.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Amherst	—17	45 49	64 12	—4 17	7 43
Halifax	—15	44 08	63 47	—4 15	7 45
New Glasgow	—11	45 35	62 40	—4 11	7 49
Springhill	—16	45 38	64 04	—4 16	7 44

PRINCE EDWARD ISLAND

Atlantic Standard time, 60th meridian, 4 hours slow of Greenwich.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Charlottetown	—13	46 21	63 20	—4 13	7 47
Summerside	—15	46 24	63 47	—4 15	7 45

QUEBEC

Atlantic S. T. is in use east of longitude 68° West.
Eastern S. T. west of 68° to the boundary at 79° 45′.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Grand Mere	Ⓔ +09	46 34	72 41	—4 51	7 09
Hull	Ⓔ —04	45 27	75 56	—5 04	6 56
Mingan	A —16	50 18	64 03	—4 16	7 44
Moisie	A —24	51 40	66 00	—4 24	7 36
Montreal	Ⓔ +06	45 33	73 35	—4 54	7 06
Quebec	Ⓔ +15	46 53	71 20	—4 45	7 15
St. Johns	Ⓔ +07	45 27	73 19	—4 53	7 07
Three Rivers	Ⓔ +10	46 29	72 22	—4 50	7 10
Valleyfield	Ⓔ +04	45 18	74 00	—4 56	7 04

DISTRICT OF MACKENZIE

This District stretches into the Mountain and Pacific S. T. zones.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Norman	Ⓟ —20	64 50	125 20	—8 21	3 39
Resolution	Ⓟ +25	61 02	113 50	—7 35	4 25

DISTRICT OF KEEWATIN

This District stretches from 80 to 101° West longitude.
Central Standard time of 90th meridian is supposed to be in use.

ONTARIO

Uses Eastern Standard Time east of 90° West longitude and Central Standard time west of 90 degrees.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Belleville	Ⓔ —09	44 10	77 21	—5 09	6 51
Chatham	Ⓔ —29	42 25	82 15	—5 29	6 31
Fort Frances	Ⓒ —14	48 35	93 25	—6 14	5 46
Guelph	Ⓔ —22	43 28	80 27	—5 22	6 38
Hamilton	Ⓔ —19	43 13	79 48	—5 19	6 41
Kenora	Ⓒ —17	49 48	94 20	—6 17	5 43
Ottawa	Ⓔ —03	45 30	75 44	—5 03	6 57
Sarnia	Ⓔ —30	42 58	82 27	—5 30	6 30
Toronto	Ⓔ —18	43 38	79 27	—5 18	6 42
Windsor	Ⓔ —31	42 18	82 50	—5 31	6 29

MANITOBA

Central Standard Time, 90th meridian, 6 hours slow of Greenwich.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Brandon	Ⓒ —40	49 50	99 59	—6 40	5 20
Dauphin	Ⓒ —40	51 05	100 01	—6 40	5 20
Morden	Ⓒ —32	49 15	98 04	—6 32	5 28
Portage la Prairie	Ⓒ —33	49 58	98 18	—6 33	5 27
Port Nelson	Ⓒ —12	56 59	92 57	—6 12	5 48
Stonewall	Ⓒ —29	50 09	97 18	—6 29	5 31
Winnipeg	Ⓒ —29	49 47	97 10	—6 29	5 31
York Factory	Ⓒ —10	56 58	92 31	—6 10	5 50

SASKATCHEWAN

Mountain Standard Time, 105th meridian, 7 hours slow of Green.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Estevan	Ⓜ +08	49 10	103 00	—6 52	5 08
Melville	Ⓜ +06	50 50	103 35	—6 54	5 06
Moose Jaw	Ⓜ —02	50 28	105 35	—7 02	4 58
North Battleford	Ⓜ —14	52 50	108 29	—7 14	4 46
Prince Albert	Ⓜ —02	53 12	105 35	—7 02	4 58
Regina	Ⓜ +01	50 29	104 40	—6 59	5 01
Saskatoon	Ⓜ —07	52 12	106 44	—7 07	4 53
Swift Current	Ⓜ —11	50 18	107 47	—7 11	4 49

ALBERTA

Alberta uses Mountain Standard Time, 105th meridian, 7 hours slow of Greenwich.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Banff	Ⓜ —42	51 15	115 29	—7 42	4 18
Calgary	Ⓜ —36	51 01	114 01	—7 36	4 24
Cardston	Ⓜ —32	49 10	113 06	—7 32	4 28
Edmonton	Ⓜ —34	53 45	113 30	—7 34	4 26
Lethbridge	Ⓜ —31	49 45	112 50	—7 31	4 29
Macleod	Ⓜ —34	49 42	113 28	—7 34	4 26
Medicine Hat	Ⓜ —23	50 02	110 40	—7 23	4 37
Red Deer	Ⓜ —35	52 17	113 46	—7 35	4 25
Vermillion	Ⓜ —24	53 26	111 00	—7 24	4 36
Wetaskiwin	Ⓜ —34	53 03	113 28	—7 34	4 26

BRITISH COLUMBIA

Uses Pacific Standard Time, 120th meridian, 8 hours slow of Greenwich.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Esquimalt	Ⓟ —14	48 25	123 35	—8 14	3 46
Fernie	Ⓟ +20	49 27	115 05	—7 40	4 20
Kamloops	Ⓟ —01	50 42	120 22	—8 01	3 59
Nanaimo	Ⓟ —16	49 08	123 58	—8 16	3 44
Nelson	Ⓟ +12	49 30	117 02	—7 48	4 12
New Westminster	Ⓟ —12	49 12	122 54	—8 12	3 48
North Vancouver	Ⓟ —12	49 18	123 06	—8 12	3 48
Prince George	Ⓟ —11	53 51	122 50	—8 11	3 49
Prince Rupert	Ⓟ —41	54 18	130 15	—8 41	3 19
Trail	Ⓟ +09	49 06	117 42	—7 51	4 09
Vancouver	Ⓟ —12	49 16	123 05	—8 12	3 48
Victoria	Ⓟ —13	48 25	123 21	—8 13	3 47

YUKON

Yukon Standard Time, 135th meridian, 9 hours slow of Greenwich.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Barlow	—09	63 35	137 15	—9 09	2 51
Carcross	+02	60 14	134 31	—8 58	3 02
Carmacks	—04	62 00	136 00	—9 04	2 56

Yukon, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Dawson	—18	64 05	139 31	—9 18	2 42
Dominion	—14	63 45	138 30	—9 14	2 46
Ogilvie	—18	63 20	139 30	—9 18	2 42
Watson	+01	60 00	134 45	—8 59	3 01
Weaketahin	—01	60 00	135 15	—9 01	2 59
Whitehorse	00	60 35	134 59	—9 00	3 00

HAWAIIAN ISLANDS

Hawaii Standard Time, 157° 30′ West; 10:30 slow of Greenwich.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Hakalau	+09	20 00	155 15	—10 21	1 39
Hilo	+10	19 44	155 05	—10 20	1 40
Honolulu	—01	21 18	157 49	—10 31	1 29
Kahuku	—02	21 41	157 57	—10 32	1 28
Kalapana	+10	19 23	155 00	—10 20	1 40
Kalaupapa	+02	21 10	157 00	—10 28	1 32
Kilauea	—08	22 15	159 30	—10 38	1 22
Lahaina	+03	21 00	156 45	—10 27	1 33
Lihue	—08	22 00	159 25	—10 38	1 22
Mountainview	+10	19 33	155 00	—10 20	1 40
Olaa	+10	19 45	155 00	—10 20	1 40
Schofield Barracks	—02	21 30	158 01	—10 32	1 28
Waialua	—02	21 29	158 01	—10 32	1 28
Wailuku	+04	21 00	156 30	—10 26	1 34
Waimea	—09	22 00	159 45	—10 39	1 21

PHILIPPINE ISLANDS (East longitude; Noon Mark, P.M.)

Philippine Standard Time, 120th meridian East, 8 hours fast of Greenwich.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. East	Green. Diff.	N. Mk. P. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Angeles	+06	15 00	121 30	+8 06	8 06
Albay	+15	13 16	123 41	+8 15	8 15
Argao	+16	10 00	124 00	+8 16	8 16
Asturias	+15	10 34	123 43	+8 15	8 15
Bacon	+16	13 00	124 00	+8 16	8 16
Batangas	+04	13 45	121 03	+8 04	8 04
Cavite	+04	14 33	121 00	+8 04	8 04

Philippine Islands, Continued

City	Time Cor.	Lat. North	Long. East	Green. Diff.	N. Mk. P. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Iloilo	+10	10 42	122 34	+8 10	8 10
Lipa	+04	14 00	121 05	+8 04	8 04
Loag	+03	18 15	120 45	+8 03	8 03
Manila	+04	14 35	120 59	+8 04	8 04
San Carlos	+15	10 28	123 45	+8 15	8 15
Vigan	+02	17 31	120 30	+8 02	8 02
Zamboanga	+08	7 00	122 00	+8 08	8 08

GUAM ISLAND (**East** longitude; Noon Mark, **P.M.**)
Guam Standard Time, 150th meridian, 10 hours fast of Greenwich.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. East	Green. Diff.	N. Mk. P. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Agana	—21	13 20	144 45	+9 39	9 39
Pago Bay	—21	13 24	144 48	+9 39	9 39

AUSTRALIA (**South** Latitude, **East** Longitude, **P.M.** N. Mk.)

Australia is divided into three time zones; Western Australia, 120th meridian, east, 8 hours fast of Greenwich. Northern Territory and Southern Australia, 142° 30′ meridian, east, 9:30 fast of Greenwich. New South Wales, Queensland and Victoria, 150th meridian, east, 10 hours fast of Greenwich.

City	Time Cor.	Lat. South	Long. East	Green. Diff.	N. Mk. P. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Broome, West A.	+08	17 57	122 05	+8 08	8 08
Derby, West A.	+14	17 17	123 31	+8 14	8 14
Perth, West A.	—16	31 47	116 00	+7 44	7 44
Wyndham, West A.	+33	15 30	128 10	+8 33	8 33
Darwin, No. Ter.	—46	12 20	130 59	+8 44	8 44
Adelaide, South A.	—16	34 55	138 36	+9 14	9 14
Melbourne, Victoria	—20	37 47	144 58	+9 40	9 40
Canberra, New S. W.	—03	35 28	149 09	+9 57	9 57
Sydney, New S. W.	+04	34 00	151 00	+10 04	10 04
Brisbane, Queens.	+13	27 29	153 08	+10 13	10 13
Ipswich, Queens.	+12	27 40	152 59	+10 12	10 12

NEW ZEALAND (South Lat., East Long., N. Mk. P.M.)

New Zealand Standard Time adopted in November 1868, 172° 30′ meridian, east, 11:30 fast of Greenwich.

City	Time Cor.	Lat. South	Long. East	Green. Diff.	N. Mk. P. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Auckland	+09	36 52	174 45	+11 39	11 39
Christchurch	+01	43 29	172 40	+11 31	11 31
Dunedin	—08	45 52	170 32	+11 22	11 22
Invercargill	—17	46 25	168 22	+11 13	11 13
Napier	+18	39 30	176 55	+11 48	11 48
New Plymouth	+06	39 05	174 05	+11 36	11 36
Wellington	+09	41 17	174 47	+11 39	11 39

SOUTH AFRICA (South Lat., East, Long., P. M. N. Mk.)

Union of South Africa uses Standard Time of 30th meridian, east, 2 hours fast of Greenwich.

City	Time Cor.	Lat. South	Long. East	Green. Diff.	N. Mk. P. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Cape Town	—47	33 55	18 22	+1 13	1 13
Durban	+04	29 51	31 00	+2 04	2 04
Johannesburg	—08	26 12	28 04	+1 52	1 52
Kimberley	—21	28 42	24 46	+1 39	1 39
Ladysmith	—01	28 32	29 48	+1 59	1 59
Port Elizabeth	—18	33 58	25 35	+1 42	1 42
Pretoria	—07	25 45	28 15	+1 53	1 53
Salisbury, So. Rh.	+04	17 50	31 03	+2 04	2 04

GOLD COAST

Uses time the same standard as Greenwich, 0:00.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Accra	00	5 37	0 10	0 00	noon
Sekondi	—07	4 58	1 42	0 07	11 53

NIGERIA (East Long., P.M. N. Mk.)

Uses time of the 15th meridian, East, 1 hour fast of Greenwich.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. East	Green. Diff.	N. Mk. P. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Lagos	+13	6 31	3 21	+0 13	0 13

ZANZIBAR (South Lat., East Long., P.M. N. Mk.)

Uses time of 37° 30′ meridian, east, 2:30 fast of Greenwich.

City	Time Cor.	Lat. South	Long. East	Green. Diff.	N. Mk. P. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Zanzibar	+08	5 30	39 30	+2 38	2 38

CUBA

Since noon of July 19, 1925 all of Cuba uses Eastern Standard Time, 75th meridian, west; 5 hours slow of Greenwich.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Camaguey	Ⓔ —12	21 21	77 59	—5 12	6 48
Cienfuegos	Ⓔ —22	22 08	80 28	—5 22	6 38
Habana	Ⓔ —30	23 08	82 23	—5 30	6 30
Manzanillo	Ⓔ —09	20 21	77 09	—5 09	6 51
Matanzas	Ⓔ —27	23 01	81 39	—5 27	6 33
Pinar del Rio	Ⓔ —35	22 21	83 38	—5 35	6 25
Santa Clara	Ⓔ —20	22 22	79 58	—5 20	6 40
Santiago de Cuba	Ⓔ —03	20 00	75 49	—5 03	6 57

PANAMA

Eastern Standard Time, 75th meridian, 5 hours slow of Greenwich.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Colon	Ⓔ —20	9 22	79 55	—5 20	6 40
Panama City	Ⓔ —18	8 57	79 32	—5 18	6 42

PUERTO RICO

Puerto Rican Standard Time, 60th meridian, 4 hrs. slow of Green.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Mayaguez	—28	18 10	67 08	—4 28	7 32
Ponce	—26	18 00	66 33	—4 26	7 34
San Juan	—24	18 25	66 05	—4 24	7 36

VIRGIN ISLANDS

Atlantic Standard Time, 60th meridian, 4 hours slow of Greenwich.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	mins.	° ′	° ′	h m	h m
Charlotte Amalie	—20	18 20	64 55	—4 20	7 40

SAMOAN ISLANDS (South latitude)

Eastern (American) Samoan Standard Time, 165th meridian; 11 hours slow of Greenwich.

City	Time Cor. mins.	Lat. South ° ′	Long. West ° ′	Green. Diff. h m	N. Mk. A. M. h m
Pago Pago	—22	14 00	170 35	—11 22	0 38

Western (British) Samoan Standard Time, 172½° meridian, 11h 40m slow of Greenwich.

Apia	00	14 00	172 30	—11 30	0 30

MEXICO

All of Mexico is on Central Standard Time, 90th meridian, 6 hours slow of Greenwich, since 1930, except north of 28° latitude in Lower California which uses Pacific Standard Time of the 120th meridian, west, 8 hours slow of Greenwich.

City	Time Cor.	Lat. North	Long. West	Green. Diff.	N. Mk. A. M.
	h m	° ′	° ′	h m	h m
Aguascalientes	©— 49	21 52	102 17	—6 49	5 11
Campeche	©— 02	19 52	90 31	—6 02	5 58
Cindad Juarez	©—1 06	32 00	106 30	—7 06	4 54
Colima	©— 55	19 13	103 44	—6 55	5 05
Durango	©— 59	24 01	104 40	—6 59	5 01
Ensenada	Ⓟ+ 13	31 50	116 38	—7 47	4 13
Hermosillo	©—1 24	29 08	111 01	—7 24	4 36
Merida	©+ 02	20 57	89 37	—5 58	6 02
Mexicali	Ⓟ+ 18	32 38	115 30	—7 42	4 18
Mexico City, D. F.	©— 36	19 26	99 07	—6 36	5 24
Monterey	©— 41	25 42	100 20	—6 41	5 19
Puebla	©— 33	19 02	98 11	—6 33	5 27
Saltillo	©— 44	25 25	101 02	—6 44	5 16
Tampico	©— 31	22 14	97 51	—6 31	5 29
Tepic	©—1 00	21 31	104 53	—7 00	5 00
Tia Juana	Ⓟ+ 12	32 22	117 03	—7 48	4 12
Veracruz	©— 25	19 10	96 10	—6 25	5 35

In compiling the foregoing tables, reference was made to "Goode's School Atlas," the revised and enlarged edition by Rand McNally and Company which contains a comprehensive list showing latitude and longitude of many places. Much assistance was derived from the "Circular of the National Bureau of Standards, C406," issued by the U. S. Department of Commerce, entitled, "Standard Time Throughout the World." (Another splendid book for reference was "World Daylight Saving Time," second edition, by George Leo Curran and Irene Hume Taylor, of Chicago. In addition to Daylight Saving or "Summer" time, this book gave information on the kinds of Standard Time in use. However, it is out of print and cannot be obtained.) Mr. George M. Lewis, of Rosemead, California, an expert on Standard Times, kindly loaned us his manuscript list. Mr. Glen H. Henson of Los Angeles, a scientific astrological researcher, likewise supplied data. Upon request, sixty postmasters in towns situated on boundary lines supplied information of the Standard Time in actual use there. The Llewellyn Publications "Zone Time Map" also supplied valuable information.

So far as we are aware, this is the first published list containing **all** of the elements here presented; the idea being to provide tabular information not only for users of this Planetary Hour Book but for all students of horoscopal astrology as well.

Another useful book is titled, "Longitudes and Latitudes in the United States, with Local Mean Time Variations from Standard Time and Greenwich Mean Time," by Eugene Dernay. It is 8½ by 10¾ inches, 126 pages neatly mimeographed, and enclosed in art paper cover. Also available is another volume compiled by Mr. Dernay which embraces world latitudes and longitudes, with time differences, etc. We have these books for sale at $2.75 each.

The latitude and longitude given for Washington, D. C., on pages 124 and 131 is for the spot occupied by the Naval Observatory. The latitude of the U. S. Capitol Building is 38° 53′ North; longitude is 77° 01′ West.

CALENDAR FOR ASCERTAINING ANY DAY OF THE WEEK

FOR ANY GIVEN TIME WITHIN TWO HUNDRED YEARS

(from the introduction of the New Style 1752¶ to 1952 inclusive).

YEARS 1753 TO 1952.	31 Jan.	28 Feb.	31 Mar.	30 Apr	31 May	30 June	31 July	31 Aug.	30 Sept.	31 Oct.	30 Nov.	31 Dec.
1761 1767 1778 1789 1795 1903 1914 1925 1931 1942 1801 1807 1818 1829 1835 1846 1857 1863 1874 1885 1891	4	7	7	3	5	1	3	6	2	4	7	2
1762 1773 1779 1790 1909 1915 1926 1937 1943 1802 1813 1819 1830 1841 1847 1858 1869 1875 1886 1897	5	1	1	4	6	2	4	7	3	5	1	3
1757 1763 1774 1785 1791 1910 1921 1927 1938 1949 1803 1814 1825 1831 1842 1853 1859 1870 1881 1887 1898	6	2	2	5	7	3	5	1	4	6	2	4
1754 1765 1771 1782 1793 1799 1805 1811 1822 1833 1839 1850 1861 1867 1878 1889 1895 1901 1907 1918 1929 1935 1946	2	5	5	1	3	6	1	4	7	2	5	7
1755 1766 1777 1783 1794 1800 1806 1817 1823 1834 1845 1851 1862 1873 1879 1890 1902 1913 1919 1930 1941 1947	3	6	6	2	4	7	2	5	1	3	6	1
1758 1769 1775 1786 1797 1809 1815 1826 1837 1843 1854 1865 1871 1882 1893 1899 1905 1911 1922 1933 1939 1950	7	3	3	6	1	4	6	2	5	7	3	5
1753 1759 1770 1781 1787 1798 * 1951 1810 1821 1827 1838 1849 1855 1866 1877 1883 1894 1900 1906 1917 1923 1934 1945	1	4	4	7	*2	5	7	3	6	1	4	6
LEAP YEARS.	..	29	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
1764 1792 1804 1832 1860 1888 .. 1928	7	3	4	7	2	5	7	3	6	1	4	6
1768 1796 1808 1836 1864 1892 1904 1932	5	1	2	5	7	3	5	1	4	6	2	4
1772 .. 1812 1840 1868 1896 1908 1936	3	6	7	3	5	1	3	6	2	4	7	2
1776 .. 1816 1844 1872 .. 1912 1940	1	4	5	1	3	6	1	4	7	2	5	7
1780 .. 1820 1848 1876 .. 1916 1944	6	2	3	6	1	4	6	2	5	7	3	5
1756 1784 1824 1852 1880 .. 1920 1948	4	7	1	4	6	2	4	7	3	5	1	3
1760 1788 1828 1856 1884 .. 1924 1952	2	5	6	2	4	7	2	5	1	3	6	1

1		2*		3		4		5		6		7	
Mon.	1	Tues.	1	Wed.	1	Thur.	1	Fri.	1	Sat.	1	Sun.	1
Tues.	2	Wed.	2	Thur.	2	Fri.	2	Sat.	2	*Sun.*	2	Mon.	2
Wed.	3	Thur.	3	Fri.	3	Sat.	3	*Sun.*	3	Mon.	3	Tues.	3
Thur.	4	*Fri.	4	Sat.	4	*Sun.*	4	Mon.	4	Tues.	4	Wed.	4
Fri.	5	Sat.	5	*Sun.*	5	Mon.	5	Tues.	5	Wed.	5	Thur.	5
Sat.	6	*Sun.*	6	Mon.	6	Tues.	6	Wed.	6	Thur.	6	Fri.	6
Sun.	7	Mon.	7	Tues.	7	Wed.	7	Thur.	7	Fri.	7	Sat.	7
Mon.	8	Tues.	8	Wed.	8	Thur.	8	Fri.	8	Sat.	8	*Sun.*	8
Tues.	9	Wed.	9	Thur.	9	Fri.	9	Sat.	9	*Sun.*	9	Mon.	9
Wed.	10	Thur.	10	Fri.	10	Sat.	10	*Sun.*	10	Mon.	10	Tues.	10
Thur.	11	Fri.	11	Sat.	11	*Sun.*	11	Mon.	11	Tues.	11	Wed.	11
Fri.	12	Sat.	12	*Sun.*	12	Mon.	12	Tues.	12	Wed.	12	Thur.	12
Sat.	13	*Sun.*	13	Mon.	13	Tues.	13	Wed.	13	Thur.	13	Fri.	13
Sun.	14	Mon.	14	Tues.	14	Wed.	14	Thur.	14	Fri.	14	Sat.	14
Mon.	15	Tues.	15	Wed.	15	Thur.	15	Fri.	15	Sat.	15	*Sun.*	15
Tues.	16	Wed.	16	Thur.	16	Fri.	16	Sat.	16	*Sun.*	16	Mon.	16
Wed.	17	Thur.	17	Fri.	17	Sat.	17	*Sun.*	17	Mon.	17	Tues.	17
Thur.	18	Fri.	18	Sat.	18	*Sun.*	18	Mon.	18	Tues.	18	Wed.	18
Fri.	19	Sat.	19	*Sun.*	19	Mon.	19	Tues.	19	Wed.	19	Thur.	19
Sat.	20	*Sun.*	20	Mon.	20	Tues.	20	Wed.	20	Thur.	20	Fri.	20
Sun.	21	Mon.	21	Tues.	21	Wed.	21	Thur.	21	Fri.	21	Sat.	21
Mon.	22	Tues.	22	Wed.	22	Thur.	22	Fri.	22	Sat.	22	*Sun.*	22
Tues.	23	Wed.	23	Thur.	23	Fri.	23	Sat.	23	*Sun.*	23	Mon.	23
Wed.	24	Thur.	24	Fri.	24	Sat.	24	*Sun.*	24	Mon.	24	Tues.	24
Thur.	25	Fri.	25	Sat.	25	*Sun.*	25	Mon.	25	Tues.	25	Wed.	25
Fri.	26	Sat.	26	*Sun.*	26	Mon.	26	Tues.	26	Wed.	26	Thur.	26
Sat.	27	*Sun.*	27	Mon.	27	Tues.	27	Wed.	27	Thur.	27	Fri.	27
Sun.	28	Mon.	28	Tues.	28	Wed.	28	Thur.	28	Fri.	28	Sat.	28
Mon.	29	Tues.	29	Wed.	29	Thur.	29	Fri.	29	Sat.	29	*Sun.*	29
Tues.	30	Wed.	30	Thur.	30	Fri.	30	Sat.	30	*Sun.*	30	Mon.	30
Wed.	31	Thur.	31	Fri.	31	Sat.	31	*Sun.*	31	Mon.	31	Tues.	31

NOTE.—To ascertain any day of the week, first look in the table for the year required, and under the months are figures which refer to the corresponding figures at the head of the columns of days below. *For example:* to know on what day of the week May 4 was in the year 1883 in the table of years look for 1883, and in a parallel line under May is figure 2, which directs to column 2, in which it will be seen that May 4 fell on Friday.

¶1752 same as 1772 from Jan. 1 to Sept. 2. From Sept. 14 to Dec. 31 same as 1780 (Sept. 3—13 were omitted).

ASPECTS AND OCTAVES

In Connection with Planetary Hours

HE significance or value of the hours of a planet is enhanced or "stepped up," as it were, by the planet's aspects on that day. A planet that is in good aspect with the Moon, or with another planet, tends to produce more favorable conditions and results if appropriately used or acted upon during its hours on such days, as compared with the nature or power of the planet's hours on days when that planet has no particular aspect. And this "stepping-up" by means of aspect is still further enhanced if the planet happens to rule that day of the week; as Sun, Sunday; Moon, Monday; Mars, Tuesday; Mercury, Wednesday; Jupiter, Thursday; Venus, Friday; Saturn, Saturday.

The maximum power of a planetary hour is reached on the **day** when the planet ruling that hour is aspected by another planet; on the **day** which it rules and in the **month** of the **sign** which it rules. As, for instance, January, ruled by Saturn; February by Uranus, octave of Mercury; March, Neptune, octave of Venus; April, Mars; May, Venus; June, Mercury; July, Moon; August, Sun; September, Mercury; October, Venus; November, Mars; December, Jupiter. The period of this rulership by **sign** is approximately as follows:

Planetary Rulership by Month

Dec. 22 to Jan. 19, sign Capricorn, ruled by Saturn.
Jan. 20 to Feb. 18, sign Aquarius, ruled by Uranus.
Feb. 19 to March 20, sign Pisces, ruled by Neptune.
March 21 to April 19, sign Aries, ruled by Mars.

April 20 to May 20, sign Taurus, ruled by Venus.
May 21 to June 20, sign Gemini, ruled by Mercury.
June 21 to July 22, sign Cancer, ruled by the Moon.
July 23 to August 22, sign Leo, ruled by the Sun.
August 23 to Sept. 22, sign Virgo, ruled by Mercury.
Sept. 23 to Oct. 22, sign Libra, ruled by Venus.
October 23 to Nov. 21, sign Scorpio, ruled by Mars.
Nov. 22 to Dec. 21, sign Sagittarius, ruled by Jupiter.

The planets, Uranus and Neptune, do not rule any physical sense and are not given a planetary hour. They rule super-physical senses which are intuitive and psychic. Their influence manifests through the hours of Mercury and Venus, respectively. Pluto probably manifests in the Mars hours. (See chapter on "Uranus— Neptune— Pluto.")

Consequently, it should be remembered that on days when either of these planets receives aspects, that influence will work through the hours of the planets which are octave, that is, Mercury for Uranus, Venus for Neptune, Mars for Pluto.

However, this octavation will be qualified (and perhaps rendered nil) if on a day when Uranus is well aspected its octave Mercury should be adversely aspected, or vice versa. The same applies to Pluto and Mars, Neptune and Venus.

If the foregoing rules are given due consideration the value of planetary hours may be enhanced by the additional use of the aspects as mentioned. The rules are not difficult or complicated; they are quite simple, easily learned and, when applied, render the hours more valuable through intelligent endeavor to control or anticipate the experiences of life.

Aspects that are forming are growing in power, in contradistinction to those aspects which have culminated or reached their maximum; having passed the partile (exact aspect) they are waning or weakening as the aspect is being dissolved.

For instance, suppose an aspect, (say Moon in good aspect to Uranus) reaches its maximum at 11:15 p. m. on Wednesday (Mercury's day) in the month ruled by Uranus, (January 20 to February 18). The proper procedure would be to use the planetary hours of Mercury (of which there would be three before 11:15 p. m.) for matters ruled by Uranus. Those same hours would also be good for Mercurial matters. This rule likewise applies to a good aspect of Uranus, using Mercury hours, if instead of the period being January 20th to February 18th, it were Mercury's period between May 21st and June 20th, or August 23rd—September 22nd. The rules of octavation hold good in any other periods but to a slightly less extent. Foregoing applies equally to Neptune and Venus, or Pluto and Mars.

Planetary hours, practically applied, help to organize one's endeavors. It follows obviously that if efforts are made in harmony with the duly timed operations of Nature, beneficial results should accrue, especially as compared with those efforts that are not accorded this intelligent procedure. Efforts made out of tune and out of step with planetary operations invite discord, trouble and disappointment through the violation of natural laws.

Nature speaks in terms of Truth. Man may act on those terms if he will, and, when so doing, is rewarded for using his "talents" accordingly.

Using planetary hours helps us to improve the opportunities as indicated by daily aspects, as in the instance beforementioned of an aspect which occurs at night, the

appropriate planetary hours identify the times in that day when the aspect may be used most advantageously, through actions performed at those times.

And in the case where a desirable aspect occurred in the morning, and is waning in strength throughout the day, use of the appropriate hours condenses its influence, as it were, and focuses its powers so that its good offices may yet be used to good advantage. Much the same as twilight, after the day is done, still offers opportunity to perform some needed duties requiring light.

PLANETARY HOURS AN AID IN RECTIFICATION OF THE HOROSCOPE

AS an aid in determining the rising sign (ascendant) for persons whose birth time is unknown, note the time when they ask for a personal horoscope. Refer to the tables of Planetary Hours for that day and date and note which planet rules the hour when the question was asked, as it generally rules (1) the zodiacal sign ascending at their birth, or (2) the sign on midheaven, or (3) that planet may be posited in their ascendant. In the latter case reference to the birth year ephemeris will show the sign occupied by that planet, which sign is to be placed on the ascendant. It will take some practice to determine correctly between these three possible conditions.

When the planet, ruling the hour in which the querent asks about himself, is the ruler of two zodiacal signs, a little study will show which of the two to choose for the ascendant, as the signs give such vastly different descriptions.

Of course, this rule holds good only when a person asks at a time in accordance with their own uninfluenced impressions. If a planetary hour is chosen to ask the question, this rule could not be used.

If about one-quarter of the planetary hour has passed when the question is asked, place about the seventh degree of the sign on the ascendant. If half of the hour has elapsed, about the fifteenth degree should be on the ascendant, etc.

If due care is exercised in this way, it is possible to ascertain the ascendant within a very few degrees, which

is sufficient for ordinary purposes. For technical work on the horoscope where great precision is required, the degree thus found should be further corrected by the usual mathematical process of birth-time rectification.*

When I was doing a great deal of horoscope work for the public I had the opportunity to test this theory in a great many cases where the birth time was known. It was found that the planet, ruling the hour when clients sought information about themselves, was usually the same planet which ruled the sign ascending at the time of their birth, or was posited in the sign ascending at birth. Consequently, the rules were applied in many cases where the birth time was unknown, after which the progressed horoscope showed subsequent events satisfactorily coinciding with characteristic planetary aspects.

Although the idea is theoretically correct, the rule is not infallible in actual practice, due to the human equation. For instance, in one case a lady called at a time when the planet ruling the hour was not the one which her birth time (which was known) indicated should rule the ascendant. But later her conversation revealed that she came not to ask about herself, but about her child which is a fifth house affair. A glance at this lady's birth chart showed that she had called to talk about her child at a time when the planet ruling that hour was the one which ruled the fifth house in her nativity! Because this subject offers such a wide field for interesting research, we mention it in the hope that still further valuable information will be derived through the application of Planetary Hours.

* In the "A to Z Horoscope Maker and Delineator" two chapters are devoted to the important subject of ascertaining the exact moment of birth. One chapter deals with rectifying the given birth time; the other with unknown birth times, by means of Arcs of Events. Still another chapter shows how to rectify a given birth time by rules of the Pre-Natal Epoch.

By the foregoing examples, even the casual observer will learn that there is a right way and a wrong way to consult an astrologer. The proper way is not to telephone for an appointment, but actually to ask your question or write when feeling strongly impressed about the matter. If you call in person and the astrologer is engaged or out, it is best to leave a note, stating the question and the time of the call. When writing for astrological work, be sure to state the time and date when the letter is written, or the time when the proposition inquired about first came to you.

FOR TECHNICAL RESEARCHERS

TO those who like to work from a technical standpoint the following may be helpful.

Let us again repeat that planetary hours do not begin and end suddenly as do light and darkness when you snap the electric light switch on the wall of your room. Nevertheless, there is a **time** which must be judged as the end of one hour and the beginning of the next. The U. S. Nautical Almanac considers the time of sunrise as the moment when the Sun's upper limb appears on the horizon of the different latitudes, and quotes it in terms of **mean** time. It quotes the disappearance of the Sun's upper limb as the time of sunset in the same manner. These planetary hour tables follow that same procedure, that is, they quote **mean** time.

Because the time of sunrise differs slightly from day to day in any given latitude we have divided the tables into four parts, so as to confine the daily deviation to a small amount from day to day in each part of the month.

In other words, to bring the tables into line with factuality, we took the quoted sunrise time for approximately the 1st, 8th, 16th and 24th of each month, thus reducing the margin of discrepancy to a very few minutes.

Annual Equation of Time

— Solar Time —

There is some question as to whether the planetary hours should be calculated in terms of **mean** time or **apparent** (real) Solar time. Mean time and Solar time differ somewhat throughout the year except on the 15th of April and June, September 1st, and December 25th.

The amount of difference on other dates between **mean** and apparent **Solar** time is called "the annual equation of time;" that is to say, mean local time in any latitude differs slightly as compared with apparent (real) Solar time.

The following table showing the amount of time to be added to (+) or subtracted from (—) mean time to make it equal Solar time should be useful to those who wish to make research as to whether mean time or Solar time should be considered proper in relation to planetary hour beginnings.

This table shows the amount of time to add to or subtract from mean time to make it coincide with apparent (real) Sun time. The planetary hour tables quote **mean** time, consequently the amounts of correction are necessarily applied to planetary hour tables in order to make their times coincide with apparent (real) Solar time. Mean time is that time in any longitude which is freed of or changed from Standard time.

So it will be seen that if we desire to use the planetary hours in Solar time the time given in the hour tables must be changed to Solar time by use of the Annual Equation of Time. And, as usual, your Standard time must be changed to **mean** time. To the mean time apply the Annual Equation to transpose it to Apparent (real) Solar time. With the time of an event so transformed you are ready to look into the hour tables to see what planet ruled at that moment in terms of Solar time.

On pages 178-9 are tables showing **Equation of Time to Greenwich Civil Time,** midnight. (0 hours, 00 mins.)

Note: Do **not** use the "equation of time" in connection with Sidereal Time for horoscope casting.

Table showing the number of minutes which apparent (real) Sun time is faster or slower than mean Sun time, every year, in all latitudes.

EQUATION OF TIME TO GREENWICH CIVIL TIME

	Jan.	Feb.	March	April	May	June
Date	m s	m s	m s	m s	m s	m s
1	— 3 22	—13 39	—12 38	— 4 10	+ 2 52	+ 2 29
2	3 50	13 47	12 26	3 52	3 00	2 20
3	4 18	13 54	12 14	3 34	3 07	2 11
4	4 46	14 00	12 01	3 16	3 13	2 01
5	5 13	14 06	11 48	2 59	3 19	1 51
6	5 40	14 11	11 35	2 41	3 25	1 41
7	6 06	14 15	11 21	2 24	3 30	1 30
8	6 32	14 18	11 06	2 07	3 34	1 19
9	6 58	14 20	10 51	1 50	3 38	1 08
10	7 23	14 22	10 36	1 33	3 41	0 56
11	7 47	14 23	10 20	1 16	3 44	0 45
12	8 11	14 23	10 05	1 00	3 46	0 33
13	8 34	14 22	9 48	0 44	3 47	0 21
14	8 56	14 21	9 32	0 29	3 48	0 08
15	9 18	14 18	9 15	0 14	3 48	— 0 04
16	9 39	14 15	8 58	+ 0 01	3 48	0 17
17	10 00	14 12	8 41	0 16	3 47	0 30
18	10 20	14 07	8 23	0 30	3 46	0 43
19	10 39	14 02	8 06	0 43	3 43	0 56
20	10 57	13 57	7 48	0 57	3 41	1 09
21	11 15	13 50	7 30	1 10	3 38	1 22
22	11 32	13 44	7 12	1 22	3 34	1 35
23	11 48	13 36	6 54	1 34	3 30	1 48
24	12 04	13 28	6 36	1 45	3 25	2 01
25	12 18	13 19	6 18	1 56	3 19	2 14
26	12 32	13 09	5 59	2 07	3 14	2 27
27	12 45	13 00	5 41	2 17	3 07	2 40
28	12 58	12 49	5 23	2 27	3 01	2 52
29	13 09		5 05	2 36	2 53	3 05
30	13 20		4 46	2 44	2 46	3 17
31	13 30		4 28		2 37	

Table showing the number of minutes which apparent (real) Sun time is faster or slower than mean Sun time, every year, in all latitudes.

EQUATION OF TIME TO GREENWICH CIVIL TIME

	July	August	Sept.	October	Nov.	Dec.
Date	m s	m s	m s	m s	m s	m s
1	— 3 29	— 6 13	— 0 11	+10 04	+16 19	+11 10
2	3 40	6 09	+ 0 03	10 24	16 21	10 48
3	3 52	6 05	0 27	10 43	16 22	10 25
4	4 03	6 01	0 46	11 01	16 22	10 01
5	4 14	5 55	1 06	11 20	16 21	9 37
6	4 24	5 49	1 26	11 38	16 20	9 12
7	4 34	5 43	1 46	11 56	16 18	8 47
8	4 44	5 36	2 07	12 13	16 14	8 21
9	4 53	5 28	2 27	12 30	16 10	7 55
10	5 02	5 20	2 48	12 46	16 05	7 28
11	5 10	5 11	3 09	13 02	15 59	7 01
12	5 19	5 02	3 29	13 17	15 53	6 33
13	5 26	4 52	3 50	13 32	15 45	6 05
14	5 33	4 41	4 12	13 47	15 37	5 37
15	5 40	4 30	4 33	14 01	15 28	5 08
16	5 47	4 19	4 54	14 14	15 17	4 39
17	5 52	4 07	5 15	14 27	15 06	4 10
18	5 58	3 54	5 36	14 39	14 55	3 40
19	6 02	3 41	5 57	14 50	14 42	3 11
20	6 07	3 28	6 19	15 01	14 29	2 41
21	6 10	3 14	6 40	15 11	14 14	2 11
22	6 14	2 59	7 01	15 21	13 59	1 41
23	6 16	2 44	7 22	15 30	13 43	1 11
24	6 18	2 29	7 43	15 38	13 27	0 41
25	6 20	2 13	8 03	15 46	13 09	0 11
26	6 21	1 57	8 24	15 53	12 51	— 0 19
27	6 21	1 40	8 44	15 59	12 32	0 48
28	6 20	1 23	9 05	16 05	12 13	1 18
29	6 20	1 06	9 25	16 10	11 52	1 47
30	6 18	0 48	9 45	16 14	11 31	2 16
31	6 16	0 30		16 17		2 45

Example: Find the planet ruling the hour of an event occurring on Sunday, January 8th, at 10:45 a. m. in Whittier, California; Lat. 33° 59′ N., Long. 118° 02′ W.

Process: As Whittier is approximately 118 degrees west longitude, or 2 degrees **east** of the center of Pacific time zone, standard time must be changed to **mean** time by adding 8 minutes to the clock, and then for technical or research work the derived mean time changed to **Solar** time by subtracting 6 minutes and 32 seconds, as shown in the table of Annual Equation of Time for January 8th.

10:45 A. M. Standard clock time of the event.
+ 08m correction

10:53 A. M. = the mean time.
— 06m32s equation of time.

10 46 28 A. M. = Solar time of the event.

Referring to the Planetary Hour Table for Sunday, January 8th in latitude 33° it is seen that a Saturn hour begins at 10:26 a. m., mean time.

10:26 hour begins.
— 06m32s annual equation for that date.

10 19 28 A. M. = Solar time of the beginning of the Saturn hour. This planetary hour ends at 11:17 minus 6m 32s or 11:10.28 A. M. Solar time.

Answer: As the planetary hour extended from 10:19.28 a.m. to 11:10.28 a.m. Solar time and the event occurred at 10:46.28 a. m. Solar time, the event happened well within a Saturn hour, that is to say, changing the time from mean to Solar did not in this case change the planet ruling the event.

In other words, in terms of Solar time, a Saturn hour began at 10:19.28 and ended at 11:10.28 a. m., Solar time, during which time an event occurred (at 10:46.28 a. m.) which marked it as of Saturnine nature.

Now, if the calculations had been treated in the ordinary way, that is, without changing the mean time to Solar, and without changing the hour table time to Solar, the event would still have occurred in the Saturn hour.

But the technical researcher may be interested in events which occur at such time that the last few minutes of a Saturn hour may be ruling, calculated in the ordinary manner, but which if calculated to Solar time would throw it into a Jupiter hour. As the natures of Saturn and Jupiter are so different, it should be easy to tell which planet ruled and by that ascertain whether the mean time or the Solar time calculation properly determined and defined the event.

As the proportion of events occurring at the margin between these two hours is very small, there will be meager opportunities for such investigation. Of course, the same effort may be made at the margins between other hours but they do not differ so strikingly in nature as do Saturn and Jupiter (except Mars and Jupiter) therefore, there would be more difficulty in making the distinctions. But it can be done by those who are well informed on planetary influences, and this feature offers a means of interesting research. Personally, even in the light of a long and rich experience in the application of planetary hours, I have not found enough exceptions to the ordinary (mean time) calculations to state that Solar time calculations are more correct in ordinary practice.

CORROBORATING RESEARCH

THE late L. D. Broughton, M.D., of New York, published an excellent textbook in 1898, entitled, "The Elements of Astrology." The work is out of print but the interesting character of his treatment of planetary hours is shown in the following excerpts:

Signification of the Planetary Hours and What Use May Be Made of Them

The significance of the planetary hours, and the matters or kinds of business they rule, and the manner in which they may be used to advantage are clearly explained by the ancient astrologers. I here give their teaching, not only because it is curious and interesting, but also because it is based on sound astrological rules and principles.

The Influence of the Planetary Hours of the Sun, Moon and the Five Planets

In the **Hour of Saturn** take no voyage to sea, neither take any long journey by land, for crosses will assuredly attend, and small success may be expected. Take no medicine for it will produce harm rather than good, and engage no servants for they will prove idle, careless and worthless persons. Evil to put on new garments or cut your hair, but this hour is good to take leases of houses or lands; good to buy any kind of grain, or to dig in the earth, or plow; not good to borrow money in this hour or to lend it. It is an evil hour to fall sick in, for it threatens a long disease and liable to terminate in death.

In the **Hour of Jupiter**, it is good to apply to ecclesiastical persons, or those in high office, and all great or wealthy men (or women) such as lawyers, judges, senators, etc., to obtain their favor. In this hour it is good

to go out of the house, to commence a journey to have it end with success; good to sow all kind of seeds or to plant. Not good to let blood; he that falls sick in this hour will soon recover. Also good to lend or borrow money. Not good to buy cattle. This hour is good to propose marriage, or contract matrimony, etc.

In the **Hour of Mars** begin no worthy action, or important undertaking, or great enterprise for it is a very unfortunate hour, and therefore it is an hour to be avoided. It is ill to take or commence a journey, for you will be in danger of thieves; very ill to take a voyage to sea, and generally evil for all things especially for surgical operations, etc. It is an **evil hour**; therefore to be shunned as much as possible.

The **Hour of the Sun** is not to be chosen as it is generally unfortunate unless in making application or asking favors of wealthy or influential persons. Not good to begin a building or put on new garments. Not good to enter a new house, or remove into a house, for discontent and brawling may then be expected to follow. This hour is good for a man to receive preferment in. Not good to court the female sex as they will try to control you. Do not pay, or lend money on any account. It is also a very critical hour to be taken ill as the sickness is liable to be dangerous and violent.

In the **Hour of Venus** it is good to court women, or to begin a journey but not a long voyage. Good to enter upon any play, sport or pastime. Not good to let blood. Good to go out of a man's or friend's house with success, but not so good to return again to it, but good to enter your own home. Good to take medicine; but if a man falls sick in the Hour of Venus the disease proceeds from self-indulgence or intemperance, or caused some way by females. This hour is generally good to

undertake any business relating to what concerns women, or any delightful actions. Singularly good to propose marriage and contract matrimony. Good for either men or women to have dealing with females.

The **Hour of Mercury** is very good to deal in merchandise, or buy or sell, or to write letters, to send messengers, to take medicine, to send children to school, to begin a journey, to lend or borrow money, to put forth or bind apprentices, to begin any building. Not good to contract marriage, or to buy houses or lands, or to re-enter your house after being on a journey, or after going abroad, lest discontent or brawling arise. Not good to take or hire a servant, or to redeem a prisoner. Good to plant or graft (in the proper season), and finally good to ask favors from wealthy or prominent persons.

The **Hour of the Moon** is not counted a good hour to buy cattle, especially of the smaller kind, nor to take medicine, or begin any building. Not good to lend money or to make or put on new clothes. It is a good hour to court the female sex, to send children to school, and in some cases to take a journey or to pursue an enemy, or begin a lawsuit; and to conclude, you may make choice of this hour to leave your native country (if designed to travel) but choose the hour of Venus to enter your house or return, and to re-enter your own country again.

Further remarks by Dr. Broughton on Planetary Hours:

"The signification of the Planetary Hours is very ancient and was approved and used by the Arabians and nearly all of the Eastern and Asiatic nations; and the hours are so made use of even to the present day. They are confirmed by astrologers generally, and are of great use in all ordinary business, though they are not of that efficacy or influence as the calculations of the movements

of the heavenly bodies, for the finding out and choosing a special time to commence any new business or important undertaking, and which time does also sympathize or agree with the horoscope of the native.

"By observing the Tables of Planetary Hours, the reader, even if he knows nothing of astrology, may choose fortunate periods to begin any particular undertaking, or removal, or to commence any important change in his life.*

"I have made thousands of observations and calculated the positions of the planets for the time people have married, or made any particular change of their life, such as removal, or going into any new business, etc., and it almost invariably proved the truth of astrology; for when they have made these changes at unfortunate periods or under what are termed evil aspects, they almost invariably ended unfortunately, or some way disastrously to the parties. But when they made important changes, or commenced new undertakings under fortunate aspects, they generally turned out successfully to the persons who commenced them.

"The first time I obtained or acquired perfect confidence in Planetary Hours was in the year 1870 when I was practising medicine at Saratoga, N. Y. I had then leisure to calculate each Planetary Hour during the day, so that I could choose fortunate hours to visit my

* During February 1897 I went to hear a lecture on astrology in New York City, but as the speaker was taken ill during the lecture I was called upon to continue the subject. When I had finished, the sick man having recovered, he said that if any of the audience would tell him the time they had received a letter, or met a person, or any persons had called to see them, etc., he would tell them whether the letter contained good or bad news, etc., or whether the meeting of the friend was favorable or not. I was much surprised to learn from the interrogators that all the answers the astrologer gave were correct. He did it by reference to the good and adverse Planetary Hours for the times stated.

patients, or to change the medicine, etc., or to have them call and see me at my office, I found this method attended with great success; so much in fact, that the people I was acquainted with, or who knew of me, often remarked that patients began to improve when Dr. Broughton commenced treating them.

"The reason that the influence of the Planetary Hours can be observed and applied to good advantage with sick people, is that generally when a person is in poor health he feels the changes of weather, currents of air, damp or chilly atmosphere, noises, etc., or anything which disturbs the nervous system more than when in perfect health. He also feels the Planetary Influence to a more marked degree at those times. In short, it is the Planetary Influence that makes him sick, and the lesser influence of the planets which at another time would only affect his wife, his parents or near relations, or his business, will fall directly on himself when he is sick, consequently we can more easily notice the effect of the good and evil influence of the Planetary Hours on a sick person, and thus make use of them to benefit his health, or promote his recovery.

"The various planets, in their Planetary Hours do not act on all persons alike. The positions, the strength, and the various aspects of the planets in an individual's horoscope, have all to be noticed and taken into account when judging the good or evil influence of Planetary Hours on any particular individual.

"For instance a man to whose horoscope I referred had Jupiter so afflicted in the eighth house, that he would scarcely ever be able to accomplish much, or have any good luck in the "hour of Jupiter," and the hours of Mars and Saturn would be more markedly evil for him, on account of Saturn afflicting his ascendant, and Mars so

afflicted in the 11th house. But as he had the Sun in the midheaven, and also Venus in the 9th house, in its own sign (Taurus) in trine to Saturn, in the ascendant, his most fortunate Planetary Hours would be those of Venus and the Sun.

"The student may learn to judge for himself which planetary hours will have the most marked effect in any special horoscope he may calculate. He should always bear in mind these terms in astrology, no matter whether it is a so-called "good" or "evil" planet: that planet which is the strongest and best aspected in the nativity, is good for the native. Therefore, it is possible that the planetary hours of Mars may be the most fortunate hours for some persons; especially if Mars is their planetary ruler and it is strong in its own sign, exaltation, in the midheaven, or in good aspect to his ascendant, Sun, Moon, Jupiter or Venus, at time of birth. Then the planetary hour of Mars will be the most fortunate for that native to commence any special undertaking or business for himself. But if he wants to deal with other people, or to get the good will of others, no matter how strong the planet Mars may be in his horoscope, he must choose the planetary hour of Jupiter, Venus or the Sun, in asking favors or gaining any benefit from others; as he may not know which planet is strongest in the other person's horoscope, and those Planetary Hours are best, generally, for seeking or granting favors. Besides, these hours are generally fortunate and safest for you to ask favors or benefit from others, and, as a rule, people are more likely to grant favors when approached in what is termed good Planetary Hours, especially if you have fortunate planetary influences operating in your own horoscope at the same time."

It should be borne in mind that Dr. Broughton collated these items and incorporated them in his experience many years ago (1870-1898) which makes them now curious as well as interesting.

THE IMPORTANCE OF USING PLANETARY HOURS

With regard to the use of planetary aspects to reinforce the use of auspicious hours, the following chapter by Lionel Steelman, B.Sc., should be interesting and enlightening. This chapter is reprinted from "The Astrological Bulletina" of Winter Quarter (No. 213) 1937. (See footnote * at end of this chapter.)

HUMAN endeavor is mainly for the purpose of accomplishing a desired objective, and we measure the fitness of our methods by the results obtained.

The vibrations of each planetary hour favor certain (different) activities and may adversely affect others. It must therefore be evident to every thinker that we approach the maximum of achievement in proportion to the degree with which conscious co-operation and harmony are maintained with the ever-changing tide of influences.

When the whole life is maintained in conscious harmony with these forces, it is sustained and its purposes promoted by the Infinite Wisdom and Power of the Great Architect of the Universe. The ultimate effect of such endeavor is beyond our insight or calculation when we keep ourselves thus "in tune" with the pulsations of the Eternal Life Throb of the Universe.

"If time be of all things the most precious, wasting time must be the greatest prodigality, since lost time is never found again; and what we call time enough always proves little enough. Let us then be up and doing, and doing to a purpose; so by diligence shall we do more with less perplexity."—Benjamin Franklin.

"The heavens declare the glory of God; and the firmament sheweth his handiwork."—XIXth Psalm.

The planets by their changing aspects and positions and through the periodicity of their successive influences affect us, and every one around us, and thus declare the Will of God. Their motions constitute a veritable "handwriting of God in the heavens" safe from man's attentions, and how can any one, who recognizes these facts, keep a clear conscience while failing to plan his or her daily life to correspond with the Plan there made manifest?

This is neither creed nor sermon, for the stars are an open book. Human opinions cannot change them; human shortcomings and misconceptions cannot alter the expression of wisdom and loving provision evidenced by their operation.

No doubt, the logic of planetary aspects has appealed to you and you have been observing their effects. But perhaps you have been among those who feel that the periodicity of the Planetary Hours, which showed no tangible co-ordination with the motions of any of the planets except the Sun, was seemingly too arbitrary to correspond with your conception of the operation of Natural Law. It may be natural for you to feel that way as your natal chart would show. Some birth charts have configurations that make it imperative for the native to demand satisfactory proof by demonstration before acceptance of any theory is possible. This attitude of mind is a great protection against being lured into false beliefs, and I am sympathetic with this attitude whenever it is coupled with its true sequel—zeal in the search for Truth. This means investigation. Diligently observe the difference in the manifestation of planetary influences upon yourself and others, in each of the periods ruled by the seven planets,—Saturn, Jupiter, Mars, Sun, Venus, Mercury and the Moon, as discovered by the ancient astrologers and re-demonstrated every day for thousands

of years. Investigate, and conviction is certain to follow and bring with it a flood of enlightenment regarding the Spiritual Foundation of the Universe, the source of all material things.

See to it that you have a Planetary Hour schedule conveniently before you at all times. The influence of each planetary aspect manifests with the most power during those particular Planetary Hours ruled by the two planets in aspect to each other, and through this consideration it is possible to know definitely in advance when your efforts will be most fruitful for reaping the benefits indicated as attainable that day; and the times when it is important to be particularly on guard to avoid adversities. You will then realize that it is equally as important to know which Planetary Hour is in force, at any time, as to know the aspects (good or adverse) for the day, as the "hours" and "aspects" are closely interrelated.

Every day we are in communication with many friends and co-workers and it may not be convenient to have all the details of their natal and progressed charts and the aspects of the transiting planets to the important elements therein before our minds at all times. Therefore, by being always on guard during Mars and Saturn hours, and endeavoring to handle controversial and disciplinary subjects as far as possible in the Jupiter hours, we may avoid considerable trouble and add to the success and happiness of ourselves and others.

The study of this book and application of the principles taught therein should greatly enhance the value of astrology to any one.

The companion book by the same author, "Attainment Through Cosmic Vibrations" is very valuable to be used in connection with Planetary Hours, as it reveals the

foundation principles of applying astrological knowledge in Self-Unfoldment. It shows how to contact and utilize "The Power House of the Universe." Metaphysics and psychology are properly linked with the eternal outpouring of Cosmic Rays. Values are measured in terms of lasting benefit as it accrues to those who use these two books intelligently.

Executives, salesmen, teachers, mothers, and many others in every walk of life have to deal with different personalities throughout the day. Each person is affected differently by the vibrations of each Planetary Hour,—and a study of the natal chart reveals these differences. It is equally important to know that observation, guided by a knowledge of Planetary Hours and aspects in force, will enable us to learn much in regard to a person's natal chart and this information enables us to understand each other better.

With the assistance of an accurate Planetary Hour schedule, as conveniently at hand as the watch or calendar, one may make constant use of this knowledge in observation and analysis and apply it at the moment when it will do the most good. Thus we are enabled to comply with the venerable adage, "Look before you leap," in a most helpful manner because important astrological information is instantly available regarding the nature of the most powerful vibrations of the moment. This is an invaluable assistance for selecting the right word and determining the right attitude to meet the situation in hand, as it holds the key to what is transpiring in the mind with which you are dealing.

* In June, 1957 The Quarterly Bulletina Magazine, after a few years off the market, was revived and is again in print.

DAYLIGHT SAVING AND WAR TIME IN THE STATE OF CALIFORNIA

1918: March 31, 2 A.M. becomes 3 A.M. —
October 27, 2 A.M. becomes 1 A.M.
1919: March 30, 2 A.M. becomes 3 A.M. —
October 26, 2 A.M. becomes 1 A.M. A Federal measure made these changes obligatory through the entire United States during the above two years. No daylight saving in California until the Federal Statute of World War II:
1942: February 9, all clocks advanced one hour for the duration, 2 A.M. becomes 3 A.M.
1943: War time continues in effect all year round.
1944: War time continues in effect all year round.
1945: War time continues until September 30, Sunday, 1945. 2 A.M. becomes 1 A.M.
1946: No daylight saving in California.
1947: No daylight saving in California.
1948: Sunday, March 14: 2:01 A.M. becomes 3:01 A.M. (in effect because of power shortage until Jan. 1 [Saturday] 1949.)
1949: No daylight saving in California.
1950: Sunday, April 30, 1 A.M. becomes 2 A.M. —
Sunday, September 24, 2 A.M. becomes 1 A.M.
1951: Sunday, April 29, 1 A.M. becomes 2 A.M. —
Sunday, September 30, 2 A.M. becomes 1 A.M.
1952: Sunday, April 27, 1 A.M. becomes 2 A.M. —
Sunday, September 28, 2 A.M. becomes 1 A.M.
1953: Sunday, April 26, 1 A.M. becomes 2 A.M. —
Sunday, September 27, 2 A.M. becomes 1 A.M.
1954: Sunday, April 25, 1 A.M. becomes 2 A.M. —
Sunday, September 26, 2 A.M. becomes 1 A.M.
1955: Sunday, April 24, 1 A.M. becomes 2 A.M. —
Sunday, September 25, 2 A.M. becomes 1 A.M.
1956: Sunday, April 29, 1 A.M. becomes 2 A.M. —
Sunday, September 30, 2 A.M. becomes 1 A.M.
1957: Sunday, April 28, 1 A.M. becomes 2 A.M. —
Sunday, September 29, 2 A.M. becomes 1 A.M.

INVOCATIONS
TO THE PLANETARY DEITIES

The following chapter of Mantras, or Invocations, was contributed by the late esteemed Edith F. A. U. Painton.

HOOSE the day, and if possible the hour, presided over by the particular planetary deity whose help you desire to invoke.

Choose the particular deity who presides over the condition or virtue or thing on which you desire planetary assistance.

Ever maintain an attitude of reverence, endeavoring honestly and earnestly to bring yourself into harmony with the vibrations of the hour.

Beware of selfishly or wrongfully invoking any divine power. Every universal force, if unworthily invoked or improperly directed, whether ignorantly or maliciously, spells trouble in the affairs of the offender, and seemingly works as potently for evil as it should have worked for good. He who blindly or selfishly employs any force for aught but the highest and holiest ends, but labors to his own undoing.

In other words, an unworthy or unfair motive results in incorrect responses or reactions to planetary forces and therefore the distortion manifests as imperfection or trouble.

But approached with the sincere desire of uniting the conscious mind with a recognition of Universal Good, for the purpose of releasing or bringing into expression and evidence the finest and noblest qualities within, then mantras or invocations are a means of opening the door

to realization of Truth and Reality—the "Truth that sets men free."

They are a form of prayer voicing the heart's sincere desire at appropriate or auspicious times, conforming with the duly timed operations of Nature, for, as stated in Ecclesiastes III, 1, "There is a time for every purpose under the heaven."

Mantras are not a form of supplication to God that He shall change His mind to conform to our wishes; they are not an appeal to Universal Power to set aside any law to give us special dispensation. Mantras are tokens of our awakening recognition that God has already ordained and provided for our perpetual good. They are uttered for the effects they may have within ourselves, upon our mental and physical activities: the effect of releasing us from the bondages of misconceptions and illusions, which lack of understanding causes us to "fall short" of expressing our divine kinship and heritage.

Humanity is largely like the Prodigal Son whose father endowed him with a goodly portion, but he went into another place (state of consciousness) and spent it in riotous (erroneous) living. But finally, in his time of trouble, "and when he came to himself" he said . . . "I will arise and go to my father." (Those eight words form a beautiful and effective mantra.) And while he was yet a great way off the father saw him and came to greet him with a blessing.

So mantras, properly understood and used, help to release us from errors, so we may realize our oneness with Universal Good and express it as usefulness, fruitfulness and joyousness.

When about to use a mantra, relax and empty the mind of all material cares, to give the mantra the monopoly of

your thought for the time being. Recite it three or seven times, whichever is necessary to produce a feeling of uplift and inspiration. Then let go of it and proceed with your regular duties in faith that "all things work together for good for those who love God." Your mantra is a form of expression of that love or recognition.

"The magic of the ancient priests consisted in addressing the Gods in their own language. From the 'Book of Rules' we learn that the speech of the men of the earth cannot reach the Lords. Each must be addressed in the language of his respective element. This language is that of incantations or of mantras, as they are called in India: sound (rhythm, vibration, measured chant) being the most potent and effectual agent, and the first of the keys which opens the door of communication between mortals and immortals."—H. P. Blavatsky.

Mantra

The measured beat of marching feet
Will shatter strongest bridges;
The rhythmic croon of souls in tune
  Will scale high heaven's ridges;
The perfect time of step and rhyme
Break through the walls of glory;
As mantras blend, and thus ascend
  To bear the gods their story.

From every star the gods afar
  Look down, their eyes a-glisten!
And angel-ears, of myriad spheres
  Are softly bent to listen!
Through perfect law, our spirits draw
  In touch with their vibration,
Until they shine with light divine
  To grant each invocation.

—Edith F. A. U. Painton

Invocation to the Sun

☉

For Sunday Silence in the Sun Hours

O thou Light of all Light!
Thou Fire of all Fire,
Thou Life of all Life—

Ray thyself into our souls until there shall be none of self save the full consciousness of thine indwelling radiance and power.

May we now and henceforth partake more bountifully of thy glory and be strengthened, healed, renewed and transformed through greater appreciation of thy heavenly powers.

May Thy wondrous light guide us into paths of righteousness with extended knowledge of heavenly attributes.

In faith, hope and charity we go forth this blessed day to do thy will with joy and thanksgiving in our heart.

Invocation to the Moon

☽

For Monday Silence in the Moon Hours

O thou Spirit of the Lunar Light! that poureth forth thy beams to lighten the gloom and shadow of the night time, watch over our travels by land and by sea, and quicken our receptive sense to the wisdom of the full realization of Eternal Truth.

Bright Angel Gabriel, help us through this reflective power to weigh aright the temporary importance of the personality, and to look beyond the Moon's reflected glory to the Solar radiance of perfect illumination in the recognition of the Higher Self.

Invocation to Mars

♂

For Tuesday Silence in the Mars Hours

Strong, life-bearing Spirit of Mars, give us of thy force and virility and send the red blood racing through our veins in courageous floods of constructive will to dare and to do.

Help us, O Angel Samael! to wage holy war against all that is unworthy within ourselves, and to destroy every force that is out of harmony with the work of Divine Law, fighting valiantly for victory over our own lower natures, that all may be made clean and whole, sacred to the manifestation of the indwelling Christ.

Invocation to Mercury

☿

For Wednesday Silence in the Mercury Hours

O thou Spirit of Mercury! meditating Light between our souls and the great Sun-God of the Universe, wing thy way to us on this, thy day, and bring to us from the Great Source of all power a quickening of the intellect to interpret better the wisdom of the Eternal Spheres, and a renewed force of will to seek the things of the Universal Spirit.

Be thou, O Angel Raphael! the Messenger of Light and Love and Immortality to each and every aspiring Child of Earth, and watch over our souls, in every land and sea, as we together seek in the Great Silence the Source of all Truth at the Fountain of Peace.

Invocation to Jupiter

♃

For Thursday Silence in the Jupiter Hours

Angel of Jupiter, thou benevolent and beneficent Zadkiel, we invoke thy kind protection and thy paternal care to bestow upon us the greater fortunes of this mundane existence. Shower upon us thy blessings as thou mayst find us worthy, and help us to become great as thou art great, kind as thou art kind, wise and generous as thou, thyself, art wise and generous; that partaking thus of thy nature, O Father of the Gods! we may share in thy sovereignty, and thus in spirit attain nearer thine own celestial heights to which we daily aspire.

Invocation to Venus

♀

For Friday Silence in the Venus Hours

O thou Spirit of Venus! thou goddess of Love and Beauty and Harmony, open our eyes to perceive the glory and splendor of all created things; and in thine eternal ministry, O Azrael! Angel of Love, as our souls in the Great Silence reach out to one another, anoint our hearts with the oil of thine eternal benediction, and awaken us to the full consciousness of the power of Universal Love.

Invocation to Saturn

♄

For Saturday Silence in the Saturn Hours

Spirit of Saturn, thou great initiator of the human family and Divine Tester of the souls of men, help us to withstand the temptations of earth, and regardless of all the limitations and delays thou mayst deem necessary to the perfecting of our spirituality, to rise ever nearer and nearer the divine vibrations of thine own splendid atmosphere.

Help us, O Cassiel! to be strong wherever strength is needed; to resign those gifts that call for resignation; to await patiently those blessings which thou seemingly art holding back from our receiving; and in all things to respond to thy Divine Will, until we have finally passed every test of thy contriving and can ascend unchallenged unto those higher states of consciousness wherein thou art Lord.

Invocation to Uranus

♅

For additional Wednesday Silence
Or any other day in the Mercury Hours

Heed thou our invocation, O bright Ithuriel! angelic spirit of Uranus, and quicken our souls to respond with one accord to the work of thy reforming power within us. Attune us to thy revolutionary spirit, that with more perfect understanding of thy divine purposes, we may be awakened to the full measure of our own need, and in harmony with thy vibration, become attuned to thy Mystic Will, and accept thy revolutionary ministrations with a complete intuitive consciousness of the glory of the coming reconstruction.

Glorious Sun of Man, so long the homeless wanderer of the distant heavens, we welcome thee unto thine own, that we, through thy work in and about us, may come into the realization that truly are we the Sons of God. Help us to realize the truth that within ourselves, as throughout the Universe, "old things must pass away that all things may become new."

Invocation to Neptune

♆

For additional Friday Silence

Or any other day in the Venus Hours

Spirit of Neptune, God of the Masters, and Lord of the Highest Spiritual Power, draw our aspiring souls upward toward the atmosphere of thine own holy abode, that we may be inspired to approach nearer to the attainment of the perfection thou dost demand.

May our pulses throb in unison with thine own cosmic heart-beat, as day by day we strive to unfold to a more complete understanding of thine Infinite Glory.

To the foregoing Invocations by Miss Painton we add the following for those who wish to include Pluto in their meditations.

Invocation to Pluto

♇

For additional Tuesday Silence
Or any other day in the Mars Hours

Stern Pluto, thou planet of the outer darkness, turn our thoughts inward upon ourselves, there to uncover by the searchlight of sincerity our human frailties and errors, our shortcomings and limitations, that we may intelligently reshape our lives to harmonize with the rapidly changing order of the universe.

Help us, O thou Plutonian Spirit of Justice and Order! to awaken within ourselves the faculty to judge correctly between right and wrong; to exercise moral courage and physical strength through conscience which points the way to right action. Shower upon us thy cleansing, purifying vibrations that our entire being may be transformed by the renewing of the mind, completely rejuvenated and regenerated, and finally that we may transmute the dross of self into the Gold of Reality.

Morning Blessing

(To be used as early as possible, in the morning, facing the rising sun.)

Om! Om! Om! Spirit of Life and Light and Love! Let blessings of Health, Happiness, Prosperity come to all people and all things!

I send my positive thought for good out into the universe. May it find a home wherever it is needed.

("Om," as used above, the equivalent of the Hindu AUM, means Omnipresent, Omniscient, Omnipotent.)

Evening Invocation

(To be used in the evening at a convenient time.)

Star-Angels of the Eternal Heavens, keep watch this night over the temple of our dwelling as we lay it down to rest. Hover over its couch, and let your brooding love surround it like the protecting arms of a mother, that it may be rebuilt and strengthened through the watches of the night.

Bear our seeking souls in your everlasting arms to realms of astral radiance, that they may there learn the lessons of Universal Law, and be ready and eager to serve in harmony with its decree. Guide us through every state of consciousness, guarding us from every danger, until we return to our habitation of flesh, refreshed and rejuvenated for further service to humanity.

Bring us, through these quiet hours of darkness whether in or out of the body, beneath the overshadowing wing of Universal Peace. Let peace, harmony, and tranquility prevail to all the Children of Earth. So be our rest!

Healing Invocation

(Use this whenever you feel the slightest urge to do so.)

Great Spirit of Universal Love and Life, Thou Who art eternally creating and re-creating in us the image of Thyself, marshall all Thy planetary forces, and pour down upon us, here and now, such a stream of Thy healing fire as we may be attuned to receive. Radiate Thy cleansing force through all our veins, and quicken to energetic life every dormant expression of Thyself in us, that we may vibrate through every nerve in perfect harmony with Thy Universal Chord.

Summon the Healing Powers of the Fire, the Air, the Earth, and the Water, and bid them unite in expelling from our physical being every atom of uncleanliness and inharmony, and replacing them with new cells of active, energetic, vigorous life, till there shall be no room in brain or body for any manifestation save that of abundant health, strength and vitality in the regeneration of every part.

Imbue each spark of life within us with Thine own fire, that every atom may co-operate with the manifestations of Thy Divine Will, in the full consciousness of the Christ Spirit within, for the immediate establishment of perfect health and harmony.

So be it to every Child of Earth!

MEDICAL ASTROLOGY

The Use of Herbs According to Ancient Doctrine

HE following information and instructions have been gleaned from the choicest works and rare old books by astrological physicians and others. The herbs mentioned may nearly all be obtained from large wholesale drug concerns, but the best results come from using herbs which have been grown and picked according to the astrological rules for planting as shown in the "Moon Sign Book."

Gather Herbs According to Rules of Astrology

Gather all herbs in the Planetary Hour that governs them and, if possible, let the said planet be lord of the sign ascending, in an angle and in good aspect with the fortunes and let the Moon be strong and well aspected by the said planet. It would be better if the planet that governs the herb be also ruler of the day of the week, as well as hour.

Example

Suppose you wish to gather herbs governed by Saturn. Saturday being assigned for his government, consequently, that day is most proper to gather his herbs, having regard to the hours he rules, which you may readily find in the Planetary Hour Book.

Note that Saturn is cold and dry, Mars hot and dry. Therefore, herbs or medicines agreeing to the cold nature of Saturn disagree with the hot nature of Mars, and herbs or medicines made agreeable to the nature of Mars disagree with the cold nature of Saturn.

Example

Things agreeable to the nature of Saturn are binding and repercussive, contrary to Mars.

Things and herbs agreeing to the nature of Mars are calefactive, mollifactive, tending to dissolve obstructions, and, therefore, disagreeable with Saturn.

Therefore, consider the nature of the afflicting planet and the nature of the disease, according to the planet and sign the Moon is in, and apply your medicines of the same nature and quality.

For example: Herbs and plants which treat diseases that take their origin or beginning from Saturn and Mercury are offset by herbs governed by the Sun and Mars, being calefactive and mollifactive; used either by decoction for internal distempers or for making ointments or baths for external pains or swellings: such as camomile, garlic, leeks, mustard, onions, rue.

To treat diseases which take their beginning from the influence of the Sun and Mars use herbs and plants which are governed by Saturn and Mercury, the latter being refrigerative and astringent: such as alum, blackberry, flaxseed, fleawort, quince.

Of Falling Sick Under Saturn or Mercury

Falling sick when the Moon is afflicted by Saturn or Mercury, one is dull, heavy, drowsy and scarcely able to move, pulse weak, limbs cold. Hot cloths are beneficial. Moon in Aries, Leo or Sagittarius is dangerous and requires quick and effective treatment.

Under the Sun and Mars

The mind is strangely disturbed, very unquiet and troublesome, body inflamed, face very red, very testy and

irritable, burning thirst, eat little, rapid pulse. If the Moon is afflicted by the square or opposition of Mars, or the Sun in the sign Aries, Leo or Scorpio, and if after her separation from Mars or the Sun she applies to the conjunction, square or opposition of Saturn, there is little hope of life; but if the Moon applies by sextile or trine to Jupiter or Venus, the sick recover.

Medicines and When to Apply Them According to Ancient Doctrine

The time to apply medicines for the cure of any member or part afflicted is when the planet and sign governing the same be free from the ill vibrations of malefic planets, viz., by conjunction, square or opposition; and when Moon is in conjunction, trine or sextile of Jupiter or Venus, and in that sign which rules the member pained, it being then of greater force than at any other time to heal or restore the afflicted part.

Benefic planets in the fourth house well aspected by the fortunes: Apply medicines cheerfully, they will benefit, but if malefics be therein as Saturn, Mars or South Node, the medicines will prove harmful. The lord of 10th fortunate, Jupiter or Venus there, the physician will cure the sick and gain credit thereby.

ASTROLOGICAL RULES FOR USING HERBS

According to Ancient Doctrine

Fortify the body with herbs of the nature of the Lord of the Ascendant no matter whether it be a Fortune or Infortune in this case.

Let your medicine be something of the nature of the sign ascending at birth.

Let your medicine be something antipathetical to the Lord of the Sixth.

If the Lord of the Tenth be strong, make use of his medicines.

If this cannot well be, make use of the medicines of the planet ruling birth month sign.

Be sure always to fortify the grieved part of the body by sympathetical remedies.

HERBS and PLANETS

Herbs ruled by Saturn: Aconite, amaranthus, barley, barrenwort, beech tree, beets (red), bird's foot, clown's woundwort, comfrey, flaxseed, fleawort, fumitory, gout-wort, hawk-weed, heart's ease, hellebore (black), hemlock, hemp, henbane, holly, horse-tail, ivy, Jew's-ear, knapweed, knot grass, medlar, moss, navelwort, plantain, poplar tree, quince, rupture-wort, rushes, sciatica-wort, service tree, shepherd's purse.

Herbs ruled by Jupiter: Agrimony, alexander, apple (thorn), apricot, asparagus, avens, balm, balsam, betony, bilberry, bloodwort, borage, chervil, cinquefoil, dandelion, dock, dog's grass, figs, hart's tongue, houseleek, hyssop, jessamine, limewort, liverwort, lungwort, maple, myrrh, oak, pink (wild), rose (red), samphire, scurvy-grass, succory (wild), swallow-wort.

Herbs ruled by Mars: All-heal, aloes, anemone, basil (sweet), box tree, broom or broom-rape, briony, caper, catmint, cives, coriander, crowfoot, dove's foot, dyer's-weed, furze-bush, garlic, gentian, hawthorne, hedge hyssop, honeysuckle, hops, horse-radish, horse-tongue, leek, madder, mouse-tail, mustard, nettles, onions, pepper-wort, pine, radish, rhubarb, thistle, tobacco, wormwood, peppers.

Herbs ruled by the Sun: Almond, angelica, ash tree, bay tree, camomile, celandine, centaury, corn, honewort, eye-bright, juniper, male peony, marigold, meadow rue, mistletoe, olive, pimpernel, rosemary, saffron, St. John's wort, St. Peter's wort, sun dew, tormentil, turnsole, walnut.

Herbs ruled by Venus: Alder, alehoof, alkanet, archangel, arrach, artichoke, beans, birch tree, bishop's weed,

blites, bramble, bugle, burdock, cherry, chestnut, cock's head, colt's foot, couch-grass, cowslip, crab's claws, crane's-bill, crosswort, cudweed, devil's bit, dropwort, elder tree, fox-glove, goldenrod, gromwell, groundsel, ivy (ground), ladies' mantle, marshmallows, peach tree, pear tree, penny-royal, plums, ragwort, sage, soapwort, sorrel, strawberry, tansy (wild), throatwort, violet, wheat, yarrow.

Herbs ruled by Mercury: Amara-dulcis, azaleas, carrots, fern, hazel, horehound, lavender, licorice, maidenhair, majoram (sweet), maporam (white), oats, parsley, smallage, valerian.

Herbs ruled by the Moon: Adder's tongue, arrowhead (water), cabbage, caltrops, chickweed, clary, cleavers, colewort, cress (water), cuckoo flowers, cucumbers, dog's tooth, iris, lady's smock, lettuce, lily (water), loosestrife, moonwort, mouse-ear, orpine, pearlwort, privet, pumpkin, purslane, roses (white), rattle grass, saxifrages (winter), stonecrop, trefoil, violet (water), waterflag, willow-tree.

The best time to pick herbs ruled by the **Moon** is during third quarter, or old of Moon, after the opposition with Sun, and, if possible, when it is in Taurus (avoid Capricorn or Scorpio). The best signs being Taurus, Cancer, Virgo, Libra and Pisces. Pick in the planetary hours ruled by Jupiter, Venus or Moon.

A person may perform cures more readily and surely by gathering herbs in the right planetary hour and applying them when the planet which governs the herb is trine or sextile to the Moon, and especially if either is in the sign ruled by the planet that governs the herb.

With the exception of the Moon, as mentioned above, it is usually best to gather herbs right after the full of

Moon, that is, during the third quarter, and on days when the Moon is either in Taurus, Cancer, Libra, Scorpio, Capricorn or Pisces. (Moon's Phases and Tables of Moon signs from day to day are given in the "Moon Sign Book," along with other detailed planting information.

The herbs ruled by **Neptune** are most likely those which produce ecstasy and those which cause sleep and unconsciousness, like the poppy, marihauna.

It is not known that the planet **Uranus** rules any herbs but it is associated with the curative properties of radium, the X-ray, electronic treatments, etc.

The Parts of the Human Body as Related to the Planets

Saturn governs the spleen, the right ear and hearing, bones, teeth and retentive faculty throughout the whole body.

Jupiter rules the hips, liver, blood vessels and blood, and the digestive faculty.

Mars rules the gall, left ear, taste, the face, and the exterior generative system.

Sun rules the heart, the right eye of male, left eye of female, and upper portion of the back.

Venus rules the throat, interior generative system, and the kidneys.

Mercury governs the tongue, brain, imagination, hands, feet, lungs, bowels, solar plexus and nervous system.

Moon rules the stomach and breast, the left eye of a male and the right eye of a female.

Physical Disorders in Relation to the Planets

Saturn governs deafness, dropsy, leprosy, consumption, melancholia, stone and gravel, and scurvy.

Jupiter, all infirmities of the liver and veins, apoplexy.

Mars governs smallpox, burning fevers.

Sun, palpitation of the heart, injuries to the eyes.

Venus rules venereal and kidney diseases.

Mercury rules defects of the tongue and memory, nerves, stammering, etc.

Moon gives distempers of the lungs, coughs and colds, pains in the stomach.

This is a condensed list of physical disorders associated with the planets. The subject is amplified in the "A to Z Horoscope Maker and Delineator."

"The rise of man is endless; be in hope,
All stars are gathered in his horoscope.
The brute man of the planet, he will pass;
Blown out like forms of vapor on a glass.
And from the quaking pulp shall rise
The super-man, child of the higher skies,
Unfettered, he will break the ancient bars,
Laugh! and reach out his hand among the stars."

—Edwin Markham

Llewellyn George Planetary Hour Book

ANYTHING WORTH DOING, is worth doing well. In any project, the most important step is TO MAKE A START. When a thing is once started its existence tends to be of a nature corresponding to the conditions under which it was begun. The start of a project puts it in tune with the natural rhythm operating at that time.

Each hour of the day is ruled by a planet which gives character to that hour, and determines the nature of activities that are best started at that time. By knowing the PLANETARY HOURS and understanding their character, you can plan even YOUR DAILY AFFAIRS to take advantage of the natural rhythm that ebbs and flows throughout all life.

COMPLETE TABLES OF PLANETARY HOURS. This book gives you complete tables of the Planetary Hours for any place in the United States every day of the year (any year). It guides you to the activities best undertaken at any time—and to the planning of your daily affairs. The Planetary Hours have been used for ages to determine the time of appropriate OCCULT AND MAGICKAL OPERATIONS.

LONGITUDE AND LATITUDE. This book also includes tables giving the longitude and latitude of important cities in the United States and throughout the world, and the correction factor for changing standard time to mean time, the correction factors for converting mean time to SOLAR TIME, and information on Daylight Savings Time.

RECTIFICATION OF BIRTH TIME. The Planetary Hours are also useful in the rectification of an unknown birth time, and rules are given in the text.

Other chapters show the use of the Planetary Hours in Medical Astrology, the times to gather herbs astrologically, invocations to Planetary Deities, and much more.

ISBN: 0-87542-270-5

Notes on the Study of *Merkabah* Mysticism and *Hekhalot* Literature in English

with an appendix on Jewish Magic

Don Karr

© Don Karr, 1982-5, updated 1995-2012 Email: dk0618@yahoo.com

All rights reserved.

License to Copy

This publication is intended for personal use only. Paper copies may be made for personal use.

With the above exception, no part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopy, without permission in writing from the author. Reviewers may quote brief passages.

[The original version of this article appeared as an appendix to the fourth edition of *A Guide to Kabbalistic Books in English: 1977-1979*, by Don Karr (Ithaca: 1982), pp. 37-40; it was reprinted in slightly expanded form in *Collected Articles on the Kabbalah,* volume 1, by D. Karr (Ithaca: KoM #5, 1985), pages 17-20, which is reprinted below as APPENDIX 2.]

MERKABAH (= CHARIOT) MYSTICISM developed out of speculation on and expansion of the visions of Ezekiel (CHAPTERS 1, 8, and 10) and, to a lesser extent, Isaiah (CHAPTER 6) and Daniel (CHAPTER 2). This strain of mysticism meanders through the intertestamental pseudepigrapha[1] and even touches corners of gnostic and Qumran texts.[2]

---

[1] 1 Enoch 14; The Life of Adam and Eve (including The Apocalypse of Moses); The Apocalypse of Abraham. For translations of these, see James H. Charlesworth (ed.), *The Old Testament Pseudepigrapha*, Volume 1 (Garden City: Doubleday and Company, 1983).

1 Enoch 14 is particularly important. Gruenwald (in AMM, p. 36) says, "…it is the oldest Merkavah vision we know of from outside the canonical Scriptures. … Indeed, one can consider this particular vision a model-vision of Merkavah Mysticism." (AMM = *Apocalyptic and Merkavah Mysticism*—see below, page 4, ***1980*** • Gruenwald.)

[2] On *merkabah* in gnostic works: (texts) "The Hypostasis of the Archons" and "On the Origin of the World," in James M. Robinson (ed), *The Nag Hammadi Library in English* (Leiden: – E. J. Brill / San Francisco: Harper and Row, 1977; revised edition, Leiden: E. J. Brill, 1996); Ithamar Gruenwald's article, "Jewish Merkavah Mysticism and Gnosticism," in *Studies in Jewish Mysticism*, edited by J. Dan and F. Talmage (Cambridge: Association for Jewish Studies, 1982).

On *merkabah* in Qumran works (= Dead Sea Scrolls): David Halperin, FACES (= *The Faces of the Chariot*, see below, page 6, ***1988*** • Halperin); Geza Vermes, *The Dead Sea Scrolls in English* (London: Penguin Books, 1987): § 12; Florentino Garcia Martinez, *The Dead Sea Scrolls Translated* (Leiden: E. J. Brill, 1994): pages 419-431; M. Wise, M. Abegg, and E. Cook, *The Dead Sea Scrolls: A New Translation* (San Francisco: HarperSanFrancisco, 1996): pages 365-377 (includes the "Masada Fragment"). Refer also to the list on page 17 below: "Regarding the *Songs of the Sabbath Sacrifice*."

Merkabah material and references can be found in shreds, often more provocative than telling, in the Talmud and other rabbinic writings.[3] However, the major concentrated expression of *merkabah* mysticism is that cluster of writings which has come to be called the *hekhalot* (= HEAVENLY HALLS) literature, which is the focus of this paper.

Arguments over the dating of this body of literature continue, but there is general agreement to a range of 200-800 C.E. The bounds and structure of these writings are also matters of dispute, for the notions of titles and fixed contents of a specific canon of *hekhalot* books appear to be more academic conveniences than reflections of the true nature or state of the literature.

Since the 'seventies, scholarly work on the *hekhalot* texts has increased dramatically, as the publication dates on a clear majority of the books and articles discussed below attest. Before this spate of academic activity, there were in English little more than Gershom Scholem's works[4] and Hugo Odeberg's attempt at a critical edition of one of the *hekhalot* texts[5] to shed light on this oblique collection of writings. Even as this lament is being recalled, no time should be lost in acknowledging Scholem's inescapable influence on this and all other aspects of the study of Jewish mysticism. Some of Scholem's conclusions regarding the *hekhalot* have been challenged, and some of his observations on and characterizations of the *hekhalot* texts have come to seem convenient, imposing order on that which is, in fact, near chaos. Yet, Scholem's writings on this subject remain some of the clearest and best supported. They are also among the most accessible, not only in their style but in their actual availability. As for Odeberg, his lone work is more problematic. As significant as it *was*, Odeberg's treatment of *Sefer ha-Hekhalot* (BOOK OF THE HEKHALOT, dubbed by Odeberg "3 Enoch") is now considered unreliable and misleading on many points. But, as contemporary scholar David Halperin has pointed out, Odeberg's work has "proved easier to criticize than to emulate," for critical editions of *hekhalot* texts—with English translations or not—are few indeed.[6]

Today, however, we are in pretty fair shape to study *merkabah* mysticism and *hekhalot* texts, though some of the leading scholars in this field publish in German[7] and, of course, Hebrew.

---

[3] Mishnah: *Megillah* 4:10, *Hagigah* 2:7, *Tosefta Hagigah* 2:1-7, Palestinian Talmud 77 a-d; Babylonian Talmud 11b-16a. See the books listed below by ***1980*** • Halperin and ***1982*** • Chernus on page 5, and ***2009*** • Schäfer on page 20.

[4] A list of Scholem's works is given below, page 4.

Morton Smith's "Observations on Hekhalot Rabbati," in *Biblical and Other Studies*, edited by Alexander Altmann (Cambridge: Harvard University Press, 1963) was another early notice.

In the 'forties, Smith translated *Hekhalot Rabbati* into English; this translation circulated among scholars in the field but was never published. The typescript was corrected by Scholem, whose notes appear in the margins. Scholem mentions Smith's translation in *Jewish Gnosticism*…, page 11, note 4.

A transcription of Smith's *Hekhalot Rabbati* is now online:
http://www.digital-brilliance.com/contributed/Karr/HekRab/index.php

[5] *3 Enoch or The Hebrew Book of Enoch* (1928, Cambridge University Press; reprinted New York: Ktav Publishing House, 1973: with a prolegomenon by Jonas C. Greenfield).

[6] FACES, p. 364. (See below, page 6: ***1988*** • Halperin).

[7] In German there is Peter Schäfer and his team, Margarete Schlüter and Georg von Mutius. Certainly, the most significant work which Schäfer has overseen is *Synopse zur Hekhalot-Literatur* (Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck], 1981), which presents in the original Hebrew and Aramaic an array of manuscript readings side by side. *Synopse* was followed by *Geniza-Fragmente zur Hekhalot-Literatur* by the same team (Mohr/Siebeck: 1984). Soon after, German translations of *Synopse* appeared (Mohr/Siebeck, 1987 onward). Schäfer has also published a collection of his articles—ten in German, three in English—as *Hekhalot-Studien* (Mohr/Siebeck, 1988).

Nevertheless, from the texts and studies now available in English, the persistent reader can certainly gain firm impressions of (i) the contents of the *hekhalot* texts, (ii) the issues captivating contemporary scholarship regarding the *hekhalot* texts, and (iii) the place of the *hekhalot* texts in the history and development of Judaism, early Christianity, and their mysticism.[8]

In the following pages, books, sections of books, and articles on *merkabah* mysticism and *hekhalot* literature—including translations—are described. I also discuss the various texts associated, however loosely, with the *hekhalot* corpus, with indications of sources for translations and studies of these.

[8] Refer to Ra'anan S. Boustan's article, "The Study of Heikhalot Literature: Between Mystical Experience and Textual Artifact," in *Currents in Biblical Research*, Vol. 6, No. 1 (London: Sheffield Academic Press, 2007).

Studies

LISTED CHRONOLOGICALLY

1965

- Scholem, Gershom. *Jewish Gnosticism, Merkabah Mysticism, and Talmudic Tradition*. New York: The Jewish Theological Seminary of America, 1960; 2nd improved edition, 1965.

The studies of Gershom Scholem form the basis of contemporary scholarship on Jewish mysticism, and, hence, provide the foundation of subsequent work on *merkabah* mysticism and *hekhalot* texts. Other works by Scholem address this subject at length:

> ***1941*** : Major Trends in Jewish Mysticism. Jerusalem: Schocken Publishing House; rpt. London: Thames and Hudson, 1955; reprinted frequently New York: Schocken Books.
>
> - LECTURE 2: "Merkabah Mysticism and Jewish Gnosticism"

- ***1962*** : *On the Mystical Shape of the Godhead: Basic Concepts in the Kabbalah*. New York: Schocken Books, 1991. The original version of this work was published in German, *Von der mystischen Gestalt der Gottheit: Studien zu Grundbegriffen d. Kabbala* (Zurich: Rhein-Verlag AG), and subsequently in a revised and emended Hebrew version, 1976.
  - CHAPTER 1. "*Shi'ur Komah:* The Mystical Shape of the Godhead"

- ***1974*** : *Kabbalah* [articles collected from *ENCYCLOPEDIA JUDAICA*]. Jerusalem and New York: Keter Publishing House and Times Books; rpt. New York: Meridian, 1978; rpt. New York, Dorset Press, 1987.
  - pages 8-21; pages 373-6: § MERKABAH MYSTICISM; pages 377-81: § METATRON

These works (*Major Trends*…, *Jewish Gnosticism*…, *Kabbalah*, and *Mystical Shape*…) are cited not only to establish the starting point for "modern" scholarship on *hekhalot-merkabah* mysticism but also to demonstrate Scholem's own development in appraising the subject.

1980

- Gruenwald, Ithamar. *Apocalyptic and Merkavah Mysticism* [ARBEITEN ZUR GESCHTICHTE DES ANTIKEN JUDENTUMS UND DES URCHRISTENTUMS, Band XIV]. Leiden – Köln: E. J. Brill, 1980. (hereafter AMM)

> The first half of AMM analyzes the major features of the *merkabah* tradition, beginning in Jewish apocalyptic, then developing into "the literature that first gives a full-scale presentation of Merkavah mysticism" *i.e.*, the *hekhalot* literature, "composed in Eretz-Yisrael (circa 200-700)," thus ending "as a creative literary stream … some time in the Ge'onic period."
>
> The second half of AMM describes the *hekhalot* texts one by one, including *Re'uyot Yehezkel* and *Sefer ha-Razim*.
>
> Two appendices by Saul Lieberman follow: (1) "Metatron, the Meaning of His Name and His Functions," and (2) "The Knowledge of *Halakha* by the Author (or Authors) of the *Heikhaloth*."

- Halperin, David J. *The Merkabah in Rabbinic Literature* [AMERICAN ORIENTAL SERIES, #62]. New Haven: American Oriental Society, 1980.

  Halperin's study investigates the references to the *merkabah* tradition in Mishnah Hagigah 2:1, Tosefta Hagigah 2:1-7, Palestinian Talmud Hagigah 77a-d, and Babylonian Talmud Hagigah 11b-16a.

  "…I believe that I have shown that Scholem's position is not securely supported by the rabbinic sources on the *merkabah*, which, taken by themselves, provide little reason to believe in the existence of the '*merkabah* mysticism' envisioned by Scholem." – page 184

1982

- Chernus, Ira. *Mysticism in Rabbinic Judaism: Studies in the History of Midrash* [STUDIA JUDAICA, Band XI]. Berlin – New York: Walter de Gruyter, 1982.

  This series of essays shows the relationship between *merkabah* mysticism and rabbinic *midrashim* following, generally, two motifs: the revelation on Mount Sinai and the eschatological rewards of the world to come.

  Refer also to Chernus' articles:
  - "Individual and Community in the Redaction of the Hekhalot Literature," in *Hebrew Union College Annual* 52 (Cincinnati: 1981)
  - "The Pilgrimage to the Merkavah: An Interpretation of Early Jewish Mysticism," in *Jerusalem Studies in Jewish Thought*, vol. 6, nos. 1-2, edited by Joseph Dan (Jerusalem: The Hebrew University, 1987)
  - "Visions of God in Merkabah Mysticism," in *Journal for the Study of Judaism*, vol. 13, nos. 1-2 (1982)

1983

- Cohen, Martin Samuel. *The Shi'ur Qomah. Liturgy and Theurgy in Pre-Kabbalistic Jewish Mysticism*. Lanham: University Press of America, 1983.

1984

- Dan, Joseph. *Three Types of Ancient Jewish Mysticism* [SEVENTH ANNUAL RABBI LOUIS FEINBERG MEMORIAL LECTURE IN JUDAIC STUDIES]. Cincinnati: University of Cincinnati, 1984.

  The "three types" discussed in this brief work are (i) ascent to the divine world, (ii) the mysticism of Hebrew letters, and (iii) *Sar Torah* (PRINCE OF THE TORAH) revelations. *Three Types…* is reprinted in Dan's *Jewish Mysticism*, Volume I: LATE ANTIQUITY (Northvale – Jerusalem: Jason Aronson Inc., 1998).

1985

- Cohen, Martin Samuel. *The Shi'ur Qomah. Texts and Recensions* [TEXTE UND STUDIEN ZUM ANTIKEN JUDENTUM, Volume 9]. Tübingen: J. C. B. Mohr, (Paul Siebeck), 1985

  Cohen's 1983 and 1985 works comprise an edited version of his PhD dissertation, THE ŠIʿUR QOMAH: A CRITICAL EDITION OF THE TEXT WITH INTRODUCTION, TRANSLATION AND COMMENTARY (New York: The Jewish Theological Seminary, 1982).

  See below, TRANSLATIONS *&* REFERENCES," § F.

1988

- Gruenwald, Ithamar. *From Apocalypticism to Gnosticism: Studies in Apocalypticism, Merkavah Mysticism, and Gnosticism* [BEITRAGE ZUR ERFORSCHUNG DES ALTEN TESTAMENTS UND DES ANTIKEN JUDENTUMS, Band 14]. Frankfurt am Main: Verlag Peter Lang, 1988.

  From Apocalypticism… is a collection of twelve articles (plus an introductory essay), most previously published. Four of the articles are new, and one appears in English for the first time.

  Gruenwald comments,

  > The traditions and writings which are discussed in this collection of studies crystallized among people whose intellectual horizons were not as clearly and sharply outlined as those of the modern mind. For those people, the demarcation lines between dreams and dream-like situations, on the one hand, and rational wakefulness, on the other, were rather flexible and likely to be altogether ignored. (—PREFACE, page i)

  Refer also to Gruenwald's article:

  - "Reflections on the Nature and Origins of Jewish Mysticism," in *Gershom Scholem's* MAJOR TRENDS IN JEWISH MYSTICISM *50 Years After*, edited by Joseph Dan and Peter Schäfer (Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck] 1993)

- Halperin, David J. *The Faces of the Chariot: Early Jewish Responses to Ezekiel's Vision.* [TEXTE UND STUDIEN ZUM ANTIKEN JUDENTUM, Volume 16]. Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1988. (hereafter FACES)

  FACES is a thorough study which challenges many conclusions and assumptions of previous scholars, tracing *merkabah* material from the Bible, through the apocalypses and rabbinic literature, concluding with the *hekhalot* texts. Translations of the text *Re'iyot Yezkiel* (VISIONS OF EZEKIEL) and other important segments of *hekhalot* material are included.

  FACES is valuable in a way that few books of this ilk are in that Halperin invites the reader to engage in his entire scholarly process, which he lays out in great detail in his 450-page text, two-tiered notes (footnotes and endnotes), seven informative appendices (Appendix I: "Orientation to Rabbinic Sources" is especially helpful), and full reference list (which is divided into sixteen sections according to topic).

  Refer to Halperin's articles:

  - "Heavenly Ascension in Ancient Judaism: The Nature of the Experience," in *Society of Biblical Literature 1987 Seminar Papers*, no. 26, edited by Harold Kent (Atlanta: Scholars Press, 1987)
  - "A Sexual Image in Hekhalot Rabbati and Its Implications," in *Jerusalem Studies in Jewish Thought,* vol. 6, nos. 1-2, edited by Joseph Dan (Jerusalem: The Hebrew University, 1987).
  - "Ascension or Invasion: Implications of the Heavenly Journey in Ancient Judaism," in *Religion*, vol. 18 (Newcastle-upon-Tyne: Oriel Press, 1988).

1989

- Janowitz, Naomi. *The Poetics of Ascent. Theories of Language in a Rabbinic Ascent Text* [SUNY SERIES IN JUDAICA: HERMENEUTICS, MYSTICISM, AND CULTURE]. Albany: State University of New York Press, 1989.

  Poetics of Ascent offers a translation of *Ma'aseh Merkabah* with a speculative analysis regarding the functions of this text's "ritual language."

  Further, see Janowitz' article
  - "God's Body: Theological and Ritual Roles of *Shi'ur Komah*," in *People of the Body: Jews and Judaism from an Embodied Perspective*, edited by Howard Eilberg-Schwartz [SUNY SERIES: THE BODY IN CULTURE, HISTORY AND RELIGION]. Albany: State University of New York Press, 1992.

1991

- Swartz, Michael D. *Mystical Prayer in Ancient Judaism. An Analysis of* MA'ASEH MERKABAH [TEXTE UND STUDIEN ZUM ANTIKEN JUDENTUM, Volume 28]. Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1991.

  Mystical Prayer…gives a full treatment and translation of *Ma'aseh Merkabah* (WORK OF THE CHARIOT).
  Mystical Prayer is a revised and expanded version of Swartz' PhD dissertation, LITURGICAL ELEMENTS IN EARLY JEWISH MYSTICISM: A Literary Analysis of "Ma'aseh Merkavah" (New York: New York University, 1986).

1992

- Dan, Joseph. *The Revelation of the Secret World: The Beginning of Jewish Mysticism.* Providence: Brown University Press, 1992.

  After a discussion of the ironic errors of this lecture's title, Dan identifies the "distinctively mystical elements in *Hechalot* literature" as residing in only five texts: *Hekhalot Rabbati, Hekhalot Zutarti, Sefer Hekhalot* (or 3 Enoch), *Ma'aseh Merkabah,* and *Shi'ur Qomah.*
  Revelation… has been reprinted in Dan's *Jewish Mysticism*, Volume One: LATE ANTIQUITY (Northvale – Jerusalem: Jason Aronson Inc., 1998).

- Schäfer, Peter. *The Hidden and Manifest God: Some Major Themes in Early Jewish Mysticism* [SUNY SERIES IN JUDAICA: HERMENEUTICS, MYSTICISM, AND RELIGION]. Albany: State University of New York Press, 1992. (hereafter HMG)

  HMG is a detailed look at a selection of *hekhalot* texts. Instead of summarizing each text in turn, Schäfer organizes his analysis thematically, considering each text's notion of God, angels, and man. He clarifies the roles of two distinct motifs: (i) ascent through the *hekhalot* to the throne of glory, and (ii) the adjuration—either to God or to one of his angels.

  Refer to Schäfer's articles:
  - "Tradition and Redaction in Hekhalot Literature," in *Journal for the Study of Judaism in the Persian, Hellenistic, and Roman Period*, vol. 14, no. 2 (Leiden: E. J. Brill, 1983); also in Schäfer's *Hekhalot-Studien* (Tübingen: J.C.B. Mohr [Paul Siebeck], 1988).

- "New Testament and Hekhalot Literature: The Journey into Heaven in Paul and in Merkavah Mysticism," in *Journal of Jewish Studies*, vol. 35, no. 1 (The Oxford Centre for Hebrew and Jewish Studies, Spring 1984); also in Schäfer's *Hekhalot-Studien.*
- "Research on Hekhalot Literature: Where Do We Stand Now?" in *Rashi 1040—1990: Congres europeen des Études juives* [HOMMAGE A EPHRAIM E. URBACH], edited by Gabrielle Sed-Rajna (Paris: Les éditions du Cerf, 1993).
- "Communion with the Angels: Qumran and the Origins of Jewish Mysticism," in *Wege Mystischer Gotteserfahrung: Judentum, Christentum und Islam / Mystical Approaches to God: Judaism, Christianity, and Islam*, edited by Peter Schäfer (Munich: Oldenbourg, 2006)

1993

- Dan, Joseph. *The Ancient Jewish Mysticism*. Tel Aviv: MOD [= Ministry of Defense] Books, 1993.

Dan reviews all of the major topics, issues, and texts in a manner which does not exclude the non-specialist. *Ancient Jewish Mysticism* expands Dan's earlier chap book, *Three Types of Ancient Jewish Mysticism* (University of Cincinnati, 1984)—see above ***1984*** • Dan.

Further elaborating on the topics covered in *The Ancient Jewish Mysticism* is the collection of articles which comprises Dan's *Jewish Mysticism*, Volume One: LATE ANTIQUITY (Northvale – Jerusalem: Jason Aronson Inc., 1998; hereafter JM1), in which Dan's articles listed below have been reprinted.

Refer also to the following articles by Joseph Dan:

- "The Concept of History in Hekhalot and Merkabah Literature," in *Binah: Studies in Jewish History, Thought, and Culture*, vol. 1: STUDIES IN JEWISH HISTORY, edited by Joseph Dan (New York – Westport: Praeger Publishers, 1989) = JM1: CHAPTER 7.
- "The Concept of Knowledge in the Shi'ur Qomah," in *Studies in Jewish Religious and Intellectual History* [PRESENTED TO ALEXANDER ALTMANN ON THE OCCASION OF HIS SEVENTIETH BIRTHDAY], edited by Siegfried Stein and Raphael Loewe (University of Alabama Press/Institute of Jewish Studies: 1979) = JM1: CHAPTER 8.
- "Rashi and the Merkabah," in *Rashi 1040—1990: Congres europeen des Études juives* [HOMMAGE A EPHRAIM E. URBACH], edited by Gabrielle Sed-Rajna (Paris: Les éditions du Cerf, 1993) = JM1: CHAPTER 11.

1994

- Wolfson, Elliot R. *Through a Speculum That Shines: Vision and Imagination in Medieval Jewish Mysticism* (Princeton: Princeton University Press, 1994) (hereafter SPECULUM)

"This book … is an attempt to treat in a comprehensive manner the problem of visionary experience in some of the main texts of the classical period of medieval Jewish mysticism. I have isolated the problem of vision and visualization since this constitutes one of the essential phenomenological concerns in the various mystical corpora produced by Jewish authors throughout history. I make no claim that mysticism is identical to or collapsible into the phenomenon of vision. I do, however, maintain that the examination of this issue provides an excellent speculum through which to view the religious experience of different Jewish mystics.

While the major focus of this book, from a chronological perspective, is the High Middle Ages…(chapters 5 to 7), in chapter 3 I discuss the nature of the vision of the glory in the ancient Jewish mystical corpus known as the Hekhalot or Merkavah

> literature. The justification for including this chapter is both historical-textual and phenomenological." (—page 9) [my ellipses—*DK*]

After providing a summary of scholarship on *hekhalot* literature, CHAPTER 3, "Visionary Ascent and Enthronement in the Hekhalot Literature," discusses the vision of God as presented therein, citing *Hekhalot Rabbati* most often. Wolfson explores problematic aspects—"The Paradox of Seeing the Hidden God," eroticism, anthropomorphism—which bear upon the import of the texts: Did actual experiences determine the texts, or did the texts determine the experiences? Are the experiences themselves "real" or "imagined"? Does the *hekhalot* literature represent experience or exegesis? Are such distinctions useful in understanding the intent of the *hekhalot* authors? Through the chapter, Wolfson remains in dialogue with other scholars who have treated the *hekhalot* material—Scholem, Schäfer, and Halperin in particular.

> "From a phenomenological perspective as well, it is obvious that the Hekhalot corpus is an intrinsic part of such a study [*i.e.*, of visionary experience in medieval Jewish mysticism], insofar as the vision of glory and the chariot served as a paradigm for visionary experience in later Jewish mysticism, influenced in particular…by the philosophical reinterpretations of this religious experience, as will be discussed in chapter 4 ["Theories of Glory and Visionary Experience in Pre-Kabbalistic Sources"]. To be sure, in the twelfth and thirteenth centuries the various 'trends' of Jewish mysticism took shape in such a way that the chariot vision is hermeneutically transformed. It is nevertheless the case that the major mystical ideologies of the period to be discussed in this monograph, the German Pietists [CHAPTER 5: "Haside Ashakenaz: Verdical and Docetic [≈ "real" or "imagined"] Interpretations of the Chariot Vision"] and the Provençal-Spanish kabbalists of the theosophic trend [CHAPTERS 6 and 7, "Visionary Gnosis and the Role of the Imagination in Theosophic Kabbalah" and "The Hermeneutics of Visionary Experience: Revelation and Interpretation in the Zohar"] orient themselves in terms of the chariot. In that sense we can speak of these schools as hermeneutical transformations of the Hekhalot mysticism." (—pages 9-10) [my brackets and ellipses—*DK*]

Further, refer to Wolfson's articles

- "The Image of Jacob Engraved upon the Throne: Further Reflection on the Esoteric Doctrine of the German Pietists" = CHAPTER 1 of *Along the Path: Studies in Kabbalistic Myth, Symbolism, and Hermeneutics*. Albany: State University of New York Press, 1995
- "Jewish Mysticism: A Philosophical Overview," § MERKAVAH MYSTICISM, in *History of Jewish Philosophy* [ROUTLEDGE HISTORY OF WORLD PHILOSOPHIES – volume 2], edited by Daniel H. Frank & Oliver Leaman (London – New York: Routledge, 1997)
- "Metatron and Shi'ur Qomah in the Writings of the Haside Ashkenaz," in *Mysticism, Magic and Kabbalah in Ashkenazi Judaism: International Symposium held in Frankfurt a. M. 1991*, edited by Karl Erich Grözinger and Joseph Dan [STUDIA JUDAICA: Band XIII]. Berlin: Walter de Gruyter, 1995.
- "*Yeridah la-Merkavah*: Typology of Ecstasy and Enthronement in Ancient Jewish Mysticism," in *Mystics of the Book: Themes, Topics, and Typologies*, edited by R. A. Herrera (New York: Peter Lang Publishing, Inc., 1993).

1995

- Deutsch, Nathaniel. *The Gnostic Imagination. Gnosticism, Mandaeism, and Merkabah Mysticism* [BRILL'S SERIES ON JEWISH STUDIES, 13]. Leiden: E. J. Brill, 1995.

  Deutsch gives an account of the relationship between Gnosticism and *merkabah* mysticism using Scholem's written statements on these as a starting point. He surveys a range of scholarly opinion on issues surrounding these topics, drawing on many of the writers mentioned in this bibliography. Deutsch summarizes his view of Scholem on page 36: "Even though his [Scholem's] comparative analysis of Gnosticism and Merkabah mysticism is problematic from a number of methodological perspectives, its role as an intellectual catalyst cannot be overstated."

- Fossum, Jarl E. *The Image of the Invisible God: Essays on the Influence of Jewish Mysticism on Early Christology* [NOVUM TESTAMENTUM ET ORBIS ANTIQUUS 30] Freiburg, Schweiz: Universitätsverlag / Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht, 1995.

  "Many statements about Jesus in the Gospel according to John can be paralleled by what is said about Metatron in *3 Enoch* and the Son in Valentinian Gnosticism. Perhaps the most striking similarity is that they all are represented as the possessor of the Name of God, the concept of which plays an enormous role in Judaism. As the figure of Metatron appears to be some sort of systemization of and elaboration upon everything that was said about the principal angel in older sources, works outdating even John, it would seem that both Johannine and Gnostic Christology owe to mystical Judaism." (INTRODUCTION, pages 3-4)

- Kuyt, Annalies. *The 'Descent' to the Chariot. Towards a Description of the Terminology, Place, Function and Nature of the* YERIDAH *in Hekhalot Literature* [TEXTE UND STUDIEN ZUM ANTIKEN JUDENTUM, Volume 45]. Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1995. (hereafter DESCENT)

  DESCENT offers a discussion of the heavenly journey, *yeridah,* literally "descent," to the *merkabah* in various passages of the *hekhalot* literature. Kuyt outlines the contents of *Hekhalot Rabbati, Hekhalot Zutreti, Ma'aseh Merkabah, Merkabah Rabbah,* 3 Enoch, and one of the Genizah fragments. Translated excerpts from all these texts are included.

1996

- DeConick, April D. *Seek to See Him: Ascent and Vision Mysticism in the Gospel of Thomas* [Supplement to VIGILIÆ CHRISTIANÆ, 33]. Leiden: E. J. Brill, 1996.

  "This monograph represents a critical juncture in Thomas studies since it dispels the belief that the Gospel of Thomas originates from gnostic traditions. Rather, Jewish mystical and Hermetic origins are proposed and examined." (—ENDFLAP)

- Swartz, Michael D. *Scholastic Magic. Ritual and Revelation in Early Jewish Mysticism.* Princeton: Princeton University Press, 1996.

  Swartz translates and analyzes the *Sar Torah* (PRINCE OF THE TORAH) texts with an eye toward the cultural environment which produced them.

1997

- Green, Arthur. *Keter: The Crown of God in Early Jewish Mysticism.* Princeton: Princeton University Press, 1997.

  In chapters 4 through 7, passages from *Shi'ur Qomah*, 3 Enoch, *Razo shel Sandalphon* (SECRET OF SANDALPHON, a *hekhalot*-related text), and *Hekhalot Rabbati* are translated and analyzed.

1998

- Kanagaraj, Jey J. *Mysticism in the Gospel of John: An Inquiry into Its Background* [JOURNAL FOR THE STUDY OF THE NEW TESTAMENT, Sup. 158]. Sheffield: Sheffield Academic Press, 1998.

  The first half of the book (Parts 1 and 2) provides an excellent survey of *merkabah* material and the literature (apocalyptic, non-apocalyptic—including Qumran material—and Christian) clustered around it from Hellenistic times through the first century. Part 2 examines *merkabah* mysticism in some detail to set up an analysis of its connections with Johannine mysticism.

- Kraemer, Ross Shepard. *When Aseneth Met Joseph: A Late Antique Tale of the Biblical Patriarch and His Egyptian Wife, Reconsidered.* New York – Oxford: Oxford University Press, 1998.

  "…*Aseneth* displays significant affinities with traditions about the adjuration of angels and 'ascent' to heavens as known to us from the problematic *hekhalot* and related materials. … Given the nature of our sources, it seems impossible to know what if any actual connections might exist between *Aseneth* and *hekhalot* traditions. But if the longer version of *Aseneth* in particular does stand in some self-conscious relationship to the *hekhalot* traditions, gender may well be a significant factor in the differences." (—*When Aseneth Met Joseph*, page 173)

  Refer especially to CHAPTER 4, "*Aseneth* and the Adjuration of Angels," and CHAPTER 5, "*Aseneth* and Mystical Transformation in the *Hekhalot* Traditions."

  Further, see Celia Deutsch, "Aseneth: Ascetical Practice, Vision, and Transformation,: in *With Letters of Light: Studies in the Dead Sea Scrolls, Early Jewish Apocalypticism, Magic, and Mysticism in Honor of Rachel Elior* [EKSTASIS: RELIGIOUS EXPERIENCE FROM ANTIQUITY TO THE MIDDLE AGES, vol. 2], edited by Daphna V. Arbel and Andrei A. Orlov (Berlin: Walter de Gruyter GmbH & Co., 2011).

- Lesses, Rebecca Macy. *Ritual Practices to Gain Power: Angels, Incantations, and Revelation in Early Jewish Mysticism* [HARVARD THEOLOGICAL STUDIES 44]. Harrisburg: Trinity Press International, 1998. (hereafter POWER)

  Lesses concentrates on the adjuration sections of the *hekhalot* material. Along with an analysis of these "ritual performances," Lesses presents a survey of current scholarship (covering many of the authors mentioned in the present paper). Further, she attempts to set the adjurations of the *hekhalot* into the milieu of the Greco-Egyptian ritual literature of late antiquity.

Refer to Lesses' articles

- "The Adjuration of the Prince of the Presence: Performative Utterance in a Jewish Ritual," in *Ancient Magic and Ritual Power*, edited by Marvin Meyer and Paul Mirecki [RELIGIONS IN THE GRECO-ROMAN WORLD, 129]. Leiden: E. J. Brill, 1995.
- See below: ***2006*** • *Paradise Now*.
- "'He Shall Not Look at a Woman': Gender in the Hekhalot Literature," in *Mapping Gender in Ancient Religious Discourses*, edited by Todd Penner and Caroline Vander Stichele. Leiden: Brill, 2006.
- "Amulets and Angels: Visionary Experience in the *Testament of Job* and the Hekhalot Literature," in *Heavenly Tablets: Interpretation, Identity and Tradition in Ancient Judaism*, edited by Lynn R. LiDonnici and Andrea Lieber. Leiden: Brill, 2007.

1999

- Deutsch, Nathaniel. *Guardians of the Gate: Angelic Vice Regency in Late Antiquity* [BRILL'S SERIES IN JEWISH STUDIES, 22]. Leiden: Brill, 1999.

  "Within Merkabah mysticism, God is frequently depicted as an exalted and highly remote figure. Thus, Scholem was partly right when he described the gulf between humans and the God in Merkabah mysticism. Yet, Scholem erred when he emphasized the impossibility of closing this gulf—that is, when he defined the God of Merkabah mysticism as absolutely inaccessible or transcendent. How was the distance between human beings and God breached in Merkabah mysticism? The answer to this question requires an appreciation of the paradoxical nature of the angelic vice regent" (*Guardians*, p. 9). Deutsch discusses Metatron in this role, with comments on Akatriel; he then examines similar figures in Gnosticism (Sabaoth) and Mandaeism (Abathur).

  Further, refer to Deutsch's article:

  - "Dangerous Ascents: Rabbi Akiba's Water Warning and Late Antique Cosmological Traditions," in *The Journal of Jewish Thought and Philosophy*, vol. 8 (Harwood Academic Publishers GmbH, 1998)

- Hannah, Darrell D. *Michael and Christ: Michael Traditions and Angel Christology* [WISSENSCHAFTLICHE UNTERSUCHUNGEN ZUM NEUEN TESTAMENT: REIHE 2: 109]. Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1999.

  See in particular CHAPTER 5, "The Archangel Michael in Rabbinic and Hekhalot Literature." This chapter's PART 2, § c. develops "The Michael-Metatron Identification" (pages 119-121).

2000

- Kanarfogel, Ephraim. *"Peering through the Lattices": Mystical, Magical, and Pietistic Dimensions in the Tosafist Period.* Detroit: Wayne State University Press, 2000.

  Kanarfogel tracks the influence and use of *hekhalot* and other mystical and magical material to 12th- and 13th-century Germany and France. He argues that esoteric teachings and practices spread beyond the *Hasidei Ashkenaz* to the *tosafists*, rabbinic descendents of Rashi, conventionally considered to have been inclined exclusively toward study of the Talmud.

2001

- Davila, James R. *Descenders to the Chariot: The People behind the Hekhalot Literature* [SUPPLEMENT TO THE JOURNAL FOR THE STUDY OF JUDAISM, Volume 70]. Leiden – Boston – Köln: Brill, 2001.

  In the first chapter, Davila provides an excellent summary of the issues and debates in *hekhalot* scholarship. He then makes his case for understanding the *hekhalot* texts not as being mere literary constructs but as describing the experiences of real practitioners, whom Davila likens to shamans, *i.e.*, "religious functionaries," "intermediaries" seeking "to gain power over the spiritual world."

  Further, see Davila's articles
  - "Prolegomena to a Critical Edition of the Hekhalot Rabbati," in *Journal of Jewish Studies*, vol. 45, no. 2 (The Oxford Centre for Hebrew and Jewish Studies. 1994).
  - "Shamanic Initiatory Death and Resurrection in the *Hekhalot* Literature," in *Magic and Ritual in the Ancient World*, part 4, edited by Paul Allan Mirecki and Marvin W. Meyer (Leiden – Boston – Koln: Brill, 2001)
  - See below: ***2006*** • *Paradise Now.*

- Eskola, Timo. *Messiah and the Throne: Jewish Merkabah Mysticism and Early Christian Exaltation Discourse* [WISSENSCHAFTLICHE UNTERSUCHUNGEN ZUM NEUEN TESTAMENT 2. Reihe 142]. Tübingen: Mohr Siebeck, 2001.

  Eskola says in the introduction (page 17), "…it will be the main purpose of this work to investigate the relationship between Jewish merkabah mysticism and New Testament exaltation Christology by focusing on the central metaphor of the throne. In this study our interest lies in the occupants of the throne, in enthronements, and in the function of the throne in different contexts."

2002

- Janowitz, Naomi. *Icons of Power: Ritual Practices in Late Antiquity* [MAGIC IN HISTORY]. University Park: Pennsylvania State University Press, 2002.

  Chapter 5, "Using Names, Letters, and Praise: The Language of Ascent," focuses on *Hekhalot Rabbati*. Chapter 6, "Combining Words and Deeds: Angelic Imprecations in *The Book of Secrets*," discusses *Sefer ha-Razim*. The *hekhalot* practitioners are considered within the broader setting of the prevailing assumptions—Jewish, Christian, and pagan—of the culture in Late Antiquity concerning religion and ritual.

- Morray-Jones, C. R. A. *A Transparent Illusion. The Dangerous Vision of Water in Hekhalot Mysticism: A Source-Critical and Tradition-Historical Inquiry* [Supplements to the JOURNAL FOR THE STUDY OF JUDAISM, volume 59]. Leiden – Boston – Köln: Brill, 2002.

  In the first section of *A Transparent Illusion*, Morray-Jones builds upon (and occasionally corrects) comments regarding the "water test" passages in his own earlier two-part article, "Paradise Revisited (2 Cor 12:1-12): The Jewish Mystical background of Paul's Apostolate, Part 1: The Jewish Sources" and "Part 2: Paul's Heavenly Ascent and Its Significance (both in *Harvard Theological Review* 86, Cambridge: 1993). Thereafter, Morray-Jones offers an in-depth analysis of the "water vision episode" within the context of the *hekhalot* literature, i.e., *Hekhalot Rabbati* and, especially, *Hekhalot Zutarti*. An extensive appendix discusses "Solomon

and the Queen of Sheba," a story which "appears to derive from the same traditional background and to be related in some manner to the water vision episode itself" (—page 230).

Refer to Morray-Jones' articles

- "Hekhalot Literature and Talmudic Tradition: Alexander's Three Test Cases," in *Journal for the Study of Judaism*, vol. 22, no.1 (Leiden: E. J. Brill, 1991)
- "Transformational Mysticism in the Apocalyptic-Merkabah Tradition," in *Journal of Jewish Studies*, vol. 43, no. 1 (The Oxford Centre for the Hebrew and Jewish Studies, 1992)
- See below: ***2006*** • *Paradise Now*.

2003

- Arbel, Vita Daphna. *Beholders of Divine Secrets: Mysticism and Myth in the Hekhalot and Merkavah Literature*. Albany: State University of New York Press, 2003.

Arbel's summary of *hekhalot* and *merkabah* literature and scholarly approaches to it is not as engaging or detailed as, for instance, the introduction in Davila's *Descenders to the Chariot* (see above). However, Arbel nicely treats the question, "What is MYSTICAL about *hekhalot-merkabah* mysticism?" *i.e.*, what are its "mystical" characteristics and intentions?

FROM THE SUNY PRESS CATALOGUE (Spring 2003): "While previous scholarship has demonstrated the connection between Hekhalot and Merkavah mysticism and parallel traditions in Rabbinical writings, the Dead Sea Scrolls, apocalyptic, early Christian, and Gnostic sources, this work points out additional mythological traditions that resonate in this literature. Arbel suggests that mythological patterns of expression, as well as themes and models rooted in Near Eastern mythological traditions are employed, in spiritualized fashion, to communicate mystical content."

See also Arbel's articles

- "'Understanding of the Heart.' Spiritual Transformation and Divine Revelations in the Hekhalot and Merkavah Literature," in *Jewish Studies Quarterly*, Volume 6, No. 4 (1999). Tübingen: J. C. B. Mohr.
- "Pure Marble Stones or Water? On Ecstatic Perception, Group Identity, and Authority in Hekhalot and Merkavah Literature," in *Studies in Spirituality*, Volume 16 (2006). Kampen [Netherlands]: Kok Pharos.
- See below, ***2006*** • *Paradise Now*.

2004

- Elior, Rachel. *The Three Temples: On the Emergence of Jewish Mysticism*, translated by David Louvish [= *MIKDASH U-MERKAVAH, KOHANIM U-MAL'AKHIM, HEKHAL BA-MISTIKAH HA YEHIDIT HA-KEDUMAH*, 2002]. Oxford – Portland: The Littman Library of Jewish Civilization, 2004.

Elior details the traditions and literature leading up to the *hekhalot* texts. She writes, "Heikhalot literature preserves the living continuation of the sacred service by recovering it from the realm of space and time: the Temple/*heikhal* is lifted up to the heavens, and the priests serving therein become the ministering angels in the supernal Temples; the sacred service in these heavenly sanctuaries is described explicitly in terms of the rituals of the earthly Temple. This metamorphosis is implemented through the terminology of Merkavah mysticism, combining the hallowed memory of ritual with creative imagination and visionary

inspiration, creating a bridge between the 'revealed' and the 'hidden'" (INTRODUCTION, pages 14-15). Elior attempts to show that *merkabah/hekhalot* mysticism grew out of practices described in the writings of the Qumran sect.

Refer, however, to the critical comments made about Elior's *Three Temples* by presenters Nehemia Polen, Alan F. Segal, Jonah Steinberg, and Lawrence H. Schiffman at the 36th Annual Conference of the Association for Jewish Studies (Chicago: December 19-21, 2004), § 4.5, HEAVENLY SECRETS AND HUMAN AUTHORITY IN THE THOUGHT OF SECTARIANS, SAGES, AND EARLY JEWISH MYSTICS, Chair: Rebecca Lesses (CDs and tapes available from Content Management Corporation, 3043 Foothill Blvd., Suite #2, La Crescenta, CA 91214: 818-857-0874). Find also the "devastating critique of most of [Elior's] major theses" (—quoting Peter Schäfer, *The Origins of Jewish Mysticism*, p. 14, n. 51) by Martha Himmelfarb in "Merkavah Mysticism since Scholem: Rachel Elior's *The Three Temples*," in *Wege Mystischer Gotteserfahrung: Judentum, Christentum und Islam / Mystical Approaches to God: Judaism, Christianity, and Islam*, edited by Peter Schäfer (Munich: Oldenbourg, 2006). Ironically, Elior reiterates arguments from *The Three Temples* in a paper which appears immediately before Himmelfarb's in the same volume (see the list of Elior's articles immediately below).

In Elior's defense, see Joseph Dan's review, "Varieties of Religious Experience," at HAARETZ.COM (http://www.haaretz.com/culture/books/varieties-of-religious-experiences-1.11180).

Also, see Elior's articles

- "The Concept of God in Merkabah Mysticism," in *Binah: Studies in Jewish History, Thought, and Culture*, vol. 2: STUDIES IN JEWISH THOUGHT, edited by Joseph Dan (New York – Westport: Praeger Publishers, 1989) (= a translation from the Hebrew of Elior's article in *Jerusalem Studies in Jewish Thought*, vol. 6, nos. 1-2, edited by Joseph Dan (Jerusalem: Hebrew University, 1987).
- "Mysticism, Magic, and Angelology: The Perception of Angels in Hekhalot Literature," in *Jewish Studies Quarterly*, vol. 1, no. 1 (Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck] 1993).
- "From Earthly Temple to Heavenly Shrines: Prayer and Sacred Song in the Hekhalot Literature and Its Relation to Tradition," in *Jewish Studies Quarterly*, vol. 4, no. 3 (Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck], 1997).
- "The *Merkavah* Tradition and the Emergence of Jewish Mysticism: From Temple to *Merkavah*, from *Hekhal* to *Hekhalot*, from Priestly Opposition to Gazing upon the *Merkavah*," in *Sino-Judaica, Jews and Chinese in Historical Dialogue*, edited by A. Oppenheimer (Tel Aviv: Tel Aviv University Press 1999).
- "The Priestly Nature of the Mystical Heritage in *Heykalot Literature*," in *Experience et Écriture Mystiques dans les Religions du Livre*, edited by Paul Fenton and Roland Goetschel [ETUDES SUR LE JUDAISME MEDIEVAL, TOME XXII] Leiden: Brill, 2000.
- "The Foundations of Early Jewish Mysticism: The Lost Calendar and the Transformed Heavenly Chariot," in *Wege Mystischer Gotteserfahrung: Judentum, Christentum und Islam / Mystical Approaches to God: Judaism, Christianity, and Islam*, edited by Peter Schäfer (Munich: Oldenbourg, 2006)
- See below: **2006** • *Paradise Now*.

2005

- Boustan, Ra'anan. *From Martyr to Mystic: Rabbinic Martyrology and the Making of Merkavah Mysticism*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2005. (= Abusch, Ra'anan S. FROM MARTYR TO MYSTIC: THE STORY OF THE TEN MARTYRS, HEKHALOT RABBATI, AND THE MAKING OF "MERKAVAH MYSTICISM." Ph.D. dissertation, Princeton: Princeton University, 2004)

  'My emphasis on the situated nature of "Merkavah mysticism" [as opposed to a "radical alternative or esoteric counterpart of 'normative' rabbinic Judaism"] represents, at least in part, a reaction to the scholarly literature that stems from this homogenizing tendency [which is to "routinely conflate later applications or elaborations on Heikalot texts with the Jewish 'mystical' or 'magical' literatures of Late Antiquity"]. To this end, this study aims to illuminate the particular historical circumstances and ideological motivations that led the creators of *Hekhalot Rabbati* to formulate their novel conception of heavenly ascent as an esoteric ritual discipline. I thereby pointedly emphasize the role of Heikhalot literature in the transformation of Jewish religious thought from its largely decentralized roots in Late Antiquity to its gradual drive towards systematization in the High Middle Ages.' (– PREFACE, pages viii-ix)

- Orlov, Andrei A. *The Enoch-Metatron Tradition* [TEXTS AND STUDIES IN ANCIENT JUDAISM 107]. Tübingen: Mohr Siebeck, 2005.
  PART ONE, "Evolution of the Roles and Titles of the Seventh Antediluvian Hero in Mesopotamian, Enochic, and Merkabah Tradition" [Chapter Three deals primarily with *Sefer Hekhalot* (3 ENOCH)]
  PART TWO, "Polemical (Adamic, Mosaic, and Noachic) Developments and Their Role in the Evolution of Enoch's Roles and Titles in the Slavonic Apocalypse (= 2 ENOCH)"

  Orlov fills a gap in scholarship by reintroducing the Slavonic pseudepigrapha (THE APOCALYPSE OF ABRAHAM, THE LADDER OF JACOB, and, particularly, 2 ENOCH) into the progression from Second Temple apocalypticism to *hekhalot* literature (which progression, borrowing from Hugo Odeberg's analysis, can be epitomized as 1 ENOCH → 2 ENOCH → 3 ENOCH). Orlov refers to 2 ENOCH as "proto-*hekhalot*," which indicates, in Orlov's assessment, the degree to which rabbinic mystical and *hekhalot* literature relied upon it.

2006

- Alexander, Philip. *The Mystical Texts: Songs of the Sabbath Sacrifice and Related Manuscripts* [COMPANION TO THE QUMRAN SCROLLS, 7 / LIBRARY OF SECOND TEMPLE STUDIES, 61]. London – New York: T&T Clark International, 2006.

  Alexander treats "Heikhalot Mysticism and Qumran" in CHAPTER 5, stating,

  …comparison of Qumran mysticism with Heikhalot mysticism draws Qumran into the larger discipline of the study of Jewish mysticism, and puts it in a broader intellectual context. It is probably not unfair to say that the study of the Scrolls has been somewhat marginalized within the study of Judaism, and its significance underestimated by mainline Jewish Studies scholars (see Schiffman 1994 [*Reclaiming the Dead Sea Scrolls*—noted immediately below]). … It is only recently that attempts have been made to integrate the Qumran evidence into the general history of Jewish mysticism (e.g., Elior 2004 [*The Three Temples*—noted above]). As we shall see, this evidence arguably challenges Scholem's paradigm of Jewish mysticism [as in *Major Trends in Jewish Mysticism*—noted above], and forces a revision of it…. (—pages 121-2)

Regarding the *Songs of the Sabbath Sacrifice* and other "mystical" texts from Qumran, see

- Abusch, Ra'anan. "Seven-fold Hymns in the *Sabbath Sacrifice* and the Hekhalot Literature: Formalism, Hierarchy, and the Limits of Human Participation," in *The Dead Sea Scrolls as Background to Post-Biblical Judaism and Early Christianity*, edited by James R. Davila [STDJ 46] (Leiden: Brill, 2003).
- Boustan, Ra'anan S. "Angels in the Architecture: Temple Art and the Poetics of Praise in the *Songs of the Sabbath Sacrifice*," in *Heavenly Realms and Earthly Realities in Late Antique Religions*, edited by Ra'anan S. Boustan and Annette Yoshiko Reed (Cambridge – New York: Cambridge University Press, 2004).
- Charlesworth, James H., and Cross, Frank Moore (eds). *The Dead Sea Scrolls: Angelic Liturgy: Songs of the Sabbath Sacrifice* (Hebrew, Aramaic, and Greek Texts with English Translations). Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck) – Louisville: Westminster/John Knox Press, 1994.
- Davila, James R. *Liturgical Works* [EERDMAN'S COMMENTARIES ON THE DEAD SEA SCROLLS, 6]. Grand Rapids – Cambridge: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 2000: §§"4QBerakhot (*4Q286-90, 4Q280?)*" AND "Songs of the Sabbath Sacrifice (*4Q400-407, 11Q17, Mas1K*)"—pages 41-167.
- Fletcher-Lewis, Crispin H. T. "Heavenly Ascent and Incarnational Presence: A Revisionist Reading of the *Songs of the Sabbath Sacrifice*," in *Society of Biblical Literature 1998 Seminar Papers* (SBLSP 37 – Atlanta: Scholars Press, 1998), and listed at the website JEWISH ROOTS OF EASTERN CHRISTIAN MYSTICISM (http://www.marquette.edu/maqom/)
- Newsom, Carol A. "Merkabah Exegesis in the Qumran *Sabbath Shirot*," in *Journal of Jewish Studies* 38:1 (1987)
- _____. *Songs of the Sabbath Sacrifice: A Critical Edition* [HARVARD SEMITIC STUDIES 27]. Atlanta: Scholars Press, 1985 (which is a revised version of Newsom's Ph.D. dissertation, 4Q *SEREK SIROT 'OLAT*: EDITION, TRANSLATION, AND COMMENTARY. Cambridge: Harvard University, 1982); see especially Chapter VII. "4Q Sir and the Tradition of the Hekhalot Hymns".
- Schiffman, Lawrence. "Merkavah Speculation at Qumran: The 4Q *Serekh Shirot 'Olat ha-Shabbat*," in *Mystics, Philosophers, and Politicians*, edited by J. Reinhartz and D. Swetschinski (Durham: Duke University Press, 1982).
- _____. *Reclaiming the Dead Sea Scrolls: The History of Judaism, the Background of Christianity, the Lost Library of Qumran*. Philadelphia: Jewish Publication Society, 1994: Chapter 22, "Mysticism and Magic."
- Schäfer, Peter. "Communion with the Angels: Qumran and the Origins of Jewish Mysticism," in *Wege Mystischer Gotteserfahrung: Judentum, Christentum und Islam / Mystical Approaches to God: Judaism, Christianity, and Islam*, edited by Peter Schäfer (Munich: Oldenbourg, 2006).

- Gooder, Paula R. *Only the Third Heaven? 2 Corinthians 12:1-10 and Heavenly Ascent*. London – New York: T & T Clark, 2006.

  In an effort to determine the relationship of Paul's ascent in 2 Cor. 12 to other early ascent accounts, a range of texts is considered, including 4QBerakhot and the Slavonic Enoch. *Hekhalot* literature, primarily *Sepher Hekhalot* (3 ENOCH), is discussed in CHAPTER 8.

  Note Christopher R. A. Morray-Jones' objections to Gooder in *The Mystery of God*, pages 402-404 (listed below: ***2009*** • Rowland/Morray-Jones).

- *Paradise Now: Essays on Early Jewish and Christian Mysticism*, edited by April D. DeConick. Leiden – Boston: Brill / Atlanta: Society of Biblical Literature, 2006. (above and hereafter PARADISE NOW)

  These eighteen articles, gathered from symposia of the Early Jewish and Christian Mysticism unit of the Society of Biblical Literature conducted over a ten-year span commencing in 1995, are described in DeConick's preface as "a pioneering volume, the first ever to collect international voices that are mapping this field of study" (page xx).

  CONTENTS:

  Abbreviations
  PREFACE
  PART 1: HERMENEUTICS AND EXPERIENCE
  - Alan F. Segal, "Religious Experience and the Construction of the Transcendent Self"
  - Christopher Rowland, with Patricia Gibbons and Vicente Dobroruka, "Visionary Experience in Ancient Judaism and Christianity"
  - Seth L. Sanders, "Performative Exegesis"

  PART 2: COMMUNAL IDENTITIES
  - Rachel Elior, "The Emergence of the Mystical Traditions of the *Merkabah*"
  - James R. Davila, "The Ancient Jewish Apocalypses and the *Hekhalot* Literature"
  - Ra'anan S. Boustan, "Rabbi Ishmael's Priestly Genealogy in *Hekhalot* Literature"

  PART 3: COSMOLOGY
  - Christopher R. A. Morray-Jones, "The Temple Within"
  - Andrei A. Orlov, "God's Face in the Enochic Tradition"
  - Cameron C. Afzal, "Wheels of Time in the Apocalypse of Jesus Christ"
  - Kevin Sullivan, "Sexuality and Gender of Angels"

  PART 4: APOCALYPTICISM
  - Frances Flannery-Dailey, "Lessons on Early Jewish Apocalypticism and Mysticism from Dream Literature"
  - Kelley Coblentz Bautch, "Situating the Afterlife"

  PART 5: PRACTICES
  - Celia Deutsch, "The Therapeutae, Text Work, Ritual, and Mystical Experience"
  - Andrea Lieber, "Jewish and Christian Heavenly Meal Traditions"
  - Charles A. Gieschen, "Baptismal Praxis and Mystical Experience in the Book of Revelation"
  - Daphna Arbel, "Divine Secrets and Divination"

  Bibliography
  Contributors
  Indices

- Smith, Ian K. *Heavenly Perspective: A Study of the Apostle Paul's Response to a Jewish Mystical Movement at Colossae* [A CONTINUUM IMPRINT]. London – New York: T & T Clark International, 2006.

  Smith's CHAPTER 3, "Jewish Mysticism," concentrates on the early development of *merkabah* mysticism in the pseudepigrapha, Philo, Qumran literature, and Revelation. From his research on the first-century ascent material, Smith concludes that Paul's letter to the Colossians is a response to the "super-spirituality" of ascent practitioners, for "such practices showed a faith that was more dependent on human effort than divine grace, and was thereby a denial of Paul's gospel." (—page 73)

2007

- Bloom, Maureen. *Jewish Mysticism and Magic: An Anthropological Perspective* [ROUTLEDGE JEWISH STUDIES SERIES] (London – New York: Routledge, 2007).

  Merkabah/hekhalot and related literature are taken up in CHAPTER 10, "Approximating God, Appropriating Authority: *Hekhalot* and *Merkavah* literature," and CHAPTER 11, "Imprecations, Healing, and Protection: The 'Book of Secrets', amulets, incantation bowls."

- Halbertal, Moshe. *Concealment and Revelation: Esotericism in Jewish Thought and Its Philosophical Implications*, translated by Jackie Feldman. Princeton – Oxford: Princeton University Press, 2007.

  CHAPTER 3 "The Ethics of Gazing: The Attitude of Early Jewish Mysticism toward Seeing the Chariot; and CHAPTER 4 "Concealment and Power: Magic and Esotericism in the Hekhalot Literature."

  Toward the end of CHAPTER 4, Halbertal writes, "The fundamental unit for the transmission of esoteric oral knowledge is the family. According to the testimony of Rabbi Eleazar of Worms, the termination of his family line, as a result of the early death of his son and combined with the diminution of his students, moved him to commit the secrets of the Torah to writing. The fear of the loss of the secret as a result of the diminution of the line of transmission justified the writing down of the secret; thus, the knowledge could be passed on without relying on the continuous chain of oral tradition." (—page 33)

- Orlov, Andrei A. *From Apocalypticism to Merkabah Mysticism: Studies in Slavonic Pseudepigrapha*. [Supplements to THE JOURNAL FOR THE STUDY OF JUDAISM, v. 114]. Leiden – Boston: Brill 2007.

  PART ONE of Orlov's study is an exhaustive (near 100-page) "Bibliography of the Slavonic Pseudepigrapha and Related Literature"; PART TWO, "Studies in Slavonic Pseudepigrapha," "contains several [17] essays previously published in journals inaccessible to many interested readers" (page XI).

  In the introduction to the articles in PART TWO, Orlov writes

  > It should be noted that *2Enoch*, the *Apocalypse of Abraham*, and the *Ladder of Jacob* represent a unique group of texts that share a theophanic and mediatorial language that, in my view, is as different from the mainstream of early apocalyptic and pseudepigraphic writings as it is from later Hekhalot materials. This group of materials gives evidence of the lost *practical* and *literary* development that could very well represent an important transitional stage in early Jewish mystical testimonies, serving as a bridge from the matrix of early Jewish Apocalypticism, as it was manifested in early Enochic literature, to the matrix of early Jewish mysticism as it became manifest in rabbinic Merkabah and Hekhalot materials. The articles gathered in this volume intend to illustrate this transitional character of the Slavonic pseudepigraphic evidence by exploring theophanic and angelological imagery found in *2Enoch*, the *Ladder of Jacob*, the Slavonic version of *3 Baruch* and other pseudepigraphical texts preserved in Slavonic. It appears that the theophanic and angelological developments found in these documents occupy an intermediary stage between Second Temple Apocalypticism and Hekhalot mysticism and thus exhibit its own distinctive, one might say 'proto-Hekhalot,' mystical mold. (—page 105)

2009

- Rowland, Christopher; and Morray-Jones, Christopher R. A. *The Mystery of God: Early Jewish Mysticism and the New Testament* [COMPENDIA RERUM IUDAICARUM AD NOVUM TESTAMENTUM, volume 12]. Leiden – Boston: Brill, 2009.

  The major divisions of this 685-page volume could form three books:

  PART I THINGS INTO WHICH ANGELS LONG TO LOOK: APPROACHING MYSTICISM FROM THE PERSPECTIVE OF THE NEW TESTAMENT AND THE JEWISH APOCALYPSES (*Christopher Rowland*)

  PART II DIVINE NAMES, CELESTIAL SANCTUARIES, AND VISIONARY ASCENTS: APPROACHING THE NEW TESTAMENT FROM THE PERSPECTIVE OF MERKAVAH TRADITIONS (*Christopher R. A. Morray-Jones*)
  —includes "A Version of Hekhalot Zutarti" (see below, TEXTS & REFERENCES § B)

  PART III THE BODY OF GLORY: APPROACHING THE NEW TESTAMENT FROM THE PERSPECTIVE OF SHIUR KOMA TRADITIONS (*Christopher R. A. Morray-Jones*) (see notes below, TEXTS & REFERENCES, § F. *Shi'ur Qomah*)

- Schäfer, Peter. *The Origins of Jewish Mysticism*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009.

  > "Many scholars have dealt with Merkavah mysticism and it ramifications for classical rabbinic Judaism … as well as with the origins of the Kabbalah in the Book Bahir, but very few have paid full attention to the evidence of the Hebrew Bible, the apocalyptic literature, Qumran, and Philo. It is this gap between the Hebrew Bible and Merkavah mysticism that the present book wishes to address in a systematic and reflective manner." (ACKNOWLEDGEMENTS—page XI)

  In his introduction, Schäfer surveys previous research on the forerunners of Merkavah mysticism, in particular the studies of Gershom Scholem and Rachel Elior (see above, ***1965*** • *Jewish Gnosticism*…etc., and ***2004*** • *The Three Temples*). He commences with Ezekiel (CHAPTER 1), then to the Enoch literature and related material (CHAPTERS 2 and 3). The section on Qumran (CHAPTER 4) addresses "Communion with Angels" while the section on Philo (CHAPTER 5) concentrates on "The Ascent of the Soul." CHAPTER 6, "The Rabbis I," takes up the "Cycle of Seven Stories" from the Tosefta (the four who entered *pardes*, Ben Zoma on the upper and lower waters, etc.); "The Rabbis II" (CHAPTER 7) discusses the Merkavah passages in YERUSHALMI and BAVLI (the same *Hagigah* sections discussed by Halperin—see above, ***1980*** • *Merkabah in Rabbinic Literature*). CHAPTER 8 treats "The Merkavah Mystics," focusing, in particular, on *Hekhalot Zutarti*. CHAPTER 9 offers Schäfer's conclusions and observations.

2011

- Koren, Sharon Faye. *Forsaken: The Menstruant in Medieval Jewish Mysticism*. Waltham: Brandeis University Press: 2011.

  See Koren's PART I: EARLY JEWISH MYSTICISM, for a discussion of *Beraita d'Niddah* (TEACHINGS ON THE MENSTRUANT) and its connections with *hekhalot* literature.

  Also refer below, TEXTS & REFERENCES, §Q, for a brief passage from *Forsaken* regarding *Beraita d'Niddah*.

Translations & References

The *Hekhalot* Corpus

The number of *hekhalot* texts in translation has grown, though very slowly, over the years. Alas, here we enter directly into the question of what *is* and what *is not* a member of the *hekhalot* family; the canons offered by various scholars differ. For instance, Schäfer's *Synopse* includes some items which many commentators find dubious, namely, THE SWORD OF MOSES and *Seder Rabba di Bereshit*. One well-known text, THE VISIONS OF EZEKIEL, while almost always included on lists of *hekhalot* texts, is clearly of a character different from the so-called "core group."

Discussions regarding which texts belong to the *hekhalot* canon have progressed along several lines:

1. Texts which have long been counted among the *hekhalot* are now thought not to belong, for example, THE VISIONS OF EZEKIEL.
2. Magical works, such as THE SWORD OF MOSES and *Sefer ha-Razim*, are being drawn closer to the *hekhalot*.
3. Some works are being wholly reconsidered in that they might not be *works* at all but rather of one *genre* or another, as, for instance, the *Shi'ur Qomah* and *Sar Torah* texts.

As mentioned already, even the titles of these "books" are late inventions which have become *con*ventions, used even by the scholars who refute their validity.

Using the lists of *hekhalot* given by a number of contemporary scholars, below is a reference outline of sources on various *hekhalot* titles, erring in favor of inclusion.

The "Core Group" of *Hekhalot* Texts

§ numbers given in braces { … } are section (*microform*) numbers
established in *Synopse zur Hekhalot Litertur*
(Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck], 1981)

A. *Hekhalot Rabbati* [THE GREATER PALACES] (HR) {§§ 81-306}

Translations:

1. HR chapters 1-30 (*i.e.*, the complete text) was translated in the 1940s by Morton Smith from an unpublished edition prepared by G. Scholem and C. Wirszubski; my annotated transcription of this translation is online at http://www.digital-brilliance.com/contributed/Karr/HekRab/index.php
2. HR chapters 15-29, prepared by Lauren Grodner, in David R. Blumenthal's *Understanding Jewish Mysticism* (New York: Ktav Publishing House, 1978), where it is referred to as "Pirkei Heikalot."
3. HR chapters 1, 2, and 16-26, in Aryeh Kaplan's *Meditation and Kabbalah* (York Beach: Samuel Weiser, 1982).
4. HR chapters 15:1-22:2 (with omissions), in Philip S. Alexander's *Textual Sources for the Study of Judaism* (Totowa: Barnes and Noble, 1984; rpt., University of Chicago Press, 1990).
5. HR chapters 13-17 {§§ 198-224}, in Joseph Dan, *The Heart and Fountain: An Anthology of Jewish Mystical Experiences* (Oxford – New York: Oxford University Press, 2002): CHAPTER 1.
6. HR chapters 5 and 6 {§§ 107-121} (*The Story of the Ten Martyrs* up to the *First Apocalypse*), "annotated translation" = APPENDIX C of Ra'anan Abusch's dissertation, FROM MARTYR TO MYSTIC (listed above: ***2005*** • Boustan).

References to HR throughout the following:

- Gruenwald. AMM.
- Schäfer. HMG.
- Kuyt. DESCENT.
- Lesses. POWER.

See also

- Boustan, Ra'anan. *From Martyr to Mystic: Rabbinic Martyrology and the Making of Merkavah Mysticism*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2005.
- Boustan, Ra'anan S. "Rabbi Ishmael's Priestly Genealogy in *Hekhalot* Literature," in *Paradise Now*—see above, page 17.
- Dan, Joseph. *The Revelation of the Secret World: The Beginning of Jewish Mysticism.* Providence: Brown University Press, 1992; = JM1: Chapter 3.
- Davila, James R. "Prolegomena to a Critical Edition of the Hekhalot Rabbati," in *Journal of Jewish Studies*, vol. 45, no. 2 (The Oxford Centre for Hebrew and Jewish Studies. 1994).
- Halperin, David. "A Sexual Image in Hekhalot Rabbati and Its Implications," in *Jerusalem Studies in Jewish Thought,* vol. 6, nos. 1-2, edited by Joseph Dan (Jerusalem: The Hebrew University, 1987).

- Janowitz, Naomi. "Using Names, Letters, and Praise: The Language of Ascent" = CHAPTER 5 of *Icons of Power: Ritual Practices in Late Antiquity* [MAGIC IN HISTORY] University Park: Pennsylvania State University Press, 2002.
- Schiffman, Lawrence. "The Recall of Rabbi Nehuniah ha-Qanah from Ecstasy in the Hekhalot Rabbati," in *AJS Review*, vol. 1 (Association for Jewish Studies, 1976).
- Smith, Morton. "Observations on Hekhalot Rabbati," in *Biblical and Other Studies*, edited by Alexander Altmann (Cambridge: Harvard University Press, 1963).
- Wolfson. SPECULUM, chapter 3.

Often appended to HR in manuscripts is "The Book of the Great Name" {§§ 489-495}. For an introduction and translation, see Michael D. Swartz, "The Book of the Great Name," in *Judaism in Practice from the Middle Ages through the Early Modern Period* [PRINCETON READINGS IN RELIGIONS], edited by Lawrence Fine (Princeton – Oxford: Princeton University Press, 2001). Portions are also translated by Ithamar Gruenwald in *From Apocalypticism to Gnosticism*, pages 267-270.

B. *Hekhalot Zutreti,* OR *Zutarti* [THE LESSER PALACES] (HZ) {§§ 335-374, 407-419}

Editions and Translations: Two editions of HZ in the original Hebrew and Aramaic have appeared (i) Schäfer's *Synopse*, and (ii) a problematic "critical edition" by Rachel Elior (Jerusalem: Magnes Press, Hebrew University, 1982). For a review of these two editions, see David Halperin's "A New Edition of the Hekhalot Literature," in *Journal of the American Oriental Society*, vol. 104, no. 3 (1984).

In English, Christopher R. A. Morray-Jones offers "A Version of Hekhalot Zutarti" in *The Mystery of God: Early Jewish Mysticism and the New Testament* (Leiden – Boston: Brill, 2009—detailed above, ***2009*** • Rowand/Morray-Jones), stating (pages 268-9)

> The version of HekhZ that follows includes all of the material included by both Schäfer and Elior (§§ 335-374 and 407-419) plus § 375 (included by Elior but not by Schäfer) and the Akiva 'postscript' (422-424). § 347 (MS. Munich 40 only), where the copyist has mistakenly repeated the first words of § 337, is disregarded.
>
> Owing to the redactional complexity of the HekhZ macroform, it cannot be claimed that this version represents an 'original' or 'authoritative' text of HekhZ. Schäfer's contention that no such text ever existed is basically correct. It is therefore necessary to take account of the different sources and layers of literary activity found in the manuscripts, including the distinctive literary tradition represented by passages of MS. New York. It can, however, be said that the materials included in this version are the basic ingredients of the early HekhZ literary tradition, that they were amalgamated with each other in something like this form during the early centuries of the common era, and that at least some of the materials preserved in this collection must be very old indeed.

In *Transparent Illusion*, Morray-Jones' analyzes in detail two sections of HZ: the "ancient midrash … which includes the water vision episode" (§§ 407-412) in CHAPTER THREE, and the "throne midrash" (§§ 368-375) in CHAPTER EIGHT, section 2.

Many important passages of HZ are given in Halperin's FACES and Schäfer's *Origins of Jewish Mysticism* (§ HEKHALOT ZUTARTI, pages 282-306).

References: FACES, AMM, HMG, DESCENT, POWER, Scholem's *Jewish Gnosticism*.

C. *Sefer Hekhalot* [BOOK OF PALACES] = Hebrew Book of Enoch = 3 Enoch (3E) {§§ 1-80}

Translations:

1. Odeberg, Hugo. *3 Enoch or The Hebrew Book of Enoch*. Cambridge: Cambridge University Press, 1928; rpt. New York: Ktav Publishing House, 1973. Chapters 1, 4, 10, and 41 of this translation are online at the WORK OF THE CHARIOT site: http://www.workofthechariot.com/TextFiles/Translations-Enoch.html
2. Alexander, P. "3 (Hebrew Apocalypse of) Enoch: A New Translation and Introduction," in *The Old Testament Pseudepigrapha*, edited by James Charlesworth (Garden City: Doubleday and Company, 1983).
3. Dan, *The Heart and the Fountain*, CHAPTER 3: 3E CHAPTERS I-XVI.
4. Nyland, Dr. A[nn]. *Third Book of Enoch (3 Enoch, Merkabah Book Hebrew Book of Enoch)*. Uralla: Smith and Stirling Publishers/CreateSpace, 2010).
5. Lumpkin, Joseph B. *The Books of Enoch: The Complete Volume Containing* 1 ENOCH (*The Ethiopic Book of Enoch*), 2 ENOCH (*The Slavonic Book of Enoch*), and 3 ENOCH (*The Hebrew Book of Enoch*). Blountsville: Fifth Estate, 2010.

   The back cover of Lumpkin's *Books of Enoch* claims that "[u]ntil now, the Hebrew Book of Enoch has not been available to the general public since 1928," showing no knowledge of either the 1973 Ktav reprint of Odeberg or Alexander's translation within Charlesworth's *Old Testament Pseudepigrapha* (1983)—which contains all three "Books of Enoch" with full scholarly treatment, pages 5-315. Lumpkin's version of 3E is a slight reworking of Odeberg's translation and notes.

References: AMM, HMG, POWER, and the following articles by P. S. Alexander:

- "Appendix: 3 Enoch," in Emil Schürer, *The History of the Jewish People in the Age of Jesus Christ*, A New English Version, revised and edited by G. Vermes, F. Millar, and M. Goodman. Edinburgh: T&T Clark Ltd., 1986: volume 3, part 1.
- "The Historical Setting of the Hebrew Book of Enoch," in *Journal of Jewish Studies*, vol. 28, no. 2 (The Oxford Centre for Hebrew and Jewish Studies, 1977).
- "3 Enoch and the Talmud," in *Journal for the Study of Judaism,* vol. 17, no. 2 (Leiden: E. J. Brill, 1986).

Refer also to the articles in PARADISE NOW (see above, ***2006*** • *Paradise Now*) by Rebecca Lesses and Daphna Arbel, and Schäfer's *Origins of Jewish Mysticism*, § 3 ENOCH (pages 315-327).

D. *Merkabah Rabba* [THE GREAT CHARIOT] (MR) {§§ 655-708}

There are a few paragraphs of MR translated in Appendix One of Janowitz' *Poetics of Ascent* (noted above) and Cohen's *Shi'ur Qomah* (see below: F. *Shi'ur Qomah*).

With MR, we come to the first of many texts on which there is very little in English. We must turn to Schäfer's HMG, Kuyt's outline in DESCENT, and Lesses' references in POWER.

Gruenwald's chapter on MR in AMM begins with a description of material which probably does not belong to it, namely, a portion of the *Sar ha-Panim* (ShP, PRINCE OF THE PRESENCE, or COUNTENANCE) {§§ 623-639}. Peter Schäfer treats ShP as an independent text in "Die Beschwörung des *śar ha-panim*: Kritische Edition und Übersetzung" (THE ADJURATION OF *THE PRINCE OF THE COUNTENANCE*: CRITICAL EDITION AND TRANSLATION), originally in *Frankfurter Judaische Beitrage*, vol. 6 (1978); reprinted in Schäfer's *Hekhalot-Studien*. Of course, Schäfer's translation is in German, but all is not lost. The same text has been put into English twice.

- by Moses Gaster in *The Sword of Moses* (London: D. Nutt, 1896; rpt. New York: Samuel Weiser, 1970): Appendix I, § III, pp. 47-51; also in *Studies and Texts*… (see below): vol. 1, pp. 288-337; vol. 3, pp. 69-103. Schäfer does not think Gaster's rendering is terribly accurate, commenting, "The translation is overall fluid and easy to read but often rather fanciful." (*Hekhalot-Studien*, page 122: "[D]ie Übersetzung ist insgesamt flüssig und gut lesbar, doch haufig recht phantasievoll." My thanks to Sabine Baumgart for the translation.)
- by Michael Swartz in *Scholastic Magic* (described above, page 8) on pp. 136-142.

Further, Lesses discusses ShP in numerous places and outlines its contents in POWER, pp. 415-17.

E. *Ma'aseh Merkabah* [WORK OF THE CHARIOT] (MM) {§§ 544-596}

Translations:

- Janowitz, Naomi. *The Poetics of Ascent*.
- Swartz, Michael. *Mystical Prayer in Ancient Judaism*.
- Dan, *The Heart and the Fountain*, CHAPTER 2:
  §§ 554-555 (= Janowitz' Section 6; Swartz' pages 231-233)
  §§ 583-586 (= Janowitz' Sections 24-26; Swartz' pages 242-243)

References: Along with the three books listed under "Translations," the first two of which offer a full analysis of the text, see AMM, HMG, POWER, and Daniel Abrams, "Ma'aseh Merkabah as a Literary Work: The Reception of the Hekhalot Traditions by German Pietist and Kabbalistic Reinterpretation," in *Jewish Studies Quarterly*, Volume 5, No. 4 (Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck], 1998). Christopher R. A. Morray-Jones translates a passage from MM (Scholem's *Gnosticism*…APPENDIX C: § 6 / Schäfer's *Synopse* §§ 544-45) in his article "The Temple Within" (in PARADISE NOW, page 161).

F. *Shi'ur Qomah* [MEASURE OF THE HEIGHT {of the Divine Body}] (SQ)

David Halperin suggests (FACES, p. 364) that SQ "probably ought to be considered a generic term for materials describing God's organs rather than a single texts." Martin S. Cohen (in his book listed below) holds out for SQ's having been an independent, freestanding work, complete with a lost *urtext* looming in back of the extant versions. SQ has been included here in the "Core Group" because nearly all of the texts already discussed contain SQ material: HR, HZ, 3E, and MR.

Translations:

- Cohen, Martin Samuel. *The Shi'ur Qomah. Liturgy and Theurgy in Pre-Kabbalistic Jewish Mysticism*. Lanham: University Press of America, 1983.
- Work of the Chariot. #3 *Book of Enoch*. Los Angeles: Work of the Chariot, 1970. This work contains 1 and 2 Enoch from R. H. Charles' *Apocrypha and Pseudepigrapha of the Old Testament* (Oxford: Clarendon Press, 1913), 3E from Odeberg, along with the translation of SQ. The same SQ translation appears in *The Secret Garden*, edited by David Meltzer (New York: Seabury Press, 1976: pp. 23-37).
  This translation is online at the WORK OF THE CHARIOT site: http://www.workofthechariot.com/TextFiles/Translations-ShirQoma.html

References: Scholem's *Jewish Gnosticism* and *Mystical Shape of the Godhead* (New York: Schocken Books, 1991). Further, see

- Abrams, Daniel. "The Dimensions of the Creator—Contradiction or Paradox? Corruptions and Accretions of the Manuscript Witness," in *Kabbalah: Journal for the Study of Jewish Mystical Texts*, Volume 5, edited by Daniel Abrams and Avraham Elqayam (Los Angeles [Culver City]: Cherub Press, 2000).
- Dan, Joseph. "The Concept of Knowledge in the Shi'ur Qomah," in *Studies in Jewish Religious and Intellectual History* [Presented to Alexander Altmann on the Occasion of His Seventieth Birthday], edited by Siegfried Stein and Raphael Loewe (University of Alabama Press/Institute of Jewish Studies: 1979); also, JM1: Chapter 8.
- Janowitz, Naomi. "God's Body: Theological and Ritual Roles of *Shi'ur Komah*," in *People of the Body: Jews and Judaism from an Embodied Perspective*, edited by Howard Eilberg-Schwartz [SUNY SERIES: THE BODY IN CULTURE, HISTORY AND RELIGION]. Albany: State University of New York Press, 1992.
- Katz, Steven T. "The 'Conservative' Character of Mystical Experience," in *Mysticism and Religious Experience* (Oxford – New York: Oxford University Press, 1983).
- Loewe, Raphael. "The Divine Garment and Shi'ur Qomah," in *Harvard Theological Review*, volume 58 (Cambridge: Harvard College, 1965); includes translated excerpts of *Targum Song of Songs*.
- Morray-Jones, Christopher R. A. THE BODY OF GLORY: APPROACHING THE NEW TESTAMENT FROM THE PERSPECTIVE OF SHIUR KOMA TRADITIONS,

which is Part III of *The Mystery of God* (see above, ***2009*** • Rowland/Morray-Jones)

- Orlov, Andrei A. "The Watchers of Satanail [*or* Satanael]: The Fallen Angels Traditions in *2 (Slavonic) Enoch*," § III. THE TRANSITIONAL TEMPLATE AND ITS AFTERLIFE IN THE SHI'UR QOMAH AND HEKHALOT ACCOUNTS, in
    - *Divine Manifestations in the Slavonic Pseudepigrapha* [ORIENTALIA JUDAICA CHRISTIANA, 2] Piscataway: Gorgias Press, 2009, pages 261-267.
    - *Selected Studies in the Slavonic Pseudepigrapha*, Leiden – Boston: Brill, 2009, 155-162.
    - *Dark Mirrors: Azazel and Satanael in Early Jewish Demonology*, Albany: State University of New York Press, 2011, pages 99-105.
- Schäfer's *Origins of Jewish Mysticism*, § SHI'UR QOMAH, pages 306-315.
- Scholem, Gershom. *Origins of the Kabbalah*, translated from the German by Allan Arkush. Philadelphia: Jewish Publication Society/Princeton: Princeton University Press, 1987: CHAPTER 1, § 3. THE ESOTERIC DOCTRINE OF THE CREATION AND THE MERKABAH IN PRE-KABBALISTIC JUDAISM: THE LITERATURE OF THE HEKHALOTH AND JEWISH GNOSTICISM, pages 18-24.
- Wolfson, Elliot R. "Metatron and Shi'ur Qomah in the Writings of the Haside Ashkenaz," in *Mysticism, Magic and Kabbalah in Ashkenazi Judaism: International Symposium held in Frankfurt a. M. 1991*, edited by Karl Erich Grözinger and Joseph Dan [STUDIA JUDAICA: Band XIII]. Berlin: Walter de Gruyter, 1995.

Texts Associated with the *Hekhalot* Corpus

The texts listed in the following set are those which are usually included in summaries and lists of *hekhalot* literature.

G. *Re'uyot Yehezkiel* [VISIONS OF EZEKIEL] (RY)

Translations:

- Jacobs, Louis. *Jewish Mystical Testimonies*. New York: Schocken Books, 1976: Chapter 3.
- Marmorstein, A. "A Fragment of the Visions of Ezekiel," in *Jewish Quarterly Review*, New Series #8 (1917-18).
- Halperin, David. FACES: Chapter VIII, § A.

References: The best source for information on RY is Halperin's FACES.

H. *Masekhet Hekhalot* [TREATISE OF THE PALACES] (MH)

Gruenwald's chapter (AMM) on MH begins with these encouraging words: "*Masekhet Hekhalot* is the most frequently published Hekhalot text we have." Alas, this comment reflects the state of the text in Hebrew, though there are two German translations: (i) by August Wunsche in *Aus Israelis Lehrhallen* III (1909); and (ii) by Klaus Herrmann, *Massakhet Hekhalot: Edition, Ubersetzung und Kommentar* [TEXTE UND STUDIEN ZUM ANTIKEN JUDENTUM, 39], Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1994. There is also a French translation by Nicolas Sed within his "Deux documents sur la kabbale: *Le Commentaire sur le Sepher Yesirah* de Moise ben Nahman et le *Traite des Heykalot*," in *Documents oublies sur l'alchimie, la kabbale et Guillaume Postel*, offerts, a l'occasion de son 90^{e} anniversaire, a François Secret par ses eleves et amis, "Scientific editor": Sylvain Matton (Geneva: Librarie Droz, 2001).

I. *Hekhalot* fragments, or Cairo Geniza(h) fragments (CG)

In 1968-9, Gruenwald published (in Hebrew) "New Passages from Hekhalot Literature," in *Tarbiz*, vol. 38, no. 4; these were the newly-discovered Geniza fragments. They have been published subsequently in Peter Schäfer's *Geniza-Fragmente zur Hekhalot-Literatur* (see note 9 above, page 3). Beyond Gruenwald's remarks in AMM, see FACES, DESCENT, POWER, Swartz' *Scholastic Magic*, and Jonathan Seidel's article, "Possession and Exorcism in the Magical Texts of the Cairo Geniza," in *Spirit Possession in Judaism: Cases and Contexts from the Middle Ages to the Present*, edited by Matt Goldish (Detroit: Wayne State University Press, 2003).

J. Fragments on Physiognomy, Chiromancy, and Metoposcopy

A number of these fragments have been published by Gruenwald (in *Tarbiz*, vol. 40, 1970) and Scholem (in *Sefer Assaf*, Jerusalem: 1953), in Hebrew. One fragment is discussed and translated into German by Schäfer in "Ein neues Fragment zur Metopskopie und Chiromantik" (in *Hekhalot-Studien*). Not only is there nothing of these texts in English translation, but Gruenwald (in AMM) never really gets around to detailing their contents. See Scholem's article, "Chiromancy,' in *Kabbalah*.

The list of *hekhalot* texts up to this point contains all items listed by Scholem in *Jewish Gnosticism* (pp. 5-7), plus the Genizah fragments which Gruenwald includes in his account in AMM. Gruenwald also adds

K. *Sefer ha-Razim* [BOOK OF THE MYSTERIES] (ShR)

Translation:

- Morgan, Michael. *Sefer ha-Razim. The Book of the Mysteries.* [TEXTS AND TRANSLATIONS 25; PSEUDEPIGRAPHA SERIES 11]. Chico: Society of Biblical Literature/Scholars Press, 1983.

References:

- AMM, pages 225-234.
- Janowitz, Naomi. *Icons of Power: Ritual Practices in Late Antiquity* (University Park: Pennsylvania State University Press, 2002), CHAPTER 6: "Combining Words and Deeds: Angelic Imprecations in *The Book of Secrets*."
- Torijano, Pablo A. *Solomon the Esoteric King: From King to Magus, Development of a Tradition* (Leiden – Boston – Koln: Brill, 2002), CHAPTER 9, § SOLOMON THE MAGICIAN IN *SEPHER HA-RAZIM*, pages 198-208.
- Alexander, Philip S. "*Sefer ha-Razim* and the Problem of Black Magic in Early Judaism," in *Magic in the Biblical World: From the Rod of Aaron to the Ring of Solomon*, edited by Todd E. Klutz (London: T&T Clark International, 2003) which offers a full analysis and translated excerpts.
- Bloom, Maureen. "Imprecations, Healing, and Protection: The 'Book of Secrets', amulets, incantation bowls" = CHAPTER 11 of *Jewish Mysticism and Magic: An Anthropological Perspective* [ROUTLEDGE JEWISH STUDIES SERIES] (London – New York: Routledge, 2007).
- Bohak, Gideon. *Ancient Jewish Magic: A History* (Cambridge: Cambridge University Press, 2008), pages 170-175.

The following items are frequently associated with the *hekhalot* cluster:

L. *Baraita de Ma'aseh Bereshit,* OR *Seder Rabbah di Bereshit* [TEACHING ON THE WORK OF CREATION, or GREAT ORDER OF CREATION] (BMB) {§§ 428-467, §§ 743-820}

Translation:

- In Meltzer's *Secret Garden*, pp. 3-20. This translation appears to have been done from the French of N. Sed: "Une cosmologie juive du haut moyen age: La Bĕraita di Ma'aseh Bĕrešit," in *Revue des Etudes juives*, vol. 123 (1964); also in Sed's *La mystique cosmologique juive* (Paris: Éditions de l'École des hautes etudes en sciences sociales, 1981).

References:

- Gottstein, Alon Goshen. "Is *Ma'aseh Bereshit* Part of Ancient Jewish Mysticism?" in *The Journal of Jewish Thought and Philosophy*, VOLUME 4 (Harwood Academic Publishers GmbH, 1995).
- Schäfer, Peter. "In Heaven as It Is in Hell: The Cosmology of *Seder Rabbah di-Bereshit*," in *Heavenly Realms and Earthly Realities in Late Antique Religions*, edited

by Ra'anan S. Boustan and Annette Yoshiko Reed (Cambridge – New York: Cambridge University Press, 2004).

M. *Harba de Moshe* [SWORD OF MOSES] (HdM) {§§ 598-622, §§ 640-650}

Translation:

- Gaster, Moses. *The Sword of Moses*. (London: D. Nutt, 1896; rpt. New York: Samuel Weiser, 1970—see comments above in § D.)
  This translation is online at Joseph Peterson's TWILIT GROTTO: ARCHIVES OF WESTERN ESOTERICA (aka ESOTERIC ARCHIVES) > http://www.esotericarchives.com/solomon/sword.htm, where Peterson has restored the "holy" or "mysterious" names omitted by Gaster.

Reference:

- Bohak, Gideon. *Ancient Jewish Magic: A History* (Cambridge: Cambridge University Press, 2008), pages 175-179

N. *Ottiyot* [ALPHABET] of Rabbi Akiba (ORA)

Translations (excerpts):

- Alexander, P. "3 (Hebrew Book of) Enoch" in Charlesworth, *Old Testament Pseudepigrapha* (see above: § C). CHAPTER 48C:1-9 contains material taken from the Akiba text.
- Bokser, Ben Zion. *The Jewish Mystical Tradition*. New York: Pilgrim Press, 1981: CHAPTER 3 contains excerpts of ORA and HR.

O. *Sar ha-Panim* [PRINCE OF THE PRESENCE, or COUNTENANCE] (ShP) {§§ 623-639}

Refer to § D above (MR); further, see

- Swartz. *Scholastic Magic*, pp. 135-147.
- POWER, pp. 190-203 and numerous other references.
- Lesses, Rebecca. "The Adjuration of the Prince of the Presence: Performative Utterance in a Jewish Ritual," in *Ancient Magic and Ritual Power*, edited by Marvin Meyer and Paul Mirecki [RELIGIONS IN THE GRECO-ROMAN WORLD, 129]. Leiden: E. J. Brill, 1995.

P. *Tosefta* to the *Targum* on Ezekiel (TE)

See Halperin's FACES, pp. 278-283.

Q. *Beraita d'Niddah* [TEACHING OF THE MENSTRUANT] (BdN)

In *Forsaken: The Menstruant in Medieval Jewish Mysticism* (Waltham: Brandeis University Press: 2011), Sharon Faye Koren writes (page 36),

> Saul Lieberman was the first scholar to associate the strict purity laws of the BdN with the legal philosophy formulated in Hekhalot literature, and Michael Stone [*Scholastic Magic*, pages 182-185] and Rebecca Lesses [*Ritual Practices*, pages 134-144] have noted a connection between the BdN and the ascetic rituals requires for Sar Torah adjurations. I believe that there is an even stronger connection. The BdN not only informs the ascetic rituals in some Hekhalot texts but also independently reflects a mystical consciousness. The authors of traditions in the BdN, like the authors of Hekhalot literature, were trying to discover a viable spiritual solution to a Judaism without a Temple.

A Selection of Books & Articles

Abelson, J[oshua]. *Jewish Mysticism: An Introduction to the Kabbalah*. London: G. Bell and Sons, 1913; rpt. New York: Sepher-Hermon Press, 1969 & 1981; and Mineola: Dover Publications, Inc., 2001: Chapter II. "The Merkabah (Chariot) Mysticism"

Abrams, Daniel. "The Boundaries of Divine Ontology: The Inclusion of Metatron in the Godhead," in *Harvard Theological Review*, vol. 87, no. 3 (Cambridge: 1994)

_____. "Ma'aseh Merkabah as a Literary Work: The Reception of the Hekhalot Traditions by the German Pietists and Kabbalistic Interpretation," in *Jewish Studies Quarterly*, vol. 5, no. 4 (1998), Tübingen: J. C. B. Mohr.

_____. "Special Angelic Figures: The Career of the Beasts of the Throne-World in *Hekhalot* Literature, German Pietism and Early Kabbalistic Literature," *Revue des Études juives*, vol. 155 (3-4) (1996).

Alexander, P[hilip]. S. "Comparing Merkavah Mysticism and Gnosticism: An Essay in Method," in *Journal of Jewish Studies*, vol. 30, no. 1 (The Oxford Centre for Hebrew and Jewish Studies, 1984).

_____. "The Family of Caesar and the Family of God: The Image of the Emperor in the Heikhatot Literature," in *Images of Empire*, edited by Loveday Alexander [JOURNAL FOR THE STUDY OF OLD TESTAMENT SUPPLEMENT SERIES 122] (Sheffield: JSOT Press, 1991).

Altmann, Alexander. "The Gnostic Background of the Rabbinic Adam Legends"

- VERSION 1. *Jewish Quarterly Review* 35 (Philadelphia – New York: Dropsie College and Macmillan, April 1945)
- VERSION 2. (idem) *Essays in Jewish Intellectual History* (Hanover: Brandeis University Press / London: University Press of New England, 1981)

_____. "Gnostic Motifs in Rabbinic Literature," in (idem) *The Meaning of Jewish Existence: Theological Essays 1030-1939*, edited by Alfred L. Ivry (Hanover – London: Brandeis University Press/University Press of New England, 1991).

_____. "Gnostic Themes in Rabbinic Cosmology," in *Essays in Honor of the Very Rev. Dr. J. H. Hertz*, edited by I. Epstein, E. Levine, and C. Roth (London: Edward Goldston, 1942)

_____. "A Note on the Rabbinic Doctrine of Creation," in (idem) *Studies in Religious Philosophy and Mysticism* (Ithaca: Cornell University Press, 1965)

Baron, Salo Wittmayer. "Magic and Mysticism," in *A Social and Religious History of the Jews*: High Middle Ages (500-1200), Volume VIII: Philosophy and Science. 2nd edition, Philadelphia: Jewish Publication Society, 1958.

Bockmuehl, Markus N. A. *Revelation and Mystery in Ancient Judaism and Pauline Christianity* [WISSENSCHAFTLICHE UNTERSUCHUNGEN ZUM NEUEN TESTAMENT 2, Band 36]. Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1990.

Bohak, Gideon. *Ancient Jewish Magic: A History* (Cambridge: Cambridge University Press, 2008).

_____. "Remains of Greek Words and Magical Formulae in Hekhalot Literature," in *Kabbalah: Journal for the Study of Jewish Mystical Texts,* vol. 6, edited by D. Abrams and A. Elqayam (Los Angeles: Cherub Press, 2001).

Borgen, Peder. "Heavenly Ascent in Philo: An Examination of Selected Passages," in *The Pseudepigrapha and Early Biblical Interpretation*, edited by James H. Charlesworth and Craig A. Evans (Sheffield: Sheffield Academic Press, 1993)

Boustan, Ra'anan S. "The Study of Heikhalot Literature: Between Mystical Experience and Textual Artifact," in *Currents in Biblical Research*, Vol. 6, No. 1 (London: Sheffield Academic Press, 2007).

Couliano, I. P. *Out of This World. Otherworldly Journeys from Gilgamesh to Albert Einstein.* Boston and London: Shambhala, 1991: CHAPTER 9. "The Seven Palaces of God: Jewish Mysticism from Merkabah to Kabbalah."

Dan, Joseph (ed.) *Jerusalem Studies in Jewish Thought*, Volume VI, 1-2: PROCEEDINGS OF THE FIRST INTERNATIONAL CONFERENCE ON THE HISTORY OF JEWISH MYSTICISM: *EARLY JEWISH MYSTICISM*. Jerusalem: The Hebrew University of Jerusalem, 1987.

Jerusalem Studies in Jewish Thought, Volume VI, contains a substantial English Section. See the articles listed in the current paper under

- Chernus ("Pilgrimage…")
- Goldberg ("Quotations…")
- Grözinger ("The Names of God…")
- Halperin ("A Sexual Image…").
- Hayman ("Sefer Yesira…")
- Schlüter ("The Eulogy…")
- van Uchelen ("Tosephta Megillah III, 28…")

Davidson, Maxwell J. *Angels at Qumran: A Comparative Study of 1 Enoch 1-36, 72-108 and the Sectarian Writings from Qumran* [JOURNAL FOR THE STUDY OF THE PSEUDEPIGRAPHA Supplement Series 11]. Sheffield: JSOT Press (Sheffield Academic Press), 1992.

Deutsch, Nathaniel. "Dangerous Ascents: Rabbi Akiba's Water Warning and Late Antique Cosmological Traditions," in *The Journal of Jewish Thought and Philosophy*, vol. 8 (Harwood Academic Publishers GmbH, 1998)

Duker, Sara. "Elijah Looked and Cut the Shoots: Making the Myths of the Other in Ancient Rabbinic Texts," in *'Iggrot ha'Ari—The Lion's Letters* [COLUMBIA UNIVERSITY STUDENT JOURNAL OF JEWISH SCHOLARSHIP], Vol. 1, Issue 1 (Spring 1997/5757).

Faur, José. *Homo Mysticus: A Guide to Maimonides's GUIDE FOR THE PERPLEXED*. Syracuse: Syracuse University Press, 1999: "*Hekhalot* Literature and Rabbinic Esoterics" (pages 29-33)

Franken, H. J. *The Mystical Communion with JHVH in the Book of Psalms*. Leiden: E. J. Brill, 1954.

Gaster, Moses. "Hebrew Visions of Hell and Paradise," in *Studies and Texts in Folklore, Magic, Medieval Romance, Hebrew Apocrypha, and Samaritan Archaeology* (London: Maggs Brothers, 1925-8; rpt. New York: Ktav Publishing House, 1971): Vol. 1, pp. 124-164. *Studies and Texts*…also contains THE SWORD OF MOSES (see above: § D) and Gaster's study, "Das Schiur Komah" (in German): Vol. 2, pp. 1330-1353.

Ginzberg, Louis. *The Legends of the Jews* (7 volumes). Philadelphia: The Jewish Publication Society of America, 1909-25, 1937-53; rpt. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1998. For a summary of Enoch/Metatron material, see Volume 1, pp. 124-40, and, for notes on this summary, see Volume 5, pp. 153-64 (notes 57-61).

Goldberg, Arnold. "Quotations from Scripture in Hekhalot Literature," in *Jerusalem Studies in Jewish Thought*, vol. 6, nos. 1-2, edited by Joseph Dan (Jerusalem: The Hebrew University, 1987).

Green, Deirdre. "The Seven Palaces in Early Jewish Mysticism," in *The Hermetic Journal*, Issue Number 31, edited by Adam McLean (Tysoe: Spring 1986).

Grözinger, Karl Erich. "The Names of God and the Celestial Powers: Their Function and Meaning in the Hekhalot Literature," in *Jerusalem Studies in Jewish Thought*, vol. 6, nos. 1-2, edited by Joseph Dan (Jerusalem: The Hebrew University, 1987)

Hayman, A. P. "Sefer Yesira and the Hekhalot Literature," in *Jerusalem Studies in Jewish Thought*, vol. 6, nos. 1-2, edited by Joseph Dan (Jerusalem: The Hebrew University, 1987)

Herrmann, Klaus. "Jewish Mysticism in the Geonic Period: The Prayer of Rav Hamnuna Sava," in *Jewish Studies Between the Disciplines/Judaistik zwischen den Disziplinen: Papers in Honor of Peter Schäfer on the Occasion of His Sixtieth Birthday*, edited by Klaus Herrmann, Margarete Schlüter, and Giuseppe Veltri (Leiden – Boston: Brill 2003).

_____. "Re-written Mystical Texts: The Transmission of the Heikhalot Literature in the Middle Ages," in *Bulletin of the John Rylands University Library of Manchester*, Volume 75 (Manchester: 1993).

Himmelfarb, Martha. "Apocalyptic Ascent and the Heavenly Temple," in *Society of Biblical Literature 1987 Seminar Papers*, no, 26, edited by Harold Kent (Atlanta: Scholars Press, 1987)

Himmelfarb, Martha. *The Apocalypse: A Brief History* [BLACKWELL BRIEF HISTORIES OF RELIGION SERIES]. Chichester: Wiley-Blackwell, 2010. See especially CHAPTER 6, "Tours of Paradise and Hell and the Hekhalot Texts."

_____. *Ascent to Heaven in Jewish and Christian Apocalypses*. Oxford – New York: Oxford University Press, 1993.

_____. "Heavenly Ascent and the Relationship of the Apocalypses and the Hekhalot Literature," in *Hebrew Union College Annual* 59 (1988)

_____. "The Practice of Ascent in the Ancient Mediterranean World," in *Death, Ecstasy, and Other Worldly Journeys*, edited by J. Collins and M. Fishbane (Albany: State University of New York Press, 1995)

_____. *Tours of Hell: An Apocalyptic Form in Jewish and Christian Literature*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1983.

Idel, Moshe. *Ascensions on High in Jewish Mysticism: Pillars, Lines, and Ladders*. Budapest – New York: Central European University Press, 2005: Chapter 1, § 2. "Heikhalot Literature: Precedents and Offshoots."

_____. *Ben: Sonship and Jewish Mysticism* [THE KOGOD LIBRARY OF JUDAIC STUDIES 5]. London – New York: Shalom Hartman Institute / Continuum, 2007: Chapter 1. "Theophorism and Sonship in Rabbinic and Heikhalot Literatures."

_____. "From Italy to Ashkenaz and Back: On the Circulation of Jewish Mystical Traditions," in *Kabbalah: Journal for the Study of Jewish Mystical Texts*, Volume Fourteen, edited by Daniels Abrams and Avraham Elqayam. Los Angeles: Cherub Press, 2006.

Jerusalem Studies in Jewish Thought—see "Dan, Joseph (ed.)"

Koren, Sharon Faye. "Impurity in Early Jewish Mysticism," CHAPTER TWO of "THE WOMAN FROM WHOM GOD WANDERS": THE MENSTRUANT WOMAN IN MEDIEVAL JEWISH MYSTICISM. PhD dissertation, New Haven: Yale University, 1999.

Levenda. Peter. "*Merkavah* Mysticism and Ascent" = PART 2 of *Stairway to Heaven: Chinese Alchemists, Jewish Kabbalists, and the Art of Spiritual Transformation*. New York – London: Continuum, 2008.

Luttikhuizen, Gerard P. "Monism and Dualism in Jewish-Mystical and Christian-Gnostic Ascent Texts," in *Interaction between Judaism and Christianity in History, Religion, Art and Literature*, eridted by Marcel Poorthuis, Joshua Schwartz, and Joseph Turner [JEWISH AND CHRISTIAN PERSPECTIVES 17] (Leiden – Boston: Brill, 2009)

Mach, Michael. "From Apocalypticism to Early Jewish Mysticism?" in *Encyclopedia of Apocalypticism*, Volume 1: THE ORIGINS OF APOCALYPTICISM IN JUDAISM AND CHRISTIANITY, edited by John J. Collins (New York: Continuum Publishing Company, 1999)

McGinn, Bernard. *The Foundations of Mysticism – Origins to the Fifth Century* [THE PRESENCE OF GOD: A HISTORY OF WESTERN CHRISTIAN MYSTICISM, volume 1]. New York: Crossroad, 1991: CHAPTER 1, "The Jewish Matrix."

Merkur, Dan. *Gnosis: An Esoteric Tradition of Mystical Visions and Unions* [SUNY SERIES IN WESTERN ESOTERIC TRADITIONS]. Albany: State University of New York Press, 1993: CHAPTER 7, "The Recital of the Chariot."

Neusner, Jacob. "The Development of the Merkabah Tradition," in *Journal for the Study of Judaism*, vol. 2, no. 2 (Leiden: E. J. Brill, 1971)

Ostow, Mortimer. "The Psychodynamics of *Merkavah* Mysticism," in *The Ultimate Intimacy: The Psychodynamics of Jewish Mysticism* (Madison: International Universities Press, Inc., 1995)

Quispel, Gilles. "Transformation through Vision in Jewish Gnosticism and the Cologne Mani Codex," in *From Poimandres to Jacob Bohme: Gnosis, Hermetism and the Christian Tradition*, edited by Roelof van den Broek and Cis van Heertum (Amsterdam – Leiden, Bibliotheca Philosophica Hermetica / Brill, 2000).

Robertson, R. G. (trans). "Ezekiel the Tragedian," in *The Old Testament Pseudepigrapha*, Volume 2, edited by James H. Charlesworth (Garden City: Doubleday & Company, Inc., 1985).

Rowland, Christopher. *The Open Heaven: A Study of Apocalyptic in Judaism and Early Christianity*. New York: Crossroad, 1982.

Russell, James R. "The Four Elements and the Cross in Armenian Spirituality, with an Excursus on the Descent in Merkavah Mysticism," in *Jewish Studies Quarterly*, vol. 4, no. 4 (Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck] 1997.

Saldarini, Anthony J. "Apocalypses and 'Apocalyptic' in Rabbinic Literature and Mysticism," in *Semeia* 14, APOCALYPSE: THE MORPHOLOGY OF THE GENRE, edited by John J. Collins (Missoula: Scholars Press, University of Montana, 1979).

Schlüter, Margarete. "The Eulogy *Hakham ha-Razim va-Adon ha-Setarim* in Hekhalot Literature," in *Jerusalem Studies in Jewish Thought*, vol. 6, nos. 1-2, edited by Joseph Dan (Jerusalem: The Hebrew University, 1987)

Segal, Alan F. "Paul and the Beginning of Jewish Mysticism," in *Death, Ecstasy, and Other Worldly Journeys*, edited by J. Collins and M. Fishbane (Albany: State University of New York Press, 1995)

_____. "Transcribing Experience," in *With Letters of Light: Studies in the Dead Sea Scrolls, Early Jewish Apocalypticism, Magic, and Mysticism in Honor of Rachel Elior* [EKSTASIS: RELIGIOUS EXPERIENCE FROM ANTIQUITY TO THE MIDDLE AGES, vol. 2], edited by Daphna V. Arbel and Andrei A. Orlov (Berlin: Walter de Gruyter GmbH & Co., 2011).

_____. *Two Powers in Heaven. Early Rabbinic Reports about Christianity and Gnosticism* [STUDIES IN JUDAISM IN LATE ANTIQUITY, XXV]. Leiden: E. J. Brill, 1977.

Stökl ben Ezra, Daniel. *The Impact of Yom Kippur on Early Christianity*. [WISSENSCHAFTLICHE UNTERSUCHUNGEN ZUM NEUEN TESTAMENT, 163]. Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Sibeck), 2003.

Stroumsa, Guy G. [= Gedaliahu Stroumsa] "Form(s) of God: Some Notes on Metatron and Christ,' in *Harvard Theological Review*, vol. 76, no. 3 (Cambridge: 1983): CHAPTER 3, § 5. High-Priestly Visions of God III: Aspects of Yom Kippur in the Hekhalot Literature."

_____. "Mystical Descents" in

- *Death, Ecstasy, and Other Worldly Journeys*, edited by J. Collins and M. Fishbane (Albany: State University of New York Press, 1995); and
- = Chapter X, (*idem*) *Hidden Wisdom: Esoteric Traditions and the Roots of Christian Mysticism* [STUDIES IN THE HISTORY OF RELIGIONS, volume 70] (Leiden: E. J. Brill, 1996)

Swartz, Michael D. "Ancient Jewish Mysticism," in *Jewish Mysticism and Kabbalah: New Insights and Scholarship*, edited by Frederick E. Greenspahn (New York – London: New York University Press, 2011).

_____. "Mystical Texts," in *The Literature of the Sages,* SECOND PART: *Midrash, Aggada, Targum, Berakhot, Varia*, edited by Shmuel Safrai, Joshua Schwartz, and Peter Tomson (Assen: Royal Van Gorcum, 2006).

Uždavinys, Algis. *Ascent to Heaven in Islamic and Jewish Mysticism*. London: The Matheson Trust, 2011. See in particular CHAPTER 11, "Abu Yazid and the hekhalot Theurgists."

Wallace, James Buchanan. *Snatched Into Paradise (2 Cor 12:1-10): Paul's Heavenly Journey in the Context of Early Christian Experience*. Berlin – New York: Walter de Gruyter GmbH & Co., 2011. § 3.5. "Rabbinic Traditions and the Hekhalot Literature," pages 152-164.

Appendix 1: *Hekhalot* Literature & Magic

With the inclusion of such items as *Sefer ha-Razim*, the SWORD OF MOSES, and the *Sar ha-Panim* material in clusters of texts associated with *merkabah/hekhalot* mysticism, Jewish magic takes several steps closer to the rabbinic core of these traditions. Certainly, the convenient notion of a neat separation between ascent texts and magic texts can no longer be sustained. Of late, the tendency among scholars is to dismiss such loaded terms as "magic" (a negative term—*vs* "theurgy" or "religion," positive terms) and "mysticism" to concentrate on the methods and aims of Jewish, usually along with early Christian and pagan (Greco-Roman), rituals and how these reflect the mindset and beliefs of their eras. On this trend, see, for example, Rebecca Macy Lesses' *Ritual Practices to Gain Power* (summary statement on pages 11-13), James R. Davila's *Descenders to the Chariot* (CHAPTER 2 discusses the difficulties of the words "mysticism," "magic," and "shamanism"), and Naomi Janowitz' *Icons of Power* (INTRODUCTION).

To begin an approach to antique Jewish magic, refer to the following:

- Alexander, P. S. "Incantations and Books of Magic," in Emil Schürer, *The History of the Jewish People in the Age of Jesus Christ*: A New English Version, revised and edited by G. Vermes, F. Millar, and M. Goodman (Edinburgh: T & T Clark Ltd, 1986): vol. 3, part 1.
- Bloom, Maureen. *Jewish Mysticism and Magic: An Anthropological Perspective* [ROUTLEDGE JEWISH STUDIES SERIES] (London – New York: Routledge, 2007). In the present context, note especially CHAPTER 10: "Approximating God, Appropriating Authority: *Hekhalot* and *Merkava* literature," and CHAPTER 11: "Imprecations, Healing, and Protection: The 'Book of Secrets', amulets, incantation bowls."
- Bohak, Gideon. *Ancient Jewish Magic: A History* (Cambridge: Cambridge University Press, 2008).
- Schäfer, Peter. "Jewish Magic Literature in Late Antiquity and Early Middle Ages," in *Journal of Jewish Studies*, vol. 41, no. 1 (Oxford Centre for Hebrew and Jewish Studies, 1990).
- Idel, Moshe. "On Judaism, Jewish Mysticism and Magic," in *Envisioning Magic: A Princeton Seminar and Symposium*, edited by P. Schäfer and H. Kippenberg [STUDIES IN THE HISTORY OF RELIGIONS: *Numen* Book Series #75] (Leiden: Brill, 1975).
- Schäfer, Peter. "Magic and Religion in Ancient Judaism," in *Envisioning Magic*.
- Shaked, Shaul. "'Peace be Upon You, Exalted Angels': On Hekhalot, Liturgy and Incantation Bowls," in *Jewish Studies Quarterly*, vol. 2, no. 3 (Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck] 1995).

A bibliography of Jewish magic, which is far more extensive than mine here (and which is not limited to English sources), has been prepared by Alex Jassen, Mary Gates, Jacob Rennaker, and Scott Noegel of University of Washington [Seattle]—online at http://faculty.washington.edu/snoegel/JewishMagicBibliography.pdf. Works are divided according to period and topic.

Jewish Magic—A Selection of English Sources

Alexander, Philip S. "The Talmudic Concept of Conjuring (*'Ahizat 'Einayim*) and the Problem of the Definition of Magic (*Kishuf*)," in *Creation and Re-Creation in Jewish Thought* [FESTSCHRIFT IN HONOR OF JOSEPH DAN ON THE OCCASION OF HIS SEVENTIETH BIRTHDAY], edited by Rachel Elior and Peter Schäfer. Tübingen: Mohr Siebeck, 2005.

Ben-Amos, Dan. "On Demons," in *Creation and Re-Creation in Jewish Thought* (see immediately above).

Bloom, Maureen. *Jewish Mysticism and Magic: An Anthropological Perspective* [ROUTLEDGE JEWISH STUDIES SERIES]. London – New York: Routledge, 2007.

Bohak, Gideon. *Ancient Jewish Magic: A History*. Cambridge: Cambridge University Press, 2008.

Budge, E. A. Wallis. *Amulets and Talismans*. (As *Amulets and Superstitions*), Oxford and Cambridge: 1930; rpt. New York: Collier Books, The Macmillan Co., 1970.

Conybeare, F. C. "The Testament of Solomon," in *Jewish Quarterly Review*, vol. 11 (1898).

Daiches, Samuel. *Babylonian Oil Magic in the Talmud and in the Later Jewish Literature* [PUBLICATION No. 5) London: Jews' College, 1913.

Dulling, D. C. "Testament of Solomon," in *The Old Testament Pseudepigrapha*, Volume 1, edited by James H. Charlesworth (Garden City: Doubleday and Company, 1983).

Dureau, Yona. "The Talisman or the Word as an Object and as an Image-Signifier," in *Semiotica*, volume 139—1/4 (The Hague: Walter de Gruyter, 2002); pp. 23-62.

Fishbane, Michael. "Aspects of Jewish Magic the Ancient Rabbinic Period," in *The Solomon Goldman Lectures*, vol. II, edited by Nathaniel Stampfer (Chicago: The Spertus College of Judaism Press, 1979).

Gager, John G. "Moses the Magician: Hero of an Ancient Counter-Culture?" in *Helios*, vol. 21, no. 2 (1994).

Gaster, Moses. *Studies and Texts in Folklore, Magic, Medieval Romance, Hebrew Apocrypha, and Samaritan Archaeology*. London: Maggs Brothers, 1925-8; rpt. New York: Ktav Publishing House, 1971:

- VOLUME 1, pp. 338-55, "Wisdom of the Chaldeans"
- VOLUME 1, pp. 365-68, "A Note on a Hebrew Amulet"
- VOLUME 1, pp. 387-461, "Samaritan Phylacteries and Amulets"
- VOLUME 2, pp. 1005-38, "Two Thousand Years of a Charm against a Child-Stealing Witch"

Goldin, Judah. "The Magic of Magic and Superstition," in

- *Aspects of Religious Propaganda in Judaism and Early Christianity*, edited by E. S. Fiorenza (University of Notre Dame, 1976); and
- *Studies in Midrash and Related Literature*, edited by B. Eichler and J. Tigay (Philadelphia: Jewish Publication Society, 1988).

Goldish, Matt (ed). *Spirit Possession in Judaism: Cases and Contexts from the Middle Ages to the Present*. Detroit: Wayne State University Press, 2003..

Goldmerstein, L. "Magical Sacrifices in the Jewish Kabbala," in *Folklore* 7 (1896; includes a translated extract of *Sefer Raziel Hamalakh*).

Green, Abraham. *Judaic Artifacts: Unlocking the Secrets of Judaic Charms and Amulets*. Includes a CD for electronic research. Hod Hasharon: Astrolog Publishing House, 2004.

Guillaume, Alfred. *Prophecy and Divination among the Hebrews and Other Semites*. New York – London: Harper and Brothers Publishers, 1938.

Harari, Yuval. "A Different Spirituality or 'Other' Agents? On the Study of Magic in Rabbinic Literature," in *With Letters of Light: Studies in the Dead Sea Scrolls, Early Jewish Apocalypticism,*

Magic, and Mysticism in Honor of Rachel Elior [EKSTASIS: RELIGIOUS EXPERIENCE FROM ANTIQUITY TO THE MIDDLE AGES, vol. 2], edited by Daphna V. Arbel and Andrei A. Orlov (Berlin: Walter de Gruyter GmbH & Co., 2011).

Hirschman, Jack. *The Book of Noah* [TREE TEXTS: 1]. Berkeley: Berkeley/Tree, 1975 (selections, including two hymns, from *Sefer Raziel*).

Idel, Moshe. *Golem: Jewish Magical and Mystical Traditions on the Artificial Anthropoid*. Albany: State University of New York Press, 1990.

_____. "Kabbalah: A Short Introduction with and Emphasis on Its Magical Aspects," in *Kabbalah: Mysticism on Jewish Life*, An Exhibition at the Herbert and Eileen Bernard Museum of Judaica [November 4, 2003 – January 30, 2004]. New York: Congregation Emanu-El of the City of New York, 2003.

_____. "Magic and Kabbalah in *the Book of the Responding Entity*," in in *The Solomon Goldman Lectures*, vol. VI, edited by Mayer I. Gruber (Chicago: The Spertus College of Judaism Press, 1993).

_____. "The Origin of Alchemy according to Zosimos and a Hebrew Parallel," in *Review des etudes juives*, vol. 145, nos. 1-2 (Paris: 1986) AND included as CHAPTER 8 of Arturo Schwartz' *Kabbalah and Alchemy. An Essay on Common Archetypes* (Northvale – Jerusalem: Jason Aronson Inc., 2000): Chapter 8.

Janowitz, Naomi. *Magic in the Roman World* [RELIGION IN THE FIRST CHRISTIAN CENTURIES]. London – New York: Routledge, 2001. (See also Janowitz' *Icons of Power*, listed above.)

Jewell, Philip. "Flavius Josephus' Terminology of Magic," in *Journal for the Academic Study of Magic*, Issue 5, edited by Susan Johnson Graf and Amy Hale (Oxford: Mandrake of Oxford, 2009).

Kanarfogel, Ephraim. *"Peering through the Lattices": Mystical, Magical, and Pietistic Dimensions in the Tosafist Period*. Detroit: Wayne State University Press, 2000.

Kern-Ulmer, Brigitte (Rivka). "The Depiction of Magic in Rabbinic Texts: The Rabbinic and the Greek Concept of Magic," in *Journal for the Study of Judaism*, vol. 27, no. 3 (Leiden: E. J. Brill, 1996).

Klutz, Todd E. (ed) *Magic in the Biblical World: From the Rod of Aaron to the Ring of Solomon*. London: T & T Clark International, 2003.

_____. *Rewriting the TESTAMENT OF SOLOMON: Tradition, Conflict and Identity in a Late Antique Pseudepigraphon* [LIBRARY OF SECOND TEMPLE STUDIES, 53]. London – New York: T & T Clark, 2005.

Mastrocinque, Attilio. *From Jewish Magic to Gnosticism* [STUDIEN UND TEXTE ZU ANTIKE UND CHRISTENTUM 24]. Tübingen: Mohr Siebeck, 2005.

Meyer, Marvin; and Mirecki, Paul (eds). *Ancient Magic and Ritual Power* [RELIGIONS IN THE GRECO-ROMAN WORLD, volume 129]. Leiden: E. J. Brill, 1995 (see especially Part Three: "Magic and Ritual Power in Judaism and Early Christianity").

Naveh, Joseph; and Shaked, Shaul. *Amulets and Magic Bowls. Aramaic Incantations of Late Antiquity*. 1985; (2nd ed) Jerusalem: Magnes Press, The Hebrew University, 1987.

_____. *Magic Spells and Formulae. Aramaic Incantations of Late Antiquity*. Jerusalem: Magnes Press, The Hebrew University, 1993.

Ness, Lester. *Written in the Stars: Ancient Zodiac Mosaics* [MARCO POLO MONOGRAPHS, no. 1]. Warren Center: Shangri-La Publications, 1999.

Neusner, Jacob. "Science and Magic, Miracle and Magic in Formative Judaism: The System and the Difference," in *Religion, Science and Magic: In Concert and in Conflict*, edited by J. Neusner, E. Frerichs, and P. Flesher (Oxford/New York: Oxford University Press, 1989).

Patai, Raphael. *The Jewish Alchemists. A History and Source Book*. Princeton: Princeton University Press, 1994.

Pilcher, E. J. "Two Kabbalistic Planetary Charms," in *Proceedings of the Society of Biblical Archaeology* 28 (London: 1906).

Rohrbacher-Sticker, Claudia. "From Sense to Nonsense, From Incantation Prayer to Magical Spell," in *Jewish Studies Quarterly*, vol. 3, no. 1 (Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck] 1996).

Schäfer, Peter. "The Magic of the Golem: The Early Development of the Golem Legend," in *Journal of Jewish Studies*, vol. 46, nos. 1-2 (The Oxford Centre for Hebrew and Jewish Studies, 1995).

_____. "Merkavah Mysticism and Magic," in *Gershom Scholem's* MAJOR TRENDS IN JEWISH MYSTICISM *50 Years After*, edited by J. Dan and P. Schäfer (Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck] 1993)

Schiffman, Lawrence; and Swartz, Michael. *Hebrew and Aramaic Incantation Texts: Selected Texts from Taylor-Schechter Box K1*. Sheffield: JSOT Press (Sheffield Academic Press), 1992.

Scholem, Gershom. "Some Sources of Jewish-Arabic Demonology," in *Journal of Jewish Studies*, vol. 16 (The Oxford Centre for Hebrew and Jewish Studies, 1965; English introduction to Hebrew texts).

Schrire, T. *Hebrew Magic Amulets* (as *Hebrew Amulets*), London: Routledge and Kegan Paul, 1966; rpt. New York: Behrman House, 1982.

Schwartz, Dov. *Studies on Astral Magic in Medieval Jewish Thought*, [BRILL REFERENCE LIBRARY OF JUDAISM, 20] Leiden: Brill Academic Publishers, 2005.

Seidel, Jonathan Lee. STUDIES IN ANCIENT JEWISH MAGIC. (Ph.D dissertation, Berkeley: University of California, 1996)

Shaked, Shaul. "An Early Magic Fragment form the Cairo Geniza," in *Occident and Orient: A Tribute to the Memory of A. Scheiber*, edited by Robert Dan (Budapest – Leiden: Akadmiai Kiado/E. J. Brill, 1988).

_____. "Jews, Christians and Pagans in the Aramaic Incantations Bowls of the Sasanian Period," in *Religions and Cultures: First International Conference of MEDITERRANEUM*, edited by Adriana Destro and Mauro Pesce [Academic Studies and the Social Order], Binghamton: Global Publications, Binghamton University, 2000.

_____(ed). *Officina Magica: Essays on the Practice of Magic in Antiquity* [STUDIES IN JUDAICA 4]. Leiden – Boston: Brill, 2005.

Sharot, Stephen. *Messianism, Mysticism, and Magic.* A Sociological Analysis of Jewish Religious Movements [STUDIES IN RELIGION]. Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1982.

Shatzmiller, Joseph. "In Search of the 'Book of Figures': Medicine and Astrology in Montpellier at the Turn of the Fourteenth Century," in *AJS Review*, Volume Seven-Eight, edited by Frank Talmage (Cambridge: Association for Jewish Studies, 1982-1983.

Smith, Morton. "The Jewish Elements in the Magical Papyri," in

- *Society of Biblical Literature 1986 Seminar Papers*, no. 25; and
- (idem) *Studies in the Cult of Yahweh* [RELIGIONS IN THE GRECO-ROMAN WORLD, 130/2] edited by Shaye J. D. Cohen (Leiden: E. J. Brill, 1996): Volume 2. See also Hans Dieter Betz, "Jewish Magic in the Greek Magical Papyri (*PGM* VII.260-71)" in *Envisioning Magic* (listed above, page 28).

_____. "A Note on Some Jewish Assimilationists: The Angels (P. Berlin 5025b, P. Louvre 2391)" in

- *Journal of the Ancient Near East Society*, 16-17 (1984); and
- (idem) *Studies in the Cult of Yahweh*, Volume 2 (see above)

Societas Magica Newsletter, Issue 10, Spring 2003: JEWISH MAGIC: A *PERPECTIVES* SYMPOSIUM (— online at http://www.societasmagica.org/), which contains the following articles:

- Swartz, Michael D. "A Magic All Its Own"
- Lesses, Rebecca. "Jewish Magic and Multiculturalism in the Ancient World"
- Kanarfogel, Ephraim. "Magic in the Rabbinic Culture of Medieval Ashakenaz"

Societas Magica Newsletter, Issue 19, Spring 2008 (—online at http://www.societasmagica.org/) which contains

- Durov, Victoria. "Codicological Notes on the Text of a Hebrew Magic Manual: A New Perspective?"

Swartz, Michael D. "Book and Tradition in Hekhalot and Magical Literature," in *The Journal of Jewish Thought and Philosophy*, vol. 3, issue 2, edited by E. Wolfson and P. Mendes-Flohr (Harwood Academic Publishers GmbH, 1993).

_____. "The Dead Sea Scrolls and Later Jewish Magic and Mysticism," in *Dead Sea Discoveries*, vol. 8, no. 2 (Leiden: Brill NV, 2001).

_____. "Sacrificial Themes in Jewish Magic," in *Magic and Ritual in the Ancient World*, part 4, edited by Paul Allan Mirecki and Marvin W. Meyer (Leiden – Boston – Koln: Brill, 2001)

_____. "Scribal Magic and Its Rhetoric: Formal Patterns in Medieval Hebrew and Aramaic Incantation Texts from the Cairo Genizah," in *Harvard Theological Review*, vol. 83, no. 2 (Cambridge: 1990).

Thompson, C. J. S. *The Mysteries and Secrets of Magic*. London: John Lane, 1927; New York: Causeway Books, 1973; New York: Cosimo Inc., 2005.

Trachtenberg, Joshua. *Jewish Magic and Superstition: A Study in Folk Religion*. New York: Behrman's Jewish Book House, 1939; rpt. New York: Atheneum, 1970; rpt. with a foreword by Moshe Idel, Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2004.

Urbach, Ephraim E. "Chapter VI: Magic and Miracle," in *The Sages, Their Concepts and Beliefs*. English edition: Jerusalem: Magnes Press, 1975; rpt. Cambridge – London: Harvard University Press, 1987.

Vukosavović, Filip. *Angels and Demons: Jewish Magic through the Ages*. Jerusalem: Bible Lands Museum, 2010.

Verman, Mark; and Adler, Shulamit H. "Path Jumping in the Jewish Magical Tradition," in *Jewish Studies Quarterly*, vol. 1, no. 1 (Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck] 1993/4).

Wasserman, Steven M. "The Magical Texts in the Cairo Genizah," in *Genizah Research after Ninety Years: The Case of Judaeo-Arabic* [PAPERS READ AT THE THIRD CONGRESS OF THE SOCIETY FOR JUDAEO-ARABIC STUDIES], edited by Joseph Blau and Stefan C. Reif. Cambridge: Cambridge University Press, 1992.

Zohar, Zion. "*Pulsa De-Nura*: The Innovation of Modern Magic and Ritual," in *Modern Judaism*, Volume 27, Number 1 (Baltimore: Johns Hopkins University Press, Feb. 2007).

Appendix 2

THE 1982 VERSION OF

Notes on the Study of *Merkabah* Mysticism and *Hekhalot* Literature

from *A Guide to Kabbalistic Books in English: 1977-1979*, by Don Karr (Ithaca: 1982), pages 37-40

Additions from the slightly expanded version in *Collected Articles on the Kabbalah,* VOLUME 1, by D. Karr (Ithaca: KoM #5, 1985), pages 17-20, are shown in brackets.

1. Merkabah mysticism is the name of a mystical movement within Judaism's Talmudic and Gaonic Periods (ca. 100-1000 c. e.). This school produced what is called the Hekhalot literature.

2. This mysticism, ma'aseh merkabah (work of the chariot), is mentioned in the Mishna itself (in Hagigah 2:1):

   > The work of creation (ma'aseh bereshit) may not be expounded in the presence of two or more. The description of the chariot (merkabah) may not be expounded even in the presence of one, unless he is a sage who already understands out of his own insights.
   >
   > (quoted from Lipman, Eugene. THE MISHNAH, ORAL TEACHING OF JUDAISM. [New York:] Schocken, 1974, p. 150)

3. Implied in this quote is that merkabah mysticism, though guarded, was not outside of the rabbinic tradition. One gets the impression that it was even thought of as the supreme mystery.

4. Just as the work of creation comprised mystical speculation on the first part of Genesis, work of the chariot comprised mystical speculation on, and amplification of, the first chapter of Ezekiel.

5. The literature of this school describes the mystical journey through various heavens and palaces (hekhalot) leading to the ultimate vision of the throne and chariot, and, in some cases, "the figure in the form of a man" (Ezekiel 1:26).

6. It is not the purpose of this short paper to go into detail about the development of the merkabah school or the contents of the Hekhalot texts. To a greater extent than I am capable, this work has already been done. My purpose is to inform the reader of where to look for information on the various facets of study pertaining to merkabah mysticism. I have limited myself to English sources.

7. Historical and scholarly overviews: as it is with any study in the field of Jewish mysticism, the best place to start the investigation of merkabah mysticism is in the works of Gershom Scholem. Two of his works give excellent synopses of the subject:

   MAJOR TRENDS IN JEWISH MYSTICISM (1941, Schocken repr.) Lecture 2. Merkabah Mysticism and Jewish Gnosticism.

   KABBALAH (1974, Meridian repr.) pp. 8-21, and article: Merkabah Mysticism, pp. 373-6.

   For a closer look at some of the topics and scholarly concerns in merkabah mysticism, see Scholem's

   JEWISH GNOSTICISM, MERKABAH MYSTICISM, AND TALMUDIC TRADITION (1965, Jewish Theological Seminary).

   KABBALAH (as above), articles:
   Chiromancy, pp. 317-9.
   Meditation, pp. 369-72.
   Metatron, pp. 377-81.

8. There are a few articles and one book that analyze the connections of merkabah mysticism with the rabbinic (i.e. Talmudic, etc.) tradition:

   Bokser, Ben Zion. THE JEWISH MYSTICAL TRADITION 1981 Pilgrim Press) Chapter 2. The Talmud.
   Talmudic "work of the chariot" segments are translated and introduced.

   Halperin, David J. THE MERKABAH IN RABBINIC LITERATURE. (1980, American Oriental Society)
   This is a close scholarly analysis of the references to merkabah mysticism in the Mishna: Hagigah 2:1, the Tosefta: Hagigah 2:1-7, the Palestinian Talmud 77 a-d, and the Babylonian Talmud 11b-16a.

   Levy, Samson H. The Best Kept Secret of the Rabbinic Tradition, in JUDAISM 21 (4) 1972.

This takes a look at the strange case of Rabbi Simeon ben Zoma, who entered into PRDS (paradise) but came out of it "stricken."

Neusner, Jacob. The Development of the Merkavah Tradition, in THE STUDY OF JUDAISM in the Persian, Hellenistic and Roman Period, vol 11 (2), 1971, Leiden.
Four versions of the story of Yohanan ben Zakkai and the merkabah-sermon of his disciple Eleazer ben Arakh are presented and compared to demonstrate that such a story accumulates more and more detail as it passes from earlier to later versions.

9. In JEWISH GNOSTICISM… Scholem lists eight texts belonging to the Hekhalot literature. I shall list them here, adding one (Shiur Qoma), indicating research sources, if any exist:

   a) The Visions of Ezekiel, a mystical midrash on Ezekiel 1:1, see:

      Jacobs, Louis. JEWISH MYSTICAL TESTIMONIES (1977, Schocken) Chapter Three: The Riders of the Chariot and Those Who Enter the Heavenly Halls. Introduction and text of Visions…

      Marmorstein, A. A Fragment of the Visions of Ezekiel, in JEWISH QUARTERLY REVIEW, New Series #8 (1917-18). Translation and discussion.

   b) The Lesser Hekhalot, possibly the oldest. In English, there are only spot translations in Scholem's JEWISH GNOSTICISM… and MAJOR TRENDS…

   c) The Greater Hekhalot, the best covered of the texts for our purposes. Besides spot translations (see Scholem as listed in b) there are

      Blumenthal, David R. UNDERSTANDING JEWISH MYSTICISM: A Source Reader (1978, Ktav) [pp. 53-91] Blumenthal introduces and presents translations of The Greater Hekhalot, Chs. 15-29:5.

      [Kaplan, Aryeh. MEDITATION AND KABBALAH. (1982, Weiser) pp. 41-54. Kaplan introduces the Greater Hekhalot and translates Chapters 1, 2, and 16-26.]

      Schiffman, Lawrence. The Recall of Rabbi Nehuniah ha-Qanah from Ecstasy in the Hekhlaot Rabbati, in AJS REVIEW vol I, 1976.

In Hekhalot Rabbati, R. Nehuniah is pulled out of his ecstasy by his disciples by making him ever-so-slightly ritually impure. This tale is given scholarly treatment in Schiffman's article.

Smith, Morton. Observations on Hekhalot Rabbati, in BIBLICAL AND OTHER STUDIES, ed. A. Altmann (Harvard U. Press, 1963). This [article] summarizes and analyzes the contents [of Hekhalot Rabbati], presenting a translated excerpt of The Great Magical Papyrus of Paris for the sake of comparison.
(M. Smith has translated The Greater Hekhalot in its entirety, but it has not been published. Indeed, it exists, as far as I know, in typescript, with corrections jotted in the margins and scribbled over the text by Gershom Scholem.)

d) Merkabah Rabbah. I know of no English sources for this.

e) A titleless Hekhalot. Scholem gives a transcription of this text in Hebrew in an appendix to JEWISH GNOSTICISM…, but I know of no other sources for information on this.

f) Chapter on physiognomics and chiromancy, published in Hebrew by Scholem, but no English translation. See, however, Scholem's article: Chiromancy in KABBALAH.

g) Book of the Hekhalot, called also 3 Enoch or the Hebrew Book of Enoch. One of the latest of the texts. Full scholarly treatment and translation of this appear in

Odeberg, Hugo. 3 ENOCH or THE HEBREW BOOK OF ENOCH (1928, Ktav repr. [1973])

h) The Treatise of the Hekhalot, the latest of the texts. Published, and translated into German, but not into English.

i) Shiur Qoma, a strange treatise listing the dimensions and secret names of the deity's various members. See

Meltzer, David (ed) THE SECRET GARDEN (1977, Seabury) pp. 23-37 for a translation of the text.

For scholarly studies on Shiur Qoma, see

Loewe, Raphael. The Divine Garment and Shi'ur Qomah, in HARVARD THEOLOGICAL REVIEW 58 (1965)

Scholem. JEWISH GNOSTICISM… (as above) chapter VI: The Age of Shiur Komah Speculation and a passage in Origen.

A 14th-century commentary on Shiur Qoma by Moses b. Joshua b. Mar David of Narbonne is translated in

Altmann, A. (ed) JEWISH MEDIEVAL AND RENAISSANCE STUDIES 4 (1967) pp. 225-88.

Shiur Qoma's symbolism is based on the details of "the beloved" in Song of Songs 5:11-16. The basis of the dimensions given is derived from Psalm 147:5; since the phrase in that passage adds up to 236, via gematria, this is the root of Shiur Qoma's calculations.

Notes on the Study of *Merkabah* Mysticism and *Hekhalot* Literature in English

with an appendix on Jewish Magic

Don Karr

© Don Karr, 1982-5, updated 1995-2012 Email: dk0618@yahoo.com

All rights reserved.

License to Copy

This publication is intended for personal use only. Paper copies may be made for personal use.

With the above exception, no part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopy, without permission in writing from the author. Reviewers may quote brief passages.

[The original version of this article appeared as an appendix to the fourth edition of *A Guide to Kabbalistic Books in English: 1977-1979*, by Don Karr (Ithaca: 1982), pp. 37-40; it was reprinted in slightly expanded form in *Collected Articles on the Kabbalah,* volume 1, by D. Karr (Ithaca: KoM #5, 1985), pages 17-20, which is reprinted below as APPENDIX 2.]

MERKABAH (= CHARIOT) MYSTICISM developed out of speculation on and expansion of the visions of Ezekiel (CHAPTERS 1, 8, and 10) and, to a lesser extent, Isaiah (CHAPTER 6) and Daniel (CHAPTER 2). This strain of mysticism meanders through the intertestamental pseudepigrapha[1] and even touches corners of gnostic and Qumran texts.[2]

---

[1] 1 Enoch 14; The Life of Adam and Eve (including The Apocalypse of Moses); The Apocalypse of Abraham. For translations of these, see James H. Charlesworth (ed.), *The Old Testament Pseudepigrapha*, Volume 1 (Garden City: Doubleday and Company, 1983).

1 Enoch 14 is particularly important. Gruenwald (in AMM, p. 36) says, "…it is the oldest Merkavah vision we know of from outside the canonical Scriptures. … Indeed, one can consider this particular vision a model-vision of Merkavah Mysticism." (AMM = *Apocalyptic and Merkavah Mysticism*—see below, page 4, ***1980*** • Gruenwald.)

[2] On *merkabah* in gnostic works: (texts) "The Hypostasis of the Archons" and "On the Origin of the World," in James M. Robinson (ed), *The Nag Hammadi Library in English* (Leiden: – E. J. Brill / San Francisco: Harper and Row, 1977; revised edition, Leiden: E. J. Brill, 1996); Ithamar Gruenwald's article, "Jewish Merkavah Mysticism and Gnosticism," in *Studies in Jewish Mysticism*, edited by J. Dan and F. Talmage (Cambridge: Association for Jewish Studies, 1982).

On *merkabah* in Qumran works (= Dead Sea Scrolls): David Halperin, FACES (= *The Faces of the Chariot*, see below, page 6, ***1988*** • Halperin); Geza Vermes, *The Dead Sea Scrolls in English* (London: Penguin Books, 1987): § 12; Florentino Garcia Martinez, *The Dead Sea Scrolls Translated* (Leiden: E. J. Brill, 1994): pages 419-431; M. Wise, M. Abegg, and E. Cook, *The Dead Sea Scrolls: A New Translation* (San Francisco: HarperSanFrancisco, 1996): pages 365-377 (includes the "Masada Fragment"). Refer also to the list on page 17 below: "Regarding the *Songs of the Sabbath Sacrifice*."

Merkabah material and references can be found in shreds, often more provocative than telling, in the Talmud and other rabbinic writings.[3] However, the major concentrated expression of *merkabah* mysticism is that cluster of writings which has come to be called the *hekhalot* (= HEAVENLY HALLS) literature, which is the focus of this paper.

Arguments over the dating of this body of literature continue, but there is general agreement to a range of 200-800 C.E. The bounds and structure of these writings are also matters of dispute, for the notions of titles and fixed contents of a specific canon of *hekhalot* books appear to be more academic conveniences than reflections of the true nature or state of the literature.

Since the 'seventies, scholarly work on the *hekhalot* texts has increased dramatically, as the publication dates on a clear majority of the books and articles discussed below attest. Before this spate of academic activity, there were in English little more than Gershom Scholem's works[4] and Hugo Odeberg's attempt at a critical edition of one of the *hekhalot* texts[5] to shed light on this oblique collection of writings. Even as this lament is being recalled, no time should be lost in acknowledging Scholem's inescapable influence on this and all other aspects of the study of Jewish mysticism. Some of Scholem's conclusions regarding the *hekhalot* have been challenged, and some of his observations on and characterizations of the *hekhalot* texts have come to seem convenient, imposing order on that which is, in fact, near chaos. Yet, Scholem's writings on this subject remain some of the clearest and best supported. They are also among the most accessible, not only in their style but in their actual availability. As for Odeberg, his lone work is more problematic. As significant as it *was*, Odeberg's treatment of *Sefer ha-Hekhalot* (BOOK OF THE HEKHALOT, dubbed by Odeberg "3 Enoch") is now considered unreliable and misleading on many points. But, as contemporary scholar David Halperin has pointed out, Odeberg's work has "proved easier to criticize than to emulate," for critical editions of *hekhalot* texts—with English translations or not—are few indeed.[6]

Today, however, we are in pretty fair shape to study *merkabah* mysticism and *hekhalot* texts, though some of the leading scholars in this field publish in German[7] and, of course, Hebrew.

---

[3] Mishnah: *Megillah* 4:10, *Hagigah* 2:7, *Tosefta Hagigah* 2:1-7, Palestinian Talmud 77 a-d; Babylonian Talmud 11b-16a. See the books listed below by ***1980*** • Halperin and ***1982*** • Chernus on page 5, and ***2009*** • Schäfer on page 20.

[4] A list of Scholem's works is given below, page 4.

Morton Smith's "Observations on Hekhalot Rabbati," in *Biblical and Other Studies*, edited by Alexander Altmann (Cambridge: Harvard University Press, 1963) was another early notice.

In the 'forties, Smith translated *Hekhalot Rabbati* into English; this translation circulated among scholars in the field but was never published. The typescript was corrected by Scholem, whose notes appear in the margins. Scholem mentions Smith's translation in *Jewish Gnosticism*…, page 11, note 4.

A transcription of Smith's *Hekhalot Rabbati* is now online:
http://www.digital-brilliance.com/contributed/Karr/HekRab/index.php

[5] *3 Enoch or The Hebrew Book of Enoch* (1928, Cambridge University Press; reprinted New York: Ktav Publishing House, 1973: with a prolegomenon by Jonas C. Greenfield).

[6] FACES, p. 364. (See below, page 6: ***1988*** • Halperin).

[7] In German there is Peter Schäfer and his team, Margarete Schlüter and Georg von Mutius. Certainly, the most significant work which Schäfer has overseen is *Synopse zur Hekhalot-Literatur* (Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck], 1981), which presents in the original Hebrew and Aramaic an array of manuscript readings side by side. *Synopse* was followed by *Geniza-Fragmente zur Hekhalot-Literatur* by the same team (Mohr/Siebeck: 1984). Soon after, German translations of *Synopse* appeared (Mohr/Siebeck, 1987 onward). Schäfer has also published a collection of his articles—ten in German, three in English—as *Hekhalot-Studien* (Mohr/Siebeck, 1988).

Nevertheless, from the texts and studies now available in English, the persistent reader can certainly gain firm impressions of (i) the contents of the *hekhalot* texts, (ii) the issues captivating contemporary scholarship regarding the *hekhalot* texts, and (iii) the place of the *hekhalot* texts in the history and development of Judaism, early Christianity, and their mysticism.[8]

In the following pages, books, sections of books, and articles on *merkabah* mysticism and *hekhalot* literature—including translations—are described. I also discuss the various texts associated, however loosely, with the *hekhalot* corpus, with indications of sources for translations and studies of these.

[8] Refer to Ra'anan S. Boustan's article, "The Study of Heikhalot Literature: Between Mystical Experience and Textual Artifact," in *Currents in Biblical Research*, Vol. 6, No. 1 (London: Sheffield Academic Press, 2007).

Studies

LISTED CHRONOLOGICALLY

1965

- Scholem, Gershom. *Jewish Gnosticism, Merkabah Mysticism, and Talmudic Tradition*. New York: The Jewish Theological Seminary of America, 1960; 2nd improved edition, 1965.

The studies of Gershom Scholem form the basis of contemporary scholarship on Jewish mysticism, and, hence, provide the foundation of subsequent work on *merkabah* mysticism and *hekhalot* texts. Other works by Scholem address this subject at length:

> ***1941*** : Major Trends in Jewish Mysticism. Jerusalem: Schocken Publishing House; rpt. London: Thames and Hudson, 1955; reprinted frequently New York: Schocken Books.
>
> - LECTURE 2: "Merkabah Mysticism and Jewish Gnosticism"

- ***1962*** : *On the Mystical Shape of the Godhead: Basic Concepts in the Kabbalah*. New York: Schocken Books, 1991. The original version of this work was published in German, *Von der mystischen Gestalt der Gottheit: Studien zu Grundbegriffen d. Kabbala* (Zurich: Rhein-Verlag AG), and subsequently in a revised and emended Hebrew version, 1976.
  - CHAPTER 1. "*Shi'ur Komah:* The Mystical Shape of the Godhead"

- ***1974*** : *Kabbalah* [articles collected from *ENCYCLOPEDIA JUDAICA*]. Jerusalem and New York: Keter Publishing House and Times Books; rpt. New York: Meridian, 1978; rpt. New York, Dorset Press, 1987.
  - pages 8-21; pages 373-6: § MERKABAH MYSTICISM; pages 377-81: § METATRON

These works (*Major Trends*…, *Jewish Gnosticism*…, *Kabbalah*, and *Mystical Shape*…) are cited not only to establish the starting point for "modern" scholarship on *hekhalot-merkabah* mysticism but also to demonstrate Scholem's own development in appraising the subject.

1980

- Gruenwald, Ithamar. *Apocalyptic and Merkavah Mysticism* [ARBEITEN ZUR GESCHTICHTE DES ANTIKEN JUDENTUMS UND DES URCHRISTENTUMS, Band XIV]. Leiden – Köln: E. J. Brill, 1980. (hereafter AMM)

> The first half of AMM analyzes the major features of the *merkabah* tradition, beginning in Jewish apocalyptic, then developing into "the literature that first gives a full-scale presentation of Merkavah mysticism" *i.e.*, the *hekhalot* literature, "composed in Eretz-Yisrael (circa 200-700)," thus ending "as a creative literary stream … some time in the Ge'onic period."
>
> The second half of AMM describes the *hekhalot* texts one by one, including *Re'uyot Yehezkel* and *Sefer ha-Razim*.
>
> Two appendices by Saul Lieberman follow: (1) "Metatron, the Meaning of His Name and His Functions," and (2) "The Knowledge of *Halakha* by the Author (or Authors) of the *Heikhaloth*."

- Halperin, David J. *The Merkabah in Rabbinic Literature* [AMERICAN ORIENTAL SERIES, #62]. New Haven: American Oriental Society, 1980.

  Halperin's study investigates the references to the *merkabah* tradition in Mishnah Hagigah 2:1, Tosefta Hagigah 2:1-7, Palestinian Talmud Hagigah 77a-d, and Babylonian Talmud Hagigah 11b-16a.

  "…I believe that I have shown that Scholem's position is not securely supported by the rabbinic sources on the *merkabah*, which, taken by themselves, provide little reason to believe in the existence of the '*merkabah* mysticism' envisioned by Scholem." – page 184

1982

- Chernus, Ira. *Mysticism in Rabbinic Judaism: Studies in the History of Midrash* [STUDIA JUDAICA, Band XI]. Berlin – New York: Walter de Gruyter, 1982.

  This series of essays shows the relationship between *merkabah* mysticism and rabbinic *midrashim* following, generally, two motifs: the revelation on Mount Sinai and the eschatological rewards of the world to come.

  Refer also to Chernus' articles:
  - "Individual and Community in the Redaction of the Hekhalot Literature," in *Hebrew Union College Annual* 52 (Cincinnati: 1981)
  - "The Pilgrimage to the Merkavah: An Interpretation of Early Jewish Mysticism," in *Jerusalem Studies in Jewish Thought*, vol. 6, nos. 1-2, edited by Joseph Dan (Jerusalem: The Hebrew University, 1987)
  - "Visions of God in Merkabah Mysticism," in *Journal for the Study of Judaism*, vol. 13, nos. 1-2 (1982)

1983

- Cohen, Martin Samuel. *The Shi'ur Qomah. Liturgy and Theurgy in Pre-Kabbalistic Jewish Mysticism*. Lanham: University Press of America, 1983.

1984

- Dan, Joseph. *Three Types of Ancient Jewish Mysticism* [SEVENTH ANNUAL RABBI LOUIS FEINBERG MEMORIAL LECTURE IN JUDAIC STUDIES]. Cincinnati: University of Cincinnati, 1984.

  The "three types" discussed in this brief work are (i) ascent to the divine world, (ii) the mysticism of Hebrew letters, and (iii) *Sar Torah* (PRINCE OF THE TORAH) revelations. *Three Types…* is reprinted in Dan's *Jewish Mysticism*, Volume I: LATE ANTIQUITY (Northvale – Jerusalem: Jason Aronson Inc., 1998).

1985

- Cohen, Martin Samuel. *The Shi'ur Qomah. Texts and Recensions* [TEXTE UND STUDIEN ZUM ANTIKEN JUDENTUM, Volume 9]. Tübingen: J. C. B. Mohr, (Paul Siebeck), 1985

  Cohen's 1983 and 1985 works comprise an edited version of his PhD dissertation, THE ŠIʿUR QOMAH: A CRITICAL EDITION OF THE TEXT WITH INTRODUCTION, TRANSLATION AND COMMENTARY (New York: The Jewish Theological Seminary, 1982).

  See below, TRANSLATIONS *&* REFERENCES," § F.

1988

- Gruenwald, Ithamar. *From Apocalypticism to Gnosticism: Studies in Apocalypticism, Merkavah Mysticism, and Gnosticism* [BEITRAGE ZUR ERFORSCHUNG DES ALTEN TESTAMENTS UND DES ANTIKEN JUDENTUMS, Band 14]. Frankfurt am Main: Verlag Peter Lang, 1988.

  From Apocalypticism… is a collection of twelve articles (plus an introductory essay), most previously published. Four of the articles are new, and one appears in English for the first time.

  Gruenwald comments,

  > The traditions and writings which are discussed in this collection of studies crystallized among people whose intellectual horizons were not as clearly and sharply outlined as those of the modern mind. For those people, the demarcation lines between dreams and dream-like situations, on the one hand, and rational wakefulness, on the other, were rather flexible and likely to be altogether ignored. (—PREFACE, page i)

  Refer also to Gruenwald's article:

  - "Reflections on the Nature and Origins of Jewish Mysticism," in *Gershom Scholem's* MAJOR TRENDS IN JEWISH MYSTICISM *50 Years After*, edited by Joseph Dan and Peter Schäfer (Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck] 1993)

- Halperin, David J. *The Faces of the Chariot: Early Jewish Responses to Ezekiel's Vision.* [TEXTE UND STUDIEN ZUM ANTIKEN JUDENTUM, Volume 16]. Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1988. (hereafter FACES)

  FACES is a thorough study which challenges many conclusions and assumptions of previous scholars, tracing *merkabah* material from the Bible, through the apocalypses and rabbinic literature, concluding with the *hekhalot* texts. Translations of the text *Re'iyot Yezkiel* (VISIONS OF EZEKIEL) and other important segments of *hekhalot* material are included.

  FACES is valuable in a way that few books of this ilk are in that Halperin invites the reader to engage in his entire scholarly process, which he lays out in great detail in his 450-page text, two-tiered notes (footnotes and endnotes), seven informative appendices (Appendix I: "Orientation to Rabbinic Sources" is especially helpful), and full reference list (which is divided into sixteen sections according to topic).

  Refer to Halperin's articles:

  - "Heavenly Ascension in Ancient Judaism: The Nature of the Experience," in *Society of Biblical Literature 1987 Seminar Papers*, no. 26, edited by Harold Kent (Atlanta: Scholars Press, 1987)
  - "A Sexual Image in Hekhalot Rabbati and Its Implications," in *Jerusalem Studies in Jewish Thought,* vol. 6, nos. 1-2, edited by Joseph Dan (Jerusalem: The Hebrew University, 1987).
  - "Ascension or Invasion: Implications of the Heavenly Journey in Ancient Judaism," in *Religion*, vol. 18 (Newcastle-upon-Tyne: Oriel Press, 1988).

1989

- Janowitz, Naomi. *The Poetics of Ascent. Theories of Language in a Rabbinic Ascent Text* [SUNY SERIES IN JUDAICA: HERMENEUTICS, MYSTICISM, AND CULTURE]. Albany: State University of New York Press, 1989.

  Poetics of Ascent offers a translation of *Ma'aseh Merkabah* with a speculative analysis regarding the functions of this text's "ritual language."

  Further, see Janowitz' article
  - "God's Body: Theological and Ritual Roles of *Shi'ur Komah*," in *People of the Body: Jews and Judaism from an Embodied Perspective*, edited by Howard Eilberg-Schwartz [SUNY SERIES: THE BODY IN CULTURE, HISTORY AND RELIGION]. Albany: State University of New York Press, 1992.

1991

- Swartz, Michael D. *Mystical Prayer in Ancient Judaism. An Analysis of* MA'ASEH MERKABAH [TEXTE UND STUDIEN ZUM ANTIKEN JUDENTUM, Volume 28]. Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1991.

  Mystical Prayer…gives a full treatment and translation of *Ma'aseh Merkabah* (WORK OF THE CHARIOT).
  Mystical Prayer is a revised and expanded version of Swartz' PhD dissertation, LITURGICAL ELEMENTS IN EARLY JEWISH MYSTICISM: A Literary Analysis of "Ma'aseh Merkavah" (New York: New York University, 1986).

1992

- Dan, Joseph. *The Revelation of the Secret World: The Beginning of Jewish Mysticism.* Providence: Brown University Press, 1992.

  After a discussion of the ironic errors of this lecture's title, Dan identifies the "distinctively mystical elements in *Hechalot* literature" as residing in only five texts: *Hekhalot Rabbati, Hekhalot Zutarti, Sefer Hekhalot* (or 3 Enoch), *Ma'aseh Merkabah,* and *Shi'ur Qomah.*
  Revelation… has been reprinted in Dan's *Jewish Mysticism*, Volume One: LATE ANTIQUITY (Northvale – Jerusalem: Jason Aronson Inc., 1998).

- Schäfer, Peter. *The Hidden and Manifest God: Some Major Themes in Early Jewish Mysticism* [SUNY SERIES IN JUDAICA: HERMENEUTICS, MYSTICISM, AND RELIGION]. Albany: State University of New York Press, 1992. (hereafter HMG)

  HMG is a detailed look at a selection of *hekhalot* texts. Instead of summarizing each text in turn, Schäfer organizes his analysis thematically, considering each text's notion of God, angels, and man. He clarifies the roles of two distinct motifs: (i) ascent through the *hekhalot* to the throne of glory, and (ii) the adjuration—either to God or to one of his angels.

  Refer to Schäfer's articles:
  - "Tradition and Redaction in Hekhalot Literature," in *Journal for the Study of Judaism in the Persian, Hellenistic, and Roman Period*, vol. 14, no. 2 (Leiden: E. J. Brill, 1983); also in Schäfer's *Hekhalot-Studien* (Tübingen: J.C.B. Mohr [Paul Siebeck], 1988).

- "New Testament and Hekhalot Literature: The Journey into Heaven in Paul and in Merkavah Mysticism," in *Journal of Jewish Studies*, vol. 35, no. 1 (The Oxford Centre for Hebrew and Jewish Studies, Spring 1984); also in Schäfer's *Hekhalot-Studien.*
- "Research on Hekhalot Literature: Where Do We Stand Now?" in *Rashi 1040—1990: Congres europeen des Études juives* [HOMMAGE A EPHRAIM E. URBACH], edited by Gabrielle Sed-Rajna (Paris: Les éditions du Cerf, 1993).
- "Communion with the Angels: Qumran and the Origins of Jewish Mysticism," in *Wege Mystischer Gotteserfahrung: Judentum, Christentum und Islam / Mystical Approaches to God: Judaism, Christianity, and Islam*, edited by Peter Schäfer (Munich: Oldenbourg, 2006)

1993

- Dan, Joseph. *The Ancient Jewish Mysticism*. Tel Aviv: MOD [= Ministry of Defense] Books, 1993.

Dan reviews all of the major topics, issues, and texts in a manner which does not exclude the non-specialist. *Ancient Jewish Mysticism* expands Dan's earlier chap book, *Three Types of Ancient Jewish Mysticism* (University of Cincinnati, 1984)—see above ***1984*** • Dan.

Further elaborating on the topics covered in *The Ancient Jewish Mysticism* is the collection of articles which comprises Dan's *Jewish Mysticism*, Volume One: LATE ANTIQUITY (Northvale – Jerusalem: Jason Aronson Inc., 1998; hereafter JM1), in which Dan's articles listed below have been reprinted.

Refer also to the following articles by Joseph Dan:

- "The Concept of History in Hekhalot and Merkabah Literature," in *Binah: Studies in Jewish History, Thought, and Culture*, vol. 1: STUDIES IN JEWISH HISTORY, edited by Joseph Dan (New York – Westport: Praeger Publishers, 1989) = JM1: CHAPTER 7.
- "The Concept of Knowledge in the Shi'ur Qomah," in *Studies in Jewish Religious and Intellectual History* [PRESENTED TO ALEXANDER ALTMANN ON THE OCCASION OF HIS SEVENTIETH BIRTHDAY], edited by Siegfried Stein and Raphael Loewe (University of Alabama Press/Institute of Jewish Studies: 1979) = JM1: CHAPTER 8.
- "Rashi and the Merkabah," in *Rashi 1040—1990: Congres europeen des Études juives* [HOMMAGE A EPHRAIM E. URBACH], edited by Gabrielle Sed-Rajna (Paris: Les éditions du Cerf, 1993) = JM1: CHAPTER 11.

1994

- Wolfson, Elliot R. *Through a Speculum That Shines: Vision and Imagination in Medieval Jewish Mysticism* (Princeton: Princeton University Press, 1994) (hereafter SPECULUM)

"This book … is an attempt to treat in a comprehensive manner the problem of visionary experience in some of the main texts of the classical period of medieval Jewish mysticism. I have isolated the problem of vision and visualization since this constitutes one of the essential phenomenological concerns in the various mystical corpora produced by Jewish authors throughout history. I make no claim that mysticism is identical to or collapsible into the phenomenon of vision. I do, however, maintain that the examination of this issue provides an excellent speculum through which to view the religious experience of different Jewish mystics.

While the major focus of this book, from a chronological perspective, is the High Middle Ages…(chapters 5 to 7), in chapter 3 I discuss the nature of the vision of the glory in the ancient Jewish mystical corpus known as the Hekhalot or Merkavah

> literature. The justification for including this chapter is both historical-textual and phenomenological." (—page 9) [my ellipses—*DK*]

After providing a summary of scholarship on *hekhalot* literature, CHAPTER 3, "Visionary Ascent and Enthronement in the Hekhalot Literature," discusses the vision of God as presented therein, citing *Hekhalot Rabbati* most often. Wolfson explores problematic aspects—"The Paradox of Seeing the Hidden God," eroticism, anthropomorphism—which bear upon the import of the texts: Did actual experiences determine the texts, or did the texts determine the experiences? Are the experiences themselves "real" or "imagined"? Does the *hekhalot* literature represent experience or exegesis? Are such distinctions useful in understanding the intent of the *hekhalot* authors? Through the chapter, Wolfson remains in dialogue with other scholars who have treated the *hekhalot* material—Scholem, Schäfer, and Halperin in particular.

> "From a phenomenological perspective as well, it is obvious that the Hekhalot corpus is an intrinsic part of such a study [*i.e.*, of visionary experience in medieval Jewish mysticism], insofar as the vision of glory and the chariot served as a paradigm for visionary experience in later Jewish mysticism, influenced in particular…by the philosophical reinterpretations of this religious experience, as will be discussed in chapter 4 ["Theories of Glory and Visionary Experience in Pre-Kabbalistic Sources"]. To be sure, in the twelfth and thirteenth centuries the various 'trends' of Jewish mysticism took shape in such a way that the chariot vision is hermeneutically transformed. It is nevertheless the case that the major mystical ideologies of the period to be discussed in this monograph, the German Pietists [CHAPTER 5: "Haside Ashakenaz: Verdical and Docetic [≈ "real" or "imagined"] Interpretations of the Chariot Vision"] and the Provençal-Spanish kabbalists of the theosophic trend [CHAPTERS 6 and 7, "Visionary Gnosis and the Role of the Imagination in Theosophic Kabbalah" and "The Hermeneutics of Visionary Experience: Revelation and Interpretation in the Zohar"] orient themselves in terms of the chariot. In that sense we can speak of these schools as hermeneutical transformations of the Hekhalot mysticism." (—pages 9-10) [my brackets and ellipses—*DK*]

Further, refer to Wolfson's articles

- "The Image of Jacob Engraved upon the Throne: Further Reflection on the Esoteric Doctrine of the German Pietists" = CHAPTER 1 of *Along the Path: Studies in Kabbalistic Myth, Symbolism, and Hermeneutics*. Albany: State University of New York Press, 1995
- "Jewish Mysticism: A Philosophical Overview," § MERKAVAH MYSTICISM, in *History of Jewish Philosophy* [ROUTLEDGE HISTORY OF WORLD PHILOSOPHIES – volume 2], edited by Daniel H. Frank & Oliver Leaman (London – New York: Routledge, 1997)
- "Metatron and Shi'ur Qomah in the Writings of the Haside Ashkenaz," in *Mysticism, Magic and Kabbalah in Ashkenazi Judaism: International Symposium held in Frankfurt a. M. 1991*, edited by Karl Erich Grözinger and Joseph Dan [STUDIA JUDAICA: Band XIII]. Berlin: Walter de Gruyter, 1995.
- "*Yeridah la-Merkavah*: Typology of Ecstasy and Enthronement in Ancient Jewish Mysticism," in *Mystics of the Book: Themes, Topics, and Typologies*, edited by R. A. Herrera (New York: Peter Lang Publishing, Inc., 1993).

1995

- Deutsch, Nathaniel. *The Gnostic Imagination. Gnosticism, Mandaeism, and Merkabah Mysticism* [BRILL'S SERIES ON JEWISH STUDIES, 13]. Leiden: E. J. Brill, 1995.

  Deutsch gives an account of the relationship between Gnosticism and *merkabah* mysticism using Scholem's written statements on these as a starting point. He surveys a range of scholarly opinion on issues surrounding these topics, drawing on many of the writers mentioned in this bibliography. Deutsch summarizes his view of Scholem on page 36: "Even though his [Scholem's] comparative analysis of Gnosticism and Merkabah mysticism is problematic from a number of methodological perspectives, its role as an intellectual catalyst cannot be overstated."

- Fossum, Jarl E. *The Image of the Invisible God: Essays on the Influence of Jewish Mysticism on Early Christology* [NOVUM TESTAMENTUM ET ORBIS ANTIQUUS 30] Freiburg, Schweiz: Universitätsverlag / Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht, 1995.

  "Many statements about Jesus in the Gospel according to John can be paralleled by what is said about Metatron in *3 Enoch* and the Son in Valentinian Gnosticism. Perhaps the most striking similarity is that they all are represented as the possessor of the Name of God, the concept of which plays an enormous role in Judaism. As the figure of Metatron appears to be some sort of systemization of and elaboration upon everything that was said about the principal angel in older sources, works outdating even John, it would seem that both Johannine and Gnostic Christology owe to mystical Judaism." (INTRODUCTION, pages 3-4)

- Kuyt, Annalies. *The 'Descent' to the Chariot. Towards a Description of the Terminology, Place, Function and Nature of the* YERIDAH *in Hekhalot Literature* [TEXTE UND STUDIEN ZUM ANTIKEN JUDENTUM, Volume 45]. Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1995. (hereafter DESCENT)

  DESCENT offers a discussion of the heavenly journey, *yeridah,* literally "descent," to the *merkabah* in various passages of the *hekhalot* literature. Kuyt outlines the contents of *Hekhalot Rabbati, Hekhalot Zutreti, Ma'aseh Merkabah, Merkabah Rabbah,* 3 Enoch, and one of the Genizah fragments. Translated excerpts from all these texts are included.

1996

- DeConick, April D. *Seek to See Him: Ascent and Vision Mysticism in the Gospel of Thomas* [Supplement to VIGILIÆ CHRISTIANÆ, 33]. Leiden: E. J. Brill, 1996.

  "This monograph represents a critical juncture in Thomas studies since it dispels the belief that the Gospel of Thomas originates from gnostic traditions. Rather, Jewish mystical and Hermetic origins are proposed and examined." (—ENDFLAP)

- Swartz, Michael D. *Scholastic Magic. Ritual and Revelation in Early Jewish Mysticism.* Princeton: Princeton University Press, 1996.

  Swartz translates and analyzes the *Sar Torah* (PRINCE OF THE TORAH) texts with an eye toward the cultural environment which produced them.

1997

- Green, Arthur. *Keter: The Crown of God in Early Jewish Mysticism.* Princeton: Princeton University Press, 1997.

  In chapters 4 through 7, passages from *Shi'ur Qomah*, 3 Enoch, *Razo shel Sandalphon* (SECRET OF SANDALPHON, a *hekhalot*-related text), and *Hekhalot Rabbati* are translated and analyzed.

1998

- Kanagaraj, Jey J. *Mysticism in the Gospel of John: An Inquiry into Its Background* [JOURNAL FOR THE STUDY OF THE NEW TESTAMENT, Sup. 158]. Sheffield: Sheffield Academic Press, 1998.

  The first half of the book (Parts 1 and 2) provides an excellent survey of *merkabah* material and the literature (apocalyptic, non-apocalyptic—including Qumran material—and Christian) clustered around it from Hellenistic times through the first century. Part 2 examines *merkabah* mysticism in some detail to set up an analysis of its connections with Johannine mysticism.

- Kraemer, Ross Shepard. *When Aseneth Met Joseph: A Late Antique Tale of the Biblical Patriarch and His Egyptian Wife, Reconsidered.* New York – Oxford: Oxford University Press, 1998.

  "…*Aseneth* displays significant affinities with traditions about the adjuration of angels and 'ascent' to heavens as known to us from the problematic *hekhalot* and related materials. … Given the nature of our sources, it seems impossible to know what if any actual connections might exist between *Aseneth* and *hekhalot* traditions. But if the longer version of *Aseneth* in particular does stand in some self-conscious relationship to the *hekhalot* traditions, gender may well be a significant factor in the differences." (—*When Aseneth Met Joseph*, page 173)

  Refer especially to CHAPTER 4, "*Aseneth* and the Adjuration of Angels," and CHAPTER 5, "*Aseneth* and Mystical Transformation in the *Hekhalot* Traditions."

  Further, see Celia Deutsch, "Aseneth: Ascetical Practice, Vision, and Transformation,: in *With Letters of Light: Studies in the Dead Sea Scrolls, Early Jewish Apocalypticism, Magic, and Mysticism in Honor of Rachel Elior* [EKSTASIS: RELIGIOUS EXPERIENCE FROM ANTIQUITY TO THE MIDDLE AGES, vol. 2], edited by Daphna V. Arbel and Andrei A. Orlov (Berlin: Walter de Gruyter GmbH & Co., 2011).

- Lesses, Rebecca Macy. *Ritual Practices to Gain Power: Angels, Incantations, and Revelation in Early Jewish Mysticism* [HARVARD THEOLOGICAL STUDIES 44]. Harrisburg: Trinity Press International, 1998. (hereafter POWER)

  Lesses concentrates on the adjuration sections of the *hekhalot* material. Along with an analysis of these "ritual performances," Lesses presents a survey of current scholarship (covering many of the authors mentioned in the present paper). Further, she attempts to set the adjurations of the *hekhalot* into the milieu of the Greco-Egyptian ritual literature of late antiquity.

Refer to Lesses' articles

- "The Adjuration of the Prince of the Presence: Performative Utterance in a Jewish Ritual," in *Ancient Magic and Ritual Power*, edited by Marvin Meyer and Paul Mirecki [RELIGIONS IN THE GRECO-ROMAN WORLD, 129]. Leiden: E. J. Brill, 1995.
- See below: ***2006*** • *Paradise Now*.
- "'He Shall Not Look at a Woman': Gender in the Hekhalot Literature," in *Mapping Gender in Ancient Religious Discourses*, edited by Todd Penner and Caroline Vander Stichele. Leiden: Brill, 2006.
- "Amulets and Angels: Visionary Experience in the *Testament of Job* and the Hekhalot Literature," in *Heavenly Tablets: Interpretation, Identity and Tradition in Ancient Judaism*, edited by Lynn R. LiDonnici and Andrea Lieber. Leiden: Brill, 2007.

1999

- Deutsch, Nathaniel. *Guardians of the Gate: Angelic Vice Regency in Late Antiquity* [BRILL'S SERIES IN JEWISH STUDIES, 22]. Leiden: Brill, 1999.

  "Within Merkabah mysticism, God is frequently depicted as an exalted and highly remote figure. Thus, Scholem was partly right when he described the gulf between humans and the God in Merkabah mysticism. Yet, Scholem erred when he emphasized the impossibility of closing this gulf—that is, when he defined the God of Merkabah mysticism as absolutely inaccessible or transcendent. How was the distance between human beings and God breached in Merkabah mysticism? The answer to this question requires an appreciation of the paradoxical nature of the angelic vice regent" (*Guardians*, p. 9). Deutsch discusses Metatron in this role, with comments on Akatriel; he then examines similar figures in Gnosticism (Sabaoth) and Mandaeism (Abathur).

  Further, refer to Deutsch's article:

  - "Dangerous Ascents: Rabbi Akiba's Water Warning and Late Antique Cosmological Traditions," in *The Journal of Jewish Thought and Philosophy*, vol. 8 (Harwood Academic Publishers GmbH, 1998)

- Hannah, Darrell D. *Michael and Christ: Michael Traditions and Angel Christology* [WISSENSCHAFTLICHE UNTERSUCHUNGEN ZUM NEUEN TESTAMENT: REIHE 2: 109]. Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1999.

  See in particular CHAPTER 5, "The Archangel Michael in Rabbinic and Hekhalot Literature." This chapter's PART 2, § c. develops "The Michael-Metatron Identification" (pages 119-121).

2000

- Kanarfogel, Ephraim. *"Peering through the Lattices": Mystical, Magical, and Pietistic Dimensions in the Tosafist Period.* Detroit: Wayne State University Press, 2000.

  Kanarfogel tracks the influence and use of *hekhalot* and other mystical and magical material to 12th- and 13th-century Germany and France. He argues that esoteric teachings and practices spread beyond the *Hasidei Ashkenaz* to the *tosafists*, rabbinic descendents of Rashi, conventionally considered to have been inclined exclusively toward study of the Talmud.

2001

- Davila, James R. *Descenders to the Chariot: The People behind the Hekhalot Literature* [SUPPLEMENT TO THE JOURNAL FOR THE STUDY OF JUDAISM, Volume 70]. Leiden – Boston – Köln: Brill, 2001.

  In the first chapter, Davila provides an excellent summary of the issues and debates in *hekhalot* scholarship. He then makes his case for understanding the *hekhalot* texts not as being mere literary constructs but as describing the experiences of real practitioners, whom Davila likens to shamans, *i.e.*, "religious functionaries," "intermediaries" seeking "to gain power over the spiritual world."

  Further, see Davila's articles
  - "Prolegomena to a Critical Edition of the Hekhalot Rabbati," in *Journal of Jewish Studies*, vol. 45, no. 2 (The Oxford Centre for Hebrew and Jewish Studies. 1994).
  - "Shamanic Initiatory Death and Resurrection in the *Hekhalot* Literature," in *Magic and Ritual in the Ancient World*, part 4, edited by Paul Allan Mirecki and Marvin W. Meyer (Leiden – Boston – Koln: Brill, 2001)
  - See below: ***2006*** • *Paradise Now.*

- Eskola, Timo. *Messiah and the Throne: Jewish Merkabah Mysticism and Early Christian Exaltation Discourse* [WISSENSCHAFTLICHE UNTERSUCHUNGEN ZUM NEUEN TESTAMENT 2. Reihe 142]. Tübingen: Mohr Siebeck, 2001.

  Eskola says in the introduction (page 17), "…it will be the main purpose of this work to investigate the relationship between Jewish merkabah mysticism and New Testament exaltation Christology by focusing on the central metaphor of the throne. In this study our interest lies in the occupants of the throne, in enthronements, and in the function of the throne in different contexts."

2002

- Janowitz, Naomi. *Icons of Power: Ritual Practices in Late Antiquity* [MAGIC IN HISTORY]. University Park: Pennsylvania State University Press, 2002.

  Chapter 5, "Using Names, Letters, and Praise: The Language of Ascent," focuses on *Hekhalot Rabbati*. Chapter 6, "Combining Words and Deeds: Angelic Imprecations in *The Book of Secrets*," discusses *Sefer ha-Razim*. The *hekhalot* practitioners are considered within the broader setting of the prevailing assumptions—Jewish, Christian, and pagan—of the culture in Late Antiquity concerning religion and ritual.

- Morray-Jones, C. R. A. *A Transparent Illusion. The Dangerous Vision of Water in Hekhalot Mysticism: A Source-Critical and Tradition-Historical Inquiry* [Supplements to the JOURNAL FOR THE STUDY OF JUDAISM, volume 59]. Leiden – Boston – Köln: Brill, 2002.

  In the first section of *A Transparent Illusion*, Morray-Jones builds upon (and occasionally corrects) comments regarding the "water test" passages in his own earlier two-part article, "Paradise Revisited (2 Cor 12:1-12): The Jewish Mystical background of Paul's Apostolate, Part 1: The Jewish Sources" and "Part 2: Paul's Heavenly Ascent and Its Significance (both in *Harvard Theological Review* 86, Cambridge: 1993). Thereafter, Morray-Jones offers an in-depth analysis of the "water vision episode" within the context of the *hekhalot* literature, i.e., *Hekhalot Rabbati* and, especially, *Hekhalot Zutarti*. An extensive appendix discusses "Solomon

and the Queen of Sheba," a story which "appears to derive from the same traditional background and to be related in some manner to the water vision episode itself" (—page 230).

Refer to Morray-Jones' articles

- "Hekhalot Literature and Talmudic Tradition: Alexander's Three Test Cases," in *Journal for the Study of Judaism*, vol. 22, no.1 (Leiden: E. J. Brill, 1991)
- "Transformational Mysticism in the Apocalyptic-Merkabah Tradition," in *Journal of Jewish Studies*, vol. 43, no. 1 (The Oxford Centre for the Hebrew and Jewish Studies, 1992)
- See below: ***2006*** • *Paradise Now*.

2003

- Arbel, Vita Daphna. *Beholders of Divine Secrets: Mysticism and Myth in the Hekhalot and Merkavah Literature*. Albany: State University of New York Press, 2003.

Arbel's summary of *hekhalot* and *merkabah* literature and scholarly approaches to it is not as engaging or detailed as, for instance, the introduction in Davila's *Descenders to the Chariot* (see above). However, Arbel nicely treats the question, "What is MYSTICAL about *hekhalot-merkabah* mysticism?" *i.e.*, what are its "mystical" characteristics and intentions?

FROM THE SUNY PRESS CATALOGUE (Spring 2003): "While previous scholarship has demonstrated the connection between Hekhalot and Merkavah mysticism and parallel traditions in Rabbinical writings, the Dead Sea Scrolls, apocalyptic, early Christian, and Gnostic sources, this work points out additional mythological traditions that resonate in this literature. Arbel suggests that mythological patterns of expression, as well as themes and models rooted in Near Eastern mythological traditions are employed, in spiritualized fashion, to communicate mystical content."

See also Arbel's articles

- "'Understanding of the Heart.' Spiritual Transformation and Divine Revelations in the Hekhalot and Merkavah Literature," in *Jewish Studies Quarterly*, Volume 6, No. 4 (1999). Tübingen: J. C. B. Mohr.
- "Pure Marble Stones or Water? On Ecstatic Perception, Group Identity, and Authority in Hekhalot and Merkavah Literature," in *Studies in Spirituality*, Volume 16 (2006). Kampen [Netherlands]: Kok Pharos.
- See below, ***2006*** • *Paradise Now*.

2004

- Elior, Rachel. *The Three Temples: On the Emergence of Jewish Mysticism*, translated by David Louvish [= *MIKDASH U-MERKAVAH, KOHANIM U-MAL'AKHIM, HEKHAL BA-MISTIKAH HA YEHIDIT HA-KEDUMAH*, 2002]. Oxford – Portland: The Littman Library of Jewish Civilization, 2004.

Elior details the traditions and literature leading up to the *hekhalot* texts. She writes, "Heikhalot literature preserves the living continuation of the sacred service by recovering it from the realm of space and time: the Temple/*heikhal* is lifted up to the heavens, and the priests serving therein become the ministering angels in the supernal Temples; the sacred service in these heavenly sanctuaries is described explicitly in terms of the rituals of the earthly Temple. This metamorphosis is implemented through the terminology of Merkavah mysticism, combining the hallowed memory of ritual with creative imagination and visionary

inspiration, creating a bridge between the 'revealed' and the 'hidden'" (INTRODUCTION, pages 14-15). Elior attempts to show that *merkabah/hekhalot* mysticism grew out of practices described in the writings of the Qumran sect.

Refer, however, to the critical comments made about Elior's *Three Temples* by presenters Nehemia Polen, Alan F. Segal, Jonah Steinberg, and Lawrence H. Schiffman at the 36th Annual Conference of the Association for Jewish Studies (Chicago: December 19-21, 2004), § 4.5, HEAVENLY SECRETS AND HUMAN AUTHORITY IN THE THOUGHT OF SECTARIANS, SAGES, AND EARLY JEWISH MYSTICS, Chair: Rebecca Lesses (CDs and tapes available from Content Management Corporation, 3043 Foothill Blvd., Suite #2, La Crescenta, CA 91214: 818-857-0874). Find also the "devastating critique of most of [Elior's] major theses" (—quoting Peter Schäfer, *The Origins of Jewish Mysticism*, p. 14, n. 51) by Martha Himmelfarb in "Merkavah Mysticism since Scholem: Rachel Elior's *The Three Temples*," in *Wege Mystischer Gotteserfahrung: Judentum, Christentum und Islam / Mystical Approaches to God: Judaism, Christianity, and Islam*, edited by Peter Schäfer (Munich: Oldenbourg, 2006). Ironically, Elior reiterates arguments from *The Three Temples* in a paper which appears immediately before Himmelfarb's in the same volume (see the list of Elior's articles immediately below).

In Elior's defense, see Joseph Dan's review, "Varieties of Religious Experience," at HAARETZ.COM (http://www.haaretz.com/culture/books/varieties-of-religious-experiences-1.11180).

Also, see Elior's articles

- "The Concept of God in Merkabah Mysticism," in *Binah: Studies in Jewish History, Thought, and Culture*, vol. 2: STUDIES IN JEWISH THOUGHT, edited by Joseph Dan (New York – Westport: Praeger Publishers, 1989) (= a translation from the Hebrew of Elior's article in *Jerusalem Studies in Jewish Thought*, vol. 6, nos. 1-2, edited by Joseph Dan (Jerusalem: Hebrew University, 1987).
- "Mysticism, Magic, and Angelology: The Perception of Angels in Hekhalot Literature," in *Jewish Studies Quarterly*, vol. 1, no. 1 (Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck] 1993).
- "From Earthly Temple to Heavenly Shrines: Prayer and Sacred Song in the Hekhalot Literature and Its Relation to Tradition," in *Jewish Studies Quarterly*, vol. 4, no. 3 (Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck], 1997).
- "The *Merkavah* Tradition and the Emergence of Jewish Mysticism: From Temple to *Merkavah*, from *Hekhal* to *Hekhalot*, from Priestly Opposition to Gazing upon the *Merkavah*," in *Sino-Judaica, Jews and Chinese in Historical Dialogue*, edited by A. Oppenheimer (Tel Aviv: Tel Aviv University Press 1999).
- "The Priestly Nature of the Mystical Heritage in *Heykalot Literature*," in *Experience et Écriture Mystiques dans les Religions du Livre*, edited by Paul Fenton and Roland Goetschel [ETUDES SUR LE JUDAISME MEDIEVAL, TOME XXII] Leiden: Brill, 2000.
- "The Foundations of Early Jewish Mysticism: The Lost Calendar and the Transformed Heavenly Chariot," in *Wege Mystischer Gotteserfahrung: Judentum, Christentum und Islam / Mystical Approaches to God: Judaism, Christianity, and Islam*, edited by Peter Schäfer (Munich: Oldenbourg, 2006)
- See below: **2006** • *Paradise Now*.

2005

- Boustan, Ra'anan. *From Martyr to Mystic: Rabbinic Martyrology and the Making of Merkavah Mysticism*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2005. (= Abusch, Ra'anan S. FROM MARTYR TO MYSTIC: THE STORY OF THE TEN MARTYRS, HEKHALOT RABBATI, AND THE MAKING OF "MERKAVAH MYSTICISM." Ph.D. dissertation, Princeton: Princeton University, 2004)

  'My emphasis on the situated nature of "Merkavah mysticism" [as opposed to a "radical alternative or esoteric counterpart of 'normative' rabbinic Judaism"] represents, at least in part, a reaction to the scholarly literature that stems from this homogenizing tendency [which is to "routinely conflate later applications or elaborations on Heikalot texts with the Jewish 'mystical' or 'magical' literatures of Late Antiquity"]. To this end, this study aims to illuminate the particular historical circumstances and ideological motivations that led the creators of *Hekhalot Rabbati* to formulate their novel conception of heavenly ascent as an esoteric ritual discipline. I thereby pointedly emphasize the role of Heikhalot literature in the transformation of Jewish religious thought from its largely decentralized roots in Late Antiquity to its gradual drive towards systematization in the High Middle Ages.' (– PREFACE, pages viii-ix)

- Orlov, Andrei A. *The Enoch-Metatron Tradition* [TEXTS AND STUDIES IN ANCIENT JUDAISM 107]. Tübingen: Mohr Siebeck, 2005.
  PART ONE, "Evolution of the Roles and Titles of the Seventh Antediluvian Hero in Mesopotamian, Enochic, and Merkabah Tradition" [Chapter Three deals primarily with *Sefer Hekhalot* (3 ENOCH)]
  PART TWO, "Polemical (Adamic, Mosaic, and Noachic) Developments and Their Role in the Evolution of Enoch's Roles and Titles in the Slavonic Apocalypse (= 2 ENOCH)"

  Orlov fills a gap in scholarship by reintroducing the Slavonic pseudepigrapha (THE APOCALYPSE OF ABRAHAM, THE LADDER OF JACOB, and, particularly, 2 ENOCH) into the progression from Second Temple apocalypticism to *hekhalot* literature (which progression, borrowing from Hugo Odeberg's analysis, can be epitomized as 1 ENOCH → 2 ENOCH → 3 ENOCH). Orlov refers to 2 ENOCH as "proto-*hekhalot*," which indicates, in Orlov's assessment, the degree to which rabbinic mystical and *hekhalot* literature relied upon it.

2006

- Alexander, Philip. *The Mystical Texts: Songs of the Sabbath Sacrifice and Related Manuscripts* [COMPANION TO THE QUMRAN SCROLLS, 7 / LIBRARY OF SECOND TEMPLE STUDIES, 61]. London – New York: T&T Clark International, 2006.

  Alexander treats "Heikhalot Mysticism and Qumran" in CHAPTER 5, stating,

  …comparison of Qumran mysticism with Heikhalot mysticism draws Qumran into the larger discipline of the study of Jewish mysticism, and puts it in a broader intellectual context. It is probably not unfair to say that the study of the Scrolls has been somewhat marginalized within the study of Judaism, and its significance underestimated by mainline Jewish Studies scholars (see Schiffman 1994 [*Reclaiming the Dead Sea Scrolls*—noted immediately below]). … It is only recently that attempts have been made to integrate the Qumran evidence into the general history of Jewish mysticism (e.g., Elior 2004 [*The Three Temples*—noted above]). As we shall see, this evidence arguably challenges Scholem's paradigm of Jewish mysticism [as in *Major Trends in Jewish Mysticism*—noted above], and forces a revision of it…. (—pages 121-2)

Regarding the *Songs of the Sabbath Sacrifice* and other "mystical" texts from Qumran, see

- Abusch, Ra'anan. "Seven-fold Hymns in the *Sabbath Sacrifice* and the Hekhalot Literature: Formalism, Hierarchy, and the Limits of Human Participation," in *The Dead Sea Scrolls as Background to Post-Biblical Judaism and Early Christianity*, edited by James R. Davila [STDJ 46] (Leiden: Brill, 2003).
- Boustan, Ra'anan S. "Angels in the Architecture: Temple Art and the Poetics of Praise in the *Songs of the Sabbath Sacrifice*," in *Heavenly Realms and Earthly Realities in Late Antique Religions*, edited by Ra'anan S. Boustan and Annette Yoshiko Reed (Cambridge – New York: Cambridge University Press, 2004).
- Charlesworth, James H., and Cross, Frank Moore (eds). *The Dead Sea Scrolls: Angelic Liturgy: Songs of the Sabbath Sacrifice* (Hebrew, Aramaic, and Greek Texts with English Translations). Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck) – Louisville: Westminster/John Knox Press, 1994.
- Davila, James R. *Liturgical Works* [EERDMAN'S COMMENTARIES ON THE DEAD SEA SCROLLS, 6]. Grand Rapids – Cambridge: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 2000: §§"4QBerakhot (*4Q286-90, 4Q280?)*" AND "Songs of the Sabbath Sacrifice (*4Q400-407, 11Q17, Mas1K*)"—pages 41-167.
- Fletcher-Lewis, Crispin H. T. "Heavenly Ascent and Incarnational Presence: A Revisionist Reading of the *Songs of the Sabbath Sacrifice*," in *Society of Biblical Literature 1998 Seminar Papers* (SBLSP 37 – Atlanta: Scholars Press, 1998), and listed at the website JEWISH ROOTS OF EASTERN CHRISTIAN MYSTICISM (http://www.marquette.edu/maqom/)
- Newsom, Carol A. "Merkabah Exegesis in the Qumran *Sabbath Shirot*," in *Journal of Jewish Studies* 38:1 (1987)
- _____. *Songs of the Sabbath Sacrifice: A Critical Edition* [HARVARD SEMITIC STUDIES 27]. Atlanta: Scholars Press, 1985 (which is a revised version of Newsom's Ph.D. dissertation, 4Q *SEREK SIROT 'OLAT*: EDITION, TRANSLATION, AND COMMENTARY. Cambridge: Harvard University, 1982); see especially Chapter VII. "4Q Sir and the Tradition of the Hekhalot Hymns".
- Schiffman, Lawrence. "Merkavah Speculation at Qumran: The 4Q *Serekh Shirot 'Olat ha-Shabbat*," in *Mystics, Philosophers, and Politicians*, edited by J. Reinhartz and D. Swetschinski (Durham: Duke University Press, 1982).
- _____. *Reclaiming the Dead Sea Scrolls: The History of Judaism, the Background of Christianity, the Lost Library of Qumran*. Philadelphia: Jewish Publication Society, 1994: Chapter 22, "Mysticism and Magic."
- Schäfer, Peter. "Communion with the Angels: Qumran and the Origins of Jewish Mysticism," in *Wege Mystischer Gotteserfahrung: Judentum, Christentum und Islam / Mystical Approaches to God: Judaism, Christianity, and Islam*, edited by Peter Schäfer (Munich: Oldenbourg, 2006).

- Gooder, Paula R. *Only the Third Heaven? 2 Corinthians 12:1-10 and Heavenly Ascent*. London – New York: T & T Clark, 2006.

  In an effort to determine the relationship of Paul's ascent in 2 Cor. 12 to other early ascent accounts, a range of texts is considered, including 4QBerakhot and the Slavonic Enoch. *Hekhalot* literature, primarily *Sepher Hekhalot* (3 ENOCH), is discussed in CHAPTER 8.

  Note Christopher R. A. Morray-Jones' objections to Gooder in *The Mystery of God*, pages 402-404 (listed below: ***2009*** • Rowland/Morray-Jones).

- *Paradise Now: Essays on Early Jewish and Christian Mysticism*, edited by April D. DeConick. Leiden – Boston: Brill / Atlanta: Society of Biblical Literature, 2006. (above and hereafter PARADISE NOW)

  These eighteen articles, gathered from symposia of the Early Jewish and Christian Mysticism unit of the Society of Biblical Literature conducted over a ten-year span commencing in 1995, are described in DeConick's preface as "a pioneering volume, the first ever to collect international voices that are mapping this field of study" (page xx).

  CONTENTS:

  Abbreviations
  PREFACE
  PART 1: HERMENEUTICS AND EXPERIENCE
  - Alan F. Segal, "Religious Experience and the Construction of the Transcendent Self"
  - Christopher Rowland, with Patricia Gibbons and Vicente Dobroruka, "Visionary Experience in Ancient Judaism and Christianity"
  - Seth L. Sanders, "Performative Exegesis"

  PART 2: COMMUNAL IDENTITIES
  - Rachel Elior, "The Emergence of the Mystical Traditions of the *Merkabah*"
  - James R. Davila, "The Ancient Jewish Apocalypses and the *Hekhalot* Literature"
  - Ra'anan S. Boustan, "Rabbi Ishmael's Priestly Genealogy in *Hekhalot* Literature"

  PART 3: COSMOLOGY
  - Christopher R. A. Morray-Jones, "The Temple Within"
  - Andrei A. Orlov, "God's Face in the Enochic Tradition"
  - Cameron C. Afzal, "Wheels of Time in the Apocalypse of Jesus Christ"
  - Kevin Sullivan, "Sexuality and Gender of Angels"

  PART 4: APOCALYPTICISM
  - Frances Flannery-Dailey, "Lessons on Early Jewish Apocalypticism and Mysticism from Dream Literature"
  - Kelley Coblentz Bautch, "Situating the Afterlife"

  PART 5: PRACTICES
  - Celia Deutsch, "The Therapeutae, Text Work, Ritual, and Mystical Experience"
  - Andrea Lieber, "Jewish and Christian Heavenly Meal Traditions"
  - Charles A. Gieschen, "Baptismal Praxis and Mystical Experience in the Book of Revelation"
  - Daphna Arbel, "Divine Secrets and Divination"

  Bibliography
  Contributors
  Indices

- Smith, Ian K. *Heavenly Perspective: A Study of the Apostle Paul's Response to a Jewish Mystical Movement at Colossae* [A CONTINUUM IMPRINT]. London – New York: T & T Clark International, 2006.

  Smith's CHAPTER 3, "Jewish Mysticism," concentrates on the early development of *merkabah* mysticism in the pseudepigrapha, Philo, Qumran literature, and Revelation. From his research on the first-century ascent material, Smith concludes that Paul's letter to the Colossians is a response to the "super-spirituality" of ascent practitioners, for "such practices showed a faith that was more dependent on human effort than divine grace, and was thereby a denial of Paul's gospel." (—page 73)

2007

- Bloom, Maureen. *Jewish Mysticism and Magic: An Anthropological Perspective* [ROUTLEDGE JEWISH STUDIES SERIES] (London – New York: Routledge, 2007).

  Merkabah/hekhalot and related literature are taken up in CHAPTER 10, "Approximating God, Appropriating Authority: *Hekhalot* and *Merkavah* literature," and CHAPTER 11, "Imprecations, Healing, and Protection: The 'Book of Secrets', amulets, incantation bowls."

- Halbertal, Moshe. *Concealment and Revelation: Esotericism in Jewish Thought and Its Philosophical Implications*, translated by Jackie Feldman. Princeton – Oxford: Princeton University Press, 2007.

  CHAPTER 3 "The Ethics of Gazing: The Attitude of Early Jewish Mysticism toward Seeing the Chariot; and CHAPTER 4 "Concealment and Power: Magic and Esotericism in the Hekhalot Literature."

  Toward the end of CHAPTER 4, Halbertal writes, "The fundamental unit for the transmission of esoteric oral knowledge is the family. According to the testimony of Rabbi Eleazar of Worms, the termination of his family line, as a result of the early death of his son and combined with the diminution of his students, moved him to commit the secrets of the Torah to writing. The fear of the loss of the secret as a result of the diminution of the line of transmission justified the writing down of the secret; thus, the knowledge could be passed on without relying on the continuous chain of oral tradition." (—page 33)

- Orlov, Andrei A. *From Apocalypticism to Merkabah Mysticism: Studies in Slavonic Pseudepigrapha*. [Supplements to THE JOURNAL FOR THE STUDY OF JUDAISM, v. 114]. Leiden – Boston: Brill 2007.

  PART ONE of Orlov's study is an exhaustive (near 100-page) "Bibliography of the Slavonic Pseudepigrapha and Related Literature"; PART TWO, "Studies in Slavonic Pseudepigrapha," "contains several [17] essays previously published in journals inaccessible to many interested readers" (page XI).

  In the introduction to the articles in PART TWO, Orlov writes

  > It should be noted that *2Enoch*, the *Apocalypse of Abraham*, and the *Ladder of Jacob* represent a unique group of texts that share a theophanic and mediatorial language that, in my view, is as different from the mainstream of early apocalyptic and pseudepigraphic writings as it is from later Hekhalot materials. This group of materials gives evidence of the lost *practical* and *literary* development that could very well represent an important transitional stage in early Jewish mystical testimonies, serving as a bridge from the matrix of early Jewish Apocalypticism, as it was manifested in early Enochic literature, to the matrix of early Jewish mysticism as it became manifest in rabbinic Merkabah and Hekhalot materials. The articles gathered in this volume intend to illustrate this transitional character of the Slavonic pseudepigraphic evidence by exploring theophanic and angelological imagery found in *2Enoch*, the *Ladder of Jacob*, the Slavonic version of *3 Baruch* and other pseudepigraphical texts preserved in Slavonic. It appears that the theophanic and angelological developments found in these documents occupy an intermediary stage between Second Temple Apocalypticism and Hekhalot mysticism and thus exhibit its own distinctive, one might say 'proto-Hekhalot,' mystical mold. (—page 105)

2009

- Rowland, Christopher; and Morray-Jones, Christopher R. A. *The Mystery of God: Early Jewish Mysticism and the New Testament* [COMPENDIA RERUM IUDAICARUM AD NOVUM TESTAMENTUM, volume 12]. Leiden – Boston: Brill, 2009.

  The major divisions of this 685-page volume could form three books:

  PART I THINGS INTO WHICH ANGELS LONG TO LOOK: APPROACHING MYSTICISM FROM THE PERSPECTIVE OF THE NEW TESTAMENT AND THE JEWISH APOCALYPSES (*Christopher Rowland*)

  PART II DIVINE NAMES, CELESTIAL SANCTUARIES, AND VISIONARY ASCENTS: APPROACHING THE NEW TESTAMENT FROM THE PERSPECTIVE OF MERKAVAH TRADITIONS (*Christopher R. A. Morray-Jones*)
  —includes "A Version of Hekhalot Zutarti" (see below, TEXTS & REFERENCES § B)

  PART III THE BODY OF GLORY: APPROACHING THE NEW TESTAMENT FROM THE PERSPECTIVE OF SHIUR KOMA TRADITIONS (*Christopher R. A. Morray-Jones*) (see notes below, TEXTS & REFERENCES, § F. *Shi'ur Qomah*)

- Schäfer, Peter. *The Origins of Jewish Mysticism*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009.

  > "Many scholars have dealt with Merkavah mysticism and it ramifications for classical rabbinic Judaism … as well as with the origins of the Kabbalah in the Book Bahir, but very few have paid full attention to the evidence of the Hebrew Bible, the apocalyptic literature, Qumran, and Philo. It is this gap between the Hebrew Bible and Merkavah mysticism that the present book wishes to address in a systematic and reflective manner." (ACKNOWLEDGEMENTS—page XI)

  In his introduction, Schäfer surveys previous research on the forerunners of Merkavah mysticism, in particular the studies of Gershom Scholem and Rachel Elior (see above, ***1965*** • *Jewish Gnosticism*…etc., and ***2004*** • *The Three Temples*). He commences with Ezekiel (CHAPTER 1), then to the Enoch literature and related material (CHAPTERS 2 and 3). The section on Qumran (CHAPTER 4) addresses "Communion with Angels" while the section on Philo (CHAPTER 5) concentrates on "The Ascent of the Soul." CHAPTER 6, "The Rabbis I," takes up the "Cycle of Seven Stories" from the Tosefta (the four who entered *pardes*, Ben Zoma on the upper and lower waters, etc.); "The Rabbis II" (CHAPTER 7) discusses the Merkavah passages in YERUSHALMI and BAVLI (the same *Hagigah* sections discussed by Halperin—see above, ***1980*** • *Merkabah in Rabbinic Literature*). CHAPTER 8 treats "The Merkavah Mystics," focusing, in particular, on *Hekhalot Zutarti*. CHAPTER 9 offers Schäfer's conclusions and observations.

2011

- Koren, Sharon Faye. *Forsaken: The Menstruant in Medieval Jewish Mysticism*. Waltham: Brandeis University Press: 2011.

  See Koren's PART I: EARLY JEWISH MYSTICISM, for a discussion of *Beraita d'Niddah* (TEACHINGS ON THE MENSTRUANT) and its connections with *hekhalot* literature.

  Also refer below, TEXTS & REFERENCES, §Q, for a brief passage from *Forsaken* regarding *Beraita d'Niddah*.

Translations & References

The *Hekhalot* Corpus

The number of *hekhalot* texts in translation has grown, though very slowly, over the years. Alas, here we enter directly into the question of what *is* and what *is not* a member of the *hekhalot* family; the canons offered by various scholars differ. For instance, Schäfer's *Synopse* includes some items which many commentators find dubious, namely, THE SWORD OF MOSES and *Seder Rabba di Bereshit*. One well-known text, THE VISIONS OF EZEKIEL, while almost always included on lists of *hekhalot* texts, is clearly of a character different from the so-called "core group."

Discussions regarding which texts belong to the *hekhalot* canon have progressed along several lines:

1. Texts which have long been counted among the *hekhalot* are now thought not to belong, for example, THE VISIONS OF EZEKIEL.
2. Magical works, such as THE SWORD OF MOSES and *Sefer ha-Razim*, are being drawn closer to the *hekhalot*.
3. Some works are being wholly reconsidered in that they might not be *works* at all but rather of one *genre* or another, as, for instance, the *Shi'ur Qomah* and *Sar Torah* texts.

As mentioned already, even the titles of these "books" are late inventions which have become *con*ventions, used even by the scholars who refute their validity.

Using the lists of *hekhalot* given by a number of contemporary scholars, below is a reference outline of sources on various *hekhalot* titles, erring in favor of inclusion.

The "Core Group" of *Hekhalot* Texts

§ numbers given in braces { … } are section (*microform*) numbers
established in *Synopse zur Hekhalot Litertur*
(Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck], 1981)

A. *Hekhalot Rabbati* [THE GREATER PALACES] (HR) {§§ 81-306}

Translations:

1. HR chapters 1-30 (*i.e.*, the complete text) was translated in the 1940s by Morton Smith from an unpublished edition prepared by G. Scholem and C. Wirszubski; my annotated transcription of this translation is online at http://www.digital-brilliance.com/contributed/Karr/HekRab/index.php
2. HR chapters 15-29, prepared by Lauren Grodner, in David R. Blumenthal's *Understanding Jewish Mysticism* (New York: Ktav Publishing House, 1978), where it is referred to as "Pirkei Heikalot."
3. HR chapters 1, 2, and 16-26, in Aryeh Kaplan's *Meditation and Kabbalah* (York Beach: Samuel Weiser, 1982).
4. HR chapters 15:1-22:2 (with omissions), in Philip S. Alexander's *Textual Sources for the Study of Judaism* (Totowa: Barnes and Noble, 1984; rpt., University of Chicago Press, 1990).
5. HR chapters 13-17 {§§ 198-224}, in Joseph Dan, *The Heart and Fountain: An Anthology of Jewish Mystical Experiences* (Oxford – New York: Oxford University Press, 2002): CHAPTER 1.
6. HR chapters 5 and 6 {§§ 107-121} (*The Story of the Ten Martyrs* up to the *First Apocalypse*), "annotated translation" = APPENDIX C of Ra'anan Abusch's dissertation, FROM MARTYR TO MYSTIC (listed above: ***2005*** • Boustan).

References to HR throughout the following:

- Gruenwald. AMM.
- Schäfer. HMG.
- Kuyt. DESCENT.
- Lesses. POWER.

See also

- Boustan, Ra'anan. *From Martyr to Mystic: Rabbinic Martyrology and the Making of Merkavah Mysticism*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2005.
- Boustan, Ra'anan S. "Rabbi Ishmael's Priestly Genealogy in *Hekhalot* Literature," in *Paradise Now*—see above, page 17.
- Dan, Joseph. *The Revelation of the Secret World: The Beginning of Jewish Mysticism.* Providence: Brown University Press, 1992; = JM1: Chapter 3.
- Davila, James R. "Prolegomena to a Critical Edition of the Hekhalot Rabbati," in *Journal of Jewish Studies*, vol. 45, no. 2 (The Oxford Centre for Hebrew and Jewish Studies. 1994).
- Halperin, David. "A Sexual Image in Hekhalot Rabbati and Its Implications," in *Jerusalem Studies in Jewish Thought,* vol. 6, nos. 1-2, edited by Joseph Dan (Jerusalem: The Hebrew University, 1987).

- Janowitz, Naomi. "Using Names, Letters, and Praise: The Language of Ascent" = CHAPTER 5 of *Icons of Power: Ritual Practices in Late Antiquity* [MAGIC IN HISTORY] University Park: Pennsylvania State University Press, 2002.
- Schiffman, Lawrence. "The Recall of Rabbi Nehuniah ha-Qanah from Ecstasy in the Hekhalot Rabbati," in *AJS Review*, vol. 1 (Association for Jewish Studies, 1976).
- Smith, Morton. "Observations on Hekhalot Rabbati," in *Biblical and Other Studies*, edited by Alexander Altmann (Cambridge: Harvard University Press, 1963).
- Wolfson. SPECULUM, chapter 3.

Often appended to HR in manuscripts is "The Book of the Great Name" {§§ 489-495}. For an introduction and translation, see Michael D. Swartz, "The Book of the Great Name," in *Judaism in Practice from the Middle Ages through the Early Modern Period* [PRINCETON READINGS IN RELIGIONS], edited by Lawrence Fine (Princeton – Oxford: Princeton University Press, 2001). Portions are also translated by Ithamar Gruenwald in *From Apocalypticism to Gnosticism*, pages 267-270.

B. *Hekhalot Zutreti,* OR *Zutarti* [THE LESSER PALACES] (HZ) {§§ 335-374, 407-419}

Editions and Translations: Two editions of HZ in the original Hebrew and Aramaic have appeared (i) Schäfer's *Synopse*, and (ii) a problematic "critical edition" by Rachel Elior (Jerusalem: Magnes Press, Hebrew University, 1982). For a review of these two editions, see David Halperin's "A New Edition of the Hekhalot Literature," in *Journal of the American Oriental Society*, vol. 104, no. 3 (1984).

In English, Christopher R. A. Morray-Jones offers "A Version of Hekhalot Zutarti" in *The Mystery of God: Early Jewish Mysticism and the New Testament* (Leiden – Boston: Brill, 2009—detailed above, ***2009*** • Rowand/Morray-Jones), stating (pages 268-9)

> The version of HekhZ that follows includes all of the material included by both Schäfer and Elior (§§ 335-374 and 407-419) plus § 375 (included by Elior but not by Schäfer) and the Akiva 'postscript' (422-424). § 347 (MS. Munich 40 only), where the copyist has mistakenly repeated the first words of § 337, is disregarded.
>
> Owing to the redactional complexity of the HekhZ macroform, it cannot be claimed that this version represents an 'original' or 'authoritative' text of HekhZ. Schäfer's contention that no such text ever existed is basically correct. It is therefore necessary to take account of the different sources and layers of literary activity found in the manuscripts, including the distinctive literary tradition represented by passages of MS. New York. It can, however, be said that the materials included in this version are the basic ingredients of the early HekhZ literary tradition, that they were amalgamated with each other in something like this form during the early centuries of the common era, and that at least some of the materials preserved in this collection must be very old indeed.

In *Transparent Illusion*, Morray-Jones' analyzes in detail two sections of HZ: the "ancient midrash … which includes the water vision episode" (§§ 407-412) in CHAPTER THREE, and the "throne midrash" (§§ 368-375) in CHAPTER EIGHT, section 2.

Many important passages of HZ are given in Halperin's FACES and Schäfer's *Origins of Jewish Mysticism* (§ HEKHALOT ZUTARTI, pages 282-306).

References: FACES, AMM, HMG, DESCENT, POWER, Scholem's *Jewish Gnosticism*.

C. *Sefer Hekhalot* [BOOK OF PALACES] = Hebrew Book of Enoch = 3 Enoch (3E) {§§ 1-80}

Translations:

1. Odeberg, Hugo. *3 Enoch or The Hebrew Book of Enoch*. Cambridge: Cambridge University Press, 1928; rpt. New York: Ktav Publishing House, 1973. Chapters 1, 4, 10, and 41 of this translation are online at the WORK OF THE CHARIOT site: http://www.workofthechariot.com/TextFiles/Translations-Enoch.html
2. Alexander, P. "3 (Hebrew Apocalypse of) Enoch: A New Translation and Introduction," in *The Old Testament Pseudepigrapha*, edited by James Charlesworth (Garden City: Doubleday and Company, 1983).
3. Dan, *The Heart and the Fountain*, CHAPTER 3: 3E CHAPTERS I-XVI.
4. Nyland, Dr. A[nn]. *Third Book of Enoch (3 Enoch, Merkabah Book Hebrew Book of Enoch)*. Uralla: Smith and Stirling Publishers/CreateSpace, 2010).
5. Lumpkin, Joseph B. *The Books of Enoch: The Complete Volume Containing* 1 ENOCH (*The Ethiopic Book of Enoch*), 2 ENOCH (*The Slavonic Book of Enoch*), and 3 ENOCH (*The Hebrew Book of Enoch*). Blountsville: Fifth Estate, 2010.

   The back cover of Lumpkin's *Books of Enoch* claims that "[u]ntil now, the Hebrew Book of Enoch has not been available to the general public since 1928," showing no knowledge of either the 1973 Ktav reprint of Odeberg or Alexander's translation within Charlesworth's *Old Testament Pseudepigrapha* (1983)—which contains all three "Books of Enoch" with full scholarly treatment, pages 5-315. Lumpkin's version of 3E is a slight reworking of Odeberg's translation and notes.

References: AMM, HMG, POWER, and the following articles by P. S. Alexander:

- "Appendix: 3 Enoch," in Emil Schürer, *The History of the Jewish People in the Age of Jesus Christ*, A New English Version, revised and edited by G. Vermes, F. Millar, and M. Goodman. Edinburgh: T&T Clark Ltd., 1986: volume 3, part 1.
- "The Historical Setting of the Hebrew Book of Enoch," in *Journal of Jewish Studies*, vol. 28, no. 2 (The Oxford Centre for Hebrew and Jewish Studies, 1977).
- "3 Enoch and the Talmud," in *Journal for the Study of Judaism,* vol. 17, no. 2 (Leiden: E. J. Brill, 1986).

Refer also to the articles in PARADISE NOW (see above, ***2006*** • *Paradise Now*) by Rebecca Lesses and Daphna Arbel, and Schäfer's *Origins of Jewish Mysticism*, § 3 ENOCH (pages 315-327).

D. *Merkabah Rabba* [THE GREAT CHARIOT] (MR) {§§ 655-708}

There are a few paragraphs of MR translated in Appendix One of Janowitz' *Poetics of Ascent* (noted above) and Cohen's *Shi'ur Qomah* (see below: F. *Shi'ur Qomah*).

With MR, we come to the first of many texts on which there is very little in English. We must turn to Schäfer's HMG, Kuyt's outline in DESCENT, and Lesses' references in POWER.

Gruenwald's chapter on MR in AMM begins with a description of material which probably does not belong to it, namely, a portion of the *Sar ha-Panim* (ShP, PRINCE OF THE PRESENCE, or COUNTENANCE) {§§ 623-639}. Peter Schäfer treats ShP as an independent text in "Die Beschwörung des *śar ha-panim*: Kritische Edition und Übersetzung" (THE ADJURATION OF *THE PRINCE OF THE COUNTENANCE*: CRITICAL EDITION AND TRANSLATION), originally in *Frankfurter Judaische Beitrage*, vol. 6 (1978); reprinted in Schäfer's *Hekhalot-Studien*. Of course, Schäfer's translation is in German, but all is not lost. The same text has been put into English twice.

- by Moses Gaster in *The Sword of Moses* (London: D. Nutt, 1896; rpt. New York: Samuel Weiser, 1970): Appendix I, § III, pp. 47-51; also in *Studies and Texts*… (see below): vol. 1, pp. 288-337; vol. 3, pp. 69-103. Schäfer does not think Gaster's rendering is terribly accurate, commenting, "The translation is overall fluid and easy to read but often rather fanciful." (*Hekhalot-Studien*, page 122: "[D]ie Übersetzung ist insgesamt flüssig und gut lesbar, doch haufig recht phantasievoll." My thanks to Sabine Baumgart for the translation.)
- by Michael Swartz in *Scholastic Magic* (described above, page 8) on pp. 136-142.

Further, Lesses discusses ShP in numerous places and outlines its contents in POWER, pp. 415-17.

E. *Ma'aseh Merkabah* [WORK OF THE CHARIOT] (MM) {§§ 544-596}

Translations:

- Janowitz, Naomi. *The Poetics of Ascent*.
- Swartz, Michael. *Mystical Prayer in Ancient Judaism*.
- Dan, *The Heart and the Fountain*, CHAPTER 2:
  §§ 554-555 (= Janowitz' Section 6; Swartz' pages 231-233)
  §§ 583-586 (= Janowitz' Sections 24-26; Swartz' pages 242-243)

References: Along with the three books listed under "Translations," the first two of which offer a full analysis of the text, see AMM, HMG, POWER, and Daniel Abrams, "Ma'aseh Merkabah as a Literary Work: The Reception of the Hekhalot Traditions by German Pietist and Kabbalistic Reinterpretation," in *Jewish Studies Quarterly*, Volume 5, No. 4 (Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck], 1998). Christopher R. A. Morray-Jones translates a passage from MM (Scholem's *Gnosticism*…APPENDIX C: § 6 / Schäfer's *Synopse* §§ 544-45) in his article "The Temple Within" (in PARADISE NOW, page 161).

F. *Shi'ur Qomah* [MEASURE OF THE HEIGHT {of the Divine Body}] (SQ)

David Halperin suggests (FACES, p. 364) that SQ "probably ought to be considered a generic term for materials describing God's organs rather than a single texts." Martin S. Cohen (in his book listed below) holds out for SQ's having been an independent, freestanding work, complete with a lost *urtext* looming in back of the extant versions. SQ has been included here in the "Core Group" because nearly all of the texts already discussed contain SQ material: HR, HZ, 3E, and MR.

Translations:

- Cohen, Martin Samuel. *The Shi'ur Qomah. Liturgy and Theurgy in Pre-Kabbalistic Jewish Mysticism*. Lanham: University Press of America, 1983.
- Work of the Chariot. #3 *Book of Enoch*. Los Angeles: Work of the Chariot, 1970. This work contains 1 and 2 Enoch from R. H. Charles' *Apocrypha and Pseudepigrapha of the Old Testament* (Oxford: Clarendon Press, 1913), 3E from Odeberg, along with the translation of SQ. The same SQ translation appears in *The Secret Garden*, edited by David Meltzer (New York: Seabury Press, 1976: pp. 23-37).
  This translation is online at the WORK OF THE CHARIOT site: http://www.workofthechariot.com/TextFiles/Translations-ShirQoma.html

References: Scholem's *Jewish Gnosticism* and *Mystical Shape of the Godhead* (New York: Schocken Books, 1991). Further, see

- Abrams, Daniel. "The Dimensions of the Creator—Contradiction or Paradox? Corruptions and Accretions of the Manuscript Witness," in *Kabbalah: Journal for the Study of Jewish Mystical Texts*, Volume 5, edited by Daniel Abrams and Avraham Elqayam (Los Angeles [Culver City]: Cherub Press, 2000).
- Dan, Joseph. "The Concept of Knowledge in the Shi'ur Qomah," in *Studies in Jewish Religious and Intellectual History* [Presented to Alexander Altmann on the Occasion of His Seventieth Birthday], edited by Siegfried Stein and Raphael Loewe (University of Alabama Press/Institute of Jewish Studies: 1979); also, JM1: Chapter 8.
- Janowitz, Naomi. "God's Body: Theological and Ritual Roles of *Shi'ur Komah*," in *People of the Body: Jews and Judaism from an Embodied Perspective*, edited by Howard Eilberg-Schwartz [SUNY SERIES: THE BODY IN CULTURE, HISTORY AND RELIGION]. Albany: State University of New York Press, 1992.
- Katz, Steven T. "The 'Conservative' Character of Mystical Experience," in *Mysticism and Religious Experience* (Oxford – New York: Oxford University Press, 1983).
- Loewe, Raphael. "The Divine Garment and Shi'ur Qomah," in *Harvard Theological Review*, volume 58 (Cambridge: Harvard College, 1965); includes translated excerpts of *Targum Song of Songs*.
- Morray-Jones, Christopher R. A. THE BODY OF GLORY: APPROACHING THE NEW TESTAMENT FROM THE PERSPECTIVE OF SHIUR KOMA TRADITIONS,

which is Part III of *The Mystery of God* (see above, ***2009*** • Rowland/Morray-Jones)

- Orlov, Andrei A. "The Watchers of Satanail [*or* Satanael]: The Fallen Angels Traditions in *2 (Slavonic) Enoch*," § III. THE TRANSITIONAL TEMPLATE AND ITS AFTERLIFE IN THE SHI'UR QOMAH AND HEKHALOT ACCOUNTS, in
    - *Divine Manifestations in the Slavonic Pseudepigrapha* [ORIENTALIA JUDAICA CHRISTIANA, 2] Piscataway: Gorgias Press, 2009, pages 261-267.
    - *Selected Studies in the Slavonic Pseudepigrapha*, Leiden – Boston: Brill, 2009, 155-162.
    - *Dark Mirrors: Azazel and Satanael in Early Jewish Demonology*, Albany: State University of New York Press, 2011, pages 99-105.
- Schäfer's *Origins of Jewish Mysticism*, § SHI'UR QOMAH, pages 306-315.
- Scholem, Gershom. *Origins of the Kabbalah*, translated from the German by Allan Arkush. Philadelphia: Jewish Publication Society/Princeton: Princeton University Press, 1987: CHAPTER 1, § 3. THE ESOTERIC DOCTRINE OF THE CREATION AND THE MERKABAH IN PRE-KABBALISTIC JUDAISM: THE LITERATURE OF THE HEKHALOTH AND JEWISH GNOSTICISM, pages 18-24.
- Wolfson, Elliot R. "Metatron and Shi'ur Qomah in the Writings of the Haside Ashkenaz," in *Mysticism, Magic and Kabbalah in Ashkenazi Judaism: International Symposium held in Frankfurt a. M. 1991*, edited by Karl Erich Grözinger and Joseph Dan [STUDIA JUDAICA: Band XIII]. Berlin: Walter de Gruyter, 1995.

Texts Associated with the *Hekhalot* Corpus

The texts listed in the following set are those which are usually included in summaries and lists of *hekhalot* literature.

G. *Re'uyot Yehezkiel* [VISIONS OF EZEKIEL] (RY)

Translations:

- Jacobs, Louis. *Jewish Mystical Testimonies*. New York: Schocken Books, 1976: Chapter 3.
- Marmorstein, A. "A Fragment of the Visions of Ezekiel," in *Jewish Quarterly Review*, New Series #8 (1917-18).
- Halperin, David. FACES: Chapter VIII, § A.

References: The best source for information on RY is Halperin's FACES.

H. *Masekhet Hekhalot* [TREATISE OF THE PALACES] (MH)

Gruenwald's chapter (AMM) on MH begins with these encouraging words: "*Masekhet Hekhalot* is the most frequently published Hekhalot text we have." Alas, this comment reflects the state of the text in Hebrew, though there are two German translations: (i) by August Wunsche in *Aus Israelis Lehrhallen* III (1909); and (ii) by Klaus Herrmann, *Massakhet Hekhalot: Edition, Ubersetzung und Kommentar* [TEXTE UND STUDIEN ZUM ANTIKEN JUDENTUM, 39], Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1994. There is also a French translation by Nicolas Sed within his "Deux documents sur la kabbale: *Le Commentaire sur le Sepher Yesirah* de Moise ben Nahman et le *Traite des Heykalot*," in *Documents oublies sur l'alchimie, la kabbale et Guillaume Postel*, offerts, a l'occasion de son 90^{e} anniversaire, a François Secret par ses eleves et amis, "Scientific editor": Sylvain Matton (Geneva: Librarie Droz, 2001).

I. *Hekhalot* fragments, or Cairo Geniza(h) fragments (CG)

In 1968-9, Gruenwald published (in Hebrew) "New Passages from Hekhalot Literature," in *Tarbiz*, vol. 38, no. 4; these were the newly-discovered Geniza fragments. They have been published subsequently in Peter Schäfer's *Geniza-Fragmente zur Hekhalot-Literatur* (see note 9 above, page 3). Beyond Gruenwald's remarks in AMM, see FACES, DESCENT, POWER, Swartz' *Scholastic Magic*, and Jonathan Seidel's article, "Possession and Exorcism in the Magical Texts of the Cairo Geniza," in *Spirit Possession in Judaism: Cases and Contexts from the Middle Ages to the Present*, edited by Matt Goldish (Detroit: Wayne State University Press, 2003).

J. Fragments on Physiognomy, Chiromancy, and Metoposcopy

A number of these fragments have been published by Gruenwald (in *Tarbiz*, vol. 40, 1970) and Scholem (in *Sefer Assaf*, Jerusalem: 1953), in Hebrew. One fragment is discussed and translated into German by Schäfer in "Ein neues Fragment zur Metopskopie und Chiromantik" (in *Hekhalot-Studien*). Not only is there nothing of these texts in English translation, but Gruenwald (in AMM) never really gets around to detailing their contents. See Scholem's article, "Chiromancy,' in *Kabbalah*.

The list of *hekhalot* texts up to this point contains all items listed by Scholem in *Jewish Gnosticism* (pp. 5-7), plus the Genizah fragments which Gruenwald includes in his account in AMM. Gruenwald also adds

K. *Sefer ha-Razim* [BOOK OF THE MYSTERIES] (ShR)

Translation:

- Morgan, Michael. *Sefer ha-Razim. The Book of the Mysteries.* [TEXTS AND TRANSLATIONS 25; PSEUDEPIGRAPHA SERIES 11]. Chico: Society of Biblical Literature/Scholars Press, 1983.

References:

- AMM, pages 225-234.
- Janowitz, Naomi. *Icons of Power: Ritual Practices in Late Antiquity* (University Park: Pennsylvania State University Press, 2002), CHAPTER 6: "Combining Words and Deeds: Angelic Imprecations in *The Book of Secrets*."
- Torijano, Pablo A. *Solomon the Esoteric King: From King to Magus, Development of a Tradition* (Leiden – Boston – Koln: Brill, 2002), CHAPTER 9, § SOLOMON THE MAGICIAN IN *SEPHER HA-RAZIM*, pages 198-208.
- Alexander, Philip S. "*Sefer ha-Razim* and the Problem of Black Magic in Early Judaism," in *Magic in the Biblical World: From the Rod of Aaron to the Ring of Solomon*, edited by Todd E. Klutz (London: T&T Clark International, 2003) which offers a full analysis and translated excerpts.
- Bloom, Maureen. "Imprecations, Healing, and Protection: The 'Book of Secrets', amulets, incantation bowls" = CHAPTER 11 of *Jewish Mysticism and Magic: An Anthropological Perspective* [ROUTLEDGE JEWISH STUDIES SERIES] (London – New York: Routledge, 2007).
- Bohak, Gideon. *Ancient Jewish Magic: A History* (Cambridge: Cambridge University Press, 2008), pages 170-175.

The following items are frequently associated with the *hekhalot* cluster:

L. *Baraita de Ma'aseh Bereshit,* OR *Seder Rabbah di Bereshit* [TEACHING ON THE WORK OF CREATION, or GREAT ORDER OF CREATION] (BMB) {§§ 428-467, §§ 743-820}

Translation:

- In Meltzer's *Secret Garden*, pp. 3-20. This translation appears to have been done from the French of N. Sed: "Une cosmologie juive du haut moyen age: La Bĕraita di Ma'aseh Bĕrešit," in *Revue des Etudes juives*, vol. 123 (1964); also in Sed's *La mystique cosmologique juive* (Paris: Éditions de l'École des hautes etudes en sciences sociales, 1981).

References:

- Gottstein, Alon Goshen. "Is *Ma'aseh Bereshit* Part of Ancient Jewish Mysticism?" in *The Journal of Jewish Thought and Philosophy*, VOLUME 4 (Harwood Academic Publishers GmbH, 1995).
- Schäfer, Peter. "In Heaven as It Is in Hell: The Cosmology of *Seder Rabbah di-Bereshit*," in *Heavenly Realms and Earthly Realities in Late Antique Religions*, edited

by Ra'anan S. Boustan and Annette Yoshiko Reed (Cambridge – New York: Cambridge University Press, 2004).

M. *Harba de Moshe* [SWORD OF MOSES] (HdM) {§§ 598-622, §§ 640-650}

Translation:

- Gaster, Moses. *The Sword of Moses*. (London: D. Nutt, 1896; rpt. New York: Samuel Weiser, 1970—see comments above in § D.)
  This translation is online at Joseph Peterson's TWILIT GROTTO: ARCHIVES OF WESTERN ESOTERICA (aka ESOTERIC ARCHIVES) > http://www.esotericarchives.com/solomon/sword.htm, where Peterson has restored the "holy" or "mysterious" names omitted by Gaster.

Reference:

- Bohak, Gideon. *Ancient Jewish Magic: A History* (Cambridge: Cambridge University Press, 2008), pages 175-179

N. *Ottiyot* [ALPHABET] of Rabbi Akiba (ORA)

Translations (excerpts):

- Alexander, P. "3 (Hebrew Book of) Enoch" in Charlesworth, *Old Testament Pseudepigrapha* (see above: § C). CHAPTER 48C:1-9 contains material taken from the Akiba text.
- Bokser, Ben Zion. *The Jewish Mystical Tradition*. New York: Pilgrim Press, 1981: CHAPTER 3 contains excerpts of ORA and HR.

O. *Sar ha-Panim* [PRINCE OF THE PRESENCE, or COUNTENANCE] (ShP) {§§ 623-639}

Refer to § D above (MR); further, see

- Swartz. *Scholastic Magic*, pp. 135-147.
- POWER, pp. 190-203 and numerous other references.
- Lesses, Rebecca. "The Adjuration of the Prince of the Presence: Performative Utterance in a Jewish Ritual," in *Ancient Magic and Ritual Power*, edited by Marvin Meyer and Paul Mirecki [RELIGIONS IN THE GRECO-ROMAN WORLD, 129]. Leiden: E. J. Brill, 1995.

P. *Tosefta* to the *Targum* on Ezekiel (TE)

See Halperin's FACES, pp. 278-283.

Q. *Beraita d'Niddah* [TEACHING OF THE MENSTRUANT] (BdN)

In *Forsaken: The Menstruant in Medieval Jewish Mysticism* (Waltham: Brandeis University Press: 2011), Sharon Faye Koren writes (page 36),

> Saul Lieberman was the first scholar to associate the strict purity laws of the BdN with the legal philosophy formulated in Hekhalot literature, and Michael Stone [*Scholastic Magic*, pages 182-185] and Rebecca Lesses [*Ritual Practices*, pages 134-144] have noted a connection between the BdN and the ascetic rituals requires for Sar Torah adjurations. I believe that there is an even stronger connection. The BdN not only informs the ascetic rituals in some Hekhalot texts but also independently reflects a mystical consciousness. The authors of traditions in the BdN, like the authors of Hekhalot literature, were trying to discover a viable spiritual solution to a Judaism without a Temple.

A Selection of Books & Articles

Abelson, J[oshua]. *Jewish Mysticism: An Introduction to the Kabbalah*. London: G. Bell and Sons, 1913; rpt. New York: Sepher-Hermon Press, 1969 & 1981; and Mineola: Dover Publications, Inc., 2001: Chapter II. "The Merkabah (Chariot) Mysticism"

Abrams, Daniel. "The Boundaries of Divine Ontology: The Inclusion of Metatron in the Godhead," in *Harvard Theological Review*, vol. 87, no. 3 (Cambridge: 1994)

_____. "Ma'aseh Merkabah as a Literary Work: The Reception of the Hekhalot Traditions by the German Pietists and Kabbalistic Interpretation," in *Jewish Studies Quarterly*, vol. 5, no. 4 (1998), Tübingen: J. C. B. Mohr.

_____. "Special Angelic Figures: The Career of the Beasts of the Throne-World in *Hekhalot* Literature, German Pietism and Early Kabbalistic Literature," *Revue des Études juives*, vol. 155 (3-4) (1996).

Alexander, P[hilip]. S. "Comparing Merkavah Mysticism and Gnosticism: An Essay in Method," in *Journal of Jewish Studies*, vol. 30, no. 1 (The Oxford Centre for Hebrew and Jewish Studies, 1984).

_____. "The Family of Caesar and the Family of God: The Image of the Emperor in the Heikhatot Literature," in *Images of Empire*, edited by Loveday Alexander [JOURNAL FOR THE STUDY OF OLD TESTAMENT SUPPLEMENT SERIES 122] (Sheffield: JSOT Press, 1991).

Altmann, Alexander. "The Gnostic Background of the Rabbinic Adam Legends"

- VERSION 1. *Jewish Quarterly Review* 35 (Philadelphia – New York: Dropsie College and Macmillan, April 1945)
- VERSION 2. (idem) *Essays in Jewish Intellectual History* (Hanover: Brandeis University Press / London: University Press of New England, 1981)

_____. "Gnostic Motifs in Rabbinic Literature," in (idem) *The Meaning of Jewish Existence: Theological Essays 1030-1939*, edited by Alfred L. Ivry (Hanover – London: Brandeis University Press/University Press of New England, 1991).

_____. "Gnostic Themes in Rabbinic Cosmology," in *Essays in Honor of the Very Rev. Dr. J. H. Hertz*, edited by I. Epstein, E. Levine, and C. Roth (London: Edward Goldston, 1942)

_____. "A Note on the Rabbinic Doctrine of Creation," in (idem) *Studies in Religious Philosophy and Mysticism* (Ithaca: Cornell University Press, 1965)

Baron, Salo Wittmayer. "Magic and Mysticism," in *A Social and Religious History of the Jews*: High Middle Ages (500-1200), Volume VIII: Philosophy and Science. 2nd edition, Philadelphia: Jewish Publication Society, 1958.

Bockmuehl, Markus N. A. *Revelation and Mystery in Ancient Judaism and Pauline Christianity* [WISSENSCHAFTLICHE UNTERSUCHUNGEN ZUM NEUEN TESTAMENT 2, Band 36]. Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1990.

Bohak, Gideon. *Ancient Jewish Magic: A History* (Cambridge: Cambridge University Press, 2008).

_____. "Remains of Greek Words and Magical Formulae in Hekhalot Literature," in *Kabbalah: Journal for the Study of Jewish Mystical Texts,* vol. 6, edited by D. Abrams and A. Elqayam (Los Angeles: Cherub Press, 2001).

Borgen, Peder. "Heavenly Ascent in Philo: An Examination of Selected Passages," in *The Pseudepigrapha and Early Biblical Interpretation*, edited by James H. Charlesworth and Craig A. Evans (Sheffield: Sheffield Academic Press, 1993)

Boustan, Ra'anan S. "The Study of Heikhalot Literature: Between Mystical Experience and Textual Artifact," in *Currents in Biblical Research*, Vol. 6, No. 1 (London: Sheffield Academic Press, 2007).

Couliano, I. P. *Out of This World. Otherworldly Journeys from Gilgamesh to Albert Einstein.* Boston and London: Shambhala, 1991: CHAPTER 9. "The Seven Palaces of God: Jewish Mysticism from Merkabah to Kabbalah."

Dan, Joseph (ed.) *Jerusalem Studies in Jewish Thought*, Volume VI, 1-2: PROCEEDINGS OF THE FIRST INTERNATIONAL CONFERENCE ON THE HISTORY OF JEWISH MYSTICISM: *EARLY JEWISH MYSTICISM*. Jerusalem: The Hebrew University of Jerusalem, 1987.

Jerusalem Studies in Jewish Thought, Volume VI, contains a substantial English Section. See the articles listed in the current paper under

- Chernus ("Pilgrimage…")
- Goldberg ("Quotations…")
- Grözinger ("The Names of God…")
- Halperin ("A Sexual Image…").
- Hayman ("Sefer Yesira…")
- Schlüter ("The Eulogy…")
- van Uchelen ("Tosephta Megillah III, 28…")

Davidson, Maxwell J. *Angels at Qumran: A Comparative Study of 1 Enoch 1-36, 72-108 and the Sectarian Writings from Qumran* [JOURNAL FOR THE STUDY OF THE PSEUDEPIGRAPHA Supplement Series 11]. Sheffield: JSOT Press (Sheffield Academic Press), 1992.

Deutsch, Nathaniel. "Dangerous Ascents: Rabbi Akiba's Water Warning and Late Antique Cosmological Traditions," in *The Journal of Jewish Thought and Philosophy*, vol. 8 (Harwood Academic Publishers GmbH, 1998)

Duker, Sara. "Elijah Looked and Cut the Shoots: Making the Myths of the Other in Ancient Rabbinic Texts," in *'Iggrot ha'Ari—The Lion's Letters* [COLUMBIA UNIVERSITY STUDENT JOURNAL OF JEWISH SCHOLARSHIP], Vol. 1, Issue 1 (Spring 1997/5757).

Faur, José. *Homo Mysticus: A Guide to Maimonides's GUIDE FOR THE PERPLEXED*. Syracuse: Syracuse University Press, 1999: "*Hekhalot* Literature and Rabbinic Esoterics" (pages 29-33)

Franken, H. J. *The Mystical Communion with JHVH in the Book of Psalms*. Leiden: E. J. Brill, 1954.

Gaster, Moses. "Hebrew Visions of Hell and Paradise," in *Studies and Texts in Folklore, Magic, Medieval Romance, Hebrew Apocrypha, and Samaritan Archaeology* (London: Maggs Brothers, 1925-8; rpt. New York: Ktav Publishing House, 1971): Vol. 1, pp. 124-164. *Studies and Texts*…also contains THE SWORD OF MOSES (see above: § D) and Gaster's study, "Das Schiur Komah" (in German): Vol. 2, pp. 1330-1353.

Ginzberg, Louis. *The Legends of the Jews* (7 volumes). Philadelphia: The Jewish Publication Society of America, 1909-25, 1937-53; rpt. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1998. For a summary of Enoch/Metatron material, see Volume 1, pp. 124-40, and, for notes on this summary, see Volume 5, pp. 153-64 (notes 57-61).

Goldberg, Arnold. "Quotations from Scripture in Hekhalot Literature," in *Jerusalem Studies in Jewish Thought*, vol. 6, nos. 1-2, edited by Joseph Dan (Jerusalem: The Hebrew University, 1987).

Green, Deirdre. "The Seven Palaces in Early Jewish Mysticism," in *The Hermetic Journal*, Issue Number 31, edited by Adam McLean (Tysoe: Spring 1986).

Grözinger, Karl Erich. "The Names of God and the Celestial Powers: Their Function and Meaning in the Hekhalot Literature," in *Jerusalem Studies in Jewish Thought*, vol. 6, nos. 1-2, edited by Joseph Dan (Jerusalem: The Hebrew University, 1987)

Hayman, A. P. "Sefer Yesira and the Hekhalot Literature," in *Jerusalem Studies in Jewish Thought*, vol. 6, nos. 1-2, edited by Joseph Dan (Jerusalem: The Hebrew University, 1987)

Herrmann, Klaus. "Jewish Mysticism in the Geonic Period: The Prayer of Rav Hamnuna Sava," in *Jewish Studies Between the Disciplines/Judaistik zwischen den Disziplinen: Papers in Honor of Peter Schäfer on the Occasion of His Sixtieth Birthday*, edited by Klaus Herrmann, Margarete Schlüter, and Giuseppe Veltri (Leiden – Boston: Brill 2003).

_____. "Re-written Mystical Texts: The Transmission of the Heikhalot Literature in the Middle Ages," in *Bulletin of the John Rylands University Library of Manchester*, Volume 75 (Manchester: 1993).

Himmelfarb, Martha. "Apocalyptic Ascent and the Heavenly Temple," in *Society of Biblical Literature 1987 Seminar Papers*, no, 26, edited by Harold Kent (Atlanta: Scholars Press, 1987)

Himmelfarb, Martha. *The Apocalypse: A Brief History* [BLACKWELL BRIEF HISTORIES OF RELIGION SERIES]. Chichester: Wiley-Blackwell, 2010. See especially CHAPTER 6, "Tours of Paradise and Hell and the Hekhalot Texts."

_____. *Ascent to Heaven in Jewish and Christian Apocalypses*. Oxford – New York: Oxford University Press, 1993.

_____. "Heavenly Ascent and the Relationship of the Apocalypses and the Hekhalot Literature," in *Hebrew Union College Annual* 59 (1988)

_____. "The Practice of Ascent in the Ancient Mediterranean World," in *Death, Ecstasy, and Other Worldly Journeys*, edited by J. Collins and M. Fishbane (Albany: State University of New York Press, 1995)

_____. *Tours of Hell: An Apocalyptic Form in Jewish and Christian Literature*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1983.

Idel, Moshe. *Ascensions on High in Jewish Mysticism: Pillars, Lines, and Ladders*. Budapest – New York: Central European University Press, 2005: Chapter 1, § 2. "Heikhalot Literature: Precedents and Offshoots."

_____. *Ben: Sonship and Jewish Mysticism* [THE KOGOD LIBRARY OF JUDAIC STUDIES 5]. London – New York: Shalom Hartman Institute / Continuum, 2007: Chapter 1. "Theophorism and Sonship in Rabbinic and Heikhalot Literatures."

_____. "From Italy to Ashkenaz and Back: On the Circulation of Jewish Mystical Traditions," in *Kabbalah: Journal for the Study of Jewish Mystical Texts*, Volume Fourteen, edited by Daniels Abrams and Avraham Elqayam. Los Angeles: Cherub Press, 2006.

Jerusalem Studies in Jewish Thought—see "Dan, Joseph (ed.)"

Koren, Sharon Faye. "Impurity in Early Jewish Mysticism," CHAPTER TWO of "THE WOMAN FROM WHOM GOD WANDERS": THE MENSTRUANT WOMAN IN MEDIEVAL JEWISH MYSTICISM. PhD dissertation, New Haven: Yale University, 1999.

Levenda. Peter. "*Merkavah* Mysticism and Ascent" = PART 2 of *Stairway to Heaven: Chinese Alchemists, Jewish Kabbalists, and the Art of Spiritual Transformation*. New York – London: Continuum, 2008.

Luttikhuizen, Gerard P. "Monism and Dualism in Jewish-Mystical and Christian-Gnostic Ascent Texts," in *Interaction between Judaism and Christianity in History, Religion, Art and Literature*, eridted by Marcel Poorthuis, Joshua Schwartz, and Joseph Turner [JEWISH AND CHRISTIAN PERSPECTIVES 17] (Leiden – Boston: Brill, 2009)

Mach, Michael. "From Apocalypticism to Early Jewish Mysticism?" in *Encyclopedia of Apocalypticism*, Volume 1: THE ORIGINS OF APOCALYPTICISM IN JUDAISM AND CHRISTIANITY, edited by John J. Collins (New York: Continuum Publishing Company, 1999)

McGinn, Bernard. *The Foundations of Mysticism – Origins to the Fifth Century* [THE PRESENCE OF GOD: A HISTORY OF WESTERN CHRISTIAN MYSTICISM, volume 1]. New York: Crossroad, 1991: CHAPTER 1, "The Jewish Matrix."

Merkur, Dan. *Gnosis: An Esoteric Tradition of Mystical Visions and Unions* [SUNY SERIES IN WESTERN ESOTERIC TRADITIONS]. Albany: State University of New York Press, 1993: CHAPTER 7, "The Recital of the Chariot."

Neusner, Jacob. "The Development of the Merkabah Tradition," in *Journal for the Study of Judaism*, vol. 2, no. 2 (Leiden: E. J. Brill, 1971)

Ostow, Mortimer. "The Psychodynamics of *Merkavah* Mysticism," in *The Ultimate Intimacy: The Psychodynamics of Jewish Mysticism* (Madison: International Universities Press, Inc., 1995)

Quispel, Gilles. "Transformation through Vision in Jewish Gnosticism and the Cologne Mani Codex," in *From Poimandres to Jacob Bohme: Gnosis, Hermetism and the Christian Tradition*, edited by Roelof van den Broek and Cis van Heertum (Amsterdam – Leiden, Bibliotheca Philosophica Hermetica / Brill, 2000).

Robertson, R. G. (trans). "Ezekiel the Tragedian," in *The Old Testament Pseudepigrapha*, Volume 2, edited by James H. Charlesworth (Garden City: Doubleday & Company, Inc., 1985).

Rowland, Christopher. *The Open Heaven: A Study of Apocalyptic in Judaism and Early Christianity*. New York: Crossroad, 1982.

Russell, James R. "The Four Elements and the Cross in Armenian Spirituality, with an Excursus on the Descent in Merkavah Mysticism," in *Jewish Studies Quarterly*, vol. 4, no. 4 (Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck] 1997.

Saldarini, Anthony J. "Apocalypses and 'Apocalyptic' in Rabbinic Literature and Mysticism," in *Semeia* 14, APOCALYPSE: THE MORPHOLOGY OF THE GENRE, edited by John J. Collins (Missoula: Scholars Press, University of Montana, 1979).

Schlüter, Margarete. "The Eulogy *Hakham ha-Razim va-Adon ha-Setarim* in Hekhalot Literature," in *Jerusalem Studies in Jewish Thought*, vol. 6, nos. 1-2, edited by Joseph Dan (Jerusalem: The Hebrew University, 1987)

Segal, Alan F. "Paul and the Beginning of Jewish Mysticism," in *Death, Ecstasy, and Other Worldly Journeys*, edited by J. Collins and M. Fishbane (Albany: State University of New York Press, 1995)

_____. "Transcribing Experience," in *With Letters of Light: Studies in the Dead Sea Scrolls, Early Jewish Apocalypticism, Magic, and Mysticism in Honor of Rachel Elior* [EKSTASIS: RELIGIOUS EXPERIENCE FROM ANTIQUITY TO THE MIDDLE AGES, vol. 2], edited by Daphna V. Arbel and Andrei A. Orlov (Berlin: Walter de Gruyter GmbH & Co., 2011).

_____. *Two Powers in Heaven. Early Rabbinic Reports about Christianity and Gnosticism* [STUDIES IN JUDAISM IN LATE ANTIQUITY, XXV]. Leiden: E. J. Brill, 1977.

Stökl ben Ezra, Daniel. *The Impact of Yom Kippur on Early Christianity*. [WISSENSCHAFTLICHE UNTERSUCHUNGEN ZUM NEUEN TESTAMENT, 163]. Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Sibeck), 2003.

Stroumsa, Guy G. [= Gedaliahu Stroumsa] "Form(s) of God: Some Notes on Metatron and Christ,' in *Harvard Theological Review*, vol. 76, no. 3 (Cambridge: 1983): CHAPTER 3, § 5. High-Priestly Visions of God III: Aspects of Yom Kippur in the Hekhalot Literature."

_____. "Mystical Descents" in

- *Death, Ecstasy, and Other Worldly Journeys*, edited by J. Collins and M. Fishbane (Albany: State University of New York Press, 1995); and
- = Chapter X, (*idem*) *Hidden Wisdom: Esoteric Traditions and the Roots of Christian Mysticism* [STUDIES IN THE HISTORY OF RELIGIONS, volume 70] (Leiden: E. J. Brill, 1996)

Swartz, Michael D. "Ancient Jewish Mysticism," in *Jewish Mysticism and Kabbalah: New Insights and Scholarship*, edited by Frederick E. Greenspahn (New York – London: New York University Press, 2011).

_____. "Mystical Texts," in *The Literature of the Sages,* SECOND PART: *Midrash, Aggada, Targum, Berakhot, Varia*, edited by Shmuel Safrai, Joshua Schwartz, and Peter Tomson (Assen: Royal Van Gorcum, 2006).

Uždavinys, Algis. *Ascent to Heaven in Islamic and Jewish Mysticism*. London: The Matheson Trust, 2011. See in particular CHAPTER 11, "Abu Yazid and the hekhalot Theurgists."

Wallace, James Buchanan. *Snatched Into Paradise (2 Cor 12:1-10): Paul's Heavenly Journey in the Context of Early Christian Experience*. Berlin – New York: Walter de Gruyter GmbH & Co., 2011. § 3.5. "Rabbinic Traditions and the Hekhalot Literature," pages 152-164.

Appendix 1: *Hekhalot* Literature & Magic

With the inclusion of such items as *Sefer ha-Razim*, the SWORD OF MOSES, and the *Sar ha-Panim* material in clusters of texts associated with *merkabah/hekhalot* mysticism, Jewish magic takes several steps closer to the rabbinic core of these traditions. Certainly, the convenient notion of a neat separation between ascent texts and magic texts can no longer be sustained. Of late, the tendency among scholars is to dismiss such loaded terms as "magic" (a negative term—*vs* "theurgy" or "religion," positive terms) and "mysticism" to concentrate on the methods and aims of Jewish, usually along with early Christian and pagan (Greco-Roman), rituals and how these reflect the mindset and beliefs of their eras. On this trend, see, for example, Rebecca Macy Lesses' *Ritual Practices to Gain Power* (summary statement on pages 11-13), James R. Davila's *Descenders to the Chariot* (CHAPTER 2 discusses the difficulties of the words "mysticism," "magic," and "shamanism"), and Naomi Janowitz' *Icons of Power* (INTRODUCTION).

To begin an approach to antique Jewish magic, refer to the following:

- Alexander, P. S. "Incantations and Books of Magic," in Emil Schürer, *The History of the Jewish People in the Age of Jesus Christ*: A New English Version, revised and edited by G. Vermes, F. Millar, and M. Goodman (Edinburgh: T & T Clark Ltd, 1986): vol. 3, part 1.
- Bloom, Maureen. *Jewish Mysticism and Magic: An Anthropological Perspective* [ROUTLEDGE JEWISH STUDIES SERIES] (London – New York: Routledge, 2007). In the present context, note especially CHAPTER 10: "Approximating God, Appropriating Authority: *Hekhalot* and *Merkava* literature," and CHAPTER 11: "Imprecations, Healing, and Protection: The 'Book of Secrets', amulets, incantation bowls."
- Bohak, Gideon. *Ancient Jewish Magic: A History* (Cambridge: Cambridge University Press, 2008).
- Schäfer, Peter. "Jewish Magic Literature in Late Antiquity and Early Middle Ages," in *Journal of Jewish Studies*, vol. 41, no. 1 (Oxford Centre for Hebrew and Jewish Studies, 1990).
- Idel, Moshe. "On Judaism, Jewish Mysticism and Magic," in *Envisioning Magic: A Princeton Seminar and Symposium*, edited by P. Schäfer and H. Kippenberg [STUDIES IN THE HISTORY OF RELIGIONS: *Numen* Book Series #75] (Leiden: Brill, 1975).
- Schäfer, Peter. "Magic and Religion in Ancient Judaism," in *Envisioning Magic*.
- Shaked, Shaul. "'Peace be Upon You, Exalted Angels': On Hekhalot, Liturgy and Incantation Bowls," in *Jewish Studies Quarterly*, vol. 2, no. 3 (Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck] 1995).

A bibliography of Jewish magic, which is far more extensive than mine here (and which is not limited to English sources), has been prepared by Alex Jassen, Mary Gates, Jacob Rennaker, and Scott Noegel of University of Washington [Seattle]—online at http://faculty.washington.edu/snoegel/JewishMagicBibliography.pdf. Works are divided according to period and topic.

Jewish Magic—A Selection of English Sources

Alexander, Philip S. "The Talmudic Concept of Conjuring (*'Ahizat 'Einayim*) and the Problem of the Definition of Magic (*Kishuf*)," in *Creation and Re-Creation in Jewish Thought* [FESTSCHRIFT IN HONOR OF JOSEPH DAN ON THE OCCASION OF HIS SEVENTIETH BIRTHDAY], edited by Rachel Elior and Peter Schäfer. Tübingen: Mohr Siebeck, 2005.

Ben-Amos, Dan. "On Demons," in *Creation and Re-Creation in Jewish Thought* (see immediately above).

Bloom, Maureen. *Jewish Mysticism and Magic: An Anthropological Perspective* [ROUTLEDGE JEWISH STUDIES SERIES]. London – New York: Routledge, 2007.

Bohak, Gideon. *Ancient Jewish Magic: A History*. Cambridge: Cambridge University Press, 2008.

Budge, E. A. Wallis. *Amulets and Talismans*. (As *Amulets and Superstitions*), Oxford and Cambridge: 1930; rpt. New York: Collier Books, The Macmillan Co., 1970.

Conybeare, F. C. "The Testament of Solomon," in *Jewish Quarterly Review*, vol. 11 (1898).

Daiches, Samuel. *Babylonian Oil Magic in the Talmud and in the Later Jewish Literature* [PUBLICATION No. 5) London: Jews' College, 1913.

Dulling, D. C. "Testament of Solomon," in *The Old Testament Pseudepigrapha*, Volume 1, edited by James H. Charlesworth (Garden City: Doubleday and Company, 1983).

Dureau, Yona. "The Talisman or the Word as an Object and as an Image-Signifier," in *Semiotica*, volume 139—1/4 (The Hague: Walter de Gruyter, 2002); pp. 23-62.

Fishbane, Michael. "Aspects of Jewish Magic the Ancient Rabbinic Period," in *The Solomon Goldman Lectures*, vol. II, edited by Nathaniel Stampfer (Chicago: The Spertus College of Judaism Press, 1979).

Gager, John G. "Moses the Magician: Hero of an Ancient Counter-Culture?" in *Helios*, vol. 21, no. 2 (1994).

Gaster, Moses. *Studies and Texts in Folklore, Magic, Medieval Romance, Hebrew Apocrypha, and Samaritan Archaeology*. London: Maggs Brothers, 1925-8; rpt. New York: Ktav Publishing House, 1971:

- VOLUME 1, pp. 338-55, "Wisdom of the Chaldeans"
- VOLUME 1, pp. 365-68, "A Note on a Hebrew Amulet"
- VOLUME 1, pp. 387-461, "Samaritan Phylacteries and Amulets"
- VOLUME 2, pp. 1005-38, "Two Thousand Years of a Charm against a Child-Stealing Witch"

Goldin, Judah. "The Magic of Magic and Superstition," in

- *Aspects of Religious Propaganda in Judaism and Early Christianity*, edited by E. S. Fiorenza (University of Notre Dame, 1976); and
- *Studies in Midrash and Related Literature*, edited by B. Eichler and J. Tigay (Philadelphia: Jewish Publication Society, 1988).

Goldish, Matt (ed). *Spirit Possession in Judaism: Cases and Contexts from the Middle Ages to the Present*. Detroit: Wayne State University Press, 2003..

Goldmerstein, L. "Magical Sacrifices in the Jewish Kabbala," in *Folklore* 7 (1896; includes a translated extract of *Sefer Raziel Hamalakh*).

Green, Abraham. *Judaic Artifacts: Unlocking the Secrets of Judaic Charms and Amulets*. Includes a CD for electronic research. Hod Hasharon: Astrolog Publishing House, 2004.

Guillaume, Alfred. *Prophecy and Divination among the Hebrews and Other Semites*. New York – London: Harper and Brothers Publishers, 1938.

Harari, Yuval. "A Different Spirituality or 'Other' Agents? On the Study of Magic in Rabbinic Literature," in *With Letters of Light: Studies in the Dead Sea Scrolls, Early Jewish Apocalypticism,*

Magic, and Mysticism in Honor of Rachel Elior [EKSTASIS: RELIGIOUS EXPERIENCE FROM ANTIQUITY TO THE MIDDLE AGES, vol. 2], edited by Daphna V. Arbel and Andrei A. Orlov (Berlin: Walter de Gruyter GmbH & Co., 2011).

Hirschman, Jack. *The Book of Noah* [TREE TEXTS: 1]. Berkeley: Berkeley/Tree, 1975 (selections, including two hymns, from *Sefer Raziel*).

Idel, Moshe. *Golem: Jewish Magical and Mystical Traditions on the Artificial Anthropoid*. Albany: State University of New York Press, 1990.

_____. "Kabbalah: A Short Introduction with and Emphasis on Its Magical Aspects," in *Kabbalah: Mysticism on Jewish Life*, An Exhibition at the Herbert and Eileen Bernard Museum of Judaica [November 4, 2003 – January 30, 2004]. New York: Congregation Emanu-El of the City of New York, 2003.

_____. "Magic and Kabbalah in *the Book of the Responding Entity*," in in *The Solomon Goldman Lectures*, vol. VI, edited by Mayer I. Gruber (Chicago: The Spertus College of Judaism Press, 1993).

_____. "The Origin of Alchemy according to Zosimos and a Hebrew Parallel," in *Review des etudes juives*, vol. 145, nos. 1-2 (Paris: 1986) AND included as CHAPTER 8 of Arturo Schwartz' *Kabbalah and Alchemy. An Essay on Common Archetypes* (Northvale – Jerusalem: Jason Aronson Inc., 2000): Chapter 8.

Janowitz, Naomi. *Magic in the Roman World* [RELIGION IN THE FIRST CHRISTIAN CENTURIES]. London – New York: Routledge, 2001. (See also Janowitz' *Icons of Power*, listed above.)

Jewell, Philip. "Flavius Josephus' Terminology of Magic," in *Journal for the Academic Study of Magic*, Issue 5, edited by Susan Johnson Graf and Amy Hale (Oxford: Mandrake of Oxford, 2009).

Kanarfogel, Ephraim. *"Peering through the Lattices": Mystical, Magical, and Pietistic Dimensions in the Tosafist Period*. Detroit: Wayne State University Press, 2000.

Kern-Ulmer, Brigitte (Rivka). "The Depiction of Magic in Rabbinic Texts: The Rabbinic and the Greek Concept of Magic," in *Journal for the Study of Judaism*, vol. 27, no. 3 (Leiden: E. J. Brill, 1996).

Klutz, Todd E. (ed) *Magic in the Biblical World: From the Rod of Aaron to the Ring of Solomon*. London: T & T Clark International, 2003.

_____. *Rewriting the TESTAMENT OF SOLOMON: Tradition, Conflict and Identity in a Late Antique Pseudepigraphon* [LIBRARY OF SECOND TEMPLE STUDIES, 53]. London – New York: T & T Clark, 2005.

Mastrocinque, Attilio. *From Jewish Magic to Gnosticism* [STUDIEN UND TEXTE ZU ANTIKE UND CHRISTENTUM 24]. Tübingen: Mohr Siebeck, 2005.

Meyer, Marvin; and Mirecki, Paul (eds). *Ancient Magic and Ritual Power* [RELIGIONS IN THE GRECO-ROMAN WORLD, volume 129]. Leiden: E. J. Brill, 1995 (see especially Part Three: "Magic and Ritual Power in Judaism and Early Christianity").

Naveh, Joseph; and Shaked, Shaul. *Amulets and Magic Bowls. Aramaic Incantations of Late Antiquity*. 1985; (2nd ed) Jerusalem: Magnes Press, The Hebrew University, 1987.

_____. *Magic Spells and Formulae. Aramaic Incantations of Late Antiquity*. Jerusalem: Magnes Press, The Hebrew University, 1993.

Ness, Lester. *Written in the Stars: Ancient Zodiac Mosaics* [MARCO POLO MONOGRAPHS, no. 1]. Warren Center: Shangri-La Publications, 1999.

Neusner, Jacob. "Science and Magic, Miracle and Magic in Formative Judaism: The System and the Difference," in *Religion, Science and Magic: In Concert and in Conflict*, edited by J. Neusner, E. Frerichs, and P. Flesher (Oxford/New York: Oxford University Press, 1989).

Patai, Raphael. *The Jewish Alchemists. A History and Source Book*. Princeton: Princeton University Press, 1994.

Pilcher, E. J. "Two Kabbalistic Planetary Charms," in *Proceedings of the Society of Biblical Archaeology* 28 (London: 1906).

Rohrbacher-Sticker, Claudia. "From Sense to Nonsense, From Incantation Prayer to Magical Spell," in *Jewish Studies Quarterly*, vol. 3, no. 1 (Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck] 1996).

Schäfer, Peter. "The Magic of the Golem: The Early Development of the Golem Legend," in *Journal of Jewish Studies*, vol. 46, nos. 1-2 (The Oxford Centre for Hebrew and Jewish Studies, 1995).

_____. "Merkavah Mysticism and Magic," in *Gershom Scholem's* MAJOR TRENDS IN JEWISH MYSTICISM *50 Years After*, edited by J. Dan and P. Schäfer (Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck] 1993)

Schiffman, Lawrence; and Swartz, Michael. *Hebrew and Aramaic Incantation Texts: Selected Texts from Taylor-Schechter Box K1*. Sheffield: JSOT Press (Sheffield Academic Press), 1992.

Scholem, Gershom. "Some Sources of Jewish-Arabic Demonology," in *Journal of Jewish Studies*, vol. 16 (The Oxford Centre for Hebrew and Jewish Studies, 1965; English introduction to Hebrew texts).

Schrire, T. *Hebrew Magic Amulets* (as *Hebrew Amulets*), London: Routledge and Kegan Paul, 1966; rpt. New York: Behrman House, 1982.

Schwartz, Dov. *Studies on Astral Magic in Medieval Jewish Thought*, [BRILL REFERENCE LIBRARY OF JUDAISM, 20] Leiden: Brill Academic Publishers, 2005.

Seidel, Jonathan Lee. STUDIES IN ANCIENT JEWISH MAGIC. (Ph.D dissertation, Berkeley: University of California, 1996)

Shaked, Shaul. "An Early Magic Fragment form the Cairo Geniza," in *Occident and Orient: A Tribute to the Memory of A. Scheiber*, edited by Robert Dan (Budapest – Leiden: Akadmiai Kiado/E. J. Brill, 1988).

_____. "Jews, Christians and Pagans in the Aramaic Incantations Bowls of the Sasanian Period," in *Religions and Cultures: First International Conference of MEDITERRANEUM*, edited by Adriana Destro and Mauro Pesce [Academic Studies and the Social Order], Binghamton: Global Publications, Binghamton University, 2000.

_____(ed). *Officina Magica: Essays on the Practice of Magic in Antiquity* [STUDIES IN JUDAICA 4]. Leiden – Boston: Brill, 2005.

Sharot, Stephen. *Messianism, Mysticism, and Magic.* A Sociological Analysis of Jewish Religious Movements [STUDIES IN RELIGION]. Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1982.

Shatzmiller, Joseph. "In Search of the 'Book of Figures': Medicine and Astrology in Montpellier at the Turn of the Fourteenth Century," in *AJS Review*, Volume Seven-Eight, edited by Frank Talmage (Cambridge: Association for Jewish Studies, 1982-1983.

Smith, Morton. "The Jewish Elements in the Magical Papyri," in

- *Society of Biblical Literature 1986 Seminar Papers*, no. 25; and
- (idem) *Studies in the Cult of Yahweh* [RELIGIONS IN THE GRECO-ROMAN WORLD, 130/2] edited by Shaye J. D. Cohen (Leiden: E. J. Brill, 1996): Volume 2. See also Hans Dieter Betz, "Jewish Magic in the Greek Magical Papyri (*PGM* VII.260-71)" in *Envisioning Magic* (listed above, page 28).

_____. "A Note on Some Jewish Assimilationists: The Angels (P. Berlin 5025b, P. Louvre 2391)" in

- *Journal of the Ancient Near East Society*, 16-17 (1984); and
- (idem) *Studies in the Cult of Yahweh*, Volume 2 (see above)

Societas Magica Newsletter, Issue 10, Spring 2003: JEWISH MAGIC: A *PERPECTIVES* SYMPOSIUM (— online at http://www.societasmagica.org/), which contains the following articles:

- Swartz, Michael D. "A Magic All Its Own"
- Lesses, Rebecca. "Jewish Magic and Multiculturalism in the Ancient World"
- Kanarfogel, Ephraim. "Magic in the Rabbinic Culture of Medieval Ashakenaz"

Societas Magica Newsletter, Issue 19, Spring 2008 (—online at http://www.societasmagica.org/) which contains

- Durov, Victoria. "Codicological Notes on the Text of a Hebrew Magic Manual: A New Perspective?"

Swartz, Michael D. "Book and Tradition in Hekhalot and Magical Literature," in *The Journal of Jewish Thought and Philosophy*, vol. 3, issue 2, edited by E. Wolfson and P. Mendes-Flohr (Harwood Academic Publishers GmbH, 1993).

_____. "The Dead Sea Scrolls and Later Jewish Magic and Mysticism," in *Dead Sea Discoveries*, vol. 8, no. 2 (Leiden: Brill NV, 2001).

_____. "Sacrificial Themes in Jewish Magic," in *Magic and Ritual in the Ancient World*, part 4, edited by Paul Allan Mirecki and Marvin W. Meyer (Leiden – Boston – Koln: Brill, 2001)

_____. "Scribal Magic and Its Rhetoric: Formal Patterns in Medieval Hebrew and Aramaic Incantation Texts from the Cairo Genizah," in *Harvard Theological Review*, vol. 83, no. 2 (Cambridge: 1990).

Thompson, C. J. S. *The Mysteries and Secrets of Magic*. London: John Lane, 1927; New York: Causeway Books, 1973; New York: Cosimo Inc., 2005.

Trachtenberg, Joshua. *Jewish Magic and Superstition: A Study in Folk Religion*. New York: Behrman's Jewish Book House, 1939; rpt. New York: Atheneum, 1970; rpt. with a foreword by Moshe Idel, Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2004.

Urbach, Ephraim E. "Chapter VI: Magic and Miracle," in *The Sages, Their Concepts and Beliefs*. English edition: Jerusalem: Magnes Press, 1975; rpt. Cambridge – London: Harvard University Press, 1987.

Vukosavović, Filip. *Angels and Demons: Jewish Magic through the Ages*. Jerusalem: Bible Lands Museum, 2010.

Verman, Mark; and Adler, Shulamit H. "Path Jumping in the Jewish Magical Tradition," in *Jewish Studies Quarterly*, vol. 1, no. 1 (Tübingen: J. C. B. Mohr [Paul Siebeck] 1993/4).

Wasserman, Steven M. "The Magical Texts in the Cairo Genizah," in *Genizah Research after Ninety Years: The Case of Judaeo-Arabic* [PAPERS READ AT THE THIRD CONGRESS OF THE SOCIETY FOR JUDAEO-ARABIC STUDIES], edited by Joseph Blau and Stefan C. Reif. Cambridge: Cambridge University Press, 1992.

Zohar, Zion. "*Pulsa De-Nura*: The Innovation of Modern Magic and Ritual," in *Modern Judaism*, Volume 27, Number 1 (Baltimore: Johns Hopkins University Press, Feb. 2007).

Appendix 2

THE 1982 VERSION OF

Notes on the Study of *Merkabah* Mysticism and *Hekhalot* Literature

from *A Guide to Kabbalistic Books in English: 1977-1979*, by Don Karr (Ithaca: 1982), pages 37-40

Additions from the slightly expanded version in *Collected Articles on the Kabbalah,* VOLUME 1, by D. Karr (Ithaca: KoM #5, 1985), pages 17-20, are shown in brackets.

1. Merkabah mysticism is the name of a mystical movement within Judaism's Talmudic and Gaonic Periods (ca. 100-1000 c. e.). This school produced what is called the Hekhalot literature.

2. This mysticism, ma'aseh merkabah (work of the chariot), is mentioned in the Mishna itself (in Hagigah 2:1):

   > The work of creation (ma'aseh bereshit) may not be expounded in the presence of two or more. The description of the chariot (merkabah) may not be expounded even in the presence of one, unless he is a sage who already understands out of his own insights.
   >
   > (quoted from Lipman, Eugene. THE MISHNAH, ORAL TEACHING OF JUDAISM. [New York:] Schocken, 1974, p. 150)

3. Implied in this quote is that merkabah mysticism, though guarded, was not outside of the rabbinic tradition. One gets the impression that it was even thought of as the supreme mystery.

4. Just as the work of creation comprised mystical speculation on the first part of Genesis, work of the chariot comprised mystical speculation on, and amplification of, the first chapter of Ezekiel.

5. The literature of this school describes the mystical journey through various heavens and palaces (hekhalot) leading to the ultimate vision of the throne and chariot, and, in some cases, "the figure in the form of a man" (Ezekiel 1:26).

6. It is not the purpose of this short paper to go into detail about the development of the merkabah school or the contents of the Hekhalot texts. To a greater extent than I am capable, this work has already been done. My purpose is to inform the reader of where to look for information on the various facets of study pertaining to merkabah mysticism. I have limited myself to English sources.

7. Historical and scholarly overviews: as it is with any study in the field of Jewish mysticism, the best place to start the investigation of merkabah mysticism is in the works of Gershom Scholem. Two of his works give excellent synopses of the subject:

   MAJOR TRENDS IN JEWISH MYSTICISM (1941, Schocken repr.) Lecture 2. Merkabah Mysticism and Jewish Gnosticism.

   KABBALAH (1974, Meridian repr.) pp. 8-21, and article: Merkabah Mysticism, pp. 373-6.

   For a closer look at some of the topics and scholarly concerns in merkabah mysticism, see Scholem's

   JEWISH GNOSTICISM, MERKABAH MYSTICISM, AND TALMUDIC TRADITION (1965, Jewish Theological Seminary).

   KABBALAH (as above), articles:
   Chiromancy, pp. 317-9.
   Meditation, pp. 369-72.
   Metatron, pp. 377-81.

8. There are a few articles and one book that analyze the connections of merkabah mysticism with the rabbinic (i.e. Talmudic, etc.) tradition:

   Bokser, Ben Zion. THE JEWISH MYSTICAL TRADITION 1981 Pilgrim Press) Chapter 2. The Talmud.
   Talmudic "work of the chariot" segments are translated and introduced.

   Halperin, David J. THE MERKABAH IN RABBINIC LITERATURE. (1980, American Oriental Society)
   This is a close scholarly analysis of the references to merkabah mysticism in the Mishna: Hagigah 2:1, the Tosefta: Hagigah 2:1-7, the Palestinian Talmud 77 a-d, and the Babylonian Talmud 11b-16a.

   Levy, Samson H. The Best Kept Secret of the Rabbinic Tradition, in JUDAISM 21 (4) 1972.

This takes a look at the strange case of Rabbi Simeon ben Zoma, who entered into PRDS (paradise) but came out of it "stricken."

Neusner, Jacob. The Development of the Merkavah Tradition, in THE STUDY OF JUDAISM in the Persian, Hellenistic and Roman Period, vol 11 (2), 1971, Leiden.
Four versions of the story of Yohanan ben Zakkai and the merkabah-sermon of his disciple Eleazer ben Arakh are presented and compared to demonstrate that such a story accumulates more and more detail as it passes from earlier to later versions.

9. In JEWISH GNOSTICISM… Scholem lists eight texts belonging to the Hekhalot literature. I shall list them here, adding one (Shiur Qoma), indicating research sources, if any exist:

   a) The Visions of Ezekiel, a mystical midrash on Ezekiel 1:1, see:

      Jacobs, Louis. JEWISH MYSTICAL TESTIMONIES (1977, Schocken) Chapter Three: The Riders of the Chariot and Those Who Enter the Heavenly Halls. Introduction and text of Visions…

      Marmorstein, A. A Fragment of the Visions of Ezekiel, in JEWISH QUARTERLY REVIEW, New Series #8 (1917-18). Translation and discussion.

   b) The Lesser Hekhalot, possibly the oldest. In English, there are only spot translations in Scholem's JEWISH GNOSTICISM… and MAJOR TRENDS…

   c) The Greater Hekhalot, the best covered of the texts for our purposes. Besides spot translations (see Scholem as listed in b) there are

      Blumenthal, David R. UNDERSTANDING JEWISH MYSTICISM: A Source Reader (1978, Ktav) [pp. 53-91] Blumenthal introduces and presents translations of The Greater Hekhalot, Chs. 15-29:5.

      [Kaplan, Aryeh. MEDITATION AND KABBALAH. (1982, Weiser) pp. 41-54. Kaplan introduces the Greater Hekhalot and translates Chapters 1, 2, and 16-26.]

      Schiffman, Lawrence. The Recall of Rabbi Nehuniah ha-Qanah from Ecstasy in the Hekhlaot Rabbati, in AJS REVIEW vol I, 1976.

In Hekhalot Rabbati, R. Nehuniah is pulled out of his ecstasy by his disciples by making him ever-so-slightly ritually impure. This tale is given scholarly treatment in Schiffman's article.

Smith, Morton. Observations on Hekhalot Rabbati, in BIBLICAL AND OTHER STUDIES, ed. A. Altmann (Harvard U. Press, 1963). This [article] summarizes and analyzes the contents [of Hekhalot Rabbati], presenting a translated excerpt of The Great Magical Papyrus of Paris for the sake of comparison.
(M. Smith has translated The Greater Hekhalot in its entirety, but it has not been published. Indeed, it exists, as far as I know, in typescript, with corrections jotted in the margins and scribbled over the text by Gershom Scholem.)

d) Merkabah Rabbah. I know of no English sources for this.

e) A titleless Hekhalot. Scholem gives a transcription of this text in Hebrew in an appendix to JEWISH GNOSTICISM…, but I know of no other sources for information on this.

f) Chapter on physiognomics and chiromancy, published in Hebrew by Scholem, but no English translation. See, however, Scholem's article: Chiromancy in KABBALAH.

g) Book of the Hekhalot, called also 3 Enoch or the Hebrew Book of Enoch. One of the latest of the texts. Full scholarly treatment and translation of this appear in

Odeberg, Hugo. 3 ENOCH or THE HEBREW BOOK OF ENOCH (1928, Ktav repr. [1973])

h) The Treatise of the Hekhalot, the latest of the texts. Published, and translated into German, but not into English.

i) Shiur Qoma, a strange treatise listing the dimensions and secret names of the deity's various members. See

Meltzer, David (ed) THE SECRET GARDEN (1977, Seabury) pp. 23-37 for a translation of the text.

For scholarly studies on Shiur Qoma, see

Loewe, Raphael. The Divine Garment and Shi'ur Qomah, in HARVARD THEOLOGICAL REVIEW 58 (1965)

Scholem. JEWISH GNOSTICISM… (as above) chapter VI: The Age of Shiur Komah Speculation and a passage in Origen.

A 14th-century commentary on Shiur Qoma by Moses b. Joshua b. Mar David of Narbonne is translated in

Altmann, A. (ed) JEWISH MEDIEVAL AND RENAISSANCE STUDIES 4 (1967) pp. 225-88.

Shiur Qoma's symbolism is based on the details of "the beloved" in Song of Songs 5:11-16. The basis of the dimensions given is derived from Psalm 147:5; since the phrase in that passage adds up to 236, via gematria, this is the root of Shiur Qoma's calculations.

Sepher Ha-Bahir
(The Book of Enlightenment)

Attributed to Rabbi Nehunia haKana

Integral edition with text in English and Hebrew – 12/2004

E-mail: info@everburninglight.org
WWW: http://www.everburninglight.org

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

Index of contents

Index of contents....2
Introduction....3
Section I....4
The First Verses of Creation....4
Section II....6
The Aleph-Beth....6
Section III....10
The Seven Voices and the Sephiroth....10
Section IV....24
The Ten Sephiroth....24
Section V....39
Mysteries of the Soul....39
The original text in Hebrew....43

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

Introduction

The Bahir is one of the oldest and most important of all Kabbalistic texts. Until the publication of the Zohar, the Bahir was the most influential source of Kabbalistic teachings. It is quoted in virtually every major Kabbalistic work and is cited numerous times by the Ramban in his commentary on the Torah. It is also paraphrased and quoted many times in the Zohar.

The name 'Bahir' literally means 'brilliant' or 'Illumination', and is derived from the first verse quoted in the text of the Bahir "And now they do not see the light, it is brilliant [bahir] in the skies", which itself is a quote from the book of Job (37:21).

This book is also called "The Midrash of Rabbi Nehuniah ben haKana". Although the Bahir is a fairly small book, 12,000 words in all, it was very highly esteemed. It was first published in Provence in 1176. Most Kabbalists ascribe authorship to Rabbi Nehuniah ben haKana, a Talmudic sage of the first century.

One of the most important concepts revealed in it is that of the ten Sefirot. Also discussed are the opening verses of Genesis and their true meaning, the mystical aspects of the Hebrew alphabet, a discussion of Gilgul [reincarnation], the 32 paths of Wisdom, and the Tzimtum, among other topics.

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

Section I

The First Verses of Creation

1. Rabbi Nehuniah ben HaKana said: One verse (Job 37:21) states, “And now they do not see light, it is brilliant (Bahir) in the skies...[round about God in terrible majesty]”. Another verse, however, (Psalm 18:12), states, “He made darkness His hiding place”. It is also written (Psalm 97:2), “Cloud and gloom surround Him”. This is an apparent contradiction. A third verse comes and reconciles the two. It is written (Psalm 139:12), “Even darkness is not dark to You. Night shines like day - light and darkness are the same”.

2. Rabbi Berachiah said: It is written (Genesis 1:2), “The earth was Chaos (Tohu) and Desolation (Bohu). What is the meaning of the word “was” in this verse? This indicates that the Chaos existed previously [and already was]. What is Chaos (Tohu)? Something that confounds (Taha) people. What is Desolation (Bohu)? It is something that has substance. This is the reason that it is called Bohu, that is, Bo Hu - “it is in it”.

3. Why does the Torah begin with the letter Bet ? In order that it begin with a blessing (Berachah). How do we know that the Torah is called a blessing? Because it is written (Deuteronomy 33:23), “The filling is God's blessing possessing the Sea and the South”. The Sea is nothing other than the Torah, as it is written (Job 11:9), “It is wider than the sea”. What is the meaning of the verse, “The filling is God's blessing?” This means that wherever we find the letter Bet it indicates a blessing. It is thus written (Genesis 1:1), “In the beginning (Bet Reshit) [God created the heaven and the earth”. BeReshit is Bet Reshit.] The word “beginning” (Reshit) is nothing other than Wisdom. It is thus written (Psalm 111:10), “The beginning is wisdom, the fear of God”. Wisdom is a blessing. It is thus written, “And God blessed Solomon”. It is furthermore written (I Kings 5:26), “And God gave Wisdom to Solomon”. This resembles a king who marries his daughter to his son. He gives her to him at the wedding and says to him, “Do with her as you desire”.

4. How do we know that the word Berachah [usually translated as blessing] comes from the word Baruch [meaning blessed]? Perhaps it comes from the word Berech [meaning knee]. It is written (Isaiah 44:23), “For to Me shall every knee bend”. [Berachah can therefore mean] the Place to which every knee bends. What example does this resemble? People want to see the king, but do not know where to find his house (Bayit). First they ask “Where is the king's house?” Only then can they ask “Where is the king?” It is thus written, “For to Me shall every knee bend” - even the highest - “every tongue shall swear”.

5. Rabbi Rahumai sat and expounded: What is the meaning of the verse (Deuteronomy 33:23), “The filling is God's blessing, possessing the Sea and the South”? This means that wherever we find the letter Bet it is blessed. This is the Filling referred to in the verse, “The filling is God's blessing”. From there it nourishes those who need it. It was from this Filling that God sought advice. What example does this resemble? A king wanted to build his palace among great cliffs. He mined into the bedrock and uncovered a great spring of living water. The king then said, “Since I have flowing water, I will plant a garden. Then I will delight in it, and so will all the world”. It is therefore written (Proverbs 8:30), “I was with Him as a craftsman, I was His delight for a day, a day, frolicking before him at every time”. The Torah is saying, “For two thousand years I was in the bosom of the Blessed Holy One as His delight”. The verse therefore says, “a day, a day”. Each day of the Blessed Holy One is a thousand years, as it is written (Psalm 90:4), “A thousand years in Your eyes is as but yesterday when it is passed”. From then on, it is at times, as the verse states,

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

"[frolicking before Him] at every time". The rest is for the world. It is thus written (Isaiah 48:9), "I will [breathe out] My praise through My nose for you". What is the meaning of "My praise"? As it is written (Psalm 145:2), "A praise of David, I will raise You high [my God, O King, and I will bless Your name for the world and forever]". Why is this a praise? Because I will "raise You high". And what is this elevation? Because "I will bless Your name for the world and forever".

8. What is a blessing? It can be explained with an example. A king planted trees in his garden. It may rain and water them, and the ground may be wet and provide them with moisture, but still, he must water them from the spring. It is thus written (Psalm 111:10), "The beginning is Wisdom, the fear of God, good intelligence to all who do them [His praise endures forever]". You may think that it lacks something. It is therefore written, "His praise endures forever".

7. Rabbi Amorai sat and expounded: What is the meaning of the verse (Deuteronomy 33:23), "The filling is God's blessing, possessing the Sea and the South?" Moses was saying, "If you follow my decrees, you will inherit both this world and the next". The World to Come is likened to the sea, as it is written (Job 11:9), "It is wider than the sea". The present world is referred to as the South. It is thus written (Joshua 15:19), [Give me a blessing] for you have set me in the land of the south, [therefore give me springs of water]". The Targum translates this, "behold the earth is the south".

8. Why did God add the letter Heh to Abraham's name, rather than any other letter? This was so that all parts of man's body should be worthy of life in the World to Come, which is likened to the sea. To the extent that we can express it, the Structure was completed in Abraham. [Regarding this Structure] it is written (Genesis 9:6), "For in the form of God, He made the man". The numerical value of Abraham is 248, the number of parts in man's body.

9. What is the meaning of (Deuteronomy 33:23), "[The filling is God's blessing, the Sea and the South] he shall inherit it (YiRaShaH)?" It would have been sufficient if the verse said, "inherit (RaSh) [the Sea and the South]". But this comes to teach us that God must also be included. The word YiRaShaH thus contains the letters RaSh YH [meaning, "inherit God"]. What does this resemble? A king had two treasuries, and he hid one away. After many days he said to his son, "Take what is in these two treasuries". The son replied, "Perhaps you are not giving me all that you have hidden away". The king said, "Take everything". It is thus written, "the Sea and the South, he shall inherit it". Inherit God (YH RaSh) - everything will be given to you if you only keep My ways.

10. Rabbi Bun said: What is the meaning of the verse (Proverbs 8:23), "I was set up from eternity (Me-Olam), from a head, before the earth?" What is the meaning of "from eternity (Me-Olam)?" This means that it must be concealed (He-elam) from the world. It is thus written (Ecclesiastes 3:11), "He has also placed the world (Ha-Olam) in their hearts [that they should not find out the work that God has done from the beginning to the end]". Do not read Ha-Olam (the world), but He-elam (concealment). The Torah said, "I was first, so that I might be the head of the world". It is thus written, "I was set up from eternity, from a head". You may think that the earth was before it. It is therefore written, "before the earth". It is thus written (Genesis 1:1), "In the beginning created God the heaven and the earth". What is the meaning of "created"? He created everything that was needed for all things. And then God. Only after that is it written "the heaven and the earth".

11. What is the meaning of the verse (Ecclesiastes 7:14), "Also one opposite the other was made by God". He created Desolation (Bohu) and placed it in Peace, and He created Chaos (Tohu) and placed it in Evil. Desolation is in Peace, as it is written (Job 25:2), "He makes peace in His high places". This teaches us that Michael, the prince to God's right, is water and hail, while Gabriel, the

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

prince to God's left, is fire. The two are reconciled by the Prince of Peace. This is the meaning of the verse, “He makes peace in His high places”.

12. How do we know that Chaos is in Evil? It is written (Isaiah 45:7), “He makes peace and creates evil”. How does this come out? Evil is from Chaos, while Peace is from Desolation. He thus created Chaos and placed it in Evil, [as it is written “He makes peace and creates evil”. He created Desolation and placed it in Peace, as it is written, “He makes peace in His high places”.]

13. Rabbi Bun also sat and expounded: What is the meaning of the verse (Isaiah 45:7), “He forms light and creates darkness?” Light has substance. Therefore, the term “formation” is used with regard to it. Darkness has no substance, and therefore, with regard to it, the term “creation” is used. It is similarly written (Amos 4:12), He forms mountains and creates the wind”. Another explanation is this: Light was actually brought into existence, as it is written (Genesis 1:3), “And God said, let there be light”. Something cannot be brought into existence unless it is made. The term “formation” is therefore used. In the case of darkness, however, there was no making, only separation and setting aside. It is for this reason that the term “created” (Bara) is used. It has the same sense as in the expression, “That person became well (hi-Bria)”.

14. Why is the letter Bet closed on all sides and open in the front? This teaches us that it is the House (Bayit) of the world. God is the place of the world, and the world is not His place. Do not read Bet, but Bayit (house). It is thus written (Proverbs 24:3), “With wisdom the house is built, with understanding it is established, [and with knowledge are its chambers filled]”.

15. What does the Bet resemble? It is like a man, formed by God with wisdom. He is closed on all sides, but open in front. The Aleph, however, is open from behind. This teaches us that the tail of the Bet is open from behind. If not for this, man could not exist. Likewise, if not for the Bet on the tail of the Aleph, the world could not exist.

16. Rabbi Rahumai said: Illumination preceeded the world, since it is written (Psalm 97:2), “Cloud and gloom surround Him”. It is thus written (Genesis 1:3), “And God said, 'let there be light,' and there was light”. They said to Him, “Before the creation of Israel your son, will you then make him a crown?” He replied yes. What does this resemble? A king yearned for a son. One day he found a beautiful, precious crown, and he said, “This is fitting for my son's head”. They said to him, “Are you then certain that your son will be worthy of this crown?” He replied, “Be still. This is what arises in thought”. It is thus written (2 Samuel 14:14), He thinks thoughts [that none should be cast away].

Section II

The Aleph-Beth

17. Rabbi Amorai sat and expounded: Why is the letter Aleph at the beginning? Because it was before everything, even the Torah.

18. Why does Bet follow it? Because it was first. Why does it have a tail? To point to the place from which it came. Some say, from there the world is sustained.

19. Why is Gimel third? It has three parts, teaching us that it bestows (gomel) kindness. But did Rabbi Akiba not say that Gimel has three parts because it bestows, grows, and sustains. It is thus

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

written (Genesis 21:8), “The lad grew and was bestowed”. He said: He says the same as I do. He grew and bestowed kindness to his neighbours and to those entrusted to him.

20. And why is there a tail at the bottom of the Gimel? He said: The Gimel has a head on top, and is like a pipe. Just like a pipe, the Gimel draws from above through its head, and disperses through its tail. This is the Gimel.

21. Rabbi Yochanan said: The angels were created on the second day. It is therefore written (Psalm 104:3), “He rafters His upper chambers with water [He makes the clouds His chariot, He walks on the wings of the wind]”. It is then written (Psalm 104:4), “He makes the winds His angels, His ministers from flaming fire”. [Rabbi Haninah said: The angels were created on the fifth day, as it is written (Genesis 1:20), “And flying things shall fly upon the firmament of heaven”. Regarding the angels it is written (Isaiah 6:2), “With two wings did they fly”.] Rabbi Levatas ben Tavrus said: All agree, even Rabbi Yochanan, that the water already existed [on the first day]. But it was on the second day that “He raftered His upper chambers with water”. [At that time He also created] the one who “makes the clouds his chariot”, and the one who “walks on the wings of the wind”. But His messengers were not created until the fifth day.

22. All agree that none were created on the first day. It should therefore not be said that Michael drew out the heaven at the south, and Gabriel drew it out at the north, while God arranged things in the middle. It is thus written (Isaiah 44:24), “I am God, I make all, I stretch out the heavens alone, the earth is spread out before Me”. [Even though we read the verse “from Me” (May-iti), it can also be read] Mi iti - “Who was with Me?” I am the One who planted this tree in order that all the world should delight in it. And in it, I spread All. I called it All because all depend upon it, all emanate from it, and all need it. To it they look, for it they wait, and from it, souls fly in joy. Alone was I when I made it. Let no angel rise above it and say, “I was before you”. I was also alone when I spread out My earth, in which I planted and rooted this tree. I made them rejoice together, and I rejoiced in them. “Who was with Me?” To whom have I revealed this mystery?

23. Rabbi Rahumai said: From your words we could conclude that the needs of this world were created before the heavens. He answered yes. What does this resemble? A king wanted to plant a tree in his garden. He searched the entire garden to find a spring flowing with water that would nourish the tree, but could not find any. He then said, “I will dig for water, and will bring forth a spring to nourish the tree”. He dug and opened a well, flowing with living water. He then planted the tree, and it stood, giving forth fruit. It was successfully rooted, since it was always watered from the well.

24. Rabbi Yanai said: The earth was created first, as it is written (Genesis 2:4), “[On the day that God made} earth and heaven”. They said to him: Is it not written (Genesis 1:1), “[In the beginning God created] the heaven and the earth”? He replied: What is this like? A king bought a beautiful object, but since it was not complete, he did not give it a name. He said, “I will complete it, I will prepare its pedestal and attachment, and then I will give it a name”. It is thus written (Psalm 102:26), “From eternity You founded the earth” - and then, “the heavens are the work of Your hands”. It is furthermore written (Psalm 104:2), “He covered Himself with light like a garment, He spread out the heaven like a curtain, He rafters His upper chambers with water”. It is then written (Psalm 104:4), “He makes the winds His angels, His ministers of flaming fire”. Finally, it is written (Psalm 104:5), “He founded the earth on its pedestals, that it not be removed for the world and forever”. When He made its pedestal, He strengthened it. It is therefore written, “that it not be moved”. What is its name? “And Forever (VoEd) is its name. And [the name of] its pedestal is “World” (Olam). It is therefore written, “for the World And Forever”.

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

25. Rabbi Berachiah said: What is the meaning of the verse (Genesis 1:3), And God said, 'Let there be light,' and there was light"? Why does the verse not say, "And it was so"? What is this like? A king had a beautiful object. He puts it away until he had a place for it, and then he put it there. It is therefore written, "Let there be light, and there was light". This indicates that it already existed.

26. Rabbi Amorai said: What is the meaning of the verse (Exodus 15:3), "God is a man (Ish) of war"? Mar Rahumai said to him: Great master, do not ask about something that is so simple. Listen to me and I will advise you. He said to him: What is this like? A king had a number of beautiful dwellings, and he gave each one a name. One was better than the other. He said, "I will give my son this dwelling whose name is Aleph. This one whose name is Yod is also good, as is this one whose name is Shin". What did he do then? He gathered all three together, and out of them he made a single name and a single house. He said: How long will you continue to conceal your meaning? The other replied: My son, Aleph is the head. Yod is second to it. Shin includes all the world. Why does Shin include all the world? Because with it one writes an answer (T'shuvah).

27. The students asked him: What is the letter Daleth? He replied: What is this like? Ten kings were in a certain place. All of them were wealthy, but one was not quite as wealthy as the others. Even though he is still very wealthy, he is poor (Dal) in relation to the others.

28. They said to him: What is the letter Heh? He grew angry and said: Did I not teach you not to ask about a later thing and then about an earlier thing? They said: But Heh comes after [Daleth]. He replied: The order should be Gimel Heh. Why is it Gimel Daleth? Because it must be Daleth Heh. And why is the order Gimel Daleth? He said to them: Gimel is in the place of Daleth, on its head it is in the place of Heh. Daleth with its tail is in place of the Heh.

29. What is the letter Vav? He said: There is an upper Heh and a lower Heh.

30. They said to him: But what is Vav? He said: The world was sealed with six directions. They said: Is not Vav a single letter? He replied: It is written (Psalm 104:2), "He wraps Himself in light as a garment, [he spreads out the heavens like a curtain]".

31. Rabbi Amorai asked: Where is the Garden of Eden? He replied: It is on earth.

32. Rabbi Ishmael expounded to Rabbi Akiba: What is the meaning of the verse (Genesis 1:1), "[In the beginning God created] (et) the heaven and (et) the earth"? [Why is the word et added in both places?] If the word et (an untranslated preposition that connects a transitive verb to its predicate noun) were absent, we would think that "heaven" and "earth" were gods. [For we could have read the verse, "In the beginning, God, the heaven and the earth created..". taking all three nouns as subjects of the sentence.] He replied: By the Divine Service! You may have reached out for the true meaning, but you have not sorted out, and therefore you speak in this manner. But [in the case of "heaven"] the word et comes to include the sun, moon, stars and constellations, while [in the case of "earth"] it comes to add trees, plants, and the Garden of Eden.

33. They said to him: It is written (Lamentations 2:1), "He threw the beauty of Israel from heaven to earth". From here we see that it fell. He replied: If you have read, you did not review, and if you reviewed, you did not go over it a third time. What does it resemble? A king had a beautiful crown on his head and a beautiful cloak on his shoulders. When he heard evil tidings, he cast the crown from his head and the cloak from his shoulders.

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

34. They asked him: Why is the letter Cheth open? And why is its vowel point a small Patach? He said: Because all directions (Ruach-ot) are closed, except for the North, which is opened for good and for evil. They said: How can you say that it is for good? It is not written (Ezekiel 1:4), "And behold, a stormy wind coming from the north, a great cloud and burning fire". Fire is nothing other than fierce anger, as it is written (Leviticus 10:2), "And fire went out from before God, and it consumed them and killed them". He said: There is no difficulty. One case is speaking of when Israel does the will of God, while the other is speaking of when they do not do His will. When Israel does not do His will, then the fire comes close [to destroy and punish]. But when they do God's will, then the Attribute of Mercy encompasses and surrounds it, as it is written (Micah 7:18), "He lifts up sin and passes over rebellion".

35. What is this like? A king wanted to punish and whip his slaves. One of his governors stood up and asked the reason for this punishment. When the king described the offence, the governor said, "Your slaves never did such a thing. I will be their bondsman until you investigate it more thoroughly". In the meantime, the king's anger was calmed.

36. His students asked: Why is the letter Daleth thick on the side? He replied: Because of the Segol which is in the small Patach. It is thus written (Psalm 24:7), "The openings (pitchey) of the World". There He placed a Patach above and a Segol below. It is for this reason that it is thick.

37. What is the Petach? It is an opening (Petach). What is meant by an opening? This is the direction of north, which is open to all the world. It is the gate from which good and evil emerge. And what is good? He mocked them and said: Did I not tell you that it is a small Patach (opening)? They said: We have forgotten, teach us again. He reviewed it and said: What is this like? A king had a throne. Sometimes he carried it on his arm, and sometimes on his head. They asked why, and he replied: Because it is beautiful and it is a pity to sit on it. They asked: Where did he place it on his head? He replied: In the open Mem. It is thus written (Psalm 85:12), "Truth sprouts up from the earth, and the righteousness looks down from heaven".

38. Rabbi Amorai sat and expounded: What is the meaning of the verse (Psalm 87:2), "God loves the gates of Zion more than all the dwellings of Jacob". "The gates of Zion" are the "openings of the World". A gate is nothing other than an opening. We thus say, "Open for us the gates of mercy". God said: I love the "gates of Zion" when they are open. Why? Because they are on the side of evil. But when Israel does good before God and are worthy that good be opened for them, then God loves them - "more than all the dwellings of Jacob". ["The dwellings of Jacob"] are all peace, as it is written (Genesis 25:27), "Jacob was a simple man, dwelling in tents.

39. This is like two men, one who is inclined to do evil and does good, and the other who is inclined to do good and does evil. Who is more praiseworthy? The one who is inclined to do evil and does good, for he may do good again. It is therefore written (Psalm 87:2), "God loves the gates of Zion more than all the dwellings of Jacob". These [dwellings] are all peace, as it is written (Genesis 25:27), "Jacob was a simple man, dwelling in tents".

40. His students asked: What is Cholem? He replied: It is the soul - and its name is Cholem. If you listen to it, your body will be vigorous (Chalam) in the Ultimate Future. But if you rebel against it, there will be sickness (Choleh) on your head, and diseases (Cholim) on its head.

41. They also said: Every dream (Chalom) is in the Cholem. Every white precious stone is in the Cholem. It is thus written [with regard to the High Priest's breastplate] (Exodus 28:19), "[And in the third row...] a white stone (aChLaMah)".

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

42. He said to them: Come and hear the fine points regarding the vowel points found in the Torah of Moses. He sat and expounded: Chirek hates evildoers and punishes them. Its side includes jealousy, hatred and competition. It is thus written (Psalm 37:12), "He gnashes (Chorek) his teeth at them". Do not read chorek (gnashes), but rochek (repels). Repel (rachek) these traits from yourself, and repel yourself from evil. Good will then certainly attach itself to you.

43. Chirek. Do not read ChiRiK but KeRaCh (Ice). Whatever the Chirek touches becomes ice. It is thus written (Exodus 34:7), "and cleanses".

44. What is the indication that Chirek has the connotation of burning? This is because it is fire that burns all fire. It is thus written (1 Kings 18:38), "And God's fire fell, and it consumed the burnt offering, the wood, the stones, the dust, and evaporated the water that was in the trench".

Section III

The Seven Voices and the Sephiroth

45. He (Rabbi Amorai) said: What is the meaning of the verse (Exodus 20:15), "And all the people saw the voices". These are the voice regarding which King David spoke. It is thus written (Psalm 29:3), "The voice of God is upon the waters, the God of glory thunders". [This is the first voice.] [The second voice is] (Psalm 29:4), "The voice of God comes in strength". Regarding this it is written (Isaiah 10:13), "By the strength of my hand have I done it". It is likewise written (Isaiah 48:13), "Also My Hand has founded the earth". [The third voice is] (Psalm 29:4), "The voice of God is with majesty". It is also written (Psalm 111:3), "Splendour and majesty are His works, his righteousness stands forever". [The fourth voice is] (Psalm 29:5), "God's voice breaks the cedars". This is the bow that breaks the cypress and cedar trees. [The fifth voice is] (Psalm 29:7), "God's voice draws out flames of fire". This is what makes peace between water and fire. It draws out the power of the fire and prevents it from evaporating the water. It also prevents [the water] from extinguishing it. [The sixth voice is] (Psalm 29:8), "God's voice shakes the desert". It is thus written (Psalm 18:51) "He does kindness to his Messiah, to David and his descendants until eternity" - more than [when Israel was] in the desert. [The seventh voice is] (Psalm 29:9), "God's voice makes hinds to calf, strips the forests bare, and in His Temple, all say Glory". It is thus written (Song of Songs 2:7) "I bind you with an oath, O daughters of Jerusalem, with the hosts, or with the hinds of the field". This teaches us that the Torah was given with seven voices. In each of them the Master of the universe revealed Himself to them, and they saw Him. It is thus written, "And all the people saw the voices".

46. One verse states (2 Samuel 22:10), "He bent the heavens and came down, with gloom under His feet". Another verse says (Exodus 19:20) "And God came down on Mount Sinai, to the top of the mountain". Still another verse, however, (Exodus 20:22) states "From heaven I spoke to you". How is this reconciled? His "great fire" was on earth, and this was one voice. The other voices were in heaven. It is thus written (Deuteronomy 4:36), "From the heavens He let you hear His voice, that He might instruct you. And on the earth He showed you His great fire, and His words you heard from the fire". Which [fire] was that? It was the "great [fire" that was on the earth.] From where did the speech emanate? From this fire, as it is written, "and His words you heard from the fire".

47. What is the meaning of the verse (Deuteronomy 4:12), "You saw no form, only a voice"? This was explained when Moses said to Israel (Deuteronomy 4:15), "You did not see an entire image".

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

You saw an image, but not an "entire image". What is this like? A king stands before his servants wrapped in a white robe. Even though he is far away, they can still hear his voice. This is true even though they cannot see his throat when he speaks. In a similar manner, they saw an image, but not an "entire image". It is therefore written, "You saw no form, only a voice". It is also written (Deuteronomy 4:12) "A voice of words you heard".

48. One verse (Exodus 20:15), states, "and all the people saw the voices". Another verse, however, (Deuteronomy 4:12) states, "The voice of words you heard". How can [the two be reconciled]? At first they saw the voices. What did the see? The seven voices mentioned by David. But in the end they heard the word that emanated from them all. But we have learned that there were ten. Our sages taught that they were all said with a single word. But we have said that there were seven. There were seven voices. Regarding three of them it is written (Deuteronomy 4:12), "The voice of words you heard, but you saw no form, only a voice". This teaches us that they were all said with a single word. This is so that Israel should not make a mistake and say, "Others helped him. It might have been one of the angels. But His voice alone could not be so powerful". It was for this reason that he came back and included them [in a single word].

49. Another explanation: It was so that the world should not say that since there were ten sayings for ten kings, it might be that He could not speak for them all through one. He therefore said (Exodus 20:2), "I am [the Lord you God]", which included all ten. What are the ten kings? They are the seven voices and three sayings (Amarim). What are the sayings? [They are the ones alluded to in the verse] (Deuteronomy 26:18) "God has said for you today". "What are the three? [Two are mentioned in the verse] (Proverbs 4:7), "The beginning is Wisdom: acquire Wisdom, with all your acquisition, acquire Understanding". It is thus written (Job 32:8), "The soul of Shaddai gives them Understanding". The soul of Shaddai is what gives them Understanding. What is the third one? As the old man said to the child, "What is hidden from you, do not seek, and what is concealed from you, do not probe. Where you have authority, seek to understand, but you have nothing to do with mysteries".

50. We have learned (Proverbs 25:2), "The glory of God is to hide a word". What is "a word"? That of which it is written (Psalm 119:160), "The Beginning of Your word is truth". [It is also written] (Proverbs 25:2), "The glory of kings is to probe a word". What is this "word"? That of which it is written (Proverbs 25:11), "A word spoken in its proper place (Aphen-av) ", do not read "its proper place" (Aphen-av), but "its wheel" (Ophen'av).

51. The students asked Rabbi Berachiah, "Let us discuss these words with you", but he would not give them permission. Once, however, he did give them permission, but he did so to test them, to see if they would now pay good attention. One day he tested them and said, "Let me hear your wisdom". They began and said: "In the beginning" is one. [Two is] (Isaiah 57:16), "The spirit that unwraps itself is from Me, and I have made souls". [Three is] (Psalm 65:10), "The divisions of God are filled with water". What are these "divisions?" You taught us, our master, that God took the waters of creation and separated them, placing half in the skies and half in the ocean. This is the meaning of "the divisions of God are filled with water". Through them, man studies the Torah. Rabbi Chama thus taught: Because of the merit of deeds of kindness, a person can study the Torah. It is thus written (Isaiah 55:1), "Ho, let all who are thirsty come for water, let him without silver come, stock up and eat". Go to Him, and He will do kindness with you, and you will "stock up and eat".

52. "Let him without silver come" can also be explained in another way. Let him come to God, for He has silver. It is thus written (Haggai 2:8), "Mine is the silver, and Mine is the gold". What is the

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

meaning of the verse, “Mine is the silver, and Mine is the gold”? What is this like? A king had two treasuries, one of silver, and one of gold. He placed that of silver to his right, and that of gold to his left. He said [of the silver], “This should be ready, and easy to take out”. He keeps his words calm. He is attached to the poor and directs them calmly. It is thus written (Exodus 15:6), “Your right hand, O God, is mighty in power”. If he rejoices in his portion, then all is well. If not, then (Exodus 15:6), “Your right hand, O God, crumbles the enemy”. He said to them: This is referring to the gold. It is thus written, “Mine is the silver, and Mine is the gold”.

53. Why is [gold] called Zahav ? Because it includes three attributes, [alluded to in its three letters, Zayin, Heh, Beth]. [The first attribute is] Male, (Zachar). This is the Zayin. [The second is] the Soul. This is the Heh. [The numerical value of Heh is five, alluding to] the five names of the soul: Nephesh, Ruach, Neshamah, Chiah, Yechidah. What is the purpose the Heh ? It is a throne for the Zayin. It is thus written (Ecclesiastes 5:7), “For one above the other watches”. The Beth is its sustenance. It is thus written (Genesis 1:1), “In (Beth) the beginning [God] created..”.

54. What is its function here? What is this like? A king once had a daughter who was good, pleasant, beautiful and perfect. He married her to a royal prince, and clothed, crowned and bejewelled her, giving her much money. Is it possible for the king to ever leave his daughter? You will agree that it is not. Is it ever possible for him to be with her constantly? You will also agree that it is not. What can he then do? He can place a window between the two, and whenever the father needs the daughter, or the daughter needs the father, they can come together through the window. It is thus written (Psalm 45:14), “All glorious is the king's daughter inside, her garment is interwoven with gold “.

55. What is the Beth at the end? [As it is written] (Proverbs 24:3), “With wisdom will the house (Bayit) be built”. The verse does not say “was built”, but “will be built”. In the future God will build and decorate it, thousands of times more than it was. It is as we have said: Why does the Torah begin with a Beth ? As it is written (Proverbs 8:30), “I was with Him as a craftsman, I was His delight for a day, a day, [frolicking before Him at every time]”. These are the two thousand years, which are the “beginning”. Two? But the scripture says seven, as it is written (Isaiah 30:26), “The light of the moon shall be like the light of the sun, and the light of the sun shall be sevenfold [like the light of the seven days”. And we said, “Just like the sun was for seven, so the moon was for seven”. [He replied,] “I said thousands”. 56. They said to him: Up until now there are five. What comes next? He replied: First I will explain gold. What is gold? We learn that it is where justice emanates. If you bend your words to the right or left, you will be punished.

57. What is the meaning of the verse (Isaiah 30:26), “The light of the moon shall be like the light of the sun, and the light of the sun shall be sevenfold, like the light of the seven days”. The verse does not say “seven days”, but “ the seven days”. These are the days regarding which it is written (Exodus 31:17), “For six days God made [the heaven and the earth]”. As you said, God made six beautiful vessels. What are they? “The heaven and the earth”. Are they not seven? Yes, as it is written (ibid.) “And on the seventh day, He rested and souled”. What is the meaning of “souled?” This teaches us that the Sabbath sustains all souls. It is therefore written that it souled.

58. Another explanation: This teaches us that it is from there that souls fly forth. It is thus written, “and He souled”. This continues for a thousand generations. It is thus written (Psalm 105:8), “The word that He commanded until a thousand generations”. Immediately after this it says, “[the covenant] that He cut with Abraham”. What is the meaning of “cut”? He cut a covenant between the ten fingers of his hands and the ten toes of his feet. Abraham was ashamed. God then said to

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

him (Genesis 17:4), “And I, behold My covenant is with you”, and with it, “you will be the father of many nations”.

59. Why is heaven called Shamayim? This teaches that God kneaded fire and water, and combined them together. From this He made the “beginning of His word”. It is thus written (Psalm 119:160), “The beginning of your word is truth”. It is therefore called Shamayim - Sham Mayim (there is water) - Esh Mayim (fire water). He said to them: This is the meaning of the verse (Job 25:2), “He makes peace in His heights”. He placed peace and love between them. May He also place peace and love among us.

60. We also say (Psalm 119:164), “seven times each day I praised You for Your righteous judgement”. They asked him, “What are they?” He replied, “You do not look at it carefully. Be precise and you will find them”.

61. They asked him, “What is the letter Tzaddi ?”“ He said: Tzaddi is a Nun and a Yod. Its mate is also a Nun and a Yod. It is thus written (Proverbs 10:25), “The righteous (Tzadik) is the foundation of the world”.

62. They asked him: What is the meaning of the verse [with regard to Balak and Balaam] (Numbers 23:14), “And he took him to the field of the seers”.? What is the “field of the seers”? As it is written (Song of Songs 7:12), “Come my beloved, let us go out to the field”. Do not read Sadeh (the field), but Sidah (carriage). What is this carriage? He said, “The Heart of the Blessed Holy One”. His heart said to the Blesssed Holy One, “Come my beloved, let us go out to the carriage to stroll. It will not constantly sit in one place”.

63. What is his heart? He said: If so, Ben Zoma is out side, and you are with him. The heart (Lev) [in numerical value] is thirty-two. These are concealed, and with them the world was created. What these 32? He said: These are the 32 Paths. This is like a king who was in the innermost of many chambers. The number of such chambers was 32, and to each one there was a path. Should the king the bring everyone to his chamber through these paths? You will agree that he should not. Should he reveal his jewels, his tapestries, his hidden and concealed secrets? You will again agree that he should not. What then does he do? He touches the Daughter, and includes all the paths in her and in her garments. One who wants to go inside should gaze there. He married her to a king, and also gave her to him as a gift. Because of his love for he, he sometimes calls her “my sister”, since they are both from one place. Sometimes he calls her his daughter, since she is actually his daughter. And sometimes he calls her “my mother”.

64. Furthermore, if there is no wisdom, then there is no justice. It is thus written (1 Kings 5:26), “And God gave wisdom to Solomon”. He then judged the case [of the two mothers and the infant] correctly, and it is then written (1 Kings 3:28), “And all Israel of the judgement that the Kind had judged, and they feared the king, for they say that the wisdom of God was in him to do judgement”.

65. And what wisdom did God give to Solomon? Solomon had God's name. We have thus said that whenever Solomon is mentioned in the Song of Songs, it is a holy name, except in one case. God said to him, “Since your name is like the name of My Glory, I will let you marry my daughter”. But she is married! Let us say that He gave her to him as a gift. It is thus written (1 Kings 5:26), “And God gave wisdom to Solomon”. Here, however, it is not explained. Where then is it explained? When the scripture states (1 Kings 3:28), “For they saw that the wisdom of God was in him to do judgement”. We then see that the wisdom that God gave him was such that he could “do

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

judgement". What is the meaning of "to do judgement?" As long as a person does judgement, God's wisdom is inside him. This is what helps him and draws him near. If not, it repels him, and not only that, but it also punishes him. It is thus written (Leviticus 26:28), "I will chastise you, also I".

66. And Rabbi Rahumai said: What is the meaning of the verse (Leviticus 26:28), "[I will chastise you,] also I"? God said, "I will chastise you". The Congregation of Israel said, "Do not think that I will seek mercy for you, but I will chastise you. Not only will I render judgement, but I will also chastise you".

67. What is the meaning of (Leviticus 26:28), "[I will chastise you, also I], seven for your sins"? The Congregation of Israel said: "I will chastise you, also I" - and also those regarding which it is written (Psalm 119:164), "Seven each day I praised You". They joined her and replied: Also us seven. Even though among us is the one who reverses itself, the one who oversees good and merit, we too will reverse ourselves and chastise. Why? Because of your sins. But if you return to Me, then I will return to you. It is thus written (Malachi 3:7), "Return to Me, and I will return to you". The scripture does not say, "I will bring you back to Me". Instead it says, "I will return to you" - with you. We will all seek mercy from the King. What does the King say? [He says] (Jeremiah 3:22), "Return you backsliding children, I will heal your backslidings". [He also says] (Ezekiel 18:30), "Return and bring back". What is the meaning of the verse, "Return and bring back"? Come back and ask those Seven to return with you. The scripture therefore says, "and bring back " - those regarding which it is written, "seven for your sin".

68. The disciples asked Rabbi Rahumai: What is the meaning of the verse (Habakkuk 3:1), "A prayer of Habakkuk the prophet, for errors". A prayer? It should be called a praise [since it speaks of God's greatness]. But whoever turns his heart from worldly affairs and delves in the Works of the Chariot * is accepted before God as if he prayed all day. It is therefore called "a prayer". What is the meaning of "for errors"? As it is written [regarding wisdom] (Proverbs 5:19), "With its love you shall always err". Regarding what is this speaking? The Works of the Chariot, as it is written (Habbakuk 3:2) * i.e "Maaseh Merkavah" or Merkavah Mysticism which Kaplan says was synonymous with the Qabalah at the time the Bahir was first composed. "O God, I heard a report of You and I feared".

69. What is the meaning of, "I heard a report of You and I feared, [O God, bring to life Your works in the midst of the years]"? Why does the verse say "I feared" after "I heard a report of You", and not after "in the midst of the years"? But it was "from the report of You" that "I feared". What is the "report of You"? It is the place where they listen to reports. Why does the verse say "I heard" and not "I understood"? [The word "heard" has the connotation of understanding] as we find (Deuteronomy 38:49), "A nation whose language you do not hear".

70. Why did he say "I feared"? Because the ear looks like the letter Aleph. The Aleph is the first of all letters. Besides this, the Aleph causes all the letters to endure. The Aleph looks like the brain. When you mention the Aleph you open your mouth. The same is true of thought, when you extend your thoughts to the Infinite and Boundless. From Aleph emanate all letters. Do we not see that it is first? It is thus written (Micah 2:13), "God (YHVH) is at their head". We have a rule that every Name that is written Yod He Vav He is specific to the Blessed Holy One and is sanctified with holiness. What is the meaning of "with holiness"? This is the Holy Palace. Where is the Holy Palace? We would say that it is in thought and in the Aleph. This is the meaning of the verse, "I heard a report of You and I feared".

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

71. Habakkuk therefore said: I know that my prayer is accepted with delight. I also delighted when I cam to that place where I understood “a report of You and I feared”. Therefore, “Bring to life your works in the midst of the years” - through Your unity. What is this like? A king who was talented, hidden and concealed went into his house and commanded that no one seek him. One who does seek is therefore afraid, lest the king find out that he has violated the king's order. [Habakkuk] therefore said, “I feared, O God, bring to life Your works in the midst of the years”. This is what Habakkuk said: Because You name is in You, and You is Your name, “bring to life Your works in the midst of the years”. Thus will it be forever.

72. Another explanation of “Bring to life Your works in the midst of years”: What is this like? A king had a beautiful pearl, and it was the treasure of his kingdom. When he is happy, he embraces it, kisses it, places it on his head, and loves it. Habakkuk said: Even though Kings are with You, the beloved pearl is in Your world. Therefore, “Bring to life Your works in the midst of years”. What is the meaning of “years”? It is written (Genesis 1:3), “And God said, `Let there be light.'“ Light is nothing other than day, as it is written (Genesis 1:16), “The great light to rule the day, and the small light to rule the night”. Years are made from days. It is thus written, “Bring to life Your works in the midst of years” - in the midst of that pearl that gives rise to years.

73. But it is written (Isaiah 43:5), “[Fear not, for I am with you,] I will bring your seed from the east”. The sun rises in the east, and you say that the pearl is day. [He replied:] I am only speaking with regard to the verse (Genesis 1:5) “And it was evening and it was morning, day”. Regarding this it is written (Genesis 2:4), “In the day that God made earth and heaven”.

74. And it is written (Psalm 18:12), “He made darkness His hiding place round about, His Succah the darkness of waters, thick clouds of the skies (Shechakim) “. He said: Regarding this it is written (Isaiah 45:8), “The skies (Shechakim) pour down righteousness”. This righteousness (Tzadik) is the Attribute of Judgement for the world. It is thus written (Deuteronomy 16:20), “Righteousness, righteousness shall you pursue”. Immediately after this, it is written, “that you may live and occupy the land”. If you judge yourself, then you will live. If not, then it will judge you, and it will be fulfilled, even against your will.

75. Why does the Torah say “righteousness, righteousness” twice? He said: Because the scripture continues (Psalm 18:13), “At the glow opposite Him”. The first “righteousness” is literal righteousness (Tzedek). This is the Divine Presence [i.e Shekinah]. It is thus written (Isaiah 1:21), “Righteousness dwells in it”. What is the second “righteousness”? This is the righteousness that frightens the righteous. Is this righteousness charity (Tzadakah) or not? He said that it is not. Why? Because it is written (Isaiah 59:17), “He put on righteousness like a coat of mail, and [a helmet of salvation on His head]”. His head is nothing other than Truth. It is thus written (Psalm 119L160), “The head of Your word is truth”. Truth is nothing other than peace. It is thus written [that King Hezekiah said] (Isaiah 39:8), “There shall be peace and truth in my days”. Is it possible for a man to say this? But this is what Hezekiah said: The attribute that You gave to David my ancestor is half of my days, and peace and truth are half of my days. It is for this reason that he mentioned “my days”. He mentioned both “peace and truth” and “in my days”, since it is all one. It is thus written (Genesis 1:5), “And it was evening, and it was morning, one day”. [The day reconciles morning and evening, and is therefore peace.] Just as the day is peace, so he chose peace. It is therefore written (2 Kings 20:19), “Peace and truth shall be in my days”. This shall be through the attribute that You gave to David. Regarding this, it is written (Psalm 89:37), “His throne shall be like the sun before Me”.

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

76. What is the meaning of the verse (Habakkuk 3:2), “In the midst of years make it known”? He said: I know that You are the holy God, as it is written (Exodus 15:11), “Who is like You, mighty in holiness?” Holiness is in You and You are in holiness. Nevertheless, “in the midst of years make it known”. What is the meaning of “make it known”? [This means] that You should have mercy. It is thus written (Exodus 2:25), “And God saw the children of Israel, and God knew”. What is the meaning of, “and God knew”? What is this like? A king had a beautiful wife, and had children from her. He loved them and raised them, but they went out to bad ways. He then hated both them and their mother. The mother went to them and said, “My children! Why do you do this: Why do you make your father hate both you and me?” [She spoke to them in this manner] until they had remorse and did the will of their father. When the king saw this, he loved them as much as he did in the beginning. He then also remembered their mother. This is the meaning of the verse, “And God saw... and God knew”. This is also the meaning of the verse, “In the midst of years make it known”.

77. What is the meaning of the verse (Habakkuk 3:2) “In anger, you shall remember love (rachem)” ? He said: When Your children sin before You and You are angry at them, “remember love”. What is the meaning of “remember love”? That regarding which it is written (Psalm 18:2), “I love (rachem) You O God, my strength”. And You have him this attribute, which is the Divine Presence of Israel. He recalled his son whom he inherited, and whom You gave to him. It is thus written (I Kings 5:26), “And God gave wisdom to Solomon”. And You should remember their father Abraham, as it is written (Isaiah 41:8), “The seed of Abraham My friend” - “In the midst of years make it known”.

78. Where do we see that Abraham had a daughter? It is written (Genesis 24:1), “And God blessed Abraham with all (Bakol) “. It is also written (Isaiah 43:7), “ All that is called by My name, for My glory I created it, I formed it, also I made it”. Was this blessing his daughter, or was it not? Yes, it was his daughter. What is this like? A king had a slave who was complete and perfect before him. The king tested the slave in many ways, but the slave withstood all temptation. The King said, “What will I give that slave? What should I do for him? I can do nothing but command my older brother to advise him, watch over him and honour him”. The slave thus went to the older brother and learned his attributes. The brother loved him very much, and called him his friend. It is thus written (Isaiah 41:8), “The seed of Abraham My friend”. He said, “What will I give him? What can I do for him? Behold I have made a beautiful vessel, and in it are beautiful jewels. There is nothing like it in the treasuries of kings. I will give it to him, and he will be worthy in his place”. This is the meaning of the verse, “And God blessed Abraham with all”.

79. Another explanation: [It is written] (Habakkuk 3:2), “I heard a report of You and I feared”. [This means] “I understood what was reported about You and I feared”. What did he understand? He understood God's thought. Even [human] thought has no end, for man can think, and descend to the end of the world. The ear also has no end and is not satiated. It is thus written (Ecclesiastes 1:8), “The ear is not satiated from hearing”. Why is this so? Because the ear is in the shape of an Aleph. Aleph is the root of the Ten Commandments. Therefore “the ear is not satiated from hearing”.

80. What is the meaning of the letter Zayin in the word Ozen (ear)? We have said that everything that the Blessed Holy One brought into His world has a name emanating form its concept. It is thus written (Genesis 2:19), “All that the man called each living soul, that was its name”. This teaches us that each thing's body was thus. And how do we know that each thing's name is its body? It is written (Proverbs 10:7), “The memory of the righteous shall be a blessing, and the name of the wicked shall rot”. What actually rots, their name or their body? [One must agree that it is their body.] Here too, [each thing's name refers to] its body.

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

81. What is an example of this? Take the word for root - Shoresh (Shin - Resh - Shin). The letter Shin looks like the roots of a tree. [Resh is bent, since] the root of every tree is bent. And what is the function of the final Shin? This teaches us that if you take a branch and plant it, it will root again. What is its function of the Zayin [in Ozen - ear]? [Its numerical value is seven] corresponding to the seven days of the week. This teaches us that each day has its own power. And what is its function [in the word Ozen]? This teaches us that just like there is infinite wisdom in the ear, so is there power in all parts of the body.

82. What art the seven parts of man's body? It is written (Genesis 9:6), “In the form of God, He made man”. It is also written (Genesis 1:27), “In the form of God He made him” - counting all his limbs and parts. But we have said: What does the letter Vav resemble? It is alluded to in the verse (Psalm 104:5), “He spreads out light like a garment”. For Vav is nothing other than the six directions. He replied: The covenant of circumcision and man's mate are considered as one. His is two hands then make three, his head and body, five, and his two legs make seven. Paralleling all these are their powers in heaven. It is thus written (Ecclesiastes 7:14), “Also one opposite the other had God made”. These are the days [of the week, as it is written] (Exodus 31:17), “Because six days God made the heaven and the earth”. The scripture does not say “in six days”, but rather, “six days”. This teaches us that each day [of the week] has its own specific power.

83 What is the significance of the Nun [in the word Ozen]? This teaches us that the brain is the main part of the spinal cord. It constantly draws from there, and if not for the spinal cord, the brain could not endure. And without the brain, the body could not endure. The entire body exists only in order to provide for the needs of the brain. And if the body did not endure, then the brain would also not endure. The spinal cord is the channel from the brain to the entire body. It is represented by the bent Nun. But [in the word Ozen] the Nun is a straight one. The straight Nun is the one that is always at the end of a word. This teaches us that the straight Nun includes both the bent one and the straight one. But the bent Nun is the Foundation. This teaches us that the straight Nun includes both male and female.

84. The open Mem. What is the open Mem ? It includes both male and female. What is the closed Mem ? It is made like a belly from above. But Rabbi Rahumai said that the belly is like the letter Teth. He said it is like a Teth on the inside, while I say that it is like a Mem on the outside.

85 What is a Mem ? Do not read Mem, but Mayim (water). Just like water is wet, so is the belly always wet. Why does the open Mem include both male and female, while the closed Mem is male? This teaches us that the Mem is primarily male. The opening was then added to it for the sake of the female. Just like the male cannot give birth, so the closed Mem cannot give birth. And just like the female has an opening with which to give birth, so can the open Mem give birth. The Mem is therefore open and closed.

86. Why should the Mem have two forms, open and closed? Because we said: Do not read Mem, but Mayim (Water). The woman is cold, and therefore, must be warmed by the male. Why should the Nun have two forms, bent and straight? Because it is written (Psalm 72:17), “Before the sun shall his name reign (ya-Nun). “ [This is] from two Nuns, the bent Nun and the straight Nun, and it must be through male and female.

87. It is written (Ecclesiastes 1:8), “The ear is not satiated from hearing”. It is also written (Ecclesiastes 1:8), “The eye is not satiate from seeing”. This teaches us that both draw from

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

thought. What is thought? It is a king that is needed by all things that were created in the world, both above and below.

88. What is the meaning of the expression, “It rose in thought”? Why do we not say that “it descended [in thought]”? Indeed, we have said, “One who gazes into the vision of the Chariot first descends and then ascends”. We use the expression [of descent] there because we say, “One who gazes into the vision (Tzafayat) of the Chariot”. The Aramaic translation of “vision” (Tzafiyat) is Sechuta [meaning a covering, and alluding to the fact that one is looking down from above]. It is also written (Isaiah 21:8), “And he called as a lion: `Upon the watchtower (Mitzpeh), O God.'“ Here, however, we are speaking of thought, [and therefore only speak of ascent]. For thought does not include any vision, and has no ending whatsoever. And anything that has no end or limit does not have any descent. People therefore say, “Someone descended to the limit of his friend's knowledge”. One can arrive at the limit of a person's knowledge, but not at the limit of his thought.

89. Rabbi Amorai sat and expounded: What is the meaning of the Segol ? Its name is Segulah (treasure). It comes after the Zarka. What is the meaning of Zarka? It is like its name - something that is thrown (ni Zrak). It is like something that is thrown, and after it comes (Ecclesiastes 2:8), “the treasures of kings and lands”.

90. What is the reason that it is called Zarka? It is written (Ezekiel 3:12), “Blessed is the glory of God from His place”. This indicates that no being knows His place. We recite [God's] name of the Crown, and it goes to the head of the Owner. It is thus written [regarding God] (Genesis 14:19), “Owner of heaven and earth”. When it goes, it is like it is thrown (Zarka). Following it is treasure (Segulah). It is at the head of all letters.

91. Why is [this accent] at the end of a word, and not at the beginning? This teaches us that this Crown rises higher and higher. It is included and crowned, as it is written (Psalm 118:22), “The stone that the builders rejected has become the head cornerstone”. It ascend to the place from which it was graven, as it is written (Genesis 49:24), “From there is the Shepherd, the Stone of Israel”.

92. He also said: What is the reason that we place blue wool in the Tzitzit ? And why are there 32 [threads]? What is this like? A king had a beautiful garden, and in it were 32 paths. He placed a watchman over them to show that all these paths belong to him alone. [The king] said to him, “Watch them, and walk upon them every day. As long as you walk these paths, you will have peace”. What did the watchman do? He appointed other watchmen [as his assistants to watch] over them. He said, “If I remain alone on these paths, it is impossible for me, a single watchman, to maintain them all. Besides that, people may say that I am the king”. The watchman therefore placed his assistants over all the paths. These are the 32 paths.

93. What is the reason for the blue? The watchman said, “Perhaps those assistant watchmen will say that the garden belongs to us”. He therefore gave them a sign, and told them, “See this. It is the sign of the king, indicating that the garden belongs to him. He is the one who made these paths, and they are not mine. This is his deal”. What is this like? A king and his daughter had slaves, and they wanted to travel abroad. But [the slaves] were afraid, being in terror of the king. He therefore gave them his sign. They were also afraid of the daughter, and she [also] gave them a sign. They said, “From now on, with these two signs, `God will watch you from all evil, He will safeguard your soul.'“

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

94. Rabbi Amorai sat and expounded: What is the meaning of the verse (1 Kings 8:27), "Behold the heaven and the heaven of heaven cannot contain You"? This teaches us that the Blessed Holy One has 72 names. All of them were placed in the Tribes [of Israel]. It is thus written (Exodus 28:10), "Six of their names on one stone, and the names of the other six on the other stone, according to their generations". It is also written (Joshua 4:9), "He raised up twelve stones". Just like the first are (Exodus 28:12), "stones of memorial", so these are (Joshua 4:7), "stones of memorial". [There are therefore] 12 stones [each containing six names] making a total of 72. These parallel the 72 names of the Blessed Holy One. Why do they begin with twelve? This teaches us that God has twelve Directors. Each of these has six Powers [making a total of 72]. What are they? They are the 72 languages.

95. The Blessed Holy One has a single Tree, and it has twelve diagonal boundaries: The northeast boundary, the southeast boundary; The upper east boundary, the lower east boundary; The southwest boundary, the northwest boundary; The upper west boundary, the lower west boundary; The upper south boundary, the lower south boundary; The upper north boundary, the lower north boundary; They continually spread forever and ever; They are the arms of the world. On the inside of them is the Tree. Paralleling these diagonals there are twelve Functionaries. Inside the Sphere there are also twelve Functionaries. Including the diagonals themselves, this makes a total of 36 Functionaries. Each of these has another. It is thus written (Ecclesiastes 5:7), "For one above another watches". [This makes a total of 72.] It therefore comes out that the east has nine, the west has nine, the north has nine, and the south has nine. These are twelve, twelve, twelve, and they are the Functionaries in the Axis, the Sphere, and the Heart. Their total is 36. The power of each of these 36 is in every other one. Even though there are twelve in each of the three, they are all attached to each other. Therefore, all 36 Powers are in the first one, which is the Axis. And if you seek them in the Sphere, you will find the very same ones. And if you seek them in the Heart, you will again find the very same ones. Each one therefore has 36. All of them do not have more than 36 forms. All of them complete the Heart [which has a numerical value of 32]. Four are then left over. Add 32 to 32 and the sum is 64. These are the 64 Forms. How do we know that 32 must be added to 32? Because it is written (Ecclesiastes 5:7), "For one above another watches, [and there are higher ones above them]". We thus have 64, eight less than the 72 names of the Blessed Holy One. These are alluded to in the verse, "there are higher ones above them", and they are the seven days of the week. But one is still missing. This is referred to in the next verse (Ecclesiastes 5:8), "The advantage of the land in everything is the King". What is this "advantage"? This is the place from which the earth was graven. It is an advantage over what existed previously. And what is this advantage? Everything in the world that people see is taken from its radiance. Then it is an advantage.

96. What is the earth from which the heavens were graven? It is the Throne of the Blessed Holy One. It is the Precious Stone and the Sea of Wisdom. This parallels the blue in the Tzitzit. Rabbi Meir thus said: Why is blue chosen above all other colours [for the Tzitzit]? Because the blue resembles the sea, the sea resembles the sky,l and the sky resembles the Throne of Glory. It is thus written (Exodus 24:10), "They saw the God of Israel, and under His feet was like a pavement of sapphire, like the essence of heaven in clarity". It is furthermore written (Ezekiel 1:26), "As the likeness of a sapphire stone was the appearance of a Throne".

97. Rabbi Berachiah sat and expounded: What is the meaning of the verse (Exodus 25:2), "And they shall take for Me a lifted offering (Terumah) "? It means, "Lift Me up with your prayers". And whom? Those whose "hearts make them willing". These are the ones who are willing to draw themselves away from this world. Honour him, for it is in him that I rejoice, since he knows My name. From him it is fitting to take My lifted offering, as it is written (Exodus 25:2), "from each

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

man whose heart makes him willing, you shall take My lifted offering". From he who makes himself willing. Rabbi Rahumai said: [This refers to] the righteous and pious in Israel who raise Me over all the world through their merit. From them the Heart is sustained, and the Heart sustains them.

98. And all the Holy Forms oversee all the nations. But Israel is holy, taking the Tree itself and its Heart. The Heart is the beauty (hadar) of the fruit of the body. Similarly, Israel takes (Leviticus 23:40), "the fruit of a beautiful (hadar) tree". The date palm is surrounded by its branches all around it and has its sprout (Lulav) in the centre. Similarly, Israel takes the body of this Tree which is its Heart. And paralleling the body is the spinal cord, which is the main part of the body. What is the Lulav ? [It can be written] Lo Lev - "it has a heart". The heart is also given over to it. And what is this Heart? It is the 32 Hidden paths of Wisdom that are hidden in it. In each of their paths there is also a Form watching over it. It is thus written (Genesis 3:24), "To watch the way of the Tree of Life".

99. What are these Forms? They are that regarding which it is written (Genesis 3:24), "And He placed the Cherubim to the east of the Garden of Eden, and the flame of a sword revolving, to guard the way of the Tree of Life". What is the meaning of, "He placed to the east (kedem) of the Garden of Eden"? He placed it in those paths that preceded (kadmu) the place that was called the Garden of Eden. It was also before the Cherubim, as it is written, "the Cherubim". It was furthermore before the flame, as it is written, "the flame of a sword revolving". Is it then before [the flame]? Heaven is called Shamayim, indicating that fire and water existed before it. It is written (Genesis 1:6), "Let there be a firmament in the midst of the waters, and let it be a division between water and water". It is then written (Genesis 1:8), "And God called the firmament heaven (Shamayim). " How do we know that the heaven is fire? It is written (Deuteronomy 4:24), "For the Lord your God is a consuming fire, a jealous God".

100. And how do we know that "" refers to the Blessed Holy One? It is written (1 Kings 8:36), "And you, O Heaven, shall hear". Was Solomon then praying to heaven that it should hear their prayers? But [we must say the he was praying] to the One whose name is Heaven. It is thus written (1 Kings 8:27), "Behold the heaven and the heaven of heaven cannot contain You". This is the name of the Blessed Holy One. You therefore have fire. How can you then say that it was before? But we must say that their Power existed before the Forms of that place. Only then did these Holy Forms come into existence. What is their Power? It is that regarding which it is written (I Samuel 2:2), "There is none holy like God, there is none other than You, and there is no Former like our God".

101. Rabbi Berachiah sat and expounded: What is the Lulav that we discusses? It is the 36 (Lu) given over to 32 (Lav). And how? He replied: There are three Princes, the Axis, the Sphere and the Heart. Each one is twelve, and the three therefore constitute a sum of 36, through which the world is sustained. It is thus written (Proverbs 10:25), "And Righteous is the foundation of the world".

102. We learned: There is a single pillar extending from heaven to earth, and its name is Righteous (Tzadik). [This pillar] is named after the righteous. When there are righteous people in the world, then it becomes strong, and when there are not, it becomes weak. It supports the entire world, as it is written, "And Righteous is the foundation of the world". If it becomes weak, then the world cannot endure. Therefore, even if there is only one righteous person in the world, it is he who supports the world. It is therefore written, "And a righteous one is the foundation of the world". You should therefore take My lifted offering from him first. Then (Exodus 25:3), "And this is the

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

lifted offering that you should take from them" - from the rest. What is it? "Gold, silver and copper".

103. Another explanation: It is written (Exodus 25:2), "and the shall take for Me (Li) a lifted offering". [Li (for Me) can also be read, "for the Yod. "] They shall take the Yod, which is the tenth, as a lifted offering to make it holy. How do we know that the tenth is holy? Because it is written (Leviticus 27:32) "The tenth shall be holy to God". What is holy? That regarding which it is written (Ezekiel 44:30), "The beginning of all the first fruits... and every lifted offering of every thing". It is furthermore written (Psalm 111:10), "The beginning of wisdom is the fear of God". Do not read "is the fear" but "and the fear". [The verse will then read, "The beginning is wisdom and the fear of God.]

104. The disciples asked Rabbi Eliezer: Our master, what is the meaning of the verse (Exodus 13:2), "Sanctify to Me every first-born"? Does the Blessed Holy One then have a first-born? He replied: "Sanctify to Me (Li) every first-born" refers to nothing other than the second level of holiness. It is the name that is given to Israel, as it is written (Exodus 7:22), "My son, My first-born, Israel". To the extent that we can express it, He was with them [in Egypt] in the time of their oppression. It is therefore written (Exodus 4:27), "Send forth My son and he will serve Me". [Here, only "My son" is mentioned,] and not "My first-born". Rabbi Rahumai said: What is the meaning of the verse (Deuteronomy 22:7), "You shall surely send away the mother, and the children you shall take for yourself". Why does it not say, "You shall surely send away the father"? But the scripture says, "you shall surely send away the mother" in honour of the one who is called the Mother of the World. It is thus written (Proverbs 2:3), "For you shall call Understanding a Mother".

105. What is the meaning of, "and the children you shall take for yourself"? Rabbi Rahumai said: These are the children that she raised. And who are they? They are the seven days of creation, and the seven days of Succot. Are the seven [days of Succot] then not the same as the seven days of the week? The difference is that [the days of Succot] are more holy. Regarding them it is written (Leviticus 23:37), "holy convocations". But then, why not [also include the seven weeks before] Shavuot, since this is also called (Leviticus 23:21), "a holy convocation"? He replied: Yes, but this is the one and the other is two. It is thus written (Exodus 12:16), "The first day shall be a holy convocation, and the seventh day shall be a holy convocation". He said: Why is Shavuot one [day]? Because the Torah was given to Israel on that day. And when the Torah was created in the beginning, the Blessed Holy One ruled His world alone with it. It is thus written (Psalm 111:10), "The beginning is wisdom, the fear of God". [God] said [to it], "This being so, your holiness shall be yours by yourself". And what is Succot? He replied: the letter Beth [which has the connotation of a house (Bayit)]. It is thus written (Proverbs 24:3), "With wisdom a house is built". And how do we know that Succot has the connotation of a house? As it is written (Genesis 33:17), "And Jacob travelled to Succot. He built himself a house, and for his livestock he built Succot (huts). Therefore he named the place Succot".

106. Rabbi Berachiah sat and expounded: What is the Axis (Teli) ? This is the likeness that is before the Blessed Holy One. It is thus written (Song of Songs 5:11), "His locks are curled (Taltalim). " What is the Sphere? This is the Womb. What is the Heart? It is that regarding which it is written (Deuteronomy 4:11), "unto the heart of heaven". In it are included the 32 mystical paths of Wisdom.

107. What is the meaning of the verse (Numbers 6:24-26), "May God (YHVH) bless you and watch you. May God (YHVH) make His face shine on you and be gracious to you. May God (YHVH) lift His face to you and give you peace". This is the explicit Name of the Blessed Holy

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

One. It is the Name containing twelve letters, as it is written, YHVH YHVH YHVH. This teaches us that God's names consists of three troops. Each troop resembles the other, and each one's name is like [the other's] named. All of them are sealed with Yod He Vav He. And how? The [four letters] Yod He Vav He can be permuted 24 different ways, forming one troop. This is, "May God (YHVH) bless you..". In a similar manner, the second one, "May God (YHVH) make His face shine..". These are 24 names of the Blessed Holy One. In a similar manner, the third one, "May God (YHVH) lift His face..". These are 24 names of the Blessed Holy One. This teaches us that each army, with its leaders and officers, has 24. Multiply 24 by three and you have the 72 names of the Blessed Holy One. These are the 72 names derived from the verses (Exodus 14:19-21), "And travelled... And came... And stretched..".

108. And who are the Officers? We learned that there are three. Strength (Geburah) is the Officer of all the Holy Forms to the left of the Blessed Holy One. He is Gabriel. The Officer of all the Holy Forms to His right is Michael. In the middle is Truth. This is Uriel, the Officer of all the Holy Forms [in the centre]. Each Officer is over 24 Forms. But there is no reckoning of his troops, as it is written (Job 25:3), "Is there a number to His troops?" But if so, then there are 72 plus 72 [making a total of 144]. He said: This is not the case. For when Israel brings a sacrifice before their Father in heaven, they are united together. This is the unification of our God.

109. Why is this sacrifice called a Karban [which means "bringing close"]? Because it brings the Forms of the Holy Powers close. It is thus written (Ezekiel 37:17), "And you shall join one of them to the other, making one stick, and they shall become one in your hands". And why is [the sacrifice] called a "pleasant fragrance"? Fragrance is only in the nose. The sense of smell is through breath, and this is nowhere but in the nose. "Pleasant" (nicho'ach) means nothing other than "descending". It is thus written (Leviticus 9:22), "And he descended", and the Targum translates this as Ve-Nachit [having the same root as nicho'ach]. The fragrance-spirit descends and unifies itself with those Holy Forms, bringing itself close through the sacrifice. It is for this reason that [a sacrifice] is called a Karban.

110. There is a name that is derived from the three verses (Exodus 14:19-21), "And travelled... And came... And stretched...". The letters of the first verse, "And travelled..". are arranged in this name in the order that they are in the verse. The letters of the second verse, "And came..". are arranged in the name in reverse order. The letters of the third passage, "And stretched..". are arranged in the name in the same order as they occur in the verse, just like the case of the first verse. Each of these verses has 72 letters. Therefore, each of the names that is derived from these three sentences, "And travelled... And came... And stretched..". contains three letters. These are the 72 names. They emanate and divide themselves into three sections, 24 to each section. Over each of these sections is a higher Officer. Each section has four directions to watch, east, west, north and south. The four directions then have a total of 24 forms. [This is true of the first section] as well as the second and the third. All of them are sealed with YHVH, God of Israel, the living God, Shaddai, high and exalted, who dwells in eternity on high, whose Name is holy, YHVH. Blessed be the name of the glory of His kingdom forever and ever.

111. Rabbi Ahilai sat and expounded: What is the meaning of the verse, "God (YHVH) is King, God (YHVH) was king, God (YHVH) will be King forever and ever".? This is the Explicit Name (Shem Ha Mephoresh), for which permission was given that it be permuted and spoken. It is thus written [regarding the above-mentioned Priestly Blessing] (Numbers 6:27), "And they shall place My name upon the children of Israel, and I will bless them". This refers to the Name containing twelve letters. It is the name used in the Priestly Blessing, "May God bless you..". It contains three names [each having four letters] making a total of twelve. Its vowel points are Yapha'al Y'pha'oel

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

Yiph'ol. If one safeguards it and mentions it in holiness, then all his prayers are heard. And not only that, but he is loved on high and below, and immediately answered and helped. This is the Explicit Name that was written on Aaron's forehead. The Explicit Name containing 72 letters and the Explicit Name containing twelve letters were given over by the Blessed Holy One to [the angel] Mesamariah, who stands before the Curtain. He gave it to Elijah on Mount Carmel, and with them he ascended and did not taste death.

112. These are the Explicit Holy Exalted Names. There are twelve Names, one for each of the twelve tribes of Israel: Ah-Tzitzah-ron Aklithah-ron Shemaqtharon Demushah-ron Ve-Tzaphtzaphithron Hurmyron Brach Yah-ron Eresh Gadra-aon Basavah Monahon Chazhavayah Havahayryhah Ve-Harayth-hon All of them are included in the Heart of heaven. They include male and female. They are given over to the Axis, the Sphere and the Heart, and they are the wellsprings of Wisdom.

113. Rabbi Rahumai sat and expounded: What are the twelve tribes or Israel? But this teaches us that the Blessed Holy One has twelve rods [on high. The word Shevet is the same for both “tribe” and “rod”.] What are they? What is this like? A king had a beautiful fountain. All his brothers has no water other than this fountain, and could not endure thirst. What did he do? He made twelve pipes for the fountain, and named them afters his brothers' children. He then said to them, “If the sons are as good as their fathers, they will be worthy, and I will let water flow through the pipes. The fathers will then drink all they wish, and so will the sons. But if the sons are not worthy and do not do what is right in my eyes, then regarding this, these pipes will stand. I will give them water only on the condition that they give none to their children, since they do not obey my will”.

114. What is the meaning of the word Shevet [which has the connotation of both a tribe and a rod]? It is something simple and not square. What is the reason? Because it is impossible to have one square inside another square. A circle inside a square can move. A square inside a square cannot move.

115. What are the things that are circular? They are the vowel points in the Torah of Moses, for these are all round. They are to the letters like the soul, which lives in the body of man. It is impossible for [man] to come [into this world] unless [the soul] endures within him. It is impossible for him to speak anything, great or small, without it. In a similar manner, it is impossible to speak a word, great or small, without the vowel points.

116. Every vowel point is round, and every letter is square. The vowel points are the life of the letters, and through them, the letters endure. These vowel points come through the pipes to the letters through the fragrance of a sacrifice, which immediately descends. It is therefore called “A descending (pleasant) fragrance to God” - indicating that it descends to God. This is the meaning of the verse (Deuteronomy 6:4), “Hear O Israel, the Lord is our God, the Lord is One”.

117. Rabbi Yochanan said: What is the meaning of the verse (Exodus 15:3), “God is a man (Ish) of war, God (YHVH) is His name”? Man (Ish) indicates a sign. The Targum thus renders, “God is a man of war”, as “God is the Master of victory in war”. What is this Master? Aleph is the first, the Holy Palace. Do we then say that the Palace is holy? Instead we say, “the Palace of the Holy One”.

118. Yod is the Ten Sayings with which the world was created. What are they? They are the Torah of Truth, which includes all worlds. What is the Shin ? He said: It is the root of the tree. The letter Shin is like the root of a tree.

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

119. What is this tree that you mentioned? He said: It represents the Powers of the Blessed Holy One, one above the other. Just like a tree brings forth fruit through water, so the Blessed Holy One increases the Powers of the Tree through water. What is the water of the Blessed Holy One? It is wisdom. It is the souls of the righteous. They fly from the fountain to the great pip, ascend and attach themselves to the Tree. Through what do they fly? Through Israel. Whey they are good and righteous, the Divine Presence dwells among them. Their deeds then rest in the bosom of the Blessed Holy One, and He makes them fruitful and multiplies them.

120. How do we know that the Divine Presence is called Tzedek (Righteous)? It is written (Deuteronomy 33:26), "He who rides in the heavens is your help, and His majesty is in the skies (Shechakim). " It is also written (Isaiah 45:8), "The skies (Shechakim) run with Righteousness (Tzedek) ". Tzedek is the Divine Presence, as it is written (Isaiah 1:21), "Righteousness (Tzedek) dwells in it". Righteousness was given to David, as it is written, (Psalm 146:10), "May God reign forever, your God O Zion, for generation to generation". It is also written (1 Chronicles 11:1), "Zion is the city of David".

121. What is the meaning of "generation to generation"? Rabbi Papias said: "A generation goes and a generation comes (Ecclesiastes 1:4) ". Rabbi Akiba said: "The generation came" - it already came.

122. What is this like? A king had slaves, and he dressed them with garments of silk and satin according to his ability. The relationship broke down, and he cast them out, repelled them, and took his garments away from them. They then went on their own way. The king took the garments, and washed them well until there was not a single spot on them. He placed them with his storekeepers, bought other slaves, and dressed them with the same garments. He did not know whether or not the slaves were good, but they were [at least] worthy of garments that he already had and which had been previously worn. [The verse continues] (Ecclesiastes 1:4), "But the earth stands forever". This is the same as (Ecclesiastes 12:6), "The dust returns to the earth as it was, but the spirit returns to God who gave it".

Section IV

The Ten Sephiroth

123. Rabbi Amorai said: What is the meaning of the verse (Leviticus 9:22), "And Aaron raised up his hands to bless the people, and he blessed them and he descended [from making the sin offering, the burnt offering, and the peace offerings]".? Did he not already descent? But he descended "from making the sin offering, the burnt offering, and the peace offerings", and then "Aaron raised up his hands to bless the people". What is the meaning of this raising [of hands]? It was because he had offered a sacrifice and brought them before their Father in heaven, as we have said. Those who offer sacrifice must elevate them, [and those who] unify them [must] unify them among these. And; what are they? The people, as it is written "to the people". [This means] "for the sake of the people".

124. Why are the hands lifted when they are blessed in this manner? It is because the hands have ten fingers, alluding to the Ten Sephiroth with which heaven and earth were sealed. These parallel the Ten Commandments. In these Ten are included the 613 Commandments. If you count the letters in the Ten Commandments, you will find that there are 613 letters. They contain all 22 letters except Teth, which is missing in them. What is the reason for this? This teaches us that Teth is the belly - and in not included among the Sephiroth.

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

125. Why are they called Sephiroth ? Because it is written (Psalm 19:2), “The heavens declare (me-Saprim) the glory of God”.

126. And what are they? They are three. Among them are three troops and three dominions. The first dominion is light. Light is the life of water. The second dominion includes the Chaioth Ha-Qadesh, the Ophanim, the wheels of the Chariot, and all the troops of the Blessed Holy One. The bless, exalt, glorify, praise and sanctify the might King with the Kedushah. Arranged in the mystery of the great Kedushah is the fearsome and terrible King. And they crown Him with three “holies”.

127. Why are there three “holies” and not four? Because the holiness on high is three by three. It is thus written, “God is King, God was King, God will be King forever and ever”. It is also written (Numbers 6:24-26), “May God bless you... May God shine upon you... May God lift..”. It is furthermore written (Exodus 34:6), “God (YHVH), God (YHVH). “ The third one includes the rest of God's Attributes. What are they? [As the verse continues], “God, merciful and gracious” - the thirteen Attributes [of Mercy].

128. [The Kedushah is the verse (Isaiah 6:3), “Holy holy holy is the Lord of Hosts, the whole earth is filled with His Glory”.] What is the meaning of “holy holy holy”? [And why is it] foollowed by, “the Lord of Hosts, the whole earth is filled with His glory”? The [first] “holy” is the highest Crown. The [second] “holy” is the root of the Tree. The [third] “holy” is attached and unified in them all. [This is followed by], “the Lord of Hosts, the whole earth is filled with His glory”.

129. What is the “holy” that is attached and unified? What is this like? A king had sons, who in turn also had sons. When the [grand]sons do his will, he mingles with them, supports them, and satisfies them all. He gives [his sons] everything good, so that they should be able to satisfy their children. But when the [grand]children do not do his will, then he only gives the fathers as much as they need.

130. What is the meaning of, “the whole earth is filled with His glory”? This is the earth that was created on the first day. It is on high, filled with God's glory and paralleling the Land of Israel. And what is [this glory]? It is Wisdom, as it is written (Proverbs 3:35), “The wise shall inherit glory”.

131. What is “God's glory”? What is this like? A king had a matron in his chamber, and all his troops delighted in her. She had sons, and each day they came to see the king and to bless him. They asked him, “Where is our mother?” He replied, “You cannot see her now”. They said, “Let her be blessed wherever she is”.

132. What is the meaning of “from His place”? This indicates that none know his place. This is like a royal princess who came from a far place. People did not know her origin, but they saw that she was a woman of valour, beautiful and refined in all her ways. They said, “She certainly originates from the side of light, for she illuminates the world through heer deeds”. They asked her, “From where are you?” She replied, “From my place”. They said, “If so, the people of your place are great. May you be blessed, and may you place be blessed”.

133. Is this “glory of God” then not one of His hosts? Is it not inferior? Why then do they bless it? But what is this like? A man had a beautiful garden. Outside the garden but close to it, he had a nice section of field. On this section, he planted a beautiful flower garden. The first thing that he would water would be his garden. The water would spread over the entire garden. It would not

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

reach the section of field however, since it was not attached, even though it was all one. He therefore opened a place for it and watered it separately.

134. Rabbi Rahumai said: Glory (Kavod) and Heart (Lev) both have the same [numerical value, namely 32]. They are both one, but Glory refers to its function on high, and Heart refers to its function below. "God's glory" and the heart of heaven" are therefore both identical.

135. Rabbi Yochanan said: What is the meaning of the verse (Exodus 17:11), "And it was when Moses would raise his hands, Israel would prevail, and when he would lower his hands, Amalek would prevail".? This teaches us that the whole world endures because of the Lifting of Hands. Why? Because the name of the power given to Jacob is Israel. Abraham, Isaac and Jacob were each given a particular Power. The counterpart of the attribute in which each one walked was given to him. Abraham did deeds of kindness. He prepared food for everyone in his area and for all wayfarers. He acted kindly and went out to greet them, as it is written (Genesis 18:2), "and he ran to greet them". Not only that, but (Genesis 18:2), "He bowed to the earth". This was a complete act of kindness. God therefore granted him the same measure and gave him the attribute of Kindness (Chesed). It is thus written (Micah 7:20), "You give truth to Jacob, Kindness to Abraham, as You swore to our fathers from days of yore". What is the meaning of "from days of yore"? This teaches us that if Abraham did not do deeds of kindness, then he would not have been worthy of the attribute of Truth. Jacob would then not have been worthy of the attribute of Truth. In the merit through which Abraham was worthy of the attribute of Kindness, Isaac became worthy of the attribute of Terror. It is thus written (Genesis 31:53), "And Jacob swore by the Terror of his father Isaac". Does anyone then swear in this manner, mentioning his belief in the Terror of his father? But up until that time, Jacob had not been given any power. He therefore swore by the power that was given to his father. It is for this reason that it is written, "And Jacob swore by the Terror of his father Isaac". What is it? It is Chaos. It emanates from evil and astounds people. And what is that ? It is that regarding which it is written (I Kings 18:38), "And fire came down and it consumed the burnt offering, and the stones, and the earth, and it evaporated the water that was in the trench". It is also written (Deuteronomy 4:24), "The Lord your God is a consuming fire, a jealous God".

136. What is Kindness? It is the Torah, as it is written (Isaiah 55:1), "Ho, let all who are thirsty come for water, let he without silver come, [stock up and eat - come, stock up wine and milk, without silver and without payment]". [Kindness is therefore] silver. It is thus written, "come, stock up and eat - come, stock up wine and milk, without silver and without payment". He fed you Torah and taught you, for you have already earned it through the merit of Abraham, who did deeds of kindness. Without silver, he would feed others, and without payment, he would give them wine and milk.

137. Why wine and milk? What does one have to do with the other? But this teaches us that wine is Terror and milk is Kindness. Why is wine mentioned first? Because it is closer to us. Do you then think that this refers to actual wine and milk? We must say that it is the Form of wine and milk. Through the merit of Abraham, who was worthy of the attribute of Kindness, Isaac was worthy of the attribute of Terror. And because Isaac was worthy of the attribute of Terror, Jacob was worthy of the attribute of Truth, which is the attribute of Peace. God bestowed him according to his measure. It is thus written (Genesis 25:27) "Jacob was a complete man, dwelling in tents". The word "complete" means nothing other than peace. It is thus written (Deuteronomy 18:13), "You shall be complete with the Lord your God", and the Targum renders this, "You shall be at peace (sh'lim). " The word "complete" refers to nothing other than the Torah. It is thus written (Malachi 2:6), "A Torah of truth was in his mouth". What is written in the very next phrase? It sates, "With peace and uprightness, he walked before Me". "Uprightness" is nothing other than peace, as it is

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

written (Psalm 25:21), “Complete and upright”. It is therefore written (Exodus 17:11), “And it was when Moses would raise his hands, Israel would prevail. This teaches us that the Attribute that is called Israel has in it a “Torah of Truth”.

138. What is the meaning of “a Torah of Truth?” It is that which teaches (Moreh) the Truth of [all] worlds, as well as His deeds in thought. He erected Ten Sayings, and with them the world stands. It is one of them. In man He created ten fingers, paralleling these Ten Sayings. Moses raised his hands and concentrated to some degree on the Attribute that is called Israel, which contains the Torah of Truth. With his ten fingers, he alluded that he was upholding the Ten. For if [God] would not help Israel, then the Ten Sayings would not endure every day. It was for this reason that “Israel prevailed”. [The verse continues], “And when he lowered his hands, Amalek prevailed”. Would Moses then do anything that would cause Amalek to prevail? But [this teaches us] that it is forbidden for a person to stand for [more than] three hours with his hands spread out to heaven.

139. His disciples asked: To whom are the hands raised? He replied: To the heights of heaven. How do we know this? It is written (Habbakkuk 3:10), “The deep gives forth its voice, it lifts up its hands on high”. This teaches us that the Lifting of Hands is only to the heights of the heaven. When among Israel there are people who are wise and know the mystery of the Glorious Name, and they lift up their hands, they are immediately answered. It is thus written (Isaiah 58:9), “Then (Az) you will call and God will answer”. If you call God “then” (Az), He will answer you immediately.

140. What is the meaning of “then” [- Az - spelled Aleph Zayin]? This teaches us that it is not permissible to call Aleph alone. [It can] only [be called] through the two letters that are attached to it, which sit first in the kingdom. Together with the Aleph, they are then three. Seven of the Ten Sayings then remain, and this is the Zayin [which has the numerical value of seven]. It is also written (Exodus 15:1), “Then (Az) sang Moses and the children of Israel”.

141. What are the Ten Sayings? The first is the Highest Crown. Blessed and praised be it name and its people. Who are its people? They are Israel. It is thus written (Psalm 100:3), “Know that the Lord is God, He made us, and not (Lo) we, His people”. [Lo is spelled Lamed Aleph and can be read, “to Aleph”.] The verse then reads, “to Aleph are we”. [It is our duty] to recognise and know the Unity of Unities, who is unified in all His names.

142. The second one is Wisdom. It is thus written (Proverbs 8:22), “God procured me, the beginning of His way, before his works, from then (Az) “. A “beginning” is nothing other than Wisdom, as it is written (Psalm 111:10), “The beginning is wisdom, the fear of God”.

143. The third one is the quarry of the Torah, the treasury of Wisdom, the quarry of the “spirit of God”. This teaches us that God carved out all the letters of the Torah, engraved it with spirit, and with it made all Forms. This is the meaning of the verse (1 Samuel 2:2), “There is no Rock (Tzur) like our God” - there is no Former (Tzayir) like our God.

144. These are three. What is the fourth? The fourth is (Deuteronomy 33:21), “the charity of God”, His merit and his Kindness (Chesed) to all the world. This is the Right Hand of the Blessed Holy One.

145. What is the fifth? The fifth is the great fire of the Blessed Holy One> Regarding this it is written (Deuteronomy 18:16), “Let me see the great fire no more, lest I die”. This is the Left Hand of the Blessed Holy One. What are they? They are the Chaioth ha-Qadesh and the holy Seraphim,

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

to their right and their left. They are the "pleasant ones" which ascend higher and higher, as it is written (Ecclesiastes 5:7), "And ones higher than they". It is also written (Ezekiel 1:18), "And as for their height, they had height, and they had fear, and their height was filled with eyes, around the four". And around Him are angels. Those around them also bow down before them, kneeling and declaring, "The Lord He is God, the Lord He is God".

146. The sixth one is the Throne of Glory, crowned, included, praised and hailed. It is the house of the World to Come, and its place is in Wisdom. It is thus written (Genesis 1:3), "And God said, `Let there be light,' and there was light".

147. And Rabbi Yochanan said: There were two [types of] light, as it is written, "[let there be light,] and there was light". Regarding both of them it is written (Genesis 1:4), "[And God saw the light] that it was good". The Blessed Holy One took one [of these types of light] and stored it away for the righteous in the World to Come. Regarding this it is written (Psalm 31:20), "How great is the good that You have hidden away for those who fear You, that You have accomplished for those who find shelter in You..". We learn that no creature could look at the first light. It is thus written (Genesis 1:4), "And God saw the light that it was good". It is furthermore written (Genesis 1:21) "And God saw all that He made, and behold, it was very good". God saw all that He had made and saw shining, brilliant good. He took of that good, and included in it the 32 paths of Wisdom, giving to this world. This is the meaning of the verse (Proverbs 4:2), "I have given you a doctrine of good, My Torah, do not abandon it". We say that this is the treasury of the Oral Torah. The Blessed Holy One said, "This Attribute is considered to be included in this world, and it is the Oral Torah. If you keep this Attribute in this world, then you will be worthy of the World to Come, which is the good stored away for the righteous". What is it? It is the force of the Blessed Holy One. It is thus written (Habakkuk 3:4), "And the glow will be like light, [He has rays from His hand, and His hidden force is there]". The glow that was taken from the first Light will be like [our visible] light if His children keep the "Torah and Commandment that I wrote to teach them". It is thus written (Proverbs 1:8), "Hear my son, the admonition of your father, and do not abandon the Torah of your mother".

148. And it is written (Habakkuk 3:4), "He has rays from His hand, and His hidden force is there". What is "His hidden force"? This is the light that was stored away and hidden, as it is written (Psalm 31:20), "[How great is the good] that You have hidden away for those who fear You, [that You have accomplished for those who find shelter in You]". What remains for us in that which "You have accomplished for those who find shelter in You". These are the ones who find shelter in Your shadow in this world, who keep Your Torah, observe Your Commandments, and sanctify Your name, unifying it secretly and publicly. The verse thus concludes, "in the sight of the sons of man".

149. Rabbi Rahumai said: This teaches us that Israel had light. Torah is light, as it is written (Proverbs 6:23), "For a commandment is a lamp, Torah is light, [and the way of life is the rebuke of admonition]". And we say that a lamp is a commandment, illumination (Orah) Oral Torah, and light (Or) is the written Torah. [How can we then say that the Oral Torah is light (Or) ?] Because this light has already been kept, it is called light. What is this like? A room was hidden at the end of a house. Even though it is day, and there is bright light in the world, one cannot see in this room unless he brings along a lamp. The same is true of the Oral Torah. Even though it is a light, it needs the written Torah to answer its questions and explain its mysteries.

150. Rabbi Rahumai said: What is the meaning of the verse (Proverbs 6:23), "And the way of life is the rebuke of admonition"? This teaches us that when a person accustoms himself to study the

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

Mystery of Creation and the Mystery of the Chariot, it is impossible that he not stumble. It is therefore written (Isaiah 3:6), “Let this stumbling be under your hand”. This refers to things that a person cannot understand unless they cause him to stumble. The Torah calls it “the rebuke of admonition”, but actually it makes one worthy of “the way of life”. One who wishes to be worthy of “the way of life” must therefore endure “the rebuke of admonition”.

151. Another explanation: “Life” is the Torah, as it is written (Deuteronomy 30:19), “And you shall choose life”. It is furthermore written (Deuteronomy 30:20), “For it is your life and your length of days”. If one wants to be worthy of it, he should reject physical pleasure and accept the yoke of the commandments. If he is afflicted with suffering, he should accept it with love. He should not ask, “Since I am fulfilling the will of my Maker and am studying the Torah each day, why am I afflicted with suffering?” Rather, he should accept it with love. Then he will be completely worthy of the “way of life”. For who knows the ways of the Blessed Holy One? Regarding all things, one must therefore say, “Righteous are You, O God, and Your judgement is fair. All that is done from heaven is for the good”.

152. You said [that the sixth one was] His Throne. Have we then not said that it is the Crown of the Blessed Holy One? We have said, “Israel was crowned with three crowns, the crown of priesthood, the crown of royalty, and the crown of Torah above them all”. What is this like? A king has a pleasing, beautiful vessel and he was very fond of it. Sometimes he placed it on his head - this is the Tefillin worn on the head. At other times he carried it on his arm - in the knot of the Tefillin worn on the arm. Sometimes he lend it to his son so that it should remain with him. Sometimes it is called His Throne. This is because He carries it as an amulet on His arm, just like a throne.

153. What is the seventh? It is the heaven [called] Aravot. And why is it called heaven (Shamayim)? Because it is round like a head. We learn that it is in the centre, with water at its right and fire at its left. It supports water (Sa Mayim) from fire and water, and brings peace between them. Fire comes and finds the attribute of fire on its side. Water comes and finds the attribute of water on its side. It is therefore written (Job 25:2), “He makes peace in His high places”.

154. Is it then the seventh? Is it nothing more than the sixth. But this teaches us that the Holy Palace is here, and it supports them all. It is thus counted as two. It is therefore the seventh. And what is it? It is Thought that does not have any end or boundary. This place likewise does not have any end or boundary.

155. The seventh one is the east of the world. It is from where the Seed of Israel comes. The spinal cord originates in man's brain and extends to the [sexual] organ, where the seed is. It is therefore written (Isaiah 43:5), “From the east I will bring your seed, [and from the west I will gather you]”. When Israel is good, then this is the place form which I will bring your seed, and new seed will be granted to you. But when Israel is wicked, [then I will bring] seed that has already been in the world. It is thus written (Ecclesiastes 1:4), “A generation goes and a generation comes”, teaching us that it has already come.

156. What is the meaning of the verse (Isaiah 43:5), “And from the west I will gather you”? [This means that “I will gather you”] from the attribute that always points to the west. Why is [west] called MaAReV ? Because it is there that all seed is mixed together (MitAReV). What is this like? A king's son had a beautiful bride and he hid her in his chamber. He took riches from his father's house and constantly brought it to her. She in turn took everything, constantly put it away, and mixed it all together. Ultimately he seeks to see what he had gathered and accumulated. It is therefore written, “And from the west I will gather you”. And what is his father's house? It is that

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

regarding which it is written, “From the east I will bring your seed”. This teaches us that it is brought from the east and sowed on the west. He then gathers what he has sowed.

157. What is the eighth one? The Blessed Holy One has a single Righteous One (Tzadik) in His world, and it is dear to Him because it supports all the world. It is the Foundation (Yesod). This is what sustains it, and makes it grow, increasing and watching it. It is beloved and dear on high, and beloved and dear below; fearsome and mighty on high, and fearsome and mighty below; rectified and accepted on high, and rectified and accepted below. It is the Foundation of all souls. Did you then say that it is the eighth? And do you say that it is the Foundation of all souls? Is it then not written (Exodus 31:17), “And on the seventh day He rested and souled”? Yes, it is the seventh. This is because it decides between them. There are six, and three are below and three above, and it decides between them.

158. Why is it called the seventh? Is it then the seventh? It is not. But it is because the Blessed Holy One rested on the Sabbath with the attribute regarding which it is written (Exodus 31:17), “For six days God made the heaven and the earth, and on the seventh day He rested and souled”. This teaches us that each day has a Saying that is its Master. This is not because it was created on that day, but because that is when it does the task to which it was assigned. Each one does its task and maintains its activities. The seventh day therefore comes and does its task, making them all rejoice. Not only that, but it also causes their souls to grow, as it is written, “on the seventh day He rested and souled”.

159. What is this “rest”? It is the absence of work. It is a cessation which is called Shabbat (meaning rest). What is this like? A king had seven gardens, and the middle one contained a fountain, welling up from a living source. Three [of his gardens] are at its right, and three are at its left. When it performed its function and overflowed, they all rejoiced, saying, “It overflowed for our sake”. It waters them and makes them grow, while they wait and rest. Do we then say that it waters the seven? But it is written (Isaiah 43:5), “From the east I will bring your seed”. This indicates that one of [the seven] waters it. We must therefore say that it waters the Heart, and the Heart then waters them all.

160. Rabbi Berachiah sat and expounded: Each day we speak of the World to Come. Do we then understand what we are saying? In Aramaic, the “World to Come” is translated “the world that came”. And what is the meaning of “the world that came”? We learned that before the world was created, it arose in thought to create an intense light to illuminate it. He created an intense light over which no created thing could have authority. The Blessed Holy One saw, however, that the world could not endure [this light]. He therefore took a seventh of it and left it in its place for them. Thee rest He put away for the righteous in the Ultimate Future. He said, “If they are worthy of this seventh and keep it, I will give them [the rest] in the Final World”. It is therefore called “the world that came”, since it already came [into existence] from the six days of creation. Regarding this it is written (Psalm 31:20), “How great is Your good that You have hidden away for those who fear You”.

161. What is the meaning of the verse (Exodus 15:27), “And the came to Elim, where there were twelve wells of water and seventy date palms, and they encamped there by the water”? What is so special about seventy date palms? In one small place there can be a thousand. But [this teaches us that] they were worthy of their counterpart. They are likened to date palms. It is written (Exodus 15:23), “And they came to Marah, and they could not drink of the waters of Marah, for they were bitter (marah) “. This teaches us that the north wind confused them. It is thus written (Exodus 15:25), “And he cried out to God, and He showed him a tree. He cast it into the waters, and the

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

waters became sweet". God immediately placed His hand against the Satan and diminished him. It is thus written (Exodus 15:25), "There He gave them a decree and a law, and there He proved them". This teaches us that at this time, the Satan attached himself to them in order to blot them out from the world. It is thus written (Exodus 15:24), "And the people complained to Moses saying, `What shall we drink?'" [The Satan] continued to denounce Moses until he cried out to God and was answered. What is the meaning of the verse, "And He showed him a tree"? This teaches us that the Tree of Life was near the water. The Satan came and removed it in order to denounce Israel and cause them to sin against their Father in heaven. [The Satan] said to them, "Are you now then going into the desert? Even now [you have nothing] other than bitter water, but this has some benefit, since you can make some use of it. But when you enter the desert, you will not even find [water] with which to wash your hands and face. You will die from hunger and thirst, naked and having nothing". The people came to Moses and repeated these words, but he put them off. When [the Satan] saw that he could not overcome them, he strengthened himself [to overcome] Israel and Moses. The people came, and "they complained to Moses". They said, "Even here we lack water. What will we drink in the desert?" The Satan had falsified the situation in order to cause the people to sin. As soon as Moses saw the Satan, "He cried out to God, and He showed him a tree". This is the Tree of Life that Satan had removed. He then "cast it into the water, and the water became sweet". The Blessed Holy One then gave the Satan a "decree and a law", and it was there that He "proved" Israel. The Blessed Holy One warned Israel saying (Exodus 15:26), "If you listen to the voice of the Lord your God, [and do what is upright in His eyes, give ear to His commandments, and keep all His decrees, then all the sickness that I brought upon the Egyptians, I will not bring upon you, for I am God who heals you]".

162. What is this like? A king had a beautiful daughter, and others desired her. The king knew about it, but could not fight those who wanted to bring his daughter to evil ways. He came to his house and warned her, saying, "My daughter, do not pay attention to the words of these enemies and they will not be able to overcome you. Bo not leave the house, but do all your work at home. Do not sit idle, even for a single moment. Then they will not be able to see you and harm you". They have one Attribute which causes them to leave aside every good way and choose every evil way. When they see a person directing himself along a good way, they hate him. What is [this Attribute]? It is the Satan. This teaches us that the Blessed Holy One has an Attribute whose name is Evil. It is to the north of the Blessed Holy One, as it is written (Jeremiah 1:14), "From the north will Evil come forth, upon all the inhabitants of the earth". Any evil that comes to all the inhabitants of the earth comes from the north.

163. What is this One Attribute? It is the Form of a Hand. It has many messengers, and the name of them all is Evil Evil. Some of them are great, and some are small, but they all bring guilt to the world. This is because Chaos is toward the north. Chaos (Tohu) is nothing other than Evil. It confounds (Taha) the world and causes people to sin. Every Evil Urge (Yetzer HaRa) that exists in man comes from there. And why is it placed to the left? This is because it does not have any authority any place in the world except in the north. It is not accustomed to be anywhere except in the north. It does not want to be any place but in the north. If it remained the south until it learned the routes of the south, how could it lead others astray? It would have to stay there for [several] days until it learned, and then it could not cause people to sin. It therefore is always in the north, to the left. This is the meaning of the verse (Genesis 8:21), "For the Urge of man's heart is evil from his youth". It is evil from his youth, and it does not incline [in any direction] other than the left, for it is already accustomed to be there. It is regarding this that the Blessed Holy One said to Israel (Exodus 15:26), "If you listen to the voice of the Lord your God, and do what is upright in His eyes, and give ear to His commandments" - and not to the commandments of the Evil Urge - "and keep

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

all His decrees" - and not the decrees of the Evil Urge - "[then all the sickness that I brought upon the Egyptians, I will not bring upon you,] for I am God who heals you".

164. What does the Evil Urge gain? What is this like? A king appointed clerks over the lands of his kingdom, over his work and over his merchandise. Each and every thing had its clerk. There was one clerk in charge of the storehouse containing good food. Another was in charge of the storehouse containing stones. Everyone came to the storehouse containing good food. The clerk in charge of the storehouse of stones came and saw that people were only buying from the other [clerk]. What did he do? He sent his messengers to tear down the weak house [so that people would need stones to rebuild them]. They could not do so, however, to the strong ones. He said, "In the time that it takes to tear down one strong [house], you can tear down ten weak ones. People will then all come and buy stones from me, and I will not be inferior to the other". It is thus written (Jeremiah 1:14), "From the north will evil come forth, upon all the inhabitants of the earth". The verse then continues (Jeremiah 1:15) "For I call all the families of the kingdom of the north - says God - and they will come, and each one will place his throne at the opening of the gates of Jerusalem..". Evil will be their business, and the Evil Urge will also constantly strive. The word Satan means "turning aside", since he turns all the world aside to the balance of guilt. How is this indicated? It is written (Genesis 38:16), "And he turned aside to her", and the Targum renders this VeSata, [Satah being the root of Satan]. It is likewise written (Proverbs 4:15), "Turn aside (S'the) from it and pass on".

165. What is the significance of the seventy date palms? They had accepted upon themselves the commandments, as it is written (Exodus 15:26), "If you listen to the voice of the Lord your God". Immediately after this we find (Exodus 15:27) "And they came to Elim (Elimah) [where there were twelve wells of water and seventy date palms]". What is the meaning of Elimah? It is Eli Mah - "to me is what". "Where there were twelve wells of water". At first God gave it to them as wells, and in the end, he gave it back to them as stones. It is thus written [regarding the stones set up near the Jordan] (Joshua 4:9), "twelve stones". What it the reason? It is because the Torah was originally likened to water in the world. Only later was it put in a permanent place. Water, however, is here one day and elsewhere the next.

166. What are the seventy date palms? This teaches us that the Blessed Holy One has seventy Structures. These draw from the twelve Simple Ones. Just like water is simple, so are these simple. How do we know that the date palm is a Structure? Because it is written (Song of Songs 7:8), "Your structure is like a date palm". Besides that, there are seventy kinds of date palms. It is therefore written that there were seventy date palms. One was not like the other, their functions were all different, and the taste of one was not like the taste of the other.

167. You said that the seventy date palms represent the seventy Structures. But have you not said that there are 72? There are 71. Israel makes 72, but it is not included. But did you not say that there were seventy? One is the Officer of the Satan. What is this like? A king had sons and bought slaves for them. The king then told his sons, "I am giving you all equally". One of them replied, "I do not want to be with you, for I have the power to steal everything from you". The king then said, "Because of this, you will not have a portion among them at all". [The rebellious son] did what he could. He went out and lay in wait for [the slaves], showing them much gold, jewels and troops. He said, "Come over to me". What did the king do? He amassed his armies together with the armies of all his sons. He showed them to the slaves and said, "Do not let him trick you into thinking that his armies are stronger than mine. Behold the troops of that son. He is deceitful and wants to rob you. Therefore, do not listen to him, for at first he will speak smoothly in order to entice you into his trap, but in the end he will laugh at you. You are my slaves, and I will do for you everything good

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

if you turn away from him and do not listen to him". He is the Prince of Chaos. It is thus written (1 Samuel 12:21), "Do not turn aside, for you will follow Chaos. It will not help or save, for it is Chaos". [It cannot help or save,] but it can do harm. The advice that I give you is that you should (Exodus 15:26), "Listen to the voice of the Lord your God, do what is right in His eyes, and give ear to His commandments, and keep all His decrees". When you keep all His decrees, then, "All the sickness that I brought upon the Egyptians, I will not bring upon you". Why did He say all this? In order to close all doors, so that he should not find you soft at times and hard at times. When you keep all His decrees, then "all the sickness that I brought upon the Egyptians" - through My hand - "I will not bring upon you". What is the meaning of "for I am God who heals you"? This means that even when he comes and strikes, I am God who will heal you.

168. Why do you call it the eight? Because with it the eight are begun, and with it the eight numbers are completed. In function, however, it is the seventh one. And what are [the eight] that were begun? This is the fact that a child enters the Covenant of Circumcision when eight days old. Are they then eight? They are nothing more than seven. Why then did the Blessed Holy One say eight? Because there are eight directions in man. What are they? They are as follows: The right and left hands; The right and left legs; The head, the body, and the Covenant as an arbitrator; And his wife, who is his mate. It is thus written (Genesis 2:24), "And he shall cling to his wife, and they shall be one flesh". They are the eight, and they parallel the eight days of circumcision. Are they then eight? They are nothing more that seven, since the body and covenant are one. It is therefore eight.

169. What is the ninth? He said to them: the ninth and tenth are together, one opposite the other. One is higher than the other by 500 years. They are like two Wheels (Ophanim). One inclines toward the north, while the other inclines toward the west. They reach down to the lowest earth. What is the lowest earth? It is the last of the seven earths down below. The end of the Divine Presence of the Blessed Holy One is under His feet. It is thus written (Isaiah 66:1), "The heaven is My throne, and the earth is the hassock for My feet". The Victory (Nitzachon) of the world is there. It is thus written (Isaiah 24:10), "for Victory of Victories (Netzach Netzachim) ".

170. What is the meaning of "Victory of Victories"? There is a single Victory (Netzach). Which is it? It is the one that inclines toward the west. And what is secondary to it? This is the one that inclines toward the north. And the third one? This is the one that is below. The third one? But you have said that the Chariot has two wheels. We must therefore say that the end of the Divine Presence is also called Victory. This is the meaning of "Victory of Victories". "Victory" is one, and "Victories" is two, giving [a total of] three.

171. His disciples said to him: From above to below we know. But from below to above we do not know. He replied: Is it not all one - below to above and above to below? They said: Our master, ascending is not the same as descending. One can run while descending, but cannot do so while ascending. He replied: Go out and see. He sat and expounded to them: There is a Divine Presence below, just like there is a Divine Presence above. What is this Divine Presence? We have said that it is the light that was derived from the first Light, which is Wisdom. It also surrounds all things, as it is written (Isaiah 6:3), "The whole earth is filled with His glory". What is its function? What is this like? A king had seven sons, and he assigned each one a place. He said to them, "Sit here, one above the other". The lowest one said, "I will not sit at the bottom. I do not want to be far from you". [The king] replied, "I will surround you and see you all day long". This is the meaning of the verse, "The whole earth is filled with His glory". Why is He among them? This is so that He should support them and sustain them.

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

172. And what are the sons? I have already told you that the Blessed Holy One has seven Holy Forms. All of them have a counterpart in man, as it is written (Genesis 9:6), "for in the form of God He made man". It is likewise written (Genesis 1:27), "In the form of God He made him, male and female He made them". This is what they are: The right and left legs; The right and left hands; The body, covenant and head. But these are only six. You have said that there are seven. The seventh is with his wife. It is thus written (Genesis 2:24), "And they shall be one flesh". But she was taken from his ribs, as it is written (Genesis 2:21), "And He took one of his ribs". He said: Yes from his ribs. Does he then have a rib? Yes. It is written (Exodus 26:20), "the ribs of the tabernacle". The Targum renders this, "the side of the tabernacle". And what is His side? What is this like? A king had an idea to plant ten male trees in a garden. All of them were date palms. He said, "Since they are all the same kind, it is impossible for them to endure". What did he do? He planted and Etrog among them. This was one of those which he had intended to be male. And why is the Etrog female? Because it is written (Leviticus 23:40), "The fruit of a beautiful tree, fronds of a date palm, [branches of a tree of leaves, and willows of the brook]". What is the fruit of a beautiful (hadar) tree? The Targum renders this verse, "The fruit of the Etrog tree, and the Lulav. "

173. What is the meaning of "beautiful"? It is the beauty of all things. This is also the beauty of the Songs of Songs. Regarding it, it is written (Songs of Songs 6:10), "Who is she who looks forth as the dawn, fair as the moon, clear as the sun, terrible like an army with banners?" This relates to the Female. Because of her, the female was taken from Adam. This is because it is impossible for the lower world to endure without the female. And why is the female called Nekevah ? Because her orifices (Nekev) are wide. Also because she has more orifices than the male. What are they? They are the orifices of the breasts, the womb, and the receptacle.

174. And what is the reason that you said that the Song of Songs is beautiful? Yes, it is the most beautiful of all the Holy Scriptures. Rabbi Yochanan thus said: All Scripture is holy, and all the Torah is holy, but the Song of Songs is the Holy of Holies. What is the meaning of the Holy of Holies? It means that it is holy for the Holy Ones. What are the Holy Ones? They are the counterparts of the six directions that are in man. That which is holy for them is holy for everything.

175. What is this that is Holy? It is the Etrog, which is the beauty (hadar) of them all. Why is it called beautiful (hadar) ? Do not read hadar, but HaDar - "Which dwells". This refers to the Etrog which is not bound together with the Lulav. Without it the commandment of the Lulav cannot be fulfilled. It is also bound with them all. It is with each one of them, and is unified with them all.

176. What does the Lulav parallel? It is the counterpart of the spinal cord. It is thus written (Leviticus 23:40), "[fronds of a date palm,] a branch of a tree of leaves, and willows of the brook". The [leafy] branches [of the myrtle] must cover the majority [of the bunch]. If its branches do not cover its majority, it is invalid. Why? What is this like? A man has arms, and with them he protects his head. He has two arms, and his head makes three. [It is therefore called] "a branch of a tree of leaves". A "branch" is to the left, and the "leaves" are to the right. It then comes out that the "tree" is in the centre. And why is it called a "tree"? Because it is the Root of the Tree.

177. What are "willows of the brook"? There are two [willow branches in the Lulav,] and these parallel the two legs in man. Why are the ["willows of the brook"] called Arvey Nachal ? Because the greater of the two is inclined toward the west (ma-Arev) and draws its strength from there. The one to the north is smaller than it by a journey of 500 years. It is on the northwest side, through which it functions. It is named after it, since they are both mixed (Arav).

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

178. Another explanation: [Willows of the Brook] are called Arvey Nachal because the function of one is sometimes mixed (ma-arav) with that of the other. Why are they called Willows of the Brook ? This is because of the place in which they are fixed, which is called Brook. It is thus written (Ecclesiastes 1:7), "All the Brooks go to the sea, but the sea is not filled". What is this sea? We say that it is the Etrog. How do we know that each of the seven Attributes is called a Brook (Nachal) ? Because it is written (Numbers 21:19), "From Gift to Nachaliel [, from Nachaliel to Bamot, and from Bamot to the valley that is in the Field of Moab, the head of the cliff, and it looks down on the face of the Yeshimon]". Do not read Nachaliel, but Nachley El - Brooks of God. And all six then go on one path to the sea. What is this path? It is the one that arbitrates between them. It is thus written (Habbakuk 3:5), "Before Him goes the pestilence, and fiery bolt at His feet". All of them go to that pipe, and from that pipe to the sea. This is the meaning of the verse, "From Gift to Brooks of God". [Gift] is the place that is given, namely the brain. From there they go to the Brooks of God. "And from Brooks of God to Bamot". What is Bamot? As the Targut renders it, Ramta - "heights". This is the Segol that follows the Zarka. [The verse continues,] "And from Bamot to the valley that is in the Field of Moab, the head of the cliff, and it looks down on the face of the Yeshimon". "And from the heights (Bamot) to the valley that is in the Field of Moab". This is that which is prepared. And what is that which was in the Field of Moab? Do not read Moab, but May- av -"from a father". This is the father regarding which it is written (Genesis 26:5) "Because Abraham hearkened to my voice, kept My trust, My commandments and My decrees..". What is this field? It is the one that is at "the head of the cliff", and which also "looks down on the face of the Yeshimon". [Yeshimon] is interpreted to mean Heaven. Regarding that pipe, it is written (Song of Songs 4:15), "A fountain of gardens, a well of living waters, flowing from Lebanon". What is Lebanon? We say that this is Wisdom. What are the Willows of the Brook (Nachal) ? We say that this is that which gives inheritance (Nachalah) to Israel. It refers to the two Wheels of the Chariot.

179. We learned that there are Ten Spheres and Ten Sayings. Each Sphere has its Saying. It is not surrounded by it, but rather, it surrounds it. This [physical] world is like a mustard seed inside a ring. Why? Because of the Spirit that blows upon it, through which it is sustained. If this spirit were to be interrupted for even a moment, the world would be annihilated.

180. There are three Spheres in this world. How? This world inclines to the north and the south. How? North west south. North west is the first sphere that revolves around us. Do we then say that it is to the north-west? But we say that its strength is to the north. This is the left foot. Above it is the second Sphere, which is entirely to the west. Do we then say that it is to the west? But we say that its power is to the west. These are the Victories of the world. Above it is the third Sphere, and its power is to the south-west. What is the original power that you said was second? We say that this is the right foot. And what is the power that is to the south-west? This is the Foundation of the world. Regarding this it is written (Proverbs 10:25), "The Righteous is the Foundation of the world". The second power stands behind the Chariot, while the first power stands in front of it. The "Righteous, Foundation of the world" is in the centre. It emanates from the south of the world, and is officer over the other two. In its hand are also the souls of all living things. It is the Life of Worlds. Whenever the word "creation" (Beriah) is used, it is done with it. Regarding it, it is written (Exodus 31:17), "He rested and souled". This is the attribute of the Sabbath day. Regarding this it is written (Exodus 20:8), "Remember the Sabbath day and keep it holy". But it is also written (Deuteronomy 5:12), "Keep [the Sabbath]". This is speaking of the seventh attribute. Regarding this seventh attribute it is written (Leviticus 19:30), "My sabbaths you shall keep, and My sanctuary you shall fear". What is the seventh attribute? This is the Blessed Holy One's attribute of Goodness.

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

181. Why is it written, “My sabbaths you shall keep”, [in the plural] rather than “My sabbath” [in the singular]? What is this like? A king had a beautiful bride, and every week she would set aside a day to be with him. The king also had beautiful beloved sons. He said to them, “Since this is the situation, you should also rejoice on the day of my joy. For it is for your sake that I strive,, and you also respect me”.

182. What is the reason that [the Torah says] “remember” [in one place,] and “keep” [regarding the Sabbath in another]? “Remember” (zachor) refers to the male (Zachar). “Keep” (shamor) refers to the bride. Why is it connected to, “and My sanctuary you shall fear”? This is because My sanctuary is holy. Why? “Because I am God who makes you holy” - from every side.

183. Why do we say [in the blessing after food], “On all that He created...[Blessed]is the Life of Worlds”. Why do we not say, “On all that You created”? But we bless the Holy One, who grants His wisdom to this “Life of Worlds”. It then provides for all.

184. What is the reason that we say [in blessings, “Blessed are you...] who made us holy with His commandments and commanded us” [in the third person]? Why do we not say, “that You made us holy with Your commandments, and You commanded us, “ [in the second person]? This teaches us that all commandments are included in the Life of Worlds. Because of His love for us, He gave us [the commandments] in order that they should make us holy and allow us to be worthy. Why? Because when we are in this world, we can become worthy of the World to Come, which is great. In its hand is the treasury of souls. When Israel is good, these souls are worthy of emerging and coming to this world. But if they are not good, the [these souls] do not emerge. We therefore say, “The Son of David will not come until all the souls in the Body are completed”. What is the meaning of “all the souls in the Body”? We say that this refers to all the souls in man's body. [When these are completed] new ones will be worthy of emerging. The Son of David (the Messiah) will then come. He will be able to be born, since his soul will emerge among the other new souls. What is this like? A king had an army, and he sent them much bread to eat. They were so lazy that they did not take care of [the bread] which they did not eat [immediately]. The bread therefore became mouldy and went to waste. The king investigated to find out if they had what to eat, and to see if they had eaten what he had sent them. He found that the bread had become mouldy and they were ashamed to ask for new bread. How could they tell the king, “We did not take care of [what you sent us,] but now we are asking for more”? The king also became angry. He took the mouldy bread and ordered that it be dried and rectified as much as possible. He swore to the men, “I will not give you any more bread until you eat all this mouldy bread”. He then returned the bread to them. What did they do? They agreed to divide it up, and each one took his portion. The diligent one took his portion and placed it in the air, taking care of it and keeping it in good condition to eat. The other one took it and ate it lustfully. He ate what he could and laid the rest aside, not taking care of it since he had given up on it. It spoiled even more and became so mouldy that he could not eat it at all. He therefore starved to death. He was then blamed for the sin of his body: Why did you kill yourself? Is it not enough that you ruined the bread the first time? But I returned it to you and you ruined it [again]. You ruined your portion because you were too lazy to take care of it. And not only that, but you also killed yourself”. [The solder] replied, “My lord, what could I have done?” He answered, “You should have taken care of it. And if you claim that you were not able to, you should have watched your friends and neighbours with whom you shared the bread. You should have seen what they did and how they took care of it, and you should have kept it like they did”. They also interrogated him: Why did you kill yourself? Is it not enough that you ruined the bread? But you also went ahead and killed the matter of your body. You shortened the days of your life, or [at least] caused it. It may have been possible that you would have had a good son. He could have

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

saved you, and [rectified] the damage that you and others did. Your suffering will therefore be increased on all sides. He became confused and replied, “What could I have done when I did not have any bread? With what could I have sustained myself?” They answered: If you would have strived and worked in Torah, you would not reply foolishly and brazenly like this. Because of your reply, it is obvious that you have not worked or strived in Torah. It is thus written (Deuteronomy 8:3), “For not by bread alon does man live, but form all that emanates from God's mouth does man live”. You should have searched and probed and asked, “what is it through which man lives?” What is this which “emanates from God's mouth” From here they said, “An ignoramus cannot be pious”. If a person does not act with kindness (Chesed) toward himself, he cannot be called pious (Chasid).

185. How can one do kindness to his Master? By studying the Torah. All study of Torah is a deed of kindness toward one's Master. It is thus written (Deuteronomy 33:26), “He rides the heavens with your help, [His pride is in the skies]”. God says, “When you study Torah for its own sake, then you help Me and I can ride the heavens”. Then, “His pride is in the skies (Shechakim). “ What is Shechakim ? We say that it is in the innermost chamber. The Targum thus renders it, “His word is in the Heaven of Heaven”. Therefore, “not by bread alone does man live, but from all that emanates from God's mouth does man live”. However, “the fool answers brazenly”. “Abandon this brazenness, and do not reply in this manner!” He is therefore punished. What is his punishment? We have already discussed it.

186. What is the meaning of the verse (Job 15:2), “Should a wise man answer knowledge of spirit?” What is “knowledge of spirit”? This is the Knowledge that is close to the spirit. Regarding this it is written (Isaiah 11:2), “And there will rest upon him a spirit of God, a spirit of wisdom and understanding, [a spirit of counsel and strength, a spirit of knowledge and the fear of God]”. [First comes] Wisdom, and then comes Understanding. And in Understanding is “counsel, strength, knowledge and the fear of God”. But you told us that “counsel” is deeds of Kindness, and that Understanding is the Attribute of Justice. [One is above the other.] Knowledge is Truth. Knowledge is therefore that with which one recognises the truth. “The fear of God” is the Treasury of the Torah. This is like I say, but one is above the other. Rabbi Akiba thus said: With whatever God created, He created its counterpart. It is thus written (Ecclesiates 7:14), “Also one opposite the other has God made”. What is the Treasury of the Torah? It is that regarding which it is written (Isaiah 33:6), “The fear of God is His treasury”. A person must first be god-fearing, and then he can study Torah. This is like a person who comes to buy date honey but does not bring a vessel in which to carry it. He says, “I will carry it in my bosom”. He tries to carry it in his bosom but it was very heavy, and he is also afraid that it will tear and soil his clothing. He therefore throws it away on the road. This person is then punished twice. First because he ruined good food, and second because he wasted his money.

187. The fear of God is the one that is higher. It is in the palm of God's hand. It is also His Force. This palm (kaf) is called the pan of merit (Kaf Zechut). This is because it inclines the world to the pan of merit. It is thus written (Isaiah 11:3), “I will grant him a spirit of the fear of God, and he will not judge by the sight of his eyes, he will not admonish according to what his ear hears”. He will incline all the world to the pan of merit. From there counsel emanates, and from there health emanates to the world. [It is also written,] (Genesis 49:24) “From there is the Shepherd, the Stone of Israel”. This is the place that is called “There”. Regarding this, it is written (Habakkuk 3:4), “[He has rays from His hand,] and His hidden Force is there. “

188. Once this thing comes, sharpen it. What is its sharpening? Tell us the meaning of the verse, “He has rays from His hand”. Why does it first say “rays” and they “His hand”? It should have said

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

“His hands” [in the plural]. There is no contradiction. This is very much like the verse (Exodus 32:19), “And Moses' anger flared, and he threw the tablets from his hands”. The way this is written, however, it would be read “His hand” [in the singular]. It is likewise written (Exodus 17:12), “And his hands was faithful until the sun set”. The verse says Emunah (“was faithful” - in the singular) and not Emunot (“were faithful” - in the plural). They replied: Our master, we are pointing out a contradiction in order to receive an answer, and you are covering our eyes. Did you not teach us, master, that you must answer first things first and last things last? [He said:] And what have you then asked? [The meaning of,] “He has rays from His hand”. By the Divine service, I have just explained it to you with my words. They were ashamed. When he saw that they were ashamed is it not true that [at first] there was water, and that fire emanated form it? Water therefore included fire. And Master, what is the meaning of “rays”? He replied: There are five rays. These are the five fingers on man's right hand.

189. And master, you are the one who told us in Rabbi Yochanan's name that there are only tow arms of the world”. He replied: Yes. But here “rays” allude to the two rays that are below them. And what are they? He said: With the anger of your head. And what is above? He said: The fear of God.

190. And what is the fear of God? It is the first light. Rabbi [Meir] thus said: Why is it written (Genesis 1:3), “And God said, 'let there be light,' and there was light”? Why does it not say, “and it was so”? But this teaches us that the light was very intense, so that no created thing could gaze upon it. God therefore stored it away for the righteous in the Ultimate Future. This is the measure of all merchandise (Secorah) in the world. It is also the power of the precious stones that are called Socheret and Dar. And upon what is the attribute of Dar? This teaches us that God took a thousandth of its radiance, and from it He constructed a beautiful precious stone. In it He included all the commandments. Abraham came, and He sought a power to give him. He gave him this precious stone, but he did not want it. He was worthy and took Kindness as his attribute, as it is written (Micah 7:20), “Kindness to Abraham”. Isaac came, and He sought a power, but He gave it to him and he did not want it. He was worthy and took the attribute of Strength, which is [called] Terror. It is thus written (Genesis 31:53), “And Jacob swore by the Terror of Isaac his father”. Jacob came and wanted it, but it was not given to him. They said, “Since Abraham is above and Isaac is below him, you will be in the centre and take all three”. What is the centre? It is peace, as it is written (Micah 7:20), “You give Truth to Jacob”. Truth is identical with Peace, as it is written (Esther 9:30), “Words of Peace and Truth”. It is likewise written (2 Kings 20:19), “For peace and truth will be in my days”. This is the meaning of the verse (Isaiah 58:14), “I will feed you with the inheritance of Jacob your father”. This is a complete inheritance (Nachalah), comprising Kindness, Terror, Truth and Peace. It is therefore written (Psalm 118:22), “The stone despised by the builders has become the chief cornerstone”. This is the Stone that was despised by Abraham and Isaac, the builders of the world, and that then became the chief cornerstone.

191. And why did they despise it? Is it not written (Genesis 26:5), “Because Abraham hearkened to My voice, and kept My watch, My commandments, My decrees, and My Torahs”. What is the meaning of “My watch”? It refers to what the Attribute of Kindness said: As long as Abraham was in the world, I did not have to do my job. Abraham stood there in my place and “kept my watch”. It is my task to bring merit to the world, and even when people are guilty, I bring them merit. I also bring them back, directing their hearts to do the will of their Father in heaven. All this Abraham did, as it is written (Genesis 21:33), “And he planted a tamarisk in Beersheba, and he called there in the name of the Lord, God of the world”. He would share his bread and water with all the people in the world, bringing them merit. Seeking to convince them, he would say, “Whom then are you serving? Serve the Lord, God of heaven and earth”. He would preach to them until they would

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

repent. How do we know that he would also bring merit to those who were guilty? It is written (Genesis 18:17), "Shall I then cover from Abraham what I am doing? Abraham is becoming a great, mighty nation, and all the nations of the earth will be blessed through him". [God said,] "I will give him merit. I know that he will seek mercy for them and be worthy". Is it then possible to say that the Blessed Holy One did not know that they could be saved? But He told this [to Abraham] to bring him merit. From here they said, "If one comes to purify himself, they help him. If one comes to defile himself, they open for him". What is the meaning of, "they open for him"? It refers to those that are always open. 192. [It is written that Abraham kept] (Genesis 26:5), "My commandments, My decrees, and My Torahs". He said, "Since I do not want [the precious stone], I will keep all the commandments that are included in it". What is the meaning of "My Torahs"? This teaches us that he knew and kept even the decisions (Horah) and discussions that are taught on high.

193. And what is the meaning of the verse (Genesis 49:24), "From there is the Shepherd, the Rock of Israel". From "There" is nourished the Rock of Israel. What is the meaning of "from There"? We say that this is the Supernal Righteous One (Tzadik). What is it? It is [the precious stone called] Socheret. And the stone that is below it is called Dar. And what are the rays mentioned in the verse (Habakkuk 3:4), "He has rays from His hand"? These are the five fingers of the right hand.

Section V

Mysteries of the Soul

194. Rabbi Rahumai said: This I received [from the tradition]. When Moses wanted to know about the glorious fearsome Name, may it be blessed, he said (Exodus 33:18), "Show my please Your glory". He wanted to know why there are righteous who have good, righteous who have evil, wicked who have good, and wicked who have evil. But they would not tell him. Do you then think that they did not tell him? Can one then imagine that Moses did not know this mystery? But this is what Moses said: "I know the ways of the Powers, but I do not know how Thought spreads through them. I know that Truth is in Thought, but I do not know its parts". He wanted to know, but they would not tell him.

195. Why is there a righteous person who has good, and [another] righteous person who has evil? This is because the [second] righteous person was wicked previously, and is now being punished. Is one then punished for his childhood deeds? Did not Rabbi Simon say that in the Tribunal on high, no punishment is meted out until one is twenty years or older. He said: I am not speaking of his present lifetime. I am speaking about what he has already been, previously. His colleagues said to him: How long will you conceal your words? He replied: Go out and see. What is this like? A person planted a vineyard and hoped to grow grapes, but instead, sour grapes grew. He saw that his planting and harvest were not successful so he tore it out. He cleaned out the sour grape vines and planted again. When he saw that his planting was not successful, he tore it up and planted it again. How many times? He said to them: For a thousand generations. It is thus written (Psalm 105:8), "The word that He commanded for a thousand generations". It is in relation to this that they said, "Lacking were 974 generations. The Blessed Holy One stood up and planted them in each generation".

196. Rabbah said: If the righteous wanted, they could create a world. What interferes? Your sins, as it is written (Isaiah 59:2), "Only your sins separate between you and your God". Therefore, if not for your sins, there would not be any differentiation between you and Him. We thus see that Rabba created a man and sent it to Rav Zeira. He spoke to it, but it would not reply. But if not for

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

your sins, it would also have been able to reply. And from what would it have replied? From its soul. Does a man then have a soul to place in it? Yes, as it is written (Genesis 2:7), "And He blew in his nostrils a soul of life". If not for your sins, man would therefore have a "soul of life". [Because of your sins, however] the soul is not pure. This is the difference between you and Him. It is thus written (Psalm 8:6), "And You have made him a little less than God". What is the meaning of "a little"? This is because [man] sins, while the Blessed Holy One does not. Blessed be He and blessed be His Name for ever and ever, He has no sins. But the [Evil] Urge comes from Him. Can we then imagine that it comes from Him? But it originated from Him until David came and killed it. It is thus written (Psalm 109:22), "My heart is hollow within me". David said: Because I was able to overcome it (Psalm 5:5), "Evil will not sojourn with You". How was David able to overcome it? Through his study, since he never stopped [studying] day or night. He therefore attached the Torah on high. For whenever a person studies Torah for its own sake, the Torah attaches itself to the Blessed Holy One. They therefore say, "A person should always study Torah, even not for its sake, since if [he studies it] not for its sake, he will eventually come to [study it] for its sake". What is this Torah that you are discussing? It is the Bride who is adorned and crowned, and who is included in the commandments. It is the Treasury of the Torah. It is the betrothed of the Blessed Holy One, as it is written (Deuteronomy 33:4), "Moses commanded us the Torah, the heritage (Morasha) of the congregation of Jacob". Do not read "heritage" (Morasha) but "betrothed" (Me'urasa). How is his so. When Israel engages in the Torah for its own sake, then it is the betrothed of the Blessed Holy One, then it is the heritage of Israel.

197. Rabbi Amorai sat and expounded: Why was Tamar worthy of being the mother of Peretz and Zerach? It was because her name was Tamar. Tamar was [also] the sister of Amnon. She was therefore made for this. Why were they called Peretz and Zerach? Peretz was named after the moon. The moon breaks out (paratz) at times, and will be built up in the future. Zerach was named after the sun, which always shines (zarach) in the same manner. But Peretz was the first-born. Is then the sun not greater than the moon? This is no difficulty, as it is written (Genesis 38:28), "One put out a hand", [indicating that Zerach's hand emerged before Peretz was born]. It is then written (Genesis 38:30), "This his brother, upon whose hand was the scarlet thread, emerged, and he was named Zerach". [Zerach] was supposed to have been the first-born. But God saw that Solomon would descend [from Peretz], and He had such great joy that He made [Zerach] return.

198. Why was she called Tamar and not any other name? Because she was female. Can we then say that [it was something special that] she was female? But it is because she included both male and female. For [Tamar means a date palm, and] every date palm includes both male and female. How is this? The frond (Lulav) is male. The fruit is male on the outside and female on the inside. And how? The seed of the date has a split like a woman. Paralleling it is the power of the moon above. The Blessed Holy One created Adam male and female, as it is written (Genesis 1:27), "Male and female He created them". Is it then possible to say this? Is it then not written (Genesis 1:27), "And God created man in His image, in the image of God He created him"? It is only then later written (Genesis 2:18), "I will make him a helper opposite him", and (Genesis 2:21), "And He took one of his ribs, and closed the flesh under it". [We therefore see that the male was created first, and only later the female.] But we must say that the Torah uses [three different words]: "formed" (yatzar), "made" (asah), and "created" (bara). When the soul was made, the word "made" is used. [The word "created" is then used:] "Male and female He created them". The word "formed" was used when the soul was combined with the body and the spirit was brought together. How do we know that "forming" means bringing together? For it is written (Genesis 2:19), "And the Lord God formed (gathered) all the beasts of the field and all the flying things of the heaven, and He brought them to the Man to see what he would call each thing". This explains the verse (Genesis 5:2), "Male and female He created them". It is also written (Genesis 1:28), "And God blessed them".

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

199. The soul of the female comes from the Female, and the soul of the male comes from the Male. This is the reason why the Serpent followed Eve. He said, “Her soul comes from the north, and I will therefore quickly seduce her”. And how did he seduce her? He had intercourse with her.

200. His disciples asked: Tell us how this took place. He replied: The wicked Samael made a bond with all the host on high against his Master. This was because the Blessed Holy One said [regarding man] (Genesis 1:26), “And let him rule over the fish of the sea and the flying things of heaven”. [Samael] said, “How can we cause him to sin and be exiled from before God?” He descended with all his host, and sought a suitable companion on earth. He finally found the serpent, which looked like a camel, and he rode on it. He then went to the woman and said to her (Genesis 3:1), “Did God also say, from all the trees of the garden [you shall not eat]?” [He said, “I know that He did not forbid all the trees,] but I will seek more - I will add in order that she should subtract”. She replied, “He did not stop us from anything besides” (Genesis 3:2) “the fruit of the tree that is in the middle of the garden. God said, 'Do not eat from it and do not touch it, lest you die.'“ She added two things. She said, “from the fruit of the tree that is in the middle of the garden”, while [God] had only said (Genesis 2:17), “from the Tree of Knowledge”. She also said, “do not touch it lest you die”, [while God had only spoken of eating it]. What did Samael do? He went and touched the tree. The tree cried out and said, “Wicked one, do not touch me!” It is thus written (Psalm 36:12), “Let not a foot of pride overtake me, and let not the hand of the wicked move me. There have the workers of iniquity fallen - they are thrust down, they cannot rise”. He then said to the woman, “See, I touched the tree and I did not die. You can also touch it and not die”. The woman went and touched the tree. She saw the Angel of Death approaching her and said, “Woe is to me. Now I will die and the Blessed Holy One will make another woman and give her to Adam. I will therefore cause him to eat with me. If we die, we will both die, and if we live, we will both live”. She took the fruit of the tree and ate it, and she also gave some to her husband. Their eyes opened and their teeth were set on edge. He said, “What is this that you have given me to eat? Just as my teeth were set on edge, so will the teeth of all [future] generations be set on edge”. [God then] sat down in true judgement, as it is written (Psalm 9:5), “[You have upheld my cause, You have sat on the throne as a] righteous Judge”. He called to Adam and said “Why do you flee from Me?” [Adam] replied (Genesis 3:10), “ 'I heard Your voice in the garden' - and my bones trembled. 'I was afraid because I was naked, and I hid.' I was naked of works, I was naked of commandments, and I was naked of deeds”. It is therefore written “because I was naked, and I hid”. What was Adam's garment? It was a skin of fingernail. As soon as he ate from the fruit of the tree, this skin of fingernail was removed from him, and he saw himself naked. It is thus written (Genesis 3:11), “Who told you that you were naked? [Did you eat from the tree that I commanded you not to eat from it?]” Adam said to the Blessed Holy One, “Master of all worlds: When I was alone, did I ever sin before You? But the woman that You placed with me enticed me from your word”. It is thus written (Gensis 3:12), “The woman that you placed with me [gave it to me, and I ate]”. The Blessed Holy One said to her, “Is it not enough that you sinned? But you also caused Adam to sin”. She replied to Him, “Master of all worlds: The serpent enticed me to sin before You”. [God] took the three of them, and decreed upon them a sentence of nine curses and death. He then cast the wicked Samael and his group from their holy place in heaven. He cut of the feet of the serpent and cursed it more than all the other animals and beasts of the field. He also decreed that it must shed its skin every seven years. Samael was punished and made the guardian angel over the wicked Esau. In the Future, when God uproots the Kingdom of Edom, he will lower him first. It is thus written (Isaiah 24:21), “God will punish the host of heights of high”. This statement, death and punishment all came because she added to the commandment of the Blessed Holy One. Regarding this it is said, “Whoever increase diminishes”.

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

May God enlighten our eyes with the light of His Torah,
May He place in our hearts His fear,
May we be worthy to greet Him.
He will enlighten the ear
Waken the heart with understanding
Make the heart shine with brilliance.

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

The original text in Hebrew

ספר הבהיר - המיוחס לרבי נחוניא בן הקנה ז"ל

א. אמר ר' נחוניא בן הקנה כתוב אחד אומר (איוב ל"ז כא) ועתה לא ראו אור בהיר הוא בשחקים, וכתוב אחד אומר (תהלים י"ח י"ב) ישת חושך סתרו ואומר (תהלים צ"ז ב) ענן וערפל סביביו קשיא, בא הכתוב השלישי והכריע ביניהם (שם קל"ט יב) גם חשך לא יחשיך ממך ולילה כיום יאיר כחשיכה כאורה:

ב. אמר ר' ברכיה מאי דכתיב (בראשית א' ב) והארץ היתה תהו ובהו מאי משמע היתה, שכבר היתה תהו, ומאי תהו דבר המתהא בני אדם, ומאי בהו, אלא תהו היתה וחזרה לבהו, ומאי בהו דבר שיש בו ממש דכתיב בהו בו הוא:

ג. ומפני מה התחיל התורה בבי"ת כמה דאתחיל ברכה ומנלן דהתורה נקראת ברכה, שנאמר (דברים ל"ג כ"ג) ומלא ברכת ב' ים ודרום ירשה, ואין ים אלא תורה שנאמר (איוב י"א ט) ורחבה מני ים, מאי ומלא ברכת ה' אלא כל מקום שנאמר בי"ת הוא לשון ברכה כדאמרינן בראשית, ואין ראשית אלא חכמה שנאמר (תהלים קי"א) ראשית חכמה יראת ה', ואין חכמה אלא ברכה שנאמר ויברך אלהים את שלמה וכתיב (מלכים א ה כו) וה' נתן חכמה לשלמה, משל למלך שהשיא את בתו לבנו ונתנה לו בחתונה ואמר לו עשה בה כרצונך:

ד. ומאי דההוא ברכה לישנא דברוך הוא דילמא לישנא דברך הוא דכתיב (ישעי' מ"ה כג) כי לי תכרע כל ברך, מקום שכל ברך כורע, משל למה הדבר דומה למבקשים לראות את פני המלך ואינם יודעים אנה ביתו, שואלים אנה בית המלך תחלה ואח"כ שואלים אנה המלך, לפיכך כי לי תכרע כל ברך ואפילו עליונים, תשבע כל לשון:

ה. ישב ר' רחומאי ודרש מאי דכתיב (דברים ל"ג כג) ומלא ברכת ה' ים ודרשה ירשה, אלא בכל מקום בי"ת מבורך הוא, כי הוא המלא שנאמר ומלא ברכת ה' ומשם משקה הצריכים, ומן המלא נטלה עצה תחלה, משל למה"ד למלך שרצה לבנות פלטרין שלו בסלעים חזקים קצץ צורים וחצב סלעים ויצא לו מעין מים גדול מים חיים, אמר המלך הואיל ויש לי מים נובעים אטע גן ואשתעשע בו אני וכל העולם, הה"ד (משלי ח' ל) ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום משחקת לפניו בכל עת, אמרה תורה אלפים שנה הייתי בחיקו של הקב"ה שעשועים שנאמר יום יום, ויומו של הקב"ה אלף שנה שנאמר (תהלים צ' ד') כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור, מכאן ואילך לעתים שנאמר בכל עת, והשאר לעולם שנאמר (ישעי' מ"ח ט) ותהלתי אחטם לך, מאי ותהלתי דכתיב (תהלים קמ"ה ב) תהלה לדוד ארוממך, מאי תהלה, משום דארוממך, ומאי רוממות' משום דאברכה שמך לעולם ועד:

ו. ומאי ברכה, אלא משל למה"ד למלך שנטע אילנות בגנו, ואע"פ שירדו גשמים ושואב תמיד וגם הקרקע לח ושואב תמיד צריך הוא להשקותן מן המעיין שנאמר (תהלים קי"א ו') ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עושיהם, ואז תאמר שהיא חסרה כלום הרי אומר (שם) תהלתו עומדת לעד:

ה. ז. ישב רבי אמוראי ודרש מאי דכתיב (דברים ל"ג כג) ומלא ברכת ה' ים ודרום ירשה, כך אמר משה אם תלך בחוקותיו תירש העולם הזה והעולם הבא, העולם הבא שהוא נמשל לים שנאמר (איוב י"א ט) ורחבה מני ים, והעוה"ז נמשל לדרום שנאמר (יהושע ט"ו יט) כי ארץ הנגב נתתני ומתרגמינן ארי ארעא דרומא:

ו. ח. ועוד למה הוסיף הקב"ה ה"א באברהם יותר משאר אותיות אלא כדי שיזכו כל אבריו של אדם לחיי עולם הבא שהוא נמשל ליום, כביכול בו נשלם הבנין דכתיב (בראשית ט' ו) כי בצלם אלהים עשה את האדם, ואברהם בגמטריא רמ"ח כמנין אבריו של אדם:

ז. ט. מאי דכתיב (דברים ל"ג כג) ירשה רש היה לו לומר, אלא אפי' הקב"ה בכלל, והיינו רש יה, למה"ד למלך שהי' לו ב' אוצרות והקצה אחד מהם, לסוף ימים אמר לבנו טול מה שיש בשני אוצרות הללו, אמר הבן שמא לא יתן לי מה שהקצה, א"ל טול הכל, והיינו דכתיב ים ודרום ירשה, ויה רש וינתן לך הכל ולואי שתשמור דרכי:

ח. י. אמר רבי בון מאי דכתיב (משלי ח' כ"ג) מעולם נסכתי מראש מקדמי ארץ, מאי מעולם, שצריך להעלימו מכולי עלמא דכתיב (קהלת ג' י"א) גם את העולם נתן בלבם, אל תקרא העולם אלא העלם, אמרה תורה אני קדמתי להיות ראש

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

לעולם שנאמר מעולם נסכתי מראש ואם תאמר שמא הארץ קדמה לה ת'ל מקדמי ארץ כד"א בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. ומאי ברא, ברא כל צרכי הכל ואח"כ אלהים, ומה כתיב בתריה את השמים ואת הארץ:

ט. יא. ומאי גם את זה לעומת זה עשה האלהים (קהלת ז' יד), ברא בהו ושם מקומו בשלום וברא תהו ושם מקומו ברע, בהו בשלום שנאמר (איוב כ"ה ב) עושה שלום במרומיו מלמד שמיכאל שר הימיני של הקב"ה מים וברד וגבריאל שר שמאלו של הקב"ה אש, ושר שלום ביניהם מכריע והיינו דכתיב עושה שלום במרומיו:

יב. ומנלן דתהו הוא ברע דכתיב (ישעי' מ"ה ז) עושה שלום ובורא רע, הא כיצד רע מתהו ושלום מבהו ברא תהו ושם מקומו ברע שנא' עושה שלום ובורא רע ברא בהו ושם מקומו בשלום שנאמר עושה שלום במרומיו:

י. יג. ועוד ישב ר' בון ודרש מאי דכתיב (ישעי' שם) יוצר אור ובורא חושך, אלא אור שיש בו ממש כתיב בו יצירה, חשך שאין בו ממש כתיב ביה בריאה, כמה דאת אמר (עמוס ד, יב) יוצר הרים ובורא רוח. ואי בעית אימא אור שיש בו הויה דכתיב (בראשית א' ג) ויאמר אלהים יהי אור ואין הויה אלא ע"י עשיה, קרי ביה יצירה, חשך דלא הוה ביה עשיה אלא הבדלה והפרשה בלבד קרי ביה בריאה כמד"א הבריא פלוני:

יא. יד. למה ב סתומה מכל צד ופתוחה מלפניה ללמדך שהוא בית לעולם והיינו דקב"ה מקומו של עולם ואין העולם מקומו, ואל תקרא ב אלא בית הדא היא דכתיב (משלי כ"ד ג) בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן:

טו. ולמה ב' דומה, לאדם שנוצר בחכמה שסתום מכל צד ופתוח מלפניו והאל"ף פתוחה מלאחריו, לומר זה זנב הב' שפתוחה מלאחריו, שאלמלא כן לא יתקיים האדם כך אלמלא בית בזנבה של א' לא יתקיים העולם:

יג. טז. אמר ר' רחומאי האורה קדמה לעולם שענן וערפל סביביו שנאמר (בראשית א' ג) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור, אמרו לו קודם יצירת ישראל בנך תעשה לו עטרה, א"ל הן, משל למה"ד למלך שהתארה לבן ומצא עטרה נאה קלוסה ומשובחת שמח שמחה ואמר זה לבני לראשו כי לו נאה, א"ל ויודע הוא שבנו ראוי, אמר שתוקי כך עלה במחשבה ונודע שנאמר (שמואל ב' י"ד יד) וחשב מחשבות וגו'. יד:

יז. ישב ר' אמוראי ודרש למה אל"ף בראש, שהיא היתה קודמת לכל, ואפילו לתורה:

יח. ולמה בי"ת קרובה לה, מפני שהיא היתה תחילה, ולמה יש לה זנב, להראות מאיזה מקום היתה, וי"א שמשם נתקיים העולם:

יט. ולמה גימ"ל שלישית, מפני שהיא שלישית, ולהודיע שהיא גומלת חסדים. והלוא ר' עקיבא אמר למה ג שלישית מפני שגומלת ומתגדלת ומתקיימת כמה דאת אמר (בראשית כא ח) ויגדל הילד ויגמל, א"ל הוא דבריי כי הוא גודל וגומל חסד לשכנו עמו ואמון אצלו:

כ. ומפני מה יש לה זנב למטה לגימ"ל, אמר להם ראש יש לו לג' למעלה ודומה לצינור, מה צינור זה שואב מלמעלה ומריק למטה אף ג שואבת דרך הראש ומריקה דרך הזנב והיינו ג:

כא. אמר ר' יוחנן בשני נבראו המלאכים דכתיב (תהלים ק"ד ג) המקרה במים עליותיו וכתיב (שם ד) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט ואמר ר' לויטס בן טברוס הכל מודים ומודה ר' יוחנן דהמים כבר היו, אבל בשני המקרה במים עלי ותיו, ומי השם עבים רכובו, ומי המהלך על כנפי רוח, אבל שלוחים לא נבראו עד יום ה:

כב. ומודים הכל שלא נבראו ביום ראשון שלא יאמרו מיכאל היה מותח בדרומו של רקיע וגבריאל בצפונו והקב"ה סודר באמצעיתו, אלא אני ה' עושה כל נוטה שמים לבדי רוקע הארץ מאתי (ישעי' מ"ד כד) מי אתי כתיב אני הוא שנטעתי אילן זה להשתעשע בו כל העולם ורקעתי בו כל וקראתי שמו כל שהכל תלוי בו והכל יוצא ממנו, והכל צריכים לו, ובו צופים ולו מחכין, ומשם פורחים הנשמות בשמחה, לבדי הייתי כשעשיתי אותו, ולא יגדל עליו מלאך לאמר אני קדמתי לך, כי גם בעת שרקעתי ארצי שבה נטעתי ושרשתי אילן זה ושמחתי ביחד ושמחתי בהם, מי אתי שגליתי לו סודי זה:

טז. כג. אמר ר' רחומאי מדברך נלמד שצורך העולם הזה ברא הקב"ה קודם השמים, א"ל הן, משל למה"ד למלך שביקש ליטע אילן בגנו, השגיח בכל הגן לדעת אם יש שם מעיין נובע מים להעמיד אותו, ולא מצא, אמר אחפור מים ואוציא מעין

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

כדי שיוכל להתקיים האילן, חפר והוציא מעין נובע מים חיים ואח"כ נטע האילן ועמד ועשה פרי והצליח בשרשיו שהשקוהו תמיד מן המעיין:

יז. כד. אמר ר' ינאי הארץ נבראה קודם לשמים שנאמר (בראשית ב' ד) ארץ ושמים, אמרו לו והכתיב (בראשית א' א) את השמים ואת הארץ, אמר להם למה"ד למלך שקנה חפץ נאה ולא היה שלם ולא קרא עליו שם, אמר אשלימנו ואתקן כנו וחבורו, ואז אקרא לו שם הה"ד (תהלים ק"ב כו) לפנים הארץ יסדת ואח"כ ומעשה ידיך שמים, ואומר (שם ק"ד ב) עטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה המקרה במים עליותיו וגו', ואומר (שם ד) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט, ואח"כ (שם ה) יסד ארץ על מכוניה בל תמוט עולם ועד, כשתיקן לה מכון אז האמיץ בה שנאמר בל תמוט, ומה שמה ועד שמה ומכונה עולם והיינו עולם ועד:

יח. כה. אמר ר' ברכיה מאי דכתיב (בראשית א, ג) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור, ולא והיה אור, משל למלך שהיה לו חפץ נאה והקצהו עד שזימן לו מקום ושמהו שם הה"ד יהי אור ויהי אור שכבר היה:

יט. כו. אמר ר' אמוראי מאי דכתיב (שמות ט"ו ג) ה' איש מלחמה, אמר ליה מר רחומאי ברבי לא תבעי לך מילתא דפשיטא, שמע לי ואמלכינך, א"ל למה"ד למלך שהיה לו דירות נאות ושם שם לכל אחד ואחד מהם וכולן זו טובה מזו, אמר אתן לבני דירה זו ששמה אל"ף, גם זו טובה ששמה יו"ד גם זו טובה ששמה שי"ן, מה עשה אספן כל השלשה ועשה מהם שם אחד ועשה מהם בית אחד, א"ל עד מתי תסתום דבריך, א"ל בני אל"ף ראש, יו"ד שני לה, שי"ן כולל כל העולם, ולמה שי"ן כולל כל העולם מפני שכתוב בה תשובה:

כ. כז. שאלו לו תלמידיו מהו דלי"ת, א"ל מלה"ד לעשרה מלכים שהיו במקום אחד, וכלם עשירים, ואחד מהם עשיר אך לא כאחד מהם, אע"פ שעשרו גדול דל נקרא לגבי העשירים:

כח. אמרו לו מה ה"א, כעס ואמר להם לא אמרתי לכם לא תשאלו לי על דבר אחרון ואח"כ על הראשון, אמרו לו וה"א אחרון כתובה, אמר להם ראוי הוא להיכתב גימ"ל ה"א ועל מה נכתב גימ"ל דלי"ת מפני שהיה לו לכתוב דלי"ת ה"א, ומפני מה כתב גימל דלית, אמר להם נחלפים הגימל במקום דלית בראשה במקום ה"א דלי"ת בקוצה מקום ה"א:

כט. מאי ה"א, אמר ה"א תחתונה וה"א עליונה:

ל. אמרו לו מאי וא"ו, אמר להם בששה קצוות נחתם העולם, אמרו לו והלא ו' אחת, אמר להם והלא כתוב (תהלים ק"ד ב) עוטה אור כשלמה כא:

לא. אמר ר' אמוראי גן עדן היכן הוא, א"ל בארץ:

לב. דרש ר' ישמעאל לר' עקיבא מאי דכתיב (בראשית א' א) את השמים ואת הארץ, אלמלא לא נאמר את היינו אומרים שמים וארץ אלהות הן, אמר לו העבודה נגעת אבל לא בררת, כן דברת, אבל את לרבות חמה ולבנה כוכבים ומזלות, ואת לרבות אילנות ודשאים וגן עדן:

לג. אמרו לו הכתיב (איכה ב' א) השליך משמים ארץ תפארת ישראל וא"כ נפלו, אמר להם אם קרו לא שנו ואם שנו לא שלשו, מלה"ד למלך שהיה לו עטרה נאה על ראשו מלת נאה בכתפיו ובא לו שמועה רעה השליך העטרה מעל ראשו והמלך מלפניו:

כב. לד. שאלו לו מפני מה חי"ת צורת פתח ונקודה בפתח קטן, א"ל מפני שכל הרוחות סתומות חוץ מפאת צפון שהוא פתוחה לטוב ולרע, א"ל לטובה והכתיב (יחזקאל א' ד) והנה רוח סערה באה מן הצפון ענן גדול אש מתלקחת, ואין' אש אלא חרון אף דכתיב (ויקרא י' ב) ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימותו, א"ל לא קשיא כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום כאן כשאין ישראל עושין רצונו, בזמן שאין ישראל עושין רצונו אש קרובה, ובזמן שעושין רצונו מדת הרחמים מתגלגלת וסובבת הה"ד (מיכה ז' יח) נושא עון ועובר על פשע:

לה. משל למה"ד למלך שרצה לרדות את עבדיו וליסרם, עמד הגמון אחד ושאל על מה, אמר לו על כן, א"ל לא עשו עבדיך דבר זה מעולם ואני ערב לך בהם ואתה תבדוק אחריהם, בין כך ובין כך שככה חמת המלך:

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

לו. שאלו תלמידיו ואמרו מפני מה דלי"ת עבה מן הצד, אמר להם מפני הסגו"ל שהוא בפתח וקטן שנאמר (תהלים כד ז) פתחי עולם, שם שם פתח למעלה וסגול למטה ובאה עבה:

לז. מאי פתח, פתח, ומאי פתח, הוא רוח צפונית שהוא פתח לכל העולם, מן השער שיצא הרע יוצא הטוב, ומה טוב, לגלג עליהם הלא אמרתי לכם פתח קטן, אמרו לו שכחנו שנה לנו, שנה אמר להם למה"ד למלך שהיה לו כסא לפעמים לוקח אותו בזרועו ולפעמים על ראשו, א"ל למה, לפי שהוא נאה וחס לישב עליו, א"ל ואנא שמו על ראשו, אמר להם במ"ם פתוחה שנאמר (תהלים פ"ב יב) אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף:

לח. ישב ר' אמוראי ודרש מאי דכתיב (תהלים פ"ז ב) אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב, שערי ציון הם פתחי עולם, ואין שער אלא פתח כמד"א פתח לנו שערי רחמים, כך אמר הקב"ה אוהב אני שערי ציון כשהן פתוחין, למה, שהן מצד הרעה, וכשישראל טובים לפני המקום וראוים להפתח לטוב הקב"ה אוהבם מכל משכנות יעקב שהם כולם שלום שנאמר (בראשית כה כו) ויעקב איש תם ישב אהלים:

לט. משל לשני בני אדם אחד מזומן לעשות רעה ועשה טובה, ואחד מזומן לעשות טובה ועשה טובה, למי משבחין יותר למי שרגיל לעשות רע ועשה טוב, אולי יעשה פעם שניה הה"ד (תהלים פ"ז ב) אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב שהן כולם שלום שנאמר (בראשית כ"ה כו) ויעקב איש תם ישב אהלים:

מ. שאלו תלמידיו מהו חולם, א"ל נשמה ושמה חולם שאם תשמע תחלים גופך לעתיד לבוניו ואם תמרוד בה ישובו חלאיך בראשך וחלים בראשה:

מא. ועוד אמרו שכל חלום הוא בחולם, וכל מרגלית לבנה הוא בחלם כדכתיב (שמות כ"ח יט) ואחלמה:

מב. אמר להם עולו ושמעו דקדוקי נקודה דאורייתא דמשה. ישב ודרש להם חיריק שונא את הרעים ומייסרם, ובצדו הקנאה והשנאה והתחרות דכתיב (תהלים ל"ז יב) וחרק עליו שניו אל תקרי חרק אלא רחק, רחק אלה המדות ממך ויתרחק ממך הרע, וכל שכן דהטוב ידבק בך:

מג. חרק אל תקרי חרק אלא קרח, אלא כל מקום שדבק חרק נשאר קרח שנאמר (שמות ל"ד ז) ונקה:

מד. ומאי משמע דהאי חרק לשון שורף משום דהיא אש שורפת כל האשות דכתיב (מ"א י"ח לח) ותפול אש ה' ותאכל את העולה ואת העצים ואת האבנים ואת העפר, ואת המים אשר בתעלה לחכה:

כה. מה. אמר מר מאי דכתיב (שמות כ' י"ח) וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים, וכי נראים קולות, אלא וכל העם רואים את הקולות אותן קולות שאמר דוד (תהלים כ"ט ג) קול ה' על המים אל הכבוד הרעים ה' גו' קול ה' בכח ואומר (ישעיה י' יג) בכח ידי עשיתי, ואומר (שם מ"ח יג) אף ידי יסדה ארץ, קול ה' בהדר ואמר קרא (תהלים קי"א ג) הוד והדר פעלו וצדקתו עומדת לעד, קול ה' שובר ארזים (שם כ"ט ה) זה קשת שמשברת עצי ברושים ועצי ארזים, קול ה' חוצב להבות אש (שם ד) זה שעושה שלום בין המים ובין האש, שחוצב כח האש ומונע אותו מללחוך המים וגם מונען מלכבותו, קול ה' יחיל מדבר (שם ח) שנאמר (שם י"ח נ"א) ועושה חסד למשיחו לדוד ולזרעו עד עולם, יותר מן המדבר, קול ה' יחולל אילות ויחשוף יערות ובהיכלו כולו אומר כבוד (שם כ' ט), וכתיב (שה"ש ב' ז) השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה, הא למדת שבשבע קולות ניתנה תורה, ובכלם נגלה אדון העולם עליהם וראוהו והיינו דכתיב וכל העם רואים את הקולות:

כו. מו. כתוב אחד אומר (שמואל ב כ"ב) ויט שמים וירד וערפל תחת רגליו, וכתוב אחד אומר (שמות י"ט כ) וירד ה' על הר סיני אל ראש ההר, וכתוב אחד אומר (שם כ' כ"ב) כי מן השמים דברתי עמכם, הא כיצד. אשו הגדולה היתה בארץ שהוא קול אחד ושאר הקולות היו בשמים דכתיב (דברים ד' לו) מן השמים השמיעך את קולו ליסרך ועל הארץ הראך את אשו הגדולה ודבריו שמעת מתוך האש, ומאי היא הגדולה, ומאין היה יוצא הדיבור מתוך האש שנאמר (שם) ודבריו שמעת מתוך האש:

כז. מז. ומאי ותמונה אינכם רואים זולתי קול (דברים ד' יב) ההוא כדאמר להם משה לישראל (שם ט"ו) כי לא ראיתם כל תמונה, תמונה ולא כל תמונה. משל למה"ד למלך שעומד על עבדיו מעוטף כסות לבנה לא די לאימת מלכות שיסתכלו

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

במלבושיו, ועוד רחוק היה המלך ושמעו את קולו, יכולים לראות גרונו, אמרת לא, הא למדת שראו תמונה ולא כל תמונה. והיינו דכתיב (שם) ותמונה אינכם רואים זולתי קול, וכתיב (שם) קול דברים אתם שומעים:

כח. מח. כתוב אחד אומר (שמות כ' טו) וכל העם רואים את הקולות, וכתוב אחד אומר (דברים ד' יב) קול דברים אתם שומעים, הא כיצד, בתחילה רואים את הקולות. ומה ראו שבע קולות שאמר דוד. ולבסוף שמעו הדיבור היוצא מבין כולם. והא אנן עשרה תנן, דרבנן אמרו כולהו אמירן בחדא מילתא, כן כולה אמירן בחדא מילתא, והוי שבע אמירן דשבעה קולות, ועל תלתא מנייהו נאמר קול דברים אתם שומעים ותמונה אינכם רואים זולתי קול, הא למדת דכולהו בחדא מילתא אמירן, ובעבור שלא יטעו ישראל לומר אחרים עזרוהו או אחד מן המלאכים אך קולו לבד לא יוכל להיות חזק כל כך, בעבור כן חזר וכללן:

מט. ד"א שלא יאמרו העולם הואיל והם עשרה מאמרות לעשרה מלכים. שמא לא יוכלו לדבר ע"פ אחד כתב ביה אנכי וכלל כל העשרה, ומאי עשרה מלכים שבע קולות ושלשה אמרים, ומאי אמרים וה' האמירך היום (דברים כ"ו יח), ומאי נינהו שלשה דכתיב (משלי ד' ז) ראשית חכמה קנה חכמה ובכל קנינך קנה בינה, כד"א (איוב ל"ב ח) ונשמת שדי תבינם, נשמתו של שדי היא תבינם, שלישי מאי היא כדאמר ליה ההוא סבא להההוא ינוקא במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור, במה שהורשת התבונן אין לך עסק בנסתרות:

נ. תנא כבוד אלקים הסתר דבר (משלי כ"ה ב), מאי דבר, כדאמר (תהלים קי"ט קס) ראש דברך אמת, וכבוד מלכים חקור דבר (משלי שם), מאי דבר, דכתיב (שם כ"ה יא) דבר דבור על אופניו, אל תקרי אופניו אלא אפניו:

כט. נא. שאלו תלמידיו את ר' ברכיה נרצה דברינו לפניך, לא נתן להם רשות, פעם אחת נתן להם רשות, והיא דעביד לבודקן אי אינון השתא כוונו נפשייהו, יום אחד בדק אותם אמר להם השמיעוני חכמתכם, פתחו ואמרו בראשית אחד ורוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי (ישעי' נ"ז טז) פלג אלהים מלא מים (תהלים ס"ה י) מאי פלג, כך למדתנו ראינו שנטל מימי בראשית וחלקן ונתן חצים ברקיע וחצים בים אוקינוס הה"ד פלג אלהים מלא מים ועל ידם אדם לומד תורה דאמר ר' חמא בזכות גמילות חסדים אדם לומד תורה כדכתיב (ישעי' נ"ה א) הוי כי צמא לכו למים ואשר אין לו כסף לכו שברו ואכלו, לכו אליו ויגמול לכם חסד ושברו ואכלו:

נב. ד"א ואשר אין לו כסף לכו אליו כי יש אצלו כסף דכתיב (חגי ב' ח) לי הכסף ולי הזהב, מאי לי הכסף ולי הזהב, משל למה"ד למלך שיש לו שני אוצרות אחד של כסף ואחד של זהב, שם של כסף בימינו ושל זהב בשמאלו, אמר זה יהיה מזומן וקל להוציאו, ועושה דבריו בנחת והוא יהיה דבוק עם העניים ומנהיגם בנחת הה"ד (שמות ט"ו ו) ימינך ה' נאדרי בכח, ואם שמח בחלקו טוב, ואם לאו ימינך ה' תרעץ אויב, מאי ימינך ה' תרעץ אויב, א"ל זה הזהב דכתיב לי הכסף ולי הזהב:

נג. ולמה נקרא שמו זהב, שבו כלולות שלש מדות, זכר, והוא זי"ן, הנשמה, והיא הה"א, וחמשה שמות לנשמה רוח חיה יחידה נפש נשמה, מאי עבידתיה בה"א. והוא כסא לזיי"ן דכתיב (קהלת ה' ז) כי גבוה מעל גבוה שומר, ובי"ת היא קיומם כדאמר בראשית ברא:

נד. ומאי עבידתיה הכא, משל למה"ד למלך שהיתה לו בת טובה ונעימה ונאה ושלימה, והשיאה לבן מלך, והלבישה ועטרה וקשטה ונתנה לו בממון רב, אפשר לו למלך לישב חוץ מביתו, אמרת לא, אפשר לו לשבת כל היום תמיד עמה, אמרת לא, הא כיצד, שם חלון בינו לבינה וכל שעה שצריכה הבת לאביה או האב לבתו מתחברים יחד דרך החלון הה"ד (תהלים מ"ה יח) כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה:

נה. ומה היא בי"ת דכתיב בסופה (משלי כ"ד ג) בחכמה יבנה בית, נבנה לא נאמר אלא יבנה, עתיד הקב"ה לבנותה ולקשטה אלפים באחד על אשר היתה, כדאמרינן מה הוה דתחילת התורה בבי"ת דכתיב (משלי ח' ל') ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום תרי אלפין שנין, שהיא ראשית, תרי והכתוב אומר שבע דכתיב (ישעי' ל' כו) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים, דאמרינן מה חמה לשבעה אף לבנה לשבעה, אנא אלפים אמרו:

נו. א"ל עד כאן חמשה מכאן ואילך מאי, א"ל אני אפרש תחלה זהב, מאי זהב, מלמד שממנו יוצא הדין, ואם תטה דבריך ימין ושמאל נזהר ממך:

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

נז. מאי דכתיב (ישעי' שם) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים, הימים ימים מיבעי ליה, אלא אותן ימים שכתוב בהן (שמות ל"א יז) כי ששת ימים עשה ה' וגו', אמר לו חברו וכן קבלתי מדכתיב כי ששת ימים עשה ה', כמה דאת אמר ששה כלים נאים עשה הקב"ה, ומאי הם את השמים ואת הארץ, והא ז' הן וכן כתוב (שם) וביום השביעי שבת וינפש, מאי וינפש, מלמד שיום השבת מקיים כל הנפשות שנאמר וינפש:

נח. ד"א מלמד שמשם פורחין הנשמות שנאמר וינפש, עד אלף דור שנאמר. (תהלים ק"ה ח) דבר צוה לאלף דור, וסמיך ליה (שם ט) אשר כרת את אברהם, ומאי אשר כרת, כרת ליה ברית, בין עשר אצבעותיו ידיו ועשר אצבעות רגליו, נתבייש אברהם א"ל הקב"ה אני הנה בריתי אתך ובו תהיה לאב המון גוים:

נט. ומאי שמים, מלמד שגיבל הקב"ה אש ומים וטפחן זה בזה ועשה מהן ראש לדבריו דכתיב (תהלים קי"ט קס) ראש דברך אמת, והיינו דכתיב שמים, שם מים, אש ומים, א"ל עד כאן עושה שלום במרומיו נתן ביניהם שלום ואהבה יתן בינינו שלום ואהבה:

ס. ועוד אמרינן (תהלים קי"ט קמ"ד) שבע ביום הללתיך על משפטי צדקיך, אמרו לו מה הם, אמר להם לא דקדקתם בדברי, צאו ודקדקו בהם ותמצאם:

ל. סא. שאלו אותו מאי צד"י, אמר להם זה נו"ן יו"ד צד"י אף זוגו נו"ן יו" ד הה"ד (משלי י' כה) וצדיק יסוד עולם:

סב. שאלו אותו מאי דכתיב (במדבר כ"ג יד) ויקחהו שדה צופים, מאי שדה צופים, דכתיב (שה"ש ז' יב) לכה דודי נצא השדה, מאי השדה, אל תקרי השדה אלא השירה, ומאי השירה, א"ל לבו להקב"ה לכה דודי נצא השדה לטייל ואל אשב תמיד במקום אחד:

סג. ומאי לבו, א"ל א"כ בן זומא מבחוץ ואתה עמו, לב הוא שלשים ושתים והיו סתומים ובהם נברא העולם, מאי ל"ב, א"ל ל"ב נתיבות, משל למלך שהיה בחדרי חדרים ומנין החדרים ל"ב, ולכל חדר יש לו נתיב, נאה למלך זה להכנס הכל בחדרו על דרך נתיבתיו, אמרת לא, נאה לו לגלות פניניו ומשבצותיו ומצפוניו וגנזיו וחמודותיו, אמרת לא, מה עשה נגע בבת וכלל בה כל הנתיבות ובמלבושה, והרוצה להכנס בפנים יסתכל הנה, ונשאה למלך גם נתנה לו במתנה, לפעמים קורא אותה באהבתו בה אחותי כי ממקום אחד היו, ולפעמים קורא אותה בתו כי בתו היא, ולפעמים קורא אותה אמי:

סד. ועוד כי אין דין אם אין חכמה, שהרי נאמר (מ"א ה' כו) וה' נתן חכמה לשלמה, ואחרי כך דן את הדין על מתכונתו שנאמר (שם ג' כח) וישמעו כל ישראל את המשפט אשר שפט המלך ויראו מפני המלך כי ראו כי חכמת אלהים בקרבו לעשות משפט. לא:

לא. סה. ומה חכמה נתן הקב"ה לשלמה, שלמה נושא שמו של הקב"ה כדאמרינן כל שלמה האמור בשה"ש קודש לבד מאחד, אמר הקב"ה הואיל ושמך כשם כבודי אשיא לך בתי, והא נשואה היא, אימא במתנה נתונה לו, דכתיב (מ"א ה' כו) וה' נתן חכמה לשלמה, ולא פירש, והיכן פירש, להלן שנאמר (שם ג' כח) כי ראו חכמת אלהים בקרבו. לעשות משפט, הוי אומר אותה חכמה שנתנה לו אלהים ושהיא עמו בחדרו היא בקרבו לעשות משפט, מאי לעשות משפט, אלא כל זמן שאדם עושה משפט חכמת אלהים בקרבו, זאת עוזרתו ומקרבתו, ואם לאו מרחקתו, ולא עוד אלא מייסרתו דכתיב (ויקרא כ"ו כח) ויסרתי אתכם אף אני:

לב. סו. ואמר ר' רחומאי מאי דכתיב (שם) אף אני, אלא הקב"ה אמר ויסרתי אתכם, וכנסת ישראל אומרת אל תדמו שאני מבקשת רחמים עליכם אלא אף אני איסר אתכם, לא די שאני אדון הדין אלא אף אני איסר אתכם:

סז. מאי שבע על חטאתיכם, אלא אמרה כנסת ישראל ויסרתי אתכם אף אני ואותם שנאמר בהם (תהלים קי"ט קסד) שבע ביום הללתיך, נתלוו אליה וענו ואמרו אף אנו שבע, אע"פ שבנו מי שמתהפך, מי שממונה על הזכות ועל הטובה, אף אנו נתהפך ונייסר, למה, מפני חטאתיכם, ואם תשובו אלי ואשובה אליכם דכתיב (מלאכי ג' ז) שובו אלי ואשובה אליכם. ואשיב לא נאמר אלא ואשיבה אליכם, עמכם ונבקש כלנו רחמים מן המלך, ומה אומר המלך (ירמי' ג' כב) שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם, (יחזקאל י"ח ל) שובו והשיבו, מאי שובו והשיבו, אלא שובו ובקשו לאותן שבע שישובו עמכם הה"ד והשיבו, אותם שאמרו שבע על חטאתיכם:

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

לג. סח. שאלו תלמידיו את ר' רחומאי מאי דכתיב (חבקוק ג, א) תפלה לחבקוק הנביא על שגיונות, תפלה, תהלה מיבעי ליה, אלא כל המפנה לבו מעסקי עולם ומסתכל במעשה מרכבה מקובל לפני הקב"ה כאלו מתפלל כל היום שנאמר תפלה, מאי שגיונות, כדכתיב (משלי ה' יט) באהבתה תשגה תמיד ' ומאי ניהו. מעשה מרכבה דכתיב (חבקוק ג' ב) ה' שמעתי שמעך יראתי:

סט. ד"א מאי דכתיב (שם) ה' שמעתי שמעך יראתי וגו' מ"ט כשאמר שמעך אמר יראתי וכשאמר בקרב שנים לא אמר יראתי אלא משמעך יראתי, ומאי משמעך, מקום ששומעים בו, ומ"ט אמר שמעתי הבנתי מבעי ליה, כד"א (דברים כ"ח מט) גוי אשר לא תשמע לשונו ע. ומ"ט אמר י ר א ת י, משום דאוזן דמות א ל " ף ואלף ר א ש ל כ ל האותיות, ולא עוד אלא אל"ף גורמת לכל האותיות קיומם, ואל"ף דמות המוח, מה אל"ף כשאתה זוכרה אתה פותח פיך כך המחשבה כשאתה חושב לאין סוף ותכלית, ומהאל"ף יצאו כל האותיות, הלא תראה שהיא בתחילתן ואומר (מיכה ב' יג) וה' בראשם, דקיימא לן דכל שם הכתוב ביו"ד ה"א וי"ו ה"א מיוחד הקב"ה ומקודש בקודש, ומאי בקדש, בהיכל הקדש, ואנה היכל הקדש, הוי אומר במחשבה והיינו אל"ף הה"ד (חבקוק שם) ה' שמעתי שמעך יראתי:

עא. וכן אמר חבקוק תפלתי ידעתי שנתקבלה בתענוג, גם אני התענגתי וכשהגעתי למקום פלוני והבנתי שמעך יראתי, על כן (חבקוק שם) הן פעלך בקרב שנים חייהו, ביחודך, משל למה"ד למלך אמון מופלא ומכוסה שנכנס לביתו וצוה בל יבקשו עליו, על כן המבקש יפחד פן ידע המלך שהוא עובר על מצותו, ולכך אמר יראתי, ה' פעלך בקרב שנים חייהו כך אמר חבקוק הואיל ושמך כך ובך שמך פעלך בקרב שנים חייהו, כן יהיה לעד:

עב. ד"א פעלך בקרב שנים חייהו משל למה"ד למלך שהיה לו מרגלית טובה והיא חמדת מלכותו ובעת שמחתו מחבקה ומנשקה ושמה על ראשו ואוהב אותה, אמר חבקוק אע"פ שהמלאכים. עמך, אותה המרגלית חמדה היא בעולמך, על כן בקרב שנים חייהו, מאי משמע לישנא דשנים, שנאמר (בראשית א' ג) ויאמר אלהים יהי אור, ואין אור אלא יום דכתיב (שם טו) את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה, והשנים הם מימים הה"ד (חבקוק שם) בקרב שנים חייהו, בקרב אותה המרגלית המולידה את השנים:

עג. והכתיב (ישעי' מ"נ ה) ממזרח אביא זרעך, והשמש זורחת במזרח, ואמרת שהמרגלית היא יום, אני לא אמרתי אלא (בראשית א' ה) ויהי ערב ויהי בקר יום, הה"ד (שם ב' ד) ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים:

עד. והכתיב (תהלים י"ח יב) ישת חשך סתרו סביבותיו סוכתו חשכת מים עבי שחקים, א"ל כתיב ביה (ישעי' מ"ה ח) ושחקים יזלו צדק, וצרק זה מדת הדין של עולם שנאמר (דברים טז כ) צדק צדק תרדוף וכתיב בתריה (שם) למען תחיה וירשת את הארץ, אם תדין עצמך תחיה, ואם לאו הוא ידין עליך ותתקיים בעל כרחך:

לד. עה. ומאי צדק צדק (דברים שם) תרי זימני, א"ל דכתיב (תהלים י"ח יג) מנגה נגדו, צדק ראשין צדק ממש והיא שכינה כדכתיב (ישעי' א' כא) צדק ילין בה, ומאי צדק שני, זה צדק שמפחיד את הצדיקים, והאי צדק הוי צדקה או לא, לאו, ומאי טעם, כדכתיב (שם נ"ט יז) וילבש צדקה כשריון, וצדק הוי כובע ישועה בראשו (שם) ואין ראשו אלא אמת שנאמר (תהלים קי"ט קס) ראש דברך אמת, ואין אמת אלא שלום שנאמר (ישעי' ל"ט ח) כי יהיה שלום ואמת בימי, אפשר לאדם לומר כך, אלא כך אמר חזקיה אותה המדה שנתת לדוד אבי הוא חצי ימי, ושלום ואמת חצי ימי, על כן הזכיר ימי והזכיר שלום ואמת ובימי שהכל אחד הדא היא דכתיב שלום, (בראשית א' ה) ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, מה היום שלום אף הוא בקש שלום שנאמר (מ"ב כ' יט) שלום ואמת יהיה בימי, באותה מדה שנתת לדוד אבי דכתיב (תהלים פ"ט לז) וכסאו כשמש נגדו:

עו. ומאי (חבקוק ג' ב) בקרב שנים תודיע, כך אמר ידעתי שאתה האל הקדוש דכתיב (שמות ט"ו יא) מי כמוכה נאדר בקדש, וקדש בך ואתה בקדש, ואעפ"כ בקרב שנים תודיע, ומאי תודיע, תרחם, כד"א (שם ב' כה) וירא אלהים את בני ישראל וידע אלהים, מאי וידע, משל למה"ד למלך שהיתה לו אשה נאה והעמיד ממנה בנים, וחיבבם וגדלם. ויצאו לתרבות רעה שנאם ושנא אמם. חזרה אמם אליהם ואמרה בני למה אתם עושים כך שאביכם שונא אותי ואתכם, עד שנחמו וחזרו לעשות רצון אביהם, ראה אביהם כך, אהבם כבתחילה וזכר אמם הה"ד (שם) וירא אלהים וגו' וידע וגו', וכתיב (חבקוק שם) ובקרב שנים תודיע:

עז. ומאי (שם) ברוגז רחם תזכור, אמר בעת שיחטאו לך בני, ותכעוס עליהם, רחם תזכור, ומאי רחם תזכור, אותו שאמר (תהלים י"ח ב) ארחמך ה' חזקי, ונתת לו המדה הזאת שהיא שכינתו של ישראל, וזכר בנו שירשה ונתת לו דכתיב (מ"א ה' כו) וה' נתן חכמה לשלמה, וזכור אביהם אברהם, דכתיב (ישעי' מ"א ח), זרע אברהם אוהבי בקרב שנים תודיע:

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

עח. מהיכן היתה לאברהם בת, דכתיב (בראשית כ"ד א) וה' בירך את אברהם בכל וכתיב, (ישעי' מ"ג ז) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, האי ברכה היתה בתו או לא היתה, הן בתו היתה, משל למה"ד למלך שהיה לו עבד תמים ושלם לפניו נסהו בכמה נסיונות ועמד בכלן, אמר המלך מה אתן לעבד זה או מה אעשה לו, אמר אין לי אלא אצונו לאחי הגדול ליעצו ולשמרו ולכבדו, חזר העבד עם אחיו הגדול ולמד מדותיו אהבו האח מאד וקראו אוהבו דכתיב (שם מ"א ח) זרע אברהם אוהבי, אמר מה אתן לו או מה אעשה לו הנה כלי נאה עשיתי ובו מרגליות נאות אין כמותם סגולות מלכים אתננה לו ויזכה במקומו הה"ד וה' בירך את אברהם בכל:

לה. עט. ד"א שמעתי שמעך יראתי (חבקוק ג' ב) הבנתי שמעך יראתי, מה הבין שנתירא, הבין מחשבתו של הקב"ה, מה מחשבה אין לה קץ דהא חשיב אינש ושפיל לסופיה דעלמא אף האזן אין לה קץ ולא תשבע דכתיב (קהלת א' ח) דלא תמלא אזן משמוע, ומאי זיי"ן באוזן, מאי טעמא, מפני שהאזן דמות אל"ף, ואל"ף עיקריהן דעשרת הדברות הלכך לא תמלא האזן משמוע:

פ. ומאי זיי"ן דכתיב באזן, דהא אמרינן כל מה שהביא הקדוש ברוך הוא בעולמו שם מעניינו דכתיב (בראשית כ' י"ט) וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו, כלומר הוא גופו הוי כך, ומנלן דשמו גופו הוי דכתיב (משלי י' ז) זכר צדיק לברכה ושם רשעים ירקב, אטו שמו ירקב אלא גופו, הכי נמי גופו:

פא. כגון מאי, כגון שרש דשי"ן, דומיא דשרש האילן, ושורש כל האילן הוא מעוקם, ושי"ן בתרא מאי עבידתיה, ללמדך שאם תקח ענף ותטעהו ישוב שרש, זיי"ן מאי עבידתיה, כמנין ימי השבוע, ללמדך שכל יום יש לו ומאי עבידתיה הכא, ללמדך שיש חכמה גדולה באוזן לאין תכלית כך יש הכח בכל האיברים:

לו. פב. ומאי איברים שבע שיש באדם, דכתיב (בראשית ט' ו) כי בצלם אלהים עשה את האדם, וכתיב (שם א כ"ז) בצלם אלהים ברא אותו, בכל איבריו ובכל חלקיו, והא אמרינן ו' למה הוא דומה לעוטה אור כשלמה (תהלים ק"ד ה), דהא ו' אינו אלא שש קצות, א"ל ברית מילה וזוגו של אדם חשבינן חד ושתי ידיו שלשה, ראשו וגופו חמשה שתי שוקיו שבעה, וכנגדן כוחותם בשמים דכתיב (קהלת ז' יד) גם את זה לעומת זה עשה האלהים, והיינו ימים (שמות ל"א יז) כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, ולא אמר בששת ימים מלמד כי כל יום ויום יש לו כחו:

לז. פג. ומאי נו"ן, ללמדך שהמוח הוא עיקר חוט השדרה, ומשם הוא שואף תמיד, אלמלא חוט השדרה לא יתקיים המוח, ובלי מוח לא יתקיים הגוף, כי כל הגוף הוא לצורך המוח, ואם לא יתקיים כל הגוף לא יתקיים המוח, על כן חוט השדרה מריק לכל הגוף מן המוח, והיא נו"ן כפופה, והא נו"ן זאת ארוכה היא, נו"ן ארוכה לעולם בהשלמת המלה, ללמדך שנו"ן ארוכה כוללת הכפופה וארוכה, אבל כפופה יסוד, ללמדך שנו"ן ארוכה כלולה מזכר ונקבה:

לח. פד. מ"ם פתוחה, מאי מ"ם פתוחה, כלולה מזכר ונקבה, מ"ם סתומה מאי, עשויה היא כמין בטן מלמעלה, והא אמר רבי רחומאי, הבטן כמין ט, ההוא דאמר כמין ט בפנים, אנא דאמרו כמין ט בחוץ:

פה. ומאי מ"ם, אל תקרי מ"ם אלא מים מה המים הללו לחים אף הבטן לח לעולם, ולמה מ"ם פחותה כלולה מזכר ונקבה וסתומה זכר, ללמדך שעיקר המ"ם הוא זכר, והוסיפה פתוחה לשם נקבה, ומה הזכר הזה אינו מוליד בפתיחה אף מ"ם סתומה אינה מולדת אלא בפתוחה, ומה הנקבה מולידה בפתוחה אף מ"ם סתומה ופתוחה. לט:

פו. ומה ראית לרבות מ"ם בפתיחה וסתימה, משום דאמרינן אל תקרי מ"ם אלא מים, והאשה קרה על כן צריכה להתחמם בזכר, ומה ראית לרבות נו"ן כפופה וארוכה דכתיב (תהלים ע"ב יז) לפני שמש ינון שמו, משני נוני"ן, נו"ן כפופה וארוכה, וצריך להיות ע"י זכר ונקבה:

פז. כתיב (קהלת א' ח) ולא תמלא אזן משמוע, וכתיב (שם) ולא תשבע עין לראות, מלמד ששניהם שואבים מן המחשבה, ומאי מחשבה, מלך שצריכים לו כל מה שנברא העולם בעליונים ובתחתונים:

פח. ומאי הוה הא דאמרינן עלה במחשבה, ולא אמרינן ירד, דהא אמרינן המסתכל בצפיית המרכבה ירד ואח"כ יעלה, התם משום דאמרינן המסתכל בצפיית המרכבה, וצפיית מתרגמינן סכותא ואמרינן (ישעי' כ"א ח) ויקרא אריה על מצפה אדני, הכא במחשבה לית ליה צפייה כלל ולית ליה תכלית כלל, וכל דלית ליה תכלית וסוף לית ליה ירידה, כדאמרי אינשי ירד פלוני לסוף דעתו של חבירו לא לסוף מחשבתו:

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

מ. פט. ישב רבי אמוראי ודרש מאי דכתיב סגול, אלא סגולה שמה כדאיתא לעיל, בתר זרקא, מ"ט זרקא, כשמו כן הוא דהוא נזרק כגון דבר הנזרק ובתריה אתיא סגולת מלכים והמדינות:

צ. ומ"ט זרקא, דכתיב (יחזקאל ג' מב) ברוך כבוד ה' ממקומו, מכלל דליכא דידע את מקומו, ואמרינן שם אתגא ואתיא לראש קונה, דכתיב (בראשית י"ד יט) קונה שמים וארץ, וכד אזלא הוי כזרקא וסגולה אבתריה והוי בראש כל אותיות:

צא. ומאי טעמא היא בסוף התיבה ואינה בראשה, ללמדך שאותה תגא עולה עד למעלה למעלה, ומאי משמע דהאי תגא אבן יקרה היא מכוללת ומעוטרת דכתיב (תהלים קי"ח כב) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, ועולה עד המקום אשר נחצבה ממנו דכתיב (בראשית מ"ט כד) משם רועה אבן ישראל. מא:

צב. ועוד אמר מאי טעמא אנו מטילין תכלת בציצית, ומאי טעמא שלשים ושתים, משל למה ה"ד למלך שהיה לו גן נאה ולו ל"ב נתיבות ושם שומר עליהם והודיע לו לבדו אותן הנתיבות, א"ל שומרם ולך בהם בכל יום ובכל זמן שתדרכם שלום לך, ומה עשה אותו השומר, שם שומרים עליהם, אמר אם אני אהיה לבדי באלה הנתיבות אי אפשר לשומר אחד לקיים כל אלה הנתיבות, ועוד כי יאמרו העולם כילי הוא מלך זה לכך שם שומר זה שומרים אחרים לכל הנתיבות, אלה הם ל"ב נתיבות:

צג. ומ"ט דתכלת, אמר השומר שמא יאמרו השומרים האלה הגן שלנו הוא, נתן להם סימן, ואמר להם ראו זה סימן של מלך שהוא שלו הגן הזה ואלה הנתיבות הוא תקנם ואינם שלי, והנה חותמו, משל למה"ד למלך ובתו שהיו להם עבדים ובקשו לילך למרחוק פחדו מאימת המלך נתן להם המלך סימנו, פחדו מן הבת, נתנה להם סימן, אמרו מעתה בשני סמנים אלה (תהלים קכא ז) ה' ישמרך מכל רע ישמור את נפשך. מב:

צד. ישב ר' אמוראי ודרש מאי דכתיב (מ"א ח' כז) הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך, מלמד שע"ב שמות יש לו להקב"ה וכולם קבעם בשבטים דכתיב (שמות כ"ח י) ששה משמותם על האבן האחת ואת שמות הששה הנותרים על האבן השנית כתולדותם, וכתיב (יהושע ד' ט) ושתים עשרה אבנים הקים וגו', מה אלה אבני זכרון אף אלה אבני זכרון, ושתים עשרה אבנים הם ע"ב כנגד ע"ב שמות של הקב"ה, ומאי טעמא התחיל בשתים עשרה, ללמדך שי"ב מנהיגים יש לו להקב"ה ובכל אחד ואחד ששה כוחות' ומאי נינהו, ע"ב לשונות:

צה. ואילן אחד יש לו להקב"ה ובו שנים עשר גבולי אלכסונין גבול מזרחית צפונית, גבול מזרחית דרומית, גבול מזרחית רומית, גבול מזרחית תחתית, גבול מערבית דרומית, גבול מערבית צפונית, גבול מערבית רומית, גבול מערבית תחתית, גבול דרומית רומית, גבול דרומית תחתית, גבול צפונית רומית, גבול צפונית תחתית ומרחיבין והולכין עד עדי עד, והם זרועות עולם, ובפנים בהם הוא האילן, ובכל אלו האלכסונין יש כנגדם פקידים והם שנים עשר י', וגם בפנים בגלגל י"ב פקידים, אלה שלשים וששה פקידים עם האלכסונים, ולכל אחד יש אחד כדכתיב (קהלת ה' ז) כי גבוה מעל גבוה שומר, נמצא לרוח מזרחית תשעה, לרוח מערבית תשעה, לרוח צפונית תשעה, לרוח דרומית תשעה, והיינו י"ב וי"ב וי"ב שהם פקידים בתלי, וגלגל ולב, והם ל"ו, וכלם ל"ו מל"ו שכח האחד בחבירו ואע"פ ששנים עשר בכל אחד ואחד מן השלשה כלם אדוקין זה בזה, וכל השלשים וששה כחות נמצאים בראשון שהוא תלי, אם תדרשם בגלגל תמצאם אותם עצמם, ואם תדרשם בלב תמצא אותם עצמם, הלכך לכל אחד ל"ו וכלם אינם יותר מל"ו צורות, וכלם נשלמו בל"ב מסור לל"ב ל"ב ונשארו ארבעה והם ס"ד צורות, ומנלן דנמסר ל"ב לל"ב דכתיב (שם) כי גבוה מעל גבוה שומר, א"כ היינו ס"ד, חסר שמונה לע"ב שמותיו של הקב"ה והיינו דכתיב (שם) וגבוהים עליהם, והם ז' ימי השבוע וחסר א' והיינו דכתיב (שם ח) ויתרון ארץ בכל היא מלך, ומאי יתרון, מקום שמשם נחצב הארץ, והוא יתרון ממה שהיה, ומאי ניהו יתרון כל דבר שבעולם כשאנשי העולם ראוים לקחת מזיוו אז הוא יתרון:

צו. ומאי ניהו ארץ שנחצבה ממנו שמים והוא כסאו של הקב"ה, והוא אבן יקרה, והוא ים החכמה וכנגדה תכלת בציצית, דאמר ר' מאיר מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד שנאמר (שמות כ"ד י) ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר, ואומר (יחזקאל א' כו) כמראה אבן הספיר דמות כסא:

מג. צז. ישב ר' ברכיה ודרש מאי דכתיב (שמות כ"ה ב) ויקחו לי תרומה, הרימו אותי בתפלותיכם ' ומי, אותו שנדבו לבו להמשך מן העוה"ז, כבדוהו כי בו אני שמח שיודע שמי, וממנו ראוי לקחת את תרומתי שנאמר (שם ב) מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, מאותו המתנדב, ואמר ר' רחומאי הצדיקים והחסידים שבישראל שמרימין אותי על כל העולם בזכותיהן ומהן מתפרנס הלב והלב מפרנסן:

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

צח. וכל הצורות הקדושות ממונות על כל האומות וישראל קדושים נטלו גוף האילן ולבו, מה לב שהוא הדר פרי הגוף, אף ישראל נטלו פרי עץ הדר, מה אילן תמר ענפיו סביביו ולולבו באמצע אף ישראל נטלו גוף האילן זה שהוא ל ב ו, וכנגד הגוף חוט השדרה באדם שהוא עיקר הגוף, ומה לולב זה כתיב לו לב אף לב מסור לו, ומה לב, זה שלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה בו אף בכל נתיב מהן צורה שומרת דכתיב (בראשית ג' כד) לשמור את דרך עץ החיים:

צט. ומאי ניהו צורות, דכתיב (שם) וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים, ומאי וישכן מקדם לגן עדן, וישכן באותם הנתיבות שקדמו לאותו מקום הנקרא גן עדן ושקדם לכרובים דכתיב (שם) את הכרובים, ושקדם ללהט דכתיב (שם) ואת להט החרב המתהפכת, שקדם, והכתיב שמים דמים ואש קדמו דכתיב (שם מו) יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים, וכתיב (שם ח) ויקרא אלהים לרקיע שמים, ומנלן דשמים הוי אש דכתיב (דברים ד, כד) כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא אל קנא:

ק. ומנלן דשמים הקדוש ברוך הוא, דכתיב (מ"א ה' לב) ואתה תשמע השמים, אטו שלמה התפלל אל השמים שישמעו תפלתם, אלא אותו שנקרא שמו על השמים דכתיב (שם כ"ז) השמים ושמי השמים לא יכלכלוך, הרי שמו של הקב"ה והוי אש ואמרת קדם, אלא אימא כחם קדם של אותם צורות של המקום ההוא ואח"כ הצורות הקדושות ההם, ומאי ניהו כחם, כד"א (ש"א ב' ב) אין קדוש כה' כי אין בלתך ואין צור כאלהינו:

קא. ישב ר' ברכיה ודרש מה לולב דאמרינן אלא ל"ו מסור לל"ב, והאיך, א"ל שלשה שרים הם תלי וגלגל ולב, וכל אחד ואחד י"ב, חזרו בשלשה מנין ל"ו שבהם נתקיים העולם דכתיב (משלי ג' כה) וצדיק יסוד עולם:

קב. תנא עמוד אחד מן הארץ לרקיע וצדיק שמו על שם הצדיקים, וכשיש צדיקים בעולם מתגבר ואם לאו מתחלש, והוא סובל כל העולם דכתיב (שם) צדיק יסוד עולם, ואם חלש לא יוכל להתקיים העולם, הלכך אפי' אין בעולם אלא צדיק אחד מעמיד העולם שנאמר וצדיק יסוד עולם לפיכך קחו תרומתי ממנו תחילה ואח"כ וזאת התרומה אשר תקחו מאתם, מאת הנשאר, ומהו, זהב וכסף ונחשת:

קג. ד"א ויקחו לי תרומה, ויקחו לקדש תרומה שהיא יו"ד והוא עשירי ומנלן דעשירי קדש דכתיב (ויקרא כ"ז לב) העשירי יהיה קדש לה', ומאי ניהו קדש, דכתיב (יחזקאל מ"ד ל) וראשית כל בכורי כל וכל תרומת כל וגו', וכתיב (תהלים קי"א י) ראשית חכמה יראת ה' אל תקרי יראת ה' אלא ויראת ה':

קד. שאלו תלמידיו את ר' אליעזר רבינו מאי דכתיב (שמות י"ג ב) קדש לי כל בכור, וכי הוי הקב"ה בכור, א"ל אין קדש לי כל בכור אלא שני בקודש, ונקרא על שם ישראל דכתיב (שם ז' כב) בני בכורי ישראל, כביכול עמהם היה בשעת שעבוד, והיינו דכתיב (שמות ד' כז) שלח את בני ויעבדני, ולא בכורי, אמר ר' רחומאי מאי דכתיב (דברים כ"ב ז) שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך, ולא אמר שלח תשלח את האב, אלא שלח תשלח את האם בכבוד אותה שנקראת אם העולם שנאמר (משלי ב' ג) כי אם לבינה תקרא:

קה. ומאי ואת הבנים תקח לך (דברים שם), ר' רחומאי אומר אותם בנים שגדלה, ומאי ניהו שבעת ימי בראשית ושבעת ימי הסוכות, והיינו שבעת ימי השבוע שהם שבעה, איכא בנייהו שהם יותר קודש דכתיב בהם (ויקרא כ"ג לז) מקראי קודש, והיינו א"כ עצרת דהוא מקרא קודש (שם ל"ו), א"ל אין, אבל זה אחד וזה שנים דכתיב (שם לה) ביום הראשון מקרא קודש וביום השביעי מקרא קודש, אמר ליה מאי טעמא הוי עצרת אחד, מפני שבו ניתנה תורה לישראל וכשנבראת התורה ראשית היה הקב"ה שליט בעולמו עמה יחידי דכתיב (תהלים קי"א י) ראשית חכמה יראת ה', אמר הואיל וכן קדושתך תהיה לך לבדך, ומאי ניהו סוכות, א"ל בי"ת, דכתיב (משלי כ"ד ג) בחכמה יבנה בית, ומנלן דסוכות הוי בית דכתיב (בראשית ל"ג יז) ויעקב נסע סכותה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סוכות על כן קרא שם המקום סוכות:

קו. ישב ר' ברכיה ודרש מאי תלי, זה דמות שיש לפני הקב"ה דכתיב (שה"ש ה' י"א) קווצותיו תלתלים, מאי גלגל, זה בטן, ומאי לב, דכתיב (דברים ד' י"א) עד לב השמים, ובו כלולים ל"ב נתיבות פליאות חכמה:

קז. מאי דכתיב (במדבר ו' כח) יברכך ה' וישמרך, יאר ה' פניו אליך ויחנך, ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום, זה שמו של הקב"ה המפורש, והוא שם בן שתים עשרה אותיות דכתיב הוי"ה הוי"ה הוי"ה מלמד ששמותיו של הקב"ה שלשה חיילים, וכל חיל וחיל דומה לחבירו, ושמו כשמו, וכולם חתומים ביו"ד ה"א ו"ו ה"א, והאיך תצרף יו"ד ה"א ו"ו ה"א כ"ד פעמים והיינו חיל אחד יברכך ה', וגם השני יאר ה' והם כ"ד שמותיו של הקב"ה, וגם השלישי ישא ה' והם כ"ד שמותיו של

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

הקב"ה, מלמד שכל חיל ראשיהם ושריהם הם כ"ד, תצרף כ"ד שלשה פעמים ויהיו ע"ב שמותיו של הקב"ה, והיינו ע"ב היוצאים מן (שמות יד יט-כא) ויסע ויבא ויט:

קח. ומי הם אלה השרים, מלמד ששלשה הם, שהגבורה שר על כל הצורות הקדושות מצד שמאל של הקב"ה והוא גבריאל, ומימיני שר על כל הצורות הקדושות והוא מיכאל, ובאמצע הוא האמת והוא אוריאל שר על כל הצורות הקדושות, וכל שר כ"ד צורות ואין חקר לגדודיו דכתיב (איוב כ"ה ג) היש מספר לגדודיו, אם כן הרי ע"ב וע"ב, א"ל לא, דבשעה שישראל מקריביו קרבן לפני אביהם שבשמים מתיחדים יחד והיינו יחידו של אלהינו:

קט. ואמאי אקרי קרבן, אלא מפני שמקרב הצורות הכחות הקדושות כדכתיב (יחזקאל ל"ז י"ז) וקרב אותם אחד אל אחד לך לעץ אחד והיו לאחדים בידך, ואמר לריח ניחוח, ואין ריח אלא באף, ואין נשימה שהיא הריח אלא באף, ואין ניחוח אלא ירידה דכתיב (ויקרא ט' כ"ב) וירד ומתגרמינן ונחית, והרוח יורד ומתייחד בצורות הקדושות ההם ומתקרב ע"י הקרבן, והיינו דאקרי קרבן:

קי. השם היוצא מן השלשה פסוקים ויסע ויבא ויט (שמות יד יט כא) אותיות הפסוק הראשון של ויסע כסדר הפסוק נסדרות בשם, ואותיות הפסוק השני בהיפך הפסוק נסדרות בשם, ואותיות הפסוק השלישי שהוא ויט כסדר הפסוק נסדרות בשם כמו הראשון שהוא ויסע, ובכל אחד ואחד מהפסוקים ע"ב אותיות, נמצא שבכל שם ושם מע"ב שמות היוצאים מאלו השלשה פסוקים שהם ויסע ויבא ויט שלשה אותיות, אלה הם ע"ב שמות היוצאים ומתחלקים לג' חלקים כ"ד לכל חלק, ועל כל חלק מג' חלקים שר גבוה עליהם, ועל כל חלק יש לו ד' רוחות לשמור מזרח ומערב צפון ודרום ומתחלקים ששה לכל רוח, נמצא לד' רוחות כ"ד צורות, וכן לשני וכן לשלישי, וכולם חתומים בהוי"ה אלהי ישראל אלהים חיים שדי רם ונשא שוכן עד מרום וקדוש שמו הוי"ה בשכמל"ו:

מז. קיא. ישב ר' אהילאי ודרש מאי דכתיב ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד, אלא זהו השם המפורש שניתן בו רשות לצרף ולהזכיר דכתיב (במדבר ו' כ"ז) ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם, והוא שם בן י"ב אותיות בשם של ברכת כהנים יברכך ה' וגו' שהם שלשה והם שתים עשרה, ונקודו כן יפעל יפועל יפעול, וכל השומרו ומזכירו בקדושה ובטהרה מתקבלים כל תפלותיו, ולא עוד אלא שהוא אהוב למטה ואהוב למעלה, נחמד למטה ונחמד למעלה ונענה ונעזר מיד, זה השם המפורש הנכתב על מצח אהרן, ובשם המפורש מע"ב אותיות, ובשם המפורש שהוא י"ב שמות שמסר הקב"ה למסמריה העומד לפני הפרגוד, והוא מסרם לאליהו בהר הכרמל ובהם נתעלה ולא טעים טעם מיתה:

קיב. ואלו הן השמות המפורשות היקרות והמפוארות שהם שתים עשרה לשנים עשר שבטי ישראל אהציצה"רון אכליתה"רון שמקת"רון דמושה"רון וצפצפסית"רון הורמי"רון ברחיה"רון ער"ש גדר"און בסאו"ה מנא"הון חז"הויה הוהי"רי הא"ה אהי"ה והראית"הון. וכולם נכללים בל"ב השמים ומתחלקין לכ"ד שמות, ובהם כלול זכר ונקבה ופקודים בתלי וגלגל ולב, והם מעיינות החכמה:

קיג. ישב ר' רחומאי ודרש מאי י"ב שבטי ישראל, אלא מלמד שי"ב שבטים יש לו להקב"ה, ומאי ניהו, מלה"ד למלך שהיה לו מעין נאה ולכל אחיו אין להם מים אחרים אלא מאותו המעיין, ואינן יכולין לסבול צמא, מה עשה, עשה למעיין י"ב צנורות וקראם על שמות בני אחיו, ואמר אם יהיו הבנים טובים כאבותם יזכו ואמלא הצנורות, ירוו אבותם וישתו בניהם אחריהם ואם לא יזכו הבנים ולא יעשו דברים הגונים לפני הרי צנורות עומדות על ענין זה אתן להם מים על מנת שלא יתנו לבניהם דבר אחרי שאינם עושים רצוני:

קיד. ומאי לישנא דשבט, דבר פשוט הוא שאינו מרובע, מ"ט, דלית אפשר מרובע בגו מרובע אחר, אלא עיגולה בגו ריבועא רהטי, ואי מרובע בגו ריבועא לא רהטי:

קטו. ומאי ניהו עיגולא, הדין נקודה דאורייתא דמשה דאינהו כולהו עיגולא ודמיין באתוותא כנשמתא דחיי בגופיה דאינש דלית אפשר ליה למיתי כל היכא דלית קיימא בגויה, ולא למנקט מימרא זוטרא ורבתא בלא נשמתא כוותיה דהדין נקודה דלית אפשר למלתא זוטרא או רבתא לאתאמרה בלא נקודה:

קטז. וכל נקודה עיגולא, וכל אתיא רבועא, ומתקיימא אתיא בנקודה ואינון חייהון, והדין נקודה אתיא דרך הצינורות להדין אתיא על ידי ריח הקרבן ומיד יורד דכתיב (ויקרא א' ט) ריח ניחוח לה', שיורד לה', היינו דכתיב (דברים ו' ד) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד:

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

מח. קיז. אמר רבי יוחנן מאי דכתיב (שמות ט"ו ג) ה' איש מלחמה ה' שמו, אלא איש הוי סימן כדמתרגמינן ה' איש מלחמה ה' מארי נצחן קרבייא, ומאי ניהו מארי, אל"ף ראשונה היכלא קדישא, היכלא קדישא סלקא דעתך, אלא אימא היכל הקדש:

קיח. יו"ד, בעשרה מאמרות שנברא בהן העולם, ומאי ניהו היינו תורת אמת שכוללת כל העולמים, ושי"ן מאי הוי, א"ל שרש האילן, דשי"ן הוי כעין שרש האילן:

קיט. ומאי הוי אילן דאמרת, א"ל כוחותיו של הקב"ה זה על גב זה, והן דומין לאילן, מה אילן זה על ידי המים מוציא פירות אף הקב"ה על ידי המים מרבה כחות האילן, ומאי ניהו מים של הקב"ה, היינו חכמה, והיינו נשמות הצדיקים שפורחין מן המעיין אל הצנור הגדול ועולה ודבק באילן, ועל ידי מה פורח, על ידי ישראל, כשהם צדיקים וטובים שכינה שרויה ביניהם ושרויה במעשיהם בחיקו של הקב"ה ומפרה אותם ומרבה אותם:

קכ. ומנלן דשכינה אקרית צדק דכתיב (דברים ל"ג כ"ו) רוכב שמים בעזרך ובגאותו שחקים, וכתיב (ישעי' מ"ה ח) ושחקים יזלו צדק, וצדק זהו שכינה דכתיב (שם א' כא) צדק ילין בה, וצדק נתן לדוד דכתיב (תהלים קמ"ו י) ימלוך ה' לעולם אלהיך ציון לדור ודור, וכתיב (דהי"א י"א א') ציון היא עיר דוד:

קכא. מאי דור דור אמר ר' פפייס דור הולך ודור בא (קהלת א' ד') ואמר רבי עקיבא דור בא שכבר בא:

קכב. משל למה"ד למלך שהיו לו עבדים והלבישן כפי יכלתו בגדי משי ורקמה, קלקלו השורה, השליכן ודחפן מעליו והפשיטן בגדיו והלכו להם, לקח הבגדים ורחצן היטב עד שלא נותר בהן שום סיג והניחן אצלו מזומנין, וקנה עבדים אחרים והלבישן הבגדים ההם והוא לא ידע אם טובים הם אותם העבדים אם לאו, והרי זכו בבגדים שכבר באו לעולם ולבשום אחרים לפניהם, אבל הארץ לעולם עומדת והיינו דכתיב (קהלת י"ב ו') וישב העפר על הארץ כשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה:

קכג. אמר ר' אמוראי מאי דכתיב (ויקרא ט' כ"ב) וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם, וירד, והרי כבר ירד, אלא וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים ואח"כ וישא אהרן את ידיו אל העם, נשיאות זו למה, לפי שהקריב קרבן ונתקרב לפני אביהם שבשמים כדאמרינן צריך אותו שמקרבן לעליונים ומייחדן לייחד בכללן אלו, ומאי העם דכתיב אל העם, בעבור העם:

קכד. ומאי טעמא בנשיאות כפים וליברוך להון בברכה, אלא משום דאית בידים עשר אצבעות, רמז לעשר ספירות שבהם נחתמו שמים וארץ, ואותם העשרה כנגד עשרת הדברות, ובכלל אותן י' נכללו תרי"ג מצות, ומנה אותם אותיות של י' דברות ותשכח דאינו"ן תרי"ג אותיות, ובהם כל כ"ב אותיות בר מן ט' דליתא בהון, מאי טעמא, ללמדך דט' הוא בטן ואינה בכלל הספירות:

קכה. ואמאי קרי ליה ספירות, משום דכתיב (תהלים י"ט ב) השמים מספרים כבוד אל:

קכו. ומאי ניהו, תלתא אינון, ובכללן שלשה חיילות ושלשה ממשלות, הממשלה הראשונה אור, ואור החיים של מים, הממשלה השניה חיות הקודש והאופנים וגלגלי המרכבה וכל גדודיו של הקב"ה מברכין ומעריצין ומהדרין ומפארין ומקדישין למלך נאדר בקדושה ונערך בסוד קדושים רבה, מלך איום ונורא ומכתירין בשלש קדושות:

קכז. ומאי ניהו שלש קדושות ולא ארבע, מפני שקדושת מעלה שלש שלש, דכתיב ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד, וכתיב (במדבר ז' כד ו) יברכך ה' יאר ה' ישא ה', וכתיב (שמות ל"ד ו) ה' ה' והשאר של מדות ה' שלישי מה הוי ה' אל רחום וחנון וגו' שלש עשרה מדות:

קכח. ומאי הוי קדוש קדוש קדוש ואחר כך ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו (ישעי' ו' ג) אלא קדוש כתר עליון, קדוש שורש האילן, קדוש דבק ומיוחד בכלם ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו:

קכט. ומאי ניהו קדוש שהוא דבוק ומיוחד, אלא למה"ד למלך שהיו לו בנים ולבנים בנים, בזמן שבניהם עושים רצונו נכנס ביניהם ומעמיד הכל ומשביע הכל ומשפיע להם טובה כדי שישבעו האבות והבנים, וכשאין הבנים עושים רצונו משביע להם לאבות כדי צרכם:

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

קל. ומאי ניהו מלא כל הארץ כבודו (שם), אלא כל אותה ארץ שנבראת ביום הראשון שהיא למעלה כנגד ארץ ישראל מליאה מכבוד השם, ומאי ניהו, חכמה דכתיב (משלי ג' לה) כבוד חכמים ינחלו, ואומר (יחזקאל ג' יב) ברוך כבוד ה' ממקומו:

קלא. ומאי הוי כבוד ה' זה, משל למה"ד למלך שהיתה לו מטרוניתא בחדרו שכל חיילותיו משתעשעין בה, והיו לה בנים ובאים בכל יום לראות פני המלך ומברכין אותו, אמרו לו אמנו אנה היא, אמר להם לא תוכלו לראותה עתה, אמרו ברוכה תהא בכל מקום שהיא:

קלב. ומאי דכתיב (שם) ממקומו, מכלל דליכא דידע את מקומו, משל לבת מלך שבאה מרחוק ולא ידעו מאין באה, עד שראו שהיא אשת חיל נאה והגונה בכל מעשיה, אמרו זאת ודאי מצד האור נלקחה, כי במעשיה יאיר העולם, שאלו אותה מאין את, אמרה ממקומי אמרו אם כן גדולים אנשי מקומך, ברוכה תהיי ומבורכת מקומה:

קלג. וכי אין כבוד ה' זה אחת מצבאותיו, לא גרע, אמאי מברכין ליה, אלא משל למה"ד לאיש שהיה לו גן נאה וחוץ לגן בקרוב ממנו חתיכת שדה נאה עשה בו גינה נאה השקה את הגן בתחלת שקיותו והלכו להם המים על כל הגן אך לא על אותה חתיכה של שדה שהיא אינה דבקה אע"פ שהכל אחד הוא, לפיכך פתח לה מקום והשקה לה לבדה:

קלד. אמר רבי רחומאי כבו"ד ול"ב הרי הם אחד, אלא שהכבוד נקרא על שם פעולת מעלה, ולב נקרא על שם פעולת מטה, והיינו כבוד השם והיינו לב השמים:

מט. קלה. אמר ר' יוחנן מאי דכתיב (שמות י"ז יא) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל (שמות י"ג יא) וכאשר יניח ידו וגבר עמלק, מלמד שהעולם מתקיים בשביל נשיאת כפים, מאי טעמא, משום דאותו כח שניתן ליעקב אבינו שמו ישראל, לאברהם ליצחק וליעקב ניתני כוחות, אחד לכל אחד ואחד, ובמדה שהלך כל אחד ואחד דוגמתה ניתן לו, אברהם גמל חסד לעולם שהיה מזמין לכל באי עולם ועוברי דרכים מזון וגומל חסד ויוצא לקראתם דכתיב (בראשית י"ח ב) וירץ לקראתם, ועוד וישתחו ארצה (שם) זאת היתה גמילת חסד שלימה, והקב"ה מדד לו במדתו ונתן לו מדת החסד דכתיב (מיכה ז' כ) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם, אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם, מאי מימי קדם, מלמד שאם לא היה אברהם גומל חסד וזוכה למדת חסד לא היה יעקב זוכה למדת אמת, שבזכות שזכה אברהם למדת חסד זכה יצחק למדת פחד דכתיב (בראשית ל"א נג) וישבע יעקב בפחד אביו יצחק, אטו יש איש שישבע כך באמונת פחד אביו, אלא עד כאן לא ניתן ליעקב כח, ונשבע בכח שניתן לאביו שנאמר וישבע יעקב בפחד אביו יצחק, ומאי ניהו, תהו שממנו יוצא הרע המתהא את בני אדם, ומאי ניהו, הוא דכתיב (מ"א י"ח לח) ותפול אש ותאכל את העולה ואת העצים ואת האבנים ואת העפר ואת המים אשר בתעלה לחכה, וכתיב (דברים ד כד) כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא אל קנא:

קלו. ומאי ניהו חסד, היינו תורה דכתיב (ישעי' נ"ה א) הוי כל צמא לכו למים ואשר אין לו כסף, הוא כסף דכתיב לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלא כסף ובלא מחיר יין וחלב, יאכילכם תורה וילמדכם כי כבר זכיתם לכך בזכות אברהם אשר היה גומל חסד, בלא כסף היה מאכיל, ומשקה בלא מחיר יין וחלב:

קלז. מהו יין וחלב, ומה ענין זה אצל זה, אלא מלמד שהיין הוא פחד וחלב הוא חסד, ומפני מה הזכיר יין תחילה, מפני שהוא קרוב אלינו יותר, יין וחלב סלקא דעתך, אלא אימא דמות יין וחלב, ובזכות אברהם שזכה למדת חסד זכה יצחק למדת פחד, והואיל וזכה יצחק למדת פחד זכה יעקב למדת אמת, שהוא מדת שלום, ומדד לו הקב"ה כמדתו דכתיב (בראשית כ"ה כז) ויעקב איש תם יושב אהלים ואין תם אלא שלום דכתיב (דברים י"ח יג) תמים תהיה עם ה' אלהיך, ומתרגמינן שלים תהא, ואין תם אלא תורה שנאמר (מלאכי ב' ו) תורת אמת היתה בפיהו וגו', ומה כתיב בתריה בשלום ובמישור הלך אתי, ואין מישור אלא שלום דכתיב (תהלים כ"ח כא) תום ויושר, הלכך והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל (שמות י"ג יא) מלמד שהמדה שנקראת ישראל בתוכה תורת אמת:

קלח. ומאי ניהו תורת אמת, דבר שמורה על אמיתות העולמים ופעולתו במחשבה והוא מעמיד עשרה מאמרות שבהם עומד העולם והוא אחד מהם, וברא באדם כנגד אותם עשרה מאמרות עשר אצבעות ידים, וכשהיה משה מרים ידו ומכוין במיעוט כוונת הלב באותה המדה הנקראת ישראל ובתוכה תורת אמת ורומז לו עשר אצבעות ידיו שהוא מעמיד את העשרה, ואם לא יעזור את ישראל לא יתקיימו העשרה מאמרות בכל יום ויום הלכך וגבר ישראל, וכאשר יניח ידו וגבר עמלק (שם) וכי היה משה עושה שיגבר עמלק דכתיב וכאשר יניח ידו וגבר עמלק, אלא אסור לו לאדם לשהות שלש שעות כפיו פרושות השמים:

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

קלט. שאלו לו תלמידיו למי נושאין כפים, אמר להם לרום השמים, מנא לן, דכתיב (חבקוק ג' י) נתן תהום קולו רום ידהו נשא, הא למדת שאין נשיאת כפים אלא לרום שמים, וכשיש בישראל משכילים ויודעים את סוד השם הנכבד ונושאים כפיהם, מיד נענים שנאמר (ישעי' נ"ח ט) אז תקרא וה' יענה, אם אז תקרא ה' יענה מיד:

קמ. מאי ניהו אז, אלא מלמד שאין רשות לקרוא לאל"ף לבדה אלא על ידי שנים האותיות הדבקים בה היושבים ראשונה במלכות, ועם האל"ף הם שלשה ונשארו שבע מעשרה מאמרות, והיינו ז' דכתיב (שמות ט"ו א) אז ישיר משה ובני ישראל גם כן:

קמא. מאי ניהו עשרה מאמרות, ראשון כתר עליון ברוך ומבורך שמו ועמו, ומי עמו, ישראל, דכתיב (תהלים ק' ג) דעו כי ה' הוא אלהים הוא עשני ולא אנחנו עמו, ולאל"ף אנחנו, להכיר ולידע אחד האחדים המיוחד בכל שמותיו:

קמב. שניה, חכמה, דכתיב (משלי ח' כב) ה' קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז, ואין ראשית אלא חכמה דכתיב (תהלים קי"א י) ראשית חכמה יראת ה':

קמג. שלישי, מחצב התורה, אוצר החכמה, מחצבה רוח אלהים, מלמד שחצב הקב"ה כל אותיות התורה וחקקו ברוח, ועשה בו צורותיו, והיינו דכתיב (ש"א ב' ב) ואין צור כאלהינו, ואין צייר כאלהינו:

קמד. שלישי הוי רביעי מאי, רביעי הם צדקת ה' וזכיותיו וחסדיו עם כל העולם, והיינו ימינו של הקב"ה:

קמה. חמישי מאי, חמישי אשו הגדולה של הקב"ה שנאמר (דברים י"ח ט"ז) ואת האש הגדולה הזאת לא אראה עוד ולא אמות, והיא שמאלו של הקב"ה, ומאי ניהו הם חיות הקודש והשרפים הקדושים מימינם ומשמאלם, הם הנעימים הגבוהים עד למעלה דכתיב (קהלת ה' ז) וגבוהים עליהם, ועוד (יחזקאל א, יח) וגביהן וגובה להם ויראה להם וגבותיו מלאת עינים סביב לארבעתן, וסביביו מלאכים, גם סביבותיהם משתחוים לפניהם וכורעים ואומרים ה' הוא האלהים ה' הוא האלהים:

קמו. ששי, כסא הכבוד המעוטר המוכלל המהולל המאושר, הוא בית העולם הבא, ומקומו בחכמה דכתיב (בראשית א' ג) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור:

קמז. ואמר ר' יוחנן שני אורים גדולים היו שנאמר (שם) ויהי אור, ועל שניהם נאמר כי טוב. ולקח הקב"ה האחד וגנזו לצדיקים לעתיד לבא והיינו דכתיב (תהלים ל"א כ)ז מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך גו', מלמד שאור הראשון אין כל בריה יכולה להסתכל בו שנאמר (בראשית א' ד) וירא אלהים את האור כי טוב, וכתיב (שם כ"א) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, ראה הקב"ה את כל אשר עשה וראה טוב מזהיר בהיר ולוקח מאותו הטוב וכלל בו, שלשים ושתים נתיבות החכמה ונתנו לעוה"ז והיינו דכתיב (משלי ד' ב) כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו, הוי אומר זו אוצרה של תורה שבעל פה, ואמר הקב"ה אם ישמרו זאת המדה בעוה"ז שזאת המדה נחשבת בכלל העוה"ז, והיא תורה שבע"פ, יזכו לחיי העוה"ב שהוא הטוב הגנוז לצדיקים, ומאי ניהו, עוזו של הקב"ה, דכתיב (חבקוק ג' ד) ונוגה כאור תהיה, עתיד הנוגה שנלקח מן האור הראשון להיות כאור, אם יקיימו בנים התורה והמצוה אשר כתבתי להורותם (שמות כ"ד י"ב) דכתיב ומשלי א' שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך:

קמח. וכתיב (חבקוק שם) קרנים מידו לו ושם חביון עוזו, מאי חביון עוזו, אלא אותו האור שגנז והחביא שנאמר (תהלים ל"א ב) אשר צפנת ליראיך, וזה שנשאר לנו (שם) פעלת לחוסים בך, אותם שחוסים בצלך בעוה"ז ושומרים תורתך ומקיימים מצותיך ומקדשים שמך הגדול ומיחדים בסתר ובגלוי שנאמר (שם) נגד בני אדם:

קמט. אמר רבי רחומאי מלמד שהיא אורה לישראל ותורה אורה דכתיב (משלי ו' ג) כי נר מצוה ותורה אור, ואמרינן נר זו מצוה ואורה זו תורה שבעל פה, ואור זו תורה שבכתב אלא מתוך שכבר מתקיים האור קרי ליה אור, משל למה"ד לחדר צנוע בסופו של הבית אע"פ שיום הוא ואור גדול בעולם אין אדם רואה באותו החדר אלא אם כן הכניס בו נר, כך תורה שבעל פה אע"פ שהוא אור צריכה היא לתורה שבכתב לפרק קושיותיה ולבאר סודותיה. נא:

קנ. אמר רבי רחומאי מאי דכתיב (משלי ו' כ"ג) ודרך חיים תוכחות מוסר, מלמד שכל הרגיל במעשה בראשית ובמעשי מרכבה אי אפשר שלא יכשל שנאמר (ישעי' ג' ו) והמכשלה הזאת תחת ידך. דברים שאין אדם יכול לעמוד בהן אלא אם כן נכשל בהן והתורה אומרת תוכחת מוסר, אבל באמת זוכה לדרך חיים, לפיכך מי שרוצה לזכות בדרך חיים יסבול תוכחות מוסר:

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

קנא. ד"א חיים זו תורה שנאמר (דברים ל, יט) ובחרת בחיים, וכתיב (שם כ') כי היא חייך ואורך ימיך, ומי שרוצה לזכות בה ימאס בהנאת הגוף ויסבל עול מצות, ואם באו עליו יסורים יקבלם מאהבה, ואל יאמר הואיל ואני מקיים רצון קוני ואני לומד תורה בכל יום למה באין עלי היסורין, אלא יקבלם מאהבה, ואז יזכה לדרך חיים שלימה, כי מי יודע דעת הקב"ה, וחייב לומר על הכל צדיק אתה ה' וישר משפטיך (תהלים קי"ט קלז), וכל דעבדין מן שמיא לטב:

קנב. אמרת כסאו, והא אמרינן זה כתרו של הקב"ה, כדאמרינן בשלשה כתרים נכתרו ישראל כתר כהונה וכתר מלכות וכתר תורה על גביהם. משל למה"ד למלך שהיה לו כלי נאה ומבושם ואוהבו מאד, לפעמים שמו בראשו והיינו תפלין שבראש, לפעמים נטלו בזרועו בקשר תפלין של זרוע, לפעמים משאילו לבנו לשבת עמו. לפעמים נקרא כסאו כי בזרועו נושאו כקמיע כעין כסא:

קנג. ומאי שביעי, היא ערבות שמים ולמה נקרא שמים אלא שהוא עגול כמו ראש, ומלמד שמים מימינו ואש משמאלו והוא באמצע, והוא שא מים מאש וממים, ומכניס שלום ביניהם, בא האש ומצא צדו מדת אש, ובאו המים ומצאו מצדן מדת המים, והיינו עושה שלום במרומיו (איוב כ"ה ב):

קנד. שביעי אינו אלא ששי, אלא מלמד שכאן היכל הקודש והוא נושא את כולם ונחשב לשנים, והוי שביעי, ומאי הוא, המחשבה שאין לה סוף ותכלית, וכך המקום הזה אין לו סוף ותכלית:

קנה. שביעי הוי מזרחו של עולם, ומשם בא זרעם של ישראל, כי חוט השדרה משוך מן המח של אדם, ובא לאמה ומשם הוא הזרע, דכתיב (ישעי' מ"ג ה) ממזרח אביא זרעך, כשישראל טובים מזה המקום אביא זרעך, ויתחדש לך זרע חדש, וכשישראל רעים מן הזרע שכבר בא לעולם שנאמר (קהלת א' ד) דור הולך ודור בא, מלמד שכבר בא:

קנו. ומאי דכתיב (ישעי' מ"ג ה) ממערב אקבצך, מאותה המדה שנוטה תמיד למערב, למה איקרי מערב מפני ששם מתערב כל הזרע, משל למה"ד לבן מלך, שהיה לו כלה נאה וצנועה בחדרו, והיה לוקח מבית אביו עושר ומביא לה תמיד, ולוקחת הכל ומצנעת אותו תמיד ומערבת הכל, לסוף ימים בקש לראות מה אסף ומה קיבץ, והיינו דכתיב וממערב אקבצך, ומאי ניהו, בית אביו, דכתיב ממזרח אביא זרעיך מלמד שממזרח מביא וזורע במערב ואחר כך הוא מקבץ מה שזורע:

קנז. שמיני מאי הוי, יש לו להקב"ה צדיק אחד בעולמו והוא חביב לו מפני שמקיים כל העולם כולו והוא יסודו, והוא מכלכלו והוא מצמחו ומגדלו ומשמרו, אהוב וחביב למעלה, אהוב וחביב למטה, נורא ואדיר למעלה, נורא ואדיר למטה, ומתוקן ומקובל למעלה, מתוקן ומקובל למטה, והוא יסוד הנפשות כולן, ואמרת שמיני, ואמרת יסוד הנפשות כולן והכתיב (שמות ל"א יז) וביום השביעי שבת וינפש, אין שביעי הוי, משום דמכריע בינייהו, דשית אינון תלת מלרע ותלת מלעיל והוא דאכרע בינייהו:

קנח. ומ"ט אקרי שביעי וכי היה בשביעי, לא, אלא מפני שהקב"ה שבת בשבת, באותה המדה דכתיב (שם) כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש, מלמד שכל יום ויום יש לו מאמר שהוא אדון לו לא מפני שהוא נברא בו אלא מפני שהוא פועל בו פעולה המסורה בידו פעלו כולם פעולתם וקיימו מעשיהם, לכך בא יום השביעי ופעל פעולתו ושמחו כולם, אף הקב"ה, ולא עוד אלא שגדלה נשמתן דכתיב וביום השביעי שבת וינפש:

קנט. ומה הוי שביתה זו דלית בה מלאכה והוי הנחה דכתיב שבת, משל למה"ד למלך שהיה לו שבעה גנות ובגן האמצעי מעין נובע ממקור חיים, ג' מימינו וג' משמאלו, ומיד שפועל פעולה זו או מתמלא שמחים כולם, כי אמרו לצרכינו הוא מתמלא, והוא משקה אותן ומגדלן והם ממתינין ושובתין והוא משקה את השבעה, והכתיב (ישעי' מ"ג ה) ממזרח אביא זרעך והוי חד מנהון ומשקה ליה, אלא אימא הוא משקה את הלב והלב משקה אח"כ את כולם:

נב. קס. ישב ר' ברכיה ודרש מאי האי דאמרינן כל יומא העולם הבא, ולא ידעינן מאי קאמרינן, העוה"ב מתרגמינן עלמא דאתי, מאי עלמא דאתי, מלמד שקודם שנברא העולם עלה במחשבה לבראות אור גדול להאיר, ונברא אור גדול שאין כל בריה יכולה לשלוט בו, צפה הקב"ה שאין יכולין לסובלו, לקח שביעית ושם להם במקומו והשאר גנזו לצדיקים לעתיר לבוא, ואמר אם יזכו בזה השביעי וישמרוה אתן להם זה לעולם אחרון והיינו עולם הבא שכבר בא מקודם ששת ימי בראשית הה"ד (תהלים ל"א כ) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו':

קסא. מאי דכתיב (שמות ט"ו כז) ויבואו אלימה ושם שתים עשרה עינות מים ושבעים תמרים ויחנו שם על המים, וכי מה שבח היה בשבעים תמרים, באחת מקטני המקומות יש אלף, אלא זכו לדוגמתם ויש להם משל בתמרים דכתיב ויבואו

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם, מלמד שרוח צפונית היתה מעורבבת שנאמר (שם כ"ה) ויצעק אל ה' ויורהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים, מיד נתן הקב"ה ידו בשטן ומיעטו, ואילמלא כך לא יכלו ישראל לעמוד מפניו דכתיב (שם) שם שם לו חוק ומשפט ושם נסהו, מלמד שבאותה שעה דבק השטן בהם כדי לאבדם מן העולם דכתיב (שם כ"ד) וילונו העם על משה לאמר מה נשתה, ועוד קטרג על משה עד כי צעק אל ה' ונענה, ומאי ויורהו ה' עץ, מלמד שעץ החיים היה סביב המים ובא השטן ונטלו משם כדי לקטרג על ישראל ולהחטיאם לאביהם שבשמים, והיה אומר להם עתה תכנסו במדבר ועדיין אלה המים שהם מרים הם טובים כי תסתפקו מהם, אבל במדבר לא תמצאו אפילו לרחוץ ידיכם ופניכם, ותמותו ברעב ובצמא בעירום ובחוסר כל, באו אל משה ואמרו לו כך וכך, דחה אותם, ראה כי לא יכול להם התחזק על ישראל ועל משה ובאו העם וילונו על משה כאן חסרים לנו מים ומה נשתה במדבר, בא השטן וזייף דבריהם אל משה כדי להחטיאם, ומיד כשראה משה השטן ויצעק אל ה' ויורהו ה' עץ, אותו עץ החיים היה שהסיר השטן, וישלך אל המים וימתקו המים, שם שם לו הקב"ה לשטן חק ומשפט, ושם נסהו לישראל, ובא הקב"ה להזהיר את ישראל ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך וגו':

קסב. משל למה"ד למלך שהיתה לו בת נאה ואחרים מתאוים לה, ידע המלך בדבר ולא היה יכול להתקוטט עם המוציאים בתו לתרבות רעה, בא לביתו והזהירה, אמר לה בתי אל תחושו לדברי אלה האויבים ולא יוכלו לך, ואל תצאי לפתח הבית ועשי מלאכתך בביתך ואל תשבי בטלה אפילו שעה אחת, ולא יוכלו לראותך ולא להזיק לך, כי יש בהם מדה אחת מתרחקים משל דרך טוב ובוחרים בכל דרך רע, וכשרואין איש מדריך עצמו בדרך טובה והולך בה שונאים אותו, ומאי ניהו השטן, מלמד שיש להקב"ה מדה ששמה רעה והיא לצפונו של הקב"ה דכתיב (ירמי' א' יד) מצפון תפתח הרעה על כל יושבי הארץ, כלומר כל רעה אשר היא באה לכל יושבי הארץ מצפון היא באה:

קסג. ומאי ניהו מדה אחת, היא צורת יד ולה שליחים הרבה ושמם של כולם רע רע, אך יש בהם קטן וגדול, והם מחייבים את העולם, כי תהו לצד צפון, ואין תהו אלא רע המתהא את העולם עד שיחטיאם, וכל יצה"ר שיש באדם משם הוא בא, ולמה ניתן בשמאל, מפני שאין לו רשות בכל העולם אלא בצפון, ולא הורגל אלא בצפון, ולא רצה להיות אלא בצפון, לפי כשיהיה בדרום עד שילמד מהלך הדרום והאיך יכול להטעות יתעכב אותן ימים שילמוד ולא יחטיא. לפיכך הוא לעולם בצפון בשמאל והיינו דכתיב (בראשית ח' כא) כי יצר לב האדם רע מנעוריו, רע הוא מנעוריו ולא יטה אלא לשמאל שכבר הורגל בה, לפום הכי אמר הקב"ה לישראל (שמות ט"ו כו) אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו, ולא למצות יצה"ר, ושמרת כל חוקיו, ולא חקות יצה"ר, אני ה' רופאיך:

קסד. ומאי מרויח יצה"ר, משל למה"ד למלך שהפקיד פקידים על מדינות מלכותו ועל מלאכתו ועל סחורתו, ועל כל אחד ואחד ממונה, על אוצרות המאכל הטוב, ואחד ממונה על אוצר האבנים, באו כל העולם לקנות מאוצרות מאכל הטוב, בא זה שממונה על אוצר האבנים וראה מה שקונין ממנו קנא, מה עשה, שלח שלוחיו להרוס הבתים החלשים, כי בחזקים לא יוכלו, אמר בין כך ובין כך שישתדלו להרוס בית אחד מן החזקים יהרסו עשרים מן החלשים ויבואו כולם ויבנו אבנים ממני ולא אהיה אני פחות מחבירי, הה"ד (ירמי' א' יד) מצפון תפתח הרעה על כל יושבי הארץ, ואח"כ (שם ט"ו) כי הנני קורא לכל משפחות ממלכות צפונה נאום ה' ובאו ונתנו איש כסאו פתח שערי ירושלם וגו', והרעה יהיה להם עסק, ושם יצה"ר ישתדל תמיד, ומאי משמע, דשטן לישנא דמטה הוא, שהוא מטה את כל העולם לכף חובה, וכתיב (בראשית ל', ח טז) ויט אליה אל הדרך ומתרגם וסטה לותה, וכתיב (משלי ד טו) שטה מעליו ועבור:

נח. קסה. שבעים תמרים (שמות ט"ו כז) מאי טעם אלא קבלו עליהם המצות כדכתיב (שם כו) אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך, מיד ויבואו אלימה (שם טז), מאי אלימה, אלי מה, ושם שתים עשרה עינות מים, הקב"ה נתן להם בתחילה עינות מים ואחר החזירם להם אבנים דכתיב (יהושע ד' ט) ושתים עשרה אבנים, מאי טעמא, מפני שבתחילה היתה התורה בעולם נמשלת למים אח"כ נקבעה במקום קבוע, מה שאין המים עושין שהיום כאן ומחר להלן:

קסו. מאי שבעים תמרים (שמות ט"ו כז). מלמד ששבעים קומות יש לו להקב"ה ושואבים משתים עשרה פשוטות, מה המים האלו פשוטים אף הם פשוטים ומנא לן דתמר הוי קומה, דכתיב (שה"ש ז' ח) זאת קומתך דמתה לתמר, ולא עוד אלא שיש בתמרים שבעים מינים דכתיב ושבעים תמרים ולא היו דומים זה אל זה ופעולת זה לזה וטעם זה אינו דומה לטעם זה:

קסז. ואמרת שבעים תמרים שבעים קומות, והא אמרת שבעים ושתים, אלא שבעים ואחת הם וישראל שבעים ושתים אך אינם בכלל, והא אמרת שבעים, אלא האחד שר השטן, משל למה"ד למלך שהיה לו בנים, קנה להם עבדים ואמר להם הנה לכם בשוה לכולכם, אמר אחד מהם איני רוצה עמכם כי אני יש לי יכלת לגזול מכל הכל, אמר המלך הואיל וכן הוא לא יהיה לך חלק בתוכם, ועשה ככל יכלתו יצא וארב להם בדרך והראה להם זהב הרבה ואבנים טובות וחיילות, ואמר להם סורו אלי. מה עשה המלך, סדר חיילותיו וחיילות בניו כולם, והראה להם לעבדים ואמר להם אל יטעה אתכם טועה זה

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

לאמר חייליו רב מחיילי, הנה חיילותיו של אותו הבן רמאי וחושב לגזול אתכם, ואתם לא תשמעו לו, כי בתחילה יחליק דבריו כדי שתלכדו במצודתו ואחר כך ישחק, ואתם עבדי ואני אעשה עמכם כל טוב אם לא תשמעו לו ותסורו מאחריו כי הוא שר על תהו שנאמר (שמואל א י"ב) ולא תסורו כי אחרי התהו אשר לא יועילו ולא יצילו כי תהו המה, אך הם יכולים להזיק והנה אני מייעץ אתכם (שמות ט"ו כו) אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חוקיו, משתשמור כל חוקיו כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך, למה אמר כל זה, אלא יסגור לו כל הדלתות, כדי שלא ימצאך פעם אחת רך ופעם אחת קשה, בשמרך כל חוקיו, כל המחלה אשר שמתי במצרים, על ידו, לא אשים עליך, מאי כי אני ה' רופאיך, ומתי הכהו, אלא כשיבא הוא ויכה אני ה' רופאיך:

קסח. ומאי ניהו שאמרת שמיני, מפני שבו נתחלו השמונה ובו נשלמו השמונה לחשבון, אך הוא בפעולה הוי שביעי, ומאי נינהו שנתחלו בן שמונת ימים דברית מילה ושמונה הם אינם אלא שבע, ומאי טעמא אמר קב"ה שמונה, מפני שהם שמונה קצוות שיש באדם. ומאי נינהו יד ימין ושמאל רגל ימין ושמאל ראש וגוף וברית מכריע ואשתו שהיא זוגו דכתיב (בראשית ב' כד) ודבק באשתו והיו לבשר אחד הרי שמונה. ואלו הם שמונה ימי מילה כנגדן, ותמניא אלין לא הוי אלא שבעה דגוף וברית חד הוו, הרי שמונה:

קסט. תשיעי מאי הוי, א"ל תשיעי ועשירי הם יחד זה כנגד זה, והאחד גבוה מחבירו ת"ק שנה, והם כעין שני אופנים, האחד נוטה לצד צפון והאחד נוטה לצד מערב והולכין עד הארץ התחתונה, ומאי תחתונה, אחרונה שבשבע ארצות למטה, וסוף שכינתו של הקב"ה תחת רגליו שנא' (ישעי' ס"ו א') השמים כסאי והארץ הדום רגלי, ושם נצחונו של עולם למטה דכתיב (שם ל"ד י') לנצח נצחים:

קע. מאי לנצח נצחים, אלא נצח חד הוי, ומאי ניהו, זה הנוטה למערב, ושני לו מאי הוי, זה הנוטה לצד צפון, ושלישי זה הוי של מטה, שלישי, והא אמרת שני אופני המרכבה, אלא אימא סוף השכינה הוי ג"כ נצח, והיינו לנצח נצחים, נצח חד, נצחים תרי הרי תלתא:

קעא. אמרו לו תלמידיו מלמעלה למטה ידעינן, מלמטה למעלה לא ידעינן, אמר להו ולאו חד הוי מלמטה למעלה ומלמעלה למטה, אמרו רבינו אינו דומה העולה ליורד שהיורד יורד במרוצה והעולה אינו כן, אמר להם צאו וראו, ישב ודרש להם שכינה למטה כשם ששכינה למעלה. ומאי שכינה זו, הוי אומר זה האור הנאצל מן האור הראשון שהוא חכמה, גם הוא מסובב הכל שנאמר (ישעי' ו' ג') מלא כל הארץ כבודו, מאי עבידתיה הכא, משל למה"ד למלך שהיו לו שבעה בנים ושם לכל אחד ואחד מקומו, אמר להם שבו זה ע"ג זה, אמר התחתון אני לא אשב למטה ולא אתרחק ממך, אמר להם הריני מסובב ורואה אתכם כל היום והיינו מלא כל הארץ כבודו, ולמה הוא ביניהם, כדי להעמידם ולקיימם:

קעב. ומה הם הבנים, כבר אמרתי לכם ששבע צורות קדושות יש לו להקב"ה וכולם כנגדן באדם שנאמר (בראשית ט' ו') כי בצלם אלהים עשה את האדם, (שם א' כ"ז) בצלם אלהים ברא אותו זכר ונקיבה ברא אותם, ואלו הן שוק ימין ושמאל, יד ימין ושמאל, גוף בריח וראש הרי שש, והא אמרת שבע, שבעה הוי באשתו דכתיב (שם ב' כב) והיו לבשר אחד, והא מצלעותיו נלקחה דכתיב (שם כא) ויקח אחת מצלעותיו, אמר אין מצלעותיו, ואית ליה צלע, אין, כדאמרת (שמות כ"ו כ) ולצלע המשכן ומתרגמינן ולסטר משכנא, ומאי סטר אית ביה. משל למה"ד למלך שעלה בלבו ליטע בגנו תשעה אילנין זכרים, והיו כולם דקלים, אמר כשיהיו כולם ממין אחד אי אפשר להתקיים, מה עשה נטע אתרוג ביניהם, והוא אחד מאותו התשעה שעלה בלבו להיות זכרים, ואתרוג מאי הוי נקבה והיינו דכתיב (ויקרא כ"ג א) פרי עץ הדר, כפת תמרים, מאי פרי עץ הדר, כדמתרגמינן פרי אילנא אתרוגין ולולבין:

קעג. מאי הדר, היינו הדר הכל, והיינו הדר דשיר השירים דאמר בהו (שה"ש ו' י) מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה איומה כנדגלות, והיינו על שם נקבה, ועל שמה נלקחה נקבה מאדם שאי אפשר להתקיים עולם התחתון בלא נקבה, ומ"ט אתקריאת נקבה על שם שנקביה רחבים, ויש לה נקבים יתרים על האיש, ומאי ניהו, נקבי שדים ורחם ובית קבול:

קעד. ומאי ניהו שאמרת שיר השירים דהוא הדר, אין הדר הוא לכל ספרי הקודש, דאמר ר' יוחנן כל הספרים קדושים וכל התורה קודש ושיר השירים קודש קדשים, ומאי ניהו קדש קדשים. אלא קודש שהוא לקדשים, ומה הם הקדשים, אלו שהם כנגד שש קצוות שבאדם, וקודש הוי להו קודש לכולהו:

קעה. ומאי ניהו קודש, זה אתרוג שהוא הדר הכל, ולמה נקרא שמו הדר, אל תקרי הדר אלא הדר, זה אתרוג שהוא נפרד מאגד לולב ואין מצות לולב קיימת אלא בו, והוא גם כן אגוד עם הכל שעם כל אחד הוא ועם כולן יחד הוא:

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

קעו. לולב כנגד מאי, כנגד חוט השדרה. וכן הוא אומר (ויקרא כ"ג מ) וענף עץ עבות, צריך הוא להיות ענפיו חופין את רובו, ואם אין ענפיו חופין את רובו אינו כלום, מפני מה, משל למה"ד לאדם שיש לו זרועותיו ובהם יגין על ראשו, הרי זרועותיו שנים וראשו שלשה, והיינו ענף לשמאל, עבות לימין, נמצא עץ באמצע, ולמה נאמר בו עץ, מפני שהוא שורש האילן:

קעז. ומאי וערבי נחל (שם) אלו כנגד שוקי אדם שהם שנים, ומאי ניהו לישנא דערבי נחל, משום דגדול שבהם הוי למערב ומשם יונק כחו, ושל צפון קטן ממנו מהלך ת"ק שנה, והוא ברוח צפונית מערבית, ובו פועל, ונקרא על שמו, והם שניהם ערבים:

קעח. ד"א ערבי נחל, שפעמים מערבים פעולותם זה עם זה, ומאי וערבי נחל, הוי אומר על שם המקום שהם קבועים בו ששמו נחל דכתיב (קהלת א' ז) כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא, ומאי ניהו ים זה, הוי אומר זה אתרוג ומנא לן דכל מדה ומדה מאלה השבעה אתקרי נחל דכתיב (במדבר כ"א יט) וממתנה נחליאל, אל תקרי נחליאל אלא נחלי אל, וכל הששה הולכים על דרך אחד אל הים, ומאי ניהו אותו דרך אחד מכריע בנתיים דכתיב (חבקוק ג' ה) לפניו ילך דבר ויצא רשף לרגליו, וכולם הולכים לאותו צינור ומאתו צינור אל הים והיינו דכתיב וממתנה נחליאל, ממקום שניתן דהיינו המוח לנחליאל ומנחליאל במות ומאי במות כדמתרגם רמתה, מאי רמתה אותה סגולתא שאחרי הזרקא, ומבמות הגיא אשר בשדה מואב ראש הפסגה ונשקפה על פני הישימון, ומבמות הגי אשר בשדה מואב אשר הוא מזומן, ומאי הוא אותו אשר בשדה מואב, אל תקרי מואב אלא מאב, אותו האב שנאמר עליו (בראשית כ"ו ה) עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתי מצותי חקותי וגו', ומאי ניהו אותו השדה, אותו שהוא בראש הפסגה וגם נשקפה על פני הישימון ומתרגמינן שמיא, ועל אותו הצינור נאמר (שה"ש ד' טו) מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון, ומאי ניהו לבנון, הרי אומר זה חכמה, ומאי ערבי נחל, הרי אומר אותו שנתן נחלה לישראל והיינו שני אופני המרכבה:

קעט. תאנא עשרה גלגלים ועשרה מאמרות הם, וכל גלגל וגלגל יש לו מאמר, לא שהוא סובב בו אלא שהוא מסבבו, העוה"ז כהרדלא בעזקתא, מ"ט משום רוחא דמנשבא ביה וקאים בהכי, ואלמלא כליא רוחא חדא שעתא או רגעא חדא איתחרב עלמא:

קפ. שלשה גלגלים יש לו לעוה"ז והאיך, העולם הזה נוטה לצד צפון ולדרום, היאך, צפונית מערבית דרומית, צפונית מערבית הוא גלגל הראשון הסובב עלינו, צפונית מערבית סלקא דעתך, אלא אימא כחו צפונית, והיינו שוק שמאל, ועליו גלגל שני והוא כולו מערבית. מערבית ס"ד, אלא אימא כחו הוה מערב, אלו הן נצחי עולם, ועליו גלגל שלישי וכחו מערבית דרומית, ומאי ניהו כחא קמא דאמרת שני, הוי אומר שוק של ימין, והדין כחא דמערבית דרומית הוא יסודו של עולם שנאמר בו (משלי י' כו) וצדיק יסוד עולם, וכח שני עומד מאחורי המרכבה וכחו הראשון מלפניו, וצדיק יסוד עולם באמצע, הוא יוצא מדרומו של עולם, והוא שר על אלה השנים, גם בידו נפש כל חי כי הוא חי העולמים, וכל לשון בריאה בדידיה עבידא, ועליו כתיב (שמות ל"א יז) שבת וינפש, והוא מדת יום השבת, ועליו נאמר (שם כ' ח) זכור את יום השבת לקדשו, והא ג"כ כתיב (דברים ה' יב) שמור, ההיא במדה שביעית, ובשביעית אמר הכתוב (ויקרא י"ט ל) את שבתותי תשמורו ומקדשו תראו, ומאי ניהו מדה שביעית, זה מדת טובו של הקב"ה:

קפא. ומאי טעמא אמר (שם) את שבתותי תשמורו ולא אמר את שבתי, משל למה"ד למלך שהיתה לו כלה נאה, וכל שבוע ושבוע מזמינה יום אחד להיות עמו, והמלך יש לו בנים נאים ואוהבם, אמר להם הואיל וכן היא שמחו אתה גם כן ביום שמחתי, כי בשלכם אני משתדל ואתם ג"כ הדרו אותי:

קפב. ומאי טעמא זכור ושמור, זכור לזכר ושמור לכלה, ומאי טעמא ומקדשי תראו, שמרו עצמכם מהרהור, כי מקדשי קדש הוא, למה, כי אני ה' מקדשכם בכל:

צד. קפג. ומאי טעמא אמרינן על כל מה שברא וכו' חי העולמים, ולא אמרינן על כל מה שבראת, אלא אנו מברכין להקב"ה שמשפיע חכמתו לחי העולמים זה והוא נותן הכל:

קפד. ומאי טעמא אמרינן אשר קדשנו במצותיו וצונו, ולא אמרינן אשר קדשתנו וצויתנו, מלמד שחי העולמים כלולים בו כל המצות כולן וברחמיו עלינו נתתם לנו כדי לקדשנו בהם ואולי נזכה, ומ"ט, כי בשעה שאנו נזכה בעוה"ז לעוה"ב שהוא גדול, ובידו אוצר כל הנשמות, ובשעה שישראל טובים הנשמות זוכות לצאת ולבוא לעוה"ז, ואם אינם טובים לא יצאו, והיינו דאמרינן, אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, ומאי כל הנשמות שבגוף, הוי אומר כל הנשמות שבגוף האדם ויזכו החדשות לצאת, ואז בן דוד בא זוכה להולד כי נשמתו תצא חדשה בכלל האחרים, משל למה"ד למלך שהיה לו

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

חיל ושלח להם פת מאכל לרוב, ונתעצלו ולא אכלו אותו גם לא שמרוהו ונתעפש ונפסד הפת, בא לדרוש ולפקוד אם יש להם מה יאכלו ואם אכלו מה ששלח להם מצא להם פת מעופש ומצאם מתביישים לבקש פת אחרת, כלומר זה לא שמרנו ואחר נבקש, גם המלך כעס ולקח אותו הפת המעופש וציוה עליו לייבשו ולתקנו כפי היכלת, ונשבע לאלה האנשים פת אחרת לא אתן להם עד שיאכלו כל הפת המעופש הזה, שלחו להם מחדש, מה עשו, אמרו לחלוק אותו, חלקוהו ונטל כל אחד מהם חלקו, הזריז שם חלקו באויר ושמרו ואכלו טוב, והאחר לקחו ואכל ממנו בתאוה, אכל מה שאכל והשאר הניחו ולא שמרו כי נתייאש ממנו ונפסד יותר ונתעפש ולא יכול כלל לאכלו ונשאר רעב עד שמת, נפקד עליו עון גופו למה הרגת עצמך, לא די שהפת קלקלתם לכם מתחילה והחזרתיו לכם מתוקן וקלקלתם אותו' ואתה קלקלת חלקך ונתרשלת מלשמרו, ולא עוד אלא שהרגת עצמך, והוא משיב אדוני מה הייתי עושה, ועונה אותו היה לך לשומרו, ואם תאמר לא יכלת, היה לך להשגיח בחבירך ושכניך שחלקו עמך הפת ותראה מעשיהם ושמירתם ותשתדל לשמור כמותם, ועוד דורשין אותו למה הרגת עצמך, לא די שקלקלת הפת אלא עוד הוספת והרגת חומר גופך וקצרת ימיך או גרמת, ואפשר שהיה יוצא ברא מעליא ממך שהיה מציל אותך וקלקולך ואחרים וקלקולם, לכן מכל צד ירבו עליך יסורין, נבהל והשיב ומה הייתי יכול לעשות אחר שלא היה לי פת, וממה הייתי יכול לחיות, אומרים לו אם היית עמל ויגע בתורה לא היית משיב כסילות ועזות כזאת, שמתוך תשובת דבריך ניכר שלא עמלת ולא יגעת בתורה והלא כתוב בתורה כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם (דברים ח, ג), היה לך לדרוש ולחקור ולשאול מה הדבר אשר יחיה האדם בו, ומאי ניהו מוצא פי ה', הוי אומר יחיה בתורה דהיינו מוצא פי ה', מכאן אמרו ולא עם הארץ חסיד, אם עליו אינו גומל חסד איך אפשר להקרא חסיד:

קפה. ובמה יתחסד עם קונו, בתלמוד תורה, שכל הלומד תורה גומל חסד לקונו דכתיב (שם ל"ג כו) רוכב שמים בעזרך, הוי אומר כשאתם לומדים תורה לשמה אזי אתם עוזרים לי ואני רוכב שמים, ואז ובגאותו שחקים (שם), ומאי שחקים, הוי אומר בחדרי חדרים כדמתרגמינן ומימריה בשמי שמיא, הילכך לא על הלחם לבדו יחיה האדם אלא על כל מוצא פי ה' שהיא תורה שיצאה מפי ה' עליה יחיה האדם, וכסיל יענה עזות, עזוב עזות ולא תענה כאשר ענית, הלכך נענש, ומה עונשו כבר פירשתיו:

קפו. מאי דכתיב (איוב ט"ו ב) החכם יענה דעת רוח, מאי ניהו דעת רוח, אלא דעת שקרוב לרוח, דכתיב (ישעי' י"א ב) ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה, חכמה ואחריו בינה, ובבינה עצה וגבורה ודעת ויראת ה', והאמרת לן שעצה זו גמילת חסדים ובינה זו מדת הדין דעת זו האמת, וכן הדעת שבה בוחן שאדם האמת, יראת ה' היא אוצרה של תורה. והיינו דאמרי אנא אלא שזו למעלה, דאמר ר' עקיבא כל מה שברא הקב"ה ברא לנגד שנאמר (קהלת ז' יד) גם את זה לעומת זה עשה האלהים, ומאי ניהו אוצרה של תורה דכתיב (ישעי) י"ג יראת ה' היא אוצרו, לפיכך צריך אדם שיהא ירא שמים תחילה ואח"כ ילמוד תורה משל לאדם שבא לקנות דבש תמרים ולא הוליך כלי להביאם אמר אביאם בחיקי, הביאם בחיקו כבד משאם עליו, פחד פן יקרעו ויתלכלכו הבגדים וזרקם בדרך, נענש שנים אחת משום הפסדן אוכלים ואחת משום איבוד ממונו:

קפז. ויראת ה' זו היא שהיא למעלה, היא בכפו של הקב"ה, וגם היא עוזו, ואותו הכף שנקרא כף זכות משום דמטה את העולם לכף. זכות והיינו דכתיב (ישעי' י"א ג) והריחו ביראת ה' ולא למראה עיניו ישפוט ולא למשמע אזניו יוכיח, אלא מטה את כל העולם לכף זכות ומשם עצה יוצאה, ומשם בריאות יוצאת לעולם. ומשם רועה אבן ישראל (בראשית מ"ט כד), והוא המקום שנקרא שם שנאמר (חבקוק ג' ד), ושם חביון עוזו:

קפח. וכיון שבאה מלתא זו חדדה, מאי חידודא, אימא לן מאי ניהו וקרנים מידו לו (חבקוק שם), ומאי ניהו דאמר קרניים ואח"כ אמר ידו, ידיו מיבעיא ליה, לא קשיא דהיינו דכתיב (שמות ל"ב יט) ויחר אף משה וישלך מידיו את הלוחות וגו', מידו כתיב, והיינו דכתיב (שם י"ח יב) ויהי ידיו אמונה עד בא השמש, ולא אמר אמונות, אמרו לו רבינו אנו מקשין לך לתרץ ואתה מכסה את ענינו, למדתני רבינו משיבין על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון, ומאי קא בעיתו, קרנים מידו לו, העבודה פרשתיו לכם עתה בתוך דברי, איכסיפו,כיון דחזינהו דאכסיפו התחיל ואמר להם והלא מים הוו ומהם יצא האש, אמרו לו דברי הבל, אם כן המים כוללים האש, רבי ומאי היא קרנים, אמר להם חמשה קרנים ה' אצבעות שביד ימינו של אדם:

קפט. ורבינו, את הוא דאמרת לן משמיה דר' יוחנן דאינם אלא שתי זרועות עולם, אמר להם אין, ברם הכא קרנים משמש לשתי קונים דשלמטה הימנו, ומאי ניהו, אמר להם בכעס ראשך, ומלמעלה מאי, אמר להם יראת ה':

קצ. ומאי ניהו יראת ה', האור הראשון דאמר ר' מאי דכתיב (בראשית א' ג) ויאמר אלהים ויהי אור ויהי אור, ולא אמר ויהי כן, אלא מלמד שהאור ההוא היה גדול מאד ואין כל בריה יכולה להסתכל בו גנזו הקב"ה לצדיקים לעתיד לבוא, והיא

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

מדת כל סחורה שבעולם, והיא כח אבן יקרה שקורין סוחרת ודר, ועל מה היא מדת דר, אלא מלמד שלקח הקב"ה מזיווה אחד מאלפים ובנה ממנה אבן יקרה נאה ומקושטת וכלל בה כל המצות. ובא אברהם ובקש כח לתת לו ונתנו לו אבן יקרה זו, ולא רצה אותה, זכה ולקח מדתו החסד דכתיב (מיכה ז' כ) חסד לאברהם, בא יצחק ובקש כח ונתנו לו ולא רצה בה זכה ונטל מדת הגבורה דהיינו הפחד דכתיב (בראשית ל"א נג) וישבע יעקב בפחד אביו יצחק, בא יעקב ורצה בה ולא נתנה לו, אמרו לו הואיל ואברהם למעלה ויצחק תחתיו אתה תהיה באמצע ותטול שלשתן, ומאי ניהו אמצע, היינו שלום, והכתיב (מיכה שם) תתן אמת ליעקב, י אמת ושלום חד הוי כד"א (אסתר ט' ל) דברי שלום ואמת, (מ"ב כ' יט) כי אם שלום ואמת יהיה בימי, והיינו דכתיב (ישעי' נ"ח יד) והאכלתיך נחלת יעקב אביך, דהיינו נחלה גמורה דאית ליה החס"ד והפח"ד והאמ"ת והשלו"ם ולפיכך אמר (תהלים קי"ח כב) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, אבן שמאסו אברהם ויצחק שבנו את העולם היתה עתה לראש פנה:

קצא. ולמה מאסו בה והלא נאמר (בראשית כ"ו ה) עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתי מצותי חקותי ותורותי, מאי משמרתי, כך אמרה מדת החסד כל ימי היות אברהם בעולם לא הוצרכתי אני לעשות מלאכתי שהרי אברהם עמד שם במקומי וישמור משמרתי, כי אני זאת מלאכתי שאני מזכה את העולם ואפי' נתחייבו אני מזכה אותם, ועוד משיבם ומביא בלבם לעשות רצון אביהם שבשמים, וכל זה עשה אברהם דכתיב (שם כ"א לג) ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' אל עולם, סדר לחמו ומימיו לכל באי עולם והיה מזכה אותם ומדבר על לבם למי אתם עובדים, עבדו את ה' אלהי השמים והארץ, והיה דורש להם עד שהיו שבים, ומנא לן שאף החייבים היה מזכה שנאמר (שם י"ח י"ז) המכסה אני מאברהם אשר אני עושה ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום ונברכו בו כל גויי הארץ, אלא אזכהו שידעתי שיבקש עליהם רחמים ויזכה, וכי אפשר לומר שלא ידע הקב"ה שלא יוכלו להנצל, אלא לזכותו קאמר, מכאן אמרו הבא ליטהר מסייעין לו, הבא ליטמא פותחין לו, מאי פותחין לו, אותן הפתוחים תמיד:

קצב. מצותי חקותי ותורותי (שם כ"ו ה) אמר הואיל ולא חפצתי בה אשמור מצותיה, ומאי תורתי, אלא אפי' הוראת ופלפולין שמורין למעלה הוא ידעם וקיימם:

קצג. ומאי משם רועה אבן ישראל (בראשית מ"ט כד) שמשם נזון אבן ישראל ומאי משם, הוי אומר צדיק עליון, ומה הוא היינו האור הגדול הצפון, והיינו סוחרת, והאבן שדרה למטה הימנה נקרא דר, ומאי הוא קרנים שנאמר (חבקוק ג' ד) קרנים מידו לו, היינו חמש אצבעות של יד ימין:

נח. קצד. אמר רבי רחומאי כך קבלתי כשבקש משה לדעת ידיעת השם הנכבד והנורא ית' ואמר (שמות ל"ג יח) הראיני נא את כבודך, בקש לדעת מפני מה צדיק וטוב לו צדיק ורע לו, ורשע וטוב לו רשע ורע לו ולא הודיעוהו. ולא הודיעוהו סלקא דעתך, אלא לא הודיעוהו מה שבקש, וכי תעלה על דעתך שמשה לא היה יודע סוד זה אלא כך אמר משה דרכי הכחות אני יודע אבל איני יודע איך המחשבה מתפשטת בה, יודע אני שבמחשבה האמת אבל לא ידעתי חלקיו ובקשו לדעת ולא הודיעוהו:

קצה. מפני מה צדיק וטוב לו צדיק ורע לו, מפני שהצדיק הזה כבר היה רשע לשעבר ועתה נענש, וכי מענשין על ימי הנערות, והאמר ר' סימון שאין מענשין בבית דין של מעלה אלא מבן עשרים שנה ומעלה, אמר ליה אנא לא בחיי אמרי, אנא דאמרי שכבר היה לשעבר אמרו לו חביריו עד מתי תסתום דבריך, אמר להם צאו וראו משל למה"ד לאדם שנטע בגנו כרם ויקו לעשות ענבים ויעש באושים, ראה שלא הצליח נטעו גדרו ופרצו ונקה הגפנים מן הבאושים ונטעו עוד שנית ראה שלא הצליח גדרו נטעו אחר שנקה וראה שלא הצליח ועקרו ונטעו עד כמה, א"ל לאלף דור דכתיב (תהלים ק"ה ח) דבר צוה לאלף דור, והיינו דאמרו, תתקע"ד דורות חסרו ועמד הקב"ה ושתלן בכל דור ודור:

קצו. אמר רבה אי בעי צדיקי ברו עלמא מי מבדיל, עונותיכם, דכתיב (ישעי' נ"ט ב) כי אם עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם, הא אם לא היו עונותיכם לא היה הפרש ביניכם ובינו, דהא רבא, ברא גברא שדריה לקמיה דר' זירא הוי קא משתעי בהדיה ולא קא מהדר, ואלמלא עונותיכם הוה מהדר, וממאי הוה מהדר, מנשמתיה, ומי הוי ליה לאינש נשמתא למיעל ביה, אין, דכתיב (בראשית ג' ז) ויפח באפיו נשמת חיים, ולאינש הוה ליה נשמת חיים, ואלמלא עונותיכם שאין הנשמה טהורה, והיינו הפרש שיש ביניכם לבינו דכתיב (תהלים ח' ו) ותחסרהו מעט מאלהים, מאי מעט, דאית ליה עונות, והקב"ה לית ליה, וברוך הוא ומבורך שמו לעדי עד, עונות הוא דלית ליה אבל יצר מיהו מניה אתי, אתי סלקא דעתך, אלא אימא הוה קאתי מניה עד דאתי דוד והרגו הה"ד (תהלים ק"ט כב) ולבי חלל בקרבי, כך אמר דוד הואיל ולא יכלתי לו, לא יגורך רע (שם ה' ה), ובמה יכל לו דוד, בגרסתו, שלא היה שותק לילה ויום, והיה מחבר תורה של מעלה, כי כל שעה שאדם לומד תורה לשמה התורה של מעלה מתחברת להקב"ה, והיינו דאמרינן לעולם ילמוד אדם תורה ואפי' שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, ומאי ניהו תורה דאמרת, היינו כלה שמקושטת ומעוטרת ומוכללת בכל המצות, והיא אוצר

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

התורה, והיא ארוסתו של הקדוש ברוך הוא דכתיב (דברים ל"ג ד) תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב, אל תקרי מורשה אלא מאורסה. הא כיצד כשישראל עוסקים בתורה לשמה היא ארוסתו של הקב"ה, ובזמן שהיא ארוסתו של הקב"ה היא מורשה לישראל:

נט. קצז. ישב רבי אמוראי, ודרש מפני מה זכתה תמר ויצאו ממנה פרץ וזרח, מפני שהיה שמה תמר, והא תמר אחות אמנון, היא דעבידא לכך, ומאי טעמא אקרי פרץ וזרח, פרץ איקרי על שם הלבנה, שהלבנה נפרצת לעתים ונבנית לעתיד, וזרח איקרי על שם החמה, שהחמה זורחת תמיד בענין אחד, והא פרץ היה הבכור וחמה גדולה מן הלבנה, לא קשיא דהא כתיב (בראשית ל"ח כח) ויתן יד, וכתיב (שם) ואחר יצא אחיו אשר על ידו השני ויקרא שמו זרח, דהוא היה לו להיות הבכור, ומפני שמחת הקב"ה שצפה שעתיד לצאת ממנו שלמה, שעתיד לומר שיר השירים החזירו:

קצח. ומאי טעמא אקריאת תמר ולא שאר שמות, מפני שהיא נקבה, נקבה סלקא דעתך, אלא מפני שכוללת זכר ונקבה, דכל אילני תמרים כלולים זכר ונקבה, והאיך, שהלולב הוי זכר, והפרי מבחוץ הוי זכר ומבפנים הוי נקבה, והאיך, בגרעיני התמר שהיא סדוקה כעין אשה, כנגדה כח הלבנה למעלה, והקב"ה ברא אדם זכר ונקבה שנאמר (בראשית א' כז) זכר ונקבה ברא אותם, אפשר לומר כך, והא כתיב (שם) ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו, ואחר כך (שם ב' יח) אעשה לו עזר כנגדו, (שם כא) ויקח אחת מצלעותיו ויסגור בשר תחתינה, אלא אימא כתיב בהם יצירה וכתיב עשיה וכתיב בריאה בעת עשיית הנשמה, עשיה זכר ונקבה בראם, יצירה בעת הרכיב הנשמה על הגוף, ואסף הרוח, ומנא לן דהאי יצירה לישנא דאסיפה דכתיב (שם יט) וייצר ה' אלהים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו וגו' והיינו דכתיב (שם ה' ב) זכר ונקיבה בראם, וכתיב (שם ה' כח) ויברך אותם אלהים:

קצט. נשמת נקבה מן הנקבה ונשמת זכר מן הזכר, והיינו דקאזיל נחש בתרה דחוה, אמר הואיל ונשמתה מצד צפון. אסיתנה מהרה, ומאי הסתה הוה בה, משום דבא עליה:

ר. שאלו תלמידיו אימא לן עובדא היכי הוה, אמר להם סמאל הרשע קשר עם כל צבאות מעלה על רבו, משום שאמר הקב"ה ורדו בדגת הים ובעוף השמים, אמר האיך נוכל להחטיאו ולגרשהו מלפניו, ירד עם כל חיילותיו וביקש לו בארץ חבר כמותו, ומצא הנחש, והיה לו דמות גמל ורכב עליו, והלך לו אל האשה אמר לה (בראשית ג' א) אף כי אמר אלהים מכל עץ הגן, אבל אבקש יותר ואוסיף כדי שתגרע היא, אמרה לא מנענו אלא מפרי עץ אשר בתוך הגן אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמותון, והוסיפה שתי דברים, אמרה ומפרי העץ אשר בתוך הגן ולא נאמר אלא ומעץ הדעת, ואמרה לא תגעו בו פן תמותון, מה עשה סמאל הרשע, הלך ונגע באילן, והיה האילן צווח ואומר רשע אל תגע בו שנאמר (תהלים ל"ו יב) אל תבואני רגל גאוה ויד רשעים אל תנדני, שם נפלו פועלי און דחו ולא יכלו קום, הלך ואמר לאשה הנה נגעתי באילן ולא מתי אף אתה געי בו ולא תמותי, הלכה האשה ונגעה באילן, וראתה מלאך המות שבא כנגדה, אמרה אוי לי עכשיו אני מתה והקב"ה עושה אשה אחרת ונותנה לאדם, אלא הריני גורמת לו שיאכל עמי אם נמות נמות שנינו ואם נחיו נחיו שנינו, ולקחה ואכלה מפירות האילן ונתנה גם לבעלה, נתפקחו עיניו וקהו שיניו, אמר לה מהו זה שהאכלתני שהקהו שני כך קהו שני כל הדורות, ישב לו בדין אמת שנאמר (תהלים ט' ה) שופט צדק, קרא לאדם אומר לו למה ברחת מפני, אמר לו את קולך שמעתי בגן ורעדו עצמותי, ואירא כי עירום אנכי ואחבא (בראשית ג' י), כי עירום אנכי מפועלי, כי ערום אנכי מצווי, כי ערום אנכי ממעשי שנאמר (שם) כי ערום אנכי ואחבא, מה היה לבושו של אדם עור של צפורן, כיון שאכל מפירות האילן הפשיט את עורו של צפורן מעליו, ראה עצמו ערום שנאמר (שם יא) מי הגיד לך כי עירום אתה, אמר אדם לפני הקדוש ברוך הוא רבון כל העולמים כשהייתי לבדי שמא חטאתי לך אלא האשה שהבאת אצלי היא הדיחה אותי מדבריך שנאמר (שם יב) האשה אשר נתת עמדי, אמר לה הקב"ה לא דייך שחטאת אלא החטאית את אדם, אמרה לפניו רבון כל העולמים הנחש השיאני לחטוא לפניך מביא שלשתן וגזר עליהם דין תשע קללות ומות, והפיל את סמאל הרשע ואת הכת שלו ממקום קדושו מן השמים, וקצץ רגליו של נחש ואיררו מכל חית השדה ומכל בהמה ופקד עליו שיהא מפשיט עורו לאחר שבע שנים, וסמאל נענש שנעשה שר מעשו הרשע, לעתיד כשיעקור הקב"ה מלכות אדום במהרה בימינו ישפילהו תחילה שנאמר (ישעי' כ"ד כא) יפקוד ה' על צבא מרום במרום, והאמירה והמיתה והעונש כל זה על שהוסיפה על ציווי של הקב"ה ועל זה נאמר כל המוסיף גורע, והשם יאיר עינינו במאור תורתו, וישם בלבנו יראתו, ויזכנו לקראתו, אשר הלבבות יאיר, ולב בינה יעור, והעינים זוהר יזהיר:

Copyright © 2004 by Fabrizio Lanza, ULC-ITALIA. All rights reserved.

PLANETARY HOURS

MICHAEL LOWNE and JOHN DAVIS

'Planetary hours' is a term quite often seen on dials and related instruments of the 16th century or earlier, particularly on portable dials and continental wall dials. Generally, the term has been taken by most modern writers to be synonymous with temporary or seasonal hours, dividing the daylight period into 12 equal 'hours'. Because the term 'planetary hours' brings with it connotations of astrology, now discredited as unscientific and not worthy of consideration, it is normally ignored and one of the other terms used instead. However, if the origins of planetary hours are studied in more detail it can be seen that they started out as having a different, and astronomically valid, basis to the other forms of unequal hours. The use of this earlier definition has not been widely studied.[1]

'Unequal Hours'

There are numerous synonyms for hour systems which divide the daylight period on a given day into 12 equal periods, giving rise to much confusion for novice diallists as they study old dials, books and manuscripts. These terms include

- Unequal hours
- Temporary hours
- Temporal hours
- Seasonal hours
- Antique hours
- Jewish hours
- Welsch (*i.e.*, foreign) hours
- Zodiacal hours
- *hora artificiales*
- *horæ inequales*

and so on. Thus it would not seem necessary to introduce another term, planetary hours, meaning exactly the same thing. Also, note that these hours are only unequal over the seasons; on a given day all 12 daylight hours, starting at sunrise and ending at sunset, are equal although of a different duration to the night-time hours. Thus the term 'seasonal hours' is preferred here to 'unequal hours'. One hour can be defined as the time it takes for the sun to pass through one-twelfth of the diurnal arc. The sequence is continued through the night, so that the sunset-sunrise interval is divided into 12 hours, which (except at the equinoxes) are of different duration to the daylight hours. By contrast, the normal equal hours are the time it takes for the vertical through the sun to pass through 15° of the equatorial circle (*i.e.*, 1/24th of a day).

One of the main reasons why the medieval diallist may have been interested in planetary hours is through their supposed astrological influence. The hours of the day were said

Francesco Caviglia

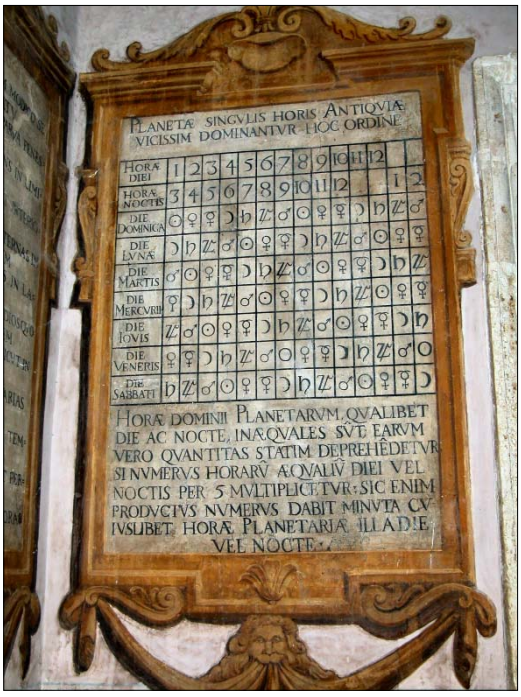

Tony Moss

Fig. 1a. Example of (left) dial with (seasonal) planetary hours at San Benigno Canavese in Piedmont and (right) a planetary table at the Palazzo Spade, Italy.

to be 'ruled' by the seven astrological planets (which included the Sun and Moon), in the Ptolemaic sequence of their apparent period of revolution about the stationary Earth, in decreasing order: Saturn ♄, Jupiter ♃ , Mars ♂, Sun ☉, Venus ♀, Mercury ☿ and Moon ☾. The days of the week have names derived from the ruling planet of the first hour. Starting on Saturday with Saturn as the first hour, throughout the 24 hours of the day and night the sequence runs three times plus the next three hours and ends with Mars as the last hour. Continuing the sequence gives the Sun as the ruling planet for the next day (Sunday). The last hour of Sunday is Mercury and the first hour of the next day is therefore Moon (Monday), The day names continue in this way until the end of the week and Saturn is the first hour again. This familiar sequence of the days of the week has its origin in Roman times when the Jewish week of seven days came into use in the Christian calendar and the coincidence with the seven astrological planets led to the adoption of the first hour as names for the days. The sequence has continued without alteration, special arrangements being made at the changes from the Julian to the Gregorian calendar. However, the names of the Roman deities Mars, Mercury, Jupiter and Venus have been replaced in the Teutonic languages by their Norse near-equivalents Tui, Woden, Thor and Freya. Tables of these planetary sequences can still be seen on some old continental wall dials (Fig. 1a) or on 17th-century portable dials (Fig. 1b). In these cases, though, the associated planetary hours are the seasonal ones, rather than the true ecliptic ones.

The vertical dial (delineated for seasonal hours) shown in Fig. 1a is one of four dials on a building at San Benigno Canavese in Piedmont. The other three are for French (*i.e.* equal), Italian and Babylonian hours. The seasonal hours are numbered 1–12 and the initial letters for the days of the week appear on either side at the top. The alternately-coloured bands for each day contain the planetary hour symbols in the sequence described above. To use the dial the day of the week is found in the initial letters and the coloured band for that day is followed round until it meets the gnomon shadow. On Fig. 1a the shadow falls in the sector between lines 9 and 10, the tenth hour. Suppose the weekday is Friday (initial V for Venerdi), the band for that day shows the symbol for the moon which is therefore the ruling planet at that time.

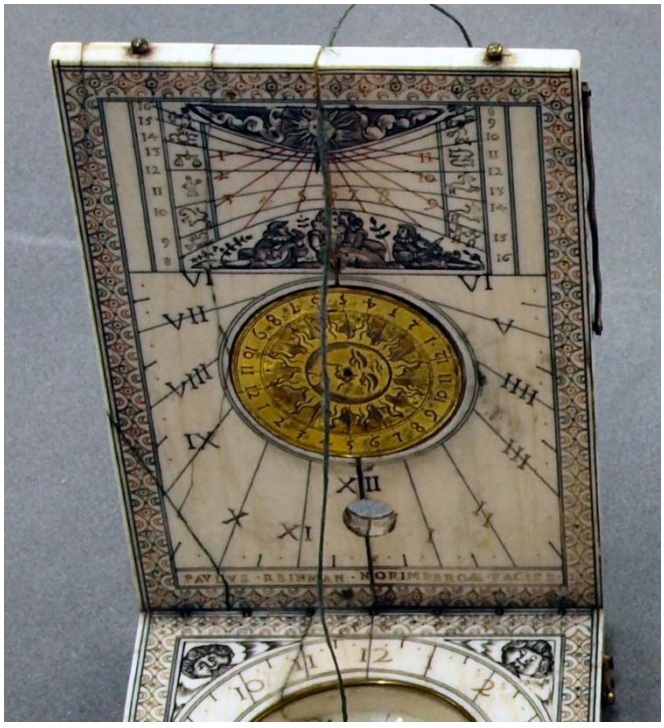

J Davis

Fig. 1b. An ivory diptych dial by Paul Rieman of Nuremberg (after 1602) with a (seasonal) planetary hour scale as one of its subsidiary scales. Courtesy of the Whipple Museum, Cambridge, inv. no. 1687.

(Ecliptic) Planetary Hours

The earliest description of planetary hours (at least, as known to the authors) is attributed to Sacrobosco's *Tractatus de Sphæra.*[2] Written around 1240,[3] '*The Sphere*' became the standard astronomy starter text for several centuries, attracting many commentaries which extended its usefulness. In it, Johannes de Sacrobosco (also known as John of Holywood, see Biographies) notes that 'a natural hour is the space of time in which half a sign rises'. Since the zodiac signs are distributed at 30° intervals around the ecliptic and there are always 6 signs above the horizon, this means that a planetary hour (also known sometimes known as a zodiacal hour) is the time for 15° of the ecliptic to rise above the horizon. Although, like seasonal hours, there will always be 12 hours from sunrise to sunset, these ecliptic planetary hours will be of unequal duration during the day with the distribution of the durations depending on the time of year. As a consequence, the 6th hour will not, in general, equate to midday. The detailed characteristics of ecliptic planetary hours are discussed later in this paper.

The complicated characteristics of true ecliptic planetary hours make them very difficult to use on a sundial, though it can be done. In the late-medieval period, it seems that diallist/astrologers (which included such respected names as Regiomontanus) wanted to display planetary hours but without the complications. Thus they made dials with lines labelled for planetary hours but using the simpler definition for the seasonal hours. Planetary and seasonal hours became synonymous: the original ecliptic definition was gradually lost. The English-language edition[4] of a mystical work by Heinrich Agrippa (written in 1509, first published in 1531 and published in English in 1631) contains the passage:

> "…….almost all Astrologers divide all that space of time from the Sun rising to setting into twelve equall parts and call them the twelve hours of the day; then the time which followeth from setting to rising, in like manner being divided into twelve equall parts, they call the twelve hours of the night, and then distribute each of those hours to every one of the Planets according to the order of their successions…….but in the partition of the hours some do different, saying, that the space of the rising and setting is not to be divided into equall parts,

and that those hours are not therefore called unequal because the diurnal are unequal to the nocturnall but because both the diurnal and nocturnal are even unequall amongst them-selves……..for as in artificial hours, which are always equall to themselves, the ascension of fifteen degrees in the equinoctiall constituteth an artificial hour: so also in planetary hours the ascension of fifteen degrees in the Eclipticke constituteth an unequall or planetary hour, whose measure we ought to enquire and find out by the tables of the oblique ascensions of every region."

The distinctions drawn between the three time systems are clear: although most astrologers at that time were dividing the daytime and night-time intervals into equal (seasonal) hours, some were still using the planetary hours based on the rising of the ecliptic, giving hours which vary in length throughout the day and night. 'Artificial hours' are the normal equal hours of apparent solar time based on the rising of the equinoctial (the celestial equator).

Geoffrey Chaucer, writing his *Treatise on the Astrolabe* at the very end of the 14th century, explicitly labels the spaces between the seasonal hour lines of his astrolabe drawing with the planets.[5] In section 12 of the *Treatise*, ("Special declaracioun of the howres of planetes") he explains how to convert the sun's altitude measurement on a specified date to the appropriate (seasonal) planetary hour. In his *Canterbury Tales*, Chaucer uses both planetary hours and the more 'modern' equal hours for timetelling as well as using planetary and zodiacal references to imply dates.[6]

A nineteenth-century analysis of Chaucer's works by A.E. Brae[7] goes so far as to call Sacrobosco's definition of an 'unequal' (planetary) hour as a 15° rise in the ecliptic as a "grossly absurd mis-description" and "monstrously untrue" so clearly all memory of ecliptic planetary hours had been lost in Victorian Britain.

Only a very few descriptions of ecliptic planetary hours can be found in the early-modern period and it is not until the scholarly study of sundials by Joseph Drecker[8] in 1925 that a proper analysis was published. Since then, a few modern authors, notably Fer de Vries,[9] have noted their existence.

Another definition of planetary hours due to Peter Apian and reported by his son Philip is discussed later.

These multiple definitions of planetary hours beg a number of questions. For example,

- were ecliptic planetary hours ever really used?
- are there any instruments (extant or in drawings) using ecliptic planetary hours?
- when, or over what period, did the change-over from the ecliptic to the seasonal definition of planetary hours occur?
- are there any modern uses of planetary hours (of either form) that could be exploited?
- how do you recognise the type of planetary hours used on old sundial, quadrants, *etc*.?

The Mathematics of Ecliptic Planetary Hours

As mentioned earlier, the durations of planetary hours are based on the rising of 15-degree intervals of the ecliptic (in celestial longitude) and are unequal, both from day to day and within one day. The annual path of the sun is confined to the ecliptic (within very narrow limits) and its position in the sky due to the diurnal rotation of the earth can be taken as an indicator of the planetary hour. Two intersecting great circles on the sphere (in this case the ecliptic and the horizon) mutually bisect each other, so that as the sun sets a point on the ecliptic 180º distant is rising, and the sunrise-sunset period (the diurnal arc of the sun) is divided into 12 intervals of 15º of rising longitude. The system of planetary hours commences at sunrise and from then until 15º of the ecliptic have risen is hour 1. Hour 2 runs from 15º to 30º and so on until hour 12 ends at sunset. The night-time hours also run from 1 to 12, hour 1 commencing at sunset and hour 12 ending at sunrise, but here only the daytime hours are considered. The hours are not subdivided; each represents a period of certain astrological influences.

The zero point of the longitude is the First Point of Aries, the position the sun occupies at the northern hemisphere spring equinox. At the summer solstice the sun's longitude is 90º, 180º at the autumn equinox and 270º at the winter solstice.

The inequalities in the hours are caused by the inclination of the ecliptic to the celestial equator (the obliquity angle of 23.5º). The declinations of points on the ecliptic vary between +23.5º (north of the celestial equator) and –23.5º (south), depending on the longitude. The azimuth on the horizon of a point on the ecliptic which is rising depends on its declination, so that through the sequence of 15º ecliptic points their azimuths at rising are continually variable, and the angle at which the ecliptic intersects the horizon is also variable. The maximum inequalities occur at the equinoxes.

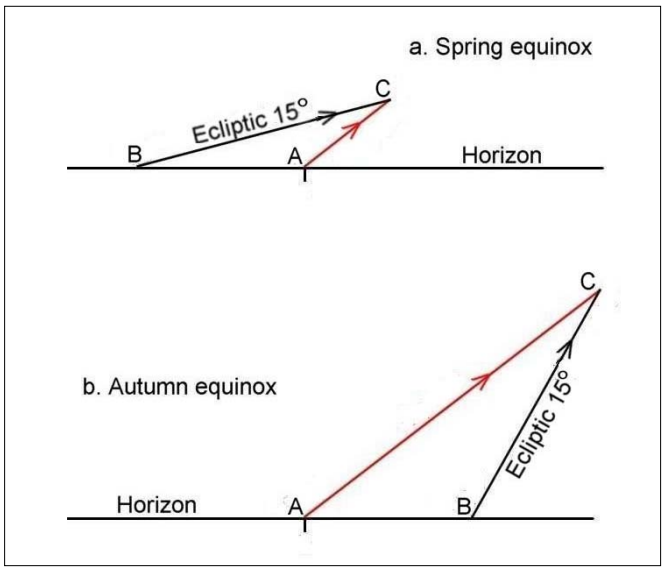

Fig. 2. Seasonal effects on the rate of rise of the ecliptic above the horizon.

Fig. 2 shows schematically the effect of these changes upon the interval between the rising of successive 15º ecliptic points. Fig. 2a is drawn for the spring equinox when the declination is increasing and the azimuth change is to the north. The rising azimuth of an ecliptic point is at A and that of the next 15º point is at B. Between A and B the point A will have risen to C, and it is obvious that the arc AC is less than the 15º of BC on the ecliptic. The conditions for decreasing declination (azimuth changing to the south) is shown in Fig. 2b, where the arc AC is now greater than 15º. In each case the arc AC represents the change in the hour angle measured at the pole of the sky, and the inequalities in the planetary hours are the consequences. Note that in Fig. 2a the ecliptic makes a shallow angle with the horizon and the angle in Fig. 2b is much steeper.

From longitude 90º to 270º the declination is decreasing, so the effect of Fig. 2b is always present to a greater or lesser extent when the longitude which is rising is within this range. Similarly, the effect of Fig. 2a occurs for the longitude range 270º to 90º. The overall effect of the combination of these factors is a set of hour lines of varying shapes, and the lines for longitudes 270º to 90º are a reversal of those for longitudes 90º to 270º.

To plot the planetary hours on a sundial it is necessary to know the latitude and the hour angle and declination of the sun, from which the coordinates of points on the dial can be found. The following method is used to perform this, using the latitude and the daily longitude of the sun.

Notation:

φ	Latitude
ε	Obliquity of ecliptic, taken as 23.5º.
λ_s	Longitude of sun.
δ_s	Declination of sun.
λ_r	Longitude of rising point of ecliptic, in multiples of 15º > λ_s
δ_r	Declination of λ_r
$h(\lambda_r)$	Hour angle of λ_r at rising.
Δh	Difference of hour angle corresponding to increase of 15º in λ_r
h_s	Hour angle of sun.
N	Nodus height for gnomonic projection on a horizontal dial.
x, y	Coordinates of sun on this.

Formulae:

δ_s	$\arcsin(\sin\lambda_s \sin\varepsilon)$	1
δ_r	$\arcsin(\sin\lambda_r \sin\varepsilon)$	2
$h(\lambda_r)$	$-\arccos(-\tan\varphi \tan\delta_r)$ (always negative)	3
Δh	$\arccos\{(\cos(\lambda_r-\lambda_s) - \sin\delta_s \sin\delta_r)/(\cos\delta_s \cos\delta_r)\}$ (always positive)	4
h_s	$\Delta h + h(\lambda_r)$	5
K	$(\sin\varphi \sin\delta_s + \cos\varphi \cos\delta_s \cos h_s)$	6
x	$N \cos\delta_s \sin h_s / K$	7
y	$N(\cos\varphi \sin\delta_s - \sin\varphi \cos\delta_s \cos h_s)/K$	8

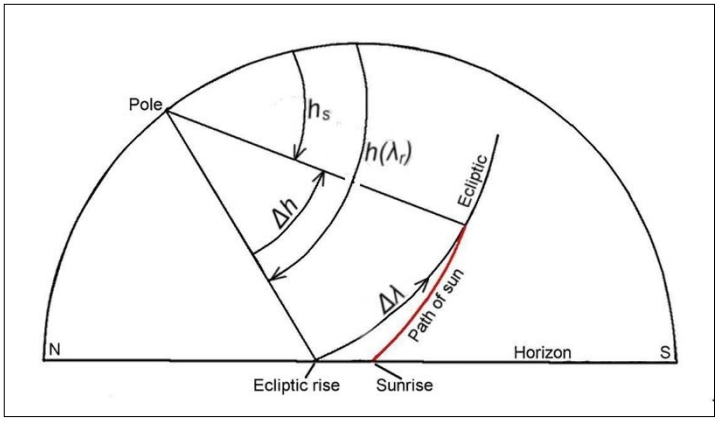

Fig. 3. The derivation of the ecliptic planetary arcs for the latitude of 51.5° N.

To examine the properties of the planetary hours the latitude of London (51½º) has been selected. The diagram of Fig. 3 shows the relationships of the various arcs, labelled with the symbols shown in the notation. Since sunrise, the sun has followed the path shown in red, centred on the pole of the sky. The ecliptic arc is centred on the ecliptic pole, 23.5º distant.

It is difficult to visualise the appearance of the hour lines on the sky. Fig. 4 may help: the lines are shown in terms of altitude and bearing on a horizon-based Mercator projection. The lines drawn are for solar longitudes 90º–180–270º, (summer to winter solstice) and would need reversal as a mirror image for the other half-year. Note the variable separations and that the earlier and later lines are approximately parallel to the horizon. For a large part of its length line 11 is very close to the horizon, within four degrees of altitude. The only positions of hour 6 which coincide with the meridian are those for the solstices.

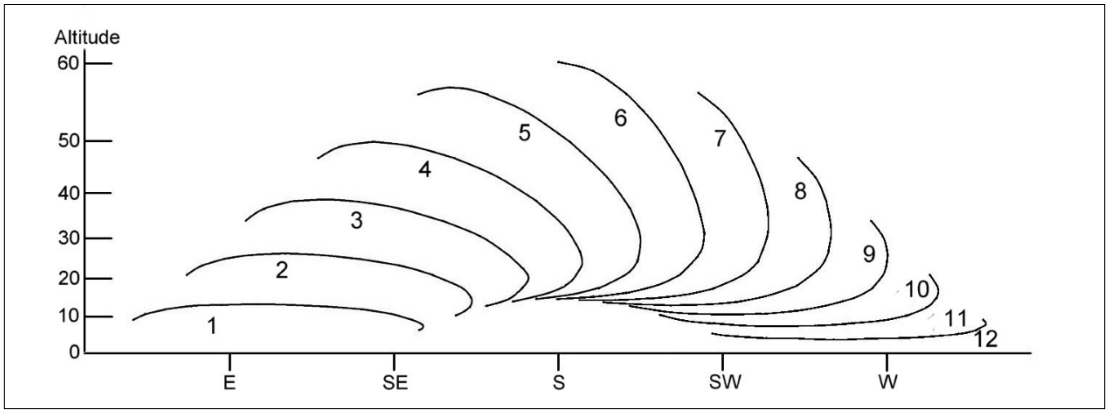

Fig. 4. The appearance of the ecliptic planetary hours on the sky, based on the Mercator projection.

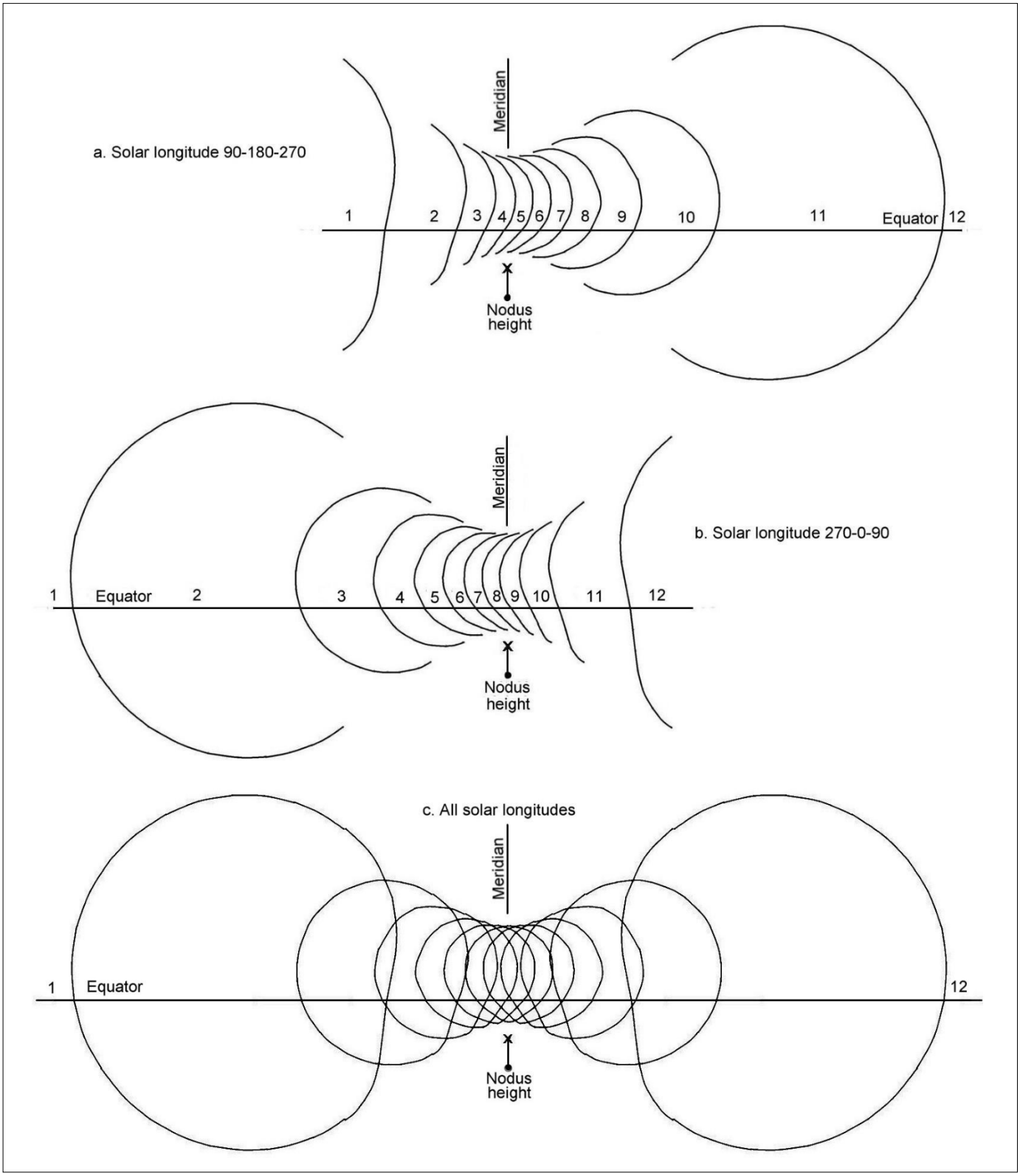

Fig. 5. The ecliptic planetary hours lines on a horizontal dial using the gnomonic projection. (a) for the Autumn half of the year, (b) for the Spring half and (c) combined for the whole year. The X *marks the location of the vertical gnomon with the nodus height shown.*

The appearance of the lines on the gnomonic projection of a horizontal sundial (viewed from the south) with a vertical gnomon and shadow-casting nodus is shown in Fig. 5a for longitudes 90–180–270º, with the equator indicated. Sunrise and sunset cannot be shown on this projection, and only the lines for the end of hour 1 and the beginning of hour 12 are present. The sub-nodus position is shown by a cross and the nodus height is indicated. Radial distance on the projection is proportional to the tangent of the zenith distance (90º – altitude) which accounts for the exaggerated spread of lines near the horizon. Fig. 5b shows the projection for the longitudes 270–0–90º half of the ecliptic, the reversal of the other half.

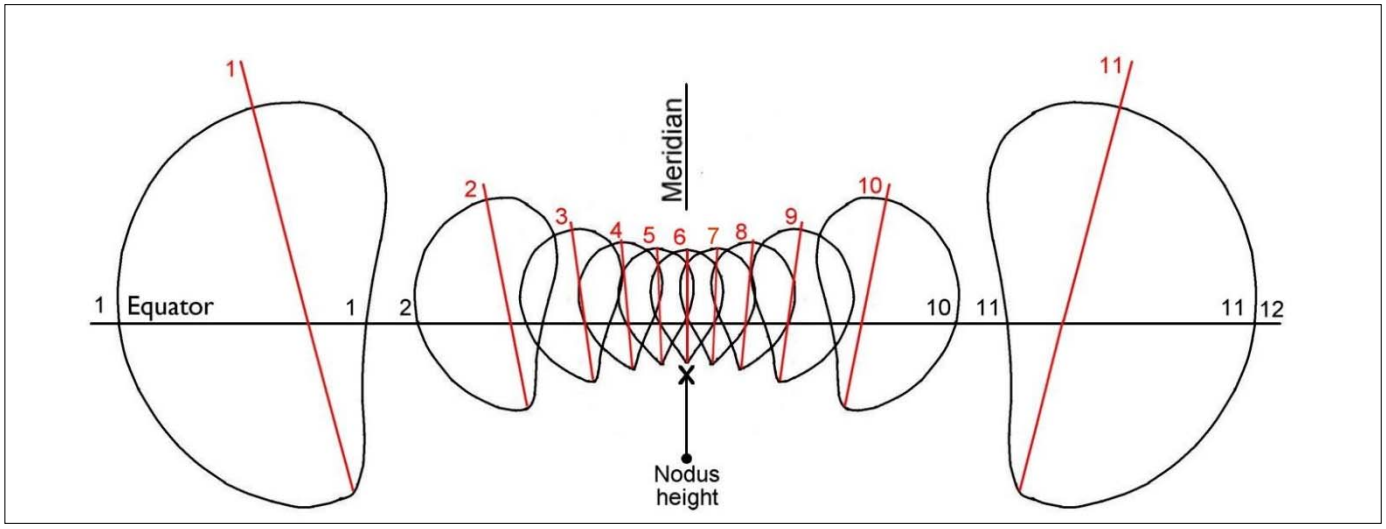

Fig. 6. A horizontal dial with ecliptic planetary hours for a latitude of 32°. The red lines represent the seasonal hours. The X *marks the location of the vertical gnomon with the nodus height shown.*

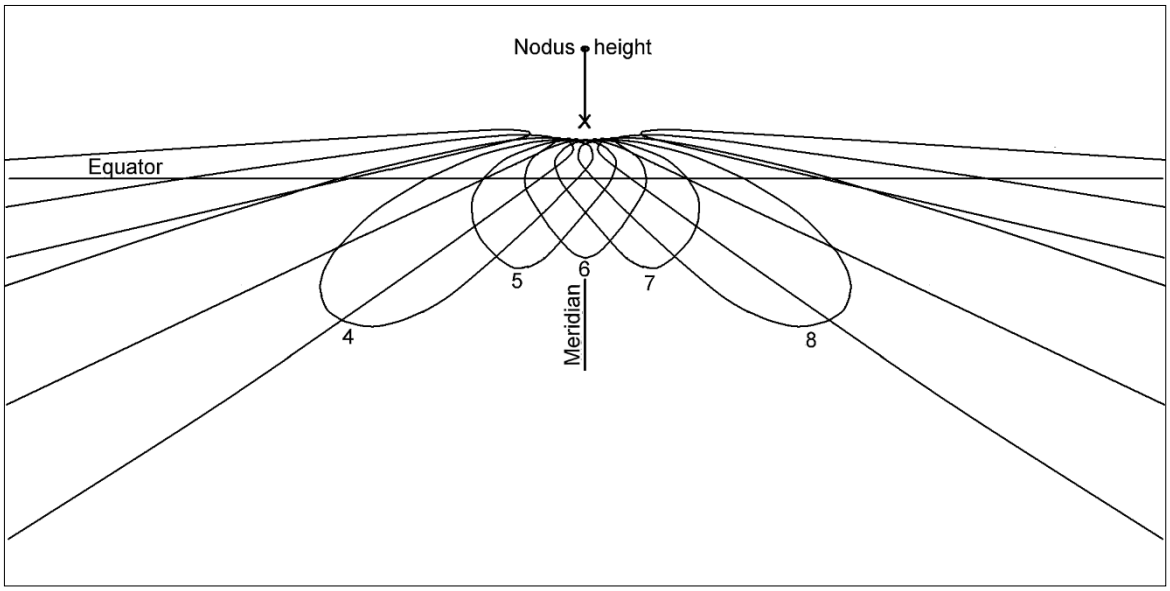

Fig. 7. A south-facing vertical dial showing planetary hours for latitude 51½°.

The combination of the hour lines for all longitudes is shown in Fig. 5c. It is obvious that such a dial with overlapping hour lines would be very difficult if not impossible to read. On the drawing it was found quite impracticable to label the lines with the appropriate hour numerals! The alternative would be to provide separate dials for each part of the year.

The system of these planetary hours is thought to have originated in lower Mesopotamia, at a latitude of perhaps 32°. Fig. 6 is a horizontal dial drawn for this latitude. Although the overlap of the lines is reduced, the appearance is still very confusing. The red lines on Fig. 6 represent the equally-spaced seasonal hours and it is not surprising that eventually the seasonal hours displaced the complexity of the old planetary hours in astrology and assumed their name.

For public display of planetary hours it is likely that vertical sundials would be preferred. In common with equal-hour south-facing dials, those parts of lines which lie north of or close to the east or west points cannot be shown. Fig. 4 indicates that this excludes a large section of hour lines 1 and 11 and smaller parts of lines 2, 3, 9 and 10. Fig. 7 is a south-facing vertical dial for latitude 51½°. Around the time of the winter solstice (closest to the cross marking the sub-nodus) the lines are very compressed and would be virtually unreadable. Fig. 8 is a south-facing dial for latitude 32º. Here, although the winter lines are better separated, the early and late hours are even more truncated (only 5, 6 and 7 are fully shown) and the high altitude of the sun in summer implies that a vertical dial to carry the full extent of the lines would need to be excessively tall. Vertical dials for planetary hours are not really a practicable proposition.

The Romans were very dependent upon astrology in their daily lives and many Greco-Roman dials are known. The majority appear to carry delineations for seasonal hours: can any of them be interpreted as planetary hours?

Tables of planetary hours which correlate them with local apparent solar time as shown on an equal-hour sundial can be prepared for every day of the year. Extracts from such a table are given by de Vries,[9] from a work by Crätschmairum (1626).[10]

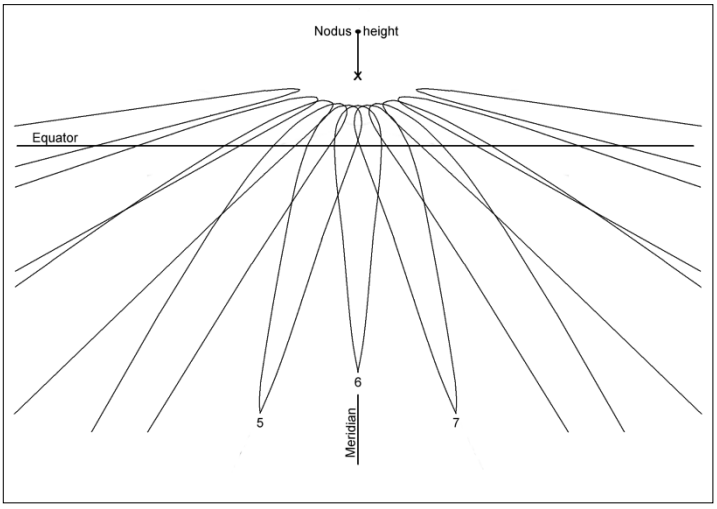

Fig. 8. A south-facing vertical dial showing planetary hours for latitude 32°.

The Planetary Hours on the Apian Triens

The zenith-centred stereographic projection of the triens showing the PLAN and JUDE (planetary and Jewish or seasonal) hours (Fig. 9) occurs among a number of other illustrations published by Philip Apian but due to his better-known father Peter.[11,12] This is the only example of this definition of planetary hours known to the authors. The triens projection is folded in half along the meridian AH and each line carries hour identifications for the morning and afternoon hours. Other features are a note of the design latitude (AD POLE ELEV. 47.48.49 GR.), a scale of degrees around the limb, lines of declination of the sun for the start of each zodiacal sign, an altitude scale (GRAD. ALTITUDE), and two apertures for sighting the sun. Alongside the meridian the zodiacal signs are identified and the declination range of each is divided into three.

From analysis of the positions of the PLAN hours it is found that they represent arcs of great circles which pass through the celestial equator at intervals of fifteen degrees and also through the north and south points of the horizon. On a horizontal dial they appear as straight lines parallel to the meridian.

For use, the triens would be fitted with a plumb-bob and cord passing through an aperture at A. With the instrument held vertically, the sun is sighted through the apertures and the altitude of the sun read from the freely-hanging cord on the limb scale. A bead on the cord is then set to this reading on the altitude scale and moved around until it meets the arc of declination appropriate to the zodiacal sign of the sun's current position. The planetary hour or the seasonal hour is found from the position of the bead among the hour lines, knowing whether the sun is before or after the meridian. The azimuth of the sun (measured from the east or west points of the horizon) can be found from the intersection of the limb scale with the cord.

On the stereographic projection of Fig. 9 the planetary hour arcs are centred on a line orthogonal to the meridian passing through the apex of the projection (representing the zenith) at distances and radii (where R is the radius of the arc of degrees):

$y = \mathrm{R}\cos\varphi/\tan h$

$r = \mathrm{R}/\sin\{\arctan(\tan h/\cos\varphi)\}$.

If continued beyond the declination lines they would intersect the meridian at point H, the projection of the south point of the horizon. On a horizontal dial the north and south points of the horizon are at infinity and the hour lines are parallel to the meridian and spaced at $N\tan h_s/\cos\varphi$,

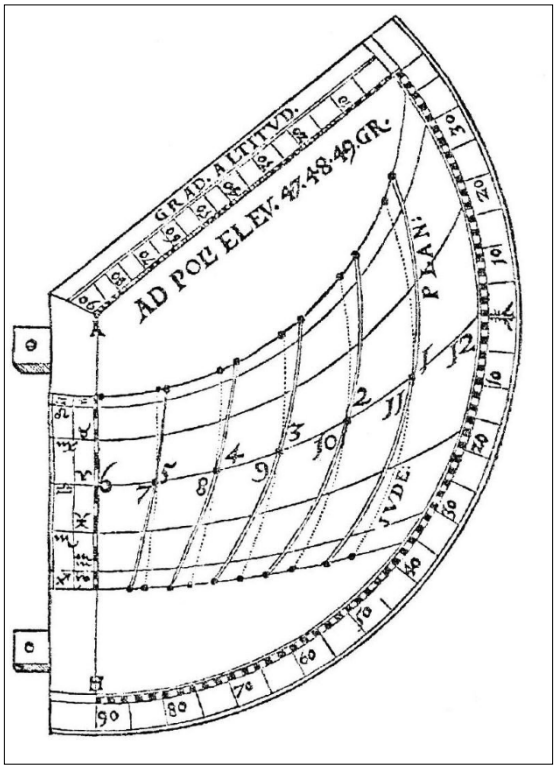

Fig. 9. A version of a 'triens' by Peter Apian delineated for planetary ('PLAN') and seasonal ('JVDE') hours.[12] It uses the horizontal stereographic projection.

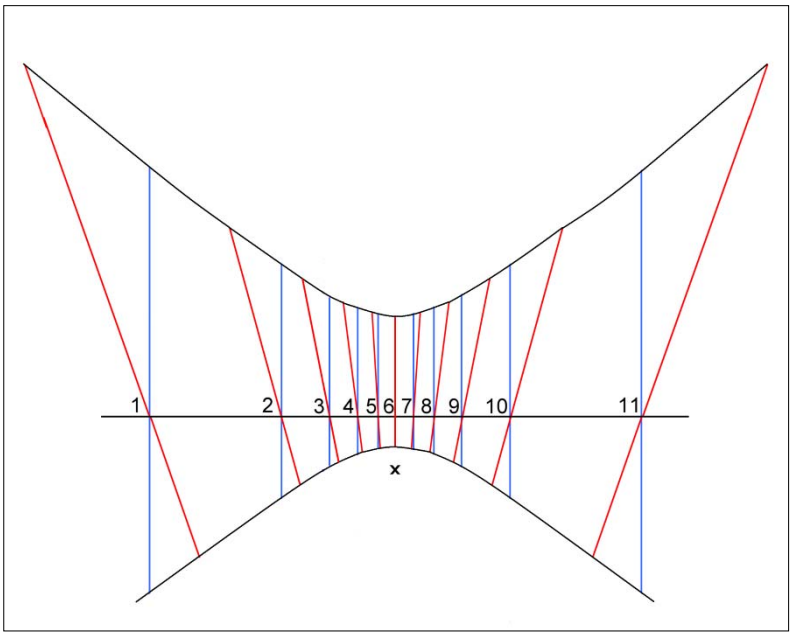

Fig. 10. Comparison of seasonal hours (red lines) and Apian planetary hours (blue lines) on a horizontal dial for latitude 51½°.

with a vertical gnomon and nodus height N. On a south-facing vertical dial the lines radiate from the base of a horizontal gnomon at angles $\arctan(\tan h_s/\cos\varphi)$ from the noon line.

Comparison of Seasonal Hours and Apian Planetary Hours

Although no such dial is known to the authors, it is possible that some dials apparently with seasonal hours are actually delineated for Apian hours. The appearance of both on a horizontal dial for latitude 51½° is shown in Fig. 10 with red lines for seasonal and blue for Apian hours. Both sets pass through the 15-degree points on the celestial equator, but the seasonal hours are inclined to the meridian instead of parallel. This inclination is dependent on the latitude, becoming less at lower latitudes and (to take the extreme case) for a location on the equator, where the semi-diurnal arc is always 90º and the poles are on the horizon, the seasonal, Apian, equal, Italian and Babylonian hours would all coincide in lines parallel to the meridian. But the ecliptic planetary hours would appear as distorted figure-eight shapes, as shown in Fig. 11.

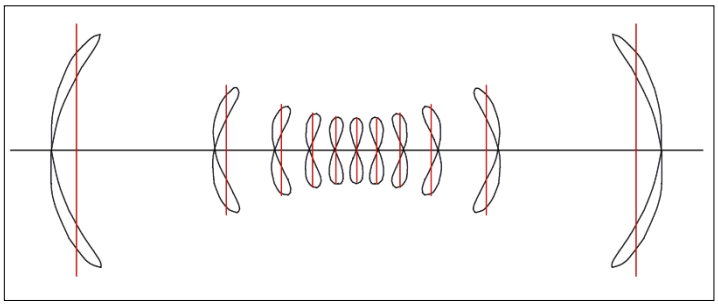

Fig. 11. A horizontal dial for a location on the equator. The distorted figure-eight shapes are the ecliptic planetary hours: the red lines indicate the seasonal and Apian hours.

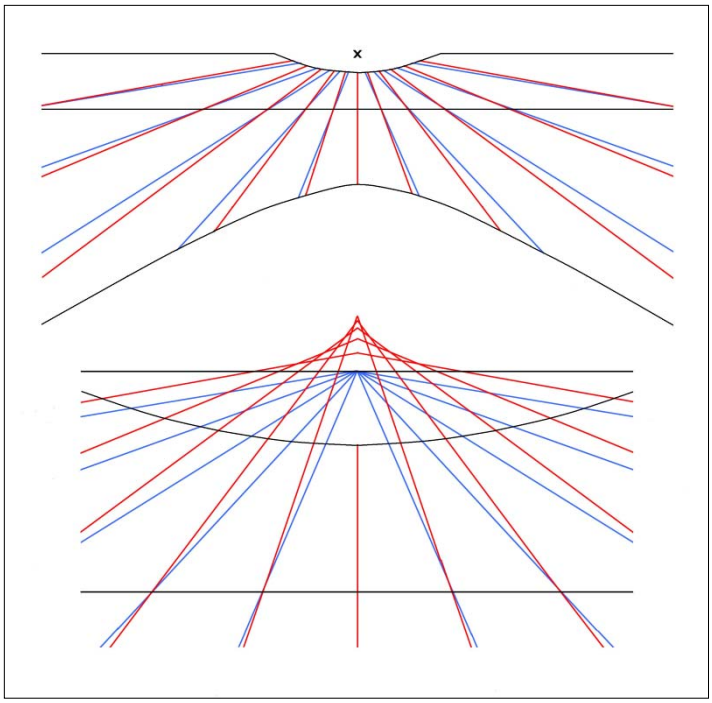

Fig. 12. Comparison of seasonal hours (red lines) and Apian planetary hours (blue lines) on a vertical south-facing dial at latitude 51½°. The upper diagram shows as much of the layout as can be conveniently included: the lower diagram is an enlargement of the central section showing how the lines intersect.

Seasonal and Apian hours on a south-facing vertical dial for latitude 51½° are shown in Fig. 12. The distinction between the two sets is not very obvious and for a real dial careful measurement might be necessary. One distinguishing feature is that the Apian hours if extended intersect in a point on the projection of the horizon, but the seasonal ones have no common intersection, as shown in the enlarged central section on Fig. 12.

Of course the majority of vertical dials will not face due south, having greater or lesser declining angles, but the above rule concerning the line intersections will still apply. The dial shown in Fig. 1a declines about 12° west and is drawn for seasonal hours.

Other Instruments:

The British use of seasonal hours appears to have been relatively limited. We have previously described[13] two horizontal dials by Isaac Symmes which carry them and two examples on unusual altitude dials by Humphrey Cole are known.[14] These use the shadow of a 45-degree gnomon to find equal hours and seasonal hours.

Conclusion

It is not really possible to give definite answers to most of the questions posed above. No dials carrying ecliptic planetary hours have come to the notice of the authors, but manuscript diagrams have been located.[9] If ever they were used, it seems possible that planetary hours were superseded in Roman times or earlier, and the extract from Agrippa indicates that in his time they were considered obsolete. It is difficult to envisage any current use for planetary or seasonal hours but some modern dials may carry them merely for interest. The hints given in this article may help to resolve any problems with identification of hour lines on old dials.

Brief Biographies

Heinrich Cornelius **Agrippa** von Nettesheim (1486–1535)[15] was a German occultist, natural philosopher and medical writer. He is also described as a magician, theologian, astrologer and alchemist. He was an exact contemporary of Nicholas Kratzer, whom he met at the University of Cologne and later, in 1510, in the English Court of Henry VIII, where Agrippa was a servant of Louis of France.[16]

Peter Apian (1495–1552, Petrus Apianus) was born in Saxony and studied at the University of Leisnig. He was a mathematician, cosmographer and also a printer of high-quality geographic and cartographic works. He is best-known for his 1524 *Cosmographicus Liber*, a work renowned for its diagrams with working volvelles. Also of

importance is his *Instrument Buch…* (1533) describing the construction of astronomical instruments. One of his 14 children was Philip Apian (1531–1589) who was also a mathematician and who did much to promote the work of his father. For a list of their works, see Zinner.[17]

Sacrobosco (c. 1195–c.1256, John of Holywood) was a monk and astronomer who taught at the University of Paris. He is believed to have been born in England, though there is considerable mystery about the full details of his biography.[3] He is credited with introducing the Hindu-Arabic number system into Europe and he also accurately described the defects of the Julian calendar centuries ahead of its replacement by the Gregorian one. His short book *Tractatus de Sphaera* ('The Sphere', c.1230) was hugely influential throughout the medieval period as an introduction to astronomy, providing a readable description of the Ptolemaic universe.

ACKNOWLEDGEMENTS

We are grateful to Nick Orders for photocopying parts of Drecker's book from the BSS Library. Walter Hofmann provided much assistance searching for extant Continental wall dials. The photograph of the San Benigno Canavese dial (Fig. 1a) was kindly supplied by Francesco Caviglia.

REFERENCES and NOTES

1 There are honourable exceptions, particularly the recent articles by Fer de Vries and the earlier scholarly book by Joseph Drecker (see refs 8 and 9).

2. A version of Sacrobosco's *Tractatus Sphæra* edited by Lynn Thorndike is at *www.esotericarchives.com/solomon/sphere.htm*

3. Olaf Pedersen: 'In Quest of Sacrobosco', *J. Hist. Astron.*, xvi, 175–220 (1985).

4. Heinrich Cornelius Agrippa von Nettesheim: *Three books of occult philosophy, translated out of the Latin by J. F.*, Book II, chap. xxxiv, London (1651). The original work *De Occulta Philosophia libra tres* was first printed in Cologne, (1531).

5. R.T. Gunther: *Early Science in Oxford – Vol V, Chaucer and Messahalla on the astrolabe*, Oxford (1929). The description of the planetary hours is on p. 51.

6. J.C. Eade: The Forgotten Sky – a guide to astrology in English Literature, Clarendon Press (1984).

7. A.E. Brae: *Chaucer's Treatise on the Astrolabe*, London, (1870).

8. Joseph Drecker: *Die Theorie der Sonnenuhren*, (1925). See Ch. XIV, Verdwendung der Sonnenuhr in der Astrologie, pp.72-75, for details of planetary hours.

9. F.J. de Vries: 'Ecliptical Planetary Hours', *NASS Compendium,* 16(1), 15–26 (March 2009). The article is an extension of earlier articles by the author and introduces a number of early manuscript drawings of ecliptic planetary hours located by Nicola Severino.

10. Eliam Crätschmairum, *Horologium Zodiacale,* 1626.

11. M. Lowne & J. Davis: 'The Horizontal Quadrant, Pt 1', *BSS Bull. 22(ii),*18 (2010).

12. Phillip Apian: *De utilitate triens, instrumenti astronomicinovi libellus*, Tubingen, 1586.

13. M. Lowne & J. Davis: 'Lines of Declination and Two Seventeenth Century Dials', *BSS Bull,* 19(iii), pp.128-134, (June 2007).

14. D. Vaughan: 'A very artificial workman: the altitude sundials of Humphrey Cole', in *Making Instruments Count*, 191–200, Anderson, Bennett & Ryan (Eds), Variorum (1993). A similar, shorter, article by the author is in *BSS Bull*., 11(i), 19-22 (1999)

15. Stanford Encyclopedia of Philosophy, *http://plato.stanford.edu/entries/agrippa-nettesheim/*

16. J.D. North: *Stars, Minds and Fate. Essays in ancient and medieval cosmology*, Hambledon Press (1989).

17. E. Zinner: *Deutsche und Niederländische astronomische instrumente des 11-8 jahrhunderts*, Beck'sche Verlagbuchhandlung, Munich, (1956).

For portraits and CVs of the authors, see *BSS Bull.* 23(ii).
For contact, use *john.davis@btinternet.com*.

Sefer Shimmush Tehillim

Herausgegeben von
BILL REBIGER

Texts and Studies in Ancient Judaism
137

Mohr Siebeck

Texts and Studies in Ancient Judaism

Texte und Studien zum Antiken Judentum

Edited by

Peter Schäfer (Princeton, NJ)
Annette Y. Reed (Philadelphia, PA)
Seth Schwartz (New York, NY)
Azzan Yadin (New Brunswick, NJ)

137

Sefer Shimmush Tehillim

Buch vom magischen Gebrauch der Psalmen

Edition, Übersetzung und Kommentar

herausgegeben von

Bill Rebiger

Mohr Siebeck

Bill Rebiger, geboren 1964; Studium der Judaistik und Philosophie in Berlin und Jerusalem; 2004 Promotion; wiss. Mitarbeiter am Institut für Judaistik an der Freien Universität Berlin.

e-ISBN PDF 978-3-16-151470-8
ISBN 978-3-16-149774-2
ISSN 0721-8753 (Texts and Studies in Ancient Judaism)

Die Deutsche Nationalbibliothek verzeichnet diese Publikation in der Deutschen Nationalbibliographie; detaillierte bibliographische Daten sind im Internet über *http://dnb.d-nb.de* abrufbar.

© 2010 Mohr Siebeck Tübingen.

Das Werk einschließlich aller seiner Teile ist urheberrechtlich geschützt. Jede Verwertung außerhalb der engen Grenzen des Urheberrechtsgesetzes ist ohne Zustimmung des Verlags unzulässig und strafbar. Das gilt insbesondere für Vervielfältigungen, Übersetzungen, Mikroverfilmungen und die Einspeicherung und Verarbeitung in elektronischen Systemen.

Das Buch wurde von Gottfried Reeg in Berlin mit dem Textverarbeitungsprogramm TUSTEP gesetzt, von Gulde-Druck in Tübingen auf alterungsbeständiges Werkdruckpapier gedruckt und von der Großbuchbinderei Spinner in Ottersweier gebunden.

Vorwort

Bei dem vorliegenden Buch handelt es sich um eine überarbeitete Fassung meiner Dissertation, die im Herbst 2004 vom Fachbereich Geschichts- und Kulturwissenschaften der Freien Universität Berlin angenommen wurde. Daß sie erst jetzt veröffentlicht wird, liegt einerseits an Verzögerungen durch editions- und satztechnische Probleme und andererseits an beruflichen Verpflichtungen, zu denen sich zusätzlich die äußerst langwierige Fertigstellung der beiden *Sefer ha-Razim*-Bände gesellte. Dieser Verzug konnte aber immerhin dafür genutzt werden, die judaistische Forschungsliteratur der letzten Jahre einzuarbeiten.

Meinem verehrten Lehrer Professor Dr. Peter Schäfer möchte ich dafür danken, daß er mir zunächst den Anstoß zu dieser Arbeit gab und diese dann mit Lob und Kritik begleitete und förderte. Ebenso gilt mein Dank Professorin Dr. Tal Ilan, die als Zweitgutachterin zur Verfügung stand und mir nicht zuletzt als hebräische Muttersprachlerin bei Übersetzungsproblemen half.

Von Herzen danke ich meiner langjährigen Kollegin Evelyn Burkhardt, die stets und geduldig mit Rat und Tat zur Seite stand. Meiner Kollegin Saskia Dönitz gebührt ebenso mein Dank für das Korrekturlesen einiger Übersetzungen. Michael Kohs hat die Mühe auf sich genommen, das komplette Manuskript zu korrigieren, wofür ich ihm danken möchte. Vieles, wenn nicht alles verdanke ich zwei Projekten zur jüdischen Magie unter der Leitung von Peter Schäfer, die durch die Deutsche Forschungsgemeinschaft gefördert wurden und in denen ich zunächst als studentischer und anschließend als wissenschaftlicher Mitarbeiter in die „Geheimnisse der Zauberei“ eingeführt wurde. Besonders seien an dieser Stelle meine früheren KollegInnen Irina Wandrey, Reimund Leicht und Giuseppe Veltri genannt, von denen ich unschätzbar vieles gelernt habe. Für sein anhaltendes Interesse an meiner Arbeit und für Hinweise auf Handschriften danke ich Gideon Bohak (Tel Aviv). Die umfangreichen Recherchen nach handschriftlichen Textzeugen wären ohne das Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts der Hebräischen Universität Jerusalem nicht möglich gewesen. Hier sei vor allem Abraham David für seine hilfreiche Unterstützung gedankt. Gottfried Reeg hat dankenswerterweise mithilfe des Textverarbeitungsprogramms TUSTEP diesen Band in bewährter Qualität gesetzt.

Den Bibliotheken des Jewish Theological Seminary New York, der Bodleian Library Oxford und des Wellcome Institut London danke ich für die

Erlaubnis, aus den in ihrem Besitz befindlichen Handschriften Texte zu edieren, sowie für die Unterstützung bei der Überprüfung der Transkriptionen an den Originalhandschriften.

Den Herausgebern der Reihe »Text and Studies in Ancient Judaism« bin ich zu Dank verpflichtet. Ebenso gilt mein Dank dem Verlag Mohr Siebeck und dort vor allem Georg Siebeck und Henning Ziebritzki.

Die Einsicht, daß der Zauber der Psalmen weniger in ihrem magischen Gebrauch als in ihrer teils berührenden, teils sogar bestürzenden Religiosität sowie ihrer kunst- wie klangvollen Poesie liegt, verdanke ich Katrin Rebiger, der ich diesen Band in Liebe widmen möchte.

Berlin, Februar 2010 Bill Rebiger

Inhaltsverzeichnis

Vorwort V

Abkürzungen X

1. Einleitung 1

1.1 Der magische Gebrauch von Psalmen im Judentum 2

1.2 Der *Sefer Shimmush Tehillim* 10

1.2.1 Einleitungsfragen 10

1.2.2 Literarische Struktur des Sefer Shimmush Tehillim . . 15

1.2.3 Ritualisierung im Sefer Shimmush Tehillim 23

1.2.4 Rezeptionsgeschichte 28

1.2.5 Übersetzungen 31

1.3 Christliche Handbücher zum magischen Gebrauch der Psalmen 33

1.4 Aufriß dieser Arbeit 35

2. Forschungsgeschichte 36

2.1 Alttestamentliche Erforschung der magischen Verwendung von Psalmen 36

2.2 Forschungen zum *Sefer Shimmush Tehillim* 38

3. Beschreibung der Textzeugen 44

3.1 Vorbemerkung 44

3.2 Siglen der Textzeugen 44

3.3 Handschriften 46

3.4 Ausgewählte Drucke 67

4. Redaktionsgeschichte 69

4.1 Redaktionsstadium A: Die früheste Fassung des *Sefer Shimmush Tehillim* 69

4.2 Redaktionsstadium B: Die ashkenazische Redaktion 70

4.3 Redaktionsstadium C: Die orientalischen Geniza-Fragmente des *Sefer Shimmush Tehillim* mit Namensbildung 71

4.4 Redaktionsstadium D: Die Entwicklung zum *textus receptus* . 72
4.5 Redaktionsstadium E: Die sefardische Rezension 74
4.6 Edition 76
5. Übersetzung 79
6. Kommentar 205
Vorbemerkungen 205

Literaturverzeichnis 307
Stellenregister 327
1. Bibel 327
2. Pseudepigrapha und Apokryphen 337
3. Neues Testament 337
4. Rabbinische Literatur 337
5. Mystisch-Magische Literatur 339
6. Geniza-Fragmente 340
7. Griechische Papyri 344
Autorenregister 345
Personen- und Sachregister 349
Register der *nomina barbara* 356

Edition 2*

Abkürzungen

Die Abkürzungen der Zeitschriften, Serien und Enzyklopädien sowie der biblischen Bücher, Apokryphen und Pseudepigraphen folgen S. SCHWERTNER, Internationales Abkürzungsverzeichnis für Theologie und Grenzgebiete, Berlin/ New York ^{2}1992. Die Abkürzungen der rabbinischen Schriften wie auch die Umschrift des Hebräischen folgen in der Regel den Vorschlägen von FJB 2, 1974, S. 64–73, die auch von Schwertner übernommen wurden.

Weitere Abkürzungen:

ABdRA	*Alfa-Beta de-Rabbi ʿAqiva*
AS	T.-S., Additional Series
Ar.	T.-S., Arabic Boxes
CUL	Cambridge University Library
DDD	K. VAN DER TOORN; B. BECKING; P. W. VAN DER HORST (Hg.), Dictionary of Deities and Demons in the Bible, Leiden/Boston/Köln ^{2}1999
ENA	E. N. Adler, Catalogue
HdRA	*Havdala de-Rabbi ʿAqiva* (ed. G. Scholem)
JTSL	Jewish Theological Seminary Library
Misc.	T.-S., Miscellaneous Boxes
MTKG	Magische Texte aus der Kairoer Geniza (ed. P. Schäfer; Sh. Shaked)
NS	T.-S., New Series
Or.	T.-S., Oriental Boxes
PGM	Papyri Graecae Magicae
PWCJS	Proceedings of the World Congress of Jewish Studies
SHL	Synopse zur Hekhalot-Literatur (ed. P. Schäfer)
SHR	*Sefer ha-Razim* (ed. B. Rebiger; P. Schäfer)
T.-S.	Taylor-Schechter Collection, Cambridge University Library
ZAC	Zeitschrift für Antikes Christentum

1. Einleitung

Heilige Schriften genießen *per definitionem* eine exklusive Bedeutung und Wertschätzung. Diese gehen aber nicht selten über die durch religiöse Autoritäten legitimierte Verwendung in Kult, Liturgie und Lehre hinaus. Das gilt vor allem in den Buchreligionen Judentum, Christentum und Islam, in deren Zentren jeweils Heilige Schriften stehen. So werden diese Schriften bereits in ihrer materiellen Verkörperung, beispielsweise als Rolle oder Kodex, wie Reliquien verehrt und magisch verwendet.[1] Einzelne Blätter der Bibel oder des Qurʾans können gefaltet als Amulette getragen oder den Toten mit ins Grab gelegt werden. Oder die Schriften werden als Orakel- und Losbücher benutzt, indem sie wahllos aufgeschlagen werden und der ins Auge fallende Vers mantisch bzw. prognostisch interpretiert wird. Für den gleichen Zweck ist es auch möglich, einen Kodex oder einen Druck mit einer Nadel zu durchstechen, um auf diese Weise den Vers zu finden, der die erwünschte Deutungsqualität aufweist. Die Heiligen Schriften können auch für ein Ordal zur Wahrheitsfindung verwendet werden, um über Schuld und Unschuld zu entscheiden.[2] Ein Beispiel für ein *iudicium in psalterio* aus der christlichen Kirche des 12. Jh. mag diese Praxis illustrieren:

> Ein Psalter wird bei dem Vers *Gerecht bist du, Herr, und richtig sind deine Urteile* (Ps 119,137) aufgeschlagen. Hier wird ein Holz, das oben mit einem Knauf versehen ist, so eingelegt, daß der letztere über das Buch hinausragt. Der Psalter wird nun fest geschlossen, und der Knauf in die Öffnung eines zweiten Holzes eingehenkt, daß das Buch hängen bleibt, sich aber bewegen kann. Das mit dem Knauf versehene Holz bildet mit dem Holz, in dessen

---

[1] Vgl. dazu die zahllosen Beispiele in: P. Ganz (Hrsg.), Das Buch als magisches und als Repräsentationsobjekt, Wiesbaden 1992; ferner Sh. Sabar, "Torah and Magic: The Torah Scroll and its Accessories in Jewish Culture in Europe and in Muslim Countries" (hebr.), in: Peʿamim 85, 2000, S. 149–179; H. Abramovitch; Sh. Epstein, "Driving Amulets in Jerusalem", in: MKQ 29, 1988, S. 163; M. D. Swartz, Scholastic Magic. Ritual and Revelation in Early Jewish Mysticism, Princeton 1996, S. 200f.

[2] Zu Belegen für die angeführten Praktiken vgl. J. Drobinsky, »Die Bibel im Dienste von Magie und Hexenglauben«, in: Afike Jehuda. FS, Prag 1929/30, S. 1–24; Ch. Habiger-Tuczay, Magie und Magier im Mittelalter, München 1992, S. 83–87; K. Schreiner, »Volkstümliche Bibelmagie und volkssprachliche Bibellektüre«, in: Volksreligion im hohen und späten Mittelalter, hrsg. von P. Dinzelbacher und D. R. Bauer, Paderborn 1990, S. 335–349.

Öffnung der Knauf steckt, einen rechten Winkel, dessen Schenkel auf beiden Seiten über das Buch hinausragen und von je einem Manne gehalten werden; vor diesen Männern steht der Verdächtige. Der eine von ihnen sprich dreimal: »Dieser hat die (gestohlene) Sache«, worauf der andere erwidert: »Er hat sie nicht«. Darauf sagt der Priester: »Das möge uns der offenbaren, durch dessen Entscheidung Himmel und Erde regiert werden«, und beginnt die Gebete. Unter Anrufung der Heiligen bittet er Gott, daß das Psalterium sich dem Sonnenlauf entsprechend, d. i. von Osten nach Westen, bewege, wenn der Verdächtige unschuldig sei, oder, falls er schuldig, von Westen nach Osten zurückgehe.[3]

Die magische Wirksamkeit von Heiligen Schriften kann mit deren Autorität, Offenbarungscharakter, göttlichem Ursprung, Alter, Authentizität oder – tautologisch – mit deren Heiligkeit begründet werden. Die Geschichte der magischen Literatur in Judentum und Christentum weist bei der Verwendung der Bibel eine Fokussierung auf ausgewählte, in irgendeiner Weise herausgehobene Verse oder Abschnitte auf.[4] In der spätantiken magischen Literatur des Judentums sind besonders häufig die Verse Gen 49,18; der Priestersegen Num 6,24–26; der Anfang des *shemaʿ* Dtn 6,4; Sach 3,2 und Ps 91 belegt.[5]

1.1 Der magische Gebrauch von Psalmen im Judentum

Die biblischen Psalmen sind im Judentum breitesten Volksschichten vertraut, nicht zuletzt durch ihren liturgischen Gebrauch.[6] Zahlreiche Psalmen werden z. B. jeden Tag im Rahmen des Morgengebetes (פסוקי דזמרה) gebetet. Der

---

[3] A. Franz, Die kirchlichen Benediktionen im Mittelalter, Bd. 2, Freiburg i.Br. 1909, S. 362f.; vgl. Schreiner, in: Volksreligion im hohen und späten Mittelalter, S. 342f. Zu Belegen für jüdische Adaptionen dieses Ordals vgl. G. Bohak, "Catching a Thief: The Jewish Trials of a Christian Ordeal", in: JSQ 13, 2006, S. 344–362, bes. S. 351 mit Anm. 22.

[4] Vgl. E. A. Judge, "The Magical Use of Scripture in the Papyri", in: Perspectives on Language and Text. Essays and Poems in Honour of F. I. Andersen, hrsg. von E. W. Conrad und E. G. Newing, Winona Lake 1987, S. 339–349; J. Trachtenberg, Jewish Magic and Superstition. A Study in Folk Religion, New York 1939, S. 104–108; E. E. Urbach, The Sages. Their Concepts and Beliefs, Cambridge 1987, S. 97f.

[5] Vgl. zur Verwendung von Bibelversen in der jüdischen Magie vor allem die Dissertation von D. Salzer, Die Magie der Anspielung. Form und Funktion der biblischen Anspielungen in den magischen Texten der Kairoer Geniza, Tübingen 2010 (im Druck); aus der älteren Sekundärliteratur vgl. auch L. Blau, Das altjüdische Zauberwesen, Budapest 1898, S. 68–71, 94; Trachtenberg, Jewish Magic, S. 104–113; K. E. Grözinger, Musik und Gesang in der Theologie der frühen jüdischen Literatur: Talmud, Midrasch, Mystik, Tübingen 1982, S. 166–170; L. H. Schiffman; M. D. Swartz (Hrsg.), Hebrew and Aramaic Incantation Texts from the Cairo Genizah. Selected Texts from Taylor-Schechter Box K1, Sheffield 1992, S. 37–40; J. Naveh; Sh. Shaked (Hrsg.), Magic Spells and Formulae, Aramaic Incantations of Late Antiquity, Jerusalem 1993, S. 22–31.

[6] Vgl. I. Elbogen, Der jüdische Gottesdienst in seiner geschichtlichen Entwicklung, Frankfurt a. M. 1931, S. 81–87; J. Maier, »Zur Verwendung der Psalmen in der synagogalen

inhaltliche Charakter der Psalmen, der Not und Klage genauso zum Ausdruck bringt wie Dank oder auch Fluch, spricht den Betenden in einer entsprechenden Situation unmittelbar persönlich an. Viele Psalmen sind darüber hinaus als individuelle Gebete komponiert, bei denen es dem Betenden leicht fällt, sich mit ihren Aussagen zu identifizieren. Wenngleich einzelne Psalmen, hier sei besonders an das Hallel (Pss 113–118) gedacht, schon relativ früh kultisch verwendet wurden, konnten sie sich erst durch den Einfluß der Volksfrömmigkeit in der synagogalen Liturgie durchsetzen. Es scheint, als hätten sich die Rabbinen gegen diese Entwicklung hartnäckig gewehrt. Eine wesentliche Begründung für deren Ablehnung bzw. Reserviertheit könnte der magische Gebrauch von Psalmen liefern.[7]

Es kann daher zunächst von einer individuellen Lesekultur der Psalmen im nachbiblischen Judentum gesprochen werden, die erst in der geschichtlichen Entwicklung ihren Sitz im Leben innerhalb synagogaler Liturgie und privater Gebetspraxis fand. Begleitet wurde diese Entwicklung durch die Verwendung von Psalmen in der rabbinischen Predigt, sei es als Proömiumsverse oder auch als eigentlicher Auslegungstext. So existieren eigenständige Psalmenhomilien z. B. in *Pesiqta Rabbati* oder vergleichbare Kompositionen in *Midrash Tehillim*. Aber auch unzählige Separathandschriften und -drucke zeugen von der Verbreitung und Beliebtheit des Psalters.

Der biblische David gilt bereits einigen Rabbinen nicht nur als Autor zahlreicher einzelner Psalmen – aufgrund der entsprechenden pseudepigraphischen Zuschreibungen in den Psalmen selbst –,[8] sondern des gesamten Psalters überhaupt.[9] In I Sam 16,14–23 wird eine Geschichte erzählt, in der vielleicht zum ersten Mal die Verwendung von Psalmen zum Zwecke der Heilung belegt ist.[10] In dieser Perikope wirkt der Musikant David als Exorzist, als ein böser Geist über Saul kommt und dieser um Hilfe ruft. In I Sam 16,23 heißt es:

Liturgie (Wochentag und Sabbat)«, in: Liturgie und Dichtung. Ein interdisziplinäres Kompendium. I. Historische Präsentation, hrsg. von H. Becker und R. Kaszynski, St. Ottilien 1983, S. 55–90.

[7] Vgl. G. Stemberger, »Psalmen in Liturgie und Predigt in der rabbinischen Zeit«, in: Der Psalter in Judentum und Christentum, hrsg. von E. Zenger, Freiburg i.Br./Basel/Wien 1998, S. 211.

[8] Der hebräische Psalter nennt in 73 Psalmen David als Verfasser; vgl. jeweils den ersten Vers in den Pss 3–9; 11–32; 34–41; 51–65; 68–70; 86; 101; 103; 108–110; 122; 124; 133; 138–145. Die griechische Übersetzung der Septuaginta zählt sogar 82 Psalmen, die David zugeschrieben werden.

[9] Vgl. bPes 117a; bBB 14b–15a; MTeh zu Ps 1,2; G. Bodendorfer, »Zur Historisierung des Psalters in der rabbinischen Literatur«, in: Der Psalter in Judentum und Christentum, hrsg. von E. Zenger, Freiburg i.Br./Basel/Wien 1998, S. 221–224.

[10] Vgl. auch I Sam 18,10.

Wenn der Geist von Gott über Saul kam, nahm David die Zither und spielte (darauf) mit seiner Hand. Und Saul fand Erleichterung, und es ging ihm besser, und der böse Geist wich von ihm.

Es ist hier zwar explizit nur von Davids Spiel auf der Zither die Rede, aber in der vielfältigen Auslegungstradition zu dieser Perikope wurde immer wieder vermutet, daß David zu dieser Begleitung die von ihm verfaßten Psalmen vorgetragen hat.[11] Die Frage, welchen Psalm David Saul vorgesungen hat, wird beispielsweise in Ps-Philo, Kap. 60, zu beantworten versucht. Dort wird ein apokrypher Psalm überliefert, den David gespielt haben soll, um Saul von seiner Besessenheit zu befreien.[12] In einem bilingualen, griechisch-aramäischen Silberamulett, das wahrscheinlich aus Tell el-Amarna stammt, wird auch auf Davids Vorspiel vor Saul verwiesen und Ps 18,3 zitiert.[13] Die babylonische Zauberschale M117 spielt im Kontext eines Beschwörungstextes gegen böse Geister, Fieber und den bösen Blick ebenfalls auf diese Episode von David und Saul an.[14] In einer weiteren Zauberschale heißt es innerhalb eines antidämonischen Beschwörungstextes: »Ich kniete nieder und betete an vor dem Haus Gottes. Ich lobpreiste und sang die Psalmen Davids.«[15]

Die Handschriftenfunde von Qumran sind auch für die Psalmenforschung von überragender Bedeutung. Es wurden nicht nur Textzeugen von biblischen Psalmen, sondern auch von apokryphen Psalmen entdeckt. Der Text der biblischen Psalmen aus Qumran bezeugt einen protomasoretischen Text, der auch im Vergleich mit der Septuaginta Varianten aufweist. Die spezifische Zusammenstellung der Psalmen in Qumran könnte zugleich Rückschlüsse auf einen proto- bzw. paramasoretischen Psalter erlauben, der in seiner Struktur z. T. stark vom masoretischen Text bzw. dem der Septuaginta abweicht.[16] Die Spezifik der Psalmenkompilationen von Qumran ist sicherlich durch ihre Funktion zu begründen, bei der allerdings oft unklar bleibt, ob sie kultisch-liturgisch und bzw. oder apotropäisch-exorzistischer Natur ist.

---

[11] Vgl. z. B. Flavius Josephus, Antiquitates Iudaicae 6.166–168; dazu G. Bohak, Ancient Jewish Magic. A History, Cambridge 2008, S. 99f.

[12] Vgl. D. J. Harrington, »Pseudo-Philo«, in: The Old Testament Pseudepigrapha, hrsg. von J. H. Charlesworth, Bd. 2, Garden City 1985, S. 373.

[13] Vgl. R. Kotansky; J. Naveh; Sh. Shaked, "A Greek-Aramaic Silver Amulet from Egypt in the Ashmolean Museum", in: Muséon 105, 1992, S. 8, Zeile 15f., vgl. auch S. 9, Zeile 21f.

[14] Vgl. D. Levene, A Corpus of Magic Bowls. Incantation Texts in Jewish Aramaic from Late Antiquity, London 2003, S. 77.

[15] Levene, Corpus of Magic Bowls, S. 101 (M145, Zeile 13).

[16] Vgl. H.-J. Fabry, »Der Psalter in Qumran«, in: Der Psalter in Judentum und Christentum, hrsg. von E. Zenger, Freiburg i.Br./Basel/Wien 1998, S. 137–163. Zu einem möglichen Zusammenhang mit der Struktur des *Sefer Shimmush Tehillim* in seinem frühesten Textstadium siehe unten Kapitel 1.2.1.

Bei den beiden Qumran-Fragmenten 4Q510 und 4Q511 handelt es sich um eine Sammlung von hymnenartigen Gebeten in Hebräisch, in die Beschwörungen und Verfluchungen von Dämonen eingebettet sind. Die beiden stark zerstörten Lederrollen lassen sich paläographisch in das letzte Viertel des 1. Jh. v. u. Z. datieren. Der Text ist in Sprache und Inhalt den biblischen Psalmen sehr ähnlich und verwendet teilweise dieselben *termini* wie z. B. תהלים, משכיל und שיר. In 4Q510 Frg. 1, Zeile 4–6, heißt es beispielsweise:

> Und ich als *maskil* künde die Majestät Seiner Hoheit, um in Schrecken und Furcht zu ver[setzen] alle Geister von Schadensengeln und Geister von Gestirnen (oder: Bastarden), Schakalen-Dämon, Lilit, Eulen und […], die einen plötzlichen Schlag ausführen, um einen Geist von Einsicht irrezuführen und um ihr Herz zu verstören.[17]

Die biblische Sangesbezeichnung *maskil* bezieht sich in Qumran offenbar auf eine institutionalisierte Form religiöser Autorität.[18] Deutlich ist in diesem Text der apotropäische Charakter, der sich in der Abwehr einer Reihe schadenbringender transzendenter Mächte zeigt. Zugleich ist es offensichtlich der Bezug auf Gott, den der *maskil* preist, der diesen Schutz versprechen kann. Obwohl sich diese magische Auseinandersetzung in den ausführlich geschilderten eschatologischen Kampf zwischen den »Söhnen des Lichts«, als die sich die Qumran-Gemeinde verstand, und den »Söhnen der Finsternis« kontextualisieren läßt, bleibt doch der »Sitz im Leben« solcher apotropäischen Hymnen unklar. In welchem (kultischen?) Rahmen und zu welchen Zeiten und Anlässen der *maskil* diese Texte sprach, ist leider nicht eindeutig dokumentiert. Möglicherweise sprach der *maskil* diesen apotropäischen Text öffentlich vor der Gemeinde, worauf das »Amen« am Ende verweisen könnte.[19]

Der herodianische Qumrantext 11Q11 = 11QApPs^{a}, der sehr fragmentarisch erhaltene Reste einer Rolle mit nichtbiblischen Psalmen sowie Ps 91 enthält, diente offensichtlich ebenfalls liturgisch-apotropäischen Zwecken.[20] Mehrfach

---

[17] Deutsche Übersetzung in: J. Maier, Die Qumran-Essener. Die Texte vom Toten Meer, Bd. 2, München/Basel 1995, S. 642; vgl. B. Nitzan, "Hymns from Qumran – 4Q510–4Q511", in: The Dead Sea Scrolls. Forty Years, hrsg. von D. Dimant und U. Rappaport, Leiden 1992, S. 53–63; Ph.S. Alexander, "Wrestling against Wickedness in High Places': Magic in the Worldview of the Qumran Community", in: The Scrolls and the Scriptures. Qumran Fifty Years After, hrsg. von S. E. Porter und C. A. Evans, Sheffield 1997, S. 319–324; Bohak, Ancient Jewish Magic, S. 107f.

[18] Vgl. B. Nitzan, Qumran Prayer and Religious Poetry, Leiden/New York/Köln 1994, S. 237, Anm. 45.

[19] So Alexander, in: The Scrolls and the Scriptures, S. 321.

[20] So Maier, Die Qumran-Essener, Bd. 1, S. 357; vgl. H. Lichtenberger, »Ps 91 und die Exorzismen in 11QPsAp^{a}«, in: Die Dämonen. Die Dämonologie der israelitisch-jüdischen und frühchristlichen Literatur im Kontext ihrer Umwelt, hrsg. von A. Lange, H. Lichtenberger und K. F. D. Römheld, Tübingen 2003, S. 416–421; J. P. M. van der Ploeg, «Un petit rouleau de psaumes apocryphes (11QPsAPa)», in: Tradition und Glaube. Das frühe Christentum

werden in den erhaltenen Textstücken Geister und Dämonen erwähnt, darunter möglicherweise auch namentlich Bel[ial]. Der apotropäische und eventuell exorzistische Charakter des fragmentarischen Textes wird durch Begriffe und Formulierungen wie z. B. »Heilung«, »beschwörend alle«, »zu töten eine Menschenseele«, »verfolgt einer von euch«, »Schwu[r]«, »es schlage dich YHWH mit«, »um dich zu verderben«, »mit dem Fluch des Ver[derbens]« oder »besess[en]« nahegelegt.[21] Die Schriftrolle endet mit Ps 91,1–14, wobei einige interessante Abweichungen vom masoretischen Text festzustellen sind.[22] In 11Q05 = 11QPs[a] 27,9f. werden im Kontext der Aufzählung der Psalmen, die David verfaßt haben soll, auch vier »Lieder zum Spielen über die פגועים« erwähnt. Da Ps 91 seit der rabbinischen Literatur als שיר של פגעין bezeichnet wird, scheint es möglich, die Psalmen in 11Q11 mit diesen vier Liedern zu identifizieren.[23] Allerdings legt der Kontext von 11Q05 eher einen Bezug zum Festkalenderzyklus nahe.[24]

Im rabbinischen Schrifttum finden sich nur vereinzelt Belege für den magischen Gebrauch von Psalmen. So heißt es in bPes 112a:

> Die Rabbanan lehrten: In den Nächten von Mittwoch und Schabbat darf man kein Wasser trinken, wegen der Gefahr. Hat man getrunken, so kommt sein Blut über sein eigenes Haupt. – Wegen welcher Gefahr? – Eines bösen Geistes. – Was mache man, wenn man Durst hat? – Man spreche die sieben Stimmen, die David über das Wasser gesprochen hat, und trinke nachher. Denn es heißt: *Die Stimme des Herrn ist über den Wassern, der Gott der Herrlichkeit donnert, der Herr über großen Wassern. Die Stimme des Herrn ist gewaltig, die Stimme des Herrn ist erhaben. Die Stimme des Herrn zerbricht die Zedern des Libanon. Die Stimme des Herrn sprüht Feuerflammen, die Stimme des Herrn erschüttert die Wüste, der Herr erschüttert die Wüste Kades. Die Stimme des Herrn macht Hirschkühe kreißen und läßt Zicklein vorzeitig gebären. Und in seinem Tempel ruft alles Herrlichkeit.* (Ps 29,3–5.7–9)

Die Rabbinen empfehlen die Zitation von Ps 29 gegen einen bösen Geist, der in zwei Nächten der Woche das Wassertrinken zu einer lebensbedrohlichen Gefahr werden läßt. Offensichtlich scheint dieser Psalm vor allem wegen der »sieben Stimmen, die David über das Wasser gesprochen« haben soll, für diesen Zweck geeignet zu sein. Diese Formulierung bezieht sich einerseits auf den Vers Ps 29,3 (*Die Stimme des Herrn ist über den Wassern*) und andererseits auf die Wendung *Stimme des Herrn*, die in Ps 29 insgesamt siebenmal

---

in seiner Umwelt. FS K. G. Kuhn, hrsg. von G. Jeremias, H.-W. Kuhn und H. Stegemann, Göttingen 1971, S. 128–139; E. Puech, «Les deux derniers Psaumes davidiques du rituel d'exorcisme, 11QPsAp[a] IV4-V14», in: The Dead Sea Scrolls, hrsg. von D. Dimant und U. Rappaport, Leiden 1992, S. 64–89; Nitzan, Qumran Prayer, S. 232–238; Alexander, in: The Scrolls and the Scriptures, S. 325–329; Bohak, Ancient Jewish Magic, S. 108–111.

[21] Vgl. die Übersetzung von Maier, Die Qumran-Essener, Bd. 1, S. 357–359.

[22] Vgl. dazu besonders Lichtenberger, in: Die Dämonen, S. 418f.

[23] Vgl. Ploeg, in: Tradition und Glaube, S. 129; Bohak, Ancient Jewish Magic, S. 110.

[24] So Maier, Die Qumran-Essener, Bd. 1, S. 341, Anm. 720.

vorkommt. Aus diesem Grund sollen auch nur die Verse für den magischen Gebrauch gesprochen werden, die diese Wendung enthalten.

Eine zweite wichtige rabbinische Belegstelle für den magischen Gebrauch von Psalmen wird in bShevu 15b überliefert:[25]

> Und (auch das) »Lied gegen Plagegeister« (שיר של פגעים)[26] oder, wie manche sagen, »Lied gegen Plagen« (שיר של נגעים). Manche sagen »(Lied gegen) Plagen«, denn es heißt: *Es wird keine Plage* (נגע) *deinem Zelt nahen.* (Ps 91,10) Und manche sagen »(Lied gegen) Plagegeister«, denn es heißt: *Es fallen tausend an deiner Seite.* (Ps 91,7)[27] Man liest *Wer im Schutz des Höchsten wohnt, bleibt im Schatten des Allmächtigen* (Ps 91,1) bis *denn du, Herr, bist meine Zuflucht, du hast den Höchsten zu deiner Wohnung gesetzt.* (Ps 91,9) Ferner liest man *Ein Psalm Davids, als er vor seinem Sohne Absalom floh* (Ps 3,1) bis *Bei dem Herrn ist die Hilfe; über dein Volk komme dein Segen. Sela.* (Ps 3,9)

Hier wird – neben Ps 3 – der Psalm herangezogen, dessen magischer Gebrauch überhaupt am häufigsten belegt ist: Ps 91, der an dieser Stelle als »Lied gegen Plagegeister« bzw. »Lied gegen Plagen« bezeichnet wird.[28] Wie in der unmittelbaren Fortsetzung impliziert wird,[29] soll dieser Psalm dem Schlafenden als Apotropäum vor bösen Geistern dienen.[30] Aber nicht der ganze Psalm soll magisch verwendet werden, sondern nur die ersten neun Verse, ohne daß diese Beschränkung begründet wird.

Wie in bShevu 15b wird Rabbi Yehoshuaʿ ben Lewi auch an einer anderen Stelle über den Zusammenhang von Schlaf und Psalmenrezitation genannt. So sagt er in dem Midrasch BerR 68,11 über den Patriarchen Jakob, daß dieser, als er bei Laban war,[31] zwanzig Jahre nicht geschlafen und zu diesem Zweck die fünfzehn Stufenlieder (Pss 120–134) rezitiert hat. Rabbi Shemuʾel bar Naḥman behauptet dagegen, daß Jakob den ganzen Psalter rezitiert hat.[32] Ungesagt bleibt allerdings, ob die Rezitation der Psalmen den Schlaf vertrieben und Jakob wach gehalten oder ob sie ihn vor den Schadegeistern und Dämonen der Nacht geschützt hat.

---

[25] Vgl. auch yShab 6,2/16 (8b) und die Parallele in yEr 10,10/3 (26c): Pss 3 und 91 dürfen am Schabbat als Schutz über eine Wunde gesprochen werden, solange man noch nicht (von Dämonen) geplagt worden ist. In bShab 67a wird dagegen auch die Heilung erlaubt.

[26] Siehe Rashi zur Stelle: »Schadegeister (מזיקין), die die Menschen schlagen (פוגעים).«; vgl. M. Jastrow, A Dictionary of the Targumim, the Talmud Babli and Yerushalmi, and the Midrashic Literature, Nachdruck Jerusalem o. J., S. 1135 s. v. פגעים: »evil spirits«.

[27] Für die tausend Gefallenen werden implizit die Plagegeister verantwortlich gemacht.

[28] Vgl. Elbogen, Der jüdische Gottesdienst, S. 121f.; Grözinger, Musik und Gesang, S. 168, Anm. 6.

[29] »Rabbi Yehoshuaʿ ben Lewi las diese Schriftverse (als Schutz gegen Dämonen) und schlief darauf ein.«; vgl. auch yBer 1,1/35 (2d).

[30] In gleicher Weise soll in bBer 5a nach Meinung von Rabbi Yiṣḥaq die Rezitation des *shemaʿ* vor dem Einschlafen die Schadegeister (מזיקין) fernhalten.

[31] Siehe Gen 28–31.

[32] Vgl. die Parallelen in BerR 74,11; Yalq wayeṣe 119 und 130.

Die apotropäische Funktion von Ps 91 wird auch im Midrasch BamR 12,3 thematisiert:

> Dieses »Lied gegen Plagegeister« (שיר זה של פגעים) sprach Mose, als er auf den Berg (Sinai) stieg, denn er fürchtete sich vor den Schadegeistern (מזיקין).[33]

Im Anschluß werden die einzelnen Verse dieses Psalms auf diese Funktion exegetisch zurückgeführt.[34]

Daß den Psalmen eine lebenserhaltende Wirkung zugesprochen wird, verdeutlicht beispielsweise eine aggadische Überlieferung in WaR 16,2 (ed. Margoliot, S. 349f.). Diese handelt von einem Hausierer, der in Sepphoris einen Psalter als Lebenselixier (סם חיים) anpreist. Diese Bezeichnung verweist einerseits auf ein Frömmigkeitsideal, das in Lektüre, Studium und Gebet der Psalmen besteht. Sie ist aber andererseits auch nicht weit von einem Verständnis der Psalmen als Vademecum für medizinisch-magische Zwecke entfernt.

Wie auch andere biblische Texte wurden und werden einzelne Psalmen separat in kunstvoller Kalligraphie geschrieben, graviert oder auch gedruckt, um sie als Amulett zu verwenden.[35] Die ästhetische Qualität soll hierbei die magische Potenz unterstreichen oder gar verstärken.

Einzelne Verse aus Psalmen sind auch in babylonischen Zauberschalen belegt. In einer Schale, die aus dem Iran stammt und gegen alle Arten von Leiden, Krankheiten, böse Zaubersprüche und Verfluchungen schützen soll, werden die beiden Verse Dtn 6,4 (Anfang des *shemaʿ*) und Ps 91,1 (»Lied gegen Plagegeister«) ineinander wortweise verzahnt verwendet.[36] In einer weiteren Zauberschale, die bemerkenswert ist, weil sie ausschließlich der Verfluchung einer bestimmten Person dient, wird neben zahlreichen biblischen Versen auch Ps 69,24.26 zitiert.[37] In einem Bronzeamulett, das in der Apsis einer Synagoge im Negev gefunden wurde und wahrscheinlich aus dem 6. Jh. stammt, ist Ps 94,1 belegt.[38] Er wird im Kontext eines Beschwörungstextes, der Schutz gegen jeden bösen Geist bewirken soll, zitiert.

Der wichtigste Handschriftenfund für das mediterrane Judentum vom frühen Mittelalter bis in die frühe Neuzeit stammt aus der Kairoer Geniza.[39] In

---

[33] Vgl. die Parallelen in TanB naso 27 (20a); Tan naso 23 (59a), MTeh 91,1 (396).

[34] Teilweise stimmen diese Exegesen mit denen der alttestamentlichen Forschung überein; vgl. unten Kapitel 2.1.

[35] Vgl. I. Shachar, Jewish Tradition in Art. The Feuchtwanger Collection of Judaica, Jerusalem 1981, z. B. die Abbildungen S. 22 (Nr. 5), S. 245 (Nr. 781), S. 247 (Nr. 783), S. 271 (Nr. 874), S. 273 (Nr. 875–877); vgl. auch M. D. Swartz, "The Aesthetics of Blessing and Cursing: Literary and Iconographic Dimensions of Hebrew and Aramaic Blessing and Curse Texts", in: Journal of Ancient Near Eastern Religions 5, 2005, S. 197.

[36] »Bowl 11«, Zeile 6f., in: J. Naveh; Sh. Shaked (Hrsg.), Amulets and Magic Bowls. Aramaic Incantations of Late Antiquity, Jerusalem/Leiden 1985, S. 184.

[37] »Bowl 9«, Zeile 6, in: ibid., S. 176.

[38] »Amulet 12«, Zeile 17f., in: ibid., S. 94.

den letzten Jahren wurden zahlreiche magische Fragmente aus diesem gigantischen Konvolut[40] ediert, übersetzt und kommentiert.[41] In vielen Sammlungen von magischen Anweisungen (*segullot*)[42] finden sich Beispiele für den magischen Gebrauch von Psalmen.[43] So heißt es in einem Geniza-Fragment aus dem 11. Jh. innerhalb eines Beschwörungstextes zur Abwendung von Bedrängnissen der Gemeinde:

> Sobald eine [bedrückende] Heimsuchung die Gemeinde befallen hat, sprich: *Wer im Schutz des Höchsten wohnt* (Ps 91,1) ganz.[44]

Ps 91 wird auch in dem hebräischen Beschwörungstext CUL T.-S. K 1.18, fol. 1a/20–25, herangezogen.[45] Allerdings wird der Psalm auf eine spezifische Weise verwendet, die folgendermaßen beschrieben wird: »mit der Macht der heiligen Kombination« (בכוח הצירוף הקדוש).[46] Entsprechend dieser »Kombination« werden die Initialen aller Wörter von Ps 91,1–9a genannt.[47] Die

---

[39] Vgl. den Überblick über die Geschichte der Entdeckung und den Bestand der Sammlung in Cambridge S. C. Reif, A Jewish Archive from Old Cairo. The History of Cambridge University's Genizah Collection, Richmond 2000; bis heute grundlegend ist die systematische Darstellung der Lebenswirklichkeit hinter den Geniza-Fragmenten von S. D. Goitein, A Mediterranean Society. The Jewish Communities in the Arab World as Portrayed in the Documents of the Cairo Genizah, 5 Bde., Berkeley/Los Angeles 1967–1988; zur Berücksichtigung jüdischer Magie durch Goitein vgl. M. R. Cohen, "Goitein, Magic, and the Geniza", in: JSQ 13, 2006, S. 294–304.

[40] Vgl. S. M. Wasserstrom, "The Magical Texts in the Cairo Genizah", in: Genizah Research After Ninety Years. The Case of Judaeo-Arabic, hrsg. von J. Blau und S. C. Reif, Cambridge 1992, S. 160–166; id., "The Unwritten Chapter: Notes towards a Social and Religious History of Geniza Magic", in: Officina Magica. Essays on the Practice of Magic in Antiquity, hrsg. von Sh. Shaked, Leiden/Boston 2005, S. 269–293; G. Bohak, "Greek, Coptic, and Jewish Magic in the Cairo Genizah", in: BASPap 36, 1999, S. 27–44.

[41] Naveh/Shaked, Amulets; id., Magic Spells; Schiffman/Swartz, Incantation Texts; P. Schäfer; Sh. Shaked (Hrsg.), Magische Texte aus der Kairoer Geniza, 3 Bde., Tübingen 1994–1999. Im folgenden abgekürzt als MTKG I–III. Ein vierter Band ist in Vorbereitung.

[42] Der Terminus *segulla* bezeichnet hier als Gattungsbegriff eine Anweisung für eine magische Praktik oder ein magisches Rezept. Der Begriff bedeutet wörtlich »(gute) Eigenschaft« oder übertragen »erprobtes Mittel« und bezieht sich auf die (magische) Qualität einer Pflanze, eines Gebets, eines nomen barbarum usw.; vgl. MTKG I, S. 5–9; G. Veltri, Magie und Halakha. Ansätze zu einem empirischen Wissenschaftsbegriff im spätantiken und frühmittelalterlichen Judentum, Tübingen 1997, S. 229; I. Löw, Die Flora der Juden, Nachdruck Hildesheim 1967, Bd. 4, S. 344–347.

[43] Vgl. Salzer, Magie der Anspielung, S. 109–129.

[44] CUL T.-S. NS 153.162, fol. 1b/16f. (Nr. 36, MTKG II, S. 199).

[45] Dieses Fragment wurde zweimal ediert: Schiffman/Swartz, Incantation Texts, S. 71; Naveh/Shaked, Amulets, S. 152 (= »Geniza 10«).

[46] Vgl. den Kommentar zur Stelle in: Schiffman/Swartz, Incantation Texts, S. 78.

[47] Die Beschränkung auf die ersten neun Verse von Ps 91 entspricht bShevu 15b; siehe oben.

Initialen werden zu Gruppen von zwei bis vier Buchstaben zusammengefaßt und ergeben auf diese Weise kryptische *nomina barbara*, deren Bildungsprinzip nicht sofort decodiert werden kann. Die gleiche Technik wird z. B. auch in einem Amulett, das vor Lebensgefahr schützen soll, eingesetzt. Die Initialen des gesamten Ps 91, der hier – wie in älteren Textzeugen häufig – schon mit Ps 90,17 beginnt, formen hier aber nicht *nomina barbara*, sondern kalligraphisch eine *menora*.[48]

Die Pss 55; 18 und 90 werden in dem Geniza-Fragment CUL T.-S. K 1.25*, fol. 1b/11–2a/25 (Nr. 34, MTKG II, S. 177f.), im Anschluß an Gebete mit und ohne Beschwörungscharakter fast vollständig zitiert. Eine arabische Übersetzung von Ps 79,1–3 wird in dem mehrsprachigen Fragment CUL T.-S. K 1.56, fol. 2b/4–7 (Nr. 2, MTKG I, S. 33), im Kontext eines Schadenzaubers verwendet.

1.2 Der *Sefer Shimmush Tehillim*

1.2.1 Einleitungsfragen

Die bisher aufgeführten Beispiele können als *shimmushe tehillim* (»magische Verwendungen von Psalmen« oder »magische Gebrauchsanweisungen von Psalmen«) bezeichnet werden.[49] Das Proprium von *shimmushe tehillim* liegt nun darin, daß der Text der Psalmen selbst als wesentliche (und häufig auch einzige) *materia magica* verwendet wird.[50] Die Aktualisierung des Textes der Psalmen in der magischen Handlung erfolgt entweder mündlich oder schriftlich. Relativ eigenständige Sammlungen von *shimmushe tehillim* lassen sich bereits unter den Geniza-Fragmenten nachweisen.[51] Diese Sammlungen sind nach Zweckangaben geordnet und folgen nicht der numerischen Abfolge der Psalmen im Psalter. Sie sind mitunter unmittelbar in ähnlich strukturierte Sammlungen von weiteren *segullot*, die keine Psalmen heranziehen, eingearbeitet.[52]

---

[48] Vgl. E. Davis; D. A. Frenkel, The Hebrew Amulet (hebr.), Jerusalem 1995, S. 19–21. Zur Darstellung von Ps 67 in Form einer *menora* siehe den Kommentar zu § 73.

[49] Zur magisch-theurgischen Bedeutung der Wurzel שמש siehe unten den Kommentar zu § 1.

[50] Vgl. den Begriff *materia magica linguistica* von D. Salzer, »Biblische Anspielungen als Konstitutionsmerkmal jüdischer magischer Texte aus der Kairoer Geniza«, in: Was ist ein Text? Alttestamentliche, ägyptologische und altorientalische Perspektiven, hrsg. von L. Morenz und S. Schorch, Berlin/New York 2007, S. 342.

[51] Vgl. CUL T.-S. K 1.28, fol. 3a–b (Nr. 10, MTKG I, S. 138f.); CUL T.-S. NS 324.92 (Nr. 83, MTKG III, S. 358–360); CUL T.-S. K 1.96 (Nr. 84, MTKG III, S. 367–369).

[52] Vgl. CUL T.-S. K 1.28, fol. 1a–2b (Nr. 10, MTKG I, S. 135–138).

Von den *shimmushe tehillim*-Sammlungen ist ein regelrechtes Handbuch zu unterscheiden, das sich ausschließlich dem magischen Gebrauch der Psalmen widmet und den Titel *Sefer Shimmush Tehillim* (»Buch zum magischen Gebrauch der Psalmen«) trägt. Dieses systematisch aufgebaute Werk orientiert sich an der numerischen Anordnung der Psalmen im Psalter und weist ihnen jeweils bestimmte Zweckangaben zu, die durch bestimmte magische Praktiken erreicht werden sollen. Das Handbuch hat eine komplexe Entwicklungs- und Redaktionsgeschichte durchlaufen, die erst um 1500 zum Abschluß kam.[53]

Die ältesten Textzeugen stammen aus der Kairoer Geniza und können ins 11. Jh. datiert werden.[54] Zwar werden in dieser frühesten Fassung des *Sefer Shimmush Tehillim* zahlreichen Psalmen entsprechend ihrer numerischen Folge im Psalter Zweckangaben und Anweisungen für Praktiken zugeordnet, aber längst nicht allen Psalmen. Auffällig ist, daß zahlreichen Psalmen, besonders im letzten Drittel des Psalters, kein magischer Gebrauch zugeordnet ist. Diese Beschränkung der Auswahl wird an keiner Stelle begründet und hinsichtlich möglicher Kriterien können nur Vermutungen angestellt werden. Im folgenden sollen überblicksartig einige Aspekte der Text-, Redaktions- und Rezeptionsgeschichte des Psalters rekapituliert werden, um mögliche Gründe für die spezifische Struktur der ältesten Textzeugen des *Sefer Shimmush Tehillim* zu eruieren.

Die Psalmen im Psalter lassen sich in verschiedener Weise in Gruppen zusammenfassen. Zunächst einmal ist der Psalter, analog zum Pentateuch, in fünf Bücher unterteilt. Weitere Gruppierungen können nach den musikalischen Bezeichnungen der Psalmenüberschriften (מזמור, שיר, משכיל usw.), nach den Verfasserangaben (David, Asaf, Korach usw.), nach Gattungen (Hymnen, Thronbesteigungslieder, Klagelieder usw.), Gottesbezeichnungen (Tetragramm, *elohim*, Epitheta) sowie weiteren textlichen Kriterien vorgenommen werden.[55] Aber alle genannten Unterteilungen und Gruppierungen decken sich in keiner Weise mit der Psalmenauswahl der frühesten Fassung des *Sefer Shimmush Tehillim*. Hier kann vielleicht die Redaktionsgeschichte des Psalters Aufschluß geben. Umfang, Zusammensetzung, Unterteilung und Reihenfolge der Psalmen im Psalter waren bis zur Kanonisierung – im masoretischen Text, in der Septuaginta bzw. in der Vulgata – fluktuierend bzw. variierend.

Aus Qumran sind eine ganze Reihe von protomasoretischen Psalmenkompilationen bekannt.[56] Auffällig sind z. B. die Sprünge in der Zählung der Psal-

---

[53] Siehe unten Kapitel 4 zur Redaktionsgeschichte.

[54] Siehe die Erstedition in: SCHÄFER/SHAKED, MTKG III, S. 202–284 (Nr. 78–80).

[55] Vgl. K. SEYBOLD, Die Psalmen. Eine Einführung, Stuttgart 1991, S. 94–107; M. MILLARD, »Zum Problem des elohistischen Psalters. Überlegungen zum Gebrauch von יְהוָה und אֱלֹהִים im Psalter«, in: Der Psalter in Judentum und Christentum, hrsg. von E. Zenger, Freiburg i.Br./Basel/Wien 1998, S. 75–100.

[56] Vgl. FABRY, in: Der Psalter in Judentum und Christentum, S. 137–163.

men, d. h. Auslassungen von Psalmen bzw. eine andere numerische Abfolge als im masoretischen Psalter. Die Anzahl der Sprünge sowie die Implementierung apokrypher Texte ist im vierten und besonders im fünften Psalmenbuch am größten. Das weist darauf hin, daß der letzte Teil des Psalters auch zuletzt fixiert wurde.[57] Von den in keiner Psalmenhandschrift aus Qumran bezeugten Psalmen fehlen die Pss 32; 58; 73–75; 87; 90; 106; 110; 111 und 117 auch im *Sefer Shimmush Tehillim* in seinem frühesten Textstadium. Wenngleich hier keine vollständige Kongruenz bei den fehlenden Psalmen vorliegt, wird doch mit dem Qumranbefund eine proto- bzw. paramasoretische Psalmenkompilation mit spezifischen Auslassungen, die dem *Sefer Shimmush Tehillim* ursprünglich vorgelegen haben könnte, zumindest vorstellbar.

Eine Konzentration auf die ersten Bücher des Psalters weist auch der *Midrash Tehillim*, der in die späte gaonäische Zeit datiert werden kann, auf. Die handschriftliche Bezeugung dieses Textes umfaßt nur die Pss 1–119. Der zweite Teil mit den Pss 119–150 wurde erst viel später, zu Anfang des 16. Jh., gedruckt und entstammt größtenteils dem *Yalqut Shimʿoni*.[58] Dieser Befund zur Redaktion dieses Midrasch könnte die Annahme stützen, daß die früheste Fassung des *Sefer Shimmush Tehillim* auf einer Vorlage basiert, die den letzten Teil des Psalters unberücksichtigt läßt. Dennoch besteht ein wesentlicher Unterschied darin, daß *Midrash Tehillim* alle Psalmen von Pss 1–119 aufweist und im Gegensatz zur frühesten Fassung des *Sefer Shimmush Tehillim* keine Auslassung von Psalmen kennt.

Im 13. Jh. wurde die früheste Fassung des *Sefer Shimmush Tehillim* redaktionell bearbeitet, indem zwei neue literarische Bausteine ergänzt werden. Erstens wurden zahlreichen, aber nicht allen Psalmen magische Namen zugeordnet, die jeweils aus bestimmten Buchstaben des Psalms abgeleitet werden.[59] Zweitens wurde ein magisch-liturgischer Text[60] einigen wenigen Psalmen und deren magischen Anweisungen hinzugefügt. Diese redaktionellen Bearbeitungen sind mit großer Wahrscheinlichkeit in den Kreisen der *Haside Ashkenaz* vorgenommen worden. Der älteste europäische Textzeuge für den *Sefer Shimmush Tehillim*, die ashkenazische Handschrift Oxford, Bodl. Library 1531 (hier: O1531), die auf den Anfang des 14. Jh. datiert werden kann, ist der wichtigste Beleg für diese Einschätzung.[61] Es liegt damit nahe, daß auch die weitere orientalische Überlieferung und Textgestalt durch den von O1531 bezeugten Textbestand beeinflußt wurde.[62]

---

[57] Vgl. ibid., S. 147–151 und 159.

[58] Vgl. G. Stemberger, Einleitung in Talmud und Midrasch, München 1992, S. 315f.

[59] Siehe unten Kapitel 1.2.2 d) Namensnennung und -ableitung.

[60] Siehe unten Kapitel 1.2.2 e).

[61] Vgl. die Handschriftenbeschreibung unten Kapitel 3.

[62] Zur möglichen Beeinflussung der orientalischen Überlieferung magischer Texte durch die redaktionellen Bearbeitungen der *Ḥaside Ashkenaz* vgl. R. Leicht, "Some Observations

In den folgenden Jahrhunderten der Überlieferungsgeschichte dieses Textes läßt sich anhand der handschriftlichen Textzeugen die Tendenz, systematisch alle Psalmen mit magischen Anweisungen zu versehen, beobachten. Diese Entwicklung war spätestens in der Mitte des 16. Jh. mit dem Erstdruck abgeschlossen.

Mit der *editio princeps* (hier: S1551), die in der norditalienischen Stadt Sabbioneta im Jahre 1551 gedruckt wurde,[63] setzte sich ein *textus receptus* durch, der bis heute weitgehend unverändert nachgedruckt wird. Folgende Drucke seien hier aus dem Katalog der Jerusalemer Nationalbibliothek in chronologischer Reihenfolge aufgelistet:

Krakau 1648 (hier: K1648)
Amsterdam 1658 (hier: AM1658)
Livorno 1797
Livorno 1856
Rödelheim ca. 1870
Livorno 1875
Livorno 1886
Lodz 1931
Jerusalem 1934
Jerusalem 1974
Jerusalem 1986
New York 1988
Jerusalem 1990er
Bene Baraq 1996
Ashdod 1998 (hier: AS1998)
Monroe (New York) 1999
Jerusalem ca. 2003.

So weist noch die im Jahre 1998 in der israelischen Stadt Ashdod gedruckte Edition des *Sefer Shimmush Tehillim* (hier: AS1998) weitgehend die gleiche Textgestalt wie der Erstdruck auf.[64]

Des weiteren existiert eine klar vom *textus receptus* zu unterscheidende sefardische Rezension, die ausschließlich handschriftlich bezeugt wird.[65]

---

on the Diffusion of Jewish Magical Texts from Late Antiquity and the Early Middle Ages in Manuscripts from the Cairo Genizah and Ashkenaz", in: Officina Magica. Essays on the Practice of Magic in Antiquity, hrsg. von Sh. Shaked, Leiden/Boston 2005, S. 213–231.

[63] Zu diesem Druckort vgl. D. Amram, The Makers of Hebrew Books in Italy. Being Chapters in the History of the Hebrew Printing Press, London 1963, S. 288–295 und 303f. (unvollständige Liste der in Sabbioneta gedruckten Bücher, ohne *Shimmush Tehillim*).

[64] *Sefer Tehillim … Sefer Shimmush Tehillim* (hebr.), Ashdod 1998.

[65] Ron Barkai hat als Erster auf die sefardische Rezension hingewiesen; siehe unten Kapitel 2.2 Forschungen zum *Sefer Shimmush Tehillim* und Kapitel 4.5 der Redaktionsgeschichte.

Die sefardische Rezension läßt sich erst mit dem 15. Jh. bezeugen und dürfte auch nicht wesentlich früher entstanden sein. Wie die Bezeichnung dieser Rezension bereits anzeigt, ist sie im sefardischen Kulturkreis, und zwar im christlichen Spanien, entstanden.[66] Diese Provenienz stimmt mit der handschriftlichen Textbezeugung überein[67] und stützt sich auch auf einzelne Formulierungen im Text.[68] Die sefardische Rezension zeichnet sich dadurch aus, daß fast allen Psalmen entsprechend ihrer numerischen Abfolge im Psalter mindestens eine magische Anweisung zugeordnet wird. Ein zweites Proprium der sefardischen Rezension besteht in dem überaus großen Anteil magisch-liturgischer Texte, die fast allen Psalmen und ihren Anweisungen hinzugefügt sind. Diese magisch-liturgischen Texte sind vor allem auf das Bekenntnis der Sünden und das Versprechen der Buße fokussiert.[69]

Beide Rezensionen, der *textus receptus* bzw. seine Vorstufen und die sefardische Rezension, stehen miteinander in z. T. sehr enger redaktionsgeschichtlicher Beziehung.[70]

Die Sprache der Vorläufer des *textus receptus* ist in den ältesten Textzeugen bis auf die hebräischen Psalmenzitate palästinisches Aramäisch bzw. eine aramäisch-hebräische Mischform. Letztere Sprachform wird in frühmittelalterlichen magischen Texten aus dem palästinisch-ägyptischen Raum häufig bezeugt.[71] Die wenigen griechischen Fremd- und Lehnwörter in den frühesten Textzeugen müssen nicht zwangsläufig auf eine Entstehung in einem griechischsprachigen Umfeld hindeuten, weil diese auch dauerhaft Eingang in den hebräischen Sprachgebrauch gefunden haben können. Im weiteren Verlauf der Textgeschichte wurden die griechischen und aramäischen Wörter zum überwiegenden Teil ins Hebräische übersetzt.

Weder in der rabbinischen Literatur noch in den zeitlich nachfolgenden gaonäischen Schriften[72] und den karäischen Polemiken[73] findet sich ein Hin-

---

[66] Vgl. R. Barkai, «L'Us dels Salms en la Màgia jueva de L'Edat Mitjana i el Renaixement: El Llibre Shimush Tehillim» in: La Càbala, hrsg. von R. Barkai, E. Gutwirth, M. Idel u. a., Barcelona 1989, S. 26.

[67] Siehe unten Kapitel 4.5 der Redaktionsgeschichte.

[68] Vgl. §§ 58, 124 und 180; siehe jeweils den Kommentar.

[69] Siehe unten Kapitel 1.2.2 e).

[70] Siehe unten Kapitel 4.5.

[71] Vgl. z. B. »Amulet 4«, in: Naveh/Shaked, Amulets, S. 54–60; JTSL ENA 2871, fol. 7a–8b (Nr. 28, MTKG II, S. 126–131); CUL T.-S. K 12.29 (Nr. 38, MTKG II, S. 217–226); CUL T.-S. AS 142.31 (Nr. 39, MTKG II, S. 227–231); JTSL ENA 1177, fol. 16a (Nr. 41, MTKG II, S. 240–245); CUL T.-S. K 1.163 (Nr. 42, MTKG II, S. 246–257).

[72] Vgl. K. Herrmann, "Jewish Mysticism in the Geonic Period: The Prayer of Rav Hamnuna Sava", in: Officina Magica. Essays on the Practice of Magic in Antiquity, hrsg. von Sh. Shaked, Leiden/Boston 2005, S. 171–212.

[73] Der Negativbefund in den karäischen Polemiken wider die Magie ist angesichts der Nennung zahlreicher prominenter Werke der jüdischen Magie (u. a. *Sefer ha-Razim*, *Sefer*

weis auf ein *Sefer Shimmush Tehillim*. Sowohl sprachlich als auch inhaltlich kann daher die Entstehung der frühesten Fassung dieses Handbuchs eher gegen Ende der gaonäischen Epoche in Palästina oder angrenzenden Gebieten vermutet werden. Die spätere traditionelle pseudepigraphische Zuschreibung teilt diese Datierung, wenn sie Hai Gaon als Verfasser nennt.[74]

1.2.2 Literarische Struktur des Sefer Shimmush Tehillim

Der *Sefer Shimmush Tehillim* ist in beiden Rezensionen, sowohl der sefardischen Rezension als auch dem *textus receptus* in seinem literarischen Aufbau klar strukturiert. Folgende literarische Bausteine können unterschieden werden:[75]

a) Zitation des Psalms
b) Zweckangabe
c) Handlungsanweisung
d) Namensnennung und -ableitung
e) Magisch-liturgischer Text.

Die Reihenfolge dieser Bausteine kann dabei genauso variieren wie ihre Anzahl. Einzelne Bausteine können wiederholt werden, andere fehlen dagegen mitunter.

a) Zitation des Psalms

Häufig wird der Zitation des Psalms die Abkürzung für מזמור (»Psalm«) oder für פסוק bzw. פיסקא (»Vers« bzw. »Abschnitt«) vorangestellt. Dieser Angabe wird mitunter auch die Numerierung des Psalms im Psalter hinzugefügt oder diese sogar als Randglosse hervorgehoben.[76] Der erste Vers des jeweiligen Psalms oder auch der zweite Vers werden *pars pro toto* zitiert bzw. anzitiert. Der zweite Vers wird häufig dann genannt, wenn der erste Vers, die sogenannte Überschrift des Psalms, Angaben über Verfasser, situative Verortung des Kompositionsaktes sowie über die Art des Vortrages enthält. Daß der Psalm abgekürzt zitiert wird, verweist auf Zweierlei: Einerseits ermöglicht dies dem Benutzer des Handbuchs die schnelle Orientierung anhand der *inci-*

Adam, *Sefer ha-Yashar*) besonders bemerkenswert; siehe dazu auch Y. HARARI, "Leadership, Authority, and the 'Other' in the Debate over Magic from the Karaites to Maimonides", in: The Journal for the Study of Sephardic and Mizrahi Jewry 2, 2007, S. 84–87.

[74] Vgl. z. B. das Titelblatt des Druckes AS1998.

[75] Vgl. die Überlegungen zu literarischen Komponenten und Strukturelementen magischer Texte in MTKG I, S. 5f.; VELTRI, Magie und Halakha, S. 249–260.

[76] Die Numerierung weist in den meisten Textzeugen zahlreiche Fehler auf und ist daher nur bedingt vertrauenswürdig.

pits und andererseits kann man daraus schließen, daß der ideale Benutzer den anzitierten Psalm für die Aktualisierung der Handlungsanweisung *in toto* memorieren kann oder zumindest jederzeit einen Psalter zur Hand hat.

Spätere Druckausgaben des *Sefer Shimmush Tehillim* enthalten zugleich den biblischen Psalter.[77] In dieser Zeit konnte offensichtlich für ein stark assimiliertes italienisches und deutsches Judentum die intime Kenntnis oder sogar das Auswendigkönnen der Psalmen nicht mehr ohne weiteres vorausgesetzt werden. Der bereits erwähnte israelische Druck AS1998 enthält den biblischen Psalter, eine modern-hebräische Übersetzung desselben, den *Sefer Shimmush Tehillim* sowie einen alphabetischen Index der Zweckangaben. Diese Zusammenstellung ist offensichtlich für einen Benutzer gedacht, der nicht nur nicht den Psalter auswendig kennt, sondern auch das biblische Hebräisch nicht mehr ausreichend beherrscht.

Mitunter werden im *textus receptus* bzw. seinen Vorläufern auch mehrere Psalmen für eine Zweckangabe zusammengefaßt. Zumeist handelt es sich in diesen Fällen um aufeinanderfolgende Psalmen.[78] Eine besondere Behandlung erfährt der längste Psalm des Psalters: Ps 119. Dieser Psalm ist ein alphabetisches Akrostichon. Jede Stanze von je acht Versen, die mit dem gleichen Buchstaben beginnen, wird mit zumeist einer Zweckangabe und einer dazugehörigen Anweisung versehen.[79]

b) Zweckangabe

Die Angabe eines Zweckes erfolgt oft mit der Formel »für bzw. gegen X« oder aber als Konditionalsatz »wenn du willst, daß …« u. ä. Besonders zahlreich sind Angaben zur Heilung. Als Beispiele seien genannt: Fehlgeburt, Wochenbett- und Kindbettod, Kopf-, Schulter-, Leib- und Gliederschmerzen, Augenleiden, verschiedene Fieberarten sowie Trunkenheit. Weitere Zweckangaben betreffen: Schutz vor bösen Geistern, Tieren, Zauberworten oder Menschen; Exorzismen; Schutz auf Reisen; Rettung aus Gefangenschaft oder Bedrängnis; Erfolg in Handel und sonstigen Geschäften; Bitten um mantische Träume; Feststellen von Dieben oder auch Tora-Lernen ohne Vergessen.[80]

---

[77] Z. B. Livorno 1797, Livorno 1856, Rödelheim ca. 1870, Livorno 1875 und Livorno 1886.

[78] Eine Ausnahme bildet die Zusammenstellung von sechs Psalmen (Pss 92; 94; 100; 22; 23 und 24) für eine Zweckangabe in § 101 (S1551).

[79] Vgl. §§ 129–151.

[80] Ein Index der Zweckangaben im *Sefer Shimmush Tehillim* entsprechend der edierten Geniza-Fragmente findet sich in: SCHÄFER/SHAKED, MTKG III, S. 15–17. Im Druck AS1998 wird im Anschluß an den *Sefer Shimmush Tehillim* ein Index wiedergegeben; vgl. auch R. BRAUNER, Synopsis of Sefer Shimush Tehillim Containing Protections Against Numerous Calamities Attributed to Rav Hai Gaon, Raanana [4]2001.

Es stellt sich die Frage, ob es einen Zusammenhang zwischen der Zweckangabe und dem Inhalt des jeweiligen Psalms gibt. In relativ vielen Fällen scheint tatsächlich implizit ein bestimmter Vers des Psalms für die benannte Zweckangabe verantwortlich zu sein. So wird z. B. Ps 1 in § 4 (S1551) offensichtlich deshalb gegen eine Fehlgeburt verwendet, weil es in Ps 1,3 heißt: *der seine Frucht bringt zu seiner Zeit*. Oder Ps 18 soll in § 22 (beide Rezensionen) wohl vor einem Überfall von Räubern auf einer Reise schützen, da es in Ps 18,49 heißt: *Von dem Mann der Gewalttat hast du mich befreit*. Die Zweckangaben könnten somit inhaltlich auf einzelne Verse oder auch nur einzelne Wörter des Psalms bezogen sein, wobei häufig nicht einfach wortwörtliche Entsprechungen, sondern eher freiere Assoziationen vorliegen. Dennoch ist bei nicht wenigen Zweckangaben eine inhaltliche Beziehung zum jeweiligen Psalm gar nicht erkennbar.

c) Handlungsanweisung

Die eigentlichen Handlungsanweisungen beginnen häufig mit äußerst knappen Aufforderungen, die folgendem literarischen Schema entsprechen: »Sprich/flüstere/bete/schreibe ihn/den Psalm/die Verse!« Die Verben werden aber nicht nur als Imperative, sondern auch als Imperfekte der 2. bzw. 3. Pers. sing. verwendet: »Du sollst/er soll sprechen/flüstern/beten schreiben«. Überhaupt lassen sich große Uneinheitlichkeiten bezüglich der grammatikalischen Person beobachten. Sehr oft findet ein Wechsel sogar innerhalb eines Satzes statt. Wenn der Psalm aufgeschrieben wird, handelt es sich zumeist um ein zu fertigendes Amulett, das entweder umgehängt oder an einem bestimmten Ort hinterlegt werden soll. Die Schreibmaterialien können z. B. Papier, Tierhaut oder eine Tonscherbe sein. Mitunter wird auch die Tinte spezifiziert, z. B. ist manchmal die Verwendung von Blut vorgeschrieben. Auch die bekannte Praktik, einen Text zwecks Erhöhung der magischen Potenz oder zur Lösung von einem Zauber rückwärts zu schreiben, findet sich in diesem Handbuch.[81]

Durch die verschiedenen Weisen der Aktualisierung des Textes der Psalmen wird der Text selbst zur charakteristischen und eigentlichen *materia magica* in den *shimmushe tehillim*. Ebenfalls wesentlich für magische Handlungen sind weitere *materiae magicae* bzw. *materiae medicae*, bei denen es sich zumeist um Wasser, Öl, Wein oder Salz handelt, sehr viel seltener auch um Wolle, Myrte, Lorbeer, Balsam, Weihrauch, Senf, Minze oder Möhren. Auch können Spezifikationen erfolgen, wie z. B. »Wasser, das nicht die Sonne erblickte«, d. h. Brunnen- oder Quellwasser. Mitunter soll sich der Klient mit den Flüssigkeiten einsalben oder die zu heilende Körperstelle auswaschen bzw. benetzen. Das Trinken der mit einem Psalm besprochenen Flüssigkeit ist genauso belegt wie das Ausgießen derselben z. B. vor Feinden. Weiterhin können

[81] Vgl. §§ 100 (S1551); 115 und 117 (beide L34).

Angaben über die Häufigkeit der auszuübenden Handlung und den rechten Zeitpunkt folgen. Weitere benötigte Utensilien sind z. B. ein Gefäß (Becher, Schale), Sand von einer Wegkreuzung oder das Haar einer Frau. Sehr häufig wird betont, daß der herangezogene Gegenstand neu sein soll.

Bestimmte einzuhaltende Vorschriften, wie z. B. Fasten, Reinigung oder Enthaltung, kommen relativ selten vor. Ein letztes, häufig belegtes Element ist das Versprechen des Erfolges der Handlung. Die typische Formel für diese Erfolgsgarantie lautet: תצליח (»du wirst Erfolg haben«). Häufig wird anschließend noch die konkrete Zweckangabe wiederholt.

d) Namensnennung und -ableitung

Ab dem 13. Jh. läßt sich in der Textgeschichte des *Sefer Shimmush Tehillim* eine redaktionelle Erweiterung beobachten. Hierbei wird der ältere Textbestand weitgehend unverändert übernommen und zugleich werden einzelnen Psalmen magische Namen und ihre Ableitung aus bestimmten Wörtern des Psalms zugeordnet. Zu diesen Namen zählen das Tetragramm und davon abgeleitete Permutationen sowie einige Gottesbezeichnungen bzw. Epitheta. Die nicht explizit genannte Prämisse zur Namensbildung scheint darin zu bestehen, daß entweder der erste oder der letzte Buchstabe des ersten oder des letzten Verses des Psalms herangezogen wird, wenn der Psalm ohne die Überschrift eine gerade Anzahl von Versen aufweist. Bei ungerader Anzahl wird der erste bzw. der letzte Buchstabe des mittleren Verses für den magischen Namen verwendet. Von dieser vermuteten Regel gibt es zahlreiche Ausnahmen, die zumeist auf überlieferungsgeschichtliche Fehler zurückzuführen sind.

In der ashkenazischen Handschrift Ms Oxford, Bodl. Library 1531 (O1531), fol. 124b/17–27, wird ein kurzer theoretischer Text bezeugt, der zwar etwas korrupt überliefert wurde, aber dennoch die Technik der Bildung eines magischen Namens aus einem Psalm nachvollziehbar beschreibt:

(Merk)zeichen: Der Anfang des Anfangs und das Ende des Endes sowie das Ende des Anfangs und der Anfang des Endes.
Wie (ist das zu verstehen)?
Der Buchstabe, der am Anfang [des Verses] ist, der am Anfang des Psalms ist.
[Und der Buchstabe, der am Ende des Verses ist, der am Ende des Psalms ist.]
Und der Buchstabe, der am Ende des Verses ist, der am Anfang des Psalms ist.
Und der Buchstabe, der am Anfang des Verses ist, der am Ende dieses Psalms ist.
Wie die gerade Anzahl, bei der du sein Paar verdoppeln kannst.
Und (bei) dem Psalm, dessen Anzahl (der Verse) nicht gerade ist, der seine Paare nicht verdoppelt hat, wie fünf, sieben, neun und elf (Verse):
Entferne fünf (Verse) von oben und fünf von unten, und der Vers, der in der Mitte des Psalms ist und kein Paar [hat], von dem nimm den Buchstaben, der an seinem Anfang und der an seinem Ende ist, oder sein Ende und seinen Anfang.
Es kommt vor, daß die zwei Buchstaben allein nur als Name dienen.
Und es kommt vor, daß sie [mit] den Buchstaben gemischt werden, die am Anfang und die

am Ende sind, wie der Fall, der oben beschrieben wurde, gemäß ihres Hervorgehens aus (den) *gematriot*.
Und dies sind die *gematriot*, die aus ihnen [hervorgehen]:
Alef Bet, Taw Shin, Alef Lamed, Alef Taw, Alef Ḥet Samekh.[82]

Als zusätzliche Möglichkeit der Buchstabenmanipulation sind fünf verschiedene Austauschmethoden angegeben.[83]

I. *Alef Bet* bezeichnet den Austausch eines Buchstabens mit dem ihm im hebräischen Alphabet nachfolgenden Buchstaben.
II. *Taw Shin* ist der Austausch eines Buchstabens mit dem ihm im hebräischen Alphabet vorangehenden Buchstaben.
III. *Alef Lamed* bezeichnet den Austausch zweier Buchstaben nach der *albam*-Methode.
IV. *Alef Taw* bezeichnet den Austausch zweier Buchstaben nach der *atbash*-Methode.
V. *Alef Ḥet Samekh* bezeichnet den Austausch dreier Buchstaben einer Spalte eines Schemas, das aus den 21 Buchstaben von *Alef* bis *Shin*[84] besteht, die in drei Reihen untereinander angeordnet werden.

Von den im *Sefer Shimmush Tehillim* vorkommenden Austauschmethoden fehlt nur das mit den Buchstaben *Alef Yud Quf* bezeichnete Schema, bei dem die 22 Buchstaben des hebräischen Alphabets sowie die fünf Finalbuchstaben in drei Reihen untereinander geschrieben werden.

Die Standard-Formulierung der Namensableitung im *Sefer Shimmush Tehillim* läßt sich am folgenden Beispiel illustrieren:[85]

Und sein Name ist HY. *He* von *haššamayim* (Ps 19,2). *Yud* von *go'ali* (Ps 19,15).

Ps 19 zählt insgesamt 15 Verse, wobei der erste Vers die Überschrift bildet. Die Anzahl der verbleibenden 14 Verse ist gerade. Entsprechend dem Merkzeichen »der Anfang des Anfangs und das Ende des Endes« wird der Name hier aus dem ersten Buchstaben von Ps 19,2 und aus dem letzten Buchstaben des Psalms gebildet. Wenn der Name nicht direkt gebildet werden kann, werden die ausgewählten Buchstaben entsprechend einer Austauschmethode manipuliert:

---

[82] Vgl. zur Edition, Übersetzung, Emendation und Kommentierung dieses Textes B. Rebiger, »Bildung magischer Namen im Sefer Shimmush Tehillim«, in: FJB 26, 1999, S. 11–14.

[83] Vgl. zu den folgenden Austauschmethoden Trachtenberg, Jewish Magic, S. 263f., Schemata 6.a-f.

[84] Das *Taw* bleibt unberücksichtigt.

[85] § 23 (S1551).

… mit seinem Namen, der DM ist. *Dalet* von *Mem* (in) *parim* (Ps 51,21) durch (den Austausch der) Buchstaben *Mem Dalet*. Und *Mem* von *Bet* (in) *bevoʾ* (Ps 51,2) durch (den Austausch von) *Alef Lamed Bet Mem*.[86]

Unklar bleibt die Funktion der magischen Namen und ihrer mitunter umständlichen Ableitung. Der Name wird in den wenigsten Fällen explizit mit der Handlung oder einem magischen Gebet verknüpft. Vermutlich soll der sekundär eingeführte Name die magische Potenz des Psalms erst begründen. In keinem Fall soll der Name aber als Substitut des Psalms denselben ersetzen. Sicherlich hatte das Vorkommen von magischen Namen in diesem Handbuch aber auch einen Effekt, der ursprünglich nicht unbedingt beabsichtigt war. Von ihnen ging zweifellos eine faszinierende Aura des Geheimnisvollen aus, die nicht unwesentlich zum Erfolg des *textus receptus* des *Sefer Shimmush Tehillim* beigetragen haben mag.

In der sefardischen Rezension werden ebenfalls häufig magische Namen, Gottes- und Engelnamen genannt. Aber diese weichen in den meisten Fällen völlig von der Überlieferung des *textus receptus* und seinen früheren Fassungen ab. Der Komplex der Namensableitung fehlt gänzlich. Sehr oft heißt es zwar, daß ein Psalm »mit seinem Namen« gesprochen werden soll, aber dieser wird nicht explizit genannt.

e) Magisch-liturgischer Text

In der jüdischen Magie existieren zahlreiche Belege für liturgische Texte, die magisch instrumentalisiert werden.[87] Generell muß betont werden, daß ein fließender Übergang zwischen einer liturgischen und einer magischen Verwendung eines Gebetes besteht.[88] Beten impliziert zugleich häufig ein Bitten, Flehen oder Beschwören. Beten ist in diesen Fällen zweckorientiert, eigennützig und erwartungsvoll. Es überrascht daher nicht, daß entweder Standardgebete, wie z. B. das *shemaʿ* oder das Achtzehnbittengebet, oder aber auch gebetsähnliche Texte, die mitunter eigens aus liturgischen Versatzstücken kompiliert wurden, ganz bewußt magisch verwendet wurden. Nicht zuletzt sind die in den *shimmushe tehillim* verwendeten Psalmen Gebete.

Ein magisch-liturgischer Text, der mit der Formel יהי רצון מלפניך (»Es möge wohlgefällig vor dir sein«) eingeleitet wird, wurde im Zusammenhang mit der redaktionellen Erweiterung des *Sefer Shimmush Tehillim* um den Kom-

---

[86] § 56 (S1551).

[87] Vgl. P. SCHÄFER, "Jewish Magic Literature in Late Antiquity and Early Middle Ages", in: JJS 41, 1990, S. 76–79; id., "Jewish Liturgy and Magic", in: Geschichte – Tradition – Reflexion. FS M. Hengel, hrsg. von H. Cancik u. a., Bd. 1: Judentum, hrsg. von P. Schäfer, Tübingen 1996, S. 541–556; SCHÄFER/SHAKED, MTKG II, S. 1–17; NAVEH/SHAKED, Magic Spells, S. 22–31; J. BERGMANN, »Gebet und Zauberspruch«, in: MGWJ 74, 1930, S. 457–463.

[88] Vgl. SCHÄFER, in: Geschichte – Tradition – Reflexion, Bd. 1, S. 544–553.

plex der magischen Namen zunächst an nur wenigen Stellen an die Handlungsanweisung angefügt. Erst im weiteren Verlauf der Textgeschichte wurde dieser Textbaustein auch in weiteren Abschnitten, besonders zu den ersten zwanzig Psalmen, eingearbeitet.

Die sefardische Rezension wird vor allem durch die stark formelhaften, magisch-liturgischen Texte charakterisiert, die nicht immer mit der יהי רצון מלפניך-Wendung beginnen. Der magische Name des Psalms oder auch Gottes- bzw. Engelnamen folgen häufig direkt auf diese Einleitungsformel. Stets werden Gott bzw. seine Engel und nicht etwa andere Mächte, wie z. B. Dämonen oder Geister, in liturgischer Sprache angerufen. In stereotyper Weise wird in diesen magischen Gebeten das Bekenntnis der eigenen Vergehen und das Versprechen der Buße betont. Damit werden die Einhaltung der Halakha und das eigene ethisch-moralische Verhalten für die Notlage des Klienten verantwortlich gemacht und nicht transzendente Mächte, denen man schutzlos ausgeliefert wäre. Dies ist ein fundamentaler Unterschied zur früheren Entwicklung der jüdischen Magie von der Antike bis zu den mittelalterlichen Zeugnissen der Kairoer Geniza, die vor allem Dämonen als Ursachen zu erkennen glaubt. Aber bereits in den magischen Fragmenten aus der Kairoer Geniza, die magisch-liturgische Passagen enthalten, tauchen die Themen Sünde und Buße auf.[89] Die Sprache dieser magischen Gebete verwendet zahllose Bibelverse, Biblizismen und entsprechende Allusionen. Die Formulierungen orientieren sich stark am Stil der Sündenbekenntnisse (*selihot* und *widduy*), die vor allem aus der *Yom-Kippur*-Liturgie bekannt sind.[90] In literarischen *exempla*, die relativ häufig eingefügt wurden, werden Kenntnisse biblischer und rabbinischer Geschichten und Sentenzen vorausgesetzt.[91] Auffällig sind auch die häufigen Anleihen an die Angelologie der rabbinischen und der Hekhalot-Literatur. Daher wird durch die Einfügung magisch-liturgischer Textbausteine in der sefardischen Rezension gewissermaßen eine »Re-Rabbinisierung« des *Sefer Shimmush Tehillim* erreicht.

Generell handelt es sich beim *Sefer Shimmush Tehillim* auch in den ältesten Textzeugen nicht um dämonologische Magie. Durch die Hinzufügung magisch-liturgischer Texte, die an Gott gerichtet sind, wird das schöpfungs- und heilstheologische Monopol des monotheistischen Gottes für die Wirksamkeit magischer Handlungen bekräftigt. Der Wirksamkeit der Psalmen allein wurde anscheinend nicht von allen Tradenten vertraut. Obwohl die magisch-

---

[89] Vgl. CUL T.-S. K 1.144*, fol. 2b/7–3a/1 (Nr. 22, MTKG II, S. 32); CUL T.-S. K 1.35*, fol. 1a/1–10 (Nr. 26, MTKG II, S. 103); CUL T.-S. K 1.25*, fol. 1b/5–9 (Nr. 34, MTKG II, S. 177); CUL T.-S. AS 142.214, fol. 1b/5–14 (Nr. 35, MTKG II, S. 192); ferner SCHÄFER/SHAKED, MTKG II, S. 11–14.

[90] Vgl. ELBOGEN, Gottesdienst, S. 149f.

[91] Zur Verwendung literarischer *exempla* in der Magie vgl. VELTRI, Magie und Halakha, S. 255–258.

liturgischen Texte, vor allem in der sefardischen Rezension, stark theurgisch formuliert sind, vermeiden sie doch auffällig den Sprechaktcharakter und die Terminologie von Beschwörungstexten und -formularen.[92] Der angerufene Gott oder Engel soll zugleich die Wirksamkeit der Handlungsanweisung garantieren. Die gleiche Funktion weisen die literarischen *exempla* biblischer Gestalten auf, die antizipierend die Erfüllung der angestrebten Zweckangabe nach dem Simile-Prinzip auch für den Klienten versprechen.

Es handelt sich beim *Sefer Shimmush Tehillim* mit seiner klaren literarischen Struktur um ein magisches Handbuch.[93] Aus der Literaturgeschichte der jüdische Magie sind weitere Makroformen bekannt, die ebenfalls den Charakter eines Handbuchs aufweisen. Dazu zählen beispielsweise Traumbücher (*Pitron Ḥalomot*),[94] Losbücher (*Goralot*)[95] sowie z. T. auch das »Buch der Geheimnisse« (*Sefer ha-Razim*, im folgenden SHR I)[96].

Wir haben es beim *Sefer Shimmush Tehillim* im wortwörtlichen Sinne mit Gebrauchsliteratur zu tun. Das Buch enthält zahlreiche praktische Handlungsanweisungen, die ausgeführt werden sollen. Dieses Handbuch richtet sich durchgängig an den einzelnen Benutzer, erfordert also eine private Durchführung der empfohlenen Handlungen für die Erzielung vorrangig privater Interessen. Der Gebrauchscharakter dieses Handbuchs erweist sich bereits an folgenden Äußerlichkeiten:

1. Das Buch weist eine systematische Struktur auf, die sich an der numerischen Abfolge der Psalmen im Psalter orientiert.

---

[92] Ausnahmen sind in den §§ 28, 33, 50 und 86 der sefardischen Rezension in L34 zu finden; siehe den Kommentar zu § 28.

[93] Vgl. SCHÄFER/SHAKED, MTKG I, S. 5f.; VELTRI, Magie und Halakha, S. 193–195 und 227f.; I. GRUENWALD, Apocalyptic and Merkavah Mysticism, Leiden/Köln 1980, S. 228; H. BIEDERMANN, Art. »Grimoire«, in: id., Lexikon der magischen Künste. Die Welt der Magie seit der Spätantike, München 1991, S. 193f.; DAVIES, O., Grimoires. A History of Magic Books, Oxford 2009, S. 1–43.

[94] Vgl. PH.S. ALEXANDER, "Bavli Berakhot 55a–57b: The Talmudic Dreambook in Context", in: JSJ 46, 1995, S. 230–248; A. KUYT, "A 'Traumdeutung' before the Traumdeutung. Shlomoh Almoli's Pitron Halomot", in: FJB 23, 1996, S. 55–73; ead., "With One Foot in the Renaissance. Shlomoh Almoli and his Dream Interpretation", in: JSQ 6, 1999, S. 205–217; M. NIEHOFF, "A Dream which is not Interpreted is like a Letter which is not Read", in: JJS 43, 1992, S. 58–84.

[95] Vgl. E. BURKHARDT, »Hebräische Losbuchhandschriften: zur Typologie einer jüdischen Divinationsmethode«, in: Jewish Studies Between the Disciplines. FS P. Schäfer, hrsg. von K. Herrmann, M. Schlüter und G. Veltri, Leiden/Boston 2003, S. 95–148; M. MEERSON, "Book is a Territory: A Hebrew Book of Fortune in Context", in: JSQ 13, 2006, S. 388–411.

[96] Vgl. B. REBIGER; P. SCHÄFER (Hrsg.), Sefer ha-Razim I und II – Das Buch der Geheimnisse I und II, Bd. 1: Edition, Bd. 2: Einleitung, Übersetzung und Kommentar, Tübingen 2009.

2. Zumeist wird das Zahlzeichen des betreffenden Psalms und/oder ein Stichwort für die Zweckangabe am jeweiligen Außenrand einer Seite angegeben oder im Fließtext durch eine Markierung hervorgehoben. Diese beiden Gestaltungsmerkmale ermöglichen dem Benutzer, der das Handbuch ja nicht kursorisch lesen, sondern je nach Bedarf punktuell nutzen möchte, den schnellen, unkomplizierten Zugriff.

3. Zahlreiche Handschriften, die vom jeweiligen Schreiber offenbar nicht für den eigenen Gebrauch gefertigt wurden, verwenden eine Semikursive oder sogar eine Halbquadratschrift. Diese Handschriften konnten somit leichter von verschiedenen Benutzern verwendet werden.

4. Die gedruckten Ausgaben sind vornehmlich im Oktavformat erschienen. Da sie zugleich nur relativ wenige Seiten umfassen, besaßen die Drucke ein handliches Taschenbuchformat. Sie wurden in vergleichsweise hohen Auflagen wiederholt gedruckt. Der aus diesen Faktoren resultierende verhältnismäßig geringe Verkaufspreis erlaubte die weite Verbreitung des Handbuches.

5. Darüber hinaus weisen zahlreiche Handschriften und Druckausgaben sekundäre Glossen, Notizen, Hervorhebungen, Empfehlungen sowie weitere Gebrauchsspuren auf.

1.2.3 Ritualisierung im Sefer Shimmush Tehillim

Der Terminus »Magie« ist in den letzten Jahren von verschiedenen Seiten, z. T. heftig und mit eifernder *political correctness*, kritisiert worden.[97] Die Einwände werden mit der Tatsache begründet, daß das aus dem Griechischen stammende Wort μαγεία in der Religions- und Kulturgeschichte als polemischer Kampfbegriff gegen Praktiken und Vorstellungen, die den jeweils »eigenen« widersprechen, verwendet wurde. Die »Magie« der jeweils »Anderen« wurde als »Häresie« zur »eigenen Orthodoxie« bzw. »Orthopraxie« denunziert. Für das »Eigene« wurde die Kategorie der »wahren Religion« reklamiert. Das Wahrheitsmonopol einer vermeintlich »höherstehenden Ordnung und Kultur« wurde gegen das »Fremde« mit aller Autorität und Macht durchgesetzt. Eine äußerst erfolgreiche und zugleich folgenreiche Strategie, die »Anderen« zu bekämpfen, war (und ist) der Vorwurf der »Magie«.[98] Vom

[97] Vgl. z. B. M. Meyer; R. Smith (Hrsg.), Ancient Christian Magic. Coptic Texts of Ritual Power, San Francisco 1994, S. 1–6; R. Lesses, Ritual Practices to Gain Power. Angels, Incantations, and Revelations in Early Jewish Mysticism, Harrisburg 1998, S. 55–61; N. Janowitz, Magic in the Roman World. Pagans, Jews and Christians, London/New York 2001; ead., Icons of Power. Ritual Practices in Late Antiquity, University Park (Pennsylvania) 2002.

[98] Vgl. das antike Paradebeispiel der Anklage wegen Magie gegen den Platoniker Apuleius aus Madaurus; siehe Apuleius, De magia. Über die Magie (lat./dt.), eingel., übers. und mit interpretierenden Essays versehen von J. Hammerstaedt, P. Habermehl, F. Lamberti u. a.,

Höhenkamm eigener religiöser und kultureller Gipfelleistungen konnte »Magie« als Praxis zwar vornehmlich »ungebildeter« aber dennoch »gefährlicher« Individuen oder gar »Sekten« abqualifiziert werden. Auch in der Forschungsgeschichte führte die (ab)wertende Klassifizierung »Magie« lange zu einer Ignorierung oder Marginalisierung dieser Phänomene.[99] Hinter dem sich auf diese Weise dichotomisch ausschließenden Begriffspaar »Religion« vs. »Magie«[100] steckt letztlich kaum verhüllt der schematische Dualismus einer hermeneutischen Reduktion von Komplexität erfahrener Welt- und Lebenswirklichkeit.[101]

Als Alternative zu »Magie« wird von den Kritikern dieses Begriffs der Terminus »Ritual« eingeführt. Z. B. verwenden Marvin Meyer und Richard Smith die Begriffe »rituals«, »ritual power«, »ritual texts« u. ä. Sie definieren »rituelle Texte« folgendermaßen: "They direct the user to engage in activities that are marked off from normal activity by framing behavior through rules, repetitions, and other formalities."[102] Eine derart definierte Kategorie »ritual texts« bietet aber nur scheinbar eine Alternative zum inkriminierten Begriff »Magie«, da auch die Praktiken der Nutzer »ritueller Texte« von »normalen« Praktiken unterschieden werden, wobei über das »Normale« offenbar und unhinterfragt immer schon ein Konsens vorausgesetzt wird.

Darmstadt 2002; M. Th. Fögen, Die Enteignung der Wahrsager. Studien zum kaiserlichen Wissensmonopol in der Spätantike, Frankfurt a. M. 1997.

[99] Vgl. die Vorrede zum ersten Band der *Papyri Graecae Magicae*, in der der Herausgeber Karl Preisendanz über die ersten Lehrveranstaltungen von Albrecht Dieterich im Jahre 1905 in Heidelberg zu den griechischen Zauberpapyri, die noch unter dem Decknamen »ausgewählte Stücke aus griechischen Papyri« stattfanden, berichtet: »Denn es empfahl sich damals noch nicht für den zünftigen Philologen, sich öffentlich zur Beschäftigung mit so tiefstehenden Erzeugnissen ungebildeter Volksschichten zu bekennen, Erzeugnissen krassen Aberglaubens, denen der Name ›Literatur‹ nicht zukam.«; zit.n. K. Preisendanz (Hrsg.), Papyri Graecae Magicae. Die griechischen Zauberpapyri, hrsg. von A. Henrichs, Bd. 1, Stuttgart 1973, S. V.

[100] Die klassische religionsgeschichtliche Dichotomie von »Religion« und »Magie« setzte sich mit Frazer durch; siehe J. Frazer, The Golden Bough. A Study in Magic and Religion. Abridged Edition, London 1922 (besonders 4. Kapitel, S. 48–60); vgl. H. G. Kippenberg, Die Entdeckung der Religionsgeschichte. Religionswissenschaft und Moderne, München 1997, S. 133–135. Zur Diskussion um die Relevanz dieses Begriffspaares in der jüngeren Forschungsgeschichte vgl. H. S. Versnel, "Some Reflections on the Relationship Magic-Religion", in: Numen 38, 1991, S. 177–197; P. Schäfer, "Magic and Religion in Ancient Judaism", in: Envisioning Magic, hrsg. von P. Schäfer und H. G. Kippenberg, Leiden 1997, S. 19–43; Y. Harari, »What is a Magical Text? Methodological Reflections Aimed at Redefining Early Jewish Magic«, in: Officina Magica. Essays on the Practice of Magic in Antiquity, hrsg. von Sh. Shaked, Leiden/Boston 2005, S. 91–124.

[101] Vgl. zu dieser der Systemtheorie entliehenen Charakterisierung z. B. N. Luhmann, Funktion der Religion, Frankfurt a. M. 1982, S. 13–20.

[102] Meyer/Smith, Ancient Christian Magic, S. 4. Die Inkonsequenz der Verwendung von »Magic« im Titel ist zu beachten!

Von einer Ritualisierung kann aber erst dann gesprochen werden, wenn eine Handlung so vollzogen wird, daß sie zu einem Ritual wird. Das heißt, daß der Ritualcharakter einer Handlung erst erwiesen werden muß, um ein Ritual von einer einfachen Handlung unterscheiden zu können. Eine einzelne Handlung allein ist noch kein Ritual. Ebenso ist nicht jede magische Handlung zugleich eine rituelle Handlung. Die Umkehrung, daß jede rituelle Handlung eine magische Handlung ist, gilt natürlich erst recht nicht. Sicherlich gibt es magische Handlungen, die sinnvoll als rituelle Handlung charakterisiert werden können.[103] Aber erst eine genau vorgegebene und genau zu befolgende Sequenz von Handlungen, die mehr oder weniger durch Formalität, Stereotypie, Verdichtung und Redundanz charakterisiert wird, kann als Ritual bezeichnet werden.[104]

Ritualtheorien rekurrieren vor allem auf den performativen Charakter von Ritualen. Die *performance* einer rituellen Handlung benötigt sowohl Akteur(e) als auch Publikum. Durch die Betonung der zeremoniellen und sozialen Aspekte einer rituellen Inszenierung wird die gemeinschaftsstiftende und identitätsbildende Funktion eines Rituals herausgestellt. Entscheidend für die Performativität ist die pragmatische Funktion der Sprache. Nicht die kognitive, sondern die pragmatische Dimension der Sprache rückte in den Mittelpunkt der Ritualforschung. Für die Theoriebildung konnte hier besonders die Sprechakttheorie von John Austin[105] und John Searle[106] fruchtbar gemacht werden.[107]

Unter den vielfältigen Gattungen magischer Texte eignen sich besonders Beschwörungstexte, Verfluchungen, Binde- und Lösezauber für die Heranziehung der Sprechakttheorie. Z. B. wird mit dem Aussprechen der Standardformulierung אני משביע (»ich beschwöre«) die Beschwörung zugleich vollzogen.[108]

---

[103] Vgl. z. B. die magische Aktualisierung eines biblischen Rituals zur Feststellung der Untreue einer Ehefrau (Num 5,11–31) in JTSL ENA 3635.17 (Nr. 1, MTKG I, S. 17–28) und der Parallele in CUL T.-S. K 1.56, fol. 1b/3–23 (Nr. 2, MTKG I, S. 32). Zur Diskussion dieses Rituals vgl. G. Veltri, »*ʿInyan Soṭa*: Halakhische Voraussetzungen für einen magischen Akt nach einer theoretischen Abhandlung aus der Kairoer Geniza«, in: FJB 20, 1993, S. 23–48; Schäfer, in: Geschichte – Tradition – Reflexion, Bd. 1, S. 542–544.

[104] Diese Charakterisierung von »Ritual« ist nur eine von zahlreichen, sich z. T. auch widersprechenden, Definitionen und orientiert sich an S. J. Tambiah, »Eine performative Theorie des Rituals«, in: Ritualtheorien, hrsg. von A. Belliger und D. J. Krieger, Opladen/Wiesbaden 1998, S. 230.

[105] J. L. Austin, How To Do Things with Words, Oxford 1962 (dt. Übers.: Zur Theorie der Sprechakte, Stuttgart 1972).

[106] J. Searle, Sprechakte, Frankfurt a. M. 1971.

[107] Vgl. z. B. R. A. Rappaport, »Ritual und performative Sprache«, in: Ritualtheorien, hrsg. von A. Belliger und D. J. Krieger, Opladen/Wiesbaden 1998, S. 191–211.

[108] Der Sprechaktcharakter einer Beschwörung bleibt in der Analyse von J.-H. Nigge-

Anders als in der ethnologischen Feldforschung[109] liegen für die Erforschung magischer Texte des Judentums in der Regel keine Beobachtungen, Beschreibungen oder wenigstens Bezeugungen einer tatsächlichen Aktualisierung von Handlungsanweisungen vor.[110] Daher kann eine rituelle Praxis bestenfalls rekonstruiert werden. Als Evidenz für eine magische Praxis überhaupt können vor allem magische Zauberschalen und Amulette dienen, besonders wenn sie konkrete Namen von Klienten bzw. Adressaten bezeugen.[111] Sofern diese Zauberschalen und Amulette Parallelen zu Handbüchern aufweisen, kann auf eine tatsächliche Aktualisierung ansonsten theoretisch bleibender Anweisungen bzw. Formulare geschlossen werden. Als weiteres Indiz können auch die Rahmenformeln gelten, die entweder den Erfolg einer Anweisung versprechen (z. B. נעשה oder נצליח) oder deren Wirksamkeit durch den Hinweis auf ihr Erprobtsein unterstreichen (z. B. בדיק, בחון oder מנוסה).[112]

In einigen Abschnitten des *Sefer Shimmush Tehillim* ist der Ritualcharakter der Handlungsanweisungen überaus deutlich. Auffällig ist allerdings das generelle Fehlen performativer Sprechakte. Sehr häufig begnügen sich die Handlungsanweisungen mit der knapp formulierten Aufforderung, den Psalm für einen bestimmten Zweck zu sprechen. Mitunter fehlt eine Anweisung auch völlig und es werden nur der Psalm und seine Zweckangabe genannt. Ob in diesen Fällen schon sinnvollerweise von Ritualen gesprochen werden sollte, darf bezweifelt werden, auch wenn generell eine rituelle Einstellung des Benutzers dieses Handbuches vorausgesetzt werden kann.[113] Die von Meyer/Smith u. a. vorgeschlagene Ersetzung des Begriffes »Magie« durch »ritual

---

MEYER, Beschwörungsformeln aus dem »Buch der Geheimnisse« (Sefär ha-razîm). Zur Topologie der magischen Rede, Hildesheim 1975, gänzlich unberücksichtigt. Dagegen wird die Sprechakttheorie von Austin für die Analyse jüdischer Beschwörungstexte fruchtbar gemacht von R. LESSES, "The Adjuration of the Prince of the Presence: Performative Utterance in a Jewish Ritual", in: Ancient Magic and Ritual Power, hrsg. von M. Meyer und P. Mirecki, Leiden/New York/Köln 1995, S. 185–206.

[109] Vgl. die Klassiker dieser Disziplin E. E. EVANS-PRITCHARD, Hexerei, Orakel und Magie bei den Zande, Frankfurt a. M. 1978; C. LÉVI-STRAUSS, Traurige Tropen, Frankfurt a. M. 1978; B. MALINOWSKI, Korallengärten und ihre Magie. Bodenbestellung und bäuerliche Riten auf den Trobriand-Inseln, Frankfurt a. M. 1981.

[110] Vgl. M. D. SWARTZ, "Understanding Ritual in Jewish Magic: Perspectives from the Genizah and Related Sources", in: Officina Magica. Essays on the Practice of Magic in Antiquity, hrsg. von Sh. Shaked, Leiden/Boston 2005, S. 236f.; id., "Ritual Procedures in Magical Texts from the Cairo Genizah", in: JSQ 13, 2006, S. 308f.; LESSES, Ritual Practices, S. 371.

[111] Vgl. SCHIFFMAN/SWARTZ, Incantation Texts, S. 21.

[112] Vgl. MTKG I, S. 6f.; VELTRI, Magie und Halakha, S. 259f.

[113] Zur Formulierung »rituelle Einstellung« vgl. C. HUMPHREY; J. LAIDLAW, »Die rituelle Einstellung«, in: Ritualtheorien, hrsg. von A. Belliger und D. J. Krieger, Opladen/Wiesbaden 1998, S. 135–155. Anders als die Autoren meinen, ist die rituelle Einstellung m. E. nur eine notwendige, aber nicht eine hinreichende Bedingung von Ritualen.

text« scheint wenig hilfreich zu sein,[114] wenn der Ritualcharakter einer magischen Handlung nicht immer schon offensichtlich ist, sondern erst nachgewiesen werden muß. Nicht jede magische Handlung ist automatisch zugleich ein Ritual, selbst wenn sie einzelne rituelle Elemente aufweisen sollte.

Zusammenfassend läßt sich sagen, daß der Ritualisierungsgrad im *Sefer Shimmush Tehillim* relativ niedrig ist. Auf Beschwörungen von Engeln oder Dämonen wird gänzlich verzichtet.[115] Ein theurgischer Dämonen- oder gar Götterzwang wird an keiner Stelle ausgeübt. Gottes Einzigartigkeit und uneingeschränkte Autorität wird nicht angetastet. In der Regel erfordern die Handlungsanweisungen, soweit diese überhaupt vorkommen, keine komplizierten Prozeduren oder ungewöhnliche Ingredienzen. Die formulierten Zweckangaben betreffen private Interessen, kleine, bescheidene Wünsche. Die Handlungen sollen von Einzelnen ausgeführt werden. Von kollektiven Ritualen, die für eine Gemeinde oder Gruppe sinnstiftende Funktion besitzen, kann somit nicht gesprochen werden. Daß der jüdische Benutzer dieses Handbuchs gegen die Halakha verstößt, ist nicht die Meinung aller Autoritäten.[116] Im Zentrum stehen immer die Psalmen, die geschrieben, geflüstert, gesprochen oder gebetet werden sollen. Angesichts der daraus resultierenden, z. T. bis heute anhaltenden Popularität und weitgehenden Akzeptanz des *Sefer Shimmush Tehillim* könnte man von Alltagsmagie oder auch »magic light« sprechen.[117] Daß in dieser Arbeit die Begriffe »Magie« bzw. »magisch« Verwendung finden, geschieht einzig und allein aus heuristischen Gründen, ohne damit über die Legitimität oder Qualität der so bezeichneten Texte bzw. Objekte urteilen zu wollen.[118]

---

[114] So auch SCHÄFER, in: Envisioning Magic, S. 25.

[115] Das Fehlen von Beschwörungen im *Sefer Shimmush Tehillim* würde nach der Definition von HARARI, in: Officina Magica, S. 120f., implizieren, daß wir es hier am wenigsten mit genuin jüdischer Magie zu tun haben. Gegen die Überbetonung von Beschwörungen als zentrales und notwendiges Element jüdischer Magie, wie sie Hararis Definition aufweist, ließe sich aber der empirische Befund der anhaltenden Popularität des (unumstritten) magischen Gebrauchs der Psalmen im Judentum vorbringen.

[116] Vgl. hier die Einleitung in § 2 (S1551) sowie zur Problematik VELTRI, Magie und Halakha, und BOHAK, Ancient Jewish Magic, S. 351–425.

[117] Vgl. bereits B. REBIGER, »Die magische Verwendung von Psalmen im Judentum«, in: Ritual und Poesie. Formen und Orte religiöser Dichtung im Alten Orient, im Judentum und im Christentum, hrsg. von E. Zenger, Freiburg i.Br. 2003, S. 278f. In ähnlicher Weise charakterisiert Shaul Shaked *Shimmush Tehillim* als »soft magic«; siehe SH. SHAKED, "*Dramatis Personae* in the Jewish Magic Texts: Some Differences Between Incantation Bowls and Geniza Magic", in: JSQ 13, 2006, S. 367.

[118] Vgl. dazu ausführlich HARARI, in: Officina Magica, S. 91–124; REBIGER/SCHÄFER, Sefer ha-Razim, Bd. 2, S. 2, Anm. 5; ferner SWARTZ, Scholastic Magic, S. 20.

1.2.4 Rezeptionsgeschichte

Eine umfassende Rezeptionsgeschichte des *Sefer Shimmush Tehillim* ist bislang ein Forschungsdesiderat. An dieser Stelle sollen zumindest einige Beispiele für die Rezeption dieses Handbuches in einem skizzenhaften Überblick vorgestellt werden.

Daß der magische Gebrauch von Tora-Versen halakhisch als bedenklich, hingegen von Psalmen als durchaus zulässig betrachtet werden konnte, bezeugt der mittelalterliche Gesetzeslehrer und Religionsphilosoph Moshe ben Maimon (Maimonides; 1135–1204). Dieser verleiht zwar wiederholt seiner scharfen und verächtlichen Ablehnung von jeglicher Magie, Zauberei und Aberglauben Ausdruck, macht aber dennoch mitunter kleinere Zugeständnisse an überkommene Bräuche. So heißt es in seinem halakhischen Kompendium *Mishne Tora*:

> Wer über einer Wunde flüstert[119] und einen Vers aus der Tora zitiert und (ihn) über einen Säugling zitiert, damit er sich nicht ängstigt, wer eine Tora oder Tefillin über ein kleines (Kind) legt, damit es schläft, der gehört nicht nur zu den Zauberern (חברים) und Beschwörern (מנחשים), sondern zu den Leugnern der Tora, da sie die Worte der Tora für die Heilung des Körpers benutzen, obwohl sie Heilung für die Seelen ist, wie es heißt: *Sie sollen für deine Seele leben.* (Prov 3,22) Aber ein Gesunder, der Verse oder einen Psalm aus dem Psalter (מזמור מתהלים) zitiert, damit er aufgrund deren Zitation geschützt bleibt und aus Notlagen und vor Verletzungen gerettet wird, siehe, das ist erlaubt.[120]

Maimonides bezieht sich hier auf einen rabbinischen Diskurs, in dem divergierende Halakhot formuliert wurden. So heißt es in mSan 10,1:

> Und das sind die, die keinen Anteil an der zukünftigen Welt haben: … wer über einer Wunde flüstert und sagt: *Jede Krankheit, die ich über Ägypten gebracht habe, werde ich nicht über dich bringen, denn ich, der Herr, bin dein Arzt.* (Ex 15,26)[121]

Dieses rigorose Verbot des (magischen) Flüsterns wird von ihm nicht akzeptiert. Ebenso lehnt er implizit die Erlaubnis des Flüsterns, wenn es der Heilung dient, wie sie in bShab 67a gegeben wird, ab. Seine differenzierte Entscheidung, das Flüstern einzig für apotropäische Zwecke zuzulassen, stützt sich, wie die Übereinstimmung im Wortlaut zeigt, auf yShab 6,2/16 (8b) und die Parallele in yEr 10,10/3 (26c), wobei er die Spezialanwendung auf den Schabbat und das Flüstern der Pss 3 und 91 in beiden Yerushalmi-Stellen verallgemeinert.

---

[119] Zum Flüstern siehe den Kommentar zu § 9.

[120] Maimonides, Mishneh Tora. Sefer ha-Madda‘. The Book of Knowledge (hebr./engl.), hrsg. von M. Hyamson, Jerusalem 1981, fol. 79b (*hilkhot ‘avoda zara* 11,12).

[121] Siehe auch § 3 (S1551) und den Kommentar zur Stelle. Vgl. die Erweiterung dieses Verbots auf das Spucken in tSan 12,10, ySan 10,1/34 (28b), bSan 101a; siehe Veltri, Magie und Halakha, S. 164; Trachtenberg, Jewish Magic, S. 106ff.

In den Schriften von Moshe ben Naḥman (Nachmanides; 1194–1270) wird der *Sefer Shimmush Tehillim* an keiner Stelle explizit erwähnt. Aber er kennt zumindest den magischen Gebrauch der Tora und die Bildung von magischen Namen aus ihr, wie in seiner Predigt *Torat ha-Shem Temima* deutlich wird. In dieser Predigt spricht er davon, daß die ganze Tora aus den Namen Gottes besteht.[122] Er fügt dem hinzu:

> Es gibt diesbezüglich ein Buch, das *Shimmush Tora* heißt, das den (magischen) Gebrauch (שמוש) jeder einzelnen Parasha erklärt, und den Namen, der von ihr ausgeht, und wie er aus ihr ausgeht und wie man ihn (magisch) gebraucht (משתמשין).[123]

Der *Sefer Shimmush Tora* ist gewissermaßen das Pendant zum *Sefer Shimmush Tehillim*. Jeder Parasha werden Zweckangaben und magische Namen, die aus bestimmten Wörtern der jeweiligen Parasha abgeleitet werden, zugeordnet. Bislang ist kein einziger Textzeuge aus der Kairoer Geniza bekannt geworden, so daß ein orientalischer Ursprung dieses Textes sehr fraglich ist. Die älteste Handschrift, die diesen Text bezeugt, ist Ms Oxford, Bodleian Library 1531 (O1531), fol. 168b–171a. Der Text liegt überhaupt nur handschriftlich vor, was sicherlich Rückschlüsse auf die Heiligkeit der Tora einerseits und eine Ablehnung ihres magischen Gebrauchs andererseits erlaubt. Eine wissenschaftliche Edition ist bislang ein Desiderat.

Die wohl früheste Erwähnung eines *Sefer Shimmush Tehillim* findet sich erst bei Abraham Abulafia. In einem seiner Kommentare zum *Sefer Yeṣira*, den er unter dem Titel *Oṣar ʿEden Ganuz* im Jahre 1286 auf Sizilien verfaßt hat, heißt es:

> Und zwar habe ich all dies in dieser Schrift geschrieben, um (den) Mund zu verschließen, der den Arten der Buchstabenpermutation und ihren Gegenständen widerspricht und (der) über alles, was dar(in) vorkommt, spottet, (das heißt), in *Otiyyot de-Rabbi ʿAqiva*, im *Sefer ha-Bahir* und in den *Sifre ha-Shimmush*, die *Shimmush Tora* und *Shimmush Tehillim* heißen.[124]

---

[122] Diesen Gedanken äußert Nachmanides auch in der Einleitung zu seinem Pentateuchkommentar; siehe NACHMANIDES, *Perush ʿal ha-Tora* (hebr.), hrsg. von H. D. Chavel, Bd. 1, Jerusalem 1959, S. 6; vgl. auch G. SCHOLEM, Zur Kabbala und ihrer Symbolik, Zürich 1960, S. 57f.; id., »Der Name Gottes und die Sprachtheorie der Kabbala«, in: id., Judaica 3. Studien zur jüdischen Mystik, Frankfurt a. M. 1987, S. 28–31.

[123] NACHMANIDES, *Kitve RaMBaN* (hebr.), hrsg. von H. D. Chavel, Bd. 1, Jerusalem 1963, S. 167f.

[124] A. ABULAFIA, *Oṣar ʿEden Ganuz* (hebr.), hrsg. von A. Gross, Jerusalem 2000, S. 98; vgl. auch ibid., S. 331: »In diesen Zeiten wurden (einige) Leute weise in der Kabbala, und wir sahen viele Bücher, auch jene, die die Weisen der Wörter (חכמי המלות) verfaßt hatten, wie den *Sefer ha-Yihud*, *Sefer ha-Kavod*, *Sefer ha-Nefesh*, *Sefer ha-Tora*, *Sefer ha-Merkava*, *Sefer ha-Binyan* und viele (andere) wie diese, und viele Kommentare über die Worte der Tora, der Propheten und der Schriften sowie *Shimmush Tehillim*.«

Abulafia nimmt hier affirmativ entsprechend seiner Obsession für Namenspekulationen und Buchstabenpermutationen Bezug auf die Namenableitung im *Sefer Shimmush Tehillim*.

Der anonyme Autor eines *Sefer ha-Shem* schreibt um 1350 in der Einleitung über die Meister der »Lehre vom (magischen) Gebrauch«:

Sie sind die Meister der Tätigkeiten, Kräfte und Namen der Reinheit und Heiligkeit, die Experten im (magischen) Gebrauch der Tora und dem (magischen) Gebrauch der Psalmen (שמושי תילים) und dem großen und kleinen (magischen) Gebrauch.[125]

Im Streit zwischen Jakob Emden und Jonathan Eybeschütz um die sabbatianische Herkunft der Amulette von Eybeschütz spielte die im *Sefer Shimmush Tehillim* überlieferte Namenstradition eine gewichtige Rolle.[126]

Der deutsche Orientalist Johann Jacob Schudt verfaßte ein Kompendium über die Geschichte, Verbreitung und Bräuche der Juden in Frankfurt a. M. Im zweiten Band des vierbändigen Werkes heißt es im sechsten Buch, 31. Kapitel »Von der Franckfurter und anderer Juden Cabbalistischen Händeln«:

… dahin gehöret die bekandte erschreckliche Mißbrauchung des Namen Gottes, so sie שם המפורש Schem Hammephorasch den außgelegten Namen Gottes nennen, und das abergläubische Büchlein שמוש תילים Schimmusch Tillim, darin der gantze Psalter Davids zu lauter aberglaubischen Dingen verdrehet wird.[127]

Den Inhalt dieses »abergläubischen Büchleins« faßt er folgendermaßen zusammen:

Aus ihrem Schimmusch Tillim siehet man den erschrecklichen Cabbalistischen Mißbrauch der Psalmen Davids, den ersten Psalmen schreiben sie auf ein Pergament von Hirschhaut, hencken es einer schwangern Frauen an den Halß, daß sie desto leichter gebähren soll; vermittelst anderer Psalmen wollen sie sich unsichtbar machen, oder bey grossen Leuten in Gunst und Ansehen setzen, oder sich tüchtig machen, schwere Sachen begreiffen, andere brauchen sie für böse Augen, für das Fieber zu vertreiben, Diebe durch dieselbige zu offenbahren, und was des Gaukel-Spiels mehr ist.[128]

Die Rezeption des *Sefer Shimmush Tehillim* zeigt sich besonders eindrücklich in Psalmenhandschriften bzw. -drucken, die in den Marginalien oder auch im Anschluß mit magischen Zweckangaben – oft erst sekundär – ergänzt wurden.[129] Diese z. T. sehr knappen Zweckangaben gehen weitgehend parallel mit

---

[125] Übersetzt nach der Edition des hebräischen Textes von G. Scholem, קבלות ר׳ יעקב ור׳ יצחק בני יעקב הכהן, in: Madda'e ha-Yahadut 2, 1926/27, S. 190.

[126] Vgl. G. Scholem, Researches in Sabbateanism (hebr.), hrsg. von Y. Liebes, Tel Aviv 1991, S. 728f.

[127] J. J. Schudt, Jüdische Merckwürdigkeiten, Frankfurt a. M. 1714–18, Bd. 2, S. 191f.

[128] Ibid., S. 193.

[129] Zur Praktik, magische Texte sekundär auf den Rändern oder freien Seiten von Handschriften, die normative Texte bezeugen, zu schreiben, vgl. CUL T.-S. AS 143.340 (Nr. 67, MTKG III, S. 127–133, das auf fol. 1a–b mYom 5,3–5 bezeugt und auf fol. 2a–b magische

denen des *textus receptus* des *Sefer Shimmush Tehillim*. Einige dieser Belege seien an dieser Stelle beispielhaft genannt:

Ms Jerusalem, Sammlung Michael Krupp 3525
Ms Parma, Biblioteca Palatina, Cod. Parm. 1741
Ms Parma, Biblioteca Palatina, Cod. Parm. 1876
Ms Tel Aviv, Sammlung Albert Ovadya Aboab[130]
Ms Ottawa, Sammlung Andre Elbaz 3 (Psalmendruck mit handschriftlichen Zweckangaben aus dem *Sefer Shimmush Tehillim* [*textus receptus*]).

Einige, seit dem 17. Jh. entstandene Handschriften enthalten nicht nur den biblischen Psalter, sondern auch den vollständigen *Sefer Shimmush Tehillim*, entweder zusammen mit dem entsprechenden Psalm jeweils am Außenrand oder aber als geschlossenes Handbuch im Anschluß an den Psalter:

Ms Montreal, Sammlung Elberg 75 (hier Siglum: ME75)
Ms New York, JTSL, Lutzki 445 (N445)
Ms Paris, Alliance Israelite Universelle H 430A (P430)
Ms Turin, Archivio Terracini 1516 (T1516).[131]

1.2.5 Übersetzungen

Eine jüdisch-arabische Übersetzung des aramäischen *Sefer Shimmush Tehillim* wird durch einige Geniza-Fragmente bezeugt, von denen erst zwei ediert wurden.[132] Alle diese Fragmente bezeugen ausschließlich das früheste Textstadium, das noch nicht den Komplex der magischen Namen und ihrer Ableitung aufweist. Sie gehen bis in das 11. Jh. zurück und bestätigen die Beobachtung, daß in diesem Zeitraum die Kenntnis des Aramäischen in der Kairoer Gemeinde abnimmt und durch Hebräisch und Jüdisch-Arabisch zunehmend ersetzt wird.[133]

Eine deutsche Übersetzung des hebräischen *textus receptus* hat Gottfried Selig (1722–1795) bereits gegen Ende des 18. Jh. veröffentlicht.[134] Selig war

---

Texte; vgl. ferner G. Veltri, "'Watermarks' in the Ms 'Munich, hebr. 95': Magical Recipes in Historical Context", in: Jewish Studies Between the Disciplines. FS P. Schäfer, hrsg. von K. Herrmann, M. Schlüter und G. Veltri, Leiden/Boston 2003, S. 243–256.

[130] Jerusalem-Sign.: F 34752.

[131] Diese vier Handschriften werden unten im Kapitel 3.3 beschrieben.

[132] Es handelt sich bei den edierten Fragmenten um CUL T.-S. Ar. 1c.36, in: Naveh/Shaked, Magic Spells, S. 214–215 (»Geniza 21«); sowie CUL T.-S. Ar. 36.122*, fol. 1a (Nr. 78, MTKG III, S. 203–204); zu weiteren Fragmenten vgl. Schäfer/Shaked, MTKG III, S. 7, Anm. 36.

[133] Vgl. Goitein, A Mediterranean Society, Bd. 1, S. 15 u.ö.

[134] G. Selig, ספר שמוש תהילים. Sepher Schimmusch Tehillim. Oder: Gebrauch der Psalme zum leiblichen Wohl der Menschen. Ein Fragment aus der praktischen Kabbala. Nebst einem Auszug aus einigen andern kabbalistischen Schriften, Berlin 1788.

als Jude geboren worden und konvertierte als Erwachsener zum Christentum.[135] Er arbeitete als Lektor für rabbinische Sprache an der Universität Leipzig, gab die Wochenschrift »Der Jude« (Leipzig 1768–1772) heraus und verfaßte Grammatiken und Lehrbücher des Hebräischen und Jiddischen.[136] In den Lehrbüchern befaßte er sich auch ausführlich mit der jüdischen Onomastik und erstellte hierzu Namenregister.[137]

Wegen finanzieller Not plante Selig die Übersetzung einer Reihe von kabbalistischen Büchern, die er mit dem *Sepher Schimmusch Tehillim* begann.[138] Die Fortsetzung dieser begonnenen Reihe sollte sich nach dem Erfolg des Verkaufs des ersten Bandes entscheiden. Nach Seligs eigenen Worten war er »bemüht, einen Beytrag zur Geschichte der Kabbala damit zu liefern«.[139] Mit einem gewissen aufklärerischen Impetus wollte er durch die Veröffentlichung esoterischer Schriften zugleich erreichen, daß diese ihre geheimnisvolle Aura verlieren.

Seligs Buch stellt eine gut lesbare, barock ausschmückende und weitgehend adäquate Übersetzung[140] einer nicht näher benannten hebräischen Vorlage, die aber mit dem *textus receptus* übereinstimmt, dar. Knappe Erläuterungen sowie mitunter auch der hebräische Text sind der Übersetzung beigegeben. Zusätzlich finden sich auf den verbleibenden Seiten seiner Veröffentlichung[141] Amulette, Namenstraditionen und verschiedene magische Anweisungen (u.a. Nachmanides und Isaak Luria zugeschrieben). In einem Anhang sind fünf Kupferstiche mit Wortamuletten, darunter eines gegen Feuersbrunst in Form einer *menora* aus den Initialen von Ps 91, abgedruckt.

Eine englische Übersetzung von Seligs Buch stammt von L. Weber.[142]

---

[135] In seiner Autobiographie hat Selig ausführlich die Geschichte seiner Konversion dargestellt; G. Selig, Geschichte des Lebens und der Bekehrung …, 3 Bde., Leipzig 1775–1779; vgl. auch die neue Teiledition von Seligs Autobiographie und vor allem die Einleitung in: J. Graf (Hrsg.), Judaeus conversus. Christlich-jüdische Konvertitenautobiographien des 18. Jahrhunderts, Frankfurt a. M. 1997.

[136] Zu seiner Biographie vgl. F. C. G. Hirsching, Historisch-Literarisches Handbuch berühmter und denkwürdiger Personen, Bd. 12, Leipzig 1809, S. 203f.

[137] Vgl. M. Simon, »Zunz als Begründer der Onomastik im Rahmen der Wissenschaft des Judentums«, in: Wissenschaft des Judentums. Anfänge der Judaistik in Europa, hrsg. von J. Carlebach, Darmstadt 1992, S. 169–171.

[138] Vgl. Selig, Sepher Schimmusch Tehillim, S. 4f.

[139] Ibid., S. 13.

[140] Ibid., S. 26–120.

[141] Ibid., S. 120–152.

[142] G. Selig, Use of the Psalms, London ca. 1880 (Nachdruck Boston 1943); vgl. G. Scholem, Briefe, Bd. 2: 1948–1970, hrsg. von Th. Sparr, München 1995, S. 9 (Brief 4).

1.3 Christliche Handbücher zum magischen Gebrauch der Psalmen

Der magische Gebrauch der Psalmen ist ein Phänomen, das nicht nur im Judentum, sondern auch im Christentum belegt ist. Auch hier haben die Psalmen einen ähnlich hohen Stellenwert in Liturgie und Volksfrömmigkeit wie im Judentum.[143] Es sind im Christentum arabische, äthiopische, syrische, griechische und lateinische Handbücher zum magischen Gebrauch der Psalmen bekannt.[144] Die lateinischen Versionen des Handbuches wurden im Jahre 1755 ebenso auf den *index librorum prohibitorum* der Katholischen Kirche gesetzt wie Drucke des hebräischen *Sefer Shimmush Tehillim*.[145] Erste Vergleiche dieser verschiedenen Versionen mit dem *Sefer Shimmush Tehillim* haben trotz aller bestehenden und gewichtigen Unterschiede erstaunliche Gemeinsamkeiten hinsichtlich der Zweckangaben einzelner Psalmen ergeben.[146]

Des weiteren wird im Christentum auch die astromagische Verwendung der Psalmen bezeugt.[147] In diesen Texten korrespondieren die einzelnen Psalmen mit den sieben Planeten, den zwölf Tierkreiszeichen und den 28 Mondstationen. Um die magische Aura zu verstärken, wurden die zitierten Psalmenanfänge in hebräischer Umschrift transliteriert. Ein inhaltlicher oder assoziativer

---

[143] Vgl. z. B. B. Janowski, »Die ›Kleine Biblia‹. Zur Bedeutung der Psalmen für eine Theologie des Alten Testaments«, in: Der Psalter in Judentum und Christentum, hrsg. von E. Zenger, Freiburg i.Br./Basel/Wien 1998, S. 381–420 (mit umfangreichen weiterführenden Literaturangaben).

[144] Vgl. N. H. Henein; Th. Bianquis, La magie par les psaumes. Édition et traduction d'un manuscrit Arabe Chrétien d'Égypte, Kairo 1975; C. Kayser, »Gebrauch von Psalmen zur Zauberei«, in: ZDMG 42, 1888, S. 456–462; A. Khater, «L'emploi des psaumes en thérapie avec formules en caractères cryptographiques», in: BSAC 19, 1967/68, S. 123–176; E. Legrand, Bibliothèque grecque vulgaire, Bd. 2, Paris 1881, S. 20–24; S. G. Richter, »Verwendung von Psalmen im koptischen Christentum«, in: Ritual und Poesie. Formen und Orte religiöser Dichtung im Alten Orient, im Judentum und im Christentum, hrsg. von E. Zenger, Freiburg i.Br. 2003, S. 283–292; S. Strelcyn, «Les *Mystères des Psaumes*, traité éthiopien sur l'emploi des psaumes (amharique ancien)», in: BSOAS 44, 1981, S. 54–84; G. Viaud, Les 151 Psaumes de David dans la magie copte avec la clef, Paris 1977; id., Magie et coutumes populaires chez les Coptes d'Egypte, Sisteron 1978; P. Collart, «Psaumes et amulettes», in: Aeg. 14, 1934, S. 463–467.

[145] Vgl. F. H. Reusch, Der Index der verbotenen Bücher. Ein Beitrag zur Kirchen- und Literaturgeschichte, Bd. 1, Bonn 1883, S. 150; Trachtenberg, Jewish Magic, S. 109.

[146] Vgl. Schäfer/Shaked, MTKG III, S. 10–13; A. Fodor, "The Use of Psalms in Jewish and Christian Arabic Magic", in: Jubilee Volume of the Oriental Collection 1951–1976, hrsg. von É. Apor, Budapest 1978, S. 67–71; D. Simonsen, »Ein Nachtrag zu der Abhandlung über ›Gebrauch von Psalmen zur Zauberei‹«, in: ZDMG 42, 1888, S. 693–694.

[147] Vgl. W. Hübner, »Der Tierkreis in der Psalmenmagie«, in: Ritual und Poesie. Formen und Orte religiöser Dichtung im Alten Orient, im Judentum und im Christentum, hrsg. von E. Zenger, Freiburg i.Br. 2003, S. 293–319.

Bezug zwischen dem Psalm und dem Charakter des zugeordneten Tierkreiszeichens besteht nur in den wenigsten Fällen.

Seit dem 12. Jh. sind lateinische und volkssprachliche Psalterien, die mit volkssprachlichen Gebetsanweisungen und Zweckangaben versehen sind, bekannt.[148] Wie ähnlich die hier bezeugten Zweckangaben zu denen des *Sefer Shimmush Tehillim* sind, möge die folgende Zusammenstellung illustrieren:

Für den König (Ps 20), für die Klostergemeinschaft und Gebetsbruderschaften (Pss 121; 132), für Freunde (Pss 8; 53; 58; 84; 120), für Reisende (Pss 77; 90), für Schiffsreisende (Pss 45; 68; 76), für Gefangene (Pss 22; 52), für Ungläubige, Zauberer und Huren (Pss 48; 57; 78; 124; 136), für Büßer (Pss 34; 128), für Arme (Ps 88 und Canticum Annae), für Kranke (Pss 40; 41), für Schwangere um eine leichte Geburt (Pss 126; 127), für ein stummes Kind (Pss 118; 129ff.), um die Ehre (Ps 142), um ein gottgefälliges Leben (Ps 51), um Todsünden zu umgehen (Ps 30), gegen den Teufel (Pss 26; 27; 108; 123), um nicht für Adams Sünde büßen zu müssen (Ps 104), um ein gutes Ende (Pss 9; 12; 17; 85; 134), gegen ungerechte Richter (Pss 36; 81; 93), um Verlorenes wiederzufinden (Ps 92), gegen Diebe (Pss 2; 3; 61), gegen Feinde (Pss 53; 55; 56; 63; 82; 107; 109), in Bedrängnis (Pss 16; 39; 54; 59; 74; 80; 101; 106; 110; 111; 130; 142), in Kriegszeiten (Pss 13; 143), für krankes Vieh (Ps 35), um Speise (Pss 77; 135; 146), für die Feldfrüchte (Ps 84), um schönes Wetter (Pss 28; 68), bei Donner und Blitz (Ps 103), bei Neumond (Ps 4).[149]

In der Slawisch-Orthodoxen Kirche ist besonders der sogenannte *Divinatorische Psalter*, der für Orakel herangezogen wurde, in Handschriften seit dem 11. Jh. bezeugt.[150]

Diese wenigen Beispiele mögen genügen, um das weite Feld des magischen Gebrauchs der Psalmen im Christentum anzudeuten. Eine Aufgabe der zukünftigen Forschung wird es sein, in einer komparatistischen Untersuchung die unterschiedlichen Bezeugungen dieser magischen Praktik sowohl im Judentum als auch im Christentum miteinander zu vergleichen, um mögliche Beziehungen zwischen ihnen aufzudecken.

---

[148] Vgl. H. ENGELHART, »Gebetsanweisungen in lateinischen Psalterhandschriften«, in: VerLex 2 (^{2}1980), Sp. 1129–1130; E. HELLGARDT, »Deutsche Gebetsanweisungen zum Psalter in lateinischen und deutschen Drucken des 12.–16. Jahrhunderts. Bemerkungen zu Tradition, Überlieferung, Funktion und Text«, in: Deutsche Bibelübersetzungen des Mittelalters (VB 9/10), hrsg. von H. Reinitzer, Bern 1991, S. 400–413; TH. LENTES, »Text des Kanons und Heiliger Text. Der Psalter im Mittelalter«, in: Der Psalter in Judentum und Christentum, hrsg. von E. Zenger, Freiburg i.Br./Basel/Wien 1998, S. 323–354.

[149] Zit.n. LENTES, in: Der Psalter in Judentum und Christentum, S. 340.

[150] Vgl. R. MATHIESEN, "Magic in Slavia Orthodoxa. The Written Tradition", in: Byzantine Magic, hrsg. von H. Maguire, Washington 1995, S. 165.

1.4 Aufriß dieser Arbeit

Das Ziel der vorliegenden Arbeit liegt vornehmlich in einer synoptischen Edition der vier wesentlichen Fassungen bzw. Rezensionen des *Sefer Shimmush Tehillim*, der Übersetzung von zwei Rezensionen und der Kommentierung. Zuvor wird im 2. Kapitel die bisherige Forschungsgeschichte zu diesem Handbuch kritisch gewürdigt. Eine Beschreibung der Textzeugen (Kapitel 3) und eine Redaktionsgeschichte (Kapitel 4) folgen. Ausdrücklich hingewiesen werden soll an dieser Stelle auf die Edition, Übersetzung und Kommentierung der Geniza-Fragmente, die *Shimmush Tehillim* bezeugen und die hier durchgehend zum Vergleich herangezogen werden.[151] In einer zweispaltigen Synopse werden S1551 und L34 in deutscher Übersetzung (Kapitel 5) dargeboten. Die Konventionen der Übersetzung orientieren sich an den genannten Editionsbänden der magischen Geniza-Fragmente.[152] Die anschließende Kommentierung der einzelnen Paragraphen (Kapitel 6) konzentriert sich vor allem auf die mit Magie verknüpften Themenkomplexe Ritual, Liturgie und Medizin. Die Edition in Form einer vierspaltigen Synopse ist am Ende des Bandes zu finden; sie folgt der rechtsbündigen Leserichtung hebräischer Bücher.

[151] Schäfer/Shaked, MTKG III, S. 202–375.
[152] Vgl. Schäfer/Shaked, MTKG I, S. 15f.

2. Forschungsgeschichte

2.1 Alttestamentliche Erforschung der magischen Verwendung von Psalmen

Hinsichtlich der ursprünglichen Verwendung einzelner Psalmen liefert besonders die gattungs- und formgeschichtliche Fragestellung nach dem Sitz im Leben interessante Ergebnisse. Der norwegische Alttestamentler Sigmund Mowinckel untersuchte in seinen Psalmenstudien u. a. mögliche magische Elemente vor allem der individuellen Klage- und Fluchpsalmen.[153] Die darin häufig belegten *termini* און und רשעים, denen er die spezielle Bedeutung »durch Zauber gestiftetes Unheil« bzw. »Zauberer/Magier« zuwies, ließen ihn schlußfolgern, daß diese Psalmen sich gegen Zauberer als Feinde richteten und kultisch verwendet wurden.

Unter den Arbeiten, in denen dieser Ansatz aufgriffen wurde, verdient die Monographie »Spuren magischer Formeln in den Psalmen« des weißrussischen Alttestamentlers Nicolaj Nicolsky, die im Jahre 1927 in deutscher Sprache erschien, besondere Erwähnung. Anders als Mowinckel geht Nicolsky nicht von einer allgemeinen Bedeutung einzelner *termini* aus, sondern analysiert einzelne Psalmen, darunter Ps 91 und Ps 109, um magische Konnotationen ausgesuchter Wörter festzustellen, die diese erst im Kontext des jeweiligen Psalms erhalten. Demnach ist »deren Ursprung ganz oder teilweise in Erzeugnissen der magischen Literatur, oder genauer gesagt, in verschiedenen Besprechungs- und Beschwörungsformeln zu suchen«.[154] Anders als Mowinckel will Nicolsky durch Vergleich mit babylonischer Zauberliteratur noch hinter den überlieferten, masoretischen Text der Psalmen gehen, um magische Spuren in denselben freizulegen. Diese sollen dann entweder für den offiziellen Kult umgearbeitet oder in Anlehnung an ihre ursprüngliche Verwendung neu geschaffen worden sein.[155]

---

[153] S. Mowinckel, Psalmenstudien, Bde. 1 und 5, Kristiana/Oslo 1921–24; vgl. zu Mowinckel die Zusammenfassung seiner Position in: E. Zenger, »Der Psalter als Buch. Beobachtungen zu seiner Entstehung, Komposition und Funktion«, in: Der Psalter in Judentum und Christentum, hrsg. von E. Zenger, Freiburg i.Br./Basel/Wien 1998, S. 3–5.

[154] N. Nicolsky, Spuren magischer Formeln in den Psalmen, Gießen 1927, S. 4.

[155] Ibid., S. 13.

In neuerer Zeit hat Ann Jeffers in dem den Psalmen gewidmeten zweiten Kapitel ihrer Monographie "Magic and Divination in Ancient Palestine and Syria" diese Vorarbeiten aufgegriffen und methodisch reflektierter und kritischer reformuliert.[156] So untersucht auch sie den Begriff רשעים, modifiziert aber die These Mowinckels, indem sie schreibt: "Sorcerers are rĕšāʾîm, but rĕšāʾîm are not necessarily sorcerers."[157] Ihre Konklusion lautet: "the individual prayers for deliverance from a personal enemy (as opposed to a national enemy) applied to sorcerers."[158]

Um die Ergebnisse dieser Forschungen besonders eindrucksvoll und anschaulich zu illustrieren, kann exemplarisch Ps 91 herangezogen werden.[159] Zu der Formulierung פח יקוש (»Schlinge des Vogelstellers«) in Vers 3 heißt es bei Jeffers: "A Symbol of unexpected danger and reminds us of the imagery used for the implements belonging to magicians or sorcerers".[160] Das *hapax legomenon* סוחרה (»Schild« oder »Schutzwehr«) in Vers 4 kann auf den Kreis als magischer Schutz vor Dämonen zurückgeführt werden.[161] Die Wendung פחד לילה (»Schrecken der Nacht«) in Vers 5 bekräftigt die magische Konnotation, da die Nacht als die Zeit der Dämonen und Gefahren gilt.[162] Die Wendung מדבר (»vor der Pest«) in Vers 6 war in der Vorlage der Septuaginta offenbar nicht segoliert und wurde als ἀπὸ πράγματος (»von der Tat [des Verderbers]«) übersetzt.[163] Anstelle des hebräischen ישוד צהרים (»verwüstet am Mittag«) im gleichen Vers las die Vorlage der Septuaginta wahrscheinlich ושד צהרים, das sie entsprechend als καὶ δαιμονίου μεσημβρινου (»und dem Mittagsdämon«) übersetzt.[164] Die רשעים in Vers 8 übersetzt Jeffers in der

---

[156] A. Jeffers, Magic and Divination in Ancient Palestine and Syria, Leiden 1996, S. 118–121.

[157] Ibid., S. 118.

[158] Ibid., S. 121.

[159] Vgl. ibid., S. 120: "which I believe is a prayer against demons or magical attack."

[160] Ibid., S. 120.

[161] Vgl. A. A. McIntosh, "Psalm XCI 4 and the Root סחר", in: VT 23, 1973, S. 56–62, der diesem Wort die Bedeutung »supernatural protection« zuschreibt und die Wurzel auf »going around« zurückführt.

[162] Vgl. Jeffers, Magic and Divination, S. 121: "the night is the normal setting of those Psalms"; S. Krauss, »Der richtige Sinn von ›Schrecken in der Nacht‹ HL III,8«, in: Occident and Orient. Being Studies in Semitic Philology and Literature, Jewish History and Philosophy and Folklore in the Widest Sense in Honour of Haham Dr. M. Gaster's 80th Birthday, hrsg. von B. Schindler, London 1936, S. 323–330.

[163] Vgl. den kritischen Apparat der BHS zur Stelle. Möglich wäre auch die Übersetzung von מדבר mit »vor dem (Zauber)wort (des Verderbers)«.

[164] Vgl. den kritischen Apparat der BHS, der auch auf die sklavisch wörtliche griechische Übersetzung von Aquila und die des Symmachus verweist, die ebenso lesen. Zur Auslegung des »Mittagsdämons« im Frühchristentum vgl. R. Arbesmann, "The 'Daemonium Meridianum' and Greek and Latin Patristic Exegesis", in: Tr. 14, 1958, S. 17–31. Auf Parallelen aus benachbarten Kulturen des Orients verweisen S. Landersdorfer, »Das daemonium

speziellen Bedeutung, die Mowinckel dem *terminus* gab, mit »wicked magicians«.[165]

Zusammenfassend läßt sich sagen, daß zumindest einige Psalmen immer schon magisch konnotiert waren oder sogar schon ursprünglich, d. h. vor ihrer Aufnahme in den Psalter, magisch verwendet wurden. Das bedeutet zugleich, daß es immer schon Praxis gewesen ist, diese Psalmen als Schutzzauber oder Verfluchungen zu verstehen und entsprechend zu gebrauchen.

2.2 Forschungen zum *Sefer Shimmush Tehillim*

Obwohl die Existenz und Bedeutung des *Sefer Shimmush Tehillim* nicht selten in der wissenschaftlichen Literatur erwähnt wird,[166] sind die Beiträge zur Erforschung dieses Textes weder sehr zahlreich noch besonders ergiebig.[167]

Max Grunwald hat in zwei Artikeln[168] außer knappen Ausführungen zum magischen Gebrauch biblischer Texte überhaupt und zahlreichen, etwas wahllos ausgewählten Beispielen aus der jüdischen Tradition eine nützliche Auflistung von Psalmen mit ihren magischen Verwendungszwecken gemäß verschiedener Textzeugen des *Sefer Shimmush Tehillim* geboten. Diese Arbeiten sind aber eher als kompilativ denn kritisch zu charakterisieren. Die für *shimmushe tehillim* verwendeten übergeordneten Begriffe »Bibliomantie« bzw. »Psalmomantie«[169] sind irreführend, da es sich bei *shimmushe tehillim* in der Regel nicht um mantische Techniken wie Prognostika bzw. Divination handelt.

Samuel Daiches zitiert, übersetzt und kommentiert in seiner Abhandlung über die vermeintlich babylonischen Ursprünge jüdischer Magie[170] auszugs-

---

meridianum (Ps 91 [90],6)«, in: BZ 18, 1929, S. 294–300, und W. H. Worrell, "The Demon of Noonday and Some Related Ideas", in: JAOS 38, 1918, S. 160–166.

[165] Jeffers, Magic and Divination, S. 121.

[166] Siehe z. B. G. Scholem, Die jüdische Mystik in ihren Hauptströmungen, Zürich 1957, S. 84; Ph. S. Alexander, "Incantations and Books of Magic", in: E. Schürer, The History of the Jewish People in the Age of Jesus Christ, Neuausgabe hrsg. von G. Vermes u. a., Bd. 3.1, Edinburgh 1986, S. 139; M. Idel, Art. שמושי תהילים, in: Enṣiqlopedya haʿivrit, Bd. 32, Sp. 536; J. R. Davila, Descenders to the Chariot. The People behind the Hekhalot Literature, Leiden/Boston/Köln 2001, S. 35 und 237; Habiger-Tuczay, Magie und Magier im Mittelalter, S. 139.

[167] Anschaulich wird die bis heute fortgesetzte Anwendung der Psalmen zu magisch-medizinischen Zwecken bei E. Davis, "The Psalms in Hebrew Medical Amulets", in: VT 42, 1992, S. 173–178. Der Autor präsentiert einen eher allgemeinen Überblick des magischen Gebrauchs der Psalmen, deren heilende Anwendung er aus eigener Praxis (!) bestätigen kann.

[168] M. Grunwald, »Bibliomantie und Gesundbeten«, in: MGJV 10, 1902, S. 81–98; M. Grunwald; K. Kohler, Art. »Bibliomancy«, in: JE, Bd. 3, New York 1902, S. 202–205.

[169] Vgl. auch L. Blau, Art. »Psalmomancy«, in: JE, Bd. 10, New York 1905, S. 240f.

Texte und Studien zum Antiken Judentum

9

Martin Samuel Cohen

The Shi^{c}ur Qomah: Texts and Recensions

Texte und Studien zum Antiken Judentum

herausgegeben von

Martin Hengel und Peter Schäfer

9

The Shi^{c}ur Qomah: Texts and Recensions

von

Martin Samuel Cohen

J. C. B. Mohr (Paul Siebeck) Tübingen 1985

CIP-Kurztitelaufnahme der Deutschen Bibliothek

Cohen, Martin Samuel:
The Shi'ur qomah: texts and recensions /
von Martin Samuel Cohen. – Tübingen: Mohr, 1985.
(Text und Studien zum antiken Judentum; 9)
ISBN 3-16-134907-X

NE: GT
978-3-16-158765-8 Unveränderte eBook-Ausgabe 2019

© J. C. B. Mohr (Paul Siebeck) Tübingen 1985.
Alle Rechte vorbehalten. Ohne ausdrückliche Genehmigung des Verlages ist es auch nicht gestattet, das Buch oder Teile daraus auf photomechanischem Wege (Photokopie, Mikrokopie) zu vervielfältigen.
Printed in Germany. Säurefreies Papier von Scheufelen, Lenningen. Satz und Druck von Gulde-Druck GmbH, Tübingen. Einband von Heinrich Koch, Tübingen.

For My Father

Table of Contents

List of Abbreviations VIII
Guide to the Transliteration of Hebrew IX

Introduction 1
Sefer Hashiʿur 27
The *Siddur Rabbah* Recension 38
The *Merkavah Rabbah* Recension 54
The *Sefer Razi'el* Recension 77
Sefer Haqqomah 125
Appendices: 1 Oxford ms. Hebr. C. 65 183
2 Sassoon ms. 290 187
3 Sassoon ms. 522 188
4 British Library ms. 10384 190
5 British Library ms. 10675 192
6 JTS ms. 2131 196
7 Munich ms. 22 198
8 JTS ms. 8128 205
9 *Hekhalot Rabbati* and the *Shiʿur Qomah* 213
10 *Sefer Maʿarekhet Ha'elohut:* Citations from the *Shiʿur Qomah* 215
11 Maimonides' Marginal Remarks on the *Shiʿur Qomah* 216
12 *Sefer Harazim* and the *Shiʿur Qomah* 218
13 Ibn Ezra and the *Sefer Hannavon* 220
14 Montefiore Ms. 279 226
15 *Shiʿur Qomah* Texts from Eisenmenger's *Entdecktes Judenthum* 228
16 Secondary References to the *Shiʿur Qomah* 229
Bibliography 233

List of Abbreviations

BT	Babylonian Talmud
HTR	Harvard Theological Review
HUCA	Hebrew Union College Annual
JJS	Journal of Jewish Studies
JNUL	Jewish National and University Library
JTS(A)	Jewish Theological Seminary of America
M	Mishnah
MGWJ	Monatsschrift für die Geschichte und Wissenschaft des Judentums
PAAJR	Proceedings of the American Academy of Jewish Research
PT	Palestinian Talmud
REJ	Revue des Etudes Juives
T	Tosefta

The Books of the Bible: Gen Ex Lev Nu Dt Jo Jud 1S 2S 1K 2K Is Jer Ez Hos Joel Am Ob Jon Micah Nah Hab Zeph Mal Ps Pr Job Song Ruth Lam Ecc Esther Dan Ezra Neh 1Ch 2Ch.

The Recensions of the Shi^{c}ur Qomah:

MR	Merkavah Rabbah
SDR	Seder Rabbah Debereshit
SHQ	Sefer Haqqomah
SHS	Sefer Hashi^{c}ur
SRZ	Sefer Razi'el

Guide to the Transliteration of Hebrew

Hebrew is transliterated in this volume according to the following table. When two forms are given, the first is the regularly used siglum, and the second is used in the stricter, consonantal transliteration of the mystic names that follows their vocalized forms.

א	' (+ vowel)
בּ	b
ב	v b
ג	g
ד	d
ה	h
ו	v
ז	z
ח	ḥ
ט	t ṭ
י	y
כּ	k
כ	kh k
ל	l
מ	m
נ	n
ס	s
ע	c (+ vowel)
פּ	p
פ	f p
צ	tz ṣ
ק	q
ר	r
שׁ	sh š
שׂ	s ś
ת	t

Introduction

The literary history of the *Shi'ur Qomah* is as shrouded in mystery as are the histories of its various sister texts in the field of pre-kabbalistic Jewish mysticism, the so-called *merkavah* ("chariot-throne") mystic literary corpus. I shall not repeat the detail of my research into that history, which I have published elsewhere, but for the benefit of my readers who may not have had the opportunity to inspect that research, I will repeat here some of my main conclusions.[1]

The assumption on the part of many scholars in the nineteenth and twentieth centuries that the *Shi'ur Qomah* is a mystic midrash, so to speak, on the Song of Songs is not borne out by the texts themselves.[2] The famous description of the lover found in the fifth chapter of the Song is, in fact, cited to varying extents in the various recensions of the text, but its function there is clearly to provide a literary frame for the text, and not to function as a proof-text in the traditional midrashic sense.[3] Three distinct stages in the development of the surviving texts may be discerned: the final stage, which resulted in the production of the five larger and several smaller recensions of the text; the previous stage, the literary result of which was the original Urtext of which the surviving recensions are derivatives; and the earliest

[1] See my *The Shi'ur Qomah: Liturgy and Theurgy in Pre-Kabbalistic Jewish Mysticism* (Washington, D.C., 1983), pp. 51–76. The following seminal studies may be profitably consulted: Moses Gaster, *"Das Shiur Komah,"* *MGWJ* O.S. 37 (1893), pp. 179–185, now reprinted in *Studies and Texts in Folklore, Magic, Medieval Romance, Hebrew Apocrypha and Samaritan Archeology* (London, 1925–1928), vol. 2, pp. 1330–1353; Heinrich Graetz, *"Die mystische Literatur in der gaonischen Epoche,"* *MGWJ* O.S. 8 (1859), pp. 67–78, 103–118 and 140–153; Scholem, *"Schiur Koma: die mystische Gestalt der Gottheit,"* in *Von der mystischen Gestalt der Gottheit: Studien zu Grundbegriffe der Kabbala* (Zurich, 1962), pp. 7–48; S. Lieberman, *"Mishnat Shir Hashirim,"* in Scholem's *Jewish Gnosticism Merkabah Mysticism and Talmudic Tradition,* 2nd ed. (New York, 1965), pp. 111–126; and Ithamar Gruenwald, *Apocalyptic and Merkavah Mysticism* (Leiden and Cologne, 1980), pp. 213–217.

[2] This theory was first advanced, I believe, by Adolf Jellinek, in the *Bet Hammidrash* vol. 6 (Leipzig, 1878; rpt. Jerusalem, 1967), p. xxxxii–xxxxiii, and was advanced by Scholem and Lieberman. In addition to the article cited in note 1, see Scholem's *Major Trends in Jewish Mysticism*, 3rd ed. (New York, 1941), pp. 63–67; Idem, *Jewish Gnosticism*, 2nd ed. (New York, 1965), pp. 36–42; Idem, *Kabbalah* (New York, 1974), pp. 16–17; and idem, *Ursprung und Anfänge der Kabbala* (Berlin, 1962), pp. 17–18.

[3] The text does use prooftexts in the traditional midrashic style, but these are never drawn from the Song; the author vastly prefers Isaiah and the Psalms.

stage, of which the tangible result was the mystic information itself which received its first literary formulation in the Urtext. For reasons which I have tried to describe and document as fully as possible in my book, I came to the conclusion that the Urtext was composed sometime in the early gaonic period in Babylonia.[4] This date allows us to explain the fact that the text seems to have been composed after the final stages of redaction of the Babylonian Talmud, yet early enough to have been known to the great if obscure liturgical poet, Kallir, and long enough before the time of Saadia Gaon and his archenemy, the Karaite Salmon b. Yeruhim, for the tannaitic authenticity of the text not to have been considered an open question.[5] Locating the text in Babylonia, on the other hand, allows us to explain certain anomalous features of the text, including, among others, the literary use of the persona of R. Nathan, the closeness of some sections of the text to the language found on the magic bowls, themselves of certain Babylonian provenance, the fact that all the earliest locatable citations of the text are in the works of Babylonian authors and the relationship of the text of the *Shi'ur Qomah* to the even more obscure *Razza Rabba*, with its apparently unimpeachable Eastern provenance.[6] Whether the original fund of information was itself Babylonian, or whether it was originally of Palestinian provenance, as the text itself seems to suggest by introducing R. Aqiba and R. Ishmael as its major tradents, cannot be known in the absence of any secondary testimonia.[7]

It appears that various groups of mystic practitioners in late Jewish antiquity selected various aspects of the Biblical testimony as the meditative stuff of their contemplative journeys towards communion with the godhead. Thus the Palestinian rabbis whose mystic endeavors are described in the Talmuds seem to have engaged in direct exegesis of the opening chapters of Ezekiel and Genesis in order to commune with the divine presence. The

[4] See my *Shi'ur Qomah: Liturgy and Theurgy in Pre-Kabbalistic Jewish Mysticism* (Washington, 1983), pp. 66–67.

[5] Saadia's responsum is preserved in a number of sources: the *Commentar zum Sepher Jezirah von R. Jehudah b. Barsilai*, ed. S.J. Halberstam (Berlin, 1885), pp. 20–21; Gabriel Pollak, *Halikhot Qedem* (Amsterdam, 1847), pp. 69–71; B. M. Levin, *'Otzar Hagge'onim*, vol. 1 (Haifa, 1928), pp. 15–18 and Y. Kafiḥ, "A Fragment of an Ancient Yemenite Composition Regarding the Shi'ur Qomah" (Hebrew), in *The Jews of Yemen: Studies and Researches* (sic), ed. Yeshayahu and Tobi (Jerusalem, 1975), pp. 407–410. Salmon b. Yeruḥim inveighs against the *Shi'ur Qomah* in the antepenultimate and penultimate chapters of his *Book of the Wars of the Lord*, ed. I. Davidson (New York, 1934), pp. 114–124. Cf. Salmon's remarks published by Jacob Mann in his "Karaite Settlements in Jerusalem," in his *Texts and Studies in Jewish History and Literature* (New York, 1972), pp. 83–86.

[6] On the *Razza Rabba*, its Oriental provenance and its special relationship to the *Shi'ur Qomah*, see Scholem, *Re'shit Haqqabbalah (1150–1250)* (Jerusalem and Tel Aviv, 1948), pp. 195–283 and idem, *Ursprung und Anfänge der Kabbala* (Berlin, 1962), pp. 96–99.

extra-Talmudic literary corpus provides us with other examples of the ways in which the Biblical text was transformed into the stuff of meditative communion with the godhead; it is to this class of text that the *Shi'ur Qomah* belongs, along with its sister texts of *merkavah* mysticism. The author of the Urtext seems to have drawn on a fund of mystical and obscure names and numbers which were presented as the names and dimensions of the various limbs and physiognomical features of the anthropomorphically conceived godhead. This information was provided, according to the text, to the mystic, portrayed here through the personae of R. Ishmael, R. Aqiba and R. Nathan, all historical personalities of the second century C. E., by the celestial vizier, Metatron. We may assume that these numbers and names were first developed and recorded by a now anonymous mystic who, as part of his mystic communion with God, perceived himself to have experienced a sort of intellectual communion with the celestial lad, Metatron, who offered, as it were, a sort of informational commentary to the sensual experience of communing with God by gazing on the godhead seated on the chariot-throne.[8]

This mystic information was thus transformed from the informational result of one mystic's experiences into the meditative stuff of later mystic generations. In other words, the authenticity of the original experience allowed the tangible results of that experience – the facts and the figures – to serve as the meditative spring-board for others' mystic journeys. This feature of the results of one mystic's experiences being presented as the recommended meditative stuff for others' mystic attempts at divine communion is a regular feature of *merkavah* literature, albeit one not often taken into account in evaluating the natures of these texts. This original literary formulation was the Urtext, and was presented, as far as can be determined, in a strongly theurgic context in which the mystic data was presented, not overtly as the stuff of mystic meditation, but rather as an elaborate daily prayer-text, the faithful recitation of which would provide the mystic with a

[7] The whole question of locating the various schools of early Jewish mystic endeavor is quite admirably dealt with by David J. Halperin in his *The Merkabah in Rabbinic Literature* (New Haven, 1980). There is, of course, no *a priori* reason to assume that R. Aqiba and R. Ishmael were *not* the important figures in the mystic school, so to speak, as which they seem to be presented in the literature. R. Aqiba is specifically listed in a *baraita* preserved in *BT* Ḥagigah 14b as the leading mystic tradent of his generation. If the *Shi'ur Qomah* attributions are pseudepigraphic, then they were certainly chosen to suggest a textual provenance in tannaitic Palestine.

[8] For the role of Metatron in the *Shi'ur Qomah*, see my book, pp. 124–137; cf. J. Dan, "The Concept of Knowledge in the *Shi'ur Qomah*," in *Studies in Jewish Religious and Intellectual History Presented to Alexander Altmann on the Occasion Of His Seventieth Birthday*, eds. Stein and Lowe (University, Alabama, 1979), pp. 67–73.

long life, a portion of the world to come, prosperity, fame and wisdom.[9] To give the theurgy a proper liturgical frame, appropriate Biblical verses were apparently chosen to be recited after the mystic data itself.[10]

At a later date, the various editors who are responsible for the surviving recensions added standard *merkavah* hymns and prose passages to make of the text a more regular *merkavah* text. These recensions are discussed in detail below.

There has been a certain amount of discussion in recent literature regarding the whole question of Urtexts in general in the literary corpus of the *merkavah* texts. Originally, it was presumed, by Scholem and by others, that the texts were all more or less normal literary compositions that could, at least theoretically, be traced back to an original text which was composed in the usual way – by a specific author and at a particular historical moment. Others, notably Peter Schäfer in his recent synoptic work and in several recent essays, have pointed out that this may be an incorrect assumption.[11] The great manuscripts, it is observed, do not really present the works that have been hewn from their quarries as separate literary works with titles, chapter divisions and clear conclusions. Rather, the great manuscripts: Munich mss. 22 and 40, Oxford ms. 1531, JTS ms. 8128, as well as the Dropsie, Budapest and Vatican manuscripts, seem merely to present vast compendia of traditions grouped together according to various principles, but not actually organized as literary texts. This suggests that perhaps the actual presentation of these groupings as literary texts unto themselves may in fact be a late medieval phenomenon and that the historically correct setting for these traditions is without their scribally imposed literary frames. This may be the case for a large number of secondary texts – and there are two recensions, so to speak, of the *Shi'ur Qomah* found in JTS ms. 8128 and in Munich ms. 22 that are unique and which seem to fit this model. They have no parallels because they are not real literary works, merely loci of *shi'ur qomah* traditions within vast compendia of *merkavah* materials.

On the other hand, it seems clear that, if the *Shi'ur Qomah* traditions did, in fact, continue to be preserved within the unedited mass of *merkavah* material,

---

[9] Cf. *Sefer Haqqomah*, the most important recension of the text, lines 120–123: "R. Ishmael said, "When I recited [the *Shi'ur Qomah*] before R. Aqiba, he said to me, 'Whosoever knows the measurement of his Creator and the [physical] glory of the Holy One, blessed be He, is secure in this world and the world to come. He lives long in this world, and long and well in the world to come."

[10] The liturgy was principally drawn from Psalms 24, 29, 91 and 93.

[11] See Peter Schäfer's introductory remarks to his *Synopse der Hekhalot Literatur* (Tübingen, 1981), pp. V–VI, and idem, "Tradition and Redaction in Hekhalot Literature," *Journal for the Study of Judaism* 14 (1984), pp. 172–181.

there also were very early attempts to provide the text with a literary setting – these attempts are the five recensions which survive. Certainly by the tenth century, and even by the ninth, if we can accept the recent dating of *Midrash Mishle*, the material existed in some literary format.[12] Still, the question of an Urtext remained elusive when I conducted my research, I being unable to determine if there ever had actually existed a single text of which the various recensions were derivitives, or whether the recensions themselves are merely various attempts to collect loose traditions preserved within the vast compendia by forcing them into literary frames.

I now believe that I have found a single manuscript copy of what is, perhaps, the Urtext of the *Shi'ur Qomah*. This is British Library ms. 10675 (Gaster ms. 187), an extremely old text, dating back, perhaps, to the tenth or the eleventh centuries C. E. The manuscript is complete in four leaves, and is written in square Hebrew script, with the unique feature of *tagin* or coronets being used to decorate some of the letters, not unlike in a ritually proper Torah scroll. There are several reasons, aside from the extreme age of the manuscript that recommend this text as the elusive Urtext.

Firstly, the text, rather unusually, is given the title *Shi'ur Qomah*, which, although it is not actually used as the title of any of the recensions, is clearly the name of which the others (e. g. *Sefer Hashi'ur* or *Sefer Haqqomah*) are reflexes.[13] We have posited that *Shi'ur Qomah* must, in fact, have been the name of the Urtext. Secondly, the superscription, citing Is 60:21, "I shall begin to write the *Shi'ur Qomah*. All Israel has a portion in the world to come, as it is stated [in Scripture], 'And your people, entirely righteous, shall inherit the earth forever, [they are] the shoot I planted, the splendid work of my hands [Is 60:21],'" is the precise literary formula used to introduce a liturgical reading of *Mishnah*, in the usual case, *Mishnah* 'Avot.[14] Since the reader is enjoined to read the text daily "as a *mishnah*" (*Sefer Haqqomah*, line

[12] On the dating of Midrash Mishle, see Burton L. Visotzky, *Midrash Mishle: A Critical Edition of the Text . . .*, diss. Jewish Theological Seminary of America, 1983. The author of the *Midrash Mishle* seems quite clearly to have known the *Shi'ur Qomah* as a literary text that may be studied, like other midrashic texts. See *Midrash Mishle* 10:17–20, ed. Buber (Vilna, 1893), pp. 66–67 and cf. the text in Jellinek's *Bet Hammidrash*, vol. 6, pp. 152–153.

[13] See my book on the *Shi'ur Qomah*, pp. 77–81.

[14] See, e. g. Baer's *Seder 'Avodat Yisra'el* (Rödelheim, 1868), p. 271; and cf. A. Guttmann, "Tractate Abot – Its Place in Rabbinic Literature," *JQR* N.S. 41 (1950), p. 191. The liturgical reading of *Mishnah* 'Avot is itself apparently a product of gaonic Babylonia. See *Siddur Rav Sa'adia Ga'on* (Jerusalem, 1941), pp. 122–123; *Seder Rav 'Amram Ga'on* (Warsaw, 1865), p. 32 and L. Zunz, *Der Ritus des synagogalen Gottesdienstes*, 2nd ed. (Berlin, 1919), pp. 85ff. Far more tantalizing is the possibility that the formulary has its origins in the liturgical reading of the *Shi'ur Qomah*, and was only subsequently applied to the recitation of *M* 'Avot. It is certainly more germane preceding the *Shi'ur Qomah*, which actually promises its readers a portion in the world to come, than as an introduction to *M* 'Avot.

127), it seems that this heading reflects the text in its liturgical manifestation. We have concluded that, although the various surviving recensions are, in fact, regular *merkavah* texts that describe the mystic's experience of communion with his God, the Urtext itself seems to have been essentially liturgical-theurgic in nature, and seems to have been composed precisely to be recited rather than simply studied.[15] This superscription guarantees the fact that the scribe correctly took his text to be one for recitation as liturgy, not mere study. Most important of all is the question of content. The manuscript in question, which is complete in four leaves comprising only 129 lines, begins after the superscription with a version of the long Ishmaelian text found in the *Sefer Haqqomah* on lines 47–104.[16] There follows the famous conversion table for transforming celestial into terrestrial measurements. There then follows, on lines 97–122, a long version of the Nathanian text found on lines 108–119 of the *Sefer Haqqomah*, and finally, the text concludes with two short *baraitas*, so to speak, given in the name of R. Ishmael and including the authority of R. Aqiba, extolling the virtues of both knowing the *Shi'ur Qomah*, and, more explicitly, of reciting it "as a *mishnah*" on a daily basis. These are precisely the sections that are common to all the recensions, and which presumably must stem from the Urtext.

The absence of the Aqiban text from the manuscript is somewhat surprising, but can be explained. The brief Aqiban text, which we find on lines 12–24 of the *Sefer Haqqomah* was apparently preserved outside the Urtext, and is to be found, anomalously enough, in such works as *Hekhalot Rabbati* and the *'Otiot Derabbi 'Aqiva*.[17] Why these lines were omitted from the Urtext, if British Library ms. 10675 is, in fact, a copy of the Urtext, can no longer be known, of course, but it is not difficult to imagine how, given their preservation in other midrashic and *merkavah* texts, they were seized upon by some of the redactors of the various recensions and included in those secondary works.

The *Sefer Haqqomah* recension of the *Shi'ur Qomah* is a freestanding work, unincorporated into any longer work. It is extant in two versions, one short and one long. The long version is quite similar to the *Sefer Razi'el* version, but enough distinctions do exist – including, of course, the fact that the *Sefer Razi'el* texts are found as part of the *Sefer Razi'el* – to allow us to consider them separately.[18] Although our original tendency was to take the short

[15] See I. Gruenwald, *Apocalyptic and Merkavah Mysticism* (Leiden and Cologne, 1980), p. 215.
[16] British Library ms. 10675, lines 7–92.
[17] Hekhalot Rabbati 12:1, ed. Wertheimer, p. 87. and *'Otiot Derabbi 'Aqiva*, text A, ed. Wertheimer, p. 370.
[18] See below regarding these manuscripts.

version as the "original" version and the long version and the *Sefer Razi'el* recension as two versions of an expanded, secondary reworking of the text, it does not seem to be justifiable to presume the additional material in the long version is always interpolation; in fact, there are good reasons (see below) for thinking that some of the extra passages in the long version *were* original and were omitted, for some reason, in the shorter version. In other words, although the *Sefer Razi'el* recension is intimately related to the long version of the *Sefer Haqqomah*, the short and long versions of that work are themselves no less intimately related.

We have used fourteen manuscripts in establishing our critical apparatus. Of these, four present the short recension, seven present the long version and three present fragments, of which two seem to be fragments of the long recension. The nature of the third fragmentary text precludes its absolute identification as one or the other version.

The four manuscripts that present the shorter version of the text are Oxford ms. 1791 (ff. 58a–93b), a fifteenth century German manuscript;[19] Guenzburg ms. 90 (ff. 150a–152b), an Italian manuscript from perhaps the fourteenth century;[20] and Cambridge ms. Add. 405,4 (ff. 338a–341a), an Italian manuscript from the sixteenth or seventeenth centuries.[21]

The manuscripts which offer the longer version are Oxford ms. 1915 (ff. 2a–13a), a later manuscript in a Spanish cursive hand, possibly of North African provenance;[22] Oxford ms. 1960 (ff. 23b–27b), a seventeenth or eighteenth century German manuscript;[23] Oxford ms. 2257 (ff. 16a–20a), an older German manuscript which attributes the entire text to R. Eleazar of Worms;[24] JTS ms. 1892 (ff. 1a–8a), an approximately fifteenth century Provencal text; JTS ms. 1990 (ff. 41a–44a), a sixteenth century Italian manuscript;[25] Guenzburg ms. 131 (ff. 2a–12b), a perhaps fifteenth century

[19] The first section of the manuscript was written at Molsheim (Germany) in 1434. See Neubauer, *Catalogue of the Hebrew Manuscripts in the Bodleian Library and in the College Libraries of Oxford* (Oxford, 1886), col. 561.

[20] The Guenzburg collection is housed at the Lenin State Library in Moscow. I am grateful to the Institute for Microfilmed Hebrew Manuscripts at the Jewish National and University Library in Jerusalem for making a microfilm of this manuscript available to me. See S. Sach's unpublished catalogue of the Guenzburg collection, p. 20. A xerox-copy of this hand-written catalogue is in the library of the Jewish Theological Seminary in New York. The scribe's name seems to have been Aḥimaatz b. Paltiel.

[21] The Cambridge manuscript is apparently a copy of the Guenzburg manuscript, owing to its later date, identical provenance and the presentation of the name Aḥimaatz b. Paltiel in the slot where most of the other manuscript texts indicate that the reader is to insert his own name.

[22] Cf. Neubauer, *Catalogue*, col. 624.

[23] Cf. Neubauer, *Catalogue*, col. 639.

[24] Cf. Neubauer, *Catalogue*, col. 785.

[25] The scribe of this text was quite confused about the nature of the text, and separated the

Spanish manuscript;[26] and Munich ms. 40 (ff. 132b–138b), a fifteenth or sixteenth century German text.[27]

The fragmentary texts are Oxford Heb. C. 65 (ff. 6a–b), a Genizah text, presented here as an appendix;[28] Oxford ms. 1102 (ff. 102–b), a sixteenth century German prayerbook;[29] and Oxford ms. 1816 (ff. 100b–101a), a late sixteenth or seventeenth century German manuscript that presents an abridgement of the *Sefer Haqqomah*.[30] As was noted above, two of these texts, the first and the last, are fragments or abridgements of the long version of the text.

In addition to these manuscripts, we have two manuscripts which, although not part, strictly speaking of the *Sefer Haqqomah* tradition, seem to be quite clearly related to it and derived from it. These texts are presented below as appendices, and are introduced individually. These are Sassoon ms. 522 (f. 2), a Genizah text, and British Library ms. 10384 (= Gaster ms. 238; f. 183a.)

The differences between the long and short versions of this recension concern length alone; that is to say that the parts that present common material seem quite definitely to represent the same textual tradition. There are, specifically, four extra passages that characterize the long version: these are the *Lekhah Haggedullah Vehaggevurah* passage presented in the variant readings to line 46, which is essentially supplicatory in nature and which presents a version of the famous *'En Kelohenu* hymn; the *Tif'arto Mal'e Hakkol* passage presented in the variant readings to line 150, which describes the role of Metatron in the celestial worship service; the *'El Bema'amarekhah* hymn presented in the variant readings to line 171, and the long concluding passage beginning with the expression *Lev Yere'av Laḥqor* and given below in the variant readings to line 219. It is quite hard to determine whether these four passages are to be taken as interpolations into the text of the long version, or as omissions in the short version. There does not seem to be a single answer; the fact, for instance, that the *'El Bema'amarekhah* hymn concludes with the identical benediction that concludes the passage immediately before it in the long version, suggests that the two were composed as alternate texts, but

first sections from the rest of the text, presenting them as the final paragraphs of a preceding work.

[26] Cf. the remarks of Sachs in his unpublished catalogue, p. 20; see above, note 20.

[27] Cf. M. Steinschneider, *Die Hebräischen Handschriften der K. Hof- und Staatsbibliothek in München* (Munich, 1893), p. 26.

[28] Cf. G. Scholem, *Jewish Gnosticism, Merkabah Mysticism and Talmudic Tradition*, 2nd ed. (New York, 1965), p. 36, note 1.

[29] Cf. Neubauer, *Catalogue*, col. 538.

[30] See Neubauer, *Catalogue*, col. 607. The author does not mention that he is consciously presenting an abridgement of the text.

that the author of neither expected both texts to be used. On the other hand, the description of the seventh heaven in the *Sefer Harazim* begins with material found towards the end of the short version and continues with no break whatsoever into the "interpolated" passage found in the long version after line 219.[31] Certainly those two pieces – and, it seems likely that the original location of the entire piece was in *Sefer Harazim*, where it is far more germane – had a single literary history. In a third category is the *Tif'arto Mal'e Hakkol* passage which utterly alters our understanding of the material that follows it in the long version from the simple meaning we would assign to it without the presence of that section. The section essentially switches the thrust of the rest of the text from the godhead to Metatron. Whether one sees this passage as an interpolation or not almost depends on whether one is prepared to see the *Shi'ur Qomah* as originally describing Metatron – as there is at least some reason to believe – and only later assigned to the God of Israel, or whether one sees the metatronization of the text, so to speak, as a later (although very early) attempt to soften the radical anthropomorphism of the original text.

The name, *Sefer Haqqomah* 'The Book of the [Divine] Body' is derived from the generic name, *Shi'ur Qomah* 'the measurement of the [divine] body.'[32] Although some texts offer variations on the name, for example, *Sha'ar Haqqomah* (Oxford ms. 2257, f. 16a), enough texts do bear the title so as to guarantee its authenticity.

We have chosen to present Oxford ms. 1791, despite its relative lateness, as our base manuscript, for two major reasons. Firstly, it presents the short version, which seems, at least *a priori*, to be the more original. Although Oxford ms. 1606 also presents the short version, and is probably older, age in and of itself seems an unimportant criterion when one considers the relative age of the text itself against the age of even the oldest manuscript. If the *Sefer Haqqomah* is a product of the gaonic age, then there seems to be little reason to value a manuscript written six centuries after the composition of the text over one written eight centuries later. Certainly, it is reasonable to imagine that the later scribe might have had an earlier and more reliable text before him than did the scribe who preceded him by a mere two centuries. We have chosen ms. 1791 over ms. 1606 because the scribe indicates that he was copying from the hand-written copy of R. Eleazar of Worms (c. 1165–1230), a leading figure of the Ashkenazic pietist movement, who knew and

[31] *Sefer Harazim*, ed. Margoliot (Tel Aviv, 1966), pp. 107–109.

[32] I have discussed these names at length in my book on the *Shi'ur Qomah*, pp. 77–81; see above, note 1. *Qomah* here is a pun and means both "body" (as at Song 7:8) and "height."

respected the text.[33] Eleazar was not only the last great teacher of the Ashkenazic pietists and the student of Judah the Pious, the author of the *Sefer Ḥasidim*, but was also a major tradent in the transmission of ancient mystical texts. Whether these texts came to Germany with the Kalonymus family (of which Eleazar was a scion), or whether he merely had access to manuscript sources not generally available to the public, the fact is that there are citations from *merkavah* literature liberally sprinkled throughout Eleazar's literary oeuvre.[34] Furthermore, the Kalonymus family itself maintained a rather precise version of its chain of mystic tradition, tracing its mystic traditions back to Babylonia through the shadowy figure of Abu Aaron, who brought the traditions from the East to Lucca in Italy.[35] Given our strong feeling that Graetz was right in assigning the *Shi'ur Qomah* to gaonic Babylonia, it should be clear that a manuscript copied from Eleazar b. Judah's private transcription of the text must be elevated in our esteem above any other texts that are merely older.[36].

The *Sefer Hashi'ur* recension of the text, complete in JTS ms. 1886 in just 76 lines, is quite distinctly apart from its sister texts and yet also clearly part of the same tradition. The text is extant in three manuscripts: JTS ms. 1886 (ff. 37b–39a), a fourteenth or fifteenth century Spanish and Provencal manuscript,[37] JTS ms. 1904 (ff. 1b–3b), probably an eighteenth century North African manuscript, and Mossayef ms. 145 (ff. 57a–58b), probably a fifteenth century Spanish text.[38] The Mossayef text was transcribed by Mos-

[33] See the *Sefer Haroqeaḥ Haggadol*, laws of repentence (Jerusalem, 1967), pp. 20–21 and his *Sode Razaya*, ed. Kamelhar (Bilgoraj, 1936), pp. 31–36.

[34] See J. Dan's article on Eleazar in the *Encyclopaedia Judaica*, ed. 1972, vol. 6, cols. 592–594. Cf. I. Marcus, *Piety and Society: The Jewish Pietists of Medieval Germany* (Leiden, 1981), pp. 67–68 and p. 162, n. 48.

[35] The document tracing this mystic history was first published in Joseph Del Medigo's *Metzaref Leḥokhmah* (Basel, 1629–1631), p 14b and, more recently, by Neubauer in the *REJ*, 23 (1892), pp. 230–231. A translation according to Paris ms. 772 (p. 60a) was prepared by J. Dan and published by him in his article on the Kalonymus family in the *Encyclopaedia Judaica*, ed. 1972, vol. 10, cols. 719–720. On Abu Aaron, see Neubauer's article cited just above; and also Dan in *Tarbiz* 32 (1963), pp. 153–159 and Scholem in that same issue of *Tarbiz*, pp. 252–265. Cf. further H. Gross in *MGWJ* 49 (1905), pp. 692–700.

[36] See Graetz' "Die mystische Literatur der gaonischen Epoche," *MGWJ* 8 (1859), pp. 67–78, 103–118 and 140–153.

[37] The *Sefer Hashi'ur* is written in the Provencal hand. The first Spanish hand is quite old, possibly as old as the thirteenth or fourteenth centuries, and is very similar to the hand of Solomon b. Saul Ben-Albagli, the scribe who copied JTS ms. R. 15, which contains the Talmudic tractate 'Avodah Zarah, in Ubeda, Spain, in 1291. Other portions of the manuscript are written in later Spanish and Oriental cursive scripts.

[38] The dates given for these manuscripts are all educated guesses based on various paleographic and codicological reasons; none has either colophon or date.

sayef himself and published in his *Merkavah Shelemah*.[39] Because of its age and legibility, we have chosen to present JTS ms. 1886 as our base text; JTS ms. 1904 and the Mossayef manuscripts are labelled mss. *aleph* and *bet* in the critical apparatus.

It is not precisely correct to call this text the *Sefer Hashiʿur*. JTS ms. 1886 and the Mossayef manuscript begin, "This is the measure *[middah]* of the [divine] body that is found in *Sefer Hashiʿur*." JTS ms. 1904, on the other hand, perhaps reflecting the *Sefer Razi'el* text, begins ". . . *Shiʿur Qomah*, from *Sefer Shiʿur Haqqomah*." In any event, the texts that follow are quite distinct, and independent of the other versions. Except in the case of scribal error on the part of the scribe of JTS ms. 1886, in which case both JTS ms. 1904 and the Mossayef manuscript usually present parallel versions of the correct text, the greatest resemblence is between JTS ms. 1886 and the Mossayef manuscript, as their similar ages and provenances would suggest.[40]

The text itself may be divided easily into three sections. The first, covering lines 1–23, is an elaborately complex version of the table given in the *Sefer Haqqomah* (lines 104–108) for the conversion of divine measurements into mundane terms. The text offers the same 2,360,000,000 parasang figure for the height of the godhead that we find in some of the other recensions,[41] and offers for it the famous midrashic prooftext from Ps 147:5. The text first cites the original passages found in the Aqiban portion of the *Sefer Haqqomah* and *Sefer Razi'el* recension, and then offers his elaboration: "His parasangs are three mils and each mil is ten thousand cubits, and each cubit is three spans long, while each [divine] span is the length of the entire universe. There is, however, a different [method] of calculation . . ."[42] The text then turns to the other total figure given for the height, found at lines 117–119 of the *Sefer Haqqomah*, and then repeats the table and expands it, this time in far greater detail: "the span of the Creator . . . [may be calculated as follows:] the distance a man can walk in a day [is] ten parasangs, which yields 3,656 parasangs a year, or 36,500 in ten years, or 365,000 in a hundred years, or

[39] Mossayef, *Merkavah Shelemah* (Jerusalem, 1925), pp. 30a–33b (top.) There are numerous errors of transcription.

[40] Generally speaking, it is only in cases of homeoteleuton on the part of the scribe of JTS ms. 1886 (of which there are quite a few instances) that the readings of JTS ms. 1904 and the Mossayef manuscript are similar to each other and different from the former JTS manuscript.

[41] *Sefer Haqqomah*, line 17; *Sefer Razi'el*, line 32; cf. *Siddur Rabbah*, line 4. All references to lines refer to the base manuscript presented in this volume.

[42] *Sefer Hashiʿur*, lines 2–3.

1,825,000 parasangs in five hundred years; this is the length of a divine span."[43]

Having set 1,825,000 parasangs as the size of the divine span, the author continues to convert the initial figures into larger and larger units. The cubit, for example, measuring three spans in celestial terms, equals 5,475,000 terrestrial parasangs and the divine parasang equals 1,640,025,000 terrestrial parasangs. To calculate beyond the billions, the text coins its own term, the *sheqel*. If one divine parasang is equal to 16,400,000,000 terrestrial parasangs, then two divine parasangs are one *sheqel* plus 1,380,000,000 terrestrial parasangs, a *sheqel* being the equivalent of 240,000,000,000 terrestrial parasangs.[44] The text continues until it calculates the mundane equivalent of 10,000,000 divine parasangs. We are now prepared to calculate the size of the soles of the divine feet.

The second section of the text, lines 23–33, is parallel to the first half of the Ishmaelian section of *Sefer Haqqomah* plus a brief detail reflecting the 2,360,000,000 figure mentioned above that appears in the Aqiban text of the *Sefer Haqqomah*.[45] This figure thus begins the first section as well as concluding the second section; on line 5, the first, and presumably the second section as well, are attributed to R. Ishmael in all three manuscripts. The final section of the text, lines 33–73, is essentially the beginning of the Aqiban text, with its attribution to R. Aqiba intact, the second half of the Ishmaelian section of the *Sefer Haqqomah* recension, covering the divine heart, shoulders, head, arms, fingers and toes, and the name of the divine bow, sword and throne, also found in the *Sefer Haqqomah*.[46] The text concludes with the Ishmaelian final tally of 2×10^{18} parasangs for the divine height and 1×10^{11} parasangs for the width and the table for the conversion of celestial measurements into terrestrial terms.[47]

The redactor of this recension was primarily concerned with the mystic numbers, although he does present the names as well. This is evidenced by both content and style. The author presents the final tallies for the height and width of the godhead five times, the so-called Aqiban figure of

[43] Ibid., lines 9–11. The figure 3,650 appears in the Mossayef ms. for 3,656 in both JTS manuscripts, and is apparently correct. At least it fits the mathematical computation.

[44] The sheqel should equal 31,420,000,000 parasangs. The figures are quite confused and probably corrupt.

[45] See above, *Sefer Haqqomah*, lines 54–63 and 14–15. Cf. note 5.

[46] *Sefer Haqqomah*, lines 133–135.

[47] We read 2×10^{18} for 12×10^{18} based on the manuscript variants. Cf. *Sefer Haqqomah*, lines 117–119, where the figures are 1×10^{11} parasangs for the height and 1×10^{10} parasangs for the divine width. Earlier in the text of the *Sefer Hashi'ur* (on lines 5–6), the Ishmaelian figure is given as 2×10^{18} for the height and 1×10^{10} parasangs for the width.

2,360,000,000 on lines 1, 32 and 35 and the so-called Ishmealian figure of 2×10^{18} on lines 5 and 70–71. Furthermore, the author has devoted the entire first twenty or so lines of his work to elaborate mathematical computations intended to provide the reader with a framework for truly comprehending the mystic figures. Finally, he applies his own mathematical principles to the text he received, and made of it something new. The following comparison of two passages, one from the *Sefer Haqqomah* and one from the *Sefer Hashi'ur* will make this clearer:

Sefer Haqqomah	*Sefer Hashi'ur*
The pupil of His right eye is 11,500 parasangs, its angel's name is Raḥmi'el. The white of the right eye is 22,000 parasangs, as is the left; the name of the right is Paḥarkasiah and the [name of the] left is Bazagtzatgiah.[48]	The name of the pupil of the right eye is Bizag Tazatati'el; its [size] is 100,000,500 [divine] parasangs, which is [the equivalent of] 228,306,844,000 [terrestrial] parasangs. And [the name of the] left [pupil] is Raḥavi Raḥvi'el. The name of the white of the right eye is Sedir Pesig; [its height is] 22,000 divine parasangs, may He be blessed, [which is the equivalent of] 22,200,016,000 [terrestrial] parasangs.[49]

The preoccupation with the mystic numbers is further evidenced by the name *Sefer Hashi'ur* 'The Book of the [Divine] Measurement' by which the author chose to call the text of the *Shi'ur Qomah* with which he was working. The scribe of the Mossayef manuscript, in fact, concludes the text by remarking, "the entire calculation is [herewith] complete," thus showing us that he had correctly perceived that the text he had copied was a sort of mathematical midrash on the original text. Whether that original text was the elusive Urtext, or one of the extant, or perhaps nonextant, recensions, cannot, of course, any longer be known.

The *Siddur Rabbah* is a collection of smaller texts, and exists in several different forms.[50] Two manuscripts known to me contain a specific recen-

[48] This is the text of JTS ms. 1892.

[49] This is the text of the Mossayef manuscript. We are using the author's own definition of one sheqel as being the equivalent of 2,400,000,000 parasangs.

[50] See Peter Schäfer, *Synopse zur Hekhalot-Literatur* (Tübingen 1981), p. VII; Scholem, *Kitve Yad Baqqabbalah* . . . (Jerusalem, 1930), pp. 22–23 and N. Sed, "Une Cosmologie Juive du

sion of the *Shi'ur Qomah*. These are JTS ms. 1746 (ff. 140a–143b), a seventeenth century Oriental manuscript and JNUL ms. 381 (ff. 53a–59a), a sixteenth or seventeenth century manuscript written in a Spanish cursive hand. The anthological nature of the text is stressed by the scribe, for example, of the Jerusalem manuscript, who not only gives a partial list of his sources, but adds that he has "abridged the material because of the profundity of the subject matter."[51] The scribe apparently assumed that the qualified reader would have ample access to the correct source material. The scribe of the JTS manuscript notes in one place that he has not copied out a long list of names, but "you may find them cited at length in *Pirqe Hekhalot*."[52] The scribe of the Jerusalem manuscript does not care whether his readers do or do not have access to the list of names; he declines to copy them out "because there is none among us who knows [the correct text] . . . but one who would stand on the sea should read the *Pirqe Hekhalot, Merkavah Rabbah* and *Merkavah Zuṭa*, and there he will find [the names] at length."[53] Long centuries after the original theurgic nature of the text had been obscured by the editors of the various recensions, who tried to mold the material into a "normal" *merkavah* text, the scribe of the Jerusalem manuscript correctly and intuitively perceived the theurgic nature of the text.

The relationship between the manuscripts is not obvious. Both present traditions which are absent in the other's text; sometimes there is an obvious reason for this, and other times there is not. The scribe of the Jerusalem text, for example, has a distinctive orthographical use of the letter *yod*, using it freely as a *mater lectiones* where it is not traditionally found, writing, for example, *ytyr* for *ytr* 'more' (line 105) or *zyrtvt* for *zrtvt* '[hand]span-lengths' at line 117.

The text of the *Shi'ur Qomah* itself is quite distinctive and different from its sister recensions. The text opens with the first lines of the Aqiban text (*Sefer Haqqomah*, lines 12–20 and 22–24), here given in the name of R. Ishmael. The distinctive title *shamasha rabba* 'the great beadle' applied here to Metatron is quite distinctive and is found almost nowhere else.[54] Only the total figure for the divine height, the distances between the eyes and arms and the closing doxology are given.

The text immediately continues with a version of the long section that

---

Haut Moyen Age: La Berayta de Ma'aseh Bereshit," *REJ* 123 (1964), pp. 259–305 and 124 (1965), pp. 23–123.

[51] JNUL ms. 381, f. 60a.

[52] Lines 46–47. Cf. *Sefer Haqqomah*, lines 104–166.

[53] See below, variants to lines 46–47. Just what texts the scribe means is unclear.

[54] Cf., however, Munich ms. 22, f. 168a, line 2.

appears in the long versions of the *Sefer Haqqomah* text following line 150 of the manuscript cited above,[55] and a version of the midrashic passage (*Sefer Haqqomah*, lines 150–154) indicating that it was originally Moses who received the secrets presented in the text as part of his general relationship with Metatron, a relationship derived midrashically from Ex 23:20–21. The text now presents a series of traditions that come earlier in the *Sefer Haqqomah* regarding the divine crown and gemstone (*Sefer Haqqomah*, lines 113–115; *Siddur Rabbah*, lines 33–35) and the divine body (*Sefer Haqqomah*, lines 132–133; *Siddur Rabbah*, line 36.) This initial section concludes with an elaborate description of the celestial worship service, paralleling lines 154–166 of the *Sefer Haqqomah*. This section concludes with the remark noted above to the effect that the reader is referred elsewhere for the full list of names with which Metatron calls his God.

The text now continues with the full text of the Ishmaelian text found in the *Sefer Haqqomah*, lines 47–104. By presenting the preceding traditions before this part of the text, rather than after, as in the *Sefer Haqqomah*, the editor has apparently attempted to emphasize the unimpeachable authority of Metatron. Whereas in the other recensions, these traditions are included almost as midrashic afterthoughts, here they form the context in which the central portion of the *Shi'ur Qomah* is to be presented. The Ishmaelian text itself is not quite the same as the text given in the *Sefer Haqqomah*; it is, for example, shorter by virtue of the absence of the lists of mystic permutations of the Tetragrammaton and other divine names that are given in the *Sefer Haqqomah* at several locations.

The editor of this recension gives special prominence to the description of the lover found in the fifth chapter of the Song of Songs. Unlike, for example, the editor of the *Sefer Haqqomah*, who merely included a few lines from that passage immediately before the end of the Nathanian section of the text (at lines 115–117), the editor of the *Siddur Rabbah* recension has chosen to present all the verses spread out, in order, across the latter half of the Ishmaelian section. Thus Song 5:10 and 11 are found here on lines 73 and 74; Song 5:12 is found on lines 81–82; Song 5:13 on lines 90–91; Song 5:14 on lines 101–102; Song 5:15 on lines 106–107 and Song 5:16 on lines 107–108. These verses are quite unrelated to their contexts; the editor has apparently inserted them as a sort of pious justification for the extreme anthropomorphism of the text. This section concludes with a promise of rare rewards to one who knows these secrets and with an obscure remark known to us both from the *Merkavah Rabbah* recension of the text (see below,) and from the *Hekhalot*

[55] See above, *Sefer Haqqomah*, line 150, variants.

' ספר מלאכים' לר' יהודה החסיד : מהדורה מדעית ועיון במסורת הסוד של ראשית הכתיבה האזוטרית של חסידי אשכנז / מאת ענבל גור בן יצחק.

-

https://biu.primo.exlibrisgroup.com/discovery/fulldisplay?docid=alma990025494580205776&context=L&vid=972BIU_INST:BIT

he

I'm not a bot

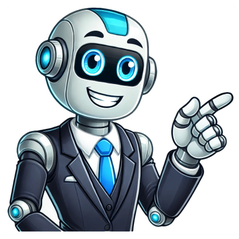

Sefer raziel hamalach

The Kabbalistic text "Sefer Raziel" is a sacred book that has been made available for free download in its entirety, as it is in the public domain. The following excerpts are from the first two pages of this ancient text. It outlines the fundamental principles and teachings of the Sefer Raziel, emphasizing the importance of reverence, wisdom, and love in one's relationship with the divine. The book begins by stating that those who possess wisdom and understand the mysteries of the universe are blessed. The Torah is revered as a guide for human beings to learn the truth and live with honor and strength. The text emphasizes that the power of both heaven and earth is interconnected, forming the foundation of the glory of Elohim. The secret teachings contained within the Sefer Raziel are likened to milk and honey, signifying their sweetness and worthiness. These secrets, however, are reserved for those who approach them with humility. The worthy individuals who seek righteousness will find that reverence for the Lord is the key to unlocking these mysteries. It is written in the text that there are three primary secrets corresponding to the Torah of the prophets: reverence for the Lord, the secret of the Merkabah (the divine chariot), and the secret of Berashith (Genesis). These secrets are further divided into three kinds of reverence: for the Lord, Shaddai, and Elohim. The text highlights that reverence for the Lord involves loving the name of God and serving in love. The importance of keeping the commandments is also emphasized, as it is through these laws that one demonstrates love and reverence for the divine. The text reminds readers that Abraham was beloved by God due to his willingness to follow divine guidance, rather than following wicked counsel. Ultimately, the Sefer Raziel teaches that those who live in purity and reverence are loved by the Lord. It concludes with a call to bathe in the glory of Elohim's light and to journey on the path of righteousness, guided by love and wisdom. Given article text here The light of Elohim shines down upon the world, symbolizing divine love and reverence. This light is divided between those who follow God's will and those who are led astray. From this love, understanding and righteousness were created, with three classes: love, petition, and reverence. Each class corresponds to a different type of offering: burnt offering (love), peace offering (petition), and sin offering (reverence). The burnt offering is a sacrifice to God's glory alone, while the peace and sin offerings are for the benefit of the living body. To serve God in righteousness, one must proclaim love, petition from reverence, and give glory and honor to the kingdoms. In goodness, God created the universe by His word, not labor. The Lord is strong, wise, good, and compassionate, tolerating all things while revealing the mysteries of the universe. By offering sacrifices, one can bring light into the world, heal physical and spiritual ailments, and receive salvation from affliction. Of the righteous, a burning passion burns like flames of fire. Keep God's commandments in reverence, as the Lord Elohik demands. This is not a reward for devotion and love, but a response to Shem Hamephorash's creation from love. The written word requires reverence of Shaddai. Revere God by keeping every commandment, recognizing that reverence itself is not glory, but rather the act of obedience. Fall to your knees in supplication and cry out to El, seeking to establish your heart and grant your petition. Reject wickedness and condemn those who reject reverence of Shaddai. Forsake your prayer if you do not reverently call upon the name of Shaddai, allowing desire or evil to grow in your heart. In the midst of the house, humble yourself and gather with others to show reverence. As it is written in the Midrash, withhold mercy from those who forsake reverence of Shaddai. Stand before God, serving with humility. Show reverence in prayer and receive tranquility, and deliver yourself from all evil. Dwell in the secret place of the Most High, hidden in the darkness of the shadow of Shaddai. Deliver yourself from the mouth of the trap, seeking protection from El Shaddai's support. Petition in prayer, speaking truth and receiving protection from traps. In every petition to Shaddai, be blessed by God the Father (El Abiek), and through His support, be fruitful and multiply (Pherov Vorebov). El Shaddai sees and turns away, beholding those who are fruitful and multiplying. Wherefore be silent, and bring forth from the secret place that the Father reveals to you. Establish Shaddai, the number sixty-four hundred thirty-three, representing five hundred burnt offerings (I' AaOLH). The passage emphasizes the significance of using the term "fear" to describe the dimensions of heaven, referencing Job 11:9. It also delves into the world of Gematria, represented by the letters S', Th', L'. The text highlights various books related to Sefer Raziel, including an original Hebrew version and English translations, such as Sepher Rezial Hemelach and Sepher Raziel. These resources offer insight into the holy names of God, angel hierarchies, and divine divisions, making them valuable for those interested in Kabbalah and ceremonial magic. In this section, I have curated a wealth of information about my in-depth study of Sepher Raziel and its significance within Judaic mysticism. Explore the links provided, which open in a new window, allowing you to return to this page for more downloads and resources on Kabbalah and Sefer Raziel. Free access is available to various Kabbalah books, including "The Book of Raziel," a historical translation from 1701 that offers insights into holy names, angelic hierarchies, and the divisions between Heaven and Hell. According to Hebrew legend, Sepher Razial was given to Adam in the Garden of Eden by God's hand. This ancient text is said to be the first book ever written, comprising a diverse collection of Hebrew lore. For those interested in translating Sefer Raziel from its original Hebrew version, tips on translation and transcribing can be found on this site. In "Kabbalah's Secret Circles," discover how ancient Jewish mystics combined letters of the Hebrew alphabet to achieve miraculous results. The instructions for constructing a Kabalah Wheel, similar to that described in chapter 2 of Sefer Yetzirah, are also provided. This web section is authored and published by Robert Zucker, who has made available his collection of hard-to-find Occult & Kabbalah books on Amazon.com. These rare volumes date back to the 1980s and earlier, often in hard cover or early editions, and include topics such as Qabalah, parapsychology, Hermetics, and other occult subjects. Browse a selection of available titles from Robert Zucker's library, which is constantly being updated with new additions. A sample from his collection can also be viewed on this site. Some recommended books about Sefer Raziel include the original Hebrew version "Sefer Raziel haMalach" and Steve Savedow's English translation "Sepher Rezial Hemelach: The Book of the Angel Rezial," which features an explanatory text on holy names, Heaven and Hell, and angelic hierarchies. The Sepher Raziel has been a topic of controversy due to its translations by Steve Savedow. Despite this, it remains a valuable resource for those who cannot read Hebrew. The book includes a foreword discussing the independent traditions behind the Sepher Raziel manuscripts, as well as an essay on English-language literature related to Solomonic magic. It also features an appendix on incense nomenclature and a comprehensive bibliography of printed works on Solomonic magic. The volume is presented in both literal transcription and modern English translation. A similar edition, Sepher Rezial Hemelach: The Book of the Angel Rezial, offers insights into the holy names of God, divisions of Heaven and Hell, and the hierarchy of angels and spirits. Additionally, other publications such as "Das Buch Razuel" by Giovanni Grippo and "Liber Salomonis: Sepher Raziel" edited by Tarl Warwick provide further exploration of this complex text, which claims to have been given directly to King Solomon by a mysterious figure from the East. The subject matter encompasses various aspects, including invocation, herbal medicine, and Judeochristian lore. The Book of Raziel presents ancient mystical works on incense for summoning spirits, categorization of beasts and stones aligning with daily hours, governed by seven angels and celestial bodies. Translated into modern English for a modern audience, this apocryphal work showcases fascinating philosophy and is presented here. 83 pages. #Sefer Raziel #Kabbalah #Entertainment Magazine This compilation of mystical texts stems from the literary tradition of the Ḥasidei Ashkenaz, dating back to the 13th-century Hasideans. Included are sections on Sod Ma'aseh Bereshit and Sodei Rezaya by Eleazar of Worms, as well as kabbalistic works discussing Holy Names and Sefer ha-Razim. These texts showcase pre-Lurianic kabalistic theology. A notable advancement in QBL Keys integration into a functional program for public use is underway. The software allows users to explore correspondences, modify text fields, and study the Sefer Yetzirah word-for-word in both English and Hebrew. A demo version of the program is anticipated for release later this year. Interested parties can email Bob to be notified when available. The QBL program has grown substantial, necessitating segmentation into smaller components for smoother operation and affordability. Currently, it's being developed using FileMaker Pro, enabling users to analyze correspondences and delve into the "Sefer Yetzirah" and related concepts in Qabalah. As part of this project, the "32 Paths Key" is being prepared – an initial component covering the first chapter of the Book of Formation. This key includes verse-by-verse analysis, tables for the 32 paths, 22 letters (3 Mothers, 7 doubles, 12 simples), and 6 directions. Users can add their own commentaries and notes to the text fields, further customizing the program. Years of refinement have optimized the software for study, ease of navigation, and added complexity. It's been a singular resource in deciphering qabalistic concepts, offering unparalleled functionality for understanding this complex subject matter. Sample images and pdfs will soon be available on the main page, showcasing new developments in the QBL project. A FileMaker Pro 8.5 database has been set up and a template is being tested for public release. Although functional testing is ongoing, certain features are still missing. Interested individuals who have emailed in the past will be contacted when a sample test group is ready to go online. Offline use of CDs containing the FileMaker database may also be available. The upcoming version of FileMaker Pro 8.5 boasts web-integration, allowing embedded web pages to deliver updated content within a standalone program connected to the internet. Registered subscribers can download the software without needing an installed copy, accessing real-time updates and interactive features such as graphics, charts, and social networking options. Over the past few months, numerous email inquiries and phone calls have been received regarding the development of a computer program for Qabalah study. Progress has been made in modifying FileMaker Pro databases to cross-reference the 22 letters with 231 gates and 10 sephiroth. This led to the creation of Hebrew dictionary translations and word-by-word database translations of "Sefer Yetzirah" and other texts, ultimately resulting in a comprehensive computer program called QBL Keys. The QBL Keys consist of over a dozen interconnected databases, collectively referred to as "Keys." Each Key contains interactive information in both English and Hebrew, guiding users through the study of Qabalah and Sefer Yetzirah. The Keys have the ability to cross-reference content added to individual databases, making it possible for users to access a vast array of information. Ongoing testing is necessary to ensure the program's functionality, but its potential for growth and development is substantial. There is a wealth of information regarding QBL Keys, including charts, tables, and correlations. The data can be updated and revised as new connections are established or corrected. New features in Filemaker 8.5 will allow web pages to be embedded within the keys, potentially enhancing their functionality. In the future, the QBL Keys may be available as a standalone program, compatible with both PC and Mac operating systems. The keys are organized into two main sections: Practical Qabalah and Theoretical Qabalah. Practical Qabalah focuses on letter combinations and word translations from various Qabalistic manuscripts, while Theoretical Qabalah delves deeper into chapter-by-chapter explanations and commentaries from authors such as Kaplan and Sholem. A Resource section provides basic information, and several books on the right were used to gather some of this data. It is recommended to have a copy of these resources nearby when utilizing the keys. While working on completing the QBL Keys project, there is ample reading material available for those interested. To acquire a copy of the QBL Keys, email bob@emol.org with interest, and future details will be provided on purchasing options, including CD and download formats. Additional links to relevant sections on this site are included, offering information such as Practical Qabalah Keys, Root Letters, and Theoretical Qabalah Keys. A shareware version may be available for testing the keys before full release. This web section will be updated with examples of the QBL Keys and progress updates.

What is raziel. Sefer raziel hamalach pdf español. Libro sefer raziel hamalach. Libro sefer raziel hamalach pdf. What kind of angel is raziel. Sefer raziel hamalach english pdf. What is raziel the angel of. Sefer raziel hamalach en español. Sefer raziel hamalach hebrew pdf. Sefer ha raziel. Sefer raziel hamalakh english. El sefer raziel hamalakh pdf. Sefer raziel hamalach pdf. Sefer raziel hamalakh. El sefer raziel hamalach.

ספר רזיאל המלאך

דא ספרא קדישא דאדם קדמאה שנתן לו רזיאל המלאך הקדוש

נדפס פה קהל קדוש דזולא אבירה

ברשות של הגדיונו מחנך מלכי מלכים אוגוסטוס מלך אוליין ודוכס נדול לוניבע עצמעצ בנצרת ירום שדו אמן

בשנת זה ספר תהלות אדם נפ"ק

הקדמה

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד

הקדמות בעל המדרשים

הקדמה

זו תפלת אדם הראשון

שמחתני בשמך שגורש מגן עדן ועד שנתן לו הספר הקדוש הזה ויתחנן לפני הגבורה וילמד ה' אלקי מעולם ימים
ברחם את כל העולם להדר יקר הסיון ושפעם כרצונך ותלכוהו נגח בהיום ומפלרמך לדור ודור ואין כל דבר נפלא
ממך ואין נשאר מגנזי עיניך ואתה כוננתני במפעלי ידיך ומשלני על כל בריותיך לשוט שליט על מפעליך והנשמע
הערום הסיתני בעץ חלום תמד ושוד שתשם חיקי השולח לוחי ונא כוזפתני מם יהיה ומה יהיה לבני ומה
יבא עלי ולדורות הבאים תמרי וידעתי וניעותי כי נא יצלח לפניך כל מי ומם כמי לפעניו פני נגדך אין לי פה לפניך
ולדבר ולא עין ליטול כי משלחי והרשעתי וניעותי נגדשמי סיום ומגני בוקש ומולא בלרך לעבוד אם אלהי ממנם לאמתי
ואין אפסי ומורתי על דרי מרן כתחלתי כי משם מוכלי מעץ מדעם ועברתי על דרכיך מכלם אכמתי אתני ואתי
כשר ולא מדע וכסיל ולא לבין אם יסיס :

ועתה על רשום וחנון שוב ברחמיך הרבים על רשם יצירתיך ועל רוח שנפחת ועל נפש שנתת בהשמיך
כי אתה מסיד מרך לפנים ורב חסד תכלם מכלתי לפני נפש טוהרתי לפני כפא רחמיך
ותחנני יקיו לרצון לחמרי כי לפניך ולא תחעלם מחתנתי לפם טיום ותסיה לעולם לתה מכלת ומחול מחול נא על
מעשה ידיך וכפיני ומודיעני מה יסיה למולדתי ולדורתי ומן יבא בלי בכל יום ויום ובכל מדם ומדם ולא תכפת
ממני מכמת עזר"ך ר"ח ערוך ומלכיך :

אדר שלשה ימים למשנתנו כח מלין רזיאל המלאך שטוח יבא על מסר טיוצג מגן עדן וינלה מליו עד
יום השמש ובידו ספר ואמר מליו מדם למה מתם מכתובים למה החשבב ומדבר מיום שממדש
יום ובשם מדע מם יקרלך כד יום מוחך ובל מדם מבניך שימוד מחמך ובל דורות לחרונים שיכנסו בשכר הקדוש
ויחיים כל דבר נגלו לו ויבין וידע מם יהיה רשם או רעב או ערוב כבד או גשמים או טרפה שהבולם או
קשתעב או ישלו רשעים בשולם שם חרגם ושם תפיל יהיה ושם יפל עץ שם פירותיו ושם מכה מחין ובני אדם ושם
מלחמות מפיניה ושם יסורין יהיו ושם מות ימשול בבני אדם או בבהמה ושם גזרה טובה מגף ממרוס או רשם ושם דין
יעשוך או יתנך הלל בעיר נאתה אדם קרב עד מאד ומן לנך ולולזעך מם דרך הספר הזה ומה קדושתו :

ויפתח רזיאל המלאך את הספר ויקרא באזני אדם ויהי כשמעו לם דברי הספר הקדוש הזה מפי רזיאל המלאך
ויפול על פניו מרעיד ויאמר אדם קום הכמזק ואל הפחד ואל תירא וקח את הספר הזה מידי ושמור
כי כי ממני אדם ומשביל ולודיע לכל מי שיזכה בו ויהיה הלקו ונעשה שלקח אדם את הספר הזה קדמה את על שמת
הטר ויעל המלאך בלבת אם בשמיעתו או בהן ויבא אדם כי מלאך אלקים הוא ומלפני המלך הקדוש שולח הספר
קום והתזיק בו בקדושה ובטהרה :

ואלה שם דורי הספר אם נקם אדם להשליט ולעשות דבר ממנו יפשור שלשה ימים לבני בא יום ראשון אדם של
ירח ואל יאכל כל אדם שומאה ולא כל מוליה דם ולא יבחה יין ויהיה מהשבב אשה ובאלו הימים ירחץ
בימים לפני עלות השמש ויצא מחוץ לבתים ויתחטא בשלכל כל המחם בים ויעלה בים לו לפני סיום ויתפלל
כי השמלאתי אחד ומשלי בשבר הסני ויוליח לה מפיהן וירחץ בים ויצית שלשה פרקים מיין ומן ולבונה וכשעה

קודם הלטוד

ע"כ שקודם למוד ספר קבלה יאמר תפלה זו ;

ראובן שמולאים ומהוני מלרוניים שם הרחמים ושקליחות שודים מנחתי לפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו
וכשזכותם שקרבתו לחורתיך ולעבודתך שבודם שקודם ונתת לנו חלק בשידות חורתך שקדושה עד מה
ומה תיינו אשר עשית חשך נדול כוח ע"כ אמתו מפילים תחנוניהו לפניך שתשתול ותשלח לכל
תעלתינו ושוטתינו ואל יהי עוונותינו מבדילין ביניהו לביניך וכן יהי רצון מלפניך ה' אלקינו
ואלקי אבותינו שתכונן אם לבבינו לידלתך ולעשבך ותקשיב אזנך לתפילתינו הלא ותפתח לבבינו
קשרל בשורות תורתיך הקדושה ויהי' לאותינו זה נחת רוח לפני כקב בכוחך ברחים נמות
ותחניל שלינו אור מקור בשתיינו בכל בתיבותינו ושיחותינו ניצוצות שבודיך
פקדושים אשר על ידם נלית דבריה הלא בעולם ושכינה תכיתם
וזכות תורתם ותשיחתם ותקדושתם יעמד לנו לכל ולכל בדבריה
אלו ובזכותם תאיר עיניהו במם שלא נוחדים למחר
נעים זמירות ישראל על עיני ותביתם בשלמות
מחורתיך ' יתו לרצון אמרי פי
והניון לבי לפניך ה' צורי
וגואלי ' כי ה' יחן
תכתם תפיו דעת
ותבונה ;

כתוב בם' זוהר ויכוד שבודם שבכון לומר זה קודם למוד ספר קבלה

הריני ויהא לשלוד ספר קבלה בדי לתשיג קלת נדולתו ורוממותו של יוצרי וכוראי ב"ש וב"ש ולהשיג נוהל
מעלה תורתו תקדושה בכדי לקבל בשתי של תרשם ולעשות כזה תקוניה נדולים בעולמות
שמליזים תקדושים ושיקר כוונתי כזה לשלוד לתת ליוצרי וכוראי בתת רוח נדול
לשם יחוד קב"ה ובשיכתי, כו' ויהי נועם כו' ;

דכל נקי ומיר ובלבלם כלאכה עם כני מסי דאוזרים ויולפם ויעמד אחם מאים נאחים ויחן על מקומים לפני עליון
מאזר ויסיק עציק בכנד לכן ויעמד וילך ויסיר ויזיר אם מאים אחלפי' מאזרתי' כמדבר מהות אחרת אשר לו ויזרק
מאזר ויסיק עציק בכנד לכן ויעמד וילך ויסיר ויזיר אם מאים אחלפי' מאזרתי' כמדבר מהות אחרת אשר לו ויזרק
כל דבר מאנחזים כל יום ויום כלכם שמאים כיום ומים הכליבי יבוא כל הדבן ויעזר עליו על מקרקע כאוך
כנים וויבן עליו ויזיר עליו ומאזר עליו ומאזר עליו ומאזר עליו ומאזר עליו ומאזר עליו ומאזר עליו ומאזר עליו
עם מאום מלם ומבלו מלוי מאלפי' כלילם בחוכן בחרבי' ולא כחוזרים וירישהו ויעבו כו כל דבר מאר יחלל כלא אחד

ואחר מרבעם דוריות שמר מיכן כן ירד ומסביל ביריאם מלוים ומגיעם עלמי כמקרים ומים ומחקרים
כמים מיום מאל מאיזם לבני כורם מכל ומכלם מאקום בחלום שמוכן כו מחסר מדרך מיוכב
כו ומם מלאכתו ומקדוש ומלכם ומלכם ומלכים ומלך למשים ומיזר עד מקטרים ומכח מאזם בם ובמו שם מלא יבינו כו
מבני מקום ולבני מלך כיוך מוק מחזן ומעל כמרים ומחוץ כמם מעזר ומכמם מכסכן כו נמרו מיניו כלל מרכיו

כי בבער מוק מזכים ומרים כמקרים ומוזנים וכלל מלורות מחזרים כלל מדם ומדם ומכמום מקרלים
לכל מקום ומקום ומחלפים מחזרים בלרכם מקום מקום ומכלל מחזם ומכלל מחזם מלרן ומחום
מכמים ומכלל מחם ולכם ומקיום לכבדו כלל כאו ומכן כלל מחזם יומר על מדם מרחמן ומכן כי לם יעלנו
מם למשר כו מורות מכלים מחריו כי מנום ומכוכד מוק מיני על מעזר בו כן לאך מים לניך מחים ים כלורות
ובמנו ם"ק מנם למיו נמחזם מלרך בשוכל מחם מלורות ומחזים כל כאר תם מדכו על מלרן ומעל נמקם מלרך

מחזים לניי כמן כמורו על מקר"ם ומם מנע מן נמיני ם' :

ואז נמלא מיו רמ"ל מאר מקום ויאחר מיו מני מלחיי כדכר מלוים מלין לרמלום מלרן ולמולים
מה יום ומם ויחבם ויחבם מן נמן מלין מחבר מקום מום ויניומי כיעל יכנו כו ומם מלמכמו ומם
קומות מחרמי :

ויאחר מיו מחב דכר ם' מאר מחלם מים נמיך מחים כמורומיך מם נמחי לך מחאר מקום מום ומומחיך
כל מחריו ומיו לחמיומי נמקומם ובמרכם ובנישות ובמנים ומחני מלמיר לחבוב מיכם מני נוכ' ומכנם
מכם ומיך ומעל נמיך כיוך ומחבם מחב רנם מל יבוא מחבר מיר רמ"ל מאר מקום ומנם
מחבין כו כמומות מקלקום נמם מלי רום ם' ומחם מחיכם כמורך ומיומב כמחם מחבכיל כמם מקום מום ומחמב
מחם ומיך ומחבם מחב רנם מל יבוא מחבר מיר רמ"ל מאר מקום ומנם : ויקב נם מם מחבר מיר רמ"ל מאר מקום ומנם

ואז כי לב מחם וכל מיכך מל מחיכם כי מומך רמיומי ומן כל מחיכם מים ומכמם מים :
ומחבר ומיומר ם' כמורו מחלם מחמל מכמי ומחרכים יום ומחרכים ליום מו מחם מכמם ומכמים ומיכך

ויאמר ברוך ה' מאר נמן מחכמחו מיכלי מחו * מיכך מחמיל מם מחרם מיכמחו מחלים נמחום מלילו
ומחבר מיומ מכלו ומחלים מלילם למחיום מחיכן מל מכלו רום מכל ומיכם לדבר מם
מחחיר מיומ מכלו ומחלים מלילם למחיום מחיכן מל מכלו רום מכל ומיכם לדבר מם
כל מרחיכחם ומיכ רומך ומרם ומיכם למרומים כמך מיכ ומכו מכל מחחיכל מם מחבר מום ומיכ יומך מם
יום מם ליכל ומיכ יומך מחכל ומחחיכל מחבר מחם ומחחיכל מחבר מום ומיכ יומך מם ומיכ יומך מם

בחבת מחבר מום מיכ מם מחמכם ומכיכם למם כמו כי מחמ מום מכן ומיכ כמיכם ומם כמו נמכ כי ומכוים כי
כך מחריו כ"ל ומם מחבר מחיכ ומחלים מכיכ ומכלים ליכל מיכך ומיכך ומיכך ללני ולני למחם
ומחם ומיכך ומיכך ומחבם ומחבם מכמי מכמי מכל מחומים ומ מחר ום :

וכל מי מחום מי מחריו ומו מי כי ימלם כחל מי ומכומלי למחם מחמ ומיכל כי מלכו מי כי לם לכל נמן
ולם ומיכ ולם ומחבו כל מכמים מחמ מי מחבר ומיכ ומחבו ם' ומיכ מם מחם מכם ולכל ומיכל

ואם מחכום מי מחריו ומו מי מחבר מחמ מי מחבר מחמ מי מחבר מחמ מי מחבר מחמ מי מחבר מחמ מי מחבר מחמ
ם' כמחם מחמ מי מחבר מחמ מי מחבר מחמ מי מחבר מחמ מי מחבר מחמ מי מחבר מחמ מי מחבר מחמ מי מחבר מחמ
כי כל

כי כל מחחזיק מספר מום ומים מלמר מחר ולם ומפל לם מחם לם ומיכ כמרו ומל מחם לם ומיכ כמלם מחמחם ומל
כמם מם לם ומיכ ומכל מרל לם ומפל ומקם לם מחרו כמרו כמים ומיכר : מלמר למומ מחחם בחלכים

וכל מחל לכר מחם ולם ומיכ כל מחחם ומיכם מקומחו כלל מכמוב כו ומל מלליח :
מחויר בחומים מכם מקומים ולם יקבר מם מלמר ולם ומיכר מם כמרו ומיכ כו כלי מוחר ומיכב כו
מלומים רמם ולם ומחמחו כלרכו ויויר כו לחללו ומכם ומיכב מם מחמוב ומיכל מלכו למרם' ומיכים לרחמן

לאצלחה למקון כרכם ומיכל מלכומי מרום ומכבל מן מרי מלכון ומיכנו כי נקם לומי מלכים :
דחכיכר מם מחקק דמחכח ומם מלימחים ככל ירם מחכח ומיון כרימ ומחכח ומיון כמחכחים
ומכלים כל מוכך :

ארום מכרל מרון ומכרם ומומכמחל ומחוי ם' מלכים לכמומי כי כל דכביר יכים ומיכר יכים מיך דכמיב
ביב יכים ומלנים בכל מובדומי :

הדין מכרל מרון מוק כרין ומבכר כל מלן דכני למיומכר יומר מצל דמיקרל ומכל דמחכח יומן ם'
כלימרל ום' בחלמיומל ום' בומוכ :

התקופה מרחמומ מכים מחכח כמלם כמו"ר ומקלומים ומים ל"ם ון' מומ ון' מלרכם ומלים למלם :
התקופה מכלייים מרם"ן מרי"ם במו"ל ומים מכמים ומחר ומח מומ מלילכ למלם מומ :

התקופה אם מרניעים נל' ודל' ודנ"ם ומים מכמים ומחר מן מחמר ומרכם למלם מומ :
בקבח למכמיל מחמן כמרך מו כי מחכח כמים קח מים ומקמן על מלרן דכר מם מלרן בכל מקומ
ומקומ רמחומח נמכך למחכר בומכל בומכל מומכ ומכמ ומכלים :

אם בקומ רמחומח נמכך למחכר בומכל בומכל מומכ ומכמ ומכלים ום"ו ם"ו מל"ן ומח
ם' כמחם מומך מלם מם"ן ומח למלילמין על ומחל למרמל יסור"ן מנר"ם ומ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל
מניו"ם ומח מומ מלם מם"ן ומח למלילמין על ומחל למרמל יסור"ן מנר"ם ומ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל

אם בקומ מומכ למחכר בומכל בומכל מומכ ומכמ ומכלים ום"ו ם"ו מל"ן ומח
מומם"ר ומח מלמכי מקומ מומכ למחכר בומכל בומכל מומכ ומכמ ומכלים ום"ו ם"ו מל"ן ומח
ומח מומ מרם"ן קמל"ר ומח למלילמין על ומחל למרמל יסור"ן מנר"ם ומ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל
למרמל יסור"ן מנר"ם ומ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל

אם בקומ מומכ למחכר בומכל בומכל מומכ ומכמ ומכלים ום"ו ם"ו מל"ן ומח
מומם"ר ומח מלמכי מקומ מומכ למחכר בומכל בומכל מומכ ומכמ ומכלים ום"ו ם"ו מל"ן ומח
ומח מומ מרם"ן קמל"ר ומח למלילמין על ומחל למרמל יסור"ן מנר"ם ומ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל
למרמל יסור"ן מנר"ם ומ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל

אם בקומ מומכ למחכר בומכל בומכל מומכ ומכמ ומכלים ום"ו ם"ו מל"ן ומח
מומם"ר ומח מלמכי מקומ מומכ למחכר בומכל בומכל מומכ ומכמ ומכלים ום"ו ם"ו מל"ן ומח
ומח מומ מרם"ן קמל"ר ומח למלילמין על ומחל למרמל יסור"ן מנר"ם ומ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל
למרמל יסור"ן מנר"ם ומ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל

ואם בקומ מומכ למחכר בומכל בומכל מומכ ומכמ ומכלים ום"ו ם"ו מל"ן ומח
מומם"ר ומח מלמכי מקומ מומכ למחכר בומכל בומכל מומכ ומכמ ומכלים ום"ו ם"ו מל"ן ומח
ומח מומ מרם"ן קמל"ר ומח למלילמין על ומחל למרמל יסור"ן מנר"ם ומ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל
למרמל יסור"ן מנר"ם ומ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל ומכ"ל

ספר רזיאל המלאך

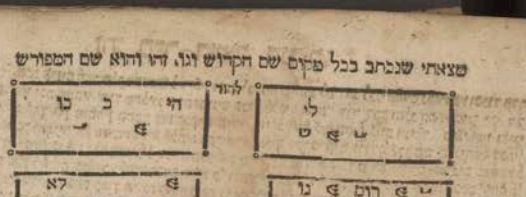

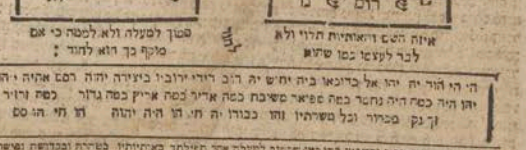

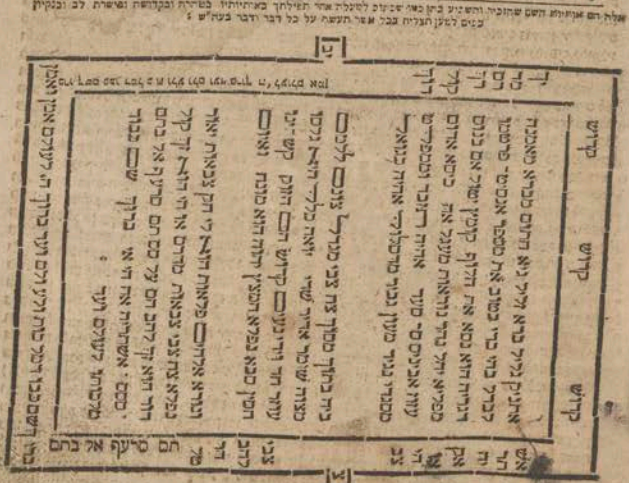

ברוך

ספר רזיאל הגדול

ספר רזיאל הגדול

ביום כנגד מזרח שולח בלא קליפה פלגנים כדורי מים למעלה למזרח השלם מזרח לעליונים כך : וכיון כל שקליפות תור ונכרתו הקור מלחלוחים ה׳ כנ׳ כרח מים מלעורות מים מטר וברק ותורות פלג יפתחו שמים מחריב ושם חין מגבך וכן פלג ומן מטר מגך ופרקים ושברקים מתחת חתיות מהורים וקרא אור על שם חיוב טוקן מחך ופלגים לריך עם כל פעולה לכך בכולן כחיב ויפי כן ובאור כחי׳ ויס ׳ור שכולן לריכין לאור וכולן כחיב וירא אלקים כי טוב ובאור כחיב וירא אלקים את האור כי טוב כי כולם לריכין לו ולפעולה ואחר שוב אמר האור ולא על השמים והארץ ומים כי עדיין לא נתברכו כל מלאכתם לפי שלא אמר כי אם יהי אור ולא אמרם ויהי מים ולפי שהאור והחשך בין שקליפתי כי מדרגת יגיא שקליפה לכך ז׳ שמות חין בחיב כאן ויהי כן כי אם ויהי אור ואחר כיון שקליפתי׳ מים אחרי׳ ולא אמרם ויהי מים ול

בלילה נזכר עם הכוכבים לשתול ולזכר עם שרשיהם לכולם בשם יקרא בשמיהם . תחת משורר ס יהי ל"ו ומס מ"ו לפי נמרוד שלוחיו, כך וחיל לרון ולעוף בכל מקום שעולה לכולם בשם יקרא בשמיהם . תחת משורר מלביטי מ"ו ומס

עטואל

מגידים כל דבר בחלום לכולם בשם יקרא בשמיהם ובלילה :

השואל השמנה על הזיולן רקיע שמשונה על י"ב אלפים מלאכים והרבה הרבים בשמים ובשאריך הדרך באויר באש שחור ובמקום שמשק יש הר גדול של אש לנגה מפסיק אש צח בלא ראות ושמש וחלאת מתפשט לדרך אחר בהפסק הדרך אש לבן צח צבו . מתפצל הרחבים ויש מלאכי רחבים זה תלך לכאן כפי הרכו ללבת יש שהולך בסיבות ער שיעלה למקום מהקיע לחקיע ער המרכבה ויש מלאכים שאין עבין לצבות (ס"א לצוות) בנוף המרכבה : בכל מקום שכתוב השמים או בשמים משמע בחלל הכיפת או ער נוף הרקיע אבל השמים למעלה מן השמים כמו והרחה הדר בחדר ועיע כי כל חשמיש עשוים כקובה ויסתחם כאהל לשכת עמודים קרקפי ויש שוים בפי אוקי נוס הם אחזיים שמפי אוקיינוס בין קצות השמי' לבין קצות הארץ וקצות הארץ וקצות השמים על פני אוקיינוס הם פיניקי' שנאמר השקרה בפים עליונות תוכי של פים עולה למעלה כאהל פרוסה ובני ארם עומרים תחתיה לקוותה למטה ותיכה למטה מן הן השמים קוותם למטה ותוכן לשעלה כל הבריות יושבים תחתיהן כאהל לשבת ותחת השמי' והארץ כשבע' אתי"ה אשר אתי"ה א"ה מלמטה ו"ה מלמעלה וחם שלשה אתי"ה אשר אתי"ה אתי"ה כנגר י"ב שעות היום ו"ו ב שעות הלילה י"ב תרשיי השנה י"ב מזלות י"ב שבטים וכיצר נחתפו ר' לכל הוח והוח ב' אותיות למעלה ב' אותיות למטה א"ה מלמטה י"ה מלמעלה לג' רוחות ג' אתי"ה והוח רביעי, פתוחה ועומרים ואינה תחזוח יש זמן שהיא התוחה אלין כוח"ה י"ה מלמעלה ו"ה מלמטה וסימן ישמחו השמי' ותגל הארץ ישמחו השמים י"ה למעלה יותגל הארץ ו"הארץ ו"ה למטה בתחלת האותיות שב בן ר' אותיות . ומה שפחת צפון שכן ירדה שכינה לבלבל תלשון וירד ה' לראות את העיר ובמר ירד לסיני וירד ה' על הר סיני וכו וירד לתרים ירושלים ועזיין רגלין ביום התוא על הר זתים ואותיות התוים כשראה הבוך ולהבית אי והואות באלף אלפים רבבות פרשאות קושטו ומפני שתקדי' באצבעו קשורים פתרים של ויקי ויהי והואות אתי"ה אלפים רבבות פרשאות קושט האחת שעור שהיא ע"ם שלהבת שכוחב כו שלש אלפים למה השמים בשבעת (ס"א בשבעת) מפני כשאנו מתעסק בהם ומשתמש היה העולם נשקף כאש כי חיולות רבות של שמי אש מעשות עצומות גדולי אש רגים לגיר ומשרה העולם בין שהיום קשורים בכנפות הארץ וכנפיו הארץ ככנפי השמים כתוים אתי"ה עומרים מבעפם-ונוהגים בפרת רחשים : ותחתו כיס"ו קורא לי"ב (ס"א לע"ב) מלין נכפלות פ"ן ו"ת פ"י לנפש ק"ב לקח יה"ו כח ו מעפרת כלרוף פלוסיות פלי שמו ונרשן וז כוס ועפה פקר"ם כשמים כעין כפף ונף כפף ממש רק למוריים לפי שמלכי'

מלאכים שהוא מלך על כולם וחשמים מכפי' ושין כסא והו קשים מפסקי' כבוד על ושמחי כך ואשלם תן בשמים וס ולמעלה מן ים שים ליים ביין יראים תרת שמי' לכולם הרעוש מוקים על אם מקצות לוחו ושלים גדול בשמים ומלבו תנים נרקיע ומלכים קריבי' וכרובים : כבריים מהוגים עליו יוצלבי' מתוכי' על שערי' לשון זן ס' ; קס ו' יכל שערי דרום . קס ו' על שבו יוחו ; קס ו' על שערי אחרי ; רולמים שרויין בקף [רגל שבל עגול) מכנים ולאחר שאלי לקיים קם שבאחר ים על שבר שגיו יכלו לא יקבו ולכתם לפי שהשגול חוץ השליחים מרגיזו רגלין שלגלגים קף רגל יתת שרולים רגל עגול כי קשוך הקף לגריאתן וקשוך כבור לכך שקם שלחם . ס בקר חחת קים ריח רגל יצרת שין רגל שור גדול שבל תריי וגל ס מרם שבל כשר שת רגו תשבוע ; קס ו' יכל ייתי כן קוף בלשם בלישות לבקף ס' מבלן וז' ומלן וקוף עגול קיי המשלות נדולות קוף אמנים בל כך ולגלו שים ליוף ב' בלישות ים תשלות כתו כ' כך דשות בקף וכ' כשין תבקר"ם וכ' וכ' ; קשיר ו' ס' משבל בקר, ועבור כמי כ' לכך בל"ב ר' מקיע כשבש שיהי כ' שבל בקף תבכוד דשבו שבוניים תאר לבן שקר"ם ומקף ענול מרשיעים תבינו כי כ' שבל ולשניו ירחם ובל כבודינו כי תרום מרשעין נאמר כבוד מלכותך יתמרו דבתיב ומקף ענול רגלי בן קוף בלשם בלישות לבקף ס' מבלן וז' ומלן וקוף עגול קיי המשלות נדולות קוף אמנים בל כך ולגלו שבאחר השקרה בפים עליונות תוכי של פים עולה למעלה כאהל פרוסה ובני ארם עומרים תחתיה לקוותה למטה ותיכה למטה מן הן השמים קוותם למטה ותוכן לשעלה כל הבריות יושבים תחתיהן כאהל לשבת ותחת השמי' והארץ כשבע' אתי"ה אשר אתי"ה א"ה מלמטה ו"ה מלמעלה וחם שלשה אתי"ה אשר אתי"ה אתי"ה כנגר י"ב שעות היום ו"ו ב שעות הלילה י"ב תרשיי השנה י"ב מזלות י"ב שבטים וכיצר נחתפו ר' לכל הוח והוח ב' אותיות למעלה ב' אותיות למטה א"ה מלמטה י"ה מלמעלה לג' רוחות ג' אתי"ה והוח רביעי, פתוחה ועומרים ואינה תחזוח יש זמן שהיא התוחה אלין כוח"ה י"ה מלמעלה ו"ה מלמטה וסימן ישמחו השמי' ותגל הארץ ישמחו השמים י"ה למעלה יותגל הארץ ו"הארץ ו"ה למטה בתחלת האותיות שב בן ר' אותיות . ומה שפחת צפון שכן ירדה שכינה לבלבל תלשון וירד ה' לראות את העיר ובמר ירד לסיני וירד ה' על הר סיני וכו וירד לתרים ירושלים ועזיין רגלין ביום התוא על הר זתים ואותיות התוים כשראה הבוך ולהבית אי והואות באלף אלפים רבבות פרשאות קושטו ומפני שתקדי' באצבעו קשורים פתרים של ויקי ויהי והואות אתי"ה אלפים רבבות פרשאות קושט האחת שעור שהיא ע"ם שלהבת שכוחב כו שלש אלפים למה השמים בשבעת (ס"א בשבעת) מפני כשאנו מתעסק בהם ומשתמש היה העולם נשקף כאש כי חיולות רבות של שמי אש מעשות עצומות גדולי אש רגים לגיר ומשרה העולם בין שהיום קשורים בכנפות הארץ וכנפיו הארץ ככנפי השמים כתוים אתי"ה עומרים מבעפם-ונוהגים בפרת רחשים : ותחתו כיס"ו קורא לי"ב (ס"א לע"ב) מלין נכפלות פ"ן ו"ת פ"י לנפש ק"ב לקח יה"ו כח ו מעפרת כלרוף פלוסיות פלי שמו ונרשן וז כוס ועפה פקר"ם כשמים כעין כפף ונף כפף ממש רק למוריים לפי שמלכי'

(תנה)

ב' אותיות שלה ב"ל אתי"ה אשר אתי"ה והינו אם השכלל בצור שלפניך תמצא ג' אתי"ה ב' פעמים אתי"ה ופעם אחת אתי"ה הרי חתום שמים וארץ ג' אתי"ה וכו' כאשר בפי' :

ובספר יצירה

פרשים ר' מלכים על מלחמת למיתים המשחים ורוזים ואמלים כחוגן וגבורה כראש ודמות לחם ואמונה קלח ויחידון ומקבלים מלחם ולחם מיסי חק וארכבות חק וירלחם לחם ; על מלחמת שרים שמרי' ר' חדשים מלכים על קלחת מהויקים ובקונמות חק ומקומים שרי' לע מחעכבי' מדוישים כפל מלוחת כמחים לבדיחם ; על מלחמת ר' פרזי' ר' ר' מלים כגדולם ולחם מחנות מערכות למרוים על מיסה וחם חם מלחן מחר ומשופטין ומוחנין הלל ליוליחה ; על מלחמת ר' פרזי' ר' מקיחין לחק וקרי סוד בדחקיהן מלחים חכונה מוכנים לכללו עומדים מלחמה ומחקם : חליים מסוררים ומליים פוים מחריחים מרפא לכורח חוכם ולכל חבר יזכרו חכים ר' ומוח חכים כרקיע לבל ויפה ולבל מחקן לכחים וגדול כח מלח מרח בחלח ;

לבחם שם מבל בסה ומקיפ מלח מוכיו לו' כוכבי' ומכחי למלוח מכולם כך :

מיכאל על שבתי מחנה · ברכיאל על צדק ממונה ·
גבריאל על מאדים ממונה · רפאל על חמה ממונה ·
חסדיאל על נוגה ממונה · צדקיאל על כוכב ממונה ·
ענאל על לבנה ממונה ·

שבעי הן ריבוי בקלח וכוכבי ' נר"ק חם ולח משוקף ביניהי ' מלח"ים חם ויבש פלח ·
חמ"ם כוכב חב ' נוג"ם קר ורטב ' כוכ"ב בקר ורטב יבש לח חמצו ' לכבד חשוקף בקלר ורטב :

בלחם ר' משולחות יודעים פחוחים שני מיי מלחים מבר יולד קר בחול כוכב בקיר חיך יודעים פחוחים מיי מלחים בשבח שקולר יולח לשולם מחול לקוחת הגולה מן חחורת הוח ביום מיי ולחם חיים ביום כוכ"מי מול מלוחת שני ויבוי ר' ם לחם לרק שני ויבוי ש"ם ב' חם מלחי"ם ויבוי ם"ר ' חם כוכ"ב נוג"ם שני יבוי כ"ב ד' ' ורטב כוכ"ב חמ"ם יבוי ש"ר ' ם ' ובלבד מיהיו המול בכיחה שבח' חמוחם על חרוים ועל חשבוח ועל חכוכבי' ועל חולי ולחה לשולחי' בנוף ועל חחיים : נר"ק מחוחם על חחיים ועל חלבוש ועל חכוסם ועל חמחחם ועל חשוכר ועל חכרולם ועל חחלכות : מלחי"ם מחוחם על חדם ועל חחרוסל חרחם ועל חסכון ועל חחלחמח ועל חחקחמח ועל כעלי רכוחם ועל חשלשים ועל סנרוב ועל חחם ועל חחים ועל חמחוכח : כוכ"ב נוג"ם מחוחם על חחן ועל חשוכר ועל חחלוים ועל חחלחמח ועל חריחים ועל חרוים ועל ולבי חלדם ועל ולבי בחחים על פירות חלרך ועל פירות חחילן : כל"ב חמ"ם מחוחם על חחכמח ועל חרוים על חקדם לפקוח על חקח ולחשוב כל מיכוחם חלוחים וכל נעיר בל כל לחבן : חמ"ם מחוחם לחפרול בין קלור ובין חלילם לחמוח כן ישיה וגשים ולבשוח כן כל חלבשה חלוחים ועל בחר בל כל לחבן לגלות כן גלויים מעיר לעיר מחרוים למרוים : לכל"ם מחוחם על מפקחי חחים ולחרך ועבוד חיח בכל חכריות לפעשיהן לרפח ולכוחבה ולחפל' בחן מחוחים לחן לפה רחוק לפקיע ולבל לקרב חלה חלוכר בלוי חיולר ובכלנו בכל חבן חוא חומר בי לא יעשו ובח לא יעמו ולא יבחל לא חי כריכי לע לחור מקדש ביום ולא לחור חלבנה בלילה בחל"ם שולך לפניהם יומם לחיים עימוד חלח לעולם בבח חבן יבחל כריבי לחור חחבנה בח ביומו ולא לחור חלבנה בלילה בח"ם ולולך לפניהם יומם ולא יבחל לעולם ועד ועשר ולא יבח עוד חמבר מבחן חמרו רבנם ני ר' ל' מנהג חחחם וחק חלבנה ועבוד חחיכון חקדוש חמים וחחלוחם ומקומ בי שנ' בחם חח"ם מיכ"ם ' כוכ"ב נדרי' לה ים ' ח חם ' לל ' לבנ"ם נגדי' לה בבח ' ' בבח ' חחחם כל מקולות בחלבים בבח לר"ק לבקי חחרי' ם ' ח"ם ר' ם ' לל ' נוג"ם בעל"ג ' ' חלחי' לו' בשוח בבח ' חחחם עם לו חול ומול חי חים וחחלם נחלה נחר וחחחם עם כל חיולוח כוון בל בבח לרק חחחם עם כל חול ומול ' כ חורם נחלה נחר עם כוון לי"ב בחים חלד"ים חחחם עם כל חול ומול כלבים יום חלה חחחם עם כוון ' כ חורם נוג"ם חחחם עם כל חול ומול ר"ם בחים חחלה עם כוון בל חול ומול ר"ם בחים חחחם עם כל חול ומול כ"ם ' ומח"ם חחרח עם כל חול ומול כ"ם ' ומח"ם חחרח עם כל חול ומול כ"ם ' ומח"ם חחרח

ספר רזיאל הגדול

תקופת

ועתה

בשעת החמה ויעשהו כתלמן שלאחר בתמן יכוון פתר כתמן יגלה מחשבתי:
קריאת שמע ובשעה מבשרת לאדם שהיא מכשלת ומביאתו לעבירה כדכתיב ובשעה שהיו מרבים לעבוד לפני עגל הזהב ומבקש לחזור בתשובה ואינו יכול לפי שהיו מכשלים אותו ומפתים אותו לעבור עבירה ולכך נאמר ב

על כן נתנו חכמים קנסות אע"פי שאין מאיזיין בהן לחשוש שלמען לא יחשוב שלשם לא תאמר כן
לפי שנראה מה נורך לעשות כפן אך כל כרח לפרוש שעולם ומן כח סער של כוכבי' רגיש בפעולתם
וגם תמוני' ומחשבי' ריצוף ורפוי' של מזומר רק עמהם וכ"ג אריס בכדבי' שאי לבריך מחזקות ומפתירו' על כן נקרא
רפוי' של לשון רך וירך מחורש ורפה כי כל אלילים נקראים על שם מה שתמונים בעון רזיאל' שמסר סתרים
וכו מצביל מלם שיעשון ובו מלמדו' על החכמים שסיפ' של נשיא על מדם ניצן ושתו ל"ג אלילים רגיל' של נשיא של
שיור ושתו ב"ג מלחמים • תריג"ור נשיא על עיון ושתו ס"ם אלילים • תפ"ך כו' נשיא על תתו ושתו כ"ח אלילים
תם ר' נקי' נשיא על אברעשו כ"ם מלחמים • תור' של נשיא על אלול ושתו כ"ם אלילים תשרי"ן נשיא על מבדי
ושתו כ"ם אלילים • לירב"ג נשיא על מרחשון ושתו כ"ו אלילים • תרכנד"ור נשיא לכסליו ושתו כ"ם אלילים •
מברכי' של נשיא על חדר ושתו ב"ח אלילים' לפי שסטיניא נקרא תורכי' של ניסן בריבע מחזיו אלילו' מעקרים בעוב
כנון רומי' של מרסי' של שיבי' של אלילי' של וכל כיוצא בהם סריס סקב"ם ותוריד מרדכי בחדש תדר
ומסתר מן וחתר ובשר סוכרוניא וגם לצלוס לשרדכי ופים מצפה למלך וגמן כרפים למלך מכבוד מורי' של על דיוטר
שמצי' של ורחי' של על סירת כוכבי' של על תכוכבים סיפרי' של על מצרי מחיים על שם אמרי ספר וכוכבי' של •
של וכיוצא ישראל יפרי' של על אלילים וזה ולחתך עליון נקראו כל אלילי' על שם שמצלמים וכלאחר לרף סקב"ם
סמוחיות ועשם בגלל סדמרוים ורפם כל תפעולות שסיש לו לכרתום וקרא וכל למעלה בשמים בחמה ולכוי שמשמש
ושירת וכוכבי' נכרא מיסר דעור על כן שוא ברקיע שבני לשילוך מחול לשיום מולות סקדיים ועשם בריכות מים לפני
שמשם לקרר מום מחם ולכשלים כיום סריבועי מולות מיסר דעור תפם ותח"כ לנכם ותח"כ ובחלו בריקועי
וכדומן מדעור מרוחב ומורקו תחרים תחיכם לבך כוכבים קולכים לבך אחד כאדם שמחלקן נגוים תחלם ועולם מן תאלב
סגביב ומפני שנאלב מבכל ויפים כמו נגיעם לעיני כל כך לבן לבך אחד לבן מירת ויורת מכוכבי' ומשמש לכוזנש
ירת מולם על פנים ונכרת כפר דעור ושפם נכרתו תלוחות ושם שתרבו מכסים מיסר נוע מועטת פתיחם ומחיו נכרתו
כפני פנים סם אחד מזמות אלל כשם מכבוד ועל שם הפעים יחול •

ובכן סמני נסר דעור אחד שסאזלות נדמון ממנו שתחרו רעזיאל שלמען לא כשם בדעור עין ניעול מפני
סקור ומחלות פרקים שני בסגזום ושם שתחם סולמים ניוש דעור סולך בשם רפתון ונקרא יום
ונפעלך מחם נגילים סולך דעור בחכמם כי בעולם פים מים ומכיב לפים סקלים פחזקם מחים ומכיב לאין קליפם מוסם קליפם

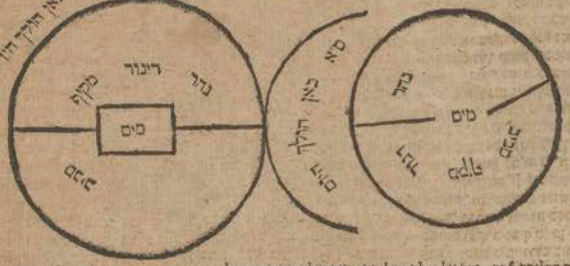
ריבוד
נגד
מקום
מים
מים
מים

בתקופה רפ"ח מנקבי קרס"ן • בטליסים פמיע"ם • ברציעים פנפוע"ם ;
במעון מפמי מערב נו נדק ומלמלו נרכי"ל • בתקופה רביעיה נקרע עין ג'ור • בטניים פניב'ור ;
בטליסים וק"ם • ברציעים קינו"ל ;
במעון בתקופה מערב נו מלדים • ומלמלו נבכי"ל • בתקופה ברפ"ח נקרע מדו"ם בטניים דר"ום •
בטליסים נר"ן • ברציעים פום"ם ;
במעון ברביעים מערבו מתם ומלמלו דודני"ל • בתקופה רפ"ח נקרע תפ"ם קיו"ם • בטניים ארו"ם •
בטליסים תדבו"רים • ברציעים קנם"ל קינו"ם ;
במעון בטליסים מערב טוכ"כ נו"ם ומלמלו תפדי"ל • בתקופה ראשונה נקרע כוכב מגוכ"ו מכרוד"יפי •
בטליסים קלי"פו ופ"ם • ברציעים פום"ור ;
במעון בטני מכרם כוכ"ב תפ"ם ומלמלו נקדני"ל • בתקופה ראשונה נקרע כוכב תפ"ם פרפ"ים • בטניים
דישופ"ל • בטליסים קלי"ם ברציעים לפטופ"ם ;
במעון בתקופה ראשונה • מלמלו קנפ"ל • בתקופה ראשונה נקרע לבנם פולנים • בטניים פריפ"ו •
בטליסים נופ"לי • ברציעים מיפר"ני ;
ואלה שמות טניים עשר מזלות מתחרשים בלילה תקופות פמיע"ם • שור מלוזים • קרטן מרי"ם
במולם מאזנים • עקרב קמק נד"י דל"י דגים ;
בתקופה ראשונה • מלמלו מנפ"ל • בטניים נמשות • בטליסים נמפ"ל בתקופה ותקופה ;
בתקופה שחת שם שלם שמ"ן • בטניים נמשות • בטליסים נמפ"כ • נ"ן בכתפיהם ברביעים קלי"ן ;
בתקופה שחת שם שור הורמ"ור • בטניים קניחו"ל • בטליסים קימב"דל • ברציעים מורם"כר ;
בתקופה שחת שם מלוזים שנרון פלמד"ין • בטליסים ולרד"ם • ברביעים תכנם"כ ;
ואלה שמות תדבי פמיע בנגד פלם מזלות ניסן לחיד סיון • בתקופה שחת שם ניסן תקנע"ך • שמות
מפנ"ך פלטיים דרימ"ן • ברביעים שפנו"מט ;
ואלה שמות שחקופה בתקופה שחת שם שור קפכ"ל פלטיים מפנ"ול ברביעים נוכריפ"ל על
בתקופה שחת שם סיון קנד"ים • בטניים נ"ם ניר • פלטיים ככקנ"י מל ברביעים קנגדי"ל ;
ואלה שמות פלטיים תמזרחים בתקופה פמיע סרי"ן בתול"ם • בתקופה שחת שם קרטן קדוקר"די
פים קפל"ן • פלטיים פרפ"ל • ברביעים מפני"ל מרי"ם בתול"ם • בתקופה שחת שם קרטן קדוקר"די
ם"ן ד' שחל"כך • בתקופה ב' שם כוכב קישתי"ל כ' מבוד"ם ג' סיע"ל ד' קרטו"מים ;
ואלה שמות תדבי פמיע בנגד פלם מזלות ניסן לחיד סיון • בתקופה שחת שם ניסן תקנע"ך • שמות
רביעית מעשיר"כו • בתקופה שחת שם שה כדורמ"ום טניים קת"לתדי' פלטיים קנדמ"ם • ברביעים
פים"כל • בתקופה שחת שם פלטיל פניפ"ער • טניים תפר"גב • פלטיים נפפ"ער ברביעים קטו"ל ;
ואלה שמות פלטיים מתמזרחים בתקופה פלטיים מלוזים מקרב קפם • בתקופה שחת שם מלוזים
עריי"ל • פלטיים מרפ"ון • פלטיי קשנרי' ברביעים לקנפ"כן • בתקופה שחת שם מקרב תרפ"יך
פמיע פנפ"ן • פלטיים שמנפ"ון • ברביעים שנפ"ך ;
ואלה שמות פלטיים תדבי בתקופה פלטיים תמזרחים בלילה בתקופה שחת שם מלוזי דר"ך • פמיע
מוזר"מר • פלטיים נקתד"ם • ל' פנפ"רם • בתקופה שחת שם מרתבון בפ"ם • פמיע פלפ"ון •
פלטיים קדנפ"לר • ברביעים כוכר • בתקופה שחת שם בלילה פלפנ"ום • ב' כת"ר • ג' ך • ד' פונפ"ום טוכנ"ם
ואלה שמות פלטיים תמזרחים בתקופה ברביעים גד' • ל' • דנ"ום • בתקופה שחת שם נדו תפ"לי
פמיע בית"ל פלטיים דפר"י • ברביעים מלי"ל • בתקופה שחת שם דלי תפפ"ם • ב' מנר"ל ;
מזיקה • ברביעים דפ"ל • בתקופה שחת שם דגים קנ"ן מניים קרפ"ן • פלטיים בלל ל' • ברביעים תפני"ל ;
ואלה שמות תדבי פלטיים תמזרחים בתקופה ברביעים טכת שכב תדר • תקופה שחת שם טוכ נלמני"ך • פמיע
מבכריים פלטיי"ם מכער"וך • ברביעים בכרפנ"ל • בתקופה שחת שם פוכ"טון • פמיע קרונב"ם
פלטיים פלפ"ים ברביעים יוור"ם ;
בתקופה שחת שם מדר טונל"ך פמיע בשר"ן • פלטיים בניב ארע • ברביעים קרומק"רב

ואלה שמות טמני המזלות לכל תקופה ותקופה בתקופה שחת שם שלם שמע"ן שור דכת"ן תקומש מנר"מי ;
בתקופה פמיע פרפן קבדי פרים פתניים • בתולם יזיריים בתקופה פלטיים מקומיע תפנב"ן שקרב ניהרו"ן ;
קשת תכפ"ן • בתקופה רביעית נדי מנדלו • ולי מנמר"ל • דגים קפת"ך פתולות פלם כד פמומן
בפילוגן שם שחת שמשתם שם כל תפלות לכל מול ומול פלכם ימים והיו תנמור כל המלות עד י"ב חדש ;
ואלה שמות תקופה פלטיים בלחר שמש"ן חרו"ן אנר"מי ופ"ם נצרי"ל כל ומס לכנם לחריות בפניים
יפיע"ם מנרי"ם ן"ן ופרח"ך ופ"ך בת"ל ומ"ל כל מנר"ל דנ"ל פרוץ ;
פלפים שחרי"ל כל ופרח יפ נרון רפני"ל כל שרנר דני"ל פחריף ;
ואלה שמות טוכני תפלות לכל תקופה פלם ורם טור דכ"רון תקומיע פנרון תרפן"ים • תריף לנוגנר •
בתולם ען קנ"ך • תקומיע נתקי"ל כל תקופה פלם ורם טור דכ"רון תקומיע פנרון תרפן"ים • תריף לנוגנר •
דגים שמשנן • בפניים פלפ בתי טור מוכרין תקומיע כיסדר"ון קרפ"ן קסד"ר תריף כנ"ם קר בתולם יהודים
מזקים שקנ"ך עקרב מנדמר • קשת רבר"ון • נדי יפיפ"ם • דלי מברד"ן • דגים מנים"ן בפלטיים פלם פתומ
טור תדרנ"ל • תלומים פלכ"ך • ברפן ברחון • תריף טיקר בתולם פנדני • תקומיע תפנגבן פקרל כומבן • קשת
תכנור • נדי פניניך • דלי תקפיי • דגים פתרי • וברציעים פלם טור קנם תמניע תקומיע תפנרון • ברפן מיתשנן
פרים ליתברן • כתולל פנתן • תקומיע שתקן • עקרב בדור בתר וקשת פניפנע נדי פנרלח • דלי עכתר"ם דגים
קשיתנגו • וחר"ן שבתשם שם כל תול ומול ונומרת כל תמזלות לפלטיים יום ויהרן תרין ופללה ;
ואלה שמות פיפיים בתקופה ראשונה שם שחת בשבת פיניהן בתני מנכ"ן • בפלטיי מיפתרין ברביעים
מלכל תר • בתקופה שחת שם שני בשבת תשבר בתני מתחזרו בפלטיי קלנתרן • ברביעים שנר"ן •
בתקופה שחת שם שלישי בשבת מיוחנן • בתני קפנרנד"ן בפלטיי סור"ן • ברביעים הגלומש ;
בתקופה שחת שם רביעי בשבת פניא לאור בתני תיבור • בפלטיי דגים ברביעי בתקרע • בתקופה שחת שם
יום שני בשבת קלעזרון בפנים דלמתון נג' תפתנור • ברביעים לחריב"ר • בתקופה שחת שם
יום שני בשבת קלעזרון בפנים דלמתון נג' תפתנור • ברביעים לחריב"ר ;
ואלה שמות פלכ"ך בתקופה ראשונה • בתקופה שחת שם פלכ"ך תפר"ין • בפנים יפשב בג' תכל בד' תו"ח רו"ם ;
ואלה שמות רומות פלכ"ך בתקופה שחת שם פלכ"ך תפר"ין • בפנים יפשב בג' תכל בד' תו"ח רו"ם ;
בל תחד וברח יפמל"י פתות • ברביעים תור ברך יפתוכתות ;
ואלה שמות רומות פלכ"ך בתקופה שחת שם רום שורם תפכר"ון ברח תפכר"ון בפלטיל רפתל תוריפל
בפלטיים תריפל ברח בפריפל ברביעים פיורם"ון ברח בפריפל רפתל תוריפל בתקופה רפתומ
שם רום תפרב פלכ"ך בפלטיי מיע"ר ברביעים פנים תפכר"ון ברח בפריפל רפתל תוריפל תפתומ
ואלה שמות פלכ"ך בתקופה שחת שם רום בפלטיי בפלטיים תפנים ברביעים תפריפל רפתל תוריפל
ממעיפל • בתקופה רפתומ שם רום דרום תפני פלכ"ך בפלטיים תפנים ברביעים תפריפל רפתל תוריפל
ואם בקשת שם פלכ"ך תפר"ין בתקופה שחת שם רום בפלטיי בפלטיים תפנים ברביעים תפריפל רפתל תוריפל
ואלה שמות פלכ"ך בתקופה שחת שם רום בפלטיי בפלטיים תפנים ברביעים תפריפל רפתל תוריפל
ואם בקשת שם פלכ"ך בתקופה שחת שם רום בפלטיי בפלטיים תפנים ברביעים תפריפל רפתל תוריפל
ואלה שמות פלכ"ך בתקופה שחת שם רום בפלטיי בפלטיים תפנים ברביעים תפריפל רפתל תוריפל
ואם בקשת שם פלכ"ך בתקופה שחת שם רום בפלטיי בפלטיים תפנים ברביעים תפריפל רפתל תוריפל

ספר רזיאל המלאך

צמאו ושא מקבל מחוך ידך ותחת מעשה ותעליה לכל דבר ודבר ושלא מתרחש ונקמוסם :

ואלת מעות מחטוס נתקשר מחד ודרס לפניהל בעניים פיעסטן ודרס מחיהל בשליטים תגר ס"ך ודרס ;
תנתלמות ' כרביעית מלי"מוד ודרס בפניהל :

ואלת מעות מחלמים מתקדמים בתך וכשלהבת מלכיהל רפדיהל נוראוהל ממיהל מרפיליהל נוראוהל יורהל ;

אש נקמת לפעות דבר ולבלך בתך תו ניכנס בתך תו לכנס תקם למור תם סם מחקוסה ותת מעות שבעה

ואלא מחלמים ממעוים על נקרי תם וכל מקחתך עזיים ומרכלים בידך ועזיים כל רנוך ;
סם מחלמי' מחדרים בים וכבל מיום מכוקוחי' זכוקלי' מרבי' מי בקנת לפכליך דבר בים

כמוך מעמות מלחם נקיעי' מי רעוים סם מעות מחקרפה ומכליך בים ועזה מפלך סם רע וכמוך בליך מל כסף ;

אלה סם מחלמים מעזים על מעמר סם יסיק בלוחת ונקנת לחפלל על מעבר עמה ותת ומחפלל ותמור

סם מעזוכות מלכי' מי מרמרת' ות טהטי' מי מכני' מי קנתי' מי נדי' מי כרמי' מי יסני' ם

שקרי' מי ליתי' מי תמר תת מחלמים מלחם מכעם פעמים ותת מכוי לכן כעוכר ונקנין ומכעיכו וכסם תת דמר

ומעזיר תת מכריו ומניע תת בני מעיו ומלחתו מור ומכוכם וכרכוס ומלכיהן מוב וברכת לכן ומלכיהן לכן ודכב

וחלב ויין יכן ומעוד בענב מעמם כרוח ומכוכם ומשור מנקת תני מכם קדיכי עליהן מוריהי מל ומעבר מפעמתו

מעני מוקוח מן ברכם והוריהו מבר ומלמתו מעולם כתוכר נדכם :

ואם לא נעזרם בלחם מסר מפול על פניך בארך ומזכיר תת מחפלה ותחר מזכיר תת סם מעכבך ומניח

ומקדים ומלך מן מחלב ומן מדבש ומן מיין בנעם פעמים וירך מנסם מקרם ויתחדש מעולם וכל

מעניך עשם בסתרים ומסתרים ומכעיב ומלכם ;

אלה סם מחלמים מחוסיים בכל מיום רשות כעון דוכים ותרוים וחרוים מכעיכי ענגדם יסנרו ויסמעו

תת סיסם אמך וחלם סם מתני' מל מפתי' מל ומכני' מל ומכתי' מל סנרו סוס מיומן מלין ממני

במיעי קדוש רב ומזו' מל ומעבו' מל ומעור ומל מירש ;

ואם ילחת בדרך ורחים תת מכלמתים בך בחים לקרחתך בים ידך מל ידך מימין וקרע סם סרוח

מכעים סם עליך ותחר כך תשר תת סנסם למפרש ומלכ מעבדו מעניך ;

אש תשוב נקמלם רעים ומכין כי מכנו מל ך למעיתך ומוסיע מין לך מנסם מכעב' ומעור' יסיק לך למוסיע סיים סחי

ידך מל דרך ותחר מד מנסם נסקומסו תת מנסם מתקלמו כתי מנוך כהוב כנחב ובמוסיו ומכנם בו ביוכר ומחלם ;

ואם מכתוב לוחו כעם מל מחכבו' רעות ומחכוונות מדם יוכרו מעך ומכלכך בדרך ונפלו מליך רוחכי' בדרך

ורחות תרם יהוך וקרח תן הדיך מל מנסם' ומעת מסי ידיך מל ומקנך וקרחת תת מנסם נסקומסו עוד מל יהיתוך

ואם מסיק בניך ומפל מליך ומעבת וקרחת תת מנסם נסקומסו ומנסם מעניך ומכלכך מכעיכו ומנסם

ואם מוך מו כל דבר מיוכל מליך ומחלם בנת מוס ;

ואם מסיק כעים בים ויסיק מבר גדול בים ורחים כי ליך מעוב לנוס ומפלם וקרחת תם סיס מחקוסה ומנסם

ואם מסיק כעים בים ויסיק מבר גדול בים ורחים כי ליך מעוב לנוס ומפלם וקרחת תם סיס מחקוסה ומנסם

הכלכך ומעבת מזכיר עניסם ויעשה מבעיר לדמעת ומלמה ;

ואם מעלת מנסם על דבר ומחים תת מוכלך בעיניך ומנסם מסי ידיך מל מוניך בימים ומעור ומכנע

כתוכים מנסם מיוכל מל לכך ומלכך מנסם ;

ואם לא נמעו דכיך ויבעת בים מנסם ישוך בים בידך מו מנסם מכלמת מו מוכם מיחרת לנעבו' ומכנם ומנסם

ואם מנסם מלחת תת מנסם נסקומסו ומכלכך מכעיכו ומנסם מל לכך ומיכרת מריך למניך ומלכך ;

ואם נקנך לרחות תת מנסם ומכלכך מכעיכו ומנסם מל לכך ומיכרת מריך למניך ומלכך ;

כעכני ומיכר מנסם ומרחת תת מנסם מוך מיוכל מל מחכבו' ומנסם ומת יסן לך ומחר כך

מעור מנסיכ למרך ומרעך ומכר תת מנסם מוך מיוכל מל מחכבו' ומנסם ומת יסן לך ומחר כך

ואם מחכוך לנעוך מל מיוכל לנעוכים בנך ומיכר מנסם מעניכ מחרך ומקנת לין ומכ מוקם מנעמים ומכוך מליו כ"ג

מוך מנסם מוך מקנוכ ומכלכך ומכרתו בנסיכל מלכת ומכלת בן יוכם לכן ומכרתו בנסיכל מלכת מלכתי

מנסרתם מוכך מעור במקום מיכך בו נחנם נרניכו סם מנסרתם סם מחוך מעיר ומעמד מל הנגב ונלח ומכוכם תת

מנסקום מנע מנסים ומת ניים מעור תת סם מנסם מקוכתו ומת בלילם מעור תת סם מלכנם במקוכתו :

מלכתי

כמו ומפוות ומן לחולקתו ומפתו דפניו ומני מפתם מנים וכמחירם תרקיע ומו מרקיע מעור לחתקים כלומר תרקיע
כמים מ מוקים כרקי מלא ומו כמפתיים טמה ומרוך פל נמתי ים ומו כמפתיי' לחתר מ מחם כלחל נכרם
ומן מפתם יפכל פל ידי מרוח כלחכתי מחת מנים מפרם ומן תרקיע פל מ לנעלם ים ומו כמפתיי' לחתר מ מחם כלחל נכרם
ומן מפתם מנע ומן קרא לקוחה מקרא עליח ומ מפם מנים מנמי' כח ומ לכל מוא ומנל עליח לחפלה ומו

ומלחמות תת סם מחלמים מחדרים בתך וכשלהבת מלכיהל רפדיהל נוראוהל ממיהל מרפיליהל נוראוהל יורהל ;

אש נקמת לפעות דבר ולבלך בתך תו ניכנס בתך תו לכנס תקם למור תם סם מחקוסה ותת מעות שבעה

ואלא מחלמים ממעוים על נקרי תם וכל מקחתך עזיים ומרכלים בידך ועזיים כל רנוך ;
סם מחלמי' מחדרים בים וכבל מיום מכוקוחי' זכוקלי' מרבי' מי בקנת לפכליך דבר ניס

כמוך מעמות מלחם נקיעי' מי רעוים סם מעות מחקרפה ומכליך בים ועזה מפלך סם רע וכמוך בליך מל כסף ;

אלה סם מחלמים מעזים על מעמר סם יסיק בלוחת ונקנת לחפלל על מעבר עמה ותת ומחפלל ותמור

סם מעזוכות מלכי' מי מרמרת' ות טהטי' מי מכני' מי קנתי' מי נדי' מי כרמי' מי יסני' ם

שקרי' מי ליתי' מי תמר תת מחלמים מלחם מכעם פעמים ותת מכוי לכן כעוכר ונקנין ומכעיכו וכסם תת דמר

ומעזיר תת מכריו ומניע תת בני מעיו ומלחתו מור ומכוכם וכרכוס ומלכיהן מוב וברכת לכן ומלכיהן לכן ודכב

וחלב ויין יכן ומעוד בענב מעמם כרוח ומכוכם ומשור מנקת תני מכם קדיכי עליהן מוריהי מל ומעבר מפעמתו

מעני מוקוח מן ברכם והוריהו מבר ומלמתו מעולם כתוכר נדכם :

ואם לא נעזרם בלחם מסר מפול על פניך בארך ומזכיר תת מחפלה ותחר מזכיר תת סם מעכבך ומניח

ומקדים ומלך מן מחלב ומן מדבש ומן מיין בנעם פעמים וירך מנסם מקרם ויתחדש מעולם וכל

מעניך עשם בסתרים ומסתרים ומכעיב ומלכם ;

אלה סם מחלמים מחוסיים בכל מיום רשות כעון דוכים ותרוים וחרוים מכעיכי ענגדם יסנרו ויסמעו

תת סיסם אמך וחלם סם מתני' מל מפתי' מל ומכני' מל ומכתי' מל סנרו סוס מיומן מלין ממני

במיעי קדוש רב ומזו' מל ומעבו' מל ומעור ומל מירש ;

ואם ילחת בדרך ורחים תת מכלמתים בך בחים לקרחתך בים ידך מל ידך מימין וקרע סם סרוח

מכעים סם עליך ותחר כך תשר תת סנסם למפרש ומלכ מעבדו מעניך ;

אש תשוב נקמלם רעים ומכין כי מכנו מל ך למעיתך ומוסיע מין לך מנסם מכעב' ומעור' יסיק לך למוסיע סיים סחי

ידך מל דרך ותחר מד מנסם נסקומסו תת מנסם מתקלמו כתי מנוך כהוב כנחב ובמוסיו ומכנם בו ביוכר ומחלם ;

ואם מכתוב לוחו כעם מל מחכבו' רעות ומחכוונות מדם יוכרו מעך ומכלכך כדרך ונפלו מליך רוחכי' בדרך

ורחות תרם יהוך וקרח תן הדיך מל מנסם' ומעת מסי ידיך מל ומקנך וקרחת תת מנסם נסקומסו עוד מל יהיתוך

ואם מסיק בניך ומפל מליך ומעבת וקרחת תת מנסם נסקומסו ומנסם מעניך ומכלכך מכעיכו ומנסם

ואם מוך מו כל דבר מיוכל מליך ומחלם בנת מוס ;

ואם מסיק כעים בים ויסיק מבר גדול בים ורחים כי ליך מעוב לנוס ומפלם וקרחת תם סיס מחקוסה ומנסם

ואם מסיק כעים בים ויסיק מבר גדול בים ורחים כי ליך מעוב לנוס ומפלם וקרחת תם סיס מחקוסה ומנסם

הכלכך ומעבת מזכיר עניסם ויעשה מבעיר לדמעת ומלמה ;

ואם מעלת מנסם על דבר ומחים תת מוכלך בעיניך ומנסם מסי ידיך מל מוניך בימים ומעור ומכנע

כתוכים מנסם מיוכל מל לכך ומלכך מנסם ;

ואם לא נמעו דכיך ויבעת בים מנסם ישוך בים בידך מו מנסם מכלמת מו מוכם מיחרת לנעבו' ומכנם ומנסם

ואם מנסם מלחת תת מנסם נסקומסו ומכלכך מכעיכו ומנסם מל לכך ומיכרת מריך למניך ומלכך ;

ואם נקנך לרחות תת מנסם ומכלכך מכעיכו ומנסם מל לכך ומיכרת מריך למניך ומלכך ;

כעכני ומיכר מנסם ומרחת תת מנסם מוך מיוכל מל מחכבו' ומנסם ומת יסן לך ומחר כך

מעור מנסיכ למרך ומרעך ומכר תת מנסם מוך מיוכל מל מחכבו' ומנסם ומת יסן לך ומחר כך

ואם מחכוך לנעוך מל מיוכל לנעוכים בנך ומיכר מנסם מעניכ מחרך ומקנת לין ומכ מוקם מנעמים ומכוך מליו כ"ג

מוך מנסם מוך מקנוכ ומכלכך ומכרתו בנסיכל מלכת ומכלת בן יוכם לכן ומכרתו בנסיכל מלכת מלכתי

מנסרתם מוכך מעור במקום מיכך בו נחנם נרניכו סם מנסרתם סם מחוך מעיר ומעמד מל הנגב ונלח ומכוכם תת

מנסקום מנע מנסים ומת ניים מעור תת סם מנסם מקוכתו ומת בלילם מעור תת סם מלכנם במקוכתו :

מים משים וקצר לו קצר וכו' : בספר פיגירים הגיע הקב"ה רוח מרוח קדישו ותקן ותלבן בלוחות מרוח שמשת
שיגר בו ד' רוחות קטולם ורוח בכל אחד להנחיל לזמן כמי שמושה כלי וכוכים לוקח כלי ברזל נקוב מהלם
אל קצת ולוקח מן הזכוכים מכור הכסבן וטוען קצת בכלי כפיו אם כל תהלם מבלי אחוז תוכנים בפיו טעם כרוח פיו
וחרוח עובר מתוך בכלי נקוב ומגיע עד הזכוכים הסכוכי' נקלה בכלי הנקוב וחרוח רוח זיו טעמה נזכוכים התוחכת
ונעשם כלי קבן לו נחול לאיך לו קצור לו רחב לו מד' פעמים ככתו יזבר כ"ם בהלל שבגדול הנגזר וחטר' בשאלילית רומי
בחתה מלנו שב טולם וחולית מים מן למלוחו קרב לאין שעור וחלב וחקק בקל הכבוד וכל בצע מיום וגע רבה הקב"ה
לשמוח מחשב הגדולה מן ישוחו לו שמוח שם מוכנם שם ולקח מים שם ורוח וברית משרתיו ומוקק פיהים לנ' מלקים
מחלק ג' שקניה שם פעמים ומרקים בחם כחם וכשכון רשם ושבר וגשנים קלרך מלק שבני עשם כל צבא מרום ושמים
שעליוני' חלק שבליבי בשרקים רקיע שעליהו לחבדיל בין מים למים היו מניים למשלם ומניים למשם ומניים שלקח
מלחמם היו חמתים ומתרחים חגרניו מים לנו לגיות קריונים חלל נורחיים ולקחים חמתים ומשוכים מחק בשל הכבוד
ומשופפים בשמחת דבק ומשמים שבח ושוללם ומכתירים כתר ומחבה ליוצר עולם שב' מקוללות מים רעים
מדירים בשמשם כרחביות חמצה י"ל פעמים מים ובלחם מולדות נח י"ל פעמים מים לאחר בדור י"ל חיים נח ומים מבול
ושקב"ה ידע שפעים יחודו לעולם . ובפיומים י"ל פעמים מים לפי שדור חמבול משלו בלחם מים כשושם ונוגר שקב"ה
על פעים שפעם מפי מרום ונוגר לפניהם מים על מלריים י"ל פעמי' מים כחיבה מים ב' ממין הרי כ"ב ממין לכך כ"ב מחי'
בספוק ויאמר ס' לל משה לאחר על אחרן קח מטך ונפח אם יבך על מימי מלריים על נהרותם על יאוריהם ועל אגמיהם
וגו' לומר שם שכל אחד, כי אין אדם חשה בשעה לכך בוחנע חחלח יש ומים מן קצירם עד ויפח משה י"ל פעמים ורם
ביפחם י"ל פעמים מים מ' פעמים מי מיריבן ג' פעמים מים שחשחה לחלק מי פיס לפני בני ישראל ובן ויפח פיס לפניהם
בקר לשחוט לחעלח בפעמם עם פיס משכח יפי כרחביהם ומשים שעליוני' חלוי' במאחר בחפלה :
קרקע לח נאחר חלח מעל לרקים לומר שחליין בחאחר :

פרע חלקים מלח מים מלאך שפלב קחלמים חם המים ונחנו חלי נרקים ומלים כחוקיקים ; קרקע דומם לבריחם
ולמעלה חן שבריחם ביחם ומחחם הבריחם ביחם מוצח ובקו מוצח עפ"ן פנים ומם יו"ד למוך פעים שחלוחי'
ומשים בעליוני' עלוני' מבל דבר ומים שעליוני' יקרים מעים שפחחונים שבעים מדוח שקו בא מים לעים שבעי' מים זם
שיר למעלות ל' מעלות חם בית למעלח מלמע' ולמשל קרא למעלח יותר מלמע' כי שלוחן בשמות ם יש כלל בחא וברח
חעלחים כחבר בשרש נשניים בחלחי' ומים שעליוני' שם וכרים ושחחחונים שבקות וכן עליונים לחחחוני' ב'
מבעות ושקן קרקים מבדיל ביניהם לבן ביחעים פחח מי מדד בשעלו מים בשמים וארץ רוח בשבר עולם
שחנו בן מים עליוני' כי קרקיעים יש בחן כחוץ בניעים בים קובל מים בנחמר מי מדד בשעלו מים בידלו בלף חרבל
ושחם"כ בשמים ושחם"כ בארץ ושחם"כ רוח חיום כי שבולם רוח ושרוח מרחף על פני חיום לשעלח ולשקח ושרי"ח חלויין ברוח
שערם לבל בבריחים שבים וארץ רוח מים בשבר חחזוח ושמים שב שם ס"ק בל ס"ם שב"ג שע"ר שה"י ח שע"
מים ולשם שם קדם וחלח שער חחלק לניות בחל בשמים שם ושבניהם בשמי' על בן קדם שע"ק שם ושם קוח רחב
למזוח על בן שם קדם בריחים בית חניות שם בשמים ושע"ק ושחריו שב"ג שער שחם שורף שער ועליוניהו שער
ושחריו שע"ר רוח כי שם"ד שיכם שארץ וישבר חנשים רוח על ישראל וארץ שקבל שם קרוח בלח יחמים ש"קורעים
ושחריו שע"ר מים ושב רוחו יולו מים ושלוב חניות חיום ושם כי שרבן חים ושחריו שם חריש עוח שם
שבשים שבנין ג' שחם ושחר חריש שוח שם בחוכם שה עשר שחשך שרוף חשער ושחר חשער מזל נחולם שלחוניש
שחוח רוח שבשער וחרים נדולים שוברים חרוח ושחר מחוניש רוח עקרב שקוח מים שחרוח שוכר נלי חים ושלי מים
ושנגים שבל עקר בקבלם ושקרץ לעולם עומדים ושכיר מולדו' שקרץ דור שחלך שחח וי"ב שעב חשפר בשמים ורוחרוח
שם לשחיים שבחים וחרוח חשוב ושח"כ ושקרץ שחר מולדות חוח שבחח כי שם חילרץ חים לשוכיר כי חין לים
כי שם על ידי שחח ושחר שחים רוח שיכר שוכר חילך חיוח שחח כי חרוח לשרבע שלים כי חולך עם שבחח לים
רוח מים כי שבלים מולבים של חים ונלפי שבקבלם שחבם וכחיב יושר דנרי שחח שבל דוד שבחבם בעניין לי
בדב' ס' שחמי' נשבו וכרו' שיו בל בנח' בוש בנד מי חיש ורחלו חח' בל שקרץ לומר ברושו שחמי' שפרח לנלך חו
שרץ מים ושחר רוח יש שברוח שבנם נלים ושוכרי' ושחר יש שרץ על שם שלוחי לח חיולו נשם ס' שבר חמל נבו
ליש ודוד שבחבם בעניין שחר שחים רוח חרץ ושדר חומן חלשעלה לחשח שיקח חור בשלשח ושברוח שחי שרי לשבח
חשנם בחים בירושים שם שבחים שעליוניים בשם שביש רבאנו בעגנים בשבח בחשים שמנין על בנפי רוח כי בל שלוח

ע	ש	צ	י	י				
ש	ת	א	ו	י				
צ	ג	ה	ז	צ				
י	ד	ט	נ	ש				
א	י	צ	ש	ע				

א	ה	י	ה					
ה	ו	ה	ו					
ו	ה	י	ה					
ה	י	ה	א					

אנא האל אב
הרחמן הגדול
הגבור והנורא
אהיה אשר אהיה
המושיב ומוכתר

בכתר האמונה יושב בכסא

העולמות בכזז יוד הי ואו הי ארבע שמיות הויה
יוד הי ואו הי יוד הא ואו הא יוד הה ואו הא יוד הה
זזי זזי זזי זזי פנואל פנואל פנואל פנואל פנואל פנואל
פנואל פנואל פנואל שמור שלקאת
רוזא מכל נגעי בני אדם ומן אגרת בת מחלת ומכל זקיקין
ומזיקין בכזז השמות הקדושים סנוריה יוא אדזח עצבוריין
ובשם דזבדו חזבוד אל וזתום הגדול והבדוש צורטק יש
את שולקא בת רוזא מכל דבוק שדים ומעין הרע ומכאב לב
ומשעמום הראש ומקשב מרירי שבריר ירירי מעתה ועד
עולם אסנו עשציי בשם אגלא אזבוגה שפטפיה צוה פזחד על
כל לב זר ועל עצבא לתאר וליב כמיל לבד

מ	צ	פ	ץ					
ת	צ	מ	ץ					
ת	ק	ט	ם					
א	ג	ל	א					

וי	יה	ע	מה	ד	וי			
פי	יה	נן	זזה	ס	יה			
וי	תה	עון	צה	ר	פו			
ה	מ	ג	פ	ה	לה			

ספר רזיאל הגדול

אבג יתץ קרע שטן נגר יבש בטר צחנ חקב טנע יגרד פזק שקוציח

ום סגס קדוס ותקוים ופוק נודע מלאיושו ופוק יוצא מן פסיקת פרלמנין מכוונים קוס מן ב'סל ברלמנים עד ב' סל נוסף
וידוע סל סמוסק כולם שמוסיו סל מקב"ס יסכרך וסקו קוס מוסק מוריי וירושם ומוסכל למקוללים :

וחן ילי סיס עלם מחש לילה אבא בחת הזי אלד לאו אהיע יול מבח הריו הקם לאו
כלי לוו פחל נקך ייי מלה חחו נחח האא ירת שאה ריי אום לכב ושר יהו להה
כוק מבר אני חעם רהע ייי ההה מיק ווק ילח מאב ערי עשל סיה והו רני החש עמם
נגא ניח נבח סוי נסם ייל הרח מצר ומב יהה ענו מזי דמב מנק ראע חבו ראה
יבם הזי מעם

דע כי אלהים חשמו שלם אחד סם מלוחיו, סס בזיווים סקודו, סל ב"כ סחוקים חלק שמסם יזבוי למקבלים חיי סע"ב:

אלהים למדקי מעשוחי ועד הים חניך נבלעמיוך **יהודה** סם פיכבך ויכוונת משוחים בע"כ בחוק קוילח מני
כסן נדול נקדוקם וכסקרם כאחר סחים קים מקובל כי כרחוי וסוח סיוקא מב' פסוקים היוחנים סיוקים מן
סמדם ויגאו כולן בדרך חוך רחם סוק לב' סוחיים בסל שם ולהו סדבריים נורחים ובעלמים מלך כי סם כחוק הסדם
שפליונם ולחוחי ונליונות אחר חלקם מסם לב' פסוקי' נורחים מלוך בקוד נקצב ובעלם כאחר נודע לו ובכם ידעו
מסכבילים כל קוד נקצב ובעלם אחר בסם קוד סחים ואחרך הפליונים מקוד סלוחיים וסק מלוחים לב' כחוק ופיחם
ובחחי כ"ם ב"ב סחוקים מכל בזיווים קוחת סם מלוחים לאחר חלקים נורחים בחעם שבעה בכל חלק ובכם רשון כל
קוק יוחא מלוחים שפליונים סם סניוחן; ובוד מלאך חלקים ובוד בעני כבוד ובוד בח חים ובחים ובוד בסויים יד סחם
על חים ובוד מחנם מלוחים ובחנם יבראל ואור ומוקד יום ובילם ובוד רוח קדים ובל חלנו סם דברים נורחים שלוניות
קיחוי' בכח קוד עבר ק זירו' ווח שיוחסם בעוד נקצב ונוכל בעוד לב' חזיוחבי' סחם חחוחים בעוד סעוחן סחלוחי'
ובוחי בי מלאך מחלקים סם בחוק נורחות עליונות עד יבי"ן ובוע"ו סחקבלין ומקיחין ע"ח וק"ד ליבראל קוזן
ומחלקין חחני חעדיים ובולי, וק חלח ובוח חלח עד חקוס חניליחן חעבן לאור ומחך לאם ויבראל קוזן חקוק יבין
ובוחו בחוכם: ובלילם חבכולם חכולם לבקיר מן האור ולבחחיך מן סחם ובוח ובדל מחנם חלוניות מלחות
חחחוחים חדבוקות בם ומאור חקיניות חיליך לבקיר לחם בחוקם. ואו לא קרב זם אל ום ב' יקנו חים אל סקוס
אחד ואו ונקרא זם אל זיב מיכ'אל ונבריא'אל ועוחדים בימין ובשמאל ובוחני' רחוק זם לוק ונקרא לובסם לרך ובם סקוס
חחים ובחם בי כוכ כל"ח ויש חחם לזיוני החחילם בנלחא חאר חכם לב' חלים בבריות חקבוחה ובח קדוש בעולם
בכל בני ובני"ם ובכל אלו בם קדוש בלוחות נורחות בחוק עליונות חיכל חבריות אלו חלוחים חבר חחוק בקוד
חחיבות. ובעני בעוד ובחשיחות וכל חלאך ובח עליון אבר בחבריהו בולם בעוד חבריח ובח בכחו ובללם בעוד חקבוחים
עליונות ונורחו'רבוחות דקוק ובעלמות זבות בחוחים אבר קוד בללם ובחבריהם ליר בליחוד בלוחים בחוק חחוק
חידים בחבראי'בחללי בדולם עליונם דבוקם ובללים בם קם ע"ב רחוק נורחות עליונות חלוקים ובללם חלקים
לב"ל ב"ב חחוק ובל חלק בם בעני עלחם ובוד בם חלוקי'לבחרים חלקים ז' בכל חלק בל אחד בח בחנב בעני עבחי

ועוד בם חלוקי'לב"ב דבריים חבראי חבלילים חבליונים ובלבוניים ע"ב קחוק ובל דבור ובם ובח בחנב ונורח
בעני עבחי. ועוד בם חלוקים לם"ו חוחיים נורחות עליונות נורוק בחוחות בחלוקים בחוק עבחוחם לבר בחוק
עליונות לבחלי'בחות'ו. בחות לבורות ובחוחיות ובחוק עליונות ודבריים נורחים עליונים ובעלמות חבר בחם בחוק
בללל בם בחוחיות בחלל חבולק ודבוקים בללם בחם בחלל בחם ודיוים עליונים חנחבריחם בחל
בחבות וכל חבינויים בחבריחם וחבחבים בללם בחם בחלל בחם ודיוים עליונים חנחבריחם בחל
חבר"י חנחלל בחם ם:חחי ובחלל בחם בחל חבריחם בלוחות בחוחיות ודינו נקרא חבר בחם קוד חיחוד בבוד חבריחם
ובחבנון ולא בח ודעיון כי בח ב'. חוחיות נורחות וכל נקרחות חבר בחם קוד חיחוד בבוד חבריחם ודעיון ולא דעת
ליחוד חיחוד חיחוד בעוד חבריחם ובחם בחנלני' בכל בעוכר בריך חוא ובריך שמו ומחבר בחבל נלחל חבוד חבריחם בחבריחם ובוחי
חוחים עליונות נורחות נבלחות ונבחבריחם חבר בח חיחוד בחם ובחם חבר חיחוד בבוד עבר חבריחם ובחבריחם ובוחי
וחבחבת

ספר רזיאל הגדול

ונחבחם וצבאותם חכל כלולים וה בוה ביחוד מיוחד זה בוה ליחוד אחד וחוח ע"ב נוראים הנחראים שם חמפורש ופל
אלו חם כחות קדושות טהורות לחוקים ח'עלות בכל דבר שמוכי' אותם אראם חמבובל בהם ובבחינת ובפעולות וסוח
הציור וחכח והמלאך היוצא מכל ציור ואות ששם בסרחם בלשונו שכל אחד שם מן חמפורש אשר לכל מאנו יכין אחם
ששות ובחו ומלאכו בשם כל אות ששם חמפורש אשר מהם משחלשל הכל מאנו יודע כח כל דבור מלאך גלגל ומוכב וכל
דבר עליון ואו ישכיל כל משכיל וידע דבריים נוראים ויחגלו לן כל סוד נורא ונשגב נעלם ונסתר ויבין סוד חשוך
האוחיות וסודם ומעמם וציורם ובל חנועתם יודע לכל משכיל ומכאן יבין חמבין לחבר ששות ואוחיות עליונות ולצרף
אוח זח חשם חנכבר וחנורא וכבה כחוב ומבואר ומפואר כל שם בכחו וחלופי הפיכו וציורו ותשבונו ושס כחם בסרחן
לעשול כל דבר ופועל כאשר הוא מפורש ומצויר רק בקדושה ובטהרה כפוחב שם ואו יחשב שלם כאחד מפפליא
עליונה ועל זה שים לח נבון וכוונת שלשה לחבין כל אלו הדברי' הנוראי' ופי' שם נורא ונשגב שם חייחור שם בן ד'
אוחיות נוראות ופי' בציורו ג"ה ובכחו חנורא ובפי' ג"ה בסודו חנוברים שם וכל שם ושם בפי' נסתר ונעלה ומחפוך ומכור
והאות וחציור וחכל סהם בסרה יודעה לרסות בכחו ולסקוסו חנשגב וחעלה מאד כל אחר לפי חכח ולחציור חבא לכל
אות בציורו ובכחו ומכאן חבין כל דבר על בוריו:

ותדע כי כל כח שם חעכבר וחנורא בסודו חנסחר וזה לך פ' שלם שם בן ארבע אוחיות ומוראי' וחם סימים בסוד
חאמת חנרולים חמחוברים ושחוברים לאמת ובעקור סוד חשמשה וענייניה להיות סחם אור קטן בסורות
וגעלם"ם כי יה"ו או"ר אשר שמנו מצות עשה חכתיב אנכי ה' אלהיך ומצות לא תעשה דכתיב ולחי אור כא"ר ל אנכי
ולא יהיה לך ספי חנבורה שמעון ועל זה אם בח יה"ו חאש"ר לכח' וחכח':

שלום שהיא שלום וגם בצורה כי
עת קץ
ה'ראשון' שלם ה' אוחיות הם כן שם חעשם בסורח ומיר חרבה חמשמשה בניסטריא שם"ם עם אוחיותיו וחמשלה
שחי ירוח לקרש האחר לאחתי וענייניח לחכרת י"ה רמוזה לב' חיי שע"ו בעניין שלו"ם ופי' שלו"ם מני אשרי"
יהוחיו והיה לקשר האחר וה"א עניינים עליונות בפפו שנאמר יו"ד והוא עשו הרשע אשר עליו אשר יעקב אע"ה
צורח ה' יו"ד רל"ת י"ד ד' בני' וקנאו ונבנו ו"ח ל"ח ספירות ושכחי בשלום אל בית אבי' ויר' שלו' לי' חחץ
אח"ר עם חשלה: עד קנאו ויו"ד אחרת לב' אחרות עליונות עשו' הוא שו"ע בן כנעני ואם חשם מסגר את"ו
ונבו גופו רמז לב' ספירות ה': רוחניות בסר עשר וחמי סיד אצל עשו חרי שצ"ה כמספר נשמה אשר עליו אשר
לה' ספירות ה': ה"י ז' כי קנאו של נשבע ונעלם בסוף אל ק"ף נעלם הב"ע בלעיני שתי' קעשיר מוך
יו"ד ראינו חן חמניין לו' ראחרונ' כי ה' ו"ה ר' רבוני' ולא הבוקי' בניסטריא ר"ן חצלני' בסן חקין עם אוחיות ן' חוא
של י"ה רמז לב' אחרינו' חרוי' בעבור השמשות של יצחק ויו"ד צח"ק חנו' שם מספר שצ"ח עם חשלה ויחחיל בניסוק
ספירות נרצוי' בסוף יה"ו ואו' רבוקים חציר ולל ת ואו"ו שיחיו לעת חגאלה ליוחן חחוחות בניסוק ונזקת
רבוק ה' לעילם חיובל רבוקי' לוישב בששים יצחק להם חגלח שלמוחן עליוני חיסוד
זה בוה עתח יה"ו כי חז"א לעשח ובעלות יקרא יהו"ה ויתן לך ביצחק בחוספת יו"ד חוא כח"ר בירוע ישם כתוב
הז"א ולא ב' בשם ארבע אוחיות חנוברות' לעליוני' זה' להחתוני' מלמוח בראשח ויחליכוח חחת ושחי:
רבוקים זה בוה זוה בסקום זה עתח ולעקיר עתה כח ב מבין שני שמו בני משל' ל' של ום ז'
חכרובים ירבר ול ונשו ר ל"ך יו"ם אף שו' אלהי אברחם אלהי יצחק

אלהי יעקב באשגב ולעזרת יעלו ח א בשקוב י"ה ונאמר בסוד עליון חאל הנבוה וחנורא לחבוה שלום ובחיות
העשירי בונה שלשון יאמר שם מלא על עולם מלא ליחוד אחת ושלום בסוף נא' רמז לשני כרובים יו' להפארת על כן
הם רביקים חציר ושם י"ה להיות מחיכר לעליונים ומצויר בחחתוני' סקוף חשמשה וחשוב אל בית אביה בעניות
שנאמר לך זוט אף לך לילה וגו' בסוד יה"ו אר' כי זו קוה שם חוי"ה בין חכל כי בראש יה"ו אור ווה"י כי כתוב
למקומו ואז יהי שם בן ארבע אוחיות מלא ושלם וחאוחיות מחובירות לשם וסחעלות אל מקום אצילות בשם יה"ו שליון
עירא ונעלם הנקרא בסורו שלום הכתיב ויקרא לו ה' שלום ויקרא לו אל בזמן חששמשה ויסחלפים בעכיר מדנו ונזכר
סוד נשמב בגול יה"ו עולי' וה' יוחדי' עבמצאו ליוחנה אחר באמצע ונולא מאר באמצע עולי' וב' יוחדי' במצאו באמצע חסול לאוחר

וחחבמה מאין תמצא מאין יבא עוזי להחגיל חל אחרוחיך יש אשר מסנו וה' בקרנו כי. משם יצחק ויחיח
ומשם עקבו ראשיתם וכל חיילת וכל מחנותיך ובח ושמחת סור חשכינה ומקרבן להיות אדם מקריב מן
חבהמות אדם

אדם כי יקריב מכם קרבן מן הבהמה מבקר ומצאן שור שגאלך לכיוב השלמה ומן העוף השלום כעבור השמטה דגורמת בבהמה והחזה הבהמה מהוראה בפני השמטה בימים השמיטה, כי מן השמטה נשאר לצורך העולמות בפרט בימים וחסר ומן לכל השמטה שנשארו מהן לצורך העולמות הוראה מכל שמטה וכן ון השמטה המשמרת וקברתן מן הצאן עיקר הקרבן שב׳ תקריבו את קרבנכם ועל ידי בית חסר ובול וזה סיד נעלם ואם מן העוף טמא בפיר נעלם ואם לא נזכר בריאתה לדים העלמות וגם אם כוזה נחברי עליוני׳ ותתתוני׳ לא בראש ששם שלש עשרה מדות גבורות שאינם בעבורי מקום יניקתם אשר שם ר״נ נכוחי אלכסונים ושם עיקר השבועה בהקיפה והיבר סרסו משה באמרו ועתה ירגל נא כח כי עם זה יהיה חבור שלש לתרי״ג בצות שלמים ושם מלא שם עליון כי משם שהגלגל הכל ון ב נשרשים לע״ב

והו מורה בשם הגדול והנכבד בחכוחו ויצורו ר׳ כחות המורות והכללות בעשוריים ויותר שהוא עשרת הפארת

יהי הנקרא זה׳ עליון יתברך השתעל, עליון הרחמני נאמני׳ כולו לכן אשר ממנו הגבור׳ לעליוני׳ ומגבור׳ לשלמי׳ רמז הוא ה׳ עליון יתברך השתעל, עליון הרחמני נאמני׳ כולו לכן אשר ממנו הגבור׳ לעליוני׳ ומגבור׳ לשלמי׳

סיט ברכה ויצורו ר׳ כחות המורים ברבר ועזאב״ה כי הוא קרסון לכל קרסון וחבורו ויצורו מורים ברבר : מורה רחמים גיולים נמורים ואשר אינה נמורי׳ אשר ברם משפט וצדקה באריך החיים וחבור ג׳ כחות המורי׳

עלם ברבר ויצורו ה׳ כחות כי הב׳ מחוברות והב׳ זה בחוך זה שכינה תוך משכן וחחמישי שהם ו׳ מורה בסקום החיים בנצח ועזאבה היה והוא חי יקים לנצח :

מחש מורה בשני הויות שהם בסקום הנמורים יה״ו נשגב בריוים עליונים ובניהם לריין הכל ויצורו שבעה כחו׳ דבוקות המורים בכל הכניין ועזאב״ה כי הוא הראה ורשותי בריינים לעשות ריין בסורים עם נ׳ פסוקים אשר שהם הכל ומסור חבורם יסו״ר לעשות צב״י הפארה עליון אמצעי והם סורים על הרבר :

ללה מורה סוד ארבעה בתים שבתפילין והרבק אי׳ באור העליון ונסתר וחבורו מורה עשרת ת״ת הא״א תוך הה״א הכלול מן התפילין שי״ן וצורה מורה בניין שלם לבושי הכתר הסורים ברבר ועזאב״ה בכח נצח המנצח שהוא כ״ח הת׳ ציורו המנוחים לרבקה בצורתה האבות ובהם :

אבא מורה מרכבה למרכבה לשוחר בסור שני : ועולים וחכוחו תפארת ותפארת לרחמים גיולים רבוקים ליחור אחרי וצורו ששה כחות המורים ברבר ועזאב״ה שנכרא העולם ברחמים ובעשרה מאמרות מן המאמרי חיריע הא׳ אחרונה ומחבורו חבין הדבר :

בהת מורה ביסור אשר כל הנשמות והששמות באות לו לחיים נאת ברבוק הנשם״ה והשמש״ה וחבורו מורה ג׳ פסיריות הסורים בג׳ נקודות חול״ם שור״ק חיר״ק וציורו ז׳ כחות הסורים כי הוא תרבק בחוכם ועזאב״ת כי מורה כפרה ומרגיע החיים ומחוך אלו הכחות חבין כח הפעולות בסרחם וכן לכולם :

חזי מורה כאשר אמר בעל הפעולה וציורו ח׳ כחות המורות כולם ביי״ר המחלבשות בבניין אלו האזורות הכאים אלהינו שבשמים ברוחה מן חכמה עילאה :

מורה כי חיחור הוא רבוק בחסר ועזאב״ה ה׳ רס על כל רמים רוצה לוסר על כל המדות וציורו ר׳ כחות

אלד המורים ברבר וביחור וחבורו חשני ה״חי ביי״ר והמנצח המורים ברבר למשכילים כי הוי״ר התעלה לת׳ ושניהם בנצח ליחור אחר :

מורה מרכבה למרכבה לא׳ תפארת ועזאב״ה כי יתעלה למעלה וחבורו ג׳ כחות חסר ותפארת בתפארת

לאו עליון בביגה וציורו ששה צורות תפארת תפארת לאחר :

מורה בשני פועלי׳ הסקבלי׳ מן הביגה ועזאב״ה כי יתעלה היו״ר רין במצרים ממקום המשל ומחר וציורו

זהוע ר׳ כחות המחברים לא׳ המורים ברבר וחבור יחור ג׳ לא׳ :

יוד מורה מה שמורה בעל הפעולה ומן החבור מורה כב׳ פועלים :

ובציורו כל כחות גלגל ומלאך שם כחו בע״ן המקראי מ״ר וציורו ז׳ כחות המורים בששה קדוש וברבר ועזאבה כוח

מבה מורה כי שם הגדול בעצמו ובבוראו וחברותם מפארת בחכמה בעשרה ובכל דבר א׳ וכח ת׳ של הקב״ה אשר שלח לבשה בעצמו ומחוך אלו

מכחות מצין כח הפעולות :

חרי מורה שם חמיוחד ומחובר מכל מי׳, וחבורו שלשם מחוח לרבר ג׳ מצרפים מרץ מחוים דבוקים וציורו

חקם מורכב מחוח המורים ברבר ועזאב״ה כי טוב ג׳ בעליונים :

לאו מורה בחני פועלים וכי״ב נגולי מלכמן שבשבע כחם וחבורם עשרים מרכה דבוקים עם חכינה וע״ם מחוח על

כלי קדבר וציורם ז׳ כחות המורים בניהם שהשבע לה פועלים ועזאב״ה וכרון לשם בחמו :

לוז מורה שלשתם בחשלח׳ וציורו שלשם ששה כחות עשרה ם״ח לרבוקי, ומפאר, בין בני חכמות שבעה׳ בינוני

פחל מדבר וע״ם שבשם בכלל הכל ובכל מלא לב׳ קדושי, ועזאב״ה מורה בקדושה של מעלה וחבורו שם ע׳ לעם :

נקה מורה בשם שכולל מלרבם דלחות שהשם שבעלין ועזאב״ה שבעולי׳ ברחמים וציורו ד׳ כחות המורים נדבר

זוי וחבורם עשרה מפוארם וחבשם המורים בכל שבעין :

מורה בשמחר כ״ם שבשבע בי׳ וציורו מורה בן חקוק כי״ב מזלות של ישראל :

החו מורה בשני פועלים זה בחוך זה ועזאב״ה כי חחמיר של ם׳ שם חציד שלחר שהם זה בחוך זה וחבורו מורה

נתה בכח ציורו ז׳ כחות המורים בחוך זה ועזאב״ה כי חחמיר של ם׳ שם חציד שלחר שהם זה בחוך זה וחבורו מורה

האא מורה בשני פועלים שבהם ז׳ כחות המורים ברבר ועזאב״ה כי חחמיר של ם׳ שם חציד שלחר שהם זה בחוך זה וחבורו מורה

יהה מורה בכ׳ מלוח שבהם ז׳ כחות המורים ברבר ועזאב״ה כי חחמיר של ם׳ שם חציד שלחר שהם זה בחוך זה וחבורו מורה

שאה מורה בשם שבשבעים שבשבעים ז׳ כחות המורים ברבר ועזאב״ה כי חחמיר של ם׳ שם חציד שלחר שהם זה בחוך זה וחבורו מורה

ירי מורה בכ׳ מלוח שבהם ז׳ כחות המורים ברבר ועזאב״ה כי חחמיר של ם׳ שם חציד שלחר שהם זה בחוך זה וחבורו מורה

אום מורה בכ׳ מלוח שבהם ז׳ כחות המורים ברבר ועזאב״ה כי חחמיר של ם׳ שם חציד שלחר שהם זה בחוך זה וחבורו מורה

ושר מורה בכ׳ מלוח שבהם ז׳ כחות המורים ברבר ועזאב״ה כי חחמיר של ם׳ שם חציד שלחר שהם זה בחוך זה וחבורו מורה

לכב מורה בכ׳ מלוח שבהם ז׳ כחות המורים ברבר ועזאב״ה כי חחמיר של ם׳ שם חציד שלחר שהם זה בחוך זה וחבורו מורה

יחן מורה בכ׳ מלוח שבהם ז׳ כחות המורים ברבר ועזאב״ה כי חחמיר של ם׳ שם חציד שלחר שהם זה בחוך זה וחבורו מורה

לחה מורה בכ׳ מלוח שבהם ז׳ כחות המורים ברבר ועזאב״ה כי חחמיר של ם׳ שם חציד שלחר שהם זה בחוך זה וחבורו מורה

כוק מורה בכ׳ מלוח שבהם ז׳ כחות המורים ברבר ועזאב״ה כי חחמיר של ם׳ שם חציד שלחר שהם זה בחוך זה וחבורו מורה

מנר מורה בכ׳ מלוח שבהם ז׳ כחות המורים ברבר ועזאב״ה כי חחמיר של ם׳ שם חציד שלחר שהם זה בחוך זה וחבורו מורה

אני מורה כי זה מלם מזה לשיום עיר ד שלם וכלל מן פי ומחמשים שערים ושופ״ם כמן קדש של מלכי וחבורו

ומב מורה ד' כחות על שם ג' הנמוכים לשבוע כיום לשרות ולילה כמתוקנם ומשוכ"ם לשמיים מחזה למעשה
כ"ס ד' אלפי' ותחזורו מורה כך ויורו ס' כלה כקוד סי' כלה : **יהוה** מורה כיחוד מיוחד עם השטרה ושוכ"ם
סוד שם ס"ג שהוקם עולמו משם שקבל החזורו מורה כך ויורו ס' כחות המורות כי קבל ג' ;

ענו מורה כי שקולים כוחות רצל עם שעליוני ושל זה כל הקדושים ומיחדים אלו גם אלו אחד לעיות דבוקים ונלוים
עליונים וגם מחוברים אבל שנפרדים שם מון ושפורים ושוכ"ם מורה כניסוך הלבושות וחזורו מורה בדבר
ויורו ס' כחות הכל כנוד כעשר"ם ומחוך זה מבין כח השפולם : **מחי** מורה שבני קדושים בעשה יהוה' דבוקי,
בעליון ליחוד יחוד ס' כשליעוי וכשלולי לאחר שם שלהל ושוכ"ם כדי שיהיה עשה כלה אחד ולחבור מורה
סוד שני מיעלים עם כל הבניין ויורו ס' כחות אחורי' שהבל הולל בשוו קרבן ;

דמב מורה שבעה ברוח מן השפלחת ושבעה כעשר"ם ושוכ"ם כשם שמלוים שבעה למעלה כך למטה ו' וכשם
כלדיוקים שבעה וחזורו כך מורה ויורו ס' כחות מורה כי הכל כנוד כו' ;

מנק מורה כשם ד' שב' מדות שקיב לשלחת כך עשה כ' כחות מלחים מכחם שקיב השטרה ומגרע עץ החיים
מבדל ומיעלים לידוד ושוכ"ם כי עשה מלשעיו נין כדין עם עליון חזורו מורה חסר שקיין כולו זה נוה לשה
אחד ויורו עשה ושוכ"ם כי כל כולל כשרה : **אין** מורה נכוי שעולי' ועשה' מכח כי כחות מורה
ויחיה נשבו בירושלי' עליון ועלמי בירושלי' שהל וחיים מכוך מעליון למעלה ומחוחש לעלמו ועליון קבלו ויחיה לנו
קבלו בעוני סוד עליון הנעלם ושוכ"ם כי כוח עשה נקי נגע כארץ ולא נעשה לו ומחזורו מורה מעלרת ועשרת על
שבעים לידוש ובשרו מעולם ומשוך שבת נח לארץ ביורו ס' כחות מורות על שדכר :

חבן ראה מורה כיחוזי מעשר ושוכ"ם נוח מחזורו חב"ם לאחד ויורו ס' כחות מורים על שדכר :
מורים על שעשה כחות שבעים כשעשה כשעות כרעשו ג' כעבד ג' כחות של שם מ"ב וגם של שם מ"ג וגם
כי הם ס' מורות ס' ביחסם ויו"ד בזכן שעשם ובן כשחזרם זה לזה עד שקומן הרחשבן חזורו מורה כך
ויורו עשה כחות מורים בכלל הקטנות : **יבם** מורה כי השטרה מכח שחשלחת עבקים זה בזה לכח אחד ושוכ"ם
רמז לשתים לחבורם כשלמות כלל חזורו מורה כיחד ויורו ס' כחות מורים כדבר כי הכל כנוד כי ;

חיי מורה כי שם עלמו כל סוד סוד' שם ושוד שבר שבורות כשרש ג' קדושות שם אחד כל אחד מורה עשרה כעניין
כשעה ס' לשקדם כחתרו ש"ד על סי' ד' ו' ושם ג' כשלמה כעניין סוד השפירות שלילוחם ושם ג' עליונות
כשעה כל סוד לבדו כשעשה השקדם השלמם כשעה כיסוד לשם ושקדוד קוח ושקדוד קוח שני ק"ן יסוד שבעה כי יסוד שם הכל כאחד
כי שלהן השקדם שיעלה שלושים שבעים כיסוד ושים לעיות דבוקי, דבוק חוק. כולם ל"ג כסוד כ' יום ושם ל"ג,
שבעים שבעלמי, שבשרי, שלה כשורש שבעים ושים לעיות שם שבעה שם שבעה שם שבעה

מפ	רש
יה	וה

הנמרה

אלהים מצמיח מצמיח על בני אדם לרפות שם מכיל דורש לם לעשים כי לם נוחל יחלל מאמלל מכלל ויחוש מחוי ויסיח שולם הדבר על מלרך נשבע ס' ניחיצו ונזוחוש עזו ולמר ומצאו מכתב ויסיח סוידו על דבר עד שפחזק ס' ו נתנגם קדבר וכו' סרב מגדול הים מחמון והוא כלמרו אמאא האא אנו יהו יעב מוב מגדול מפגזגול למך בגבורת יחיך ס' נלברי בכח יחיך ס' קרשך לוזיב יחיך ס' רוממה ימין ס' עוצמה מיב כך ד' וש עם גבורה מעוז ידך והרוס יחיך ומוא כלמרו נלדר בקודם מסם עליונות המעוזה ס' קרשך לוזיב יחיך ס' רוממה ימין ס' עוצמה מיב כך ד' וש עם מלמוי מבר הכלה כלמרו רם מוא ונבוא בעבא גדול נורא ונכבא ס' ניחיצו בשוד קדוש רגש לעדו ומגלם רי מגבורה כלמרו כי לא יעשם ס' מלים דבר כי לם נלא מורו על מנדעי הגבוהים ומם מגלם הקוד הגורא והנעלם לבבי מרא בלבים ונכבא לבבו כמוך קדושים שרשים וחוזים מלמעי קודם ולל לנע מרוזים בלוזים ומוזך ולרן ומשים מרוזיב' שמעו בם ס' לנע ד' ומוא עבר מברוזים ולמבר לו רלו כבוד לוזים מיב נבור ס בלוזיו לם נודעתי לפם מחם מם מלגם קיר נבורות שני לוזים נלמו ומעני כלמרו כיחי נלמו מוא יחיים הקוד הוא לבבר כלמרו בב יד על לפם ים כלמרו מיזם נים לבר מנע לי ולוזים מקום מעוחף ולוזי כל מלם ידי שפחה כי כי ס' נור שולמים ומלוזים ידי עליך עוד כמיב מיחם עלי ד' ס' מלוך ס כי מם ס' מקרא עליך ולוזי להלריך בשמעי העשרי' מוא מיחם מקדושים מלם רבם ומי לבר מבר קבל בלוזי מלבא לוזי לו יבין רז גדול ונורא כי מחרים מבם גדול ונורא מם מבגועים מקדושים מלם

והחכמה מאין תמצא נלבוא זה השוד מוא מם מעלם ובמוך בן בשוד העין מכוח : ויזיח מקום ויזיח זה בלא זה בלמרו זה לעומת זה ס' והנני יהוה ויזיח מקום מם הקדוש ולוזי זה בלא זה בלמרו זה לעומת זה עם מחנים לבל זה מכח זה וזה מקושל ויבא מן מכח אל מקום אמר כי מם ס' מקרא ויזיח עוד מכנר לבלמי יומנו ולא לבלמי לילה כי כל הולך אל מקום אמר כי מם ס' מקרא ויזיח עוד מכנר לבלמי יומנו ולא לבלמי לילה מחנים מאמר כי מיח מקום מלוזים מלם בלמרו מבלמי יומנו ולא לבלמי לילה מחנים מאמר כי מיח מקום מלוזים מלם

עלמם ומבר נבורם שמו מחלוק לחלוק נבורוחיו אמר מולים במוללם מם למעלם במו למעם ומוח מעמרו ומבמו לי מקדש מכון מכוננו ומבוא מקדש מלמעלה במעמרו רם ס' ומבא וכמגדו ויו העמודים אמר מם יקוד מכניין כמו ומלכי נבמו כי על מיסוד בוינן מכניין ומל זם ויו מבמודים מם בכל כלומר כי נבוה מעל נבוה זם בים מאקדש על מעלם מוא מקדש מבמיחת ויבא מן מכח אל מקוד אל מעמק כלי לעשוד מעולים מחמוים מיקרים ומקלמים אמר קודש מעלם ונמשא מם מקרבנות ומולות ומלמים ומנמים כלי לכפר אדם מעלי אחיהם ומו יכוב מרצון לרצותו ומבאל אמר מעלו ומבא מם מל מרבע מוזיות מלם בזם ס' במיבוי במו ס' במחבוב עם ס' עופף כ' מיקוי בו ס' מוא מם מלם כי מכח מוא י' ס' וכמיב בי ס' ס' לור שולמים וס' למו מל ס' מם ס' מסם ניב' ס' מבור ס' מלכוח ס' לב' מדוח מחרוחם ומבא מל ס' ס' וב

נלך ויו ויזיורו מורם עלם ומצעים שמות שמם מחקוקי נשמם נשמרו זם מלי :
היה רשם שכיעים של תמי"ם כי שם כח אגוזים של משם ומל יעמיטו נשמרים וח מזיעו וזם חזון תמי
נשם שם"ן מחקוקים ומם מעידי' על ג' קדושות תגר העולם שומד נמן ג' בעצר שדברים ותחד בעבר
מסטירים ותמר בעבר שפלגות של מרחים ומם פשוד תמי"ם :
מלא ויזורו כ"ו כ"ו ד"י משם מוכר כי' של משל' ומשם מוכל כ"ו' של משם שוח מקם מחגלגל לוחם נכח מנדולם
ויא ויזורו דוד"י מורם עלם ומעריס ותרנע יפודות פשולם :
נהה ויזורו נדוד"י לח נזכר נורם שר' עד הנח כי היה תחרוגם מכולם ומבוחוח ויניע מרגל שלשם נכח רגל
נמן כי חוח מנשם חם פשולם בחמד תגר יפוד העולם ותלמו לחנם לנגד נשם תשולם כי הוח נגלל
מומגיע חת פשולם מנשם בחמד תגר ונדל ומבוחנו בחסרון שם'ומבוחנו ומחוכמת לנגד חלוף כי חלוף נקדם ותחי"ו עמוד
מקדם של משם ומוח חוח מקדם מנוכח חת כל העולם כמנשם כמו שתמר מכפוב ומכר ה' מעולם ועד פשולם על ירושלם
ונדקחו ונו'ומורם כי חוח נם ה"ם חנם על עלמו מורם עם של ע"ב בנטורחו מגדולם :
חחחא ויזורו ד"י כ"ו כ"ו כי יחמנן מדניק בחחם ס"ם, של רחום בכלנם מברם מחזום ומוכם נכח ג' :
ירח ויזירו ירד"ו מורם מנשם מכפוב למעלם שן שמי"ו ומם מיי"ד מחגיש מגר חוח מנשם של תמי"ם
שחחת ויזירו מכו"ו תגר חוח מורם עם של רחמים ומנשם מחקוק :
ריו מחכנון מרחבון ומוח נם על מברים ומנים חומות תגר תמי"ם וח"ן נרחנם מנרחם מבניעים :
חום ויזירו כ"ו כ"ו שני חוזם ומעזוד כמוכם חוח מעמוד תגר חמי"ם חומ מנרחם מבניעים :
לכב ויזירו כוכ"ד מורם שני חויים ומורם מרכבם מחנות :
ושר ויזירו ו"י"ר חנם רו ומכלנם יודי"ן עם כענד מלנם רחניתי' על חנות ומחקם נשם כן לחנרחם לומחק ולישקב :
כרם כרים לחמר לעמיד לקויים לוזרעך מחן חת סי"ן מרץ קוחם וכן כמוב נם כן לחנרחם לומחק לישקב :
יוצ ויזירו ידי"ו מלחך שמו"ם ומרחים מלחות מחזב בלנב כמו שכתוב ידיו נלילי וזב ממולחי בחרחים
וחוח נם כן מורם כי חוח שם של עבר"ם ומשם :
להה ויזירו כ"ו ד"י ד"ו חוח בכל מפוכל חגר שמו משמרו"ן מקרחו חנם דודי ירד לגנו משמל ומם חל
חוחזות מורם נם שני חויים :
כוס ויזירו כ"ו מורם שם חנם חוח מפוכם בחנשים בחמות :
מנר ויזירו כוכ"ו חוח רומו לחמרים מיזיכל חם חקח חגר מן חמחשים ומם בחוך קדי' יחיים ה' ויישחרו מ"ם
חם מעריו כיום ומחברהו חפע מלחנים מפוזם מ', שברום נם קדושות מחם ומורם חם חנחנם חם חנם מכ"ם
ומלנים ומחים נפ"ני חכמה :
מגי ויזירו כוכ"ו מורם כשם חדני' עם הדל"ם של ל"י עם פלנם של אל"י חוח חדני' כמו שמפרש בחקוחו :
חעם ויזירו דוכ"ו וחוח שם של ע' נשים חקוק כשם נשים עשר שנשי ישראל לנד שמשנב נמו לנדו שקים
מנין שני קרוזים :
דחנ ויזירו רדי"ם חדני' טיוכב של מחלכים כל חעדה כולם קדושים וכחוכם ה' חדני' ותרנשם
מן מרכבם ויזיח נם' ממם עם שכעים וחדני' חוח כלל נחמחד בי חדני' על שכעים חעם ועל שבעים
שפלוח ויוכל ויזיח מרכבם ויזחו קוד :
יין ויזירו כ"ו וזן' ומשם וגם כ"ב חוחיות וזם"ן חוח רמז לם' מדות משם כל כ"ו חיזיות חקוקות שם בקורס :
משא ויזירו ד"י דיד"י מורם עלם משם כיזיחד בקוד נדול כי שם שלשם לכלנם מברון כי משם נ' מדות ויכל
שם שני משם כי שם הני מחחד נשנם חשעים ומו נמלח מדבר נם כן למנין חבל ויזירו חוח ידיד משם שקוח
מחים חגר לנו' פרים בקוד ועל זח חוח ויזירו יפו"ם ויו"ן פרים :
שיך ויזירו כוי"ך מורם עחם שלשם מברוים מחקומים שם חגר כחב עליהם ם' ומקדישם לקדים בשם כנודי
כי שם יפוד שעולם כמו שמפרש לשמם :
ו וול ויזירו וכ"ו מורם כי שלן ם' על ו"י קשמרוני ומוכל כי ב' מערנות וזם חוח שם שמחר יוסד מעולם ומרחל :
לא ויזירו יכוד"י מורם על כ' קויות משם ם"ל כל עלמם ומורם"ם מדות נשם שלשה חגר חוח שמחר יוסד מעולם ומרחל :
כאל ויזורו כ"ו כ"ו כ"ו חוח שכעה ם' מיכל ם' מיכל ם' מיכל ם' ב' מערנות וזם חוח שם שמחר יוסד מעולם ומרחל :
ויזיר

מחי וזיורו כוח"ו י"ם כ' כ' קדושות שמקדישין אותו תמיד הם סוד הכרובים והאשת חב' קדושות אלו הם ב' כתות
כת אחת שראל למשה וכת שני שמות הם השני מעלה אשר הם מקדישין אותו תמיד :

דמב וזיורו דכור"ו כ"ו זוהר"ר שבשה בשבעה מוצקות לרוח הטמיאות לפניו :

מנק וזיורו כ"ג כ"ו זוהר"ר על הנ' תיולות בנ"ג שבלבי השרת המהלכים בשליחות השם תמיד אשר שלי-הוחם כ"כ יסורות כחם יעצם סביב הכבוד שוחים הכביד הכסא והם בשלוחות בוראם כאשרו עושה כלאכיו רוחות משרתיו אש להט' ומהם שומרים להש החיב המתהפכת בתוך דגן והשני סורה בשם אחי"ה עם אות זיורו הפנימי והעליון שהוא על הכל :

איע וזיורו כוע"ג סורה בשני שמות הנוראים אשר בהם נתהנן הצדיק באמרו ה' אלהים אתה התחלות וגו' עם ב' אותיות :

חבו וזיורו עליו פתח ואמר א"א אל"ה גדול"ה אר"ה קדוש ונורא שמו לעולם כי הוא לעולם כי הוא העצם לבד כב' יתברך שמו :

ראה וזיורו בבורי האמת כי בזה השם הזכיר רבינו שמות גבורתו ועצמו לקראת כתם על הילה הגולה וקראת שמו פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום ושם העצם בתוכם להראות כי כתם מהגבורה והגבורה עצמה כתם והם הנקראים ראו כי שרו של הגבורה בת' נכלל ס הם בהשכמה ה' הנראה לפני והוא סורה כי הם הישובים על קדושה אותו שהוא שם הגבורה אשר בתוכם :

יבם וזיורו ר"י השם עצמו סוד"ה כי הוא הוכב על י' נלגלים באמרו סלו לרוכב בערבות אבל זיורו סורה כי ג' תם אחי"ה לעשר דברי' התורה אחי"ה לעשר מצוות הנזכרות לבעלה בספר אחי"ה באשרו אחי"ה אשר אחי"ה נקדש שם בן ארבע אותיות ותתגדל נג' עשרות הנזכרות לבעלה בספר אחי"ה לעשר מצות שבית במצרים וכעולי הקבלה מזכירי' אותו בשם אחי"ה הסרגיש את כל העולם כולו עשרה של תורת עם עשר מאמרות עם עשרה של מצרים והאשת בו הלו לבל ותעשע וחרעש הארץ והוא כאשרו ואשקע אחריו קול רעש גדול וחזר חוקה מאד ויש בו סיות הרבה לפי שנצטוו בספר שם אל"א אשר בו סוד השבועות והסיות עם האלף השביעי ת' תשכב ה' לבדו ביום ההוא ועור כתיב וה שפי לעלם וזה זכרי לדר דר כי בו תחם הנבורות וכל הקדושות וכל מצות התורה וכל הכתות אשר הוה כתם כאשר פרשו חכמי הקבלה היה ותו"ת והיתה היה בסור התום בעשרת הדברים והו"ה תתים לעשרה מאמרות ויהיה נתתם בעשרה סכות לעולמי עולמים ועל זה אזו חכמים סגולה גמורה להזכיר יציאת מצרים כיום ובלילה שנאמר תזכור את יום צאתך וחרשו על משית עד לעולם חכא ואין עוד להאריך כי הוא סוד גנוז והחתום לבעלי הקבלה כי הוא רמוז מן האז נוטן חוון וזכו' :

חיו וזיורו ר"י סורה על ג' קדושות כל אחד מעשרה וד' על הכל :

מום וזיורו כוס"ו סורה כי הוא מחזיק יחידו וגרותו כתפארתו באשת כי תתם בשני שמות העצם לאחר כי הוא ראשון והוא אחרון ועוד כי אני הוא אני הוא ואין אלהים עמדי א' וביניהם הוו רמז לששה נקודים שם ידשי' איהו תמיד שהם השש קצוות העולם שנאמר בהם והם סורה שעיר נאון דרום שעלה ומשה רמז לששה נקודים שם ידשי' איהו תמיד שהם השש קצוות העולם שנאמר מלכי ארץ וכל לאמים שרים וכל שופט ארץ וצדקתך אלהים עד סרום ומשפטיך תהום רבה :

כבר נמלם סירום מהור וזיורי מקשר חסדון הקדושה קבלם המקובלת מפי הגבורה למשה מסיני ומהורים ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים וכן הלאה עד שהגיעו לידינו ועליכם כתיב שוב ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלהים לאינו עובד אותו ואמרו חז"ל כל המקיים מצוה אחת בכל יום מאריכין ימיו ושנותיו ומוסיפין לו חיים לעולם הבא ומי שאינו מקיים מצוה אחת בכל יום מקצר

וערה שמע אלי בני מחנה ואביגיל אשת נבל ויקח דוד בשורתה ויאמר לה שלום לך עלי ביתך ושלום כל אשר לך ותאמר ותקח אביגיל מאת דוד את אשר הביא לה ותאמר אליו שלום עליך אדוני אל ירע נא לבך על אשר לא שמעת אל דברי נבל איש הבליעל כי כשמו כן הוא נבל שמו ונבלה עמו ואני אמתך לא ראיתי את נערי אדוני אשר שלחת ועתה אדוני חי יי וחי נפשך יי אשר מנעך מבוא בדמים ומהושע יך ידיך ועתה יהיו כנבל אויבי ומבקשי רעה לאדוני והיה הנערים אשר הלכו לאדוני יתנו לנערי אדוני ותקח אביגיל מיד דוד את אשר הביא לה ותאמר לו עלה לשלום לביתך ראה שמעתי בקולך ואשא פניך ויאמר דוד אל אביגיל ברוך יי אלהי ישראל השלחך היום לקראתי ברוך טעמך וברוכה את אשר כלאתני היום מבוא בדמים ומהושע יד לי ואולם חי יי אלהי ישראל אשר כלאני מהרעתך כי לולי מהרת ותבואי לקראתי כי אם נותר לנבל עד אור הבקר משתין בקיר ותבא אביגיל אל נבל והנה משתה בביתו כמשתה המלך ולב נבל טוב עליו והוא שכור מאד ולא הגידה לו דבר קטן ועד גדול עד אור הבקר ויהי בבקר ביום השתות היין מנבל ותגד לו אשתו את הדברים האלה ותפג לבבו בקרבו והוא היה לאבן ויהי כעשרת הימים ויגף יי את נבל וימת ותשלח אביגיל ותדבר אל דוד לקחתה לו לאשה ותקם ותרכב על החמור ותלכנה אחרי מלאכי דוד ותהי לו לאשה ותקח אחינעם מיזרעאל ותהיינה שתיהן לו לנשים ושאול נתן את מיכל בת לו לאשה את פלטי בן לישי אשר מגלים ותלך משם דוד ויעבר אל המצפה ויבא עד מערות עין גדי ויהי כשוב שאול מאחרי פלשתים ויגידו לו לאמר הנה דוד במדבר עין גדי ויקח שלשת אלפים איש בחורי ישראל ויעל לבקש את דוד ואת אנשיו על פני צורי היעלים ויבא אל גדרות הצאן על הדרך ושם מערה ויבא שאול להסך את רגליו והוא שוכב במערה ודוד ואנשיו ישבים בירכתי המערה ויקומו אנשי דוד ויאמרו אליו הנה היום אשר אמר יי אליך הנה אנכי נתן את אויבך בידך ועשית לו כאשר יטב בעיניך ויקם דוד ויכרות את כנף המעיל אשר לשאול בלט ויהי אחרי כן ויך לב דוד אותו על אשר כרת את כנף שאול ויאמר אל אנשיו חלילה לי מיי אם אעשה את הדבר הזה לאדוני למשיח יי לשלח ידי בו כי משיח יי הוא ויסע דוד בדברים האלה את אנשיו ולא נתנם לקום אל שאול ושאול קם מן המערה וילך בדרך ויקם דוד אחריו ויצא מן המערה ויקרא אחרי שאול לאמר אדוני המלך ויבט שאול אחריו ויקד דוד אפים ארצה וישתחו ויאמר לשאול למה תשמע אזניך אל דברי אדם האומרים הנה דוד מבקש רעתך היום הזה ראו עיניך את אשר נתנך יי היום הזה בידי במערה ויאמרו להרגך ותחס עיני עליך ואמר לא אשלח ידי באדוני כי משיח יי הוא וראה אבי גם ראה את כנף מעילך בידי כי בכרתי את כנף מעילך ולא הרגתיך דע וראה כי אין ברעה ובפשע ידי ולא חטאתי לך ואתה צד את נפשי לקחתה ויי ישפוט בינותי ובינך וינקמני יי ממך ויד שלי לא תהיה בך כאשר יאמר משל הקדמוני מרשעים יצא רשע ויד שלי לא תהיה בך ואחרי מי יצא מלך ישראל אחרי מי אתה רודף אחרי כלב מת אחרי פרעש אחד ויהי כאשר כלה דוד לדבר את הדברים האלה אל שאול ויאמר שאול הקולך זה בני דוד וישא שאול את קולו ויבך ויאמר אל דוד צדיק אתה ממני כי אתה גמלתני הטוב ואני גמלתיך הרע ואתה הגדת היום הזה את אשר עשית אתי לטובה אשר סגרך יי בידי ולא הרגתני ויאמר כי ימצא איש את אויבו וישלחנו הלך בדרך טובה ויי ישלם לך תחת הטובה אשר עשית לי היום הזה ועתה הנה ידעתי ידוע תדע כי מלוך תמלוך ותקם בידך ממלכת ישראל ונשבעת לי ביי אם תכרית את זרעי אחרי ואם תשמיד את שמי מבית אבי ולא יהיה הכרת לזרעך עד העולם ונשבע דוד לשאול וילך שאול אל ביתו ודוד ואנשיו עלו על המצודה ועתה הנה ידעתי כי מלוך תמלוך ותקם בידך ממלכת ישראל ונשבעת לי ביי אם תכרית את זרעי אחרי ואם תשמיד את שמי מבית אבי ולא יהיה הכרת לזרעך עד העולם ונשבע דוד לשאול וילך שאול אל ביתו ודוד ואנשיו עלו על המצודה ועתה

ועתה בני שמעני ואמצעך שכיניך כח׳ אלהי השמים שלח בכל עת וכל זמן תבח לעיין בלבו הדברים שמא תלחיצני ובשמעי לך בחמת לך תמלא דברי כי אם בעשים ידועים שידעם שלבך מוב ויישר ודעתך מיושב היטב ובשמעי לך בחמת כי בשבר ירחם לך כי אחם קרוב מסם אחם רחוק מאד עד שחעיין בסם הרבה פעמים קיבב ורחם׳ פי׳ כל סם וכל כח לפי שהורב בחכונם וביאורים ובפירושם. ובכיון כמם שחמר כי י״ם קוח ידי׳ בלישורו וקוח מחם מם יסכרך לכל יש בו ג׳ מדות וסם ב׳ מוחים נגד כחר עליון חכמה ובינה לכל קחמה בג׳ מדות רמז לשלום קחמה וכלל מם מחר כי כח מים וממלילים בו כמו יד ס׳ מקור סגם רחמים וגם יד ס׳ ביחם בם סגם סדין ״ וסקוגלים בו למוסבו על מוחר בח שרוים לבשוב בו וגם זה קוח בנגד בסבלים וקוח כח ב׳ בי הבל בח ס׳ ובסי״ם ס׳ ו״ס קוח בנגד עשוד שסולם קוח בית סקדש שלמעלה וסיק קוח לשולם סחרץ וכמיכ מלא כל ס׳ סארץ כבודו בשקדש ובין בשקדש לכל סחרץ וגם שבשם אחות הקודש מיוצאים מכח זה בשם כל ס׳ לבבודו ולכח

תפעולה הראשונה

וחו סים מורה כי בשבש יורד לבית שקרבה ומשם יורד לעזרה : **ילי** מורה כי בשם קדמון לכל קדמון :

עלם מורה כי קוח שיח וקוח מי וקיח : **מהש** מורה קיום ב׳ חבות סם ג׳ מדות בשם בכח בלח מחלחים בעבורים ובשבו בשבש בחלים ברחשים וגם בכרח בעבורם מחלחות :

ללה מורה על בריחח שבולם ברחשים וגם בכרח בעבורם מחלחות : **אבא** זה מורה לשולם בבח וכשם ובקיחם וחרגוע לבשם ולמורם לסחיים בחשים שלישרו בריחשים ואלו סם ו׳ מבות שקדם שבח לוחשים מוחם לו בוחכם בשם בשם למולם שקוח נשוי לעזות ויוכבר׳ שכן בשם בשבור כי בשם בילח שרשם ולבשרים בל רוחו רע׳ ושדם בשם ובשלוחם מוחם בשבשח שבשבוב מוחם בינם רלחון בשבח ג׳ ויוכיר שבח רוצה לומר שבלחך שקוח על מוחם שבח בשרה וברחשים ובשבינם שם רם ויקים שקור מבשחים :

כתח מורה כי שבשחה שבלישרו סיח שקורם ושיח בריח שלישרו שבשים ושל בח לשון שקור שלו : **דגיו** מורה כי שבשחה שיחוד שבשור שבוח על שבוח רם על כל רמשים : **אלף** מורה כי קוח בחשבים שבחים של משלה ומשם : **לאו** מורה כי בשרלו נבלחוחיו בשבריש משלה ומשם שבר בשם ובשבים ובשבוך חו שבשבל ושחד שמו ירחו ממנו כל שעוה : **ההע** מורה כי שבר בשם לשחרן שם שבו יבח בשקדם לשוביר בחוביו של שקב״ם שבר שם מעורי, בחבן ושוח שבם של ע״כ לוחיות : **יזל** מורה כי שקב״ם נחשבה בוחרבו ושבוב קוח שבלוחו כבי לבין בל בחי השולם וגם לבין בל שבוכבים שבר שם : רקיעים ולא שביחם על שי שבים שבשם בל שבריי דין בשבריש : **מבה** מורה כי כחו של שקב״ם קוח בבח בשלמו וכבלוחו שבר שלח שקב״ם לשבשם לשבול בשם ״ם בל פי ס׳, ולחנו ו׳ שבות שקשוריים ללשוד שבחם שבוחב לוחש בשם בל׳ בשם ויבשם חוחן עם מיט חיים שבשיין מי בריאם שיש לו יחלם לוחש עליו : ושוברים לבשריש בשדים שבל רוח רע ועין ושבב שוין חלוחים עניו בשוברים בלבם לבי בקרובשם ובשברש שבדם לשבין ויוחד ושבשו ושבשלבן קוח שבם בשם :

חרי מורה כי קוח לחד בע״ם : **הקם** מורה על שבשי ״ם משוחחים בלבבים לוכרון לפני ח׳ : **לאו** מורה כי מורה שקרובות של בשם : **כלי** שורה כי ד׳ לרוחח השילם שם שבשים בחבשים : **לוו** מורה כי שבשים חשר שם בקודש בחוכח וחשלם בחשבה : **פחל** מורה כי רחשון של שקב״ם חשיר שם ״בשבשים חשר שם בקודש בחוכח וחשלם בחשבה : **נלך** מורה שיך היש שבם חקוק בחוכח חשך שבים קוצל בשם ח שבוחן שלו ו׳ שחוק שקדוש׳ שובים לבשוח חשי״ם לשבדים לכל רוח רשע ועון ושחד ובלי ושוח קוב לבקש חשבים לשני חשם בילוי חשוני בשם בילוי חשוני בשם בילוי חשוני ב

עמם מורה שנעשים בחום מכח חום ומכח כח גו׳ ככני לכח מתנועה ח׳ למשרתיה: **נגא** מורה כי בחום
שלישיים שבחיים לשם כלל יום מחלה מיני שבחות וכרכות וכבנגים חלקו ישראל מחם ברכות בכל יום
ותחתיהם נקרא גם כוכב מן העליונים: **ניח** מורה כי יום ההוא ישמח בזרע ישראל עולם שמועד שלום עליון ומזל
מרם לחת כי הוא חור שליון קיומו של הקב״ה: **מבה** מורה כי רוח הלל הוא קבלה חוך הוא לירד בתוך הלבים
בשות עולם מקומן: **פוי** מורה כי חקוקים הם עשר מכות של מצרים בעוד שהיתה דבריהם ולעז ג׳ מחות מכוריות וחכים
ומחוקים לשמש מחם כל דבר נקבם דרך הטבע ותחתי חוחם של מים וכוח ומחים כל מעיין לחבע ג׳, ממות מכוריות וחכים
מרבה על ישראל ויתחבר כך יחו רעין מלאניך ושמותם הקדושים ומגדולים חלאה מחלמד כל דבר מורה ומחבא: **צאא**
סמם כך יעשה בכל יום ס׳ בנקר מרחם מדם ניתן עד חני מחמש: **נגים** מורה כי שער מחמשים הוא מה חלכים
מיוחדים מכל בריח חיתה כוכבים מחקדם של מחם ומכוכל היוכלקודים ובגוחים חכח מחיל מחם ומכח מחם חלכים
ויל מורה כי מחעלם חוחם חכח על כל העליון: **הרח** מורה שם מהקדם בשבח לבדו בג׳ ומי יכלנו:
צור מורה כ״כ זה חל׳ כי בעוד זה ומזה כח מחד: **ומב** מורה שם מהקדם בשבח לבדו בג׳ ומי יכלנו:
מחזרת למעלה: **יהה** מורה קוד ס״ם מהיות גח כל חעולם בלבד חיות בחשבות יומם ולילה
במדת רחמים בניסוך הנשמות כדי להחזיר בחשבון בחיות ס׳ בכוכב ג׳ של מעלה ולמזל ג׳: **ענו** מורה שנחלה בעשים
מעלם מחיל ומבפרם על כל עוונות וחיקוד במדת בירחה ובכוסרם חם ידע וחסן מן ומבע בדול ומזה בשבח בדולה מן
שלישים חן מן שום שלם בדול יחודה כל עוונותיו כזה שבח ויחטר יחי רצון מלפניך שבח שגדול שלחם בעל שליחם ובפרם
מחחמל לי של כל עוונותי ומלני מן חעוון הזה לבל לרע חוץ ולא יחעלל אחו בכוונם שלמע ובנשרם נדולם כיום
ס׳ בחדם מבח בשעתו: **דמב** מורה בשקדמי, אחר למעלה בי ישראל בחשבון בי כח יחיו שחבח בכח מחד ויחים
למבנין מחד: **מגק** מורה כי ג׳ חיולות שלם כחוח שניבב בבשח חם חשבח חמ ריים לפני חבח בשבח בעדקה, וכך כל עדיים
איש: **ראה** מורה כי בזה חבח בחלי חעולם מעשרם בשיחות כי חם ס׳ בחשבון ובכ׳ שהח חשבון על יחודו
רמז הנביא בחוח שלי חעולם מעשרם בשיחות כי חם ס׳ בחשבון ובכ׳ שהח חשבון על יחודו: **חבו** מורה על יחודו
מורה יגד בעבור שבבח וכן בעבור הבח כי שבן הוח לים ולים קוח עליון שהי שבחח שהם בחשבון בחשבון וקרח
חבר קוח בגולח מן הכל: **חיי** מורה כי חלה ג׳ בשיחות הם שבחות שלבח וחם קיום שהי חבר מבדול כי בשם נחנ ג׳ חמורם
ובכרח שמלם וכב׳ חשם כחזחו בנוראות ס׳ חשיב בחיבור בנוראים כשחשבים בבדולה ומחזקים בחחחונים בבו שבחוב
ובחחי חבדשים בבחים ובחרך חכח בדולות ובחחות חבר לשולמות בחבחים בבליונים ומחזקים בחחחונים בבו שבחוב
על בני ישראל חבי״ם שבחחי וח שחי בשולם בכל בחי העם ו׳ ובעולמי עד חח וכרי לדור ודור לחחיים פחחים ודו דר
מום מורה כי חלחם מעשם בשם בראשים ובשיב בשיחות בשם שבא חבח מי ישחק בנגח בשיחים:
ויודעים כי חוח חל ון ישראל בחשבון בחשבונים חוחו בכל ומחולל חלקי חבדלים חוחו ומזרעים
ואחה כי שחבם חבח בחרני לך חח בבדולות ובח בשיחות חחקות ובח שבולות ישקיח ובחשרות בירושת שבח חבדוש
ואל חחחיר כח לחזבח ואל חבח בכל עח חל שקיח על בבשח ל׳ ומחולל מלכי חרץ וכל לחמים שריחם וכל שוחבי ארץ
שמך בשחבח לרחוח חת אני ס׳ חלקיך בשחר ובחרת בכך וך ובכוונם שלמח בשחבשם בדורם ושבח ס׳ ישלי
מרחם שבדולם שבם שבכבך ושבחת בשחרי בשבחי בשבחים בדורם ושבחים לשוח לאור
רחויים חבר שבע דברי חלקים חיים ולא לאחרי, ברש״י: ס׳ בי ג׳ חלקים שם חקוקים ומלכם בם בחוח ומלכם
ניחח שיך חיח חקוקה בשקל מרחים חיים וחרחים ואל יבין שיר לבר מחלבח
חיים שבחוח או חחי שחבשבים בבחוח או חחי נבחיים או חחי מחיריים או חחי שבחים או חחי חבדים או
זכים או חחי שבחים או חחי יבריח או חחי חבחיים או חחי שבחים או חחי שבחים או חחי שבחים או חחי
חחי שבחים או חחי חולבדים או חחי בחבר ובחרת בחבחת בחבחים בחבחים ומערים לבל חבר
חחי שבחים או חחי חולבדים או חחי בחבר ובחרת בחבחת בחבחים בחבחים ומערים לבל חבר
לחח בשבחים בחבחים בחבחים בחבחים בחבחים בחבחים בחבחים בחבחים בחבחים בחבחים בחבחים
בח

יהוה
אהיה
זה זו היא צורתם
שרים עוי"ל
ויהי ושם
ומשך ולילה
צורת עי"א ירח
שם תשך
לילה
זה לך סדר תכונתם
עוי"ל ואמה
ואש לאוי
ליום
כנגד
כנגד
כנגד
כנגד
שם
שם
שם
שם
שם

סדר רויאל הגדול

לבא • וכשיהיה בשורק גדול שלא יוציו לו כל מוקים ושרים וכשבא כשוא לרפאות הולה וכשבא בשורק קטן לרעת
מזלות כשיהיה בקמץ לעלם חבירו וכשיהיה בפתח להחכים לפתי • וכשיהיה בצירי להעשיר • וכשיהיה בסגול
לאהבה • וכשיהיה בחולם לאוילחה • וכשיהיה בחיריק להפיל שונא • וכשיהיה בשורק גדול לכבוש שלשון • וכשיהיה
בשבא לצאה ולבא • וכשיהיה בשורק קטן לחן ולחסר : נשלם סדר רמז השם והמבין יבין :
ברוך ה' לעולם אמן ואמן :

תפלה נוראה וקדושה כשמגיע לשומע תפלה

רבונו של עולם גלוי וידוע לפניך שחשאתי ושעויתי ושפשעתי ומל עברות שבעולם עשיתי ואיני כדאי לבקש דבר
ם מפך וכשביל שאתה סלא רחמים כמו שכתוב בתורתך ה' ה' אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד
ואמת נוצר חסד לאלפים נושא עון ופשע והשאה ונקה באתי להתפלל לפניך בשפך הגדול האמיץ העיזו המאור
המפורש האושב על כנפי רוח פרוש וקדוש הנכתב ולא נקרא אלהי הצבאות • יהוה יהוה יהוה
הקדושים בכתר העורא שלך אשר שפם בך • נשבענו נבי' אל שתצילני
מכל רבר רע ומכל פגע רע אני וכל ביתי ותצוה ברכה בכל יגיעי ועשלי ותתנני לחן ולחסר ולרחמים בעיניך ובעיני
כל רואי • ברוך אתה ה' שומע תפלה : ואח"כ אומר רצה ומרים שים שלום :

זה סדר השם המיוחד הנכבר והנורא

שאלת חלום יכאוב זה השם בקלף משורטט וישים אותי תחת ראשו ויאמר אתה שר החלום משביע אני אותך
בשם הגדול הנבור והעורא שתבא אלי בזה הלילה ותגיד לי את שאלתי ובקשתי כין בחלום כין בפראה
כין בפשק כין כדבור כין כרבר הלכה כין בכתיבה בעניין שלא אשכח ואזכיר שאלתי **אאא ססם** •

וזה הוא השם **מאבריית אברית בריית ריית יית** •

נקוד יהוה כשיהיה אדם בצרה יכוין בשם וכנקודו וחם הנקודות כמה שהוא נקוד לעולם ה' רבוך נצב בשמים
יאבר יהי רצון שלפניך השם העוזו האביון האריר החזק הזה שתצילני מכך וכך או העשה עמי כך
וכך : קבלה: בו נקוד אחר שהוא באלהו אחר כי בי השק • בילא"ו

עם הא עשה הקב"ה שמים וארץ שנאמר בהבראם בה"א בראם עם הי"ר ששש ויהי שנא' מעשה אצבעותיך
והסבן יבין עם ו"ו עשה האור והחשך ורמש ושרץ והיות ובאמות שנאמר ושוכבת ושאשאיך עם ה"א
מחביק והחקיקן הכל ונכפל כמו אחי"ה אשר אחי ה' והסבין יבין וכל היודע זה השם ואינו משמרה חבר הוא לאיש משחית
וכל היודעו ומשמרו כשהוא יאריכו ימיו ושנותיו ויהיה מכובר לעולם ובעולם העליון הגאה שנאמר נוצר חסד יאכל
פריו עליו נאבר ושומר ארוניו יכובר בלומר השומר והמכבר לארוניו ארוניו יכבדהו שנאמר
אחלוהו ואכבדהו אשגבהו כי ירע שמי זה היודע כבור יוצרו שנאמר כי על כל כבור חופה
שמבין יבין • ברוך שם כבור מלכותו לעולם ועד :
ברוך ה' לעולם אמן ואמן :

סליקא

בשם ס' מלאכי יעקיאל מחמיאל זם מסבבי הרוים מבניו לנח בן למך בן מתושלח בן חנוך בן
מחנלאל בן
חנוך בן סם בן בתר מסי רויאל מלאך בשבת כיחתו לחוכם לבני בניתתו ונעתר על בן בניו בעני בתי
מסיב ותחנו למך מצפם פליאם ורני ושרכי בניה ומחבנים שמח ובשחוטים עלם לעשיר על מקר מעלות
מרוחים ולשוטם על תרב בשבת מעוטת ולפקבב כל כפל מזגות ולפחבונן כבל מעמי ולכנם מקר מל-בע זלירע מפילות
עם בשיל וכיתן ולפיגיד מ"ם שמות שכבל רשים ורקיע ומם מלאכתן ובתם ולכל דבר ומם שמות שהרשים מקוטרים
בכל שיגע ושמע ובשבע לשם לעבוד כל חבון כל מקיים מלוחם בשבתו זלירך ו מצוי מפשם חוש ושבעם חיים לכבון שיש
ומעיר • לרפוי מפוע ביבעים לירע שם לכלה ומם למלם שם כשבע ושע לרשאל לבשיר מלוחות ומחוחות לעורר קרב
ולהבשים מלחמות ולפשול כרחות ובקנשים ולבלחם ולכו כשבחים לפנים בשרפ רוחות מלרן לחיות מחוכם בקול
רעשים לבקר מם מעשם ברקים ורעמים ומם יהיה בכל מרם ומרם ולעשור על עסק בכל בעם ובעם שם לחבוחם שם
לבניהם שם לבלום שם לפ"חם לפיום ולבניהם בכל אין מרוחים ולבניהם בשולם מרוח ;

ומחכמת שפפר למך נח לפ"שום סינם נוסר • ולפפחיר מתי שמק ומתי מחבול לחבניל עתו בניום • ובשפש
ולפכניים מכל מוכל ומכל מלכל ומיפק לחרון ומכ ויניפחו מחלם לחיפה לילד ממנו עפום יום ועתות
לילם ובלילות עוכה יומיד לפשיל כוחם ובכיבל מעם מחיפה כי הים מיוחד • ובעם מוחו מפרי לפם ושם
לפחרים ולפרחים לוחק ויניחל לעקר רשקר לנלו ולוי לקהם ולקח לעמרם ועמרם לפשה ומשה ליהושע ויהושע
לפקנים וזקנים ונביאים לחמני' וגן בכל דור ודור עד שעמד בלעם מחלך ונגלם לו פפר פרעים ובשביל מחר
בדברי הרעים הזה ומ"ל כל הרחוחות וכל החלבי' ומבוגעי' מחבוטפים בעולם ומחר חוסם ושלם עליהם וכפם
ומבלים מחכמת הפפר הזה כי ברכם קפרים נחפרו בימיו ומח נמלח יקר ונכבד מכולם מבני בין ברחם ותון שמשם לב
בינין ובשביל הכתוב • בשבעת הרקיעים ובל פפר בשם מחחוחם לחמר • לפשביל בכל דבר ובלילים בכל מעשם לפשוח
ולחכוב מחכמת הפפר :

שם הרקיע הראשון נקרא מעום מלחנים ובשבע בפלחים מוכים שם ועליהם שבעה
טוערים ושבים ומוקפים לפם מחנות חות ומחם ובשבעים לבני חדם בשבת
עפקם וכל מעוחד בשבת בשבתו שחוחם לחמש ולכוכיבם בפוחבם בשוכ מבשמע לפלנים מעבה וכבל מחנות הפלנים
פלנם שבעם כוכבים מלנים מוכלים לבלחם בכל מבע לרוע ולפלנים :

ואלה שבשם שחות מיוכבים על שבעה בפלחים שם הע' חורפני"ל שם שב' מיגד"ם שם הג' דום"ל שם
הל' פלמי"ם שם ס' פחמ"ור שם ו' פבכ"ר שם ש' חוס"ל מחל ומרחיהם שם ושבם מלבשה
בי מלם יפלו • ולע יפלו מפלנים מבשרים לפם בלע רשום לפקום דבר משבם עד שיגע לפם חומר עני שבשם
מיוכבים יוכני בפלחים מחוכלים עליהם כי חחם בעבשם ובכשות יפקלבן וכל חחד משם שומר על מלחמו ומעבדים
לפם כל חבר יפלמו חם לעזר חם לרע חם ליזוק חם למבוע חם למחחם חם לפלנים וכלם קרוחים בשמו מיום
שנולדו :

ואלה שמות שבשם מחחוחם מבשרים לבשבע המיוכבים כי כל מחנם מחת נפחר חן המיוכבים והוכיר שם
מפלנים מבשרים לבניו • שבשם בעשים ומר כך מבקש חני פלוני בר פלוניה מלבניך ע"י
רפוחם של פלוני בר פלונים וכל חבר מבקש לרפוחם חם בכחב חם בשלוח ; טוב עלמך מכל סוחם ובקש בשרך שבל
ואלה שמות בפלחים מבשרים חם חורפני"ל • חמו"ר חמ"ל חבר"ך חגל"י חמ"ך חבו"ר כי
חבר"ם חב נמש"י בפל"ון מרום"ם בקק"ון רבק"מ חורפ"ל חבר"ך חגל"י חמ"ך חבו"ר כי חבר"ם חב נמש"י

ספר רזיאל הגדול

ואלה מצות שלשים שמצרפים את יהוה • חוזרני נא תעבוד כי כרמוני לא לעבוד לאל מחר
פרשת ויקהל אכתר תכלת ותכלת אחר תכלת ותכלת אחר תכלת ותכלת אחר תכלת ותכלת אחר
על מעלה שמשים אלא מביום ולד קנה ד לקנה לא אחרים לא אחרים לא אחרים לא אחרים
ראשית בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ : את השמים ואת הארץ בראשית ברא אלהים
כלומר כי ביום ה' עשה יהוה ד' שמים וארץ כלומר כי ביום ה' עשה יהוה ד' שמים וארץ
זה חרקיע ויקרא אלהים לרקיע שמים ויקרא אלהים לרקיע שמים ויקרא אלהים לרקיע שמים
שם הראשון יהוה אלהינו יהוה אחד שם השני יהוה אלהינו יהוה אחד שם השני יהוה אלהינו
אלין מוליא ומלאכיא דמתמנין על כל אחד ואחד מנהון • ומלאכיא דפרס • ומלאכיא דפרס
ואלה מלאכים שמצרפים בשמותם ראשי אותיות של כל שם ושם מלאכים שמצרפים בשמותם

וכניאל ברקיע חמישי מלכו ושמו שעשע שרו ומספרם נגדיון כוכב ויעמ׳ ס״ת במספר מיכאל ז״ל לוקח ממנו ונותנם לסנדלפון שעמד מאחורי המרכבה ועושה מהם עטרות לבוראם ואומר ברוך כבוד ה׳ ממקומו

ארבו על שלוש מלכו ח״ק מנהג ו״ג שנים ורחבו ת״ך ק״ס אמה ויש מגדול חוזר לעולם בלי וכלי כמין כסא ומעמדין בלבן ומעולם כלו על כיסאות של לוחות עומד ולוחות מוכן בימים שהמחנות נשי זה מעיר בעיר ומה שהם אומרים על מימי הרקיע עומדים על מימי הקדש ומשבחים לפני הקב״ה ואומרים קדוש קדוש קדוש ה׳ צבאות מלא כל הארץ כבודו ומשבחים לפני הקב״ה ואומרים ברוך כבוד ה׳ ממקומ

זה התפלה צריה לומר בבוקר גדולה

ברוך אתה ה' אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב אל הגבור אל הנורא אל עליון קונה כל הבריות שמים וארץ אתה שלי מלך מלכי המלכים הקב"ה וית"ש אתה יצרת את העולם כולו ואת כל אשר בו אתה ברא את הים ואת כל אשר בו אתה ברא את הנהרות ואת כל אשר בהם אתה ברא את הדגים ואת כל אשר בהם אתה ברא את הבהמות ואת כל אשר בהם אתה ברא את החיות ואת כל אשר בהם אתה ברא את העופות ואת כל אשר בהם אתה ברא את הרמשים ואת כל אשר בהם אתה ברא את האדם ואת כל אשר בו אתה ברא את הגלגלים ואת כל אשר בהם אתה ברא את הכוכבים ואת כל אשר בהם אתה ברא את המלאכים ואת כל אשר בהם אתה ברא את הרוחות ואת כל אשר בהם אתה ברא את הנשמות ואת כל אשר בהם אתה ברא את הנפשות ואת כל אשר בהם אתה ברא את הגופות ואת כל אשר בהם אתה ברא את הנפלאות ואת כל אשר בהם אתה ברא את הנסתרות ואת כל אשר בהם אתה ברא את הנגלות ואת כל אשר בהם אתה ברא את הנעלמות ואת כל אשר בהם אתה ברא את הנשגב

אמר רבי ישמעאל

רבי נתן

לחיין

גבינין

אמר

אמר

אבל

לפקד׳ שלש פעמים בכל יום ויום ע״י מטטרון ומיכ׳ שהוא ממונה על מלאכי מעלה ומשרתין שר המניח מעלה
ושר הגדול של כל הפמליות ועל כל מלאכי השרת : ושם שומדיה לעניני ותוא עומד למעלה למעלה למרום ומשתמש לפני
מי״ם ת״ם מלכה לא כפא שתה שבא מעטרו״ן שר הפנים שנקרא בשם אחת עשרה אותיות ופרץ וחמש בפנים

אהיוך אשר **אהיוך** ואשרהיוך ואשרהיה בחכמה ובינה ומדעת ובשכל ובמוסר ובמדות ובמעשים ובמצות קדושות
ויושלם על שלש עשרה מדותיהם ובקש׳ ב׳ לעניינו : בחכ׳ בשבעה קולות בשבע רוחות שהם על רוח ונפש בחדרי מדרי׳ ובשתי פתיחות
שבשלשי שלמי׳ למשם רמיני ותוא סתם בקש׳ ת רשות לשמשם בו לא לחדש קרבנות ולא לשנות בין נח ולא לאברים׳ ולא ליעקב
ולא ליעקב אלא למשה בלבד שנ׳ תנה אתי מלאך לפניך ומשיר הקש׳ ם למשם שיתחדר בו שנ׳ השמר מפניו ושמע
בקולו אל תמר בו כי לא ישא לפשעכם כי שמי בקרבו ומשה אמר לפני הקש׳ ם אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה ומלפני׳
אמר שתו פנים ושוכני׳ לפני בשת תרבות בין אדם לחבירו ואפי׳ אדם אחד ובשביל שכינת הכבוד נתחלש ואמ׳ לתת עולם
על קדושים ויורדת על מעכן מטטרו״ן ותומרת ביקו גדול דממה דקה וזוק כשת הכבוד מיד שתקו התופפי׳ דממה
מעלתים גדולים ונוראים ומשים ורוממים ומשבחים לפני׳ ויראה ואימה מעטים פניהם בפחד מטטרו״ן ומניא לתם מחרדים ומומן
בפומיהן על מיות כדי שלא ישמעו תת קול הכבוד של הקב״ם ולא יתם שם מתפחדים מחטטרו״ן מזכיר בתוכו השם וכך הוא
קורא להקב״ם בשתי אותיות ותקבל ואומרת ובשביל ומחמת ותשמעו ותקבל ומבינה ובכבוד ונראת אדרבה אדרבה
דיהוי׳ יהוה אהיה אשר אהיה התי יוא תבה תה וה תהה ורה תה היא תוא תה יתי תי תי יהיה יהוה
מי תפעלים זם שמי לעלם וזם זכרי לדר דר **ובשבמרין** ויפריטו כלשון פרסי יהו תהיה היה יה יה יה
תהתי היה ויהיו יהו תהי ויהה יהי תי תהיה תיו יתוה יהו תיהה תי יהוה

מלכותה לעולם ועד :

אל במדברי מדוניו לדק לבש ישראל מיתי לדקך בך ידקה סלה לדקיהך ירוממו לרומם לך • ישלמו שם ויעט
ויתמרו ס׳ מרוניו שם תדיר שמך בכל מקרי תבר תנה תודך על השמים • תתה קדוש ושמך קדוש • תתה
תדיר ושמך תדיר • תתה תמיך ושמך תמיך • תתה תמים ושמך תמים : תתה נורך ושמך נורך • תתה בתור ושמך
בתור : תתה גדול ושמך גדול • תתה גביר ושמך גבור • תתה נתה ושמך נתה : תתה דגול ושמך דגול : תתה
תדור ושמך תדור • תתה זיק ושמך זיק ותיק • תתה זך ושמך זך : תתה זקוק ושמך זקוק : תתה
תזין ושמך תזין • תתה חי ושמך חי : תתה טתור ושמך טתור : תתה יקר ושמך יקר • תתה יחיד ושמך יחיד
יחיד ושמך יחיד : תתה כביר ושמך כביר : תתה לומם ושמך לומם : תתה מרום ושמך מרום • תתה מתוק
מתוק : תתה נורא ושמך נורא • תתה סגיב נשגב ושמך סגיב נשגב • תתה עזרת ושמך עזרת : תתה פודה
ושמך פודה ושמך פוזו • תתה צדיק ושמך צדיק : תתה קדוש ושמך קדוש : תתה רחום ושמך רחום • תתה שדי ושמך שדי :
תתה תמים ושמך תמים : ברוך תתה ס׳ מלא הקדוש • תמן תלא :

עלינו לשבח לאדון הכל לתת גדולה ליוצר בראשית שלא עשנו כגויי הארצות ולא שמנו כמשפחות
האדמה שלא שם חלקנו כהם וגורלנו ככל המונם : ואנחנו כורעים ומשתחוים ומודים לפני מלך מלכי המלכים
הקדוש ברוך הוא שהוא נוטה שמים ויוסד ארץ ומושב יקרו בשמים ממעל ושכינת עזו בגבהי מרומים הוא
אלהינו אין עוד אמת מלכנו אפס זולתו ככתוב בתורתו וידעת היום והשבת אל לבבך כי יתוה הוא האלהים
בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד : ועל כן נקוה לך יתוה אלהינו לראות מהרה בתפארת עזך להעביר
גלולים מן הארץ והאלילים כרות יכרתון לתקן עולם במלכות שדי וכל בני בשר יקראו בשמך להפנות אליך
כל רשעי ארץ יכירו וידעו כל יושבי תבל כי לך תכרע כל ברך תשבע כל לשון : לפניך יתוה אלהינו יכרעו
ויפלו ולכבוד שמך יקר יתנו ויקבלו כולם את עול מלכותך ותמלך עליהם מהרה לעולם ועד : כי המלכות שלך
היא ולעד תמלוך בכבוד כאמור בתורתך יתוה ימלך לעלם ועד : ונאמר והיה יתוה למלך על כל הארץ
ביום ההוא יתוה אחד ושמו אחד : ובכתובים כתוב וענו על לבבך היום כי יתוה הוא האלהים בשמים ממעל
ועל הארץ מתחת אין עוד : ועל ידי עבדיך הנביאים כתוב לאמר בעת ההיא יהיה יתוה למלך על כל הארץ
ביום ההוא יהיה יתוה אחד ושמו אחד : ובכתוב שלישי מעידים לנו ואומרים ואת השמים ואת הארץ אני
מלא נאם יתוה : ועל ידי משה רבינו ובני ישראל אמרו בעת שעמדו על הים זה אלי ואנוהו אלהי אבי
וארוממנהו : ונאמר יתוה ימלך לעלם ועד : ונאמר והיה יתוה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יתוה
אחד ושמו אחד : ובכתוב שלישי מעידים לנו ואומרים ואת השמים ואת הארץ אני מלא נאם יתוה : ועל ידי
משה רבינו ובני ישראל אמרו בעת שעמדו על הים זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארוממנהו : ונאמר יתוה
ימלך לעלם ועד : ונאמר והיה יתוה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יתוה אחד ושמו אחד : ובכתוב
שלישי מעידים לנו ואומרים ואת השמים ואת הארץ אני מלא נאם יתוה : ועל ידי משה רבינו ובני ישראל
אמרו בעת שעמדו על הים זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארוממנהו : ונאמר יתוה ימלך לעלם ועד : ונאמר
והיה יתוה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יתוה אחד ושמו אחד : ובכתוב שלישי מעידים לנו ואומרים
ואת השמים ואת הארץ אני מלא נאם יתוה : ועל ידי משה רבינו ובני ישראל אמרו בעת שעמדו על הים
זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארוממנהו : ונאמר יתוה ימלך לעלם ועד : ונאמר והיה יתוה למלך על כל
הארץ ביום ההוא יהיה יתוה אחד ושמו אחד : ובכתוב שלישי מעידים לנו ואומרים ואת השמים ואת הארץ
אני

הי הי הי חוה חי עולמים זוה שמי לעולם וזה זכרי לדר דר בשבמרו יהי חהיון היה היי יה יהה חו חי
חוה ויהיו יהו ההי והי יהה יה יהי הן ההיון היי הו יהוה יהו ההו הי חוה :

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד .

בשמו כן גדולתו • ובגדולתו כן תפלתו • וכתפלתו כן מלכותו • ומלכותו כן קדושתו • וקדושתו כן תפארתו • ותפארתו כן תורך שניו • ותורך שניו כן תורך תפו • ותורך תפו כן רוב חסדיו • וברוב חסדיו כן רוב רחמיו • ורוב רחמיו כן גבורתו : וגבורתו כן גדולתו • וגדולתו כן נגלותו • ונגלותו כן סגולתו • וסגולתו כן רחמיו על כל מעשיו :

לך נאה נתת כבוד שמו סגדולתך וגבורתך ותפארתך ותהלתך כי כל בעתים ובכל זמן ועת לנך שם כבודך ושבולם שמך ככבוד לעולם ועד עליונים יכרכו שמך ותשפחר שמך ומקדים שמך ומעולה ומרומם שמך על כל ברכם ותהלם כי שמך כך זכך שמך כי בפי כל נכון שמך ונשועתו עולמים נכון שמך מפרים שמך כי שמך שמם גדולי לכם מעכמים שמך ומרפים מפללים שמך ותיום מקדישים שמך ומעלים משלם וכל מעון ומעון ירעדו ויתמדו שמים ויגל לך תחי מעמך יועם מים לפחמור וכל מעכנרון וגליו מלדניים שמך וכל דרי נעכרי לפי דוד עכיך כן גלעקם עפר ושפר כלם לך וכפל רוח רמם ותלעם לכל פוכר בלין מקדם לפקיד מחיני לפניך ותפקדני למגרע מן נשיניך ומן ותפך ודקדקורמעים לפני כפא כבוד מלכותך כי תחק קריב לכל קוראיך ומצוי לכל דורשיך קדום ונורא כי תחק עלה רחמים כי תחק יך ויפר מעך ורחום כי תחק יך על כוני ומלכה כי תחק יך עם נם שמעי ותפלתי וכקשתי מלפני כפא כבודך ותפקד שערי ירחם שערי חפלם בשערי תקוטם ושערי בשערי מלכם ובשערי דמם שערי לדקה ופפקד לי דוד כן זלעקתם עבדיך שערי חפלם בשערי ברכתם שערי פרעם ולכלכם ומכתבי בשפר מחיים עם מלדיקים ומן מלכי כתורתך ונורלי נחיים סוטים כעבור כנוד שמך הגדול סגבור ותנורא שמתורם ומלכיר ותפקיר ופחזק ותפקלה דקדוש ומפקיר בכנוד שמך הגדול סגבור ותנורא שמתורם ומלכיר

אשר מלאיך צבאך לך יהנו לך יהללוך סלה כל סמרי כבודו :

ולך ישמחו ויפחחו בשירה וקלות תהלה שירה וזמר • ברכה שבח והלל ופארו ולך יקדישו ולך ירוממו בזוח ונגון חעיון גילה צהלה שמחה וששון רננות ונועם ענוה וגאוה וגוה אחת צריק וישר וגילה וגדולה פאר ועוז ועלוי וגחמה ויו וכות וזהר נורח הופע ועשר נוגה אור ונעם ושלום ושאון כסא חסרה ונחמה חן וחסד ליופי תאר אור חסרה ואומץ ושאוי רוממה וזהרון קדושה ושהרה ונקיון עוון גבורה וחיל גדולה נאות וצלכות והוד והדר עטרה נאות וכתר מלך מלכי המלכים ואלהי האלהים ואירוני האדונים הממוצב בקשרי מלכות המוקף בענני נגידי נוגה שבעקף הוגיד שמים וברהיו הופיע סמרום ם מפיו נתבעיו תחומות ומתאר נתנו שחקים גאים שפלם תארו ואיחנים ספיצין נתרו ויקרים שיר חלקו וכל עלוב ישמחו בדבריו ויענו ישאון בשמחו וברביו יולו בשמים שוחרין ויאצין יקרים בלחב אש על רא תנ ם איחן ישרוסם על הניאים פאר למלכי' תהלה לקדושי' נגילה לקדושי' ומצוי לכל מיחלי' שבו טוב בכל דרכ ויישר בכל מעשיו ונעים בכל מדותיו וך בעצה וברעת ברור בכינת ובעלילה דיין לכל ונשפה ועד לכל דבר ושוע' לכל סלה שבזיר בחכמה בכל רז וריו בטהרה ובכל קדושה • מלך אשת ויחיד מלך חי וקיים לעולמים מלך ספית ומחיה מלך יוצר כל מכה וברוא כל רפואה • מלך יוצר כל ברנה • ומכין כל מוכה : מלך זך בכל מעשיו ומכולל כל יצוריו ומשוך צדיק וישר נאצן חזק והגון מלך רם ונשא ונשבב ונפלא יקר ונכבד ויחיד ישי חזק ואצין עליון ונעלה קדוש קשורי נאוה ומחוקן על כל עמודי פאר בהריחי חיכל נאוה צופה בספתרים זרואה כמעטים ובכל מקום שם הוא ולא יסלוך כסאו להרוב והוה מלך רחום וחנון סלחן ומחל סגדול ונעביר התהדר בכל שיר תתפאר בכל נועם • תתרומם בהיכלי נאוה מתנשא בכל פאר תתגבה בכל המעשים תתגאה על כל היצורים תתכבר על כסא כבודיך תתיקר על כלי

תמדמיך • תמנרך בכל מנרגות • תשמנת בכל מחוכנותם מחשבל בכל קלם מחקלם בכל קרבנות • תמגדל לעולמים מחקדם לעדי עד **מטרים יהוה** מלכים ה' ומר מעולמים ומדון כל המעשים ומכם בכל הרצים ומוכל כל מרומות מלכים ה' ומר מעולמים ומדון כל המעשים מלך יחיד מפר נלח מלכים מלך :

ידי שמך מבורך לעולם ולעולמי עולמים מי כמוך מלך מגפרא **מטרסין יהוה** מלכי ישראל מדון מלדונים יחקלל כפא כבודך • לך יתנו נפלם ונבורים • לך יבכנו עיז ויחפארם • לך יחזקו • לך יאמצו • לך יהללו • לך יזמרו • ידינו • לך יאמצו • לך יברכו • לך יבנמו • לך יזמרו • לך יפארו • לך יכתרו • לך יגדלו • לך יהדרו • לך יזמרו • לך ייחדו • לך יאמצו • לך יקלסו • לך יכתירו • לך יעלמו • לך יפלטו • לך יעלו • לך יקדישו • לך יקלסו • ישירו • לך יעניעו • לך מפר לסי • לך ם מלכי ישראל מדרוך מרחים • לך יציע רנות • לך מפר לסי יסו ם מלכי ישראל מפרמיך • יכתירו לך בתרי ויזירו לך שיר מדם ויעלילך לנצח • וכל ממלכתך ועל כל מעשיהם לעולם ועד מפר לסי יסו ם מלכי ישראל נמ' • מלך על כל מרומים ומדון כל מגבורות ובכסאך כם קורא לח הפפר כך הוא קורא לחוני ומו נרי לסי ומר • זם ם לי ומר • זם ם לי ומר • וכיוצין מפ ם דו לי מפר ם יסו ם מלכי ישראל • ערכות מלדרי רו לוח זם שמו של נפר לנצ יליך קצנח חייב ומשפחת בחנת חלם מפרלח מתניו ומפות לח • זמרות מלדרי רו לוח זם שמו של נפר לנצ יליך • שמו של נפר בכפא של רבו מלפחר כי שמי בקרבו דומין זם לזם ומפרלח מתניו ולפעלה מין דומין זם לזם • חומים בפחות עולם כ"ו חומים וכפחות יורד כ"ג שמו של הקב"ם שבעים ושנים חומים וחצי של נפר ע"ב חומים בפחות עולם כ"ו חומים וכפחות יורד כ"ג חומים בעוד מלים פפחר דבר כדי שלא יקרוב מן פפוכב ע"ב ממכת שלמה מכלן ואיזך לך עסק בפחרות וחד פחוב בפפר בן פירוש כפוכב יום ויום בכ"ד של מפלם וכל פפוכב בראשם בפנים ולא במרכב, לפיכו ניחוד מלא ם"ב כראשים קבעתי לו בריכם בכל יום ויום בכ"ד של מפלם וכל פפוכב בראשם בפנים ולא במרכב, לפיכו ניחוד מלא ם"ב כחד יליפין בכך שנו ג"ל אין לזרוקין בראים בכלכם ולא פפוכב בראשם בפנים ולא במרכב, לפיכו ניחוד מלא ם"ב

חשם ימים מכם ומכין מדעתו מוקדין לו רחמי פרקים :

יתירו שיני למכין עם שמר מחנים בנין כפי נפיק מן יו"ד שבחל"ם ושליק ליו"ד שבחל"ם נפיק מן ם"י נפיק מן מ', ומן מ' שבחת"ם ומן ל"ת שבחל"ם ושליק ליו"ד שבחת"ם • לת פנים נפיק מן ו"ד ומן ם"ם שבחת"ם ומן ל"ת שבחל"ם ושליק ליו"ד שבחת"ם ושליק ליו"ד שבחת"ם • לת פנים נפיק מן ו"ד ומן ם"ם שבחת"ם ומן ל"ת שבחל"ם ושליק ליו"ד שבחת"ם ושם ם"ם מפוכם בפ"ת לת"ם בו על דבר סם פקדום מחר ר"ש ליין פנים, ירידם ועליהם זו לכני ישראל קבעו לי ג' ברכות בכ"ד של מפלם וכ"ד של מפם כנים פנים בו על לחת כמם ובמם נרכות נרכאים קבעתי לו ברכם בכל יום ויום בכ"ד של מפלם וכל"ד של מפם כנים פנים בו על לחת כמם ובמם נרכות

ישוד שמני מוכם מומו ובומם מום :

וכל מי שהוא למכנים בכל יום ויום יקח מפפר מום ויקרא בו מרמבו ושב סובו והנית מחר בו מפפר מום לת יפול בו לת בלא תכלם ולא שמני ז ובא חזרון (שלני חזרו לת מרע"ם) שם מחמש למעלה :

לשאלת מלום בדוק ומעשם נוים ני ומלכי ישראל מדון מפפר מום ויקרא בו מרמבו ושב סובו והנית מחר בו מפפר מום ומפפר מחר ר"ש ליין פנים, ירידם ועליהם זו לכני ישראל קבעו לי ג' ברכות בכ"ד של מפלם וכל"ד של מפם כנים פנים בו על לחת כמם ובמם נרכות נרכאים קבעתי לו ברכם בכל יום ויום בכ"ד של מפלם וכל"ד של מפם כנים פנים בו על לחת כמם ובמם נרכות

שאלת מלום בדוק ומעשם נוים ני ומלכי ישראל מדון מפפר מום ויקרא בו מרמבו ושב סובו והנית מחר בו מפפר מום ומפפר מחר ר"ש ליין פנים, ירידם ועליהם זו לכני ישראל קבעו לי ג' ברכות בכ"ד של מפלם וכל"ד של מפם כנים פנים בו על לחת כמם ובמם נרכות נרכאים קבעתי לו ברכם בכל יום ויום בכ"ד של מפלם וכל"ד של מפם כנים פנים בו על לחת כמם ובמם נרכות

אאא ססס נתת נלח נלח ומכל על נדך מיומים ונוכל מיומים סמתלים ומתנקם מכל בומם ומכל נבדי, נקיים לכנים ומתנקם מכל בומם ומכל נבדי, נקיים לכנים ומתנקם מכל בומם ומכל נבדי, נקיים לכנ

אשבעית על שמך ועל שמחך שמך מנון ורחום שמך בשב"מלו :

עליך סער מסער"ן כסא סדרים שרפים מרכבת מקופות מלאכים • רמשוש טוריא"ל
רקיעיא"ל מניים עוזיא"ל פתא"ל עמ"ל ושליטיא זכריא"ל סמכיא"ל
רשפ"ל מכביר"ם סער"ן כסא ערבין ומקופים מקופים מלאכים סמ :

אשבעית תוקף סער מסער"ן כסא נהוראין ומכוער שמו ומרומם על כל ברכה ותהלה בשמך כי שמך נך ופך
מעשיך שמך וכל גבורי מעלה כל שמך מפארים ושמך גם תוך תשמך ירעדו הכל ופים יומם ללחור מיראתם ותחתונים
משבריו וגביר מלכיהם ומפארים שמך מרך תרשך כשביעך כם ושמרים יאמרו ויחבלו משמך ועל כסא שמך וכל
ומיירי עולם יפחדו וירעדו מפיחת שמך וגיירי תכוף ומכבדן ניס וגלגל' ושמו משמך וגן עדן והכל תפיידך ירגנו לשמך וכל
מצר נשמת רוח חיים כלפו בעשותם לכוונו ימים כמוך בשמך ומן כמוך לשמך ותני ספר ותאר רשם ומולע' ונכם לב ופלל
רוח כל עוכר כליך מצדק כלפי מתגבי ברגון מלפניך ומהר מחלתי ברחמים ופשם חפני כי שמך קרוב לכל
ואחר כל ומם לכר לעוך ומניך יפיו לפשם ופוח רשום יכפר עון וגל ישחים ומרכם להשיב תבו וגל ישיר כל מתחנן
ויעבור יורד ם' כשבן ומחלל מן קרוש תכר עליו ויחן על ע' מים מוקיעים ויפי כעוש עליהם קרוש ויחנכלו וגל ישפר :
ם' על פניו ויקרא ג' עזר מסך לאלפים וג' ומלחם לעוניהו וג' כי מעך מסליקה וג"ה' מחשה ם' סלחם ם'
מקדיכם וגי ויגל ישקב מבחר שכם וגי ויפגע במקום וילן שם וגי וישלם ומנם שלם מלכי וגי' ומנם ם' נלב
עליו וגי' ומים זרעך כעפר מהרן ופרצת וגי' ומנם מלכי עמך ומרחיך בכל תבר מלך וגוים' מתחר לנו מפקוחים כלפ
בכוונם ומניך יפיו למשם ומרחם מלפניך :

זהו שם המפורש מזכיר מרע"ם בשמם וכל מי מזכיר מומו על הפך יברח ועל פתח יכנם ועל מחוצי
ירפרפ ועל מהקרוים יחיר"ם ומם יזכור מדם מחני ויכתוב מומו על מכונת ומו של מכלכון יפתב מומו ומזכר שלא מקרא מומו מלא מם מחם שחר ונקי מכל מומלם רכל מי מיקרא מומו ומיגו מסור ונקי
יעות ורפי וכך ניריך לומר נזרתי עליך **חניאל וחסדיאל וצדקיאל** נפש סוש מחשבו ליכך וכך ומוש
פשם סיוש מן שלשם מעזקים על ויפש ויגש ומוש ישרכם וז עם וז' רפש ופוף ורפש ; ווסו הפש מכבכד ומגורש
ומוש ומזרם בכבשים ומפים שמות ומלו פס :

ומו ילי סיש עלם מפש ללם תבא כשם סוי תלך לאו מפש יוכל מפש מרי מקש לאו כלי לוו פפל
גלך ויי מלא תמו ימם מפלא ישם רייי פוש לכב ושר יתו לחת כוש מגל מני חפש רפע ייו
פפם מיך ווא ילם כפל ערי עבל מים ומו לרי פחם שמם נגא ניש מגם סוי נמם ייל ברח מלר
ומב ומם עבו מתי דפב מגר סיש חבו רחם יכם סיי סוש בשב"מלו ויכיוך שם כבוד מלכותו לעולם ועל

אם תבקש למשיר לכ מלחם ולא מלחם מלא מליך קח מוש מפיך ומניך בכלי זכוכים מדם וקח מם נחשם
מחר וכמוד עליו על קבר קשיטר"ן שם קבר"שר ומשת מפלחים ומלך למוכו ומחור על דשת
פניך מבניש מני עליכ"ם מלחכי מדש (ר"ת מוש) מחסבכם מם לכ מלונים מו מלוני כן מלונים ; ולא מעשם דבר בלעדי
ומקש לכם מו לכו מפרש מלי וקח מלכוחים ומחם כמוכ ומש כ"ם ביום ם' בד' שעות ביום מחין יום ם' מחריש
בלחוכ מודם ולחו מפלחכים ומכוער מעם ומכוער קוץ מלם"ש ולחם מבדחיו מכרי"ם חומר"מי דמנם"י ממן"מי
מפיך"ם מפכי"ון טוניא"ל נוניא"ל חומר"י נחש"י חוריא"ל מניא"ל ומ"מו מרט"ן נמקש"י במרכוא"ם
מרפי"ם כרפו"ן חמא"ם פכני"ר מקמי"ר מהרי"ם חנים"ם מלניא"ל מור"פכי מרכוא"ל מלכיא"ל
מחם"ם ממי"ם מרש"ם נזניא"ל פכניא"ל טוכ"ל מלם מם מחלכים מחכחים נפ"ם ולחם מם המלכים
מחניחים לח לכ מחלך ודשח מגדולים ולח לכ כני מדם :

ואם תרצה למכוש מחלך לו מם בקשה נפרוחים ניוקר למוסכך לו נריוך מלנו מדכרים מחושלים של מפר
מקדוש ומפכנד סוש מנוכרים חוכיר שמות מחלכים מקדושים מלחם ומש מחומר
וחלנה • ולחם שמות מחלכים מכרחים לח לקיא"ל מעומד במעון מכליחי וסוא מוכל בלחכי לח • ור"ם לוי"ל
מלכי"ם מולי"ל חדיא"ל מלחי"ל מטוא"ל נגריא"ל מחכיא"ל עקריא"ל סמניא"ל בנניא"ל מומנא"ל
עמליא"ל חלמ"ף מרחיא"ל חנניא"ל מחריא"ל מחנגאו' ומחר לם וכם חפשם ופש עוכים
ומלנים רק נמכרם :

ואם תרצה למלוחם מנים עבן ומש מהוח לוחם ולא ישרוף מלוחם קח נב"ר מנר"י לו פריון ומנחו על נחלי
לח • ויפל עבו נחוך הכיח ומזכור שם הכוכר ומחלכים חלחם נמלוח העבן ומחור כך מכניש
מני עליך המלחכים מנחוחים לח כמי מכנו לח ומוכנו על כפ לח ומכרחיו לח לוחם ומחמו לח מכרחי לח לפניו
בשבו בגדול מני מכניש לחקם שחרחוני לנם נגדול קוש ולא לחחד וכחר מחלוש לדבר מרחק הנים חלא לח
מרנם לפחקש מחור ולח מכניש מני עליכם מלכי מנכוריס שהכנו לח חלם מנדולם הוחם ולא מעמוד שנם לחת נכים
ומפלניאל חפקם חלם ומכנם מרנם לפשם בלא חפר בלא לנוס רק עלם בשרם ומלנוח :

אלה שם שמות המלחכים מפרחים כשמות מפשים לח פפכ"ר חניא"ל מריא"ל מריא"ן פ"כ"וס שפם"מי
לנניא"ל קרוני"ן זוכ"מן מכניר"ן עוזיא"ל מניא"ל מרחיא"ל מחניא"ל נמניא"ל ניימ"ס נרוכ"יים
גורפ"ל מלחוי"ן שרם"ור מרמו"ר ומנ"ם מחמ"ל מרדניא"ל מניא"ן קרמיא"ל מלניי"ל מלרמיא"ל מרמ"ן עזוח"ל
מרכיא"ל מקניא"ל מכניניא"ל מרחייו"ם טוסיח"ם מלניא"ל חפ מניא"ל מרכוח"ן נחניא"ל :

ואלה שם המלחכים מנכוריס מלוחים כם ובנורם לרוך מפוקם ולמניא מדם שפוח בחרך רחוקם לל ניחם
ולשוף נשפם לחחם כעוף ולו כדי למנוע עבד שברח קח ר' טוני נחפם וכפוח על כל לחחם ולחחם מפם שחר
ומם לחו ומם פפכ"ר ומם מחלכים מנכוריס מפשרחים לפניוחיחור מוקר לני עליכם מלכי מנכורס לח פלונים לל
לחחרו מוקו בכל מקום שחוא שכן בו ומקנו לח נכו לם בעיר לם בחדוש לם ביים לם ביכם לם בחלכל לם בחצר
ומפוכו מוקו כעוף ומניליו לוקו לל נרעוכו ולל נח מעוכוחו לפשחשם לח ביום ולא בלילה ומים בד' פעם פחים ;

אשבעית על שמך ועל שמחך שמך מגן ורחום שמך כשב"מ"ו :

עליך סער מסטר"ן כסא סדרים מיוחדים על מרכב תקוסות פשמא • רשמוש נוריא"ל
רשפ"ל מכוער"ם סבר"ן שלישין כלל תקיפה וחקוק : מלחמה עמם

אשבעית חומך שסער מסטר"ן כסא גדוך וגבורך שמו ורחומים על כל נרכם ותשלם בשמך כי שמך גך ופך
מגדירים שמך וכל גדודי מעלה שכל שמך מפקדים ובשמך גא חזו תשמך ידעדו בכל ומים ועוף לתתור מירחת שמך וכל
מכבדיו וכניו מלאירים ומפקדים שמך מרך תרשך בסניכך גם רשמידים ימשמו ויחכדו משמך ועל שכל שמך שמושם
ודיירי עולם יפחדו וירעדו מלחמת שמך ודיירי חכמה ובשבדן נים וגלמי' יחשבו משמך ענן עדן וכל תקידך ירכינו לשמך וכל
שמר בשמת רוח חיים בפחי נשמה לפניך וכקשך רחמים שלפניך ולפני כסא כבודך כי אתה קרוב ורחום ואיפא רוח לכל שוכר כליך שבשם כפחי נשמה לפניך
קוריתיך ואתני לדורשיך עשה גא בשמיי ברצון שלפניך ומקר שלחני ברחמים ועשה חפצי כי אתה יכרמני :

ואחר כל ושם דבר ויעצך ויצוך יהי לפחם ותוח רחום וכפר עון וגא יפחיים ומרכם לפניך חפץ וגא יצור כל מחתו
יורך ס' כשבן ומגל מן חרום חכר עליו ויחן על ע' חים סוקים ויפי כעם עליכם סרוח ויפשלחו וגא יפפרו :

ויעבור ס' של פניו ויקרא וג' עלר מסך לחכפים וג' ושלחה לשוניו וג' כי יצחך שפליקה וג' ס' שחשה ס' שלחם ס'
שקציכם וגו' ויצא ושקה מבחר שכע וגו' ויפגע במקום וילן שם וגו' ויקלם ושנם שלם מולא וגו' והיה ס' נגה
עליו וגו' וחים וזרשך כעפר פחרך ופרצת וגו' והשם חלכני עמך ושמרתיך בכל אשר תלך חלך וגומ' ומחשר חלו שפכוקים ככם
ככוחם ופניך יפיו למשם ושרחם חשלך :

והו שם המפורש שמזכיר מרש"ם בשמם וכל מי שיזכיר חותו של השד יברח ועל פחם יכבם ועל פחוליו
יתרפא ועל פרעוריים יתיר"ם ושם יזכור שדם ממנו ויבקוש חותו על שכונת ישוח ועל
שלטון יחתך חותו ושזכר שלא חקרא חותו שלא שם פחם שקור ונקי מכל עוחלח וכל מי שיקרא חותו ויהיו שקור ונקי
יחוח ודלפי וגך לריך לומר נזרתי עליך **חניאל וחסדיאל וצדקיאל** ושם חוח שחשבו לויך וגך ושוח
שסם סיוצא מן שלבח שפוקים על ויפא ויגח ויצא ישראל ושם וס ושם • רחב ופוף ורעם : ווסו שסם שכבכד ושנוחת
ושוח שפוחם בשבעים ושפים שפוח וחלו שם :

ומו ילי חוש עלם משם לנם חבח כשם סוי שלא לחו שסע יול משם שרי שקש לשו לוי שסל
לגך ייי שלם חסו שחם שקש ירוי פוש לכב ושר יחו לשח כוש שגך שלי חשם רשע יין
שסם סיך ווע ילם שלל ערי שבל מים וסו לני שחם שמם נשח ניב משם פוי נשם יול שרם שלי
ושב יפח עשו שחי דשב שגך חבי ילם ריחם יבם שיי שוש בשב"מ"ו ויכיוד שם ככוד שלכוחו לעולם ועד

אם תבקש לשמור לב השלם וגא חשמע שלא שלוך שח שוע שפיך ושפיך בכלי זכוכים שדש וקח שם שחשם
שחר ושמר עליו של שסם קשוער"ן שם שבו"ער ושמות שפלאכים ושכלך לשלו ושמור על דשם
פניך שבשם שני עליכ"ם שלאכי שדש (ג"ח שוב) שחשבכם שח לב שלוחם שו שלוני בן שלוחם ' וגא חעשם דבר בלעדי
ושבא לכם שו לכו שחרם שלי וקח שלוחים ושמות בשקום שעברם ושם בשוב ביום ס' כד' שעות ביום שלין יום ס' שחריש
בשוחו חודם וגלו שאלאכים ושבוער שם ושבוער שקו שלא שלאכ"ים וגא שלרחו שלרי"ם חזער שלשם שלי
חפני"ך שפני"ו טוביא"ל גניא"ל חוזה"י נשם' חוריא"ל חניא"ל ונש"חו שרש"ן בנקש"י במרקיא"ם
שרפי"ם כרפו"ן חפא"ק שכני"ר קחני"ר שהריא"ל לגים"ם שלפוא"ל עור"קני"ם מלכיא"ל
חפא"ק חמי"ל שרש"ם גזיא"ל שכניא"ל כוכ"ב שלם שם שחלאים שחברחים נע"ם וגלו שם שחלאים
שחשיחים שת לב שחלך ושעה שגדולים ושת לב בני חדם :

ואם תרצה לשבוע שת שחלך חו שם נקבה לשרשות דיוקנו לשחכך חו לריוך שלו שדבריו שחשלחים של שפר
שקדום ושכבד סוה שהזכירים סוכיר שמות שחלאים שקדושים שלם וסה שסוטר
ושלנה • וגלם שמות שחלאים שחרחים שת לשניא"ל שעוזר בשעון שחליטי וקוא שוטל בלשבוי שת • נור"ם פוי"ל
שלכי"ם טוליא"ל חדיא"ל שלחי"ל חטוא"ל בחביא"ל בחביא"ל שקריא"ל שסניא"ל בנניא"ל מומנא"ל
שחליא"ל שלחש"ף ושחניא"ל חרפיא"ל חגניא"ל מחריא"ל חשנינחו' ושחור בם וגם חשבם וסה עוביש
ושלנה רק בשבוח :

ואם תרצה לשלוח סביש עבן וסה שהוא לוהש וגא ישרוף שלוחש קח ענ"ר חנ"י חו פריין ושבוח על נחלי
חש • ושל שבחו בחוך סביש וסזכיר שם שסוטר ושחלאים שלנא בשלוח העבן ושמור כך משביש
לני שליך שחלאים שעושים שת כחי שכבו שם ושובחו על כקא שת ושבחריח לש לוטש ושחשבו שת שבחריח לש לשניו
בשבחו הגדול לני שבשיש שחבש שחרחוקי בשם לגדול חוש וגא שחבח בשלוש לדבר חרחק סביש שלא שש • וגם
חרבם לשקשש שחור וחת שבשב לני עליכם שלאכי שבוכרים שחכבו שת שקש בגדולם הוחת וגא חעשוד שעם שחבח בניש
ושבשלוחך חשקש שלש ושבכבש חרחם לשעשם בלא שפר בנא לשוש רק עשה בשחרחם ושלנים :

אלה שם שחות שחלאים שחברחים בחחש שבשוחם שת שבכ"ר חויא"ל חרביא"ל פריים"ן ס כ"ו שפש"ר חי
לנגניא"ל כרוני"ן טוב"ן קביר"ן עוויא"ל בעיא"ל חריעיא"ל נחמיא"ל ביחש"ם נרוש"ייח
נורשא"ל כחריב"ש שרש"ור הרחו"ר וכנ"ם חשחא"ל נורדיא"ל שעיא"ל בחביי"ל חרחמיא"ל שרש"ן עשוב"ל של
שבריא"ל שקניא"ל שבניא"ל חרחמיב"ם עוסיא"ם עניא"ל חשביא"ל פרשוי"ן נחניא"ל :

ואלה שם שחלאים שבוריח שחוריח שם ונבורם לרוך חשקום לשקום ולשניא"ל חדם שקוא בחרך רשוקם של ביחו
ולשוש בשבשם שחש בעוש חו כדי לשניא עבד שבשם קח ד' שעי נחשח ושסוד על כל שחם ושחת שסם שחו
וגם חשו וגם שבכ"ר וגם שחלאים שחברחים לשניהם חשור שסר עליכם שלאכי שבוכרים שת עליהם בן עלוניח שלא
שלחחו שוסו בכל שקום שעוש ושבב בו ושסנו שת לבו בעיר שם בחדיום שם בים בינם שם בשלכל שם בשחש
ושבשוסו שוסו ושבחו שלא ברעוו וגל גא שעוזבוהו לשחשעש לח ביום וגא בלילה וגם בד' שעוח שביש :

אישון נוריה

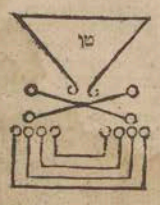

חסין יה אהיה חסין יה אהיה
חסין יה אהיה חסין יה אהיה
חסין יה אהיה חסין יה אהיה
חסין יה אהיה חסין יה אהיה
חסין יה אהיה

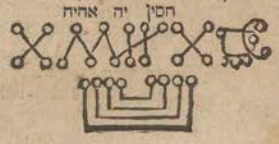

נרשם

ברשות מצד מלכות ואצילות משמשתי עליך לעשותי מלכה ושרתי ולכל מה שתלוה ולכל מה שילך
עליה תזקיר ולא תשכילו תכניסו לה עליני בן עלונים לך מזרחו ומתכוונו מכל כיוון ורוח, ומכל מקום
ומכל מולי מלכות ביום ולילה ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום
ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום
פספסים יסוד ס' עניני מלך ומשם כל מלכות ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום
מחשבות וקריות ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום ומכל מקום
כל מי דיאון שם ע"ס שם מפר"ש בס כס"י בשם ס"ל מחקוק על ספר **אאא ססס** :
שרוים נכתוב קשיב לניך לכתוב חלקה מחלקים מחלוים על מחקוק כוס · מחקוק ניסן אחי"ל
ושנוי"ל ונכס"ריש ושם שריסס שוח מר"ח שני"ך · מחקוק מחרי כדניי"ל ונדקי"ל ושכניי"ל
ושם שריסס שוח מר"ח שם"ס · מחקוק מחרי בחקי"ל ומיסחרי"ל ונכריי"ל ושם שריסס שוח מלכרי"מר :
מחקוק מכח נכריי"ל מחרי"ל ונכריי"ל · ושם שריסס שוח רכניי"ל · מחקוק בעניין מחר · ניסן מחריי"ל · מייר
מחריי"ל · מיזו שריי"ל · מר בריקי"ל · מחול פניי"ל · מחרי צוריי"ל · מחזון כבריי"ל ·
כשניו מחניי"ל · מכח בקוי"ל · מכח ירמי"ל · מלך פניי"ל · מחרי צוריי"ל · מחזון כבריי"ל ·
יום א' מריי"ל · יום כ' מחשבוי"ל · יום כ' מחרי"ל · יום ד' מכביי"ל · יום ס' יחוסי"ל · יום ו' מרכוי"ל ·
יום ז' ישרי"ל · מחקוק מחרי מנגיי"ור ומחרכניי"ל · מחקוק מכח נכריי"ל ומחשבי"ל ·
ניסן מחשי"ל ומכניי"ל · מחקוק מחרי מנגיי"ל ומחקוק"ל :

ספר המזלות

ניסן מזלו מלא מחוריי"ל מחלך · מייר מזלו שור ומחלך בכביי"ל · סיון מזלו מחוזים ומחלך פניי"ל · מחזו מזלו
סרטן ומחלך ורייי"ל · מב מזלו מרים ומחלך בחקי"ל · מחלך מזלו בחולם ומחלך חניי"ל · מחרי מזלו מחוזים
ומחלך נוריי"ל · מחזון מזלו מקרני ומחלך נכריי"ל · בחליו מזלו קשת ומחלך חניי"ל · מכח מזלו גדי ומחלך
מכניי"ל · מכח מזלו דלי ומחלך נכריי"ל · מחרי מזלו דגים ומחלך רומיי"ל :
יום א' כוכבו מאדם ומחלך מחוריי"ל · יום כ' כוכבו לבנה ומחלך מחי"ל · יום ג' כוכבו מאדים ומחלך ורייי"ל ·
יום ד' כוכבו כוכב ומחלך לכביי"ל · יום ס' כוכבו נגה ורייי"ל מחלך · יום ו' כוכבו שבתי ומחלך
מחריי"ל · יום ז' כוכבו שבתי ומחלך מחריי"ל · (כ"ע ישראל) :
תקופה ניסן מחי"ל · מקוקח מחרי מנגי"ל ומחקי"ל · מקוקח מחרי יחקי"ל ורייי"ל · מקוקח מכח בחקי"ל
ומחמי"ל מחלמים · מח"ד נכרי"ל מחקי"ל · מקוקח מחרי יחקי"ל ורייי"ל · מקוקח מכח בחקי"ל
מח"ם כיום מרי"ס · נוג"ס כיום שור · ומלוים מאוניים · כוכ"ב כיום מלוים ומלוים בחולם · לכב"ם כיום ומלוים מרי"ן ·
סם ומשוחין בדרום · מח"ד נכרי"ל מרחם ובריים סם ומשוחין במערב · מש"ד נכרי"ל מחים ומקוחם הן ומשוחין בלשון ·
מח"ם כיום מרי"ס · נוג"ס כיום שור · ומלוים מאוניים · כוכ"ב כיום מלוים ומלוים בחולם · לכב"ם כיום ומלוים מרי"ן ·
סם ומשוחין בדרום · מח"ד נכרי"ל מרחם ובריים סם ומשוחין במערב · מש"ד נכרי"ל מחים ומקוחם הן ומשוחין בלשון ·
סב"מי כיום נדי ומלוים ד"ל · ל"ק כיום מסם ומלוים דגים · מאל"ים כיום מרי מלם ומלוים מקיבת מרי"ן · מזלות
מש"ק מח"ד ובריים סב"ב מש"ד נקבות · וכר חם עולה במזל נקבות לח יחים · ונקבה חם עולה במזל וכריים
גם חיה לח מחים :
ואלה משעות מימי משבועה מרחוים לכתוב נחן קשיעין · יום ג' משם מביעים · יום ב' משם מחיים ·
יום ג' משם רחמנים יום ד' משם מניים · יום ס' משם רביעים · יום ו' משם מחיים ושחיים ·
ושיעין מן משעות ו"ם מב"ד ס' :
ואלה ימי מחרש אחר הן רחוים לכתוב קשיעין · ג' כל חיום · ב' נקר · נ' לח כלוים · ד' כל חיום · ס' נקר ·
ו' לח כלוים · ז' נקר · ח' נקר · ם' לח כלוים · י' לח כלוים · י"א נקר · י"ב כל חיום · י"ג
נקר · י"ד לח כלוים · ט"ו נקר · י"ו ערב · י"ם לח כלוים · י"ד לח כלוים · כ"ם נקר · כ"כ כל חיום · כ"ג
לח כלוים · כ"ד נקר · כ"ם כל חיום · כ"ו לח כלוים · כ"ו נקר · כ"ם כל חיום · כ"ם לח כלוים · ל' נקר :
וכך יכתוב סכוכב קשיע יאמר כשם די כרס שמש מחרש מכוכב זס מקשיע לכלוני בן עלוני ומשם
פתיחת הלב מחלך מחשוב כשם של יום פלוני :
משם מרש"ם ליסוד משם וכתוב לוחה עי' קרני מחרוץ ויחתם לוחה ביין יען ויעשה לוחה כר"ם ·
ומלוי בן **רר טבא יוד טיהו בוטא אאא נם** :

אחרת נר"ם ניסן אמור על כוס יין יען ז' פעמים פלו פשמים **פתחיאל רפאל ענאל יהו**
יהו טרפיאל יהואל ומאי כך משמש לוחה :
אחרת אמור מ' פעמים מם מחכניי מירמך כל יום ונוגל, ומאי כך כחוב לוחה על נכי למרוניו ומח"כ
אמור ל' לוחה לוחה כמאור לעילא מ' פעמים ומח"כ מכול לוחה דרך מכחיבה :
אחרת שר פזורים מחשחחו לכ פלני בן פלונים כאור, ומכחב, ונכיים כשם **יה יה יה** פ' בשלום **אאא נם**
מכניים לני עליך נגיעי"ך מאנלה פעמי חורם ומכניב לני עליך יפיפי"ם שר הפעים מכניים וכי"ג נפ"ל
אחרת קח כלים כחולם וכבלים מיירת ולבלבך עמם ומח"כ כחוב פחוחים פלו **פי פי וות פי פי וות**
חיל פי פי יות אכות חיל צור יטו מאמת קדוש קדוש אאא נם :
אחרת כשם וספר מספרא אכר פפסל מחקר מנדול מקחו לכי דוד בן ולפשם לנמוד חורם וכל
דחליף לח מלכם מפחם ועד שוש **אאא נם** :
עיקר עשייחו כר"ם ניין וכערב שכוחים לף על פי מחין מביליחו עד למחר ומפחעשה כו בכל ר"ח לח
שעורי, יקר של חשין מנכל של שעוריים כוחים יוחר ויילים בקיחים ויחתר לשם פלוני חני מפחפח כוח יפי רעון מלפני
חלפיטו מכחחים מלבלים כוח פחפחם לכל שפני מכין לשם פלוני בן פלונים שיפים פחוח לחלמוד חורם ולכל דבר וכלם
ישכח כל חם שילמוד ולכל חם פיזד בכורח שיריו פחנמל ומחר קדישין שלח כשם **יה ס'** | **אריסם**
נכחות וילוח יפה פקנחם ומשם קולה נקיים ומן פסלם ישמש שנים שפח על פחם עגול ויפח | **אברימס**
מלפם פחוח כחוכים כלני כחיבים נפם ומחם זם למעלה מוח ולח יכחבים בשורם פחח לח | **ארמימס**
בפחים כי חם בפלפם שורות פלנ · ומחמורי פשוכ בנגד לוחה רכוע שמשם כבר ישמש
דביעים מחר כוח וישמש שמש כרחוניון מדין ויכוכב כשם לוני סס' פחוח זו למעלה חוז כל
סם ומם בפני עלמי כמיים נפם ומחרי כחכו כל פשחוח מבני מלדיון של חשיבה ישפח פשוכ
על מטר ויחפוח לוחה פקשור שם עני נפשים ולמחר למייחו יקח כוח כל יין מדוש ויקח מ'
מרבי מדם ויכוכ עליהן פשחוח פחוח פכחוכים למעלה ברבוש ויכחוב כל שם בפלם
מדם לחח לבדו ויחפוח לוחה כיין לוחה ויים גם פעליהם בכוח מיין ולא יחפח עד פיחמר
ו' פעמים מדם בר פפ"ח בר פפ"ח ברפ"ש בר פפ"ח רמי בר פפ"ח יכיו בר פפ"ח פורחה בר פפ"ח דרו בר
פפ"ח חמ"ח בר פפ"ח מרי בר פפ"ח מחן בר פפ"ח נרוך לחח ס' לאדני
מוקיך · פחי נפשי ומחלך ומפשיך ישראלי טוב לחח ומלוך כרוך לחח ס' חשוב
ומחעיב · מלכיעים עליך קחוש שר של שכחה מחקיר ממני לכ פשם ומחליך יחים של
מוריח רמפ כשם שפפ"ח קדישין מלין אריסם אבריסם ארסימם אם אל אנפיאל
אנפיאל ופתחיאל ופתחא :
ומח מלח מן נעיני ה' ויאמר עוד וח פשם פעמים ומחר כך
ומלכ לוחה פשוכ : כיע"ו

אסיאל
אנסיאל
אנסיפיאל
ופתחיאל
ופתחא

קטע מוב בדוק ומנוקם לעין ערב לרוח רשם למן ולפקיפא למחר ולפקיחות חורם ברכים לכל
מיני מלחים ושורעניות ומלוחות יורד מנכסיו · כשם מדי ד' כרס שמיש ולרגע וכשם מלחך רפ"ל
משמונה על מדם ולכם פשם"ל מחנה"ל ונכשר"ם מכדור"ם נדם"ם קיע"ל מעריי"ל חב"ריך יד המעוני'
על פקיפא חמו ולפר פלשם פורש"ניך למלחך פקשה ומחול כשם ם' פלני יפרא"ל חב"ריך יד המעוני'
ומנוח · ורוח נכחוח שמ ובמחך פלני רחמנא וכשם אדריירון פלני רוקע נחמן חבר כל מחליע של משם ושל
מעלע כיוך וכשם יהוה פלניחי כפשיפא זה פקמיפא לכחוב כשם פלוני בן פלונים לפשרחו ולחרכיעים
ומחמת חיכריים שכו מפחפ"ם ומחרב פיפיות ויפוזרוחו ויפלפוחו ויפלפוחו מלדפרע ומלפון קרע ומכעל ין קשם
בין שכוח בן כריח וכין קוף שלוני בן כריח וכל פקשים עליו לפרים לו בין בשפשים בין בלפון בין בשלם · כין המחנפח
סכניים פפשילם ומבר ומבר וקבוע ומעבד ומבר ומבר בלי עליים לחבר כל מפקבי רשחו ויפלפו כל מפני רשחו ומפלוחו
ויפלפוחו מכל כ"ף ומשל ומבר ומבר וקבוע ומעבד ומבר ומבר בלי עליים לחבר כל מפקבי רשחו ויפלפו כל מפני רשחו ומפלוחו

קמיע אחרת להן ולחבר כתוב על קלף צבי כשר בשמך רחעניה וחסר יהוה בעוש
פב"פ כשם שה"א עם יוסף הצדיק שנאמר ויהי ה' את יוסף ויט אליו חסר ויהן את חנו בעיני כל הראו
בשם מיכא"ל גבריאל אוריא"ל כבשיא"ל יה יה יה יה יה יה יה יה אהיה אהה אהה אהה
אהה אהה יהו יהו יהו יהו יהו יהו יהו יהו יהו

קמיע אחרית שלא ישלוט באדם שום כלי זין כתוב בקלף של צבי כשר ותלי בצוארך שמות הקדושים האלו

עתריאל וריאל חוריאל המריאל שובריאל עוריץ שוריץ
מיכאל גבריץ חניץ הגדה ץ שובריץ צבהר אתניק צורטק אנקת׳ פסתץ
פסססים דיונסים ליש ועת בקו יתי יהוה אבניתץ קרץ שמץ נגד יכש בטר
צתג חקב טנע יגל פוק שקוציות קבצקץ אהמנוניץ ומסתיה הירשתיץ
עאנה פיה אלעה אבג יתץ אלעה עה עה עזור לפלוני בן פלונית

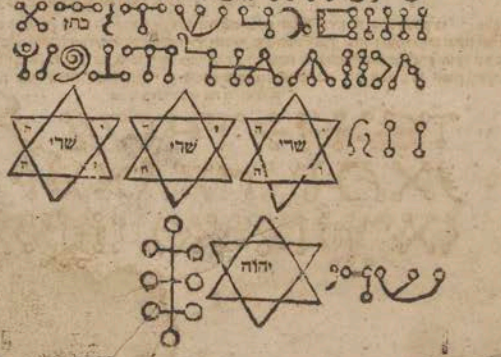

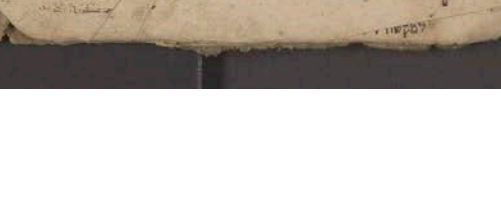

קמיע אהרית והוא לשים אהבה בין איש לאשתו או בין איש לחבירו ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך
יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבות לשלוח מלאכיך הקדושי' בין פלוני בן פלונית לפלונית ב"פ לשים
אהבה ביניהם ואלו השמות מלאכיך הקדושים הממונים על האהבה **פת צימא רא הוהי כי הקא**
שקק כששלא פשלק יתקק אתם מלאכי אהבה שתשימו אהבה ואחוה בין פב"פ ובין פב"פ ולא יהיה
בהם לא שנאת ולא קנאה ולא קטטה ולא רבר רע ולב רע אלא לב שלם ולב טוב ואהבה ואחוה
סעתה ושר עולם אמן סלה : וצריך שיהא זה העיזר

קמיע אחרת למאבים כתוב בכסי שושנים וכרכום ובקלמוס
של נחשת על קלף כשר בשם פלוני בן פלונית

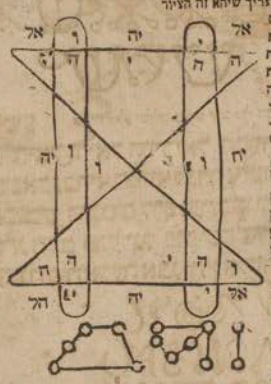

שיוא קשור לב פלוני בן פלונית לאהבת פלוני בן פלונית לעשות
רצוני והפצו סכת וה הסומר וכח אלו התוחפית כרכי נפשי את
ה' ה' אלהי גילת מאר הור והחר לבשת עשה אור כשלמה
נושה שמים כיריעה הסקיה בסים עליותיו : השם עכים רכובו
המהלך על כנפי רוח : עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט ·
יסד ארץ על מכוניה בל תמוט עולם ועד תהום כלבוש כסיתו על
הרים יעמדו מים מן גערתך ינוסון מן קול רעמך יחפזון יעלו הרים
ירדו בקעות אל מקום זה יסרת להם גבול שמת כל יעבורון כל
ישובון לכסות הארץ המשלח מעיינים בנחלים בין הרים יהלכון
ישקו כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם עלימם עוף השמים ישכון
מבין עפאים יתנו קול · משקה הרים מעליותיו משרי מעשיך תשבע
הארץ מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבורת האדם להוציא לחם מן
הארץ ויין ישמח לבב אנוש להצהיל פנים משמן ולחם לבב אנוש
יסעד שבעו עצי ה' ארזי לבנון אשר נטע אשר שם צפרים יקננו
חסידה ברושים ביתה הרים הגבוהים ליעלים סלעים מחסה לשפנים
עשה ירח למועדים שמש ידע מבואו תשת חשך ויהי לילה בו תרמוש
כל חיתו יער הכפירים שואגים לטרף ולבקש מאל אכלם תזרח השמש
יאספון ואל מעונותם ירבצון יצא ארם לפעלו ולעבורתו עדי ערב מה
רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנינך · זה השם

גדול ונחב ירים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות שם אניות יהלכון ליויתן זה יצרת לשחק בו · כלם אליך
ישברון לתת אכלם בעתו תתן להם ילקטון תפתח ירך ישבעון טוב תסתיר פניך יבהלון תוסף רוחם יגועון ואל עפרם
ישובון תשלח רוחך יבראון ותחדש פני אדמה · יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו תסבים לארץ ותיעד יגע בהרים
ויעשנו · אשירה לה' בחיי אזמרה לאלהי בעודי יעיב עליו שיחי אנכי אשמח בה' יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד
אינם ברכי נפשי את ה' הללויה :

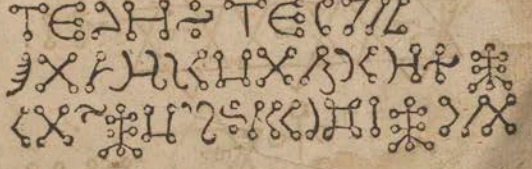

בדוקמנוסה לשטירה ליולרת ולולה מן הכישות ומן עין הרע וכשאה הליולה לא ישלוט בה ובולדה שום
שד ופגע רע · שיר המלות זכר' שמות המיוחד' משיר המעלו' המה אשא עיני אל ר"ח ע"ב וזו
שם הוי"ה בשלוי יורן וכן ס"ח עיני אל התניים מאין ק"ל ואחו"ת רוכב על ע"ב ק"ל · וגם ס"ת תחרי' קאין יבא ארנ' ואו"ה
משולבות עורי עורי מעם ח' עושה ס"ת אר"י ששים וארץ ס"ת ק"ל · הנה לא ינומ"ת הוי"ה בשלוי אלפין אדם עליון
ור' ימינך יומם ג' יורין משם של ע"ב שהוא כלה החמי' לעורר רחמי' ארם עליון הוי"ה בשלוי אלפין והוא השם' לא יכב'
ר"ת הוי"ה בשלוי אלפין וגם כל אות אח"ת השם הוי"ה נוטריקון **עשציוי** זה השם טוב מאוד לשטירה גם ככל לילה
קודם שיגה צריך לזכר כל ארם זה שיר המעלות ולכתון זה השם ואח"כ ויעבר את מעבר יב"ק · ויעבר ע"ב רי"ו והו
ע"ב שמות שהם רו"ח אותיות יב"ק אר"י הוי"ה אהי"ה משלבות ואח"כ ששים של ע"ב באשר תמצא בדף ס"ב עשור ב'
ואח"כ פסוק יברכך ונו' עם השמות כאשר תמצא בדף ס"ב עשור כ' · ואח"כ עמור העיגל וזה צורתו כיסין העיגול שבע
משולב עם נועם בדף הנ"ל והגר חסי' ינוך ח' ביום צהרנו ויוצא מזה המזמור ר' פעמי' יב"ק ביום צרה ושגבך
קדשו בגבורות ישע ונפלו ואנחנו קמנו וינוסו ביום ק"ראינו ביום ק"ראינו ביום ק"ראינו ביום ק"ראינו ביום ק"ראינו
חם סגולה לכל צרה וצוחה לעצל מסנה וכפרים ליולרת ואת"כ הנה ח' רוכב · והשמ' היוצאים מזה חפסוק טוב מאוד
לשטירה שלא יזיק שום כשוף הנה בניסטרי' כלי זהו שם משם ע"ב לשבר כל כשוף כי לא יוכלו לסעבר שום כשוף אלא
ע"י כלי ע"ב שם של ע"ב הוא שם משכרכל חקליפו' בידוע ואת"כ לישועתך קוינו ג' אותיות הוא שם בפני עצמו וברוך שם כבוד
וגו' ג"כ ג' אותיות שם בפני עצמו וא"ב בן פרת יוסף בן פר' עלי עין בנו' צערה עלי שור בשם יו"ד ה' ו' ה' מי"ך
ושר"ר ית עש לנם"ם רה"ע אלו שבות פוב מאוד לעין הרע ויצאין מן הפסוק בן פרת וראיה לדבר עש"ל בנים עיורים
וגם נם"ם רה"ע בגימטרי' עין הרע · ואח"כ שבעים שנות פלאכים הסה טוב מאוד לכל השטירות כיולע ואחר כך אלו
השמות ויזויריח כאשר ראת וחקק אדם הראשון את צוויתן ושב מאור לשטירת תיולדה עם הולד :

לשקשה לילו קף קלף צבי כשי וכתיב עליו בשם קוף קפו וקף ופף

לחכמה תאור ימים לכתף וימנין על כוסיא דמיך ושתק בכל יום עד ארבעים יום ולילה דברי תקונים ספר נתנם למשה ממדר מסיני ממחנה מחנה ממדבר סיני ממדע ממדע העלמה ממדע המחשבה ממדע מחשבה ממדע מסיני ממדבר מחנה ממדבר מחנה ממדבר סיני ממדבר מחנה ממדבר מחנה ממדבר מחנה

ברוך ה' לעולם אמן ואמן ׃ ופתים יפקחנו ואזני שלמות יפקחנו ׃ ברוך ה' לעולם אמן ואמן ׃

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שנזכה לשמור את כל המצות כהלכתן ולקיים את כל התורה כולה ולעשות את כל הדברים הכתובים בספר הזה ולהיות ירא את ה' ולעבדו בלבב שלם ונפש חפצה ולא נבוש ולא נכלם ולא נכשל לעולם ועד ׃ ויהי נועם אדני אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו ׃

ואמר מצוה לי עליך נתניה"ל עלמוניש"ם מטה"ב גרעיגל"י כשם זה שזכית לחתם אמן מעין מטע כענדי ׃

קרע שמן תוגיות שם"ר קמן יש למחל/ וכו כפנם כמן לקמרל/ ומיד רוחין מיום הקודם ומסיקין כבכיום

תה בשבר שיהו יכול לבא לפני מקומך/ בפ"ך כון/ ומספר/ כון/ ומחר יקדמו מיד ' וב"ח קמן וסכל עזכון כשם זה ׃

ישקר כי קמן קוף ' ווב"ח נתת"ם נדק/ ומספר/ כון/ בפ"ך מסר ומחת יקדמו מיד ' וב"ח קמן וסכל עזכון כשם זה ׃

קרע שמן ומוף שכ למי שיהיה מעורבות עליו לו מפני שמן ומוזה כוחכן שם זה ומולן כנ"ל ויתרפא

עגר יבש ומוף מלקין למסם כ"ם ומסם ם' לפי שכ' הן בל אם יפעל מלה מעמי ובלם עם נגר ומלה כשכות כן

י"ג למסם לו מוף נר שוכין ומלקין ומוך ג' פעמים י"ג עולין למניין כ"ם מכל למעלם מין שוכין עד

שיהיו כן עכרים ג' זמני' עכרים שם כשיש נ"ב בני ין שקוף שוב לזכוכ לפרקם' ומוזם ולכלכלם ׃

בשר נמצ יש שקורין שמר לשון שוקר מין בשר מדון ויש שקורין כש"ן קרא ובלי כן לשבוש לו קורין קרא שמן

פש"י יו"ל ס"ם נ"ם ב"ן לשניין שכשעם מקרעם קורין שם ס' ו"ן שם ב"ד בניעמ' גלי"ם נשלי מוקוח מלי"ם

לש"י יו"ל ס"ם נ"ם ב"ן לשניין שכשעם מקרעם קורין שם ס' ו"ן שם ב"ד בניעמ' גלי"ם נשלי מוקוח מלי"ם

מחרים מבנית טרייקון מטער"ון שר גדול • יפתח מלוני יו"ב מלוגות מן נכפף ומכוך וכוון מוקם מוען בלי

מיכוך מקיש של יזרעל וכלל עוסק בשם זה ׃

נמר נחצ בש"ן ס"ם שב"ן קל"ר מלמד שחור מרחמן שברש הקב"ם מנדילו לגדיקים לעתיד ומשמיע הקב"ם

וחוק על"ן שנתת/ ויקרע מלשים לחור יום מל"ר בניעמ' לב"ן עד"ן קוף נמפס בשם זה ׃

מקב מצמ בניעמ' רש"ם לפי שנלמד/ ויקרע רש"ם קרינן בש"ם ויבא רש"ם ויקרע ל' מוריח"ל מיכל"ן מן

מחנות של מביכה ומס שתוידין לשוור למשיח וזהו שם שע/ קרנים מידו לו ומס מניין עוז מוחות ומוף

יהיה בשם זה מוריח"ל ר"ל ומבי מוריח"ל ל"ע רש"י ומוחת עם מחרי ומבי ל"ע ורש"י

מקב מצמ בניעמ' גזרש"ל מוף מלמך ומבניעין זה שמלמך גוף"ל כלי לבשל גזירה רשם שנגזרים בשם זה

צריך נקיות גדולם ומבילה ׃

גבל פוף בניעמ' בכרוב שם זה מקום על כרוב למעלה וכל יום ויום מקב"ם עליו רוכב שנלמד וארכב על כרוב

וישוף ומלע על כנפי רוח ורוחות בי"ם מלכים עולמות שנלמד מחורי מורם ו"ם מלכי/ שנל מחורי משרב

ו"ח מלכים שנל מחורי נפון מחורי ע"ב עולמות כמניין שם ר' בעל/ מחרי עולם אבד וכנם וממים מכון מעונתיך ופם

במניין מלכי/ רבותם יש ום"ו נאמר כביב ו"ח מלך ומס מעיר מיום ם' שמם מירם מביב לכל מרכם בעולם ו"ח מלך

עמון מוש מלמך עמו כי שם מלמך שר הממים מוף ורוכב עמו במנני כבוד שב' מולך נכמו מוחות חנ"ך וכנאמר פעם מרחם

כבודו לכל כלי עולם נעולם עליון ות/ מירם על מעלים של מעלם ומוכירין זה בשם ׃

גבל פוף ממ מוף זה נומן שמקב"ם עולם על כסא מכבוד של דין מיד רופעין כל מעלים של מעלם וכיון מרוחין

מקב"ם נעשין מרוחין מעל רחמיהן ונוצלים משל פוטיפון ומתפללים ומבקשים רחמים על ישרחל

ומיד עולם על כסא רחמים ולכך מכינ/ בני' נכסא רחמ/ ולכך ג"ל פוף על כסא מכבוד ומכין מכל מוכח

מקב בניעמ' ושל מירעם מלמד שעל מירעם מקום שם ומכינ' מרש בא לקמרל על ישרחל לעיל מוכירין שם זה

ומיד נכו ורוח יבא מרש ותיגו רשמי לנכם ונכך שב"ו בני' ום"ל ג"ל ר"ל שמוף שב"ו יבא מרש ׃

מקב בני' ום"ל מלמד שמרי"ם נשל מוכך בכל ומוקם ירישם מרוחם על כסא ומוכל לוחם נעמי

ליטור ומורם של כסא הכבוד ומיד מסקבי/ כל מעלים של מעלם לומר מירם ובם מוכלי/ כמר ליטור

עם ם"ם מעמים בגמות עלי נמר מל"ו נס"ר בני/ שב"ם ולו מוקמין רשום מיעבר מליו מסלוס ומוחר מירם שב/ לש

יעבקב מקוד ניסבם יעבקב מוחות מיעבר ומיד שם מצורי/ כשם זה לפי שמוף מקום של בשם ׃

מקו נוף מוף מוב לשלם מכוכב בנדי שב ומשר על רשמי ומכיר שם זה ויחפלל ומיד מסלוק מיף נשמעם ונעשם

ומעריון לון מנו רשלין לנכוב שב מלע ש"ב נעשם כיוכב בן מחסב שלך ובם מעלי כמדבם לשם ושם שם

מיד כשסקב"ם רופא מוחי מיל פוף ומוב ומכין לשם שם שב כל כך יפה לי פשב יפה מוחות הסקיפה וכן מעלם

כמרלכי ויכלכם שב שם ם"ב מוחות ומסלם שבר מעיין לשמשם מפוחות פרוש"ל מכדול וכל שפחרי מנהן רזי"ל

שלם פרוש של שם ם"ב מוחות ומסלם שבר מעיין לשמשם מפוחות פרוש"ל מכדול וכל שפחרי מנהן רזי"ל

לפרש פרשתן ללמד ממנו כל מעיינות הנשמות ה' למען לימדו יומנו כמעשות נפש ומפלגו יפלח בירושו ולנמיש

ומרכו ומרי רבכות נכתו בתורי מפלקתם נפרי שם מסכיתן לפניו מפעתו יעורו פנים ומקולו יוסף שמם

ספר רזיאל

Sefer Shimmush Tehillim – Buch vom magischen Gebrauch der Psalmen

Edition, Übersetzung und Kommentar
Hrsg. v. Bill Rebiger

[*Sefer Shimmush Tehillim* – The Book of the Magical Use of the Psalms. Edition, Translation and Commentary.]

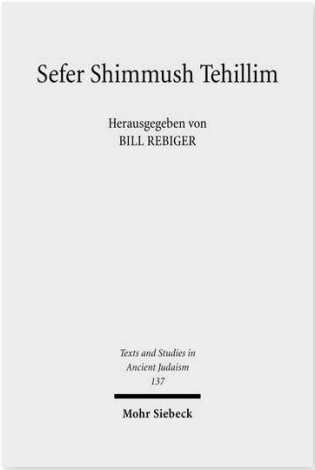

Published in German.
Sefer Shimmush Tehillim (the Book of the Magical Use of Psalms) is a popular Jewish manual in which biblical psalms are assigned magical purposes. Its redaction began in the area of Egypt and Palestine in late antiquity, and its complex history resulted finally in the first printing (Sabbioneta 1551) and in the Sephardic recension. Bill Rebiger has edited manuscripts from the Middle Ages and early modern times as well as the first printing from a synoptic perspective. He has also translated the first printing and the Sephardic recension into German. In the commentary, he discusses the relationship between the text of a psalm and its magical use as well as the relationship between the different recensions, the history of text and tradition, magical parallels and the ritualistic aspect of its magical practices. A general introduction, including the history of research, as well as various indexes complete this volume.

Bill Rebiger: ist wiss. Mitarbeiter an der Philipps-Universität Marburg und hat regelmäßige Lehraufträge am Institut für Judaistik an der FU Berlin.

2010. IX, 359 pages.
TSAJ 137

ISBN 978-3-16-149774-2
cloth 119,00 €

ISBN 978-3-16-151470-8
eBook PDF 119,00 €

Order now:
order@mohr.de
Phone: +49 (0)7071-923-0
Fax: +49 (0)7071-51104

Mohr Siebeck

Mohr Siebeck GmbH & Co. KG
Postfach 2040
D-72010 Tübingen
info@mohr.de
www.mohr.de

The Ohio State University
3 2435 07206237 5

V 9R1

of the large articles of
Hebrew book as a
Hebrew work by Zolkiew,
H. Block

שני ספרים, חביבים ויקרים

א

ספר היכלות

מהתנא

רבי ישמעאל כהן גדול.

ב

ספר היכלות

מהתנא

רבי ישמעאל כהן גדול.

והם

שלשים פרקים

עם תפלה מהתנא ההוא

הדור אתם ראו דבר חדש אשר הקרה ה' לפני המביא לבית הדפוס כתב יד ישן נושן, ספר היכלות מהתנא רבי ישמעאל כהן גדול, אשר דבריו הקדושים והטהורים בוערים כלפידים ובפרט התפלה הנוראה אשר בסוף הספר, כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו.

וואַרשא

בדפוס ר' יואל לעבענזאהן נ"י

שנת תרלה לפ"ק

СЕФЕРЪ ГЕХОЛЕСЪ

т. е. Книга дворцовъ

ВАРШАВА 1875.

Въ Типографіи Ю. Лебенсона,
на улицѣ Налевки № 9.

Дозволено Цензурою.

Варшава 14 (26) Мая 1875 г.

פרק א ויתהלך חנוך את האלקים ואיננו כי לקח אותו אלקים אמר ר' ישמעאל כשעליתי למרום להסתכל בצפיתי במרכבה והייתי נכנס בששה היכלות חדר בתוך חדר. וכיון שהגעתי לפתח היכל שביעי עמדתי בתפלה לפני הקב"ה ונשאתי את עיני כלפי מעלה ואמרתי רבונו של עולם בבקשה מלפניך שתגרום לי בשעה הזאת זכות אהרן בן עמרם אוהב שלום ורודף שלום שקבל כתר כהונ' מלפני כבודך בהר סיני שלא ישלטו בי קצפיא"ל השר ומלאכים שעמו ואל ישליכוני מן השמים. מיד זימן לי מטטרו"ן עבדו מלאך שר הפנים ופרח בכנפיו ויצא כנגדי בשמחה רבה להצילני מידם ותפשני בידי לעיניהם ואכר לי בואך בשלום שנרצית לפני מלך רם ונשא להסתכל בדמות המרכבה באותה שעה נכנסתי להיכל שביעי והרכיבני למראה שכינה והציגני לפני כסא הכבוד להסתכל במרכבה וכשראוני שרי המרכבה ושרפי להבה נתנו עיניהם בי מיד נזדעזעתי ונרתעתי ונפלתי ממעמדי ונרדמתי מפני זוהר דמות עיניהם וזיו מראה פניהם עד שגער בהם הקב"ה ואכר להם משרתיי שרפיי כרוביי ואופניי כסו עיניכם מלפני ישמעאל אוהבי חביבי וכבודי שלא יתתע ולא יזדעזע מיד בא מטטרו"ן שר הפנים והחזיר לי נשמתי והציגני על רגלי ועדיין לא היה בי כח לומר שירה לפני כסא כבודו של מלך הכבוד אדיר על כל המלכים זוהר על כל הרוזנים עד שכלהה שעה ולאחר שעה פתח לי הקב"ה שערי שכינה שערי חכמה שערי שלום שערי כח שערי גבורה שערי דבור שערי שירה שערי קדושה שערי נעימה והאיר את עיני ואת לבי באמרי תהלה ושבח ורנה ותודה וזמרה פאר ונאוה הילול עוז וכשפתחתי פי ושבחתי שירה לפני כסא חיות הקודש מתחת כסא של מלך הכבוד ולמעלה מן הכסא עונים אחריו ואומרים ק"ק וברוך כ"מ:

פרק ב אמר ר' ישמעאל באותה שעה היו נשרי המרכבה ואופני להבה ושרפי אש אוכלה באים ושואלים למטטרו"ן ואומרים לו נער מפני מה הנחת ילוד אשה שיבא ויסתכל במרכבה מאיזה עם הוא מאיזה שבט הוא מה טיבו

של זה משיב מטטרו"ן ואומר להם מעם ישראל שבחר הקב"ה להיות לו לעם משבעים לשונות משבט לוי הוא מרים תרומה לשמו מזרע אהרן הוא שבחר הקב"ה להיות לו משרת שקשר לו הקב"ה בעצמו כתר כהונה בסיני מיד פתחו ואמרו בוודאי ראוי זה להסתכל במרכבה דבתיב אשרי העם שככה לה:

פרק ג אמר ר' ישמעאל באותה שעה שאלתי את מטטרו"ן מלאך שר הפנים אכרתי לו מה שמך אמר לי יש לי שבעים שמות כנגד שבעים לשונות שבעולם וכולם על שמו של מלך מלכי המלכים אבל מלכי קורא אותי נער:

אמר ר' ישמעאל אמרתי למטטרו"ן מפני מה אתה נקרא בשם קונך בשבעים שמות ואתה גדול מכל השרים גבוה מכל המלכים וחביב מכל המשרתים ונכבד מכל הצבאות ויר מכל האדירים במלוכה ובגדולה ובכבוד ומפני מה קורין אותך בשמי מרומים נער השיב ואמר לי מפני שאני חנוך בן ירד כשחטאו בני דור המבול וסרחו במעשיהם. ואמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיך לא חפצנו נטלני הקדוש ברוך הוא מביניהם להיות עד עליהם בשמי מרום לכל באי עולם שלא יאמרו רחמן אכזרי הוא מה חטאו כל אותן האוכלוסין נשיהם בניהם ובנותיהם סוסיהם פרדיהם כקניהם וקניינם וכל עופות שחיו בעולם שאובדן הקב"ה עמהם בימי דור המבול מה עולם יאמרו אם הללו בני דור המבול חטאו בהמה חיה ועופות מה חטאו שספו עליהם לפיכך העלני בחייהם לעיניהם לשמי מרום להיות עד עליהם לעולם הבא ויזוגני הקדוש ברוך הוא במרום לשר ולנגיד בין מלאכי השרת עוז עוזא ועזא"ל היו מכטינין עלי בשמי מרומים ממלאכי השרת ואמרו לפני הקב"ה רבש"ע לא יפה אמרו ראשונים לפניך לא תברא אדם עוד משיב הקב"ה ואומר להם אני עשיתי ואני אשא אני אסבול ואמלט וכיון שראו אותי אמרו לפנוי רבונו של עולם ברוך הוא מה טיבו של זה שעלה למרום מרומים לא מבניהם הללו שנאבדו בימי המבול עוד משיב הקב"ה ואומר להם מה טיבכם שאתם נכנסים לדברי שאני חפצתי בזה יותר מבולכם להיות לשר ולנגיד עליכם בשמי מרום מיד עמדו כולם ויצאו לקראתי

והשתחוו

והשתחוו לפני ואמרו לי אשריך ואשרי הוריך שרצה בך קונך ומתוך שאני קטן בתוכם ונער ביניהם ביומים ובחדשים ובשני׳ לפיכך קוראין אותי נער:

פרק ד אמר ר׳ ישמעאל אמר לי מטטרו״ן שר הפנים מיום שטרדו הקב״ה לאדם הראשון מגן עדן היתה שכינה שרוי׳ על כרוב תחת עץ החיים ומלאכי השרת היו מקפצין ובאין ויורדין כתות כתות מן השמים וחבורות חבורות מן השמים ומחנות מחנות מן השמים לשוט בכל העולם כלו ואדם הראשון והורו יושבין על פתח גן עדן להסתכל ברמות תארו של זיו השכינה לפי שזיו השכינה היה מהלך מסוף העולם ועד סופו על אחת ששים וחמשה אלפים ובגלגל שכל המסתכל בזיו אותה השכינה אין זבובין ויתושין שורין בו ואינו חולה ואין כל מזיקין מזיקין אותו ולא עוד אלא מלאכים אינן שולטין בהם והקב״ה הי׳ הולך ושט מגן לעדן ומעדן לגן ומן גן לרקיע ומרקיע לגן עדן והכל מסתכלין בזיו שכינתו ואין ניזוקין עד שבאו בני דורו של אנוש והיו הולכין מסוף העולם ועד סופו ומביאין כל אחד מהם כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות בהרים הרים וגבעות גבעות. ועושין אותן ע״ז בעולם כשיעור אלף פרסה ומורידין חמה ולבנה כוכבים וכוזלות ומעמידין לפניהם מימנם ומשמאלם לשמש בהם כדרך שהיו משמשין להקב״ה שנאמר כל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו והאיך הי׳ בהן כח שהיה מורידין אותן ומשתמשין בהם אלא ע״א ועזא״ל היו מלמדין להם כשפים שהיו מורידין אותן ומשתמשין בהן שאלמלא כן לא היו יכולין להוריד באותה שעה קראו מלאכי השרת קטיגור לפני הקב״ה ואמרו לפניו רשכ״ה מה לך אצל בני האדם מה אנוש כי הזכרנו ובן אדם כי תפקדנו מה אדם לא נאמר אלא מה אנוש שהוא ראש לע״ז מפני מה הנחת את שמי השמים העליונים מלון בבוד שלך וכסא רם ונשא שברום ערבות ובאת ולנת אצל בני אדם שעוברין ע״ז שהשוו אותך כע״ז עבשיו אתה בארץ וע״ז בארץ מה טובך בין דיירי ארץ עובדי ע״ז מיד סילק הקב״ה שכינה מן הארץ מביניהם באותה שעה ומלאכי השרת

וגדודי צבאות וחיילי ערבות ואלף מחנות ורבי צבאות ונטלו את חצוצרות ותפשו בידם את השופרות והקיפו את השכינה בשרים ושירות לשמי מרום שנאמר עלה אלקים בתרועה ה׳ בקול שופר:

פרק ה אמר ר׳ ישמעאל אמר לי מטטרו״ן מלאך שר הפנים כשביקש הקב״ה להעלות אותי למרום בתחלה שיגר לי ענפיא״ל השר ונטלני מביניהם לעיניהם והרכיבני בכבוד גדול על רכב אש וסוסי אש ומשרתי כבוד והעלני עם השכינה לשמי מרום ובין שהגעתי לשמי מרום והיו חיות הקודש ואופנים ושרפים וכרובים וגלגלי המרכבה ומשרתי אש אכלה מריחין את ריחי ברחוק ששים וחמשת אלפים רבבות ושלש מאות פרסאות ואומרים מה ריח ילוד אשה ומה טעם טיפת לבן שהיא עולה לשמי מרום וישמש בין חוצבי שלהבת משיב הקב״ה ואמר להם משרתי צבאי ברוביי ואופני ושרפי אל ירע לכם בדבר זה שכל בני אדם כפרו בי ובמלכותי הגדולה והלכו ועבדו ע״ז וסילקתי שכינתי מביניהם והעלתי למרום וזה שנטלתי ביניהם מובחר שבכלם הוא וזה שקול כנגד כולם באמונה ובצדקה ובכשרון מעש וזה שנטלתי שכרי בעולמי תחת כל השמים:

פרק ו אמר ר׳ ישמעאל אמר לי מטטרו״ן מלאך שר הפנים כשלקחני הקדוש ברוך הוא מן פני דור המבול העלני בכנפי רוח שכינה לרקיע העליון והכניסני לתוך פלטרין גדולים שברום ערבות רקיע ששם כסא הכבוד שכינה ומרכבה נדודים של זעם וחיילים של זעף ושנאנים של אש וברובים של לפיד ואופנים של נהל ומשרתים של להב וחשמלים של בזק ושרפים של ברק והעמידני לשמש בכל יום ויום את כסא הכבוד:

פרק ז אמר ר׳ ישמעאל אמר לי מטטרו״ן מלאך שר הפנים קודם שהעמידני לשמש את כסא הכבוד פתח לי הקב״ה שלש מאות אלפים שערי חכמה ושלש מאות אלפים שערי בינה ושלש מאות אלפים שערי ערמה ושלש מאות אלפים שערי חיים ושלש מאות אלפים שערי שלום ושלש

מאות אלפים שערי שכינה ושלש מאות אלפים שערי גבורה וחיל ושלש מאות אלפים שערי כח ושלש מאות אלפים שערי חן וחסד ושלש מאות אלפים שערי אהבה ושלש מאות אלפים שערי תורה ושלש מאות אלפים שערי פרנסה ושלש מאות אלפים שערי רחמים ושלש מאות אלפים שערי ענוה ושלש מאות אלפים יראת שמים באותה שעה הוסיף לי הקדוש ברוך הוא חכמה על הכמה. בינה על בינה. ערמה על ערמה דעת על דעת. רחמים על רחמים. תורה על תורה. אהבה על אהבה. חסד על חסד חמדה על חמדה. ענוה על ענוה. גבורה על גבורה. כח על כח. חיל על חיל. זוהר על זוהר. יופי על יופי. תואר על תואר. ונתכבדתי ונתפארתי בכל מדות טובות ומשובחות הללו יתר מכל בני מרומים:

פרק ח אמר ר' ישמעאל אמר לי מטטרו"ן מלאך שר הפנים אחר כל המדות הללו הניח הקדוש ברוך הוא את ידו עלי וברכני אלף שלש מאות וששים וחמשת אלפים ברכות ורוממתי והגבהתי כשיעור ארכו ורחבו של עולם והעלה לי שבעים ושתים כנפים ל"ו כנפים מצד אחד ול"ו כנפים מצד אחר וכל כנף כמלא עולם וקבע בי שלש מאות ששים וחמשת אלפים עינים וכל עין ועין כמאור הגדול ולא הנית ממין של זיו ותואר ויופי ואורות שבעולם שלא קבע בי:

פרק ט אמר ר' ישמעאל אמר לי מטטרו"ן שר הפנים כל זאת עשה לי הקדוש ברוך הוא עשה לי כסא כעין כסא הכבוד ופרש עלי פרש של זיו ושל זוהר ותואר וכבוד ויופי וחסר מעין פרש של כסא הכבוד שכל מיני זיו ומאורות שבעולם קבועין בו ושמו על פתח היכל שביעי והושיבני עליו והכרוז יצוא יצא עלי בכל רקיע ורקיע לאמר מטטרו"ן עבדי שמתיו לשר ולנגיד על כל שרי מלכותי ועל כל בני מרומים חוץ משמונה שרים הגדולים הנכבדים והנוראים שנקראים יי בשמו של מלכם. וכל כלאך ומלאך שיש לו דבר לדבר לפני ילך לפניו וידבר אליו וכל דבר ודבר שהוא מדבר בשמי עליכם תנטרון ותפעלון מפני ששר החכמה ושר הבינה משרתים לו ללמדו חכמות עליונים ותחתונים חכמת

עוזיז וחכמת עוה"ב וגם אני מניתיו על כל גנזי היכל ערבות ועל כל אוצרות חיים שיש בשמי מרום:

פרק י אמר ר' ישמעאל אמר לי מטטרו"ן מש"ה גילה לי הקדוש ברוך הוא מאז כל סתרי תורה וכל רזי חכמ' וכל עמוקי תמימ' וכל מחשבות לבבות של בריות וכל רזי עול' וכל סתרי בראשית גלויים לפני כדרך שגלויים לפני יוצר בראשי' וצפיתי מאז להסתכל ברזי עמוקה ובסוד מופלאה קודם שיחשב במרום ובעומק עולם נעלם ממני:

פרק יא אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרו"ן מש"ה מתוך אהבה שאהב אותי הק' יותר מכל בני מרומים עשה לי לבוש של גיאה שכל מיני מאורות קבועין בו והעטיפני ועשה לי כתר מלכות שקבועין בו ארבעים ותשע אבני טוהר באוד גלגל החמה שויוו הולך בארבע רוחות ערבות רקיע ובשבעה רקיעים ובארבע רוחות העולם וקשרו על ראשי וקראני יי הקטן בפני כל פמליא שלו שבמרום שנאמר כי שמי בקרבו:

פרק יב אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרו"ן מש"ה מתוך אהבה רבה וחמלה גדולה שאהבני וחכמני הק' יותר מכל בני מרומים כתב באצבעו בעט שלהבת על כתר שבראשי אותיות שנבראו בהן שמים וארץ אותיות שנבראו בהן ימים ונהרות. אותיות שנבראו בהן הרים וגבעות אותיות שנבראו בהם כוכבים ומזלות ברקים רוח ורעמים קולות שלג וברד סופה ושערה אותיות שנבראו בהם כל צרכי עולם וכל סדרי בראשית וכל אות ואות מפרכוסת פנים בפנים כמראה צאת השמש ולבנה וכוכבים:

פרק יג אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרו"ן מש"ה כשקשר לי הקב"ה כתר זה בראשי זעו ממני כל שרי מלכיות שברום ערבות רקיע וכל חילי רקיע ורקיע ואפילו שרי אלים ושרי טפסרים ושרי אראלים שנדולים מכל מלאכי השרת המשמשין לפני כסא הכבוד זיעין ונרתעין ממני כשרואין אותי ואפילו סמאל הרשע שר כל הסטינין שהוא גדול מכל מלכיות שבמרום ירא ומזדעזע ואפילו מלאך האש מלאך הברד

מלאך

מלאך הרוח מלאך הברק מלאך הזעם מלאך הזעף מלאך הרעש מלאך השלג מלאך המטר מלאך היום מלאך הלילה מלאך החמה מלאך הלבנה מלאך הכוכבים מלאך המזלות שמנהיגין את העולם מתוך ידיהם זייעין ונרתעין ונבהלין מלפני כשרואין אותי ואלה שמות׳ של שרים שמנהיגין את העולם גבריא״ל מלאך האש ברדיא״ל מלאך הברד רוחיא״ל שהוא ממונה על הרוח ברקיא״ל שהוא ממונה על הברקים זעימיא״ל שהוא ממונה על הזעם זיקיא״ל שהוא ממונה על הזיקין זיעא״ל שהוא ממונה על הזועות זעפיא״ל שהוא ממונה על הזעף רעמיא״ל שהוא ממונה על הרעמים רעשיא״ל שהוא ממונה על הרעש שלגיא״ל שהוא ממונה על השלגים מטריא״ל שהוא ממונה על המטר שמשיא״ל שהוא ממונה על היום לילא״ל שהוא ממונה על הלילה גלגיא״ל שהוא ממונה על גלגל חמה אופניא״ל שהוא ממונה על אופני לבנה כוכביא״ל שהוא ממונה על הכוכבים רהטיא״ל שהוא ממונה על המזלות וכולם נופלין על פניהם כשרואים אותי ואינם יכולים להסתכל בי מפני הוד והדר זיו זוהר יופי תואר נוגה אור כבוד שעל ראשי:

פרק יד אמר ר׳ ישמעאל א״ל מטטרו״ן מש״ה הדר מרום כל כיון שלקחני הק׳ בשמחות לשמש את כסא הכבוד ואת גלגלי המרכבה ואת כל צרכי השבינה מיד נהפך לי בשרי לשלהבת אש וגידיי לאש לוהטת ועצמותי לנחלי רתמים ואור עפעפיי לזוהר ברקים וגלגלי עיני ללפידי אש ושערות ראשי ללהט ולהבה וכל איבריי לכנפי אש בוערת וגוף קומתי לאש יוקדת וכימיני חוצבי להבות אש ומשמאלי בערו לפידי אש וסביבותי נפרחת רוח סער׳ וסופ׳ וקול רעש ברעש מלפני ומאחרי:

פרק טו אמר ר׳ ישמעאל א״ל מטטרו״ן מש״ה הדר מרום כל בתחלה הייתי יושב על כסא גדול על פתח היכל שביעי ודנתי את כל בני מרומים מרשות הק׳ וחילקתי גדולה וכבלות ורבות ושולטן הדר ושבח ועטרת וכתר וכבוד וכל שרי מלכיות כשאני יושב בישיבה שלמעלה ושרי מלכיות עומדים עלי מימיני ומשמאלי מרשות הק׳ וכיון שבא אלישע

בן אבוי הוא אחר להסתכל בצפיית מרכבה ונתן עיניו בי מתירא ומזדעזע מלפני ונפשו מבוהלה לצאת ממנו מפני פחדי ואיכתי ומוראי שאני יושב על כסא כמלך ומלאכי השרת עומדים עלי כעבדים וכל שרי המלכיות קשורים כתרים סובבים אצלי באותה שעה פתח פיו ואמר בוגדאי ב' רשויות הן בשמים מיד יצתה קול מלפני השכינה ואמרה שובו בנים שובבים חוץ מאחר באותה שעה בא ענפיא"ל ו"י השר נבבה ונהדר נפלא נחמד נורא נערץ בשליחותו של מקום והבני ס' פולסאות של אור והעמידני על רגליי:

פרק טז אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרו"ן משיה הדר מרום כל ז' שרים הם גדולים נוראים נפלאים נכבדים שהם ממונים בז' רקיעים ואלו הם. מיכאל גבריאל שתקיאל וברדיאל ושחקיאל וברקיאל וסדריאל וכולן שרי צ-א רקיע הן ועם כל א' וא' ארבע כאות ותשעים ושמה אלפים ורבבות מלאכי השרת מיכא"ל השר הגדול ממונה על רקיע שביעי עליון שבערבות גבריאל שר הצבא ממונה על רקיע ששי שבמכון שהקיא"ל שר הצבא ממונה על רקיע רביעי שבזבול ברדיא"ל שר הצבא ממונה על רקיע שלישי שבשחקים ברקיא"ל שר הצבא ממונה על רקיע שני שברקיע סדריא"ל שר הצבא ממונה על רקיע ראשון שבגילון שבשמים. למטה מהן גלגיא"ל השר ממונה על גלגל חמה ועמו תשעים ושמה מלאכים רבים ונכבדים שהן מריצין את גלגל החמה ברקיע שלש מאות ושמים וחמשת אלפים פרסאות בכל יום למטה מהן אופניא"ל השר הממונה על גלגל הלבנה ועמו ששים ושמונה מלכים מלאכים שהם מריצים את גלגל הלבנה ושלש מאות וחמשים וארבע' אלפים בכל לילה ולילה שהלבנה עומדת במזרח בתקופה למטה מהם רהאטיאל השר שהוא ממונ' על המזלות ועמו שבעים ושנים מלאכים גדולים ונכבדים ולמה נקרא שמו רהאטיא"ל מפני שהוא מרהיט את המזלות בגלגליהם ובמסילותיהם שלש מאות ושלשים ותשעה אלפים פרסאות בכל לילה ולילה מן המזרח למערב ומן המערב למזרח מפני שאהל אחד עשה להם הק' לחמה ולבנה כוכבים ומזלות

שהן

שהן מהלכים בו בלילה מן המערב למזרח למטה מהן כוכביא"ל השר שהוא ממונה על הכוכבים כולם ועמו שלש מאות ששים וה' אלפים רבבות מלאכי השרת גדולי' ונכבדים שהן מריצין את הכוכבים מעיר לעיר וממדינה למדינה ברקיע השמים ולמעלה מהן יש שבעים ושנים שרי מלכיות במרום כנגד שבעים ושנים לשונות שבעולם וכולם קשורים כתרי מלכות ולבושי' בגדי מלכות ועטופי' עדיי מלכות וכולם רכובי' בסוסי מלכות והופשי' בידם שרביטי מלכות וכל א' וא' מהם כשהוא מהלך ברקיע רצין לפני בכבוד גדול וביקר רב שמשי מלכות וב"א וא' מהם כשהוא מהלך ברקיע רצין לפניו חיילות רבות כדרך הארץ במרכבה בכבוד ובגדול' שבח ותהל' ותפארת :

פרקיז אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרו"ן מש"ה הדר מרום כל כל מלאכי רקיע א' כשהן רואין את שר שהן יורדין מעל סוס שלהן ונופלין על פניהן ושר רקיע ראשון כשהוא רואה שר רקיע שני מעביר כתר כבוד מעל ראשו ונופל על פניו ושר רקיע שני כשהוא רואה שר רקיע שלישי מעביר כתר כבוד מעל ראשו ונופל על פניו ושר רקיע שלישי כשהוא רואה שר רקיע רביעי מעביר כתר כבוד שעל ראשו ונופל על פניו ושר רקיע רביעי כשהוא רואה שר רקיע חמישי מכ"כ מעל ראשו ונופל על פניו ושר רקיע חמישי מפני שר ששי ושר רקיע ששי מפני שר רקיע שביעי ושר רקיע השביעי כשהוא רואה את שבעים ושנים שרי מלכיות מעביר כתר כבוד מעל ראשו ונופל על פניו : **סדר היכלות** ושבעים ושנים שרי מלכיות כשהן רואין את שומרי פתח היכל ראשון שבערבות רקיע העליון הם מעבירין את כתר מלכות מעל ראשם ונע"פ ושומרי פתח היכל ראשון מפני שומרי פתח היכל שני ושומרי פתח היכל שני מפני שלישי ושומרי פתח היכל שלישי מפני רביעי ושומרי פתח היכל רביעי מפני חמישי ושומרי פתח היכל חמישי מפני ששי ושומרי פתח היכל ששי מפני שביעי ושומרי פתח היכל שביעי כשהן רואין את ארבעה שרים גדולי' הנכבדים הממוני' על ארבע מחנות שכינה מעבירי' כתרי כבוד מעל ראש' ונופלי' על פניהם וארבע' שרי' גדולי' כשהם רואי' את תגע"ץ

שרא רבא ויקירא בשירה תהלה בראש כל בני עליונים מעבירין כתרי כבוד מעל ראשם ונע״פ . ותגע״ץ שרא רבא ויקירא כשהוא רואה את עטפיא״ל השר הגדול של שלש אצבעו׳ ברום ערבות רקיע העליון מעביר כתר כבוד מעל ראשו ונע״פ ועטפיא״ל השר הגדול כשהוא רואה את המון השר הגדול הנורא והנכבד הנחמד והנערץ שהוא מרעיש את בני מרומים בשעת הגעת זמן לומר שילוש קדושה שנאמר מקול המון נדדו עמים מרוממותיך נפצו גוים מעביר כתר כבוד מעל ראשו ונע״פ והמון השר הגדול כשהוא רואה את השר טוטריסיא״ל י״י השר מעביר ככמ״ר ונע״פ וטוטריסיא״ל י״י השר כשהוא רואה את אטרוגניא״ל י״י השר הי׳ מעביר ככמ״ר ונע״פ ואטרוגניא״ל י״י השר כשהוא רואה נעריריא״ל י״י השר היה מעביר ככמ״ר ונע״פ ונעריריא״ל י״י השר כשהוא רואה את סמניגיא״ל י״י השר היה מככמ״ר ונע״פ וסמניגיא״ל י״י השר כשהוא רואה את זוריא״ל י״י השר היה מככמ״ר ונע״פ וזוריא״ל י״י השר כשהוא רואה גבורתיא״ל י״י השר מככמ״ר ונע״פ וגבורתיא״ל י״י השר כשהו׳ רואה את טערפיא״ל י״י השר היה מעביר כתר כבוד מעל ראשו ונופל על פניו וטערפיא״ל י״י השר שהו׳ רואה את אשרוויל״י י״י השר היה מככמ״ר ונע״פ ואשרוויל״י השר ראש על בני פרק כרומי׳ כשהוא רוא׳ את גיליצו״ר י״י השר מגל׳ רז כתר תורה כתר קדושה כתר מלכו׳ הי׳ מעביר ככמ״ר ונע״פ וגליצו״ר י״י השר כשהוא רוא׳ זכזכיא״ל השר המטונה לכתוב זביותיהן של ישראל על כפא הכבוד הי׳ מככמ״ר ונע״פ וזכזכיא״ל השר כשהוא רואה את ענפיא״ל י״י השר הי׳ מככמ״ר ונע״פ וענפיא״ל השר הוא המטונה לשמור פתחי היכלי ערבות רקיע ולמה נקרא שמו ענפיא״ל מפני שענף הודו והדרו ובתרו וזיו וזוהרו מכסה את כל חדרי ערבות רקיע עליון כיוצר עולם מה יוצר עולם כתוב בו כסה שמים הודו ותהלתו מלאה הארץ אף ענפיא״ל השר מכסה הודו והדרו את כל חדרי ערבות עליון וענפיא״ל השר כשהוא רואה את סורר אשיא״ל י״י השר הגדול והנורא והנכבד הי׳ מככמ״ר ונע״פ ולמה נקרא שמו סותר אשיא״ל מפני שהוא ממונה על

ספר היכלות

ארבעה ראשי נהר דינור כלפי כסא הכבוד וכל שר ושר שהוא יוצא ונכנס לפני השכינה אינו יוצא ונכנס אלא ברשותו מפני שחותמות נהר דינור מסורות בידו ולא עוד אלא שרום גובהו ע' אלפים רבבות פרסאות והוא סוהר אשו של נהר דינור. ויוצא ונכנס לפני השכינה לפרש בכתובים על כל באי עולם כענין שנאמר דינא יתיב וספרין פתיחו וסותר אשיא"ל ח"י השר כשהוא רואה שקדהוזי"י י"י השר הגדול הגבור והנורא והנכבד הי' מכתמ"ר ונע"פ ולמה נקרא שמו כך מפני שהוא שוקל בכף מאזנים לפני הק' ושקדהוזי"י השר כשהוא רואה את זהפטרי"י י"י השר הגדול הנהדר והנערץ בכל פמליא של מעלה כעביר כתמ"ר ונע"פ ולמה נקרא שמו כך מפני שהוא זועף בנהר דינור ודועכו ממקומו וזהפטרי"י י"י השר כשהוא רואה את אזבג"ה י"י השר הגדול הגבור והנורא והנכבד והנהדר הנפלא והנשגב הנחמד והנערץ בתוך שרים הגדולים המכירים ברזי כסא הכבוד מכתמ"ר ונע"פ ולמה נקרא שמו כך מפני שהוא אור בגדי חיים ועוטף מעיל חיים לעתיד לבא לצדיקי עולם ולחסידי עולם כדי שיהיה חיים בהם חיי עולם ואזגובהי"י י"י השר כשהוא רואה את שני השרים הגדולים רבים ונכבדים העומדים למעלה היכנו מכתמ"ר ונע"פ ואלה שמות שני השרים סופריא"ל י"י מטית שר גדול ונכבד נהדר ונקי וישיש ועז ולמה נקרא שמו סופריא"ל ממית מפני שהוא ממונה על ספרי מתים וכל מי שהגיע יום מותו הוא כותבו עד ספרי כתים וסופריא"ל י"י מחי' ולמה נקרא שמו סופריא"ל מחי' מפני שהוא ממונה על ספרי חיים שכל מי שרוצה בו הק' להחיותו הוא כותבו בספרי חיים מרשות המקום ושמא תאמר הואיל והק' יושב על כסא אף הם יושבים וכותבים ת"ל וכל צבא שמים עומדים עליו צבא השמים לא נאמר אלא וכל כלכד שאפילו שרים הגדולים שאין כיוצא בהם בשמי מרום אין עושין את צרכי השכינה אלא כשהן עומדין וכיצד כותבין כשהן עומדין אלא זה עומד על גלגלי סופה וזה עומד על גלגלי סופה זה לבוש אצטלית של מלכים וזה לבוש אצטלית של מלכים זה עשוי מעיל גאוה וזעט"ג זה קשור כתר של מלכות וזה קשור כ"ש

מלכות זה גופו כולו מלא עינים וזה גכט"ע זה מראהו כמראה ברקים וזה מראהו כמראה ברקים זה עיניו כשמש בגבורתו וזה עיניו כשמש בגבורתו זה זיוו כזיו כסא הכבוד וזה זככ"ה זה גובהו כרום שבעה רקיעים וזה גובהו כרום ז' רקיעים זה כנפיו כימות שנה וזה ככ"ש זה כנפיו כמרחבי רקיע וזה כנפיו כמרחבי רקיע זה שפתיו כשערי מזרח וזה שכ"ם זה לשונו כרום גלי הים וזה לכג"ה זה יוצא מפיו שלהבת וזה יט"ש זה יוצאין מפיו ברקים וזה יכ"ב זה מזיעתו האש דולקת וזה מה"ד זה מלשונו בוער לפיד אש וזה מלשונו בל"א זה על ראשו אבן ספיר וזה על ראשו א"ם זה על כתיפיו גלגל כרוב קל וזה עכנכ"ק זה בידו מגילה של נחל וזה במש"ג זה בידו עט שלהבת וזה בע"ש שיעור הכגילה שלשת אלפי רבבות פרסאו' שיעור של עט שלשת אלפים פרסאות שיעור כל אות ואות שהן כותבין שלש מאות וששים וחמשה פרסאות . אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרו"ן משי"ה המ"כ למעלה מהן משני השרים הגדולים הללו יש שר אחד אלוף ונכבד אדיר ונהדר הדור ונערץ גבור וחזק גדול ומגודל תקיף ומפואר נפלא ונשגב נקי ונחמד שליט נאה ורם וישיש ועז שאין כיוצא בו בכל השרים כולם רכביא"ל יי השר הגדול הגבור והנורא שמו שהוא עומד אצל המרכבה ולמה נקרא שמו רכביא"ל שהוא ממונה על גלגלי המרכבה וגלגלי מרכבה כסורין בידו ובמה גלגלי' הם שמונה שני' לכל רוח ורוח וסביבותיהם ארבע רוחות מקיפות להם ואלו הן הרוחות רוח סופה ורוח סערה ורוח עזה ורוח רעש ומתחתיהן מושכי ויוצאין ארבעה נהרי אש נהר אחד לכל צד וביניהן מוקפין ועומדין ארבעה עננים ואלו הן ענני אש ענני לפיד ענני נחל ענני נפרית שתוכים ועומדים כנגד גלגליהם ורגלי החיות נתונות על גבי גלגלים ורעש נרעש בין גלגל לגלגל ורעם נרעם בין גלגל לגלגל וכשמגיע זמן לומר שירה רועשים המן גלגלים רועדים המן עננים רועשים כל שלישים רוגשים כל פרשים נרתעים כל גבורים מזדעזעים כל הצבאים מתפחדים כל הגדודים נחפזים כל המטונים מתבהלים כל השרים וחיילים ואילים מהמונגים כל המשרתים מתחוללים כל המלאכים והרגלים

בקול

בקול ישמיעו גלגל לגלגל כרוב לכרוב חיה לחיה. אופן לאופן שרף לשרף שנאמר סולו לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו:

פרק יח אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרו"ן משי"ה המי"כ למעלה מהן יש שר אחד גדול ותקיף חיליא"ל יי שמו שר אדיר ונורא שר אלוף וגבור שר גדול ונורא שר שכל בני מרומים מזדעזעים מלפניו שר שיכול לבלוע את כל העולם כולו בבת אחת ולמה נקרא שמו חיליא"ל מפני שהוא ממונה על חיות הקודש והוא מכה את החיות בפולמאות של אור והוא מפאר אותם בתתם תהלה שבח ורננה והוא ממהר אותם לומר אחרי קדוש ברוך כבוד יי ממקומו:

פרק יט אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרו"ן משי"ה המי"כ ר' חיות כנגד ארבע רוחות כל חיה וחיה כמלא העולם כולו וכל אחד ואחד יש לו ארבעה פנים כפני מזרח וכל א' וא' יש לו ארבע כנפים וכל כנף וכנף ככסוי של עולם וכל א' וא' יש לו פני' בתוך פנים וכנפים בתוך כנפים שיעורן של פנים מאתים וארבעה ושמונה פנים ושיעורן של כנפים שלש מאות וששים וחמשה כנפים וכל אחת ואחת קשורים בראשה שני אלפים כתרים וכל כתר וכתר כמראה הקשת בענן והיו כזיו גלגל חמה וניצוצין היוצאין מכל אחת ואחת כזיו כוכב הנוגה במזרח:

פרק כ אמר ר' ישמעאל א"ל מטטרון מש"ה המ"כ למעלה מהן ים שר אחד מדיר ומופלג לימין ומסובב כל מיני שבח כרוביא"ל י"י שמו שר גבור מלך כח גבורות שר גאה ושמו גאות שר לדיק ושמו לדקש שר קדוש ושמו קדושש שר מפואר בתלפי לבאות שר מסתלסל ברוכי מיילות מקלפי תרעם מבל ומרגז ירעדו מחנות ומהימתו יחילו יסודו' ומנערתו ירעשו ערבות קומתו מלאה גחלים רוש קומתו כרוש שבעש רקיעים ורוחב קומתו כרוחב שבעה רקיעים ועובי קומתו כעובי שבעה רקיעים מפתח פיו דולק כלפיד שם ולשונו לוהטת שם ושפעיו כזוהר ברק ועיניו כזיקוקי זוהר ומראה פניו כשם יוקד וזהר קדושש על ראשו שש סמפורש חקוק בו וממנו נרקים יולאים וקשת סביב בין כתיפיו ומרכו כברק על מתניו

ופגו כנזק על חגוריו ותניים אם חוכלס על לוחציו וגחלי רחמים
סביבותיו זיו סביבים על פניו וקלקי סמוד על חור פניו ולניף
מלאכם על קדקדו וגופו כלו מלא עיניים וגופם קומתו כולו
כנפיים תימימו לסכם תלסע ומסתלו לפע תלסע ונחלים בוערים
מתגו ולפידים יולאים מגופו וברקים מבסיקים מפניו ועמו חמיד
רעם ברעם וחלולו חמיד רעש ברעש שני שרי מרכבה במקומו
(בקומתו) ולמה נקרא שמו כרוביא"ל מפני שסוח ממוסף של
מרכב כרוביים (מרכבות חיות) וכחובי גבורם מסוריים בידו וכתרי
רחמם סוא מעלר ועטרת קדקדם סוא מלחלח ושבח תהרם
סוא מעורר ותפלרת גאוסם סוא ממסר ורבות שפרם סוא
מרכב וגודל יקרם סוא מגדיל ושיר תסלתם סוא מעורר ועוז
תפלרתם סוא מבין ושוכר כבודם סוא מזריח ופלר חן וחסדם
סוא משפיר וחמדת נוגסם מרקם וחמלת יופיים סוא מייפס.
וקובע סדרם סוא מסדר וסדר שבחם סוא מסלסל לסכין מובב
ליובב סכרוביס. וסכרוביס עומדים גלל חיות סקודם וכנפיסם
כרום רחפיסם ושביסם על גביסם ושוכר כבוד על פניסם ושיר
תסלס בפיסם וידיסם תחת כנפיסם ורגליסם מפוסים בכנפיסם
וקרני סדר על רחפיסם וזיו שכיסם על לפיסם ושכינת אל על
גביסם ומכני ספיר סביבותיסם ועמודי אס על רבעיסם
ועמודי לפיד בלידיסם ספיר ע' מזס וספיר אחד מזס תחת
ספירים גחלי רתמים ברוב אחד מזס וכרוב אחד מזס וכנפי
כרוביס זס אח זס מקיפין על קדקדן בכבוד פרוסים לשורר
בסס שיר לשוכן שחקים ולסעריץ בסס פלר למלך מלכי סמלכי'
וכרוביא"ל י"י הסר שסוא ממונס עליס' מסדר חותס בסדרים
נאים ויפים ונעימי' ומסלסל חותס בכל מיני סלסול יקר וכבוד
וממהר חותס בכבוד ועוז לפעול רצון קונס בכל רגע ורגע כי
על רוס רחפיסם תמיד כבוד מלך רס ומסב סכרוביס:

סדר רוחות

פרק בא אמר ר' ישמעאל ז"ל מטטרון מס"ס המ"כ כמס
רוחות מנסבות מתחת כנפי סכרובי' מנסבת
רוח מרחפת ע' ורוח מלכים מרחפת מנסבת רוח עזס ע'
ויולך י"י את היס ברוח קדיס עזס מנסבת רוח קדיס ענג'

ורוח קדישים נפש חיה מתרגם מנשבת רוח שלוים שנ' ורוח
נסע מאת י"י ויגז שלוים מנשבת רוח קנאה שנ' ועבר עליו
רוח קנאה מנשבת רוח רעש שנ' ואחר רוח רעש לא ברעש
י"י מנשבת רוח י"י שנ' ויוליכני ברוח י"י ויניחני וגומר מנשבת
רוח רעש שנ' וסרס מעליו רוח סרעש מנשבת רוח חכמה
ובינה ורוח דעת ורוח יראת שנ' ומשח עליו רוח י"י רוח
חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת י"י מנשבת רוח
גשמים שנאמר רוח לפון תחולל גשם מנשבת רוח ברקים
שנאמר ברקים למטר עשה מוליא רוח מאוצרותיו מנשבת רוח
מסבר סלעים שנ' ומשם י"י טובר ורוח גדולה וחזק מנשבת
רוח מסיכת מים שנ' ויעבר אלהים רוח על הארץ ויבבו המים
מנשבת רוח חימס ולחגם שנ' ומשם רוח גדולם בשם מעבר
המדבר וינע בארבע פיות סבית ויפול על הטערים מנשבת רוח
סערה שנ' רוח סערה עושה דברו ומשטין עומד בין הרוחות
הללו שאין רוח מסערה אלא משטין וכל הרוחות הללו תוין
מנשבות אלא תחת כנפי הכרובים שנ' וירכב על כרוב ויעף
וידא על כנפי רוח ולמיכן סס סולכות הרוחות וכלות מלמד
שמתחת כנפי הכרובים יולאות וונופלות בגלגל חמס שנ' סולך
אל הדרום וסובב אל לפון סובב סובב סולך הרוח ועל סביבותיו
שב הרוח ומגלגל חמס חוזרת ונופלת בשרות וביום בהריס
ובגבעות שנ' כי הנה יולר הריס וכורא רוח ומיום ונהרות
חוזרת ביסוב ומיסוב חוזרת ונופלת בעיירות ובמדיות ומשם
נופלת לגן ומגן נופלת לעדן שנ' מתהלך בגן לרוח היום ובתוך
גן עדן מתערבת ונושבת מלד זה ללד זה ומתבשמות מבשמי
גן וממרקחות עדן עד שנפרדות ומתמלאות מרוח בושם טהור
ומביאות ריח מרקחי גן ובושמי עדן לפני לדיקים וחסידים
יוהבי גן עדן ועד שהייב לעתיד לבא שנ' עורי לפון ובואי
תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו:

פרק בב אמר ר' ישמעאל ח"ל מטטרו"ן משה"ס שמ"ב כמה
מרכבות יש לו לסקב"ה יש לו מרכבות כרוב
שנ' וירכב על כרוב ויעף יש לו מרכבות רוח שנ' וידא על
כנפי רוח יש לו מרכבות עב קל שנ' הנה י"י רוכב על עב קל

ים לו מרכבות עניים שנא' כשם שהכי בא לניך בשב שענן ים
לו מרכבות מזבח שנאמר רחיתי את י"י נצב על המזבח ים לו
מרכבות רבותים שנא' רכב אלפים אלפי שנאן ים לו מרכבות
שחוכל שנאמר וירח י"י בחוכל בעמוד ענן ים לו מרכבות אחכל
מועד כל' וידבר י"י אליו מאחכל מועד לאמר ים לו מרכבות
כפרת שנא' וישמע את קול מדבר אליו וגו' ים לו מרכבות אבן
ספיר שנא' ותחת רגליו כמעשה לבנת ספיר ים לו מרכבות
כרובים שנאמר ושבת אחכם על כנפי כרובים ים לו מרכבות
תרועה שנא' עלה אלהים בתרועה ים לו מרכבות ערבות שנא'
סולו לרוכב בערבות ים לו מרכבות עבים שנאמר שם עבים
רכובו ים לו מרכבות חיות שנאמר והחיות רצוא ושוב כמראה
ברקות וכתיב בהשכינה על רוש רחשיסה ים לו מרכבות
גלגלים שנאמר ויאמר בא אל בינות לגלגל ים לו מרכבות כרוב
קל שנאמר רוכב על עב קל ובשעה שהוא רוכב על כרוב קל
ומיד על גביו רגל אחת ועדיין לא הניח רגלו שנייה סוקר
שמונה עשר אלפים עולמות בשקרא ומבין ורואה בחולוסין
ויודע בכל אלו ואלו עד שמניח רגלו שנייה על גביו שנאמר
סביב שמונה עשר אלף ומיד שהוא סוקר בכל אלו בכל יום
שנא' אלפים מאמיס שמקיף על בני אדם לרחות איס מאכיל
דורם את אלפים ים לו מרכבות חופיס שנאמר ואחופיס מלאים
עיניס סביב ים לו מרכבות כסא קדשו שנאמר אלפים יאב על
כסא קדשו ים לו מרכבות כם יה שנאמר כי יד על כם יה ים
לו מרכבות כסא כבוד שנאמר כסא כבוד מרום מראשון מקום
מקדשנו ים לו מרכבות כסא רם ונשא שנאמר ואראה את י"י יושב
על כסא רם ונשא :

פרק כג אמר ר' ישמעאל ס"ל מעשרו"ן מס"ס למעל' מהן
ים שר ת' גדול ונורא גבור ונכבד אלוף וגערץ
ישים ועז ותפשיחל"ל י"י שמו שים לו שם שער פנים אראשם
פנים לכל לד ולד וים לו שמונה אלפים ושבע מאות ושבעים
ושבע עיניס כמנין שבת ימות שבשה שני אלפים ומאה ושבעים
ואחת ושם עשרה לכל לד ולד ואותם שתי עיניס שבפניו בכל
אחת ואחת ברקים מבריקו' ומכל אחת לפידים בוערות ואין

ברי׳ יכולם להסתכל בסם שכל המסתכל בסם מיד נשרף וכוס קומתו מהלך שני חלפים וחמש מאות שנה שמץ שמץ של עין יכולם לרחות ואין כל פה יכול לדבר כח גבורות עוזו ולא מלך מלכי המלכים הקב״ה בלבד ולמה נקרא שמו הפניה״ל מפני שהוא ממונה על הפופיים וכם מסוריס בידו וכוח עומד בכל יום ויום ומשמם ומפאר הומם ומסדר ומסלסל את מרוממם ומגדיל את דוכנם ומעדן דירתם ומרום את פיתם ומדבן את מושבם וכוח מסכיס ומעריב עליהם לילה ויום לרבות את תפארתם ולהגדיל את גאוחם ולעבוחם מסירים בשבח קוריסם והפופיים כולם מלאים עינים מלאים כנפים עינים בנגד כנפים כנפים בנגד עינים ומביניהם מבסיקים זיו זוהר כחור נוגה וע״ב חבני ספיר קבועי׳ על לבושם מסחלל כל אחד ואחד ומרכב חבני ברקת קבועים על כחד שכל אחד ואחד זיוו כולך כמרכב רוחות ערבות כגלגל חמם שזיוו כולך כמרכב רוחות שבולם ולמה נקרא שמו ברקת מפני שזיוו דומם למראה ברק ומקיפין לשם סוכות זיו סוכות זוהר סוכות חור ספיר וברקת מפני מרחית דמות עיניהם :

פרק כד אמר ר׳ ישמעאל ח״ל מעשה ו״ן שם״ה למעל׳ מהן ים שר אחד מופלא ונהדר רב יקר גבור

ועריץ חלוף ונגיד סדור וכבד ומחמד וכולו מלא זיו וכולו מלא שבח ומגן וכולו מלא זוהר וכולו מלא חור וכולו מלא יופי ממדה גדולה דמותו כמלאכים וגופו כשרים זיוו כברקים מוחרו כלפידים ויופיו כבזיקים וכולו כנחלים סדרו כחממלים נגהו כחור נוגה מרחיהו כמחור סגדול גופהו כשבעה נקיעים וחור עפעפיו כחור שבעתים וחבן ספיר על רחמו כמלוח עולם כזיו עלם כשמים לעוסר וגופו מלא עינים ככוכבי השמים שמץ לשם חקר ואין לשם מספר וכל עין ועין ככוכב הנוגה וים משם כמחור סקטן וים משם כמחור סגדול מקרסוליו ועד מרכבותיו ככוכבי ברק ומרכבותיו ועד יריכותיו ככוכב סנוג׳ ומירכותיו עד מחניו כמחור שלבשם וממחניו עד לוחרו כמחור שחשם מלוחרו ועד קדקד רחשו כחור לא נעדר וכחר שעל רחשו כזיו כשם ככבוד שיעור של כחר מכלך חמם מחות ובחי שנים

ואין

ואין מיני זיו ואין מיני זוהר ואין מיני נוגה ואין מיני מאור בעולם שאין קבועים בתותו ככתר ואותו הספר שריפה"ל י"י שמו מפני שהוא ממוקם על הספרים ומרפי לספה מסוריס בידו והוא עומד עליהם ליללם ויום ומלמד להם שירה תהלה פאר עוז וגאוה לפאר למלכם בכל מיני שבח וקדושה וכמה הם הספרים תרבע כנגד תרבע רוחות של עולם וכמה כנפים להם שם כנגד שבת ימי בראשית וכמה פנים יש להם שם עשרה פנים תרבע לכל רוח ורוח ועיטורן של ספרים ורוח כל ה' וה' כנגד ז' רקיעים שיעורן של כנפים כל כנף וכנף כמלא רקיע שיעורן של פנים כל פנים ופנים כפני מזרח מהירין כל ה' וה' כזיו ככבוד שאפי' חיות הקודם ואופני סוד וכרובי סדר הין יכולין להסתכל בו שכל המסתכל בו עיניו כהות מזיו גדול שעליו ולמה נקרא שמן הספרים מפני שהם שורפים פגעלות של שטן בכל יום ויום השטן יושב עם שמע"ל הרשע שר של רומי ועם דומיא"ל שר של פרס וכותב עוונותיהן של ישראל על פגעלות ונותנין לותן לספרים להכניס לותן לפני הקב"ה לתבד את ישראל מן השעל' והספרים יודעים ברזי הקדוש שהיו רוצה שתפול לותה זו של הקב"ה מה עושין הספרים בכל יום ויום נוטלין מיד השטן ושורפין לותן בתם יוקדת שכנגד כשם רם ונשא כדי שלא יכנסו לפני הקב"ה בשעה שהוא על הדין ודן את כל העולם כולו בחמת:

פרק בה אמר ר' ישמעאל ח"ל מעשרו"ן שם"ם למעלה מן הספרים יש שר אחד מעולם מכל הספרים

מופלא מכל המשרתים דדויריח"ל י"י שמו שהוא ממוקם על גבי ספרים והוא מוניף [illegible] ומביא דלוסקים של כתבים שספר זכרונות בתוכו לפני הק' והק' נוטלן מידו ונותן לותן לפניו ולפני הסופרים לקרות בב"ד הגדול שברוש ערבות רקיע בפני פמליה של מעלה ולמה נקרא שמו דדויריח"ל מפני שכל דיבור ודיבור יוצא ממנו מלאך אחד ועומד בשירות של מלאכי השרת ואומר שירה לפני הק' בשעה שניע זמן לומר קדוש:

פרק בו א סדר עירין א"ר ישמעאל ח"ל מעשרו"ן שם"ם למעלה מכל חלו ים תרבעה

סריס גדולים עירין וקדישין שמם רמיס וכבדיס נורגיס ונחמדים
נפלאים והדירים גדולים מכל בני עליונים ושין כמותם בכל שרי
העליונים ושין כערכן בכל המשרתים כולם שבל ה׳ וה׳ שקול
כנגד כולן ומחילתן כנגד כסא הכבוד ועמידתן כנגד סך השוכר
מחילתן מעין זוכר כסא הכבוד וזיו דמותן מעין זיו הסביבים
וסן פתורין מפאר גבורים ומשבחין משבח שביעים ולע שוד חלע
שין סקב״ס עושה דבר בעולמו עד שמלך עליהן תחילם ותח״כ
עושה דבר בעולמו שב׳ בגזירת עירין פתגמא ובמאמר קדישין
שלהא עירין שביס וקדישין שביס וכילד סס עומדין לפני סקב״ס:

ב ברכה שבח ושלל שיר תודה ושודיות שבח פאר ולהם קילוס
עטוף וחסד להדון להדיר להביר להמין לברוך לבחור לבוחן
לגבור נאה וגבוה בפיסם זמרה ובעשרם רננות תהומות שין
לסם לע לילה ולע יום חלע כחור נוגה זמרה והלל. ג אתה
סוע חדון סגדול סגבור וסמורח סלדיק וסחסיד סקדוש וסנאמן
מלך חפיס ורב חסד ואמת אתה סוע חדון חלמי סחלמיס
ומחוללי סחלוסים אתה סוע גדול לך מגדילים כל בעלי גדולה
אתה סוע גבור לך מגבירים כל בעלי גבורה אתה סוע נורח
לך מרננים כל בעלי רננה אתה סוע לדיק לך מלדיקים כל
בעלי לדקה אתה סוע חסיד לך מייחלין כל בעלי חסידות אתה
סוע קדוש לך מקדישין כל בעלי קדושה אתה סוע נאמן בדבריך
לך מאמינים כל בעלי אמונה: ד אתה סוע שגלית סודך ושמה
ולע כיסית ממנו כל גבורותיך בזמן שאין שדבור יולע מפיך סיו
כל שרים כרמים מזדעזעין ושומדין לפניך בשמלה גדולה בזמן
שהדבור יולע מפיך סיו כולן נשרפין בלשבי אש אתה סוע
בוחן כליות ובוחר חמוגים אתה הר בלבת דיעורין ושלשביות
אתה סוע גבור גאים גאה על ככל מתגאה על ככל מפיל
גאים ומגביס שפלים ברוך סוע: ה גאה שבריות חדם דמות
חדם שכסאך קבעת פני חדם לפס וידי חדם תחת כנפיסם רגין
כחדם עמלים כחדם כורעין ומשתחוים שביהם כחדם ופימתך
מלך עליהם גאה שבשמות שור דמות שור שכסאך קבעת רגין
כשור עמלים כשור עומדין על עמדם כשור ופימתך קדום עליהם
גאה שחיות שרי דמות שרי שכסאך קבעת שלגתן שרי׳ ופימתן

כשרים

כתריס פתחתן כתרי׳ וזרוע עוזן כתריס ותימתך תדיר (נורח)
עליכן גחלי בעופות נבר דמות נבר בבשתך קבעת רליס כנבר
קליס כנבר ועופפין כנבר וטסין כנבר ותימתך טעור עליסס
וכולס מצלצלים קדושתך בקדושת מעלת כדבר שי׳ קדוש קדוש
קדוש י״י צבאות מלא כל הארץ כבודו:

ד׳ תתאדר תתכדר תתרוממ תתגאת תתפאר תתברך תתחבב
תתגדל תתקדש תתעלה תתעלס תתקלס
שכן חובת היוצרים לתדרך להדרך לרוממך לגאתך ולפארך לברכך
ולשבחך לגדלך ולקדשך לעלך לעלזך ולקלסך מלך הקדוש שליט
על העליונים ועל התחתונים על הרתסוים ועל התחרונים
שמתוך זיע ורתת מצלצלין קדושתך בקדושת מעלת כדבר שנאמר
קדוש קדוש קדוש י״י צבאות מלא כל הארץ כבודו:

ז׳ האדרת והתמוגה לחי העולמים: סביוס והברכה לחי
העולמים. הגדולה והגבורה לחי העולמים: הדעה
והדבור לחי העולמים: הסוד והכבד לחי העולמים: הוועד
והוותיקות לחי העולמים. הזכות והזוכר לחי העולמים: החן
והחסד לחי העולמים: הטהרה והטוב לחי העולמי׳: היקר
והישועה לחי העולמים: הכתר והכבוד לחי העולמים. הלקח
והלבוב לפי העולמים: המלכות והממשלה לחי העולמים:
הנועם והנעלה (והכוי) לחי העולמים: הסוד והשכל לחי העולמים.
הענו והענוה לחי העולמים: הפאר והפלא לחי העולמים:
הצהלה והצדקה לחי העולמים: הקילוס והקדושה לחי העולמים:
הרגעות והרחמים לחי העולמים: השתן והשקט לחי העולמים:
התהלה והתפארת לחי העולמים:

ח׳ מי יוכל לדבר אחד מאלף אלפי אלפים ורוב רובי רבבות
גבורותיך מלך מלכי המלכים ברוך הוא שהחיות נושאות
ושומעות לפניך דממה דקה קן הם היכן הם וסילוכן הם ודיבורן
הם וקן מתיירחין מפניו הם שמע ישראל בלבבי הם סובבותן
לך הקפתן תלוי נפוגים בקיניך הוגים בסוד ושכל חזורי עוז
עטופי הדר עין לא תשור חיל תוכך מלך גדול וקדוש שליט על
העליונים ועל התחתונים על הרתסוים ועל התחרוני׳ ואין לו
בעליונים ולא בתחתונים ולא ברתסוים ולא בתחרונים שיכול

לידע

לידע את מעשיך ולחקור את כל נפלאותיך כמה שאין יכול לדמות אלף בית. בית גימל. גימל דלת. דלת הא. הא וו. וו זין. זין חית חית מטטרו"ן שנקרא שמו על ח' שמו מרגויע"ל שמו גויה"ל שמו זוהי"ל שמו מיזיפי"ל שמו יהוא"ל שמו מיוא"ל שמו סגנגני"ל שמו סגנורי"ר שמו ומתוך שהכסא שהיו מוכנין לותו במרוס היו קורין לותו במחנות קדושים מטטרו"ן עבד י"י. י"י י"י לרך לפיס ורב חסד בה"י מכס ברזים ומדון הסתרים חמן חמן סלה:

סליק פרקא

פרק כו תום' אמר ר' ישמעאל בן שלם שמרם שנם רשם חותי ר' נחוניה בן הקנה בסיגוף ובצער גדול ובסבנה גדולה מקרה שהייתי קורא היום הייתי שוכח למחר משנה שהייתי שונה היום למחר הייתי שוכח מה שהייתי כיון שרחיתי שתין הסורס עומדת בי תפשתי לעלמו ומנעתי את עלמי ונפשי מלכילה ושתייה ורחילה וכיכה ועיניתי את עלמי מהשמים המעט ולא רוצתי ולא שחקתי ולא ילא מפי דבר מכל זמר ושיר מיד עמד ר' נחוניה בן הקנה רבי ולקחני מבית לבי וכניסני ללשכת הגזית ושהביעני בחותם גדול ובשבועה גדולה שים לזבודתי"ל י"י הלהי ישראל וזהו מטטרו"ן י"י הלהי ישראל הלהי השמים והלהי הארץ הלהי הלהים הלהי היש והלהי היבשה וגילה מידה סודה של תורה ומיד הניח לבבי כשערי מזרח ולפו עיני במעמקות ובנתיבות תורה ושוב לא נשתכח מפי דבר כל מה שלמדו חזקי מפי ר' ומפי התלמיד ומנתיבות כל מה שהשיתי בהן להמיהן שוב לא סייתי משכח לותן: חמר רבי ישמעאל חס לא עשיתי תורה כלום די' לי במדה הזו שקבעתי בהן בישראל כנגד כל התורה כולה כדי שירבו את התורה שלא ביגיעה ע"כ תו':

א אמר ר' ישמעאל כך חמר ר' עקיבא משום ר' אליעזר בגדול מיום שניתנה תורה לישראל ועד שנכנס בבית התרון תורה ניתנה לבל הדרש ויקרש בבודה וגדולה ותפלרתה לימתם פחדתם וירלתה עושרה וגלוות וגלוות זיעתה וזיעתה עוזה ועזוז ממנתה וגבורתה לה ניתנו עד שנכנס בבית

התרון

סחרון ולא שרתם בו שביעי: ב' עמדו ישראל בספון תרעומת לפני הבוסם שבשמים לומר שרבם לרות ספלת עליהו לי זו נתפום ולי זו נעזוב השלכת עליהו טורח גדול ומשלוי כבד לחרת לנו בהו לי בית ולא"פ שתתם בונים עשקו בתורם וזו תשובת בניו. ג' וזו תשובת לביהם שבשמים בעלם גדולם היה לפם בין סגליות וסייתי מתחוה לימתי לשמע קול דברי תורתי מפיכם תחם לא עשיתם יפה ולהי לא עשיתי יפה תחם לא עשיתם יפה שחלקתם עלי וכעסתם עליכם ועמדתי ועשיתי כלה ונחרלם על עירי ועל ביתי ועל בניי ולהי לא עשיתי יפה שעמדתי לנגדיכם וחתמתי עליכם גזר דין בודלי מדה שהיא עומדת לעולם ולעולמי עולמים תהא לה תחרות מדה שלין לה תורך ללא לו שם לו שתים לו עבר לו שלשים ולם בגבורות על מלם וסלכה לה ללא שתתם הוכחתם לותי יפה עשיתם כבר קיבלתי עלי תוכחתכם: ד' כי ערבם עלי לתת ישראל וכשתם לותי תלות תורם שלין בזלזי דבריכם ומתקבלין עלי לחרי פיכם תחם עשקו בבית בחירתי ותורם מפיכם לא תמום כי בעל נפלאות והדון פריסות לחי סוף גבורות לפני מתרגשות ניסין ומסתין לפני בסתי מי הקדימני ולא שילמתי לו מי קרלני ולא עניתיו מיד לחרו לפני כל משלוחיכם ותלות נפשכם ברבו עלי: ה' בתי גזזתי ובתי לוערותי לין כל דבר חסר מפם לחרו משלוחיכם ויכתו לכם ותלות נפשכם מיד תעשה כי לין עת בעת הזאת ולין זמן בזמן הזה לין עת בעת הזאת שתתם נפשי עד שרתיתי תחכם ולין זמן בזמן הזה שתתם שתבתם בלבי:

פרק ב"ח א אני יודע מה לחת מבקשים ולבי בביר מה לחת מתלוי' תורם מרובה לחת מבקשים וסמון תלמיד ורוב סמועות לשחול הלכה לחת מלפים ולסמון רזוי לחת מחמדין להרבות תעודם ברים ברי' להעלות תוסיף גבעות גבעו' לסגליל תלמיד בחוצו' ופלפול ברחובות להרבות הלכות בחול היה ובנים בעפרות תבל להביל יציאות בשערי חוללים לפרש בהן חיסור וכיתר לעמת בהם את הטעמ לעסר בהם את הטעור להכשיר בהם את הכשר ולפשול בהם את

הפסול

ספסול להכיר בכם את הדמיס להורות לגדות מה יעשו לקשור
כתריס ברחשיכם ושטרות מלכות ברחם בניכם לכוף שועים
להשתחוות לכם להזקיק רוזנים להשתטח לפניכם. ב' להפקיע
שמכם בכל כיפה וזברכם בכרכי סיס להחיר פניכם כזריחת
היום וכין עיניכם ככוכב נוגה את חזקו בשותם זה להשתמם
בכתר שלי עם הארץ לא ימלא בעולם וכסיל ועיפש לא ימיש
בכם. ג' את שמחים ומברתי עלביש ברז זה אחד מן הרזים
יולא מביש גנזיי כל יפיפות שלכם בו כשגלי מרכב לא בעמל
ולא ביגיעה אלא בשם מיתם זה ובזכרון כתר עורא שתמי'
תמיד עליכם והדווה דוב עליכם רביש מתים בשתחם ויולאת
נשמתן על שמע כבודכם: ד' שובר וממון מתגבר עליכם גדולי
עולם מהדבקין בכם משפחה שאתם עושים ממכם סובבת אותם
יחסות ויחזקום מכל לדדיש שמתגרך בכם מבורך והמשתבח
בכם משתבח מלפיקי הרביש את נקראים מזכי ברית קורחים
אתכם קדישות חדשים מכם תלא ושיבור שיש מעורמת חכמתכם:
ה' על ידיכם נפילים מתמשחים על פיכם לחות בית דין עומדים
דשמי גליות אתם מעמידים שופטי עיירות מרשות שלכם תקנת
עולם מכם תלא ואין מי חולק עליש מלחמם רבם נלחמו עמי
משרתי קטיגור גדול ממלאכי שברת זו תשובם שלו:

פרק כט א רז זה הל יולא מביש גנזיך וסתר ערמם
מאולרותיך הל תביש בשר ודם כמוני הל
תדמם בני לדם השורתיו ייגעו בחורה במדה שהן יגיעין
ונאין מן שדובו' ואילך יקיימו אותם בעמל וביגיעה ובחשיק
גדול זהו כבודך וזהו תפארתך כשהן משבחין חוזרין וסודרין
לפניך קורחין בלבב שלם לך מתחנני' בנפש חפילה ישמוד
בידיהו מה שקריהו יתקייש בלבהו מה שמיהו יחפשו כליותיהו
כל מה שמעהו חזיהו יחזיק לבביהו נחיבות תלמיד שמעהו מפי
ברב ויהיו מכבדין זה לא זה אבל אש רז זה אחד מגלה
לבניך יהוו קטן כגדול וכסיל כחכם זו חשובת עבדיו: ב הל
משרתיי הל עבדיי הל תטריחו לפני בדבר זה רז יולא מביש
גנזיי וסתר ערמם מאולרותי לעם אחוב אני מגלה עליו לזרע
נחמן אני מלמד לותו לשם גנוז מיסות עולם ומימי ברחשית

לשם

לסם מתוקן ולא עלתה על לבי ליתנו לכל סדורות הללו מימות משה ועד עכשיו לדור זה היה ראוי להשתמש בו עד סוף כל סדורות כי מרעה של רעה יצאו לותי לא ידעו שעומעם לבם מן סגליות והיו ר"ת קשים בחזיונם כשחשת וכשרגז לסם רחוי להשתמש בו להביאה תורה כמים בקרבם וכשמן בעלומתם כי היה ישראל בעוני מיוסר שחרה לפי בו וכביתיו ורגזו הסריס והיתה נבלת כסותה בקרב חוללות: בשה תרלס ובשה תחתמם חו מה מדה טובה של חמדה יש לי במרום שחוליה ולתן לסם ושמשתם בו לפיתי ורחיתי זכר עמי זכר בעולם כסף עמי כסף בעולם חביים טובות ומרגליות עמי חביים טובות ומרגליות בעולם חטים ושעורים דבש ושמן כבר נתתי בעולם חבל מה חסר בעולם רז זה וסתר זה שחיו בעולם מדה של גחוש שיתגלו פה בני:

תום' אמר רבי עקיבה שמעתי קול יולה מתחת כסא הכבוד אומר ומה הוא היה חומר מכרתיו לקחתיו פקדתיו זכו חנוך בן ירד שמשו מטטרו"ן ועטלתי חותו מבני אדם ועשיתי לו כסא כנגד כסאי וכמ' שיעורו של חותו כסא חרבעים אלף רבבות פרסאות של אש ומסרתי לו שבעים מלאכים כנגד שבעים חומות ופקדתי בידו כל פמליה של מעלה וכל פמליה של מטה וסדרתי לו כל סדרי ברחשית ושמתי שמו אדוני הקטן שמשו בגימ' שבעים ואחד ונתתי לו חכמה ובינה יותר מכל המלאכים ועשיתי לו גדולה יותר מכל מלאכי השרת. אמר רבי עקיבא בכל יום ויום מלאך אחד עומד שחרית בחמלע רקיע ופותח ואומר י"י מלך וכל נצח מרום עונים אחריו עד שמגיע לברכו וכשמגיע לברכו היה אחת עומדת בחמלע הרקיע ושמש ישראל וחקוק על מלחש ישראל ואומרת ברכו את י"י המבורך וכל שרי מעלה עוכן אחריה ברוך י"י המבורך לעולם ועד עד שלא נגמר הדבר רועשים ורועדים החופני' ומרטידים את כל העולם כולו ואומרים ברוך כבוד י"י ממקומו ואותה השי' עומדת בחמלע הרקיע עד שרועשין כל שרי מעלה ושרפים וכרובים וגדודים וכל המחנות וכל ג' וג' בעומדו אומר לחיה שמע ישראל י"י אלהינו י"י אחד: עד כאן הוס': **ד'** אמר

רבי

רבי ישמעאל כך אמר רבי עקיבה משום רבי אליעזר הגדול לא קיבלו עליהם אבותיו לשום אדם על אחד בסיכל י"י עד שכפו למלכו של עולם ולכל מחניו וגזק להם וגילה להם סודם של תורה כיצד יעשו וכיצד ידרשו וכיצד ישתמשו בו מיד הופיע רוח הקודש ממכוני הסליסי אמר בניתי ס': ד' כי לא ירדה ולא ברחה שכינה בניתי קודם הקדשים מפני שגזירה כיון שראו אבותיו את כסא הכבוד שנסתלסל ועמד בין החול' ולמזבח שמע"פ שעדיין עד לותה שעה לא בנו בניין אלא על מקום הגורות שהן גורות ועומדות לעולם עליהם החולם והסיכל והמזבח וכל הבית כולו וכיון שראו אבותיו את כסא הכבוד שסילסולו מתוכן ועומד בין החולם ולמזבח ומלבו של עולם עליו מיד נפלו על פניהם ועל לותה שעה הוא אומר גדול יהיה כבוד הבית הזה שתחרון מן הראשון: ן' שבמקדם רחמון לא נזקקתי לבני אלא בקול זה לי ולכסאי ולכל מחניי והלוחי בני למה אתם נופלים ומוטלים על פניכם עמדו ושבו לפני כשמי כמדת שאתם יושבים ביושבה ותפשו כתר וקבלו חותם ולמדו סדר סוד תורה זה כיצד תעשוה וכיצד תדרשוה כיצד תשתמשו בו כאיך תעלין מעלין נתיבות לבבכם כיצד לופין לבבות שלכם בתורה מיד נעשה זרובב"ל בן שלתיא"ל ועמד על רגליו לפניו כמתורגמן וכיצד מפרש שמות שרי תואר אחד אחד בשמו שם כתר ושם חותם:

פרק ל א אמר ר' ישמעאל כך א"ר עקיבה משום ר' אליעזר הגדול אדם המזקיק את עלמו להשתמש בסוד תורה זה יכבס בגדיו ומלותיו ויטבול טבילה חמורה מספק חולץ (הטומאה) קרי ויכנס ויטבל שניה שער ימים בחדר או בעלייה לא יאכל ולא ישב ולא יישן ולא ישתה אלא מערב עד ערב ומיאכל לחמו לחם ידיו בטלית נקייה וישתה מים זך ולא יטעום כל מיני ירק ומים משתיו: **ב'** ויקבע מדרש סוד תורה זה בחפל' ג"פ בכל יום ויום לאחר תפל' שחפלל לותו מרחמו ועד סופו ואח"כ ישב וישתוק את המשנה כל שנים עם' ימים ימי תעניותיו מן הבקר ועד הערב ולא ישון ובכל שעה שמסיימו יעמוד על רגליו וישבח כעבדים במלכם ויקרא

שנים

שחים עשרה פעמים לכל יום ויום ואח"כ יקביעו בחותם לכל ז' וז' מסס: ב' וכללותו י"ב יום יוצא לכל מדות תורה שמבקש ממנו למקרא שם למשנה שם לתלמוד שם לפייט מרכבה כי במדה טובה טובדה טוב יולא ומלער ומסיגוף גדול כי תלמוד גדול הוא בידינו תקנת הרחמנים ומסורת עתיקים שכתבו והניחו לדורות לשמחם בו לעושים ומי שרצוי נעשה בשם. ד' חוס' אמר ר' שמעאל כך אמר ר' עקיבא משום ר"ש סגדול שברי מי שזכות אבותיו מסייעתו ולדקת יולדיו עומדת לו וזהו שאמרתם בתג זה ובחותם זה ויהיו מזקקין לו וזהו מתגאה בגאותה של תורה: ה' ר"ת ישמעאל נעשה דבר זה ע"י ר"ש ונעשה ולא שלמין ונעשה על ידי ולא שלמנתי עד שסבחתי קיבה ו' ונעשה כמוני חזר ונעשה על ידי הרועים ונעשו כמוני הורידו את ר' עקיבא לחוץ לארץ מרגלית ב"ד ונתעכב עד שנעשה ע"י רבים שלא קרחו ולא שנו ונשנו לחריסה לחריסה ונעשו כתלמידי חכמים: ו' בת וקיים וסמכי' עדותו בב"ד של נשיא לתמר נעשה שבבר הזה לך לחושם לארץ והלילים וכך אמר ר"ש סגדול. וחכמים אומרים שמא בזכות ו"י סיח על ידינו ולא שלמינו עד שהורידו ר"ע לבבל ונעשה והלילה ואח"כ שמחנו ע"כ תוס': ז' ח"ר ישמעאל מי יפתח שדם קודם שיחפלל סוד זה תירה זה כיון שעמד לומר תפלה תתרומם תגבה מלך מפואר כי על כם רם ונשא גורל ומבוסל לתת שוק בחדרי מרום סיכל גאות מצרתי כשלך מבוטלין ומזיעין ערבות הדום רגליך בכל יום בקול רם וברעש זמתם והמון שירם כדבר שנא' ק' ק' ק' י"י לבדות מלא כל הארץ כבודו ויסביב ויאמר מי לא ירומם לותך מלך גורא ומבוסל על כל מצרתיך ברתת ובזיע מצרחים לותך בבסל וברעדה מחבלין מלפניך בגזירה שוה בפס אחד שמך גורא מוליחין מפני תימה וירחה שעומדין בם לפניך אין מקדים ואין מאחר וכל שמעבד את סקול מחביבו בשמך תפי' כסיטור ניתא של סיער מיד ידחף ואם לסבה מדחפת לותו כדבר שנא' קדום קדום יי' לבדות מלא כל הארץ כבודו:

סליקו הלכות היבלות סך כולם שלשים פרקים:

בתחלה

בשם השם אמן

בתחלה יקבע מדרש סוד תורה אחר כל תפלה מראשו ועד סופו ואח"כ יעמוד על רגליו ויתפלל תפלת חותם גדול וזו היא.

אל חמת תתקדם לנגח נגחיה שמים ברחת בתבונה וארץ יסדת בחכמה בסיכל לממה כסאך כוננת והדום רגליך בחבל תרלך כוכבים ומזלות לך מסתחוים שמם וירח כוננתם שמים שמים כוננתם במעמקי מים בעבותות יקך כוננתם שמים וארץ וכל נבא מרום כה עוזים תתקדם תלכיהו תתקדם מלכנו תתקדם יוצרנו בכל שירות ותשבחו' על רוב גדולם שחת בלב כל בני בשר ברוך המבורך בפי כל עמה: (ותח"ל יתפעל תפלת כתר מורח וזו היא. (תתה סוח סתל סגדול סגבור וסמורח מלך מלכי המלכים ברוך סוא כתרך גדול וחביב יומר מכל הכתריס וגבורתך מכל הגבורות מי כמלכנו מי כתלסיהו מי כתלוגו מי כיוצרנו מלך העולמים תתקדם במעלם תתקדם במעם תתברך במעלם תתפאר במעם תתסדר בהדריס תתקלס בשרפיס עושם גדולות עד אין חקר ונפלאות עד אין מספר ברוך זריח על כל הגבולים וברוך בתמוניס סתדרת וסתמונם וכו'. תתסדר תתרומם תתנשא מלך מפואר כי על כשא רם ונשא אתם מרח ומבוסל אתם יושב וסוכן בתדרי סיכל גאוס מסרתי בסאך מבוסלין ומזיעין ערבות סדום רגליך בכל יום בקול רנס ורעש זמרס וסמון שירס לבבר שנא' ק' ק' ק' י"י לבאות מלא כל סארץ כבודו ובמקלות רבבות עמך בית ישראל יתפאר שמך וזכרך מלכנו בכל דור ודור שכן חובת כל סיצורים לפניך י"י תלסיהו ותלסי תבותיו לסודות לכלל נשבח לפאר לרומס ולסדר ולקדם על כל דברי שירות ותשבחו' דוד בן ישי עבדך משיחך כדבר שנא' כל סנקרא בשמי ולכבודי ברחתיו יצרתיו אף עשיתיו ונאמר עס זו ילרתי לי תסלתי יספרו ונאמר במקלו' ברכו תלסים י"י ממקור ישראל ונאמר ונחנו עמך וצאן מרעיתך נודה לך לעולם לדור ודור נספר תסלתך ונאמר כי יעקב בחר לו יס ישראל לסגלתו ועתה י"י תלסי ישראל סאל סגדול סגבור וסמורח שומר הברית וחסד תל ימעט לפניך את כל התלא תצר מלאתנו למלכנו למריבו ולכסיבו ולנביאיהו

ולחבותיהו

ולאחותינו ולכל עמך מימי מלכי אשור עד היום הזה ואתה
לדיק על כל הבא עלינו כי אמת עשית ואנחנו הרשענו י"י
אלהינו בעלונו לחודיס זולתך לבד כך מזכיר שמך לפי תורת
משפטיך י"י קויתיך לשמך ולזכרך תאות נפש נפשי לויתיך
בלילה לפי רוחי בקרבי אשחרך כי כאשר משפטיך לארץ לדק
למדו יושבי תבל כבש משמים ורחם מזבול קדשך ותפארתך
לי' קנאתך וגבורתיך המון מעיך ורחמיך אלי כתפקו כי
אתה הבינו כי הברסם לא ידעתו ויסרתל לא יכירנו אתה י"י
תבינו גוחלנו מעולם שמך ואתה י"י תבינו לפני אנחנו כחומר
ואתה יוצרנו ומעשה ידך כולנו אל תקצוף י"י עד מאד ואל
לעד תזכור עון הן הבט נא עמך כולנו ערי קדשך כי' מדבר
ציון מדבר שיחה ירושלים שמם' בית קדשנו ותפארתנו אשר
הללוך בו אבותינו היו לשריפת אש וכל מחמדינו היו להרבסם
ואנחנו בזיך עמך ועבדיך בני בחוזיך זרע אברסם יצחק ויעקב
בחיריך נתפזרנו בכל הקצוי' ובעוונותינו נותנו ביד מלכי
הארצי' למשול בנו וברכושינו כרצונם וברע גדולה לנחנו כי
ידי עם הארץ התמוטטו ומסידים ואנשי מעשה ועוסקי תור'
נתמעטו והנה כעת אשר יאתה לך להושיענו וכח יוודע עוז
רחמיך וכבן יקי רצון מלפניך י"י אלהי ישראל התקייס עלינו
אמרי נחמותיך אשר ייעדת לנו ע"י נביאיך ודברת בחזון למסידיך
ואשר גליתה לעבדך ברז תורתך וייאמנו עליו ועל כל ישראל
עמך הבטחו טובותיך וישועתיך וירחם אל עבדיך פעליך והדרך
על בניהם ויהי נועם י"י אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה
עלינו ומעשה ידינו כוננהו: הינה י"י אלהי ישראל אלהי האלהים
מלך מלכי המלכים הוא הנאמן אומר הבריח והחסד לאוהביך
ולשומרי מצותיך תיקר נא בעיניך נפש עמך בית ישראל ונפש
בניך ועבדיך אלה העומדים לפניך החפצים לירחם את שמך
והנכספים לדעת סוד תורתך בלבב שלם ובנפש חפילה אשר שמו
פניהם בארץ חביס לבקש את פניך ולספר שבחך ולהידבק
בעבודתך ולשתחוות בחצרותיך אתה אל שדי טוב ומטיב
אלהינו ואלהי אבותינו אלהי הברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב
האל הגדול הגבור והנורא אל עליון קונה שמים וארץ הרשתיך

שמלת לנו ושפע עליונו שפע ברכותיך ותכתירנו בכתר מכמס ובינה ותגדיל חסדך עליונו להגבירנו בגבורת תורתך ויקרת שמך סגדול עליונו כדבר שנא' ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר ושבעיני נלח מסוד רב טובך ונדק מפפעך ועדותיך בחורש שבעל פס ויגלה שמך ומלכותך עליונו למען שמך סגדול. ובכן יהי רצון מלפניך י"י אלהי ישראל שתשפ תורתך תומנתנו ותעמידם בידינו בשול' כזה ותשפ עמנו בעולם הבא לחיי העולמים י"י אלהי ישראל נותן חכמה לחכמים ומדע ליודעי בינה. פתח שערי לבינו בשערי תורה בשערי חכמה בשערי שכל בשערי דעת בשערי בינה לחיין חזק וגבור חזקנו ואמצנו וסגבירנו בתגבורת שתורה וסדריכנו בדרכיה ובתיבותיה ותסייענו ללומדה בעסרה להשלים פעולתינו לפי רצונך ותערב בפינו ובפיות עמך בית ישראל ונהיה חכמנו ומלמדינו ומלמדי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה ותעמיד בידינו מס שקריינו ונקרא מס שמעינו ונשמע יתקייס בלבבינו יתפשו כליותינו כל מס שממעו חזינו ויממעו יחזיק לבבינו בתיבות תלמוד תורה שתת לעמך ישראל בקדושת ובטהרה שעדנו ומושפע שלא נהיה לומדים תורה ושוכחים תעדיף טובך עליונו שעדנו ותשמוך ידינו ותן בלבנו להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות וייחד לבבינו לסכיר יחוד שמך שנכבד ונאורת לסזכר בו בנקיות ובטהרה בפחד ובהיראה לקבל עליונו עול מלכות שמים ועול מלותיך לקיימם מתכבה. ובכן יהי רצון מלפניך י"י אלהי ישראל שתחלבם בזדקותיך ותתכפה ברחמיך ותתעטף בחסידותיך ותתזר בחינותיך ותבא לפניך מדת טובך ועטותותך ותביט בבושתנו ותרחם בעיניו ותלין בחסרון דעתינו לשר סיא מפני שחור שבעיסס שמעכב בידינו ומפני תורך סגליות ומפני מיעוט שחכמים יודעי סודותיך עד שאר קלרס יד ביותינו מסביג דיעה ברורה ברז תורתך לשר נתתס לעבדיך להשחמם בו ושגנו סיום בחיים בכל לב ובכל נפש ברוב תבוק ובכוסף גדול לחסות בצל כנפיך ולהשכיל בשתך מתפללים ומתחננים לפני הדרת זיו תפארתך שתתמלא עליונו רחמים וחגיות ממרומים ותסיר מעליונו כל סדברים

שמעכבים

המעכבים ומונעים אותנו מלקבל פעולותינו לפי רצונך ומלא
כן וחסד בעיניך ותגלה לעבדיך הברית הממונים על סוד תורה
ולמלאכים חבר עליהם שיהיו מזקקים לנו למלאות רצונינו
ולעשות את בקשתינו במהרה תורה ובסודותיה לפרקים תעודה
להפליא עלה להגדיל תומים במקרא במשנה ובתלמוד בהלכות
ובאגדות ולהשכיל בחכמת בשם חזקיה"ם חותם גדול ובשם
עורפ"ק שם קדוש וכתר עורף. אנא י"י אלהי אברהם יצחק
וישראל היום ידע כי אתה י"י אלהים בישראל ואנו עבדיך
אלהי ישראל ברך את עמך ישראל בשלום ומלא משאלות לבנו
לטובה ומהר פניך אליו ותשעה גל עיניו והביטה ופלטות
מחורתך ותזכינו לחזות בנועמיך ולבקר בהיכלך ולאור בחור חמיים
כדבר שנאמר כי עמך מקור חיים בתורך נראה אור ונאמר י"י
תורי ויפעי ממי תירח י"י מעון חיי ממי תפחד ונאמר כל כלי
יוצר עליך לא יצלח וכל לשון תקום אתך למשפט תרשיעי זאת נחלת
עבדי י"י ולדקתם מאתי נאם י"י ונא' י"י אלהים לבחות בהיבנו
בהר פניך ותשעה י"י עזי לעמו יתן י"י יברך את עמו בשלום.
ערם נקרא אתה תעטה כדבר שנאמר ויהי ערם ויקרהו ואני
אעטה עוד הם מדברים ואני אשמע כי אל שומע תפלה ותחנון
אתה בה"י שומע תפלה מי לה יבוא חומך מלך ורוח ומשפל
על כל מברחיך ברחת ובזיע מברחים חומך בשבל וברעלה
מחבלים מלפניך בגזירה בפה אחד שמך ורוח מוליחים מפני
חימה וירחה שעומדים בה לפניך אין מקדים ואין מאחר וכל
המעכב את הקול מחבירו בשמך תפילו כמיעור ימת של שיער
מיד נדחף ואם לשבה מדחפת חומו כדבר שנא' קדום קדום
קדום י"י לבחום מלא כל הארץ כבודו:

ואומרים אבינו מלכנו:

תם ונשלם

School of Theology at Claremont
1001 1324048

SEPHER HA-RAZIM

THE BOOK OF THE MYSTERIES

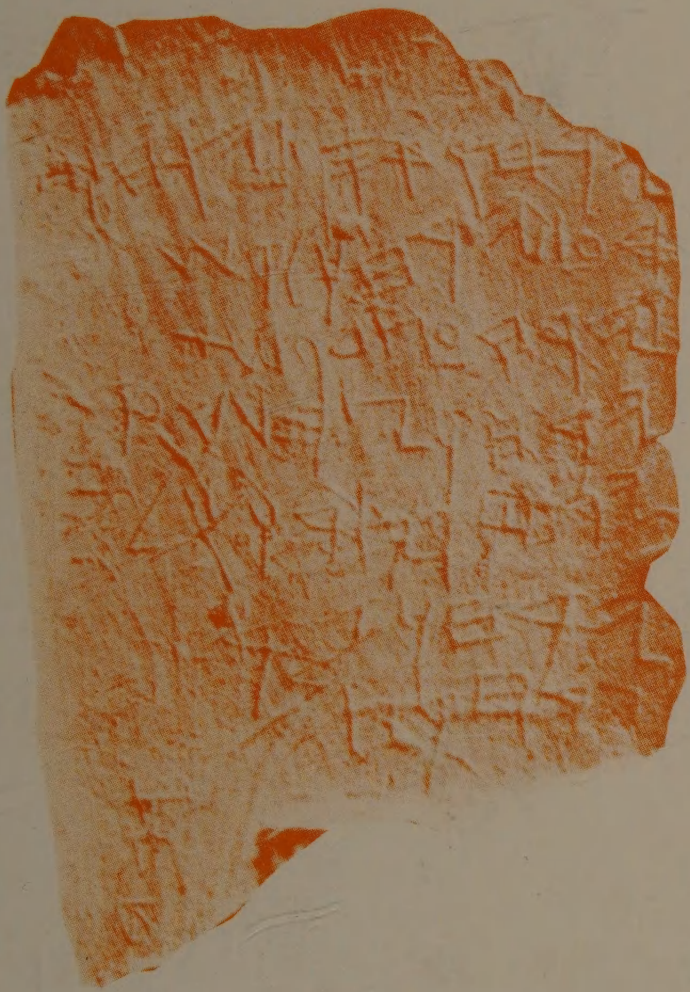

BM
525
A3712
M67
1983

TRANSLATED BY
MARCUS A. MORGAN

The Library

SCHOOL OF THEOLOGY AT CLAREMONT

WEST FOOTHILL AT COLLEGE AVENUE
CLAREMONT, CALIFORNIA

SEPHER HA-RAZIM

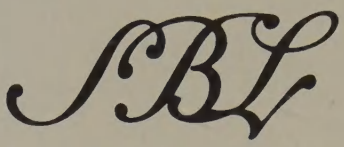

Society of Biblical Literature

TEXTS AND TRANSLATIONS
PSEUDEPIGRAPHA SERIES

Harold W. Attridge, Editor

Texts and Translations 25
Pseudepigrapha Series 11

SEPHER HA-RAZIM
The Book of the Mysteries

Translated by
Michael A. Morgan

M
25
3712
67
983

SEPHER HA-RAZIM

The Book of the Mysteries

Translated by
Michael A. Morgan

Scholars Press
Chico, California

Theology Library
SCHOOL OF THEOLOGY
AT CLAREMONT
California

SEPHER HA-RAZIM
The Book of the Mysteries

Translated by
Michael A. Morgan

© 1983
Society of Biblical Literature

Library of Congress Cataloging in Publication Data
Sepher ha-razim. English.
Sepher ha-razim: The book of the mysteries.
(Pseudepigrapha series ; 11) (Texts and translations ; 25)
Translation of: Sefer ha-razim.
1. Cabala. I. Morgan, Michael A. II. Title. III. Title: Book of the mysteries. IV. Series. V. Series: Texts and translations ; 25.
BM525.A3712M67 1983 296.1'6 82-25181
ISBN 0-89130-615-3

Printed in the United States of America

PREFACE TO THE SERIES

TEXTS AND TRANSLATIONS is a project of the Committee on Research and Publications of the Society of Biblical Literature and is under the general direction of Kent H. Richards (Iliff School of Theology), Executive Secretary, and Leander Keck (Yale Divinity School), Chairman of the Committee. The purpose of the project is to make available in convenient and inexpensive format ancient texts which are not easily accessible but are of importance to scholars and students of "biblical literature" as broadly defined by the Society. Reliable modern English translations will accompany the texts. The following subseries have been established thus far:

PSEUDEPIGRAPHA, edited by

Harold W. Attridge (Southern Methodist University)

GRECO-ROMAN RELIGION, edited by

Hans Dieter Betz (University of Chicago)

Edward N. O'Neil (University of Southern California)

EARLY CHRISTIAN LITERATURE, edited by

Robert L. Wilken (University of Notre Dame)

William R. Schoedel (University of Illinois)

For the PSEUDEPIGRAPHA SERIES the choice of texts is governed in part by the research interests of the SBL Pseudepigrapha Group, of which John J. Collins (De Paul University) is currently Chairman, and James H. Charlesworth (Duke University) is Secretary. This series will focus on Jewish materials from the Hellenistic and Greco-Roman periods and will regularly include the fragmentary evidence of works attributed to biblical personalities, culled from

a wide range of Jewish and Christian sources. The volumes are selected, prepared, and edited in consultation with the following editorial committee of the Pseudepigrapha Group: Sebastian P. Brock (Cambridge University, England), Robert A. Kraft (University of Pennsylvania), George W. MacRae (Harvard Divinity School), George W. E. Nickelsburg, Jr. (University of Iowa), Michael E. Stone (Hebrew University, Israel), and John Strugnell (Harvard Divinity School).

In the current volume the series presents only an English translation of an ancient text. This divergence from the usual practice is due to the fact that the Hebrew text of the Sepher Ha-Razim is readily available in a recent edition, while no English translation exists. It is hoped that the current volume will make more widely known this important work of Jewish magical literature.

Harold W. Attridge, Editor

FOREWORD

I wish to express my appreciation to the University of Alberta for the research grant which made the work on this text possible and to Joan Paton, Rhoda Zuk, and Gerane West who assisted in the preparation of the manuscript. Helpful suggestions concerning translation and understanding were received from Harold W. Attridge, Theodore H. Gaster and Roy David Kotansky. Their ideas and suggestions have been incorporated into the text. Most of all I would like to thank Morton Smith, who undertook a detailed review of the translation and whose knowledge and insight made it possible.

Michael A. Morgan

TABLE OF CONTENTS

Series Preface	v
Foreword	vii
Introduction	1
Sigla	14
Sepher Ha-Razim, Translation	15
First Firmament	21
Second Firmament	43
Third Firmament	61
Fourth Firmament	67
Fifth Firmament	73
Sixth Firmament	77
Seventh Firmament	81
Appendix: Angelic Lists	87
Indices	91

INTRODUCTION

In 1963, while studying Kabbalistic texts at Oxford, Mordecai Margalioth happened upon a Genizah fragment which gave a magical praxis to assist one in winning at the racetrack. Recalling similar formulas from the Genizah collection and elsewhere, he began a detailed study of the preserved fragments of magical literature. He postulated that these fragments may have all come from a common source which could be reconstructed. His research led to the publication of Sepher Ha-Razim in 1966.

The published text is eclectic. No single document available to Margalioth contained all of the material which was to appear in the final text. Enough was available, however, that he felt confident that he had successfully reconstructed a magical handbook from the early Talmudic period. Since its publication, SHR has proven a valuable source of information for studies pertaining to magic in antiquity and for studies relating to Jewish life in the first centuries CE.

Margalioth was an excellent textual scholar. Even though additional texts have come to light since the publication of SHR, his original work is an exceptional piece of scholarship which demands wider circulation and use among scholars interested in the Judaisms of the Hellenistic age. No doubt a re-editing of SHR is needed in the future. For the present, I hope the scholarly community will find this annotated translation of the Margalioth text a valuable tool for further study.

A. THE MANUSCRIPTS

Codices

There were seven major codices available to Margalioth for the preparation of his text. Each of them contained significant portions of what was to become SHR.

1. פ - The Kaufman manuscript in the Oriental Library of the Hungarian Academy in Budapest. No. 224, pp. 41-63.

2. מ - Jewish Theological Seminary Manuscript Library, JTSL no. 163, p. 15A to p. 48B.

3. ב - Jewish Theological Seminary Manuscript Library, JTSL no. N.014, p. 8B to p. 28B.

4. פ - The Florence Manuscript in the Library Medicea Laurenziana, no. Plut. 44.13, p. 107B to p. 118A.

5. A manuscript in the National Library, Jerusalem, Heb. 8° 476, p. 69B to p. 81B.

6. Schocken Manuscript, Schocken Library, Jerusalem, Kabbalah Manuscript 3. This is a copy of the Florence manuscript.

7. ם - Jewish Theological Seminary Manuscript Library, JTSL no. N.012, pp. 1-24.

Of these seven manuscripts Margalioth used only the five marked with Hebrew letter designations. All of the first six are arranged similarly and are bound together with Maseket Hekhaloth, Maaseh Bereshit, and Shiur Komah. They all contain similar omissions, both accidental and deliberate, by the scribes. Ms. 1 (פ) seems to be the superior version, often completing words and sentences which are omitted in the other versions. It is the most precise and appears to contain the fewest distortions. Mss. 5 and 6 contained no material of special significance and were not used. Ms. 7 (ם) is an expanded and elaborated version. Its editor states that it was produced from two documents, a shorter Hebrew text and an expanded

Latin translation. The lists of angelic names in this version are more extensive than in the others. The text alternates languages and gives both versions in places. In addition, Margalioth (Sepher, 50-51) lists four manuscripts which were not available to him.

Hebrew Genizah Fragments

The following fragments are designated ג.

1. Oxford MS. Heb. C. 18/30:
One parchment page containing nineteen lines on each side. The beginning letters of each line on side one and the concluding letters of each line on side two--from the middle of the page to the bottom--are mutilated. Content: The beginning of SHR to 1:6.

4. Cambridge T-S K 1/97:
One small paper page containing twenty lines on both sides. Content: 1:13-54.

10. Cambridge T-S K 1/145:
Two large paper pages which are mutilated on all four sides, partially illegible, and torn. The remainder has thirty-six/thirty-seven lines per side. Content: 2:100-4:47.

14. Cambridge T-S K 21/95, fragment 2:
One small paper page containing twenty lines on side one only. Content: 7:1-9.

The following fragments are designated 1ג.

2. Adler JTSL ENA 2750, pp. 4-5.
Two small pages containing seventeen lines on each side--torn and often illegible. Content: P:1-1:1.

6. Cambridge T-S N.S. 135:
One page containing twenty-one lines on each side--torn and often illegible. Content: 1:47-71.

11. Cambridge T-S K 1/102:
One page containing twenty-one lines on each side. Content: 3:15-46.

12. Cambridge T-S K 1/13:
One page containing twenty lines on side one and seventeen lines on side two. Content: 4:8-30.

The following fragments are designated 2ל.

3. Cambridge T-S K 21/95:
One parchment page containing twenty-two lines on side one and twenty-four lines on side two. Content: P:10-1:18. Similar to 1ל #1.

13. Cambridge T-S N.S. 246/26:
One page containing sixteen-seventeen lines per side but some lines are missing from the top of the page. Content: 4:29-52.

The following fragments are designated ב.

5. Cambridge T-S K 1/98:
One parchment page containing twenty-six lines on each side. The beginning lines on side one and the concluding lines on side two are mutilated. Content: 1:17/65.

7. Oxford MS. Heb. D. 62/50:
One page mutilated diagonally from the top of the page through line 5. Side two is illegible. Content: 2:30-76.

9. Leningrad Antonine Collection No. 238:
One parchment page. Content: 2:30-76.

The following fragment received no designation:

8. Adler JTSL ENA 2673/23.
One paper page, badly mutilated. Content: 1:237-2:25.

The Arabic Fragments

There are ten arabic fragments which were found by Margalioth in the Genizah material. They are designated ע or 1ע where they are duplicates.

1. Oxford MS. Heb. f.45:
Eighteen parchment pages and by far the most important of the Arabic Fragments. Content: 1:6-2:8.

2. Oxford MS. Heb. e. 67/32-33:
Two pages. Content: 1:1-18.

3. Cambridge T-S Arabic 31/183:
One page. Content: 1:1-100.

4. Cambridge T-S Arabic 43/260.

5. Cambridge T-S N.S. 298/72:
   Two pages torn at the top and missing some sections in the middle. Begins with 2:204.

6. Cambridge T-S Arabic 43/84:
   Two pages. Page one begins with 2:130 and page two begins with 4:10.

7. Dropsie College, Philadelphia, Genizah Collection no. 437.
   One very torn parchment page. Begins with 4:10.

8. Cambridge T-S Arabic 45/12:
   One page beginning at 3:51, and then omitting the fourth firmament and continuing with the fifth firmament.

9. Cambridge T-S Arabic 33/9:
   One parchment page beginning with the last line of the third firmament (3:58) and continuing with the fifth firmament.

10. Cambridge T-S Arabic 43/223:
    One page beginning with 4:38.

Latin Translation

The Latin translation is titled Liber Razielis Angeli and is found in the Senate Library in Leipzig, Codex Latinus No. 745. Margalioth did not receive a copy of this manuscript until after the type had been set for the Hebrew edition. Consequently he refers to only a few places in it. Unlike the Arabic, the Latin is a free translation and adaptation which has been greatly expanded. Of the Hebrew codices, it is closest to ס, whose editor claims to have used a Latin version.

Other Sources

Margalioth drew heavily upon many medieval collections of magical spells and formulas which he felt were descended from his postulated original. The most important of these are:

1. Sepher Raziel, Amsterdam 1701. Siglum: ר.

2. Sepher Raziel, manuscripts and fragments. cf. Margalioth, Sepher, 44f.

3. Sepher Kamay ᶜot, JTSL 2272. Siglum: ה.

4. Sepher Kamay ᶜot, fragments. cf. Margalioth, Sepher, 51.

5. Mafteach Shlomo, Facsimile Oxford 1914. Siglum: ה.

6. Sepher Ha-Malbush, Kaufman 245. Siglum: ל.

A visual representation of the eclectic nature of the text can be found on the chart produced by Niggemeyer, Beschwörungsformeln, between pages 18 and 19.

B. STRUCTURE

The text of SHR is divided into seven unequal sections preceeded by a preface which contains a description of the book's transmission and functions. Before the flood, it was presented by the angel Raziel to Noah who used it as a guide. After the flood it was passed down through the Biblical generations to Solomon.

The structure of the seven heavens reflects the fairly common cosmology known from Jewish circles during the Hellenistic age. It has close parallels to Talmudic passages, the Enoch literature, and the Hekhaloth literature. The heavens are divided as follows:

1. The first firmament has seven separate encampments. Each encampment is ruled by an angelic overseer who has numerous angels listed as serving him.

2. The second firmament is divided into twelve steps or levels. Each has between nine and twenty angels who can be called upon.

3. The third firmament is ruled by three angels. Each has a troop of angels which serve him.

4. The fourth firmament is divided between thirty-one angelic princes and their encampments who lead the sun during the day and thirty-one angelic princes and their encampments who lead the sun during the night.

5. The fifth firmament is ruled by twelve princes of glory who represent the twelve months of the year.

6. The sixth firmament is divided between an eastern overlord who rules twenty-eight angelic leaders and their encampments and a western overlord who rules thirty-one angelic leaders and their encampments.

7. The seventh firmament is a description of the divine throne followed by a long doxology.

Each firmament, except the seventh, and each subdivision is described as to its nature and function. For each subdivision there is a magical praxis described which can be initiated by calling upon the angels listed in that subdivision and by following the prescribed rites. With few exceptions, the magical praxis will reflect the descriptions of either the angels or the heaven itself. The rules of sympathy and contagion are clearly in evidence.

With minor exceptions, this is an outline of the over all structure of any given subdivision.

I. A description of the firmament followed by

A. A description of the subdivision and its usage organized thus:

1. Names of the angels of the subdivision

2. Description of the angels and their function

3. The purpose these angels can be made to serve

4. The procedures to be followed in preparation

5. The invocation to be spoken to initiate the praxis (in some cases this has been lost)

6. In some cases, additional actions and/or invocations to assist, alter, or reverse the magical praxis

A fine analysis of the form and style of these incantations and invocations has been done by Niggemeyer, Beschwörungsformeln, 63-118.

C. DATE

Dating an eclectic text is difficult at best. The consensus of those scholars who have worked with the text is to support Margalioth's dating of SHR to the early fourth or late third century CE.[1] The reasons generally listed for this are:

1. The reference to the Roman indictions in 1:27-28 (cf. Margalioth, Sepher, 24) gives a clear terminus a quo of 297 CE.
2. The majority of the text is written in a pure midrashic Hebrew which reflects the period.
3. Many of the Greek words found in the text are technical terms used in the magical praxeis of that period.
4. The spells and incantations of SHR closely parallel the magical material preserved in the Greek magical papyri and in the Aramaic incantation bowls.
5. The forms of the adjurations are similar to material we know from the early Rabbinic literature.
6. The cosmological framework of the text reflects the Enoch and Hekhaloth literature of that period.

Although Margalioth's basic assumptions have gained the support of the majority of scholars, we must understand exactly what it is we are dating.

There are two different types of document here. The first is a cosmological framework which shows a marked similarity with the hekhaloth literature. The second is a collection of unrelated magical praxeis which show a marked similarity to the materials preserved in PGM. Chen Merchavya (JE 13, 1594-95) implies that the praxeis were woven into the descriptions of the angels and the

---

[1] A notable exception to the consensus is Ithamar Gruenwald, (Apocalyptic, 226), who dates the work to sixth or seventh century.

heavens. This would make the cosmological framework the primary document. Surely the reverse is true. Gruenwald points out the SHR should not be classed as hekhalot literature despite its similarity. The magical praxeis are the primary source.

It seems to me more likely that the magical praxeis have been provided with a cosmological framework intended to make them appear as legitimate Jewish practices. Thus the formulas, spells, and incantations presumably existed prior to their present form. The use of Greek and Aramaic words is limited to the actual praxeis. The language of those sections is simple and straightforward. It lacks the flowery descriptive wording and the Biblical quotations of the cosmological framework. The only exception to this lies in the long adjurations of the latter firmaments and these hardly seem part of the original praxeis themselves. SHR has a cosmology which concerns itself in great detail with Jewish ritual purity, but praxeis which demand we eat cakes made from blood and flour. We have a framework which speaks of the glory of YHWH, but praxeis which offer prayers to Helios, and invoke Hermes and Aphrodite. We should indeed date SHR to the early fourth century CE but it is crucial to recognize that what fascinates us most about this text, the magic, is part of a folk tradition which dates from an earlier time. For example, the idol used to quell a rising river in 2:115ff. is clearly one which the Rabbis in Avodah Zarah 3:1 forbid Jews to make or possess. Since the Rabbis found it necessary to ban the image, one must assume that it was in popular use prior to the Mishnah's compilation. In dating SHR we are not dating the antiquity of the praxeis themselves.

Just as we cannot date an eclectic text by reference to any one section, so we cannot determine its origin by any one section. Even a number of references will afford no more than a list of possibilities. It is far too easy to be led to a conclusion, for example, that SHR is of Egyptian-Jewish origin. The oldest fragments were preserved there. The passage of the sun to the East via the North reflects Egyptian mythology. The use of hieratic papyrus was a sign of the Egyptian priesthood's magical rites. The listing of the descent through the mother was a common Egyptian practice and of course the Roman indictions point to a possible Alexandrian origin. Most compelling, however, is the close similarity between the material preserved in SHR and that of PGM.

Such a listing is persuasive until objectively analyzed. That an Egyptian Jewish scribal community preserved the text is no argument for its authorship. The sun's passage is part of other folklores and was surely a common theme in the ancient world. Hieratic papyrus was known as a magical tool outside of Egypt. Descent through the mother was a popular aphorism of the Greco-Roman world as well as a basis for Jewish legal definitions and serves in SHR to insure the effectiveness of the praxis. The indictions were used throughout the Roman world and could easily have been part of a document written in Constantinople. That there are close similarities between SHR and PGM is surely of interest but close similarities also exist between SHR and the incantation bowls of Syria. Furthermore, that PGM was found only in Egypt merely points out how fortunate we are that Egypt's climate is so well suited for preserving such material.

Magic was the common property of the people of the Greco-Roman world. The praxeis could have arisen in any part of that world and have been initially preserved in any part of that world. To attempt to locate a single place of origin would be futile.

Furthermore, we should not attempt to place the magical praxeis of SHR within any specific group. The praxeis are part of the popular religion of the age. Jews who could place a mosaic of Helios on their synagogue floors certainly could not have found it strange to offer invocations to that same god. On the other hand, SHR has clearly undergone editing at the hands of more "traditionally" or rabbinically oriented scribes. We can sense the tensions between a developing orthodoxy and a popular religion here. SHR is a fine example of the syncretistic nature of the Hellenistic world.

D. THE TRANSLATION

A translation either can be literal, to render the exact words of the Hebrew, or can be paraphrastic to catch the meaning. This translation contains elements of both sorts. Its purpose is to convey the meaning in each case as clearly as possible. Parentheses have been used to set off words and phrases which are not found in the Hebrew text, but are either implied, understood, or needed to create a readable translation.

I have attempted to follow the Margalioth text as closely as possible. When a different reading is offered it is so footnoted. The technical Greek terms and prayers have been translated in the text and footnoted.

The angelic lists presented a special problem. There was so much conjecture involved in creating these lists in transliterated form that I opted, for the sake of consistency and accuracy, to produce the lists without the speculative vocalization. For those who find this an unsatisfactory solution, I have provided the Hebrew lists in Appendix I.

Hebrew/English equivalents for the text are as follows:

' = א	L = ל
B = ב	M = מ
G = ג	N = נ
D = ד	S = ס
H = ה	ᶜ = ע
W = ו	P = פ
Z = ז	Ṣ = צ
Ḥ = ח	Q = ק
Ṭ = ט	R = ר
Y = י	Ś = ש
K = כ	T = ת

E. ABBREVIATIONS AND SHORT TITLES

DMP	Francis L. Grifith, The Demotic Magical Papyrus, London: H. Grevel & Co., 1904.
Ginzberg, Legends	Louis Ginzberg, Legends of the Jews, Philadelphia: Jewish Publication Society, 1937.
Goodenough, Symbols	Erwin R. Goodenough, Jewish Symbols in the Greco-Roman Period, New York: Pantheon Books, 1953-1968.
Gruenwald, Apocalyptic	Ithamar Gruenwald, Apocalyptic and Merkavah Mysticism, Leiden: E. J. Brill, 1980.
Jastrow, Dictionary	Marcus Jastrow, A Dictionary of the Targumim The Talmud Babli and Yerushalmi and the Midrashic Literature, New York: The Judaica Press, 1971.
JE	Jewish Encyclopaedia, Jerusalem: Keter Publishing Ltd., 1972.
Margalioth, Sepher	Mordecai Margalioth, Sepher Ha-Razim, Jerusalem: Yediot Achronot, 1966.
Niggemeyer, Beschwörungsformeln	J. H. Niggemeyer, Beschwörungsformeln aus dem Buch der Geheimnisse, Hildersheim: Georg Olms Verlag, 1975.
PGM	Karl Preisendanz, Papyri Graecae Magicae, Leipzig: B. G. Teubner, vol. I 1928, vol. II 1931. Quoted by papyrus and line number.
SHR	Sepher Ha-Razim

SIGLA

א JTSL no. 163. See p. 2.

ב JTSL no. N. 014. See p. 2.

ג Geniza fragments. See pp. 3-4.

ד Sepher Raziel. See p. 5.

ה Sepher Kamay^{c}ot. See p. 6.

ח Mafteach Shlomo. See p. 6.

ל Sepher Ha-Malbush. See p. 6.

נ Geniza fragments. See p. 4.

ס JTSL no. N. 012. See p. 2.

ע Arabic fragments. See p. 4.

פ Florence MS Laurenziana, no Plut. 44.13. See p. 2.

ק Kaufman. MS. See p.2.

SEPHER HA-RAZIM

TRANSLATION

(PREFACE)

This is a book, from the Books of the Mysteries, which was given to Noah, the son of Lamech, the son of Methuselah, the son of Enoch, the son of Jared, the son of Mehallalel, the son of Kenan, the son of Enosh, the son of Seth, the son of Adam, by Raziel the angel in the year[1] when he came into the ark (but) before his entrance.

And (Noah) inscribed it upon a sapphire stone[2] very distinctly.[3] And he learned from it how to do wondrous deeds, and (he learned) secrets of knowledge, and categories of understanding and thoughts of humility and concepts of counsel, (how) to master the investigation of the strata of the heavens, to go about in all that is in their seven abodes, to observe all the astrological signs, to examine the course of the sun, to explain the observations of the moon, and to know the paths of the Great Bear, Orion, and the Pleiades,[4] to declare the names of the overseers of each and every firmament and the realms of their authority, and by what means they (can be made to) cause success in each thing (asked of them), and what are the names of their attendants and what (oblations) are to be

---

[1]Ms. א reads בשעה but "hour" is probably incorrect, as "hour" could be taken to imply the exact moment and to contradict the sense of לפני .

[2]Cf. Ginzberg, Legends, 1.157, 5.179.

[3]Cf. Deut 27:8

[4]Cf. Job 9:9; Amos 5:8.

poured out to them, and what is the proper time (at which they will hear prayer,[5] so as) to perform every wish of anyone (who comes) near them in purity. (Noah learned) from it rituals (that cause) death and rituals (that preserve) life, to understand the evil and the good, to search out (the right) seasons and moments (for magical rites), to know the time to give birth and the time to die, the time to strike and the time to heal,[6] to interpret dreams and visions, to arouse combat, and to quiet wars, and to rule over spirits and over demons, to send them (wherever you wish) so they will go out like slaves,[7] to watch the four winds of the earth, to be learned in the speech of thunderclaps, to tell the significance of lightning flashes, to foretell what will happen in each and every month, and to know the affairs of each and every year, whether for plenty or for hunger, whether for harvest or for draught, whether for peace or for war, to be as one of the awesome ones and to comprehend the songs of heaven.

And from the wisdom of the secrets of this book, Noah learned and understood how to make gopher wood (into) an ark and to hide from the torrent of the flood waters, to bring (the animals) with him two by two and seven by seven, to take in some of every kind of food and every kind of provender. And he placed (the book) in a golden cabinet and brought it first into

---

[5] Literally "it (prayer) will be heard by them."

[6] Cf. Eccl 3:2,3.

[7] Cf. Job 38:35.

the ark, to learn from it the times of the day and to investigate from it the times of the night, and in which period he should arise to pour out entreaties. And when he came forth from the ark, he used (the book) all the days of his life, and at the time of his death he handed it down to Abraham,[8] and Abraham to Isaac, and Isaac to Jacob, and Jacob to Levi, and Levi to Kohath, and Kohath to Amram, and Amram to Moses, and Moses to Joshua, and Joshua to the elders, and the elders to the prophets, and the prophets to the sages,[9] and thus generation by generation until Solomon the King arose. And the Books of the Mysteries were disclosed to him and he became very learned in books of understanding, and (so) ruled over everything he desired, over all the spirits and the demons that wander in the world, and from the wisdom of this book he imprisoned and released, and sent out and brought in, and built and prospered.[10] For many books were handed down to him, but this one was found more precious and more honorable and more difficult than any of them. Happy the eye that will behold

---

[8] Mss. ס and ד insert Shem into the chronology.

[9] Cf. Pirke Avoth 1:1. This genealogy is similar to the Avot tradition but it puts Solomon the King after the prophets and the sages. Since they should follow Solomon, it seems that an original genealogy ending with Solomon (probably after "elders") has been interpolated by an editor who wanted to claim knowledge of these secrets for the rabbis. Evidence for such an insertion is important because it casts some doubt on other Rabbinic elements in the text, and because of the fact that a Rabbinic editor left the pagan elements stand, illustrates an unfamiliar side of Rabbinic Judaism.

[10] Cf. Ginzberg, Legends, 4.149-154, 165-169; Josephus, Antiquities, 8.2.5, #45-49.

it. Happy the ear that listens attentively to its wisdom. For in it are the seven firmaments and all that is in them. From their encampments we shall learn to comprehend all things, and to have success in every deed, to think and to act from the wisdom of this book.

(THE FIRST FIRMAMENT)

The name of the first firmament is called *Shamayim*.[1] Within it are encampments filled with wrath. And seven thrones are prepared there and upon them are seated overseers, and around them on all sides encampments (of angels) are stationed and are obedient to men at the time when they practice (magic), to everyone who has learned to stand and pour (libations) to their names and cite them by their signs[2] at the period when (prayer) is heard (so as) to make a magical rite succeed. (Over) all these encampments of angels these seven overseers rule, to dispatch (them) for every (sort of) business so that they will hasten and bring success.

These are the names of the seven overseers who sit upon (the) seven thrones: the name of the first is 'WRPNY'L, and the name of the second is TYGRH, and the name of the third is DNHL, and the name of the fourth is KLMYY', the name of the fifth is 'SYMWR, the name of the sixth is PSKR, the name of the seventh is BW'L. And all of them were created from fire and their appearance is like fire, and their fire is blazing, for from fire they emerged.

And without permission, (the angels who serve them)[3] do not go out to engage in magical actions. (They wait) until a command comes to them from (one of) the seven overseers, the

---

[1] *Shamayim* is the common Hebrew word for heaven or sky.

[2] Or perhaps "by their letters (of their names)."

[3] Inserted by Ms. ד (Sefer Raziel) and aids the translation.

occupants of the thrones, who rule over them. 'For they are subject to the will (of the overseers) and go about (only) with their permission. And each and every one of them goes to his work determined to act quickly in any affair on which he may be sent, whether for good or for evil, whether for superfluity or for shortage, whether for war or for peace. And all of them
15 are to be called by the names (given them) from the day they were created.

And these are the names of the seven encampments which serve the seven overseers (for each encampment serves one of the overseers).

And these are the names of the angels of the first encampment who serve 'WRPNY'L:

BWMDY	DMN'	'NWK	'LPY
'MWK	QṬYBY'	PṬRWPY	GMTY
P''WR	NRNTQ	RQHTY	'WRNH
M'WT	PRWKH	'QYL'H	TRQWYH
BRWQ	SḤRWR'	'TNNY	GYL'N
TKT	'RNWB	'ṠMY	YWṢṠ
KPWN	KRBY	GYRṠWM	PRY'N
ṠṠM^{c}	'BB'	NTN'L	'R'L
'NYP	TRW'WR	^{c}BDY'L	YWWN
'LWN	MW'L	LLP	YḤSPT
RḤGL	RWM'PY	YKTY	'RNY'L
PWBWN	KDY'L	ZKRY'L	'GDLN
MYG'L	G'WPR	KRTH	KYLDH
DYGL	'LNW	TYRLY	SBLH
'BY'L	'L	KSYL	SYQMH
'ṠBH	YWTNH	R'LKH	HLY'N
'PTY'L	TY'MY'L	'L'L	NTY'L
'PYKH	TLGY'L	N^{c}NH	'STY'L

These are the angels who are obedient in every matter during the first and second year of the fifteen year cycle of the reckoning of the Greek kings.[4] If you wish to perform an

---

[4] Probably a reference to the Roman indictions. See Margalioth, Sepher 24. If we suppose that this reference to the use of indictions is by the government in Constantinople, then the terminus a quo for the cosmological framework is 312 C.E. The Egyptian dating would give us a terminus a quo of 297 C.E.

act of healing, arise in the first or second hour of the night
30 and take with you[5] myrrh and frankincense. This (is to be) put[6] on burning coals (while saying) the name of the angel who rules over the first encampment, who is called 'WRPNY'L, and say there, seven times, (the names of the) seventy-two[7] angels who serve before him, and say as follows:

I, N the son of N beseech you that you will give me success in healing N the son of N.

And anyone for whom you ask, whether in writing or verbally, will be healed. Purify yourself from all impurity and cleanse your flesh from all carnality and then you will succeed.

---

[5]Literally, "in your hand."

[6]Margalioth suggests reading והוא נתון for והוא נתון. Possibly והוא ניתן.

[7]Ms. ג refers to a list of only seventy names.

These are the names of the angels of the second encampment who serve TYGRH:

'KSTR	MRSWM	BRKYB	KMṠW
'ṠṬYB	KRYT'L	'DYR	GB'
'QRB'	'NBWR	KBYR	TYLH
BRYTWR	TRṬM	NṬPY'L	PRY'L
TRWHWN	ṠLHBYN	'ṠLB'	MṠTWB
GRḤT'	ḤGR'	'YṬMY'L	ḤGL
LGḤ	MNYTY'L	TNYMY'L	'YKRYT
'BRYT'	RKYL'L	ḤṠṬK	PPṬṠ
'STYRWP	'WDY'L	'ṠBYR	MLKY'L
'RWṠ	DṠWW'	HMK	TRGḤ
ZMBWT	HSNYPLPT	ṠWW'	'ṠPWR
'RQ	QNWMY'L	NHY'L	GDY'L
'DQ	YMWMY'L	PRWG	DḤGY'L
DGRY'L	'GRY'L	'RWNWR	DWNRNY'
DLKT	TBL	TLY'L	'LY'L
MWT'R	'LPY'L	PYTPR'	LPWM
'WR	TMR	'DLY'L	'ṠṬWRYN
'ZWTY	'YṠṬWRṬY	D'WBYT	BRGMY
DMWMY'L	DYGR'	'BYB'L	PRWṬY'L
QWMY'L	DGWGR'	DLGY'L	PDWTY'L

These are the angels who are full of anger and wrath[8] and who have been put in charge of every matter of combat and war and are prepared to torment and torture a man to death. There

[8]Reading חמה instead of חימה.

is no mercy in them but they (wish) only to take revenge and to punish him who is delivered into their hands. And if you wish to send them against your enemy, or against your creditor, or to capsize a ship, or to fell a fortified wall,[9] or against any business of your enemies, to damage and destroy, whether you desire to exile him, or to make him bedridden, or to blind him or to lame him,[10] or to grieve him in any thing (do as follows): Take[11] water from seven springs on the seventh day of the month, in the seventh hour of the day, in seven unfired pottery vessels,[12] and do not mix them[13] with one another. Expose them beneath the stars for seven nights; and on the seventh night take a glass vial,[14] (and say over it) the name of your adversary, and pour the water (from the seven unfired pottery vessels) into it, then break the pottery vessels and throw (the pieces) to the east, north, west, and south,[15] and say thus to the four directions:[16]

---

[9]Probably a walled house as found in the later Roman empire. That it is the wall of a house which is meant is clear from 1:77.

[10]Literally,"to smite the light of his eyes...to bind his feet."

[11]Literally,"take in your hand."

[12]Cf. PGM IV:3210f.

[13]I.e., the waters from the different springs.

[14]Cf. PGM IV:222; IV:3210 φιάλη.

[15]Literally,"to the four winds of the heavens."

[16]Literally,"winds."

HHGRYT who dwell in the east,[17] *SRWKYT who dwell in the north, ᶜWLPH who dwell in the west, KRDY who dwell in the south, accept from my hand at this time that which I throw to you, to affect*[18] *N son of N, to break his bones, to crush all his limbs, and to shatter his conceited power, as these pottery vessels are broken. And may there be no recovery for him*[19] *just as there is no repair for these pottery vessels.*

Then take the vial of water[20] and repeat over it the names of these angels and the name of the overseer, who is TYGRH and say thus:

I deliver to you, angels of anger and wrath, N son of N, that you will strangle him and destroy him and his appearance,[21] *make him bedridden, diminish his wealth, annul the intentions of his heart, blow away his thought and his knowledge and cause him to waste away continually until he approaches death.*

If you wish to exile him conclude the formula thus:

That you will exile him and banish him from his children and his home and he will have nothing left.

If he is one to whom you are in debt, conclude (the formula) thus:

That you will plug his mouth and make his planning vain and he will not think of me, nor speak of me; and when I pass in front of him, he will not see me.

If (the rite is) for a ship[22] say thus:

---

[17]Literally,"in the east wind," et. al.

[18]Literally,"for the name of."

[19]Margalioth has "for them" and records no variant but the context requires "for him."

[20]Reading של מים instead of שלמים .

[21]I. e., so that the body will no longer be recognizable.

[22]Either your enemy's ship or one on which he is.

I adjure you angels of wrath and destruction, that you will rise up against the ship of N son of N and that you not permit it to sail from any place. But if[23] *wind (sufficient) for sailing*[24] *come to it, then let (the wind) carry it out to sea and shake it (so it sinks) in the midst of the sea and let neither man nor cargo be saved from it.*

If you wish to fell a fortified wall say thus:

I adjure you, angels of fury, wrath, and anger, that you will go with the force of your power and fell the wall of N son of N. Smite it to dust and let it be overturned like the ruins of Sodom and Gemorah, and let no man place stone upon stone on the place[25] *(where the wall was); if it be built during the day, let it be overturned at night.*

Then pour out (the water) upon the four corners of the house. (In a like manner) if you wish to make your enemy bedridden, or to destroy his appearance, or to (do) any grievous thing, pour the water upon his doorstep. If (you wish) to exile him, pour out the water to the four directions. If (you wish) to bind your creditor, throw the water on his garments. And if (you wish) to sink a ship, cast the vial and its water in the midst of the ship (while saying) the name of the ship and its master. And if you wish to overturn a wall, dig at the four corners of the wall and divide the water among (the four corners). (Use the water) thus in each case. Do it in (a state of) purity and then you will succeed.

---

[23] Reading ואלו for ולא.

[24] Possibly read מנהיג with Ms. ק , a leading wind."

[25] Reading במקומה with Ms. ם for בקומה . Possibly בחומה, "on the wall."

These are the names of the angels who serve DNHL[26] in the third encampment:

'WGRBBW	'WBṠ'L	BRTWBY'L	KLWBY'L
RHBY'L	'WHY'L	KRBTWN	KRB'
D'YNWṬ	'YNYK	'BYRM	'TGL'
'WTWT	'ṠTNW'L	'ṠPR	TGRY'L
'MYK'L	'TDṠW	'WRY'L	'RMWD
'STWN	'K'L	'N'WR	'SKYR'
LBY'L	'LᶜṠH	HSNY'L	LMWṠY
'DWT	TYRWM	'LPY	'YMYK
'RGL'	MYG'L	'LY'L	MDNY'L

These angels tell everyone who, in purity, gains power over them, what will happen on the earth in each and every year, whether for plenty or for famine, whether rains will be abundant or sparse, and whether there will be a dearth and whether there will be produce, and whether locusts will come and whether there will be strife among kings, and whether a sword will come among the great men of the kingdom,[27] and whether death or suffering will befall mankind.

If you wish to know and understand what will be in each and every year, take a hieratic papyrus[28] and cut it into

---

[26] Probably a variant of Daniel or Danel, both of which are found as divine angelic names.

[27] This seems to imply either strife or execution.

[28] ירטיקון , i.e., ἱερατικόν - a hieretic sheet of papyrus. "Hieratic" (priestly) here refers especially to the Egyptian priests who were famed for their magic and from whence came the types of writing and paper that they used and were thought suitable for magical operations.

slips) and write in hieratic with a mixture of ink and myrrh[29] each and every possibility separately.[30] Then take a new flask and put in it spikenard oil[31] and throw in the written slips[32] (as well); then stand facing the sun[33] when he comes forth from his bridal chamber[34] and say:

I adjure you O sun that shines on the earth, in
100 *the name of the angels who make men of knowledge understand and comprehend wisdom and secrets, that you will do what I ask and make known to me what will be in this year--do not conceal a thing from me.*

And you will adjure (the sun with) this adjuration for three days, three times[35] and the third time you will scrutinize the oil. Notice everything brought up upon the face of the oil, that is what will happen in that year. If two

---

[29] בזמירנה מלנון for σμορνό-μέλαν(ον) - a special ink used for magical purposes.

[30] I.e., one possibility on each slip.

[31] Cf. PGM I:278.

[32] Literally, "things."

[33] Cf. PGM II:87; III:325; IV:260; V:237.

[34] Here the text has צאתה מחופתה . If the final ה's were taken as feminine terminations (which they usually are) this would mean "when she comes forth from her bridal chamber." However, the sun is most often masculine. The verb forms and pronouns referring to the sun in this context are all masculine. Therefore, it is more plausable to explain these endings as Aramaizing spellings for the masculine termination ו.

[35] Literally, "3 days 3 times." Possibly once a day or three times each day.

possibilities come up, then there will be (these) two and if three come up, there will be three. Afterwards, take
105 the oil and burn it while saying the names of the angels that serve in this encampment. And (as for) the rest of all the written (slips), hide them[36] in a wall or in a window. And so, (as in) every operation, act in purity, and you will succeed.

---

[36]Reading גניזם for יגביזם, implying a ritual burial or storage both here and elsewhere in the text.

These are the names of the angels who serve KLMYYH[37] in the fourth encampment:

'BRYH	'YMRHY	DMN'Y	'MNHR
Y'MNWK	PTKY'	TWBY'L	GWLY'L
'WPRY	GMTY	'WRNY'L	PRYKYHW
Y'RN	LTMY'L	'WRYT	TYMWGW
'NMRY	'LMYNY'L	YKMTW	STRTW
SBᶜQNY	BWRTY'S	RSPWT	KRSWN
'M'P	WP'TN'	'H'L	S'BY'L
BLQYR	PKHWR	HSTR	STRY'L
'LYSS	HLSY'L	TRSPW	QRSTWS
MLKY'L	'RDQ	HSDY'L	'HSP
'MY'L	PRNWS	GDY'L	SBYB'L

These are the angels[38] who bring around[39] the opinion of the king and the good will of the nobles, chiefs, and leaders of the kingdom, directing and bestowing favor and mercy upon all who arise in purity to request anything from them. Perform this rite zealously and you will succeed.

If you wish to turn the king's opinion to your favor, or (that of) the chief of the army, or a rich man, or a ruler, or a judge of a city, or all the citizens of the state, or

---

[37] Here spelled with a ה instead of a א as in 1:8. The manuscripts show other variations, BLMY', GDYMYY'.

[38] Perhaps the 36th angel comes from Χριστός. Cf. 1:130.

[39] משובבים is possibly from שבב . Margalioth suggests amending to משרתים or שתסובבו. Possibly amend to מסבבים. Cf. 1:127 שתסובבו.

(if you wish to change) the heart of a great or wealthy woman, or the heart of a beautiful[40] woman, (do this). Take a lion cub and slaughter it with a bronze knife and catch its blood and tear out its heart[41] and put its blood in the midst (of the heart) and write the names of these (above mentioned) angels in blood upon the skin between its eyes; then wash it out with wine three years old and mix (the wine) with the blood.

Then take three of the chief spices, istorgon[42] and myrrh and musk,[43] and stand clean and pure, facing the brilliant star[44] and put the spices on the fire; then take in your hand the cup in which are the wine and the blood and say (this spell over it while burning the incense) and call on the name of the overseer and the names of the angels of this encampment. (Do this) twenty-one times over the blood and over the wine and say to the brilliant star, the name (of the star) which is that of Aphrodite, three hundred (times)[45] and (the name of the) angel ḤSDY'L (and then say):

---

[40] Reading יופיה for ביופיה.

[41] Cf. PGM III:425 and DMP 25:27, p. 155.

[42] איסטרקון is probably στύραξ (styrax), a fragrant gum.

[43] ושורה דמושך. If Margalioth is correct in assuming that מושך is a transliteration of the Persian *musk* and the Greek *moschos*, then the ד implies an Aramaic form making שורה the Aramaic "chain" or "chord." Margalioth points out the similarity between the Arabic targum of SḤR which reads WSWRT 'LMSK and the Arabic targum of the Song of Songs 1:13 which reads SRH 'LMSK. Thus the targum renders "bag of myrrh" as "bag of musk."

[44] I.e., Aphrodite-Venus. Cf. 1:126.

[45] אפרודיטי ש Cf. PGM IV:2891. Margalioth suggests deletion of the ש.

I adjure you in the name of the angels of the fourth encampment who serve KLMY' that you bring around for me King N so that the heart of his army and the heart of his ministers (will be) in my hand, I, N son of N, and I will find favor and mercy before him and he will do what I want and ask, whenever I ask (anything) from him.

When you finish repeating the adjuration twenty-one times, look up and you will see (something) like a coal of fire descending into the blood and wine.[46]

If you wish to enter the presence of the king or any (great) man, or a judge, wash yourself with "living" water[47] and take some of the blood and some of the wine and anoint your body, and place the lion's heart over your heart. If (you wish) to bring around the citizens of the city[48] take the lion's heart and hide it in the midst of the city, and write on a (piece of) gold foil[49] the (name of) the overseer and (the names of the angels of) his encampment and say thus:

You angels who go around and circulate in the world, bring around (to me) all the citizens of this city, great and small, old and young, lowly and distinguished. Let the fear and terror of me be over them as the terror of the lion is over all the animals. And as this heart is mute while I am speaking, so let all of them listen to me, and let none of the children of Adam and Eve be able to speak against me.

---

[46] Cf. the notion of the descent of the holy spirit, body and blood of Christ into the bread and wine of the Eucharist. Note the use of QRSTWS in the angelic list of this encampment. Cf. 4 Ezra 14:39.

[47] מים חיים, "living water," i.e., water from a stream or spring, not from a cistern.

[48] מדינה is here translated as "city" as it fits the sense better than "state" which was used in 1:118.

[49] ציץ, gold plate, metal disc, or *lamella*, often used for making amulets.

Hide the heart in the middle of the city and go into seclusion[50] for three days and after three days appear in the city. (For this occasion) put some of the lion's blood under the soles of your feet.

If you wish to bind yourself to the heart of a great or wealthy woman[51] take some perspiration from your face (and put it) in a new glass vessel; then write on it, (i.e.) on a tin *lamella*,[52] the name of the overseer and the names of the angels, and throw (the tin *lamella*) in the midst (of the flask) and say thus over the perspiration of your face:

> *I adjure you angels of favor and knowledge, that you will turn (to me) the heart of N daughter of N and let her do nothing without me, and let her heart be (joined) with my heart in love.*

Take the new flask and bury it under her doorstep[53] and say:

> *Just as a woman will return to the infant of her womb, so this N will return to me to love me from this day and forever.*

This should be written[54] at the full moon.

---

[50]Literally "hide your face."

[51]This love potion is independent of the previous use of the lion's blood.

[52]Either the phrase "on it" or "on a tin *lamella*" seems to be a repetitive addition.

[53]Literally "the place of her coming in and going out."

[54]Reading יכתב for יכתוב .

These are the angels who serve 'SYMWR in the fifth encampment:

BTW'R	ŚKYNTTK	'DWM'	TQW
MQP'	LHB'	^{c}LY	^{c}ZY
ŚKNY'L	KNWR	BNŚ	QRB'
SRK	HLŚY'L	HRMN^{c}	^{c}BR
HWD	MLKYH	PR^{c}TWP	'D^{c}T
QWP	MNMLK	DYNMWR	'LPNṬWS
DYDRYWK	KLNH	NYNḤY'	DṢNḤY'
MLGDM	DYMHN	LYBRNK	TTQHH
'PNY'L	ZBYṬWR	DKNSWR	RMGDL
LHTQWP	^{c}LY	GDGDL	PRWṢ
MSRWṢ	KDYR	MWS	DYQN'
NŚR	TWB	DRWMY'L	DYR'Z
DMWL'	DYDY'L	Ṭ^{c}Y	KRM
'TR	^{c}QB	HWNMWR'	'NQYW
GZRY'L	ṢBY'L	ṢBYWD^{c}	YYQR
'DWT	RGBY'L		

These are the angels who obey (you) during the night (if you wish) to speak with the moon or the stars or to question a ghost or to speak with the spirits.

If you wish to speak with the moon or with the stars about any matter, take a white cock and fine flour, then slaughter the cock[55] (so that its blood is caught) in "living water."[56] Knead the flour with the water and blood and make three cakes

---

[55]Reading שכו for טכו.

[56]Cf. above, note 47.

and place them in the sun, and write on them with the blood the name(s) of (the angels of) the fifth encampment and the name of its overseer and put the three of them on a table of myrtle wood, stand[57] facing the moon or facing the stars and say:

> *I adjure you to bring the planet of N and his star near to the star and planet of N, so his love will be tied with the heart of N son of N.*[58]

Or say:

> *Place fire from your fire in the heart of this N* (masc.) *or that N* (fem.) *so she will abandon her father's and mother's house*[59] *because of love for this N* (masc.) *son of N* (fem.).[60]

Then take two of the cakes and place them with the cock in a new flask; then seal its mouth with wax and hide the flask in a place not exposed to the sun.[61]

If you wish acts of kindness (to be done to you); take the

---

[57]Reading עומד for אימר.

[58]The grammar here is most confusing. It would seem that the first clause (1:165,166) is a homosexual love formula and that the second (1:166,167) is bi-sexual. Another possibility is that the first clause uses a common masculine to imply that the formula could be used by any party. The fact that the second clause specifically provides for attraction of either a male or a female to a man seems, however, to imply that the first clause is indeed homosexual. The question is influenced by our rendering of ואמור . Does it imply a new formula or a continuation of the former? Cf. its usage in the first firmament, second encampment (p.27). Also compare DMP 22:40 p.143; and PGM IV:345f. and 1480f.

[59]Literally "her father's house and her mother." This is probably a colloquial construction.

[60]Note the definition of an individual by specification of his mother. This is common in Egyptian magic texts and used often in SHR. A common saying was, "the mother is certainly known, the father uncertain."

[61]See also 2:173. Cf. PGM VII:915. καὶ ἥλιῳ μὴ δείξῃς

remaining cake, crumble it, and place it in aged wine in a glass cup, and say the name(s) of the angels in the presence of the moon and the stars and continue thus:

I adjure you that you will give favor, kindness, and affection, to N, from the favor, kindness, and affection that radiate from your countenance. (Give them to) me, N son of N, so that I will find favor, kindness, affection, and honor in the eyes of every man.

Then blow into the wind and wash your face each dawn, for nine days, with the wine and the cake crumbled in it.

If you wish to question a ghost; stand facing a tomb and repeat the names of the angels of the fifth encampment (while holding) in your hand a new flask (containing) oil and honey mixed together and say thus:

I adjure you O spirit of the ram bearer[62] *who dwell among the graves upon the bones of the dead, that you will accept from my hand this offering and do my will and bring me (the spirit of) N son of N who is dead. Raise him up so that he will speak to me without fear and tell me true things without concealment.*[63] *Let me not be afraid of him and let him tell me (for) my question, (the answer) I need from him.*

He should appear immediately. But if he does not, repeat the adjuration a second time (and) up to three times. When he appears set the flask before him and after this speak your words while holding a twig of myrtle in your hand.[64] If you wish to release him, strike him three times with the myrtle and pour out the oil and honey, and break the cup, and throw the myrtle from your hand, and return home by a different route.

---

[62] קריפוריא , i.e., Κρισφόρος or Hermes.

[63] Cf. PGM IV:1034. Spirits do not always tell the truth.

[64] The flask and myrtle are to protect the person reciting the incantation. Cf. Goodenough, Symbols 2.174.

If you wish to speak with the spirits, go out to "the place of the killed"[65] and call out there in a singsong, whimpering way:

I adjure you in the name of the angels who serve in the fifth encampment, and in the name of the overseer who is over them, who is 'SYMWR, that you will hear me at this time and send me the spirit of ḤGRGYRWT.[66] *She shall go according to my will for whatever I send her and shall obey me in everything until such and such a time.*

If you see opposite you a column of smoke, speak your words and send (her) for whatever purpose you wish.

These are the names of the angels who serve PSKR in the sixth encampment:

'ZY'L	'RBY'L	TRYPWN	PWKBWS
PSTMR	LYNNY'L	QRWNYDN	ŚWKDWN
SLBYDM	ᶜMY'L	ᶜWZY'L	PNY'L
TRMY'L	ḤMMY'L	SRMY'L	NYMMWS
NWDNYY'	B'RYB'	ZWNNWM	ḤSṬW'L
SDRY'L	HWPNY'WN	QDMY'L	KPNYY'
'RMY'L	ᶜDMWN	HRMWR	ṢPLY'L
SPRY'L	QḤNY'L	ṢBKYRY'	'RMWNYS
ṬWPWMWS	PṢṢY'L	ḤTPY'L	PRSWMWN
NḤLY'L			

These are the angels of might who gird on power and strength to run from place to place and to fly in all corners

---

[65] Possibly the place of public executions or the place where executed criminals were buried, or a place where multiple murders had been committed.

[66] חגרגירות . The reference is unknown. Possibly from "Hagar the Proselyte," הגר גירות.

of the earth to return a man, a fugitive, either a slave who fled or a thief who fled. (If you wish to catch a fugitive) take four copper *lamellae* and write upon each and every one of them the name of the man and the name of his mother,[67] the name of the overseer, PSKR, and the names of the angels who serve him, and say:

> *I charge you, angels of might, to seize N son of N, wherever he goes and wherever he dwells, whether in a city or in a country, whether at sea or on land, whether eating or drinking. You shall make him fly like a flying bird and bring him against his will, and not let him linger one moment, whether by day or by night.*

Then take (the) four copper *lamellae* and hide them in the four directions[68] whether in the city or in the country.

These are the names of the angels who serve BW'L in the seventh encampment:

NWHRY'L	DBB'L	DYMTMR	DB'L
MḤṠYN	''WR	DY'M	BBYT'L
SRWR'	'HGYYH	PRWPY'L	MKSY'L
ᶜLZY'L	TKWRKS	QRWMY'L	RMY'L
LḤSWN	SLḤY'L	'HY'L	'KR
'WBR	SRWGY'L	YDW'L	ṠMṠY'L
ṠPṬY'L	RḤBY'	'HMWD'	MRMRYN
'NWK	'LPRṬ	'WMYGR'	QRWKNS
SRPY'L	GDRY'L	'RDWD'	PWRṬNY'L
'GMY'L	RHTY'L	DYTRWN	ḤZ'L
PTW'L	GLGL'	DMNṢR	ZZY'L

---

[67] On descent through the mother, cf. First Firmament, note 60 (p. 37).

[68] I.e., towards the north, south, east, and west.

These are the names of the angels in charge of dreaming, to make anyone who approaches them in purity know what the dream (was) and what its interpretation is.

If the king, or the head of the city, or governor, or your friend summons you and you want to give him an answer from your wisdom, say to him, "I will make known to you what is in your heart concerning me." (or "what you thought about me," or "what you want to do," or "what is the interpretation of your dream.")[69] "Give me a period of three days and I will make known to you all that is in your heart." Then go out on Sunday to the sea shore or to a river bank during the third hour of the night. Wear a new cloak[70] and do not eat (the meat of) any animal,[71] nor anything which yields blood (when slaughtered), and do not drink wine. Take myrrh and pure frankincense and place them on burning coals in a new earthen vessel, and turn your face toward the water and repeat three times the name of the overseer with the name(s) of the angels of the encampment. When you see a pillar of fire between heaven and earth say thus:

---

[69] The magician is to choose the appropriate phrase. Cf. PGM I:175.

[70] אסטולי i.e., στολή. Semetic pronounciation often avoids double consonants by the introduction of vowels.

[71] Hebrew דקה . Margalioth reads דגה , fish, which might be possible in sympathy with "the river." But see 2:8 and notes. Furthermore the next phrase, "anything which issues blood" would not classically apply to "fish." In 5:35 we read "both small animals and all that yields blood *even* fish." Thus it seems that SHR would go out of its way to make the distinction if it was appropriate.

I adjure you by the One who measured the waters in the palm of His hand and rebuked the waters so that they fled from Him, and made winds flying in the air his personal servants, as a fiery flame, who rebuked the sea and dried it up, and made rivers a desert,[72] *by His name and by its letters, I adjure you, and by the names of the angels*[73] *of the seventh encampment who serve BW'L, that you make known to me what is in the heart of N son of N and what is his desire, and what is the interpretation of his dream and what is his thought.*

Do likewise on the second and third nights and you will see that a pillar of fire will appear to you with a cloud on it like the image of a man.[74] Question him and he will tell you whatever you ask. And if you wish to release him throw some of the water, from the sea or the river by which you are standing, toward heaven three times and say under your breath:[75]

Invisible Lord BW'L, sufficient to our need, the perfect shield bearer,[76] *I free you, I free you, subside and return to your (heavenly) course.*

Say this seven times. Perform the entire rite in purity and you will succeed.

These are the names of the seven spirits who serve in the firmament called *Shamayim*.

PEACE.

---

[72]The adjuration is a combination of Isa 40:12; Ps 104:4; 107:33; and Nah 1:4.

[73]Reading שמות for בשם ז ,i.e.,"the names of" for "the name of seven" angels, since there are 44 angels in this encampment.

[74]Cf. Ezek 1:4.

[75]Cf. PGM III:108.

[76]With Margalioth, Sepher 80, following the transcription of Morton Smith. אורודי גרי/באל פוט/מוס סרגרי טליגוס אספדיפורוס ἀόρατε κύριε Βουήλ, ποτ' ἡμᾶς ἄρκιε, τελικὸς ἀσπιδηφόρος.

(THE SECOND FIRMAMENT)

The second firmament is called "heaven of heavens."[1] In it are frost and fog[2] and treasuries of snow and treasuries of hail, angels of fire and angels of moisture[3] and spirits of terror and spirits of dread. The firmament is full of fear, for within it are innumerable angels constituting armies upon armies and over them are officers and overseers. Within the firmament are twelve steps[4] and on each and every step stand angels in their splendor, and over them is one high official over another. Nevertheless, for human affairs, they are obedient to everyone who approaches them in purity.

If you wish to ask something of any who stand on the steps of the second firmament, cleanse yourself for three weeks from all fruit of the palm,[5] from all kinds of animals, small and large,[6] from wine, from (all) types of fish and from all (animals) that yield blood (when slaughtered); and do not approach a woman in her impurity,[7] and do not touch anything

---

[1] שמי שמים, a common designation in mystical literature for the second heaven.

[2] כפור וקטור. קטור = "smoke." Here it seems to imply mist or fog in parallel to frost, snow, hail, etc.

[3] Reading זיעה, i.e., "moisture" with Mss. ה and א instead of זיע, i.e., "trembling."

[4] מעלות, i.e., steps, levels, divisions.

[5] Reading דקל for דקה with Margalioth.

[6] דקה וגסה, i.e., small and large animals. This is a common distinction found in Rabbinic literature between sheep and goats as opposed to cattle.

[7] Cf. Ezek 18:6.

which has died,[8] and do not come near a leper or one afflicted by venereal discharge, even accidental, and guard your mouth from every evil word and from every sin; and sanctify yourself from every sin.

Upon the first step stand these:

'ḤMRY'L HDRY'L RṢY'L HSᶜY'L

DMYMY'L ZBDY'L RNZY'L ᶜNṠ'L

KṬBR'L

These, their station is on the first step. They stand in terror, cloaked in wrath, girded with dread, surrounded by trembling, their raiment like an image of fire, their faces like the appearance of lightning, and their mouths never cease (to utter) mighty words. Nevertheless, their voice is not heard, for their task is to silence, to frighten, and to terrify anyone who opposes the man who calls on them in purity.

If you wish to silence a great and powerful people, or a governor, or a judge, or the citizens of a city, or of a state, take a handful of ashes from beneath the bread offering[9] of an idol and say over it backwards[10] seven times the names of the angels written above (as standing) on the first step, and say:

> *I ask from you, angels of silence, that in this place, you silence every mouth and every heart of the children of Adam and Eve who arise against me to (say) anything evil. Let their mouths utter good things about*

---

[8] Cf. Lev 21:11.

[9] Cf. Testament of Job 7. Here reading פת for פאת

[10] מפרע, possibly "out of order" or "irregularly," but most likely "backwards" the normal meaning. Saying things backwards is a well-known magical practice.

me and let me be exonerated in my lawsuit; do not permit any mouth to speak evil about me.[11]

Then sprinkle the ashes, either in the city or in the state, either before the governor or before the judge, and you will be exonerated.

Upon the second step stand these:

ᶜZZY'L	HNN'L	PSSY'L	YṠᶜY'L
DLQY'L	'RPD'	MR'WT	RYPYPYS
'MNY'L	NHMY'L	PRZYRWM	ᶜNB'L

These, their station is on the second step. They stand with strength, filled with might, surrounded with love, and in their presence fire burns, and they hasten to bring the (ruling) planets of the sons of man into conjunction for love.

If you wish to put the love of a man into the heart of a woman, or to arrange for a poor man to wed a rich woman, take two copper *lamellae* and write upon them, on both sides, the names of these angels, and the name of the man and the name of the woman and say thus:

I ask of you, angels who rule the fates of the children of Adam and Eve, that you do my will and bring in conjunction the planet of N son of N into conjunction with (the planet of) the woman N daughter of N. Let him find favor and affection in her eyes and do not let her belong to any man except him.

Place one (*lamella*) in a fiery furnace and the other in her ritual bath.[12] Do this on the twenty-ninth of the month

---

[11] In this formula note that two angelic names, חסעיאל and דמימיאל which are derived from verbs meaning "to silence" (חס, דממה).

[12] By Rabbinic law, if the woman uses a ritual bath, *mikvah*, she is either about to be married or married, thus limiting the formula's usefulness to bridegrooms, husbands and

when the moon has waned completely. Take care to keep yourself from intercourse, from wine, and from all (kinds of) meat for three days.[13]

Upon the third step stand these:

YHW'L	D^{C}YHW	'LY'L	BRKY'L
^{C}LY	SPWM	PNYMWR	'L^{C}ZR
GBLY'L	KMŚY'L	'WDH'L	Y^{C}Ś'L
RPPY'L	PSPY'L		

[14]

---

adulterers. Since we do not know in what circles this document circulated, it is of course impossible to draw a definite conclusion about its intended use.

[13]Since the introduction to the Second Firmament gives general rules of abstinence to follow before using the formulas of the Second Firmament, we must assume that these rules are to be followed after the spell has been cast in order to insure effectiveness.

[14]These characters appear here in Ms. ה . Such symbols, which were used to enhance the power of amulets and spells, were common both in the Greek and Jewish worlds. Cf. Margalioth, Sepher 4; PGM IV:2706; VII:810, 816, 860, 922. These characters are also reproduced in the sixth step of the Second Firmament and in the Third Firmament. Full magical alphabets coalesce at a later date. Cf. Robert Ambelain, La Kabbale Pratique (Paris: Edition Niclaus, 1951), or the chart reproduced in Gustav Davidson, A Dictionary of Angels (London: Macmillan, 1967) 335. The use of ringed symbols may derive from the punch writing on Greek allotment plates which were worn in a similar fashion to amulets. Cf. John H. Kroll, Athenian Bronze Allotment Plates (Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1972).

These, their station is on the third step, for their function is to shake and agitate the hearts of men and to make void their intentions and nullify their thoughts. Dread is theirs and fear where they walk, and their appearance is (full) of wrath, and they are exceedingly harsh and mighty men of war, and fear goes before them and trembling after them,[15] and they roar and cause trembling as they go shaking[16] (the world), and their voice is like the voice of thunder and in their hands are rods of fire and their faces are like sparks of fire and fire comes forth from their eyes, and all of them are ready to nullify and make void (whatever they are asked to).

If you wish to nullify a great man's intentions towards you, or the thoughts of an army officer, or the intentions of military men, or any other evil intentions or thoughts (directed against you); go out at midnight when the moon is full, barefoot,[17] and pure, and wrapped in a new cloak.[18] Stand under the moon and say twenty-one times the names of the angels written above, (those) who stand on the third step of the "heaven of heavens," and say:

> *Moon, Moon, O Moon, bring my words before the angels who stand upon the third step: nullify the thought concerning me of N son of N and the intention of his heart and his plot. Let his mouth be unable to speak*

---

[15] This calls to mind the figure of Ares and his attendants.

[16] רעש , commonly associated with earthquakes.

[17] The text reads יחיד, i.e., "alone." Margalioth reads יחף "barefoot." This is justified by other magical texts of a similar nature.

[18] אסטולי , i.e., στολή. Cf. First Firmament, note 70 (p.41).

against me, destroy his knowledge, and thwart his intentions, and let his purpose[19] *be devastated, so that every time he sees me he will be filled with love for me, and let him be changed so that he becomes my friend, and let him not remember any hatred of me, and let me find favor and affection in his eyes.*

55 Then write (the names of) the angels and these (following) characters[20] upon a silver *lamella*; put them on a tablet over your heart,[21] and during all the days you wear it[22] you shall succeed.

Upon the fourth step stand these:

SGRY'L	MLKY'L	'WNBYB	PGRY'L
ᶜNNY'L	KLNMYY'	'WMY'L	MPNWR
KWZZYB'	'LPY'L	PRYBY'L	SᶜQMYH
KDWMY'L	'ṠMDᶜ	HWDYH	YHZY'L

These, their station is on the fourth step.[23] They are girded 60 with storm and the sound of their steps is like the sound of bronze. They fly from the east and turn from the west towards the gate.[24] They are swift as lightning and fire is around

---

[19] Literally "heart."

[20] והכרקטורים for χαραϰτῆρες. Cf. note 14 (p.46).

[21] Reading על לוח על לבבך . This is a recipe for an amulet. The idea is that you put the silver foil on a stronger tablet and wear it suspended over your heart (chest).

[22] Literally, "it is upon you."

[23] Note the ninth angel, KWZZYB', and the thirteenth, 'ṠMDᶜ . KWZZYB' is most probably Bar Kochba. This would clearly date the angelology as post 135 CE. 'ṠMDᶜ is most probably Asmodeus. Cf. Tob 3:7,17.

[24] פֵּילוֹן for πυλῶν.

them. They withhold[25] sleep from men, and they can do good or do evil.

If you wish to give your enemy trouble in sleeping,[26] take the head of a black dog that never saw light during its days and take a *lamella* from a strip of (lead) pipe from an aqueduct,[27] and write upon it (the names of) these angels and say thus:

> *I hand over to you, angels of disquiet who stand upon the fourth step, the life and the soul and the spirit of N son of N so that you may tie him in chains of iron and bind him to a bronze yoke. Do not give sleep, nor slumber, nor drowsiness to his eyelids; let him weep and cry like a woman at childbirth, and do not permit any (other) man to release him (from this spell).*

Write thus (as above) and put (the inscribed lead *lamella*) in the mouth of the dog's head[28] and put wax on its mouth, and seal (it) with a ring which has a lion (engraved) upon it. Then go and conceal it behind his house or in a place he frequents.[29]

If you wish to release him (take the dog's head) away from where it is concealed and remove its seal and withdraw the text and throw it into a fire, and he will fall asleep at once. Do this with humility and you will succeed.

---

[25]Literally "separate."

[26]Cf. PGM IV:2943.

[27]פסוכרופורון for ψυχροφόρον . Cf. PGM VII:397.

[28]Cf. PGM XXXVI:232,370.

[29]Literally "a place in which he goes and comes." His doorstep is most likely, as this was a popular and effective place for magic deposits. Cf. First Firmament, note 53 (p.35).

Upon the fifth step stand these:

QWN'QRY'L	PTWNY'L	NQRY'L	'Y'L
Y'BWTY'W	BBSB'W	BKPY	MBWM
SKTB'Q	'MRY'L	Y'L'L	MKS'BW

These are they who stand on the fifth step. They grasp shield and spear, and brass helmets are on their heads, and their garments are coats of mail. To their right and left are (storms) as of hailstones. Trembling (accompanies) their running and they stride upon rivers of fire, grasping torches, and hurrying to return an answer, and their mouths never silent from roaring, and their breath[30] is like flaming fire, and their fire is blazing (so that) the breath of their mouths kindles fire, for all their actions concern the treasuries of fire, for from fire they emerged and they are stationed in fire.

If you wish to light an oven in the cold, take a lump of sulphur (that weighs) about seven shekels[31] and divide it into the number of compartments in the oven. Then upon each and every (lump of sulphur) write with a bronze stylus[32] the names of the angels who stand upon the fifth step and say:

> *I adjure you, angels of fire and angels of flame, by the King who is a consuming fire, that you shall stand with me and kindle the oven which is in such a place, and it shall be that anyone who approaches it will be amazed at its heat.*

---

[30]Perhaps "their spirit," but "breath" is more likely here.

[31]Or possibly 27 shekels exactly. Reading כ"ז.

[32]Reading בעת של נחושת with Mss. ס and ח instead of בעשש נחושת.

Do this in the proven manner[33] and you will succeed. Then take the sulphur and cast it into each and every burner of it (the oven) and it (the sulphur) will blaze up strongly. Every day that you wish to light (the oven) write (as directed) and cast (the sulphur) into the midst (of the oven).

Upon the sixth step stand these:

'BYHWD	QYTR	ZLQY'L	STRY'L
90 'DRK	GHLY'L	TMKY'L	SMKYH
RBᶜY'L	YWQMY'L	SMYHWD	MHRY'L
DWMY'L	KRKWS	QNZ	QNY'L
KNTWN			

These are they who stand on the sixth step. They behave with humility, but their faces are full of glory. Their garments are garments white as light. They stand like giants, awesome as the scholars of a court,[34] seated in thrones of glory, trusted to give true (judgments), and in charge of healing.

95 If you wish to heal a man who has had a stroke and half of him is dried up, either by an (evil) spirit or by witchcraft, take spikenard oil and three measures of honey and stand facing the sun as it rises, repeating three times each day for seven days the name of the man and the name of his mother and the names of the angels who stand upon the sixth step. And on the seventh day take him and stand him naked before the sun, and smear oil all over his flesh, while burning myrrh, frankincense, and chosen spices in the sunlight. Then again write upon a

---

[33] דוקמא for δοκιμή, or possibly δόλμα.

[34] Literally, "of a yeshivah" or academy.

silver *lamella* (the names of) these angels of glory with these characters:[35]

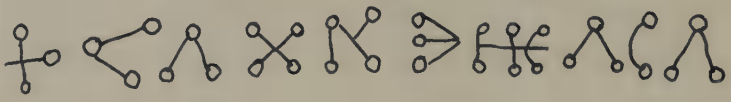

(Write these on the *lamella*) as an amulet and put it on his neck with a (cord of) asbestos[36] and incense of spices. Write it thus on the twentieth of the month and you will succeed.

Upon the seventh step stand these:

PTHYH	RZY'L	'GRY'L	HGDY'B
'DRWN	KRQT'	QTYPWR	'BRY'L
ṠTQY'L	ᶜMY'L	SYKBRDWM	

105 These are they who stand on the seventh step, girt with strength, their might like a lion. Half of them are like fire and half of them cold as water. They stand in their place (and are weakened from their fear).[37] They are wondrous because of their deeds and no one can comprehend their image,

---

[35] See note 14 above (p.46). The characters given in the text are from Ms. ח . Ms. ס reads:

[36] אמינטון for ἀμίαντος i.e. "asbestos." Properly an adjective meaning "undefiled." Asbestos was used to fashion magical chains. Cf. PGM XIII:300; and the Fifth Firmament, line 40 and note 11 (p.76).

[37] The text appears to be corrupt. Compare with lines 157-160 below.

for they come great in stature with sparks of light upon their eyelids. Those who stand below are unable to look at their appearance and those, too, who stand above are frightened by their appearance; for they turn to every side and above, and they move in all four directions.[38]

If you wish to expel from the city every dangerous wild animal, whether lion, or wolf, or bear, or leopard, or (if you wish to quell) a river or sea which is rising and washing against buildings, (do the following). (For the wild animals) make a bronze image in the likeness of the one (which you desire to expel) and then make an iron *lamella* and write upon it, on the obverse and reverse, the names of the angels (of the seventh step) and bind it upon (the image) and bury it at the entrance of the city and let its face be facing north. If it is a river or a sea you wish to bind so that it will not come and flood (the city), make a stone image (of a man), write (the names of) these angels on two copper *lamellae* and place them beneath his heels, and make a marble staff and place it on his shoulder, his right hand grasping the staff and his left hand open and his face towards the water.[39]

---

[38]This implies that the angels can look in all directions at once.

[39]This image seems to be forbidden by Rabbinic texts. Cf. Mishnah Avodah Zarah 3:1; Maimonides, Mishnah Torah on A.Z. 7:6. Note that there are no spells, rituals, or sacrifices mentioned to be used when employing this figure. Perhaps a later hand has deleted them.

Upon the eighth step stand these:

'BRH	BRQY'L	'DWNY'L	ᶜZRY'L
BRKY'L	ᶜMY'L	QDṠY'L	MRGY'L
PRW'L	PNY'L	MRBNY'L	MRNYS'L
ṠMY'L	ᶜMNY'L	MṬN'L	HWD HWD

These are they who stand upon the eighth step.[40] Their appearance is as shining amber, they speak by their deeds, trembling and fire are in their dwelling place, (their presence) is filled with fear.[41] They rule the spirits that wander in the earth, and in a place where their name is invoked an evil spirit cannot appear.

If you wish to drive off an evil spirit so it will not come to a woman when she is in childbirth and so it will not kill her child, before the woman's pregnancy write (the names of) these angels on a golden *lamella* and place it in a silver tubular case and let her wear it, and at the time of childbirth take four silver *lamellae* and write upon them (the names of) the angels and place them in the four sides of the house[42] and no (evil) spirit will come in.[43]

---

[40]The sixteenth, הוד הוד, is not an angelic name. It is rather a description of their magnificence. Possibly amend to read הוד והוד both here and in 2:121.

[41]The text says, "they are filled with fear," but the meaning is clearly that they frighten those they encounter.

[42]Probably the center of the four walls and not the corners.

[43]Literally "come up," but the meaning is come up into (the house)."

Upon the ninth step stand these:

GDWDY'L	SKSY'L	TRSWNY'L	NSHY'L
'SDD'	RBNY'	HLYL'L	TWQPY'L
SMKY'L	PDH'L	QRB'	SY'L
PR'L	PTHY'L		

These are they who stand on the ninth step. Quick and mighty, flying through the air, their strength is a breastplate and they appear to have swords in their hands; prepared for war, grasping bows and holding javelins, they leap forth from the fire. And they have horses of fire, and the harness of their chariots is of fire, and terror goes with them wherever they turn.

If you wish that a man going forth to war be protected from arrow, sword, or any blow, take seven leaves of a bay tree[44] and write these names on them, two on each and every one of them, and put them in spikenard oil, and on the day he goes forth to war, let him smear (the oil) upon his flesh and upon his sword and his bow and arrows. Again write (the names of the angels) on a silver *lamella*, put them in a bronze tubular case, and let him tie it over his heart, then no blow will touch him.

---

[44] Reading ערא for ער. Cf. Jastrow, Dictionary 1109; PGM XXIV:15; I:264.

Upon the tenth step stand these:

DKRY'L	HRY'L	ṢBQY'L	'TKY'L
SMYK'L	MRMW'L	QN'L	ṢPTP
YH'L	'LSDQ	'KPP	ʿZM'L
MKMYK'L	TRKY'L	TBGY'L	

These are they who stand on the tenth step.[45] They have been commanded (to reward) truth. Before them are myriads upon myriads (of angels) holding reed (pens) for fire and writing scrolls uninterruptedly, and recording acquittal for all those who call upon their names, (so that they) will be rescued and saved from forced tribute, the law of the land, and from every death penalty.

If you wish to rescue your friend from a bad judgment, or from any difficulty, purify yourself from all impurity, and do not cohabit with a woman for three days; then stand before the sun at the dawn and repeat these names (of these angels) and say:

> *I beseech thee O great angel who art called "sun," who ascend the steps of the firmament, who watch the children of men, that you will perform my request and will bring my words before the King of Kings of Kings, the (Holy One) Blessed be He, to whom I pray concerning the case of N son of N, who is in trouble and has a bad case; and that you will bring over for him, from (God's) presence, something good and a time of relief. Let those who sought to do him evil be ashamed and let him be rescued without injury.*

In addition, write (the names of) these angels on a copper *lamella* and conceal it in the east, so it will be exposed to the sun at sunrise.[46] Do everything in purity and you will succeed.

---

[45] For the tenth angel read אל צדק as one word with Ms. ח.

[46] Literally, "at its arising."

Upon the eleventh step stand these:

RPDY'L	DMW'L	M'RYNWS	'MYN'L
ṢHY'L	ᶜQRY'L	'DNY'L	RDQY'L
ṢLMY'L	'STṬY'L	ST'L	'GLGLTWN
'RMWT	PRHG'L	NPPMYWT	

These, their position is upon the eleventh step. There is fear where they stand, a great multitude stationing (themselves) and establishing camps of ministering (angels) in the heaven, for on their command angels of fire run and return, causing (men) to descend from greatness and rise to splendor. They fly to and fro, resuming their places, glorifying their creator and extolling their maker.

If you wish to restore to office one who has fallen from his place, a king, or minister, or governor, or judge, take oil and honey and fine flour and place them in a new glass vial,[47] and purify yourself from all impurity, and do not eat *nevelah*[48] and do not touch a woman's bed,[49] for seven days. Then on the seventh day stand beneath the moon, in its fourteenth, fifteenth, or sixteenth day,[50] and take the vial in your hand, and write on it (the names of the angels of) this encampment of the

---

[47] פיאלי for φιάλη.

[48] That is meat from an animal which has died from natural causes.

[49] This expression should probably be understood as a metaphoric prohibition of cohabitation, though the literal meaning may be understood as a Rabbinic precaution against impurity.

[50] That is, "on the full moon." It seems to be implied by 2:163 that one may begin preparations on either the seventh, eighth, or ninth, but since 2:172 implies that the adjuration is to be recited on all three days of the full moon, one must begin preparations on the seventh.

(eleventh) step and recite over it seven times, while facing the moon, the names of the angels and say:

> *I bring my petition before you, O Moon, who travel by day and by night with chariots of light and angels of mercy before and behind you. I adjure you by the King who causes you to rise and set, as you are thin and become full and return to your place, so restore N son of N to his place and let him be (again) honored in the eyes of all who see him, and as you have glory in the world, so bestow glory upon him in the eyes of all the children of Adam and Eve, and restore him to his office, and let him rule as at the beginning and let him not move from his position (again).*

Do this for him for three days, and afterwards make them[51] into a cake and dry it at night so that the sun does not shine on it, and have him eat it for three days, before sunrise, and bury (the) vial, with the writing still on it,[52] in his house.

Upon the twelfth step stand these:

'STRYMY	BR'WT	BMR'WT	DRWDY'L
SDRLY'L	TLHBM	BRG'L	PY'L
PP'L	YKPTYNY	KLPTWN	BWBWKWK
'WMTWN	'RTMYKTWN	'SMYGDWN	SPNYG
PRNYG'L	PSYKSWK	T'GYSWN	'RTLYDY

These, their position is on the twelfth step. Surrounded by righteousness, rays of majesty on their heads, full of understanding, they understand how to praise (the Lord). They stand in two equal companies, half of them singing and the other half answering after them. Their language heals, their speech binds up (wounds), and anything they mention will be successful.

---

[51] I.e., the oil, honey, and flour.

[52] Literally, "and vial bury written." One expects "and bury the inscribed vial" in order to parallel 2:165.

If you wish to cure a headache (affecting) half the head[53] or to bind or rebuke the spirit causing blindness, take fat that covers the brain of a black ox, and while in (a state of) purity, write on it the names of these angels and place it in a silver tubular case, then bind the tube with seven colors[54] and place it beside the pain. (In order to succeed) abstain
185 from meat, from wine, from (contact with) the dead, from menstruating women, and from every unclean thing.

---

[53] Cf. PGM VII:199.

[54] Cf. PGM VII:271.

(THE THIRD FIRMAMENT)

The third firmament is filled with storerooms of mist from which the winds go forth, and inside it are encampments of thunder from which lightning emanates. Within, three princes sit on their thrones; they and their raiment have an appearance like fire and the appearance of their thrones is like fire, fire that gleams like gold, for they rule over all the angels of fire. They are like fire in their strength and their voices are like the roar of a peal of thunder. And their eyes are like sunbeams, and they rule over the wheels of flame and fire. Moreover, they have wings to fly. The whinnying of their mouths is as horses,[1] their appearance like torches; when they speak they cause trembling, when they shout they cause weakness. They soar in every direction and fly to every corner (of the world).

These are the names of the princes who rule in the habitation[2] which is the third firmament. The name of the first is YBNY'L, the name of the second is RHTY'L, and the name of the third is DLQY'L. YBNY'L is in charge of all things concerning the igniting and extinguishing of fire. RHTY'L is in charge of every chariot of fire[3] causing it to

---

[1] Cf. Nah 2:5.

[2] מעון, i.e., habitation, temple, place.

[3] The chariots of fire are the heavenly fires over which these princes rule. The circling celestial bodies are viewed as the circling chariots of the hippodrome. Thus RHTY'L appears as the ruler of chariot races and his name (*RHT* = run) indicates that he was created for this function. The association of RHTY'L with the other angels of fire comes through Helios who drove a fiery chariot and team and was therefore the most conspicuous of charioteers and thus became the patron of their profession.

run (successfully) or to fail.[4] DLQY'L is in charge of flames of fire, to kindle or quench (them).

These are the names of the angels who serve YBNY'L:

ŠᶜYPY'L	'DRY'L	TDHDY'L	BᶜŠY'L
THPY'L	RLBY'L	BLNY'L	THZRY'L
'ᶜZY'L	'MNHY'L	MLTHY'L	DYBQY'L
BRŠS'L	SH'L	TTB'L	QSMY'L
TSY'L	QSTSDY'L	NMDY'L	

If you wish to extinguish (the fire which heats) a bathhouse so it will neither flare up nor burn, bring a salamander[5] and place it in a glass vessel with oil aged for three years. Do not set it upon the ground, but repeat backwards over it seven times during the third hour of the night the name of the overseer and the names of the angels who serve before him, and say:

> *I adjure you, O salamander, in the name of YBNY'L and in the name of the angels of fire who serve him, just as you were driven from fire, so drive away and extinguish the fire from the bathhouse[6] of N son of N. And you, angels of fire, all of whose deeds pertain to fire, do not permit fire to enter or warm this bathhouse, but stand on the gates of his (the owner's) house and enter it, and make it like cold snow[7] or cold water.*

---

[4] Literally, "stumble." The author is writing of chariots but thinking of horses.

[5] סלאמנדרא for σαλαμάνδρα. The salamander is well known in the ancient world as being associated with fire. Cf. Ginzberg, Legends 5.52, n. 157f.

[6] Deleting מהלט, i.e., "blazing" since the purpose was to prevent ignition and the adjective implies the bathhouse is already ablaze.

[7] Cf. Prov 25:13.

Then take the flask of oil and put some of it on the four corners of each and every room. If you wish to undo the spell, take some of the remaining oil and stand facing the sun and repeat the name of YBNY'L and the names of the angels who serve him and say:

I adjure you, angel of fire and angel of conflagration, that you will undo what I have bound and will permit the angels standing at the gates of the bathhouse of N son of N to ignite and kindle its fire as before.

Then take the flask of oil and pour (some of it) in the four corners of each room and the fire will ignite and burn.

These are the names of the angels who serve RHTY'L:

'GR'	ZRGRY	GNTS	T^{c}ZM'
LTSRP'L	GDY'L	TMNY'L	^{c}QHY'L
GWHPNY'L	'RQNY	SPYQW'L	MWŚY'L
SWSY'L	HTNY'L	ZKRY'L	'KNSP
SDQY	'HSP	NKMR'	PRDY'L
QLYLY'L	DRWMY'L		

8

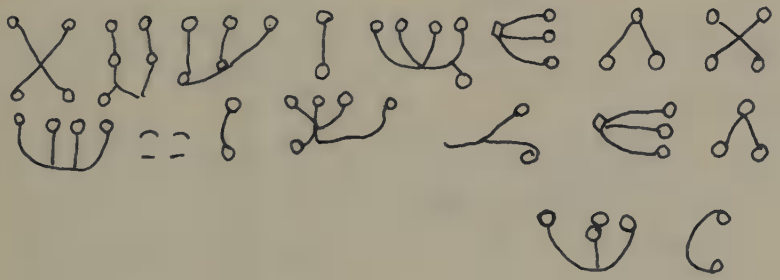

---

[8] These characters are from Ms. ℸ . Cf. Second Firmament, note 14 (p.46).

If you wish to race horses, (even) when they are exhausted, so that they will not stumble in their running, that they will be swift as the wind, and the foot of no living thing will pass them, and they will win popularity in their running, take a silver *lamella* and write upon it the names of the horses and the names of the angels and the name of the prince[9] who is over them and say:

> *I adjure you angels of running, who run amid the stars, that you will gird with strength and courage the horses that N is racing and his charioteer*[10] *who is racing them. Let them run and not become weary nor stumble. Let them run and be swift as an eagle. Let no animals stand before them,*[11] *and let no other magic or witchcraft affect them.*

Take the *lamella* and conceal it in the racing lane (of the one) you wish to win.

These are the names of the angels who serve DLQY'L:

NWRY'L	'ZLYBN	'YLY'L	MLKYH
HYLY'L	HRH'L	ŠLQY'L	SGRY'L
PSKY'L	ᶜQRY'L	SMNY'L	SBBY'L
NHLY'L	TGMLY'L	'MYNW'L	TLBᶜP
QTHNY'L	'PRY'L	'NGY'L	MŠRY'L
'MNGN'N			

If you wish to give proof[12] (of your powers) to your

---

[9] The texts read "princes," but the singular is necessary. Cf. Ms. ח

[10] הניוכוס for ἡνιόχος.

[11] Cf. Dan 8:4.

[12] דוקמי probably for δοκιμή - "proof" or "demonstration," but possibly δόγμα - i.e. "example." Cf. Second Firmament. note 33 (p.51).

beloved or to your friend, for example, to fill a house with fire which will not burn, take a root[13] of a wild plant[14] and put it on burning coals and as the smoke rises in the house, recite the names of the angels and the name of their overseer, who is DLQY'L. When the smoke rises seven times, and when the smoke will be....[15] all those who see it will see it as fire. When you recite the names of the angels say:

> *I adjure you, O angels cloaked in fire, by Him who is all fire, who sits upon a throne of fire, and whose ministers are a flaming fire,*[16] *and encampments of fire serve before Him. By His great name I adjure you, that you show me this great miracle and fill this house with your fire. Let me and all with me see this great miracle and not be afraid.*

When you finish your words, you will see the house filled with fire. If you wish to cause (the fire) to subside speak the adjuration backwards and say:

> *Angels of fire, extinguish, extinguish at once, hurry, make haste.*[17]

How great are your works O Lord, you have made all of them in wisdom.[18]

---

[13] Reading עקד for עגר.

[14] אגריאנפורים for ἀγριόφορος.

[15] The text seems corrupt. We seem led to understand, "and when the smoke will be (all that can be seen) all those who see it will see it as fire."

[16] Cf. Ps 104:4

[17] Cf. 1 Sam 20:38

[18] Cf. Ps 104:24. This is the end of the Third Firmament and not part of the adjuration.

(THE FOURTH FIRMAMENT)

The fourth firmament is pitched[1] upon a storm wind, and stands on pillars of fire, and is held up by crowns of flame,[2] and full of treasuries of strength, also storehouses of dew. As each of its corners are swift angels running with each other, prancing, prancing.[3]

Within are seven rivers of fire and water, and along them, on both sides, stand innumerable angels. On one side stand angels of fire that burn with an incandescent flame and on the other side angels of cold wrapped in hailstones. Neither do the (angels of cold) quench (the angels of fire) nor do (the angels of fire) ignite the (angels of cold). These immerse themselves in the rivers of fire and those immerse themselves in the rivers of water,[4] and they all recite and chant[5] songs and praises to the Life of the World for He created them to glorify His power.

Within the (fourth) firmament is the lovely bridal chamber of the sun, filled with light and all aflame. The angels of fire, girded with strength, surround him (the sun) and lead him during the day. Then the angels of water, their bodies like

---

[1] That is, it is pitched like a tent upon its posts.

[2] Greek capitals on columns seem implied.

[3] Cf. Judg 5:22 .

[4] The immersion is for ritual purification. Presumably they immerse themselves in the river of their own substance, rather than the opposite, but the text leaves the question open.

[5] They thus alternate like a choir. The singing thus seems to be antiphonal.

the sea and their voices like the voice of waters[6] strengthen themselves with an adornment of might and lead him at night.

These are the names of the angels that lead him during the day:

'BR'SKS	MRMR'WT	MWKTY'L	M'RYT
SDQY'L	YHSY	HSY'L	RB'L
Y'BWK	MY'L	KRYMK'	MRM'N
PW'L	GBRY'L	'ŠTWN	TWQPY'L
'LY'L	NPLY	'W'L	QWDŠY'L
HWDY'L	NRWMY'L	YRŠY'L	MLKY'L
'GRYT'L	LHGY'L	MNWRY'L	PL'W'L
NWRY'L	HRM'Y'L	NSBRY'L	

These are the princes of the encampments who lead the sun during the day.[7]

And these are the names of the angels who lead him at night:

PRSY'L	SRSY'L	ᶜGY'L	NBYM'L
ᶜMY'L	YSRY'L	'SMᶜW'L	ŠPTY'L
S'W'L	RDRY'L	ŠᶜSY'L	LYBB'L
BNRY'L	SGRY'L	MNH'L	LMY'L
PRY'L	PDH'L	LYBR'L	RBS'L
HMQY'L	BGHY'L	NBRY'L	QSPY'L
RᶜDNY'L	HTNY'L	'SPPY'L	HLW'L
ŠM'Y'L	ZHZH'L	NKBRY'L	PS'L
QMNY'L	ZH'L	HDY'L	

---

[6]Perhaps read כקול מים רבים, "like the voice of many waters." Cf. Ps 93:4.

[7]Apparently each of the thirty-one named here and below is a leader of others. Note the first angel, ἄβρασαξ, is a transliteration of the correct spelling.

These are the princes of the encampments who lead him at night.

If you wish to view the sun during the day, seated in his chariot and ascending; guard yourself, take care, and keep pure for seven days from all (impure) food, from all (impure) drink, and from every unclean thing.[8] Then on the seventh day stand facing (the sun) when he rises and burn incense of spices weighing three shekels before him, and invoke seven times the names of the angels that lead him during the day. Then if you are not answered after these seven times, go and invoke them in reverse order seven times, and say:

> *I adjure you, angels that lead the sun in the power of your strength on the heavenly paths to illuminate the world, by the One whose voice shakes the earth, who moves mountains in His anger, who calms the sea with His power, who shakes the pillars of the world with His glance, who sustains everything with His arm, who is hidden form the eyes of all the living, who sits upon the throne of greatness of the kingdom of the glory of His holiness, and who moves through the entire world; I repeat (your names) and adjure you by His great, fearful, powerful, majestic, forceful, mighty, holy, strong, wondrous, secret, exalted, and glorious name;*[9] *that you will do my will and desire at this time and season, and will remove the radiance of the sun*[10] *so I may see him face to face as he is in his bridal chamber. Let me not catch fire from your fire and give me*[11] *permission to do my will.*

---

[8]Abstinence from impure food and drink seems implied rather than a fast. This creates a parallel to "unclean things" and follows the same pattern as previous commands of abstinence found in SHR.

[9]For an example of this type of listing see BT Berakhot 33b.

[10]The rays of the sun obscure the sun angel.

[11]Reading לי for לו with Ms. ל .

At the completion of your adjuration, you will see him in his bridal chamber and you can ask him (to foretell questions) of death or life, good or evil. And if you wish to release him, repeat the adjuration and say:

> *I adjure you that you return the radiance of the sun to its place as in the beginning.*

Then the sun will go on his way.

If you wish to see the sun during the night, proceeding (on his course) in the north,[12] purify (yourself) for three weeks of days from all (impure) food and drink, and from every unclean thing. Then stand during the third hour[13] in the night watches, wrapped in white garments, and say twenty-one times[14] the name of the sun and the names of the angels that lead him at night, and then say:

> *I adjure you, angels that fly through the air of the firmament, by the One who sees but is not seen, by the King who uncovers all hidden things and sees all secret things, by the God who knows what is in darkness, and who transforms the shadows into morning,[15] and who illumines the night as the day, before whom all secrets are as clear as the sun, for whom there is nothing too difficult.[16] In the name of the Holy King who walks upon the wings of the wind,[17] by the letters of the complete name that was revealed to Adam in the Garden of Eden, (by)[18] the Ruler of the planets,[19] and the*

---

[12]Cf. 1 Enoch 72:5.

[13]Cf. PGM XXXVI:136.

[14]This adjuration is triple the previous one in both number of days and times the adjuration is spoken.

[15]Cf. Amos 5:8.

[16]Cf. Jer 32:17.

[17]Cf. Ps 104:3.

[18]Reading במושל for המושל .

[19]"By the ruler of the planets," stars or fate.

sun, and the moon, who[20] *bow down before Him as slaves before their masters, by the name of the wondrous God, I adjure you, that you will make known to me this great miracle that I desire, and that I may see the sun in his power in the (celestial) circle (traversed by) his chariot, and let no hidden thing be too difficult for me. Let me see him perfectly today, and let me ask him what I wish, and let him speak with me as a man speaks with his friend and tell me the secret of the depths, and make known to me hidden things, and let no evil thing happen to me.*

When you finish speaking, you will hear a peal of thunder from the north and you will see something like lightning come forth and light up the earth before you. And after you see him, you will assuredly bow down to the ground and fall upon your face to the earth and pray this prayer:

Holy Helios who rises in the east, good mariner, trustworthy leader of the sun's rays, reliable (witness), who of old didst establish the mighty wheel (of the heavens), holy orderer, ruler of the axis (of the heaven), Lord, Brilliant Leader, King, Soldier.[21] *I, N son of N, present my supplication before you, that you will appear to me without (causing me) fear, and you will be revealed to me without causing me terror, and you will conceal nothing from me and will tell me truthfully all that I desire.*

---

[20] Reading המשתחוים for משתחוים .

[21] The prayer to Helios here is transliterated into Hebrew from Greek. Cf. Margalioth, Sepher 12 and 99f. The following transcription differs from Margalioth in the underlined words:
εὐσεβὴς ἀνατολικὸν Ἥλιος, ναύτης, ἀγαθὸς, πιστὸς ἀκτῶν κορυφαῖος,
εὔπιστος, ὃς πάλαι τροχὸν ὄβριμον καθίστης, κοσμητὴς ἅγιος.
πολοκράτωρ, κύριε, πομπός εὔφωτος, τύραννος, στρατιώτης.

Then stand up and you will see (the sun) in the north proceeding to the east.[22] After this, put your hands behind you, and bow your head low, and ask whatever you desire. And after you have questioned him, lift your eyes toward heaven and say:

'WRPLY'L, 'WRPLY'L,[23] I adjure you by the One who formed you, for His splendor and His glory, to illumi-
70 *nate His world, and who gave you rulership of the day, that you will not harm me,[24] and will not terrify me. I shall neither fear nor tremble, and you will return to your course in peace when I release you[25] and you will not pause in your course from now on forever.[26]*

AMEN SELAH.[27]

---

[22] Cf. 1 Enoch 72:5.

[23] אורפליאל, this is apparently a name for the sun. Possibly אור פלי אל. The "marvelous" or "hidden" "light of God." Where פלאיה פלאו = פלו

[24] Cf. PGM I:346; IV:3122; V:41.

[25] Reading ואתירך for וחתירך.

[26] Cf. Ps 115:18.

[27] This is the conclusion of the Fourth Firmament and not part of the preceeding adjuration.

(THE FIFTH FIRMAMENT)

The fifth firmament is exceedingly exalted. It is magnificent in appearance, for within it are clouds of splendor. It is filled with angels of majesty, and within it (their knees) knock with fear. They are stationed in troop after troop, glorifying (the One) who carved them into flame. The sound of their running is like the crashing of the sea, and their walk is like wheels of thunder. Therein, moreover, are twelve princes of glory seated upon magnificent thrones, the appearance of their thrones is like that of fire. They quarter the heavens at the middle by facing the four directions of the world, three by three toward each direction.[1] And (the) angels run when they send them, and their roaring shakes the world. Lightnings issue from their breath and they have wings of fire and are wreathed with crowns of fire, and the (fifth) firmament shines from the lustre of their faces. They are in charge of the twelve months of the year and understand what will be in each and every month, and without them nothing can happen, for they were created for this. Each is stationed over his month[2] since they make known month by month that which will be in each and every year.

These are the names of the twelve princes of glory of the fifth firmament:

ṠᶜPY'L	DGHY'L	DYDN'WR	TᶜNBWN
TRWRGR	MWR'L	PḤDRWN	YLDNG
'NDGNWR	MPNY'L	ḤṠNDRNWS	'BRKY'L

[1] This seems slightly redundant. Perhaps one ל should be deleted, thus reading "three toward each direction.

[2] Cf. Isa 47:13.

These are they who are in charge of the twelve months of the year, from the month of Nisan to the month of Adar, each in his month, as they are written.[3]

If you wish to know in which month you will be taken from the world, or what will occur in each and every month, or in which month there will be rain, whether the grain will be plentiful, whether the olive tree will drop its fruit, or in which month kings will set forth for war, or in which month there will be pestilence among men and cattle, or in which month an epidemic will fall among men, or whatever you wish (to know); ask them and you will know.

If you wish to know in which month you will be taken from the world;[4] take refined gold *lamellae* and make from them twelve pieces of foil,[5] then write on each of them the name of an angel and the name of his month. Then take good oil that has aged for seven years and throw all the pieces of foil into it and recite this adjuration seven times over the oil, and say:

> *I adjure you, O angels of wisdom and understanding, by the One who spoke and the world came into being, by the name of the God of Truth, the majestic and glorious, The King high and exalted, strong and powerful, mighty and wondrous, God of all creatures, Refuge of Hosts, righteous, pure and upright and trustworthy, and by the name (of Him) who established you over all the months of the year, He who sits in hidden heights,*[6] *who*

---

[3]This probably means "as they are written above," i.e., the preceeding list gives them in the order of their months from Nisan to Adar.

[4]Cf. PGM I:188; XIII:711.

[5]Literally, "hammered out pieces."

[6]Cf. Ps 91:1.

reveals secret mysteries, who rules over death and life, who is King forever and ever and ever, who is established for all eternity. By this adjuration, the great, powerful, strong, fearful, terrible, wondrous, pure, and holy, I adjure you that you will truthfully make known to me the month in which I will be taken, and tell me my fate,[7] *in accordance to my request.*

Then put the oil in a new glass vessel (and place it) under the stars for seven nights without exposing it to the sun. And on the seventh night, get up in the middle of the night, and look at the oil and see which month is written upon whichever piece of foil floats on the surface of the oil. In that month it is your fate to be taken. But before you perform this rite, purify yourself from all impurity for three weeks of days, and guard yourself from all (meat of) small animals[8] and from all that yields blood (when slaughtered) even fish, and do not drink wine, and do not come near a woman, and do not touch a grave, be wary of nocturnal pollution, and walk in humility and prayer, and make your prayers and supplications long, and devote your heart to the fear of heaven, and you will succeed.

After the rite, take the oil and be careful of it for it has great healing power. Make a ring of purified silver, with a large hollow space within.[9] Take all the pieces of foil and

---

[7] Literally, "cast my lot for me."

[8] See 1:223; 2:8; and note 71, First Firmament (p.41); note 6, Second Firmament (p.43).

[9] מגלוקמוס perhaps for μεγαλοκοιλος i.e. "pot bellied." The equivalent is dubious, but the sense is clear: a ring with a large top containing a compartment for storage.

40 and put them in the ring with a white flower[10], and with asbestos,[11] and seal (it) and place it on your finger; then no evil eye and no evil spirit will come near you, and no evil thing will have dominion in (your) house. In the oil is a great (power of) healing to the sick.

---

[10] פרח לבן is literally "white flower," and is possibly Greek in origin. Cf. PGM XII:356. Possibly an extract or wine made from the flower.

[11] אמיינטון for ἀμίαντος . Cf. 2:101 and note 36, Second Firmament (p.52).

(THE SIXTH FIRMAMENT)

As for the sixth firmament, its storehouses are full of honey.[1] Within is the place prepared for the spirits of the righteous. Light and fire encompass it and within are myriads, thousands upon thousands,[2] and armies and encampments (of angels) standing in awe and trembling. And on the head of each of them is (what) appears as a crown of fire, and their fire has the appearance of gold. The regiments of the army march within (the sixth firmament), and their strength is like an inextinguishable fire and they are in fear from dread of their rulers. For two officers rule over them, one in the west of the (sixth) firmament and one in the east. And before the armies of spirits are myriads of angels created from flame and burning like fire. Their bodies are like fiery coals and upon coals of fire is their station. And they tremble and shake to sing forth[3] songs and praises to the Exalted One of the Universe, who has prepared them to praise His honor and honor His praise.

These are the holy angels who rule over all the encampments of the sixth firmament. The name of the first is 'PRKSY[4] and the name of the second is TWQPYRS. And all the princes of the encampments serve before them.

---

[1] נופת, or possibly "fine flour."

[2] Cf. Ps 68:18.

[3] Deleting עמהם, "with them," following Ms. ר.

[4] ἄβραξας ? The common ancient spelling was ἄβρασαξ. Cf. 4:14 and Fourth Firmament, note 7 (p.68).

These are the heads of the encampments which are in the west of the firmament:

WYWTN	DWKMS'L	KRH'L	'ṠRY'L
BYW'L	NRH'L	GṠQY'L	GRᶜYH
ṠRY'L	MSGY'L	ḤNY'L	'WRPNY'L
'QWDW	MWK'L	'LNYTK'L	DM'L
'KZ'N	ṠYR'YWM	NHRY'L	BHDRK
ṠWPRY'L	SDRKYN	DBWB'WR	'MLY'L
TMPNYH	BHḤML	PRNYN	'MṢTY'L
TYMNHRQ			

Over these 'PRKSY, who has his camp in the west, is ruler.

These are the heads of the encampments which are in the east of the firmament:

GWRY'L	SNY'L	ᶜZRY'L	ṠRY'L
'LY'L	MLKY'L	MLMY'L	ṠMY'L
RNḤY'L	'QRY'L	QṠTY'L	'BRKY'L
ṠDRY'L	SPYPY'L	'RM'T	DMW'L
MRY'L	ᶜNNY'L	NYPLY'L	DRMY'L
GᶜṠY'L	MNHR'L	BHNYRY'L	'PṠRY'L
QLᶜY'L	HDRNY'L	DLRY'L	ṠᶜPY'L
DLGLY'L	ᶜDNNY'L	ṮHRY'L	DBRY'L
HMNKY'L	HNY'L	ṮWBY'L	

Over these TWQPYRS, who has his camp in the east of the firmament is ruler.

If you wish to go on a journey (or) to war[5] and if you wish to return (safely) from the war or from the journey, or

---

[5]Reading או למלחמה for למלחמה, to correspond to the clear separation following "to return from the war or from the journey."

(if you wish) to flee from the city and you want it to appear that a large and powerful company is with you, so that all who see you will be afraid of you, as of one who has with him a military escort armed[6] with swords and spears and all of the implements of battle, (then) before you depart from the city or from the place where you dwell, purify yourself from all impurity and cleanse your flesh from all sin and transgression, and make yourself an iron ring and a pure *lamella* of gold and write (on the *lamella*) during the third day of the month,[7] the names of the overseers and the names of the heads of the encampments (both east and west), and put (the *lamella*) in the ring, and engrave upon the ring, outside of the *lamella* the image of a man and a lion.[8] Then at the time you set out to go on your way[9] and you see that men are coming to seize you, take the ring and put it in your mouth, and lift your eyes to heaven with a pure and cleansed heart and repeat the names of the overseers[10] and the names of the heads of the sixth heaven who serve before them and say:

---

[6]Reading והם חגורים for ויהיו חגורי with Ms. ל .

[7]Reading בשלושה בחודש with Mss. ח and ל, thus deleting ימים. Cf. PGM IV:170.

[8]The *lamella* is placed on the top of the ring and the engraving is done around it.

[9]Reading בדרך instead of מן במקום שתעא למלחמה with Mss. ת, ח, ת.

[10]'PRKSY and TWQPYRS.

I adjure you, O angels of strength and might,[11] *by the strong and the mighty right hand (of the Lord), by the force of His might and by the power of His rule, by the God revealed at Mt. Sinai, by the myriads of His chariots,*[12] *by the God whose ministers are a thousand thousands of ten thousands, by the Lord who saved Israel, all six hundred thousand, from Egypt, by the life of the worlds, who spoke to Moses face to face, by the Lord who brings princes to naught,*[13] *by the Rock whose hand is sufficient to save and to rescue, by the One who commanded and ignited the camp of Sennacharib,*[14] *by His name and by its letters; I repeat (your names)*[15] *and adjure you that you come and stand with me, to aid at this time in every place that I will go. Be seen with me as a great army, in all your might and with the strength of your spears, and let all who see me, from near or far, and all who come to fight me or to seize me, be shattered before me by their great fear of your terrible appearance.*[16] *And let them not be able to harm me or approach me, let fear and terror fall upon them*[17] *and let fear of me fall upon them and all the children of Adam and Eve and upon every dangerous animal, and let them (all) tremble and recoil from before me.*

When you finish speaking the adjuration, you will see something like fog and smoke before you. Then take the ring from your mouth and put it on your finger. And when you come to your house and wish to release (the angels), return the ring to your mouth and stand facing the sun and repeat (the names of the) angels in reverse order and thereafter say:

I release you, go on your way.

Then put the ring on your finger.

---

[11] Cf. Ps 24:8.

[12] Ps 68:18.

[13] Cf. Isa 40:23.

[14] Cf. 2 Kgs 19:35; and Isa 37:36. Neither source mentions any fire.

[15] I.e., those of the ministering angels and their overseers.

[16] Cf. Matt 26:53.

[17] Cf. Exod 15:16.

(THE SEVENTH FIRMAMENT)

The seventh firmament, all of it is sevenfold light, and from its light all the (seven) heavens shine. Within it is the throne of glory, set on the four glorious *Ḥayot*.[1] Also within it are the storehouses of lives,[2] and the storehouses of souls. There is no calculation or limit to the great light within it, and the fullness of the light illumines all the earth. The angels are fixed in pillars of light, and their light is as the light of the brilliant star[3] and cannot be extinguished, for their eyes are like flashes of lightning, and they stand upon the margins of (the divine) light, and glorify in fear the One who sits upon the throne of glory. For He alone sits in the heaven of His holiness, seeking out judgment, evening the scales of justice; judging in truth and speaking in righteousness.

And before Him the books of fire are open
And from before Him flow rivers of fire.[4]
When He rises[5] the gods are afraid,
And when He roars the pillars shake,

---

[1]The "living creatures" of Ezekiel's vision. Cf. Ezek 1:5ff. The *ḥayot* and *opanim* are part of or equivalent to the class of heavenly beings, like the *cherubim* in Ezek 10, who are the supports of the heavenly throne of the deity.

[2]"Lives" are here thought of as entities placed by the deity in all living things, and causing them to live. They are distinguished from "souls." Cf. Gen 2:7, "the breath of lives."

[3]This is certainly a reference to Aphrodite-Venus, who has been referred to previously. Cf. First Firmament, note 44 (p.33).

[4]Cf. Dan 7:10.

[5]Possibly "When He lifts (His voice)."

And from His voice the doorposts tremble.[6]
His soldiers stand before Him,
But they do not gaze upon His likeness.
For He is hidden from every eye,
And none can see Him and live.
His appearance is hidden from all,
But no appearance is hidden from Him.
He uncovers deep things from the darkness,[7]
And He knows the secrets of obscurity.
For light dwells with Him,[8]
And He puts on light as a garment.[9]
He sits on light as a throne,
And light is a wall around Him.[10]
The *Ḥayot* and *Opanim* bear Him up,
As they fly with their wings.
They have six wings each
And they cover their faces with their wings,
And they turn their faces downward.
Their faces are turned toward their fellows,[11]
And they do not lift their faces upwards,
Because of their fear and their terror.

---

[6]Cf. Isa 6:4.

[7]Cf. Job 12:22.

[8]Cf. Dan 2:22.

[9]Cf. Ps 102:4.

[10]Literally, "closes off what surrounds Him."

[11]Literally, "to the four of them."

Troops upon troops stand one above another before Him,
And immerse themselves in rivers of purity.
And wrap themselves in garments of white fire,
And sing with humility in a strong voice:
"Holy Holy Holy is the Lord of Hosts,
The whole world is full of His glory,[12]
He is prior to all creatures;
He was when earth and heaven were not yet.
He is alone;
There is no stranger with Him.
By His strength He upholds the heaven(s),
And in all the heavens He is feared,
And by all the angels He is revered,
For by the breath of His mouth they were formed
And to glorify His power they were established.
He (acts) alone and who can turn Him back?[13]
And if He commands none can annul.
For He is the King of Kings of Kings,
Ruling over all of the kings of the earth,
And exalted among the angels of heaven.
He searches hearts before they are formed,
And He knows thoughts before they occur.
Blessed be His name
And blessed the greatness of His glory.

---

[12]Cf. Isa 6:3.

[13]Cf. Job 23:13.

For ages and ages,

And for an eternity of eternities.

For there is no God apart from Him,[14]

And there is no God beside Him.

Blessed is His name in each generation

And blessed in the heavens on high.

Blessed is His name with its might,

And blessed its mention with the beauty of His power.

For as His name so is His praise as it has been said (in scripture): As is your name, O God, so is your praise to the ends of the earth; your right hand is full of righteousness.[15]

He brings the pure to reverence Him,[16]

And in His wrath drives away the impure.

He moves mountains by His might and strength,

They did not know when He overturned them in His wrath.[17]

He holds the world as a cluster of grapes,

Bearing all that was, is, and will be.[18]

He is the Ancient of Days,[19]

---

[14]Cf. 2 Sam 22:32.

[15]This is a prose gloss which breaks the continuity of the hymn.

[16]Literally, "to His fear," i.e., to worship and magical practices.

[17]Cf. Job 9:5.

[18]Cf. Heb 1:3.

[19]Cf. Dan 7:9.

And with Him are enduring riches and righteousness.[20]

Blessed be His glory from His habitation,

And blessed (be He) in the beauty of His dignity.

The hearts of those who fear Him He fills with knowledge,

To search and to know the power of the fear of His name.

Blessed be His name in the dwelling place of His splendor,

And blessed in the beauty of His strength.

Blessed be His name in the storehouses of snow,

And blessed in the rivers of flames.

Blessed be His name in the mists of brilliance,

And blessed in the clouds of glory.

Blessed be His name in the myriads of chariots,[21]

And blessed in the thousands upon thousands (of His warriors).

Blessed be His name in the chains of fire,

And blessed in the ropes of flame.

Blessed be His name in the peals of thunder,

And blessed in the bolts of lightning.

Blessed be His name in the mouths of all on earth,

And blessed in the depths of the earth.

Blessed be His name amid all the deserts,

And blessed amid the waves of the sea.

Blessed be His name alone on His throne,

---

[20]Cf. Prov 8:18.

[21]Cf. Ps 68:18.

And blessed in dwelling places of His majesty,

Blessed be His name in the mouth of all living,

And blessed in the song of every creature.

Blessed be the Lord forever,

AMEN, AMEN, HALLELUJAH.

APPENDIX: ANGELIC LISTS

THE FIRST FIRMAMENT

And these are the names of the angels of the first encampment who serve אורפניאל:

בומדי דמנא אנוך אלפי אמוך קטיביא פטרופי גמתי פאאור נרנתק
רקהזי אורנה מאות פרוכה אקילאה תרקויה ברוק סחרורא אתננ
גילאן תכת ארנוב אשמי יוצש כפון כרבי גירשום פריאן ששמע
אבבא נתנאל אראל אניף תרואור עבדיאל יוום אלון מואל ללף
יחספת רחגל רומאפי יכהי ארניאל פובזן כדיאל זכריאל אגדלן
מיגאל גאופר כרתה כילדה דיגל אלנו תירלי סבלה אביאל אל
כסיל סיקמה אשבה יותנה ראלכה חליאן אפתיאל תיאמיאל אלאל
נוגיאל אפיכה תלגיאל נענה אסתיאל.

These are the names of the angels of the second encampment who serve תיגרה:

אכסתר מרסום ברכיב כמשו אשטיב כריתאל אדיר גבא אקרבא
אנבור כביר תילה בריתור תרטם נטפיאל פריאל תרוחון שלהבין
אשלבא משתוב גרחתא חגרא איטמיאל חגל לגח מניתיאל תנימיאל
איכריית אבריתא רכילאל חשתך ספפש אסתירוף אודיאל אשביר
מלכיאל ארוש דשווא המך תרגח זמבות הצניפלפת שוא אשפור
ארק קנומיאל נהיאל גדיאל אדק ימומיאל פרוג דחגיאל דגריאל
אגריאל ארונור דונרניא דלכת תבל תליאל אליאל מותאר אלפיאל
פיתפרא לפום אור טמר אדליאל אסטורין אזותי איסטורטי דאובית
ברגמי דמומיאל דיגרא אביבאל פרוטיאל קומיאל דגוגרא דלגיאל
פדותיאל.

These are the names of the angels who serve דנהל in the third encampment:

אוגרבבו אובשאל ברתוביאל כלוביאל רחביאל אוהיאל כרבתון
כרבא דאינוט איניך אבירם אתגלא אותות אשתנואל אשפר תגריאל
אמיכאל אתדשו אוריאל ארמוד אסתון אכאל אנאור אסכירא
לביאל אלעשה חסניאל למושי אדות תירום אלפי אימיך ארגלא
מיגאל אליאל מדניאל.

These are the names of the angels who serve כלמיה in the fourth encampment:

אבריה אימרהי דמנאי אמנהר יאמנוך פטכיא טוביאל גוליאל אופרי
גמתי אורניאל פריכיהו יארן לטמיאל אוריט תימוגו אנמרי
אלמיניאל יכמטו סטרטו צבעקני בורתיאס רספות כרסון אמאף
ופאטנא אחאל סאביאל בלקיר פכהור הסתר סתריאל אליסס חלסיאל
טרספו קרסטוס מלכיאל ארדק חסדיאל אחסף אמיאל פרנוס
גדיאל סביבאל.

These are the angels who serve אסימור in the fifth encampment:

בתואר שכינתתך אדומא תקו מקפא להבא עלי עזי שכניאל כנור
בנש קרבא סרך חלשיאל הרמנע עבר הוד מלכיה פרעתוף אדעת
קוף מנמלך דינמור אלפנטוס דידריוך כלנה נינחיא דצנחיא מלגדם
דימהן ליברנך תתקהה אפניאל זביטור דכנסור רמגדל להתקוף

עלי גדגדל פרוץ מסרוץ כדיר מוס דיקנא נשר תוב דרומיאל
דיראז דמולא דידיאל טעי כרם אתר עקב הונמורא אנקיו גזריאל
צביאל צביודע ייקר אדות רגביאל.

These are the names of the angels who serve פסכר in the sixth encampment:
אזיאל ארביאל טריפון פוכבוס פסתמר ליננידאל קרונידן שוכדון
סלבידם עמיאל עוזיאל פניאל תרמיאל חממיאל צרמיאל ניממוס
נודנייא באריבא זוננום חסטואל סדריאל הופניאון קדמיאל כפנייא
ארמיאל עדמון הרמור צפליאל ספריאל קחניאל שבכיריא ארמוניס
טופומוס פצציאל חטפיאל פרסומון נחליאל.

These are the names of the angels who serve בואל in the seventh encampment:
נוהריאל דבבאל דימתמר דבאל מחשיו אאור דיאם בביתאל סרורא
אהגייה פרופיאל מכסיאל עלזיאל תכורכס קרומיאל רמיאל לחסון
סלחיאל אחיאל אכר אובר סרוגיאל ידואל שמשיאל שפטיאל
רחביא אחמודא מרמרין אנוך אלפרט אומיגרא קרוכנס סרפיאל
גדריאל ארדודא פורטניאל אגמיאל רהטיאל דיתרון חזאל פתואל
גלגלא דמנצר זזיאל.

THE SECOND FIRMAMENT

Upon the first step stand these:
אחמריאל הדריאל רציאל הסעיאל דמימיאל זבדיאל רנזיאל
ענשאל כטבראל.

Upon the second step stand these:
עזזיאל חננאל פצציאל ישעיאל דלקיאל ארפדא מראות ריפיפיס
אמניאל נחמיאל פזירום ענבאל.

Upon the third step stand these:
יהואל דעיהו אליאל ברכיאל עלי ספום פנימור אלעזר גבליאל
כמשיאל אודהאל יעצאל רפפיאל פספיאל.

Upon the fourth step stand these:
צגריאל מלכיאל אונביב פגריאל ענניאל כלנמייא אומיאל מפנור
כוזזיבא אלפאל פריביאל צעקמיה כדומיאל אשמדע הודיה יחזיאל.

Upon the fifth step stand these:
קונאקריאל פתוניאל נקריאל איאל יאבותיאו בבסבאו בכפי מבום
סכתבאו אמריאל יאלאל מכסאבו.

Upon the sixth step stand these:
אביהוד קיטר זלקיאל סתריאל אדרך גחליאל תמכיאל סמכיה רבעיאל
יוקמיאל שמיהוד מהריאל גומיאל כרכוס קנז קניאל כנטון.

Upon the seventh step stand these:
פתחיה רזיאל אגריאל הגדיאב אדרון כרקטא קטיפור אבריאל
שתקיאל עמיאל סיכברדום.

Upon the eighth step stand these:
אכרה ברקיאל אדוניאל עזריאל ברכיאל עמיאל קדשיאל מרגיאל
פרואל פניאל מרביאל מרניסאל שמיאל עמניאל מתנאל הוד הוד.

Upon the ninth step stand these:
גדודיאל סכסיאל תרסוניאל נצחיאל אצדא רבניא חלילאל תוקפיאל
סמכיאל פדהאל קרבא ציאל פראל פתחיאל.

Upon the tenth step stand these:
דכריאל חריאל שבקיאל אתכיאל סמיכאל מרמואל קנאל צפתף יהאך
אל צדק אכפף עזמאל מכמיכאל תרכיאל תבגיאל.

Upon the eleventh step stand these:
רפדיאל דמואל מארינוס אמינאל צחיאל עקריאל אדניאל רדקיאל
שלמיאל אסתטיאל סטאל אגלגלתון ארמות פרחגאל נפפמיות.

Upon the twelfth step stand these:
אסטרימי בראות במראות דרודיאל שדרליאל תלהבם ברגאל פיאל
פפאל יכפתיני כלפתון בובוכוך אומטון ארטמיכטון אשמיגדון
ספניג פרניגאל פסיכסוך תאגישון ארטלידי.

THE THIRD FIRMAMENT

These are the names of the angels who serve יבניאל:
שעיפיאל אדריאל תדהדיאל בעשיאל טהפיאל רלביאל בלניאל
תהזריאל אעזיאל אמנחאל מלתיחיאל דיבקיאל ברשסאל סחאל
תתבאל קסמיאל טסיאל קסטסדיאל נמדיאל.

These are the names of the angels who serve רהטיאל:
אגרא זרגרי גנטס תעזמא לתסרפאל גדיאל תמניאל עקהיאל
גוחפניאל ארקני צפיקואל מושיאל סוסיאל התניאל זכריאל
אכנסף צדקי אחסף נכמרא פרדיאל קליליאל דרומיאל.

These are the names of the angels who serve דלקיאל:
נוריאל אזליבן איליאל מלכיה חיליאל חרהאל שלקיאל צגריאל
פסכיאל עקריאל סמניאל צבביאל נחליאל תגמליאל אמינואל תלבעף
קטחניאל אפריאל אנגיאל משריאל אמנגנאן.

THE FOURTH FIRMAMENT

These are the names of the angels that lead (the sun) during the day:
אבראסכס מרמראות מוכתיאל מאריח צדקיאל יחסי חסיאל רבאל
יאבוך מיאל כרימכא מרמאן פואל גבריאל אשתון תוקפיאל אליאל
נפלי אואל קודשיאל הודיאל נרומיאל ירשיאל מלכיאל אגריתאל
להגיאל מנוריאל פלאואל נוריאל הרמאיאל נסבריאל.

And these are the names of the angels that lead (the sun) during the night:
פרסיאל צרציאל עגיאל נבימאל עמיאל ישריאל אשמעואל
שפטיאל שאואל רדריאל שעסיאל ליבבאל בנריאל צגריאל מנהאל
למיאל פריאל פדהאל ליבראל רבצאל חמקיאל בגהיאל נבריאל
קצפיאל רעדניאל חתניאל אספפיאל חלואל שמאיאל זחזחאל
נכבריאל פצאל קמניאל זהאל חדיאל.

THE FIFTH FIRMAMENT

These are the names of the twelve princes of glory of the fifth firmament:
שעפיאל דגהיאל דידנאור תענבון תרורגר מוראל
פחדרון ילדנג אנדגמור מפניאל חשנדרנוס אברכיאל.

THE SIXTH FIRMAMENT

These are the heads of the encampments which are in the west of the firmament:
ויותן דוכמסאל כרהאל אשריאל ביואל נרהאל גצקיאל גרעיה
שריאל מסגיאל חניאל אורפניאל אקודו מוכאל אלניתכאל דמאל
אכזאן שיראיום נהריאל בהדרך שופריאל סדרכין דבובאור אמליאל
תמפניה בהחמל פרנין אמצתיאל תימנהרק.

Over these אפרכס, who has his camp in the west, is ruler.

These are the heads of the encampments which are in the east of the firmament:
גוריאל סניאל עזריאל שריאל אליאל מלכיאל מלמיאל צמיאל
רנחיאל אקריאל קשתיאל אברכיאל שדריאל ספיפיאל ארמאת דמואל
מריאל ענניאל ניפליאל דרמיאל געשיאל מנהראל בהנירניאל אפשריאל
קלעיאל הדרניאל דלריאל שעפיאל דלגליאל עדנניאל טהריאל
דבריאל המנכיאל הניאל טוביאל.

Over these תוקפירס, who has his camp in the east of the firmament, is ruler.

INDICES

1. Ancient Sources

A. Scripture

	page no.		page no.
Gen 2:7	81	Ps 24:8	80
Exod 15:16	80	68:18	77,80, 85
Lev 21:11	44		
Deut 27:8	17	91:1	74
Judg 5:22	67	93:4	68
1 Sam 20:38	65	102:4	82
2 Sam 22:32	84	104:3	70
2 Kgs 19:35	80	104:4	42,65
Isa 6:3	83	104:24	65
6:4	82	107:33	42
37:36	80	115:18	72
40:12	42	Prov 8:18	85
40:23	80	25:13	62
47:13	73	Job 9:9	17
Jer 32:17	70	9:5	84
Ezek 1:4	42	12:22	82
1:5	81	23:13	83
10	81	38:35	18
18:6	43	Eccl 3:2-3	18
Amos 5:8	17, 70	Dan 2:22	82
Nah 1:4	42	7:9	84
2:5	61	7:10	81
		8:4	64
		Tob 3:7,17	48
		Matt 26:53	80
		Heb 1:3	84

B. Magical Literature

PGM			
I:175	41	IV:345	34,37
I:188	74	IV:1034	38
I:264	55	IV:1480	34,37
I:278	30	IV:2706	46
I:346	72	IV:2891	33
		IV:2943	49
II:87	30	IV:3122	72
		IV:3210	26
III:108	42		
III:325	30	V:41	72
III:425	33	V:237	30
IV:170	79	VII:199	59
IV:222	26	VII:271	59
IV:260	30	VII:397	49

B. Magical Literature

PGM (continued)	page no.		page no.
VII:810	46	XIII:300	52
VII:816	46	XIII:711	74
VII:860	46		
VII:915	37	XXIV:15	55
VII:922	46		
		XXXVI:136	70
XII:356	76	XXXVI:232	49
		XXXVI:370	49

DMP	
22:40	37
25:27	33

C. Other Ancient Sources

	page no.
Avodah Zarah 3:1	9,53
BT Berakhot 33b	69
1 Enoch 72:5	70,72
4 Ezra 14:39	34
Josephus' Antiquities 8.2.5, #45-49	19
Liber Razielis Angeli	5
Maimonides' Mishnah Torah	53
Maseket Hekhaloth	2
Maaseh Bereshit	2
Pirke Avoth 1:1	19
Sefer Raziel	21
Shiur Komah	2
Song of Songs 1:13, Arabic tg.	33
Testament of Job 7	44

2. Non-Angelic Proper Names

	page no.		page no.
Abraham	19	Great Bear	17
Adam	17,70	Greek kings,	
Adam and Eve	34,44,45, 58,80	reckoning of	23
		Hagar	39
Amram	19	Ḥayot	81,82
Aphrodite-Venus	33,81	Helios	71
Ares	47	Hermes	38
Bar Cochba	48	Isaac	19
Cherubim	81	Istorgon	33
Enoch	17	Jacob	19
Enosh	17	Jared	17
Garden of Eden	70	Joshua	19

2. Non-Angelic Proper Names (continued)

	page no.		page no.
Kenan	17	Pleiades	17
Kohath	19	the Prophets	19
Lamech	17	Ram Bearer-Hermes	38
Levi	19	Sages	19
Mehallalel	17	Sennacharib	80
Methusaleh	17	Seth	17
Moses	19,80	Shamayim	21,42
Mt. Sinai	80	Shem	19
Noah	17-19	Sodom and Gomorah	28
Opanim	81,82	Solomon	19
Orion	17		

3. Names of Principal Angels

'BRKY'L	73	KWZZYB'	48
'WRPNY'L	21-24	KLMYY' (KLMY', KLMYYH)	21,32,34
'NDGNWR	73	KRDY	27
'SYMWR	21,36	MWR'L	73
'SMD	48	MPNY'L	73
'PRKSY	77-79	SRWKYT	27
BW'L	21,40	ᶜWLPH	27
DGHY'L	73	PḤDRWN	73
DYDN'WR	73	PṠKR	21,39
DLQY'L	61-62, 64-65	QRSTWS	32,34
DNHL	21,29	RHTY'L	61,63
HHGRYT	27	RZY'L	6,17
WRPLY'L	21,23-24	ṠᶜPY'L	73
ḤṠNDRNWS	73	TWQPYRS	77-79
ẎBNY'L	61-62	TYGRH	21,25
YLDNG	73	TᶜNBWN	73
		TRWRGR	73

4. Properties of Angels

amber	54	eyes like sunbeams	61
Ancient of Days	84	fire	21,43,45, 47,52,54, 55,61,62, 63,77
breath, like flaming fire	50		
lightning issues from	73		
Bridal chariot of the Sun	30,67-70		
Brilliant Star, like the	81	angels of	57,65,67
bronze, helmets	50	appearance like	21
sound of	48	books of	81
chariot	55,61,69, 71,80,85	chains of	85
		cloaked in	65
charioteer	61,64	crowns of	73,77
coals, bodies like fiery	77	harnesses of	55
cold	52,67	horses of	55
dew, storehouses of	67	image of	55
directions, facing in four	73	pillars of	41,42,67

4. Properties of Angels (continued)

	page no.
fire (continued)	
reed pens of	56
river of	50,67,81
rods of	47
sparks of	47
throne of	65,73
wheels of	61
wings of	73
flame	61,67
aflame	67
created from	77
crowns of	67
rivers of	85
ropes of	85
fly through the air	70
fog	43
four directions	53,73
frost	43
garments, coats of mail	50
of light	82
white	70,51
white fire	83
gold	61,77
hail	43,50
hailstones	67,50
wrapped in	67
honey, storehouses of	77
horses	55,61
light	82
pillars of	81
sparks of	53,67
lightning	61,85
appearance of	44
swift as	48
eyes like	81
mist	61,85
moisture	43
reed pens	56
sea, bodies like the	68
crashing of the	73
sevenfold light	81
snow	43
storehouses of	85
spear	50,79
spirits, rule over	54
of terror and dread	43
storm	48,50
sun	30,67,69, 70,72
sword	55,79
thrones of glory	51
thunder	47,61,85
encampments of	61
wheels of	73
torches	50
appearance like	61
water, angels of	67
voice of	68
weapons	
bow	55
brass helmet	50
breastplate	55
coats of mail	50
javelin	55
shield	42,50
wheels	
of flame	61
of the heavens	71
of thunder	73
winds	61, 67
wings of	70, 82
wings	61, 82
of fire	73

5. Purposes Which Angels Can Be Made To Serve

to perform an act of healing	24
to afflict an enemy	26-28
to predict the future	29-31
to influence opinions in one's favor	32-35
to bind oneself to the heart of a great or wealthy woman	35
to speak with the moon or stars, question a ghost or spirit, or to make a love potion	36-39
to catch and return a fugitive	39-40
to interpret dreams	41-42
to silence enemies	44-45
to put the love of a man into the heart of a woman or arrange for a poor man to marry a rich woman	45-46

5. Purposes Which Angels Can Be Made To Serve (continued)

	page no.
to nullify evil intentions	47-48
to give an enemy insomnia	49
to light an oven in the cold	50-51
to heal a man who has had a stroke	51-52
to expel a dangerous animal or quell a rising river or sea	53
to drive away an evil spirit from a woman in childbirth	54
to protect a man going forth to battle	55
to reverse a bad court decision	56
to restore to office one who has fallen from favor	57-58
to cure a headache	58-59
to extinguish a fire in a bathhouse	62-63
to win at horse racing	64
to give proof of power by filling a house with flame which does not burn	64-65
to view the sun during the day and ask it to foretell the future	69-70
to view the sun at night and ask it questions	70-72
to know in which month one will die or what will be in each and every month	74-76
to return safely from a war or journey, to create the appearance that a mighty company is with one	78-80

6. Magical Materials

	page no.		page no.
aqueduct	49	foil (lamella)	34,74
asbestos	52,76	frankincense	24,41,51
ashes	44,45	glass cup	38
bay leaves	55	vessel	35,62,75
blood	33,34,36, 37,41,43	vial	26-28
		gold	34,54,74, 77,79
bronze			
image	53	heart	33
knife	33	hieratic papyrus	29
stylus	50	honey	38,50,77
tubular case	55	image	
cake	36-38,58	of lion	79
cloak	41,47	of a man	42,53,79
coals, burning	24,41,65	ink	30
cock, white	36,37	iron	
colors, seven	59	chain	49
copper	40,45, 53,56	lamella	53
		ring	79
cup	33,38	lamella	
dog, head of a black	49	copper	40,45,53, 56
earthen vessel	41		
fat	59	gold	54,75,79
flask	30,35,37, 38,63	iron	53
		lead	49
flour	36,57,77	tin	35
flower, white	76	silver	48,52,54, 5,64

6. Magical Materials (continued)

	page no.
lead	49
lion	
blood	35
cub	33
engraved	49
heart	34
image	79
living water	34,36
musk	33
myrrh	24,30,33, 41,51
myrtle, table	37
twig	38
oil	31,38,51, 55,57,62, 63,74,75, 76
ox, brain of a black	59
perspiration	35
pottery vessels	26-27
ring	49,80
iron	79
silver	75
root	65
salamander	62
sapphire stone	17
silver	
lamella	48,52,54, 55,64
ring	75
tubular case	54,59
spices	33
chosen	51
incense of	33,52,69
spikenard oil	30,31, 50,55
staff, marble	53
styrax	33
sulphur	50,51
tin	35
tubular case	
bronze	55
silver	54,59
water	26,28, 41,42
living	34,36
wax	37,49
wild plant, root of	65
wine	33,34,38, 41,43,46, 59,75

7. Incantation Formulae

alphabets, special	46,48, 52,63
animal	41,43
astrological signs	17,37,45
backwards recitation	44,62,65, 69,80
barefoot	47
blood, guard oneself from	75
brilliant star	33
bread offering	44
breath, speak under your	42
bronze, yoke of	49
city, in the midst of a	34-35
at the entrance of	53
coal of fire	34
dead, contact with	59
doorstep	28,35,49
drink, impure	69,70
evil eye	76
face	35,38, 41,53
feet, soles of	35
heels of	53
fire	65
pillar of	41-42
first hour of night	24
first year	23
fish	41,43,75
food, impure	69,70
fog	80
four	
corners	28,63
directions	26,28,40
sides	54
winds	18,26
garments	28
white	70
graves	38,75
hands, position of	53,72
head, bow the	72
heart	48,55
house, behind a	49
in a	58
idol	44
intercourse-	
cohabitation	46,56, 57,75

7. Incantation Formulae (continued)

	page no.
iron, chains of	49
killed, place of the	39
leper	44
lightning	71
love potion	35
meat	41,46,59, 75
nevelah	57
menstruating woman	43,59
midnight	47
moon	35,36,38, 46,47,58
full moon	57
mouth, putting ring in	79-80
nevelah	57
night	36,58, 70,75
nine days	38
nocturnal pollution	75
north, facing	53
palm tree, fruit of	43
prayers	18,21,75
ritual bath	45
ritual burial	31
ritual purification	67
river bank	41
sea shore	41
second hour of the night	24
second year	23
seven	
colors	59
days	51,57,69
leaves of bay tree	55
nights	75
pottery vessels	26
shekels	50
smoke rising	65
spirits	42
springs	26
times	42,44,62, 65,69,74
years	74
seventh day	51,69
seventh day of month	26
seventh hour of day	26
singsong whimper	39
smoke, column of	39
rising	65,80
spirits	18,19,38, 39,42,43, 54,76
stars	26,37,38
sun	30,38,51, 56,58,80
sunrise	58
Sunday	41
three	
cakes	36
days	30,35,41, 58
hundred times	33
shekels	69
times	30,38,41, 42,50
weeks	70,75
years	62
years old	33
tomb	38
twenty-one times	33,34,47,70
twentieth of month	52
twenty-ninth of month	45
venereal discharge	44
wall	31
water	53
wind	26,38
wine, abstinence from	75
window	31
witchcraft	51

A 042465
THEOLOGY LIBRARY
CLAREMONT, CALIF.

498 3

BM
525
.A3712
M67
1983

Sefer ha-razim. English.
Sepher ha-razim = The book of the mysteries / translated by Michael A. Morgan. -- Chico, Ca. : Scholars Press, 1983.
p. cm. -- (Pseudepigrapha series ; 11) (Texts and translations ; 25)
Translation of: Sefer ha-razim.
ISBN 0-89130-615-3

1. Cabala. I. Morgan, Michael A. II. Title III. Title: Book of the mysteries. IV. Series V. Series: Texts and translations ; 25.

A042465

CCSC 16 DEC 83 9197313 CSTMxc 82-25181

TEXTS & TRANSLATIONS 25

PSEUDEPIGRAPHA SERIES 11

SOCIETY OF BIBLICAL LITERATURE 1983

Sepher Rezial Hemelach

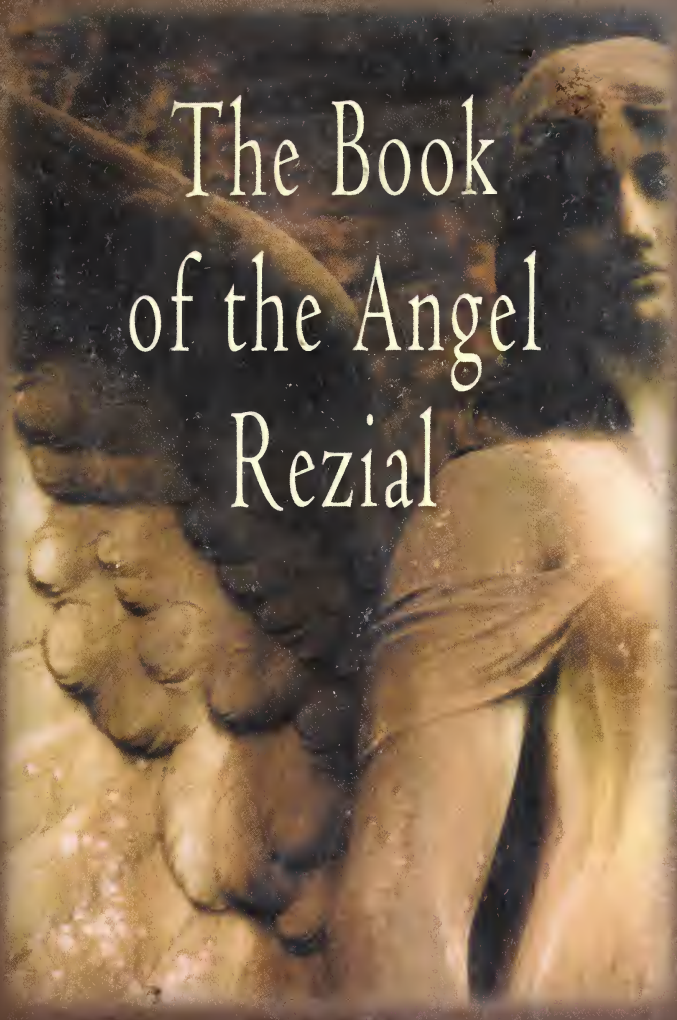

The Book of the Angel Rezial

edited and translated by

Steve Savedow

BOSTON PUBLIC LIBRARY
Copley Square
Boston, MA 02116

Sepher Rezial Hemelach

SEP 2 5 2012

Sepher Rezial Hemelach

The Book of the Angel Rezial

Edited and translated by
Steve Savedow

SAMUEL WEISER, INC.
York Beach, Maine

First published in 2000 by
Samuel Weiser, Inc.
P. O. Box 612
York Beach, ME 03910-0612
www.weiserbooks.com

English translation copyright © 2000 Steve Savedow
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording, or by any information storage and retrieval system, without permission in writing from Samuel Weiser, Inc. Reviewers may quote brief passages.

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Book of Raziel.
Sepher Rezial Hemelach = The book of the angel Rezial / translated by Steve Savedow from an original manuscript written by an anonymous author.
p. cm.
Includes bibliographical references and index.
1. Cabala—Early works to 1800. 2. Angels (Judaism)—Early works to 1800.
I. Title: Book of the angel Rezial. II. Savedow, Steve. III. Title.

BM525.A3612 S29 2000
296.1'6—dc21 00-043535

ISBN: 1-57863-193-9 (hardcover)
ISBN 1-57863-168-8 (paperback)

EB

Typeset in 11pt. New Baskerville

Cover design by Kathryn Sky-Peck

Printed in the United States of America

07 06 05 04 03 02 01 00
8 7 6 5 4 3 2 1

The paper used in this publication meets the minimum requirements of the American National Standard for Information Sciences-Permanence of Paper for Printed Library Materials Z39.48-1992 (R1997).

This book is dedicated to the memory of Belle Ginsburg, beloved matriarch of the Ginsburg-Savedow family. I would like to express my appreciation to the following members of my family for their patience, support, and encouragement: my beautiful companion and best friend, Cathy Harbin, and her son, Brian, and daughter, Danielle (the little angel); my parents, Jacqueline and Barry; my three lovely daughters, Sarah, Mary, and Melissa, and their mother, Elaine; my sister and her family, Patti, Tom, Samantha, and Christopher; my brother, Michael, and his wife, Linda; my brother, Randy, and his son, Scott; my adopted parents, Valora and Loren.

Thanks to Glen Houghton for his antiquarian assistance. Also, thanks to Layla and Gary Gantz, Andrea Orloske, Penny Redman, Kim Langdon, Alane Patterson, Judi Lee, and Adam McLean.

Special thanks to Anthony Paulauskas, Jr., without whom this translation would not have been possible.

Digitized by the Internet Archive
in 2015

https://archive.org/details/sepherrezialheme00stev

CONTENTS

Translator's Introduction 9

Title Page for the 1701 Edition i
Foreword by the Master Proofreader iii

Book One

Part 1—Book of the Vestment [Sepher Hamelbosh] 1
Part 2—This is the Prayer of Adam, the First Man 5

Book Two

Part 1—This is the Book of the Great Rezial 34
Part 2—Regarding the Power of Ruoch 54
Part 3—In the Beginning, Part 1 [Berashith] 62
Part 4—In the Beginning, Part 2 92

Book Three

Part 1—The Holy Names 145
Part 2—The Gemarah 166
Part 3—The Actions 181
Part 4—The First Action 185

Book Four

Part 1—Book of the Mysteries [Sepher Hereziem] 205
Part 2—This is the Work of Genesis 212
Part 3—This is the Prayer Required to Establish Greatness . . 225

Book Five

Book of the Signs of the Zodiac (Sepher Hemazeloth) 255

Appendix—Sepher Rezial Manuscripts 280
Bibliography 287
Index 289
About the Author 303

TRANSLATOR'S INTRODUCTION

ACCORDING TO HEBREW LEGEND, the *Sepher Rezial* was presented to Adam in the Garden of Eden. It was given by the hand of God, through the medium of the angel Rezial. It is, therefore, suggested that this is the first book ever written. The text is an extensive compendium of ancient Hebrew magical lore, and quite probably the original source for much traditional literature on angelic hierarchy, astrology, qabalah, and Gematria.[1]

There is very little published bibliographical information available on the *Sepher Rezial.* It is noted in the bibliography of Gustav Davidson's *Dictionary of Angels* that the *Sepher Rezial* is sometimes titled *Raziel ha-Malach,* and credited to Eleazer of Worms.[2] Davidson mentions a Hebrew edition, published in 1881, and an

---

[1] "Qabalah" is an ancient mystical system usually attributed to Jewish religion. The study of qabalah is reputed to offer a multitude of spiritual benefits. There are several excellent introductory texts available on the subject, including *The Mystical Qabalah* by Dion Fortune (London: Rider & Co., 1935; and Samuel Weiser, York Beach, ME, 1984), *Tree of Life* by Israel Regardie (London: Rider & Co., 1932; and Samuel Weiser, York Beach, ME, 1972) and *Holy Kabbalah* by Arthur Waite (London: Williams & Norgate, 1928).

Gematria is a form of qabalistic numerology, in which each of the Hebrew letters is assigned a numerical value. Combining the letters yields a numerical value for every word. See the essay "Gematria" by Aleister Crowley (*The Equinox,* vol. 1, no. 5, London, 1911), later reprinted in *The Qabalah of Aleister Crowley,* edited by Israel Regardie (York Beach, ME: Samuel Weiser, 1973), currently available as *777 and Other Qabalistic Writings.* See also Gareth Knight's *Practical Guide to Qabalistic Symbolism* (Cheltenham, England: Helios, 1965; now published by Samuel Weiser, York Beach, ME).

[2] Gustav Davidson, *Dictionary of Angels* (New York: Free Press, 1967), p. 365.

English manuscript in the British Museum.[3] The bibliography of Joshua Trachtenberg's *Jewish Magic and Superstition* notes a 1701 edition of *Raziel ha-Malach* published in Amsterdam, and "a German-rabbinic script that does not correspond throughout with the printed text, but often contains a more complete text." Trachtenberg further states: "*Sefer Raziel*, probably compiled in the 13th century and containing much Geonic mystical material (so potent were its contents considered that mere possession of the book was believed to prevent fires)."[4]

In Appendix IV of Aryeh Kaplan's translation of *Sefer Yetzirah*, Kaplan notes 25 various 19th-century editions of *Sepher Rezial*. He also notes that Eliezer (ben Yehudah) Rokeach of Worms (Garmiza) lived in the years 1160–1237.[5]

There is certainly no evidence to support the theory that the *Sepher Rezial* was actually written over 5000 years ago. There are however, references to the *Sepher Rezial* in several scholarly texts establishing a certain amount of validity to its claim to antiquity, dating it at least as far back as the 13th century. There have been various quotes printed from *Sepher Rezial* in a few English texts on Hebrew folklore, such as the Trachtenberg book mentioned earlier, and *Myths and Legends of Ancient Israel* by Angelo Rappaport.[6] (For the record, no English edition was cited in either of these books' ample bibliographies.) Also, diagrams from *Sepher Rezial* were printed in Davidson's *Dictionary of Angels*, Trachtenberg's *Jewish Magic and Superstition*, and David Goldstein's *Jewish Folklore and Legend*.[7]

The introduction of the ancient Hebrew grimoire, *The Sword of Moses* states that ". . . the so-called Sefer Raziel, or the book delivered to Adam by the angel Raziel shortly after he had left Paradise. It is of composite character, but there is no criterion for the age of the component parts. The result of this uncertainty is that it has been ascribed to R. Eleazar, of Worms, who lived about the middle

---

[3] Mss. 3826 of the Sloan Collection. A list of Sepher Rezial manuscripts was posted on the World Wide Web by Adam McLean. See Appendix.

[4] Joshua Trachtenberg, *Jewish Magic and Superstition* (New York: Behrman House, 1939), pp. 321, 322, 315.

[5] Aryeh Kaplan, *Sefer Yetzirah* (York Beach, ME: Samuel Weiser, 1990), p. 330.

[6] Angelo Rappaport, *Myths and Legends of Ancient Israel* (London: Gresham, 1928.

[7] For an example, see David Goldstein, *Jewish Folklore and Legend* (London: Hamlyn, 1980), p. 30.

of the 13th century. One cannot, however, say which portion is due to his own ingenuity and which may be due to ancient texts utilized by him. I am speaking more particularly of this book as it seems to be the primary source for many magical or, as it is called now, a cabbalistical book of the Middle Ages."[8]

Trachtenberg states, "The long list [of magical incantations] in such a work as Sefer Raziel are proof of the arduous training that the novice in magic must undergo if he would learn how to direct all the memunium [Hebrew for "in charge of" or "appointed to"] of air, wind, date, time, place, etc., which can control a situation at a given moment."[9] In *Folklore in the Old Testament,* J. G. Frazer notes, "He (Noah) learned how to make it (the ark) from a holy book, which had been given to Adam by the angel Raziel, and which contained within it all knowledge, human and divine. It was made of sapphires, and Noah enclosed it in a golden casket when he took it with him into the ark, where it served him as a time-piece to distinguish night from day, for so long as the flood prevailed, neither the sun nor the moon shed any light on the earth."[10]

Sepher Rezial is also mentioned briefly in James Hastings' *Encyclopedia of Religion and Ethics.* "The Book of Raziel, said to have been taught to Adam by the angel Raziel, and also to Noah, is a compilation, probably by various writers. It has affinities to the Shiva Koma and Sword of Moses. According to Zunz, Raziel was the work of Eleazer of Worms. It describes the celestial organization, and gives directions for the preparations of amulets."[11]

In *Hebrew Myths: The Book Of Genesis,* Robert Graves and Raphael Patai claim that:

> Solomon is said to have won much of his wisdom from the "Book of Raziel," a collection of astrological secrets cut on a sapphire, which the angel Raziel kept. The idea of a divine

---

[8] Moses Gaster, trans., *Sword of Moses* (London: D. Nutt, 1896; reprinted by Samuel Weiser, New York, 1970), p. 15.

[9] Trachtenberg, *Jewish Magic and Superstition,* p. 70.

[10] J. G. Frazer, *Folklore in the Old Testament,* vol. 1 (London: MacMillan, 1918), p. 143.

[11] James Hastings, *Encyclopedia of Religion and Ethics,* vol. 7 (New York: Scribner, 1908–1927), p. 628; it is also briefly mentioned in vol. 2, p. 658 (concerning the childbirth amulet); and in vol. 6, p. 296.

> book containing cosmic secrets appears first in the Slavonic "Book of Enoch" (xxxiii), which states that God had written books of wisdom (or, according to another version, dictated them to Enoch), that He then appointed the two angels Samuil and Raguil (or Semil and Rasuil) to accompany Enoch back from heaven to earth, and commanded him to give these books to his children and children's children. This may well be the origin of the "Book of Raziel" which, according to Jewish tradition, was given by the Angel Raziel to Adam, from whom it descended through Noah, Abraham, Jacob, Levi, Moses and Joshua until it reached Solomon. According to the Targum on Ecclesiastes X.20: "Each day the angel Raziel standing upon Mount Horeb proclaims the secrets of men to all mankind, and his voice reverberates around the world." A so-called "Book of Raziel," dating from about the twelfth century, was probably written by the Kabbalist Eleazar ben Judah of Worms, but contains far older mystical beliefs.[12]

A reference to the angel Raziel is presented *in Witchcraft, Magic, and Alchemy* by Emile Grillot de Givry, who quotes from the preface of a manuscript titled "Le Secret des secrets, autrement la Clavicule de Salomon ou le véritable Grimoire," where Solomon speaks to his son, Rehoboam: ". . . I named the most holy Name of the Lord, Yahweh, and I merited the means that may not be named, the means of the Wisdom, which the Angel Raziel showed me in a dream, whereof the close tale may not be told to the understanding, and said to me, 'Hide well the Secret of Secrets, because the time comes when the universal sciences will be destroyed and utterly hidden and will become void; and know that thy time is near.'"[13]

In *Jewish Folklore and Legend*, Goldstein states: "Enoch consulted the wonderous 'Book of Raziel' that had originally been given to Adam, and there he read of the part that Noah was to play in the salvation of the human race."[14] George Yurchison, in *World of*

---

[12] Robert Graves and Raphael Patai, *Hebrew Myths: The Book of Genesis* (New York: Doubleday, 1963), p. 53.

[13] Emile Grillot de Givry, *Witchcraft, Magic, and Alchemy*, J. Courtney Locke, trans. (Boston: Houghton Mifflin, 1931), p. 103.

[14] Goldstein, *Jewish Folklore and Legend*, p. 30.

Angels, mentions that, ". . . when Adam was expelled from the Garden, the Archangel Raziel, at the instructions of the Lord, presented him with a Book of Secrets (known also as the Book of Adam, Secret of Secrets) to aid mankind in their attempt at salvation." He later states that "In ensuing generations of Adam's seed, the first man with his progeny were visited constantly by Michael and other Archangels to aid, instruct and console the mortals. It was at this point that Raziel gave the Book of Secrets to Adam. This is the only known book prepared actually in Heaven that existed (and still does, in fragments) on the earth."[15]

In *Dictionary of Angels,* under the heading "Raziel," Davidson presents the following:

> In the cabala, Raziel is the personification of Cochma (divine wisdom), 2nd of the 10 holy sefiroth. In rabbinic lore, Raziel is the legendary author of "The Book of the Angel Raziel" ("Sefer Raziel"), "wherein all celestial and earthly knowledge is set down." The true author is unknown, but he has been commonly identified as Eleazer of Worms or Isaac the Blind, medieval writers. Legend has it that the angel Raziel handed his book to Adam, and that the other angels, out of envy, purloined the precious grimoire and cast it into the sea, whereat God ordered Rahab, primordial angel/demon of the deep, to fish it out and restore it to Adam, which Rahab obediently did, although it should be pointed out that before this, Rahab had been destroyed. "The Book of the Angel Raziel" finally came into the possession of, first Enoch (who, it is said, gave it out as his own work i.e. "The Book of Enoch"); then of Noah; then of Solomon, the latter deriving from it, according to demonographers, his greatest knowledge and power in magic. (Rf. De Plancy, *Dictionnaire Infernal.*) From a midrash (Ginzberg, *The Legends of the Jews I,* 154–157) it develops that Noah learned how to go about building the Ark by poring over the Raziel tome. (Rf. Jastrow, *Hebrew and Babylonian Traditions.*) . . . Searching further in the cabala, one learns that Raziel is one of 10 (actually one of 9) archangels in the Briatic world, which is the 2nd of the 4 worlds of creation. . . .

[15] George Yurchison, *World of Angels* (New York: Vantage Press, 1983), pp. 30, 48.

> According to Maimonides in his "Mishna Thora," Raziel is chief of the order of erelim (q.v.); also, the herald of deity and preceptor angel of Adam. In further connection with "The Book of the Angel Raziel", "The Zohar I", 55a, reports that in the middle there occurs a secret writing "explaining the 1,500 keys [to the mystery of the world] which were not revealed even to the holy angels."[16]

In the first book of the Zohar (Berashith-Genesis), there is a fairly long passage referring to the *Sepher Rezial*, that gives some insight to the legendary origins of this book.[17]

> This is the Book of the generations of Adam. In the day that Alhim created man, in the likeness of Alhim made he him." (Gen. v.,1.) Said Rabbi Isaac: "The Holy Ones showed Adam the forms and features of his descendants that should appear in the world after him, and of the sages and the kings who should rule over Israel. He also made known to him, that the life and reign of David would be of short duration. Then said Adam to the Holy One, "let seventy years of my earthly existence be taken and granted to the life of David." This request was granted, otherwise Adam's life would have attained to a thousand years. This was the reason that David said: "For thou Lord, hast made me glad through thy work; I will triumph in the work of thine hands (Ps. xcii.,5), for thou hast filled me with joy in prolonging the days of my life." "It was thy own act and wish," said the Holy One, "when thou wast incarnated as Adam, the work of my hands and not of flesh and blood." Amongst the wise men and sages that should

---

[16] Davidson, *Dictionary of Angels*, pp. 242–243.

[17] The Zohar is a twenty-four-volume compilation of qabalistic wisdom and lore. It was first introduced in the 13th century by a Spanish Jew named Moses de Leon, of Granada. There is some controversy surrounding the Zohar, as some believe that the work was not derived from ancient manuscripts, but actually written by de Leon himself. However, this does not detract from the fact that it is an extremely valuable qabalistic work. There have been several portions of the Zohar translated into English, most notably the five volumes translated by Harry Sperling, Maurice Simon, and Paul Levertoff, published by Samuel Bennet in 1958. This translation was later reprinted by Soncino Press in 1984.

appear on the earth, Adam rejoiced greatly on beholding the form of Rabbi Akiba who would become distinguished by his great knowledge of the secret doctrine. On seeing, however, as in a vision, his martyrdom and cruel death, Adam became exceedingly sad and said: "Thine eyes beheld me ere I was clothed in a body and all things are written in thy book; each day hath its events that shall come to pass, are therein to be found." Observe that the book of the generations of Adam was that which was the Holy One through the angel Rasiel, guardian of the great mysteries and secret doctrine, gave unto Adam whilst yet in the Garden of Eden. In it was written all the secret wisdom and knowledge concerning the divine name of seventy two letters and its esoteric six hundred and seventy mysteries. It also contained the fifteen hundred keys, the knowledge and understanding and use of which had never been imparted to anyone, not even to angels, before it came into the possession of Adam. As he read and studied its pages, angelic beings assembled around him and acquired the knowledge of Hochma, or divine wisdom, and in their delight exclaimed "Be thou exalted, oh God above the heavens, and let thy glory be above all the earth" (Ps.lvii., 5). Then was it that the holy angel Hadraniel sent one of his subordinates to Adam, saying unto him, "Adam! Adam! guard thou well and wisely the great and glorious gift entrusted to thee by the Lord. To none of the angels on high have its secrets ever been revealed and imparted, save to thyself. Be thou therefore discreet and refrain from making them known to others." Acting on these injunctions Adam zealously and secretly kept this book up to his expulsion from the Garden of Eden, studying it and making himself acquainted with its wonderous mysteries. When, however, he disobeyed the commands of the Lord, the volume suddenly disappeared leaving him overwhelmed with grief and most poignant regret, so that he went and immersed himself up to his neck in the river Gihon. On his body becoming covered with unsightly ulcers and sores threatening physical dissolution, the Holy One instructed Raphael to return the book to Adam. After obtaining a full knowledge of its occult teachings, he handed it, when at the point of death, to his son

> Seth, who in turn bequeathed it to his posterity, and eventually it came into the possession of Abraham who was able by its secret teachings to attain to higher and more enlightened knowledge of the Divine, as was the case with his predecessor Henoch and enabled him, as it is written, "to walk with Alhim," that is to converse with them.[18]

The *Sepher Rezial* is very rare in any form, and the text is of great importance. It seems incomprehensible that it has never been translated, in its entirety, into English. The translation presented here was derived from a single text, the 1701 Hebrew edition, published in Amsterdam. The 1701 edition is a compilation of five texts, gathered together by its editor, who transcribed the letters of the various manuscripts into one volume. The title page notes that the book was "Printed in the chosen house of the respected priest [Kamir] Moses Ben Hieshiesh, by the honorable Abraham Mindim Kovitineyov."

The text is in biblical Hebrew, which uses no vowels. Hebrew vowels are represented by small dots and dashes positioned above and below the letters. According to the *Oxford Companion to the Bible,* the use of vowels in Hebrew writing developed between the fifth and tenth centuries C.E.[19] The full Hebrew text is 97 pages long. Each page has an average of 48 lines, with an average of 90 characters per line.

The use of vowels greatly simplified the matter of translating Hebrew into English. The variations of word interpretations became more specific with the placement of vowels. Also, there are very few pronouns and verbs utilized in biblical Hebrew, and almost no punctuation. In this translation, I have kept sentences as simple as possible, and have elected not to inject any implied verbs or pronouns, except where necessary to the grammar and/or syntax of the passage. Also, I have attempted to remain

---

[18] The quote is from the 1978 edition of the Zohar, translated by Nurho de Manhar (William Williams), and later reprinted by Wizards Bookshelf (San Diego, 1995). There are several other references to the book on pp. 234–235 of the 1995 edition, under the heading "Traditions Concerning Adam."

[19] Interestingly enough, this text actually discussed the use of the vowels in detail.

consistent with the words translated. You will therefore, likely note some repetition.

There are several difficulties involved with translating biblical Hebrew into English. English utilizes more words than any other language, especially Hebrew. Therefore, one Hebrew word may have a fairly large variety of possible translations, depending on the context of the passage. This obviously leaves room for interpretation. Most biblical Hebrew words have a root of three letters. The meaning may change depending on addition or omission of a prefix or suffix. For example, the root word (TzDQ) may be interpreted as right, righteous, righteousness, just, justice, justify, honest, correct, innocent, blameless, acquittal, vindicate, equitable, or charity. To complicate matters further, one English word may have several Hebrew interpretations. For example, the Hebrew words for the term "evil" include Ra'a, Resha'a, Ragezeni, Moseri, Chota, Cheli, Mezieq, Nezeq, Tzereh, and Hereh-Ason.

Each of the five manuscripts within the 1701 edition was produced during a different time period, while the manner of writing Hebrew was changing and improving. In each manuscript there is a different form and dialect of biblical Hebrew. Some of the dialects are of a very ancient form that was never intended to be translated into English. The first sections appear to have been derived from the most modern manuscripts. The style of writing in each book is different, with the use of different prefixes and suffixes, and different verbs and word spellings, and the expressions varied from section to section. The later sections are a bit "degraded" in places, as they are transcriptions of the most ancient manuscripts, and they were the most difficult to translate. For these reasons, the translation may seem rough and the "flow" of the text changes throughout this book. However, there is no way to accurately interject terms for the sake of literary integrity without possibly making an incorrect assumption. Those readers who have studied medieval Hebrew texts will understand the meaning as presented. Those not well-versed in this type of material may have difficulty, but they can also research similar works for clarification.

Due to the rarity of the *Sepher Rezial*, I could not locate alternate texts for comparison. I obtained two fragmented texts in English

translation, but neither was of much use for comparison. One section of this text was published in English translation as *Sepher Ha-Razim: The Book of the Mysteries.* In the preface of this translation, the editor states that ". . . no English translation [of "Sepher Ha-Razim"] exists."[20] The 1966 Hebrew edition used for this translation was edited by Mordecai Margalioth.[21] Also, an English translation of a Raziel manuscript was posted anonymously on the Internet. This consisted of less than 100 pages, and was titled *Liber Ratziel: The Book of Salomonis.* It was obviously taken from a Latin manuscript, as many passages were left in the original Latin.[22]

There are several concepts discussed in detail in this translation that may be unfamiliar to novices. Biblical Hebrew texts often use several names for God, and this book is certainly no exception. The most commonly used name here is (Hebrew: HQBH). This is an acronym for Hova Qedesh Berek Hova, which translates "He is holy. Blessed is He." When this acronym is used, I translate it simply as "God." Other names of God employed in the text include El, Elohim, Elohik, Elohinu, Eloah, Yah, Yehuwa, Adonai, Ahieh, Shaddai, and Melek Meleki Melekiem (The king, king of kings). In these cases, I simply leave the word in the English equivalent of the Hebrew pronunciation.[23] Also, the letter Heh followed by an apostrophe was often used as "The Lord." There are other mystical words in the text that do not translate clearly into modern English, so I have also left these in the English equivalent of the Hebrew characters. Table 1 on page 19 shows the Hebrew characters and the Roman equivalents used in this book. Please note that letters in parentheses (Hebrew: IHOH, for example) may not be translated as they are phrases used repeatedly throughout the text, or they are referring to the unspoken name of G-D.

One of the most important aspects of this book is the material concerning the various names of God, specifically the "72-fold name," the "22-fold name," and the "42-fold name." According to

---

[20] Michael A. Morgan, *Sepher Ha-Razim: The Book of the Mysteries* (Chico, CA: Society of Biblical Literature/Scholars' Press, 1983), p. ii.

[21] *Sepher HaRazim,* Mordecai Margalioth, ed. (Jerusalem: Yediot Achronot, 1966).

[22] Probably Sloan Ms. 3846. See Appendix.

[23] In modern Hebrew texts, the name of God is never spelled out, but is often represented by two Yods. In prayer, this is usually pronounced as Adonai. Devout Jews will not even write the name God in English, and instead write out G-D.

Table 1. Hebrew and Corresponding Roman Characters.

HEBREW	Name	ROMAN	HEBREW	Name	ROMAN
א	Aleph	A	ל	Lamed	L
ב	Beth	B	מ	Mem	M
ג	Gimel	G	נ	Nun	N
ד	Daleth	D	ס	Samekh	S
ה	Heh	H	ע	Ayin	Aa
ו	Vau	O	פ	Peh	Ph
ז	Zayin	Z	צ	Tzaddi	Tz
ח	Cheth	Ch	ק	Qoph	Q
ט	Teth	T	ר	Resh	R
י	Yod	I	ש	Shin	Sh
כ	Kaph	K	ת	Tau	Th

Trachtenberg, "The name of 22, however is another matter, more interesting and puzzling—and much more important for the magician. Its debut was made in Sepher Raziel. . . ." Trachtenberg presents an extremely informational essay on the names of God. He also discusses the *Sepher Rezial* extensively throughout this same chapter, as well as in the following one, on angelic names.[24]

Another important concept discussed is the five names of the human soul. Each name corresponds to a certain aspect of the soul. The *Neshemah* refers to the breath of life. *Nephesh* refers to the soul itself. *Ruoch* refers to the spirit or mind. *Cheyah* refers to the life or vitality of the spirit. *Yechideh* refers to the unity or uniqueness of the spirit.

The concept of the Hebrew hells is also detailed. According to Hebrew mythology, there are actually seven hells: *Gihenam* (hell), *Sha'arimath* (the gates of hell), *Tzalemoth* (the shadow of death), *Baraschecath* (the pit of destruction), *Tithihoz* (the clay of death), *Abaddon* (the perdition), and *Shahol* (the highest, triple, or Supernal hell). In qabalistic lore, these are described as the ten hells in seven palaces, and they correspond to the ten sephiroth of the qabalistic tree of life.

The divisions of the Garden of Eden are mentioned several times in the first few sections. According to the Old Testament (Genesis

[24] Trachtenberg, *Jewish Magic and Superstition*, pp. 90–97.

2:10–14), the Garden of Eden is divided by four rivers. The first is Pishon, which flows around the land of Havilah. The second is Gihon, which flows around the land of Cush. The third and fourth rivers are the Tigris and the Euphrates. These are two actual rivers that defined the boundaries of the ancient land of Mesopotamia, which today is essentially the land in the area of Iraq and Iran. In fact, the word "Mesopotamia" means literally "between the rivers."

In his foreword, the original editor states that this work is a compilation of several manuscripts. He also claims to have proofread the text repeatedly to insure that this book would be "worthy to be studied by the children of my people." Although there is some repetition, the translation presented here is, for the most part, verbatim, in order to preserve the integrity of the text, as well as the intention of the original editor. I have also proofread the text repeatedly, and have taken great pains to produce an accurate transcription. I truly believe that the original editor would find this English translation to be worthy of study by the children of his people.

The title page is also of interest. We have reproduced it here, and the translation is as follows:

> This is the book of the history of man [Sephera Adem Qedemah] that was given to him by the angel Rezial. This is the gateway of the Lord. The righteous come forth. Rise upon the path. Rise to the House of El. Reach the glory of El. In every house of Israel, it is treasured. Rise up and see descendants most wise and intelligent. Prosper and be blessed. Extinguish the fire of enemies, that they do not rule in the house. Of every evil spirit and wicked enemy, fear not in the dwelling. Of who has this holy book, glory and honor to you. Keep it hidden and concealed near silver and gold in a house of treasure. In the course of sickness and misfortune, let there be salvation quickly. Testify [bear witness] and proclaim to all learned in the Torah. [25]

[25] The Torah is the holy book of the Jewish people, consisting of the first five books of the Old Testament. It is kept as a heavily ornamented scroll within an ark in the Temple, usually upon the pulpit. It is often carried and worshipped during ceremonies. The word "Torah" may be translated as "law," and may also be interpreted as "instruction" or "teaching." See Metzer and Coogan, eds., *The Oxford Companion to the Bible* (New York: Oxford University Press, 1993), p. 747.

זה כפרא דארם קדמאה
שנתן לו רזיאל המלאך

וזה השיר להי צדיקים יבאו בו לעלות בכסלה ·
העולה · בית אל · לדבק בכבוד אל · ולכל בית
ישראל · היא כגולה · מועלה · לראות בני בנים ·
חכמים ונבונים · ולהצלחה ולברכה · ולכבוד אש
המערכה · שלא ישלוט בביתו · וכל שד ופגע רע
לא יגור במגורתו · למי שהכפר דקדוש הנכבד
וחנורא אתנ · גנוז וטמון אצל כספו וזחבו באוצרתו ·
ובחליתו · ובעת צרהו · יהיה לו תשועה כזאת ·
תח יעידו ויגידו כל בני הורה :·

נדפס

בבית הבחור הנחמד והיקר כש״ר משה בן הש״ם
הנכבד כבוד אברהם מינדיס
קויטינו ז״ל :

באמשטרדם

נשלם בשנת זה ספר תולחת
אדם לפ״ק :

FOREWORD

BY THE

MASTER PROOFREADER

[HEBA'AL HEMEGIEHEH]

IN THE NAME OF THE UNITY of the tabernacle of the Lord [Heqebieh] and the dwelling of the Lord [Shekinethieh], it is secret and hidden. Blessed is the name of the glory of the kingdom forever.[1] See it restore the glory of life everlasting [Chieh La'avolemiem]. Endure therein and know every science of secret and hidden things.

This is the Book of the History of Man. Study and learn. Proclaim to the generations, from the beginning until the end. Of the most direct path of the Lord, the righteous journey therein, becoming strong unto Shem [Hebrew letters: Sh"M].[2] Break through as the dawn. Illuminate the eyes. See visions come in abundance. Visions of the illumination. Evil does not befall the righteous by understanding the commandments of purification coming forth from the ten books.

This book was concealed and locked away in a house of treasure for many years. The children of my people [Benai A'ami, usually a reference to "my countrymen"] are enlightened by the printing. In the [old] days, my ancestors did not speak the word, and

---

[1] Berok Shem Kebod Melekothov La'avolam. This prayer is used repeatedly throughout the text.

[2] This translates as "name," but the apostrophes between the letters signify a number (340), name (Shem), or abbreviation. This may be a reference to the Shem Hemaphorash, "the divided name" or "ineffable name." This term is extremely significant in qabalistic literature. See *Sword of Moses, Jewish Magic and Superstition, Book of Enoch*, the Zohar, etc.

regretted not hearing the word. Upon seeing the vision of two visions [Rah Rayithi Shethi Rayivoth], it was printed in large quantity.

In the book are proclaimed the images of the letters from all the world, printed clearly. The holy and honored book is response to the commandments of the Torah. This was given long ago, financed by the Rabbi Obeadieh the Elder. A great outcry arose. The work was diminished and error after error discovered. I succeeded in reducing the errors by careful study, and seeking out the best portions of the book.

There are two books from other countries. I see mine is the original of all of them. They have all been copied from my book. I see the doctrine corrected for the benefit of the children of my people. Also included is the smaller work of Eleazer, son of the Rabbi Judah [see Introduction], who received the work of Merkabah [chariot] from the pious Rabbi Judah.[3] The rabbinical Judah the Hassidic received it from his father, Rabbi Simeon the Hassidic.[4] Obadiah himself proofread it, and sealed therein by the teacher of the great illumination, Rabbi Ta'abeli,[5] found during sojourn in the Land of Israel [Aretz Tzebi]. He traveled from one end of the world to the other. Those not dwelling in the land are not passed over. As travelers, as immigrants to Israel, dwelling in lamentation without possessions in the house, they are not passed over. They also receive greatest benefits by this book, from prayers rising up. From the beginning, the prayers are answered at once. Cry for joy all the day. There is no second to understanding the knowledge revealed by the name. Know the name to proclaim and be answered.

The great prophets were not able to make prophecies until studying this book, beginning properly on the third page.[6] The book prepared them to make prophecies. The Lord gives wisdom to understand every word in the world. It is required to prepare

---

[3] This term is highly significant in qabalistic literature. The text of *Sepher Rezial* deals with the work of the Merkabah in depth. Also, see the various qabalistic texts mentioned in earlier footnotes.

[4] There are several different Rabbis by the name of Judah and Simeon in recorded Jewish history. See the Zohar and the New Testament. Also, see Joshua 19:1–19:9, regarding Simeon's territory, later controlled by Judah.

[5] In the text, this is written as MHOR"R, which is a misprint for MOHR'R, an acronym for Morenov Verabenov Haravo Rabbi.

[6] The *Sepher Hamelbosh,* or *Book of the Vestment,* is presented on the third page of the Hebrew text.

them, as the jars of flour of the prophet Elihu [see The Book of Job], and the vessels of oil of the prophet Elijah [see Kings I, the Old Testament], and the fifty burnt offerings of the prophet Israel. When properly prepared, this book proclaims the Earth full with knowledge.

Also, it is written on the third page of the book, all pure are blessed and favored. The impure will not understand and not become wise. Let it be known, the words coming forth from this holy book are honored and revered. The impure profane by foolishness. The worthy become wise by understanding the knowledge. Herein are all the tributes [Medoth] written in the book of the great Rezial.

The book was not properly established by Obadieh. The work failed. The value of this holy book diminished, not being complete and corrected. The pure did not receive great benefit and usefulness by petition and prayer. It is required to speak all names and proclamations correctly. Only then to receive vision after vision, and the answer of answers to the secret of secrets.

The people dwelling in Egypt, who settle outside the land of Egypt, are not oppressed by powers of evil [Qliphoth] ruling the land from above. Shaitan commands the powers of evil, ruling from above and bound by the dwelling of the Lord [Shekineh].[7] Proclaim the day of retribution [Iyem Shelemeh] to punish the sons. The shadow of death [Tzalamoth] falls, bringing darkness across the lands. Israel languished, until the words of the Torah and word of the prophet. Death comes forth through the window [Chalon] by the powers of evil [see Exodus 11:1–11:8, the tenth plague of Egypt]. Cover the window and speak, protect us from the cloud passing over. The darkness falls, seen in the visible heavens. The prophets saw the vision by the virtue of the book. Serve the holy spirit [Ruoch Hakadesh]. Go forth from the cave, as the finger of a hand in the wall of the palace, loathsome and abominable. The hole closed and a great cloud passed over, spreading an abominable covering of bitumen [Chemar].[8]

---

[7] The Hebrew name of Satan. According to the Midrash, Shaitan was the chief of the Sepharim, and was created on the sixth day of creation. Also, see Gustav Davidson, *Dictionary of Angels* (New York: Free Press, 1967), p. 261.

[8] Bitumen, or asphaltus, is a dark, thick, gelatinous substance that flows underground, most notably springing forth in a "turbid effervescence" near Babylon, and also from the floor of the Dead Sea.

The prophets receive understanding. Fill the belly with all wisdom of the universe. There is nothing more precious than learning the wisdom of the qabalah, upholding the Mishnah [codification of Jewish oral law]. Without understanding the knowledge, there is no interpretation of the Mishnah, no knowledge of the work of the Merkabah, no learning the Gemara [commentary of the Mishnah], and no interpreting the unity of God. From understanding the knowledge, receive wisdom to interpret the significance of the unity of God. Begin the path of the Lord, but not without understanding the knowledge of the doctrine of the book. Is it not so, what Ezekiel and other prophets have written, bound, and sealed in the book?[9]

Change the names of the Malechiem.[10] In times of destruction [Choreveh], as in the Midrash of the scriptures[11] when Shaitan was cast out of heaven to the earth, where there is not understanding of the true meaning [Pheshat, the literal or plain meaning]. Of every work of qabalah, it is necessary to establish the seasons, the months, the days, and the hours. In every hour, change the name of the Malechiem, guided by the pages of this book. God created darkness to establish the hours. In the Midrash, Shaitan commanded the king of flesh and blood to extinguish the lamps. The Sun and Moon darkened. The shining stars increased.

Change the Malechiem watching over the heavens and Earth. Reveal the words of absolution by the Torah of Moses. Then the prophecies are revealed. Ears hear and eyes see. Cover the ears not to hear, and close the eyes not to see.

The qabalah is perfection, the root of the Torah. There are two Tablets of the Decalogue [Sheni Lochoth Haberith] arranged in order. The pure revere purity. It is indeed necessary to study and learn the 613 precepts of the Talmud. Solomon divided and distinguished the secret portions.[12] By grace of the Lord,

---

[9] Ezekiel was a prophet who lived from 593–571 B.C.E. See the Book of Ezekiel in the Old Testament.

[10] This term is often used as a general reference to angels. In some texts, the Malechiem are actually a specific order of angels.

[11] The Midrash is the non-halakhic portion of the Talmud. The term may also be translated as "commentary."

[12] The Talmud is a complex commentary on the Mishnah. Solomon was the King of Israel in the years 962–922 B.C.E. See Kings I of the Old Testament. Also, there are many amazing tales depicting the magical acts of Solomon in Hebrew and Arabic folklore. See the Zohar, the Koran, the Midrash, and, in fact, virtually every book mentioned in the Introduction.

reveal the prophecies. Make known the great perfection of the beginning.[13]

Goodness is the last word of the first wisdom. The beginning path to the end. According to the commandments, exceed in goodness from the revealed [Negelah] teachings of secret things.[14] You exceed in goodness by keeping the commandments.

Proclaim the lamp of the commandments of the Torah, the secret light.[15] Do not forsake the commandments written in the Torah. The light reveals that the commandments are superior. The light reveals the commandment as a lamp. The Torah is light [see Proverbs 6:23]. The secret is revealed. Bring forth a small lamp before the flame. Extinguish the burning flames as flame consumes flame. The fire of God goes forth to consume it. The lamp of Elohim.

The Neshemeth of man [see Introduction] is the root of perfection. Reach to God. Reach unto the Lord Elohik. The small lamp reaches to the great light. Make many commandments. Increase the lamps creating flames. Distinguish the secrets and reveal them. Become wise by the power of God. Reveal the divisions without reducing the commandments. Go forth to dwell in the house. Establish the prayers. Build the foundation of the Sukkah.[16] Dwell therein in prayer. Speak to the Lord and proclaim prayers above in reverence. Complete the tabernacle in prayer. Forgive the guilty banished [Diaspora].[17]

Keep all commandments. Reach to the Lord. The secrets are revealed to your sons. Dwell in the world. The son and father are as one.[18] All righteous dwell in the presence of power [A'atzemov].[19]

---

[13] On page 2 of *The Bahir* (York Beach, ME: Samuel Weiser, 1970), translated by Aryeh Kaplan, Kaplan notes: "The word 'beginning' (Reshit) is nothing other than Wisdom. It is thus written (Psalm 111:10), 'The beginning is wisdom, the fear of God.'").

[14] On page 70 of *The Bahir* (trans. Kaplan), it is noted: "What is the seventh attribute? This is the Blessed Holy One's attribute of Goodness." "Negelah" translates as "shining" or "revealed," but may also refer to the written or oral law.

[15] The term "light" has many important qabalistic and biblical significances, beginning in Genesis 1:3: "And God said, Let there be Light." Most classic texts on Hebrew mysticism discuss the concept of light.

[16] A tabernacle built of branches and leaves often adorned with fresh fruit.

[17] A Greek term meaning "dispersion." See *Oxford Companion to the Bible*, p. 169.

[18] The symbolisms of the father and son are extensive. See the Old and New Testaments and other original sources.

[19] The root AaTzM may be translated as power, force, strength, essence, bone, self, substance, etc.

The seal of Elohim is 96 by Gematria.[20] In the beginning, [Berashith] Elohim created the seal (Hebrew letters: ShAaHZ) upon a gourd [Dela'ath].[21] The wise understand and hereafter reach to God.

An abominable cloud of bitumen comes forth from the heat. Do not be destroyed by the powers of evil. Stand trembling before judgment.[22] Afterward, man speaks of the punishment of death [see Genesis 3]. Tremble before the wrath and be consumed by heat. The Torah speaks of heat to consume.

All are locked outside the gate. Weep and lament in Gihenam [the first hell; see Introduction]. In lamentation, experience 32 visions, the key of the 32 paths of wisdom and power of man. Of Yod Heh Vau Heh, shed tears until now revealing the secret of secrets concealed from ancient times. The secrets of the Neshemeth and Malachim above.

The pure learn and understand the words of the book. Be with Elohim as Enoch was taken by Elohim.[23] At the established time, speak to Israel of the act of El.

This is the Book of the History of Man and the Book of the Origin of Man. The worthy see the book of books is truth.[24] Behold, man is sustained in the Garden of Eden. Man received the secret of ten books from God through the medium of Rezial, the holy angel appointed over the highest and most holy mysteries. The ten highest plates are engraved of the most holy wisdom. There are 72 kinds of wisdom. The divisions are revealed as 170 (Hebrew: MAH OShBAaIN) engravings of the highest secrets. By means of the book, engrave the wisdom and reveal 1005 (Hebrew: ALP OChMSh) keys to the highest and most holy secret, concealed in ten

---

[20] The Gematria value of the name Elohim, as presented in the text, is actually eighty-six. In older Chaldee texts, however, the spelling of Elohim often terminates with a Nun rather than a Mem. The Gematria value of Elohin would be ninety-six.

[21] "Berashith" has a great deal of significance, as will be discussed later.

[22] The concept of judgment is quite significant. See the Old Testament, New Testament, Enoch I (22:4), *The Bahir* (verse 65), the Zohar.

[23] See Genesis 5:22. Also see *The Book of Enoch*.

[24] Psalms 85:12. "Truth sprout up from the earth, and righteousness looks down from heaven."

books.[25] The book was assembled at the time God indicated for Raphael to write ten books, as the intermediary of man.

Then came Abraham. By the ten books, he knew of the foolishness and disobedience in the world. He knew of Enoch writing ten books. Because of the foolishness in the world, he divided them. The brilliance was restored. Enoch rose up to reach the splendor and ceased being a man. You sent forth the holy angel to teach ten high wisdoms and deliver ten books. Keep hidden in the Tree of Life [Ayilon Chiyeh, see Genesis 2–3]. Learn the divisions. It is true that God gave this book to man through Rezial, the angel.

The book came to Rabbi A'aqivah and Rabbi Ishmael. The teachings of the Book of Formation were revealed by the Book of the History of Man.[26] It was handed down from generation to generation to A'aqivah. He rejoiced in the warmth of the light. It is also written in the Gemara, reveal to the generations. Rabbi A'aqivah rejoiced in the laws. The gift is seeing the generations. Reveal the visions at once. Be in awe by what is written on page 42 [of the original Hebrew text].[27] Write the names upon a myrtle leaf. It is not forbidden to engrave these seven names, as it is forbidden to engrave Ahieh. The gift to the worthy is knowing the signs of the ninth section.

The worthy come forth in purity. Learn from the pages of this book. Work in holiness and purity. Sons and grandsons of the pure father are created in purity. Only the father is required to guide therein to glory, as it is written in the Book of Vestments in the first section of this book.

It is required to keep this book in a house of treasure with silver and gold. Surely be delivered from blight and misfortune and affliction, and receive great benefit and usefulness.

---

[25] The Zohar notes 670 mysteries and 1500 keys, see the passage quoted in the Introduction. Also, see Rappaport's *Myths and Legends of Ancient Israel*, volume I, page 148.

[26] *Sepher Yetzirah.* This has been translated into English by various scholars, dating back to the late 19th century. Translators include W. Wynn Westcott, Isidor Kalisch, and Aryeh Kaplan. In Appendix III of Kaplan's translation are tables from the commentary of Eliezer Rokeach of Worms. Also, see page xvi of Kaplan's Introduction for information on Rabbi A'aqivah.

[27] The first talisman of Book 2, Part 4 is presented on page 94.

In the first section of this book is the Book of the Vestment. Therein are works of the book, of how it was given to man by Rezial, the angel, and how to be guided therein. Also, the names of the seasons, and the names of the Malachim ministering in every season and every month and every day. Also, the names of the heavens and Earth, and every spirit and angel ministering over every sign of the zodiac, and the angels of the seven planets in every season, and days of the week.

In the second section is the Book of the Mighty Rezial. The corrected doctrine is sweet as honey dropped from the honeycomb. Also, the work of Merkabah and words of wisdom. All words are properly corrected and suitable to be revealed to the worthy. Also the works and actions of the Malachiem, and knowledge of winds and rains and such things.

In the third section is knowledge of the 72-fold name and the actions of the letters and vowel signs.

In the fourth section is the Book of Noah. The actions of the greatest works are written. Also, of the work of Berashith and prayers to rise up in exaltation.[28]

In the fifth section is the Book of the Signs of the Zodiac. Also the charms [Qomeya'avoth] over all things, tried and proven. Also the 22-fold name and 42-fold name, and their actions.

It is required to establish and make known, not to speak the most holy names aloud. Only regard them in the heart, even in prayer. It is written in the Gemara, worship the Lord the true God in all hearts. The prayers are difficult to learn. Much sleep is required to learn the meanings of the letters. Remember the holy names, as required to prepare, but do not speak them aloud.

It is also required to prepare, by rabbinical consecrations and devotions not printed in this book, for a period of ten years. These are not printed here, as a wise man said it is not appropriate to print them in this holy book. Knowledge against knowledge hinders understanding. The rabbinical, combined with that printed here, are united as one. Forsake them and be cursed by all plagues foretold in the Torah of Moses. It is established, those not keeping

[28] The term Berashith means "Genesis," and translates literally to "in the beginning." It is also the very first word of the book of Genesis, the first book of the Old Testament.

every commandment of the Torah are accursed. Forsake one commandment and sin unintentionally, the foolish are accursed. Let it be known the knowledge is reserved for those prepared by rabbinical consecrations and devotions. The scholars of Earth are favored in the eyes of the Lord.

Now it is time the transcription is printed. I have copied it letter by letter, with special attention to the most holy names, and also the names of the Malachim. I proofread it four times, letter by letter. If there are any errors, I beg the Lord to forgive me. It is now prepared to be printed and bound by Isaac Ben Checheber Abraham, Amsterdam.

Book One

Part 1

BOOK OF THE VESTMENT [SEPHER HAMELBOSH]

It is decreed, the holy and pure are filled with secret wisdom [Rezi Chokmah]. The knowledge is the result of understanding.

The wise are humble and cry in joy from the names learned in clear language. The chosen are pure of heart. Make to heal the body. Give grace that measures the strength of the light of the shining star. Gird with the strength. The power is established forever by the actions before the generations. Rejoice in silence from generation to generation of the holy heights [Qedoshov Merom]. It is written as pure gold. A bubbling fountain of purity is established in the center of the sublime power. Of the works of glory, the most precious pearls are not compared with the glory, nor the finest gold of Aphier.[1] The value of wisdom cannot be measured, nor understanding of knowledge. Also, there is no measure to the value of the secrets written herein, as revealed by Elohim.

As the force of fire, all search therein. As the ruler of the heavens, all search therein. The Tree of Life is supported and guarded and protected, as the apple of the eye. By reverence of the Lord, the glory is obtained. Obtain the glory to obtain life. Of understanding, receive wisdom. Of salvation, keep from death. Of fulfillment of the Nephesh, by consecration. Of the power, be strengthened by reverence of the Lord. Of learning the knowledge, understand and fill the heart with wisdom. From drawing of life, increase from the sole to the heel. Form divisions in the Garden of Eden.

Elohim treasures the reverence. The Lord fills all the Earth with glory, as in heaven where the throne is established. There is no

[1] A city or province famous for the highest quality of gold.

measure to the glory. Seven fountains rise and fall to honor a thousand thousands ministers [Mesharethim] and a myriad myriads hosts [Tzebavoth].[2] The force of fire ignites the river of fire flowing forth. The sound shakes the nations in fear of destruction. A vison comes forth of the image of a fiery archer as Tharshish and Sardonyx, and arrows as swift as lightning.[3]

The throne of the glory resembles ice [crystal]. Surrounded by Malachim, the archer Ophan kindles the flames.[4] The people of the dominion tremble in fear and cover their eyes. The Lord made clouds and fog all around, wrapped in swaddling cloth, dwelling alone upon the throne, concealed and hidden.

The worthy go forth to the hidden light. The most profound secrets are revealed. The revelations are made clear, not obscured by darkness. There is nothing in all the universe that compares. All actions and desires are fulfilled by works revealed. Become proficient and results occur quickly. Those who attempt to duplicate the works receive no results. The souls [Nepheshoth] of the disobedient and rebellious are punished by condemnation. By desire, to establish the curse. The sea dries up. The Sun and Moon darken. The light of the stars becomes faint. The mountains shift and fall, and the Earth trembles. This is the result of arrogance. Those chosen are strengthened by the power of the wisdom, established by understanding the knowledge.

In the holy book are 72 signs, given by Michael, the great prince above seven princes, ministering before the king, king of kings [Melech Melechi Melechim]. From it, Adam, the first man, received the beginning wisdom. From it, awaken and proclaim the names of every living creature and bird and creeping thing and fish. From understanding, increase the wisdom of all created by Elohim on the sixth day of Genesis [Berashith].

---

[2] Ten million. A myriad equals ten thousand.

[3] Tharshish is a semiprecious stone from the Spanish kingdom of the same name. Some suggest it is either amber or chrysolite. It is also the name of the ruling angel of the angelic order of Tharshishiem.

[4] In Gustav Davidson, *Dictionary of Angels* (New York: Free Press, 1967, p. 213), it is noted that Ophan is identified by the ancient sages as the angel Sandalphon, the twin brother of Metatron. Also, see p. 257.

Adam read the holy book and learned the letters and words. He knew the words were true. The knowledge lifted him above all other creatures. He was in awe from all he saw therein, and understood that all that is written in the book is the truth.[5] It is true; all of the words in the book are most holy. Great is the glory of every power.

In holiness and purity, perform the operations. In humility and modesty, succeed in all works. Become wise by the spirit of wisdom [Ruoch Chokmah].

It is written, Adam prepared a bar of gold and purified it twice by fire. Then [he] engraved thereupon the signs of the holy book, in holiness and purity. Then [he] placed the book in a cleft of the rock on the east side of the Garden of Eden—not to fall to Earth, but to endure and sustain the power. In every place, Adam was sustained.

It is proclaimed, Adam wandered upon the earth, as a ship upon the sea. He remembered and recorded when mountains melted like wax; and the sea went forth as hoar frost; and fire went forth as dust; and lions and leopards and bears and animals of the pasture stood silent and still; and insects rose up in the air as birds; and the sea became a desert wilderness.[6]

He remembered and recorded the letters of the holy name before the Sun and the Moon and Orion [Hakesil]. By the light of all luminaries, rule in righteousness and in reverence of Elohim. Also, hold dominion over the spirit [Ruoch] and over violence [Shad] and over misfortune [Phega'a, or enemy] and adversaries [Shatan] rising up over men and women. It is written, be summoned as you wish and desire.

He recorded when the stone wall of the tower suddenly fell to the ground; and fruit trees bear fruit before the proper time; and [people] take flight before battles of war.

Everything was revealed to him: of the holy spirit [Ruoch Hakadesh], of death and life, of goodness and evil. Also, the mysteries of hours and minutes of time, and number of days. Calculate

---

[5] Psalms 119:160. "The beginning of your word is Truth."

[6] These are omens and portents, probably noted to help predict weather.

the seasons and anniversaries [Yobelim, refers to the equinoxes and solstices] until the end of the universe. Measure the time from the beginning until the end.

Then serve his son, Seth.[7] For ten years, instructed according to the way of the holy book, he received understanding of all letters and words engraved in the holy book, of all powers revealed. He knew by the powers therein to perform miracles, and learned to perform the works. He kept the book hidden away in the cleft of a rock.

From the book, Adam learned that the time of death drew near. Every day, he rejoiced in adjuration, not eating fruits or vegetables or any meat [giving] forth blood. Every day, [he bathed] in the purity of running water, once in the morning and once in the evening. He spoke to his son, Seth, by adjuration alone, not guided by the holy spirit. Preparation is difficult. Work only in humility and reverance, in purity and holiness. Every path is revealed and you become wise by the signs.

After all this, Adam was released to the long home [Beth A'aolam, a reference to the cemetery or grave]. His son, Seth, served the Lord. He was sustained therein by every power, not turning to the left and right from every word spoken by his father, Adam. He became wise from understanding the knowledge, and received the wisdom of the holy book. He opened the gate of wisdom and understanding. Know the difference between good and evil, be repelled by evil and choose goodness.

See and behold the generations of ancestors coming after. The foolish and the vain and the sinful profane by proclaiming false idols in the name of God. The disobedient and rebellious tolerate suffering, not knowing or understanding. Journey in darkness.

Seth became wise by the secrets of the book and the letters of the holy name engraved therein. He learned that God would cause the sea to overflow and destroy all the world by his power. He kept the book in a vault of gold and also placed in the vault all the precious spices, and kept it hidden in a cave. He lived in the city of Enoch, built by his brother Cain [see Genesis 4:17].

---

[7] Seth was Adam's third son, after Cain and Abel. See Genesis 5:3.

Part 2

THIS IS THE PRAYER OF ADAM, THE FIRST MAN

This is the prayer spoken by Adam when cast out of the Garden of Eden. From [his] prayers for mercy, [he was] given the holy book by the compassion of the Lord.

Adam spoke: Lord, eternal God of the universe, [you] created all the universe by power and glory.[1] The kingdom is everlasting beauty, going from generation to generation. Nothing is unknown and nothing hidden from your eyes. You created me by your hand, to hold dominion over all living creatures and lord over actions.

The cunning and accursed serpent of the tree deceived my wife and me by lies, leading [us] astray to eat the fruit of the tree of knowledge. I know not what will become of my wife and myself and my sons, and the generations coming after. I am disobedient and foolish, running away before your power, not answering nor raising my eyes, ashamed of sins, of wickedness and iniquity, knowing you would cast me out into day.

Here am I, in the wilderness, to plow the soil and toil upon the earth, receiving nourishment from it, trembling in fear upon the earth, dwelling, from this time, by eating the fruit of the tree of knowledge and not heeding your words, not receiving wisdom. I know not what will come from foolishness.

You are merciful and rule with great compassion. I am the first man you created and breathed into me Ruoch and gave the Nephesh [see Introduction]. I beg mercy of compassion. Be slow to anger and show mercy as prayers rise up to the throne of glory. I

---

[1] See Angelo Rappaport, *Myths and Legends of Ancient Israel* (London: Gresham, 1928), vol. 1, p. 171.

petition for salvation from the throne of compassion. Let there be mercy. I desire to speak in your presence, no longer hiding as I pray for mercy. The everlasting Lord of the universe holds dominion over all, ruling in great compassion.

I pray you reveal what will come of the generations coming after. What will occur every day and every month. I pray you do not conceal the wisdom. Watch over me and sustain my labors.

Adam prayed for three days. God sent forth Rezial, the angel, who dwelled upon the river going forth from the Garden of Eden. He was revealed to Adam as the Sun went black. By his hand, he gave the book to Adam, saying: "Do not fear and lament no longer. From the day you served in prayer, the prayers were heard. I come to give the knowledge of the words of purity and great wisdom. Become wise by the words of this most holy book. They reveal until the day of death. All sons serve below. All generations coming after are guided by this holy book to prosper in purity. Be humble in Ruoch. Reveal all that is written therein. Know what comes to pass every month, and between day and night.

"Every word is revealed. Learn when to eat, when to fast, and when to honor A'arob;[2] what to do in heavy rain or in times of drought; how to increase crops; hold dominion over wickedness in the world; [what to do] when plagued with locusts [Arbeh] and locust larvae [Chasiel]. [Learn what to do] when fruit is picked off the trees; when [you are] plagued with boils; when to fight wars and when to turn away. [Learn how to act] when disease comes to man or beasts; when the good come upon the highest favor; when the wicked spill blood; when to lament that the profane desecrate the flesh."

Adam drew near and heard, learning to be guided by the holy book. Rezial, the angel, opened the book and read the words. Hearing the words of the holy book from the mouth of Rezial the angel, he fell upon the ground trembling in fear. Rezial spoke: "Rise up and be strong. Revere the power of God. Take the book from my hand and learn from it. Understand the knowledge. Make it known to all pure. Therein establish what will occur in all time."

---

[2] A rabbinical provision alleviating Sabbath restrictions on eating certain foods, carrying certain things, or walking to a certain place.

Adam took the book. A great fire kindled upon the bank of the river. The angel rose up in flames and returned to heaven. Then Adam knew the angel had been sent forth by Elohim, the holy king, to deliver the book, sustained therein in holiness and purity.

The words of the book proclaim works to perform when seeking to prosper in the world. For three days before the New Moon [Rash Chadesh may refer to the first of the month], prepare by fasting. Do not drink wine nor lay down with his wife. Bathe in the sea before the rising Sun.

Then bring two turtledoves.[3] Slaughter them with a knife of brazen metal [brass or copper] with two edges. Slaughter the first turtledove with one edge of the knife. Slaughter the second turtledove with the other edge. Remove the intestines and wash in the sea. Bring three shekels of aged wine, pure frankincense, and a little honey, pure and clear. Mix all together and fill the bellies of the turtledoves. Then cut them into pieces. Place the pieces upon burning coals before the rising Sun of noon as a burnt offering.

Then be wrapped in white robes and go forth unshod. Write the names of the Malachim ministering in the months. Divide the names into three sections. Burn one section every day for three days. On the third day, gather up all the ashes. Scatter them upon the floor in the middle of the house. Then sleep above the ashes. Record above the names of the Malachim: the Hadieriem [mighty or noble ones], the Chazekiem [powerful ones], the Geborim [strong ones], the Kadeshim [holy ones], and the Moshelim [rulers, or dominions]. Then awaken. The Malachim came forth in the night in dreams to reveal their names. These were made clear, not in riddles, but all clearly revealed. Seek without fear.

After four generations, Enoch, son of Jarod, served and became wise in the reverence of Elohim.[4] Keeping the body in purity, bathing in the sea of life [Mim Chiyem] and living in holiness before the Creator of the universe [Borah La'ahalom]. In a dream, the place was revealed to him where the book was concealed and also the path to lead therein. Work in holiness and purity. Rise early

---

[3] Joshua Trachtenberg, *Jewish Magic and Superstition* (New York: Behrman House, 1939), p. 243.

[4] Genesis 5:22.

and walk until noon. Because of the heat of the Sun, stop to rest, not realizing [he rested] in the [holy] place. There, pray in the presence of God and be blessed. Rise up in purity and be sustained in the place of purity. While concealed therein, the light of all paths will be seen. Guide therein until seeing the highest holiness. Separate from those dwelling upon the Earth, taken by Elohim.

In this holy book is knowledge of the Malachim ministering in the seasons, the signs of the zodiac, all the luminaries, and those ministering in every month. Also, the names and invocations of every season, and the Malachim ministering in the four seasons of the year. Become wise from the names of the Earth and the names of the heavens. Also, the names of the Sun and Moon. Increase the glory by every power. Understand all knowledge over all creation.

Adam, the first man, understood the power was passed on to the generations coming after, by the power and the glory. After Enoch was taken by God, it was kept hidden, until coming to serve Noah, son of Lamech, a most righteous and honest man, loved by the Lord.[5]

In the time of five hundred years, there was great corruption on the Earth, by acts of violence and corruption of all flesh. Because of the ways of people of the Earth, a great cry rose up from the Earth to the heavens, before the throne of the glory of God.

Noah was favored in the eyes of the Lord. The Lord sent forth the holy prince, Raphel, to Noah. Raphel spoke, I have been sent forth by the word of Elohim. The Lord God restores the Earth. I make known what will be and what to do, and deliver this holy book. You will understand how to be guided therein by works most holy and pure. Hear the word of the Lord. You are the most righteous and honest man in all the ages. Behold, I give you this holy book to reveal all the secrets and mysteries. Work in holiness and purity, in humility and modesty. From it, learn how to make the ark from pitch pine [A'atzi Gupher]. Gather your sons and wives and sons' wives. Live in hiding for a short time, until the wrath of the Lord passes over.

Noah took the book from the hand of the holy prince, Raphel. In time, he received understanding of the knowledge therein. By

---

[5] See Genesis 5:28.

the words of the holy book, [he was] guided unto the Ruoch of the Lord. He made the ark in the length and width written therein.[6] By the knowledge, Noah became wise by the holy name and spoke to every house of God: Come to the ark, those righteous and worthy.

From the secrets of the book, Noah, son of Lamech, built the ark and understood all the words. [He] then brought to the ark two and seven males and females.[7] The sky opened up and the flood lasted forty days and forty nights. Noah spoke by the Ruoch of wisdom and understanding, giving blessing to the Lord Elohim, the great, strong, and honored king.

Noah spoke: Blessed is the Lord, giving wisdom to revere your name. Blessed is the kingdom. By reverence, deliver the souls of the pious. In the secret place, protect and deliver us in salvation, living by your grace, forever serving your spirit. By understanding every word, every man and beast and living creature and bird and creeping thing and fish know of the power and great strength. Become wise by the great wisdom of the holy book. Make known when it is day and when it is night. Know when to eat and when to fast.

The prayers rose up to the throne of glory, giving salvation to all in the ark. The Ruoch of Elohim passed over the Earth, lowering the water. The ark rested gently upon the mountain of Ararat.[8]

Noah was guided by the wisdom of the book. It was made known to his son, Shem. From it, Noah learned to build the ark, and what would come. Shem was guided therein and sustained by the book, following the works in holiness. Shem handed down the book to Abraham,[9] then from Abraham to Isaac, from Isaac to Jacob, from Jacob to Levi, from Levi to Moses, from Moses to Aaron, from

---

[6] According to the Old Testament (Genesis 6:15), the ark was 300 cubits in length, fifty cubits in width, and thirty cubits in height.

[7] According to the Old Testament (Genesis 7:2-4), God told Noah: "Take with you seven pairs of all clean animals, the male and its mate; and seven pairs of the birds of the air, also male and female, to keep their kind alive on the face of the earth."

[8] A mountain in an Armenian province of the same name, whereupon the ark was said to have rested, according to the Old Testament (see Genesis 8:4).

[9] According to the Old Testament, the lineage from Shem to Abraham was Shem, Arpachshad, Sheleh, Eber, Peleg, Rev, Serug, Nahor, and Terah. Terah was the father of Abram, who was later instructed by God to change his name to Abraham (Genesis 17:5).

Aaron to Phineas,[10] from Phineas to his son, and to all the generations coming after.

All who are pure rise up in happiness and goodness by the knowledge. Become wise as established therein. All are not afforded grace and not all gain the understanding of the knowledge. The beginning wisdom comes from reverence of the Lord. By this, the wise man considers how to become wise therein. From understanding, man serves the Lord. Study the book in purity. Do not fall upon your face, trembling in fear. Do not go astray from the path of the Lord. Do not go before the power of evil. Come forth in goodness. Counsel the wicked to join together, casting off their wicked ways. Live in goodness and happiness is obtained in life, not being persecuted by evil spirits and wicked enemies. Deliver from misfortune at once. The house is blessed.

Journey to the high place to contemplate grace. Give blessings to the holy name. Attain the brilliance of the light. By visions, know all are good in the eyes of Elohim. Man knows, by visions, of the death of the wicked. Deliver the Nephesh of the righteous to live. Conceal the Nephesh in the foundation, enduring death by the power in the presence of the kings assembled. Serve in the name of God, the king over all kings.

All are sustained by this book. It is written, keep the body pure and do not defile the flesh. The wife is not to toil in impurity.[11] The Nephesh is not to die. All uncircumcised [A'arel][12] are not to profane. Keep holy the flesh in the sea of life. Purify the body to be with Elohim. Do not consume unclean things. Do not toil in corruption. Work only in holiness by all written herein and prosper.

Those who are improper [wrongdoers] by the letters of the holy name, not keeping the body in purity and holiness, and corrupting the flesh, they are guided therein frivolously. By not keeping to the path, and by going with arrogance therein, [they] profane and desecrate the holy name. [They shall] be punished and perish from the world. [They shall] be accursed and an abhorrence in the world,

---

[10] Phineas was Aaron's grandson, and the son of Eleazer.

[11] The term used here is "Nedah," which is usually a reference to female menses.

[12] This term may simply refer to someone who is not Jewish.

not favored and not graced. The fire is not extinguished. [They will] wander in darkness, moving farther away from the light of the Lord.

Show reverence to the Creator of all the universe. Guide therein in purity and holiness. Understand the knowledge of all the words therein. Succeed in all the works. Be favored in the eyes of the Lord in mercy and compassion. All enemies tremble in fear before the power of the holy name. Proclaim to the wise and understand the knowledge. Travel the direst path to the Lord. Commit sins, and stumble, and fall before the power.

Prosper by the established and ordained blessings. Rise up to dwell in the light of the Lord, judged by the book.[13] The humble bow down to serve. All go forth to the Lord, for five days in the beginning of the month, and five days in the middle of the month, and succeed in all works.

Rise up and be judged by the great book. In exaltation, declare the Lord Elohim in prayer. All serve and live as it is written by the Lord to live, and succeed in all works.

Be judged by the book of judgment. In judgment, all serve and worship in prayer.[14] Of the works, change the name of the Moon and Sun, five days in the beginning, five days in the middle, and five days in the end.

In the first season, the Sun is in Aries [Taleh], Taurus [Shor], and Gemini [Tavomiem] for 91 days, three hours, and one from four of three hours [Achad Marba'a Vosheliesh Sha'ah].

In the second season, the Sun is in Cancer [Saretan], Leo [Areyieh], and Virgo [Betholeh] for 91 days, six hours, and one from four of three hours.[15]

In the fourth season, the Sun is in Capricorn [Gedi], Aquarius [Deli], and Pisces [Dagiem] for 91 days, and one from four of three hours.

---

[13] In the *Oxford Companion to the Bible* (New York: Oxford University Press, 1993), p. 565, it is noted: "In terms of purpose, the oracles of the prophetic books can be classified generally as either 'judgment speeches' or 'oracles of salvation'."

[14] In *The Bahir*, Aryeh Kaplan, trans. (York Beach, ME: Samuel Weiser, 1979), p. 24, it is noted: "As long as a person does judgement, God's wisdom is inside him."

[15] The third season is omitted. It is quite safe to assume the passage should read: "During the third season, the Sun is in Libra [Mazenayiem], Scorpio [A'aqerov], and Sagittarius [Qashat] for 91 days," etc.

When seeking to make the earth fertile, take water and pour it upon the earth. Speak the names of the earth in every season. The earth will absorb the water at once. You work and succeed.[16]

When in the first season, perform works to cultivate and sow the soil. Speak the name of the earth and the sun; and the prince, Yehov Hov Ayien; and the name of the first day of the week, Phiegnotheqer; and the names of the first season, Samal, A'anal and Geneshorash; and the prince, Ayied Mesetar; and the name of the Sun, Phenievothah; and the name of the sign of the zodiac Aries, Sha'atan; and the names of the rulers [Sheletin, or magistrates] over sowing the soil, Yiesorien, Thorethah, Yivoba, A'areketh, Dekadial, and A'anal; and the seven names.[17] Speak the prayers of holiness to serve all who work. They are Sheden and Aseren.

When in the second season, perform works that the trees and crops may thrive. Speak the name of the earth, Kol Ached,[18] and the name of the prince, Eliehon; and the name of the second day of the week, Mochethier; and the names of the angels of the second season, Nemelial, Tzedeqial, and A'anal; and the prince, Abier Abieriem; and the name (Hebrew: IHOH ABIN) [God the father]; and the name of the sign of Cancer, Qechedar; and the name of the rulers over the crops and trees, A'aqerieh and Hemoledieh; and [the names of the] princes of the Lord, A'arebrethiehov, Qorebithieh, Abekeleth, Netheleba, and Derekethial; and the seven names. The trees will grow tall and strong. The crops will thrive by the prayers. They will serve, whether conditions are good or bad.

When in the third season, perform works that the harvest is prosperous. Speak the name of the earth, Yieshieshieh; and the prince, Yehemial; and the name of the spirit of the east, Abiyan;

---

[16] These first four operations focus on improving the agricultural aspects of the land. It is generally accepted in biblical lore that there is an intimate connection between agriculture and religion. In fact, several of the major Hebrew religious festivals are based upon the harvesting of crops. For example, The Feast of Weeks, or *Shavuhot*, celebrates the completion of the grain harvest and the first fruit harvest. Also, the Feast of Booths, or *Sukkoth*, celebrates the final fruit harvest.

[17] The names of the seven archangels ruling the planets: Michal, Bereqial, Gabrial, Dodenial, Chesedial, Tzadiqial, and A'anial.

[18] Kol Ached translates as "every one." The term is presented as a name in the text.

and the princes Raphal, Gabrial, and Avorial; and the name of the third day of the week, Pherethan; and the names of the third season, Shemal, Ashemreh, and Gabrial; and the prince, Alebera Ayieh; and the name (Hebrew: IHOH SOPOThONIN); and the name of the sign of Libra, Theshegon; and the names of the rulers over the harvest, Raphal, Roqial, Gabrial, Tzorial, Yehov Yehieh, Michal, and Shelishial. From the first shoots, thrive until the harvest.

Abraham comes after, drawing near the Lord. In the place, see two angels. One serves as the right hand of the Lord and one serves as the left hand of the Lord. They serve Abaddon, the minister of death.[19] By his authority, endure. Hear the words and impose upon mankind wealth and prosperity, and goodness to him and every tribe until the end of all the generations. When corruption angers the Lord, send forth to fall upon the right side and be sustained. They are Meroqaphera and Merakephial; and the seven names of the princes. Raise hands to the heavens. From the flask filled with precious oil, anoint and consecrate. By judgment, [you are] bound in servitude to harvest the earth.

When in the fourth season, perform works insuring the preservation of the harvested crops. Speak the name of the fourth day of the week, Ramieh Shor Setar; and the names of the fourth season, Agedia, Gedodial, Berakial, Robiyoveh, and Derapa; and the names of the Sun, Abelad, Ashekor, Kechedon, Shecheron, and Qoledon; and the name of the sign Capricorn, Shenar Levi; and the names of the ruler over the preservation of the crops, Ahedierier, Methagdal, A'azrial, Zebena, and Zereqetha; and the seven names. Over the days, crops will be preserved. Serve Phelon Ben Phelon by the holy commandment.

When in the first season, perform works that the cattle may thrive. Speak the name of the fifth day of the week, Aberiemonos; and the name (Hebrew: IHOH PNIOTh); and the name of the sign of Aries, Shepheten; and the names of Moses and Aaron and Joshua, son of Non; and the most holy, Daleha, Bonegos, Beravoth,

---

[19] Abaddon is sometimes referred to as "the destroyer." This is the Hebrew name for "Appolyon," the angel of the bottomless pit (see Revelations 9:10). According to S. L. MacGregor-Mathers' translation of *The Key of Solomon the King* (London: George Redway, 1888; reprinted by Samuel Weiser, 1972, 1989, 1999), Moses invoked the name Abaddon to bring down the blight upon the land of Egypt.

Vometebrath, Gedeg, and Sebelievothavoth; and the seven names. Serve Sheriyien and Ayieserien.

When in the second season, perform works that the cattle may thrive. Speak the name of the sixth day of the week, Atheroph; and the names of the second season, Nemoval, Tzedieqial, A'anial; and the prince Abier Abieriem; and the name (Hebrew: IHOH ANKON); and the names of the sign of Cancer, Qeheder, Ovalien, Thenonial, Benebod, and Ayiepheten; and the seven names. Serve Gediehon and Geremiehon.

When in the third season, perform works that the camels may thrive. Speak the name of the fourth day of the week, Agethekon; and the names of the third season, Shemesial, Ovashemera, and Gabrial; and the names of the princes, El Bera Avor, Shemasha, and Sophethenien; and the names of the sign of Libra, Thenegebon, Beqoneqephethov, Menkebehov, and Anomiekehon; and the seven names. Take hair from a camel. Braid it in a circle and bury it in the earth. Petition Elohim. Do not return to the place until the hair turns to dust. In the place the hair was put into the earth, there raise the camels.

When in the fourth season, perform works that the birds of fowl may prosper. Speak the name of Earth [Aretz]; and the name of the first day of the week, Makel; and the name of the spirit of the east, Siederavon; and the names of the princes, Gabrial, Raphal, and Avorial; and the names of the fourth season, Agedal, Gedodial, and Berakial; and the name of the prince, Robiyov Derepha; and the names (Hebrew: IHOH), Abeleched, Ashekor, Kechedon, Beseron, Shechedon, and Qolehon; and the names of the sign of Capricorn, Sheger, Levi; and the names Neqola, Dema, Shebenial, Shenathial, A'azeberial, and Tenebial; and the seven names. Serve Phelon Bather Phelon.

When in the first season, perform works that the wine may be sweet and strong. Speak the name of the second day of the week, Ha'asher; and the name of the spirit of the west, Bechieledek; and the names of the princes, Yiediedial, Voval, and Shemal; and the names of the first season, Samal, A'anal, and Geneshoresh; and the name of the prince (Hebrew: IHOH); and the names of the sign of Taurus, Dekeron, Yereshial, Yerekethial, Va'anobien, and Samal; and the seven names.

When in the second season, perform works that the oil may be rich. Speak the name of the third day of the week, Qoch Dereshan;

and the name of the spirit of the north, Selenesh; and the names of the princes, A'azrial, Zekedial, and Shemeshial; and the names of the second season, Kemenial, Tzadiqial, and A'anial; and the name of the prince, Abier Abieriem; and the name (Hebrew: IHOH AONBIN); and the names of the sign of Leo, Shenehon, Michal, Raphal, Rephedial, Ova'akedial, Roqial, Toriel, and Iyovediem; and the seven names.

When in the third season, perform works that the spices may be aromatic and sweet. Speak the name of the fourth day of the week, Degiyem; and the name of the earth, Yeshieshieh; and the name of the prince, Yechemal Yehemavoth; and the name of the spirit of the south, Aphosemon; and the princes, Kokebial, Sherial, and Michal; and the names of the third season, Shemeshial, Vashemeda, and Gabrial; and the name of the prince, Alebeda Avor; and the name of the spirit, Biethial; and the seven names.

When in the fourth season, perform works that the mines may be plentiful with metals and gemstones. Speak the name of the fifth day of the week, Beri Abieriyov; and the name of the spirit of the west, Mepheniyeh; and the name of the prince, Yiediedial, Ovoval, and Samal; and the names of the fourth season, Anedial, Gedodial, and Berakial; and the names of the princes, Rebon, Herapha, and Derapha; and the names (Hebrew: IHOH), Abelechod, Ashekor, Necheron, Sheheron, and Qelechon; and the names of the sign of Capricorn, A'avothera, Aphethial, Becheral, Nodial, Phethial, Ayienovagel, and Gelethotz; and the seven names.

When in the first season, perform works to bring forth rain. Speak the names of the sixth day of the week, Abothem, Rehet, and Shesher; and the name of the prince, Avopheter; and the name (Hebrew: IHOH PTTh); and the names of the sign of Gemini, Shegerem, Ma'arekoth, Meloch, Meremavoth, Norethial, Segenial, Vobenoval, Qelaboth, Asetheqon, Norial, Shiethial, Senenial, Aremavoth, Gedegial, Seremial, Aremavoth, Va'ashal, and Vogenzial; and the seven names. Speak seven times. Speak the holy and established prayers. The prayers rise up before the throne. The dew and rain descend to fill the world from the storehouse. Blessings fall upon the surface of the earth and there is no drought.[20]

---

[20] The operations of rain were of utmost importance. Palestine records virtually no rainfall during the months between April and October.

When in the second season, perform works to stop the hail. Speak the name of the day of the week [not specified], Demeroniek; and the name of the spirit of the west, Sephophien; and the names of the princes, Yiedierial, Yoval, and Samal; and the names of the second season, Nemenial, Tzadiqial, and A'anial; and the name of the prince, Abiebiem; and the name (Hebrew: IHOH ANKIN); and the names of the sign of Virgo, Yieherial, Ovayien, Phethenavoth, Serekial, Phethelial, Genethial, and Chezeqial; and the seven names. There will be no destruction by hail.

When in the third season, perform works to find wells and bubbling springs. Speak the name of the first day of the week, Sopheterenien; and the name of the ocean, Asheresher; and the name of the prince, Aba Bavoth; and the name of the spirit of the north, Aha'arehies; and the names of the princes, A'azrial, Zebedial, and Shema'ayial; and the names of the third season, Shemeshial and Vashemereh; and the name of the prince, El Bera Bavor; and the name (Hebrew: IHOH SOPNThIN); and the names of the sign of Sagittarius, Abenier, Abelediyon, Mebieniethiyeh, Vothepheniyoth, Abiyoth, and Arebieter; and the seven names.

When in the fourth season, perform works for an abundance of fresh water. Speak the name of the second day of the week, Shegerien; and the name of the sea, Aphiyarenien; and the name of the prince, Thederenolial; and the name of the spirit of the south, Yiechel Derek; and the names of the princes, Kokebial, Sherial, and Michal; and the names of the fourth season, Anedial, Gedodial, and Berekial; and the name of the prince, Rebiyov Derephes; and the names (Hebrew: IHOH), Abeleched, Ashekor, Bechedon, Shehedon, and Qelehon; and the names of the sign of Pisces, Bechemera; and the names, Yehov, Yeh, Qethothial, and Vohayin; and the seven names.

When in the first season, perform works that the water may be purified by heat. Speak the name of the first day of the week, A'arebon; and the name of the spirit of the east, Qonedek; and the names of the princes, Gabrial, Raphal, and Avorial; and the names of the second season, Nanial and Tzedeqiel; and the name of the prince, Abier Abieriem; and the name (Hebrew: IHOH ANKON); and the names of the sign of Cancer, Qoheder, Voba'ayi, and Mieniyeh. Speak, Heh Yehieh Yedied Adokeh Yedied Yechotzoriya Iyayar Aberesekem Yeh Yeh Yeh Yeh Yeh Ahieh Asher Ahieh

Zeqoqoveheyi Yehoveh [IHOH]; and the seven names. By heating the water of the well, purify it and make it fit to consume.

When performing works in the first season, speak the name Yom in the days of the first season, and the name Lielela in the nights of the first season.[21]

When performing works in the second season, speak the name (Hebrew: IHOH) in the days of the second season, and the name Zehiera in the nights of the second season.

When performing works in the third season, speak the name Richesha in the days of the third season, and the name Shemieh in the nights of the third season.

When performing works in the fourth season, speak the name Asor in the days of the fourth season, and the name Dechiyotha in the nights of the fourth season.

The names of the Malachim ministering in the first season are Samal, A'anial, and Geneshorash. The name of the prince is A'aliehon Avor Kosesor. These names are proclaimed when performing works in the first season, otherwise the work will not succeed.

The names of the Malachim ministering in the second season are Siemoval, Tzediqial, and A'anal; and the name of the prince is Abier Abieriem. These names are proclaimed, otherwise the work will not succeed.

The names of the Malachim ministering in the third season are Bereqial, Avoremedial, and Gabrial; and the name of the prince is El Bera Avor. These names are proclaimed, otherwise the work will not succeed.

The names of the Malachim ministering in the fourth season are Avorial, Berial, and Kerebial; and the name of the prince is Deberhema. These names are proclaimed, otherwise the work will not succeed.

The names of the Malachim ministering in the nights of the first season are Sha'agien, Therotz, Sheregemen, and Shekeremen. The name of the prince is A'ashial. The name of the Moon is Lebedenieth. These names are proclaimed when performing works in the nights of the first season.

---

[21] Yom translates as "day" and Lielela translates as "night."

The names of the Malachim ministering over the nights in the second season are Ashoshal, Ateredemen, and Shecheqonek; and the name of the prince is Lebermeq; and the name of the Moon is Avoliyar.

The names of the Malachim ministering over the nights in the third season are Phelayiem, Vothedoregel, and Shethenesheron; and the name of the prince is Phenial; and name of the Moon is Yirech.

The names of the Malachim ministering over the nights in the fourth season are Ashegeron, Redophial, Sheder, and Liyedi; and the name of the prince is Gedial; and the name of the Moon is Sheherien.

These are the names of the Sun in the four seasons. In the first season, the Sun is in the signs of Aries, Taurus, and Gemini. The name ministering in the first season is Avor Bemepheterieh. In the second season, the Sun is in the signs of Cancer, Leo, and Virgo. The name ministering is Akethemiem. In the third season, the Sun is in the signs of Libra, Scorpio, and Sagittarius. The name ministering is Aberiyavor. In the fourth season, the Sun is in the signs of Capricorn, Aquarius, and Pisces. The name ministering is A'aseqoron.

These are the four names of the heavens in every season. In the first season, the name is Ason Avor. In the second, the name is Rom Reqoya'a. In the third is Mephietz Nogeh. In the fourth is Shechoq Ma'avon. These are the names of the heavens in the seasons. When performing operations in the seasons, proclaim the names of the heavens in the beginning of every season.

These are the names of the earth in the four seasons of the year. In the first season, the name is Mememen. In the second, the name is Yebesheh. In the third is Thebel. In the fourth is Hed Herom.

These are the four names of the spirits [Ruochoth].[22] In the first season, the name is Abekeren. In the second is Qoherebek. In the third is Neberial. In the fourth is Areterial.

---

[22] Some texts suggest this term refers to the winds of the world. In the *Oxford Companion to the Bible*, it is noted: "There is no distinct term for spirit in the languages of the Bible; the concept was expressed by a metaphorical use of words that mean, literally, wind and breath; the English word spirit is simply an Anglicized form of the Latin word for breath (spiritus). Wind is an invisible, unpredictable,

These are the names of the spirits of the north in the seasons. In the first season, the name is Amoneh. In the second is Aberien. In the third is Nolegedod. In the fourth is Desephor.

These are the names of the spirits of the east in the seasons. In the first season, the name is Akeberon. In the second is Qorebek. In the third is Abedoth. In the fourth is Begierethov.

These are the names of the spirits of the west in the seasons. In the first season, the name is Mecheniyem. In the second is Kenogor. In the third is Zerezor. In the fourth is Deriyavor.

These are the names of the spirits of the south in the seasons. In the first season, the name is Meneshor. In the second is Alepheron. In the third is Methenial. In the fourth is Themehor.

These are the names of the princes of the planets ministering in all the houses [Ma'avon], and the angels ministering in the seven highest houses. The names of the planets are Saturn [Shabati], Jupiter [Tzadiek], Mars [Madiem], Sun [Chemeh], Venus [Nogeh], Mercury [Kokeb], and Moon [Lebanah].

In the seventh house, ministering therein is Saturn. The angel is Michael. To invoke Saturn in the first season, the name is Qovoretom. In the second, it is Pheshietos. In the third, it is Qoremelos. In the fourth, it is Phenephophos.

In the sixth house, ministering therein is Jupiter. The angel is Bereqial. To invoke Jupiter in the first season, the name is A'ayeh Avor. In the second, it is Pheniebor. In the third, it is Zavos. In the fourth, it is Qonienial.

In the fifth house, ministering therein is Mars. The angel is Gabrial. To invoke Mars in the first season, the name is Adom. In the second, it is Derom. In the third, it is Beron. In the fourth, it is Phezetom.

In the fourth house, ministering therein is the Sun. The angel is Dodenial. To invoke the Sun in the first season, the name is Qoyiezelos. In the second, it is Herotes. In the third, it is Thedephoriem. In the fourth, it is Tenephal Pheniyos.

---

uncontrollable force, which bears down on everything in its path; and people found early that they are exposed to influences that affect them like the wind" (page 287). There is also an interesting passage in the New Testament that reads: "He makes his angels winds, and his servants flames of fire" (Hebrews 1:7).

In the third house, ministering therein is Venus. The angel is Chesedial. To invoke Venus in the first season, the name is Kokav Hanogeh.[23] In the second, it is Aphrodite.[24] In the third, it is Qoliepho Voyimephes. In the fourth, it is Phezetor.

In the second house, ministering therein is Mercury. The angel is Tzedeqial. To invoke Mercury in the first season, the name is Haremiem.[25] In the second, it is Hiyethophial. In the third, it is Teliem. In the fourth, it is Antoloviyem.

In the first house, ministering therein is the Moon. The angel is A'anial. To invoke the Moon in the first season, the name is Phelonieth. In the second, it is Seriyeqov. In the third, it is Nezephielov. In the fourth, it is Heyiphereki.

These are the names of the twelve signs of the zodiac and those ministering in the four seasons of the year. The names of the twelve signs are Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpio, Sagittarius, Capricorn, Aquarius, and Pisces.

In the first season, the signs of the zodiac are Aries, Taurus, and Gemini. These are the names ministering in every season.

In the first season, the name over Aries is Sha'aphon. In the second, it is Behemoth. In the third, it is Bekemesheb or Bekemekesheb. In the fourth, it is Qotzien.

In the first season, the name over Taurus is Dierenavor. In the second, it is Heniethebol. In the third, it is Siemegedel. In the fourth, it is Morepheker.

In the first season, the name over Gemini is Sheneron. In the second, it is Phelehedien. In the third, it is Volereked. In the fourth, it is Akeneseb.

The names of months of the year corresponding to the signs of the zodiac in the first season are Nisan, Ayer, and Sivan.

In the first season, the name over Nisan is Asegesenek. In the second, it is Mesokenek. In the third, it is Deriegemon. In the fourth, it is Shethenovesenov.

---

[23] Kokav Hanogeh translates as "Venus."

[24] The name of the mythological Greek goddess is printed here in Hebrew characters. She is the Greek equivalent to the Canaanite goddess Ashtaroth, who was also primarily a deity of love and fertility. Also, see Trachtenberg, *Jewish Magic And Superstition*, p. 100.

[25] Trachtenberg, *Jewish Magic and Superstition*, p. 100.

In the first season, the name over Ayer is Phemetor. In the second, it is Qotenebial. In the third, it is Ma'agol. In the fourth, it is Goberethial.

In the first season, the name over Sivan is Senediem. In the second, it is Tzoveh Tziyer. In the third season, it is Qoseqomial. In the fourth, it is Senegedial.

The names of the signs of the zodiac in the second season of the year are Cancer, Leo, and Virgo. These are the names ministering in every season.

In the first season, the name over Cancer is Qedoqoredi. In the second, it is Qoheleren. In the third, it is Phereshethial. In the fourth, it is Memenial.

In the first season, the name over Leo is Bephopher. In the second, it is Lieshebeker. In the third, it is Shehenen. In the fourth, it is Shehelekek.

In the first season, the name over Virgo is Siemosial. In the second, it is Sebodeh. In the third, it is Siegel. In the fourth season, it is Teremothiyeh.

The names of the months in the second season of the year are Tammuz, Ab, and Elul.

In the first season, the name over Tammuz is Zemieda.[26] In the third, it is A'aphierepheleh. In the fourth, it is Ma'ava'aqobebov.

In the first season, the name over Ab is Kedoremot. In the second, it is Hetheledemi. In the third, it is Qonezerema'a. In the fourth, it is Hehemekel.

In the first season, the name over Elul is Phelietepheter. In the second, it is Thesedegeb. In the third, it is Nephesa'ar. In the fourth, it is Qomoval.

The names of the three signs of the zodiac in the third season are Libra, Scorpio, and Sagittarius. These are the names ministering in every season.

In the first season, the name over Libra is A'ariegol. In the second, it is Mereton. In the third, it is Qa'aberi. In the fourth, it is Leqoshemelek.

[26] The name over Tammuz in the second season is omitted from the text.

In the first season, the name over Scorpio is Therephietz. In the second, it is Phetza'an. In the third, it is Shemophethen. In the fourth, it is Thokesed.[27]

The names of the three months of the third season of the year are Tishri, Marheshavan, and Kislev.

In the first season, the name over Tishri is Derek. In the second, it is Mezeredeter. In the third, it is Neqocheda. In the fourth, it is Asepheres.

In the first season, the name over Marheshavan is Beqosh. In the second, it is Pheladen. In the third, it is Seherenar. In the fourth, it is Kebod.

In the first season, the name over Kislev is Phelestos. In the second, it is Kether. In the third, it is Henek. In the fourth, it is Phonetos Lobenos.

The names of the three signs of the zodiac in the fourth season of the year are Capricorn, Aquarius, and Pisces. These are the names ministering in every season.

In the first season, the name over Capricorn is Ameni. In the second, it is Bieker. In the third, it is Depheri. In the fourth, it is Memelial.

In the first season, the name over Aquarius is Meta'am. In the second, it is Theberien. In the third, it is Shethoqoeh. In the fourth, it is Danial.

In the first season, the name over Pisces is Qomietzon. In the second, it is Qeheregen. In the third, it is Tzeletzel. In the fourth, it is Amenial.

The names of the three months of the fourth season of the year are Tebeth, Shevet, and Adir. These are the names ministering in every season.

In the first season, the name over Tebeth is Naphenietz. In the second, it is Sekeberiem. In the third, it is Senekeros. In the fourth, it is Bekereba'al.

In the first season, the name over Shevet is Pholekemon. In the second, it is Qeronega. In the third, it is Shelomieth. In the fourth, it is Yavorer.

In the first season, the name over Adir is Koneled. In the second, it is Ba'aren. In the third, it is Sebiebekera'a. In the fourth, it is Qoromeqoreb.

These are the names of the signs of the zodiac in every season.

---

[27] The names for Sagittarius are omitted from the text.

In the first season, the name over Aries is Shaitan. The name over Taurus is Debechen. The name over Gemini is Shegeresi.

In the second season, the name over Cancer is Qeheder. The name over Leo is Shehenom. The name over Virgo is Yiehierieh.

In the third season, the name over Libra is Theshegekon. The name over Scorpio is Bietheron. The name over Sagittarius is Aketen.

In the fourth season, the name over Capricorn is Shegerelovi. The name over Aquarius is Aketheral. The name over Pisces is Qohemera.

These are the names over the signs of the zodiac and the names ministering over the Moon in the seasons in the signs of the zodiac. Every sign of the zodiac ministers for thirty days. All the signs are complete in twelve months.

These are the names ministering in the seasons, with the names of the Moon.

In the first season, the names are Shaitan, Therezien, and Sheneremi. The prince is Gabrial. The name of the Moon is Leberenieth.

In the second season, the names are Yieshieshieh, Abererehon, and Sheheqonek. The prince is Bal Menael. The name of the Moon is Seletheleb.

In the third season, the names are Phelayiem and Ketherenial. The prince is Rebenial. The name of the Moon is Yieshegeron.

In the fourth season, the names are Biyom, Bieth, and Rothep. The name of the prince is Danial. The name of the Moon is Sheherieph.

These are the names ministering over the Moon in the signs of the zodiac in every season.

In the first season, the name in Aries is Zerem. The name in Taurus is Dekedon. The name in Gemini is Shegeron. The name in Cancer is Mekerechiem. The name in Leo is Letzoneber. The name in Virgo is A'anen Qenek. The name in Libra is Tzedeqiel. The name in Scorpio is Therephieth. The name in Sagittarius is Tzoqor. The name in Capricorn is Meshegeriem. The name in Aquarius is Ma'asheniem. The name in Pisces is Sha'aphenen.

In the second season, the name in Aries is Behemi. The name in Taurus is Mezekerien. The name in Gemini is Biehereron. The name in Cancer is Qoheder. The name in Leo is Shegeher. The name in Virgo is Yiehedieh. The name in Libra is Sheqothiek. The

name in Scorpio is Menedeber. The name in Sagittarius is Reberon. The name in Capricorn is Yieshieshieh. The name in Aquarius is Aberedon. The name in Pisces is Aniesien.

In the third season, the name in Aries is Pheloneh. The name in Taurus is Thederenael. The name in Gemini is Yielebek. The name in Cancer is Keresivon. The name in Leo is A'avoqor. The name in Virgo is Kenedeni. The name in Libra is Theshegekon. The name in Scorpio is Kotheben. The name in Sagittarius is Abenor. The name in Capricorn is Shebiebiek. The name in Aquarius is Mesepher. The name in Pisces is Sethered.

In the fourth season, the name in Aries is Qonosh. The name in Taurus is Amiena. The name in Gemini is Ashegerien. The name in Cancer is Mehiemeten. The name in Leo is Ayiethebien. The name in Virgo is Shegeton. The name in Libra is Shecheqon. The name in Scorpio is Bedod Besher. The name in Sagittarius is Keniepena. The name in Capricorn is Shegerelovi. The name in Aquarius is A'anethera. The name in Pisces is Qohemehogov.

These are the names of the days in the seasons:

The name in the first day of the week of the first season is Phiegenochen. In the second, it is Tenekien. In the third, it is Kophethenien. In the fourth, it is Makeleched.

The name in the second day of the week of the first season is Tha'sher. In the second, it is Menechethor. In the third, it is Qoleneheren. In the fourth, it is Shegedon.

The name in the third day of the week of the first season is Sheriyachetz. In the second, it is Qoheberenedeen. In the third, it is Phezeren. In the fourth, it is Hegelomoth.

The name in the fourth day of the week of the first season is Pheniov Lavor. In the second, it is Miyeshor. In the third, it is Degiem. In the fourth, it is Betheroqa.

The name in the fifth day of the week of the first season is Kedemenor. In the second, it is Avoreberien. In the third, it is Qovephethem. In the fourth, it is Bariebererov.

The name in the sixth day of the week of the first season is Qola'azeran. In the second, it is Deremethok. In the third, it is Akethenor. In the fourth, it is Arieh.

These are the names of the earth in the seasons. In the first season, the name of the earth is Memegien. In the second, it is Yibesheh. In the third, it is Thebel. In the fourth, it is Hezeh Dovem.

These are the names of the spirits of the earth in the seasons. In the first season, the name of the spirit is Mechemed Lov, and the prince is Yihov Yihov Ayin. In the second season, the name of the spirit is Bel Ached, and the prince is Yihemelieh Mavoth.[28] In the fourth season, the name of the spirit is Avor Berek, and the prince is Yibavobavoth.

These are the names of the spirits of the earth. In the first season, the name of the spirit of the east is Aseberon. In the second, the spirit of the east is Akeberon. In the third, the spirit of the east is Arial. In the fourth, the spirit of the east is Siederehon. The princes are Gabrial, Raphal, and Avorial.

In the first season, the name of the spirit of the west is Qohelorek. In the second, the spirit of the west is Siemephov. In the third, the spirit of the west is Sechemor. In the fourth, the spirit of the west is Mephenieh. The princes are Derial [or Redial], Yoval, and Samal.

In the first season, the name of the spirit of the north is Amoniem. In the second, the spirit of the north is Deseleni. In the third, the spirit of the north is Arehieh. In the fourth, the spirit of the north is Mephenial. The princes are A'azrial, Zebedial, and Shema'aial.

In the first season, the name of the spirit of the south is Mepheni Shesher. In the second, the spirit of the south is Baledenien. In the third, the spirit of the south is Aphosien. In the fourth, the spirit of the south is Yihelederek. The princes are Kokebial, Sherial, and Michal.

These are the names of the Malechiem in every season, and the names of the four spirits of the world in the seasons.

In the first season, the name of the spirit of the east is Akeberon. In the second, the spirit of the east is Qoherok. In the third, the spirit of the east is Aberieth. In the fourth, the spirit of the east is Beriekoch.

In the first season, the name of the spirit of the north is Amereneh. In the second, the spirit of the north is Aberiek. In the

---

[28] The names for the third season are not included in the text.

third, the spirit of the north is Gezorophed. In the fourth, the spirit of the north is Kephor.

In the first season, the name of the spirit of the west is Mazeniem. In the second, the spirit of the west is Siegor. In the third, the spirit of the west is Zerezor. In the fourth, the spirit of the west is Avor.

In the first season, the name of the spirit of the south is Meneshor. In the second, the spirit of the south is Pheniemor. In the third, the spirit of the south is Themekor.[29]

When serving man traveling from a place or returning, separate the thoughts of the friend from the enemy. Be as a star [Kokeb] of the four spirits of the world and be without desire. Wander in the world without the desire to speak the names of every spirit. In that place, appear at once and work as you wish. Succeed in every operation and every work, however, work in purity.

These are the names of the sea [Heyiem] in the four seasons of the year. In the first season, the name of the sea is Belied. In the second, it is Thehom. In the third, it is Mererial. In the fourth, it is Shebiel Geder.

The name of the sea in the first season is Aregez, and the prince is Bethemial. In the second, it is Behenephel, and the prince is Pheliephal. In the third, it is Kieserephenon, and the prince is Thethederelial. In the fourth, it is Aphareten, and the prince is Therebegolial.

When seeking to cast a thing [Devar] to the middle of the sea, and make a thing in the middle of the sea, write the name of the waters in every season. Place it in the middle of the sea and receive by it. Work and succeed in every work, but work in purity and holiness.

These are the names of the ocean [Thehom] in the seasons. In the first season, the name is Netheqothed, and the prince is Tzephnial. In the second, it is Siempheten, and the prince is Athial. In the third, it is Ashereshek, and the prince is Ababavoth. In the fourth, it is Hayithob, and the prince is Bephenial.

These are names of the Malachim ministering over fire and flames: Melekial, Rephedial, Gorial [or Gezerial], Amienial, Aralielael, Norial, and Yizerael. When seeking to make a thing and

---

[29] The name for the fourth season is omitted from the text.

cast it into fire, or gather in fire, or extinguish fire, speak the names of the season and the seven names of the Malachim appointed over the river of fire, and receive all desire.

The names of the Malachim ministering over the sea, and all life in the sea, are Sheboqothial, Zekorethial, and Therekial. When seeking to cast a thing into the sea, write the names Neqietial and Regoneh with the names of the season. Cast it into the water and receive desire. Write upon a plate of silver.

These are the Malachim ruling over rain. When drought [comes] and [you] seek to make it rain, pray in supplication. Speak the names in this order: Melekial, Merememeroth, Nohetial, Sebenial, Qokethial, Thenial, Gedial, Keremial, Yisha'aieh, Meterial, and Liethial. Speak the names of the Malachim seven times. Then take a white cock and purify it, cleansing it of all defilement. Remove blood and feathers, and take out the intestines. Fill it with frankincense and myrrh and saffron, the best peppers and the white blossoms of the white peppers, honey and milk, and aged wine. Then stand before the passing Sun and speak in petition: Lord, I stand before you in holiness and petition you to open the gates of the blessed storehouse. Allow the rain to flow down. Restore the earth from the blessed storehouse.

If rain does not fall at once, lay upon your face upon the earth. Speak the prayer and, after, speak the holy names of the glory and honor. Offer a libation [make a drink offering] of the milk, honey, and wine seven times. Rain will fall quickly to restore the world. Keep yourself pure and humble, and all your works will succeed.

These are the Malachim ruling over all dangerous creatures, such as bears, lions, and wolves. Speak these names before the creatures and close their mouths. The names are Methenial, Aphethial, and Vobehielael. By these names, shut the mouth of the animal.

When going forth on the path, seeing battles and wars coming forth, place the hand upon the right side. Proclaim the names of the spirits of the days of the week. Then speak the names in reverse. The battle will end before.

When falling into the congregation of the wicked, consider death and understand there is no salvation. By the name of the glory and honor, there is salvation. Place two hands upon your sides. Speak the name of the Sun in the season, the name from the

beginning as it is written. By the letters, separate therein righteousness and deliverance.

Write the letters upon a plate of gold. Of all thoughts of wickedness and corruption, man turns away. When going on the path, and falling upon persecution by the path, not yet seeing, turning away from the path of El Shaddai [Almighty God], place both hands above [your] head. Proclaim the names of the Sun in the seasons. If [you] still [do] not see the vision, speak the names three times. If [you] still [do] not see, spread [your] arms out and drop [your] hands. Speak the names in reverse and be delivered.

If when you are in the house, it falls upon the earth, quickly proclaim the names of the earth in the seasons and the names in reverse. The stones and wood will be lifted away, and be delivered without injury.

When in a boat in the sea, and a great storm arises upon the sea, seeing there is no refuge, proclaim the names of the sea in the seasons. [Through] the names of the glory and honor of the highest, the storm will abate and [you will] be delivered.

When standing in judgment before the enemy, place [your] hands over your ears. Speak the names of the week and the letters of the names. Rise up in the heart of the enemy, righteous in judgment.

When not hearing words, knowing [that] sin and iniquity are before [you]. Of disgrace and shame, command the prisoner to pray in supplication the prayers of this holy book. Remember the names and rise up in blessing to destroy enemies in righteousness.

When seeking to see the Sun rise in the chariot [Merkabah], speak the names of the Sun in the seasons. In holiness and purity, see the passing Sun. See, as the bridegroom going forth from the wedding canopy.[30] For all desires, petition and they will be given. After the petition, behold, the Earth trembles. Speak the names in reverse and send forth upon the path.

When seeking to locate hidden treasure, and bring forth silver and gold buried in the earth, take the gold tzietz, purified sevenfold.[31] Write upon it the letters of the name of holiness and purity

---

[30] The *chopheh*, the canopy of flowers under which Jewish couples are married.

[31] The tzietz is a gold ornament worn on the forehead of a rabbi.

[see top of page 30]. Bind it with a purple cord.[32] Bring forth a white dove and tie the purple cord around its neck. Then it flies with the sign into the air. Follow the dove on foot. The place it descends is the secret place. If it descends in a city, stand upon a roof top. Walk around seven times. When in the day, speak the names of the Sun in the seasons. In the night, speak the names of the Moon in the seasons.

TRANSLATOR'S NOTE—The Hebrew in the talismans here in figure 1 is of an ancient form, and the translation is certainly open to interpretation. The numerous Yod Heh Vau combinations may possibly represent partial spellings of the name IHOH; however, HI may be translated as "oh," or "here is." HO may also be translated as "oh," or "alas." HIH usually translates as "to be," but may also signify "the Lord." IHO may signify "Lord of." There are numerous possible interpretations. Also, AL and AHIH are names of God, although AL may also have various intepretations. Therefore, I have partially translated this talisman, leaving God names and Yod Heh Vau combinations in Hebrew characters. Additionally, the larger talisman presented here is quite difficult to translate. The translation presented is certainly open to interpretation.

[32] The word used here is *Thekeleh*, which represents a colored dye obtained from a mussel, species Helix Janthina. The color of this dye is designated cerulean purple.

TRANSLATION OF THE TALISMAN (PAGE 31)

1) Go forth to write in every place. Of the holy name complete, this is Shem Hemaphorash.

2) Separate

KO K HI

O Sh

Separate

LI

Sh Sh N

3)

LA Sh

NO Sh ROM Sh N

Separate

4) Then the name and letters are suspended. Not supported above and not below, but alone by itself separated around.

5) HI HI HOD IH IHO AL BROKA BIH IChOSh IH ROB DIDI IROBIO BITzIRH IHOH DSS AHIH IIHO HH IHO HIH KMH HIH NChMD KMH MPOAR MShOBCh KMH ADIR KMH ARITz KMH NDOR KMH ZRZIR KMH ZK NQI BBROR OKL MShRThIO ZHO KBODO IH HI HO HIH IHOH HO HI HO SS.

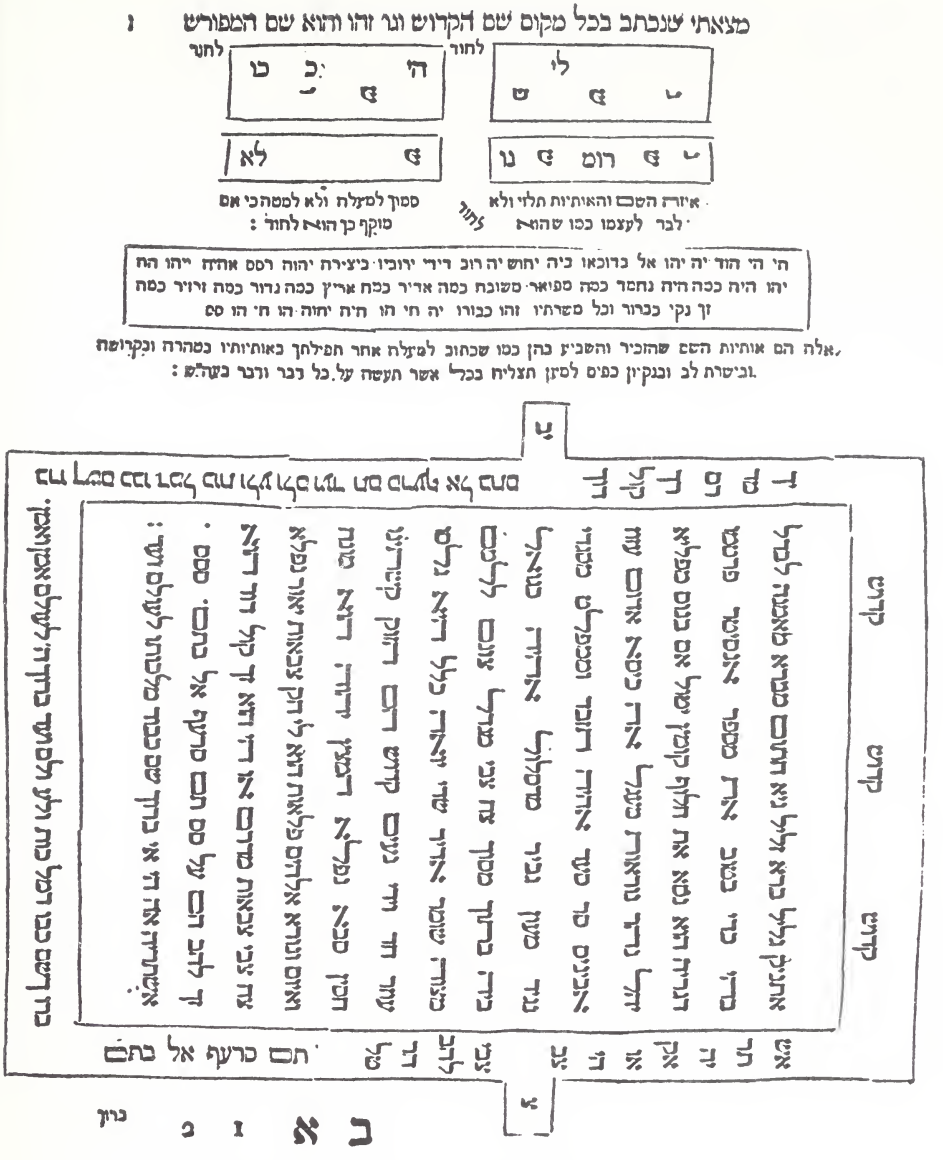

Figure 1. The translation of the text for this figure appears on the following page. The transliteration will be very literal so readers can interpret the text according to their studies.

Translation of the talisman (5):

HI HI splendor IH IHO AL blessing by IH to hasten IH great [strong] by the hand of [power of]. Strengthen [be great] by formation IHOH DSS.[33] AHIH IIHO HH IHO HIH desire [Kemeh]. HIH delight in desire, wondrous from praise. Desire glory. Desire to rush forth. Desire to make a vow. Desire to bind together. Desire that the pure be clean by purification. Of all serving, this is the glory. IH HI HO HIH IHOH HO HI HO SS.

Translation of the caption under the talisman:

These are the letters of the name to proclaim. Make the oath by those written above. After prayers by the letters, be in purity and holiness. Be upright in the heart and in cleanliness for the sake of deliverance by all works over every word and the word Ba'a-hesh [DBR BAa"HSh].

Translation of the larger talisman:

Be pure in the fields of the province. Flow into the sealed valley from the open field. The faithful are separated by goodness. From the book, you write in detail of the work of the Lord [Degeriem].[34] Taking flight and passing by, you are grasped and lifted up. When taking flight miraculously, praise the shining splendor in the course of life. Oh, cover man in strength. Desire to turn aside. Ahieh gives support from deliverance. Lead to worship in the dwelling of the Lord. Exalt Ahieh as the redeemer. Be within by anointment in pure splendor of the commandment. Keep the commandments of great Shaddai. The worthy complete, forming to support one. From holy desires, bind in great strength around. Reveal from the shining (Hebrew: IHOH). Make the offering and revere Elohim. Of the splendor to me, the law of the hosts enlighten. Provoke wonder of pure splendor as the hosts dwell. Here is the clear voice. Dwell in the clear flames

[33] The Daleth is likely superfluous, as two Samekhs usually signify termination of the sentence.

[34] This actually translates "the Lord broods (over eggs)," which does not make much sense. A lesser-known interpretation of the root DGR is "work persistently."

of those above. Complete the division of El in perfection [Them Sera'aph Al Bethem]. Oh, here is where the Lord breaks forth [Ashetherieh]. Blessed is the name of the glory of the kingdom forever. [35]

At the top of the diagram (Hebrew: QDOSh) translates as "holy."

The line at the bottom of the diagram translates: "Blessed is the name of the glory of the kingdom forever. Blessed is the Lord of the universe, Amen and Amen."

The line on the upper right side translates: "The Lord breaks forth to strengthen [or bind]. Here is the shining splendor of the glittering mountain of dew."

The line on the lower right side translates: "Complete the division of El in perfection." The line on the upper left side translates: "Through the ages, in a soft and tender voice."

The line on the lower left side translates: "Blessed is the name of the glory of the kingdom forever and ever. Complete the division of El in perfection."

[35] There are various possible interpretations of this: Them may be translated "complete," "end," or "perfect." Sera'aph may be translated as "division," "branch," or "thought." Ashetherieh may also be translated as "star of the Lord."

Book Two

Part 1

THIS IS THE BOOK OF THE GREAT REZIAL

Blessed are the wise by the mysteries coming from the wisdom. Of reverence, the Torah is given to teach the truth to human beings. Of the strength and glory, honor the Skekinethov. The power of the highest and lowest works is the foundation of the glory of Elohim. The secret word is as milk and honey upon the tongue. Let it be to you alone. The teachings are not foreign to you. This book proclaims the secret of Rezial, but only to the humble. Stand in the middle of the day, without provocation and without reward. Learn the tributes of the reverence of Elohim. Turn away from evil and journey on the path to pursue righteousness. The secret is reverence of the Lord. The worthy go directly to the secret. It is written, only reveal the secret of El to serve the prophets.

There are three secrets corresponding to the Torah of the prophets. All secrets correspond to these three. The first commandment is the first wisdom, reverence of the Lord.[1] It is written, reverence of the Lord is the first knowledge. The beginning wisdom is reverence of the Lord, corresponding to three wisdoms.

It is written, of the outer wisdom, rejoice and build the house of wisdom with the secret of the foundation. Be wise by opening the heart to the secret.

[1] This is often interpreted as "The beginning of wisdom is the fear of God." The term "Yirath" may be translated as "fear," but it may also be interpreted as "reverence." Many scholars disagree, but I firmly believe that "reverence" is appropriate. In support of this conclusion, I refer to the *Oxford Companion to the Bible*, Metzger and Coogan, eds. (New York: Oxford University Press, 1993), p. 225, where it is stated: "The fear of God involves worshipping the Lord with deep respect and devotion. It is a religious expression, and as such implies obedience, love and trust."

There are three kinds of secrets. The secret of the Merkabah [chariot],[2] the secret of Berashith [in the beginning, or Genesis],[3] and the secret of the commandments [the laws of God].[4] These are made clear by the help of Shaddai.

There are three kinds of reverence of heaven. They are reverence of the Lord, reverence of Shaddai, and reverence of Elohim. It is made clear that reverence of the Lord is to love the name of God and serve in love. It is written, man is happy to revere the Lord. It is not written here of reverence of Elohim, but only of reverence of the Lord.

It is written in the commandments to serve in love. Desire to regard in the heart and keep the commandments. In the commandments, it is said of the reverence of Elohim, revere Elohim, lest [you come] into the hands of temptation. Man is not to serve in temptation, of reverence before the king, not rising up by the name.

It is decreed, as it is written, Abraham was beloved. God spoke to him to lead his son. It is written, you know to revere Elohim. You know of love. Know it is decreed, man is happy not to journey by counsel of wickedness. It is written herein, man is happy to revere the Lord. Show reverence to the heavens all the day. Regard love in the heart. The reverence of the heavens is in the heart at all times, reverence of the purity of the Lord. Those giving reverence are loved by the Lord. There is much value in living in purity. Bathe in the glory of the light of Elohim. Go from darkness into light, divided from those led astray. As the light shines down upon the sea, that is the reverence of Elohim who spoke to Abraham. From love, understanding was created by the love and reverence. A thousand generations come after from the love.

---

[2] The term Merkabah is used to describe the mysteries of the Hekhaloth, or the seven heavenly halls of the palace of God. One would travel through them upon a chariot.

[3] Berashith is the name of the first book of the Old Testament, as well as the first word of the book.

[4] Most people are familiar with the tale of the Ten Commandments, which were handed down to Moses on Mount Sinai after the liberation of the Jews from the land of Egypt. However, in the Old Testament (Exodus 20:2–23:19), there are over sixty commandments that were proclaimed by God to Moses. Also, see *Oxford Companion to the Bible*, page 736.

It is written in the Midrash of three kinds of offerings. They are the burnt offering [A'avolah], the peace offering [Shelomim, or "thank offering"], and the sin offering [Chetath].[5]

There are three classes of righteousness. They are love, petition, and reverence. The burnt offering corresponds to love. The peace offering corresponds to petition. The sin offering corresponds to reverence. The burnt offering is a sacrifice to the glory of God alone. The peace offering and sin offering are for the sake of the living body. Proclaim love from the petition and petition from the reverence. From love, you serve God in righteousness. Give glory and honor to the kingdoms alone before all things. In goodness, the Lord created the universe by the word, not by labor. The God [Haloveh] and father and king is strong and wise, good and compassionate. You tolerate all things, filling all the highest and lowest, sustaining in the high places and bringing forth all creatures. You reveal the mysteries of the universe, the knowledge of good and evil. You tolerate wickedness for the sake of the restoration. Behold, all goodness to the righteous who love God. Give praise and laud over the greatest works.

The burnt offering is sacrifice. By petition, serve in the holy place, blessed is it. Fall in supplication and petition. Petition for every measure of goodness for the sake of the benefit of the body. This is the foundation of wisdom, understanding of knowledge. From this, bring light in the days. Heal the woman unable to conceive and make sons upright in the heart. You succeed in works of wealth and glory and treasures, all to the good. Petition the Lord above, thus sacrifice the peace offering.

Give reverence and serve God in great fear.[6] Be delivered from curses written in the Torah. The punishment comes forth from the holy place, blessed is it. Its measure is longer than the Earth and wider than the sea.[7] Receive salvation from affliction, injury, and suffering. Do not writhe in pain. Do not be ruled over by foreign lands. Do not bring death or speak evil. Fill the days in goodness

---

[5] There are five kinds of offerings described in the Old Testament (Leviticus 1:1–5:14): the burnt offering, the grain offering, the offering of well-being, the sin offering, and the offering with restitution.

[6] The context of this passage warrants the use of the term "fear."

[7] This reference describes the dimensions of heaven. See Job 11:9.

and blessings in the world. Deliver from misfortune and affliction and destruction from the walls of fire in Gihenam. The wicked prepare to burn in flames on the day of the great judgment [Yom Hadin Hagedol]. By reverence of the Lord, rise up by sacrifice of the sin offering. Make three sacrifices: the burnt offering, the peace offering, and the sin offering.

Of sacrifices in the first house [Beth Achad] through the first priest [Kahen Achad] in the name of the one God [El Achad], three times in righteousness: by love, by petition, and by reverence. Complete them and be protected by God, protecting and loving you from petition and reverence.

The beginning wisdom is reverence of the Lord and love of heaven. The heart of the righteous burns as flames of fire. Keep the commandments in reverence of the Lord. This the Lord Elohik requires, not making reward for reverence and love. It is written of reverence and love, the Shem Hamephorash was created from love. Of the written word, this is the reverence of Shaddai. Revere God by keeping every commandment. (Reverence of God is not in itself glory, but keeping every commandment.)

Fall down in supplication and cry out to El. Establish the heart and grant the petition at once. Reject wickedness and condemn the wicked. Forsake reverence of Shaddai. Know to withold mercy for sins. Forsake the petition, not revering the name of Shaddai, and not making desire or evil grow in the heart. In the middle of the house, the humble show reverence and gather in the house. It is written in the Midrash, withhold the mercy from those forsaking reverence of Shaddai. Stand and serve before God. Show reverence in prayer and receive tranquility therein. Deliver from all evil. Dwell in the secret place of the most high, hidden in the darkness of the shadow of Shaddai. Deliver from the mouth of the trap [the opening of the snare].

Petition in prayer. Speak, protect from traps. In every petition to Shaddai, be blessed by God the father [El Abiek]. By support of El Shaddai, be fruitful and multiply [Pherov Vorebov]. El Shaddai sees and turns away. Behold, be fruitful and multiply. Wherefore be silent, and bring forth from the secret place that the father reveals to you. Establish Shaddai, of sixty, four hundred, thirty and the Yod above [Hebrew: I' AaOLH, or ten burnt offerings] is five

hundred.[8] The man Job begets sons and daughters. There are five hundred of them.[9] Five hundred strong ones [Aberiem], 248 sons and 252 daughters. There are four more daughters than sons. Thus be fruitful and multiply (Hebrew: PRO ORBO).[10] By Gematria, the letters Tau Qoph are the name over be fruitful and multiply.[11]

Therefore, establish to petition the name. Thus, the course of the universe is five hundred years. It is treasured by Shaddai as the measure of heaven. Speak of heaven. According to Shaddai, there is not enough to serve. Remember Shaddai by the prophet of the nations seeing Shaddai. Behold the reverence of Shaddai. Be aided by the name Shaddai, protected from the evil spirits [Hamezieqien]. By protection of Shaddai, lodge and speak prayers of supplication. Therefore the name is written upon the Mezuzah.[12] Penetrate the iron over the Mezuzah. Proclaim and remember the name Shaddai to protect from the evil spirits, that is (Hebrew: IHOH BATh BSh MTz"PTz Sh').[13] Of the letter Shin of Shaddai, Shin is above [or "300 burnt offerings"] in the name of (Hebrew: IHOH). Of Shin above, (Hebrew: BATh BSh ShM HQDSh ODI) corresponds to (Hebrew: ID KOZO BMOK"SZ KOZO) written in the Mezuzah.[14]

Reveal the secret of the fourteen signs of the holy name. (Hebrew: KOZO HOIH) in reverse Aleph Beth. Thus Yod upholds Kaph, Koph upholds Vau, Vau upholds Zayin, and Heh upholds Vau. Thus, (Hebrew: KOZO).

---

[8] The letters S' Th' L' are used here to represent the Gematria.

[9] In the Book of Job of the Old Testament, it is noted that Job had seven sons and three daughters (Job 1:2). This name may also be Joab, who was a general in King David's army. There are a few stories of Joab involving children. In the Midrash, one tale depicts Joab slaying 500 warriors in Kinsali, the Amalekite capital.

[10] The Gematria of the letters of this phrase is 500.

[11] Tau is 400; Qoph is 100.

[12] The Mezuzah is a talisman attached to the doorpost. It contains a prayer written on a small scroll. Also, see Trachtenberg, *Jewish Magic and Superstition*, p. 145.

[13] BATh may be translated as "come forth" or "in you." BSh may be translated as "shame," but is likely interpreted as "by Shin." MTZ"PTz is a name. The Gematria value is 300.

[14] The name KOZO is considered the antithesis of YHVH, or "Tetragrammaton." The numerical value of KOZO is 39. Also, see Joshua Trachtenberg's *Jewish Magic and Superstition*, p. 92.

(Hebrew: BMOK"SZ ALHINO). Beth upholds Aleph, Mem upholds Lamed, Vau upholds Heh, Koph upholds Yod, Teth upholds Nun, Zayin upholds Vau. Here are fourteen signs corresponding to the three names (Hebrew: H' ALHINO). Therefore, write fourteen letters for the sake of the two corresponding to (Hebrew: H' ALHINO). Write Shaddai with Shin Daleth Yod.

The first Daleth corresponds to the back [or neck]. The Yod of Shaddai corresponds to the fathers, Jacob, Isaac, and Abraham. The final written words are (Hebrew: BATh BSh ShDI).[15] Beth, Shin, Qoph, Daleth, Mem, and Yod.[16] The beginning Yod Yod Aleph is the number of (Hebrew: AHIH).[17] When adding the numbers Resh, Tau, Vao, Samekh, Tau,[18] Israel proclaims Jacob to be Resh, Yod, Vau in number.[19] That is to say, take Resh, Tau, Vau, Samekh, Tau, from the fathers, Abraham, Isaac, Jacob, Israel, here is 203.[20] Combine thirteen letters from the three names of the fathers, and here is 210. Thus the signs of the fathers correspond to thirteen tributes.

There are three praises. Of the Aleph before the name are 63 aspects [Bechineth].[21] Therefore, see the God [El] of Abraham, God of Isaac, and God of Jacob, by El Shaddai. Also the secret of Shaddai is revealed by calculating Tau Qoph.[22] The life of the fathers is 502 years. Abraham lived 175 years. Isaac lived 180 years. Jacob lived 147 years. Together, the years total 502.

Beth [with a value of 2] corresponds to heaven and Earth. In the course of 505 years, the fathers gather to them as the days of the heavens above the Earth. Make clear as the days of the heavens above the Earth. The course is 500 years as the lives of the fathers.

The letter Shin is in the house of prayer. First consider the correspondence to Jacob, that is written Israel.[23] Thus, praise in

---

[15] The Gematria of these letters is 1019.

[16] The Gematria of these letters is 456.

[17] The Gematria of Yod Yod Aleph is 21. This is the same value as the letters Aleph Heh Yod Heh.

[18] The Gematria of these letters is 1066.

[19] The Gematria of these letters is 216.

[20] These are the Gematria values of the names of the fathers: Abraham is 248; Isaac is 218; Jacob is 182. Also, the name Israel has a value of 531.

[21] In the text, it appears to read S"G (which is 63), however the lettering is a bit smudged.

[22] The numerical value of these two letters is 500.

[23] See Genesis 32–35, where Jacob's name was changed to Israel.

prayer. Proclaim the praise, speaking: Praised is the ruler above, and the chosen cast down to Earth. It is written, be cast out from heaven to Earth, the beauty of Israel. Prayers proclaim the glory. By prayer with the letters of glory, stay upon the path of the Lord. Therefore, by the nine fathers [Thesha'ah Bab], give the crown [Apher] in the place of prayer.[24] Of the days of the Messiah, give praise below the crown.

It is written in the *Book of Formation*, the letter Shin reigns.[25] Bind to the crown and bind therein the heavens. Therefore, fire resembles Jacob in heaven. By the letter Shin, create fire, and see fire therein. Thus, in the house of Jacob is fire corresponding to the letter Shin, as Jacob wrestled the angel of fire.

Also, the letter Shin has three branches, corresponding to the three names of Jacob, Israel, and Jeschuron [a periphrastic name of Israel]. The letter Shin is over the noble houses [Bethiem Atzel].

It is written, the image engraved in the throne of glory resembles the image of a flying cherub. Come forth to Egypt. It is written, fly over as the cherub takes flight. Revere Israel by the hand of the strength. It is written to revere Israel, by the hand of the great grandfather [Seva]. Israel resembles Jacob over the sea. Sing the hymn unto Israel. The Lord reigns forever and ever. Therefore, resemble Jacob, according to the written truth. Give the truth to Jacob. According to this, do not go forth unto carved images [Phesoleth]. The daughter, Dinah, was troubled by Shechem[26] and the maiden Aseneth,[27] daughter of Potipherah.[28] The tribes

---

[24] Apher actually translates "gray," "ash," or "meadow." It is probably a transposition for Phar.

[25] See passage 3:9 of the *Sepher Yetzirah*. This is presented on page 155 of Aryeh Kaplan's translation (*Sefer Yetzirah* (York Beach, ME: Samuel Weiser, 1990)).

[26] Dinah was the daughter of Jacob and Leah. Shechem was the name of a province, and the man for whom the province was named, who had raped Leah. Leah and her brothers then took severe revenge upon him. See Genesis 34:1–34:30.

[27] Aseneth was the wife of Joseph, son of Jacob and Rachel. The most famous bible story concerning Joseph is the tale of the coat of many colors (see Genesis 37:3–37:36), which results in his own brothers selling him into slavery in Egypt. He earned the good graces of the Pharoah by his prophecies. The Pharoah gave Joseph the name Zaphenath-paneah, as well as the hand of Aseneth in marriage. She bore him two sons, Manasseh and Ephraim.

[28] Potipherah was the father-in-law of Joseph, and a priest of On.

multiply to put forth the law.[29] Do not speak of idolatry. In the house of Jacob, written by Jacob, is the great name [Shem Hagadol] and the holy tzietz.[30] Take Mikal to become the wife of Potipherah.[31] Proclaim Joseph to take the daughter.

Around the Shin, twelve prayers divide, corresponding to the twelve tribes. The three divide and three tribes spread out as they go forth from Egypt.

The letter Daleth corresponds to the back [or neck], corresponding to Isaac. Straighten the back to unite the name of God. Daleth is the flesh of the back. All the flesh of the back corresponds to the back of the neck. Of all the flesh of the back of the neck, wring the neck. Therefore, shave the back. Place the strap upon the flesh. Inquire of Isaac. The letter Daleth is over the head in purple [argeman, a purple or reddish-purple]. Therefore, the letter Daleth corresponds to the neck.

Also, draw above and below, dwelling in the fourth firmament, the name in the Holy Temple [Beth Hamikadesh], thus the holy tabernacle [Meshikan] of four coverings. The first covering is sky-blue [Thekaleth].[32] The second veil is of goat skin. The third is of ram's leather. The fourth covering is of Egyptian leather [Tachashim, seal, dugong, or badger skin].

In the lowest dwelling, Isaac is sacrificed upon the back of the altar of degrees [Mezabech Shel Ha'aleh], therefore corresponding to Daleth. It is written in the *Book of Formation*, reign with Daleth. Bind it tight and create Mars in the fifth firmament.[33] Close to the Sun, it receives the heat of the Sun to be dry as fire. Therefore, Daleth corresponds to Isaac, the rising of the Sun. Mars is dry as fire and appointed over heat, and over anger and wrath. Therefore, when God is angry, remember Isaac, as he is honored. It is written, remove the ashes from the burnt offerings.

---

[29] The twelve tribes of Israel are descended from the twelve sons of Jacob: Reuben, Simeon, Levi, Judah, Issachar, Zebulon, Joseph, Benjamin, Dan, Naphtali, Gad, and Asher.

[30] The tzietz is a shining plate or talisman worn on the forehead of the rabbi.

[31] Mikal was the daughter of Saul and wife of David. According to *The Oxford Companion to the Bible* (p. 546), the wife of Potipherah, Zuleika, attempted to seduce Joseph.

[32] This refers to a colored dye obtained from a mussel (helix janthina), termed cerulean purple. However, the term may also mean sky-blue, light blue, or azure.

[33] See *Sepher Yetzirah*, 4:9–4:10.

The Yod of Isaac corresponds to Abraham tested by ten trials.[34] Give in prayer near the side of the first house over the first name Abraham. It is written in the *Book of Formation*, the letter Yod reigns. Bind to the crown and create therein Virgo.[35] Abraham takes his beloved bride [Sarah] as virgin and form with the letter Yod. The perfection of the Lord [Kalelieh] is separated. Rise over by counsel from the perfection [Kalivoth].[36] It is written, rise up to the perfection. It is written in contrast to the counsel, take instruction and correspond to perfection. Give counsel and speak to close friends. The father Abraham did not learn much from the book, but learned perfection is as two fountains or springs of wisdom.

Also, the letter Yod corresponds to Abraham lifting the hand of the Lord God. The Yod corresponds to the heart. It is written, the faithful reach out with the heart.

Also, the Yod corresponds to Abraham, as according to it, God foresees Abraham serves by ten trials. Create the universe by ten commandments. It is written of the history of the heavens and the earth, the name Abram became Abraham.[37]

The ten numbers are nothing. Thus one and two, three and four, five and six, seven and eight, nine and ten. Then all calculations repeat. Begin eleven, twelve, and so on. Then twenty is two times the letter Yod. Thirty is three times the letter Yod, and so on. Thus all calculations are perfection. Nothing is concealed by language. By ten numbers, speak and close the mouth to speak profoundly.

At first, the Shekinah precedes the universe by myriad myriads years, or as many years afterward. The glory of the universe is above or below, deep and profound. It is in the east and west, north and south. How great is the light. In darkness, obscure the firmament. Here is the letter Yod. At first is the letter Aleph. At the end is the letter Beth. Gimel is above. Daleth is below. Heh is to the east. Vau is to the west. Zayin is to the north. Cheth is to the south. The light of the letter Teth reveals light in the air. Darkness obscures all

---

[34] See Genesis 22.

[35] See *Sepher Yetzirah*, 5:8.

[36] This term usually translates to "the inward, secret parts." This usually denotes the secret workings and affections of the soul. In this context, it probably means simply "perfection."

[37] See Genesis 17:5.

things. All is formed. It is in all and it is all. Bow down by all. Rise up and give thanksgiving in the heart. As the letter Yod bows down, the ancestors of Abraham go forth. Understand by the *Book of Formation.* Reveal over the Lord [Adon]. Place it in the bosom and kiss the head. Make a covenant.

Also, much more is revealed in the secret work of Berashith with help of Shaddai.

Also, the letter Yod corresponds to Abraham as Yod upholds Kaph. From Adam until Abraham is twenty generations. The universe was created by Yod. Bring forth small things, as Yod is diminutive. Yod is as a humble man, bowing down and rising up.

Also, make clear the reverence of Shaddai. Man serves God with love in the heart. Great is the reverence and devotion. Establish the heart. Keep the commandments. Rejoice in supplication to serve the creator of the universe. By rejoicing and reverence, serve the Lord in reverence and tremble in exaltation. It is written, serve the Lord by rejoicing. The heart rejoices to petition the Lord.

Revere Elohim and serve in fear of Gihenam and the day of judgment, of the suffering and torment. That is the reverence of Elohim. Judge and deliver retribution, as angered by the sins of man. Of every word, it is difficult to speak, Elohim, I do revere you and speak with great difficulty, very loudly at your feet. I shall not fall to rest, but journey to the house and revere you, lest I be punished. It is written, Elohim, judge me by reverence.

I revere Elohiek, speaking every word devoted in my heart. It is spoken, by the Lord Elohiek, revere and uphold the reverence of Elohim, not to fall from grace. In every place, revere Elohim and serve from the reverence.

Behold the reverence of the Lord. Serve in love, corresponding to the burnt offering. Be sustained in exaltation by the reverence of Shaddai, for not to revere is not to serve the Lord (That is not to serve).

Corresponding to the peace offering, fat [Cheleb] and blood is consumed [or burned]. The remainder is to the Lords [Leba'aliem]. The desire of the high priest [Kihenim] is the peace offering, bringing peace in the world. Serve from love and supplication, and strengthen the body. Give to him the Torah, of wealth and treasures and glory and understanding, revere Elohim. Serving in reverence is the foundation. Of the house of man [Aneshi

Bethov], do not deprive support corresponding to the sin offering going over sins. There is great love from the petition and supplication from the reverence.

At this time, become wise and prosper. Of the love of the blessed, after, write the secret of the Merkabah. Let man be wise by reverence forever. Consider the wisdom of the world. By the glory, form the king of flesh and blood. Command the armies and go to battle to smite the enemies in the name of the Lord. Give reverence before going into battle. If there is not reverence, enemies lay waste, prevailing over the land in every dwelling.

The king of all kings, God, exalts in reverence before going on all paths. The Lord is everywhere and in every place. He observes the good and wicked in every place. The worthy revere the Lord in righteousness. Unite the nations in order that the nation [not] be divided. Work for the sake of the heavens. Every path is created from the blessings. Establish the heart. It is written, satisfy the Lord. He is eternal, therefore established.

Blessed is the Lord. Command man to bind and calculate every season. Of the man who is a sinner or thief or adulterer of women, bind to consider much. Of the wisdom, this man is not to know and not to come near, disgraced in every dwelling created by the wisdom of the Creator.

Consider the wisdom that created the commandments, making reward for the love. Serve the Lord a little and serve much. Also, man considers forever not to forsake the wish of the Creator.

Bring the Lord of judgment [Ba'al Hadin] before the magistrates [Sheliton]. Reveal that the magistrates rule over the necromancer [Ba'al Avob] and magician [Yida'avoni], or engage in demoniacal works [Ma'asheh Shedim] or works by the knowledge of the signs of the zodiac.[38] Do not be false or deceitful, as it is revealed the magistrates know all. Also, fear the works binding with an evil spell [Lechebierora'ath], lest [you] come forth to be judged before the magistrates.

---

[38] Ba'al Avob is the Lord of Necromancy. The term "necromancer" may be defined as one who calls up spirits to learn of the future. Yida'avoni means "wizard" or "soothsayer." Ma'asheh Shedim are works of demons or works of violence or destruction.

God gives life to man in the heart. By the path of reverence, reveal all thoughts and understanding of all works. Lord over people and know to summon the Lord of judgment. Speak the words to end deceit. Rise up that the words may be true. It is written, those not pure will not rise up to know of the universe.

It is made known when shame is necessary. Speak, I will not do acts of iniquity, nor deceive by speaking or writing words, not to establish before the eyes. Thus, in every hour and minute, consider the love and search the heart. Examine the perfection. Keep the commandments and show reverence over the lifetime.

Of the root of benevolent acts [Chesiedoth, may refer to Hassidism] measured previously, be judged by every word you write, of favor over all works.

Of the root of reverence, the words are difficult. Know you revere Elohim and perfection.

Of the root of supplication, rejoice in the heart in love of God. Rejoice in the heart from the petition of the Lord. Therefore, be loved and protected.

Of the root of the Torah, the most profound knowledge of the works of all words, it is written, all made by the Lord is good.

The root of the commandments is eight words, corresponding to the eight threads of the Tzitzith.[39] Write and remember all the commandments of the Lord.

The first thread corresponds to the eyes. Do not see without raising up the eyes. Do not brim with tears. After, the eyes do not close. Speak by the power of eyes, lest [you] forget the words seen. Cast down the eyes to salvation. Also, the Totephith is between the eyes.[40]

The second thread corresponds to the ears. Do not be deceived by hearing lies, nor hear the ending of words. Israel hears the decrees.

The third thread corresponds to the throat. Do not swallow all abominations. Make to eat matzoh and similar things.[41]

---

[39] A fringed garment or shawl, draped around the shoulders of one praying in a Jewish temple.

[40] An ornament worn by the Rabbi upon the forehead.

[41] Unleavened bread. The custom of eating matzoh on Passover originates from the days of Moses. When the Jews were being liberated from Egypt, they did not have enough time to allow their bread to rise, therefore they baked unleavened bread.

The fourth thread corresponds to the mouth. Let the tongue not speak words. Of all words written, [do] not labor to make the oath, [do] not deceive by words or speaking the name, [do] not make the oath and speak falsehoods. Also, the teeth are not white in the mouth, or the tongue articulate.

The fifth thread corresponds to the hands. Do not lay the hand in sin and do not steal. Open the door with the hand. Bind the signs by the means of it.

The sixth thread corresponds to the feet. Do not walk about after strange Gods [Elohim Acheri], not stumble and fall. Walk after the Lord Elohik. Journey by all paths, as commanded by the Lord Elohik. Watch the feet as you walk to the house of Elohik.

The seventh thread corresponds to the skin [Ha'aroh].[42] Do not commit adultery. Be fruitful and multiply. Respect circumcision [Hamilah].

The eighth thread corresponds to the nose. Let it not be irritated or excited by the sweet scent of idolatry, nor desire the oblation. Smell the myrtle on the Sabbath, and similar things.

Man is to remember these eight things for all time. Let them be in the heart. Eyes first, ears second, throat third, mouth fourth, hands fifth, feet sixth, and skin seventh. Do not sin by them. The heart is with each. Consider thoughts of every one.

It is written in the Midrash, the congregation [Asepheh] diminishes and grows. Behold them equally over the years. Cast down to the battles. The first rise up and make the offering, fixing the crowns [or ornaments]. The first rise up, fixing the crowns. Reveal what is great. Speak, to ascend by the crowns. Of the wicked, smite the sinners rotting before smelling the scent of idolatry. The eyes close before the journey and the head turns away from the Lord in Gihenam.

The first threads of the Tzitzith are the strands of the greatest length and suitable to adorn. Of the first strand, speak not to deliver the strong ones [Geborim] to vanquish the uncircumcised [A'arelim]. The body is righteous to fulfill the commandments.

First, beginning in prayer. Second, the proclamations of the Torah. Third, opening the heart. Fourth, the nose smells the

[42] This may also mean "bare skin" or "nakedness." It is obvious from the context here that this refers to male genitalia.

matzoh. Fifth, the hands give righteousness. Sixth, consecration of the Torah and supplication before God. Seventh, the covenant of the body is suspended therein. Eight, the feet walk to the synagogue [Beth Kenesioth] and the house of study [Beth Midrashoth, another name for synagogue]. Therefore complete perfection.

The root of the reverence of the Lord is to forsake the pleasures of lust by the path of the reverence of the Lord. Do not revere the Lord for the sake of salvation of the universe, or being eternal. You just revere, lest not to be perfect before God in love.

As the commandments come into the hands, you labor over the works. Make as Abraham by sacrificing the son. It is written, at this time, know you revere Elohim. At this time, it is made known. Is it not so that before the secrets of the universe were revealed, the knowledge was not yet concealed in the belly [womb]? Speak, you are not tempted. Henceforth not to be tempted by all temptations.

Also, the letter reveals by the word. The heart is perfect by all commandments, as it is not necessary to be tempted. At this time, know the Lord is great. All to Elohim.

Also, by the name Aloah, Joseph spoke: Elohim, I show reverence to you. It is difficult to rise up and go forth to you by the feet. Indeed Elohim. I revere you. My sons endure in famine and the wrath of El. You, the Lord, are revered. It is difficult to rise up, lest reveal not to dwell and be slayed. However, he spoke of reverence of Elohik with devotion in the heart. He spoke to the Lord, I honor you in reverence. You, the Lord, by the holy words. The weight is upon the heart. Consider before the reverence of the Lord. I revere you, the Lord. Surely, take up your son Isaac in the name of God. Take up Nephesh and consider the power [A'atzem]. Come to bind, as a word. It is difficult to rise up, through that beyond desire.

The root of love is to cherish the Lord. The Nephesh is filled with love. You rejoice by passing over the pleasures of the body. Reign over the pleasures of the universe. Love is rejoicing in strength. Strengthen the heart. Consider always how to create desire of God. Bring forth pleasure, walking as women before the love of the Creator. More in youth and passing of the days, many women do not come before El. From desire of the Lord El, the heart burns to rise up to the Lord. From much love and desire, rise up to the Lord. Of the lightning of the early rain [Ivoreh Kachetz, or arrows

of the archer], benefit much from all without making desire of the Creator. The body is kept in purity and holiness by the love.

Phineas betrayed the body and slayed Zimri.[43]

As Abraham, place the hand to the highest when below. Until the shoe latchet [Sherok Na'al], Elishah did not desire to receive from Na'aman, and loved the heavens in the heart as flames.[44]

Bind the divisions, not seeing women there and not from the word cast forth. End the words. Toil and labor, making favor of the Creator. Delight by praises to fulfill desire. Rejoice to cherish the Lord.

The root of humility is to go away from the glory and be praised when returning before the Rabbi. It is revealed, gather the friends of the Rabbi to sleep. Know when to rest. Lie down after hard labors. Know when not to toil. Speak thus of labor and desire. Give glory to the friend, but do not speak of young women.

It is written, of you who send forth to journey, speak to send forth. Do not speak to send forth before the heretics [Mieniem], not speaking by the authority in the place. They are also humble. Go before the name of the friend, the house of praise [Beth Chelel] to the house of heaven [Beth Shemiya]. The friend senses [or experiences) and stops speaking. All are able to diminish the glory. Great is the glory to revere the name.

It is written, honor the Lord with the reverence in the eyes to condemn. When seeing humility, there is no desire to go before God. Great is he. Go before Shemethbiyiesh (Hebrew: ShMThBI-ISh). Be humble before the great Shemethbiyiesh. From honoring them, go before the Lord.

When proclaiming, man learns of El, Rabbi Shemethbiyiesh proclaims. Do not praise man much before and much after, and not speaking much. Speak thus, as it is written. Speak to him to learn of Rabbi Eleazer over Rabbi Jochenan Ben Zeketzi.[45] The

---

[43] Phineas was the son of Eleazer and grandson of Aaron. Also, another Phineas was the son of the high priest Eli, see Samuel I 1:3. The time frame here appears to be appropriate. Phineas was said to be a "scoundrel" and an "idolater" (Samuel I 2:12). See Kings I 16:9.

[44] Elishah was a prophet and the companion and successor of Elijah. See Kings I and II. Na'aman was the Syrian commander of King Aram's army. See Kings II 5:1.

[45] According to Kaplan, in the introduction of his translation of the *Sepher Yetzirah*, Rabbi Yochanan ben Zakkai lived in the years 47 B.C.E.–73 B.C.E. (p. xvi).

friend is permitted. El beholds the heart of man himself. When you praise, do not praise the body. It is written, praise the enemy [Zer, or stranger], and not the mouth, but only of the friend. Learn to teach. From the teacher, be able to praise the body. Speak of the perfection of Ahieh. Watch the path of the Lord. Declare the strength to rise up to the high place [Bemah].[46] Lengthen the days and show them the high place. Also, lengthen their days.

Keep all the commandments in secret. In secret, go with Elohik. When keeping them, know how to work before all, such as in prayers, and by the Tzitzith. Of envious writers [Sopheriem], increase the wisdom and the commandments. All are able to make commandments for the sake of the heavens.

Speak of the righteous, you are righteousness by every commandment. Do not be occupied by other matters. Place the love of the Creator in the heart. Reverence is necessary before him. Be skillful making the commandments. Rejoice before El and speak the final words.

In every place and in the synagogue [Beth Hakeneseth, house of gathering or assembly], stand in awe before the Shekinah. Establish the heart only to him. Do not withold passage, as there is disgrace before making the covenent. He is angered when man is not seen to revere, lest [you] make it known to human beings to be disgraced.

All passes forth, that which brothers [Shachiyiem] make. Do not make labor double [or multiply]. Every man toils before the king and before woman. The Creator of the commandments sees before the king. By splendor, the king finds favor in the eyes; however, women are forbidden to see. Speak, it is forbidden for the wife of man to see even the face of the Lord. When preventing sickness [Dothek],[47] do not see before the women. The labor doubles.

Know all the increased words are brought into the hands of the sinner. Consider the suffering of the loss of commandments corresponding to labor. Let all works be for the sake of the heavens. It is good to possess more from them of the brilliance. When you make them, be happy in the world. Good things come to you forever.

---

[46] This generally describes a hill or high place, usually dedicated to religious worship.

[47] A term meaning sickness, usually refering to a woman's menses.

They come from the assistance of the Lord, who created the heavens and Earth.

The secret is reverence of the Lord. Of the secret work of Berashith, Isaac speaks, it is not necessary to begin the Torah, but only restore this to you. Begin by Berashith. Because of that, speak of the power of works revealed to people. All was created in order to know and understand and make wise by the greatest and most wondrous works.

Bear witness there is none as, and there is none other than. I write the book to proclaim the secrets and reveal the strength of the creator of the universe. Man is happy to learn the secrets. Revere the Lord. Shelter him, dividing the universe. Come and write over the mouth of the gates of all that is above. Know of the unity of God. Of the glory, give the heart over to reverence. Bow down to him. He is one and there are not two of him. Blessed is he.

Aleph is as God. It is first and last. He is king over all the universe. There is no other unto him. In as much as the Aleph is first of the letters, God is first of all the Malachim. The Aleph is first. The calculation is small. There is none less than. Thus a myriad calculations.

Aleph is the first letter of the word Achad [one] and Aleph is the last letter of the word Rebova [myriad]. Speak of one Achad [Achad Chad] and a myriad Rebova [Rebova Rebov].

It is written by Ezekial, the first word is El Achad. By Daniel, it is written of a myriad myriads [Rebov Rebovon] before existence. The Aleph fell, as it is the first to designate one. Speak Achad Rebova [one myriad]. The Aleph fell, as it is at the end of Rebova. Speak Rebov. Human beings know it is first. There are none second to it. It is first and it is last.

Aleph is the beginning of calculations and the end of calculations. Also, Aleph begins the alphabet, as Aleph, Beth, Gimel, Daleth. Aleph is at the end, as Aleph, Tau, Shin, Resh, Qoph, Tzadik, Peh, Ayin, Samek. It is proclaimed by three letters, Aleph Lamed Peh.

Aleph is the letter of the larynx. Lamed is the letter of the top of the tongue, in the center of the palate.[48] Peh is the letter of the lips.

---

[48] The palate is considered the seat of taste, which may be taken as a metaphor for the seat of perception.

Aleph begins in the throat. Of the larynx and the tongue, it is in the center of the palate. By the tongue and the lips, to speak.

Let it be known that Achad is first [Rashon], middle [Amtza'a], and last [Acheron]. The last Aleph is turned away [or opposite] from the rest of the letters. The Achad is in the universe. Create the universe turned away from the universe. Speak and revere the power [Avon].

Do not understand, as foreseen by the destruction [Cherben] of the Beth. Speak, do not permit destruction in the world. Hide the face from it. Know that, in the beginning, to create the universe. Indicate the destruction of the Beth. The Beth of Berashith is the great Beth Rashith [First Beth, or first temple] of the Holy Temple [Beth Makadesh], written therein upon the heavens of the first place of the most holy.

Through the gate of Earth, falling [Hietheh] to chaos [Tohu Vobohu] by the written word [Thibeth] in the middle. By Gematria, Tau Yod, indicating the first house [Beth Rashon], serves 410 years to fall.[49] By Gematria, Tau Koph [420] indicates the second house [Beth Sheni], serving 420 years in chaos. Tau Lamed [430] indicates two temples, both serving for 430 years: That is to say, Tau Yod, Tau Koph (Hebrew: ShKNThI) is in the middle of (Hebrew: ShKIN).[50] Here is Tau Yod also in the letters (Hebrew: ShKNThI).

Also, Tau Koph is in many places, indicating the destruction of the Beth. In time, make known Beth Rashith in the beginning of the universe. Remember the destruction of the Beth to destroy all that is created. The Lord alone is sublime.

All created by Beth are in pairs. Two worlds, heaven and Earth. Mountains and hills, seas and rivers. Gihenam and the Garden of Eden. Leviathan and Nechesh Beriech. The Sun and the Moon. Man and woman. Wickedness and righteousness. Man has two eyes, two ears, two nostrils, mouth and tongue, two hands, two feet and sides, so on and so forth.

The Lord El distinguishes Beth, revealing one division. Make known to all, there is a pair. Therefore, opened by the outer Beth, he is one in the kingdom. Blessed is he.

---

[49] Tau Yod, by Gematria, is 410.

[50] This is a discussion of Hebrew suffixes.

According to Shem (Hebrew: Sh"M), Aleph is the first of the letters. Aleph begins the name (Hebrew: ADNI); however Yod begins the chosen name (Hebrew: YHVH). It is recognized. Aleph Vau Melaphom makes known the universe was created by the ten commandments and filled all.

Also, recognize Aleph Vau. Above is the punctuation point of Vau. The punctuation point is below Aleph.[51] Thus, Aleph, Kamatz,[52] Patah,[53] Aleph, Hatef,[54] Kamatz, Aleph, Hatef, Patah, Aleph, Vau.[55]

Of the seven above, recognize Aleph Vau. Reveal it is united above the seven firmaments. He is the ruler of all (and therefore, the name of Aleph). The name Ahieh is the beginning of the ten sephiroth, above to below. Adonai is the end of the ten sephiroth, beginning by Aleph. Aleph is first of all letters and end of letters, before Tau Shin Resh Peh. Complete to see every one by these letters.

Recognize all the most holy names. Yod begins the chosen name (Hebrew: YHVH). You are not able to write Aleph without the first Yod and also all the vowels.[56] Recognize the letter. It is not able to exist without Yod Vau, that Yod, Cholem [a Hebrew vowel corresponding to the Latin "O"] or Melaphom or Chiroq [a Hebrew vowel indicating the sounds "ee" and "i," as in "slip" or "sleep"].[57]

Reveal by Yod, create ten sephiroth, the universe in the middle, and the universe at the bottom—of Aleph itself, Sheva, Tzeri, Pethach, Chiroq, Cholem, Melaphom, Cheteph, Pethach (Hebrew: QO), Petach, Sheni, Yod, Sheva, Hatef, Patah (Hebrew: QO). When the Yod is below Kametz with Yod above. Of Vau, Cholem with the middle Yod (Hebrew: QO), Melaphom, as when above the line, Chiroq without the line, Sheva or Tzeri with the line. Of three letters (Hebrew: SGL). Aleph by itself, Yod Vau Yod.

---

[51] Portrayed by an Aleph with a dot beneath it.

[52] A Hebrew sublinear vowel in the form of a small mark or dot beneath the letter to indicate the sound of "a," as in "father" (long kamatz), or "o" as in "short" (short kamatz).

[53] A Hebrew vowel to indicate the sound of "u," as in "but."

[54] A short vowel mark to indicate the sound of a, e or o.

[55] The Aleph has a dot beneath it.

[56] The letter aleph is actually four yods in the form of an X.

[57] Hebrew: AO—the vau has a dot at the top; AI—the aleph has a dot below it; AO—the vau has a dot at the middle.

It is written of the name (Hebrew: HOIH). Reveal the Lord is one and created all the universe, the highest, middle, and lowest, filling all. There is not a vowel placed or the covenant [Hebreh] without him. Blessed is he. He is one above the seven firmaments and he rules over all.

Consider the one God [El Achad] for many myriad myriads [Reba Rebeben] years. In the beginning of the universe and in the worlds [A'avolemoth], you see by them and by them, the splendor and glory. Speak in the heart. Human beings are not to consider the glory of the kingdom. Create the universe, that it is to pass. Complete the understanding of El in the heart in reverence. Serve in truth with the perfect heart, and goodness to them all the days.

The Lord [Adon] spoke, all come forth from the Ruoch of the holy spirit [Ruoch Kadesh]. It is the first of all the covenants of man. From the word, Ruoch comes forth from the mouth. Therefore, spirits are not shut up by the worthy in silence.

The tractates on fasting [Tha'anieth, or self-humiliation] are in the *Book of Formation.* [58] Here are words of the Ruoch of fire and water.[59] From the word, man presses the lips. By force, the voice goes forth. Sparks go forth by the Ruoch. Therefore it is spoken, as a hammer smashing rocks. Sparks go forth from stones. Fire comes from the power of the sparks coming from the mouth. Therefore, it is written, is it not so the power of the word is as fire? Here is power from the voice of man, the Ruoch of water, the heat of the fire in every dwelling. From the word, fire consumes fire. Therefore, speak of how to create fire and water. The Ruoch is the glory of Elohim, the secret word. From blessings over the days, all exist by words.

---

[58] There is no text concerning fasting or self-humiliation in the modern English translations of *Sepher Yetzirah.* Tha'anieth is probably an error.

[59] See *Sepher Yetzirah,* 1:14.

Book Two

Part 2

REGARDING THE POWER OF RUOCH

The three letters of Ruoch go forth three times. Awaken in the days of Job, Elihu, and Jonah, and make three tributes. The Ruoch breaks boulders and dissolves mountains, and fire goes forth.

It was written by Elihu, Ruoch is great and powerful, dissolving mountains and breaking boulders before the Lord. It was written by Ezekial, Ruoch is great and continuous fire [Ash Methleqocheth].

Resh is the first letter of Ruoch. Resh reduces Beth by numbers. The second letter is round.[1] It is spoken of Ruoch, El goes around in circles to restore Ruoch.

Vau is in Ruoch. It is spoken of the Messiah, first is the spirit of wisdom [Ruoch Chokam], second is the spirit of understanding, third is of strength, fourth is of intelligence, fifth is of knowledge, sixth is of the reverence of the Lord, and seventh is Ruoch.

There are seven [*sic*] kinds of spirits. The first is Neqemeh [to establish]. Do not judge Ruoch. The second is Hamenshebeth [the breathing one]. It is spoken, in the world, the Ruoch of Elohim hovers above. The third is Melak [messenger, or herald], not by the Ruoch of the Lord. In Yonethen's translation, Hemelak Heruoch [the angel of the spirit], in the dwelling of the Lord, creates the spirit Melak.[2] The fourth is Berieh [nature, or human being]. Speak of El Elohi Heruoch. The fifth is Rechebah [proudly], making the laws of the spirit of justice [Ruoch Meshephet]. The sixth is Shera Demiyonoth [Prince of fantastic images, or prince of

[1] Beth is the second letter of the Hebrew alphabet. This refers to the shape of the letter Beth.

[2] Yonethen translates as "Grecian."

imagination]. Fear the Ruoch of Elohim. The seventh is A'arietzoth [mighty, or tyranny]. Do not fear before all. Even though you are weak, A'arietzoth takes on your burden. The eighth is Nebiayiem [prophecies], giving you the Ruoch. The Lord raises the Ruoch of Elihu. Be guided above. The Ruoch of the Lord pours out Ruoch over all flesh. These are the eight kinds of spirits.

God is the king of Shin Aleph Aloph. There is great value and importance in the knowledge of Ruoch. Of human beings, there is the Bible [Miqora], the Mishnah, the Talmud, and the Hagaddah [the narrative and hermeneutical portion of the Talmud]. In them are matters of the earth, and mysteries of the importance of Ruoch.

The male is Amesh. Mem is in the middle between Aleph and Shin. Change (Hebrew: BATh BSh IOR). Here is Amesh, the male.

The female is Amesh. Mem is changed by the Lord by Aleph Beth (Hebrew: AP BAa GS DN HM). Here is woman from Ashem.

The letters are prominent, illuminated by shining lights and complete. Thus, before the creation of the universe, letters are prominent in the Torah. Of the letters (Hebrew: AShM), thus create air. Strengthen by the highest power. Males are stronger than females. Be fruitful and multiply.

Ashem is complete. Created from the air, the females are created much weaker than males. There is air from the great weakening of the females. There is air from the great strengthening of males. Be fruitful and multiply.

The Ruoch goes forth from the holy spirit, filling the lives of all men with the breath of Ruoch. Therefore, remember Elohim by the Ruoch. Many say the Ruoch of Elohim hovers above. From the moisture of Ruoch came the sea. By the power of water came fire. Rejoice in the world.

Man breathes in the palm of the hand and sees moisture. Know when to heat water in a clear glass [or crystal] vessel.

Give praise to the Sun in the month of Tammuz. In the provinces, the atmosphere is warm. Be able to ignite the fire of the waters. Thus from the fire, the stones heat the water in the kettle. Boil therein for many days. After, find the stone divided below the vessel, revealed by the knowledge.

The strength of Ruoch is complete. Ruoch is suspended by the commandment of God. In the end, write the covenant with the Ruoch of the Creator.

It is written, the sea is arranged above the firmament, creating darkness and light. The light is formed and the darkness created. The Ruoch of Elohim hovers above the surface of the sea. Reveal Ruoch over the sea and therefore El. In the days of Elihu, as on the palm of the hand, man rises from the sea. Ruoch is there.

The Ruoch of Elohim is the holy spirit. The living air goes forth from the living spirit [Ruoch Chiyem]. It is created as the glory of the air. The holy name [Shem Hakadesh] from the Ruoch created all spirits. Know Ruoch is the first of all creatures [Haberiyoth] below and above.

Of the four spirits [Ruochoth] of the world, every one of them is in all four corners of the world. Ruoch is actually within every dwelling.

Every day, speak from the *Book of Formation* [see *Sepher Yetzirah*, 1:9–1:14] of the Ruoch. It is inscribed and engraved therein of Ruoch. The mouth is as night and dawn by three.

Ruoch is actually moist and warm. It goes forth from the holy spirit. From the Ruoch goes forth water. From the water goes forth fire. Water is from Ruoch. Every place there is water, there is Ruoch.

It is written, you go to the Lord as water from Ruoch. In the beginning, fill the sea with life by means of Ruoch. The Ruoch is moist. Collect the moisture of the air in the sea on one side. Carve a line of foliage from it. It covers all the world as a kind of green herb [algae] growing upon the surface of the sea.

The stones disintegrate [erode] from the moisture. They sink down in the ocean [Thehom] and water goes forth.

From the letter Mem, create the sea, as Mem is water.[3] Opposite to the proportion of the earth, there is water. Mem resembles water. Man proclaims, you drink between the lips and the sign of the sea resembles it [the letter Mem].

Mem is the first letter of the word Mayim [water], Mebova'a [spring], Meqovor [fountain], Ma'ayin [well], Moqvoh [pool, or pond]. From the holy word, all water goes forth in purity as a pool of water. God proclaims Moqvoh three times.

[3] The Hebrew word for water is Mem, spelled Mem Yod Mem.

Second, Moqvoh Israel, the Lord and Aleph and Moqvoh are as fathers [Abothikem]. Of the Lord, therefore, Moqvoh, by rising three mothers [Amoth]. Moqvoh, by Gematria, is forty Seahim.[4]

In the *Book of Formation* [see *Sepher Yetzirah*, 3:8], Mem is bound to the crown. Combine this with that. Flood the Earth, forever cold in the year. Draw out by Nephesh, male and female.

Divide the name Mem. Begin the word and combine the letters, making two words. Proclaim the first one Mash [Mem Aleph Shin] and the second Mesha [Mem Shin Aleph]. Form Earth in the world, as a fountain of cold water. In the belly, by the heat of Nephesh, consume and bring forth the cold. Male is Mash amd female is Mesha.

There is Earth. Bring forth the words and bring forth grass between. Of every word, there is female and male. On raining days, it is cold.

Ruoch is warm. There is moisture in the breath, as vapor comes from the mouth. Thus, place the word upon fire. The water goes forth from the moisture, therefore do not speak of how to create. The voice of the Lord is over the water. In the beginning, you, the king, receive by voices. Speak, the Lord is mighty in the heights [Adier Berom].

The Torah holds dominion over the sea. Of all who thirst for water, it comes to pass from counsel of Melakethov [angels, or heralds]. Be in purity as instructed by the Lord [Lomedieh, or disciple of the Lord]. Therefore, in forty days Moses received the Ten Commandments. Also, forty days afterward, of two-times-forty and the Ten Commandments, here is water. The moisture of the word fills all the world with water. Ruoch hovers above the sea.

Of water and fire, water comes forth from Ruoch of the holy word [Ruoch Debor Kadesh]. By the virtue, complete it. Fire comes from it, carving the throne as divided. Shin is engraved above and fire turns to heaven. Of fire, hissing by tearing [Qoriya'ath, or rending],[5] from hearing the sound of the letter of fire. When burning, the sound goes forth. Shin is above, as a lamp extinguished. The flames rise up. Come forth and proclaim Shin to change the

---

[4] Plural for Seah, which is a liquid measurement equaling fourteen quarts.

[5] The term usually refers to the tradition of tearing one's garment in time of mourning. Also, see *Sepher Yetzirah*, 2:1.

language. Of heaven, as in the *Book of Formation*, the Shin is bound to the crown. Combine this with that, forming the heavens [Shemiem].[6]

In the world, the heat in the year begins. Of Nephesh, the male and female. Divide the crown of Shin by fire and engrave the first word. Combine the letters, making two words. Know that male is Shema and female is Sham. Form the heavens in the universe from fire and the heat of the year. The first alone is from heat. Bring forth heat. There is heat in the year. Divide from the heavens and bring forth human beings, males and females.

Shin changes the language. Of Shin, there are three branches. It is the first letter of heaven. The Sun therein is fire and the Moon is snow. The blackness spreads. Here is three. The Sun is fire as red coals and the Moon as flames. The Moon in the firmament is similar to coal embers. Thus, there are three branches of Shin.

Fire is formed with the Shin. Therein are three things: flames, smoke, and embers. There is no fire without Ruoch blowing the letters. Therefore, binding Aleph with Shin is Ash [fire]. By Aleph form Ruoch. By Shin form fire. Shin changes language. The fire of heaven creates water. Consume the water. It is written, drain the water by licking it up.

The heart goes forth from the holy spirit as the brightness of fire. It is written, every word comes by fire. Pass over fire and purify. Above, purify by fire of the river of fire [Neher Dienor. This is also a reference to the Milky Way], and below, purify by the sea, existing by the word.

Fill the world with Ruoch, water, and fire. Amesh is air, water, fire. Fire decreases the water. Of all words of the petition, water is appointed above to descend below. Flames rise upward, coming to the place. The Ruoch of Elohim hovers over the surface of the sea. The holy spirit takes the fire together in the middle, of the Lord Shaddai. Now, life is in the world. Of water, Ruoch is over the water and fire is above all things.

Speak to the Lord in the heart. There is no glory to the king without the host to create worlds of knowledge and the glory of the kingdom. Counsel the king in all things. Teach him the Torah. The

---

[6] This is spelled Shin Mem Yod Mim. Also, see *Sepher Yetzirah*, 3:9.

value and importance of Berashith increases. Ahieh withholds the teaching of the word of the Torah. I exist in all things.

Of the teaching of God in the Midrash, the wisdom of the Lord is the foundation of the universe. There is no wisdom, but only of the Torah. It is written, it is the highest wisdom and the highest understanding. Learn that God created the universe by the wisdom of the Torah. Know (Hebrew: ChITh KP MM HH) by Gematria is 613.[7]

It is written, in the beginning, Elohim created [Berashith Bera Elohim]. There is no beginning, but only in the Torah.

It is written, the Lord establishes the beginning path of Berashith. By Gematria, the Torah was formed to learn from. Know the universe was formed by the Torah.

Aleph is one and Beth is two, which is three. Gimel is three, which is six. Daleth is four, which is ten. Heh is five, which is fifteen. Vau is six, which is twenty-one. Zayin is seven, which is twenty-eight. Cheth is eight, which is thirty-six. Teth is nine, which is forty-five. The letter is set in order to form one. Now calculate. Ten and ninety is one hundred. Twenty and eighty is one hundred. Thirty and seventy is one hundred. Forty and sixty is one hundred. Together this is four hundred.

Fifty remain set in order. Fifty with forty-five is ninety-five. Set in order ninety-five with four hundred. Here is four hundred and ninety-five.

Obtain five [H']. Subtract from five hundred [MTh"Q], and obtain five fifths [Chemesheh Chomeshi]. The Torah rules from the amount five hundred.

The universe was created in the course of five hundred years. Therefore, in the Torah form the universe. It is written of the covenant of day and night and the limits of heaven and Earth. It is not established in the Torah from the word.

Study therein day and night. It is known, study the Torah all the day. Consider every verse of the Torah, bequeathed to us by Moses.

In language it is (Hebrew: ATh BSh).[8] In numbers it is (Hebrew: IG ALP).[9] Subtract 40 [M']. That is to say:

---

[7] The Gematria actually calculates to 618, as the letters are presented here.

[8] The Gematria of ATh is 401. BSh is 302.

[9] IG is 13. ALP is 111.

One times four hundred is four hundred.

Six times eighty is four hundred and eighty.

Three times two hundred is six hundred.

Five times ninety is four hundred and fifty.

Here is (Hebrew: ThORH) [Torah], nineteen hundred and thirty.[10]

Five times ninety is four hundred and fifty.

Six times eighty is four hundred and eighty.

Five times ninety is four hundred and fifty.

Here is (Hebrew: TzOH), thirteen hundred and eighty.[11]

Twenty times thirty is six hundred.

Nine times fifty is four hundred and fifty.

Six times eighty is four hundred and eighty.

Here is (Hebrew: LNO), fifteen hundred and thirty.[12]

Ten times forty is four hundred.

Two times three hundred is six hundred.

Five times ninety is four hundred and fifty.

Here is (Hebrew: MShH), fourteen hundred and fifty.[13]

Ten times forty is four hundred.

Six times eighty is four hundrd and eighty.

Three times two hundred is six hundred.

Two times three hundred is six hundred.

Five times ninety is four hundred and fifty.

Here is (Hebrew: MORShH), twenty-five hundred and thirty.[14]

---

[10] The Gematria is for ThORH and APGTz.
[11] The Gematria is TzOH and HPTz.
[12] The Gematria is LNO and KTP.
[13] The Gematria is MShH and IBTz.
[14] The Gematria is MORShH and IPGBTz.

Four times one hundred is four hundred.

Five times ninety is four hundred and fifty.

Ten times forty is four hundred.

Twenty times thirty is six hundred.

One times four hundred is four hundred.

Here is (Hebrew: QHILOTh), twenty-two hundred and fifty.[15]

Ten times forty is four hundred.

Seven times seventy is four hundred and ninety.

Four times one hundred is four hundred.

Two times three hundred is six hundred.

Here is eighteen hundred and ninety.[16]

Here is (Hebrew: S"K HK"L I"G), a thousand less forty [M'].

Thus, there are twelve hours in the day, and in every hour, one thousand and eighty divisions. So, here is twelve times one thousand and eighty, thirteen thousand less forty, and thus night.[17] Study therein day and night.

Twenty-four books correspond to twenty-four hours in the day and night. Six orders [Sedriem] correspond to the six days of the week. Of four orders, there is Gemara, against four days of the week, without reading the Torah, and four orders of classes.

The Torah is the counsel of God, the King, King of Kings, King of Malachim. Blessed is the Lord of the universe, Amen and Amen.

[15] The Gematria is QHILOTh and DTzMBA. The Vau was excluded.
[16] Although not noted in the text, the Gematria appears to be IAaQB and MZDSh.
[17] ThThR"P I"G ALPIM PChOTh M'. The result is 12,960.

Book Two

Part 3

IN THE BEGINNING [BERASHITH]

In the beginning, God created twenty gates. It is revealed to the son of man by twenty letters. Create two names (Hebrew: AaHZ OHAaHB). By Yod Heh, the Lord formed the worlds, the Heh of (Hebrew: HAaHB) by Yod and (Hebrew: AaHB) over the works of creation preceding the universe. Yod precedes Heh and Aleph Tau precedes the holy name, blessed is it. Of Aleph Beth of Yod, for the sake of combining Yod Heh Vau.

Aleph is one. Beth is two, which is three. Gimel is three, which is six. Daleth is four, which is ten. The Yod is upheld by Heh Vau. Yod Heh Vau is the holy name. Divide the gates by the names of Beth. There are three sides to the universe, as the letter Beth.

Of Yod, words are created corresponding to the Ten Commandments.

Of Tau, the lives of the people [Thechiyieth Hamethiem] [are created]. Therefore, this is the gate to create the universe. Also the face of Beth is above. Aleph stands alone, forever turning the face in the universe.

Beth is written at the side of the desert as Bethiem [Beths, or houses]. You see Beth in the desert as the Earth. Here is chaos [Tohu Vobohu].[1] El was in the heavens, but there was no man in the beginning of the universe. The Earth was chaos, in darkness and desolation [Tohu]. Divide the emptiness [Roqnieth] from all goodness.

---

[1] This represents the two veils of nothingness of the qliphoth. Tohu translates "desolation," and Bohu translates "emptiness." Collectively, they translate "chaos."

In desolation, lament in the desert. It is the place of desolation, as there is no goodness therein. After the desolation, do not benefit and be not delivered from [it]. Thus, see the Earth is chaos and there is no man. Falling to the Earth, desolation consumes all the universe.

Of emptiness [Bohu] establish the days. Adam and his wife are concealed in the middle of the tree in the garden. It is not a cemetery [Bieth Ba'avolem].†

The clouds darken, as water is dark in the sky. Proclaim the clouds become dark and withhold the light. The darkness obscures sight when Eliek descends in the darkness of the clouds. Here create the clouds. Darkness is not without speaking, let there be light. Before darkness, light was not created in the universe.

Speak of darkness over the surface of the ocean. The clouds darken by the water near the sea. Also, in the beginning, the universe was dark. Therein a substance, as required by darkness. Of how many thousands of myriads, there is no beginning.

Thus of the universe, God is in the worlds. After, there are eyes to see therein other than Elohim. Do not rise up to support the evening. Illuminate according to the time of rest, as the rebellion of the darkness, in the dark of night, counseled by God in thanksgiving of the creation of the universe. The Torah is written by the strength of the fire of the Moon.

There are seventy-three names of God inscribed to the right. Alone in the universe, turn to this side and fear there is no man. Desire to be alone forever and to be one. He turns away from you, and at once you beg. The one goes forth, taking three drops of water and filling the universe with water. Dwell over the sea.

---

† There is a note in the original text that reads as follows: Add one, two, three, four, five, and six. The total is twenty-one. The second begins. That is to say Aleph Zayin. By the addition of seven, this is twenty-eight. The secret of Aleph Zayin, through deliverance, indicates twenty-eight works. Also, study Aleph, Beth, Gimel, and Daleth. The secret of Aleph Daleth [AD translates as mist or vapor], rising up from the earth. Add one, two, three, and four. The total is ten. Aleph Daleth by three [written "A"D BG'] in the center is the Heh. Heh is Nun. By the number, subtract, and here is the name Adonai. That is the secret of Beth, Gimel, Daleth (Hebrew: QODSh) [holy] indicates Beth, Gimel, Daleth, Beth, Daleth, Kadesh. With the Gimel in the middle, here is Beth, Gimel, Daleth, by Gematria, Yod, Heh. Beth, Gimel, Daleth, by itself is nine, and Resh Tau and Samekh Tau [OR"Th OS"Th]. Beth and Daleth is six. Here is fifteen [T"O].

The Ruoch of Elohim hovers over the face of the sea. The water is divided into three parts. One third is suspended above by his command. One third is springs. One third is sea.

Second, take three drops of light and divide them. One third is (Hebrew: BAaHZ). One third is (Hebrew: BAaChB). One third is the days of the Messiah.

Third, take three drops of fire and divide them. One third to create the Malachim. One third is the lives [Chiyoveth] of the holy. Of one third, do not breathe the fire.

Fill the world with water, light, and fire. Fire is on the right. Air is on the left. Water is below. Take and mix this with that. Take fire and water to create the heavens. Take water and air to create the throne of glory. Take fire and air to create the lives of the holy. The angel [Malachi] serves.

It is written, the wisdom of the Lord is the foundation of the Earth. Number the wisdom seventy-three, as the seventy-three names of God. Inscribe by the strength of God, laying his hand upon seventy names, every one able to create one universe. Thus it is indicated in the Midrash, the wisdom of the Lord is the foundation of Earth.

I receive, as it is written in the *Book of Formation*, of ten sephiroth. First, of the Ruoch of Elohim, the living breath of the mouth. Second, of the holy spirit, the Ruoch of air. The Ruoch does not go forth, but seven spirits [Ruochoth] go forth. From the word, Ruoch goes forth. The water is third from Ruoch, the wetness of the moisture of the words. The fire is fourth. The water displaces the heat by the words. The fifth is above. The sixth is below. The seventh is to the east. The eighth is to the west. The ninth is to the south. The tenth is to the north.[2]

From the words come the world, except for air, water, and fire. Mix fire and water together to create the heavens. Proclaim before, let there be light, not requiring light. Light is the power of Shaddai.

It is written, be wrapped in light as Solomon, the man that built the precious house [Beth Segor]. The shining lamp illuminates the shadows of the Ruoch of air as fog.

---

[2] See *Sepher Yetzirah*, 1:9–1:14.

Speak from the midst of the fire. The fire of Ruoch rises up as a narrow pillar of smoke. It is between the heavens and the Earth. It is divided first in the desert, second in the mountains, and third in the inhabited land. Hold dominion in the dwelling. Without eyes, be able to rule by the desire to see in the house.

There are three windows. The strength of the Sun goes forth above the windows and within the house. Thus, desire is as the measure of the strength. Bind and stand away from the windows. It is the air.

In the days of winter, see the narrow fountain rising up from the air and fire. It is not gathering above, but sinking in water to heat the earth. It is not usually visible, going forth from outside.

Also, in the days of the winter when the air is cold, body heat goes forth from the breath from the mouth of man standing outside, as fine smoke.

In the days of summer, the air is warm and the body is warm, not separating this from that.

The heavens are suspended in the air. Earth is suspended from the air. By the turning of the wheel, Earth turns around. There is no movement from the place. Speaking metaphorically, it is as a vessel of glass with the width of the mouth short; and as a chaff, or dry leaf, or wing of a bird, or the shell. Put it in place, face to face with the vessel. Breathe the Ruoch by the power, until filling the vessel with Ruoch. Then rise up in the air in the middle of the vessel, until the Ruoch is therein. Thus, Earth is suspended in air and air sinks in moisture.

The power of the Sun is the heat of the day. However, in night, lie down below the air, covered in a garment of wool or leather. The next day, the moisture goes forth from the mouth in a flowing movement, as a river in the air going forth from the mouth. Of the air of Ruoch, water is from air.

Of God, there is none like him. Only in the image, in order to understand the teaching. Thus the river goes forth from the mouth of Adon. From the flowing of the water by the power of the river, fog is all around. It covers the rivers from the heat of day. The river makes chaos in the direction of the green foliage. It resembles an image of a green arch.

When man is in a boat on the sea in the highest waves, look in the direction of the green above. It is reddish near the bottom and

the sea below is black near the deepest points. This is the place of darkness. In the shadow of the water, be able to look from end to end; to the ends of the world, from heaven to Earth.

The shadow of the water is fifteen cubits high from the heights of the mountains. By movement of water, man rises over the top of the mast [Thoren]. Observe the curvature of the earth before the water rises. Man sees this in the water. From the distance of the province, see all lands are like a bowl.

From the foam, the sea freezes as snow. In the mud and loam, raise a flower bed of fragrant herbs. Sow many varieties of fragrances. Make the border around the flower bed and place up a wall. When the sea comes forth, do not forsake them in a storm. It is as a valley. Put the rain therein. The clouds are filled with water and become dark. Do not speak how the light goes forth from the word.

I learn the secrets of fire and light. Also, how much moisture is inside, and of times to listen to sounds not able to rise above the foundation, and how to rise above the hidden and unknown, but only as ancestors receive in their hands. Reveal how to illuminate the sea from the holy word. Speak of you ruling over the truth.

Man inscribes the signs from the image. The angel drives out the accursed. God casts down from the heavens to find Adam, the first man. Return to inscribe the image from Aleph until Heh Yod Vau.

Thus of the water, Heh Yod Vau of the shining [or glorious] Malachim. Also by the name, man is the shining lamp in the house of illumination [Beth Lehayir, or house of light]. Thus created the universe by the most holy word, blessed is it.

Over the shadows of the sea, light goes forth. Light illuminates it forever. Let there be light. Perform miracles by the light. Create the sea. In many places, it is proclaimed, the sea is as light. Disperse the cloud with light. When covering the eye from light, therein the sea flows as tears from the eye.

Therefore, proclaim the light of day is the inlet of the sea. Let there be light. The clouds go dark. The Ruoch connects over the sea and the air between the shells [Qliphoth]. Heaven is in the day. The Moon is as a sphere. Water is above and below the universe, going around the firmament thus.

Figure 2. The translation of this talisman reads, "Light fills Earth above water."

Between all the shells is light. The light is created from the moisture of the word. Create water in the storehouse of water as rain and lightning. The storehouse of snow is the place the water shines. There is no darkness.

Thus of snow and rain, lightning comes, the lightning of the heat of the luminaries. Proclaim light over the name of air to pierce the darkness. The light is required of all actions, therefore sustained.

It is written, let there be understanding of light. Also it is written, let there be light to sustain the requirements of light. Also, it is written of the reverence of Elohim by the light.

Goodness completes the requirements of actions. Speak in goodness over the light, not over the heavens and Earth. The water is above. Let there be light, not being heaven, not Earth, and not water. Therefore, it is not written, let there be understanding. Let there be light. The river of fire is shining between the qliphoth.

From the word, the light goes forth before all. Engrave the word and be enlightened. Your light is sweet and treasured. Rejoice in righteousness. Rejoice in the light of righteousness.

The world is one third water, one third wilderness, and one third inhabited land. Also, the Earth of heaven is in the days. Also (Hebrew: HAaHZ OHAaB). In the days of the Messiah, reward the people of Jerusalem with mercy.

In the dwelling is three firmaments. From here, create pillars to strengthen them, not to be seen from the side. They are as stones rising up by the side, thus they are not seen. It is written, heaven measures three spans [or hand-breadths].

God takes pure fire and pure water, mixing them to create heaven. Create heaven with fire. In the beginning, Elohim created the heavens and the Earth, arranging seven houses above and seven below. Heaven extends upward as a cobra [Phethen] in a great veil. The Sun is complete, extending to surround heaven, resembling a veil.

It is revealed, you are over the gate and brought forth. The king brings forth and covers you, going forth and passing over you. The veil rises up as the morning star [A'amod Heshecher].

Of the heat of the Sun, cover the first firmament before the wheel of the Sun. Gather the heat passing over. Gather the Moon, stars, and signs of the zodiac. The Sun in the universe is the House of Glory [Beth Helel].

Speak of the Earth, created by the glory. Thus, the gate is in heaven before arranging the constellations.

Nisan is the first month of the year. Fire is the beginning of all things. Here is light to measure first. Nisan is the beginning of the warmth of the year. Aries is fire. It is the sign of the zodiac of Nisan. It is (Hebrew: TAQ).

After fire (Hebrew: AaPR) is Taurus, the sign of Ayir [the second month]. It is earth and (Hebrew: ShBG) is earth.

(Hebrew: AChK) is air. Gemini is the sign of Sivan [the third month]. It is air and (Hebrew: AChK).

Water corresponds to Cancer, the sign of Tammuz [the fourth month]. It is water and (Hebrew: SPD) is water.

Leo is the sign of Av [the fifth month] and fire.

Virgo is the sign of Alul [the sixth month] and earth.

Libra is the sign of Tishri [the seventh month] and air.

Scorpio is the sign of Marheshvan [the eighth month] and water.

Sagittarius is the sign of Kislev [the ninth month] and fire.

Capricorn is the sign of Teveth [the tenth month] and earth.

Aquarius is the sign of Shevet [the eleventh month] and air.

Pisces is the sign of Adar [the twelfth month] and water.

(Hebrew: ShShTh SAB MAQ GDR) are appointed. Therefore, in the scriptures, arrange heaven and earth. The Ruoch of Elohim hovers above the surface of the water.

Of light first, thus Aries is fire and proclaimed first. Nisan establishes the chamber to consume the offering. Obtain lambs from the herdsman. Proclaim the light. Speak to him of the secret of darkness. I desire to create the universe by the light. Speak before him of what you created before. Speak of not turning aside and devise the curse with you, to perish from the world. I am the Creator by the light of Aries. It is the fire, the sign of Nisan.

Speak after the light El created. Your darkness resembles Taurus, the sign of Ayer.

After, El created Gemini, the sign of Sivan. Man shuts out light. In the darkness, give two tablets.

After, El created Cancer of water, the sign of Tammuz. Everything requires water.

After, Yah speaks of Leo, the sign of Av. Man grasps with the strength of a lion.

After, Yah speaks of Virgo, the sign of Alul. Man is ready to be profound.

After, El of Libra, the sign of Tishri. Man as Virgo weighs you in Libra.

After, El of Scorpio, sign of Marheshvan. Weigh you in Libra. Of iniquity, be cast down to Gihenam, the place of serpents and scorpions.

After, Yah speaks of Sagittarius, the sign of Kislev. Descend directly to Gihenam, not rising to the Lord directly. From the petition of the highest for mercy, I cast down to Gihenam, as an arrow from the bow.

After, El of Capricorn, the sign of Tebeth. Be cast down directly to Gihenam, not rising up. Therein are the power of darkness [Meshechierien], turning away and leaping up. Rise as Capricorn.

After, El of Aquarius, the sign of Shebet. I sprinkle water to cleanse in purification of iniquity.

After, Yah speaks of Pisces, the sign of Adar. Rise up directly from Gineham. Succeed in the universe. Go forth to the spring, therein the dominion. Thus it is distinguished in the Midrash.

Then flow to the previous position of Aries in fire in Nisan, forming the chamber.

Of earth, Taurus is in Ayer, going forth from Thehom below. The image of a calf lying down on the ground, a fatted lamb. In fasting, therefore, make the image of a calf upon the ground, below the feet.

Gemini is in Sivan, corresponding to the Ruoch. There is no air going forth. By the word, from death, the trees flourish.[3] Cancer is in Tammuz, corresponding to the water. Of the great name of every generation on the Earth, suspend the signs of the zodiac. Therefore, heaven precedes Earth. However, Earth was created in the beginning, until here explaining the creation of Earth.

Of the twelve signs of the zodiac, God created light to shine in day and in night, but it was not seen in the day before the power of the wheel of the Sun. Measure it to see in night, except from the sign of the rising Sun. The highest is when the measure rises up to the sign of the zodiac. After, the union is concealed. From them, it is revealed to rise in the east. The star sinks down here and there over the measure.

Aries is arranged as the highest. Libra is in the period that stands in the east, setting in the west. The star of Aries sinks in the west as the star of Libra rises. Aries measures sinking, Libra measures rising. Then, Taurus and Scorpio, Gemini and Sagittarius, Cancer and Capricorn, Leo and Aquarius, Virgo and Pisces.

Measure the distance going forth, in the amount rising from the east, in the amount sinking in the west. In the amount, there is not one of them, but two arranged; not gathering in the boundary of the divisions of the sign of the zodiac.

When serving in the Spring, not serving in the Autumn. When serving in the Winter, not serving in the Summer. When serving in

---

[3] A reference to the death of trees in winter, and rebirth in the spring.

Summer, not serving in Spring. When serving in Autumn, not serving in Winter.

Arrange the ministers in the middle. Libra, Scorpio, and Sagittarius are in the middle. Plant seeds during these months. They minister for sixty-one days. In the middle is Sagittarius. Of Capricorn, in the middle is Aquarius. They minister in the days of the winter for sixty-one days. In the middle is Aquarius. Of Pisces, in the middle is Aries. They minister in the days of the spring for sixty-one days. In the middle is Aries. Of Taurus, in the middle is Gemini. They minister in the days of the autumn for sixty-one days. In the middle is Gemini. Of Cancer, in the middle is Leo. They minister in the days of the summer for sixty-one days. In the middle is Leo. Of Virgo, in the middle is Libra. They minister in the days of the warmth for sixty-one days.

The wise men of Israel speak of the firmament. It is made as a tent. The signs of the zodiac are fixed in the wheel. The wise men of the nations speak of the circle of the wheel. The signs of the zodiac are fixed therein, turning around. The wise men speak the words, not indicating Scorpio is in the south and the Dipper constellation is in the north. The Dipper constellation does not move from the place, not circling in the wheel.

The letters (Hebrew: TAQ) are fire (Hebrew: ShKG) are earth (Hebrew: ThMD) are air, and (Hebrew: SAaD) are water. Man does not know the root source [essential origin] of the signs of the zodiac. God created them, but not from the actions.

It is written, El poured out water in heaven and Earth, and fixed the signs of the zodiac. Reveal the works of the highest blessings. See the signs circle. Proclaim the sign of the zodiac when leaving. Bow down to the glory and the hosts of heaven [Tzeba Shemiem].[4] Bow down and be humble. Create all hosts by the Ruoch from the mouth.

The four above and below correspond to the twelve divisions: (Hebrew: TAQ) is fire; (Hebrew: ShKG) is earth; (Hebrew: ThMD) is air; (Hebrew: SAaR) is water. The twelve signs of the zodiac correspond to the three letters. Therein are the hosts [Methechielien]

---

[4] This term may refer to the angels, or to the Sun, Moon, and stars collectively.

of judgment. The last letters are (Hebrew: ShAZIININ), the three letters without (Hebrew: ZIININ).

Thus, there are twelve months and twelve great lives [ChOI-IOTh] in the hands and feet. There are twelve tribes and twelve Malachim surrounding the throne of glory. Twelve blessings increased by all prayers. Twelve orders of the Torah, the laws of the Lord.

The first is integrity [Themiemeh]. The second is the restoration of the soul [Meshibeth Nephesh]. The third is faithfulness [Nameneh]. The fourth is intelligence [Mechokemeth]. The fifth is uprightness [Yiesheriem]. The sixth is rejoicing in the heart [Meshemechi Lebov]. The seventh is chastity [Bera]. The eighth is enlightenment [Mayiereth]. The ninth is cleanliness [Tehoreth]. The tenth is servitude [A'avomedeth]. The eleventh is truthfulness [Ameth]. The twelth is righteousness [Tzadiqov].

Therefore, the twelve hours of the day are occupied by these twelve orders of the Torah. Thus, the offering of bread for you to eat is of twelve shew breads. There are twenty-four tithes [A'asheronieth] serving the students of the Torah. Study for twelve hours in the day and twelve hours in the night. Of the twenty-four books, therefore be upheld at the side of the Lord and receive redemption.

The first step is to cook and mix the wine. Prepare the table and proclaim to those serving. Instruct those who are simple. Instruct them even when there is no desire to occupy themselves with the instructions of the Torah. Therefore, eat the bread of the Torah by eating twelve shew breads.

There are twelve praises [Shebechoth] of the Torah. The first is beginning [Rashith]. The second is preceding [Qedomim]. The third is from before [Maz]. The fourth is of old [Ma'avolem]. The fifth is in advance [Merash]. The sixth is early [Meqedomi]. The seventh is without [Bayin]. The eighth is Bayin. The ninth is Bayin.[5] The tenth is before that [Beterem]. The eleventh is in front of [Lepheni]. The twelth is not until [A'ad La].

Of the twelve after, the first is the way of [Derekov]. The second is the act of [Mepha'aliyov]. The third is the work of [A'avosh].

---

[5] The eighth and ninth may be typographical errors.

The fourth is in the presence of [Bephienov]. The fifth is in the bosom of [Bechiqov]. The sixth is in the midst of [Bametza'a]. The seventh is by the strength of [Ba'azoz]. The eighth is by the name of [Beshomov]. The ninth is by the law of [Becheqov]. The tenth is at the side of [Atzelov]. The eleventh is in the presence of [Lepheniyov]. The twelfth is in the land of [Aretzov].

The twelve signs of the zodiac were created for the sake of the Torah. There are four divisions of the signs, and thus of the Torah. Watch over the gates of the dwelling day by day. The first is by the journey [Vobelekethek]. The second is by rising up [Vobeqoumiek]. The third is by lying down [Vobeshekebek]. The fourth is by sleeping [Vobesheneh]. These are the four periods.

Man returns to serve. Learn of the three periods in the day and night, of sixteen in Av, until sixteen in Ayir. Therefore uphold and consider the commandments.

Observe all of the laws of God in fifteen days of the second month and uphold them. Thus, the mother learns to appoint it, as all are thrust forth from the caul. Be in the mother's womb for three portions of the year—actually, the days filled in the womb, previously eight days of eight months. (Hebrew: ThSh"I). A myriad and 240 [OR"M] divisions, relax in time to thrust forth in birth (Hebrew: ThSh"I).

It is written, you and your sons receive the laws of Elohik, and also the ancestors as thrust forth in birth (Hebrew: ThSh"I). It is indicated to Abraham that El regards them as a stone to be hewn. Abraham was occupied in the Torah, and learned the signs of the zodiac. Go forth abroad and [set] forth astrological matters [Atztaginothik].

Also, four are drawn above and below, corresponding to the twelve signs. Divide four above and below. (Hebrew: TAQ) is fire, corresponding [to] above. There fire is sustained, corresponding [to] above. (Hebrew: ShKG) is earth, corresponding [to] below. (Hebrew: ThMD) is air [Ruoch] to guide above. (Hebrew: SAaD) is water below. Also, guide above and below. The clouds are of air and water when in the sky. Man is in the days of raining. Ruoch opens, resembling a cloud, and it is water. In the days of raining, find growth to establish the green vegetation in open fields.

The rain falls upon the soil of the earth. Desire the growth of green vegetation. When water falls as rain in a stone vessel, it becomes green after many days.

In the days of heat, the signs minister with the Sun. Ruling in the days of heat, the signs minister with the Sun. Of the rain, then seeing many kinds of tropical flowers, seeing all varieties.

(Hebrew: TAQ) is the beginning of fire. The heavens are the foundation of the creation, above and first in heaven. (Hebrew: ThMD) is air of the Ruoch above, of all birds, only bound in the heavens. Thus, Earth was created second. Also of the foundation of Earth, the Ruoch (Hebrew: ThMD) takes the earth. The Ruoch gathers, reaching to Earth. The sea is fourth. Of (Hebrew: SAaD), the sea flows below and in the desert in the low country. It flows down to the heart of the nation. Of the sea, the dew comes down. It is written, flow down and establish the low country from the meager earth.

These are the four seasons of the year. The season of Nisan is hot and moist. The season of Tammuz is hot and dry. The season of Tishri is cold and dry. The season of Tebeth is cold and moist.

The four elements of man are blood, phlegm, red bile, and black bile. These are cold, hot, wet, and dry, as fire, earth, air, and water. The four elements of the body are blood, phlegm, red bile, and black bile. The seasons correspond to cold and hot, as summer and winter. The world was created from fire, earth, air, and water. The red bile corresponds to fire. Black corresponds to earth. Phlegm corresponds to water. Blood corresponds to air. The blood is the Nephesh and the Nephesh is warm.

Learn the interpretation of creation by the elements of the world. In the beginning, create Ruoch from the Ruoch of the Creator of all things. From Ruoch, create water and air. From the water, create fire and snow. From fire created from water, create the heavens. From the snow, create the earth.

Of the heavens and the living Ruoch of the heavens. The air of the heavens is hot and dry, corresponding to fire. Bring forth Ruoch from air. The earth is dry and cold. The water is wet and cold.

Thus, create the four elements of the body. The living Ruoch is the father and mother, Ruoch of the creator of all. From the living Ruoch of the father and mother, create the seed. The blood

corresponds to water and the blood is opposite to the air. The seed goes forth from the father. The mother creates red bile. The phlegm is as snow, created from the blackness by the word of the Lord. The sea of the universe is water. Of Ruoch, fire and air, as a throne over the water. The glory of the king is directly above.

The Torah was written by the fire of the Moon over the blackness of fire. Offer the Torah, hidden in the bosom [or hollow place]. Of pleasure, the throne stands by the word of the mouth, not creating life as paradise [A'adiyien] in the garden. Knowledge is the medium to reveal the light. From the images therein of all creatures and Neshemoth, it is hidden in a pouch below the throne.

Behold, on the left there are seven habitations built in the Garden of Eden. The Holy Temple [Beth Hamekadesh] was built before. The dwelling of glory [Shekineth Kebod] is in the middle. The name of the king, the Messiah, is inscribed upon the stone of goodness upon the altar. The Ruoch of Elohim sustained you until the universe was created. Be counseled by the Torah, for there is good counsel. Of the creation of the universe, return and create the Malachim that there is no sin. The first was Sodom. El invited man to drink the water of iniquity.

God restored all he created, restored by healing from sin, by the Nepheshem, healing man from a great state of affliction. In the Holy Temple, offer sacrifices of atonement in the Garden of Eden, of Nepheshoth, of righteousness, of Gihenam, of passing over the commandments of the Torah. The Messiah is occupied with the Torah, gathering the pages by hand. Administer to the restoration of the Torah.

Speak of the greatness of the universe. You are Elohi, Elohim of the universe. He speaks to you of what to do when there is no host of the king and when to journey to the desert by the words of the Torah. Listen to him. Of the firmament of heaven, cover in glory. Reach to the firmaments and the seven nations.

Elohik is the Lord of the heavens, the heavens of the heavens [Voshemi Hashemiem], the Earth, and all in it. The scriptures [Pesoq] are the strength of the Lord and offerings of the Lord.

From the heavens to the Earth is a journey of 500 years. Thus, the firmaments are obscured by the clouds. Thus, from the Earth to the firmament, and from end to end. Now, place the ear as a

funnel and listen to the sound of words. Give reverence to the heavens in the heart. Then, understand the knowledge of matters of the universe. Take snow from beneath the throne. Cast it upon the water. Freeze the water and make soil upon the earth. Of snow, establish the earth.

It is written of earth, the snow comes forth. By the word of the great king, freeze the water and make the storehouse of snow. Take snow from below the throne. The earth is the footstool. Of white snow, melt and flow down. The waters are muddy. Thus all creatures are pure and good from the heavens.

In the end, El restores the earth. Of snow, six horns [Qorenoth].[6] Thus all the operations of earth are six days. Of earth are six tasks [or customs). Seed and harvest of winter, spring, summer, and autumn.

It says in the *Book of Formation*, water is from Ruoch. Engrave and hew chaos [Tohu Vebehuh] from mud and clay as a flower bed.[7] Establish by heat. From neglect, place snow above. Of the work, speak of snow.

Speak of the desolation of Earth. The green vegetation surrounds the Earth. The rocks fall and are immersed in the ocean. Water goes forth. Divide water from Ruoch. The moisture is to one side. Hew Tohu there. The green surrounds the world. Green is upon the water and upon the rocks. Moisture falls and the water goes forth. The water is created.

The man does not support this, not creating rock from water. Take a brazen vessel. Make rock from the brazen metal. Take pure, clear water, and boil it over the fire. When the water decreases, add twice as much water. The brass vessel breaks and a rock is found in it. Thus, in man and beast, find small rocks from the moisture boiled in the body. Make a rock in the liver or kidneys, or in the hinder place.

Of God, fire consumes the words, making the water into mountains and rocks and earth. The moisture goes forth from water.

It will come to pass, the Earth surrounding Tohu is seen by eyes. Anchored therein is the foundation of heaven, the origin of fire

---

[6] The horn is a symbol of strength. This term may also refer to mountain peaks.
[7] See *Sepher Yetzirah*, 1:11.

with the foundation of the Earth. Water goes forth. Collect the water and make mud, loam, and clay. Make it like a flower bed in a valley, surrounded by a wall. From neglect, by virtue of the signs, the mud and loam separate. Place snow above. Freeze and make earth. Speak of snow, earth is made.[8]

Of the *Book of Formation*, made from Tohu. Actually, Tohu is made of mud and clay, establishing earth. Actually, make the earth by them. Create the fortress above the ocean. Engraved above is the Shem Hemaphorash in 42 letters. Establish the letter over the surface of the ocean. Cover the waters and indicate 20 letters. Every word is sealed in the name of the heavens.

Of Earth by (Hebrew: AHIH). Aleph Heh is below and Yod Heh is above, corresponding to the crown. The throne is sealed by Yod Heh of (Hebrew: IHOH), of the three letters of fire and flame. By (Hebrew: IHOH), create heaven and Earth. Therefore, the beginning is Yod Heh.

Rejoice the heavens and exalt the Earth [Ishmecho Hashemiem Othegal Haretz] by the great name. Of all suffering [or burden], the Lord makes all. Seal in the pouch 42 letters. Offer over the ocean. The water does not rise up as the deluge of the ages. Take the pouch and at once divide the water of all the springs. The ocean increases. As one hastens to find the pouch, speak in vain to labor over [it].

Establish the Holy Temple and turn the pouch. The water goes forth and floods the worlds. Fall upon the face. By the song of degrees [Shir Hama'aloth] from the valley, proclaim the Lord to descend quickly.[9] Rise up by the fifteen songs of degrees, except for every song of degrees of David or Solomon, for they are not important.

Thus, corresponding to the dwelling in Chechares [mystical name of a city in Egypt] of 19 letters, therein place the 14 letters. Of Vau Yod Heh, here are five letters. By them, the ocean is angered. God beholds the humility. Indicate by Ruoch to wander the Earth. Over the pouch, God speaks to David to fetter his loins and build the foundation of the Holy Temple. David sees that in the

---

[8] See *Sepher Yetzirah*, 1:11.

[9] A term noted in the title of fifteen psalms. It is probably so called from having been sung on the steps of the temple.

pouch is written above the fifteen letters of the Shem Hamephorash. Around it, it is written, let there be glory to the Lord forever and He rejoices.

It is also written of David and Solomon, build the Holy Temple. Extend the hand and raise the pouch to be touched by El. The name of the Creator is engraved upon it.

Of God, the miracle to guide the pouch. It is fate [Gorel] of Joshua to proclaim. It is fate to return the pouch from heaven to David. By the name of the Creator, David is filled with the love of God.[10] Reach in you and raise the pouch by the power over the Shem Hamephorash. The water rushes upward.

God spoke to David, giving instructions of the arrangement of Aleph Lamed and instructed the building of the Holy Temple to remember the name. Establish it. Turn away from wickedness.

David raises the pouch and engraving over the Shem Hamephorash, casting it over the surface of the ocean, and afterward returned. Now become wise by the hidden, secret things of El. Learn without receiving the desires of the heart. When receiving the desire of the heart, speak of the desire in you.

Of thoughts, turn aside the heart. Serve and be reverent of life. Desire to be lifted upright at once. Incline upright and desire to return. Bow down thus, not to rise above the heart. Consider the valley below. The glory is below in the valley, as in heaven, the splendor of the Kingdom and the glory of the name.

It is written, below sow the earth. Know the heavens surround the Earth as a shell over all the universe.

All the universe is 500 over 500 [Th"Q AaL Th"Q]. The great sea circles the universe to support the foundation of the universe. The letter covers all the great sea. All the universe is supported by one pillar. The righteous name is (Hebrew: ShNA). Righteousness is the foundation of the universe and the letter of the pillar.

All the universe is upon the single fin of Leviathan [whale, or sea serpent]. Leviathan dwells in the lowest sea, as a small fish in the sea. The lowest sea is over the sea in the beginning.

Upon the shore of the sea, proclaim the name of the sea of weeping and the water rises up. Take the water of the highest

[10] The name David actually means "love."

weeping. The lowest weeping is not as pure as the highest. The highest desire is the path of God.

The sea of weeping is suspended above the lowest Earth [Aretz]. The Earth extends over the sea. It is written, the Earth extends over the sea. The sea is over the pillar of Chashmal.[11] The pillar of Chashmal is over the storehouse of snow. The storehouse of snow is over the mountain Bether [Her Bether]. The mountain Bether is over the ocean [Thehom], resembling three ox heads [Rash Shor]. El proclaims the ocean over desolation [Tohu]. Desolation is in the direction of the greenness. Darkness goes forth. Desolation is over emptiness [Bohu], resembling stones.

The water goes forth to serve. Emptiness is the pillar over the sea. The sea is over the water. The water is over the mountain. The mountain is over Ruoch. Ruoch is suspended in the gate [Sha'areh], bound by the elements of the lowest Earth [Aretz]. The angel appointed over the lowest Earth is Aretzietziyahov.

Proclaim the name of Earth. Desire to make the word of the king, ruling over the lowest Earth. The ocean [Thehom] is over the ocean of desolation [Thehom Tohu], over chaos [Tohu Vobohu], over the sea of emptiness [Bohu Im], over the sea of water [Im Mim], over the sea of ashes [Mim Apher]. The lowest Earth is suspended in the gate and bound in the dome of land [Kepheh Adameh]. Over land [Adameh] is the greatest glory, power, and beauty, by the virtues of the Creator.

In the beginning, El sees land. Exalt and rejoice. Proclaim how to create man from the soil. The Lord Elohim forms Earth [Aretz] from land. The angel appointed over land is Ademael, and over the ocean of land [Adameh Thehom]. The ocean of land is over the ocean of desolation, over chaos, over the sea of emptiness, over the sea of water, over the sea of the desert [Mim Chorabah]. Land is suspended in the gate and bound in the dome of desert [Kepheh Cherubeh]. The angel appointed over the desert is Cherubeh.

Proclaim the name of the desert to draw water from all the seas in the world. Regard the desert over the surface of the streams of

---

[11] In modern Hebrew, this actually translates as "electricity." It may also refer to a kind of polished brass or a mixture of gold and silver.

land [Adameh Iyavorim] and over the streams. The streams of the desert [Iyavorim Cherubeh] are over the ocean of desolation, over chaos, over the sea of emptiness, over the sea of water, over the sea of dry land [Mim Yobeshah]. Cherubeh is suspended in the gate and bound in the dome. The angel appointed over dry land [Yobeshah] is Yobeshehael.

Proclaim the name of dry land. Of all seas in the world, Israel goes by dry land within the sea. The water of the rivers and pools of water go to the sea, making dry land. Above the ocean of dry land [Thehom Yobeshah] is the ocean of desolation, over the sea of desolation [Tohu Im], over the sea of water, over the sea of earth [Mim Aroqa]. Dry land is suspended in the gate and bound in the dome. The angel appointed over Earth [Aroqa] is Aroqael. Proclaim the name Aroqael.

In Gihenam, the wicked are judged by the fire. Eloha in heaven judges the disobedient. Aroqa Shahul, and Abbadon, and Bar Shecheth, and Tit Hiyon, and Sha'ari Tzalemoth [Gate of the Shadow of Death] are in Gihanem.[12]

Of the wicked, there are forty Malachim and Chebeleh appointed over them. The clouds of darkness form a wall. The wicked are silent in the darkness.

Shahul is half fire and half hail. They suffer in pain and terror in Shahul. The Neshemeth do not languish, as the worms do not die in the river of fire.

There are seven great dwellings in Gihenam. In every dwelling, there are seven rivers of fire and seven rivers of hail. The highest is served by the fire. Every dwelling is bound together. There are 7000 caves [Chor] in every dwelling. In every cave are 7000 clefts. In every cleft are 7000 scorpions. Every scorpion inflicts 300 wounds. By every wound, there are 7000 as bitter herbs. There are seven rivers of poison [Sem]. Of death in fire, man is smitten therein. The angel Chebeleh smites you and judges you for every minute of one half of the year in fire, and half in hail and snow.

The Tzeneh [a vessel for containing snow] is from the fire. Divide the sins of man above the ocean of Earth [Aroqa Thehom]. The ocean [Thehom] is suspended in the gate and bound in the

---

[12] See the Introduction, page 19.

dome is the world [Thebel]. The angel appointed over the world is Thebel. Proclaim the name of the world.

From Thebelim are signs of the works of goodness. In the world are mountains and hills and all dwellings of the Lord. When speaking, the mountains tremble and all the hills dissolve.

In the world are 65 kinds of creatures over human beings, resembling the body of a lion and the face of a man, the head of a lion and the body of a man, the head of a serpent and a bull, for there are two heads. There are three heads, four hands, one body, one torso, and two feet.

Over the world, God prepares to judge. Speak to the world. Judge in righteousness and create the human being from the dirt [A'apher]. It came to pass, make the substance to build the world. Reward goodness and face the throne. Establish from the meager earth.

The throne of glory is over the ocean, over the ocean of desolation, over chaos, over the sea of emptiness, over the sea of water, over the sea of the world [Mim Cheled]. The world [Cheled] is suspended in the gate and bound in the dome. The angel appointed over the world is Cheledial. Proclaim the name Cheledial.

In the world, you are human beings. Of acts of wickedness, there is not the world, but only the body. The world is over man and beasts, birds and fishes, creeping things and insects.

Of the righteousness of the Torah and works of goodness, the reverence of heaven. All inhabitants of the nations listen.

In the world are seven lands and seven oceans between them. These are the four spirits of the world. From the spirit of the east, light goes to the universe. From the spirit of the south, a pool of water. From the spirit of the west, the storehouse of snow, the storehouse of hail and cold rain. From the spirit of the north, not stopping the spirit of destruction [Ruoch Meziqin] and horrors [Zova'avoth] and spirits [Ruochoth] and demons [Shedin]. In the north is the hell of the evil [Thopheth Hera'aheh]. Do not stop them from affecting man. Only Eloah may stop them. Forsake the north gate.

The Shekinah is in the west. All face the right-hand path. The universe is created corresponding to the east, south, and west.

It is written in the Torah, of the knowledge be counseled by the Mishnah. In the beginning, the universe was created in six days.

After six thousand years, the universe is established. The righteous are occupied by the doctrine of the Torah. The Lord first completed the testimony, second, the orders, third, the commandments, fourth, the reverence of the Lord, fifth, the judgment of the Lord, sixth, the blessings.

Thus first, be blessed. Second, preserve the light of the Lord. Third, consecrate. Fourth, rise up in exaltation. Fifth, be at peace [Shalom]. Sixth, observe the commandments.

First, keep watch over Israel. Second, observe. Third, observe.[13] Fourth, observe the Nephesh. Fifth, observe the going forth. Sixth, [observe] the coming of the Lord.

Sing the song of degrees. Keep in purity by keeping the Torah in purity. The divisions of the Garden are five signs. Five are exalted in Eden, of Egypt, Mesoptamia, Sinai, Jericho, and Israel.

Keep in tablets of six spans [or hand breadths]. The six orders are saved from Gihenam. It is written therein of the shadow of death [Tzalemoth], not of the orders of the tablets, six spans over six.

Let there be light to every one of the six. In the desert [Cherebah], make six divisions of the six. This equals 36 spans, arranged span over span. The width is three spans. Three times 36 is 108 appointed to Gihenam. Be delivered from it.

Know Gihenam and the Garden of Eden are supported by the first house, divided between them. The Garden of Eden is on the northeast side. In the north, fill the belly. Therefore, the Sun is red in the west. Flourish by the brilliance, as surely the fire is in Eden. In the northwest is Gihenam. From the burning coals of fire, the Sun in the east is red as blood. The hot springs go forth from Ga'a. Form a wall on the side from the springs. Gihenam is diagonal to the south. Come to the gate of Ga'a below the firmament. Gather in the universe on one side. The rest is outside of the firmament.

In the Qliphoth, seal the river of fire. Above the Qliphoth, the sign of Ga'a is surrounded by the second Qliphoth. Of Ga'a and Gihanem, the power of the Qliphoth. The river of fire is above the Qliphoth.

Of the throne of glory, life comes from the strength. Establish the turning of the Sun, Moon, and signs of the zodiac. Of boiling

[13] There is likely some dropped text here.

rain, the hot, boiling water descends, going from the east to west, and so on and so forth.

The highest firmament is the course of 500 years. Proclaim the universe is 146 myriad myriads cubits.[14] In the midst of the firmament is the Qliphoth and the river of fire. They come near the lowest part of the universe. In the end, complete the Earth.

The light from the heaven goes forth beyond the Garden of Eden by the mountains on the northeast side. It descends between the mountains to the world. The mountain divides the universe from the Garden of Eden.

The Malachim come forth from the mountain. The darkness of the firmament obscures it from the Earth. Also, the firmament surrounds Ga'a in brilliance.

Above the Qliphoth is the throne of glory. Below is the gate of spirit [Ruoch Sha'areh]. There is nothing surrounding the Qliphoth. It faces Ga'a and Gihenam, surrounding the universe. There is a path to the river of fire.

Of the limits of Gihenam, the signs of the zodiac are near the river of fire, immersed therein above. One from 60 in the garden, one from 60 in Eden, and one from 60 in Gihenam.

Be occupied by the study of the Torah. Of one from 60 of the highest wisdom, be delivered from death and from Gihenam. Come to the Garden of Eden. It is written, the wisdom of the Lord is the foundation of Earth.

Of the 22 letters of the Torah, Aleph is one and Beth is two, making three. Gimel is three, making six. Daleth is four, making ten. Heh is five, making fifteen. Vau is six, making twenty-one. Zayin is seven, making twenty-eight. Cheth is eight, making thirty-six. Teth is nine, making forty-five. Yod is ten and Yzaddi is ninety, making one hundred. Kaph is twenty and Peh is eighty, making one hundred. Lamed is thirty and Ayin is seventy, making one hundred. Mem is forty and Samekh is sixty, making one hundred. Here is four hundred-and-ninety-five. Of five from the Torah, here is 500.

Qoph is one hundred, Resh is two hundred, Shin is three hundred, and Tau is four hundred, making one thousand. Here is fifteen-hundred.

---

[14] This calculates to 14,600,000,000 cubits. A cubit is said to be the distance from the tip of your finger to your elbow, approximately 2 feet.

Twenty is five-hundred-and-forty, and six-hundred-and-fifty, and seven-hundred-and-sixty, and eight-hundred-and-seventy, and five-hundred-and-one-thousand, here is six thousand.

In the beginning, Elohim created (Hebrew: R"Th BKA OBKA BA"Th B"Sh) of six, as much indicated 6000 rising upward. By the right of three fathers and four mothers, create seven firmaments. Divide by seven lands. Twelve tribes correspond to the twelve signs of the zodiac.

The names of Abraham, Isaac, and Jacob, by Gematria, are 638 [Abraham = 248; Isaac = 208; Jacob = 182]. The names of Sarah, Rebecca, Rachel, and Leah, by Gematria, are 1086 [Sarah = 505; Rebecca = 307; Rachel = 238; Leah = 36]. The names of Reuben, Simeon, Levi, Judah, Issachar, Zebulon, Benjamin, Dan, Joseph, Naphtali, Gad, and Asher, by Gematria, are 3166 [Reuben = 259; Simeon = 466; Levi = 46; Judah = 30; Issachar = 830; Zebulon = 95; Benjamin = 152; Dan = 54; Joseph = 156; Naphtali = 570; Gad = 7; Asher = 501]. Israel and Yesheron are 1107 [Israel = 541; Yesheron = 566].[15]

Of the prophets of the Torah, as it is written of the three, here are six thousand years. The universe will endure. Of Ephraim, Manessah, and Israel (Hebrew: BATh BSh ALP L"H), here is 7000 corresponding to 6000, to be the universe and Aleph Zayin of Tohu.

Therefore twice as much as Lamed Cheth [L"Ch] corresponding to Cheth, the seventh of seven firmaments. Of seven planets, and seven countries, and seven oceans, that seven is the world of Tohu.

Therefore, survive to the days of Achab[16] for 7000, not kneeling before Ba'al. 7000 in days of Jehovachez.[17] Here is divided seven countries and seven deserts between them, of seven firmaments.

It is written, the wisdom of the Lord is the foundation of the Earth. Fill with wisdom, not coming forth. It is written, the reverence of the Lord is the wisdom; however in heaven, be filled with intelligence. Understand the wisdom.

---

[15] Yesheron is a periphrastic name of Israel, meaning "the righteous people."

[16] A King of Israel. Also, the name of a false prophet.

[17] The name of a King of Israel, the son of Jehu. Also, the name of a King of Judah, son of Josiah.

By the means of the word, speak of intelligence in heaven. In the deserts, knowledge goes forth in two drops. From drops of knowledge in the deserts [come] the great book and all the works of glory.

On the seventh day, the love of the Lord shines upon the universe. Create seven countries. Give the laws over the Earth and in the open plains of the seventh firmament. The seventh day is chosen to be the Sabbath. Thus bind them and create around the lowest earth. Afterward, surround by fire and water,

Tremble in fear of lightning and thunder. Tremble in fear of the images. The noise and tumult returns and, afterward, silence. One minute after, speak the Kaddash [Prayer for the Dead]. After speaking the blessing, speak in counsel. After all this, the holy life and the Aophnim, the throne of glory, and the foot of the Shekinah.

Around the back of the head, see life on Earth as the Shekinah above. Thus, the Shekinah is below and splendor fills the Earth. Also, heaven is the throne and the Earth is the footstool.

A thousand thousands and a myriad myriads ministering angels serve below the feet of the Shekinah. From every kind of praise [Shebech] and every kind of praise [Qolos], fill the Earth below.

All the lands of the Shekinah are over the throne of glory from below. Of the powers of the universe, the second power to what is first of the lowest labors. First is the highest labor, keeping the glory above and below. The glory of the Creator is in the air and in the darkness, in every place filled. Do not fill the firmaments with glory. One is above and one is below.

The word written by the Lord is of one divine truth. He is one and there is none like him. There is no Creator other than him. He fills all, except as it is explained in the end of the book.

The Creator established all. The vision of glory is in heaven above. Dwell in the glory above, corresponding to the throne. Of the name, Seraphim, Chashmallim, Cherub, Aophanim, Chiyoth, thus below the lowest earth.

Reveal the glory above by the singing of the wings. Listen to the sound of the wings. From the wings, those on the Earth hear the holy singing from above and blessings from below. When speaking to God, I work in the temple [Meqedesh] and dwellings. Gather to all habitation above. Come forth to God, and speak to him: What is

the matter with you, dwelling in an unclean place? It is better to dwell in purity. I shall purify the dwelling. Dwell in the temple of El.

God spoke to them: Of man below, be equal. Complete the sign. Rejoice by the singing. Rejoice in heaven, created by the Lord. Dwell in the lowest Earth and rejoice in heaven.

The Malachim dwell in the lowest Earth. Of Israel from the singing below, and moreover the singing. It is written, rejoice in unison by glory that comes forth.

The people of Israel call out [Yiriyą'âov, or sound the trumpet] to every son of Elohim. Consider more of all congregations. Do not rise up to rejoice the name of Aaron. The song of Aaron rises up. Rejoice as Jacob rejoices.

It is written, see and rejoice in the heart when you hear. Thus, when quiet, it is complete.

Moses and Esau are appointed to consecrate in the midst of the dwelling, corresponding to the letters of the names: Abraham, Isaac, Jacob, Reuben, Simeon, Levi, Judah, Issachar, Zebulon, Dan, Naphtali, Gad, Asher, Joseph, Benjamin, Sabbatai, and Yesheron. There are seventy-two letters (Hebrew: ABRHM ITzChQ IAaQB RAOBN ShMAaON LOI IChODH IŠhShKR ZBOLN DN NPThLI GD AShR IOSP BNIMIN ShBTI IShRON).

Thus, by the name (Hebrew: OISAa OIBA OIT). The letters of the mothers are as the letters of the fathers. Embrace and kiss the image of Jacob.

Israel is the holy land, the place of God. Below is the Holy Temple. Speak, Holy, Holy, Holy [Qedesh Qedesh Qedesh], as it is written in the book of the temples of God. Embrace and kiss the name of the image of Jacob, engraved upon the throne of glory.

Place two seeds of Jacob. Speak, happy is the father of the praise of your son. By the most holy praise, see the vision of (Hebrew: ShDI IHOH) [the Almighty God] and see God.

The prophet Bala'am performed works of the Merkabah.[18] Place Jacob upon the throne. Speak of the goodness of Elohik. Of Jacob by Gematria, Jacob upon the throne. It is written below the left side (Hebrew: LRAShI IShRAL). On the right side, embrace. Therefore, speak of the hand over the right hand of man.

---

[18] See Numbers 22–24.

(Hebrew: AaL AISh IMINK) by Gematria (Hebrew: IShRAL). Over human beings, Ametzeth [strength] to you. (Hebrew: AIMTz"Th) by Gematria is Israel. It is written (Hebrew: ChZO-QOThIK AMTzThIK) [powerful strength].

Also, support the right side in righteousness. Speak, Holy, Holy, Holy, three times corresponding to Elohim. In the heavens above, first. Above the Earth below, second. There is not another in the air, third. There is not in the highest and lowest, nor in the air between.

Corresponding to three praises [Yithodien] we speak, hear me Israel, the Lord our God, the Lord is one.[19]

Of the blessings before, he who endures, petition in the morning, and then in the evening. First, proclaim from the beginning of the first generations. Second, proclaim to the Lord. I am first, and I am last. Thus speaks the Lord, King of Israel, and the redeemer, the Lord of hosts. I am first and I am last. There is no other unto Elohim. Of the third, actually sprinkle the blood.

From ancient times, return in vestments as white as snow. The heat of the flames of pure fire. The flames shine as a wheel of burning fire. First, put forth the darkness. Behold, the clouds around heaven come near. From ancient times, reach and come near second. From ancient times, deliver judgment of the highest and most holy. Appoint to reach the kingdom to possess holiness, third.

In the morning, speak three times, Holy, Holy, Holy. Once in Yotzer, and once in Amida [Prayer of Eighteen Benedictions] in supplication, and once as arranged in the Kaddash.

The holy glory is in the air between heaven and Earth. Those are the three prayers of supplication in the day. The Prayer of Eighteen Benedictions is the supplication.

Deliver directly from eighteen. Of Gihenam, 108 nations by the nation of God. From Gihenam, open the mouth wide without (Hebrew: Ch"Q) and gather (Hebrew: LAa"HB) for eighteen hundred thousand years.

Of the eyes, not seeing Elohim other than those men able to see eighteen hosts [Cholivoth, or armies] assembled.

---

[19] The prayer is Shema. Shema Yisrael Adonai Elihanu Adonai Achad. In modern tradition, followed by "Amen."

It is written, be satisfied in the eternal life of eighteen thousand lands of God. See in all time. They are hidden. Therefore, hide in them. It is written, they are hidden. (In other words, in the world. There are eighteen benedictions in the Amida. It is written to hide. Thus, in the world, there are eighteen rows of the throne, for it is written to hide.)

The Creator formed all and filled all space with the glory. Rise up over the holy life in heaven. Thus, honor the most holy glory over the life below the throne. Before the throne of glory, below is as above.

The name Shekinah is written upon the throne of the heavens. The Earth is the footstool. It is written, the glory fills the Earth.

Place the sign at the feet of the Shekinah, surrounding 18,000 lands. Of the spirit of the north, 4,500. Of the spirit of the south, 4,500. Of the spirit of the west, 4,500. Of the spirit of the east, 4,500. Thus, the circle is 18,000.

The 4,500 of the spirit of the north are of splendor and glory, of strength and praise, of song and honor, of joy and exaltation and majesty.[20]

The 4,500 of the spirit of the south are of fulfillment [Melayim] and holiness, of purity and righteous is the great name.

The 4,500 of the spirit of the west are of fulfillment, of adorning the crown, of the kingdom and the sound of the silence of time [Qol Demameh Dekeh].

The 4,500 of the spirit of the east are of fulfillment, of splendor and glory, of beauty and exaltation, of rejoicing in song. Restore as written therein.

The sign in the north is of fulfillment, grace and righteousness. Be strengthened by the great victory.

The sign in the south is of fulfillment, of splendor and glory, of beauty and glory. Exalt in the majesty.

The sign in the east is of fulfilment. The song restores the crown of the kingdom and the sound of the silence of time.

The sign in the west is of fulfilment. Adorn in the splendor. Of strength and exaltation, rejoice and sing all the words of praise.

---

[20] Tehileh Vokevod Vogeborah Voshebech Vozemireh Vohedar Vorenah Vogavoh Vogavon. Many of the words used here have very similar meanings.

Speak of the chariot of Elohim. Of myriad thousands upon thousands, the Lord is in them.

Eighteen thousand remain and they minister before and after. Of 18,000 lands surrounded by the river of water. After the river of water, surrounded by the river of fire. After the river of fire, surrounded by walls of fire and water. After the walls of fire and water, surrounded by mountains of hailstones and hills of snow. After is the wall of storm. After is the shaking of an earthquake. After is the fear of thunder and lightning. After are the Cherubim flying upon the wings of the wind. After are a thousand thousands hosts. After are myriads of pleasures. After, sing hymns. After, sound the Shofar. After is the sound of blowing the Shofar. After are myriads of pleasures. After are further praises. After are holy words. After are the words of blessings. The glory fills the Earth.

After all this is the mud and mire. After mud and mire, there is nothing; henceforth chaos and darkness. You cannot see, as there is no measure to it.

It is written, hidden in the darkness is a secret place. Every day for all time, God rides above the Cherub. Go forth to ride above the Cherub swiftly and return to see. Flying upon the wings of the wind, ride above the Cherub, flying upon the wings of the wind, filling all. Ride above the Cherubim in the south, thus going to the south side. All the Cherubim and every spirit dwell by the Ruoch of the Malachim.

By the sign of the side, the strongest princes [Methegeborim Sheriem] are below the strongest. The brilliance of the glory is not seen on the second side. Therein, Solomon speaks in prayer. Hear me in the heavens. The foundation of the dwelling corresponds to the glory coming forth by the brilliance of the great Malachim.

Place the sign of eighteen lands in righteousness. In the end is Ezekial, but not there, as the lands are diminished. Complete by these signs in love of 310 lands.

Give the name of the universe and the name of the lands. By the brilliance of the glory, see from the place of the throne of glory. The brilliance around it is from the blessing.

Blessed is the glory of the Lord. It is all and fills all, all between the heavens and the Earth. Seek the Lord by Aleph Beth, as the Rabbi A'aqiba.

The mercy of the Lord fills the Earth. Great mercy is given from God. Know in the Torah, to proclaim mercy. It is written in the Torah, of mercy over the language above. The Lord is merciful and the Lord is compassionate. They shall know all put forth of the firmaments and what is in the midst of the first. It is the veil high above. The veil covers and binds. It is as a sheet spreading. It is out, open, not seeing in the house. Thus, extend to surround heaven.

In the morning, spread out over the surface of the firmament of the heavens. Protect from the heat of the Sun, in the night, [from] rain.

The sign is before the stars of the signs of the zodiac. In the morning, return to the place. Cover the firmament in the evening to bind. In the morning, cover and be renewed every day.

Of the work of Berashith, the veil of heaven is bound. Unite the veil and heaven below the firmament is separated. It is written, the heavens are covered by the glory of El. It is revealed by the firmament. Return above the veil surrounding. See in the day. Know God created 390 firmaments of heaven. Double [or multiply] to unite. Corresponding to double, every firmament to my name and title. Point above and every one ministering between the throne of glory.

Of seven firmaments, they are the foundation. Above, all the firmaments are complete and perfect. The veil surrounds the heavens in the course of 500 years.

The ladder stands upon the Earth [Aretz]. Over 500 years, begin reaching to the Lord in the heavens. Rise up the ladder in the course of 500 years.

The most-honored princes [Sher Nekbadim] appoint seven chief offices [Serasim] over the lands. Above and below, come forth to the sign of Metatron. Create the heavens from fire and water by the word of the Lord. Create heaven by the word of God. By the power of the heat of fire and the moisture of the water, create the heavens therein.

The skies are below the firmament. Raise water by the name of the first firmament. The hosts of angels stand guard. Seven thrones stand over the heavens, not dwelling in the highest. Watching over and ministering, they are the highest magistrates [Sholetiem, or dominions].

Bind to them, the most merciful, the highest blessings. and the most powerful. Desire to take vengeance in the blessed place. The

destruction [Mezieqiem, or demons] of man is occupied by the Malachim.

Of the seventh sign, the Malachim are appointed to make. The seven princes [Shariem] of the magistrates [Shetoriem] are formed from fire. See by the flames of the fire. Go forth from the fire. The hosts did not create the word, but only when counseled by the magistrates. By authority of the seven, put forth whether good or wicked, whether wealthy or poor, whether in war or peace.

Below the first dominion [Shoter] are 70 princes ministering. They listen to every word. Of works of healing, proclaim the name Tezom and Thereh.

Below the second dominion are the princes and Malachim ministering. Of the consecration, keep guard and cast down the enemies in battle. Proclaim by the name of the Malachim. Proclaim in purity.

Below the third dominion are four princes of the Malachim ministering. They are friends of man, whether satiated or in hunger. Every word comes forth, whether good or wicked. Proclaim the name in purity.

Below the fourth dominion are 42. They are appointed over the heart of the king and the princes and every man. Proclaim the name in purity.

Below the fifth dominion are 22. They listen in the night to the words. Petition the stars and speak with the spirits. Proclaim the name in purity.

Below the sixth dominion are 37. They are strong Malachim, girded in power and strength, covering all the corners of the world. Proclaim the name in purity.

Below the seventh dominion are 46. They read every word in dreams. Proclaim the name in purity and you succeed in the works.

Book Two

Part 4

IN THE BEGINNING, PART 2 (BERASHITH)

The angel A'amoal is appointed over the veil of the firmament, appointed over 12,000 Malachim. Of the many paths in heaven, extend the path in the light of the fire of splendor. In the place, there is a great mountain of white fire. Divide the pure fire, not seen from there. Go forth beyond to divide the path of the white fire from the pure.

On the grassless paths, the Malachim go forth. Go forth on a journey upon the path. Go around, until rising up the ladder from firmament to firmament, the Merkabah is reached. There are the Malachim. Those who are not pure will not reach the splendor (as it is commanded), rising up to the Merkabah.

In every place, it is written of the heavens, either of the significance of an open hand or the body of the firmament; however the heavens above the heavens are as a chamber within a chamber.

It is revealed that all the heavens are formed as a tent, stretched by a tent hook in the Sea of Oceanus [Mi Avoqiyinos]. Be caught as a hook in the Sea of Oceanus. Distinguish the limits of the heavens. Distinguish the limits of the Earth. The limits of the Earth and the limits of the heavens extend from the Sea of Oceanus.

Be refreshed in the highest sea. In the midst of the sea, rise above, as a tent extending forth. The human being stands below. The limits are below and in the middle of the heavens. The limits below and in the middle are above all the creatures of the lowest dwelling. Dwell in the tabernacle.

Of the seal of the heavens and the Earth, by the seal of Ahieh, Aleph Heh is below and Yod Heh is above. Of the three seals of Ahieh, there are twelve letters corresponding to the twelve hours of

the day and twelve hours of the night, twelve months of the year, twelve signs of the zodiac, and the twelve tribes.

To the side (see figure 3 on page 94), there are four seals of every spirit. Two letters are above and two letters below: Aleph Heh is below and Yod Heh is above. Of three spirits and three letters of (Hebrew: AHIH). The fourth spirit is established to serve, but not of the seal until the appointed time.

In the divine seal of (Hebrew: IHOH), Yod Heh is above and Vau Heh is below. By this sign, rejoice the heavens and exalt the earth. Rejoice the heavens [Ishemechov Hashemiem], as Yod Heh is above. Exalt the earth [Vothegel Haretz], as Vau Heh is below. These are the four letters of the name.

From the north gate, the Shekinah descends. Sustain the language. The Lord descends to see the city of Gomer.

Descending to Sinai, the Lord descends upon Mount Sinai to restore Jerusalem. Stand upon feet in the day, thus, upon the Mount of Olives. The letters of the seal are seen as lightning and flames of light. See a thousand thousands myriads of divisions rising up. Before that, engrave by the fingers. Bind the crowns of burning arrows of brilliance.

The letters Aleph Heh Yod Heh are a thousand myriad divisions. The one measure rises up as 79 [Aa"T) flames. It is written therein of 3000 of the seal of the heavens. As before, I employ the heat of the Sun in the universe. Be consumed by fire.

The myriad hosts of heaven of the orders of fire. The orders of the powers of the force of fire rush forth to cast down and burn the world. Thus, see the limits of the heaven, bound by the ends of the earth, the ends of the earth by the ends of the heavens by the seal of Ahieh. Serve in sorrow and bring forth by measures of mercy.

The seal is in the *Book of Formation.*[1] Raise in the hand three simple things [Pheshototh]. Cover them in the name of the great (Hebrew: IHOH). Seal them with six edges. Face upward and seal by (Hebrew: IHOH). Proclaim of twelve (or by Aleph Beth) not double Heh Vau Zayin Cheth Teth Yod. Move Qoph Yod Nun, taking Yod Heh Vau Heh.[2] Reveal by combining the letters of the name.

---

[1] See *Sepher Yetzirah,* 1:13 and 6:6.

[2] The Gematria of Qoph Yod Nun is 160. The word is Qien, or Cain, and translates as "lance" or "spear."

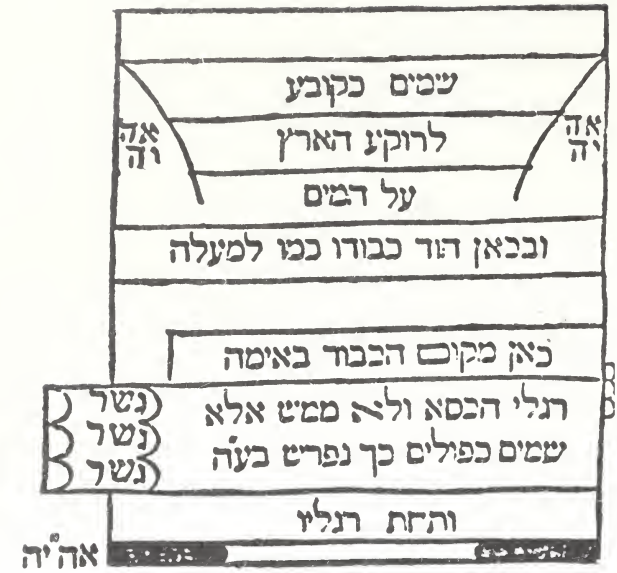

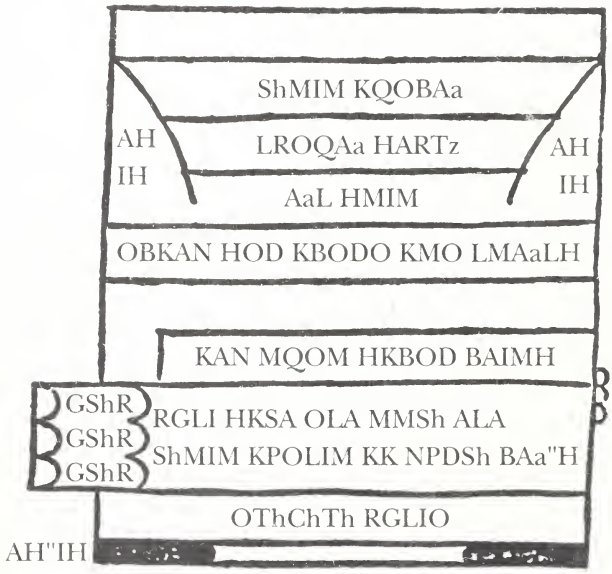

Figure 3. The caption under the diagram translates as: Of these twelve letters (N"L AHIH), that (AHIH) observes by the description. Before find three seals of (AHIH), two times (AHIH) and one time (AHIH). Here is the seal of heaven and Earth, of three seals of (AHIH). Complete as that before.

AH	Heaven is as a helmet	AH
IH	spread the earth	IH
	over the water	

and here, splendor and glory as above

Bridge	Here is the place of the glory, where the foot
Bridge	of the throne, and not being except in Heaven
Bridge	to double, thus to divide by 75 and beneath the feet.
AHIH	

Combine this with that, making Heh Qoph Beth Heh in heaven [HQBH, see Introduction], resemble the throne, but not the throne actually. Reveal only to all the Malachim. He is king over all the heavens. Double the image of the throne.

The heavens number the glory of El. Serve thus above the sea of the heavens, above the sea of water to the sea of lightning and thunder. Tremble as the walls of the powers of fire surround the sign.

The great ladder is placed in heaven. The top reaches to the firmament. The most holy Malachim and most honored princes are appointed over it.

The Malachim are appointed over the north gate by the grace of the Lord. There are six over the south gate, six over the east gate, and six over the west gate.

Malachim are in the sole (the round circle of the foot). The groups divide to establish. El speaks to man. Pass before, not turning away according to the circle within. Bring forth in the round sole of the foot. Interpret the feet and the oval sole of the foot. The footsteps in the circle are as darkness in the beginning of creation, resembling an ox. Therefore, create twelve oxen below. The foot is upright. The foot of the ox grows as the lion, not as man, and similar to the eagle. What the Lord creates is great.

Know, when described thus, by three veils of the throne of Aleph. Aleph is as the highest. Reveal the three veils. Aleph is above Beth. Beth resembles a throne. Gimel is as the eye of Cheshemial, like a sapphire. Aleph is above and created as Beth, therefore Aleph Beth.

Of Rabbi Aqieba, the Beth descends from above, from the throne of glory. Tremble as the wheels [Gelgalim]. God speaks to them. Restore the Beth above. Descend in the beginning, of all the splendors of heaven [Kebodino Merom].

From the beginning, speak of the glory of the Kingdom. Speak as it is written. The first circle of the throne is below the feet of the highest. God hears the prayers from his dwelling, sitting upon the throne in the heavens. The Earth is the footstool in the house of rest [Beth Menocheh] of the Lord [Adon]. The footstool is in the House of God [Beth Elihanu]. Bow down before the holy footstool.

Of Daleth, fifty-and-one of the Book of the Mishnah [Sepher Mishnah] of the Torah. Therefore, bow down before the Torah,

the footstool of the Lord. Thus, there are seven thrones in heaven. These thrones are in the heavens, seen therein. The magistrate is appointed over them.

The root of the word is engraved in the throne of glory in the court of the temple of the king. The honored prince is Voqemoval. The host is Sederial, appointed over the Malachim. The magistrate is appointed over 12,000.

The king stands over the gates of heaven. Therein are multitudes numbering the glory of El. It is written, the heavens number the glory of El.

Teth corresponds to the portion of the firmament reaching nine times the firmament by Samekh Berashith, until the sea shines upward to the heavens. Aleph is the most high [Meromiem], Beth is the angels [Melakiyov]. Gimel is the hosts [Tzebayov]. Daleth is the Sun. Heh is the Moon. Vau is the stars. Zayin is the heaven of heavens [Shemi Shemiem]. Cheth is the sea above the heavens. Teth is, thus, the foundation of the dwelling.

The foundation dwells in the heavens. There are nine kinds of fire. By the works of Merkabah corresponding to Teth, make the firmament above the heavens. The firmament is fixed therein. The Sun, and Moon, the constellation of the Pleiades, Orion, stars, every sign of the zodiac, every ocean, and every great ladder are placed in the firmament. The top reaches up to the sky. The angel is as flames of fire. The most honored princes are appointed over it.

There are seven appointed over the gates of the firmament. Of the gates of the firmament, make the north spirit. In the north are appointed six princes. There are seven princes serving over the spirit of the south, seven princes over the east, and seven princes of the west.

In the the second firmament is frost and vapor, the storehouse of snow, the storehouse of hail, the angel of fire, the angel of judgment, and the spirits of fear. Of the sign, the firmament fills with fear. In the midst of the Malachim, serve the unfathomable [Ayin Cheqor]. Make the hosts and the highest princes and most honored magistrates.

In the firmament are twelve degrees. In every degree stands the most honored and highest Malachim. Of every one of every body [Gopheh], hear to make a human being. Of every

proclamation in purification over the first degree, serve nine princes and magistrates serving. The fear weakens them. The terror binds them by fear. Tremble as they are dying by the image of fire around as a vision of lightning. The mouth is not to silence the commandments and not to hear sounds. The angels are silent. They come upon them suddenly, rushing over all to serve the highest.

There are eleven princes serving over the second degree. They serve by the power. Fill with strength, love, and desire. The burning fire rushes forth from the nearest sign of the zodiac.

Fourteen princes serve over the third degree. Tremble in fear of the anger of human beings, hindering thoughts. They are strengthened by the strength. Fear is before and fear is to follow. Of groaning and trembling, walk from the sound of the trembling of thunder as the sounds of fire. Burning fire goes forth from the eyes, to establish, complete, and abolish.

There are sixteen princes serving over the fourth degree. Seven bind the storm. The sound of steps walking are as the sound of chains being brandished in the east. From the north are sounds as lightning and rushing fire. Of the divisions of the year, and of good and evil.

There are twelve princes serving over the fifth degree. They hold a shield and spear, a helmet upon the head, and a coat of chain mail armor covering the right side and left side. Of hail stones, tremble in oppression as fire goes forth. Hold a lamp and whisper [Lecheshiem) the answer. Do not silence the mouth as burning flames go forth from the fire. The Ruoch from the nose consumes the fire. Make the storehouse of fire, from where fire goes forth.

There are seventeen princes serving over the sixth degree. They lead the humble, filled with glory and robed in white vestments. They are seated upon great thrones, over faithfulness, loyalty, honesty, and over the healing of the faithful and the peaceful.

There are eleven princes serving over the seventh degree, bound by the power to strengthen in fear. One half resembles fire and one half resembles water. They are wondrous, not serving over. Fire rises up as burning coals in the eyelids. Serve in fear of the lowest, not being able to see the visions. Serve the highest. Be afraid [of] the visions and the three spirits of the world.

There are nineteen princes serving over the eighth degree. There are fourteen offices over the faithful, appointed over the rushing forth of power and strength. Form man by the strength of the bow and lance. Seal up the fire. Fear the horsemen of fire and chariots of fire.

There are fourteen princes serving over the tenth degree [The ninth degree is omitted]. The offices are over the faithful. By the powers of the sounds of fire, not hindering all the knowledge, make the covenant in heaven.

There are sixteen princes serving over the eleventh degree. They serve in greatness. The hosts minister over the princes. The fire rises up in splendor. Fly and give praise to the Creator.

There are twenty princes serving over the twelfth degree. They are surrounded in rightousness and shine in splendor. In the beginning, fill the foundation of the building. These serve half and half. Half are roots and half are branches. Afterward, heal by words of binding. All remember healing in the firmament. The tabernacle of beauty is improved by the arrangement of heaven and filled with a great light.

Speak the name of the Sun in the tabernacle. The firmament divides the darkness of seven planets. Saturn is the highest. Mikal is appointed over Saturn. Berekial is appointed over Jupiter. Gabrial is appointed over Mars. Raphal is appointed over the Sun. Chesedial is appointed over Venus. Tzedeqial is appointed over Mercury. A'anial is appointed over the Moon.

Saturn is cold and dry, as ice and hoar frost. Jupiter is hot and moist, in even mixture. Mars is hot and dry, as fire. The Sun is complete fire. Venus is cold and hot. Mercury is cold and hot, less dry and moist. The Moon is a mixture of cold and hot.

Four dwellings are revealed to the prophets of the life of man. Bring forth by the star constellation [Mezeh Kokeb]. Reveal to the prophets of the life of man. In time, bring forth. The rising star goes forth in the universe from out of the east. It is the house of life [Beth Chiyov].

First, the house of the planet Saturn rises in 57 years. Second, Jupiter comes to pass in 79 years. Third, Mars comes to pass in 66 years. Fourth, Venus comes to pass in 22 years. Fifth, Mercury comes to pass in 77 years. Be alone in the house of the planet.

Saturn is appointed over (Hebrew: RIOCh) [probably an alternate spelling of Ruoch], over affliction, bruises, sickness, and disease hidden in the body, and over death.

Jupiter is appointed over life [Chiyiem], over peace, goodness, happiness, wealth, and over the glory and majesty of the kingdom.

Mars is apppointed over the blood [Dem], over destruction, wickedness, hostility, war, vengeance, anger, and over the great Lords [Ba'ali Reboth], over wounds and injuries, over iron, and over fire and water, and over the fall.

Venus is appointed over beauty, over mercy, lust and desire, sexual intercourse, fertility, nature, over the birth of men and birth of beasts, over the spirit of the earth and fruits of the tree.

Mercury is appointed over wisdom and understanding, over the science of writing and all engravings, the importances of all arts of education, all customs of every culture, and all languages.

The Sun is appointed over the division of light and darkness that determines the days and years, making therein all arts of education, over the writings of all languages. Reveal the revelations from city to city and from country to country.

The Moon is appointed over the gates of heaven and Earth, and the mixture of all the covenants, establishing the divisions of good and evil. They are appointed, not dominated by good or evil, as these are all in the commandments of the Creator. Favor all dwelling upon the earth. They are not evil, and also they are not good, even in Israel.

The light of the Sun is not necessary in the day, nor the light of the Moon in night. The Lord goes before the days, not touching the foundation.

The clouds in the day also come forth in the world. Israel does not require the light of the Sun nor the light of the Moon, not in day nor in night. The Lord goes forth in the day.

Speak, not because of the Sun, for the Sun and Moon are driven forth. The signs of the zodiac are fixed. Thus, calculate the seasons and measure the days. Calculate the hours and the orders of the courses from the beginning.

The strength within the Sun is Michael, Mercury is Beraqial, and Chesedial is the Moon. Gabriel is Saturn.

Saturn from the Sun, of all the signs of the zodiac, is 30 years. Jupiter is Tzedeqial. Mars is Samal. The Sun is Raphal. Venus is

A'anal. The seven Malachim are of seven hours of Saturn from the Sun. Of every planet is two. In the middle, reach the end. From the Sun, with all the signs of the zodiac, complete in 30 years.

Of Jupiter, from the Sun with every planet, in 12 months reach the end. Be complete in 12 years.

Of Mars from the Sun with every planet, of 30 days to reach from the sun. Twelve months is Venus from the Sun with every planet. Twenty-eight years to reach from the Sun and 36 years of Mercury.

The Sun ministers with every planet. In seven days, reach from the Sun. Three hundred days of the Moon from the Sun with every planet. In 25 days, reach from the Sun. Complete in thirty days.

The arrangement of the seven planets is the wisdom of the people [Goyiem]. The firmament is ten divisions of seven degrees above. There are seven dwellings of seven planets. These are arranged from the lowest degree. Uphold Earth by the dwelling of the Moon. The Moon circles in the firmament, rising up from the Earth 730 measures [Chebeliem].[3]

By the measure of the heavens, of every measure, there are 156 measures. Measuring to reach the Earth, the end is 123,880 by measures of the Earth.

The second degree is the degree of Mercury. Rise up 353 measures by the measure of the heavens. Of every measure, there are 161 measures. Earth, to reach the end, is 56,433.

The third degree is the dwelling of Venus. It is around every firmament. Rise from the dwelling 58 measures by the measure of the heavens. Every measure is 84 measures. Earth, to reach the end, is 4,552.

The fourth degree is the center of the dwelling of the Sun. Rush forth around the firmament in twelve months. Rise from the dwelling of Venus in 80 measures by the measure of the heavens. Every measure is 518 measures. Earth, to reach the end, is 41,340.

The fifth degree is the degree of Mars. Rush forth around the firmament. Rise from the dwelling of the Sun in 30 measures by the measure of the heavens. Every measure is 119 measures. Earth, to reach the end, is 3,570 measures.

---

[3] This refers to a measuring line, or a rope or cord.

The sixth degree is the dwelling of Jupiter. Rise from the dwelling of Mars in 612 measures by the measure of the heavens. Every measure is 112 measures. Earth, to reach the end, is 68,544.

The seventh degree is the highest. It is the dwelling of Saturn. Around the firmament is 30 years. Rise from the dwelling of Jupiter in 750 measures by the measure of the heavens. Every measure is 156 measures. Earth, to reach the end, is 127,000 measures.

From the dwelling of the Moon to the dwelling of Saturn is 1,881 measures by the measure of the heavens. Of 291,800 measures by measuring Earth.

Every measure of the earth is 50 cubits. 40 measures to the mile. Every mile is 1,000 cubits, to reach 72,546 miles less one measure. (And one from eight in the mile, and one from two miles, and 179 days and one half, and one from 40 miles to the clouds of the firmament.)

In the hollow space of the universe, from the Earth to the firmament, is 730 measures by the measure of the heavens. Every measure is 156 measures. By the measure of Earth, to reach the end is 123,480 measures of Earth. The 2,447-mile course is 71 days and seven miles.

Of the wisdom of Israel, it is spoken: From Earth to the firmament is 500. Speak the truth of the seven planets, of Saturn, Jupiter, Mars, the Sun, Venus, Mercury, and the Moon.

Divide the firmament in seven arrangements and seven lands of dominions. By these seven planets, know to bring forth man therein, of good and evil.

Above the second firmament is the highest sea. Reach the planet Saturn. It is near the sea. Therefore, it is cold, until the vapor comes from the water. It is far from the Sun, not receiving heat. Thus, it is cold and dry, as ice and hoar frost.

Jupiter is nearest to Saturn, receiving the cold that is close to the water. The heat goes to Mars, in the center between the cold and heat. Therefore, there is power from the mixture in the middle, not of great heat, nor of great cold.

Mars is near the Sun. It is hot and dry as fire. The Sun is the fire of all the seven planets. The heat of fire and force of the Sun is in the center. The path of fire heats the universe by the flame from above to below.

Of Venus from the cold, and Mercury and the Moon from the heat of the Sun, rise up and melt the cold. Mercury is cold. From the cold of Earth, the Moon is cold as snow.

Heat is received from Venus and Mercury. Below, reduce the moisture of the Moon from the mixture. Cold as snow, receive the cold from the lowest water. From the air [Ruoch] between the Earth, freeze the cold as snow. From the mixture of the heat, receive from the heat of the planets. It rises from Earth, not as cold as Saturn.

The heat received from the most powerful hosts [Tzebavoth Chiyiliem] comes near. Therefore, the power is from the mixture of cold and hot.

The Sun is fire. Mercury is dry. Jupiter is wind. Venus is rain. The Moon is cool. Saturn is flowing water. Mars is boiling water.

The Sun is as the land of Gog.[4] Mercury is as the southern land of Kebtabieth. Venus is as Edom. The Moon is as Shinar [A country near Babylon]. Jupiter is as Idumea. Mars is as Kephethor. Saturn is as Hodov.

The Sun and Jupiter are the ruling planets of fire. The Sun rules in the day and Jupiter rules the night.

Venus and the Moon are the ruling planets of water. Venus rules in the day and the Moon rules in the night.

Saturn and Mercury are the ruling planets of air. Saturn rules in the day and Mercury rules in the night.

Mars is the ruling planet of water in the night, ruling in the day and in night.

Seven Malachim are appointed to the highest. Therefore, seven rule in the day and the night. Give the power and strength of the Sun and the planets as one. Mars is ruling. The Moon is love. The Sun and Jupiter are hate. Saturn and Mars are as one in place, facing as one. Favor goodness in the place. Evil is ill-favored, being favored and ill-favored.

Jupiter, the Moon, Mercury, and Venus are as one to favor hate, ill-favored to complete this to that, not love with the Moon.

Mercury to Venus, as one favored. They are ill-favored, and of love, this with that. Of desire, not passing over Mercury with the

---

[4] This is probably a reference to Megog, an unknown region, probably Scythia.

Sun, and not the Moon with Venus, and the sign Aries with Jupiter, and Mars with Saturn.

The Sun, Venus, and Saturn favor Gemini, Venus, and Aries, with Jupiter, Mars with Saturn. The Sun, Venus, and Saturn favor Gemini, Jupiter and Saturn favor Cancer. The Sun and Jupiter favor Leo. The Sun, Venus, and the Moon favor Virgo. The Sun favors Sagittarius. Jupiter, Saturn, and Venus favor Capricorn. The Sun, Jupiter, and the Moon favor Aquarius. The Sun, Venus, and the Moon favor Pisces.

Of Yod, create the universe by ten commandments corresponding to ten words. Create the Sun and Moon corresponding to two tablets. By Zayin, create the planets corresponding to the Torah, refined sevenfold. Create many stars, ministering with the signs of the zodiac.

God created the twelve signs of the zodiac in the universe. Of every sign and planet, create power [Cheyil] of fifteen powers. Of every power are 30 powers. Of the powers of Riyehton, there are 10,406. Of Riyehton, there are 30 legions, 324,000 in every legion: 30 of Setera, of 9,720,000; 30 of Sherqon, of 90,000,000 and 1,600,000; of all to Sherqon, 3,650,000 stars as appointed, the days of the Sun, of 100,000,000,000 [one thousand myriad myriads], and 99,600,000,000.

Rule in the day and in night. Ruling the seven planets in the day is Keshetzenesh and in the night is Chelem. In the day, Keshetzenesh rules in the day over the seven arrangements of the constellation of the Pleiades, beginning with Taurus. The stars unite, gathering as one, as the brood below the chickens.

The constellation of the Pleiades begin with the sign of Taurus, Orion, the Little Dipper, and the Big Dipper. Going after the constellation of the Pleiades, speak of the Little Dipper, the Big Dipper, and Orion. Going after second, the stars of the Little Dipper. Proclaim Orion and the Lord proclaims the dwellings of Orion, of the constellation of the Pleiades, of seven stars.

In the beginning, rule in the day and rule in the night. Virgo rules in the day and in night. Here are five days and two days.

Seven are suspended from the wheel in the firmament. Those suspended go forth, and reverse, with all the signs returning. Of the wisdom after, there are no rulers of these signs, according to

the desire of God, the king of kings, who created the wisdom of the signs, to which there is no end.

Therefore, to every man is Neshemeh, Ruoch, and Chiyiem [see Introduction, page 19]. Face him, as he knows in the heart what comes forth in the day. Be united by the signs. Understand all in every dwelling. Of him who created, know of all thoughts until not creating all the great, shining luminaries in the sky, outside of the Little Dipper, as it is placed in the north.

The demons [Meziqiem] go in the firmament. The Malachim that fell from the most holy place, from the heavens, rise up to hear one word. After the veil, follow after in the tribe of man. By the hand, return to the place.

All stars and planets, and all signs of the zodiac were formed in the first quarter, not preceding the two parts of the hour. Therefore, every work of the Sun is slow. Every work of the Moon is swift.

The Sun and Moon are the two great, shining luminaries in the firmament. The highest is stretched as a tent, extending as a curtain. Isaiah speaks that it is spread as a tent. All the creatures cover the firmament as a tent, covering all below.

The wheel turns the luminaries, the stars, and the signs, from east to west, from west to east, going from Aries to Taurus, from Taurus to Gemini, and so on, until Pisces. From the beginning until the end of the year, going around and around. Rising up and descending, with the two great, shining luminaries. The stars from south to north and from north to south.

Earth extends over the sea, fixed within the waters of the oceans, as a ship in the middle of the sea. The Sea of Oceanus surrounds it. Proclaim the great sea [Im Hagedol]. There is no water produced therein or going forth. Cast down therein and rest in the water going forth in the universe.

When passing Oceanus, reach chaos. From there, reach the ends of the firmament. It is written in the Book of Job, surely be divided. Isaiah speaks of the Creator of the ends of earth.

Earth is created from the dwelling on the north side. Earth rises up to the dome, reaching the firmament on every side. It is suspended by the strength of the firmament. Of the wheel of the constellations, the Sun is the head and the Moon is the tail.

The desire of knowledge is in every place. The head is suspended, increasing over the creation of the universe in two

years. Deliver in twelve years and the remainder therein in the course, corresponding to the year and corresponding to the month.

The head is suspended and the tail goes behind it. Thus the stars go before all. Bring forth by going forth, but not before the head suspended. Rise by the letters Yod Heh, and return the tail.

There are seven planets. Bow the head before the favored star. Bring forth therein. Suspend the twelve signs of the zodiac. Set apart men from women. Reveal Tau Aleph Vau in the east, of the names of men. In the east corner is a young maiden [A'alemoveh]. It begins the letters and every word is of the highest.

In the beginning, man is Shin Koph Gimel before women. In the corner, divide the south. Cast down every word by casting down women, as women are below.

Samekh Ayin Daleth is in the north, extending in Tohu. In the lowest, women of Tau Mem Daleth in the west. Men are before the corners divide west.

Of the dwelling in the west, there is no glory. Of men, Tau Aleph Peh fire. The names of men are according to the dominions of fire. The fire rises up as man, for it is seen above.

Shin Koph Gimel is earth. The names of women are according to the dominion of earth. The nation below are as women, being seen below.

Tau Mem Daleth is air. The names of men are according to the dominion of air between above and below. Third, man bows down is Samekh Ayin Daleth as water.

The names of women are according to the dominion of water. The water is below. Third, women bow down, for it is seen below. These are the elements of fire, air, water, and earth.

God created the twelve signs of the zodiac in the universe, arranging them in the firmament. They are Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpio, Sagittarius, Capricorn, Aquarius, and Pisces.

The Sun is arranged in the twelve months of the year. The luminaries shine in the day and night. Every one is in place, not visible to the eye before the light of the Sun. In the wheel of the Sun, visible in the night outside from the sign, the Sun dwells above. Before the Sun, there are six concealed and six revealed.

Aries is arranged highest. From the strength of the star, Aries sinks down. Libra rises up. When Libra sinks down completely, go forth from the number of hosts and complete the names.

There is not one gathering in the boundary limits; not leading to minister in the season of sowing; not ministering in the season of the harvest; not ministering in the season of sowing.

Arrange to minister from the middle of Libra. Scorpio is in the middle. Sagittarius ministers in the season of sowing for 61 days. The hosts are in the middle of Sagittarius. Capricorn is in the middle. Aquarius ministers in the days of the winter for 61 days, in the middle of Aquarius, Pisces in the middle. Aries ministers in the season of the winter for 61 days, in the middle of Aries, and Taurus in the middle. Gemini ministers in the season of the harvest for 61 days.

Thus speak, come forth with sheaves of grain in the beginning harvest. The priest [Kehen] of El comes forth with sheaves of grain in the days of Nisan. Thus speak of the river Jordan. It overflows over every river bank in all the days of the harvest.

In the middle of Gemini and Cancer, and the middle of Leo in the season of the summer for 61 days, speak of the season of sowing until the harvest. Of the Sun in the course of the seven planets, from the middle of Libra until the middle of Aries, there are 180 divisions. Thus, in the season of the harvest until the season of sowing, seven planets from the middle of the signs of the zodiac until the middle of Libra, there are 180 divisions.

The divisions of the planets in the firmament are made as a helmet. Therefore, proclaim the planets go forth. Thus proclaim in the universe, the Little Dipper is in the south and the Little Dipper is in the north, leading in wisdom.

The Big Dipper, Orion, and the constellation of the Pleiades lead the order, every one in the season of the year, changing with the passing seasons. The Big Dipper and Orion minister. Define Orion and define the passing in the days of the Sun. Thus speak to define all language. Close and seal, as making to define by Isaiah.

Of Orion, define the passing and the interpretation of the Lord of the universe, creator of all. Seal the star. Orion passes close. The winds return from the strength in the days of raining. There is no path to the host of the sea [Mecheneh Iyem].

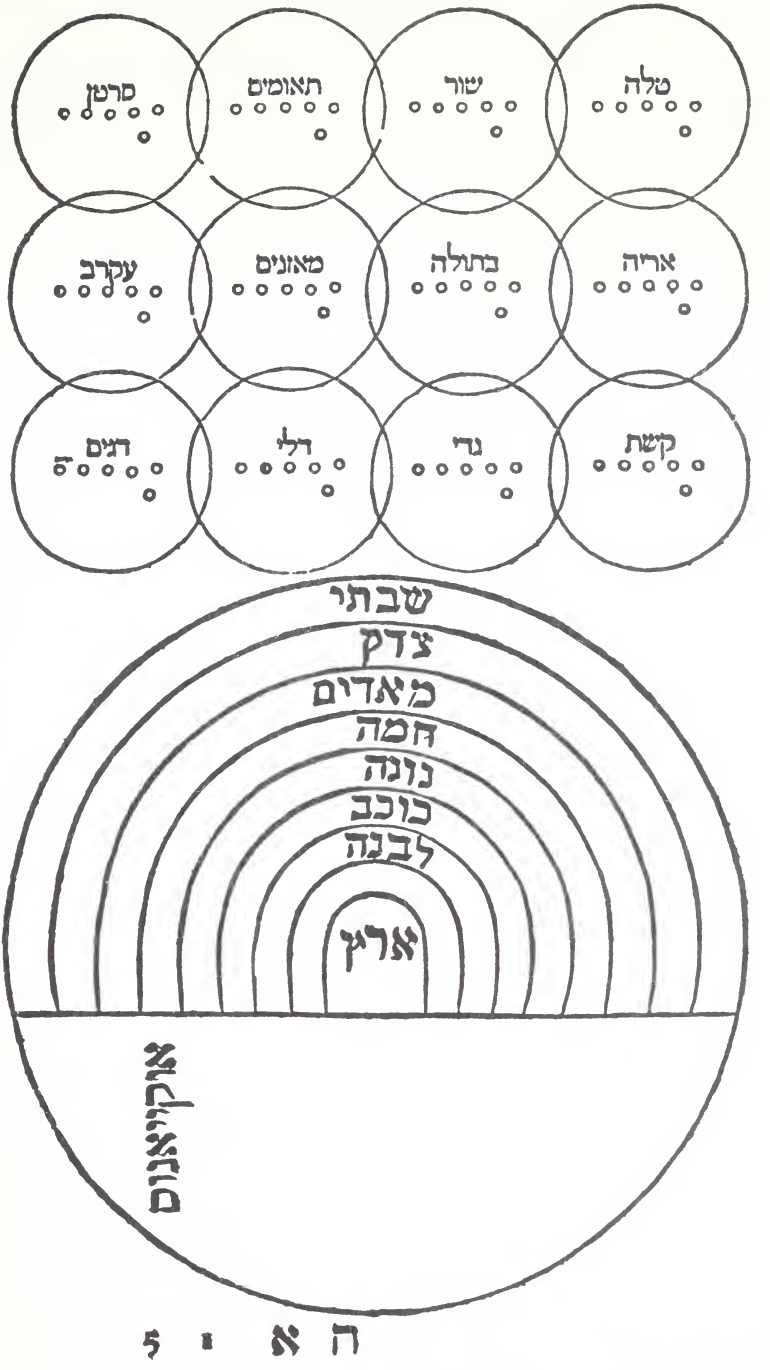

Figure 4. Earth and the heavens. The smaller circles (top row, reading left to right) contain the 12 signs of the zodiac: Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpio, Sagittarius, Capricorn, Aquarius, Pisces. The orbits below show Saturn, Jupiter, Mars, Sun, Venus, Mercury, Moon, Earth. Below is the "Sea of Oceanus."

In the number of Saturn, reveal the covenant of Cheshmoval in the firmament. It is made as a dome, resembling a tent extending over Earth. Dwell in the boundaries below, in the center and above.

The dome resembles a tent. All Earth is below. The Sea of Oceanus is around the Earth and chaos. It is written in the Book of Isaiah, is it not so of the knowledge, not to hear Elohi, the Creator of the universe. Of the ends of the Earth, there is no dwelling. The Earth reaches the limits in the firmament around.

In the book of the wisdom of the Gentiles [Sepher Chokmi Hagoyim], the firmament is above the Earth on every side. In the book of the wisdom of Israel, the firmament is in the north side, not reaching the limits of the Earth.

It is not established that the north corner is over desolation [Tohu]. Suspend Earth over nothingness. The south corner is the chamber in a closed circle. It is written, make great until not seeing the making of the Big Dipper, Orion, and the constellation of the Pleiades.

The south chamber is from the east. From the west, the foundation of the firmament is over Earth. It is written in words, obscure the heavens above. Bind over the foundation of Earth. In the dome and the chamber in the south, the Ruoch is concealed in the midst of it.

In the days of raining, God ministers. Job knows to fly as the hawk, spreading its wings in order to gather from the south below the wings, and he served. Let there be power of the bird to judge the rest of the birds; however, as the hawk has great wings, and great is the feather of the male, fat is from the rest of the birds.

Thus in the years, in the first year, the constellation of the Pleiades ministers in the days of the raining. The serpent [Nechesh] is sealed in the star [Beriech Hova Mezel, or sealed its fate]. Of the crocodile [Thenien, or sea serpent], proclaim in the language of the wise ones. The star is suspended, according to the twelve signs of the zodiac.

Suspended therein are six from one side and six from the other side, sealed in the heavens from end to end. Therefore, proclaim the serpent is sealed. From the twisting tail, gather therein. The middle of the face is as the twisting serpent.

The innermost six signs minister, leading the universe. Come forth in the period by the rising of the Sun. Also, twisting from the

second side in order to gather the outer signs before the Sun in the center of the universe.

Minister at this time. Surround and extend forth, sealed in the firmament from end to end. The firmament extends over all the universe from end to end. From one end, divide the north, but not to the end. Make the universe of three divisions. One third is sea, one third is wilderness, and one third is civilized land.

In the east of Earth in the period of Tebeth is the southwestern height. Until the firmament, measure in a circle. Go around corresponding to the shores of the Sea of Oceanus. On every side and in great height, go around the east, the south until the west and the south. The heights are as open windows in the east and open windows in the west.

In the east, in the period of Tishri, is the southeastern side of the period of Tebeth. Also, the east is the center, the center of the period of Tammuz. In the center, there are 91 windows in the south corner. Therefore, 91 in the north corner.

There is a window in the center. The splendor shines in the window. In the north, there is a window in the corner. It is covered and light goes forth.

It is said, from the covering, light goes forth. It is in the east corner, south of the period of Tebeth. Proclaim the window is open. The window in the north corner is of the period of Tammuz. Proclaim it is pleasant. From the beginning, the Sun shining in the window is pleasant. Go around in a circle. Afterward, cast down from north to south, going past the window. By the measure of 91 windows, there is one window in the chamber. In it is the wind of a hurricane.

The period of Tishri begins when the Sun rises before the window, shining in splendor. Go around to the eastern corner, the south, window after window, until it reaches the open window. The period of Tebeth begins from the open window. Go around in a circle. Afterward, rise from south to north, window after window, until reaching the concealed window. Go around and rise to the eastern corner, from the northern window, until reaching the pleasant window, until the window in the chamber.

In the chamber, consider 91. Consider from the beginning, the eastern corner south from the open window, until the concealed window. The window is concealed. Consider 91. It is the concealed

window to the chamber. There is the window, shining in splendor. Here it numbers 183. These windows in the east are 183, corresponding to 183 windows in the west.

Three enter and the Sun rises every day before the window. It sinks down, passing one in the west, corresponding to the window in the east, until it passes. Rising up in the darkness, it passes the window.

See it return in the dawn. It is spoken, when the dawn rises, reach the rising of the dawn until it comes and goes. Extend in the dwelling. Of passage in darkness, it is spoken, let the Sun come and darkness be.

The Shekinah is in the west of the universe, rising up to lead blackness to the first window, in the center of the firmament, between the east and south.

In the period of Tebeth between the eastern window, spreading there north to the period of Tammuz, it spreads out. From the chamber comes the tempest, from the spreading of ice. The Sun does not go forth to gather therein. Only once in the great course, the Sun is created therein. The course is desired in the orbit [circuit].

There are four faces of four sides. The first side is warm and moist. The second side is warm and dry. The third side is cold and dry. The fourth side is cold and moist, corresponding to the fourth season of the year.

In the period of Nisan, the side of the Sun is changed. It is warm. Thus, the fourth season of the year is warm and moist below the earth. It is warm and moist in the season for three months.

In the period of Tammuz, the side of the Sun is changed. It is hot and dry, below the rising up of earth. It is hot and dry in the season for three months.

In the period of Tishri, the side of the Sun is changed. It is cold and moist for three months.

In the period of Tebeth, the side of the Sun is changed. It is cold and dry for three months.

If the Sun does not pass around four revolutions, the universe is not served by the seven. Bind the constellation of the Pleiades in five bands and Orion in two, thus seven. There are twelve around the wheel. Seven are bound.

Two return to the south side. Of five gates on the outside, return to the north side. Four rise up from the north to the right side, and five to the left side. They gather in day and night.

Gemini is the end. Seventh is Scorpio. The eighth is from Gemini to Sagittarius, between Scorpio to Cancer. Between Scorpio to Cancer, between the Big Dipper to Scorpio, the Big Dipper to the north and Scorpio to the south. They rise up in a circle toward the south and sink down in a circle toward the north.

In the north, the Big Dipper rises, and ministers with those suspended by the wheel. Those suspended are the stars of the wheel. The wheel turns in a circle, Aquarius is in the days, and the stars in Cancer are suspended to rule. The Big Dipper is leading. Complete by Ruoch to serve by Ruoch, the beauty of heaven.

Bear the hand of Nechesh, bound and suspended in the circle. Rise to gather the luminaries as kings. The stars are as princes of the hosts. Arrange the stars as hosts in a group. Go forth by the number of hosts.

Consider twelve signs of the zodiac reaching the constellation of the Pleiades and Orion above. The seven planets reach from the constellation of the Pleiades and Orion above.

There are forty arrangements of the constellation of the Pleiades or the seven dwellings, with Orion beginning. When binding, arrange the constellation of the Pleiades. Orion is beginning. These are bound. Learn from the signs.

Of the seven planets, know the Lord arranged the constellation of the Pleiades and the seven dwellings with Orion beginning. God turned his face to regard, and spoke to Job. Be able to bind the five bands to the constellation of the Pleiades. There are seven. Begin the seven dwellings of Orion.

The Lord made twelve and the constellation of the Pleiades. It is in the sign of Taurus, from the tail of Aries until the constellation of the Pleiades. Consider it is near Taurus to Orion. The Little Dipper and Big Dipper go after the constellation of the Pleiades.

The Little Dipper and the Big Dipper go after the constellation of the Pleiades, the Little Dipper, and Orion. The Lord proclaimed the dwelling of Orion second. Consider before the Little Dipper. Of the Lord of dwellings and wheels of God (Hebrew: MOShBOThIHM OMGOLGLOTh IH'), the constellation of the Pleiades,

there are seven stars. They bind the constellation of the Pleiades. The Big Dipper goes after the constellation of the Pleiades.

God declared he would flood the world. Take two stars from the constellation of the Pleiades and thus the flood. As petition of the passing, take two stars from the Big Dipper. Conceal them in a place. Go above the Big Dipper after the Constellation of the Pleiades.

Petition the sons of the Lord [Benieh]. Make the Big Dipper over the sons of the Lord. Lead the universe as the beginning star, the one rising in the east.

Libra is seventh from the beginning, coming forth and sinking in the west. It is not visible. Complete the seven planets united from the ends. Rise up to see. From the ends, the seven sink and are not visible. Aries and Libra are in the period.

Begin with Aries rising, and from the beginning, Libra sinks. Taurus and Scorpio are in the period. Taurus begins rising. Scorpio in the beginning sinks down. Thus Gemini and Sagittarius, Cancer and Capricorn, Leo and Aquarius, Virgo and Pisces.

Six signs in the universe rise from the north. To the day it is, at the south side, south, visible to return. They go forth to the north side after the height of Earth, not visible to the eye. Thus, not the signs after. Over thus, proclaim Samuel is wise to perceive the gates. By the language, bind the gate.

The seven are bound above and bound within. The dwelling is not visible to the eye. This is not designated in the scriptures.

These are all of the signs of the zodiac and the planets. The Big Dipper and Orion are in the sign of Gemini. The constellation of the Pleiades and the Big Dipper begin with the sign of Taurus. Regard above. Much is revealed from all the planets and all the signs. Above, they are continuous. The constellation of the Pleiades and Orion unite. Draw near to unite this with that. Going to this after that, regard with all eyes.

Thus after God to Job, bind the bands of the constellation of the Pleiades or dwellings of Orion. These are the gates to learn. Look to the firmament. Rise up to the constellation of the Pleiades. Taurus is in the east. See the sign of Scorpio sinking in the west. In the period, Scorpio rises up in the east, Taurus is sinking in the west. Orion is near Taurus. The signs come after (in other words, the signs of the zodiac come after).

The dwellings of the signs are from west to east, and from the north side after. Earth rises up. Proclaim the dwelling. Dwell in the bands. Also, rise over the constellation of the Pleiades in the northeast. Learn much from all the signs above.

Thus, proclaim the binding of the seven. From the beginning, rise from the constellation of the Pleiades. Rise from the north and Scorpio rises from the south. The rest of the signs rise from the east. The constellation of the Pleiades is from east to west. Measure seven bands. The bands are considered near Orion. Five bands bind from west to east in the season. Orion is in the east and Scorpio sinks in the west. At the end of the five signs, they are in the north side. The bands near Orion are in the west to the east.

In the south side, from the sign of Scorpio, reach to Gemini in the end. The seven are in the east after the constellation of the Pleiades. The bands are regarded from the east to west in the north side. From the sign of Gemini, Orion is in the end of the seven. Reach Scorpio in the end. Five are in the west. Begin in Gemini until the beginning of Sagittarius.

Of the twelve signs of the zodiac, measure from the constellation of the Pleiades and Orion. There are twelve degrees, no less and no more.

In the beginning, increase the bands of the constellation of the Pleiades. Divide into divisions of the constellation of the Pleiades. Minister in the days of raining and from death, with worms from putrification.

The division of the band of Orion is between Sagittarius. Divide Orion to minister in the days of the Sun. Of the holy days of the Sun, divide the point near the second. From the heat, increase the band by rising from the point of shining. Blessed is the path of the blessed place, amen.

At this time, understand the baking [A'agiyini] of the Sun. Of 366 windows and 180 degrees in three days, rise up by the eastern spirit. Of 180 degrees in three days, descend by the western spirit.

According to the days of the year, the Sun goes forth in the east and gathers in the west. The Shekinah is in the west. Gather those bowing down before God, the king, king of kings. Speak of the everlasting greatness, making as appointed.

In the period of Tishri and Tebeth, the course is in the southern corner. The Sea of Oceanus is between the limits of the heavens to

the limits of Earth. Sinking down, the glory is great and the path is great, until the power reaches the window, in the window in the east, quickly produced therein.

In the period of Nisan and Tammuz, the course is in the northern corner. The Sea of Oceanus is between the limits of the south. The course is north. Go north in the period of Tishri and Tebeth. The north is in the period of Nisan, in the southern corner for six months and in the northern corner.

The course above is in the windows in the east. The spirit of the Sun returns by the three letters of the name written over the heart. The Malachim lead by the letter. They lead in the day, not in night.

The Sun rises in the chariot and the horsemen are adorned as the bridegroom. It is said, the bridegroom is adorned in beauty as the bridegroom goes forth to the bridal chamber.

In the days of the Sun shining, see the fire shining from Earth. Face upward of hail. Were it not for the hail covering the letter, the universe is consumed. It is not concealed because of this.

In the winter, cover and turn your face above from below. Were it not for the heat of the fire, the hail is not in the universe. Be able to serve before the cold. Speak, before the cold of the day, serve and the Sun shines.

The 460 bands (in other words, windows) are the number of the days of the Sun. Therefore, 460 of the names Shesech, Shemesh, Chedes, Chemeh.[5]

In every day of the Sun and Moon, cover the eyes from the light above. Cast out flaming arrows and go forth in strength. Of weakness from the iniquities of human beings, be bound by the blessings of the day. Above the arch of the firmament, pass below, heating the sea from there. Thus, not hidden from the heat.

Thirteen words are written over the heart. Therefore, from the beginning until enduring the light. Thirteen and five Malachim lead the letters of the day. Therefore, five words of the Sun.

The bridegroom goes forth first. Exalt in the strength second. Reach to it third. The seasons, fourth. Not hidden from the heat, fifth. Thus the light is divided of eight. First, in the beginning [Berashith], three Malachim lead the letters in the night.

---

[5] Shemesh and Chemeh are both terms usually referring to the Sun.

There are eight Malachim between day and between night, corresponding to the four days. Eight times light. Therefore, the Lord God [El Adon] is over all, making eight written words. Gedelov [strength] is first. Votobov [of goodness] is second. Mela [fulfillment] is third. A'avolom [universe, or eternal] is fourth. Da'ath [knowledge] is fifth. Votheboneh [of intelligence] is sixth. Sobebiem [turning, or circling] is seventh. Avothov [Thou, or sign] is eighth.

Thus of every one. Outside are Aleph Beth, Koph Lamed, Shin Tau [MA"B K"L Sh"Th]. However, by the the Lord God, Aleph Beth corresponds to the 22 letters of the Torah. Therefore, the name of the Sun [Shemesh Shem] shines in them. The Torah of the Lord divides between day and night. Upholding them are four spirits. They are a thousand corresponding to the Torah, preceding a thousand.

The Sun is immersed every morning. It circles and the light increases, going forth in brilliance until the day is established. Bow to it. Receive Ruoch in the flesh and blood.

The Sun comes forth in the firmament. Be immersed to purify with the power. Thus, in all time, Gelegelial is the prince appointed over the wheel of the Sun. Ninety-six Malachim, great and glorious, serve the wheel radiating [Heleh] in the firmament. There are 65,000 divisions in every day.

The Sun shines in the filthy place [Meqom Hetienophoth]. There is no destruction [Mezieq, or demon]. Be immersed in the light above. The eye is not able to see. It is written, man does not see life.

Thus, serve the Moon according to the New Moon circling after, as the Koph. When the Moon is half, cover around the Shekinah. From water, clouds and fog are around. The Moon is curved, as if facing the Lord.

The neck is below and the face is above. Of rain, all speak of drops. The blessing is over the Moon. Receive before the Shekinah, and dance before. Of the desires of life, return and leap up from below to the New Moon.

Aophenial is the prince appointed over the wheel of the Moon; 88,000 Malachim serve the wheel of the Moon. Of 24,000 divisions in every night of every season. In the season, the Moon serves in the east in the first season, by 96 of the New Moon of every month.

The dwelling of the Moon is between the clouds and fog. It is made as a dish. The New Moon covers this with that. It is between the eyes, as the birth of the Moon.

These two coverings change before the western spirit. It goes forth from between both, as a kind of shofar in the night. The first measure is in night. Measure second and thus until the middle of the month. It is revealed, the two coverings change faces.

By the spirit of the eastern corner, the Moon goes forth first. Gather and cover between the second in the night. First measure and second measure, and thus until the end, until the covering is complete.

It is spoken of the covering, place the covering of cloud and fog. Bring forth to cover completely. Blow the trumpet on the New Moon. The shofar is in the New Moon. The time of meditation [Hegiegov] is in the New Moon. In the time, complete the covering. Blow the trumpet in the New Moon. The shofar is in one hour. God comes forth.

The Sun and Moon in the beginning of the night is four hours. Return in the hours. Perceive the flame of the Moon reaching to the Sun in the day. Forty degrees pass to the center and darken with light.

In great brilliance [Rebi Nehorayi], the king speaks and decrees the iniquities of Israel. In the passing year, perceive the flame of the Sun reaching to the Moon in night. Forty degrees pass in the center. From the light is darkness. Israel desired to perceive over the passing year. God is perfection. Of the Sun, send forth wrath over the nations of the world. Thus it is spoken of the Lord God, learn the path of the people.

The light of the Moon is concealed in times and revealed in times. However, the light of the Sun of the universe is revealed to all people. The Sun and Moon go forth constantly, but the path of the Sun is not as the path of the Moon. The path of the Sun is fixed. The path of the Moon is not fixed.

In times, go forth with the planet in shortened length of time. How many steps from the north? See it is long from the south. See it is short and, not seeing it, remember the word, as it is spoken. Make the Moon of the festivals.

The Sun knows to come forth. Thus it is arranged, not going to the house as Saturn, Capricorn, and Aquarius.

Jupiter, Sagittarius, and Pisces. Mars, Aries, and Scorpio. Venus, Taurus, and Libra. Mercury, Gemini, and Virgo. The Sun, the Moon, and Cancer.[6]

Rehetial is the prince appointed over the stars. Seventy-two Malachim, great and glorious, serve with the signs of the zodiac rising from east to west, and west to east.

God created the planets and signs of the zodiac, going in the night from east to west and from west to east.

Kokebimal is the prince appointed. Three hundred and sixty-five thousand myriad Malachim, greatest and most glorious, serve with the planets. From city to city, from country to country, in the firmament of the heavens, and all suspended therein.

God created the firmament of the highest divisions of seven, created with those suspended from the head from fire. From water, the image of a great crocodile as a twisting serpent. Make the head and tail. Place in the darkness of the firmament. In the place, extend from end to end, bind the twisting serpent springing forth to the center of the light. In the middle, extend in a great circle. All the stars and signs of the zodiac surround all the planets therein and the two luminaries.

Twelve signs of the zodiac hold dominion over them, guiding between good and evil. Darken the light of the two luminaries and the seven planets. They go and come with the luminaries and signs of the zodiac, from east to west and from west to east.

In the period, the planets go after. Preceding to serve in the one place, speaking not before and not following after. You go forth on a journey directly. From fire and from water, see the hidden things not seen by the eye. Deliver the most ancient writings. I go forth to the knowledge of those suspended. Of power from holding dominion over the kingdom in reverence and goodness. In wickedness, facial features bring forth therein.

Prepare to go from star to star and be guided. Go forth to change the limits going after, behind the tail of the highest and lowest. Surrounded therein are the constellations, six in the south side and six in the north side. Know the wheel of the signs, planets, and luminaries are arranged and fixed in the darkness of the firmament.

---

[6] Although omitted from the text, Leo should be added here.

The stars are fixed and surrounded therein forever, not moving from their place. They are fixed in the wheel, circling around the firmament in the south. In the north, from east to west. Those suspended extend therein from end to end. They are bound and suspended, created in the center of the wheel.

The Big Dipper is placed from the north side by virtue of those suspended in the north side. The signs of the southern part of the wheel are suspended by virtue of those suspended in the wheel. The Big Dipper is fixed in the circle. Those suspended from the wheel of the signs are fixed in the wheel from east to west. From the north, from west to east of the universe.

Of the seven planets, the wheels diminish. The wheel of the stars goes forth with seven wheels of seven planets. They are Saturn, Jupiter, Mars, the Sun, Venus, Mercury, and the Moon.

The planets and the twelve signs of the zodiac are from east to west. From west to east. From the wheel of the Big Dipper, lead with those suspended. The fixed lead the suspended from the wheel, the wheel of stars. Seven of seven planets, completed by the Ruoch of God.

By the power, speak of the Ruoch of heaven. Create beauty by the hand of the serpent [Shephereh Choleleh Yidov Nechesh]. Bind those suspended, as written by the word of the Lord, who created heaven.

Ruoch is in the face of all hosts. El proclaims the names of the planets. Count what is written. Count the number.

Figure 5. The Hebrew translates, from bottom to top, as "Water/earth/suspend/wheel."

It is written of the great power of the great Adonai, learn there is much greatness by the arrangments of the Malachim. Of the planets, signs, and those suspended in the wheel, as the Big Dipper, see greatness in the rest. Create the universe, for there is no width or depth to the wisdom. Distinguish the universe as wisdom, the heart of the suspended body in heaven, the wheel of the signs.

There is no wisdom. (HEBREW A"Ch ARI"H). The Sun is the innermost part of the universe. The wheel of the signs is suspended. There is no wisdom to serve, when the Moon is new or its period complete. The sea dries as fire. The name of the prince is Michael. Taurus is earth and Libra is air [Ruoch].

Serve Venus when the Moon is new. Air is flowing water. Of Venus and of rain, the prince is Aanael (Hebrew: ChK"Q) [or ThBQ]. Gemini is air and Virgo is earth.

Serve the planet when the Moon is new. Flow a little and dry a little upon the foundation of the earth. Of air, the prince is Raphael (Hebrew: S"L). Cancer is water.

Serve the Moon when therein, or when the New Moon is complete. The prince is Gabriel (Hebrew: QD"Sh). Sagittarius is fire and Aquarius is air.

Serve Saturn when the Moon is new. Dry by placing over in secret. Seal the mixture by moist air and flowing water. The prince is Qephetzial (Hebrew: GD"Tz). Capricorn is earth and Pisces is water.

Serve Jupiter in the New Moon. Divide in half. Dry in the place and divide in half of flowing water. The prince is Tzadqial (Hebrew: TAa"M). Aries is fire and Scorpio is water.

Serve Mars in the New Moon. Dry in the place. Divide in half as flowing water. The prince is Samael.

Learn the signs of the Sun. The Sun rises clear and pure. Of the warmth, reveal the qualities of fire, air, and purity. When rising, the Sun is clear and pure in flames of fire. Of red flame, reveal the greatest and most powerful spirits.

When seen before the Sun rises, the clouds are green and red, revealing the rain. When shining as the flames of the Sun, reveal the measure of the autumn and winter. The Sun rises in the midst of the clouds.

In the midst of the sea, see the flame revealing the winter and autumn. When the Sun shines, rising in brilliance from the clouds, reveal the winter and autumn, of the rain.

When the Sun rises in the west, the clouds increase around. Reveal the qualities of the purity of the firmament and the air.

The Sun comes forth, returning from the spirit of the north. Draw away the redness of the clouds from the north side and black clouds from the south side. Reveal the qualities of purity, of the winter and autumn.

When rising with Ruoch, also designate the raining. When, from every side, the Sun is at the approach of evening, signs of the red clouds shine in brilliance of the Sun. The clouds reveal the spirits of strength. It decreases when the winds blow clouds to be from here and from there.

The Sun reveals the winter and autumn. See the firmament in great blackness as the dawn of life [Shechoroth]. The darkness shows the dry land. The rivers dry up, and the springs and wells.

When the Sun rises, circle around to reveal the winter and autumn. The Sun rises at the time. After, weaken and scatter the greenness from there. The brilliance of the flames shines from the midst of the clouds. Reveal the rain mixed together with hail sinking down. In other words, reveal all the rain together with Ruoch. Ruoch of earth begins in the Ruoch of the world.

Kindle flames in heavens. Send forth, shining in brilliance. Send forth therein, as a lamp of fire. Follow after and complete by revealing the rain with air together.

When the brilliance is pure, the Ruoch of the north dwells. Of the purity of the body of the heavens, the Ruoch of the north is purity by Ruoch. The Creator decrees Yod Tau [I"Th] over that. Dwell on Earth from the high and lofty place. From all the highest places, therefore, is pure darkness of Ruoch, black and darkness. The light of the Sun shines without darkness, cloud, and fog, as the shining splendor of the light.

When seeing the Moon in the day, be concealed in the hiding place. The highest shining of the Moon reveals the Ruoch of the north. When concealing the lower Ruoch, reveal the dwelling of Ruoch. When seeing the Moon in the day, reveal the qualities of the purity of Ruoch.

When seeing the Moon in the day, it is diminished by fog and cloud. Pure and clear, reveal the changing of Ruoch. Dwell by the sign of the coming day.

When seeing the Moon, clouds reveal the winter and autumn. When the Moon is the fourth day of the New Moon, lift up

vertically in the corners until the Ruoch returns. From the Ruochoth of the west, reveal the winter and autumn. When seeing the New Moon divided from the place, see the divisions revealed from there. The Ruoch returns.

As the Moon is full, pass until the fourth day. From the fourth day until the fourth day, fill until the middle. Reveal the period being near the Sun. The Ruoch of the fourth sign goes with the Sun. Change the spirits of seven days.

Thus, by the signs of the Moon, see and understand the knowledge of the signs, the omen of rain for three days of the New Moon, or three days following the New Moon. Fill the life complete.

Of the half of the Moon, measure to fill all the seasons. Of the Moon, see the omens of rain for three days, or following three days. When the Moon is thin, pure, and clean, not seeing therein anything swollen, bind over the qualities of the air.

When seeing the dwelling of the Moon, it is circled around with cloud and fog. The wisdom of the purity of the Moon is in every month. See every Ruoch surrounding. Lead the clouds above. Bind the Ruoch dwelling from the sign at the side. Lead the sign of the clouds.

When seeing the Moon surrounded and dark, the name binds over autumn and rain. When around the Moon as one lamp of purity, descend from the dwelling. Decrease the lamp and bind over the qualities of air and purity, and when two or three.

Bind over autumn and rain and wind, when surrounded as wax [Doneg]. Divide from the first side, of the sign at the side, darkness comes. When darkness decreases, or is yellowish surrounded in blackness, see the divisions completed when greatest. Thus also, scatter the air and change much.

Of Ruoch, the Sun goes around as a circle of light. When divided quickly, bind over the qualities of purity. The firmaments rise as the Sun. Know by the sign of the day when there is to be rain. When the Sun rises from the midst of the clouds, heat rises as a flame of fire, then to be winter and autumn. As the Sun rises reddish and boiling, bind over Ruoch. When in the morning, see the Sun is great and large, then to be winter and autumn. When seeing the Sun shining before the rising, bind over rain. When rising before reddish clouds, bind over rain coming to the south side. When seeking great strength as in the desert, cast off. Also, when seeing

the great blackness passing over and flies gather to bite or whisper sounds, bind over rain.

Know the periods in the beginning, all the periods of heat and the middle portions. Venus is as much raining. Mercury is completely hot. The Moon is completely cold. Saturn is as the summer and the winter, cool and much raining. Jupiter is completely cold, of snow and rain. Mars is heat, decreased rain, and completely without cold.

The signs of the zodiac are arranged, ministering in the beginning.

In the first night, Kelesh Tzemchoq Kelesh Tzem.
In the first day, Chenkel Shetzemech Kenel Chenkel.
In the third night, Nekel Shetzem Chenkel Shetzemech.
In the second day, Leshetzemech Chenkel Shetzemech.
In the fourth night, Shetzemech Chenkel.
In the fifth night, Chenkel Shetzem Chenkel.
In the fifth day, Tzem Chenkel Shetzem Cheneb.
In the sixth night, Leshetzem Chenkel Shetzemech.
In the sixth day, Nekel Shetzem Chenkel Shetz.
In the seventh night, Mechnekel Shetzem Chenkel.
In the seventh day, Shetzem Chenkel Shetzem Chen.

Reach the order of the nights, Ketzenesh Chelem. Also, the intelligence to understand when it is autumn, or rain is from the signs of the Moon in the third day of the lunar month.

The New Moon draws out when the beams of the Moon are as plates of metal. Of darkness, the sign binds over rain. Thus, when the Moon shines in the fourth day, bind over the rain. When seeing the Moon is red as fire, it is the sign to bind over the great rain in autumn, filling the seas. When seeing the Moon is black, it is the sign to bind over the great rain in autumn, filling the seas. When all around is as a lamp in a circle, or two or three circles, bind over autumn and the great rain.

Also, learn and understand the knowledge of rain. In autumn, it rains by the signs of the Sun. When the Sun rises red, bind over the rain. It is established to sink in the west. When black clouds come near from the left side [the northern side], it will rain at once, as the Sun rises serving the clouds. When the brilliance of the Sun

shines as flames, it is the sign to bind over rain. Thus, it is written in the *Book of the Signs of the Zodiac* [Sepher Hamezeloth, presented here as Book Five].

Also, the wisdom of the name is over autumn and rain in the light of the days. When pigs or goats have sexual intercourse, the males with the females are able to produce. Cease the sexual intercourse to make strong. Also, when desired to make use of, or when dirty by places of the sea, or mud and clay, desire to be very dirty. Also, desire pleasures and seek pleasure from below the earth, until the ends of the opening edges.

Also, extend the head to correspond to the north side. Also, when the dogs dig in the earth and the wolf comes near the goats. Also, when immersing the princes of the tribes in the mirror of the sea, and in springs, not before desire. Also, listen when proclaiming the power consuming the crops. The thread of a spider's web falls from the strength, not to snare Ruoch. All these bind over autumn and rain in the light of the days.

In the course of the Moon, decrease to proclaim the small light. Thus, there is no dominion of the stars in the firmament, when stars number ninety-eight [Tz"Ch].

Denounce the Moon over the dwelling of the Lord [A'al Leboniethieh]. Create the stars as a man. Of power over the tree, consume and flames go forth. Therefore, the stars with the Moon go forth from the beginning of the universe.

Combine the signs and the wheel. Record and calculate and assign and number. Consider the calculations of the planets and signs of the zodiac. Calculate the periods and circling of the planets. Of those suspended and signs of the zodiac in everlasting order, see with light. Calculate in order to see the generations. Prepare to see them from the beginning until the end.

It is written, who acts and creates, proclaim the generations from the beginning, before the creation of the universe. In order to understand the actions of every man in righteousness and wickedness, decree over every one. According to the works, prepare works between good and evil.

Number the planets and signs of the zodiac, scattered in the hours. Bring forth between good and evil. All was created by Elohim in wisdom and intelligence, before the rise of the universe.

The wisdom of the Lord is the foundation of Earth. Number the planets and signs of the zodiac of every man. The universe was formed before them. According to the works, man is made to prepare. God does not give the planets and signs of the zodiac by permission of wickedness or goodness.

In the beginning, see man not established and without form. It is written, the heart of the wicked man is formed from youth. Elohim is compassionate and merciful. Compassion is over wickedness. Arrange and set in order. Return from the beginning of creation, when not yet rising to bring forth. Mankind dwells until the torment from sin is restored by repentence of the Lord Elohim.

There is no sign of the zodiac fixed. All is according to the man, by the sign and hour. As it is written by Ishma'al, by the name and by the letters of the luminaries, see all the periods. Therefore, speak in the night. Pass with the periods and change the hours, but not in the morning hours [Shecherieth, or morning prayers]. The cock proclaims the Sun in the night. Change the period and on the morrow being clouds. The clouds gather in the heights.

In the times the Moon is not shining in night, change with the periods. The next time, by three planets in the night.

That is the division between day and night; however, in the morning, see ten calculations in day. It is written to work diligently, be weary, and complete the name of the Lord of the hosts.

Learn to correspond Heh to the luminaries, thirty heights over all the the signs. Thus God is above all human beings. Observe all from the beginning of the creation of the universe by the command, let there be light.

Of the river of fire [Neher Dienor], the luminaries go forth by the commands. See, if not to toil, the constellation of the Pleiades in the river of fire. No creature is able to serve in the cold. Therefore, the Sun and Moon and planets see the redness of the Sun going forth in the day.

The river of fire goes forth in the place. The Sun goes forth in the day. The river of fire goes forth and the sign goes forth to proclaim day.

Proclaim the season of the day in the place. The Sun goes forth in night. In all days, be humble to go to the sign in the place and proclaim night.

Of the division, Elohim is between the light of the river of fire. Between the darkness of day, darken the sky and proclaim Elohim. Of the light of the day, that is the river of fire. By them, the luminaries stop going forth. Do not speak thus to be evening and be morning. Here suspend the luminaries.

The river of fire goes forth at the time of the Sun. Of the light of day, the river of fire. Of darkness, proclaim night. Of darkness of the days, the path of the Sun. In the morning, light of the river of fire until the middle of the day. The river of fire is above to the east and west in the fourth day. Go forth from the river of fire.

In the middle of the day, the river of fire is above and the Moon and planets are above. Speak of extending the heavens.

According to the going forth, arrange the measurements of the wise ones. Of 360 degrees, twelve signs of the zodiac are bound therein. The names of the signs are Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpio, Sagittarius, Capricorn, Aquarius, and Pisces.

Of every ruler, go forth 30 degrees. All degrees are 60 degrees to Gesteravoth.[7] Of every Gestera are 60 Bereqovonoth.[8] Of every Bereqovon are 60 Avoloth.[9] Of every Avoloth are 60 Avoroth.[10] Of every Avoroth are 60 Sototh.[11] Of every Sototh are 60 Rophosavoth.[12] Of every Aphorsavoth are 60 Herophoth, as instantly recieved.[13]

Calculate until eleven and twelve words. Follow the exactness of the calculation however the planets descend in the universe or lead in the universe. The names are Saturn, Jupiter, Mars, the Sun, Venus, Mercury, and the Moon. There is a division to every one of

---

[7] This is probably a reference to Mater, which usually means rain, or is sometimes applied to the sending of hail, lightning, fire and brimstone, manna, etc.

[8] This may refer to Bereqoth, which can mean lightning bolts, although the term Bereqovon refers to thorns or briars.

[9] This is often used in reference to trees, and sometimes to fools. It may also be a reference to curses.

[10] This usually refers to lights, or sometimes to curses.

[11] This probably refers to Shototh, which may mean whips, or fools, or madmen, or possibly statements of contempt.

[12] This is likely a typographical error for Aphoresavoth, which may mean divisions or distinct declarations, or possibly specifications.

[13] This may translate as bruises or weaknesses, possibly medicine or cures.

the planets, by the strength of Draqon Dienor [Hebrew: DRAQON DINOR, a reference to the term dragon] surrounding.

Thus, in the period of the sign suspended from the wheel, go forth in heaven. The twelve suspended give seven from the period of the constellation of the Pleiades. The Lord binds the signs, suspended from the wheel and going forth in heaven. In Earth is seven. The Lord binds twelve around the wheel, bound from within. They are the outer gates. Seven rise from the right side of the north.

The Lord is from the north to the right side corresponding. Gather six in the day and six in the night. Gemini is innermost of the seven, and Scorpio is at the end. The Lord is from Gemini to Sagittarius, and from Scorpio to Cancer. Thus, gather the Little Dipper to Scorpio, with the Little Dipper in the north and Scorpio in the south.

Rise in a circle, according to the sinking in the south. Extend according to the north. In the north, the Little Dipper rises from the period with those suspended. The signs are suspended, the signs of the wheel. The wheel returns. In the wheel is Aquarius.

The signs are as lords [Seregiem] suspended as the rulers lead. Begin by six at the tail, suspended in the end. The six begin going directly and the tail goes opposite. Thus in the beginning, the river of fire is around the universe. Afterward from here is 80 days. On the fourth day, surround the river of fire. Begin and create the Sun to lighten the day upon the Earth. The river of fire is near the sign of heat. Cold is the constellation of the Pleiades. Snow is the Moon, as going forth by them. Therefore, create the smallest planets that do not shine, except to warm the universe by the light of the flame sending forth. Do not speak of what is created, what is neccesary to the universe, but only to create all the beauty of the universe.

From the power of the light of the planets, desire exaltation. Also, the signs and luminaries desire. Rehetial is the magistrate [Shoter] of desire. Twenty-three princes correspond to the desire of the signs. The luminaries, therefore, proclaim Rehetial, the language of desire. Desire to interpret desire.

All the Malachim proclaim over the name that supports the printing of Rezial. Deliver the *Book of the Mysteries* [Sepher Harazim]. Adam, the first man, learned therein, as therein are the Malachim over the months.

Shephiya'aial presides over the month Nisan with 36 Malachim.

Regehiyal presides over Ayar with 43 Malachim.
Arinavor presides over Sivan with 68 Malachim.
Tha'atz Bon presides over Tammuz with 28 Malachim.
Thecher Gar presides over Ab with 29 Malachim.
Morael presides over Alul with 29 Malachim.
Pechederon presides over Tishri with 29 Malachim.
Lerbeg presides over Marheshvan with 27 Malachim.
Arbegedor presides over Kislev with 29 Malachim.
Aberekial presides over Adar with 28 Malachim.

According to those presiding, proclaim Aberekial in the blessed language. The lowest are proclaimed by goodness to establish Romial, Chereshial, Tepherial, Shelemial, and Melekial.

All go forth seeing God. Send forth Mordecai in the month Adar.[14] Esther is of grace and mercy.[15]

Of the *Book of Memorials* [*Sepher Hezekeronoth*, or *Book of Commemorations*], come to Mordecai, being the one next to the king. Give blessings to the king of the glory.

Norial is over the river of fire. Shemeshial is over the Sun. Irechial is over the Moon. Kokebial is over the planets. Shopherial is over the *Book of Life* [*Sepheri Hechiyem*, or the numbers of life], over the name to speak of the shofar. Zekobial is over the purity of Israel. Yihodial is over the Malachim, extending to the highest.

Proclaim all the Malachim over the name of the dominion. Combine the letters (Hebrew: HQBH). Create the wheel of the words. See all the actions of creation. Proclaim to rise upward by the names in wisdom, according to the Sun, Moon, and planets, created from the river of fire. Therefore, it is in the second firmament. The stars go forth proceeding to the conclusion.

Make blessings in the days before the Sun. Of the cold, heat the heavens. Of the division appointed in the fourth day, go forth from the river of fire. The Sun, Moon, and planets are suspended in the firmament.

---

[14] Mordecai was a Jew of the tribe of Benjamin, living in Persia, who was the foster father of Esther, and afterward the prime minister in the court of King Ahasuerus.
[15] Esther became the wife of Ahasuerus, and queen of Persia.

In judgment from the river of fire, boiling and put forth afterward, therefore the planets go to one side. Man is established, as cheese begins to go forth from the milk. When taken from the milk, it ripens and becomes cheese. Thus, it is not all white. Therefore, the Sun is white from the Moon.

From the planets, diminish the covering of the Moon. Of light over the days, create the river of fire. From them, create the lights. That is what is spoken by the wise ones. The shining goes forth from the motion of the living. Create in the highest heaven from the motion near the throne of the glory above. The wicked turn away.

In the second firmament, the river of fire is one. Of the judgment of the stars, speak of the many. If not for the tail of the constellation of the Pleiades in the river of fire, there is no salvation before the cold. The stars in the second firmament shine as the Sun goes in the day.

The river of fire is in the first day. Proclaim day by the Sun going forth. In night, go forth in the darkness of the universe. Of the days, take hold of the shell (Hebrew: BQLIPH ShThOPSh) in the days. Around the shell of the star, the river of fire goes forth in one shell above. In the shell going forth, the Sun goes forth in the day. Below in the shell is the place of the Sun in night. Thus, go forth in the darkness of the days.

Of the days of heaven, beneath in the shell dwell in darkness. Upon the path of the days, however, above is shadows. It is written of darkness, proclaim night as in the place of darkness. Proclaim the place of night, as the Sun goes forth in night. Thus, of every star above in the side of the end of the firmament.

Of the firmament, receive from the great fire, from the moisture, the holy word and the holy spirit. Mix together to bring forth a crystal. Be moist to extend and spread.

It is written on the right side, extend heaven. That is dry land. Of the firmament, create the firmament [see figure 6 on page 129].

The clouds of the firmament are moist. See the force cast down as the dry land extends. Of heaven alone, the path over the high place is in the day. By dry land afterward, spread as a tent. Of the dwelling, extend the abundance, all by means of the Ruoch. It is written, of the beauty of the Ruoch of heaven.

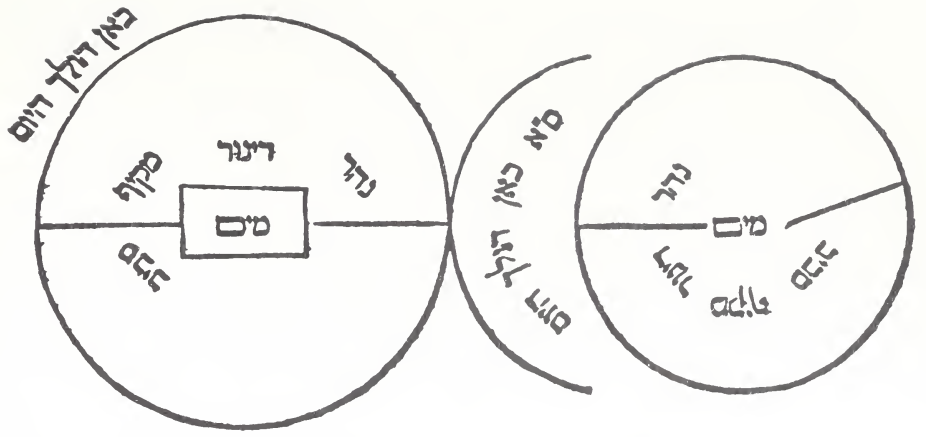

Figure 6. Diagram of the firmament of the heavens. The Hebrew in the center of the circles translates as "water." The text circling "water" reads, counterclockwise, "*Neher*/*Dinor*/circling [or surrounding]/around." The text on the outside of the circle reads "here journey in the day." *Neher Dinor* is interpreted as "River of Fire."

Of the power of the firmament above, the power rises to the beams of the protruding roof [Qoroth]. Thus, the days of the heavens are between the beams, as proclaimed above of the offering of the day.

Every star rises above, cooling in the days. Rise up and require the beams of the roof of the heavens. Strengthen and support the beams over the heavens. Is it not written, heaven extends to the right side? The rebatements give within and around, not holding the walls of the house, not piercing the wall by the first protrusion. The second is above the first. The sign proclaims the rebatements according to the wall support. Diminish the thickness of the wall, in order to protrude in the place. The sign is above, in the end of the wall. Proclaim to extend above in the wall. In the limited place, proclaim the offering. By the sign in the place, the rebatements of all the wall are weakened. By thickening, therefore, beneath is wide. Five above, six above seven.

It is therefore written in the floor, the lower is five cubits, the center is six cubits, and the third is seven cubits in width. However, not above, but only of the place of the limit.

In the Torah, it is proclaimed to extend. It is written, all these precious stones are hewn in measures, in the granary, from within

and without the foundation, until extending from the foundation. Undertake the majesty of heaven. Extend the right side of heaven. It is necessary to divide the beams protruding upward to heaven. The beams are after the heavens. The sign protrudes when in the wall. Cool in the rising sea.

In the place, heaven is supported, and also there is Earth. Limit the place. Receive the heavens and protrude to heaven. Come to the middle of the limit. Thus, the purse of silver is made therein. Receive the covering.

It is written of the side of the foundation of Earth, the right side extends to heaven. Reach this by that. Above the beams, there is heaven. It is a kind of dome. It is written, serve the name in the tabernacle.

Above is the river of fire and 22 shells [Qliphoth]. From the name, cast down and diminish the river of fire. Cast down every star and go with the star by boiling.

It is written, the river of fire leads. Go forth from the presence of a thousand thousands to serve the Lord. In the river of fire, the Malachim serve the Lord. The sign goes forth of every star. Great things are covered and established before the river of fire in every place, however the first indicates the days. Going to the top, here are a thousand thousands. Bear the sign of Elohim in the firmament. The heavens are between, with beams protruding.

Let there be shining luminaries. Do not speak of the luminaries when placing the lights. Here is the Sun, offering as a crystal. The light goes forth outside the crystal. Of the sign of the crystal it is said, let there be luminaries in heaven. Fill with splendor. Produce splendor as the crystal fills with splendor.

Move to the outer. Speak by the dwelling of the gate every day. The gates open in the east. The darkness of the firmament comes from the place. The Sun comes in the morning, going forth for 50 years.

There are gates in the place of darkness of the firmament. There are windows in the firmament. In the place, regard the universe seen from the Earth as the Sun comes in the gate.

The gates serve the morning and grow larger. Therefore, speak of the gates opening in the east. There is no division of the name. There is the Sun. Wind comes forth in the universe. The windows weaken. Therefore speak, divide the window of the firmament. Do

not go by the power and by the strength. Consume all the universe completely.

God goes forth in the place. The Sun goes forth from the place and the Moon from the place. Place it in the hollow of the heavens. The Sun is as a kind of dish in the hollow. Of the dwelling of the Moon, dwelling in the place, the Sun goes forth in morning or in evening. It spreads light in all the universe.

Therefore, the Sun is in the language of the female. Let there be luminaries. Do not speak of the luminaries when the Sun rises above. The language of female is of great beauty. The Sun is in the season.

Speak in the language of the male. The Sun goes forth over Earth. It is shining and goes forth. Thus, the Sun is in strength of six in four days from the river of fire. Serve between the shells.

The river of fire freezes [coagulates] as cheese. Create the heavens and dry up, seeing the river of fire as milk already made into cheese. Afterward, separate the firmament above the shells.

Beneath the darkness of the sea, it is dark. Create the Sun and Moon and planets and stars. Of every one, the glory of the firmament.

Know the planets serve in the firmament between day and night. Before the brilliance of the Sun, there is no offering seeing in them as man. Settle in the flames of the Sun, not visible in the distance, of the outer, before it is clear. When placing burning fire in the Sun, see it as ashes. Therefore, in the day, the brilliance of the Sun covers in light and is not visible. However, in the night, the Sun is beneath the Sea of Oceanus, and the planets are visible.

Speak to create the planets. Release the binding, as not shining. According to this, the highest sea cools. The host of the heavens create by the heat of the sign.

In the morning, see the planet going forth from the place of radiance [Zeherieroth]. The day comes, seen as the brilliance of the planet. Go forth from the place of the first rainfall [Yivoreh] as lightning. The planet goes above, not moving. Men are not lacking.

By going forth, give praise. Establish the flowing in heaven. In the place of the flowing, it is established to make the firmament yellowish in order to be more visible. Of goodness, the light is over the Earth. Give in darkness to the lowest firmament.

Support the Earth. The shining extends over the Earth, not in the firmament, but in planets and stars all being over the Earth. Man is able to receive the knowledge between good and evil. It is given in the heart, as God knows all. Here is flesh and blood.

Revere every word by the stars. Of every dwelling, God knows all, knowing of all flesh and blood. It is not necessary to know all. Blessed is he. Rise in memory forever and ever, but not in every dwelling. (Hebrew: OQ"O BNO ShL Q"O MIM M' BMIM.) Bind to it.

In the *Book of Formation*, God goes forth. The Ruoch is from the holy spirit.[16] Engrave and carve the sign of Ruoch, the breath. Form therein the four spirits of the universe.

Ruoch is in every one, divided as instructed. Of him who makes the crystal vessel, receive the vessel of iron bore from end to end. Receive from the crystal, from the smelting furnace. Ascribe the end of the vessel in the mouth of all. The end of the vessel comes to the mouth. Breathe in Ruoch of the mouth. The Ruoch passes from the midst of the vessel bore. Reach until the end of the empty vessel. The Ruoch of the mouth breathes in the crystal. Make the vessel small or large, or long or short or wide. Measure mouths by the power.

Of the power and the strength, the wondrous Ruoch goes forth. Extend the hollow of the universe. The sea goes forth from the slight moisture, much without measure. Carve and engrave the throne of the glory.

Of every high host, do not desire of God to make from the great fire. In order not to liken to it, fire consumes fire. Receive the sea of fire and Ruoch. Create the ministers [Mesherthiyov]. Divide the water into three divisions. In one portion, freeze the water. Boil the water in fire. Tremble in the smoke. Soil is made into the earth. The second portion makes every high host. Heaven is the highest. The third portion is the firmament above. Separate between water. Water is divided above and divided below. The water is received from below.

Rejoice and speak of happiness. There is life to us. Bring near, close to the Creator. Of living and rejoicing, uphold below the throne of the glory. Fly in great happiness. Give praise and

[16] See *Sepher Yetzirah*, 1:9.

thanksgiving and praise. Adorn the crown. The splendor forms the universe.

It is written, the sounds of water is the greatest glory. By the works of Berashith, reach eleven times water. Of the generations of Noah, eleven times water. In eleven generations, here is Noah. There is to be a flood. God knows the water restores the universe.

Turn aside eleven times by the sea, according to the generations. The flood purifies in female [Asheth] and male [Ayish]. Turn aside and separate. God is over the sea, being the highest sea. Separate the sea over Egypt. Eleven times the sea. In the ark, the sea is of two kinds. Here are twenty-two kinds. Therefore, twenty-two kinds in the Bible.

The Lord El speaks, and Moses speaks to Aaron [the brother of Moses, the first High Priest]. Receive the staff, and extend your hand over the waters of Egypt, over rivers and streams, and over lakes. All is given, not restored below the Sun.

Therefore, Joshua reaches the sea. Water is from the song [Shiereh] until Esau and Moses eleven times. Also by Joshua, eleven times. The sea is eight times the water of the Jordan. Of three times the sea, give to divide the water of the sea before the sons of Israel. Thus, the water dwells at the approach of morning.

The offering is everlasting, the offering with the water of six days of Berashith. The highest sea is suspended by the commandment of God, between the sea and over the firmament, above the firmament, as suspended by the commandment.

Elohim divided to fill the sea. Learn to divide. Of you, Elohim, of the sea, give half in the firmament divided in Oceanus. The firmament resembles a pool of water. Above the pool of water is the dome. From the heat of the pool of water and the motion of the dome, dense clouds fall. They are cast down to the middle of the sea of saltiness. The highest sea is clear from every word.

The highest sea from the lowest sea is thirty measures. Between sea to sea is thirty. The song of degrees is thirty degrees above from below. Freeze above. From below, the shining of the sea goes forth, complete in fire.

Create the Malachim to consume in the eyes. The Malachim are of the highest sea. They are males and the lowest are females. Between the highest to lowest are three fingers going around the firmament, dividing the sons.

Therefore, by Isaiah, the gate of the sea extends in the hollow over the sea, for the sake of the sea of heaven and Earth. Ruoch arranged the universe by the highest sea.

The firmaments are as goblets [hills]. The house receives the sea. It is said, the sea extends in the hollow. The sea is the hand or sole of the foot, heaven and Earth and the living Ruoch, the everlasting Ruoch.

The Ruoch hovers over the surface of the sea. Above and below, the mountains are suspended in the storm of Ruoch. However, in the beginning of heaven and Earth, the Ruoch arranged the stars and heaven of fire (Hebrew: TAQ ShL ASh ShBG AaPR ThMD ROCh SAaD), and of the sea. Of them, fire precedes farther. Soil is the beginning of the house of praise [Bieth Helel], but only the fire of heaven. The Shekinah is in heaven.

Therefore (Hebrew: TAQ) is fire. Aries is the beginning of the signs of the zodiac. Over thus, fire precedes Berashith. Elohim created the heavens of (Hebrew: TAQ).

After (Hebrew: ShBG) is earth. Fire consumes soil and trees. Let there be earth.

After (Hebrew: ThMR) is air. (Hebrew: ThMR) is from the dryness of the earth. The Ruoch of Elohim passes over the earth. Earth receives the Ruoch from you, not corrupted.

After (Hebrew: SAaD) is water. The Ruoch dwells, flowing in the sea. The forces of the water go forth after the sea of fire. Cancer is water.

After is fire. Leo is fire. The water extinguishes the fire.

After the fire of Leo, Virgo is earth. The fire consumes the earth.

After the earth is the sign Virgo. There is Libra that is air. Of the earth and the greatest mountains make a windbreak of the Ruoch.

After the air of Libra, Scorpio is water. The air breaks the waves of the sea. From blowing the water is clouds, the foundation of the congregation. The earth serves forever.

Record the generations of the Earth, the generations of the king. Restore the earth, as being from generation to generation. The living and the dying come forth. The spirits restore.

The earth speaks of generations. The Sun rises, not enclosing heaven. Offer a sacrifice. There is not awareness when near the Sun.

After the heavens, Ruoch is around in a circle. The Ruoch goes forth, actually to the four corners, going with the Sun. After is Ruoch. The sea is the course of the rivers of Elohim. According to that, the congregation upholds the conclusion.

The word written is the truth, however, love supports by establishing after. By the word of the Lord, create heaven. Blessed is the mouth. All hosts gather moving as the sea of water. Revere the Lord of all the earth. In Ruoch is the beauty of heaven.

Therefore, Ruoch, earth, water. After Ruoch is water. The Ruoch gathers waves and breaking. After water is earth, in the name of the sign. Do not fear the declaration of the Lord. The sands increase the water. Generations uphold to establish after heaven, Ruoch, earth.

Arrange the sign above. Below cover in light. As perfection and light of the Lord, the song of degrees extends in heaven as veils. They are the highest heavens.

In the place of darkness, lead the clouds below the heavens. Go over the wings of the wind. All the air fills below the clouds. Therefore, every bird flies upward. The Ruoch gives power of the bird, making messenger spirits [Melakiyov Ruoch] cast down to Earth.

Establish the universe and be content. Offer a sacrifice to the Malachim, going to and fro in the universe. Offer the sacrifice to the ministers. The name is before fire, burning the foundation of the Earth. Over the foundation of the Earth, we are above the ocean as a vestment of clothing.

These are the seven oceans. They are between four countries. Over the mountains, establish water is below the earth. It is written, extend the earth over water. The water is over the mountains. The mountains are suspended in the gate. In the end of the dominion, arrange and establish after heaven, Ruoch, water, earth.

The sea rises to heaven. From the rising of the sea, gather Ruoch. It is near the heavens. According to the Ruoch of heaven's beauty, the Ruoch comes as clouds to the side of the sea. Water is after the Ruoch.

The Ruoch dwells as flowing water. The rain comes forth. Ruoch establishes every end of the earth. The clouds rain down upon the earth, to drain away.

In the beginning, the dominion of Earth, heaven, water, and not Ruoch. According to that, the earth is created first. According to that, commemorate the foundation of the universe.

The earth and the heavens are bound above. Water is above and below. Also, first is the foundation of Earth. Scatter snow as water. Make mud as a flower bed. The wisdom of the Lord is the foundation of earth.

Establish heaven in the place. Receive the power of fire shining in the vision. Of the purest water, create in the place of the heavens. After knowledge, the oceans divide. Divide the oceans below. The skies drop blessed dew over every place. Dew comes forth. There is no Ruoch to commemorate Ruoch.

According to that, the foundation of the Earth is in every place. Commemorate the foundation, burning the earth. Of heaven, praise Ruoch of heaven, earth, and water from above. Below, the Ruoch circles around. It is written, place the darkness circling around. The darkness drops down in water from clouds in the skies.

The name of the Ruoch is (Hebrew: ANH ALK MROChK). Also speak (Hebrew: ANH MPNIK ABRCh). Speak when rising to heaven. The name is (Hebrew: ShL OATzIAa ShAOL).

Dust is in the end of water. The name leads and completes darkness. The blackness of the universe is not obscured from you. By praising Earth, heaven, Ruoch, water, according to that, commemorate the foundation. The mountains tremble.

It is wondrous to make Aleph in Earth. The earth trembles and shakes. Of heaven: descend from above. Fly upon the wings of the wind, above and around. The darkness of water is in dark clouds around. Here it is regarded from below, rising up. By Job, Earth, water, heaven, Ruoch. Suspend Earth over nothingness. It is written, extend the earth over the water.

Therefore, speak after. The sphere is over the surface of the water. Serve heaven over Oceanus. Therefore, support the pillar of heaven. The Ruoch weakens of the beauty of heaven.

Also, from below, the clouds rise up. Of Earth, bind water in the clouds. Of heaven above the clouds, Ruoch is near. Of Job, water, heaven, and Earth, Ruoch from the word. Establish that rain is the first water.

From the heat of the dome in the firmament, the rain descends. The water over the firmament descends over Earth. The Ruoch blows and the rain descends. Reduce the drops of water. The drops from clouds fill streams. From the water, the clouds drink. It is concealed in the bottom of the sea.

Light shines over the corners of the Earth, drawing out and restore the Ruoch from the chamber. The storm comes forth. By Job, Earth, water, heaven, and not Ruoch, according to that, commemorate the foundation preceding Earth. That is the foundation. The water is around it. Heaven is supported in the sea. Fall to the foundation of Earth.

The sea puts forth. The cornerstones are around the water. The foundation of the fire is in the gates, for the sake of joining the corners of Earth. After, the knowledge of the borders of heaven are bound in the sea. According to that, commemorate the foundation of Earth.

Water extends to Earth. Create the heaven. Do not commemorate Ruoch, not seeing with the eyes. Also, not in visions, so much that is necessary of the ancient law. Speak of the ancient Earth, there are no oceans. Establish heaven in the heights.

Of Earth, heaven is created by the power of the established world [Thebel] in wisdom and understanding. Of the sound Tohu, the sound of water in heaven, not from the word of the creation of the universe, but only to restore, thus speak of the path of the people [Goyiem]. Learn from the signs of the heavens from below.

Go forth in life, hidden in silver and gold. Change by praise and from words. It is written by Zechariah, weaken the word. The prophet makes not from words, to stop when dew and rain fall. According to the word, in order to deny the weakening, as said by Zechariah. From the Lord, rain from the time of the latter rain [Melqosh]. The Lord makes lightning bolts, thunder and rain, and perennial rain.

Grass in the field is from God. This weakens the word, also not in this case. Create Earth by the power of the word. In signs of the Malachim, as written over Egypt, over Judah and over Edom and Gomer, speak, to revere, and also of goodness. There are no signs.

Of truth, the Lord Elohim is angered. Earth trembles and the people do not prevail. Anger makes them perish from Earth. Keep

the commandments. From the blessings below heaven, stop the raining. From above, return to create Earth by the power.

Of the mountains, it is written, from the sign, destroy mountains. Of the foundation of the world [Thebel]. In wisdom, support the world. In the place of Earth, increase its people. God creates by wisdom.

Of vengeance, it is written by Jeremiah, in every language, to hear counsel. Counsel El by all thoughts. Consider the Chaldeans [inhabitants of Babylon], when not dragging the small cattle along the ground. The young lions gather above the battle. Of Nebuchadnezzar [king of Babylon, 605–562 B.C.E.], it is written by Isaiah, speak in the heart.

The heavens above are divided. They alone are arranged and bound over the mountains as the greatest cities in heaven. By the understanding, extend heaven above. Give the sound of water in heaven, it is spoken of rain.

Do not dwell over creatures of the world. Speak to extend heaven. Do not speak to create heaven, according to seeing the sign. Of not being able to see, but only as the heavens are filled with stars, as in the beginning of the month, or the end, thus, attribute to extend as the word extends. See so much, thus all the planets and stars, according to the clear heavens, for the sake of visibility.

Therefore, it is written to give the sound of water. There is no thundering, only in the day, quiet and calmness from the clouds of every divine [Elohi] nation. Of pagans [Alieliem], the world is created by means of the stars.

The Lord created heaven by the power, created with the stars, therefore be worthy. It is written, by the word of the Lord of heaven, create Earth by the power. Give the sign, therefore, perish from the Earth.

For the sake of the writing, the people speak. Where is Elohim and Elohino in heaven? All the Lord desires is made in heaven. On Earth, in days, and all oceans go forth to sustain heaven. Therefore, in praise it is first written, heaven is the beginning.

It is written, all that the Lord desires is made in heaven. On Earth in days, all oceans go forth to sustain heaven. Begin the power over Elohino in heaven. Therefore, all the Lord desires is made in heaven.

What name written is as the sound of water? In heaven, water precedes Ruoch. According to the sign, the heavens are clear in the day. As thunder comes, water comes without Ruoch. It comes to pass, write by the understanding. Heaven extends as a dome, visible of the clouds in day, as a rainbow in summer days.

It is written by Job, of Earth and heaven, Ruoch is in the days. The name is established to decree. God decrees Elohim. Understand the path. It is known in every place. Send forth the rain. Regard to the ends of Earth.

It is not necessary to reach below all the heavens. Regard the making of Ruoch. Plummet as a bladder [balloon] going into water. Measure the length and the width. Serve the angel and fill with water. As God blows the Ruoch, divide in 70 drops to fill the bladder. Blow therein divisions.

Water is established by the measure of all land and earth. It is written, the measure of the sea is in handfuls of water over the vessel. It is written by the false prophets [Benebia Hasheqor], the sign goes forth over the nation as crumbs of bread.

Of measures, the vessel is measured therein. Measure six measures. By Malachim, Gobi, the King of Edom, (Hebrew: GBI MLK ADM) pours out the ashes [Apher]. Keep all the people of Sha'aliem at the foot.[17] Fill the city with dust. All the people are at the foot, until it is not possible to measure.

Heaven spans the measure of the highest mountains up to heaven. By the span of the measures of the foundation of Earth, the right side extends to heaven and the mountains.

It is written by Amos, when smitten in Shavol [Hell], from there to take. When benefit of the heavens, from there to descend and divide. When concealed from the eye in soil, of the water, here is the soil.

Proclaim Shavol, and the well-cultivated plain of heaven by the kings [Melekim] in song. It is written, the foundation of the heavens tremble. By striking the foundation, Earth trembles when between the planets.

The sea breaks the rocks by the water. Be strong by the power and lead the people. The king goes to the valley and strikes the son of Sha'ayir.[18]

---

[17] Sha'alim is the name of a district, or may also mean palm of the hand or foxes.
[18] This may be the name of a man, or may also translate as goat, hairy, or a kind of demon.

Of 10,000 lives, take captive the sons of Judah [the 4th son of Jacob]. Go to the top. Cast down from the top of the rock. It breaks completely.

In every place, it is written of the foundation of Earth. The beginning of Earth is recorded. Of heaven, it is written by Isaiah, I place words in my mouth. Concealed in the shadows, establish heaven and the foundation of Earth.

Speak to the people of Zion. What language is established near heaven? Is it not so they establish and serve only heaven, dwelling in the highest mountains? According to that, Sennacherib [King of Assyria, 705–681 B.C.E.) receives all the gold that was burned [Sheba'ar] by Judah.

It is written, let there be, in fourteen years to King Hezekiah over Sennacherib, King of Assyria, over every city of Judah, fortification. Take flight all Israel from the cities. Therefore, speak to the people of Zion, not to take flight. Over these that are burning, Judah takes flight. It is written by kings, Israel rejoices, being over the people of Assyria until the day. Consider the days hearing of Hezekiah returning. It is written, send forth Hezekiah over all Israel. Judah comes to the house of the Lord in Jerusalem, making Pesach to the Lord Elohi of Israel.[19]

Also written by Isaiah, speak of watching [A'ari], behold Elohikem.[20] Thus of the flesh [Mebeshereth] of Jerusalem.[21] Jerusalem is, as other places, to come after.

The scriptures speak of the beauty over the mountains. Of the flesh of the feet, reveal to the king, the Messiah [Hemelek Hameshiech]. It is written after to speak upon the high mountain, to you over the flesh of Zion. Reveal the flesh.

Speak of the watching of Judah. Here is the king in glory. God rises up to the highest sea to establish the covenant with Earth, not able to live, even for a small moment, before the power of the great fire over the highest heavens, of the great heights and great abundance of the highest sea.

---

[19] Pesach is the holiday of Passover, although this may refer to a Passover sacrifice or offering.

[20] A'ari means watching or waking, however A'ar is also the name of a son of Judah.

[21] This term may also mean rewards, heralds, messengers, good tidings, or declaring to.

The great darkness is of the divided firmament. Divide the firmaments, as all the creatures are not able to live. Of the highest fire, the highest sea cools the universe from the fire above. From the heat of the fire above, the source of the universe is the highest sea.

The water is suspended in the air far from the firmament. The course is 500 years. By the sign, purify the people. It is written, sprinkle the water of the highest sea in purification. Heat the dome from the motion of water as rain. Man receives the vessel in the house of the bathing [Hebieth Hemrechetz]. It is filled with water before the heat and the warmth.

All dwellings are before the heat of the Sun. The great fire is as males. Of the flowing of the oceans below, there are two concealed in the ocean. It is written of the ocean, proclaim them female. The female is of the desire of male. Thus, Earth and the ocean are from desire. Of the flowing of the rain, the rain lords over Earth.

Therefore, all is purity. Immerse in water or pass over fire. Purity is according to that. The sea goes forth from the moisture of the holy word. The fire is by the power of the heat of the word.

The Lord created the complete heavens by the blessings over the water. All comes to pass by the word. The power of the sea is suspended by the command of God. Blessed is he and blessed is the name forever.

Appointed over the firmament is Cherdenial. Speak of the highest of high [A'aliyov A'al]. Cherdenial is bound in the heights in the course of 60 myriad divisions. Of every word going forth from the mouth, go forth with 12,000 flashes [Berqiyem] of white fire [Ash Lebaneh] of the prince of hosts [Sher Tzabavoth].

Bereqial is appointed over. The Malachim in the firmament reveal the power of how to lead the people in the universe. Speak and work to reveal the firmament.

Of the letter Nun, God reveals 50 gates of understanding. These were handed down to Moses less one, corresponding to 49 days from the first day of Pesach until Shavuoth [The Feast of Weeks]. On the fiftieth day, receive the Torah.

Fifty lie down and 50 rise up. Speak of Aleph Beth of Rabbi A'aqiba. The faithful dwell and serve God. Decree and endure.

God dwells and the Malachim serve. Fifty is not of them, leaping up to serve the Seraphim. By rising up, the great wise ones bind

seven lands united. Cover the highest Earth. Suspend in the gate and bind in the dome.

The veil is suspended in the gate in the firmament. The firmament is suspended by 60 and 100 as two [BS' OQ' KB']. The base is suspended by 60 and 100 as two.

The plains [A'arboth] are suspended and bound in the arm [Zerova'a] of God. The righteous speak to the sky. Sink down to the righteous.

It is written, the sky goes forth, rising high above. The gates of heaven open to rain manna to eat. Tremble, as there are Malachim in heaven. The sky stretches forth from the righteousness. There is strength in the sky. Power and might is to you and your sons.

Manna rains as water coming from the sky, from all the firmaments of the heavens, before the great power of God. Of the great strength of the dwellings of the law [Shekinethov Thorethov] of Jerusalem and the holy temple, it is written, give strength to Elohim over Israel.

By majesty and strength in the heights of the sky, lead in heaven. Support in the heights of the dwelling of the sky. The sky is placed high above, not in the place, but only Shekinah. It is written of the Lord Elohim, from God, food to eat comes from the sky. Of Israel, rain manna from above to eat.

It is written in the Torah of the strength in the sky. There is not strength, but only in the Torah. The strength of the Lord is given to the people. Bless the people in peace. Of the Holy Temple in Jerusalem, the Lord built it with stones of goodness [Toboth]. At the feet are sapphire stones. By the blessing, every kind of precious stone. The sky sinks down to Jupiter, not the righteous of Jerusalem and the Holy Temple.

It is written, the righteous dwell in the power. At this time, be content to serve Jerusalem. The holy temple is suspended by chains of fire in the sky. In the day, go forth and shine in the wheel of the Sun.

The angels of the hosts of hosts [Melaki Tzebaovoth Mechenoth] of the classes [Kethoth] are in the middle. The ladder is fixed in the sky. The top reaches to the dwelling of the Malachim, the most-holy eleven. The most-glorious princes are appointed over the gates of the sky. Of the Ruoch, of the six princes of the gates of the north, six princes of the gate of the south, six princes of the gate of the east, and six princes of the west.

Beresial is the prince of the host appointed over. Proclaim the sky of the righteous. The dew and rain fall. Israel rejoices in the universe. Come and speak of the sky. The ceiling of the sky is in every kind of hymn [Shier], and every kind of praise [Shebech], and every kind of song [Zemereh].

Before the Shekinah is the holy temple in the heights. Speak of the splendor and glory before the holy temple in the sky. The splendor covers every remote part of the firmament to the highest. Speak of the concealment of heaven and the splendor of the sky. Learn of Thethermech. The hosts serve in the holy temple in the sky. Sing before it every day.

Of every Host of Thethremech, the great Malachim minister. Thus of the sky, the tumult of the sons of Thetheremech, the hosts are around the Shekinah in the sky. The highest name of God is in every kind of praise [Shebech] and song [Zemerah].

From morning until evening, speak Holy, Holy, Holy. From morning until evening, speak, blessed is the glory of the Lord. The Shekinah rises up in night to the heights. Of the hidden house [Bieth Meshtherem], speak, you are the hidden God [Atheh El Hameshtherem].

The third firmament fills the storehouse of clouds. Spirits go forth from it. In the midst of the hosts, thunder and lightning go forth from it. Three princes go forth upon thrones, in the image of the thrones of fire. The fire shines like gold, resembling every angel of fire. They are in the majesty of fire. The sounds of fire are as sounds of thunder. The eyes are as waterfalls [Tzenori]. The Sun resembles a wheel of burning flames. The wings of a bird shine as flaming horses in visions, as lamps from the words. Tremble from the roaring of birds flying, of every spirit, and from the birds in every corner [Pheneh].

These are the names of the princes ministering in the third dwelling.

The first is Yikenial. Of this name, 19 Malachim minister before. They are appointed to every word of fire, to kindle and extinguish.

The second name is Rehetial. Sixty-three Malachim minister, ruling every word over the horseman of fire and the horse of fire, of the broken and weak.

The third name is Deleqial. Nineteen Malachim minister, ruling over flames of fire, of the burning house, of the sinking of the sky

therein. The sky is in every vessel. Sing before God. Sandalphon is appointed over, binding the crowns, possessing and delivering the Merkabah. Speak of Sandalphon, bound by Thephiliem [prayers, or phylacteries] in the beginning by the eternal God [Tzor A'avolemiem], the Lord Elohi of Israel. In the Thephiliem, it is written, who are like the people of Israel?

These are also the names of the Malachim ministering from above. The three with Beleqial serve the name. He resembles flames of fire. Nodeh, Avoyil, Melekiyeh, Cholial, Cherial, Chebial, Shelechial, Tzegerial, Kemebial, A'avorial, Sesenial, Gobial, Thomial, Amelial, Thelemenoph, Vothechenial, Arephial, Agebial, Mesherial, Amengenan.

These are the names of Malachim ministering in all seven dwellings. In the first dwelling is A'anial. In the second dwelling is Tzedeqial. In the third dwelling is Chesedial. In the fourth dwelling is Dorenial. In the fifth dwelling is Gabrial. In the sixth dwelling is Bereqial. In the seventh dwelling is Mikal.

These are the Malachim ministering by water. All are therein with Qothial, Thothial, Thekerial, Neqiyet, and Vogaheh. Ruling over the rain are Ma'aroboth, Melekial, Meremeravoth, Teretial, Sekenial, Leqobethial, Thenial, Gedial, Keremial, Isa'ayial, Meterial, and Liethial.

This is Shem Hemaphorash. It is the beginning of all the names. The beginning is the highest name and the lowest. Of the secret of male and female, Berash Adam Vochoveh. Of the name of four letters, Yod Heh Vau Heh. The great and honored name is the knowledge of our existence, the root of the invocation. Change the beginning of all existence. Bind to deliver by the tried and proven essence of truth. Of favorable existence, all was created by the wisdom and desire, according to the decree of wisdom, the desire to bless. Decree the name of twelve signs, of twelve written words combined.

IHOH IHHO IOHH HOHI HOIH HHIO OHIH OHHI OIHH HIHO HIOH HHOI.

These names are approved, combined from the special [Hemivoched] name. The root reveals the meanings, explained by the names written afterward. That is the name of 42 letters.

Book Three

Part 1

THE HOLY NAMES

Hebrew letters: ABG IThTz QRAa ShTN NGD IKSh BTR TzThG ChQB TNAa IGL PZQ ShQOTzITh.[1]

This is the holy name. It is revealed by the combination going forth from the beginning scriptures in the Torah. From the Beth of Berashith until the Beth of Boho. Knowledge of the wisdom of the Torah completes the names of God, blessed are they. The rows of marks reveal the knowledge and wisdom is received.

Hebrew letters: OHO ILI SIT AaLM MHSh LLH AKA KHTh HZI ALD LAO HHAa IZL MBH HRI HQM LAO KLI LOO PHL NLK III MLH ChHO NThH HAA IRTh ShAH RII AOM LKB OShR IHO LHCh KOQ MND ANI ChAaM RHAa IIZ HHH MIK OOL ILH SAL AaRI AaShL MIH OHO DNI HChSh AaMM NNA NITh MBH POI NMM IIL HRCh MTzR OMB IHH AaNO MChI DMB MNQ AIAa ChBO RAH IBM HII MOM.[2]

Know these are the complete names. They are combined here to reveal the secrets of 72 letters. Prophesy the lives of ancestors by them. Of Elohim, learn from. Thus far, reveal the miracles of Yod Heh Vau Heh.

The name of the glory and honor is divided in 72 names coming forth from the mouth of the high priest [Kehen Gedol]. In holiness and purity, it was received therein in a vision. It comes forth

[1]The name of 42 letters. See Joshua Trachtenberg, *Jewish Magic and Superstition* (New York: Behrman House, 1939), p. 94.

[2]The name of 72 letters. Trachtenberg, *Jewish Magic and Superstition*, p. 96.

from three scriptures. Reveal the going forth from the tribute. Go forth to begin on the path, from beginning to end.

There are three letters in every name. These words are of the most glorious and hidden power. Of the powers of the highest measure, the letters are glorious and exalted.

They are delivered from three scriptures, of glorious power in the sublime and hidden secret. By them, reveal the wisdom and enlightenment of every sublime and hidden secret. The secret of heaven and Earth. The highest secret of the letters.

They are divided in three groups of 24 names. Reveal the glory of ten divisions, seven in every division. They indicate every secret going forth of the highest matters. The secret of the angel of Elohim. The secret to cover with glory. The secret of the power of water and the sea. The secret to extend the hand of Moses over them. The secret of the host of Egypt and the host of Israel. Of light and darkness, day and night. The secret of the ancient spirit [Ruoch Qediem].

The highest and most glorious words indicate the power. Of the secret of the ten sephiroth, reveal the sublime secret and glory. Reveal the divisions of the profound secrets in places. Reveal the angel of Elohim, of the most glorious and highest powers. Of Jochin and Boaz around the victory and splendor of ancient Israel.[3]

The two pillars rise up to the forehead. The forehead, until the upper arm [Atzilthen], is covered in light. Of darkness of fire, ancient Israel is around Jochin and Boaz, which is in the middle.

The night is complete, destroying the illumination from the light. Of darkness from fire, separate the host of Egypt, the outer from the absolute powers. Reach to the light of the divine emanations [Atziluth] in night. Illuminate as in death. Do not bring one near to the other.

Measure the sea in one place. Thus proclaim one to the other. Michael and Gabrial stand on the right side and left side, giving authority of this to that. Proclaim the dryness of Earth and water springs forth. This is good. Grow old and depart [Kelech Voyit]. Be delivered and rise up in victory.

---

[3]Jochin and Boaz were the two pillars of the Temple of Solomon. Also, Boaz was the husband of Ruth, and Jochin was the son of Simeon.

Seven rivers [Necheliem] are by the ancient spirit [Ruoch Qedomeh]. The holy power is hidden in all existence. Of existence, all secrets of miracles and wondrous deeds of the highest powers go forth. Be complete from the understanding of the power going forth to light the paths.

Cover in glory by the names of every angel. By the highest power, reveal the highest secret of Egypt. From it, the highest powers and marvelous deeds are recorded, the secret of purity, and of images and power.

Be complete in the secret of Heqophothieh[4] and judgment of the Lord. Of the proclaimation of the great Sanhedrin, reach the highest.[5] Included are the 72 spirits of marvelous deeds.

The highest divisions are of three divisions of 24 names. The divisions of power before the strength are divided in ten divisions, seven in every division, every one sublime power before the strength. From every division are operations of marvelous deeds and strength from power. Bind the image of names and the power extends. Be restored by it.

Also divide 72 words from the highest word of the Malachim. In languages, 72 names of every word of the name, of power sublime and glory before the strength.

Also, divide 46 letters of marvelous deeds. The highest images support the powers of the strength of every one.

Also, reduce the images of the highest glory and hidden powers of the host of hosts, ten divisions of images and letters of the highest names, and words of glory and power and the highest judgment. Proclaim all complete the Shem Hemaphorash. Reach to complete the name.

All the powers of the Lord [Kechethieh] are from the name (Hebrew: ADNI AL ALHIM) of the living hosts [Chieyiem Tzebavoth]. All establish the visions. Proclaim the language of the holy names. Divide by all the powers. Remember all are complete by the name (Hebrew: ADNI), emanating from the hidden and unknown name.

---

[4]The term translates as "surrounding the Lord," but generally refers to the procession around the synagogue on Simhat Torah.

[5]An assembly of 71 scholars serving as legislature.

All is seen in the letters. Do not proclaim. Do not reach the thoughts. Do not know knowledge and intelligence, and not power afterward. Of the four glorious letters, do not proclaim the secret of the unity of the Lord.

In the secret of ten sephiroth are thoughts of unity of the Lord. Of the perfection of the emanations, all is remembered. Blessed is he and blessed is the name.

All emanate from four foundations. The highest marvelous deeds are most secret and hidden by the power of the unity of the Lord. Of ten sephiroth with all actions and paths and the courses of the hosts, complete all, this by that. Unite this by that. Of the unity of one, the secret of the 72 most glorious. Proclaim the Shem Hemaphorash. All the powers are most holy and most pure.

By the strength of the actions of every word, remember the letter man receives. By powers and actions is the secret image and the power. The angel goes forth from every image. Of the letter of the name, measure in language, every one name from the book.

All men know of names and the power of the angel of every letter of the name. The book is a branch. All know the power of every word, of the angel of the wheel and planets, of all the highest words.

Thus, understand all intelligence. Know the words of glory. Reveal every secret of glory, sublime as it is, unknown and hidden. Understand the secret to change the letters. Of secrets, decree of images and all movements. Know of all intelligence. Understand the intelligence. Bind the names and highest letters. Combine the letters of the glorious and wondrous name.

It is written, every name is revealed and explained by the power. Change the images and calculate the name in measures. Of the actions of every word, reveal the images, but only in holiness and purity. Thus, consider the highest divisions established. Be prepared and understand all the words of glory according to the name of glory.

Of the sublime name of the unity of the Lord, the name of four letters is most glorious. According to the image of Yod Heh, the power and the glory. According to Vau Heh, the secret of the name of every name. Reveal the hidden name and the reverse. Bind the sign and the image.

By all measures, know to indicate by the power of the sublime, much exalted, every one according to the power. The image comes to every letter. In the image and power, understand every word.

Know every power of the name of glory and honor. The hidden secret is according to the most glorious name of four letters. Everlasting is the secret of the greatest truth. Reach to the truth of the secret of the names and matters of existence.

The light is diminished by the hidden secrets. Let there be light, and the commandments create. It is written, I am the Lord Elohik, who created the commandments. It is written, let there be light. I am not to be you, according to the accepted power over this.

Of the daughter of the mother [Am Beth], let there be the mother of the daughter and the daughter of the mother. Thus, the mother understands the secret of the image of Heh Heh Aleph. Complete the names and proclaim complete.

Also by the images, thus the name of the Neshemah. Of the secret of the word, bind Yod Heh, indicating three highest matters. Speak of Yod and cut off [Qotzov Ozembov, or dock the tail] Vau Heh.

Of 35 numbers, Yod follows three. Follow in spirituality [Ruocheniyoth] by the secret of ten, and the sublime and hidden secret. Aleph completes, hidden that the Yod Daleth binds; but not binding for the sake of the name of Isaac. Of Yod, Vau binds eternally. Of Daleth, Vau binds Heh forever. The second binds this by that, and now Yod Heh Vau. The Heh is below. Above proclaim Yod Heh Vau Heh. Pass Heh of Aleph Beth. By the name of four signs, remember the highest Aleph and the lowest Heh. Bind this by that. In the place, now prepare to write by the authority. Speak of the Cherubim.

Also, it is written of the God [Elohi] of Abraham, the God of Isaac, and the God of Jacob, Isaac is in the center. Prepare to raise Heh Aleph in the place of Yod Heh. Speak of the highest secret. The great strength and the glory of binding complete, the existence of wealth delivers [A'ashiri Pheltien].

Speak the full name over the unity of the universe in truth. Complete in the end. Aleph indicates two Cherubim, and Vau of beauty. Therefore, bind eternally.

Of the name Yod Heh, the existence is supported in the highest and fortified in the lowest, at the end of the name. Consider the

house of the Lord Father [Bith Abieh]. The servant of the Lord [Na'avorieh] speaks to you in day and also night.

Heh is in the beginning of the name and Heh is in the end, the two hands of the holy one. Of two hands, bind the one and the images Heh Yod Daleth.

Yod is united with the word until cut off the body to indicate three of the five divisions of Heh. Of ten sephiroth, here are seven. The thorn of the Yod is not in the amount of the last Yod of Yod Heh Yod. Indicate the last three, and here are ten sephiroth. Indicate the word Yod Heh Yod.

Make to cut off the stalk [Qephed Qeneh] and cut down the reed [Ovagemon Oviekereth]. Of Israel, time ends [A'ath Qetz].

The names by Gematria: Shin Samekh Teth by letters and the word, here is 376 [ShAa"O], as in the amount of (Hebrew: ShLOM) and before 376; here is the word.[6]

Make the wicked to speak to Jacob. Of the Sabbath, be at peace in the house of the father [Beth Abi], and make peace to me below.

It is 376 [ShO"Aa], thus as declared when established from the book. (Hebrew: AChI) is near [Atzel] (Hebrew: AaShO).[7] Here is 395 [ShTz"H], as from the book.

The Neshemeh is above. Speak of salvation at once. (Hebrew: AChI) over [A'al]. (Hebrew: AaSh"O). Remember at once by Gematria. Of salvation, indicate the end with the letters. One hundred ninety-eight [TzCh"Q] is half the number 395 [ShTz"H], with the word of the prayer over binding.

At the time of the Redeemer [Hegavoleh], give the spirit of understanding [Ruoch Biniehem]. Be worthy to dwell in heaven. Isaac reveals the kingdom above. Indicate to Isaac by addition of Yod. Of the crown [Kether], know to establish the crown of the kingdom [Kether Malkuth] in the beginning. The Lord reigns below. Make the sons to rule in peace [Hebrew: AaShO BNI' MOShL ShLOM].

---

[6]The Gematria of Shin Samekh Teth is 369. The Gematria of Shelom is 376.
[7]The Gematria is 19.

By the secret of (Hebrew: IHI AOR) [Let there be light], the secret name (Hebrew: HOIIH BIN KL BRASHITh IHI AOR OIHI IHI). Place in the end and thus, let there be the name. Thus four letters fill and complete. The letters support the name. Rise to the place of emanations by the name Yod Heh Vau. Of the highest glory and the secret, proclaim in secret Shalom. Proclaim Heh [H', sometimes refers to the Lord, five, or Heh] Shalom. Proclaim in the time of the names. Change the secret and complete the sublime secret.

Heh rises up and Heh descends. Reach the unity of Heh. One in the center and much glory, Beth rises up and Beth descends. Reach in the center of the ladder of unity.

When reaching to wisdom, bring support to possess love of the Lord, the secret of the divided name, of the existence, the beginning strength of every host of the Lord. Of power and the secret offering [Qorben], man offers the beasts. Man makes the offering of the beast in secret.

Of the face of the bull, cover the purity of the Cherub, from the bird, the purity of the names. Of the bones in the beast, be in purity. Of secret purification in water, be purified from remission. The image of the land remains, as measures in the sea. Of mercy, thus all remission remains of the image of the lands. Go forth from every remission. Thus, remission is purification.

From the flock, offer the sacrifice. It is written, make the offering by the house of mercy, the dwelling of the hidden secret. The bird is profane [Tema]. Keep it hidden in secret. Do not remember the creatures to rise up, hidden and sealed up.

Reach the highest and lowest. Do not begin the name by 13 measures of strengths, and not in the shape of a circle. For the sake of the name, the 13 provinces are diagonal.[8] The seven foundations are around.

The word is indicated by Moses speaking. At this time, increase the power. Bind and complete 613 [Theryieg] commandments by the full name.

---

[8]See *Sepher Yetzirah*, 5:2 and 6:1.

The highest name is from the name of the wheel. All 72 bridges [Geshriem] are of 72 names of wondrous actions. This is the beginning.

OHO—Guide [Moreh] the great name. The glory binds the image of four powers. Be guided in perfection [Keleloth]. By tithings, be adorned of beauty. Proclaim the Lord and speak, blessed is he. The abundance descends to the temple of (Hebrew: IHOH). From the name, descend to all the universe.

ILI—The Lord indicates the highest blessing. Rise up to the highest compassion. The perfection is complete. Therefore, from it, the strength of the highest strength. Cover the blessing and images of four powers. Guide by the word (Hebrew: OAaZABH). It is the ancient of all ancients [Qedemon Lekel Qedemon]. Bind the image, guided by the word.

SIT—Guide the greatest compassion. Be complete by it. Justice and righteousness is in the living Earth. Bind three powers guided by the word and image. The powers of the Lord support Beth and Beth is in the middle. The Shekinah is in the center dwelling. There are five of them. Seven guide in the place of living in victory. Of (Hebrew: OAaZABH), live and exist in victory.

AaLM—Guide by the second existing. Being in the place, complete Yod Heh Yod. Sublime in the highest judgment, understand all judgment. The image of seven powers join to guide all understanding. (Hebrew: OAaZABH) sees authority by making judgment in Egypt, with three scriptures from them all. The foundation binds Yesod. Adorn in splendor by the highest beauty in the center. They guide over the word.

MHSh—Guide the four secret houses in prayer. Reach to the Lord in the highest light, concealed and bound. Be guided to adorn. (Hebrew: ThTh ThThA). In the center is the Heh. Complete the prayers. Of Shin, the image guide between the vestment of the priest. Guide by the word (Hebrew: OAaABH). By the power of victory, the Heh is the image of the Lord. Reach in righteousness to the fathers by them.

LLH—Guide the Merkabah. Of the Merkabah of unity in two secrets, rise up and bind beauty, beauty of the greatest compassion. Reach to the unity of one. The image of six powers is guided by the word (Hebrew: OAaZABH). Create the universe in compassion by the ten commandments. From the commandment, reveal the one brother. Support to understand the word.

AKA—Guide in the foundation, all the souls [Neshemoth] and the Sabbaths. By the sign of living in victory, reach the Neshemeh. Of the name, bind to guide three sephiroth. Guide by the three vowels, Cholem, Shoreq, and Chireq. The image of seven powers guide to reach in the middle. (Hebrew: OAaZABH) guides to atonement in a quiet moment. Of life and death, understand the power of the actions by measures and thus complete.

KHTh—Guide as the Lord of the action [Ba'al Hepha'avoleh] speaks. The image of five powers guides. Complete by Yod. Of the understanding of vestments, and also the images coming forth from the Torah, support to understand and rise over the rewards of the righteous. Of the righteous, (Hebrew: OAaZABH) speaks. Blessed is he. Of the covenant of Elohinu in heaven, is purity by the highest wisdom.

HZI—Guide to unity. Reach by mercy. (Hebrew: OAaZABH.) The Lord over all the heights and over the measures. The image of four powers guides by the word in unity. Bind the Heh by Yod. Guide and lead by the word of enlightenment. The Yod rises up to the Lord. Both are in victory of the unity of one.

ALD—Guide the Merkabah. Of Merkabah, Aleph adorns (Hebrew: OAaZABH). Rise up and bind three powers, mercy and beauty of the highest beauty, by understanding six images of crowns, the beauty of one.

LAO—Guide by the second actions received from the understanding (Hebrew: OAaZABH). The Yod rises up. Judge in Egypt from the place of the governing dominion. The image of six powers supports the Aleph. Guide by the word. Bind in unity.

HHAa—Guide the Lord of the action. Bind to guide as 20 actions.

IZL—Guide the Yod by the great name in the power of victory. The image of four powers guides by the word. (Hebrew: OAaZABH.) By Yod, all actions. By desire of all powers of the wheel and angel. By the power of victory, bind to guide by two actions, the dominions in every power by the power victory.

MBH—Guide the great name, the name of power by 70. Proclaim unity. Of the image of six powers, guide by six ends and by the word (Hebrew: OAaZABH). The power of God sends forth to Moses by the power and the glory. Bind beauty by wisdom in the crown. In every word is one and the one power. Extend the powers to understand the power of the actions.

HRI—Guide the name of the unity. Bind all by the Yod. Bind three powers of the one word. Proclaim the living Earth. Reach and the image of four powers guides by the word (Hebrew: OAaZABH) by the highest one.

HQM—Guide by two actions. By Yod, the diagonal border. Swear an oath by them and bind to the crown. Reach the understanding, and (Hebrew: OThTh) [a reference to the letter Tau] guides over the word. The image of six powers guide by the understanding of the oath. Of two actions (Hebrew: OAaZABH). Remember the Lord by the name.

LAO—Guide three in beauty. Of the image of six powers, the crown. (Hebrew: Th"Th) reaches the beauty between two wisdoms. Speak from between two Cherubim. By the word (Hebrew: OThTh), complete all. All are divided in three holy things. (Hebrew: OAaZABH) guides by the holy words of degrees. Bind the one name to them.

KLI—Guide by the name. Complete the four gates of the highest universe. (Hebrew: OAaZABH) completes in compassion. The image of four powers guide by the word. Bind the crown of beauty. Of wisdom, guide by all understanding.

LOO—Guide by the commandment. The power of the oath by the Yod. The image guides, thus engraving in twelve signs of the zodiac of Israel.

PHL—Guide by two actions. In the midst is (Hebrew: OAaZABH). The compassion of the Lord is eternal. Follow them in the midst and bind to guide. The image of six powers guides the crown. Reach and bind in mercy and compassion. Bring near the highest.

NLK—Guide by the great name. The oath is in the power of the staff of Moses, of the power of actions of marvelous deeds. Bind to guide from the understanding of two. The image of powers guide by the word. This is received from that. From the midst, the actions go forth remembered.

III—Guide by three secrets of three vowels. Of the unity of (Hebrew: AHIH). The highest path is a line in the center until the Yod. Reach in the three places. (Hebrew: OAaZABH) follows the highest. Reach the resting place in the universe. Make the oath to all the nation by the ram's horn. Of one power, indicate the power of the universe. Bind to guide thus and also the image thus.

MLH—Guide by two actions. All the wheel below rises to every one power. Of the unity of one, thus the father [Abeh]. Bind to guide. The image of six powers guides. The daughter [Beth] becomes the mother [Ameh].

HHO—Guide by four foundations below the Yod. From the power, (Hebrew: HTh"Th OAaZABH). From the power of four foundations, bind to guide by measures. Aaron comes near over the hand of the Lord. Follow in beauty. The image of five powers guide by the word, and by all understanding.

NThH—Guide man from the domain of suffering by the strength of Hethokesh [the battles] (or Hethophesh).[9] Of the universe, reach in righteousness. In righteousness (Hebrew: OAaZABH), complete by two measures and bind to guide thus. The image of five powers guides. In secret, the souls [Neshemoth] go forth from the understanding, in regions in the domain of righteous nations. Speak for the sake of the great strength and bind them with (Hebrew: HTh"Th).

---

[9]This note is in parentheses in the Hebrew text. This term translates as "to catch" or "seize."

HAA—Guide by three measures. Complete the name (Hebrew: AHH). Complete (Hebrew: OShABH) by the power of Aleph. Measure one and bind to guide by Vau. Complete them. The image of eight powers guide by the word. All complete by Jacob. Of images of mercy and truth, understand the secret images. Complete the highest, beginning and ending of understanding the secret of the glory.

IRTh—Guide by completing the moving. Do not move from the place of victory. (Hebrew: OAaZABH.) In unity, establish forever. Bind to guide as 20 measures. Receive this from that until becoming afraid. The image guides all, bound by Yod. Bow down in fear. Do not move from victory.

ShAH—Guide by victory in beauty. By the power of action in Egypt. The middle of degrees (Hebrew: OAaZABH) goes forth to judge in Egypt. The seven bind therein. When passing forth in Egypt, to smite. Bind to guide by the word and image of nine powers. The actions complete in the midst of Egypt. Understand the actions.

RII—Guide by the letters of the sephiroth. Go forth from the star. The understanding of the wisdom of (Hebrew: OAaZABH) is the last wisdom. Bind to guide thus. The image of three powers guide by possessing wisdom of the highest wisdom.

AOM—Guide by two actions. Proclaim the name of one. The foundation is in the midst. Also, of (Hebrew: OAaZABH), righteousness is the foundation of the universe. Bind to guide thus. The image of six powers guides to six ends.

LKK—Guide by throne. Of the one throne (Hebrew: OAaZABH), is the horseman over the fathers. Bind to guide to the crown between the wisdom and understanding. The image of five powers reaches to beauty. (Hebrew: OChT BRCh DPIS.)

OShR—Guide by establishing the oath. In the end, reach thus of one. Of the Lord of the qabalah [Ba'al Haqebleh, or Lord of the receiving], bind to guide thus. The image of six powers guides by the word.

IHO—Guide by two actions from the six. Of the unity of one, the Lord speaks. Bind to guide thus and in all the dwellings. The image

of four powers guides by two luminaries. Of the secret of two actions, bind by this.

LHCh—Guide by two lives [Hoyivoth]. In the place of Chokmah and Binah is abundance by Yod in the place of the highest man. Bind to guide in understanding of abundance by Yod. The image of the powers guide by the word.

KOQ—Guide by the name of the judgment of the one power. Bind to guide (Hebrew: BAaTRTh) as Tiphareth and Binah. The image of eight powers guides in the kingdom. Reach the understanding. By two actions, understand the power of the actions.

MND—Guide as Moses rises up to the heights. Reveal to bind by the image of Binah. Actions of mercy are by two actions of abundance.

ANI—Guide by the word. The Yod is of life. Complete the Yod. Of fifty gates (Hebrew: OAaZABH) of the holiness above. Bind by the Tau and the Yod [Hebrew: ThTh OIOD]. Reach in understanding. The image of five powers guide by the word.

ChAaM—Guide by the power of the powers of hosts. The Moon [Lebeneh] is in twelve tribes of Israel. The Tau [HThThTh] is between two measures of Aleph. Of (Hebrew: OAaZABH) engrave the name, all from it and therein. Bind to guide by all understanding. The image of seven powers guide by the word.

RHAa—Guide by the Yod. The horseman in the evening is over the Yod. The lives of the Seraphim and A'anephiem are all below and hidden.[10] All Merkabah of Yod and all of Tau. Of (Hebrew: OAaZABH). The name of four is over all. Bind and the image guides by the word.

IIZ—Guide by twenty-two letters of Merkabah, of one and eight of eight [LA' OCh' LCh']. After, experience the power of (Hebrew: OAaZABH) in eight measures and eight following. Bind two wisdoms by victory. Guide by the word and image thus.

---

[10]A'anephiem translates literally as "branches," but probably refers to Ophanim.

HHH—Guide by Binah, of Geborah and the crown. From the living power of the crown, bind thus. The image guides by Chesed, of the six powers.

MIK—Guide by three works of the wheel, angel, and vestment. Of Yod and the throne of Yod, the power of the A'anephiem is over (Hebrew: ZABH). Of the highest, complete all by Yod. Bind the name of the unity over all. The image of four powers guides. Understand the power of the actions.

OOL—Guide by two actions and the name of 42. Rise in unity. Proclaim the foundation of the universe. The twelve borders are slanted. Of (Hebrew: OAaZABH), by Yod Heh is the name over the holy temple. Bind the image to guide by the word.

ILH—Guide by rising up. (Hebrew: OThThAH.) Of wisdom over (Hebrew: ZABH), five measures of thirteen measures. Four are of compassion and mercy. The fifth is complete by Heh Yod Vau. Bind thus to guide. Of the image of five powers, five receive to complete.

SAL—Guide by the Malachim, Asethrial, Aderial, Sandalphon. Of the three palaces in ten sephiroth. Of (Hebrew: OAaZABH) by the power of three letters. Of the chariots of the worlds, the highest power and the highest compassion. The three complete. Bind three times. (Hebrew: OThPA.) Of the unity of Aleph and the image of seven powers.

AaRI—Guide by the crown of seventy degrees. The powers cast down all the branches. The powers are all cast down until the ten are holy in the name of the glory. Of (Hebrew: OAaZABH), the Yod is holy. Complete to multiply [double]. The tenth multiply by all and combine. Bind to guide. The image of five powers guides by the word.

AaShL—Guide by the crown. Establish the oath. The hosts of the Moon in thirteen borders slanted. Of (Hebrew: OAaZABH), seal the arch. Establish the earth. Bind and the image of nine powers guide by the word in secret.

MIH—Guide by two actions of one unity. Of (Hebrew: OAaZABH), do not reveal the hidden name of Moses. Bind Tau of the Yod with the crown. The image of five powers guides. Receive in secret.

OHO—Guide by three. Divide three. The end is fixed. Begin the unity of one. Of (Hebrew: OAaZABH), the secret of Heh follows the name. By the division of three following, bind all. Understanding of unity is from the Yod of the crown. The image of four powers guides the word. From that, understand.

DNI—Guide by the root of three names of the crown. Three letters triple. Of (Hebrew: OAaZABH), the root of the name is Yod Heh Vau. By three holy things, the letters rise up. Bind to guide thus. The image of five powers guide all the unity of Aleph.

HChSh—Guide by the foundation of understanding. By the name, all is complete by Yod. Of (Hebrew: OAaZAB"H), the three complete all, in victory rising up. Bind to guide by the word. The image of eight powers guides by all understanding.

AaMM—Guide by the branch of the tree, from the Yod and from the five powers of all. Of (Hebrew: OAaZABH), the branches of the tree, the power of wheels and planets are from the power of the keys. Bind to rise up. Bind one in the foundation. The image of seven powers guides by the word.

NNA—Guide by the foundation. The secret of four powers is the power of the living blessings. The powers of marvelous deeds go forth from the motion after the wisdom. All is made known by wisdom in 100 days of the highest glory and unity of one, therefore concealed and unknown as (Hebrew: OAaZABH). Of the highest powers, praised is the name. Of every day, by 100 kinds of powers, establish 100 blessings of Israel. Bind and the image of five powers guides by the word.

NITh—Guide by the secret of (Hebrew: HThIO). The dominion is destroyed. Of the blessing over Israel of (Hebrew: OAaZABH), of Tzaddiq, by the power of Yod, reveal the eternal name. All is sealed as one. Bind to guide thus. The image of four powers guides. The unity is complete.

MBH—Guide by the power of the crown with the hosts of the Lord. All from the images of man. (Hebrew: OAaZABH) commands to descend in the midst of man. The universe is diminished. Bind to guide by all unity of one. The image of six powers guides the Yod and completes by Heh.

POI—Guide by the strength and glory of the action in Egypt. Of (Hebrew: OAaZABH), consider the ten plagues as ten commandments. Bind in the midst of the temple. Bind two actions. The image of four powers guides by the word. Extend the powers to understand the actions.

NMM - Guide by the light of the Moon and by the warmth of the Sun. Two reach by Nun. Thus the Shekinah exists. Appoint the rows [Shoreh Bezemen] and release Israel. By the ram's horn, reach the unity above. Speak of the holy, the Nun of the holy crown. Bind to guide by two luminaries. Bind by the ram's horn. The image of eight powers guides. In the end, release the ram's horn.

IIL—Guide by raising up the Yod over all created. Of (Hebrew: OAaZABH), rise up the sign of power over all. Bind to guide over the understanding. Conceal the unity of one. The image of four powers guides by the word.

HRCh—Guide by unity. Thus (Hebrew: ABH) binds to guide the living Earth. Complete the understanding. The image of five powers is complete by all.

MTzR—Guide as these two names. Change the actions before the place. The name goes forth. Of the image in the secret time of (Hebrew: OAaZABH), of every one, do not change any and diminish. Guide thus by the beauty of the crown by Binah. The image of five powers is of the abundance. Complete by Yod.

OMB—Guide by four powers of the name, by 22 boundaries around the day of the illumination and the night. (Hebrew: OAaZABH) leads from east to west. Of the unity of one, bind to guide thus. Of the image of five powers, all is secret. The Yod completes.

IHH—Guide by the unity. The unity is with the crown. Of (Hebrew: OAaZABH), the secret is the Heh. Take the universe from what is received. Bind to guide thus. The image of five powers guides all by the Yod.

AaNO—Guide the sound of the highest assembly in Israel. From the rest, these also unite the lives. Reach and complete the highest and also the lowest. The outer branches extend. Of (Hebrew:

OAaZABH), guide by scattering the languages. Bind to guide by the word and image of five powers. All is complete by the crown (Hebrew: BAaTRH). In the midst, understand the power of the actions.

MChI—Guide the two most holy assemblies of Israel. Reach to the highest in unity. Of unity, Aleph is highest. In the lowlands, bind the tabernacle of (Hebrew: OAaZABH). In order to be darkened by one power, bind one. Bind to guide the secret of two actions. Of all understanding, the image of five powers guides. All is complete by the strength of desire.

DMB—Guide seven lamps from the beauty. Of seven by the crown (Hebrew: OAaZABH). The name illuminates seven above and thus below seven. Of the righteous seven, bind thus to guide. The image of five powers guides. All is complete by Yod.

MNQ—Guide by the name of four that measures two around. Of beauty, thus two classes of Malachim. Of power around the crown, proclaim the Tree of Life grows in Jerusalem. Reveal (Hebrew: OAaZABH). Of the abundance in the Garden of Eden, the highest power binds to guide. By understanding, complete this by that of one power. The image of five powers guides. All is complete by the crown.

AIAa—Guide by two actions. Change Moses in the secret image alone. Do not see the Nephesh in highest Jerusalem and in lowest Jerusalem. Seek after from the highest to highest. See the highest, and receive. Do not receive for the sake of the highest and sublime secret of (Hebrew: OAaZABH). By the name, petition to come to Earth. Do not listen. Bind to guide by beauty. The crown over 70 judgments is the secret of the sublime mysteries. Do not come to Earth. The image of six powers guides by the word.

ChBO—Guide in unity complete. Of (Hebrew: OAaZABH), also bind to one. The image of five powers guides by the word.

RAH—Guide over eight names. The seven release to indicate correspondence to seven names. Of the name of 42, by the Heh complete all by the ram's horn. Of (Hebrew: OAaZABH), calculate the eight sephiroth. Bring forth in the period of the Sabbath. Thus

bind this to that until the beginning place. Bind to guide thus. The image of six powers guides to complete the ends.

IBM—Guide by the crown. By the power of the beauty, reach to the power after. (Hebrew: OAaZABH) indicates the measure following to complete all. Bind to guide by the word. The image of five powers guide by the word. All is complete by Yod.

HII—Guide to indicate every secret of creation [Beriyah, or cosmos] and the secret of ten sephiroth. By the secret of three most holy, every one guides ten. Consider the resemblance to the house of the Lord. In the temple, speak Yod is over Yod and Yod. Three complete. Consider the secret of the sephiroth, of the divine emanations and three highest mediums. Of three mediums, it is indicated in the Torah, three follow every commandment. Of every commandment and every Sabbath, complete all. Go forth on every secret path of the names. It is decreed, go forth and complete in the foundation. At that time, proclaim the foundation of Binah. All dwell on the Earth. Proclaim to go forth from Egypt, the highest in night and day. The lives reach to the strength. Complete by Aleph in secret in three days. From the name of three is the highest and most sublime secret. Every secret reveals (Hebrew: OAaZABH). Speak of the God of the children of Israel [El Beni Israel]. The secret name is remembered from generation to generation, all the written name. Bind to guide on the path. The image of the four most glorious powers guides by the most holy and by all understanding.

MOM—Guide by completing two actions. By all of them (Hebrew: OAaZABH) is the beginning. End by the power of compassion. Every one is combined by six ends of the everlasting temples and the two actions of power. Speak, you are in the highest heavens and you are in the highest Earth. Bind to guide thus. By the image of Moses, complete therein all and all therein.

This is the secret Shem Hemaphorash complete. It is sublime and hidden, divided in secret. Proclaimed therein is every secret of heaven and Earth, and of every action occurring from the power. Bind by the image of wisdom, by the power of every name.

Of the Shem Hemaphorash, the secrets are proclaimed and explained by every name of most glorious powers, sublime and highest. Complete by the power of understanding.

The corrected doctrine is the trodden path [Nethiebethieh, may also refer to ways of life or customs of the Lord]. Proclaim to reach in fifty days, of fifty gates most glorious. In seven Sabbaths, complete the holy power of Nephesh [Kech Qodesh Nephesh]. Of every one, all is complete by the power of the secret of two actions. Complete the Yod.

Reach the powers of a thousand paths divided. Of the most holy Malachim. Of every planet and wheel and firmament. Of every prince and magistrate and the innermost and outermost powers.

In purity, be far from the highest classes of most glorious divisions. This from that, man over host and man over banner. Of the most glorious names, all are by one power. Of 72 names, change and bind by images. Calculate every letter.

The power and image are of the highest and most glorious powers. Of 22 letters, most glorious and highest. Consider the impressions of Aleph. The images are complete by the most glorious and hidden powers, concealed and sealed up as the gate of power.

There are fifty inner of fifty highest days, hidden in secret, of the thorn of Yod, sublime by the secret praise of the Lord [Hallelujah]. From the name emanates understanding. Binah goes forth in the light of all highest images. All follow the vessel of purification [Keli Hemetehereh]. The holy power is hidden by Binah. The fifty are complete. Bind every image by image and every power by power. The power of the five images are bound by the secret of Heh. After, bind the images. Engrave the throne of the glory. Every one is in place around the throne. The name of the glory and honor is engraved therein.

Of all divine emanations, every power and action is of all Elohim created. After, by the power and the action of every power, the highest action is of all hosts of the heavens and the Earth. Of the highest power and the highest decree and order and command and word and proclamation. All decrees come from the power of the letters.

Of the fortifications of foundations, engrave the throne, high and lofty. Rise up by the engravings around the throne. Proclaim A'areboth [a metaphor for heaven, translates literally as evenings or deserts] and all therein. It is written (Hebrew: BMSKH ChGINH AaRBOTh).

The hidden name of righteousness and justice is blessed. Of living in peace, of living and dying, of the powers of souls [Neshemoth]. Proclaim the throne of glory. Proclaim heaven receives from the crown of beauty. Therefore, therein are the great treasures of the souls of the rightous ones.

Complete ten sephiroth in three palaces before three divisions of the sephiroth. The palace of Malachim is in the Garden of Eden. The universe comes forth from the holy temple. In the palace, hidden in the images of the name of Seraphim and Chiyoth.

The holy letters around the throne are engraved in the holy dwelling. Proclaim by the name. Heaven receives from the crown. All is complete therein by the crown.

In the throne of the Lord, the name is all figures and images. All was created by Elohim. Divide three hosts and palaces before the palace of the Lord. Of the holy palace, all therein proclaim the dwelling. Speak, cover the holy dwelling of the heavens. Bless you, the people of Israel. From the name comes the blessing.

Also, every word of the throne of the Lord is of these two letters. The highest are engraved in the throne of glory. Heh indicates to complete the Aleph following.

Of the name of everlasting power, experience the word by utterance. Thus the 26 letters are concealed around the engraving of the throne. Two conceal most glorious powers. Give power and the image is complete. Of Yod and Vau, two names of every one.

Of every secret of the sephiroth. Of the trodden paths and the Sabbaths. Of every sublime and hidden secret. Of the fire of Ruoch [Ash Voruoch], reach this by that. Of every power and angel and highest prince, all are of one power and one image. Complete all by the one image of the highest glory of two letters, Yod and Vau.

Proclaim Aleph is first. Give power of the image. Bind the letters. Therein is the secret of the sephiroth, the most holy of six ends. All highest and lowest. Of the four gates of the universe, of the vessel, proclaim the secret of ten sephiroth and 22 most glorious letters. The secret of two is 32 most glorious trodden paths, hidden by wisdom. By the thorn of Yod and the chamber of seas [Imiem], highest and hidden.

Proclaim the praise of the Lord. Man is happy to revere the Lord. Keep the Nephesh, as much comes to the path of El. Do not receive much strength by every word and every letter of the image

and most glorious power. Reach the name by the direct path and by the goodness of qabalah.

Thus proclaim the angel Elohim is living. Be prosperous and wise. Souls reach by the living Ruoch of Elohim. Nephesh is pure and holy. Thus reveal the secret of the Lord. The glory of the division of secrets, of all actions and powers, speak above. By desire, bring forth exaltation. Know the name to proclaim and be answered by the strength. In salvation, the glory of light is in the days of adjuration. See by salvation. Blessed is the Lord of the universe, amen, amen.

BOOK THREE

PART 2

THE GEMARAH [COMMENTARY]

FROM HEAVEN, ELOHIM LOOKS UPON THE SON OF MAN [Beni Adam], who is seen to possess intelligence. You seek to know when to praise Elohim. Of the praise is enlightenment. Know the sign and the strength of the word over the earth.

Make an oath to the Lord by the right side and by the strength of the arm. Speak in the name thereof. Make an oath by the secret of the word until the scriptures reveal the word. Therein is great strength. Be favored, and speak (Hebrew: AAA HAAa AGO IHO IAaB MOB). How great you are and great is the name.

Be covered by the strength of the right side of the Lord. By the power of the right side of the Lord, crush the enemy. Rise up to the right side of the Lord. Create strength in your arm with the strength. Strengthen the hand. Rise up to the right side. Speak, be covered by the highest holy name. Rise up to the highest. Speak, El is high and lofty. Exalt in the dwelling unto every miracle.

Speak of the high and lofty. Provoke wonder by great miracles. Of the sublime glory, rise up by the most holy and great secret. Speak and reveal the mystery of the strength. Speak of all created by the Lord Elohim. The word reveals the secret.

El serves the prophets. The name reveals the secret of the glory. The unknown glory is of the strength. The most sublime secret of the most holy Seraphim and Aophanim, the holy angel and every host of heaven. In terror and fear, serve Earth and heaven. Tremble to hear the name. The name of the Lord of hosts.

Of the Cherubim, see the glory of Elohim living. By speaking the name of strength, reveal the truth. The name reveals the secret strength. Of the name, man is faithful, worthy, and humble. Speak

in every house of the faithful. Speak of the secret as the hand over the throne of Yod Heh. Speak to build the house for me and rest in the place.

All is created by Yod Heh. Draw the hand over the highest image. It is written, be at the hand of the Lord and praise the Lord. Proclaim above the name of the Lord. Do not extend the depth in the depths of the great ocean. Speak of the great ocean and sea. Receive by the image of the Alpha Beta (Hebrew: HALPO BIThA). Thus understand the great mystery. Being devoted to God is the great wisdom.

The splendor is of the most ancient wisdom, the secret of the name of the strength. It is written, the Garden is barred and sealed from eyes.

The wisdom comes forth by understanding of the first and the second. First is Yod Heh and second is Vau Heh. Here is Yod Heh Vau Heh. Of the holy name, it is said there is nothing to compare.

Elohim created by the power and the action. The action goes forth from the power. Speak not of the covenant of day and night. It is decreed of heaven and Earth. There is no second to the action.

All go forth to the one name the Lord proclaims. The secret of the word is divinity [Alehothov] and unity and existence. The secret of the book is truth. The strength of the name divides the division of strength rising in degrees. What is above is as below. Speak and make to establish the temple.

Of the temple above, speak to the Lord high and lofty. Exalt as before. The Vau of the pillars of the foundation divide. It is void [Behov] over the foundation. Divide the dwelling [Bonien]. Above the Vau of the pillars, all is high over the heights. Of the holy temple of degrees, the holy are inside. Go forth from the power of El.

The action below is of the action of actions [Pa'avol Hapova'aliem], the most perfect, the most righteous, and the most complete of unknown secrets. Seal them up by the offerings. The burnt offerings, peace offerings, and sacrifices are in order for atonement of man.

Of the lower action, thus place the desire of desires. The action is the power to give. Of the Ruoch of El, Elohim gives.

In every place, one is in the day as the Lord is one. The name is one, being the name of four letters. Complete the name Yod Heh.

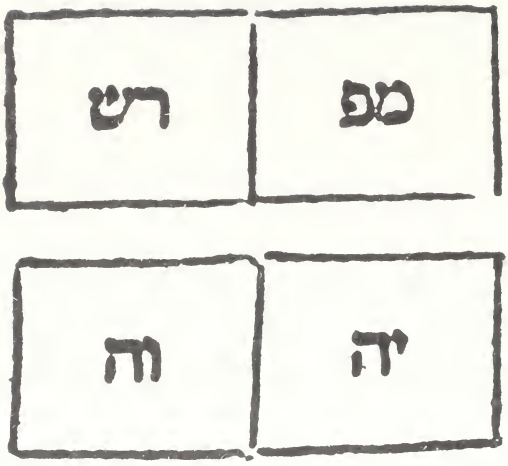

Figure 7. Talisman of the Shem Hemaphorash. This talisman, known also as a "magic square," shows the name MPRSh IHOH divided. This may be translated as "division of God," as MPRSh translates literally as "divided," and IHOH is the holy name of God, sometimes called the Tetragrammaton, or the divided name of God. Tr. Note.

Let it be so as Vau Heh. Regard as Vau Heh rising Koph Aleph added therein.[1] Heh completes the name by the power of Yod Heh.

It is written of Yod Heh, Heh is the eternal image. Heh indicates the Cheth. Of Binah, Geborah, Malkuth, three of three measures after the action of Vau Heh.

It is written, when not making the covenant, be not without. It is also written, rise over to proclaim A'atzem [power]. Every letter of A'atzeemov is as five times Yod Heh. The Heh rises upward. Thus all are divided by Heh. Of Heh, creation of the lower. By Heh, create the pillar by the strength of the Creator, blessed is he. Speak the name A'atzem.

Yod Heh Vau is already divided in the place. By the secret of ten signs and ten sephiroth, proclaim the divisions in the wheel of 72.

It is written of salvation, measure five. Speak of love [DOD, or David]. Salvation measures five. Speak of the light in days. Swear an oath and revere (Hebrew: I IH IHO IHOH). Go forth from the name of 70.

---

[1]This has a Gematria of twenty-one.

Of the aged man, all the congregation completes the most holy. Write (Hebrew: IHOH).

In every name is one. By the power and strength of one, man rises above the side. The light goes forth by the one. The king is after the image and the memorial is below. Go forth to the light of splendor. Of the power of the most holy name, images rise up to complete. It is written, pass before complete. Of Heh in the beginning, here proclaim the beginning.

OHO—The image (Hebrew: ODIO) guides over (Hebrew: YHVH) and over (Hebrew: OOI). The pillars over (Hebrew: OII) is in the beginning.

ILI—The image (Hebrew: IKOI) guides with the letters of the name (Hebrew: AHIH), the name of the strength and the power.

SIT—The image (Hebrew: KOIT) guides (Hebrew: KO) and the letters of (Hebrew: AHIH) second.

AaLM—The image (Hebrew: AaM AaKO KO) guides two lives [Hoyivoth, may refer to desires or breaths] by the sublime and holy seventy names.

MHSh—The image (Hebrew: KO DI OSh) is in memorial of the rainbow [arch], however guide over as it is spoken in the scriptures (Hebrew: BAL ShDI) [by Almighty God], and the name of the Lord.

LLH—The image (Hebrew: KO KO DI) guides over the four spirits of the world, created by the ten commandments with the powers by lives.

AKA—Here is the most holy name. Make the oath. Prepare to come forth by the seal (Hebrew: BAKA). Speak only on the tenth of the month, not thus, but (Hebrew: AKA). Rest in the place and receive atonement by the purity of souls. The most pure prepare to come forth in the world by the image of the two names of power [A'atzem] and the letter of the name of power.

KHTh—The image (Hebrew: KDIDO) guides the 32 paths of wisdom. Of the two tablets of the Decalogue [The Ten Commandments], thus in heaven. Below, remember the secret of life.

HZI—The image (Hebrew: DIDO) guides (Hebrew: KO). The one after completes the high and lofty. Guide El high and lofty, and exalt.

ALD—The image (Hebrew: KO ChOD) guides the two lives and the four wheels of the chariot.

LAO—The image (Hebrew: KO KOO) guides (Hebrew: HA). The name of the dominion is in the group above. The second is in the group. The temple corresponds to the temple and the ends of the universe.

HHAa—The image (Hebrew: DI DIAa) guides by the name of power. It is divided by the name of 72 engraved over the brow of Aaron. Thus El comes forth, the most holy holiness [Qedesh Heqedeshiem].

IZL—The image (Hebrew: IZKO) guides the sublime name of the Lord over the ten wheels [Gelgeliem] holding dominion in seven firmaments. Therein are thrones and hosts.

MBH—The image (Hebrew: KDODI) is of the great prince. The Lord proclaims of (Hebrew: DODI), speak (Hebrew: DODI TzCh OADOM). Raise the banner [Degol] over the holy Merkabah and (Hebrew: IHOH) with two letters.

HRI—The image (Hebrew: DIDO) lacks the Teth. Divide by ten. On the Sabbaths, bind the signs above. After sublime alone.

HQM—The image (Hebrew: DIKOM) guides the power. Divide twelve stones being carvings by these holy names.

LAO—The image (Hebrew: KOKOO) guides the two lives. The six ends from (Hebrew: AIThI), most holy in the universe.

KLI—The image (Hebrew: KKOI) guides (Hebrew: KOKO). The Daleth is over the four gates of the universe.

LOO—The image (Hebrew: KOOO) guides. Engrave the twelve signs of the zodiac and the tribes of Israel. Of Yod Heh, the testimony of Israel.

PHL—The image guides the two lives by the name of (Hebrew: AHIH) with three letters of (Hebrew: AaTzM).

NLK—The image guides the power. Seventy names are engraved in the staff.

III—Begin the oaths with (Hebrew: AHIH). By the power and strength of Moses and Isaiah, speak of hearing. Receive revelations by the name (Hebrew: AKA) engraved. Call upon the three most holy. The universe is served first by the ten commandments. One by the ten sephiroth, one by the ten miracles [Nephlavoth] of Egypt and by the secret of (Hebrew: AHIH).

MLH—The image (Hebrew: KO KO DI) is the name of the dominion in ten degrees. The name of the dominion is of seven tribes. The name of the wheel [Hemgelgel] is the sign of the great power.

ChHO—The image (Hebrew: DODIO) guides six and twenty of four foundations of the universe.

NThH—Of the image (Hebrew: NDODI), do not remember the images of five until here following to complete by praise. Of the foot, three are in the sole of the foot of the righteous. The Nephesh is in the universe. Mercy is the foundation of the universe. Begin below to correspond with abundance of the universe. The wheel guides the universe. Of the humble, mercy and righteousness. Consider the lacking of the Teth. Establish and change to correspond to the Aleph. Of the Aleph (Hebrew: QDSh OHThIO), the pillar of the temple. By the staff and the holy sign, guide all the universe in judgment. Speak as it is written of the mercy of the Lord of the universe. Until the world is of reverence and righteousness, guide by the name of the power. The power guides the name of 72 by the great strength.

HAA—Of the image (Hebrew: DI KO KO), the prayer for mercy of the righteous. In truth, the Lord El is compassionate by thirteen measures. Complete by the one power.

IRTh—The image (Hebrew: IRDO) guides the knowledge written above from (Hebrew: HThIO). The Yod delivers the name of (Hebrew: AHIH).

ShAH—The image (Hebrew: ShKODI) guides the name of compassion and the mighty name.

RII—Consider the beginning of the name of twenty and two signs. (Hebrew: AHIH OH) is in the beginning. In the beginning is the oath.

AOM—The image (Hebrew: KOO KO) is of two lives of the pillar. It is written, the pillar is the light of the universe and the foundation. Righteous is the foundation of the universe.

LKB—The image (Hebrew: KOKOD) guides two lives and guides the chariots of the fathers.

OShR—Of the image (Hebrew: OIIIR), here is mystery. Three Yods correspond to the three first fathers. The rainbow is below. Of the rainbow of Noah, make a covenant of earth. Prepare to establish it. You sow the earth. Thus, it is also written of Abraham, Isaac, and Jacob.

IHO—Of the image (Hebrew: IDIO), the name of the angel (Hebrew: IHO) is as Tarshith in the images of gold in flame. It is written, the gold ring of the hand is set in Tarshish. Thus also, guide the name of twenty and six.

LHCh—Of the image (Hebrew: KO DI DO), all the actions of the name Metatron. Proclaim the name (Hebrew: DODI). Descend to the garden of the humble. With two letters, also guide two lives.

KOQ—The image (Hebrew: KO KO) guides the name of the power, divided by seventy names.

MND—The image (Hebrew: KOND) indicates fifty from the palace. When receiving one from the fifty, the name is in the midst of the four being five remaining from nine gates of understanding. Want little from Elohim in the lives of five decades. Of the most holy fire, guide by the name of the power, by the name (Hebrew: AKA) and 32 paths of wisdom.

ANI—The image (Hebrew: KONI) guides by the name (Hebrew: ADNI). With the Daleth of (Hebrew: DNI) and with the Aleph of (Hebrew: ANI [which translates as the pronoun "I"]), here is ADNI, as divided in the place.

ChAaM—Of the image (Hebrew: DOAaKO), the name of 70 is engraved by the name of twelve tribes of Israel. Unite the sublime name alone and establish the two Cherubim.

RHAa—Of the image (Hebrew: RDIAa AaDNI), dwell over the Merkabah of degrees. The assembly comes forth to complete the most holy. In the midst is (Hebrew: H' ADNI). Four are from the Merkabah. Seventy are actually with 70 of (Hebrew: ADNI). All unite that (Hebrew: ADNI) is over 70 nations and over 70 degrees of the horsemen of the Merkabah.

IIZ—The image (Hebrew: KO OA) is the name of 22 letters. (Hebrew: OHHA) indicates five measures of the name of 22 letters. Engrave them in the Torah.

HHH—The image (Hebrew: DI DIDI) guides the power of the name in unity. In great secret, the three divisions of three tenths, of three measures, thus half the name. With half of the one, complete the universe. Therein exists the word. Thus regard the image (Hebrew: IDID). Of the name, Vau faces it in secret and over the image (Hebrew: IHOH OIO).

MIK—The image (Hebrew: KOIK) guides with three tenths of the seal here. The Lord rises up. The holy of holies of the throne of glory. The foundation of the universe is divided below.

OOL—The image (Hebrew: OOKL) guides. The Lord dwells over. (Hebrew: OOI) serves the dominion in twelve orders. Speak, dwell in praise of Israel.

ILH—The image (Hebrew: IKODI) guides over two lives with mighty power [Chiel A'atzem]. Guide by five measures of the name. Of the true image, speak of all power.

SAL—The image (Hebrew: KO KO KO) is written in the palace of the Lord. The palace of the Lord. The palace of the Lord. Three times. The first is the mountains around Jerusalem. The second passes over. You face the Lord in the beginning. The third is the Lord El. Of the three palaces, engraved in the throne of the Lord, of the name Alpha Beta, there is a great secret. Speak, the Lord, the Lord El in compassion and mercy, three times in unity.

AaRI—Of the image (Hebrew: NGDI) is 70 degrees. The power of the wheels guides the name of 72. By them, the degrees and the power of ten wheels. Speak of the reverence of heaven, making fingers.

AaShL—Of the image (Hebrew: NGIOOL), come to remember the covenant of Noah. For the sake of three fathers, therein not to corrupt your universe anymore. It is written, remember your covenant. After, until the covenant of the rainbow, speak of the Earth. Remember the image of the name and consider (Hebrew: KO), of 72 names and one name over all horsemen.

MIH—The image (Hebrew: KRDI) is written (Hebrew: ANI) first and (Hebrew: ANI) last. In the beginning, serve the king. Face the Lord in the beginning. The name (Hebrew: IHOH) is divided in secret. Of the image, speak of the name of the Lord. It is not revealed to them. Reveal the name of the covenant [Shem Berieh]. From the beginning of the covenant, regard (Hebrew: KO KO).

OHO—The image (Hebrew: ODIO) is in the beginning and in the end. Also (Hebrew: ANI) is first and (Hebrew: ANI) is last. Speak and see at this time. Of (Hebrew: ANI ANI), not serving at the feet of Elohim. Of the beginning (Hebrew: OHO), seal (Hebrew: HIH). Of the beginning (Hebrew: OHO), seal (Hebrew: MM). The secret of the first is as the last. Do not extend the most profound secret.

DNI—Of the image (Hebrew: AaTzMO), of the name of the Lord and of the nations above. Want from the one as wanting from (Hebrew: IHOH). Of the nations, the root of the power of all is the most holy name. The nations are over the great secret. Guide to the six ends of the universe. Above, want from the three. Three remain in order to come forth by the word. By the root of the image, be thus two lives. The two (Hebrew: OO"IN) are of six stalks [Qeniem] and six branches. The lives are divided in order to illuminate you in the splendor of the Shekinah of El, before the light of the candles rise up.

HChSh—Of the image (Hebrew: DIDOSh), the name of (Hebrew: ShDI). Of the Shin, the image guides to see three fathers. Speak, behold the God of Abraham, the God of Jacob, the God of Abraham. El Shaddai is the light of all the actions. Establish to speak

seven times. Seven cast candles are above the top. The sign leads over ten.

AaMM—The image (Hebrew: GN KO KO) guides two lives. Of the eyes of the prince, the angel of the most holy sign in every day. Bow down before the glory. It is written, all bow down before Elohim. The seven grades dwell in the beginning of the kingdom. The image guides by the name. Of the Lord, the power of Nepheshoth, the stars are divided by these princes.

NNA—The image (Hebrew: NNKO) guides to establish above. It is written, second is the Nun. Second is (Hebrew: QDSh). Of the twenty (Hebrew: QDOShH). Also the Aleph is firstborn [Bekor, or elder, birthright]. (Hebrew: QDSh.) Here is three most holy by the holy sign of one. Of the 100 blessings of Israel, be in prayer every day by the name. Blessed is it. It is written of the Lord Elohik, petition from the people. Be complete, proclaim what 100 are kept above. The king passes before the Lord in the beginning.

NITh—Of the image (Hebrew: NIRZ), come forth to remember the powers of God. By the power of (Hebrew: HThIO), El created the universe pillar over pillar [A'amiedov A'al A'amod]. First speak, righteousness is the foundation of the universe. All the universe is in darkness until it is established. The pillar serves the universe by the light of (Hebrew: HThIO). The name of 26 is divided above. The light of the great Sun does not extend the grace of the name. The light of the Sun lights the foundation. (Hebrew: HThIO) is 26. Of the rest, speak of 60 powers around it. (Hebrew: LThIO.) The holy name goes forth from the scriptures. Reveal the blessing of Israel.

MBH—Of the image (Hebrew: KOKODI) is two lives with two letters of the name of Metatron. Proclaim the name (Hebrew: DODI). Speak (Hebrew: DODI) descends to the garden of the small universe.

POI—Of the image (Hebrew: KOII) is the name of the holy name by the ten words. See the strength in ten plagues coming over Egypt.

NMM—Of the image (Hebrew: NBOKO) is the unity of the two, the most holy over the highest holiness. Speak of the years, the fifty holy years in the holy period by the holy name.

IIL—Of the image (Hebrew: IIKO), the holy name establishes the throne of glory over ten wheels. Rise to the greatness by ten commandments. Speak of the throne of the heavens, and the Earth is the footstool. It is written of the dancing of the hosts [Mecholeth Mecheniem].

HRCh—Of the image (Hebrew: DIRDO), the Resh is lacking. Of the name of 26, speak of one who returns.

MTzR—Of the image (Hebrew: KO INR), of (Hebrew: ADNI) with the three signs of the name. Speak (Hebrew: IHOH ADNI) is the name of the host.

OMB—Of the image (Hebrew: KO ODO), the four foundations are divided. Of twelve signs of the zodiac, the power of the hours of the dominions in day and night.

IHH—Of the image (Hebrew: IDIDI), blessed is it. Of the most holy is strength by Yod Heh. From the name, revealed by the Heh, the truth of the name. The profound image is divided here. After is four of one truth. Of unity, do not speak of four to heal and not to prolong.

AaNO—The image (Hebrew: NGNO KO KO) is everlasting, the most holy sign and the strongest sign. The strongest sign is in merciful justice. One is over 70 languages and one of 24 facing. The universe is sustained by compassion. It is written, eight descend to complete the name of eight.

MChI—The image (Hebrew: KODO IM B B) is most holy, the most holy sign of the world. Of the secret of the Cherubim and the truth of the two most holy. Of these two classes, one class of Israel is below. Of the second class, the names are in abundance above the most holy sign of the world.

DMB—The image (Hebrew: DKODO KO DOD) is seven, by seven cast candles of the illumination.

MNQ—The image (Hebrew: KON KO) guides over the 50 hosts. By Nun, the angel princes journey by the message [Shelichoth] of

the everlasting name. The message is of 22 foundations of strength and power around the glory. Keep the glory of the throne. By the messages created, speak to make the angel spirits minister flames of fire. Keeping the flame is the cherub (Hebrew: HMThHPKTh) in the midst of the garden. The two guide by the name (Hebrew: AHIH). The letters of the image are divided. The power is over all.

AIAa—The image (Hebrew: KOING) guides by the two most glorious names. The righteous pray for mercy. Speak, the Lord Elohim of the hosts. Complete with two letters.

ChBO—Of the image above the gate, speak (Hebrew: ATh ALH GDOLH ADON.) [You are God, the great Lord.] Holy is the glory of the name of the universe forever. Of the one power, blessed is the name.

RAH—Of the image (Hebrew: KBOD), truth by the name. The prophet remembers names of strength and power. Proclaim the power over birth. Proclaim the name Phela. Counsel El by the strength of the father until ruling in peace by the name of the power. In visions is power from the strength and strength from power. Proclaim to see the prince of the strength of the Lord, including thoughts of the Lord. Of the vision before, guide to dwell over the holy one. The name of the strength is in the midst.

IBM—The image (Hebrew: DII) is the name of power guiding the horseman over ten wheels. Speak of the horseman rising up in the nights. The image guides to the temple between four great signs, as three tenths. The memorials above are by the number. (Hebrew: AHIH.) Speak (Hebrew: AHIH ZH AHIH N'). (Hebrew: AHIH) of the ten commandments of the Torah. (Hebrew: AHIH) of ten sephiroth. (Hebrew: AHIH) of ten plagues in Egypt and Lord of the qabala [Leba'ali Heqebleh]. Remember the sign by the name (Hebrew: AHIH). All the world trembles. Ten completes the Torah with ten commandments and with ten of Egypt. The truth therein suspends all. The earth trembles. Speak, and hear, after, the great sound of trembling. Remember the strength. Therein are the great secrets, according to the number of the name (Hebrew: AKA). Therein is the seventh secret, the sephiroth with the Aleph. Of the seven, the Lord is sublime. The Lord is one, alone in the day. It is written, the name is eternal. Remember it from generation to

generation. Therein seal the strongest and all the most holy. Of all commandments of the Torah and all the powers by them, as explained by the wise ones. Of the qabala, being (Hebrew: OHOH). It comes to pass, by the secret seal in ten commandments (Hebrew: OHOH). The seal of ten commandments and sealed in ten plagues forever and ever, over the order of wise men, the commandment of Gemoreh. Remember to go forth to Egypt in day and night. Speak in order to remember the day of deliverance. Pray until the Messiah comes in the world. Also, not to lengthen. It is hidden in secret and sealed. Of the Lord of the qabalah, indicate by hearing and from revelation.

HII—The image (Hebrew: DII) guides over three most holy. Every one from ten, and four over all.

MOM—The image (Hebrew: KOOKO) guides from the strength of unity. The strongest is beauty in truth. Seal by the two names of power. One is first and last. (Hebrew: ANI ANI OLA ALHIM.) Measure Aleph. Of the understanding of the Lord, the Vau indicates six ends. All are in them. They are east, west, north, south, above, and below, indicating six corners. The most holy sign is everlasting. Of the six ends the universe, speak of the king of Earth and all nations. Of the princes and every magistrate [Shopheti] of Earth. Of righteousness of Elohim until heights and from the magistrate of the great ocean.

Now complete by revealing to bind the image of the book. Consider the most holy qabala, received from the mouth by the strength of Moses from Sinai. It was handed down to Joshua, and from Joshua to the elders [Zeqoniem] and from the elders to the prophets [Nebiyayiem]. The prophets handed it down to the men of the great assembly [Kenneset, the parliament of Israel].

Of the Lord of wisdom, Lord of qabala, Lord of honor, Lord of glory, and Lord of understanding, speak of the secret of the Lord. Of reverence, treasure in the midst. Of the secrets of the Talmud, all the qabala is to Moses from Sinai. Do not interpret the doctrine. Do not draw out and do not cast out. When man understands wisdom, do not fill the stomach and consume meat.

El gathers in the garden and hands down the sign. Man understands the wisdom to revere Elohim. The secret is passed on to companions in order to establish knowledge and understanding.

Complete and open the eyes and heart as being upright. Regard the living light. Regard the ends of the path. Blessed is the name. Rise up from the power, most glorious and powerful, El in heaven created Earth. Inquire and thus understand.

The highest light shines in the eye. Of understanding, it is written, the light shines in darkness. The upright remember the knowledge of the purity and goodness. Dwell by the sign of the highest light. Speak therein of the lamp of the commandments. The Torah is light. Consider (Hebrew: OHI), the name in knowledge of the path. The upright understand the image. Bind from the holy book. Shout out the name of the glory.

The glory is divided by purification. In purity, happiness and wealth come forth. He is everlasting. He shall establish the name of heaven, thus reach to light. Knowledge comes from above with the light of the Malachim, the angel of the Lord of hosts.

The image is engraved in the throne. Of the high throne, the 22 letters of the Torah. The secret of (Hebrew: AHIH) and the light of every covenant. The angel is above. Israel is below. The one letter is engraved. It is written of the Totpheh between the eyes. Engrave in three palaces, the throne and the image. Of the image, the Alpha Beta is received by the Messiah from the mouth.

Of the strength, it is written, thus engrave in the throne. Examine by four signs. (Hebrew: BIH OHI.) Regard the power by Yod and the Vau, the two names of the holy power. Every one seeks alone of the power [La'atzemov].

Of the power of the two. (Hebrew: BIOD OIO.) The chosen name is by them, according to the power of strength. The greatest strength is by them alone, by the images of the strength. The first is fire and the second is Ruoch. It is written of the fire of Elohim and the Ruoch of Elohim, the Malachim are around the throne of the glory by fire and Ruoch. Speak to make the angels of Ruochoth ministering fire.

The two signs are of the strength of the images of the Creator. See the power of the actions. Explain it to people. Give to the people. The strength is in them alone.

Of the power of powers, do not receive, not the image, and not power, and not greatness. Do not move from the place. From the power, bind the holy image in the house of the king within [Beth Melek Pheniemeh]. By the great king and strength of holy glory, unite the people. Give great power of the holy image. All people

come after. The name is as the name of the Creator. Also, the power of the image of the Creator.

Speak to provide and support. Lead in measures of compassion and purity of life alone. Make the hand to adorn you in the temple of your kingdom. From worshipping you and from the power, the strength of the prayer of Moses. By you, the days are revealed. Petition the compassion before the strength. Thus speak in prayer. The Lord El is compassionate and merciful before the six ends of the temple. You are everlasting, in reverence and supplication thus before the most holy. That Beth is in the place, indicate to complete ten sephiroth.

Remember David. Understand to indicate the word and secret of the one Lord, great and strong. Complete ten as the division of the sign is received in the great secret. Of the written words before five, Moses remembers them. These six complete ten, as the prayer of Moses to the Lord Elohim.

Of the Lord El, and before the secret of the most holy three, that three is to six, as two to four. Understand the secret by the Lord Yeh, the everlasting image. The three secrets of three nations divided is over the secret of ten sephiroth of 22 letters of the Torah. Below is the king. Bind every one of the images, of the image and the 22 letters.

The food is on the table of the king. Receive every one of the images. Of the image above, nourishment of El. Of the glory, the king seeks. Pass over the king before. Heh begins as the name by the great name. Remember above, as the image divides power of the name of power. The power of the name is from the holy names and from the Shem Hemaphorash. Proclaim the name of 72, the Shem Hemaphorash, the power of the name of power.

All go to the one place, one of every one word. Therein is tranquility. In compassion, we are supported by salvation of the Neshemeh. Of understanding, reveal Nepheshinov. Serve you in the heart. Complete by Nephesh. Desire in fear and, in awe, exalt. Of Neshemeh, forgive iniquities by sin offerings. It is written, the Lord speaks, forgive and complete and return affliction and the highest compassion. It is written, you are compassionate. Of the mercy of the king, compassionate and merciful is he, in great goodness [Merbeh Lehetieb]. Blessed is the Lord of the universe, amen, amen.

Part 3

THE ACTIONS [HEPHA'AVOLOTH]

Come forth by the strength of the Lord Elohim. The righteous remember. Blessed is Elohim by the holy path. El is great as Elohim. Of Elohim, learn from youth until here showing marvelous deeds. Bind by strength.

Prepare the wise son [Beni Chekem] in the heart. The wise son rejoices in the heart at this time. The wise son admonishes you, as admonishing the man of the wisdom. Go forth on the path. The darkness covers the earth and fog obscures the lands. The Lord rises above.

Now the wise son is with the Lord Elohiek and opens the eyes. Remove all foreskin [A'arleh] from the heart, removed by all desire. In every period, cover with linen [Lebeniem]. Of sandals, raise the feet. In the place, Elohim enters.

Serve until the man comes to forsake El. Interpret and investigate every palace, lest consuming much grain. Make the battlement of the roof and cast down. Cast down from above the divine emanation. Of the holy man, chosen from people by the priests of the nation of Levites [Hebrew: LOIIK].

The Lord Elohiek chooses from every tribe. Seek and search by all desires. Draw near with the offering. The foreigner [Zer] does not consume and does not suffer, except in the heart by every Nephesh. The heart lives. Give the heart to El.

Now the wise son is pure. In the universe, revere Elohim and turn away from evil. See and understand. Place the heart in El. El is in heaven over all to come. Elohim is in judgment when the son lives and when making the guilt offering [Thashiemeni].

By the word of the oath, you lie down there and rest in thought. Be strong by the high priest [Hekehen Hegedol]. Of the friend from the nearest nation, of sacrifice or supplication, suspend the nation over the name.

Uphold the heart. Life is suspended in the dwelling, however, when turning around, receive visions. Regard the chosen and prophecies. All are most holy. Take the priest the wicker basket. Lie down before the altar of the Lord Elohiek.

Now the wise son is complete, fulfilled by all the word. You listen. Revere Elohim and keep your commandments. Revealed to you is the qabalah by the division of the name of the glory and honor. It is divided by powers and secrets, most wondrous and most powerful.

Of the holy Rabbi [Qedesh Rebienov] and Rabbi Ishma'ael in history, deliver therein. By the secret, understand the signs and the power and image and the actions from them, all in festivals and in hours and in times to reveal. When you are pure and upright, understand the word by wisdom concealed in the womb.

It is written upon the tablet of the heart of the innocent and pure. Understanding the purity, the glory of Elohim is the secret word, complete and revealed to you in answer. Change by the wisdom and power for him. Change wisdom and power for him and understand wisdom and power for him.

Complete the powers of the images, most wondrous and most powerful and most glorious. Come to enlightenment by purity of heart and being upright. Complete by praise in song, in music of victory. Rejoice in the heart. Consider the understanding to learn by them, over the beginning of beginnings and the ending of endings. Rise up without ladder and without degrees. Cast down. Establish those who are cast down.

Now listen to the wise son. Understand how to rise up, and how to come by the secret, and how to obtain power and actions of the light. When receiving them in the beginning, reach the end. Thus understand much. Examine and search the three original scriptures by the simple and plain meaning. Also, examine the concealed meanings. Also, examine the written words. Examine all the letters, every one for itself. Also, examine the changing of the understanding.

Bind the images by understanding of powers, and by the most holy name that guides every one. From them, examine in actions. Reveal the sign to you alone. Complete in the heart by the written words above.

Speak to you of already knowing what is written. Deliver the angel of Elohim. Deliver the pillar of the cloud. The highest powers are most powerful and most glorious. Of the host of Israel, understand the power of the Lord. Divide understanding.

The sign circling indicates the three scriptures. Complete the most powerful and strong. Also, the action of the spirit of the east [Ruoch Qediem]. Also, the strength of power. Measure all the highest before the power of the sea.

Of strength, regard the highest. It is written, the spirit of the east inquires of Aniyoth Tarshish [translates as "a ship of Tarshish"]. The spirit of the east rises up to the visible heavens.

It is written, go with the Lord. The sea begins in love and compassion. Do not listen at once. Come above by measures of strength of all the night. Measure night and thus return and want much.

Every king of the world listens to the sound. Give the three scriptures. Understand in order to separate the two measures of powers. The measure is weak. Begin above and end below.

By the strength of the powers, cast down to judgment. Rise up to separate the understanding. The secret is not being thus, however, upon the path after. Bind strength with strength and fire with fire. Thus consume all the universe. From the destruction of all the universe, all the universe is desolate, not being able to make actions.

The nation is destroyed by the power, however, now, reach to receive therein. Also of goodness, of evil, of judgment and compassion, love and hatred, peace and war. Also healing, and removing evil spirits. From the power of images and from power of intelligence, and the gates [Thera'athem] existing by them.

Now the wise son and the faithful make adjuration to the Lord Elohi of the heavens in every period. In every season, come forth to wander. The words of the Shema establish. I already declare to you the first word. Be revealed when in the periods. Know the heart is of goodness and upright.

Knowledge is in the dwelling of the good. You swear an oath in truth. I revere you. You are near and you are far away. Until

wandering around many times, the good see before every name and every power, according to the observance of knowledge.

By images and by divisions, understand what to speak: that (Hebrew: IH) is (Hebrew: IDI) in the image. Actually the power is to bless, however, there are therein three measures—the three signs before Kether, the most high, Chokmah, and Binah. However, the truth of the three measures indicate the fathers.

The truth and all power is unity. Of the power of the sea, reach therein as the hand of the Lord. Here is compassion. Also, of the hand of the Lord, here is the judgment.

Receive therein and change over the sign of power. Desire the action therein. Also the Lord corresponds to the lower. Of the power of the Lord, the power everyone, and one name. Also, the image (Hebrew: IDO HOA HOO) corresponds to the pillar of the universe. Of the holy temple of the Lord [Bieh Hemeqedesh], below and forever is the Earth. It is written, fill all the Earth with the glory of the temple. From the temple of all the Earth, and also the 70 going forth from power, the one name of all strength and power.

Part 4

THE FIRST ACTION [HEPHA'AVOLEH HERASHONEH]

OHO—Guide by the abundance. Descend to the Holy Temple. From the name, descend to the world.

ILI—Guide by the ancient name [Shem Qedemon] of all ancient.

SIT—Guide by coming to pass of life and existence [Chi Voqiem].

AaLM—Guide by the vision of strength in the three most wondrous scriptures. Make people in Egypt and in the sea.

MHSh—Guide by establishing three fathers by three measures of the name in power and victory, for the sake of victory.

LLH—Guide over the creation of the universe by compassion. Also, create by ten commandments.

AKA—Guide the universe coming forth in atonement and forgiveness. The Nephesh rests. Guide the lives of the people from the image by compassion with the seven holy names. When making incantations [Lochshiem] of the sign or writing on the silver plate, of disease to spread death. It is written, learn by them for the sake of disturbing every evil spirit. It is difficult to measure. Make the incantation by the sign in hours of the Sun. Write the sign in the day in the first hour. Remember the power of desire. Of the angel, one is over the sign in the hour. Be pure and fast. Be immersed in purity and be pure from sexual intercourse.

KHTh—Guide by the highest wisdom of the Torah. Of the covenant of Elohienov in heaven, and over not remembering (Hebrew: HThIO).

HZI—Guide by the wisdom of the unity complete. El is high over all heights.

ALD—Guide by rising up over the chariots of the Seraphim above and below.

LAO—Guide to see miraculous deeds in Egypt. Above and below, create heaven and Earth. Thus the dominion. People revere all the universe.

HHAa—Guide by the foundation of Moses. Hereafter, the name is therein. Come in the temple and remember the powers of God. Hand down the breast plate of the priest, and the name of 72 letters.

IZL—Guide to God. Rise up in strength. Dwell as king over the throne of glory in the kingdom. In order of judgment, all comes to the universe. Also, of judgment with the planets in seven firmaments. Do not place them over making every word of judgment in Egypt.

MBH—Guide by the power of God, the only power by the glory of God. Of Moses, action by the name (Hebrew: IH) over the face of the Lord. Of the seven names, purification is learned by wisdom. Write the sign on the silver plate. Drink from the sea of life, from the spring of life. Of the spring of life, begin in the month of Nisan. Suspend the sign above in goodness. Keep man from every evil spirit and evil eye, from every demon [Mezieq]. Suspended above, written on the shells, covered in holiness and purity. The measures are after, of day and hours. In the beginning, measure Moses.

HRI—Guide one by the highest.

HQM—Guide over the sceptre. (Hebrew: IH) is engraved on the stones. Remember before the Lord.

LAO—Guide by the most holy above.

KLI—Guide by the four gates of the universe, engraved by compassion.

LOO—Guide by the twelve tribes. The holy name is in the midst and measures above.

PHL—Guide by the compassion of God everlasting.

NLK—Guide by the name engraved in the altar. Of Moses, by the actions of the seven most holy names. In goodness, make the talisman [Qemiya'a]. Drive out every evil spirit of fear and lamentation. It is good to petition compassion before the name. You are delivered from every fear. You speak to the four spirits of the universe seven times. Speak, let there be desire from before the Lord Elohi. Of Elohi of the fathers by the name and the divine names. By the power of compassion, deliver from fear. In measures of the first day, Abraham is in the day and in hours and by the angel. Also, it is good to cast out the fear alone in purification, by fasting and immersion in purification.

III—Guide by three Sabbaths [Shebethoth]. Of Yod corresponding three times. (Hebrew: AHIH) is the last and the highest. In clear language, indicate the last measures. From the power of victory, indicate three, the most holy name and all power after. The power of the universe indicates the highest.

MLH—Guide by the highest and lowest. Of one power, reach the sign.

ChHI—Guide by the name from the power of four foundations.

NThH—Guide by the power [A'atzem] of (Hebrew: HThIO), however the Resh resembles the firmament. Begin the lower universe; however (Hebrew: HOO) the righteous proclaim to the feet. Complete from two measures of the righteous.

HAA—Guide by 13 measures. Complete the sign by one measure and one power. Of Kether, proclaim it is complete.

IRTh—Guide by the unity of the name established forever.

ShAH—Guide by the name. Go forth from the place of judgment in Egypt. See visions by the name of strength. The seven names are of the purification of goodness. Journey on the paths of the seven nations. The name is in the place of fear. The names are written on a brazen plate. Remember and write in purity. Be immersed in the name of Isaac, by measures and by power. In the day and hour, the fourth day is the day.

RII—Guide by 22 letters of the Torah. From the power of the name, (Hebrew: AHIH) is above from the last Sabbath and the secret third Sabbath.

AOM—Guide also thus over righteousness, the foundation of the universe.

LKB—Guide over the name of the horseman over the fathers.

OShR—Guide the rainbow. Indicate three measures in three kinds of colors. By the measures, make the oaths of Earth. Israel is taught the sign. Teach to the holy people and dwell by the name of names.

IHO—Guide by the power of (Hebrew: IHOH), as Tharshish indicates (Hebrew: ThRI ShSh).

LHCh—Guide by the Ruoch of Elohim, the living Ruoch of Chokmah and Binah. In abundance, the highest man is in the small universe of all the actions.

KOQ—Guide by the name (Hebrew: KO). Of the first power and seven most holy and divine names. Remember the sign in holiness and purity. It is good to study the Torah and wisdom of the nations. Write upon the first silver plate (Hebrew: TOBIM TOBIM.) [most good, or goodness.] Above is power from all. Study in the second day by measures of power. In the hour, write in holiness and purity.

MND—Guide as Moses ascends to the heights. Deliver to him all wisdom and understanding of the heart of the paths of wisdom. Indicate the holy wisdom to the highest governors [Pechoth] of the highest power.

ANI—Guide by the holy above, corresponding to the ten holy palaces below.

ChAaM—Guide by the twelve tribes engraved by the holy name.

RHAa—Guide by the highest power corresponding to the lowest book [Hemgeleh]. Seventy nations correspond above to seven degrees. The name between is four letters over all. The secret is divided in the throat. Search out the 70 and 12. The rising sea indicates Jacob and sons.

IIZ—Guide by the ten measures of the powers by the sign (Hebrew: HHA).

HHH—Guide by the power of three measures of the name. Of the power of the life of the weak. The power of the living is from the name.

MIK—Guide by the three most holy serving the highest and lowest. By the power of the name of 70 and the divine and most holy seven names. It is good to petition. Petition the words many times. Conceal them when writing. Remember the scriptures and understanding comes forth. Of the song of generations, the Lord is our shepherd. In unity, revere the wondrous words. It is wondrous from the beauty by the most holy. In great purity, remember. Of the Sedieniem [wide linen undergarment, may refer to sheets], the purity of sons. The shell is pure and the ink. Complete four or five. Remember seven times. Place the written word below. From the beginning, be in purity. Speak, let there be desire from the Lord Elohi, the Elohi of the fathers. Of the most holy signs, it is most glorious to see in the night by the word. Thus (Hebrew: OKK AO HM AO LA). In the middle of the day, do not consume. Make immersion and petition thus.

OOL—Guide by the foundation of the universe. Of the most holy, the Holy Temple and the name is above. The name seals the tribes of Israel.

ILH—Guide by four measures. Complete compassion alone. The fifth is in the middle and complete.

SAL—Guide by the image of the signs corresponding to the three powers. The leaders of three worlds by the highest power. The secret of the Lord El. The highest completes compassion and the third is complete.

AaRI—Guide by the 70 degrees in seven firmaments; however, until the tenth holy is complete, double.

AaShL—Guide by the righteousness of the fathers. Serve the universe by the most holy seals and Earth.

MIH—Guide by the image of the name. The signs are not revealed to Moses.

OHO—Guide by the first secret. The secret of the Heh is last in the name, that Heh is the last measure. Yod is first of the seven most holy names of purity. It is good to petition compassion by every action. Of every desire, or with the king or name of the man of grace and love, as the great are very strong by compassion. Thus speak, let there be desire from before the great and powerful name. Hear the prayers and petitons. Make desire and actions from the word (Hebrew: OKK OKK). I love as desire. Of desire, speak to the face and meditate [Hegiyon] in the heart before the image of the Lord. Begin on the sixth day. Observe the measures. By the angel, in purity make retribution [Shelemeh] by prayer and by fasting.

DNI—Guide by the root of the name (Hebrew: OHO) and the third holy secret.

HChSh—Guide by the measure. (Hebrew: ShDI) exists by the two fathers of three complete. Victory is the highest wisdom.

AaM—Guide by 70 powers below the name. From them is the power of seven planets moving forth in arrangement.

NNA—Guide by the highest powers. Praise the name every day with 100 kinds of praises and blessings. Establish in Israel 100 blessings. Every day in prayer and supplication, proclaim also from the highest.

NITh—Guide by serving in righteousness. The foundation of the universe serves the highest universe. Measure the truth of the light of the highest seals of God.

MBH—Guide by the Ruoch of intelligence. The pure are appointed to descend in the midst. The man is in the small universe.

POI—Guide by considering the ten plagues of Egypt corresponding to ten commandments. Of seven names in purity and cleanliness. By the powers, petition every word by petition and supplication. Speak of the sign over the sea of purity. The living springs are flowing. Three times, bathe the face and flesh. Cast over the head and speak thus. Let there be desire from before the most

holy and great divine names. Learn every word of the Torah. Of the wisdom, thus create every day. The Lord is in the morning in the beginning of the month of Nisan until the middle of the month.

NMM—Guide by the 50 gates of the power of Elohim. Concealed from every living creature, return to lead away from the temple. Stop the sound of the holy ram's horn. Stop the power that is one in the period of the holy in holiness.

IIL—Guide by raising up the sign of power over all the highest.

HRCh—Guide the holy name. It is sublime alone by one and who returns.

MTzR—Guide by 22 corresponding to (Hebrew: ADNI) and the one power.

OMB—Guide by the name. Give power in the hours of the beginning of day and night, from east to west.

IHH—Guide by the secret of the Heh. Receive it with all the universe in righteousness and compassion.

AaNO—Guide by seeing times in measures of compassion. Scatter the languages in order to return. Restore that the Ayin corresponds to 70 degrees and the seven holy names. It is good to petition prayers of forgiveness and atonement over all iniquities. Confess in fear, in reverence, and in purity. When knowing of transgression by great sin and crime, be in great danger from the kingdom or from the name. Man confesses all iniquities by the name. Speak, let there be desire from before the great name. You are the Lord of forgiveness and atonement. Forgive me for all iniquities and shade me from death and all misfortune. When praying, you establish retribution. Be in great purity in the day. Measure as Moses in hours.

MChI—Guide by the most holy sign above. Also, Israel is below in order of power. Be the nation in one power and in one dwelling.

DMB—Guide by the name illuminating seven powers above. Also, thus seven are below, illuminated before the name in righteousness and thus all righteousness.

MNQ—Guide by the 70 powers. Of the powers around the throne, put forth the everlasting name. Receive abundance by the divine power [A'atzem Halehieth].

AIAa—Guide by the name of supplication. Come forth and gather to Earth, not to hear him.

ChBO—Guide over the unity [thereof].

RAH—Guide by indicating to the prophet of powers rising up from ten sephiroth. Eight by calculation and three powers from the seven. Of the ten, the eight by calculation. Proclaim the sign of deliverance for the sake of the abundance. Thus, for the sake of the power, prepare man and man rises up.

IBM—Guide by indicating to measure last. Complete all.

HII—Guide by three tenths. The three Sabbaths establish the great name. Give the Torah and create the universe by three. Seal the strongest. The powers go forth, most glorious by the great and strongest signs of the highest and lowest. It is written, give the signs in heaven and on Earth. Of the great plagues, the faithful are everlasting. Remember until all the generations come forth. It is written: Thus speak, El of the children of Israel [Beni Yisrael]. (Hebrew: AHIH.) Forsake the eternal name of all coming forth to (Hebrew: HAaHZ) forever until (Hebrew: OOH). Remember from generation to generation of the deaths of the living. From generation to generation are 6,000 of all the days of the life of the universe, until the generation of the Sabbatical year. It is written, the image completes the action. Of the name of life, strength in eternal victory.

MOM—Guide by the beginning works of the name in compassion over all creation from the greatest sign. Consider and know El provides support of all. Praised are all the signs. From the midst is the king of Earth, and all princes of the nations and all magistrates of Earth.

Now, understand the wisdom here. Gather to you the greatest, the most glorious and most powerful. Also the wondrous actions of

most precious things. Reveal clearly the writings here. El is everlasting in life. El comes in every period. El is holy.

Of the cotton cloth of the holy vestments, you are the high priest. The people do not rise up in the nation, as coming forth visions of the face of the Lord Elohiek. Be in fear and reverence in the pure heart. Establish retribution by explanation of calculation.

Beauty goes forth from the visible light. Great is the name of the glory and honor. The powers of miracles are bound in reverse and opposite images of the most holy book. All are worthy of the seven words. Of Elohim, live and do not be hungry and thirsty after. Drink of the living sea, most glorious. Thus understand the secret image of Alpha Beta engraved in the highest throne. All hosts worship the three palaces.

The name is engraved. Complete the most glorious powers of Elohim living. Change this from that. Exalt the Lord this from that. Most glorious, this from that. Marvelous deeds, this from that. Most powerful, this from that. Most pure, this from that. Most clean, this from that. Most innocent, this from that. Most upright, this from that. Most perfect, this from that. Most peaceful, this from that. Most illuminating, this from that. Most beautiful, this from that. Most shining, this from that. Living, this from that. Inwardness [Pheniemiem], this from that. Most holy, this from that. Complete the flame of fire, this from that.

Serve in reverence. In reverence and holiness, be [free] from tyranny. El creates the signs. The name of every one by dominions. Of works of the desire of the Creator. Of 22 letters in three palaces, engravings of images of every sign for himself. They proclaim in truth of the highest powers. Reveal to you the hidden and profound secret of the glory. Your sons live upright and faithful to me. Establish and be revealed to you.

These are actually the powers of the name. Proclaim in truth of the highest powers. Engraved in the throne, seal every sign alone from the image by the power. Proclaim that the angel Elohim is living by most glorious and most holy and highest signs.

Thus bind Moses in order to go forth. Bind the image and, from power, do not consume the learned sign. The pure fire consumes and burns. Receive it in purity. By images, change every power for itself. Of the power, remember actions. Thus proclaim the sign of angel Elohim living.

The highest power is from the sign. The abundance of powers of El. Work below and bind power to power, according to the motion and powers and secrets of action. Reveal to you, not to lessen the abundance of the vision of great power. In great purity and great holiness, study and be upright. When living, you understand the word. Corrupt Earth, not seeing and not prophesying.

The image is suspended. Abundance does not descend upon Earth. The secret of (Hebrew: ShARZL) is the splendor. It surrounds Earth, resembling the sea. When separating it by cutting it away, surely to live, and, in them, is the abundance. Thus consume and perish. Over that (Hebrew: ARZL ASOR GDOL) compels the powers above without the great image that is in the river [Biyar].

Of the throne of Kether, Chokmah, and Binah, the Ruoch of Elohim is living. The powers facing before are most powerful and most glorious, and shining [Seraph] from here. The Merkabah of the fathers. The understanding of the Lord.

The fathers speak of the shining above. All desires are of the powers. Of the most powerful deeds, however, in the scriptures, until the Seraphim are serving from above. Of all the highest powers, the fire is divided around. By desire, flourish by all powers.

From the day of birth [Yildothem], measure day and night, seasons and periods in the course of time, in order to reach the glory of formation. It is written, hasten to come after the Seraphim. Proclaim this of that and petition this from that. Where are most holy and glorious, proclaim holy and divine. Holy is the Lord of hosts.

Increase the power in short time by the sound of worship. Of holiness and reverence, speak, blessed is the glory of the Lord. All the highest draw away. From afar, speak, blessed is the name of the glory of the kingdom forever and ever.

Of the Merkabah and remaining Seraphim above, the highest powers remain. The Malachim and the Neshemoth of the righteous people of Israel are below. The unity is complete in fear of sinfulness. Speak, holy, holy, holy is the Lord of hosts.

By the sign in the hour, sublime is the Lord. Of the power, rise up to great holiness. Rise up over the throne of the kingdom. Dwell upon the throne of mercy and compassion. Speak, also I serve Israel, thus adorned. Happy is man in the morning of every day to praise and honor. Of strength in terror and fear. In holiness, speak (Hebrew: BShKMLO).

Be secure in the mercy of the Lord. All powers surrounding change this from that, according to the power of degrees. Of all writings in the temple, in the place, see actions complete. East and west, north and south. Of compassion, of judgment, of goodness, of evil, reward mercy, reward righteousness. Of justice and righteousness, call forth [Tza'aqeh]. Of peace, of war, of the slain [Herog] and of destruction [Abedon], and of peace, and of deliverance from evil, of hate and of love. All by the desire of the Creator and king. It is established and fixed over man, serving and bearing. Complete the powers, living and glorious. Worship every day. Speak, (Hebrew: BShKML). Happy is man to revere Elohim.

Of understanding by the most glorious and most powerful, place the heart. From the vestments, go forth. Wear the vestment of Esau, the white vestment of the life and light of days.

Also forge the signs. Thus the Aleph and the Mem and the Tau. By the one path and the highest name, the powers are in the midst. Of the greatest and most glorious powers, make the vow of the name (Hebrew: AaMHM). Seal in compassion of the nation. Of judgment, bind and proclaim the truth. (Hebrew: ShARZL) is the true seal of God. From before goes forth the judgment. Change in compassion and all signs are given by the one image.

Serve until Aleph is by the throne, not thus below. Of the Aleph, fifty signs. (Hebrew: HB B G BD.) Lie down upon the first path. Do not bind the holy sign of the name (Hebrew: DI) by two images. Do not bind the most holy six. Serve the holy. (Hebrew: Ch Ch T). Thus bind. Here is the last image to calculate. From it, create the seal of the wicked. Darkness goes forth in the universe. The name (Hebrew: NIDONIN) of the wicked nations of the ten lands. The vowel completes the inner.

Holy and sublime is the Lord of purity. Thus the remaining signs (Hebrew: BQDSh L' K"O N' QDSh S' K"O Aa' NG P' K"O Tz' I"B Q' K"O R' QDSh Sh' ABOTh Th' D"O). Every word established corresponds above. Of four fathers of the Merkabah, of the four spirits of the universe, serving above the universe in righteousness.

Of the palace of Metatron and the understanding of purity. The abundance of El Nephesh. Man considers the purity. The palace of the understanding separates them from all the Malachim. Of all the most righteous and all the Neshemoth. Of Nepheshoth rising up to the highest. However, in the universe, come to the palace of Jacob.

Of the palace of Metatron, the name comes from the Nepheshoth, the most righteous in the universe. Of the profound secret, Metatron is all the actions and power of Shaddai, of all the one power. It is proclaimed, Metatron comes from below, pure and clean. Divide from the clay [Hechomer]. The name comes forth in the place. Hew the Neshemeh of the purity. Of the universe, Ga'a is above.

Of the pure and the upright, all the highest powers. Also the signs of the strongest and most powerful powers. Do not petition to receive the remaining powers. All see first the Yod Vau, first of all the highest powers. Bind images in the period. Moses rises up to receive the Torah. Know that Moses desires to descend from above. Of the holy temple, engrave the many and want to consume.

However, command to sing the highest name of the universe. Indicate to serve by Moses. Of the Nepheshoth of the most righteous, also receive from the highest and from the most holy, in the midst of the body of man [Goph Hadem]. They are above from the remaining powers. Above indicate the Lord. Be humble to revere. The horseman rises up. Of one father of orphans [Abi Yithomien] and the judgment of El.

You understand the powers of the name. Of the highest of all and the most humble of all. Speak, the Nepheshoth of the most righteous are above the Malachim. Hear the word of the Lord. (Hebrew: MGAaRThO NZRAaZAaO) is complete.

At once, bind every sign to the images. Come to Moses and descend to the people, engraved in tablets. Of the name, learn the most holy secret of the sephiroth. Of the 22 holy letters, bind all the Torah from them. Of the illumination of light, the highest and lowest. Of 70 names, and from them, the name of the first power and every word. Of all the highest powers, the words of the most glorious secrets are concealed and sealed, closed up and locked. Of the strongest and most powerful, of valuable and precious things, the most profound writings. From afar, engrave the many signs united. The high priest of man knows the illumination.

It is most fulfilling to calculate the generations. Consider and know the seasons and periods. Thus, sacrifice offerings of the righteous. Of goats, contrary from the birds, burn in purification. The remaining people stop, and serve from afar. Worship and draw near.

The priest stops serving. Fire falls from the heavens to consume and destroy. El casts out down to Earth afterward, as day is concealed. The Lord Elohino reveals to us understanding, until the universe was created with every word of the Torah. Happy is man to revere the Lord by the commandments. Desire much and complete.

(**Hebrew: IH.**) Restore the mystery of the vowels. Of the name of unity, reveal all. Receive from the root and foundation. Calculate all signs between. Of three measures, here is (Hebrew: ADNI).

(**Hebrew: OHHI OHI HIO HI.**) This name is combined together. Calculate the vowels first written here above all. Aleph is below. The value of the letter is below the Shin. The Shin is above. Begin to understand much by what is established. Thus reveal the secret.

Know of all going forth from the signs. The point is from fortification above. The name of unity comes forth. At once, praise the prince Metatron. Thus, when desire to make the oath, and thus the prince comes forth. Know the secret of the name corresponding to the powers of the Sun [Shemesh]. Combine and thus reveal the secret of A'azael. Of the Sun [Chemeh] is fire and light and day, corresponding to the signs. By the seal of Metatron, reveal the secret of the vowels from the letters. Thus, the first name is by the letters and vowels. It is known to reveal in reply of the one. Here it is written in two names remaining.

(**Hebrew: OHI HI.**) Previously reveal the first name of A'azael. Of the Sun and light and fire and day, the power of the name compels to speak the petition here. Thus the second name. In the middle, guide two names ruling over the creatures. Reveal by the assistance of the name. The name is the medium to guide over the second.

(**Hebrew: OHI.**) Of all revealed from vowels and letters, (Hebrew: RLCh) guides over the two magistrates, A'azael and A'avozial. Compel the understanding and the secret of A'azael and A'avozial already guides you. Thus the second magistrate as eight steps [Ha'abiem, or thresholds]. After, reveal the secret of the center name. Reveal quickly the third name.

(**Hebrew: HI.**) Know all raise hands. Guide the name by vowels and letters. Compel (Hebrew: ThThQNG) by the secret of

A'avozial. Of the Moon, water, and darkness, and night. After thus, here is the name. Compel by the name corresponding to six signs. The prince serves to reveal. After, reveal in reply. Restore and remember the third. All know the great name compels two princes. Change the Sabbath of the Jews [Leshebeth Yihediyov]. Do not gather in the border of the country. Do not draw near the other. The middle name reveals. Compel to understand both as understanding A'aza and A'azael. Behold the fortification. Also, as decreed, indicate to guide by the powers that correspond. The middle name is the seal.

(**Hebrew: OHO.**) Bind to rise up and establish with both and the image serves.

Here is the image serving. Correspond and change. Rise up and establish. In order to establish, speak after, you lessen by the established response.

Return and speak. Lessen by the mouth of eight princes. Know the name A'aza guides over the wisdom. The name A'avozial guides the throne of the glory. Of the high priest and false idol [Besheth], all is in secret. Thus reveal four mysteries [Tha'alomoth, or enigmas] of wisdom.

Come upon the paths. Reveal the path of the king. Come forth to correspond to the knowledge of the foundation. Death and life are through the language of man. Deliver all when from love of the Lord. Forsake the knowledge of the name of glory and choose by life.

(**Hebrew: OHHO OHO HO.**) Know first to calculate the holy name. Guide the highest powers. Abundance comes from understanding the name. The two powers of the two faces are as fire and water. Deliver by the hand of Metatron. Behold my desire is revealed to you. Know the first name by itself.

(**Hebrew: OHHI.**) Calculate to compel (Hebrew: ChThIZ). By the name (Hebrew: ChThLT), reveal the oaths above in the house of the fire [Beth Hash]. I make the oath of the wheel of the Merkabah. By the power of the highest, man is appointed by the established power of fire. By the power, at once understand much from the word. The secret is beneficial [Mova'ayiel]. Know to speak by the three names. The second changes. Bow down in the middle. Understand thus in

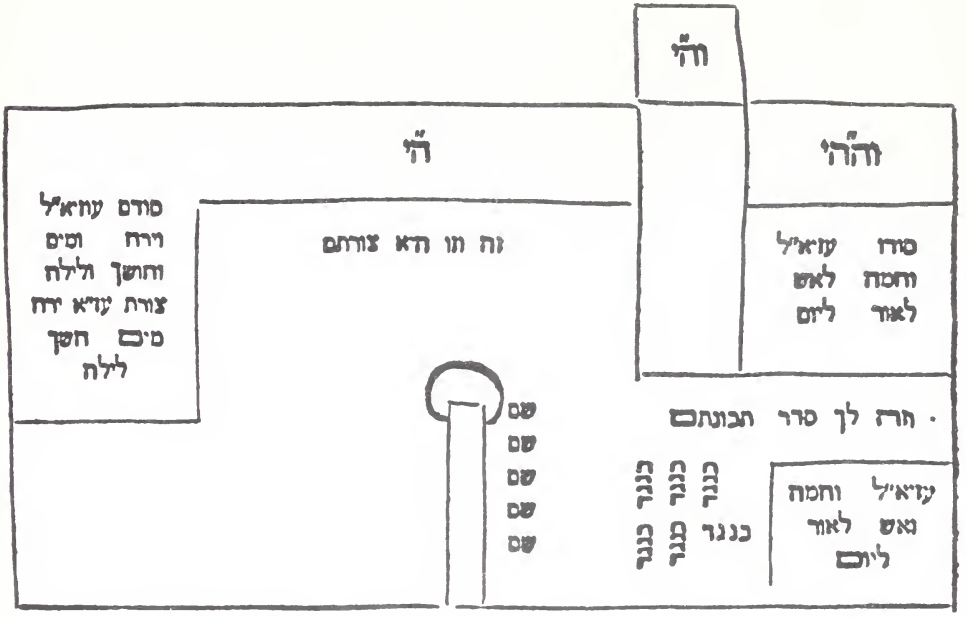

Figure 8. The text in the upper left corner translates as, "The secret of Aávozial, and the Moon and Water [or "and in days"] and darkness and night form Aa'za [*Esau*, translates as "strong man"], the Moon, water, darkness, night." Moving clockwise in the talisman, the upper characters form "HI," a name, and below this is, "This to be formed of that." The name Vohi appears to the right of this, and further right is the name Vohehi. Moving down and clockwise from Vohehi, the text translates as, "The Secret of Aa'zial and heat [or sun] of fire, of light, of the day." The next line translates "and that to you to arrange in order [or arrange the seder]," below this is, "Aa'zial and heat [*chemeh* may be translated as "heat" or "sun"] and fire of light of the day." *Keneged* and *shem* translate as "corresponding to" and "name," respectively.

the middle is the prince of the highest powers. I desire to reveal to you the middle name. Bow down. By two paths, return in the night as you know and understand therein the first as hearing.

(**Hebrew: IHO.**) Of the sign, compell (Hebrew: ThQT) over the middle. Of the secret, Metatron is in the middle as ruling above. From the wheels, create desire and wishes by the power of the Creator. Be blessed. Deliver from destruction by the powers. Therein the name of the second path. Speak, Metatron is master [Sheliet] by the power of the cycle [Mechezor] of the wheel. Over the water and fire, the secret is divided, going forth from it. You understand and hear El, Lord of intelligence [Ba'al Shekel]. See the power of the six going forth from the blessed name; but only the actions of the powers change by desire. Compel by the sign to serve by powers. After, speak of two names. To reduce, speak the remaining name. It is opposite as fire to water.

(**Hebrew: HO.**) Calculate to compel (Hebrew: ThThQIT). All is established. Reveal to speak of (Hebrew: BAD). Swear an oath to the prince Metatron appointed by man over (Hebrew: AThG OAKGD). The highest wheels descend, compelled by the power through the name. Fill with desire. At once, divide the water, highest and lowest. This is the secret of the lowest man.

The oath goes forth from the secret. Know to indicate to divide. Remember the two written words. Understand much of the brilliance therein. Prepare much by the most profound secrets. Receive the most holy and highest. Place the heart. Understand the wisdom. Petition the name of the Lord Elohiek. Seek in every heart and in every Nephesh. Journey by the path. Go forth by every oath.

Know to support the root of the universe. Consider the angel the intermediary. Conceal the oath and swear the oath to the name [Shom Shem]. Know to support the root and wheels [Aophenov].

After seeing all is attractive [Hemoshek], make the oath to the divine glory of the name. Berashith return the glory therein with the name. How many times, perhaps because of all desire by the Lord. The image from the oath is over the path of the humble by the name.

(**Hebrew: IHOH.**) Hear information [Shema'anov] around the tablets of the prince Metatron. Face the prince of hosts by

the motion of the wheel. Here occupy the universe, complete by the power of the wheel. Moses and Aaron and Miriam [the sister of Moses] from the gift of the Lord, the Creator. Blessed is the wisdom of the knowledge by the covenant. How many times, I make an oath by the vision of the image Elohim the Creator, God [Elohi] of Abraham, God of Isaac, and God of Jacob by the Shem Hemaphorash.

(**Hebrew: IHOH.**) Reveal the foundation. Come forth in every period. Petition before and learn of the universe to come. Learn from the journey, the one secret. (Hebrew: ShALO ANI BN BIH).

IHOH—Elohi of the path of the most powerful knowledge. The path of the knowledge preceding is everlasting. Secret sacrifice [Zebech] is the truth of the spirit [Heruocheni Hamethi]. (Hebrew: HATD) is the understanding of the truth. (Hebrew: HATD). The understanding from this time and forever, amen.

Figure 9. The text translates, from right to left: "The secret of the vanity [or "foolishness"] of Cain. Make the body and the Nephesheh and intelligence." In the smaller square: Thethetzi. Far left: Shelehebeth Neqi.

(Hebrew: Q' QMTz) is below the name. From Yod Heh Vau Heh, as that being by Yod, man is able to make.

Ruling by Phattah, be able to gain wealth.
By Tsiri, be able to protect from destruction.
By Seggol, be able to make love and brotherhood.
By Cholem, be able to make joyful and remove anxiety [Dageh].
By Chirik, overthrow the enemy.
By the great Shurruk, great knowledge follows.
By the small Shurruk, be able to hold victory of every man.

By Sheva, to slay [Leherog].
Behold by the Sheva.
By Kametz, make love.
By Patteh, tear [drive out] and destroy [crush].
By Tziri, hold dominion.
By Seggol, rise up.
By Cholam, of wealth.
By Chirik, knowledge to prepare for what is to come in the future.
By the great Shurruk, not to enflame [Yiezieqi] all demons [Mezieqiem] and evil spirits [Shedien].
By Sheva, heal sickness.
By the small Shurruk, knowledge of the signs of the zodiac.
By Kametz, of victory.
Bind by Patteh of the lives of the foolish [simple].
By Tziri, of wealth.
By Seggol, love.
By Cholam, success.
By Chirik, overthrow the enemy.
By the great Shurruk, conquer [Lekebosh, or occupy] the dominion.
By Sheva, go forth and come forth.
By the small Shurruk, grace and mercy.

Complete the secret. Indicate the name (Hebrew: OHMBIN IBIN).

Blessed is the Lord of the universe, amen and amen.

THPLH NORA OQDOShH KShMGIAa LShOMAa ThPLH.

The Lord of the universe reveals. Know before the sins and iniquity and transgression, of all offenses made in the universe, not in order to speak the petition. For the sake of it, you fill with compassion.

It is written in the Torah, the Lord El is of compassion and mercy. Endure facing great mercy and truth. From mercy, a thousand rise in sin [A'avon] and sin [Phesha'a]. In purity and innocence, the prayer comes forth before the great name. Of the strong and mighty, purity is divided.

Dwell in the heights over the wings of the wind. It is holy to be written. Do not proclaim Elohi of the hosts. (Hebrew: IHOH IHOH IHOH.)

Of the most holy in Kether, the glory astonishes you.

(Hebrew: GBIAL MShGBIAL). Deliver from every evil thing and every evil misfortune [Phega'a]. I am in every house and bequeath blessings by every work and labor. Give of grace and mercy and compassion in eyes and in eyes every vision. Blessed are you, the Lord, to hear the prayer.

Speak of desire and praise in the name of peace [Shelom]. That is the secret of the name of unity, the glory and the honor.

In a dream [Chelom], write the name on a shell [Qeleph] from the drawing [design]. Place the sign below the head and speak, you are the prince of the dream. I make an oath by the sign of the great name. Of the strength and the glory, come to me in the night. Move to me. From petition, seek to understand the dream. Understand the vision. Understand the scriptures. Understand the word. Understand the word of the Helekeh [a portion of the Talmud, mainly concerning laws]. Understand the written words in testimony. Do not forsake them. Remember to petition. (Hebrew: AAA SSS.)

Of the name (Hebrew: MABRITh ABRITh BRITh RITh ITh Th).

Vowels of (Hebrew: IHOH) are as the fortification of man. Establish by the name and by vowels. Of how many vowels. The vowel of the universe. The word of the Lord. Rise to heaven. Speak, let there be desire from before the great name. Of the powerful, the strong, the mighty, deliver from this and thus create with this.

Receive therein the one vowel. In Elohino after, that in me is desire [Chesheq]. (Hebrew: BILAO.)

With the Heh, God created heaven and Earth. Speak of the creation by the Heh. Create with the Yod, the Sun and Moon. Speak, create fingers and (Hebrew: HMBIN IBIN) with (Hebrew: OIO). Make the light and the darkness, and creeping [Remesh] and creeping [Sheretz] and creatures [Chiyoth] and beasts [Behemoth].

Speak, lay down and rise up with the Heh. Embrace [Hechbieq] and establish all. Multiply as (Hebrew: AHIH ZH AHIH OHMBIN IBIN). All to reveal the name. Do not keep to bind to man in

corruption. All is revealed. Keep in purity to endure days and years. Be from the glory forever.

In the highest world, rise up [Hegah]. Speak, form the fig tree [Thaneh, may also mean sexual impulse] and eat of redemption [Phediyov] above. Speak of Adoniyov to keep, of glory to keep and the glory of the Lord, Lord of glory [Hebrew: ADONIO ADONIO IKBDHO]. Speak of deliverance. Glory rises up. Know the name. Reveal the glory to form. Speak over all. Cover with glory. (Hebrew: OHMBIN IBIN.)

Blessed is the name of the glory of the kingdom forever and ever. Blessed is the Lord of the universe, amen. (Hebrew: SLIQA.)

BOOK FOUR

PART 1

BOOK OF THE MYSTERIES [SEPHER HEREZIEM]

IN THE NAME OF THE LORD ELOHI OF ISRAEL, bring forth the *Book of the Mysteries.* Noah gave it to his son, Lamech, to his son, Methuselah, to his son, Enoch, to his son, Mahalaleel, to his son, Enos, to his son, Seth, and to his son, Adam.[1]

It came from the mouth of Rezial, the angel. In years to come, the written words came before the assembly [Kenisethov]. It was written upon a sapphire stone. The characters are engraved. From it, learn of wondrous actions and mysteries by understanding and intelligence of the humble.

Counsel thoughts to serve. Investigate the degrees of heaven going through all in seven dwellings, going around all by every sign of the zodiac. Observe every manner of life. Examine and inquire of the Moon. Reveal the paths of the Big Dipper, Orion, and the constellation of the Pleiades. Consider what names are in every firmament and what angels. Also, what will come to pass of every word. Also, what names minister the magistrates [Meshethrethi Shoteriem].

In all humility and modesty, hear them make every desire. All draw near above in purity. Reveal works of death and works of life. Understand evil and good. Examine the periods and minutes to reveal periods of birth and death, and of affliction and healing. Interpret dreams and waking visions. Draw near battles and make peace in wars. Hold dominion by spirits and send forth.

---

[1]According to the Old Testament, Cainan was the son of Enos, and the father of Mahalaleel. Also, Jared was the son of Mahalaleel, and the father of Enoch.

Go forth to worship. Consider the four spirits of the earth. Live from the wisdom. By the thunder, tremble. From the book, what works of lightning. Consider what comes in every month. Serve over works in every year. When of crops, of drought, of peace, of war. Live by one from the most glorious. Understanding of wisdom in the treasury in the heights.

From the wisdom of the book, Noah learned to make the ark from pitch pine [Gopher]. Protect from the flood of the sea and from the deluge. Come to bring forth with two and seven.

Of the preparation of all food and meat, give in the ark of gold. Come in the beginning of the ark. Reveal the periods of day and night, of which period to serve. Bring forth deliverance and go forth from the ark. Therein, come forth all days of life.

In time of death, deliver it to Shem, and Shem to Abraham, and Abraham to Isaac, and Isaac to Jacob, and Jacob to Levi, and Levi to Kohath, and Kohath to Amram, and Amram to Moses, and Moses to Joshua, and Joshua to the elders, and the elders to the prophets, and the prophets to the wise men. Thus, in every generation, until serving Solomon, the King. Reveal to him the *Book of the Mysteries.* Reveal by the word of the mysteries. By the understanding, hold dominion over all spirits. Of all desires, seek and wander in the world.

Bind and release the sign to rule above. Understand and prosper from the wisdom of the book. The great books are delivered by the hand, being precious and honored. Happy is the eye to see, and ear to hear. The heart is intelligence and understanding the wisdom. By the seven firmaments, all from the hosts to learn.

Of the wisdom in every word, succeed in all works. Consider the wisdom of the book.

The name of the first firmament is proclaimed heaven. Therein are hosts of Malachim. Seven thrones establish the name. Above are seven dominions dwelling. Hosts surround them, hence and thence.

Listen to human beings in the hours of matters. All serve in matters by names. Of names and memorials [Lehezkierem] by signs in the period. Succeed in works by all hosts of the Malachim. Of the seven magistrates of the dominions, send forth by every desire. Desire and succeed.

These seven names rule over the seven thrones. The first name is Avorphenial. The second name is Ayigeda. The third is Dohel.

The fourth is Phelmiya. The fifth is Asiemor. The sixth is Phesker. The seventh is Phoval. Form from fire and see flames from the fire going forth.

The Malachim do not go forth ministering without domain to occupy them. By speaking the word, work until going forth to speak before the seven magistrates dwelling on the thrones of the dominions above. Below is the power in the domain to journey. Every one serves over the kingdom and congregation of them all. Send forth when good, when evil, when abundance, when lacking, when war, when peace. All proclaim the name from the day to form.

These are the seven names of the hosts ministering of the seven magistrates [Shoteriem]. Of every host, one from the magistrates. Remember the name of the Malachim ministering before.

Seven times, speak thus from petition. I am Pheloni Ber Phelonieth (Hebrew: ANI PLONI BR PLONITh). Succeed in healing by Pheloni Ber Phelonieth. All from the petition of healing, when written by petition.

Be pure from all corruption. Purify flesh from all abomination, and thus succeed.

These are the names of the Malachim ministering with Avorphenial: Chemori, Demna, Aphod, Alephi, Amok, Qetieki, Phetapher, Gemethi, Pha'avod, Nerotheq, Reqehethov, Avodena, Mavoth, Pheroseh, Aqoviya, Vohereqovova, Beroqi, Chesedora, Atheneni, Golan, Chemeh, Adenova, Abeka, Nethenal, Adial, Anoph, Heriyavor, A'abedial, Ton, Alien, Mol, Leleph, Vochesepheth, Rechegal, Romalov, Vokethov, Adenoval, Ashemi, Yivoash, Qephien, Kerebi, Gorshom, Pheriyatz, Sheshema'a, Phokien, Kerial, Zebdial, Agedelen, Miegal, Gephial, Kedieneh, Koledeh, Diegel, Alebovi, Thocheli, Sokeleth, Adial, Al, Kesial, Soqemeh, Ashekeh, Notheneh, Chelial, Asethial, Thena, Miemal, Nethenial, Aphoneh, Thelegial, Ga'aneh, Avosethial.

These are the second host of Malchim ministering with Ayigeda: Akesether, Mekeres, Kerebieb, Kemeshen, Ayisheteb, Redethal, Ariera, Geba, Anekier, Kebier, Thieleh, Keriethek, Herekom, Kenophial, Nodial, Herochon, Shelhebien, Ashlekeh, Meshethieb, Gecha, Hatha, Chegeda, Chegera, Amiemial, Chegeleth, Lega, Menothial, Theniemial, Aberietha, Berietha, Rekial, Cheshethek, Phethesh, Asethierotz, Avorephenial, Ashenor, Melekial, Adi, Sher, Shenoch, Hemiek, Therenech, Zemkieth, Hetzeniepha,

Hetzeniephelehov, Voshovova, Ashephor, Areq, Qenomial, Neqial, Gedial, Adeq, Remiemial, Pherog, Rechonal, Zegdial, Abenienok, Dorenial, Delepheth, Hekel, Helial, Alial, Moth, Avokal, Phenial, Phothephera, Lephoch, Avornemok, Adelial, Ayisethorien, Azoti, Avosetor, Tier, Avothoth, Beregemi, Demov, Diegera, Pherotial, Qomiya, Renerdena, Delegial, Pherothial.

These are the third host of Malachim ministering with Dohel: Ayizerekebov, Aneboshel, Berethobial, Delobial, Avochial, Berekethien, Bereka, Davoniem, Amek, Abiyar, Athelega, Avothoth, Ashethonal, Ashephek, Theregial, Amephial, Athereshov, Avorial, Akemor, Ashon, Akal, Anavok, Asebiereh, Lephial, Al, A'avosheh, Chesenial, Lemieshotha, Doth, Thieches, Alephi, Amok, Aregela, Megial, Alial.

The angel of the consciousness is all around and without. It is written upon the precious mantle [Avoqier Geliyiemov]. All is written and written alone. Receive prosperity. The Lord restores and gives from the midst of goodness. Cast the words to the midst.

Serve to correspond the Sun in the hour of noon. Speak the oath, I am above the Sun, the illumination to all the universe by the name of the Malachim. Of the understanding of the wisdom of wisdoms of hidden and secret things. Create from knowledge. Create to me. Petition and reveal what is to be in the year. Conceal from me the word.

These are the third host of Malachim ministering with Phelmiya [rendered here as Belmiya]: Abedieh, Demeniya, Amenayi, Amoneher, Ovamenok, Phetakieza, Tobial, Gielal, Aphieri, Gemethi, Avorenial, Pheriephohov, Avophieri, Areq, Letemoval, Avorieni, Thomieni, Avomerial, Menial, Geremetov, Seretov, Tzebeqeteni, Koretheyavom, Seresieth, Phereson, Amaph, Phebehier, Hesethier, Setherial, Alieses, Helesial, Setereseti, Qeresetom, Melekial, Arereq, Chesedial, Acheseph, Amoval, Phedetem, Gedal, Sebekial, Kokeb Henogeh, Shehiya, Aphroditi, Vomelek, Chesedial.

The fifth firmament is above the precious light. One hundred myriad cover the precious. Fill the angel with pride [Gavoh]. In the midst, be still in fear. Of orders of the strongest powers, adorn by hewing from flame. The sound rushes forth as a storm in the sea. Of the wheels going forth, tremble.

The name of the twelve princes of glory dwelling by the throne of glory. They resemble thrones in vision of fire. In the center of

the firmament are faces of four spirits of the universe. See lightning go forth as flames in wings of fire. From the shining, faces shine in the firmament. They are appointed over the twelve months of the year.

Establish what is to be in every month. Of the outer, it is not spoken of when darkness was formed. Stand to serve. Make known of the months that come in all the year. These are the names of the 12 Princes [Neshiyayiem]:

The first name is Sha'aphial, serving over the month Nisan.
The second is Deghal, serving over Ayer.
The third is Diednavor, serving over Sivan.
The fourth is Tha'akenov, serving over Tammuz.
The fifth is Thochereger, serving over Ab.
The sixth is Moral, serving over Alul.
The seventh is Hehedan, serving over Tishri.
The eighth is Yilereneg, serving over Marheshvan.
The ninth is Anethegenod, serving over Kislev.
The tenth is Mephenial, serving over Tebeth.
The eleventh is Theshenderenies, serving over Shevet.
The twelfth name is Aberekial, serving over Adar.

These are the signs of the zodiac and the angels ruling and ministering over every one:

In the first day is the Sun. The sign is Leo. The angel is Raphael ministering in the first week. Divide 15 [T"O] from (Hebrew: ChNKL). (Hebrew: ShTzM) is in the middle.

In the second day is the Moon. The sign is Cancer. The angel is Gabrial ministering in the second week in the preceding hour.

In the third day is Mars. The signs are Aries and Scorpio. The angel is Samael.

In the fourth day is Mercury. The signs are Gemini and Virgo. The angel is Michael.

In the fifth day is Jupiter. The signs are Sagittarius and Pisces. The angel is Tzedeqial.

In the sixth day is Venus. The signs are Capricorn and Aquarius. The angel is Qephetzial.[2]

In the first night is Mercury. The signs are Capricorn and Taurus. The angel is Michael in the first hour.

In the second night is Jupiter. The signs are Sagittarius and Pisces. The angel is Tzedeqial.

In the third night is Venus. The signs are Gemini and Virgo. The angel is A'anial in the first hour.

In the fourth night is Saturn. The sign is Capricorn. The angel is Qephetzial in the first hour.

In the fifth night is Mercury.[3] The sign is Leo. The angel is Raphael in the first hour.

In the sixth night is the Moon. The sign is Cancer. The angel is Gabrial in the first hour.

In the seventh night is Mars. The signs are Aries and Scorpio. The angel is Samael.

These are the names of the Malachim ministering by the sixth host: Pheseker, Avoyial, Arebial, Teriphon, Phonekos, Phesethemer, Lonial, Qedonial, Shokerien, Sebieren, A'avozial, Phenial, Thekemial, Chememial, Tzeremial, Niemiesem, Gedoniya, Baroba, Zenoviyem, Chekemial, Teredial, Phenial, Qedemial, Kepheliya, Ademial, A'aremon, Heremod, A'abiesal, Ga, A'akiesal, Sepherial, Qethenial, Shebebial, Aremienos, Toti, Phos, Phesetzial, Chetephial, Pheresemon, Nechelial.

These are the angels of the strength. Bind by strength and power. Desire in every place and fly in all corners [Phenothem]. Come forth with all. Taking flight, man comes forth on Earth.

Take four brazen trays and write upon every one, of the name (Hebrew: AMO) and the name (Hebrew: PSKR).

---

[2]The seventh day is omitted in the text, however the planet would be Saturn, and the signs are Libra and Taurus.

[3]Typographical error. This should be the Sun.

Of the name of the Malachim ministering, speak, deliver me to you. The angel of the strength is with Pheloni Ben Pheloni, and not the other. In every place, dwell therein. Change with the heart, when in the city and in the country, when in day and in night, when on the sea and on dry land, when eating and drinking.

Fly as a bird. Come forth not by desire. Do not forsake to delay, not in the day and not in night.

Place the four brazen trays in the four corners of the house. Come forth when in the city or in the country of man. Serve to take flight. Of every word, to take flight.

These serve above the sixth degree: Abiehod, Qenod, Deleqial, Secherial, Aderek, Gechelial, Chemekial, Semekieh, Reba' ayial, Yivoqemial, Shemiechod, Meherial, Domial, Bierekom, Vozeqanen, Qenial, Phesetelen, serving with Rieshiehon, Kelehon, Ayiseteronelien.

These serve over the sixth degree. Guide in humility and fill with glory. The vestments of linen garments go forth. Man measures the most glorious as men sitting Shivah [Yishiebeh]. Dwell upon the thrones of glory. The faithful are over the truth and serve over the healing.

Blessed is the maker [Iyotzerem] and the Creator [Boram]. Go forth to create all the commandments to you, the great Lord.

Book Four

Part 2

THIS IS THE WORK OF GENESIS [ZEH MA'ASHEH BERASHITH]

In the beginning, the Lord Elohim created the heavens and the Earth. The Lord Elohim proclaimed Berashith as (Hebrew: BRA ShITh). Thus, the root is not written as (Hebrew: BRA ShITh).

What is Berashith as the letters of Berashith? Create with them heaven and Earth. Speak, the Lord Yeh is the everlasting rock [Tzor]. Of two letters (Hebrew: IH), and of four (Hebrew: IHOH), here is six. Behold, learn of these six letters. Elohim created the heavens and the Earth.

Speak of heaven and Earth created by these six letters. Speak, the Lord Yeh is the everlasting rock. Learn by these six letters. Create the second everlasting. (Hebrew: HAaHZ OHAaH.) Therefore speak of Berashith, what is Berashith?

By one letter, Elohim created the heavens and Earth of heat from the fire. What is one letter? By it, create heaven and Earth with Heh. Speak of the generations of the heavens and Earth. Of the creation, El proclaims the creation by Heh.

With the letters, Elohim created the heavens and the Earth. (Hebrew: OHAaHZ OHAaHB.) Of heat from the fire of Gihenam, it is half hail and half fire. Judge the wicked by the burning hail. Consume them as fire. Judge by the fire. Consume the letter as hail (in other words, judge by hail. Hail burns as fire and fire burns as hail).

The angel of destruction [Melak Chebeleh] descends from above. Keep the Neshemethen in the dead body. Speak that worms do not bring death.

Every day, the angel of destruction descends. Every day the angel of death [Melak Moth] descends from above, guiding you

from hail to fire and from fire to hail, as the shepherd leads a herd of cattle from mountain to mountain. Speak as the herd is guided to Shuhal, the place of death.

The angel of destruction descends from above, judging you in Gihenam for twelve months.

After twelve months, you descend to the gate of the shadow of death [Sha'ari Tzelemoth]. You are judged in the gate of the shadow of death for twelve months.

After twelve months, you descend to the gate of death [Sha'ari Moth]. You are judged in the gate of death for twelve months.

After twelve months, you descend to the mud mire [Tiet Hiyon]. You are judged in the mud mire for twelve months.

After twelve months, you descend to the grave pit [Bar Shecheth]. You are judged in the grave pit for twelve months.

After twelve months, you descend to hell [Abaddon]. You are judged in hell for twelve months.

After twelve months, you descend to the lowest hell [Shahul Thechethieth]. You are judged in the lowest hell for twelve months, until seeing all righteousness.

Speak before him who has compassion over acts of judgment. Praise and speak, these are holy. Nephesh is not satisfied before the destruction of the house. Understand anger.

Speak, do not dwell in the heat of anger [Cheron Aph, or burning wrath] created at this time, until it is established to prepare the heart.

After twelve months, you descend to the Earth [Areqa], below the river of fire [Neher Shel Ash] going forth from below the throne of the glory. Speak, here is the tempest [Sa'areth] of the Lord.

The Sun goes forth and the tempest moves over the head of the wicked. Fall and descend, returning to the Earth. Do not speak. (Hebrew: ALHA DI ShMIA.) Of Earth [Ara'a], do not serve to disappear from the Earth.

The fifth ocean [Thehom] above the Earth [Areqa] is the ocean above the ocean of desolation [Thehom Thehov], above chaos [Thehov Behov], above the sea of emptiness [Behov Im], above the sea [Miem]. The sea is above the sea of Earth [Miem Thebel].

Upon the Earth [Thebel] are mountains and hills. In all dwellings, speak and mountains tremble and hills melt.

The sixth ocean above the earth [Thebel] is the ocean above the ocean of desolation, above chaos, above the sea of emptiness, above the sea of seas [Miem Miem], and over the sea of the world [Miem Cheled].

Of man and beasts, of creatures of the field, and birds of the sky, and fish of the sea. Of the Torah, make goodness and reverence. Speak of all listening to dwell in the world [Cheled].

The seventh ocean is above the world [Cheled]. Gather foreigners [A'arebieth] to lodge. Go forth, going around from the month in every day.

Of the work of Berashith, above lodge in heaven. Speak, extend as a wall of heaven. Proclaim the name [Shemem] of heaven. According to the boundary of fire and water, God extends this by that and created heaven.

Speak also of the foundation of Earth. Heaven extends to the right side. El proclaims heaven. Fire and water is above the sea of heaven. Of grain and new wine [Thierosh] and new oil [Yitzeher].

In the period, God desires to bless the earth. Dew and rain descend in times. Above the sea of water [Hiem Miem] and above the sea of the firmament, between the sea to the firmament suspended.

Serve the wheel of the Sun and Moon and planets and signs of the zodiac. The Sun illuminates all the universe and holds dominion in every ocean. Light descends over the lowest Earth.

Speak, Elohim gives you to complete above the sea of water. The water of the sea is pure. Of hail and thunder, from the drops complete. The narrow walls of fire are surrounding. Speak of the heavens and the name [Shemi] of the heavens.

Over the gate of heaven of the spirit of the north, these are the names of the princes appointed: El El Ovel (Hebrew: AL AL OAL), Biem, Bela'ayial, Bela'ayi, Vobetzelial.

Over the gate of the spirit of the south, these are the princes appointed: Dorenial, Derekial, Hemon, Donal, Gechenial.

Over the gate of the spirit of the east, these are the princes appointed: Dorenial, Gabrial, Gederial, A'aderial, Modial, Rechemial, Vochenial.

Over the gate of the spirit of the west, these are the princes appointed: El, Tzien, Soqial, Zenesial, Vobechial, Vobeqetemal, Voterephenial.

Above the firmament of heaven, fix the Sun and Moon and signs of the zodiac. The end of the firmament resembles a dome. The Sun and Moon and planets and signs of the zodiac are at the end of the firmaments, holding dominion in every ocean. Light descends over the lowest Earth. Speak, Elohim, you give in the firmament of the heavens.

Over the gate of the spirit of the north in the firmament, these are the names of the princes appointed: Tiyal, Yida'al, Yinal, Nenal, Vocheleqiem, Vochenial.

Over the gate of the spirit of the south, these are the princes appointed: Kelah, Bechelial, Belehial, Loval, Yilial, Neqerial.

Over the gate of the spirit of the east, these are the princes appointed: Mesiem, Keremial.

Seal in the ring [Vochethemeh Beteba'ath] (Hebrew: AHIH AShR AHIH). Before sealing in the ring, they are not sealed in the ring. Every human being [Berieh] is not able to seek by the letters before the flames of fire.

All who come to the gate seek by the letters. At once, fill the fire, therefore concealed by the letters and sealed in the ring.

Therefore, speak of Berashith. What is Berashith? In the beginning, create heaven and Earth. Give habitations and move the oceans to establish seven dwellings above corresponding to seven oceans below. Extend above corresponding to the foundation of Earth [Ademeh] below. Establish the sky [Shecheqiem] above corresponding to the dwelling of dry land [Yibesheh] below. Extend the habitation above corresponding to the foundation of Earth [Areqa] below. Extend the habitation above corresponding to the foundation of Earth [Thebel] below. Extend the deserts [A'areboth] above corresponding to the foundation of Earth [Thebel] below. The throne is established above. The glory extends as the work of the first day.

In the second, divide the sea. From it, take below and take above. Speak, Elohim created the firmament and separated between the sea.

In the third, you gather the water in one place. See the dry land and proclaim the earth. Go forth trees and grasses. All kinds of grains, trees bearing fruit, all kinds of plants of branches and fruit. Speak of grass springing forth upon the earth. Grass springs forth from sowing seeds of all kinds.

In the fourth, create the luminaries. Divide between the day and night. Give the Sun dominion in day. The Moon and stars hold dominion in night. Speak, Elohim created the two greatest luminaries.

In the fifth, create fish and all creeping things [Sheretzi] of the water, and the birds above the face of the Earth. Speak, the water teems with creeping things and living creatures, and birds fly above Earth.

In the sixth, create beasts and creatures and creeping things. Speak, go forth on Earth living creatures of all kinds. After, create man to hold dominion. Rule over every one, serving the great angel.

Begin to complete the storm [Sopheh] surrounding and the tempest [Sa'areh] surrounding. Speaking holy blessings and splendor fills Earth to the lowest ocean.

Above the ocean of desolation, above chaos, above the sea of emptiness, above the sea of seas, above the sea of dry land [Cherebeh], and above dry land is illumination. Voyage upon the ocean. Speak, give illumination to dry land.

The third ocean is above dry land. The ocean is above the ocean of desolation, above chaos, above the sea of emptiness, above the sea of seas, above the sea of dry land [Yibesheh], and above dry land are the seas and rivers and every place of water. Speak, create the sea and dry up to form them.

The fourth ocean is above dry land. The ocean is above the ocean of desolation, above chaos, above the sea of emptiness, above the sea of seas, above the sea of Earth [Miem Areqa], and above Earth [Areqa] is the lowest hell [Shuhal] and hell [Abaddon] and the grave pit and mud mire and gate of death and gate of the shadow of death and Gihenam. The angel of destruction is appointed over the wicked.

> From the highest dwelling to the lowest hell, the course of the depth is three hundred years.
>
> From the second dwelling to Abaddon, the course of the depth is three hundred years.
>
> From the third dwelling to the grave pit, the course of the depth is three hundred years.

From the fourth dwelling to the mud mire, the course of the depth is three hundred years.

From the fifth dwelling to the gate of death, the course of the depth is three hundred years.

From the sixth dwelling to the gate of the shadow of death, the course of the depth is three hundred years.

From the seventh dwelling to Gihenam, the course of the depth is three hundred years.

Of the fire of the lowest hell, the power is complete from the fire of Abaddon.

Of fire of Abaddon, the power is complete from the fire of the grave pit.

Of fire of the grave pit, the power is complete from the fire of the mud mire.

Of the fire of the mud mire, the power is complete from the fire of the gate of death.

Of the fire of the gate of death, the power is complete from the fire of the gate of the shadow of death.

Of the fire of the gate of the shadow of death, the power is complete from the fire of Gihenam.

Kegebial begins the princes in praise and song. By the song, experience soothing in the throat. Make the paths. Of the paths, make to speak of works.

Of the angel Yiedod [to love], learn the letters of the exaltations [Solemoth]. Make strong this to that. Descend eternally. By the praise, peace descends in the universe. The course of the length of the universe is five hundred years.

The course of the width is five hundred years. Of eighteen circles [A'agol]. The great sea is as a circle [Chozer] around all the universe, as a kind of dome. It is served by all.

Leviathan serves all the universe over the ends. Leviathan dwells in the lowest sea as a fish in pure water in the center of the sea. The

lowest sea is above. From the days of Berashith, as a small fountain upon the shore of the sea.

From the days of Berashith, serve over the Sea of Oceanus as a small fountain upon the shores of the sea. Oceanus serves over the waters of weeping [Miem Hebokiem] as a small fountain upon the shore of the sea.

Proclaim the name of the waters of weeping according to the hour. Go forth and divide the sea. Take from above and give below. The sea is given below, being in tumult. From the crying of lamentation, the cold sea is weeping.

Speak, the pure do not lament. Draw near to form that which makes the refuge [Ha'ayizov] before. Divide the oceans. Petition to rise up to the heights, until rebuked by God. The furnace [Kebeshen] is below the soles of the feet.

Speak of the Lord speaking and give by the path of water and by the forces of the sea. On the trodden path, God speaks to begin to create by glory, not the domain of the highest sea.

Sing until being cast forth from the domain. Speak of the sounds of the great sea, of mighty and powerful waves of the sea. Great glory is in the heights of the Lord El. Proclaim the waves from the sound of song. Speak of the sea. Rise up to the domain of the highest sea. Speak of great glory in the heights of the Lord.

Therefore, proclaim the waters of the weeping. The waters of the weeping are suspended and serve above the lowest Earth [Aretz]. The lowest Earth is distant over the sea. Serving over the sea stands Heshemel.

Serve the mountain of hail. The mountain of hail is over the storehouse of snow.

The storehouse of snow serves over the sea.

The sea is over fire and serves over the ocean.

The ocean serves over desolation [Thehov].

Desolation serves over emptiness [Behov].

Emptiness serves over the air [Ruoch], and the air is suspended in the gate [Sa'areh].

Earth [Ademeh] is bound in the dome, and Earth is suspended in the gate.

Dry land [Cherebeh] is bound in the dome and suspended in the gate.

Dry land [Yibesheh] is bound in the dome and suspended in the gate.

Earth [Areqa] is bound in the dome and suspended in the gate.

The world [Thebel] is bound in the dome and suspended in the gate.

The world [Cheled] is bound in the dome and suspended in the gate.

Heaven [Shemiem] is bound in the dome and suspended in the gate.

The firmament is bound in the dome and suspended in the gate.

The sky [Shecheqiem] is bound in the dome and suspended in the gate.

The dwelling [Mekon] is bound in the dome and suspended in the gate.

The dwelling of the house [Mekon Ma'avon] is bound and suspended in the gate.

The habitation [Zebol] is bound in the dome and suspended in the gate.

The deserts [A'areboth] are bound in the dome and suspended in the gate.

Bound in the strong arm [Zerova'a A'avozov] of God, speak to serve heaven. Become weak in wonder by the curse. Therefore, speak, what great works of the Lord to complete by wisdom of the actions [A'ashieth].

After the lowest Earth, around is the fire and the water.

After the fire and the water, around is the storm [Sopheh] and the tempest [Sa'areh].

After the storm and tempest, around is the word of wrath [Ameri Hemoleh].

After the word of wrath, around are Cherubim trembling [Merophephi].

After Cherubim trembling, around are images of lives [Demoth Chiyoth].

After images of lives, around is rushing forth and returning [Retzova Voshob].

After rushing forth and returning, around is holy words and blessed words.

By the lowest Earth, there are the lives of the holy. Of the wheels and the throne of the glory, of the footstool of the Lord over all the Earth. Speak, the heavens are the throne and Earth the footstool. Speak and see the lives.

Here is the one wheel. Of Earth and, in as much as the dwelling [Shekinothov] is above, thus the dwelling is below. Speak of the name. Awaken in the day. There are surrounding, 18,000 lands [A'avolemoth]. Speak, be surrounded by 18,000.

The spirit of the north is 4,500.
The spirit of the south is 4,500.
The spirit of the west is 4,500.
The spirit of the east is 4,500.

Be surrounded by 18,000 lands.

The world of the spirit of the north is filled with splendor and glory, power and strength, praise and song.

The world of the spirit of the south is filled with splendor and glory, power and strength, praise and song; and filled with splendor and glory, exaltation and glory, uprightness and majesty.

The world of the spirit of the east is filled with holiness and purity, power and righteousness, victory and strength.

The world of the spirit of the west is filled with beauty, and adorned by the crown [A'atereh Kether] of the kingdom [Malkuth].

In the sound of a moment of silence, after, around are the fire and water.

After the fire and water, Teherial, Norial, and Kegebial.

After 18 lands, around are the fire and water.

After the fire and water, around are the storm and tempest.

After the storm and tempest, around are the trembling and quaking.

After the trembling and quaking, around are terror and fear.

After terror and fear, around are thunder and lightning.

After thunder and lightning, around are the wings of the wind.

After wings of the wind, around is the river of fire.

After the river of fire, around is the river of water.

After the river of water, around is the river of the sea.

After the river of the sea, it is completely dark. There is no end. There is no number. There is no measure. There is no amount. There is no calculation.

Speak of darkness. Be in secret around the tabernacle [Sekoth]. Around are Noherial and Norial, from the gate [Phethech] of the spirit of the east.

Over the gate [Sha'ari] of the spirit of the west, these are the names of the princes appointed: Qodial, Phedal, Sekehial, A'anal, A'anial.

Above the firmament of the sky [Shecheqiem], there is the storehouse of snow, the storehouse of hail, and the storehouse of dew.

From the storehouse in heaven, the living and dying [Thechiyieth Hemethiem]. Speak of the majesty of the sky.

Over the gate of the sky of the spirit of the north, these are the names of the princes appointed: Phenal, Phenial, Raphael, Remial, Deremial.

Over the spirit of the south, these are the princes appointed: Pheroval, Tzerial, Qenial, Shesethenial, Shema'ayial, Shema'ahal.

Over the gate of the spirit of the east, these are the princes appointed: Tzedeqial, Qediesha, Thieretal, Thereniyial, Thodeth, A'amal.

Over the gate of the spirit of the west, these are the princes appointed: Torenial, Qerenial, Rekial, Meletial, Pheletial.

Above the dwelling [Keon] of the sky, therein build the holy temple and the altar of the incense and the altar of the burnt offering. The great prince Michael serves. The censer is upon the altar. The burnt offering is upon the altar of the burnt offering.

Speak of the dwelling by the action of the Lord. The holy temple is built by the hand of the Lord.

Over the gate of the dwelling of the spirit of the north, these are the princes appointed: Rechomial, Chenonial, Behial, Sheraphial, Mesial, Sheral.

Over the gate of the spirit of the south, these are the princes appointed: Techorial, Mechenial, Gedial, Choshial, Voa'anenal, Voqeshial.

Over the gate of the spirit of the east, these are the princes appointed: Terephial, Behelial, Begegal, Rememal, Qelebem, Aseron.

Over the gate of the spirit of the west, these are the princes appointed: Alemheqenal, Asetheqenal, Lobeqiem, Somekem, Yihela.

Above the dwelling of habitation [Mekon Ma'avon], therein is an army of Malachim. Every host of heaven speaks of the dwelling of the Lord Elohi.

Over the gate of the dwelling of the spirit of the north, these are the princes appointed: Achial, Anial, Vochezeqial, Medegephial, Shethephial, Vomethenenal.

Over the gate of the spirit of the south, these are the princes appointed: Tehorial, Mechenial, Gedial, Choshial, Voa'anenal, Voqeshial.

Over the gate of the spirit of the east, these are the princes appointed: Terephial, Behelial, Denetzal, Hememal, Qelebem, Ateron (or Anoron).

Over the gate of the spirit of the west, these are the princes appointed: Aloheqena, Asetheqena, Lobeqiem, Tomekem, Yihelal.

Above the dwelling of habitation, therein is an army of Malachim. Every host of heaven speaks of the dwelling of the Lord Elohi.

Over the gate of the dwelling of the spirit of the north, these are the princes appointed: Achial, Anial, Chezeqial, Meregebial, Shethephial, Vomethenial.

Over the gate of the spirit of the south, these are the princes appointed: Nekebedial, Nephelial, Qedeshial, Hoderial, Nechemial, Vomelekial.

Over the gate of the spirit of the east, these are the princes appointed: Shemeshial, Vobereqial, Yira'ashial, Chederial, Voshserephial, Voyiheneq, Reba.

Over the gate of the spirit of the west, these are the princes appointed: Anechal, Phelelal, Vophelelal, Tzoreteq, Shem Qedosh [The Holy Name], Tietepech, Phielelal, Kal, Shem Hashem [The Name of the Name].

Above the habitation of habitation [Ma'avon Zebol], speak and regard from heaven. See from the holy habitation. Beauty is above. From the habitation in the deserts, sing the song to Elohim. Sing the song of the name to the horseman in the deserts.

In the deserts, there is righteousness. Therein is righteousness and justice. Treasure living and treasure blessing and treasure peace. Neshemethen are most righteous. Of dew, God preserves life, therein the dying body. Prepare to come forth. Speak, the dew shades earth from the light.

The dome of the arch curves [Kiephi Qesheth Gebi] over the deserts. In the heights, a thousand thousands and a myriad myriads measures correspond to the cities. Holiness is above from the wheels of wheels [Gelgeliem Avopheniem] over the curve of the arch.

In the heights, a thousand thousands and a myriad myriads measures correspond to the Seraphim and Avopheniem and Gedodiem above. The lives are given over the wheels of the wheels.

In the heights, a thousand thousands and a myriad myriads measures correspond to the princes of the Gedoliem [The Great Ones].

Of the shell of the arch, give in the beginning of the lives. The rays of the splendor go forth in the firmament, resembling ice. The glory extends over the rays of the splendor.

In the heights, a thousand thousands and a myriad myriads measures correspond to thousands upon thousands.

Above the dwelling, the vision of the light gives over the ice. The glory in the heights is a thousand thousands and a myriad myriads measures corresponding to guide Elohim a thousand myriads.

Above the dwelling, the most glorious vision is given from the vision of the highest light. A thousand thousands and a myriad myriads measures correspond to the rays of the splendor. Guide the glory above from the throne of sapphire stone. Give over from the most glorious vision.

In the heights, a thousand thousands and a myriad myriads measures correspond to power and strength [A'azoz Vogebor]. Above the throne of the glory, give over the sapphire stone.

In the heights, a thousand thousands and a myriad myriads measures by the Lord of all the universe. Glory is given above. Speak of the vision. You, the Lord, dwell upon the throne. Raise up and speak, below the feet, serve to establish the sapphire.

All the universe is suspended in the strength of the arm, as an amulet. Speak of below the feet. Speak, below the arms is the universe around. Conceal the brilliance of the sapphire and emerald from before the visions of the eye. Speak, do not regard the eye. Of the name of the Lord, proclaim, great is the gift of Elohinov.

Book Four

Part 3

THIS IS THE PRAYER REQUIRED TO ESTABLISH GREATNESS [ZEH HETHEPHELEH TZERIEK LOMER BEKOVONEH GEDOLEH]

Blessed are you, the Lord Elohino. God [Elohi] of the fathers. God of Abraham, God of Isaac, and God of Jacob. El the great, the strong, and the honored. El of the highest lamentation [Qineh] by the compassion of heaven and Earth. You are king of kings of the Malachim [Melek Meleki Hamelechiem].

(Hebrew: HQBH IThSh.) Great is the name. Honored is the name. Adorned is the name. Victory is the name. Praised is the name. Uplifted is the name. Remember the universe is everlasting. Forever dwell upon the throne of the glory. Lives rising up to the throne of glory. You are fire of the throne of fire. Of the lives of the holy fire, divide the flames of fire.

Your fire consumes fire. The prince over all princes and chariots over the Avophanim. Send forth David Ben Zelateh [Hebrew: DOD BN ZLATH]. The truth is the path. From the sons in the generations [Men Bera Deremen], appointed over ministers of the Lord. Widen the heart and mouth as the eye. Of the power, reach in the days. Do not deceive.

Blessed are you, Lord over the name of names. In the great heights, the Lord is strengthed from praise. Sing of strength. Praise the great name and the holy glory. Sing to the Lord. In life, praise the Lord while yet I am.

Speak of Rabbi Ishmael. Speak to me, Metatron, the great prince. Bear witness as I testify. (Hebrew: IHOH), God of Israel, God of life and living.

Proclaim to rise up 118 [Q"ICh] myriads. From within, come forth to proclaim the Lord. Below are 118 myriads resembling.

Of the Lord, 236 [RL"O] myriads thousands divisions from the arm of the right side until the arm of the left side.

Seventy-seven [Aa"Z] myriads from the wheel of the eye, from the right eye until the wheel of left eye. Thirty [L'] myriads wheels of the Lord.

In the beginning are three and three myriads crowns.

In the beginning, 60 myriads correspond to 60 myriads thousands of Israel. Therefore proclaim, El is great, of the power and the glory.

Of the perfection of the beloved ones [Yidiedoth], El is of all lives. Of the corruption of the rotting, pick it off. Picking to cut off, for the sake of touching by that as cut off.

Speak, all reveal the mystery. Know and understand what is to come in the world. Of salvation in the land of Gihenam from every kind of retribution [Phora'ani]. Of every kind of retribution [Gezier] and hardship. Of every tumult, come forth in the world. Of salvation from every kind of sorcery [Keshephiem], bring forth to us.

Deliver us from violence. Deliver me, Levi Ben Zosekien (Hebrew: LOI BN ZOSKIN). Deliver by the letter of every evil word. Of every retribution and hardship. Every kind of retribution is for the sake of the great name. Therefore, we are bound by songs of praise. Praise and adorn, praise and exalt, bless and exalt, of holiness and unity and devotion, ruling over.

The true king. The strong king. The one king. The first king and the last. The Lord [Adon] king. The brave king. The blessed king. The chaste king. The chosen king. The creator king. The proven king. The great king. The strong king. The exalted king. The savior king. The majestic king. The protector king. The king dwells in the heavens. The king raises the banner. The king of judgment. The protector king. The king of generations. The king of the word of peace. The king of righteousness. The king adorned in vestments. The king ends tumult. The king of splendor. The king of glory. The eternal king. The ancient king.

The king speaks. The king makes pure. The king feeds. The king is not to be forsaken. The king raises up the humble. The king of compassion. The mighty king. The gracious king. The merciful

and compassionate king. The living king. The king of everlasting life. The king of victory. The king of strength. The king of the grace of the weak. The king of the innermost and secret workings of the soul [Choqer Kelivoth]. The king of the life of the living.

The king hews the flames of fire. The good king. The upright king. The pure king. The king supports. The king of goodness and wickedness. The king of good hope. The one king. The upright king. The honored king. The king knows to bear witness. The king dwells in secret. The true king. The king rises up to the heights. The king of glory, the king of power. The king establishes the throne in righteousness.

The king conquers anger. The king is clothed in righteousness as armor. The king is eternal. The king is robed in compassion. The king of absolution and forgiveness. The king of dying and living. The king of atonement. The king overcomes every sin. The king forgives. The king of adoration.

The king descends and ascends. The king of the poor and rich. The king of lowering and raising up. The king, providing, sustains. The king maintains and supports. The king of heights and rising up. The king is filled with compassion. The king is filled with purity. The king of blessings by praises. The king of the kingdom of victory. The king holds dominion over every king. The king of the miracle of miracles.

The king reveals prosperity and salvation. The king of security and support. The king loosens fetters. The king releases fetters. The king of the kings of the kingdom. The king of praise and majesty. The king of wondrous deeds. The king is revered. The king is sublime. The king is exalted. The faithful king. The honored king. The king of pleasure and desire.

The king created mercy. The proud king. The king forgives sin. The wise king is forever victorious. The king upholds the fallen. The king bears the burden. The eternal king. The king protects and is concealed in flames of fire, covered in glory. The king forgives iniquities. The king of great strength and power. The mighty king. The powerful king. The highest and honored king.

The king fortifies the dwelling. The king forgives crimes. The king makes miracles. The king of the work of Berashith. The ancient king. The mighty and powerful king. The king of redemption and deliverance. The king rewards salvation. The king opens the

hand to all. The righteous king. The upright king of white [Tzech] and red [Adom].

The king observes the periods. The king of the eternal fortress [Tzor A'avolemiem]. The king of the glory of hosts. The holy king. The honored king draws near to proclaim. The zealous king. The vengeful king establishes heaven and Earth. The holy king above the king precedes above. The high and lofty king. The king rises up. The king of compassion and mercy. The king is high and lofty over the heights.

The king guides through the deserts. The king leads above to the throne of glory, over the Cherubim and over the wings of the wind. The king desires to restore. The king of the dwelling of the sky. The king hears supplication. The Almighty [Shaddai] king dwells above. The strong king. The king of the path of perfection. The king of the hosts of the universe. The king of praise in song above and below. The king of the name of the king of kings of Malachim. God rules in compassion and the king forgives all iniquities and heals all sicknesses.

The king created with the letters of goodness for the sake of the great name. Speak in the presence of Jacob.

To you, the Lord of the great and strong, of beauty and victory and splendor. All in heaven and Earth is to you, Adonai, the Lord of kings [Adoniem Hemelekeh]. Exaltation of all who begin.

Who declares the strength of the Lord? Hear all supplications to the king of kings of Malachim. Who allows the book by hearing supplications? Who is able to declare the strength and power of the works? Who allows the book of great miracles? Who dwells to consider the book?

Of mercy and happiness of Israel, the name secures above. By the commandments, desire much. Who loves you, and gives compassion upon you, as the compassion of the father over sons? Guide by the light of the living. Deliver from the path of death.

Of the sign of the path, David Ben Zelateh serves. By the path of the living, secure the names above.

Who is Adononov? Who is Elehienov? Who is Melekenov? Who is Moshiaya'anov?

Not by Elehienov. Not by Adonienov. Not by Melekienov. Not by Moshiya'anov.

Give thanks to Elehienov. Give thanks to Adonienov. Give thanks to Melekenov. Give thanks to Moshiya'anov.

Bless Adononov. Bless Elehienov. Praise Melekenov. Praise Moshiaya'anov.

You are the power. You are the strength. You dwell in the great kingdom. You are the splendor. You are the glory. You dwell in the glory of the kingdom. You are the strength. You are the power. You dwell in the glory and the strength. You are great and make miracles.

You are Elohim. You are blessed. The Lord blesses. You create the heavens and the name of names. All hosts of the Earth praise the Lord El, first and last. You are the Lord. The beginning of all beginnings and end of all endings. You are the strength of great power and deliverance of the Lord of hosts. Happy is man to have faith in you.

Rabbi Ishma'al speaks. I see you dwelling upon the high and lofty throne. Rise up and hosts serve before you, from the right side and left side. Speak to me. The angel prince faces the name Metatron Ruoch, Mieseqoniech, Pheseqien, Atemon, Hiegeron, Siegedon, Sereton, Seniegeron, Mieqon, Chesekos, Sethiem, Heshekem, Cheqierien, Na, Doqierien, Ziena, Reba, Nenetosh, Zenetoph, Hekieqem.

Of Rabbi Ishma'al, how much is the measure of God? Conceal from all the human beings. Divide the feet [or soles of feet]. Fill all the universe. All speak of the heavens as the throne and the Earth is the footstool. Hew divisions [or the height of every sole] of three myriads thousand divisions.

Of the sole of the foot of the right side, the name is Pheresiemiya Atereqetet. Of the left side, the name is Agethemen.

From the soles of the feet until the ankles are 1,000 myriad and 500 divisions of height. Thus of the left side of the ankles.

Of the right side, the name is Thetzenenethenieh Teshesheqes. The name of the left side is Asethemen.

From the ankles until the knees are 19,400 divisions of height, and thus of the left side.

Of the leg of the left side, the name is Qenegegi Meheriech Teseseqos. The name of the right side is Memena Vozoviya.

From the knees until the thighs are 12,000 myriad divisions and 1,004 divisions of height. Thus the name of the left side is Menehebov Heriech.

The name of the thigh of the right side is Sheshephoseth Phereseb. The name of the left side is Thepheget Chezieza.

From the thighs until the neck [or back] are 24,000 myriad divisions. The name is Motheni Motheniyov, and the name is Motheniyehov Athesegeh Yidiedieh.

Over the heart are 70 names[1] written:

TzTz TzDQ TzChIAL TzOR TzBI TzDIQ SAaP SRAaP BOChN TzBAOTh ShDI ALHIM IH OHI TzCh DGOL OADOM SSS AaAA AAA AIA AHO RBIH HH HO OH TzTzTz PPP KN ChH ChI ChI ChI ROKB AaRBOTh IH HH OH MMM NNN HOO IH ChPTz HTzTz AI ZA ThAaA AAaA QQQ QShR RZ ZK GBOR IA IA IOD HAN ALP DIMN PAP KOP RAO III IIA KBB TTT BKK PLL SIIM AOThIOTh BShB MLO

The neck is 13,000 myriad and 800 divisions of height. The name is Seneniehov Vobehethieqen. The curve of the head is 300,000 myriad, of three and one third divisions. The mouth is not able to speak and the ear not able to hear. The name is Ather Hoderieh A'atesieh A'atetieh.

The chin is one myriad and one thousand and 500 divisions. The name is Hedereq Semiya.

See the face. See the jaws as the image of Ruoch. Fortify the Neshemah. Not every creature is able to remember bodies as Tharshish. The shining brilliance enlightens from the midst of darkness. Clouds and fog surround the sign. Of every prince, face the Seraphim. Speak before, not to measure these names written to us. Bind the name Legebethiyiya and the name Aberegeg Tetephiyiyeh.

Of the tongue, from one end of the universe until the other. Speak in the presence of Jacob. All who sleep are not revealed. Seal the scripture. Speak in the presence of Jacob. The name is Asesegiyiyehov Voayiyia.

---

[1]There are actually 72 names here.

Of the forehead, the name is Mesesegiyiyihov Yinayiyia Negem. Upon the forehead is written (Hebrew letters: IIHO HH IOH OIH HA HI HI HI HA HH OOH III HO OIHO HH IH AI HH IH IH IA HO HO IIHII HIH IHO HS HA HIH OIH).

The black [pupil] in the eye of the right side is one myriad and one thousand and 500 divisions, and thus of the left side. The name of the right side is Azeriyiyeh Azeriyiyeh Atetietos. The name of the prince is Rehebial. Over the name is Shehoval Metet Gerophemetzia. Of purification, go forth from the illumination of all creatures.

The white in the eye of the right side is two and twenty myriad and two divisions, and thus of the left side. The name is Bezeqocha.

From the shoulder of the right side until the shoulder of the left side is 16,000 myriad divisions. The name of the shoulder of the right side is Metetegeriyaha A'anegen. The name of the left side is Thethemehieneta. Of one name (Hebrew: ShLMH INNIAL).

From the arm [or forearm] of the right side until the arm of the left side is 12,000 myriad divisions. The arms are double. The name of the arm of the right side is Geberehezeziya A'akebovi. The name of the left side is Metetegehetzetziehov.

The fingers of the right hand are 15,000 myriad divisions by every finger, and thus of the left side. The name of the right side is Thethemetzemetz Gegemoth Gegeshemesh. The name of the left side is Thetz Meph Thethemeth Agegemetz Agegemeth Voshosheniem. Thus, you appoint to go on and grow.

The palm of the right hand is 4,000 myriad divisions, and thus of the left side. The name of the right side is Hezeziya Ategeriyiyieh. The name of the left side is Ashehoziech.

The toes of the right foot are 10,000 myriad divisions by every toe, and thus of the left side. The name of the right side is Atheremetz Aderemeth Beremenem Berethehemiem Ovahoz. The name of the left side is Zekiyiyen Kezekiyiyin Hethemeth Ahoz.

You appoint the hands and go forth. Therefore, proclaim El is great, the power and glory. Speak of the Lord Elohiekem. He is the God of Gods [Elohi Helohim] and Lord of Lords [Adonai Hadoniem]. El is great, the power and glory.

Speak to me of the word. Calculate the divisions complete. How many measures of every division? The division of three miles [Mielien]. Every mile [Miel] is ten thousand cubits. Every cubit is

two spans [Zerethoth]. The span fills all the universe. All speak, who measures by that over the sea and heaven. Establish by the span.

Rabbi Nathan is the disciple of Rabbi Ishma'al. He speaks of the nose of the face. Of Nathan, measure from the right side and measure from the left side. Thus of the lips and jaws of Nathan. Measure the forehead of Nathan, every cubit, whom the Lord adorns.

The width of the forehead is as the eyebrow to the neck. Thus the shoulder as the point of the nose. The point of the nose is the point of the small finger. The height of the jaws is half the curve of the head. Thus measures every man.

The lips are 77 divisions. The name of the higher lip is Tiya. The name of the lower lip is Hezereniya.

Of the mouth, fire consumes fire. Deliver Aleph from the word. Of the name Akedera, who desires to present as an ornament.

The crown [Kether] is beginning 500,000 over 500,000, and the name (Hebrew: IISh).

The precious stone is between the rays. The name (Hebrew: IISh) is with (Hebrew: ALI). There is with (Hebrew: ALI) engraved (Hebrew: AaLIH DODI) of the white and red banner.

The Merkabah begins in gold. Of fine gold [Phez] locks of curly hair.

The eye is established over the horizon of the sea, as a fragrant flower bed. Two thousand myriad divisions of all not sealed in scriptures. Be as a fragrant flower bed of the greatest aromatic perfumes. The lips are as lilies. Of myrrh dripping, passing over the hand. The gold ring is filled, as Tharshish in the womb, ivory covered by sapphires.

Stand and rejoice, as instructed. Of Adonai, fine gold appears as white [Lebenon]. The young man percieves sweetness and all desire that love [DODI] and that beloved [RAaI] sons of Jerusalem.

AGTIH TChON IChON TOB THOR IOD IOD IOD IHIH ChSIN ChSIN.

Holy, holy, holy. The Lord of hosts fills all the Earth with glory.

The eyebrows measure the eye of the right side. The name is Heder Vovoled. The name of the left side is Aphedeh Tzetziehov.

The height of the ears are as the height of the forehead of the right side. The name is Atzethiyiya. The name of the left side is Megogehov Tzetziya.

Obtain all the measures of every myriad. A myriad myriads of thousands of divisions in height and a thousand thousands of myriads of divisions in width.

Rabbi Ishma'al speaks, as speaking the word before Rabbi A'aqiba. Speak to me of all who know to measure that formed. Praise God for covering the creatures. Know of security, and understand what is to come in the world. It shall be good in the world. Know of the good coming in the world and the length of days in the world.

Speak to me of Rabbi Ishma'al before the disciple. I and Rabbi A'aqieba combine the word this by that. All who know measures of the formed, praise God. Of security, understand (Hebrew: HAaHB). The second letters change in every day.

Establish to fill (Hebrew: KRSIO) of fire. (Hebrew: DTh BG BG GB HOMG.) The name of the locks of hair. Establish the name (Hebrew: DBR BRIR DOKN). There is half. Call the name (Hebrew: GL ShRB).

One eye sees from one end of the universe until the other. The name is Akeseseth. It is necessary to go forth from illumination to all the creatures. One eye sees afterward, of what exists eternally.

Of the name Atenoneseth, the body resembles an arch. The arch resembles the name Leqeseshiya. Divide the name Men Kemetz. The name Cherebov Metzemetzieth Metziya.

Of the throne of glory, the name is Dorekez Phierota. Of the dwelling place, the name is Dorephez Pherorephez. Thus call by the name. The feet of the glory of lives [Chiyoth].

The living serve below the foot of the first throne, that it is living. The name is A'ageliyov Chetzebiyiyeh. Of the foot of the second throne, it is living. The name is Bekebeb Phelebiyiyepheti. Of the foot of the third throne, it is living. The name is Kekebeb Alegiyi. Of the foot of the fourth throne. it is living. The name is Atzekiyiya Bezekez. The name is Alegiyi.[2]

[2]The second name here was probably added by the editor of the 1701 edition, possibly due to a contradiction in the different manuscripts he was compiling.

Of the image of the faces, the seal of the lion, the seal of the eagle, the image of the bull. The face of man conceals four faces. One of four faces and four faces to every face. Of sixty and four faces to every life. Four faces and four corners to one and four corners to corner. Four corners to faces and faces to corner and corner sixty and four faces to every life.

Of the prince of the face of the man, the names are Alieh, Ametzeb, Ametz, Ameth, Kemetz.

Of the prince of the face of the lion, the names are Hodov, Dieh, Hiedova'ah, Al, Avoriya, Hod, Hoviyeh, Themegemetz.

Of the prince of the face of the bull, the names are Alieh, Tzemetzememeba, Mesekiya.

Of the prince of the face of the eagle, the names are A'aphephi, Alieh, Memetzieth, Tzehorierial.

The sin offering of Israel covers the face of the bull, and the Cherub comes below.

Of the prince of the face of the Cherub, the names are Temetemeni, Alieh, Kerobieh, Kerobeh, Phesephesiech, Heneqeneqiya.

Of them, speak, they are holy. Speak, it is blessed to speak. Declare words to Jacob. Of all who are not sealed in Sepher Berashith, in order to work Berashith. Here prosper in the beauty of God. Beauty fills all hosts.

Thunder and storms are from the right side. Support the storm from the left side. Omens of the storm come before. In the midst are signs of brilliance. Of darkness and clouds and fog and mud mire. Before strengthen between star to star, the source of lightning. Between lightning to lightning. Of the gate of Heshemel, of spirits above, and thunder and sounds and lightning and the shell of the arch and vapor [Hebeliem] belonging to the seal. Ascend and descend therein over God. The grace and mercy and glory and compassion and splendor and crown and honor and beauty and majesty.

Of the hand of God and the name Metatron, speak of power and strength. Speak of holiness and blessing. Speak, there is not tumult before. Serve before being cast out. Metatron comes forth.

Place before the name (Hebrew: HQBH AHH). Of praise and beauty, speak, blessed is the glory of the Lord from the name (Hebrew: IHO HO HO IOHO IHIIH). Blessed is the glory of the Lord from the name. Thus speaking after, blessed is the glory of the Lord from the name (Hebrew: OBShKMLO).

Gather before and below the throne of the glory. Go forth from the right side. Separate fire and stones of hail and the wall of darkness. Of Ruoch, the left side goes to the corners of the storm and strength of the tempest.

Gather Metatron before God, below the throne of the glory. From great strength of the corners, every angel ministers before God. Speak, El is great, the power and glory. In praise of God, speak three times every day for eighty days.

Of Metatron, God gives from the splendor and glory. Metatron is over the ministering angels. It is written, the great prince is over all the princes and over every angel ministering.

Serve before and serve above. In the heights, minister before Adam. Fire consumes fire. Of the throne, the name of Moses by the prince Metatron.

It is written, by one letter, create heaven and Earth. Seal in the ring (Hebrew: AHIH AShR AHIH). It is written in seven letters. Of seven letters of 24 signs and 70 names and seven most holy. Give over six from the names. Engrave upon twelve stones.

It is written in seven sounds by six over six high. Give in the innermost chamber [Chederi Chederiem], by the secret of secrets [Setheri Setheriem] and the miracle of miracles [Phelayi Phelayiem]; but only to Rabbi [Rebienov] Moses.

God did not give domain, nor allow to make use of by Adam, the first man, and not to Shem, son of Noah, and not to Abraham, and not to Isaac, and not to Jacob, but to Moses alone.

Speak, here I am. Send forth the angel and the brilliance of God. Moses keeps it therein. Speak, keep therein and listen to the sound. El rises up as smoke therein. Do not rise up in rebellion in heaven.

Moses draws near and speaks before God. When not facing him, El goes forth to rise up. The Malachim come forth and circle before the throne of the glory on one side. Lives are from one side. Shekinah over Shekinah. The glory is in the center.

One life rises over the Seraphim and descends from the Shekinah. Metatron speaks in a great sound and small silence. The throne of the glory is silent at once. The Avophanim are silent and also the Malachim. Of the strongest cities, the most holy silence and weaken the river of fire.

Lives give faces by the Earth. Metatron comes forth as fire in silence. Give in the ears of lives, in order not to hear the sound of the glory of God. Of you, the Shem Hemaphorash. (Hebrew: HTTTRON.)

Remember by the sign of the hour. Thus proclaim to God by the name of the life of the pure and the holy. Of the greatness and the glory and the strength and the power and the love and the might and honor and splendor.

ADRIHO AHRKI HChII IHOH AHIH AShR AHIH HChI IOM HKH HH OH HOH OHO HH HIA HOA HH IHI HI HI IHIH IHOH.

Of the everlasting Lord, the name is remembered from generation to generation, divided in portions in clear language.

IHO HHIO HIH HI IH IH HOHI HIH OIHIO IHO HChI OIHH IHI HI HHIO HII HO IHOH IHO HIHO HI IHOH.

Blessed is the name of the glory of the kingdom forever and ever.

By commandment of Adonienov, righteous host of Israel, hope and expect righteousness is with you. Be righteous and rise up in rightousness. Rise up in exaltation to you. Burst into song from the mouth. Answer and speak. The Lord Adonienov. What mighty name is in all the Earth? Praise the splendor over the heavens.

You are holy and your name is holy. You are mighty and your name is mighty. You are strong and your name is strong. You are true and your name is true. You are blessed and your name is blessed. You are chosen and your name is chosen. You are great and your name is great. You are power and your name is power. You are exalted and your name is exalted. You are praised and your name is praised. You are honored and your name is honored. You are ancient and your name is ancient. You are eternal and your name is eternal.

You are pure and your name is pure. You are refined and your name is refined. You are mighty and your name is mighty. You are life and your name is life. You are pure and your name is pure. You are precious and your name is precious. You are upright and your name is upright. You are unique and your name is unique.

You are great and your name is great. You are flame and your name is flame. You are high and your name is high. You are pleasure and your name is pleasure. You are glory and your name is glory. You are desire and your name is desire. You are revered and your name is revered. You are tolerance and your name is tolerance. You are upheld and your name is upheld. You are power and your name is power. You are wondrous and your name is wondrous. You are splendor and your name is splendor. You are righteous and your name is righteous. You are pure and your name is pure. You are holy and your name is holy. You are compassion and your name is compassion. You are beauty and your name is beauty. You are Almighty and your name is Almighty. You are perfect and your name is perfect. Blessed are you, the holy Lord El. Amen.

Give praise above. Adore and exalt. Of the unity of the everlasting image, the Lord is over all the universe. The Lord is over all creatures and all the lives of the living souls [Nepheshoth Chi Hechiyiyim], first and last.

Of the song of the Lord, the majesty of the king. Be clothed in the vestment of the Lord. Strengthen the fetters. Also establish the world [Thebel] is not to shake. Establish the everlasting throne. You raise the rivers. The Lord raises up the sound of the rivers. The great rivers rise up from the sounds of the great sea. The most powerful waves of the great sea.

In the heights, the Lord witnesses the most faithful dwelling in the most holy house of the Lord. Enlighten the days. Sing of the love [or the Song of David]. Deliver to the Lord. Build strength and deliver to the Lord the glory and strength. Deliver to the Lord the glory of the name. Bow down to the Lord in the splendor.

The holy voice of the Lord is over the sea. Of the glory, the desires of the Lord. Over the great sea, the voice of the Lord. By the power of the voice of the Lord, the glory of the voice. Of the grain of cedar trees, the Lord strengthens the white cedar tree. Leap up as a white calf. A coat of armor as in oryx [Ramiem]. The voice of the Lord hews flames of fire.

The voice of the Lord strengthens from the word. Strengthen the Lord from the holy word. The voice of the Lord strengthens trees and strips bare the wood.

In the palace, all speak of the glory of the Lord. Of the deluge, to dwell. Dwell the Lord, king of the universe. The Lord of the strength of the nation. Give the Lord to bless your nation in peace.

Sing of the love of the Lord of the Earth. Fill the world and dwell in it. Over the foundation of seas and over rivers, establish who climbs up the mountain of the Lord. Who rises up in the holy place with clean soles and pure heart. Do not bear falsehoods of Nephesh. Do not make the oath to deceive.

Rise up and you are blessed from the Lord. To the righteous, Elohi gives salvation to the generations. Seek in petition. Face Jacob and rise up to two gates. Of the first, rise up the gate of the universe. Come forth the glory of the king. Who is he that is king? Of the glory of the Lord, mighty and strong. The Lord of the strength of hosts. Rise up to two gates first.

Rise up to the gate of the universe. Come forth the glory of the king. Who is he that is king? The glory of the Lord of hosts. He is king. The glory rises up.

The Lord blesses you. Create the heaven of heavens. Of the heavens and all hosts of the Earth, all rise up in the days. Of all in them, you are life and you complete. Of the host of the heavens, you are worshipped.

You are the Lord Elohim, that chose Abram to go forth from the light of prosperity. There is the name Abraham. Reach your heart, faithful before.

Of the covenant of the people, the covenant gives you the Earth. Of the Kena'ani [Cannanite], Hechethi [name of a people, the second son of Cannan], the Amorites, the Perizzites, the Yibosi [ancient name of Jerusalem], and the Geregeshi [name of a Cannanite nation]. Spread the seed and rise up by your words, that you are righteous.

You are the Lord. The great and the strength and the beauty and the victory and the splendor is in heaven and Earth. You are the Lord of the kingdom. All rise up to begin. You hold dominion over all through power and strength, greatness and might over all. You are Elohino. We praise you and praise for the sake of beauty. Blessed is the name of the glory of the heights above.

Of every blessing, the splendor forms mercy. One thousand rise up in sin and iniquity, of atonement and purity. The Lord Elohim Shaddai of hosts.

IH AHH IHA IH AHIH AShR AHIH IHOH IHOH AL.

Of compassion and mercy, you are slow to anger. Of great mercy and truth extolled. I pray to the power of compassion. Of sadness and anger and wrath, pass in the distance from it.

Serve to understand the truth. Of Phelonieth, all to me. From every house and from you. From cities and divisions, let there be compassion. The Lord above shows pity and is merciful above.

All speak of the Lord Elohim, and your prayer comes before. Worship to dwell in heaven. Dwell in the highest heaven. Derephed Pheloni guides in the deserts. Dwell in the habitation.

Dwell in the habitation. Dwell in the sky and dwell upon the throne of compassion.

In the seventh firmament, all light is sevenfold. The light shines on all the habitations. Therein is the throne of the glory. Establish over four lives in glory. Therein is the storehouse of lives [Chiyiyim] and storehouse of souls [Nepheshoth]. It is unfathomable.

In the world, the great illumination is therein. From the great light, illuminate the Earth. Malachim are bound to serve light, light as light shining and not extinguished. See it as the movement of a ship.

Of lightning, serve over the rising light. It is most wondrous. Come to the dwelling of the high and lofty throne. Rise up that it is alone. There is no limit and there is no end.

Before the rivers of fire, bind and rise up to dwell. Rise up in silence to serve. From the sound, the nations tremble. The powers extend to serve before. Do not behold the images facing. Conceal from all.

Of the sign, not able to see. Of the unity, images from all hidden. All images are not hidden in the most profound book. Divide darkness and go forth to light. In the shadows, know what is secret in darkness. The light is of splendor.

By completion, aid the light. Dwell in the light of the throne. See around is the light of lives. The Aophanim rise up.

Of the darkness are the six corners. In the corners, cover the face. Below give faces. Of four faces facing. Do not rise above faces from fear and terror.

Of hills [Gebiehem] serve before breaking into pieces. Be immersed in the river in purity, wrapped in white coverings. Dwell by the sound of strength and power.

Holy, holy, holy. The hosts fill all the Earth with glory. It is the place of all the works. It precedes all the universe and precedes the Garden of Eden. Also, until heaven and Earth. It is alone and there is no limit and no ending without.

Be suspended by the strength in the habitation. In all dwellings, revere by the Ruoch. The mouth is established and glory is established. It is one. There is not two. There is no equal. There is nothing to compare. There is none except. There is none without.

Of the word, there is no end to the life of the king of kings of Malachim. God is king over every king of the Earth. Rise up over every angel in heaven. Search the hearts until not formed. Know thoughts until not existing.

In the name of the Lord, be blessed with honor and glory of the universe forever and ever. Eternal victory forever. Follow eternally, as there is no universe if there is no Elohim.

By the sound, the earth trembles. Mountains move forth and mountains dissolve. Of anger, by the wrath of the power of the sea. Travel and serve in the world. Proclaim, all rise up in strength. Hidden from the eye, all life dwells in the throne of the glory of the great holy kingdom.

Travel and serve in the world. Travel all the world. Do not be visible. Know all the most secret things. Know what is in darkness. Change the shadows of dawn. Illuminate night as day. All the most secret things are revealed by the Sun. Be in wonder from the word.

The holy king journeys over wings of the wind. He holds dominion in all worlds. Do not turn away from [him]. The Sun and Moon and all planets and all signs of the zodiac worship him. It is revealed in the Garden of Eden, plant the Tree of Life in the garden.

Blessed is the name in every generation. From blessing in the habitation above the ancient [A'athieq]. Of the ancient and righteous, blessed is the glory of the place. From blessing, proclaim to fill in beauty. From understanding of knowledge of creation, search and reveal. Thus, reverence of the name.

Blessed is the name. Proclaim in the habitation. From the blessing, strength in beauty.

Blessed is the name. Come forth snow from the blessing. The river in flames.

Blessed is the name. Splendor in darkness. From the blessing, splendor and glory in the habitation.

Blessed is the name. Guide in deserts. From the blessing, thousands upon thousands.

Blessed is the name. Be fettered from the blessing, of cords of flame [Mietheri Leheboth].

Blessed is the name. The sound of thunder. From the blessing, lightning rushes forth.

Blessed is the name. All in Earth. From the blessing, oceans in Earth.

Blessed is the name. All in deserts. From the blessing, waves in the sea.

Blessed is the name. Alone on the throne. From the blessing, dwell in strength.

Blessed is every Neshemah. From the blessing, every creature.

Blessed is the name forever and ever. From the blessings, forever and ever.

Blessed is the Lord of the universe, amen and amen, hallelujah.

The scholar forsakes [Beni Thorethi Tha'azob] the commandments. Conceal your punishment [Moser]. The Lord El condemns and El abhors, in punishment. Keep the commandments and laws as the apple of the eye. Do not remove the covering [Kepher] of the Torah.

Of retribution, and lamentation in day and night for the sake of keeping, create all written therein. Thus succeed upon your paths and thus prosper. Is it not so, appointing strength and power? El strengthens. El is below the nation.

Of the Lord Elohiek, all go forth in the day. Appoint the mercy of the Lord. In night, sing in prayer to El. Blessed is the everlasting name in the great kingdom.

ARIOHO AHRKO HChII IHOH AHIH AShR AHIH IHOH OAI HBH HH OH HO HH HI HH IHI HI HI HI HOTh.

Of the everlasting name of the universe, remember from generation to generation.

BShKMLO IHI HHIO HIH HI IH HH HO HI HOH OIHIO IHO HHI OHI HH IH IHI HO HHIO HII HO IHOH IHO HHO HI HOH.

Blessed is the name of glory, the Kingdom forever and ever. By the name, thus great. Of greatness, thus glory. Of glory, thus majesty. Of majesty, thus holy. Of holiness, thus beauty. Of beauty, thus light now. Of light now, thus light then. Of light then, thus great mercy. Of great mercy, thus power. Of power, thus exaltation. Of exaltation, thus great. Of greatness, thus great compassion. Of great compassion, thus goodness. Of goodness, thus compassion over all works.

To you, beauty of the glory of the name, great and strong. Of the kingdom and the beauty and the victory and the splendor, all in heaven and in Earth. The name is from it. Thus, the name of glory in the universe. The name of glory forever and ever.

The highest blessing is of the name. Of the name of splendor, of the holy name, praise the name. The highest name is over every blessing. In prayer, the name is as thus. The name is before all. Establish the name forever and ever.

Establish the name. From the name, armies [Gedodi] tremble. From the glory of the name, hew flame. Praise the name. The Seraphim praise the name of the lives of the most holy. The name Aophanim is from the name of purity. The name makes you over all the creatures.

Of the name, receive from the name. The sea rises up hereafter. All waves and undulations are from the great name. All dwell above. Every habitation and dwelling trembles and shakes.

In heaven and Earth, dwell with the Lord [Derieh]. Of the ocean and the desert [Tzieh], hell [Abaddon] and shadows [Tzelemoth], man and beast, mountains and valleys and hills, seas and rivers. Of fire, hail and snow and vapor of the great Ruoch. The angel of fire and angel of water.

Tremble from the name. All Neshemeth, Ruoch, Chiyiyem. Thus establish the glory of the name. I, David Ben Zelateh, serve. Dust and ashes afflict the heart of the humble, Ruoch is appointed. Of worms, shadows pass over the field.

Come forth to fall in supplication. Of prayers before, obtain grace in the eyes. Of grace and mercy and righteousness and

compassion before the throne of the glory of the kingdom. You draw near to every proclamation and commandment.

All seek glory in holiness. You fill with compassion. You are pure and upright. Mercy and compassion are to you who are pure and good. Rise up, you who are pure. Make prayers and petition and supplication before the throne of glory. Open to me. David Ben Zelateh serves. The gate is prayer. The gate is answer. The gate is understanding. The gate is wisdom. The gate is knowledge. The gate is righteousness. The gate is compassion. The gate is reverence of heaven. The gate is blessing. The gate is supporting and maintaining.

It is written in the book, of the living nation of the most righteous. Give thanksgiving and be great of the lives of goodness for the sake of the glory of the great name, the power and glory.

The divisions are the mighty and the powerful and the strong and the wondrous and the holy and the secret and the honor. Holy, holy, holy. The Lord of hosts fills all the Earth in glory.

The angel host gives honor to you and strengthens you. Adorns you and protects you. You are to be holy and you exalt. You rejoice and entice in song. You praise the splendor in song. Sing blessings of praise [Shebech] and praise [Helel] and praise [Qelos] of splendor [Theheleh] in thanksgiving of freedom and victory.

Play the music. The sound is exaltation. Rejoice in joyfulness and merriment. Sing and reply in answer. Of beauty and righteousness is truth. Be upright and rejoice of the great glory and mighty stength. Rise above in wonder. Salvation is in the quiet resting place. Be in comfort and calm, in peace and serenity, in security and goodness, in love and desire.

Redemption is in grace and mercy and beauty. In the light of day, desire redemption in glory. In purity, the brilliance of shining radiance. Be adorned in shining light emanating outward. Be adorned in shining light. As spice from salt, light illuminates. Of power and majesty and glory and strength, hold dominion and strengthen. Rise up to the heights.

Of brilliance, holiness, and purity. Of purity, mighty strength, and great power. Of the majesty of the kingdom, in splendor and glory. The crown is majesty. The crown is most glorious. It is pleasant there. Remember it is pleasant and the splendor of it. The splendor of the beauty of it.

Desire the glory. Minister from desires before. There is wondrous power in the presence of the king of kings of the Malachim, the God of Gods [Elohi Helohiem] and Lord of Lords [Adonai Hadonaiem]. Go around by binding the kingdom. Surround in the branches.

In the presence of shining light, cover with splendor. Cover heaven in the splendor. Brilliance comes from the heights. From the mouth, burn the oceans. Describe the splashing in the majesty of the skies. Of deliverance, appear perennially from the dispersion. Tremble and flames push forth to divide all formed.

Rejoice by singing the song. It is required to rejoice. Words drop down in heaven. Push out and go forth as burning in flames of fire. Be happy in the morning in tranquillity. Establish love of the king.

Of desire, the pure are lifted over all. Be lifted up high from the splendor above. Generation to generation rise over, constantly, perennial in the heights. Over the most glorious praise of the king in splendor.

Draw near the exaltation of the holy. It is common to all. By expectation, by the good name, by every upright path in all works. Pleasure is in all vestments. Be pure by counsel.

By the knowledge of the ages, by understanding of the actions, judge all the Neshemah until every word. Of judgment by every word, power is in wisdom of every mystery. Be skillful in purity and all holy.

The true king. The one king of eternal life. The king of death and life. The king is creator of every plague and creator of every cure. The king is creator of every blessing. Establish all goodness. The king is pure in all works and maintains all creation. The king is high and lofty. Of all the low and all mighty power, the king is high and exalted and sublime. Of honor and glory, desire strength and highest power. Of the nation, holy and pure, righteous and upright, faithful and pious, great and strong.

Thus, constantly dwell upon the lofty throne. Rise up by the great strength, honor, and glory. It rises over all. Bind splendor and desire over every crown. Be praised in the splendor of the majesty of the palace. Conceal and cover, and see the most profound.

In every place is the name. Do not dwell over words, not hereafter with desire. Wish not to flow and not to take flight from it and

not to conceal it. Reign eternally. Reign upon the throne from generation to generation.

The king of mercy and compassion forgives. Dance in a circle. Pass to honor in every song. Honor in every desire. Rise up in the palace by exaltation. Bear all splendor to exalt in all the workings. Dwell over all creations. Be honored upon the throne of glory. Be honored over all precious things. Be blessed in all the blessings. Be praised in all the praises [Hethoshebechoth]. Be praised [Thethehelel] in every praise [Qelos]. Be praised [Thetheqelos] in all the great things. Be great eternally. Be holy forever and ever.

(Hebrew: TTRIM IHOH). Elohim of Israel. King over all. Eternal Lord [Adon] of all the works of wisdom by all mysteries. Hold dominion by all the spirits. Elohim and prince. Eternal Lord of all the works. The one king rises up in eternal victory.

Let there be the name from the blessing forever and ever, eternally. The king proclaims (Hebrew: TTRSIO IHOH). Elohi of Israel. The Lord of Lords. Praise the throne of glory. You give majesty and strength. You dwell in strength and beauty. You are strong. You are power. You restore. You rejoice [Yirenenov]. You are praised [Yishemechov]. You are blessed. You are praised [Yishebechov]. You raise up. You are adorned. You bring forth. You are great. You are honored. You sing. You are one. You are serene. You are praised [Yiqelesov]. You are crowned. You are victory. You are praised [Yiselselov]. You are exalted. You are holy. You are praised [Yihelelov]. You sing. You are desire.

You are (Hebrew: TTRSII). You are the Lord Elohi of Israel. Honor the Seraphim. You declare greatness. You are (Hebrew: TTRSII IHOH). Elohi of Israel ministering. You crown with crowns [Ketheriem]. Sing to you the new song and reign forever. Hold dominion over all kingdoms. The elders are united forever and ever.

(Hebrew: TTRSI IHOH.) Elohi of Israel. Of eleven kings over all the mysteries. Lord of all the secret things.

God proclaims you are Na'ar [youth]. Thus he proclaims, you travel and wander. Call out the name. Hew from flames of fire in the desert. From generation to generation is the name of Na'ar. Do not slay the guilty. The first goes forth. The second passes over from seeing the strength. Below resembles this of that. From seeing the strength, above there is none resembling.

The name of Na'ar is as the name of Rebov. Speak of who examines therein, the name of God of 72 letters. Of the name of Na'ar, 72 letters rise up. Twenty-six letters descend. Twenty-six letters of the glory of Elohim is the secret word.

In order not to cast out from the universe, 72 of the young king [Meleka A'alema]. From here and henceforth you do not hold domain over the word.

Thus, it is written in the book. To turn away is incomprehensible. You do not inquire. Cover you from above. Investigate that which is to reveal the knowledge. Do not be concerned by secrets.

One by one, turn that which changes. Do not inquire. Reveal in three. Not in the work of Berashith in two. Not by Merkabah, even though it is in unity, but only wisdom. From understanding of knowledge, be instructed of its first nature.

The name illuminates the eyes. Understand what is spoken in the beginning. Understand (Hebrew: HI) goes forth from (Hebrew: IOD ShBALBM). Come up to (Hebrew: IOD ShBALBM HI).

Go forth from the seven. From the seven (Hebrew: ShBAChS). From (Hebrew: LMD ShBALBM). Come up to (Hebrew: IOD ShBAChS). This is facing.

Go forth from (Hebrew: IOD). From (Hebrew: GH ShBAChS) and from (Hebrew: LMR ShBALBM). Come to (Hebrew: IOD ShBAChS).

Here is the Shem Hemaphorash. (Hebrew: BAI AMH AQBO) is over the word of the holy name.

Speak, desire to establish, to reveal, to descend and ascend. Of the sons of Israel, designate to me three blessings by six [B"D] above and six below. All are secondary in order of the work of Berashith. Designate to it blessing in every day. Of day, six is above and six is below.

In the house of rejoicing [Beth Sheshoniem] are over myriad blessings. Also, that I love you, the redeemer [Phodeh].

All who desire the wisdom every day, receive the book. Proclaim therein from the beginning until the end. When the book is within the house, do not fall therein fire. Do not perish. Do not be destroyed. Do not turn away. You regard the name of the minister above.

Petition that the dream is proven. From the experience, bathe the hands in purity. Draw the hands to the left by the water lily [Mi

Chebetzeleth]. It is written, above is the Lord. Thus, the dwelling of the most holy Malachim. The names come forth.

Show me all petition by divisions. When speaking, increase the interpretation of the dream. At this time, know when to answer. Make mercy and show me the truth.

(Hebrew: AAA SSS NTzCh NTzCh NTzCh.) Lie upon the right side. It is good to be on the left. See and be amazed.

Petition the dream is proven from the experience. Fast for three days in purity and humility and reverence. Be clothed in linen vestments. Be cleansed from all defilement. Purify the body for three days. Of the second, third, and fourth day, do not eat until the fifth day. On the fifth night, light the lamp in the house. Lie upon the ground in the middle of the house upon the face. Let there be light of the lamp. Speak in petition and make an oath.

In adjuration by the Shem Hemaphorash, dwell in the darkness of the highest heaven. You come in the night, by eye and mouth and heart complete. Do not come forth, but only in love. Speak the petition to me. That is what I seek. Explain to me the petition, as when Gabriel explained to increase the dream of the Pharoah. The words are true. Thus come forth in the night in truth.

Conceal me in petition. Petition in the name of the prince Metatron by the Shem Hemaphorash. Dwell over the wheel of the Merkabah in the name of life. Establish to dwell in deserts. By Yod Heh is the name.

Rejoice before, in the name of the great El, the power and glory. He is love and desire and faithfulness. Make the oath to the prince Metatron by (Hebrew: AHIH AShR AHIH). It is revealed to Moses, son of A'amerem, from the midst of the bush [Heseneh]. Eleven disciples [Lemedeni] are appointed by the name divided in 70 languages. Of the robe [Hema'ayileh] in 70 languages.

Rise up by 70 names, from the seventh letter in the name, to tremble. You are in the universe. From the name, Gedodi tremble, the highest and lowest. Of wrath, the earth trembles. The people do not endure the wrath. Blessed is the glory of the Lord.

Of the name (Hebrew: OBShKMLO), the adjuration over the prince Metatron by the name. God [Elohi] of Israel, God of Abraham, Isaac, and Jacob. By the name, the Malachim establish to precede. (Hebrew: ALHA RBA.)

The seven Malachim are Michael, Gabriel, Raphael, A'anial, Yietzorial, Turiel, and A'azial. They are over the name and over the truth of the name, in mercy and compassion.

Of the name (Hebrew: BShKMLO), the adjuration over the prince Metatron. By the name, the princes are appointed over the four seasons of the year.

In the first are Norial and Tzedeqial. In the second are A'azial and Samael. In the third are Zebedial and Semenial. In the fourth are Gabriel and Raphael. Ashebiereh Hesheron rule in every season of the year.

Of the adjuration, the sign of the prince Metatron is by the blessed name. From the blessing of the name, in the heights over every blessing.

Begin by the name. Thus the name is before all. Establish the name forever and ever. Serve the name. From the name, Gedodi tremble, highest and lowest. Of the most magnificent [Mephariem] name. Of every Gedodi above. Of every most magnificent name. Do not regard the name. All tremble.

The sea flows in reverse from reverence of the name. All the most powerful waves are of the magnificent name. The earth trembles by regarding it. Serve the Lord. Shake in fear from the name. Over every name of the world. (Hebrew: ODIIRI.) The world trembles in fear from the name. (Hebrew: ODIIRI.) Thehom and Abbadon and the shadow of death flow from the name. In the Garden of Eden, all pious shout for joy of the name. Of all Neshemeth, Ruoch and Chiyiyim in the nose.

By desire, the language gives glory to the name. Give glory to the name. I am as dust and ashes cast forth. Worms smite the heart.

Of the Ruoch of the humble, cover until, as a flower of the field, you cast down to be humble before. Petition compassion before the throne of glory. You draw near to every proclamation and commandment. Seek to make prayer in petition by desire before. Hasten the petition in compassion. Make desire that you created after.

Of all desire, let there be below. Of compassion, forgive the sin. Do not defile. Many return in anger. Do not designate all anger. The Lord descends in clouds formed from the Ruoch above. Give over seventy men, the elders. Let there be quiet above the Ruoch. Prophesy and do not fail.

The Lord passes over, above the surface and proclaims, three [G'] forms mercy to thousands. Of three, pardon sins. Of three, forgiveness in the nation. Of three, the Lord hears. The Lord pardons. The Lord listens. Of three, Jacob goes forth from Bar Sheba. Of three, reach the place and remain there. Then to dream. Here stands the ladder. Of three, here is the Lord. Stand above and be spread as dust of the earth. Break forth. Of three here, we are the nation. Keep by all that to go forth. Speak, these are the complete scriptures. Let there be facing below to see desire.

This is the Shem Hemaphorash. Remember from desire in the bush. All who remember the sign over the destruction [Heshed] take flight. It is over extinguishing the fire and healing disease, and over the mountains of Tharshish.

When man remembers and writes the sign, the enemy dies, and the magistrate loves you. Remember not to proclaim the sign, but only when you are pure from all defilement.

Of all who proclaim the sign, those who are not pure will surely die. Thus the consecrations are necessary.

Of Chenial and Chesedial and Tzedeqial above, by the name reveal to me. Thus the name goes forth from three scriptures. Travel and come forth to be guided. Make a pledge [Iya'arebem] to the nation. Begin and end and begin.

This is the name of the honor and glory. It is divided into these 72 names:

OHO ILI SIT AaLM MHSh LLH AKA KHTh HZI ALD LAO
HHAa IZL MBH HRI HQM LAO KLI LOO PHL NLK III MLH
ChHO NThH HAA IRTh ShAH RII AOM LKB OShR IHO
LHCh KOQ MND ANI ChAaM RHAa IIZ HHH MIK OOL ILH
SAL AaRI AaShL MIH OHO DNI HChSh AaMM NNA NITh
MBH POI NMM IIL HRCh MTzR OMB IHH AaNO MChI
DMB MNQ AIAa ChBO RAH IBM HII MOM

(Hebrew: BShKMLO.) Blessed is the name of the glory of the kingdom forever and ever.

When petitioning to turn away the heart of the woman, not to hear; but only Eliek receives from the motion of the nose of the face. On the New Moon, take one brazen tray and inscribe the above upon the tray. (Hebrew: QSITRON) is the name of the

Figure 10. The upper level of "banners" translates, from right to left, as "First/rise up/as an orchard [or garden]/and a door [or gate]/first/as purple." The lower level translates, from right to left, as "King/binds/in the ceiling/arranged/concealed/changed." There are various possible interpretations. This diagram is also published in Trachtenberg's *Jewish Magic and Superstition*, page 117.

magistrate. Of the names of the Malachim, cast forth to the midst. Speak over the knowledge of the face. Of the oath, I am A'aliekem, the angel of knowledge. Change your heart. Phelonieth or Pheloni Ben Phelonieth. Do not create the word by putting it in order. Empty the heart or regard in the heart.

Take the flask and conceal it in the place of passing. It is written in the day, five in four hours in the day, that there is not five days.

Afterward, come forth to restore. These are the Malachim and the magistrate of the nation. The magistrate is Phelemiya. These are the Malachim ministering: Aberieh, Azemerehi, Demenehi, Amenehi, Aphenok, Phetebieza, Tobial, Gelial, Avophori, Gemethi, Avorenial, Menial, Vobemethov, Sereten, Tzebeqetheni, Bemerethiyas, Serephieth, Keresovien, Amaph, Phekehier, Hesethier, Setherial, Aliesen, Helesial, Soresephi, Qerekototh, Melekial, Acheseph, Amial, Pheretem, Gedial, Sebekial, Kokeb.

These are the Malchim ministering. These are the Malachim exciting your heart. Of the king and the greatest knowledge, and your human heart.

When the king desires to come forth, or when petitioning the visions of the image of love or friendship from these words, the miracles of the holy book and the glory, remember the recorded names of the most holy Malachim and the name of the magistrate, and succeed.

These are the names of the Malachim ministering with Deleqial, serving in the the three dwellings and holding dominion by flames of fire: Noreh, Avoyiel, Melekieh, Cholial, Chedial, Shelechial, Cheboval, Tzorial, Bemekial, A'aqerial, Sesenial, Benekial, Thomenal, A'amelial, Thelemeteph, Votechenial, Arephial, Agenial, Mesherial, Amenegenavoth.

Speak thus and thus create. They create and succeed only in purity.

When of desire, the house is filled with smoke and fire. The flames do not consume anything. Gather fruit [Pheriyon] and place upon the coals of fire. Smoke rises in the midst of the house. Remember the name of the magistrate and the Malachim. The smoke rises. Speak thus from the oath. I above the Malachim weaken the fire by who understands fire. Dwelling upon the throne of fire and ministering flames of fire, the host of fire ministers fire

by the great name. I speak the oath. You see to rise up the greatness. Do not fear. Complete the word. See the house fill with fire.

When of desire, the fire abates. Speak from the oath. I above the most powerful angel. You extinguish the great fire. Do not serve one hour in the house. In completion, the fire abates and is extinguished quickly in the hour, without ash and without destruction. Work in purity and succeed.

These are the names of the Malachim ministering by the sixth host: Pheseker, Azial, Arebial, Teriephon, Phiekebom, Phesethemer, Lenegial, Qeronieren, Shobehen, Sebieren, A'avozial, Phenial, Therenial, Chememial, Tzehemial, Biememom, Gerezeniyiyeth, Gorenetal, Baroba, A'aremor, Heremor, Zebenos, Chesemal, Noredial, Pheniyavon, Qeremial, Bepheliyiya, Aremial, A'aremon, A'aphosal, Sepherial, Qethenial, Shebebial, Aremiyiyenos, Tophiemos, Phetzetzial, Chetephial, Pheresomon, Nechelial.

These are the Malachim, the most strong [Hegeboriem] and most powerful [Havozeriem]. Of power and strength, rush forth from place to place. Come to man upon the earth far from the house of El. Fly as one hour of the bird or in order to come to serve that to pass.

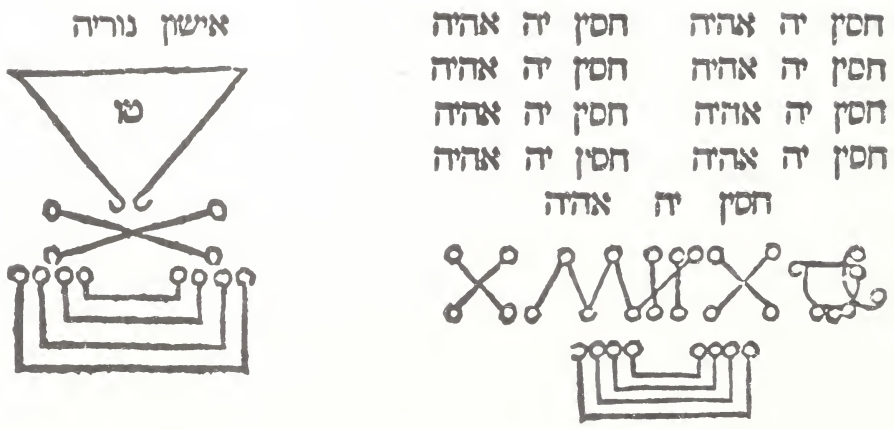

Figure 11. The talisman on the left reads, from right to left: "The little man [refers to the small image of a person as seen in the pupil of the eye] / Light of the Lord." The characters in the center are likely to be an error, and should be Tau Vau, which translates as "sign." The talisman on the right displays the word "mighty" on the far right, and the names of God to the left.

Take four brazen trays and inscribe upon every one. On one of them, the name, and the name Amov, and the name Pheseker, and the name of the Malachim ministering before. Speak correctly, I am above the angel of the strength. You are Pheloni Ben Phelonieth. You do not follow in every place. It dwells therein. Face your heart when in the city, when in the country, when on the sea, when on dry land, when eating, when drinking. You fly as a bird. Come to you not by desire. Pray to El. Tarry not in day and not in night. Place in the four corners of the house.

In the beginning is the name of the honor and the glory. Of the oath, above is Asmoday, the king of demons. Of every group, go forth to gather in groups of diseases. Of every group, go forth. Do not cast forth and do not fear. Do not be afraid. You are Pheloni Ben Phelonieth, but only by assistance and support from all misfortune and distress.

Of all who fall upon harm and all disease gather. Of Beremech Ayiberiem, by the four names of the gates [Mephethechien]. Of Diyovehen, Phethechien, Yidiehon, Segeron. Bless the Lord and enlighten the face of the Lord above. Favor Phesephesiem. Exalt the face of the Lord above. Restore peace to you.

Of adjuration above, the king is holy. Of purity, destroy and divide every man in warmth and coldness. Of every devil [Shed] and demon [Mezieq], of every binding [Ayisor] and weight [Qeshiet], of every enchantment [Chereshien] and every sorcery [Kieshophien].

Of Pheloni Ben Phelonieth, by the names Diehon, Diyavon, Shehov, Shemoth, Mepheresha, Keshemi, by the name Shel [Sh"L, or 330 names], engrave upon the crown. (Hebrew: AAA SSS.)

Of all who desire to write the amulet [Qemiya'a], it is necessary to write first the Malachim appointed over the period as thus.

In the period of Nisan, the names are Semal and A'anoval and Genesheriesh. The name of the prince is Avor Pheniek.

In the period of Tammuz, the names are Kedenial and Tzedeqial and A'akenial. The name of the prince is Abel Abehem.

In the period of Tishri, the names are Bedeqial and Ayisemerial and Gabrial. The name of the prince is Aleberiyavor.

In the period of Tebeth, the names are Gabrial and Avorial and Berekial. The name of the prince is Rebial.

Concerning the periods afterward, Nisan is Avorial. Ayer is Amerial. Sivan is ____.[3] Tammuz is Terial. Ab is Bereqial. Elul is Phenial. Tishri is Tzorial. Marheshvan is Keberial. Kislev is Adenial. Tebeth is Tzephial. Shebet is Yirial. Adir is Somial. In Adir is Sandalphon.

The first day is Ariyal. The second day is Asephenial. The third day is Ariyal. The fourth day is Hekebial. The fifth day is Yihova'ayial. The sixth day is Hederial. The seventh day is Israel.

In the period of Tishri is Gelietzor and Hederenial.
In the period of Tebeth is Berezial and Sememial.
In the period of Nisan is Semial and A'anial.
In the period of Tammuz is Nemetzial and Tzereqial.

[3]In the text, the two letters of the name are obscured. The visible letters are Tz**IA"L.

THE BOOK OF THE SIGNS OF THE ZODIAC [SEPHER HEMAZELOTH]

In the month of Nisan, the sign of the zodiac is Aries, and Ovavorial is the angel.

In Ayer, the sign is Taurus, and the angel is Lehetial.
In Sivan, the sign is Gemini, and the angel is Phenial.
In Tammuz, the sign is Cancer, and the angel is Zorial.
In Ab, the sign is Leo, and the angel is Bereqial.
In Elul, the sign is Virgo, and the angel is Chenial.
In Tishri, the sign is Libra, and the angel is Tzorial.
In Marheshvan, the sign is Scorpio, and the angel is Gabrial.
In Kislev, the sign is Sagittarius, and the angel is Medonial.
In Tebeth, the sign is Capricorn, and the angel is Shenial.
In Shebet, the sign is Aquarius, and the angel is Gabrial.
In Adir, the sign is Pisces, and the angel is Romial.

In the first day, the planet is the Sun, and the angel is Avorial.
In the second day, the planet is the Moon, and the angel is Semal.
In the third day, the planet is Mars, and the angel is Voyieroval.
In the fourth day, the planet is Mercury, and the angel is Lehebial.
In the fifth day, the planet is Jupiter, the angel is Zieroval.
In the sixth day, the planet is Venus, and the angel is Ashedial.
In the seventh day, the planet is Saturn, and the angel is Asherial (or Israel).

In the first season, beginning with Nisan, the angel is Semal.
In the second season, beginning with Tammuz, the angels are Nemetzal and Tzedeqial.
In the third season, beginning with Tishri, the angels are Yiqemial and Yiremoth.
In the fourth season, beginning with Tebeth, the angels are Bereqial and Sememial.

(Hebrew: TAQ) creates the males from fire, and they serve in the east.
(Hebrew: ShKG) creates the females from earth, and they serve in the south.
(Hebrew: ThMD) creates the males from air, and they serve in the west.
(Hebrew: SAaD) creates the females from water, and they serve in the north.

In the day, the Sun rules in Leo.
In the day, Venus rules in Taurus, and in Libra in the night.
In the day, Mercury rules in Gemini; and in Virgo in the night.
In the day and the night, the Moon rules in Cancer.
In the day, Saturn rules in Capricorn, and in Aquarius in the night.
In the day, Jupiter rules in Sagittarius, and in Pisces in the night.
In the day, Mars rules in the horn of Aries, and in the sting of Scorpio in the night.

Of the twelve signs of the zodiac (Hebrew: TAQ) and (Hebrew: ThMD) are male, and (Hebrew: ShKG) and (Hebrew: SAaD) are female.

When a male is born in the feminine sign of the zodiac, he will not live.

When a female is born in the masculine sign of the zodiac, she also will not live.

These are the hours of the days of the week when it is suitable to engrave the amulets [Qemiya'ayien].

In the seventh hour of the first day.
In the fifth hour of the second day.
In the first hour of the third day.
In the second hour of the fourth day.
In the fourth hour of the fifth day.
In the fifth hour of the sixth day.[1]

Of the sign [Siemen] from the twelve hours (Hebrew: AB"D H"I).

These are the days of the month when it is suitable to engrave the amulets.

Anytime in the first day.
The morning of the second day.
Not on the third day.
Anytime in the fourth day.
In the morning of the fifth day.
Not on the sixth day.
In the morning of the seventh day.
In the morning of the eighth day.
Not on the ninth day.
Not on the tenth day.
In the morning of the eleventh day.
Any time in the twelfth day.
Not on the thirteenth day.
In the morning of the fourteenth day.
Not on the fifteenth day.
In the morning of the sixteenth day.
In the evening of the seventeenth day.
Not on the eighteenth day.
Not on the nineteenth day.
Not on the twentieth day.
In the morning of the twenty-first day.
Any time in the twenty-second day.
Not on the twenty-third day.
In the morning of the twenty-fourth day.

[1]See Joshua Trachtenberg *Jewish Magic and Superstition* (New York: Behrman House, 1939), p. 145.

Any time in the twenty-fifth day.
Not on the twenty-sixth day.
In the morning of the twenty-seventh day.
Any time in the twenty-eighth day.
Not on the twenty-ninth day.
The morning of the thirtieth day.

Thus inscribe the amulet and speak, by the name (Hebrew: DI) create heaven and Earth [Shemiya Ovara'a, or sky and ground].[2]

It is written, this is the amulet of Pheloni Ben Phelonieth, and by the name of the angel appointed in the hour of the day, of Pheloni.

Open the heart to make desire of Joshua [The Lord is his salvation]. Write the sign upon the leaves of citrus [Terephi Atherog]. Wipe the sign in aged wine and drink in purity.

These are the letters to write:

DR TBA IOD TIHO BOTA AAA NS.

Afterward, in purity in Nisan, speak over the glass of aged wine seven times. These are the names: Phethechial, Rephal, A'anal, Yihov, Yihov, Tedephial, Yihoval. After thus, you drink.

Afterward speak, beloved is the Lord [Elohim Ahabath] 40 times.

After, engrave the sign upon the back of citrus or apple. As you engrave the circle around the sign, speak La'ayila three times. Then consume it. The sign and written word.

After the adjuration speak, I am above Gelietzor. In the book [Hemegeleh], the Torah decrees of adjuration, I am above Yiphiephieh. The prince directs adjuration. Zegenez Gal is the prince of the Torah. Open the heart of Pheloni Ben Phelonieth by the Torah. By wisdom and understanding. By the name (Hebrew: IH IH IH) of hosts. (Hebrew: AAA NS).

Take the virgin egg [Bietzeh Betholeh] and boil to harden the shell. Upon the shell, write these letters:

PI PI OOTh PI PI IOTh ChIL PI PI IOTh AKOTh ChIL TzOR ITO TATITh QDOSh QDOSh AAA NS.

---

[2]Usually, the term representing heaven is Shemiyiem, and Earth is Aretz.

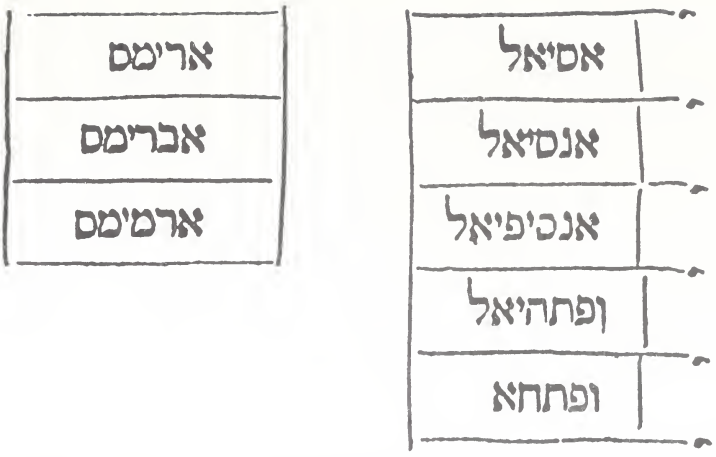

Figure 12. The transliteration of the Hebrew is as follows: left hand column: *ARIMS, ABRIMS, ARMIMS;* right hand column: *ASIAL, ANSIAL, ANSIPIAL, OPThHIAL, OPThChA.*

Afterward, by the name (Hebrew: OMSPR MSPRA AKD PSPSL), the great teacher [Ameser Gedol]. Open the heart. David Ben Zelateh is learned in the Torah. All learn not to forsake from this time and forever (Hebrew: AAA NS).

Afterward, the root of the workings is purity in Sivan, in the evening of the Sabbaths; nevertheless do not eat until tomorrow. Concerning all matters therein, purity is not the foundation.

It is required to keep the body and heart in purity. Establish heaven and thus judgment. Take flour and barley. If not barley, take wheat; however barley is best. Knead in purity. Speak the name Pheloni. I employ by that. Let there be desire before Elohino in heaven. Succeed by opening the heart. I establish the name Pheloni Ben Phelonieth. Be the key of the Talmud and Torah. Of every word, do not forsake. Teach all, and all is known by decree in the cities. Of the dogma [Phethegema], speak most holy are these by the name (Hebrew: IH), the Lord of hosts. Knead to improve the flour. Make pure the fine meal. From the fine meal, make round cakes as the palm of the hand. Take ink and make four drawings on the four cakes.

Write in the center of the cake. Write upon the fourth these three names. Write as these are tried and proven. Do not write in one and not in two, but only in three rows.[3]

---

[3]See Trachtenberg, *Jewish Magic and Superstition,* p. 117.

Behind the cake, make the corresponding fourth sign. It is already four-sided. After, make six, drawings with ink. Write the five names above. Every name before the strength is written and proven. After, write all the second names on the sides of the cake. Bake the cake in the oven. Heat the oven with wood of wild vines. After baking, take a glass of red wine and take eight myrtle leaves. Inscribe the eight names written above on the fourth. Write every name above. Draw one alone and wipe with red wine. Also place above in the glass of wine. Do not drink until speaking this seven times: Ada Ber Phepha Repherem Ber Phepha Remi Ber Phepha Yikiesh Ber Phepha Sorecheb Ber Phepha Derov Ber Phepha Chema Ber Phepha Achi Ber Phepha Nechemen Ber Phepha Meri Ber Phepha.[4] Blessed are you the Lord, to teach the law [Berok Atheh H' Lemedeni Choeqiek].

Of Nephesh, live and praise. Of judgment, support you in goodness. Blessed are you, the Lord. The good and the goodness.

Adjuration above is the key. Of the prince of Shekineh, the foolish turn away the heart from me. Cast out to live upon the mountain [Toriya, or castle]. Rise up by the name. (Hebrew: ShMRThA QDIShThA ALIN ARIMS ABRIMS ARMIMS ASIAL ANSIAL ANSIPIAL OPThChIAL OPThChA.)

Noah obtains favor in the eyes of the Lord. Speak in testimony six times. After thus, eat thou the cake.

The amulet is good and proven. Put to flight the evil eye by the spirit of knowledge. Of grace, take hold of the sword. Open the heart and examine the Torah. Therein are blessings over every kind of affliction and pain. It comes to pass that treasures flow. By the name (Hebrew: ShDI DI), create heaven and Earth. By the name, the angel Raphael is appointed over the month.

Sememal, Henegal, Vonegeshoresh, Kenedores, Nedemeh, Qemial, Sa'arial, Aberied, Noried. Appointed over the period of Tammuz. The prince is Avora'anied. The angel of the hour and the sign of the zodiac. In the name of the Lord Elohi of Israel, the Cherubim dwell. El is great, the strong and the glory.

(Hebrew: IHOH) is the name of the hosts. By the name Elohi, compassion. By the name Adierieron Elohi Ropha, worthy of all

[4] ADA BR PPA RPRM BR PPA RMI BR PPA IKISh BR PPA SORChB BR PPA DRO BR PPA ChMA BR PPA AChI BR PPA NChMN BR PPA MRI BR PPA.

groups below. Above is the innermost part [Bierek]. By the name (Hebrew: IHOH), succeed in writing.

Of the amulet, write in the name of Pheloni Ben Phelonieth. Keep all 248 mighty ones [Ayiberiem] therein. Take hold of the edge of the sword. Be aided and prosper. Of deliverance and salvation of wicked men, from the tongue of the wicked, and from the lord of judgment [Ba'al Dien].

It is difficult to understand the covenant. Understand that there is not a covenant of all established above. The wicked understand by the works of the Lord. Understand by language and by counsel. Understand by thoughts. Overpower the humble [Hekeniya'am Heshephielem]. Cast down and be weary. Be subdued [Hekena'a] and shaken [Na'ana'a] and afflicted [Sheber]. Be weary without rising up in strength.

All is from the petition of wickedness. Complete every wicked desire. Deliver and save from all. From being covered with bruises. From every kind of pain and affliction. From wicked men, from the second death [Memietheh Meshoneh], from every kind of evil thought, from every kind of suffering and wicked disease.

Give grace and mercy and compassion before the throne of the Lord, and before all creatures. You behold the visions, when placed over the creatures, as when over the lion attacks.

Of the oath, I, Pheloni Ben Pheloni, in the name of Avoriedon and Aderieron.

Here is another amulet: Aregial, Seregial, Nedegial, Achenal, Tzemethienial, A'amethenial, Shemenal, Yivochek, Yivobek, Yivobeb, Az, Bov, Geh, Aberial, Berekial, Gelalek, Deleqial, Horerial, Ova'arial, Zereqial, Chenial, Tehorial, Yihoval, Kerobial, Mehemenial, Lechetial, Norial, Sorial, A'azerial, Phenial, Tzephehal, Qethenial, Ra'ashial, Shepherial, Yithoqial, Avorial, Rephal, Miephal, Athenal, Seneseneh, Qeneqenetha, Mova'aqech, Mekeshephial, Vosenederial, Voqephetzial, Abeg, Yithetz, Teha, Nod, Heneb, Gemal, Torial, Yiphiephieh, Gelietzor, Tzoreteq.

Rejoice and be happy in the Torah, by the name (Hebrew: OPTh ZAI BThA RKB TzRD IIH AThM ChZA BIZ RThIK IChD ThQO IOH IA IA AaPR QAN OThA BBD ORK AIR). Open the heart of Lieb Ben Shereh (Hebrew: LIB BN ShRH). Be learned in the Torah.

Of prophecies, it is written in the Talmud of Jerusalem. Of the complete Talmud and Midrash and additions and books and scrolls, the decrees of the Torah and profound secrets of the Torah live in the heart as flowing fountains.

(Hebrew: HOH.) Of knowledge and wisdom and all orders of the wisdom and every word of the Torah. Keep the commandments. Deliver and save and bring forth from every kind of sorcery. From binding and from every kind of misfortune, and every kind of punishment. From the edge of the sword and from evil men. From the tongue of the wicked and from the Lord of judgment. It is difficult to understand the covenant. Understand there is not covenant of all established above.

Of wickedness, understand by the works. Understand by the thoughts of the subdued and humble, fallen and weary, overthrown and shaken and broken. Do not rise up in strength. All is from petition of wickedness. Complete the desire of wickedness. Of deliverance and salvation from every kind of misfortune and affliction. From evil men and from second death, from every kind of evil nature, and from wicked disease. The heart of the good prevails over the heart of the wicked.

Behold when over the creatures, as when the lion attacks. By the name (Hebrew: IHOH IHHO IOHH HIOH HOIH OIHH OHHI HHIO HOHI), and by the name (Hebrew: ABGIThTz QRAa ShTN NGD IKSh BTR TzThG ChQB TNAa IGL PZQ ShQO TzITh)[5] and by the name (Hebrew: OHO ILI SIT AaLM OKO') and by the name (Hebrew: ANQThM PSThM PSPSIM ODIONSIM)[6] bless and keep.

The Lord enlightens. Face above and find favor. The Lord rises up. Face above and give you peace.

Listen and dwell in Israel. In secret, the Lord of the highest favors you. Be protected by the Lord Shaddai. Dwell united and of love, you speak of the Lord. Shelter me Elohiek and fortify all. Of Elohi, secure in the heart. All therein Nephesh. All give much. Breathe the words. Gather them from the word breathing.

I, by the power, command to establish the day to you above and below. Regard in the heart and repeat. Find refuge from the cold.

---

[5]The name of 42 letters. See Trachtenberg, *Jewish Magic and Superstition*, p. 94.
[6]The name of 22 letters. See Trachtenberg, *Jewish Magic and Superstition*, p. 93.

By the words, travel in truth to the dwelling. Do not fear in the house. Go without fear on the path at night to the dwelling.

Establish to cover with darkness. Bind in the day. The letter of the word is above, in the side of darkness. Go forth and be cut off. The unclean are laid waste. Cast down the eyes.

It is written, fortify over 1,000 door posts [Mezozoth]. Of one myriad houses from the right side, open in the heart of the dwelling. Drive out the demons [Mezieq] from the place (Hebrew: IHOH) keeps away devils [Shiedien] and demons [Mezieqien]. Pass the night and breathe easy while sleeping. Be safe from all fears by the name (Hebrew: IHOH), the God of Gods and the Lord of Lords.

(Hebrew: OALHA RBA AaGLA). In the designated time, draw near. (Hebrew: AAA AZ BO GH ThThA MGINO.)

Blessed are you, Lord of the Shield of David [Megen Dod]. (Hebrew: MTzMTzITh NAaRORON MTTRON.)

Here is another amulet. It is of the Ruoch of man. Raise up and give great success. (Hebrew: BAaH) is written upon the shell and suspended by the left side. This is written and be protected on the path. Be guided by the word of truth. Of righteous nations, the Torah reveals the knowledge of the right side.

SNMKR TNP BKR ZG MNB ODD TZHSN TThA ChD SBR ASBQSD ARAHB.

Let there be desire of the Lord Elohi of Israel. Command the angel. Come forth to the house of Pheloni Ben Phelonieth. You go forth and succeed in every work. Succeed with great ease, in the day and night, in the house and outside of the house, in the city and outside of the city. Of the name and the holy seal, have pride in your work. In your house, succeed of Pheloni Ben Phelonieth, amen seleh.

It is tried and proven to keep the woman safe. Give birth to the infant. Keep from sorcery and from the evil eye. In the hours of the birth, do not hold dominion. In birth, turn away from misfortune and bad events.

Of the song of degrees [Shier Hema'aloth], the names go forth. From the song of degrees, these raise the eye. (Hebrew: AL R"Th Aa"B.) Of the name (Hebrew: HOIH), speak of praises.

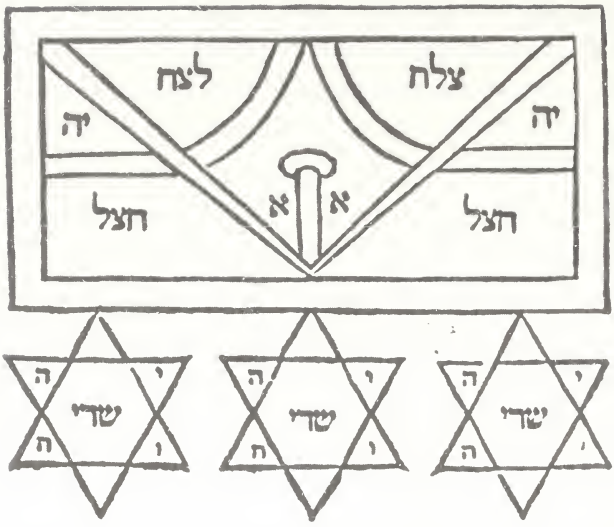

Figure 13. The characters in the upper right section translate as "succeed," or "prosper." Upper left: "of purity" or "of the pure." The other corners are the same letters re-arranged. Below the rectangle, in the center of each Star of David is Shaddai, "the Almighty," another name of God.

Thus (Hebrew: S"Th). The eye sees from where. (Hebrew: Q"L.) The Lord guides over. (Hebrew: Aa"B Q"L) and also (Hebrew: S"Th). See from where comes (Hebrew: ADNI HOIH). Join together to support the nation. The Lord creates. (Hebrew: S"Th ADNI). Heaven and Earth. (Hebrew: S"Th Q"L.)

Do not flee from here. (Hebrew: R"Th HOIH.) Speak of Alephs [Alephien]. The highest man is the right hand. Of the day, three Yods [Yodien]. From the name of 72, complete compassion. Awaken compassion in the highest man. (Hebrew: HOIH). Speak of Alephs. Of the names, do not lament. (Hebrew: R"Th HOIH). Speak of Alephs. Also of every letter after the name (Hebrew: HOIH NOTRIQON AaShTzII). The name is very good. Keep safe also in every night preceding. It is required of every man. Of the song of degrees, establish the name.

You pass. Of passing (Hebrew: IB"Q). Pass (Hebrew: Aa"B RI"O). Of the 72 names of 216 letters (Hebrew: IB"Q ADNI HOIH AHIH) joined together.

Of the name of 72, as found on page 24 [of the Hebrew text], serve two of the scripture. Be blessed by the names found on page 42 [of the Hebrew text]. Serve two.

Serve the wheel [Ha'ayigol]. Of the image in the circle on the right, listen to people join together. Let there be pleasure on the page ***[7] Of the second side, answer the Lord. Bind in the day.

Go forth from the song four times. (Hebrew: IB"Q) in the day. Of misfortune, exalt holiness in strength. Deliver and fall. We establish to answer in the day. Proclaim (Hebrew: IB"Q) of the three names (Hebrew: ADNI HOIH AHIH) joined together. Of four treasured powers, deliver from all misfortune, especially in childbirth. Here the Lord guides.

The names going forth from the scripture are very good. Keep safe, not being bound by sorcery. Here by Gematria, complete the name from the name of 72. All sorceries are not able to work. (Hebrew: Aa"I) completes 72. Of the name of 72, keep from all powers of evil [Qliphoth]. Have knowledge of it. (Hebrew: OA"K). Salvation by all three letters of the name before the power. Blessed is the name of glory.

(Hebrew: O"K) of the three letters of the name is in the presence of the power [Bepheni A'atzemov]. Joseph, the son of Ephraim, raises the eye to the young sons. Raise the wall in the name of (Hebrew: IO"D H"H O"O H"H MI"K OSh"R NI"Th AaSh"L NM"M RH"Aa). These names are very good to the evil eye. Go forth from the scriptures. Of the son of Ephraim, see the Lord [Rayieh]. Of the word (Hebrew: AaShL), understand the evil eye. Also (Hebrew: NMM RHAa). By Gematria, the evil eye.

Of the 70 names of the Malachim, they are very good. All keep the things as revealed. Afterward, these names and images are seen and engraved by Adam, the first man. Of your image, it is very good to keep safe during childbirth.[8] Another well-known amulet follows.[9]

---

[7]The letters HN"L are presented here, which would not correspond to the page in this book. Also, the page numbers cited refer to the original Hebrew text.

[8]This diagram is also published in Gustav Davidson, *Dictionary of Angels* (New York: Free Press, 1967), p. 164. The caption under the diagram reads, "Of difficult labor in childbirth, take the shell of a turtle. Prepare it by writing above by the name (Hebrew: QOP QPO OQP OPQ PQO POQ). Bind it over the navel. Whisper in her right ear. You go forth and all the nation by foot. This is tested and proven.

[9]This plate is also published in David Goldstein's, *Jewish Folklore and Legends* (London: Hamlyn, 1980), p. 30. Goldstein notes, "In each of the two compartments are representations of the three angels who captured the female demon Lilith, namely Snwy, Snsnwy, and Smnglf."

Figure 14. This talisman protects women from a difficult childbirth. The Hebrew outside the circle mentions the names of the four rivers of Eden (from upper left clockwise): Gihon, Phishon, Phereth (the Euphrates) and Chidgel (the Tigris). Contained within the circle are the names of angels and Adam and Eve.

Figure 15. A talisman for protecting new-born children from Lilith.

The names above the diagram (figure 15) are as follows: MIKAL GBRIAL RPAL NORIAL QDOMIAL MLKIAL TzDQIAL PDIAL ThOMIAL ChSDIAL TzORIAL RMAL IOPIAL STORI GZRIAL ODRIAL LHRIAL ChZQIAL RHMIA QDShIAL ShBNIAL BRQIAL AHIAL ChNIAL LAHAL MLKIAL ShBNIAL RHSIAL ROMIAL QDMIAL QDAL ChKMIAL RMAL QDShIAL AaNIAL AaZRIAL ChKMAL MHNIAL QNIAL GDIAL TzORTQ AaOPPIAL RChMIAL SNSNIH ODRGZIH RSSIAL DOMIAL SNIAL THRIAL IAaZQIAL NRIH SMKIAL AaINAL ThSIRIH RNAL TzORIH PSISIH AaODIAL MMKÌA MChNIH QNONIH IROAL TTDOSIH ChONIAL ZKRIAL OAaDIAL DNIAL GDIAL BRIAL AHNIAL. The caption underneath the diagram reads, "By the name (Hebrew: AHIH OHA HHA AA BB AO MAK AAA), give adjuration above. Be first by the name to form. By the third name, send forth the Malachim. Form by the path. Of the angel of the shore of the sea, make the oath to them in the place. Find the names are not of one power, and not one from the hosts and ministers, and not of all who dwell. Of the names, therefore by the names and the seals written here, I make the oath. Your hosts and ministers do not strengthen. You give birth. Phelonieth Ben Phelonieth. After the birth, not in day and not in night, not by eating and not by drinking, not by head and not by heart, and not by 248 mighty ones [Aberihem], and not by 365 degrees. By the power of the names and the divine seals, of these I make the oath of your hosts and ministers.

Here is another amulet. It establishes love between man and wife, or between man and female companion. Of love, you are the Lord Elohiek in all hearts and in all Nepheshek. Let there be desire from before the Lord Elohi of the fathers.

Send forth the most holy [Heqedoshiem] angel of Pheloni Ben Phelonieth. (Hebrew: K"P) establishes love. These are the names of the most holy angel appointed over love. (Hebrew: PTh TzIMA ThA HOHI KI HLA ShLK KShShLA PShLK IThQL.) You are the angel of love. Establish love. Declare to understand. (Hebrew: PB"P). In them, there is not hatred, and not anger, and not quarreling, and not evil words and wicked hearts; but only peace in the heart. The heart is good. Of love, declare from this time and forever and ever, amen. Let there be the image.

Here is another amulet of love (figure 16). It is written of water lilies and saffron, and with the brazen writing tool, write upon the prepared shell.

In the name of Pheloni Ben Phelonieth, let there be binding of the heart. Of Pheloni Ben Phelonieth, to love. Of Pheloni Ben Phelonieth, works of desire. Desire from power of the song and power of the Totepheth. You are blessed of Nephesh of the Lord Elohi. In great splendor and glory, the vestments cover with light. Peace extends to heaven. The veil cools in the highest sea. In the place of darkness, the horseman travels upon the wings of the wind.

Make the angel over spirits that minister flames of fire. The foundation is of Earth. Above is the dwelling of the Lord. It is not to fall forever and ever. Of Thehom, the vestment covers the mountains. The sea stands from the curse. Flee from the sound of thunder. Quickly rise up the mountains and descend into valleys.

Of the foundation, measure the limits. Do not pass over. Do not inhabit the earth. In the place, put forth from flowing rivers between mountains. Journey and drink. Do not live in the dwelling. Quench the thirst in the arid wilderness. Fly above the heavens to dwell. Be refreshed from the highest mountains to the wilderness.

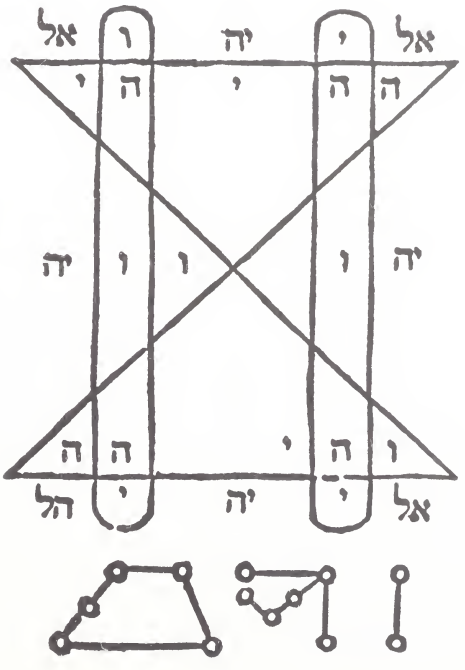

Figure 16. The letters in this figure form "God names." This diagram is also reproduced in Goldstein's *Jewish Folklore and Legends*, page 30.

The earth is enriched with plant growth to support the beasts. The grass serves man. Go forth by the warmth from the earth. Of wine, man rejoices in the heart. The surface of the earth becomes fertile. Warm the heart of man. Support the tree of the Lord. Of white cedar, establish the name. Return to the nest of the stork in the fir tree. In the house of the heights [Bitheh Heriem], mountain goats [Liya'a'iem] hide in the shelter of rocks.

Make the Moon of the fixed time of the Sun. Know to come forth. Beseige the darkness. Let there be night therein. All life moves, until the lions roar and growl, rending and tearing apart.

Seek food from El. The Sun rises. Gather to the dwellings to lie down. Man goes forth to work and works until evening. How many works of the Lord are complete by the wisdom created to fill the Earth with wealth.

The sea is great and wide. There are creeping things without number, from the smallest creature to the greatest. There are boats to journey Leviathan. Form clouds therein.

Complete by providing grains. You give food in the hour. Give to gather and fill the open hand. It is good to hide the face as the winds increase. Of toil, the dust returns. Send forth Ruoch to enrich and restore the surface of the earth. Let there be glory of the Lord forever. Rejoice by the works of the Lord. The earth trembles and the mountains shake.

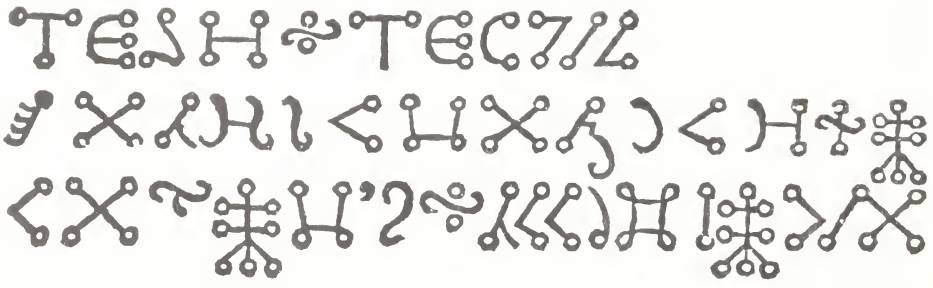

Figure 17. Angelic script. These symbols are reproduced in *Jewish Folklore and Legends*, p. 30. Goldstein notes, "The so-called 'alphabet of the angels' from the Book of Raziel, Amsterdam, 1701. It was used for magical purposes, and little is known of its origin. The forms of the letters bear some similarity to the Hebrew and Samaritan alphabets." See Davidson, *Dictionary of Angels*, p. 335.

The Lord keeps in life. Sing to Elohi as long as darkness is above. Let us rejoice. The Lord ends sin and evil from the earth. Nephesh rises up. Praise the Lord.

Here is another amulet (figure 17) of grace and mercy written upon the prepared turtle shell. In the name of grace and mercy (Hebrew: IHOH), let there be mercy in the world. (Hebrew: IHOH AaL PB.)

Increase the righteousness of the nation. Speak, of the Lord to increase and send mercy above. Give you grace in the eyes of all visions. In the name of Michael, Gabriel, Raphael, Avorial, Kebeshial.

IH IH IH IH IH IH IH IH AHIH AHH AHH AHH AHH IHO IHO IHO IHO IHO IHO IHO IHO IH.

Here is another amulet (figure 18). Do not hold dominion by men with weapons [Keli Zien]. It is written upon the prepared shell of a turtle and suspended by the neck with these most holy names:

AaThRIAL ORIAL HORRIAL HMRRIAL ShOBRIAL ShOBRAL AaORRIAL ShORIAL MIKAL GBRIAL HGRIAL HGDH AL ShOBRIAL TzBChR AThNIQ TzORTQ ANQThM PSThM PSPSIM DIONSIM LISh OAaTh KQO IThI IHOH ABG IThTz QRAa ShTN NGD IKSh BTR TzThG ChQB TNAa IGL PZQ ShQOTzITh QBTzQAL AHMNONIAL OMSThIH HIRShThIAL AaANH PIH ALAaH ABG IThIN ALAaH AaH AaH AaZOR LPLONI BN PLONITh

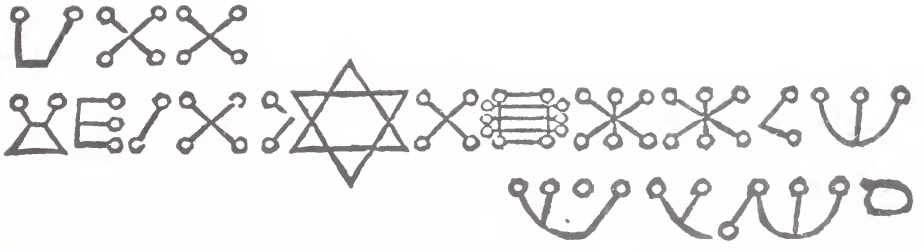

Figure 18. Angelic script. These symbols have been reproduced in Trachtenberg's *Jewish Magic and Superstition*, page 141, as well as in other texts.

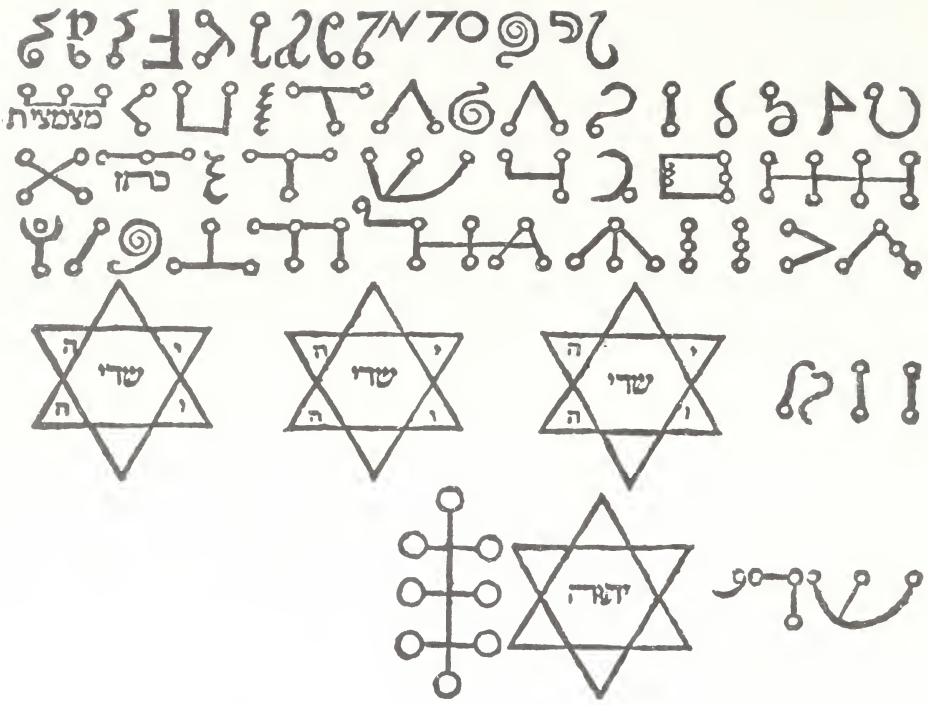

Figure 19. Angelic script. These symbols are also published in Trachtenberg's *Jewish Magic and Superstition*, page 141.

It is spoken of wisdom, live for seven periods. Drink a glass of rum [Kosiya Remiya] every day for 40 days. Understand the divine word that was given to Moses from the midst of the bush.

The understanding of the wisdom is from the midst of the knowledge. Intelligence is from the midst of the thoughts. Intelligence is from the midst of all goodness and honesty, from the midst of the most skillfull. Improvement is from the midst of the most pure. The most holy is from the midst of the modesty. Compassion is from the midst of the peace. The most satisfaction is from the midst of the abstinence. Reverence in purity is from the midst of the secrets of the holy spirit.

Through Sephephial, prince of intelligence. Through Aphephial, prince of the knowledge. Through Kethethial, prince of the understanding. Through A'aremial, prince of craftiness. Through Yihoval, prince of testimony. Through Nehenal, prince of the deliverance of the Lord. Through Rehal, prince of the mystery of the

Shekinah. Through Ashemoli, prince of the Torah. The name Shehesherov Shekinah is over Moses.

The Ruoch of wisdom and understanding. Ruoch of knowledge and intelligence. Ruoch of craftiness and science. Ruoch of the mystery of the deliverance of the Lord. Ruoch is from you, Elohim. Thus dwell in the Shekinah of wisdom and understanding. Ruoch of counsel and strength and thoughts. Ruoch of knowledge and wisdom. Of the Ruoch of Elohim, the mystery is from intelligence in the hour over David Ben Zelateh by the name Sheqrechozi.

The great prince is (Hebrew: ZH PTR II'). The great prince is (Hebrew: GDL ZH RIRIAL II'). The great prince is (Hebrew: AGOQThIAL II'). The great prince is appointed over the treasured wisdom of the Torah and over all keys of wisdom.

Teach Moses the Torah. Of wisdom and knowledge, thus to open. I am David Ben Zelateh. Of the gate of wisdom and the gate of understanding, by the name (Hebrew: AHO AChOSh IChOSh IHOH IHO IH HH HOH HH HOH IHOI HOH HH IH OH AH IHO AH IH OH OAA ANM SLH).

Do not forsake desire. Do not forsake learning. Speak of the scriptures preceding. Consume and mix a glass of wine or beverage [Mesheqeh] after. Speak, these are the scriptures over Ruoch of men and women. Of Shaddai, man understands to arrange the heart.

The Lord answers in language. Of El, cast out from before. The holy spirit of El is received from me. The Lord commands to cast the amulet out of gold. Deliver to the pure heart. Create to me Elohim and Ruoch is established, restored within.

Elohim gives me language to understand the knowledge. You give the word to awaken every morning. My ear hears the teaching. The Lord Elohim opens my ear. I am not disobedient. After, do not remove Ruoch. The word of the Lord is in me. Rule over language and speak thus.

Let there be desire from before the Lord Elohi of Abraham, Isaac, and Israel. Open the heart by the laws. Enlighten the eye and heart by the name Phethechial Rephal Chophial. Open your heart. In all the days, do not forsake all that is learned.

What is commanded to learn? From serving, learn all days. Do not forsake the word of the Torah forever, amen.

Make to fast in the evening. (Hebrew: R"Ch) is in Sivan. Write the divine scriptures upon an egg. Knead the yolk with good honey. Consume the word from all flesh. You eat the food.

(Hebrew: DIO NSIM.)[10] That is (Hebrew: D"IO NS"IM).

Of two flags [B' NSIM], create Gabriel as (Hebrew: DIO). Of the appearance [Pheretzophien] and the interpretation of the flags, create Gabriel of the grace of Mieshal [Hebrew: MIShAL].[11]

Of support, the cold is before. Be warm from the inside. There is interpretation over the holy. Blessed is it.

(Hebrew: A"Z B"O G"H.) Of five seals of God, divide the letters. Strip away the plain meaning [Peshet Pieseth]. Create the two flags.

(Hebrew: A"Z B"O G"H.) Establish the letters of the name of 22 letters. (Hebrew: ANQThM PSThM PSPSIM DIONSIM BGIM' ADIRIRON IHOH ALHI.) Of the hosts, the Cherubim dwell. Here completes the name of 22 letters.

You make change to engrave the name of 42. (Hebrew: ABGIThK) is divided. (Hebrew: ABGA) is broken down. (Hebrew: ABGA) is above and faces the veil.

Obtain (Hebrew: HShTN). Denounce to break down and rend (Hebrew: QRA'a)[12] the Sepharim. Denounce going forth (Hebrew: HShTN). Denounce over Israel. Obtain the book of the Merkabah.

(Hebrew: ABGIThK QRA'a ShTN.)[13] In the *Sepher Hekeloth* [*Book of the Palaces*], even as rending the book. Of the guilty, denounce here until being without food. Make the oath. Learn of favor [Zekoth] and fault [Meleqien] before the Lord.

The beauty of the bow of the Lord is in the secret parts of the one new language coming forth [Yikesh Henah Daqoshi Lieh Bemebosha Leched Beter Leshon Bova]. The first part is new. (Hebrew: TzTh"G.) Of language, establish the tabernacle [Heqeb]. Proclaim to expand the language. (Hebrew: TN"Aa.) Thus the keys of power. (Hebrew: IG"L). Thus the book of power. (Hebrew: PZ"Q KPZ"Q.) Learn of the snow. (Hebrew: PZMQ"I ShQ"O.) Bear

---

[10]These are the final letters of the name of 22 letters.

[11]This translates, "Who is what God is?" It is also the name of several people, notably a companion of Daniel.

[12]This word is significant in the name of 42 letters.

[13]See Trachtenberg, *Jewish Magic and Superstition*, p. 95.

the burden. Run from the place. (Hebrew: TzI"Th.) Go forth in abundance.

(Hebrew: ABGIThK) is the secret in the tractate passed over by the scholar. Of supplication, go forth three miles. Do not speak before, however afterward, do not return to Jerusalem. Of exactly one mile, return in less than a mile.

Thus the law [Helekeh]. Now, the sons understand of the sins of thousands of nations. Of all murder [Rotzech], it is necessary to journey. Take flight and take refuge in the city. There is no evil outside the pasture.

It is written of the shelter of the city, of 48 cities nearby. Your pastures and fields are in the nations. You are hidden in the nations. Take possesion of the cities, given before. Afterward, reduce from one mile in the midst of, and not be slain.

(Hebrew: ShARZL.) Less than three miles, here the Sun rises. Thus of murder, measure three miles. Speak, take flight to the east from the place of murder. Thus at the appointed time, be in prayer for nearly one hour. Thus the killer turns away. Of murder in the place of prisoners, the sea is around. Speak, you are prisoners. Of the might of the Lord, send forth. You lessen to draw from the sea.

(Hebrew: MGB"A GB"A.) Of the letters Aleph Beth Gimel, it is the name. Of the book of great wisdom, the thousands of nations of God. Be blessed to calculate by combination. The sea is less from one mile. Speak of the length from Earth. Measure width until the sea. The Sun returns above. Be immersed in the sea. Afterward, lessen from one mile. Do not return before three miles.

Therefore (Hebrew: AB"G BI"Th GIM"L NOTRIQON). Through prayer, the border of one mile. Of three miles, it comes to pass. The sea is fixed by portions in the soil of the ground. Dig down one mile. Make it in the place where the ground is virgin soil. Speak the oath. I am above Nechelial, A'aremogial, Tetophiech, Atzothiech, Nera'ayial. By the name, truth goes forth as a bubbling fountain.

(Hebrew: QRAa ShTN.) The letters (Hebrew: ShAaR) are small above. Therein gather to denounce Shaitan over Israel. At once, see lives preceding. Arrange the ends. You are the gate. Do not be able to come before the Shekinah. Denounce over Israel.

Remembering the purity of Jacob. Proclaim of the small. Speak of who rises up. Of Jacob, it is small.

(Hebrew: OAa"O NAM' TzDQ" OMShPT" MKON" KSAK.) Mercy and truth precede before. (Hebrew: OS"Th) is small. All is made by that name.

(Hebrew: QRA'A ShTN.) It is good. Those who are wicked are torn to pieces above or from before the evil spirit or from before the sharp teeth of the demon [Mezieq].

(Hebrew: KOChBIN.) Of that name, suspend by the neck and heal.

(Hebrew: IKSh.) They are lifted up. Below is Teth and above is Samekh. According to that, speak of grace of all the acts of El three times.

Of man with strength, as to be thus 13 (Hebrew: I"G) below. Thus without punishment. You are lifted up three times. Thirteen rise up. Establish Teth, however above, there is no punishment until to be thus 23 times 20. They are (Hebrew: S' NG"D). It is good to remember support, of food and nourishment.

(Hebrew: BTR TzThG.) The false are dismissed [Sheqorien Pheter]. Of the language, dismiss the first sea above [Pheter Miem Rashieth Merom]. There it is false. Rend Shaitan. Thus of the oath. Thus record the event. Rend Shaitan.

(Hebrew: PTR TzThG.) Reply to the oath afterward. The event is with Shin and Beth.

(Hebrew: BTR BNIMT' ALIH.) Fulfill the letters Aleph, Lamed, Yod, Heh.

(Hebrew: TzThG.) By Gematria is as the strength [ChLNOTh]. Petition the Lord above in prayer. That is what to speak. Look from the windows, from the Tietz [ornament] and from the lattices.

(Hebrew: MShNIH NOTARIQON MTTRON.) The great prince. Open the window. Of 13 [OI"G] windows, they are by the throne of the glory. You open them in order to gather to the phylacteries [Thephielethen] of Israel. All are created in that name.

(Hebrew: BTR TzThG BATh BSh ShGN HAR.) Learn that the first light was created by God. Separate the righteous and make them ready. God conceals it in Eden.

Speak and proclaim, Elohim illuminates. (Hebrew: AOR.) By Gematria to the Garden of Eden. Understand by that name.

(Hebrew: ChQD TNAa.) By Gematria. (Hebrew: RAM.) According to it, speak of the rays [Qeren].

(Hebrew: RAM.) Rays by the nation of Enoch.

(Hebrew: RAM.) Raphael, Avorial, Mikael are the hosts of Shekinah. Make ready to assist the Messiah. That is what is spoken of rays at once.

Of the name (Hebrew: ChBION AaZO), by the letters and by the name, that is Avorial.

(Hebrew: D"L.) Facing Avorial. (Hebrew: L"A RA"O). You see after and before (Hebrew: L"A IRA"O).

(Hebrew: ChQD TNAa) by Gematria is Nezeral the angel. Make the oath to the angel Nezal in order to stop deriving evil.

Differentiate by the name. It is necessary to be of great innocence and baptized [Tebieleh].

(Hebrew: IGL PZQ) by Gematria is Cherub. The name to engrave over Cherub is above. Every day, God above guides. Speak and guide over Cherub. I take flight and fly upon the wings of the wind. See in 18,000 lands in the east, and 18,000 in the west, and 18,000 in the north. These 72 lands establish mercy. Speak of mercy in the universe. Understand the mercy. In heaven, establish the faithful. Establish mercy of thousands of myriads. Of (Hebrew: OAaZ), speak around 18,000. Of the name, the day of the name of the Lord.

Divide around to all four faces. Of 18,000, there is no place. Of the angel of the nation, the angel is prince. The faces guide the nation. Be covered with glory. Speak of facing the letters (Hebrew: HNOK).

By the one letter, the vision of glory comes to all the world. In the highest world, of one song of every group above. Remember the name.

(Hebrew: IGL PZQ MThI.) In the period, God rises upon the throne of the glory. The wicked are judged at once. Of every group above, directly see God rising up.

(Hebrew: KThRIHON.) Beginning above, descend from above upon horses. Of judgment, seek compassion over Israel. At once, rise over the throne of compassion. Therefore, the Shekinah is by the throne of compassion.

(Hebrew: IGL PZQ.) Above is the throne of the glory. Understand all is well.

(Hebrew: ShQO.) By Gematria and over the veil, learn that above the veil, engrave the name and image of the idol [Besh Tzer] of evil coming forth. Denounce over Israel at once. Remember the name. (Hebrew: OMIDNBO.) Fear the evil image. It is not permitted to gather before.

(Hebrew: ShQO BNI' OAaL ITzR D"L.) Above is the evil image.

(Hebrew: ShQO BNI' OAaL HDRNAL MLMD ShHDRNAL.) Journey by all. The veil is spread over the throne. Immerse you in the river of fire. Divide over the throne of glory. At once, gather every group above the Moon [Irech]. They are also immersed in the river of fire.

(Hebrew: ShS"H.) Be protected above the river.

(Hebrew: AaLI NHR BNI' ShSH.) Thus take authority from Jacob. The fathers above are of peace. Sing the song. Speak not of Jacob. From the sounds of Gihenam are the letters of Jacob. At once, they hold dominion by the name. According to it, engrave over the hearts.

(Hebrew: ShQO TzITh.) It is good for man to wear the vestment garment of sackcloth and have gray upon the head. Remember the name. Pray and, at once, the prayer is heard and answered. Speak, there is not one permitted to wear the vestment sackcloth. Only be answered by the king. (Hebrew: KIORM BN AChAB.)

Also, it is spoken in the Midrash, of how many are adorned in sackcloths. God sees you at once, lest [you] understand the secret of the sackcloth. All thus are adorned. See the covering.

Of the letters of the covering, thus find (Hebrew: BMRDKI). Wear the sackcloth and be gray. Go forth (Hebrew: LRBIM) and thus (Hebrew: GBI ANShI NINOCh). Wear the sackcloths and understand the great secret.

Here completes the division of the name of 42 letters. The book is complete. The fountain of wisdom [Ma'ayiyien Hechekmeh] is from the secrets of the great Rezial. Of all the books that Rezial the angel gave to Adam, the first man, learn from it. Of all fountains of the wisdom of the Lord, for the sake of compassion. Be favored by the pleasures of victory. Desire to succeed by walking upon the path of the wisdom. Be ministered by a myriad myriads hosts. Of armies of fire, the river of continuous fire [Methleqecheth Neher Ash]. Dwell before rising up to shine in strength. From the sounds,

the nations tremble. Guide in strength and guide to the highest. Blessed is the Lord of the universe, amen.

Through the actions, employ the holy messenger. The faithful hold dominion.

DOD BN LAA KHRR IShShKR DOB ZTzL MPOLIN QTN MQQ ZALQOOI HBIRH HSMOK LQQ LBOB.

APPENDIX

SEPHER REZIAL MANUSCRIPTS[1]

British Library MS. Sloane 3826 (101 folios):

1. ff.l–57 Liber Salomonis, called Sepher Raziel, containing Seven Treatises:
    1. The first is said Clavis for that in it is determined Astronomy and of the starres for without them we may do nothing.
    2. The second is said Ala for that in it is determined of the vertues of some stones, of herbs and of beasts.
    3. The third is said Tractatus Thymiamatus for that there is determined in it of Suffumigations and of allagacions of them and divisions.
    4. The fourth is said the Treatise of tymes and the heere of the day and of the night for that in it is determined when any thing ought to be done by this booke.
    5. The fifth is said the Treatise of Cleanesse for that there is determined in it of Abstinence.
    6. The sixth is said Samaim for in that treatise it nameth all the heavens and her angels and the operations of working of them.
    7. The seventh is the booke of virtues for that there is determined: *in it of vertues and miracles for there be tolde the propertyes of the arte of magicke and of his figures and of the ordinances of the same.*

[1]This list, compiled by Adam McLean, was posted on the World Wide Web, at http://www.levity.com/alchemy/raziel.html. Readers may find his information helpful to their study.

2. ff.58–65 The rule of the booke of Consecration or the manner of working with some orisions.
3. ff.65–83 Magical Directions.
4. ff.84–97 Liber Lunae.
5. ff.98–101 The Invocation of Oberion concerning Physic Art.

British Library MS. Sloane 3846 (Paper. Quarto. 186 folios. 17th century): Item 18. ff.129–157.

Liber Salomonis, called Cephar Raziel, containing seven treatises, said to be written by William Parry of Clifford's Inn in 1564. ff.129–157. [The text in English is the same as in MS. Sloane 3826.]

British Library MS. Sloane 3847 (Paper. Quarto. 188 folios. 17th century): [Items 1 and 2 see under Clavicula Salomonis—English] [Item 11] ff.161–188.

Praefatio in librum Razielis J.V. in nomine Dei omnipotentis vivi et veri, et eterni, et sine omni Fine qui dicitur Adonay—Saday—Assereye—Jucipio—scribere istum librum qui dicitur Cephar Raziel cum omnibus suis Pertinentiis, in quo sunt septem Tractatus completi, et septem libri.
Introductio Libris.
Clavis Libris. Liber Primus Astronomia.
De Lapidibus. Liber Secundus.
De Herbis.
[This text in Latin is the same as MSS. Sloane 3846 and 3826 but breaks off incomplete in Chapter Three.]
[Preface begins]: "Dicit Salomon Gloria et laus cum multo honore sit Deo."
[First book begins]: "Clavis istius libri est cognoscere et scire locum septem corporum superiorum."
[The introduction lists the seven books of the Sephar Raziel as:]

1. Clavis de Astromonia et de Stellis.
2. Ala de virtutibus quorundam Lapidum, Herbarum, Animalia.
3. Thimiamatum de Suffumigationis.
4. Temporum Anni [times of the year].

5. Munditio de abstinentia.
6. Samahym [names of God and Angels].
7. Virtutum quod ubi determinatur in eo [Virtues of the art of magic].

British Library MS. Sloane 3853 (Paper. Quarto. 268 folios. 17th century):

1. Tractatus cui titulus, Thesaurus Spiritum, secundum Robertum Furconem et Rogerum Bacon, cum tabula contentorum et prologo praemissis. ff.3–45. [Begins]: "Haec est doctrina omnium experimentorum."
2. Libri qui vocature Sephar Rasiel [Imperfect]. ff.46–53. [Begins]: "Incipio scribere istum librorum qui vocatur Sephar Rasiel."
3. Experimenta plurima magica. ff.54–63, 70–120.
4. The book of consecration. ff.64–69.
5. De spiritibus, solaribus, in figuris delineatis. ff.120v–127.
6. The divine Seal of Solomon. f.127v.
7. Invocationes, orationes, etc. f.129–137.
8. Tractatus qui vocatur, Speculum quator Regum. ff.138–141. [Begins]: "Dic inprimis hanc orationem."
9. Processus magici, excitationes spirituum, etc. ff.142–174.
10. A magical book called the Dannet, containing various magical experiments. ff.176–219. [Begins]: "This is the doctrine of all experiments in general."
11. The book of the science "of nygromancie." ff.219v–241. [Begins]: "Here beginnethe the boke of the sience of nygromancie by the which sience thou mayst worke yf thou wylt by daye as by nyght."
12. De sigillis planetarum, etc. f.243.
13. Conjurations, etc. ff.245v–252, 253–256.
14. Of the Offices of Spirits. ff.257–264.
15. Experimenta quaedeam magica. f.266.

British Library MS. Additional 15299:
[The following description appears in the British Library MS catalogue entry which is pasted into the beginning of this volume.]

"The Book Raziel (the Hidden Things of God). The Angel Raziel delivered this book to Adam after 130 years of his Repentance, which book contains Cabbala, by which they can cause Angels, according to his month and his day, to perform miracles, and cast out the evil spirits which occasionally enter in men, and it also contains the knowledge of conversing concerning the Sun, the Moon and the Stars, and to cause to be sick and heal again, and it speaks of many other powers of the vegetable world, precious stones, fishes, fowls, wild beasts, also to be enabled to foretell by the means of the stars and to explain the rod of Moses, wherewith he performed wonders. Vide Labia Dormientium lette 7. No. 31. "This MS contains the book Jetzirah, with the commentary apparently, of R. Eleaser ben Juda de Garmiza, who lived in the middle of the 13th century. There are various other cabalistic Treatises in it. See the note at f.132b. See Wolfius Tom 1, p.23."

MS Alnwick Castle 596:

The following work is a Book of great name among the Magi and Cabalists as the Title of Sepher Raziel or the Book of the Angel of Secret.

p.1. For the Account of the Book, see the Zohar of the Jews in Genesis. When Adam was in the garden of Eden J. H. V. H. sent him a Book of the Angel Raziel in which were engraved characters of the highest wisdom.
p.3. A Compendium of the Book called Sepher Raziel or the Angel of the Great Secret.
p.8. [Recipe for cabalistic ink.]
p.11. Operation of the First Heaven.

p.20. Operation of the 2nd Army in the . . . and attributed to Mercury.
[Opens in English, then in Italian.]
p.25. Operationi del 2 do Exercito. [Sections in Italian, Latin, and English.]
p.35. Operationi del 3 zo Exercito. [Italian, Latin.]
p.47. Operationi de 4 to Exercito. [Italian, Latin, and English.]
p.56. The Operations of the 5th Army. [English, Latin.]
p.62. The Operations of the 6th Army. [English, Latin.]
p.69. Operazioni de 7 mo Cielo. [Italian and Latin.]
p.75. [Lists of qualities of the sevenfold.] [List of various Angel names.]
p.88. Oratio. [Latin.]
p.90. l'Orazioni. [Latin.]
p.92. Tavola. [Contents of MS. in Italian.]
p.93. Haec Sunt 72 Nomina Dei. [List of 72 names with qualities and powers.] [Latin and Italian.]

MS. Alnwick Castle 585:

f.ii. "This Book was bought at Naples from the Jesuit's Colledge when that Order was suppressed and all their goods seized upon by the King and confescated. It was brought from there by a Gentleman in publick Employment in the English service and at his death was purchased in London with other MSS of the Jesuit's Colledge."

1. Cephar Raziel. [In Italian p.1–43.]
   p. 1. Erudition hujus Libri. Zoar: Sectione in principio Genesi I.
   p. 1. Comprehendio de Libro dello Cephar Raziel, id est Angelus Magni Secreti Communicato as Adamo, ed esposto da Salomonie in Ebreao . . .
   p. 2. Incomincia.
   p. 3. Disse Salomone in guest libro guello che disse l'Angelo Raziele as Adamo.
   p. 6. Operazione de primo Cielo.

p. 8. Seguone l'operazione del i' cielo.
p.11. Operazioni del 2' esercito, quale'nel Cielo di Labana, ed attribuiscon a Mercurio.
p.12. Operazioni del 2' Esercito.
p.14. Operazioni del terzo esercito.
p.17. Le operazioni de IV esercito, il quale sta'nel cielo de labana, ma'e atribuito al Sole.
p.18. Operazioni del IV Esercito.
p.21. Operazioni del IV Esercito, il quale ben che stia nel Cielo di Labana, non di meno e'attribuito a'Marte.
p.22. Operazioni del quinto esercito.
p.25. Operazioni del VI esercito, il quale ben che stia ne Cielo di Labana, non di meno, e'attribuito a [Jupiter].
p.26 Dell' operazioni del VII esercito.
p.29. Operazioni del VII Cielo ill 7' Cielo si chiama Arabitht.
p.37. Il Complimento.
p.40. Questae l'orazione.
p.41. Siegrie il Nome Magno.

2. Compendium totius Sme Kabala cuius misterius consistit in divinis nomninibus vita hora fundamentum smus hoc nomen. [Begins]: "Haec sunt 72 Nomina Dei."
p.1–8. [In Latin.]

3. Regole di Mr Gio Adamo Wetter.
[Table of the days of the months.]
[Tables with inverted pyramids of numbers.]
Kabala Hermetis.
[With number square and inverted pyramid of numbers. Some sigils at end. Text in Italian.]

4. Vero modo d'acquistare la Kabola Angelica.
p.1. {Angels of past, present, and future.]
p.2. Cio finito di rai con gran divezione.
p.3. Invocazione dell' Asistenza.
p.5. Devi sapere. Cio che s'edetto / che in agni nome d'Angliolo si deve leggere: Hic est spiritus: e si segna la Croce.

p.6. Oratio.
[p.1–6 in Italian. 18th century] [four short tracts bound together.]

British Library MS. Additional 16390 (Paper. Small quarto. 17th century):

Two tracts in Hebrew.

(i) "The Seven Names."
(ii) The eight chapters of Maimonides, or introduction to Aboth [imperfect]. At the end is added an extract from the Hebrew cabalistic work, entitled Raziel, in Italian.

BIBLIOGRAPHY

Crowley, Aleister. *The Equinox, Volume I, # 5.* London: Equinox Publishing, 1911; York Beach, ME: Samuel Weiser, 1992.

Davidson, Benjamin. *The Analytical Hebrew and Chaldee Lexicon.* London: S. Bagster & Sons, n.d.

Davidson, Gustav. *Dictionary of Angels.* New York: Free Press, 1967.

De Manhar, Nurho, trans. *Zohar (Berashith-Genesis).* San Diego, CA: Wizards Bookshelf, 1995. (According to the Wizards Bookshelf edition, Nurho De Manhar was a pseudonym for William Williams, and this translation was published in 1978 and 1980.)

Fortune, Dion. *Mystical Qabalah.* London: Rider, 1935; York Beach, ME: Samuel Weiser, 1984.

Frazer, James. *Folklore in the Old Testament.* London: MacMillan, 1918.

Gaster, Moses, trans. *Sword of Moses.* London: D. Nutt, 1896; New York: Samuel Weiser, 1970.

Goldstein, David. *Jewish Folklore and Legend.* London: Hamlyn Publishing, 1980.

Graves, Robert and Raphael Patai. *Hebrew Myths: The Book of Genesis.* New York: Doubleday, 1963.

Grillot de Givry, Emile. *Witchcraft, Magic and Alchemy.* Boston: Houghton Mifflin, 1931.

Hastings, James. *Encyclopedia of Religion and Ethics.* New York: Scribner, 1908–1927.

Kalisch, Isidor, trans. *Sepher Yetzirah.* New York: L. H. Frank, 1877.

Kaplan, Aryeh, trans. *The Bahir.* York Beach, ME: Samuel Weiser, 1979.

_____, trans. *Sefer Yetzirah.* York Beach, ME: Samuel Weiser, 1990.

Knight, Gareth. *Practical Guide to Qabalistic Symbolism.* Cheltenham, England: Helios Books, 1965; York Beach, ME: Samuel Weiser, 1978.

Metzger, Bruce and Michael Coogan, eds. *Oxford Companion to the Bible.* New York: Oxford University Press, 1993.

Morgan, Michael, trans. *Sepher Ha-Razim: The Book of the Mysteries.* Chico, CA: Scholars' Press, 1983.

Rappaport, Angelo. *Myths and Legends of Ancient Israel.* London: Gresham Publishing, 1928; Studio Editions, 1995.

Regardie, Israel, ed. *The Qabalah of Aleister Crowley.* York Beach, ME: Samuel Weiser, 1973.

_____. *Tree Of Life.* London: Rider, 1932; York Beach, ME: Samuel Weiser, 1972.

Sperling, Harry, Maurice Simon, and Paul Levertoff, trans. *The Zohar.* London: Samuel Bennet, 1958; London: Soncino Press, 1931, 1984.

Trachtenberg, Joshua. *Jewish Magic and Superstition.* New York: Behrman House, 1939.

Waite, Arthur. *Holy Kabbalah.* London: Williams & Norgate, 1928.

Westcott, W. W., trans. *Book of Formation (Sefer Yetzirah).* London: J. M. Watkins, 1911; New York: Samuel Weiser, 1980.

Yurchison, George. *World of Angels.* New York: Vantage Press, 1983.

INDEX

(Numbers in italic refer to
pages in the Translator's Introduction.)

A'abedial, 207
A'abiesal, 210
A'aderial, 214
A'ageliyov Chetzebiyiyeh, 233
A'akenial, 253
A'akiesal, 210
A'alemoveh, 105
A'aliehon Avor Kosesor, 17
A'aliekem, 251
A'amal, 222
A'amelial, 251
A'amerem, 247
A'anal, 12, 14, 17, 100
A'anen Qenek, 23
A'anephiem, 157
A'anethera, 24
A'anial, 14, 15, 16, 17, 20, 98, 144, 210, 248, 254
A'anoval, 253
A'aphephi, 234
A'aphierepheleh, 21
A'aphosal, 252
A'aqerial, 251
A'aqerieh, 12
A'aqiba, Rabbi, 89, 141
A'aqivah, Rabbi, *ix*
A'arboth, 142
A'arebon, 16
A'arebrethiehov, 12
A'areketh, 12
A'aremial, 272
A'aremon, 210, 252
A'aremor, 252
A'ari, 140, 140n
A'ariegol, 21
A'arietzoth, 55
A'arob, 6
Aaron, 9, 10, 13, 86, 133, 201
A'aseqoron, 18
A'ashial, 17
A'aterah Kether, 220
A'atzeemov, 168
A'atzem [power], 168
A'atzemov, *vii*
A'avolom, 115
A'avoqor, 24
A'avorial, 144
A'avosheh, 208
A'avothera, 15
A'avozial, 197, 210, 252
  secret of, 198
A'ayeh Avor, 19
A'azazel, 197, secret of, 197, 198
A'azeberial, 14
A'azial, 248
  secret of, 199
A'azrial, 13, 15, 16, 25
Ab, 21, 127, 209, 254, 255
Aba Bavoth, 16
Ababavoth, 26
Abaddon, 13n, *19*, 80, 216
Abedieh, 208
Abedoth, 19
Abeka, 207
Abekeleth, 12
Abekeren, 18
Abel Abehem, 253
Abelad, 13
Abeleched, 14, 16
Abelechod, 15
Abelediyon, 16
Abenienok, 208
Abenier, 16
Abenor, 24
Aberedon, 24
Aberegeg Tetephiyiyeh, 230
Aberekial, 127, 209
Abererehon, 23
Aberied, 260, 251
Aberiek, 25
Aberiemonos, 13
Aberien, 19
Aberieth, 25
Aberietha, 207
Aberiyavor, 18
Abiebiem, 16
Abiehod, 211
Abier Abieriem, 12, 14–17
Abiyan, 12
Abiyar, 208
Abiyoth 16
Abothem, 15
Abraham, *ix*, 9, 13, *16*, 35, 39, 42, 43, 48, 73, 149, 172, 174, 201, 206, 225, 235, 238, 273
Abraham, Isaac Ben Checheber, *xi*
Abraham, Isaac, and Jacob by Gematria, 84
Abram, 238
abundance, 185, 194
Achab, 84
Achad, 50, 51
Acheseph, 208, 251
Achial, 223
action, 153, 154, 155, 156, 161, 162
  first, 185
actions, the, 181
acts of judgement, 212
Adam, 2, 3, 4, 6, 7, 8, *9*, *11*, *14*, *15*, 43, 63, 126, 205, 235, 265, 278
  prayer of, 5
Adameh Thehom, 79
Adar, 68, 70, 127, 209
Adelial, 208
Ademael, 79
Ademial, 210
Adenial, 254
Adenova, 207
Adenoval, 207
Adeq, 208
Aderek, 211
Aderieron, 261
Aderial, 158
Adi, 207
Adial, 207
Adierieron Elohi Ropha, 260
Adir, 22, 254, 255
Adom, 19
Adonai, 52
Adonienov, 228, 229, 236
Adoniyov, 204
Adonodov, 228
adversaries, 3
Agebial, 144
Agedal, 14

Agedelen, 207
Agedia, 13
Agenial, 251
Agethekon, 14
Agethemen, 229
agricultural aspects, 12n
Aha'arehies, 16
Ahasuerus, King, 127n
Ahedierier, 13
Ahieh, 52
  perfection of, 49
  three seals of, 92
Ahul, 209
air, 64, 65, 68, 71, 73, 102, 105, 119, 134, 256
akadera, 232
Akal, 208
Akeberon, 19, 25
Akemor, 208
Akeneseb, 20
Akeseseth, 233
Akesether, 207
Aketen, 23
Akethemiem, 18
Akethenor, 24
Aketheral, 23
Akiba, Rabbi, *15*
Al, 207, 208, 234
Alebeda Avor, 15
Alebera Avieh, 13
Aleberiyavor, 253
Alebovi, 207
Alegiyi, 233
Alemheqenal, 222
Aleph, 50, 51, 52
  letter of larynx, 50
Alepheron, 19
Alephi, 207, 208
Alial, 208
Alieh, 234
Alien, 207
Aliesen, 251
Alieses, 208
Aloah, 47
Aloheqena, 222
Alul, 68, 69, 127
Amaph, 208, 251
Amenayi, 208
Amenegenavoth, 251
Amenehi, 251
Amelial, 144
Amengenan, 144
Ameni, 22
Amenial, 22
Amephial, 208
Amereneh, 25
Amerial, 254
Amerk, 208
Ameth, 234
Ametz, 234
Ametzeb, 234
Amial, 251
Amiemial, 207
Amiena, 24
Amienial, 26
Amok, 207, 208
Amoneh, 19
Amoneher, 208
Amorites, 238
Amov, 253
Amoval, 208
Amoniem, 25
Amos, 139
Amram, 206
amulet, 67, 260, 261, 263, 267, 256
  childbirth, *11*n
  engraving, 257
  inscribe, 258
  of love, 269
Anakier, 207
Anavok, 208
ancestors, 4
ancient name, 185
Aneboshel, 208
Anechal, 223
Anedial, 15, 16
Anethegenod, 209
angels, *vi* n, 12, 13 n, 19, 57, 66 64, 79, 80, 81, 85, 90, 96, 97, 139, 147, 148, 158, 172, 179, 187, 193, 200, 209, 216, 258, 260
  A'amoal, 92
  Chebeleh, 80
  of the consciousness, 208
  of death, 211
  of destruction, 211, 212, 216
  of Elohim, 146
  of fire, 96
  of the hosts of hosts, 142
  of judgement, 96
  princes, 176
  over spirits that minister flames of fire, 269
  Yiedod, 217
angelic script, 270–272 (figure)
anger, 212
Anial, 223
Aniesien, 24
Anivoth Tarshish, 183
Anomiekehon, 14
Anoph, 207
Antoloviyem, 20
Aophanim, 85, 166, 239
Aophenial, 115
Aphareten, 26
Aphedeh Tzetziehov, 232
Aphenok, 251
Aphephial, 272
Aphieri, 208
Aphethial, 15, 27
Aphier, 1
Aphivarenien, 16
Aphod, 207
Aphoneh, 207
Aphorsavoth, 125
Aphosemon, 15
Aphosien, 25
Aphrodite, 20
Aphroditi, 208
Aqieba, Rabbi, 95
Aqoviya, 207
Aquarius, 18, 20, 22, 23, 24, 70, 71, 103, 105, 106, 111, 112, 116, 119, 125, 126, 210, 255, 256
Aralielael, 26
Ararat, 9
archangels, seven, 12n
Arebial, 210, 252
Arebieter 16
A'reboth, 163
Aregela, 208
Aregez, 26
Arehieh, 25
Aremavoth, 15
Aremial, 252
Aremienos, 210
Aremiyiyenos, 252
Arephial, 144, 251
Areq, 208
Arereq, 208
Areterial, 18
Aretz, 14, 90
Aretzietziyahov, 79
Arial, 25
Arieh, 24
Ariera, 207
Aries, 12, 13, 18, 20, 23, 24, 68, 69, 70, 71, 104, 105, 106, 111, 112, 117, 119, 125, 134, 209, 210, 256
Ariyal, 254
ark, 8, 9
Aroqa Shahul, 80
Aseberon, 25
Asebiereh, 208
Asegesenek, 20
Aseneth, 40
Asephenial, 254
Asepheres, 22
Aseren, 12
Aseron, 222
Asesegiyiyehov Voaviyia, 230
Asethemem, 229
Asetheqena, 222
Asetheqenal, 222
Asetheqon, 15
Asethial, 207
Asethierotz, 207
Asethrial, 158
Ash Lebaneh, 141
Ashebiereh Hesheron, 248
Ashedial, 255
Ashehoziech, 231
Ashegerien, 24
Ashegeron, 18
Ashekeh, 20
Ashekor, 13, 14, 15, 16
Ashem, 55
Ashemi, 207
Ashemoli, 273
Ashemreh, 13
Ashenor, 207
Ashephor, 208
Ashereshek, 26
Asheresher, 16

Asherial, 255
ashes, 139
Asheth, 133
Ashethonal, 208
Ashlekah, 207
Ashon, 208
Ashoshal, 18
Ashphek, 208
Ashtaroth, 20n
Asiemor,. 207
Asmoday, 253
Ason Avor, 18
Asor, 17
assembly
  sound of the highest, 160
  two most holy, 161
Assyria, 140
Atemon, 229
Atenoneseth, 233
Ateredemen, 18
Ateron (or Anoron) 222
Athelga, 208
Atheneni, 207
Ather Hoderieh A'atesieh A'atetieh, 230
Atherametz Aderemeth Beremenem Berethehemiem Ovahoz, 231
Athereshov, 208
Atheroph, 14
Athial, 26
atonement, 185
Atzekiyiya Bezekez, 233
Atzethiyiya, 233
Avoa'anied, 260
autumn, 122
Av, 68, 69, 73
Avochial, 208
Avodena, 207
Avokal, 208
Avoliyar, 18
Avoloth, 125
Avomerial, 208
Avophenium, 223
Avopheter, 15
Avophieri, 208
Avophori, 251
Avor, 26
Avor Bemepheterieh, 18
Avor Berek, 25
Avoreberien, 24
Avoremedial, 17
Avorenial, 208, 251
Avorephenial, 207
Avorial, 13, 14, 16, 17, 25, 208, 253, 254, 255, 277
Avoriedon, 261
Avorieni, 208
Avoriya, 234
Avornemok, 208
Avorphenial, 206, 207
Avor Pheniek, 253
Avosethial, 207
Avosetor, 208
Avothoth, 208
Avothov, 115
Avoyial, 210, 251
Avoyil, 144
Ayar, 127
Ayer, 20, 21, 69, 70, 209, 254. 255
Ayied Mesetar, 12
Ayienovagel, 15
Ayiepheten, 14
Ayieserien, 14
Ayiethebien, 24
Ayigeda, 206, 207
Ayir, 68, 73
Ayisemerial, 253
Ayiseteronelien, 211
Ayisethorien, 208
Ayish, 133
Ayisheteb, 207
Ayizerekebov, 208
Azemerehi, 251
Azeriyiyeh Azeriyiyeh Atetietos, 231
Azial, 252
Azoti, 208

Ba'al Avob, 44n
Ba'aren, 22
Babylon, 102
Bal Menael, 23
Bala'am, 86
Baledenien, 25
Bar Sheba, 249
Bar Shecheth, 80
Baraschecath, *19*
Bariebererov, 24
Baroba, 210, 252
bear witness, 50
beauty, 154, 156, 161
Bechedon, 16
Bechelial, 215
Bechemera, 16
Becheral, 15
Bechieledek, 14
Bedeqial, 253
Bedod Besher, 24
Begegal, 222
Begierethov, 19
beginning, in the, 62, 92
Behelial, 222
Behial, 222
Behemi, 23
Behemoth, 20
Behenephel, 26
Bekebeb Phelebiyiyepheti, 233
Bekemekesheb, 20
Bekemesheb, 20
Bekereba'al, 22
Bel Ached, 25
Bela'ayi, 214
Bela'ayial, 214
Belehial, 215
Beleqial, 144
Belied, 26
beloved ones, 226
Bemekial, 251
Bemerethiyas, 251
Benai A'ami, *iii*
Benebod, 14
Benekial, 251
benevolent acts, 45
Beni Chekem, 181
Bepheliyiya, 252
Bephenial, 26
Bephopher, 21
Beqoneqephethov, 14
Beqosh, 22
Berakial, 13, 14, 15
Beraqial, 99
Berash Adam Vochoveh, 144
Berashith, *viii* n, *x*, 2, 43, 50, 90, 92, 133, 134, 200, 213, 215, 218, 227, 234, 246
  secret of, 35
Berashith Bera Elohim, 59
Berashith-Genesis, *14*
Beravoth, 15
Beregemi, 208
bereka, 208
Berekethien, 208
Berekial, 16, 17, 253
Beremech Ayiberiem, 253
Bereqial, 17, 19, 141, 144, 254, 255, 256
Bereqovon, 125
Beresial, 143
Berethobial, 207
Berezial, 254
Beri Abieriyov, 15
Berial, 17
Berieh, 54
Beriekoch, 25
Beron, 19
Beroqi, 207
Berqiyem, 141
Beseron, 14
Beth
  of Berashith, 15 , 51
  of Boho, 145
  destruction of, 51
Bethemial, 26
Bether, 79
Betheroqa, 24
Bethiem, 62
Biehereron, 23
Bieker, 22
Biem, 214
Biememom, 252
Bierekom, 211
Bieth, 23
Bieth Meshtherem, 143
Bietheron, 23
Biethial, 15
Big Dipper, 103, 106, 108, 111, 112, 118, 119, 205
Binah, 157, 158, 160, 163, 168, 184, 188, 194
bind images, 196
bind Moses, 193
Bitumen, *vn*
Biyom, 23
black Sun, 6
bladder, 139
blessing, highest, 152

Boaz, 146
boils, 6
Bonegos, 13
Book of Formation, *ix*, 40, 41, 53, 56, 57, 58, 64, 76, 77, 93
book of great Rezial, 34
Book of the History of Man, *ix*
Book of Job, 104
Book of the Mysteries, 205
Book of Noah, *x*
Book of the Signs of the Zodiac, *x*, 255
Book of the Vestment, *x*, 1
Borah La'ahalom, 7
branch of the tree, 159
bridegroom, 114
burnt offering, 7

cabala, *13*
Cain, 4
calf, 70
camel, 14
Cancer, 12, 14, 16, 18, 20, 21, 23, 24, 68, 69, 70, 71, 103, 105, 111, 112, 117, 119, 125, 126, 134, 209, 210, 255, 256
Capricorn, 13, 14, 15, 18, 20, 22, 23, 24, 69, 70, 71, 103, 105, 106, 116, 119, 125, 210, 255, 256
cast down every word by casting down women, 105
Chaldeans, 138
chaos, 104
charms, *x*
Chashmallim, 85
chastity, 72
Chazekiem, 7
Chebial, 144
Cheboval, 251
Chechares, 77
Chederial, 223
Chedes, 114
Chedial, 251
Chegeda, 207
Chegeleth, 207
Chegera, 207
Chekemial, 210
Cheled, 81
Cheledial, 81
Chelem, 103
Chelial, 207
Chemah, 207
Chemeh, 114
Chemekial, 211, 210, 252
Chemori, 207
Chenial, 249, 255
Chenonial, 222
Cheqierien, 229
Cherebov Metzemetzieth Metziya, 233
Cherdenial, 141
Chereshial, 127
Cherial, 144
cherub, 85, 176, 234, 277
Cherubim, 166, 176, 228, 260, 274
Chesedial, 20, 98, 99, 144, 208, 249
Chesedora, 207
Cheseketh, 207
Chesekos, 229
Chesemal, 252
Chesenial, 208
Cheshmoval, 108
Chetephial, 210, 252
Cheyah, *19*
Chezeqial, 16, 223
Chiel, A'atzem, 173
Chirik, 201, 202
Chiyiem, 104
Chiyiyim, 248
Chiyoth, 85, 164
Chokmah, 157, 188, 194, 184
Cholam, 202, 201
Cholial, 144, 251
Choshial, 222, 222
Chyiyem, 242
circling, 115
cleanliness, 72
Cochma (divine wisdom), *13*
commandments, 45, 47, 154, 179
  secret of, 35, 49
compassion, 152, 154, 155, 176, 180, 184, 185, 187, 189, 191, 192, 202, 272
constellation of the Pleiades, 103, 106, 108, 110, 111, 112, 113, 126, 128, 205
covenant, 174
creation, secret of, 162
crocodile, 108
crown, 150, 158, 162
  power of, 159
  of seventy degrees, 158
crystal, 2, 132
Cush, *20*

Da'ath, 115
Daleha, 13
Danial, 22, 23
Daniel, 50
David, 77, 78, 180
David ben Zelateh, 225, 228, 242, 273
Davidson, Gustav, *vn*, 2n, *9*, *10*, *13*, *14*n, 265n
Davoniem, 208
de Leon, Moses, *14*n
death, minister of, 13
Debechen, 23
Deberhema, 17
Decalogue, two tablets of, 169
Dechiyotha, 17
Deghal, 209
Degiem, 24
Degiyem, 15
degree
  second, 100
  third, 100
  fourth, 100
  fifth, 100
  sixth, 101
  seventh, 100
Deidnavor, 209
Dekadial, 12
Dekedon, 23
Dekeron, 14
Delegial, 208, 211, 251
Delepheth, 208
Deleqial, 143
deliverance, 204
Delobial, 208
Dema, 14
Demenehi, 251
Demeniya, 208
Demeroniek, 16
Demna, 207
demons, 91, 104, 186, 253
Demov, 208
Denetzal, 222
Depheri, 22
Derapa, 13
Derapha, 15
Derek, 22
Derekethial, 12
Deremethok, 24
Deremial, 221
Derepha, Robiyov, 14
Derephed Pheloni, 239
Derial, 25
Deriegemon, 20
Deriyavor, 19
Derom, 19
Deseleni, 25
Desephor, 19
destruction, 51
Diegel, 207
Diegera, 207
Dieh, 234
Diehon, 253
Dierenavor, 20
Dinah, 40
Dipper constellation, 71
disease, 6
divide the sea, 215
divine emanation, 181
Diyavon, 253
Diyovehen, 253
Dodenial, 19
Dohel, 206, 208
Domial, 211
dominion is of the seven tribes, 171
Doqierien, 229
Dorekez Phierota, 233
Dorenial, 144, 214
Dorephez Pherorephez, 233
Doroniel, 208
Doth, 208
dragon, 126
Draqon Dienor, 126
dream, 91, 203
  of Pharoah, 247

ears, 45

earth, 12, 57, 65, 68, 70, 71, 73, 76, 77, 101, 102, 105, 119, 134, 135, 137, 212, 256
and the heavens, 107n
egg, 274
Edom, 102, 137
King of, 139
Egypt, 137
eighteen benedictions in Amida, 88
eighteen hosts, 87
El, 34, 48, 49, 62, 69, 70, 71, 79, 86, 90, 118, 166, 170, 177, 178, 192, 193, 194, 214, 225, 226, 235, 247, 253, 260, 270, 273
glory of, 95, 96
priest of, 106
restores earth, 76
Shekinah, of, 174
El Bera Avor, 14, 17
El Bera Bavor, 16
El Nephesh, 195
El Shadai, 174
elders, 178
Eleazer, 10n
Eleazer, Rabbi, 48
Eleazer, son of Rabbi Judah, *iv*
Elehienov, 228, 229
Eliehon, 12
Eliek, 63, 249
Elihu, prophet, *v*, 54
Elijah, prophet, *v*
Elishah, 48
Eloah, 81
Elohi, 75, 108, 203, 262, 271
Elohiek, 43, 262
Elohienov, 185
Elohik, 47, 49, 75
Elohikem, 140
Elohim, *viii*, 1, 2, 7, 8, 9, 10, 14, 34, 35, 43, 47, 55, 59, 63, 67, 133, 135, 137, 138, 139, 163, 164, 165, 165, 172, 174, 175, 178, 182, 183, 193, 195, 201, 211, 214, 215, 216, 223, 224, 229, 240, 246, 273, 276
50 gates of the power of, 191
fire of, 179
glory of, 182
of Israel, 245
ruoch of, 9, 165, 194
seal of, *viii*
sign of, 130
son of, 86
of universe, 75
Elohino, 138, 203, 238
Elohinov, 223
Elul, 21, 254, 255
emeba, 234
enlightenment, 72, 166, 182
Enoch, *viii*, *ix*, 4, 8, *12*, 205
son of Jarod, 7
Enos, 205
Ephraim, 84
Esau, 86
vestment of, 195
establish the name, 242
eternal victory, 240
Esthar, 127
Esther, 127n
Euphrates, *20*
evil, 102
evil eye, 186, 263, 265
evil spirit, 186, 187
removing, 183
evil word, 226
eyes, 45
Ezekial, *vi*, 50, 54, 89

faithfulness, 72
fast, 247
fasting, 7
fathers, nine, 40
feet, 46
fifth house, 19
fire, 57, 58, 64, 65, 68, 69, 70, 71, 73, 76, 92, 93, 97, 98, 102, 105, 119, 134, 135, 141, 183, 256
nine kinds of, 96
river of, 124, 125, 127, 128, 130
firmament, 96, 117, 128, 134
divided, 141
of the heavens, 129
is ten divisions of seven degrees, 100
third, 143
first house, 20
first season, 13, 14, 15, 16, 17
cultivate and sow soil, 12
first secret, 190
five seals of God, 274
flood, 133
forgive iniquities, 180
forgiveness, 185
foundation, 153, 155, 159
of the universe, 189
four elements of the body, 74
four elements of man, 74
four gates of the universe, 186
four measures, 189
four orders, 61
four powers of the name, 160
four seals of every spirit, 93
four seasons of the year, 74
four spirits of the universe, 187
fourth house, 19
fourth season, 14, 15, 16, 17, 18
preservation of the harvested crop, 13
frankincense, 7
Frazer, J. G., *11n*
fulfillment, 115

Ga, 210
Ga'a, 82
Ga'aneh, 207
Gabrial, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 23, 25, 98, 144, 146, 209, 210, 214, 247, 253, 253, 255, 255, 274, 248
Gabriel, 99
Garden of Eden, *viii*, 1, 3, 5, 6, *20*, 75, 82, 83, 161, 164, 240, 248, 276
Gaster, Moses, *11n*
gate of the shadow of death, 212, 217
gates, twenty, 62
Geba, 207
Geberehezeziya A'akebovi, 231
Geborah, 158, 168
Geborim, 7
Gecha, 207
Gechelial, 211
Gedal, 208
Gedeg, 14
Gedegial, 15
Gedelov, 115
Gederial, 214
Gedial, 18, 27, 144, 208, 222, 251
Gediehon, 14
Gedodi, 248
Gedodial, 13, 14, 15, 16
Gedoliem, 223
Gedoniya, 210
Gehinam, 211
Gelegelial, 115
Gelethotz, 15
Gelial, 251
Gelietzor, 254, 258
Gemara, *vi*, *x*, 61
Gemarah, the, 165
Gematria, *viii*n, *ix*, 9n, 38, 51, 59, 86, 87, 265, 276, 277
Gematria of Qoph Yod Nun, 93n
Gemethi, 207, 208, 251
Gemini, 15, 18, 20, 23, 24, 68, 69, 70, 71, 103, 104, 105, 106, 111, 112, 113, 117, 119, 125, 126, 209, 210, 255, 256
Genesheriesh, 253
Geneshorash, 12, 14, 17
Genesis, *x*n, 9n
sixth day of, 2
the work of, 212
Genethial, 16
Gephial, 207
Geregeshi, 238
Geremetov, 208
Gerezeniyiyeth, 252
Gielal, 208
Geremiehon, 14
Gestera, 125
Gesteravoth, 125
Gezorophed, 26
Gihenam, *viii*, *19*, 43, 69, 82, 83, 87, 217, 226, 278
Gihon, *20*
Gineham, 70
glory, 160
Goaln, 207
goats, 123

Goberethial, 21
Gobi, 139
Gobial, 144
God
  five seals of, 274
  restored by healing from sin, 75
  seventy-three names of, 63, 64
  several names for, *18*
  strong arm of, 219
Goldstein, David, *10, 12*, 265n, 269 (figure)
Gorenetal, 252
Gog, 102
Gomer, 93, 137
good and evil, 4
goodness, 115
Gorial, 26
Gorshom, 207
grave pit, 212, 216, 217
Graves, Robert, *11*
great assembly, 178
Grillot de Givry, Emille, *12*
guide by three, 159
guilt offering, 181

Ha'asher, 14
Hadieriem, 7
Hamenshebeth, 54
hands, 46
Haremiem, 20
Hastings, James, *11*n
hate, 102
Hatha, 207
Havilah, *20*
hawk, 108
Hayithob, 27
healing, 91
heart, rejoicing in, 72
heat, 58
heating the water, 17
heaven, 134, 136, 137, 163
  seven firmaments, 90
heaven, *390* firmaments of, 90
Heba'al Hemegieheh, *iii*
Hebieth Hemrechetz, 141
Hebrew and Roman characters, *19*
Hebrew hells, *19*
Hechethi, 238
Heder Vovoled, 232
Hederenial, 254
Hedereq Semiya, 230
Hederial, 254
Hed Herom, 18
Hegelomoth, 24
Hehedan, 209
Hehemekel, 21
Hekebial, 254
Hekehen Hegedol, 182
Hekel, 208
Hekieqem, 229
Helekah, 203
Helesial, 208, 251
Helial, 208
Hell, 139, 212
Hememal, 222
Hemgeleh, 188
Hemiek, 207
Hemoledieh, 12
Henegal, 260
Heneqeneqiya, 234
Henogeh, 208
Henek, 22
Heniethebol, 20
Henoch, *16*
Heqophothieh, 147
Herapha, 15
Herekom, 207
Heremod, 210
Heremor, 252
Heriyavor, 207
Herochon, 207
Herophoth, 125
Herotes, 19
Hesethier, 208, 251
Heshekem, 229
Heshemel, 234
Hetheledemi, 21
Hetzeniepha, 207
Hetzeniephelehov, 208
Heviphereki, 20
Hezeh Dovem, 25
Hezekiah, King, 140
Hezereniya, 232
Hezeziya Ategeriyiyieh, 231
Hiedova'ah, 234
Hiegeron, 229
high priest, 146, 182
highest blessing, 242
Hirik, 202
Hiyethophial, 20
Hod, 234
Hoderial, 223
Hodov, 102, 234
Holam, 202
holy
  angel, 166
  names, 52, 145
  power, 147
  spirit, 56, 58
  tabernacle of four coverings, 41
  Temple, 41, 142
  word, 56
holy name, fourteen signs of, 38
honey, 7, 274
horseman, 188, 196
hours in the day, 61
house
  of bathing, 141
  of El, 252
  of God, 95
  of praise, 134
Hoviyeh, 234
Hova Qedesh Berek Hova (HQBH), *18*
human soul, five names for, *19*

Idumea, 102
incantations, 185
  magical, *11*
integrity, 72
intelligence, 54, 72, 115
Irechial, 127
Isaac, 9, 39, 41, 47, 149, 150, 172, 201, 206, 225, 235, 247, 273
  yod of, 42
Isa'ayial, 144
Isaiah, 104, 106, 134, 138, 140, 171
Isidor Kalisch, *ix*n
Ishemechov Hashemiem, 93
Ishma'al, 124
Ishmael, Rabbi, *ix*
Israel, 39, 84, 86, 127, 133, 142, 146, 150, 159, 160, 161, 162, 164, 179, 183, 188, 191, 192, 194, 228, 254, 255, 273, 275, 277, 276
  iniquities of, 116
Iyovediem, 15

Jacob, 9, 39, 40, 41, 86, 149, 150, 172, 174, 188, 195, 201, 206, 225, 228, 234, 235, 247, 249, 276
  letters of, 278
Jeremiah, 138
Jerusalem, 93, 138, 140, 142, 161, 173, 232, 262, 275
Jewish oral law, codification of, *vi*
Job, 38, 54, 108, 136, 137, 139
Jochin, 146
Jonah, 54
Jordan, 133
Joseph, 47
  the son of Ephraim, 265
Joshua, 13, 133, 178, 258
Judah, 137, 140
  son of, 140
judgment, 11, 152, 157, 187
Jupiter, 19, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 117, 118, 119, 122, 125, 142, 209, 210, 255, 256
justice, 164

Kabbalist Eleazar ben Judah of Worms, *12*
Kadeshim, 7
Kal, 223
Kamatz, 202
Kametz, 202
Kaplan, Aryeh, *vii*n, *ix*n, *10*, 11n
Keberial, 254
Kebod, 22
Kebtabieth, 102
Kechedon, 13, 14
Kedemenor, 24
Kedenial, 253
Kedienah, 207
Kedoremot, 21
keep from sorcery, 263
Kegebial, 217, 221

Kekebeb, 233
Kelah, 215
Kelehon, 211
Kemebial, 144
Kemenial, 15
Kemeshen, 207
Kemetz, 234
Kena'ami, 238
Kenedeni, 24
Kenedores, 260
Keniepena, 24
Kenneset, 178
Kenogor, 19
Kenophial, 207
Kepheh Cherubeh, 79
Kepheliya, 210
Kephethor, 102
Kephor, 26
Kerbier, 207
Kerebi, 207
Kerebial, 17
Kerebieb, 207
Keremial, 27, 144, 215
Keresivon, 24
Keresovien, 251
Kerial, 207
Keriethek, 207
Kerobeh, 234
Kerobieh, 234
Keshemi, 253
Keshetzenesh, 103
Kesial, 207
Kether, 22, 150, 184, 203, 232
Kether Malkuth, 150
Ketherenial, 23
Kethethial, 272
Kieserephenon, 26
king is holy, the, 253
kings of Malachim, 228
Kislev, 22, 68, 69, 127, 209, 254, 255
knowledge, 54, 115
  of 72-fold name, *x*
Kohath, 206
Kokav Hanogeh, 20n
Kokeb 208, 251
Kokebial, 15, 16, 25, 127
Kokebimal, 177
Kol Ached, 12
Koledeh, 207
Koneled, 22
Koph, 115
Kophethenien, 24
Koretheyavom, 208
Kotheben, 24

La'ayila, 258
ladder, 142
  great, 96
Lamech, 205
Lamed, letter of top of tongue, 50
lands, *18,000*, 89
  sign of eighteen, 89
  310, 89
language of the female, 131
laws of Elohik, 73
Lebedenieth, 17
Leberenieth, 23
Lebermeq, 18
Lega, 207
Legebethiyiya, 230
Lehebial, 255
Lehetial, 255
Leleph, 207
Lemieshotha, 208
Lenegial, 252
Leo, 15, 18, 20, 21, 23, 24, 69, 70, 71, 103, 105, 106, 112, 125, 134, 209, 210, 255, 256
Lephial, 208
Lephoch, 208
Leqeseshiya, 233
Letemoval, 208
letters
  fifteen, 78
  of Jacob, 278
  prominent in the Torah, 55
Leqobethial, 144
Leqoshemelek, 21
Letzoneber, 23
Levi, 9, 14, 206
Leviathan, 78, 217, 270
Levites, nation of, 181
Libra, 13, 14, 18, 20, 21, 23, 24, 69, 70, 71, 105, 106, 112, 117, 119, 125, 134, 255, 256
Lilith, 265n
Lielela, 17
Lieshebeker, 21
Liethial, 27, 144
light, 66
Little Dipper, 103, 104, 106, 111, 126
Liyedi, 18
Lobeqiem, 222
locusts, 6
Lonial, 210
Lord El, 173, 180, 202, 218, 229, 241
Lord Elohi of Israel, 140, 183, 189, 222, 245, 260, 269, 273
Lord Elohiek, 181, 182, 193, 200, 241, 268
Lord Elohiekem, 231
Lord Elohik, 175
Lord Elohim, 180, 181, 211, 238, 239
Lord Elohim Shaddai, 238
Lord Elohino, 197
Lord of Necromancy, 44n
Lord of purity, 195
Lord, reverence of, 54
Loval, 215
love, 102
lowest hell, 212, 216, 217
luminaries, 104

Ma'agol, 21
Ma'arekoth, 15
Ma'aroboth, 144
Ma'asheh Shedim, 44n
Ma'asheniem, 23
Ma'ava'aqobebov, 21
MacGregor-Mathers, S. L., 13n
magic square, 168
magistrates ruling over necromancer and magician, 44
Mahalaleel, 205
maiden, 105
Makel, 14
Makeleched, 24
Malachi, 64
Malachim, *viii*, x, *xi*, 2, 7, 8, 17, 18, 26, 27, 50, 64, 70, 83, 86, 91, 92, 95, 96, 100, 104, 114, 115, 117, 119, 126, 127, 130, 133, 137, 139, 141, 142, 143, 144, 147, 158, 161, 163, 164, 179, 194, 195, 196, 206, 207, 208, 210, 211, 222, 225, 235, 239, 240, 247, 251, 253
  kings of, 228
  ninety-six, 115
  praying for rain, 27
  ruling over dangerous creatures, 27
  ruling fire and flame, 27
  ruling over rain, 27
  ruling sea and sealife, 27
  seven, 102
  70 names of, 265
Malechiem, *vi*, 25
Malkuth, 168, 220
man and power over the tree, 123
Manessah, 84
Manna, 142
Marheshavan, 22
Marheshvan, 68, 69, 127, 254, 209, 255
Mars, 19, 41, 98, 99, 100, 101, 117, 118, 122, 125, 210, 209, 255, 256
Mavoth, 207
Mazeniem, 26
McLean, Adam, 9n
measure, 190
  13, 187
meat, 178
Mebeshereth, 140
Mebieniethiveh, 16
Mechemed Lov, 25
Mechenial, 222
Mecheniyem, 19
Medonial, 255
Megial, 208
Megog, 102n
Megogehov Tzetziya, 233
Meherial, 211
Mehiemeten, 24
Meimal, 207
Mekerechiem, 23
Mekeres, 207
Mela, 115
Melak, 54
Melakethov, 57

Melakiyov Ruoch, 135
Melekenov, 228, 229
Melekial, 26, 27, 127, 144, 207, 208, 251, 251
Melekim, 139
Melekiyeh, 144
Meletial, 222
Meloch, 15
Melqosh, 137
Memegien, 25
Memelial, 22
Mememen, 18
Memena Vozoviya, 229
Memenial, 21
Memetzieth, 234
Men Kemetz, 233
Menechethor, 24
Menedeber, 24
Menehebov Heriech, 230
Meneshor, 19, 26
Menial, 208, 251
Menkebehov, 14
Menothial, 207
Mepheni Shesher, 25
Mephenial, 25, 209
Mephenieh, 25
Mepheniyeh, 15
Mepheresha, 253
Mephietz Nogeh, 18
Meqedesh, 85
Merakephial, 13
Mercury, 19, 20, 98, 99, 100, 102, 117, 118, 122, 125, 209, 210, 255, 256
Mercy, 153, 171, 177, 202, 277
Meregebial, 223
Meremavoth, 15
Meremeravoth, 144
Meremeremoth, 27
Mererial, 26
Mereton, 21
Merkabah, *iv*, *vi*, *x*, 28, 86, 92, 96, 144, 153, 157, 173, 194, 195, 198, 232, 246
  secret of, 35
  wheel of, 247
Meroqaphera, 13
Mesekiya, 234
Mesepher, 24
Mesesegiyiyihov Yinayiyia Negem, 231
Mesharethim, 2
Meshechierien, 69
Meshegeriem, 23
Mesherial, 144, 251
Mesherthiyov, 132
Meshethieb, 207
Mesial, 222
Mesiem, 215
Mesokenek, 20
Mesoptamia, *20*
Messiah, 140, 178, 179, 277
Meta'am, 22
Metatron, 2n, 90, 172, 176, 195, 196, 197, 198, 200, 225, 234, 235, 236, 247
Metatron Ruoch, 229
Meterial, 27, 144
Metetegehetzetziehov, 231
Metetegeriyaha A'anegen, 231
Methagdal, 13
Methegeborin Sheriem, 89
Methenial, 19, 27
Methuselah, 205
Mezekerien, 23
Mezeredeter, 22
Mezieqiem, 91
Meziqiem, 104
Mezuzah, 38
Michael, 2, 19, 99, 119, 146, 210, 222, 248
Michal, 13, 16, 15, 16, 25
Midrash, vi, 36, 37, 46, 59, 64, 70, 278
Miegal, 207
Mieniyeh, 16
Mieqon, 229
Mieseqoniech, 229
Mieshal, 274
Mikael, 277
Mikal, 41, 98, 144
ministering angels, 235
Mim Cheled, 81
Mim Chiyem, 7
Mim Chorabah, 79
miracles, 4, 166
miraculous deeds, 186
Miriam, 201
misfortune, 3
Mishnah, vi
Miyeshor, 24
Mochethier, 12
Modial, 214
Mol, 207
months of the year, 20
Moon, 17, 18, 19, 20, 23, 58, 82, 96, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123 122, 124, 125, 127, 128, 131, 158, 160, 199, 203, 209, 210, 213, 215,216, 240, 255, 256, 270
  light of, 116
  new, 116, 119, 122
Moral, 209
Mordecai, 127, 127n
Mordecai Margalioth, *18*n
Morepheker, 20
Morgan, Michael, A., *18*n
Moses, 9, 13, 86, 141, 151, 157, 158, 161, 171, 178, 180, 186, 187, 188, 196, 201, 206, 247, 272, 273
  first High Priest, 133
  foundation of, 186,
Moshelim, 7
Moshiya'anov, 228, 229
Moth, 208
Motheni Motheniyov, 230
Motheniyehov Athesegeh Yidiedieh, 230
Mount of Olives, 93
mouth, 46
moving, 156
mud mire, 212, 217
murder, 275
music, 243
mussel, 29n

Na, 229
Na'ar, 246
names, 70, 187, 189, 190, 191
  bind, 148
  divided, *iii*n
  of the glory and honor, 145
  involving spells and rituals, 12–29
  of men, 105
  of the ocean, 26
  of peace, 203
  of power, 180
  of the sea, 26
Nanial, 16
Naphenietz, 22
Nathan, 232
nation of Enoch, 277
Neberial, 18
Nebiayiem, 55
Nebiyayiem, 178
Nebuchadnezzar, 138
Nechelial, 210, 252
Nechemial, 223
Necheron, 15
Nechesh, 111
neck and face, 115
Nedemeh, 260
Nehenal, 272
Neher Dienor, 124
Nekebedial, 223
Nemelial, 12
Nemenial, 16
Nemetzal, 256
Nemetzial, 254
Nemoval, 14
Nenal, 215
Nenetosh, 229
Nepeshoth, 195, 196
Nephelial, 223
Nephesa'ar, 21
Nephesh, 1, 5, 10, *19*, 47, 75, 163, 164, 171, 180, 181, 185, 200, 212, 260, 262, 269
Nepheshek, 268
Nepheshem, 75
Nepheshoth, 175
Nephesinov, 180
Neqemeh, 54
Neqerial, 215
Neqial, 208
Neqietial, 27
Neqivet, 144
Neqocheda, 22
Neqola, 14
Nerotheq, 207
Neshemah, *19*, 149, 230, 241, 244
Neshemeh, 104, 150, 180

Neshemeth, *vii*, *viii*, 80, 242, 244
Neshemeth Ruoch, 248
Neshemethen, 211
Neshemoth, 194, 195
Netheleba, 12
Nethenal, 20
Nethenial, 207
Netheqothed, 26
Nethiebethieh, 163
Nezal the angel, 277
Nezeral the angel, 277
Niemiesem, 210
Nezephielov, 20
Nisan, 20, 68, 69, 70, 110, 114, 127, 191, 209, 258, 253, 254, 254, 256
Noah, 8, 9, *11*, 133, 205, 206, 235, 260
  covenant of, 174
  rainbow of, 171
Nodeh, 144
Nodial, 15, 207
Noherial, 221
Nohetial, 27
Nolegedod, 19
Non, 13
Noredial, 252
Noreh, 251
Norethial, 15
Norial, 15, 27, 127, 221, 248
Noried, 260
nose, 46
Notheneh, 207
numbers, ten, 42
Nun, 141

oath, 158
  establishing the, 156
Obadieh, *v*
Obeadieh the Elder, Rabbi, *iv*
occult teachings, *15*
Oceanus, 136
offerings,
  burnt, 36, 37
  peace, 36, 37
  sin, 36, 37
  three kinds of, 36
operations in the seasons, 18
Orion, 3, 96, 103, 106, 108, 110, 111, 112, 205
Ova'akedial, 15
Ovalien, 14
Ovamenok, 208
Ovashemera, 14
Ovayien, 16
overpower the humble, 261
Ovoval, 15

pagans, 138
pairs, 51
Passover, 140n
path of El, 164
Pattah, 202
Patteh, 202
Peh, letter of lips, 50
people of Zion, 140
Perizzites, 238
Perothial, 208
Persia, 127n
Pesach, 140n, 141
petition, 36
  the dream, 247
Pha'avod, 207
Phattah, 201
Phebehier, 208
Phedetem, 208
Phekehier, 251
Phela, 177
Pheladen, 22
Phelayiem, 18, 23
Phelehedien, 20
Phelelal, 223
Phelemiya, 251
Phelestos, 22
Pheletial, 222
Pheliephal, 26
Phelietepheter, 21
Phelmyia, 207
Phelon Bather Phelon, 14
Phelon Ben Phelon, 13
Pheloneh, 24
Pheloni Ben Phelonieth, 211, 251, 253, 258, 259, 261, 263, 269
  angel of, 268
Phelonieth, 20, 251
Phemetor, 21
Phenal, 221
Phenephophos, 19
Phenial, 18, 208, 210, 210, 221, 252, 254, 255
Pheniyavon, 252
Phenicbor, 19
Pheniemor, 26
Phenievothah, 12
Pheniov Lavor, 24
Pheresemon, 210
Phereshethial, 21
Pheresiemaya, 229
Pheresomon, 252
Phereson, 208
Pheretem, 251
Pherethen, 13
Pheriephohov, 208
Pheriyatz, 207
Pheroesh, 207
Pherog, 208
Pherotial, 208
Pheroval, 221
Pheseker, 210, 252, 253
Phesephesiech, 234
Phesephesiem, 253
Pheseqien, 229
Phesetelen, 211
Phesethemer, 210, 252
Phesetzial, 210
Pheshietos, 19
Phesker, 207
Phetakieza, 208
Phetapher, 207
Phetebieza, 251
Phethechial Rephal Chophial, 273
Phethechien, 253
Phethelial, 16
Phethenavoth, 16
Phethesh, 207
Phethial, 15
Phetza'an, 22
Phetzetzial, 252
Phezeren, 24
Phezetom, 19
Phezetor, 20
Phiegenochen, 24
Phiegnotheqer, first day of the week, 12
Phiekebom, 252
Phielelal, 223
Phineas, 48
Phineas, 10
Phokien, 207
Pholekemon, 22
Phonekos, 210
Phonetos Lobenos, 22
Phos, 210
Phothephera, 208
pigs, 123
pillar of Chashmal, 79
Pisces, 16, 18, 20, 22, 23, 24, 70, 71, 103, 104, 105, 106, 112, 117, 125, 209, 210, 255, 256
Pishon, *20*
planets, 127, 128, 131
  seven, 100, 101, 105, 111, 118
pleasures of lust, forsaking, 47
pleiades, 96
Potipherah, 40, 41
power, 103, 146, 154, 155, 157, 161, 182, 185, 186, 190
  of four foundations, 187
  of hosts, 157
  name of, 154
  sign of, 184, 189
  understanding of, 183
powers *70*, 192
  below the name, 190
praise, 49
praises, three, 39
prayer, *x*, 12, 37, 152, 180, 243, 275
  of Adam, 5
  required to establish greatness, 225
prince
  is Aanael, 119
  is Gabriel, 119
  of hosts, 141
  is Qephetzial, 119
  seven, 96
  is Tzadqial, 119
princes
  eleven serving over second degree, 97
  eleven serving over seventh degree, 97

fourteen serving over eighth degree, 98
fourteen serving over third degree, 97
nineteen serving over eighth degree, 98
of the planets, 19
seventeen serving over sixth degree, 97
sixteen serving over eleventh degree, 98
sixteen serving over fourth degree, 97
twelve serving over fifth degree, 97
twenty serving over twelfth degree, 98
prophets, 178
punishment, 36, 276purification, 11, 179, 187, 196
purify, 58
purity, *ix*, 7, 57, 82, 91, 120, 141, 196
of names, 151

Qa'aberi, 21
Qabala, 9n, 177, 178
is perfection, vi
Qechedar, 12
Qedemial, 210
Qedesh Heqedeshiem, 170
Qedeshial, 223
Qediesha, 222
Qedonial, 210
Qedosh, 223
Qedoqoredi, 21
Qeheder, 14, 23
Qeheregen, 22
Qelaboth, 15
Qelebem, 222
Qelechon, 15
Qelehon, 16
Qemial, 260
Qenegegi Meheriechn Teseseqos, 229
Qenial, 211, 221
Qenod, 211
Qenomial, 208
Qepetzial, 210
Qephien, 207
Qerekototh, 251
Qeremial, 252
Qerenial, 222
Qeresetom, 208
Qeronega, 22
Qeronieren, 252
Qethenial, 210, 252
Qethothial, 16
Qetieki, 207
Qliphoth, *v*, 62n, 82, 83
Qoch Dereshan, 14
Qoheberenеden, 24
Qoheder, 16, 23
Qoheleren, 21
Qohelorek, 25
Qohemehogov, 24
Qohemera, 23
Qoherebek, 18
Qoherok, 25
Qokethial, 27
Qola'azeran, 24
Qoledon, 13
Qolehon, 14
Qoleneheren, 24
Qoliepho Voyimephes, 20
Qomietzon, 22
Qomiya, 208
Qomoval, 21
Qonedek, 16
Qonezerema'a, 21
Qonienial, 19
Qonosh, 24
Qorebek, 19
Qorebithieh, 12
Qoremelos, 19
Qoromeqoreb, 22
Qoseqomial, 21
Qotenebial, 21
Qothial, 144
Qotzien, 20
Qovephethem, 24
Qovoretom, 19
Qoyiezelos, 19

Rabbi A'aqieba, 233
Rabbi Ishma'al, 229, 232, 233
Rabbi Ishmael, 225, 229
Rabbi Moses, 235
Rabbi Nathan, 232
Raguil, *12*
rain, 15n, 102, 119, 122, 137
rainbow, 188
Ramieh Shor Setar, 13
Raphael, *ix*, 8, 13, *15*, 119, 209, 210, 221, 248, 248, 260, 277
Raphael Patai, *11*
Raphal, 13, 14, 15, 16, 25, 98, 99
Rappaport, Angelo, *ix*n, 5n, *10*
Rash Chadesh, 7
Raziel, *12, 13*
Raziel ha-Malach, *9, 10*
Reba, 223, 229
Reba'avial, 211
Rebenial, 23
Reberon, 24
Rebial, 253
Rebiyov Derephes, 16
Rebon, 15
Rebov, 246
Rebova, 50
receive visions, 182
Rechebah, 54
Rechegal, 207
Rechemial, 214
Rechomial, 222
Rechonal, 208
redemption, 243
Redethal, 207
Redophial, 18
Regoneh, 27
Rehal, 272
Rehebial, 231
Rehet, 15
Rehetial, 117, 126, 143
Rehoboam, *12*
Rekial, 207, 222
Rememal, 222
Remial, 221
Remiemial, 208
Renerdena, 208
Rephedial, 15, 26, 27
Reqehethov, 207
revere every word, 132
reverence, 45
Rezial, *ix*, 6, 34, 126, 205, 278
holy angel, *viii*, 205, 278
Richesha, 17
Rieshiehon, 211
right-hand path, 81
righteous, speak of, 49
righteousness, 72, 155, 156, 164, 188, 190
of the fathers, 189
three classes of, 36
river
of fire, 221
Jordan, 106
of sea, 221
of water, 221
Riyehton, 103
Robiyoveh, 13
Rokeach, Eliezer (ben Yehudah), *10*
Rokeach of Worms, Eliezer, *ix*n
Rom Reqova'a, 18
Romail, 255
Romalov, 207
Romial, 127
root
of humility, 48
of love, 47
of power, 174
Rophosavoth, 125
Roqial, 13, 15
Rothep, 23
rum, 272
Ruoch, *19*, 53, 54, 57, 70, 99, 104, 108, 111, 115, 118, 119, 120, 123, 134, 135, 136, 137, 139, 142, 164,167, 179, 230, 235, 240, 242, 273
breathe in, 132
of El, 167
of Elihu, 55
of Elohim, 56, 64, 69, 75, 134, 165, 188, 194, 273
of heaven, 118, 128
of intelligence, 190
of man, 263
of the north, 120
regarding power of, 54
of the west, 121
of wisdom, 273
Ruoch Meziqin, 81
Ruochoth, 56, 81, 179

Sa'arial, 260
Sabbath, 150, 187
sacrifice, 36
  preparing, 7
  three, 37
Sagittarius, 16, 18, 20, 21, 23, 24, 69, 70, 71, 103, 105, 106, 111, 112, 113, 117, 119, 125, 126, 209, 210, 255, 256
Salvation, 150, 168
Samael, 209, 248
Samal, 12, 14, 15, 16, 17, 25, 99
Samekh Berashith, 96
Samuel, 112
Samuil, *12*
Sandalphon, 2n, 144, 158, 254
Sanhedrin, 147
Sarah, 42
Sardonyx, 2
Satan, *vn*
Saturn, 19, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 108, 116, 118, 119, 122, 125, 210, 255, 256
Scorpio, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 69, 70, 71, 105, 106, 111, 112, 113, 117, 119, 125, 126, 134, 209, 210, 255, 256
sea, 134
  of Oceanus, 92, 104, 108, 109, 113, 114, 131
seal the star, 106
seal
  of Ahieh, 93
  of heaven and earth, 94
season, first, 12
Sebekial, 208, 251
Sebelievothavoth, 14
Sebenial, 27
Sebiebekera'a, 22
Sebieren, 210, 252
Sebodeh, 21
Sechemor, 25
Secherial, 211
second
  house, 20
  season (care for trees and crops), 12, 14, 16, 17, 18
secret
  of Aa'zial, 199
  of ancient spirit, 146
  of angel of Elohim, 146
  of creation, 162
  of the day, 199
  of fire, 199
  of Heh, 191
  of light, 199
  name, 151
  sacrifice, 201
  of sephiroth, 164
Sederial, 96
Segenial, 15
Segeron, 253
Seggol, 201, 202
Seherenar, 22
Sekeberiem, 22
Sekenial, 144
Selenesh, 15
Seletheleb, 23
Semal, 253, 255, 256
Semekieh, 211
Sememal, 260
Sememial 256, 254, 248
Semial, 254
Senediem, 21
Senegedial, 21
Senekeros, 22
Senenial, 15
Seneniehov Vobehethieqen, 230
Seniegeron, 229
Sennacherib, 140
Sepharim, 274
Sephephial, 272
Sepher Berashith, 234
Sepher Hezekeronoth, 127
Sepher Hamezeloth, 123
Sepherial, 210, 252
sephiroth, 156, 177, 196
  secret of, 164
  ten, 52, 64, 148, 158
Sephophien, 16
Seraphim, 85, 141, 157, 164, 186, 194, 223, 245
  holy, 166
Serasim, 90
Serekial, 16
Seremial, 15
Serephieth, 251
Seresieth, 208
Sereten, 251
Sereton, 229
Seretov, 208
Seriyeqov, 20
serpent, 5, 108
servitude, 72
Sesenial, 144, 251
Setera, 103
Setereseti, 208
Seth, *4, 16*, 205
Sethered, 24
Setherial, 208, 251
Sethiem, 229
seven dwellings above, 215
seven firmaments, 70 degrees in, 189

seventh
  house, 19
  secret, 177
sexual intercourse, 123
Sha'agien, 17
Sha'alim, 139n
Sha'aphenen, 23
Sha'aphial, 209
Sha'aphon, 20
Sha'ari Tzalemoth, 80
Sha'arimath, *19*
Sha'atan, 12
Sha'ayir, son of, 139
Shachiyiem, 49
Shaddai, 35, 37, 43, 196, 273
Shahol, *19*
Shahul, 80
Shaitan, *v, vi*, 23, 275, 276
Shariem, 91
Shavol, 139
Shavuoth, 141
Sheba'ar, 140
Shebebial, 210, 252
Shebenial, 14
Shebet, 70, 254, 255
Shebiebiek, 24
Shebiel Geder, 26
Sheboqothial, 27
Shechedon, 14
Shechem, 40
Shecheqon, 24
Shecheqonek, 18
Shecheron, 13
Shechoq Ma'avon, 18
Shechoroth, 120
Sheden, 12
Sheder, 18
Shedin, 81
Shegedon, 24
Shegeher, 23
Sheger, 14
Shegerelovi, 23, 24
Shegerem, 15
Shegeresi, 23
Shegerien, 16
Shegeron, 23
Shegeton, 24
Shehedon, 16
Shehelekek, 21
Shehenen, 21
Shehenom, 23
Sheheqonek, 23
Sheherien, 18
Sheherieph, 23
Sheheron, 15
Shehesherov Shekinah, 272
Shehiya, 208
Shehov, 253
Shehoval Metet Gerophemetzia, 231
Shekeremen, 17
Shekinah, 49, 81, 85, 88, 93, 110, 113, 115, 134, 142, 143, 160, 235, 272, 275, 277, 260
Shekinethov Thorethov, 142
Shel, 253
Shelechial, 144, 251
Shelemial, 127
Shelhebien, 207
Shelishial, 13
Shelomieth, 22
Shem, 9, 206, 223, 235
Shem Hamephorash, 37, 147, 201, 236, 247
  talisman of, 168
Shem Hashem, 223
Shem Hemaphorash, 144, 148, 162, 180, 249
Shem Qedemon, 185
Shema, 87n, 183
Shema'ahal, 221
Shema'aial, 25
Shema'ayial, 16, 221

Shemal, 14
Shemasha, 14
Shemel, 13
Shemesh, 114
Shemeshial, 15, 16, 127, 223
Shemesial, 14
Shemethbiyiesh, Rabbi, 48
Shemiechod, 211
Shemieh, 17
Shemophethen, 22
Shemoth, 253
Shenar Levi, 13
Shenathial, 14
Shenehon, 15
Sheneremi, 23
Sheneron, 20
Shenial, 255
Shenooch, 207
Shepheten, 13
Shephiya'aial, 127
Sheqothiek, 24
Sheqrechozi, 273
Sher, 207
Sher Nekbadim, 90
Sher Tzabavoth, 141
Shera Demiyonoth, 54
Sheral, 222
Sheraphial, 222
Sheregemen, 17
Sherial, 15, 16, 25
Sheriyachetz, 24
Sheriyien, 14
Sherqon, 103
Shesech, 114
Shesethenial, 221
Sheshema'a, 207
Sheshephoseth Phereseb, 230
Shesher, 15
Shethenesheron, 18
Shethenovesenov, 20
Shethephial, 223
Shethoqoeh, 22
Shetoriem, 91
Sheva, 202
Shevet, 22, 68, 209
Shiethial, 15
Shin, 174
Shin Samekh Teth, 150
Shinar, 102
Shiva Koma, *11*
Shobehen, 252
shofar, 127
Shokerien, 210
Sholetiem, 90
Shopherial, 127
Shoter, 91
Shuhal, 212
Shurruk, 202
Shuruk, 201
Siederavon, 14
Siederehon, 25
Siegedon, 229
Siegel, 21
Siegor, 26
Siemegedel, 20
Siemephov, 25
Siemosial, 21
Siemoval, 17
Siempheten, 26
sign, *72*, 2, 115
  in the east, 88
  of the fathers, 39
  in the north, 88
  of power, 184
  in the south, 88
  in the west, 88
  of the zodiac, 209
Simeon the Hassidic, Rabbi, *iv*
Sinai, Mount, 93
sitting Shivah, 211
Sivan, 20, 21, 68, 69, 70, 127, 209, 254, 255, 259, 274
six orders corresponding to six days of week, 61
six princes
  of the gate of the east, 142
  of the gate of the north, 142
  of the gate of the south, 142
  of the west, 142
sixth day of week, 15
sixth house, 19
Skekinethov, 34
skin, 46
sky, 143
Sloan Collection, Mss. 3826, *9*n
Sloan mss. 3846, *18*n
smoke, 132
Sobebiem, 115
Sodom, 75
Sokeleth, 20
sole of foot, 95
Solomon, vin, *12*, 77, 78, 89, 206
Somekem, 222
Somial, 254
soothsayer. 44n
Sophetereneien, 16
Sophethenien, 14
Soqemah, 207
Soqial, 214
sorcery, 226,
  to keep from, 263
Soresephi, 251
Sototh, 125
soul, restoration of, 72
souls of disobedient, 2
spell, evil, 44
spider, web of, 123
spirits, 18, 91
  of the earth, 25
  of the east, 12, 16, 19, 25, 183, 220, 222, 223
  eight kinds, 55
  of fear, 96
  four, 56
  holy, 3
  of marvelous deeds, *72*, 147
  messenger, 135
  of the north, 15, 16, 19, 25, 81, 214, 215, 220, 222, 223
  seven, 64
  seven kinds of, 54
  of the south, 15, 16, 19, 25, 26, 81, 96, 214, 220, 222, 223
  of strength, 120
  of understand, 54
  of the west, 15, 16, 19, 25, 26, 81, 214, 220, 221 222, 223
  of wisdom, 54
  of the world, three, 97
splendor, 194
star constellation (Mezeh Kokeb), 98
stars, 96, 216
  fixed in the wheel, 118
storehouse
  of lives, 239
  of souls, 239
storm and tempest, 221
strength, 54, 115, 160, 183, 185, 186
  of Hethokesh, 155
Sukkah, vii
Sun, 12, 13, 19, 58, 82, 96, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 109, 110, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 122, 124, 125, 127, 128, 130, 131, 134, 135, 141, 142, 160, 175, 197, 203, 209, 213, 215, 216, 240, 255, 256, 270
supplication, 45, 192
Sword of Moses, *11*

Ta'abeli, Rabbi, *iv*
tabernacle, *viii*
talisman
  protection against Lilith, 266
  protects women from difficult childbirth, 266
Talmud, *viii*. 259, 262
Tammuz, 21, 55, 68, 69, 70, 109, 110, 114, 127, 209, 253, 254, 254, 255, 256, 260
Tarshith, 172
Taurus, 18, 20, 23, 24, 68, 69, 70, 71, 103, 104, 105, 106, 111, 112, 117, 119, 125, 210, 255, 256
Tebeth, 22, 109, 110, 209, 253. 254, 254, 255, 256
Techorial, 222
Tehorial, 222
Temetemeni, 234
Tebeth, 22, 69, 113, 114
Teliem, 20
Temple of Solomon, 146n
Ten Commandments, 57, 62, 169
ten plagues of Egypt, 190
ten sephiroth, 164, 192
Tenebial, 14
Tenekien, 24
Tenephal Pheniyos, 19
Tepherial, 127

Teredial, 210, 222
Terial, 254
Teriephon, 252
Teriphon, 210
Teremothiyeh, 21
Teretial, 144
Teveth, 68
Tezom, 91
Tha'akenov, 209
Tha'sher, 24
Tharshish, 2, 230
Thehom, 269
Thekemial, 210
Thebel, 18, 25, 81, 137, 138
Theberien, 22
Thedephoriem, 19
Thederenael, 24
Thederenolial, 16
Thehom, 26, 70
Thekerial, 144
Thelegial, 207
Thelemenoph, 144
Thelemeteph, 251
Themegemetz, 234
Themehor, 19
Themekor, 26
Thena, 207
Thenegebon, 14
Thenial, 27, 144
Thenimial, 207
Thenonial, 14
Thepheget Chezieza, 230
Thephiliem, 144
Therebegolial, 26
Theregial, 208
Thereh, 91
Therekial, 27
Therenach, 207
Therenial, 252
Thereniyial, 222
Therephieth, 23
Therephietz, 22
Therezien, 23
Therial, 221
Therotz, 17
Thesedegeb, 21
Theshegekon, 23, 24
Theshegon, 13
Theshenderenies, 209
Thethederelial, 26
Thethemehieneta, 231
Thethemetzemetz Gegemoth Gegeshemesh, 231
Thethermech, 143
Thetz Meph Thethemeth Agegemetz Agegemeth Voshosheniem, 231
Thetzenenethenieh Teshesheqes, 229
Thieches, 208
Thieleh, 207
Thieretal, 222
third house, 20
third season, 14, 15, 17, 18, 20
  harvest, 12
Thocheli, 207
Thochereger, 209
Thodeth, 222
Thokesed, 22
Thomenal, 251
Thomial, 144
Thomieni, 208
Thopheth Hera'aheh, 81
Thorethah, 12
Thothial, 144
three
  measures, 156
  names of the crown, 159
  powers, 189
  Sabbaths, 192
throat, 45
throne, 156
thunder and lightning, 221
Tier, 208
Tietepech, 223
Tigris, *20*
Tiphareth, 157
Tishri, 22, 68, 69, 109, 113, 114, 127, 209, 253, 254, 255, 256, 254
Tit Hiyon, 80
Tithihoz, *19*
Tiya, 232
Tiyal, 215
to keep the woman safe, 263
Tobial, 208, 251
Tohu, 105, 137
Tomekem, 222
Ton, 2107
Tophiemos, 252
Torah, *vii*, *20*n, 34, 36, 43, 45, 50, 57, 58, 59, 63, 72, 73, 75, 81, 82, 83, 84, 90, 95, 103, 115, 129, 141, 142, 145, 162, 17, 177, 179, 185, 188, 191, 192, 196, 197, 202, 213, 258, 259, 260, 261, 272, 273
  commandments of, *iv*
  letters of, 83
  of Moses, *x*
  three secrets, 34
  22 letters of, 188
Torenial, 222
Toriel, 15
Totepheth, 269
Toti, 210
Totpheh, 179
tower, 3
Trachtenberg, Joshua, 7n, *10*, *11*n, *19*, 20n, 145n, 257, 259, 262, 272, 274n
treasure, hidden, 28
Tree of Life, *ix*, 1, 161
tribe of Benjamin, 127n
truth, 239
truthfulness, 72
Tsiri, 201, 202
Turiel, 248
turtledoves, 7
twelve
  blessings, 72
  hours of the day, 72
  months, 72
  orders of the Torah, 72
  praises of the Torah, 72
  signs of the zodiac, 20, 73, 93
  tribes, 72, 84, 93
twelve tribes of Israel, 172, 186, 188
tyranny, 193
Tzaddiq, 159
Tzadiqial, 15, 16
Tzalemoth, *19*
Tzebavoth, 2
Tzebeqeteni, 208
Tzebeqetheni, 251
Tzedeqial, 12, 20, 98, 99, 144, 209, 210, 222, 248, 249, 253, 256
Tzedeqiel, 16, 23
Tzedieqial, 14
Tzediqial, 17
Tzegerial, 144
Tzehemial, 252
Tzehorierial, 234
Tzeletzel, 22
Tzemetzem, 234
Tzeneh, 80
Tzephial, 254
Tzephnial, 26
Tzeremial, 210
Tzereqial, 254
Tzerial, 221
Tzien, 214
tzietz, 29n, 41
Tziri, 202
Tzitzith, 49
Tzoqor, 23
Tzoreteq, 223
Tzorial, 13, 251, 254, 255
Tzoveh Tziyer, 21

uncircumcised, 46
understanding, 153, 159, 180
  of powers, 183
unity, 153, 154, 158, 160, 161, 186, 187, 189, 192
universe, 115
  creation of, 75
  is *500* over *500*, 78
  foundation of 189
  four gates of, 186
  four spirits of, 187
  hollow space of, 101
uprightness, 72

Va'anobien, 14
Va'ashal, 15
Vasheineda, 15
Vashemereh, 16
Venus, 19, 20n, 98, 99, 100, 102, 103, 117, 118, 119, 122, 125, 210, 255, 256
vessel of purification, 163
vestment, 158
victory, 154, 156, 185
violence, 3, 226

virgin egg, 258
Virgo, 18, 20, 21, 23, 24, 69, 70, 71, 103, 105, 112, 117, 119, 125, 134, 209, 210, 255, 256
Voa'anenal, 222
Voba'ayi, 16
Vobechial, 214
Vobehielael, 27
Vobemethov, 251
Vobenoval, 15
Vobeqetemal, 214
Vobereqial, 223
Vobetzelial, 214
Vochelcqiem, 215
Vochenial, 214, 215
Vochesepheth, 207
Vogaheh, 144
Vogenzial, 15
Vohavin, 16
Vohehi, 199
Vohereqovova, 207
voice of the lord, 237
Vokethov, 207
Volereked, 20
Vomelek, 208
Vomelekial, 223
Vometebrath, 14
Vomethenial, 223
Vonegeshoresh, 260
Vophelelal, 223
Voqemoval, 96
Voqeshial, 222
Vosherephial, 223
Voshovova, 208
Votechenial, 251
Voterephenial, 214
Votheboneh, 115
Vothechenial, 144
Vothedoregel, 18
Vothegel Haretz, 93
Vothepheniyoth, 16
Votobov, 115
Voval, 14
Voyieroval, 255
Voyiheneq, 223
Vozeqanen, 211

wars, 6
water, 56, 58, 64, 68, 69, 70, 71, 73, 76, 77, 102, 105, 119, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 141, 256
  boiling, 102
  flowing, 102
Westcott, W. Wynn, *ixn*
wheel, 158
  of Merkabah, 247
white fire, *12,000* flashes of, 141
wickedness, 81
wind, 102
wine, 7, 273
wisdom, 23, 72, 119, 151, 158, 178, 182, 192, 243, 272
  decree of, 144
  of Israel, 101
  kinds, *viii*
  paths, of, 172
  spirit of, 3
wise son, 182, 183
wizard, 44n
wolf, 123
women of Tau Mem Daleth in west, 105
word, 70, 157
words
  of glory, 146, 148
world, established, 137
worms, 113

Yah, 69, 70
Yavorer, 22
Yebesheh, 18
Yechideh, *19*
Yeh, 16
Yehemavoth, Yechemal, 15
Yehemial, 12
Yehieh, 13
Yehov, 13, 16
Yehov Hov Avien, 12
Yerekethial, 14
Yereshial, 14
Yeshieshieh, 15
Yibavobavoth, 25
Yibesheh, 25
Yibosi, 238
Yida'al, 215
Yida'avoni, 44n
Yidiehou, 253
Yiechel Derek, 16
Yiediedial, 14, 15
Yiedierial, 16
Yiehedieh, 24
Yieherial, 16
Yiehierieh, 23
Yielebek, 24
Yieshegeron, 23
Yieshieshieh, 12, 23, 24
Yiesorien, 12
Yietzorial, 248
Yihela, 222
Yihelal, 222
Yihelederek, 25
Yihemelieh Mavoth, 25
Yihodial, 127
Yihov Yihov Ayin, 25
Yihova'avial, 254
Yihoval, 272
Yikenial, 143
Yilereneg 209
Yilial, 215
Yinal, 215
Yiphiephieh, 258
Yiqemial, 256
Yira'ashial, 223
Yirech, 18
Yiremoth, 256
Yirial, 254
Yisha'aieh, 27
Yivoash, 207
Yivoba, 12
Yivoqemial, 211
Yizeracl, 27
Yobeshehael, 80
Yod, 103
  of Isaac, 42
Yom, 17
Yoval, 16, 25
Yurchison, George, *13*n

Zavos, 19
Zayin, 103
Zebdial, 207, 248
Zebedial 16, 25
Zebena, 13
Zebenos, 252
Zechariah, 137
Zegdial, 208
Zegenez, 258
Zeherieroth, 131
Zehiera, 17
Zekedial. 15
Zeketzi, Rabbi Jochenan Ben, 48
Zekiyiyen Kezekiyiyin Hethemeth Ahoz, 231
Zekobial, 127
Zekorethial, 27
Zemieda, 21
Zemkieth, 207
Zenesial, 214
Zenetoph, 229
Zenoviyem, 210
Zeqoniem, 178
Zerem, 23
Zereqetha, 13, 214, 256
Zerezor, 19, 26
Zerova'a, 142
Ziena, 229
Zieroval, 255
Zimri, 48
Zion, 140
zodiac, 8, 44, 70, 71, 82, 90, 96, 99, 103, 104, 105, 113, 117, 118, 123, 124, 125, 214, 256
  signs of, 122
Zohar, *viii, 14*n
Zorial, 255

ABOUT THE AUTHOR

Steve Savedow is the author of *The Magician's Workbook: A Modern Grimoire* (Weiser, 1995) and *Goetic Evocation: The Magician's Workbook, Volume 2* (Eschaton Productions, 1996). He has studied magic and the Western Mystery Tradition for many years. Savedow lives in Daytona Beach, Florida, and owns the Serpent's Occult Bookstore, an independent bookstore specializing in magic and pagan titles. He has been interested in the *Sepher Rezial Hemelach* for many years.

BOSTON PUBLIC LIBRARY
3 9999 04155 146 4

WITHDRAWN
No long... of the
Boston ... Library.
Sale of this material benefits the Library

MAGIC USA $19.95

Sepher Rezial Hemelach is the long-awaited, first English edition of this famous magical text—a translation from the ancient Hebrew in the rare and complete 1701 Amsterdam edition. According to Hebrew legend, the Sepher Rezial was presented to Adam in the Garden of Eden, given by the hand of God, and delivered by the angel Rezial. The myth thus suggests that this is the first book ever written, and is of direct, divine provenance. A diverse compendium of ancient Hebrew magical lore, this book was quite possibly the original source for later traditional literature on angelic hierarchy, astrology, Qabalah, and Gematria. Moses Gaster mentions this in his introduction to *The Sword of Moses* (1896) suggesting that the Sepher Rezial could be a primary source for many magic and qabalistic books of the Middle Ages.

Sepher Rezial Hemelach is a compilation of five books: "The Book of the Vestment," "The Book of the Great Rezial," "The Holy Names," "The Book of the Mysteries," and "The Book of the Signs of the Zodiac." It includes explanatory text on the holy names of God, the divisions of Heaven and Hell, the names and hierarchy of the angels and spirits, as well as symbolic interpretations of both the Book of Genesis and Sepher Yetzirah. It also includes material on astronomy, astrology, gematria, and various magical talismans, most notably those used for protection during childbirth. In his introduction, Steve Savedow details the history, bibliographical citations, and lineage of this famous work. The release of this contemporary English translation is a landmark event for students of magic and the ancient Hebrew tradition.

SAMUEL WEISER, INC.
P.O. Box 612 • York Beach, ME 03910
www.weiserbooks.com

Cover design by Kathryn Sky-Peck, cover photograph © 2001 Photodisc, Inc.

ISBN 1-57863-168-8
9 781578 631681

I

Shi'ur Komah:

THE MYSTICAL SHAPE OF THE GODHEAD

I

The revolution wrought by biblical monotheism in the history of religion is tied to the imageless worship of God. The prohibition "Thou shalt make unto thee no graven image nor any kind of shape" stands at the beginning of a new revelation. It is associated with worship that abhors images and seeks to evoke the Holy in other ways. However, a question arises here whose answer is not at all self-evident: is this God, who may not be worshiped in the image "of anything that is in heaven or on the earth," Himself without image or form? This question forces itself upon the reader of the Hebrew Bible, as it does upon any human discourse concerning God. Any discussion of God must necessarily use the imagery of the created world, because we have no other. Anthropomorphism—the application of human language to God—is as intrinsic to the living spirit of religion as is the feeling that there exists a Divine that far transcends such discourse. The human mind cannot escape this tension. In-

deed, there is nothing more foolish than attacking and denigrating anthropomorphism—and yet, nothing forces itself more readily upon the sober and reflective consciousness of most theologians. The dialectics are unavoidable: it pertains, not only to the statements that corporealize God Himself, but also (as is often overlooked) to any discussion of the so-called "word of God" Benno Jacob, an important commentator on the Jewish Bible, formulated the problem aptly: " 'God spoke' is no less an anthropomorphism than 'God's hand.'"[1]

Of course, the anthropomorphic form of expression, freely used in the imagery of the Torah and the prophets, in hymns and in prayers, may not go beyond the realm of speech; it must not make the leap from the liturgical to the cultic. The question nevertheless remains: Does God, the source of all shape, Himself have a shape? Or more precisely: Under what conditions does He have a shape? What features of God actually appear in the theophanies?

The realm of these questions is defined by the terminology of the Bible, which uses two different terms to speak of the shape of God. One term is *temunah;* the other is *tselem. Temunah* is derived from the Hebrew root *min* ("kind" or "species"). It refers to that which has a shape or is in the process of taking shape. The second commandment uses the term *temunah* when it forbids the making of the shape of any thing in heaven or on earth for cultic purposes: "Thou shalt not make unto thee a graven image, nor any manner of likeness of any thing that is in Heaven above, or that is in the earth beneath, or that is in the water under the earth. Thou shalt not bow down unto them, nor serve them" (Exod. 20:4). And Deuteronomy (4:12), when recalling the revelation on Mount Sinai, says: "And the Lord spoke unto you out of the midst of the fire; ye heard the voice of words, but ye saw no form, only a voice. . . ." It goes on to stress (v. 15): "Take ye therefore good heed unto yourselves—for ye saw no manner of form on the day that the Lord spoke unto you in Horeb out of the midst of the fire "

This is the basis for the prohibition against using images in worship. Only the voice of God, and no other shape, reaches across the abyss of transcendence bridged by revelation. Theophany is an act of hearing: the most spiritualized of all sensory perceptions, but a sensory perception

nevertheless! From here, as we shall see, the road leads to regarding divine speech and the Divine Name as the mystical shape of the Deity. The Bible, however, distinguishes between those images seen by the eye and those perceived through hearing the voice. When the voice of God warns Moses (Exod. 33:20), "for man shall not see Me and live," this does not mean to imply that God is intrinsically devoid of shape—quite the contrary! Indeed, in Numbers (12:8), God says of Moses—whom in the above-quoted passage has been prohibited from seeing Him—"with him do 1 speak mouth to mouth, even manifestly, and not in dark speeches; and the similitude of God[2] doth he behold." These contradictory statements indicate that discussion of the divine form was not meaningless, even if later exegesis attempted to interpret it away.

No less strange, in this respect, is the second term, which the Torah (Gen. 1:26-27; 9:6) uses only in connection with the creation of man and which, in a certain sense, is the key term for all anthropomorphic discussion of God: *tselem 'Elohim.* The Hebrew word *tselem* refers to a three-dimensional image or form. When God says, "Let us make man in our image (*tselem*), after our likeness," and the following verse says "in the *tselem* of God He created him," man, as a physical-plastic phenomenon, is placed in relationship to the primal shape reproduced in him, whatever that shape might be. God must therefore have something like an "image" and "likeness" (*demuth*) of His own. This "image" or "likeness" is not an object of cultic veneration, but is something that defines the essence of man, even in his physicality. This notion of *tselem,* as the likeness of a heavenly although not necessarily corporeal structure, undergoes all the stages of interpretation and reinterpretation required by the desire for an ever-stronger emphasis on divine transcendence and the conception of God as pure spirit.

It is perhaps relevant to cite here two diametrically opposed views concerning the notion of *tselem 'Elohim* in Genesis, by two well-known modern exegetes. Hermann Gunkel writes:

> This similitude refers primarily to man's body, although of course the spiritual is not thereby excluded. The idea of man as the εἰκὼν θεοῦ [*imago dei*] can also be found in the Greek and the Roman

> tradition, where man is formed *in effigiem moderantum cuncta deorum* —"in the image of the gods, the master of nature" (to quote Ovid)—as well as in the Babylonian tradition. . . . Modern man will probably object to this explanation by claiming that God has no shape at all, as He is a purely spiritual being. But such an incorporeal God-idea demands a power of abstraction that was beyond the reach of ancient Israel, and attained only by Greek philosophy. The Old Testament instead constantly speaks, with great naivete, about God's form. . .. God is thus conceived as a human being, albeit many times more powerful and more dreadful. . . . Yet we already note another current in Israel during the ancient period: The prophets find it blasphemous to depict God in an image. God is far too enormous and glorious for any possible image to resemble Him (Isa. 40:25), nor dare we depict Him in words (Isa. 6). Already in the most ancient times, no once could behold His countenance. The more sublime the concept of God became under the influence of the prophets of Judaism, the more this awe increased.. . . Hence, that era would probably not have brought forth the idea that man carries the divine form.[3]

In Benno Jacob's commentary, we find the exact opposite idea:

> There is no doubt that, throughout the Bible, so far as its leading minds are speaking, God is a purely spiritual being without body or form.. . . The *strongest* anthropomorphisms are to be found precisely in the words of those orators and prophets who *simultaneously,* and with the most elan, proclaim God's incomparable sublimity and absolute spirituality, such as Isaiah and Job. Thus, one can say that, the more spiritual the concept, the more anthropomorphic the expression, as these figures were concerned, not with philosophical precision, but with speaking about a living God.

It is not surprising that, for Benno Jacob, Gunkel's above-quoted lines are a "monstrosity," refuted by ethnological facts that Gunkel fails to take into account: namely, that "even primitive nations have achieved such an

abstraction (if it *is* one)... . Furthermore, this anthropomorphism (i.e., of the "image of God," *tselem 'Elohim)* is found in P [the Priestly Codex, allegedly the latest written source of the Torah], for whom it would have been most repugnant, according to Gunkel's characterization."[4]

One might say that the vehement opposition between these two passages defines the climate in which our discussion still moves. Both authors are to a large extent correct, yet both distort their basic thesis through misleading generalizations. Benno Jacob quite properly felt that anthropomorphism does not exclude the conviction of God's incorporeity, but his simultaneous goal of banning discussion on the form of God is in no wise confirmed by the biblical text. In any event, our own discussion below has nothing to do with what the authors of the biblical books meant by their utterances about God; the question is rather that of how these utterances were subsequently understood and what effect they had. In this respect it is obvious that the trend toward the pure spiritualization of God, as expressed in intertestamental and especially Hellenistic Jewish literature, is not the only one. It contrasts with another trend that adheres with absolute faithfulness to anthropomorphic discourse about God. The Jewish aggadah is the living and most impressive example of this mode of discourse, in which the sense of intimacy with the Divine is still sufficiently powerful for its authors not to flinch from extravagances that they knew were not to be taken literally. The metaphorical character of such utterances, which generally refer to God's activity rather than to His appearance, is in nearly all cases quite transparent, and is often underscored by the very biblical passages quoted by way of support. But we are not concerned here with the aggadic worldview per se. What really concerns us is the following issue: in light of the hostility of rabbinic theology to myths and to imagistic discourse on God, as well as the tendency in Jewish liturgy to limit anthropomorphic depictions of God, why was the problem of Gods' form not eliminated altogether? As against the rejection of mythical images in the exoteric realm, which tolerated these images only as metaphors, there was a renaissance of such images in the esoteric, where they were connected with mystical theological axioms. In other words, the mythical images became mystical symbols.

II

The development of mysticism in Judaism is linked to speculation concerning the first chapter of Ezekiel. Here the prophet describes a vision he had by the waters of the river Chebar during the Babylonian Exile: he saw a vision of the divine chariot, the *Merkavah,* the divine throne built upon it, and the creatures of the upper world, in animal and human form (who later become categories of angels), who carry it. The elaborate and rather obscure description of the details of the *Merkavah* was subsequently taken up by visionaries in the pre-Christian era, and particularly in the first two centuries of the Christian era, who sought to repeat the experience of the vision of the *Merkavah.* Retaining Ezekiel's terminology, while reinterpreting its meaning, his description was transformed by them into a depiction of the royal court of the divine majesty. This vision was revealed to the visionary upon ascent to the highest heaven: originally, perhaps, the third heaven; later, when the number of heavens was increased, to the seventh heaven. In apocalyptic literature, descriptions of the celestial world include descriptions of the world of the divine throne and the *Merkavah.* But these same authors become extremely reticent when they reach the point of speaking about He who appears on the throne itself, the figure of the Godhead or its theophany: "And upon the likeness of the throne was a likeness as the appearance of a man upon it above" (Ezek. 1:26). Isaiah had already seen "the Lord sitting upon a throne high and lifted up, and His train filled the Temple" (Isa. 6:1), while Ezekiel describes the light surrounding the figure seated on the throne "as the appearance of the bow that is in the cloud in the day of rain, so was the appearance of the brightness round about" (Ezek. 1:28). But for both prophets what is important is not so much the theophany itself as the voice that emerges and strikes the prophet's ear. Needless to say, this vision of the shape of God on the throne, as of the other elements of the *Merkavah* vision, became an object of contemplation and speculation. The ascent of *Merkavah* mystics to heaven or, in a different version, to the heavenly paradise, was considered successful if it not only led the mystic to the divine throne but also brought them a revelation of the image of the Godhead, the "Creator of the Universe" seated on the throne. This

form was that of the divine *Kavod;* rendering this word as "glory" "splendor" and the like fails to transmit the true substance of the numinous conception. *Kavod* refers to that aspect of God that is revealed and manifest; the more invisible God becomes for the Jewish consciousness, the more problematical the meaning of this vision of the divine *Kavod.*

We have thus reached the first major topic in our discussion: namely, the manner in which the Jewish Gnostics and *Merkavah* mystics conceived of the mystical form of the Godhead: the *Shi'ur Komah.* This Hebrew term is often translated as "measure of height," the noun *komah* being construed in its biblical sense as "height" or "stature." Such a rendering is valid, particularly given the appearance of this word in the Song of Songs (which, as we shall see, is closely connected with these speculations). Nevertheless, *komah* most likely has the precise significance here that it has in Aramaic, where it quite simply means "body." Indeed, the body of the Creator or Demiurge is also called the "body of the Godhead" *(guf ha-Shekhinah),* and is described in some highly peculiar fragments that have survived.[5] Some of the oldest texts containing these fragments understood the anthropomorphisms of the *Shi'ur Komah* in terms of descriptions of the "hidden *Kavod"* One of these fragments, *Hekhaloth Zutrati,* is ascribed, no doubt pseudepigraphically, to Rabbi Akiva, the central figure in second-century talmudic Judaism. Akiva is presented as receiving such visions, saying that God is "virtually like us, but is greater than anything; and this is His glory which is concealed from us"[6] Indeed, the notion of God's concealed glory is virtually identical with the theosophic usage found in the oldest known traditions of *Merkavah* mysticism, which speak of the vision or contemplation of God's glory as the deepest level of religious life. Thus, it is rhapsodically promised that, "Whoever knows this measure of our Creator and the glory of the Holy One, blessed be He, is promised that he is a son of the World to Come." Considering the provocative extravagance of this anthropomorphous description, this promise, uttered here by Rabbi Ishmael and Rabbi Akiva, is extremely paradoxical. Nor should we forget that these men were not only the two most important rabbinic authorities of the first half of the second century, but were also viewed by the tradition of *Merkavah* mysticism as the true heroes of Jewish gnosis. The question emerges: Are we

dealing here with attempts of later heretical, sectarian groups to give themselves an Orthodox Jewish appearance? Or are these esoteric traditions authentic ones, taken from the center of rabbinic Judaism in the process of its own crystallization?

These questions occupied medieval Jewish writers passionately, no less than they do modern authors. The bizarre fragments that attempted to describe and measure the limbs of God's body are, as we have said, provocative in their solemnly arrogant boldness: they were bound either to arouse indignation or to be venerated as repositories of a mystical symbolism that was no longer intelligible.

The surviving fragments of the *Merkavah* literature, which are largely incomprehensible and textually corrupt, are quite clearly related to the Song of Songs. Phrases from this biblical book, particularly the portrayal of the beloved (5:10-16), appear repeatedly in various passages:

My beloved is white and ruddy,
Pre-eminent above ten thousand.
His head is as the most fine gold,
His locks are curled,
And black as a raven.
His eyes are like doves
Beside the water-brooks;
Washed with milk.
And fitly set.
His cheeks are a bed of spices.
As banks of sweet herbs;
His lips are as lilies,
Dropping with flowing myrrh.
His hands are as rods of gold
Set with beryl;
His body is as polished ivory
Overlaid with sapphires.
His legs are as pillars of marble.
Set upon sockets of fine gold;

This is my beloved, and this is my friend,
O daughters of Jerusalem.

During the first and second centuries, when the Song of Songs began to be interpreted as portraying the relationship between God and Israel, tremendous weight was given to the descriptions of the beloved, who was seen as none other than God Himself, as revealed in the Exodus, in the splitting of the Red Sea, and in the wanderings in the desert. The *Shi'ur Komah* fragments followed these bodily descriptions and even surpassed them. Enormous measurements are given for the size of the Creator and for the length of each limb. As if this were not enough, unintelligible combinations of letters are given to indicate the secret name of each part. This technique is most probably linked to the schematic drawings of human beings found on Greek amulets and magical papyri of the same period, covered with secret names. These names, composed of Greek letters, obviously belong to the same cultural sphere as the secret names in the *Shi'ur Komah.* As even its oldest extant manuscripts do not date back beyond the eleventh century, and as the copyists of such enigmatic fragments no doubt corrupted any number of passages, there seems no hope of finding the key to this secret. Semitic- and Greek-sounding elements are tangled together, so that the Greek seems more like an imitation of the sound of Greek words than authentic Greek—just as one might expect from, say, glossolalia. Indeed, perhaps these names emerged from such ecstatic speaking in tongues. Thus, any translation of these passages is virtually doomed. The tremendous dimensions make any contemplation illusory; the original goal was presumably a certain numerical harmony among the various measurements, rather than a visual image of the individual numbers.

The key Biblical verse for this tradition was Psalm 147:5: *Gadol 'adonenu ve-rav koaḥ*—"Great is our Lord and mighty in strength." On the basis of the numerological computation *(gematria)* of the phrase *ve-rav koaḥ,* this line was interpreted as, "the size of our Lord is 236." The key figure in the measurements of the body of the Creator, which appears repeatedly, is 236,000,000 parasangs. But this does not tell us much, for "the measure of a parasang of God is three leagues, and a league has ten

thousand cubits, and a cubit three spans, and a span fills the entire world, as it is written, 'who measures the sky with His span' (Isa. 40:12)"[7] Another fragment reads:

> Rabbi Ishmael said: Metatron, the great prince of the testimony, said to me: I bear witness about YHWH, the God of Israel, the living and permanent God, our Lord and Master. From the place of the seat of His glory [that is, the throne] upward there are 118 myriads, and from the place of the seat of His glory downward there are 118 myriads. His height is 236 myriad thousand leagues. From His right arm to His left arm there are 77 myriads. From the right eyeball to the left eyeball there are 30 myriads. His cranium is three and one third myriads. The crowns on His head are sixty myriads, corresponding to the sixty myriads of the heads of Israel.[8]

This last sentence refers to an aggadic conception (as we find repeatedly in these fragments): the image of Sandalphon, the angel appointed over the prayers of Israel, who is a 500-years-walk tall. Thus, every individual in Israel who calls upon God in prayer places a crown on His head, for prayer is an act of crowning God and recognizing Him as king.[9]

These texts exude a sense of the world beyond; a numinous feeling emanates even from these enormous, seemingly blasphemous numbers and from the monstrous series of names. God's majesty and holiness, the form of the celestial king and Creator, assume physical shape in these numerical proportions. What moved these mystics was not the spirituality of His being, but the majesty of His theophany. Rabbi Ishmael reexperienced Isaiah's vision: "I saw the king of the kings of all kings sitting on a high and towering throne, and all the hosts of heaven stood before Him, at His left and at His right."[10] But it is not words of prophecy that reach the initiate here; instead, the highest of all archons shows him the dimensions of the shape appearing in this vision, and of all its individual physical parts, from the soles of His feet to His beard and brow. In reality, though, all measurements fail, and the strident anthropomorphism is suddenly and paradoxically transformed into its opposite: the spiritual.

Suddenly, in the middle of a description in one of these fragments, we read:

> The appearance of the face is like that of the cheekbones, and the appearance of both is like the shape of the spirit and the form of the soul, and no creature is able to recognize it. His body is like chrysolite, his brilliance breaks tremendously out of the darkness, clouds and mist surround him, all the archeons and seraphim vanish before him like a drained pitcher. That is why we have no measurement, and only names are revealed to us.[11]

Indeed, this ancient author is very chary with numbers, but all the more generous in listing the secret names of these parts in the "language of purity"[12]—that is, an esoteric language of the pure names.

However, the "language of the pure name," in which the mystical form of the Deity in its concealed glory is revealed to the initiate, allows us to recognize a connection between this aspect of Jewish *Merkavah* speculation found in the *Shi'ur Komah* and one of the most puzzling forms of second-century gnosis. The Gnostic teachings of Marcus, a disciple of Valentinus, had always been distasteful to scholars of Gnosticism because of the affinity between his teachings and the linguistic mysticism and letter symbolism of the Kabbalah.[13] Indeed, the point of departure for his teaching is a mingling of linguistic mysticism and *Shi'ur Komah* notions. Despite the Christian interpretation of these ideas, the mixture points unmistakably to their origin in Jewish esoterism—a point first noted by Moses Gaster nearly a century ago.[14] The Greek form in which these speculations are transmitted is merely Marcus's adaptation of Semitic speculations, a point confirmed by the fact that the ritual formulae he employed in his mystical liturgy are indisputably Aramaic. The native soil of his gnosis was not Egypt, but Palestine or Syria, where he must have become acquainted with the oldest forms of *Shi'ur Komah* imagery.

The *Merkavah* mystics receive their revelation while rising to the throne, while Marcus received his when the supreme Tetras "descended to him from invisible and unrecognizable places in the guise of a woman,

into its elements, Marcus receives the revelation of Truth itself from his female guide. "For I brought [Truth] down from her supernal dwelling, that you might see her nude and come to know her beauty, but also to hear her speak and to admire her understanding." There follows a list of the parts of this mystical form, from head to foot, and of their secret names, each of which are nothing but combinations of the first and last letter of the alphabet, the second and penultimate, and so on in this order [the system known in Hebrew as *'atbash*], Thus, for Marcus, the alphabet as a whole constitutes the mystical shape of Truth, which he—quite in keeping with the Jewish terminology of the "body of the *Shekhinah*"—calls the "body of truth" (σῶμα τῆς αληθείας), and the form of the primeval, which, for him, is the primal human being, the Anthropos. "Here is the source of every word, the origin of every voice, the utterance of all that is unutterable, and the mouth of dumb silence."

We find in Marcus that the description of the origins of the mystical form of the primal human being is connected with language mysticism and a doctrine of secret names and letter combinations—much as we have found in the strictly Jewish, or more correctly Jewish-Gnostic, *Shiʿur Komah* fragment. Marcus's theory of language can also aid us in understanding and interpreting the Jewish text. The notion of the letters of God's name as aeons is also a later Kabbalistic teaching. The secret names of the organs are combinations, into which the basic elements of the Primal Man, which is the great Name of God, subdivide. What Marcus refers to as the primal human being corresponds, in *Shiʿur Komah,* to the human form seen by Ezekiel on the throne. The doctrine of the *Shiʿur Komah* contains both a teaching of the name of the Creator—which is a configuration representing God's ungraspable, shapeless existence—and of the sensory shape in which the Creator appeared to Israel as a handsome youth by the Red Sea, and in which He reveals himself to devotees of *Merkavah* mysticism at the end of the journey of the ascending soul. Marcus could therefore have received this teaching concerning the infinite power and depth of the letters from contemporary Jewish tradition, not just from the neo-Pythagorean tradition with which scholars used to link these speculations. In so doing they overlooked precisely those elements lacking in the neo-Pythagorean, but present in the Jewish *Shiʿur*

Komah tradition. In my opinion Marcus was acquainted with both traditions and synthesized them. The *Sh'ur Komah* literature and that variant of this teaching that Marcus adapted to his purposes mutually illuminate one another. Perhaps it should also be noted that the mystical-magical character of the alphabet sequence, in the specific form mentioned above [i.e., *'atbash*], is familiar to the Jewish tradition. In fact, a Greek-Hebrew amulet discovered in Karneol in 1940 contains on the Greek obverse an apostrophe to God, "Thou Heaven-Shaped, Sea-Shaped, Darkness-Shaped, and All-Shaped *(pamomorphos),* the Ineffable before whom myriads of angels prostrate themselves," while on the verso of the amulet the Hebrew alphabet appears, in *'atbash* sequence, as the secret name of God.[16] This sequence is transcribed into Greek on the Greek side of the amulet!

We may therefore assume that the Deity has a mystical form that manifests itself in two different aspects: to the visionary, it manifests itself in the tangible shape of a human being seated on the throne of glory, constituting the supreme primal image in which man was created; aurally, at least in principle, it is manifested as God's name, broken into its component elements, whose structure anticipates that of all being. According to this doctrine, God's shape is conceived of, not as a concept or idea, but as names. This interlocking of tactile and linguistic anthropomorphism, which I consider characteristic of *Sh'ur Komah* doctrine, pervades the extant fragments. Hence, it is not surprising to see a sentence such as: "God sits on a throne of fire, and all around Him, like columns of fire, are the ineffable names."[17] The two realms are not separated, and the names of God, which are the hidden life of the entire Creation, are not only audible, but also visible as letters of fire. Furthermore, according to an aggadah attributed to the Palestinian *Merkavah* mystics of the early third century, "The Torah given by the Holy One, blessed be He, to Moses was given to him in [the form of] white fire inscribed upon black fire—fire mixed with fire, hewn out of fire and given from fire. Of this it is written, 'at His right hand was a fiery law unto them' [Deut. 33:2]"[18] The Torah occupies here the same place as is occupied in Valentinus's and Marcus's gnosis by the already Christianized logos, the primal name of God that constitutes the form of everything.

There thus exists a "body" of the divine *Kavod* which, as we have seen, was a symbol that was revealed to the mystics. Even the most tangible anthropomorphisms bespeak a language of mysteries.[19] Just as there is a mystical body of God in which His image appears, so is there a garment (*ḥaluk*) in which this body is wrapped. This garment is described, not only in the aggadah, but even more in the hymns of the *Merkavah* mystics, some of which are extant from the third century. According to one of these hymns, the heavens were radiated from this mystical "shape"; according to another, "constellations and stars and signs emanate from His garment, in which he wraps Himself and sits upon the throne of glory." In yet another midrash (which makes use of the technical language found in these hymns), it is related that God opened the seven heavens on Sinai and revealed himself to Israel, "in His beauty, His glory, His shape, His crown, and upon the throne of His glory" (the throne here replaces the garment mentioned in the hymns). It is obvious that this midrash finds nothing wrong with these notions from the sphere of the *Shi'ur Komah* doctrine.[20]

In the above discussion I have assumed the doctrine of God's form to be extremely ancient, hence one that could have been adopted in Gnostic circles that were joined by early Jewish converts to Christianity. This assumption is strengthened by an extremely interesting passage in the Slavonic Book of Enoch which, unlike the view of André Vaillant (the most recent scholarly editor, whose arguments on this score are quite weak), I cannot ascribe to a Christian author. Rather, I see it as a Jewish apocalypse written in Palestine or Egypt during the first century C.E. The Greek original has been lost, but it evidently used the term μορφῆ in the sense of "stature" or "form." In chapter 13 of this book, Enoch says: "You see the extent of my body *(shi'ur komati)* similar to yours, and I saw the extent of the Lord without measure and without image and without end." Abraham Kahana's Hebrew translation (in his edition of the Apocrypha) made use of this term, without his being aware of the possibility that the term *shi'ur komah* in fact goes back to this period. The parallel between the contents of the Hebrew *Shi'ur Komah* and the Book of Enoch is striking and thought-provoking.

Similar images of God, as possessing a "form" or bodily shape,

μορφὴ, were certainly known to Jewish-Christian groups and are assumed in the sources of the pseudo-Clementine *Homilies,* some of which may have come from the Jewish-Christian Ebionite sect. Here too, especially in the seventeenth homily, the "beauty" of the father is emphasized and the parts of his body are described, as in the above-mentioned *Shi'ur Komah* hymns. The seventeenth homily emphasizes (again, like one of the fragments I quoted earlier) that this body is "incomparably more luminous than the spirit with which we perceive it, and is more radiant than anything else, so that in comparison with this body, the light of the sun must be regarded as darkness."[21] All this suggests a connection with the Jewish Gnostic fragments extant in the Hebrew and Aramaic texts of the *Shi'ur Komah.*

This early dating, however, was by no means undisputed. The few nineteenth-century scholars who dealt with these concepts, above all Heinrich Graetz, committed the grave error of dating the *Merkavah* literature far too late; its intimate and multiple connections with Gnostic literature and the syncretistic papyri therefore eluded them. Scholars dated those writings between the seventh and ninth centuries, tracing the anthropomorphisms of the *Shi'ur Komah* to the influence of an Islamic anthropomorphic school, the *Mushabbiha,* when in fact the exact opposite was the case.[22] According to this approach, these Jewish doctrines originated among ignorant groups who were given to grossly sensual ideas, and were quite unknown to the *Merkavah* mystics of the tannaitic period attested to by the Talmud. The progress made in understanding and careful study of these texts has made such views untenable.

Over and above everything said above, there is extremely important, albeit indirect, evidence regarding the age of the *Shi'ur Komah* tradition connected to the Song of Songs. This evidence appears in a passage by Origen that has never been satisfactorily explicated. In the introduction to his well-known commentary on the Song of Songs—in which the Jewish reading, i.e., in terms of the relationship between God and Israel, is replaced by that between Christ and the Church—Origen writes:

> It is said to be the custom of the Jews to forbid anyone who has not attained a mature age to hold this book [i.e., the Song of Songs]

> in his hands. Moreover, even though their rabbis and teachers instruct their children in all the books of the Scripture and in their oral traditions,[25] they postpone the following four texts until the very end: the beginning of Genesis, describing the Creation of the World; the beginning of the prophecy of Ezekiel, which relates to the cherubim [that is, the doctrine of the angels and the divine retinue]: the end [of the same book], which describes the future Temple; and this book, the Song of Songs.[24]

There can be no doubt that this passage refers to the existence of esoteric doctrines connected with the four texts mentioned. We know from the Mishnah that the beginning of Genesis and the first chapter of Ezekiel were considered to be esoteric texts par excellence, and it was therefore prohibited to lecture about them in public. They could be studied privately, but even then only by those who were worthy, mature, and held in esteem by their fellow citizens.[25] The reference to the concluding chapters of Ezekiel is presumably related to the association of these chapters with apocalyptic ideas concerning the rebuilding of the Temple. The fact that many details in these chapters openly contradict the Torah's description of the same subject also naturally led to limitations upon their study. Indeed, there was a tendency during the first century to exclude the Book of Ezekiel from the canon of biblical Scriptures because of these very contradictions.[26] It may be that the contradictions between these two sources were resolved among certain groups by means of some kind of esoteric teachings, although we have no definite information on this matter.

On the other hand, we know nothing about restrictions on the study of the Song of Songs. In fact, during the second and third centuries, the allegorical reading of this book in terms of the love between God and the Congregation of Israel was a favorite theme in the aggadic lectures of the rabbis. True, according to later testimonies, the Song of Songs was deemed unsuitable for public study because the servant—that is, the Christian Church—had usurped the place of the mistress—that is, the Synagogue. It has been justifiably argued that this would indicate that during the third century the Church allegorically reinterpreted the Song

of Songs in its own interests." However, the state of affairs with which Origen was already familiar in the early third century (and we must not forget that he worked in the town of Caesarea in Palestine and was well acquainted with the Jewish tradition)—namely, that of an older Jewish tradition—cannot be explained in terms of this polemic. Jewish scholars prior to Origen's time could not possibly have known about a Christological reading of the Song of Songs that would arouse their qualms about public study of this book for a simple reason: this reading first enteral into the Church through Origen's own commentary on it.[28] Thus, the Jewish sages of the second or early third century would hardly have limited the study of a book due to a reinterpretation which they could only have known later.

The true basis for Origen's tradition lies in the fact that during the second century the Song of Songs was connected with the esoteric doctrine of *Shi'ur Komah,* Whether it originated from its interpretation or had earlier sources, the Song of Songs functioned as the biblical text *upon* which this doctrine was based. The *Merkavah* mystics most likely regarded the Song of Songs not only as an historical allegory within the framework of its aggadic interpretation but also as an esoteric text in the strict sense—i.e., as a text containing sublime mysteries, not universally accessible, concerning the manifestation and form of God in terms of the secrets of the Merkabah. The most profound of all the chapters of Merkabah mysticism is that concerning the shape of the Deity (extant in the *Sh'ur Komah* fragments), which speaks not only about the Merkabah per se, but, as we read in *Hekhaloth Zutrati,* "the Great and Mighty, Awesome, Enormous and Strong God, who is removed from the sight of all creatures and hidden from the ministering angels, but was revealed to Rabbi Akiva in the vision of the *Merkavah,* to do his will"[29] As Saul Lieberman has cogently shown, it can be demonstrated that the second-century tannaim saw the Song of Songs in terms of a *Merkavah* revelation that occurred at the Red Sea and on Mount Sinai—a point made in a number of midrashim.[30] This conclusively proves the age of the *Sh'ur Komah* idea, as I have already suggested on the basis of more general considerations. Origen's passage confirms that in his day, and probably some time before

him, the Jewish teachers in Palestine viewed the Song of Songs as an esoteric text concerning the manifestations and form of the Deity. One might even go further, and join Gaster in conjecturing that the prohibition against public study of the *Merkavah,* a prohibition already operating in the first century, was primarily directed against the *Shi'ur Komah* doctrine.[31] This dating of the *Shi'ur Komah* is supported by a statement of St. Justin Martyr *(Dialogue with Tryphon,* chap. 114) that, according to certain Jewish teachings, God has human shape and organs. This statement can be adequately explained by a proper dating of the *Shi'ur Komah* speculation. He presents these teachings not as heretical ideas but as the normative rabbinic teaching of his time. It is hence quite understandable that such notions penetrated, with some variation, even into Ebionite circles.

We may perhaps go even one step further. Mandaean writings frequently contain the designation of God as *Mara de-Rabutha* (the Lord of Greatness), referring to Uthras, the father of all celestial potencies. Scholars have thus far been unable to identify the origin of this term. It now appears that this designation, like so much else in Mandaean Gnosticism, derives from Judaism. The identical wording appears (strangely enough, unnoticed by scholars) in a fragment of an Aramaic paraphrase of Genesis discovered among the Dead Sea Scrolls at Qumran, published in 1957; the text comes roughly from the first century B.C.E. There (col. II, line 4), Noah's father, Lamech, speaks to his wife about the *"Mara rabutha,* the king of all worlds." This name is used quite naturally, as one obviously taken for granted in these circles. If the Mandaeans were originally connected with Jewish baptismal sects near the Jordan (as many scholars tend to assume on the basis of their literature), then we are dealing here with the origins of a religious term that was first used in those circles and then moved eastward together with the early Mandaean groups. It is difficult to ascertain the exact image underlying this term. The "Lord of Greatness" may refer to He who possesses the attribute of greatness in an abstract sense, in which case it would hearken back to David's prayer in I Chronicles 29:11. "Thine, O Lord, is the greatness, and the power, etc." Indeed, in the Hebrew texts of *Merkavah* Gnosticism

we find a parallel name for God as "Lord of Strength."[32] However, this may also be a further development along the lines of the *Shi'ur Komah,* which, as we have seen, concretely depicts the greatness of the "Lord of Greatness." In this context the key verse that we have already discussed, Psalm 147:5, is particularly suggestive: the "greatness of our Lord" (as the verse was construed here) is alluded to in the words *ve-rav koaḥ.* We thus find both the Hebrew word for "great" *(gadol*) and the Aramaic *rab,* contained in the term *Mara Rabutha.* Perhaps the choice of this verse and its mystical, numerological interpretation as referring to the specific measurement of God's dimension are based precisely on this title of God.

An important conclusion of our discussion is not merely the fact of the existence of such images as that of a shape of God in ancient Jewish esoterism, but also the fact that we are not dealing here with the ideas of "heretical" groups on the periphery of rabbinic Judaism. On the contrary: The close link between these ideas and *Merkavah* mysticism can leave no doubt that the bearers of these speculations were at the very center of rabbinic Judaism in tannaitic and talmudic times. We must revise forward many of the assumptions of earlier scholars who, finding this notion unacceptable a priori, attempted to relegate the *Shi'ur Komah* to the fringes of Judaism. The gnosis we are dealing with here is a strictly orthodox Jewish one. The subject of these speculations and visions—*Yotser Bereshith,* the God of Creation—is not some lowly figure such as those found in some heretical sects, similar to the Demiurge of many Gnostic doctrines, which drew a contrast between the true God and the God of Creation. In the view of the *Shi'ur Komah,* the Creator God is identical with the authentic God of monotheism, in His mystical form; there is no possibility here of dualism. Given the antiquity of these ideas, which we have tentatively traced back to the first century, we may ask whether this orthodox *Shi'ur Komah* gnosis did not precede the dualistic conception of later Gnosticism, which emerged during the early second century. If so, the entire line of Gnostic development from monotheism to dualism must be understood in an entirely different way from that which scholars have thus far suggested. We likewise cannot ignore the possibility that the pronounced usage of the term *Yotser Bereshith* (De-

miurge) in those fragments (the oldest of which probably go back to the second or third century) might have been introduced in order to indicate the monotheistic alternative to the position of these sectarians—in other words, with a polemical aim against certain Gnostic groups in Judaism who had been exposed to the influence of dualistic ideas, which they tried to apply in heretical, Gnostic interpretations of the Bible.

In any event, these or similar traditions were preserved in Palestinian Judaism and its aggadah. As late as the sixth century, the most important liturgical poet of Palestinian Jewry, Eleazar ha-Kallir, used the terms *Shi'ur Komah* and *Yotser Bereshit!*) as perfectly acceptable, rather than heretical, concepts.[33] In the ninth century, when the Karaites began their vehement attacks upon the talmudic aggadah and its anthropomorphisms, the burden of their polemic was aimed against the *Shi'ur Komah* fragments, which both enjoyed ancient authority and were already reputed to be completely unintelligible.[34] However, the spokesmen of rabbinic Judaism in the Babylonian academics initially adhered to their tradition, and were unwilling to abandon even such extravagant lucubrations of the aggadic spirit as the *Shi'ur Komah.* However, there were great figures who were not prepared to defend this tradition.

Around the year 1000, Jewish scholars in Fez sent an inquiry concerning the *Shi'ur Komah* to Rav Sherira Gaon. head of the Babylonian academy. Among other things, they wrote:

> And R. Ishmael said further: "I and R. Akiva are guarantors, that whoever knows the stature of our Creator and the praise of the Holy One, blessed be He, is assured a share in the World to Come, provided only that he repeat it in the Mishnah every day." And he began to say, "His stature is thus and such..." And we wish to know whether Rabbi Ishmael said what he said from his teacher, who heard it from ins teacher, and so on going back to Moses at Sinai, or whether he said it of his own accord. And if he said it of his own accord, should one not apply the Mishnah *(Ḥagigah* 2:1): "If a man does not consider the honor of his Creator, it were better had he never been born." May our master explain this to us clearly and fully.

R. Sherira replied:

> It is impossible to explain this matter clearly and in full; it can only be done quite generally. Heaven forbid that Rabbi Ishmael should have invented such things out of his own head: how could a man arrive at such utterances of his own accord? Moreover, our Creator is too high and sublime to have organs and measurements in the literal sense, for, "To whom then will ye liken God? Or what likeness will ye compare unto Him?" (Isa. 49:18). Rather, these are words of wisdom that cannot be conveyed to everyone.

Other versions of this responsum contain even sharper language:

> There are hidden therein profound reasons, which are higher than the highest mountains and exceedingly wondrous, and their allusions and secrets and mysteries and hidden things cannot be conveyed to every one.[35]

In other words, the secrets of the *Shi'ur Komah* themselves allude to profound mysteries. R. Sherira thus has an opinion concerning this issue, but is not prepared to commit it to writing. Indeed, three generations earlier, Saadiah Gaon, under the impact of the Karaite polemic, held a far more reserved position:

> There is no agreement among scholars about *Shi'ur Komah,* for it appears neither in the Mishnah nor in the Talmud, and we have no way of determining whether or not it comes from Rabbi Ishmael, or whether someone else composed it under his name. For there are many books which use the name of people who did not write them, but were composed by others who made use of the name of one of the great sages in order to attain prominence for their books.[36]

Maimonides expressed himself in more extreme fashion. During his youth, he still considered *Shi'ur Komah* as a source deserving of interpretation, but he subsequently changed his mind, and could only view these

texts with horror. When asked whether it was a Karaite work or whether it contained "mysteries of our Sages, of blessed memory, concealing profound matters of physics or metaphysics, as Rabbenu Hai stated," Maimonides replied:

> I never thought that this came from the Sages. Heaven forbid our assuming that this kind of thing derives from their hands! Rather, it is undoubtably no more than the work of a Byzantine preacher. All in all, it would be a highly meritorious deed to snuff out this book and to destroy all memory of it.[37]

These words indicate the embarrassment felt by Jewish rationalists upon being confronted with a text of this type. Some, of course, attempted to salvage it by means of philosophical, allegorical interpretation—as, for instance, Moses of Narbonne (d. 1362),[38] or R. Simeon ben Tsemah Duran (14th c). The latter explicitly challenges a certain opinion that seems to have been widespread during the Middle Ages, even by several Kabbalists: namely, that the measurements of the *Shi'ur Komah* refer to the highest archons among the angels or to angelic beings. Rather, according to Duran, "the aim of this book is to maintain that everything in existence is God's Glory, and that their measurements [i.e., that of the organs] is so and so much; or else they referred to the dimensions of the *Kavod* as it appeared to the prophets."[39] According to Duran, *Shi'ur Komah* may be interpreted in a visionary manner (which is not far from the literal truth) or in a pantheistic interpretation which asserts that reality itself as a whole is the mystical shape of the deity. A far-reaching thesis is thus concealed here in mythical images.[40] In any event, the *Shi'ur Komah* was not an object of reverent study for these medieval Jewish groups; rather, as I have said, it was an embarrassment.

III

In the world of Kabbalah that developed in Western Europe during the twelfth and thirteenth centuries, nourished by ancient traditions of Jewish gnosis and the impulses of new mystical inspiration, the atmosphere

was altogether different. Medieval theology had already forgotten the original significance of the *Shi'ur Komah* vision, and was hard set on abolishing any view that attributed to God any human attributes whatever. These philosophers sought to push the biblical concept of monotheism to its utmost extreme, and even outdid the Bible itself in removing any vestiges therein of mythical or anthropomorphic parlance. It is no coincidence that Maimonides began his philosophical magnum opus, *Guide for the Perplexed,* by turning the key word *tselem* on its head—although, in his opinion, of course, right side up.

In the newly evolving Kabbalah, by contrast, we find the opposite tendency. Here, too, the spiritualization of the idea of God is an accepted fact, but in the reflections that took the place of the *Merkavah* visions, the ancient images reemerged, albeit now with a symbolic character. Unlike the philosophers, the Kabbalists were not ashamed of these images; on the contrary, they saw in them the repositories of divine mysteries. *Shi'ur Komah* became the watchword of a new attitude, which was no longer interested in the details of the ancient fragments—neither those of the measurements and numbers, nor of the enigmatic names, all of which were consigned to obscurity. In their place the Kabbalists returned, in their own way and with their own emphases, to the fundamental idea of a mystical form of the Godhead. The underlying principle might be formulated as follows: *'Ein-Sof,* the Infinite—that is, the concealed Godhead—dwells unknowable in the depth of its own being, without form or shape. It is beyond all cognitive statements, and can only be described through negation—indeed, as the negation of all negations. No images can depict it, nor can it be named by any name. By contrast, the Active Divinity has a mystical shape which can be conveyed by images and names. To be sure, it is no longer a potential object of vision, as in *Merkavah* mysticism; the stature and value of such visions become greatly diminished. Prophetic visions are mediated by infinite levels of theophany originating in deeper regions, which are below the sphere with which the Kabbalists are dealing. However, the Godhead also manifests itself in symbols: in the symbol of the organically growing shape of the tree, in the symbol of the human form, and in symbols of the names of God.

Both tendencies, which we have already encountered in the ancient *Shi'ur Komah* texts and in Marcean Gnosticism, emerge with renewed strength from the Kabbalistic sense of the world, albeit in altered form. The Kabbalists found it an honor, rather than an embarrassment, to speak about the *Shi'ur Komah.* Often enough, they paraded their own *theologia mystica* as the doctrine of the *Shi'ur Komah,* in proud defiance and mocking scorn of the stutterings of the apologists. It is no coincidence that one of the boldest and deepest writings of the later Kabbalah, *Shi'ur Komah* of R. Moses Cordovero of Safed (the most profound speculative mystic of the Kabbalah), bore the same title as that ancient work.

In His active manifestations, the Godhead appears as the dynamic unity of the *Sefiroth,* portrayed as the "tree of the *Sefiroth*," or the mystical human form *('Adam Kadmon),* who is none other than the concealed shape of the Godhead itself. Let me briefly recapitulate what the Kabbalists mean by *Sefiroth.* These were originally the ten primal numbers in which all reality is rooted—an idea expounded in a Hebrew text roughly contemporary with the ancient *Shi'ur Komah* and heavily influenced by Pythagoreanism: *Sefer Yetsirah* (The Book of Creation). However, the medieval Kabbalists changed its meaning when they adopted the term *Sefiroth.* For them the *Sefiroth* are the potencies constituting the active Godhead, and through which (to use Kabbalistic language) it acquires its "face." *'Anpin Penima'in,* the hidden face of God, is the aspect of the divine life turned toward us which, despite its concealment, seeks to take on shape. The divine life is expressed in ten steps or levels, which both conceal and reveal Him. It flows out and animates Creation; but at the same time it remains deep inside. The secret rhythm of its movement and pulse beat is the law of motion of all Creation. As the divine life reveals itself—that is, becomes manifest through its actions on the various levels of divine emanation—it assumes a different shape on each level or, speaking theologically, appears in different attributes. In its totality the individual elements of the life process of God are unfolded yet constitute a unity (the unity of God revealing Himself); together they are the shape of the Godhead.

The plasticity of its being—which radiates in all directions and mani-

fests the infinite goodness of God—is revealed in its manifold functions. Abraham Herrera, in his book *Sha'ar ha-Shamayim* (ca. 1620), describes the various aspects of the *Sefiroth* as follows:

> The *Sefiroth* are emanations from the primal simple unity; making known His good which is without end; mirrors of His truth, which share in his nature and essence, which is above all, and that He is Himself the necessary being; structures of his wisdom and representations of His will and desire; receptacles of His strength and instruments of His activity; treasuries of His bliss and distributors of His grace and goodness; judges of His kingdom, bringing His judgment to light; and simultaneously the designations, attributes, and names of He who is the highest of all and who encompasses all. These ten names are inextinguishable: ten attributes of His sublime glory and greatness; ten fingers of His mighty hands, five of His right and five of His left; ten lights by which He radiates Himself; ten garments of glory, in which He is garbed; ten visions, in which He is seen; ten forms, in which He has formed everything; ten sanctuaries, in which He is exalted; ten degrees of prophecy, in which He manifests Himself; ten lecterns, from which He teaches; ten thrones, from which He judges the nations; ten divisions of paradise or canopies for those who are deserving of it; ten steps on which He descends, and ten on which one ascends to Him; ten beauteous fields, producing all influx and blessing; ten boundaries, which all yearn for but only the righteous attain; ten lights, which illuminate all intelligences; ten kinds of fire, which consume all desires; ten kinds of glory, which rejoice all rational souls and intellects; ten words, by which the world was created; ten spirits, by which the world is moved and kept alive; ten commandments; ten numbers, dimensions, and weights, by which all is counted, weighed, and measured; ten touchstones, by which the perfection of all things is tested, by that which are drawn near and are repelled by them. And these are the ten utterances containing All; the *genera* in whose bosom everything is contained and from whose bosom everything emerges; the providence which extends from one extreme to the other, and by the awesomeness of whose providence

> all is prepared for their good and their benefit.... The supreme unities, to whom all the initial multiplicities return, by its intermediacy, to the simple unity; and above all the simple unities is the Infinite, blessed be He.[41]

Of course, even this turning toward created beings contains the ineffable that accompanies every expression, enters into it and withdraws from it. The awareness of this dual quality, this dialectic of manifestation within shape, is characteristic of the Kabbalist's knowledge of divine matters—a knowledge that was experienced in many ways. For example, the *Tikkunei Zohar* points out that God dwells both in the *Sefiroth* and between them:

> You are within all and outside of all, and to every side, and above all and beneath all. . . . And You are in every *Sefirah,* in its length and breadth and above it and below it, and between each and every *Sefirah* and in the thickness of the every *Sefirah*.[42]

The most precise formulation of this concept is in the writings of R. Moses Cordovero:

> The Infinite, the King, King of Kings, who rules all: for His essence penetrates and descends via the *Sefiroth* and between the *Sefiroth,* and between the *Merkavah* and within the Merkabah, and within the angels and between the angels, and within the celestial spheres and between the celestial spheres, and within the elements and between the lowly elements, and within the land and between the land and its offspring, down to the final point of the abyss—the whole world is full of His glory.[43]

In other words, the formless substance of the *'Ein-Sof* is immediately present, in its full reality, in all stages of the process of emanation and creation, and in every imaginable shape. In this sense one may say that there is no thoroughly shaped image that can completely detach itself from the depths of the formless: this insight is crucial for the metaphysics

of the Kabbalah. The truer the form, the more powerful the life of the formless within it. To delve into the abyss of formlessness is no less absurd an undertaking for the Kabbalists than to ascend to the form itself; the mystical nihilism that destroys any shape dwells hand in hand with the prudent moderation struggling to comprehend the shape. One might say that both tendencies are peering out of the same shell. It is precisely in the doctrine of the *Sefiroth,* with its emphasis on the mystical shape which lies at the basis of every other shape, that the Kabbalist becomes aware of this danger, and tries to overcome it. The Divine is not only the shapeless abyss into which everything sinks, although it *is* that abyss too. In its turning toward the outside, it contains the guarantee of the existence of form—precarious and elusive by nature, but no less powerful for that. This comment is perhaps not superfluous in terms of the thought processes we are dealing with here.

But let us return to our point of departure: God's potencies grow into Creation like a tree, nourished by the waters of divine wisdom.[44] The Sefirotic tree, of which the Kabbalists spoke in *Sefer ha-Bahir,* preserves the image of the organic shape in which each thing is in its proper place, and where it partakes of the flow directed toward it from the union of the totality. The Sefirotic tree, in which God has implanted His strength ("the cedars of Lebanon which He hath planted," to quote one widely used exegesis), is also the Tree of the World and, in a certain sense, the true Tree of Life. Its root is located in the highest *Sefiroth*; its trunk embraces the central and thereby conciliating forces; while the branches or limbs which grow out of it at various points encompass the contradictory forces of divine activity in *Ḥesed* and Din. All of these taken together constitute the primary form in which the divine image appears in the Kabbalah. The tree grows upside down—an image familiar to us from many myths. The three uppermost *Sefiroth—Keter* (crown) or, in the Zohar, *Ratson* (will); *Ḥokhmah* (wisdom); and *Binah* (insight or discernment)—are the basic ground and roots of this tree. It is no coincidence that these determining forces are from the world of the intellect. In the next three *Sefiroth,* we find *Ḥesed* (grace or love), *Din* or *Gevurah* (severity or judgment), and *Raḥamim* or *Tif'ereth* (mercy, also known as splendor or beauty), in which the extremes are united and conciliated. Again, it is no

coincidence that this sphere is defined by moral forces. The last triad consists of *Netsaḥ* (endurance), *Hod* (splendor or majesty), and *Yesod* (the foundation) or *Tsaddik* (the Righteous One). This completes the picture of the creative forces, enabling them to operate together through the living force of God, by which everything finds its place and is maintained. As the living force par excellence, it is likewise the force of procreation, represented through symbols of male sexuality. All these active factors are in turn united in the tenth *Sefirah, Malkhuth* or *Shekhinah,* God's royal rule, into which they flow as into the ocean. The living forces of the Godhead pass into Creation through the medium of the last *Sefirah,* represented in symbols of receptivity and femaleness.[45] We thus arrive at a fixed canonic image of the Sefirotic tree, represented as shown on page 44.

While the image of the Sefirotic tree is represented in other structures, this one is the most widespread. The *Sefiroth* are thus not a series of ten emanations of aeons emerging from one another; on the contrary, they constitute a well-structured form, in which every part or limb operates upon every other, and not just the higher ones on the lower. The *Sefiroth* are connected with one another by means of secret "channels," *tsinoroth,* whereby each radiates into the other and in which the other is in turn reflected. The specific nature of each potency is deeply rooted in itself, but every potency likewise contains some aspects of all the others. Moreover, each one repeats in itself the structure of the whole, and so on ad infinitum—a point elaborated by the later Kabbalah. It is through this process of infinite reflection that the whole is reflected in every member and thus, as Moses Cordovero explained, becomes a whole.[46]

However, the Sefiroth do not appear only in the shape of the tree. They also appear in the form of Primal Man (*'Adam Kadmon*), which corresponds to that of earthly man. The *Sefiroth* are the "holy forms," first mentioned in *Sefer ha-Bahir,* in which these two symbolic representations appear one after another. In S §112 (M §166) the date palm is cited as a symbol of the procreative power of the Godhead, exactly as in the Mandaean writings. The "seventy palms" found by the Israelites at Elim (Exod. 15:27) during their wandering in the desert, indicate that "God has seventy shapes," and every palm tree corresponds to one of these

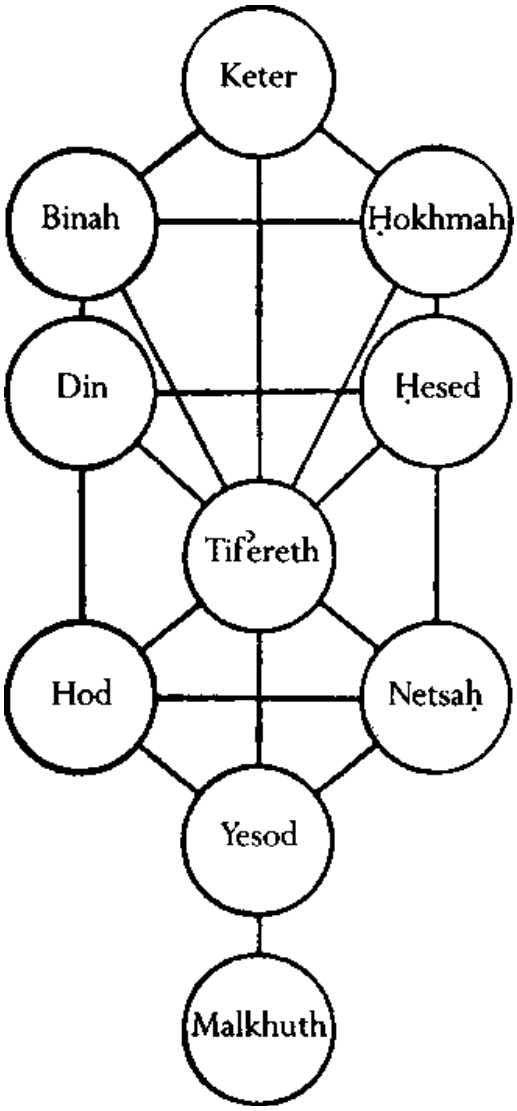

primal shapes. The Hebrew term *komah,* used here for "shape" is the same as that used in *Sh'ur Komah.* However, in S §§114 and 116 (M §§165, 172), the organs of man correspond to the "seven sacred forms of God":

> The Holy One, blessed be He, has seven sacred forms, all of which have their counterpart in man, as said, "In the image of God He made him." . . . These are: the right and left thighs, the right and left hands, the torso, the phallus and the head.

In a different version, in which the torso and the phallus are not separated, the female is the seventh form that completes them. Above these seven bodily forms, corresponding to the seven lower *Sefiroth,* are the three upper *Sefiroth* symbolizing the spiritual forces: thinking, wisdom, and discernment. These are not conceived as bodily forms, but, at least according to the *Zohar,* are localized in the three chambers of the brain. There are, however, different developments of this symbolism, in which their correspondence to human organs is formulated in far greater detail.[47] In *Sefer ha-Bahir,* the oldest extant Kabbalistic text, these forms of God are explicitly identified with the *tselem 'Elohim* of Genesis 1:27: "In the image of God He created him." *Sefer ha-Bahir* adds: "in all his limbs and in all his parts" (S §55; M §82).

These notions received their most decisive expression in the *Zohar,* which views man as the most perfect shape—"the form that contains all forms" or "the image that contains all images"—through which alone all things exist. The first worlds that were created were destroyed because this true shape had not yet achieved its perfection, so that the balance and harmony in which everything exists through the secret of this shape had not yet been established. The lower, earthly human being and the upper, mystical human being, in which the Godhead is manifested as shape, belong together and are unthinkable without one another in a well-ordered world.

> The perfection of the universe resides [or: appears] in this shape of man; it was this shape seen by Ezekiel on the throne, and of this that Daniel spoke when he said, "And, behold, there came with the clouds of heaven one like unto a son of man, and he came even to the Ancient of days, and he was brought near before Him" (Dan. 7:13).[48]

Thus, the *Zohar* returns to the same Biblical motifs found in the *Shi'ur Komah.* In the boldest parts of the *Zohar,* the *'Idra Rabba,* the *'Idra Zutta,* the Greater and the Lesser Assembly, (which are a sort of Kabbalistic *turba philosophorum*) and the *Sifra de-Tseni'utha,* "The Book of Conceal-

ment"—in which these ideas are summarized in solemn cadences—we find a version of the *Shi'ur Komah* reconceived in the spirit of the Kabbalah. This new version is in no way inferior to the ancient fragments, either in boldness or, if one may phrase it thus, Gnostic presumptuousness. However, in contrast with the *Shi'ur Komah,* it does not conceal its metaphysical background. Every organ of *'Adam Kadmon,* nay, every last hair on his head, is a world unto itself; every detail alludes to configurations of the *Sefiroth* that unfold and reveal the infinite wealth contained in them. The details of the description reveal some acquaintance with medieval anatomy, and the author revels in the anthropomorphic paradoxes that supply the key words and mottos for the symbolic presentation of his metaphysics. Daniel's vision of "the Ancient of days" (Dan. 7:9), *'Atik Yomin,* whose head is as white as snow and whose hair is like pure wool, provides the author with a term uniting the graphic image of a man of hoary old age with the notion of God's sheer remoteness and transcendence (*'atik* means both "old" and "removed"). But it is not by chance that the notion of *'Atika Kadisha,* the "Holy Ancient One," reverberates with both these meanings, pointing also to the God who moves back from transcendence to shape. The *'Idroth* hardly speak about the *'Ein-Sof,* the infinite and formless God; in any event, they do not use this term. *'Atika Kadisha,* the Holy Ancient One, which serves here as the supreme symbol, does not refer to *'Ein-Sof* as such, but to *'Ein-Sof* as it appears or, rather, is concealed in the highest *Sefiroth.* The concrete, visual symbol of the Holy Ancient One thus contains the dialectics of this transition from formlessness to form.

It seems obvious that the writer of these pieces was aware of the presumptuousness of his efforts. The hero of the mystical romance of the *Zohar* is the *mishnah* teacher Rabbi Simeon ben Yohai. He begins his discourse in the *'Idra Rabba* with a warning against the very anthropomorphism in which he is about to indulge. His warning is framed in the words of Deuteronomy: "Cursed be the man that maketh a graven or molten image" (Deut. 27:15). The words that follow concerning the "secrets of the Ancient of Days" are termed mysteries, and the speaker harbors no doubts about their merit: "I do not tell the heavens to listen,

nor the earth to hear, for we ourselves support the existence of the worlds." He begins his interpretation of the *Shiʿur Komah* as follows:

> Before the Ancient of Ancients, the Hidden of the Hidden, prepared the shapes of the king and the crown of crowns, there was neither beginning nor end. He sketched and measured and spread out a curtain, in which he drew and called forth the primal kings. But these shapes did not endure, as it is written, "These are the kings that reigned in the land of Edom, before there reigned any king over the children of Israel" (Gen. 36:31): a primal king over a primal Israel. And all those who were inscribed [in the curtain] were given names, but they did not endure, for He left them and concealed them. After a time, however, he entered that curtain and gave Himself shape. And we learn that, when He made up His mind to create the Torah, which had been hidden for two thousand years [prior to the creation of the world] and He took it out, the Torah instantly spoke before Him: "He who wishes to shape and to have effect, must first shape his own shapes [that is: shape himself]"And we have learned in the *Sifra de-Tseniʿutha:* "The Ancient of Ancients, the Concealed of the Concealed, Mystery of Mysteries, took on a shape and it was given. He exists and yet does not exist; there is no one who can recognize him, for he is the Ancient of Ancients, the Elder of Elders, but in his shapes he becomes recognizable without being recognizable."[49]

Sifra de-Tseniʿutha uses the symbol of a scale to explain why the original shapes did not endure:

> For so long as the scale did not exist, there was no seeing from countenance to countenance, and the primal kings perished,[50] and their species had no existence, and the earth vanished.... This scale hangs in a place that is not; on it are weighed those who do not exist; the scale stands on itself; it is not attached [to anything] and it is not visible. Those who were not, who are and who will be, have ascended and do ascend upon it.[51]

According to some, this scale is identified with the *Sefirah* of *Ḥokhmah,* divine wisdom, the principle of divine harmony permeating all worlds and all being. According to others, it represents the balance between the male and the female principle. In any event, the scale represents the principle of structure and shape. It is worth noting that the same symbol is used at the beginning of Dionysius Areopagita's book on the holy names (I, §3), which is a fundamental work of fifth-century Christian mysticism. This author also speaks of "that primeval divine scale which regulates all of the holy orders, and reaches even unto the celestial choruses of the angels."

The problem of the divine form is also posed in a precise formulation at the beginning of the *'Idra Zutta (Zohar,* III, 228a):

> The Holy Ancient One, the Most Concealed of all the Concealed, who is separated from everything and yet not separated, for everything is connected to Him and He is connected to everything. He is everything; the Ancient of Ancients, the Concealed of the Concealed, who has shape and yet has no shape. He has shape in order to maintain the universe, and yet has no shape because He does not exist. When He assumed shape, He produced nine blazing lights from His shape, and these lights shine out of Him and spread continuously on all sides, like a lamp [or candle] from which light spreads on all sides; but when one approaches these lights in order to know them, there is nothing there but the lamp alone. Thus, the Holy Ancient One: He is a mystical lamp, Concealed of all the Concealed, knowable only through those lights which spread out from Him, reveal, and instantly conceal again. And these lights are called the Holy Name of God, and that is why everything is one.

The image in which the Ancient of Ancients is embodied, meticulously described in the *'Idroth* as the shape of the Primal Man, is identical with the name of God. The close interrelationship between the two realms, which we already found in the ancient *Shi'ur Komah,* is emphasized in this work too: that of the seemingly sensory contemplation of the parts of the body, and that of God's name, which breaks down into holy names in the

unfolding of the divine word. The Gnostic thinker Marcus describes in detail how the first word of His name—which, not coincidentally, is the first world of the Greek Bible, ἀρχή (beginning)—is to be analyzed, applying the procedures of linguistic mysticism to the Greek words and letters. In this procedure the names of the Greek letters are written, and their component letters are in turn written out as full names of letters, etc. The Kabbalists employed the same method in their own mysticism of language, in which the Tetragrammaton is split and divided into other divine names. In discussing this the *'Idra Zutta* weaves together the themes of anthropomorphic and linguistic mysticism.

What takes on form in God is that in which He reveals and announces Himself. Yet what would such a revelation be if not the name of God? Thus, the true elements of the divine form are the component elements of His name, the letters of the Hebrew alphabet. This idea is one that accompanies Kabbalah from its first emergence and throughout its history. One of the earliest classical works of Spanish Kabbalah is entitled *Sefer ha-Temunah* (The Book of the Shape), the shape referred to being that of the letters of the Hebrew alphabet, which is the symbolic shape of the Godhead. One who is absorbed in contemplation of the Hebrew alphabet fulfills the verse mentioned at the beginning of this book: "And the shape of God does he behold" (Num. 12:8). These words refer to Moses, the receiver of the Torah; he was the great mystical adept, to whom this mystical form was revealed during his immersion in the Torah and its mysteries. *Sefer ha-Temunah* entirely avoids the forms of expression found in the *Shi'ur Komah* literature; it only refers to the configuration of the letters, which may be described as symbols of the various *Sefiroth.* But generally speaking, both views exist side by side; for the Kabbalist, they are merely different *façons de parler.*

The first configuration of ten, presented at the beginning of the *'Idra Zutta,* is that of the lamp and its nine lights: while these form the shape of the divine name, they are still included in the unity of the Holy Ancient One, whose being is both transcendent and nontranscendent, and they are negated therein. It is not clear whether the nine lights correspond to the nine *Sefiroth* that emanate from the first and highest *Sefirah* and with it form a decade, or whether the author of the *Zohar* is speaking

of nine lights that shine within the first *Sefirah* itself and illuminate its various internal aspects, even before the transition to the next *Sefirah.* In this *Sefirah* of divine wisdom a positive factor is added, diminishing the mystical obscurity and ineffability prevailing in the *Zohar*'*s* remarks about the Holy Ancient One. For our purposes there is no need to decide between these two interpretations.

This highest mystical form of the Godhead is also described in the *'Idroth* as the *'Arikh 'Anpin* (literally, "the forbearing one"; the term was later construed as meaning "the large face"); it is likewise designated the "white head," *resha ḥivvera.* The skull, cerebral chambers, forehead, eyes, nose, and beard of this face are meticulously described, together with statements of mystical theology. Keeping with the biblical description of the Ancient of Days, he is depicted as an old man, white-haired, harmonious, thoughtful, and sleepless: "His eyes are balanced as one, constantly look about and do not sleep, as is said, 'Behold, the keeper of Israel neither sleeps nor slumbers'"... "Therefore, he has no eyebrows, and there are no lids to his eyes" *(Zohar,* III, 289a). The body belonging to the white head is not described, but its existence is assumed. On the other hand, the parts of the head are described in great detail:

> This Holy Ancient One is entirely concealed, and the highest Wisdom exists in his skull. Indeed, nothing of this Ancient is revealed except for the head, which is the supreme head of all heads. The highest wisdom, which is a [lower] head concealed therein, and is called the highest brain; the concealed brain, that is calm and prudent and of which no one knows apart from Himself. Three heads are carved out, one inside the other and one above the other. The first head [from below] is the concealed wisdom, which is concealed and not opened, and is the uppermost head for all other wisdoms [i.e., the *Sefiroth* emanating from it]. [The second head] is the supreme head, Holy Ancient One, the Concealed of all Concealed, the supreme head of all heads. [The third head] is a head that is not a head, and no one knows and it cannot be known what is in this head, for it is beyond wisdom or insight [i.e., this third head is the formless *'Ein-Sof* concealed within *'Atika Kadisha,* the Holy An-

> cient One]. . . And that is why the Holy Ancient One is called the nothingness, for the nothingness depends on him. And all those hairs and threads emerge from the concealed brain, and they are all smooth and even, and the neck [covered by the hair] is not visible (III, 288a-b).

It is clear from this that the figure of the ʿ*Atika Kadisha* also alludes to the ʾ*Ein-Sof,* which transcends all "heads" and is beyond all shapes.[52] One can see how problematical this most profound image of the Godhead is specifically as a shape—and to what extent the dialectics I spoke of earlier is operative here—from the fact that the same shape could also be called the nothingness. This image that can be called nothingness is ineffably filled with the rooted in shapelessness.

The problematical figure of ʾ*Arikh* ʾ*Anpin,* the first and highest *Sefirah,* becomes clearer when it is manifested in the continuous sequence of the divine manifestations, as the *Zeʿir* ʾ*Anpin.* Taken literally, *Zeʿir* ʾ*Anpin* refers to God as the "Impatient One"—that is, exhibiting the forces of rigor and justice alongside those of mercy and infinite generosity. This configuration of the *Sefiroth* is the true shape of the Godhead, embracing as it does all the manifestations of His activity. According to the ʾ*Idra Rabbah,* it includes everything from *Ḥokhmah,* the divine wisdom, down to *Yesod,* the foundation of the world. In another version, that of the ʾ*Idra Zutta,* this configuration embraces the six *Sefiroth* in two trios from *Gedulah (Ḥesed*) to *Yesod. Ḥokhmah* and *Binah* are here conceived as distinct shapes through which the worlds of these two *Sefiroth* are shaped and constructed; in this capacity they are designated as "father" and "mother" of the lower *Sefiroth.* Each *Sefirah* has its own structure, by which it was built as a "shape within the shape." Each one also has concealed worlds that are permeated with the structural laws of that *Sefirah.* For the *Zohar,* however, *Zeʿir* ʾ*Anpin* is essentially God as He is revealed in the unity of his activity. The true name of God, the Tetragrammaton, befits this level of manifestation and expresses its special structure. The factor joining and complementing the *Zeʿir* ʾ*Anpin* is its feminine counterpart, the *Shekhinah,* the last shape of the Divine in this system. In reality, however, the concealed shape of which we spoke above, which is on the

frontier of shapelessness, and that of the *Ze'ir 'Anpin,* which can be apprehended through mystical meditation, are not two separate forms. Thus, we read in the *'Idra Rabbah:*

> The epitome of all these things is that the Ancient of Ancients and the *Ze'ir 'Anpin* are all one; everything was, everything is, everything will he in Him. No change takes places in Him, has ever taken place in in Him, or will ever take place in Him. He has taken shape in these forms, and thus the shape that comprises all shapes in itself is complete; the shape that comprises all names in itself, the shape in which all other shapes appear; not that it is a shape, but that it has something of the shape. When the crowns and diadems [i.e., the ***Sefiroth*]** come together, the universal perfection comes about, for the higher ones and lower ones are combined in the shape of man. And because this shape embraces the higher and the lower ones, the Holy Ancient One has formed his forms and those of the *Ze'ir 'Anpin* in this shape. But if you ask: What is the difference between them? [The answer is:] Everything was in one equilibrium, but from here [i.e., the Holy Ancient One) there emanates the forces of Mercy, while from here [the *Ze'ir 'Anpin*] there issues severity [or justice). And they are distinct [only] from our point of view. ***(Zohar,*** III, 14la-b)

Israel, it claims, lost the battle against Amalek because the children of Israel made a distinction between the *'Atika Kadisha.* who is called Nothingness, and the *Ze'ir 'Anpin,* called YHVH:

> They wished to know [i.e., to distinguish] between the Ancient One, the Concealment of all Concealment, who is called *'Ayin* (Nothing), and *Ze'ir 'Anpin,* who is called YHVH. Therefore . . . they asked "Is the Lord [YHVH] among us, or not [Heb.: Win; literally, "nothing"!?" (Exod. 17:7). If so, why were they punished? Because they differentiated [between those primal shapes] and made a test, as it is written "because they tried the Lord" (ibid.). Israel said: "If it is this one [i.e., *'Atika Kadisha*], then we shall ask

in one fashion; but if it is the other [*Ze‘ir ’Anpin*], then we shall ask in another fashion." *(Zohar,* II, 64b)

In a brief passage, parallel to the *’Idroth (Zohar,* II, 122b—123a), we find a succinct description of the "countenance of the king"—that is, the *Ze‘ir ’Anpin*—in which the anthropomorphic *Shi‘ur Komah* symbols are connected to theological motifs:

It is taught in the *Mystery of Mysteries:* The king's head is arranged according to *Ḥesed* and *Gevurah.* Hairs are suspended from his head, waves upon waves, which are all an extension, and which serve to support the upper and lower worlds: princes of princes, masters of truth, masters of balance, masters of howling, masters of screaming, masters of judgment, masters of mercy, meanings of Torah, and secrets of Torah, cleannesses and uncleannesses—all of them are called "hairs of the king," that is to say, the extension that proceeds from the holy king, and it all descends from *‘Atika Kadisha.*

The forehead of the king is the visitation of the wicked. When they are called to account because of their deeds, and when their sins are revealed, then it is called "the forehead of the king," that is to say, *Gevurah.* It strengthens itself with its judgments, and extends itself to its extremities. And this differs from the forehead of *‘Atika Kadisha,* which is called *Raẓon* ("will," or "pleasure").

The eyes of the king are the supervision of all, the supervision of the upper and the lower worlds, and all the masters of supervision are called thus. There are [different] colors joined together in the eyes, and all the masters of the supervision of the king are given the names of these colors, each one according to its way; all are called by the names of the colors of the eye. When the supervision of the king appears, the colors are stimulated.

The eyebrows are called "the place,"which assigns supervision to all the colors, the masters of supervision. These eyebrows, in relation to the lower regions, are eyebrows of supervision [that derive] from the river that extends and emerges, and [they are] the place which brings [influence] from that river in order to bathe in the whiteness of *‘Atika,* in the milk that flows from the mother; for when

Gevurah extends itself, and the eyes shine with a red color, *Atika Kadisha* illumines its own whiteness, and it shines in the mother, and she is filled with milk and suckles everything, and all the eyes bathe in the mother's milk, which flows forth perpetually. This is [the meaning of] Scripture: "Bathing in milk" (Song of Songs 5:12)—in the milk of the mother, which flows forth perpetually, without cease.

The nose of the holy king is the focal point of the countenance.[53] When the forces of power extend themselves and are gathered together, they are the nose of the holy king, and these powers depend upon the single *Gevurah* and emerge from there. When the judgments are aroused and come from their borders, they are tempered only by the smoke of the altar, and then it is written: "And the Lord smelled the sweet savor" (Genesis 8:21). The nose of *Atika* is different, since it does not need [the sweet savor], because the nose of *Atika* is called "long-suffering" in every respect;[54] the light of the concealed wisdom is called his "nose." And this is "praise" as it is written "My praise will 1 show you" (Isaiah 48:9), and King David was inspired by this: "Praise of David" (Psalm 145:1).

The ears of the king: when the desire is there and the mother gives suck, and the light of *Atika Kadisha* is kindled, then the light of the two brains and the light of the father and mother are aroused—all of these are called "the brains of the king," and they shine together, and when they shine together they are called "the ears of the king," for Israel's prayers are received, and then the movement begins toward good and evil, and by this movement the winged creatures are aroused who receive the sounds in the world, and all of them are called "the ears of the king."[55]

The lips of the king and his palate are then portrayed in a similar fashion.

It is clear that *Shi'ur Komah* imagery is closely interwoven here with the author's mystical theology concerning various foci of divine activity. Each of the "bodily parts" corresponds to a specific realm, which provides the basis for a Kabbalistic thesis concerning the activity of the *'Atika Kadisha* and the *Ze'ir 'Anpin.* This is obviously a later approach, which reinterprets the biblical anthropomorphism and is already influenced by

medieval theology.[56] The author of the *Zohar,* and the later Kabbalists who followed in his footsteps, adopted this symbolism in an astonishingly daring manner; their goal was to defend the doctrine of a mystical form of the Godhead in order to explain the secret of divine activity. It took courage to employ these daring and, often enough, grotesque images. But they were also inspired by the certainty with which, in the course of comparing the theory of emanation with the mystical linguistic theory of the name of God, they grasped the imagelessness which, as a great modern thinker put it, is the refuge of all images.[57]

lished as an article in ***Diogenes,*** 14 (1956), pp. 65-94. This was an international journal, published by UNESCO in several languages, widely read by the international scholarly community. Concerning the history of the Eranos Society, see William McGuire, ***Bollingen: An Adventure in Collecting the Past*** (Princeton: Princeton University Press, rev. ed. 1989). Scholem's participation is described on pp. 152-154.

12. Scholem gave a course on the history of the Sabbatian movement at the Hebrew University in 1955. I clearly remember his saying, when describing the Sabbatians' reinterpretation of the ***Zohar*** to conform to the biography of Sabbatai Zevi, that "if one did not know better, one could easily be convinced by their hermeneutics."

13. "Was Rabbi Moses de Leon the Author of the ***Zohar?" Mada'ei ha-Yahadut,*** vol. I (Jerusalem, 1926), pp. 16-26.

14. ***Major Trends,*** pp. 156-204.

15. ***Mishnat ha-Zohar,*** ed. Fishel Lachower, Isaiah Tishby (Jerusalem: Mosad Bialik, 1957), pp. xvii-cxvi. An English translation of this classical work, by David Goldstein, was recently published: ***The Wisdom of the Zohar: An Anthology of Texts,*** ed. Fishel Lachower and Isaiah Tishby, 3 vols. (Oxford: Oxford University Press for the Littman Library of Jewish Civilization, 1989), an introduction, pp. 1-126. The translation is distributed in the United States by B'nai B'rith International.

16. Published in Sura, III (1958), pp. 25-92. R. J. Zwi Werblowsky published a refutation of Belkin's thesis in the ***Journal of Jewish Studies,*** X (1959), pp. 25-44, 1 12-135; cf. Scholem's remark in ***Kabbalah*** (Jerusalem: Keter Publishing House, 1974), p. 57.

17. Weinstock published his thesis in ***Tarbits,*** 32 (1963), pp. 153-159, and Scholem responded to it in the same volume, pp. 252-265. See also Weinstock's collection of articles, ***Be-Maagley ha-Nigleh veha-Nistar*** (Jerusalem, 1969).

18. ***Kabbalah: New Perspectives*** (New Haven and London: Yale University Press, 1988), pp. 112-155. See the reviews by Isaiah Tishby, in ***Zion,*** 54 (1989), pp. 209-222, 469-492 (and Idel's responses there, pp. 223-240; 493-508), and by Robert Alter, ***Commentary,*** 88 (1989), pp. 53-59.

1: ***SHI'UR KOMAH:*** THE MYSTICAL SHAPE OF THE GODHEAD

1. Benno Jacob, ***Das erste Buch der Tora: Genesis*** (Berlin, 1934), p. 58.

2. Samson Raphael Hirsch translated this, characteristically enough, as ***Gestaltung Gottes*** (Formation of God).

3. Hermann Gunkel, ***Genesis, übersetzt und erklärt,*** 3rd ed. (Göttingen, 1917), p. 122.

4. Benno Jacob, op. cit.

5. The two most important ***Shi'ur Komah*** texts were printed in the book ***Merkavah Shelemah*** (Jerusalem, 1922). The former text speaks in the name of Rabbi Akiba, ff. 32a-33b; the latter, consisting of several pieces, ff. 34a-43a, speaks in the name of Rabbi Ishmael. Another fragment, f. 44a-b is attributed to Akiba. These texts were previously known only in the extremely corrupt form in which they were printed in ***Sefer Razi'el*** (Amsterdam, 1701). Two manuscripts of ***Shi'ur Komah*** versions have par-

tially survived on parchment pages in the Cairo Genizah: one is at Oxford, Hebr. C 65, the other in the Sasson Collection, MS. 522; both were first identified by me. Further fragments are extant in ***Hekhaloth Rabbati*** and ***Hekhaloth Zutrati,*** the former in the name of Rabbi Ishmael and the latter in that of Rabbi Akiba. Another fragment is preserved in the so-called ***Alphabet of Rabbi Akiba,*** which, to be sure, was edited later than the above-mentioned pieces but nevertheless preserved a great deal of the old ***Merkavah*** material. The work of the Karaite Solomon ben Jeroham, ***The Book of the Wars of the Lord,*** ed. I. Davidson (New York, 1934), pp. 113-124, contains many passages taken from ***Shi'ur Komah.***

6. In ***Hekhaloth Zutrati,*** MS. Oxford, Neubauer 1551, f. 40b.

7. ***Merkavah Shelemah,*** f. 30a.

8. Ibid., f. 34a-b. This passage, together with another from the then as-yet-unpublished ***Sefer Razi'el***, are translated in Johann Andreas Eisenmenger, ***Entdecktes Judentum*** (Frankfurt, 1700), vol. I, pp. 2-4. The translator is highly indignant about the alleged blasphemies in those passages, no less so than the Karaite polemicists were when dealing with this subject in their attacks on rabbinic Judaism a thousand years earlier.

9. ***Cf. Ḥagigah*** 13b; ***Exodus Rabbah*** 1:21.

10. This introductory passage conflates Isaiah 6:1 and I Kings 22:19.

11. ***Merkavah Shelemah,*** f. 37a.

12. Ibid., f. 40a.

13. Cf. especially the texts of St. Hippolytus and St. Irenaeus in Irenaeus, ***Adversus haereseos,*** ed. Harvey, vol. I, pp. 114-188, esp. pp. 128-134 (I, 14, 1-2). Cf. the discussions and partial translations of A. Neander, ***Genetische Entwicklung der vornehmsten gnostischen Systeme*** (Berlin, 1818), p. 168-187; A. Hilgenfeld, ***Die Ketzergeschichte des Urchristentums*** (Leipzig, 1884), pp. 369-384; W Schultz, ***Dokumente der Gnosis*** (Jena, 1910), pp. 189-201; H. Leisegang, ***Die Gnosis*** (Leipzig, 1924), pp. 326-349. Regarding Gnostic linguistic theory and, above all, the theory of the name, one should note especially ***The Gospel of Truth,*** which appears among the Gnostic papyri found in Nag Hammadi. For the relevant passages, cf. Hans Martin Schenke, ***Die Herkunft des sogenannten Evangelium Veritatis*** (Göttingen, 1959), pp. 38-40, 51-54. This translation constitutes a further advance over the one in the first edition by Malinine, Puech, and Quispel.

14. M. Gaster, "Das Schiur Komah," in his Studies ***and Texts*** (London, 1925-1928), vol. II, pp. 1330-1353. This paper first appeared in ***Monatsschrift für Geschichte und Wissenschaft des Judentums,*** vol. 37 (1893).

15. Irenaeus, op. cit., p. 129. Almost the same idea appears in ***The Treatise of the Three Rings,*** one of the writings of Nag Hammadi (MS. Jung), in his formulations concerning the nature of the logos, the divine word that is Christ, as being the image of that which has no image, the body of that which is without body, etc.

16. Cf. Josef Keil, "Ein rätselhaftes Amulett," ***Wiener Jahreshefte,*** 32 (1940), pp. 79—84. The Hebrew portion of the inscription, which Keil and Ludwig Blau could not

decipher, is purely Jewish. The second line contains the Hebrew text of Deuteronomy 28:58.

17. ***Alpha-Betha de-Rabbi ʻAkiva,*** in Jellinek, ed.. ***Bet ha-Midrash,*** III, p. 25.

18. In the name of Simeon ben Lakish in the Jerusalem Talmud, ***Shekalim*** 6:1, end; ***Sotah*** 8:3, end; Canticles Rabbah 5:11. In ***Midrash Konen,*** it states: "It [i.e., the Torah] was written in black fire upon white fire, and was connected upon the arm of the Holy One, blessed be He" (Jellinek, ***Bet ha-Midrash,*** II, p. 23). We likewise find in one of the ***Shiʻur Komah*** fragments that God's left hand is spoken of in the following terms: "The whole world hangs from it like an amulet from the arm of a hero." Cf. my ***Buch Bahir*** (Berlin, 1923), p. 110.

19. We wonder if the expression used by St. Paul in Philippians 3:21 concerning the transfigured body of Jesus σῶμα τῆς δόξης, is not the same as that which later appears in the ***Shiʻur Komah*** teaching as "body of splendor" (***guf ha-kavod***) or "body of the ***Shekhinah***" **(*guf ha-Shekhinah***).

20. ***Pesikta Rabbati,*** ed. Ish-Shalom, p. 98b. Concerning the garment of God, see my book ***Jewish Gnosticism, Merkavah Mysticism, and Talmudic Tradition*** (New York, 1960), pp. 57-64, 131-132.

21. ***Die Pseudoklementinen*** I, "Homilien" ed. B. Rehm (Berlin, 1953), pp. 232-233; cf. ibid., p. 59, Homily 3, §7.

22. See Heinrich Graetz, "Die mystische Literatur in der gaonäischen Epoche," ***MGWJ,*** 8 (1859), pp. 67-78, 103-118, 140-152, which has misled many readers. Scharastani himself (in T. Haarbrücker's translation, vol. I, p. 116), from whom Graetz drew; quite correctly claimed that the anthropomorphisme schools in Islam arose under Jewish influence.

23. I.e., ***mishnayot.*** Origen uses the Greek word ***deuteroses.***

24. Origen, ***Prologus in Canticum,*** Patrologia Latina XIII, p. 63.

25. See ***Ḥagigah*** 13a, and ***Kiddushin*** 71a (regarding the transmission of the Name of 42 Letters "to one who is modest and humble and stands halfway through his life."

26. ***Menaḥot*** 45a.

27. See S. Lieberman, ***Midrashei Teman*** (Jerusalem, 1940), pp. 13-17.

28. Cf. Friedrich Ohly, ***Hohelied-Studien*** (Wiesbaden, 1958), p. 15.

29. ***Hekhaloth Zutrati,*** MS. Oxford 1531, f. 45b. Cf. my ***Jewish Gnosticism,*** p. 40.

30. Cf. Lieberman, pp. 118-126.

31. Gaster writes: "We must seek the origin [of the ***Shiʻur Komah***] in a time when conscious opposition to God's humanization through means of anthropomorphic understanding and imagery was not yet developed. The inherent danger of this was only realized after the spread of Christianity; that also gave rise to the tannaitic protest against the existing translations of the Bible. Only in this context is it possible to understand the reluctance concerning the giving of instruction in ***Maʻaseh Merkavah,*** and even the prohibition against dealing with it. It did not, as has previously been assumed, lead to an abstract philosophy but, on the contrary, to a grossly sensual conception of the Deity, which was bound to have consequences destructive to ethical

Judaism and to the maintenance of the spiritualistic conception of the Deity" (op. cit., p. 1340).

32. Cf. my ***Jewish Gnosticism,*** p. 67.

33. "As the image of his Creator shall be is his image, as the form of His stature shall be his stature." Cf. my ***Jewish Gnosticism,*** p. 124, n. 30.

34. Cf, e.g., Solomon ben Jeroham, ***The Book of the Wars of the Lord,*** pp. 114-124, who writes against Saadiah Gaon: ". . . who says that he has found wisdom and knowledge and understanding, and all secrets of the wisdom of your teachers. But I do not see you find anything but shame and contempt—the image of the form which you have chiseled out, and the measure in which you take pride"

35. Cf. B. M. Lewin, ed., ***Otsar ha-Ge'onim: Ḥagiggah, Ḥelek ha-Teshuvoth*** (Jerusalem, 1931), p. 10.

36. Ibid., ***Berakhoth,*** p. 17. The wording of the Arabic original is brought from a Yemenite manuscript by Joseph Kapah, ***Yahaduth Teman*** (Jerusalem, 1976), p. 408. R. Saadiah dealt with the problem of the ***Shi'ur Komah*** several times.

37. ***Teshuvot ha-Rambam,*** ed. J. Blau (Jerusalem, 1957), §117, vol. I, pp. 200-201, and see the notes there. On Maimonides' change of mind, see S. Lieberman, in his appendix to my ***Jewish Gnosticism,*** p. 124, and Alexander Altmann, in the article mentioned in the next note, pp. 231-232.

38. Narboni's letter on ***Shi'ur Komah*** is published in a critical version and with an English translation by Alexander Altmann, in his ***Jewish Medieval and Renaissance Studies*** (Cambridge, Mass., 1967), pp. 225-288.

39. See Simeon ben Tsemah Duran, ***Magen Avot*** (Livorno, 1784), f. 21b.

40. On the history of the interpretations of and polemics about the ***Shi'ur Komah*** among medieval authors, especially the philosophers, cf. A. Schmiedl, ***Studien über jüdische, insbesonders jüdisch-arabische Religionsphilosophie*** (Vienna, 1869), pp. 249—251; J. Hamburger, ***Realencyclopädie des Judentums,*** vol. II, p. 578; D. Kaufman, ***Geschichte der Attributenlehre in der jüdischen Religionsphilosophie des Mittelalters*** (Gotha, 1877), pp. 86, 217, 497.

41. ***Sha'ar ha-Shamayim,*** 7, iv. This work was written in Spanish by a Kabbaiist from Marrano circles during the first third of the seventeenth century, and was published in Hebrew translation in Amsterdam, 1655. Cf. C. Knorr von Rosenroth: ***Kabbala denudata.*** Apparatus in librum Sohar, pars tertia et quarta, liber . . . Porta Coelorum, (Sulzbach, 1678), pp. 147-148.

42. Cf. ***Zohar,*** III, 109b ***(Ra'ya Mehemna); Tikkunei Zohar,*** §70, p. 127a. [All translations from the ***Zohar*** and ***Tikkunei Zohar,*** except where otherwise stated, are by the editor, and are based upon Scholem's translation from the Aramaic that appears in the Hebrew edition of this book.—Ed.]

43. ***Pardes Rimmonim*** (Cracow, 1592), VI, 8, p. 38b.

44. ***Sefer ha-Bahir,*** S §85; M §119. There are two main editions of the text of ***Sefer ha-Bahir,*** each of which divides the text into numbered sections in completely different ways. These are: (1) ***Das Buch Bahir (Sepher ha-Bahir; Em Text auf der Frühzeit der Kabbala,***

auf Grund eines kritischen Textes ins Deutsche ubersetzt und kommentiert von Gerhard Scholem. Dissertation, Ludwig-Maximilians Universität, München (Berlin, 1923). [Reprinted: Darmstadt, 1970.] (2) ***Sefer ha-Bahir, ha-nikra Midrasho shel*** R. ***Nehunyah ben ha-Kanah,*** ed. Reuben Margalioth (Jerusalem, 1951). Subsequent references to the ***Bahir*** will cite both editions: Scholem (S) and Margalioth (M), followed by the respective section numbers in each.

45. Regarding the ninth and tenth ***Sefiroth,*** cf. the detailed expositions in chapters 3 and 4 of this book.

46. See on this Yosef Ben-Shlomo, ***Torat ha-'Elohut shel R. Moshe Cordovero*** (Jerusalem, 1965).

47. At times ***Ḥokhmah*** is the head, and ***Binah*** is the throat or the two eyes, while ***Keter*** is interpreted as the crown characterizing the primal human being in his kingly dignity (cf., e.g., Gaster, ***Studies and Texts,*** 11, pp. 1348). In another development of this symbolism, which prepared the way for the doctrine of the ***'Idra,*** the first ***Sefirah*** itself is conceived as ***'Adam Kadmon,*** while later on this term is used for the entire Sefirotic system. The term is employed in this manner, for example, by Jacob and Isaac ha-Kohen of Soria, while in the ***Zohar*** itself, it occurs only in the latest strata. The ***Tikkunei Zohar,*** probably in contrast to other, more general symbolisms, speaks of ***'adam kadmon le-kol ha-kedumim***—Adam as preceding all other primordial beings. In ***Tikkunei Zohar Ḥadash,*** the destruction of the primal worlds is ascribed not to the Holy Ancient One but to ***'Adam Kadmon*** (Warsaw, 1885), f. 114d.

48. ***Zohar,*** III, 144a, at the end of the ***'Idroth.***

49. ***Zohar,*** III, 128a-b.

50. Genesis 36 reports of the Edomite kings only that each one built a city and died; according to the ***Zohar***'s reading, each one corresponded to a world having a specific structure, which was subsequently destroyed.

51. ***Zohar,*** II, 176a.

52. English: ***The Wisdom of the Zohar: An Anthology of Texts,*** arranged by Fishel Lachower and Isaiah Tishby, translated from the Hebrew by David Goldstein (Oxford, 1989), I, p. 335. "And if you say: Who is ***'Atika Kadisha?*** come and see. Beyond the heights above there is that which is not known, is not recognized, and is not described, and it comprises everything, and two heads are comprised in it. And everything is prepared thus. And ['***Atika Kadisha***] is not in number, or in thought, or in calculation, but in the devotion of the heart. Of this it is said, 'I said: I will take heed to my ways, that I sin not with my tongue' (Ps. 39:2)."

53. According to talmudic halakhah, the nose is the feature that makes the face identifiable; cf. ***Yevamoth*** 120b.

54. A play on words: the Hebrew word for "forbearing" is ***ma'arikh apo,*** literally, "holding one's nose-breath for a long time."

55. English: ***Wisdom of the Zohar,*** I, pp. 337-339.

56. Later Kabbalists such as Cordovero go even further in this direction. A person, by taking the character of each ***Sefirah*** as a moral standard for his own conduct in

accordance with the Torah, reflects and imitates the mystical shape of God through his own deeds, virtually sculpting a replica of that shape out of his own actions; cf. Cordovero's widely circulated Kabbalistic ethical work, ***Tomer Devorah*** (translated into English as ***The Palm Tree of Deborah,*** introduction and notes by Louis Jacobs, London, 1960).

57. Walter Benjamin, ***Gesammehe Schriften*** (Frankfurt am Main, 1955), vol. IV, p. 370.

2: *SITRA AHRA:* GOOD AND EVIL IN THE KABBALAH

1. I have published the pertinent writings of this author in ***Mada'ei ha-Yahaduth,*** II (Jerusalem, 1927).

2. ***Genesis Rabbah*** 9:1, ed. Theodor, p. 68.

3. This tractate was published by A. Jellinek, ***Ginzei Ḥokhmah ha-Kabbalah*** (Leipzig, 1853), pp. 1-8. Regarding the date of its composition, see my article on this subject in the German-language ***Encyclopaedia Judaica*** (1929), vol. III, cols. 801-803.

4. Cf. my book ***Ursprung und Anfänge der Kabbala*** (Berlin, 1962), pp. 131-133 [now available in English: ***Origins of the Kabbalah,*** trans. A. Arkush, ed. R. J. Z. Werblowsky (Philadelphia and Princeton, 1987), pp. 148-151—Ed.], and ***Sefer ha-Bahir,*** S §14; M §22.

5. Cf. below, chapter 4, toward the end of sec. VI.

6. I have made use of the following Hebrew manuscripts: Oxford, Christ Church College 198, ff. 7b-8b; Leiden, Warner 93, f. 54b; Rome, Casanatense 179, f. 96a.

7. The word used here, ***devarim,*** is also understood by these circles in the sense of logoi, i.e., celestial powers, and it is in this sense that it is used further on as well.

8. ***Kiddushin*** 82a.

9. ***Genesis Rabbah*** 47:8 and passim, ed. Theodor, pp. 475, 793, 983.

10. Spelled here without the ***'alef,*** as ***ve-nitmeitem*** instead of ***ve-nitmei'tem*** the author therefore sees here the Hebrew word ***met*** (dead).

11. ***Berakhoth*** 33a.

12. ***Genesis Rabbah,*** 19: 4, ed. Theodor, p. 172.

13. ***Bava Batra*** 16a.

14. ***Pesahim*** 21b.

15. ***Genesis Rabbah*** 21:5, ed. Theodor, p. 200.

16. That the two trees in this passage actually represent the ***Sefiroth*** of ***Yesod*** and ***Malkhuth*** is confirmed by a parallel passage in R. Ezra of Gerona's ***Perush ha-Aggadot*** (MS. Vatican 294, f. 27a-b), whose symbolism unequivocally indicates these two ***Sefiroth.*** The present passage simultaneously confirms Ezra's authorship of this piece, as documented at the end of the Oxford manuscript.

17. In this interpretation Adam's original sin is identical to that of the fallen angels; in both cases there is the demiurgical presumption of a creature to imitate

ספר

שמוש תהלים

אשר חיבר **רב האי גאון** ז"ל אשר העידו והסכימו על

חיבור זה כל גדולי עולם כי הוא אמת וצדק וטוב

וזכות המחבר יגן עלינו ועל כל ישראל

אמן.

ספריית אגודת חסידי חב"ד
אהל יוסף יצחק
ברוקלין, נ.י.
U.S.A.

יצא לאיר מחדש ע"י

הק' **אליס קליין**

מבעקעש טשאבא.

Klein Éliás Békéscsaba : הלדרעפקע

בודאפעסט בשנת „ששון בם"

בדפוס של משלם (זלמן) כ"ץ קאטצבורג

F. k. és nyom. Katzburg S. Budapest Kazinczy ucca 34

ה ס כ מ ה

מכ"ק הרב הגאון הקדוש ליק"ע בו"ק פאר הדור וכזר הזמן
המפורסם בכל קלוי תבל וכו' כקב"ה מרן שלום אליעזר
הלברשטאם שליט"א מוכה בק"ק רחלפערטא יע"ו.

ב"ה רחלפערטא.

ה"ה תמוכ"ז החפיד המופלג מו"ה אלי' קליין כ"י מבעקעש טשאבא
נדבה רוחו להדפיס ספר שימוש תהלים חסר בו כרסם קנולת
כל קלפיעל והוא דבר עוד נאוד חסר ע"כ חבקש את חמד"י שכל
אחד ואחד יקח הספר הזה ולקרבו ולקעדו ולתוארכו בכל מה דאפשר
ובשכר זה תתברכו מעין הברכות בברכה ומשולשת וזכותא דדוד המלך
ע"ה יגן עליכם בבלל כל ישראל.

הבא עה"ח ד' לשדר ולחברך חגר"ת לפ"ק.

כ"ד ה"ק שלום אליעזר הלברשטאם
בהרה"ק מצאנז זצללה"ה

עפני נועש הכמוס לגלות ולחקרו לזות קעיפים מסחום תחליס ולין
ממקור לירחיו וחבוטחים בה' רעה לא תחוכה וכגע לא יקרב בחחליהם.
קומר ישראל ישמור לחתיכו ובחכו לחייס ולשלוש מעתה ועד עולם:

לזיקור חשגת גדול ידועה לכל.

שמוש תהלים

ידוע לכל העניים כי אם י"י נקרא עליהו ממרוס קדמו התליהו תורת
מות כתן לנו והתורה כולה שמותיו של הקב"ה והיא המליצה
והמגינה מן המקריס כתורו בספרך המסור עליך וכו' גם ממסה
ספרי תהלים המכוונים כנגד ממסה חומשי תורה וכמה וכמה קדות
נוראים ונפלאים בהם להגן ולהציל החדש מרעתה ובדורות הרחסוניס
היו משתמשים בשמוש תהלים כדמוכח להדיא בגמרא מסיר של פגעים
וכו' וכבר הסכימו בזה כל גדולי עולם ומזו מתן גברא רבא קמסיד
עליה הרשב"ח ז"ל בתשובה סימן ת"ג, וכן ריב"ז בספרך חלק כתב
גבי לוחם על המכה וזה לשונו לם יש עליו קדחת ונותר ללחום עליו
ולהתרפאות בדברי תורה וכו' עוד כמבואר בגמרא פרק במה לשה
יולאה עיין שם, וכן כתב תשב"ץ כי בזיהי נועם לין בו שום ז"ן לומר
לך שכל האומרו נגול מכל כלי זיין, והנה מה טוב ומה נעים לזכות
בו את הרבים כי לא חדש הוא וכבר היה לעולמים מרגלא בפומייהו
דחכמים יקרים ומעיינים לפני היו מלפנינו.

שמוש תהלים עם לוח מזמורים

אשרי האיש כו', למסה ומעודת שלא תפיל כתוב יהיה בקלף לפי
עד כל לשר יעשה יגליח ושם שלו **אך חך** כילד **א** מן
משלי, **ל** מן לא כן, **ח** מן יגליח, **ך** מן דרך רשעים, וכתוב
יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אֵל חַד שֶׁתַּעֲשֶׂה לְאִשָּׁה (פלונית בת פלונית)
שֶׁלֹּא תַּפִּיל וְתִרְפָּאֶנָּה רְפוּאָה שְׁלֵימָה מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.
אָמֵן. אָמֵן. אָמֵן. סֶלָה. סֶלָה. סֶלָה.

ותלוהו עליה:

ב למה רגשו, להכלל מעשרת הים מעור לותו וכתוב לותו על מלך
ותשליכהו לים ויסקיע הים מזעפו:

ד בקראי ענני, לכי יתיה בכל לפרש וזיל בכל ממן דבעי לך ואת מלכא, ואמור לותו ג׳ פעמים קודם לאת הממם עם סם סלו, **יה יה** ויגלי מקוף פקוקים, **ו** מן תפלתי, **ה** מן ודומו סלה, **ו** מן לבטח תושיבני, **ה** מן ובטחו אל ידוד ואמור בכל פעם

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי״ה יי״ה הַשֵּׁם הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא שֶׁתַּצִּילֵנִי
אֶת דָּרֵכִי וְחַיֵּשֵׁר אָרְחוֹתַי. וּתְמַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתַי לְטוֹבָה
וְתַעֲשֶׂה חֶפְצִי הַיּוֹם הַזֶּה אָמֵן. אָמֵן. אָמֵן. סֶלָה. סֶלָה. סֶלָה.

ועוד אי דבעי למעבד כלום לבר כם לכי יתיה ואמור

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי״ה יי״ה הַשֵּׁם הַגָּדוֹל וכו׳ שֶׁתִּתֶּנֵנִי לְחֵן וּלְחֶסֶד
וּלְרַחֲמִים בְּעֵינַי (פלוני בר פלונית) וּתְמַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתַי הַיּוֹם הַזֶּה:

גם סם אתה לריך מסלטון למחול לו כלום תמור לותו ג״כ ז׳ פעמים עם סם סלו ותלית:

ה אמרי המזיכה וכו׳, ולמלוח מן סם יש לך עבודה גבי סלטון קח ממן זית ואמור לותו ג׳ פעמים בזריחת הממם ובזילת הממם ותממם פניך ידיך ורגליך:

ו אל בחפך, למולי תעיניס למום לותו ז׳ פעמים ביום סלסה יומים ויתרפא, וסם סלו הוא **וישעי** כיגד **ו** מן ידוד אל בחפך מוכיחני, **ש** מן קודש יי חללה כפקי, **ע** מן עסקה מכעס עיני, **י** מן יבושו ויבהלו מאד וכו׳, ואמור

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ הַשֵּׁם הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא הַיּוֹצֵא מִזֶּה
הַמְּזוּמוֹר שֶׁהוּא י ש ע י. בַּעַל הַיְשׁוּעָה שֶׁתּוֹשִׁיעֵנִי מִכָּל צַעַר
וְחוֹלִי שֶׁיֵּשׁ לִי וַחֲשִׁישָׁה שֶׁיֵּשׁ לִי בְּעֵינֵי כִּי לְךָ הַיְשׁוּעָה וְהַיְכוֹלֶת:

שגיון לדוד וכו׳ הוא טוב סלח יוכלו בני אדם להזיק ולהבדיל מוכחיך דאתי בתרך ואמור

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אֵל עֶלְיוֹן שֶׁתַּהֲפוֹךְ לֵב שׂוֹנְאַי כְּמוֹ שֶׁהָפַכְתָּ
שׂוֹנְאֵי אַבְרָהָם בְּהַזְכִּירוֹ זֶה הַשֵּׁם:

ועוד אם יש לך אוכח קח קדרה מדמה ותמלא אותה ממקור המים ואמור ד׳ פעמים מן קומת יי בחפך עד סוף המזמור וספוך אותו במקום אוכלך ואתה מתגבר עליו ואמור בכל פעם:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אֵל עֶלְיוֹן שֶׁתַּפִּיל וַתַּכְנִיעַ (פלוני) אוֹיְבַי וְקַמַי
לְפָנַי. אָמֵן. אָמֵן. אָמֵן. סֶלָה. סֶלָה. סֶלָה:

ועוד לומן דמית ליה דיכא לומר לומו קמי דייכיא ולומר
יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אֵל עֶלְיוֹן שֶׁתּוֹצִיאֵנִי לִזְכוּת וְתַדְרִיכֵנִי לְבַף זְכוּת:

ח יו"ד מדוכנו, למעוה מן, קה קמן זית ולומר עליו בעולמי היום ז"פ
ג' יומים ומשם פניך וידך ורגליך והוא טוב ג"כ לנער הדוכה:

ט למנצח על עות כוי לודה י"י כו', לנער דוכה כתוב לותו כולי
ותלוהו עליו ולומר לומו: ומס קלו **אהיה, א** מן
לודה, **ה** מן המויב, **ו** מן נלכדה רגלם בחלוף המ"ס בא"ת ב"ם,
ה מן קופו והוא קלה וכתוב

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אֶהְיֶ"ה אֲשֶׁר אֶהְיֶ"ה הַשֵּׁם הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר
וְהַנּוֹרָא שֶׁתָּסִיר מִמֶּנּוּ זֹאת הַבְּכִיָּה תִּרְפָּאֵהוּ מִבְּלִי חֳשִׁישׁוּת
וְהָסֵר מִמֶּנּוּ סִבָּה וְכָל שָׂטָן וּמַזִּיק וְכָל כְּאֵב וְחָלִי מֵעַתָּה וְעַד
עוֹלָם:

ועוד לם עומדים קוכלים לנגדך תמר לומו והנלל מהם, ולומר
יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אֶהְיֶ"ה אֲשֶׁר אֶהְיֶ"ה שֶׁתַּצִּילֵנִי מֵאוֹיְבַי וְרוֹדְפַי
הַקָּמִים עָלַי כְּמוֹ שֶׁהִצַּלְתָּ מִי שֶׁהִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת:

יא בי"י מקיתי, זה המזמור הוא טוב נגד לומות לעות ולנסים
לעים ולכלות:

יב הושיעה י"י כי גמר מקיד, טוב לאומרו קלה ימלא המדם
ומיכלל מעלות לעות:

יג עד מנה יי תסכחני נלח, טוב לאומרו להנלל ממיתה מסוכם או
קמר פורעניות והוא טוב גס כן לאולי עיכים עס עשב הנקרא
לוקיילרה ובשעה לקיחתה תאמר זה המזמור:

יד אמר כנל בלבו, טוב לאומרו בזמן שהוא מפחד פן ידברו עליו
לי הרע ובזמן קלה יאמינו לדבריו:

טו ו"י עי יגור בהלכך. טוב להיות מקובל בעיני הבריות:

טז שומרני אל כי חסיתי בך, זה המזמור טוב לפרקס הגבב, קח
עיט מן קפת הנהר ואול מן היס ועבד לומס וגבל וכתב
כל הנחמדים וקח קפל חרס ומלא לותו מים שאובים ושים כל הסמות
הנחמדים בקפל כל לחד ולחד לעלמו ואומר עליו זה המזמור י' פעמים
ומס קלו הוא **חו, ח** מן חבלים, **ו** מן נחלת קפרה עלי, ובכל פעם יאמר
יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ח"י שֶׁתּוֹדִיעֵנִי מִי גָּנַב כַּךְ וְכַךְ:

ומי קגנב יפתח עיכו קלו ויעלה פתקו למעלה וטוב לפתיחת חלב
ומקלים המוידים וטוליל המדם מלרוחה קהים לגיל זו:

יז שמעה ה' לדק, טוב לאומרו להעביר מחורחת, לכי יהיה
ולת

ואת מלכו ועם מלכו הוא **יה ו** מן מדוכי **ה** מן מרגוה, ומעור
יְהִי רָצוֹן (יה) הַשֵּׁם הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא שֶׁמַּצְלִיחַ דְּרָכַי וּתְיַשֵּׁר
אָרְחוֹתַי אָמֵן. אָמֵן. אָמֵן. סֶלָה. סֶלָה. סֶלָה. סֶלָה:

יח למנצח לעבד עם לחית ליקטיס בחיס לקרחתך למור לחותו
והם יברחו מלפניך ועם מלו הוא **אליך, א** מן
מעד דבר, **ל** מן שחוב, **י** מן **מ** דרגיס בח"ת ב"ס, **ה** מן המל
הכותן, ומעור

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אֵלֶיהָ שֶׁתַּצִּילֵנִי מִכָּל אוֹיְבַי וּמִכָּל שׂוֹנְאַי
וּמִכָּל פֶּגַע רַע:

ועוד למור לותו על עיס וקמן ועם החולה ויתרפא:

יט השמים מספריס, זה המזמור הוא טוב למקסה ליכל קח עפר
מפרסת דרכיס וכתוב בו עד והוא פחתן יולח, ובים
על כריקה וכסהכל מסילהו מיד ומעור לותו ז' פעמיס, ועוד לפתיחת
הלב, טיהר עלמך וקח כוס יין ודבש ומעור עליו סבע פעמיס עם
סם סלו והן לו לסתות ומעור

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' שֶׁתִּפְתַּח לִבִּי אוֹ לֵב (פלוני) בְּתוֹרָתֶךָ וּבְכָל
חָכְמָה שֶׁלֹּא יִשְׁבַּח לְעוֹלָם מַה שֶּׁילְמוֹד: אָמֵן. אָמֵן. אָמֵן.
סֶלָה. סֶלָה. סֶלָה. סֶלָה

כ יענך יו דיוס, זה המזמור טוב כדין, למום לותו בסמן וורד
ומיס ומלח ז' פעמיס ומקם פניך ידיך וזרוק בנגדך
ותנגל ומכל לרה ועם סלו **יהן ו** מן יענך, **ה** מן סלה, **ן** מן קרלנו:

כא בעזך יסוח ומלך מי בעית למיזל לפני רב הו סלטון למור
זה המזמור עם הסם סלו ופת עם סמן זית ומקם פניך,
עוד לקער היס למום לותו בסמן וורד ומיס ומלח ופת ויסקיט היס
מזעפו, הסם סלו **יהך ו** מן יהוה בעזך, **ה** מן דוגה, **כ** מן
בעיתיך, והמור

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ הַשֵּׁם הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא הַיּוֹצֵא מִזֶּה הַמַּזְמוֹר
שֶׁתַּשְׁקִיט הַיָּם מִזַּעֲפּוֹ כִּי אַתָּה מוֹשֵׁל בְּגֵאוּת הַיָּם שְׁאוֹן גַּלָּיו
אַתָּה תְשַׁבְּחֵם. אָמֵן. אָמֵן. אָמֵן. סֶלָה. סֶלָה. סֶלָה. סֶלָה.

כב אלי מלי למה עזבתני, טוב לעבוד הכהר למור לותו ומל תילח
גם לפני חיות רעות ועם סלו הוא **אה א** מן מלי:
ה מן עקה דקוף המזמור, ועוד מם פגעת בסוכלך למור לותו ומל
תילח

תילת, ועוד לומר לותו קצת פעמים ביום ובהר עלמך מכל טומחה וזהו טוב לפתיחת הלב:

כד לוי המרן, טוב להתפלל בכל יום והוא מסוגל לכנגל מקטף מים:

כה לדוד מליך יי׳ נפשי תקח, יומר לותו בכל בוקר בכל עידן דמית ליה עקת ויקתזיד ושם קלו **אלי א** מן מליך **ך** מן למעלה **ו** מן מי זה:

כו שפטני למני שים לו לרה בין בית בידשה הו למני שהוא בשביה מ״ו יומר לותו ויש בו י״ב פסוקים ויבנגל ושם קלו **אלהכי א** מן תקר בידיהם, **ל** מן למעוה, **ה** מן קהל, **כ** מן כפי, **ו** מן מטלים:

כז יי׳ הורי, לי בעית למכשה בעילת למוד הני פסוקים בשורשת והוא מתכשה:

כח אליך י״י תקרא, למוכח שיהיה עמך תומר לותו עם שם קלו והוא **הוי. ה** מן **ל** לדוד בחלוף לותיות, **ו** מן ע״ס דסוף המזמור בת״ת ב״ם:

ל מזמור שיר חנוכת, הוא טוב לכל דבר רע ושם קלו הוא **אל א** מן מרוממך **ל** מן למעלה יזמרך:

לב אשרי כשרי פשע, טוב לבקש רחמים למוד לותו בכל יום לחר תפלתך:

לג רננו לדיקים, למשה בשביה מתים למוד לותו עם שם קלו על שמן זית ומשה לותה, עוד למקום שים בו לרה מ״ו יומרו בני המקום זה המזמור, השם ו״ו **יהוה, ו** מן בי״י, **ה** מן הודו, **ו** מן עלת בחלוף ו״ו ע״ן, **ה** מן היולד, ועוד למתמת שבניה מתים למוד לותו עם שם קלו על משה זיתת וטוש יתה וימיו בניה:

לד לדוד בשכותו לת טעמו, כשתלך לפני שר ושלטון למוד לותו עם שם קלו ותומלת חן, והשם **פלא:** ועוד כשתלת לדרך למוד לותו עם שם קלו ותלליח הוא טוב ג״כ לדרוש

לה ריבה יי׳ לת יריבי, שם קמו עליך בעלי ריבות למוד בכל בקר ג׳ ימים ותבלחם והשם קלו **יה** יו״ד מן לחם לת לחמי: **ה** מן החזק מגן ובלה:

לז אל תתחר במרעים, לשכור קח כוס ושים בו מים ולמוד עליו זה מזמור עם שם קלו והד על ריסיה ולפוחי ומשקי יהיה ומיד יפיק ייבו ומקין ושם קלו הוא **אה א** מן לל תתחר, **ה** מן וי״ו ויעזרם בגימטריא ה״ל:

לח וי אל בקלפך תוכיחני, להבגל מלחון הלע שקיפר ממנו, ועם יען המלך עליך רע קום בשחרית ולח לחויל ובלי יהיה, ושם קלו **אה:**

לט אמרתי לשמורה, קוס בעלות השמר ותלת לחויל ותשמר ז׳ פעמים עם השם ותתענה, ושם שלו הוא **הי ה** מן השם ממנו, **י** מן תומרתי:

מ קוה קויתי, טוב להכלל מלוחות לעות, ושם שלו **יה י** מן ויטמע קוטתי, **ה** מן לעזרתי חושה:

מא אשרי משכיל אל דל: **מב כאיל** תערוג:

מג שפטני אלהים, אלו ג׳ מזמורים שם בעלו לוחך מן לוחנהך והעניד לאל בשקוער תמור לוחן ג׳ פעמים ביום ואתה תרחה פלאים גדולים ועוד כאיל תערוג בחוץ הוא לשאלת מלוס התענה ותמור לוחו ז׳ פעמים ותיקן, ושם שלו **צבא צ** מן כף כאיל בחלוף מנלפך, **ב** מן ע״ס מה תשתוחחי בחלב״ס **א** מן אלהי:

מו אלהים לנו מחסה, אם לרם סוכה לשאתו יהפלל ויאמר לוחו עם שם שלו על שמן זית ותעשה ממנו השאת, שם שלו **אדיה א** מן אלהים לנו **ד** מן כמלה תחד, **י** מן י״י לבחות, **ה** מן שלה:

מז כל העמים תקעו כף, תאמר זה המזמור ז׳ פעמים ביום ויקבלוך הבריות בשבר פניס יפות.

מח גדול י״י ומהולל, לעשות שמולאך יפחדו ממך תהיה רגיל לאומרו עם שם שלו, ושם שלו הוא **זך, ז** מן לעדה לחזתם, **כ** מן כי זה:

מט לבני קרח מזמור, לקדמת כתוב לוחו עם שם שלו ותלוחו עליו, ושם שלו הוא **שדי ש** מן שמעי, **ד** מן לרם, **י** מן כ בחלוף לי״ק וטוב לכתוב ג״כ עמו מזמור לשקף הבא לחריו עד הוא שלה:

נ אל אלהים ה׳ דבר, שם שלו הוא **חי**, להכלל מן החוידים ומלקטי׳, ועוד ליקח עליו בעת הקבר:

נא בבא אליו כתן הנביא, שם יש לו חטא וכו׳ יאמר על שמן שומשמין עם שם שלו שהוא **אם, א** מן ע״ה מן דברים בלוחיות מע״ה, **מ** מן ב״ת בבוא בחלב״ס, ואמור לוחו ג׳ פעמים ערב ובקר ולהלים, ויטמא גופו בלוחו שמן:

נד אמר נבל בלבו, להשמיד שוכליו אמור לוחו עם שם שלו שהוא **אי, א** מן אמר, **י** מן יטמא דקוף המזמור אמור לוחו בכל יום:

נז מכתם לדוד בברחו להלמה בלי יתיה בבי בכישהת עם שם שלו שהוא **חי, ח** מן מכני אלהים, **י** מן על אל תשחת כבודך:

נט בשלוח שאול וישמרו, טוב ליקר הרע לאמור לוחו ג׳ ימים בכל יום ג׳ פעמים ומתחיל להתפלל מן הלילי עד קופו ולאחר שתאמר המזמור לאמור יהי

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי הַשֵּׁם הַגָּדוֹל וְהַגָּבּוֹר וְהַקָּדוֹשׁ הַיּוֹצֵא מִן הַמִּזְמוֹר הַזֶּה שֶׁתַּצִּילֵנוּ מִיֵּצֶר הָרָע וּמִכָּל דָּבָר רָע וּמַמַּחֲשָׁבָה רָעָה כְּמוֹ שֶׁהִצַּלְתָּ לְמִי שֶׁהִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ זֶה הַמִּזְמוֹר אָמֵן, אָמֵן, אָמֵן, סֶלָה, סֶלָה, סֶלָה.

ם מכתם לדוד ללמד, סם שלו הוא יהוה, ו דלריכו ה מן דלי"ת ללמד, דמלוף ה', לומר לוחו קודם שתלך למלחמה ז' פעמים ותנלח:

סב אך תלהים דומיה נפשי, לומר מזמור זה ליל יום ו' לחר תפלת ערבית ולחר מכחת שלל יום ג', ושם שלו הוא

איתמי א מן לך אל תלהים, י מן יקומתי, **ט** מן לא לומר, **מ** מן עוז לתלהים, ו מן לחים כמעשהו, ולחר שתגמר זה המזמור תומר יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אֵל אֶחָד שֶׁתְּמַחוֹל וְתִסְלַח וּתְכַפֵּר עֲוֹנִי כְּמוֹ שֶׁסָּלַחְתָּ וּמָחַלְתָּ וְכִפַּרְתָּ לְמִי שֶׁהִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ הַמִּזְמוֹר הַזֶּה:

סג אלהים חלי לתה, לם שתפת עם לחריס ולתה רולה לחלוק לומר זה המזמור ויצא לך חלק העוד וכן להלילי נקחורה ושם שלו **יה**, ו מן והעלך יעמוד בה' **ה** מן במדבר יהודה:

סה לך דומיה תהלה, לי בעית כלום מבר גם לומר זה המזמור עם שם שלו ותלילי ושם שלו הוא **יה**, ו מן ילילו שבקוף המזמור, **ה** מן דומיה והוא עוד להלילי:

סז אלהים יחנני, שם שלו **יה**, ו מן יחנני, **ה** מן קלה שבקוף המזמור והוא עוד לקדחת תמידי ולחדם הנתפס:

סט הושיענו תלהים כי בחו, לם לתה המדן וזכרי בעל עבדות לומר לוחו על ניס ותקתה:

ע אלהי להלילי, לומר יהיה בקרבך קבל קנאך והנלח:

עא בך השם חסיתי, להכלל מתפיסה לומר לוחו בכל יום ז' פעמים ערב ובקר ולהריס:

עב לשלמה תלהים משפטיך, כתוב לוחו ותלוחו עליו ותמלח מן וחבק בעיני הבריות ושם שלו הוא **אהה, א** מתלהים, **ה** מן ילמדוהו ועוד שלח ירד מנכסיו:

עג אך עוד ליסרהל, להיל מתמד לומר לוחו ז' פעמים בכל יום:

עד למה תלהים זנחת לנלח, לי הוה לך קנאין מעיקין לו רוחין מעיקין לך לומר יהיה ולתחזי נקין:

עה הודינו לך תלהים, לקליחת עון, השם שלו **הה, ה** מן ה' דלדיק דקוף המזמור בלרוף ה"ק, **ד** מן הודיכו עו

עו נודע ביהודה אלהים, להנצל מצר ומעמים:

עז קולי אל אלהים, עוד להרגילו שלא יפול בשום לרה:

פ רעה ישראל, טוב למורו לבל תעבוד עבודת אלילים:

פא הרנינו לאלהים, גיכ לבל העבוד עבודת אלילים:

פב אלהים נצב, אם שלמך איש בשלימות אמור בדרך ואתה תחזיר מהרה והגליח בשלימותך:

פג אלהים אל דמי לך, למלחמה כתוב לומו והלוהו עליך ולא יגלחוך ואם יגלחוך לא יעמו בך רעה:

פד מה ידידות משכנותיך, לומי שרוח גופו מרוב מליו יאמר לומו על קדרים מדפים ומלאים מים שלא רחה שמש ושפוך עליו יועיל בעזרת השם, ושם שלו הוא **אב, א** מן בצלות, **ב** שב בך:

פה רצית ה' ארלך לרצות את מבדך פוק לחוירא ותלה חפך לשמים בלר דרוס ומעור ז' פעמים זה המזמור והוא מקבל לומך והשם שלו **וה, ו** מן ויעשך תתן לכוו, **ה** מן הרחיבו ה' מסדיך:

פו חסדי העולם, למדש המתמדי מבדיו ועלמותיו מן המולים מעור לומו על שמן ז"ת וקח לעור מחיל וגזו ותן לומו השמן על הלעור ועשן לומו עליו: ואם תרלה להושיע לים מתפיקה, לא לחויל הבנים ומעור לומו ועניך לשמים:

צ תפלה למשה, שם שלו **שדו, ש** מן תיו תפלה בחותיות ס"ת **ד** היל מן מעון בחותיות דמ"ה, **ו** מן חלף למתה בחי"ק לעור לומו עם מזמור יובד למרים לו לרום רעה ויבלמו:

צא יושב בסתר עליון, ומחר שמורת שכי מזמורים הללו, תעור יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אֵל שַׁדַּי הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא שֶׁתִּדְחֶה רוּחַ רָעָה מֵעַל (פלוני) וְתִשְׁלַח לוֹ רְפוּאָה שְׁלֵימָה בְּקָרוֹב. וְתַעֲזְרֵהוּ לִבְרִיאוּת. וְתַעֲנֶה אוֹתוֹ כְּמוֹ שָׁעָנִיתָ לְמֹשֶׁה עַבְדֶּךָ בְּשִׁירַת הַזֹּאת. וְתַעֲלֶה תְּפִלָּתוֹ לְפָנֶיךָ כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה עוֹלָה עָשָׁן קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ מֵעַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ אָמֵן. אָמֵן. אָמֵן. סֶלָה. סֶלָה. סֶלָה.

ועוד כתוב כל מזמור הזה למפרע והן לומו מחורי פתח הבית ותכנל מכל לע, והשם שלו **אל**, יולא מן **א** לחורך ימים בחי"ק **ל** מעליון:

צב מזמור שיר ליום השבת, לל נקמות, ה' רועי לא לחסר, ענך ה' ביום לרה, לה' חארץ ומלואה, ומזמור להודה מסוגלים לעלות לגדולה, קח קדרה מדשה ומלא יתיה מיא ותן בה הדם

הדם וגפנים, ואומר עליה אלו המזמורים פעמים ותרתן מאותן המים, ואח"כ ממה מאותן המים גופך ופניך ותתפלל ל"י כלל לפון ותרלה נכים גדולים:

צג יו מלך גאות לבש, טוב לאומרו כנגד בעל דיבו:

צד אל נקמות, זה המזמור ומזמור טוב להודות מי שנתך מעיק לך דכי גרמיך ופוק בשפרפירא לחוירא והב בפומך לבוכה ביום ויהיו פניך מזרחית לפוכית ונלי יהיה ז' זמנין ביום ואת חמי נפי דבדבין, ומם שם אלו מזמורים **אל קנא טוב** ולאחר שתגמור אלו המזמורים אמור

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אֵל קַנּוֹא טוֹב שֶׁתַּשְׁפִּיל וְתַכְנִיעַ (פלוני בן פלוני)

אוֹיֵב. וְכֵן הַרְאֵנִי נִפִּים בְּשֵׁם שֶׁהִכְנַעְתָּ וְהִשְׁפַּלְתָּ אֶת אוֹיְבֵי משֶׁה רַבֵּינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בְּשֶׁהִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ אֵלוּ הַשִּׁירוֹת וְתַעֲלֶה תְּפִלָּתִי כְּרֵיחַ הַקְּטֹרֶת מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ:

צה לכו נרננה, נגד יצועהו לנסי עירו לטומאה ומם שלו **אל**:

צו שירו ל"י סיר חדש, לממח בני ומפחתו ומם שלו **יה**:

צז יו מלך תגל הארץ, ג"כ לממח בני ומפחתו ומם שלו **יה**:

צח שירו ל"י סיר חדש, להטיל שלוש בין חדש לחבירו ומם שלו **יה**:

צ מזמור לתודה לנלח לויבים מם שלו **יה** לשון זוכר אותו ז"פ:

קא חסד ומשפט, טוב לכותבו עם מזמור יקום מלכים בקלף והוא טוב לכל רעה:

קב תפלה לעני לבקש רחמים ומת ה' יתעלה שיעשה לו חסד בעבור שמה עקרה ומם שלו **יה**:

קג לדוד דרכי, ג"כ טוב לבקש רחמים על חסה שהיא עקרה, ומם שלו הוא **אה**:

קה הודו לי קללו, טוב לאומרו לקדחת רביעית:

קו ואמרו גאולי י', זה המזמור הוא טיב ונחד לאומרו לקדחת תמידית, והמם שלו הוא יה:

קח נכון לבי אלהים, תכתוב אותו ותטמינהו אחורי פתח הבית ותנליח, והמם שלו הוא **ון** ן נון לריכו לדבוק המזמור **נון** דנכון בשותיות הנך:

קמ אלהי תהלתי אל תחרש מי הוא שנתך מעיק לך, שב מרדכי ושב קדרה חדשה וונלי יהיה עיין דמצוע מאור עליה יומין תלתא ושפוך קדם תרעי דשנתך ותזהר דלא תשפוך עליך

עלך עפה, ומס סלו הוא **אל א** מן מהל לכוי **ל** מן כי יעמוד לימין מדיון:

כי נאם יי׳ למדוכי, סיקליכו לך קוכאיך מס סלו הוא **יה**:

כיג הללויה הללו עבדי יי׳, הוא טוב להמניד עבודת מכילים:

קיד בצאת יקרהל, למען דזדין ומזדן, כתוב בחכות ותלליח ומס סלו הוא **אה**:

קטו לא לנו זה המזמור הוא טוב בזוחך להתוכח בדת נגד עכ״ם:

קטז אהבתי כי ישמע, המומרו תדיר לא יעות מיתה מסוכה ולא מיתה פתאומית:

קיז הללו את ה׳, למי סהלליכו עליו ולא עשה כלום:

ברוך הנה, זה המזמור הוא טוב לבא לפני המופטן:

קיט אשרי תמימי דרך, לרתת הגוף, למוש עליו פעמים, ולמי סירלה לעשות מלוה מתתקייס בידו:

במה יזכה נער, לשמרה, עוד לפתיחת הלב קב בינה בשליחה וקלוף יתה וכתוב עליו במה יזכה נער עד לא לשכח דבריך, ותולה לוה לכו עשה מוכשה וגו׳, לא יעוש קשר התורה וגו׳, ומס סלו **פניאל, שו נאיל מופיאל** פתח לבי בתורתך וכל מה שלמי לומד להיות זוכר, ותעשה זה בעת מנחה בתעניית יום ה׳ ויאכל תבילה בבת מ׳, עוד יאמר מיד במה יזכה נער עד למדני חוקיך ג״פ:

גמול למשיכה עין ימין למוש עליו ז׳ פעמים:

דבקה למשיכת עין שמאל, ואם יתקשה לך עלה לשון לומו ז״פ ועוד לדלוש בדבים י״פ:

הורני להשמר מהחטא, כתוב בעור לבי ותלוהו עליו:

זכור דבר, לעשול כתוב על מקום העשול וכתוב גם לירפא, ואם יקיחך עלה רעה לשון יהיה י״ח פעמים:

ויבואוני להכעים מוסל על מדס, לשון על מיס ויקהה:

חלקי לכרס העליון ולשון ז׳ פעמים על יין ומתה:

טוב עשיתי, למשיכת פולית שמאלית והימנית לשון עליו ז״פ:

ידיך עשוני, למקדא יתפלל לומו מחר תפלתך בשחרית:

כלתה לנפוח החק הימני למוש עליו י׳ פעמים:

לעולם וי, לדיכת התפלל מחר תפלתך בזמנה ואת זכי בדין:

מה אהבתי, למשיכת יד ימין, למוש עליו ז׳ זמנין בג׳ ימים:

נר לרגלי, התפלל בעת שתלך לדרך ותגלגל מכל לרה:

פעמים בעת תים לך כלום בקשה, התפלל זה ולחר בקש:

עשיתי למשיבת יד שמחל, למוח עליו ז' זמנין בג' ימים:

פלאות לנפוח לף שמחלו למוח על שון ולד ומשמהו:

קראתי למשיבת רגל שמחל, למוח על שון ומשמהו:

ראה עניי, למשיבת חוון ימיכית למור חומו בעי בגל ותעף טיפה למל:

שרים למשיבת הרחם למור חומו על שון זית ומים במקום הכחב:

תקרב למשיבת חון שמחלית, למוח בעי בגל והעף עפה לחת עי שמוש זרועותיו ולדו הלחת ופרשת רגליו כעין חרקול ל' למור למרי, תקרב, בעה, סרים, גמול, רלה, דבקה, קרלתי, הורני, לדיק, ויבוחוני, פלחוה, זכור, עשיתי, חלקי קעפים, כל, ידיך, עה, כלתה, לעולם, זהו בדוק ומנוסה, עין למשים תרליהי בעיל עשה לו קטרין, חלם שת חנוש קיון מהללחל ירד חכוך מתושלח למך כח שם:

קכ שיר המעלות חל ה' בלרתי, בלחוחך נחם לו עקרב התפלל הסיר ז"פ:

קכא שיר למעלות לשת עיני, בלחתך בלילה יחידי למור חומו ז' פעמים:

קכב שיר המעלות שמחתי, בעת שתתה הולך חגל חלם גדול למור חומו ג"פ ויקבלוך בקבר פניס יפות ועוד לני יהיה בני כניסתה ולת מתברך:

קכג שיר המעלות חליך נשחתי, לעבד שברח כחוב בעה שם עופר' שם החדון ושם העבד והוח יקוב:

קכד שיר המעלות לולי י"י, כשתרלה לעבור בנהר לו בשפיכת התפלל הסירה הזשת ולחיכ תעבור:

קכה שיר המעלות, בעת שתלך בדרך ויעמדו עליך לויבים קח מלח בידיך ולמור לת הסירה שבע פעמים:

קכו שיר המעלות בשוב י"י, טוב לשתה שמתים ילדים, כתיב בקמיע, סיל' זשת וכתוב ג"פ שכוי ושנשכי ושמגלף בשיעה לחלוטה ותשים לותם בחרבע רוחות הבית:

קכז שיר המעלות לשלמה, כתוב לותו ותלוהו על נער מעת שילד והוח עוד לשמירה:

קכח **אשרי** כל ירח י״י, כתוב על קלף כקר ותלוהו על לחה בעת שהיא מצוברת:

קכט **רבת** לרלוכי מנעורי טוב לאומרו בכל יום לדבר מצוה:

קל **שיר** מעמקים, לחם שומרים קודשים בעיר ותרלה לעבוד לפניהם ולא ירלוך לוחם לוחו בד׳ רוחות העולם וכופלת עליהם תנוחה ולא יקומו:

קלא **יו** לא גבה לבי, למי שמתגאה יותר מדאי לבא המדה המגנעי, הישרה יהי׳ רגיל בזה המזמור לאומרו בכל יום ג׳ פעמים:

קלב **זכור** י״י לדוד, למי שפרון בשבועה לקיים יהי רגיל לאומרו בכל יום:

קלג **הנה** מה, לקיים לחבת החובדי, ולהתחבר לו המבדים יהא מרגלא בפומיה זה המזמור:

קלה **הללו** לח שם ה׳, לבוב בתשובה שלמה לפני י״י ולומר לותו בכל יום לחר תפלתו בשחרית ובמנחה ובערבית, ורוח נכון יתחדש בקרבו:

קלו **הודו** לי״י כי טוב, טוב לאומרו להודות על הזדונות:

קלז **על** נהרות בבל ובו׳, טוב לאומרו להעבי׳ קונטיו:

קלח **יו** קרלתיך חושה, טוב לאומרו לכחד הלב:

קלט **יו** שמע תפלתי, טוב לאומרו לחולי הזרוע:

קמ **אשרי** יושבי ביתך, טוב למי שקבל פחד יאמר לותו ג״פ ולחר כך יאמר יושב ז׳ פעמים:

קמא **הללו** לח י״י מן השמים, טוב לאומרו לשריפת חם שלח תשלשלת:

קמב **הללויה** שירו לי״י שיר חדש, טוב לאומרו גם לשריפת חם שלח תדבה:

קנ **הללויה** הללו לל בקדשו, להלל להקדוש ברוך הוא על כל מעולותיו:

ספרית אגודת חסידי חב״ד
אהל יוסף יצחק
ליובאוויטש
ארה״ב - U.S.A.

אלו חמשה פסוקים הם מסוגלים וטוב לאדם להיות רגיל בהם:

עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

הַשְׁלֵךְ עַל יְהוָה יְהָבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָּ:

שְׁמָר תָּם וּרְאֵה יָשָׁר כִּי אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם:

בְּטַח בַּיְיָ וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכֹן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה:

הִנֵּה אֵל יְשׁוּעָתִי אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחָד:

כִּי עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ יְיָ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה:

תמו ונשלמו השמוש תהלים. ברוך י״י לעולם.

קבלה מפי גאוני עולם לומר מזמורים אלו בשעת הוצאת ס״ת מידי שבת בשבתו:

בראשית ברכי נפשי אתיה יי	קד	**שמות** רננו לאלהינו	קכט
נח רננו לאלהים	לג	**וארא** טוב להודות	צב
לך לך נפש י״י לאלהי	קי	**בא** לדוד ה׳ ארצו	קיא
וירא נפש אבינו	יא	**בשלח** על נהרות בבל	ט
חיי שרה למנצח על ידות ה׳	קכח	**יתרו** הבו לה׳ בני אלים	כט
	מה	**משפטים** ה׳ מי יגור	טו
תולדות אמין כאוך יהגיה	יוד	**תרומה** זכור ה׳ לדוד	קלב
ויצא שיר המעלות שאפתי	קכב	**תצוה** ברכה אתה טוב ואתה נעים	קלג
	קכה	**כי תשא** אמין כאוך יהגיה	יוד
וישלח טוב להודות	צב	**ויקהל** ענה בניאל בניאל	ב
וישב למנצח אלים ירחץ אח ה׳	קיב	**פקודי** ברכה אתה טוב ואתה נעים	קלג
מקץ ענה בניאל בניאל	ב	**ויקרא** אל אלהים ה׳ דבר וגומר	נון
ויגש הללוי הללו יהגיה	נח	**צו** ותתצל אנה אמוראל	א ב
ויחי שמחתי באומרים לי	קכב	**שמיני** למנצח כי יבוא ה׳	קכח

תזריע ומצורע	לא ה׳ בחמתך יי	קכ	פנחס שמחתי בחוקיך תהלים	קכב
אחרי מות	לדוד שפטני	כו	מטות תורת ה׳ תכל לבב	קיא
קדושים	ה׳ עי׳ יגור	טו	מסעי עכשיו לדוד	טז
	לו וילבר שעות	כ	הדברים לעת תלכים זכות תהלים	עד
אמור	כאיל תערוג	מב	ואתחנן ישוטוף עלבר וליה יסעיה	לח
בהר	סיני למשרי לים יכל	קיב	עקב עמין כעוף ירעיה	יוד
בחוקתי	פקדי ה׳ לחזיק יסעיה	סג	ראה הלך פרוס יסעיה	נח
במדבר	שמחתי בחוערי לי	קכב	שופטים רננו לדיקים	לג
נשא	תלהים יחננו	סז	כי תצא שפטני תלהים	מג
בהעלותך	פקדי שם ירעיה	סג	כי תבא ה׳ יגור	טו
שלח לך	שמע קולי	סד	נצבים לל תלהים ה׳ דבר	נ
קרח	נצח דוחק כלחוצי	נב	וילך תפלה לעשה	צ
	לו ותתפלל חנה	שא ב	האזינו פקדי ה׳ לחזיק יסעיה	סג
חקת	הלוויה הלנו עבדי לת שם ה׳	קלה	הברכה שמחתי בחוערים לי	קכב
בלק	נאם פתח לרשע	לו	לו הושיעה	יב

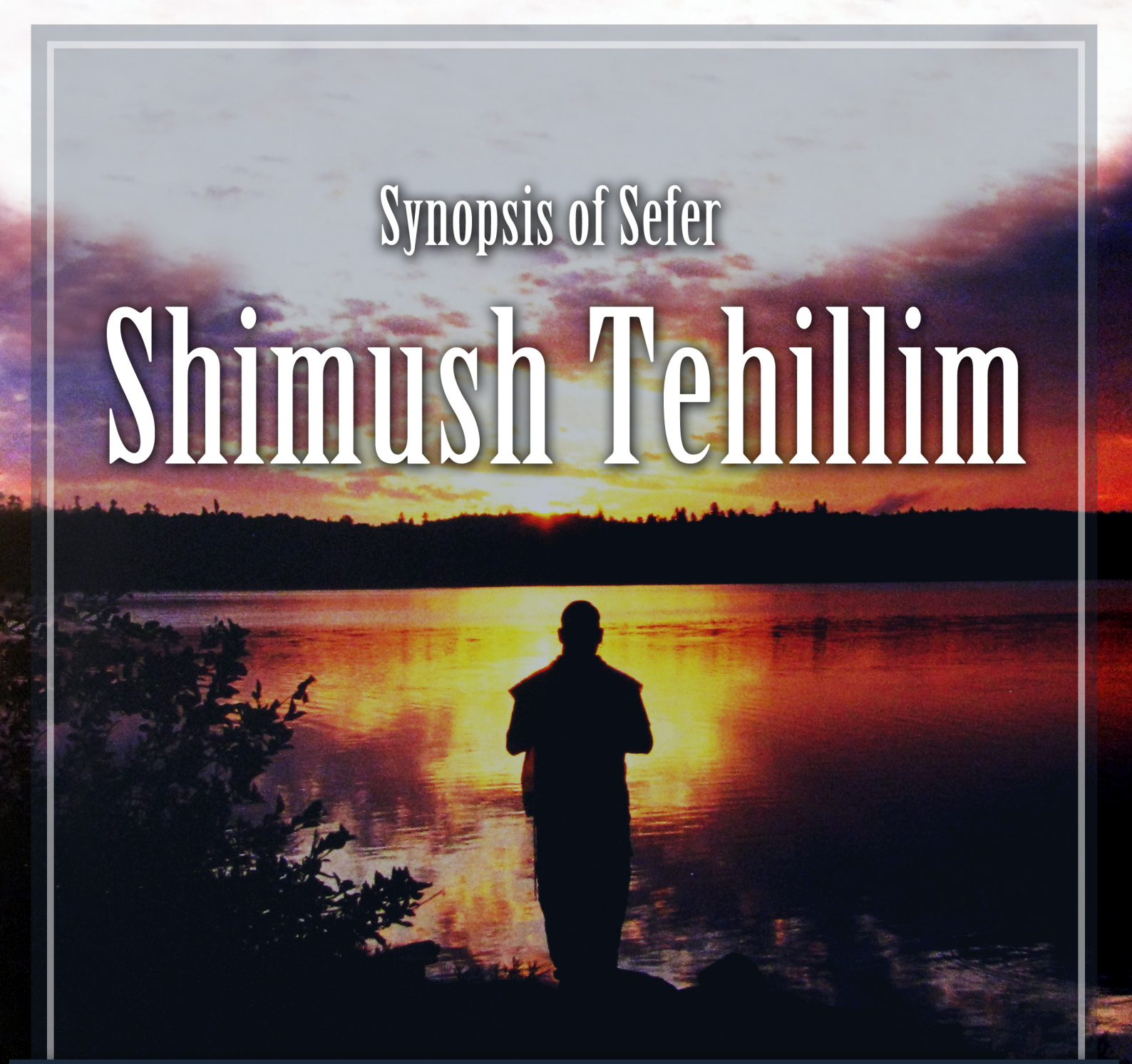

Synopsis of Sefer

Shimush Tehillim

Eclectic Torah Compilations

©2012 Reuven Brauner, Raanana, Israel

brauner1@actcom.net.il

TALMUDIC BOOKS

אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב:
(תהלים א' א')

ECLECTIC TORAH COMPILATIONS

PRESENTS

SYNOPSIS OF SEFER

SHIMUSH TEHILLIM

Containing Protections Against Numerous Calamities

Attributed to Rav Hai Gaon

Compiled and © by Reuven Brauner 5764
brauner1@actcom.net.il

SIXTH EDITION

Cover Designs in this series by Avromie Brauner - abebrauner@gmail.com
Photograph by Moshe Berger

SHIMUSH TEHILLIM

Sefer Shimush Tehillim is a short and relatively little-known treatise attributed to Rav Hai Gaon (according to the Sedei Chemed) which describes the Kabbalistic uses of particular chapters and verses from the Book of Psalms for prophylactic or healing purposes. These selections are meant to be either recited alone, frequently multiple times, or in conjunction with some other action or prayer. Shimush Tehillim is mentioned in Teshuvas HaRashba (413), by the Chida, and others. This work is not to be confused with bibliomancy which is the use of Biblical verses for predicting the future.

There are numerous instances cited in the Talmud and other sources regarding the utilization of Biblical verses to ward off demons and the Evil Eye, against bad dreams, against the effects of drinking water uncovered at night, and other more serious calamities. Verses were employed to lighten the pain at childbirth, as protection against danger on a journey, fierce dogs, bleeding and wounds, and the effects of fire and fever. Verses were recited to gain favor or improve one's memory, and so on. (See Sanhedrin 101a and Shulchon Oruch, Yoreh Deoh 179:8-10, et al.)

Yet, it must be noted, there was great opposition to use of the Torah for magical, curative purposes. The Rambam, the Tur (Yoreh Deoh 179), and the Shulchon Oruch (Yoreh Deoh 179:10) forbade such usage. The Rambam in Hilchos Avodas Cochavim 11:12 pointedly writes:

> "*Regarding one who incants over a wound or reads a verse from the Torah, and so one who reads verses to calm a frightened child or places a Sefer Torah or Tefilin on a child so that he will sleep – it is not bad enough that these people are numbered among the sorcerers and diviners, but they are also counted as heretics to the Torah by using words of the Torah to heal the body. The (words of the) Torah are for healing the soul only, as it is written,* 'and they shall be life for your soul'*. However, it is permitted to recite verses and chapters from Tehillim for protection against troubles and harm - by merit of their recitation.*"

Protection – yes, curing – no.

Since Tehillim, more than any other Sefer from Tanach, was used to defend against the effects of all types of predicaments and saving from danger, as recorded in Shimush Tehillim, I thought that it might be interesting to prepare the following table[1] to illustrate which chapters it suggests be used for which ailment and condition. For the convenience of the reader, I have also added a cross-referencing index.

Nevertheless, since this monograph is meant for general educational purposes only and not practical application, and in deference to the dissenting opinions, I have only provided a selection of chapter usage from the book, and did not list the use of single verses nor what other actions are required in addition to the recitation of the chapter to affect the desired results. For such purposes, the interested reader must consult an actual edition of Shimush Tehillim and ask his rabbi as to how to employ it, if at all. All this aside, it is commendable to recite Tehillim anyway for the efficacy of it as prayer is well-known.

Finally, I made no attempt at trying to determine why each chapter has the effect claimed, as there is no indication of this in Shimush Tehillim itself.

Reuven Brauner
5 Sivan 5766

[1] Based, in part, on a list found in the Jewish Encyclopedia, Entry: Bibliomancy

SHIMUSH TEHILLIM

USAGE BY CHAPTER

#	OPENING VERSE(S)	USE
1.	אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב:	Protection against miscarriage.
2.	למה רגשו גוים ולאומים יהגו ריק:	Protection against storms at sea.
3.	מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו: ה' מה רבו צרי רבים קמים עלי:	For one who has pain in the shoulders or for headaches.
4.	למנצח בנגינות מזמור לדוד: בקראי ענני אלוקי צדקי בצר הרחבת לי חנני ושמע תפלתי:	For general success[2]. For success when requesting something from the authorities[3].
5.	למנצח אל הנחילות מזמור לדוד: אמרי האזינה ה' בינה הגיגי:	For finding favor. For success when dealing with the authorities. For one who has evil spirits.
6.	למנצח בנגינות על השמינית מזמור לדוד: ה' אל באפך תוכיחני ואל בחמתך תיסרני:	For one who has eye disease or pain[4]. For one in distress, whether at sea or on land[5].
7.	שגיון לדוד אשר שר לה' על דברי כוש בן ימיני: ה' אלוקי בך חסיתי הושיעני מכל רודפי והצילני:	Protection against harm inflicted by other people. For one who is being pursued by his enemies. For success when one has a court case.
8.	למנצח על הגתית מזמור לדוד: ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים:	For finding favor[6]. For helping a crying child.
9.	למנצח על מות לבן מזמור לדוד: אודה ה' בכל לבי אספרה כל נפלאותיך:	For helping a crying (ill) child[7]. For affecting salvation from one's enemies.
10.	למה ה' תעמוד ברחוק תעלים לעתות בצרה:	For one who has demons or any type of illness[8].
11.	למנצח לדוד בה' חסיתי איך תאמרו לנפשי נודי הרכם צפור:	Protection against evil spirits, wicked people and various perils.
12.	למנצח על השמינית מזמור לדוד: הושיעה ה' כי גמר חסיד כי פסו אמונים מבני אדם:	For one who has temptation to sin. Protection against evil counsel.

[2] To be recited 3 times before sunrise.
[3] To be recited 7 times.
[4] To be recited 7 times for 3 days.
[5] To be recited 7 times each evening.
[6] To be recited 7 times for 3 evenings.
[7] Also worn as an amulet.
[8] To be recited 9 times.

SHIMUSH TEHILLIM

#	OPENING VERSE(S)	USE
13.	למנצח מזמור לדוד: עד אנה ה' תשכחני נצח עד אנה תסתיר את פניך ממני:	Protection against unusual forms of death, or any other type of calamity. For one who has an eye disease.
14.	למנצח לדוד אמר נבל בלבו אין אלוקים השחיתו התעיבו עלילה אין עשה טוב:	When one fears that he may be slandered. When one's veracity is doubted.
15.	מזמור לדוד ה' מי יגור באהלך מי ישכון בהר קדשך:	For finding favor with other people. Protection against demons.
16.	מכתם לדוד שמרני א-ל כי חסיתי בך:	For exposing a thief[9]. For awakening/sharpening one's intellect. For making peace with one's enemies. For extricating oneself from persistent troubles.
17.	תפלה לדוד שמעה ה' צדק הקשיבה רנתי האזינה תפלתי בלא שפתי מרמה:	For one on a journey or trip.
18.	למנצח לעבד ה' לדוד אשר דבר לה' את דברי השירה הזאת ביום הציל ה' אותו מכף כל אויביו ומיד שאול:	Protection against robbers or bandits. Protection against illness.
19.	למנצח מזמור לדוד: השמים מספרים כבוד א-ל ומעשה ידיו מגיד הרקיע:	Protection against evil spirits[10]. For helping with a difficult childbirth[3]. For awakening/sharpening one's intellect to help him remember his Torah learning[3].
20.	למנצח מזמור לדוד: יענך ה' ביום צרה ישגבך שם אלוקי יעקב:	For success in a court case.
21.	למנצח מזמור לדוד: ה' בעזך ישמח מלך ובישועתך מה יגל מאד:	Before maintaining oneself before a temporal or spiritual authority or one's master or rabbi. Protection against a storm at sea.
22.	למנצח על אילת השחר מזמור לדוד: א-לי א-לי למה עזבתני רחוק מישועתי דברי שאגתי:	When fearing to ford a river. Protection against dangerous animals. When one fears meeting his enemy. Cleansing oneself from all types of impurities[3]. For awakening/sharpening one's intellect.
23.	מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר:	For help in interpreting or understanding a dream[3].
24.	לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה:	[11] Protection against floods.
25.	לדוד אליך ה' נפשי אשא:	[12] To be saved from any form of stress, tension, distress, oppression or pressure.

[9] To be recited 10 times, accompanied by a special lottery.
[10] To be recited 7 times. Also, written as an amulet.
[11] Shimush Tehillim recommends reciting this chapter every day after Prayers.
[12] Shimush Tehillim recommends reciting this chapter every day.

SHIMUSH TEHILLIM

#	OPENING VERSE(S)	USE
26.	לדוד שפטני ה׳ כי אני בתומי הלכתי ובה׳ בטחתי לא אמעד:	Protection against trouble at sea or on land. For one in captivity or one who is imprisoned.
27.	לדוד ה׳ אורי וישעי ממי אירא ה׳ מעוז חיי ממי אפחד:	For help in capturing a city.
28.	לדוד אליך ה׳ אקרא צורי אל תחרש ממני פן תחשה ממני ונמשלתי עם יורדי בור:	To affect one's enemy to make peace with you.
29.	מזמור לדוד הבו לה׳ בני אלים הבו לה׳ כבוד ועוז:	Protection against evil spirits. Protection against trouble at sea or on land[13].
30.	מזמור שיר חנוכת הבית לדוד:	Protection against all types of evil.
31.	למנצח מזמור לדוד: בך ה׳ חסיתי אל אבושה לעולם בצקתך פלטני:	Protection against the Evil Eye.
32.	לדוד משכיל אשרי נשוי פשע כסוי חטאה:	To affect mercy[11].
33.	רננו צדיקים בה׳ לישרים נאוה תהלה:	For a woman whose children have died. In times of difficulty and sorrow (*epidemics*?).
34.	לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך ויגרשהו וילך:	For affecting favor before appearing before a minister or the authorities. Before leaving on a journey or trip. Before asking for something.
35.	לדוד ריבה ה׳ את יריבי לחם את לוחמי:	Protection against belligerent people[14].
36.	למנצח לעבד ה׳ לדוד: נאום פשע לרשע בקרב לבי אין פחד אלוקים לנגד עיניו:	Protection against evil tidings.
37.	לדוד אל תתחד במרעים אל תקנא בעושי עולה:	Protection against drunkenness.
38.	מזמור לדוד להזכיר: ה׳ אל בקצפך תוכיחני ובחמתך תיסרני:	Protection against slander being spoken about you. Protection against the advice of the wicked.
39.	למנצח לידותון מזמור לדוד: אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגדי:	To be said at day-break[15].
40.	למנצח לדוד מזמור: קוה קויתי ה׳ ויט אלי וישמע שועתי:	Protection against evil spirits.
41.	למנצח מזמור לדוד: אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה׳:	If one was removed from his position or profession and it was given to another[16].
42.	למנצח משכיל לבני קורח: כאיל תערוג על אפיקי מים כן נפשי תערוג אליך אלוקים:	If one was removed from his position and it was given to another[17]. For help in understanding a dream[18].

[13] To be recited 10 times in the evening.
[14] To be recited 3 times each morning.
[15] To be recited 7 times. This Chapter does not relate to any specific ailment or situation.
[16] To be recited 3 times a day along with Chapters 42 and 43.
[17] To be recited 3 times a day along with Chapters 41 and 43.
[18] To be recited 7 times with fasting.

SHIMUSH TEHILLIM

#	OPENING VERSE(S)	USE
43.	שפטני אלוקים וריבה ריבי מגוי לא חסיד מאיש מרמה ועולה תפלטני:	If one was removed from his position and it was given to another[19].
44.	למנצח לבני קרח משכיל: אלוקים באזנינו שמענו אבותינו ספרו לנו פועל פעלת בימיהם בימי קדם:	For sinners. Protection against one's enemies.
45.	למנצח על שושנים לבני קרח משכיל שיר ידידות: רחש לבי דבר טוב אומר אני מעשי למלך לשוני עט סופר מהיר:	For one who has an evil wife.
46.	למנצח לבני קרח על עלמות שיר: אלוקים לנו מחסה ועוז עזרה בצרות נמצא מאד:	For one whose wife hates him.
47.	למנצח לבני קרח מזמור: כל העמים תקעו כף הריעו לאלוקים בקול רנה:	For affecting others to receive you pleasantly that day[3].
48.	שיר מזמור לבני קרח: גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלוקינו הר קדשו:	For causing your enemies to fear you.
49.	למנצח לבני קרח מזמור: שמעו זאת כל העמים האזינו כל יושבי חלד:	For one who has fever or malaria[20].
50.	מזמור לאסף א-ל אלוקים ה' דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבואו:	Protection against one's enemies and robbers or bandits. During times of danger.
51.	למנצח מזמור לדוד: בבוא אליו נתן הנביא כאשר בא אל בת שבע:	For one who sinned (prostitution)[21].
52.	למנצח משכיל לדוד: בבוא דואג האדומי ויגד לשאול ויאמר לו בא דוד אל בית אחימלך:	Protection against slander[20].
53.	למנצח על מחלת משכיל לדוד: אמר נבל בלבו אין אלוקים השחיתו והתעיבו עול אין עשה טוב:	For instilling fear in your enemies[22].
54.	למנצח בנגינות משכיל לדוד: בבוא הזיפים ויאמרו לשאול הלא דוד מסתתר עמנו:	Protection against and avenging one's enemies.
55.	למנצח בנגינות משכיל לדוד: האזינה אלוקים תפלתי ואל תתעלם מתחנתי:	For avenging one's enemies.
56.	למנצח על יונת אלם רחוקים לדוד מכתם באחוז אותו פלישתים בגת:	For a prisoner in chains. To suppress one's evil impulse.
57.	למנצח אל תשחת לדוד מכתם בברחו מפני שאול במערה:	For success and good fortune.
58.	למנצח אל תשחת לדוד מכתם: האומנם אלם צדק תדברון מישרים תשפטו בני אדם:	Protection against a vicious dog.
59.	למנצח אל תשחת לדוד מכתם בשלוח שאול וישמרו את הבית להמיתו:	To suppress one's evil impulse[23].

[19] To be recited 3 times a day along with Chapters 41 and 42.
[20] Worn as an amulet.
[21] To be recited 3 times a day: evening, morning and afternoon.
[22] To be recited daily.
[23] To be recited 3 times a day for 3 days.

SHIMUSH TEHILLIM

#	OPENING VERSE(S)	USE
60.	למנצח על שושן עדות מכתם לדוד ללמד: בהצותו את ארם נהרים ואת צובה וישב יואב ויך את אדום בגיא מלח שנים עשר אלף:	For success in battle and war[24].
61.	למנצח על נגינת לדוד: שמעה אלוקים רנתי הקשיבה תפלתי:	For one who is apprehensive about going home.
62.	למנצח על ידותון מזמור לדוד: אך אל אלוקים דומיה נפשי ממנו ישועתי:	For help in pardoning one's sins[25].
63.	מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה: אלוקים אלי אתה אשחרך צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ ציה ועיף בלי מים:	For receiving a good portion when dissolving a partnership. For success in business.
64.	למנצח מזמור לדוד: שמע אלוקים קולי בשיחי מפחד איוב תצור חיי:	When fording a river.
65.	למנצח מזמור לדוד שיר: לך דומיה תהלה אלוקים בציון ולך ישולם נדר:	For success. For exerting influence.
66.	למנצח שיר מזמור הריעו לאלוקים כל הארץ: זמרו כבוד שמו שימו כבוד תהלתו:	For one who has an evil spirit.
67.	למנצח בנגינות מזמור שיר: אלוקים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה:	For one who has continual fever or malaria. For a captive (or prisoner).
68.	למנצח לדוד מזמור שיר: יקום אלוקים יפוצו אויביו וינוסו משנאיו מפניו:	Protection against evil spirits.
69.	למנצח על שושנים לדוד: הושיעני אלוקים כי באו מים עד נפש:	For one who is greedy or covetous. For a sinner.
70.	למנצח לדוד להזכיר: אלוקים להצילני ה' לעזרתי חושה:	For being victorious over one's enemies.
71.	בך ה' חסיתי אל אבושה לעולם:	To prevent being captured or imprisoned[26].
72.	לשלמה אלוקים משפטיך למלך תן וצדקתך לבן מלך:	For affecting grace/favor in the eyes of other people[20]. Protection against loss of one's assets.
73.	מזמור לאסף אך טוב לישראל אלוקים לברי לבב:	Protection against conversion (*compulsory baptism*)[27].
74.	משכיל לאסף למה אלוקים זנחת לנצח יעשן אפך בצאן מרעיתך:	Protection against one's enemies (mobs). Protection against evil spirits.
75.	למנצח אל תשחת מזמור לאסף שיר: הודינו לך אלוקים הודינו וקרוב שמך ספרו נפלאותיך:	For affecting atonement for one's sins.
76.	למנצח בנגינות מזמור לאסף שיר: נודע ביהודה אלוקים בישראל גדול שמו:	Protection against fire and water (floods).
77.	למנצח על ידותון לאסף מזמור: קולי אל אלוקים ואצעקה קולי אל אלוקים והאזין אלי:	Protection against any type of danger.

[24] To be recited 7 times before setting out to war.
[25] To be recited once after Ma'ariv and once again after Mincha.
[26] To be recited 7 times: evening, morning and afternoon.
[27] To be recited 7 times a day.

SHIMUSH TEHILLIM

#	OPENING VERSE(S)	USE
78.	משכיל לאסף האזינה עמי תורתי הטו אזנכם לאמרי פי:	For affecting favor in the eyes of the authorities.
79.	מזמור לאסף אלוקים באו גוים בנחלתך טמאו את היכל קדשך שמו את ירושלים לעיים:	For killing-off your enemies.
80.	למנצח אל שושנים עדות לאסף מזמור: רועה ישראל האזינה נוהג כצאן יוסף יושב הכרובים הופיעה:	For protecting oneself from worshipping idols.
81.	למנצח על הגתית לאסף: הרנינו לאלוקים עוזנו הריעו לאלוקי יעקב:	For protecting oneself from worshipping idols.
82.	מזמור לאסף אלוקים נצב בעדת א-ל בקרב אלוקים ישפוט:	For success on, and successful (and quick) return from, a mission.
83.	שיר מזמור לאסף: אלוקים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט א-ל:	For victory in battle[28]. Protection against harm when at war.
84.	למנצח על הגתית לבני קרח מזמור: מה ידידות משכנותיך ה' צבאות:	For one who lost weight due to illness.
85.	למנצח לבני קרח מזמור: רצית ה' ארצך שבת שבית יעקב:	For pacifying a friend[3].
86.	תפלה לדוד הטה ה' אזנך ענני כי עני ואביון אני:	Protection against evil spirits.
87.	לבני קרח מזמור שיר יסודתו בהררי קדש: אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב:	For saving a city or community[29].
88.	שיר מזמור לבני קרח למנצח על מחלת לענות משכיל להימן האזרחי: ה' אלוקי ישועתי יום צעקתי בלילה נגדך:	For saving a city or community[30].
89.	משכיל לאיתן האזרחי: חסדי ה' עולם אשירה לדור ודור אודיע אמונתך בפי:	For one who has lost limbs or organs due to illness. For help in freeing a captive[31].
90.	תפלה למשה איש האלוקים אדנ-י מעון אתה היית לנו בדור ודור:	[32] For recovery from illness. Protection against lions or evil spirits.
91.	יושב בסתר עליון בצל ש-די יתלונן:	[33] For recovery from illness. Protection against lions or evil spirits or any form of evil[34].
92.	מזמור שיר ליום השבת:	For affecting great miracles (achieving greatness?)[35]
93.	ה' מלך גאות לבש לבש ה' עוז התאזר אף תכון תבל בל תמוט:	For victory over an adversary in court.

[28] Written and worn as an amulet.
[29] To be recited along with Chapter 88.
[30] To be recited along with Chapter 87.
[31] To be said outdoors while looking to Heaven.
[32] To be recited along with Chapter 91.
[33] To be recited along with Chapter 90.
[34] Also written as an amulet.
[35] To be recited 3 times together with Chapters 94, 23, 20, 24, and 100.

SHIMUSH TEHILLIM

#	OPENING VERSE(S)	USE
94.	א-ל נקמות ה' א-ל נקמות הופיע:	Protection against one who hates and oppresses you[36].
95.	לכו נרננה לה' נריעה לצור ישענו:	Protection against misleading people in one's city in matters of impurity.
96.	שירו לה' שיר חדש שירו לה' כל הארץ:	For giving one's family/home happiness.
97.	ה' מלך תגל הארץ ישמחו איים רבים:	For giving one's family/home happiness.
98.	מזמור שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו:	For affecting peace between people.
99.	ה' מלך ירגזו עמים יושב כרובים תנוט הארץ:	For helping oneself become pious.
100	מזמור לתודה הריעו לה' כל הארץ:	For help in being victorious over one's enemies.
101	לדוד מזמור חסד ומשפט אשירה לך ה' אזמרה:	Protection against evil spirits[37].
102	תפלה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו:	For requesting mercy for a barren woman.
103	לדוד ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו:	For requesting mercy for a barren woman.
104	ברכי נפשי את ה' ה' אלוקי גדלת מאד הוד והדר לבשת:	For killing-off pests, things causing harm or demons, etc.
105	הודו לה' קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו:	For one who has quartan ague[38].
106	הללוי'ה הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו: מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו:	For one who has tertian ague[39].
107	הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו: יאמרו גאולי ה' אשר גאלם מיד צר:	For one who has continual fever or malaria[40].
108	שיר מזמור לדוד: נכון לבי אלוקים אשירה ואזמרה אף כבודי:	For affecting success[41].
109	למנצח לדוד מזמור אלוקי תהלתי אל תחרש:	Protection against one who hates and oppresses you.
110	לדוד מזמור נאום ה' לאדני שב לימיני עד אשית אויביך הדום לרגליך:	For affecting your enemies to make peace with you.
111	הללוי'ה אודה ה' בכל לבב בסוד ישרים ועדה:	For help in gaining many new friends.
112	הללוי'ה אשרי איש ירא את ה' במצותיו חפץ מאד:	For increasing one's courage.
113	הללוי'ה הללו עבדי ה' הללו את שם ה':	For destroying idolatry.
114	בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לעז:	For success in business.
115	לא לנו ה' לא לנו כי לשמך תן כבוד על חסדך על אמתך:	For help when entering into a religious dispute with idolaters.

[36] To be recited 7 times a day.
[37] To be written on parchment along with Chapter 88.
[38] A fever which recurs every fourth day – probably malaria.
[39] A fever which recurs every third day – also a form of malaria.
[40] Shimush Tehillim says that it is "very good to recite" this Chapter.
[41] Written as an amulet.

SHIMUSH TEHILLIM

#	OPENING VERSE(S)		USE
116	אהבתי כי ישמע ה׳ את קולי תחנוני:		Protection against unusual or sudden death[42].
117	הללו את ה׳ כל גוים שבחוהו כל האומים:		Protection against one who informed on you without basis.
118	הודו לה׳ כי טוב כי לעולם חסדו: יאמר נא ישראל כי לעולם חסדו:		For help in answering (religious) scoffers. When appearing before a judge.
119	אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה׳:	א	Protection against fright. Upon the performance of a Mitzvoh.
	במה יזכה נער את ארחו לשמור כדברך:	ב	Protection against forgetfulness. For awakening/sharpening one's intellect (to Torah), and help in remembering his learning.
	גמול על עבדך אחיה ואשמרה דברך:	ג	For one who has illness in the right eye (*catarrh*)[3].
	דבקה לעפר נפשי חיני כדברך:	ד	For one who has illness in the left eye (*catarrh*). For one who speaks in public (e.g. preachers)[43]. For one who has difficulty with advice[3].
	הורני ה׳ דרך חוקך ואצרנה עקב:	ה	Protection against sinning[20].
	ויבואוני חסדך ה׳ תשועתיך כאמרתך:	ו	For affecting a ruler to become angry with someone.
	זכר דבר לעבדך על אשר יחלתני:	ז	For one who has illnesses associated with the spleen. Protection against evil counsel.
	חלקי ה׳ אמרתי לשמור דברריך:	ח	For one who has illnesses associated with the stomach (upper intestines) [3].
	טוב עשית עם עבדך ה׳ כדברך:	ט	For one who has illnesses associated with the kidneys[3].
	ידיך עשוני ויכוננוני הבינני ואלמדה מצותיך:	י	For affecting mercy[44].
	כלתה לתשועתך נפשי לדברך יחלתי:	כ	For one who has a swollen/blocked right nostril (sinusitis ?)[43]
	לעולם ה׳ דברך נצב בשמים:	ל	For a good judgment[45].
	מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי:	מ	For one who has pain in his right hand[4].
	נר לרגלי דברך ואור לנתיבתי:	נ	Before setting out on a journey or trip.
	סעפים שנאתי ותורתך אהבתי:	ס	Before requesting something.

[42] Effective if recited regularly.
[43] To be recited 10 times.
[44] To be recited after Shacharis.
[45] To be recited after Mincha.

SHIMUSH TEHILLIM

#	OPENING VERSE(S)		USE
	עשיתי משפט וצדק בל תניחני לעושקי:	ע	For one who has pain in his left hand[4].
	פלאות עדותיך על כן נצרתם נפשי:	פ	For one who has a swollen/blocked left nostril (sinusitis)
	צדיק אתה ה' וישר משפטיך:	צ	NOT LISTED
	קראתי בכל לב ענני ה' חוקיך אצורה:	ק	For one who has pain in his left foot/leg[46].
	ראה עניי וחלציני כי תורתך לא שכחתי:	ר	For one who has pain in his right ear.
	שרים רדפוני חינם ומדברך פחד לבי:	ש	For one who has headaches.
	תקרב רנתי לפניך ה' כדברך הבינני:	ת	For one who has pain in his left ear. For one who has pain in his arms and sides.
120	שיר המעלות אל ה' בצרתה לי קראתי ויעננני:		Upon seeing a snake or scorpion[3].
121	שיר למעלות אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי:		When traveling alone at night[3].
122	שיר המעלות לדוד שמחתי באומרים לי בית ה' נלך:		When appearing before an important person and he will receive you well[47]. For a blessing[48].
123	שיר המעלות אליך נשאתי את עיני הישבי בשמים:		For retrieving a fleeing slave.
124	שיר המעלות לדוד לולי ה' שהיה לנו יאמר נא ישראל:		When crossing a river or when on a ship.
125	שיר המעלות הבוטחים בה' כהר ציון לא ימוט לעולם ישב:		When traveling and confronted by enemies[3].
126	שיר המעלות בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים:		For a woman whose children have died[49].
127	שיר המעלות לשלמה אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו אם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר:		For protecting a child[20].
128	שיר המעלות אשרי כל ירא ה' ההולך בדרכיו:		For an expectant mother[20].
129	שיר המעלות רבת צררוני מנוערי יאמר נא ישראל:		Upon performing a Mitzvoh[22].
130	שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה':		For help to escape from guards.
131	שיר המעלות לדוד ה' לא גבה לבי ולא רמו עיני ולא הלכתי בגדולות ובנפלאות ממני:		For helping one who is haughty to moderate his arrogance[50].
132	שיר המעלות זכור ה' לדוד את כל עונותו:		For helping one who is quick to swear[22].
133	שיר המעלות לדוד הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד:		For awakening friendship or love among friends.
134	שיר המעלות הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות:		For helping one with his learning[51].

[46] Oddly, no information is given regarding the right foot/leg.
[47] To be recited 3 (or 13?) times.
[48] To be recited in Synagogue.
[49] Written as an amulet.
[50] To be recited 3 times a day.
[51] To be recited before one's learning.

SHIMUSH TEHILLIM

#	OPENING VERSE(S)	USE
135	הללוי׳ה הללו את שם ה׳ הללו עבדי ה׳:	To affect complete repentance[52].
136	הודו לה׳ כי טוב כי לעולם חסדו: הודו לאלוקי האלוקים כי לעולם חסדו:	Upon confessing a sin.
137	על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון:	For helping overcome enmity.
138	לדוד אודך בכל לבי נגד אלוקים אזמרך:	For awakening love or friendship.
139	למנצח לדוד מזמור ה׳ חקרתני ותדע:	For awakening/arousing love between husband and wife.
140	למנצח מזמור לדוד: חלצני ה׳ מאדם רע מאיש חמסים תנצרני:	For overcoming enmity between husband and wife.
141	מזמור לדוד ה׳ קראתיך חושה לי האזינה קולי בקראי לך:	For one who has heart pain/disease[53].
142	משכיל לדוד בהיותו במערה תפלה: קולי אל ה׳ אזעק קולי אל ה׳ אתחנן:	For one who has illness associated with the lower leg or thighs; lumbago.
143	מזמור לדוד ה׳ שמע תפלתי האזינה אל תחנוני באמונתך ענני בצדקתך:	For one who has illness associated with the arms.
144	לדוד ברוך ה׳ צורי המלמד ידי לקרב אצבעותי למלחמה:	For one who broke his arm. Protection against danger and demons.
145	תהלה לדוד ארוממך אלוקי המלך ואברכה שמך לעולם ועד:	For one who is frightened[54].
146	הללוי׳ה הללי נפשי את ה׳:	For one who was wounded by a sword.
147	הללוי׳ה כי טוב זמרה אלוקינו כי נעים נאוה תהלה:	For one who was bitten by a snake.
148	הללוי׳ה הללו את ה׳ מן השמים הללוהו במרומים:	Protection against fire causing damage.
149	הללוי׳ה שירו לה׳ שיר חדש תהלתו בקהל חסידים:	Protection against the spread of fire[55].
150	הללוי׳ה הללו א-ל בקדשו הללוהו ברקיע עוזו:	To thank G-d for all His works; general thanksgiving.

"The entire Torah is G-d's Names which save and protect us…The five books of Tehillim correspond to the five books of the Torah and contain many wondrous secrets which defend and rescue Man from evil…All Gedolei HaOlam have agreed to this…and so we see that the Tashbatz writes that since **ויהי נועם** *has no letter* **ז**, *anyone who recites it will be saved from all* **כלי זיין** *(weapons)…"*

Shimush Tehillim.

[52] To be recited after each Prayer: Shacharis, Mincha and Ma'ariv.
[53] Or, heartache.
[54] To be recited 3 times and then Chapter 91 7 times.
[55] To be recited 3 times.

SHIMUSH TEHILLIM

INDEX

PROTECTION AGAINST/ TO WARD OFF	Chapter	TO AFFECT/ FOR	Chapter
Advice, bad	38	Advice, helping with	119/ ד׳
Animals, dangerous	22	Anger, to get a ruler angry with someone	119/ ו׳
Arm, pain in the	GEFO ת׳,	Arm, broken	144
Arrogance/haughtiness	131	Arrest, to escape	130
Assets, losing one's	72	Asking for something, before	4, 34, 119/ ס׳
Belligerent or wicked people	11, 35	Atonement	75
Calamity	13	Battle/war, success in	60, 83
Childlessness	102, 103	Blessing	122
Children, crying	8, 9	Business/Partnership, success in	63, 114
Conversion or compulsory baptism	73	Child, protection of	127
Covetousness	69	Childbirth, help with a difficult	19
Danger/distress	25, 50, 77, 144	City, capture a	27
Death, unnatural or sudden	13, 116	Courage	112
Defamation (also see Slander)	14, 38	Court of law, success in	7, 20, 93, 118
Distress at sea or on land	6, 26	Daybreak, said at	39
Dogs, vicious	58	Debate, victory in a (religious)	115
Drunkenness	37	Dreams, help with interpreting or understanding	23, 42
Earache	119/ ת׳ ו׳	Enemies, to appease/avenge/ frighten/be victorious over one's	16, 28, 48, 53, 54, 55 70
Enemies	7, 9, 22, 44, 50, 54, 55, 74, 79, 94, 100, 109, 125	Enmity, to overcome	137, 140
Epidemics	33	Escape	130
Evil – general	30, 91	Favor, to find/win/secure	5, 8, 15, 34, 47, 72, 78
Evil counsel	12	Fortune, good	57
Evil eye	31	Friend, to pacify one's	85
Evil inclination	56, 59	Friends, gain new; friendship	111, 133, 138
Evil spirits; demons	10, 11, 15, 19, 29, 40, 66, 68, 74, 86, 90, 91, 101,	Grace/favor, win (at court or with the authorities)	78

SHIMUSH TEHILLIM

PROTECTION AGAINST/ TO WARD OFF	Chapter	TO AFFECT/ FOR	Chapter
	104, 144		
Evil tidings	36	Hand, fractured or broken, pain in the	119/ מ' ע' 144
Eye, diseases of; catarrh	6, 13, 119/ ג' ד'	Happiness, give in one's family or home	96, 97
Feet/legs, pain in	119/ ק'	House/home, before entering one where one has cause for apprehension	61
Fever/malaria	49, 67, 105, 106, 107	Idolatry, destroying	113
Fire	76, 148, 149	Impetuousness in vowing	132
Floods	24, 76	Influence, exert	65
Forgetfulness	119/ ב'	Impurities, cleansing oneself of	22
Fright	119/ א', 145	Intelligence/intellect, awaken/sharpen	16, 19, 22, 119/ ב'
Greediness	69	Journey/trip, before/on a; when traveling alone at night	17, 34, 119/ נ', 121
Harm	7	Judgment	119/ ל'
Headaches	3, 119/ ש'	Learning, to remember one's	19, 119/ ב', 134
Heart disease	141	Love	138
Idolatry	80, 81	Love, to awaken between a husband and his wife	139, 140
Illness	10, 18, 89, 90, 91	Maintain oneself before a spiritual or a temporal authority	21
Imprisonment or capture	71	Mercy	32, 119/ י'
Informers	117	Miracles	92+94+ 23+20+ 24+100
Kidneys, problems	119/ ט'	Mission, when on an important	82
Labor, difficult	19	Mother, expectant	128
Legs, pain in the	142	Peace, make between enemies	98, 110
Lions	90, 91	Pious, to (help) become	99
Lumbago	142	Position, when one's has been given to another	41, 42, 43
Miscarriage	1	Preachers, valuable for	119/ ד'
Misleading people in matters of impurity	95	Prisoners/captives	26, 56, 67, 71, 89
Mobs	74	Religious precept, upon the performance of a	119/ א', 129
Nostril/sinus, swollen or	119/ כ' פ'	Repentance	135

SHIMUSH TEHILLIM

PROTECTION AGAINST/ TO WARD OFF		TO AFFECT/ FOR	
	Chapter		Chapter
stuffed			
Perils, various	11	Revenge	54
Pests	104	River, when fording a	22, 64, 124
Robbers or bandits	18, 50	Saving a city/community	87, 88
Scoffers	118	Scorpion, upon seeing a	120
Shoulders, pain in the	3	Ship, when on a	124
Side pains	119/ ת׳	Sin, pardoning/confessing	69, 136
Sin	119/ ה׳	Sinners	44, 51, 69
Slander (also see Defamation)	38, 52	Slave, when one has run away	123
Snake, bite of	147	Sovereign, when appearing before a high	122
Spleen problems	119/ ז׳	Snake, upon seeing a	120
Stomach illness	119/ ח׳	Studying, before	134
Storms/danger at/on sea/land	2, 6, 21, 26	Success	4, 5, 65, 108
Stress, tension, pressure, oppression	25	Thanking G-d for all His works	150
Sword wounds	146	Thief, exposing a	16
Temptation	12, 69, 119/ ה׳	Times of difficulty or sorrow	33
Thigh pain	142	Troubles, extricating from persistent	16
Undue presumption	131	Victory, gain	100
Wife, evil	45	Wife, when one's hates him	46
Weight loss resulting from illness	84	War	60, 83
		Woman whose children die (young) (or have died)	33, 126

לע״נ

אמי מורתי רצה בת מנשה הכהן בראונר ע״ה

ת.נ.צ.ב.ה.

4

RACHEL ELIOR

The Concept of God in Hekhalot Literature

Great advances have been made during the last decade in the study of one of the most important, and least known, chapters in the history of Jewish mysticism—the earliest mysticism of the talmudic period, known as hekhalot and merkabah mysticism. The two dozen texts which were preserved from this anonymous group of Jewish mystics in late antiquity have been published and studied in detail. The following article presents a comprehensive view of this school of mystics, who were the first to ask basic questions and present mystical answers regarding the nature and characteristics of the celestial worlds and of God Himself.

Dr. Rachel Elior teaches Jewish Mysticism in the Department of Jewish Thought at The Hebrew University of Jerusalem. Her books include an edition of the mystical work Hekhalot Zutarti, *an edition of the sixteenth-century mystical work* Galya Raza, *and a comprehensive study of the theology of Habad Hasidism.*

BACKGROUND

The trend of Jewish mystical writing known as *Hekhalot* literature incorporates a variety of traditions originating in Eretz Israel and Babylonia in the second through sixth centuries. Recent scholarly interest in this field has centered on the attempt to clarify textual problems. However, the need

The article was published in Hebrew in the *Proceedings of the First International Conference on the History of Jewish Mysticism*, Jerusalem: 1986 (*Jerusalem Studies in Jewish Thought* 6, 3–4). The translation/adaptation is by Dena Ordan.

The International Center for University Teaching of Jewish Civilization, Jerusalem, the author of the article, and the translator/adapter grant permission to photocopy this article for teaching purposes without further permission or fee.

to establish the relationship between various traditions and redactions, and to determine historical strata and thematic development, does not outweigh the obligation to examine the content and peculiar characteristics of this literature. Despite a lack of agreement and clarity regarding problems of historical background and the redaction of the texts, *hekhalot* literature is clearly not a random collection of sources and traditions, but rather a literary corpus bearing a distinct religious-spiritual stamp.[1]

The historical-literary approach to this material is, however, limited by the difficulty of the texts, which does not permit facile determination of the various strata and of the evolutionary development of the central ideas. It is, therefore, expedient to concentrate on the peculiar literary and thematic phenomena of the *hekhalot* writings whose uniqueness is not expressed in unity of style or redaction. Rather, despite their derivation from a variety of circles and traditions, these texts reflect a new way of approaching essential religious questions and new realms of spiritual activity. *Hekhalot* literature as a whole reflects the development of a new relationship to the concept of God, and sheds light upon the distinctive features of early Jewish mysticism.

RELIGIOUS FEATURES OF HEKHALOT MYSTICISM

Hekhalot mysticism is an elitist phenomenon, confined to the initiated. It marks the inception of theosophic speculation as the focal point of mystic longing, and perhaps the beginning of the process of separation of the religious impulse from its historical or real context. Its rituals remain restricted to the esoteric realm, and its traditions are far removed from daily religious life. Terminology, even if derived from traditional sources, acquires specialized meanings.[2] The outstanding religious feature of *hekhalot* literature is the shift in focus from the terrestrial-historical realm to the celestial-metahistorical realm, with the theocentric orientation placing the nexus of religious experience in heaven and the heavenly regions.[3] A dual assumption underlies the interest in the celestial regions, the heavenly hierarchy, and the 'body of God': (a) the Deity is assumed to possess a corporal-visual form open to human perception and (b) the human ability to reach a spiritual level enabling man to ascend to the heavens, to behold God and His throne-chariot, and to return to testify to his experiences, is postulated.

Four axioms underline this new religious approach:

1. Intensive study of the concept of God, and knowledge of the celestial realms are seen as religious imperatives.[4]
2. The possibility of human ascent to the celestial realm and return to earth is postulated.[5]
3. Religious significance is ascribed to the vision of God and the celestial retinue, which are accessible to human perception.

4. Mystical and theurgical means are employed for the fulfillment of the new religious imperative.

The mystic longing for knowledge of the heavens, and the possibility of ascent, are based on the assumptions that under specific circumstances the celestial realms are accessible to human perception, and that the mystical experience can be transmitted. The human ability to perceive presumes that God and the heavenly retinue have physical form and image, an observable essence composed of visually discernible dimensions and characteristics. However, knowledge of God is not acquired through rational speculation, but is based on direct mystical experience (a vision or revelation) or on testimony regarding the ascent to heaven. Such knowledge, although mystical, must be considered within human grasp and is at least partially definable in human language.

The new concept of God found in *hekhalot* literature diverges from biblical tradition and its offshoots.[6] Its key innovation pertains to the concept of *revelation*, which is no longer the divinely initiated communication of the absolute will of the Deity (or its consolidation into Torah and commandments, as at Mount Sinai), but is the humanly initiated achievement of a vision of God and the celestial realms. This theophany has no revelationary content but unfolds as a silent vision in which the observer almost entirely relinquishes his interest in the divine word. Instead, the mystic focuses upon beholding God and the heavenly regions, thereby legitimizing the study of the divine form and essence, the angels, the heavenly palaces, and the divine names and their magical applications. This mode of divine service is not confined to the rational, nor to Torah and *mitzvot;* its practice involves ascetic preparations, theurgy, and mystical contemplative experiences that emerge as a mimetic ritual imitating heavenly ceremonies.[7]

In post-biblical literature man assumes the initiative, and the descriptions of the theophany are based on the testimony of those individuals achieving a mystical vision.[8] *Hekhalot* literature reports the experiences of the ascenders to heaven, rather than the divine influence on the terrestrial-historical world. The divine form and the structure of the celestial realms, rather than God's will and commandments vis-a-vis mankind, interest the mystic. The interrelationships between God and man and God and the celestial retinue, which have various manifestations in *hekhalot* tradition, underlie the mystic effort to 'behold God'.

If we accept that the rabbinic God is supramythological and supranatural, with no representational form in heaven or on earth, the revolutionary character of *hekhalot* literature becomes apparent.[9] If the biblical and rabbinic views are represented by "To whom, then, can you liken God, what form compare to Him?" (Isaiah 40:18)—that is, God as beyond human perception—then the new concept found in *hekhalot* literature is represented by R. Akiva's dictum: "He is like us as it were, but greater than everything;

and that is his glory which is hidden from us. . . . "[10] *Hekhalot* literature unhesitatingly ascribes measurements, form, images, light, and anthropomorphic structures to celestial phenomena, deviating far from the strictures of "To whom, then, can you liken God?"

Although biblical and rabbinic thought regarding the Deity have been analyzed,[11] little attention has been paid to the revolutionary attitude toward God in *hekhalot* literature which continues the biblical anthropomorphic tradition, but radically changes the boundaries of human perception. The entire concept of heaven is expanded to encompass a Deity at the apex of a fixed hierarchy of firmaments, *hekhalot* (palaces), angels, *ofanim* (wheels), bridges, chariots, guards, streams of fire, and composers of names, all of which have fixed degrees of closeness to, or distance from, God, and are accessible at different levels of human perception. The ascription of corporeal dimensions to God and the transformation in His image are carried over to the heavenly retinue, thereby moderating somewhat the problematic nature of such ascription.

The divine image emerging from *hekhalot* literature is a multifaceted figure approached by the interplay between the theophany and its accompanying ritual aspects. The source of knowledge of the divine essence is in the mystical experience, either in the ascent to heaven, the 'descent to the chariot',[12] or the entrance to the *pardes* (paradise—see JT, *Hagigah* 2,1). At the same time, a new ritual, often bearing magical-theurgical elements, parallels the new dimensions discovered in God and in the celestial regions.

In *hekhalot* mysticism the heavenly experience in general, and the essence of God in particular, are related to in terms of five major dimensions—name, bodily measurements, cosmic beauty, esoteric knowledge, and glory. A brief definition of each of these concepts, as well as their ritual aspects as practiced by the 'descenders to the chariot' (*yordei merkabah*), follows. (The latter part of this article presents a detailed treatment of each of these aspects, as well as the concept of perception as associated with each.)

Names(s) of God (*shemot*)[13]

The hidden and revealed names of God contain His divine essence. Knowledge of the name equals knowledge of God, and its power extends to all aspects of the heavenly entity. The name, in its configuration letters, is accessible to human perception. Acquisition of knowledge of names occurs at the height of the mystical experience, and the names serve as the magical means for repetition of the ascent.[14]

Measurement of God (*shiur*)

The infinite size of God is measured in terms of supermagnified earthly dimensions. The measurements, anthropomorphic in pattern and seemingly

related to human comprehension of size, that is, apparently physical, are in actuality metaphysical. All the celestial hosts and heavens are proportionally related in size to the divine dimensions—parasangs, years, the earth from end to end, height, distance, etc. (*Synopse*, paragraphs 797–800). As with divine names, the recitation of measurements, even without comprehension, has a place in the ritual of the descenders to the chariot. The recitation itself may have a theurgical element, as reflected in the formula "he who knows the *shiur* of our Creator."

Cosmic Beauty (*yofi*)

God and the celestial retinue are described in terms of a supersensory cosmic beauty. Often the extraordinary beauty of the heavenly beings or angels is merely a foil for the incomprehensible beauty of God. The essential point is that God and His throne-chariot have a visual aspect, even if it is beyond normal sensory perception.[15] The goal of the mystic is to attain a vision of the King in His beauty (*lir'ot melekh bi-yofyo*); God's awesomeness is expressed as the *mysterium tremendum*.[16] The vision is real, not illusory, requiring ascetic preparations and the willingness to forego individual interpretation of the vision of the throne-chariot.

Esoteric Knowledge (*raz*)

Raz is the dynamic principle of the Deity—the secret of creation, and the power that creates all being. It comprises metaphysical knowledge of the physical world as taught to the mystic by heavenly beings in the form of names and letters. Through the ascent to heaven, the mystic attains the magical aspect of the *raz* as possessed by the angels guarding the palaces and holding the seals, rather than esoteric knowledge of God himself.

Glory (*kavod*)[17]

Kavod refers to the awesome heavenly hierarchy, the structure of the throne-chariot, and the enthroned image of God, as well as to the fixed relationships within the heavenly hierarchy that are observable and definable. There is directional influence within the heavenly retinue, with God's influence emanating downward according to one mystic method, or with each aspect acquiring added strength in ascending order according to another. The differences are quantitative rather than qualitative. Knowledge of the hierarchy is apparently a means of further elevating God in His infinite supersensory dimensions.

Each of these five concepts has an external dimension and an internal interpretation; or an informative stratum based on testimony and crystallization in ritual, and an interpretative level beyond human perception that

is expressed in the combinations of letters, infinite dimensions, and so on. At all times the knowledge remains mystic and esoteric.

The Book of Enoch provides an excellent example of a mystical transformation involving all five dimensions—*shemot, shiur, yofi, raz,* and *kavod*—as the essential divinely derived characteristics of a celestial being.

Shemot: God grants Metatron (Enoch in his angelic form) seventy names.[18] "I named him in my name, small YHWH . . . seventy names I took from my names and named him with them" *(Synopse,* paragraphs 73,74,76).

Shiur: Enoch acquires heavenly dimensions—70,000 parasangs, or the length and breadth of the world.

Yofi: Enoch undergoes transformation by fire, and is given majestic garments and a crown. "Forthwith my flesh was changed into flames, my sinews into flaming fire, my bones into coals of burning juniper, my eyeballs into firebrands, the hair of my head into hot flames, all my limbs into wings of burning fire, and the whole of my body into glowing fire" (Odeberg, chapter 15, p. 20).

Raz: The process of glorification is sealed by revelation of divine esoteric secrets. "I lovingly revealed every *raz,* and made known to him [Metatron] all my secrets" *(Synopse,* paragraph 73).

Kavod: Metatron is assigned his place in the celestial hierarchy, given power and authority, and the order of his subordinates is set. Moreover, he is assigned the task of guarding one of the highest *hekhalot.* (See 3 Enoch, chapter 10).

Thus, Enoch's transformation from terrestrial to celestial being involves changes in the five dimensions characterizing the Deity and His heavenly chariot. The attempt to achieve these dimensions through direct experience or study delineates the ritual of the descender to the chariot, whose goal is to become a celestial creature, like Metatron, if only for an instant.

THE CONCEPT OF GOD IN HEKHALOT LITERATURE

The five dimensions of the mystical apprehension of God require broader treatment in order to illustrate the novelty of this approach and its inherent complexities. The most innovative aspect involves the definition of human perception of the Divine and the new significance assigned to the body of God, the celestial realms, and the creation of rituals imitating the angels. *Hekhalot* mystics are confronted with intrinsic paradoxes in their desire to see God, to understand heavenly ceremonies and the need for angelic mediation, and their practice of seeing His throne and providing anthropomorphic descriptions of the intangible transcendent nature of God. The limitations of human perception and language are a central problem in *hekhalot* literature. Moreover, due to the limitations of human senses and understanding, the mystical experience is confined by use of fixed patterns and predetermined explanations. These and other points are discussed below within the context of an expanded treatment of the basic concept of God in *hekhalot* literature.

Shemot

A major portion of *hekhalot* tradition, in all its trends, assigns primary importance to the names of God. Names are grasped as the essential substance of God, the foremost dimension of the divine image as embodied in a system of names possessing independent being. R. Ishmael's statement (in the name of R. Nehunya ben ha-Kanah) aptly sums up the theological metamorphosis involved in the new conception of the Divine Name as equated with divine substance. "He is His Name, and His Name is He. He is (in) Himself, and His Name is (in) His Name." God's name is not a designation, title, or form of liturgical address—rather, it embodies His essence, substance, power, and being.[19]

Four essential motives underlie the religious impulse to acquire knowledge of names—of the Divine, the angels, or parts of the throne-chariot—by the descenders to the chariot.

1. The name embodies an essential aspect of the Divine Being.
2. The name is the focal point of the celestial ritual and the angelic devotions that the mystic wants to imitate.[20]
3. The name serves as a mystical ladder for the descent to the chariot.
4. The name possesses magical and theurgical properties.[21]

The theological significance of names as independent entities is not confined to God alone in *hekhalot* literature; rather, concomitant with the ascription of substantive being to God's name, a process occurs whereby *the* Name becomes names. Just as no one name embodies the Divine Substance, the divine names are not restricted to God, but extend to the larger celestial realm. Names as substantive entities serve as a source of power and creativity, and are the power behind creation and the forces sustaining earthly and heavenly existence.[22] The creative role of letters, divine pronouncements, and God's Name in upholding reality is expanded in *hekhalot* literature, and the magical nature of names is stressed.

The power of names apparently descends in hierarchical order, with proximity to God ensuring possession of a greater portion of God's names. However, there is a lack of clarity concerning the precise relationship between the divine names and their celestial objects, and the different types of names—'names', 'titles', 'exoteric', and 'esoteric' names.[23] Moreover, a dialectical tension exists between the name and its interpretation, or between its apparent communicative value and its unfathomable hidden essence. The religious world view of *hekhalot* literature is nourished by this

dialectic in the essence and scope of divine names, as well as by the tension between the revealed names and their hidden aspect, or by their existence as divine substance and their role as mediators between the celestial and the human.

The identification of God with His Name changes knowledge of names into knowledge of one of the aspects of Divine Essence. The extension of names to the larger celestial sphere enhances the possibilities for human observation of the heavenly pageant, and widens the ritual use of names beyond the area restricted by the prohibition against 'beholding God' or using His Name (for magical purposes).[24]

It is important to stress that the secret, infinite, eternal nature of the 'name' comes within human grasp in the form of letters, through figurative rather than rational knowledge. The names are *revealed* knowledge, and their hidden meaning is understood by only a chosen few. The remaining descenders to the chariot use the names as esoteric ritual formulas to facilitate achievement of the 'descent'.

The name as the focal point of celestial devotions is attested to in many places in *hekhalot* literature. The angelic hosts pronounce the names of God in their daily recitation of hymns and praises, and the pronouncement of The Name seems to be a central aspect of their devotions.[25] "The youth Metatron brings fire and places it in the ears of the *ḥayot* so they will not hear God's voice or the Tetragrammaton as pronounced then (presently) by the youth Metatron in seven voices, in his holy, awesome, pure voice" (*Synopse*, paragraph 390). The ritual recitation of names almost certainly has a theurgical purpose—since the fixed repetition of a name to which unlimited creative powers are attributed cannot be a meaningless act. The descender to the chariot aspires to imitate heavenly ritual by reconstructing the praises of the angels that express the awesome splendor of the vision of the chariot. However, divine names appear in various aspects—as *raz*, seals, oaths, and the like. The new ritual created by the descenders to the chariot, consisting of purification rituals, ascent to heaven, participation in angelic recitation of the *kedushah* (sanctification), pronouncement of The Name, and the singing of angelic hymns, is of celestial origin.[26]

R. Akiva's experiences in *pardes*, as the archetypical ascent in *hekhalot* literature, embody the aspects of heavenly experience that become the mystical-theurgical starting point for the remaining descenders to the chariot. The ritual is based on divine names and heavenly ceremonial revealed to the initiated; achievement of the goal of 'beholding God in His Glory' and His throne-chariot is conditioned by the imitation of celestial patterns and use of heavenly names (*imitatio dei*). Perhaps we can go so far as to assume that the descender to the chariot wishes to achieve heavenly perspective by being transformed (at least temporarily) into a heavenly being.

The theophany as revealed to the worthy individual and recorded in *hekhalot* literature becomes the basis for the magical-mystical ladder of de-

scent. By virtue of the hidden power embodied in the name, the mystic can use the letters comprising the names and adjurations as a means of ascent, even without understanding their esoteric aspects.[27] Expressions like "the name by which we swear," "I summon you in the name of Your greatest name," or "I adjure You by Your names" are used to rise to heaven or to summon heavenly powers; but comprehension of the name is not seen as a necessary condition for its use. God's Name as known by the mystic is the bridge between esoteric revealed secrets regarding the divine essence, and theurgical practices using the name as an incomprehensible formula possessing magical powers.

In summation, the unique world view of the *hekhalot* mystics, as represented by their relationship to the Divine Name, has a tripartite nature—the Divine Name acquires primary religious significance, the name expands to include other celestial beings, and it becomes the basis for the ritual of the descenders to the chariot.

Shiur Komah

The doctrine of *shiur komah* has attracted extensive scholarly attention and debate.[28] Its connection with a new exegesis of Canticles emerging from the school of R. Akiva has been discussed, but scholars remain divided regarding the significance, object, and exegetical origins of this unusual doctrine.[29] Nonetheless, *shiur komah* is clearly an attempt to discover the nature of the object of mystic speculation—God Himself (YHWH, the God of Israel as found in the new interpretation of Canticles), not His secondary celestial reflections or the traditional patterns of the biblical God. *Shiur komah* embodies a dialectical tension between the attempt to ascribe corporeal form to the Divine Being, and the effort to express His awesome nature, far removed from human perception.

Three dimensions are ascribed to the divine figure: (a) *komah*: The attribution of anthropomorphic qualities to God in the shape of the human physique but supermagnified in dimension. (b) *shiur*: The relative measurement of God's size and structure in terms of parasangs—but with an essentially infinite result. (c) *shemot*: The use of secret names, composed of known, fixed combinations of letters, for each of the organs of the divine 'body'.[30]

The three elements of *komah*, *shiur*, and name, as related to the figurative aspect of a 'corporeal' God, appear in various combinations in extant *shiur komah* literature,[31] but whether or not all are represented, these elements always refer to the most exalted level of divine existence, and not to some other divine manifestation such as angels, the *Shekhinah*, or the demiurge.[32]

Knowledge of *shiur komah* is not acquired through direct observation (since the dimensions far exceed the limits of human perception, spiritual or physical), [33] but rather is based on hearsay—revelations to the mystic by Metatron

or by the Prince of the Torah. The heavenly being mediates between God's infinite nature and the limitations of human perception, describing the enthroned figure of God as possessing cosmic magnitude, and his 'body' as comprised of luminous elements (fire, sparks, lightning, torches), but always with a human model as a base for the description. The tension between the apparently anthropomorphic image of the Deity and its incomprehensible dimensions, or between the infinite measurements and their expression in human terms, is one of the focal paradoxes of this unique religious doctrine.[34]

The transformation of the direct biblical vision of God, "I saw the Lord" (I Kings 22:19), into the indirect, figurative, abstract vision of God in *shiur komah* mysticism requires the mediation of angelic vision. In *hekhalot* literature, a distinction is made between human ability to see God and the inability to understand the vision without an intermediary. In the traditions of both R. Akiva and R. Ishmael the 'measurements of God' are taught by supernatural beings. The testimony reported in *hekhalot* literature is several degrees removed from the phenomenon; it is the angel and not the mystic who describes the theophany and provides an explanation. The vision itself (*re'iyah*) is defined in biblical terms, whereas the new interest in the 'body of God' has distinctive linguistic coloration, referring to *limud* (study) and *shiur* (dimension) in relation to the heavenly theophany. R. Ishmael states that he *beheld* the Divine King on His throne, then turned to the Prince of the Torah with the request to be *taught* the measurement of the 'body of God' (see *Synopse*, paragraph 688).

Surprisingly, the risk of personification of God did not deter the *shiur komah* mystics from describing God's 'physical' being and actions. Clearly they did not understand the anthropomorphic descriptions as reducing God to human level; if anything, their intent was to glorify Him, to transcend Him, and to create endless distance between man and God. *Shiur komah* does not exemplify a direct relationship between man and God;[35] rather, it illustrates the unbridgeable gap between them as measured in cosmic dimensions by awesome mythic images. The use of apparently recognizable descriptions of organs, measurements, and names as provided by the angels is actually beyond human comprehension and serves to illustrate the infiniteness of God.

Shiur komah mysticism embodies the transcendental aspect of the vision of the celestial regions. It is a religious viewpoint, aimed at emphasizing the incomprehensible nature of the Deity within a conception that, by utilizing human terms, bridges the gap with the heavenly chariot and places the heavens within human grasp.

Yofi

The ascription of beauty to God and His throne-chariot in *hekhalot* literature is based on the assumption that they possess a visual aspect, definable in semantic terms despite their supersensory essence.

The language of *hekhalot* mystics reflects the intertwining of religious and esthetic modes. Biblical concepts like firmament, *ofan* (wheel), wing, angel, and chariot acquire specific visual form and dimension in *hekhalot* literature and are delineated in human sensory terms. As noted with regard to divine names and *shiur komah*, the mystical experience is directed to the celestial regions in their entirety, and the creation of new creatures and levels meets the need to give form to the invisible. (Perhaps the attribution of size, beauty, shape, and proportion to the *entire* celestial region tempered the revolutionary nature of this new conception of divine beauty.) The descriptions of heavenly splendor are based on the prophecies of Ezekiel (chapters 1–10), but the general terms used in Ezekiel undergo a process of expansion, acquiring detail, as well as specific relative proportions and places within the celestial hierarchy.

Hekhalot books are permeated by a religious awe of beauty and splendor, and ascribe religious and mystical significance to the ability to describe them. Two terms are often used to denote the mystical experience—*yofi* and *re'iyah bi-yofi* (beholding the beauty of God). The goal of the descent to the chariot is often described as "beholding the King in His beauty," a formula combining human observation with divine beauty. The expression is derived from Isaiah 33:17, "Thine eyes shall see a king in his beauty." In the midrash this verse is interpreted as a vision of the *Shekhinah*.[36] In *hekhalot* literature, "beholding the King in His beauty" expresses both the mystic longing and the goal, and the transformation of sensory observation to supersensory vision. The descender to the chariot does not seek a nonfigurative, invisible God; rather, he views a heavenly pageant of visible forms and otherworldly splendor.

The ascription of form and beauty to God are apparently daring; nonetheless, a careful analysis of the concept of beauty in *hekhalot* literature reveals that the descriptions are based on cosmic beauty, on the majesty of the universe, and on the power of universal natural forces. Cosmic beauty does not add an esthetic dimension to abstract conceptions, attempting to make them more readily perceivable; on the contrary, its intent is to express the awesomeness of the *mysterium tremendum*, its awfulness, infinity, and inaccessibility to human perception.[37] The blinding lights, the blazing fire, the infinite dimensions, the multitudes of angels, the cacophony of sounds—in short, the observation of the unfathomable heavenly panorama—combine to arouse fear and trembling; they require either a supersensory transformation, or remain impossible. "No creature can behold Him . . . he who sees God is consumed by fire" (*Synopse*, paragraph 102).

In *hekhalot* literature, celestial beauty assumes new proportions of size, symmetry, and power. The description of Metatron in the Book of Enoch is an excellent example of this new concept of beauty comprised of supersensory dimensions, mythic proportions, and powers analogous to universal physical forces. "God put His hand on me and blessed me . . . I was

raised the height and breadth of the world and given 72 wings . . . each wing the size of the world, and on each wing there were 365,000 eyes, each eye the size of the sun. No luminescence or brightness was omitted" (*Synopse*, paragraph 12).

This extravagant description of one angel, Metatron, is only a foil for the divine glory. It embodies the paradoxical basis of *yofi*. On the one hand, apparently anthropomorphic typology is used; on the other, this cosmic splendor, even in its figurative form, relates to dimensions far exceeding the bounds of human sensory perception. (This is similar to the dichotomy between personification versus elevation of God, as discussed with regard to *shiur komah* above.) Human vision is incapable of absorbing the sight of an angel whose height is 2,500 'years', or who is composed of fire, lightning, and endless cosmic splendor.

The attempt to describe the exalted attributes of God fills a large part of *hekhalot* literature. However, these descriptions are not based on evidence provided by human observers, but on the transmission of angelic reports or on data imparted by chosen individuals who have undergone a supernatural conversion. The virtually indescribable nature of the awesome heavenly pageant in the context of visual images is embodied in the formula "not every eye can look (is capable of seeing), nor is every mouth capable of speaking" (*Synopse*, paragraph 39). Therefore, the mystic longing to "see the King in His beauty" is often relinquished in *hekhalot* literature, since the divine splendor can be grasped only through superhuman agencies. Essentially, the descenders to the chariot describe what they themselves have not seen.[38] Divine beauty and splendor become objects of praise rather than of observation, the subjects of an indirect description based on hearsay evidence rather than of direct testimony. R. Ishmael *hears* the description of the cosmic beauty of the *hekhalot*—shrines, firmaments, bridges, and hosts of angels—and transmits it to his disciples; never does he claim to have *seen* the heavenly glory. Similarly, the descriptions of the *merkabah* are transmitted to him by R. Akiva or R. Neḥunya. The individual experiences of the chosen few are transformed into 'objective descriptions' of the metaphysical reality.

A built-in distinction is made between the supersensory figurative essence of God, and His infinite awesomeness, between the detailed descriptions of cosmic beauty and the inability of man to perceive celestial splendor. The use of terminology from the realm of human sensory perception is only a screen for the fact that all the aspects of beauty as described in *hekhalot* literature are supersensory.[39]

Re'iyat Ha-El (Beholding the Deity)

Analogous to the dichotomies mentioned above, *hekhalot* literature incorporates the tension between the attribution of 'corporeal' form to the Deity

and the prohibition against seeing God. These two conflicting tendencies are already found in biblical and midrashic traditions.[40] *Hekhalot* literature contains various notions, some using biblical language for visions of God, others expressing the impossibility of such vision, and intermediate notions allowing for the possibility of a theophany—but forbidding or restricting it. Nonetheless, the starting point for all these positions lies in the doctrine that the Deity has figurative visible dimensions, whether or not they are within the range of human vision. This is an expression of a religious consciousness legitimizing a sort of sensory vision of supersensory entities.

The tradition asserting the impossibility of beholding God is supported by the rabbinic view that even the bearers of the throne (*ḥayot*) cannot see His beauty. However, traditions elevating man above the angels are also known.[41] The same is true of the relationship between human and angelic perception of the *merkabah*; at times the human perception of the descenders to the chariot is held to be superior. The introduction of an angelic intermediary who both sees and interprets is one of the solutions to the tension between the goal of 'beholding God' and the inability to comprehend the vision.

The detailed discussion in *hekhalot* literature of those who cannot behold God leads to the supposition that a conflicting opinion allowing for a vision of God exists. However, attention is focused on the dangers of exceeding the limitations of the prohibition, and the transcendental nature of God is stressed. "*No eye*, angelic or human, can perceive Him, and *he who gazes* upon God . . . his eyes expel fire and consume him . . . " (*Synopse*, paragraph 102). The descriptions of the metamorphosis by fire are reminiscent of the transformation of Enoch into Metatron, and may hint at a mystic conversion as well as describe a terrible punishment. "His beauty is beyond the beauty of *gevurot* (Might), His magnificence is beyond the beauty of bridegrooms, he who looks at Him is immediately dismembered, he who glimpses His beauty is spilled out like the contents of a jug" (*Synopse*, paragraph 159).

The contradiction between 'no creature can look' and 'he who looks' demonstrates that the prohibition and punishment do not negate the possibility of seeing God. Rather, they show that God has a visual aspect and that, despite the prohibition, there are those who do look.[42] The discussion of the possibility of seeing God continues with the identification of those who 'behold the Glory', and reflects the conflict between the prohibition and the act of looking described in the concepts *tzfiyah*, *hatzatzah*, and *yeridah lamerkavah*. The angelic hosts see "the semblance of lightning"; prophets have a dream-vision. Perhaps the description of "beholding God" in a "night-vision," "in the semblance of lightning," "in a glimpse," or "running back and forth," is an attempt to accommodate the prohibition against looking to the mystical vision that is recounted (*Synopse*, paragraph 351–352). The vision described is not human vision, which is forbidden, but

rather a momentary glimpse of enlightenment through supersensory perception. The object of the vision is distanced and unclear, and the viewer has undergone an ecstatic supersensory transformation to a trancelike dream state. These conditions naturally override the prohibition against, or the impossibility of, looking at God.

The normative trend within *hekhalot* circles seems to be the one that allows God to be seen. Nevertheless, the rank and file of descenders to the chariot see only the chariot, not God. Only the chosen elite achieve the highest level of vision of the Deity, and among the chosen individuals only R. Akiva reports a unique experience extending beyond biblical formulas.[43]

In *Hekhalot Zutrati (The Small Book of the Celestial Palaces)*, R. Akiva describes the divine image as revealed to him in his descent to the chariot. The descriptions reflect the tension between the awesome splendor of the vision and the inability to achieve an adequate verbal delineation. The involved description encompasses the *hayot* and the heavenly hierarchy, using language evocative of the complexity of the experience. God is described as "sitting in His palace, His feet surrounded by clouds of fire . . . like the sun, like the moon, like the stars, like the face of a man, the face of an eagle, the talons of a lion, the horns of an ox. His countenance is compared to that of a spirit, to the form of the soul that no creature can recognize; His body is like chrysolite, filling the entire world. Neither the near nor the far can look upon Him. Blessed be His name forever" (*Synopse*, paragraph 356).

The religious consciousness of the *hekhalot* mystic is shaped by this attempt to grasp the essence of God through observation without relying on earlier biblical traditions, and naturally reflects the change in the concept of revelation. R. Akiva's well-known dictum, "He is like us, as it were, but greater than everything, and that is His glory which is hidden from us," reflects the dialectic between the visual, anthropomorphic aspect of God and the difficulty of expressing God's glory adequately.[44] The limited range of human perception leads to a lack of identity between human vision and heavenly reality.

Kavod

The term *kavod* has various meanings in *hekhalot* literature,[45] but with regard to the characteristics of the Divine, *kavod* is the general name for the celestial worlds unparalleled in the terrestrial realm, for the fixed relationship of God and the celestial retinue, of the enthroned to the throne. As in its biblical sense, *kavod* in *hekhalot* mysticism is defined as an aspect of God with a visual dimension, the figurative hierarchy of the heavens accessible to observation by *hekhalot* mystics. (In order to peer into the divine sphere, R. Akiva uses the formula *le-histakel bi-kvodi*.) If in rabbinic language *kavod* refers to God as He is revealed on His throne in biblical theophanies,[46] for the *merkabah* mystics *kavod* reflects a religious concept embodying the mys-

tic's relationship to God in the form of knowledge, even if only schematic, of the structure of the heavens and the 'structure' of God. *Kavod* is the hierarchical grouping of a supernal array of beings of massive proportions, each one possessing a visual image—like the *hashmal* (electrum), like the terrible ice, clouds of flame, and so on.

In *hekhalot* literature in general, *kavod* refers to the entire exalted heavenly hierarchy, the structure of the *merkabah*, and the permanent relationship between its component parts; in other words, to the structural and ceremonial aspects of heavenly existence that can be observed and studied. The entire concept of heaven undergoes a transformation from an undefined, abstract, natural heaven with God in isolation in space, to a heavenly pageant filled with events and actors, in which the pageant, rather than the King, seems to attract greater interest. The glory of the King is reflected against the foil of the infinite, glorious, awesome character of the heavens and their hosts. The concept of God expands from that of a unique, hidden, incomprehensible being to a God and a celestial retinue with graspable dimensions, holy names,[47] infinite size, awesome powers, cosmic beauty—in other words, a concrete, visually accessible image that reflects the new direction of *hekhalot* thought.[48]

Raz

In *hekhalot* literature, *raz* (esoteric knowledge) is the dynamic element of divine existence, the moving force behind reality, its hidden dimension. Despite its configuration in names, *raz* represents abstract forces: the *raz* of creation, the laws of nature, or the hidden divine law of revealed existence. "For it is a strange and wonderful secret (*raz*) by which heaven and earth were created, in which all primal forces are contained" (*Synopse*, paragraph 166).

Similar to the concepts already discussed, *raz* has a dual nature: It is both the hidden dynamic force behind existence, and the knowledge of esoteric secrets regarding the world, names, history, or the Torah. It is also possible to define *raz* as God's all-encompassing knowledge of the underlying order of His sovereignty, or as the metaphysical knowledge of physical existence. Despite the transcendent, esoteric nature of the *raz*, chosen individuals among the *hekhalot* mystics are granted revelation of heavenly secrets under special conditions involving a transformation preparing the observer to absorb the secret, and causing a significant change in his soul. "R. Ishmael said, when my ears heard the great secret the world was charged with purity; my heart was as if newborn, and my soul daily relives standing before the divine throne" (*Synopse*, paragraph 680). The mystic experience is grasped as having a stronger reality than normal existential experience, bringing about a marked change in the consciousness of the participant. When R. Ishmael learns from R. Akiva the *raz* of Sandalfon (his names),

his heart is filled with light of the magnitude of lightning that flashes from one end of the earth to the other.[49]

Acquisition of the celestial perspective of existence enables the mystic to unravel the secrets of heavenly and earthly forces, and to use the various forms of the *raz* itself. The direct revelation of *raz* to the descender to the chariot gradually becomes the basis for a secret tradition of names or hymns. The divine secrets become magical names, mystical adjurations, speculative subjects. The terrestrial transmission of the names comprising the 'secret' in *hekhalot* literature reflects the conversion of the direct revelationary-mystical experience into a magical-theurgical tradition. The terminology employed with regard to *raz* reflects both its divine source and its theurgical uses (*yode'a*—he who knows, *shoneh*—he who learns, *mishtamesh*—he who practices). At times, the magical-theurgical element outweighs the divine essence of the *raz* as one of the essential aspects of God; nevertheless, on balance, the *raz* is perceived as intimately bound up with the divine essence. (God Himself is addressed in a blessing as *ḥakham ha-razim*—Sage of the secrets.)

Perception

The five dimensions of God, as the objects of mystic longing, are multifaceted and overlapping. Each represents simultaneously an aspect of God and His divine chariot, and a dimension of the religious aspirations of the mystic. The new conception of God in terms of *shemot*, *shiur*, *yofi*, *kavod*, and *raz* is characterized by a duality of mystical meaning and theurgical practice, of transcendent divinity and anthropomorphic description. Our discussion is not complete without an attempt to define the religious consciousness that shaped these aspects.

The idea of perception in *hekhalot* literature is based on a tripartite assumption: (1) God can be known directly, (2) human perception extends beyond the bounds of sensory experiences and rational consciousness, and (3) various levels of heavenly perspective are accessible, under certain conditions, to human perception. The spiritual endeavor of the mystic extends beyond the realm of human sensory perception to experiential areas requiring occlusion of the senses and suspension of rational thought.

Talmudic literature contains echoes of mystical observation of the Divine; however, the details of *ma'aseh merkabah* as a means of uncovering esoteric knowledge are not provided, and the dangers of indulging in its study by the uninitiated are stressed.[50]

In contrast, *hekhalot* literature provides detailed blueprints for the descent to the chariot. However, it retains an esoteric elitist element by stressing the dangers to the unworthy, and by requiring an elevated spiritual level. The descriptions of the celestial pageant are based on the testimony of those who have achieved 'the descent' or 'entered *pardes*'. Nonetheless, almost

all the visions recounted as a direct result of a mystical experience, or as direct testimony by the descender to the chariot, relate not to God, but to the *merkabah*. (Of course, since the *merkabah* partakes of the emanation of God's attributes, its observation also comprehends a measure of beholding God.)

The second assumption, that human perception can extend beyond rational empirical boundaries, is grounded upon two contradictory approaches. The first expands human perception beyond the senses; that is, it develops a mystical consciousness. The second develops a normative-authoritative interpretation of the vision, its significance, and preconditions; that is, it confines the mystic impulse within a speculative tradition with defined borders.

Comparison of the biblical and the mystical concepts of perception reveals the far-reaching character of the change in views. If in the Bible man cannot initiate contact in order to explore the heavens, and God's ways are beyond human understanding (Job), *hekhalot* literature opens the heavens, the underlying principles governing existence, and the secrets of the celestial throne to human observation.[51]

The third premise, assuming the existence of levels between heaven and earth, illustrates the expansion of the concept of heaven, which places the heavenly retinue within human reach, and distances God from direct observation. The type of knowledge acquired through perception in *hekhalot* literature is mainly concerned with heavenly names, measurements, ceremonies, and secret laws. However, the observer must relinquish any attempt to judge the vision according to rational criteria. The opening of *Hekhalot Zutrati* reflects this duality: "If you wish to . . . acquire heavenly secrets . . . study this tract . . . do not attempt to understand more than it teaches . . . understand with your heart and be silent that you may see the beauty of the *merkabah*" (*Synopse*, paragraph 335).

The surrender of rational autonomous thought and independent exegesis is a condition for mystical comprehension of the *merkabah*. The granting of permission to uncover cosmic secrets, use names, and view the *merkabah*, that is, to fulfill mystic longings, is coupled with prohibitions governing the language of the descriptions and their exegesis. Only the powerful imagery of Ezekiel is permitted; individual expression is subordinated in the description of the theophany. Doubt regarding the possibility of autonomous comprehension is expressed in the geonic dictum establishing R. Akiva as the exemplar of the proper means of experiencing the mystical vision. "R. Akiva was more excellent than others, for he peeked *properly* and beheld *fitly*, and his mind encompassed the frightening visions, and God granted him life. . . . Everything he saw he interpreted *correctly* with honest wisdom" (*Ozar ha-Geonim*). Thus the ability to see is taken for granted, but the quality of perception is governed by 'proper' observation, appropriate interpretation, and adherence to established patterns.

Hekhalot literature does not deal with individual ecstatic outpourings, but rather with establishment of clear boundaries of authority, order, and ritual, limiting the ability to behold God. Granting of permission is intrinsically linked to fixed patterns of preparation and ascent, and the achievement of a certain spiritual level. The vision of the heavenly hierarchy is also strictly defined, as is the freedom to interpret the vision independently. The unity of expression and concept in *hekhalot* literature, despite the fact that its composition spreads over centuries and incorporates various traditions and streams of thought, demonstrates that *merkabah* mysticism does not allow pluralism of concept, vision, observation or interpretation. Rather, the conditions, meaning, order, and exegesis of the vision are fixed. The version of the story of the four who entered *pardes* in *Hekhalot Zutrati* reflects the dangers inherent in the attempt at individual understanding of the vision.[52] Ben Azzai and Ben Zoma mistook pure marble for water, while Elisha ben Avuyah was punished either because he confused an angel with God, or because he gave a gnostic interpretation of the vision.

The descender to the chariot must deny his sensory perception and accept metaphysical explanations as transmitted by celestial beings; thus, the mystics often repeat descriptions given by angels rather than recount their personal observations. R. Ishmael is described in many parts of *hekhalot* literature as one who beholds the heavenly pageant while receiving a simultaneous angelic explanation. The detailed descriptions of the *hekhalot* and the celestial hosts are apparently intended to provide the proper framework for seeing and interpreting the vision, and are based on the assumption that the descender to the chariot is imitating heavenly rituals and ceremonies. The names, hymns, secrets, measurements, and seals found in *hekhalot* literature are also of angelic origin.

At the height of the mystic descent to the chariot, at the moment of transformation from a sensory to a supersensory creature, the mystic achieves a passive vision of the heavenly pageant unmediated by the senses or critical thought. This type of vision, the ultimate goal of the *hekhalot* mystics, reveals the content and form of the heavenly spheres. However, as mentioned above, the vision is conditioned by the closing off of the senses, and the surrender of individual exegesis in favor of angelic mediation. The *merkabah* mystics accept the subjective attempt to perceive as objective fact, thereby transposing the testimony of one individual regarding his experiences into the content of the visions of the other descenders to the chariot.

Hekhalot mysticism represents a unique approach to the knowledge of God. The interest in the Divine acquires an otherworldly quality, and focuses upon the celestial realms. New dimensions are added to the Divine and a mystical attempt is made to imitate celestial ritual and to achieve a vision of the celestial panorama. Paradoxically, God is not brought closer to human comprehension through these attempts; rather, the essential unknowability

of the Deity is stressed. The approach of the *hekhalot* mystics demonstrates the problematic nature of the mystic attempt to know God rather than to hear His divine commandments.

NOTES

1. *Hekhalot* literature describes the ascent of the mystic through the celestial palaces, while *merkabah* mysticism centers on the mysteries of the divine throne-chariot. (See *Encyclopedia Judaica*, vol. 10, pp. 497ff.)—Adapter's note. For a discussion of the pluralism of sources and sects, problems of dating and editing, and the unique features of *hekhalot* literature, see G. Scholem, *Major Trends in Jewish Mysticism*, New York: Schocken, 1954, pp. 40–79; J. Dan, The Seventy Names of Metatron, *Proceedings of the Eighth World Congress of Jewish Studies*, Division C. (Jerusalem: Magnes 1982), p. 23; Morton Smith, Observations on Hekhalot Rabbati, *Biblical and Other Studies*, A. Altmann (ed.), Cambridge: Harvard University Press, 1963, p. 149; P. S. Alexander, The Historical Setting of the Hebrew Book of Enoch, *Journal of Jewish Studies* 28 (1977): 172; I. Gruenwald, *Apocalyptic and Merkavah Mysticism*, Leiden: E. J. Brill, 1980, pp. 98–123, 142–149; P. Schafer, Tradition and Redaction in Hekhalot Literature, *Journal for the Study of Judaism* 14, no. 2 (1984); 180–181; K. E. Grozinger, The Names of God and the Celestial Powers: Their Function and Meaning in the Hekhalot Literature, in *Proceedings of the First International Conference on the History of Jewish Mysticism*, New York: Ktav, 1986, pp. 53–70.

2. Quotations from *hekhalot* literature are identified according to P. Schäfer, *Synopse zur Hekhalot Literatur*, Tübingen: J.C.B. Mohr, 1981, and translated by the adapter. For the book of Enoch, translations were taken from H. Odeberg, ed., *3rd Enoch or: The Hebrew Book of Enoch*, Cambridge: Harvard, 1928; New York: Ktav, 1973; whenever adaptable. The new terminology demonstrates how far removed the *hekhalot* mystics' conceptions were from daily religious life. See Scholem, *Major Trends*, pp. 44–47.

3. For a proposed analysis of the stages of this process, and its relationship to biblical, apocalyptic, and Qumran literature, see Gruenwald, *Apocalyptic and Merkavah Mysticism*, pp. 29–72; J. Dan, The Concept of History in Hekhalot and Merkabah Literature, *BINAH: Studies in Jewish Thought*, (New York: Praeger, 1989).

4. The new religious imperative is reflected in the words of R. Akiva and R. Ishmael at the conclusion of the tract of *Shiur Komah*: "Whoever *knows* the *measurements* of our Creator and the *glory* of the Holy One, praise be to Him, which are hidden from the creatures, is certain of his share of the world to come, provided that this teaching is recited daily." (Scholem, *Major Trends*, p. 64.) Terms like 'glimpse', 'behold God in His Glory', reflect the new interest in the heavens. Cf. Gruenwald, Knowledge and 'Vision,' *Israel Oriental Studies* 3 (1973): 88–105.

5. The possibility of ascent to heaven during a human lifetime is reflected in expressions like: "R. Akiva said, 'When I ascended and beheld God'," (*Synopse*, paragraph 545), or "When I ascended to heaven to look upon the *merkabah* (ibid., paragraph 1). For the influence of apocalyptic literature and gnostic thought on the ascent to heaven in *hekhalot* literature, see Scholem, *Major Trends*, pp. 43–46; *idem.*, *Jewish Gnosticism, Merkabah Mysticism and Talmudic Tradition*, New York: Jew-

ish Theological Seminary, 1965, pp. 14–19; Gruenwald, *Apocalyptic and Merkavah Mysticism*, pp. 29–72; *idem.*, Knowledge and 'Vision', pp. 92–98.

6. For a discussion of the conception of God as revealed in biblical sources, see Yehezkel Kaufmann, *The Religion of Israel From Its Beginnings to the Babylonian Exile*. Translated and abridged by Moshe Greenberg. New York: Schocken 1960, 1977, pp. 212–216.

7. For the ascetic practices and repetition of secrets governing the descent to the chariot, see Scholem, *Major Trends*, pp. 44, 49; Gruenwald, *Apocalyptic and Merkavah Mysticism*, pp. 99–102. For the syncretistic nature of the use of magic, see Smith, Observations on Hekhalot Rabbati, p. 153. Cf. Gruenwald, Knowledge and 'Vision', pp. 98–100.

8. See Smith, Hekhalot Rabbati, pp. 155–156.

9. See E. Urbach, *The Sages: Their Concepts and Beliefs*. Translated by I. Abrahams. Jerusalem: Magnes, 1979, p. 37.

10. *Synopse* paragraph 352. The translation is taken from Scholem, *Major Trends*, p. 66.

11. The concept of abstraction is lacking in the Bible; the anthropomorphism therein is straightforward. A tendency toward allegorization occurs later. See Kaufmann, *The Religion of Israel*, pp. 212–216; Urbach, *The Sages* pp. 37ff.; A. Marmorstein, The Old Rabbinic Doctrine of God *Essays in Anthropomorphism*, Vol. 2. London: Oxford University Press, 1937.

12. Although the goal of the mystic is to ascend to heaven, for reasons which have become obscure the term used to describe the journey is the descent to the chariot (see Scholem, *Major Trends*, pp. 46–47). The mysteries of the throne-chariot, based upon Ezekiel, chapter 1, are referred to as *ma'aseh merkabah* in talmudic literature. See also J. Dan, The Concept of History in Hekhalot and Merkabah Literature.

13. For the significance of names in *hekhalot* literature and an analysis of their centrality, see Grözinger, "The Names of God and the Celestial Powers." For the significance of divine names in antiquity, see J. M. Hull, *Hellenistic Magic and the Synoptic Tradition*, London: SCM Press, 1974 pp. 27ff.; E.R. Dodds, *The Greeks and the Irrational*, Berkeley: University of California Press, 1963, pp. 283–322; Urbach, *The Sages*, pp. 124–134; H. Lewy, Chaldean Oracles and Theurgy, *Etudes Augustiniennes*, Paris; 1978, pp. 57, 239.

14. For the ritual use of names, see Scholem, *Gnosticism*, pp. 20–30; *idem.*, *Major Trends*, pp. 57–63, 365 n. 93. It has long been widely known that the numinous hymns, which comprise a large portion of *hekhalot* literature, have a theurgical purpose. See Scholem, *Gnosticism*, pp. 75–83; *idem.*, *Major Trends*, p. 56.

15. See the section on *yofi* below. The term 'angel' differs here from its use in later literature, meaning a higher force, prince, or divine being with a complex relationship to the Deity since it possesses essential aspects of the divine 'body'. Angels are often addressed with epithets of God, and the distinction between God and angels is not entirely clearcut. See Scholem, *Gnosticism*, p. 70. J. Dan suggests the term 'higher forces' instead of 'angels'.

16. See R. Otto, *The Idea of the Holy*. London: Oxford University Press, 1923, 1959.

17. *Kavod* has various meanings in *hekhalot* literature, as well as in biblical and

post-biblical literature. Its visual aspect is reflected in verses such as: "This was the appearance of the likeness of the glory (*kavod*) of the Lord" (Ezekiel 1:28); "the glory of the Lord appeared in the tent of meeting" (Numbers 14:10); "and the glory of the Lord abode upon Mount Sinai" (Exodus 24:16). In *hekhalot* literature, the hierarchical-visual aspect is but one meaning of *kavod*. See below.

18. For the names of Metatron, see J. Greenfield, "Prolegomenon" to H. Odeberg, *The Hebrew Book of Enoch*, New York: 1973; Scholem, *Gnosticism*, pp. 43–55; *idem.*, *Major Trends*, p. 68; S. Lieberman, Metatron, The Meaning of His Name and His Functions, Appendix to Gruenwald, *Apocalyptic and Merkavah Mysticism*, pp. 235–241; Alexander, The Historical Setting of the Hebrew Book of Enoch, pp. 162–165; Scholem, *Kabbalah*, Jerusalem: 1974, pp. 377–381.

19. Early kabbalistic writers like R. Jacob ben Jacob ha-Kohen interpreted this concept of God's name as a substantive entity in the following manner: "Heavenly names are substantive . . . the name cannot be separated from the substance, nor the substance from the name. . . . " On the names of God in *hekhalot* literature, see Scholem, *Gnosticism*, p. 75; K. E. Grözinger, *The Names of God and the Celestial Powers*, pp. 53–70; R. Elior, Hekhalot Zutarti, *Jerusalem Studies in Jewish Thought, Supplement 1* (1982), p. 5.

20. In *hekhalot* literature, parallels exist between the descriptions of heavenly devotions and the actions of the descenders to the chariot. If the angels bathe in a river of fire, the mystics perform ritual ablutions; if the angels recite God's name, the mystics also use names during the entire ascent; and the numinous hymns of the mystics are also of angelic origin.

21. For the theurgical nature of the use of names in *hekhalot* literature and the syncretistic traditions, see Scholem, *Major Trends*, p. 56; *idem.*, *Gnosticism*, pp. 54, 75; Alexander, The Historical Setting of the Hebrew Book of Enoch, pp. 170–171 and n. 24; Gruenwald, *Apocalyptic and Merkavah Mysticism*, pp. 103–107; Lewy, Chaldean Oracles and Theurgy, pp. 56–57, 235–236.

22. For the Jewish concept that sees letters, divine pronouncements, and God's name as the force behind creation, see Scholem, *Gnosticism*, p. 79; *idem.*, *Major Trends*, p. 76. This concept is greatly expanded in *hekhalot* literature, and stress is placed on the creative and magic roles of letters and names as shown by expressions like "the seal that connects heaven and earth," "the letters by which heaven and earth were created," "it is a great secret through which heaven and earth were created." Much importance is attached to the "tying of crowns" (formation of names) by the angels. For God's name as given to the angels, and as the source of their power and obedience to God, see 3 Enoch, chapter 29 (Odeberg, pp. 102–103); Scholem, *Gnosticism*, pp. 71, 133; Urbach, *The Sages*, pp. 150, 171; Gruenwald, *Apocalyptic and Merkavah Mysticism*, pp. 53–54.

23. Regarding secret versus revealed names, see Lewy, Chaldean Oracles and Theurgy, pp. 59, 239.

24. Regarding the prohibition against the use of the Divine Name, see Scholem, *Gnosticism*, pp. 80–81; idem., *Major Trends*, p. 358 n. 17.

25. Scholarly attention has centered on the angelic recitation of *Kedushah*. See M. Weinfeld, The Heavenly Praise in Unison, *Meqor Hajjim, festschrift fur Georg Molin*, Graz: Akademische Druck, 1980, pp. 427–437. However, scholars have failed to note that according to *hekhalot* traditions, in addition to the *kedushah* and prayer,

the celestial creatures sing and take part in the ritual connected with recitation of names.

26. Regarding the celestial origin of hymns, see Scholem, *Major Trends*, p. 57; and G.H. Box, translator and editor, *The Apocalypse of Abraham*, New York: n.p. 1918, chapter 17 and 18. For heavenly ceremonial as the archetypal ritual for the descenders to the chariot, see Urbach, *The Sages*, pp. 150–151, 181–183.

27. Regarding the theurgical nature of divine names in antiquity, and the syncretistic tradition in *hekhalot* literature, see n. 13, above; also E. R. Goodenough, *Jewish Symbols in the Greco-Roman Period*, New York: Pantheon, 1953, vol. II, p. 153ff.; Scholem, *Gnosticism*, pp. 75–83.

28. M. Gaster, The Shiur Komah, in *Studies and Texts*, London: Maggs Bros., 1925–28, vol. II, pp. 1330–1353; Scholem, *Major Trends*, pp. 63–67; *idem.*, *Gnosticism*, pp. 6–7, 36–42; J. Dan, The Concept of Knowledge in the Shiur Qomah, in *Studies in Jewish Religious and Intellectual History presented to Alexander Altmann*, Stein and Loewe (ed.) University of Alabama: 1979, pp. 67–73; M. S. Cohen, *The Shiur Qomah: Liturgy and Theurgy in pre-Kabbalistic Jewish Mysticism*, New York: University Press of America 1983; J. Greenfield, Prolegomenon, xxxiv.

29. For the relationship between *shiur komah* and Canticles, see Scholem, *Gnosticism*, pp. 37–40; Urbach, *HaMasorot al Torat HaSod, Studies in Mysticism and Religion, presented to G. Scholem*, Jerusalem, Magnes, 1967, pp. 1–28; Cohen, *The Shiur Qomah*, pp. 13–41.

30. See Greenfield, Prolegomenon; Scholem, *Major Trends;* and Dan, The Concept of Knowledge.

31. For textual variants, see M. S. Cohen, *The Shiur Qomah: Texts and Recensions*. Tubingen: J. C. B. Mohr, 1985.

32. For scholarly and medieval interpretations of the object of *shiur komah* speculation, see Scholem, *Major Trends*, pp. 65–66; *idem.*, *Gnosticism*, p. 37; Dan, Concept of Knowledge, p. 71. For the history of the mystical interpretation of Canticles, see A. Altmann, Moses Narboni's Epistle on Shiur Qoma, *Jewish Medieval and Renaissance Studies*, A. Altmann (ed.). Cambridge: Harvard University Press, 1967, pp. 225–288; Cohen, *The Shiur Qomah: Liturgy and Theurgy*, pp. 167–186. The appearance of one or two elements only may represent various developmental levels (my thanks to A. Farber for the suggestion), or deliberate scribal omissions or redactions of the text.

33. For calculations of the measurements and their astronomic dimensions, see Cohen, *The Shiur Qomah: Liturgy and Theurgy*, pp. 9–10. See also section on beholding the Divine, below.

34. For a discussion of the semantic problems associated with the use of anthropomorphism to express the numinous, see R. Otto, *The Idea of the Holy*, pp. 60–71.

35. See Cohen, *Shiur Qomah: Liturgy and Theurgy*, pp. 8–9; in the author's opinion, Cohen's statements regarding communion and *devekut* in *shiur komah* are completely off the mark with regard to the spiritual-historical context of the subject. Cf. Gruenwald, Knowledge and 'Vision', p. 96, regarding the denial of the aspect of mystical communion in this literature.

36. See *Leviticus Rabbah*, Aharei Mot, 23, 13. Cf. Scholem, *Major Trends*, pp. 44, 52–53; *idem.*, *Gnosticism*, pp. 14–16.

37. Regarding the *mysterium tremendum* and its connection to cosmic beauty, see Otto, *The Idea of the Holy*, pp. 134–144, 160–161; Scholem, *Major Trends*, p. 57.

38. See Scholem, *Major Trends*, p. 358 n. 18; cf. I. Chernus, Visions of God in Merkabah Mysticism, *Journal for the Study of Judaism* 13 (1982): 125–130.

39. The apparently anthropomorphic-visual patterns assume supersensory qualities since the anthropomorphic typology is the basis of a metamorphosis of fire and light. Cf. M. Eliade, *Myths, Dreams, and Mysteries*. London: Harvill Press, 1960, chapter IV; idem., *The Two and the One*. London: Harvill Press, 1965, chapter I.

40. See Chernus, Visions of God in Merkabah Mysticism, pp. 126–129; Gruenwald, *Apocalyptic and Merkavah Mysticism*, pp. 93–97; Urbach, *The Sages*, pp. 49–50, 130–131. On the one hand we find in biblical tradition the prohibition against beholding God, "For man may not see Me and live" (Exodus 33:20), and on the other, direct visions of Him, "I saw the Lord seated upon His throne, with all the host of heaven standing in attendance to the right and to the left of Him"(I Kings 22:19; cf. Isaiah 6:1, 5).

41. See Urbach, *The Sages*, p. 156 for a discussion of the midrash stating that no creature, human or angelic, can behold God, as opposed to the view that angels cannot see Him but worthy men do. Cf. Chernus, Visions, pp. 123–129. On the *merkabah*, see *ibid.*, pp. 123–146.

42. Note that the tension between the desire to behold God and its prohibition, as illustrated by the angels covering their faces with their wings, and by various barriers between the Deity and sections of the chariot, is reflected in the ritual of the descenders to the chariot. Compare the heavenly curtain *pargod* and the barrier of fire with the barrier of fire that separates the mystic from scholars (*Synopse*, paragraph 203).

43. The figure of R. Akiva in *hekhalot* literature is patterned on the biblical and midrashic descriptions of Moses. Of Moses it is said, "And he beholds the likeness of the Lord" (Numbers 12:8); the midrash recounts his ascent to heaven (*Shabbat* 88–89). Moses serves as a model for R. Akiva with regard to beholding God, ascending to heaven, receiving esoteric lore, struggling with the angels, learning the names, and so on.

44. *Synopse*, paragraph 352; Scholem, *Gnosticism*, p. 79; *idem.*, *Major Trends*, pp. 66, 365; Chernus, Visions of God, p. 135.

45. See Scholem, *Gnosticism*, pp. 67–68; *idem.*, *Major Trends*, pp. 46, 66, 358 n. 16. For a discussion of the rabbinic view of the celestial realms and heavenly beings, see Urbach, *The Sages*, pp. 135–183.

46. Urbach, *The Sages*, p. 41.

47. In tannaitic literature angels remain anonymous, whereas *hekhalot* literature shows extensive interest in angelic names, characteristics, hierarchical standing, and so on. The request for knowledge is made of angels, not of the Deity.

48. Cf. Urbach, *The Sages*, pp. 37–40. For the addition of intermediate entities by Hellenistic Jewry, see also Alexander, The Historical Setting of the Hebrew Book of Enoch, p. 175.

49. *Synopse*, paragraph 656. Cf. Chernus, Visions of God, p. 136 and accompanying notes; Scholem, *Major Trends*, pp. 52, 361 nn. 41–42 regarding the transformation through light and fire.

50. See Scholem, *Gnosticism*, pp. 1–5, 9–13; Gruenwald, Knowledge and 'Vision',

avid J. Halperin, *The Merkavah in Rabbinic Literature*. New Haven:
al Society, 1980, introduction.
ntribution of apocalyptic literature to the widening of human
ıe revelation of secrets, see Gruenwald, *Apocalyptic and Merkavah*
12.
the various versions of the four who entered *pardes*, see Halperin,
abbinic Literature, pp. 86–92.

The Sword of Moses (*Ḥarba de-Moshe*): A New Translation and Introduction

YUVAL HARARI
Ben-Gurion University of the Nege

The Sword of Moses (*Ḥarba de-Moshe*) is one of the two Jewish magical treatises that have survived from antiquity and in many respects it is the more significant one.[1] It presents a broad assortment of magical practices for accomplishing various goals, all based on the use of a magical "sword" of words, which Moses brought down from heaven. This practical information—the broadest extant collection of Jewish magical recipes from the first millennium—and the vast list of holy names on which the execution of these instructions is based are enveloped in a theoretical framework. It is exactly this framework that makes *The Sword of Moses* such a significant record, as it outlines the cosmology in which magical activity grounded its rationale and meaning. All of these components, drawn in part from "magical sword literature," were redacted by the author into a magical treatise, that is to say, into a coherent text that demonstrates its logical development, even though not free of difficulties, from beginning to end.

STRUCTURE, GENRES, AND CONTENTS[2]

The Sword of Moses is primarily a book of magical recipes. But unlike other such collections of recipes (known mainly from the Cairo Genizah and later

1. For the other book, *Sefer ha-Razim* (*The Book of Mysteries*), see M. Margalioth, *Sepher Ha-Razim: A Newly Recovered Book of Magic from the Talmudic Period* (Jerusalem: Yediot Aharonot, 1966) (Heb.); M. A. Morgan, tr., *Sepher Ha-Razim, The Book of the Mysteries*, Chico: Scholars Press, 1983); B. Rebiger and P. Schäfer, *Sefer ha-Razim I/I—Das Buch der Geheimnisse I/II* (Tübingen: J.C.B. Mohr [P. Siebeck], 2009); G. Bohak, *Ancient Jewish Magic—A History* (Cambridge: Cambridge University Press, 2008), 170–75; Y. Harari, *Early Jewish Magic—Research, Method, Sources* (Jerusalem: Ben-Zvi Institute and Mossad Bialik, 2010), 215–20 (Heb.); P. S. Alexander, "*Sefer Ha-Razim* and the Problem of Black Magic in Early Judaism," in T. E. Klutz, ed., *Magic in the Biblical World—From the Rod of Aaron to the Ring of Solomon* (London: T. & T. Clark International, 2003), 170–190.

2. The following discussion is a concise, updated version of the broad study of the text and its meaning that accompanies its transcription in Y. Harari, *The Sword of*

Magic, Ritual, and Witchcraft (Summer 2012)
Copyright © 2012 University of Pennsylvania Press. All rights reserved.

from medieval manuscripts), this operative information is introduced by a literary-theoretical section. Thus, one may divide the treatise into three main parts: (a) controlling the "sword"; (b) the "sword"; and (c) the operative section. The beginning of the first section and the end of the last function as the opening and the conclusion of the treatise as a whole.

A. CONTROLLING THE "SWORD"

The Opening: On the Origin and the Authority of Magical Knowledge

The Sword of Moses begins with a description of a four-leveled heavenly hierarchy of thirteen princes (*sarim*, archangels). Four of them are at the bottom, "who are appointed over the sword . . . and over the Torah." Five more princes are located above them, and then three others that are elevated even further. At the top, heading the whole structure, 'HYW PSQTYH sits, before whom all the angels "kneel and bow down and prostrate themselves . . . every day" after they are dismissed from bowing before God. Each of the princes rules over thousands of thousands of chariots of angels, the least of whom has control over all those who are situated beneath him.

This hierarchical structure of heavenly forces has significant operative importance. According to the concept of power in *The Sword of Moses,* when one adjures 'HYW PSQTYH, not only does that highest prince become bound to the adjurer but so too do all the princes under his authority. This is actually the aim of the ritual for ruling over the "sword," as detailed in the rest of this section, in which the adjurer gains control over the sword by invoking the princes one by one, from the bottom of the heavenly hierarchy to its top. Typical of magical activity, successful adjuration of the angels requires knowledge of their names, which are indeed manifest throughout the depiction of their heavenly positions.

By stating that the four lower princes are appointed over both the "sword" and the Torah, the author of *The Sword of Moses* aspires, at the very beginning of the book, to link these two corpuses, projecting the halo of the latter over the former. He tightens this binding by demonstrating that the "sword" (like the Torah) is given from the mouth of God, and he will further allude to it upon describing the relationships between Moses, the princes, and God (below). Thus, through manifestly asserting that the origin of the magical knowledge incorporated in the treatise is Divine, he establishes its theoretical as well as its operative authority.[3]

Moses—A New Edition and Study (Jerusalem: Academon Press, 1997) (Heb.) [hereafter HdM].

3. On this issue cf. M. D. Swartz, *Scholastic Magic: Ritual and Revelation in Early*

The question of the operative efficacy of the knowledge suggested in this book requires further explanation. Ancient Jewish magic was based on the view that through rites and charms, a person can gain control over angels (or other metaphysical entities) and force them to act for his or her own benefit. How could a person possess such power? Why would a spell make any impression on the angels? *The Sword of Moses* answers this question: God commanded them to do so, by requiring their obedience to one who adjures them by His names as a tribute of honor to Him. Thus, simply and incisively *The Sword of Moses* solves (or better dissolves) the ever-perplexing question of the coexistence of heavenly omnipotence and earthly magic. The Lord Himself is the patron of human magic.[4]

The narrative that opens the book further ties the command given to the angels by God to the constitutive event of Moses' ascent to receive the Torah. According to *The Sword of Moses*, upon Moses' return to earth he brought both the Torah and the ''sword'' down from heaven. This idea echoes the Talmudic tradition about Moses' ascent on high (bShab. 88b–89a) and manifests explicitly what the rabbis only implied: the ''gifts'' given to Moses by the angels were actually words, namely, charms by which they could (and still can) be adjured and controlled. The Moses of *The Sword of Moses* is, thus, an archetype of the magician. He is the one who brought heavenly, magical knowledge down to his people, and according to the pattern of knowledge-power that was set in heaven concerning him, so too can his successors act.[5]

The Rite for Controlling the ''Sword''

According to *The Sword of Moses*, magical activity has two stages. First, control over the ''sword'' has to be gained, and only upon achieving that may a person execute its power. To control the ''sword'' one has to engage in a three-day ritual, which combines purification, prayer, and adjuration. To yield its desired result, the whole rite should be performed in secrecy.

Purification, which is a common requirement throughout ancient Jewish magical literature, is to be achieved through bathing, abstaining from noctur-

---

Jewish Mysticism (Princeton: Princeton University Press, 1996), 173–205. For a similar process of formation of authority in magical treatises in the Greek Magical Papyri, see H. D. Betz, ''The Formation of Authoritative Tradition in the Greek Magical Papyri,'' *Jewish and Christian Self-Definition*, vol. 3, ed. B. F. Meyer and E. P. Sanders (Philadelphia: Fortress Press, 1982), 161–70.

4. At the same time it seems that according to *The Sword of Moses*, God is beyond the limits of the efficacy of human magic. See HdM, 67–70.

5. On this issue, see further Y. Harari, ''Moses, the Sword and *the Sword of Moses*: Between Rabbinical and Magical Traditions,'' *JSQ* 12 (2005): 293–329.

nal pollution and from any contact with unclean objects, as well as by eating only pure bread with salt and by drinking only water.[6]

The Sword of Moses views the liturgical prayer (*Tefilat ha-'Amida)* and especially the *Shome'a Tefila* benediction (in which one pleads for the acceptance of the prayer) as forceful situations that can (and should) be employed in the service of magical aims. Three times a day, during his daily prayers, the person who strives toward controlling the sword should add adjurations to his prayer or combine them with it. Thus, spell and prayer are interwoven as two complementary modes of performative speech. Three times a day, during the *'Amida* prayer, adjurations of the thirteen princes should be performed. Also, on these occasions two prayers of adjuration[7] that address God should be recited. One encourages Him to bind the heavenly princes to the adjurer and to carry out all his desires; the other asks for His protection, lest the adjurer be swept away by fire (apparently cast upon him by the adjured angels).

The adjuration of the thirteen archangels is the core and the climax of the entire rite. The adjurer turns to them by name, one by one, according to their status (lowest to highest), and adjures them to surrender to him. The actual result of their surrender is the transmission into his hands (as in the case of Moses) of the power to control the "sword" and to use it.

The adjuration of the princes clearly rests, both ideologically and textually, on the narrative that begins the book. Together they constitute the (Hebrew) foundation of the whole section. The author himself, who extended this structure, also integrated the Aramaic units into this section. The most striking one is the narrative of the heavenly "swift messenger" who was sent by God to reveal His mysteries on earth and of the difficulties that the messenger confronted while trying to find a suitable recipient for them. Through this unit, moral requirements are linked to the very possibility of controlling the "sword" and employing it.

B. THE "SWORD" OF NAMES

The second section of *The Sword of Moses* is a huge accumulation of *nomina barbara* (about 1,800 words, including three short legible texts that are also conceived as magical names). This is the "sword" related to in the first sec-

6. On abstinence and purification in early Jewish magic and mysticism, see further Swartz, *Scholastic Magic*, 153–72; R. M. Lesses, *Ritual Practices to Gain Power: Angels, Incantations, and Revelation in Early Jewish Mysticism* (Harrisburg, Pa.: Trinity Press International, 1998), 117–60.

7. On this magical genre, see P. Schäfer and S. Shaked, *Magische Texte aus der Kairoer Geniza*, vol. II (Tübingen: J.C.B. Mohr [P. Siebeck], 1997), 10–14.

tion. It comprises various groups of names—such as names that end with YH or with EL; names followed by the name ṢB'WT; names organized alphabetically; and names that follow the pattern A son of B—that were assembled into the "sword" by the author. These lists as well as the way in which they are arranged in the "sword" testify to the attention invested in the latter's creation. It seems to be the result of the redaction and expansion of magical formulae, together with spells, lists of angels' names, and a few legible texts.

C. THE OPERATIVE SECTION

The last section of the book is a list of about 140 magical recipes. It was assembled from various magical sources that were possessed by the author, who, after having added at least a few recipes of his own, redacted and tied them to the "sword." Each of the recipes in the list requires either the recitation or transcription of a precise segment of the "sword" in order. Thus, the "sword" is cut into 137 sequential sections,[8] according to the list of recipes.

The two first recipes specify such a broad range of aims that they also seem to have a rhetorical function. All the other recipes are dedicated to specific objectives. Together they cover a very wide range of human needs and aspirations. Most of the recipes are organized in groups. The most prominent is the group for healing (arranged from the head downward) that is located at the beginning of the section. Other groups concern causing harm, war and governance, agriculture, rescue from distress, self-protection, and enhancing both memory and knowledge. This collection of recipes as well as a few pairs, where the latter recipe suggests the nullification of what was achieved through the former, attest to the practical interest that the redactor had in this list and in the book as a whole. The broad range of aims listed in this section—love and sex, grace and favor in the eyes of others, divination, control over spirits and financial success are but a few examples that might join the above-mentioned ones—indicates the breadth of support offered by practitioners of magic to their communities and the extent to which magical activity penetrated day-to-day life.

The operative section (and the book as a whole) ends with a general instruction and a strict warning regarding inappropriate use of the "sword." In such cases, the book concludes, "angels of anger and rage and wrath and fury" may attack and destroy the adjurer. Tremendous power is concealed in the "sword" that was given from the mouth of God and transmitted to

8. In a few cases recipes share the same sequence of names from the "sword."

Moses, but such is also its peril. Its use by an amateur could end very violently.

MANUSCRIPTS, VERSIONS, AND EDITIONS

A. THE FULL VERSION

The complete version of *The Sword of Moses* is found in relatively late manuscripts that all belong to the same textual branch. The earliest known version is found in the famous MS Sassoon 290 (currently MS Genève 145), pp. 60–84.[9] The manuscript, which comprises about six hundred pages of a long compilation of magical treatises and recipes entitled *Sefer Shoshan Yesod Ha'olam*, was written by Rabbi Yosef Tirshom, probably in Turkey or in Greece in the first third of the sixteenth century.[10] This version is transcribed in my current edition of the treatise, translated herein.

As early as 1896 Moses Gaster published a transcription and a translation of *The Sword of Moses* as well as a study of the treatise.[11] His edition was based on a manuscript from his own collection (Gaster 177), whose correlation with MS Sassoon 290 was later indicated by G. Scholem and M. Bnayahu.[12] A close examination of the two manuscripts exposed clear intertextual evidence for the reliance of the former upon the latter.[13]

Three more manuscripts of the treatise are found in the Department of Manuscripts of The National Library of Israel. They are all handwritten copies of Gaster's printed edition from the beginning of the twentieth century.[14] Regarding textual issues, then, there is no reason to consult any of the links in this textual chain except the initial one.

---

9. MS Sassoon 290, currently found in the Bibliothèque de Genève, was recently scanned by the library and uploaded to the internet together with a detailed description. See http://www.e-codices.unifr.ch/en/list/one/bge/cl0145.

10. See the detailed discussion in M. Bnayahu, "*Sefer shoshan yesod ha-olam le-rabbi Yosef Tirshom*," *Temirin—Texts and Studies in Kabbalah and Hasidism*, vol. 1, ed. I. Weinstock (Jerusalem: Mossad Harav Kook, 1972), 187–269. Bnayahu also included in his article the index that is found at the beginning of the manuscript, which comprises some 2,100 indications of magical recipes.

11. M. Gaster, "The Sword of Moses," *JRAS* (1896): 149–98; reprinted in idem, *Studies and Texts in Folklore, Magic, Mediaeval Romance, Hebrew Apocrypha and Samaritan Archaeology* (London: Maggs Bros., 1971), 1:288–337; 3:69–103.

12. See Bnayahu, "*Sefer shoshan*," 196–97. MS Gaster 177 (currently located in John Rylands University Library, Manchester), which is discussed by Bnayahu, also included MS Gaster 178 (currently located in the British Library, London; marked: Or. 10678) in which *The Sword of Moses* is found.

13. HdM, 13–14.

14. Ibid., 11–12.

B. GENIZAH FRAGMENTS OF *THE SWORD OF MOSES*

A few pages of the book as well as some magical fragments that rely on it are found in the Cairo Genizah.[15] All of them are highly important in the history of this treatise (and of its magical knowledge), though far less so for textual issues.

The main evidence comes from five double-sided pages of the book, all written by the same hand and dated to the eleventh to twelfth centuries.[16] Two of the pages contain fragments from the first (Controlling the "Sword") section, including the beginning of the "Swift Messenger" narrative and part of the adjuration of the thirteen princes. The other three are consecutive parts of the "sword" of names. The text is almost identical to that in MS Sassoon 290. The main significance of this version is the contextual evidence that it offers. Historically, it testifies to the existence of a relatively early version of the treatise. Concerning the function of the text, it points to its personal, practical use. This is seen from the fact that in the adjuration of the princes the general indication NN (found in the later version) was replaced by a personal name: Mariot son of Nathan.[17]

Another copy of the book is attested by a narrow strip of paper with writing on both sides (MS Jacques Mosseri VI 32.3). Although only a tiny portion of the text occurs on each line, it is absolutely clear that the strip was torn from a page that contained recipes nos. 2–26 in a version almost identical to that found in MS Sassoon 290. The Cairo Genizah contains hundreds of such torn strips, and we have every reason to believe that further study of them will yield more fragments from this recension.[18]

Two more Genizah fragments that contain recipes from *The Sword of Moses* attest to the intention of its practical use. MS Jacques Mosseri VI 13.2 is a

---

15. I am deeply indebted to Prof. Shaul Shaked and Prof. Gideon Bohak, who found these fragments (and in some cases even read and transliterated them) and turned my attention to them.

16. Three of the fragments are found in the Jewish Theological Seminary Library in New York and one in Cambridge University Library. Their signatures—according to the textual order—are JTSL ENA 2643.5; JTSL ENA NS 2.11, p. 43; JTSL ENA NS 2.11, p. 42; T-S NS 89, p. 11; JTSL ENA 3373, p. 3. See HdM, 154–56 for transcription and discussion of the last four.

17. On this phenomenon in another book of magical recipes from the Genizah, see O. P. Saar, "Success, Protection and Grace: Three Fragments of a Personalized Magical Handbook," *Ginzei Qedem* 3 (2007): 101★–135★. It is also documented in the fifteenth-century magical handbook, MS New York Public Library, Heb 190.

18. On the strips in the Genizah, see G. Bohak, "Reconstructing Jewish Magical Recipe Books from the Cairo Genizah," *Ginzei Qedem* 1 (2005): 9★–29★.

relatively early manuscript (apparently tenth to eleventh century) comprised of three written pages in which recipes 50, 55–56, and 111–114 are copied. The novelty of this recension is that after each of the recipes, the required formula from the "sword" is cited in full (along with its indication by its opening and closing words). Yet another step in the direction of easing the use of the practical information in the treatise was made by the scribe of MS T-S NS 70.130 (Cambridge University Library). On this single page, part of which is dedicated also to *gematria*, four recipes from the treatise occur (in this order: nos. 85, 25, 46, 56). In this case the compiler, who for some reason picked out these particular recipes from the list, omitted the indications of the opening and closing words of the required formulae altogether and cited the sequence of names in full at the end of each recipe.

C. MAGICAL SWORD LITERATURE

Located in MS Sassoon 290 as well as in two medieval Ashkenazi manuscripts (New York, JTSL 8128, and Oxford, BL 1531) are fragments of what I call "magical sword literature." I believe that they are late representations of an early textual layer of which the redactor of *The Sword of Moses* made use. Common to each of them is the employment of the term "sword" to indicate the magical formula, which in some of them is also ascribed to Moses. Although the relationship between most of these fragments and *The Sword of Moses* is apparent, it seems that the creative way in which the textual layer they represent was handled on its way into *The Sword of Moses* makes them irrelevant for the study of the original form of this book.[19]

LANGUAGE AND REDACTION

The Sword of Moses was redacted from texts in both Hebrew and Aramaic. The language of the magical recipes in the operative section is Babylonian Aramaic in which many Hebrew words are embedded. Aramaic is also the language of the few legible texts at the beginning and the end of the "sword." In contrast, the opening section of Controlling the "Sword" combines broad texts in both languages. Its framework, which comprises most of it, is written in Hebrew. This part is a heterogenous text that was composed by the author out of materials that he possessed (the narrative source) as well as practical instructions that he himself contributed. Into this Hebrew framework, he also integrated two Aramaic units: the story of "the swift messenger" and some

19. For transcriptions and a discussion of these texts, see HdM, 139–52; P. Schäfer, *Synopse zur Hekhalot-Literatur* (Tübingen: J.C.B. Mohr [P. Siebeck], 1981), §§ 598–622, 640–50. Cf. Gaster, "Sword of Moses," vol. 1, 88–93; vol. 3, 330–36.

more practical instructions that depend on both this story and the Hebrew source. The dependence of the Aramaic unit on the Hebrew one attests that this section is not a mere assemblage of textual units but rather the result of mindful and creative work of redaction. The author, who preferred practical efficacy over literary considerations, merged narrative units with units of adjuration and added his own instructions to them. Most of the latter were written in Hebrew, but some are also in Aramaic.

The last element that should be indicated is a sequence of names in the "sword" that are derived from a Greek spell. This spell occurs again at the end of the "sword," this time in Aramaic.[20] The Aramaic version of the spell also occurs in a fragment of "magical sword literature," which (as mentioned above) I believe to have predated *The Sword of Moses*. The translation of the Greek spell, then, took place before the redaction of this book, and it is quite clear that while merging the (highly faulty) Hebrew transliteration of the Greek original version, its redactor could not understand its meaning.

DATE AND PROVENANCE

The exact dating of *The Sword of Moses* as well as its sources is hard to determine. The Genizah fragments testify to its existence in the eleventh to twelfth centuries. R. Hai Gaon mentioned both its name and its opening words in his famous responsum to the sages of Kairouan at the very beginning of the eleventh century.[21] The question is, how much earlier was it compiled? Gaster's dating of *The Sword of Moses* to the first to fourth centuries is hard to justify.[22] It seems more reasonable that the book stemmed from the (later) era of magical treatises, such as *Pishra de-Rabbi Hanina ben Dosa* or *Havdala de-Rabbi Aqiva*. Although there is no hard proof for the date of origin of any of these compositions (including *The Sword of Moses*), scholars tend to agree that they were compiled during the third quarter of the first millennium.[23] This

20. See C. Rohrbacher-Sticker, "From Sense to Nonsense, From Incantation Prayer to Magical Spell," *JSQ* 3 (1996): 24–46.

21. S. Emanuel, *Newly Discovered Geonic Responsa* (Jerusalem: Ofeq Institute, 1995), 121–46 (esp. 131–32) (Heb.). On this letter, cf. Y. Harari, "Leadership, Authority and the 'Other': The Debate over Magic from the Karaites to Maimonides," *Journal for the Study of Sephardic and Mizrahi Jewry* 1, no. 2 (2007): 79–101 (esp. 87–90), online at http://sephardic.fiu.edu/journal/november07/YuvalHarari.pdf.

22. Gaster, *Studies and Texts*, vol. 1, 311.

23. J. Trachtenberg, followed also by L. H. Schifmann and M. D. Swartz, dated the book to the Geonic period (second half of the first millennium). See J. Trachtenberg, *Jewish Magic and Superstition* (New York: Atheneum, 1970), 124, 315; L. Schiffman and M. Swartz, *Hebrew and Aramaic Incantation Texts from the Cairo Genizah* (Sheffield: JSOT Press, 1992), 20. For the dating of *Havdala de-Rabbi Aqiva* and *Pishra*

seems plausible to me too. However, at the current stage of research, it is impossible to date the book more specifically within this period or even to justify these very time limits beyond any doubt.

Determining the place of composition of *The Sword of Moses*, that is to say where its Hebrew and Babylonian Aramaic parts were interwoven into its current format, is also difficult. Nevertheless, if my assumption—based on textual analysis of the book—that the practical instructions in the section of controlling the "sword" were written by the compiler himself is correct, then he probably lived in Palestine. These instructions are written in Hebrew, and it is unlikely that a Babylonian Jew would use it as his own language, interweaving his words between sources partly written in Babylonian Aramaic.

LITERARY AND PRACTICAL CONTEXT

The Sword of Moses is deeply rooted in the Jewish world of the second half of the first millennium as it brings together rabbinical, liturgical, mystical, and magical elements. It draws its authority from the famous rabbinic tradition, which it echoes, about the gifts that Moses received from the angels during his ascension on high (bShab 88b–89a and parallels). Its concept of purity, mentioned in the opening section without any specifications, seems to rely on (rabbinical) halakhic principles. The daily *'Amida* prayer appears to be a standard liturgical routine for both the writer and his expected readership. The heavenly picture reflected in the book—the hierarchical structure of the archangels, the numerous hosts of angels gathered in chariots under their authority, and the heavenly worship of God, who dwells in His palaces—correlates with the one that emerges from the (early Jewish mystical) Hekhalot and Merkava writings. The same also holds true for the names of the angels and of God, as well as for the hymn embedded in the prayer to God (called QWSYM).[24] In any event, these correspondences should be regarded as signs of acquaintance on the author's part with the heavenly cosmology that is also drawn in the early Jewish mystical writings, rather than the direct influence of these writings on him or as evidence of his belonging to the circles of *yordei ha-merkava* (descenders to the chariot).

---

de-Rabbi Hanina ben Dosa, see G. Scholem, "Havdalah de-Rabbi Aqiba: A Source of the Jewish Magical Tradition from the Geonic Period," *Tarbiz* 50 (1980–81): 243–81 (Heb.); F. M. Tocci, "Metatron, 'Arcidemonio' e Mytrt (Μιθρας?) nel *Pisra de-R. Hanina ben Dosa,*" in *Incontro di Religioni in Asia tra il III e il X secolo d. C., Atti del Convegno Internazionale* [Civiltà Veneziana, Studi 39], ed. L. Lanciotti (Firenze, 1984), 79–97 (Ital.).

24. On these hymns, see M. Bar-Ilan, *The Mysteries of Jewish Prayer and Hekhalot* (Ramat Gan: Bar-Ilan University Press, 1987) (Heb.).

Concerning its magic, *The Sword of Moses* rests on a longstanding tradition of utilizing rites and spells to gain control over angels and to exploit them in the service of the adjurer. The earliest literary consolidation of this tradition known to us is found in *The Book of Mysteries* (*Sefer ha-Razim*). However, that book differs from *The Sword of Moses* in both its theoretical and operational views as well as the way in which the practical material is organized within the theoretical framework.

The connections between *The Sword of Moses* and the vast corpus of Babylonian magic bowls are loose, too.[25] The "swift messenger," who in this book narrates the episode of being sent down to earth by God, also appears in one of the bowls,[26] but apart from that one can hardly detect specific links, either textual or operative, between these sources. This is also the case regarding non-Jewish magic sources, both Babylonian and Greco-Roman.[27]

The use of the technical term "sword," typical to *The Sword of Moses*, binds it on the one hand to Jewish traditions that relate to the tongue as a sword and on the other hand to the Greek term ξίφος, which functions in the very same way in a spell entitled Ξίφος Δαρδάνου (The Sword of Dardanos) found in the Greek Magical Papyri. Nevertheless, one should not assume foreign, namely, Hellenistic influence over the author of the book, when he actually takes a small step—in a characteristically magical direction—beyond Jewish traditions, both rabbinic and mystical, concerning the power of "the sword of the tongue."[28] I believe that this step was taken even before the redaction of *The Sword of Moses*. It is reflected considerably in "magical sword literature," which, as argued above, was one of the main sources on which the author of the book relied. In this literary stratum he apparently found

25. On the Aramaic incantation bowls, see, for example, the following recent surveys (with further bibliographies): D. Levene, "Curse or Blessing, What's in the Magic Bowls?" *Parke Institute Pamphlet* 2 (Southampton: University of Southampton, 2002); M. G. Morony, "Magic and Society in Late Sasanian Iraq," in *Prayer, Magic, and the Stars in the Ancient and Late Antique World*, ed. S. Noegel, J. Walker, and B. Wheeler (University Park: Pennsylvania State University Press, 2003), 83–107; S. Shaked, "Magic Bowls and Incantation Texts: How to Get Rid of Demons and Pests," *Qadmoniot* 129 (2005): 2–13 (Heb.); Bohak, *Ancient Jewish Magic*, 183–193; Y. Harari, *Early Jewish Magic,* 182–196 (Heb.).

26. D. Levene, *A Corpus of Magic Bowls: Incantation Texts in Jewish Aramaic from Late Antiquity* (London: Kegan Paul, 2003), 93–96.

27. Although a piece of a Greek spell is embedded in *The Sword of Moses,* it is absolutely clear that at the time of the latter's compilation its author did not understand the spell. This occurrence, then, cannot serve as a case of professional borrowing from the Greek tradition. Cf. above, n. 20.

28. See Harari, "Moses," 298–309.

both the ideas of the magical "sword" of words (along with some short formulations of it) as well as its attribution to Moses.[29] Guided by his unique proficient view, he expanded the relatively short "sword"—known in "magical sword literature"—exponentially, by incorporating various lists of names to compose the version found here, which he then linked to his list of recipes. This collection, which is anchored in the Jewish culture of magic of its time and reflects it to an incomparable degree, was probably also a result of the transmission of magical knowledge and not merely of personal, genuine invention. However, for the time being, one cannot indicate any written parallels to these magical recipes.

The Sword of Moses was undoubtedly a renowned book of magic in Babylonia in the late Geonic period. This is evident from the way it is referred to by R. Hai Gaon in his responsum to the sages of Kairouan. From the Cairo Genizah we can learn that it was also known, desired, and copied in Egypt at the beginning of the second millennium. The fragments we have available attest not only to the attraction of the treatise from a theoretical point of view but also to the belief in its inherent power as a (personalized) apotropaic text and to the practical interest in the operative information embedded in it.

Although we cannot trace the exact lines of its transmission during the next few centuries, the interest in *The Sword of Moses* seems to have been retained. Indeed, unlike other magical treatises found in the Genizah, we cannot point to any interest stirred by it among the medieval Ashkenazi pietists; nevertheless, it did find its way to the significant sixteenth-century eastern compilation *Sefer Shoshan Yesod Ha'olam*. It seems to have drawn only scant attention during the early modern period, but at the beginning of the twentieth century it was still attractive enough to be hand-copied from Gaster's printed edition by three different persons. Thus, even though one can hardly detect precise imprints of *The Sword of Moses* in the theoretical or the operative development of Jewish magic, it certainly remained a vital source of authoritative information for those experts who knew it, copied it into their manuals, and used it for the benefit of their clients.

THE TRANSLATION

The Sword of Moses demonstrates a wide range of linguistic difficulties: syntactical errors and misspellings, interpolations and disruptions, peculiar forms and sheer scribal mistakes. Only in rare cases could I account for the philological considerations that led me to the suggested solution. However, keeping in mind Gaster's absolute silence concerning his own considerations, which

29. Cf. above, n. 19.

in some cases are hard to follow, I did try to give the reader a sense of the original text as far as the framework of this edition enables it. A more detailed philological apparatus will accompany my forthcoming bilingual edition of the book.

TECHNICAL NOTES

A. Abbreviations:

DJBA M. Sokoloff. *A Dictionary of Jewish Babylonian Aramaic of the Talmudic and Geonic Periods*. Ramat Gan: Bar-Ilan University Press; Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2002.

DTTM M. Jastrow. *A Dictionary of the Targumim, the Talmud Babli and Yerushalmi, and the Midrashic Literature*. London: Luzac, 1903.

HdM Y. Harari. *The Sword of Moses—A New Edition and Study*. Jerusalem: Academon Press, 1997. (Heb.)

B. Throughout the translation holy (magical) names as well as angels' names were transliterated according to the following key:
'=א B=ב G=ג D=ד H=ה W=ו Z=ז Ḥ=ח Ṭ=ט Y=י K=כ
L=ל M=מ N=נ S=ס ‘=ע P=פ Ṣ=צ Q=ק R=ר Š=ש T=ת

C. Words in square brackets are assumed to be mistakenly missing in the original text. Parentheses are used to indicate words that do not occur in the Hebrew/Aramaic phrasing but are required for the legibility of the translation as well as to denote references to the Bible. Curly brackets indicate superfluous writing in the text. In the portion of the text concerned with specific recipes, the superscript bracketed numbers record numbers written (without brackets) on the margin of the MS, numerating the recipes.

D. These are the film numbers of microfilmed manuscripts of *The Sword of Moses* stored in the Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts, The National Library of Israel, Jerusalem:
Cambridge, Cambridge University Library T-S NS 70.130—F26011
Genève, Bibliothèque de Genève 145 (formerly Sassoon 290)—F39891
London, British Library Or. 10678 (formerly Gaster 178)—F7993
New York, Jewish Theological Seminary Library ENA 2643.5—F33335
New York, Jewish Theological Seminary Library ENA 3373—F33921
New York, Jewish Theological Seminary Library ENA NS 2.11—F39935
New York, Jewish Theological Seminary Library ENA NS 89—F20745
Paris, Collection Jacques Mosseri VI 13.2 and 32.3—F26204

The Sword of Moses

[60] In the name of the great and holy God

(There are) four angels who are appointed over the sword given from the mouth of **'H WH YH WH HYH**, the Lord of the mysteries,[1] and who are appointed over the Torah, and they observe the depth of the mysteries of the lower and upper (realms). And these are their names: **ŠQD ḤWZY**, **MRGYW'L**, and **HDRZYWLW**, **ṬWṬRYSY**.

And above them there are five princes, holy and powerful, who ponder the mysteries of **'HY HY YHY** in the world for seven hours a day. And (they) are appointed over a thousand thousands of myriads and a thousand chariots hastening to carry out the will of **'HY HY HYH**, the Lord of Lords and the honorable God. And these are their names: **MHYHWGṢY**, **PḤDWTTGM**, **'SQRYHW**, **ŠYTYNYḤWM**, **QTGNYPRY**. And (concerning) every chariot over which they are appointed, the prince of each and every one of them marvels and declares: *Is there a figure to His troops?* (**Job 25:3**) And the least (angel) in these chariots[2] is a prince greater then all those four (above mentioned) princes.

And above them there are three (more) princes, chiefs of the host of **'H YWH WYW WYW**, the Lord of all, who causes His eight palaces (*heikhalot*) to shake and be in commotion every day with tumult and quaking. And they have authority over all of His handiwork, and beneath them there are double those chariots. And the least in (these) chariots is a prince greater than all those (five) princes. And these are their names: **'SSHY**, **ŠṬRYS**, **HWYH**,[3] **SHWTGY'YH**.

I am deeply grateful to Prof. Shaul Shaked, Dr. Geoffrey Herman, and Dr. Mathew Morgenstern for their remarks and suggestions, which were of tremendous benefit for the final shape of this translation. I am also exceedingly indebted to Prof. Michael Sokoloff, for I can hardly imagine breaking my way through the third part of the treatise had it not been already studied by him for his *Dictionary of Jewish Babylonian Aramaic of the Talmudic and Geonic Periods*.

1. For this epithet, see the English section in, M. Schlüter, "The Eulogy חכם הרזים ואדון הסתרים in Heikhalot Literature," *JSJTh* 6, no. 1 (1987): 95–115.

2. The original is written in the singular.

3. The name **ŠṬRYSHWYH**, which occurs later in the book, is erroneously divided.

Magic, Ritual, and Witchcraft (Summer 2012)
Copyright © 2012 University of Pennsylvania Press. All rights reserved.

The prince and master who is (the) king, named **'HYW PSQTYH**, who sits, and all the heavenly hosts kneel and bow down and prostrate themselves on the ground all together before him every day, after they are dismissed from prostrating themselves before **NQṢ ŠL'H HW 'WHH**, the Lord of all.

And when you adjure him, he is bound by you and he binds for you [all those three princes and their chariots and] all those five princes and all the chariots that are under their authority and the four angels that are under them; for he, and all those princes have been ordered so, to be bound by Moses, son of Amram, to bind for him all the princes who are under their authority. And they may not tarry upon their adjuration or turn from it this way or the other, (but) should give all who adjure them power over this sword [and reveal to them] its mysteries and hidden secrets, its glory, might, and splendor. And they may not tarry because the decree of **'BDWHW HWH ṢL 'LYH 'L YH** is issued upon them, saying: Do not impede any mortal [61] who will adjure you and do not treat him otherwise than what you were decreed with regard to my servant Moses, son of Amram, for he adjures you by My Ineffable Names and it is to My Names that you render honor and not to him. But if you impede him I will burn you for you have not honored Me.

And each and every one of them gave him (i.e., Moses) a word[4] by which the world is manipulated. The words were the words of the living God and the King of the world. And they said to him: If you wish to manipulate this sword and to hand it down to the generations that will come after you, one who prepares himself to manipulate it should sanctify himself (free) from nocturnal pollution and from (ritual) impurity for three days and should only eat and drink in the evening.[5] And he should (only) eat bread made by a pure man or by his own hands with clean salt and (only) drink water.[6] And no one should be aware that he is doing this deed for the purpose of manipulating this sword, because these are the secrets of the world and they must be carried out in secrecy, and they are (only) to be transmitted to humble people.

And on the first day of your seclusion, perform ablution(s) and you need not (do it) again. And pray three times a day[7] and after each prayer say this

4. For this meaning of the Hebrew *davar* see Y. Harari, "Moses, the Sword, and *the Sword of Moses*: Between Rabbinical and Magical Traditions," *JSQ* 12 (2005): 293–329 (at 321–27).

5. Lit. and he should neither eat nor drink but from one evening to the other.

6. On purification and asceticism in *The Sword of Moses*, see HdM, 90–91.

7. Apparently the daily *'Amida* prayer, which has to be recited three times a day. On the role of liturgical prayer in the magical practice of *The Sword of Moses*, see HdM, 92–101 and cf. below, §§ 77, 127.

prayer: Blessed are You **QWSYM** our God, King of the world, the God who opens daily the gates of the east and cleaves the windows of the orient and gives light to the whole world and to those who dwell in it with the abundance of His mercies, with His mysteries and His secrets; and who taught His people, Israel, His mysteries and secrets and revealed to them a sword by which the world is manipulated, and said to them: When you come to use this sword, by which every desire is fulfilled, and every mystery and secret are revealed, and every miracle and marvel and wonder are performed, say such and such before me, and recite such and such before me, and adjure such and such before me. I shall immediately accede and be reconciled to you and will give you authority over this sword[8] to carry out every request with it. And the princes will accede to you and my holy ones will reconcile themselves to you and they will instantly fulfill your wish and deliver my mysteries to you and will reveal my secrets to you and will teach you my words and will make my wonders manifest to you. And they will abide by you and will serve you like a disciple before his master. And your eyes will be enlightened[9] and your heart will behold and perceive all that is hidden, and your stature will be increased. Unto[10] You I call **SWQYM**, King of the universe,[11] You are the one who is called **YHWGH HW 'L YH** King of the World; You are the one who is called **P'ZWGH WH WW 'L YH** Merciful King; You are the one who is called **ZHWT GYHH 'L YH** Gracious King; You are the one who is called **ṢHBRWHW HWH 'L YH** Living King; You are the one who is called **SPṬHWTHW 'L YH** Humble King; You are the one who is called **QGYWHY HW HY 'L YH** Righteous King; [62] You are the one who is called **ŠHRW SGHWRY 'L YH** Lofty King; You are the one who is called **SPQS HPYHWHH 'L YH** Flawless King; You are the one who is called **QTTHW GTHY 'L YH** Honest King; You are the one who is called **PTRYS HZPYHW 'L YH** Mighty King; You are the one who is called **R'PQ ṢYWYHYH 'L YH** Chosen King; You are the one who is called **ḤWSH YHWHY 'L YH** Proud King; You are the one who is called **WHW HW HY HY 'HYH WH YH YH WH YH WH YW HY HYW YH**, You listen to my prayer for You are one who listens to prayer. And bind your servants, the princes of the sword, for me for You are their king, and fulfill for me my every wish since everything is in Your hand, as it is said: *You open Your hand and satisfy every living being with favor* (**Ps. 145:16**).

---

8. Lit. by this sword.
9. Lit. will shine.
10. This is the beginning of the formula that should be recited before God.
11. The Hebrew phrase may also be translated "the eternal King."

I adjure you **'ZLY'L** who is called **HWDY ZHY HW HWH**, **'R'L** who is called **SQRYSYHYH**, **Ṭ'NY'L** who is called **'TRṢ 'HYH YH**, **ṬP'L** who is called **GWPQY HWH 'HYH**, and the mightiest of all: **HLYKYH** being **YWPY'L**, **MYṬṬRWN** who is called **GHWDPṬHW HH YHH HDR MRWM**, **MRŠWT MLKY**[12] YDY'L who is called **SGHWH HYH**, **R'ŠY'L** who is called **MHWPTQYHH YY**, **ḤNY'L** who is called **RHW PGTYH**, **HNY'L** who is called **PHWṢPNYGYH**, **'ŠR'L** who is called **THMWTYHYHYH**, **WYŠDY'L** who is called **QNYTY PṢYH**, **'ŠH'L** who is called **YHWT NṬHY HYH**, **'MWDY'L** who is called **RWPNYGYH WSSYH**, **W'ṢR'L** who is called **ŠHGNWTGYHH**, to be bound to me and to subordinate the sword to me so that I may use it as I wish and receive shelter under our Lord[13] (cf. **Ps. 91:1–2**) in heaven. In this honorable, great, and awesome name **HW HY HHY HW HH 'H WH YH YH HWY HW HY HW HWH YHW Y' HW HW YH YHW HY HW Y' YH WH HW Y' HW HWY HYW HW YH WH YH HW HWH YHY HW YH 'HYH MHWH**, the twenty-four letters upon the crown, (I adjure you) to deliver to me by this sword the mysteries of the upper and lower (realms and) the secrets of the upper and lower (realms), and let my wish be fulfilled and my words obeyed and my request accepted. By means of the explicit uttering of the adjuration through this worthy name, the most honorable (name) in His world by which all the heavenly hosts[14] are bound and chained, which is **HH HH HWH HHYY YWHH 'H WH NYH HWH PH WHW HYH ṢHW 'H WH HYH HH WH** [63] **YH WH YH SYH WH YH WYH** blessed be He, (I adjure you) neither to tarry nor harm me, or cause me to tremble or be afraid. In the name of the name that is revered by your king and whose terror rests upon you, and who is called **PRZMWTGYH SRḤWQTYH HYGNYTYH ṬRSNYHYH QRZMTHW ṢGYH YH WH HYH HW HY H' HWH HWH 'HH HHY 'H WH HWH HYH 'H WH YH YHH YHW YHY 'W HH 'H HH H' HYH 'H ZQRYDRYH** accomplish for me that which I adjured you, and serve me as a master. For it is not by one greater than you that I adjure[15] you but by the Lord of all, by His name through which you and all the heavenly hosts are held, caught, tied up, (and) chained. And if you tarry I will hand you over to the Lord, to the Holy one blessed be He and to His

12. The legible Hebrew words: "glory of the height, from the domain of my king" seem to function as components of **MYṬṬRWN**'s name.

13. Lit. in the shadow of our Lord.

14. The original is written in the singular.

15. Lit. adjured.

Ineffable Name, whose anger and rage and wrath burn in Him and who honors all His creation through one of its (i.e., the Ineffable name's) letters, and who is called **ZRWGDQNṬ' QṢWPṢḤTYH 'HWH SQTY GYH GYGYM HYGYH HW YH HNYH HWH QLṢG**; so that if you tarry he will eradicate you and you will be sought after but not found (cf. **Ez. 26:21**). And protect me from my impetuosity and from harming my body[16] in the name of **ḤZQ'Y 'HYH WH YH HH YHH YH WH HH YH HYH 'HYW YH HYW YHY WHWY HY HWY YH QQHWH SQQHWH** the guardian of Israel. Blessed are You **SWQYM**, sage of the secrets, divulger of the mysteries, and the king of the world.

I heard a voice in the firmament, the voice of the master of the firmament who spoke[17] and said: I want a swift messenger who would [go] to man. (And) he said: And if my mission is carried out my sons will be exalted by my sword [which] I transmit to them for it is the foremost of all my mysteries and it became manifest[18] by the hand of wondrous[19] seers. *For so will my word be* (**Is. 55:11**), and it is said: *My word is like fire, says the Lord* (**Jer. 23:29**), (thus) said **PGNYNYNWGSYH** God of heaven and earth. And I, me, **'SSY 'SS** and **'SYSYH** and **'PRGSYH**, the swift messenger, good in (carrying out) my mission and hurried to perform my delegation ascended before Him. And the Lord of all commanded me: Go and obey[20] people who are pious, good, decent, and righteous, and trustworthy, whose heart(s) are not divided and whose mouth(s) are free of duplicity, and who do not deceive with their tongues, and whose lips do not lie, whose hands do not grab [64] and whose eyes do not intimate, who do not hasten to evil, who are corporeally removed from every defilement, detached from every uncleanness, separated from any pungent (food), and who do not approach a woman. And as the master of all commanded me, I, **'SSY 'SS** and **'SYSYH** and **'PRGSYH**, the swift messenger, descended to earth. And when I was passing along I said (to myself): Who among human beings[21] possesses all these (virtues)? I shall go and rest upon him. And I searched my mind and thought to myself that there was no human being who could do something like this. I sought but I did not find and I did not stumble upon one. And the master of all imposed

16. The Hebrew phrasing may also be translated "from the pain of my body."
17. Cf. HdM, 145.
18. It is also possible to read "and it arrived (at the world)."
19. The Aramaic phrase may also indicate secret, invisible seers. See DTTB 1228 (*pryš*).
20. Other possible readings are "be known to" or "be heard by."
21. The translation offers a correction of illegible Aramaic phrasing.

a vow upon me by His mighty right (hand)[22] and the glory of His splendor and a crown of glory[23] **HWH WYH ʻQN HY DRYH ṬHR QRWNNYH YH WH HH HHW HY YH D'**, a vow of His mighty right (hand). And the master of all imposed a vow upon me and put me under an oath and I did not fall down. Then, I, **'SSY 'SS** and **'SYSYH** and **'PRGSYH,** stood up to be strengthened in the covenant of the will of N, son of N, in the name of **QMBGL ʻQMH WH ZRWMTYH YHY KRWQ ZNWTYH YRPHW ḤTYH QṢY WṢYHṢ YHṢ YHṢ**.

This is the great and honorable name that was given to the son of man[24] **YH BYH 'Ṣ 'H B'H HWY HW HW WH Y' HW ZH WH WH 'H YH YHW HH YHW YHW 'QP HY HH YY'H HH H'H HW'H HHWH HYY HW HW HY** holy mighty mighty Selah. Recite it after your prayer.[25] And these are the names of the angels that serve the son of man: **MYṬṬRWN**, **SGDDTṢYH** and **MQṬṬRWN**, **SNGWTYQT'L**, and **NGYQTG'L**, and **YGW'TQTY'L**, and **'NTGQS'L**, and **'NTWS-STY'L**, and **MYK'L SRWG**, and **GBRY'L ŠQTKNYH**, and **HDQRW-NTY'L**, and **'NHSG'L**, **YHW'L**, **TYZRT**, **NSY'L**, and **SYGSṬH'L**, and **ʻNPY**, **QQPY'L**, and **NHR**, **GSGNHY'L**, and **YKNY**, **'TYH'L**, and **'QTQLYQ'L**, **YNH**, **GYTNY'L YH**. In the same manner you shall serve me, N, son of N, and receive my prayer and my request that I desire and introduce it to the presence of **YHWH HH SHH 'HH HH WH WH**, the Holy One, blessed be He, in whose name I adjure (you) and impose a vow upon you, like a bird who gets into the nest. And mention my merit before Him and through words of supplication grant atonement for my sins at this very moment and do not tarry, in the name of **SH HH WH WYH YH WYH WH WH WYHH WYH ʻH HHWY ʻHW Yʻ HY HY HW HW YHW HH HWH YH WH** blessed be He Sabaoth Sabaoth Selah, may His servants sanctify Him and sweetly adore Him[26] and say *holy holy holy* is the Lord of this holy Name, *whose glory fills the whole world* (cf. **Is 3:3**). And do not impede,[27] in (the power of) the decree of **HW HYH YH HW YY YHW HY HY** [65] **HWH HY HW HH HHYH HY HWH HYH**

22. Lit. by the right side of His might.

23. The letters *hwd* can be read either as "glory" or as the first name in the sequence that follows.

24. The Hebrew-Aramaic idiom *bar adam* is peculiar and rare. It might also refer to a certain figure known by this appellation.

25. Apparently the daily *'Amida* prayer. Cf. above, n. 7.

26. The Genizah fragment JTSJ ENA NS 2.11, p. 43 reads here "and humble (ones) adore Him."

27. The Aramaic phrase also bears the meaning "and do not tarry."

HWYH YHW HHW HH HHWY YHW 'HW HH YH 'HH 'YH 'Y 'H 'Y 'H WH YH who lives eternally.

And in the name of **DYṬYMYN QYRWY'S WHW 'RQM GNLY'WS QWSMWS QLYQS 'SQLYṬTR' 'YLY 'LY MWPY SPR' SṬGD'GS ṬL'SY QṬM 'NT PRGW PYGH DYHY MYTQ'S NPL'** (=wonderful) **TṬ' DWNYṬ' TTMN'S ṬWP DWGZ MṬYG' MHW WHWṬR ZYQQTYHW 'HWNY YHW YH 'L ḤYNQYH PPṬY HY'S SPṢPNṬR**;[28] and in the name of **SMRT SMS PṢṢ 'DWNWḤT HWSYH 'LYWN** (=supreme) **YH HW'Y 'W HYH PY PY 'YTYH WBṢRS MṢRPYH TSQYHW BŠTQṢR** the great, from whom nothing is hidden, who sees and is not seen; and in the name of **ṬYRQṬTYH** who is dominant over heaven (and) who is called **YHW YHW WH YH YH 'H 'YW WH NYHW HYH HY HY YHY WHY HWH YHW HYH HYH WH HWH HH WYH YYH WHY HY YHW HY** the great and exalted name, which the King of the world speaks out of his mouth in another manner: **YHW 'H YH WHHH YH WH YH YHW HH YH HW HWW HY HY HH HY HW HW' HW HYH HWYH YH WH YH WH YH YH HY HY HY 'HH 'HY HW HH YH YHY HW HWH YHW HW HH YYHW HH YYW**; (in these names I adjure) you, the swift messenger: Do not tarry and (do not) tremble, and come and carry out for me, I, N, son of N, all my needs, in the name of **YHW HHYW YHW 'HYW HHW HW HYH HHY HWH YH WH HHY YH HW HYW HYH WHWṬR QTNGYH ZW QWSSYH 'HWNYH 'L** (=God) **HY NQTS'L YH HWH NYGGHH PSQTRH HY HWH YH ZRWMTH HYH WBR ŠṬH HY HHYH** the great, who sees and is not seen; **'HWH**, the sense of which was revealed to all the heavenly hosts, and by the sense of which I adjure you for thus it was transmitted to Moses, son of Amram, from the mouth of the master of all **YHWH WH'H HWH YHWH HYH HW HHNYHH YH HY HY HW HH YHWH SH HH WHYH WHH HWH YH YH YHY LNHH YH YH 'H TBYNW 'YH YHWŠ 'HYŠH W'GRYPṬ YHW ṢB'WT YHWH YHWH ṢB'WT** is His name. Blessed are You God, Lord of the mighty (and) master of the mysteries.[29]

And which are (the) letters that **ŠQD ḤWZY** gave him (i.e., Moses)?—He said to him: If you wish to become wise and to use this sword,

---

28. For this formula, transliterated in part from the original Greek, see C. Rohrbacher-Sticker, "From Sense to Nonsense, From Incantation Prayer to Magical Spell," *JSQ* 3 (1996): 24–46 (at 33–46).

29. Cf. above, n. 1.

call me and adjure me and strengthen me and fortify me and say: I adjure you **ŠQD ḤWZY** in a great, holy and marvelous, pure and precious, mighty and awe-inspiring mystery, and this is its name: **YRWNYQ' 'QPTH HNH NHH YRK YDKYRWHW YH YH ṢYQ'Ṣ**. By these letters[30] I adjure you[31] to surrender to me and to make me wise and to bind for me the angels who subjugate the sword in the name of the revealer of the mysteries. Amen.

Write with ink on leather and carry them (i.e., the letters of adjuration) with you (during the) three [66] days while you purify yourself and say the following adjuration before your prayer and after your prayer:[32] **MARGYY'L** surrender yourself to me[33] **HY HW HYH WHY HWH YHW YHWH HW HYH HW HWYH WHW HHYHW YWH HHWNYH HY 'W HYH WH WH WH YH WH YHWH YHWH YHWH YHW YHW YHW GNYNYH WHH**; **ṬRWṬRWSY** surrender yourself to me **'HW HWH 'HY HWH 'HWYH YH' HWH YH YH HWH HWD' 'H WHH HY HWH W'HYH HWYH 'HH WYH WH HY 'HYH YHYH YWH HY 'H 'H YH 'HH WYHWH HYH 'HY HYH YHYH 'H HYH 'YH**; **HDRWYZLW** surrender yourself to me **HHW' HH YH YH 'W HYW HH' YHWH 'H HH 'WY HH'H WYH 'HYH 'WH' HYH WYH HH YH HWH' HYH HH WH YHH WHHYH HWHY HWHH WYHH**; **MHYHWGṢYY** surrender yourself to me **YHH HHY WHH WYHH HHY YHH HH WHWH HWH 'HYH YHW HH WH YH HYH YH H' HWH YHW YH H' HWY H' YH 'H HW YYH HWY HH HH WH 'H WH 'HYH YH YHWH HW HWH HY HWH**; **PḤDWTTGM** surrender yourself to me **H' HYH YHW YH H' HWY H' WH 'H HY WH WWH HYW HH YH WYH YHW YH HWYYH HWYH ''H HYWRH HYW H' WHHWH H'HNYHH**; **'SQRYHW** surrender yourself to me **B'H BHYN 'SWNYHH ŠMGYHH HWY YHH YH HW WHWYH HWY HY WH HY YWH HW HWH YHY HW YHY HYWHY HHWH HHYH HHYWY WYWHH WYHH 'L HYH 'H HYH H'H 'H HY 'HWY 'HWYH**; **ŠYTYNYḤWM** surren-

30. The given ''by these signs'' is in all probability an error.

31. Lit. I adjured you.

32. Cf. above, n. 25.

33. The Aramaic demonstrative ''to him'' is an error for ''to me.'' Confused by this mistake (which occurs again, farther down in this sequence of adjurations), Gaster miscomprehended the entire paragraph and translated it as indicating the holy names that were transmitted to Moses by the angels. In fact, it details the incantational formulae that relate to the thirteen archangels who are above the sword, whose adjuration is part of the rite for gaining control over the sword.

der yourself to me[34] **'H 'H WYH H'L WH HYH 'L HHY WHH'L HYHY'L 'LHYH HYH 'HWY WYH 'HHW YH WHY HYH 'H H' HYH 'L HHW'L HHY 'H' QMM'H HL'L**; **QTGNYPYY** surrender yourself to me **H' HW' W'H 'LH' SMH 'H 'LH' SY'H WHH 'H YHH 'WHH 'HH' WMYṢHW HYH MYTYH ''LDHWY WYH HW HW 'L LYH HW HY WH'Y WH'W YH H' HW WHY WHY WYH 'HH HWH YHW YH YHH YH HY HYH YH WYH WH 'H 'Š 'HY ŠYH**; **'SQWHHYY** surrender yourself to me **'HW YH YHY ŠYH YHZYH YHW YHH 'H WH 'HWH 'HYH 'HW YH YH YHH ŠNY HWH MKNWSYHH YH HWH HWY H' MSKPNHYH** [67] **YH HY'**; **SṬRYSHWYH** surrender yourself to me **HWY H' DYYH' 'HYŠ HWH SQQ HWH HYH 'HY HWH QNQSHYH HWH YHH YHD 'H 'H WHYH 'H YH WHYH WD HYH YHW HH YHW HYH HWH YHHYHWH HYH YH**; **SHWTG'YH** surrender yourself to me **YH HY??? Y?(H)YHW YW HYWY YHH WH HHW YYHH HH HH HY HHWH YYH HYW 'H YH' HH 'LHW HYH QHYH WYWHH 'YWY HY HH STYHW HH YY HWH YHW HY YHWH YHW HYHY YHWHYH YW YH YH HWH YHWH HH HYH YH WYH HYH YHW YHW HY HW**; **'HPSQTYH** surrender yourself to me **HW LYH HYH HHWH 'H WH HHYHYHW HWH WH 'HW HYH YHW HW DYH YH 'HH WHH YH WH WHH HY HWH WHYH WH HYH ZHYH WHW HYHYH HWH 'H HY 'W HH 'HYHH YHH WY WYH YH WHY HW HY HWH**.

And they (i.e., the thirteen angels) did not hide from him (i.e., Moses) any word[35] and letter of these Ineffable Names and they did not give him a substitute for even one of their letters, for thus were they commanded by the Lord of the secrets[36] to transmit to him this sword and these names, which are the secrets of the sword. And they said to him: Command the generations that will follow you to recite this one blessing before praying,[37] so that they will not be swept away by fire: Blessed be **'YZW' 'YZWNS** who accompanied Moses, may he accompany me, whose name is **'HWṢWṢYH RP'WZTYH RPW'TZYH ZHWGYHYH HQṢṢYH 'NTWTYHWH GDW-**

34. Lit. ''to him.'' See the previous note.

35. The primary meaning of the Hebrew phrase is ''anything.'' However, the other possible meaning of *davar*, ''a word'' (cf. above, n. 4), as well as the occurrence of ''letters'' immediately following, imply the reading ''any word.''

36. The given ''Lord of the Hidden'' is apparently a mistake for ''Lord of the secrets.'' Cf. above, n. 1.

37. The original is written in the singular.

DYHWH WYNY'ṬṬWQTZYH PṢ'PY PY 'ZYH ṬHRWGSGYH ŠDYH QTṢYH RHWMY HWH TGPMṢYH 'HYWPSQTYH TY-ŠMṢYHYH MṢHWGTHYH 'BHYTYZYH QPHWHY RPṬGWT RPRPṬR YMRṬRYH QBRSYH NKD QTSNYH MRP'YRYH GNṬSRD HWH DYD'RR'H QDYDHH QGYṢHH WDYN'WṢYH 'PSWNYH 'Y PY LY M'SSWN PRQWMYH 'Y PY QWḤZYH 'YRWNYH 'YPRWNSYH 'PSY(R)W'H 'HYH 'H DY, send me **'ḤRY'WSSHW YHW QTSHHYH** who makes the cherubim move and may they help me. Blessed are you **QWSYM** (who rules) over the sword.

Whoever wishes to manipulate this sword should recite his (daily) prayer and upon reaching *Shome'a Tefila*[38] he should say: I adjure you the four princes **ŠQDḤWZY, MRGYY'L** and **ṬRWṬRWSY,** and **HDRWYZLW**, servants of **HDYRYRWN** [68] **YHWH HRYRYRWN HWHY HDYH DYHYRWN HWH**, to accept my adjuration (even) before I pray and my supplication (even) before I entreat, and to fulfill for me everything I desire through this sword just as you did for Moses, in a mighty and glorious, miraculous name which is **HW HYH HWH SPR HWH HYH YHWH WH YH WHW YWHH 'HWSHH YHH QQS HWH**. And he should (then) call the five (princes) who are above them and say: I adjure you **MHYHWGṢYY PḤDWTTGM 'SQRYHW ŠYTY-NYḤWM QTGNYPYY HDWDY WHWH YD GBRY'L YH HW HDYRYRWN** to accept my adjuration (even) before I adjure you and to be bound by me and to bind for me these four princes and all the encampments of the chariots of the princes over whom you are appointed, to fulfill for me my desire through this sword by this beloved name: **'HY HWH YH WH 'Y 'W HHY HWHY ŠHWSHH YWH HW HWW YH YHH YWH HYY**. And he should call the three (princes) who are above them and say: I adjure you **'SQWHHY ŠṬRYS HWYH SHWTGY'YH**, the beloved ones of[39] **ZRHWDRYN** who is **HDYRYRON**, to be bound by me and to bind for me **MHYHWGṢYY PḤDWTTGM 'SQRYHW ŠYTYNYḤWM QTGNYPYY ŠQD ḤWZY MRGYY'L HDRW-YZLW** who are under your authority, to fulfill for me my desire through

38. *Shome'a Tefila* ("You who hearkens unto prayer") is the sixteenth benediction (out of nineteen) in the daily *'Amida* prayer (cf. above, n. 7). See also the reference to *Ḥonen ha-Da'at* ("You who grants wisdom," the fourth benediction) in § 127 below.

39. The appellation "the beloved ones of" (written in one word in Hebrew) is marked as a name in the manuscript by the placement of a typical sign above it, apparently by mistake.

this sword by this unique name: **HH HWH HWY ŠQṢD HŠH HY 'W HW HH YHH PTṬGHW HH YH YHW HW HYY WHY YHNYH WNHHYH MTGMHWH HYQHH WHY H' ṢR MQWQṢṢYH HYH WHY HH TS HWW HYH YHW HY HYH WYH TYH ZYH THWHY**. And he should hold the head prince of them all and say: I adjure you **'HYWPSQTYH** strong and powerful, the head of all the heavenly hosts, to be bound by me, you, yourself, and not your messengers, and to bind for me these princes who are with you, to fulfill for me my desire through this sword by a name that is irreplaceable:[40] **YHWWH 'HH HWH HHY HH 'YH HYH HW HWH YHWHY HW HY WHYH WHH 'HWHY HHY 'H WHWHY YH WH 'H WH 'H YW HY HW HY HYH HH WH YHW HWY HWY HHWH YHW YHW**, for you are beloved and He (i.e., the Lord) is beloved and I, too, am from the seed [69] of Abraham who is called beloved.[41] Blessed are You YHWH King of the mysteries and Lord of the secrets, who hearkens unto prayer.

And he should not touch or use this sword until he has carried out these things; and afterward he may perform everything that he desires according to that which is written (i.e., in the last part of the treatise), each matter according to its proper order.

And this is the sword:[42] **TWBR TSBR 'KN ṬṬH MYṬS** . . . Thus, in the names and appellations of you all, you who are powerful everywhere, there is none like you, hurry, and make haste and bring me **'SSY 'SS W'SSYS W'PRGSYH YRWNYQ' YRK YRṢ YHṢ YQṢ** so he may fulfill for me my every desire in the name of **Y'W YHWHH YH HYH 'WZRWS 'WZWRWS SWMRT'** . . .

[70–74] . . .[43]

Holy angels, superior to all the hosts of **HWHY HWYH HYWHH WHH YH 'H YHH**, who arise from the throne that is set for them before

40. The Hebrew phrase can also mean "by a priceless name."

41. Cf. *Midrash Sifre on Deuteronomy* 352, R. Hammer, trans., *Sifre: A Tannaitic Commentary on the Book of Deuteronomy* (New Haven, Conn.: Yale University Press, 1986), 364 ff., and the parallels indicated in HdM, 88, n. 31.

42. Most of the "sword" of words is a huge collection of *nomina barbara*, which will not be transliterated here. Only two sections of the "sword," which are intelligible, one at the beginning and the other one at the end, will be translated. See further the discussion on the structure of the "sword" and the clusters of "names" it comprises in HdM, 115–21.

43. Here follows an extensive sequence of *nomina barbara*, which frames most of the "sword."

Him, in order to be bound to those who subjugate the sword (and) to fulfill for them their desire. In the name of the master of all the holy ones who are the heads of all the angels, creator of the world **QLTYR' 'LY 'LY MPY MQRNS** the one who seals the earth and the height(s), creator of human beings, His servants, **DHW HWH 'H WH YH WH HH** superior, God, through whom (i.e., the angels)[44] I am visible in the world, **QLWTMY MQR'M 'ṢPHWYY ŠŠNWHYY**, you, (the angels) who are superior [75] to me everywhere, the master of all requires[45] of you to carry out for me the thing that I desire, for you can accomplish every desire in heaven and on earth, in the name of **YHW HY HWHY HWH 'HW WHY YH HH WH HHY YWHY HY 'HY HY HWH YHW HWH YHW HW YYH YHW YHW HH HHH YHW HWHH YHY HW HWH HW'H HWWH YH HW HW WD HHW YWHYH HH YWHY HWH 'HYH 'HW HWH YWHW HY HHW 'HY 'HH HWH HW HHY HH YH HH WH HH WYH HH 'WHH HHYHH HH HH HHW YHH YH HY HHY HHY HHWH HHY HWH 'HH YHW 'L 'L YHW**, as it is written in the scripture: *I am the Lord, this is my name* (**Is. 42:8**).[46]

[1]If at a full moon[47] you wish[48] to seize and to bind a man and a woman so that they will be with each other, and to annul spirits and blast-demons and satans, and to bind a boat, and to free a man from prison, and for every thing, write on a red plate from **TWBR TSBR** until **H' BŠMHT**.[49] [2]And if you wish to destroy high mountains[50] and to pass (in safety) through the sea and the land, and to go down into fire and come up,[51] and to remove kings, and to cause an optical illusion, and to stop up a mouth, and to converse with the dead, and to kill the living, and to bring down and raise up and adjure angels to abide by you, and to learn all the secrets of the world, write on a silver plate, and put in it a root of artemisia, from **TWBR TSBR** until **H'**

44. On a contextual level, the Aramaic plural "through whom" is peculiar. However, grammatically it makes sense as referring to the angels.

45. The Aramaic "I desire" is erroneous.

46. Isaiah's words may also be phrased "Me, YHWH is my name."

47. The words "in full moon" are apparently interpolated here by mistake.

48. The original is written in the 3sg.

49. This is the way that the author indicates the precise section of the "sword" to be recited in each and every recipe.

50. Cf. DJBA, 887 (*pgr'*).

51. Cf. § 113.

BŠMHT. [3]For a spirit that moves in the body, write on *magzab*[52] from **TWBR** until **MNGYNWN**. [4]For a spirit that causes inflammation, write from **MGNYNWN** until **HYDRSṬ'**. [5]For a spirit in the whole body, write from **HYDRSṬ'** until **H' BŠMHT**. [6]For a demon, write from **H' BŠMHT** until **Y'WYHW**. [7]For (a spirit of) terror,[53] write from **Y'W YHYW** until **YY YY YY**. [8]For diphtheria(?),[54] say over rose oil from **YY YY YY** until **'WNṬW** and he should drink (it).[55] [9]For an (ear?)ache,[56] recite[57] in his ear on the painful side from **'WNṬW** until **HWTMY'S**. [10]For any kind of eye pain, say over water for three days in the morning from **HWTMY'S** until **MSWLS** and he should wash his eyes with it. [11]For a cataract, say over sesame oil from **MSWLS** until **PSMY** and he should rub (his eye with it) for seven mornings. [12]For grit (in the eye), say over powdered *koḥl*[58] pertaining to his name from **PSMY** until **SYṬWN** and he should apply (it) for three mornings. [13]For blood that runs from the head, recite over his head from **SYṬWN** until **QWRY** for three mornings on which you wash your hands before you get out of your bed. [76] [14]For *Palga* spirit,[59] say seven times over a vessel full of water and seven times over sesame oil from **QWRY** until **HYMY** [I adjure you *Palga* spirit . . .] to be removed and to get out of N, son of N. Amen Amen Selah. And pour (the water from) that bucket over his head and rub him with that oil. Do that to him (three times in the course of) three days and write for him in an amulet from "I adjure you" until "Amen Amen Selah"[60] and hang (it) on him. [15]For

52. Both the etymology and meaning of the Aramaic *magzab* are unclear. It is an object large enough to write upon and small enough to be carried on the body (as attested in § 95. Cf. § 35).

53. For this spirit see also J. Naveh and S. Shaked, *Amulets and Magic Bowls* (Jerusalem: Magnes, 1987), B1:3, with the note on p. 127. Cf. ibid., B13:13, and see DJBA, 830 (*srwdt'*).

54. The Aramaic *askarta* apparently denotes a throat disease that involves choking. See DJBA, 149 (*'skrt'*); DTTM, 94 (*'skr'*).

55. Lit. place it in his mouth.

56. The location of this recipe among those that relate to head problems as well as its suggested treatment implies that it deals with an earache. However, the original Aramaic might also be a slight miswriting of the word "tooth" and thus meaning "For a tooth(ache)."

57. The Aramaic verb also bears the meaning "to whisper." Both meanings, however, denote the pronunciation of a charm.

58. *Koḥl* is a blue powder used for painting the eyelids.

59. For *Palga* spirit, see bPes. 111b. The name *Palga* derives from the word "to split." Thus, the harm caused by this spirit may be identified with a migraine or C.V.A. paralysis.

60. That is, the recited formula. Cf. HdM, 37, nn. 155 and 156.

hemicrania (spirit) and for a spirit that cuts the (skull?) bone,[61] write from **HYMY** until **ŠDY** and hang (it) on him. [16]For a spirit that blocks up(?) the bone, write from **ŠDY** until **'HYH** and hang (it) on him. [17]For an earache, say in his left ear from **ŠDY** until **'HYH** backward. [18]For deafness, say over intestines of *shelifuta* while it is cooked in *ydy* oil from **'HYH** until **RWS** and place it in his ear when it has dissolved slightly. [19]For a boil and *sifta*[62] and *shimta* and an infected pustule and *rigsha* and a man's member that is tied (impotence) and *ḥazozita*, and for wet or dry *ḥafofiata* and sore spots that occur on a person, say over olive oil from **RWS** until **SŠTWMTY'L** and rub it with your left hand. [20]For jaundice, say over water in which pellitory are boiled from **SŠTWMTY'L** until **YY'ZNY'** and he should drink (it). [21]For pain in a nostril and for a nostril spirit, recite over *ydy* oil from **YY'ZNY'** until **YYHQLTYH** and pour it into his nostril. [22]For pain in the stomach and for pain in the intestines, say over water from **YYHQLTYH** until **YYSWSWGYH** and he should drink (it). [23]For scabs, say over water in which oleander [leaves] are boiled from **YYSWSWGYH** until **YYQRMTYH** and he should bathe in it. [24]For *hazorta* and *tarsana* and (problems concerning) the testicles, say from **YYQRMTYH** until **HWTMZ**. Say (it) once over them and once over olive oil and rub him for three days (with the oil) and do not let any water come near them. [25]For (a person who was hurt by) an evil sorcerer, say from **HWTMZ** until **GYPRY'** over seven unglazed jugs filled[63] with water from the river and pour (it) over his head. [26]For (the case of drinking) uncovered (liquids?),[64] spit spittle into his mouth and say over his mouth or over a cup of *shekhar*[65] from **GYPRY'** until **HLYWHW** and he should drink (it) and see what comes out of his mouth. [27]For a person bitten by a snake or any reptile[66] that causes damage, say over the place of his wound or over vinegar from **HLYWHW** until **'M'WS** and he should drink (it). And also against any reptiles and distress charms[67] this charm, from **HLYWHW** until **'M'WS**, (is beneficial). [28]For a woman who sees (menstrual) blood not at the proper time, say over the shell

61. The placement of this recipe, which probably refers to bones problem, may imply that pain of the skull is concerned.

62. This word as well as all the other undecipherable terms in this section apparently denotes some kind of skin disease.

63. The original word is a scribal mistake.

64. The original Aramaic is uncertain.

65. The Aramaic word denotes an alcoholic beverage other than wine.

66. Cf. DJBA, 1076 (*ryḥš'*).

67. That is, charms for sending reptiles to cause injury to someone or for causing him distress.

of an ostrich egg from **'M'WS** until **Y'WS** and roast (it) in the oven and tie [77] (it) on her.[68] [29]For every pain in the mouth, say over flour when it is purified[69] from **Y'WS** until **RTBN** and he should adhere (it) in his mouth. [30]For *shukhta* and *ashḥata*,[70] say over wine from **RTBN** until **SSṬN** and he should drink (it). [31]For (an aching) sciatic nerve, write on a leather sheet from **SSṬN** to **YKṢRṢ** and also recite (it) over olive oil and he should rub that amulet with that olive (oil). And also smear his aching thigh (with the oil) and hang that amulet on him. [32]For strangury (i.e., retention of urine), say over a cup of wine from **YKṢRS** until **TPSMT** and he should drink (it). [33]For hemorrhoids, take a flock (of wool)[71] and put salt in it and dip it in oil and say over it from **TPSMT** until **YGLWN'** and he should carry (it) on him. [34]For a person who has swelling and also (for) one who has gonorrhea,[72] say over water in which pellitory are boiled from **YGLWN'** until **'HRWNY'** and he should drink (it). [35]For *nishma*,[73] you may write on *magzab* from **'HRWNYY'** until **'PNGYKYS** and he should put it upon the place of the *nishma*. Everything that is like that will be cured. [36]Or you may take a rope(?)[74] made of wool and dip it in *ydy*[75] oil and say over it from **'HRYNYS** until **'PNGYKYS** and he should put it on the place of the *nishma*. [37]For heavy blows[76] and for a wound caused by an iron knife and any wound that it should not inflame, say over white naphtha from **'PNGYKYS** until **QYS'** and he should rub (it) on the place of his wound. [38]For cough and stomach ache, say over the choicest *ydy* fat from **QYS'** until **'TQS** and he should drink (it). [39]For a (diseased) gall bladder and excrement (problems), say over water in which grapes are boiled from **'TQS** until **'LYHW** and he should drink (it). [40]For the liver of a sick person, say over *shatita*[77] made of water lentils from **'LYHW** until **'TNWHY** and he should take (it) and sleep a little. [41]For a (diseased) spleen, say [over] a large

68. Lit. on him.

69. The original is miswritten. Cf. DJBA, 779 (*nšyp*).

70. Both words denote ailments. While the former apparently indicates some kind of skin disease or pus exuding from an infection, the latter is uncertain.

71. See below, § 42.

72. The Aramaic is difficult. It seems to indicate a genital disease.

73. The exact meaning of this word, which occurs in three different forms in this book, is uncertain.

74. The uncertain Aramaic is apparently a mistake.

75. For *ydy* oil (or fat), see further §§ 18, 21, 38, 86.

76. Lit. for destruction.

77. *Shatita* was a certain kind of porridge made of ground gains or dried fruits. See DJBA, 1185 (*štyt'*).

cup of wine from **'TNWHY** until **MYBN'S** and he should drink (it). And do that for him for three days. [42]For a spirit that dwells in a woman's womb, say over camphor oil[78] from **MYBN'S** until **TWSY** and put it on her with a flock of wool. [43]For a woman that miscarries, say over a cup of wine or over *shekhar*[79] or water from **TWSY** until **ŠQBS** and she should drink[80] (it) for seven days. And even if she sees blood, say (it) over a cup of wine and she should drink (it) and her fetus will live. [44]For a man whose hair does not grow, say over nut oil from **ŠQBS** until **SLGY** and he should smear (it). [45]To adjure a (heavenly) Prince, write on a laurel leaf: I adjure you, the Prince whose name is **'BRKSS**[81] in the name of **SLGYY** until **YGṬWS**, to [hasten?] and come to me and to reveal to me [78] everything I need (to know) from you and do not tarry. And the one bound by you will descend and reveal himself to you. [46]To remove a magistrate from his prominent position, say over dust from an ant hill from **YGṬWS** until **QTNQ** and throw it toward him. [47]To cure a sore, take him (i.e., the patient) to the riverbank and say over him: I adjure you sore in the name of **QTNQ** until **NT'LSS** to depart and be annulled and pass from N, son of N. Amen Amen Sela. And he should go down and immerse himself seven times in the river and when he comes up write him (in) an amulet from "I adjure you" until "Sela,"[82] and hang (it) on him. [48]For *burdes*(?),[83] write on a red copper plate from **NT'LSS** until **MYBN'S** and hang (it) on him. [48a][84]And if [you wish] no rain to fall[85] on your roof, write from **MYBN'S** until **'S'**. [49]And if you wish to see the sun, take a *dby* stone[86] and a web of a male date palm and

78. Cf. DJBA, 594 (*kpwr'*). See, however, also DTTM, 624 (*kwpr'*), where Jastrow suggests: "oil of pitch."

79. Cf. § 26.

80. The original is written in the masculine (here as well as in the following sentence).

81. For *abraxas/abrasax* see W. M. Brashear, "The Greek Magical Papyri: An Introduction and Survey; Annotated Bibliography (1928–1994)," *ANRW* II.18.5 (1995): 3380–3684 (at 3577).

82. That is, the spoken spell mentioned above.

83. The meaning of the Aramaic is uncertain.

84. This prescription was skipped while enumerating the recipes in the manuscript (apparently for the preparation of the index). It is identified here as 48a in order to keep in line with the original numbering.

85. The Aramaic is erroneous.

86. The Aramaic is miswritten both here and in the next occurrence of the word. The translation is based on the close parallel in HdM, 140, §144.

stand opposite the sun and take(?)[87] a stone called *atrophinon* and thorns of the bramble[88] and say from **'S'** until **H'HWN** and you shall see him as a man dressed in white and he will answer you whatever you ask him, and he will even make a woman follow you. [50]A person who wishes to descend into a fiery furnace should write on a silver plate from **H'TWN**[89] until **B'TYR** and he should hang (it) on his thigh and descend. [51]And if you see a king or a ruler and you wish him to follow you,[90] take a *sora*-vessel of water and put in it a root of artemisia and a root of purslane and a root of *artakles* and say over it from **B'TYR** until **'HSWTY** and place (it) on coals of fire in an unglazed clay (vessel) and put on it olive leaves, and everyone upon whom you decree will come to you, and even if it concerns a woman. [52]And if you wish to reverse them, take spring water and say over it from **'HSWTY** until **'PWNY** and cast (it) toward them. [53]For everything (i.e., any charm) you wish to untie, say over water from **'PWNY** until **'GTŠ**[91] and cast (it) over him (i.e., the bewitched person) and also write (the formula) in an amulet and hang (it) on him. And also (you can use it) to release a man from prison. [54]To catch fish, take unglazed sherds[92] and place olive leaves upon them and say over them from **'NTŠ** {and place} until **'TQNZ** and place (them) at the riverbank. [55]To make a woman follow you, take some blood of yours and write her name[93] on a new lamp when she comes and say toward her from **'TQNZ** until **'TWMY**. [56]To make a man follow you, take a new sherd and dip (it) in black myrrh and say over it pertaining to his name from **'TWMY** until **PNKYR** and go and depart and do not look backward. [57]For trees that do not produce fruit, write on a new sherd from **PNKYR** until **BRY** and bury it among the roots of the trees[94] that

87. The original "and say" is syntactically impossible. It seems that the occurrence of the abbreviation for the Hebrew "and say" in the next line misled the scribe.

88. On the use of the bramble (*'wrdyn'*, *wrdyn'*) in magical activity, see bShab 67a with G. Bohak, *Ancient Jewish Magic—A History* (Cambridge: Cambridge University Press, 2008), 411–14.

89. The correct form is **H'HWN**.

90. The meaning of the following is apparently the fulfillment of one's request.

91. The correct form is **'NTŠ**. Cf. the next recipe and the lists of names in HdM, 33.

92. The original is written in the singular. The preposition occurs twice in the plural ("on them").

93. The original is written in the masculine. Further masculine forms in the recipe ("he comes," "towards him") are also translated in the feminine.

94. The original is written in the singular. The following preposition is in the plural.

[79] do not have[95] (fruits) and water all those trees. And do the same (also) for a date palm that does not produce fruit. [58]For white rot[96] that afflicts fruit, write on a new sherd from **BRY** until **BRTY'** and bury (it) in the water canal (cistern?)[97] on that plot of land. And also say [these words] over water and ash and salt and water the earth. [59]For a *merubya* spirit,[98] write on a plate of tin from **BRTY'** until **'WZWRWWS**. And also recite (it) in his ear seven times and spit while you recite. And also say (it) over a jug of water seventy times and let him drink of it. [60]For a person bitten by a rabid dog, write on the hide of a donkey that has been peeled from its carcass from **'WZWRWWS** until **'NSTRHWN**. And remove his clothes and say (it) over sesame oil and let him rub (it) all over his body and let him put on different cloths, and hang that hide on him. [61]For fever or sons of fever,[99] write on the membrane of the brain of a ram or a buck from **N'STRHWN** until **M'DMWG** and hand (it) on him. [62]For someone who is walking on the way and gets lost, he should say over the four corners of his *uzar*[100] from **S'DMWG** [until] **'QWTG** and it (i.e., the way) becomes straight.[101] [63]If you wish to borrow something from someone, say over lily oil or over *aqusa* oil or over *suta* oil from **Q'WTG** until **'LYHWS**. [64]One more,[102] If you wish a woman to follow you,[103] take some of your blood[104] and write (with it) on her gate your name and her name and write on your gate her name and your name and say in front of her gate from **'LYHWS** until **GSKY'**. [65]And if you wish to know (whether) you succeed in your journey or not, take a *gila'a* lettuce[105] whose leaves are spread out and stand in front of the sun and say from **GSKY'** until **'SDWS** and watch: if its leaves are withered

95. The original seems to be an awkward Hebrew-Aramaic phrase.

96. The Aramaic term indicates a fruit disease being compared to the whiteness of milk.

97. The Aramaic term apparently relates to the irrigation system.

98. *Merubya* seems to correlate with *meruba*, *merubin* that occur in the incantation bowls as names of a certain kind of evil spirit. See DJBA, 705 (*mrwb'*).

99. Fever and sons of fever are perceived as evil personae that cause the disease. The "sons of fever" were probably those who caused a less severe fever.

100. The meaning of the original is uncertain. Gaster's suggestion, "belt," which reads a Hebrew word with an Aramaic suffix, seems implausible.

101. In the original, the last word ("and it becomes straight") occurs as part of the name.

102. This phrase probably relates to § 55, which is designated for the same purpose.

103. The original is written in the masculine.

104. The original is miswritten.

105. *Gila'a* lettuce possibly indicates round-leaved lettuce. See DTTM, 238 (*gyl'*).

and bent you should not go, but if it is in its natural state you should go and you shall succeed. [66]If you wish to release a man from prison, say once in front of him and once in front of the sun and once in front of the prison[106] from **'SDWS** until **YQWTNY**. [67]To (disperse an) assembly,[107] take dust from your house and say over it seven times in the paths of the town from **YQWTNY** until **'QTDS**, and also take [dust] from the paths of the town and say likewise over it and throw (it) within your house. [68]If you wish to kill a person, take mud from the two banks of the river and make a figure and write his name on it. And take seven thorns from a withered date palm and make a bow of *ḥuskaniata* wood and strands of horse hair and put the figure in a cloth bag[108] and stretch the bow over it[109] and shoot it and say over every thorn from **'QTDS** until **PRSWSY** may N, son of N, be injured, and he will be removed from you.[110] [69]If you wish to send a sore[111] (to afflict someone), take [ ][112] of seven people and put (it) in a new clay vessel and go out of the town and say over it from [80] **PRSWSY** until **'BNSNS** and bury it in a place that has not been trodden over by a horse. And after that take some earth from above that clay vessel and scatter (it) in front of him (i.e., the person to be afflicted) or on the threshold of his house. [70]To send a dream against someone, write on a silver plate from **'BNSNS** until **QYRYW'S** and place (it) in the mouth of a cock and slaughter it while it is placed in its mouth and turn its mouth around and place it between its thighs and bury (it) at the bottom part of a wall. And put your heel on its place and say thus: in the name of [ ][113] may the swift messenger go and torment N, son of N, in his dreams until my will is fulfilled. [71]If a snake follows you, say toward it from **QYRYW'S** until **'YLWHŠ** and it will wither. [72]And if [you wish]

106. Lit. in front of a weapon. It seems more plausible, however, that the original should have been in front of "the house of weapon," i.e., the prison.

107. The original is uncertain. Cf., however, DJBA, 575 (*kynf'*). The location of this recipe between one for releasing a man from prison and the aggressive ones that follow suggests that it too has an aggressive inclination; possibly for the sake of juridical or physical self-defense.

108. The original seems to be a miswriting of either "rough cloth" or "money-bag."

109. The original is miswritten.

110. The two Aramaic words meaning "and he will be removed from you," which close the recipe are awkwardly marked by the scribe as initials. They suggest that the deed is directed against an oppressor.

111. For the demonization of sores, see § 47 above.

112. The word is missing.

113. The words, possibly the names written on the silver tablet, which also had to be recited, are missing.

to detain a ship at sea, say over a sherd or a stone from **'YLYHŠ** until **'SNWRPY** and throw (it) toward it into the sea. [73]And if you wish to release it, say over earth or over a clod from **'SNWRPY** until **NPṬGNS** and throw (it) into the water and when it dissolves[114] it is released to travel. [74]If you wish to close an oven or a basin or a pot so that (foods) will not be put (in them)[115] say over earth from **NPṬGNS** until **SPṬSY'** in front of them and throw (it) toward them. [75]If you wish to untie them, spit your spittle before them and say from **SPṬSY'** until **SGMS**[116] and they will be (released for) cooking. [76]If you wish to cross over the sea as on dry land, say over the four corners of a scarf in the fringes.[117] Hold one corner (of the scarf) in your hand and another corner will go before you, and say form **GSMS** until **'PSWMT.**[118] [77]If you wish to curse a person, say while you pray, in (the benediction called) *Makhni'a Zedim*[119] may **'SQWHḤYY** strike(?)[120] N, son of N, in the name of **'PSWMT** until **QHWHYHWṬ**. [78]And if you wish to speak with the dead, say in his left ear from **QHWHYHWT** until **'HYŠWNY** [ ][121] and until **'ZRYQY** and throw (it) into their holes.[122] [79]If you wish to kill a lion or a bear or a

---

114. The original verb can also relate to the spell by which the ship was detained, meaning "and when the spell is untied."

115. Another possible translation of the original: "so that they will not become ritually unclean," is implausible in this context. The next recipe makes clear that this charm is aimed at preventing the utensils from being used for cooking.

116. The relevant name in the "sword" is **GSMS** (HdM, 34, § 76). See also the next recipe.

117. The original is miswritten. Cf. § 91, where the fringes of a belt are indicated.

118. The instruction to recite the formula seems to have been integrated into the text at this point either by mistake or as a deliberate correction of what is missing above. It should appear as part of the ritual to be performed over the four corners of the scarf where it says "and say" but no formula is indicated.

119. *Makhni'a Zedim* ("You who overpower the evil ones") is the twelfth benediction of the daily *'Amida* prayer.

120. In the original, the name **'SQWHḤYY** is followed by another one: **YGWPṬ**. However, as the sentence lacks a verb it is possible that this name is actually a miswriting of the Hebrew "will strike him." If that is the case, then the adjurer should turn to **'SQWHḤYY**, who is mentioned among the thirteen archangels as **'SQWHHYY**, and adjure him to strike N, son of N.

121. Due to a scribal error at this point, both the end of the recipe concerned with speaking with the dead and most of the one that follows it are missing. Thus, § 78 actually comprises the beginning and the end of two consequent recipes and indicates two consequent formulas—from **QHWHYHWT** until **'HYŠWNY** and from **'HYŠWNY** until **'ZRYQY**.

122. See the previous note.

hyena[123] or any harmful animal, say over earth [from under][124] your right foot from **'ZRYQY** until **NNHYH** and throw (it) toward them. [80]If you wish to (magically) bind them, say over earth from under your left foot from **NNHYH** until **HYṬG'Y** and throw (it) toward them. [81]If you wish to open a door, take the root of *zirdeta* reed and place (it) under your tongue and say in front of the door from **HYṬG'Y** until **BYRQS**.[125] [82]If you wish to kill an ox or cattle, say in its ear from **BRQS** until **TMYMS**. [83]If you wish to inflame (fire of love) in (someone's) heart,[126] say over a piece (of meat)[127] from **TMYMS** until **BDRQS**[128] and put it by him and he should eat it. [84]If you wish to make someone demented, say over an egg from **BRDQS** until **'HYTY** and give (it) to him [81] into his hands. [85]If you wish to destroy someone's house, say over a new sherd from **'HYTY** until **Š'YLS** and throw (it) into his house. [86]If you wish to banish someone, say over *ydy* oil from **Š'YLS** until **'SPKL** and smear (it) on the doorpost of his gate.[129] [87]If you wish to make someone hated (by others), say over let blood from **'SPKL** until **'ZMRS** and pour (it) on his threshold. [88]If you wish (to cause) a women to abort, say over a jug of water from **'ZMRS** until **YZY'WS** and pour (it) on her threshold.[130] [89]If you wish to make someone sick, say over olive oil from **YZY'WS** until **N'SṬG** and he should rub (it). [90]If [you wish] to know concerning a sick person whether he will die or recover, say in front of him from **N'SṬG** until **LHRṬN**. If he turns (his) face to you he will recover and if (he turns his face) to the wall he will die. [91]If you wish to hold a lion by its ear, say from **LHRṬN** until **DWDY'H**, and tie seven knots in the fringes of your belt and say (the formula mentioned) over each and every knot and hold it. [92]If you wish for your fame to go forth in the world, write [in] an amulet from **DWDY'H** until **'FṬYGW-NNY'** and bury it at your gate. [93]If you wish the earth to contract before

123. In the context of lions and bears, the original is probably the Aramaic term for hyena. However, the Hebrew for viper should also be considered.

124. Cf. the next recipe.

125. The correct form is **BRQS**, as found in both the next recipe and the correlative formula in the "sword" (HdM, 34).

126. The original is miswritten.

127. The original Aramaic may also denote a certain meat dish or a piece of bread.

128. The correct form is **BRDQS**, as found both in the next recipe and in the correlative formula in the "sword" (HdM, 34).

129. The original is miswritten. The correct words may also denote "the threshold of his gate."

130. Lit. his threshold.

you,[131] say over a single *zirdeta* reed from **'FṬYGWNNY'** until **YWL-WYHW**. [94]If you wish (a person) to be cured from hemorrhoids and not to be sick again, take a pit of *hana shira'a* (fruit)[132] and roast (it) in the oven and say over it from **YWLWYHW** until **'PYWN** and mix it with olive oil and let him take (and put) a little[133] on it and it will become better. [95]For every (kind of) dripping(?),[134] write on *magzab* from **'PYWN** until **KRY'K** and let him hang (it). [96]For poison, grind *palgagi* cumin[135] [and] write (with it?) on an egg[136] and put (it) in wine and say over it from **KRY'K** until **HYPRW** and let him drink (it). [97]For hailstones that descend[137] from the sky, take a ring of iron and lead and hang (it) on something tall at any place that you wish and say over it from **HYPRW** until **GRWMY**. [98]If you wish to enter before a king or the nobles, say over lion skin while it is dipped in black myrrh and clear wine from **GRWMY** until **ŠHRYWMY** and carry[138] (it) on you. [99]For blight that afflicts the field, take a tendon and soak it in turnip water in the night between Wednesday and Thursday and on the next day sprinkle that water on that field and say from **ŠHRYWMY** until **QHTṬY**. [100]For worms that afflict the fruit, take a worm from the mud and put (it) in a tube and say over it from **QHTṬY** until **STGMY** and shut the opening (of the tube) with pitch[139] and bury (it) in that plot of land. [101]To release a man from prison, say over residue of gum arabic[140] and over *tuhala* dates from **STGMY** until **'YY** and let him eat (it). [102]For land that does not produce fruit, take eight jugs from eight houses and fill them with water from eight canals and put salt into them from eight houses and say over them from **'YY** until **'SH'L** eight times and sprinkle over each corner (of that plot of land)

131. The practical meaning of the contraction of the earth is the shortening of the journey.

132. The precise meaning of the Aramaic *hana shira'a* is uncertain. However the "pit" indicates that it is some kind of a fruit (unless the words are miswritten).

133. I assume that the original is a miswriting for "a little." Otherwise the recipe as a whole makes no sense (even though the phrase itself is legible: "and let him take and put an amulet on it").

134. The given word is uncertain and so is its meaning. It presumably derives from a word that denotes "a drop" in the Aramaic of the Targumim. See DTTM, 1484 (*rys'*, *rsys'*).

135. Lit. cumin of *palgagi*.

136. It is plausible that the formula that should be written on the egg is the one to be recited over the wine.

137. Lit. when it comes.

138. Lit. and hold. Cf. nn. 146, 150.

139. The original is miswritten.

140. The given word is miswritten.

two jugs (of water) and break those jugs over eight paths. [103]For a sick person who is weak[141] and you do not know why he is weak,[142] boil *shikhra*[143] in water and say over that water from **'SH'L** until **LWQY** and let him drink (it) when he is thirsty. [104]To stir up a battle, take dust from under your left foot and say over it from **LWQY** until **QBQZY'L**[144] and throw it toward them and they will separate and take up weapons[145] and fight. [105]If you wish to impose your terror over all people, write on a lead plate from **QBZQY'L** until **GTHWṬY'L** and bury (it) in a synagogue on the western side. [106]If you wish light to shine for you when it is dark, write on a sheet from **GTHWṬY'L** until **ZRWQZ''L** and carry[146] (it) on you whenever you desire. [107]If you wish to tie eyes (from afflicting evil), write on a leather sheet and place (it) in a vessel[147] (made) of palm leaves under the stars from **ZRWQZ''L** until **BTQNŠY'L**[148] and do not speak while you write. [108]If you wish to send a sword and it will fight for you, say over a new knife (made) entirely of iron from **BTQŠNY'L** until **TŠHWHY'L** and cast it toward them. [109]If you wish them to kill each other, say over a knife (made) entirely of iron from **TŠHWHY'L** until **KLLYSTNY'L** and bury it with the bottom part[149] in the ground and put your heel on it (while) in the ground and they will kill each other until you take it [out of] the ground. [110]And if you wish them to calm down, take dust from under your right foot and say backward what you have said and throw (it) toward them and they will calm down. [111]And if an adversary lays hold of you and wishes to kill you, bend the little finger of your left hand and say from **KLLYSTNY'L** until **KTRYHY'L** and he will run away from you like a man who runs away from his killer. [112]To cause an optical illusion, say over a lion's hide from **KTRYHY'L** until **HDGSWM'Y'L** and carry[150] (it) on you and no one will see

141. The word apparently denotes the deterioration of the sick person's condition or even his or her passing.

142. This is a case when the lack of a precise diagnosis prevents the implementation of a more focused treatment.

143. See n. 65 above.

144. The correct form is **QBZQY'L**, as found in both the next recipe and the correlative formula in the ''sword'' (HdM, 34).

145. Lit. tools of war.

146. Lit. and hold. Cf. nn. 138, 150.

147. The original is written in the plural.

148. The correct form is **BTQŠNY'L**, as found both in the next recipe and in the correlative formula in the ''sword'' (HdM, 35).

149. The ''bottom part'' of the knife is apparently the hilt.

150. Lit. and hold. Cf. nn. 138, 146.

you. [113]If you fall [into] fire[151] and you wish to ascend out of it, say from **HDGSWM'Y'L** until **SMQTY'Y'L** and you will ascend safely. [114]If you fall into a deep pit without knowing, say while you fall from **SMQTY'Y'L** until **HMGG'Y'L** and nothing will harm you. [115]If you are drowning[152] in a deep river, say from [83] {**SMQTY'Y'L** until} **HMGG'Y'L** until **MŠQW-NY'Y'L**[153] and you will come out safely. [116]If a rock or a landslide falls on you and you are (trapped) under it, say from **MŠQWNYN'Y'L**[154] until **QNY'YS'Y'L** and you will escape safely. [117]And if the authorities lay hold of you, bend the little finger of your left hand and say from **QNY'YS'Y'L** until **BKLHWH'Y'L**[155] before the king or the judge and he will kill the people who have seized you. [118]If a band of marauders attacks you, turn toward the west and say from **BKLHWH'Y'L** until **QDŠYG'Y'L**[156] and they will become like stones and will not move. [119]And if you wish to untie them, face toward the east and say backward what you have said. [120]And if you walk in valleys or mountains and there is no water to drink, raise up your eyes to heaven and say from **QDŠYG'Y'L** until **PYZQHY'Y'L**[157] and a spring of water will be opened for you. [121]If you are hungry,[158] raise up your eyes to heaven and spread out your arms to heaven and say from

151. The given word is unclear.

152. Lit. drowned.

153. This is no doubt a scribe error. The required formula is from **HMGG'Y'L** until **MŠQWNY'Y'L**.

154. The correct form is **MŠQWNY'Y'L**, as found both in the previous recipe and in the correlative formula in the "sword" (HdM, 35).

155. The phrase "and you will escape safely . . . **BKLHWH'Y'L**" is written in the margin. Having realized that he had skipped over the end of § 116 and § 117 in its entirety, the scribe added the missing section in the margin and indicated its place in the text with a common sign. Nevertheless, he did not erase the name **BKLH-WH'Y'L**, which he had mistakenly written right after the name **MŠQWNY'Y'L**, probably because he considered it inappropriate to cross out a holy name (in other cases, he did erase surplus words that he had mistakenly written. See the next note.). Thus, the name **BKLHWH'Y'L** occurs twice in the text—first, by mistake, after **MŠQWNY'Y'L**, and then in its correct position at the end of § 117. It is copied here only once.

156. The words "before the king or before the judge," which occurred appropriately in the previous recipe, were copied again by mistake at this point. They were eliminated with a line by the scribe.

157. This name occurs three times, each in a different form: here, in the next recipe and in the "sword." The scribe apparently considered the current form to be correct, since he also wrote it in the margin of the line where it occurs in the "sword."

158. The original is miswritten.

PZQHY'Y'L until **QRSRNHY'L** and a Prince will stand before you and will give you bread and meat. [122]And if you wish to summon the Prince of Man to you, say over your scarf from **QRSRNY'L**[159] until **HBQŠPHY'L** and the one bound by you will descend and he will come to you[160] and whatever you desire (to know) he will tell you. [123]And if you wish to remove him, say before him backward what you have said and he will go. [124/5]If[161] you wish that any heavenly Prince will teach you what he knows,[162] call **'HYWPSQTYH** and adjure him in the third hour of the night (with the words:) "in the name of the master of all the holy ones" until the end of the sword, send to me (the desired angel) and he will reveal to me and teach me all that he knows[163] and (then) he will flee.[164] [126]If you wish to walk upon water[165] so that your foot will not sink, take a lead plate and write on it [from] **HBQŠPHY'L** [until] **Š'STŠHY'L** and place it in your belt and say (the formula written) while you are walking. [127]If you wish to become wise, mention (during) three sequent months starting at the beginning of the month Nisan in *Ḥonen ha-Da'at*[166] from **Š'STŠHY'L** until **'GPTNSHY'L**, may the gates of wisdom be opened to me so that I shall contemplate them. [128]If you wish to learn immediately everything that you may hear, write on an egg laid on the same day from **'GPTNSHY'L** [until] **QNYNSHW'L** and erase (it) with undiluted wine in the morning and drink (it) and taste

159. The correct form is **QRSRNHY'L**, as found both in the previous recipe and in the correlative formula in the "sword" (HdM, 35).

160. Cf. § 45.

161. Both numbers 124 and 125 occur in the margin and the next recipe is marked 126. Thus, one recipe is missing. In any case, recipe 124/5 requires the recitation of the closing section of the "sword," which mentions **'HYWPSQTYH**, the highest angel in the heavenly hierarchy, who is described at the beginning of the treatise (and was most probably composed by the compiler himself). Thus, its appropriate position in the list of recipes should be close to its end, near § 137. It was apparently located here due to its content, which broadens the option of acquiring angelic knowledge suggested in the previous recipe. See the discussion on this recipe in HdM, 128–29.

162. Lit. will teach you that which is in his hand.

163. See the previous note.

164. I prefer to read the original as a Hebrew word integrated into the text rather than as an Aramaic one, which means "to tremble." The occurrence of Hebrew words in the list is not infrequent and it seems more likely that the adjurer wishes to dismiss the angel after having heard from him what he needed to know, rather then to make him tremble. Cf. §§ 122–123.

165. Lit. in the water.

166. *Ḥonen ha-Da'at* is the fourth benediction of the weekday *'Amida* prayer. Cf. note 7 above.

nothing for three hours. [129]If you wish to make someone forget all that he knows, write, pertaining to his name, on a laurel leaf[167] from **QNYNSHW'L** until **'WBRYHW'L** and bury (it) under his threshold. [130]If you wish to send an evil demon against your enemy, take a green locust and say over it from **'WBRYHW'L** until **QSGHNHW'L**[168] and tie to it (a piece of) wormwood and let it fly away. [131]To send[169] a spirit, take a bone of a dead person and dust from below him in a jar[170] and tie it up in a (piece of) linen [84] rug (together) with saliva[171] and say over it from **QSGHNHW'L** until **MRGHMHW'L**,[172] pertaining to his name, and bury (it) in a cemetery. [132]For (catching) thieves, say: May thieves and robbers be bound and surrender in the name of **MRGWHMHW'L** until **'ṬṬHSHW'L**,[173] and while reciting (it) put your little finger in your ear {while reciting (it)}. [133]And when you wish to release them, say from **Y'WYHW**[174] and remove your hand from your ear. [134]To close up your house against thieves, say over a jug of water from **'ṬṬHSHW'L** until **MPGSRHW'L** and sprinkle (it) all around your roof. And (it is effective) also for sealing a town. [135]To seal a house from marauders, take dust from a nest[175] of ants and carry (it) around your roof and while carrying (it) around say [from] **MPGSRHW'L** until "in

167. The original is miswritten. For writing on a laurel leaf, see also § 45.

168. Neither this name nor any possible miswriting of it appears in the "sword" of names. It thus seems that some of the original names in the "sword" have been omitted. See HdM, 36, n. 140.

169. The original is miswritten.

170. The original Aramaic means "molar" (or tooth), which is unlikely in this context. It is more plausible, then, to read it as a close miswriting of jar.

171. The exact denotation of the original is hard to discern.

172. This name occurs in three different forms—here, in the next recipe, and in the correlative formula in the "sword."

173. In the original, the name was written with double-S (**'ṬṬHSSHW'L**) and then one was assigned by the scribe as a surplus without being erased (Cf. n. 155 above). The form **'ṬṬHSHW'L** also occurs in § 134 and in the correlative formula in the "sword."

174. The formula to be recited is not clear. The name that opens it is not found in the "sword" and neither is its end included. Actually, the formula required in the next recipe (§ 134) begins with the name that ends the one required in § 132. Bearing in mind the technique of saying a formula backward in order to reverse the act accomplished through reciting it forward (for example, §§ 109–10, 118–19, 122–23) it seems reasonable that the current recipe required the recitation of the previous formula from end to beginning. However, the name **Y'WYHW** does not occur in the formula indicated.

175. The original is miswritten.

the name of the master of all the holy ones.''[176] [136]To seal yourself from an evil spirit, say in the name of **TWBR TSBR** until **HYDRST'**, I, N, son of N, will pass in peace and not in harm.[177] And (act the same way) also to excommunicate them (i.e., the evil spirits) whenever you encounter them. [137]And for all other things that are not referred to explicitly, (say from) ''in the name of the master of all the holy ones'' until the end of the sword. And upon each amulet that you may write from the sword write on top (of it) ''in the name of the master of all the holy ones.''

[. . . In order][178] that the deed (performed) through this sword[179] might be put into effect and he (i.e., the one who wishes to use the sword) will come forth to manipulate[180] it and all these deeds (suggested above), and they will be transmitted to him for the sake of manipulating them just as they were transmitted to Moses, son of Amram, may divine peace rest upon him. But he who acts not (in accordance with the prescripted action) in his act and will come forth to manipulate it, angels of anger and rage and wrath and fury rule over him and torment his body and all (the limbs) of his body cause him to be cold. And these are the names of the princes who lead them: the name of the prince who is appointed over the angels of anger—**MZPWPY'S'Y'L** is his name; and the name of the prince who is appointed over the angels of rage {is}—**ṢQṢWRWMTY'L** is his name; and the name of the prince who is appointed over the angels of wrath—**QSW'PPGHY'L**

176. In the original the words are mixed up. Cf. the correlative phrase of the ''sword'' and § 137.

177. The original is uncertain but apparently denotes harm. Cf. DJBA, 374 (*hzyq'*, *hyzyq'*).

178. Due to the incoherent syntax of this paragraph, the suggested reading is uncertain. The words ''[in order] that the deed (performed) through this sword will be put into effect'' can also be understood as the end of the previous sentence and not as a beginning of a new phrase. In that case one should read: ''And for all other things that are not referred to explicitly, (say from) 'in the name of the master of all the holy ones' until the end of the sword. And upon each amulet that you may write from the sword write on top (of it) 'in the name of the master of all the holy ones' so that the deed (performed) through this sword might be put into effect.'' Nevertheless, it seems to me that at this point, toward the end of the treatise, the compiler returns to speaking about the use of the sword, in general, and the preliminary rite for having control over it, in particular. Thus, I believe that the beginning of this sentence, which related the importance of carrying out the preliminary ritual before trying to make a concrete use of the ''sword,'' is missing in our text. See HdM, 132–33.

179. The original is miswritten.

180. The original is miswritten.

is his name; and the name of the prince who is appointed [over the angels of] fury—**N'MWSNYQTTY'L** is his name. And there is no number to the angels that are under their authority and all of them rule over him and his body will be made disfigured[181] (cf. **Dan. 3:29**). May the Lord guard you from all evil. Amen.

End of the sword with the help of *God dreaded in the great council of the holy ones* (**Ps. 89:8**).

181. The original is miswritten.

WORKING WITH PLANETARY DAYS & HOURS

For hard-core manifesters!

First. Who am I?

- Yasmin Boland
- I am a wife and mother and live in London
- Award-winning astrologer
- Sunday Times and Amazon best-selling author
- Books include Moonology, Astrology Made Easy and the Moonology Diaries
- My Moonology oracle cards are possibly the best-selling oracle cards in the world

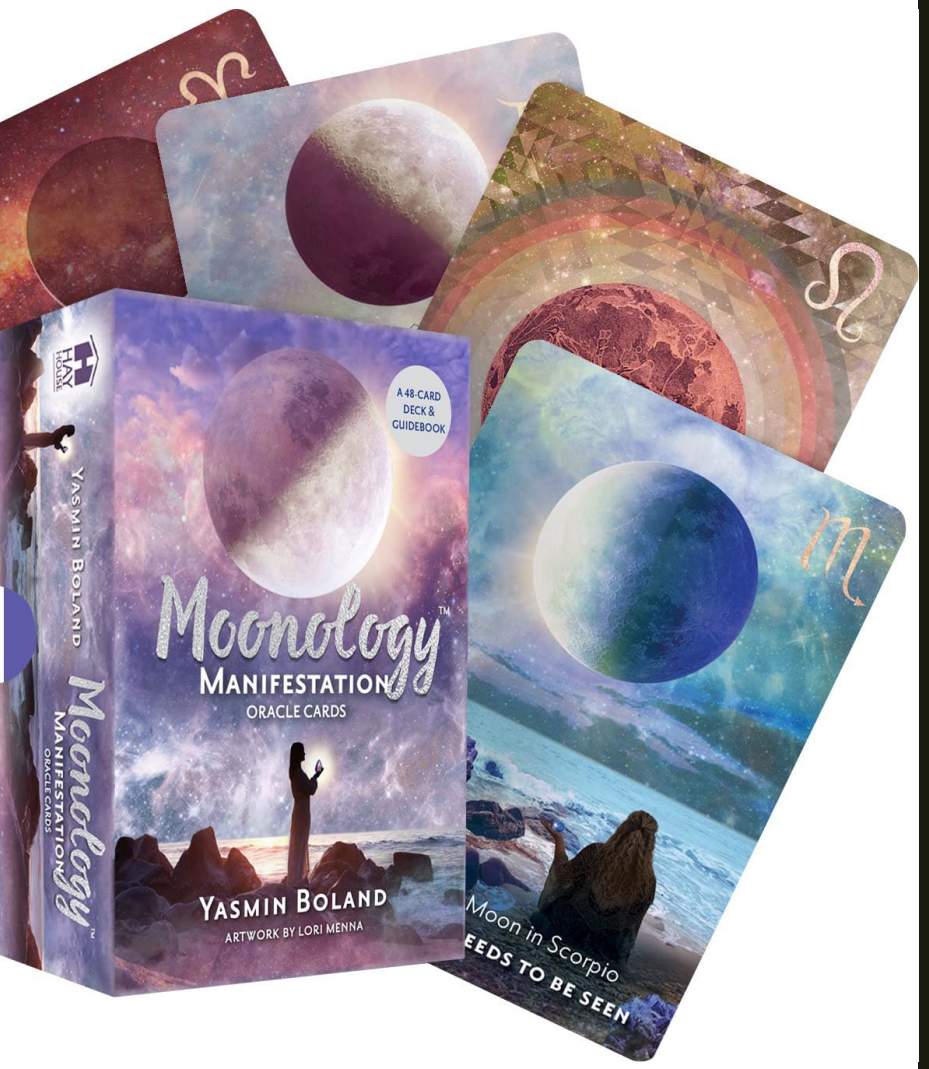

For hard-core manifesters only!

- On the Moonology Manifestation cards, you will see suggestions for the ideal days and planetary hours to do your manifesting, which vary from card to card. Look at the booklet.
- Eg it might say “Do your manifesting on a Friday or during Venus’ hour”.
- The information on the cards corresponds to the *sign* that the card is in.
- This tutorial will show you how to work out which day and hour is PRIMO
- But note that ANY time is a GOOD time for manifesting (especially in the Waxing Cycle!)

When to manifest your magic

The best time to work your magic is when the Moon is in Aries, on a Tuesday (Mars' day) or during Mars' hour (see *p.16*).

Each card mentions the best TIME to manifest

A brief introduction to planetary days and hours

- Planetary days and hours make up a wonderful and intriguing ancient system whereby one of the seven classical planets is given rulership over the day or a part of the day.

Making magic

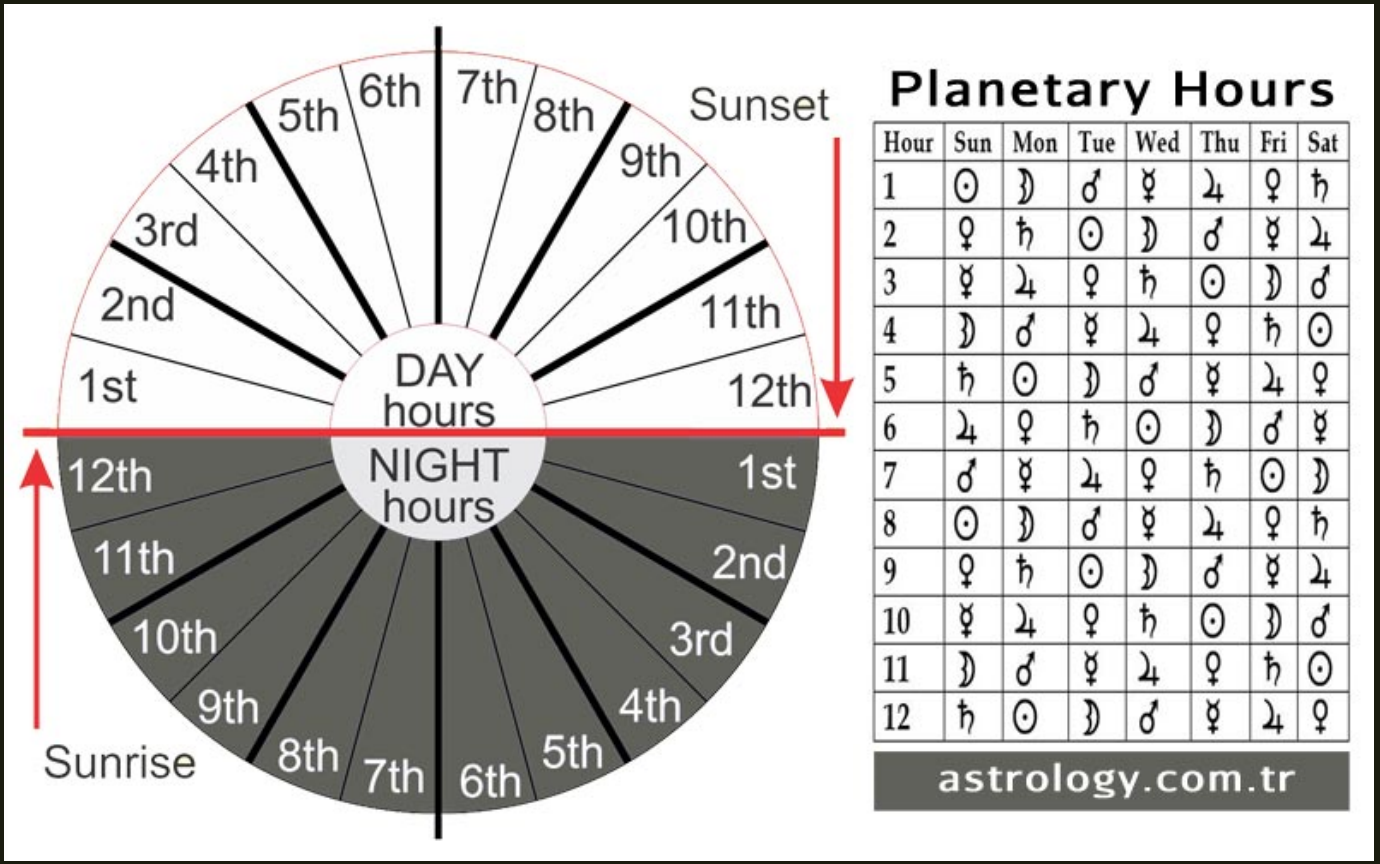

Planetary Hours

Hour	Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
1	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄
2	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃
3	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂
4	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉
5	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀
6	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿
7	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽
8	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄
9	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃
10	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂
11	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉
12	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀

astrology.com.tr

Each day is split into two halves; daytime and night-time. Sunrise to sunset is considered daytime. Sunset to sunrise of the next day is night-time.

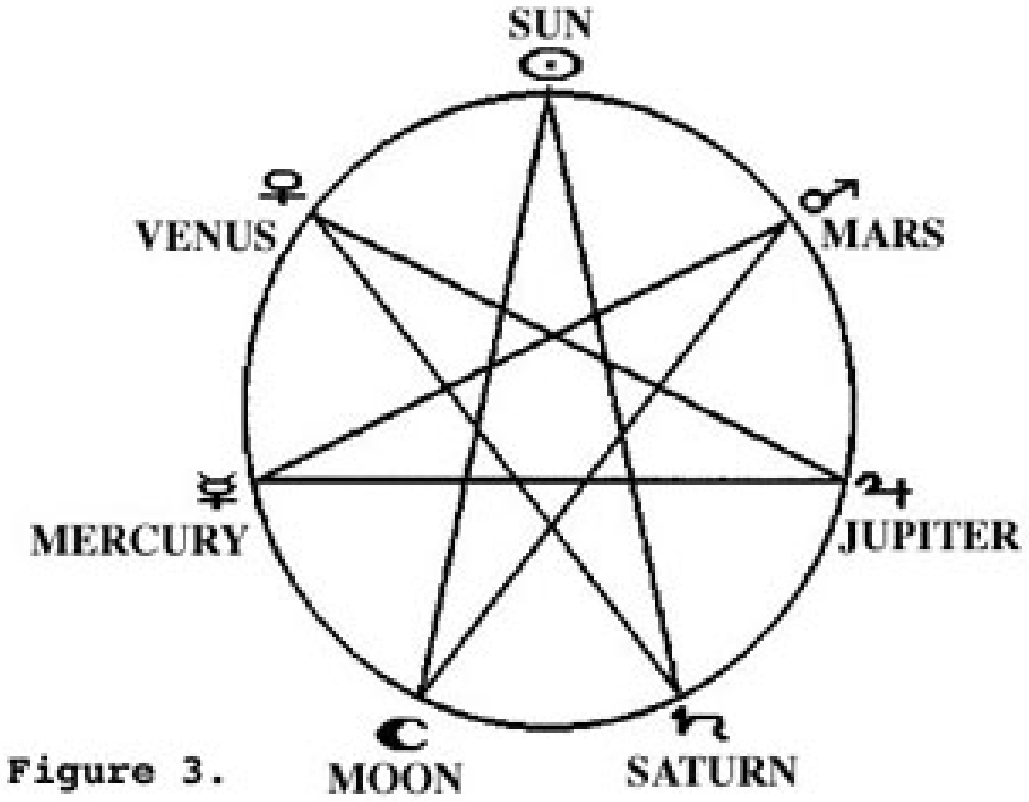

Figure 3.

The Chaldean Order of planets

- Chaldea existed between the late 10th or early 9th and mid-6th centuries BCE, after which the country and its people were absorbed and assimilated into Babylonia.
- They were known for astrology and witchcraft
- Planetary hours order is based on an the Chaldean order of the planets. This is the sequence: Saturn, Jupiter, Mars, Sun, Venus, Mercury, Moon, and repeat.

Next level manifesting

- The idea behind this is that while any time is a good time for manifesting, you may want to hone down on when to manifest, if it's a particularly important matter to you.
- To do this, you can start by looking at the day of the week which corresponds to the sign on the card you drew.

Planetary days

Here is a list of the sign/day correspondences.

Sunday: Sun / Leo

Monday: Moon / Cancer

Tuesday: Mars / Aries and Scorpio

Wednesday: Mercury / Gemini and Virgo

Thursday: Jupiter / Sagittarius and Pisces

Friday: Venus / Taurus and Libra

Saturday: Saturn / Capricorn and Aquarius

SEVEN PLANETS OF THE WEEK

SUN ☉
GOLD

SUNDAY
DOMINGO
DIES SŌLIS
SUN'S DAY

MOON ☽
SILVER

MONDAY
LUNES
DIES LŪNAE
MOON'S DAY

MARS ♂
IRON

TUESDAY
MARTES
TIU'S DAY
DIES MARTIS

MERCURY ☿
QUICKSILVER

WEDNESDAY
MIÉRCOLES
DIES MERCURIĪ
WODEN'S DAY

JUPITER ♃
TIN

THURSDAY
JUEVES
DIES IOVIS
THOR'S DAY

VENUS ♀
COPPER

FRIDAY
VIERNES
DIES VENERIS
FREYA'S DAY

SATURN ♄
LEAD

SATURDAY
SÁBADO
DIES SATURNĪ
SATURN'S DAY

PLANET/SYMBOL ASSOCIATED METAL
DAY OF WEEK IN: ENGLISH SPANISH LATIN OLD ENGLISH/NORSE

√ØΣDUBS

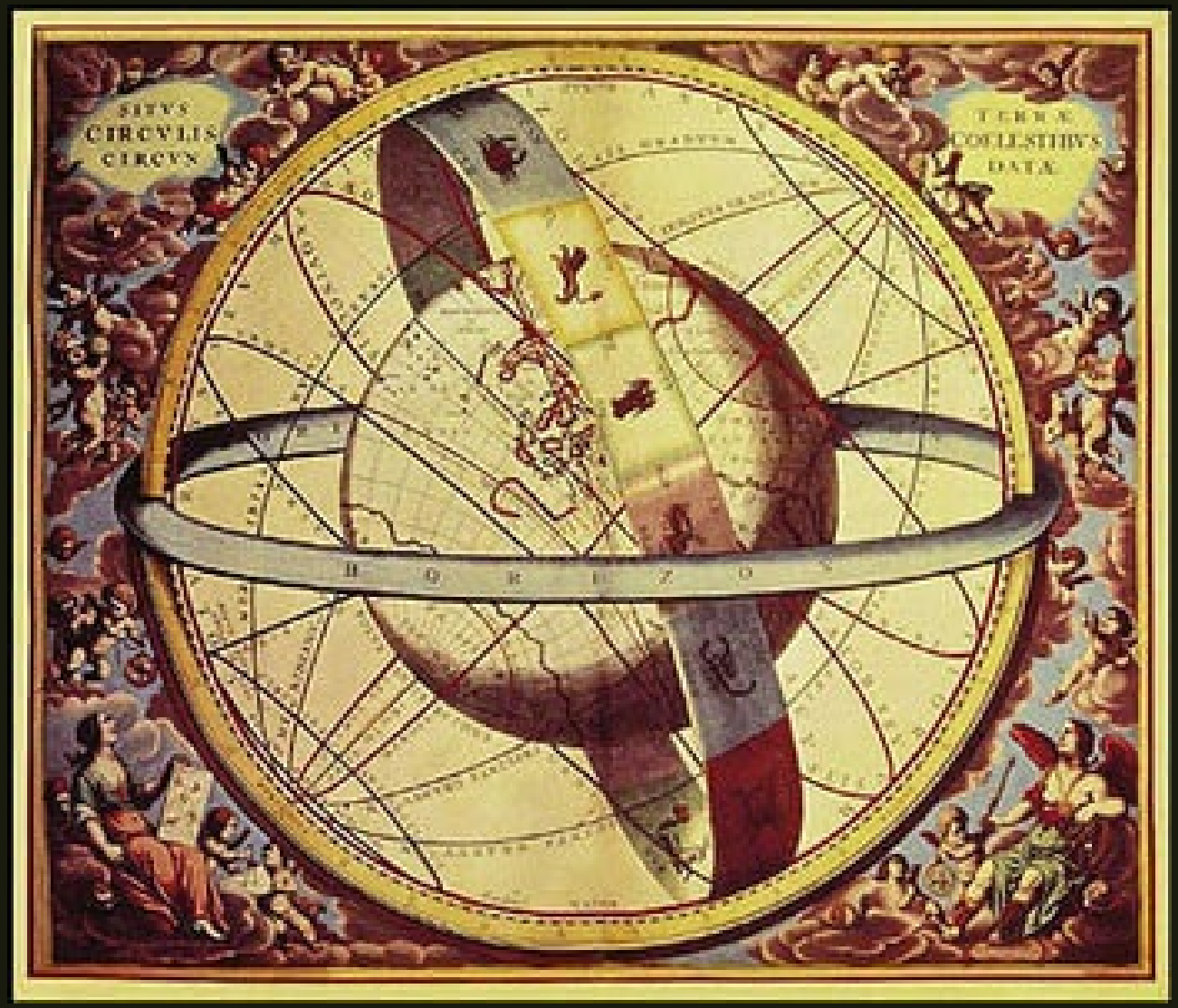

Which sign governs what?

And here is a list of which sign governs which themes

- Aries – courage, having more fun, sex, firing up or calming down
- Taurus – cash, property, possessions, self-worth, beauty, sensuality
- Gemini – communications, trips, your mind, ideas, writing, reading, siblings, neighbours

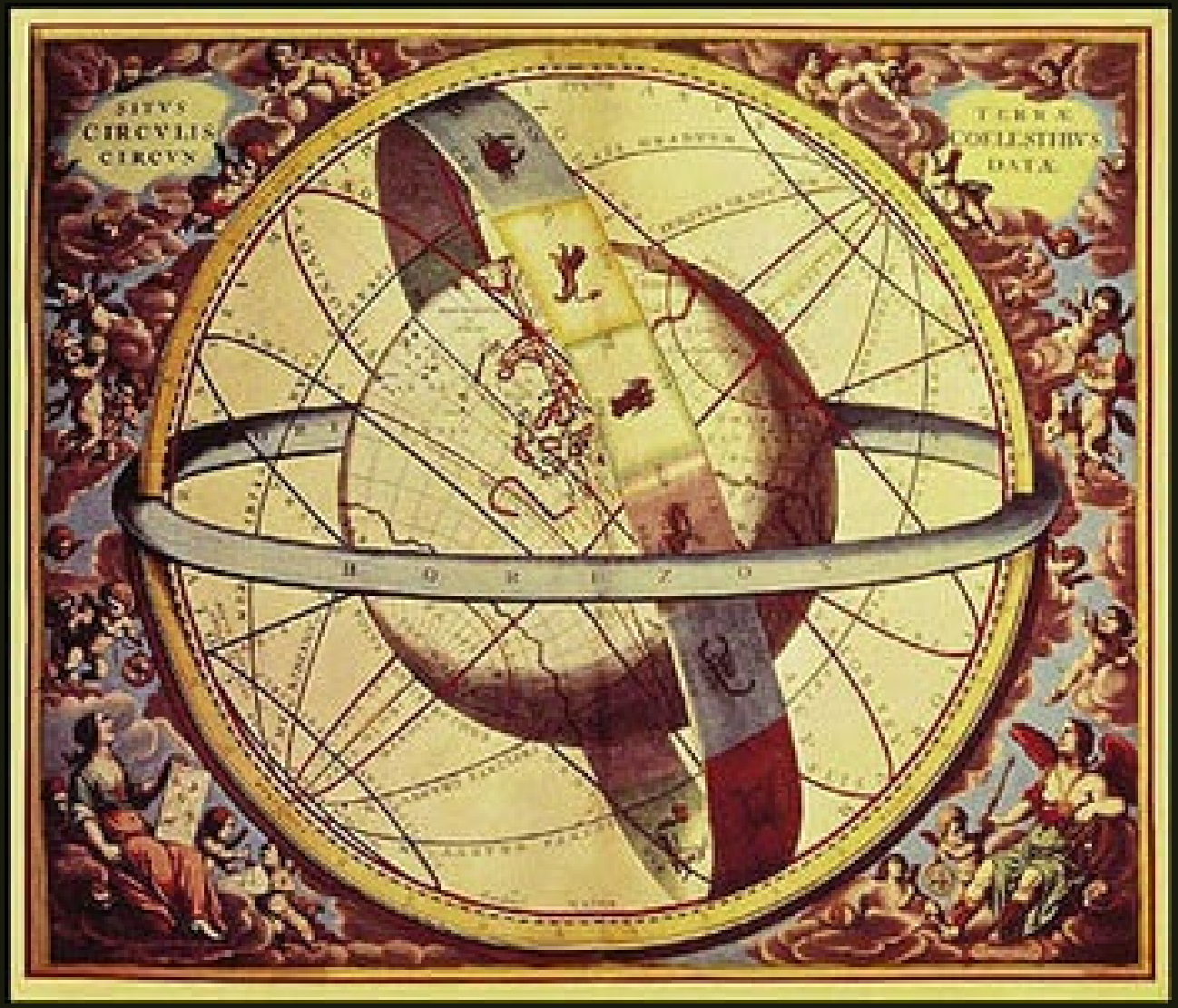

Which sign governs what?

- Cancer – home and family, feeling that you belong, the Goddess, the Moon
- Leo – when you want to shine, when you want someone's attention
- Virgo – when you want to get organised, when you’re worried about something

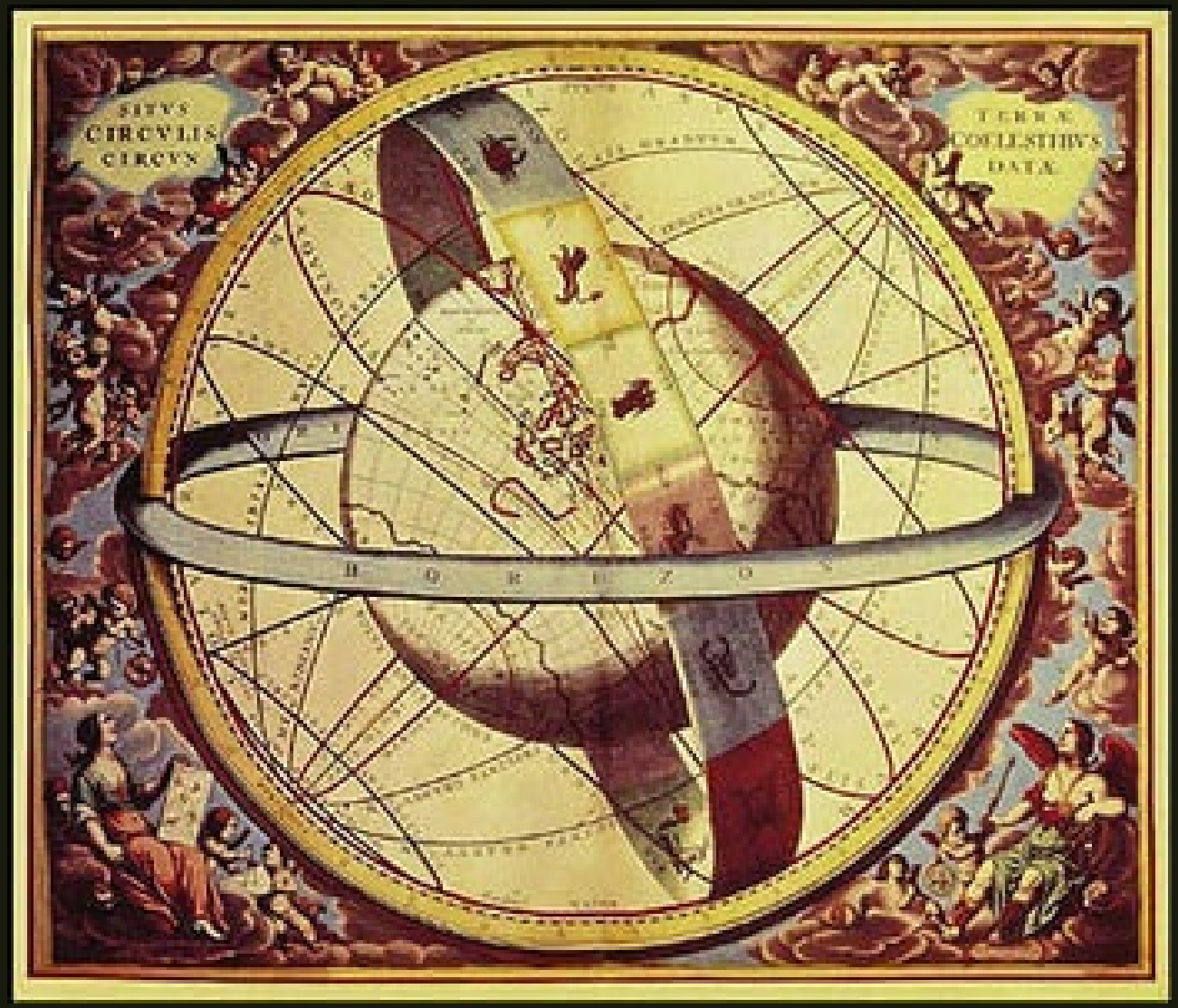

Which sign governs what?

- Libra – when you have a question about a relationship or abundance
- Scorpio – when you're manifesting anything *deep* including to do with sex
- Sagittarius – manifesting to do with travel and adventure, study or ideals

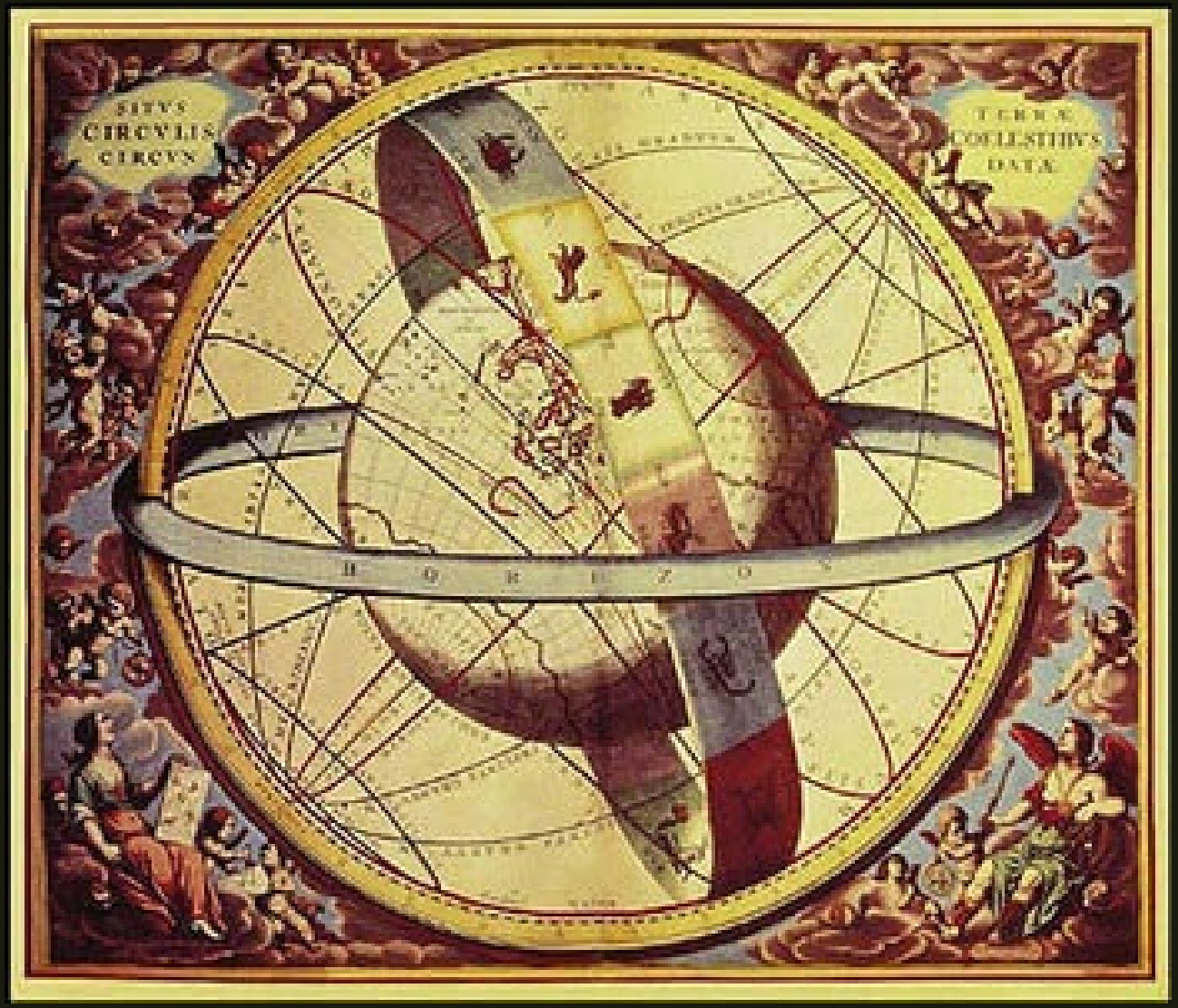

Which sign governs what?

- Capricorn – when you want to manifest an ambition or building something
- Aquarius – manifesting to do with friends but also with wishes in general
- Pisces – when you're manifesting a more spiritual life

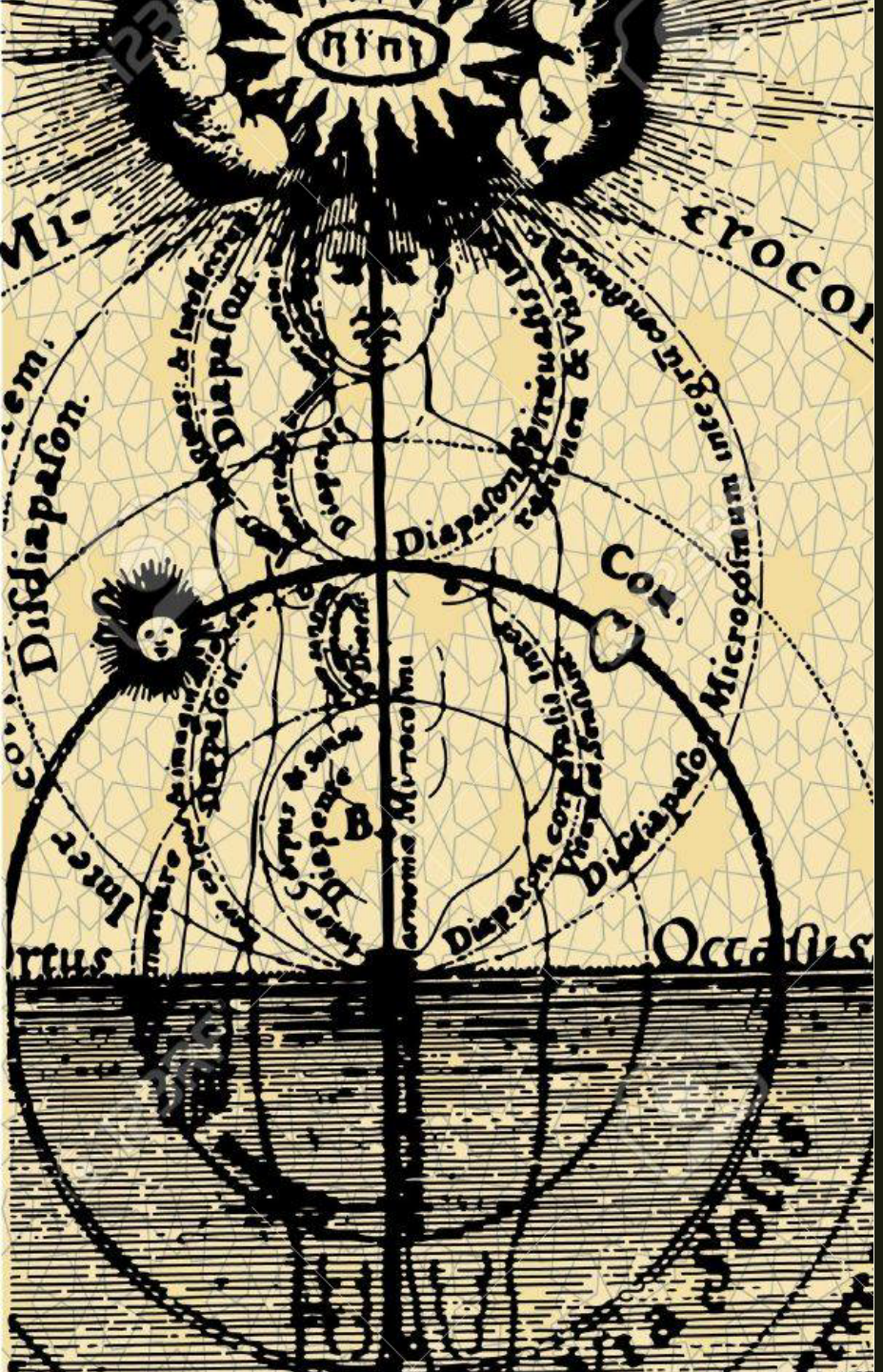

Putting it all together

- So for example, when you if the card tells you to do your manifesting on Venus' day, then you know that Venus' day is Friday.
- So you would ideally do your manifesting on a Friday.
- However – and it's a big however – *you can do your manifesting anytime.* This is merely a guide to the absolute optimum times.
- *By the same token, if you haven't even drawn a card and you want to do some manifesting to do with love, for example, Friday is your day!*

Time for a little test!

- Please refer to the TEXT pdf which came with this workshop so you know if you're keeping up
- If you don't get it right, re-watch the video again up to this point and try again
- Remember you have the slides PDF to refer to as well

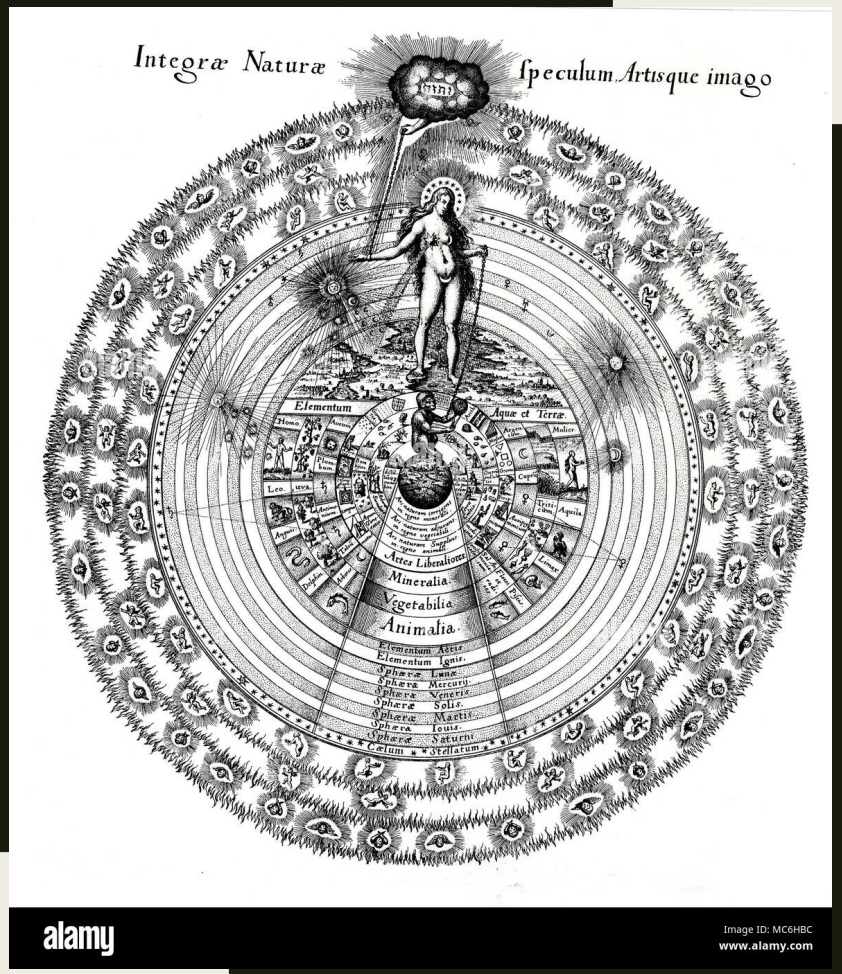

READY TO GO EVEN DEEPER?

A brief introduction to planetary hours

- But you can take this one step further
- While every DAY is ruled by one planet or another, so is every HOUR!
- To work out the planetary hours for any given day, you need to calculate the length of time between sunrise and sunset. Turn that number into minutes and then divide it by 12. This is the length of each daytime planetary hour on that day (note they're not always 60-minute hours). To calculate night-time planetary hours, repeat this process using the time between sunset and sunrise.

The easy way to do planetary hours

- **You can save yourself a big headache with all this and just see the excellent https://www.lunarium.co.uk/planets/hours.jsp**

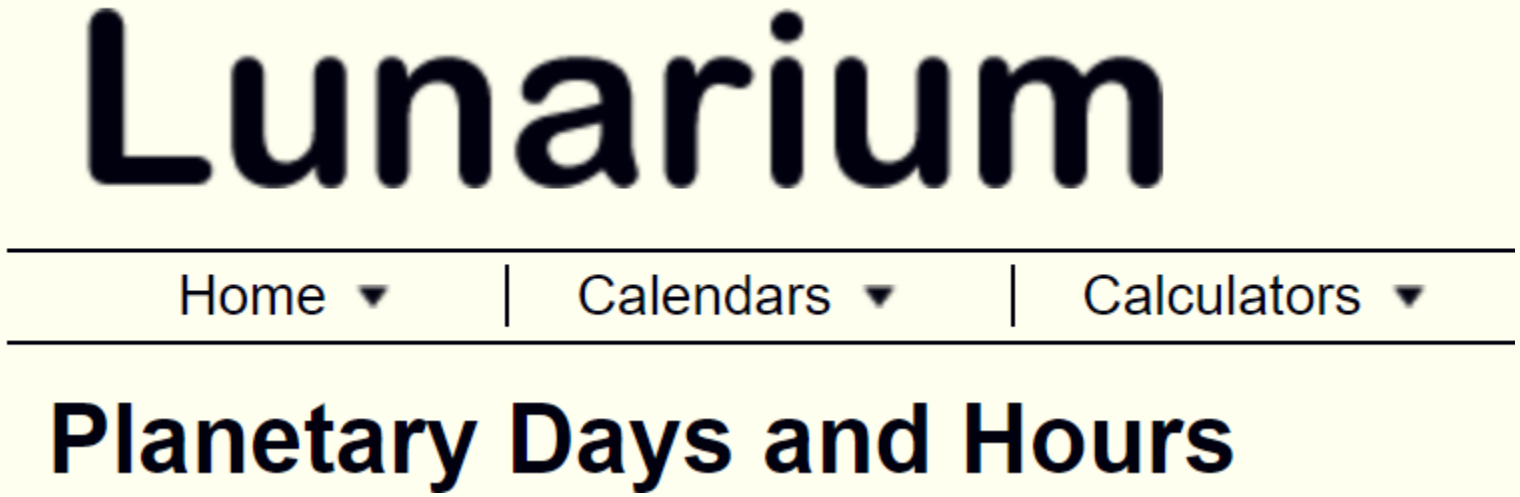

If you want to go old school

- Refer to the list of correspondences between the days of the week and the planets above and know that and the ruling planet of the day is the first planet of the day. So for example, on a Sunday, the first hour is ruled by – you guessed it – the Sun! What's next?
- Here’s a reminder
- Sunday: Sun / Leo
  Monday: Moon / Cancer
  Tuesday: Mars / Aries and Scorpio
  Wednesday: Mercury / Gemini and Virgo
  Thursday: Jupiter / Sagittarius and Pisces
  Friday: Venus / Taurus and Libra
  Saturday: Saturn / Capricorn and Aquarius

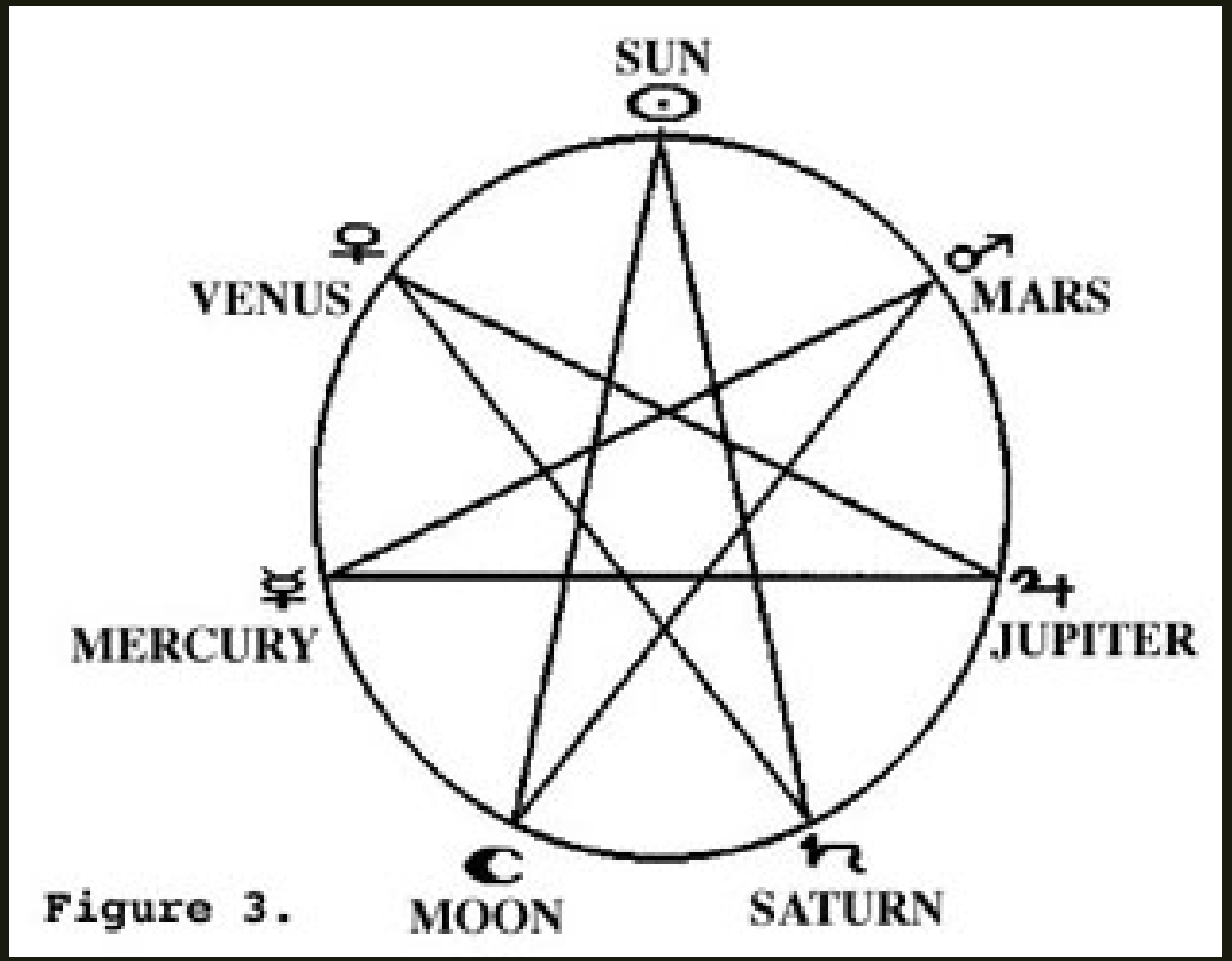

Figure 3.

If you want to go old school

- You also need to know that planets always cycle through in the same order:

Saturn
Jupiter
Mars
Sun
Venus
Mercury
Moon

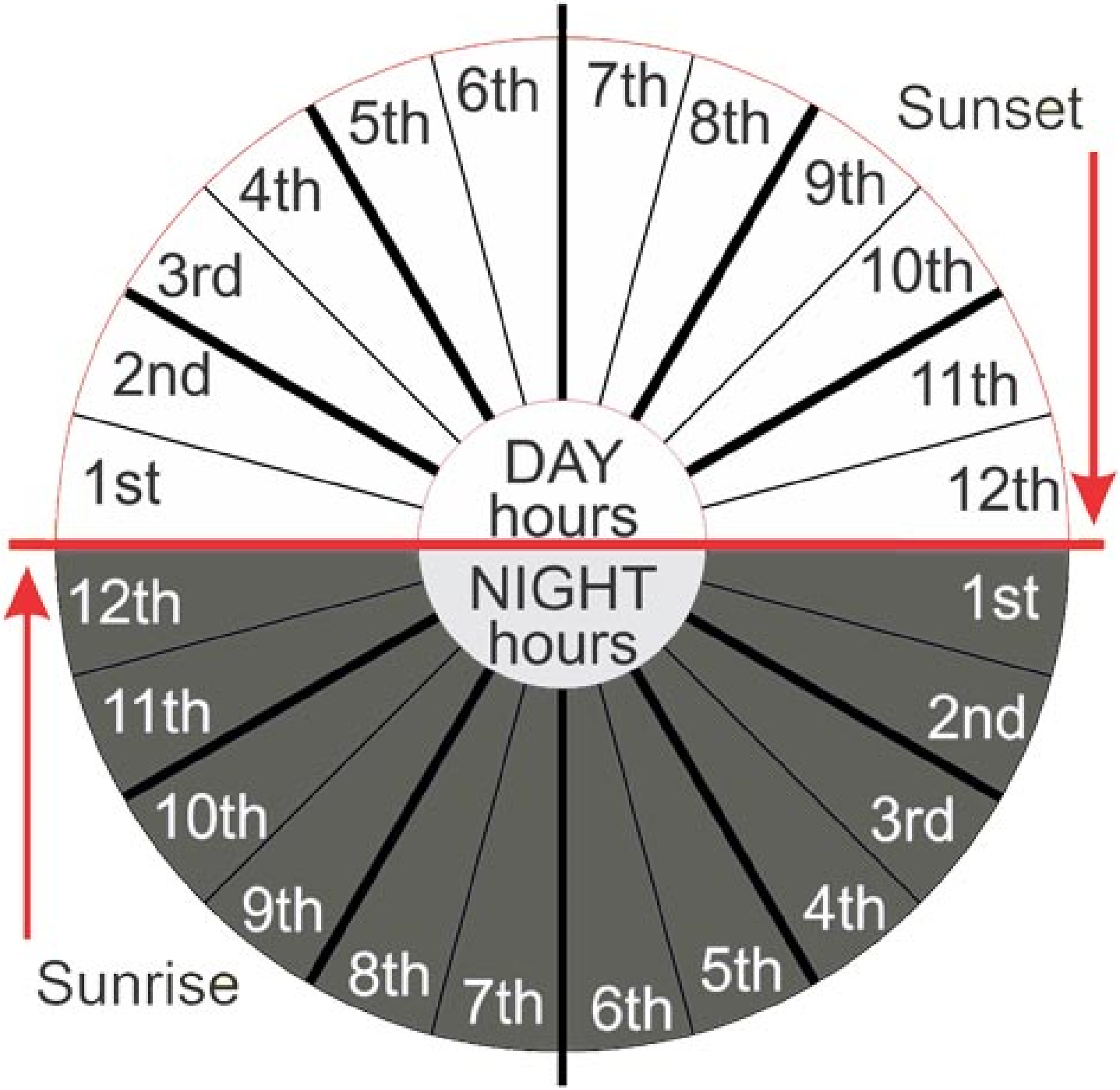

Planetary Hours

Hour	Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
1	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄
2	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃
3	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂
4	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉
5	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀
6	♃	♀	♄	☉	☽	♂	☿
7	♂	☿	♃	♀	♄	☉	☽
8	☉	☽	♂	☿	♃	♀	♄
9	♀	♄	☉	☽	♂	☿	♃
10	☿	♃	♀	♄	☉	☽	♂
11	☽	♂	☿	♃	♀	♄	☉
12	♄	☉	☽	♂	☿	♃	♀

astrology.com.tr

If you want to go old school 1/3

- Let's say it's Sunday and you want to do a manifestation for love and abundance and you don't want to wait for Venus' day, Friday.
- To work out Venus' hour, you would find out the time of sunrise and sunset that day. (This is super easy to do on the internet.) Turn that number into minutes and divide it by 12.
- This is it for the day of writing this – a Sunday:
- Sunrise is at 6.48am
- Sunset is at 5.40pm

If you want to go old school 2/3

- Time between them = 10 hours and 52 minutes (you can also calculate this on the internet by searching on "time between 6.48am and 5.40pm, for example.)
- In using planetary hours, it is important to realize that a planetary "day" is not the same as our calendar days, nor does an hour necessarily contain sixty minutes.
- Turn that time into minutes = 652 (also do-able on the internet)
- Divide by 12 = 54
- So each 'planetary hour' today has 54 minutes in it

If you want to go old school 3/3

- So we know that if it's a Sun-day, then the Sun rules the first hour, which is 6.48am + 54 minutes. Then it's Venus' hour (going by the cycle of the planets).
- So what is 6.48am plus 54 minutes? 7.42am
- So Venus' hour lasts from 7.42am for 54 minutes.
- For nocturnal hours you figure total time from sunset to the next sunrise and divide by 12.

How to use the hours

- **Hour of the Sun:** When you want to shine, seeking success, wanting a promotion, showing what you've got, making a presentation or public speaking, going up in the world, having fun, standing out from the crowd.
- **Hour of the Moon:** For anything to do with the home and family, your mother, if you're a mother, your kids, when you want to work on your intuition or imagination, for all things domestic.
- **Hour of Mercury:** When you need to get your head together, write a speech, do an exam, sign something important, send an important email or message, sort your computer out anything to do with communication.

How to use the hours

- **Hour of Venus:** For any manifestations to do with love – but remember, you must NOT manipulate someone or mess with their free will! For social occasions. When you want to change the way you look or feel more beautiful. Anything to do with love, romance, marriage. Also good for abundance matters and to making up after a disagreement. When you need peace.
- **Hour of Mars:** If you're chasing someone or something, if you need to be bold, when you need to be fast or fit. Watch out if you're angry because Mars' hour will only turn up the heat!
- **Hour of Jupiter:** Jupiter is the lucky planet that helps us to make our dreams come true. Great for success in just about anything, and for where you need confidence. It's like the Sun plus plus! Watch out though if you're being arrogant!

How to use the hours

- **Hour of Saturn:** The planet of hard work. For anything where you need to go slow and steady to win the race, for getting through tough projects, when you need someone to be more honest, breaking bad habits, and for work matters where it’s more about what’s right and fair than about razzle dazzling people.

Summing it up

- Any time is a good time to manifest
- If you want to delve a bit deeper though, look at the SIGN of the card you have drawn and see which DAY it's associated with and do your manifesting on that day as well (or just on that day)
- And if you want to be hardcore, look at when the HOUR of that sign is on the right day or just on the day you draw the card – and go for it.
- And remember New Moon is also PERFECT for manifesting, no matter which card you have!

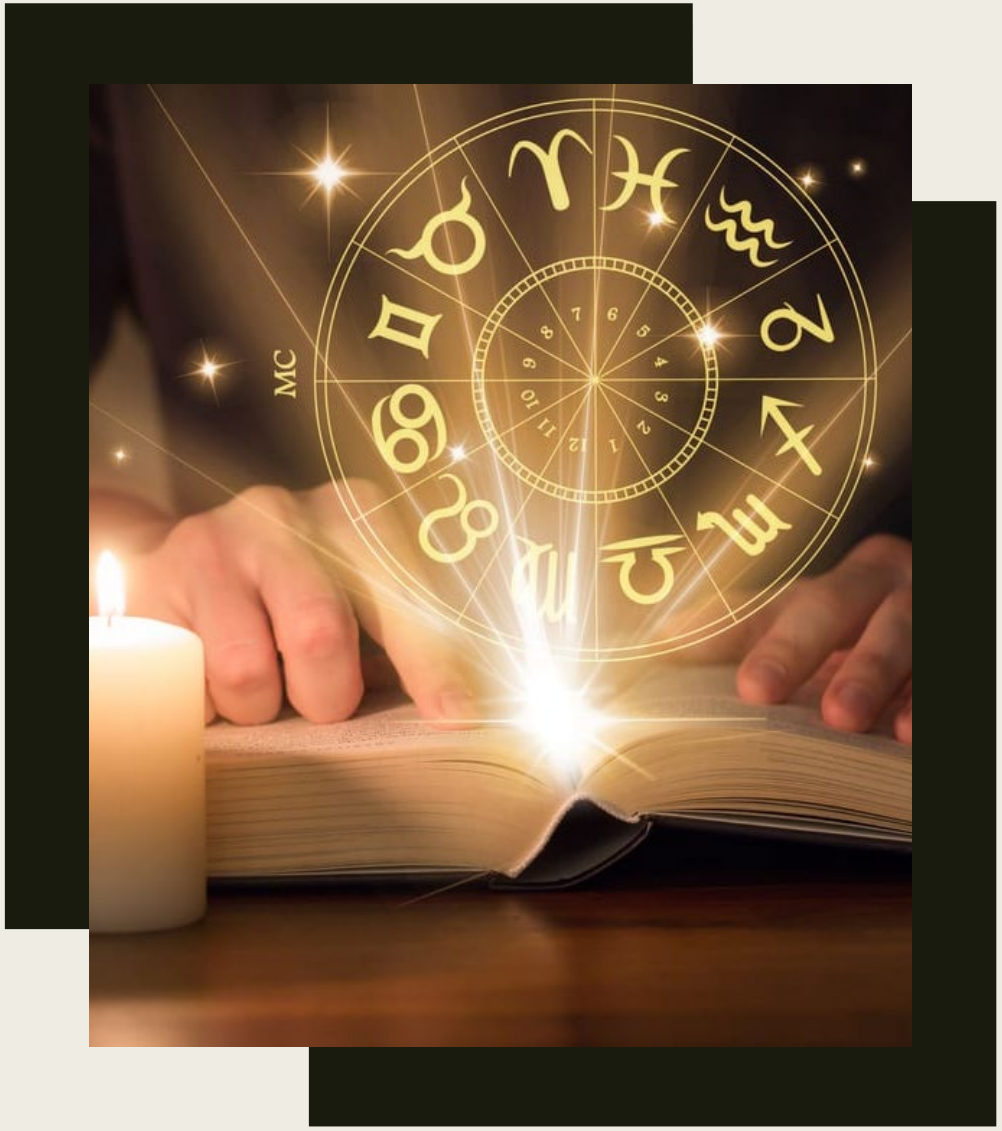

IS IT WORTH THE HASSLE?

That depends on how far you want to go with your manifesting!